FLAVII JOSEPHI

OPERUM

TOMUS II.

[a] ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ
[b] ΒΙΟΣ.

FLAVII JOSEPHI
VITA.

Ἐμοὶ δὲ γένος ἐστὶν οὐκ ἄσημον, ἀλλ᾽ ἐξ ἱερέων ἄνωθεν καταβεβηκός. ὥσπερ δὴ παρ᾽ ἑκάστοις ἄλλη τίς ἐστιν εὐγενείας ὑπόθεσις, οὕτως παρ᾽ ἡμῖν ἡ τῆς ἱερωσύνης μετουσία [c] τεκμήριόν ἐστι γένους λαμπρότητος. ἐμοὶ δ᾽ οὐ μόνον ἐξ ἱερέων ἐστὶ τὸ γένος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς πρώτης [d] ἐφημερίδος τῶν εἰκοσιτεσσάρων, [[e] πολλὴ δὲ κἀν τούτῳ διαφορὰ] [f] καὶ τῶν ἐν ταύτῃ φυλῶν ἐκ τῆς ἀρίστης. ὑπάρχω δὲ καὶ τοῦ βασιλικοῦ γένους ἀπὸ τῆς μητρός. οἱ γὰρ Ἀσαμωναίου παῖδες, ὧν ἔκγονος ἐκείνη, τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἐπὶ μήκιστον χρόνον ἠρχιεράτευσαν καὶ ἐβασίλευσαν. ἐρῶ δὲ τὴν διαδοχήν. ὁ πρόπαππος ἦν ἐμοὶ Σίμων ὁ Ψελλὸς ἐπικαλούμενος. οὗτος ἐγένετο καθ᾽ ὃν καιρὸν ἠρχιεράτευσε Σίμωνος ἀρχιερέως ὁ παῖς, ὃς πρῶτος ἀρχιερέων [g] Ὑρκανὸς ὠνομάσθη. γίνονται δὲ τῷ Ψελλῷ Σίμωνι παῖδες ἐννέα. τούτων [h] εἷς ἐστι Ματθίας ὁ [i] Ἡφλίου λεγόμενος. οὗτος ἠγάγετο πρὸς γάμον θυγατέρα Ἰωνάθου ἀρχιερέως, [k] τοῦ πρώτου ἐκ τῶν Ἀσαμωναίου παίδων γένους ἀρχιερατεύσαντος, τοῦ ἀδελφοῦ Σίμωνος τοῦ ἀρχιερέως. καὶ γίνεται παῖς αὐτῷ Ματθίας ὁ Κυρτὸς ἐπικληθεὶς, ἄρχοντος Ὑρκανοῦ τὸν πρῶτον ἐνιαυτόν. [l] τούτου γίνεται Ἰώσηπος ἐννάτῳ ἔτει τῆς Ἀλεξάνδρας ἀρχῆς, καὶ Ἰωσήπου Ματθίας βασιλεύοντος Ἀρχελάου τὸ δέκατον, Ματθία δὲ ἐγὼ τῷ πρώτῳ τῆς Γαΐου Καίσαρος ἡγεμονίας. ἐμοὶ δὲ παῖδές εἰσι τρεῖς. Ὑρκανὸς μὲν ὁ πρεσβύτατος ἔτει τετάρτῳ τῆς Οὐεσπασιανοῦ Καίσαρος ἡγεμονίας, ἑβδόμῳ δὲ Ἰοῦστος, ἐννάτῳ δὲ Ἀγρίππας. τὴν μὲν οὖν τοῦ γένους ἡμῶν διαδοχὴν, ὡς ἐν ταῖς δημοσίαις δέλτοις ἀναγεγραμμένην εὗρον, οὕτως παρατίθεμαι, τοῖς διαβάλλειν ἡμᾶς πειρωμένοις χαίρειν φράσας.

Mihi autem genus est non ignobile, sed ex sacerdotibus longa serie deductum. *Genus Josephi.* Quemadmodum scilicet apud unamquamque gentem diversa sunt nobilitatis argumenta, ita apud nos honoris sacerdotalis participatio splendidi generis indicium est. Ego autem non solum ex sacerdotum oriundus sum genere, verum etiam ex classe prima inter illas XXIV. (* & magna sane in hoc est excellentia) & nobilissima populorum ad eandem pertinentium familia. Quin & maternum mihi genus à regibus est. Nam Asamonæi liberi, è quibus illa prognata est, summum in gente nostra pontificatum regnumque diu obtinuerunt. Seriem autem successionis recensebo. Atavus meus erat Simon cognomine Psellus. Hic vixit eo tempore, quo Simonis pontificis filius, qui primus inter pontifices Hyrcanus appellatus est, pontificatum gessit. Simoni autem Psello filii erant novem: & in his unus Matthias, Ephliæ *filius* dictus. Hic in uxorem duxit Jonathæ pontificis filiam, qui quidem primus ex Asamonæorum genere Pontificatum in domum suam intulit; frater vero exstitit *Simonis* pariter Pontificis. Et ex ea filium Matthiam, Gibbosum nominatum, suscepit, primo anno quo *genti* imperavit Hyrcanus. Huic nascitur Josephus nono anno regni Alexandræ, Josepho vero Matthias anno Archelai regis decimo, Matthiæ autem ego primo anno principatus Caji Cæsaris. *Anno primo Caji natus Josephus.* Mihi porro tres sunt liberi: Hyrcanus quidem maximus, anno quarto natus imperii Vespasiani Cæsaris, Justus vero septimo, nono autem Agrippa. Atque ita quidem generis nostri successionem, prout in tabulas publicas relatam inveni, in medium affero: illis *interim* valere jussis; qui nos calumniis aggrediuntur.

2. Mat-

a ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ] Scriptus hic liber Josephi de vita sua est post Historiam Belli Judaici, ut ipse ait paullo inferius in hoc libello § 6. ubi ait prolixius sese illa explicasse in libris de Bello Judaico. Tempus autem quo vitam hanc scripserit, desinit ab imperio Trajani, juxta *Scaligerum*, quod in ea Agrippæ Regis meminerit, qui mortuus est anno tertio Trajani; juxta Photii Excerpta ex Justo Tiberiade, Codice 32. quod refellit Dodwellus cum Pearson. de successione Pontif. & corruptum in Photio locum ait, ac pro ἔτει τρίτῳ Τραϊανοῦ legendum esse juxta Pearsonum τοῦ αὐτοῦ, nempe *tertio anno Vespasiani*, de quo egerat. Vivo vero adhuc Agrippa scriptam Historiam Belli Judaici patet inferius ex vita hac, aliquanto ante finem §. 65. ubi reprehendit Justum, quod non, ut ipse fecerat, vivis Vespasiano, Tito, ac Agrippa, libros suos ediderit. SPANH.

b ΒΙΟΣ.] Hunc librum *Epilogum Antiquitatum*, sive *libri vicesimi & ultimi*, facit *Eusebius* in *Eccl. Hist.* L. 3. C. 10. quare ab iis male divulsus est in *Editionibus Gr. Lat.* id quod bene notavit *Valesius* ad istum *Eusebii* locum, quem videsis *Annot.* p. 47. & 48. HUDS. & SPANH. & RELANDUS. Recte autem in MS. nostro *Lugd. Bat.* subjicitur *Antiquitatum* libris. HAV.

c Τεκμήριόν ἐστι.] Μέγα τεκμήριον *Vat.*

d Ἐφημερίδος τῶν εἰκοσιτεσσάρων.] Libro II. contra Apionem, in fine §. 7. *Licet enim sint tribus quatuor sacerdotum, & harum tribuum singulæ habeant hominum plusquam quinque millia, fit tamen*, &c. SPANH.

e Πολλὴ δὲ κἀν τούτῳ διαφορά] Illa, πολλὴ δὲ κἀν τούτῳ διαφορὰ, absunt è *Cod. Vat.*

f Καὶ τῶν, &c.] Hæc ita auctiora reddidimus ex Cod. MS. *Lugd. Bat.* neque enim modo ex classe prima inter XXIV. sibi genus esse dicit, sed & in eadem classe primam esse auctoritate, honore, atque splendore suam familiam; quare & priora uncinulis inclusimus, & versionem interpolavimus. HAV.

g Ὑρκανὸς ὠνομάσθη.] Mentionem hujus fieri vidimus in Libro Antiquit. 18. Cap. 5. §. 3. SPANH.

h Εἷς ἐστι Ματθίας.] Ἐστὶν εἷς in *Editis aliisque.*

i Ἡφλίου.] MS. *Lugd. Bat.* Ἡφιλίου. HAV.

k Τοῦ πρώτου.] Hæc omnia usque ad ἀρχιερέως singularis ille codex *Lugd. Bat.* nobis suppeditavit, neque dubitavimus recipere ut genuinam Josephi manum, atque hic etiam *Hudsonianam* augere versionem. HAV.

l Τούτου γίνεται.] Forsan τούτῳ, & mox Ἰωσήπῳ & Ματθίᾳ.

* *Vel*: & multum in hoc est excellentiæ. *Seldenus* (L. 1. *de Success.* C. 10.) & magnum sane ex ea re nascitur discrimen. *Gelenius*, quas inter non mediocre discrimen est. *Tilmannus*, quo in ordine haud mediocre discrimen.

Tom. II.

Matthia, patris Josephi, elogium.

2. Matthias autem pater meus non ſolum generis nobilitate illuſtris erat, ſed multo magis ex juſtitia gloriam adeptus eſt; omnium ſermone maxime celebratus Hieroſolymis, urbe apud nos *ſane* ampliſſima. Ego autem una cum fratre germano, nomine Matthia, *liberaliter* educatus, multum in literis proficiebam, ſic ut crederer aliis antecellere memoria & *rerum* intelligentia. Itaque cum puer adhuc eſſem, annum circiter decimum quartum agens, ex eo, quo flagrabam, literarum amore ab omnibus laudem reportavi; ad me concurrentibus quotidie pontificibus urbiſque primoribus, ut ex me certius aliquid ſcirent de *penitiori* legum ſenſu. Cum autem ad annos plus minus ſexdecim perveniſſem, decrevi ſectas noſtras experiri & tentare. Illæ vero tres ſunt. Phariſæorum prima; Sadducæorum altera; & tertia Eſſenorum, uti ſæpius diximus. Ita enim fore putabam ut optimam eligerem, ſi mihi omnes cognoſcere daretur. Vita igitur duriter acta multiſque laboribus exercita, tres ſectas perluſtravi: & ne iſtarum quidem experientia ſatis mihi ſactum ratus, cum audiſſem quendam, Banum nomine, in deſerto agere, amictum ſibi ex arboribus parantem, alimentiſque ſponte provenientibus veſcentem, crebriſque noctu & interdiu lavacris frigidis utentem * in *vita* ſanctimoniam, cœpi ejus inſtitutum imitari; exactiſque in ejus contubernio tribus annis, cum jam ea, quæ expetiveram, perfeciſſem, in urbem redii. Jamque annos undeviginti natus, vitam inſtituere exorſus ſum convenienter Phariſæorum ſectæ, quæ proxime accedit ad ſectam Stoicam Græcis dictam.

Joſephus inter æquales alioſque eruditus ferebatur.

Joſephus Judæorum ſectas experitur.

Banus Joſephi præceptor.

Joſephus, cum juvenis admodum, Phariſæis addictus.

JoſephusRomam proficiſcitur.

3. Poſt annum vero *ætatis* ſextum ac vigeſimum, Romam ut aſcenderem mihi contigit, ex cauſa jam nunc dicenda. Quo tempore Felix in Judæa procurator erat, ſacerdotes quoſdam, mihi perfamiliares, viros honeſtos & bonos, ob culpam leviculam & *fere* contemnendam, Romam miſit, cauſam ſuam apud Cæſarem dicturos. Quibus ego volens invenire viam ad ſalutem, maxime vero cum audirem, quod, licet in malis, non obliti eſſent ſuæ in Deum pietatis, & ficis ac nucibus vitam ſuſtentarent, Romam *tandem* perveni, multis in mari aditis periculis, noſtra enim navi in medio ſinus Adriatici ſubmerſa, cum eſſemus numero circiter ſexcenti, totam per noctem natavimus. Et tandem ſub diluculum conſpecta ex Dei providentia navi Cyrenaïca, ego & alii nonnulli, ad octoginta univerſi, feliciore uſi natatu, in eam recepti ſumus. Cumque ita evaſiſſem in *urbem* Dicæarchiam (quam Puteolos vocant Itali) veniebam in amicitiam Aliturī (erat autem is mimorum actor, in magna apud Neronem gratia, genere Judæus) perque eum ubi Poppææ uxori Cæſaris innotui, id quam ocyſſime ago, ut meis apud ipſam precibus ſolverentur ſacerdotes. Cumque præter hoc beneficium magnis muneribus cohoneſtatus eſſem à Poppæa, in patriam revertebar.

Naufragium facit.

Alituri ope Poppææ cognitus ſacerdotibus captivis abſolutionem impetrat.

Joſephus à ſeditione movenda dehortatur Judæos.

4. Atque jam eo tempore deprehendi novarum rerum ſtudia gliſcere, multoſque poſt defectionem à Romanis valde elatos. Itaque conabar ſeditioſos in officio continere, utque ad ſaniorem mentem redirent ſuadebam, ob oculos poſitis cum qui-

β'. Ὁ πατὴρ δέ μου Ματθίας οὐ διὰ μόνην τὴν εὐγένειαν ἐπίσημος ἦν, ἀλλὰ πλέον διὰ τὴν δικαιοσύνην ἐπῃνεῖτο, γνωριμώτατος ὢν ἐν τῇ μεγίστῃ πόλει τῶν παρ' ἡμῖν [m] τοῖς Ἱεροσολύμοις. ἐγὼ δὲ συμπαιδευόμενος ἀδελφῷ Ματθίᾳ τοὔνομα, ἐγεγόνει γάρ μοι γνήσιος ἐξ ἀμφοῖν τῶν γονέων, εἰς μεγάλην παιδείας προὔκοπτον ἐπίδοσιν, μνήμῃ τε καὶ συνέσει δοκῶν διαφέρειν. ἔτι δ' ἄρα παῖς ὤν, περὶ τεσσαρεσκαιδέκατον ἔτος, διὰ τὸ φιλογράμματον ὑπὸ πάντων ἐπῃνούμην, συνιόντων ἀεὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν τῆς πόλεως πρώτων, ὑπὲρ τοῦ παρ' ἐμοῦ περὶ τῶν νομίμων ἀκριβέστερόν τι γνῶναι. περὶ ἑκκαίδεκα δὲ ἔτη γενόμενος ἐβουλήθην τῶν παρ' ἡμῖν αἱρέσεων ἐμπειρίαν λαβεῖν. τρεῖς δ' εἰσὶν αὗται. [n] Φαρισαίων μὲν ἡ πρώτη. καὶ Σαδδουκαίων ἡ δευτέρα. τρίτη δὲ ἡ Ἐσσηνῶν, [o] καθὼς πολλάκις εἴπαμεν, οὕτως γὰρ ᾤόμην αἱρήσεσθαι τὴν ἀρίστην, εἰ πάσας καταμάθοιμι. σκληραγωγήσας γοῦν ἐμαυτόν, καὶ πολλὰ πονηθεὶς, τὰς τρεῖς διῆλθον. καὶ μηδὲ τὴν ἐντεῦθεν ἐμπειρίαν ἱκανὴν ἐμαυτῷ νομίσας εἶναι, πυθόμενός τινα [p] Βανοῦν ὄνομα κατὰ τὴν ἐρημίαν διατρίβειν, ἐσθῆτι μὲν ἀπὸ δένδρων χρώμενον, τροφὴν δὲ τὴν αὐτομάτως φυομένην προσφερόμενον, ψυχρῷ δὲ ὕδατι τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα πολλάκις λουόμενον πρὸς ἁγνείαν, ζηλωτὴς ἐγενόμην αὐτοῦ. καὶ διατρίψας παρ' αὐτῷ ἐνιαυτοὺς τρεῖς, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τελειώσας, εἰς τὴν πόλιν ὑπέστρεφον. [q] ἐννεακαίδεκα δ' ἔτη ἔχων, ἠρξάμην τε πολιτεύεσθαι τῇ Φαρισαίων αἱρέσει κατακολουθῶν, ἣ παραπλήσιός ἐστι τῇ παρ' Ἕλλησι Στωϊκῇ λεγομένῃ.

γ'. Μετ' εἰκοστὸν δὲ [r] καὶ ἕκτον ἐνιαυτὸν [s] εἰς Ῥώμην μοι συνέπεσεν ἀναβῆναι, διὰ τὴν λεχθησομένην αἰτίαν. καθ' ὃν χρόνον Φῆλιξ τῆς Ἰουδαίας ἐπετρόπευεν, ἱερεῖς τινας συνήθεις ἐμοὶ, [t] καλοὺς κἀγαθοὺς, διὰ μικρὰν καὶ τὴν τυχοῦσαν αἰτίαν δήσας εἰς τὴν Ῥώμην ἔπεμψεν, λόγον ὑφέξοντας τῷ Καίσαρι. οἷς ἐγὼ πόρον εὑρέσθαι βουλόμενος σωτηρίας, μάλιστα δὲ πυθόμενος, ὅτι καίπερ ἐν κακοῖς ὄντες οὐκ ἐξελάθοντο τῆς εἰς τὸ θεῖον εὐσεβείας, διατρέφοιντο δὲ [u] σύκοις καὶ καρύοις, ἀφικόμην εἰς Ῥώμην [v] πολλάκις κινδυνεύσας κατὰ θάλασσαν. βαπτισθέντος γὰρ ἡμῶν τοῦ πλοίου κατὰ μέσον τὸν Ἀδρίαν, περὶ ἑξακοσίους τὸν ἀριθμὸν ὄντες, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἐνηξάμεθα. καὶ περὶ ἀρχομένην ἡμέραν ἐπιφανέντος ἡμῖν κατὰ Θεοῦ πρόνοιαν Κυρηναϊκοῦ πλοίου, φθάσαντες τοὺς ἄλλους ἐγώ τε καί τινες ἕτεροι, [x] ὀγδοήκοντα σύμπαντες, ἀνελήφθημεν εἰς τὸ πλοῖον. διασωθεὶς δ' εἰς τὴν Δικαιαρχίαν, ἣν [y] Ποτιόλους Ἰταλοὶ καλοῦσιν, διὰ φιλίας ἀφικόμην Ἀλιτύρῳ. μιμολόγος δ' ἦν οὗτος μάλιστα τῷ Νέρωνι καταθύμιος, Ἰουδαῖος τὸ γένος. καὶ δι' αὐτοῦ [z] Ποππηΐᾳ τῇ τοῦ Καίσαρος γυναικὶ [a] γνωσθεὶς, προνοῶ ὡς τάχιστα παρακαλέσας αὐτὴν [b] τοὺς ἱερεῖς λυθῆναι. μεγάλων δὲ δωρεῶν πρὸς τῇ εὐεργεσίᾳ ταύτῃ τυχὼν παρὰ τῆς Ποππηΐας, ὑπέστρεφον ἐπὶ τὴν οἰκείαν.

δ'. Καταλαμβάνω δ' ἤδη νεωτερισμῶν ἀρχὰς, καὶ πολλοὺς ἐπὶ τῇ Ῥωμαίων ἀποστάσει [c] μέγα φρονοῦντας. καταστέλλειν οὖν ἐπειρώμην τοὺς στασιώδεις καὶ μετανοεῖν ἔπειθον, ποιησάμενος πρὸ ὀφθαλμῶν πρὸς οὓς πολεμήσου-

m Τοῖς Ἱεροσολύμοις.] Ita lego cum Cl. *Lowthio*. prius erat τοῖς Ἱεροσολυμίταις.

n Φαρισαίων μὲν ἡ πρώτη.] De tribus his ſectis ſæpius Joſephus agit, ut Lib. Antiq. 13. Cap. 5. §. 9. & alibi. SPANH. vide Indices.

o Καθὼς] καθά. *Vat.*

p Βανοῦν ὄνομα] Ἀββᾶν ὀνομαζόμενον *Cedreno*, Vol. 1. P. 200.

q Ἐννεακαίδεκα] ἐννέα καὶ δέκατον ἔτος *Vat.*

r Καὶ ἕκτον] Legendum καὶ ἕνα, vel tollendum καὶ ἕκτον. *Caſaub.* in notis *MSS.* ad *Baronium*. A. C. 58. §. 158.

s Εἰς Ῥώμην] Profectionem illam Joſephi Romam verſus refert ad A. Neronis X. & æræ Chriſtianæ 73. *Pearſ.* ann. *Paulin.* p. 21. SPANH.

t Καλοὺς κἀγαθοὺς] Ita Attici dicebant, non contra. vide Phothii Bibliothecam, Latinè *Fortes ac boni*. REL.

u Σύκοις καὶ καρύοις] Ne videlicet cibis Gentium uterentur. REL.

v Πολλάκις κινδυνεύσας] Πολλὰ κινδ. *Voſſ.* Forſan πολλὰ καὶ κινδ.

x Ὀγδοήκοντα] Περὶ ὀγδ. *Voſſ.*

y Ποτιόλους] Meminit urbis ejus in Antiq. Lib. 17. Cap. 14. §. 1. & alibi. SPANH. vide Indices.

z Ποππηΐᾳ] Male in editis Πομπηΐᾳ ut & mox Πομπηΐας. Vide Nummos. SPANH.

a Γνωσθεὶς] Γνωρισθεὶς *Vat.*

b Τοὺς ἱερεῖς λυθῆναι.] Liberatorem illum ſacerdotum Judæorum ad annum Neronis XI. æræ Chriſtianæ 64. refert *Pearſ.* ann. *Paul.* SPANH.

c Μέγα φρονοῦντας] Μεγαλοφρονοῦντας *Vat.*

* Ad caſtitatem tuendam *Gelen.* ad puritatem caſtitatemque corporis tuendam. *T. Faber* in *Epiſt.* Lib. 1. p. 135.

d Δυ-

μήνυσιν, ὅτι Ῥωμαίων οὐ κατ᾽ ἐμπειρίαν μόνην πολεμικὴν, ἀλλὰ καὶ κατ᾽ εὐτυχίαν ἐλαττοῦνται. καὶ μὴ προπετῶς καὶ παντάπασιν ἀνοήτως πατρίσι καὶ γενεαῖς καὶ σφίσιν αὐτοῖς τὸν περὶ τῶν ἐσχάτων κακῶν κίνδυνον ἐπάγειν. ταῦτα δ᾽ ἔλεγον, καὶ λιπαρῶς ἐνεκείμην ἀποτρέπων, [d] δυστυχέστατον ἡμῖν τοῦ πολέμου τὸ τέλος γενήσεσθαι προορώμενος. οὐ μὴν ἔπεισα. πολὺ γὰρ ἡ τῶν ἀπονοηθέντων ἐπεκράτησε μανία.

ε´. Δείσας γοῦν μὴ, ταῦτα συνεχῶς λέγων, διὰ μίσους [e] ἀφικοίμην καὶ ὑποψίας, ὡς τὰ τῶν πολεμίων φρονῶν, καὶ κινδυνεύσω ληφθεὶς ὑπ᾽ αὐτῶν ἀναιρεθῆναι, ἐχομένης ἤδη τῆς Ἀντωνίας, ὅπερ ἦν Φρούριον, εἰς τὸ ἐνδοτέρω ἱερὸν ὑπεχώρησα. μετὰ δὲ τὴν [f] ἀναίρεσιν Μαναήμου καὶ τῶν πρώτων τοῦ λῃστρικοῦ στίφους, ὑπεξελθὼν τοῦ ἱεροῦ πάλιν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρώτοις τῶν Φαρισαίων συνδιέτριβον. Φόβος δ᾽ οὐκέτι μέτριος εἶχεν ἡμᾶς, ὁρῶντας τὸν μὲν δῆμον ἐν τοῖς ὅπλοις. αὐτοὶ δ᾽ ὄντες ἐν ἀπόρῳ τί [g] ποιήσωμεν, καὶ τοὺς νεωτεριστὰς παύειν οὐ δυνάμενοι, προδήλου δ᾽ ἡμῖν τοῦ κινδύνου παρεστῶτος, συγκαταινεύειν μὲν αὐτῶν ταῖς γνώμαις ἐλέγομεν, συνεβουλεύομεν δὲ μένειν ἐφ᾽ αὐτῶν, καὶ τοὺς πολεμίους ἀπελθόντας ἐᾶν, ἐλπίζοντες οὐκ εἰς μακρὰν Γέσσιον, μετὰ μεγάλης δυνάμεως ἀναβάντα, παύσειν τὸν νεωτερισμόν.

ς´. Ὁ δ᾽ ἐπελθὼν καὶ συμβαλὼν μάχῃ ἐνικήθη, πολλῶν τῶν μετ᾽ αὐτοῦ πεσόντων. καὶ γίνεται τὸ Γεσσίου πταῖσμα, συμφορὰ τοῦ παντὸς ἡμῶν ἔθνους. ἐπήρθησαν γὰρ ἐπὶ τούτῳ μᾶλλον οἱ τὸν πόλεμον ἀγαπήσαντες, καὶ νικήσαντες τοὺς Ῥωμαίους εἰς τέλος [h] ἠλπίσαμεν, προσγενομένης καὶ ἑτέρας τινὸς τοιαύτης αἰτίας. οἱ τὰς πέριξ τῆς Συρίας πόλεις κατοικοῦντες, τοὺς παρ᾽ ἑαυτοῖς Ἰουδαίους συλλαμβάνοντες σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἀνῄρουν, οὐδὲ μίαν αὐτοῖς αἰτίαν ἐπικαλεῖν ἔχοντες. οὔτε γὰρ ἐπὶ Ῥωμαίων ἀποστάσει νεώτερόν τι πεφρονήκεσαν, οὔτε πρὸς αὐτοὺς ἐκείνους ἐχθρὸν ἢ ἐπίβουλον. [i] Σκυθοπολῖται δὲ πάντων ἀσεβέστατα καὶ παρανομώτατα διεπράξαντο. ἐπελθόντων γὰρ αὐτοῖς Ἰουδαίων ἔξωθεν πολεμίων, τοὺς παρ᾽ αὐτοῖς Ἰουδαίους ἐβιάσαντο κατὰ τῶν ὁμοφύλων ὅπλα λαβεῖν, ὅπερ ἐστὶν ἡμῖν ἀθέμιτον. καὶ μετ᾽ ἐκείνων συμβαλόντες ἐκράτησαν τῶν ἐπελθόντων. ἐπειδὴ δ᾽ ἐνίκησαν, ἐκλαθόμενοι τῆς πρὸς τοὺς ἐνοίκους καὶ συμμάχους πίστεως, πάντας αὐτοὺς διεχρήσαντο, πολλὰς μυριάδας ὄντας. ὅμοια δ᾽ ἔπαθον καὶ οἱ τὴν Δαμασκὸν Ἰουδαῖοι κατοικοῦντες. ἀλλὰ περὶ μὲν [k] τούτων ἀκριβέστερον ἐν ταῖς περὶ Ἰουδαϊκοῦ πολέμου [l] βίβλοις δεδηλώκαμεν. νῦν δ᾽ αὐτῶν ἐπεμνήσθην, βουλόμενος παραστῆσαι τοῖς ἀναγινώσκουσιν, ὅτι οὐ [m] προαίρεσις ἐγένετο τοῦ πολέμου πρὸς Ῥωμαίους Ἰουδαίοις, ἀλλὰ τὸ πλέον ἀνάγκη.

ζ´. Νικηθέντος οὖν, ὡς ἔφαμεν, τοῦ Γεσσίου, τῶν Ἱεροσολυμιτῶν οἱ πρῶτοι, θεασάμενοι τοὺς μὲν λῃστὰς ἅμα τοῖς νεωτερισταῖς εὐπορουμένους ὅπλων, δείσαντες δὲ αὐτοὶ μὴ ἄνοπλοι καθεστηκότες ὑποχείριοι γένωνται τοῖς ἐχθροῖς, ὃ καὶ μετὰ ταῦτα συνέβη, καὶ πυθόμενοι τὴν Γαλιλαίαν οὔπω πᾶσαν Ῥωμαίων ἀφεστάναι, μέρος δ᾽ αὐτῆς ἠρεμεῖν ἔτι, πέμπουσιν ἐμὲ καὶ δύο ἄλλους τῶν ἱερέων, καλοὺς κἀγαθοὺς ἄνδρας, [n] Ἰωάζαρον καὶ Ἰούδαν, πείσοντας τοὺς πονηροὺς καταθέσθαι τὰ ὅπλα, καὶ διδάξοντας ὡς ἔστιν ἄμεινον τοῖς κρατίστοις τοῦ ἔθνους αὐτὰ τηρεῖσθαι. ἔγνωστο δὲ τούτοις ἀεὶ μὲν ἔχειν τὰ ὅπλα πρὸς τὸ μέλλον ἕτοιμα, περιμένειν δὲ τί πράξουσιν Ῥωμαῖοι μαθεῖν.

bus dimicaturi erant, quod Romanis non solum rei militaris peritiâ inferiores essent, sed & felicitate & prospero rerum successu; insuper *monebam* ne temere & imprudenter admodum patriam & genus suum & seipsos in mala maxima & extremum discrimen adducerent. Ista sane dicebam, atque urgebam vehementer & instabam ut à bello eos dehortarer, ut qui animo præviderem exitum illius nobis fore infelicissimum. At ne sic quidem persuasi: in tantum valebat amentia ex desperatione orta.

5. Veritus igitur ne, ista frequenter inculcando, in odium incurrerem & suspicionem, quasi eadem sentirem cum hostibus, atque ita demum à popularibus comprehensus de vita periclitarer, occupata jam Antonia, quæ castellum erat, in interiora templi memet subduxi. At post cædem Manahemi & principum cohortis latronum, templo clanculum egressus, iterum cum pontificibus versabar & Pharisæorum primoribus. Jam autem timor non mediocris nos occuparat, cum videremus populum quidem arma corripuisse. ipsi vero, cum quid agendum nobis foret prorsus ambigeremus, nec penes nos esset seditiosos compescere, atque ante oculos versaretur periculum; simulabamus quidem nos probare illorum sententiam, suadebamus tamen ut se continerent, & hostem abire sinerent, quòd speraremus Gessium brevi cum validis copiis ascensurum *ad nos*, & tumultum motumque sedaturum.

Josephus veretur ne se suspectum proditionis haberent.

6. At ille, cum advenisset & seditiosis prælio congressus esset, victus est, multis è suis occisis: atque hæc Gessii clades in universam gentem nostram calamitatem invexit. Nam ex hac re animis elati erant qui bellum appetebant, & in *magna* eramus spe, fore ut deinceps Romanos vinceremus: quin & altera quædam *belli* causa accedebat, quæ hujusmodi erat. Nam Syriæ urbium nobis finitimarum incolæ Judæos *intra eadem mœnia* secum degentes, comprehensos unà cum uxoribus & liberis, trucidabant, etiam cum nihil haberent de quo ipsos accusarent. Neque enim rebus novis studuerant ut à Romanis deficerent, neque adversum Syros illos hostile quidpiam aut insidiosum moliti fuerant. At Scythopolitæ omnium maxime impia & iniquissima perpetrarunt. Cum enim bello peterentur à Judæis exteris, Judæos qui apud ipsos erant vi adegerunt ad arma contra tribules suos capessenda, id quod nostris vetitum est legibus: & illorum ope, postquam manus conseruissent, eos qui ipsos adorti sunt profligarunt. post victoriam autem, obliti fidei inquilinis & sociis debitæ, eos omnes, ad multas hominum myriadas, occiderunt. Nec dissimilia perpessi sunt qui Damascum habitabant Judæi. Sed hac de re accurate magis narravimus in libris de Bello Judaïco: nunc autem eorum *obiter* memini, eo animo, ut lectoribus ostendam, Judæos non de industria bellum movisse contra Romanos, sed necessitate potius *compulsos*.

Gessius victus.

Belli causa.

Judæi ad arma compulsi.

7. Itaque profligato, uti *jam* diximus, Gessio, Hierosolymitarum primores, ubi viderant latrones seditiosos armis abundare, veritique ne ipsi, armis destituti, inimicis obnoxii fierent, id quod & postea accidit, auditoque quòd Galilæa nondum omnis à Romanis defecisset, sed pars ejus etiam tum quiete ageret, eò miserunt me & alios duos sacerdotes, viros bonos & honestos, Jozarum & Judam, ut *homines* istos facinorosos suaderemus arma deponere, & doceremus satius esse ea asservari viris in gente nostra optimis & fortissimis. quippe decretum erat, ut illi quidem semper arma in futurum parata haberent, manendum vero, ut sciatur quidnam acturi sint Romani.

Josephus ab Hierosolymitis delectus, qui Galilæam in pace contineret.

8. Ego

d Δυστυχέστατον ἡμῖν.] Δυσχερέστατον *Vat.*
e Ἀφικοίμην] Ita *Voss.* ἀφικόμην in *cæteris.*
f Ἀναίρεσιν Μαναήμου.] Cædem factiosi hujus hominis exponit Josephus Lib. 2. *de Bello Jud.* Cap. 17. §. 9. SPANH.
g Ποιήσωμεν.] Ποιήσομεν *Voss.*
h Ἠλπίσαμεν.] Ἤλπισαν *Voss.* & *Vat.*
i Σκυθοπολῖται δὲ.] Vide Lib. 2. *de Bello Jud.* Cap. 19. §. 3. 4. SPANH.
k Τούτων ἀκριβέστερον.] Ita *Voss.* & *Vat.* τούτου in *cæteris.*
l Βίβλοις δεδηλώκαμεν.] Βίβλοις non agnoscit *Vat.*
m Προαίρεσις ἐγένετο] Προαιρέσει *Vat.* quod sane postularet ὁ πόλεμος, & mox ἀνάγκῃ.
n Ἰωάζαρον.] Ἰαζῶρον *Vat.*

Josephus Sepphoritarum liberator.

8. Ego igitur, cum ista mandata accepissem, in Galilæam perveniebam; & Sepphoritas quidem reperiebam in magna solicitudine de patria, quod rapinæ eam addixissent Galilæi, tam quod perstiterint in amicitia cum Romanis inita, quam quod & Cestio Gallo *tum* Syriæ præsidi dextram fidemque dederint. Verum ego hos quidem omnes metu liberavi, cum illorum in gratiam *mitiora* persuasissem multitudini, permisissemque ut quoties vellent in Dora (Dora enim urbs est Phœniciæ) mitterent ad suos, quos obsides Gessio dederant. Tiberiadis autem incolas comperiebam prius aliquanto ad arma provolasse, ob hujusmodi causam.

Tres in urbe Tiberiade factiones.

9. Tres in ea civitate factiones erant. Una quidem constabat viris *gravibus & honestis*, duce Julio Capello. Hic sane & qui eum sequebantur omnes, Herodes Miari, Herodes item Gamali, & Compsus Compsi *filius*; Crispus enim hujus frater, olim ab Agrippa magno rege ei urbi præfectus, tum in suis possessionibus trans Jordanem agebat: hi inquam omnes jam memorati eo tempore *illis* persuadere conabantur, ut in sua erga Romanos regemque fidelitate manerent. In hac autem sententia non acquiescebat Pistus, qui aderat ex suasione Justi filii. nam erat suapte natura quodammodo † honestus. Altera vero factio, ex iis qui maxime erant ignobiles conflata, bellandum esse decernebat. Justus Pisti filius, tertiæ partis primus, se quidem de bello dubio esse animo simulabat: rerum autem novarum cupidus erat, fore ratus ut ex rerum mutatione potentia *aliqua* potiretur. itaque in medium progressus, multitudinem docere pro virili adnitebatur, „ quod urbs *eorum* semper ad Galilæam pertinuerit, „ * primatum vero acceperit tempore Herodis, tetrarchæ, ejusque conditoris, qui ipse voluit Sepphoritarum urbem isti Tiberiensium subditam „ esse. Hanc autem præeminentiam ne quidem sub „ rege Agrippa, *junioris* patre, eos amisisse, ipsam „ vero etiam usque ad Felicem Judææ præsidem „ illis mansisse. Nunc autem, dicebat, eos felicitate „ ista excidisse, quippe quod Nero illos dono dederit juniori Agrippæ. Mox enim Sepphorim „ quidem, ex quo Romanis se subjecit, primam „ Galilææ urbem exstitisse, apud ipsos vero desiisse mensam regiam & archiva. “ His & aliis insuper multis in regem Agrippam jactatis, ut populum ad defectionem irritaret, adjiciebat, „ jam „ tempus esse, ut armis correptis & Galilæis in „ societatem assumptis (ipsos enim illis non invitis imperaturos esse, propter odium quo Sepphoritas prosequantur, quod in Romanorum „ amicitia perseverarent) ad ultionem ab eis expetendam magno cum exercitu se convertant. His ille dictis multitudinem *ad bellum* hortatus est. erat quippe idoneus qui populum dicendo regeret, eosque qui ex adverso meliora suaderent verborum præstigiis & fallaciis vinceret. neque

Justus Pisti filius populum ad defectionem irritat.

ή. Λαβὼν οὖν ἐγὼ τὰς ὑποθήκας ταύτας, ἀφικόμην [o] εἰς τὴν Γαλιλαίαν. καὶ [p] Σεπφωρίτας μὲν οὐκ ἐν ὀλίγῳ περὶ τῆς πατρίδος ἀγῶνι καθεστῶτας εὗρον, διαρπάσαι κεκρικότων αὐτὴν τῶν Γαλιλαίων, διὰ τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐκείνων φιλίαν, καὶ ὅτι καὶ [q] Κεστίῳ Γάλλῳ τῷ τῆς Συρίας ἡγεμονεύοντι δεξιάν τε καὶ πίστιν [r] προτείνειεν. ἀλλὰ τούτους μὲν ἐγὼ πάντας ἀπήλλαξα τοῦ φόβου, πείσας ὑπὲρ αὐτῶν τὰ πλήθη, καὶ ἐπιτρέψας ὁσάκις θέλουσι διαπέμπεσθαι [s] πρὸς τοὺς ἐν Δώροις οἰκείους ὁμηρεύοντας [t] Γεσσίῳ. τὰ δὲ Δῶρα πόλις ἐστὶ τῆς Φοινίκης. τοὺς ἐν Τιβεριάδι δὲ κατοικοῦντας εὗρον ἐφ' ὅπλα κεχωρηκότας ἤδη, δι' αἰτίαν τοιαύτην.

θ. Στάσεις τρεῖς ἦσαν κατὰ τὴν πόλιν. μία μὲν ἀνδρῶν εὐσχημόνων, ἦρχε δ' αὐτῆς Ἰούλιος Καπέλλος. οὗτος δὴ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πάντες, Ἡρώδης ὁ Μιαροῦ, καὶ Ἡρώδης ὁ τοῦ Γαμάλου, καὶ Κομψὸς ὁ τοῦ Κόμψου. Κρίσπος γὰρ ἀδελφὸς αὐτοῦ, τοῦ [[u] Ἀγρίππα] [v] μεγάλου βασιλέως γενόμενός ποτε [x] ἔπαρχος, ἐν ταῖς ἰδίαις κτήσεσιν ἐτύγχανεν, πέραν τοῦ Ἰορδάνου. πάντες οὖν οἱ προειρημένοι κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἐμμένειν συνεβούλευον τῇ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους καὶ τὸν βασιλέα πίστει. [y] τῇ γνώμῃ δ' οὐ συνηρέσκετο [z] Πιστὸς, [a] παραγενόμενος ὑπὸ Ἰούστου τοῦ παιδός. καὶ γὰρ ἦν φύσει πως [b] ἐπιφανής. ἡ δευτέρα δὲ στάσις, ἐξ ἀσημοτάτων συνεστηκυῖα, πολεμεῖν ἔκρινεν. Ἰοῦστος ὁ Πίστου παῖς, ὁ τῆς τρίτης μερίδος πρῶτος, ὑπεκρίνετο μὲν ἐνδοιάζειν πρὸς τὸν πόλεμον. νεωτέρων δ' ἐπεθύμει πραγμάτων, ἐκ τῆς μεταβολῆς οἰόμενος δύναμιν ἑαυτῷ περιποιήσειν. παρελθὼν οὖν εἰς μέσους διδάσκειν ἐπειρᾶτο τὸ πλῆθος, „ ὡς ἡ πόλις [c] ἀεὶ τῆς Γαλιλαίας, [d] ἄρξειεν δὲ [e] „ ἐπί γε τῶν Ἡρώδου χρόνων, τοῦ τετράρχου, καὶ κτίστου γενομένου, βουληθέντος αὐτοῦ τὴν Σεπφωριτῶν „ πόλιν τῇ Τιβεριέων ὑπακούειν. ἀποβάλλειν δὲ τὸ πρωτεῖον [f] αὐτοὺς, μηδὲ ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἀγρίππα τοῦ πατρὸς, διαμεῖναι δὲ καὶ μέχρι Φήλικος „ [g] προϊσταμένου τῆς Ἰουδαίας. νῦν δὲ, [h] ἔλεγεν, αὐτοὺς ἠτυχηκέναι, τῷ νεωτέρῳ δωρεὰν Ἀγρίππᾳ δοθέντας ὑπὸ Νέρωνος. ἄρξαι γὰρ εὐθὺς τὴν μὲν [i] Σέπφωριν, ἐπειδὴ Ῥωμαίοις ὑπήκουσε, τῆς Γαλιλαίας, „ καταλυθῆναι δὲ [k] παρ' αὐτοῖς τήν τε βασιλικὴν „ τράπεζαν καὶ τὰ [l] ἀρχαῖα. “ ταῦτα καὶ πρὸς τούτοις ἕτερα πολλὰ κατὰ βασιλέως Ἀγρίππα λέγων, [m] ὑπὲρ τοῦ τὸν δῆμον εἰς τὴν [n] ἀποστασίαν ἐρεθίσαι, προσετίθει, „ νῦν εἶναι καιρὸν ἀραμένους ὅπλα, καὶ Γαλιλαίους συμμάχους προλαβόντας. ἄρξειν γὰρ αὐτῶν „ ἑκόντων διὰ τὸ [o] πρὸς τοὺς Σεπφωρίτας μῖσος „ ὑπάρχειν αὐτοῖς, ὅτι τὴν πρὸς Ῥωμαίους πίστιν διαφυλάσσουσιν. μεγάλῃ χειρὶ πρὸς τὴν ὑπὲρ αὐτῶν τιμωρίαν [p] τρέπεσθαι. “ Ταῦτα λέγων, προετρέψατο τὸ πλῆθος· ἦν γὰρ ἱκανὸς δημαγωγεῖν, καὶ τῶν ἀντιλεγόντων τὰ βελτίω περιεῖναι γοητείᾳ καὶ ἀπάτῃ τῇ διὰ

o Εἰς τὴν Γαλιλαίαν.] Josephum utrique Galilææ præfectum fuisse patet quoque ex Lib. 2. de Bello Jud. Cap. 20. §. 4. SPANH.

p Σεπφωρίτας μὲν.] Ita *Voss.* & *Vat.* nec aliter juxta nummos. Σεμφορίτας in *Editis Aliisque.*

q Κεστίῳ Γάλλῳ.] Ita rescripsi (ita & *Spanhemius*) ex Lib. 2. de *Bello Judaico.* Σενίῳ in *Editis Aliisque.* Σεννίῳ *Vat.* Γεσσίῳ *Voss.* HUDS. In Margine MS. *Lugd. Bat.* adscriptum Γεσσίῳ. mavult autem *Relandus* legere Κεστίῳ Γάλλῳ τότε. HAV.

r Προτείνειεν.] MS. *Lugd. Bat.* προτεῖναι. HAV.

s Πρὸς τοὺς.] MS. idem διὰ τοὺς. HAV.

t Γεσσίῳ.] Κεστίῳ *Vat.*

u Ἀγρίππα.] Vocem Ἀγρίππα, uncis inclusam, additam esse volui.

v Μεγάλου βασιλέως.] Confer Nummos in extremo hujus Voluminis. HAV.

x Ἔπαρχος.] ἔξαρχος *Vat.*

y Τῇ γνώμῃ.] Τῇ deest *Vat.*

z Πιστὸς.] Πρίσμος & mox Πρίσμου *Voss.* HUDS. Forte Πρίσκος. COCC.

a Παραγενόμενος ἀπὸ Ἰούστου.] Fuit cum legendum esse conjicerem, παρηγμένος.

b Ἐπιφανής.] Επιμανὴς pro ἐπιφανὴς in *Cod. Voss.*

c Ἀεὶ τῆς Γαλιλαίας.] Ἀεὶ deest *Vat.*

d Ἄρξειεν δέ.] Confer Antiq. Lib. 18. Cap. 2. §. 3. SPANH.

e Ἐπί γε τῶν Ἡρώδου χρόνων.] Ἐπί τε *Vat.*

f Αὐτοὺς.] Αὐτοῖς *Voss.*

g Προϊσταμένου.] Προεσταμένου *Voss.*

h Ἔλεγεν.] Ita lego, ἔλεγον in *libris.*

i Σεπφώριν.] Ita *Vat.* Σέπφωριν *Voss.* Σεμφώριν in *Editis Aliisque.* HUDS. lege Σέπφωριν & passim hîc Σεπφωρίτας & Σεπφωριτῶν. SPANH. confer Indices.

k Παρ' αὐτοῖς.] Sic *Voss.* & *Vat.* αὐτῶν in *reliquis.*

l Ἀρχαῖα.] Rectius Forsan ἀρχεῖα. Vide *Suidam* in voce ἀρχεῖα. HUDS. & COCC.

m Ὑπὲρ τοῦ τὸν δῆμον.] Ita *Voss. Vat.* & *Gall.* ὑπὲρ τοῦτον δῆμον εἰς τὴν ἀποστασίαν ἐρεθίσας in *Editis Aliisque.*

n Ἀποστασίαν ἐρεθίσαι.] Ἀπόστασιν *Vat.*

o Πρὸς τοὺς Σεπφωρίτας.] Sic *Gall.* πρὸ τοὺς in *cæteris.*

p Τρέπεσθαι.] Τραπέσθαι *Voss. Gall.* & *Vat.*

† Vide *Labbæi Glossarium*, voce ἐπιφανής.

* *Sc.* Metropolis facta fuerit.

q Καὶ

διὰ λόγων. καὶ γὰρ οὐδ' ἄπειρος ἦν παιδείας τῆς παρ' Ἕλλησιν, ᾗ θαῤῥῶν ἐπεχείρησεν [q] καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν πραγμάτων τούτων ἀναγράφειν, ὡς τῷ λόγῳ τούτῳ περιεσόμενος τῆς ἀληθείας. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτου τοῦ ἀνδρὸς, ὡς φαῦλος τὸν βίον ἐγένετο, καὶ ὡς σὺν τῷ ἀδελφῷ μικροῦ δεῖν καταστροφῆς αἴτιος ὑπῆρξεν, προϊόντος τοῦ λόγου δηλώσομεν. τότε δὲ πείσας Ἰοῦστος τοὺς πολίτας ἀναλαβεῖν τὰ ὅπλα, πολλοὺς δὲ καὶ μὴ θελήσαντας ἀναγκάσας, ἐξελθὼν σὺν πᾶσι τούτοις ἐμπίπρησι τάς τε [r] Γαδαρηνῶν καὶ [s] Ἱππηνῶν κώμας. αἳ δὴ μεθόριοι τῆς Τιβεριάδος καὶ τῆς τῶν Σκυθοπολιτῶν γῆς ἐτύγχανον κείμεναι.

ι'. Καὶ Τιβεριὰς μὲν ἐν τούτοις ἦν. τὰ περὶ Γίσχαλα δὲ εἶχεν τὸν τρόπον τοῦτον. [t] Ἰωάννης ὁ τοῦ [u] Λευί, τῶν πολιτῶν τινας ὁρῶν διὰ τὴν ἀποστασίαν τὴν ἀπὸ Ῥωμαίων [v] μέγα φρονοῦντας, κατέχειν αὐτοὺς ἐπειρᾶτο, καὶ τὴν πίστιν ἠξίου διαφυλάττειν. οὐ μὴν ἠδυνήθη, καίτοι πάνυ προθυμούμενος. τὰ γὰρ πέριξ ἔθνη [x] Γαδαρηνοὶ καὶ [y] Γαβαρηνοὶ, Σωγαναῖοι καὶ Τύριοι, πολλὴν ἀθροίσαντες δύναμιν, καὶ τοῖς Γισχάλοις [z] ἐπιπεσόντες, λαμβάνουσι τὰ Γίσχαλα κατὰ κράτος. καὶ πυρπολήσαντες, εἶτα δὲ καὶ [a] προσκατασκάψαντες, εἰς τὴν οἰκείαν ἀνέζευξαν. Ἰωάννης δὲ, ἐπὶ τούτῳ παροξυνθεὶς, ὁπλίζει πάντας τοὺς μετ' αὐτοῦ. καὶ συμβαλὼν τοῖς προειρημένοις ἔθνεσιν, τά τε Γίσχαλα κρείττονα πάλιν ἀνακτίσας, τείχεσιν ὑπὲρ ἀσφαλείας [b] τῆς εἰς ὕστερον ὀχύρωσεν.

ια'. Γάμαλα δὲ πίστει τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐνέμεινε, δι' αἰτίαν τοιαύτην. Φίλιππος ὁ Ἰακίμου παῖς, ἔπαρχος δὲ τοῦ βασιλέως Ἀγρίππα, σωθεὶς παρὰ δόξαν ἐκ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις βασιλικῆς αὐλῆς πολιορκουμένης, καὶ διαφυγὼν, εἰς ἕτερον ἐνέπεσε κίνδυνον, ὥστε ὑπὸ Μαναήμου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ λῃστῶν ἀναιρεθῆναι. διεκώλυσαν δὲ Βαβυλώνιοί τινες, συγγενεῖς αὐτοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ὄντες, πρᾶξαι τοὺς λῃστὰς τὸ ἔργον. ἐπιμείνας οὖν ἡμέρας τέσσαρας ὁ Φίλιππος ἐκεῖ, τῇ πέμπτῃ φεύγει [c] περιθετῇ χρησάμενος κόμῃ, τοῦ μὴ κατάδηλος γενέσθαι. καὶ παραγενόμενος εἴς τινα τῶν ἑαυτοῦ κωμῶν κατὰ τοὺς ὅρους Γάμαλα τοῦ φρουρίου κειμένην, πέμπει πρός τινας τῶν ὑπ' [d] αὐτοῦ προστάσσων [e] ὡς αὐτὸν ἀφικέσθαι. [f] τὸν Φίλιππον δὲ ταῦτα ἐννοούμενον ἐμποδίζει τὸ θεῖον ἐπὶ συμφέροντι. μὴ γὰρ τούτου γενομένου, πάντως ἂν ἀπολώλει. πυρετοῦ δὴ κατασχόντος [g] αὐτὸν ἐξαίφνης, γράψας ἐπιστολὰς [h] τοῖς παισὶν Ἀγρίππα καὶ Βερενίκῃ δίδωσι τῶν ἐξελευθέρων τινὶ κομίζειν πρὸς Οὔαρον. ἦν δ' οὗτος κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ὁ τὴν βασιλείαν διοικῶν, καταστησάντων αὐτὸν τῶν βασιλέων. αὐτοὶ γὰρ εἰς Βηρυτὸν ἀφικνοῦντο, ὑπαντῆσαι βουλόμενοι [i] Γεσσίῳ. λαβὼν οὖν ὁ Οὔαρος τὰ παρὰ Φιλίππου γράμματα, καὶ πυθόμενος αὐτὸν διασεσῶσθαι, βαρέως ἤνεγκεν, [k] ἀχρεῖος τὸ λοιπὸν αὐτὸς νομίζων φανεῖσθαι τοῖς βασιλεῦσιν ἀφικομένου τοῦ Φιλίππου. προαγαγὼν οὖν εἰς τὸ πλῆθος τὸν τὰς ἐπιστολὰς κομίζοντα, καὶ [l] πλαστογραφίαν ἐπικαλέσας, ψεύδεσθαί τε φήσας αὐτὸν ἀπαγγείλαντα ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις Φίλιππον μετὰ

enim Græcæ eruditionis expers erat & ignarus, qua fretus etiam ad historiam hisce de rebus scribendam aggressus est, ut ista narratione veritatis fidem superaret. Atqui de hoc quidem viro, quam improbæ fuerit vitæ ac flagitiosæ, utque una cum suo fratre patriæ fere subvertendæ auctor exstiterit, procedente sermone narrabimus. Tunc autem Justus, cum civibus persuasisset arma sumere, multosque etiam præter sui voluntatem eò vi adegisset, cum istis omnibus egressus Gadarenorum & Hippenorum vicos incendit: qui utique siti erant in confiniis Tiberiadis & agri Scythopolitani.

Justi elogium.

10. Atque in his quidem erat Tiberias: quæ vero ad Gischala spectabant, hoc modo se habebant. Joannes Levi filius, cum videret civium *suorum* * quosdam sese efferre, quod à Romanis descivissent, operam dabat ut illos cohiberet, orabatque ut fidem servarent. nequicquam tamen, omni licet studio in id incumberet. Nam vicini populi, Gadareni & Gabareni, Soganæi & Tyrii, ingenti coacto exercitu, Gischala adorti, vi urbem istam expugnant: eaque incensa, ac deinde suffossa & solo adæquata, domum se receperunt. Cæterum Joannes, hac re irritatus, omnes qui cum eo erant armis instruit; populisque prædictis prælio congressus, & Gischala in pulchriorem urbem resuscitavit, & in futuram securitatem mœnibus firmavit.

Joannes Levi filius à Romanis stat.

Gischala incensa & diruta.

Joannes Gischalorum instaurator.

11. Gamala autem in fide populi Romani manebat, ex hujusmodi causa. Philippus Jacimi filius, Agrippæ regis præfectus, præter opinionem ex regia Hierosolymitana, cum oppugnaretur, servatus, fugaque dilapsus, in aliud incidit periculum, *sc.* ne trucidaretur à Manahemo & latronibus qui cum eo erant. At, quo minus id fieret à latronibus, impedierunt Babylonii quidam ejus cognati, qui tum Hierosolymis erant. Philippus itaque cum quatuor dies illic mansisset, quinta *die*, apposititia coma usus ne internosci posset, fuga sibi quæsivit salutem. & cum pervenisset ad quendam suæ ditionis vicum, prope castellum Gamala situm, ad nonnullos sibi subditos mandata mittit, ut ad ipsum venirent. At dum ista Philippus animo volveret, Deus, ne fierent, in rem illius prohibuit: nam nisi hoc accidisset, funditus periisset. Febri quippe repentina correptus, literas ad Agrippæ liberos & Berenicen scriptas, liberto cuidam tradidit, Varo perferendas. Ille autem eo tempore regnum administrabat, curâ ejus à regibus ei demandatâ. nam illi ad Berytum profecti erant, eo animo ut Gessio *honoris causa* occurrerent. Varus igitur, acceptis à Philippo literis, auditoque illum salvum evasisse, tulit id graviter, ratus fore ut ipse regibus nulli usui esse videretur, quando *ad eos* venerit Philippus. Producto igitur in *mediam* turbam eo qui literas attulerat, objectoque ei in crimen quod literas finxisset, quodque, ut ajebat, mendacium dixisset, quippe qui nunciaret Philippum Hierosolymis contra Judæos bellum gerere, morte eum affecit. Cum

Gamala in Romanorum fide perstat.

Quo modo Philippus, Jacimi filius, è periculis evasit.

Varus Philippi libertos, literas ferentes, supplicio afficit.

q Καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν πραγμάτων τούτων.] Confer quæ inferius §. 65. habentur. SPANH.

r Γαδαρηνῶν καὶ.] Jungit plures urbes has Josephus. SPANH. Vide Indicem.

s Ἱππηνῶν.] Conf. de Vita §. 31. SPANH.

t Ἰωάννης ὁ τοῦ] Hunc, ut improbum & seditiosum commemorat in libris de Bel. Jud. non uno in loco & de Vita §. 38. SPANH. Vide Indices.

u Λευί.] Ita cum *Cod. Voss.* Ληοὶ in *Editis Aliisque*.

v Μέγα φρονοῦντας.] Μεγαλοφρονοῦντας *Vat.*

x Γαδαρηνοὶ καὶ.] Conjungit alibi populos hos Josephus. SPANH. Vide Indices.

y Γαβαρηνοί.] Ita scribo cum Cl. *Gagniero*, viro rerum Judaicarum peritissimo, antea Γαβαραγαναῖοι in *Editis*. Βαραγαναῖοι *Voss.* Βαραγαναῖοι *Gall.* Si quis pro Γαβαραγαναῖοι malit, literis aliquot extritis, Γαβαρηνοὶ & Τύριοι, per me licet.

z Ἐπιπεσόντες.] Ἐπεισπεσόντες *Vat.*

a Προσκατασκάψαντες.] Diripit ita *Lugd. Bat.* πρὸς κατασκάψαντες.

b Τῆς εἰς ὕστερον ὀχύρωσεν.] Ita lego. εἰς ὕστερον *Voss.* τοῖς εἰς ὕστερον in *Editis Aliisque*. HUDS. in *Lugd. Bat.* legitur τῆς ὕστερον. HAV.

c Περιθετῇ.] Lege περιθέτῳ Cocc.

d αὐτοῦ.] Forte αὐτόν. Cocc.

e Ὡς αὐτὸν ἀφικέσθαι.] Εἰς αὐτὸν ἀφικνέσθαι τὸν Φίλιππον. ταῦτα δὲ αὐτὸν ἐννοούμενον *Vat.* & *Voss.*

f Τὸν Φίλιππον] Male in *Lugd. Bat.* legitur τὴν Φιλίππου ταῦτα δὲ αὐτόν. HAV.

g Αὐτὸν ἐξαίφνης.] Interpungi potest hoc modo, αὐτὸν, ἐξαίφνης γράψας.

h Τοῖς παισίν.] Ita in *Ed. Bas.* τοῖς παισὶν Ἀγρίππα *Gen.* Forsan τοῖς βασιλεῦσιν Ἀγρίππα καὶ Βερενίκῃ.

i Γεσσίῳ.] Κεστίῳ *Vat. Lugd. Bat.* Γεσσίῳ.

k Ἀχρεῖος.] Ita *Voss.* ἀχρεῖον in *reliquis*.

l Πλαστογραφίαν.] Πλαστογραφεῖν. *Vat.* Conf. §. 35. infr. SPANH.

* Quosdam ferocientes jugum Romanorum excutere velle, *Gel.*

m Ex-

Cum autem libertus non reverteretur, Philippus, causæ nescius, rursus alium cum literis amandat, renunciaturum ipsi, quidnam ei quem miserat accidisset, quod reditum non maturaret. Verum & hunc, ubi venerat, Varus oppressit per calumniam. Etenim animus ei, ut magnifice de se sentiret, sublatus erat à Cæsarensibus Syris, dicentibus fore ut Agrippa à Romanis occideretur, ob ea in quibus deliquerant Judæi, atque ut ipse regnum illius acciperet, quod à regibus oriundus esset. nam in confesso erat, Varum è stirpe regia esse, utpote nepotem Sohemi, ejus qui locorum circa Libanum tetrarchiam obtinuerat. Varus igitur, ista re elatus, literas apud se retinebat, modis omnibus adnitens ne in ea quæ scripta erant incideret rex; exitusque omnes observabat, ne quis clam dilapsus renunciaret regi quæ ibi fierent: adeoque, ut à Syris Cæsarensibus gratiam iniret, multos Judæorum interfecit. Quin & decrevit, armis sumptis unà cum Trachonitis Batanæam habitantibus in Judæos Babylonios (eam enim appellationem habuerunt) qui in Ecbatanis erant, impetum facere. Accitis igitur ad se Judæorum Cæsarensium duodecim probatissimis, jussit eos, Ecbatana profectos, nunciare tribulibus suis loci istius incolis, quod Varus, audito vos contra regem insurrecturos esse, nec tamen rumori fide habita, nos miserit, vobis ut persuadeamus arma deponere. id enim argumentum fore *certissimum*, quod merito illis non creditum fuerit, qui ista de vobis narrarent. Jubebat præterea mittendos esse viros septuaginta ex optimatibus, qui crimen objectum diluerent. Itaque cum isti duodecim ad tribules suos, qui Ecbatanis erant, venissent, comperissentque eos rebus novis minime studere, eos suaserunt, ut septuaginta viros mittendos curarent. Illi autem, nihil tale suspicati quale eventurum erat, *viros* ablegarunt. atque isti cum duodecim legatis Cæsaream descenderunt. Varus igitur, illis obviam factus cum regio milite, omnes unà cum istis legatis interfici jubet; ac *deinde* expeditionem faciebat adversus eos, qui Ecbatanis erant, Judæos. E septuaginta autem quidam, *fuga* servatus, *facinus* illis renunciare occupavit: moxque illi arreptis armis receperunt se cum uxoribus & liberis in Gamala castellum, relictis vicis magnis opibus refertis & multas pecorum myriadas habentibus. Hæc Philippus simul atque audivit, & ipse in Gamala castellum se conferebat. Quamprimum vero advenit, inclamabat multitudo, ipsum obsecrantes, ut ducem se eis præberet, & contra Varum & Syros Cæsarenses bellum moveret. acceperat enim regem ab istis occisum esse. At Philippus impetum eorum reprimebat: atque collata in ipsos à rege beneficia eis in memoriam revocans, narransque quanta esset Romanorum vis & potentia, haudquaquam è re ipsorum esse dicebat bellum contra eos suscipere. Tandemque id eis persuasit. Rex porro, cum audisset Varo in animo esse Judæos, qui Cæsareæ erant, cum uxoribus & liberis, ad multas *hominum* myriadas, una die neci addicere, Æquiculum Modium, ad se accersitum, misit ut ei succederet, quemadmodum alibi indicavimus. Philippus autem Gamala castellum & regionem finitimam continebat, ne à sua erga Romanos fide desciscerent.

Varus regni cupidus.

Sævit in Judæos.

Judæos LXIX. una cum legatis interficit.

Judæi & Philippus Gamala se conferunt.

Modius Æquiculus succedit Varo.

τῶν Ἰουδαίων Ρωμαίοις πολεμεῖν, ἀπέκτεινε. μὴ ὑποστρέψαντος δὲ τοῦ ἐξελευθέρου, Φίλιππος ἀπορῶν τὴν αἰτίαν δεύτερον ἐκπέμπει μετ' ἐπιστολῶν, πάλιν τὸν ἀπαγγελοῦντα πρὸς αὐτὸν τί τὸ συμβεβηκὸς εἴη τῷ ἀποσταλέντι, δι' ὃ βραδύνειεν. καὶ τοῦτον δὲ παραγενόμενον ὁ Οὔαρος συκοφαντήσας ἀνεῖλεν. καὶ γὰρ ὑπὸ τῶν ἐν Καισαρείᾳ Σύρων ἐπῆρτο μέγα φρονεῖν, ἀναιρεθήσεσθαι μὲν λεγόντων ὑπὸ Ρωμαίων Ἀγρίππα διὰ τὰς ὑπὸ Ἰουδαίων ἁμαρτίας. λήψεσθαι δ' αὐτὸν τὴν ἀρχὴν, ἐκ βασιλέων ὄντα. καὶ γὰρ ἦν ὁμολογουμένως ὁ Οὔαρος βασιλικοῦ γένους, ἔγγονος Σοέμου τοῦ περὶ τὸν Λίβανον τετραρχοῦντος. διὰ τοῦτ' οὖν ὁ Οὔαρος τυφούμενος, τὰς μὲν ἐπιστολὰς παρ' ἑαυτῷ κατέσχε, μηχανώμενος μὴ ἐντυχεῖν τοῖς γράμμασι τὸν βασιλέα, τὰς ἐξόδους δὲ πάσας ἐφρούρει, μὴ διαδράς τις ἀπαγγείλειε τῷ βασιλεῖ τὰ πραττόμενα. καὶ δὴ χαριζόμενος τοῖς κατὰ τὴν Καισάρειαν Σύροις, πολλοὺς τῶν Ἰουδαίων ἀπέκτεινεν. ἐβουλήθη δὲ καὶ μετὰ τῶν ἐν Βαταναίᾳ Τραχωνιτῶν ἀναλαβὼν τὰ ὅπλα ἐπὶ τοὺς ἐν [m] Ἐκβατάνοις [n] Βαβυλωνίους Ἰουδαίους, ταύτην γὰρ τὴν προσηγορίαν ἔχουσιν, ὁρμῆσαι. καλέσας οὖν τῶν κατὰ τὴν Καισάρειαν Ἰουδαίων δώδεκα τοὺς δοκιμωτάτους, προσέταξεν αὐτοῖς ἀφικομένοις εἰς [o] Ἐκβάτανα, πρὸς τοὺς ἐκεῖ κατοικοῦντας αὐτῶν ὁμοφύλους εἰπεῖν. ὅτι Οὔαρος, ἀκούσας ὑμᾶς ἐπὶ βασιλέα μέλλειν ὁρμᾶν, καὶ μὴ πιστεύσας, πέπομφεν ἡμᾶς πείσοντας ὑμᾶς τὰ ὅπλα καταθέσθαι. τοῦτο γὰρ αὐτὸ τεκμήριον ἔσεσθαι καὶ τοῦ καλῶς μὴ πιστεῦσαι τοῖς περὶ ὑμῶν λέγουσιν. ἐκέλευε δὲ καὶ τοὺς πρώτους αὐτῶν ἄνδρας ἑβδομήκοντα πέμπειν, ἀπολογησομένους περὶ τῆς ἐπενηνεγμένης αἰτίας. ἐλθόντες οὖν οἱ δώδεκα πρὸς τοὺς ἐν Ἐκβατάνοις ὁμοφύλους, καὶ καταλαβόντες αὐτοὺς μηδὲν ἐπὶ νεωτερισμῷ φρονοῦντας, ἔπεισαν καὶ τοὺς ἑβδομήκοντα πέμπειν. οἱ δὲ, μηδὲν [p] ὑποπτεύσαντες τοιοῦτον οἷον ἔμελλεν ἀποβήσεσθαι, ἐξαπέστειλαν. καταβαίνουσι δ' οὗτοι μετὰ τῶν δώδεκα πρέσβεων εἰς τὴν Καισάρειαν. ὑπαντήσας οὖν ὁ Οὔαρος μετὰ τῆς βασιλικῆς δυνάμεως, σὺν τοῖς πρέσβεσιν πάντας ἀπέκτεινε, καὶ τὴν πορείαν ἐπὶ τοὺς ἐν Ἐκβατάνοις Ἰουδαίους ἐποιεῖτο. φθάσας δέ τις ἐκ τῶν ἑβδομήκοντα σωθεὶς ἀπήγγειλεν αὐτοῖς, κἀκεῖνοι τὰ ὅπλα λαβόντες σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις εἰς Γάμαλα τὸ φρούριον ὑπεχώρησαν, καταλιπόντες τὰς κώμας πολλῶν ἀγαθῶν πλήρεις καὶ βοσκημάτων πολλὰς μυριάδας ἐχούσας. Φίλιππος δὲ πυθόμενος ταῦτα, καὶ αὐτὸς εἰς Γάμαλα τὸ φρούριον ἧκεν. παραγενομένου δὲ, κατεβόα τὸ πλῆθος ἄρχειν [q] αὐτὸν παρακαλοῦντες, καὶ πολεμεῖν πρὸς Οὔαρον καὶ τοὺς ἐν τῇ Καισαρείᾳ Σύρους. [r] διεδέχετο γὰρ ὑπὸ τούτων τὸν βασιλέα τεθνάναι. Φίλιππος δ' αὐτῶν κατεῖχε τὰς ὁρμὰς, ὑπομιμνήσκων τῶν τε τοῦ βασιλέως εἰς αὐτοὺς εὐεργεσιῶν, καὶ τὴν Ρωμαίων διηγούμενος ὅση τίς ἐστιν ἡ δύναμις, συμφέρειν οὐκ ἔλεγεν ἄρασθαι πρὸς τούτους πόλεμον. καὶ τέλος ἔπεισεν. ὁ δὲ βασιλεὺς, πυθόμενος ὅτι Οὔαρος μέλλει τοὺς ἐπὶ τῆς Καισαρείας σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις πολλὰς οὔσας μυριάδας ἀναιρεῖν ἡμέρᾳ μιᾷ, μεταπέμπεται πρὸς αὐτὸν [s] Αἰκουίκλον Μόδιον, πέμψας [t] αὐτὸν διάδοχον, ὡς [v] ἐν ἄλλοις ἐδηλώσαμεν. ὁ δὴ Φίλιππος Γάμαλα τὸ φρούριον κατέσχεν, καὶ τὴν πέριξ χώραν πίστει τῇ πρὸς Ρωμαίους ἐμμενούσας.

ιβ'. Ἐπεὶ

m Ἐκβατάνοις.] Βατάνοις *Gall.* & hîc loci & infra. atque ita legendum esse conjiciebat Cl. *Lowthius*: quin & huic lectioni favent *Isidorus Characenus* & *Stephanus Byzantius* in voce Ἀγβάτανα. Βαθύροις præfert Cl. *Relandus* in *Palæstina S.* pag. 616. Verum cum *Herodotus* (L. 3. C. 62.) memoret Ἐκβάτανα, Syriæ urbem, & *Stephanus Byzantius* faciat Ἀγβάτανα Syriæ oppidulum, nolui quidquam in *textu* mutare.

n Βαβυλωνίους Ἰουδαίους.] Confer infra §. 35. SPANH.

o Ἐκβάτανα.] Pro Ἐκβάτανα passim interpres *Gelenius* legit Βαθυρὰ, de qua Antiq. Lib. 17. Cap. 2. §. 4. a *Zamari*, *Judæo e Babylonia* condita; quare & ipse ubique hic Βαθυρᾷ & Βαθύροις legi mallem. SPANH.

p Ὑποπτεύσαντες.] Ὑποπτεύοντες *Vat.*

q Αὐτόν.] MS. *Lugd. Bat.* Mavult αὐτῶν HAV.

r Διεδέχετο γὰρ.] Forsan legendum, διεδέδοτο.

s Αἰκουίκλον.] Ἐκουον Μενόδιον *Bas.* & *Gen.* Ἐκδυον Μόδιον *Vat.* Ἐκονομόδιον *Gall.* Ἀκουον Μόδιον Αἰκουον & Εὐκουον *Voss.* seu. *Lugd. Bat.* Verum Αἰκουίκλον rescripsi, quod *Æquiculus* sive *Æquicola* cognomen fuerit *Modiorum*.

t Αὐτὸν διάδοχον.] Τὸν pro αὐτὸν *Gall.*

v Ἐν ἄλλοις ἐδηλώσαμεν.] De hoc vero nihil in libris de Bel. Jud. invenitur. SPANH.

x Ἀπαγ-

ιβʹ. Ἐπεὶ δ᾽ εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἀφικόμην ἐγὼ, καὶ ταῦτα παρὰ τῶν [x] ἀπαγγειλάντων ἔμαθον, γράφω τῷ συνεδρίῳ τῶν [y] Ἱεροσολυμιτῶν περὶ τούτων. καὶ, τί με πράττειν κελεύουσιν, ἐρωτῶ. οἱ δὲ προσμεῖναι παρεκάλεσαν, καὶ, τοὺς συμπρέσβεις εἰ θέλοιεν κατασχόντα, πρόνοιαν ποιήσασθαι τῆς Γαλιλαίας. οἱ δὲ συμπρέσβεις εὐπορήσαντες πολλῶν χρημάτων [z] ἐκ τῶν διδομένων αὐτοῖς δεκάτων, ἃς ὄντες ἱερεῖς ὀφειλομένας ἀπελάμβανον, εἰς τὴν οἰκείαν ὑποστρέφειν γῆν ἔκριναν. ἐμοῦ δ᾽ [a] αὐτοὺς προσμεῖναι παρακαλέσαντος, ἕως οὗ τὰ πράγματα καταστήσωμεν, πείθονται. ἄρας οὖν μετ᾽ αὐτῶν ἀπὸ τῆς Σεπφωριτῶν πόλεως εἰς κώμην τινὰ, Βηθμαοὺς λεγομένην, ἀπέχουσαν Τιβεριάδος στάδια τέσσαρα, παραγίνομαι. καὶ πέμψας ἐντεῦθεν τοὺς πρὸς τὴν Τιβεριέων βουλὴν, καὶ τοὺς πρώτους τοῦ δήμου παρεκάλουν ἀφικέσθαι πρός με. καὶ παραγενομένων. ἐληλύθει δὲ καὶ Ἰοῦστος σὺν αὐτοῖς. ἔλεγον ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πρεσβεύσων μετὰ τούτων πεπέμφθαι πρὸς αὐτοὺς, πείσων καθαιρεθῆναι τὸν οἶκον [b] ὑπὸ Ἡρώδου τοῦ τετράρχου κατασκευασθέντα, ζώων μορφὰς ἔχοντα, τῶν νόμων οὕτως τι κατασκευάζειν ἀπαγορευόντων, καὶ παρεκάλουν αὐτοὺς, ἐᾶν [c] ἡμῖν ἢ τάχος τοῦτο πράττειν. ἐπιπολὺ μὲν οὖν οἱ περὶ τὸν [d] Καπέλλον καὶ τοὺς πρώτους αὐτῶν ἐπιτρέπειν οὐκ ἤθελον. βιαζόμενοι δ᾽ ὑφ᾽ ἡμῶν συγκατατίθενται. φθάνει δ᾽ [e] Ἰησοῦς ὁ τοῦ [f] Σαπφία παῖς, ὃν τῆς τῶν ναυτῶν καὶ τῶν ἀπόρων στάσεως πρῶτον ἔφαμεν ἄρξαι, παραλαβὼν τινας Γαλιλαίους, καὶ τὴν πᾶσαν αὐλὴν ἐμπρήσας, πολλῶν οἰόμενος εὐπορήσειν ἐξ αὐτῆς χρημάτων, ἐπειδή τινας οἴκων ὀροφὰς κεχρυσωμένας εἶδεν. καὶ διήρπασαν πολλὰ παρὰ γνώμην τὴν ἡμετέραν πράξαντες. ἡμεῖς γὰρ μετὰ τὴν πρὸς Καπέλλον καὶ τοὺς πρώτους Τιβεριέων ὁμιλίαν εἰς τὴν ἄνω Γαλιλαίαν ἀπὸ Βηθμαῶν ἀνεχωρήσαμεν. ἀναιροῦσιν δ᾽ οἱ περὶ τὸν Ἰησοῦν πάντας τοὺς ἐνοικοῦντας Ἕλληνας, ὅσοι τε πρὸ τοῦ πολέμου [g] γεγόνασιν αὐτῶν ἐχθροί.

ιγʹ. Πυθόμενος δ᾽ ἐγὼ ταῦτα, παρωξύνθην σφόδρα. καὶ καταβὰς εἰς Τιβεριάδα πρόνοιαν εἰσενεγκάμην τῶν βασιλικῶν σκευῶν ὅσα δυνατὸν ἦν τοὺς ἁρπάσαντας ἀφελέσθαι. λυχνίαι δ᾽ ἦσαν Κορίνθιαι ταῦτα, καὶ τράπεζαι τῶν βασιλικῶν, καὶ ἀσήμου ἀργυρίου σταθμὸς ἱκανός. πάντα δ᾽ ὅσα παρέλαβον, φυλάσσειν τῷ βασιλεῖ ἔκρινα. μεταπεμψάμενος οὖν τοὺς τῆς βουλῆς πρώτους δέκα καὶ Καπέλλον τὸν Ἀντύλλου, τὰ σκεύη παρέδωκα, μηδενὶ παραγγείλας ἑτέρῳ [h] πλὴν ἐμοῦ δοῦναι. κἀκεῖθεν εἰς τὰ Γίσχαλα πρὸς τὸν Ἰωάννην μετὰ τῶν συμπρέσβεων ἀφικόμην, βουλόμενος γνῶναι τί ποτε φρονεῖ. κατεῖδον δ᾽ αὐτὸν ταχέως [i] νεωτέρων ὀρεγόμενον πραγμάτων, καὶ τῆς ἀρχῆς ἐπιθυμίαν ἔχοντα. παρεκάλει γάρ με τὸν Καίσαρος σῖτον κείμενον ἐν ταῖς τῆς ἄνωθεν Γαλιλαίας κώμαις ἐξουσίαν αὐτῷ δοῦναι ἐκφορῆσαι. θέλειν γὰρ ἔφασκεν εἰς ἐπισκευὴν τῶν τῆς πατρίδος τειχῶν αὐτὸν ἀναλῶσαι. κατανοήσας δὲ ἐγὼ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτοῦ, καὶ τί [k] διανοοῖτο πράσσειν, οὐκ ἔφην αὐτῷ συγχωρεῖν. ἢ γὰρ Ῥωμαίοις αὐτὸν [l] ἐνενοούμην φυλάττειν, ἢ ἐμοὶ αὐτῷ, διὰ τὸ καὶ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐκεῖ πραγμάτων αὐτὸς παρὰ τοῦ κοινοῦ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πεπιστεῦσθαι. μὴ πείθων δὲ με περὶ τούτων, [m] καὶ ἐπὶ τοὺς συμπρέσβεις ἐτράπετο. καὶ γὰρ ἦσαν ἀπρονόητοι τῶν ἐσομένων, καὶ λαβεῖν ἑτοιμότατοι. φθείρει δὲ χρήμασιν αὐ-

12. At postquam ego in Galilæam venissem, & ista ab ipsis nunciis accepissem, scribo Hierosolymitarum Synedrio hisce de rebus; & quid me facere juberent, ab illis requiro. Illi vero me obsecrarunt, ut illic manerem, & retentis legationis sociis, si illis ita visum fuerit, Galilææ tutelæ providerem. Cæterum collegæ, cum grandem pecuniam habuissent ex decimis sibi datis, quas debitas, ut sacerdotes, accipiebant, in terram propriam reverti statuerunt. Cum autem ego eos rogassem, ut tantisper manerent, donec res compositæ essent, *facile* assenserunt. Unà igitur cum illis profectus à Sephoritarum urbe, in vicum quendam, cui nomen est Bethmai, quatuor stadiis à Tyberiade distantem, venio: missoque nuncio accersivi ad me senatum Tyberiadis & primores populi. Quibus, postquam affuerunt (nam & Justus unà cum illis venerat) dicebam me ab Hierosolymitarum populo ad eos missum esse cum collegis, legatione ut fungerer, utque iis persuaderem funditus tollendam esse domum ab Herode tetrarcha exstructam, quòd animantium figuris eam exornaverat, cùm ejusmodi quod effingere legibus nostris vetitum sit; eosque rogabam, ut nos quantocyus id facere permitterent. Multum quidem Capellus primoresque civium restiterunt, diuque id sinere noluerunt; tandem vero à nobis persuasione victi, in nostram concessere sententiam. Jesus autem Sapphiæ filius nos prævenit, quem primum pro nautarum & inopum factionis duce se gessisse diximus, qui assumptis quibusdam Galilæis palatium omne incendit, ratus se inde ingenti pecunia locupletatum iri, quia tecta quædam conclavium inaurata viderat: multaque *in eo* diripuerunt præter animi nostri sententiam. nos enim, post colloquium cum Capello & Tiberiensium primoribus habitum, in superiorem Galilæam à Bethmais secessimus. Jesu autem factio Græcos omnes eam urbem habitantes interimit, & quotquot inimicos ante id bellum habuerant.

Josephus jussu concilii Hierosolymitarum in Galilæa manet.

Palatium in urbe Tyberiade incensum.

13. Ego vero his auditis vehementer commotus sum: cumque Tiberiada descendissem, curam & diligentiam adhibui ut salva esset omnis regia supellex, quæ è diripientium manibus recuperari potuit. In his porro erant candelabra ex ære Corinthio, & mensæ regiæ, & satis magnum argenti non signati pondus. Quæcunque autem accipiebam, regi servare statui. Accitis igitur decem senatus primoribus & Capello Antylli filio, vasa eis tradidi, interminatus ne cuiquam præter me ea redderent. Atque inde Gischala cum collegis ad Joannem veniebam, scire desiderans quidnam animo agitaret: moxque deprehendi eum rerum novarum cupidum, & ad principatum arripiendum aspirantem. rogabat enim me ut sibi potestatem facerem exportandi frumentum Cæsaris, in superioris Galilææ vicis repositum: namque se velle dicebat id insumere in structuram patriæ mœnium. Atqui ego, cum intellexissem quid moliretur, & quid sibi in animo esset facere, negabam me ei hoc permittere. cogitabam enim id *frumenti* aut Romanis servare aut mihi ipsi, quod potestatem in res istius regionis à communi Hierosolymorum mihi commissam haberem. Istis igitur à me neutiquam impetratis, ad collegas se convertit. futurorum enim improvidi erant, & ad munera accipienda paratissimi. Proinde eos largitionibus cor-

rum-

Josephus de regis supellectile servanda solicitus.

Joannes rerum novarum studiosus.

x Ἀπαγγειλάντων ἔμαθον.] Ἐπαγγειλάντων *Voss.*
y Ἱεροσολυμιτῶν.] Τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις *Vat.*
z Ἐκ τῶν διδομένων.] Illa ἐκ τῶν desunt *Voss.*
a Αὐτοὺς προσμεῖναι.] Ita *MSS.* ut & *Lugd. Bat.* αὐτοῦ in *Editis.*
b Ὑπὸ Ἡρώδου τοῦ τετράρχου.] Τὸν ὑπὸ Ἡρ. *Vat.*
c Ἡμῖν ἢ τάχος.] Ἡμᾶς *Vat.* & *Voss.*
d Καπέλλον.] Is forsan qui supra (p. 4. c. 9.) Ἰούλιος Καπέλλος dicitur. Καπέλλαν in *Editis Aliisque.* Κάπελλον *Voss.*
e Ἰησοῦς ὁ τοῦ.] In Lib. 2. de Bel. Jud. Cap. 20. §. 4. Ἰησοῦν τὸν υἱὸν Σαπφᾶ. Spanh.
f Σαπφία.] Ita scribo cum *Cod. Vat.* Ἀφία in *Editis Aliisque.*
g Γεγόνασιν.] Γεγόνησαν *Gall.*
h Πλὴν ἐμοῦ δοῦναι.] Πλὴν ἐμοὶ *Gall.*
i Νεωτέρων ὀρεγόμενον πραγμάτων.] Vide de B. Jud. lib. 4. cap. 3. §. 13. Spanh. & passim alibi, ut ex Indice patere potest.
k Διανοοῖτο πράσσειν.] Ita *Voss.* διανοεῖτο in *Editis*, forsan pro διενοεῖτο.
l Ἐνενοούμην φυλάττειν.] Ita *Voss.* ἐνοούμην in *Editis Aliisque.*
m Καὶ ἐπὶ τοὺς συμπρέσβεις.] Illud καὶ deest *Voss.*

n Φη-

rumpit, ut eorum calculis sibi frumentum omne addiceretur, quod in ipsius provincia esset reconditum: atque ego, qui solum me vinci à duobus viderem, quiescebam. *Dolis utitur.* Deinde altero dolo Joannes usus est. ajebat enim Judæos Cæsareæ Philippi incolas, mandato vicarii regis imperii res administrantis *intra mœnia* conclusos, ad eum *per internuncium* misisse, obsecrantes, ut ipse, quandoquidem eis non suppeteret oleum purum quo uterentur, sua unius cura ejus copiam illis suppeditaret, ne cogerentur, Græcorum oleo adhibito, contra patrios ritus agere. Hæc autem non religionis ergo dicebat Joannes, *Lucri cupidus.* sed manifestò admodum turpis lucri causâ. Sciens enim apud ipsos quidem Cæsareæ sextarios duos drachma una venire, Gischalis vero octoginta sextarios drachmis quatuor, omne quod illic esset oleum jussit efferri, quasi à me quoque potestatem *id faciendi* accepisset. non enim voluntate mea hoc ei permissum erat; sed præ metu populi, ne ab eis, si repugnarem, lapidibus obruerer. itaque postquam hoc concesseram, multum pecuniæ Joannes ex hoc maleficio sibi comparavit.

Josephus collegas Hierosolyma remittit. 14. Cum autem Gischalis collegas Hierosolyma dimisissem, omni cura in id incumbebam, ut pararentur arma, urbesque munitionibus firmarentur. accitis deinde latronum fortissimis, cum viderem nequaquam posse illis arma adimi, persuasi multitudini ut mercede eos conducerent, præstabilius esse dicens, nonnihil *stipendii vice* sponte illis dare, quam ut sinerent facultates suas ab illis diripi *distrahique*. *A latronibus pacem redemit Josephus.* Acceptoque ab eis jurejurando, in regionem nostram deinceps non venturos esse, nisi accersiti fuerint, aut cum *condictam* non accipiant mercedem, *eos* dimisi, jussos *prius* bello non lacessere aut Romanos aut finitimos. id enim mihi imprimis curæ erat, ut Galilæa tranquilla esset & pacata. cumque vellem Galilæorum magistratus, circiter septuaginta omnes, prætextu amicitiæ habere quasi obsides fidei, *Galilæos sibi adjungit.* eos mihi amicos & itinerum comites feci & in judiciis assessores adsciscebam, & ex illorum consensu sententias pronunciabam, operam dans, ut temeritate à justitia non discederem, sed memet à muneribus quibuscunque accipiendis purum servarem.

Josephi moderatio & continentia. 15. Annum igitur agens circiter tricesimum, qua ætate etiamsi quis sibi temperat à cupiditatibus illicitis, difficile tamen admodum est ut fugiat invidiæ calumnias, idque præsertim magna pollens auctoritate, mulierem quidem omnem à contumelia defendi, quæque dono offerebantur omnia, quasi nullius rei indigens, contempsi: imo ne decimas quidem ab afferentibus accipiebam, licet mihi ut sacerdoti debitas. ex manubiis tamen, postquam Syros urbes finitimas incolentes viceram, partem *mihi* sumpsi, quam me Hierosolyma misisse ad cognatos *non invitus* fateor. Cumque bis Sepphoritas vi expugnassem, Tiberienses quater, Gadarenses semel, & Joannem sæpius insidias mihi molitum in potestatem redegissem, neque de ipso neque de ullo prædictorum populorum pœnas sumere sustinui, prout in sequentibus ostendet narratio. Quamobrem Deum arbitror (ipsum enim non latent qui honeste se gerunt) ex illorum etiam manibus me eripuisse, ac deinde, cum in multa pericula incidissem, conservasse. de quibus posthac narrabimus.

Galilæorum erga Josephum fides 16. Tanta autem erat populi Galilæorum erga

τοὺς [n] ψηφίσασθαι πάντα τὸν σῖτον αὐτῷ παραδοθῆναι, τὸν ἐν τῇ αὐτοῦ ἐπαρχίᾳ κείμενον. κἀγὼ μόνος, ἡττώμενος [o] ὑπὸ δύο, τὴν ἡσυχίαν ἦγον. καὶ δευτέραν Ἰωάννης ἐπεισέφερεν πανουργίαν. ἔφη γὰρ Ἰουδαίους τοὺς [p] τὴν Φιλίππου Καισάρειαν κατοικοῦντας, συγκεκλεισμένους μετὰ προσταγὴν τοῦ βασιλέως [q] ὑποδίκου [r] τὴν δυναστείαν διοικοῦντος, πεπομφέναι πρὸς αὐτὸν, παρακαλοῦντας, ἐπειδὴ οὐκ ἔχουσιν ἔλαιον ᾧ χρήσονται καθαρὸν, ποιησάμενον πρόνοιαν εὐπορίαν αὐτοῖς τούτου παρασχεῖν, μὴ δι᾽ ἀνάγκην Ἑλληνικῷ [s] χρώμενοι τὰ νόμιμα παραβαίνωσιν. ταῦτα δ᾽ οὐχ ὑπὲρ εὐσεβείας ἔλεγεν Ἰωάννης, δι᾽ αἰσχροκέρδειαν δὲ φανερωτάτην. γινώσκων γὰρ, παρὰ μὲν ἐκείνοις κατὰ τὴν Καισάρειαν τοὺς δύο ξέστας δραχμῆς μιᾶς πωλουμένους, ἐν δὲ τοῖς Γισχάλοις τοὺς ὀγδοήκοντα ξέστας δραχμῶν τεσσάρων, [t] πᾶν τὸ ἔλαιον ὅσον ἦν ἐκεῖ διεπέμψατο, λαβὼν ἐξουσίαν καὶ παρ᾽ ἐμοῦ τοῦ δοκεῖν. οὐ γὰρ ἑκὼν ἐπέτρεπον, ἀλλὰ διὰ φόβον τὸν ἀπὸ τοῦ πλήθους, μὴ κωλύων καταλευσθείην ὑπ᾽ αὐτῶν. συγχωρήσαντος οὖν μου, πλείστων χρημάτων ὁ Ἰωάννης ἐκ τῆς κακουργίας ταύτης εὐπόρησεν.

ιδ. Τοὺς δὲ συμπρέσβεις ἀπὸ τῶν Γισχάλων ἀπολύσας εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, πρόνοιαν ἐποιούμην ὅπλων τε κατασκευῆς καὶ πόλεων ὀχυρότητος. μεταπεμψάμενος δὲ τῶν λῃστῶν τοὺς ἀνδρειοτάτους, ἀφελέσθαι μὲν αὐτῶν τὰ ὅπλα οὐχ οἷόν τε ὂν ἑώρων. ἔπεισα δὲ τὸ πλῆθος μισθοφορίαν αὐτοῖς παρέχειν, ἄμεινον εἶναι λέγων ἑκόντας [v] ὀλίγον διδόναι μᾶλλον, ἢ τὰς κτήσεις διαρπαζομένας ὑπ᾽ αὐτῶν περιορᾷν. καὶ λαβὼν παρ᾽ αὐτῶν ὅρκους μὴ ἀφίξεσθαι πρότερον εἰς τὴν χώραν, ἐὰν μὴ μετακληθῶσιν, ἢ ὅταν τὸν μισθὸν μὴ λάβωσιν, ἀπέλυσα, παραγγείλας μήτε Ῥωμαίοις πολεμεῖν μήτε τοῖς περιοίκοις. εἰρηνεύεσθαι γὰρ πρὸ πάντων τὴν Γαλιλαίαν ἐφρόντιζον. τοὺς δ᾽ ἐν τέλει τῶν Γαλιλαίων, ὅσον ἑβδομήκοντα πάντας, βουλόμενος ἐν προφάσει φιλίας καθάπερ [x] ὅμηρα τῆς πίστεως ἔχειν, φίλους τε καὶ συνεκδήμους ἐποιησάμην, ἐπί τε κρίσεις παρελάμβανον, καὶ μετὰ γνώμης τῆς ἐκείνων τὰς ἀποφάσεις ἐποιούμην, μήτε προπετείᾳ πειρώμενος τοῦ δικαίου διαμαρτάνειν, καθαρεύειν δὲ παντὸς ἐν αὐταῖς [y] λήμματος.

ιε. Περὶ τριακοστὸν γοῦν ἔτος ὑπάρχων, ἐν ᾧ χρόνῳ, κἂν ἀπέχηταί τις [z] παρανόμων ἐπιθυμιῶν, δύσκολον τὰς ἐκ τοῦ φθόνου διαβολὰς φεύγειν, ἄλλως τε καὶ ἐξουσίας ὄντα μεγάλης, γυναῖκα μὲν πᾶσαν ἀνύβριστον ἐφύλαξα, πάντων δὲ τῶν διδομένων ὡς μὴ χρῄζων κατεφρόνησα. ἀλλ᾽ οὐδὲ τὰς ὀφειλομένας μοι ὡς ἱερεῖ δεκάτας ἀπελάμβανον παρὰ τῶν κομιζόντων. ἐκ μέντοι τῶν λαφύρων [a] μέρους, τοὺς Σύρους τοὺς τὰς πέριξ πόλεις κατοικοῦντας νικήσας, ἔλαβον, ἃ καὶ εἰς Ἱεροσόλυμα τοῖς συγγενέσιν ὁμολογῶ πεπομφέναι. καὶ δὶς μὲν κατὰ κράτος ἑλὼν Σεπφωρίτας, Τιβεριεῖς δὲ τετράκις, Γαδαρεῖς δ᾽ ἅπαξ, καὶ τὸν Ἰωάννην πολλάκις ἐπιβουλεύσαντά μοι λαβὼν ὑποχείριον, οὔτ᾽ αὐτὸν οὔτε τινὰς τῶν προειρημένων ἐθνῶν ἐτιμωρησάμην, ὡς προϊὼν ὁ λόγος παραστήσει. διὰ τοῦτ᾽ οἶμαι καὶ τὸν Θεόν. οὐ γὰρ λελήθασιν αὐτὸν οἱ τὰ δέοντα πράττοντες. καὶ ἐκ τῆς ἐκείνων ῥύσασθαί με χειρὸς, καὶ μετὰ ταῦτα πολλοῖς περιπεσόντα κινδύνοις διαφυλάξαι. περὶ ὧν ὕστερον ἀπαγγελοῦμεν

ιϛ. Τοσαύτη δ᾽ ἦν πρός με τοῦ πλήθους τῶν Γαλι-

n Ψηφίσασθαι πάντα.] Ψηφίσαι Vat.
o Ὑπὸ δύο.] *Lugd. Bat.* ὑποδὺς. Hav.
p Τὴν Φιλίππου Καισάρειαν.] Sæpius mentio hujus urbis fit. confer Indices. Spanh.
q Ὑποδίκου.] *Lugd. Bat.* ὑπὸ δίκου τοῦ τ. δ. δ. Hav.
r Τὴν δυναστείαν.] Τοῦ τὴν δυν. *Voss.*
s Χρώμενοι τὰ νόμιμα.] Χρησάμενοι *Vat.*
t Πᾶν τὸ ἔλαιον.] Conf. lib. 2. de B. Jud. cap. 21. §. 2. Spanh.
v Ὀλίγον διδόναι μᾶλλον.] Ὀλίγα *Vat.*
x Ὅμηρα.] Male editi ὁμήματα. *Hudſ.* & *Lugd. Bat.* ὅμηρα Hav.
y Λήμματος.] *Lugd. Bat.* ἐλήμματος. forte, inquit *Coccejus* in ora Codicis mei, ἐγκλήματος. Hav.
z Παρανόμων ἐπιθυμιῶν.] Τῶν παρανόμων *Voss.*
a Μέρους.] Forte μέρος. Cocc.

λαίων εὔνοια καὶ πίστις, ὥστε ληφθεισῶν αὐτῶν κατὰ κράτος τῶν πόλεων, γυναικῶν δὲ καὶ τέκνων ἀνδραποδισθέντων, οὐχ οὕτως ταῖς ἑαυτῶν ἐπεστέναζον συμφοραῖς, ὥσπερ τῆς ἐμῆς ἐφρόντισαν σωτηρίας. ταῦτα δ' ὁρῶν Ἰωάννης ἐφθόνησε. καὶ γράφει πρός με παρακαλῶν ἐπιτρέψαι καταβάντι χρήσασθαι τοῖς [b] ἐν Τιβεριάδι [c] θερμοῖς ὕδασι, τῆς τοῦ σώματος ἕνεκα θεραπείας. κἀγὼ, μηδὲν ὑποπτεύσας πράξειν αὐτὸν πονηρὸν, οὐκ ἐκώλυσα. πρὸς δὲ καὶ τοῖς [d] τῆς Τιβεριάδος τὴν διοίκησιν ὑπ' ἐμοῦ πεπιστευμένοις κατ' ὄνομα γράφω, [e] κατάλυσιν ἑτοιμάσαι τῷ Ἰωάννῃ καὶ τοῖς ἀφιξομένοις σὺν αὐτῷ, πάντων τε τῶν ἐπιτηδείων ἀφθονίαν παρασχεῖν. διέτριβον δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἐν κώμῃ τῆς Γαλιλαίας, ἣ προσαγορεύεται Κανά.

ιζ'. Ὁ δὲ Ἰωάννης, ἀφικόμενος εἰς τὴν Τιβεριέων πόλιν, ἔπειθε τοὺς ἀνθρώπους ἀποστάντας τῆς πρός με πίστεως προστίθεσθαι αὐτῷ. καὶ πολλοὶ τὴν παράκλησιν ἡδέως ἐδέξαντο, νεωτέρων ἐπιθυμοῦντες [f] ἀεὶ πραγμάτων, καὶ φύσει πρὸς μεταβολὰς ἐπιτηδείως ἔχοντες, καὶ στάσεσι χαίροντες. μάλιστα δὲ Ἰοῦστος καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Πιστὸς ὡρμήκεσαν ἀποστάντες ἐμοῦ προστίθεσθαι τῷ Ἰωάννῃ. διεκώλυσα δ' αὐτοὺς φθάσας. ἧκεν γάρ [g] ἄγγελός μοι παρὰ Σίλα, ὃν ἐγὼ καθεστάκειν τῆς Τιβεριάδος στρατηγὸν, ὡς προεῖπον, τὴν τῶν Τιβεριέων γνώμην ἀπαγγέλλων, κἀμὲ σπεύδειν παρακαλῶν. βραδύναντος γὰρ ὑπὸ τὴν ἑτέρων ἐξουσίαν γενέσθαι τὴν πόλιν. [h] ἐντυχὼν οὖν τοῖς γράμμασι τοῦ Σίλα, [i] καὶ διακοσίους ἀναλαβὼν ἄνδρας, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς τὴν πορείαν ἐποιούμην, προπέμψας ἄγγελον τὴν ἐμὴν παρουσίαν τοῖς ἐν τῇ Τιβεριάδι σημανοῦντα. πρωῒ δὲ πλησιάζοντός μου τῇ πόλει, τὸ πλῆθος ὑπηντίαζεν, [k] καὶ Ἰωάννης σὺν αὐτοῖς. ὃς καὶ πάνυ με τεταραγμένως ἀσπασάμενος, δείσας μὴ εἰς ἔλεγχον αὐτοῦ τῆς πράξεως ἀφικομένης ἀπολέσθαι κινδυνεύσῃ, ὑπεχώρησε μετὰ σπουδῆς εἰς τὴν ἑαυτοῦ κατάλυσιν. κἀγὼ δὲ, γενόμενος κατὰ τὸ στάδιον, τοὺς περὶ ἐμὲ σωματοφύλακας ἀπολύσας, πλὴν ἑνὸς, καὶ μετὰ τούτου κατασχὼν δέκα τῶν ὁπλιτῶν, δημηγορεῖν ἐπειρώμην τῷ πλήθει τῶν Τιβεριέων, στὰς [l] ἐπὶ τριγχοῦ τινος ὑψηλοῦ, παρεκάλουν τε μὴ οὕτως αὐτοὺς ταχέως ἀφίστασθαι. καταγνῶσιν γὰρ αὐτοῖς οἴσειν τὴν μεταβολὴν, [m] καὶ τῶν μετὰ ταῦτα [n] προϊσταμένων δι' ὑποψίας γενέσθαι δικαίας, ὡς μήτε τὴν πρὸς [o] ἐκείνους πίστιν φυλαξάντων.

ιη'. Οὔπω δέ μοι πάντα λελάλητο, καί τινος ἐξήκουσα τῶν οἰκείων καταβαίνειν κελεύοντος. οὐ γάρ μοι καιρὸν εἶναι φροντίζειν τῆς παρὰ Τιβεριέων εὐνοίας, ἀλλὰ περὶ τῆς ἰδίας σωτηρίας, καὶ παρὰ τοὺς ἐχθροὺς ἐκφύγω. ἐπεπόμφει δ' ὁ Ἰωάννης τῶν περὶ αὐτὸν ὁπλιτῶν ἐπιλέξας τοὺς πιστοτάτους, ἐκ τῶν χιλίων οἵπερ ἦσαν αὐτῷ. καὶ προσέταξε τοῖς πεμφθεῖσιν ἀνελεῖν με, πεπυσμένος ὡς [p] ἐνῆν μετὰ τῶν οἰκείων μεμονωμένος. ἧκον δ' οἱ πεμφθέντες, κἂν ἐπεπράχεισαν τοὔργον, εἰ μὴ τοῦ τριγχοῦ θᾶττον ἀφαλλόμενος ἐγὼ μετὰ τοῦ σωματοφύλακος Ἰακώβου, καὶ ὑπό τινος Τιβερίεως Ἡρώδου προσανακουφισθεὶς, [q] ὁδηγηθείς τε ὑπὸ τούτου [r] ἐπὶ τὴν λίμνην, καὶ πλοίου

me benevolentia ac fides, ut urbibus eorum expugnatis, & uxoribus liberisque in captivitatem abductis, non adeo suis ingemiscerent calamitatibus: ac de mea unius incolumitate soliciti fuerunt. Atqui Joannem, cum ista videret, subiit invidia: & ad me scribit, obsecrans, ut, cum Tiberiadem descenderet, ipsi permitterem uti calidis loci istius aquis ad corporis valetudinem curandam. Atque ego minime illum mali alicujus auctorem fore suspicatus, non prohibui: quin & his quibus à me commissa erat *rerum* Tiberiadis administratio nominatim scripsi, hospitium ut appararent *excipiendo* Joanni, illisque qui cum eo venturi erant, rerumque omnium necessariarum copiam *eis* suppeditarent. atque ipse eo tempore agebam in vico Galilææ, qui vocatur Cana.

& benevolentia.

17. Joannes autem, cum ad Tiberiensium urbem venisset, egit cum hominibus illis, ut à sua erga me fide desciscentes semet illi adjungerent. & multi preces illius libenter admiserunt, rerum novarum semper appetentes, & à natura facti aptique ad mutationes, & seditionibus gaudentes: præcipue vero Justus & pater ejus Pistus animum impulerunt, ut, facta à me defectione, Joanni se addicerent. id quod, eos prævertendo, facere prohibui. Venerat enim ad me nuncius à Sila, quem ego Tiberiadis prætorem constitueram, ut jam ante dicebam, Tiberiensium voluntatem *mihi* indicans, hortansque ut festinarem; quippe fore, si cunctarer, ut civitas in aliorum potestatem veniat. Acceptis igitur Silæ literis, assumptisque viris ducentis, tota nocte iter faciebam, præmisso nuncio qui adventum meum iis qui erant in Tiberiade significaret. Mane autem, cum urbi appropinquarem, *frequens populi* multitudo mihi obviam veniebat, & cum illis Joannes; qui cum me perturbate admodum salutasset, veritus ne facinore ejus detecto vitæ discrimen adiret, pleno gradu in diversorium suum se recepit. Ego vero, cum in stadium pervenissem, dimissis omnibus qui circa me erant satellitibus, præter unum, cumque eo retentis decem armatis, id agebam ut Tiberiensium multitudinem alloquerer è septo quodam sublimi, hortabarque eos ne tam cito deficerent: mutationem enim illis cessuram esse in vituperationem, foreque ut merito illis, qui posthac præfecturam gerent, in suspicionem veniant, ut qui fidem eis debitam non servaturi sint.

Pistus & Justus Joanni se adjungunt.

Joannis insidiæ detecta.

Josephus Tiberienses alloquitur.

18. Nondum omnia loquutus sum, cum audieram ex meis quendam jubentem *me* descendere. non enim me tempus sinere solicitum esse de Tiberiensium benevolentia, sed de mea ipsius incolumitate, & quo pacto effugere possem inimicos. Nam Joannes, ubi intellexit me solum relictum esse cum domesticis, delectos è militibus suis, qui mille *numero* secum erant, fidissimos quosque miserat; illisque in mandatis dederat, ut me occiderent. jamque missi veniebant, atque patratum fuisset facinus, nisi ipse ocyus è septo desiliens cum Jacobo corporis mei custode, & ab Herode quodam Tiberiensi sublevatus, ab eoque præeunte viam deductus ad lacum, navigio quod forte ibi nactus sum conscenso, è mani-

E manibus Joannis elapsus Tarichæas se confert.

b Εν Τιβεριάδι.] Hoc capi debere de thermis Tiberiadi vicinis ostendit Cl. *Relandus* in *Palæstina S.* p. 1037.

c Θερμοῖς ὕδασι.] Conf. lib. 2. de B. Jud. cap. 21. §. 5. SPANH.

d Τῆς Τιβεριάδος.] Articulus τῆς abest *Voss.*

e Κατάλυσιν.] Inferius mox §. seq. *destructionem* significat, sicut & §. 25. & de B. Jud. lib. 1. cap. 10. §. 5. καταλύειν. ut & ibidem lib. 2. cap. 21. §. 2. Pro *diversorio* autem & *divertere* capitur in vita rursus Josephi §. 48. & denique §. 23. SPANH.

f Αεὶ πραγμάτων.] Illud ἀεὶ non agnoscit *Voss.*

g Αγγελός μοι παρὰ Σίλα.] Confer Historiæ descriptionem in lib. de B. Jud. 2. cap. 21. §. 7.

h Εντυχὼν οὖν.] Ita lego & distinguo cum *Cod. Voss.* prius erat, ἐντυχὼν οὖν τοῖς γράμμασι, τοῦ Σίλα καὶ δ.

i Καὶ διακοσίους.] Illud καὶ non agnoscit *Voss.*

k Καὶ Ἰωάννης σὺν αὐτοῖς.] In libro tamen 2. de B. Jud. cap. 21. §. 7. vult Joannem simulato morbo domi mansisse. SPANH. Possunt tamen satis apte conciliari, nam quum officium hoc Joannis minime fuerit plenum (ut qui statim, ex simulatione videlicet morbi, discesserit) in libris de B. Jud. excusasse sese eundem, quòd officio deësse videretur, scribere auctor potuit. HAV.

l Επι τριγχοῦ.] Ἐπὶ βουνοῦ τινὸς ἐξαπήχους τὸ ὕψος, ait capite citato Belli Judaici. SPANH.

m Καὶ τῶν.] *Lugd. Bat.* Καὶ τῷ. HAV.

n Προϊσταμένων.] Legit προϊσταμένῳ *Coccejus*, præstare tamen *Hudsonis* lectionem docet φυλαξάντων, pro quo *Coccejus* quoque malebat φυλαξόντων. HAV.

o Εκείνους.] Antea, ἐκεῖνον.

p Ενὴν μετὰ τῶν οἰκείων.] Εἴην *Voss.*

q Οδηγηθείς τε.] Ita in *MS.* ὁδηγηθεὶς absque τε in *Editis Aliisque.*

r Επὶ τὴν λίμνην.] Εἰς μέσην τὴν λίμνην ἀνέφευγεν, inquit loco superius citato. SPANH.

manibus inimicorum præter *omnium* opinionem elapſus, Taricheas me contuliſſem.

Taricheatæ contra Tiberienſes irritati. 19. Urbis autem iſtius incolæ, audita Tibérienſium perfidia, majorem in modum exaſperati erant. Armis igitur correptis me obſecrabant, ut ipſos adverſum eos ducerem (ſe enim pro ſuo duce dicebant ſumere velle pœnas ab ipſis) facinuſque hoc per Galilæam omnem ſermonibus divulgabant, ſtudioſe id agentes ut Galilæos contra Tiberienſes irritarent. eoſque adhortabantur ut quamplurimi conferti ad ſe accederent, facturi de conſilio ducis id quod viſum fuerit. *Et Galilæi multi.* Venerunt itaque permulti ex omni undique Galilæa armis accincti, meque obſecrabant ut Tiberiada invaderem, eamque vi expugnarem, totaque ſolo adæquata incolas cum uxoribus & liberis in ſervitutem abducerem: eademque ſuadebant amici qui ex Tiberiade ſalvi evaſerant. *Mite Joſephi conſilium.* Ego vero illis non aſſentiebar, nefarium ratus belli civilis initium facere. arbitrabar enim contentionem non debere ultra verba progredi: immo ne ipſis quidem ajebam id expedire, Romanis exſpectantibus dum nos mutuis diſſidiis noſmet conficiamus. atque iſta loquutus feci ut reſideret Galilæorum ira.

Joannes ſeſe Joſepho excuſat. 20. At Joannes, ubi ex animi ſententia non ſucceſſerunt inſidiæ, ſibi ipſi timere cœpit; &, militibus quos circa ſe habebat aſſumptis, relicta Tiberiade Giſchala petiit, & *inde* ad me ſcripſit, quæ facta erant excuſans, quaſi non ex ſua voluntate fierent. rogabatque ne quam adverſus ipſum ſuſpicionem admitterem, jusjurandum etiam adhibens & diras quaſdam exſecrationes, quibus exiſtimabat ſe iis quæ ſcripſerat fidem eſſe facturum.

Galilæi Joanni infenſi. 21. Galilæi autem (nam alii quam plurimi ex omni regione armis inſtructi denuo adducti erant) quod hominem probe noſſent malum eſſe & perjurum, rogabant ut ipſos contra eum ducerem, promittentes funditus ſe deleturos & ipſum & *patriam ejus* Giſchala. Cæterum ego me quidem illis pro ſua erga me voluntate propenſa gratias habere fatebar, meque illorum benevolentiam victurum eſſe ſpondebam: veruntamen ut ſibi temperarent ab ejuſmodi conatu precibus contendebam, veniamque orabam quod tumultus compeſcere maluerim abſque cædibus. *Eos mitigat Joſephus.* Cumque id perſuaſiſſem Galilæorum multitudini, Sepphorim me recipiebam.

Jeſus latronum princeps Joſepho inſidias ſtruit. 22. Viri autem hujus urbis incolæ, cum ſtatuiſſent in fide erga Romanos permanere, mei vero adventum metuiſſent, conati ſunt, aliis negotiis me diſtrahendo, ſuæ proſpicere ſecuritati. Adeoque nuncio ad Jeſum latronum principem miſſo in Ptolemaïdis confinia, magnam pecuniæ vim ſe daturos pollicebantur, ſi vellet cum ſua militum manu (erant autem numero octoginta) bellum in nos commovere. Atque illi, cum non diſplicerent ei quæ promiſſa erant, in animo fuit, nos nec opinantes & imparatos aggredi. Itaque ad me rogatum miſit, ut ſibi liceret me ſalutatum venire. Quod cum ei conceſſiſſem (nihil enim inſidiarum præſenſeram) aſſumpta latronum cohorte, ad me *opprimendum* feſtinabat. Non tamen ei ſucceſſit quod in animo agitaverat maleficium. Cum enim jam non longe abeſſet, quidam è ſuis transfuga ad me veniebat, quid ille moliretur indicans. Atque ego, cum iſta audiviſſem, in forum proceſſi, de inſidiis ſimulaturus nihil me reſciviſſe. *Eum circumvenit Joſephus.* Mihi autem *in auxilium* adſciſcebam multos Galilæos armatos, & quoſdam etiam Tiberienſes: cumque edixiſſem ut aditus in urbem omnes firmiſſimis præſidiis & cuſtodiis munirentur,

λαβόμενος καὶ ἐπιβὰς, παρὰ δόξαν τοὺς ἐχθροὺς διαφυγὼν, εἰς Ταριχέας ἀφικόμην.

ιθ. Οἱ δὲ τὴν πόλιν ταύτην κατοικοῦντες, ὡς ἐπύθοντο τὴν τῶν Τιβεριέων ἀπιστίαν, σφόδρα παρωξύνθησαν. ἁρπάσαντες οὖν τὰ ὅπλα παρεκάλουν σφᾶς ἄγειν ἐπ' αὐτούς. θέλειν γὰρ ἔφασκον ὑπὲρ τοῦ στρατηγοῦ δίκας λαβεῖν παρ' αὐτῶν. [s] διήγγελλόν τε τὰ γεγονότα καὶ τοῖς κατὰ τὴν Γαλιλαίαν πᾶσαν, ἐρεθίσαι καὶ τούτους κατὰ τῶν Τιβεριέων διὰ σπουδῆς ἔχοντες. παρεκάλουν τε πλείστους συναχθέντας ἀφικέσθαι πρὸς αὐτοὺς, ἵνα μετὰ γνώμης τοῦ στρατηγοῦ πράττωσι τὸ δόξαν. ἧκον οὖν οἱ Γαλιλαῖοι πολλοὶ πανταχόθεν μεθ' ὅπλων, καὶ παρεκελεύοντό μοι προσβαλεῖν τῇ Τιβεριάδι, καὶ κατὰ κράτος αὐτὴν ἐξελεῖν, καὶ πᾶσαν ἔδαφος ποιήσαντα [t] τοὺς ἐνοίκους σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἀνδραποδίσασθαι. συνεβούλευον δὲ ταῦτα καὶ τῶν φίλων οἱ ἐκ τῆς Τιβεριάδος διασωθέντες. ἐγὼ δὲ οὐ συνεπένευον, δεινὸν ἡγούμενος ἐμφυλίου πολέμου κατάρχειν. μέχρι λόγων γὰρ ᾤμην εἶναι δεῖν τὴν φιλονεικίαν. καὶ μὴν οὐδ' αὐτοῖς ἔφασκον συμφέρειν τοῦτο πρᾶξαι, Ῥωμαίων ταῖς πρὸς ἀλλήλους στάσεσιν αὐτοὺς ἀπολέσθαι προσδοκώντων. ταῦτα δὲ λέγων, ἔπαυσα τῆς ὀργῆς τοὺς Γαλιλαίους.

κ'. Ὁ δὲ Ἰωάννης, ἀπράκτου τῆς ἐπιβουλῆς αὐτῷ γενομένης, ἔδεισε περὶ ἑαυτοῦ. καὶ, τοὺς περὶ αὐτὸν ὁπλίτας ἀναλαβὼν, ἀπῆρεν ἐκ τῆς Τιβεριάδος εἰς τὰ Γίσχαλα, καὶ γράφει πρός με περὶ τῶν πεπραγμένων ἀπολογούμενος, ὡς μὴ κατὰ γνώμην τὴν αὐτοῦ γενομένων. παρεκάλει τε μηδὲν ὑπονοεῖν κατ' αὐτοῦ, προστιθεὶς ὅρκους καὶ δεινάς τινας ἀρὰς, δι' ὧν ᾤετο πιστευθήσεσθαι περὶ ὧν ἐπέστελλεν.

κα'. Οἱ δὲ Γαλιλαῖοι, πολλοὶ γὰρ ἕτεροι πάλιν ἐκ τῆς χώρας πάσης [v] ἀνήχθησαν μεθ' ὅπλων, εἰδότες τὸν ἄνθρωπον, ὡς πονηρός ἐστι καὶ ἐπίορκος, παρεκάλουν ἀγαγεῖν σφᾶς ἐπ' αὐτὸν, ἄρδην ἀφανίσειν ἐπαγγελλόμενοι σὺν αὐτῷ καὶ τὰ Γίσχαλα. χάριν μὲν οὖν ἔχειν αὐτῶν ταῖς προθυμίαις ὡμολόγουν ἐγὼ, καὶ νικήσειν αὐτῶν τὴν εὔνοιαν ἐπηγγελλόμην, παρεκάλουν δ' ὅμως ἐπισχεῖν αὐτοὺς ἀξιῶν, καὶ συγγινώσκειν μοι δεόμενος προῃρημένῳ τὰς ταραχὰς χωρὶς φόνων καταστέλλειν. καὶ πείσας τὸ πλῆθος τῶν Γαλιλαίων, εἰς τὴν Σέπφωριν ἀφικνούμην.

κβ'. Οἱ δὲ τὴν πόλιν ταύτην κατοικοῦντες ἄνδρες, κεκρικότες τῇ πρὸς Ῥωμαίους [x] ἐμμεῖναι πίστει, δεδιότες δὲ τὴν ἐμὴν ἄφιξιν, ἐπειράθησαν, ἑτέρᾳ με πράξει περισπάσαντες, ἀδεεῖς εἶναι περὶ αὐτῶν. καὶ δὴ πέμψαντες πρὸς Ἰησοῦν τὸν ἀρχιλῃστὴν εἰς τὴν Πτολεμαΐδος μεθορίαν, ὑπέσχοντο δώσειν πολλὰ χρήματα θελήσαντι μετὰ τῆς σὺν αὐτῷ δυνάμεως, ἦσαν δὲ ὀκτακόσιοι τὸν ἀριθμὸν, πόλεμον ἐξάψαι [y] εἰς ἡμᾶς. ὁ δ', ὑπακούσας αὐτῶν ταῖς ὑποσχέσεσιν, ἠθέλησεν ἐπιπεσεῖν ἡμῖν ἀνετοίμοις καὶ μηδὲν προγινώσκουσιν. πέμψας γοῦν πρός με παρεκάλει λαβεῖν ἐξουσίαν ἀσπασόμενον [z] ἀφικέσθαι. συγχωρήσαντος δέ μου, τῆς γὰρ ἐπιβουλῆς οὐδὲν προηπιστάμην, ἀναλαβὼν τὸ σύνταγμα τῶν λῃστῶν ἔσπευδεν [a] εἰς ἐμέ. οὐ μὴν ἔφθασεν αὐτοῦ τέλος λαβεῖν ἡ κακουργία. πλησιάζοντος γὰρ ἤδη, τῶν σὺν αὐτῷ τις αὐτομολήσας ἧκεν πρός με τὴν ἐπιχείρησιν αὐτοῦ φράζων. [b] κἀγὼ, πυθόμενος ταῦτα, προῆλθον εἰς τὴν ἀγορὰν, σκηψάμενος ἀγνοεῖν τὴν ἐπιβουλήν. ἐπηγόμην δὲ πολλοὺς ὁπλίτας Γαλιλαίους, τινὰς δὲ καὶ Τιβεριέων. εἶτα προστάξας τὰς ὁδοὺς [c] πάσας ἀσφαλέστατα φρουρεῖσθαι, παρηγ-

s Διήγγελλόν τε.] Prius, διήγγελλον γάρ.
t Τοὺς ἐνοίκους.] Ενοικοῦντας Vat.
v Ανήχθησαν μεθ' ὅπλων.] Forſan ἀνέβησαν.
x Εμμεῖναι πίστει.] Εμμένειν Vat.
y Εἰς ἡμᾶς.] Πρὸς ἡμᾶς Vat.
z Αφικέσθαι.] Αφικνεῖσθαι Vat.
a Εἰς ἐμέ.] Επ' ἐμὲ Vat. & Voſſ.
b Κἀγώ.] Κἀγὼ ὡς πυθόμενος. Vat. & Voſſ.
c Πάσας ἀσφαλέστατα.] Ταύτας Vat.

d Αὐ-

ἤγγειλα τοῖς ἐπὶ τῶν πυλῶν, μόνον Ἰησοῦν, ἐπειδὰν παραγένηται, μετὰ τῶν πρώτων εἰσελθεῖν ἐᾶσαι, ἀποκλεῖσαι δὲ τοὺς ἄλλους, βιαζομένους δὲ τύπτειν. τῶν δὲ τὸ προσταχθὲν ποιησάντων, εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς μετ' ὀλίγων. καὶ κελεύσαντος ἐμοῦ ῥίψαι τὰ ὅπλα θᾶττον, εἰ γὰρ ἀπειθοίη τεθνήξεσθαι, περιεστῶτας ἰδὼν πανταχόθεν αὐτοῦ τοὺς ὁπλίτας, φοβηθεὶς ὑπήκουσεν. οἱ δ' ἀποκλεισθέντες τῶν ἐπακολουθούντων [d] αὐτοῦ, πυθόμενοι τὴν σύλληψιν, ἔφυγον. κἀγὼ προσκαλεσάμενος τὸν Ἰησοῦν κατ' ἰδίαν, οὐκ ἀγνοεῖν ἔφην τὴν ἐπ' ἐμὲ συσκευασθεῖσαν ἐπιβουλὴν, οὐδ' ὑπὸ τίνων πεμφθείη. συγγνώσεσθαι δ' ὅμως αὐτοῦ τῶν πεπραγμένων, εἰ μέλλοι μετανοήσειν καὶ πιστὸς ἐμοὶ γενήσεσθαι. ὑπισχνουμένου δὴ πάντα ποιήσειν ἐκείνου, ἀπέλυσα, συγχωρήσας αὐτῷ συναγαγεῖν πάλιν οὓς πρότερον εἶχεν. Σεπφωρίταις δ' ἠπείλησα, εἰ μὴ παύσαιντο τῆς ἀγνωμοσύνης, λήψεσθαι [e] παρ' αὐτῶν δίκας.

κγ'. Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, ἀφικνοῦνται πρός με [f] δύο μεγιστᾶνες τῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ βασιλέως ἐκ τῆς τῶν Τραχωνιτῶν χώρας, ἐπαγόμενοι τοὺς ἑαυτῶν ἵππους, καὶ ὅπλα καὶ χρήματα δ' [g] ἐπικομίζοντες. τούτους περιτέμνεσθαι τῶν Ἰουδαίων ἀναγκαζόντων, εἰ θέλουσιν εἶναι παρ' αὐτοῖς, οὐκ εἴασα βιασθῆναι· φάσκων [h] δεῖν ἕκαστον ἄνθρωπον κατὰ τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν τὸν Θεὸν εὐσεβεῖν, ἀλλὰ μὴ μετὰ βίας. χρῆναι δὲ τούτους δι' ἀσφάλειαν πρὸς ἡμᾶς καταφεύγοντας μὴ μετανοεῖν. πεισθὲν δὲ τὸ πλῆθος, τοῖς ἥκουσιν ἀνδράσι τὰ πρὸς τὴν συνήθη δίαιταν ἅπαντα παρεῖχον δαψιλῶς.

κδ'. Πέμπει δ' ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας δύναμιν καὶ στρατηγὸν ἐπ' αὐτῆς [i] Αἰκουῖκλον Μόδιον, [k] Γάμαλα τὸ φρούριον ἐξαιρήσοντας. οἱ δὲ πεμφθέντες, κυκλώσασθαι μὲν τὸ φρούριον οὐκ ἤρκεσαν. ἐν δὲ τοῖς φανεροῖς τῶν τόπων ἐφεδρεύοντες ἐπολιόρκουν τὰ Γάμαλα. Αἰβούτιος δὲ ὁ [l] δεκάδαρχος, ὁ τοῦ Μεγάλου πεδίου τὴν προστασίαν πεπιστευμένος, ἀκούσας ὅτι παρείην εἰς Σιμωνιάδα κώμην ἐν μεθορίοις κειμένην τῆς Γαλιλαίας, αὐτοῦ δ' ἀπέχουσαν ἑξήκοντα σταδίους, νυκτὸς ἀναλαβὼν τοὺς ἑκατὸν ἱππεῖς οὓς εἶχεν σὺν αὐτῷ, καί τινας πεζοὺς περὶ διακοσίους, καὶ τοὺς ἐν [m] Γαβᾷ πόλει κατοικοῦντας ἐπαγόμενος συμμάχους, νυκτὸς ὁδεύσας, ἧκεν εἰς τὴν κώμην ἐν ᾗ διέτριβον. ἀντιπαραταξαμένου δὲ κἀμοῦ μετὰ δυνάμεως πολλῆς, ὁ μὲν Αἰβούτιος εἰς τὸ πεδίον ὑπάγειν ἡμᾶς ἐπειρᾶτο. σφόδρα γὰρ τοῖς ἱππεῦσιν ἐπεποίθει. οὐ μὴν [n] ὑπηκούσαμεν. ἐγὼ γὰρ τὸ πλεονέκτημα συνιδὼν τὸ γενησόμενον τοῖς ἱππεῦσιν, εἰ καταβαίημεν εἰς τὸ πεδίον, πεζοὶ γὰρ ἡμεῖς σύμπαντες ἦμεν, ἔγνων αὐτοῦ τοῖς πολεμίοις συνάπτειν. καὶ μέχρι μέν τινος γενναίως ἀντέσχεν σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ὁ Αἰβούτιος. ἀχρεῖον δ' ὁρῶν κατὰ τὸν τόπον τοῦτον οὖσαν αὐτῷ τὴν ἱππικὴν δύναμιν, ἀναζεύγνυσιν ἄπρακτος εἰς Γαβὰν πόλιν, τρεῖς ἄνδρας ἀποβαλὼν κατὰ τὴν μάχην. εἱπόμην δὲ κατὰ πόδας ἐγὼ, δισχιλίους ἐπαγόμενος ὁπλίτας. καὶ περὶ [o] Βησαρὰν πόλιν γενόμενος [p] ἐν μεθορίοις τῆς Πτολεμαΐδος κειμένην, εἴκοσι δ' ἀπέχουσαν στάδια τῆς Γαβᾶς, ἔνθα διέτριβεν

portarum præfectis in mandatis dedi, ut solum Jesum, cum adveniret, & primos è suis intromitterent, cæteros vero excluderent, vimque adhibentes plagis repellerent. Illis autem quæ imperaveram facientibus, Jesus cum paucis ingressus est: cumque ipse jussissem ut ocyus arma projiceret, alioqui moriturum ni pareret, ubi vidit se undique armatis obsessum, timore perculsus jussis obtemperavit. Qui vero ex ejus comitibus exclusi erant, ut *ducem suum* comprehensum esse audiverant, in fugam se conjecerunt. Atque ego, Jesu ad me seorsim accito, dicebam, me non ignorare paratas mihi insidias, neque à quibus *conductus &* missus esset; ei tamen factorum veniam daturum, si voluerit resipiscere, mihique fidelis esse. Illo autem omnia se facturum esse pollicente, *hominem* dimisi, hoc ei concesso, ut iterum colligeret quos prius habuerat. Sepphoritis vero interminatus sum, me pœnas ab illis sumpturum esse, nisi in me ingrati esse desinerent.

Josephi erga Jesum captum benignitas.

23. Per idem tempus è Trachonitarum regione ad me venerunt magnates duo, è numero illorum qui regis imperio suberant, suos secum adducentes equos, insuper & arma & pecuniam afferentes. Hos cum Judæi circumcidi coacturi essent, si apud illos manere vellent, non permisi ut vi ulla eò adigerentur, dicens, hominum quemque oportere ex animi sui voluntate Deum colere, & non ad id faciendum cogi: neque committendum aliquid, unde eos, qui securitatis causa ad nos confugerint, ejus consilii pœniteat. atque ita persuasa multitudine, viris *ad nos* venientibus omnia ad consuetum victum affatim suppeditabam.

Josephi de religione opinio.

24. Interea autem rex Agrippa copias mittit duce Æquicolo Modio, Gamala castellum expugnaturas. Qui vero missi erant, cum numero nimis exiguo essent ad castellum *obsidione* cingendum, in locis apertis collocati Gamala oppugnabant. Æbutius autem decurio, cui uni credita erat Magni campi præfectura, audito quod in Simoniada vicum venissem in confiniis Galilææ situm, distantem ab ipso sexaginta stadiis, noctu assumptis quos secum habebat centum equitibus, peditibus item aliquot circiter ducentis, ascitis insuper in auxilium civitatis Gabæ incolis, nocturno itinere in eum vicum pervenit in quo morabar. Cum autem ipse cum valido exercitu aciem ex adverso explicuissem, Æbutius quidem id sedulo egit ut nos in planitiem proliceret. nam equitibus magnopere confidebat. Nos tamen eò adduci noluimus. ego enim, cum probe nossem, quam magnum in commodum cessurum esset equitibus, si in planitiem descenderemus, (nam nos universi pedites eramus) decrevi in vico cum hostibus confligere. Et quidem Æbutius iique qui cum eo erant aliquantisper strenue restiterunt. Cum autem videret copias equestres sibi isto in loco inutiles esse, re infecta in Gabam civitatem se recepit, tribus *tantum* viris in ea pugna amissis. Ego vero è vestigio *eos* persequebar, cum armatorum duobus millibus; & postquam fere ad urbem Besaram venissem, in confiniis Ptolemaïdis sitam, viginti autem stadiis à Gaba distantem, ubi tum erat Æbutius, cum milites extra villam statuissem,

Modius & Æbutius contra Josephum se parant.

Æbutius recedit.

d Αὐτοῦ.] Ita *Hudf.* & *Lugd. Bat.* αὐτῷ editi reliqui. Hav.
e Παρ' αὐτῶν.] Forte παρ' ἐμοῦ. Cocc.
f Δύο μεγιστᾶνες.] Vide quæ super hanc vocem notavimus ad Antiq. lib. 20. cap. 2. §. 3.
g Ἐπικομίζοντες.] Ita *Gen.* cum *aliis.* ὑποκομίζοντες *Baf.* & aliquot *MSS.*
h Δεῖν ἕκαστον ἄνθρωπον μετὰ τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν τὸν Θεὸν εὐσεβεῖν.] Eandem tuetur sententiam inferius §. 31. Spanh.
i Αἰκουῖκλον Μόδιον.] Conf. §. 36. inf. Spanh. Prout sup. §. 11. & hîc loci Αἰκουῖκλον rescribo. antea erat, Ἐκδηον in *Editis*, & Εὔκονον in *MS. Voss.* Si quis Αἴκουον malit, per me licet. Huds. Μόδιον Ἔκουον inferius in hac Vita. Spanh.
k Γάμαλα.] Ita cum MSS. Μάγδαλα in *Editis.*
l Δεκάδαρχος.] Δεμάρχης *Voss.* forsan pro δήμαρχος. Huds. Ἐβούτιον δεκαδάρχην in B. Jud. lib. 3. cap. 7. §. 3. sic & alibi δεκάδαρχαι non δεκάδαρχοι, ut de B. Jud. lib. 2. cap. 20. §. 7. & lib. 4. cap. 4. §. 1. Spanh.
m Γαβᾷ πόλει.] Ita ex illis quæ mox occurrent rescripsi. antea erat Γαβὰ hîc loci. Huds. Ad Benjamitarum tribum pertinet, & in Antiquitatibus sæpe ejus mentio fit. Vide Indices. Spanh.
n Ὑπηκούσαμεν.] Forsan ὑπηκουσάμην.
o Βησαρὰν πόλιν.] Βασαρὰν *Gen.* Βησαρᾶς κώμην *Voss.* Huds. Ἐν τόπῳ τινὶ Βησιρᾷ viginti ab Hebrone stadiis, ut patet ex Antiq. lib. 7. cap. 1. §. 5. Spanh. MS. *Lugd. Bat.* seu *Voss.* habet Κησαρὰν. Sed sæpe in eodem κ. & β. confunduntur, nam inferius rursus Βήσαραν scribit. Hav.
p Ἐν μεθορίοις.] Ἐν μεσορίῳ *Voss.*

q Εν

Josephus frumentum in Galilæam transmittit.

sem, jussissemque eos caute admodum observare omnes viarum aditus, ne nobis molestiam facessant hostes, quamdiu frumentum exportabimus, (nam magna ejus vis, quæ Bernices reginæ erat, recondebatur, ex vicis finitimis in Besaram congesta) oneratis camelis asinisque, quippe multos adduxeram, frumentum in Galilæam dimittendum curavi.

Æbutium ad prælium provocat.

Cum autem hoc perfecissem, ad pugnam provocabam Æbutium. illo vero eam detrectante (perterritus enim erat nostra alacritate & audacia) versus Neopolitanum iter deflexi, audito Tiberiensium regionem ab eo esse deprædatam. erat autem Neopolitanus *hic* equitum quidem agmini præfectus: Scythopolim vero acceperat, ut eam ab hostium incursu custodiret & tueretur. Huic igitur cum obstitissem, ne amplius Tiberiada vexaret, in eo eram ut Galilææ rebus prospicerem.

Neopolitanum reprimit.

Joannes Levi filius Josepho felicitatem invidet.

25. Cæterum Joannes Levi filius (quem diximus Gischalæ agere) postquam audivit omnia mihi ex animi sententia succedere, quodque subditorum quidem benevolentiam haberem, hostibus vero terrori essem, iniquo animo id tulit: meamque felicitatem sibi exitio fore existimans, vehementer mihi invidere cœpit. cumque sperasset se prosperam meam fortunam eversurum esse, si subditorum in me odium concitaret, solicitabat Tiberienses & Sepphoritas, ratus his accessuros Gabarenos, (illæ enim civitates omnium in Galilæa maximæ sunt) ut à sua in me fide digressi ei se adjungerent. ajebat enim se illis ducem fore me præstantiorem. Et Sepphoritæ quidem (nostrum enim neutri auscultabant, quod Romanos pro dominis elegerant) illi nequaquam assenserunt. Tiberienses autem, *etsi* ad defectionem se persuaderi non sinebant, omnes tamen in eam sententiam ibant, se illi futuros esse amicos. At Gabarorum incolæ Joanni sese addixerunt: utpote quod ad hoc *faciendum* eos adhortaretur Simon, qui primas ferebat in civitate, & Joanne ut amico socioque usus est. Cæterum se defectores esse haud palam declarabant; nam Galilæos valde metuerant; ut qui jam ante sæpius experti fuissent eorum erga me benevolentiam: verum clam, observato tempore opportuno, mihi insidiabantur. adeoque maximum adii periculum, ex hujusmodi causa.

Multos contra Josephum solicitat.

Gabareni Joanni se addicunt.

Dabaritteni uxorem Ptolemæi spoliant.

26. Juvenes quidam audaces, genere Dabaritteni, cum animadvertissent uxorem Ptolemæi, regis procuratoris, multo cum apparatu, equitibus etiam aliquot securitatis gratia eam sequentibus, per Magnum campum ex provincia regibus subdita in Romanorum ditionem iter facere, in eos repente irruunt: & mulierem quidem profugere coëgerunt, quæ vero secum portabat omnia diripuerunt. Quo facto Taricheas, *ubi tum eram*, ad me veniebant, quatuor mulos adducentes vestimentis onustos & alia supellectile: quin & argenti pondus erat non exiguum, & aurei quingenti. Hæc ego servare volens Ptolemæo, (nam & ejusdem mecum tribûs erat, & nobis legibus vetitum est vel inimicos quidem spoliare) his qui ea attulerant dicebam, oportere servari, ut ex illis venditis instaurarentur Hierosolymorum muri. Juvenes autem isti molestè ferebant, quod partem de præda non ceperant quemadmodum exspectabant: profectique in vicos Tiberiadi finitimos, rumorem spargebant,

ὁ Αἰβούτιος, στήσας τοὺς ὁπλίτας ἔξωθεν τῆς κώμης, καὶ φρουρεῖν αὐτοῖς ἀσφαλῶς τὰς ὁδοὺς προστάξας ὑπὲρ τοῦ μὴ ἐνοχλῆσαι τοὺς πολεμίους ἡμῖν, ἕως τὸν σῖτον [q] ἐκφορήσομεν. πολὺς γὰρ ἀπέκειτο Βερενίκης τῆς βασιλίδος ἐκ τῶν πέριξ κωμῶν εἰς τὴν [r] Βησαρὰν συλλεγόμενος. πληρώσας καμήλους καὶ τοὺς ὄνους, πολλοὺς δὲ [s] ἐπηγόμην, διέπεμψα τὸν σῖτον εἰς τὴν Γαλιλαίαν. τοῦτο δὲ πράξας, προεκαλούμην εἰς μάχην τὸν Αἰβούτιον. οὐχ ὑπακούσαντος δ' ἐκείνου. καταπεπλήκτο γὰρ τὴν ἡμετέραν ἑτοιμότητα καὶ τὸ θάρσος. ἐπὶ Νεοπολιτανὸν ἐτραπόμην, τὴν Τιβεριέων χώραν ἀκούσας ὑπ' αὐτοῦ λεηλατεῖσθαι. ἦν δὲ ὁ [t] Νεοπολιτανὸς εἴλης μὲν ἔπαρχος. παρειλήφει δὲ τὴν Σκυθόπολιν εἰς φυλακὴν τὴν ἀπὸ τῶν πολεμίων. τοῦτον οὖν κωλύσας ἐπὶ πλέον τὴν Τιβεριάδα κακοῦν, περὶ τὴν τῆς Γαλιλαίας πρόνοιαν ἐγινόμην.

κε'. Ὁ δὲ τοῦ [v] Λευὶ παῖς Ἰωάννης, ὃν ἔφαμεν ἐν τοῖς Γισχάλοις διατρίβειν, πυθόμενος πάντα κατὰ νοῦν μοι προχωρεῖν, καὶ δι' εὐνοίας μὲν εἶναί με τοῖς ὑπηκόοις, τοῖς πολεμίοις δὲ δι' ἐκπλήξεως, οὐκ εὖ τὴν γνώμην ἐτέθη. [x] κατάλυσιν δ' αὐτῷ τὴν ἐμὴν εὐπραγίαν φέρειν νομίζων, εἰς φθόνον ἐξώκειλεν οὔ τι μέτριον. καὶ παύσειν με τῆς εὐτυχίας ἐλπίσας, εἰ παρὰ τῶν ὑπηκόων μῖσος [y] ἐξάψειεν, ἔπειθεν τοὺς τὴν Τιβεριάδα κατοικοῦντας καὶ τοὺς τὴν Σεπφῶριν, νομίζων [z] πρὸς τούτοις καὶ τοὺς Γαβαρὰ, πόλεις δ' εἰσὶν αὗται τῶν κατὰ τὴν Γαλιλαίαν αἱ μέγισται, τῆς πρός με πίστεως ἀποστάντας αὐτῷ προστίθεσθαι. κρείττων γὰρ ἐμοῦ στρατηγήσειν αὐτῶν [a] ἔφασκεν. καὶ [b] Σεπφωρεῖς μὲν, οὐδ' ἑτέρῳ γὰρ ἡμῶν προσεῖχον διὰ τὸ Ῥωμαίους ἡρῆσθαι δεσπότας, οὐκ ἐπένευον αὐτῷ. Τιβεριεῖς δὲ τὴν μὲν ἀπόστασιν οὐκ ἐδέχοντο, καὶ αὐτοῦ δὲ συγκατένευον γενήσεσθαι φίλοι. οἱ δὲ Γάβαρα κατοικοῦντες προστίθενται τῷ Ἰωάννῃ. Σίμων δ' ἦν ὁ παρακαλῶν αὐτοὺς, πρωτεύων μὲν τῆς πόλεως, ὡς φίλῳ δὲ καὶ ἑταίρῳ τῷ Ἰωάννῃ χρώμενος. ἐκ μὲν οὖν τοῦ φανεροῦ τὴν ἀπόστασιν οὐχ ὡμολόγουν, σφόδρα γὰρ ἐδεδοίκεσαν τοὺς Γαλιλαίους, ἅτε δὴ πεῖραν αὐτῶν τῆς πρὸς ἐμὲ πολλάκις εὐνοίας λαβόντες. ἐκ τοῦ λεληθότος δὲ καιρὸν παραφυλάσσοντες ἐπιτήδειον ἐπεβούλευον. καὶ δὴ ἀφικόμην εἰς κίνδυνον τὸν μέγιστον, διὰ τοιαύτην αἰτίαν.

κς'. Νεανίσκοι τινὲς θρασεῖς, [c] Δαβαριττηνοὶ γένος, ἐπιτηρήσαντες τὴν Πτολεμαίου γυναῖκα, τοῦ βασιλέως ἐπιτρόπου, μετὰ πολλῆς παρασκευῆς καί τινων ἱππέων ἀσφαλείας χάριν ἑπομένων, διὰ τοῦ Μεγάλου πεδίου τὴν πορείαν ποιουμένην, ἐκ τῆς τοῖς βασιλεῦσι ὑποτελοῦς χώρας εἰς τὴν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν, ἐπιπίπτουσιν αὐτοῖς ἄφνω. καὶ τὴν μὲν γυναῖκα φεύγειν ἠνάγκασαν, ὅσα δ' ἐπεφέρετο πάντα διήρπασαν. καὶ ἧκον [d] εἰς Ταριχέας πρός με τέσσαρας ἡμιόνους καταφόρτους ἄγοντες ἐσθῆτος καὶ σκευῶν. ἦν δὲ καὶ ἀργυρίου σταθμὸς οὐκ ὀλίγος, καὶ χρυσοῖ πεντακόσιοι. ταῦτ' ἐγὼ βουλόμενος διαφυλάξαι τῷ Πτολεμαίῳ. καὶ γὰρ ἦν ὁμόφυλος, ἀπηγόρευται δ' ἡμῖν ὑπὸ τῶν νόμων μηδὲ τοὺς ἐχθροὺς ἀποστερεῖν. πρὸς μὲν τοὺς κομίσαντας ἔφην αὐτὰ φυλάττειν δεῖν, ἵν' ἐκ τῆς [e] πράσεως αὐτῶν ἐπισκευασθῇ τὰ τείχη τῶν Ἱεροσολύμων. οἱ δὲ νεανίαι χαλεπῶς ἔσχον, οὐ λαβόντες μοῖραν ἐκ τῶν λαφύρων καθάπερ προσεδόκησαν. καὶ πορευθέντες εἰς τὰς πέριξ τῆς Τιβεριάδος κώμας, [f] προδιδόναι μέλλειν με Ῥωμαίοις τὴν χώραν αὐτῶν

q Ἐκφορήσομεν.] Lege ἐκφορήσωμεν Cocc.
r Βησαρὰν.] Ita cum *Cod. Vat.* Βησάρων in *Editis Aliisque.*
s Ἐπηγόμην.] Sic *Voss.* ἐπειγόμην in *cæteris.*
t Νεοπολιτανὸς εἴλης.] *Lugd. Bat.* Νεοπολιτανὸς ἴλης. Hav.
v Λευὶ παῖς.] Varie admodum scribitur, nunc Ληουὶ, nunc Λιοὺ ut alibi diximus. Spanh.
x Κατάλυσιν.] Vide quæ superius diximus ad §. 16. Spanh.
y Ἐξάψειεν.] Ἐξαφθείη *Voss.*
z Πρὸς τούτοις.] Πρὸς τούτοις τε καὶ *Vat.*
a Ἔφασκεν.] Ἔφασκεν ἑαυτὸν *Voss.*
b Σεπφωρεῖς.] Σεπφορίτας appellat lib. 3. de B. Jud. cap. 4. §. 1. Spanh.
c Δαβαριττηνοὶ.] Δαβαριττῶν κώμης meminit inferius §. 62. & de B. Jud. lib. 2. cap. 21. §. 3. Spanh.
d Εἰς Ταριχέας πρός με.] Eadem hæc narrat lib. 2. de B. Jud. cap. 21. §. 3. ubi legitur Ταριχαίας. Spanh. Sed & hic quoque *Lugd. Bat.* eandem præfert lectionem. Hav.
e Πράσεως.] Male πράξεως *Lugd. Bat.* Hav.
f Προδιδόναι.] *Lugd. Bat.* ita auget καὶ προδιδόναι. Hav.

τῶν ἔλεγον. κεχρῆσθαι γὰρ σοφίσματι πρὸς αὐτοὺς, λέγοντα, τὰ ἐκ τῆς ἁρπαγῆς κομισθέντα φυλάττειν εἰς τὴν ἐπισκευὴν τῶν τειχῶν τῆς Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως, ἐγνωκέναι δὲ πάλιν τῷ δεσπότῃ ἀποδοῦναι τὰ ἡρπασμένα. καὶ κατὰ τοῦτό γε τῆς ἐμῆς γνώμης οὐ διήμαρτον. ἀπαλλαγέντων γὰρ αὐτῶν μεταπεμψάμενος δύο τοὺς πρώτους Δασσίωνα καὶ Ἰανναῖον τὸν τοῦ Λευῒ, φίλους ἐν τοῖς μάλιστα τοῦ βασιλέως καθεστῶτας, τὰ ἐκ τῆς ἁρπαγῆς σκεύη λαβόντας διαπέμψασθαι πρὸς ἐκεῖνον ἐκέλευον, θάνατον ἀπειλήσας αὐτοῖς τὴν ζημίαν, εἰ πρὸς ἕτερον ταῦτα ἀπαγγελοῦσιν.

κζ΄. Ἐπισχούσης δὲ φήμης τὴν Γαλιλαίαν ἅπασαν, ὡς τῆς χώρας [g] αὐτῶν μελλούσης ὑπ' ἐμοῦ τοῖς Ῥωμαίοις προδίδοσθαι, καὶ πάντων παροξυνθέντων ἐπὶ τὴν ἐμὴν τιμωρίαν, οἱ τὰς [h] Ταριχέας κατοικοῦντες, καὶ αὐτοὶ τοὺς νεανίσκους ἀληθεύειν [i] ὑπολαμβάνοντες, πείθουσι τοὺς σωματοφύλακας καὶ τοὺς ὁπλίτας, κοιμώμενόν με καταλιπόντας, [k] παραγενέσθαι θᾶττον εἰς ἱππόδρομον, ὡς ἐκεῖ βουλευσομένους μετὰ πάντων [l] κατὰ τοῦ στρατηγοῦ. πειθομένων δὲ τούτων καὶ συνελθόντων, πολὺς ὄχλος ἤδη προσυνήθροιστο, μίαν τε πάντες ἐποιοῦντο φωνὴν, κολάζειν [m] τὸν προδότην πονηρὸν περὶ αὐτοὺς γεγενημένον. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐξέκαιεν ὁ τοῦ [n] Σαπφία παῖς Ἰησοῦς, ἄρχων τότε τῆς Τιβεριάδος, πονηρὸς ἄνθρωπος, καὶ ταράξαι μεγάλα πράγματα φύσιν ἔχων, στασιοποιός τε καὶ νεωτεριστὴς ὡς οὐχ ἕτερος. καὶ τότε δὴ λαβὼν εἰς χεῖρας τοὺς Μωϋσέως νόμους, καὶ προσελθὼν εἰς μέσον, „ εἰ μὴ „ ὑπὲρ αὐτῶν, [o] ἔφην, πολῖται, μισεῖν δύνασθε Ἰώ„σηπον, εἰς τοὺς πατρίους ἀποβλέψαντες νόμους, ὧν ὁ „ πρῶτος ὑμῶν στρατηγὸς προδότης ἔμελλε γίνεσθαι, „ καὶ μισοπονηρήσαντες ὑπὲρ τούτων, τιμωρήσασθε τὸν „ τοιαῦτα τολμήσαντα.

κη΄. Ταῦτ' εἰπὼν, καὶ τοῦ πλήθους ἐπιβοήσαντος, ἀναλαβών τινας ὁπλίτας, ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ κατηγόμην ἔσπευδεν ὡς ἀναιρήσων. ἐγὼ δ' οὐδὲν προαισθόμενος διὰ κόπον πρὸ τῆς ταραχῆς [p] κατεσχήμην. Σίμων δ' ὁ τοῦ σώματός μου τὴν φυλακὴν πεπιστευμένος, [q] ὁ καὶ μόνος παραμείνας, ἰδὼν τὴν ἐπιδρομὴν τῶν πολιτῶν, διεγείρει με καὶ τὸν ἐφεστῶτά μοι κίνδυνον ἐξαγγέλλει. ἠξίου τε γενναίως θνήσκειν ὡς στρατηγὸν ὑπ' αὐτοῦ, πρὶν ἐλθεῖν τοὺς ἐχθροὺς ἀναγκάσοντας ἢ κτενοῦντας. ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγεν, ἐγὼ δὲ, τῷ Θεῷ τὰ κατ' ἐμαυτὸν ἐπιτρέψας, εἰς τὸ πλῆθος ὡρμήθην προελθεῖν. μέλενδυς οὖν [r] μελαίναν ἐσθῆτα, καὶ τὸ ξίφος ἀπαρτησάμενος ἐκ τοῦ αὐχένος, καθ' ὁδὸν ἑτέραν, ᾗ μηδένα μοι τῶν πολεμίων ὑπαντιάσειν ᾤμην, [s] ἧκεν εἰς τὸν ἱππόδρομον· ἄφνω τε φανεὶς, καὶ πρηνὴς πεσὼν, καὶ τὴν γῆν δάκρυσι φύρων, ἐλεεινὸς ἔδοξα πᾶσιν. συνεὶς δὲ τοῦ πλήθους τὴν μεταβολὴν, διιστάναι τὰς γνώμας αὐτῶν ἐπειρώμην πρὸ τοῦ τοὺς ὁπλίτας ἀπὸ τῆς οἰκίας ὑποστρέψαι. καὶ συνεχώρουν μὲν ἀδικεῖν ὡς αὐτοὶ νομίζουσιν. ἐδεόμην δὲ διδάξαι πρότερον εἰς τίνα χρείαν ἐφύλαττον τὰ ἐκ τῆς ἁρπαγῆς κομισθέντα χρήματα, καὶ τότε θνή-

velle me Romanis regionem eorum prodere. me enim ipsos commento elusisse, dicentem, quæ ex rapto allata erant servatum ire in reparationem murorum civitatis Hierosolymitanæ, cum contra apud me decrevissem quæ erepta erant suo reddere domino. Atque meum hac de re propositum recte conjiciebant. Post illorum enim discessum, accitis duobus è primoribus *civitatis*, Dassione & Jannæo Levi filio, qui regi facti erant amicissimi, mandabam eis, ut sumpta quæ rapta erat supellectile, eam ad regem transmittendam curarent, mortem eis in multam interminatus, si vel alteri renunciaverint.

Josephus Ptolemæo spolia reddere conatur, inviti Dabarittenis.

27. Cum autem rumor Galilæam totam pervasisset, quasi regio ipsorum à me prodenda esset Romanis, eoque omnibus exasperatis ad expetendum de me supplicium, Tarichearum etiam incolæ, qui & ipsi juvenes verum dicere arbitrabantur, suadent satellites ac milites me obdormientem deserere, seque quam ocyssime in circum recipere, cum omnibus contra ducem suum consilium inituros. Cum autem isti persuaderentur eoque convenissent, frequens jam ante congregatus erat populus; unaque voce clamabant omnes, supplicio plectendum esse qui sese pro nefario illorum proditore gesserat. Sed maxime eos accendebat Jesus Sapphiæ filius, summus eo tempore Tiberiadis magistratus, vir malus, & à natura factus ad res magnas turbandas, quique ut nemo alius seditiosus erat rebusque novis studebat. Et tum quidem, cum manu sumpsisset Moysis leges & in medium prodiisset, „ si non „ vestri gratia, inquit, ô cives, Josephum pote„ritis odisse, *certe* oculis in patrias leges conjec„tis, quarum iste, exercitus vestri dux primarius, „ proditor futurus est, & illarum ergo odio ipsum „ prosequuti, ab eo qui hujusmodi quid ausus est „ pœnas exigite.

Seditio adversus Josephum Taricheis.

Cui promovendæ studet Jesus.

28. Ista loquutus & populi acclamatione exceptus, militibus quibusdam assumptis, ad domum, in qua ipse diversabar, properabat, quasi me *è vestigio* occisurus. Ego vero, ut qui nihil præsenseram, ex lassitudine ante tumultum somno captus, quiescebam. At Simon, cui commissa erat corporis mei custodia, & qui tum solus mecum permanserat, viso civium incursu, è somno me excitat, & periculum mihi impendens enunciat: orabatque ut forti animo, prout ducem oportebat, ipsius manu mortem oppeterem, priusquam ad illos pervenirent hostes vim ei illaturi eumve interfecturi. Atque ille quidem ista dicebat, ego vero, ut qui meipsum Deo permiseram, desiderio tenebar memet proripiendi in mediam multitudinem. Veste igitur nigra indutus, appensoque ad collum gladio, alia via, qua neminem hostium mihi occursurum esse putabam, in circum veniens, ex improviso in conspectum omnium memet dedi; humique prostratus, & terram lachrymis perfundens, omnibus miserandum visus sum spectaculum. Cum autem intellexissem factam esse in populo mutationem, pro virili adnitebar illos ut in varias distraherem sententias, priusquam milites à domo *ubi fueram* reverterentur: & quidem concedebam me inique egisse, ut illorum fert opinio; postulabam vero ut primum *eos* docerem, quem in usum pecuniam

Simon satelles Josepho salutis auctor.

Josephus populum ad misericordiam movet.

g Αὐτῶν.] MS. *Lugd. Bat.* αὐτοῦ. male, superius enim modo ipse αὐτῶν dixit. HAV.

h Ταριχέας.] Et hic sibi constat *Lugd. Bat.* Ταριχαίας scribens. HAV.

i Ὑπολαμβάνοντες.] Ὑπολαβόντες *Voss.*

k Παραγενέσθαι.] Suspicaretur aliquis παραγίνεσθαι scribendum esse: nisi moris esset *Græcis*, promiscue adhibere *præsentis* & *aoristi* formam.

l Κατὰ τοῦ στρατηγοῦ.] Περὶ τοῦ στρ. *Voss.*

m Τὸν προδότην.] Confer. de B. Jud. lib. 2. cap. 21. §. 3. SPANH.

n Σαπφία παῖς Ἰησοῦς.] Antea Σαπίτα. HUDS. Vide quæ in prioribus de varia nominis hujus orthographia diximus. SPANH. *Lugd. Bat.* Σαπιθᾶ hoc in loco. HAV.

o Ἔφην.] *Lugd. Bat.* ἔφη. HAV.

p Κατεσχήμην.] Deest ὕπνῳ, aut subaudiendum relinquitur.

q Ὁ καὶ μόνος παραμείνας.] Quatuor secum permansisse scribit libro & capite memorato §. 3. SPANH. Ergo vel tres quoque reliqui effugerant, vel hic propius reliquis & eodem cubiculo cum Josepho aderat. HAV.

r Μελαίναν ἐσθῆτα.] Scissam quoque ibi vestem commemorat Josephus. SPANH.

s Ἧκεν εἰς.] ita supplevimus atque distinximus ex *Lugd. Bat.* antea, & apud ipsum *Hudsonum* legebatur, εἰς τὸν ἱππόδρομον ἄφνω τε φανείς. Nunc verò sensus est prægnantior; in versione itaque ita locus concipi debet: *veni in circum; ex improviso itaque apparens*, &c. HAV.

niam rapto quæsitam & ad me allatam servarem, & tunc me mori non recusare si juberent. Multitudine vero ut dicerem jubente, supervenerunt milites, & ad me conspectum occidendi animo accurrerunt. At cum plebs imperaret, ut sese continerent, *illico* paruerunt; fore exspectantes, ut, ubi ipsis fassus fuero me regi pecuniam servasse, quasi mea confessione proditionis compertum necarent.

Populum alloquitur.

29. Itaque facto ab omnibus silentio, „ Viri, inquam, tribules, mortem, si eam commeritus fuerim, non deprecor: volo tamen, antequam moriturus sim, veritatem apud vos proloqui. Civitatem enim hanc cum animadverterem ad hospites excipiendos propensissimam, multisque adeo hominibus abundantem, qui patria sua relicta huc se contulerunt, ut de vestra participarent fortuna, mihi in animo erat mœnia *vobis* condere ex istis pecuniis, de quibus vos mihi succensetis & irascimini, quas plane fueram insumpturus in eorum structuram.". Ad hæc *verba* Taricheatæ quidem & hospites vocem attollunt, gratias mihi agentes, meque bono esse animo adhortantes: Galilæi vero & Tiberienses perstabant in iracundia. factumque est inter ipsos dissidium, his quidem supplicium minantibus, *illis vero contra securum me esse jubentibus. Postquam autem promiseram & Tiberiadi me ædificaturum mœnia, & aliis eorum civitatibus † quibus necessaria erant, fide mihi habita, ad sua quisque sese subducebant. atque cum præter omnem spem periculum jam dictum effugissem, cum amicis & viginti militibus domum redii.

Ex insidiis evadit.

In aliud incidit periculum.

30. Sed denuo latrones & seditionis auctores, timentes sibi ipsis ne pœnas ab iis exigerem ob ea quæ perpetrarant, assumptis secum sexcentis militibus ad domum, in qua diversabar, veniebant, eam incendio deleturi. Nunciato autem mihi illorum adventu, turpe ratus fuga me proripere, decrevi * memet periculo audacter & intrepide objicere. Clausis igitur meo jussu ædium foribus, cum cœnaculum ipse conscendissem, postulabam ut ad me aliquos mitterent pecuniam accepturos; ita enim ab ira ipsos desituros esse dicebam. cumque audacissimum eorum, quos intromiserant, verberibus cecidissem, jussissemque alteram è manibus ei abscidi, colloque ejus appendissem, ita affectum ejeci ad eos qui ipsum miserant *rediturum*. At illi animis consternati erant & metu non mediocri perculsi. Veriti igitur, ne ipsi, si diutius illic hærerent, eadem paterentur (conjiciebant enim me plures intus habere milites quam qui cum illis essent) subito *omnes* diffugerunt. atque ego, ejusmodi usus stratagemate, insidias iterum in me structas evasi.

Ejus stratagema.

Alia vulgi seditio.

31. Verum non defuerunt qui rursum in me populum concitarent, affirmantes, magnates illos regios, qui ad me confugerant, indignos esse qui viverent, transire recusantes in illorum ritus & instituta, apud quos agunt incolumitatis ergo: eosque traducebant, veneficos esse dicentes, quique Romanos *contra se* venire hortarentur. atque illico in eorum sententiam adducta erat multitudo, decepti verborum præstigiis quæ ad gratiam eorum aucupandam erant accommodata. Cum autem ista auditione accepissem, ego rursus populum edocebam, non oportere eos

σκεν εἰ κελεύοιεν. τοῦ δὲ πλήθους λέγειν κελεύοντος, ἐπῆλθον οἱ ὁπλῖται, καὶ θεασάμενοί με, προσέτρεχον ὡς κτενοῦντες. ἐπισχεῖν δὲ τοῦ πλήθους κελεύοντος ἐπείσθησαν, προσδοκῶντες, ἐπειδὰν ὁμολογήσω πρὸς αὐτοὺς τὰ χρήματα τῷ βασιλεῖ τετηρηκέναι, ὡς ὁμολογηκότα τὴν προδοσίαν ἀναιρήσειν.

κθʹ. Σιγῆς οὖν παρὰ πάντων γενομένης, „ ἄνδρες, εἶπον, ὁμόφυλοι, θανεῖν μὲν εἰ δίκαιόν ἐστιν οὐ παραιτοῦμαι. βούλομαι δ' ὅμως πρὸ τοῦ τελευτῆσαι τὴν ἀλήθειαν φράσαι πρὸς ὑμᾶς. τὴν γὰρ πόλιν ταύτην φιλοξενωτάτην οὖσαν ἐπιστάμενος, πληθύουσάν τε τοσούτων ἀνδρῶν, οἱ τὰς ἑαυτῶν πατρίδας καταλιπόντες ἀφίκοντο κοινωνοὶ τῆς ὑμετέρας γενόμενοι τύχης, ἐβουλήθην τείχη κατασκευάσαι ἐκ τῶν χρημάτων τούτων, περὶ ὧν ἡ παρ' ὑμῶν ἐστιν ὀργὴ δαπανωμένων εἰς τὴν οἰκοδομίαν αὐτῶν." πρὸς ταῦτα, παρὰ μὲν τῶν [t] Ταριχεατῶν καὶ ξένων ἐγείρεται φωνή, χάριν ἔχειν ὁμολογούντων καὶ θαρρεῖν προτρεπομένων. Γαλιλαῖοι δὲ καὶ Τιβεριεῖς τοῖς θυμοῖς ἐπέμενον. καὶ γίνεται στάσις πρὸς ἀλλήλους, τῶν μὲν [v] κόλασιν ἀπειλούντων, τῶν δὲ καταφρονεῖν. ἐπεὶ δὲ ἐπηγγειλάμην καὶ Τιβεριάδι κατασκευάσειν τείχη, καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν αὐτῶν ταῖς ἀναγκαίαις, πιστεύσαντες ὑπεχώρουν ἕκαστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ. κἀγὼ παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα διαφυγὼν τὸν προειρημένον κίνδυνον, μετὰ τῶν φίλων καὶ ὁπλιτῶν εἴκοσιν εἰς τὴν οἰκίαν ὑπέστρεψα.

λʹ. Πάλιν δὲ οἱ λῃσταὶ καὶ τῆς στάσεως αἴτιοι, δείσαντες περὶ ἑαυτῶν μὴ δίκας εἰσπραχθῶσιν ὑπ' ἐμοῦ τῶν πεπραγμένων, ἀναλαβόντες ἑξακοσίους ὁπλίτας ἧκον ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἔνθα διέτριβον, ἐμπρήσοντες αὐτήν. ἀπαγγελθείσης δέ μοι τῆς ἐφόδου, φεύγειν μὲν ἀπρεπὲς ἡγησάμην. ἔκρινα δὲ [x] παραβαλλόμενος χρήσασθαί τι καὶ τόλμῃ. προστάξας οὖν ἀποκλεῖσαι τῆς οἰκίας τὰς θύρας, αὐτὸς ἐπὶ τὸ ὑπερῷον ἀναβὰς, παρεκάλουν εἰσπέμψαι τινὰς ληψομένους τὰ χρήματα. παύσασθαι γὰρ οὕτως τῆς ὀργῆς αὐτοὺς ἔφην. εἰσπεμψάντων δὲ τὸν θρασύτατον αὐτῶν [y] μάστιξιν αἰκισάμενος, [z] τὴν ἑτέραν τε τῶν χειρῶν [a] ἀποκόψαι κελεύσας καὶ κρεμάσας ἐκ τοῦ τραχήλου, τοιοῦτον ἐξέβαλον πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας. τοὺς δ' ἔλαβεν ἔκπληξις, καὶ φόβος οὔ τι μέτριος. δείσαντες οὖν καὶ αὐτοὶ ταυτὰ πείσεσθαι εἰ μένοιεν, εἴκαζον γὰρ ἔνδον ἔχειν με πλείους αὐτῶν ὁπλίτας, εἰς φυγὴν ὥρμησαν. κἀγὼ τοιούτῳ στρατηγήματι χρησάμενος τὴν δευτέραν ἐπιβουλὴν διέφυγον.

λαʹ. Πάλιν δὲ τὸν ὄχλον τινὲς ἠρέθιζον, τοὺς ἀφικομένους πρός με βασιλικοὺς μεγιστᾶνας οὐκ ὀφείλειν ζῆν λέγοντες, [b] μὴ μεταβῆναι θέλοντας εἰς τὰ παρ' αὐτοῖς ἔθη, πρὸς οὓς σωθησόμενοι πάρεισι. διέβαλλόν τε φαρμακέας εἶναι λέγοντες, καὶ [c] κελεύοντας [d] τοὺς Ῥωμαίους περιγενέσθαι. ταχὺ δὲ τὸ πλῆθος ἐπείθετο, ταῖς τῶν λεγομένων πρὸς χάριν αὐτοῖς [e] πιθανότησιν ἀπατώμενοι. πυθόμενος δὲ περὶ τούτων, ἐγὼ πάλιν τὸν δῆμον ἀνεδίδασκον, μὴ δεῖν διώκεσθαι τοὺς καταφυγόντας πρὸς αὐτούς. τὸ δὲ φλύαρον τὸ περὶ τῶν φαρμάκων

t Ταριχεατῶν.] *Gen.* Ταριχευτῶν. MS. *Lugd. Bat.* Ταριχαιατῶν. HAV.

v Κόλασιν.] Κολάσειν *Voss.*

x Παραβαλλόμενος.] Παραβαλόμενος *Voss.*

y Μάστιξιν αἰκισάμενος.] Μάστιξιν αἰκισάμενος εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας παρασύρας τὴν *Voss.*

z Τὴν ἑτέραν τε τῶν χειρῶν.] Nihil de abscissis manibus legitur, verum aliter narratur historia in Bello Jud. lib. 2. cap. 21. §. 5. SPANH.

a Ἀποκόψαι κελεύσας.] Ἀποκόψας καὶ κρεμάσας ἐκ τοῦ τραχήλου. *Vat.*

b Μὴ μεταβῆναι θέλοντας εἰς τὰ παρ' αὐτοῖς ἔθη.] Liberum cuique religionis suæ cultum debere esse superius jam pronunciavit. §. 23. SPANH.

c Κελεύοντας.] In *libris* κωλύοντας. (in *Lugd. Bat.* κωλύτας τοῦ) pro qua voce substitui κελεύοντας, ex conjectura viri doctissimi amicissimique *A. Halli* κωλύοντας τοὺς Ῥωμ. *Voss.*

d Τοὺς Ῥωμαίους περιγενέσθαι.] Forte τοῦ Ῥωμαίων περιγενέσθαι. Cocc.

e Πιθανότησιν ἀπατώμενοι.] Antea πυθανότησιν.

* Aliis è diverso hasce minas ne tantilli æstimantibus, *Tilmannus.*

† *Al.* opportunis.

* Uti contra eos audacia, *Gelen.*

f Ta

κῶν αἰτίας διέσυρον, οὐκ ἂν τοσαύτας μυριάδας στρατιωτῶν Ῥωμαίους λέγων τρέφειν, εἰ διὰ φαρμακέων ἦν νικᾷν τοὺς πολεμίους. ταῦτα λέγοντος ἐμοῦ, πρὸς ὀλίγον μὲν ἐπείθοντο. πάλιν δ' ἀναχωρήσαντες ὑπὸ τῶν πονηρῶν ἐξηρεθίζοντο κατὰ τῶν μεγιστάνων. καί ποτε μεθ' ὅπλων ἐπὶ τὴν οἰκίαν αὐτῶν τὴν ἐν [f] Ταριχέᾳ ἐπῆλθον, ὡς ἀναιρήσοντες. ἔδεισα δ' ἐγὼ πυθόμενος, μὴ τοῦ [g] μύσους τέλος λαβόντος ἀνεπίβατος γένηται τοῖς καταφυγεῖν εἰς αὐτὴν θέλουσιν. παραγενόμενος οὖν εἰς τὴν τῶν [h] μεγιστάνων οἰκίαν μετά τινων ἑτέρων, καὶ κλείσας [i] διώρυγά τε ποιήσας [k] ἀπ' αὐτῆς ἐπὶ τὴν λίμνην ἄγουσαν, μεταπεμψάμενός τε πλοῖον, καὶ σὺν αὐτοῖς ἐμβὰς, ἐπὶ [l] τὴν μεθόριον τῶν Ἱππηνῶν διεπέρασα, καὶ δοὺς αὐτοῖς τὴν τιμὴν τῶν ἵππων. οὐ γὰρ ἠδυνήθην αὐτοὺς ἐπαγαγέσθαι τοιαύτης γενομένης τῆς ἀποδράσεως. ἀπέλυσα, πολλὰ παρακαλέσας τὴν προσπεσοῦσαν ἀνάγκην γενναίως ἐνεγκεῖν. αὐτός τε μεγάλως ἠχθόμην, βιασθεὶς τοὺς προσφυγόντας ἐκθεῖναι πάλιν εἰς τὴν πολεμίαν. ἄμεινον δ' εἶναι νομίσας παρὰ Ῥωμαίοις ἀποθανεῖν αὐτοὺς, εἰ συμπέσοι, μᾶλλον ἢ κατὰ τὴν ἐμὴν χώραν. οἱ δ' ἄρα διεσώθησαν. συνεχώρησε γὰρ αὐτοῖς βασιλεὺς Ἀγρίππας τὰ ἡμαρτημένα. καὶ τὰ μὲν περὶ ἐκείνους τοῦτ' ἔσχε τὸ τέλος.

λβ'. Οἱ δὲ τὴν τῶν Τιβεριέων πόλιν κατοικοῦντες γράφουσι πρὸς τὸν βασιλέα, παρακαλοῦντες πέμψαι δύναμιν τὴν φυλάξουσαν αὐτῶν τὴν χώραν. θέλειν γὰρ αὐτῷ προστίθεσθαι. κἀκείνῳ μὲν ταῦτ' ἔγραφον. ἀφικόμενον δέ με πρὸς αὐτοὺς παρεκάλουν, τὰ τείχη κατασκευάζειν αὐτοῖς ὡς [m] ὑπεσχόμην. ἠκηκόεσαν δὲ τὰς Ταριχέας ἤδη τετειχίσθαι. κατανεύσας οὖν ἐγὼ, καὶ πάντα τὰ πρὸς τὴν οἰκοδομίαν παρασκευασάμενος, τοὺς ἀρχιτέκτονας ἐκέλευον ἐνεργεῖν. μετὰ δὲ τρίτην ἡμέραν, εἰς [n] Ταριχέας ἀπερχομένου μου τῆς Τιβεριάδος ἀπεχούσας στάδια τριάκοντα, συνέβη τινὰς Ῥωμαίων ἱππεῖς οὐ πόρρωθεν τῆς πόλεως ὁδοιποροῦντας ὀφθῆναι, οἳ δόξαν παρέσχον τὴν παρὰ τοῦ βασιλέως δύναμιν ἥκειν. εὐθέως γοῦν εἰς μὲν τὸν βασιλέα μετὰ πολλῶν ἐπαίνων ἠφίεσαν φωνὰς, κατ' ἐμοῦ δὲ βλασφήμους. καὶ ἐπιδραμών τις ἀπήγγειλέν μοι τὴν διάνοιαν αὐτῶν, ὡς ἀφίστασθαί μου διεγνώκασιν. ἐγὼ δ' ἀκούσας ἐταράχθην μὲν σφόδρα. τοὺς γὰρ ὁπλίτας ἔτυχον ἐκ τῶν [o] Ταριχεῶν ἐπὶ τὰς αὐτῶν οἰκήσεις [p] ἀφηκὼς, διὰ τὸ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν σάββατον ὑπάρχειν. [q] οὐ γὰρ ἐβουλόμην ὑπὸ τοῦ στρατιωτικοῦ πλήθους ἐνοχλεῖσθαι τοὺς ἐν ταῖς Ταριχέαις. ὁσάκις γοῦν [r] ἐν αὐταῖς διέτριβον, οὐδὲ τῆς περὶ τὸ σῶμα φυλακῆς ἐποιούμην πρόνοιαν, πεῖραν [s] παρὰ τῶν ἐνοικούντων τῆς πρός με πίστεως λαβὼν πολλάκις. μόνους δ' ἔχων περὶ ἐμαυτὸν ἑπτὰ τῶν ὁπλιτῶν, καὶ τοὺς φίλους, ἠπόρουν ὃ πράξω. μεταπέμπεσθαι γὰρ τὴν ἐμὴν δύναμιν διὰ τὸ λήγειν ἤδη τὴν [t] ἐνεστῶσαν ἡμέραν οὐκ ἐδοκίμαζον. [v] οὐδὲ γὰρ ἀφικομένης αὐτῆς εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ὅπλα λαβεῖν, κωλυόντων ἡμᾶς τῶν νόμων, κἂν μεγάλη τις ἐπείγειν ἀνάγκη δοκῇ. εἰ δὲ τοῖς Ταριχεάταις καὶ τοῖς παρ' αὐτοῖς ξένοις ἐπιτρέψαιμι τὴν πόλιν

exagitari qui ad ipsos confugerint: futilemque istam veneficii accusationem irridebam, dictitans Romanos nolle militum tot myriades alere, si veneficorum opera hostes superare possent. Me ista dicente, ad breve quidem tempus quiescebant: cum autem digressi essent, rursum à perditis quibusdam in magnates irritabantur. & aliquando armati in ædes quas Taricheæ habitabant, impetum faciebant, quasi eos interfecturi. Quod ut audivi valde timui, ne hoc scelere perpetrato nemo in posterum vellet audere tve ad eam confugere. Itaque cum aliis quibusdam in magnatum ædes proficiscebar, & obseratis foribus, ac fossa excavata quæ inde ad lacum duceret, accitum navigium cum eis inscendens in Hippenorum confinia trajeci; datoque eis equorum pretio (in ejusmodi enim fuga *præcipiti* non *satis commode* poteram equos *ex agris* accersere) *illinc eos* dimisi, multis verbis rogatos, ut præsentem necessitatem forti ferrent animo. quin & ipse valde dolebam, quod necesse haberem eos in hostilem terram reponere qui ad fidem meam confugerant: satius tamen esse ducebam Romanorum manu eos, si ita accideret, perimi, quam in mea ditione *per scelus opprimi*. Atqui demum servati sunt. iis enim peccatorum veniam indulsit rex Agrippa. Et quæ ad eos quidem spectabant hujusmodi exitum habebant.

Josephus regios, qui ad ipsum confugerant, clam dimittit.

32. Cives autem Tiberienses per literas regem rogaverunt, ut milites, qui regionem illorum custodirent, mittendos curaret: se enim velle ad eum transire. Atque ita quidem ei scribebant. Cum autem ad eos venissem, postulabant ut mœnia illorum urbi, sicuti fueram pollicitus, exstruerem. audiverant enim Taricheas jam mœnibus cinctas. Ego itaque cum annuissem, & omnia ad structuram necessaria parassem, architectos jubebam operi manus admovere. Post triduum vero, cum à Tiberiade digrederer Taricheas, triginta stadiis inde dissitas, contigit ut equites aliquot Romanorum conspicerentur non procul à civitate iter facientes, qui Taricheatas *eò* adduxerunt ut crederent exercitum venire à rege missum. Mox igitur ingenti clamore ovabant, regem multis laudibus efferentes, & in me contumelias jactantes: & quidam accurrens mihi nunciabat quæ fuerit eorum sententia, quod à me *scilicet* defectionem facere decreverant. Ego vero, istis auditis, valde perturbatus eram. nam milites Taricheis domum quemque suam dimiseram, quod dies insequens Sabbatum esset. quippe nolebam iis qui Taricheis erant militari multitudine molestiam facessere, (& alioquin, quoties illic versarer, nihil mihi curæ erat corpori adhibere custodiam, ut qui incolarum in me fidei experimentum sæpius fecerim) sed septem duntaxat è militibus & amicos *quosdam* circa me habens, incertus hærebam quid mihi agendum esset. meas autem copias revocare non placebat, die jam inclinante & vespera appetente. neque enim si advenissent crastina die ad arma iretur, lege nos *id facere* vetante, magna licet necessitas eò nos adigere videretur. Quod si Taricheatis & peregrinis qui apud ipsos erant urbem diripiendam permisissem, eos numero haud satis magno fore perspicie-

Tiberienses in animo erat ad regem transire.

Ad eos se confert Josephus.

Inde ad Taricheatas proficiscitur, defectionem meditantes.

Josephus Taricheatis nimium fidit.

f Ταριχέᾳ ἐπῆλθον.] Alibi in *plurali* occurrit.

g Μύσους τέλος.] Ita placuit rescribere. μίσους in *libris*.

h Μεγιστάνων.] Confer quæ diximus Antiq. lib. 20. cap. 2. §. 3. ut & paucas regulas præcedentes. SPANH.

i Διώρυγά τε ποιήσας.] Διώρυχας LXX. Exod. VII. 19. διώρυχος Josephus ipse de Bell. Jud. lib. 6. cap. 1. §. 3. & cap. 1. §. 7. SPANH.

k Ἀπ' αὐτῆς.] Ita lego (legit ita & *Coccejus.*) ἐπ' αὐτῆς in *libris*.

l Τὴν μεθόριον τῶν Ἱππηνῶν.] Ἱππηνῶν κώμας habet superius §. 9. SPANH.

m Ὑπεσχόμην.] Ὑπεσχήμην *Voss.*

n Ταριχέας.] Vel Ταριχαίας, Tarichea 30 stadiis Tiberiade distans. SPANH. Sed & hic & passim (quod semel dictum sit) ταριχαίας legit *Lugd. Bat.* HAV.

o Ταριχεῶν.] *Lugd. Bat.* rursus Ταριχαίων & ita deinceps in reliquis casibus. HAV.

p Ἀφηκὼς.] Ita *Gall.* & *Voss.* ἀφεικὼς *Voss.* ἀφικὼς in *Editis*.

q Οὐ γὰρ ἐβουλόμην.] Οὐ γὰρ ἐβουλόμην τοὺς ἐν Ταριχέαις ὑπὸ τοῦ στρατιωτικοῦ πλήθους ἐνοχλεῖσθαι *Vat.*

r Ἐν αὐταῖς διέτριβον.] Ἐν αὐτῇ *Vat.*

s Παρὰ τῶν ἐνοικούντων.] Περὶ *Voss.*

t Ἐνεστῶσαν ἡμέραν.] Ἐσῶσαν *Voss.*

v Οὐδὲ γὰρ ἀφικομένης αὐτῆς εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ὅπλα λαβεῖν, κωλυόντων ἡμᾶς τῶν νόμων, κἂν μεγάλη τις ἐπείγειν ἀνάγκη δοκῇ.] Sub vesperam Sabbati & die Sabbati nefas etiam in magna necessitate arma capere dixit de Bell. Judaico ib. 4. c. 2. §. 3. Pro servanda corporis sui vita licuit tamen Sabbato arma capere, ὑπὲρ μόνου γὰρ τοῦ σώματος, ἀμύνονται καὶ τοῖς σάββασιν. de Bell. Jud. lib. 1. c. 7. §. 3. SPANH.

ciebam, meamque moram longiusculam esse sentiebam: nam copias à rege missas brevi venturas & civitatem præoccupaturas esse, foreque arbitrabar ut civitate exciderem. Itaque mecum statuebam quodam adversus eos uti stratagemate. E vestigio scilicet cum amicorum fidissimos Tarichearum portis præfecissem, summa cum cautione eos qui egredi vellent observaturos, & familiarum principes ad me advocassem, singulos eorum jussi navem ad ipsos attractam conscendere, & gubernatore secum adducto me sequi ad urbem usque Tiberiensium. Dein ipse cum amicis & militibus, quos septem numero fuisse dicebam, nave conscensa ad Tiberiada navigabam.

Ejus stratagema.

Josephus petit Tiberiada, & seditionem comprimit stratagemate usus.

33. Tiberienses autem ubi cognoverunt nullas à rege ipsorum in auxilium venire copias, lacum vero omnem navibus stratum conspexerunt, de urbe *sua* soliciti & timore perculsi, ac si vectoribus complerentur naves, *priorem* mutarunt sententiam. Armis igitur projectis obviam mihi cum uxoribus & liberis prodibant, me summis laudibus *ad cœlum* efferentes (existimabant enim me nihil adhuc de illorum proposito ne fando quidem audivisse) & obsecrabant ut urbi *illorum* parcerem. Ego vero, cum jam in propinquo essem, jussi gubernatores paulo longius à terra anchoras jacere, ne Tiberienses vectoribus vacuas esse naves deprehenderent. Ego vero, cum certa quadam navi vectus eis propinquassem, illorum stultitiam increpabam, quodque adeo faciles essent ad discedendum à sua in me fide, idque sine omni justa causa. pollicebar tamen etiam in posterum me veniam illis certo daturum, si decem eorum qui populo præerant *ad me* mitterent. Cum autem prompte mihi auscultassent, misissentque quos jam dictos postulaveram, in navem impositos Taricheas misi in custodiam.

Tiberiensium primores Taricheas mittit in custodiam.

34. Atque hoc stratagemate cum * paulatim nactus essem universum senatum, eos in civitatem prædictam, unaque cum eis multos è populi primoribus, nec illis *numero* pauciores, mittendos curavi. Populus vero, ubi viderunt in quam magnam calamitatem inciderant, me rogabant ut seditionis autorem supplicio afficerem. is autem nomine erat Clitus, juvenis & audax & temerarius. Ego vero, qui nefas ducebam ejusdem tribus hominem interficere, & tamen necesse habebam pœnam de eo sumere, Levi, uni è satellitibus qui tum forte aderant, præcepi, ut Clitum adiret, eique manum alteram amputaret. Cum autem is, qui jussus erat, non ausus fuerit solus in tantam multitudinem progredi, ipse, ut qui nollem militis timiditatem Tiberiensibus innotescere, Clitum ipsum alloquutus, „ quandoquidem, ajebam, meritus es ambas manus „ amittere, qui in me adeo ingratus exstitisti, „ esto tibi ipsi carnifex, ne si recusaveris, pœ„ nam graviorem subeas." Cumque multis precibus, alteram manum sibi ut condonarem, peteret, ægre annui. atque ille libenter, ut utramque non perderet manum, sumpto gladio sinistram sibi præcidit. Atque hoc ipsum seditionem *istam* restinxit.

Clitus Tiberiade seditionis auctor.

Sinistram sibi præcidit.

Josephus Tiberienses, quos Tari-

35. Tiberienses autem, postquam Taricheas perveni, ubi resciverunt quo essem adversus eos usus

διαρπάζειν, ἑώρων οὐχ ἱκανοὺς ἐσομένους· τὴν δὲ ἐμὴν ὑπέρθεσιν ἑώρων μακροτάτην. φθήσεσθαι γὰρ καὶ τὴν παρὰ βασιλέως δύναμιν ἀφικνουμένην, καὶ ἐκπεσεῖσθαι [x] τῆς πόλεως ᾠόμην. ἐβουλευόμην οὖν στρατηγήματι χρήσασθαί τινι κατ' αὐτῶν. παραχρῆμα δὴ τοὺς πιστοτάτους τῶν φίλων ταῖς πύλαις τῶν Ταριχεῶν ἐπιστήσας φυλάξοντας μετ' ἀσφαλείας τοὺς ἐξιέναι θέλοντας, καὶ τοὺς πρώτους τῶν οἴκων προσκαλεσάμενος, αὐτῶν ἕκαστον ἐκέλευσα καθελκύσαντα πλοῖον, ἐμβάντα συνεπαγόμενον τὸν κυβερνήτην ἕπεσθαί μοι [y] πρὸς τὴν Τιβεριέων πόλιν. καὶ αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν φίλων καὶ ὁπλιτῶν, οὓς ἔφην ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν εἶναι, ἐμβὰς ἔπλεον ἐπὶ τὴν Τιβεριάδα.

λγ΄. Τιβεριεῖς δὲ τὴν παρὰ τοῦ βασιλέως δύναμιν ὡς ἔγνωσαν οὐχ ἥκουσαν αὐτοῖς, πλοίων δὲ τὴν λίμνην πᾶσαν ἐθεάσαντο πλήρη, δείσαντες [z] περὶ τῇ πόλει καὶ καταπλαγέντες, [a] ὡς ἐπιβατῶν πλήρεις εἶεν αἱ νῆες, μεταθίτενται τὰς γνώμας. ῥίψαντες οὖν τὰ ὅπλα, μετὰ γυναικῶν καὶ παίδων ὑπήντιαζον, πολλὰς μετ' ἐπαίνων φωνὰς εἰς ἐμὲ ἀφιέντες. εἴκαζον γὰρ οὐ προπεπύσθαι με τὴν διάνοιαν αὐτῶν. καὶ παρεκάλουν φείσασθαι τῆς πόλεως. ἐγὼ δὲ πλησίον γενόμενος, ἀγκύρας μὲν ἔτι πόῤῥω τῆς γῆς ἐκέλευον βαλέσθαι τοὺς κυβερνήτας, ὑπὲρ τοῦ μὴ κατάδηλα τοῖς Τιβεριεῦσιν εἶναι τὰ πλοῖα κενὰ τῶν ἐπιβατῶν ὄντα. πλησιάσας δ' αὐτὸς ἔν τινι πλοίῳ κατεμεμφόμην αὐτῶν τὴν ἄγνοιαν, καὶ ὅτι δὴ οὕτως [b] εὐχερεῖς εἶεν, πάσης δικαίας ἄνευ προφάσεως, ἐξίστασθαι τῆς πρὸς με πίστεως. ὡμολόγουν δ' εἴς τε τὸ λοιπὸν αὐτοῖς συγγνώσεσθαι βεβαίως, εἰ πέμψειαν δέκα τοῦ πλήθους προεστῶτας. ὑπακουσάντων δ' ἑτοίμως καὶ πεμψάντων ἄνδρας οὓς προεῖπον, ἐμβιβάσας [c] ἀπέλυον εἰς Ταριχέας φυλαχθησομένους.

λδ΄. Τῷ στρατηγήματι δὲ τούτῳ τὴν βουλὴν πᾶσαν κατ' ὀλίγους λαβών, εἰς τὴν προειρημένην πόλιν καὶ μετ' αὐτῶν τοὺς πολλοὺς τοῦ δήμου πρώτους ἄνδρας οὐκ ἐλάττους ἐκείνων ὄντας διεπεμψάμην. τὸ δὲ πλῆθος, ὡς εἶδον εἰς οἵων κακῶν ἥκουσι μέγεθος, παρεκάλουν με τὸν αἴτιον τῆς στάσεως τιμωρήσασθαι. [d] Κλεῖτος δ' ἦν ὄνομα τούτῳ, θρασύς τε καὶ προπετὴς νεανίας. ἐγὼ δ' [e] ἀποκτεῖναι μὲν οὐχ ὅσιον ἡγούμενος ὁμόφυλον ἄνδρα, κολάσαι δ' ἀνάγκην ἔχων, τῶν περὶ ἐμέ τινι σωματοφυλάκων [f] Λευὶ προσέταξα προσελθόντι κόψαι τοῦ Κλείτου τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν. δείσαντος δὲ τοῦ [g] κελευσθέντος εἰς τοσοῦτο πλῆθος [h] προδιελθεῖν μόνου, τὴν δειλίαν τοῦ στρατιώτου μὴ βουληθεὶς κατάδηλον γενέσθαι τοῖς Τιβεριεῦσιν, αὐτὸν Κλεῖτον φωνήσας, „ ἐπειδὴ καὶ ἄξιος, „ εἶπον, ὑπάρχεις ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας ἀποβαλεῖν, „ οὕτως ἀχάριστος εἰς ἐμὲ γενόμενος, γενοῦ σαυτοῦ δή„ μιος, μὴ καὶ ἀπειθήσας χείρονα τιμωρίαν [i] ὑπό„ σχῃς." τοῦ δὲ τὴν ἑτέραν αὐτῷ συγχωρῆσαι πολλὰ δεομένου, μόλις κατένευσα. κἀκεῖνος ἄσμενος, ὑπὲρ τοῦ μὴ τὰς δύο χεῖρας ἀποβαλεῖν, λαβὼν μάχαιραν [k] κόπτει τὴν ἀριστερὰν ἑαυτοῦ. καὶ τοῦτο τὴν στάσιν ἔπαυσεν.

λέ. Τιβεριεῖς δέ, ὡς εἰς τὰς Ταριχέας ἀφικόμην, γνόντες τὴν στρατηγίαν ᾗ κατ' αὐτῶν ἐχρησάμην, ἀπεθαύ-

x Τῆς πόλεως ᾠόμην.] Illud τῆς è *Voss.*

y Πρὸς τὴν Τιβεριέων πόλιν.] Εἰς τὴν Τιβ. *Vat.*

z Περὶ τῇ πόλει.] Περὶ τὴν πόλιν καὶ καταπλαγέντες *Vat.*

a Ὡς ἐπιβατῶν πλήρεις εἶεν.] Ita *Vat.* ὡς ἐπιβατῶν πλήρεις εἶναι νέας in *Editis Aliisque.* HUDS. Supervacuum forsan illud εἶναι judicat *Coccejus.* HAV.

b Εὐχερεῖς εἶεν, πάσης δικαίας.] Vid. de Bell. Jud. lib. 2. c. 21. §. 8. SPANH.

c Απέλυον εἰς Ταριχέας.] Απήλαυνον *Vat.*

d Κλεῖτος] Ita cum *Cod. Voss.* Κλῖτος in *reliquis.* De hoc Clito vid. de Bell. Jud. lib. II. c. XXI, §. 10. SPANH.

e Αποκτεῖναι] Adeo stulta erat lenitas Pharisæorum, ut auctorem tumultus non punirent, etiam quum sibi ipsis periculum immineret; Sadducæi contra. Vide quæ notavimus ad Lib. vigesimum Antiq. Sic etiam Barabbam dimissum voluerunt, tumultus auctorem, & Christum, quem sine causa oderant, punitum. REL.

f Λευὶ] Ληυὶ in *Editis Aliisque.* Λευεὶ in margine *Cod. Voss.* Vide §. 10. Λευίαν de Bell. Jud. lib. II. c. 21. §. 10. SPANH.

g Κελευσθέντος] Κελευσθέν το *Lugd. Bat.* HAV.

h Προδιελθεῖν] Δεῖν προελθεῖν *Vat.*

i Ὑπόσχῃς.] Ὑποσχῇς *Vat.*

k Κόπτει τὴν ἀριστερὰν ἑαυτοῦ.] Conf. de Bell. Jud. lib. II. c. 21. §. 10. SPANH.

* *Al.* alios post alios, *aut* alios seorsim ab aliis.

l Ἐγὼ

θαύμαζον, ὅτι χωρὶς φόνων ἔπαυσα τὴν ἀγνωμοσύνην αὐτῶν. [l] ἐγὼ δὲ τοὺς ἐκ τῆς εἱρκτῆς μεταπεμψάμενος τοῦ πλήθους τῶν Τιβεριέων, ἦν δὲ σὺν αὐτοῖς Ἰοῦστος καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Πιστὸς, συνδείπνους ἐποιησάμην· καὶ παρὰ τὴν ἑστίασιν ἔλεγον, ὅτι τὴν Ῥωμαίων δύναμιν οὐδ' αὐτὸς ἀγνοῶ πασῶν διαφέρουσαν, σιγῴην μέντοι διὰ τοὺς λῃστὰς περὶ αὐτῆς. καὶ αὐτοῖς δὲ [m] ταυτὰ συνεβούλευον ποιεῖν, τὸν ἐπιτήδειον [n] περιμένουσι καιρὸν, καὶ μὴ δυσανασχετεῖν ἐμοὶ στρατηγῷ. μηδενὸς γὰρ αὐτοὺς ἑτέρου δυνήσεσθαι ῥᾳδίως ἐπιεικοῦς ὁμοίως τυχεῖν. τὸν Ἰοῦστον δὲ καὶ ὑπεμίμνησκον, ὅτι πρόσθεν ἢ με παραγενέσθαι ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων οἱ Γαλιλαῖοι τἀδελφοῦ τὰς χεῖρας [o] ἀποκόψειαν αὐτοῦ, πρὸ τοῦ πολέμου [p] πλαστῶν αὐτῷ γραμμάτων κακουργίαν ἐπικαλέσαντες. καὶ ὅτι [q] μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τὴν Φιλίππου Γαμαλῖται [r] πρὸς Βαβυλωνίους στασιάζοντες ἀνέλοιεν Χάρητα. συγγενὴς δ' ἦν οὗτος τοῦ Φιλίππου. καὶ ὡς Ἰησοῦν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἄνδρα τῆς ἀδελφῆς Ἰούστου [s] σωφρόνως [t] κολάσειαν. ταῦτα [v] παρὰ τὴν ἑστίασιν διαλεχθεὶς, [x] τοὺς περὶ τὸν Ἰοῦστον ἕωθεν ἐκέλευσα πάντας τῆς φυλακῆς ἀπολυθῆναι.

λϛʹ. Πρὸ δὲ τούτων συνέβη τὸν Ἰακίμου Φίλιππον ἀπελθεῖν ἐκ Γάμαλα τοῦ φρουρίου, τοιαύτης αἰτίας γενομένης. Φίλιππος, πυθόμενος μεθεστῆναι μὲν Οὔαρον ἀπὸ τοῦ βασιλέως Ἀγρίππα, διάδοχον δὲ ἀφῖχθαι [y] Μόδιον [z] Αἰκουΐκλον, ἄνδρα φίλον αὐτῷ καὶ συνήθη πάλαι, γράφει πρὸς τοῦτον τὰς καθ' ἑαυτὸν τύχας ἀπαγγέλλων, καὶ παρακαλῶν τὰ παρ' αὐτοῦ πεμφθέντα γράμματα πρὸς τοὺς βασιλέας ἀποστεῖλαι. καὶ Μόδιος, δεξάμενος τὰς ἐπιστολὰς, ἐχάρη σφόδρα, σώζεσθαι τὸν Φίλιππον ἐξ αὐτῶν ἐπιγνοὺς, καὶ πρὸς τοὺς βασιλέας ἔπεμψε τὰ γράμματα, περὶ Βηρυτὸν ὄντας. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀγρίππας ὡς ἔγνω ψευδῆ τὴν περὶ Φιλίππου φήμην γενομένην, λόγος γὰρ διῆλθεν ὡς [a] στρατηγοίη τῶν Ἰουδαίων ἐπὶ τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον, ἔπεμψεν ἱππεῖς τοὺς παραπέμψαντας τὸν Φίλιππον. καὶ παραγενόμενον ἀσπάζεταί τε φιλοφρόνως, τοῖς τε Ῥωμαίων ἡγεμόσιν ἐπεδείκνυεν, ὅτι [b] δὴ Φίλιππος οὗτός ἐστιν, περὶ οὗ διεξῄει λόγος ὡς Ῥωμαίων ἀποστάντος. κελεύει δ' αὐτὸν, ἱππεῖς τινας ἀναλαβόντα, θᾶττον εἰς Γάμαλα τὸ φρούριον πορευθῆναι, τοὺς οἰκείους αὐτῷ πάντας ἐκεῖθεν [c] ἐξάξοντα, καὶ τοὺς Βαβυλωνίους εἰς τὴν Βαταναίαν πάλιν ἀποκαταστήσοντα. παρήγγειλε δὲ καὶ πᾶσαν ποιήσασθαι πρόνοιαν ὑπὲρ τοῦ μὴ γίνεσθαί τινα νεωτερισμὸν παρὰ τῶν ὑπηκόων. Φίλιππος μὲν οὖν, ταῦτα τοῦ βασιλέως [d] ἐπιστείλαντος, ἔσπευδε ποιήσων ἃ προσέταξεν.

λζʹ. Ἰώσηπος δὲ τῆς ἰατρίνης πολλοὺς νεανίσκους θρασεῖς προτρεψάμενος [e] αὐτῷ συναράσθαι, καὶ ἐπαναστὰς τοῖς ἐν Γάμαλα πρώτοις, [f] ἔπειθεν αὐτοῖς ἀφίστασθαι τοῦ βασιλέως, καὶ ἀναλαβεῖν τὰ ὅπλα, [g] ὡς δι' αὐτοῦ τὴν ἐλευθερίαν ἀποληψομένους. καί τινας μὲν ἐβιάσαντο. τοὺς δὲ μὴ συναρεσκομένους αὐτῶν ταῖς γνώμαις ἀνῄρουν. κτείνουσι δὲ καὶ Χάρητα, καὶ μετ' αὐτοῦ τινα τῶν συγγενῶν Ἰησοῦν, καὶ Ἰούστου δὲ τοῦ Τιβεριέως [h] ἀδελφὸν ἀνεῖλον, καθὼς ἤδη προείπομεν. γράφουσι δὲ καὶ πρός με, παρακαλοῦντες πέμψαι δύναμιν αὐτοῖς ὁπλιτῶν, καὶ τοὺς ἀναστήσοντας αὐτῶν τῇ πό-

stratagemate, mirabantur quod absque cæde sedavissem eorum vesaniam. Ego autem, cum certos quosdam Tiberiensium è custodia accivissem (erat enim in his Justus, & Justi pater Pistus) eos convivio adhibui: atque inter epulandum dicebam, me non ignorare Romanorum potentiam omni potestati præstare; eam licet dissimularim propter latronum multitudinem. Quin & ipsis suadebam ut eadem facerent, tempus opportunum exspectantibus; neque gravatim ferrent quod ipse exercitum ducerem: neminem enim alium eos facile nacturos esse, qui miti adeo mansuetoque *eos* regeret imperio. porroque Justo in memoriam revocabam, quod antequam ego Hierosolymis relictis *huc* venissem, Galilæi fratri ejus manus amputaverint, objecto ei literarum ante bellum fictarum maleficio: & quod post Philippi discessum Gamalitæ, dissidentes à Babyloniis, Charetem interfecerint, (erat autem hic Philippi consanguineus) quodque Jesum ejus fratrem, sororis Justi maritum, modica pœna affecerint. Ista cum in convivio loquutus essem, mane Justum cum suis omnibus è custodia dimittendos esse jussi.

cheas misferat, ad se vocatos benigne alloquitur.

Et è custodia dimittit.

36. Verum paulo ante contigit Philippum Jacimi filium è Gamala castello discessisse, hujusmodi de causa. Philippus, audito Varum à rege Agrippa defecisse, eique successurum venisse Modium Æquicolum, virum sibi amicum olimque familiarem, ad hunc scribit, quæcunque ei evenerant narrans, simulque obsecrans, ut literas ab ipso missas ad reges perferendas curaret. Tum Modius, cum literas accepisset, valde lætatus est, ut qui ex eis Philippum salvum esse & incolumem intellexerit; easque literas ad reges misit, qui circa Berytum agebant. Rex autem Agrippa, ubi rescivit falsum esse rumorem de eo sparsum (fama enim percrebuit ipsum ducem esse Judæorum qui bellum contra Romanos moverant) equites misit Philippum ad ipsum deducturos. Cumque jam adesset, eum amice comiterque salutat *rex*, Romanisque ducibus monstrabat, hunc scilicet Philippum esse, qui ferebatur à Romanis descivisse. moxque jubet eum assumpta equitum manu ocyus Gamala castellum proficisci, domesticos suos omnes inde abducturum, rursusque Babylonios in Batanæam restituturum. insuper illi in mandatis dedit, ut modis omnibus provideret, ne quid novi moliantur subditi. Et Philippus quidem, cum ista rex imperasset, festinabat ea sedulo exsequi, quæ facere jussus erat.

Philippus Jacimi filius ad Modium literas mittit.

Easdem ad reges mittendas curabat Modius: Rex, de Philippi incolumitate certior factus, eum accersi jubet.

37. Josephus autem *quidam*, Medicastræ filius, cum juvenes multos *petulantes &* audaces secum stare hortatus esset & in primores Gamalitarum insurrexisset, illis persuasit à rege desciscere & arma corripere, ut qui illius opera sese in libertatem vindicarent. & vi quidem nonnullos eò adegerunt, alios vero, quibus illorum displicerent consilia, peremerunt. Quin & Charetem occidunt, & cum eo Jesum unum è consanguineis *ejus*, porroque Justi Tiberiensis fratrem interfecerunt, ut jam ante diximus. Post hæc ad me scribunt, obsecrantes ut vim militum ad ipsos mitterem, quique civita-

Josephus quidam seditionem Gamalis concitat.

l Ἐγὼ δὲ] Mallem sane legere, ἐγὼ δὲ τοὺς ἐκ τῆς εἱρκτῆς μεταπεμψάμενος τοῦ πλήθους τῶν Τιβεριέων πρώτους.
m Ταῦτα συνεβούλευον] Ita *Voss.* ταῦτα in *reliquis*.
n Περιμένουσι καιρὸν] Προσμένουσι *Vat.*
o Ἀποκόψειαν αὐτοῦ,] Ita *Vat. Voss.* & *Gall.* ἀποκόψειεν in *Editis*.
p Πλαστῶν αὐτοῦ γραμμάτων] Πλαστογραφίαν supr. §. 11. Spanh.
q Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν] Est qui legit, μετὰ τ. ἀν. τοῦ Φιλίππου Γαμαλῖται πρὸς Βαβυλωνίους.
r Πρὸς Βαβυλωνίους στασιάζοντες] Supra §. 11. Spanh.
s Σωφρόνως] In margine *Lugd. Bat.* Σώφρονος. Hav.
t Κολάσειαν.] Sic *MSS.* κολάσειν in *Editis*.
v Παρὰ τὴν ἑστίασιν] Ita *MSS.* περὶ in *Editis*.
x Τοὺς] *Lugd. Bat.* τοῖς. Hav.

y Μόδιον] Ἐκδυον Μόδιον *Genev.* supra §. 24. Spanh.
z Αἰκουΐκλον,] Ηκουον *Gall.* Εὔκουον *Voss.* Εκουον in *Editis Aliisque*. Vide *Annot.* ad §. 12.
a Στρατηγοίη] Στρατηγαγοίη *Voss.*
b Δὴ Φίλιππος] Illud δὴ non agnoscit *Voss.*
c Ἐξάξοντα,] Ἀπάξοντα *Vat.*
d Ἐπιστείλαντος,] Ἐπιστέλλοντος *Vat.*
e Αὐτῷ συναράσθαι,] Ita rescripsi ex duobus *MSS.* male antea συναρὰς τε καὶ ἐπαναστὰς in *Editis*.
f Ἔπειθεν αὐτοῖς] Ἔπειθεν αὐτοὺς *Voss.*
g Ὡς δι' αὐτοῦ] Sic *Vat.* ὡς διὰ τούτων in *Editis Aliisque*.
h Ἀδελφὸν ἀνεῖλον,] Sic in *Cod. Voss.* à m. f. atque ita scribendum esse conjecerat Cl. *Lowthius.* ἀδελφὴν in libris.

Gaulanitis à rege desciscit.

vitatis illorum mœnia excitaturi essent. Atque ego neutri postulationi contradicebam. Tunc & à rege desciscit Gaulanitis regio usque ad vicum Solymam. Quin & Soganni Seleuciæ, vicis natura munitissimis, mœnia circumdedi. Alios item in Galilæa superiore vicos, quamvis scopulis *præruptis* impositos, muris similiter munivi. nomina autem illis sunt, Jamnia, Meroth, Achabare.

Civitates quædam in Galilæa munimentis firmatæ.

Civitates præterea Galilææ inferioris munimentis firmavi, Taricheas, Tiberiada, Sepphorin; vicos etiam, Arbelorum speluncam, Bersobe, Selamin, Jotapata, Capharecho, & Sigo, & Japha, & montem Itabyrium. In ea loca & frumenti magnam vim recondidi, & arma in majorem securitatem.

Joannes Levi filius Galilææ imperium Josepho it abrogatum.

38. Interim Joanni Levi filio odium in me adaugebatur, ut qui successus meos graviter ferebat. Cum itaque decrevisset omnino me de medio tollere, Gischalis patriæ suæ mœnia ædificat: Simonem vero fratrem, & Jonathan Sisennæ filium, & milites plus minus centum Hierosolyma mittit ad Simonem Gamalielis filium, eum obsecraturos, ut suaderet commune Hierosolymorum mihi auferre imperium in Galilæos, & potestatem in eos ipsi decernere.

Simonis Gamalielis filii adversus Josephum consilium.

Simon autem hic ortu quidem erat Hierosolymitanus, genere vero perquam illustri, & è secta Pharisæorum, qui, in accurata legum patriarum scientia & custodia, inter alios videbantur excellere. Hic proinde vir sapientia abundabat & ratione plurimum valebat, & suo unius consilio res labantes restituere poterat, vetusque erat Joannis amicus eique persamiliaris, mihi vero tunc temporis infensus infestusque. Huic igitur adhortationi obsequutus, pontifices Ananum & Jesum Gamalæ filium, alios item aliquot, ejusdem cum illis factionis, suadebat me *viribus* crescentem tollere, nec finere me ad summum gloriæ fastigium evectum iri; è re sua fore, dicens, si à Galilææ præfectura summoverer. Ananum autem & qui cum eo erant hortabatur, ut nullam moram facerent, ne ipse, si prius rem rescíscerem, urbem magno cum exercitu invaderem. Et Simon quidem ista suggerebat. Ananus vero pontifex id negotii difficile esse ostendebat; quod magna pars pontificum, eorumque qui populo præerant, mihi laudem boni ducis suo adstruerent testimonio. atque

λει τείχη. κἀγὼ πρὸς οὐδέτερον ἀντεῖπον ὧν ἠξίωσαν. ἀφίσταται δὲ τοῦ βασιλέως καὶ [i] ἡ Γαυλανῖτις χώρα μέχρι κώμης [k] Σολύμης. [l] Σελευκείᾳ δὲ καὶ [m] Σωγαννῇ φύσει κώμαις ὀχυρωτάταις ᾠκοδόμησα τείχη. τάς τε κατὰ τὴν ἄνω Γαλιλαίαν κώμας, καὶ πάνυ πετρώδεις οὔσας, ἐτείχισα παραπλησίως. ὀνόματα δ' αὐταῖς, [n] Ἰάμνια, [o] Μηρὼθ, [p] Ἀχαβάρη. ὠχύρωσα δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ [q] κάτω Γαλιλαίᾳ, πόλεις μὲν Ταριχέας, Τιβεριάδα, Σεπφώριν, κώμας δὲ, [r] Ἀρβήλων σπήλαιον, [s] Βηρσοβὲ, [t] Σελαμὶν, Ἰωτάπατα, [v] Καφαρεκχὼ, καὶ Σιγὼ, καὶ Ἰαφὰ, καὶ τὸ Ἰταβύριον ὄρος. [x] εἰς ταύτας καὶ σῖτον ἀπεθέμην πολὺν, καὶ ὅπλα πρὸς ἀσφάλειαν τὴν μετὰ ταῦτα.

λη'. Ἰωάννῃ δὲ τῷ τοῦ [y] Λευῒ, τὸ [z] κατ' ἐμοῦ μῖσος μᾶλλον προσηύξετο, βαρέως φέροντι τὴν ἐμὴν εὐπραγίαν. προθέμενος οὖν πάντως ἐκποδὼν με ποιήσασθαι, τῇ μὲν αὐτοῦ πατρίδι τοῖς Γισχάλοις κατασκευάζει τείχη. τὸν ἀδελφὸν δὲ Σίμωνα, καὶ τὸν τοῦ Σισέννα Ἰωνάθην, καὶ [a] ὁπλίτας περὶ ἑκατὸν εἰς Ἱεροσόλυμα πέμπει πρὸς τὸν τοῦ [b] Γαμαλιήλου Σίμωνα, [c] παρακαλέσοντας αὐτὸν πεῖσαι τὸ κοινὸν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, τὴν ἀρχὴν ἀφελομένους ἐμὲ τῶν Γαλιλαίων, αὐτῷ ψηφίσασθαι τὴν ἐξουσίαν τούτων. ὁ δὲ Σίμων οὗτος ἦν πόλεως μὲν Ἱεροσολύμων, γένους δὲ σφόδρα λαμπροῦ, τῆς δὲ τῶν [d] Φαρισαίων αἱρέσεως, οἳ περὶ τὰ πάτρια νόμιμα δοκοῦσι τῶν ἄλλων ἀκριβείᾳ διαφέρειν. ἦν δ' οὗτος ἀνὴρ πλήρης συνέσεώς τε καὶ λογισμοῦ, δυνάμενός τε πράγματα κακῶς κείμενα φρονήσει τῇ ἑαυτοῦ διορθώσασθαι, φίλος τε [e] παλαιὸς τῷ Ἰωάννῃ καὶ συνήθης, πρός με δὲ τότε διαφόρως εἶχεν. δεξάμενος οὖν τὴν παράκλησιν, ἔπειθεν τοὺς ἀρχιερεῖς [f] Ἄνανον καὶ Ἰησοῦν [g] τὸν τοῦ Γαμαλᾶ, τινάς τε τῶν τῆς αὐτῶν στάσεως [h] ἐκείνης, ἐκκόπτειν με φυόμενον, καὶ μὴ περιιδεῖν ἐπὶ μήκιστον αὐξηθέντα δόξης. συνοίσειν αὐτοῖς, λέγων, εἰ τῆς Γαλιλαίας ἀφαιρεθείην. μὴ μέλλειν δὲ παρεκάλει [i] τοὺς περὶ τὸν Ἄνανον, μὴ καὶ φθάσας γνῶναι μετὰ πολλῆς ἐπέλθω τῇ πόλει δυνάμεως. ὁ μὲν Σίμων ταῦτα συνεβούλευεν. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἄνανος οὐ ῥᾴδιον εἶναι τὸ ἔργον ἀπέφαινεν. πολλοὺς γὰρ τῶν ἀρχιερέων καὶ τοῦ πλήθους προεστῶτας μαρτυρεῖν, ὅτι καλῶς ἐγὼ στρατηγῶ. ποιεῖσθαι δὲ κατηγορίαν ἀνδρὸς, καθ'

---

i Ἡ Γαυλανῖτις χώρα μέχρι κώμης] De Bell. Jud. lib. II. c. 20. §. 6. κατὰ δὲ τὴν Γαυλανῖτιν (*Gen.* Γαυλανιτικήν) Σελεύκειάν τε καὶ Σωγάνην. SPANH.

k Σολύμης.] Hujus vici alibi, quod sciam, non meminit.

l Σελευκείᾳ δὲ καὶ] Hunc vicum plurimosque ex sequentibus memorat *Josephus*, l. 2. *de Bello Judaico.*

m Σωγαννῇ] Σωγάνη vel Σωγάνη, vicus Gaulanitidis, de Bell. Jud. lib. 11. c. 20. §. 6. & lib. 3. c. 1. §. 1. κώμη γαβάρων (*Gen.* Αράβων) infra §. 51. SPANH. Infra Σωγάνη (hic etiam *Lugd. Bat.* Σωγάννη scribit) dicitur, ut & in l. 2. *de B. J.*

n Ἰάμνια,] Vici superioris Galilææ de Bell. Jud. lib. 2. c. 20. §. 6. Ἀχαβάρων πέτραν, καὶ Σὲφ, καὶ Ἰαμνὶθ, καὶ Μηρὼθ (*Gen.* Μηρώ.) SPANH. Dicitur etiam Ἰάμνεια & Ἰαμνὶθ. Videsis *Seldenum* de *Synedriis*, l. 2. c. 15. §. 9.

o Μηρὼθ,] Αμηρυθὰ in *Editis Aliisque.* Αμηρωθὰ *Vat.* & *Voss.* Μηρὼ *Josepho* l. 2. *de B. J.* unde cum Cl. *Relando* (in Palæst. p. 895.) Μηρὼθ rescribendum censui abjecta litera α & à principio & à fine vocis, utpote quæ ei adhæserit à proximis vocibus attracta.

p Ἀχαβάρη.] Χαράβη in *Editis Aliisque.* Χαβάρη *Vat.* Ἀχαβάρων πέτρα in l. 2. *de B. J.* unde iterum cum Cl. *Relando* (ibid. p. 542.) Ἀχαβάρη rescripsi.

q Κάτω Γαλιλαίᾳ,] Voculam κάτω insertam dedi ex *MSS. Vat.* & *Voss.* præcipue quod v. 37. meminerit τῆς ἄνω Γαλιλαίας. Non tamen ignoro *Galilæam inferiorem* simpliciter *Galilæam* vocari, quod nobilior frequentiorque sit quam *Superior.*

r Ἀρβήλων] Ἀρβῆλα πόλις Antiq. Jud. lib. 13. c. 11. §. 1. κώμη lib. 14. c. 15. §. 4. & de Bell. Jud. lib. 1. c. 16. §. 2. ἐπὶ Μαισηλὼθ τὴν ἐν Ἀρβήλοις. 1 Macc. c. 9. v. 2. SPANH.

s Βηρσοβὲ] Alibi apud *Josephum* Βηρσαβὴ & Βηρσαβεὲ dicitur. Βιρσάβιν *Voss.* pro Βηρσάβην, ut puto. HUDS. De Bell. Jud. lib. 2. c. 20. § 6. Βηρσαβεὲ. SPANH.

t Σελαμὶν,] Ita cum *Josepho* in l. 2. *de B. J.* & *MSS. Vat.* & *Voss.* Σελάμην in *Editis Aliisque.* Ibid. Σελαμὶν SPANH.

v Καφαρεκχὼ, καὶ Σιγὼ] Καφαρὰθ, Κωμωσώγανα, Ναίπαφα, καὶ τὸ Ἰταβύριον ὄρος in *Editis.* Καφαραθὰ, Κῶμος, Σωγανὰ, Παφὰ *Voss.* καὶ Φαρὰθ, Κομοοσωγὰ, Μαναίπαθα *Vat.* In l. 2. de B. J. ἔτι δὲ καὶ Περεκχὼ, καὶ Ἰαφὰ καὶ Σιγὼ, τὸ, τε Ἰταβύριον καλούμενον ὄρος. atque illic in uno *MS.* καὶ Παρεκχὼ, in altero Καμφαρεκχὼ. unde non dubitavi rescribere, Καφαρεκχὼ (vel cum Cl. *Relando*, in *Palæstina S.* p. 192. Καφαραχχὼ) καὶ Σιγὼ, καὶ Ἰαφὼ, καὶ τὸ Ἰτ. Videsis *Palæstinam S.* p. 684. & 926.

x Εἰς ταύτας] Εἰς ταῦτα *Vat.*

y Λευῒ,] Suprà §. 10. Λευῒ. *Gen.* Ἀηουῒ SPANH. Λεβόου *Lugd. Bat.* HAV.

z Κατ' ἐμοῦ] Κατ' ἐμὲ μ. *Voss.*

a Ὁπλίτας] Ὁπλιτῶν *Voss.* HUDS. Inde conjicit *Coccejus* legendum esse μεθ' ὁπλιτῶν. Verum Josephum sibi constare patet ex §. inferius 61. in fine. HAV.

b Γαμαλιήλου] Hujus forsan mentio fit in *Mischna*, in *Juchasin*, & in *Porta Mosis*, p. 120. E. B.

c Παρακαλέσοντας] Παρακελεύσοντας *Vat.*

d Φαρισαίων αἱρέσεως,] *Pharisæos* vocat *Josephus*, quos recentiores *Rabbanitas* appellant, ut distinguantur à *Caraitis.* E. B.

e Παλαιὸς τῷ Ἰωάννῃ] Vocem παλαιὸς non agnoscit *Vat.*

f Ἄνανον καὶ Ἰησοῦν] De Anano & Jesu Pontificibus vid. de Bell. Jud. lib. 4. c. 3. §. 9. & de Anano nominatim, ibid. §. 7. SPANH.

g Τὸν τοῦ Γαμαλᾶ,] Ita placuit rescribere, cum antea esset τὸν τοῦ Γαμαλὰ in *Editis Aliisque.* τοῦ Γάμαλα absque τὸν in *Cod. Voss.* adeo ut forsan elliptica fuerit loquutio pro τοῦ Γάμαλα φρουρίου, vertendumque *Jesum Gamalitam*: nam & infra alicubi habemus Ἰωάννην ἀπὸ τῶν Γισχάλων, *Joannem Gischalenum.*

h Ἐκείνης,] *Lugd. Bat.* ἐκείνου. hinc corrigit *Coccejus* ἐκείνων. HAV.

i Τοὺς περὶ τὸν Ἄνανον,] Τοὺς περὶ τὸν Ἄνανον καὶ Ἰησοῦν τὸν τοῦ Γαμαλᾶ *Voss.*

k Μη-

καθ' οὗ [k] μηδὲν λέγειν δύναιλαι, [l] φαύλων ἔργον εἶναι.

λθ'. Σίμων δ' ὡς ἤκουσε [m] ταῦτα παρὰ τοῦ Ανάνου, σιωπᾶν μὲν ἐκείνους ἠξίωσεν, μηδ' εἰς πολλοὺς ἐκφέρειν τοὺς λόγους αὐτῶν. προνοήσασθαι γὰρ αὐτὸς ἔφασκεν, ἵνα θᾶττον μεταςαθείην ἐκ τῆς Γαλιλαίας. προσκαλεσάμενος δὲ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰωάννου, προσέταξε πέμπειν δωρεὰς τοῖς περὶ τὸν Ανανον. τάχα γὰρ οὕτως, ἔφη, πείσειν αὐτοὺς μεταθέσθαι τὰς γνώμας. καὶ τέλος ἔπραξεν ὁ Σίμων ὃ προὔθετο. ὁ γὰρ Ανανος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, τοῖς χρήμασι διαφθαρέντες, συντίθενται τῆς Γαλιλαίας ἐκβαλεῖν με, μηδενὸς ἄλλου τῶν κατὰ τὴν πόλιν τοῦτο γινώσκοντος. καὶ δὴ ἔδοξεν αὐτοῖς πέμπειν ἄνδρας κατὰ γένος μὲν διαφέροντας. τῇ παιδείᾳ δ' ὁμοίους. ἦσαν δ' αὐτῶν οἱ μὲν δημοτικοὶ δύο, [n] Ἰωνάθης καὶ Ανανίας, Φαρισαῖοι τὴν αἵρεσιν. ὁ δὲ τρίτος [o] Ἰόζαρος ἱερατικοῦ γένους, Φαρισαῖος καὶ αὐτός. Σίμων δ' ἐξ ἀρχιερέων νεώτατος ἐκείνων. τούτους ἐκέλευον, ἀφικομένους εἰς τὸ πλῆθος τῶν Γαλιλαίων, πυθέσθαι παρ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐμὲ φιλοῦσιν. εἰ δὲ φαῖεν, ὅτι πόλεως εἴην τῆς Ἱεροσολύμων, καὶ αὐτοὺς ἐξ ἐκείνων λέγειν ὑπάρχειν τοὺς τέσσαρας. εἰ δὲ διὰ τὴν ἐμπειρίαν τῶν νόμων, μηδ' αὐτοὺς ἀγνοεῖν ἔθη τὰ πάτρια φάσκειν. εἰ δ' αὖ διὰ τὴν ἱερωσύνην λέγοιεν ἀγαπᾶν με, καὶ αὐτῶν [p] ἀποκρίνασθαι δύο ἱερεῖς ὑπάρχειν.

μ'. [q] Ταῦθ' ὑποθέμενοι τοῖς περὶ τὸν Ἰωνάθην, τέσσαρας μυριάδας ἀργυρίου διδόασιν αὐτοῖς ἐκ τῶν δημοσίων χρημάτων. ἐπεὶ δέ τινα Γαλιλαῖον ἤκουσαν [r] Ἰησοῦν ὄνομα, περὶ αὐτὸν τάξιν ἑξακοσίων ὁπλιτῶν ἔχειν, ἐπιδημοῦντα τοῖς Ἱεροσολύμοις. τότε μεταπεμψάμενοι τοῦτον, καὶ τριῶν μηνῶν μισθὸν δόντες, ἐκέλευσαν ἕπεσθαι τοῖς περὶ τὸν Ἰωνάθην [ſ] πειθαρχοῦντα αὐτοῖς, καὶ τῶν πολιτῶν δὲ τριακοσίοις ἀνδράσι δόντες ἀργύριον εἰς τροφὴν τῶν ὅλων, προσέταξαν ἀκολουθεῖν τοῖς πρέσβεσιν. πειθέντων οὖν αὐτῶν, καὶ πρὸς τὴν ἔξοδον εὐτρεπισθέντων, ἐξῄεσαν οἱ περὶ τὸν Ἰωνάθην σὺν τούτοις, ἐπαγόμενοι καὶ τὸν ἀδελφὸν [s] τοῦ Ἰωάννου καὶ ὁπλίτας ἑκατὸν, λαβόντες ἐντολὰς παρὰ τῶν πεμψάντων, εἰ μὲν ἑκὼν καταθείμην τὰ ὅπλα, ζῶντα πέμπειν εἰς τὴν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν. εἰ δ' ἀντιτασσοίμην, ἀποκτεῖναι μηδὲν δεδιότας. αὐτῶν γὰρ εἶναι τὸ πρόςαγμα. ἐγεγράφησαν δὲ καὶ τῷ Ἰωάννῃ πρὸς τὸν κατ' ἐμοῦ πόλεμον ἑτοιμάζεσθαι. τοῖς τε Σεπφώριν καὶ [t] Γάβαρα κατοικοῦσι καὶ Τιβεριεῦσι προσέταττον συμμαχίαν τῷ Ἰωάννῃ πέμπειν.

μα'. Ταῦτά μοι τοῦ πατρὸς γράψαντος. ἐξεῖπε δὲ πρὸς αὐτὸν Ἰησοῦς ὁ τοῦ Γαμαλᾶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ βουλῇ γενομένων εἷς, φίλος ὢν καὶ συνήθης ἐμοί. σφόδρα περιήλγησα, τούς τε πολίτας οὕτω περὶ ἐμὲ γενομένους ἀχαρίστους ἐπιγνοὺς διὰ φθόνον ἀναιρεθῆναί με [v] προστάξαι, καὶ τῷ τὸν πατέρα διὰ τῶν γραμμάτων πολλά με παρακαλεῖν ἀφικέσθαι πρὸς αὐτὸν, ποθεῖν γὰρ ἔφη θεάσασθαι τὸν υἱὸν πρὸ τοῦ τελευτῆσαι. ταῦτα δὴ πρὸς τοὺς φίλους εἶπον, καὶ ὅτι μετὰ τρίτην ἡμέραν καταλιπὼν τὴν χώραν αὐτῶν εἰς τὴν πατρίδα πορευσοίμην. λύπη δ' ἅπαντας τοὺς ἀκούσαντας κατεῖχε, παρεκάλουν τε κλαίοντες μὴ ἐγκαταλιπεῖν αὐτοὺς ἀπολουμένους, εἰ τῆς ἐμῆς στρατηγίας ἀποστερηθεῖεν. οὐ κατανεύοντος δέ μου [x] ταῖς ἱκετείαις αὐτῶν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἐμαυτοῦ φροντίζοντος σωτηρίας, δείσαντες οἱ Γαλιλαῖοι, μὴ ἀπελθόντος εὐκαταφρόνητοι τοῖς λῃσταῖς

improborum esse *adjiciebat*, in eum accusationem instituere, cui nihil haberent quod objiceretur.

Hac via ei non succedente, alia Josephum aggreditur.

39. Tum Simon, ubi ab Anano ista acceperat, illos quidem tacere obsecrabat, neque sinere ut isti sermones in vulgus emanarent: sibi enim curæ fore dicebat, ut ipse quantocyus è Galilæa ejiceretur. dein, accito fratre Joannis, mandavit ei munera mittere ad Ananum ejusque amicos. ita enim forsan futurum esse, ajebat, ut de sua sententia decedere persuadeantur. tandemque quod proposuit, effecit Simon. Nam Ananus suique, largitionibus corrupti, constituunt me de Galilæa deturbare, è civibus nemine alio huic rei conscio. adeoque illis visum est viros mittere, generis nobilitate spectabiles, paresque doctrinæ laude. Horum quidem duo viri erant populares, Jonathas & Ananias, secta Pharisæi: tertius autem Jozarus, genere sacerdotali natus, & ipse Pharisæus: Simon vero è pontificibus illorum natu minimus. Hos jusserunt, cum in Galilæorum concionem venirent, ab iis quærere; quid causæ esset, cur me ita diligerent. Quod si respondeant, quia Hierosolymitanus sim; dicere, & ipsos quatuor ex eadem urbe esse. sin autem *adderent*, quod legum bene peritus sim; subjungere, nec ipsos institutorum patriorum ignaros esse. sin vero dicere pergerent, se me amare ob sacerdotii dignitatem; denuo subjicere, & ex ipsis duo sacerdotes esse.

Legati cum militibus ad Josephum missi.

40. Cum ista suggessissent Jonathæ ejusque collegis, quatuor illis argenti myriadas dant è publicis pecuniis. Deinde audito Galilæum quendam, Jesum nomine, cum sexcentorum militum cohorte jam venisse Hierosolyma; tunc ipsum accitum, & trimestri stipendio donatum, jusserunt Jonathan ejusque collegas sequi & illis obtemperare, insuper & trecentis è civibus imperarunt legatos comitari, dato omnibus in commeatum argento. Illis igitur persuasis & ad profectionem paratis, Jonathas ejusque collegæ egressi sunt, secum habentes etiam Joannis fratrem atque milites centum, mandatis ab his qui ipsos miserunt acceptis, ut si sponte ab armis discederem, me vivum in Hierosolymitarum urbem ablegarent; sin vero repugnarem, nihil metuentes me occiderent, freti scilicet ipsorum mandato. Scripserunt autem & Joanni, ut ad bellum adversus me sese accingeret. quin & Sepphoritis & Gabarenis & Tiberiensibus injungebant, ut Joanni suppetias mitterent.

Quænam mandata acceperint legati.

Josephi pater ei per literas rem totam significat.

41. Ista mihi cum pater literis significasset, (ut qui ea acceperat à Jesu Gamalæ filio, qui concilio interfuit, mihi scilicet amico & familiari) valde indolui; & quod noveram cives in me adeo ingratos exstitisse, ut per invidiam de medio me tolli juberent; & quod pater me per literas vehementer obsecraverat, ad se ut venirem, dicebat enim se filium videre velle antequam oppeteret. Ista sane amicis narrabam, quodque post triduum regione relicta in patriam profecturus essem. Universos autem, qui ea audierant, occupabat mœror, meque lachrymantes obtestabantur, ne eos desererem, perituros si desinerent meo regi imperio. Cum autem precibus illorum non annuerem, sed de mea unius salute solicitus essem, veriti Galilæi ne post meum discessum latronibus contemptibiliores fierent, nuncios per Galilæam omnem di-

Quibus factum, ut è Galilæa discedere cogitarit Josephus.

k Μηδὲν λέγειν δύναιλαι,] Μηδὲν λέγειν δίκαιον δύναιλαι Voss. & Vat.
l Φαύλων ἔργον εἶναι.] Φαῦλον Vat.
m Ταῦτα παρὰ] Ita Voss. τὰ παρὰ τοῦ Αν. in Editis Aliisque.
n Ἰωνάθης] Hunc puto illum esse qui laudatur in *Porta Mosis*. p. 121.
o Ἰόζαρος ἱερατικοῦ γένους,] Sic cum *Gelenio*. Γόζορος in *libris*.
p Ἀποκρίνασθαι] Ita *Voss.* ἀποκρίνασθε in *cæteris*.
q Ταῦθ' ὑποθέμενοι] Ita lego. ταῦθ' ὑποθέμενοι οἱ περὶ τὸν Ἰωνάθην τέσσαρας μυρ. in Editis & MSS. præter Voss. in quo καὶ ταῦθ' ὑποθέμενοι τῷ π.
r Ἰησοῦν] De quo infra vid. §. 48. & §. 53. seq. Spanh.
ſ Πειθαρχοῦντα αὐτοῖς,] In libris πειθαρχοῦντας. sed πειθαρχοῦντα legendum esse monuit Cl. *Lowthius*.
s Τὸν Ἰωάννου] Ita omnes libri, superius tamen §. 39. τοῦ Ἰωάννου. Hav.
t Γάβαρα κατοικοῦσι] Γάδαρα *Vat.*
v Προστάξαι,] Προστάξαντας *Vat.*
x Ταῖς ἱκετείαις αὐτῶν,] Ταῖς ἱκεσίαις *Vat.*

x Ἀλ-

dimiserunt, meam de profectione mea sententiam indicaturos. Multi autem, quam primum id rescivenrunt, etiam undique congregati erant cum uxoribus & liberis, non tam mei, ut opinor, desiderio id agentes, quam quod sibimet metuerent. nam persuasum habuerunt, me *apud eos* permanente, nihil se mali adituros. Venerunt igitur ad me universi in Magnum campum, * ubi tum agebam: Asochis nomen ipsi est.

Josephi somnium mirabile.

42. Nocte autem illa mirandum mihi objectum est somnium. Cum enim in cubile me recepissem, mœstus & turbatus ex iis quæ ad me scripta erant, visus sum mihi videre quendam adstantem, dicentemque, „ Heus, tu qui mœres, alleva animum „ à mœrore, & liber esto à formidine. quæ tu do- „ les magnum te reddent & in omnibus felicissi- „ mum. nam facies ut non hæc solum tibi prospe- „ spere cedant, sed & alia permulta. Itaque ne la- „ bora. fac memineris, quod oporteat te & cum „ Romanis bellum gerere." Cum ista per somnium vidissem, *statim* surgebam, eo animo ut in campum descenderem. Ubi vero me conspexerant, multitudo omnis Galilæorum (erant autem in his mulieres & liberi) prostrata in faciem cum lachrymis supplicabant, ne ipsos dederem in hostium potestatem, neve discederem regione illorum relicta expositaque inimicorum injuriis. Et cum precibus nihil proficerent, cogebant me, adjuratione adhibita, apud se manere; jactabantque multa in populum Hierosolymitarum convicia, ut qui regionem suam pace & tranquillitate frui non sinerent.

Galilæi precibus contendunt à Josepho ne ipsos desereret.

Flectitur Josephus & apud Galilæos manet.

43. Itaque cum ista audivissem, & vidissem populi mœstitiam, flectebar ad misericordiam, æquum esse existimans ut pro tanta multitudine non recusarem vel manifestum adire discrimen, itaque mansurum me annuebam: cumque jussissem quinque millia ex illis cum armis & commeatu ad me venire, cæteros in domum quemque suam dimisi. Postquam vero mihi præsto essent quinque illa millia, assumptis his & ter mille militum quos mecum habebam, & equitibus octoginta, recta contendebam ad vicum Chabolo in Ptolemaïdis confiniis situm: atque ibi continebam exercitum, simulans mihi bellum gerendum esse contra Placidum. Is autem advenit cum duabus peditum cohortibus & ala una equitum, missus à Cestio Gallo, ut incenderet Galilæorum vicos, qui proximi erant Ptolemaïdi. dumque ille ante Ptolemaïdensium urbem vallum exstrueret, ipse etiam, cum stadiis circiter sexaginta à Chabolo abessem, castra metatus sum. Et sæpe quidem militem utrinque produximus, quasi prælio congressuri; sed non ultra velitationes processimus. Placidus enim, in quantum norit me modis omnibus agere ut pugnam inirem, præ metu prælium detrectabat. Veruntamen à Ptolemaïde non recessit.

Quo modo in Galilæa se gesserit Placidus.

Jonathas ejusque collegæ Josepho scribunt.

44. Per idem autem tempus advenit Jonathas cum collegis, quem missum Hierosolymis diximus à factione Simonis & Anani pontificis, & insidias ad me capiendum intendebat: non enim audebat Marte aperto me adoriri. Ad me porro hujusmodi

γένοιτο, πέμπουσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἅπασαν τοὺς σημανοῦντας τὴν ἐμὴν γνώμην περὶ τῆς ἀπαλλαγῆς. πολλοὶ δὲ καὶ πανταχόθεν συνήχθησαν, ὡς ἤκουσαν, μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων, οὐ πόθῳ, δοκῶ μοι, τῷ πρὸς ἐμὲ μᾶλλον ἢ τῷ περὶ αὐτῶν δέει τοῦτο πράττοντες. ἐμοῦ γὰρ παραμένοντος πείσεσθαι κακὸν οὐδὲν ὑπελάμβανον. ἧκον οὖν πάντες εἰς τὸ Μέγα πεδίον, ἐν ᾧ διέτριβον. [y] Ασωχὶς ἐστιν ὄνομα τούτῳ.

μβ'. Θαυμάσιον [z] δὲ οἷον ὄνειρον διὰ τῆς νυκτὸς ἐκείνης ἐθεασάμην. ἐπεὶ γὰρ εἰς κοίτην ἐτραπόμην διὰ τὰ γραφέντα [a] λυπούμενος καὶ τεταραγμένος, ἔδοξά τινα λέγειν ἐπιστάντα μοι, „ παῦσαι τὴν ψυχὴν „ ὦ οὗτος, ἀλγῶν, παντός τ' ἀπαλλάσσου φόβου. τὰ „ γὰρ λυποῦντά σε μέγιστον ποιήσει, [b] καὶ ἐν πᾶσιν εὐτυ- „ χέστατον. κατορθώσεις δ' οὐ μόνον ταῦτα, ἀλλὰ καὶ „ πολλὰ ἕτερα. [c] μὴ κάμνε δή. μέμνησο δ' ὅτι καὶ „ Ῥωμαίοις δεῖ σε πολεμῆσαι." τοῦτον δὴ τὸν ὄνειρον θεασάμενος, διανίσταμαι καταβῆναι προθυμούμενος εἰς τὸ πεδίον. πρὸς δέ τὴν ἐμὴν ὄψιν πᾶν τὸ πλῆθος τῶν Γαλιλαίων, ἦσαν δ' ἐν αὐτοῖς γυναῖκές τε καὶ παῖδες, ἐπὶ στόμα ῥίψαντες ἑαυτοὺς, καὶ δακρύοντες ἱκέτευον μὴ σφᾶς ἐγκαταλιπεῖν τοῖς πολεμίοις, μηδ' ἀπελθεῖν ἐάσαντα τὴν χώραν αὐτῶν ἐνύβρισμα τοῖς ἐχθροῖς ἐσομένην. ὡς δὲ ταῖς δεήσεσιν οὐκ ἔπειθον, κατηνάγκαζον ὅρκοις μένειν παρ' ἑαυτοῖς. ἐλοιδοροῦντό τε τῷ δήμῳ πολλὰ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, ὡς εἰρηνεύεσθαι τὴν χώραν αὐτῶν οὐκ ἐῶντι.

μγ'. Ταῦτα δὲ καὶ ἐπακούων αὐτῶν καὶ βλέπων τοῦ πλήθους τὴν κατήφειαν, ἐκλάσθην πρὸς ἔλεον, ἄξιον εἶναι νομίζων ὑπὲρ τοσούτου πλήθους καὶ προδήλους κινδύνους ὑπομένειν. [d] κατένευον δὲ μένειν, καὶ πεντακισχιλίους ἐξ αὐτῶν ὁπλίτας ἥκειν κελεύσας ἔχοντας ἑαυτοῖς τροφὰς, ἐπὶ τὰς οἰκήσεις διαφῆκα τοὺς ἄλλους. ἐπεὶ δὲ οἱ πεντακισχίλιοι παρεγένοντο, τούτους ἀναλαβὼν καὶ τρισχιλίους τοὺς σὺν ἐμαυτῷ στρατιώτας, ἱππεῖς δ' ὀγδοήκοντα, τὴν πορείαν εἰς [e] Χαβωλὼ κώμην, Πτολεμαΐδος μεθόριον οὖσαν, ἐποιησάμην. κἀκεῖ τὰς δυνάμεις [f] συνεῖχον, ἑτοιμάζεσθαι σκηπτόμενος ἐπὶ τὸν πρὸς Πλακίδον πόλεμον. ἀφίκετο δ' οὗτος μετὰ δύο σπειρῶν πεζοῦ στρατεύματος καὶ ἱππέων [g] εἴλης μιᾶς, [h] ὑπὸ Κεστίου Γάλλου πεμφθεὶς, ἵν' ἐμπρήσῃ τὰς κώμας τῶν Γαλιλαίων, αἳ πλησίον ἦσαν Πτολεμαΐδος. βαλλομένου δ' ἐκείνου χάρακα πρὸ τῆς Πτολεμαέων πόλεως, τίθεμαι κἀγὼ στρατόπεδον, τῆς κώμης ὅσον ἑξήκοντα σταδίους ἀποσχών. πολλάκις μὲν οὖν τὰς δυνάμεις προηγάγομεν [i] ὡς εἰς μάχην, πλέον δ' οὐδὲν ἀκροβολισμῶν ἐπράξαμεν. ὁ γὰρ Πλακίδος [k] ὅσον περ ἐγίνωσκε σπεύδοντά με πρὸς μάχην, αὐτὸς καταπληττόμενος ὑπεστέλλετο. τῆς μέντοι Πτολεμαΐδος οὐκ ἐχωρίζετο.

μδ'. Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν καιρὸν ἀφικόμενος Ἰωνάθης μετὰ τῶν συμπρεσβέων, οὓς ἔφαμεν ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ὑπὸ τῶν περὶ Σίμωνα καὶ Ανανον τὸν ἀρχιερέα πεπέμφθαι, λαβεῖν με δι' ἐνέδρας ἐπεβούλευεν. φανερῶς γὰρ ἐπιχειρεῖν οὐκ ἐτόλμα. γράφει δὲ πρός με τοιαύτην ἐπι-

y Αζωχίς] Αζωγεῖ Ant. Jud. lib. 13. c. 12. §. 4. Αζωγὶν de Bell. Jud. lib. 1. c. 4. §. 2. & infr. §. 45. & §. 68. SPANH. Ita cum *Cod. Voss.* Αζωχεῖς in *Editis Aliisque.* & alibi Αζωχή.

z Δὲ οἷον ὄνειρον] Sic *Voss.* in *cæteris* deerat vocula δέ. Εν τούτῳ θαυμάσιον legendum esse conjecerat Cl. *Lowthius.*

a Λυπούμενος] Θυμούμενος *Vat.*

b Καὶ ἐν πᾶσιν εὐτυχέστατον.] Καὶ ἐπὶ πᾶσιν *Vat.*

c Μὴ κάμνε δή.] Μὴ non agnoscit *Vat.*

d Κατένευον δὲ] Κατανεύω δὴ *Lugd. Bat.* HAV.

e Χαβωλὼ κώμην,] Est qui malit Ζαβουλὼ aut Ζαβουλῶνα. Videsis *S. Bochartum*, in lib. 2. de *Phœnicum colonis*, c. 4. *Chr. Cellarium* in *Geogr. Antiq.* l. 3. c. 13. & *H. Relandum* in *Palæstina* S. p. 701. Ant. Jud. lib. 8. c. 5. §. 3. Χαβαλὼν γῆ, ubi emend. Bochart. Cel. Ph. p. 794. Χαβουλῶν. כָּבוּל 1 Reg. 9. 13. item §. 44. & 45. infra. SPANH.

f Συνεῖχον,] Ita distinctum dedi. antea erat, συνεῖχον ἑτοιμάζεσθαι, σκηπτόμενος ἐπὶ &c.

g Εἴλης] *Lugd. Bat.* etiam hic, ut superius ἴλης amat. HAV.

h Υπὸ Κεστίου Γάλλου] Κεοσίου *Vat.* forsan pro Γεοσίου, aut Γεστίου. ut enim (inquit *Voss.* ad *Catullum*, p. 103.) *Cajus* & *Gajus*, ita quoque *Cestius* & *Gestius* idem nomen est, ex *Cestia* seu *Gestia* familia. ex hac quoque fuit *Cestius Florus* qui *Albino* successit. unde apud *Josephum* legendum Γέστιος pro Γέοσιος.

i Ως εἰς μάχην,] Illud ὡς non agnoscit *Vat.*

k Οσον περ ἐγίνωσκε] Οσῳ περ *Voss.*

* Ubi tum agebam apud vicum Asochim, *Gelen.* Verum verba Græca magis regionem videntur designare, quæ vel ipsa campus ille est, vel pars ejusdem insignis ac eximia. *Cellarius* in *Geogr. Antiq.* l. 3. c. 13. p. 311.

l Αλλ.

gulis autem horum adjunxi è militibus unum *mihi* fidissimum, qui eos observaret, an qui à me missi erant sermones sererent cum Jonatha ejusve sociis. Et illi quidem profecti sunt: Jonathas vero sociique, ubi primum iis non successit tentamen, alteram mihi miserunt epistolam, hujusmodi verbis.

Jonathæ ejusque collegarum litera ad Josephum.

„ JONATHAS EJUSQUE COLLEGÆ „ JOSEPHO S. Tibi denunciamus mandamusque, ut tertio abhinc die absque militibus venias „ ad nos in oppidum Gabaroth, ex te cog nituros „ de criminationibus quæ Joanni objecisti." His scriptis & consalutatis Galilæis quos miseram, veniunt in Japham, vicum Galilææ maximum, mœnibus munitissimum, plenumque incolarum. Obviam autem eis prodiit universa multitudo virorum cum uxoribus & liberis, & sublato clamore jubebant eos discedere, & ducem bonum illis non invidere.

Japheni aliique male excipiunt Jonathan ejusque collegas.

Ista vociferatione valde irritati erant Jonathas ejusque collegæ; & iram quidem patefacere non audebant. illos vero nullo dignati responso, alios adibant vicos. clamore autem non dissimili ab omnibus excipiebantur, vociferantibus, neminem posse illos à sententia dimovere Josephum pro duce habendi. Jonathas igitur ejusque collegæ, re infecta illinc discedentes, Sepphorim se recipiunt, urbem omnium in Galilæa maximam. Istius autem loci homines, animis in Romanos propendentes, illis quidem obviam ibant; de me vero nihil dicebant, neque in laudem neque in vituperium. At cum à Sepphoritis in Asochim descendissent, ejus incolæ similiter ac Japheni clamoribus eos excipiebant. Illi vero, utpote qui iram non amplius cohibendo erant, jubent suos milites fustibus eos cædere qui adversus ipsos inclamarent. At postquam Gabara venissent, Joannes illis occurrit cum tribus militum millibus. Proinde ego, qui jam ex literis præsenseram, quod mihi bellum inferre decreverint, Chabolo digressus cum tribus militum millibus, relictoque in castris amicorum fidissimo, Jotapata me conferebam, ut qui ab illis longius quadraginta stadiis abesse nollem: scripsique eis in hunc modum.

Josephus iterum scribit Jonathæ &c.

„ Si valde me conventum esse expetitis, „ in Galilæa urbes sunt vicique quatuor & ducenti: horum in quemcunque, prout vos statueritis, ipse veniam, præter Gabara & Gischala. nam hæc quidem civitas patria est Joanni, illa vero socia & amica.

Quodnam Joannes consilium dederit Jonathæ sociisque.

46. Cum istas literas accepissent Jonathas ejusque collegæ, non amplius ad me rescribunt: sed convocato amicorum concilio & in id adhibito Joanne, consultabant quo modo me possent aggredi. Et quidem Joanni videbatur scribi oportere ad omnes in Galilæa urbes vicosque, esse enim omnino in singulis unum & alterum in diversum à me abeuntes, illosque vocandos esse tanquam adversus hostem. atque decretum hoc mittendum esse jubeat etiam in Hierosolymitarum urbem, ut cum & illis cognitum esset me à Galilæis haberi pro hoste *capitali*, idem & ipsi confirmatum irent. quod si fieret, fore ajebat ut Galilæi, quotquot benevolis uterer, *hac re* perterriti me desererent. Cum ita eis consuluisset Joannes, valde cæteris placuere quæ dicebat.

Id ipsum Josepho patefactum, qui vias custodiri jubet.

Cæterum sub horam noctis tertiam ista mihi innotuerunt, beneficio Sacchæi cujusdam, qui cum illis erat, & ad me transfugit,

λέγειν. ἔταξα δὲ καθ' ἕκαστον αὐτῶν [t] πιστῶν ὁπλιτῶν ἕνα παραφυλάξοντα, μή τις τοῖς πεμφθεῖσιν ὑπ' ἐμοῦ πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἰωνάθην ὁμιλία γένηται. καὶ οἱ μὲν ἐπορεύθησαν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωνάθην, τῆς πρώτης πείρας ἁμαρτόντες, ἑτέραν ἐπιστολήν μοι τοιαύτην ἔπεμψαν. „ ΙΩΝΑΘΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝ ΑΥΤΩ, ΙΩΣΗΠΩ, ΧΑΙΡΕΙΝ. „ Παραγγέλλομέν σοι χωρὶς ὁπλιτῶν εἰς τρίτην „ παραγενέσθαι πρὸς ἡμᾶς εἰς [v] Γαβαρὼθ κώμην, „ ἵνα διακούσωμεν τῶν πρὸς Ἰωάννην ἐγκλημάτων [x] σοι „ γεγονότων." ταῦτα γράψαντες, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς Γαλιλαίους [y] οὓς πέπομφα, ἀφίκοντο εἰς [z] Ἰάφαν κώμην μεγίστην οὖσαν τῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, τείχεσιν ὀχυρωτάτην, καὶ πολλῶν οἰκητόρων μεστήν. ὑπηντίαζεν δὲ τὸ πλῆθος [a] αὐτοὺς μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων, καὶ κατεβόων κελεύοντες ἀπιέναι καὶ μὴ φθονεῖν αὐτοῖς ἀγαθοῦ τοῦ στρατηγοῦ. παρηρεθίζοντο δὲ ταῖς φωναῖς οἱ περὶ τὸν Ἰωνάθην, καὶ φανεροῦν μὲν τὴν ὀργὴν οὐκ ἐτόλμων. οὐκ ἀξιώσαντες δ' αὐτοὺς ἀποκρίσεως, εἰς τὰς ἄλλας κώμας ἐπορεύοντο. ὅμοιαι δ' ὑπήντων αὐτοῖς παρὰ πάντων αἱ καταβοήσεις, μεταπείσειν αὐτοὺς βοώντων [b] οὐδένα περὶ τοῦ στρατηγὸν ἔχειν Ἰώσηπον. ἄπρακτοι δὲ παρὰ τούτων ἀπελθόντες οἱ περὶ τὸν Ἰωνάθην, εἰς [c] Σεπφώριν μεγίστην τῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ πόλιν ἀφικνοῦνται. οἱ δ' ἐντεῦθεν ἄνθρωποι, πρὸς Ῥωμαίους ταῖς γνώμαις ἀποβλέποντες, ἐκείνοις μὲν ὑπήντων. ἐμὲ δὲ οὔτε ἐπῄνουν, οὔτε ἐβλασφήμουν. παρὰ δὲ Σεπφωριτῶν εἰς [d] Ἀσωχὶν καταβάντες, οἱ ἐντεῦθεν παραπλησίως τοῖς Ἰαφηνοῖς κατεβόων αὐτῶν. οἱ δὲ τὴν ὀργὴν οὐκέτι κατασχόντες, κελεύουσι τοῖς μετ' αὐτῶν ὁπλίταις τύπτειν ξύλοις τοὺς καταβοῶντας. κατὰ Γάβαρα δὲ γενομένους ὑπαντιάζει μετὰ τρισχιλίων ὁπλιτῶν Ἰωάννης. ἐγὼ δ' ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ἤδη [e] συνιηκὼς, ὅτι διεγνώκασι πρός με πολεμεῖν, ἀναστὰς ἀπὸ [f] Χαβωλὼ μετὰ τρισχιλίων ὁπλιτῶν, καταλιπὼν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τὸν πιστότατον τῶν φίλων, εἰς Ἰωτάπατα παραγενόμην, πλησίον αὐτῶν εἶναι βουλόμενος ὅσον ἀπὸ τεσσαράκοντα σταδίων. καὶ γράφω πρὸς αὐτοὺς τάδε. „ εἰ πάντως „ με πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν βούλεσθε, διακόσιαι καὶ τέσσα„ρες κατὰ τὴν Γαλιλαίαν εἰσὶ πόλεις καὶ κῶμαι. τούτων „ εἰς ἣν θελήσετε παραγενήσομαι χωρὶς Γαβάρων καὶ „ Γισχάλων. ἡ μὲν γὰρ πατρίς ἐστιν Ἰωάννου, ἡ δὲ „ [g] σύμμαχος καὶ φίλη.

μς΄. Ταῦτα τὰ γράμματα λαβόντες οἱ περὶ τὸν Ἰωνάθην, οὐκ ἔτι μὲν ἀντιγράφουσιν [h] συνέδριον δὲ τῶν φίλων καθίσαντες, καὶ τὸν Ἰωάννην παραλαβόντες, ἐβουλεύοντο τίνα τρόπον ἐπιχειρήσωσί μοι. καὶ Ἰωάννῃ μὲν ἐδόκει γράφειν πρὸς πάσας τὰς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ πόλεις καὶ κώμας. εἶναι γὰρ ἐν ἑκάστῃ πάντως ἕνα γοῦν καὶ δεύτερον διάφορον ἐμοὶ, καὶ καλεῖν τούτους ὡς ἐπὶ πολέμιον. πέμπειν δ' ἐκέλευε τὸ δόγμα τοῦτο καὶ εἰς τὴν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν, ἵνα κἀκεῖνοι γνόντες ὑπὸ τῶν Γαλιλαίων κεκρίσθαι με πολέμιον, καὶ αὐτοὶ ψηφίσωνται. γενομένου γὰρ τούτου καὶ τοὺς [i] εὐνοῶς ἔχοντάς μοι Γαλιλαίους [k] ἐγκαταλείψειν ἔφη φοβηθέντας. ταῦτα συμβουλεύσαντος Ἰωάννου, σφόδρα καὶ τοῖς ἄλλοις ἤρεσε τὰ λεχθέντα. περὶ δὲ ὥραν τῆς νυκτὸς τρίτην, εἰς γνῶσιν ἧκέ μοι ταῦτα, Σακχαίου τῶν σὺν αὐτοῖς τινος [l] αὐτομολήσαντος πρός με, καὶ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτῶν ἀπαγ-

t Πιστῶν ὁπλιτῶν] Πιστὸν *Voss.*
v Γαβαρὼθ] Γαβαρὼθ §. 47. infra SPANH.
x Σοι γεγονότων.] Forsan, παρά σοι.
y Οὓς πέπομφα,] *Lugd. Bat.* male πεπόμφασιν. HAV.
z Ἰάφαν] Ἰαφὰ de Bell. Jud. lib. 2. c. 20. §. 6. & lib. 3. c. 6. §. 31. ἐν Ἰάφοις infra §. 52. SPANH.
a Αὐτοὺς μετὰ] Αὐτοῖς in margine *Cod. Voss.*
b Οὐδένα] Οὐδένα περὶ τοῦ μὴ στρατηγὸν ἔχειν Ἰώσηπον *Vat.*
c Σεπφώριν μεγίστην τῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ] Idem de Bell. Jud. lib. 3. c. 2. §. 4. SPANH.
d Ἀσωχὶν] Vid. annot. §. 41. SPANH.
e Συνιηκὼς,] Συνεὶς *Vat.* & *Voss.*
f Χαβωλὼ] Χαβαλὼν *Bas. Gen.* & *Gall.* Χαβωλὼν *Voss.* Conf. sup. §. 43. annotata SPANH.
g Σύμμαχος καὶ φίλη.] Συμμαχὶς *Voss.*
h Συνέδριον] *Gen.* συνέδριον vel συνέδριον, & ita Ed. Basil. SPANH.
i Εὐνοῶς ἔχοντάς] Εὐνοικῶς & εὔνως in ora *Cod. Voss.*
k Ἐγκαταλείψειν] Ἐγκαταλιπεῖν *Vat.*
l Αὐτομολήσαντος] Αὐτομολοῦντος *Vát.*

m Οὐκ

ἀπαγγείλαντος. [m] Οὐκ ἔτι δὲ ᾔδειν ὑπερτίθεσθαι τὸν καιρόν. ἄξιον δὲ κρίνας Ἰάκωβον ὁπλίτην τῶν περὶ ἐμὲ [n] πιστῶν, κελεύω διακοσίους ὁπλίτας λαβόντα φρουρεῖν τὰς ἀπὸ Γαβάρων εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἐξόδους, καὶ τοὺς παριόντας συλλαμβάνοντα πρὸς ἐμὲ πέμπειν, μάλιστα δὲ τοὺς μετὰ γραμμάτων ἁλισκομένους. Ἱερεμίαν δὲ καὶ αὐτὸν ἐκ τῶν φίλων μου μετ' ἑξακοσίων ὁπλιτῶν εἰς τὴν μεθόριον τῆς Γαλιλαίας ἔπεμψα, τὰς ἀπὸ ταύτης εἰς τὴν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν ὁδοὺς παραφυλάξοντα, πρόσταγμα δοὺς κἀκείνῳ τοὺς μετ' ἐπιστολῶν ὁδεύοντας συλλαμβάνειν, καὶ τοὺς μὲν ἄνδρας ἐν δεσμοῖς ἐπὶ τόπου φυλάττειν, τὰ δὲ γράμματα πρὸς ἐμὲ διαπέμπειν.

μζ΄. Ταῦτα τοῖς πεμπομένοις ἐντειλάμενος, Γαλιλαίοις διήγγειλα κελεύων εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἀναλαβόντας τὰ ὅπλα καὶ τριῶν ἡμερῶν τροφὴν εἰς Γαβαρὼθ κώμην παραγενέσθαι πρός με. τῶν δὲ περὶ ἐμὲ ὁπλιτῶν μοίρας τέτταρας νείμας, τοὺς πιστοτάτους αὐτῶν περὶ τὴν τοῦ σώματος φυλακὴν ἔταξα, ταξιάρχους αὐτοῖς ἐπιστήσας, καὶ φροντίζειν κελεύσας, ὑπὲρ τοῦ μηδένα στρατιώτην ἄγνωστον αὐτοῖς συναναμίγνυσθαι. τῇ δ' ἐπιούσῃ περὶ πέμπτην ὥραν ἐν [o] Γαβαρὼθ γενόμενος εὑρίσκω πᾶν [p] τὸ πεδίον τὸ πρὸ τῆς κώμης ὁπλιτῶν πλῆρες, τῶν ἐκ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὴν συμμαχίαν παρόντων, ὡς αὐτοῖς παρηγγέλκειν. πολὺς δὲ καὶ ἄλλος ἐκ τῶν κωμῶν ὄχλος συνέτρεχεν. ἐπεὶ δὲ [q] καταστὰς εἰς αὐτοὺς λέγειν ἠρξάμην, ἐβόων ἅπαντες εὐεργέτην καὶ σωτῆρα τῆς χώρας αὐτῶν καλοῦντες. κἀγὼ χάριν αὐτοῖς ἔχειν ὁμολογήσας συνεβούλευον πρὸς μηδένα μήτε πολεμεῖν μήτε ἁρπαγῇ λαμβάνειν τὰς χώρας, ἀλλὰ σκηνοῦν κατὰ τὸ πεδίον [r] ἀρκουμένους τοῖς ἑαυτῶν ἐφοδίοις. θέλειν γὰρ ἔφασκον τὰς ταραχὰς χωρὶς φόνων καταστεῖλαι. συνέβη δὲ αὐθημερὸν εἰς τὰς ὑπ' ἐμοῦ κατασταθείσας τῶν ὁδῶν φυλακὰς τοὺς παρὰ τοῦ Ἰωνάθου πεμφθέντας μετὰ τῶν ἐπιστολῶν ἐμπεσεῖν. καὶ οἱ μὲν ἄνδρες ἐφυλάχθησαν ἐπὶ τῶν τόπων, ὡς παρήγγειλα. τοῖς δὲ γράμμασιν ἐντυχὼν πλήρεσι βλασφημιῶν καὶ ψευσμάτων, οὐδενὶ ταῦτα φράσας, ὁρμᾶν ἐπ' αὐτοὺς διενοούμην.

μη΄. Ἀκούσαντες δὲ οἱ περὶ τὸν Ἰωνάθην περὶ τῆς ἐμῆς ἀφίξεως, τοὺς ἰδίους πάντας ἀναλαβόντες καὶ τὸν Ἰωάννην, ὑπεχώρησαν εἰς τὴν [s] Ἰησοῦ οἰκίαν. βάρις δ' ἦν αὕτη μεγάλη, καὶ οὐδὲν ἀκροπόλεως ἀποδέουσα. κρύψαντες οὖν λόχον ὁπλιτῶν ἐν αὐτῇ, καὶ τὰς ἄλλας ἀποκλείσαντες θύρας, μίαν δὲ ἀνοίξαντες, προσεδόκων ἥκειν ἐκ τῆς ὁδοῦ με πρὸς αὐτοὺς ἀσπασόμενον. καὶ δὴ διδόασιν ἐντολὰς τοῖς ὁπλίταις, ἐπειδὰν παραγένωμαι μόνον εἰσελθεῖν ἐᾶσαι, τοὺς ἄλλους [t] ἀπείρξαντας. οὕτως γὰρ ᾤοντό με γενήσεσθαι ῥᾳδίως αὐτοῖς ὑποχείριον. [v] ἐψεύσαντο δὲ τῆς ἐλπίδος. ἐγὼ γὰρ τὴν ἐπιβουλὴν προαισθόμενος, ὡς ἐκ τῆς ὁδοῦ παρεγενόμην, [x] καταλύσας ἀντικρὺς αὐτῶν καθεύδειν ἐσκηπτόμην. καὶ οἱ περὶ τὸν Ἰωνάθην, ὑπολαμβάνοντες ὄντως ἀναπαύεσθαί με καθυπνωμένον, ὥρμησαν καταβάντες [y] εἰς τὸ πεδίον μεταπείθειν αὐτοὺς ὡς ἐμοῦ κακῶς στρατηγοῦντος. τἀναντία δὲ αὐτοῖς συνέπεσεν. [z] ὀφθέντων γὰρ εὐθὺς ἐγένετο βοὴ παρὰ τῶν Γαλιλαίων, * πρὸς ἐμὲ τὸν στρατηγὸν εὐνοίας ἀξία. κατάμεμψίν τε ἐποιοῦντο τῶν περὶ τὸν Ἰωνάθην, ὅτι πάρεισιν, οὐδὲν μὲν αὐτοὶ κακὸν προπεπονθότες [a] ἀνατρέψαντες δὲ τὰ ἐκείνων πράγματα. καὶ παρεκελεύοντο

& quid molirentur renunciavit. Noveram autem non amplius cunctandum esse. itaque cum *virum* idoneum existimassem Jacobum, è fidis qui circa me erant militibus, jubeo ut ducentis militibus assumptis exitus omnes è Gabaris in Galilæam custodiret, & quotquot *illac* præterirent comprehensos ad me mitteret, eosque in primis qui cum literis caperentur. Quin & Jeremiam, ipsumque ex amicis meis, cum sexcentis militibus misi in confinia Galilææ, qui vias inde in Hierosolymitarum urbem ducentes caute observaret, dato illi in mandatis, ut iter *illac* facientes cum literis corriperet, homines que in vincula conjectos istic loci in custodia teneret, literas vero ad me deferendas curaret.

47. Ista cum iis, qui missi erant, imperassem, Galilæis per nuncios edixi, ut in crastinum cum armis & trium dierum cibariis mihi ad Gabaroth vicum præsto essent. Illis vero, quos circa me habebam, militibus in tres cohortes divisis, fidissimos illorum in corporis custodiam adhibui, & centuriones eis præfeci, qui jussi erant sedulo curare, ne quem militem ignotum suis immisceri sinerent. Postridie autem ejus diei, circiter horam quartam, cum essem in *vico* Gabaroth, invenio campum omnem ante oppidum à militibus occupatum, qui à Galilæa mihi in auxilium aderant, sicuti eis præceperam: & præter hos ingens multitudo è vicis *finitimis* eò confluxerat. Postquam vero in medium surrexi, verba illis facturus, clamorem omnes sustulerunt, benefactorem appellantes me & regionis suæ servatorem. Tum ego, me gratiam illis habere professus, *hujusmodi* consilium dedi, ut nec quenquam pugna lacesserent, nec vi invaderent regiones, sed in agris tentoria figerent, contenti suis stipendiis: nam mihi in animo esse dicebam omnem tumultum absque cæde componere. Accidit autem ut qui à Jonatha missi erant cum literis, eodem die in viarum custodias inciderent, quæ à me constitutæ erant. Et viri quidem, prout jusseram, istic locorum *arcte* tenebantur; literis vero perlectis, quæ calumniis plenæ erant & mendaciis, mecum statuebam, ne verbo quidem cuiquam facto, ad eos aggrediendum properare.

Josephus copias colligit.

Consilium eis dat.

48. At Jonathas ejusque collegæ, cum de adventu meo nonnihil accepissent, cum omnibus suis & Joanne, se receperunt in domum Jesu. nam turris erat magna, & nihil ab arce differens. Itaque cum in eam militum cohortem abdidissent, unamque januam *mihi* aperuissent, reliquis occlusis, exspectabant me ad ipsos salutandum ex itinere venturum. adeoque militibus præcipiunt, ut me, simul ac adero, solum ingredi sinerent, cæteris *ab introitu* repulsis. Sic enim putabant me facile posse in illorum potestatem redigi. Verum spe sua falsi sunt: nam ego, qui insidias præsenseram, quam primum è via *eo* perveniebam, cum in diversorium illis ex adverso me recepissem, dormitum ire simulabam. Atque Jonathas suique, existimantes me somno *&* *lassitudine* oppressum requiescere, facto in campum descensu, tentarunt eos ad se pertrahere, quasi male ducis officio fungerer. verum res longe aliter cecidit. Nam ad primum illorum conspectum Galilæi clamorem ediderunt, plane sua erga me ducem benevolentia dignum: & Jonatham ejusque collegas incusabant, quod adessent, nulla quidem ipsi lacessiti injuria, res vero illorum funditus eversuri: eosque ad discedendum hortabantur. nunquam enim se

Jonathas cum suis in Jesu domum se recipit.

Populus egregie favet Josepho.

Josephus, in medium progressus, plau-

m Οὐκ ἔτι δὲ ᾔδειν] Οὐκ ἔτι δὲ ᾔδειν ὑπερτίθεσθαι, καιρὸν ἄξιον κρίνας, Ἰάκωβον *Vat.*

n Πιστῶν] Πιστὸν *Voss.*

o Γαβαρὼθ] Conf. §. 45. super. SPANH.

p Τὸ πεδίον] Male per Gabara exprimit *Gelenius*, neque enim κώμη, sed πόλις ἐπίσημος erat Gabara; locus hic Gabaroth dicebatur. REL.

q Καταστὰς εἰς αὐτοὺς] Καταβὰς *Voss.*

r Ἀρκουμένους] Ex hoc loco colligitur *Josephum* sectatum aliquatenus fuisse placita *Joannis Baptistæ*; qui *Luc.* 3. v. 14. eadem fere præcipit militibus.

s Ἰησοῦ] Conf. §. 40. suprà. SPANH.

t Ἀπείρξαντας.] Ita *MSS.* ἀπήρξαντες in *Editis.*

v Ἐψεύσαντο] *Lugd. Bat.* ἐψεύσθησαν. HAV.

x Καταλύσας] Confer quæ superius notavimus ad §. 16. SPANH.

y Εἰς τὸ πεδίον] Εἰς τὸ πλῆθος *Vat.*

z Ὀφθέντων γὰρ εὐθὺς] Ὀφθέντων γὰρ αὐτοῖς εὐθὺς ἐγένετο βοή. *Vat.*

a Ἀνατρέψαντες] Forte ἀνατρέψοντες Cocc.

b Εἰς

stibus excipitur.

se eò adduci posse; ut alium pro me acciperent qui illis præesset. His mihi renunciatis, nihil quicquam dubitavi in medium prodire. Itaque continuo ipse descendebam, auditurus quod Jonathas ejusque collegæ dicerent. Mihi autem in publicum progresso statim à populo universo applausum est, lætisque acclamationibus me prædicarunt; gratias se habere fatentes meo ductui & imperio.

Res à se gestas causamque suam Galilæis exponit.

49. Cum autem ista audirent Jonathas & qui cum eo erant, valde timuerunt ne mortis discrimen adirent: facto in eos à Galilæis impetu mei in gratiam. Itaque de fuga cogitabant. Verum cum abire non potuissent; (postulavi enim ab ipsis ut manerent) mœsti vultuque demisso stabant verbis meis attoniti. Itaque cum multitudini quidem imperassem ut mihi adeo acclamare omnino desinerent, & militum fidissimos viis ad eas custodiendas præfecissem, ne nos inopinantes Joannes adoriretur, Galilæos vero in armis esse admonuissem, ne ad hostium incursum, si quis derepente fieret, *animis* turbarentur, primo Jonatham ejusque collegas commonefaciebam epistolæ, quemadmodum ad me scripserant, missos se à communi Hierosolymitarum, ad contentiones quæ mihi cum Joanne erant finiendas, & ut me obsecraverant ipsos convenire. Hisque commemoratis, epistolam coram ipsis proferebam, ne quid inficiari possent, dum literis ipsos coarguerem. „ Atqui, dicebam, ô Jonatha vos„ que ejus collegæ, si mihi cum Joanne conten„ denti reddenda esset vitæ meæ ratio, adductis „ pro me duobus tribusve testibus qui viri sint „ probi & honesti, proculdubio necesse fuisset, facta „ in illorum vitas inquisitione, ab intentato crimi„ ne me absolvi. Ut igitur sciatis bene à me admi„ nistratas esse res Galilææ, tres quidem testes pau„ cos *admodum* esse arbitror ei qui vitam recte „ instituerit; hos vero universos vobis exhibeo „ sistoque. Itaque ab his vitæ meæ rationem „ poscite: annon cum omni honestate atque etiam „ virtute omni hîc versatus fuerim. Et vos sane „ cunctos, ô Galilæi, adjuro, ne quid veri „ occultetis aut dissimuletis, sed coram his tan„ quam judicibus dicatis, si quid minus recte fa„ ctum fuerit.

Galilæorum de Josepho testimonium.

50. Vix ista loquutus sum, cum una omnium vox exoritur, benefactorem me suum & servatorem appellantium. Et anteactis quidem testimonium perhibebant, in agendis vero *ut eadem facere pergerem* adhortabantur. affirmabant etiam omnes jurejurando, se uxorum quidem pudicitiam salvam habere, neminem vero unquam à me dolore injuriave affectum. Ab hoc *elogio*, epistolas duas à Jonatha ejusque collegis datas, quas custodes à me constituti interceptas mihi miserat, prælegebam Galilæis,

Josephus literas Jonathæ coram populo perlegit.

perquam plenas maledictis, meque falsi insimulantes, quod pro tyranno potius quam duce apud ipsos me gererem. insuper & alia multa perscripta erant, illis nihil mendacii impudenter *admodum* confictum omittentibus. quin & multitudini dicebam me literas accepisse à perferentibus, qui non inviti eas mihi dederant. quippe nolebam adversarios quidquam rescíscere de *viarum* custodiis, ne præ metu literas scribere desinerent.

Multitudo in Jonathan ejusque co-

51. Cum ista audivisset multitudo, *animis* exasperati gestiebant in Jonathan & qui cum eo aderant

ἀπιέναι. μὴ γὰρ ἄν ποτε μεταπεισθῆναι, προστάτην ἕτερον ἀντ᾽ ἐμοῦ λαβεῖν. τούτων ἀπαγγελθέντων μοι, προελθεῖν [b] εἰς μέσους οὐκ ὤκνησα. κατέβαινον οὖν εὐθέως αὐτὸς, τί λέγουσιν οἱ περὶ τὸν Ἰωνάθην ἀκουσόμενος. προελθόντος δέ μου κρότος παρὰ παντὸς τοῦ πλήθους εὐθὺς ἦν, καὶ μετ᾽ εὐφημιῶν ἐπιβοήσεις χάριν ἔχειν ὁμολογούντων [c] τῇ ἐμῇ στρατηγίᾳ.

μθ΄. Ταῦτα δ᾽ οἱ περὶ τὸν Ἰωνάθην ἀκούοντες, ἐφοβήθησαν μὴ καὶ κινδυνεύσωσιν ἀποθανεῖν, ἐπ᾽ αὐτοὺς ὁρμησάντων τῶν Γαλιλαίων κατὰ τὴν πρὸς ἐμὲ χάριν. δρασμὸν οὖν ἐπενόουν. μὴ δυνηθέντες δὲ ἀπελθεῖν, προσμεῖναι γὰρ αὐτοὺς ἠξίωσα, [d] κατήφησαν ἐκστησάμενοι τῷ λόγῳ. προστάξας οὖν τῷ μὲν πλήθει τὰς εὐφημίας [e] πάντας [f] σχεῖν, καὶ τῶν ὁπλιτῶν τοὺς πιστοτάτους ταῖς ὁδοῖς ἐπιστήσας, ὑπὲρ τοῦ φρουρεῖν μὴ ἀπροσδοκήτως ἡμῖν ὁ Ἰωάννης ἐπιπέσῃ, παραινέσας [g] δὲ τοῖς Γαλιλαίοις ἀναλαβεῖν τὰ ὅπλα, μὴ πρὸς τὴν ἔφοδον τῶν πολεμίων, ἐὰν γένηταί τις αἰφνίδιος, ταραχθῶσιν, πρῶτον τῆς [h] ἐπιστολῆς τοὺς περὶ τὸν Ἰωνάθην ὑπεμίμνησκον, ὃν τρόπον γράψειαν ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πεπέμφθαι, διαλύσοντές μου τὰς πρὸς τὸν Ἰωάννην φιλονεικίας, ὡς παρακαλέσειάν με πρὸς αὐτοὺς ἀφικέσθαι. καὶ ταῦτα διεξιὼν, τὴν ἐπιστολὴν εἰς μέσους προὔτεινον, ἵνα μηδὲν ἀρνήσασθαι δυνηθῶσιν ἐλεγχόντων αὐτοὺς τῶν γραμμάτων. „ καὶ μὴν, ἔφην, Ἰωνάθη [i] ὑμεῖς „ τε οἱ συμπρέσβεις, εἰ πρὸς Ἰωάννην κρινόμενος, „ ὑπὲρ τοῦ παραστῆσαι τὸν ἐμαυτοῦ βίον, δύο τινὰς „ ἢ τρεῖς μάρτυρας καλοὺς κἀγαθοὺς ἤγαγον, δῆλον „ ὡς [k] ἀνάγκην εἴχετε, προεξετάσαντες καὶ τοὺς τούτων „ βίους, ἀπαλλάξαι με τῶν ἐγκλημάτων. ἵν᾽ οὖν „ γνῶτε καλῶς πεπρᾶχθαι μοι τὰ κατὰ τὴν Γαλι„ λαίαν, τρεῖς μὲν μάρτυρας ὀλίγους εἶναι νομίζω „ τῷ καλῶς βεβιωκότι. τούτους δὲ πάντας ὑμῖν δίδω„ μι. παρὰ τούτων οὖν πύθεσθε τίνα τρόπον ἐβίωσα. „ εἰ μετὰ πάσης σεμνότητος [l] καὶ πάσης δὲ ἀρετῆς ἐν„ θάδε πεπολίτευμαι. καὶ δὴ ὁρκίζω ὑμᾶς, ὦ Γαλι„ λαῖοι, μηδὲν ἐπικρύψασθαι τῆς ἀληθείας, λέγειν δ᾽ „ ἐπὶ τούτων, ὡς δικαστῶν, εἴ τι μὴ καλῶς πέπρακ„ ται. „

ν΄. Ταῦτ᾽ ἔτι λέγοντός μου, κοιναὶ παρὰ πάντων ἐγίνοντο φωναὶ, καλούντων εὐεργέτην με καὶ σωτῆρα. καὶ περὶ μὲν τῶν πεπραγμένων ἐμαρτύρουν, περὶ δὲ τῶν πραχθησομένων παρεκάλουν. [m] πάντες δ᾽ ὤμνυον ἀνυβρίστους μὲν ἔχειν τὰς γυναῖκας, λελυπῆσθαι δὲ μηδέποτε [n] μηδένα ὑπ᾽ ἐμοῦ. μετὰ τοῦτο δύο τῶν ἐπιστολῶν ἃς οἱ κατασταθέντες ὑπ᾽ ἐμοῦ φρουροὶ, πεμφθείσας ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἰωνάθην ἑλόντες, ἀπεστάλκεισαν πρὸς ἐμὲ [o] παρανεγίνωσκον τοῖς Γαλιλαίοις, πολλῶν βλασφημιῶν πλήρεις, καὶ καταψευδομένας, ὅτι τυραννίδι μᾶλλον ἢ στρατηγίᾳ χρῶμαι κατ᾽ αὐτῶν. ἕτερά τε πολλὰ πρὸς τούτοις ἐνεγέγραπτο μηδὲν παραλειπόντων ἀναισχύντου ψευδολογίας. ἔφην δ᾽ ἐγὼ πρὸς τὸ πλῆθος τὰ γράμματα λαβεῖν, δόντων ἑκουσίως τῶν κομιζόντων. οὐ γὰρ ἐβουλόμην αὐτοὺς τὰ [p] περὶ τὰς φρουρὰς τοὺς ἐναντίους εἰδέναι, μὴ δείσαντες τοῦ γράφειν ἀποστῶσιν.

να΄. Ταῦτα ἀκοῦσαν τὸ πλῆθος [q] σφόδρα παροξυνθὲν ἐπὶ τὸν Ἰωνάθην ὥρμα καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ συμπαρόν-

b Εἰς μέσους] Εἰς μέσον *Vat.* itidemque mox infra.
c Τῇ ἐμῇ στρατηγίᾳ.] Τῆς ἐμῆς στρατηγίας *Vat.*
d Κατήφησαν ἐκστησάμενοι] Ita sane, aut κατηφεῖς ἦσαν, legendum censeo. κατηφεῖς ἐκστησάμενοι in *libris.* Huds. in *Lugd. Bat.* ἐκστησάμενος. & in margine ἐνστησάμενοι. Hav.
e Πάντας] *Lugd. Bat.* præfert καταχεῖν uno verbo. Hav.
f Σχεῖν,] Ἐπισχεῖν *Vat.*
g Δὲ τοῖς Γαλιλαίοις] Δὲ καὶ τοῖς *Voss.*
h Ἐπιστολῆς] Ἐπιβουλῆς *Voss.*
i Ὑμεῖς τε] Ita *Voss.* ἡμεῖς in *Editis Aliisque.*

k Ἀνάγκην εἴχετε,] Ἀνάγκην ἂν εἴχετε *Voss.*
l Καὶ πάσης δὲ ἀρετῆς] Ita *Voss.* καὶ πάσης δὲ τῆς ἐνθάδε πεπ. in *cæteris.*
m Πάντες δ᾽ ὤμνυον] Πάντες μὲν οὖν ὤμνυον *Vat.*
n Μηδένα ὑπ᾽ ἐμοῦ.] Ita *Vat.* μηδὲν in *cæteris.*
o Παρανεγίνωσκον] Ex hoc loco firmari potest conjectura *H. Stephani*, παραναγινώσκοντες pro παραγινώσκοντες apud *Isocratem* legentis in *Thes. Gr.* voce παραγινώσκω.
p Περὶ τὰς φρουρὰς] Περὶ τῆς φρουρᾶς *Vat.*
q Σφόδρα παροξυνθὲν] Illud σφόδρα è *Codd. MSS.*

Δια-

παρόντας, ὡς [r] διαφθεροῦντες. κἂν ἐπεπράχεισαν τὸ ἔργον, εἰ μὴ τοὺς μὲν Γαλιλαίους ἔπαυσα τῆς ὀργῆς, τοῖς περὶ τὸν Ἰωνάθην δ' ἔφην συγγινώσκειν τῶν ἤδη πεπραγμένων, εἰ μέλλοιεν μετανοήσειν, καὶ πορευθέντες εἰς τὴν πατρίδα λέγοιεν τοῖς πέμψασι τἀληθῆ περὶ τῶν ἐμοὶ πεπολιτευμένων. ταῦτ' εἰπὼν ἀπέλυον αὐτούς, καί τοι γινώσκων ὅτι μηδὲν ὧν ὑπέσχοντο ποιήσουσιν. τὸ πλῆθος δὲ εἰς ὀργὴν ἐξεκαίετο κατ' αὐτῶν, κἀμὲ παρεκάλουν ἐπιτρέπειν αὐτοῖς τιμωρήσασθαι τοὺς τοιαῦτα τολμήσαντας. παντοῖος μὲν οὖν ἐγενόμην πείθων αὐτοὺς φείσασθαι τῶν ἀνδρῶν. πᾶσαν γὰρ ἤδειν στάσιν [s] ὄλεθρον οὖσαν τοῦ κοινῇ συμφέροντος. τὸ δὲ πλῆθος εἶχεν τὴν κατ' αὐτῶν ὀργὴν ἀμετάβλητον. καὶ πάντες ὥρμησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν, ἐν ᾗ κατέλυον οἱ περὶ τὸν Ἰωνάθην. ἐγὼ δέ, συνορῶν τὴν ὁρμὴν οὖσαν αὐτῶν ἀνεπίσχετον, ἀναπηδήσας ἐφ' ἵππον, ἐκέλευσα τοῖς πλήθεσιν πρὸς [t] Σωγάνην κώμην ἕπεσθαι, [v] Γαβάρων ἀπέχουσαν εἴκοσι στάδια. καὶ τούτῳ στρατηγήματι χρησάμενος παρέσχον ἐμαυτῷ μὴ δοκεῖν ἐμφυλίου πολέμου κατάρχειν.

νβ'. Ἐπεὶ δὲ [x] περὶ τοὺς Σωγανέας ἐγενόμην, ἐπιστήσας τὸ πλῆθος, καὶ παραινέσει χρησάμενος περὶ τοῦ μὴ πρὸς τὰς ὀργάς, [y] καὶ τὰς ἐπανηκέστους τιμωρίας ὀξέως [z] φέρεσθαι, κελεύω τοὺς καθ' ἡλικίαν ἤδη προβεβηκότας καὶ πρώτους παρ' αὐτοῖς ἑκατὸν ἄνδρας, ὡς πορευομένους εἰς τὴν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν εὐτρεπίζεσθαι, μέμψιν ποιησομένους ἐπὶ τοῦ δήμου τῶν τὴν χώραν διαστασιαζόντων. „ καὶ ἂν ἐπικλασθῶσιν, ἔφην, πρὸς τοὺς λόγους ὑμῶν, „ παρακαλέσατε τὸ κοινὸν γράψαι πρὸς ἐμέ, μένειν κε„ λεύοντας ἐπὶ τῇ Γαλιλαίᾳ, τοὺς δὲ περὶ τὸν Ἰωνάθην „ ἀναχωρεῖν ἐκεῖθεν." ταύτας αὐτοῖς τὰς ὑποθήκας δούς, ἐναρμοσαμένων τε ταχέως ἐκείνων, ἡμέρᾳ τρίτῃ μετὰ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἀποστολὴν ἐποιησάμην, συμπέμψας ὁπλίτας πεντακοσίους. ἔγραψα δὲ καὶ τοῖς ἐν Σαμαρείᾳ φίλοις προνοήσασθαι τοῦ ἀσφαλῆ γενέσθαι τὴν πορείαν αὐτοῖς. ἤδη γὰρ ὑπὸ Ῥωμαίοις ἦν ἡ Σαμάρεια. καὶ πάντως ἔδει τοὺς ταχὺ βουλομένους ἀπελθεῖν δι' ἐκείνης πορεύεσθαι. τρισὶ γὰρ ἡμέραις ἀπὸ Γαλιλαίας ἔνεστιν οὕτως εἰς Ἱεροσόλυμα καταλῦσαι. [a] συμπαρέπεμψα δὲ τοὺς πρέσβεις κἀγὼ μέχρι τῶν τῆς Γαλιλαίας ὅρων, [b] φυλακὰς ἐπιστήσας [c] ταῖς ὁδοῖς, ὑπὲρ τοῦ μὴ ῥᾳδίως τινὰ μαθεῖν ἀπαλλαττομένους. καὶ ταῦτα πράξας [d] ἐν Ἰάφοις τὴν διατριβὴν ἐποιούμην.

νγ'. Οἱ δὴ περὶ τὸν Ἰωνάθην, [e] διαμαρτάνοντες τῆς κατ' ἐμοῦ πράξεως, Ἰωάννην ἀπέλυσαν εἰς τὰ Γίσχαλα, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν Τιβεριέων πόλιν πεπόρευντο λήψεσθαι προσδοκῶντες αὐτὴν ὑποχείριον. ἐπειδὴ καὶ [f] Ἰησοῦς, ὁ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐκείνων ἄρχων, ἐγεγράφει πρὸς αὐτούς, πείσειν ἐπαγγελλόμενος τὸ πλῆθος ἐλθόντας ὑποδέχεσθαι, καὶ αὐτοῖς ἑλέσθαι προστεθῆναι. [g] ἐκεῖνοι μὲν ἐπὶ τοιαύταις ἐλπίσιν ἀπῆλθον. ἀπαγγέλλει δέ μοι ταῦτα Σίλας διὰ γραμμάτων, ὃν ἔφην τῆς Τιβεριάδος ἐπιμελητὴν καταλελοιπέναι, καὶ σπεύδειν ἠξίου. κἀγώ, ταχέως [h] ὑπακούσας αὐτῷ παραγενόμενος, εἰς κίνδυνον ἀπωλείας κατέστην ἐξ αἰτίας τοιαύτης. οἱ περὶ [i] τὸν Ἰωνάθην γενόμενοι παρὰ

impetum facere, quasi *illos* interfecturi. Atque id sane perfecissent, nisi Galilæos quidem furentes cohibuissem, Jonathæ vero ejusque collegis dixissem, me illis ignoscere quæ jam ante gesserant, si modo resipiscerent, & profecti in patriam his à quibus missi erant vera referrent de rebus à me administratis. His dictis eos dimittebam, quamvis scirem nihil esse facturos eorum quæ pollicebantur. At multitudo contra eos in iram accendebatur, meque obsecrabant, permitterem de illis qui talia ausi fuerant pœnas sumere. Verum ego summopere adnitebar, quò eis persuaderem, istis ut parcerent hominibus. probe enim noveram omnem seditionem bono publico in perniciem cedere. At multitudo immobilis perstabat in sua contra eos iracundia: unoque impetu omnes in domum ferebantur, in qua Jonathas ejusque collegæ diversabantur. Ego vero, cum conspicerem impetum illorum cohiberi non posse, in equum insiliens, jussi multitudinem me sequi ad Soganam usque vicum, à Gabaris viginti stadiis distantem. atque ejusmodi usus stratagemate hoc mihimet præstabam, me pro belli civilis auctore nequaquam habitum iri.

mites irritatur.

Seditionem sine cæde compescit Josephus.

52. Postquam autem propius ad Soganenses accederem, cum multitudinem stitissem, eosque admonuissem, ne ad irascendum & gravissimas pœnas *exigendas* ocyus ferrentur, jubeo centum ætate provectiores & dignitate præstantes se parare, ut qui in Hierosolymitarum urbem profecturi essent, & querelam apud populum habituri adversus eos qui in regione seditionem moverent: illisque dicebam, „ si contigerit eos flecti oratione vestra, à commu„ ni *Hierosolymorum* efflagitate, ut literas ad me „ darent, jubentes memet in Galilæa manere, & „ Jonathan ejusque collegas inde discedere." Cum ista illis suggessissem mandassemque, illique statim se *ad profectionem* instruxissent, tertio post habitam concionem die eos in legationem misi, unaque cum eis milites quingentos *in præsidium*. Quin & amicis Samariæ scripsi, darent operam ut legati per eorum agrum tuto iter facerent: tum enim Romanorum in potestate erat Samaria. & omnino necesse erat volentibus celeriter *Hierosolyma* proficisci, per eam transire; sic enim tribus diebus è Galilæa Hierosolyma pervenitur. Immo & ipse legatos deduxi ad fines usque Galilææ, custodes qui viis præessent constituens, ne quis facile legatos discessisse rescisceret. Cumque ista perfecissem, *aliquantisper* apud Japha morabar.

Legatos Hierosolyma mittit.

Utque salvi eò perveniant operam dat.

53. Jonathas autem ejusque collegæ, cum frustrati essent in iis quæ contra me moliti sunt, Joannem Gischala remiserunt; ipsi vero in urbem Tiberiada profecti sunt, spei pleni fore ut eam in suam potestatem redigerent: quandoquidem & Jesus, qui eo tempore summæ rerum istic præerat, scripserat ad ipsos, promittens se populo persuasurum esse ut venientes exciperent, & in eorum partes transire vellent. Illi quidem hujusmodi spe freti illinc digressi sunt. Ista autem Silas mihi per literas significat (quem *jam ante* dixi *rerum* Tiberiadis curatorem *me* reliquisse) utque festinarem me rogabat. Atque ego, cum è vestigio illi obsequutus eò me contulissem, in interitus periculum incidi ex hujusmodi causa. Jonathas ejusque collegæ, cum apud Tibe-

Jonathas sociique Tiberiada in suam potestatem redigere conantur.

Josephus in periculum

r Διαφθεροῦντες] *Gen.* διαφθεροῦντες, διαφθεροῦντες ex Ed. Basil. SPANH.

s Ὄλεθρον οὖσαν] Ita *Vat.* ὀλέθριον in *Editis Aliisque.* quod sane mox postularet, τῷ κοινῇ συμφέροντι.

t Σωγάνην] Conf. annot. ad §. 37. SPANH.

v Γαβάρων] Sic in *Cod. Vat.* atque ita legendum esse conjecerat Cl. *Relandus* in *Palæstina S.* p. 1021.

x Περὶ τοὺς Σωγανέας] Περὶ τὰς Σωγανέας *Bas.* & *Lugd. Bat.* περὶ Σωγανέας *Gen.*

y Καὶ τὰς ἐπανηκέστους τιμωρίας] Καὶ ταῦτα ἐπανηκέστοις τιμωρίαις *Vat.* HUDS. καὶ ταῦτ' ἐπ' ἀνηκέστοις τιμωρίαις *Lugd. Bat.* HAV.

z Φέρεσθαι,] Φαίνεσθαι *Vat.*

a Συμπαρέπεμψα] Παρέπεμψα *Vat.*

b Φυλακὰς] Attracto accentu φύλακας *Lugd. Bat.* HAV.

c Ταῖς ὁδοῖς,] Ταῖς διόδοις *Vat.*

d Ἐν Ἰάφοις] Ἐν Ἰαφθοῖς *Vat.* Conf. dicta super §. 45. SPANH.

e Διαμαρτάνοντες] Διαμαρτόντες *Vat.*

f Ἰησοῦς] Conf. annot. sup. §. 40. SPANH.

g Ἐκεῖνοι μὲν] Οἱ μὲν ἐπὶ τ. *Vat.*

h Ὑπακούσας αὐτῷ] Ἐπακούσας αὐτῷ καὶ παραγενόμενος *Voss.*

i Τὸν Ἰωνάθην γενόμενοι] Articulum adjeci è *Cod. Voss.* qui tamen mox (v. 26.) eundem omittit ante Ἰωάννην.

incidit, ex dolo & simulatione Jonathæ sociorumque.

Tiberienses essent, & multos adversæ mihi factionis à me deficere suasissent, quamprimum me adesse audiverant, de se soliciti ad me veniunt; meque salutato beatum prædicabant, qui ita me gesserim in Galilææ rebus administrandis, seque mihi gratulari quod tanto in honore habitus essem; meam enim gloriam sibi in decus cedere dicebant, ut qui civis illorum & ab ipsis institutus fueram. adjiciebantque justius esse ut meam erga ipsos amicitiam, quam Joannis, complecterentur: & domum quidem ocyus redire *ajebant*; manere vero donec Joannem in meam potestatem tradiderint. Atque ista loquuti jusjurandum jurarunt unum & alterum, ex iis quæ apud nos horroris plenissima habentur, quorum gratia illis diffidere nefas ducebam. deinde me rogabant, ut in alium locum diverterem, quod in crastinum diem Sabbatum incideret: illosque minime decere ajebant *eo die* Tiberiensium civitatem in tumultus conjicere.

Josephus Taricheas se confert.

54. Tum ego, nihil suspicatus, Taricheas me conferebam, relictis tamen aliquibus in civitate, curiose in sermones inquisituris, qui de me sererentur: & per omnem viam, quæ à Taricheis Tiberiada *recta* ferebat, aliquam multos disposui, qui, alius ex alio, mihi significarent, quæcunque inaudirent ab iis qui in urbe relicti erant. Die igitur sequenti omnes congregantur in Proseucham, domum *scilicet* amplissimam & ingentis multitudinis capacem. Cum autem Joannes *eò* esset ingressus, palam quidem minime audebat verba facere de defectione; duce vero meliore civitati illorum opus esse ajebat. At Jesus, qui urbi præerat, nihil dissimulans, aperte dicebat; „ præstat, ô cives, quatuor nos „ viris quam uni parere, præsertim illustri ortis „ genere, & rerum scientia inclytis." quibus verbis Jonathan subindicabat ejusque collegas. Justus, cum in medium prodiisset, Jesum ista loquutum extollebat, & nonnullos è plebe in suam sententiam adducebat. At populo haud placebant quæ dicta erant, & proculdubio coorta fuisset seditio, nisi necesse habuissent è concione discedere sexta hora appetente, quo tempore moris est nobis Sabbatis prandere. Atque Jonathas ejusque collegæ, cum in crastinum diem concilium distulissent, re infecta abierunt. Istis autem mihi actutùm renunciatis, decrevi mane Tiberiada pervenire: & prima diei sequentis hora à Taricheis *eò* veniebam, populumque in Proseucham jamjam congregatum deprehendo: quem vero in finem advocarentur in concionem, plane nesciverunt qui convenerant. At Jonathas ejusque collegæ, cum me ex improviso adesse conspexissent, primo perturbati erant: deinde illis in mentem venit rumorem spargere, procul visos esse Romanorum equites in confiniis, triginta stadiis ab urbe, in loco qui Homonœa dicitur. atque istis nunciatis, admonendo hortandoque subjiciunt Jonathas ejusque collegæ, non permittendos esse hostes agrum illorum depopulari. Dicebant autem hæc eo animo, ut, cum me auxilii præsentis ferendi prætextu ab urbe amovissent, ipsi interim eam mihi infestam infensamque redderent.

Judæorum Proseucha.

Joannes & Jesus necem Josepho machinantur.

Qua hora Sabbatis prandent Judæi.

Alterum Jonathæ aliorumque contra Josephum stratagema.

Id Josepho subolet.

55. Ego vero, etiamsi probe norim quid illi in mente agitarent, eis tamen obsequutus sum, ne Tiberiensibus viderer parum prospicere illorum securitati. Itaque egressus sum, cumque ad locum pervenissem, ubi ne vestigium quidem ullum hostium deprehendi, maturato itinere revertor; & senatum omnem populique multitudinem congregatam invenio, & Jonathan ejusque collegas pro-

τοῖς Τιβεριεῦσι, καὶ πολλοὺς πείσαντες ἀποστῆναί μου διαφόρους ὄντας, ὡς ἤκουσαν τὴν ἐμὴν παρουσίαν, δείσαντες περὶ αὐτῶν ἧκον πρὸς ἐμέ. καὶ ἀσπασάμενοι, μακαρίζειν ἔλεγον οὕτως περὶ τὴν Γαλιλαίαν ἀναστραφέντα, συνήδεσθαί τε διὰ τιμῆς ἀγομένῳ. κόσμον γὰρ [k] αὐτῶν εἶναι τὴν ἐμὴν δόξαν ἔφασαν, ὡς ἂν διδασκάλων τ' ἐμοῦ γενομένων καὶ πολιτῶν. δικαιοτέραν τε τῆς Ιωάννου τὴν ἐμὴν πρὸς αὐτοὺς φιλίαν ὑπάρχειν ἔλεγον. καὶ σπεύδειν μὲν εἰς τὴν οἰκείαν ἀπελθεῖν, περιμένειν δὲ ὡς ὑποχείριον τὸν Ιωάννην ἐμοὶ [l] ποιήσουσιν. καὶ ταῦτα λέγοντες ἐπώμοσαν τοὺς φρικωδεστάτους ὅρκους παρ' ἡμῖν, δι' οὓς ἀπιστεῖν οὐ θεμιτὸν ἡγούμην. καὶ δὴ παρακαλοῦσί με τὴν [m] κατάλυσιν ἀλλαχοῦ ποιήσασθαι, διὰ τὸ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν εἶναι σάββατον. ὀχλεῖσθαι δὲ μὴ δεῖν ὑπ' αὐτῶν τὴν πόλιν τῶν Τιβεριέων ἔφασκον.

νδ'. Κἀγὼ, μηδὲν ὑπονοήσας, ἐς τὰς Ταριχέας ἀπῆλθον, καταλιπὼν ὅμως ἐν τῇ πόλει τοὺς πολυπραγμονήσοντας, εἴ τι περὶ ἡμῶν λέγοιτο. διὰ πάσης δὲ τῆς ὁδοῦ, τῆς ἀπὸ Ταριχεῶν εἰς Τιβεριάδα φερούσης, ἐπέστησα πολλοὺς, ἵνα μοι δι' ἀλλήλων σημήνωσιν, ἅπερ ἂν παρὰ τῶν ἐν τῇ πόλει καταλειφθέντων πυνθάνωνται. κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν οὖν ἡμέραν συνάγονται πάντες εἰς τὴν [n] προσευχὴν, μέγιστον οἴκημα πολὺν ὄχλον ἐπιδέξασθαι δυνάμενον. εἰσελθὼν δὲ ὁ Ιωνάθης, φανερῶς μὲν περὶ τῆς ἀποστάσεως οὐκ ἐτόλμα λέγειν. ἔφη δὲ στρατηγοῦ κρείττονος χρείαν τὴν πόλιν αὐτῶν ἔχειν. Ιησοῦς δ' ἄρχων οὐδὲν ὑποστειλάμενος ἀναφανδὸν εἶπεν. „ ἄμεινόν ἐστιν, ὦ πολῖται, τέσσαρ„ σιν ἡμᾶς ἀνδράσιν ὑπακούειν ἢ ἑνὶ, καὶ κατὰ γένος „ λαμπροῖς, καὶ κατὰ σύνεσιν οὐκ ἀδόξοις." ὑπεδείκνυε δὲ τοὺς περὶ Ιωνάθην. ταῦτ' εἰπόντα τὸν Ιησοῦν ἐπῄνει παρελθὼν Ιοῦστος, καί τινας ἐκ τοῦ δήμου συνέπειθεν. οὐκ ἠρέσκετο δὲ τοῖς λεχθεῖσιν τὸ πλῆθος, καὶ πάντως ἂν εἰς στάσιν ἐχώρησαν, εἰ μὴ τὴν σύνοδον διέλυσεν ἐπελθοῦσα ἕκτη ὥρα, καθ' ἣν τοῖς σάββασιν ἀριστοποιεῖσθαι νόμιμόν ἐστιν ἡμῖν. καὶ οἱ περὶ τὸν Ιωνάθην, εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ὑπερθέμενοι τὴν βουλὴν, ἀπῄεσαν ἄπρακτοι. εὐθὺς δέ μοι τούτων ἀπαγγελθέντων πρωῒ διέγνων εἰς τὴν Τιβεριέων πόλιν ἀφικέσθαι. καὶ τῇ ἐπιούσῃ [o] περὶ πρώτην ὥραν ἧκον ἀπὸ τῶν Ταριχεῶν, καταλαμβάνω δὲ συναγόμενον ἤδη τὸ πλῆθος εἰς τὴν προσευχήν. ἐφ' ὅ, τι δ' ἦν αὐτοῖς σύνοδος, οὐκ ἐγίνωσκον οἱ συλλεγόμενοι. οἱ δὲ περὶ τὸν Ιωνάθην ἀπροσδοκήτως θεασάμενοί με παρόντα διεταράχθησαν. εἶτ' ἐπινοοῦσιν διαδοῦναι λόγον ὅτι Ρωμαίων ἱππεῖς ἐν τῇ μεθορίῳ πόῤῥω τριάκοντα σταδίων ἀπὸ τῆς πόλεως, κατὰ τόπον λεγόμενον Ομόνοιαν, εἰσὶν ἑωραμένοι. καὶ προσαγγελθέντων τούτων ἐξ ὑποβολῆς παρεκάλουν οἱ περὶ τὸν Ιωνάθην, μὴ περιιδεῖν ὑπὸ τῶν πολεμίων λεηλατουμένην αὐτῶν τὴν γῆν. ταῦτα δ' ἔλεγον δι' ἐννοίας ἔχοντες, ἐμὲ προφάσει τῆς κατεπειγούσης βοηθείας μεταστήσαντες, αὐτοὶ τὴν πόλιν ἔχθραν μοι κατασκευάσαι.

νε'. Εγὼ δὲ καίπερ εἰδὼς αὐτῶν τὸ ἐνθύμημα ὅμως ὑπήκουσα, μὴ δόξαν παράσχω τοῖς Τιβεριεῦσιν [p] οὐ προνοούμενος αὐτῶν τῆς ἀσφαλείας. ἐξῆλθον οὖν, καὶ γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ὡς οὐδ' ἴχνος πολεμίων εὗρον, ὑποστρέφω συντόνως ὁδεύσας. καὶ καταλαμβάνω τήν τε βουλὴν πᾶσαν συνεληλυθυῖαν καὶ τὸν δημοτικὸν ὄχλον, ποιουμένους τε πολλὴν κατηγορίαν μου τοὺς περὶ τὸν Ιωνάθην,

k Αὐτῶν εἶναι] Ita cum *Cod. Voss.* ἑαυτῶν in *cæteris.*
l Ποιήσουσιν] Ποιήσωσιν *Voss.*
m Κατάλυσιν] Confer quæ superius a nobis annotata sunt ad §. 16. Spanh.
n Προσευχὴν] Προσευχὴ in Tiberiade, εἰς προσευχὰς τραπομένων

§. 57. Spanh. De *Proseuchis* Judæorum videsis quæ congessit *Stephanus Le Moyne* ad *Polycarpi Epistolam*, p. 76.
o Περὶ πρώτην ὥραν] Ita cum *Cod. Vat.* περὶ τὴν ὥραν in *cæteris.*
p Οὐ προνοούμενος] Forsan ὡς οὐ.

q Μεθο-

θην, ὡς τοῦ μὲν τὸν πόλεμον ἐπελαφρύνειν αὐτοῖς ἀμελοῦντος, ἐν τρυφαῖς δὲ διάγοντος. ταῦτα δὲ λέγοντες προὔφερον ἐπιστολὰς τέσσαρας ὡς ἀπὸ τῶν ἐν τῇ [q] μεθορίᾳ τῆς Γαλιλαίας γεγραμμένας πρὸς αὐτοὺς, ἐπὶ βοήθειαν ἥκειν παρακαλούντων. Ῥωμαίων γὰρ δύναμιν μέλλειν ἱππέων τε καὶ πεζῶν εἰς τρίτην ἡμέραν τὴν χώραν αὐτῶν λεηλατεῖν. ἐπισπεύδειν τε καὶ μὴ περιοφθῆναι δεομένων. ταῦτ᾽ ἀκούσαντες οἱ Τιβεριεῖς, λέγειν ἀληθῆ δόξαντες αὐτοὺς, καταβοήσεις ἐποιοῦντο, μὴ καθέζεσθαί με δεῖν λέγοντες, ἀλλ᾽ ἀπελθεῖν ἐπικουρήσοντα τοῖς ὁμοεθνέσιν αὐτῶν. πρὸς ταῦτ᾽ ἐγὼ, συνῆκα γὰρ τὴν ἐπίνοιαν τῶν περὶ τὸν Ἰωνάθην, ὑπακούσεσθαι μὲν ἔφην ἑτοίμως καὶ χωρὶς ἀναβολῆς ὁρμήσειν πρὸς τὸν πόλεμον ἐπηγγειλάμην. συνεβούλευον δ᾽ ὅμως, καὶ ἐπεὶ [r] τὰ γράμματα κατὰ τέσσαρας τόπους Ῥωμαίους σημαίνει προσβαλεῖν, εἰς πέντε μοίρας διελόντας τὴν δύναμιν ἑκάστῃ τούτων ἐπιστῆσαι τοὺς περὶ τὸν Ἰωνάθην καὶ τοὺς ἑταίρους αὐτοῦ. πρέπειν γὰρ ἀνδράσιν ἀγαθοῖς μὴ μόνον συμβουλεύειν, ἀλλὰ καὶ χρείας ἐπειγούσης ἡγουμένους βοηθεῖν. ἐγὼ γὰρ πλὴν μιᾶς μοίρας οὐκ ἔφην ἀφηγεῖσθαι δυνατὸς εἶναι. σφόδρα τῷ πλήθει συνήρεσεν ἡ ἐμὴ συμβουλία. κἀκείνους οὖν ἠνάγκαζον ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐξιέναι. τοῖς δ᾽ οὐχὶ μετρίως συνεχύθησαν αἱ γνῶμαι, μὴ κατεργασαμένοις ἃ διενοήθησαν, ἐμοῦ τοῖς ἐπιχειρήμασιν αὐτῶν ἀντιστρατηγήσαντος.

νϛ΄. Εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Ἀνανίας τοὔνομα, πονηρὸς ἀνὴρ καὶ κακοῦργος, εἰσηγεῖτο τοῖς πλήθεσι πανδημεὶ νηστείαν εἰς τὴν ἐπιοῦσαν τῷ Θεῷ προθέσθαι. καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ἐκέλευσεν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἀνόπλους παρεῖναι, τῷ Θεῷ φανερὸν ποιήσοντας, ὅτι μὴ τῆς παρ᾽ ἐκείνου τυγχάνοντες βοηθείας, πᾶν ὅπλον ἄχρηστον εἶναι νομίζουσιν. ταῦτα δ᾽ ἔλεγεν οὐ δι᾽ εὐσέβειαν, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τοῦ λαβεῖν ἄνοπλόν με καὶ τοὺς ἐμούς. κἀγὼ δι᾽ ἀνάγκην ὑπήκουον, μὴ δόξω καταφρονεῖν τῆς περὶ τὴν εὐσέβειαν ὑποθήκης. ὡς οὖν ἀνεχωρήσαμεν ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν, οἱ μὲν περὶ τὸν Ἰωνάθην γράφουσι τῷ Ἰωάννῃ πρὸς αὐτοὺς ἕωθεν ἀφικέσθαι κελεύοντες μεθ᾽ ὅσων ἂν στρατιωτῶν δυνηθῇ. λήψεσθαι γὰρ εὖ ἐμὲ ὑποχείριον, καὶ ποιήσειν ὅπερ ἔχοι δι᾽ εὐχῆς. δεξάμενος δὲ τὴν ἐπιστολὴν ἐκεῖνος, [s] ὑπακούειν ἔμελλεν. ἐγὼ δὲ τῆς ἐπιούσης ἡμέρας δύο τῶν περὶ ἐμὲ σωματοφυλάκων, τοὺς κατ᾽ ἀνδρείαν δοκιμωτάτους καὶ κατὰ πίστιν βεβαίους, κελεύω [t] ξιφίδια κρύψαντας ὑπὸ τὰς ἐσθῆτας, ἐμοὶ συμπροελθεῖν, ἵν᾽ εἰ γένοιτο παρὰ τῶν ἐχθρῶν ἐπίθεσις ἀμυνώμεθα. θώρακα δ᾽ ἔλαβον αὐτὸς, καὶ μάχαιραν ὑπεζωσάμην [v] ὡς οἷον ἦν ἀφανέστατα, καὶ ἦλθον εἰς τὴν προσευχήν.

νζ΄. Τοὺς μὲν οὖν σὺν ἐμοὶ πάντας ἐκκλεῖσαι προσέταξεν Ἰησοῦς ὁ ἄρχων. αὐτὸς γὰρ ταῖς θύραις ἐφειστήκει. μόνον δὲ μετὰ τῶν φίλων εἰσελθεῖν εἴασεν. ἤδη δ᾽ ἡμῶν τὰ νόμιμα ποιούντων, καὶ [x] εἰς εὐχὰς τραπομένων, ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς, περὶ τῶν ληφθέντων ἐκ τοῦ ἐμπρησμοῦ [y] τῆς βασιλικῆς σκευῶν [z] τοῦ ἀσήμου ἀργυρίου ἐπυνθάνετό μου, [a] παρὰ τίνι τυγχάνει κείμενα. ταῦτα δ᾽ ἔλεγε διατρίβειν τὸν χρόνον βουλόμενος, ἕως ἂν ὁ Ἰωάννης παραγένηται. κἀγὼ πάντα Καπέλλον ἔχειν ἔφην, καὶ τοὺς δέκα πρώτους Τιβεριέων, ἀνακρῖναι δ᾽ αὐτοὺς ἔφην εἰ ψεύδομαι. τῶν δὲ παρ᾽ ἑαυτοῖς εἶναι λεγόντων. οἱ δ᾽ εἴκοσιν, εἶπεν, [b] χρυσοῖ οὓς ἔλαβες πωλήσας τινὰ σταθμὸν ἀσήμου τί γεγόνασιν;

lixam in me accusationem instituentes, quasi nihil pensi haberem eos belli miseriis levare, interim vero in deliciis ipse vitam agerem. Cum ista dicerent, quatuor epistolas proferebant, quasi ab iis qui in Galilææ confiniis degebant ad ipsos scriptas, ut iis subveniretur obsecrantibus, (Romanorum quippe copias equestres pedestresque intra triduum *affuturas & regionem illorum populaturas esse*) & orantibus ut summa adhiberetur festinatio, & non negligerentur. His auditis Tiberienses, rati illos vera dicere, clamore sublato mihi nequaquam desidendum esse dicebant, sed ad ferendas popularibus suis suppetias abeundum. Ad hæc ego, ut qui intelligerem quid Jonathas sociique cogitarent, respondi me prompte imperata facturum esse, promisique sine mora in bellum profecturum. Cæterum, quando literæ significabant Romanos in loca quatuor incursionem facere, suadebam oportere, in quinque partes divisis copiis, Jonathan ejusque socios, singulos singulis, præfici. decere enim viros fortes non modo consilium dare; sed & aliis necessitate urgente ad opem ferendam præire. nam fieri non posse dicebam, ut ego nisi partis unius me ducem præberem. Hoc meum consilium vehementer placuit multitudini. itaque & eos compulerunt ad bellum proficisci. Illi vero non mediocriter animis consternati erant, ut qui perficere non potuerint quæ mente versaverant, quod ego contra ea quæ moliebantur stratagemata adhibuerim.

Aliud Jonathæ sociorumque commentum.

Contra illud stratagemate utitur Josephus.

56. Unus autem ex illis, nomine Ananias, vir sceleratus & malorum artifex, auctor erat multitudini, ut in crastinum diem universo populo apud Deum indiceretur jejunium: jussitque eadem hora absque armis convenire in eundem locum, Deo palam facturos, quod arma parum valere existiment, nisi ille eis adsit in auxilium. Hæc autem non pietatis ergo dicebat, sed ut me meosque inermes opprimeret. Atque ego, necessitate coactus, parebam, ne piam admonitionem contemnere viderer. Postquam igitur nosmet in domum quisque suam recepimus, Jonathas ejusque collegæ scribunt Joanni, *eum* adhortantes ut mane ad se veniat secum adducens quotcunque milites *contrahere* potuit. facile enim me capturum esse, & *de me* facturum quicquid facere vellet. Ille acceptis literis dicto audire in animo habebat. Ego vero die sequenti duos ex satellitibus qui circa me erant, fortitudine spectatissimos fideque constantes, jubeo, sicis sub vestibus celatis, una mecum prodire, ut si hostes vim intentarent eam propulsaremus. Thoracem præterea ipse accepi & gladio me succinxi, quam occultissime fieri potuit, & in Proseucham veniebam.

Ananias, vir malus & maleficus.

Jonathas Joanni, ut ad se veniat, scribit.

57. Cæterum eos qui mecum erant omnes excludi præcepit Jesus *civitatis* princeps. ipse enim foribus adstitit: solumque cum amicis ingredi sivit. Cum autem adhuc in ritibus patriis occuparemur, & ad preces converteremur, surrexit Jesus, & me de supellectile ex argento non signato, è regia dum combureretur erepta, percontabatur, apud quem deposita erat: atque hæc eo animo dicebat, ut tempus extraheret tantisper dum Joannes adveniret. Ego respondi, quicquid erat penes Capellum esse & decem Tiberiensium primores; jussique ut ex ipsis sciscitarentur, an mentirer. Illis vero in sua potestate esse dicentibus, subjecit; at isti viginti aurei quos *tibimet* capiebas, cum certum auri non signati pondus vendidisses, quid de iis

Josephi cum Jesu colloquium in proseucha.

q Μεθορίᾳ τῆς Γαλιλαίας] Μεθορίῳ §. 54.
r Τὰ γράμματα] Illud τὰ è *Cod. Voss.*
s Ὑπακούειν ἔμελλεν.] Legeret forsan aliquis, ὑπακούειν οὐκ ἔμελλεν, *sine mora obtemperabat.*
t Ξιφίδια] Amat ξιφείδια *Lugd. Bat.* HAV.
v Ὡς οἷον ἦν ἀφανέστατα,] Ὡς οἷόν τε ἦν *Vat.*

x Εἰς εὐχὰς τραπομένων,] Conf. notat. ad §. 54 SPANH. Ita lego cum *Cod. Voss.* εἰς προσευχὰς in *cæteris.*
y Τῆς βασιλικῆς] Τῆς βασιλικῆς αὐλῆς *Voss.*
z Τοῦ ἀσήμου ἀργυρίου] Forsan καὶ τοῦ ἀσήμου ἀργυρίου.
a Παρὰ τίνι] Ex *MSS.* prior vox est, in Ed. *Gen.* omissa. HAV.
b Χρυσοῖ] Male χρυσαὶ & mox χρυσοὺς in *libris.*

ς Παύ-

iis factum est? Et hos, inquam, dedi in viaticum legatis ab illis Hierosolyma missis. Ad hæc Jonathas quidem ejusque collegæ responderunt, non recte à me factum quod legatis ex publica pecunia mercedem solverim. Ex istis multitudine exasperata, ut quæ hominum *erga me* malignitatem perspexerat, cum ipse intelligerem non procul à seditione rem abesse, cupiensque magis etiam contra eos populum irritare, adjiciebam: „ si male fecerim, „ quod legatis vestris mercedem dederim ex pu„ blico, desinite mihi succensere; nam ipse vi„ ginti istos aureos rependam.

Amor multitudinis erga Josephum.

58. Cum ista dixissem, Jonathas quidem ejusque collegæ conticuerunt: populus vero magis adhuc adversus illos incitatus erat: ut qui iniquam erga me malevolentiam palam fecerant. Atque Jesus, ubi *animorum* mutationem vidit, populum quidem abire jussit; senatum vero, ut maneret, imploravit. fieri enim non posse *ajebat*, ut in tumultu de ejusmodi negotiis inquisitio haberetur. Populo autem clamante, se neutiquam me solum apud eos relicturos esse, accedebat quidam, Jesu ejusque sociis clam nuncians, in propinquo esse Joannem cum militibus. Tum Jonathas ejusque collegæ, non valentes amplius sese cohibere (Deo fortasse saluti meæ prospiciente, nisi enim id contigisset à Joanne interiissem) in hæc verba erumpunt, „ desinite, ô Tiberienses, de viginti aureis inquirere, „ propter hos enim haud morte dignus est Josephus; „ sed quod tyrannidem affectarit, & decepto ver„ borum lenociniis Galilæorum vulgo imperium in „ eos fuerit adeptus. ” Cum autem ista dicerent, è vestigio manus in me injiciebant, meque interficere adnitebantur. At quamprimum comites mei facinus conspexerunt, gladiis strictis plagisque intentatis, siqua mihi illata esset vis, populoque sublatis lapidibus in Jonathan irruente, ab hostium violentia me eripuerunt.

Populique in eum benevolentia.

Jonathas accusat Josephum affectatæ tyrannidis.

Josephus è periculo eripitur.

59. Postquam vero paulolum progressus in eo eram ut Joanni, cum militibus iter facienti, obviam fierem, præ metu illius de via deflexi; & per angiportum quendam ad lacum salvus perveniens, navigio forte arrepto eoque conscenso Taricheas trajeci, ita ut præter exspectationem è periculo evaserim. atque illico Galilæorum primores ad me acciri jubeo, illisque denarro quo modo à Jonatha sociisque & Tiberiensibus contra fœdera proditus eram, utque parum abfuerit quin ab illis occiderer. Istis auditis, Galilæorum multitudo, ira accensa, me adhortabatur, ut non cunctarer illis bellum inferre; sed eos permitterem in Joannem proficisci, ipsumque cum Jonatha ejusque collegis penitus è medio tollere. Attamen eos, ita licet adeo incitatos, ipse reprimebam, *diem de die* illos exspectare jubens, donec resciscamus quidnam legati, in Hierosolymitarum urbem ab eis missi, renunciabunt: ex illorum enim sententia quæ factu optima viderentur agere eos oportere ajebam. cumque ista dixissem, eis persuasi. Tunc autem & Joannes, quod insidiæ ei parum succederent, Gischala se recipiebat.

Se confert Taricheas.

Tiberiensium injurias denarrat.

60. Non multis autem post diebus revertuntur legati, & nunciabant populum valde irasci Anano & Simoni Gamalielis filio; quod, inscio communi *Hierosolymorum*, in Galilæam ab ipsis missi essent,

Legati, Hierosolyma missi, revertuntur.

καὶ τούτους, ἔφην, δεδωκέναι πρέσβεσιν αὐτῶν ἐφόδιον πεμφθεῖσιν εἰς Ἱεροσόλυμα. πρὸς ταῦτα οἱ μὲν περὶ τὸν Ἰωνάθην οὐ καλῶς ἔφασαν πεποιηκέναι με, δόντα τοῖς πρέσβεσιν τὸν μισθὸν ἐκ τοῦ κοινοῦ. παροξυνθέντος δὲ τοῦ πλήθους ἐπὶ τούτοις, ἐνόησαν γὰρ τὴν ἀνθρώπων τὴν πονηρίαν, συνεὶς ἐγὼ στάσιν μέλλουσαν ἐξάπτεσθαι, καὶ προσεξερεθίσαι μᾶλλον βουλόμενος τὸν δῆμον ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους. „ ἀλλ᾽ εἴ γε μὴ ὀρθῶς, εἶπον, ἔ„ πραξα δοὺς τὸν μισθὸν ἐκ τοῦ κοινοῦ τοῖς πρέσβεσιν „ ὑμῶν, [c] παύεσθε χαλεπαίνοντες, ἐγὼ γὰρ τοὺς εἴκο„ σι χρυσοῦς αὐτὸς ἀποτίσω.”

νη΄. Ταῦτ᾽ εἰπόντος, οἱ μὲν περὶ τὸν Ἰωνάθην ἡσύχασαν. ὁ δὲ δῆμος ἔτι μᾶλλον κατ᾽ αὐτῶν παρωξύνθη, φανερὰν ἐπιδεικνυμένων τὴν ἄδικον πρὸς ἐμὲ δυσμένειαν. [d] συνιδὼν δὲ τὴν μεταβολὴν Ἰησοῦς, τὸν μὲν δῆμον ἐκέλευεν ἀναχωρεῖν, προσμεῖναι δὲ τὴν βουλὴν ἠξίωσεν. οὐ γὰρ δύνασθαι θορυβουμένους περὶ πραγμάτων τοιούτων τὴν ἐξέτασιν ποιεῖσθαι. τοῦ δὲ δήμου βοῶντος μὴ καταλείψειν παρ᾽ αὐτοῖς ἐμὲ μόνον, ἧκέν τις ἀγγέλλων κρύφα τοῖς περὶ τὸν Ἰησοῦν, Ἰωάννην μετὰ τῶν ὁπλιτῶν πλησιάζειν. καὶ οἱ περὶ τὸν Ἰωνάθην οὐκ ἔτι κατασχόντες αὐτούς. τάχα καὶ τοῦ Θεοῦ προνοοῦντος τῆς ἐμῆς σωτηρίας, μὴ γὰρ ἂν γενομένου τούτου πάντως ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου διεφθάρην. „ παύσασθε, [e] φασὶν, ὦ „ Τιβεριεῖς, τὴν ζήτησιν εἴκοσι χρυσῶν ἕνεκεν. διὰ τού„ τους μὲν γὰρ οὐκ ἄξιός ἐστιν Ἰώσηπος ἀποθανεῖν, ὅτι „ δὲ τυραννεῖν μὲν ἐπεθύμησε, καὶ τὰ Γαλιλαίων πλήθη „ λόγοις ἀπατήσας τὴν ἀρχὴν αὐτῶν κατεκτήσατο.” ταῦτα δὲ [f] λέγοντες, εὐθύς μοι τὰς χεῖρας ἐπέβαλλον, ἀναιρεῖν τε ἐπειρῶντο. ὡς δ᾽ εἶδον οἱ σὺν ἐμοὶ τὸ γινόμενον, σπασάμενοι τὰς μαχαίρας καὶ παίειν ἀπειλήσαντες εἰ βιάζοιντο, τοῦ τε δήμου λίθους ἀραμένου, καὶ βάλλειν ἐπὶ τὸν Ἰωνάθην ὁρμήσαντος, ἐξαρπάζουσί με τῆς τῶν πολεμίων βίας.

νθ΄. Ἐπεὶ δὲ προελθὼν ὀλίγον ὑπαντιάζειν ἔμελλον τὸν Ἰωάννην ἰόντα μετὰ τῶν ὁπλιτῶν, δείσας ἐκεῖνον μὲν ἐξέκλινα. διὰ στενωποῦ δέ τινος ἐπὶ τὴν λίμνην σωθεὶς καὶ πλοίου λαβόμενος, ἐμβὰς εἰς τὰς Ταριχέας διεπεραιώθην ἀπροσδοκήτως τὸν κίνδυνον διαφυγών. μεταπέμπομαί τε εὐθὺς τοὺς πρωτεύοντας τῶν Γαλιλαίων. καὶ φράζω [g] τὸν τρόπον ᾧ [h] παρασπονδηθεὶς ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἰωνάθην καὶ τοὺς Τιβεριεῖς, παρ᾽ ὀλίγον διαφθαρείην [i] παρ᾽ αὐτῶν. ὀργισθὲν δ᾽ ἐπὶ τούτοις τῶν Γαλιλαίων τὸ πλῆθος παρεκελεύετό μοι, μηκέτι μέλλειν τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον ἐκφέρειν, ἀλλ᾽ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ἐλθοῦσιν ἐπὶ τὸν Ἰωάννην, ἄρδην αὐτὸν ἀφανίσαι, καὶ τοὺς περὶ τὸν Ἰωνάθην. ἐπεῖχον δ᾽ ὅμως αὐτοὺς ἐγὼ, καίπερ οὕτως ὀργιζομένους, περιμένειν αὐτοὺς κελεύων, ἕως μάθωμεν τί οἱ πεμφθέντες ὑπ᾽ αὐτῶν εἰς τὴν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν ἀπαγγελοῦσιν. μετὰ τῆς ἐκείνων γὰρ γνώμης τὰ δοκοῦντα πράττειν αὐτοὺς ἔφην. καὶ ταῦτ᾽ εἰπὼν ἔπεισα. τότε δὴ καὶ Ἰωάννης οὐ λαβούσης αὐτοῦ [k] τέλος τῆς ἐνέδρας, ἀνεζεύγνυεν εἰς τὰ Γίσχαλα.

ξ΄. Μετ᾽ οὐ πολλὰς δ᾽ ἡμέρας [l] ἀφικνοῦνται πάλιν [m] οὓς ἐπεμψάμεν, καὶ ἀπήγγελλον σφόδρα τὸν δῆμον ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν Ἄνανον καὶ τὸν Σίμωνα τὸν τοῦ Γαμαλιήλου παροξύνθαι, ὅτι χωρὶς γνώμης τοῦ κοινοῦ πέμψαν-

c Παύεσθε χαλεπαίνοντες,] Παύσασθε *Vat.*

d Συνιδὼν δὲ τὴν μεταβολὴν] Vel ita legendum cum *Cod. Vat.* vel συνειδώς. perperam συνειδὼν in *Editis Aliisque*.

e Φασὶν] Ita lego, φησὶν in *Editis*. ἔφη *Voss.* ἔφην *Gall.*

f Λέγοντες,] Quod supra φασὶν rescripserim; hìc pro λέγοντος posui λέγοντες. Si quis malit vulgatam lectionem in utroque loco, per me licet.

g Τὸν τρόπον] Ita *Voss.* τὸν τόπον in *cæteris.*

h Παρασπονδηθεὶς] *Præter jus & fas ferme occisus.* Ant. Jud. lib. XIV. c. 2. §. 2. Athen. lib. V. p. 195. παρασπονδήσας τὸν φιλομήτορα βασιλέα Nicol. Damasc. Exc. Vales. p. 518. παράσπονδοι θεοί, *dii libaminum pro fide.* Spanh.

i Παρ᾽ αὐτῶν.] Ὑπ᾽ αὐτῶν *Vat.*

k Τέλος τῆς ἐνέδρας,] Πέρας *Vat.*

l Ἀφικνοῦνται πάλιν] Sic *Voss.* atque ita legendum esse conjecerat Cl. *Lowthius.* antea erat, ἀφικνοῦνται πάλιν ἐπέμψαμεν.

m Οὓς] *Gen.* deest οὓς Spanh.

n Ἐμοὶ

ψαντες εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἐκπεσεῖν με παρεσκευάσαν. ἔφασαν δ' οἱ πρέσβεις, ὅτι καὶ τὰς οἰκίας αὐτῶν ὁ δῆμος ὥρμησεν ἐμπιπράναι. ἔφερον δὲ καὶ γράμματα, δι' ὧν οἱ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πρῶτοι, πολλὰ τοῦ δήμου δεηθέντος αὐτῶν, [n] ἐμοὶ μὲν τὴν Γαλιλαίας ἀρχὴν ἐβεβαίουν. τοῖς δὲ περὶ τὸν Ἰωνάθην προσέτασσον εἰς τὴν οἰκίαν ὑποστρέφειν θᾶσσον. ἐντυχὼν οὖν ταῖς ἐπιστολαῖς, εἰς Ἄρβηλα κώμην ἀφικόμην. ἔνθα σύνοδον τῶν Γαλιλαίων ποιησάμενος, ἐκέλευσα τοὺς πρέσβεις [o] διηγήσασθαι τὴν [p] [τῶν Ἱεροσολυμιτῶν] ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἰωνάθην ὀργὴν καὶ μισοπονηρίαν, καὶ ὡς κυρώσειαν ἐμοὶ τῆς χώρας αὐτῶν τὴν προστασίαν, τά τε πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἰωνάθην γεγραμμένα περὶ ἀπαλλαγῆς. πρὸς οὓς δὴ καὶ τὴν ἐπιστολὴν εὐθέως διεπεμψάμην, πολυπραγμονῆσαι τὸν κομίσαντα κελεύσας τί ποιεῖν μέλλουσιν.

ξα'. Δεξάμενοι δ' ἐκεῖνοι τὴν ἐπιστολὴν, καὶ ταραχθέντες οὐχὶ μετρίως, μεταπέμπονται τὸν Ἰωάννην καὶ τοὺς ἐκ τῆς βουλῆς τῶν Τιβεριέων, τούς τε πρωτεύοντας Γαβάρων, βουλήν τε προτιθέασιν σκοπεῖσθαι κελεύοντες τί πρακτέον ἐστὶν αὐτοῖς. Τιβεριεῦσι [q] μὲν οὖν ἀντέχεσθαι μᾶλλον ἐδόκει τῶν πραγμάτων. οὐ δεῖν γὰρ ἔφασαν [r] ἐγκαταλιπέσθαι τὴν πόλιν αὐτῶν ἅπαξ ἐκείνοις [s] προστεθειμένην, ἄλλως τε μηδ' ἐμοῦ μέλλοντος αὐτῶν ἀφέξεσθαι. τοῦτο γὰρ ὡς ἠπειληκότος ἐμοῦ κατεψεύδοντο. ὁ δὲ Ἰωάννης οὐ μόνον τούτοις συνηρέσκετο. πορευθῆναι δὲ συνεβούλευεν αὐτῶν τοὺς δύο κατηγορήσοντάς μου πρὸς τὸ πλῆθος, ὅτι μὴ καλῶς τὰ κατὰ τὴν Γαλιλαίαν διοικῶ, καὶ πείσειν ῥᾳδίως αὐτοὺς ἔφη διά τε τὸ ἀξίωμα, καὶ παντὸς πλήθους [t] εὐτρεπῶς ἔχοντος. δόξαντος οὖν τοῦ Ἰωάννου κρατίστην εἰσενηνοχέναι γνώμην, ἔδοξε δύο μὲν ἀπιέναι πρὸς τοὺς Ἱεροσολυμίτας, Ἰωνάθην καὶ Ἀνανίαν, τοὺς ἑτέρους δὲ δύο μένοντας ἐν τῇ Τιβεριάδι καταλιπεῖν. συνεπηγάγοντο δὲ φυλακῆς ἕνεκα τῆς ἑαυτῶν [v] ὁπλίτας ἑκατόν.

ξβ'. Τιβεριεῖς δὲ, τὰ μὲν τείχη προενόησαν ἀσφαλισθῆναι, τοὺς ἐνοίκους δὲ κελεύουσιν ἀναλαβεῖν τὰ ὅπλα. καὶ παρ' Ἰωάννου δὲ μετεπέμψαντο στρατιώτας οὐκ ὀλίγους συμμαχήσοντας εἰ δεήσειεν αὐτοῖς τὰ πρὸς ἐμέ. ἦν δὲ ὁ Ἰωάννης ἐν Γισχάλοις. οἱ τοίνυν περὶ τὸν Ἰωνάθην ἀναζεύξαντες ἀπὸ τῆς Τιβεριάδος ὡς ἧκον εἰς [x] Δαβάριττα κώμην ἐν ταῖς ἐσχατιαῖς τῆς Γαλιλαίας κειμένην ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ. περὶ μέσην νύκτα τοῖς ἐμοῖς φύλαξιν ἐμπίπτουσιν. οἳ καὶ κελεύσαντες αὐτοὺς τὰ ὅπλα καταθέσθαι, ἐφύλασσον ἐν δεσμοῖς ἐπὶ τόπου καθὼς αὐτοῖς ἐνετειλάμην. γράφει δὲ πρός με ταῦτα δηλῶν Λευὶς ᾧ τὴν φυλακὴν ἐπεπιστεύκειν. παραλιπὼν οὖν ἡμέρας δύο, καὶ μηδὲν ἐγνωκέναι προσποιησάμενος, πέμψας πρὸς τοὺς Τιβεριεῖς συνεβούλευον αὐτοῖς, τὰ ὅπλα καταθεμένους ἀπολύειν τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ἑαυτῶν. οἱ δὲ, δόξαν γὰρ εἶχον τοὺς περὶ τὸν Ἰωνάθην εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἤδη διαπεπορεῦσθαι, βλασφήμους ἐποιήσαντο τὰς ἀποκρίσεις. μὴ καταπλαγεὶς δ' ἐγὼ [y] καταστρατηγεῖν αὐτοὺς ἐπενόουν. πρὸς γὰρ τοὺς [z] πολίτας ἐξάπτειν πόλεμον οὐκ ἐνόμιζον εὐσεβὲς εἶναι. βουλόμενος

qui id egerant ut ex eâ exciderem. Ajebant etiam legati, quod incitatus ferebatur populus ad domos eorum comburendas. Quin & literas afferebant, quibus Hierosolymitarum primores, multis precibus eos obsecrante populo, mihi quidem confirmabant Galilææ principatum; Jonathæ vero ejusque collegis præcipiebant quantocyus domum redire. Literis igitur *istis* perlectis, in vicum Arbela concessi. quò loci congregatis Galilæis, jussi legatos enarrare quantum irascerentur Hierosolymitæ, & indignarentur iniquitatem eorum, quæ perpetrata erant à Jonatha suisque; & ut regionis ipsorum præfecturam suo decreto mihi ratam fecerint; quæque Jonathæ ejusque sociis scripserant de *illorum* discessu: ad quos literas è vestigio mittendas esse curabam, jusso tabellario curiose inquirere quidnam facturi essent.

In Arbela conventus.

61. Illi vero, cum epistolam accepissent & non mediocriter turbati essent, accersunt Joannem, & senatores Tiberiensium, primoresque Gabarorum; & hac de re ad concilium referunt, consultare jubentes quidnam eos facere oporteat. Tiberiensibus igitur *optimum* videbatur, ut rerum administrationem mordicus tenerent; nec debere *eos*, ajebant, urbem illorum deserere quæ semet ipsis commiserit, præsertim cum foret ut ipse illis *manus* non abstinerem. mendacium enim confingebant, quasi hoc illis interminatus fuissem. Et Joannes non solum ista comprobabat; sed & suadebat ut ex eis duo me accusatum irent coram populo *Hierosolymitano*, quod Galilææ res non satis commode administrem; idque eos facile *illis* persuasuros esse dicebat, cum ob *ipsorum* auctoritatem, tum quod vulgus *omne* varium sit & mutabile. Itaque cum sententiam optimam dixisse visus fuerit Joannes, placuit illis ut duo quidem ad Hierosolymitas abirent, Jonathas & Ananias; alios vero duos, apud Tiberiadem mansuros, relinqui. atque in sui custodiam milites centum cogebant.

Joannis aliorumque adversus Josephum consilium.

Legatos mittunt Hierosolyma.

62. Tiberienses autem mœnibus quidem suis firmandis providerunt, incolas vero arma jubent resumere: & à Joanne, qui tum Gischalis erat, non paucos milites acciverunt, *illis* auxilio futuros, si quando res suæ mecum eis egerent. Interim Jonathas suique Tiberiade digressi, simul atque veniebant ad vicum Dabaritta, in extremis Galilææ finibus situm, in Campo magno, circa mediam noctem in manus incidunt custodum meorum. illi vero, cum eos arma deponere jussissent, in vinculis eodem loco asservabant, prout eis præceperam. Mihi autem ista per literas significat Levi, cui *loci* custodiam commiseram. Itaque biduo post exacto, cumque nihil *ea de re* me rescivisse simulassem, misso ad Tiberienses nuncio, consulebam ut sinerent homines positis armis in suam quemque domum discedere. Illi vero (nam Jonathan cum suis Hierosolyma jam pervenisse opinabantur) maledica mihi responsa dederunt. Atqui ego, nihil *animo* consternatus, stratagemate contra eos uti cogitabam: nam nefas esse ducebam contra cives bellum accendere. Volens igitur eos à Tiberiensibus abstrahere, delectis

Tiberienses bellum parant Josepho.

Jonathas cum suis captus à Josephi militibus.

n Ἐμοὶ μὲν τῆς Γαλιλαίας] Eo modo *Voss.* ἐμοὶ τὴν τῆς Γαλ. *Voss.*

o Διηγήσασθαι] Διηγεῖσθαι *Voss.*

p [Τῶν Ἱεροσολυμιτῶν] Verba illa uncis inclusa, sine quibus imperfectus omnino est sensus, inserui conjectura fretus Cl. *Lowthii.*

q Μὲν οὖν ἀντέχεσθαι] Illud μὲν è *Cod. Voss.*

r Ἐγκαταλιπέσθαι] Ἐγκαταλείπεσθαι *Vat.*

s Προστεθειμένην,] Συντεθειμένην *Vat.*

t Εὐτρεπῶς] Male *Lugd. Bat.* εὐπρεπῶς. significat enim facile circumduci posse vulgus, & levi de causa priori sententia deturbari: Quod insolentiori vocabulo expressit Josephus; nisi præstet conjectura Clariss. *Ibbetsoni*, quam ita Addendis suis *Hudsonus* inseruit: lege εὐτρεπτῶς. longe aliud significat εὐπρεπῶς, quam quod vulgo convenit. HAV.

v Ὁπλίτας ἑκατόν.] Ita *Voss.* seu *Lugd. Bat.* qui superius tamen minus recte malebat ὁπλιτῶν, in hac vita §. 38. HAV. ὁπλιτῶν in Editis Aliisque.

x Δαβάριττα κώμην] Conf. dict. ad §. 26. SPANH. Eo modo rescripsi ex §. 26. princip. & ex ora *Cod. Voss.* qui in textu habebat Δαράτιτα. antea erat in libris Δαράβιττα.

y Καταστρατηγεῖν] Juliani Orat. 1. p. 65. οὐχὶ δὲ καταστρατηγεῖσθαι νομίσας. SPANH.

z Πολίτας] Ita MS. *Lugd. Bat.* prout & editum cerno ab *Hudsono*, non tamen addita lectionis discrepantia, *Gen.* enim Editio habet ὁπλίτας, quod licet speciem quandam præferat recti, quoniam Josephus hic sese stratagemate usum asserit, quasi scilicet armatos aperta vi aggredi consultum non putaret, tamen patet MS. lectionem longe debere præferri, quum utique contra armatos mox bellum gesserit, & non sit nefas contra armatos, sed cives bellum gerere; unde & recte πολίτας quoque expresserat *Bas.* & verterat *nefas ducens belli civilis initium facere*, jam ante *Gelenius.* HAV.

delectis militum fortissimorum decem millibus, eos trifariam divisi: & imperavi ut in vicis in insidiis collocati latitarent; mille autem in vicum alium deducebam, perinde quidem *ac alii* montanum, à Tiberiade vero quatuor stadiis dissitum, quibus edixi ut, simul ac signum acceperint, descenderent. At ipse vico egressus in aperto & propatulo loco castra locabam. quod cum viderent Tiberienses, continuo se ex oppido proripiebant, & multa in me convicia jactabant. Immo tanta eos amentia corripiebat, ut lectica *funebri* decenter instructa mei imaginem super ea proposuerint, eamque circumstantes me complorarint, cum lusu risuque. At ego, cum illorum dementiam aspicerem, ad hilaritatem me componebam.

Tiberienses in Josephum amarulenta dicteria jaciunt.

Simonem Josephus per insidias capit.

63. Cum autem vellem Simonem per insidias intercipere & cum eo Joazarum, misso ad eos nuncio obsecrabam ut paulum extra urbem procederent, assumptis secum amicis & aliquam multis qui eis præsidio essent. Velle enim me ajebam, cum ad eos descendissem, fœdus cum illis ferire & Galilææ præfecturam dividere. Et Simon quidem, per imprudentiam & lucri spe inescatus, non cunctatus est venire. Joazarus vero, insidias suspicatus, *domi* manebat. Simoni igitur, cum ascendisset una cum amicis qui ipsi præsidio essent, obviam factus benigne comiterque eum salutabam, fatebarque me gratiam illi habere quod ad nos ascenderit. Paulo vero post, cum eo deambulans, quasi ei seorsim remotisque arbitris vellem aliquid dicere; ubi longius eum abduxeram, medio in altum sublatum amicis qui mecum erant tradidi, in vicum *proximum* perducendum: militibusque descendere jussis, cum ipsis Tiberiada ibam oppugnatum. Cum autem utrinque acriter pugnatum esset, parumque aberat quin victoria cederet Tiberiensibus, milites enim mei jam terga dederant, ipse hoc conspecto, eos qui mecum erant adhortatus, victores prius Tibérienses in civitatem usque persequutus sum: aliis vero copiis lacum trajectis, mandavi ut domum, quam primum occupassent, incenderent. Hoc autem facto, Tiberienses, rati vi expugnatam esse ipsorum civitatem, præ metu arma abjiciunt, cumque uxoribus ac liberis supplices orabant ut ipsorum urbi parceretur. Ego autem, precibus flexus, impetum quidem militum cohibui, ipse vero (nam vesper appetebat) una cum militibus ab urbis obsidione reversus, corpori curando incumbebam. cumque Simonem ad convivium adhibuissem, eum super iis quæ acciderant consolabar: atque promittebam fore, ut, dato ei viatico, Hierosolyma deduceretur salvus & incolumis.

Tiberiada expugnat.

Tiberiensium quotquot defectionis auctores erant in vincula conjicit.

64. Insequenti vero die cum decem militum millibus Tiberiada veniebam: populique istius primoribus in circum accitis, jussi ut quinam essent defectionis auctores dicerent. Cumque homines indicassent, eos quidem vinctos in urbem Jotapata misi; Jonathan vero & Ananian sociosque vinculis solutos & commeatu instructos, una cum Simone & Joazaro, & militibus quingentis qui eos custodirent observarentque, Hierosolyma mittendos curavi. At Tiberienses, cum ad me iterum confluxissent, supplices obsecrabant, ut quæ facta essent illis ignoscerem, dicentes se emendaturos

δ' αὐτοὺς ἀποσπάσαι τῶν Τιβεριέων, μυρίους ὁπλίτας τοὺς ἀρίστους ἐπιλέξας, εἰς τρεῖς μοίρας διεῖλον, καὶ τούτους μὲν ἀφανῶς [a] ἐν κώμαις προσέταξα λοχῶντας περιμένειν. χιλίους δὲ εἰς ἑτέραν κώμην, ὀρεινὴν μὲν ὁμοίως, ἀπέχουσαν δὲ τῆς Τιβεριάδος τέσσαρας σταδίους, εἰσήγαγον, κελεύσας ἐκείνους ἐπειδὰν λάβωσι σημεῖον εὐθὺς καταβαίνειν. αὐτὸς δὲ τῆς κώμης προελθὼν, ἐν προύπτῳ καθεζόμην. οἱ δὲ Τιβεριεῖς ὁρῶντες ἐξέτρεχον συνεχῶς, καὶ πολλὰ κατεκερτόμουν. τοσαύτη γοῦν ἀφροσύνη κατεῖχεν αὐτοὺς, [b] ὥστε ποιήσαντες εὐπρεπῆ κλίνην προύθεσαν, καὶ περὶ αὐτὴν ἱστάμενοι ὠδύροντό με μετὰ παιδιᾶς καὶ γέλωτος. διετιθέμην δ' ἐγὼ τὴν ψυχὴν ἡδέως τὴν ἄνοιαν αὐτῶν ἐπιβλέπων.

ξγ'. Βουλόμενος δὲ δι' ἐνέδρας λαβεῖν τὸν Σίμωνα, καὶ σὺν αὐτῷ τὸν Ἰωάζαρον, πέμψας πρὸς αὐτοὺς, παρεκάλουν ὀλίγον τῆς πόλεως ποῤῥωτέρω μετὰ φίλων πολλῶν τε τῶν φυλαξόντων αὐτοὺς ἐλθεῖν. βούλεσθαι γὰρ ἔφην καταβὰς, σπείσασθαι πρὸς αὐτοὺς καὶ διανείμασθαι τὴν προστασίαν τῆς Γαλιλαίας. Σίμων μὲν οὖν, [c] διά τε ἄνοιαν καὶ πρὸς ἐλπίδι κέρδους ἀπατηθεὶς, οὐκ ὤκνησεν ἐλθεῖν. ὁ δὲ Ἰωάζαρος ἐνέδραν ὑποπτεύσας, ἔμεινεν. ἀναβάντα δὴ τὸν Σίμωνα μετὰ φίλων τῶν παραφυλασσόντων αὐτὸν, ὑπαντιάσας ἠσπαζόμην φιλοφρόνως, καὶ χάριν ἔχειν ὡμολόγουν ἀναβάντι. μετ' οὐ πολὺ δὲ συμπεριπατῶν ὡς καταμόνας τι βουλόμενος εἰπεῖν, ἐπεὶ ποῤῥωτέρω τῶν φίλων ἀπήγαγον, μέσον ἀράμενος ἀγαγεῖν εἰς τὴν κώμην τοῖς μετ' ἐμοῦ φίλοις ἔδωκα. τοὺς ὁπλίτας δὲ καταβῆναι κελεύσας, προσέβαλλον μετ' αὐτῶν τῇ Τιβεριάδι. μάχης δὲ γενομένης ἀμφοτέρωθεν καρτερᾶς, καὶ ὅσον οὔπω τῶν Τιβεριέων νικώντων, ἐπεφεύγεισαν γὰρ οἱ [d] παρ' ἡμῖν ὁπλῖται, τὸ γινόμενον ἰδὼν, καὶ τοὺς [e] μετ' ἐμαυτοῦ παρακαλέσας, νικῶντας ἤδη τοὺς Τιβεριεῖς εἰς τὴν πόλιν συνεδίωξα. ἑτέραν δὲ δύναμιν εἰσπέμψας διὰ τῆς λίμνης, προσέταξα τὴν πρώτην λαβοῦσιν οἰκίαν, ἐμπρῆσαι. τούτου δὲ γενομένου νομίσαντες οἱ Τιβεριεῖς εἰλῆφθαι κατὰ κράτος αὐτῶν τὴν πόλιν, ὑπὸ φόβου ῥίπτουσι τὰ ὅπλα, μετὰ γυναικῶν δὲ καὶ τέκνων ἱκέτευον φείσασθαι τῆς πόλεως αὐτῶν. ἐγὼ δὲ, πρὸς [f] τὰς δεήσεις ἐπικλασθεὶς, τοὺς μὲν στρατιώτας τῆς ὁρμῆς ἐπέσχον, αὐτὸς δὲ, καὶ γὰρ ἑσπέρα κατέλαβεν, μετὰ τῶν ὁπλιτῶν [g] ἀπὸ τῆς πολιορκίας ὑποστρέψας, περὶ τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν ἐγινόμην. καλέσας δὲ ἐπὶ τὴν ἑστίασιν τὸν Σίμωνα παρεμυθούμην περὶ τῶν γεγονότων. ὑπισχνούμην τε [h] δοὺς ἐφόδια αὐτῷ παραπέμψειν εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ πάσης ἀσφαλείας.

ξδ'. Κατὰ δὲ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν, μυρίους ἐπαγόμενος ὁπλίτας, ἧκον εἰς Τιβεριάδα. καὶ μεταπεμψάμενος εἰς τὸ [i] στάδιον τοὺς πρώτους αὐτῶν τοῦ πλήθους, ἐκέλευσα φράζειν οἵτινες εἶεν αἴτιοι τῆς ἀποστάσεως. ἐνδειξαμένων δὲ τοὺς ἄνδρας, ἐκείνους μὲν δεδεμένους εἰς τὴν Ἰωταπάτην πόλιν ἐξέπεμψα. τοὺς δὲ περὶ τὸν Ἰωνάθην καὶ Ἀνανίαν λύσας τῶν δεσμῶν, καὶ δοὺς ἐφόδια, μετὰ Σίμωνος καὶ Ἰωαζάρου καὶ ὁπλιτῶν πεντακοσίων, οἳ παραφυλάξουσιν αὐτοὺς, ἐξέπεμψα εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Τιβεριεῖς δὲ πάλιν προσελθόντες συγγινώσκειν αὐτοῖς παρεκάλουν περὶ τῶν πεπραγμένων, [k] ἐπα-

a Ἐν κώμαις] Sic *Voss.* ἐν Δώμαις in *Editis Aliisque.* ἐν Δώροις legit *Gelenius*, qui vertit, *horum partem subsidentem Doris collocavi.* Verum Δῶρα urbs maritima longe à Tiberiade. nec ullibi, quod sciam, alterius urbis ejusdem nominis in vicinia Tiberiadis meminit *Josephus.* Si quis malit Ἐνδώροις, in *vico Endor*, per me licet. Huds. Et hic & in Palæstina pag. 738. vicum agnoscit *Relandus* in Galilæa prope Tiberiada, in loco montano situm. Hav.

b Ὥστε ποιήσαντες] Paulo liberius hunc locum verti volebam: quod simile quid Tiberienses fecisse arbitrer, quale memorat *Herodianus*, l. 4. c. 2. κηροῦ πλασάμενοι εἰκόνα, πάντα ὁμοίαν τῷ τε τελευτηκότι, ἐπὶ μεγίστης ἐλεφαντίνης κλίνης, εἰς ὕψος ἀρθείσης, προτιθέασιν ἐν τῇ τῶν βασιλείων εἰσόδῳ.

c Διά τε ἄνοιαν] Διά τε νεότητα *Vat.*

d Παρ' ἡμῖν ὁπλῖται,] Ita *Vat.* παρ' ἡμῶν in *Editis Aliisque.*

e Μετ' ἐμαυτοῦ] Sic *Voss.* μετ' αὐτοῦ in *reliquis.*

f Τὰς δεήσεις] Articulum hunc præponit *Lugd. Bat.* Hav.

g Ἀπὸ τῆς πολιορκίας] Illud ἀπὸ è *Cod. Voss.*

h Δοὺς ἐφόδια] Δοὺς ἐφόδιον αὐτῷ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ *Vat.*

i Στάδιον] Eodem sensu occurrit στάδιον, Antiq. lib. 16. cap. 7. §. 1. necnon apud *Clementem Alex.* p. 879. v. 38. Edit. *Oxon.* id quod me monuit Cl. *Lowthius.*

k Ἐπα-

[k] ἐπανορθώσασθαι τὰς ἁμαρτίας τῇ μετὰ ταῦτα πρὸς ἐμὲ πίστει λέγοντες. τὰ δὲ ἐκ τῆς διαρπαγῆς [l] περισσεύσαντα σῶσαί με τοῖς ἀπολέσασιν ἐδέοντο. κἀγὼ τοῖς ἔχουσιν προσέταττον εἰς μέσον πάντα φέρειν. ἀπειθούντων δὲ μέχρι πολλοῦ, θεασάμενός τινα τῶν περὶ ἐμὲ στρατιωτῶν λαμπροτέραν τοῦ συνήθους περικείμενον στολὴν, ἐπυθόμην πόθεν ἔχοι. εἰπόντος δὲ ἐκ τῆς κατὰ πόλιν ἁρπαγῆς, ἐκεῖνον μὲν πληγαῖς ἐκόλασα, τοῖς δὲ ἄλλοις ἅπασιν ἠπείλησα μείζω τιμωρίαν ἐπιθήσειν, μὴ κομίσασιν εἰς ἐμφανὲς ὅσα ἡρπάκεισαν. πολλῶν δὲ συναχθέντων ἑκάστῳ τῶν Τιβεριέων τὸ ἐπιγνωσθὲν ἀποδέδωκα.

ξε'. Γεγονὼς δ' ἐνταῦθα τῆς διηγήσεως, βούλομαι πρὸς [m] Ἰοῦστον καὶ αὐτὸν τὴν περὶ τούτων πραγματείαν γεγραφότα, πρός τε τοὺς ἄλλους τοὺς ἱστορίαν μὲν γράφειν ὑπισχνουμένους, περὶ δὲ τὴν ἀλήθειαν ὀλιγώρους, καὶ [n] δι' ἔχθραν ἢ καὶ χάριν τὸ ψεῦδος οὐκ ἐντρεπομένους, μικρὰ διελθεῖν. πράττουσι μὲν γὰρ ὅμοιόν τι τοῖς περὶ συμβολαίων πλαστὰ γράμματα συντιθεῖσιν. τῷ δὲ μηδεμίαν ὁμοίως τιμωρίαν ἐκείνοις δεδιέναι, καταφρονοῦσι τῆς ἀληθείας. [o] Ἰοῦστος γοῦν συγγράφειν τὰς περὶ τούτων ἐπιχειρήσας πράξεις, καὶ τὸν πόλεμον, ὑπὲρ τοῦ δοκεῖν φιλόπονος εἶναι, ἐμοῦ μὲν κατεψεύσατο, ἠλήθευσε δὲ οὐδὲ περὶ τῆς πατρίδος. ὅθεν, ἀπολογήσασθαι γὰρ νῦν ἀνάγκην ἔχω καταψευδομαρτυρούμενος, ἐρῶ τὰ μέχρι νῦν σεσιωπημένα. καὶ μὴ θαυμάσῃ τὶς ὅτι μὴ πάλαι περὶ τούτων ἐδήλωσα. τῷ γὰρ ἱστορίαν ἀναγράφοντι τὸ μὲν ἀληθεύειν ἀναγκαῖον. ἔξεστι δ' ὅμως μὴ πικρῶς τάς τινων [p] πονηρίας ἐλέγχειν, οὐ διὰ τὴν πρὸς ἐκείνους χάριν, ἀλλὰ διὰ τὴν αὐτοῦ μετριότητα. „ πῶς οὖν, ἵνα φῶ πρὸς αὐτὸν ὡς παρόντα,
„ Ἰοῦστε, δεινότατε συγγραφέων, τοῦτο γὰρ αὐχεῖς πε-
„ ρὶ σεαυτοῦ, αἴτιοι γεγόναμεν ἐγώ τε καὶ Γαλιλαῖοι
„ τῇ πατρίδι σου τῆς πρὸς Ῥωμαίους καὶ πρὸς τὸν βα-
„ σιλέα στάσεως; πρότερον γὰρ ἢ ἐμὲ τῆς Γαλιλαίας
„ στρατηγὸν ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν χειροτονηθῆ-
„ ναι, σὺ καὶ πάντες Τιβεριεῖς, οὐ μόνον ἀνειλήφατε τὰ
„ ὅπλα, ἀλλὰ καὶ [q] τὰς ἐν τῇ Συρίᾳ Δέκα πό-
„ λεις ἐπολεμεῖτε. σὺ γοῦν τὰς κώμας αὐτῶν ἐνέπρη-
„ σας, καὶ ὁ σὸς οἰκέτης ἐπὶ τῆς παρατάξεως ἐκείνης ἔπε-
„ σεν. ταῦτα δὲ οὐκ ἐγὼ λέγω μόνος, ἀλλὰ καὶ ἐν
„ τοῖς Οὐεσπασιανοῦ τοῦ αὐτοκράτορος ὑπομνήμασιν οὕτως
„ γέγραπται. καὶ τίνα τρόπον ἐν Πτολεμαΐδι Οὐεσπα-
„ σιανοῦ κατεβόησαν [r] οἱ τῶν Δέκα πόλεων ἔνοικοι, τι-
„ μωρίαν ὑποσχεῖν σε τὸν αἴτιον ἀξιοῦντες. καὶ ἐδεδώκεις
„ ἂν δίκην Οὐεσπασιανοῦ κελεύσαντος, εἰ μὴ Βασι-
„ λεὺς Ἀγρίππας, λαβὼν ἐξουσίαν ἀποκτεῖναί σε, πολ-
„ λὰ τῆς ἀδελφῆς Βερνίκης δεηθείσης [s] οὐκ ἀνελὼν δεδε-
„ μένον ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐφύλαξεν. καὶ αἱ μετὰ ταῦτα
„ δὲ πολιτεῖαί σου σαφῶς ἐμφανίζουσιν τόν τε βίον τὸν
„ ἄλλον, καὶ ὅτι σὺ τὴν πατρίδα Ῥωμαίων ἀπέστησας.
„ ὧν τὰ τεκμήρια κἀγὼ δηλώσω μετ' ὀλίγον. βού-
„ λομαι δ' εἰπεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους Τιβεριεῖς ὀλίγα
„ διὰ σε, καὶ παραστῆσαι τοῖς ἐντυγχάνειν μέλλουσι
„ ταῖς ἱστορίαις, ὅτι μήτε φιλορώμαιοι, μήτε φιλοβα-
„ σιλεῖς γεγόνατε. τῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ πόλεων αἱ μέ-
„ γισται, Σέπφωρις καὶ Τιβεριὰς ἡ σὴ πατρὶς, ὦ Ἰοῦστε.
„ ἀλλὰ Σέπφωρις μὴν ἐν τῷ μεσαιτάτῳ τῆς Γαλιλαίας

esse quæ male fecissent, suæ in posterum erga me fidei constantia. Insuper orabant, ut quæcunque ex spoliis supererant iis servarentur qui ea perdiderant. atque ego ea habentibus imperabam, ut omnia penes ipsos in medium afferrent: diuque cunctantibus jussa mea exsequi, quendam è militibus meis conspicatus, veste solito splendidiore indutum, eam unde haberet interrogabam. cumque respondisset, ex urbis rapinis, illum verberibus castigari jubebam, aliis me atrociorem pœnam inflicturum esse minatus, nisi quicquid rapuerant in apricum protulerint. Multis itaque comportatis, Tiberiensibus, quod quisque pro suo agnovit, reddidi. *Tiberiensibus direpta bona restituuntur.*

65. Cum autem ad hanc narrationis meæ partem devenerim, libet mihi verba aliquot facere ad Justum, qui & ipse hisce de rebus opus composuit, & ad cæteros item, qui historiam quidem scribere in se recipiunt, de veritate vero parum admodum solliciti sunt, & ex odio gratiave falsi quid dicere non verentur. Nam similiter quidem faciunt ac ii qui de rebus contractis scripta in medium afferunt ficta & commentitia: sed quod similia ac isti non metuant supplicia, parvi pendunt & contemptui habent veritatem. Justus igitur de iis quæ à nobis gesta fuerint & de bello scribere aggressus, ut diligentiam adhibuisse videretur, de me mentitus est, deque patria sua ne vera quidem protulit. Quamobrem (necesse enim habeo memet contra falsa testimonia defendere) *libere* loquar ea quæ hactenus silui. neque mirum cuiquam sit, quod non antea ea indicaverim. Historiam enim scribenti vera dicere *in primis* necessarium est: licet tamen ei non acerbe redarguere quorundam improbitatem, non tam illorum gratia, quam ut sese moderatum esse ostendat. „ Quo modo igitur, (ut ipsum tanquam *Justus historicus.*
„ præsentem alloquar) Juste, historicorum gravis- *Cum eo expostulat Josephus.*
„ sime, (id enim tibimet arrogas) ipse & Galilæi
„ patriæ tuæ auctores fuimus seditionis adversum
„ Romanos & regem? Prius enim quam à com-
„ muni Hierosolymorum prætor Galilææ essem
„ constitutus, tu & Tiberienses universi non solum
„ arma corripuistis, sed & Syriæ Decapoli bellum
„ intulistis. Tu quippe illius vicos incendisti, tu-
„ usque famulus in acie illic cecidit. atque hæc
„ non à me tantum dicuntur, sed & in Vespasiani
„ imperatoris commentariis scripta reperiuntur:
„ & quo modo Vespasianum apud Ptolemaïda cla-
„ moribus prosequuti sunt Decapolitani, te unum
„ *malorum* auctorem ad supplicium deposcentes.
„ Et pœnas *certo* dedisses jussu Vespasiani, nisi
„ Agrippa rex, accepta potestate te interimendi,
„ multis precibus à sorore Berenice interpellatus,
„ te non sustulisset, sed diu in custodia vinctum
„ servasset. Quin & res, quas postea in republica
„ gessisti, palam faciunt & reliquam tuam vitam,
„ & quod tu patriæ tuæ auctor fueris defectionis
„ à Romanis. id quod multis indiciis paulo infra
„ confirmatum ibo. Volo autem propter te aliis
„ etiam Tiberiensibus pauca dicere, facereque ut
„ sciant qui *nostras* legent historias, quod neque
„ Romanorum neque regis amici fueritis. Urbium
„ in Galilæa maximæ sunt Sepphoris & Tiberias, *Tiberias Justi patria.*
„ tua, Juste, patria. Sed Sepphoris quidem in
„ media Galilæa sita, & circa se habens vicos quam
„ plu-

k Επανορθώσασθαι] *Lugd. Bat.* ἐπανορθόσεσθαι. Hav.
l Περιοσεύσαντα] Περιοσεύσαντα *Ed. Basil.* περισσεύσαντα *Gen.* Spanh.
m Ἰοῦστον καὶ αὐτὸν τὴν περὶ τούτων πραγματείαν] Historia belli tum in Galilæa gesti scripta à Justo Judæo; de cujus Historiæ falsitate agit h. l. & §. 9. Spanh.
n Δι' ἔχθραν] Δι' ἔχθραν ἢ χάριν *Voss.*
o Ἰοῦστος] De hoc Justo historico videsis *Vossium* de *Hist. Gr.* lib. 2. c. 8. & *Valesium* ad *Eusebii Hist. Eccl.* l. 3. c. 10.
p Πονηρίας] *Lugd. Bat.* volebat τιμωρίας, minus recte. Hav.
q Τὰς ἐν τῇ Συρίᾳ Δέκα πόλεις] Τῶν ἐν Συρίᾳ δέκα πόλεων. inf. §. 74. Spanh.
r Οἱ τῶν Δέκα πόλεων ἔνοικοι] De Bell. Jud. lib. 3. c. 8. §. 7. εἰς Σκυθόπολιν. ἡ δὲ ἐστι μεγίστη τῆς Δεκαπόλεως, καὶ γείτων τῆς Τιβεριάδος. Ammianus Marcell. lib. 19. c. 12. *Et electa est spectatrix suppliciorum, civitas in Palæstina Scythopolis, gemina ratione, quia esset magis omnibus opportuna, quod secretior & inter Antiochiam Alexandriamque media.* Spanh.
s Est qui malit οὐκ ἀνελεῖν.

t Ηπά-

,, plurimos, quæque facile poterat, siquidem voluisset, adversus Romanos aliquid audere, secum tamen statuens suam erga dominos fidem servare, & me urbe sua exclusit, edictoque prohibuit civium suorum quemquam Judæis merere: utque à me extra periculum esset, dolo me induxerunt *cives* ut urbem eorum mœnibus munirem. quo facto præsidium receperunt à Cestio Gallo, qui Romanis legionibus in Syria præerat; me contempto, qui tum potens valde eram & *cæteris* omnibus terrori. Cum autem eo tempore oppugnarentur Hierosolyma, urbs apud nos amplissima, & parum aberat quin templum omnibus commune in hostium potestatem veniret, non miserunt suppetias, quod videri nollent arma sumpsisse adversus Romanos. Tua vero patria, ô Juste, ad lacum Gennesariten sita, & distans ab Hippo triginta stadiis, Gadaris sexaginta, & Scythopoli in ditione regis centum & viginti, neque Judæorum urbs ulla ei adjaceret, *ea inquam*, si voluisset, facile Romanis fidem servare potuit. nam & civitati ipsi & populo abunde armorum erat. Verum, ut tu dicis, ipse tunc eram in causa: at quis postea, ô Juste? nam antequam obsiderentur Hierosolyma, nosti me sub Romanis fuisse, & vi capta Iotapata, multaque castella, magnamque populi Galilææ partem acie cecidisse. Tunc igitur oportebat vos, omnino à mei terrore liberatos, arma abjecisse, & auxilio venisse regi Romanisque; quandoquidem non sponte, sed necessitate coacti, in bellum contra eos irruistis. Quin & vos tantisper exspectastis Vespasianum, dum ipse cum omnibus suis copiis mœnibus oppugnandis sese admoveret: ac tunc demum præ metu arma posuistis, & proculdubio vestram vi expugnasset urbem, nisi regi supplicanti vestramque stultitiam excusanti vos condonasset Vespasianus. Non mea igitur est culpa, sed vestra, qui belligerare studuistis. Annon meministis, quod, vobis toties superatis, *vestrum* neminem interfecerim? Cum vero vos seditionem inter vosmet agitaretis, non ex benevolentia erga regem & Romanos, sed vestrûm ipsorum ex malitia, centum & octoginta quinque cives occidistis, quo tempore ipse à Romanis obsiderer Iotapatis. Quid? annon in Hierosolymitana obsidione recensita sunt Tiberiensium duo millia, qui partim ceciderunt, partim captivi facti sunt? Sed forsan tu hostem te fuisse negabis, quod tum profugeris ad regem: id quod te fecisse ajo mei metu. Et tu quidem me hominem improbum esse dicis. Verum rex Agrippa, qui tibi à Vespasiano capitis damnato vitam indulsit & tam magna pecunia te donavit, qua demum causa semel & iterum in vincula te conjecit, totiesque è patria in exsilium ire jussit? cumque semel te morti addixisset, *nonne* multis Berenices sororis precibus motus salutem tibi concessit? Postea vero cum te, tot *licet* maleficiis deprehensum, ei ab epistolis esse voluisset,

Tiberiadis situs.

Justus capitis damnatus à Vespasiano.

Berenice Justo salutem imperat.

,, κειμένη, καὶ περὶ αὐτὴν κώμας ἔχουσα πολλάς, καί τι θρασύνεσθαι δυναμένη πρὸς Ῥωμαίους εἴπερ ἠθέλησεν εὐχερῶς, διεγνωκυῖα τῇ πρὸς τοὺς δεσπότας ἐμμένειν πίστει, καὶ ἐμὲ τῆς πόλεως αὐτῶν ἐξέκλεισε, καὶ στρατεύσασθαί τινα τῶν πολιτῶν Ἰουδαίοις ἐκώλυσεν. ὅπως δὲ καὶ τὰ πρὸς ἡμᾶς ἀσφαλὴς εἴη, [t] ἠπάτησάν με τείχεσιν αὐτῶν τὴν πόλιν ὀχυρῶσαι προτρέψαντες. καὶ παρὰ Κεστίου Γάλλου τοῦ τῶν ἐν Συρίᾳ Ῥωμαϊκῶν ταγμάτων ἡγεμονεύσαντος φρουρὰν ἑκόντες ἐνεδέξαντο, καταφρονήσαντες ἐμοῦ τότε [v] μέγα δυναμένου, καὶ πᾶσι δι' ἐκπλήξεως ὄντος. πολιορκουμένης δὲ τότε τῆς μεγίστης ἡμῶν πόλεως Ἱεροσολύμων, καὶ τοῦ κοινοῦ πάντων ἱεροῦ κινδυνεύοντος ἐν τῇ τῶν πολεμίων ἐξουσίᾳ γενέσθαι, συμμαχίαν οὐκ ἔπεμψαν μὴ βουλόμενοι δοκεῖν κατὰ Ῥωμαίων ὅπλα λαβεῖν. ἡ δὲ σὴ πατρὶς, ὦ Ἰοῦστε, κειμένη ἐν τῇ Γεννησαρίτιδι λίμνῃ, καὶ ἀπέχουσα Ἵππου μὲν στάδια τριάκοντα, Γαδάρων δὲ ἑξήκοντα, [x] Σκυθοπόλεως δὲ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τῆς ὑπηκόου βασιλείας, μηδὲ μιᾶς δὲ πόλεως Ἰουδαίων παρακειμένης, εἰ ἤθελεν τὴν πρὸς Ῥωμαίους πίστιν φυλάττειν ῥᾳδίως ἐδύνατο. καὶ γὰρ [y] ἥ τε πόλις, ὅ τε δῆμος ὅπλων εὐπορεῖτο. ἀλλ' ὥς σὺ φῄς, αἴτιος ἤμην ἐγὼ τότε. μετὰ ταῦτα δὴ, τίς, ὦ Ἰοῦστε; πρὸ γὰρ τῆς Ἱεροσολύμων πολιορκίας οἶδας ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐμὲ γενόμενον, καὶ Ἰωτάπατα κατὰ κράτος ληφθέντα, φρούριά τε πολλὰ, πολύν τε Γαλιλαίων ὄχλον κατὰ τὴν μάχην πεσόντα. τότε οὖν ἐχρῆν ὑμᾶς, πάντως ἀπηλλαγμένους τοῦ δι' ἐμὲ φόβου, [z] ῥίψασθαι τὰ ὅπλα καὶ παραστῆναι τῷ βασιλεῖ καὶ Ῥωμαίοις, [a] ὅτε δὲ οὐχ ἑκόντες, ἀλλ' ἀναγκασθέντες ἐπὶ τὸν πρὸς αὐτοὺς ὡρμήσατε πόλεμον. ὑμεῖς δὲ καὶ περιεμείνατε Οὐεσπασιανὸν, ἕως αὐτὸς ἀφικόμενος [b] μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως προσέλθῃ τοῖς τείχεσι, καὶ τότε διὰ φόβον τὰ ὅπλα [c] κατέθεσθε, καὶ πάντως ἂν ὑμῶν ἡ πόλις ἥλω κατὰ κράτος, εἰ μὴ τῷ βασιλεῖ δεομένῳ καὶ τὴν ἄνοιαν ὑμῶν παραιτουμένῳ συνεχώρησεν Οὐεσπασιανός. οὐκ ἐγὼ τοίνυν αἴτιος, ἀλλ' ὑμεῖς οἱ πολεμικὰ φρονήσαντες. [d] εἰ οὐ μέμνησθε ὅτι τοσαυτάκις ὑμῶν ἐγκρατὴς γενόμενος, οὐδένα διέφθειρα; στασιάζοντες δὲ ὑμεῖς πρὸς ἀλλήλους, οὐ διὰ τὴν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ Ῥωμαίους εὔνοιαν, διὰ δὲ τὴν ὑμετέραν αὐτῶν πονηρίαν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε τῶν πολιτῶν ἀπεκτείνατε, κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἐμοῦ πολιορκουμένου ἐν Ἰωταπάτοις ὑπὸ Ῥωμαίων. τί δ' οὐχὶ κατὰ τὴν τῶν Ἱεροσολύμων πολιορκίαν δισχίλιοι Τιβεριέων ἐξητάσθησαν, οἱ μὲν πεπτωκότες, οἱ δὲ ληφθέντες αἰχμάλωτοι; ἀλλὰ σὺ πολέμιος οὐ γεγονέναι φήσεις, ὅτι πρὸς βασιλέα τότ' ἔφυγες. καὶ τοῦτο δὲ διὰ [e] τὸν ἐξ ἐμοῦ φόβον φημί σε πεποιηκέναι. κἀγὼ μὴν πονηρὸς ὡς λέγεις. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀγρίππας, ὁ τὴν ψυχήν σοι συγχωρήσας ὑπὸ Οὐεσπασιανοῦ θανεῖν κατακριθέντι, ὁ τοσούτοις δωρησάμενος χρήμασιν, τίνος ἕνεκεν ὕστερον δὶς μὲν ἔδησε, τοσαυτάκις δὲ φυγεῖν τὴν πατρίδα προσέταξε; καὶ ἀποθανεῖν δὲ κελεύσας ἅπαξ, τῇ ἀδελφῇ Βερνίκῃ, πολλὰ δεηθείσῃ, τὴν σωτηρίαν ἐχωρίσατο; [f] καὶ μετὰ τοσαῦτα δὲ τὰ κακουργήματα τάξιν ἐπιστολῶν σοι

,, πιστεύ-

t Ἠπάτησάν με τείχεσιν] Ἠπάτησε *Vat.*

v Μέγα δυναμένου,] Μέγαλα *Voss.* Huds. Recte impressi, alludit enim Josephus ad primarios illos ministros Regios, qui in Oriente *Megistanes* dicebantur, sicut in hac Josephi Vita pluries docuit Clariss. *Spanhemius*, ut & aliis in locis, qui in Indice inspici possunt. Hav.

x Σκυθοπόλεως] Vid. suprà. Spanh.

y Ἥ τε πόλις, ὅ τε δῆμος] *Lugd. Bat.* πόλις ἦτε καὶ δῆμος, καὶ ο. ε. quomodo hæc Josephi esset sententia; *nam & civitas (scilicet munita) & incolæ eratis, & armorum vobis copia.* Hav.

z Ῥίψασθαι] Ῥίψαι τε τὰ ὅπλα καὶ παραστῆσαι *Voss.* ῥίψαι τε τὰ ὅπλα καὶ παραστῆναί τε τῷ *Vat.*

a Ὅτε δὴ οὐχ ἑκόντες,] Ὅτι δὴ *Vat.* & *Lugd. Bat.*

b Μετὰ πάσης] Μετὰ πολλῆς δυνάμεως *Vat.*

c Κατέθεσθε,] Ita lego. (ita & in ora Codicis mei emendarat *Coccejus*) κατεθέσθαι in *Editis.* καθέσθαι *Voss:* κατεθέσθαι *Gall.* & *Vat.*

d Εἰ οὐ μέμνησθε] Ἢ οὐ μέμνησθε *Voss.* seu *Lugd. Bat.*

e Τὸν ἐξ ἐμοῦ] Διὰ τοῦ ἐξ ἐμοῦ φόβου *Voss.*

f Καὶ μετὰ τοσαῦτα] Καὶ μετὰ τοσαῦτα δὲ σου κακ. *Voss.*

g Ταύ-

πιστεύσας. ὡς καὶ [g] ταύτας σὲ εὗρε [h] ῥᾳδιουργοῦντα, ἀπήλασεν τῆς ὄψεως. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐλέγχειν ἐπ' ἀκριβὲς ἐῶ. θαυμάζειν δ' ἔπεισί μοι τὴν σὴν ἀναίδειαν, ὅτι τολμᾷς λέγειν, ἁπάντων τῶν τὴν πραγματείαν ταύτην γεγραφότων αὐτὸς ἄμεινον ἐξηγγελκέναι, μήτε τὰ πραχθέντα κατὰ τὴν Γαλιλαίαν ἐπιστάμενος, ἦς γὰρ ἐν Βηρυτῷ τότε παρὰ βασιλεῖ, μήθ' ὅσα ἔπαθον Ῥωμαῖοι ἐπὶ τῆς Ἰωταπάτων πολιορκίας [i] ἢ ἔδρασαν ἡμᾶς παρακολουθήσας, μήθ' ὅσα κατ' ἐμαυτὸν ἔπραξα πολιορκούμενος δυνηθεὶς πυθέσθαι. πάντες γὰρ οἱ ἀπαγγείλαντες ἂν διεφθάρησαν ἐπὶ τῆς παρατάξεως ἐκείνης. ἀλλ' ἴσως τὰ [k] κατὰ Ἱεροσολυμιτῶν πραχθέντα μετὰ ἀκριβείας φήσεις συγγεγραφέναι. καὶ πῶς οἷόν τε, οὔτε γὰρ τῷ πολέμῳ παρέτυχες, οὔτε τὰ Καίσαρος ἀνέγνως ὑπομνήματα; μέγιστον δὲ τεκμήριον, τοῖς Καίσαρος ὑπομνήμασιν ἐναντίαν πεποίησαι τὴν γραφήν. εἰ δὲ θαρρεῖς ἄμεινον ἁπάντων συγγεγραφέναι, διὰ τί, ζώντων Οὐεσπασιανοῦ καὶ Τίτου τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ πολέμου γενομένων, καὶ [l] βασιλέως Ἀγρίππα περιόντος ἔτι καὶ τῶν ἐκ γένους αὐτοῦ πάντων, ἀνδρῶν τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας ἐπὶ πλεῖστον [m] ἡκόντων, [n] τὴν ἱστορίαν οὐκ ἔφερες εἰς μέσον; πρὸ γὰρ εἴκοσιν ἐτῶν εἶχες γεγραμμένην, καὶ παρ' εἰδότων ἔμελλες τῆς ἀκριβείας τὴν μαρτυρίαν ἀποφέρεσθαι. νῦν δ' ὅτε ἐκεῖνοι μὲν οὐκ ἔτι εἰσὶ μεθ' ἡμῶν, ἐλεγχθῆναι δ' οὐ νομίζεις, τεθάρρηκας. [o] οὐ μὴν ἐγώ σοι τὸν αὐτὸν τρόπον, περὶ τῆς ἐμαυτοῦ γραφῆς ἔδεισα. ἀλλ' [p] αὐτοῖς ἐπέδωκα τοῖς αὐτοκράτορσι τὰ βιβλία, μόνον οὐ τῶν ἔργων [q] ἤδη βλεπομένων. συνῄδειν γὰρ ἐμαυτῷ τετηρηκότι τὴν τῆς ἀληθείας παράδοσιν, ἐφ' ᾗ μαρτυρίας τεύξεσθαι προσδοκήσας οὐ διήμαρτον. καὶ ἄλλοις δὲ πολλοῖς [r] εὐθὺς ἐπέδωκα τὴν ἱστορίαν, ὧν ἔνιοι καὶ [s] παρελελυχήκεισαν πολέμῳ, καθάπερ βασιλεὺς Ἀγρίππας καί τινες αὐτοῦ τῶν συγγενῶν. ὁ μὲν [t] γὰρ αὐτοκράτωρ Τίτος οὕτως ἐκ μόνων αὐτῶν ἐβουλήθη τὴν γνῶσιν τοῖς ἀνθρώποις παραδοῦναι τῶν πράξεων, ὥστε χαράξας τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ τὰ βιβλία [v] δημοσιεύσεσθαι προσέταξεν. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀγρίππας, ἑξήκοντα δύο [x] γέγραφεν ἐπιστολάς, [y] τὴν τῆς ἀληθείας παράδοσιν μαρτυρῶν. [z] ὧν δὴ καὶ δύο ὑπέταξα, καὶ βουληθέντι σοι τὰ γεγραμμένα γνῶναι πάρεστιν ἐξ αὐτῶν. [a] ΒΑΣΙΛΕΥΣ [b] ΑΓΡΙΠΠΑΣ ΙΩΣΗΠΩ ΤΩ ΦΙΛΤΑΤΩ ΧΑΙΡΕΙΝ. Ἥδιστα διῆλθον τὴν βίβλον. καί μοι πολὺ ἐπιμελέστερον ἔδοξας τῶν ταῦτα συγγραψάντων ἠκριβωκέναι. πέμπε δέ μοι καὶ τὰς λοιπάς. ἔρρωσο φίλτατε." „ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΓΡΙΠΠΑΣ ΙΩΣΗΠΩ ΤΩ ΦΙΛΤΑΤΩ ΧΑΙΡΕΙΝ. Ἐξ ὧν ἔγραψας, οὐδὲ μιᾶς ἔοικας χρῄζειν διδασκαλίας ὑπὲρ τοῦ μαθεῖν ἡμᾶς

ut comperit hîc quoque te mala fide rem agere, à conspectu suo te abegit. Sed in hæc diligentius inquirere eaque redarguere desino. Cæterum mihi subit mirari impudentiam tuam, qui ausus sis dicere, te omnibus qui harum rerum historiam literis mandarunt, melius eas scriptis tuis enarrasse, cum nec ea resciveris quæ per Galilæam gesta sunt, (tunc enim Beryti eras apud regem) nec eorum, quæ Romani passi sunt Jotapatorum obsidione, nosve pati fecerunt, notitiam assequutus fueris; nec res à me gestas dum obsiderer discere potueris. nam omnes qui ista narrando erant acierum conflictu illic perierunt. Sed forte dices, te accurate omnia perscripsisse, quæ gesta erant contra Hierosolymitas. Et quî potuisti, cum nec ei bello interfueris, nec Cæsaris commentarios legeris? maximoque est indicio, quòd scripseris contra quam Cæsar in commentariis. Quod si confidis te *cæteris* omnibus in scribendo præstitisse, cur non, dum viverent Vespasianus ac Titus, quorum imperatorum auspiciis confectum erat bellum, & dum Agrippa rex superstes esset, cognatique ejus, viri Græcarum literarum peritissimi, historiam tuam in lucem edidisti? eam utique ante viginti annos scriptis consignatam habebas: & poteras ab iis, quibus omnia explorata erant, accuratæ diligentiæ testimonium retulisse. Nunc vero quando illi quidem nobiscum esse desierunt, teque redargui non posse arbitraris, ausus es librum edere. At non ego de meis libris perinde ac tu sum veritus: sed ipsis imperatoribus eos obtuli, cum res gestæ pæne adhuc ante omnium oculos versarentur. quippe conscius eram mihi servatæ ubicunque veritatis. Ac proinde cum testimonium illorum speravissem, non sum exspectatione mea frustratus. Quinetiam cum pluribus aliis historiam meam communicavi, quorum nonnulli bello interfuerant: inter quos fuit rex Agrippa, & quidam ex ejus propinquis. Nam Titus quidem imperator ex iis solis rerum gestarum notitiam hominibus tradi tantopere voluit, ut manu sua * subscriptos publicari præceperit: rex vero Agrippa duas & sexaginta scripsit epistolas, quibus veritatem à me traditam esse testatur. Ex quibus sane duas etiam subjeci; & tibi, si volueris, inde licet ea cognoscere quæ scripta erant." REX AGRIPPA JOSEPHO CHARISSIMO S. Libenter admodum perlegi librum *tuum*. Et mihi visus es diligenter magis & accurate quam alii, qui de iisdem rebus scripserunt, narrationem contexuisse. Fac autem mihi mittas quod reliquum est *illius*. Vale charissime." „REX AGRIPPA JOSEPHO CHARISSIMO S. Ex iis quæ scripsisti nihil desiderare videris quod aliquis te edoceat, ut nos res omnes quæ gestæ fuerint ab ini-

Justum ignorantiæ arguit Josephus.

Justus, non nisi cum defuncti essent Vespasianus & Titus, historiam suam edidit.

Testimonia præclara de Josephi historia.

Agrippæ literæ.

Altera Agrippæ litera.

g Ταύτας σὲ] Ita *Gall.* & *Voss.* ταῦτα σε in *Editis.* Est qui ταύταις malit.

h Ῥᾳδιουργοῦντα,] *Lugd. Bat.* ῥᾳδιουργόν. HAV.

i Ἢ ἔδρασαν ἡμᾶς] Fuit cum locum *hunc* mendi suspectum haberem: ac proinde verba nonnulla uncis includendo ita eum restitutum ibam, ἢ ἔδρασαν [ἐκείνοις ἐφ'] ἡμᾶς [μὴ] παρακολουθήσας.

k Κατὰ Ἱεροσολυμιτῶν] Κατὰ τὴν Ἱεροσολυμιτῶν *Voss.*

l Βασιλέως Ἀγρίππα περιόντος] Vide eadem notata ad initium Vitæ. SPANH.

m Ἡκόντων,] *Gen.* ἱκόντων.

n Τὴν ἱστορίαν] Superius in hoc libello §. 9. ejusdem Justi laudes habes & vituperium. SPANH.

o Οὐ μὴν — βλεπομένων] Citantur hæc ab Eusebio H. Eccl. l. 3. c. 10. p. 86. B. SPANH.

p Αὐτοῖς] Libros suos Belli Judaici tradidit Josephus Vespasiano ac Tito; idem adv. Apion. lib. 1. c. 9. SPANH.

q Ἤδη βλεπομένων.] Ita ex *Eusebio* in *Hist. Eccl.* lib. 3. cap. 10. & *Nicephoro Callisto* in *Hist. Eccl.* l. 2. c. 18. ἔτι in *Josephi* libris.

r Εὐθὺς ἐπέδωκα τὴν ἱστορίαν,] Vocem εὐθὺς non agnoscunt *Euseb.* & *Niceph.*

s Παρελελυχήκεισαν πολέμῳ,] Ita *Euseb.* & *Niceph.* παραλελύχεισαν in *Josephi* libris.

t Γὰρ αὐτοκράτωρ Τίτος] Illud γὰρ inserui, fretus auctoritate *Eusebii*, *Nicephori*. & *Cod. Voss.*

v Δημοσιεύσεσθαι] Ita lego cum *Nicephoro* & melioribus *Eusebii* Codd. δημοσιεῦσαι in *Josephi* libris.

x Γέγραφεν ἐπιστολάς,] Ἔγραψεν *Euseb.* & *Niceph.*

y Τὴν τῆς ἀληθείας] Τῇ τῆς ἀληθείας παραδόσει μαρτυρῶν *Euseb.* & *Niceph.* utramque lectionem ferri posse docet *Suidas* voce μαρτυρῶ.

z Ὧν δὴ] Ἐξ ὧν καὶ δύο *Euseb.* ἀφ' ὧν καὶ δύο *Niceph.*

a ΒΑΣΙΛΕΥΣ] Vid. adv. Apion. lib. 1. §. 9. SPANH.

b ΑΓΡΙΠΠΑΣ ΙΩΣΗΠΩ ΤΩ ΦΙΛΤΑΤΩ ΧΑΙΡΕΙΝ.] De hoc Agrippa, eum ad annum Trajani III. vitam produxisse ait Justus Tiberiensis, apud Photium. SPANH.

* Alii volunt, *descriptos*. quod *Joanni Lango* in *Nicephorum* non improbabile videtur, cum *Titus*, teste *Suetonio*, scribendi velocitate vel amanuenses suos superaverit.

„ initio perspectas habeamus. tamen cum me conveneris, ipse faciam ut auditione aliquam multa accipias quæ *forsan* ignorasti. " Mihi autem, historia absoluta, Agrippa, non adulatione utens, hoc enim ei non conveniebat, neque ut tu dices, dissimulatione, nam plurimum aberat ab ista ingenii malignitate, sed, quemadmodum *ii* omnes qui historias legunt, de veritate ejus testimonium perhibebat. " Et hæc quidem quæ ad Justum spectant, * quocum necessario instituenda erat comparatio, hactenus dicta sunto.

Redit unde digressus est Josephus.

66. Ego vero cum res Tiberiadis curassem & amicorum concilium coëgissem, deliberabam quid de Joanne faciendum esset. Et Galilæis quidem omnibus placuit, ut, cum eos armis instruxissem, in Joannem impetum facerem, deque eo tanquam seditionis totius auctore pœnas sumerem. At mihi displicebat illorum sententia, cui constitutum erat sine cæde tumultus componere. Quamobrem eos adhortatus sum ad curam omnem adhibendam, ut eorum qui cum Joanne erant nomina ediscerent. Quod cum illi fecissent, comperto mihi qui viri essent, edictum proposui, quo fidem dextramque me illis porrigere dicebam, qui à Joanne starent, modo resipiscerent: atque viginti dierum spatium *ad cogitandum* eis præscripsi, qui suis rebus vellent consulere. Porro minitabar, nisi arma projicerent, me ignem illorum domibus subjecturum esse, bonaque illorum publicaturum. His illi auditis, & non mediocri timore perculsi, Joannem quidem relinquunt, armisque projectis ad me veniebant, numero circiter quatuor *hominum* millia. Soli vero apud Joannem manserunt cives ipsius, & peregrini quidam è Tyriorum metropoli, plus minus mille & quingenti. Joannes quidem, ita meo unius stratagemate superatus, deinceps in patria præ metu se continuit.

Edictum de iis qui Joanni se adjunxerant.

Quo factum est ut quatuor hominum millia à Joanne deficerent ad Josephum.

67. Sub idem autem tempus Sepphoritæ sumptis animis ad arma provolant, freti firmitate mœnium, & quod me viderent aliis rebus distineri. Itaque mittunt ad Cestium Gallum, (erat autem is tum Syriæ præses) rogantes ut aut ipse ocyus veniret in suam fidem illorum civitatem accepturus, aut saltem eò mitteret militum præsidium. Gallus vero se quidem venturum esse promittebat; sed de tempore nihil constituit. Et ego, cum ista accepissem, assumptis mecum militibus meis & in Sepphoritas facta impressione, vi illorum urbem expugnabam. Galilæi vero, hac occasione arrepta, ratique sibi adesse odii sui satiandi tempus (isti enim civitati infesti erant infensique) incitati ferebantur *in eam*, quasi cives omnes advenasque ad internecionem usque deleturi. Itaque cum excursionem fecissent, ædes illorum, quas *incolis* vacuas deprehendebant, igne cremarunt. nam homines præ metu in arcem confugiebant. Diripiebant autem omnia, nec ullum vastationi modum adhibebant adversus populares suos. Ista cum ego animadvertissem, vehementer dolebam, illisque imperabam ut desinerent, nefas esse suggerens ita tractare ejusdem tribus homines. Postquam vero neque obsecranti neque imperanti morem gererent, (nam admonitionibus prævalebat odii magnitudo) amicorum qui circa me erant fidissimos jussi rumorem spargere, Romanos cum magna militum manu irruptionem fecisse in alteram urbis partem. Hæc autem eò faciebam, ut fama

Sepphoris expugnata.

Sepphoris direpta.

„ [c] ὅλους ἀρχῆθεν. ὅτ' ἂν μέντοι συντύχῃς μοι, καὶ αὐτός σε πολλὰ κατηχήσω τῶν ἀγνοουμένων." ἐμοὶ δὲ, ἀπαρτιαθείσης τῆς ἱστορίας, [d] Ἀγρίππας, οὐ κολακεύων, οὐδὲ γὰρ ἐπέβαλλεν αὐτῷ, οὐδὲ εἰρωνευόμενος ὡς σὺ φήσεις, πόῤῥω γὰρ ἦν ἐκεῖνος τοιαύτης κακοηθείας, ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν ἐμαρτύρει, καθάπερ πάντες οἱ ταῖς ἱστορίαις [e] ἐντυγχάνοντες." ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς τὸν Ἰοῦστον, ἀναγκαίαν λαβόντα τὴν [f] παράθεσιν, μέχρι τούτων λελέχθω.

ξϛ'. Διοικήσας δ' ἐγὼ τὰ κατὰ τὴν Τιβεριάδα, καὶ καθίσας τῶν φίλων συνέδριον, ἐβουλευόμην περὶ τῶν πρὸς Ἰωάννην πραχθησομένων. ἐδόκει μὲν οὖν πᾶσι τοῖς Γαλιλαίοις ὁπλίσαντα πάντας ἀπελθεῖν ἐπὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ λαβεῖν παρ' αὐτοῦ δίκας ὡς πάσης τῆς στάσεως αἰτίου γεγονότος. οὐκ ἠρεσκόμην δ' ἐγὼ ταῖς γνώμαις αὐτῶν, προαίρεσιν ἔχων τὰς ταραχὰς χωρὶς φόνου καταστέλλειν. ὅθεν δὴ παρῄνεσα πᾶσαν εἰσενέγκασθαι πρόνοιαν ὑπὲρ τοῦ γνῶναι τὰ ὀνόματα τῶν [g] ὑπὸ τὸν Ἰωάννην ὄντων. ποιησάντων δὲ ἐκείνων, γνοὺς ἐγὼ τοὺς ἀνθρώπους οἵ τινες ἦσαν, ἐξέθηκα πρόγραμμα, διὰ τούτου πίστιν καὶ δεξιὰν προτείνων τοῖς μετὰ Ἰωάννου θελήσασι λαβεῖν μετάνοιαν, καὶ ἡμερῶν εἴκοσι χρόνον προέτεινα τοῖς βουλεύσασθαι θέλουσι περὶ τῶν ἑαυτοῖς συμφερόντων. ἠπείλουν δὲ, εἰ μὴ ῥίψωσιν τὰ ὅπλα, καταπρήσειν αὐτῶν τὰς οἰκήσεις καὶ δημοσιώσειν τὰς οὐσίας. ταῦτα δὲ ἀκούσαντες οἱ ἄνθρωποι, καὶ ταραχθέντες οὔ τι μετρίως, καταλείπουσι μὲν τὸν Ἰωάννην. τὰ δ' ὅπλα ῥίψαντες ἧκον πρός με τετρακισχίλιοι τὸν ἀριθμόν. μόνοι δὲ τῷ Ἰωάννῃ παρέμειναν οἱ [h] πολῖται, καὶ ξένοι τινὲς ἐκ τῆς Τυρίων μητροπόλεως ὡς χίλιοι καὶ πεντακόσιοι. Ἰωάννης μὲν, οὕτω καταστρατηγηθεὶς ὑπ' ἐμοῦ, τὸ λοιπὸν ἐν τῇ πατρίδι περίφοβος ἔμεινεν.

ξζ'. Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν καιρὸν Σεπφωρῖται, θαῤῥήσαντες ἀναλαμβάνουσιν ὅπλα, πεποιθότες τῇ τε τῶν τειχῶν ὀχυρότητι καὶ τῷ πρὸς ἑτέροις ὄντα με ὁρᾶν. πέμπουσι δὴ πρὸς Κέστιον Γάλλον, Συρίας δ' ἦν οὗτος ἡγεμὼν, παρακαλοῦντες ἢ αὐτὸν ἥκειν θᾶττον παραληψόμενον αὐτῶν τὴν πόλιν, ἢ πέμψαι τοὺς φρουρήσοντας. ὁ δὲ Γάλλος, ἐλεύσεσθαι μὲν ὑπέσχετο. πότε δὲ οὐ διεσάφησεν. κἀγὼ ταῦτα πυθόμενος, ἀναλαβὼν τοὺς σὺν ἐμοὶ στρατιώτας, καὶ ὁρμήσας ἐπὶ τοὺς Σεπφωρίτας, εἷλον αὐτῶν τὴν πόλιν κατὰ κράτος. λαβόμενοι δ' ἀφορμῆς οἱ Γαλιλαῖοι, καὶ παρεῖναι τοῦ μίσους τὸν καιρὸν οἰηθέντες, εἶχον γὰρ ἀπεχθῶς καὶ πρὸς ταύτην τὴν πόλιν, ὥρμησαν ὡς [i] ἄρδην ἀφανίσοντες πάντας σὺν τοῖς ἐποίκοις. εἰσδραμόντες οὖν ἐνεπίμπρησαν αὐτῶν τὰς οἰκίας, ἐρήμους καταλαμβάνοντες. οἱ γὰρ ἄνθρωποι δείσαντες εἰς τὴν ἀκρόπολιν συνέφυγον. διήρπαζον δὲ πάντα, καὶ τρόπον οὐδένα πορθήσεως κατὰ τῶν ὁμοφύλων παρελίμπανον. ταῦτ' ἐγὼ θεασάμενος, σφόδρα διετέθην ἀνιαρῶς, καὶ [k] παύεσθαι προσέταττον αὐτοῖς, ὑπομιμνήσκων ὅτι τοιαῦτα δρᾶν ὁμοφύλους οὐκ ἔστιν ὅσιον. ἐπεὶ δ' οὔτε παρακαλοῦντος, οὔτε προστάσσοντος ἤκουον, ἐνίκα δὲ τὸ μῖσος τὰς παραινέσεις, τοὺς πιστοτάτους τῶν περὶ ἐμὲ φίλων ἐκέλευσα διαδοῦναι λόγους, ὡς Ῥωμαίων μετὰ μεγάλης δυνάμεως κατὰ τὸ ἕτερον μέρος [l] τῆς πόλεως εἰσβεβληκότων. ταῦτα δ' ἐποίουν ὑπὲρ τοῦ τῆς φήμης ἐμπεσούσης

c Ολους ἀρχῆθεν.] Οδοὺς *Vat.* & *Gall.* Forsan ὅλως.
d Αγρίππας,] Antea erat ἀλήθειαν, nullo plane sensu. Fuit cum ἀληθείᾳ (ut in *Lugd. Bat.*) reponerem, aut ἐπεμαρτύρει. Sed postea assensus sum Cl. *Ant. Hallo*, qui Αγρίππα maluit.
e Εντυγχάνοντες.] Εντυχόντες *Gall.*
f Παράθεσιν,] Παρέκβασιν *Voss.* & *Gall.*
g Υπὸ τὸν Ιωάννην ὄντων.] Υπὸ τῷ Ιωάννῃ *Voss.*
h Πολῖται,] Hoc loco *Lugd. Bat.* jam habet ὁπλῖται, quasi diceret armigeros & satellites tantum cum illo mansisse, quod non probo, civibus enim illi peregrini ex Tyro opponuntur. HAV.
i Αρδην ἀφανίσοντες] Αρδην ἀφανίσαι §. 68. infr. SPANH.
k Παύεσθαι προσέταττον] Παύσασθαι *Vat.*
l Τῆς πόλεως] Illa τῆς πόλεως adjecta esse volui è *MSS. Vat.* & *Voss.*
* *Vel*, quæ hic loci apponere necesse habui.

Mir

σούσης ἐπισχεῖν [m] μὲν τῶν Γαλιλαίων τὰς ὁρμὰς, διασῶσαι δὲ τὴν τῶν Σεπφωριτῶν πόλιν. καὶ τέλος προυχώρησε τὸ στρατήγημα. τῆς γὰρ ἀγγελίας ἀκούσαντες, ἐφοβήθησαν ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ καταλιπόντες τὰς ἁρπαγὰς [n] ἔφυγον. μάλιστα δὲ, ἐπεὶ κἀμὲ τὸν στρατηγὸν ἑώρων ταῦτα ποιοῦντα. πρὸς γὰρ τὸ πιστὸν τῆς φήμης, ἐσκηπτόμην ὁμοίως αὐτοῖς διατίθεσθαι. Σεπφωρῖται δὲ παρ᾽ ἐλπίδα τὴν ἑαυτῶν, ὑπὸ τοῦ ἐμοῦ σοφίσματος ἐσώθησαν.

ξη'. Καὶ Τιβεριὰς δὲ [o] παρ᾽ ὀλίγον διηρπάσθη ὑπὸ Γαλιλαίων, τοιαύτης αἰτίας ὑποπεσούσης. τῶν ἐκ τῆς βουλῆς οἱ πρῶτοι γράφουσι πρὸς τὸν βασιλέα, παρακαλοῦντες ἀφικέσθαι πρὸς αὐτοὺς παραληψόμενον τὴν πόλιν. ὑπέσχετο βασιλεὺς ἔρχεσθαι, καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἀντιγράφει, καὶ τῶν περὶ τὸν κοιτῶνά τινι, Κρίσπῳ μὲν τοὔνομα, τὸ δὲ γένος Ἰουδαίῳ, δίδωσι πρὸς τοὺς Τιβεριεῖς φέρειν. τοῦτον κομίσαντα γράμματα γνωρίσαντες οἱ Γαλιλαῖοι, καὶ συλλαβόντες [p] ἄγουσιν ἐπ᾽ ἐμέ. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος, ὡς ἤκουσε, παροξυνθὲν, ἐφ᾽ ὅπλα τρέπεται. συναχθέντες δὲ πολλοὶ [q] πανταχόθεν κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν, ἧκον εἰς [r] Ἀσωχὶν πόλιν, ἔνθα δὲ τὴν κατάλυσιν ἐποιούμην, καταβοήσεις τε σφόδρα ἐποιοῦντο, προδότιν ἀποκαλοῦντες τὴν Τιβεριάδα καὶ βασιλέως φίλην. ἐπιτρέπειν τε ἠξίουν αὐτοῖς καταβᾶσιν [s] ἄρδην ἀφανίσαι. καὶ [t] γὰρ πρὸς τοὺς Τιβεριεῖς [v] ἔσχον ἀπεχθῶς, ὡς πρὸς τοὺς Σεπφωρίτας.

ξθ'. Ἐγὼ δὲ ἀκούσας ἠπόρουν, τίνα τρόπον ἐξαρπάσω τὴν Τιβεριάδα τῆς Γαλιλαίων ὀργῆς [x] ἐπ᾽ αὐτούς. ἀρνήσασθαι γὰρ οὐκ ἐδυνάμην, μὴ [y] γεγραφέναι τοὺς Τιβεριεῖς καλοῦντας τὸν βασιλέα, ἤλεγχον γὰρ αἱ παρ᾽ ἐκείνου πρὸς αὐτοὺς ἀντιγραφαὶ τὴν ἀλήθειαν. σύννους οὖν πολλὴν ὥραν γενόμενος, „ ὅτι μὲν ἠδικήκασιν, „ εἶπον, Τιβεριεῖς, [z] οἶδα κἀγώ· τὴν πόλιν δὲ αὐ„ τῶν ὑμᾶς οὐ κωλύσω διαρπάσαι. δεῖ δ᾽ ὅμως „ καὶ μετὰ κρίσεως τὰ τηλικαῦτα πράττειν. οὐ γὰρ „ μόνοι Τιβεριεῖς προδόται τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν γεγό„ νασιν, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ τῶν ἐν Γαλιλαίᾳ δοκι„ μωτάτων. προσμείνατε δὲ μέχρι τοὺς αἰτίους ἀκρι„ βῶς ἐκμάθω, καὶ τότε πάντας ὑποχειρίους ἕξετε, „ καὶ ὅσους ἰδίᾳ ἐπάξαι δυνήσεσθε [a] αὐτῶν." καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔπεισα τὸ πλῆθος, καὶ παυσάμενοι τῆς ὀργῆς διελύθησαν. τὸν παρὰ βασιλέως δὲ πεμφθέντα δῆσαι κελεύσας, [b] μετ᾽ οὐ πολλὰς ἡμέρας ἐπί τινα τῶν ἐμαυτοῦ χρειῶν ἐπείγουσαν σκηψάμενος ἐκδημεῖν τῆς βασιλείας, καλέσας τὸν Κρίσπον λάθρα, προσέταξα μεθύσαι τὸν στρατιώτην φύλακα, καὶ φυγεῖν [c] πρὸς βασιλέα. Τιβεριὰς δὲ μέλλουσα δεύτερον ἀφανίζεσθαι, στρατηγίᾳ τῇ ἐμῇ καὶ προνοίᾳ τῇ περὶ αὐτῆς ὀξὺν οὕτως κίνδυνον διέφυγεν.

ο'. Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν καιρὸν Ἰοῦστος ὁ Πιστοῦ παῖς λαθὼν ἐμὲ διαδιδράσκει πρὸς τὸν βασιλέα. τὴν αἰτίαν δὲ, δι᾽ ἣν τοῦτο ἔπραξεν, ἀφηγήσομαι. λαβόντος ἀρχὴν Ἰουδαίοις τοῦ πρὸς Ῥωμαίους πολέμου, Τιβεριεῖς διεγνώκεισαν ὑπακούειν βασιλεῖ καὶ Ῥωμαίων μὴ ἀφίστασθαι. πείθει δ᾽ αὐτοὺς Ἰοῦστος ἐφ᾽ ὅπλα χωρῆσαι, νεωτέρων αὐτὸς ἐφιέμενος πραγμάτων, καὶ δι᾽ ἐλπίδος ἔχων ἄρξειν Γαλιλαίων τε καὶ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος. οὐ μὴν τῶν προσδοκηθέντων ἐπέτυχεν. Γαλιλαῖοί τε γὰρ,

ejus rei percrebeſcente Galilæorum quidem impetus reprimeretur, ſervareturque Sepphoritarum civitas. Tandemque *mihi* bene ſucceſſit hoc ſtratagema. Audito enim ejuſmodi nuncio ſibiipſis timuerunt; relictiſque à tergo quæ rapta ceperant, fugæ ſe mandarunt; præſertim cum me ducem *ſuum* eadem facere viderent. nam ad fidem rumori faciendam, ſimulabam me ſimiliter ac illos periculo terreri. Sepphoritæ autem præter omnium ſuorum ſpem hoc meo commento ſalutem conſequuti ſunt.

Joſephi ſtratagema in gratiam Sepphoritarum.

68. Sed & Tiberias parum abfuit quin à Galilæis diriperetur, ex hujuſmodi cauſa. Senatus ejus primores ſcribunt ad regem, rogantes ut ad eos veniret urbemque ſub imperium ſuum acciperet. Rex ſe venturum promittebat, illiſque reſcripſit; & literas ad Tiberienſes perferendas cuidam eorum dedit, qui ei à cubiculo erant, Criſpo quidem nomine, genere vero Judæo. Galilæi hunc qui literas deferebat, *à ſuis* agnitum comprehenſumque, ad me ducunt: plebs autem omnis hac re audita, valde exaſperata erat, & ad arma procurrebat. cumque multi poſtridie ejus diei undique congregati eſſent, ad urbem Aſochin, in qua *tum* diverſabar, *confeſtim* veniebant; & vehementer vociferabant, Tiberiada proditricem appellantes regiſque amicam: poſtulabantque ut permitterem eos, deſcenſu illic facto, eam funditus evertere *ſoloque æquare*. Tiberienſibus quippe æque infenſi erant ac Sepphoritis.

Tiberias in periculo direptionis.

69. Ego vero, iſtis auditis, mecum dubitabam, quo modo Tiberiadem iratis Galilæis eriperem. nam inficiari non potueram, Tiberienſes literis regem ad ſe, *deditionem facturos*, acciviſſe: nam literæ, ab illo ad eos reſcriptæ, rei veritatem arguebant. Itaque cum diu tacitus mecum cogitaſſem, tandem reſpondebam, „ Tiberienſes quidem inique „ egiſſe & ipſe novi; nec per me ſtabit quo mi„ nus urbem eorum diripiatis. veruntamen ejuſ„ modi quid non niſi adhibito judicio admitten„ dum. non enim ſoli Tiberienſes libertatem no„ ſtram prodiderunt: ſed & multi eorum qui in „ Galilæa fidei ſpectatiſſimæ habentur. Quare ma„ nete tantiſper, dum exactius edidicero quinam „ fuerint proditionis auctores: & tunc *eos* omnes „ in poteſtate veſtra habebitis, & quotquot eorum „ vos ſinguli *reos* adducere poteſtis." Atque hæc loquutus perſuaſi multitudini: moxque, ubi ira reſederat, domum quiſque ſuam diſceſſerunt. Cum autem eum qui à rege miſſus erat vinciri juſſiſſem, non ita multis poſt diebus cum ſimulaſſem me neceſſe habere è regno abire ad aliquid negotii conficiendum, Criſpo ad me clam accito, juſſi ut militem cuſtodem *ſuum* inebriaret, atque ita ad regem fugeret. Jam vero cum in extremo excidii diſcrimine iterum conſtituta eſſet Tiberias, mea ſolertia, qua ei providebam, periculum brevi adeundum hoc modo effugit.

Joſephus Tiberienſium ſaluti conſulit.

Tiberias omni periculo liberata.

70. Sub idem tempus Juſtus Piſti filius, me inſcio, ad regem perfugit. Cauſam autem, cur ita fecerit, *paucis* exponam. Cum primum ortum eſſet bellum, quod Judæi contra Romanos geſſerunt, Tiberienſes decreverant regi parere & à Romanis neutiquam deſciſcere. Juſtus vero ſuadet eos arma capere, quod & ipſe novis rebus ſtuderet, ſperaretque imperium adipiſci Galilæorum patriæque ſuæ. non tamen voti compos factus eſt. Nam & Galilæi Tibe-

Juſtus ad regem fugit.

m Μὲν τῶν Γαλιλαίων] Ita lego propter δὲ ſequens. μὲ in *libris.*

n Ἔφυγον.] Mallem συνέφυγον.

o Παρ᾽ ὀλίγον διηρπάσθη] Παρὰ λόγον ἀνηρπάσθη *Voſſ.*

p Ἄγουσιν ἐπ᾽ ἐμέ.] Ἤγαγον *Vat.*

q Πανταχόθεν] Πολλαχόθεν *Vat.*

r Ἀσωχὶν πόλιν,] Vid. ſupr. §. 41. SPANH.

s Ἄρδην ἀφανίσαι.] Conf. §. 67. ſup. SPANH.

t Γὰρ πρὸς τοὺς Τιβεριεῖς] Illud γὰρ è *Cod. Voſſ.*

v Ἔσχον ἀπεχθῶς,] Εἶχον *Voſſ.*

x Ἐπ᾽ αὐτούς.] Notanda conſtructio horum cum τὴν Τιβεριάδα. REL.

y Γεγραφέναι] Γεγραφηκέναι *Vat.*

z Οἶδα κἀγώ.] Ita *Voſſ.* εἶδα in *reliquis.*

a Αὐτῶν.] Vocem αὐτῶν non agnoſcunt *Voſſ.* & *Vat.*

b Μετ᾽ οὐ] *Lugd. Bat.* μετὰ. HAV.

c Πρὸς βασιλέα.] Poſt βασιλέα habemus in *Cod. Voſſ.* & *Vat.* μὴ γὰρ διωχθήσεσθαι. καὶ ὁ μὲν ταῖς ὑποθήκαις πεισθεὶς διέφυγε.

Tiberiensibus infensi, ex ira quam conceperant ob ea quæ ante bellum *susceptum* ab eo passi fuerant, Justum pro duce habere non ferebant. Quin & ego, cui commissa erat præfectura Galilææ à communi Hierosolymorum, sæpe numero adeo ira accensus eram, ut parum abfuerim à Justo occidendo, quod malitiam ejus perpeti nequiverim. Ille igitur veritus, ne ira *mea* aliquando in cædem prorumperet, ad regem misit, fore ratus ut apud illum & melius & tutius habitaret.

Sepphoritæ statuunt sese dedere Cestio Gallo.

71. Sepphoritæ autem, præter opinionem è primo periculo elapsi, ad Cestium Gallum miserunt, rogantes ut ad eos ocyus veniret, urbem in fidem suam accepturus, aut militum manum expediret, quæ hostium incursiones reprimeret. Tandemque persuaserunt Gallo de integro ad eos mittere copias aliquammultas pedestres equestresque: quas, cum venissent, noctu *in urbem* receperunt. Cum autem regio finitima à militibus Romanis vexaretur, ipse, assumptis qui mecum erant militibus, Garesimen veniebam. ubi, castris positis valloque circumdatis, cum abessem à Sepphori viginti stadiorum intervallo, nocte copiis urbi admotis mœnibus successi: cumque per scalas magnam militum vim ea scandere fecissem, maximam urbis partem in meam potestatem redigebam. Non multo autem post propter locorum ignorantiam necessitate coacti regressi sumus, occisis duodecim quidem Romanorum peditibus, duobus vero equitibus, & Sepphoritarum nonnullis: uno tantum è nostris desiderato. Aliquanto autem post prælio in planitie cum equitibus conserto, cum diu pericula fortiter adiissemus, *tandem* victi sumus. Nam cum circumventus essem à Romanis, qui mecum erant præ metu terga vertebant. Ex illa vero acie cadit unus eorum quibus credita erat corporis mei custodia, Justus nomine, quique apud regem aliquando eundem locum tenuerat. Per idem autem tempus à rege veniebant copiæ equestres pedestresque, & Sylla qui dux eis præerat, satellitum *regiorum* præfectus. Hic igitur, cum ad stadia quinque à Juliade castra posuisset, custodias præfecit viis, uni ad Cana ducenti, alteri ad castellum Gamala, ut omni à Galilæis commeatu incolas excluderet.

Josephus, cum Sepphorin fere cepisset, re infecta discedit.

Sylla cum copiis adversus Josephum missus.

72. Ista quam primum ego acceperam, duo militum millia eò mitto, & qui dux illis esset Jeremiam. Illi vero, positis prope Jordanem amnem castris stadii intervallo à Juliade, ad nullam nisi velitarem pugnam venerunt, donec ipse ad eos me conferebam cum tribus militum millibus. Sequenti vero die cum insidias in valle quadam collocassem, haud ita procul ab illorum castris, regios ad pugnam provocabam, admonitis qui mecum erant militibus, tantisper terga ut obverterent, quoad hostes ad progrediendum elicerent: id quod factum erat. Nam Sylla, ratus nostros fugam non simulatam capessere, egressus sese ad nos persequendum expediebat. A tergo autem ipsum occupant qui ex insidiis *surgebant*, & *cæteros* omnes valde perturbarunt. Ego vero è vestigio celeriter conversus cum meis omnibus regiis obviam processi, & in fugam compuli. Atque prælium mihi ea die ex animi sententia successisset, nisi fors quædam mihi obstitisset. Equus

Syllam regiosque fugat Josephus.

ἐχθρῶς ἔχοντες πρὸς τοὺς Τιβεριεῖς, [d] διὰ μῆνιν ὧν ὑπ' αὐτοῦ πρὸ τοῦ πολέμου ἐπεπόνθεισαν, οὐκ ἠνείχοντο στρατηγοῦντος αὐτῶν Ἰούστου. κἀγὼ δὲ τὴν προστασίαν τῆς Γαλιλαίας πιστευθεὶς ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, πολλάκις εἰς τοσαύτην ἧκον ὀργὴν, ὡς ὀλίγου δεῖν ἀποκτεῖναι τὸν Ἰοῦστον, φέρειν αὐτοῦ τὴν μοχθηρίαν οὐ δυνάμενος. δείσας οὖν ἐκεῖνος, μὴ καὶ λάβῃ τέλος ἅπαξ ὁ θυμὸς, [e] ἔπεμψε πρὸς βασιλέα, κρεῖσσον καὶ ἀσφαλέστερον οἰκήσειν παρ' ἐκείνῳ νομίζων.

οα'. Σεπφωρῖται δὲ, παραδόξως τὸν πρῶτον κίνδυνον διαφυγόντες, πρὸς Κέστιον Γάλλον ἔπεμψαν, καὶ ἥκειν παρεκάλουν ὡς αὐτοὺς θᾶττον παραληψόμενον τὴν πόλιν, ἢ πέμπειν δύναμιν τὴν ἀνακόψουσαν τὰς ἐπ' αὐτοὺς τῶν πολεμίων ἐπιδρομάς. καὶ τέλος ἔπεισαν τὸν Γάλλον πέμψαι δύναμιν αὐτοῖς ἱππικήν τε καὶ πεζικὴν πάλιν συχνὴν, ἣν ἐλθοῦσαν νυκτὸς εἰσεδέξαντο. κακουμένης δὲ ὑπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς τῆς πέριξ χώρας, ἀναλαβὼν ἐγὼ τοὺς περὶ ἐμὲ στρατιώτας, ἧκον [f] εἰς Γαρεισίμην. ἔνθα βαλλόμενος χάρακα πόρρω τῆς Σεπφωριτῶν πόλεως ἀπέχων σταδίων εἴκοσι νυκτὸς ἐπ' αὐτὴν προσέμιξα, καὶ τοῖς τείχεσιν προσέβαλλον. καὶ διὰ κλιμάκων [g] ἐμβήσας συχνοὺς τῶν στρατιωτῶν, ἐγκρατὴς τοῦ πλείστου τῆς πόλεως μέρους ἐγενόμην. μετ' οὐ πολὺ δὲ διὰ τὴν τῶν τόπων ἄγνοιαν ἀναγκασθέντες [h] ἀνεχωρήσαμεν, ἀνελόντες μὲν δύο καὶ δέκα Ῥωμαίων πεζοὺς, [i] δύο δὲ ἱππεῖς, ὀλίγους δὲ Σεπφωριτῶν, αὐτοὶ δὲ ἕνα μόνον ἀπεβάλομεν. γενομένης δὲ ὕστερον ἡμῖν κατὰ τὸ πεδίον μάχης πρὸς τοὺς ἱππεῖς, μέχρι πολλοῦ καρτερῶς διακινδυνεύσαντες ἡττήθημεν. περιελθόντων γάρ με τῶν Ῥωμαίων, οἱ μετ' ἐμοῦ δείσαντες ἔφυγον εἰς τοὐπίσω. πίπτει δὲ τῆς παρατάξεως ἐκείνης εἷς τῶν πεπιστευμένων τὴν τοῦ σώματός μου φυλακὴν, Ἰοῦστος τοὔνομα, καὶ παρὰ βασιλεῖ ποτε τὴν αὐτὴν τάξιν ἐσχηκώς. κατὰ τοῦτον δὲ τὸν καιρὸν ἡ παρὰ βασιλέως δύναμις ἧκεν ἱππική τε καὶ πεζικὴ, καὶ [k] Σύλλας ἐπ' αὐτῆς ἡγεμὼν, ὁ ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων. οὗτος οὖν [l] βαλλόμενος στρατόπεδον Ἰουλιάδος ἀπέχον σταδίους πέντε, φρουρὰν [m] ἐπέστησε ταῖς ὁδοῖς, τῇ τε [n] εἰς Κανὰ ἀγούσῃ, καὶ τῇ εἰς Γάμαλα τὸ φρούριον, ὑπὲρ τοῦ τὰς παρὰ τῶν Γαλιλαίων ὠφελείας τοῖς ἐνοίκοις ἀποκλείειν.

οβ'. Ταῦτα δ' ὡς ἐγὼ ἐπυθόμην, πέμπω δισχιλίους ὁπλίτας, καὶ στρατηγὸν αὐτῶν Ἰερεμίαν. [o] οἱ δὴ, καὶ χάρακα θέντες [p] ἀπὸ σταδίου τῆς Ἰουλιάδος πλησίον τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ, πλέον ἀκροβολισμῶν οὐδὲν ἔπραξαν, μέχρι τρισχιλίους ἐγὼ στρατιώτας ἀναλαβὼν ἧκον πρὸς αὐτούς. κατὰ δὲ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν, ἔν τινι φάραγγι καθίσας λόχον οὐκ ἄποθεν αὐτῶν τοῦ χάρακος, προεκαλούμην τοὺς βασιλικοὺς εἰς μάχην, παραινέσας τοῖς μετ' ἐμοῦ στρατιώταις στρέψαι τὰ νῶτα μέχρις ἂν [q] ἐπισπάσωνται τοὺς πολεμίους προελθεῖν. ὅπερ καὶ ἐγένετο. Σύλλας γὰρ, εἰκάσας [r] ταῖς ἀληθείαις τοὺς ἡμετέρους φεύγειν, προελθὼν ἐπιδιώκειν οἷός τε ἦν. κατὰ νώτου δ' αὐτὸν λαμβάνουσιν οἱ ἐκ τῆς ἐνέδρας, καὶ σφόδρα πάντας ἐθορύβησαν. ἐγὼ δὲ εὐθὺς ὀξείᾳ χρησάμενος ὑποστροφῇ μετὰ τῆς δυνάμεως ὑπήντησα τοῖς βασιλικοῖς, καὶ εἰς φυγὴν ἔτρεψα. κἂν κατώρθωτό μοι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ πρᾶξις, μὴ ἐμποδὼν γενομένου [s] δαίμονός τινος.

ὁ γὰρ

d Διὰ μῆνιν] Διὰ μνήμην ὧν ὑπ' αὐτῶν legisse videtur *Gelenius*, qui vertit, *recordatione eorum, quæ ab eis* &c.

e Ἔπεμψε] Ἐπέσωσε *Vat.* quod sane postularet εἰς pro πρός. ut sensus sit, *salvus evasit ad regem.*

f Εἰς Γαρεισίμην,] Εἰς Γάρις κώμην *Voss.* εἰς γὰρ εἰς κώμην *Vat.*

g Ἐμβήσας] *Lugd. Bat.* ἐμβιβάσας. Hav.

h Ἀνεχωρήσαμεν,] Ὑπεχωρήσαμεν *Vat.*

i Δύο δὲ] *Ed. Gen.* δύο καὶ.

k Σύλλας] Σίλας *Gall.*

l Βαλλόμενος] *Lugd. Bat.* βαλόμενος. Hav.

m Ἐπέστησε ταῖς ὁδοῖς,] Ita cum *Cod. Vat.* ἐφίστασι in *reliquis.*

n Εἰς Κανὰ] Εἰς Σελευκείαν *Lugd. Bat.* seu *Voss.*

o Οἱ δὴ,] *Al.* οἱ δὴ καὶ χ.

p Ἀπὸ σταδίου] Atque ita paulo supra pro ἀπέχων in *Codd. Voss.* & *Vat.*

q Ἐπισπάσωνται τοὺς πολεμίους] Ita *Vat.* & *Voss.* ἐπισπεύσωνται in *Editis Aliisque.*

r Ταῖς ἀληθείαις] Sic *Vat.* (*Lugd. Bat.*) & *Voss.* τῆς εὐηθείας in *cæteris.*

s Δαίμονός τινος.] Notanda Josephi hic phrasiologia, ut & mox ἵππος ἐν ᾧ. Rel.

t Ei

ὁ γὰρ ἵππος [t] ἐν ᾧ τὴν μάχην ἐποιούμην, εἰς τελματώδη τόπον ἐμπεσὼν, συγκατήνεγκέ με ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. θραύσεως δὲ τῶν ἄρθρων γενομένης ἐπὶ τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς, ἐκομίσθην εἰς κώμην [v] Κεφαρνώμην λεγομένην. οἱ δὲ ἐμοὶ ταῦτ᾽ ἀκούσαντες, καὶ δεδοικότες μή τι χεῖρον ἔπαθον, τῆς μὲν ἐπὶ πλεῖον διώξεως ἀπέσχοντο, ὑπέστρεφον δὲ περὶ ἐμὲ λίαν ἀγωνιῶντες. μεταπεμψάμενος οὖν ἰατροὺς καὶ θεραπευθεὶς, τὴν ἡμέραν ἐκείνην αὐτοῦ κατέμεινα πυρέξας, δόξαν τε τοῖς ἰατροῖς, τῆς νυκτὸς εἰς [x] Ταριχέας μετεκομίσθην.

ογ. Σύλλας δὲ καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ, πυθόμενοι τὰ κατ᾽ ἐμὲ, πάλιν ἐθάρσησαν. καὶ γνόντες ἀμελεῖσθαι τὰ περὶ τὴν φυλακὴν τοῦ στρατοπέδου, διὰ νυκτὸς ἱππέων λόχον ἱδρύσαντες ἐν τῷ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, γενομένης ἡμέρας εἰς μάχην ἡμᾶς προεκαλέσαντο. τῶν δ᾽ ὑπακουσάντων καὶ μέχρι τοῦ πεδίου [y] διελθόντων, ἐπιφανέντες οἱ ἐκ τῆς ἐνέδρας ἱππεῖς, καὶ ταράξαντες αὐτοὺς εἰς φυγὴν ἔτρεψαν. ἓξ τε τῶν ἡμετέρων ἔκτειναν, οὐ μὴν μέχρι τέλους τὴν νίκην ἤγαγον. καταπεπλευκέναι γάρ τινας ὁπλίτας ἀκούσαντες ἀπὸ Ταριχεῶν εἰς Ἰουλιάδα, φοβηθέντες ἀνεχώρησαν.

οδ. Μετ᾽ οὐ πολὺν δὲ χρόνον Οὐεσπασιανὸς εἰς Τύρον ἀφικνεῖται, καὶ σὺν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας. καὶ οἱ Τύριοι βλασφημεῖν ἤρξαντο τὸν βασιλέα, Τυρίων αὐτὸν καλοῦντες καὶ Ῥωμαίων πολέμιον. τὸν γὰρ στρατοπεδάρχην αὐτοῦ Φίλιππον ἔλεγον προδεδωκέναι τὴν βασιλικὴν αὐλὴν, καὶ τὰς Ῥωμαίων δυνάμεις τὰς οὔσας ἐν Ἱεροσολύμοις κατὰ τὴν αὐτοῦ πρόσταξιν. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἀκούσας Τυρίοις μὲν ἐπέπληξεν, ὑβρίζουσιν ἄνδρα, καὶ βασιλέα καὶ Ῥωμαίοις φίλον. τῷ δὲ βασιλεῖ παρῄνεσεν πέμψαι Φίλιππον εἰς Ῥώμην ὑφέξοντα λόγον [z] Νέρωνι περὶ τῶν πεπραγμένων. Φίλιππος δὲ πεμφθεὶς οὐχ ἧκεν εἰς ὄψιν Νέρωνι. καταλαβὼν γὰρ αὐτὸν ἐν τοῖς ἐσχάτοις ὄντα διὰ τὰς ἐμπεσούσας ταραχὰς καὶ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ὑπέστρεψε πρὸς τὸν βασιλέα. ἐπεὶ δὲ Οὐεσπασιανὸς εἰς Πτολεμαΐδα παρεγένετο, οἱ πρῶτοι [a] τῶν τῆς Συρίας Δέκα πόλεων κατεβόων Ἰούστου τοῦ Τιβεριέως, ὅτι τὰς κώμας αὐτῶν [b] ἐνέπρησεν. παρέδωκεν οὖν αὐτὸν Οὐεσπασιανὸς τῷ βασιλεῖ κολασθησόμενον ὑπὸ τῶν τῆς βασιλείας ὑποτελῶν. ὁ βασιλεὺς δ᾽ αὐτὸν ἔδησεν, ἐπικρυψάμενος τοῦτο Οὐεσπασιανὸν, ὡς ἀνωτέρω [c] δεδήλωται. Σεπφωρῖται δ᾽ ὑπαντήσαντες, καὶ ἀσπασάμενοι Οὐεσπασιανὸν, λαμβάνουσι δύναμιν καὶ στρατηγὸν Πλακίδον. [d] ἀναβάντες δὲ μετὰ τούτων ἑπομένου μου ἄχρι τῆς εἰς Γαλιλαίαν Οὐεσπασιανοῦ ἀφίξεως. περὶ ἧς τίνα τρόπον ἐγένετο, καὶ πῶς περὶ [e] Ταριχέαν κώμην τὴν πρώτην πρὸς ἐμὲ μάχην ἐποιήσατο, καὶ ὡς ἐκεῖθεν εἰς τὰ Ἰωτάπατα ἀνεχώρησαν, καὶ ὃν τρόπον ζῶν ληφθεὶς ἐδέθην, καὶ πῶς ἐλύθην. πάντα τε τὰ πεπραγμένα μοι κατὰ τὸν Ἰουδαϊκὸν πόλεμον καὶ τὴν Ἱεροσολύμων πολιορκίαν, μετὰ ἀκριβείας ἐν ταῖς περὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ πολέμου βίβλοις ἀπήγγελκα. ἀναγκαῖον δ᾽ ἐστὶν, ὡς οἶμαι, καὶ ὅσα μὲ κατὰ τὸν Ἰουδαϊκὸν πόλεμον ἀνέγραψα τῶν ἐν τῷ βίῳ μου πεπραγμένων νῦν προσαναγράψαι.

οε. Τῆς γὰρ τῶν Ἰωταπάτων πολιορκίας λαβούσης τέλος, γενόμενος παρὰ Ῥωμαίοις μετὰ πάσης ἐπιμελείας ἐφυλασσόμην, τὰ πολλὰ διὰ τιμῆς ἄγοντός με Οὐεσπασιανοῦ. καὶ δὴ κελεύσαντος αὐτοῦ [f] ἤγαγον μέν τινα

enim, ex quo pugnabam, in locum cœnosum forte incidens, simul cum ipso me solo allisit. Cum autem articulorum ad manûs carpum facta esset contusio, deportatus eram in vicum, cui nomen Cepharnome. At mei, cum ista audivissent, soliciti que essent, ne quid forsan pejus mihi acciderit, ab hostibus quidem persequendis destiterunt, atque reversi de me vehementer animis angebantur. Accitis igitur medicis & curatione adhibita, ibi per eam diem mansi quòd febriculam haberem, & nocte ex medicorum sententia translatus eram Taricheas.

Læsus equi lapsu.

73. Sylla autem & qui cum eo erant, ubi ad eos perlata essent quæ mihi acciderant, animos resumpserunt: cumque novissent negligentius custodiri castra, noctu trans Jordanem collocata in insidiis equitum turma, prima luce nos ad prælium provocarunt. Quibus pugnam non detrectantibus, & in planitiem progressis, coorti è latebris equites, *nostris* terrore injecto, eos in fugam verterunt. E nostris etiam sex occiderunt, sibi tamen è manibus victoriam excidere passi sunt. nam cum audissent, milites nonnullos Taricheis navibus Juliada advectos esse, præ metu receptui cecinerunt.

Inde hostes animos sumunt.

74. Non multo autem post Vespasianus Tyrum venit, & cum eo Agrippa rex. atque Tyrii regem maledictis incessere cœperunt, hostem eum vocantes & Tyriorum & Romanorum. Ejus enim exercituum præfectum Philippum regiam prodidisse dicebant, & Romanorum milites qui Hierosolymis erant, idque ipsius jussu. Atqui Vespasianus, his auditis, Tyrios quidem objurgavit; quod virum, & regem & Romanorum amicum, contumeliis afficerent; regem vero adhortatus est, ut Philippum Romam mitteret, Neroni eorum quæ gesta erant rationem redditurum. Philippus proinde *Romam* missus in Neronis conspectum non veniebat. cum enim offendisset eum in extremis agentem propter tumultus qui inciderant bellumque civile, ad regem reversus est. Vespasianus autem, posteaquam Ptolemaïda adveniret, Decapolitanorum primores in Justum Tiberiensem palam vociferabant, quod vicos eorum incenderit. Quamobrem Vespasianus eum regi in potestatem tradidit, ut pœnas daret regni stipendiariis. At rex eum inscio Vespasiano in vincula conjecit, quemadmodum supra dictum est. Tum Sepphoritæ, obviam progressi Vespasiano, eoque salutato, præsidium *ab eo* acceperunt duce Placido: cumque illis ascenderunt, me à tergo eos persequente, donec in Galilæam veniret Vespasianus. De quo adventu, & cujusmodi erat, & quî modo circa vicum Taricheam mecum acie primum conflixerunt, utque illinc in Jotapata † se receperunt, quæque ipse gessi in ejus loci obsidione, & qui factum est ut ipse vivus captus vinculis astrictus fuerim, & non multo post solutus, quæ item ipse in bello Judaïco perfeci, quæque spectant ad Hierosolymorum obsidionem, in libris de Bello Judaïco non perfunctorie narravi. Mihi autem necessarium esse arbitror, ut res à me in vita mea gestas, quas in libros de Bello Judaïco non retulerim, nunc demum memorarem.

Vespasianus & Agrippa Tyrum veniunt.

Agrippa & Philippus à Tyriis accusati.

Ex Vespasiani suasu Philippus Romam mittitur.

Decapolitani Justum accusant. Vespasianus jubet eum puniri.

Sc. libro IV.

75. Jotapatorum igitur obsidione ad finem perducta, cum jam essem in Romanorum potestate summa diligentia asservabar, magno tamen in honore à Vespasiano habitus. ideo illius jussu in uxorem ducebam

Josephus à Vespasiano in honore habitus.

t Ἐν ᾧ τὴν μάχην ἐποιούμην] Ἐφ᾽ ᾧ *Vat.*

v Κεφαρνώμην λεγομένην] Κεφαρνώκων *Voss.* seu Κεφαρναμὼν & *Gall.* Huds. Idem locus est cum Καπερνάουμ sicut *o* & *au* permutarunt Judæi; inde autem Taricheas, ut in locum propinquum, delatus est. Rel. Adde eundem in Palæst. pag. 683.

x Ταριχέας] Hîc loc. Ταριχαίας in *libris.*

y Διελθόντων,] Προελθόντων *Voss.*

z Νέρωνι] Ita *MSS.* in *Editis* deerat Νέρωνι.

a Τῶν τῆς Συρίας Δέκα πόλεων] Conf. dict. ad §. 65. Spanh.

b Ἐνέπρησεν.] Ἐμπρήσειε *Vat.*

c Δεδήλωται.] Δεδηλώκαμεν *Vat.*

d Ἀναβάντες] Ἀναβάντες pro ἀνέβησαν, participium pro verbo.

e Ταριχέαν κώμην] Ταρὶς κώμην *Voss.* Ταριχείαν κ. in *libris.* Huds. Sic & Capernaum; at πόλιν vocat bis alibi. A Tito autem eversa urbs est. Rel.

f Ἤγαγον μέν] Ἠγαγόμην τινὰ π. & mox inferius ἠγαγόμην, pro ἤγαγον *Vat.* & *Voss.*

† *Se receperunt*] Gelen. *recepi me.* quo pacto reponi deberet ἀνεχώρησα, ut de se ipso, non de comitatu suo, vel Judæis aliis, loquatur. Hav.

g Αἰχμα-

Josephi uxores duæ.

cebam virginem quandam, ex illarum numero quæ Cæsareæ captæ erant, *istius loci* indigenam. Verum apud me non diu manebat, sed cum *vinculis* solutus essem & cum Vespasiano una profectus Alexandriam, *à me* discessit: uxorem autem alteram ducebam Alexandriæ. Illinc quoque una cum Tito missus ad Hierosolymorum obsidionem, non semel de vita periclitatus sum; & Judæis modis omnibus id agentibus ut me in potestatem suam redigerent, quò me supplicio afficerent; & Romanis, quoties cladem aliquam acciperent, ac si ea ex mea proditione accidisset, continuò imperatorem appellantibus, & me ad pœnam tanquam illorum proditorem deposcentibus. At Titus Cæsar, non ignarus belli vicissitudinum, militum in me impetum silentio discutiebat. cumque in eo esset urbs Hierosolymorum ut vi expugnaretur, subinde me hortabatur Titus Cæsar, ut ex patriæ excidio quicquid vellem ipse sumerem: quippe hanc potestatem se mihi concedere dicebat. Ego vero patria collapsa nihil prius habens & antiquius, quod in mearum calamitatum consolationem acceptum servarem, quam corpora libera, Titum ea poscebam, simulque libros sacros, quos dono mihi dedit Titus. Cum autem non multo post fratris etiam vitam eum rogassem & amicorum quinquaginta, res mihi ex animi sententia successit. Sed &, facta mihi à Tito potestate, in templum ingressus, in quod inclusa erat magna captivarum mulierum & puerorum multitudo, quotquot inter eos amicorum meorum & familiarium deprehendi, omnes, circiter centum & nonaginta numero, liberavi, nulloque redemptionis pretio soluto dimisi in pristinum fortunæ statum restitutos. Missus deinde à Tito Cæsare cum Cerealio & mille equitibus in vicum quendam cui nomen Thecoa, ad dispiciendum an locus esset castris metandis idoneus, cum illinc revertens multos viderem crucibus suffixos, & in his tres mihi quondam familiares agnoscerem, animo indolui, & cum Titi pedibus lachrymans accidissem, rem ut erat ei referebam. Ille vero mox jussit ipsis detractis adhibendam esse curationem omni cum diligentia, & horum quidem duo dum curarentur animam efflarunt; tertio vero longior vitæ usura reddita est.

Josephus in periculis à Judæis & Romanis.

Titi erga Josephum benevolentia.

Josephus captivos multos liberat.

Josephus prædiis donatus à Tito.

76. At Titus, postquam res in Judæa turbatas composuerat, facta conjectura agros quos habebam circa Hierosolyma mihi inutiles fore, propter milites Romanos illic ad regionis custodiam relinquendos, alia mihi prædia donavit in planitie: & Romam profecturus, me navigationis socium assumpsit, magno in honore habitum. Ubi vero Romam pervenimus, curæ non mediocri eram Vespasiano. Nam & mihi hospitium dedit iis in ædibus, quas antequam fieret imperator habitaverat, & civis Romani jure cohonestavit, & annuam mihi pensionem assignavit; meque honoribus cumulare non destitit, sua erga me liberalitate ne minimum quidem deminuta donec è vita migrarit. id quod ex *nonnullorum* invidia me in discrimen *aliquoties* adduxit. Judæus enim quidam, Jonathas nomine, cum seditionem apud Cyrenen excitasset, & bis mille indigenis ut idem facerent persuasisset, istis quidem in causa

Cum Tito Romam profectus honorifice excipitur à Vespasiano.

Invidorum calumniis appetitus.

παρθένον ἐκ τῶν [g] αἰχμαλωτίδων τῶν κατὰ Καισάρειαν ἁλουσῶν ἐγχώριον. οὐ παρέμεινεν δ' αὕτη μοι πολὺν χρόνον, ἀλλὰ, λυθέντος καὶ μετὰ Οὐεσπασιανοῦ πορευθέντος εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἀπηλλάγη. γυναῖκα δ' ἑτέραν ἤγαγον κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. κἀκεῖθεν ἐπὶ τὴν Ἱεροσολύμων πολιορκίαν συμπεμφθεὶς Τίτῳ, πολλάκις ἀποθανεῖν ἐκινδύνευσα, τῶν τε Ἰουδαίων [h] διὰ σπουδῆς ἐχόντων ὑποχείριόν με λαβεῖν τιμωρίας ἕνεκεν, καὶ Ῥωμαίων, ὁσάκις νικηθεῖεν, πάσχειν τοῦτο κατ' ἐμὴν προδοσίαν δοκούντων, συνεχεῖς καταβοήσεις ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος ἐγίνοντο, κολάζειν με ὡς καὶ [i] αὐτῶν προδότην ἀξιούντων. Τίτος δὲ Καῖσαρ, τὰς τοῦ πολέμου τύχας οὐκ ἀγνοῶν, σιγῇ τὰς ἐπ' ἐμὲ τῶν στρατιωτῶν [k] ἐξέλυεν ὁρμάς. ἤδη δὲ κατὰ κράτος τῆς τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως ἐχομένης, Τίτος Καῖσαρ ἔπειθέν με πολλάκις ἐκ τῆς κατασκαφῆς τῆς πατρίδος πᾶν ὅ, τι θέλοιμι λαβεῖν. συγχωρεῖν γὰρ αὐτὸς ἔφασκεν. ἐγὼ δὲ τῆς πατρίδος πεσούσης μηδὲν ἔχων τιμιώτερον, ὃ τῶν ἐμαυτοῦ συμφορῶν εἰς παραμυθίαν λαβὼν φυλάξαιμι, σωμάτων ἐλευθέρων, τὴν αἴτησιν ἐποιούμην Τίτον, [l] καὶ βιβλίων ἱερῶν ἔλαβον χαρισαμένου Τίτου. μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν μετὰ πεντήκοντα φίλων αἰτησάμενος, οὐκ ἀπέτυχον. καὶ εἰς τὸ ἱερὸν δὲ πορευθεὶς, Τίτου τὴν ἐξουσίαν δόντος, ἔνθα πολὺ πλῆθος αἰχμαλώτων ἐγκέκλειστο γυναικῶν τε καὶ τέκνων, ὅσους ἐπέγνων φίλων ἐμῶν καὶ συνήθων ὑπάρχοντας ἐρρυσάμην, περὶ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ὄντας τὸν ἀριθμὸν, καὶ οὐδὲ λύτρα καταθεμένους ἀπέλυσα συγχωρήσας αὐτοὺς τῇ προτέρᾳ τύχῃ. πεμφθεὶς δὲ ὑπὸ Τίτου Καίσαρος σὺν [m] Κερεαλίῳ καὶ χιλίοις ἱππεῦσιν εἰς κώμην τινὰ [n] Θεκώαν λεγομένην, [o] πρὸς κατανόησιν εἰ τόπος ἐπιτήδειός ἐστι χάρακα δέξασθαι, ὡς ἐκεῖθεν ὑποστρέφων εἶδον πολλοὺς [p] αἰχμαλώτους ἀνεσταυρωμένους, καὶ τρεῖς [q] γνωρίσας συνήθεις μοι γενομένους, ἤλγησα τὴν ψυχὴν, καὶ μετὰ δακρύων προσελθὼν Τίτῳ εἶπον. ὁ δ' εὐθὺς ἐκέλευσεν καθαιρεθέντας αὐτοὺς θεραπείας ἐπιμελεστάτης τυχεῖν. καὶ οἱ μὲν δύο τελευτῶσιν θεραπευόμενοι, ὁ δὲ τρίτος ἔζησεν.

οϛ'. Ἐπεὶ δὲ κατέπαυσεν τὰς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ταραχὰς Τίτος, εἰκάσας τοὺς ἀγροὺς οὓς εἶχον ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἀνονήτους ἐσομένους μοι, διὰ τὴν μέλλουσαν ἐκεῖ Ῥωμαίων φρουρὰν ἐγκαθέζεσθαι, ἔδωκεν ἑτέραν χώραν ἐν πεδίῳ. μέλλων τε ἀπαίρειν εἰς τὴν Ῥώμην, σύμπλουν [r] ἐδέξατό με πᾶσαν τιμὴν ἀπονέμων. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Ῥώμην ἥκομεν, πολλῆς ἔτυχον παρὰ Οὐεσπασιανοῦ προνοίας, καὶ γὰρ καὶ κατάλυσιν ἔδωκεν ἐν [s] τῇ οἰκίᾳ τῇ πρὸ τῆς ἡγεμονίας αὐτῷ γενομένῃ, πολιτείᾳ τε Ῥωμαίων ἐτίμησεν, καὶ σύνταξιν χρημάτων ἔδωκεν. καὶ τιμῶν διετέλει μέχρι τῆς ἐκ τοῦ βίου μεταστάσεως, οὐδὲν τῆς πρὸς ἐμὲ χρηστότητος ὑφελών. ὃ μοι διὰ τὸν φθόνον ἤνεγκε κίνδυνον. Ἰουδαῖος γάρ τις, Ἰωνάθης τοὔνομα, στάσιν [t] ἐξεγείρας ἐν Κυρήνῃ, καὶ δισχιλίους τῶν ἐγχωρίων συναναπείσας, ἐκείνοις μὲν αἴτιος ἀπωλείας ἐγένετο. αὐτὸς δὲ ὑπὸ τοῦ τῆς χώρας

g Αἰχμαλωτίδων] At Antiq. 3. 10. id non permissum scribit sacerdotibus. verum apparet jussu Vespasiani id fecisse, & credibile forsan est, ideo postea repudiasse. Rel.

h Διὰ σπουδῆς ἐχόντων] Μετὰ σπουδῆς *Voss.*

i Αὐτῶν προδότην] Ita *Voss.* αὐτὸν in *cæteris.*

k Ἐξέλυεν ὁρμάς. ἤδη δὲ κατὰ κράτος τῆς τῶν Ἱεροσολυμιτῶν] Absunt hæc descriptoris incuriâ in *Lugd. Bat.* Hav.

l Καὶ βιβλίων] Illud καὶ deest in MS. *Lugd. Bat.* Hav.

m Κερεαλίῳ] Ita *Vat.* Κεραιαλίῳ in *cæteris.*

n Θεκώαν] Θοκῶαν *Vat.* Θεκὼ *Gall.* Θεκοῦε in *Bello Jud.* Huds. Ant. Jud. lib. 9. cap. 1. §. 3. ὑποκάτω Θεκώας πόλεως. lib. 8. cap. 10. §. 1. pro Θεκὼς *Gen.* Lege Θεκωὲ ut de Bell. Jud. lib. 4. cap. 9. §. 5. εἰς ἔρημον Θεκωὲ prope Hierosf. 1. Maccab. 9. 31. Spanh.

o Πρὸς κατανόησιν] Προκατανοούσων *Vat. Lugd. Bat.* seu *Voss.*

p Αἰχμαλώτους] Αἰχμαλώτους non agnoscit *Lugd. Bat.* seu *Voss.*

q Γνωρίσας συνήθεις] Ἐγνώρισα *Voss.*

r Ἐδέξατό με] Illud με deest in *Lugd. Bat.* seu *Voss.*

s Τῇ οἰκίᾳ] Delectatum enim fuisse Vespasianum pristinæ sortis & memoriæ locis, discimus ex Suetonio in Vita ejus cap. 11. *Princeps quoque & locum incunabulorum assidue frequentavit; manente villa, qualis fuerat olim: ne quid scilicet oculorum consuetudini deperiret.* Unde concludere licet & ædes suas, quas Romæ quoque privatus habitaverat, amasse, & amicis suis ibidem mansionis loca (ut Josepho nostro) assignasse. Hav.

t Ἐξεγείρας ἐν Κυρήνῃ,] Seditio Cyrenes orta de Bello Jud. lib. 7. cap. 11. §. 1. Spanh.

ρας ἡγεμονεύοντος δεθεὶς, καὶ ἐπὶ τὸν αὐτοκράτορα πεμφθεὶς, ἔφασκέν ἐμὲ αὐτῷ ὅπλα πεπομφέναι καὶ χρήματα. οὐ μὴν Οὐεσπασιανὸν ψευδόμενος ἔλαθεν, ἀλλὰ κατέγνω θάνατον αὐτοῦ, καὶ παραδοθεὶς ἀπέθανεν. πολλάκις δὲ καὶ μετὰ ταῦτα τῶν βασκαινόντων μοι τῆς εὐτυχίας κατηγορίας ἐπ' ἐμὲ [v] συνθέντων, Θεοῦ προνοίᾳ πάσας διέφυγον. ἔλαβον δὲ παρὰ Οὐεσπασιανοῦ δωρεὰν γῆν οὐκ ὀλίγην ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. καθ' ὃν δὴ καιρὸν καὶ τὴν γυναῖκα, [x] μὴ ἀρεσκόμενος αὐτῆς τοῖς ἤθεσιν, ἀπεπεμψάμην, τριῶν παίδων γενομένην μητέρα. ὧν οἱ μὲν δύο ἐτελεύτησαν, εἷς δὲ ὃν Ὑρκανὸν προσηγόρευσα περίεστιν. μετὰ ταῦτα ἠγαγόμην γυναῖκα κατῳκηκυῖαν μὲν ἐν Κρήτῃ, τὸ δὲ γένος Ἰουδαίαν, γονέων εὐγενεστάτων καὶ τῶν κατὰ τὴν χώραν ἐπιφανεστάτων. ἤθει πολλῶν γυναικῶν διαφέρουσαν, ὡς ὁ μετὰ ταῦτα βίος αὐτῆς ἀπέδειξεν. ἐκ ταύτης δή μοι γίνονται παῖδες δύο. πρεσβύτερος μὲν Ἰοῦστος, [y] Σιμωνίδης δὲ μετ' ἐκεῖνον, ὁ καὶ Ἀγρίππας ἐπικληθείς. ταῦτα μέντοι τὰ κατὰ τὸν οἶκον. διέμεινεν δέ μοι ὅμοια καὶ τὰ παρὰ τῶν αὐτοκρατόρων. Οὐεσπασιανοῦ γὰρ τελευτήσαντος, Τίτος, τὴν ἀρχὴν διαδεξάμενος, ὁμοίαν τῷ πατρὶ τὴν τιμήν μοι διεφύλαξεν, πολλάκις τε κατηγορηθέντος οὐκ ἐπίστευσεν. διαδεξάμενος δὲ τοῦτον Δομετιανὸς, καὶ προσηύξησεν τὰς εἰς ἐμὲ τιμάς. τούς τε γὰρ κατηγορήσαντάς μου Ἰουδαίους ἐκόλασεν, καὶ δοῦλον εὐνοῦχον, παιδαγωγὸν τοῦ παιδός μου, κατηγορήσαντα, κολασθῆναι προσέταξεν. ἐμοί τε τῆς ἐν Ἰουδαίᾳ χώρας ἀτέλειαν ἔδωκεν, ἥπερ ἐστὶ μεγίστη τιμὴ τῷ λαβόντι. [z] ἡ δὲ τοῦ Καίσαρος γυνὴ Δομετία διετέλεσεν εὐεργετῆσαί με. ταῦτα μὲν τὰ πεπραγμένα μοι [a] διὰ παντὸς τοῦ βίου ἐστίν. κρινέτωσαν δ' ἐξ αὐτῶν τὸ ἦθος, ὅπως ἂν ἐθέλωσιν, ἕτεροι. σοὶ δ' ἀποδεδωκὼς, [b] κράτιστε ἀνδρῶν [c] Ἐπαφρόδιτε, τὴν πᾶσαν τῆς ἀρχαιολογίας [d] ἀναγραφὴν, ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐνταῦθα καταπαύω τὸν λόγον.

erat exitii; ille vero, à provinciæ præside vinctus & ad imperatorem missus, ajebat me arma & pecunias illi suppeditasse. Vespasianum tamen non latebat, quod mentitus fuerit, capitisque eum condemnabat, adeo ut *carnifici* traditus perierit. Sæpe etiam postea accusationibus ab iis, qui meæ inviderunt felicitati, in me institutis, Dei providentia ex omnibus evasi. A Vespasiano autem dono accepi latifundium in Judæa. quo etiam tempore & uxorem dimisi, quod ejus mores mihi non placerent, cum jam mater facta esset trium liberorum: quorum duo quidem diem suum obierunt, unus vero, quem Hyrcanum appellavi, superstes est. Paulo post aliam duxi uxorem, quæ in Creta quidem habitarat, genere autem Judæa erat, parentibus nobilissimis nata & omnium in illa regione splendidissimis, quæ multas mulieres morum præstantia superabat, ut vita ejus quam deinceps mecum agebat indicio fuit. Ex ea duos suscepi filios, Justum natu grandiorem, & post eum Simonidem, qui & Agrippæ cognomen habuit. Et hujusmodi quidem *sunt* res nostræ domesticæ. Mansit autem mihi imperatorum benevolentia perpetuo eadem. Nam defuncto Vespasiano, Titus, qui eum in imperio excepit, in eodem quo pater honore me habuit; cumque sæpius accusarer, *delatoribus* non credidit. Domitianus autem, qui ei *in imperium* successit, honoribus etiam & dignitate me auxit. Nam & Judæos accusatores meos supplicio affecit, & servum eunuchum filii mei prædagogum, qui accusationem in me instituerat, puniri jussit. Quin & mihi, quod attinet ad agros in Judææ provincia, tributorum immunitatem dedit: id quod ei qui acceperit honorificentissimum censetur. Ad hæc Cæsaris uxor Domitia mihi benefacere nunquam destitit. Et hæc quidem *præcipua* sunt quæ per omnem vitam à me gesta sunt. ex illis vero de moribus meis judicent alii, prout cuicunque libuerit. Cum autem tui in usum, præstantissime virorum Epaphrodite, antiquitates *nostras* omnes *jam* perscripserim, in præsentia hîc narrationem claudo.

A Vespasiano terras in Judæa accipit.

Secunda Josephi uxor dimissa, quæ ei libros duos peperit.

Tertia Josephi uxor.

Liberi ex ea suscepti.

Josephum benevolentia prosequuntur imperatores: Vespasianus & Titus. Domitianus & Domitia.

Epaphroditus summus Josephi amicus.

[e] Ἐτελειώθησαν Φλαβίου Ἰωσήπου Ἰουδαϊκῆς [f] ἀρχαιολογίας λόγοι εἴκοσι, πρὸς οἷς καὶ ὁ βίος Ἰωσήπου.

Absoluti sunt Fl. Josephi Antiquitatum Judaicarum libri XX. quibus accessit & vita Josephi.

v Συνθέντων,] Συντιθέντων *Vat.*

x Μὴ] *Lugd. Bat.* vult καὶ μὴ. HAV.

y Σιμωνίδης] Σιμωνιάδης *Vat.*

z Ἡ δὲ τοῦ Καίσαρος] Καὶ πολλὰ δὲ ἡ τοῦ Καίσαρος γυνὴ Δομετία διετέλεσεν εὐεργετοῦσά με. *Voss.*

a Διὰ παντὸς] Διὰ τοῦ βίου *Voss.*

b Κράτιστε ἀνδρῶν] Ex hoc Epilogo concludit Vales. ad Euseb. p. 47. hunc Josephi librum epilogum tantum esse, seu Appendicem libri 20. Antiquitatum. SPANH.

c Ἐπαφρόδιτε,] Erat hic Epaphroditus, ut plerique volunt, Neroni à libellis; quem Domitianus capitali pœna condemnavit, teste *Suetonio* in *Domitiano*, c. 14. *Grotio* fuisse videtur Trajani libertus & procurator. Vide eum ad *Luc.* c. 1. HUDS. Ἀρχαιολογίας libri Epaphrodito dicati; de eo Præf. Ἀρχ. pag. 2. B. & mox sub initium lib. 1. adv. Apionem §. 1. De Epaphrodito Neronis liberto cæso sub Domitiano, Dio lib. 67. p. 766. C. quem eundem statuit Pearson cum hoc Epaphrodito de quo Josephus, in *Ann. prior. Episcop.* pag. 172. SPANH.

d Ἀναγραφὴν,] Ita cum *MSS.* γραφὴν in *Editis.*

e Ἐτελειώθησαν] Ita in *Edit. Bas.* & Codice quo usus est *Tilmannus.* Τέλος τῆς Ἰωσήπου Ἰουδαϊκῆς ἀρχαιολογίας *Voss.*

f Ἀρχαιολογίας] Hinc apparet hunc librum de Vita esse Appendicem libri ultimi Antiquitatum. REL.

IOT-

†ΙΟΥΣΤΟΥ ΤΙΒΕΡΙΕΩΣ

ΧΡΟΝΙΚΟΝ.

Ἀνεγνώσθη Ἰούστου Τιβεριέως χρονικὸν, οὗ ἡ ἐπιγραφή. Ἰούστου Τιβεριέως Ἰουδαίων βασιλέων, τῶν ἐν τοῖς στέμμασιν. οὗτος ἀπὸ πόλεως τῆς ἐν Γαλιλαίᾳ Τιβεριάδος ὡρμᾶτο. ἄρχεται δὲ τῆς ἱστορίας ἀπὸ Μωσέως, καταλήγει δὲ ἕως τελευτῆς Ἀγρίππα, τοῦ ἑβδόμου μὲν τῶν ἀπὸ τῆς οἰκίας Ἡρώδου, ὑστάτου δὲ ἐν τοῖς Ἰουδαίων βασιλεῦσιν, ὃς παρέλαβε μὲν τὴν ἀρχὴν ἐπὶ Κλαυδίου, ηὐξήθη δὲ ἐπὶ Νέρωνος, καὶ ἔτι μᾶλλον ὑπὸ Οὐεσπασιανοῦ. τελευτᾷ δὲ ἔτει τρίτῳ Τραϊανοῦ: οὗ καὶ ἡ ἱστορία κατέληξεν. ἔστι δὲ τὴν φράσιν συντομώτατός τε, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἀναγκαιοτάτων παρατρέχων. ὡς δὲ τὰ Ἰουδαίων νοσῶν. Ἰουδαῖός τε καὶ αὐτὸς ὑπάρχων τὸ γένος: τῆς Χριστοῦ παρουσίας, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν τελεσθέντων, καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ τερατουργηθέντων, οὐδενὸς ὅλως μνήμην ἐποιήσατο. οὗτος παῖς μὲν ἦν Ἰουδαίου τινὸς ὄνομα Πιστοῦ, ἀνθρώπων δὲ (ὥς φησιν Ἰώσηπος) κακουργότατος, χρημάτων τε καὶ ἡδονῶν ἥττων. ἀντεπολιτεύετο δὲ Ἰωσήπῳ, καὶ πολλὰς κατ' ἐκείνου λέγεται ἐπιβουλὰς ῥάψαι. ἀλλὰ τόν γε Ἰώσηπον, καίτοι ὑπὸ χεῖρα πολλάκις λαβόντα τὸν ἐχθρὸν, λόγοις μόνον ὀνειδίσαντα, ἀπαθῆ κακῶν ἀφεῖναι. καὶ τὴν ἱστορίαν δὲ, ἣν ἐκεῖνος ἔγραψε, πεπλασμένην τὰ πλεῖστα φασὶ τυγχάνειν, καὶ μάλιστα οἷς τὸν Ῥωμαϊκὸν πρὸς Ἰουδαίους διέξεισι πόλεμον, καὶ τὴν Ἱεροσολύμων ἅλωσιν.

JUSTI TIBERIENSIS

Judæorum Regum

CHRONICON.

LEctum est Justi Tiberiensis Chronicon, cujus hæc inscriptio, Justi, Tiberiensis Regum Judæorum, qui coronati fuerunt. Hic e Tiberiade Galilææ oppido ortum nomenque traxit. Auspicatur historiam a Moyse, perducitque ad exitum usque Agrippæ, septimi e familia Herodis, & Judæorum regum postremi. Qui regnum sub Claudio accepit: crevit sub Nerone, ampliusque dein sub Vespasiano: obiit autem tertio Trajani anno, quo & historiæ finis ducitur. Stylus huic maxime concisus, & pleraque relatu cum primis necessaria prætermittit. communi autem Hebræorum vitio laborans, Judæus genere cum esset, de Christi adventu deque iis, quæ ipsi acciderunt, aut de miraculis ab illo patratis, nullam prorsus fecit mentionem. Parentem Hebræum quemdam habuit, cui Pisto nomen: mortalium ipse (ut ait Josephus) nequissimus, & pecuniæ cupiditati ac libidini serviens. contendit idem in Republica cum Josepho, cui multas struxisse insidias fertur: Josephus tamen, etsi sæpe numero hostem comprehendisset, verbis duntaxat castigatum impune abire permisit. Historiam vero, quam texuit, magnam partem confictam ajunt, eaque potissimum, quibus Romanorum adversus Judæos bellum, & Hierosolymorum excidium persequitur.

† Excerptum hoc, quod servavit Photius in Bibliotheca sua, convenire hoc in loco duximus; *Justi* enim hujus, ut adversarii sui, sæpius in Vita sua mentionem facit Josephus. Hav.

ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ

ΙΟΥΔΑΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ,

Η

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΙ Ζ.

FLAVII JOSEPHI

DE

BELLO JUDAICO,

SIVE

JUDAICÆ HISTORIÆ

DE EXCIDIO LIBRI VII.

[a] ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩ ΠΡΩΤΩ ΛΟΓΩ

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

JOSEPHI LIBRO PRIMO HISTORIARUM EXCIDI JUDAICI

HÆC CONTINENTUR.

a Al. Κεφάλαια τοῦ α΄. βιβλίου τῆς Ἰουδαϊκῆς ἁλώσεως.
b Ἐπὶ τὸ γράψαι] Ita *Vat.* εἰς τὸ συγγράψαι *Gall.*
c Ματθίας] Ita *Gall.* Ματταθίας in *cæteris.*
d Ἰούδᾳ] deest *Gall.*

e Μετὰ ρό.—ἐπιβουλεύεται] Ita rescripsi ex *Josepho.* μετὰ ρό. ἔτη τῶν Μακεδόνων. καὶ ἀποδεχθεὶς [ἀποδειχθεὶς *Gall.*] διὰ τοῦ ἀρχιερέως, ἐπιβουλεύεται &c. *MSS. Vat.* & *Gall.*
f Καὶ προφήτης] Ita *Gall.* καὶ προφητεύων *Vat.*

res imperii gessit, & Hyrcanum filiorum natu maximum pontificem constituit, atque Aristobulum vitam privatam agere voluit: & quomodo in periculis erat ex Pharisæorum potentia.

11. *Quomodo Aristobulus, mortua matre postquam per novennium regnasset, imperium obtinuit, fratre à rerum gubernaculis repulso: postea vero cum eo in concordiam rediit, ita ut ille imperaret, & Hyrcanus pontificatum teneret.*

12. *Quomodo Aristobulo dominante, inimici ejus præ metu illius, maximeque Antipater Idumæus, persuaserunt Hyrcano ut ad Aretam Arabum regem fugeret: & qualiter in patriam cum ingenti exercitu reducitur, fratrique prævaluisset, nisi Scaurus dux Romanorum, muneribus ab Aristobulo acceptis, Hierosolymorum obsidionem solvisset.*

13. *Quomodo Pompejus, dum precibus eum fatigarent Hyrcanus & Antipater, iratus Aristobulo, quod præ superbia omnino noluerit juris sui rationem reddere, oppugnavit cepitque Hierosolyma, & pontificatum Hyrcano restituit.*

14. *Quomodo Pompejus, capto Aristobulo cum ejus prole, Romam se contulit; utque Alexander unus è filiis Aristobuli inter eundum elapsus est. & qualiter Scaurus in Arabiam impressionem fecit, & ex ea recessit: quæque Alexander profugus gessit & perpessus est.*

15. *Quomodo Syriæ urbes, quas olim Judæis acquisiverant Maccabæi, eis abstulit, & illarum cæteræque Syriæ procuratorem fecit Scaurum: ubi etiam agitur de modo quo balsamum nascitur & conficitur, & de iis quæ Pompejus in templo invenit, deque numero occisorum ex utraque parte.*

16. *Quomodo Gabinius, missus in Syriam ut Scauro succederet, cum Alexandrum vicisset veniamque petenti dedisset, Judæam omnem in conventus quinque divisit.*

17. *Quomodo & Aristobulus, qui Româ profugerat & Gabinio bellum intulerat, tandem victus est, iterumque Romæ in vinculis vitam agit.*

18. *Qualiter Gabinius, contra Parthos profectus, à Ptolemæo impeditur: utque Judæos, iterum in seditionem concitatos, adortus compescuit.*

19. *Quomodo Crassus, successor Gabinii, à Parthis occisus est: & quænam Cassius, qui cum eo fugerat, in Syria gessit.*

20. *De Antipatro ejusque progenie.*

21. *Quomodo Cæsar Aristobulum vinculis solutum Hierosolyma misit, quæque ille eò profectus liberique ipsius à Pompejanis passus est.*

22. *Quomodo Antipater, cum Mithridati Pelusium obsidenti, ut Cæsarem demereretur, auxilium tulisset, seque in prælio strenuum ostendisset, civitate Romana simul & immunitate donatus est à Cæsare: utque ab Antigono Aristobuli filio accusatus apud Cæsarem in causæ disceptatione superior evasit; idque obtinuit ut Hyrcanus in pontificatu confirmaretur, & ipse totius Judææ procurator fieret.*

23. *Quomodo Antipater & mœnia à Pompejo antea eversa instauravit, & tumultus in provincia sedavit; atque è filiis suis Phasaëlum quidem natu maximum Hierosolymis & regioni vicinæ præfecit, Herodem vero Galilææ.*

24. *Quomodo Hyrcanus ab obtrectatoribus Herodis irritatus, atque ipse Herodi ob res præclare*

υἱῶν τὸν μὲν πρεσβύτερον Ὑρκανὸν ἀρχιερέα δείκνυσι, τὸν δὲ Ἀριστόβουλον ἰδιώτην κατεῖχε. καὶ ὡς διὰ τὴν τῶν Φαρισαίων ἐξουσίαν ἐκινδύνευσεν.

ια'. Ὅπως Ἀριστόβουλος, τῆς μητρὸς μετὰ θ'. ἔτος τελευτησάσης, τὸν Ὑρκανὸν καταγωνισάμενος, ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς. ἔπειτα δὲ διαλλάττεται, καὶ ὁ μὲν τὴν βασιλείαν, Ὑρκανὸς δὲ τὴν ἀρχιερωσύνην λαμβάνει.

ιβ'. Ὅπως κρατήσαντος Ἀριστοβούλου, δείσαντες οἱ διάφοροι, καὶ μάλιστα ὁ Ἰδουμαῖος Ἀντίπατρος, ἔπεισεν Ὑρκανὸν φυγεῖν πρὸς Ἀρέταν τὸν Ἀράβων βασιλέα. καὶ ὅπως κατήγαγεν αὐτὸν μετὰ πλήθους στρατοῦ πρὸς τὴν πατρίδα. κἂν ἐκράτησεν, εἰ μὴ Σκαῦρος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς, δῶρα λαβὼν παρὰ Ἀριστοβούλου, τὴν πολιορκίαν ἔλυσεν.

ιγ'. Ὅπως, Ὑρκανοῦ καὶ Ἀντιπάτρου δεηθέντων, Πομπήϊος ὀργισθεὶς Ἀριστοβούλῳ, ἐπείπερ ὑπερηφάνει μέχρι παντὸς ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τῶν δικαίων, ἐπολιόρκησέ τε καὶ ἔλαβεν Ἱεροσόλυμα, καὶ τῷ Ὑρκανῷ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀποκατέστησεν.

ιδ'. Ὅπως τὸν Ἀριστόβουλον μετὰ τῆς γενεᾶς λαβὼν εἰς Ῥώμην ᾔει ὁ Πομπήϊος, ἐξ ὧν Ἀλέξανδρος διαδιδράσκει ὁ Ἀριστοβούλου ἐκ τῆς ὁδοῦ. καὶ ὅπως Σκαῦρος εἰς τὴν Ἀραβίαν ἐνέβαλε, καὶ αὖθις ἀπέστη. καὶ ὅσα ὁ ἀποδρὰς Ἀλέξανδρος ἔδρασέ τε καὶ ἔπαθεν.

ιε'. Ὅπως ἀφελόμενος [g] τὰ προκληθέντα πάλαι ἐκ τῆς Συρίας τῶν Ἰουδαίων παρὰ τῶν Μακκαβαίων, αὐτῶν τε καὶ τῆς ἄλλης Συρίας Σκαῦρον ἐπίτροπον κατέστησεν. ἔνθα καὶ περὶ τῆς τοῦ βαλσάμου φησὶν ἐργασίας, καὶ περὶ ὧν ὁ Πομπήϊος εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ὅσοι ἀμφοτέρωθεν ἀπώλοντο.

ις'. Ὅπως Γαβίνιος, Σκαύρῳ πεμφθεὶς διάδοχος, καταγωνισάμενος [h] Ἀλέξανδρον, καὶ συγγνώμην δοὺς αἰτησαμένῳ, πᾶν τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος εἰς πέντε συνόδους διεῖλεν.

ιζ'. Ὅπως καὶ Ἀριστόβουλος ἀποδρὰς ἐκ Ῥώμης, καὶ πολεμήσας Γαβίνιον, τέλος ἡττᾶται, καὶ ἐν Ῥώμῃ δέσμιος πάλιν ἄγεται.

ιη'. Ὅπως ὁρμήσας κατὰ Πάρθων Γαβίνιος, ἐμποδίζεται ὑπὸ Πτολεμαίου. καὶ ὡς πάλιν τοὺς Ἰουδαίους ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἀνασταλωθέντας ἐπελθὼν κατεστήσατο.

ιθ'. Ὅπως Κράσσος, ἐλθὼν αὐτῷ διάδοχος, ὑπὸ Πάρθων κτείνεται. καὶ ὅσα Κάσσιος [i] μετ' αὐτοῦ φυγὼν διεπράξατο.

κ'. Περὶ Ἀντιπάτρου καὶ τῆς αὐτοῦ γενεᾶς.

κα'. Ὅπως Καῖσαρ ἀνεὶς τῶν δεσμῶν Ἀριστόβουλον εἰς Ἱεροσόλυμα ἔπεμψε. κἀκεῖνος ἀπελθὼν ἐκεῖσε, οἷα αὐτός τε καὶ παῖδες παρὰ τῶν Πομπηΐου πεπόνθασιν.

κβ'. Ὅπως Ἀντίπατρος ἐπὶ θεραπείᾳ Καίσαρος συμμαχήσας Μιθριδάτῃ Πηλούσιον πολιορκοῦντι, καὶ γενναῖος κατὰ τὴν μάχην φανεὶς, πολιτείᾳ τε τῇ Ῥωμαίων καὶ ἀτελείᾳ παρ' αὐτῷ τετίμηται. καὶ ὡς κατηγορηθεὶς παρ' Ἀντιγόνου τοῦ Ἀριστοβούλου παιδὸς ἐπὶ Καίσαρος, κρατεῖ ταῖς δικαιολογίαις, καὶ Ὑρκανῷ βεβαιοῖ τὴν ἀρχιερωσύνην, καὶ αὐτὸς ἐπίτροπος τῆς ὅλης Ἰουδαίας γίνεται.

κγ'. Ὅπως Ἀντίπατρος τά τε κατεστραμμένα ὑπὸ Πομπηΐου πρότερον ἐτειχίσατο, καὶ τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ θορύβους κατέστελλε. καὶ τῶν υἱῶν τὸν μὲν Φασάηλον Ἱεροσολύμων καὶ τῶν πέριξ στρατηγὸν, τὸν δὲ Ἡρώδην τῆς Γαλιλαίας κατεστήσατο.

κδ'. [k] Ὅπως Ὑρκανὸς ὑπό τε βασκάνων ἐρεθιζόμενος, καὶ αὐτοῖς ἐν τοῖς κατορθώμασι βασκαίνων τὸν Ἡρώδην

g Τὰ προκληθέντα] Sic in *Cod. Gall.* κατακληθείσας πάλαι ἐκ τῆς Συρίας Ἰουδαίους *Vat.* Videsis *Antiquitatum* lib. XIV.

h Ἀλέξανδρον,] Ἀλεξάνδρῳ *Gall.*

i Μετ' αὐτοῦ] Μετὰ τοῦ Φ. *Vat.* mallem, εἰς Συρίαν φυγὼν διεπράξατο.

k Summarium hoc acceptum debemus *Codici Gall.*

l Ελιξ

δην εἰς κρίσιν ἐκάλεσε, καὶ αὖθις ἀπέλυσε. καὶ ὡς Ηρώδης ἐπὶ τοῦτο μνησικακῶν ἐπεστράτει τῷ Υρκανῷ, καὶ αὖθις ἀνίησι παρακληθεὶς ὑπό τε τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ Φασαήλου.

κε'. Περὶ τοῦ γενομένου ἐμφυλίου πολέμου Ρωμαίοις πρὸς Απάμειαν.

κϛ'. Οπως Βροῦτος καὶ Κάσσιος ἐδολοφόνησαν Καίσαρα, καὶ οἷα Κάσσιος ἐν Ιουδαίᾳ ἔπραξε. καὶ ὡς, ὑποσχόμενος μεγάλα Αντιπάτρῳ εἰ κρατήσειεν, αἴτιος αὐτῷ διὰ ταῦτα τοῦ καὶ ἀπολέσθαι ὑπὸ Μαλίχου φαρμάκοις ἐγίνετο.

κζ'. Οπως Ηρώδης ἐτιμωρήσατο Μάλιχον Κασσίου συνεργίᾳ. καὶ ὡς [l] Ελιξ ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Μαλίχου ἐπαναστὰς Φασαήλῳ, καὶ ἡττηθεὶς πρότερον παρ' ἐκείνου, ἔπειτα δὲ καὶ παρ' Ηρώδου ἱκέτης ἀφίεται. καὶ ὡς Μαρίων ὁ τύραννος ἀπηλλάγη Γαλιλαίας ὑπ' Ηρώδου.

κη'. Οπως Ηρώδης μετὰ τὴν πρώτην γυναῖκα, καὶ δευτέραν τὴν Μαριάμμην, τὴν Υρκανοῦ μὲν θυγατρίδα, Αριστοβούλου δὲ θυγατέρα, ἠγάγετο.

κθ'. Οπως μετὰ τὴν Κασσίου ἀναίρεσιν Αντώνιος εἰς Ασίαν ἐλθὼν, κατηγορηθέντας τοὺς περὶ τὸν Ηρώδην οὐ μόνον οὐ παρέλυσε τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ [m] τετράρχας κατέστησεν.

λ'. Οσα ἐπράχθη παρὰ Βαρζαφάρνου καὶ Πακόρου τῶν Πάρθων, βουλομένων καταγαγεῖν τὸν [n] Αντίγονον ἐπὶ τὴν βασιλείαν. καὶ ὅπως ὅ, τε Φασάηλος ἀπώλετο, καὶ Ηρώδης ἐπιβουλευθεὶς ἐξέφυγεν, ὁ δὲ Υρκανὸς τὰ ὦτα λωβηθεὶς εἰς Παρθυηνὴν ἀπηνέχθη, καὶ Αντίγονος τὴν βασιλείαν κατεῖχεν.

λα'. Οπως Ηρώδης ἀπελθὼν πρὸς τὸν Αράβων βασιλέα, λαβεῖν χρήματα πρὸς τὸ λυτρώσασθαι τὸν ἀδελφὸν, ἀποτυχὼν δὲ τῆς ἐλπίδος, δι' Αλεξανδρείας εἰς Ρώμην παραγίνεται, καὶ Αντωνίῳ καὶ Καίσαρι τὰς συμφορὰς ἀποδυράμενος, καὶ διηγησάμενος πῶς Αντίγονος διὰ Πάρθων τῆς βασιλείας ἐγκρατὴς γέγονε, βασιλεὺς αὐτὸς παρ' αὐτῶν τῆς συγκλήτου συμψηφισαμένης ἀποδείκνυται.

λβ'. Οπως Αντίγονος τοὺς ἐν Μασάδᾳ τῷ Ηρώδῃ [o] προσήκοντας ἐπολιόρκει.

λγ'. Οπως Ηρώδης ἀπὸ Ρώμης ἐπανελθὼν τὸν πρὸς Αντίγονον διήνεγκε πόλεμον. καὶ ὅπως τοὺς περὶ αὐτὸν εἰς τὴν κατὰ Πάρθων ἐκπέμψας μάχην, αὐτὸς τοὺς ἐν τοῖς σπηλαίοις λῃστὰς ἐκπολεμήσας ἐχειρώσατο.

λδ'. Οπως Ηρώδου ἐπὶ Αντίγονον ὁρμήσαντος εἰς Σαμάρειαν ἐπανίστανται Γαλιλαῖοι, καὶ ὡς ὑποστρέψας πάλιν αὐτοὺς κατεστήσατο. καὶ ὡς μετὰ τὴν Πάρθων ἧτταν λαβὼν συμμάχους παρ' Αντωνίου ἐπὶ τὸν Αντίγονον, ἐπειδὴ ὁ στρατηγὸς αὐτῶν Μαχαιρᾶς οὐ κατὰ σύμμαχον πρὸς αὐτὸν διετέθη, πάλιν πρὸς Αντώνιον ὑπέστρεψε, καὶ τὰ Σαμόσατα πολιορκοῦντι [p] συνεξεπόριζεν, ἡνίκα καὶ Ιώσηπος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀπόντος συμβαλὼν Αντιγόνῳ αὐτὸς σφάττεται, καὶ τὸ στρατιωτικὸν πᾶν διαφθείρεται, καὶ τὰ ὑπήκοα αὖθις ἐπανίσταται.

λε'. Οπως ὑπανελθὼν Ηρώδης ἀπὸ Αντωνίου, καὶ συμβαλὼν τοῖς τοῦ Αντιγόνου, ἄλλας τε πολίχνας αἱρεῖ καὶ τὸν Ιεριχοῦντα· καρατομεῖ δὲ καὶ Πάππον τὸν στρατηγὸν Αντιγόνου, τὸν φονέα τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ Ιωσήπου.

λϛ'. Οπως ἐπολιόρκησε τὰ Ιεροσόλυμα, ἤδη τρίτου ἔτους αὐτῷ τῆς βασιλείας ἀνυομένου, καὶ οἷα μὲν μετὰ τὴν ἅλωσιν Ιεροσολυμίταις ἀπήντησεν. οἵῳ δὲ τέλει καὶ Αντίγονος ἐχρήσατο.

gestas invidens, eum in judicium vocavit, ac deinde absolvit: utque Herodes injuriæ memor exercitum ducebat contra Hyrcanum; ac mox eum dimittit, ex consilio patris & Phasaëli fratris.

25. De bello civili inter Romanos orto circa Apamiam.

26. Qualiter Brutus & Cassius dolo interficiunt Cæsarem, & quænam Cassius in Judæa gessit: utque magna Antipatro promittendo si victoriam obtineret, inde causa erat cur ille a Malicho fuerit veneno peremptus.

27. Qualiter Herodes adjutore Cassio ultus est Malichum: & quomodo Felix ut Malichi fratris necem vindicaret, insurrexit in Phasaëlum, & cum ab illo prius vinceretur, postea etiam ab Herode supplex dimittitur, utque Marion tyrannus è Galilæa pulsus est ab Herode.

28. Quomodo Herodes post primam uxorem alteram duxit, Mariamnen scilicet, Hyrcani quidem neptem ex filia, Aristobuli vero filiam.

29. Quomodo post Cassii cædem Antonius, cum in Asiam venisset, Herodem fratremque à Judæis accusatos, non solum non imperio privavit, sed & tetrarchas ambos constituit.

30. Quænam gesta erant à Barzapharne & Pacoro Parthis, dum studerent Antigonum in regnum reducere: qualiterque & Phasaëlus interiit & Herodes insidiis petitus effugit, atque Hyrcanus auribus mutilatus in Parthiam abductus est, & Antigonus regnum obtinuit.

31. Quomodo Herodes, cum se contulisset ad Arabum regem, ut pecunias ab eo acciperet quibus fratrem redimeret, spe vero de sua excidisset, via Alexandriæ Romam proficiscitur, cumque apud Antonium & Cæsarem calamitates suas deplorasset, narrassetque quo pacto Antigonus Parthorum ope regnum nactus est, ipse rex ab illis ex consensu senatus declaratur.

32. Qualiter Antigonus Herodis necessarios Masadæ inclusos obsidet.

33. Quomodo Herodes Roma reversus bellum agitavit contra Antigonum; utque suis ad bellum contra Parthos persequendum missis, ipse latrones in speluncis debellatos in potestatem suam redegit.

34. Quomodo, Herode contra Antigonum profecto, Galilæi in Samaria seditionem movent, utque reversus motus eorum composuit: qualiterque post Parthos devictos, cum suppetias ab Antonio impetrasset contra Antigonum, duce illorum Machæra se pro socio idoneo minime gerente, reversus est ad Antonium, eique Samosata obsidenti subministrabat, quando & Josephus frater, ejus in absentia, cum Antigono commissus occiditur ipse, & omnem exercitum amisit; quique subditi erant iterum rebellarunt.

35. Quomodo Herodes ab Antonio reversus, congressusque cum Antigonianis, præter alia oppidula capit Hierichuntem: atque etiam caput amputat Pappo copiarum Antigoni duci, qui Josephum fratrem suum occiderat.

36. Qualiter Hierosolyma oppugnavit, cum tres annos in regno exegisset, & quænam Hierosolymitis post urbem captam acciderunt; utque vitam finivit Antigonus.

37. Qua-

l Ελιξ] Ἕλιξ male pro Ἥλιξ in MSS. ut & mox ὑπὸ forf. pro ὑπέρ.
m Τετράρχας] Ita Gall. τετράρχην Vat.
n Αντίγονον] Αντώνιον perperam in MS. Gall. unde desumpsimus n. xxx. & n. xxxi. qui deerant in MS. Vat.
o Προσήκοντας] Ita Gall. καθήκοντας Vat.
p Συνεξεπόριζεν,] Συνεξεπόρθησεν in MS.

37. *Quænam propter Cleopatræ amorem gessit Antonius.*

38. *Quomodo, bello Actiaco conflato, missus est Herodes ab Antonio contra Arabas, qui prælio conserto eos superat profligatque: dein & suos ex terræ motibus, qui variis in locis acciderant, perterritos, oratione adhortatur ut animos sumerent.*

39. *Quomodo Herodes post victoriam apud Actium Cæsarem adiit. & quænam ad eum loquutus est, vicissimque ab eo accepit; & quibus muneribus eum honoravit Cæsar.*

40. *De instauratione templi, & ædificiis ab Herode conditis; & qualis erat tam animi quam corporis dotibus.*

41. *De malis & infortuniis in familiam ejus grassantibus propter uxorem ejus Mariamnen; quæ omnia ei acciderunt, quoniam Hyrcanum olim captivum factum, Mariamnes avum, interfecerat, fratremque Josephum: & quomodo Mariamnem occidit.*

42. *Quomodo Herodes, ex Antipatri filii sui calumniis odio incensus in Mariamnes filios, Alexandrum secum Romam perducit, pœnas ab ipso exacturus apud Cæsarem; ipso autem cum absolutus esset assumpto, ubi Hierosolyma pervenit, rerum omnium rationem reddit populo.*

43. *De moribus Antipatri & filiorum Mariamnes.*

44. *De Pherora Herodis fratre, & quo pacto Herodi cum ipso intercesserunt inimicitiæ.*

45. *De eunuchis Herodis; & quomodo illi in causa erant cur Alexander in periculum fuerit adductus.*

46. *Quomodo Archelaus socer Alexandri, cum è Cappadocia venisset, juvenes patri reconciliavit.*

47. *De maligno Euryclis Laconis ingenio; qualiterque Herodem iterum exacerbavit in filios.*

48. *Quomodo pater, Salomes calumniis irritatus, Alexandrum & Aristobulum in vincula conjicit, & de illis querelas ad Cæsarem mittit; acceptaque ab eo potestate filios interficit.*

49. *Qualiter omnium odio flagravit Antipater: & quomodo rex occisorum liberos consanguineis suis despondit.*

50. *Qualiter uxor Pheroræ materque Antipatri, inter se discordantes, Antipatro suisque exitio erant: & quomodo Antipater, ut semet è patris conspectu subduceret, Romam ad Cæsarem cum splendido apparatu se confert. deque Syllæo Arabe, & Pheroræ obitu.*

51. *Quomodo Pheroræ mors Antipatro causa erat interitus.*

52. *Qualiter uxor Pheroræ, semet è tecto præcipitans, providentia Dei, pœnas ab Antipatro repetentis, servata est.*

53. *De Antipatri à Roma reversione: quodque nemo ei, utpote ab omnibus odio habito, quæ acciderant in Judæa nunciarit.*

54. *Quomodo rex, concilio convocato, Nicolaum Antipatri accusatorem Varo præsente exhibuit: utque semet defendit Antipater.*

55. *Qualiter & Salome insidias intendens Antipater deprehensus est literis Acmes Juliæ ancillæ forte interceptis.*

56. *De Sophistis Juda & Matthia, & aquila aurea.*

57. *De regis morbo; utque moriturus multos è Judæis nobilioribus ex omni Judæa congregatos, interfici præcepit, postquam animam efflasset.*

58. *Qualiter Antipatrum filium occidit; & quinto post die ipse moritur.*

λζ'. Οἷα διὰ τὸν Κλεοπάτρας ἔρωτα Ἀντώνιος ἔπραττεν.

λη'. Ὅπως τοῦ Ἀκτιακοῦ συστάντος πολέμου, ἐπέμφθη Ἡρώδης πρὸς Ἀντωνίου Ἄραβας πολεμῆσαι, καὶ πολεμήσας ἡττᾷ κατὰ κράτος. ἔνθα καὶ δεδοικότας τοὺς ἰδίους διὰ τοὺς συμβάντας [q] ἀλλεπαλλήλους σεισμοὺς δημηγορίᾳ πρὸς θάρσος παρακροτεῖ.

λθ'. Ὅπως μετὰ τὴν περὶ Ἄκτιον νίκην προσῆλθε Καίσαρι. καὶ οἷα πρὸς αὐτὸν εἶπε, καὶ παρ' αὐτοῦ ἤκουσε, καὶ ὅπως αὐτὸν δωρεαῖς Καῖσαρ ἐτίμησεν.

μ'. Περὶ ἐπισκευῆς τοῦ ναοῦ, καὶ τῶν γενομένων κτισμάτων παρ' Ἡρώδου. καὶ ὁποῖος ἦν τό, τε σῶμα καὶ τὴν ψυχήν.

μα'. Περὶ τῶν κατ' οἶκον δυστυχιῶν γενομένων αὐτῷ διὰ Μαριάμνην τὴν γυναῖκα, αἳ συνέβησαν ὅτι τὸ πάλαι αἰχμαλωτισθέντα Ὑρκανὸν Ἡρώδης ἀπέκτεινε, πάππον αὐτῆς ὄντα, καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἰώσηπον. καὶ ὅπως καὶ αὐτὴν ἀπέκτεινεν.

μβ'. Ὅπως ὑπὸ Ἀντιπάτρου τοῦ υἱοῦ καὶ τῶν παίδων Μαριάμνης διαβολῶν πλησθεὶς ἕλκει μετ' αὐτοῦ μὲν Ἀλέξανδρον ἐπὶ Ῥώμης, δίκας ἀπαιτήσων αὐτὸν ἐπὶ Καίσαρος, ἀπολυθέντα δὲ ἀναλαβὼν, καὶ εἰς Ἱεροσόλυμα γενόμενος, ἀπολογεῖται ὑπὲρ πάντων πρὸς τὸ πλῆθος.

μγ'. Περὶ τοῦ ἤθους Ἀντιπάτρου καὶ τῶν Μαριάμνης παίδων.

μδ'. Περὶ Φερώρα τοῦ ἀδελφοῦ Ἡρώδου, καὶ ὅπως αὐτῷ διάφορος γέγονεν.

με'. Περὶ τῶν εὐνούχων Ἡρώδου. καὶ ὡς δι' αὐτῶν οἱ περὶ Ἀλέξανδρον ἐκινδύνευον.

μς'. Ὡς Ἀρχέλαος ὁ πενθερὸς Ἀλεξάνδρου, ἐλθὼν ἐκ Καππαδοκίας, διήλλαξε τὰ μειράκια πρὸς τὸν πατέρα.

μζ'. Περὶ τῆς κακοηθείας τοῦ Λάκωνος Εὐρυκλέους. καὶ ὡς πάλιν ἐξηγρίωσε τὸν Ἡρώδην πρὸς τοὺς υἱοὺς

μη'. Ὅπως Ἀλέξανδρον καὶ Ἀριστόβουλον δεσμήσας ὁ πατὴρ ταῖς διαβολαῖς Σαλώμης, Καίσαρι περὶ τούτων μηνύει, καὶ δεξάμενος τὴν ἐξουσίαν παρ' αὐτοῦ κτείνει τοὺς υἱούς.

μθ'. Ὅπως Ἀντίπατρος ἐμισήθη παρὰ πάντων. καὶ ὡς τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνῃρημένων κατηγγύησε τοῖς ἑαυτοῦ συγγενέσιν ὁ βασιλεύς.

ν'. Ὡς ἡ Φερώρα γυνὴ καὶ ἡ μήτηρ Ἀντιπάτρου, διάφοροι γεγονυῖαι Σαλώμης, αἴτιοι κατέστησαν ἀπωλείας Ἀντιπάτρου τε καὶ ἑαυτῶν. καὶ ὅπως Ἀντίπατρος, ὑπεκκλίνων αὐτὸν ἐκ τοῦ πατρὸς, εἰς Ῥώμην πρὸς Καίσαρα λαμπρῶς παρεγένετο. καὶ περὶ Συλλαίου τοῦ Ἄραβος, καὶ τῆς Φερώρα τελευτῆς.

να'. Ὅπως ἡ τελευτὴ Φερώρα τῆς Ἀντιπάτρου ἀπωλείας αἰτία γέγονεν.

νβ'. Ὅπως ἡ γυνὴ Φερώρα, ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦ τείχους ῥίψασα, Θεοῦ προνοίᾳ διεσώθη μετιόντος Ἀντίπατρον.

νγ'. Περὶ τῆς ἀπὸ Ῥώμης ἐπανόδου τοῦ Ἀντιπάτρου. καὶ ὅτι διὰ τὸ πρὸς αὐτὸν μῖσος οὐδεὶς αὐτῷ τὰ εἰς τὴν Ἰουδαίαν συμβάντα ἀπήγγειλεν.

νδ'. Ὅπως συνέδριον ὁ βασιλεὺς συναθροίσας κατήγορον Ἀντιπάτρου, παρόντος Οὐάρου, Νικόλαον παρεστήσατο. καὶ ὡς Ἀντίπατρος ἀπελογήσατο.

νε'. Ὡς καὶ Σαλώμῃ Ἀντίπατρος ἐπιβουλεύων ἐφωράθη ὑπὸ τῶν τῆς Ἄκμης τῆς θεραπαίνης Ἰουλίας κρατηθέντων γραμμάτων.

νς'. Περὶ τῶν Σοφιστῶν Ἰούδα τε καὶ Ματθίου, καὶ περὶ τοῦ χρυσοῦ ἀετοῦ.

νζ'. Περὶ τῆς νόσου τοῦ βασιλέως. καὶ ὡς πρὸς τῇ τελευτῇ γενόμενος, πλῆθος Ἰουδαίων ἐπισήμων ἀπὸ πάσης Ἰουδαίας συναγαγὼν, ἀναιρεθῆναι τούτους μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν παρηγγύησεν

νη'. Ὅπως ἀνεῖλεν Ἀντίπατρον τὸν υἱὸν, καὶ ἐπιβιοὺς ἡμέρας πέντε τελευτᾷ.

q Ἀλλεπαλλήλους] Ita in *MS.* Forsan ἀλλοπροσάλλους, aut ἄλλοτε ἄλλους.

[a] ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ
[b] ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ,
Η
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ [c] ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ,
ΛΟΓΟΣ. Α'.

FLAVII JOSEPHI
DE BELLO JUDAICO,
SIVE
JUDAICÆ HISTORIÆ DE * EXCIDIO,
LIBER I.

[d] ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

ΕΠΕΙΔΗ [e] τὸν Ἰουδαίων πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον συστάντα μέγιστον, οὐ μόνον τῶν καθ᾽ ἡμᾶς, σχεδὸν δὲ καὶ ὧν ἀκοῇ παρειλήφαμεν, ἢ πόλεων πρὸς πόλεις ἢ ἐθνῶν ἔθνεσι συῤῥαγέντων, οἱ μὲν οὐ παρατυχόντες τοῖς πράγμασιν, ἀλλ᾽ ἀκοῇ συλλέγοντες [f] εἰκαῖα καὶ ἀσύμφωνα διηγήματα, σοφιστικῶς ἀναγράφουσιν, οἱ παραγενόμενοι δὲ, ἢ κολακείᾳ τῇ πρὸς Ῥωμαίους, ἢ μίσει τῷ πρὸς Ἰουδαίους, καταψεύδονται τῶν πραγμάτων, περιέχει δὲ αὐτοῖς ὅπου μὲν κατηγορίαν, ὅπου δὲ ἐγκώμιον τὰ συγγράμματα, τὸ δὲ ἀκριβὲς τῆς ἱστορίας οὐδαμοῦ· [g] προυθέμην ἐγὼ τοῖς κατὰ τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν, Ἑλλάδι γλώσσῃ μεταβαλὼν, ἃ [h] τοῖς ἄνω

PROOEMIUM.

QUONIAM bellum quod cum Romanis gessere Judæi, idque maximum omnium, non modo quæ nostra ætas vidit, sed & *omnium* fere quæ auditione accepimus, cum aut civitates cum civitatibus aut gentes cum gentibus conflixerint, quidam, qui rebus non intererant, verum narrationes futiles interque se dissidentes ex rumoribus colligunt, sophistarum more scribendum suscipiunt, alii vero qui præsentes aderant, aut studio assentandi Romanis aut odio Judæorum, rerum veritatem ementiuntur, scriptisque illorum partim accusationes partim laudationes reperiuntur, nusquam vero exacta historiæ fides: idcirco ego proposui, quæ mediterraneis Barbaris jam ante miseram patria lingua conscripta, *nunc* Græce versa in gratiam illorum qui sub Romano

Bellum Judaicum omnium maximum.

Historia ejus mala fide à nonnullis conscripta.

Josephus quæ patria lingua scripserat Græcè vertit.

---

a ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ] Abest à codice Vossiano iste titulus, cum procemio totius operis. Bodleianus sic inscribitur; Τοῦ Φλαυΐου Ἰωσήπου περὶ ἁλώσεως Ἰουδαίας, καὶ τῆς μεγάλης πόλεως λόγος α'. Διαλέκτῳ καὶ φράσει Ἑλληνικῇ: ex sequentibus nempe intellexerat librarius, hæc eadem Josephum Hebraice quoque scripsisse. Photius *cod.* 48. non hujusce operis titulum sed argumentum exprimit. Porphyrius *de abst. l.* 4. §. 11. hosce libros Ἰουδαϊκῆς ἱστορίας, eosdem Eusebius τῶν ἱστοριῶν sæpe vocat: At Josephus illos cum in *Originibus*, tum in *vita sua* περὶ Ἰουδαϊκοῦ πολέμου vel Ἰουδαϊκῶν πολέμων non semel inscribit. Eusebius *Hist. II.* 6. laudat τὴν β' τοῦ Ἰουδαϊκοῦ πολέμου. idem τὴν β' τῶν ἱστοριῶν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ πολέμου ante dixerat. *Hist. I.* 5. ALDRICH.

b ΠΕΡΙ ΤΟΥ] Ita & ipse Josephus, Antiq. lib. 20. in fine & in Vita §. 6. & 74. Meminit βίβλου ἑβδόμης τῶν Ἰουδαϊκῶν πολέμων, ἀρχ. lib. 13. c. 3. §. 3. alibique βίβλου δευτέρας τῆς Ἰουδαϊκῆς πραγματείας. *Eusebius* etiam *Hist.* 11. 6. laudat τὴν β'. τοῦ Ἰουδαϊκοῦ πολέμου. idemque *Hist.* 1. 5. memorat τὴν β'. τῶν ἱστοριῶν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ πολέμου. *Photius* in cod. 48. non hujusce operis titulum sed argumentum exprimit: & *Porphyrius* in l. 4. §. 11. *de Abst.* hosce libros Ἰουδαϊκῆς ἱστορίας, eosdemque *Eusebius* τῶν ἱστοριῶν sæpe vocat. Accedit quod in libris omnibus *Versionis Rufinianæ* (& *Editis* & *MSS.*) inscribatur *de Bello Judaico*. Verum in *Græcis Flavii*, tam *manu exaratis* quam *excusis*, Ἰουδαϊκῆς ἱστορίας περὶ ἁλώσεως. aut περὶ ἁλώσεως Ἰουδαίας, καὶ τῆς μεγάλης πόλεως λόγος α'. Διαλέκτῳ καὶ φράσει Ἑλληνικῇ. prout in *Cod. Bodlejano*; quod hæc eadem *Josephus* lingua etiam patria scripserit. Quibus perpensis, nos, dedita opera, utrumque titulum expressimus.

c ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ,] Περὶ τοῦ πολέμου Joseph. advers. Apion. §. 9. Præf. Ἀρχ. (p. 1.) cap. 1. (§....) τὸν πόλεμον συνέγραφον. & lib. 1. (cap. 12. §.....) τὸν Ἰουδαϊκὸν ἀναγράφοντι πόλεμον. SPANH.

d ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.] Ita *Bod.* ista vox deest *cæteris*.

e Τὸν Ἰουδαίων] Τῶν *Bod.*

f Εἰκαῖα] Τὸ εἰκαῖον *vulgus* infr. lib. 4. c. 5. §. 3. SPANH.

g Προυθέμην] Casaub. προεθυμήθην. *Rost.* amat προεθυμήθειν. HAV.

* *Al.* CAPTIVITATE.

h Τοῖς ἄνω βαρβάροις] Ἄνω βάρβαροι, quales Babylonii, Assyrii, Judæi Trans-Euphratenses mox. §. 2. SPANH. Quas gentes intelligat Josephus, ipse paulo inferius exponit: nempe Parthos, Babylonios, Arabum remotissimos, Judæos trans-Euphratenses &c. h. e. ut verbo absolvam, superioris continentis incolas. Quippe Persarum sive Parthorum rex ὁ ἄνω βασιλεὺς *Philostrato aliisque* dicitur. *Androsthenes* apud *Athenæum* l. 3. πωλεῖται περὶ Πέρσας τε (inquit) καὶ τοὺς ἄνω τόπους. & *Jos.* l. 1. contra *Ap.* κατὰ τῶν ἄνω τόπων εἰς τοὺς θαλαττίους ὑποκαταβαίνων. *Polybius* apud *Josephum* in *Antt.* 12. 3. Σκόπας ὁρμήσας εἰς τοὺς ἄνω τόπους,

ubi

mano degunt imperio, eadem narrare; ego *inquam* Joſephus Matthiæ filius, Hebræus genere, ex Hieroſolymis, ſacerdos, qui & ipſe cum Romanis initio prælìis dimicavi, & rebus deinceps geſtis neceſſitate adactus interſui.

Qualis erat Judæorum Romanorumque ſtatus, cum cœpiſſet bellum.

2. Cum enim obortum eſſet, quemadmodum dixi, bellum hoc graviſſimum, Romani quidem ex domeſticis laborabant; Judæique, quotquot res novas tunc moliebantur, cum tempora eſſent turbulenta, ſeditionem moverunt, viribus pariter ac opibus florentes, adeo ut, propter tumultuum magnitudinem, hi quidem partium Orientis poſſidendarum ſpe tenerentur, illos vero earundem amittendarum metus invaderet: quoniam Judæi quidem univerſos, qui trans Euphratem eſſent, gentiles noſtros ſecum arma capturos eſſe crediderant, Romani vero à Gallis finitimis ſubinde agitarentur, nec Celtæ quieſcerent; ſed plena eſſent omnia perturbationum mortuo Nerone, & multi quidem opportunitate arrepta imperium affectarent, militeſque lucri cupidine rebus novis ſtuderent. Itaque indignum eſſe duxi, ut tantarum rerum veritas ſineretur in inconſtantia verſari; & Parthi quidem & Babylonii, Arabumque remotiſſimi, & populares noſtri ultra Euphratem, itemque Adiabeni, mea diligentia ſatis accurate cognoſcerent, quibus ab initiis profectum, quantiſque cum cladibus geſtum fuerit bellum, & quo tandem modo deſierit: Græci vero, & Romanorum quotquot militiam ſequuti non eſſent, iſta neſcirent, legentes quæ ab aliis aut adulandi gratia, aut mentiendi libidine conficta ſunt.

Cauſa cur Joſephus hiſtoriæ de Bello verſionem adornarit.

Aliorum hiſtoricorum vitia reprehendit Joſephus.

3. Atqui hujuſmodi ſcripta hiſtorias non verentur inſcribere, in quibus, præterquam quod nihil ſani afferant, etiam de propoſito ſuo mihi videntur excidere. Nam illis quidem in animo eſt Romanos amplificare, reſque Judæorum extenuant & deprimunt: verum haud ſecum reputant, quî fieri poteſt, ut pro magnis habeantur, qui puſillos ſuperaverint. Accedit quòd neque belli diuturnitatem reſpiciant; neque multitudinem militum Romanorum qui eo delaſſati erant; neque imperatorum magnitudinem, quorum profecto gloria minuitur, ſi, cum multum ſudoris apud Hieroſolyma pertuliſſent, rebus ab eis præclare geſtis aliquid derogetur.

Joſephi in ſcribendo propoſitum.

4. Neque tamen ego is ſum, qui cum iis qui res Romanorum extollunt viciſſim contendens, quæ à popularibus meis geſta erant in majus augere decreverim: ſed facta quidem utriuſque populi accurate perſequor, in iis vero enarrandis animi affectioni aliquid tribuo, dum dolori meo in deflendis patriæ calamitatibus nonnihil indulgeo. Nam quod eam domeſticæ diſſenſiones everterint, & in templum ſacroſanctum invitas Romanorum manus atque ignem traxerint Judæorum tyranni, teſtis eſt ille à quo facta eſt vaſtatio, Titus Cæſar: qui per omne bellum populum quidem miſeratus eſt, quod à ſeditioſis cuſtodiretur; ſæpe autem conſulto differri paſſus eſt urbis excidium, moraſque obſidioni interpoſuit, ut

Quænam res Judæis exitio fuerint.

βαρβάροις τῇ πατρίῳ συντάξας ἀνέπεμψα [i] πρότερον, ἀφηγήσασθαι, [k] Ἰώσηπος Ματθίου παῖς, γένει Ἑβραῖος, ἐξ Ἱεροσολύμων, ἱερεὺς, αὐτός τε [l] Ῥωμαίοις πολεμήσας τὰ πρῶτα, καὶ τοῖς ὕστερον παρατυχὼν ἐξ ἀνάγκης.

β΄. Γενομένου γὰρ, ὡς ἔφην, μεγίστου τοῦδε τοῦ κινήματος, ἐν Ῥωμαίοις μὲν ἐνόσει τὰ οἰκεῖα, Ἰουδαίων τε τὸ νεωτερίζον τότε τεταραγμένοις ἐπανέστη τοῖς καιροῖς, ἀκμάζον κατά τε χεῖρα καὶ χρήμασιν, ὡς δι᾽ ὑπερβολὴν θορύβων, τοῖς μὲν [m] ἐν ἐλπίδι κτήσεως, τοῖς δ᾽ [n] ἐν ἀφαιρέσεως δέει γίνεσθαι τὰ πρὸς τὴν ἀνατολήν· ἐπειδὴ Ἰουδαῖοι μὲν ἅπαν τὸ ὑπὲρ Εὐφράτην ὁμόφυλον ἡμῖν συνεπαρθήσεσθαι σφίσιν ἤλπισαν, Ῥωμαίους δὲ οἵ τε γείτονες Γαλάται παρεκίνουν, καὶ τὸ Κελτικὸν οὐκ ἠρέμει, μεστὰ δὲ ἦν πάντα θορύβων μετὰ Νέρωνα, καὶ πολλοὺς μὲν [o] βασιλειᾷν ὁ καιρὸς ἀνέπειθε, τὰ στρατιωτικὰ δὲ ἤρα μεταβολῆς ἐλπίδι [p] λημμάτων. ἄτοπον [q] οὖν ἡγησάμην περιϊδεῖν πλαζομένην ἐπὶ τηλικούτοις πράγμασι τὴν ἀλήθειαν, καὶ Πάρθους μὲν, καὶ Βαβυλωνίους, Ἀράβων τε τοὺς πορρωτάτω, καὶ [r] τὸ ὑπὲρ Εὐφράτην ὁμόφηλον ἡμῖν, Ἀδιαβηνούς τε γνῶναι διὰ τῆς ἐμῆς ἐπιμελείας ἀκριβῶς, ὅθεν τε ἤρξατο, καὶ [s] δι᾽ ὅσων ἐχώρησε παθῶν ὁ πόλεμος, καὶ ὅπως κατέστρεψεν, ἀγνοεῖν δὲ Ἕλληνας ταῦτα καὶ Ῥωμαίων τοὺς μὴ [t] ἐπιστρατευσαμένους, ἐντυγχάνοντας ἢ κολακείαις, ἢ πλάσμασι.

γ΄. [v] Καίτοιγε ἱστορίας αὐτὰς ἐπιγράφειν τολμῶσιν· ἐν αἷς, πρὸς τῷ μηδὲν ὑγιὲς δηλοῦν, καὶ τοῦ σκοποῦ δοκοῦσιν ἐμοίγε διαμαρτάνειν. βούλονται γὰρ μεγάλους μὲν τοὺς Ῥωμαίους ἀποδεικνύειν, καταβάλλουσι δὲ ἀεὶ τὰ Ἰουδαίων, καὶ ταπεινοῦσιν. οὐχ ὁρῶσι δὲ πῶς ἂν εἶναι μεγάλοι δοκοῖεν, οἱ μικροὺς νενικηκότες. καὶ οὔτε τὸ μῆκος αἰδοῦνται τοῦ πολέμου, οὔτε τὸ πλῆθος τῆς καμούσης Ῥωμαίων στρατιᾶς, οὔτε τὸ μέγεθος τῶν στρατηγῶν, οἳ πολλὰ [x] παρὰ τοῖς Ἱεροσολύμοις ἱδρώσαντες, [y] οἶμαι, ταπεινουμένου τοῦ κατορθώματος [z] αὐτοῖς, ἀδοξοῦσιν.

δ΄. Οὐ μὴν ἐγὼ τοῖς ἐπαίρουσι τὰ Ῥωμαίων ἀντιφιλονεικῶν, αὔξειν τὰ τῶν ὁμοφύλων διέγνων· ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα [a] μετ᾽ ἀκριβείας ἑκατέρων διέξειμι, τοὺς δ᾽ ἐπὶ τοῖς πράγμασι λόγους ἀνατίθημι τῇ διαθέσει, καὶ τοῖς ἐμαυτοῦ πάθεσι διδοὺς ἐπολοφύρεσθαι ταῖς τῆς πατρίδος συμφοραῖς. ὅτι γὰρ αὐτὴν στάσις οἰκεία καθεῖλε, καὶ τὰς Ῥωμαίων χεῖρας ἀκούσας, καὶ τὸ πῦρ ἐπὶ τὸν ἅγιον ναὸν εἵλκυσαν οἱ Ἰουδαίων τύραννοι, μάρτυς αὐτὸς ὁ πορθήσας Τίτος Καῖσαρ. ἐν παντὶ τῷ πολέμῳ, τὸν μὲν δῆμον ἐλεήσας ὑπὸ στασιαστῶν φρουρούμενον, πολλάκις δὲ ἑκὼν τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως ὑπερτιθέμενος, καὶ διδοὺς τῇ

ubi recte Interpres *ad mediterranea verſo impetu*. Eodem ſenſu accipitur ἡ ἄνω χώρα *Antt.* 12. 13. αἱ ἐπάνω χῶραι 1 *Macc.* 4. 1. τὰ ἀνωτερικὰ μέρη *Act.* 19. 1. & ſexcenta alia adeo ubique obvia, ut mireris id neſcire tam multos. Pariter Aſſyrii & Babylonii ſunt τὴν ἄνω Συρίαν ſive mediterraneam incolentes; τῶν Ἀράβων οἱ πορρώτατοι, qui longiſſime abſunt à mari. Idem puto voluiſſe *Rufinum*, qui *retro barbaris* dixit; quàm Latine non inquiro. ALDRICHIUS.

i Πρότερον,] Articulum addit *Roſt.* τὸ πρότερον. HAV.

k Ἰώσηπος Ματθίου παῖς,] Euſeb. H. Eccl. lib. 3. c. 9. λέγων ὁ δὲ Ἰώσηπος Ματθίου παῖς. SPANH.

l Ῥωμαίοις πολεμήσας] Ῥωμαίους *Big. Bod.* & *Vat.*

m Ἐν ἐλπίδι κτήσεως,] Deeſt ἐν *Bod.*

n Ἐν ἀφαιρέσεως] Ἀναφαιρέσεως al. MSS. SPANH. Ἀναφαιρέσεως δέει *Bod.* HUDS. *Roſt.* τοῖς μὲν ἐν ἐλπίδι κτήσεως, τοῖς δὲ ἐν ἀφαιρέσεως δέει. HAV.

o Βασιλειᾷν] Βασιλεύειν, inf. cap. 4. §. 1. βασιλειῶντα κτείνει. SPANH.

p Λημμάτων.] Λημμάτων lucellorum Demoſth. III. Olymp. 13. B. SPANH.

q Οὖν ἡγησάμην περιϊδεῖν] Deeſt οὖν *Roſt. Bod.*

r Τὸ ὑπὲρ Εὐφράτην] Conf. ſup. §. 1. SPANH. Τοὺς ὑπὲρ Ε. Ο. ἡμῖν Ἀδ. γ. *Roſt.* quem Codicem; ubi porro citabitur, ſciat lector ab *Hudſono* non fuiſſe uſurpatum, ſed V. L. ejuſdem a nobis eſſe adjectas. HAV.

s Δι᾽ ὅσων ἐχώρησε] Δι᾽ ὅσον *Big.* & *Voſſ.*

t Ἐπιστρατευσαμένους,] Καταστρατευσαμένους *Bod.* Καταστρεψαμένους *Roſt.* ut olim conjecit *Caſaubonus*. HAV.

v Καίτοιγε ἱστορίας αὐτὰς ἐπιγράφειν τολμῶσιν.] Hæc uncis incluſa deſunt in MSS. *Bod. Ox.* SPANH.

x Παρὰ τοῖς Ἱεροσολύμοις] Ita *MSS.* περὶ perperam in *Baſ.* & *Gen.*

y Οἶμαι,] Ellipſis eſt particulæ ὡς.

z Αὐτοῖς, ἀδοξοῦσιν.] *Lowthius* legit αὐτοὶ ἀδοξοῦσιν.

a Μετ᾽ ἀκριβείας] Δι᾽ ἀκριβείας *Bod.* & *Roſt.*

b Λέγο-

τῇ πολιορκίᾳ χρόνον, εἰς μετάνοιαν τῶν αἰτίων. εἰ δέ τις ὅσα πρὸς τοὺς τυράννους ἢ τὸ λῃστρικὸν αὐτῶν κατηγορικῶς [b] λέγομεν, [c] ἢ τοῖς ἀτυχήμασι τῆς πατρίδος ἐπιστένοντες, συκοφαντοίη, διδότω παρὰ τὸν τῆς ἱστορίας νόμον συγγνώμην τῷ πάθει. πόλιν γὰρ δὴ τῶν ὑπὸ [d] Ῥωμαίους πασῶν τὴν ἡμετέραν ἐπὶ πλεῖστόν τε εὐδαιμονίας συνέβη προελθεῖν, καὶ πρὸς ἔσχατον συμφορῶν αὖθις καταπεσεῖν. τὰ γοῦν [e] πάντων ἀπ᾽ αἰῶνος ἀτυχήματα, πρὸς τὰ Ἰουδαίων, ἡττῆσθαι μοι δοκεῖ κατὰ σύγκρισιν· καὶ τούτων αἴτιος, οὐδεὶς ἀλλόφυλος. ὥς τε ἀμήχανον ἦν, ὀδυρμῶν ἐπικρατεῖν. εἰ δέ τις οἴκτου σκληρότερος εἴη δικαστὴς, τὰ μὲν πράγματα τῇ ἱστορίᾳ προσκρινέτω, τὰς δ᾽ ὀλοφύρσεις τῷ γράφοντι.

ε΄. Καίτοιγε ἐπιτιμήσαιμ᾽ ἂν αὐτὸς δικαίως τοῖς Ἑλλήνων λογίοις, οἳ τηλικούτων κατ᾽ αὐτοὺς πραγμάτων γεγενημένων, ἃ κατὰ σύγκρισιν ἐλαχίστοις ἀποδείκνυσι τοὺς πάλαι πολέμους, τούτων μὲν κάθηνται κριταὶ τοῖς φιλοτιμουμένοις ἐπηρεάζοντες, ὧν εἰ καὶ τῷ λόγῳ πλεονεκτοῦσι, λείπονται τῇ προαιρέσει. αὐτοὶ δὲ τὰ Ἀσσυρίων ἢ τὰ Μήδων συγγράφουσιν, ὥσπερ ἧττον καλῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀπηγγελμένα· καί τοι [f] τοσούτῳ τῆς ἐκείνων ἡττῶνται δυνάμεως ἐν τῷ γράφειν, ὅσῳ καὶ τῆς γνώμης. τὰ γὰρ καθ᾽ αὑτοὺς ἐσπούδαζον ἕκαστοι γράφειν, ὅπου καὶ τὸ παρατυχεῖν τοῖς πράγμασιν ἐποίει τὴν [g] ἐπαγγελίαν ἐναργῆ, καὶ τὸ ψεύδεσθαι παρ᾽ εἰδόσιν αἰσχρὸν ἦν. τόγε μὴν μνήμῃ [h] τὰ μὴ προϊστορηθέντα διδόναι, καὶ τὰ κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον τοῖς [i] μεθ᾽ ἑαυτὸν συνιστάνειν, ἐπαίνου καὶ μαρτυρίας ἄξιον. φιλόπονος δὲ, οὐχ ὁ μεταποιῶν οἰκονομίαν καὶ τάξιν ἀλλοτρίαν, ἀλλ᾽ ὁ μετὰ τοῦ καινὰ λέγειν καὶ τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας κατασκευάζων ἴδιον. κἀγὼ μὲν ἀναλώμασι [k] καὶ πόνοις μεγίστοις, ἀλλόφυλος ὤν, Ἕλλησί τε καὶ [l] Βαρβάροις τὴν μνήμην τῶν κατορθωμάτων ἀνατίθημι. τοῖς δὲ γνησίοις, πρὸς μὲν τὰ λήμματα καὶ τὰς δίκας, κέχηνεν εὐθέως τὸ στόμα καὶ ἡ γλῶσσα λέλυται. πρὸς δὲ τὴν ἱστορίαν ἔνθα χρὴ τἀληθῆ λέγειν, καὶ μετὰ πολλοῦ [m] πόνου τὰ πράγματα συλλέγειν, [n] πεφίμωνται, παρέντες τοῖς ἀσθενεστέροις [o] καὶ μὴ γινώσκουσι τὰς πράξεις τῶν ἡγεμόνων γράφειν. τιμάσθω δὴ παρ᾽ ἡμῖν τὸ τῆς ἱστορίας ἀληθὲς, ἐπεὶ παρ᾽ Ἕλλησιν ἀμελεῖται.

ς΄. Ἀρχαιολογεῖν μὲν δὴ τὰ Ἰουδαίων, τίνες τε ὄντες, καὶ ὅπως ἀπανέστησαν Αἰγυπτίων, χώραν τε ὅσην ἐπῆλθον ἀλώμενοι, καὶ πόσα ἑξῆς κατέλαβον, καὶ πῶς μετανέστησαν, νῦν ἄκαιρον ᾠήθην εἶναι, [p] καὶ ἄλλως περιττόν· ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαίων πολλοὶ πρὸ ἐμοῦ τὰ τῶν προγόνων συνετάξαντο μετ᾽ ἀκριβείας, καὶ τινες Ἑλλήνων, ἐκεῖνα τῇ [q] πατρίᾳ φωνῇ [r] μεταβάλλοντες, οὐ πολὺ τῆς ἀληθείας διήμαρτον· ὅπου δὲ [s] οἵ τε τούτων συγγραφεῖς ἐπαύσαντο, καὶ οἱ ἡμέτεροι προφῆται, ἐκεῖθεν τὴν ἀρχὴν ποιήσομαι τῆς συντάξεως. τούτων δὲ τὰ μὲν τοῦ κατ᾽ ἐμαυτὸν πολέμου διεξοδικώτερον, καὶ μεθ᾽ ὅσης ἂν ἐξεργασίας [t] δύνωμαι, δίειμι·

belli auctores resipiscerent. Quod si quis nos calumnietur ob ea quæ in tyrannos eorumque latrocinium accusatorie dicimus, vel patriæ miseriis ingemiscentes, *justo* dolori, etiamsi historiæ legem transgrediatur, veniam concedat. Nam ex omnibus civitatibus, quæ Romanorum jugum subierunt, nostræ sane contigit ad summum felicitatis pervenisse, ac deinde in extremam calamitatem incidisse, Namque omnium ab omnis ævi memoria res adversæ, si cum iis conferantur quæ Judæis acciderunt, longe ab illis superari mihi videntur: atque nemo ex alienigenis eorum auctor exstitit. quo magis difficile erat ut à questibus & lamentis temperarem. Si quis autem durior, quam ut misericordia flectatur, judex adsit, res quidem historiæ velim assignet, lamentationes vero scriptori tribuat.

Judaicarum calamitatum magnitudo.

5. Veruntamen & ego Græcorum disertos jure meritoque increpaverim, qui tantis sua ætate actis, quæ, si contentio & comparatio fiat, bella olim gesta exigua admodum reddunt, in illa quidem judices sedent aliorum studiis detrahentes, à quibus, licet eos facundia superent, proposito tamen vincuntur. Isti vero Assyriorum Medorumve res scribendas suscipiunt, quasi minus recte ab antiquis scriptoribus relatæ fuerint: quanquam tantum eorum viribus cedunt quantum instituto. Erat enim *olim* unicuique studium, quæ sua memoria facta erant literis consignare, ubi etiam illud ipsum, quod interfuissent rebus gestis, præclari operis spem faciebat, & mentiri apud scientes dedecori verteretur. Enimvero quæ non ante memorata erant memoriæ tradere, suique temporis res commendare posteris laudis testimonio dignum est. Atqui huic negotio cum studio & cura non incumbit, qui alterius ordinem & dispositionem immutat: sed qui nova dicendo integram de suo componit historiam. At ego quidem, quippe alienigena, nulli sumptui aut labori peperci, ut Græcis simul & Barbaris bellicorum facinorum memoriam commendarem. Istis autem qui indigenæ sunt, ad quæstum quidem & lites, aperta protinus sunt ora & solutæ linguæ; ad historiam vero, in qua verum dicendum est, multoque cum labore res colligendæ, os illis occlusum est, concessa imbecillioribus rerumque ignaris licentia scribendi res à principibus gestas. Colatur itaque à nobis historiæ veritas, quandoquidem à Græcis negligitur.

Græci historici res Judæorum suæ ætatis silentio prætereunt.

Josephi in scribendo cura & diligentia.

6. Judæorum quidem res ab origine repetere, & qui fuerint, & quo pacto ab Ægyptiis discesserint, quasque regiones errando peragraverint, & quot loca occupaverint, & quemadmodum inde migraverint *dicere*, haud tempus idoneum esse, & præterea supervacaneum existimavi: quoniam & multi ante me Judæi res majorum suorum satis accurate conscripserunt, & nonnulli è Græcis, easdem res patria lingua prosequentes, non multum à veritate aberrarunt. Ubi autem & isti scriptores & prophetæ nostri desierunt, inde historiæ initium sumam. Et ista quidem quæ ad bellum attinent meo tempore gestum uberius fusiusque & qua potero diligentia referam; quæ vero ætate mea

Quasnam res scripserit Josephus, & unde scribendi initium sumpserit.

b Λέγομεν,] *Cas.* λεγόμενον.
c Ἢ τοῖς ἀτυχήμασι] Deest ἢ in *MSS. Lips.* SPANH.
d Ῥωμαίους] Ῥωμαίων al. *MS. Ox.* SPANH. Ῥωμαίων *Bod.*
e Πάντων ἀπ᾽ αἰῶνος ἀτυχήματα,] Πάντα *Bod.* & *Rost.*
f Τοσούτῳ τῆς ἐκείνων] Τοσοῦτον al. *MSS. Ox.* SPANH. τὸ τοσοῦτον ἡττῶνται τῆς ἐκείνων δυνάμεως. *Rost.* Τοσοῦτον *Big. Bod.* & *Voss.* mox ὅσον solus *Bod.*
g Ἐπαγγελίαν] Ἀπαγγελίαν *MSS. Lips.* SPANH. Forte ἀπαγγελίαν. Cocc. Ἀπαγγελίαν *Gall.*
h Τὰ μὴ] Τὰ μὴ leg. *Rufin* & *Oxon.* SPANH. Addidi hoc loco μὴ, fretus auctoritate *Vet. Interpr.* & *Cod. Bodl.* qui inter lineas eadem, ut videtur, manu, illud μὴ habet. BERN. Cocc. & HUDS.
i Μεθ᾽ ἑαυτὸν] Μετ᾽ αὐτόν *MS. Lips.* SPANH. Ita è *Cod. Bodl.* edidit cl. *Aldrichius.* antea erat μετ᾽ αὐτῶν. Verum μεθ᾽ ἑαυτῶν habet *Cod. Gall.* mox συνιστᾶν malit *Casaub.*
k Καὶ πόνοις μεγίστοις,] Transponit *Rost.* μεγίστοις καὶ πόνοις.
l Βαρβάροις] Pro κ. βαρβάροις *MS. Lips.* καὶ Ῥωμαίοις & *Rufin.* SPANH. Ῥωμαίοις *Bod. Lips. Vat.* & *Vet. Interpr.* Græcis ut & sacris literis *Barbari* omnes linguæ Græcæ ignari.
m Πόνου] Χρόνου *Big.* & *Voss.*
n Πεφίμωνται,] Infr. cap. 22. §. 3. πεφίμωντο τοῖς ἱμέροις. SPANH.
o Καὶ μὴ] Καὶ μὴ δὲ *MS. Lips.* SPANH.
p Καὶ ἄλλως περιττόν.] Aliter ea de re sensit Præf. Ἀρχ. lib. I. §. 2. SPANH.
q Πατρίᾳ] Πατρῴᾳ in *Rost.* & in plerisque *MSS.*
r Μεταβάλλοντες,] Μεταβαλόντες *MS. Lips.* SPANH. Μεταβαλόντες in quibusdam *MSS.*
s Οἵ τε] Secundam voculam delet *Rost.*
t Δύνωμαι,] *Rost.* ὡς δύναμαι.

mea sunt antiquiora summatim breviterque percurram.

Summa eorum, quæ in libris de Bello complexus est.

7. Quomodo Antiochus, qui Epiphanes vocitatus est, cum Hierosolyma expugnasset & per triennium & sex menses ea tenuisset, ab Asamonæi filiis è regione ejicitur. Deinde ut eorum posteri, orta inter eos de regno dissensione, Romanos & Pompejum ad res *disceptandas* attraxerunt: utque Herodes Antipatri filius, Sosio in auxilium adducto, eorum principatui finem imposuit. Tum, quemadmodum populus, mortuo Herode, seditionem concitarunt, Augusto quidem Romanis imperante, Quintilio autem Varo *Judæorum* regioni præsidente: & quomodo bellum anno duodecimo imperii Neronis erupit, quæque sub Cestio præside acciderunt: & quot in *loca* Judæi sub primos *belli* motus armis invaserunt.

8. Item quomodo urbes finitimas communierunt; & ut Nero, post clades Cestii ductu acceptas, summæ rerum metuens, Vespasianum bello præfecit. utque ille cum filio natu maximo Judæorum in regionem ingressus est; & quantum ille Romanorum exercitum duxit, & auxiliarium quotquot per Galilæam omnem cæsi erant. atque ut urbium illorum alias quidem vi penitusque expugnavit, alias vero ad deditionem adegit. Ac ubi eò venero, quænam sit Romanorum in acie ordinum conservatio, & legionum disciplina; & quanta sit utriusque Galilææ amplitudo, & quod soli ingenium, & quinam Judææ fines limitesque; insuper quæ regionis propria sint, & qui lacus fontesque in ea; quæque per singulas urbes captis acciderint, summa cum fide, ex iis quæ ipse vidi aut pertuli, enarrabo: neque quidquam de meis calamitatibus reticebo, ut qui ad singula scientes dicturus sim.

9. Deinde, ut, cum jam res Judæorum labefactarentur, Nero quidem diem supremum obit, Vespasianus autem, maturato in Hierosolyma itinere, imperii gratia retrahitur; quæque ei signa de eo *capessendo* data erant, & quæ Romæ factæ mutationes; utque is invitus à militibus imperator declaratus erat. Et quomodo, eo in Ægyptum ad res universas administrandas digresso, Judæorum status seditionibus agitatus erat: quoque modo tyranni in eos insurrexerunt, moxque ut illi inter se dissenserunt, *referam*.

10. Quemadmodum etiam Titus, ex Ægypto reversus, iterum in Judæam irrupit: qualiterque copias, & quo in loco, & quantas coëgit. Et quomodo seditionibus laboravit urbs, cum ipse illic adesset; & quot *in mœnia* fecit impressiones, & quantos aggeres erexit; triumque murorum ambitum, & illorum magnitudinem, urbisque munitionum firmitatem, & fani templique dispositionem; ac præterea illorum araque dimensiones, accurateque omnia, *quoad fieri possit*, *describam*; festorum quoque dierum consuetudines aliquot,

τὰ δὲ προγενέστερα τῆς ἐμῆς ἡλικίας [v] ἐπιδραμῶ συντόμως.

ζ'. Ὡς Ἀντίοχος, ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς, ἑλὼν κατὰ κράτος Ἱεροσόλυμα, καὶ κατασχὼν ἔτεσι τρισὶ καὶ μησὶν ἓξ, ὑπὸ τῶν Ἀσαμωναίου παίδων ἐκβάλλεται τῆς χώρας. ἔπειθ᾽ ὡς οἱ τούτων [x] ἔγγονοι, περὶ τῆς βασιλείας διαστασιάσαντες, εἵλκυσαν εἰς τὰ πράγματα Ῥωμαίους καὶ Πομπήϊον. καὶ ὡς Ἡρώδης ὁ Ἀντιπάτρου κατέλυσε τὴν δυναστείαν αὐτῶν, ἐπαγαγὼν [y] Σόσιον. [z] ὅπως τε ὁ λαὸς, μετὰ τὴν Ἡρώδου τελευτὴν [a] κατεστασίασεν, Αὐγούστου μὲν Ῥωμαίων ἡγεμονεύοντος, [b] Κουϊντιλίου δὲ Οὐάρου κατὰ τὴν χώραν ὄντος· καὶ ὡς ἔτει δωδεκάτῳ τῆς Νέρωνος ἀρχῆς ὁ πόλεμος ἀνεῤῥάγη, τά τε συμβάντα κατὰ [c] Κέστιον, καὶ ὅσα παρὰ τὰς πρώτας ὁρμὰς ἐπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς ὅπλοις.

η'. Ὅπως τε [d] τὰς περιοίκους ἐτειχίσαντο· καὶ ὡς Νέρων, ἐπὶ τοῖς Κεστίου πταίσμασι δείσας περὶ τῶν ὅλων, Οὐεσπασιανὸν ἐφίστησι τῷ πολέμῳ. καὶ ὡς οὗτος μετὰ τοῦ πρεσβυτέρου τῶν παίδων εἰς τὴν Ἰουδαίων χώραν ἐνέβαλεν, ὅση τε χρώμενος Ῥωμαίων στρατιᾷ, καὶ ὅσοι σύμμαχοι ἐκόπησαν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν. καὶ ὡς τῶν [e] πόλεων αὐτῆς ἃς μὲν [f] ὁλοσχερῶς καὶ κατὰ κράτος, ἃς δὲ δι᾽ ὁμολογίας [g] ἔλαβεν. ἔνθα δὴ καὶ [h] τὰ περὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων [i] ἐν πολέμοις εὐταξίας, καὶ τὴν ἄσκησιν τῶν ταγμάτων, τῆς τε Γαλιλαίας [k] ἑκατέρας τὰ διαστήματα, καὶ τὴν φύσιν, καὶ τοὺς τῆς Ἰουδαίας ὅρους, ἔτι τε τῆς χώρας τὴν ἰδιότητα, λίμνας τε καὶ πηγὰς τὰς ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ περὶ ἑκάστην πόλιν τῶν ἁλισκομένων πάθη μετ᾽ ἀκριβείας, ὡς εἶδον ἢ ἔπαθον, δίειμι. οὐδὲ γὰρ τῶν ἐμαυτοῦ τι συμφορῶν ἀποκρύψομαι, μέλλων γε πρὸς εἰδότας ἐρεῖν.

θ'. Ἔπειθ᾽ ὡς ἤδη καμνόντων Ἰουδαίοις τῶν πραγμάτων, θνήσκει μὲν Νέρων, Οὐεσπασιανὸς δὲ ἐπὶ Ἱεροσολύμων ὡρμημένος, ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας ἀνθέλκεται. τά τε γενόμενα περὶ ταύτης αὐτῷ σημεῖα, καὶ τὰς ἐπὶ Ῥώμης [l] καταβάσεις, καὶ ὡς αὐτὸς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἄκων αὐτοκράτωρ [m] ἀποδείκνυται. καὶ ὡς [n] τούτου ἀποχωρήσαντος ἐπὶ διοικήσει τῶν ὅλων εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐστασιάσθη τὰ Ἰουδαίων· ὅπως τε ἐπανέστησαν αὐτοῖς οἱ τύραννοι, καὶ τὰς τούτων πρὸς ἀλλήλους διαφοράς.

ι'. Καὶ ὡς ἄρας ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου Τίτος δεύτερον εἰς τὴν χώραν ἐνέβαλεν. ὅπως τε τὰς δυνάμεις, καὶ [o] ὅπου, καὶ πόσας συνήγαγε. καὶ ὅπως ἐκ τῆς στάσεως ἡ πόλις διέκειτο παρόντος αὐτοῦ, προσβολάς τε ὅσας ἐποιήσατο, καὶ πόσα χώματα, [p] περιβόλους τε τῶν τριῶν τειχῶν καὶ τὰ μέτρα τούτων, τήν τε τῆς πόλεως ὀχυρότητα, καὶ τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ ναοῦ [q] τὴν διάθεσιν· ἔτι δὲ καὶ τούτων καὶ τοῦ βωμοῦ τὰ μέτρα, πάντα μετ᾽ ἀκριβείας, ἔθη τε ἑορτῶν ἔνια, καὶ τὰς ἑπτὰ ἁγνείας, καὶ τὰς τῶν ἱερέων λειτουργίας. ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐσθῆ-

τας

v Ἐπιδραμῶ συντόμως] *Big. Bodl. Voss.* ἐπεδραμὴν.

x Ἔγγονοι,] *Rost.* ἔκγονοι.

y Σόσιον.] *Gen.* Σόσσιον. Ἀρχ. lib. 14. c. 15. §. 9. Σοσσίῳ. SPANH. Ita prout in *Antiquitatum* libris. quomodo & *Rufinus*, & ex *Latinis* alii, *Fastique Consulares*. Σόσσιον in plerisque *Josephi* libris *de Bello* tam *impressis* quam *MSS.* & apud *Dionem Aliosque*. Sic indifferenter Κάσσιος vel Κάσιος, & ejusmodi multa scribuntur. BERN. & HUDS.

z Ὅπως τε] *Rost.* legit ὅπως μέν.

a Κατεστασίασεν,] Sic omnes fere *MSS.* κατεστασίασαν in *Editis*.

b Κουϊντιλίου δὲ Οὐάρου] Ita cum ipso *Josepho* in *Originibus* & nonnullis *MSS.* in *aliis* & *impressis* Κυϊντιλλίου.

c Κέστιον,] Ἀρχ. lib. 20. c. 10. §. 1. Γέσσιος. SPANH.

d Τὰς περιοίκους] Τοὺς περιοίκους *Bod.* & *Rost.* atque ita forsan *Rufinus*, qui vertit, *quoque modo accolas permunierint*.

e Πόλεων αὐτῆς ἃς] *Gen.* πόλεων αὐτοῖς. πόλεων αὐτῆς *MS. Lips.* SPANH. Sic *Big. Rost.* & *Bod.* minus recte αὐτοῖς *Bas.* & *Gen.* HUDS. Forte αὐτὸς. Cocc.

f Ὁλοσχερῶς] Ὁλοσχ. καὶ deest in *Rufin.* & *MS. Bigot. Ox.* SPANH. Ὁλοσχερῶς καὶ non agnoscunt *Big.* & *Ruf.*

g Ἔλαβεν.] Ἔλαβον *Rost.*

h Τὰ περὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων] Vocula τὰ deest *Bod.*

i Ἐν πολέμοις εὐταξίας,] *Gen.* εὐταξίας ἐν πολέμοις. ἔν τε πολεμ. εὐταξ. *MS. Lips.* SPANH. cum quo consentit *Rost.*

k Ἑκατέρας] Ἑκάτερα διαστήματα *Bod.*

l Καταβάσεις, καὶ] Incertum est an ita legerit *Rufinus*, qui vertit *mutationes*; quam vocem & nos retinuimus. Sensus requirit μεταβολὰς καὶ στάσεις, aut simile quid.

m Ἀποδείκνυται.] *Cas.* ἀναδείκνυται.

n Τούτου ἀποχωρήσαντος] Τούτου abest *Big.*

o Ὅπου, καὶ πόσας] Ita *Bod.* & *Rost.* καὶ ὅπου συνήγαγε καὶ ὁπόσας *Big.* & *Voss.* καὶ ὅπου συνήγαγε καὶ ποσάκις *Bas.* & *Gen.* in *Rufini* versione, *quoque modo exercitum*, & *quo in loco congregaverit*, *vel qualiter*.

p Περιβόλους τε τῶν τριῶν τειχῶν] *Gen.* Περιβόλους τε τῶν τειχῶν. *MS. Lips.* & *Rufin.* περιβ. τῶν τριῶν τειχῶν. SPANH. & cum *Hudsono* etiam *Rost.* Codex.

q Τὴν διάθεσιν.] Voculam priorem non agnoscit *Rost.*

r Τῶν

τας [r] τῶν ἱερέων καὶ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ οἷον ἦν τοῦ ναοῦ τὸ ἅγιον, οὐδὲν οὔτε ἀποκρυπτόμενος οὔτε προστιθεὶς τοῖς πεφωραμένοις.

ια΄. Ἔπειτα διέξειμι τήν τε τῶν τυράννων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους ὠμότητα, καὶ τὴν Ῥωμαίων φειδὼ πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους· καὶ ὁσάκις Τίτος, σῶσαι τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ἐπιθυμῶν, [s] ἐπὶ δεξιὰς τοὺς στασιάζοντας [t] προὐκαλέσατο, διακρίνων τὰ πάθη τοῦ δήμου καὶ τὰς συμφορὰς, ὅσα τε ὑπὸ τοῦ πολέμου, καὶ ὅσα ὑπὸ τῆς στάσεως, καὶ ὅσα ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κακωθέντες, ἑάλωσαν. [v] παραλείψω δὲ οὐδὲ τὰς τῶν αὐτομόλων ἀτυχίας, οὐδὲ τὰς τῶν αἰχμαλώτων κολάσεις· ὅπως τε ὁ ναὸς ἄκοντος ἐνεπρήσθη Καίσαρος, καὶ ὅσα τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἐκ τοῦ πυρὸς ἡρπάγη, τήν τε τῆς [x] ὅλης πόλεως ἅλωσιν, καὶ τὰ πρὸ ταύτης σημεῖα καὶ τέρατα, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν τυράννων, τῶν τε ἀνδραποδισθέντων τὸ πλῆθος, καὶ εἰς ἣν [y] ἕκαστοι τύχην διενεμήθησαν, καὶ ὡς Ῥωμαῖοι μὲν ἐπεξῆλθον τὰ λείψανα τοῦ πολέμου, καὶ τὰ ἐρύματα [z] τῶν χωρίων καθεῖλον, Τίτος δὲ πᾶσαν ἐπελθὼν τὴν χώραν κατεστήσατο· τήν τε ὑποστροφὴν αὐτοῦ τὴν εἰς Ἰταλίαν, καὶ τὸν θρίαμβον.

ιβ΄. Ταῦτα πάντα περιλαβὼν ἐν ἑπτὰ βιβλίοις, καὶ μηδεμίαν τοῖς ἐπισταμένοις τὰ πράγματα, καὶ παρατυχοῦσι τῷ πολέμῳ, καταλιπὼν ἢ μέμψεως ἀφορμὴν ἢ κατηγορίας, τοῖς γε τὴν ἀλήθειαν ἀγαπῶσιν, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἡδονὴν, ἀνέγραψα. ποιήσομαι δὲ [a] ταύτης τῆς ἐξηγήσεως ἀρχὴν, ἣν καὶ τῶν κεφαλαίων ἐποιησάμην.

septemque lustrationes & sacerdotum munia. itemque illorum simul ac pontificis vestes, & quale erat templi sacrarium, nihil dissimulans compertisve adjiciens, *memorabo*.

11. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romanorumque in alienigenas indulgentiam: & quoties Titus, civitatem pariter ac templum servare cupiens, ad concordiæ fœdera seditiosos provocavit, dispiciens populi clades & calamitates, quotque mala *sæviente* bello, quot *gliscente* seditione, & quot fame *grassante* perpessi, *postea* capti sunt. Neque vero aut perfugarum infortunia, aut captivorum supplicia, *silentio* prætermittam: qualiterque templum invito Cæsare conflagravit, & quantum sacræ supellectilis è flammis ereptum erat; atque totius civitatis excidium, quæque præcesserant signa & prodigia; tyrannorumque captivitatem, & multitudinem abductorum in servitium, & quænam cuique sorte obtigerunt. utque Romani persequuti sunt belli reliquias, & loca munita funditus everterunt, Titusque regionem omnem à se peragratam *in pace* constituit: neque silebo reditum ejus in Italiam & triumphum.

12. Ista universa septem libris complexus, adnixusque ut omnes querelarum aut accusationum causas iis præciderem, qui res *singulas* norint belloque interfuerint, studiosis veritatis magis quam voluptatis perscripsi. Idem autem narrationis hujusce quod & capitulorum initium faciam.

ΚΕΦ. α.

Ὅπως ᾑρεῖτο Ἱεροσολύμων πόλις, καὶ ὁ ναὸς ἐσυλᾶτο· καὶ περὶ τῶν ὑπὸ Μακκαβαίων Ματθία καὶ Ἰούδα πεπραγμένων, περί τε Ἰούδα τελευτῆς.

CAP. I. I.

Qualiter Hierosolyma ab Antiocho Illustri capta erant, Templumque spoliatum: deque Matthia & Juda Maccabæorum rebus gestis, & Judæ morte.

[b] Στάσεως τοῖς δυνατοῖς Ἰουδαίων ἐμπεσούσης, καθ᾽ ὃν καιρὸν [c] Ἀντίοχος, ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς, διεφέρετο περὶ [d] ὅλης Συρίας πρὸς Πτολεμαῖον τὸν ἕκτον. ἡ φιλοτιμία δ᾽ ἦν αὐτοῖς περὶ δυναστείας, ἑκάστου τῶν ἐν ἀξιώματι μὴ φέροντος τοῖς ὁμοίοις ὑποτετάχθαι. [e] Ονίας

CUM inter Judæorum potentes commota esset seditio, quo tempore Antiochus, Epiphanes dictus, cum Ptolemæo sexto de Syria omni contendebat (erat autem Judæis inter se de principatu certamen, singulis eorum qui in dignitate erant ægre ferentibus, ut sui similibus subjiceren- *Confer Antiqq. l. XII. a cap. 5. usque ad finem libri. 1 Macc. IX. & 2 Macc. IV. ad finem operis.*

r Τῶν ἱερέων καὶ τοῦ ἀρχιερέως,] Τῶν ἱερέων non legit *Rufin.* & *Bigot.* τῶν Ἀρχιερέων Ox. SPANH. Pro τῶν ἱερέων καὶ τοῦ ἀρχιερέως tantum τῶν ἀρχιερέων legit *Big.* & *Rost.* τοῦ ἀρχιερέως & nihil amplius legisse videtur *Ruf.*

s Ἐπὶ δεξιὰς] Ἐπιδεικνὺς δεξιὰς *Bod.*

t Προὐκαλέσατο, διακρίνων] Προὐκαλέσατο. διακρινῶ δὲ τὰ π. *Bod.* & *Rost.* Simile quid in suo codice habuisse videtur *Rufinus*, qui vertit, *provocavit. Disseram vero populi vulnera* &c.

v Παραλείψω] Καταλείψω *Bod.* & *Rost.*

x Ὅλης] Abest a *Bodl.*

y Ἕκαστοι] *Rost.* ἕκαστος.

z Τῶν χωρίων καθεῖλον,] Devictorum *Rufin.* (Librarii forte culpa, inquit *Aldrich.* pro *vicorum.*) vicorum Ox. SPANH.

a Ταύτης τῆς ἐξηγήσεως ἀρχὴν,] Ταύτην *Bod.* & *Rost.*

b Στάσεως] Calamitates omnes, & ipsam denique Judæorum ruinam, intestinis civium discordiis sæpe tribuit Josephus. Quare & Belli historiam hinc orditur; ea breviter mala in principio operis commemorans, quæ ex Jasonis & Menelai contentione nata sunt. Suam autem nec immerito brevitatem notat *Antt.* l. 12 c. 6. ex ea enim cum obscurus est, tum sibi contradicere videtur; quam culpam vehementer auxit incuria scribarum. Ut utrique malo remedium aliquod afferamus, sectionis hujus paraphrasin hanc accipe. Dissidio inter Judæorum optimates orto, quo tempore Antiochus Epiphanes cum Ptolemæo sexto *Philometore* ambigebat de Cœlesyria; (erat autem *Judæorum* de principatu contentio; quippe sui similibus subjici ægre ferunt qui in aliqua dignitate constituti sunt;) Jason unus è Pontificibus vicit, & Tobiæ *nepotes*, *Hyrcani* filios urbe expulit. *Et quemadmodum alias Judæi mala omnia quæ perpessi sunt, suis sibi dissidiis accersivere, ita ex hac dissensione contigit capta urbe, temploque spoliato, interdici sacra, in alienos homines Pontificatum transferri, & nequissima legis prævaricatione templum aliud in Ægypto extrui. Quos enim expulerat Jason* hi ad Antiochum fugientes, rogabant ut ipsis ducibus in Judæam irrumperet; idque regi persuasum est jampridem ita animato: & cum manu maxima in Judæam irruens, Urbem ipsam vi cepit, & eorum qui favebant Ptolemæo magnam multitudinem interfecit, dataque militibus *eo tempore* prædandi licentia, *etiam post biennium reversus, simulata pace nec opinantem urbem Sabbato invasit*, & templum, *ingressus* ipse, diripuit, & quotidiani sacri consuetudinem per triennium & sex menses interrupit. *Horum scelerum autor Menelaus, post Epiphanis mortem, filio ejus Eupatori pœnas dedit; nam eum Rex suadente Lysia occidit: sed ejusdem Lysiæ hortatu Menelao suffecit Alcimum à sacerdotali genere alienum, posthabito Onia, ad quem Pontificatus de jure pertinebat.* Quare Pontifex Onias, &c. ALDRICH. Στάσεως δὲ *MS. Lips.* SPANH. Auctor (in *Antt.* l. 12. cap. 5. §. 2.) fatetur se omnia hîc loci summa brevitate complexum esse: adeoque lectores, in uberiorem rerum intelligentiam, eò remittendi sunt. HUDS.

c Ἀντίοχος,] Ptolemæus Philometor, defuncta matre Cleopatra, dotem ejus Cœlesyriam, velut ab Antiocho fraude occupatam, bello recuperare statuit. *Hieron.* ex *Callinico Sutorio* apud *Porphyrium.* Antiochus imminebat Ægypti regno, & ambigendo de Cœlesyria causam belli se habiturum existimabat. *Liv.* XLII. 29. 1 *Macc.* I. 17. Quas causas obtenderit vide apud *Polybium* in *legat.* 72. & 82. ALDR.

d Ὅλης Συρίας] F. Κοίλης Ox. SPANH. Fortasse Κοίλης. non enim de tota Syria, sed de Cava tantum lis erat. ALDR.

e Ὀνίας μὲν εἷς τῶν ἀρχιερέων, ἐπικρατήσας, ἐξέβαλε] Conf. Ἀρχ. lib. 12. c. 5. § 1. SPANH. Potius Ἰάσων, prout *Antt.* l. 12. cap. 5. §. 1. id quod vidit *Aldrichius*, qui librarium hoc mendum intulisse existimat, utpote scripti nominis abbreviaturam male explicantem. Non dubitat *Petitus* (in *Animadv.* ἀνεκδότοις. tom. 2. p. 17. quin olim scriptum fuerit, ὢν Ἰης (pro ὢν Ἰησοῦς, qui & Ἰάσων) ex quibus factum Ὀνίας.

Orta seditione, Tobiæ filii civitate expulsi. Antt. l. 12. c. 5. §. 1.

Eorum suasu Antiochus contra Hierosolyma exercitum ducit. Antt. l. 12. c. 5. §. 4.

Onias in Ægyptum fugit, ibique urbem & fanum condit. Antt. l. 13. c. 3. §. 3.

cerentur) Onias quidem unus è pontificibus, postquam prævaluisset, * Tobiæ filios civitate expulit. illi vero ad Antiochum se receperunt, eique supplicarunt ut ipsis ducibus in Judæam irrumperet. idque regi persuasum est, jampridem sic animato: adeoque is, cum ingenti exercitu impressione facta in *Judæam*, & urbem vi cepit, & eorum qui favebant Ptolemæo magnam multitudinem interfecit; dataque militibus promiscue omnia rapiendi licentia, ipse & templum spoliavit & quotidiani sacrificii consuetudinem cessare fecit per tres annos & menses sex. Pontifex autem Onias, cum ad Ptolemæum perfugisset, & ab eo locum in præfectura Heliopolitana accepisset, ibi urbeculam ad instar Hierosolymorum & simile templum exstruxit: de quo iterum suo in loco *aliquid* memorabimus.

Antiochus sævit in Judæos. Antt. l. 12. c. 5. §. 4.

2. Verum Antiocho neque satisfaciebat urbis præter spem expugnatio, neque *ejusdem* direptio, neque tanta hominum strages; sed vehementiori animi motu abreptus, memorque eorum quæ in obsidione pertulerat, Judæos cogebat, contra leges patrias, infantes illorum incircumcisos servare, suesque super aram immolare. Quibus omnes quidem obnitebantur, optimus vero quisque *propterea* trucidabatur.

Similiterque Bacchides. Antt. l. 12. c. 5. §. 4.

Et Bacchides, ab Antiocho missus ut præsidiorum esset præfectus, impiis mandatis naturæ suæ immanitati adjunctis, nullam iniquitatis prætermisit exsuperantiam, in viros alicujus dignitatis singulos tormentis sæviens, & civibus quotidie universis excidium minitans & ob oculos ponens; donec ex summa atrocitate injuriarum illius affectos adeo irritavit, ut *tandem* sese ulcisci ausi fuerint.

Matthias Maccabæorum pater, Judæorum liberator. Antt. l. 12. c. 6. §. 1. 2.

3. Nam Matthias Asamonæi filius, unus è sacerdotibus, ex vico cui Modin nomen, cum suorum manum armis instruxisset (filios enim quinque habebat) sicis Bacchidem interficit: & continuo quidem, veritus custodiarum multitudinem, in montes se recipit. Verum cum ad eum multi Judæorum convenissent, sumpto animo descendit; commissoque prælio Antiochi duces superat, & è

μὲν εἷς τῶν ἀρχιερέων, ἐπικρατήσας, ἐξέβαλε τῆς πόλεως τοὺς [f] υἱοὺς Τωβία. οἱ δὲ καταφυγόντες πρὸς Ἀντίοχον ἱκέτευσαν, αὐτοῖς ἡγεμόσι χρώμενον, εἰς τὴν Ἰουδαίαν [g] εἰσβαλεῖν. πείθεται [h] δὲ ὁ βασιλεὺς ὡρμημένος πάλαι· καὶ, μετὰ πλείστης δυνάμεως [i] αὐτὸς ὁρμήσας, τήν τε πόλιν [k] αἱρεῖ κατὰ κράτος, καὶ πολύ τι πλῆθος τῶν τῷ [l] Πτολεμαίῳ προσεχόντων ἀνεῖλε, ταῖς τε ἁρπαγαῖς ἀνέδην ἐπαφεὶς τοὺς στρατιώτας, αὐτὸς καὶ τὸν ναὸν ἐσύλησε, καὶ τὸν [m] ἐνδελεχισμὸν τῶν καθ' ἡμέραν [n] ἐναγισμῶν ἔπαυσεν [o] ἐπ' [p] ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ. ὁ δὲ [q] ἀρχιερεὺς [r] Ονίας πρὸς Πτολεμαῖον διαφυγὼν, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβὼν τόπον ἐν τῷ [s] Ηλιουπολίτῃ [t] νομῷ πολίχνιν τε τοῖς Ἱεροσολύμοις ἀπεικασμένην, καὶ ναὸν ἔκτισεν [v] ὅμοιον· περὶ οὗ [x] αὖθις κατὰ χώραν δηλώσομεν.

β'. [y] Ἀντιόχῳ γε μὴν, οὔτε τὸ παρ' ἐλπίδα κρατῆσαι τῆς πόλεως, οὔθ' αἱ ἁρπαγαὶ, καὶ ὁ τοσοῦτος φόνος ἤρκεσεν· ὑπὸ δὲ ἀκρασίας παθῶν, καὶ κατὰ μνήμην ὧν περὶ τὴν πολιορκίαν ἔπαθεν, ἠνάγκαζεν Ἰουδαίους, καταλύσαντας τὰ πάτρια, [z] βρέφη τε αὐτῶν φυλάττειν ἀπερίτμητα, καὶ σῦς ἐπιθύειν τῷ βωμῷ· πρὸς ἃ [a] πάντες μὲν ἐπείθουν, ἐσφάττοντο δὲ οἱ δοκιμώτατοι. [b] καὶ Βακχίδης, ὁ πεμφθεὶς ὑπ' Ἀντιόχου φρούραρχος, τῇ φυσικῇ προσλαβὼν ὠμότητι τὰ ἀσεβῆ παραγγέλματα, παρανομίας οὐδεμίαν [c] παρέλιπεν ὑπερβολὴν, καὶ κατ' ἄνδρα τοὺς ἀξιολόγους αἰκιζόμενος, καὶ κοινῇ καθ' ἡμέραν ἐνδεικνύμενος ὄψιν ἁλώσεως τῇ πόλει, μέχρι ταῖς ὑπερβολαῖς τῶν ἀδικημάτων τοὺς πάσχοντας εἰς ἀμύνης τόλμαν ἠρέθισε.

γ'. [d] Ματθίας γοῦν [e] υἱὸς Ἀσαμωναίου, τῶν ἱερέων εἷς, ἀπὸ κώμης [f] Μωδεεὶν ὄνομα, συνασπίσας μετὰ χειρὸς οἰκείας, πέντε γὰρ υἱεῖς ἦσαν αὐτῷ, κοπίσιν ἀναιρεῖ τὸν [g] Βακχίδην. καὶ παραχρῆμα μὲν δείσας τὸ πλῆθος τῶν φρουρῶν εἰς τὰ ὄρη καταφεύγει. προσγενομένων δὲ ἀπὸ τοῦ δήμου πολλῶν αὐτῷ, ἀναθαρρήσας, κάτεισι. καὶ συμβαλὼν μάχῃ, νικᾷ τοὺς Ἀντιόχου στρατηγοὺς, καὶ

f Υἱοὺς Τωβία.] Transponit hæc *Rostg.*

g Εἰσβαλεῖν.] Εισβαλεῖν pro ἐμβαλεῖν *MS. Lips.* SPANH. Εἰσβαλεῖν *Big.* & *Bod. Rost. Lugd. Bat.* itaque tot adstipulantibus *MSS.* recepi. HAV.

h Δὲ] Abest a *Rostg.*

i Αὐτὸς ὁρμήσας,] Ita *Voss.* αὐτοῦ in *cæteris.*

k Αἱρεῖ κατὰ κράτος,] Ita in *Belli procemio* §. ζ'. & 2. *Macc.* c. 10. v. 3. ἔλαβε τὴν πόλιν δορυάλωτον. h. e. *quasi vi captam tractavit* inquit *Grotius* in locum. Nam ἀμαχητὶ capta est urbs, ἀνοιξάντων αὐτῷ τὰς πύλας ὅσοι τῆς ἐκείνου προαιρέσεως ἦσαν. *Antt.* l. 12. c. 5. §. 2. Sed illi portas occluserant cives, & obsidendi necessitatem fecerant; nec eum ultro, datisve conditionibus admisere, sed ab ejus factione circumventi sunt. Quare urbem cepit κατὰ κράτος, quo sensu illud τῷ δι' ὁμολογίας opponitur: quemadmodum supra *Josephus* in *Proœmio* §. θ'. atque alibi hac voce utitur. ALDR.

l Πτολεμαίῳ] Τῷ Auget particulam recte *Lugd. Bat.* HAV.

m Ενδελεχισμὸν] Ἀρχαιολ. lib. 11. c. 4. §. 1. τοὺς καλουμένους ἐνδελεχισμοὺς καὶ ταῖς θυσίαις τῶν σαββάτων. & lib. 12. c. 5. §. 4. τὰς καθημερινὰς θυσίας &c. & ἁλωσ. lib. 4. c. 2. §. 1. τὸν ἐνδελεχισμὸν καλούμενον &c. SPANH.

n Εναγισμῶν] Εναγισμῶν *Voss.* atque ita infra §. 4.

o Επ' ἔτη τρ. κ. μ.] vel ἔτη τρία tantum Αρχ. lib. 10. c. 9. §. 7. SPANH.

p Ετη τρία καὶ μῆνας] Ita in *Belli procemio* §. ζ'. & 2 *Macc.* c. 10. v. 3. Sed *Josephus* in *Antt.* lib. 10. c. 11. & lib. 12. c. 7. tres tantum annos computat: idemque spatium colligitur ex 1 *Macc.* c. 4. v. 25. collat. cum ejusdem c. 1. v. 62. Alii dies 1290 vel 1296 ut ipse alicubi *Josephus*. Quorum omnium facilis est conciliatio. Stetit enim in templo Idolum tribus annis non amplius; ab urbe vero capta & interdictis ritibus sex præterea menses effluxerant cum diebus paucis, qui numeri rotundi gratia negliguntur. ALDR. At Appianus in lib. de Bellis Syriacis Antiocho Epiphani regnum duorum annorum adscribit. REL. Vide *Grotium* ad *Dan.* c. 7. v. 25.

q Αρχιερεὺς] De Oniæ Pontificatu in Heliopolitana Præfectura Aul. ἀρχ. lib. 13. c. 3. §. 3. & ἁλωσ. lib. 7. c. 10. §. 2. seq. De jure scilicet; nam de facto pontifex erat Alcimus, sive Jacimus à sacerdotali genere alienus. Vide *Antt.* l. 12. c. 8. §. 7. ALDR.

r Ονίας] Onias, Oniæ III. Pontificis filius in *Antt.* l. 12. c. 8. §. 7. rectius (ut inquit *Usserius* ad A. M. 3842.) erroremque suum in libris *de Bello Judaico* retractans.

s Ηλιουπολίτῃ] *Gen.* Ηλιοπολίτῃ. *MS. Lips.* Ηλιουπολίτῃ. SPANH. Ita & *Lugd. Bat.* *Al.* Ηλιοπολίτῃ.

t Νομῷ,] Ita *Big.* νόμῳ *Bod.* *Aliique* cum *impressis.* mox τε abest a *Lugd. Bat.*

v Ομοιον.] Οσον male *Lugd. Bat.* Vocem ὅμοιον non agnoscit *Vet. Interpr.* Verum reperitur *Antt.* l. 13. c. 3. §. 1. Libro vero VII. *de Bello* οὐχ ὅμοιον dicitur ἀλλὰ πύργῳ παραπλήσιον. Licet enim promiserit (ut constat ex *Antt.* l. 13. c. 3. §. 3. conditurum se templum Hierosolymitano simile καὶ τοῖς αὐτοῖς μέτροις, exstruxit tamen μικρότερον καὶ πενιχρότερον. ALDR. l. 13. c. 3. §. 1. 3. Plura hac de re congessit *Petitus*, tom. 3. p. 626. HUDS.

x Αὖθις κατὰ χώραν] *Sc. Belli* l. VII. *Antt.* l. 12. c. 8. §. 7. in fine. l. 13. c. 3. §. 1. 3. & l. 20. c. 9. in medio.

y Αντιόχῳ γε] Supple τὸ δεύτερον ἀναβάντι. & nota *Josephum* ea Antiocho tribuere, quæ ministri ejus eo imperante perfecere. Vide 1 *Macc.* c. 1. v. 30. 2 *Macc.* c. 5. v. 24. &c. ALDR.

z Βρέφη τε αὐτῶν φυλάττειν ἀπερίτμητα,] Conf. Αρχ. lib. 12. c. 5. §. 4. SPANH.

a Πάντες] *Rost.* ἅπαντες.

b Καὶ Βακχίδης,] Απελλῆς 1 *Maccab.* II. v. 22. SPANH. Præerat Hierosolymis hoc tempore Philippus Phryx, relictus ibi ad Judæos affligendos. 2 *Macc.* c. 5. v. 22. Matthias vero (*Antt.* l. 12. c. 6. §. 1. 2.) in vico Modin, non Hierosolymis, στρατηγὸν βασιλέως non Bacchidem, sed Απελλῆν occidit. An eo igitur in loco redundat Απελλῆν? an hic potius post nonnulla pro Βακχίδην scribi debet? ALDR.

c Παρέλιπεν] *Rost.* παραλέλοιπεν.

d Ματθίας γοῦν] Ματταθίας γοῦν *MS. Lips.* SPANH. *Al* Ματταθίας, & ipsi *Josepho* in *Antt.* l. 12. c. 6. §. 1. & *Scriptori* prioris *Maccabaïci.* *Rost.* Ματθίας δὲ.

e Υἱὸς Ασαμωναίου,] *Antt.* l. 12. c. 6. §. 1. υἱὸς Ιωάννου τοῦ Συμεῶνος, τοῦ Ασαμωναίου.

f Μωδεεὶν ὄνομα,] Μωδεεὶν 1 *Maccab.* II. v. 1. & cap. 13. 25. Μωδεΐν. Αρχ. lib. 12. c. 6. §. 1. 2. Μωδεείμ & lib. 13. c. 6. §. 5. Μωδεείμ. SPANH. *Al.* Μωδιειν, Μωδεΐμ & Μωδεΐν. Vide *Antt.* l. 12. c. 6. §. 1.

g Βακχίδην.] Απελλῆν *Antt.* l. 12. c. 6. §. 2.

* *Sc.* Tobiæ *nepotes*, *Hyrcani* filios.

τῆς Ἰουδαίας ἐξελαύνει. παρελθὼν δὲ ἀπὸ τῆς εὐπραγίας εἰς δυναστείαν, καὶ διὰ τὴν [h] ἀπαλλαγὴν τῶν ἀλλοφύλων ἄρξας τῶν σφετέρων ἑκόντων, [i] τελευτᾷ, Ἰούδᾳ τῷ [k] πρεσβυτάτῳ τῶν παίδων καταλιπὼν τὴν ἀρχήν.

δ΄. Ὁ δὲ, οὐδὲ γὰρ ἠρεμήσειν Ἀντίοχον ὑπελάμβανε, τάς τ' ἐπιχωρίους συνεκρότει δυνάμεις, καὶ [l] πρὸς Ῥωμαίους πρῶτος ἐποιήσατο φιλίαν, καὶ τὸν Ἐπιφανῆ πάλιν εἰς τὴν χώραν εἰσβαλόντα, μετὰ καρτερᾶς πληγῆς ἀνέστειλεν. ἀπὸ δὲ θερμοῦ τοῦ κατορθώματος ὥρμησεν ἐπὶ τὴν ἐν τῇ πόλει φρουράν, οὔπω γὰρ ἐκκέκοπτο, καὶ ἐκβαλὼν ἀπὸ τῆς ἄνω πόλεως, συνώθει τοὺς στρατιώτας [m] εἰς τὴν κάτω· τοῦτο δὲ τοῦ ἄστεως τὸ μέρος, Ἄκρα κέκληται· κυριεύσας δὲ τοῦ ἱεροῦ, τόν τε χῶρον ἐκάθηρε πάντα, καὶ περιετείχισε, καὶ τά πρὸς τὰς [n] λειτουργίας σκεύη καινὰ κατασκευάσας, εἰς τὸν ναὸν εἰσένεγκεν, ὡς τῶν προτέρων μεμιασμένων, βωμόν τε ᾠκοδόμησεν ἕτερον, καὶ τῶν ἐναγισμῶν ἤρξατο. λαμβανούσης δὲ ἄρτι τὸ ἱερὸν κατάστημα τῆς πόλεως, [o] τελευτᾷ μὲν Ἀντίοχος· κληρονόμος δὲ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ τῆς πρὸς Ἰουδαίους ἀπεχθείας, ὁ υἱὸς Ἀντίοχος γίνεται.

ε΄. Συναγαγὼν οὖν [p] πεζῶν [q] μυριάδας πέντε [r] ἱππεῖς δὲ εἰς πεντακισχιλίους, ἐλέφαντας δὲ [s] ὀγδοήκοντα, ἐμβάλλει διὰ τῆς [t] Ἰουδαίας εἰς τὴν ὀρεινήν· [v] Βηθσουρὰν μὲν οὖν πολίχνην αἱρεῖ· κατὰ δὲ τὸν τόπον ὃς καλεῖται [x] Βεθζαχαρίας, στενῆς οὔσης τῆς παρόδου, Ἰούδας [y] ὑπήντα μετὰ τῆς δυνάμεως. πρὶν δὲ συνάψαι τὰς φάλαγγας, Ἐλεάζαρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, προϊδὼν τὸν ὑψηλότατον τῶν ἐλεφάντων, πύργῳ τε μεγάλῳ καὶ περιχρύσοις προτειχίσμασι κεκοσμημένον, ὑπολαβὼν ἐπ' αὐτοῦ τὸν Ἀντίοχον, εἶναι τῶν τε ἰδίων [z] προεκτρέχει πολὺ, καὶ διακόψας τὸ στῖφος τῶν πολεμίων, ἐπὶ τὸν ἐλέφαντα διήνυσεν. ἐφικέσθαι μὲν οὖν τοῦ δοκοῦντος εἶναι βασιλέως οὐχ οἷός τε ἦν διὰ τὸ ὕψος· ὁ δὲ τὸ θηρίον ὑπὸ τὴν γαστέρα πλήξας, ἐπικατέσεισεν ἑαυτῷ, καὶ συντριβεὶς ἐτελεύτησε, μηδὲν πλέον δράσας [a] τοῦ μεγάλοις [b] ἐπιβαλέσθαι, θέμενος εὐκλείας ἐν δευτέρῳ τὸ ζῆν. ὅ γε μὴν κυβερνῶν τὸν ἐλέφαντα [c] ἰδιώτης ἦν, κἂν εἰ συνέβη δὲ εἶναι τὸν Ἀντίοχον, οὐδὲν πλέον ἤνυσεν ἂν ὁ τολμήσας, τοῦ δοκεῖν, ἐπ' ἐλπίδι μόνῃ λαμπροῦ κατορθώματος, ἑλέσθαι τὸν θάνατον. γίνεται δὲ καὶ κληδὼν τἀδελφῷ τῆς ὅλης [d] παρατάξεως. καρτερῶς μὲν γὰρ [e] Ἰουδαῖοι καὶ μέχρι πολλοῦ διηγωνίσαντο πλήθει δὲ ὑπερέχοντες οἱ βασιλικοί, καὶ δεξιᾷ χρησάμενοι τύχῃ, κρατοῦσι. καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων τοὺς λοιποὺς ἔχων Ἰούδας, εἰς τὴν [f] Γοφνιτικὴν [g] τοπαρχίαν φεύγει. Ἀντίοχος δὲ παρελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ καθίσας ὀλίγας ἡμέρας ἐν αὐτῇ,

Judææ finibus expellit. Prospero autem rerum successu ad *magnam* potentiam provectus, suisque volentibus principatum nactus, quod ab alienigenis eos liberasset, *post hæc* moritur, imperio Judæ relicto filiorum natu maximo.

Judas Matthiæ successor Antt. l. 12. c. 6. §. 4.

4. Ille vero (neque enim Antiochum quiescere posse existimabat) & è popularibus suis exercitum coëgit, & cum Romanis primus amicitiam fecit, Epiphanemque in regionem iterum ingredientem gravi percussum plaga propulsavit. Recenti autem victoria elatus, protenus præsidia in urbe adortus est, necdum enim deleta erant, illisque ex urbe superiore ejectis, milites in inferiorem compellit (ista autem civitatis pars Acra dicta est) fanoque potitus, & locum omnem perpurgavit & murum ei circundedit, cumque in sacrorum ministeria nova vasa fabricari curasset, in templum ea intulit, quasi polluta fuissent priora: aramque aliam exstruxit, & sacris faciundis operam dare instituit. Religionis autem ritibus vix civitati restitutis, moritur quidem Antiochus; ei vero in regnum successit, odiumque in Judæos, filius ejus Antiochus.

Quæ contra Antiochum, quæque Hierosolymis gesserit. Antt. l. 12. c. 6. & seqq.

Antiochus Eupator succedit Epiphani. Antt. l. 12. c. 8. & 9.

5. Quo factum est, ut coactis peditum millibus quinquaginta, equitum autem prope quinque millibus, octoginta vero elephantis, per Judææ partes in regionem montanam irruerit. & Bethsuram quidem urbeculam capit: in loco vero cui nomen Bethzacharias, quà transitus erat angustior, Judas cum suis copiis *ei* occurrit. At antequam congrederentur agmina, Elcazarus frater ejus, cum prospexisset elephantem *unum* cæteris excelsiorem, turrique magna & aureis munimentis ornatum, ratus Antiochum illi insidere, suos longe præcurrit, perruptaque hostium turma ad elephantem usque pervenit. Sed ad illum quidem, qui rex esse putabatur, utpote in sublimi positum, pertingere non potuit: belluam vero in alvo vulneratam in se dejecit, ejusque pondere oppressus periit, nulla re alia *memorabili* gesta quam quod magna fuerit aggressus, gloriæ posthabita vita. Nam & is qui regebat elephantem privatus erat, & si forte Antiochus fuisset, illud ipsum ausus nihil magis perfecisset, quam ut sola spe præclari facinoris obeundi mortem optasse videretur. Verum id fratri totius prælii præsagium habebatur. nam fortiter quidem Judæi & diu multumque repugnarunt; sed regii numero superiores & prospera fortuna usi victoriam reportant. Cumque multi interfecti essent, Judas cum reliquis in Gophniticam toparchiam fugit. Antiochus autem Hierosolyma profectus, ibique dies ali-

Bellum movet contra Judam. Antt. ibid.

Judæ frater Eleazarus elephantem aggreditur.

Ejus occisi onere opprimitur. Antt. l. 12. c. 9. §. 4.

Judæ male res cedunt.

h Ἀπαλλαγὴν] *Lugd. Bat.* ἁρπαγὴν.

i Τελευτᾷ, Ἰούδᾳ τῷ] Conf. Ἀρχ. lib. 12. c. 6. §. 4. SPANH. Pro τελευτᾷ *Rost.* legit θνήσκει.

k Πρεσβυτάτῳ τῶν παίδων καταλιπὼν τὴν ἀρχήν.] *Rost.* Πρεσβυτέρῳ τὴν ἀρχὴν καταλιπών.

l Πρὸς Ῥωμαίους πρῶτος ἐποιήσατο φιλίαν,] Contracta illa cum Romanis amicitia, mortuo demum Epiphane. Vid. ἀρχ. lib. 12. c. 10. §. 6. SPANH. Nempe anno Seleucidarum 152. Antiocho cùm Epiphane tum Eupatore defunctis. Verum in initio hujus operis *Josephus* (quod in *procemio* videtur innuere) gestarum rerum compendia neglecto ordine sectatur. Ad Chronographum vel Annalistam pertinuisset ea cura quæ *Josephi* instituto non est necessaria. ALDR.

m Εἰς τὴν κάτω.] *Rost.* Εἰς τὴν κάτω πόλιν.

n Λειτουργίας σκεύη καινὰ] *Lugd. Bat.* Λειτουργιῶν σ. τινά.

o Τελευτᾷ μὲν Ἀντίοχος.] In expeditione Persica Ἀρχ. lib. 12. c. 7. §. 6. SPANH.

p Πεζῶν] Πεζ. δέκα μυριάδες, ἱππεῖς δισμύριοι ἀρχ. lib. 12. c. 9. §. 3. ἑκατὸν χιλιάδας 1 *Macc.* VI. 30. & 2. *Macc.* XI. 2. SPANH.

q Μυριάδας πέντε,] Ὡσεὶ δέκα μυριάδας *Antt.* l. 12. c. 8. §. 3. ἑκατὸν χιλιάδας 1 *Macc.* VI. 30. ὀκτὼ μυριάδας 2 *Macc.* XI. 2. ALDR.

r Ἱππεῖς δὲ εἰς πεντακισχιλίους,] *Rost.* ἱππέων δὲ quod & mavult *Casaub.*

s Ὀγδοήκοντα,] Ita & 2 *Macc.* XI. 4. at δύο καὶ τριάκοντα *Antt.* l. 12. c. 8. §. 3. & 1 *Macc.* VI. 30. ALDR.

t Ἰουδαίας] Μέρη post Ἰουδαίας legisse videtur *Ruf.* aut subintellexisse.

v Βηθσουρὰν] *Gen.* Βηθσουρὸν, Βαιθσούροις 1 *Macc.* IV. 29. lib. 12. c. 7. §. 5. ἐν Βεθσούροις κώμῃ & eod. cap. §. 7. τὴν Βεθσούραν δὲ πόλιν. ut & cap. 9. §. 4. vel hîc Βηθσουρὰν, Βεθσωρὼν, ubi Eunuchum Candaces baptizatum tradit Euseb. περὶ τόπων. SPANH. Βηθσουρὸν *Bas.* & *Gen.* Βηθσοὺρ *Antt.* l. 8. c. 10. §. 1. Βηθσουρὰν *Antt.* l. 12. c. 8. §. 4. Videsis *Relandum* in *Palæst.* S. p. 658. ut & de *Bethzacharia*, p. 660.

x Βεθζαχαρίας,] Βαιθζαχαρία 1 *Macc.* VI. 32. Βεθζαχαρία ἀρχ. lib. 12. c. 9. §. 4. ub. *Gen.* Βεθζακαρία. SPANH.

y Ὑπήντα] *Rost.* Ἀπήντα.

z Προεκτρέχει πολὺ,] Ita *Bod.* & *Rost.* ἐκτρέχει in *cæteris*.

a Τοῦ μεγάλοις] Τοῖς μεγάλοις. *MS. Lips.* SPANH.

b Ἐπιβαλέσθαι,] Ἐπιβαλέσθαι δόξαι *Bod.* & *Rost.* qui quoque transponit μηδὲν δράσας πλέον.

c Ἰδιώτης ἦν] Ἰνδὸς 1 *Macc.* VI. 37. Nam *Indus*, ut notavit *Grotius*, sine ullo additamento vocari solet belluæ rector, ut ex *Polybio* l. 5. & *Vegetio* l. 3. videre est: nimirum quod ex India ut elephanti optimi, ita & elephantorum magistri, quos *Rectores* dixit *Livius*.

d Παρατάξεως.] *Lugd. Bat.* τάξεως.

e Ἰουδαῖοι καὶ μέχρι πολλοῦ] *Rostg.* οἱ Ἰουδαῖοι μέχρι π.

f Γοφνιτικὴν] Τῆς δὲ Γοφνιτικῆς ἁλωσ. lib. 2. c. 20. §. 4. τήν τε Γοφνιτικὴν lib. 4. c. 9. §. 9. Γόφνα locus munitus Judææ ἀρχ. lib. 14. c. 9. §. 2. ut & ἁλωσ. lib. 1. c. 11. §. 2. Γοφνικὴν. SPANH.

g Τοπαρχίαν] *Gen.* ἐπαρχίαν. τοπαρχίαν al. MS. & ed. *Ox.* SPANH. Ita *Big. Voss.* & *Ruf.* ἐπαρχίαν *Bod. Bas.* & *Gen.* Ἱεροσόλυμα *Antt.* l. 12. c. 8. §. 5. Verum *Petitus* (in *Animadv.* tom. 3. p. 635.) Γοφνικὴν (quo modo in *MS. Bod.* & *Lugd. Bat.* & *Rost.*) vel Γοφνικὴν ἐπαρχίαν malit.

aliquot commoratus, necessariorum inopia discedit, relicto quidem illic præsidio, quantum satis esse arbitraretur, cæteris vero copiis ad hyemandum deductis in Syriam.

Judas strenue cum regiis dimicat.

6. Cum autem rex discederet, Judas non quiescebat. Sed postquam multi è popularibus suis ad ipsum accessissent, aggregatis etiam ad se quotquot è prælio evaserant, apud vicum Adasa cum Antiochi ducibus congreditur; cumque pugna præ cæteris claruisset, & multam hostium stragem edidisset, *tandem* interfectus est: & paucis post diebus frater ejus Joannes, ex insidiis eorum qui Antiochio *dum viveret* favebant, occubuit.

Judæ mors. Antt. l. 12. c. 10. §. 5.

κατὰ σπάνιν τῶν ἐπιτηδείων ἀπανίσταται, καταλιπὼν μὲν φρουρὰν, ὅσην ἀποχρήσειν ὑπελάμβανε, τὴν δὲ λοιπὴν δύναμιν ἀπαγαγὼν, χειμερίσων εἰς τὴν Συρίαν.

ϛ'. Πρὸς δὲ τὴν ὑποχώρησιν τοῦ βασιλέως, Ἰούδας οὐκ ἠρέμει. προσγενομένων δ' ἐκ τοῦ ἔθνους πολλῶν, καὶ τοὺς διασωθέντας ἐκ τῆς μάχης ἐπισυγκροτήσας, κατὰ κώμην [h] Ἀδασὰν συμβάλλει τοῖς [i] Ἀντιόχου στρατηγοῖς, καὶ φανεὶς ἄριστος κατὰ τὴν μάχην, πολλούς τε τῶν πολεμίων ἀποκτείνας, ἀναιρεῖται· καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τῶν [k] τὰ Ἀντιόχου φρονούντων, [l] τελευτᾷ.

CAP. II.

De Judæ successoribus, Jonatha, Simone, & Joanne Hyrcano.

Jonathas Judæ succedit. Antt. l. 13. c. 1. §. 1.

Jonathas autem frater cum ei successisset, & in aliis quæ ad indigenas spectarent caute admodum se gerebat, & imperium amicitia cum Romanis inita firmabat: insuper & facta est ei cum Antiocho puero reconciliatio. non tamen horum ei quicquam satis momenti habebat ad securitatem. Nam Tryphon tyrannus, Antiochi quidem pueri tutor, illi vero insidias struens, porroque id agens ut amicos ejus è medio tolleret, Jonathan, cum ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaïda venisset, dolo comprehendit, eoque vincto contra Judæos exercitum ducit: deinde repulsus à Simone, Jonathæ fratre, quódque ab eo superatus esset iratus, Jonathan interficit.

Jonathas insidiis Tryphonis captus & dein interfectus. Antt. l. 13. c. 6. §. 1. & l. 13, c. 7. §. 1.

Quas res præclare gesserit Simon, ejus successor. Antt. l. 13. c. 6. §. 6.

2. Simon autem, dum in rebus administrandis fortiter se gerit, Gazara quidem & Joppen & Jamniam capit, populorum vicinorum *urbes*, arcem

ΚΕΦ. β'.

Περὶ τῶν Ἰούδαν διαδεξαμένων, Ἰωνάθου, Σίμωνος, καὶ Ἰωάννου τοῦ Ὑρκανοῦ.

[m] Διαδεξάμενος δὲ τοῦτον ὁ ἀδελφὸς Ἰωνάθης, τά τε ἄλλα πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους, καὶ διὰ φυλακῆς ἦγεν [n] ἑαυτὸν, καὶ τῇ πρὸς Ῥωμαίους φιλίᾳ τὴν ἀρχὴν [o] ἐκραταίνατο· πρός τε τὸν [p] Ἀντίοχον παῖδα διαλλαγὰς ἐποιήσατο. [q] οὐ μὴν δέ τι τούτων ἤρκεσεν αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν. Τρύφων γὰρ [r] ὁ τύραννος, ἐπίτροπος μὲν ὢν τοῦ Ἀντιόχου παιδὸς, [s] ἐπιβουλεύων δ' αὐτῷ καὶ πρόσθεν ἀποσκευάζεσθαι τοὺς φίλους αὐτοῦ πειρώμενος, ἥκοντα τὸν Ἰωνάθην σὺν ὀλίγοις εἰς Πτολεμαΐδα πρὸς Ἀντίοχον δόλῳ συλλαμβάνει, [t] καὶ δήσας ἐπὶ [v] Ἰουδαίων στρατεύει. εἶτ' ἀπελαθεὶς ὑπὸ τοῦ Σίμωνος, ὃς ἦν ἀδελφὸς τοῦ Ἰωνάθου, καὶ πρὸς τὴν ἧτταν ὠργισμένος, κτείνει τὸν Ἰωνάθην.

β'. Σίμων δὲ, γενναίως ἀφηγούμενος τῶν πραγμάτων, αἱρεῖ μὲν [x] Γάζαρά τε καὶ Ἰόππην καὶ [y] Ἰάμνειαν τῶν

h Ἀδασὰν] Editi Ἀκέδωσαν. Pro quo legendum monemus Ἀδασάν, Ruf. *Antt.* XII. 17. *Macc.* 1. VII. 40. Neque enim dubium est quin Josephus intelligat pugnam illam cum Nicanore ad vicum Adasam, adeo præ cæteris memorabilem, ut quo die pugnatum est, ille deinceps festus quotannis duceretur. 1 *Macc.* VII. 49. 2 *Macc.* XV. 36. *Antt.* XII. 17. Unde nec satis accurate dicitur hoc loco Judas cum Antiochi ducibus congressus: Nam extincto Antiocho regnabat Demetrius Soter; pugnam illam administrabat Nicanor, non Antiochi, sed Demetrii amicorum fidissimus & Roma fugienti comes. Alii fortasse duces sub Antiocho ante meruerant, at tum temporis Demetrio militabant. Denique sequentia non sunt ita intelligenda ac si in hac pugna occubuerit Judas, qui post eam cum Romanis societatem iniit, deinde ad Capharsalamam feliciter pugnavit, postremo contra Bacchidem, apud Azam vel Azotum montem, ubi aliquamdiu victor, non virtute hostium sed numero tandem est oppressus: verum Græca ad hunc fere modum sunt reddenda; *cumque bello præ cæteris claruisset, post multam hostium stragem ipse tandem interfectus est.* ALDRICH. Ἀδασά. 1 *Macc.* VII. 40. & *Rufin.* Ἀκέδωσα tamen *MSS.* vid. Ox. ἀρχ. lib. 12. c. 10. §. 5. Ἀδασοί. SPANH. Ita cum *Rufino*, *Grotio* ad 1 *Macc.* IX. 5. & *Aldrichio* scribendum censui. Ἀκέδωσαν in *Editis*: & Ἀκέδοσαν vel Ἀκέδασαν in *MSS.* Ἀκέδασαν (quomodo & *Lugd. Bat.*) legendum esse contendit *Petitus* in *Animadv.* tom. 3. p. 639.

i Ἀντιόχου] Δημητρίου potius. nam non satis accurate dicitur hoc loco Judas cum Antiochi ducibus congressus: quippe exstincto Antiocho regnabat Demetrius Soter; pugnam illam administrabat Nicanor, non Antiochi, sed Demetrii amicorum fidissimus & Roma fugienti comes. Vide quæ notavit modo. *Aldr.* HUDS.

k Τὰ Ἀντιόχου φρονούντων,] Intellige, vel *qui Antiocho, donec viveret, favebant*; vel, *qui Judæos perinde oderant atque Antiochus.* Nam ex *Antt.* l. 12. c. 4. in fine. colligi fortasse potest tum odii causa verisimilis, nempe clades ab Hyrcano acceptæ; tum indicium aliquod societatis & amicitiæ cum Antiocho, quia seipsum interfecit Hyrcanus, Antiochum timens propter ea quæ in Arabas ausus fuerat. ALDR.

l Τελευτᾷ.] Utiliter ita auget *Lugd. Bat.* neque dubitavi, ut Josephicum recipere. HAV.

m Διαδεξάμενος δὲ τοῦτον ὁ ἀδελφὸς Ἰωνάθης,] Conf. ἀρχ. lib. 13. c. 1. §. 1. SPANH.

n Ἑαυτὸν,] *Rostg.* αὐτὸν.

o Ἐκραταίνατο.] Ἐκραταίνετο. *Bod.*

p Ἀντίοχον παῖδα] Antiocho adhuc puero, nempe Θεῷ διαλλαγεὶς *MS. Lips.* SPANH. Ἀντιόχου παιδός. Sed ex sequentibus legendum videtur τὸν Ἀντίοχον παῖδα. Θεὸν scil. seu Νικηφόρον cujus proxima mentio. Et cum Rufino tamen non male intellexeris Alexandrum Epiphanem vulgo Balæ, Antiochi Epiphanis filium Jonathæ amicissimum. Vide 1 *Macc.* X. *Antt.* XIII. 5, 7, 8. Ruffinus vertit *Antiochi filii*; sed παιδὸς hoc loco *pueri*, non *filii* significat. Erat hic Antiochus (qui Josepho Θεὸς, alibi dicitur Νικηφόρος) Epiphanis quidem, at non Antiochi sed Alexandri (*Antiq.* l. 13. c. 6. §. 6.) filius; à Tryphone sublatus cum esset adhuc ætate pupillari. Mater ejus Cleopatra Alexandro nupta est anno Seleucidarum 162. Ipse anno 168. Rex appellatus, anno 170. oppressus. *Antt.* XIII. 9. μετὰ τοῦ παιδὸς Ἀντιόχου, μειράκιον δ' ἦν ἔτος τὴν ἡλικίαν. 1 *Macc.* XI. 39. τὸν Ἀντίοχον τὸ παιδάριον legimus. Illum etiam Appianus *in Syriacis* τὸ παιδίον vocat, corrigendus tamen, ubi pro Antiocho Alexandrum. Corrigenda quoque *Livii Epitome l.* 45. quæ pro septem circiter annis *decem admodum* illi tribuit: præsertim cum *l.* 42. *regnum bimulo assertum* dixerit; quasi regnaverit annos octo, qui annum regni vix tertium attigit. Cavendum quoque ne in errorem nos nummi inducant, quando pro Antiocho puero adolescentem, interdum juvenem, quidam etiam adultum exhibent. ALDRICH. Ἀντίοχον παῖδα monente *Aldrichio* pro Ἀντιόχου παῖδα (invitis *impressis* & *MSS.*) rescripsi.

q Οὐ μὴν δέ τι] Particula δὲ ex MS. *Lugd. Bat.* addita est. HAV.

r Ὁ τύραννος,] Τύραννος simpliciter *Lugd. Bat.*

s Ἐπιβουλεύων δ' αὐτῷ] Ἐπιβουλεύων δὲ αὐτῷ. 1 *Macc.* XIII. 31, 32. *Antt.* XIII. 10, 12. Nam regnum tandem invasit *Strab.* XVI. p. 752. sublato per insidias Antiocho *Appian. Syr.* p. 132. *Justin.* XXXVI. 1. nempe corruptis medicis; qui eum calculi dolore consumi ad populum mentiti, dum secant occiderunt. *Liv. Epit. l.* 45. ALDRICH. Videsis 1 *Macc.* XIII. 31. 32. *Antt.* l. 13. c. 6. §. 1. & c. 7. §. 1. *Strab.* l. XVI. p. 752. *Appian.* p. 132. & *Justin.* l. XXXVI. c. 1.

t Καὶ δήσας] Ἀρχαιολ. lib. 13. c. 6. §. 2. τὸν μὲν Ἰωνάθην ἐζώγρησε &c. SPANH.

v Ἰουδαίων στρατεύει.] Ἰουδαίαν legisse videtur *Ruf.*

x Γάζαρά] Pro Ζαρὰ *Gen.* ἀρχ. lib. 13. c. 6. §. 6. Γάζαρα. 1 *Macc.* XIV. 7. & c. 13. 74. Γάζαραν, Γαζηρῶν, Γαζάροις pro Γάζαραν malè hic Ζαρὰ *Gen.* SPANH. Pro Ζάρα & *Zara* quæ excusa erant, veram lectionem substitui, in quibusdam Rufini codicibus servatam & ex *Antt.* XIII. 11. & 1 *Macc.* XIV. 34. confirmatam. ALDRICH. Cum quibusdam *Rufini* libris, ipsoque *Josepho* in *Antt.* l. 13. c. 6. §. 6. & 1 *Macc.* XIV. 34. pro Ζάρα restitui Γάζαρα. id quod viderant *Grotius* & *Aldrichius.*

y Ἰάμνειαν] Ita Big. & Voss. Impressi Ἰάμνιαν.

z Τὴν

τῶν προσοίκων· κατέσκαψε δὲ καὶ [z] τὴν Ἄκραν, τῶν [a] φρουρῶν κρατήσας. αὖθις δὲ γίνεται καὶ [b] Ἀντιόχῳ σύμμαχος κατὰ Τρύφωνος, ὃν ἐν [c] Δώροις, πρὸ τῆς ἐπὶ Μήδους [d] στρατείας, ἐπολιόρκει. ἀλλ᾽ οὐκ ἐδυσώπησε τὴν τοῦ βασιλέως πλεονεξίαν, συνεξελὼν Τρύφωνα· μετ᾽ οὐ πολὺ γὰρ Ἀντίοχος [e] Κενδεβαῖον τὸν αὐτοῦ στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως [f] δῃώσοντα τὴν Ἰουδαίαν [g] ἀνέπεμψε, καὶ καταδουλωσόμενον Σίμωνα. ὁ δὲ, καίτοι γηραιὸς ὤν, νεανικώτερον ἀφηγήσατο τοῦ πολέμου· τοὺς μέντοιγε υἱεῖς ἐπ᾽ αὐτὸν μετὰ τῶν ἐρρωμενεστάτων προεκπέμπει, αὐτὸς δὲ μοῖραν τῆς δυνάμεως ἀναλαβὼν, ἐπῄει κατ᾽ ἄλλο μέρος. πολλοὺς δὲ πολλαχοῦ κἂν τοῖς ὄρεσι προλοχίσας, πάσαις κρατεῖ ταῖς [h] ἐπιβολαῖς. καὶ νικήσας λαμπρῶς, [i] ἀρχιερεὺς [k] ἀποδείκνυται, καὶ τῆς τῶν Μακεδόνων ἐπικρατείας, [l] μετὰ ἑκατὸν [m] καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη, [n] Ἰουδαίους ἀπαλλάττει.

γ'. Θνήσκει δὲ καὶ αὐτὸς [o] ἐπιβουλευθεὶς ἐν συμποσίῳ ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ γαμβροῦ, ὃς, αὐτοῦ τήν τε γυναῖκα καὶ τοὺς δύο παῖδας [p] ἐγκαθείρξας, ἐπὶ τὸν τρίτον [q] Ἰωάννην, ὃς καὶ Ὑρκανὸς ἐκαλεῖτο, τοὺς ἀναιρήσοντας ἔπεμψε. προγνοὺς δὲ τὴν ἔφοδον ὁ νεανίσκος παραγενέσθαι εἰς τὴν πόλιν ἠπείγετο, πλεῖστον τῷ λαῷ πεποιθὼς, κατά τε μνήμην τῶν πατρῴων κατορθωμάτων, καὶ [r] μῖσος τῆς Πτολεμαίου παρανομίας. ὥρμησε δὲ καὶ Πτολεμαῖος εἰσελθεῖν καθ᾽ ἑτέραν πύλην, ἐξεκρούσθη γε μὴν [s] ὑπὸ τοῦ δήμου [t] ταχέως [v] δεδεγμένου ἤδη τὸν Ὑρκανόν. καὶ ὁ μὲν παραχρῆμα ἀνεχώρησεν, ἐπί τι τῶν [x] ὑπὲρ Ἱεριχοῦντος ἐρυμάτων, ὃ [y] Δαγὼν καλεῖται. κομισάμενος δὲ τὴν πατρῴαν [z] ἀρχιερωσύνην Ὑρκανὸς, καὶ θύσας τῷ Θεῷ, μετὰ τάχους ἐπὶ Πτολεμαῖον ὥρμησε, τιμωρήσων τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς.

δ'. Προσβαλὼν δὲ τῷ φρουρίῳ, τὰ μὲν ἄλλα κρείττων ἦν, ἡττᾶτο δὲ δικαίου πάθους. ὁ γὰρ Πτολεμαῖος, ὁπότε καταπονοῖτο, τήν τε μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ [a] προανάγων [b] ἐπὶ τοῦ τείχους, εἰς εὐσύνοπτον ᾐκίζετο, καὶ διακρημνιεῖν εἰ μὴ θᾶττον [c] ἀπαναστaίη διηπείλει. πρὸς ἃ τὸν μὲν Ὑρκανὸν ὀργῆς πλείων [d] οἶκτος εἰσῄει, καὶ δέος· ἡ δὲ μήτηρ, οὐδὲν οὔτε πρὸς τὰς αἰκίας, οὔτε πρὸς τὸν ἀπειλούμενον αὐτῇ θάνατον ἐνδιδοῦσα, χεῖρας ὤρεγε, καὶ κατηντιβόλει τὸν παῖδα, [e] μὴ πρὸς τὴν αὐτῆς ὕβριν ἐπικλασθέντα φείσασθαι τοῦ δυσσεβοῦς, [f] ὡς αὐτῇ γε κρείττονα τὸν ἐκ Πτολεμαίου θάνατον ἀθανασίας εἶναι, διδόντος δίκας ἐφ᾽ οἷς εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν παρῳνόμησεν. ὁ δὲ Ἰωάννης, ὁπότε μὲν ἐνθυμηθείη τὸ [g] παράστημα τῆς μητρὸς, καὶ κατακούσειε τῆς ἱκεσίας, ὡρ-

vero insuper evertit subactis *loci* præsidiis. posteaque Antiocho etiam adversus Tryphonem se socium adjungit, quem Doris, ante *suam* in Medos expeditionem, obsidebat. Sed regis aviditatem exorare non potuit, quamvis neci Tryphonis suam quoque operam adhibuisset. Nam haud multo post Antiochus emisit exercitus sui ducem Cendebæum, cum copiis ad vastandam Judæam & ad Simonem servituti subjiciendum. Atqui ille, quanquam ætatis provectioris, bellum tamen juveniliter administravit; & filios quidem suos cum validissimorum manu adversus eum præmittit; ipse vero, exercitus parte assumpta, alio latere eum aggreditur: & multis per multa loca insidiis etiam in montibus dispositis aditus & transitus omnes occupat. cumque præclaram retulisset victoriam, pontifex creatus est; & Judæos, post centum & septuaginta annos, à Macedonum dominatione liberat.

Cum Antiocho societatem init. Antt. l. 13. c. 7. §. 2.

Postea Cendebæum Antiochi ducem, rupto ab Antiocho fœdere, fundit fugatque. Antt. l. 13. c. 7. §. 3.

3. Sed & ipse in convivio interiit ex insidiis Ptolemæi generi sui, qui, uxore etiam ejus duobusque filiis in custodiam conclusis, certos homines misit, ut tertium, *scilicet* Joannem, cui etiam Hyrcanus nomen erat, interficerent. Nam adolescens, cum jam ante de adventu illorum aliquid intellexisset, in urbem properabat, populo plurimum fisus, & propter memoriam rerum à patre prospere gestarum, & quod cunctis invisa esset Ptolemæi iniquitas. Quin & Ptolemæus tentavit alia porta in urbem ingredi: veruntamen è vestigio repulsus est à populo qui Hyrcanum jam receperat. Et is quidem continuo discessit in quoddam ultra Hierichuntem munimentum, quod Dagon appellatur. Hyrcanus autem, paternum pontificatum assequutus, sacrisque Deo factis, celeriter versus Ptolemæum profectus est, matri simul & fratribus auxilium laturus.

Simon ex insidiis Ptolemai generi sui perit. Antt. l. 13. c. 7. §. 4.

Hyrcanus fit pontifex, & Ptolemæum adoritur. Antt. l. 13. c. 8. §. 1.

4. Cum autem in castellum invaderet, aliis quidem rebus superior erat, justo vero dolori cessit. Nam Ptolemæus, quoties premeretur, matrem ejus fratresque in murum productos, palam ut possent conspici, verberabat, & præcipites dare minitabatur, nisi quam primum discederet. Ex quibus Hyrcanum quidem subiit iracundiâ major misericordia, & timor: mater vero ejus, nihil plagis necive sibi intentatæ cedens, manus protendebat, filiumque precabatur, ne parceret impio fractus injuriis matris, ut quæ immortalitate potiorem duceret Ptolemæi mortem, modo is pœnas lueret pro flagitiis in domum illorum admissis. At Joannes, cum matrem animadvertisset tanta esse animi præsentia & fortitudine, precesque illius exaudisset, incitatus est ad impressionem faciendam: postquam vero ipsam verberari

Ptolemæus obsessus Hyrcani matrem cruciat. Antt. l. 13. c. 8. §. 1. Ejus fortitudo.

z Τὴν Ἄκραν,] Conf. ἀρχ. lib. 13. c. 6. §. 6. SPANH. Ita Græci codices recte. Latini *Accaronem* habebant pro *Arcem* quod in quibusdam extat MSS. ALDRICH. In plerisque *Rufini* exemplaribus, *Accaronem*; ac si lectum fuisset τὴν Ἀκκαρών.

a Φρουρῶν κρατήσας.] Φρουρίων *Bod.* & *Rostg.*

b Ἀντιόχῳ] Quem vulgo *Sidetem*, eum *Josephus* vocat *Pium*, eundemque *Euergetem* nominat *Porphyrius* cum nummis. ALDR.

c Δώροις,] Ἀρχ. lib. 13. c. 6. §. 4. Εἰς Ἄδωρα (*Gen.* Δῶρα) πόλιν & c. 7. §. 2. Εἰς Δώραν. SPANH.

d Στρατείας,] Ita reformavimus ex *Lugd. Bat.* antea erat στρατιᾶς. HAV.

e Κενδεβαῖον] Conf. Antiq. Jud. lib. 13. c. 7. §. 3. SPANH. *Rostg.* Κενδαῖον cum *Casaub.*

f Δηιώσοντα] Δηιώσοντα *MS. Lips.* SPANH. Ita in *MSS.* δῃώσαντα in *Editis.*

g Ἀνέπεμψε,] *Lugd. Bat.* ἔπεμψε.

h Ἐπιβολαῖς.] Ita *Big.* & *Voss.* ἐπιβουλαῖς in *cæteris.*

i Ἀρχιερεύς] Conf. Antt. lib. 13. c. 6. §. 6. SPANH.

k Ἀποδείκνυται,] Ἀναδείκνυται. *Bod.* & *Rostg.* qui mox τῆς delet.

l Μετὰ ἑκατὸν] *Gen.* Ducentos septuaginta post annos; *vel* centum septuaginta, è *MS. Ox.* SPANN. Μετὰ ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη. Nempe anno Seleucidarum 170. quo in privatis instrumentis actisque publicis scribi cœptum est, *anno Simonis Pontificis sub Euergeta Judæorum Ethnarchæ primo* 1 *Macc.* XIII. 41. *Antt.* XIII. 11. p. 446. Quare in Rufini versione pro *ducentis centum* ex MSS. fide restitui. Neminem autem male habeat quod hoc ante factum quam narratum sit: de Josephi instituto ante diximus. ALDRICH.

m Καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη.] *Rost.* omittit καὶ.

n Ἰουδαίους] *Rost.* Ἰουδαίαν.

o Ἐπιβουλευθεὶς ἐν συμποσίῳ] Conf. Antt. lib. 13. c. 7. §. 4. SPANH.

p Ἐγκαθείρξας,] *Lugd. Bat.* & *Rost.* καθείρξας.

q Ἰωάννην] Præponit ἔρχεται *Rost.*

r Μῖσος] Ita Big. Impressi μίσος per acutum, nempe pro *odio*, *scelus* habent ALDRICH. & SPANH. Μίσος scelus, non μῖσος odium vid. *Oxon.* mallem μύσος & sensus ut inf. c. 3. §. 6. ἡ περὶ τοῦ μύσους μεταμέλεια. SPANH.

s Ὑπὸ τοῦ δήμου] Conf. Antt. lib. 13. c. 8. §. 1. SPANH.

t Ταχέως] Cum sequentibus ταχέως jungit *Ruf.*

v Δεδεγμένου] Ita *Bod.* δεδεγμένων in *cæteris.*

x Ὑπὲρ Ἱεριχοῦντος] *Rostg.* & *Casaub.* ὑπὸ Ἱερ.

y Δαγὼν καλεῖται.] Ita *Antt.* p. 581. At 1 *Macc.* XVI. 15. Δῶκον vel Δὼκ, quod Syris *speculam* significat. ALDR.

z Ἀρχιερωσύνην] *Rostg.* Ἱερωσύνην.

a Προανάγων] *Rostg.* Προάγων. & mox ἐπὶ τοῦ τείχους.

b Ἐπὶ τοῦ τείχους,] Conf. Antt. lib. 13. c. 8. §. 1. SPANH.

c Ἀπαναστaίη διηπείλει.] *Rostg.* Ἀπαναστaίη ἠπείλει.

d Οἶκτος] Abest a *Rostg.*

e Μὴ πρὸς] *Lugd. Bat.* μήτε.

f Ὡς αὐτῇ] Conf. ἀρχ. lib. 13. c. 8. §. 1.

g Παράστημα τῆς μητρὸς,] Pro pertinacia seu ἐγκαρτερίᾳ. Conf. Infr. cap. 3. §. 2. τὸ παράστημα τοῦ Ἀντιγόνου, *vertit* arrogantiam Antigoni *Rufin.* *hic* obstinatio est, & lib. 2. ἁλωσ. c. 10. §. 4. SPANH. αὐτοῦ addit *Cas.*

h Προ-

Annus Jubilæus. Antt. l. 13. c. 8. §. 1.

berari & lacerari conspexisset, emolliri incipiebat, totusque plenus erat doloris. Ob hæc autem tracta aliquandiu obsidione, instabat annus feriatus, quo apud Judæos quolibet septennio similiter ac septimo quoque die otium agitur. Et in hoc Ptolemæus, obsidione solutus, fratres Joannis una cum matre interfecit, & ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus est, erat autem Philadelphiæ tyrannus.

Ptolemæus ad Cotylam fugit. Antt. l. 13. c. 8. §. 1.

Antiochus Hierosolyma oppugnat. Antt. l. 13. c. 8. §. 4.

Davidis sepulchrum aperit Hyrcanus. Antt. l. 13. c. 8. §. 4.

5. Atqui Antiochus, ob ea quæ à Simone passus fuerat iratus, ducto in Judæam exercitu, Hierosolymis assidens Hyrcanum obsidebat. Ille vero, patefacto sepulchro Davidis, utpote qui regum ditissimus fuerat, ablatisque inde plus quam tribus millibus talentorum, facit ut Antiochus ab obsidione discederet, id quod ei datis trecentis talentis persuasit: atque adeo primus Judæorum suis sumptibus cœpit peregrina alere auxilia.

Expeditionem facit in Syriam. Antt. l. 13. c. 9. §. 1.

Hyrcanus multas Syriæ & Idumææ urbes capit. Antt. l. 13. c. 9. §. 1. & 4.

6. Rursusque tamen, quando Antiochus, bello contra Medos suscepto, tempus vindictæ idoneum ei suppeditaret, confestim adversus Syriæ civitates profectus est, *hominibus* validioribus vacuas, id quod erat, reperturum esse existimans. & quidem Medabam & Samæam cum iis quæ in vicinia erant, nec non & Sicima & Garizin ipse cepit; ac præterea Chuthæorum posteros, qui fanum, ad instar Hierosolymitani ædificatum, circumhabitabant. Quin & alias Idumææ urbes non paucas capit, insuper & Adoreon & Marissam.

Samaria obsessa & fame vexata. Antt. l. 13. c. 10. §. 1. 2.

Antiochus Cyzicenus, Samaritis auxilium ferens, ab

7. Cum autem & Samariam usque processisset, ubi nunc est Sebaste urbs ab Herode rege condita, eamque vallo undique circumdedisset, filios suos, Aristobulum & Antigonum, obsidioni præfecit: quibus nihil remittentibus, adeo fame premebantur qui in urbe erant, ut etiam insuetissimis vescerentur. Qua re fiebat ut Antiochum, cognomine Cyzicenum, in auxilium sibi advocarent; atque

μηλο [h] προσβάλλειν. ἐπειδὰν δὲ καὶ ἴδοι τυπτομένην τε καὶ σπαραττομένην, ἐθηλύνετο, καὶ [i] τοῦ πάθους ὅλος ἦν. τριβομένης δὲ διὰ ταῦτα τῆς πολιορκίας, ἐπέστη [k] τὸ ἀργὸν ἔτος, ὃ κατὰ [l] ἑπταετίαν ἀργεῖται παρὰ Ἰουδαίοις ὁμοίως [m] ταῖς ἑβδομάσιν ἡμέραις. κἂν τούτῳ Πτολεμαῖος ἀνεθεὶς τῆς πολιορκίας ἀναιρεῖ τοὺς ἀδελφοὺς Ἰωάννου σὺν τῇ μητρὶ, καὶ φεύγει πρὸς Ζήνωνα τὸν ἐπικληθέντα Κοτυλᾶν. [n] Φιλαδελφείας δ' ἦν τύραννος.

ε'. Ἀντίοχος δὲ, κατ' ὀργὴν ὧν ὑπὸ Σίμωνος ἔπαθε, [o] στρατεύσας εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἐπολιόρκει τὸν Ὑρκανὸν προσκαθεζόμενος τοῖς Ἱεροσολύμοις. [p] ὁ δὲ τὸν Δαυίδου τάφον ἀνοίξας, ὃς δὴ πλουσιώτατος βασιλέων ἐγένετο, καὶ [q] ἀνελόμενος ὑπὲρ τρισχίλια τάλαντα χρημάτων, τόν τε Ἀντίοχον ἀπανίστησι τῆς πολιορκίας πείσας τριακοσίοις ταλάντοις. [r] καὶ δὴ καὶ [s] ξενοτροφεῖν πρῶτος Ἰουδαίων ἐκ τῆς περιουσίας ἤρξατο.

ς'. Αὖθίς γε μὴν ὡς Ἀντίοχος, [t] ἐπὶ Μήδους στρατεύσας, καιρὸν ἀμύνης αὐτῷ παρεῖχεν, εὐθέως ὥρμησεν ἐπὶ τὰς ἐν Συρίᾳ πόλεις, κενὰς, ὅπερ ἦν, ὑπολαμβάνων εὑρήσειν τῶν μαχιμωτέρων. [v] Μεδάβην μὲν οὖν καὶ [x] Σαμαίαν ἅμα ταῖς πλησίον, ἔτι δὲ Σίκιμα καὶ [y] Γαριζὶν αὐτὸς αἱρεῖ. πρὸς αἷς τὸ [z] Χουθαίων γένος, οἳ περιῴκουν τὸ εἰκασθὲν τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερῷ. αἱρεῖ δὲ καὶ τῆς [a] Ἰδουμαίας τε ἄλλας τε οὐκ ὀλίγας, καὶ [b] Ἀδωρεὸν καὶ Μάρισσαν.

ζ'. Προελθὼν δὲ καὶ μέχρι Σαμαρείας, [c] ἔνθα δὴ νῦν ἐστι [d] Σεβαστὴ πόλις ὑφ' Ἡρώδου κτισθεῖσα τοῦ βασιλέως, καὶ πάντοθεν αὐτὴν ἀποτειχίσας, τοὺς υἱεῖς ἐπέστησε τῇ πολιορκίᾳ, Ἀριστόβουλον καὶ Ἀντίγονον· ὧν οὐδὲν ἀνιέντων, λιμοῦ μὲν εἰς τοσοῦτον προῆλθον οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ὡς ἅψασθαι καὶ τῶν ἀθεστάτων, ἐπεκαλοῦντο δὲ βοηθὸν, Ἀντίοχον τὸν ἐπικληθέντα [e] Κυζικηνόν· κἀκεῖνος ἑτοίμως ὑπακούσας, ὑπὸ τῶν περὶ

Ἀρι-

h Προσβάλλειν.] *Lugd. Bat.* προσβαλεῖν.

i Τοῦ πάθους ὅλος] Infr. lib. 7. c. 5. §. 2. ὅλος γίνεται τῆς ἐλπίδος, *plenus spei.* SPANH.

k Τὸ ἀργὸν ἔτος,] Antt. lib. 13. c. 8. §. 1. καθ' ὃ συμβαίνει τοῖς Ἰουδαίοις ἀργεῖν.

l Ἑπταετίαν] *Lugd. Bat.* ἑπτὰ ἔτη, quod & mavult *Rostg.*

m Ταῖς ἑβδομάσιν ἡμέραις.] Supra (l. 13. c. 8. §. 1.) ταῖς ἐν ἑβδομάσιν ἡμέραις. Verum ἑβδομάδα pro *ipso die septimo* capi & alibi observavimus.

n Φιλαδελφείας δ' ἦν τύραννος.] Inf. cap. 6. §. 3. εἰς Φιλαδέλφειαν Ἀρέτας καταπλαγείς &c. & cap. 19. §. 5. στρατοπεδευσάμενος δὲ περὶ Φιλαδελφίαν. SPANH.

o Στρατεύσας εἰς τὴν Ἰουδαίαν,] Confer *Antt.* l. 13. c. 8. §. 4. *Plutarchum* in *Apothegm.* & *Diod. Sic.* l. 34. apud *Photium*, cod. 244. De aperto Davidis sepulchro vide etiam *Antt.* l. 7. c. 15. §. 3. & l. 13. c. 8. §. 4. atque l. 16. c. 7. §. 1. ALDR.

p Ὁ δὲ τὸν Δαυίδου τάφον ἀνοίξας,] Eadem ἀρχ. lib. 13. c. 8. §. 4. SPANH.

q Ἀνελόμενος] *Rostg.* & *Cas.* ὑφελόμενος.

r Καὶ δὴ καὶ] Posterius καὶ omittit *Rostg.*

s Ξενοτροφεῖν πρῶτος Ἰουδαίων] Externum militem primus alere cœpit Hyrcanus. ἀρχ. lib. 13. c. 8. §. 4. SPANH.

t Ἐπὶ Μήδους στρατεύσας,] Expeditionis hujus Parthicæ multi scriptores meminere. Inter alios *Justinus* XXXVIII. 10. *Appianus* in *Syr.* p. 132. *Livius* lib. 59. *Athenæus* in *libris* 5, 10, 12. Cum Antiocho profectum esse Hyrcanum *Josephus* asserit, *Nicolaus* vero *Damascenus* confirmat *Antt.* p. 583. Ille καιρὸς ἀμύνης sic contigit. Incredibiles secum copias ducebat Antiochus; quarum fama perculsi, quem tum captivum tenebant Demetrium, Parthi ultro dimisere. Is recepta Syria Ægypto bellum intulit; quod dum geritur, ab eo Syri deficiunt, frater autem Antiochus amisso exercitu occiditur. Confestim igitur Hyrcanus suos milites deportavit in Syriam: illum enim ultionis diu meditatæ tempus ipsum jam admonuit, cum ad eam facerent hæc omnia, Antiochi clades, Demetrii apud suos odium, præsidia quoque exhausta tot militibus ab utroque rege abductis. Vide Josephum & Justinum locis modo laudatis. ALDR.

v Μεδάβην] Μήδαβαν *Antt.* XIII. 17. Sic etiam (per η) scribunt LXX Intt. sic Eusebius & Stephanus *in suis Onomasticis*; idque recte, est enim in Hebræo מידבא *Esa.* XV. 2. Ptolemæo V. 17. Μηδαυὰ dicitur. ALDR. Conf. Antt. lib. 13. c. 9. §. 1. Μηδάβαν Antt. lib. 13. c. 1. §. 4. Rectius forsan per η in prima syllaba, quo modo apud LXXII. *Intt.* apud *Eusebium* & *Stephanum* in *suis Onomasticis*, apud *Suidam* ipsumque *Josephum* alibi. Ptolemæo Μηδαυὰ dicitur. Videsis *Relandum* in *Pal.* p. 893.

x Σαμαίαν] Σεμεγὰν in *Antt.* l. 13. c. 9. §. 1.

y Γαριζὶν] Alibi Γαριζεὶν. *Lugd. Bat.* ἀργαριζεὶν.

z Χουθαίων] Χουθαίων *MS. Lips.* Χουθαῖοι Samaritæ vid. Antt. lib. 9. c. 14. §. 3. SPANH. Ita *Big. Rost. Ruf.* & *Antt.* l. 13. c. 9. §. 1. *Aliis Bod. Voss.* vel *impress.* Χουθαίων ἔθνος, vel Χουθαῖον ἔθνος.

a Ἰδουμαίας] Sic *Big. Bod. Voss. Rost. Ruf.* & *Antt.* l. 13. c. 9. §. 1. Ἰουδαίας perperam *Bas.* & *Gen.*

b Ἀδωρεὸν καὶ Μάρισσαν.] In Codd. MSS. male concipiuntur hæc nomina. Puto legendum Ἄδωρα καὶ Μάρισσαν. Pro Δωρεὸν est Ἄδωρα Idumææ civitas *Antt.* XIII. 17. Josephus *Antt.* XIII. 23. Adora & Marissam collocat ἐν τῇ μεσογείᾳ κατὰ τὴν Ἰδουμαίαν, nempe ἐν τῇ ἄνω Ἰδουμαίᾳ cujus meminit *Belli* IV. 33. nam & alia erat Idumæa, ἡ μεγάλη *ibid. cap.* 30. In priore Maccabaico XIII. 20. est urbs Ἄδωρα, quæ *Antt.* 11. πόλις τῆς Ἰδουμαίας & tamen Δῶρα dicitur: quo factum ut à quibusdam Geographis male confundantur *Adora* Idumææ urbs mediterranea & *Dora* (Plinio *Dorum.*) Phœnices civitas maritima. Quanquam & hæc ipsa Idumææ urbs *Adora*, Josepho alibi Δῶρα, eademque Δωρεὸς dicitur. Sed de his nunc non est disceptandi locus. ALDRICH. Ἄδωρα καὶ Μάρισσαν ἀρχ. lib. 13. c. 9. §. 1. Ἀδώρεος inf. c. 8. §. 4. ubi non Δώρα sed Δωρεὸς de hac Gabinia falso legebam & ἀρχ. lib. 14. c. 5. §. 3. Δῶρα (*Gen.* Δώρα) SPANH. Ita lego pro Δωρεὸν ex *MSS.* & *Suid.* Si quis Ἄδωρα malit, prout in *Antt.* l. 13. c. 9. §. 2. per me licet. Verum an hæc urbs unquam à *Josepho* recte dicatur Δῶρα, nonnihil dubito. Vide *Relandum* in *Palæst.* p. 739. HUDS. *Lugd. Bat.* Ἀδωρεὸν καὶ ἀμμάρισσαν. *Rost.* Ἀγωρεὸν καὶ μαρήσαν.

c Ἔνθα δὴ νῦν ἐστι] Ita *Lugd. Bat.* reliquæ illud δὴ negligunt. HAV.

d Σεβαστὴ πόλις] Antt. lib. 13. c. 10. §. 2. καλεῖται νῦν Σεβαστή & lib. 15. c. 7. §. 7. ἐν Σαμαρείᾳ τῇ κληθείσῃ Σεβαστῇ. SPANH.

e Κυζικηνόν.] *Gen.* Ἀσπένδιον. Κυζικηνὸν. Antt. lib. 13. c. 10. §. 1. Aspendius frater Cyziceni Græc. Euseb. p. 62. SPANH. Ἀσπένδιον in *libris*. Κυζικηνὸν reposui ex *Antt.* l. 13. c. 9. §. 1. &c. Quippe juxta *Porphyrium* (in *Græc. Euseb. Scaligeri* p. 62.) Antiochus Grypus à fratre Cyziceno exutus imperio secessit Aspendum, unde & Aspendii cognomen reportavit. Inde post annum circiter reversus, & imperium cum fratre sic partitus est, ut Grypo cesserit Syria proprie dicta (quæ monte Amano & Seleucide definitur) Cyziceno Cœlesyria, quæ à Seleucide ad Judæam pertinet.) Vide *Strabonem* l. XVI. p. 749. 756. Samaritas igitur, Cyziceni regno attributos, verisimilius est hujus, quam Aspendii, opem implorasse. ALDR.

f Ἐπὶ

Ἀριστόβουλον ἡττᾶται. καὶ ὁ μὲν, μέχρι Σκυθοπόλεως διωχθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ἐκφεύγει· οἱ δ' [f] ἐπὶ τῆς Σαμαρείας ὑποστρέψαντες, τό, τε πλῆθος πάλιν εἰς τὸ τεῖχος συγκλείουσι, καὶ τὴν πόλιν ἑλόντες, αὐτήν τε κατασκάπτουσι, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐξηνδραποδίσαντο. προχωρούντων δὲ τῶν κατορθωμάτων, τὴν ὁρμὴν οὐ κατέψυξαν, ἀλλὰ προελθόντες ἅμα τῇ δυνάμει μέχρι τῆς Σκυθοπόλεως, ταύτην τε κατέδραμον, καὶ τὴν ἐντὸς Καρμήλου [g] τοῦ ὄρους χώραν ἅπασαν κατενείμαντο.

η'. Πρὸς δὲ τὰς εὐπραγίας αὐτοῦ τε Ἰωάννου [h] καὶ τῶν παίδων, [i] φθόνος ἐγείρει στάσιν τῶν ἐπιχωρίων· καὶ πολλοὶ, [k] κατ' αὐτῶν συνελθόντες, οὐκ ἠρέμουν, μέχρι καὶ πρὸς φανερὸν πόλεμον ἐκριπισθέντες ἡττῶνται. τὸ λοιπὸν δ' ἐπιβιοὺς ἐν εὐδαιμονίᾳ Ἰωάννης, [l] καὶ τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν κάλλιστα διοικήσας, [m] ἐν τρισὶν καὶ τριάκοντα ὅλοις ἔτεσιν, ἐπὶ πέντε υἱέσι τελευτᾷ, μακαριστότατος ὄντως καὶ [n] κατὰ μηδὲν ἐάσας ἐφ' ἑαυτῷ μεμφθῆναι τὴν τύχην. [o] τρία γοῦν τὰ κρατιστεύοντα μόνος εἶχε, τήν τε [p] ἀρχὴν τοῦ ἔθνους, καὶ ἀρχιερωσύνην, καὶ προφητείαν· ὡμίλει γὰρ αὐτῷ τὸ δαιμόνιον, ὡς μηδὲν δὲ τῶν μελλόντων ἀγνοεῖν. ὥς γε καὶ περὶ δύο τῶν πρεσβυτάτων υἱῶν, ὅτι μὴ διαμενοῦσι κύριοι τῶν πραγμάτων, [q] προεῖδέ τε καὶ προεφήτευσεν. ὧν τὴν καταστροφὴν ἄξιον ἀφηγήσασθαι, παρόσον τῆς πατρῴας εὐδαιμονίας ἀπέκλιναν.

is, cum prompte eis paruisset, ab Aristobulo & Antigono superatur. Et ille quidem, postquam eum persequuti essent fratres ad Scythopolin usque, *tandem* effugit: hi vero, in Samariam reversi, & multitudinem iterum intra murum concludunt, cumque urbem cepissent, & eam diruunt & incolas in captivitatem abduxerunt. Cum autem res illis ita ex animi sententia succederent, suam passi non sunt alacritatem refrigescere: sed cum exercitu Scythopolim usque progressi, & eam incursibus vastarunt & agros intra montem Carmelum omnes * depopulati sunt.

Hyrcani filiis victus fugatusque. Antt. l. 13. c. 10. §. 3.
Samariæ excidium. Antt. l. 13. c. 10. §. 3.

8. Verum invidia, ex rebus Joannis ipsius filiorumque prosperis conflata, popularium seditionem concitat: multique, conspiratione in eos facta, non quiescebant, donec in bellum apertum exsuscitati vincuntur. Cum autem reliquum vitæ felicissime degisset Joannes, resque imperii per tres annos integros & triginta administrasset, quinque filiis relictis, moritur; vir plane beatissimus, & qui nulla in re fortunam sui causa accusari passus est. Denique tria vel maxima solus obtinuit, nempe & gentis principatum, & summum sacerdotium, & vaticinandi potestatem: nam cum eo ita versatus est Deus, ut futurorum nihil *penitus* ignoraret. adeo ut de duobus filiis suis natu majoribus & præviderit & prædixerit, quod non diu mansuri essent rerum domini: quorum vitæ quis fuerit exitus operæ pretium erit narrare, quatenus de paterna felicitate deciderint.

III. *Hyrcani filiis invidetur.*
Hyrcani mors & elogium. Antt. l. 13. c. 10. §. 3. & 7.

ΚΕΦ. γ'.

Ὡς Ἀριστόβουλος, πρῶτος διάδημα περιθέμενος, μητρὸς καὶ ἀδελφοῦ ἀναιρεθέντων, τελευτᾷ, βασιλεύσας οὐ πλεῖον ἐνιαυτῷ.

Μετὰ γὰρ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν, ὁ [r] πρεσβύτερος αὐτῶν [s] Ἀριστόβουλος, τὴν ἀρχὴν εἰς βασιλείαν μεταθεὶς, [t] περιτίθεται μὲν διάδημα πρῶτος, [v] μετὰ τετρακοσιοστὸν καὶ [x] ἑβδομηκοστὸν πρῶτον ἔτος, πρὸς δὲ μῆνας τρεῖς, ἐξ οὗ κατῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὴν χώραν, ἀπαλλαγεὶς τῆς ἐν Βαβυλῶνι δουλείας· τῶν δὲ ἀδελφῶν, τὸν μὲν [y] μετ' αὐτὸν Ἀντίγονον, ἐδόκει γὰρ ἀγαπᾶν, ἦγεν ἰσοτίμως, τοὺς δ' ἄλλους εἵργνυσι δήσας, δεσμεῖ δὲ καὶ τὴν

CAP. III.

Quomodo Aristobulus, qui primus diadema sumpsit, matre fratreque sublatis moritur, cum non plus anno regnasset.

NAM mortuo patre, Aristobulus è filiis natu major, cum principatum in regnum commutasset, primus quidem diadema sumpsit, post annos quadringentos, septuaginta & unum mensesque tres, quàm populus, servitute quam Babylone serviit, liberatus, in *eam* regionem descenderat: Antigonum vero fratrum à se secundum (namque *illum* amare videbatur) sibi honore æquavit, cæterosque vinctos in custodias dat; itemque

Aristobulus Hyrcani successor. Antt. l. 13. c. 11. §. 1.
Primus ex pontificibus Judæorum rex. Antt. l. 13. c. 11. §. 1.

---

f Ἐπὶ τῆς Σαμαρείας] *Rost.* ὑπὸ τῆς Σαμ.

g Τοῦ ὄρους χώραν] Illa τοῦ ὄρους desunt *Big. Bod. Rost.* & *Ruf.*

h Καὶ τῶν παίδων,] Καὶ τῶν παίδων *MS. Lips.* Ita *Lugd. Bat.* & *Rost.* *Al.* ἀδελφῶν.

i Φθόνος] Ἀρχ. lib. 13. c. 10. §. 5. Φθόνον ἐκίνησεν ἡ εὐπραγία παρὰ τῶν Ἰουδαίων. ab odio Pharisæorum, qui malè in Hyrcanum seu Johannem affecti. SPANH.

k Κατ' αὐτῶν] *Rost.* mavult τῶν κατ' αὐτῶν.

l Καὶ τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν] Καὶ τὰ κατὰ τὴν ἀρχ. *MS. Lips.* SPANH. Illud τὰ è *MSS.* certe *Lugd. Bat.*

m Ἐν τρισὶν καὶ τριάκοντα ὅλοις ἔτεσιν,] Ita *Big. Bod. Voss. Rost.* at ὅλοις præcedit καὶ in *Bas.* & *Gen.* Vera lectio videtur ἐν καθ' ὅλοις ἔτεσιν. In *Antt.* l. 13. c. 11. §. 1. & l. 20. c. 9. in medio numerat λα'. Sic & *Euseb.* in *Dem. Evang.* VIII. 11. & *Hieron.* ad *Dan.* IX. annos assignant XXIX. qui numerus quamproxime verum attingit. Quippe Simon occisus est anno Seleucidarum CLXXVII. mense 11. Sabat. 1 *Macc.* XVI. 14. h. e. circa Febr. anni P. J. 4579. Alexandræ successit Hyrcanus anno 3. Ol. 177. *Ant.* XIV. 1. nempe circa Nov. anni P. J. 4644. Differentia est annorum 65. & mensium fere 9. unde detractis Aristobuli anno 1. Alexandri Jannæi 27. Alexandræ 9. (h. e. 37. annis quos his tribus assignat *Josephus*) relinquuntur Joanni Hyrcano anni tantum 28. & menses circiter 9. Sed cum ex his 37. aliquot anni videantur esse defectivi, cumque vivens adhuc Alexandra Hyrcano regnum commiserit, quorum illud *Josephus* innuit, hoc aperte dicit; harum rerum ratione habita fiet Joannis Hyrcani principatus annorum 29.+ ALDR.

n Κατὰ μηδὲν] *Lugd. Bat.* κατὰ τὸ μηδὲν. *Rost.* κατὰ omittit.

o Τρία γοῦν] *Lugd. Bat.* τρία μόνα.

p Ἀρχὴν τοῦ ἔθνους, καὶ ἀρχιερωσύνην, καὶ προφητείαν.] Conf. ἀρχ. lib. 13. c. 10. §. 7. SPANH. Ubique *Rost.* articulum τὴν præfigit.

q Προεῖδέ τε] *Rost.* Εἶδέ τε.

r Πρεσβύτερος] Πρεσβύτατος *MS. Lips.* SPANH.

s Ἀριστόβουλος,] Aristobulus Hyrcani filius, I. Rex & Diadema adsumit ἀρχ. lib. 13. c. 11. §. 1. ubi pro CCCCLXXI. legitur CCCCLXXXI. & hic in Rufino *vid. Ox.*

t Περιτίθεται] *Cas.* Ἐπιτίθεται.

v Μετὰ τετρακοσιοστὸν καὶ] *Cas.* Μετὰ τριακόσια καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ἕν. *Rost.* vero plane *Cas.* lectioni similis est.

x Ἑβδομηκοστὸν] *Rufini* codices hoc loco, & *Antt.* l. 13. c. 11. §. 1. *octogesimum* pro *septuagesimo* exhibent. Sed falso. nam numerus ita colligitur. Ab edicto Cyri ad initium Jesu Josedecidæ ann. 1. Inde ad mortem Menelai 414. Inde ad mortem Joannis Hyrcani 29+. Fiunt anni 471+. puta anni 471. menses 3. quibus exactis Aristobulus diadema sumpsit, Confer *Ezr.* I. 1. II. 70. III. 2. 62. *Ant.* XII. c. 14. 15. XX. c. 8. Si ad annorum minutias descenderis, illarum excessus & defectus sese mutuo compensabunt. Potes eundem numerum etiam hoc modo colligere. Soluta est captivitas anno 1. Cyri, h. e. Ol. L. 4. Alexandræ successit Hyrcanus Ol. CLXXVII. 3. Differentia est Olympiadum 126. & annorum 3. h. e. annorum 507. Tolle annos 36+, quibus Aristobulus, Alexander Jannæus & Alexandra regnavere, restant anni 471+. Apud *Strabonem* XVI. p. 762. πρῶτος ἀνθ' ἱερέως ἀνέδειξεν ἑαυτὸν βασιλέα Ἀλέξανδρος τούτου δ' ἦσαν υἱοὶ Ὑρκανὸς καὶ Ἀριστόβουλος. Verum eum excusari posse putat *Casaubonus*, quod Aristobulus I. parum vixerit post assumptum diadema, eique successerit frater Alexander. ALDR.

y Μετ' αὐτὸν] Μεθ' ἑαυτὸν in aliquot *MSS.*

* Inter se partiti sunt. *Ruf.*

que matrem, quod ea cum ipso de potestate contenderit, in vincula conjicit. nam & ipsam rerum dominam Joannes reliquerat. Eoque crudelitatis processit, ut vinctam fame necarit.

Crudelis in fratres matremque. Antt. l. 13. c. 11. §. 1.

2. Verum pœnæ ab eo repetitæ sunt in fratre Antigono, quem & amabat & regni socium habebat. Nam & hunc ex calumniis interemit, quas improbi in aula regia *versantes* in eum confinxerunt. Itaque primo quidem dictis diffidebat Aristobulus, scilicet & ex amore fratris, & quod pleraque rumore disseminata invidiæ imputaret. Sed cum Antigonus splendide ab expeditione veniret ad festum, quo ex more patrio tabernacula Deo eriguntur, accidit quidem illis in diebus ut morbo laborarit Aristobulus; Antigonus vero sub festi exitu *in templum* ascenderit suis militibus stipatus, *&* quam maxime fieri potuit ornatus, ut fratris gratia accurate magis *Deum* adoraret. Tumque viri scelerati regem adeuntes & armatorum pompam ei indicabant, & elatum Antigoni animum, majorem quam qui privato conveniret, quodque cum turma maxima adesset ipsum interfecturus: neque enim nudum *ex* regni *societate* ferre posse honorem, cum & regnum ipsum sibi liceat occupare.

Antigonus calumniis petitus. Antt. l. 13. c. 11. §. 1.

3. His fere invitus credidit Aristobulus, idque agens ne vel suspicari quidquam videretur, seque contra incerta præmuniret, suos quidem satellites in loco quodam subterraneo & tenebricoso collocavit (ipse autem in turri decumbebat quæ prius Baris dicta est, postea vero mutato nomine Antonia) cum mandatis ut ab inermi manus quidem abstinerent, Antigonum vero occiderent, si armatus accederet. misit etiam qui illud Antigono prædicerent, ut sine armis veniret. Ad hoc regina callide admodum cum insidiatoribus quiddam constituit. persuadent enim iis qui missi erant ut mandata quidem regis tacerent, Antigono vero dicerent, quod frater, audito eum sibi arma pulcherrima in ornatum bellicum in Galilæa comparasse, morbo impeditus esset quo minus ipse singula inspiceret, nunc vero cum alio discessurus sis, armis indutum videre quam maxime desideret.

Quibus primo parum credidit Aristobulus. Antt. l. 13. c. 11. §. 2.

Regina aliique necem machinantur Antigono. Antt. l. 13. c. 11. §. 2.

4. His auditis Antigonus (ne quid enim mali suspicaretur, suadebat fratris affectus) armatus incedebat, quasi semet *fratri* ostensurus. Sed ubi ad obscurum transitum, qui Stratonis turris vocabatur, perventum est, à satellitibus interficitur, relicto hoc in certum documentum, quod omnia benevolentiæ naturæque vincula discindant calumniæ, quodque ex melioribus animi affectionibus nulla adeo valida est, ut invidiæ perpetuo possit obsistere.

Antigonus occisus. Antt. l. 13. c. 11. §. 2.

5. Subeat autem alicui & Judam hac in re mirari. Essæus erat genere, qui in prædictionibus nunquam lapsus est aut mentitus. Is, postquam & Antigonum tunc templum forte * prætereuntem viderat, ad familiares exclamabat (erant autem non pau-

Ejus mors à Juda Essæo prædicta. Antt. l. 13. c. 11. §. 2.

μητέρα διενεχθεῖσαν περὶ τῆς ἐξουσίας. ταύτην γὰρ [z] δὴ κυρίαν τῶν ὅλων ὁ Ἰωάννης ἀπολελοίπει. καὶ μέχρι τοσαύτης ὠμότητος προῆλθεν, ὥς τε καὶ λιμῷ [a] διαφθεῖραι δεδεμένην.

β΄. Περιέρχεται δὲ [b] αὐτὸν ἡ τίσις εἰς τὸν ἀδελφὸν Ἀντίγονον, ὃν ἠγάπα τε καὶ τῆς βασιλείας κοινωνὸν εἶχε. κτείνει γὰρ καὶ τοῦτον ἐκ διαβολῶν, ἃς οἱ πονηροὶ τῶν κατὰ τὸ βασίλειον ἐνεσκευάσαντο. [c] τὰ μὲν οὖν πρῶτα διηπίστει τοῖς λεγομένοις ὁ Ἀριστόβουλος, ἅτε δὴ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀγαπῶν, καὶ διδοὺς φθόνῳ τὰ πολλὰ τῶν λογοποιουμένων. ὡς δ᾽ ὁ Ἀντίγονος λαμπρὸς ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἦλθεν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐν ᾗ σκηνοποιεῖσθαι πάτριον τῷ Θεῷ, συνέβη μὲν κατ᾽ ἐκείνας τὰς ἡμέρας, νοσῶ χρήσασθαι τὸν Ἀριστόβουλον· τὸν δὲ Ἀντίγονον ἐπὶ τέλει τῆς ἑορτῆς ἀναβάντα μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ὁπλιτῶν, [d] ὡς ἐνῆν μάλιστα κεκοσμημένον, προσκυνῆσαι τὸ πλέον ὑπὲρ τἀδελφοῦ. [e] κἀν τούτῳ προσιόντες οἱ πονηροὶ τῷ βασιλεῖ τήν τε πομπὴν τῶν ὁπλιτῶν ἐδήλουν, καὶ [f] τὸ παράστημα [g] τοῦ Ἀντιγόνου, μεῖζον ἢ κατ᾽ ἰδιώτην, ὅτι τε παρείη μετὰ [h] μεγίστου συντάγματος ἀναιρήσων αὐτόν. οὐ γὰρ ἀνέχεσθαι τιμὴν μόνον ἐκ βασιλείας ἔχειν, παρὸν αὐτὴν κατασχεῖν.

γ΄. Τούτοις κατὰ μικρὸν ἄκων ἐπίστευσεν Ἀριστόβουλος, καὶ προνοῶν τοῦ μήθ᾽ ὑποπτεύων φανερὸς γενέσθαι καὶ προησφαλίσθαι πρὸς τὸ ἄδηλον, [i] καθίστησι μὲν τοὺς σωματοφύλακας ἔν τινι τῶν ὑπογαίων ἀλαμπεῖ. κατέκειτο δ᾽ ἐν [k] τῇ Βάρει πρότερον [l] καλουμένῃ, αὖθις δ᾽ Ἀντωνίᾳ μετονομασθείσῃ. [m] προστάξας ἀνόπλου μὲν ἀπέχεσθαι, κτείνειν δὲ τὸν Ἀντίγονον, εἰ μετὰ ὅπλων προσίοι. καὶ πρὸς αὐτὸν ἔπεμψε τοὺς προεροῦντας ἄνοπλον ἐλθεῖν. πρὸς τοῦτο πάνυ πανούργως ἡ βασίλισσα συντάσσεται μετὰ τῶν ἐπιβούλων. τοὺς γὰρ πεμφθέντας [n] πείθουσι τὰ μὲν παρὰ τοῦ βασιλέως σιωπῆσαι, λέγειν δὲ πρὸς τὸν Ἀντίγονον, ὡς ἀδελφὸς ἀκούσας ὅπλα τε [o] αὐτῷ κατεσκευασκέναι κάλλιστα, [p] καὶ πολεμικὸν κόσμον ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, διὰ μὲν τὴν ἀσθένειαν αὐτὸς ἐπιδεῖν ἕκαστα κωλυθείη, νῦν δ᾽ ἐπεὶ καὶ χωρίζεσθαι [q] μέλλοις, [r] θεάσαιτ᾽ ἂν ἥδιστά σε ἐν τοῖς ὅπλοις.

δ΄. Ταῦτ᾽ ἀκούσας ὁ Ἀντίγονος, ἐνῆγε δ᾽ ἡ τοῦ ἀδελφοῦ διάθεσις μηδὲν ὑποπτεύειν πονηρὸν, ἐχώρει μετὰ τῶν ὅπλων ὡς πρὸς ἐπίδειξιν. γενόμενος δὲ κατὰ τὴν σκοτεινὴν πάροδον, [s] ἣ Στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων ἀναιρεῖται, βέβαιον ἀποδείξας, ὅτι πᾶσαν εὔνοιαν καὶ φύσιν κόπτει διαβολὴ, καὶ οὐδὲν οὕτω τῶν ἀγαθῶν παθῶν ἰσχυρὸν ὃ τῷ φθόνῳ μέχρι παντὸς ἀντέχει.

ε΄. [ſ] Θαυμάσαι δ᾽ ἄν τις ἐν τούτῳ καὶ [t] Ἰούδαν. [v] Ἐσσαῖος ἦν γένος, οὐκ ἔστιν ὅτε πταίσας ἢ ψευσθεὶς ἐν προαγγέλμασιν. ὃς ἐπειδὴ καὶ τότε τὸν Ἀντίγονον ἐθεάσατο παριόντα διὰ τοῦ ἱεροῦ, πρὸς τοὺς γνωρίμους ἀνέκραγεν, ἦσαν δ᾽ οὐκ ὀλίγοι παρεδρεύοντες αὐτῷ τῶν

μαν-

z Δὴ κυρίαν] Illud δὴ abest *Big. Lugd. Bat. Aliisque.*
a Διαφθεῖραι] *Lugd. Bat.* Διαφθαρῆναι.
b Αὐτὸν ἡ τίσις] Αὐτῷ in plerisque *MSS.* γὰρ abest in *Rost.*
c Τὰ μὲν οὖν] Ita *Lugd. Bat.* alii τὰ μὲν δή.
d Ὡς ἐνῆν μάλιστα κεκοσμημένον, προσκυνῆσαι] Vid. ἀρχ. lib. 13. c. 11. §. 1. SPANH.
e Κἀν τούτῳ προσιόντες] Τότε προσιόντες *Rost.*
f Τὸ παράστημα] Conf. sup. c. 2. §. 4. SPANH.
g Τοῦ Ἀντιγόνου,] *Lugd. Bat.* Τὸ Ἀντιγ.
h Μεγίστου συντάγματος] *Lugd. Bat.* Μεγίστων συνταγμάτων.
i Καθίστησι] *Lugd. Bat.* διΐστησι. ut & *Rost.* id est *disposuit.* non male. HAV.
k Τῇ Βάρει πρότερον] Conf. ἀρχ. lib. 13. c. 11. §. 2. ut & inf. huj. libri c. 5. §. 4. item c. 21. §. 1. SPANH.
l Καλουμένῃ,] Abest a *Lugd. Bat.* ut & *Rost.*
m Προστάξας] Particulam καὶ præponit *Rost.*
n Πείθουσι] Πείθει legisse videtur *Ruf.*
o Αὐτῷ κατεσκευασκέναι κάλλιστα,] Ita locum hunc restituimus ex clarissima *MSS. Lugd. Bat. Bod.* & *Rost.* conspiratione, ut & *Ruf.* qui jam olim ita invenerat; legitur in vulgatis αὐτῷ κατεσκευασμένα κάλλιστα διὰ π. κ. Verte itaque & *decus bellicum* pro *in ornatum bellicum.* Exprimit enim idem quod appellat Virgilius *decus & tutamen in armis.* lib. Æneid. 5. 2. a 26. 2. HAV.
p Καὶ πολεμικὸν κόσμον] Διὰ πολ. κ. *Huds.* Καὶ πολεμικὸν κ. juxta *Ruf.*
q Μέλλεις,] Ita *Lugd. Bat.* alii μέλλοις.
r Θεάσαιτ᾽ ἂν] *Gen.* Θεάσαι ἄν. Θεάσαιτ᾽ ἂν *MS. Lips.* SPANH. Ita cum *MSS.* θεάσαι ἂν in *Impressis.*
ſ Ἡ Στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος] Primam voculam non agnoscit *Lugd. Bat.* postremam delet *Rost.*
s Θαυμάσαι] *Lugd. Bat.* Θαυμάσοι.
t Ἰούδαν.] Sic Lameæ & Manahemi, utriusque Essæi vaticinia ἀρχ. lib. 14. c. 9. §. 4. & lib. 15. c. 10. §. 5. Judas hic fuit Essenus institutus ἀρχ. lib. 13. c. 11. §. 2. Ἰούδαν τινα, Ἐσσηνὸν μὲν τὸ γένος. *Essenum autem genere* seu *secta*, de quo nihil *Gelenius* Judam Essenum genere *Rufin.* SPANH.
v Ἐσσαῖος ἦν γένος,] *Al.* Ἐσσηνὸς, uti l. 13. c. 11. §. 2.
* Ἰδὼν τὸν Ἀντίγονον παριόντα τὸ ἱερὸν *Antt.* l. 13. c. 11. §. 2.

x Ἀπο-

μανθανόντων, πάπαι· „ νῦν ἐμοὶ καλὸν, ἔφη, τὸ „ θανεῖν, ὅτι μοι προτέθνηκεν ἡ ἀλήθεια, καί τι τῶν „ ὑπ' ἐμοῦ προῤῥηθέντων διέψευσται. ζῇ γὰρ Ἀντίγονος „ οὑτοσὶ σήμερον ὀφείλων [x] ἀποθανεῖν. χωρίον δ' αὐτῷ „ πρὸς σφαγὴν, Στράτωνος πύργος [y] εἵμαρτο· „ καὶ τοῦτο μὲν ἀφ' ἑξακοσίων σταδίων ἐντεῦθεν ἐστίν. „ ὧραι δὲ τῆς ἡμέρας ἤδη τέσσαρες, [z] ὅδε δὴ χρόνος „ ἐκκρούει τὸ μάντευμα.” ταῦτ' εἰπὼν, σκυθρωπὸς [a] ὑπὸ συννοίας ὁ γέρων διεκαρτέρει, καὶ μετ' ὀλίγον ἀνῃρημένος Ἀντίγονος ἠγγέλλετο κατὰ τὸ [b] ὑπόγαιον χωρίον, ὃ δὴ καὶ αὐτὸ Στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, ὁμωνύμως τῇ παραλίῳ Καισαρείᾳ. τοῦτο γοῦν τὸν μάντιν διετάραξεν.

ϛ'. Ἀριστοβούλῳ γε μὴν εὐθὺς ἡ [c] περὶ τοῦ μύσους μεταμέλεια νόσον ἐνσκήπτει, καὶ πρὸς ἐννοίαις τοῦ φόνου τὴν ψυχὴν ἔχων ἀεὶ τεταραγμένην συνετήκετο, μέχρι τῶν σπλάγχνων ὑπ' ἀκράτου τῆς λύπης σπαραττομένων [d] ἄθρουν αἷμα [e] ἀναβάλλει. τοῦτο τὶς τῶν πρὸς τῇ θεραπείᾳ παίδων ἐκφέρων, δαιμονίῳ προνοίᾳ σφάλλεται, καθ' ὃν τόπον ὁ Ἀντίγονος ἔσφακτο, καὶ [f] φαινομένοις ἔτι τοῖς ἀπὸ τοῦ φόνου σπίλοις τὸ αἷμα τοῦ κτείναντος ἐπεξέχεεν. ἤρθη δ' [g] εὐθὺς οἰμωγὴ τῶν θεασαμένων, ὥσπερ ἐπίτηδες τοῦ παιδὸς ἐκεῖ [h] ἐπικατασπείσαντος τὸ αἷμα· τῆς δὲ βοῆς ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο, καὶ μηδενὸς τολμῶντος εἰπεῖν, μᾶλλον [i] ἐνέκειτο μαθεῖν ἐθέλων. τέλος δ' ἀπειλοῦντι καὶ βιαζομένῳ τἀληθὲς εἶπον. ὁ δὴ τοὺς τε ὀφθαλμοὺς ἐμπίπλησι δακρύων, καὶ στενάξας, [k] ὅσον ἦν αὐτῷ δύναμις, εἶπεν, „ οὐκ ἄρα Θεοῦ μέγαν ὀφθαλμὸν „ ἐπ' ἔργοις ἀθεμίτοις λήσειν ἔμελλον, ἀλλά με „ [l] ταχεῖα μέτεισι δίκη φόνου συγγενοῦς· μέχρι ποῦ „ μοι σῶμα ἀναιδέστατον τὴν ἀδελφῷ καὶ μητρὶ κατάκριτον ψυχὴν καθέξεις; μέχρι ποῦ δ' αὐτὸς ἐπι„σπείσω κατὰ μέρος τοὐμὸν αἷμα; λαβέτωσαν ἀθρόον „ τοῦτο, καὶ μηκέτι ταῖς [m] ἐκ τῶν ἐμῶν σπλάγχνων „ χοαῖς ἐπειρωνευέσθω τὸ δαιμόνιον.” ταῦτ' εἰπὼν, [n] εὐθέως τελευτᾷ, βασιλεύσας οὐ πλεῖον ἐνιαυτοῦ.

ci è discipulis ei assidentes) Papæ! „ nunc æquum „ est, dicebat, ut ipse moriar, quando ante me „ veritas interiit, & falsum est certum quiddam à „ me prædictum. Vivit enim iste Antigonus, qui „ hodie mori debuit. Locus autem neci ejus fato „ destinatus, erat Stratonis turris: & ille quidem „ sexcentorum abhinc stadiorum intervallo distat. „ jam vero quarta est diei hora: adeoque hoc tem„pus irritum reddit vaticinium.” Ista loquutus, tacita cogitatione mœstoque vultu defixus hærebat senex, pauloque post interfectum esse Antigonum nunciatur in loco subterraneo, qui & ipse Stratonis turris appellabatur, eodem nomine quo maritima Cæsarea. Quippe hæc res vatem perturbavit.

6. Cæterum pœnitudo ex scelere statim fecit ut Aristobulo morbus ingravesceret; dumque animum cædem secum reputando perturbatum haberet, contabescebat, donec immodico dolore laceratis visceribus, sanguinem multum emitteret. Hunc dum quidam puerorum qui ei ministrabant foras effert, divina providentia prolapsus cadit, eo in loco quo Antigonus erat occisus, & super exstantes cædis maculas interfectoris cruorem effudit. Mox autem sublatus est ululatus ab iis qui id conspexerant, tanquam puer de industria sanguinem illic libasset: & cum rex clamore audito causam sciscitaretur, eamque nemo prodere ausus esset, eo magis instabat discendi desiderio. Tandem vero, cum minas intentaret eosque cogeret, verum quod erat ei indicaverunt. At ille, cum lachrymis opplesset oculos, quantumque poterat ingemuisset, dicebat, „ haud utique erat ut * magnum Dei „ oculum ob facta nefaria effugerem, sed me ce„leris pœna persequitur ob cognati cædem. Quo„usque, ô corpus impudentissimum, matri fra„trique damnatam animam detinebis? Quamdiu „ & ipse paulatim illis sanguinem meum libabo? „ simul totum accipiant; ne amplius inferias ex „ meis visceribus factas irrideat numen.” His dictis illico moritur, cum non plus anno regnum tenuisset.

Fratris interitum dolet Aristobulus. Antt. l. 13. c. 11. §. 3.

Moritur. Antt. l. 13. c. 11. §. 3.

Κ Ε Φ. δ'.

Οἷα ἐπράχθη ὑπ' Ἀλεξάνδρου Ἰανναίου, βασιλεύσαντος ἑπτὰ πρὸς τοῖς εἴκοσιν ἔτη.

ΛΥσασα δ' ἡ γυνὴ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ βασιλέα καθίστησιν Ἀλέξανδρον, [o] τὸν καὶ καθ' ἡλικίαν καὶ μετριότητα προὔχειν δοκοῦντα. ὁ δὲ, παρελθὼν εἰς τὴν ἐξουσίαν, τὸν ἕτερον μὲν τῶν ἀδελφῶν [p] βασιλειῶντα κτείνει· τὸν δὲ καταλειπόμενον, ἀγαπῶντα τὸ ζῆν δίχα πραγμάτων, εἶχεν [q] ἐν τιμῇ.

β'. Γίνεται δ' αὐτῷ καὶ πρὸς τὸν Λάθουρον ἐπικληθέντα Πτολεμαῖον συμβολὴ, πόλιν [r] Ἀσωχὶν ᾑρηκότα·

CAP. IV.

Quas res gesserit Alexander Jannæus, qui regnavit annos XXVII.

UXor autem *Aristobuli*, cum fratres vinculis exemisset, regem constituit Alexandrum, qui & ætate & morum modestia *cæteris* præstare videbatur. Verum is, ad potestatis fastigium provectus, è fratribus quidem alterum regnum affectantem occidit; alterum vero, † vita quieta contentum, in honore habuit.

2. Accidit autem, ut *is* prælio congrederetur cùm Ptolemæo cognomine Lathyro, qui urbem Asochim cepe-

Alexander Jannæus rex Judæorum. Antt. l. 13. c. 11. §. 1.

Pugna inter Alexandrum & Ptolemæum Lathyrum. Antt. l. 13. c. 12. §. 2. 3. 4. 5.

x Ἀποθανεῖν.] Ἀνῃρῆσθαι Big. Bod. & *Voss.* Ἀναιρεῖσθαι *Rost.*

y Εἵμαρτο.] *Rost.* Εἵμαρται.

z Ὅδε δὴ] *Lugd. Bat.* Ὁ δή.

a Ὑπὸ συννοίας] Ἐπὶ συννοίας *MS. Lips.* SPANH. Ἐπὶ συννοίαις *Big.* & *Bod.* & *Rost.* & *Lugd. Bat.* ἐπὶ συννοίας *Lips.*

b Ὑπόγαιον χωρίον, ὃ δὴ καὶ αὐτὸ Στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, ὁμωνύμως τῇ παραλίῳ Καισαρείᾳ.] Καισάρεια παράλιος ante Stratonis Turris dicta, ut libr. Antt. 13. c. 11. §. 2. ὃ καὶ αὐτὸ Στράτωνος πύργος ἐκαλεῖτο, ὁμώνυμον τῇ παραλίᾳ Καισαρείᾳ. & ἀλωσ. lib. 3. c. 8. §. 1. πεδιὰς οὖσα, καὶ παράλιος. & lib. 7. c. 2. §. 1. εἰς τὴν παράλιον ἐπανελθόντι Καισάρειαν. item eod. lib. c. 1. §. 3. πρὸς τὴν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ Καισάρειαν.

c Περὶ τοῦ μύσους] Conf. sup. c. 2. §. 3. SPANH.

d Ἀθρουν αἷμα] Ἀθρόαν αὐτὴν ταύτην ἀποδίδως, de eadem morte ἀρχ. lib. 13. c. 11. §. 3. SPANH.

e Ἀναβάλλει.] Ἀναβάλλειν in nonnullis *MSS.*

f Φαινομένοις ἔτι] Videsis *J. A. Bosii Diss.* ad 2 *Tim.* 2. 22.

g Εὐθὺς οἰμωγὴ] Εὐθέως hîc loci & supra v. 26. in *Rost. Lugd. Bat.* plerisque *MSS.*

h Ἐπικατασπείσαντος] *Lugd. Bat.* ἐπισπείσαντος.

i Ἐνέκειτο] *Rost.* ἔκειτο.

k Ὅσον ἦν] Omittit ἦν *Rost.*

l Ταχεῖα] *Rost.* τάχειον.

m Ἐκ τῶν] Abest a *Lugd. Bat.*

n Εὐθέως τελευτᾷ,] *Rost.* ἐκτελευτᾷ, οὐ πλέον βασιλεύσας ἐνιαυτοῦ.

o Τὸν καὶ καθ'] *Lugd. Bat.* τὸν καθ' *Rost.* τοῦτον καθ'.

p Βασιλειῶντα κτείνει.] Conf. sup. Procem. §. 2.

q Ἐν τιμῇ.] Illa ἐν τιμῇ addidi ex *Antt.* l. 13. c. 12. §. 1. in fine.

r Ἀσωχὶν ᾑρηκότα.] Conf. de Vita §. 41. SPANH. Ἀσωχὴν *Voss.* vide ad l. 13. c. 12. §. 4. in fine.

* *Sc.* Deum omnia spectantem.

† Ablatis rebus secum habebat, *Ruf.*

ceperat: in quo multos quidem hostium peremit, sed victoria in Ptolemæum propendebat. Postea vero quam ille, à matre Cleopatra fugatus, in Ægyptum discesserit, Alexander & Gadara obsidione in potestatem suam redigit, & castellum Amathuntis, munitionem omnium quæ ad Jordanem sitæ erant maximam, ubi & pretiosissima quæque bonorum Theodori filii Zenonis adservabantur. At Theodorus, cum repente *ei* supervenisset, & res suas capit & regis impedimenta, & Judæorum decem circiter millia interficit. * Alexander autem ab ista plaga revalescit, & in maritimam regionem versus Raphiam capit & Gazam, itemque Anthedonem, quæ postea à rege Herode Agrippias nominata est.

Antt. l. 13. c. 12. §. 5.

Pugna inter Alexandrum & Theodorum. Antt. l. 13. c. 13. §. 3.

Alexander multas urbes capit. Antt. l. 13. c. 13. §. 3.

3. Cum autem *urbes* istas subjugasset, insurrectio fit populi Judaïci in festo. Tum enim maxime, cum festa celebrantur, excitatur seditio. Nec apparebat, quo pacto ex insidiis evadere potuerit, nisi ei auxilium tulissent copiæ peregrinæ, Pisidæ nempe & Cilices: Syros quippe in mercenarios non admittebat, propter ingenitum illis erga gentem Judæorum odium. Cum autem supra sex millia eorum, qui in eum insurrexerant, occidisset, in Arabiam incursionem facit: cumque eam simulque Galaaditas & Moabitas subegisset, tributumque illis imperasset, ad Amathunta reversus est. Theodoro etiam ex rebus ejus prospere gestis metu perculso, cum castellum *omni* præsidio vacuum reperisset, *de* fundamentis *illud* dejecit.

Mota in Alexandrum seditio. Antt. l. 13. c. 13. §. 5.

Moabitas aliasque gentes subigit Alexander. Antt. l. 13. c. 13. §. 5.

4. Mox autem congressus cum Oboda rege Arabum, qui locum juxta Gaulanam prior insidiis occupaverat, illis captus totum amisit exercitum, in vallem profundam compulsum, atque camelorum multitudine contritum. Ille vero fuga dilapsus in Hierosolyma, gentem olim sibi infensam calamitatis magnitudine in seditionem excitavit. Fit autem etiam tunc superior, crebrisque præliis non pauciores quinquaginta Judæorum millibus interfecit, sex annorum spatio: nequaquam tamen victoriis lætabatur, ut qui regni sui vires consumeret. adeo ut armis omissis adniteretur verbis bellum cum subditis componere. Illi autem eo magis odio habebant ejus resipiscentiam morumque varietatem. Cumque percontaretur quid causæ esset, quid ipsi faciendum ut eos placatum iret, ut moreretur, dicebant. nam cum eo, qui tam multa nefaria patrasset, etiam mortuo vix redituros esse in gratiam. Simul etiam Demetrium, cognomine Eucærum in auxilium vocabant. Cumque ille, majorum spe, eis haud ægre obsequutus esset, & cum exercitu venisset, sese cum auxiliis ejus circa Sicima conjunxerunt Judæi.

Ab Oboda fusus fugatusque. Antt. l. 13. c. 13. §. 5.

Multa cum cæde in Judæos grassatur. Antt. l. 13. c. 3. §. 5.

Demetrius Eucærus à Judæis in auxilium accersitus. Antt. l. 13. c. 13. §. 5.

καὶ πολλοὺς μὲν ἀνεῖλε τῶν πολεμίων, ἡ δὲ νίκη πρὸς [s] Πτολεμαῖον ἔρρεψεν· ἐπεὶ δ' οὗτος ὑπὸ τῆς μητρὸς Κλεοπάτρας διωχθεὶς εἰς Αἴγυπτον ἀνεχώρησεν, Ἀλέξανδρος Γαδάρων τε πολιορκίᾳ κρατεῖ, καὶ Ἀμαθοῦντος, ὃ δὴ μέγιστον μὲν ἦν ἔρυμα τῶν [t] περὶ Ἰορδάνην, τὰ τιμιώτατα δὲ τῶν Θεοδώρου τοῦ Ζήνωνος [v] κλημάτων ἦν ἐν αὐτῷ. ἐπελθὼν δ' ἐξαίφνης ὁ Θεόδωρος, τά τε σφέτερα, καὶ τοῦ βασιλέως ἀποσκευὴν αἱρεῖ, τῶν τε Ἰουδαίων εἰς μυρίους κτείνει. γίνεται δ' ἐπάνω τῆς πληγῆς Ἀλέξανδρος, καὶ τραπόμενος εἰς τὴν παραλίαν, αἱρεῖ [x] Ῥαφίαν τε καὶ Γάζαν, καὶ Ἀνθηδόνα, τὴν αὖθις ὑφ' Ἡρώδου τοῦ βασιλέως [y] Ἀγριππιάδα ἐπικληθεῖσαν.

γ'. Ἐξανδραποδισαμένῳ δὲ ταύτας ἐπανίσταται τὸ Ἰουδαϊκὸν [z] ἐν ἑορτῇ. μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς εὐωχίαις αὐτῶν στάσις ἅπτεται. καὶ [a] ἐδόκει μὴ ἂν κρείττων γενέσθαι τῆς ἐπιβουλῆς, εἰ μὴ τὸ ξενικὸν αὐτῷ παρεβοήθει, Πισίδαι καὶ Κίλικες ἦσαν. Σύρους γὰρ οὐκ ἐδέχετο μισθοφόρους, [b] διὰ τὴν ἔμφυλον αὐτῶν πρὸς τὸ ἔθνος ἀπέχθειαν. [c] κτείνας δὲ τῶν ἐπαναστάντων ὑπὲρ [d] ἑξακισχιλίους, Ἀραβίας ἥπτετο· καὶ ταύτην ἑλὼν, Γαλααδίτας τε καὶ [e] Μωαβίτας, φόρον τε αὐτοῖς ἐπιτάξας, ἀνέστρεψεν ἐπὶ [f] Ἀμαθοῦντα. Θεοδώρου δὲ πρὸς τὰς εὐπραγίας [g] αὐτοῦ καταπλαγέντος, ἔρημον λαβὼν τὸ φρούριον κατέσκαψεν.

δ'. Ἔπειτα συμβαλὼν [h] Ὀβόδῃ τῷ Ἀράβων βασιλεῖ προλοχίσαντι κατὰ τὴν [i] Γαυλάνην, [k] ἐνέδρας αὐτῷ γενομένης, πᾶσαν ἀποβάλλει τὴν στρατιὰν, [l] συνωσθεῖσαν κατὰ βαθείας φάραγγος, καὶ πλήθει καμήλων συντριβεῖσαν. διαφυγὼν δ' αὐτὸς εἰς Ἱεροσόλυμα, τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς πάλαι μισοῦν τὸ ἔθνος ἠρέθισεν εἰς ἐπανάστασιν. γίνεται δὲ καὶ τότε κρείττων, καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις οὐκ ἔλαττον πεντακισμυρίους [m] Ἰουδαίων ἀνεῖλεν ἐν ἓξ ἔτεσιν· οὐ μὴν [n] ηὐφραίνετό γε ταῖς νίκαις, τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν ἀναλίσκων. [o] ὥς τε, παυσάμενος τῶν ὅπλων, [p] λόγοις ἐπεχείρει διαλύεσθαι πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους. οἱ δὲ μᾶλλον ἐμίσουν τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ, καὶ τοῦ τρόπου τὸ ἀνώμαλον. [q] πυνθανομένῳ τε τὸ αἴτιον, [r] τί ἂν ποιήσας καταστείλειεν αὐτοὺς, [s] ἀποθανὼν ἔλεγον. νεκρῷ γὰρ ἂν διαλλαγῆναι [t] μόλις τῷ τοσαῦτα δράσαντι. ἅμα δὲ καὶ τὸν [v] Εὔκαιρον ἐπικληθέντα Δημήτριον ἐπεκαλοῦντο. ῥᾳδίως δ' ὑπακούσαντος κατ' ἐλπίδα μειζόνων, καὶ μετὰ στρατιᾶς ἥκοντος, συνέμισγον οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς συμμάχοις περὶ Σίκιμα.

ε'. Δέ-

s Πτολεμαῖον] Articulum τὸν præponit *Lugd. Bat.*

t Περὶ Ἰορδάνην,] Ὑπὲρ Ἰορδάνην *MS. Lips.* & *Rufin.* SPANH. Ὑπὸ Ἰορδάνην *Bod.* ὑπὲρ *Big. Voss.* & *Lips.* Vide ad l. 13. c. 12. §. 5.

v Κτημάτων] *Rost.* κτισμάτων.

x Ῥαφίαν] ΡΑΦΙΑ Nummi. SPANH. *Al.* Ῥάφειαν.

y Ἀγριππιάδα] Ἀγρίππειον inf. c. 21. §. 8. SPANH. Sic inf. c. 5. §. 4.

z Ἐν ἑορτῇ] Et inde, quoniam epulæ & dies Festi seditiones accendunt, Romani milites super porticum Templi locabant, nolueruntque Judæi Christum Festo die capere. REL.

a Ἐδόκει] *Rost.* δοκεῖ.

b Διὰ τὴν ἔμφυλον] Insita inter Syros & Judæos inimicitia, ἀρχ. lib. 13. c. 13. §. 5. id tribuit privato Alexandri erga Syros odio. SPANH.

c Κτείνας δὲ] *Rost.* κτείνας γάρ.

d Ἑξακισχιλίους,] Ita *Voss. Bod. Rost.* expressis etiam literis & *Jos.* in *Antt.* l. 13. c. 14. §. 5. in *Impressis* ὀκτακοσίους. in *Rufini* Editis *octo millibus*, sed *sex millia* habent *MSS.*

e Μωαβίτας,] Non est in *Rost.*

f Ἀμαθοῦντα.] *Lugd. Bat.* Ἀμαθοῦντος.

g Αὐτοῦ καταπλαγέντος,] Αὐτὸν & αὐτῶν in *libris aliquot.*

h Ὀβόδῃ] Ὀβέδᾳ ex *Antt.* l. 13. c. 14. §. 5. Ὀβόδᾳ *Big. Voss.* & *Ruf.* Βόνδι *Rost.* Ἰοβόνδα *Lugd. Bat.*

i Γαυλάνην,] Ἀρχ. lib. 13. c. 15. §. 3. Γαύλανα SPANH. Eandem esse cum urbe *Golan* existimat *Relandus* in *Palæstina S.* p. 815. Insidias collocatas fuisse κατὰ Γάδαρα κώμην τῆς Γαλααδίτιδος memorat *Josephus* in *Antt.* l. 13. c. 14. §. 5. κατὰ τὴν Γαυλάνην *in Galaadensi* [*Gaulonensi* & *Gaulensi* & *Galensi MS.*] *regione* vertit *Rufinus.*

k Ἐνέδρας] Conf. ἀρχ. lib. 13. c. 13. §. 5. SPANH.

l Συνωσθεῖσαν] Συνωσθισθεῖσαν *Bod.*

m Ἰουδαίων ἀνεῖλεν] Ἰουδαίους *Big.* & *Bod.*

n Ηὐφραίνετό γε] *Rost.* εὐφραίνει γε.

o Ὥς τε, παυσάμενος τῶν ὅπλων,] Ὅθεν *Big. Rost.* & *Bod.* & forsan *Rufinus*, qui vertit, *unde.*

p Λόγοις] *Rost.* ἐν λόγοις.

q Πυνθανομένῳ τε τὸ αἴτιον,] Πυνθανομένου *Big. Voss. Rost.* & & *Bod.*

r Τί ἂν] Καὶ τί ἂν π. *MS. Lips.* SPANH.

s Ἀποθανὼν ἔλεγον.] Atque ita *voluntaria morte maximo justissimoque civium odio quam primum satisfaceret*, ut ad Tiberium scripsisse Artabanum in Vita ejus cap. 66. narrat *Suetonius.* quasi *aliter tot flagitiis ejus subveniri non posset*, ut cordatus centurio Asper in pœna sua ad Neronem apud *Tacitum* lib. Annal. 15. cap. 68. Quomodo & legatis Dionysii Syracusarum Tyranni, extollentibus pietatem ejus in sepeliendis illis, qui ex hostibus in acie ceciderant, responsum satis amarè est a civibus profugis: *non alio ipsum Dionysium beneficio dignum esse, imo Deos se precari, ut eodem quamprimum afficeretur.* Narrante Diodoro l. 14. c. 9. HAV.

t Μόλις τῷ] Abest a *Rost.*

v Εὔκαιρον] Demetrius Εὔκαιρος. ἀρχ. lib. 13. c. 13. §. 5. τὸν Ἄκαιρον *MS. Lips.* & *Rufin.* SPANH. Ἄκαιρον *Big. Bod. Voss. Rost.* & *Ruf.* in quibusdam *exemplaribus.* Potuit Demetrius per ludibrium ita appellari, uti & Antiochus *Epimanes* pro *Epiphanes*, & Ptolemæus *Cacergetes* pro *Euergetes.* ALDR.

* Verum Alexander receptis post cladem viribus, *Ruf.*

x Ἰν-

ε΄. Δέχεται δ' ἑκατέρους Ἀλέξανδρος, [x] ἱππεῦσι μὲν χιλίοις, μισθοφόροις δὲ πεζοῖς [y] ὀκτακισχιλίοις· παρῆν δὲ αὐτῷ καὶ τὸ εὔνουν Ἰουδαϊκὸν, εἰς [z] μυρίους. τῶν δ' ἐναντίων ἱππεῖς μὲν ἦσαν τρισχίλιοι, πεζῶν δὲ μύριοι τετρακισχίλιοι. [a] καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν διακηρύσσοντες οἱ βασιλεῖς ἐπειρῶντο τῶν παρ' ἀλλήλοις ἀποστάσεων· Δημήτριος μὲν τοὺς Ἀλεξάνδρου μισθοφόρους, Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς ἅμα Δημητρίῳ Ἰουδαίους μεταπείσειν ἐλπίσας. ὡς δ' οὔτε οἱ Ἰουδαῖοι [b] θυμῶν, οὔθ' οἱ Ἕλληνες [c] ἐπαύοντο πίστεως, διεκρίνοντο ἤδη τοῖς ὅπλοις συμπεσόντες. κρατεῖ δὲ τῇ μάχῃ Δημήτριος, καίπερ πολλὰ τῶν Ἀλεξάνδρου μισθοφόρων καὶ ψυχῆς ἔργα καὶ χειρὸς ἐπιδειξαμένων. χωρεῖ δὲ τὸ τέλος τῆς παρατάξεως [d] παρὰ δόξαν ἀμφοτέροις. οὔτε γὰρ Δημητρίῳ παρέμειναν νικῶντι οἱ καλέσαντες, καὶ κατ' οἶκτον τῆς μεταβολῆς Ἀλεξάνδρῳ προσεχώρησαν, εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντι, Ἰουδαίων ἑξακισχίλιοι. ταύτην τὴν ῥοπὴν οὐκ ἤνεγκε Δημήτριος, ἀλλ' ὑπολαβὼν ἤδη μὲν ἀξιόμαχον εἶναι πάλιν Ἀλέξανδρον, μεταρρεῖν δὲ καὶ πᾶν τὸ ἔθνος [e] εἰς αὐτὸν, ἀνεχώρησεν.

ϛ΄. Οὐ μὴν [f] τόγε λοιπὸν πλῆθος, ἀναχωρησάντων τῶν συμμάχων, κατέθεντο τὰς διαφοράς· συνεχὴς δὲ πρὸς Ἀλέξανδρον ἦν αὐτοῖς ὁ πόλεμος, μέχρι πλείστους ἀποκτείνας τοὺς λοιποὺς ἀπήλασεν εἰς [g] Βεμέσελιν πόλιν, καὶ ταύτην καταστρεψάμενος αἰχμαλώτους ἀνήγαγεν εἰς Ἱεροσόλυμα. προὔκοψε δ' αὐτῷ, δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς, εἰς ἀσέβειαν [h] τὰ τῆς ὠμότητος. τῶν γὰρ [i] ληφθέντων εἰς ὀκτακοσίους ἀνασταυρώσας ἐν μέσῃ τῇ πόλει, γυναῖκάς τε καὶ τέκνα αὐτῶν [k] ἀπέσφαξε ταῖς ὄψεσι· καὶ ταῦτα πίνων καὶ συγκατακείμενος ταῖς παλλακίσιν [l] ἀφεωρᾶτο. τοσαύτη δὲ κατάπληξις [m] ἔσχε τὸν δῆμον, ὥς τε τῶν ἀντιστασιαστῶν κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα φυγεῖν ὀκτακισχιλίους ἐξ Ἰουδαίας ὅλης, οἷς ὅρος τῆς φυγῆς ὁ Ἀλεξάνδρου θάνατος κατέστη. τέλος δὲ, τοιούτοις ἔργοις ὀψὲ καὶ μόλις ἡσυχίαν τῇ βασιλείᾳ πορίσας, ἀνεπαύσατο τῶν ὅπλων.

ζ΄. Γίνεται δὲ αὐτῷ πάλιν ἀρχὴ θορύβων [n] Ἀντίοχος, ὁ καὶ [o] Διόνυσος ἐπικληθεὶς, [p] Δημητρίου μὲν ἀδελφὸς, ὢν, [q] τελευταῖος δὲ τῶν ἀπὸ Σελεύκου. τοῦτον γὰρ δείσας, στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς Ἄραβας ὡρμημένον, τὸ μὲν μεταξὺ [r] τῆς Ἀντιπατρίδος παρορίου καὶ τῶν Ἰόππης αἰγιαλῶν διετάφρευσε φάραγγι βαθείᾳ. πρὸ δὲ τῆς τάφρου τεῖχος ἤγειρεν ὑψηλὸν, καὶ ξυλίνους πύργους ἐνετεκτήνατο, τὰς εὐμαρεῖς ἐμβολὰς ἀποφράττων. οὐ μὴν εἶρξαί γε τὸν Ἀντίοχον ἴσχυσεν. ἐμπρήσας γὰρ τοὺς πύργους καὶ τὴν τάφρον χώσας, διήλαυνε [s] μετὰ τῆς δυνάμεως. θέμενος δ' ἐν δευτέρῳ τὴν πρὸς τὸν κωλύσαντα ἄμυναν, εὐθὺς ἐπὶ τοὺς Ἄραβας ᾔει. τῶν δὲ ὁ βασιλεὺς, [t] ἀναχωρῶν εἰς τὰ

5. Attamen utrosque excipit Alexander mille quidem equitibus, peditibus vero mercenariis octo millibus: ipsi etiam aderant ex Judæis qui ei bene volebant ad decem millia. Erant autem ex adversa parte equitum quidem tria millia, peditum vero quadraginta millia. Et priusquam manus consererent, tentabant per præcones reges utrinque, an *aliquos* ad defectionem solicitare possent: Demetrius quidem Alexandri mercenarios; Alexander vero Judæos qui cum Demetrio erant ad se pertrahere sperans. Sed cum * neque Judæi ab iracundia cessarent, neque fidem Græci desererent, armis jam cominus decernebant. Cæterum pugna superior erat Demetrius, quamvis Alexandri mercenarii multa magno animo fortique manu facta ostenderunt. Eventus autem pugnæ utrisque præter opinionem cessit. nam neque Demetrio *licet* victori adhæsere qui eum acciverant; & fortunæ mutatæ misericordia sex Judæorum millia ad Alexandrum, qui in montes effugerat, se contulerunt. Hanc *rerum* inclinationem ferre non potuit Demetrius; sed Alexandrum jam quidem ratus iterum pugnando esse; gentemque universam ad ipsum transire, mox inde digressus est.

Alexander à Demetrio superatur. Antt. l. 13. c. 14. §. 1.

6. Non tamen reliqua multitudo, ex militis auxiliarii discessu, simultates deposuit: sed bello continuo tam diu cum Alexandro decertabat, donec is plerisque interfectis cæteros in urbem Bemeselim compulit, eaque eversa in Hierosolyma captivos abduxit. Verum immoderata fecit iracundia, ut crudelitas ejus ad impietatem usque procederet. nam captorum octingentis in media civitate cruci suffixis, mulieres earumque liberos mutuo in conspectu necavit: atque ista inter potandum & cum concubinis suis recubans aspiciebat. Tantus autem populum terror invasit, ut adversæ partis homines usque ad octo millia nocte sequente extra Judææ fines se proriperent, quibus exsilii finem attulit mors Alexandri. Tandemque, cum ejusmodi factis sero ægreque regno tranquillitatem dedisset, ab armis requievit.

Alexander sævit in Judæos. Antt. l. 13. c. 14. §. 12.

7. Rursus autem ei turbas creavit Antiochus, qui etiam Dionysus dictus est, Demetrii quidem frater, Seleucidarum vero ultimus. Hunc enim veritus, qui in Arabas expeditionem fecerat, totum quidem super Antipatrida montibus proximum & inter Joppes littora spatium fossa profunda dissecuit: ante fossam vero murum arduum erexit, turresque ligneas, ut faciles aditus obstrueret, fabricandas curavit. Non tamen Antiochum arcere valuit: nam turribus exustis fossaque repleta, *illac* cum copiis *suis* transit. nulla autem ratione habita eum à quo prohibitus fuerat ulciscendi, protenus in Arabas contendit. Horum autem rex, abscedens in regionis

IV. Antiochus Dionysus in Judæos expeditionem facit. Antt. l. 13. c. 15. §. 1.

x Ἱππεῦσι μὲν χιλίοις] Ἱππεῦσι μὲν χιλίοις μισθοφόροις, πεζοῖς δὲ *Bod.* ἱππεῦσι μὲν, χιλίοις μισθοφόροις πεζοῖς δὲ ὀκτακ. *Rost.*

y Ὀκτακισχιλίοις.] In *Antt.* l. 13. c. 14. §. 1. Ἀλέξανδρος δὲ μετὰ μισθοφόρων ἑξακισχιλίων καὶ διακοσίων, Ἰουδαίων τε περὶ δισμυρίους, οἳ ἐφρόνουν τὰ ἐκείνου, παραλαβὼν ἀντεπῄει τῷ Δημητρίῳ.

z Μυρίους] Χιλίους *Bod.* & *Rost.*

a Καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν] *Rost.* Καὶ πρὶν μὲν ἐλθεῖν. *Lugd. Bat.* καὶ πρὶν ἕκαστου εἰς χ. ε.

b Θυμῶν,] *Lugd. Bat.* εὐθύμουν.

c Ἐπαύοντο πίστεως,] Διεπαύοντο *Bod.*

d Παρὰ δόξαν] *Cas.* παράδοξον.

e Εἰς] Abest a *Rost.*

f Τόγε λοιπὸν πλῆθος,] Τόγε πλῆθος *MS. Lips.* SPANH.

g Βεμέσελιν] Βεθόμη πόλει. ἀρχ. lib. 13. c. 14. §. 2. SPANH. Βεθόμην *Antt.* l. 13. c. 14. §. 2. unde suspicatur *Relandus* in Palæst. p. 623. Βεμέσελιν corrupte scribi pro Βεθόμην πόλιν.

h Τὰ τῆς ὠμότητος.] Τὸ τῆς ὠμο. *Bod. Big.* & *Voss.*

i Ληφθέντων εἰς ὀκτακοσίους] Λειφθέντων *Bod.* εἰς abest a *Rost.*

k Ἀπέσφαξε] *Cas.* κατέσφαξε. ut & *Lugd. Bat.* κατέσφαξεν *Rost.*

l Ἀφεωρᾶτο.] Ἀφεώρα *Voss.* & *Big.*

m ἔσχε τὸν δῆμον,] Κατέσχε *Bod.*

n Ἀντίοχος,] Φιλίππου. ἀρχ. lib. 13. c. 15. §. 1. vid. *Oxon.* SPANH.

o Διόνυσος ἐπικληθεὶς,] Διονύσιος perperam in *Bas.* & *Gen.* Vide ad *Antt.* l. 13. c. 15. §. 1. Ita *Antt.* l. 13. c. 15. & recte; est enim Liberi Patris cognomen aliis quoque regibus usurpatum. In impressis male legi Διονύσιος, cum ex multis constat scriptoribus, tum ex hujus Antiochi nummis admodum frequentibus ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΔΙΟΝΥΣΟΥ inscriptis. ALDR.

p Δημητρίου μὲν ἀδελφὸς ὤν,] Φιλίππου *Antt.* l. 13. c. 15. §. 1. Utrumque recte. Nam Antiochus Grypus quinque filios reliquit; Seleucum Epiphanem, Antiochum & Philippum gemellos, utrumque cognomine Philadelphum, Demetrium Eucærum, & Antiochum Dionysum: horum omnium meminit *Josephus.* ALDR.

q Τελευταῖος] Neque enim numerandum censet *Josephus* Antiochum illum Asiaticum sive Commagenum, qui cum totis 14 annis, quibus Syriam obtinebat Tigranes, latuisset potius quam regnasset, tandem ἐν ταῖς ἀσχολίαις ταῖς Πομπηΐου annum unum adeo non regnavit, ut ne habenti quidem regnum adimere se dixerit Pompejus. *Appian.* in *Syr.* p. 133. *Justin.* LXI. 2. ALDR.

r Τῆς Ἀντιπατρίδος] Ἀντιπατρίδα infra cap. 21. §. 9. SPANH. τοῦ τῆς Ἀντιπ. *Lugd. Bat.* τῆς πατρίδος *Rost.*

s Μετὰ τῆς δυνάμεως.] Delet τῆς *Rost.*

t Ἀναχωρῶν εἰς] Ἀναχωρήσας ἦν. *Big. Bod. Rost.* & *Voss.*

* Neque Judæi sacramenta, neque Græci fidem contemnerent, *Ruf.*

Antiochus ab Arabibus laceſſitus. Antt. l. 13. c. 15. §. 1.
In prælio cadit. Antt. l. 13. c. 15. §. 1.

nis loca pugnæ commodiora, dein cum equitibus derepente converſus, (numero autem erant ad decem millia) Antiochi milites, priuſquam in ordinem cogerentur, adoritur. Verum acri prælio commiſſo, quamdiu quidem ſupererat Antiochus, impetum ſuſtinebat ejus exercitus, quamvis magnam in eo ſtragem ediderint Arabes: ubi vero cecidit (nam & periculis ſemper ſe objiciebat ut victis ſuccurreret) terga dant omnes, & ex illis quidem plerique partim in acie partim in fuga abſumuntur, reliquis vero, in vicum Canam dilapſis, neceſſariorum inopia perire contigit, præter admodum paucos.

Aretas Cæles-Syriæ rex. Antt. l. 13. c. 15. §. 2.
Vincit Alexandrum. Antt. l. 13. c. 15. §. 2.
Alexander multas urbes in poteſtatem ſuam redigit. Antt. l. 13. c. 15. §. 4.

8. Deinde Damaſceni, ex ſuo erga Ptolemæum Mennæi filium odio *inveterato*, Aretam ſibi adſciſcunt, & Cœles-Syriæ regem conſtituunt. Iſte autem expeditionem facit in Judæam, cumque prælio viciſſet Alexandrum, ex pactione diſceſſit. Cæterum Alexander Pella capta Geraſam rurſus petiit, Theodori divitiarum cupiditate: cumque triplici muro valloque cuſtodes cinxiſſet, locum vi expugnat. Porro Gaulanam & Seleuciam ſubvertit, & Antiochi vallem, ut appellatur: inſuper ubi Gamala validum caſtellum ceperat, & Demetrio in eo imperanti multa ob crimina provinciam ademerat, in Judæam revertitur, triennio in expeditione conſumpto. Libenter autem à gente exceptus eſt, ob res proſpere geſtas: & quam primum à bello requievit, in morbum incidit. Et quoniam febri quartana laboravit, depulſum iri morbum credidit, ſi rurſus negotiis ſeſe admoveret. qua re fiebat, ut, cum intempeſtivæ militiæ ſeſe daret, & ultra vires corpus laboribus vexaret, diem ſupremum obierit. Moritur itaque mediis in tumultibus, cum ſeptem & viginti annos regnaſſet.

Moritur. Antt. l. 13. c. 15. §. 5.

χρησιμώτερα τῆς χώρας [v] πρὸς τὴν μάχην, ἔπειτα [x] τὴν ἵππον ἐξαίφνης ἐπιστρέψας, μυρία δ' ἦν τὸν ἀριθμὸν, [y] ἀτάκτοις ἐπιπίπτει τοῖς περὶ τὸν Ἀντίοχον. καρτερᾶς δὲ [z] μάχης γενομένης, ἕως μὲν περιῆν Ἀντίοχος ἀντεῖχεν ἡ δύναμις αὐτοῦ, καίπερ ἀνέδην ὑπὸ τῶν Ἀράβων φονευόμενοι. πεσόντος δὲ, καὶ γὰρ προεκινδύνευεν ἀεὶ τοῖς ἡττωμένοις παραβοηθῶν, ἐκκλίνουσι πάντες, καὶ τὸ μὲν πλεῖστον αὐτῶν, ἐπί τε τῆς παρατάξεως, [a] κἀν τῇ φυγῇ διαφθείρεται, τοὺς δὲ λοιποὺς, [b] καταφυγόντας εἰς Κανὰ κώμην, σπάνει τῶν ἐπιτηδείων ἀναλωθῆναι συνέβη πλὴν ὀλίγων ἅπαντας.

ή. Ἐκ τούτου Δαμασκηνοὶ διὰ τὸ πρὸς Πτολεμαῖον τὸν [c] Μενναίου μῖσος, Ἀρέταν ἐπάγονται, καὶ καθιστῶσι Κοίλης Συρίας βασιλέα. στρατεύεται δ' οὗτος ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν, καὶ μάχῃ νικήσας Ἀλέξανδρον, [d] κατὰ συνθήκας ἀνεχώρησεν. Ἀλέξανδρος δὲ, [e] Πέλλαν ἑλὼν, ἐπὶ [f] Γέρασαν [g] ᾔει [h] πάλιν, τῶν Θεοδώρου κτημάτων γλιχόμενος. καὶ τρισὶ τοὺς φρουροὺς περιβόλοις [i] ἀποτειχίσας, διὰ μάχης τὸ χωρίον παραλαμβάνει. καταστρέφεται δὲ καὶ [k] Γαυλάνην, καὶ Σελεύκειαν, καὶ [l] τὴν Ἀντιόχου φάραγγα καλουμένην· πρὸς οἷς Γάμαλα φρούριον καρτερὸν ἑλὼν, τὸν ἄρχοντα Δημήτριον ἐν αὐτῷ [m] περιδύσας ἐκ πολλῶν ἐγκλημάτων, ἐπάνεισιν [n] εἰς Ἰουδαίαν, τρία πληρώσας ἔτη τῆς στρατιᾶς. ἀσμένως δ' ὑπὸ τοῦ ἔθνους [o] προσεδέχθη διὰ τὴν εὐπραγίαν, καὶ λαμβάνει τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ πολεμεῖν, ἀρχὴν νόσου. [p] τεταρταίαις δὲ περιόδοις πυρετῶν ἐνοχλούμενος, ᾠήθη [q] διακρούσασθαι [r] τὴν νόσον, πάλιν ἁψάμενος πραγμάτων. διὸ δὴ στρατείαις [s] ἀκαίροις ἑαυτὸν [t] ἐπιδιδοὺς, καὶ βιαζόμενος παρὰ δύναμιν τὸ σῶμα πρὸς τὰς ἐνεργείας, ἀπήλλαξε. τελευτᾷ γοῦν ἐν μέσοις τοῖς θορύβοις στρεφόμενος, βασιλεύσας ἑπτὰ πρὸς τοῖς εἴκοσιν ἔτη.

CAP. V.

Regnante per novennium Alexandra, imperium penes Phariſæos.

Alexandra regnat. Antt. l. 13. c. 16. §. 1.

Regnum autem Alexandræ conjugi ſuæ reliquit, Judæos ei vel maxime dicto audientes fore non dubitans; quod cum longe ab ejus crudelitate abeſſet & legum violationi obſiſteret, populi benevolentiam ſibi conciliarit. Neque ſpes eum fefellit. namque muliercula, ex opinione quam de pietate præbuerat, principatum obtinuit: quippe quæ mores gentis patrios probe noverat, &

ΚΕΦ. έ.

Ἀλεξάνδρας ἔτεσιν ἐννέα βασιλευούσης, τὴν ἀρχὴν ἔχουσιν οἱ Φαρισαῖοι.

Καταλείπει δὲ τὴν βασιλείαν Ἀλεξάνδρᾳ τῇ γυναικὶ, πεπεισμένος ταύτῃ μάλιστα νῦν [v] ὑπακοῦσαι τοὺς Ἰουδαίους, ἐπειδὴ τῆς ὠμότητος αὐτοῦ μακρὰν ἀποδέουσα, καὶ ταῖς παρανομίαις [x] ἀνθισταμένη, τὸν δῆμον εἰς εὔνοιαν προσηγάγετο. καὶ οὐ διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ἐκράτησε γὰρ τῆς ἀρχῆς τὸ γύναιον, διὰ δόξαν εὐσεβείας. [y] ἠκρίβου γὰρ δὴ τοῦ ἔθνους μάλιστα τὰ πάτρια, καὶ τοὺς πλημ-

v Πρὸς τὴν μάχην,] *Roſt.* Πρὸ τῆς μάχης.
x Τὴν ἵππον] Nota τὴν ἵππον femininum de *Equitatu*, ut ſæpe apud Poëtas; Æſchyl. Perſ. v. 315. & quæ ibi noto. SPANH.
y Ἀτάκτοις ἐπιπίπτει] *Caſ.* ἀτάκτως & *Roſt.* qui ἀτάκτως περιπίπτει, commodius *Lugd. Bat.* εὐτάκτως περιπίπτει, ſed placet magis vulgata lectio. HAV.
z Μάχης] *Lugd. Bat.* τῆς μάχης.
a Κἀν τῇ φυγῇ] Καὶ τῆς φυγῆς *Bod. Roſt.* & *Lugd. Bat.*
b Καταφυγόντας εἰς Κανὰ κώμην,] Κανὰ Syriæ ἀρχ. lib. 13. c. 15. §. 1. & lib. 15. c. 5. §. 1. Κάναθα ἁλωσ. lib. 1. c. 19. §. 2. & Euſeb. קנת *Num.* 32. 41. Ox. SPANH.
c Μενναίου μῖσος,] Μενναίου & ita ἀρχ. lib. 13. c. 15. §. 2. Cœles S. SPANH. Ita *Big.* & *Bod. Roſt.* Μινναίου *Baſ.* & *Gen.* cum *aliis*. Mallem τὸν Μενναῖον ex Antiq. l. 13. c. 16. §. 3. atque ita forſan legendum Antiq. l. 14. c. 15. §. 2.
d Κατὰ συνθήκας ἀνεχώρησεν.] Ἐπὶ συνθήκαις in *Antt.* ibidem.
e Πέλλαν ἑλὼν,] Conf. inf. lib. 2. c. 18. §. 1. ut & lib. 3. c. 3. §. 3. Φιλαδελφηνῇ καὶ Γεράσοις ut in *MSS. Lipſienſ.* benè & firmatum, non Γεσάροις. SPANH. Δίαν vel Δῖον *Antt.* ibidem §. 3. *Stephanus Byzantinus* ſeptem urbes ennumerat hoc nomine appellatas; harum ſeptima eſt Κοίλα Συρίας, κτίσμα Ἀλεξάνδρου, ἡ καὶ Πέλλα. *Joſepho, Plinio, Ptolemæo* Pella & Dium ſunt vicinæ urbes, ſed diverſæ. *Joſ. Antt.* l. 14. c. 4. §. 4. *Plin.* V. 18. *Ptol.* V. 15. ALDR.
f Γέρασαν] Ita *Big. Roſt. Bod. Voſſ.* & ipſe alibi *Joſephus.* Γέρασα & Γήρα in *Impreſſis.* Εσαν *Antt.* l. 14. c. 4. §. 4.
g Ηει] *Lugd. Bat.* ἥκει.
h Πάλιν,] Ita *Voſſ. Big.* & *Rufin.* πόλιν in *Impreſſis.*
i Ἀποτειχίσας,] Ἀποτειχίζειν *circumdare.* Vide Epictetum REL. ἐπιτειχίσας *Roſt.*
k Γαυλάνην,] Vide ad Antiq. l. 13. c. 15. §. 3.
l Τὴν Ἀντιόχου φάραγγα καλουμένην.] Conf. Antt. lib. 13. c. 15. §. 3. Polyb. lib. 5. p. 403. de Seleuciæ ſitu, τὴν Σελεύκειαν συμβαίνει κεῖσθαι διεζευγμένην φάραγγι κοίλῃ καὶ δυσβάτῳ. SPANH.
m Περιδύσας ἐκ πολλῶν ἐγκλημάτων,] Ita *MSS.* ALDR. ipſeque *Joſephus* in Antiq. ibidem. περιδήσας in *Editis.*
n Εἰς Ἰουδαίαν,] Voculam τὴν intulerit *Lugd. Bat.*
o Προσεδέχθη] Simpliciter ἐδέχθη *Roſt.* & *Lugd. Bat.*
p Τεταρταίαις δὲ περιόδοις πυρετῶν] Τεταρταίῳ πυρετῷ &c. Antt. lib. 13. c. 15. §. 2. SPANH.
q Διακρούσασθαι] *Lugd. Bat.* Διακρούσεσθαι.
r Τὴν νόσον,] Τὴν ἀῤῥωστίαν *Big. Bod. Voſſ.* & *Roſt.*
s Ἀκαίροις] *Roſt.* ἀκαίρως.
t Ἐπιδιδοὺς, καὶ βιαζόμενος] Diſtinctionem & voculam καὶ tollit *Lugd. Bat.*
v Ὑπακοῦσαι] *Lugd. Bat.* ἐπακοῦσαι.
x Ἀνθισταμένη, τὸν δῆμον εἰς εὔνοιαν] *Roſt.* & *Lugd. Bat.* ἐνισταμένη τὸν δῆμον, πρὸς. (*Lugd. Bat.* εἰς) εὔν.
y Ἠκρίβου γὰρ δὴ] Medium γὰρ tollit *Roſt.*

z Ἀντι-

πλημμελοῦντας εἰς τοὺς ἱεροὺς νόμους ἐξ ἀρχῆς [z] ἀπεβάλετο. δύο δ' αὐτῇ παίδων ὄντων ἐξ Ἀλεξάνδρου, τὸν μὲν πρεσβύτερον Ὑρκανὸν, διά τε τὴν ἡλικίαν [a] ἀποδείκνυσιν ἀρχιερέα, καὶ ἄλλως ὄντα νωθέστερον [b] ἢ ὥς τε ἐνοχλεῖν περὶ τῶν ὅλων. τὸν δὲ νεώτερον Ἀριστόβουλον, διὰ θερμότητα κατεῖχεν ἰδιώτην.

β'. Παραφύονται δὲ αὐτῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν [c] Φαρισαῖοι, σύνταγμά τι Ἰουδαίων, [d] δοκοῦν εὐσεβέστερον εἶναι τῶν ἄλλων, καὶ τοὺς νόμους [e] ἀκριβέστερον ἀφηγεῖσθαι. τούτοις περισσὸν δή τι προσεῖχεν ἡ Ἀλεξάνδρα, σεβομένη περὶ τὸ θεῖον. οἱ δὲ τὴν ἁπλότητα τῆς ἀνθρώπου κατὰ μικρὸν ὑπιόντες, ἤδη καὶ διοικηταὶ τῶν ὅλων ἐγίνοντο, διώκειν τε καὶ κατάγειν οὓς ἐθέλοιεν, λύειν τε [f] καὶ δεῖν. καθόλου δ' αἱ μὲν ἀπολαύσεις τῆς βασιλείας ἐκείνων ἦσαν, τὰ δὲ ἀναλώματα καὶ αἱ δυσχέρειαι τῆς Ἀλεξάνδρας. δεινὴ δ' ἦν τὰ μείζω διοικεῖν, δύναμίν τε ἀεὶ συγκροτοῦσα, διπλασίονα κατέστησε, καὶ ξενικὴν συνήγαγεν οὐκ ὀλίγην. ὡς μὴ μόνον [g] κρατύνεσθαι τὸ οἰκεῖον ἔθνος, [h] ἀλλὰ καὶ φοβερὰν τοῖς ἔξωθεν εἶναι δυνάσταις. ἐκράτει δὲ τῶν μὲν ἄλλων αὐτὴ, Φαρισαῖοι δ' αὐτῆς.

γ'. Διογένην γοῦν τινα τῶν ἐπισήμων, φίλον Ἀλεξάνδρῳ γεγενημένον, κτείνουσιν αὐτοὶ, σύμβουλον ἐγκαλοῦντες γεγονέναι περὶ τῶν ἀνασταυρωθέντων ὑπὸ τοῦ βασιλέως ὀκτακοσίων. ἐνῆγον δὲ τὴν Ἀλεξάνδραν εἰς τὸ καὶ [i] τοὺς ἄλλους [k] διαχειρίσασθαι τῶν παροξυνάντων ἐπ' ἐκείνους τὸν Ἀλέξανδρον. [l] ἐνδιδούσης δ' ὑπὸ [m] δεισιδαιμονίας, ἀνῄρουν οὓς ἐθέλοιεν [n] δ' αὐτοί. προσφεύγουσι δὲ Ἀριστοβούλῳ τῶν κινδυνευόντων οἱ προύχειν δοκοῦντες. κἀκεῖνος πείθει τὴν μητέρα, [o] φείσασθαι μὲν διὰ τὸ ἀξίωμα τῶν ἀνδρῶν. ἐκπέμψαι δ' αὐτοὺς, εἰ μὴ καθαροὺς ὑπείληφεν, ἐκ τῆς πόλεως. οἱ μὲν οὖν, δοθείσης ἀδείας, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ τὴν χώραν. Ἀλεξάνδρα δὲ ἐκπέμψασα ἐπὶ Δαμασκὸν στρατιὰν, πρόφασις δ' ἦν Πτολεμαῖος ἀεὶ θλίβων τὴν πόλιν, ταύτην μὲν [p] ὑπεδέξατο μηδὲν ἀξιόλογον [q] ἐργασαμένην. Τιγράνην δὲ τὸν Ἀρμενίων βασιλέα προσκαθεζόμενον [r] Πτολεμαΐδι, καὶ πολιορκοῦντα Κλεοπάτραν, συνθήκαις καὶ δώροις ὑπηγάγετο. φθάνει δ' ἐκεῖνος ἀπαναστὰς διὰ τὰς οἴκοι ταραχὰς, ἐμβεβληκότος εἰς τὴν Ἀρμενίαν [s] Λευκούλλου.

δ'. Κἀν τούτῳ νοσούσης Ἀλεξάνδρας, ὁ νεώτερος τῶν παίδων Ἀριστόβουλος, τὸν καιρὸν ἁρπάσας, μετὰ τῶν οἰκετῶν, εἶχε δὲ πολλοὺς καὶ πάντας εὔνους διὰ τὴν θερμότητα, [t] κρατεῖ μὲν τῶν ἐρυμάτων ἁπάντων. τοῖς δ' ἐκ τούτων χρήμασι μισθοφόρους ἀθροίσας, ἑαυτὸν ἀποδείκνυσι βασιλέα. πρὸς ταῦτα, ὀδυρόμενον τὸν Ὑρκανὸν ἡ μήτηρ οἰκτείρασα, τήν τε γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας [v] Ἀριστοβούλου

quotquot leges sacras temerassent * potestate *omni* exuebat. Cum autem duos filios ex Alexandro haberet, natu quidem maximum Hyrcanum, & propter ætatem pontificem facit, & quod præterea segnior esset quam ut de rerum summa ei molestiam facesseret; minorem vero Aristobulum, quod fervidioris esset ingenii, inter privatæ vitæ officia continebat.

Hyrcanus & Aristobulus Alexandri filii. Antt. l. 13. c. 16. §. 1.

Hyrcanus fit pontifex. Antt. l. 13. c. 61. §. 2.

2. Ei autem sese ad potestatem *participandam* adjungunt Pharisæi, factio quædam Judæorum, qui præter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari. Ob eam causam eo magis eis auscultabat Alexandra, utpote religiosa erga Deum. Illi autem in fœminæ simplicis consuetudinem paulatim se insinuantes, statim res omnes gubernant & moderantur, ita ut quosvis pro libidine in exsilium pellant & ab eo revocent, solvant ligentque. in universum & illi regni quidem commodis fruebantur, expensas vero & difficultates Alexandra perferebat. Eadem autem artis gnara erat res arduas administrandi; atque copiis colligendis semper intenta, duplo majorem constituit exercitum, & non pauca sibi comparavit auxilia peregrina: adeo ut gentis suæ vires auxerit, seque dynastis exteris metuendam reddiderit. In alios autem imperium ipsa quidem habebat, in ipsam vero Pharisæi.

Pharisæi Alexandræ sese adjungunt. Antt. l. 13. c. 16. §. 2.

In omnibus dominantur. Antt. l. 13. c. 16. §. 2.

3. Quare Diogenem virum quendam illustrem, qui Alexandro fuerat amicus, illi interficiunt; ejus consilio factum criminati, quod octingenti regis jussu in crucem fuerint sublati. Induxerunt etiam Alexandram, ut & alios, quibus auctoribus Alexander in eos concitatus erat, *similiter* occideret. Cumque illis præ religione totam se dederet, quos etiam ipsi vellent trucidabant. Ad Aristobulum autem confugiunt ex periclitantibus, qui visi sunt eminentissimi. Atque ille matri persuadet, ut viris quidem propter dignitatem parceret, civitate autem eos pelleret, nisi culpæ immunes esse crederet. Et quidem illi, data sibi impunitate, per regionem dispersi erant. Alexandra vero, misso in Damascum exercitu, prætexens Ptolemæum sine intermissione civitatem premere, illam quidem nulla re memorabili gesta recepit: Tigranem vero Armeniorum regem, qui, admoto Ptolemaïdi milite, Cleopatram obsidebat, pactionibus donisque solicitat: atqui ille prior inde movit domesticarum turbarum metu, quod in Armeniam incursionem fecerat Lucullus.

Sæviunt in Judæos. Antt. l. 13. c. 16. §. 2.

Damascus ab Alexandra recepta. Antt. l. 13. c. 16. §. 3.

Cleopatra Selene à Tigrane obsessa. Antt. l. 13. c. 16. §. 4. Et liberata.

4. Interea ægrotante Alexandra, minor ejus filius Aristobulus, opportunitate arrepta, cum famulis suis (multos enim habebat, & omnes ex ætatis fervore ei benevolos) universa quidem castella occupat; pecunia vero, quam ibi reperit, conductis auxiliis, regem se declarat. Ad hæc miserata querelas Hyrcani mater, conjugem Aristobuli cum filiis inclu-

Aristobulus regnum occupat. Antt. l. 13. c. 16. §. 3.

z Ἀπεβάλετο.] *Lugd. Bat.* προεβάλλετο.

a Ἀποδείκνυσιν] *Lugd. Bat.* & *Rost.* αὐτοῦ δείκνυσιν.

b Ἢ ὥς τε ἐνοχλεῖν] Καὶ οὐκ οἷόν τε ἐνοχλεῖν *Bod.* & *Rost.*

c Φαρισαῖοι,] De Pharisæis Antt. lib. 13. c. 5. §. 9. item c. 10. §. 5. & §. 6. & ἀλλαχ. lib. 2. c. 8. §. 2. De ipsorum potentia lib. Antt. 13. c. 16. §. 2. & de ipsorum secta Antt. lib. 18. c. 1. §. 3. SPANH.

d Δοκοῦν εὐσεβέστερον εἶναι] Quam modeste, licet ipse Pharisæus esset; sed scribit gentibus. REL.

e Ἀκριβέστερον] Ἀκριβέστερον *MS. Lips.* SPANH. *Lugd. Bat.* etiam & *Rost.* HAV. Ita *MS.* ἀκριβεστέρους perperam *Bas.* & *Gen.* Idem de Pharisæis Antiq. l. 17. c. 2. §. 6. ἦν γάρ μόριόν τι &c. *erat enim quædam Judæorum secta exactiorem patriæ legis cognitionem sibi vindicans; quibus tanquam Deo, ut videri volebant, charis, addictum erat hoc mulierum sodalitium.* in Vita sua §. 38. τῆς δὲ Φαρισαίων αἱρέσεως &c. *Pharisæus secta, quæ quidem videtur exactius, quam aliæ, tenere leges patrias.* Adde & *Act.* 22, 3. & 26, 5. HUDS.

f Καὶ δεῖν.] Καὶ δεῖν *MS. Lips.* καὶ δεσμεῖν. SPANH.

g Κρατύνεσθαι] Κρατύνασθαι in *MSS.*

h Ἀλλὰ καὶ φοβερὰν] Φοβερὰν δὲ καὶ *MS. Lips.* SPANH.

i Τοὺς ἄλλους] Καὶ deest *Bod. Rost. Aliisque.*

k Διαχειρίσασθαι] Διαχρήσασθαι in aliquot *MSS.*

l Ἐνδιδούσης] Pro ἐνδιδούσης *MS. Lips.* ὑποδιδούσης. SPANH.

m Δεισιδαιμονίας,] Ita vocem accipio prout Antiq. l. 19. c. 5. §. 3.

n Δ' αὐτοί.] Illud δὲ non agnoscit *Rost.*

o Φείσασθαι μὲν διὰ τὸ ἀξίωμα] *Rost.* Φείσασθαι μὲν τὸ ἀξίωμα omisso διά.

p Ὑπεδέξατο] *Al.* (ut & *Rost.* & *Lugd. Bat.*) ἀπεδέξατο.

q Ἐργασαμένην.] *Rost.* εἰργασμένην.

r Πτολεμαΐδι,] *Strabo* l. XVI. p. 740. pro Ptolemaide Seleuciam habet Mesopotamiæ castellum, ἐν ᾧ Σελήνην ἐπικληθεῖσαν Κλεοπάτραν Τιγράνης ἀνεῖλε, καθείρξας χρόνον τινὰ ἡνίκα τῆς Συρίας ἐξέπεσε. Verum is in rebus ad *Josephi* historiam pertinentibus sæpe fallitur. ALDR.

s Λευκούλλου.] *Al.* (ut *Rost.* sed per simplex λ.) Λουκούλλου, & Λουκόλλου.

t Κρατεῖ μὲν τῶν ἐρυμάτων ἁπάντων.] *Rost.* κρατεῖ δὲ πάντων τῶν ἐρυμάτων.

v Ἀριστοβούλου] *Lugd. Bat.* τοῦ præfigit.

* Ab initio detestabatur, *Ruf.*

x Εἰ]

inclusam dedit in Antoniam. Castellum autem erat à septentrione fano adjacens, olim quidem ut dixi, Baris appellatum, postea vero hoc nomen sortitum est, imperante Antonio, quemadmodum ab Augusto & Agrippa Sebaste & Agrippias, aliæ civitates, mutato nomine dicta erant. Ante tamen, quam in Aristobulum fratris ejus, quem dejici regno curaverat, contumeliæ vindicarentur, moritur Alexandra, cum per novennium imperasset.

Alexandra moritur. Antt. l. 13. c. 16. §. 6.

καθείργνυσιν [x] εἰς [y] Ἀντωνίαν. φρούριον δ' ἦν τῷ βορείῳ κλίματι [z] τοῦ ἱεροῦ προσκείμενον, πάλαι μὲν ὡς ἔφην [a] Βάρις ὀνομαζόμενον, αὖθις δὲ ταύτης τυχὸν τῆς προσηγορίας, ἐπικρατήσαντος Ἀντωνίου, καθάπερ ἀπό τε τοῦ Σεβαστοῦ καὶ Ἀγρίππα Σεβαστὴ καὶ [b] Ἀγριππιὰς, πόλεις ἕτεραι, μετωνομάσθησαν. πρὶν δ' ἐπεξελθεῖν Ἀλεξάνδραν τὸν Ἀριστόβουλον τῆς [c] τἀδελφοῦ καταλύσεως, [d] τελευτᾷ, διοικήσασα τὴν ἀρχὴν ἔτεσιν ἐννέα.

CAP. VI.

Alexandræ hæres Hyrcanus regno cedit Aristobulo. Idem postea Antipatri opera ab Areta in regnum reducitur: indeque litis inter fratres ortæ Pompejus arbiter deligitur.

Aristobuli & Hyrcani de regno contentio. Antt. l. 14. c. 2. §. 1.

ET hæres quidem omnium erat Hyrcanus, cui regnum etiam viva commiserat *mater*: verum Aristobulus viribus atque animo præstabat. Cum autem de rerum summa apud Hierichuntem prælio congrederentur, plerique Hyrcano relicto ad Aristobulum transeunt. Ille vero cum iis qui secum manserant fugiens occupat Antoniam: ibique salutis obsides nactus (isti autem erant Aristobuli conjux & liberi) priusquam scilicet gravius aliquid accideret, ea lege cum fratre reconciliatus est, ut regnum quidem Aristobulus haberet, Hyrcanus vero eo cederet, aliisque ut frater regis honoribus frueretur. His conditionibus in gratiam redeuntes, & invicem circumstante multitudine amicissime complexi, domos permutant: & Aristobulus in regiam discedit, Hyrcanus in Aristobuli domum.

Fœdus ineunt, & Aristobulus fit rex. Antt. l. 11. c. 4. §. 2.

V.

Antipater Idumæus pater Herodis M. Antt. l. 14. c. 1. §. 3. & 4.

2. Metus vero & alios ejus inimicos præter spem dominantis occupat, & maxime Antipatrum olim Aristobulo invisum. Erat autem genere Idumæus, & nobilitate & opibus * & alia potestate gentis suæ princeps. Idemque ille & Hyrcano, ut ad Aretam regem Arabiæ perfugeret, & regnum sibi vindicaret, suadebat; & Aretæ, ut & Hyrcanum susciperet, & in regnum reduceret. multis quidem Aristobuli moribus obtrectans, multis vero Hyrcanum laudibus extollens, ut hospitio eum exciperet *Aretam* hortabatur: *simulque ei suggerens*, quod ipsum deceret, qui tam amplo præerat imperio, manum porrigere injuria affectis. atque Hyrcanum injuriam pati, qui principatu, ætatis prærogativa

Auctor Hyrcano ut ad Aretam fugiat.

Et Aretæ ut Hyrcanum recipiat. Antt. l. 14. c. 1. §. 4.

ΚΕΦ. ϛ'.

Ὑρκανοῦ Ἀλεξάνδρας κληρονόμου τῆς ἀρχῆς ἐκστάντος, βασιλεὺς Ἀριστόβουλος. καὶ αὖθις ὁ αὐτὸς Ὑρκανὸς πράξει Ἀντιπάτρου ὑπ' Ἀρέτα ἐξαγάγεται. τέλος δὲ ἀδελφῶν πρὸς ἀλλήλους διαφορῶν Πομπήϊος γίνεται διαιτητής.

ΚΑΙ κληρονόμος μὲν ἦν τῶν ὅλων Ὑρκανὸς, ᾧ καὶ ζῶσα τὴν βασιλείαν ἐνεχείρισε. δυνάμει δὲ καὶ φρονήματι, προεῖχεν ὁ Ἀριστόβουλος. [e] γενομένης δὲ αὐτοῖς περὶ τῶν ὅλων συμβολῆς περὶ Ἱεριχοῦντα, καταλιπόντες οἱ πλεῖστοι τὸν Ὑρκανὸν, μεταβαίνουσι πρὸς τὸν Ἀριστόβουλον. ὁ δὲ μετὰ τῶν συμμεινάντων φθάνει συμφυγὼν ἐπὶ τὴν Ἀντωνίαν, καὶ κυριεύσας τῶν πρὸς σωτηρίαν ὁμήρων, ταῦτα δ' ἦν ἡ Ἀριστοβούλου γυνὴ μετὰ τῶν τέκνων, ἀμέλει πρὶν ἀνηκέστου πάθους, διελύθησαν, ὥς τε βασιλεύειν μὲν Ἀριστόβουλον, Ὑρκανόν δ' ἐκστάντα τῆς ἄλλης ἀπολαύειν τιμῆς, ὥσπερ [f] ἀδελφὸν βασιλέως. ἐπὶ τούτοις διαλλαγέντες ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τοῦ λαοῦ [g] περιεστῶτος φιλοφρόνως ἀλλήλους ἀσπασάμενοι, διήμειψαν τὰς [h] οἰκίας. Ἀριστόβουλος μὲν γὰρ, εἰς τὰ βασίλεια, Ὑρκανὸς δ' ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Ἀριστοβούλου οἰκίαν.

β'. Δέος δὲ τοῖς τε ἄλλοις τῶν Ἀριστοβούλου διαφόρων ἐμπίπτει παρ' ἐλπίδα κρατήσαντος, καὶ μάλιστα Ἀντιπάτρῳ πάλαι διαμισουμένῳ. [i] γένος δ' ἦν Ἰδουμαῖος, προγόνων τε ἕνεκα καὶ πλούτου καὶ τῆς ἄλλης ἰσχύος πρωτεύων τοῦ ἔθνους. [k] ὁ αὐτὸς δὲ ἅμα καὶ τὸν Ὑρκανὸν, Ἀρέτᾳ προσφυγόντα τῷ βασιλεῖ τῆς Ἀραβίας, ἀνακτήσασθαι τὴν βασιλείαν ἔπειθε, καὶ τὸν Ἀρέταν δέξασθαί τε τὸν Ὑρκανὸν, καὶ καταγαγεῖν ἐπὶ τὴν ἀρχήν. πολλὰ μὲν τὸν Ἀριστόβουλον εἰς τὸ ἦθος διαβάλλων, πολλὰ δ' ἐπαινῶν τὸν Ὑρκανὸν, παρῄνει [l] δέξασθαι. καὶ ὡς πρέπον εἴη τὸν οὕτω [m] λαμπρᾶς προεστῶτα βασιλείας, [n] ὑπερέχειν χεῖρα [o] τοῖς ἀδικουμένοις. ἀδικεῖσθαι δὲ Ὑρκανὸν, στερηθέντα τῆς κατὰ

p Τὸ

x Εἰς] *Rost.* πρὸς Ἀντωνινῶν.
y Ἀντωνίαν.] Conf. sup. c. 3. §. 3. SPANH.
z Τοῦ ἱεροῦ] *Rost.* τῷ ἱερῷ.
a Βάρις ὀνομαζόμενον,] Hieronymus in Epistola ad Principiam: *Baris, verbum est* ἐπιχώριον *Palæstinæ.* בירה in sacris literis, Βάρις a Græcis dicitur. Hinc לפנה הבירה est κατὰ πρόσωπον τῆς Βάρεως in Talmude. REL.
b Ἀγριππιὰς] Conf. sup. c. 4. §. 8. SPANH.
c Τἀδελφοῦ καταλύσεως,] Τοῦ ἀδελφοῦ *Big.* & *Voss.* τοῦ Ὑρκανοῦ *Bod.* & *Rost.* τἀδελφοῦ Ὑρκανοῦ legisse videtur *Ruf.*
d Τελευτᾷ,] Ἐτελεύτησε *Bod.*
e Γενομένης δὲ αὐτοῖς] Alexandræ successit Hyrcanus Ol. CLXXVII. 3. Q. Hortensio & Q. Metello Cretico Coss. *Antt.* l. 14. c. 5. §. 4. Idem regno cessit Aristobulo post tres menses *Antt.* p. 977. 978. Aristobulum deturbavit Pompejus Ol. CLXXIX. C. Antonio & M. T. Cicerone Coss. *Antt.* l. 14. c. 4. §. 3. anno primo *Euseb.* cum triennium & totidem menses regnasset *Antt.* XX. 8. Habemus igitur pro sexennio triennium & semis; de reliquo tempore silentium est. Verum exinde nonnulli male corrigunt *Josephum*, & pro tribus Hyrcani mensibus totidem annos reponunt. Quis enim credat Aristobulum, qui vivente etiamnum Alexandra XXII. castella occupaverat, totamque pene dominationem ad se traxerat, universum postea triennium & amplius exspectasse donec frater regno cederet? Satius est dicere quod *Josephus* illud plusquam biennium quo litem hanc bellumque inter fratres durasse colligitur ex *Antt.* XIV. 3, 4. eorum neutri attribuit, sed pro interregno habet. ALDR.
f Ἀδελφὸν βασιλέως.] Ἀδελφὸν *MS. Lips.* SPANH. Ita *Big.* & *Voss.* ἀδελφὸς *Bas.* & *Gen.* ὥσπερ ἀδελφοῦ *Rost.* ὡς παρ' ἀδελφοῦ *Bod.*
g Περιεστῶτος] *Lugd. Bat.* Πρεσβεύοντες.
h Οἰκίας.] *Gen.* οἰκείας, & mox οἰκείαν.
i Γένος δ' ἦν Ἰδουμαῖος,] De ejus genere è Judæis Babyloniis Nicol. Damascen. ἀρχ. lib. 14. c. 1 §. 3. SPANH. De eo quid mentitus sit *Nicolaus Damascenus* vide *Antt.* l. 14. c. 1. §. 3. Illum sequitur *Arabs* in *Bibliis Polyglottis cap.* 35. *historiæ Maccabaicis subnexæ.* Plerique Patres Christiani Antipatrum censent Herodis cujusdam Ascalonitæ Apollinis Hieroduli filium fuisse; abductum à latronibus Idumæis eorumque moribus & disciplina imbutum. Qua de re vide *Euseb.* in *Hist.* l. 6, 7. Idumæos *Strabo* fuisse dicit Nabatæos, qui, patria per seditionem ejecti, Judæis se adjunxerint & eorum leges sint amplexi: indeque Herodem ἄνδρα ἐπιχώριον, quem Antigonus *Antt.* l. 14. c. 15. §. 8. Ἰδουμαῖον τουτέστιν ἡμιϊουδαῖον vocat. Idumæi pro Judæis habebantur postquam illos Joannes Hyrcanus circumcisionem cæterosque ritus Judaïcos suscipere coëgisset: Judæi non tam gentis quam religionis nomen est. Vide *Strab.* l. XVI. p. 760. & p. 765. *Antt.* XIII. 27. & *Dionem.* in *lib.* 37. ALDR. Vide ad l. 14. c. 15. §. 8.
k Ὁ αὐτὸς δὲ ἅμα] Οὗτος δὲ ἅμα *MS. Lips.* SPANH.
l Δέξασθαι.] Δέχεσθαι *Bod. Rost.* & *Lugd. Bat.*
m Λαμπρᾶς προεστῶτα βασιλείας,] Λαμπρῶς *Bod.*
n Ὑπερέχειν] Ὑπερέχειν (*Gen.* ὑπερέψειν) *MS. Big.* & *Ox.* SPANH. & alii quoque *MSS.*
o Τοῖς ἀδικουμένοις.] Τῷ ἀδικουμένῳ *MS. Lips.* SPANH. Τῷ ἀδικουμένῳ *Lips.* & *Lugd. Bat.* Forsan, ὑπερέχειν χεῖρα τῶν ἀδικουμένων *oppressos protegere.*
* Καὶ τῆς ἄλλης ἰσχύος non interpretatur *Rufinus.* forsan quod ea non habuerit in *suo Codice.*

p Τὸ

[p] τὸ πρεσβεῖον αὐτῷ προσηκούσης ἀρχῆς. προκατασκευάσας δὲ [q] ἀμφοτέρους, νύκτωρ ἀναλαβὼν Ὑρκανὸν, [r] τῆς πόλεως ἀποδιδράσκει, καὶ συντόνῳ φυγῇ χρώμενος, εἰς τὴν καλουμένην Πέτραν διασώζεται. βασίλειον αὕτη τῆς Ἀραβίας ἐστίν. ἔνθα τῷ [s] Ἀρέτᾳ τὸν Ὑρκανὸν ἐγχειρίσας, καὶ πολλὰ μὲν καθομιλήσας, πολλοῖς δὲ δώροις ὑπελθὼν, δοῦναι δύναμιν αὐτῷ πείθει τὴν κατάξουσαν αὐτόν. ἦν δ' αὕτη πεζῶν τε καὶ ἱππέων πέντε μυριάδες, πρὸς ἣν οὐκ ἀντέσχεν Ἀριστόβουλος. ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ συμβολῇ [t] λειφθεὶς, εἰς Ἱεροσόλυμα συνελαύνεται. κἂν ἔφθη κατὰ κράτος ληφθεὶς, εἰ μὴ Σκαῦρος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς, ἐπαναστὰς αὐτῶν τοῖς καιροῖς, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν. ὃς ἐπέμφθη μὲν εἰς [v] Συρίαν ἀπὸ Ἀρμενίας ὑπὸ Πομπηΐου Μάγνου, πολεμοῦντος πρὸς Τιγράνην. παραγενόμενος δὲ εἰς Δαμασκὸν, ἑαλωκυῖαν προσφάτως ὑπὸ Μετέλλου καὶ Λολλίου, καὶ τούτους μεταστήσας, [x] ἐπεὶ καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ἐπύθετο, [y] καθάπερ ἐφ' ἕρμαιον ἠπείχθη.

γ'. Παρελθόντος γοῦν εἰς τὴν χώραν, [z] πρέσβεις εὐθέως ἧκον [a] παρὰ τῶν ἀδελφῶν ἑκατέρων, ἑκάστου δεομένου βοηθεῖν αὐτῷ. γίνεται δ' ἐπίπροσθεν τοῦ δικαίου τὰ παρὰ Ἀριστοβούλου [b] τριακόσια τάλαντα. τοσοῦτον γὰρ λαβὼν Σκαῦρος ἐπικηρυκεύεται πρός τε Ὑρκανὸν καὶ τοὺς Ἄραβας, ἀπειλῶν Ῥωμαίους καὶ Πομπήϊον, εἰ μὴ λύσειαν τὴν πολιορκίαν. ἀνεχώρησε δ' ἐκ τῆς Ἰουδαίας [c] εἰς Φιλαδέλφειαν Ἀρέτας καταπλαγεὶς, καὶ πάλιν εἰς Δαμασκὸν Σκαῦρος. Ἀριστοβούλῳ δ' οὐκ ἀπέχρησε τὸ μὴ [d] ἁλωθῆναι, πᾶσαν δὲ τὴν δύναμιν ἐπισυλλέξας, εἵπετο τοῖς πολεμίοις, καὶ περὶ τὸν καλούμενον [e] Παπυρῶνα συμβαλὼν αὐτοῖς, [f] ὑπὲρ ἑξακισχιλίους κτείνει, [g] μεθ' ὧν καὶ τὸν ἀδελφὸν [h] Ἀντιπάτρου, [i] Φαλίωνα.

δ'. Ὑρκανὸς δὲ καὶ Ἀντίπατρος, τῶν Ἀράβων ἀφαιρεθέντες, μετέφερον ἐπὶ τοὺς ἐναντίους τὴν ἐλπίδα. καὶ ἐπειδὴ [k] Πομπήϊος [l] ἐπιὼν τὴν Συρίαν εἰς Δαμασκὸν ἧκεν, ἐπ' αὐτὸν καταφεύγουσι. [m] καὶ δίχα δώρων, [n] ταῖς καὶ πρὸς Ἀρέταν δικαιολογίαις χρώμενοι κατηντιβόλουν, μισῆσαι μὲν τὴν Ἀριστοβούλου βίαν, κατάγειν δ' ἐπὶ τὴν βασιλείαν τὸν καὶ τῷ τρόπῳ [o] καὶ καθ' ἡλικίαν [p] προσήκοντα. οὐ μὴν [q] οὐδ' ὁ Ἀριστόβουλος ὑστέρει, πεποιθὼς τῇ Σκαύρου δωροδοκίᾳ. παρῆν τε καὶ αὐτὸς, ὡς οἷόν τε ἦν βασιλικώτατα κεκοσμηκὼς ἑαυτόν. ἀδοξήσας δὲ [r] πρὸς τὰς θεραπείας, καὶ μὴ φέρων δουλεύειν ταῖς χρείαις ταπεινότερον τοῦ σχήματος, ἀπὸ [s] Διοσπόλεως χωρίζεται.

sibi debito, exciderat. Cum autem ambos ita præparasset, noctu cum Hyrcano ex civitate profugit, cursuque citato in oppidum quod Petra dicitur salvus evasit. ea est Arabiæ regia. Ibi cum Hyrcanum Aretæ in manus tradidisset, & multa quidem verba fecisset, multis vero muneribus eum subiisset, persuadet ei suppeditare copias quibus in regnum restitueretur. erant autem istæ peditum equitumque quinquaginta millia, quibus nequaquam restitit Aristobulus, sed primo in congressu desertus *à suis*, cum illis Hierosolyma se recipit: & proculdubio vi captus fuisset, nisi dux Romanorum Scaurus * adversis horum temporibus imminens obsidionem solvisset. Namque is ex Armenia quidem in Syriam missus erat à Pompejo Magno, qui cum Tigrane bellum gerebat. Cum autem Damascum venisset, nuper admodum à Metello & Lollio captam, & illos inde abduxisset, audito quo in statu res Judæorum essent, *illuc* veluti ad certum quæstum properabat.

Aretas Hyrcano auxilium suppeditat. Antt. l. 14. c. 1. §. 4.

Aristobulus Hierosolymis obsidetur. Antt. l. 14. c. 2. §. 1.

3. Denique mox ut regionem ingressus est, legati ad eum veniunt à fratribus utrisque, uno & altero orantibus ut sibi opem ferret & auxilium. Sed plus apud eum valebant trecenta talenta ab Aristobulo missa, quam jus & æquum. Tot enim acceptis ad Hyrcanum & Arabas legatos mittit Scaurus, Romanorum & Pompeji nomine minas illis intentans, nisi ab obsidione desisterent. Itaque Aretas metu perculsus ex Judæa in Philadelphiam recessit, & Scaurus Damascum repetit. Aristobulo autem non suffecit, quod captus non fuerit; sed copiis *suis* omnibus coactis, hostes persequebatur: prœlioque ad Papyrona ut vocatur commisso, supra sex eorum millia occidit; in quibus erat & Phalion Antipatri frater.

Scaurus ingreditur Judæam Antt. l. 14. c. 2. §. 3.

Obsidionem Hierosolymorum solvit. Antt. l. 14. c. 2. §. 3.

4. Hyrcanus vero & Antipater, Arabum privati auxilio, spem in adversarios transtulerunt. Et postquam Pompejus Syria peragrata Damascum pervenisset, ad ipsum confugiunt: nullisque ei datis muneribus, ac eadem in juris sui defensionem, quibus ad Aretam usi sunt, afferentes, ei supplicarunt, ut, Aristobuli vi odio habita, regno Hyrcanum restitueret, cui tam ætate quam moribus deberetur. Sed nec Aristobulus sibi deerat, Scauro fretus, quem muneribus corruperat: nam & ipse aderat, cultu regio, quoad ejus fieri poterat, ornatus. Verum indignum ratus ut obsequiis niteretur, ægreque ferens abjectius quam habitum ejus deceret utilitati servire, à Diospoli digreditur.

Hyrcanus & Antipater ad Pompejum se conferunt. Antt. l. 14. c. 2. §. 3.

Aderat etiam Aristobulus & mox digreditur. Antt. l. 14. c. 3. §. 3.

5. De

p Τὸ πρεσβεῖον] Articulum τὸ negligit *Lugd. Bat.*

q Ἀμφοτέρους,] *Gen.* ἀμφοτέρας.

r Τῆς πόλεως ἀποδιδράσκει,] Ἐκ τ. πολ. *MS. Ox.* SPANH. Ἐκ τῆς πόλεως *Voss. Rost. Big.* & *Bod.*

s Ἀρέτᾳ] Τῷ Ἀρέτᾳ βασιλεῖ *Ruf.*

t Λειφθεὶς] Λειφθεὶς *MS. Ox.* SPANH. Ita *Voss.* & *Rost.* & recte. Aristobulus nempe à suis desertus est. μονωθεὶς *Antt.* l. 14. c. 2. §. 1. ληφθεὶς *Bas.* & *Gen.* βληθεὶς *Bod.*

v Συρίαν ἀπὸ Ἀρμενίας] Συρ. ἀπὸ Ἀρτενίας *Ox.* & *Edit. Basil.* SPANH. Deërat ἀπὸ in *Edit. Gen.* sed est in *MSS.*

x Ἐπεὶ καὶ] *Lugd. Bat.* ἐπειδὴ.

y Καθάπερ ἐφ' ἕρμαιον ἠπείχθη.] *Rost.* ita plane exhibet κ. ε. ε. ἐπεὶ κῆδος (*sic*) ἐπείχθη. quod ex glossa vel duplici scriptura natum videtur. HAV.

z Πρέσβεις εὐθέως ἧκον] Ἰουδαίων πρέσβεις *Ruf.*

a Παρὰ τῶν ἀδελφῶν ἑκατέρων,] Παρὰ τῶν ἀδελφῶν, ἑκατέρου δεομ. *Bod.* & *Big.* HUDS. Imo & *Lugd. Bat.* ita ut sese satis tueri ista lectio possit, si præcedens comma deleatur. HAV.

b Τριακόσια τάλαντα.] *Gen.* Τετρακόσια ut ἀρχ. lib. 14. c. 2. §. 3. sed *MS.* & *Rufin Ox.* hic τριακόσια. SPANH. Ita *Bod. Rost.* & *Ruf.* nec aliter in *Cod.* aliquot *Antt.* aliis τετρακόσια præferentibus. Διακόσια *Voss.*

c Εἰς Φιλαδέλφειαν Ἀρέτας καταπλαγεὶς,] Conf. sup. cap. 2. §. 4. SPANH.

d Ἁλωθῆναι,] Ἁλωθῆναι è MS. *Ox.* SPANH. Sic *Voss. Big. Rost.* & *Ruf.* ἁλῶναι *Bas. Gen.* & aliquot *MSS.*

e Παπυρῶνα] Conf. Antt. lib. 14. c. 2. §. 3. ubi Παπυροῦνα SPANH.

f Ὑπὲρ ἑξακισχιλίους] Περὶ ἑπτακισχιλίους. *MS. Ox.* SPANH. Ita *Voss. Big. Bod.* & *Ruf.* ut & *Hen. Busb.* & *Epiphan.* in *Antt.* l. 14. c. 2. §. 3. ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους *Bas.* & *Gen.* & in *Antt.* ὑπὲρ ἑπτακισχιλίους.

g Μεθ' ὧν] Deëst in *Lugd. Bat.* & *Rost.*

h Τὸν Ἀντιπάτρου,] *Lugd. Bat.* τοῦ. verum sæpe ita amat loqui Josephus. HAV.

i Φαλίωνα.] Antt. lib. 14. c. 2. §. 3. Antipatri frater dictus Καιφαλίων *Gen.* καὶ Φαλίων. *Huds.* SPANH. Ita lego prout in *Antt.* l. 14. c. 2. in fine. Incertum quomodo legerit *Rufinus*, quum nonnulli codices habeant *Cephalon*, alii *Phallion.* HUDS.

k Πομπήϊος] De Pompeji rebus in Syria gestis consule *Plutarchum* in *Pompejo*, *Dionem.* l. 37. *Appianum* in *Mithridaticis* p. 244. *Syriacis* p. 119. *Strabonem* l. XVI. p. 762, 765. *Tacitum* in *Hist.* V. 9. *Florum* V. 5. *Orosium* VI. 6. *Lucanum* in *Phars.* 3. *Eusebium* in *Dem.* VIII. 2. *Josephus* in *Antt.* testes laudat *Strabonem* (*Cappadocem*) *Nicolaum* (*Damascenum*) & *T. Livium*, nempe lib. 102. ut ex *epitoma* patet. ALDR.

l Ἐπιὼν τὴν Συρίαν] Ἐπελθὼν *Bod.* & *Rost.*

m Καὶ δίχα] Vel οὐ δίχα δ. & ita *Rufin.* SPANH. Interpres Lat. *multisque muneribus* &c. atqui ex oppositione conatuum Aristobuli videtur sequi Pompejum quoque dona accepisse quæ ab Hyrcano afferebantur, nam, ut vere de illo Cato apud Lucanum, l. 9. p. 197:

Immodicas possedit opes, sed plura retentis
Intulit. HAV.

n Ταῖς] Ita *Lugd. Bat.* reliqui αἷς. minus commode. HAV.

o Καὶ καθ' ἡλικίαν] Illud καὶ è *MSS.*

p Προσήκοντα.] Forte προήκοντα. COCCEJUS.

q Οὐδ' ὁ Ἀριστόβουλος] *Rost.* οὐδὲ Ἀρισ.

r Πρὸς τὰς θεραπείας,] Περὶ τῆς θεραπείας *Bod.* & *Rost.*

s Διοσπόλεως] Δήλιον πόλιν. ἀρχ. lib. 14. c. 3. §. 3. Delon *Rufin.* F. Δίον. de qua mox seq. c. 4. §. 4. & pro Δίον extat Δίαν lib. 13. c. 15. §. 3. in *Gen. MS.* hîc Δίου πόλεως. *Ox.* SPANH. Δίου πόλεως *Bod.* Δηλίου πόλεως *Antt.* l. 14. c. 3. §. 3.

* *Al.* tempora aucupans.

Pompejus perſequitur Ariſtobulum. Antt. l. 14. c. 3. §. 4.

5. De iſtis cum indignatione iratus Pompejus, Hyrcano etiam ſuiſque magnopere eum obſecrantibus, adverſus Ariſtobulum profectus eſt, & cum exercitu Romano & multis è Syria auxiliis. Cum autem Pellam & Scythopolin prætervectus Coreas perveniſſet, unde Judæorum regio initium capit quà aſcenditur per mediterranea, audito Ariſtobulum in Alexandrium confugiſſe, (hoc autem caſtellum eſt magnifice admodum exornatum, in monte præcelſo ſitum) miſit qui eum deſcendere *ad ipſum* juberent. Illi autem in animo quidem erat, utpote quod nimis imperioſe vocaretur, vel quodvis diſcrimen adire potius quam parere: multitudinem vero in metu eſſe animadvertebat, & hortabantur amici ut ſecum reputaret Romanorum vires, quas ſuſtinendo non erat. quibus obſequutus deſcendit ad Pompejum; & cum multa pro jure regni ſui apud eum dixiſſet, in munimentum reverſus eſt. Et cum iterum à fratre provocatus deſcendiſſet, ac de ſuo jure cum eo diſceptaſſet, *denuo* regreditur, ne vetante quidem Pompejo. Erat autem inter ſpem metumque medius, & deſcendebat quidem Pompejum exoraturus ut ei cuncta permitteret, in arcem vero rurſus aſcendebat, ne vires ante tempus amittere videretur. Cæterum poſtea quam Pompejus juberet eum & caſtellis cedere, & cogeret eum ſingulos præſidiorum præfectos, quibus mandatum erat ut non niſi manu ſua ſcriptis epiſtolis obſequerentur, literis monere ut inde migrarent, imperata quidem fecit; ſed cum indignatione Hieroſolyma conceſſit, ſeque ad bellandum cum Pompejo præparavit.

Ariſtobulus ſuaſu amicorum ad Pompejum venit Antt. l. 14. c. 4. §. 1.

Pompejo caſtella tradit, ad bellum tamen ſe parat. Antt. l. 14. c. 3. §. 4.

6. Ille autem, nam tempus ei non concedebat ad *bellicos* apparatus, ſtatim eum inſequebatur, multumque ejus impetum acceleravit Mithradatis mors, ei nunciata apud Hierichuntem; ubi pinguiſſima Judææ regio palmas plurimas & balſamum nutrit; cujus ſtipitibus lapide acuto inciſis, è lachrymis ex plaga manantibus colligunt. Cumque in eo loco per unam noctem caſtra poſuiſſet,

Mithradatis mors. Antt. l. 14. c. 3. §. 4.

έ. Πρὸς ταῦτ' ἀγανακτήσας Πομπήϊος, πολλὰ καὶ τῶν περὶ Υρκανὸν ἱκετευόντων, ὥρμησεν ἐπ' Ἀριστόβουλον, ἀναλαβὼν τήν τε Ῥωμαϊκὴν δύναμιν, καὶ πολλοὺς ἐκ τῆς Συρίας συμμάχους. ἐπεὶ δὲ παρελαύνων Πέλλαν, καὶ Σκυθόπολιν, ἧκεν εἰς Κορέας, ὅθεν ἡ Ἰουδαίων ἄρχεται χώρα κατὰ τὴν μεσόγειον ἀνιόντων, ἀκούσας συμπεφευγέναι τὸν Ἀριστόβουλον εἰς [t] Ἀλεξάνδρειον. τοῦτο δὲ ἐστι φρούριον τῶν πάνυ φιλοτίμως ἐξησκημένων, ὑπὲρ ὄρους ὑψηλοῦ κείμενον. πέμψας καταβαίνειν αὐτὸν ἐκέλευε. τῷ δὲ ἦν [v] μὲν ὁρμὴ, καλουμένῳ δεσποτικώτερον, διακινδυνεύειν μᾶλλον ἢ ὑπακοῦσαι. καθεώρα δὲ τὸ πλῆθος ὀῤῥωδοῦν, καὶ παρῄνουν οἱ φίλοι σκέπτεσθαι τὴν Ῥωμαίων ἰσχὺν, οὖσαν ἀνυπόστατον. οἷς πεισθεὶς [x] κάτεισι πρὸς Πομπήϊον. καὶ, πολλὰ περὶ τοῦ δικαίως ἄρχειν ἀπολογηθεὶς, ὑπέστρεψε πρὸς τὸ ἔρυμα. πάλιν τε τἀδελφοῦ προκαλουμένου καταβὰς, καὶ διαλεχθεὶς περὶ τῶν δικαίων, [y] ἄπεισι μὴ κωλύοντος τοῦ Πομπηΐου. [z] μέσος δ' ἦν ἐλπίδος καὶ δέους, καὶ κατῄει μὲν, ὡς [a] δυσωπήσων Πομπήϊον πάντ' ἐπιτρέπειν [b] αὐτῷ, πάλιν δ' ἀνέβαινεν εἰς τὴν ἄκραν, [c] ὡς μὴ προκαταλύειν δόξειν [d] ἑαυτόν. ἐπεὶ μέντοι Πομπήϊος ἐξίστασθαί τε τῶν φρουρίων ἐκέλευσεν αὐτῷ, καὶ, παράγγελμα τῶν φρουράρχων ἐχόντων μόναις πειθαρχεῖν ταῖς αὐτογράφοις ἐπιστολαῖς, ἠνάγκαζεν αὐτὸν, ἑκάστοις γράφειν [e] ἐκχωρεῖν, ποιεῖ μὲν τὸ προσταχθὲν, ἀγανακτήσας δὲ, ἀνεχώρησεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ [f] παρεσκευάζετο πολεμεῖν πρὸς Πομπήϊον.

ϛ'. Ὁ δ', [g] οὐ γὰρ ἐδίδου χρόνον ταῖς παρασκευαῖς, εὐθέως εἵπετο, καὶ προσεπέῤῥωσε τὴν ὁρμὴν ὁ [h] Μιθριδάτου θάνατος, ἀγγελθεὶς αὐτῷ περὶ Ἱεριχοῦντα, [i] ἔνθα τὸ τῆς Ἰουδαίας πιότατον [k] Φοίνικά τε [l] πάμπολυν καὶ [m] βάλσαμον τρέφει. [n] τοῦτο λίθοις ὀξέσιν ἐπιτέμνοντες τὰ [o] πρέμνα, συλλέγουσι κατὰ τὰς τομὰς ἐκδακρύον. καὶ στρατοπεδευσάμενος ἐν τῷ [p] χωρίῳ μίαν ἑσπέ-

t Ἀλεξάνδρειον.] *Lugd. Bat.* Ἀλεξάνδριον.

v Μὲν ὁρμὴ,] Vox prior abeſt a *Roſt.*

x Κάτεισι] Ita ex *MS. Lugd. Bat.* reliqui κάθεισι. Hav.

y Ἄπεισι] *Roſt.* Ἄνεισι.

z Μέσος.] *Roſt.* Μέσον.

a Δυσωπήσων] Δυσωπῆσαι pro exorare *Baſilius* Epiſt. 7. p. 791. D. & CCCXII. p. 10076. D. ἔσεσθαι δυσώπημα τῶν ἡμαρτημένων. inf. c. 25. §. 5. remedium *Not. Oxon.* Spanh.

b Αὐτῷ,] Αὐτὸν *MS. Bod.* Spanh.

c Ὡς μὴ προκαταλύειν δόξειν] Ὑπὲρ τοῦ μὴ καταλύειν αὐτὸν *Antt.* l. 14. c. 3. §. 4.

d Ἑαυτόν.] Αὐτὸν MS. Ox. Spanh. Αὐτὸν *Voſſ.* & *Big.* αὐτῷ *Bod.* & *Roſt.*

e Ἐκχωρεῖν,] *Gen.* Ἐκχωρεῖ. Ἐκχωρεῖν *MS. Ox.* & *Lugd. Bat.* Spanh.

f Παρεσκευάζετο] *Roſt.* Παρασκευάζεται. ut & *Lugd. Bat.*

g Οὐ γὰρ] *Gen.* Οὐ μὴν.

h Μιθριδάτου θάνατος,] Conſtat ſibi *Joſephus*; quæque ſcribit hoc loco confirmat *Antt.* l. 14. c. 3. in fine. Paulo aliter *Plutarch.* in *Pomp.* p. 640. *Dio.* l. 37. p. 36. *Oroſ.* 6. 6. quos vide. Aldr.

i Ἔνθα] Abeſt a *Roſt.*

k Φοίνικά τε] Conf. inf. lib. 4. c. 8. §. 3. De Balſamo & Palmetis prope Hierichunta vid. ἀρχ. lib. 14. c. 4. §. 1. τεμν. οξ. λιθ. Theophr. verò Hiſt. Pl. p. 176. ἐντέμνειν δὲ ὄνυξι σιδηροῖς. Euſtath. Antioch. in Hexaëm. p. 11. de Balſamo, πλεονάζει ἐπὶ τῆς Ἱεριχὼ γενόμενον. τεμνόντων δὲ αὐτὸ ἐκ τῶν θάμνων λίθῳ ὀξεῖ τῶν ἐπιχωρίων, ὀπὸς ἀναποδοίη l. in Her. ἀναποδύει. Hinc *Palmarum civitas* dicta *Deut.* 34. v. 3. & 11. *Chron.* 37. 45. Theophr. H. Plant. lib. 9. c. 6. p. 176. Τὸ δὲ βάλσαμον γίνεται ἐν τῷ αὐλῶνι τῷ περὶ Συρίαν. vid. Plin. lib. 12. c. 25. & Tacit. H. lib. 5. c. 6. item ἀρχ. lib. 15. c. 4. §. 2. & lib. 9. c. 1. §. 2. & ἁλωσ. lib. 1. c. 18. §. 5. Spanh. Confer *Antt.* l. 14. c. 3. in fine.

l Πάμπολυν] *Roſt.* πάμπολυ.

m Βάλσαμον τρέφει.] Φοίνικά τε πάμπολυν, καὶ βάλσαμον τρέφει. Confer. *Antt.* 14. 3. in fine & alibi. Hierichunti nomen eſt à ריח *fragrantia*: eademque *Palmarum civitas* appellatur *Deut.* 34. 3. *Paral.* 2. 28. 15. Nam palmarum ut alibi copia atque fertilitas, ita nobilitas in Judæa: nec in tota: ſed Hierichunte maxime, ubi proveniunt Caryotæ, ſive Nicolai, palmæ genus præſtantiſſimum. Faſtidit balſamum alibi naſci quam in palmeto Hierichuntis; quondam in duobus tantum hortis utroque regio: ſive illud ſoli natura, & aquarum vis effecerit, aëriſque temperamentum ſingulare, ut Joſephus autumat; ſive ut Strabo, Judæorum verſutia; qui volebant balſamo, ſicut Ægyptii byblo, ex raritate pretium facere. Vehementer errant, qui in Ægypto ſponte naſci, vel advectum inde à regina Sabæ, vel eo denique Cleopatram tranſtuliſſe cenſent. Nam (ut mittam alia) teſtatiſſimum eſt, poſt exciſa etiam Hieroſolyma in Judæa viguiſſe, ſed in ſola. Itaque rectius ſcribunt Arabes à primis omnium Saracenis Matareæ conſitum; nec in Ægypto alibi unquam extitiſſe: Inde, jubentibus Ottomannis Meccam tranſlatum, ubi & hodie viget: quanquam poſt tot ſæcula degeneraſſe veriſimile eſt, utpote in ſolo peregrino. Nam in Arabia ſponte naſci, indeque per omne retro ævum, cum in Ægyptum, tum in ipſam quoque Judæam perveniſſe, quod contendit *Proſper Alpinus*, id ab omni ratione pariter & hiſtoriæ fide alienum eſt. Fabularum origo manifeſta. Balſameta enim Cleopatræ donavit Antonius: at Ægyptum illa non tranſtulit, (nedum Cairum quæ tum nulla erat) ſed Herodi bis centum talentis annuis elocavit. *Plutarch. Antonio. Joſephus de Bello.* Matareæ balſamum, quanquam omni culturæ diligentia, ægre tamen conſervatum; cumque ſæpe exaruiſſet, deducto Mecca novellitio reſtitutum eſt. *Alpinus dial. de balſamo. Sionita appendice Geographiæ Nubienſis. Princeps Radzivilius Itinerarii III.* 184. Hoc unum ſufficit ne Ægypti indigenam credamus. Sed materiam fabulæ præbebat, quod regina Sabæ præſtantiſſima ſecum aromata tuliſſet, & in iis itaque balſamum, uti vulgus cenſuit; pro cujus benignitate non duplo ut ſolebat argento, ſed totius Ægypti regno rependebatur, vide *Antt.* 8. 2. *Bocharti Phaleg.* 2. 26. Jamdudum enim vagamur extra inſtitutum. Siquis autem ea quæ diximus mavult ex ipſis fontibus, præter ante laudata conſulat. Anonymum Exegeten Gottofredi XVII. 12. Theophraſtum *Hiſt. Plant.* IX. 6. Diod. Sic. II. p. 93. vel XIX. p. 275. Strabonem XVI. p. 763. XVII. p. 800. Plinium XII. 25. XVI. 32. Sandii noſtratis *Itinerar.* II. p. 127. alioſque quos prudens prætereo. Aldr.

n Τοῦτο λίθοις ὀξέσιν ἐπιτέμνοντες] Ut quiſque ramus intumuit, ſi vim ferri adhibeas pavent venæ; fragmine lapidis aut teſta aperiuntur. *Tacitus* in *Hiſt.* V. 6. Inciditur vitro, lapide oſſeiſve cultellis, ferro lædi vitalia odit &c. *Plin.* in N. H. I. XII. c. 25. male igitur *Theophraſtus* & *Dioſcorides* σιδηραῖς ὄνυξιν incidi tradunt. Aldr.

o Πρέμνα,] Ἄκρα *Big.* & *Voſſ. al.* ἄκρα πρέμνα.

p Χωρίῳ] *Lugd. Bat.* χώρῳ.

q Ὑπὸ

ἑσπέραν, ἕωθεν ἠπείγετο πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα. καταπλαγεὶς δὲ τὴν ἔφοδον Ἀριστόβουλος, ἱκέτης [q] ὑπήντα. χρημάτων τε [r] ὑποσχέσει, καὶ τῷ μετὰ τῆς πόλεως ἐπιτρέπειν [s] καὶ ἑαυτὸν, χαλεπαίνοντα [t] καταστέλλει τὸν Πομπήϊον. οὐ μὴν τι τῶν ὡμολογημένων ἔπραττε. τὸν γὰρ ἐπὶ τῇ κομιδῇ τῶν χρημάτων πεμφθέντα Γαβίνιον, οἱ τὰ Ἀριστοβούλου φρονοῦντες, [v] οὐδ᾽ ἐν τῇ πόλει δέχονται.

mane Hierosolyma contendebat. Aristobulus autem, ad ejus adventum perterritus, supplex ei occurrit, & pecuniam promittendo spondendoque semetipsum & urbem ei permittere, succensentem mitigat Pompejum. non tamen quidquam eorum faciebat quæ promiserat. nam Gabinium, qui ad pecuniam accipiendam missus erat, ne in urbem quidem recipiunt qui ab Aristobulo stabant.

Aristobulus multa Pompejo promittit. Antt. l. 14. c. 4. §. 1.

Non stat promissis. Antt. l. 14. c. 4. §. 1.

ΚΕΦ. ζ΄.

Ὡς Πομπήϊος, παραδοθείσης αὐτῷ Ἱεροσολύμων πόλεως, τὸν ναὸν αἱρεῖ, καὶ εἰς ἅγιον ἁγίων εἰσῆλθεν. οἷα τε πρὸς τούτοις ἔπραξεν ἐν Ἰουδαίᾳ.

Πρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας Πομπήϊος, Ἀριστόβουλον μὲν ἐφρούρει. πρὸς δὲ τὴν πόλιν ἐλθὼν, περιεσκόπει [x] ποῖ προσβάλλῃ, τήν τε ὀχυρότητα τῶν τειχῶν δυσμεταχείριστον [y] ὁρῶν, καὶ τὴν πρὸ τούτων φάραγγα φοβερὰν, τό τε ἱερὸν ἐντὸς τῆς φάραγγος ὀχυρώτατα τετειχισμένον, ὥς τε τοῦ ἄστεος ἁλισκομένου, δευτέραν εἶναι καταφυγὴν τοῦτο τοῖς πολεμίοις.

β΄. Διαποροῦντος δ᾽ ἐπὶ πολὺν χρόνον, στάσις [z] τοῖς ἔνδον ἐμπίπτει. [a] τῶν μὲν Ἀριστοβούλου πολεμεῖν ἀξιούντων, καὶ ῥύεσθαι τὸν βασιλέα· τῶν δὲ τὰ Ὑρκανοῦ φρονούντων, ἀνοίγειν Πομπηΐῳ τὰς πύλας. [b] πολλοὺς δὲ τούτους ἐποίει τὸ δέος, ἀφορῶντας εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων εὐταξίαν. ἡττώμενον δὲ τὸ Ἀριστοβούλου μέρος εἰς τὸ ἱερὸν ἀνεχώρει, καὶ τὴν συνάπτουσαν [c] ἀπ᾽ αὐτοῦ τῇ πόλει γέφυραν ἀποκόψαντες ἀντισχεῖν εἰς ἔσχατον παρεσκευάζοντο. τῶν δὲ ἑτέρων [d] δεχομένων Ῥωμαίους τῇ πόλει, καὶ τὰ βασίλεια παραδιδόντων, ἐπὶ μὲν ταῦτα Πομπήϊος ἕνα τῶν ὑφ᾽ ἑαυτὸν στρατηγῶν Πείσωνα εἰσπέμπει μετὰ στρατιᾶς. ὃς διαλαβὼν φρουρᾷ τὴν πόλιν, ἐπειδὴ τῶν εἰς τὸ ἱερὸν [e] καταπεφευγότων οὐδένα λόγοις ἔπειθε συμβῆναι, τὰ πέριξ εἰς προσβολὰς ηὐτρέπιζεν, ἔχων τοὺς περὶ τὸν Ὑρκανὸν εἴς τε τὰς ἐπινοίας καὶ τὰς ὑπηρεσίας προθύμους.

γ΄. Αὐτὸς δὲ κατὰ τὸ προσάρκτιον κλίμα τήν τε τάφρον [f] ἔχου καὶ τὴν [g] φάραγγα πᾶσαν, ὕλην συμφορούσης τῆς δυνάμεως. χαλεπὸν δ᾽ ἦν τὸ ἀναπληροῦν διὰ βάθους ἄπειρον, καὶ τῶν Ἰουδαίων πάντα τρόπον εἰργόντων ἄνωθεν. [h] κἂν ἀτέλεστος ἔμεινε τοῖς Ῥωμαίοις ὁ πόνος, εἰ μὴ τὰς ἑβδομάδας ἐπιτηρῶν ὁ Πομπήϊος, [i] ἐν αἷς παντὸς ἔργου διὰ τὴν θρησκείαν χεῖρας ἀπίσχουσιν Ἰουδαῖοι, τὸ χῶμα ὕψου, τῆς κατὰ χεῖρα συμβολῆς εἴργων τοὺς στρατιώτας. [k] ὑπὲρ μόνου γὰρ τοῦ σώματος ἀμύνονται καὶ [l] τοῖς σάββασιν. ἤδη δ᾽ ἀναπεπληρωμένης τῆς φάραγγος, πύργους ὑψηλοὺς ἐπιστήσας τῷ [m] χώματι, καὶ προσαγαγὼν τὰς ἐκ Τύρου κομισθείσας μη-

CAP. VII.

Quomodo Pompejus, tradita sibi Hierosolymorum urbe, fanum capit & in Sanctum sanctorum ingreditur; & quæ præterea in Judæa fecit.

De istis cum indignatione iratus Pompejus Aristobulum inclusum dabat in custodiam; atque ad urbem profectus, circumspiciebat qua ex parte eam invaderet; nam & murorum ejus firmitatem expugnatu difficilem videbat, & vallem pro mœnibus horribilem, fanumque intra ipsam quam munitissimum, adeo ut capta urbe illud alterum hostibus esset perfugium.

Pompejus Hierosolyma contendit. Antt. l. 14. c. 4. §. 2.

2. Dum autem diu multumque secum dubitaret *quid facto opus esset*, incidit civitati seditio. Aristobuli quidem factione bellum geri postulante regemque liberari; qui vero Hyrcano favebant, Pompejo portas aperiri. Metus autem horum numerum augebat; præsertim cum respicerent ad * Romanorum in rebus suo loco agendis peritiam. Denique victa pars Aristobuli concessit in templum, &, ponte quo civitati jungebatur abscisso, sese pararunt ut vim ad extremum sustinerent. Aliis autem Romanos in urbem recipientibus, eisque regiam tradentibus, ad eam *occupandam* unum è ducibus suis Pisonem mittit Pompejus cum militibus. qui præsidiis per civitatem dispositis, postquam nemini eorum qui in fanum confugerant pacem persuadere poterat, quæcunque circum erant oppugnationi parabat, Hyrcanum habens suosque ad consilia *omnia* & ministeria studiose ei subservientes.

Seditio gliscit Hierosolymis. Antt. l. 14. c. 4. §. 2.

Hierosolymorum urbe Pompejo tradita, fanum obsidetur. Antt. l. 14. c. 4. §. 2.

3. Ipse vero à parte septentrionali fossam vallemque omnem complebat, materia à militibus comportata. Difficile autem erat *eas* replere, cum ob immensam *earum* profunditatem, tum quod Judæi desuper modis omnibus eos repellerent. nec Romanis labor successisset, nisi Pompejus septimis diebus observatis, quibus ab omni opere religionis ergo manus abstinent Judæi, aggerem ad fastigium perduxisset, militibus à pugna conserenda inhibitis. nam à solo corpore etiam Sabbatis vim propulsant. Igitur jam valle repleta, cum turres excelsas aggeri imposuisset, & admovisset machinas à Tyro allatas, mœnia tentabat.

A Pompejo oppugnatur. Antt. l. 14. c. 4. §. 3.

q Ὑπήντα.] Ὑπαντᾷ Bod. & *Rost.* & *Lugd. Bat.*

r Ὑποσχέσει,] Ὑποσχέσεσι Bod.

s Καὶ ἑαυτὸν,] *Rost.* καὶ αὐτὸν. & χαλεπ.

t Καταστέλλει] Καταστελ. Sic Chrysostom. H. Ἀνδρέαν Γ. p. 673. v. 23. καταστεῖλαι δυνήσεται τὸν θυμὸν & sæpe alibi. SPANH.

v Οὐδ᾽ ἐν τῇ πόλει] Rectius forsan (ut in aliquot *MSS. Lugd. Bat.* quoque) οὐδὲ τῇ πόλει δέχονται, quomodo & cap. seq. §. 2.

x Ποῖ προσβάλλῃ,] *Lugd. Bat.* ποίᾳ προσβάλει. non inepte vero Cl. *Coccejus* legit προσβαλεῖ. HAV.

y Ὁρῶν,] Variant MS. nam *Rost.* habet ἑώρει. *Lugd. Bat.* ἑώρα. HAV.

z Τοῖς ἔνδον] Τοῖς ἔνδον. *MS. Lips.* SPANH. Ita ex *MSS.* τῶν ἔνδον in *Impressis.*

a Τῶν μὲν Ἀριστοβούλου] Sic in plerisque *MSS.* etiam *Lugd. Bat.* τὸν μὲν Ἀριστόβουλον *Cas.* τῶν μὲν περὶ Ἀριστόβουλον *Gen.*

b Πολλοὺς δὲ τούτους ἐποίει τὸ δέος,] Ita cum MSS. *Lugd. Bat.* & *Vet. Interpr.* πολὺ δὲ τούτου εἰσεποίητο δέος *Rost.* πολὺ δὲ τούτους εἰσῄει δέος in *Editis.*

c Ἀπ᾽ αὐτοῦ τῇ πόλει] Ita *Big. Voss.* & *Ruf.* ἐπ᾽ αὐτοῦ in *cæteris.*

d Δεχομένων Ῥωμαίους τῇ πόλει,] *Rost.* δεχομένους τῇ πόλει Ῥωμαίους.

e Καταπεφευγότων] Καταφυγόντων *Bod. Lugd. Bat.* & *Rost.*

f Ἔχου] Ἐπλήρου *Voss.* quod suspicor esse interpretamentum vocis ἔχου. *Cas.* εἶχεν *Rost.* εἶχε.

g Φάραγγα πᾶσαν,] Juxta *Rufinum* hoc modo distinguendum, φάραγγα, πᾶσαν ὕλην &c.

h Κἂν ἀτέλεστος] Confer *Bell.* l. 11. *Strab.* l. 16. p. 763. & *Dionem.* l. 36. p. 36. *Aldr.*

i Ἐν αἷς παντὸς] Vid. de hoc loco seq. lib. 2. c. 16. §. 4. & c. 19. §. 2. ut & cap. 21. §. 8.

k Ὑπὲρ μόνου γὰρ τοῦ σώματος ἀμύνονται &.] Conf. de Vita §. 32. SPANH. Hoc ipsum nefas ducebatur ante Matthiam Asamonæum. Vide *Antt.* l. 12. c. 6. §. 3. & 1 *Macc.* 2. 40, 41. ALDR.

l Τοῖς σάββασιν.] *Lugd. Bat.* Ἐν τοῖς σαββάτοις.

m Χώματι,] *Rost.* Χώματι ὕψου.

* Romanorum constantiam, *Ruf.* De voce εὐταξία videsis *Annotata* ad *Ciceronis* lib. 1. *de Officiis*, c. 40.

bat. Lapidum autem jaculatores eos repellebant; qui in alto positi *Romanos* à conatu prohiberent: turres vero ad eam partem quam diutissime resistebant, magnitudine pariter ac pulchritudine insignes.

Judæi obstinate templum propugnant. Antt. l. 14. c. 4. §. 3.

4. Tum scilicet Pompejo, cum multum defatigarentur Romani, subiit mirari inter alia Judæorum animi fortitudinem; & præcipue quod nihil de sacro cultu media inter tela versantes remiserint. nam, veluti in pace profunda fuisset civitas, & quotidiana sacrificia & lustrationes, omnisque *Dei* cultus accurate admodum peractus erat. nec, cum capto fano ad aram quotidie trucidarentur, legitimis religionis muneribus abstinuerunt. Nam obsidionis mense tertio, cum vix unam de turribus dejecissent, in fanum irruptum est. Primus autem murum transilire ausus est Faustus Cornelius Syllæ filius, & post eum centuriones duo, Furius & Fabius. Singulos autem sequebatur sua militum cohors, & Judæos undique conclusos occidebant, alios quidem ad fanum confugientes, alios vero paulisper resistentes.

Templum captum. Antt. l. 14. c. 4. §. 14.

Sacerdotes ad aram mactantur. Antt. l. 14. c. 4. §. 4.

5. Tum multi sacerdotum, cum hostes strictis gladiis irruentes viderent, intrepide in sacris peragendis manserunt; &, dum libarent thusque adolerent, mactabantur, suæ etiam saluti præferentes religionem erga Deum. Plurimi autem è gentilibus suis partis adversæ interempti erant, & innumeri sese per præcipitia dejiciebant; nonnullique, ex difficultatibus in insaniam acti, quæ circa murum erant succenderunt, ipsique combusti sunt. Atque Judæorum quidem ad duodecim millia occubuerunt, Romanorum vero perpauci, aliquam multi tamen sauciati erant.

Judæorum clades. Antt. l. 14. c. 4. §. 4.

Pompejus in Sanctum sanctorum ingreditur. Antt. l. 14. c. 4. §. 4.

6. Nihil autem gravius in illa clade Judæorum genti accidit, quam quod locus sanctus, antea oculis inaccessus, ab alienigenis patefactus esset. Pompejus quippe, cum iis quos secum habuit, templum ingressus, quò soli pontifici penetrare fas est, quæ intus erant, candelabrum cum lychnis, & mensam, & vasa libatoria, & thuribula, ex auro omnia, spectavit, & multitudinem aromatum congestorum, & sacram pecuniam ad duo millia talentorum. neque tamen ista vel aliud quicquam de sacra supellectile attigit; sed & fanum, postridie quam captum esset, purgare jussit æditui, & sacra solennia celebrare, cum Hyrcanum iterum pontificem declarasset, quod præter alia semet in obsidione promptissimum præstitisset, quodque magnam * regionis incolarum multitudinem ad defectionem ab Aristobulo perpulisset, cum una militatum ire properarent. Qua re fiebat, ut, sicuti bonum imperatorem deceret, populum benevolentia potius

Sacris abstinet & Hyrcanum pontificem facit. Antt. l. 14. c. 4. §. 4.

χανὰς, ἐπειρᾶτο τοῦ τείχους. ἀνέστελλον δὲ [n] οἱ πετροβόλοι τοὺς καθύπερθε κωλύοντας. ἀντεῖχον δ' ἐπὶ πλεῖστον οἱ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος πύργοι, μεγέθει τε καὶ κάλλει διαφέροντες.

δ'. Ἔνθα δὴ, τῶν Ῥωμαίων πολλὰ κακοπαθέντων, ὁ Πομπήϊος τά τε ἄλλα τῆς καρτερίας τοὺς Ἰουδαίους ἀπεθαύμασε, καὶ μάλιστα τοῦ μηδὲν παραλῦσαι τῆς θρησκείας ἐν μέσοις τοῖς βέλεσιν ἀνειλουμένους. ὥσπερ γὰρ εἰρήνης βαθείας κατεχούσης τὴν πόλιν, αἵ τε θυσίαι καθ' ἡμέραν, καὶ οἱ ἐναγισμοὶ, καὶ πᾶσα θεραπεία κατὰ τἀκριβὲς ἐξετελεῖτο τῷ Θεῷ. καὶ οὐδὲ κατ' αὐτὴν τὴν ἅλωσιν, περὶ [o] τῷ βωμῷ [p] φονευόμενοι [q] καθ' ἡμέραν, τῶν νομίμων εἰς τὴν θρησκείαν ἀπέστησαν. [r] τρίτῳ γὰρ μηνὶ τῆς πολιορκίας, [s] μόλις ἕνα τῶν πύργων καταῤῥίψαντες εἰσέπιπτον εἰς τὸ ἱερόν. ὁ δὲ πρῶτος ὑπερβῆναι τολμήσας τὸ τεῖχος, Σύλλα παῖς ἦν Φαῦστος Κορνήλιος. καὶ μετ' αὐτὸν ἑκατοντάρχαι δύο, [t] Φούριος καὶ Φάβιος. εἵπετο δὲ ἑκάστῳ τὸ ἴδιον στῖφος, καὶ περισχόντες πανταχῇ τοὺς Ἰουδαίους, ἔκτεινον, οὓς μὲν τῷ ναῷ προσφεύγοντας, οὓς δὲ ἀμυνομένους πρὸς ὀλίγον.

ε'. Ἔνθα πολλοὶ τῶν ἱερέων, ξιφήρεις τοὺς πολεμίους ἐπιόντας βλέποντες, ἀθορύβως ἐπὶ τῆς θρησκείας ἔμειναν. σπένδοντες δὲ καὶ θυμιῶντες [v] ἀπεσφάττοντο, καὶ τῆς πρὸς τὸ θεῖον θεραπείας ἐν δευτέρῳ τὴν σωτηρίαν τιθέμενοι. πλεῖστοι δ' ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων ἀντιστασιαστῶν ἀνῃροῦντο, καὶ κατὰ τῶν κρημνῶν [x] ἐῤῥίπτουν ἑαυτοὺς ἄπειροι. καὶ τὰ περὶ τὸ τεῖχος δ' ἔνιοι, μανιῶντες ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, ὑπέπρησαν, καὶ συγκατεφλέγοντο. Ἰουδαίων μὲν οὖν ἀνῃρέθησαν μύριοι καὶ δισχίλιοι. Ῥωμαίων δὲ ὀλίγοι μὲν πάνυ νεκροὶ, τραυματίαι δ' ἐγένοντο πλείους.

ϛ'. Οὐδὲν δ' οὕτως [y] ἐν ταῖς τότε συμφοραῖς καθήψατο τοῦ ἔθνους, [z] ὡς τὸ τέως [a] ἀόρατον ἅγιον ἐκκαλυφθὲν ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων. παρελθὼν γοῦν σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ὁ Πομπήϊος εἰς τὸν ναὸν, ἔνθα μόνῳ θεμιτὸν ἦν [b] παριέναι τῷ ἀρχιερεῖ, τὰ ἔνδον [c] ἐθεάσατο, λυχνίαν τε καὶ λύχνους, καὶ τράπεζαν, καὶ σπονδεῖα, καὶ [d] θυμιατήρια, ὁλόχρυσα πάντα, πλῆθός τε ἀρωμάτων σεσωρευμένων, καὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων εἰς τάλαντα δισχίλια. [e] οὔτε δὲ τούτων, οὔτ' ἄλλου τινὸς τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἥψατο. ἀλλὰ καὶ μετὰ μίαν τῆς ἁλώσεως ἡμέραν, καθᾶραί τε τὸ ἱερὸν τοῖς νεωκόροις ἐκέλευσε, καὶ τὰς ἐξ ἔθους ἐπιτελεῖν θυσίας, [f] αὖθις δὲ ἀποδείξας τὸν Ὑρκανὸν ἀρχιερέα, τά τε ἄλλα προθυμότατον [g] ἑαυτὸν ἐν τῇ πολιορκίᾳ παρασχόντα, καὶ διότι τὸ κατὰ [h] τὴν χώραν πλῆθος ἀπέστησεν [i] Ἀριστοβούλου συμπολεμεῖν ὡρμημένον. ἐκ τούτου, ὅπερ ἦν προσῆκον ἀγαθῷ στρατηγῷ, τὸν λαὸν εὐνοίᾳ πλέον ἢ δέει προσηγάγετο. ἐν δὲ τοῖς αἰχ-

n Οἱ πετροβόλοι] *Lugd. Bat.* αἵ τε πέτροβ.

o Τῷ βωμῷ] *Casaub.* Τῶν βωμῶν.

p Φονευόμενοι] Ita cum *Rufino*. φονευόμενοι τῶν καθ' ἡμέραν νομίμων in *Græcis Editis* & *MS.*

q Καθ' ἡμέραν,] Τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν MS. *Lips.* SPANH.

r Τρίτῳ γὰρ μηνὶ] Anni civilis h. e. Decembri *Usserius Ox.* die Jejunii. Confer Antt. lib. 14. c. 4. §. 3. ubi περὶ τρίτον μῆνα *Scaliger* & *Casaubon.* legunt περὶ τέταρτον &c. & explicant de Jejunio *Tammus*, qui quartus Mensis Judæorum: Quod improbat tamen Petavius ac *Stephan. le Moyne* Observat. in V. S. pag. 663. qui de tertio obsidionis Mense, quo impugnata à Pompejo Hierosolyma, & *Jejunium* νηστείαν ibi de solemni Judæorum Jejunio nempe *Coppersim* explicant. SPANH. Captum est templum die solennis jejunii mense tertio *Antt.* l. 14. c. 4. §. Monet autem *Usserius* intelligi mensem tertium anni civilis ab Autumno deducti; adeoque diem (quo Judæi etiamnum jejunant) mensis Cisleu vicesimum octavum, qui hoc anno erat Decembris Juliani vicesimus, idemque Saturni dies: templum autem à Pompejo Saturni die expugnatum, etiam *Dionem* significare. ALDR.

s Μόλις] *Rost.* Μόγις.

t Φούριος] Φούριος *Rufin. Ox.* vid. ἀρχ. lib. 14. c. 4. §. 4. SPANH. Ita cum *Rufino* ipsoque *Josepho* in *Antt.* l. 14. c. 4. §. 3. in *cæteris* Φρούριος.

v Απεσφάττοντο,] *Rost.* Επεσφάττοντο.

x Ἐῤῥίπτουν ἑαυτοὺς] Ἐῤῥίπτουν *Big. Voss.* & *Antt.* l. 14. c. 4. §. 3.

y Ἐν ταῖς τότε συμφοραῖς] *Rost.* ἐστὶν, ὁπότε τῶν συμφορῶν &c.

z Ὡς τὸ τέως] Conf. ἀρχ. lib. 14. c. 4. §. 4. SPANH.

a Ἀόρατον ἅγιον] Romanorum primus Cn. Pompejus Judæos domuit, templumque jure victoriæ ingressus est. *Tacit.* in *Hist.* V. 9. ALDR.

b Παριέναι τῷ ἀρχιερεῖ,] Ita *Big. Bod.* & *Voss.* περιιέναι *Rost.* παρεῖναι *cæteris* cum *Rufino*.

c Ἐθεάσατο,] *Rost.* ἐθεᾶτο.

d Θυμιατήρια,] *Rost.* θυμιατήριον.

e Οὔτε δὲ τούτων,] Cn. Pompejus, captis Hierosolymis victor ex illo fano nihil attigit. Imprimis hoc, ut multa alia, sapienter; quod in tam suspiciosa ac maledica civitate locum sermoni obtrectatorum non reliquit. Non enim credo religionem & Judæorum & hostium impedimento præstantissimo Imperatori; sed pudorem fuisse. *Cic.* in *Orat. pro Flacco*. ALDR.

f Αὖθις δὲ ἀποδείξας τὸν Ὑρκανὸν ἀρχιερέα,] Ita reposui ex *Rost.* qui illa δὲ & τὸν agnoscit. *Lugd. Bat.* scribit αὐτὸς δὲ, quod quidem tolerari potest, sed amo magis vulgatam, quum opponat hic Josephus ea quæ mox fecerit Pompejus, & quæ interposita aliqua mora. HAV.

g Ἑαυτὸν] *Rost.* αὐτὸν.

h Τὴν χώραν] *Lugd. Bat.* τῆς χώρας. ut & inferius. Sed tamen alia quoque lectio est in Antiq. l. c.

i Ἀριστοβούλου] Ἀριστοβούλῳ *Bod.*

* Agrestium multitudinem, *Ruf.*

k 0

αἰχμαλώτοις ἐλήφθη καὶ ὁ Ἀριστοβούλου πενθερὸς, [k] ὁ δ' [l] αὐτὸς καὶ [m] θεῖος αὐτῷ. καὶ τοὺς μὲν αἰτιωτάτους τοῦ πολέμου [n] πελέκει κολάζει. Φαῦστον δὲ, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ γενναίως ἀγωνισαμένους, λαμπροῖς ἀριστείοις δωρησάμενος, [o] τῇ τε χώρᾳ καὶ τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπιτάττει φόρον.

ζ'. Ἀφελόμενος δὲ τοῦ ἔθνους καὶ τὰς ἐν Κοίλῃ Συρίᾳ πόλεις ὅσας [p] εἷλεν, ὑπέταξε τῷ κατ' ἐκεῖνο [q] καιροῦ Ῥωμαίων στρατηγῷ [r] κατατεταγμένῳ, [s] καὶ τοῖς ἰδίοις ὅροις περιέκλεισεν. [t] ἀνακτίζει δὲ καὶ [v] Γάδαρα, ὑπὸ Ἰουδαίων κατεστραμμένην, Γαδαρίτῃ τινὶ τῶν ἰδίων ἀπελευθέρων [x] Δημητρίῳ χαριζόμενος. ἠλευθέρωσε δ' ἀπ' αὐτῶν καὶ τὰς ἐν τῇ [y] μεσογείῳ πόλεις, ὅσας μὴ φθάσαντες κατέσκαψαν, Ἵππον, Σκυθόπολίν τε καὶ [z] Πέλλαν, καὶ Σαμάρειαν, καὶ [a] Μάρισσαν, πρὸς αἷς Ἄζωτον, καὶ Ἰάμνειαν, καὶ Ἀρέθουσαν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς παραλίους, Γάζαν, Ἰόππην, [b] Δῶρα, καὶ τὴν πάλαι μὲν Στράτωνος πύργον καλουμένην, ὕστερον δὲ μετακτισθεῖσαν ὑφ' Ἡρώδου βασιλέως λαμπροτάτοις κατασκευάσμασι, καὶ μετονομασθεῖσαν Καισάρειαν. ἃς πάσας τοῖς γνησίοις ἀποδοὺς πολίταις, κατέταξεν εἰς τὴν Συριακὴν ἐπαρχίαν. παραδοὺς δὲ ταύτην τε καὶ τὴν Ἰουδαίαν καὶ τὰ μέχρις Αἰγύπτου καὶ Εὐφράτου Σκαύρῳ διέπειν, καὶ δύο τῶν ταγμάτων, αὐτὸς διὰ Κιλικίας εἰς Ῥώμην ἠπείγετο, τὸν Ἀριστόβουλον ἄγων μετὰ τῆς γενεᾶς αἰχμάλωτον. δύο δ' ἦσαν αὐτῷ θυγατέρες, καὶ δύο υἱεῖς. ὧν ὁ ἕτερος μὲν, Ἀλέξανδρος τῆς ὁδοῦ διαδιδράσκει, σὺν δὲ ταῖς ἀδελφαῖς ὁ νεώτερος Ἀντίγονος εἰς Ῥώμην ἐκομίζετο.

quam timore sibi conciliarit. Comprehensus autem est inter captivos etiam Aristobuli socer, qui & ipse ei patruus. Et illos quidem, qui maxime belli auctores exstiterant, securi percussit: Fausto vero iisque qui una cum eo fortiter pugnaverant, præclara præmia persolvit, regionique & Hierosolymis tributum imperat.

7. Cum autem genti abstulisset etiam quas in Cœle-Syria ceperant civitates, illi, qui tunc temporis constitutus erat Romanorum legatus, eam subjecit, intraque suos fines conclusit. Instauravit autem, in gratiam cujusdam è libertis suis Demetrii Gadarensis, etiam Gadara, à Judæis paulo ante eversa. Mediterraneas præterea civitates ab eorum imperio liberavit, quotquot jam ante non exsciderant, Hippum, Scythopolimque & Pellam, & Samariam, & Marissam, itemque Azotum, & Jamniam, & Arethusam; similiter & maritimas, Gazam, Joppen, Dora, & quæ olim quidem Stratonis turris vocabatur, postea vero, alium in modum splendide & magnifice ab Herode rege ædificata, mutato nomine Cæsarea appellata est. quas omnes, civibus indigenis redditas, provinciæ Syriæ attribuit. Cum autem & istam & Judæam, & cuncta ad Ægyptum usque & Euphratem Scauro, qui eas regeret, tradidisset, cum duabus legionibus ipse via Ciliciæ Romam contendebat, captivum ducens Aristobulum cum sua prole. Erant autem ei filiæ duæ, totidemque filii: quorum alter quidem Alexander, dum iter facerent, aufugit; junior vero Antigonus cum suis sororibus Romam deportabatur.

Urbes multæ Judæis ademptæ. Antt. l. 14. c. 4. §. 4.

Aristobulus liberique ejus Romam abducti. Antt. l. 14. c. 4. §. 5.

ΚΕΦ. η'.

Ἀλέξανδρος ὁ Ἀριστοβούλου, ἀποδρὰς Πομπήιον, πολεμεῖ Ὑρκανῷ, ὑπὸ δὲ Γαβινίου ἡττηθεὶς τὰ φρούρια αὐτῷ παραδίδωσιν. ἔπειτα Ἀριστόβουλος ἀποδρὰς ἐκ Ῥώμης στρατιὰν ἀθροίζει, καὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων νικηθεὶς εἰς Ῥώμην ἀνάγεται. ἔτι καὶ ἄλλά τινα περὶ Γαβινίου καὶ Κράσσου καὶ Κασσίου.

ΚΑΝ τούτῳ Σκαῦρος, εἰς τὴν Ἀραβίαν ἐμβαλὼν, τῆς μὲν Πέτρας εἴργετο ταῖς δυσχωρίαις· ἐπόρθει δὲ [c] τὰ περὶ Πέλλαν, κἂν τούτῳ κακοπαθῶν. ἐλιμώττε γὰρ ἡ στρατιὰ, καὶ πρὸς τοῦτο Ὑρκανὸς ἐπεβοήθει δι' Ἀντιπάτρου τἀπιτήδεια πέμπων, ὃν καὶ καθίησι Σκαῦρος ὄντα συνήθη πρὸς Ἀρέταν, ὅπως ἐπὶ χρήμασι διαλύσαιτο τὸν πόλεμον. [d] πείθεται [e] δ' ὁ Ἄραψ τριακόσια δοῦναι τάλαντα, κἀπὶ [f] τούτοις Σκαῦρος ἐξῆγε τὴν Ἀραβίας δύναμιν.

CAP. VIII. VI.

Alexander Aristobuli filius, qui Pompejum fugerat, bellum movet Hyrcano, & à Gabinio victus castella ei tradit: dein Aristobulus, Roma elapsus, exercitum colligit, & à Romanis victus Romam perducitur. Ad hæc & alia quædam de Gabinio & Crasso & Cassio.

INterea Scaurus, in Arabiam ingressus, Petram quidem ne accederet locorum difficultate prohibetur: quæ vero circa Pellam erant *omnia* depopulabatur; hoc tamen facto malis conflictatur. Nam exercitus fame laborabat: atque ad eam levandam conferebat Hyrcanus, per Antipatrum mittens *victui* necessaria; quem etiam ad Aretam, quasi *ei* familiarem, delegat Scaurus, ut pecunia ille pacem ab ipso redimeret. Atque persuasum est Arabi, ut trecenta daret talenta: & his conditionibus Scaurus ex Arabia exercitum educebat.

Scauri in Parthiam expeditio. Antt. l. 14. c. 5. §. 1.

2. Alexan-

k Ὁ δ'] Ὁ δ' αὐτὸς ἦν *MS. Lips.* SPANH.

l Αὐτὸς καὶ] Αὐτὸς ἦν *Big. Lugd. Bat. Bod.* & *Lips.*

m Θεῖος αὐτῷ.] Ἀψάλωμος ἀρχ. lib. 14. c. 4. §. 4. SPANH.

n Πελέκει] *Lugd. Bat.* πέλυκι.

o Τῇ τε χώρᾳ καὶ τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπιτάττει φόρον.] Tributum Hierosolymis & Judæis impositum à Pompejo. ἀρχ. lib. 14. c. 4. §. 4. SPANH.

p Εἷλεν] *Lugd. Bat.* εἷλον. quod speciem veri habet, sed firmatur vetus lectio ex Antiq. locis citatis. HAV.

q Καιροῦ] Abest a *Lugd. Bat.*

r Κατατεταγμένῳ] Post κατατεταγμένῳ addunt *Bod. Lips. Bas.* & *Gen.* αἳ νῦν εἰσὶ χρηματίζουσαι τῶν κατὰ τὴν Κοίλην Συρίαν Ἑλληνίδων πόλεων, quæ verba non agnoscunt *Big. Voss.* & *Ruf.*

s Καὶ τοῖς ἰδίοις ὅροις] Pro κ. τ. ἰδ. ὅροις *MS. Lips.* & μόνους αὐτοὺς τοῖς ἰδίοις ὅροις. SPANH. Καὶ μόνοις αὐτοὺς τοῖς ἰδ. in *MSS.* HUDS. ut & *Lugd. Bat.* & *Rost.* Sed & hic vulgatam lectionem tuetur similis in Antt. HAV.

t Ἀνακτίζει δὲ καὶ] Gadara à Pompejo in liberti Demetrii gratiam restituta, vid. ἀρχ. l. 14. c. 4. §. 4. Inde initium Æræ Gadarensium in eorum Nummis; & ea de re egi *Diss.* de Numm. quæ Æræ ΓΑΔΑΡΕΝΩΝ in Nummis. Nota Γάδαραν κατεστραμμένην in singulari, alibi Γάδαρα & Γαδάρων in plur. SPANH. Vide Tab. Numm.

v Γάδαρα,] Ita *Big. Bod. Voss.* & in *Antt.* l. 14. c. 4. §. 4. cum participio etiam feminino, ut alibi sæpe, Γάδαραν κατεστραμμένην *Cas.* & *Gen.* Γάδαρα κατεστραμμένα *Bod.* & *Rost.*

x Δημητρίῳ] *Rost.* Δημητρίῳ τοὔνομα.

y Μεσογείῳ πόλεις,] Ita & *Antt.* l. 14. c. 4. §. 4. μεσογείας *Bod.* & *Lugd. Bat.* ἐν τῷ μεσογείῳ. *Rost.*

z Πέλλαν,] Deest Πέλλαν *Bod.* & *Lugd. Bat.* qui mox habet Ἰάμνει & *Ruf.* In *Antt.* l. 14. c. 4. §. 4. Πελλαν, & Δῖον, & Σαμ.

a Μάρισσαν,] Conf. inf. c. 13. §. 6. SPANH.

b Δῶρα,] Conf. ἀρχ. lib. 14. c. 7. §. 4. SPANH. *Gen.* Δῶραν.

c Τὰ περὶ Πέλλαν,] Ita restitui ex *Lugd. Bat.* reliqui & τὰ περὶ &c. quod ex duplice scriptura κατὰ & περὶ in aliquo *MS.* natum videtur. item δὲ post τοῦτο ex eodem *MS.* delevi. HAV.

d Πείθεται] Hinc antiquus & insignis ille denarius gentis Æmiliæ, in quo supplex Aretas cameli frænum læva apprehendit, arboris thuriferæ ramum dextra porrigit; cum inscriptione, M. SCAURUS ÆD. CUR. EX S. C. & infra, REX ARETAS ALDR. Vide Tabulas in fine operis.

e Δ' ὁ Ἄραψ] Δὲ γράψας *Cas.* & *Rost.*

f Τούτοις] *Cas.* τούτῳ. sed *Rost.* & ἐπὶ τούτῳ. *Lugd. Bat.* & ἐπὶ τούτοις.

Alexander bellum parat Romanis. Antt. l. 14. c. 5. §. 2.

2. Alexander autem, qui *unus* ex Aristobuli liberis è Pompeji manibus elapsus est, progressu temporis magno exercitu coacto, infestus erat Hyrcano, & Judæam incursabat; & celeriter eum deturbaturus esse videbatur, qui & jam Hierosolyma accedens dejectum à Pompejo murum instaurare audebat, nisi Gabinius, * Scauri successor missus in Syriam, tum in multis aliis rebus præclare se fortiterque gessisset, tum in Alexandrum expeditionem fecisset. Hujus autem adventu ille perterritus, militum etiam numerum ita augebat, ut facti essent decies mille pedites, & mille quingenti equites; & loca opportuna muris muniebat, Alexandriumque & Hyrcanium, & Machærunta apud montes Arabiæ.

Gabinius in Syriam missus. Antt. l. 14. c. 5. §. 2.

Obviam it Alexandro. Antt. l. 14. c. 5. §. 2.

3. Atqui Gabinius, Antonio cum parte copiarum præmisso, ipse cum toto exercitu sequebatur. Delecti autem Antipatri comites, aliaque Judæorum manus, quibus præerant Malichus & Pitholaus, cum sese Marci Antonii ducibus junxissent, obviam ibant Alexandro; & non multo post una cum † gravi armatura aderat Gabinius. Verum Alexander, quod hostium copias in unum collatas sustinere non poterat, *inde* discedit; cumque Hierosolymis appropinquaret, coactus est prælio decertare, acieque sex millibus amissis, quorum tria quidem millia ciciderunt, tria vero millia capta sunt, cum reliquis fugit in Alexandrium.

Prælio eum superat. Antt. l. 14. c. 5. §. 2.

Alexandrium oppugnat. Antt. l. 14. c. 5. §. 3.

4. Gabinius autem ubi Alexandrium venit, cum multos *pro loco* castra metatos esse deprehendisset, promissa delictorum venia conabatur eos ante prælium ad se pertrahere. Cum autem illi nihil mediocre sentirent, plerisque interfectis reliquos in castellum conclusit. In hoc prælio strenue se gessit dux Marcus Antonius, qui quidem ubique *vir* fortis apparuit, ita vero nusquam. Tum Gabinius, relictis qui castellum expugnarent, ipse discessit, & urbes quidem non vastatas in meliorem statum redigit, subversas vero instaurat. Itaque jussu ejus habitari cœperunt Scythopolisque & Samaria, & Anthedon, & Apollonia, & Jamnia, & Raphia, itemque Marissa & Adoreus, & Gamala, & Azotus, aliæque multæ, incolis libenter admodum in eas confluentibus.

M. Antonii elogium. Antt. l. 14. c. 5. §. 3.

Urbes aliquot eversas instaurari jubet Gabinius. Antt. l. 14. c. 5. §. 3.

Alexandrium & alia castella diruit. Antt. l. 14. c. 5. §. 4.

5. Postquam vero ista ita curaverat, reversus ad Alexandrium *vehementius* urgebat obsidionem: adeo ut Alexander, *diffidens & desperans* rebus suis omnibus, legatos ad eum mitteret, & peccatorum veniam petens, & de castellis quæ perma-

β'. Ὁ δ' ἀποδρὰς τῶν Ἀριστοβούλου παίδων Πομπήιον Ἀλέξανδρος, χρόνῳ συναγαγὼν χεῖρα συχνήν, βαρὺς ἦν Ὑρκανῷ, καὶ τὴν Ἰουδαίαν κατέτρεχεν. ἐδόκει δ' ἂν ταχέως καταλῦσαι αὐτόν, ὅς γε ἤδη καὶ τὸ [g] καταρριφθὲν ὑπὸ Πομπηίου τεῖχος ἐν Ἱεροσολύμοις ἀνακτίζειν ἐθάρρει προσελθών, εἰ μὴ Γαβίνιος εἰς Συρίαν [h] πεμφθεὶς [i] Σκαύρῳ διάδοχος, τά τε ἄλλα γενναῖον ἀπέδειξεν ἑαυτὸν ἐν πολλοῖς, καὶ ἐπ' Ἀλέξανδρον ὥρμησεν. ὁ δὲ δείσας πρὸς τὴν ἔφοδον δύναμίν τε πλείω συνέλεγεν, ὡς γενέσθαι μυρίους μὲν ὁπλίτας, χιλίους δὲ καὶ πεντακοσίους ἱππεῖς. καὶ τὰ ἐπιτήδεια τῶν χωρίων ἐτείχιζεν, [k] Ἀλεξάνδρειόν τε καὶ [l] Ὑρκάνιον, καὶ Μαχαιροῦντα πρὸς τοῖς Ἀραβίοις ὄρεσι.

γ'. Γαβίνιος δὲ μετὰ μέρους τῆς στρατιᾶς Μάρκον Ἀντώνιον προπέμψας, αὐτὸς εἵπετο τὴν ὅλην ἔχων δύναμιν. οἱ δὲ περὶ Ἀντίπατρον ἐπίλεκτοι, καὶ τὸ ἄλλο τάγμα τῶν Ἰουδαίων, ὧν Μάλιχος ἦρχε καὶ Πειθόλαος, [m] συμμίξαντες τοῖς περὶ Μάρκον Ἀντώνιον ἡγεμόσιν, ὑπήντων Ἀλεξάνδρῳ. καὶ μετ' οὐ πολὺ παρῆν ἅμα τῇ φάλαγγι Γαβίνιος. ἑνουμένην δὲ τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν οὐχ ὑπομείνας Ἀλέξανδρος ἀνεχώρει, καὶ πλησίον ἤδη Ἱεροσολύμων γενόμενος ἀναγκάζεται συμβαλεῖν, καὶ κατὰ τὴν μάχην ἑξακισχιλίους ἀποβαλών, ὧν τρισχίλιοι μὲν ἔπεσον, τρισχίλιοι δὲ ἐζωγρήθησαν, φεύγει σὺν τοῖς καταλειφθεῖσιν [n] εἰς Ἀλεξάνδρειον.

δ'. Γαβίνιος δὲ πρὸς τὸ Ἀλεξάνδρειον ἐλθών, ἐπειδὴ πολλοὺς εὗρεν ἐστρατοπεδευμένους, ἐπειρᾶτο συγγνώμης ὑποσχέσει περὶ τῶν ἡμαρτημένων, [o] πρὸ μάχης αὐτοὺς [p] προσαγαγέσθαι. μηδὲν δὲ μέτριον [q] φρονούντων ἀποκτείνας πολλούς, τοὺς λοιποὺς κατέκλεισεν [r] εἰς τὸ ἔρυμα. κατὰ ταύτην ἀριστεύει τὴν μάχην ὁ ἡγεμὼν Μάρκος Ἀντώνιος, πανταχοῦ μὲν [s] γενναῖος φανείς, οὐδαμοῦ δ' [t] οὕτως. Γαβίνιος δέ, τοὺς ἐξαιρήσοντας τὸ φρούριον καταλιπών, αὐτὸς [v] ἀπῄει, τὰς μὲν ἀπορθήτους πόλεις καθιστάμενος, τὰς δὲ κατεστραμμένας ἀνακτίζων. συνεπολίσθησαν γοῦν, τούτου κελεύσαντος, Σκυθόπολίς τε καὶ Σαμάρεια, καὶ Ἀνθηδών, καὶ Ἀπολλωνία, καὶ Ἰάμνεια, καὶ [x] Ῥαφία, καὶ [y] Μάρισα, καὶ [z] Ἀδώρεος, καὶ [a] Γάμαλα, καὶ Ἄζωτος, ἄλλαι τε πολλαί, τῶν οἰκητόρων ἀσμένως ἐφ' ἑκάστην συνθεόντων.

ε'. Μετὰ δὲ τὴν τούτων ἐπιμέλειαν ἐπανελθὼν πρὸς τὸ Ἀλεξάνδρειον, ἐπέρρωσε τὴν πολιορκίαν. ὥς τε Ἀλέξανδρος, ἀπογνοὺς περὶ τῶν ὅλων, ἐπικηρυκεύεται πρὸς αὐτόν, συγγνωσθῆναί τε τῶν ἡμαρτημένων δεόμενος, καὶ τὰ

g Καταρριφθὲν] Ita in aliquot *MSS.* ut *Lugd. Bat.* καταρριφὲν in *Aliis Editisque*.

h Πεμφθεὶς] Abest a *Rost.*

i Σκαύρῳ διάδοχος,] Pisoni consuli jam desponsam, Syriam ademit Cicero. *Ep. ad Atticum* I. 15. Itaque Scauro senatus successorem dedit Marcum Philippum, & illi Marcellinum Lentulum, ambos prætorios. Uterque biennio, quo provinciæ præfuit, conflictatus est cum Arabibus, ex vicino infestantibus: quæ causa fuit ut posthac in Syriam mitterentur Proconsules Consulari potestate. quorum primus Gabinius cum exercitu in eam profectus est. *Appian.* in *Syr.* p. 119, 120. Antonium ad militiam capessendam invitavit Gabinius, at is abnuit privatum secuturum se, sed delata sibi equitum præfectura secutus est. *Plut.* in *Anton.* ALDR. Vide *Montacutium* in *Apparat.* p. 148. & in *Exercitt.* p. 275. ut & *Norisium* in *Diss.* 2. ad *Cenotaph. Pisan.* p. 232. &c. *Josephum* hallucinari putat *Casaub.* contra Baronium p. 132. ut apparet ex Appiano & ratione temporum. HUDS. Verum ex Appiano, libro de Bellis Syriacis, constat Scauro successisse Marcum Philippum, & huic Marcellinum Lentulum, cui deinde Gabinius successit. Verum Philippus & Lentulus biennio tantum Syriam rexerunt, & ob temporis brevitatem mentio eorum negligitur etiam ab aliis. Appianus ipse in initio de Bellis Parthicis scribit, postquam Syria a Pompejo in provinciæ formam redacta est, eo missum fuisse a Senatu Gabinium, non memorans Scaurum, ut nec Philippum, nec Lentulum. REL. Σκαύρῳ mavult *Lugd. Bat.* & ita correximus, pro Σκαύρου, ipso Josepho Duce, qui ita inf. §. 8. Κράσσος αὐτῷ διάδοχος ἐλθών. HAV.

k Ἀλεξάνδρειόν] *Lugd. Bat.* hic & passim Ἀλεξάνδριον.

l Ὑρκάνιον,] Ὑρκανία Castrum Antt. lib. 13. c. 16. §. 3. & lib. 14. c. 5. §. 4. item lib. 15. c. 10. §. 4. nec non lib. 17. c. 7. §. 1. *Bod. Rufin. Ox.* Infra verò §. 5. etiam Ὑρκάνιον & cap. 33. §. 7. SPANH.

m Συμμίξαντες τοῖς] *Rost.* συμμίξαν τοῖς.

n Εἰς Ἀλεξάνδρειον] Illa εἰς Ἀλεξάνδρειον desunt *Voss.* & *Big.* nec ea agnoscit *Ruf.*

o Πρὸ μάχης αὐτοὺς] *Rost.* προμάχης αὐτῷ.

p Προσαγαγέσθαι.] Προσάγεσθαι *MS. Lips.* SPANH.

q Φρονούντων] Φρονοῦντας *Bod.* & *Rost.*

r Εἰς τὸ] Abest ab Edit. *Gen.*

s Γενναῖος φανείς,] Γενναῖος ἀεὶ φανεὶς *MS. Lips.* & *Rufin.* SPANH. Ita cum *MSS.* & *Ruf.* Γενναίως in *Editis*. quin & γενναῖος ἀεὶ φανεὶς (ut in *Lugd. Bat.*) in nonnullis *MSS.*

t Οὕτως.] *Rost.* Οὕπω.

v Ἀπῄει,] Ἐπῄει in quibusdam *MS.*

x Ῥαφία,] *Gen.* Ῥάφεια *Rost.* Ῥαφειος.

y Μάρισα] Μάρισά τε *MS. Lips.* SPANH. Ita & Editi & alii *MS.* Sed nos ex Cod. *Lugd. Bat.* sustulimus. HAV.

z Ἀδώρεος,] Conf. sup. c. 2. §. 6. ut sup. Leg. Ἀδωρα. SPANH. Ita rescripsi prout supra c. 2. §. 7. Δώριος in *Græcis* omnibus & *Dora* in *Latinis*.

a Γάμαλα,] Γάβαλα *Bod. Voss.* & *Big.* at in *Rufini* libris *Gadara*. Γάζα in *Antt.* l. 14 c. 5. §. 3. ibidemque scribitur Δῶρα & Μάρισα, & Ἀπολλωνία & Ἰάμνεια omittuntur.

* In Syriam missus, ut Scauro succederet, prout *Aldrich.* vertit.

† Vide ad l. 14. c. 5. §. 2.

m Συμ-

τὰ [b] συμμένοντα φρούρια παραδιδοὺς, [c] Ὑρκάνιον καὶ [d] Μαχαιροῦντα. αὖθις δὲ καὶ τὸ Ἀλεξάνδρειον ἐνεχείρισεν. [e] ἃ πάντα Γαβίνιος, [f] ἐναγούσης τῆς Ἀλεξάνδρου μητρὸς, κατέσκαψεν, ὡς μὴ πάλιν ὁρμητήριον γένοιτο δευτέρου πολέμου. παρῆν δὲ, μειλισσομένη τὸν Γαβίνιον, κατὰ δέος τῶν ἐπὶ τῆς Ῥώμης αἰχμαλώτων, τοῦ τε ἀνδρὸς καὶ τῶν ἄλλων τέκνων. μετὰ δὲ ταῦτα εἰς Ἱεροσόλυμα Γαβίνιος Ὑρκανὸν καταγαγὼν, καὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ παραδοὺς κηδιμονίαν αὐτῷ, καθίστησι τὴν ἄλλην πολιτείαν ἐπὶ προστασίᾳ τῶν ἀρίστων. [g] διεῖλε δὲ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς πέντε συνόδους, τὸ μὲν Ἱεροσολύμοις προστάξας, τὸ δὲ [h] Γαδάροις, οἱ δ' ἵνα συντελῶσιν εἰς Ἀμαθοῦντα, τὸ δὲ τέταρτον εἰς Ἱεριχοῦντα κεκλήρωτο, καὶ [i] τῷ πέμπτῳ [k] Σέπφωρις ἀπεδείχθη πόλις τῆς Γαλιλαίας. ἀσμένως δὲ τῆς ἐξ ἑνὸς ἐπικρατείας ἐλευθερωθέντες, τὸ λοιπὸν ἀριστοκρατείᾳ διῳκοῦντο.

ϛʹ. Μετ' οὐ πολύ γε μὴν αὐτοῖς ἀρχὴ γίνεται θορύβων Ἀριστόβουλος, ἀποδρὰς ἐκ Ῥώμης, [l] ὃς αὖθις πολλοὺς Ἰουδαίων ἐπισυνίστη, τοὺς μὲν ἐπιθυμοῦντας μεταβολῆς, τοὺς δ' ἀγαπῶντας αὐτὸν πάλαι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον καταλαβόμενος τὸ Ἀλεξάνδρειον, ἀνατειχίζειν ἐπειρᾶτο. ὡς δὲ Γαβίνιος ὑπὸ [m] Σισέννᾳ καὶ Ἀντωνίῳ καὶ Σερουιλίῳ στρατιὰν ἔπεμψεν ἐπ' αὐτὸν, γνοὺς ἀνεχώρει ἐπὶ Μαχαιροῦντος. καὶ τὸν μὲν ἄχρηστον ὄχλον ἀπεφορτίσατο, μόνους δ' [n] ἐπήγετο τοὺς ὡπλισμένους, ὄντας [o] εἰς ὀκτακισχιλίους, ἐν οἷς καὶ Πειθόλαος ἦν ὁ [p] ἐξ Ἱεροσολύμων ὑποστράτηγος αὐτομολήσας μετὰ χιλίων. Ῥωμαῖοι δ' ἐπηκολούθουν, καὶ γενομένης συμβολῆς μέχρι πολλοῦ μὲν οἱ περὶ τὸν Ἀριστόβουλον διεκαρτέρουν γενναίως ἀγωνιζόμενοι. τέλος δὲ βιασθέντες ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, πίπτουσι [q] μὲν πεντακισχίλιοι, περὶ δὲ δισχιλίους [r] ἀνέφυγον εἴς τινα λόφον, οἱ δὲ λοιποὶ χίλιοι σὺν Ἀριστοβούλῳ, διακόψαντες τὴν φάλαγγα τῶν Ῥωμαίων, εἰς Μαχαιροῦντα συνελαύνονται. ἔνθα δὲ τὴν πρώτην ἑσπέραν ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐρειπίοις ἐναυλισάμενος, ἐν ἐλπίσι μὲν ἦν ἄλλην [s] συναθροίσειν δύναμιν, ἀνοχὴν τοῦ πολέμου διδόντος, καὶ τὸ φρούριον [t] κακῶς ὠχύρου. προσπεσόντων δὲ Ῥωμαίων, ἐπὶ δύο ἡμέρας ἀντισχὼν ὑπὲρ δύναμιν, ἁλίσκεται, καὶ μετ' Ἀντιγόνου τοῦ παιδὸς, ὃς ἀπὸ Ῥώμης αὐτῷ συναπέδρα, δεσμώτης [v] ἐπὶ Γαβίνιον ἀνήχθη, καὶ ἀπὸ Γαβινίου πάλιν εἰς Ῥώμην. τοῦτον μὲν οὖν ἡ σύγκλητος εἶρξε, τὰ τέκνα δ' αὐτοῦ διῆγεν εἰς Ἰουδαίαν, Γαβινίου δι' ἐπιστολῶν δηλώσαντος, τῇ Ἀριστοβούλου γυναικὶ τοῦτο [x] ἀντὶ τῆς παραδόσεως τῶν ἐρυμάτων ὡμολογηκέναι.

ζʹ. [y] Γαβινίῳ δ' ἐπὶ Πάρθους ὡρμημένῳ στρατεύειν γίνεται Πτολεμαῖος ἐμπόδιον. [z] ὃν, ὑποστρέψας ἀπ' Εὐφράτου, κατῆγεν εἰς Αἴγυπτον, ἐπιτηδείοις εἰς ἅπαντα χρώμενος κατὰ τὴν στρατιὰν Ὑρκανῷ καὶ Ἀντιπάτρῳ. καὶ γὰρ χρήματα, καὶ ὅπλα, καὶ σῖτον, καὶ ἐπικούρους ὁ Ἀντιπα-

nebant tradens Hyrcanium & Machærunta. quin & postea Alexandrium ei dedidit. Quæ omnia Gabinius funditus eruit, id suadente Alexandri matre, ne iterum sedes alterius belli fierent. Aderat autem, ut Gabinium obsequiis emolliret, viro suo cæterisque liberis Romæ captivis metuens. At post hæc Gabinius, Hyrcano Hierosolyma deducto, eique fani cura mandata, reliquum reipublicæ ita constituit, ut optimates rebus præessent; omnemque *Judæorum* gentem in quinque conventus divisit, edixitque ut una pars Hierosolymis, Gadaris altera, aliique ad Amathunta convenirent, quarta vero pars Hierichunta sortita est, quintæque Sepphoris Galilææ civitas assignata est. Atque *ita* libenter unius dominatione liberati in posterum ab optimatibus regebantur.

Judæorum regiminis mutatio. Antt. l. 14. c. 5. §. 4.

6. Cæterum non multo post illis *novos* tumultus creat Aristobulus, Roma elapsus, qui, multos Judæorum rursus coëgit, partim quidem qui mutationis cupidi erant, partim vero qui illum olim dilexerant. Et primum quidem Alexandrio occupato, id reficere tentabat. ubi autem Gabinius adversus eum misit exercitum, ducibus Sisenna & Antonio & Servilio, ea re cognita in Machærunta concedit: & turbam quidem inutilem *illic* excussit, solos vero armatos secum ducebat, ad octo fere millia, in quibus & Pitholaus erat, qui Hierosolymis legatus cum mille hominibus ad eum perfugit. Romani autem sequebantur, commissoque prælio, aliquandiu cum suis Aristobulus fortiter dimicando perseverabat: at tandem vi Romanorum subacti ad quinque millia ciciderunt, & duo circiter millia in tumulum quendam confugerunt; mille vero reliqui cum Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta se recipere coacti sunt. ubi rex, cum in ruinis prima vespera tetendisset, fore sperabat ut alias copias, cessante aliquantisper bello, contraheret; & castellum male muniebat. Impressionem vero facientibus Romanis, cum duos dies supra vires restitisset, captus est, & cum Antigono filio, qui simul Roma profugerat, vinctus ad Gabinium adductus est, iterumque Romam à Gabinio *mittitur*. Et hunc quidem senatus in carcerem inclusit, ejus vero liberos in Judæam transmittebat, propterea quod Gabinius literis significarit, id se Aristobuli conjugi pro traditione castellorum spospondisse.

Aristobulus, Roma elapsus; res novas molitur. Antt. l. 14. c. 6. §. 1.

Vincitur à Romanis. Antt. l. 14. c. 6. §. 1.

Romam remittitur Aristobulus. Antt. l. 14. c. 6. §. 1.

Ejus liberi Roma dimissi. Antt. l. 14. c. 6. §. 1.

7. Gabinio autem, cum bellum Parthis inferre properaret, impedimento erat Ptolemæus; quem reversus ab Euphrate, in Ægyptum reducebat, Hyrcano & Antipatro usus ad necessaria omnia in expeditionem suppeditanda. nam & pecunias & arma & frumentum & auxilia ad eum adducebat Antipater:

Gabinium in Ptolemæo reducendo adjuvat Antipater. Antt. l. 14. c. 6. §. 2.

b Συμμένοντα] *Rost.* Συμβαίνοντα. Sequentia φ. π. transponit *Lugd. Bat.*

c Ὑρκάνιον] Conf. sup. §. 2. SPANH. *Al.* Ὑρκάνειον, & Ὑρκανίαν.

d Μαχαιροῦντα.] *Rost.* Μαχαιριοῦντα.

e Ἃ πάντα] *Lugd. Bat.* Ἅπαντα γοῦν. ut & *Rost.*

f Ἐναγούσης] Ita *Big. Bod. Voss. Rost.* & *Ruf.* ἀναδούσης *Cas.* & *Gen.* cum *aliis*.

g Διεῖλε δὲ πᾶν] Confer *Antt.* l. 14. c. 5. §. 4. SPANH.

h Γαδάροις,] Γαδάροις itidem ἀρχ. lib. 14. c. 5. §. 4. Hic autem *Doris* pro *Gadaris* habet *Rufin.* SPANH. Ita etiam *Antt.* l. 14. c. 5. §. 4. Sed *Doris* in omnibus *Rufini* exemplaribus. HUDS. Δώροις legit Latinus interpres, sed Γαδάροις præfero, quia Pompejus Dora Judæis subtraxit; & sane σύνοδος τοῦ ἔθνους esse debuit in urbe non Ἑλληνίδι, sed Judaica. REL.

i Τῷ πέμπτῳ] Τὸ πέμπτον *Voss.*

k Σέπφωρις ἀπεδείχθη] Σεμφωρίς *Rost.* Pro Σέπφωρις τῆς Γαλιλαίας est Σάμφορα τῆς Ἰουδαίας *Antt.* l. 14. c. 5. §. 4. Erat enim Galilæa, Judææ proprie dictæ pars, *Plin.* V. 14. צפור quæ vulgo Sepphoris, *Josepho* hoc uno in loco (nisi me fallit memoria) Σάμφορα dicitur. *Ptolemæo* quoque v. 16. Σαμφουρίς, non ut perperam excusum est Καμφουρίς. Eadem prorsus ratione qua צפרה *Exod.* II. 21. Σεμφορά. חבקוק Ἀμβακοὺμ aliaque id genus. ALDR.

l Ὃς αὖθις πολλοὺς Ἰουδαίων] *Rost.* Laxius ὃς πολλοὺς Ἰουδαίους.

m Σισέννᾳ] *Rost.* Δεσέννᾳ. *Lugd. Bat.* Σεσένᾳ.

n Ἐπήγετο τοὺς ὡπλισμένους,] *Rost.* Ἐπῆγε τοὺς ἐξωπλισμένους.

o Εἰς ὀκτακισχιλίους,] Ὡς *Bod.* & *Rost.* quod v detur legisse *Rufinus.* estque περὶ ω'. *Antt.* l. 14. c. 5. §. 4.

p Ἐξ Ἱεροσολύμων ὑποστράτηγος] Voculam ἐξ non agnoscit *Bod.* & *Rost.* ἐν Ἱεροσ. *Antt.* ibidem.

q Μὲν] Abest a *Lugd. Bat.*

r Ἀνέφυγον] *Lugd. Bat.* Ἔφυγον.

s Συναθροίσειν] *Rost.* Ἀθροίζειν.

t Κακῶς ὠχύρου.] Κακως ὠχύρουν *Bod.* & *Rost.* καλῶς ὀχύρου *Rufin.*

v Ἐπὶ Γαβίνιον ἀνήχθη,] Ita & *Antt.* l. 14. c. 6. §. 1. Quare minus recte *Dio* (l. 39. p. 117.) Gabinium ipsum in Palæstinam esse profectum, Aristobulum comprehendisse, & Pompejo misisse narrat; imperatoque Judæis stipendio inde in Ægyptum concessisse ad reducendum Ptolemæum. ALDR.

x Ἀντὶ] *Cas.* Αὐτοῦ.

y Γαβινίῳ] Confer *Antt.* l. 14. c. 6. §. 3. *Dionem* l. 36. p. 116. *Appianum* in *Parthic.* p. 134. & *Syriac.* p. 120. *Ciceronem* in *Orat. in Pisonem* & *Epp.* 1. 2. 5. 7. *ad Lentulum Procos.* ut & *Strabonem* l. 12. p. 558. l. 17. p. 796. ALDR.

z Ὃν, ὑποστρέψας] Ita lego. ὃς ὑποστρέψας in *libris.* ὃς ὑπός. malit *Lowthius* & ad *Gabinium* refert.

a Πα-

pater: & Judæis in ea parte, qui cuſtodes erant aditum juxta Peluſium, tranſmittere Gabinium perſuaſit. Cum autem alia Syria ad diſceſſum Gabinii commota eſſet, Judæos etiam iterum ad defectionem impulit Alexander Ariſtobuli filius, maximiſque conflatis copiis, omnes in ea regione Romanos perimendi impetum cepit. Quam rem Gabinius veritus (jam enim ex Ægypto redierat eò turbis iſtis impulſus) ad quoſdam è defectoribus præmiſſo Antipatro in contrariam ſententiam eos adduxit. Verum cum Alexandro manſerunt triginta *Judæorum* millia; & ille bellandi deſiderio tenebatur: * adeoque ad pugnam egreditur. atque *hoſtibus* obviam ibant Judæi, & apud montem Itabyrium congreſſi ad decem quidem millia ſternuntur: cætera vero multitudo fuga diſſipata erat. Et Gabinius, Hieroſolyma profectus, ex Antipatri ſententia rerum ſtatum ordinavit. Hinc digreſſus & Nabatæos prælio ſuperat, & Mithradatem & Orſanem Parthorum perfugas clam quidem dimittit, militibus vero dicebat quod aufugerint.

Alexander turbas concitat. Antt. l. 14. c. 6. §. 2.

Superatur à Gabinio. Antt. l. 14. c. 6. §. 3.

8. Interea Craſſus, qui venerat ut ei ſuccederet, Syriam *regendam* ſuſcipit. Ille in Parthicam expeditionem & omne aliud aurum in templo Hieroſolymitano abſtulit, & duo millia talentorum à quibus abſtinuit Pompejus. Euphratem vero cum trajeciſſet, & ipſe periit & exercitus ejus. de quibus nunc non eſt narrandi tempus.

Craſſus in Judæam venit, & ſacras pecunias depeculatur. Antt. l. 14. c. 7. §. 1.

Craſſi interitus. Antt. l. 14. c. 7. §. 3.

9. Poſt Craſſum autem Parthos, in Syriam tranſgredi properantes, inhibuit Caſſius, qui in *iſtam* provinciam ſe fuga receperat. Ea autem occupata, in Judæam feſtinabat. Cumque Tarichæas quidem cepiſſet, Judæorum triginta circiter millia in ſervitium abducit. Quin & Pitholaum interficit, ſeditionis cum Ariſtobulo participes colligentem: necis vero ejus ſuaſor erat Antipater. Huic autem, qui uxorem duxerat ex nobili quadam Arabiæ familia, nomine Cypron, quatuor naſcuntur liberi, Phaſaëlus, & Herodes *qui* poſtea rex *erat*, & præter hos Joſephus & Pheroras & filia Salome. Cum autem omnes, qui ubique potentes eſſent, ſibi conciliaret amicitia & hoſpitalitate, potiſſimum affinitate devinxit Arabum regem. Et poſtquam adverſus Ariſtobulum bellum ſuſceperat, liberos ei, apud quem deponerentur, miſit. At Caſſius, cum Alexandrum pactionibus ad quieſcendum adegiſſet, ad Euphratem reverſus eſt, Parthos tranſitu prohibiturus: de quibus alibi dicemus.

Caſſius reprimit Parthos, & in Judæam properat. Antt. l. 14. c. 7. §. 3.

Antipater unde oriundus, ejuſque liberi. Antt. l. 14. c. 7. §. 3.

τρος προσῆγε. καὶ τοὺς ταύτῃ Ἰουδαίους, φρουροῦντας τὰς κατὰ τὸ Πηλούσιον ἐμβολὰς, [a] παρεᾶσαι Γαβίνιον ἔπεισε. τῆς δ' ἄλλης Συρίας πρὸς τὸν Γαβινίου χωρισμὸν κινηθείσης, καὶ Ἰουδαίους πάλιν ἀπέστησεν Ἀλέξανδρος ὁ Ἀριστοβούλου. [b] μεγίστην οὖν συγκροτήσας δύναμιν, ὥρμητο πάντας τοὺς κατὰ τὴν χώραν Ῥωμαίους ἀνελεῖν. πρὸς ὃ [c] Γαβίνιος δείσας, ἤδη δὲ παρῆν ἀπ' Αἰγύπτου τοῖς τῇδε θορύβοις ἠπειγμένος, ἐπί τινας μὲν τῶν ἀφεστώτων Ἀντίπατρον προπέμψας μετέπεισε. [d] συνέμενον δὲ Ἀλεξάνδρῳ τρεῖς μυριάδες, κἀκεῖνος ὥρμητο πολεμεῖν. [e] οὕτως ἔξεισι πρὸς μάχην. ὑπήντων δ' οἱ [f] Ἰουδαῖοι, καὶ συμβαλόντων περὶ τὸ [g] Ἰταβύριον ὄρος, μύριοι μὲν ἀναιροῦνται. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἐσκεδάσθη φυγῇ. [h] καὶ Γαβίνιος, ἐλθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, [i] πρὸς τὸ Ἀντιπάτρου βούλημα κατεστήσατο τὴν πολιτείαν. ἔνθεν ὁρμήσας, Ναβαταίων τε μάχῃ κρατεῖ, καὶ Μιθραδάτην καὶ Ὀρσάνην φυγόντας ἐκ Πάρθων [k] κρύφα μὲν [l] ἀπέπεμψε, παρὰ δὲ τοῖς στρατιώταις ἔλεγεν ἀποδρᾶναι.

η'. Κἀν τούτῳ [m] Κράσσος αὐτῷ διάδοχος ἐλθὼν παραλαμβάνει Συρίαν. [n] οὗτος εἰς τὴν ἐπὶ Πάρθους [o] στρατιὰν, τόν τε ἄλλον τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις [p] ναοῦ χρυσὸν πάντα περιεῖλε, καὶ τὰ δισχίλια τάλαντα ἦρεν, ὧν ἀπέσχετο Πομπήϊος. διαβὰς δὲ τὸν Εὐφράτην, αὐτός τε ἀπώλετο, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ. περὶ ὧν οὐ νῦν καιρὸς λέγειν.

θ'. Πάρθους δὲ, μετὰ τὸν Κράσσον ἐπιδιαβαίνειν εἰς Συρίαν ὡρμημένους, ἀνέκοπτε [q] Κάσσιος, εἰς τὴν ἐπαρχίαν [r] διαφυγών. [s] περιποιησάμενος δ' [t] αὐτὴν ἐπὶ Ἰουδαίαν ἠπείγετο. καὶ [v] Ταριχαίας μὲν ἑλὼν, εἰς τρισμυρίους Ἰουδαίων ἀνδραποδίζεται. κτείνει δὴ καὶ Πειθόλαον, τοὺς Ἀριστοβούλου στασιαστὰς [x] ἐπισυνιστάντα. τοῦ φόνου δὲ ἦν σύμβουλος Ἀντίπατρος. τούτῳ γήμαντι γυναῖκα τῶν ἐπισήμων ἐξ Ἀραβίας, [y] Κύπρον τοὔνομα, τέσσαρες μὲν υἱεῖς γίγνονται, [z] Φασάηλος, καὶ ὁ βασιλεὺς αὖθις Ἡρώδης, πρὸς οἷς Ἰώσηπος καὶ Φερώρας [a] Σαλώμη δὲ θυγάτηρ. [b] ἐξοικειούμενος δὲ τοὺς πανταχοῦ δυνατοὺς φιλίαις τε καὶ ξενίαις, μάλιστα προσηγάγετο τὸν Ἀράβων βασιλέα διὰ τὴν ἐπιγαμίαν. κἀπειδὴ τὸν πρὸς Ἀριστόβουλον [c] ἀνείλετο πόλεμον; ἐκείνῳ παρακαταθήκην ἔπεμψε τὰ τέκνα. Κάσσιος δὲ, κατὰ συνθήκας ἡσυχάζειν Ἀλέξανδρον ἀναγκάσας, ἐπὶ τὸν Εὐφράτην [d] ὑπέστρεψε, Πάρθους διαβαίνειν ἀνείρξων. [e] περὶ ὧν ἐν ἑτέροις ἐροῦμεν.

ΚΕΦ.

a Παρεᾶσαι Γαβίνιον] *Lugd. Bat.* Παρεῖναι Γαβινίῳ.

b Μεγίστην οὖν] Repoſui ita ex *Lugd. Bat.* in aliis μεγίστην δὲ. minus commode. HAV.

c Γαβίνιος δείσας,] Abeſt a *Roſt.*

d Συνέμενον δὲ] *Roſt.* Συνεπόμεναι.

e Οὕτως ἔξεισι] Καὶ οὕτως *Bod.* & alii, ſed *Roſt.* omittit.

f Ἰουδαῖοι,] Ἰουδαίων *Big.* & *Voſſ.*

g Ἰταβύριον ὄρος,] Conf. ἀρχ. lib. 14. c. 6. §. 3. SPANH. Pro ὄρος legit μέρος *Roſt.*

h Καὶ Γαβίνιος,] Illud καὶ delet *Lugd. Bat.*

i Πρὸς τὸ Ἀντιπάτρου βούλημα] Πρὸς τὸ Ἀντιπάτρου βούλημα. i. e. *ex Antipatri ſententia*, non ut Rufinus vertit, *id enim Antipater voluit.* Καταστησάμενος δὲ Γαβίνιος τὰ κατὰ τὴν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν ὡς ἦν Ἀντιπάτρῳ θέλοντι *Antt.* l. 14. c. 7. ALDR.

k Κρύφα μὲν] Conf. ἀρχ. lib. 14. c. 6. §. 4. quaſi ibi fortè legendum τῷ δὲ λόγῳ ἀποδρᾶναι αὐτούς. ſed nihil mutandum fortè, vertendumque *eos remiſit*, *verbo autem ab eo aufugerunt*, aut legendum ἀποδρᾶναι αὐτούς. SPANH.

l Ἀπέπεμψε,] *Roſt.* Ἐπέμψω.

m Κράσσος] *Lugd. Bat.* Paſſim Κράσος *Roſt.* δὲ Κράσσος.

n Οὗτος εἰς τὴν ἐπὶ Πάρθους] *Roſt.* Οὗτος εἰς τὴν ἐπὶ Πάρθους μάχην προάγει τὴν στρατιάν.

o Στρατιὰν,] Ita *Big.* στρατείαν in *cæteris.*

p Ναοῦ χρυσὸν πάντα περιεῖλε,] Conf. ἀρχ. lib. 14. c. 7. §. 1. SPANH.

q Κάσσιος,] *Lugd. Bat.* Κάσιος, ut & inferius.

r Διαφυγών.] Διαφυγών. i. e. *Qui confugerat*; non, *receptus.* Κάσσιος δὲ εἰς Συρίαν φυγὼν *Antt.* l. 14. c. 7. Οἱ μὲν ἁλόντες---- ἀπώλοντο. οἱ δὲ ἐς τὴν Συρίαν μετὰ Κασσίου Λογγίνου τοῦ ταμίου διεσώθησαν. Dio. l. 40. p. 132. D.

s Περιποιησάμενος δ'] Conf. Antt. lib. 14. c. 7. §. 3. περιποιησ. αὐτὴν αὐτῷ, *quum eam occupaſſet.* SPANH.

t Αὐτὴν] Sic *Big. Bod. Roſt.* & *Antt.* l. 14. c. 7. §. 3. αὐτῇ *Baſ.* & *Gen.* Ἰουδαίας *Lugd. Bat.*

v Ταριχαίας] Conf. ἀρχ. lib. 14. c. 7. §. 3. SPANH.

x Ἐπισυνιστάντα.] *Lugd. Bat.* Ἐπισυνιστῶντα.

y Κύπρον] Vid. ἀρχ. lib. 14. c. 7. §. 3. SPANH. Ita ſcribo ex *Antt.* l. 14. c. 7. §. 3. Κύπριν in *cæteris*. Vide *Baſnagii* Ann. vol. 1. p. 8. col. 2.

z Φασάηλος,] *Roſt.* Φάυσαλος.

a Σαλώμη] Ita aptius (ut puto) ex MS. *Lugd. Bat.* in reliquis καὶ Σαλώμη &c. HAV.

b Ἐξοικειούμενος] Conf. infr cap. 28. §. 1. ubi ἐξοικειούμενος itidem. *MS. Lipſ.* ἐξῳκειώμενος SPANH.

c Ἀνείλετο] *Lugd. Bat.* Εἵλετο.

d Ὑπέστρεψε,] *Roſt.* ἀνέστρεψε.

e Περὶ ὧν] Ubi fidem ſuam liberavit *Joſephus*, non ſatis ſcio. Multa ille de Caſſio, cum in hoc libro, tum *Antt.* 14. verum omnia poſt mortem Divi Julii. Quæ Caſſius contra Parthos ante geſſit, ea ex aliis ſcriptoribus peti jubet. *Antt.* 14. ALDR. Vocem ſequentem ἐροῦμεν delendam cenſeo, fretus auctoritate ipſius *Joſephi*, qui Antiq. l. 14. c. 7. §. 4. dicit, ὡς καὶ ὑπ' ἄλλων δεδήλωται.

* Mallem *atque ita ad pugnam egreditur Gabinius. Obviam autem ibant Judæi* &c. ac ſi ſcriptum eſſet, καὶ οὕτως ἔξεισι πρὸς μάχην Γαβίνιος.

f Τὰ

ΚΕΦ. θ'.

Ἀριστόβουλος ὑπὸ τῶν Πομπηΐου φίλων ἀναιρεῖται, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος ὑπὸ Σκηπίωνος. Ἀντίπατρος μετὰ Πομπηΐου τελευτὴν θεραπεύει Καίσαρα, καὶ συμμαχῶν Μιθραδάτῃ ἐν πολέμῳ ἀριστεύει.

Καῖσαρ δὲ Πομπηΐου καὶ τῆς συγκλήτου φυγόντων ὑπὲρ [f] τὸν Ἰόνιον, [g] Ῥώμης τε καὶ τῶν ὅλων κρατήσας, ἀνίησι μὲν τῶν δεσμῶν τὸν Ἀριστόβουλον· παραδοὺς δ' αὐτῷ δύο τάγματα, κατὰ τάχος ἔπεμψεν εἰς Συρίαν, ταύτην τε ῥᾳδίως ἐλπίσας, καὶ τὰ περὶ τὴν Ἰουδαίαν, δι' αὐτοῦ προσάξεσθαι. Φθάνει δὲ ὁ φθόνος καὶ τὴν Ἀριστοβούλου προθυμίαν καὶ τὰς Καίσαρος ἐλπίδας. [h] φαρμάκῳ γοῦν ἀναιρεθεὶς ὑπὸ τῶν τὰ Πομπηΐου φρονούντων, μέχρι πολλοῦ μὲν οὐδὲ ταφῆς [i] ἐν τῇ πατρῴᾳ μετεῖχεν· ἔκειτο δ' ἐν [k] μέλιτι συντηρούμενος ὁ νεκρὸς αὐτοῦ, ἕως ὑπ' Ἀντωνίου [l] Ἰουδαίοις ἐπέμφθη, τοῖς βασιλικοῖς μνημείοις ἐνταφησόμενος.

β'. Ἀναιρεῖται δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος πελέκει ὑπὸ Σκηπίωνος ἐν Ἀντιοχείᾳ, Πομπηΐου τοῦτ' [m] ἐπιστείλαντος, καὶ γενομένης κατηγορίας πρὸ τοῦ βήματος ὧν Ῥωμαίους ἔβλαψε. τοὺς δ' ἀδελφοὺς αὐτοῦ [n] Πτολεμαῖος ὁ [o] Μινναίου παραλαβὼν, ὃς ἐκράτει τῆς ὑπὸ τῷ [p] Λιβάνῳ Χαλκίδος, Φιλιππίωνα τὸν υἱὸν ἐπ' αὐτοὺς εἰς Ἀσκάλωνα πέμπει. κἀκεῖνος ἀποσπάσας τῆς Ἀριστοβούλου γυναικὸς Ἀντίγονον, καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα ἀνήγαγεν. ἁλοὺς δ' ἔρωτι γαμεῖ τὴν νεωτέραν, καὶ μετὰ [q] ταῦθ' ὑπὸ τοῦ πατρὸς δι' αὐτὴν κτείνεται· [r] γαμεῖ γὰρ [s] Πτολεμαῖος τὴν [t] Ἀλεξάνδραν, ἀνελὼν τὸν υἱὸν, καὶ διὰ τὸν γάμον, [v] κηδεμονικώτερος ἦν αὐτὸς πρὸς τοὺς αὐτῆς ἀδελφούς.

γ'. Ἀντίπατρος δὲ μετὰ τὴν Πομπηΐου τελευτὴν μεταβὰς ἐθεράπευε Καίσαρα· [x] κἀπειδήπερ [y] Μιθραδάτης ὁ [z] Περγαμηνὸς, μεθ' ἧς ἦγεν ἐπ' Αἴγυπτον δυνάμεως, εἰργόμενος [a] τῶν [b] κατὰ τὸ Πηλούσιον ἐμβολῶν, ἐν Ἀσκάλωνι κατείχετο, τούς τε Ἄραβας ξένος ὢν ἔπεισεν ἐπικουρῆσαι, καὶ αὐτὸς ἧκεν ἄγων Ἰουδαίων εἰς τρισχιλίους ὁπλίτας. παρώρμησε δὲ καὶ τοὺς ἐν Συρίᾳ δυνατοὺς ἐπὶ τὴν βοήθειαν, [c] τῶν τ' [d] ἐποίκων τοῦ Λιβάνου [e] Πτολεμαῖον, καὶ Ἰάμβλιχον, [f] καὶ Πτολεμαῖον· δι' οὓς αἱ ταύτῃ πό-

CAP. IX.

VII.

Aristobulus à Pompeji amicis occiditur & filius ejus Alexander a Scipione. Antipater post Pompeji obitum in clientelam Cæsaris se confert, & auxilium ferens Mithridati præclare se gerit.

Cæsar autem, cum Pompejus & senatus trans mare Ionium fugissent, Roma rerumque summa potitus, Aristobulum vinculis solvit; traditisque ei duabus legionibus celeriter in Syriam misit, spei plenus & hanc facillime & cuncta Judææ proxima per illum subjici posse. Verum & promptam Aristobuli voluntatem & Cæsaris spem *de eo conceptam* irritam reddidit invidia. nam veneno peremptus à Pompejanis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat; corpusque ejus melle conservatum jacebat, donec ab Antonio missum erat Judæis, in patriis monumentis sepeliendum.

Cæsar vinculis solvit Aristobulum, Antt. l. 14. c. 7. §. 4.

Aristobulus à Pompejanis veneno sublatus. Antt. l. 14. c. 7. §. 4.

2. Porroque filius ejus Alexander à Scipione securi trucidatur Antiochiæ, idque jussu Pompeji, instituta etiam in eum accusatione pro tribunali ob ea quibus Romanos læserat. Ejus fratres ad se recepit Ptolemæus Mennæi filius, qui Chalcidem sub Libano imperio regebat, Ascalonem ad eos misso Philippione filio suo. Atque ille Antigonum ab Aristobuli conjuge abstractum, & sorores ejus ad patrem adducebat. Captus autem amore juniorem in uxorem duxit, & postea à patre propter ipsam occiditur. nam Ptolemæus, filio interfecto, Alexandram in matrimonium accipit, & nuptiarum gratia majori cura dignatus est ejus fratres.

Alexander à Scipione occisus. Antt. l. 14. c. 7. §. 4.

Quo modo se gesserit Ptolemæus erga Aristobuli liberos. Antt. l. 14. c. 7. §. 4.

3. Antipater autem, post obitum Pompeji, mutatis partibus, Cæsari studebat: & quia Mithradates Pergamenus, cum copiis quas ducebat in Ægyptum, prohibitus ab aditibus juxta Pelusium, apud Ascalonem detinebatur, & Arabibus, apud quos hospes erat, persuasit, ut suppetias ei ferrent, & ipse secum habens Judæorum peditum tria circiter millia subsidio profectus est. Quin & *viros* in Syria potentes ad auxilium suppeditandum excitavit, & ex Libani incolis Ptolemæum & Iamblichum & Ptolemæum: quibus factum est ut illius regionis civi-

Antipater Cæsarem demereri studet adjuvando Mithradatem. Antt. l. 14. c. 8. §. 4.

f Τὸν Ἰόνιον] Ἰώνιον *Big.*

g Ῥώμης τε] Illud τε, quod rotundiorem facit locutionem, ex *Lugd. Bat.* addidimus. Hav.

h Φαρμάκῳ] Aristobuli mortem vide ἀρχ. lib. 14. c. 7. §. 4.

i Ἐν τῇ πατρῴᾳ] Ἐν τῇ πατρῴᾳ χώρᾳ in aliquot *MSS.* ut & *Rost.* & *Lugd. Bat.* Ἐν τῇ πατρῴᾳ χώρᾳ MS. *Lips.* Spanh.

k Μέλιτι] Λάρνακι *Bod.* & *Rost.* Verum μέλιτι habetur in *Antt.* l. 14. c. 7. §. 4. Ea quidem est mellis natura (teste *Plinio* in N. H. l. 22. c. 24. & l. 7. c. 4.) ut corpora non sinat putrescere. Λάρνακι *MS. Ox.* Conf. Antt. lib. 14. c. 7. §. 4. Spanh.

l Ἰουδαίοις ἐπέμφθη,] Ἰουδαίοις deest *Bod.* & *Rost.*

m Ἐπιστείλαντος,] *Al.* ἐπιτείλαντος. Ἐπιστείλαντος *MS. Lips. Voss.* Spanh.

n Πτολεμαῖος] Conf. ἀρχ. lib. 14. c. 7. §. 4. Spanh.

o Μινναίου] Forsan Μινναῖος. Vide ad cap. 4. §. 8.

p Λιβάνῳ] Ita *Lugd. Bat.* alii Λιβανῷ. Hav.

q Ταῦθ'] *Lugd. Bat.* Ταῦτα.

r Γαμεῖ γὰρ] *Rost.* Γαμεῖ δὲ.

s Πτολεμαῖος] Ita in *MSS.* & *Ruf.* ὁ Μινναίου post Πτολεμαῖος addunt *Bas.* & *Gen.* Huds. *Gen.* Πτολ. ὁ Μινναίου. ὁ Μιν. deest in *MS. Ox.* & in *MS. Lips.* & *Rufino.* Spanh.

t Ἀλεξάνδραν,] Ἀλεξάνδρου in plerisque *MSS.*

v Κηδεμονικώτερος] Αὐτὸς post κηδεμονικώτερος adjiciunt *Big. Bod.* & *Voss.* Huds. Jure, ut & *Rost.* nec scio cur repudiaretur. Hav.

x Κἀπειδήπερ] *Rost.* & *Lugd. Bat* καὶ ἐπειδή.

y Μιθραδάτης] Ita reposui ex *Rost.* adstipulantibus Nummis, qui passim nomen illud ita scribunt, non Μιθριδάτης. Hav.

z Περγαμηνὸς,] Supple ἐπικουρικὸν κομίζων ex *Antt.* l. 14. c. 8. §. 1. *Rost.* illa ab ἦγεν ε. α. usque ἐμβολῶν non agnoscit.

a Τῶν κατὰ τὸ Πηλούσιον — κατείχετο] Ita lego cum *MSS.* favente nonnihil *Josepho* in *Antt.* l. 14. c. 6. §. 2. ut & *Epiphanio*, qui vertit, *ab accessu Pelusii prohibitus.* antea erat ὑπὸ τῶν κατὰ τὸ Πηλούσιον ἐμβολῶν, i. e. *à navibus* (prout verba interpretatur Cl. *Aldrichius*) *quæ ad Pelusium erant.* id quod firmare nititur ex *Dione* l. XXXIX. p. 204. C. & *Strabone*, l. XIII. p. 625. A. & *Hirtio*, l. *de Bello Alex.* c. 26. Huds. Ὑπὸ τῶν κατὰ τὸ Πηλούσιον ἐμβολῶν. i. e. *à navibus quæ ad Pelusium erant.* Dio. XXXIX. p. 204. C. Μιθριδάτης ἐπεχείρησε μὲν ἐς τὸ στόμα τοῦ Νείλου τὸ κατὰ Πηλούσιον ἀναβῆναι, ἀποφραξάντων δὲ τῶν Αἰγυπτίων τὸν ἔσπλουν τοῖς πλοίοις &c. Vide *eum locum & seqq.* Confer etiam Strabonem *XIII. p. 625. A.* à Casaubono restitutum, & Hirtium *de bello Alex. c.* 26. Aldr.

b Κατὰ τὸ] Vide *Dion.* l. 39. p. 204. C. & *Strabon.* l. 13. p. 625. A. Ox.

c Τῶν τ'] Ita *Bod.* & recte, ut pronunciat *Aldrichius*, ex *Antt.* l. 14. c. 8. §. 1. in *cæteris* ἔποικον.

d Ἐποίκων τοῦ Λιβάνου] Ἐποίκων *MS. Bod.* ἀρχ. lib. 14. c. 8. §. 1. Λίβανον ὄρος οἰκῶν nempe Θολομαῖος, qui add. καὶ Πτολεμαῖον è *MS. Big.* & *Voss.* & *Ruf. Ox.*

e Πτολεμαῖον,] Θολομαῖον *Antt.* ibidem. & fortasse melius. Apud Hebræos טולמיום & חלמי, apud Arabas بطلاميوس & تلماي occurrunt. Quæ si non sint diversa nomina, scribendi tamen diversitas hoc in loco perspicuitatem parit. Sicut itaque *Josephus* in *Antt.* lib. 14. cap. 8. Ἰάμβλιχός τε ὁ δυνάστης καὶ Πτολεμαῖος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ Θολομαῖος ὁ Σοέμου scripsit; ita & hoc loco Θολομαῖον καὶ Ἰάμβλιχον καὶ Πτολεμαῖον scribi expedit: nisi mavis autore *Rufino* scribere Πτολ. καὶ Ἰαμ. καὶ Πτολεμαῖον ἄλλον. Aldr.

f Καὶ Πτολεμαῖον.] Ita *Big.* & *Voss.* καὶ Πτολεμαῖον deerant *Bas. Gen.* & *Bod.* Πτολεμαῖον ἄλλον juxta *Rufinum.*

civitates alacriter belli ſocietatem coirent. Jamque Mithradates, copiis fretus ab Antipatro adductis, Peluſium ire feſtinat; cumque pertranſire trajectu prohiberetur, urbem obſidebat. At Antipater in hac oppugnatione gloriam inſigniſſimam adeptus eſt. nam cum muri, quà is erat, partem diffregiſſet, primus in urbem cum ſuis inſiluit.

Antipatri factum egregium. Antt. l. 14. c. 8. §. 2.

4. Et Peluſium quidem captum eſt: eos vero ulterius euntes rurſus prohibebant Ægyptii Judæi, regionem quæ Oniæ dicebatur incolentes. Verum iis perſuaſit Antipater, non modo ne obſtarent; ſed etiam ut copiis neceſſaria præberent. Unde factum eſt, ut nec ii qui circa Memphin erant, manus confererent, ſed ultro ſeſe traderent Mithradati. Atque ille, cum Delta circuiviſſet, pugnam cum cæteris Ægyptiis commiſit, in loco qui Judæorum Caſtra appellatur: cumque in periculo eſſet in acie cum omni dextro cornu, Antipater, fluminis ripam circumgreſſus, eum liberavit. hoſtes enim ſibi oppoſitos devicit lævum cornu tenens. Dein facto in eos impetu, qui Mithradatem perſequerentur, & multos occidit & reliquos eouſque fugientes egit, donec caſtra illorum ceperit. De ſuis autem octoginta tantum amiſit, at Mithradates dum fugeret octingentos. Ille vero, præter ſpem ſervatus, teſtimonium apud Cæſarem abſque omni invidia perhibet, de rebus ab Antipatro præclare geſtis.

Poſtea in Ægypto præclare ſe geſſit. Antt. l. 14. c. 8. §. 2.

Amplum de eo apud Cæſarem teſtimonium perhibet Mithradates. Antt. l. 14. c. 8. §. 3.

5. Unde ille tunc quidem Antipatrum, & ſpe & laudibus *incitatum*, ad ſubeunda pro ſe pericula promptiorem reddidit. in quibus omnibus cum bellator fuerit audaciſſimus, & multa toto fere corpore vulnera acceperit, habebat quibus fortitudinem *ſuam* oſtentaret. Poſt autem cum res in Ægypto ordinaſſet *Cæſar*, in Syriam reverſus eum & Romana civitate donavit & immunitate: fecitque, & aliis honoribus eum augendo & amiciſſime tractando, ut ipſi * invideretur; atque ejus inſuper gratia pontificatum confirmavit Hyrcano.

Antipater à Cæſare honoribus auctus. Antt. l. 14. c. 8. §. 3.

λεις ἑτοίμως συνεφήψαντο τοῦ πολέμου. καὶ θαῤῥῶν [g] ἤδη Μιθραδάτης τῇ προσγενομένῃ δι' Ἀντίπατρον ἰσχύϊ, πρὸς τὸ Πηλούσιον ἐξελαύνει, κωλυόμενός τε [h] διεξελθεῖν, ἐπολιόρκει τὴν [i] πόλιν. γίνεται κἂν τῇ προσβολῇ διασημότατος Ἀντίπατρος. τὸ γὰρ καθ' αὑτὸν [k] μέρος τοῦ τείχους διαῤῥήξας, πρῶτος εἰσεπήδησεν εἰς τὴν πόλιν [l] μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ.

δ'. Καὶ Πηλούσιον μὲν ἑάλω· πρόσω δ' αὐτοὺς ἰόντας, εἶργον αὖθις οἱ τὴν Ονίου [m] προσαγορευομένην χώραν [n] κατέχοντες [o] Ἰουδαῖοι Αἰγύπτιοι. τούτους [p] δὲ Ἀντίπατρος οὐ μόνον μὴ κωλύειν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπιτήδεια τῇ δυνάμει παρασχεῖν. ὅθεν [q] οὐδ' οἱ κατὰ τὴν Μέμφιν ἔτι εἰς χεῖρας ἦλθον, ἑκούσιοι δὲ προσέθεντο Μιθραδάτῃ. κἀκεῖνος ἤδη τὸ Δέλτα περιελθὼν, [r] συνέβαλλε τοῖς λοιποῖς Αἰγυπτίοις εἰς μάχην κατὰ χῶρον, ὃς [s] Ἰουδαίων στρατόπεδον καλεῖται. κινδυνεύοντα δὲ αὐτὸν ἐν τῇ παρατάξει, σὺν ὅλῳ τῷ δεξιῷ κέρατι, ῥύεται περιελθὼν Ἀντίπατρος παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τοῦ ποταμοῦ. [t] τῶν γὰρ καθ' ἑαυτὸν ἐκράτει τὸ λαιὸν ἔχων κέρας. ἔπειτα προσπεσὼν τοῖς διώκουσι Μιθραδάτην, [v] ἀπέκτεινέ τε πολλοὺς, καὶ μέχρι [x] τοσούτου τοὺς καταλειπομένους ἐδίωξεν, ὡς καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἑλεῖν. [y] ὀγδοήκοντα δὲ μόνους τῶν ἰδίων ἀπέβαλε, καὶ Μιθραδάτης ἐν τῇ τροπῇ [z] περὶ ὀκτακοσίους. σωθεὶς δ' αὐτὸς παρ' [a] ἐλπίδα, μάρτυς ἀβάσκανος γίνεται πρὸς Καίσαρα τῶν Ἀντιπάτρου κατορθωμάτων.

έ. Ὁ δὲ τότε μὲν τὸν ἄνδρα, τοῖς ἐπαίνοις καὶ ταῖς ἐλπίσιν, [b] εἰς τοὺς ὑπὲρ ἑαυτοῦ κινδύνους ἐπέῤῥωσεν. ἐν οἷς πᾶσι [c] παραβολώτατος [d] ἀγωνιστὴς γενόμενος, καὶ πολλὰ τρωθεὶς, [e] ἐφ' ὅλου σχεδὸν τοῦ σώματος, εἶχε τὰ σημεῖα τῆς ἀρετῆς. [f] αὖθις δὲ καταστησάμενος τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον, ὡς [g] ἐπανῆκεν εἰς Συρίαν, πολιτείᾳ τε αὐτὸν τῇ Ῥωμαίων ἐτίμησε καὶ ἀτελείᾳ, τῇ τε ἄλλῃ τιμῇ καὶ φιλοφρονήσεως ἕνεκεν ζηλωτὸν ἐποίησε, καὶ τὴν [h] ἀρχιερωσύνην δὲ δι' αὐτὸν ἐπεκύρωσεν Ὑρκανῷ.

ΚΕΦ.

g Ἤδη] Ὡς ἤδη *Roſt.*
h Διεξελθεῖν,] *Roſt.* Ἐξελθεῖν.
i Πόλιν.] Poſt πόλιν in *Baſ.* & *Gen.* redundabat μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ. quæ ejicienda eſſe curavi auctoritate *Big. Roſt. Bod. Voſſ. Ruf.* & *Antt.* l. 14. c. 8. §. 1.
k Μέρος τοῦ τείχους διαῤῥήξας,] Conf. Antt. lib. 14. c. 8. §. 1. SPANH.
l Μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ.] Μετ. τ. σ. αὐτῷ. Non extant in *MSS.* nec *Rufin.* & omiſſ. in edit. *Oxon.* SPANH.
m Προσαγορευομένην] *Roſt.* Λεγόμενον.
n Κατέχοντες] Iterum poſt κατέχοντες habemus ἦσαν δὲ in *Baſ.* & *Gen.* contra *Big. Roſt. Bod. Voſſ.* & *Ruf.* Vel κατέχοντες Ἰουδαῖοι κ. è *MS. Ox.* & *MS. Lipſ.* SPANH.
o Ἰουδαῖοι Αἰγύπτιοι.] Ita *Ruf.* & in *Antt.* l. 14. c. 8. §. 1. antea erat Ἰουδαῖοι & Αἰγύπτιοι.
p Δὲ Ἀντίπατρος] Illud δὲ ex *Big. Roſt. Bod. Voſſ.* & *Antt.* l. 14. c. 8. §. 1.
q Οὐδ' οἱ κατὰ τὴν Μέμφιν] *Roſt.* Οὐδὲ οἱ καταμεμφέντες, quaſi vellet καταμεμφθέντες.
r Συνέβαλλε] Συμβάλλει in aliquot *MSS.* ut & *Roſt.* & *Lugd. Bat.*
s Ἰουδαίων στρατόπεδον] Conf. ἀρχ. lib. 14. c. 8. §. 2. SPANH.
t Τῶν γὰρ] *Lugd. Bat.* Τῶν τε γάρ.
v Ἀπέκτεινέ τε] Hic jam illud τε delet *Lugd. Bat.*
x Τοσούτου] *Roſt.* Τούτου, & mox *Lugd. Bat.* Καταλειπόμενος.
y Ὀγδοήκοντα] Πεντήκοντα in *Antt.* l. 14. c. 8. §. 2. Πεντήκοντα ἀρχ. lib. 14. c. 8. §. 2. SPANH.
z Περὶ ὀκτακοσίους.] *Roſt.* Περιών.
a Ἐλπίδα,] Ita *Big.* & *Voſſ.* & *Roſt.* ἐλπίδας in *cæteris.*
b Εἰς τοὺς ὑπὲρ ἑαυτοῦ κινδύνους] Hiſce omiſſis reliqua *Roſt.* connectit.
c Παραβολώτατος] Conf. lib. 6. Antiq. Jud. c. 10. §. 2. SPANH.
d Ἀγωνιστὴς] Ὠφθεὶς ἀγωνιστὴς *Bod.* & *Roſt.*
e Ἐφ' ὅλου] Ἐφ' ὅλου σχεδὸν *Big. Bod. Voſſ.* & *Lipſ.* HUDS. Imo etiam *Roſt.* nec indignum cenſui ut reciperem, licet καθόλου *Hudſ.* ediderit; imo etiam diſtinctio mihi tollenda videtur poſt σώματος & reponenda poſt τρωθείς. Ut ita dicatur multum vulneratus toto fere corpore ſigna virtutis ſuæ circumtuliſſe. HAV. Pro καθόλου σχεδὸν *MS. Lipſ.* Ἐφ' ὅλον σχεδόν. SPANH.
f Αὖθις δὲ] *Roſt.* Delet δὲ & mox ſcribit περὶ pro κατά.
g Ἐπανῆκεν] Ἐπανῆλθεν *Bod.* & *Roſt.*
h Ἀρχιερωσύνην] *Roſt.* Ἱερωσύνην.
* *Al.* Ut eum beatum prædicarent.

ΚΕΦ. ι'.

Ἀντίπατρον ἐπίτροπον Ἰουδαίας ἀποδείκνυσι Καῖσαρ, Ἀντίπατρος δὲ Ἱεροσολύμων στρατηγὸν καθίστησι Φασάηλον, καὶ τῆς Γαλιλαίας ἔπαρχον Ἡρώδην· ὃς μετ' οὐ πολὺ εἰς κρίσιν καλεῖται καὶ ἀπολύεται. Σέξτον Καίσαρα ὑπὸ Βάσσου δολοφονηθέντα διαδέχεται Μάρκος.

[i] Κατὰ ταὐτὸ δὲ καὶ Ἀντίγονος [k] ὁ Ἀριστοβούλου, πρὸς τὸν Καίσαρα παρὼν, γίνεται παραδόξως Ἀντιπάτρῳ μείζονος προκοπῆς αἴτιος. δέον [l] γοῦν [m] ἀποδύρεσθαι περὶ τοῦ πατρὸς πεφαρμάχθαι δοκοῦντος ἐκ τῶν πρὸς Πομπήϊον διαφορῶν, καὶ περὶ [n] τἀδελφοῦ τὴν Σκηπίωνος ὠμότητα μέμφεσθαι, καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔλεον παραμίξαι φθονερὸν πάθος, ὁ δ' ἐπὶ τούτοις Ὑρκανοῦ καὶ Ἀντιπάτρου κατηγορεῖ παρελθὼν, ὡς παρανομώτατα μὲν αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν πάσης [o] ἀπελαύνοιεν τῆς πατρίου γῆς, [p] πολλὰ δ' εἰς τὸ ἔθνος αὐτοὶ διὰ κόρον ἐξυβρίζοιεν· [q] καὶ ὅτι τὴν εἰς Αἴγυπτον συμμαχίαν, οὐκ [r] ἐπ' εὐνοίᾳ αὐτῷ πέμψειαν, ἀλλὰ [s] κατὰ δέος τῶν πάλαι [t] διαφορῶν, καὶ τὴν [v] πρὸς τὸν Πομπήϊον φιλίαν ἀποσκευαζόμενοι.

β'. [x] Πρὸς ταῦθ' ὁ Ἀντίπατρος ἀποῤῥίψας τὴν ἐσθῆτα, τὸ πλῆθος ἐπεδείκνυε τῶν τραυμάτων, καὶ περὶ μὲν τῆς εἰς Καίσαρα εὐνοίας, οὐκ ἔφη λόγου δεῖν αὐτῷ, κεκραγέναι γὰρ τὸ σῶμα σιωπῶντος. Ἀντιγόνου δὲ θαυμάζειν τὴν τόλμαν, εἰ πολεμίου Ῥωμαίων υἱὸς ὢν καὶ Ῥωμαίων δραπέτου, καὶ τὸ νεωτεροποιὸς εἶναι καὶ στασιώδης αὐτὸς πατρῷον ἔχων, παρὰ τῷ Ῥωμαίων ἡγεμόνι κατηγορεῖν ἐπικεχείρηκεν ἑτέρων, [y] καὶ πειρᾶται τυχεῖν ἀγαθοῦ τινος, δέον ἀγαπᾷν ὅτι ζῇ. καὶ γὰρ νῦν ἐφίεσθαι πραγμάτων οὐ τοσοῦτον [z] δι' ἀπορίαν, ἀλλ' ἵνα Ἰουδαίους [a] διαστασιάσῃ παρελθὼν, καὶ χρήσηται κατὰ τῶν δόντων ταῖς ἀφορμαῖς.

γ'. Τούτων Καῖσαρ ἀκούσας, Ὑρκανὸν μὲν ἀξιώτερον τῆς [b] ἀρχιερωσύνης ἀπεφήνατο, Ἀντιπάτρῳ δὲ δυναστείας αἵρεσιν ἔδωκεν. ὁ δ' ἐπὶ τῷ τιμήσαντι τὸ μέτρον τῆς τιμῆς θέμενος, [c] πάσης ἐπίτροπος Ἰουδαίας ἀποδείκνυται, καὶ [d] προσεπιτυγχάνει [e] τὰ τείχη τῆς πατρίδος ἀνακτίσαι κατεστραμμένα. τὰς μὲν δὴ τιμὰς ταύτας Καῖσαρ [f] ἀπέστελλεν ἐν τῷ [g] Καπετωλίῳ χαραχθῆναι, τῆς τε αὐτοῦ δικαιοσύνης σημεῖον, καὶ τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς ἐσόμενον.

δ'. Ἀντίπατρος δὲ, Καίσαρα προπέμψας ἐκ τῆς Συρίας, [h] εἰς Ἰουδαίαν ὑπέστρεψεν. καὶ πρῶτον μὲν τὸ τεῖχος ἀνεδείματο τῆς πατρίδος ὑπὸ [i] Πομπηΐου κατεστραμμένον, καὶ τοὺς ἀνὰ τὴν χώραν θορύβους ἐπιὼν κατέστελλεν, ἀπειλητὴς ἅμα καὶ σύμβουλος ὢν ἑκάστοις, ὅτι

CAP. X.

VIII.

Antipatrum Judææ procuratorem facit Cæsar, & Antipater Hierosolymis præficit Phasaëlum, & Herodi summam in Galilæa potestatem mandat; qui non multo post in judicium vocatur & absolvitur. Sexto Cæsari a Basso insidiis perempto succedit Marcus.

SUB idem autem tempus & Antigonus Aristobuli filius, cum ad Cæsarem venisset, in causa erat, præter opinionem, quod Antipater plus auctoritate valeret. nam cum oportuerit eum patris fortunam deplorare, qui veneno sublatus videbatur ob inimicitias quæ illi cum Pompejo intercesserant, & queri de Scipionis in fratrem crudelitate, nihilque quod invidiam moveret adhibere, dum misericordiam implorat, ille in medium prodiens præterea Hyrcanum & Antipatrum accusabat, ac si ipsum quidem iniquissime cum fratribus suis omni de terra patria abegissent, multisque ipsi gentem injuriis ex petulantia affecissent; quodque in Ægyptum auxilia ei non ex benevolentia miserint, sed metu veterum inimicitiarum, & ut amicitiam cum Pompejo institutam deprecarentur.

Antigonus accusat Hyrcanum & Antipatrum. Antt. l. 14. c. 8. §. 4.

2. Ad hæc Antipater, veste abjecta, vulnerum multitudinem palam faciebat, & de sua quidem in Cæsarem benevolentia, non opus esse sibi dicebat verba facere; nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni vero audaciam mirari, qui, cum hostis Romanorum sit filius & fugitivi Romanorum, & novarum rerum studiosus seditiosusque patrem imitetur, apud Romanorum præsidem contra alios accusationem instituerit, & emolumenti aliquid comparare studeat, cum isto contentus esse deberet quod vivat. nam & nunc non propter inopiam *rebus interesse adeo desiderare, sed ut inter Judæos seditionem concitet, & facultatibus *suis* contra largitores *earum* utatur.

Antipater se defendit. Antt. l. 14. c. 8. §. 4.

3. Cum ista Cæsar audisset, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronunciavit, Antipatro autem potestatis, quam vellet, optionem dedit. Ille vero, honoris modum & mensuram dantis arbitrio permittens, totius Judææ procurator declaratus est, & præter hoc impetravit, ut subversa patriæ mœnia instaurare sibi daretur. Et hos quidem honores Cæsar misit tabulis incidendos in Capitolio, in perpetuum suæque justitiæ & Antipatri virtutis monumentum.

Cæsar in pontificatu confirmat Hyrcanum, & Antipatrum totius Judææ procuratorem facit. Antt. l. 14. c. 8. §. 5.

4. Antipater vero, deducto à Syria Cæsare, in Judæam reversus est. & primum quidem patriæ muros à Pompejo dirutos refecit, & regionem obiens tumultus qui in ea erant compescebat, partim minando, partim singulis consulendo, *admonens eos*, fore,

Antipater Hierosolymorum muros reficit, & tumultus compescit. Antt. l. 14. c. 9. §. 1

i Κατὰ ταὐτὸ δὲ] Κατ' αὐτὸ *Big. Voss.* & *Bod.*

k Ὁ Ἀριστοβούλου,] Articulum ὁ delet. *Lugd. Bat.*

l Γοῦν] *Rost.* Γὰρ ἀποδύρασθαι.

m Ἀποδύρεσθαι] Ἀποδύρασθαι in *iisdem MSS.*

n Τἀδελφοῦ] *Lugd. Bat.* Τοῦ ἀδελφοῦ.

o Ἀπελαύνοιεν] Ἀπελαύνει τῆς πατρῴου γῆς, vel ἀπελαύνοιεν τῆς πατρῴου γῆς in *MSS.*

p Πολλὰ δ'] *Rost.* Πολλὴν δέ.

q Καὶ ὅτι] *Lugd. Bat.* Καὶ διότι.

r Ἐπ' εὐνοίᾳ] Ἐξ εὐνοίας *Bod.* & *Rost.* Ἐξ εὐνοίας *MS. Bod. Ox.* & *MS. Lips.* Spanh.

s Κατὰ δέος] *Lugd. Bat.* Κατὰ τὸ δέος.

t Διαφορῶν,] Διαφόρων *Bod.*

v Πρὸς τὴν] Illud τὴν non agnoscit *Lugd. Bat.*

x Πρὸς ταῦθ'] Πρὸς ταῦτα. *Lugd. Bat.*

y Καὶ πειρᾶται τυχεῖν] Καὶ παρατυχεῖν *Big.* & *Voss.*

z Δι' ἀπορίαν,] Κατ' ἀπορίαν *Bod. Rost.* & *Lugd. Bat.*

a Διαστασιάσῃ] Ita *MS. Lips.* Spanh. Imo *Lugd. Bat.* quoque & *Rost.* unde quum constet apud Græcos illud διὰ passim poni in ista notione, ubi animus in varias partes rapitur, non aliter *Josephum* scripsisse existimo pro eo quod vulgati libri habent στασιάσῃ. Confer cap. sequens §. 1. Hav.

b Ἀρχιερωσύνης] Simplex ἱερωσύνης, ut superius, ita etiam hic præfert *Rost.* Hav.

c Πάσης ἐπίτροπος Ἰουδαίας] Antipater Judææ Procurator, vid. ἀρχ. lib. 14. c. 8. §. 5. Spanh.

d Προσεπιτυγχάνει] Hyrcano hoc concessum esse dicit in *Antt.* l. 14. c. 8. §. 5.

e Τὰ τείχη τῆς πατρίδος ἀνακτίσαι] Id Hyrcano & Julio Cæsari datum dicit, non Antipatro ἀρχ. lib. 14. c. 8. §. 5. Ἐπιτρέπει δὲ καὶ Ὑρκανῷ τὰ τῆς πατρίδος ἀναστῆσαι τείχη. Spanh.

f Ἀπέστελλεν] *Lugd. Bat.* Ἐπέστελλεν.

g Καπετωλίῳ χαραχθῆναι,] Ita *Big. Voss.* & *Antt.* l. 14. c. 8. §. 5. Καπιτωλίῳ in *aliis.*

h Εἰς Ἰουδαίαν ὑπέστρεψεν.] Ὡς εἰς *Big.* εἰς τὴν *Bod.* & *Voss.* Idem etiam, seu *Lugd. Bat.* delet quoque mox voculam καί.

i Πομπηΐου] Confer ἀρχ. lib. 14. c. 9. §. 1. Spanh.

* *Al.* rempublicam capessere.

fore, si ab Hyrcano starent, ut feliciter & quiete vitam agerent, suisque bonis & pace communi fruentes; sin vero spe vana ab iis ducerentur, qui privati quæstus gratia res novas moliri student, ipsum experturi sunt pro curatore dominum, & Hyrcanum pro rege tyrannum, itemque Romanos & Cæsarem pro ducibus & amicis hostes *acerbos*. non enim passuros eum ab imperio summoveri, quem constituissent ipsum. Atque simul ac ista diceret, res regionis solus ordinavit. quod Hyrcanum & segniorem & remissiorem videret quam regnum posceret. Et Phasaëlum quidem, filiorum natu maximum Hierosolymorum agrique finitimi præfectum constituit: Herodem vero, illi ætate proximum, * cum pari potestate misit in Galilæam, adolescentulum admodum.

Phasaëlo mandat Hierosolyma, Herodi Galilæam. Antt. l. 14. c. 9. §. 2.

5. Ille vero, natura factus ad res gerendas, statim invenit materiam animi magnitudini *exercendæ idoneam*. Itaque cum offendisset Ezechiam latronum ducem, magna manu finitima Syriæ incursantem, & illum nactus interficit, multosque latronum. quod sane maxime Syris gratum præstitit. adeoque omnium sermone per vicos & in urbibus celebratus erat Herodes, ut qui præsentia sua pacem illis dederit, & omnes facultates in tuto collocarit. Quo factum est, ut etiam Sexto Cæsari innotesceret, cognato magni Cæsaris & Syriam administranti. Phasaëlo autem cum fratre gloriam adepto pulchra erat contentio, dum Hierosolymitarum erga se benevolentiam augere studet, ut qui urbem quidem per se regeret, sed ita ut nihil inhoneste faceret, potestate sua ad aliorum injuriam abutendo. Hinc & Antipater à gente more regio colebatur, & ab universis, quasi omnium dominus exstitisset, habebatur in honore. Nec tamen vel minimum discessit à sua erga Hyrcanum fide & benevolentia.

Herodes Ezechiam latronem tollit. Antt. l. 14. c. 9. §. 2.
Herodes laudatur, & Sexto Cæsari innotescit. Antt. l. 14. c. 9. §. 2.
Antipater magno in honore. Antt. l. 14. c. 9. §. 2.

6 Verum fieri non potest ut invidiam quisquam in secundis rebus effugiat. Nam Hyrcanum quidem ipsum jam ante tacite mordebat juvenum gloria, maximeque animum ejus solicitabant res ab Herode præclare gestæ: insuper & crebri nuncii bonæ utriusque famæ unus alium præcurrentes; multi etiam in regia invidi & obtrectatores stimulos *ei* subjiciebant, quibus aut Antipatri aut filiorum ejus obstabat prudentia, dicentes, quod Antipatro ejusque filiis cedens rerum administratione, sederet regis solum nomen habens, idque sine omni pote-

Postea ei invidetur. Antt. l. 14. c. 9. §. 2.

τὰ μὲν Ὑρκανοῦ φρονοῦντες ἐν ὄλβῳ καὶ καθ' ἡσυχίαν βιώσονται, τῶν τε ἰδίων κτημάτων καὶ κοινῆς εἰρήνης [k] ἀπολαύσονται· εἰ δὲ πείθοιντο ταῖς ψυχραῖς ἐλπίσι τῶν νεωτερίζειν ἐπὶ κέρδεσιν οἰκείοις ἐθελόντων, αὐτόν τε [l] πειράσουσιν ἀντὶ κηδεμόνος δεσπότην, καὶ Ὑρκανὸν ἀντὶ βασιλέως τύραννον, Ῥωμαίους γε μὴν καὶ Καίσαρα πολεμίους ἀνθ' ἡγεμόνων καὶ φίλων. οὐ γὰρ ἀνέξεσθαι μετακινούμενον ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὃν αὐτοὶ κατέστησαν. ἅμα δὲ ταῦτα λέγων δι' ἑαυτοῦ [m] καθίστατο τὴν χώραν ὁρῶν τὸν Ὑρκανὸν [n] νωθῆ τε καὶ βασιλείας [o] ἀτονώτερον. Φασάηλον μὲν δὴ, τὸν παίδων τὸν πρεσβύτατον, Ἱεροσολύμων καὶ τῶν πέριξ, στρατηγὸν καθίστησι· τὸν δὲ μετ' αὐτὸν Ἡρώδην, ἐπὶ τοῖς ἴσοις ἔστειλεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν [p] κομιδῆ νέον.

έ. Ὁ δὲ, ὢν φύσει δραστήριος, ὕλην εὐθέως εὑρίσκει τῷ φρονήματι. [q] καταλαβὼν οὖν [r] Ἐζεκίαν τὸν ἀρχιληστὴν, [s] τὰ προσεχῆ [t] τῇ Συρίᾳ καταρέχοντα μετὰ μεγίστου στίφους, αὐτόν τε συλλαβὼν ἀποκτείνει, καὶ πολλοὺς τῶν λῃστῶν. [v] ὃ δὴ μάλιστα τοῖς Σύροις κατώρθωκε κεχαρισμένον. ὑμνεῖτο γοῦν ἀνά τε τὰς κώμας καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν Ἡρώδης, ὡς [x] εἰς εἰρήνην [y] αὐτοῖς παρὼν, καὶ τὰς κτήσεις ἀνασεσωκώς. γίνεται δ' ἐκ τούτου καὶ [z] Σέξτῳ Καίσαρι γνώριμος, ὄντι συγγενεῖ τοῦ μεγάλου Καίσαρος, καὶ διοικοῦντι τὴν Συρίαν. πρὸς δὲ τὸν ἀδελφὸν εὐδοκιμοῦντα καὶ Φασάηλος ἐφιλοτιμεῖτο τὴν ἀγαθὴν ἔριν, τοὺς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις εὔνους στέρους [a] καθιστάμενος, καὶ δι' αὐτοῦ μὲν ἔχων τὴν πόλιν, μηδὲν δ' ἀπειροκάλως εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐξυβρίζων. ἔνθεν [b] Ἀντιπάτρῳ θεραπεία τε ἦν ἐκ τοῦ ἔθνους βασιλικὴ, καὶ τιμαὶ παρὰ πάντων ὡς δεσπότῃ τῶν ὅλων. [c] οὐ μὴν αὐτὸς τῆς πρὸς Ὑρκανὸν εὐνοίας ἢ πίστεως τι μετεκίνησεν.

ϛ'. Ἀμήχανον δ' ἐν εὐπραγίαις φθόνον διαφυγεῖν. Ὑρκανὸς γοῦν ἤδη μὲν καὶ καθ' ἑαυτὸν ἡσυχῇ πρὸς τὸ κλέος τῶν νεανίσκων ἐδάκνετο, μάλιστα δ' ἐλύπει τὰ [d] Ἡρώδου κατορθώματα. καὶ κήρυκες ἐπάλληλοι τῆς καθ' ἕκαστον εὐδοξίας [e] προτρέχοντες, πολλοὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις [f] βασκάνων ἠρέθιζον, οἷς ἢ τὸ τῶν παίδων ἢ τὸ Ἀντιπάτρου [g] σωφρονικὸν [h] προσίστατο, λέγοντες ὡς Ἀντιπάτρῳ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ παραχωρήσας τῶν πραγμάτων, καθέζοιτο τοὔνομα μόνον [i] βασιλέως ἔχων ἔρημον ἐξουσίας. καὶ μέχρι πο-

πλα-

k Ἀπολαύσονται.] Ἀπολαβόντες *Bod.* HUDS. Cum *Bod.* hic, ut passim, facit quoque *Rost.* verum, sicut hic illic, sed non ubique nec accurate, varias lectiones codicis *Vossiani* nunc *Lugd. Bat.* habuit clarissim. *Hudsonus*, ita hic quoque veram ex illo *Josephi* manum repræsentare non potuit. Clare vero in eodem exstat, non ut *Bod.* vel *Rost.* habent, vel ut *Hudſ.* aliique editores, ἀπολαύοντες activa (ut Grammatici loquuntur) terminatione, verum passiva ἀπολαύσονται, quod & ad oram Codicis sui ex eodem MS. Cl. *Coccejus* notaverat, adscripto *novè!* Sed tamen & in terminatione passiva verbum hoc *commodum* & *emolumentum* significare atque in bonam partem accipi, docet Chrysostomus in libello de Precatione πόσων εἰκὸς ἀγαθῶν ἀπολαύσεσθαι τοὺς ἐν εὐχαῖς καὶ δεήσεσι πάντα τὸν βίον ἐσχολακότας. Adde *Henr. Stephanum* in Thesauro Tom. 2. p. 604. HAV.

l Πειράσουσιν] Pro πειράσονται. Conf. inf. h. l. c. 13. §. 8. Cocc.

m Καθίστατο] Καθίστησι *Rost.*

n Νωθῆ τε,] Confer ἀρχ. lib. 14. c. 9. §. 2. SPANH.

o Ἀτονώτερον.] Infra cap. 25. §. 1. ἀτονώτερον *imbellem* SPANH. Κατώτερον *Lugd. Bat.* quod glossema esse puto. HAV.

p Κομιδῆ νέον.] Idem *Antt.* l. 14. c. 9. §. 2. νέος παντάπασιν appellatur, utpote annorum κέ. non ut vulgo legitur ιέ. quippe post decem circiter annos regnum adiit; quod cum annis 34 tenuisset, quasi septuagenarius obiit. *Polybius* de Tito Flaminio: καίτοι νέος ἦν κομιδῆ, πλείω γὰρ τῶν τριάκοντα ἐτῶν οὐκ εἶχε. l. 17. p. 752. Quindecennem, Josephus non νέον, sed παιδίον, παῖδα aut μειράκιον appellasset. Vide *Casaubonum* in *Exercit.* I. p. 138. & *Spanhemium* in *Dub. Evang.* 2. II. 16. ALDR. Contra ista *Chr. Noldius* in *Historia Idumaa* p. 59. &c. Videsis *Antt.* l. 14. c. 9. §. 2. Conf. ἀρχ. lib. 14. c. 9. §. 2.

q Καταλαβὼν] *Rost.* Καὶ καταλαβών.

r Ἐζεκίαν τὸν ἀρχιληστὴν,] Conf. infr. lib. 2. c. 4. §. 1.

s Τὰ προσεχῆ τῇ &c.] Τῆς Συρίας ἀρχ. lib. 14. c. 9. §. 2. SPANH.

t Τῇ Συρίᾳ] Τῆς Συρίας *Bod.* & *Antt.* l. 14. c. 9. §. 2.

v Ὁ δὴ μάλιστα] Forsan ὁ δὲ μάλιστα.

x Εἰς εἰρήνην] Ἀρχ. lib. 14. c. 9. §. 2. Εἰρήνην αὐτοῖς παρεσχηκώς. SPANH.

y Αὐτοῖς παρὼν] Αὐτοὺς absque παρὼν *Big.* & *Voss.* Scribendum forte, ὡς εἰρήνην αὐτοῖς παρέχων ex *Antt.* l. 14. c. 9. §. 2. ALDR.

z Σέξτῳ Καίσαρι] De quo Hirtius *Bell. Alex. cap.* 66. Sextum Cæsarem, amicum & necessarium suum, legionibus Syriæ præfecit. Appianus *Civil.* III. p. 575. Γαΐος Καῖσαρ ὅτε Συρίαν διώδευε, τέλος ἐν αὐτῇ καταλελοίπει—τούτου τὴν μὲν ἐπιμέλειαν Κεκίλιος Βάσσος εἶχε, τὸ δὲ ἀξίωμα Ἰούλιος Σέξτος, μειράκιον αὐτοῦ Καίσαρος συγγενές. Vide illum *Civil.* IV. p. 623. Dionem XLVII. p. 342. ALDR.

a Καθιστάμενος,] Καθιστανόμενος *Bod.*

b Ἀντιπάτρῳ] Sic. *Big. Voss. Bod. Ruf.* & *Antt.* l. 14. c. 8. §. 2. Antipatri nomen omiserunt *Baſ.* & *Gen.* Sed habent *MS. Lugd. Bat.* & *Rost.* qui posterior etiam legit θεραπεία δὲ.

c Οὐ μὴν αὐτὸς] Desunt hæc in *MS. Voss. Ox.* SPANH.

d Ἡρώδου] Ita cum *Rufini* exemplaribus. Φασαήλου perperam in *Gracis*. Ἡρώδου legit hic *Rufin.* SPANH.

e Προτρέχοντες,] Forsan προστρέχοντες.

f Βασκάνων ἠρέθιζον,] Absunt a *Rost.* ubi spatium aliquod vacuum relictum est. HAV.

g Σωφρονικὸν] Sic *Big. Bod.* & *Baſ.* σωφρονιστὸν *Voss.* & *Gen.* Σωφρονικὸν Edit. *Basil.* & *MS. Big.* & *Bod. Ox.* σωφρονισμὸς id est *emendationis*, *Plat.* de Leg. lib. 11. p. 933. B. SPANH.

h Προσίστατο,] Προΐστατο *Big.* Pro προσίστατο *MS. Voss.* προΐστατο *Ox.* SPANH.

i Βασιλέως] *Lugd. Bat.* Βασιλείας. haud male, nihil videlicet ex regno præter nomen habebat Hyrcanus. HAV.

* Similia curaturum, *Ruf.*

πλανηθήσεται καθ' ἑαυτοῦ βασιλεὺς ἐπιτρέφων; οὐδὲ γὰρ εἰρωνεύεσθαι τὴν ἐπιτροπὴν αὐτοὺς ἔτι, φανεροὺς δ' εἶναι δεσπότας παρωσαμένους ἐκεῖνον. [k] εἴγε μήτε ἐντολὰς δόντος, μήτε ἐπιστείλαντος αὐτοῦ, τοσούτους παρὰ τὸν Ἰουδαίων νόμον ἀνῄρηκεν Ἡρώδης. ὃν, εἰ μὴ βασιλεύς ἐστιν, ἀλλ' ἔτι ἰδιώτης, δεῖν ἐπὶ δίκην ἥκειν, ἀποδώσοντα λόγον αὐτῷ τε καὶ τοῖς [l] πατρίοις νόμοις, [m] οἳ κτείνειν ἀκρίτως οὐκ ἀφιᾶσι.

ζ. Τούτοις κατὰ μικρὸν Ὑρκανὸς [n] ἐξεκαίετο, καὶ τὴν ὀργὴν τελευταῖον ἐκρήξας, ἐκάλει κριθησόμενον τὸν Ἡρώδην. ὁ δὲ καὶ τοῦ πατρὸς παραινοῦντος, καὶ τῶν πραγμάτων διδόντων παρρησίαν, ἀνῄει, φρουραῖς διαλαβὼν πρότερον τὴν Γαλιλαίαν. ᾔει δὲ μετὰ καρτεροῦ στίφους, ὡς μήτε [o] καταλύειν δόξειν Ὑρκανὸν ἁδρὰν ἄγων δύναμιν, μήτε γυμνὸς [p] ἐμπέσοι τῷ φθόνῳ. Σέξτος δὲ Καῖσαρ δείσας [q] περὶ τῷ νεανίᾳ, μή τι παρὰ τοῖς ἐχθροῖς [r] ἀποληφθεὶς πάθῃ, πέμπει πρὸς τὸν Ὑρκανὸν τοὺς παραγγελοῦντας διαῤῥήδην, ἀπολύειν Ἡρώδην [s] τῆς φονικῆς δίκης. ὁ δὲ καὶ ἄλλως ὡρμημένος, ἠγάπα γὰρ Ἡρώδην, ἀποψηφίζεται.

η. Καὶ ὃς, ὑπολαμβάνων [t] ἄκοντος τοῦ βασιλέως διαφυγεῖν, εἰς Δαμασκὸν ἀνεχώρησε πρὸς Σέξτον, παρασκευαζόμενος [v] οὐδ' αὖθις ὑπακοῦσαι [x] καλοῦντι. καὶ πάλιν οἱ πονηροὶ παρώξυνον Ὑρκανὸν, κατ' ὀργήν τε οἴχεσθαι τὸν Ἡρώδην λέγοντες, καὶ παρεσκευασμένον κατ' αὐτοῦ. πιστεύων δ' ὁ βασιλεὺς οὐκ εἶχεν ὅ, τι χρὴ δρᾷν, ὡς ἑώρα μείζονα τὸν διάφορον. ἐπεὶ δὲ [y] ὑπὸ Σέξτου Καίσαρος [z] στρατηγὸς ἀνεδείχθη Κοίλης Συρίας καὶ Σαμαρείας, οὐ μόνον τε κατ' εὔνοιαν τὴν ἐκ τοῦ ἔθνους, [a] ἀλλ' ὅτι δυνάμει φοβερὸς ἦν, εἰς ἔσχατον δέους κατέπεσεν, [b] ὅσον οὔπω προσδοκῶν ἐπ' αὐτὸν ὁρμήσειν μετὰ στρατιᾶς.

θ. Καὶ οὐ διήμαρτε τῆς [c] οἰήσεως. ὁ γὰρ Ἡρώδης, κατ' ὀργὴν τῆς περὶ τὴν δίκην ἀπειλῆς, στρατιὰν ἀθροίσας, ἐπὶ Ἱεροσολύμων ἦγε, [d] καταλύσων τὸν Ὑρκανόν. κἂν ἔφθη τοῦτο ποιήσας, εἰ μὴ [e] συνεξελθόντες, ὅ, τε πατὴρ καὶ ἀδελφὸς, ἔκλασαν αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν, παρακαλοῦντες [f] αὐτὸν ἀπειλῇ καὶ [g] ἀνατάσει μόνῃ μετρῆσαι τὴν ἄμυναν, φείσασθαι δὲ τοῦ βασιλέως, [h] ὑφ' ᾧ μέχρι τοσαύτης δυνάμεως προῆλθε. δεῖν τε, εἰ κληθεὶς ἐπὶ δίκην παρώξυνται, καὶ περὶ τῆς ἀφέσεως εὐχαριστεῖν; [i] καὶ μὴ πρὸς μὲν τὸ σκυθρωπὸν ἀπαντᾷν, περὶ δὲ τῆς σωτηρίας ἀχάριστον εἶναι. [k] εἰ [l] δὲ δὴ λογιστέον εἴη καὶ πολέμου ῥοπὰς [m] βραβεύεσθαι τῷ

ſtate. Et quouſque in errore verſabitur, reges in ſui perniciem nutriens? nec enim eos amplius ſimulare *rerum* procurationem, ſed manifeſtos eſſe dominos, ipſo *ab imperio* deturbato. ſi quidem Herodes, neque ſuis mandatis neque literis fretus, tantam multitudinem contra legem Judæorum interfecerit; eumque, ſi jam regnum non teneat, ſed adhuc privatus ſit, ad judicium venire debere, *factorum* rationem & ipſi & legibus patriis redditurum, quæ homines non condemnatos occidi prohibent.

Herodes in judicium vocatur, & abſolvitur. Antt. l. 14. c. 9. §. 5.

7. His paulatim accendebatur, tandemque ira excandeſcens Herodem ad cauſam dicendam accerſit. Ille vero, & patris monitu & quod fiduciam ei adderent res geſtæ, aſcendebat, firmata prius præſidiis Galilæa. Ibat autem * valida manu ſtipatus, ut nec Hyrcanum deturbaturus videretur magnis adductis copiis, neque in invidos nudus armis incidat. Sextus autem Cæſar adoleſcenti metuens, ne ab inimicis interceptus mali aliquid pateretur, ad Hyrcanum mittit, qui ei expreſſe denunciarent, ut Herodem † ſententia capitali liberaret. Hyrcanus autem, per ſe quoque id cupiens, nam Herodem diligebat, eum abſolvit.

Ad Sextum Cæſarem ſe confert. Antt. l. 14. c. 9. §. 5.

8. Atque is, invito rege *ex periculo* evaſiſſe ratus, Damaſcum ſe contulit ad Sextum, ita comparatus, ut nequaquam obtemperaret, ſi denuo accitus eſſet. Rurſumque ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerent & Herodem iratum abiiſſe, & paratum eſſe contra ipſum *bellum movere*. Rex autem *iſtis* fidem habens, quid agendum eſſet neſciebat, ut qui inimicum ſe potentiorem eſſe viderit. Poſtquam vero à Sexto Cæſare Cœles-Syriæ & Samariæ præſes fuiſſet declaratus, non ſolum ex gentis in eum benevolentia, ſed quod & *ſua* potentia terribilis eſſet, in timorem extremum incidit, jamjamque illum contra ſe exſpectans cum exercitu eſſe venturum.

Herodes à Sexto Cæſare præficitur Cœle-Syriæ. Antt. l. 14. c. 9. §. 5.

9. Neque opinione falſus eſt. namque Herodes, iratus ei ob intentatam ſibi accuſationem, cum exercitum coëgiſſet, Hieroſolyma *eum* ducebat, Hyrcanum regno deturbaturus. idque *ſane* facere occupaſſet, niſi pater & frater, ſimul *ei obviam* profecti, impetum ejus fregiſſent, ipſum obſecrantes ut ultra minas & terrorem in vindicta non procederet, ſed regi parceret, ſub quo ad tantam potentiam provectus eſt: atque debere *dicentes*, ſi indignaretur quod in judicium vocatus eſſet, ‡ & gratias agere quod fuerit abſolutus, & non ad ſeveriora ſe recipere, & pro ſalute accepta ingratum ſemet oſtendere. Quod ſi vero reputandum ſit Deum

Suadetur Herodi ne bellum inferat Hieroſolymitanis. Antt. l. 14. c. 9. §. 5.

k Εἴγε μήτε ἐντολὰς δόντος,] In *Cod. Voſſ.* ὅτε pro εἴγε.

l Πατρίοις] *Roſt.* & *Lugd. Bat.* amant Πατρῴοις.

m Οἳ κτείνειν] Indemnatum nefas occidere Judæum legibus. Conf. ἀρχ. lib. 14. c. 9. §. 3. SPANH.

n Ἐξεκαίετο,] *Roſt.* Ἐξεκαύετο.

o Καταλύειν] Confer quæ ſcripſimus ad vitam *Joſephi* §. 16. Καταλύειν *deſtruere*, non ut dicit Rufinus, *derogare* ἀρχ. lib. 10. c. 7. §. 3. καταλύσειν τοὺς Βαβυλωνίους νομίσας. mox cap. 11. §. 7. Ὑρκανὸν καταλύσας & cap. 13. §. 1. καταλῦσαι δὲ τὸν Ὑρκανὸν. Vid. & ſeq. §. 9. SPANH.

p Ἐμπέσοι τῷ φθόνῳ.] Ἐμπέσῃ *Bod.* & mox πάθοι, v. 40.

q Περὶ τῷ νεανίᾳ,] Περὶ τούτου *Bod. Roſt.* & *Lugd. Bat.*

r Ἀποληφθεὶς πάθῃ,] *Lugd. Bat.* Ἀπολειφθεὶς, & mox πάθοι. *Roſt.*

s Τῆς φονικῆς δίκης.] Sic de eo φόνου δίκην φεύγων ἀρχ. lib. 14. c. 9. §. 4. SPANH.

t Ἄκοντος τοῦ βασιλέως] Et ſciebat tamen Herodes ſe non volente tantum Rege, ſed & ejus beneficio ſervatum, vide *Antt.* l. 14. c. 9. At hoc factum vir ingratus non tam Regis erga ſe voluntati quam Sexti Cæſaris autoritati tribuebat. ALDR.

v Οὐδ' αὖθις] *Lugd. Bat.* Οὐδὲ αὖθις.

x Καλοῦντι.] *Roſt.* Καλοῦντι τῷ Ὑρκανῷ.

y Ὑπὸ Σέξτου] *Lugd. Bat.* Ἀπὸ Σέξτου.

z Στρατηγὸς ἀνεδείχθη] Ita lego è *Cod. Bod.* (& *Lugd. Bat.* atque *Roſt.* neque enim ii quoque illud καὶ agnoſcunt) in *aliis*, ἐπεὶ δὲ ὑπὸ Σέξτου Καίσαρος καὶ στρατηγὸς ἀνεδείχθη Κοίλης Συρίας καὶ Σαμαρείας, οὐ μόνον τε κατ' εὔνοιαν τὴν ἐκ τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ δυνάμει &c. & apud *Rufinum*, Cum vero à Sexto Cæſare dux militum per Syriam itemque per Samariam declaratus eſſet Herodes, neque ſolum propter gentis favorem, ſed etiam &c.

a Ἀλλ' ὅτι] *Gen.* Ἀλλὰ καὶ.

b Ὅσον οὔπω] *Roſt.* Ὑρκανὸς ὅσω οὔπω.

c Οἰήσεως.] *Roſt.* ex gloſſa οἰήσεως τῆς ὑπολήψεως.

d Καταλύσων] Καταλύων *MS. Big.* & *Voſſ. Ox.* vid. & ſupr. §. 7. SPANH.

e Συνεξελθόντες,] Ita *Big. Voſſ.* & *Ruf.* Προεξελθόντες in *cæteris.*

f Αὐτὸν] *Lugd. Bat.* Καὶ αὐτὸν.

g Ἀνατάσει] Ἀνάτασις ira, comminatio. Athenæus lib. 4. p. 157. D. ubi ἀνάτασιν pro ἀναίασιν ſeu *iram* emendat Caſaub. An. p. 285. Sic Philoni ἐπανάτασις ut & *Syriano* idem ſignificat p. 219. 222. SPANH.

h Ὑφ' ᾧ μέχρι] Ὑφ' οὗ *Big. Bod.* & *Voſſ.*

i Καὶ μὴ] Prior vocula abeſt a *Lugd. Bat.*

k Εἰ δὲ — ἄδικον.] *Voſſ.* πολ. ῥοπ. βραβεύεσθαι, θεωρητέον εἶναι τὸ πατ'. τ. ἀδ. & ita ferme *Rufin.* Ipſe Joſeph. ἀρχ. lib. 14. c. 9. §. 5. πολέμου ῥοπὰς βραβεύεσθαι τὸ θεῖον, πλέον ἐστὶ τῆς στρατιᾶς τὸ ἄδηλον. SPANH.

l Δὲ δὴ λογιστέον] Illud δὲ è *Cod. MSS.*

* De ſufficienti, nec nimis metuendo corporis præſidio intellige, ut patet ex *Antt.* HAV.

† Homicidii crimine, *Ruf.*

‡ Quia tamen abſolutus eſt, gratias ageret, neque triſtibus quidem paria referret, ſaluti vero eſſet ingratus. *Ruf.*

m Βραβεύεσθαι τῷ Θεῷ,] Βραβεύεσθαι τῷ Θεῷ, i.e. Βραβεύειν τὸν Θεὸν, *Antt.* l. 14. c. 9. in fine. Πλεῖον εἶναι, i.e. *præponderaturum*, ita ut magnum Hyrcano momentum ad victoriam afferret. Sic expones, ſi vocem ἄδικον retineas, quam libri omnes hoc loco (*Impreſſi* pariter & *MS.*) exhibent. Verum *Joſephus* ſui optimus interpres, *Antt.* l. 14.

Deum belli casus regere & moderari, plus valiturum esse iniquum quam exercitum *sibi persuadeat*. quocirca non oportere ipsum etiam de victoria omnino bene sperare, qui congressurus esset & cum rege, & socio, deque se quidem sæpe numero bene merito, difficili autem nunquam, nisi in quantum malis usus consiliariis * videretur eum injuria affecisse. Istis autem flectitur Herodes, ratus sufficere sibi ad futuras spes quod potentiam suam genti demonstrasset.

Bellum ortum ex nece Sexti Cæsaris. Antt. l. 14. c. 11. §. 1.

10. Atque interea tumultus inter Romanos oritur apud Apamiam, & bellum civile, ex eo quidem quod Cecilius Bassus, ex sua in Pompejum benevolentia, Sextum Cæsarem dolo necaverit, ejusque militem occupaverit; alii vero Cæsaris duces, ut Sexti necem ulciscerentur, cum omnibus copiis suis Bassum adorti fuerint. Quibus, tam interempti quam superstitis Cæsaris causa, amborum sui amicorum, subsidium per filios suos misit Antipater. Cum autem bellum traheretur, Marcus † ex Italia venit, qui Sexto succederet.

Marcus (alias Murcus) Sexto succedit, Antt. l. 14. c. 11. §. 1.

Θεῷ, [n] πλεῖον εἶναι τῆς στρατιᾶς τὸ ἄδικον. διὸ δὴ καὶ [o] περὶ τῆς νίκης οὐ χρῆναι κατὰ πᾶν εὔελπιν εἶναι, μέλλοντά τε συμβάλλειν [p] βασιλεῖ, καὶ συντρόφῳ, καὶ πολλάκις μὲν [q] εὐεργέτῃ. χαλεπῷ δὲ οὐδέποτε, πλὴν ὅσον πονηροῖς συμβούλοις χρώμενος, ἐπισείσειεν αὐτῷ σκιὰν ἀδικήματος. [r] πείθεται δὲ τούτοις Ἡρώδης, [s] ὑπολαβὼν εἰς τὰς ἐλπίδας αὔταρκες εἶναι, καὶ τὸ τὴν ἰσχὺν ἐπιδείξασθαι τῷ ἔθνει.

ι'. [t] Κἀν τούτῳ γίνεται περὶ Ἀπάμειαν ταραχὴ Ῥωμαίων, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, [v] Κεκιλίου μὲν [x] Βάσσου, διὰ τὴν εἰς Πομπήιον εὔνοιαν, δολοφονήσαντος Σέξτον Καίσαραν, καὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν παραλαβόντος, τῶν δ' ἄλλων [y] Καίσαρος στρατηγῶν, ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ φόνου [z] Βάσσῳ συμβαλόντων μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως. οἷς καὶ διὰ τὸν ἀνῃρημένον, καὶ διὰ τὸν περιόντα Καίσαρα, φίλους ὄντας ἀμφοτέρους, ὁ Ἀντίπατρος διὰ τῶν παίδων ἔπεμψε συμμαχίαν. μηκυνομένου δὲ τοῦ πολέμου, [a] Μάρκος μὲν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας Σέξτου παραγίνεται διάδοχος.

IX.

CAP. XI.

Herodes fit totius Syriæ procurator, quem veritus Malichus Antipatrum veneno tollit, Malichum vero interficere tribunis militum persuadetur.

Κ Ε Φ. ια'.

Ἡρώδης ἀποδείκνυται Συρίας ἁπάσης ἐπιμελητής, ὃν δείσας ὁ Μάλιχος φαρμάκῳ Ἀντίπατρον ἀναιρεῖ, Μάλιχον δὲ διαφθείρειν πείθονται χιλίαρχοι.

Bello civili orto post mortem Cæsaris in Syriam venit Cassius. Antt. l. 14. c. 11. §. 2.

SUB idem autem tempus Romanis magnum bellum conflatum est, quòd Cassius & Brutus derepente Cæsarem dolo occidissent, postquam annos tres & sex menses imperium tenuerat. Maximo deinde ex illa cæde motu concitato, virisque primariis inter se dissidentibus, ad id propria quisque spe ducebatur, quod maxime in rem suam facere existimabat. Adeoque Cassius in Syriam veniebat, copias occupaturus quæ ad Apamiam erant. ubi cum & Marcum Basso & legiones, quæ ab eo dissenserant, conciliasset, obsidione quidem liberat Apamiam, ipse vero exercitum ductans ur-

ΣΥνίσταται δὲ Ῥωμαίοις κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ὁ μέγας πόλεμος, Κασσίου καὶ Βρούτου [b] ἄφνω κτεινάντων δόλῳ Καίσαρα, κατασχόντα τὴν ἀρχὴν [c] ἐπ' ἔτη τρία καὶ μῆνας [d] ἑπτά. μεγίστου δὲ ἐπὶ τῷ φόνῳ γενομένου κινήματος, καὶ [e] διαστασιασθέντων τῶν δυνατῶν, ἕκαστος [f] ἐλπίσιν οἰκείαις ἐχώρει πρὸς ὃ [g] συμφέρειν ὑπελάμβανε. καὶ [h] δὴ ἧκε Κάσσιος εἰς Συρίαν, [i] καταληψόμενος τὰς περὶ Ἀπάμειαν δυνάμεις. ἔνθα Βάσσῳ τε Μάρκον καὶ τὰ διεστῶτα τάγματα διαλλάξας, ἐλευθεροῖ μὲν Ἀπάμειαν τῆς πολιορκίας, ἡγούμενος δ' αὐ-

---

l. 14. c. 9. in fine. sic scribit. λογίζεσθαι δὲ ὡς εἰ καὶ πολέμου ῥοπὰς βραβεύει τὸ θεῖον, πλέον ἐστὶ τῆς στρατείας τὸ ἄδηλον: *belli exitum aliunde satis incertum: multo adhuc incertiorem si Deum arbitrum cogitaret*: quippe merito timeri ne plus apud Deum valeat causa principis, &c. In *Cod. Voss.* εἰ δὲ δὴ λογιστέον εἴη τὰς πολέμου ῥοπὰς βραβεύεσθαι, θεωρητέον εἶναι τῆς στρατιᾶς τὸ ἄδικον. eodemque modo *Rufinus* legisse videtur, omisso tantum βραβεύεσθαι. nam vertit, *quod si etiam momenta bellorum reputanda viderentur, iniquitatem militiæ consideraret*. mihi quidem satis commode legi videtur, εἰ δὲ δὴ λογιστέον εἴη τὰς πολέμου ῥοπὰς βραβεύεσθαι τῷ Θεῷ, θεωρητέον εἶναι τῆς στρατιᾶς τὸ ἄδικον. *quod si præterea credi possit, Deum arbitrum momenta belli ponderare; spectet quam iniquum ipse bellum moliatur*: nec victoriam facile speret, contra regem, subditus; contra bene merentem ingratus &c. Præoptaverim tamen lectionem alteram, quam *Josephus* ipse in *Originibus* vel servavit vel certe prætulit. ALDR.

n Πλεῖον εἶναι] Πλέον εἶναι *Bod.* & *Antt.* l. 14. c. 9. in fine. HUDS. Sensus est, majus illi periculum fore ab iniquitate causæ, quam auxilium a magnitudine exercitus. HAV.

o Περὶ] *Lugd. Bat.* Τὸ περὶ, unde mox εὐελπὶ *Coccejus* conjicit esse legendum, cum alias illud τὸ alienum sit. HAV.

p Βασιλεῖ,] Abest a *Lugd. Bat.*

q Εὐεργέτῃ.] Εὐεργετήσαντι *Voss.*

r Πείθεται δὲ] Illud δὲ delet *Lugd. Bat.* & rectius videtur abesse. HAV.

s Ὑπολαβὼν] Ὑπολαβὼν &c. i. e. *ratus sufficere sibi ad futuras spes, quod potentiam suam genti demonstrasset*. ALDR.

t Κἀν τούτῳ] Confer *Antt.* l. 14. c. 11. §. 1. *Dionem* l. XLVII. p. 342, 343. *Appianum* in *Civil.* III. p. 575, 576. IV. p. 623. & seqq. *Livium Freinshemii* CXIV. 1—4. CXXI. 1—8. *Strabonem* l. XVI. p. 753. *Ciceronem* in *Epist. ad Fam.* XII. 12. *Vellejum* l. II. c. 69. ALDR.

v Κεκιλίου] Rectius forsan Καικιλίου. Sed quo modo scripserit *Josephus*, plane incertum. Κεκιλίου *Voss.* Κικιλίου *Big. Bod.* Καικιλίου. Alii scriptores. In sequentibus quoque pro Βάσσος, Βάσος, pro Κάσσιος, Κάσιος, pro Σόσσιος, Σόσιος aliaque id genus occurunt. Sed ejusmodi leves discrepantias (præsertim in nominibus propriis) præterire satius puto, & deinceps præteribo; præterquam ubi menti scriptoris, aut Historiæ fidei obesse possunt. ALDR. *MS.* Κεκιλιου & Καικιλίου Ox. ἀρχ. lib. 14. c. 11. §. 1. Βάσσος Κεκίλιος. SPANH.

x Βάσσου,] *Lugd. Bat.* Βάσου.

y Καίσαρος στρατηγῶν,] Abest a *Rost.*

z Βάσσῳ συμβαλόντων] Βάσσῳ μετὰ δυνάμεως συνελθόντων *Big.* & *Voss.*

a Μάρκος] Hunc virum, cujus sæpe meminit *Josephus*, cuncta ejus exemplaria constantissime *Marcum* appellant. Quæ si vera sit lectio, intelligendus est utique Marcus Crispus, qui Apamiæ Bassum obsedit. Verum illum Bithynia evocatum obsidionis sibi socium adjunxerat *Statius Murcus* ab ipso Cæsare contra Bassum missus. Quæque deinceps narrat *Josephus* non tam *Marco* illi *Crispo*, quam huic *Murco* conveniunt: ut sit admodum verisimile successorem Sexti Julii, non Μάρκον fuisse sed Μοῦρκον à *Josepho* ubique appellatum. Ita censuit *Casaubonus*; quem vide *Exercit.* I. p. 120. & p. 133. Vide & *Ursinum* in *Familiis*, *gente Statia*. Adde insuper quod illum Crispum non *Marcum* sed *Marcium* appellat *Cicero* in *Philipp.* II. *Brutus* etiam *Ciceroni*; lib. ad *Brut.* ep. 5. atque *Vellejus* II. 96. ALDR.

b Ἄφνω κτεινάντων] Ἄφνω non legisse videtur *Ruf.* HUDS. Neque etiam *Lugd. Bat.* & *Rost.* agnoscunt, & ingrato quoque sono colliduntur ἄφνω & δόλῳ. unde suspicor, incuria descriptoris alicujus ex superiori versu influxisse, quum ibi commodiorem habuerit locum post Συνίσταται δέ. Romanis enim subito illud bellum coortum est & inopinantibus. Iidem *MS.* legunt κτείναντος, ac si Brutum solum vel Cassium nominasset *Josephus*. HAV.

c Ἐπ' ἔτη] Prius non agnoscit *Lugd. Bat.*

d Ἑπτά.] In *Antt.* l. 14. c. 11. §. 1. ἕξ. nempe triennio & semis completo; etiam septimo mense inchoato. Recte enim *Josephus* principatus Cæsaris initium à secunda ejus dictatura arcessit. ALDR.

e Διαστασιασθέντων] Confer Cap. præcedens §. 2. HAV.

f Ἐλπίσιν] Abest a *Lugd. Bat.*

g Συμφέρειν] Συμφέρον. *Lugd. Bat.*

h Δὴ ἧκε Κάσσιος] Δὴ ἧγε *Big.* & *Voss.*

i Καταληψόμενος] Ita *Big.* & *Voss.* καταλειψόμενος *Bod. Bas.* & *Gen.*

* Ad verbum, *umbram ei iniquitatis incuteret*.

† *Aldr.* Advenit ex Italia Sexto successor.

k Υἱοῖς

αὐτὸς τῆς στρατιᾶς ἐπῄει φορολογῶν τὰς πόλεις, καὶ παρὰ δύναμιν τὰς εἰσπράξεις ποιούμενος.

β'. Κελευσθὲν δὲ καὶ Ἰουδαίοις εἰσενεγκεῖν ἑπτακόσια τάλαντα, δείσας Ἀντίπατρος τὴν ἀπειλὴν τοῦ Κασσίου, τοῖς τε [k] υἱοῖς διεῖλεν εἰσπράττειν τὰ χρήματα καὶ τισιν ἄλλοις τῶν ἐπιτηδείων κατὰ τάχος, ἐν οἷς καὶ Μαλίχῳ τινὶ [l] τῶν διαφόρων. οὕτως ἤπειγεν ἡ ἀνάγκη. πρῶτος δ' ἀπεμειλίξατο Κάσσιον Ἡρώδης, τὴν ἑαυτοῦ μοῖραν ἐκ τῆς Γαλιλαίας κομίσας ἑκατὸν τάλαντα, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς μάλιστα φίλος ἦν. τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς [m] βραδυτῆτα κακίσας, αὐταῖς ἐθυμοῦτο ταῖς πόλεσι. [n] Γόφναν γοῦν καὶ [o] Ἀμμαοῦν καὶ [p] δύο ἑτέρας τῶν ταπεινοτέρων ἐξανδραποδισάμενος, ἐχώρει μὲν ὡς καὶ Μάλιχον ἀναιρήσων, ὅτι μὴ σπεύσας εἰσέπραξεν. ἐπέσχε δὲ τήν τε τούτου καὶ [q] τῶν ἄλλων πόλεων ἀπώλειαν Ἀντίπατρος, ταχέως ἑκατὸν ταλάντοις θεραπεύσας Κάσσιον.

γ'. Οὐ μὴν Μάλιχος, ἀναχωρήσαντος Κασσίου, τῆς χάριτος [r] ἀπεμνημόνευεν Ἀντιπάτρῳ. κατὰ δὲ τοῦ πολλάκις σωτῆρος ἐπιβουλὴν [s] ἀνεσκευάζετο, σπεύδων ἀνελεῖν τὸν ἐμπόδιον αὐτοῦ τοῖς ἀδικήμασιν ὄντα. Ἀντίπατρος δὲ, τήν τε ἰσχὺν καὶ τὸ πανοῦργον τἀνδρὸς ὑποδείσας, διαβαίνει τὸν [t] Ἰορδάνην, στρατὸν [v] ἀθροίσων εἰς τὴν τῆς ἐπιβουλῆς ἄμυναν. φωραθεὶς δὲ Μάλιχος, ἀναιδείᾳ τῶν Ἀντιπάτρου παίδων περιγίνεται. τόν τε γὰρ Ἱεροσολύμων φρουρὸν Φασάηλον, καὶ Ἡρώδην πεπιστευμένον τὰ ὅπλα, πολλαῖς ἀπολογίαις καὶ ὅρκοις ἐκγοητεύσας, διαλλακτὰς αὐτῷ πρὸς τὸν πατέρα πείθει γενέσθαι. πάλιν γοῦν ὑπ' Ἀντιπάτρου σώζεται, πείσαντος Μάρκον τὸν τότε στρατηγοῦντα Συρίας, ὃς ὥρμητο κτεῖναι Μάλιχον ἐφ' οἷς ἐνεωτέρισε.

δ'. Συστάντος δὲ τοῦ πρὸς Κάσσιον καὶ Βροῦτον πολέμου Καίσαρί τε τῷ νέῳ καὶ Ἀντωνίῳ, Κάσσιος καὶ Μάρκος στρατιὰν ἀθροίσαντες ἐκ τῆς Συρίας, ἐπειδὴ μέγα μέρος εἰς τὰς χρείας Ἡρώδης ἔδοξε [x] συμβεβλῆσθαι, τότε μὲν αὐτὸν [y] Συρίας ἁπάσης ἐπιμελητὴν [z] καθιστᾶσι, δύναμιν πεζήν τε καὶ ἱππικὴν δόντες. μετὰ δὲ τὴν τοῦ πολέμου κατάλυσιν ἀποδείξειν Κάσσιος ὑπέσχετο καὶ Ἰουδαίας βασιλέα. συνέβη δ' Ἀντιπάτρῳ τήν τε ἰσχὺν τοῦ παιδὸς καὶ τὴν ἐλπίδα αἰτίαν ἀπωλείας γενέσθαι. ταῦτα γὰρ [a] δείσας ὁ Μάλιχος, διαφθείρει τινὰ τῶν βασιλικῶν οἰνοχόων χρήμασι, δοῦναι φάρμακον Ἀντιπάτρῳ. καὶ ὁ μὲν, ἀγώνισμα τῆς Μαλίχου παρανομίας γενόμενος, [b] κατὰ τὸ συμπόσιον θνήσκει, τά τε ἄλλα δραστήριος ἀνὴρ ἐν ἀφηγήσει πραγμάτων, καὶ τὴν ἀρχὴν [c] ἀνακτησάμενός τε Ὑρκανῷ καὶ διαφυλάξας.

ε'. Μάλιχος δὲ, καθ' ὑπόνοιαν τῆς φαρμακείας, ὀργιζόμενον τὸ πλῆθος ἀρνούμενος ἔπειθεν. καὶ δυνατώτερον ἑαυτὸν κατεσκεύαζεν, ὁπλίτας συγκροτῶν. οὐ γὰρ ἠρεμήσειν Ἡρώδην ὑπελάμβανεν. ὃς δὲ καὶ παρῆν αὐτίκα στρατὸν ἄγων, ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ πατρός. Φασαήλου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ συμβουλεύσαντος αὐτῷ, μὴ φανερῶς τὸν ἄνδρα μετιέναι, [d] διαστασιάσειν γὰρ τὸ πλῆθος, τότε μὲν ἀπολογούμενόν τε προσίεται τὸν Μάλιχον, καὶ τῆς

bes peragrabat tributa colligens, & exigens etiam plus quam solvendo erant.

2. Cum autem Judæis quoque imperasset septingenta talenta afferre, Antipater, Cassii minas veritus, pecuniæ exactionem, ut illico fieret, inter filios dividit & quosdam alios è necessariis suis, in quibus erat & Malichus quidam sibi parum amicus. ita eum urgebat necessitas. Primus autem Cassium *obsequio* demulsit Herodes, qui centum talenta sibi mandata ex Galilæa *ei* attulit; adeoque inter præcipuos ejus amicos habebatur. At vero cum cæteris tarditatem vitio vertisset & exprobrasset, ipsis civitatibus irascebatur. Itaque, Gophna & Ammaunte & aliis duabus inferioris notæ in servitutem redactis, eò quidem processit ac si Malichum etiam interfecturus esset; quod in exigendo pecuniam parum properasset. Verum quo minus & hunc & alias civitates perditum iret, obstitit Antipater, qui protenus Cassium centum talentis delinivit.

Cassium demeretur Herodes. Antt. l. 14. c. 11. §. 2.

3. Nequaquam tamen Malichus, post Cassii discessum, gratiam Antipatro referebat; sed ei, qui sæpiuscule ipsum conservaverat, insidias moliebatur, eum è medio tollere festinans, qui ipsius iniquitati impedimento erat. Atqui Antipater, & hominis potentiam & calliditatem subveritus, ultra Jordanem se recipit, exercitum ad ulciscendas insidias collecturus. Malichus autem deprehensus impudentia *sua* Antipatri filiis *egregie* imposuit. Cum enim tam Phasaëlum Hierosolymorum custodem, quam Herodem armis præfectum, & multum semet excusando crebroque jurejurando adhibito, *mirum in modum* decepisset, persuadet eis patrem *suum* ipsi reconciliare. Atque ita denuo ab Antipatro servatur, Marco tunc Syriæ præside ab eo exorato, qui Malichum occidere statuerat, quod novis rebus studuisset.

Malichus Antipatro struit insidias. Antt. l. 14. c. 11. §. 3.

Ei tamen condonatur. Antt. l. 14. c. 11. §. 3.

4. Cum autem bellum juveni Cæsari & Antonio ortum esset cum Cassio & Marco, Cassius & Marcus, exercitu in Syria coacto, quandoquidem magnam partem eorum quibus illis opus erat, visus sit Herodes contulisse, tunc quidem ipsum Syriæ omnis procuratorem constituunt, equitum illi manu peditumque attributa: cum autem bellum confectum esset, promittebat Cassius fore ut *ipsum* etiam Judææ regem declararet. Verum accidit, ut Antipatro filii potentia & spes de eo concepta exitii causa essent. nam harum rerum metu Malichus quendam è pocillatoribus regiis pecunia corrumpit, ut venenum daret Antipatro. Atque ille quidem, cum is esset * adversus quem contendebat Malichi iniquitas, in convivio moritur; vir alioqui strenuus & acer rebus gerendis, & qui regnum recuperavit Hyrcano eique conservavit.

Herodes fit Syriæ procurator. Antt. l. 14. c. 11. §. 3.

Antipater veneno sublatus. Antt. l. 14. c. 11. §. 4.

5. Cæterum Malichus, cum populum sibi iratum haberet propter veneni suspicionem, inficiando eos placabat; & milites colligendo, seipsum potentiorem reddebat. Non enim Herodem quieturum esse arbitrabatur: qui etiam mox cum exercitu aderat, ut patrem ulcisceretur. Sed cum Phasaëlus frater ei consuluisset, ne virum palam persequeretur, (nam in multitudine seditionem concitaturum esse) tunc quidem & Malichum semet excusantem

Antipatri de nece suspectus Malichus. Antt. l. 14. c. 11. §. 4.

p.1-

k Υἱοῖς] Αὐτοῦ addit *Caſ.*

l Τῶν διαφόρων.] Ex inimicis. in Edit. Ox. Infr. lib. 2. c. 13. §. 3. Ἐντυχὸν τοὺς διαφόρους. & cap. 16. §. 4. καλασφάξουσιν οἱ διάφοροι. *Rufin.* appropinquantes jam inimicos. Spanh.

m Βραδυτῆτα κακίσας,] Sic *Big.* & *Voſſ.* βραδυτῆτα in *cæteris.*

n Γόφναν] Conf. sup. lib. 1. c. 1. §. 5. Spanh.

o Ἀμμαοῦν] Ἐμμαοῦν ἀρχ. lib. 14. c. 11. §. 2. Spanh.

p Δύο ἑτέρας] Nempe Λύδδα καὶ Θαμνά. *Antt.* lib. 14. c. 11. §. 2. Spanh.

q Τῶν ἄλλων] *Lugd. Bat.* Τὴν τῶν ἄλλων.

r Ἀπεμνημόνευεν] Ita *Big.* ἀπεμνημόνευσεν *Bod. Roſt.* & *Voſſ.* ἐπεμνημόνευεν *Baſ.* & *Gen.* Ἀπεμνημόνευεν aut ἀπεμνημόνευσεν MS. Ox. Spanh.

s Ἀνεσκευάζετο,] *Lugd. Bat.* Ἐνεσκευάζετο.

t Ἰορδάνην,] Ἰορδάνην ποταμὸν *Ruf.*

v Ἀθροίσων] *Lugd. Bat.* Ἀθροίσας.

x Συμβεβλῆσθαι,] Συμβεβλῆσθαι non agnoscunt *Big.* & *Voſſ.*

y Συρίας ἁπάσης] Κοίλης Συρίας in *Antt.* l. 14. c. 11. §. 1.

z Καθιστᾶσι,] *Lugd. Bat.* & *Roſt.* Κατέστησαν.

a Δείσας] Abest a *Roſt.*

b Κατὰ τὸ συμπόσιον] Μετὰ *Big. Roſt. Bod. Voſſ.* & *Ruf.* Μετὰ τὸ συμπόσιον *MS. Lipſ.* Veneno sublatus moritur ἀρχ. lib. 14. c. 11. §. 4. Spanh.

c Ἀνακτησάμενός] Copulam ἀνὰ non agnoscit *Roſt.*

d Διαστασιάσειν] Ita lego. antea erat διαστασιάζειν.

* Injustitiæ Malichi præmium, *Ruf.*

patienter admittit, & *omni* ſuſpicione eum liberare fatetur; patris vero funus ſplendidis cohoneſtavit exſequiis.

Herodes, rebus Samariæ compoſitis, Hieroſolyma ingreditur. Antt. l. 14. c. 11. §. 5.

6. Cum autem *inde* in Samariam tranſiſſet ſeditione perturbatam, civitatem compoſuit & conſtituit. Deinde Hieroſolyma, cum feſtum ageretur, reverſus eſt, ductis *ſecum* armatis. Mittens autem Hyrcanus, ita enim ſuadebat Malichus Herodis adventum veritus, prohibebat eum ab introductione alienigenarum in cœtum gentilium luſtratum. Ille vero, inſuper habens & prætextum adhibitum & eum qui ita ei edixerat, nocte *urbem* ingreditur. Iterumque Malichus ad eum veniens Antipatrum plorabat: viciſſim vero *multa* ſimulabat Herodes, licet vix iram potuit cohibere; literiſque ad Caſſium (qui & propter alia Malichum oderat) de patris nece graviter conquerebatur. Ille vero non modo Herodi reſcripſit, ut patris mortem ulciſceretur; ſed etiam tribunis, quibus præerat, clam præcepit, ut Herodem in facinore tam juſto adjuvarent.

Malichi & Herodis ſimulatio. Antt. l. 14. c. 11. §. 6.

Quaſnam res molitur Malichus. Antt. l. 14. c. 11. §. 6.

7. Et quoniam, capta à Caſſio Laodicea, omnes ubique optimates * ad eum convenerant, munera & coronas ferentes, hoc quidem ultioni tempus conſtituit Herodes. Malichus autem, ſuſpicione ei injecta, cum Tyri eſſet, & filium ſuum tunc apud Tyrios obſidem clam ſubducere ſtatuit, & ipſe fugam in Judæam parabat. Porro ſalutis deſperatio eum ad majora etiam cogitanda incitabat. Nam tunc *Judæorum* gentem ad defectionem à Romanis perducturum eſſe ſperavit, Caſſio in bello contra Antonium occupato: ipſumque regnaturum eſſe, Hyrcano facillime deturbato.

Necem ei machinatur Herodes. Antt. l. 14. c. 11. §. 6.

8. Verum ſpem ab eo conceptam irridebant fata. Etenim Herodes, cum prævideret quò ferebat ejus animus, & Hyrcanum & ipſum ad convivium invitat. Deinde vero ſervorum quendam ſibi adſtantem ad ſe vocavit, miſitque ſpecie ad parandam cœnam, re autem vera antedicturum tribunis, ut ad inſidias egrederentur. Atque illi, cum mandata Caſſii in memoriam revocaſſent, in littus ante urbem cum gladiis exierunt. ubi Malichum circumſeptum, multis datis vulneribus, interficiunt. Hyrcanus autem ſtatim, animo defectus præ ſtupore, concidit; cumque ægre ad ſe rediiſſet, quærit ab Herode, quiſnam Malichum occidiſſet. Et cum unus è tribunis reſpondiſſet, † Caſſius, qui id imperaverat; Caſſius igitur, inquit, & me & patriam meam ſervat incolumem, qui amborum inſidiatorem peremit. Utrum autem ex animo iſta dixerit, an quod præ timore facinus probaret, incertum eſt. Sed enim Malichum hoc modo ultus eſt Herodes.

Malichi cædem laudat Hyrcanus. Antt. l. 14. c. 11. §. 6.

ὑπονοίας ἀπολύειν [e] ὁμολογεῖ, λαμπρὰν δὲ πομπὴν, [f] ἐπὶ τῷ πατρὶ κηδείας ἐτέλεσεν.

ς'. Τραπεὶς δ' ἐπὶ Σαμάρειαν, στάσει τεταραγμένην, κατεστήσατο τὴν πόλιν. ἔπειτα καθ' ἑορτὴν ὑπέστρεφεν εἰς Ἱεροσόλυμα, τοὺς ὁπλίτας ἄγων, [g] καὶ πέμπων Ὑρκανὸς, ἐνῆγε γὰρ δεδοικὼς τὴν ἔφοδον Μάλιχος, [h] ἐκώλυε τοὺς ἀλλοφύλους εἰσαγαγεῖν ἐφ' ἁγνεύοντας τοὺς ἐπιχωρίους. ὁ δὲ, τῆς προφάσεως καταφρονήσας καὶ τοῦ προστάσσοντος, εἰσέρχεται διὰ νυκτός. καὶ πάλιν Μάλιχος [i] προσιὼν, ἔκλαιεν Ἀντίπατρον. ἀνθυπεκρίνετο δὲ μόλις Ἡρώδης τὸν θυμὸν ἐπέχων, καὶ Κασσίῳ δι' ἐπιστολῶν τὴν τοῦ πατρὸς ἀναίρεσιν [k] ἐπωδύρετο, καὶ [l] ἄλλως μισοῦντι Μάλιχον. ὁ δ' αὐτῷ μετιέναι τὸν φονέα τοῦ πατρὸς ἀντεπιστείλας, καὶ τοῖς ὑφ' ἑαυτὸν χιλιάρχοις λάθρα προσέταξεν, Ἡρώδῃ βοηθεῖν εἰς πρᾶξιν δικαίαν.

ζ'. Κἀπειδὴ Λαοδίκειαν ἑλόντος [m] αὐτοῦ συνῆσαν οἱ πανταχόθεν δυνατοὶ, δωράς τε καὶ στεφάνους φέροντες, Ἡρώδης μὲν [n] τοῦτον τῇ τιμωρίᾳ τὸν καιρὸν ἀφώρισε. Μάλιχος δ' ὑποπτεύσας, [o] ὡς ἐν Τύρῳ γίνεται, τόν τε υἱὸν ὁμηρεύοντα παρὰ τοῖς Τυρίοις ὑπεξαγαγεῖν ἔγνω λάθρα, καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀποδράναι παρεσκευάζετο. παρώξυνε δ' αὐτὸν ἡ τῆς σωτηρίας ἀπόγνωσις, ἐνθυμεῖσθαι [p] καὶ μείζονα. τότε γὰρ ἔθνος ἐπαναστήσειν Ῥωμαίοις ἤλπισε, Κασσίου τῷ πρὸς Ἀντώνιον πολέμῳ περισπωμένου. καὶ βασιλεύσειν αὐτὸς, [q] Ὑρκανὸν καταλύσας εὐμαρῶς.

η'. Ἐπεγέλα δὲ ἄρα τὸ χρεὼν [r] αὐτοῦ ταῖς ἐλπίσιν. ὁ γοῦν Ἡρώδης, [s] προειδόμενος αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν, τόν τε Ὑρκανὸν, κἀκεῖνον ἐπὶ δεῖπνον καλεῖ. παρεστῶτα δ' ἔπειτα τῶν οἰκετῶν τινα πρὸς ἑαυτὸν καλέσας, ἐξέπεμψεν ὡς ἐπὶ τὴν τοῦ δείπνου παρασκευὴν, τῷ δὲ ὄντι προειπεῖν τοῖς χιλιάρχοις ἐξελθεῖν ἐπὶ τὴν ἐνέδραν. κἀκεῖνοι, τῶν Κασσίου προσταγμάτων ἀναμνησθέντες, ἐπὶ τὸν πρὸ τῆς πόλεως αἰγιαλὸν ἐξῄεσαν ξιφήρεις. ἔνθα περιστάντες τὸν Μάλιχον, πολλοῖς τραύμασιν ἀναιροῦσιν. Ὑρκανὸς δὲ παραχρῆμα μὲν [t] ἐκλυθεὶς ὑπ' ἐκπλήξεως ἔπεσε, μόλις δ' [v] ἀνενεγκὼν Ἡρώδην διηρώτα, τίς ὁ κτείνας εἴη Μάλιχον. ἀποκριναμένου δέ τινος τῶν χιλιάρχων, [x] τοῦ Κασσίου πρόσταγμα, Κάσσιος ἄρα, ἔφη, κἀμὲ καὶ τὴν πατρίδα [y] μου σώζει, τὸν ἀμφοτέρων ἐπίβουλον ἀνελών. εἴτε δὲ φρονῶν Ὑρκανὸς οὕτως, εἴθ' ὑπὸ δέους ὁμόσε τῇ γε πράξει χωρῶν εἶπεν, ἄδηλον ἦν. ἀλλὰ γὰρ Μάλιχον [z] μὲν οὕτως Ἡρώδης μετῆλθεν.

ΚΕΦ

e Ὁμολογεῖ,] Ita *Bod.* ὡμολόγει in *cæteris*. Ὁμολογεῖ *MS. Bod.* ὡμολόγει cæteri *Ox.* SPANH.

f Ἐπὶ τῷ πατρὶ] Ἐπὶ τῇ πατρικῇ κηδείᾳ *Bod.* & *Roſt.*

g Καὶ πέμπων Ὑρκανὸς,] Evidenter ita ſcribit *Lugd. Bat.* neque aliter edi debere exiſtimo; nam quod Cl. *Hudſ.* maluit ἄγων καὶ πέμπων. Ὑρκανὸς δὲ, ἐνῆγε &c. vertens: *ductis ſecum & alio miſſis armatis, Hyrcanus autem, ita enim,* &c. minus concinnum videtur. HAV.

h Ἐκώλυε τοὺς ἀλλοφύλους εἰσαγαγεῖν ἐφ' ἁγνεύοντας] Conf. Antt. lib. 14. c. 11. §. 5. & Zonaras Annal. Tom. 1. p. 228. lit. A. μὴ δεῖν ὄχλον ἀλλοδαπὸν ἀναμίγνυσθαι τῷ πλήθει ἁγνεύοντι. SPANH. Διεκώλυε *Roſt.* ut & εἰσάγειν.

i Προσιὼν,] *Roſt.* Προσελθών.

k Ἐπωδύρετο,] Ita *Big. Bod.* & *Voſſ.* ἀπωδύρετο *Baſ.* & *Gen.* Ἐπωδύρετο *MS. Ox.* καὶ ἄλλως. Immo aliunde *Ox. Lat.* SPANH.

l Ἄλλως] Ita eſt, aliunde, non propterea, ut vertit *Ruf.* Quippe Malichum jamdudum oderat Caſſius, tum quod *remiſſior fuiſſet in exigenda pecunia*, tum quod *novis* etiam *rebus ſtuduiſſet*, ut ſupra dictum eſt. ALDR.

m Αὐτοῦ συνῄεσαν] Ὑπήκοοι poſt αὐτοῦ addunt *Big.* & *Voſſ.* Iidemque ſtatim cum *Bod.* poſt φέροντες inſerunt παρῆσαν αὐτῷ.

n Τοῦτον] Abeſt a *Roſt.*

o Ὡς ἐν Τύρῳ] Abſunt a *Roſt.* uſque ad Ἰουδαίαν.

p Καὶ μείζονα.] Ita *Big. Roſt. Bod. Voſſ.* & *Ruf.* τὰ μείζονα in *cæteris*.

q Ὑρκανὸν καταλύσας] Conf. ſupr. cap. 10. §. 7. SPANH.

r Αὐτοῦ] Abeſt a *Lugd. Bat.*

s Προειδόμενος αὐτοῦ] Προϊδόμενος *Voſſ.*

t Ἐκλυθεὶς ὑπ' ἐκπλήξεως] Λυθεὶς *Big. Bod.* & *Voſſ.* Ὑρκανὸς δὲ ὑπὸ φόβου ἄφωνος ἦν Zonaras Annal. Tom. 1. p. .... C. ibid. πλησίον τῆς πόλεως κατακεντοῦσιν αὐτόν. Conf. Antt. lib. 14. c. 11. §. 6. SPANH.

v Ἀνενεγκὼν] *Roſt.* Ἐνεγκών.

x Τοῦ Κασσίου] *Lugd. Bat.* Τὸ Κασσίου.

y Μου σώζει,] Illud μου deeſt *Bod.* & *Roſt.*

z Μὲν οὕτως] Prior vox abeſt a *Roſt.*

* Ad Herodem, *Ruf.* contra mentem *Joſephi*, ut patet ex l. 14. c. 11. §. 6.

† Caſſii præceptum, *Ruf.*

ΚΕΦ. ιβ΄.

Φασάηλος Ελικος περιγίνεται, καὶ Αντιγόνου τῇ μάχῃ κρατεῖ Ηρώδης. κατηγοροῦσιν Ηρώδου καὶ Φασαήλου οἱ Ιουδαῖοι, καὶ αὐτοὺς ἀπολύει Αντώνιος καὶ τετράρχας ἀποδείκνυσι.

ΚΑσσίου δὲ ἀναχωρήσαντος ἐκ τῆς Συρίας, πάλιν στάσις ἐν Ιεροσολύμοις γίνεται, [a] Ελικος μετὰ στρατιᾶς ἐπαναστάντος Φασαήλῳ, [b] καὶ κατὰ τὴν ὑπὲρ Μαλίχου τιμωρίαν ἀμύνεσθαι [c] θέλοντος Ηρώδην εἰς τὸν ἀδελφόν. Ηρώδης δὲ ἔτυχε μὲν ὢν παρὰ Φαβίῳ τῷ [d] στρατηγῷ κατὰ Δαμασκόν, ὡρμημένος δὲ βοηθεῖν ὑπὸ νόσου κατείχετο. κἂν τούτῳ Φασάηλος, καθ' ἑαυτὸν [e] Ελικος περιγενόμενος, Υρκανὸν ὠνείδιζεν [f] εἰς ἀχαριστίαν, ὧν τε Ελικι συμπράξειε, καὶ ὅτι περιορῴη τὸν ἀδελφὸν τοῦ Μαλίχου τὰ φρούρια καταλαμβάνοντα. πολλὰ γὰρ ἤδη κατείληπτο, καὶ τὸ πάντων ὀχυρώτατον, [g] Μάσαδα.

β΄. Οὐ μὴν αὐτῷ τι πρὸς τὴν Ηρώδου βίαν [h] ἤρκεσεν, ὃς ἀναῤῥωσθεὶς τάτε ἄλλα παραλαμβάνει, κἀκεῖνον ἐκ τῆς [i] Μασάδας ἱκέτην ἀφῆκεν. ἐξήλασε δὲ καὶ ἐκ τῆς Γαλιλαίας [k] Μαρίωνα τὸν Τυρίων τύραννον, ἤδη τρία κατεσχηκότα τῶν ἐρυμάτων. τοὺς δὲ [l] ληφθέντας Τυρίους, ἔσωσε μὲν πάντας, [m] ἔστι δ' οὓς καὶ δωρησάμενος ἀπέπεμψεν, [n] εὔνοιάν τε ἑαυτῷ παρὰ τῆς πόλεως καὶ τῷ τυράννῳ μῖσος παρασκευαζόμενος. ὁ δὲ Μαρίων ἠξίωτο μὲν τῆς τυραννίδος ὑπὸ Κασσίου, [o] τυραννίσι πᾶσαν [p] διαλαβόντος τὴν Συρίαν. κατὰ δὲ τὸ πρὸς Ηρώδην [q] ἔχθος, [r] συνέλαβεν Αντιγόνῳ τῷ Αριστοβούλου, καὶ [s] τὸ πλέον διὰ Φάβιον, ὃν Αντίγονος χρήμασι προσποιησάμενος βοηθὸν εἶχε τῆς καθόδου. χορηγὸς δ' ἦν ἁπάντων ὁ [t] κηδεστὴς Πτολεμαῖος Αντιγόνῳ.

γ΄. Πρὸς [v] οὓς Ηρώδης ἀντιταξάμενος, ἐπὶ τῶν ἐμβολῶν τῆς Ιουδαίας, κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τὸν Αντίγονον ἐξελάσας, ὑπέστρεψεν εἰς Ιεροσόλυμα πᾶσιν ἀγαπητὸς ὢν ἐπὶ τῷ κατορθώματι. καὶ γὰρ οἱ μὴ προσέχοντες πάλαι. τότε ᾠκείωντο διὰ τὴν πρὸς Υρκανὸν ἐπιγαμίαν αὐτῷ. [x] πρότερον μὲν γὰρ ἦκτο γυναῖκα τῶν ἐπιχωρίων, οὐκ ἄσημον, Δωρὶς ἐκαλεῖτο, ἐξ ἧς ἐγέννησεν Αντίπατρον. τότε δὲ γήμας τὴν Αλεξάνδρου τοῦ Αριστοβούλου θυγατέρα, [y] θυγατριδῆν τε Υρκανοῦ Μαριάμμην, οἰκεῖος τῷ βασιλεῖ γίνεται.

δ΄. Επεὶ δὲ Κάσσιον περὶ Φιλίππους ἀνελόντες ἀνεχώρησαν, εἰς μὲν [z] Ιταλίαν Καῖσαρ, ἐπὶ δὲ [a] τὴν

CAP. XII.

X.

Felicem superat Phasaëlus, & Antigonum pugna vincit Herodes. Judæi Herodem & Phasaëlum accusant, eosque absolvit Antonius & Tetrarchas facit.

AT postquam Cassius è Syria discessit, iterum Hierosolymis orta est seditio, * facto in Phasaëlum impetu à Felice cum exercitu, ut qui vellet Malichi necem ulcisci Herodis culpam in *Phasaëlum* fratrem persequendo. Erat autem Herodes quidem apud Fabium Damasci præfectum; cumque magno desiderio teneretur *fratri* auxilium ferendi, adversa valetudine impediebatur. Interea Phasaëlus etiam suis copiis superavit Felicem, probrumque ingrati objiciebat Hyrcano, & ob ea quibus Felici studuisset, quodque Malichi fratrem castella occupare sivisset. Jam enim multa tenuerat, omniumque validissimum, Masadam.

Seditio Hierosolymis mota à Felice. Antt. l. 14. c. 11. §. 7.

Superatur Felix. Antt. l. 14. c. 11. § 7.

2. Non tamen ei quicquam satis præsidii fuit contra Herodis vim; qui mox, ut convaluit, & alia recipit, & illum ex Masada supplicem dimisit. Quin & Marionem Tyriorum tyrannum, tribus jam castellis potitum, ex Galilæa pepulit: Tyriisque, quos ceperat, vitam concessit omnibus, nonnullis etiam dona dedit & abire permisit; & sibimet civitatis benevolentiam concilians, ejusdemque odium in tyrannum concitans. Marion autem à Cassio quidem obtinuerat tyrannidem, qui Syriam omnem tyrannidibus occupaverat: ex suo vero in Herodem odio, Antigono Aristobuli filio opem ferebat, eoque magis propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia conciliatum reditus *sui* adjutorem habebat. Cuncta vero Antigono suppeditabat Ptolemæus *ei* affinis.

Dimittitur ab Herode, qui Marionem etiam ex Galilæa pellit. Antt. l. 14. c. 11. §. 1.

3. Adversus istos cum aciem in ipso aditu Judææ instruxisset Herodes, pugna fit superior, fugatoque Antigono reversus est Hierosolyma, ex re præclare gesta omnibus gratus acceptusque. Etenim qui antea ei parum favebant, tunc sese ei adjunxerunt propter illius cum Hyrcano affinitatem. nam prius quidem ex indigenis habuerat uxorem, non ignobilem, quæ Doris vocabatur, ex qua *filium* sustulit Antipatrum. Tunc autem, in matrimonium ducta Mariamne, filia Alexandri Aristobuli filii Hyrcanique ex filia nepte, regi necessitudine conjungitur.

Antigonum vincit Herodes. Antt. l. 14. c. 12. §. 1.

Ab Hyrcano & Hierosolymitanis benigne excipitur Herodes. Antt. l. 14. c. 12. §. 1.

Mariamnem in uxorem ducit. Antt. l. 14. c. 12. §. 1.

4. Sed ubi, Cassio circa Philippos interfecto, *inde* discesserunt, Cæsar quidem in Italiam, Anto-

a Ελικος] Cum spiritu aspero *Big.* & *Bod.* cum leni *Voss. Bas.* & *Gen.* prout in *Antt.* l. 15. c. 9. §. 2. in fine. Latinum *Felix* (aspiratione & digammate sicut alibi sæpe permutatis) Græce Ἕλιξ est, seu potius Ἧλιξ, à qua voce Grammatici vocem *Felix* arcessunt. Quanquam frater ille Pallantis qui Judææ præfuit, *D. Lucæ* pariter & *Josepho* Φῆλιξ dicitur. Nam ante illud seculum digamma scribi desierat. ALDR. Ελικος *Gen.* vel Ελικος cum adspir. pro *Felicis*, omisso digammate: ita etiam ἀρχ. lib. 14. c. 11. §. 7. SPANH.

b Καὶ κατὰ] Priorem voculam non habet *Lugd. Bat.*

c Θέλοντος] Μέλλοντος *Big.* & *Voss.*

d Στρατηγῷ κατὰ Δαμασκὸν,] Similiter *Antt.* l. 14. c. 11. §. 7.

e Ελικος] Vel Ελικος. Sine vel cum adspir. SPANH.

f Εἰς] *Rost.* Πρὸς.

g Μάσαδα.] *Rost.* Μασαζαν.

h Ηρκεσεν,] *Lugd. Bat.* Ηρέσκεν.

i Μασάδας] Μαστάδας legisse videtur *Ruf.*

k Μαρίωνα] Marion Tyriorum Tyrannus ἀρχ. lib. 14. c. 12. §. 1. SPANH.

l Ληφθέντας] Λειφθέντας *MS. Bod. Ox.* SPANH.

m Εστι] Ησαν δ' οὓς *Big. Voss. Rost.* & *Lips.* SPANH.

n Εὔνοιάν τε ἑαυτῷ] Ita cum *Ruf.* εὔνοιαν ἑαυτ. in *cæteris.*

o Τυραννίσι] Pro τυραννίσι *MS.* τυραννίσιν vel τυραννήσειν *Ox.* SPANH. *Lugd. Bat.* Quoque τυραννήσειν. Sed male.

p Διαλαβόντος] Διαλαβὼν *Big. Bod.* & *Voss.* HUDS. Διαλαβὼν *MS.* pro διαλαβόντος *Ox.* SPANH.

q Εχθος,] Συνέλαβε τὸν Αντίγονον *Big. Bod.* & *Lips.* κατήγαγε τὸν Αντίγονον *Big.* in *Rufini* versione *Antigonum Aristobuli secum ducebat.* HUDS. *Lugd. Bat.* quoque clare (nam *Rost.* συνάλαβε τὸν Αντίγονον, καὶ τὸν Αριστοβούλον) κατήγαγε τὸν Αντίγονον τὸν Αριστοβούλου. ut ita lectio hæc haud sit spernenda, mox enim καθόδου ejusdem mentionem tacit. HAV.

r Συνέλαβεν Αντιγόνῳ] *MS.* Κατήγαγε τὸν Αντίγονον aut συνέλαβε τὸν Αντίγονον *Ox.* & *MS. Lips.* SPANH.

s Τὸ πλέον] Πτολεμαῖον pro τὸ πλέον legisse videtur *Ruf.*

t Κηδεστὴς] *Sc.* qui Antigoni sororem duxerat uxorem.

v Οὓς] Ita *MS.* Τούτους in *Editis.* Οὓς *MS. Ox.* & *Lips.* SPANH.

x Πρότερον] *Rost.* Πρότον.

y Θυγατριδῆν τε] Erat enim Alexandra Hyrcani filia, Aristobuli conjux, Mariamnes mater. *Antt.* l. 15. c. 2. §. 5.

z Ιταλίαν] Fractis Brutianis Cassianisque partibus Antonius transmarinas obiturus provincias substitit: Cæsar in Italiam se recepit, *Velleius* II. 74. Αντώνιος μὲν ἐς τὴν Ασίαν, Καῖσαρ ἐς τὴν Ιταλίαν ἀφωρμήθη, *Dio.* XLVIII. p. 358. B. Conveniunt, *Livius* in *Epit.* l. 125. *Plutarchus* in *Anton.* p. 925. C. *Appianus* in *Civil.* V. p. 672. Pro ἐπὶ Γαλλίας igitur scribe ἐπ' Ιταλίας in *Antt.* l. 14. c. 12. §. 2. ALDR. Επὶ Γαλλίας *Antt.* lib. 14. c. 12. §. 2. SPANH.

a Τὴν Ασίαν] *Rost.* & *Lugd. Bat.* malunt τῆς Ασίας.

* Cum Felix in Phasaëlum movisset exercitum, & in Herode fratris pœna vellet necem Malichi vindicare, *Rufin.*

tonius vero in Asiam, cum legati ab aliis civitatibus ad Antonium missi essent in Bithyniam, veniebant etiam & Judæorum primates, qui Phasaëlum & Herodem accusarent, *dicentes* illos quidem rerum summam vi tenere, Hyrcano vero tantum superesse *regis* nomen honorificum. Istis cum interesset Herodes & magna pecunia Antonium sibi conciliasset, ita eum affecit, ut inimicis dicendi potestatem nequaquam faceret. Et tunc quidem ita dimissi sunt.

Phasaëlum & Herodem frustra accusant Judæi. Antt. l. 14. c. 12. §. 2.

5. Denuo autem è Judæorum primariis centum viri Antonium, Cleopatræ amori mancipatum, ad Daphnen Antiochiæ convenerunt: qui, factis sibi ductoribus è suis dignitate & eloquentia plurimum valentibus, in fratres accusationem instituunt. Occurrebat autem eis Messala *juvenum* causam agens. *ei* Hyrcano adstante propter affinitatem. Auditis deinde utrisque ab Hyrcano quæsivit Antonius, utri ad imperandum magis idonei. Cumque is Herodem & suos *aliis* prætulisset, lætatus (nam cum patre illorum jam olim hospitium fecerat, summa cum humanitate ab Antipatro exceptus, eo tempore quo in Judæam cum Gabinio trajecerat) fratres tetrarchas constituit, illis permittens Judæam omnem imperio regere.

Altera accusatio. Antt. l. 14. c. 12. §. 2.

Qua non obstante eos tetrarchas facit Antonius. Antt. l. 14. c. 13. §. 1.

6. Legatis autem id ægre ferentibus, quindecim eorum comprehensos in custodiam dedit, quos etiam occidere voluit: reliquos vero cum contumelia abegit. unde major tumultus Hierosolymis excitatur. Denique mille legatos iterum Tyrum miserunt; ubi commorabatur Antonius, * cum vellet in Hierosolyma irruere. Adversus hos, cum clamorem sustulissent, mittit Tyriorum administratorem, eique præcepit, ut de iis quos caperet supplicium sumeret, & illis principatum confirmaret qui ab ipso tetrarchæ erant constituti.

Tertia denique instituitur accusatio. Antt. l. 14. c. 13. §. 2.

7. Ante hæc autem Herodes, usque ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos hortabatur *ut caverent*, ne aut sibimet exitii auctores fierent, aut patriæ belli *causa*, dum temere & inconsulto ad contentionem veniunt. Illis autem magis adhuc indignantibus, Antonius, missis armatis, multos *eorum* occidit, multosque vulneravit. quorum & mortuos sepultura & saucios curatione dignatus est Hyrcanus. Non tamen ii qui fuga dilapsi sunt quietos se tenebant; sed civitatem conturbando adeo Antonium exacerbarunt, ut etiam vinctos interfecerit.

Judæorum multi jussu Antonii occisi. Antt. l. 14. c. 13. §. 2.

Ἀσίαν Ἀντώνιος, πρεσβευομένων τῶν ἄλλων [b] πόλεων πρὸς Ἀντώνιον εἰς Βιθυνίαν, ἧκον καὶ Ἰουδαίων οἱ δυνατοὶ, κατηγοροῦντες Φασαήλου τε καὶ Ἡρώδου, βίᾳ μὲν αὐτοὺς κρατεῖν τῶν πραγμάτων, ὄνομα δὲ μόνον περιεῖναι Ὑρκανῷ τίμιον. πρὸς ἃ παρὼν Ἡρώδης, καὶ τεθεραπευκὼς οὐκ ὀλίγοις Ἀντώνιον χρήμασιν οὕτω διέθηκεν, ὡς μηδὲ λόγου τῶν ἐχθρῶν ἀνέχεσθαι. καὶ τότε μὲν οὕτω διελύθησαν.

έ. Αὖθις δὲ οἱ ἐν τέλει Ἰουδαίων ἑκατὸν ἄνδρες ἧκον εἰς [c] τὴν πρὸς Ἀντιόχειαν Δάφνην ἐπ' Ἀντώνιον, ἤδη τῷ Κλεοπάτρας ἔρωτι δεδουλωμένον. οἳ, προστησάμενοι τοὺς ἀξιώματι καὶ λόγῳ σφῶν δυνατωτάτους, κατηγόρουν τῶν ἀδελφῶν. ὑπήντα δὲ [d] Μεσσαλᾶς ἀπολογούμενος [e] συμπαρεστῶτος [f] Ὑρκανοῦ διὰ τὸ κῆδος. καὶ Ἀντώνιος, ἀκούσας [g] ἑκατέρων, Ὑρκανοῦ διεπυνθάνετο τοὺς ἐπιτηδειοτέρους ὄντας [h] ἄρχειν. τοῦ δὲ, τοὺς περὶ τὸν Ἡρώδην προκρίναντος, ἡσθεὶς ἦν γὰρ [i] ἤδη καὶ ξένος αὐτοῖς πατρῷος, δεχθεὶς ὑπ' Ἀντιπάτρου φιλοφρόνως ὅτε εἰς τὴν Ἰουδαίαν σὺν Γαβινίῳ παρέβαλε. [k] τετράρχας ἀποδείκνυσι τοὺς ἀδελφοὺς, πᾶσαν διοικεῖν τὴν Ἰουδαίαν [l] ἐπιτρέπων.

ϛ'. Προσαγανακτούντων δὲ τῶν πρέσβεων, [m] πεντεκαίδεκα μὲν συλλαβὼν εἵργνυσιν, οὓς καὶ ἀνελεῖν ὥρμησε. τοὺς δὲ λοιποὺς μεθ' ὕβρεως ἀπήλασε. πρὸς ὃ μείζων ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις γίνεται ταραχή. χιλίους γοῦν πάλιν ἔπεμψαν πρέσβεις εἰς Τύρον, ἔνθα διέτριβεν Ἀντώνιος ἐπὶ Ἱεροσολύμων ὡρμημένος· ἐπὶ τούτους κεκραγότας, ἐκπέμπει τὸν ἄρχοντα τῶν Τυρίων, κολάζειν προστάξας οὓς ἂν λάβῃ, συγκατασκευάζειν [n] τε τὴν ἀρχὴν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ καταστᾶθεῖσι [o] τετράρχαις.

ζ'. Πρὸ δὲ τούτου, πολλὰ παρῄνει [p] προελθὼν ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν Ἡρώδης σὺν Ὑρκανῷ, μήθ' ἑαυτοῖς ἀπωλείας [q] αἰτίους, μήτε τῇ πατρίδι πολέμου [r] γίνεσθαι φιλονεικοῦντας ἀκρίτως. τῶν δὲ ἔτι μᾶλλον ἀγανακτούντων, Ἀντώνιος ἐκπέμψας ὁπλίτας, πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε, πολλοὺς δὲ [s] ἔτρωσεν· ὧν [t] οἵτε πεσόντες ταφῆς, καὶ οἱ τραυματίαι θεραπείας ἠξιώθησαν ὑπὸ Ὑρκανοῦ· [v] οὐ μὴν οἱ διαφυγόντες ἠρέμουν, ἀλλὰ τὰ [x] κατὰ τὴν πόλιν συνταράσσοντες, παρώξυναν τὸν Ἀντώνιον, ὥστε καὶ τοὺς δεσμώτας ἀποκτεῖναι.

ΚΕΦ.

b Πόλεων πρὸς Ἀντώνιον εἰς Βιθυνίαν,] *Rost.* delet πόλεων & legit εἰς Ἀντώνιον πρὸς Βιθυνίαν.

c Τὴν πρὸς Ἀντιόχειαν Δάφνην] *Antt.* lib. 14. c. 13. §. 1. ἐπὶ Δάφνης & lib. 17. c. 2. §. 3. ἐν Ἀντιοχείᾳ τῇ ἐπὶ Δάφνῃ. SPANH.

d Μεσσαλᾶς] Ita scribo cum *Rufino*. Μαεσαλᾶς in *Editis*. Μεσάλας aut Μεσαλᾶς in *MSS.* & Μεσσάλας in *Antt.* l. 19. c. 1. §. 9. forsan minus recte. HUDS. Μεσσάλας *Antt.* lib. 14. c. 13. §. 1. SPANH.

e Συμπαρεστῶτος] Sic *MSS.* & ἀρχ. lib. 14. c. 13. §. 1. παρόντος καὶ Ὑρκανοῦ.

f Ὑρκανοῦ] Sic *Big. Bod. Rost. Voss. Ruf.* favente ipso *Josepho* in *Antt.* l. 10. c. 6. §. 1. Ὑρκανῷ *Bas.* & *Gen.*

g Ἑκατέρων,] *Rost.* Ἀμφοτέρων.

h Ἄρχειν.] Ὑπάρχειν. *Rost.*

i Ἤδη] Abest a *Rost.*

k Τετράρχας ἀποδείκνυσι] Phasaëlus & Herodes Tetrarchæ constituti ab Antonio. Conf. ἀρχ. lib. 14. c. 13. §. 1. Verum Herodes non Τετράρχης, sed ΕΘΝΑΡΧΗΣ in Nummo inscribitur. Unde hinc *Josephum* redarguit Harduin. de Nummis Herod. pag. 14. SPANH.

l Ἐπιτρέπων.] Pro ἐπιτρέπων, καὶ ἐπιτροπεύειν *MSS. Ox.* SPANH.

m Πεντεκαίδεκα μὲν] *Rost.* Πέντε μὲν καὶ δέκα.

n Τε τὴν ἀρχὴν] *Rost.* hæc non agnoscit.

o Τετράρχαις.] Post hanc vocem τολμῶσιν addit *Casaub.*

p Προελθὼν] Ita *Big. Rost. Bod.* & *Voss.* παρελθὼν in *cæteris.* Προελθὼν *MS. Ox.* SPANH.

q Αἰτίους,] *Rost.* Αἰτίας.

r Γίνεσθαι] Γενέσθαι *Lugd. Bat.*

s Ἔτρωσεν.] *Cas.* Ἐσταύρωσε.

t Οἵτε πεσόντες ταφῆς,] *Rost.* Οἵτε πεσόντες καὶ οἱ τραυματίαι, ταφῆς οἱ μὲν, οἱ δὲ θεραπείας ἠξιώθησαν ὑπὲρ Ὑρκανοῦ.

v Οὐ μὴν οἱ] Paulo aliter in *Antt.* l. 10. c. 6. §. 1. οἱ δὲ λοιποὶ διαφυγόντες ἐπ' οἴκου περιδεεῖς ἡσύχαζον, &c.

x Κατὰ τὴν πόλιν] Ita ex *Lugd. Bat.* & *Rost.* reliqui μετὰ τ. π. HAV.

* In Hierosolyma paratus irruere. *Ruf.*

ΚΕΦ. ιγ'.

Πάρθοι, Ἀντίγονον εἰς τὴν Ἰουδαίαν κατάγοντες, Ὑρκανὸν καὶ Φασάηλον ἐδέσμευον. Ἡρώδου φυγὴ, Ἱεροσολύμων διαρπαγὴ, καὶ οἷα ἔπαθον Ὑρκανὸς καὶ Φασάηλος.

[y] Μετὰ δὲ ἔτη δύο, [z] Βαρζαφάρνου τοῦ Πάρθων [a] σατράπου σὺν Πακόρῳ [b] τῷ βασιλέως υἱῷ Συρίαν καταχόντος, Λυσανίας [c] διαδεδεγμένος ἤδη τὴν ἀρχὴν, τοῦ πατρὸς τελευτήσαντος, Πτολεμαῖος δ' ἦν οὗτος ὁ Μινναίου, πείθει τὸν [d] σατράπην, ὑποσχέσει χιλίων ταλάντων καὶ [e] πεντακοσίων γυναικῶν, [f] καταγαγεῖν ἐπὶ [g] βασιλεία τὸν Ἀντίγονον, [h] καταλῦσαι δὲ [i] τὸν Ὑρκανόν. τούτοις ὑπαχθεὶς Πάκορος μὲν ᾔει κατὰ τὴν παράλιον, Βαρζαφάρνην δὲ διὰ τῆς μεσογείου προσέταξεν ἐμβαλεῖν. [k] τῶν δ' ἐπιθαλαττίων [l] Τύριοι Πάκορον οὐκ ἐδέξαντο. καίτοι Πτολεμαέων καὶ Σιδωνίων δεδεγμένων. ὁ δὲ, οἰνοχόῳ τινὶ τῶν βασιλικῶν [m] ὁμωνύμῳ μοῖραν τῆς ἵππου παραδοὺς, ἐμβαλεῖν ἐκέλευσεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, [n] κατασκεψόμενόν τε τὰ τῶν πολεμίων, καὶ πρὸς ἃ δέοι βοηθήσοντα Ἀντιγόνῳ.

β'. Τῶν δὲ ληϊζομένων τὸν Κάρμηλον, πολλοὶ Ἰουδαῖοι [o] συνδραμόντες πρὸς Ἀντίγονον, προθύμους ἑαυτοὺς ἐπὶ τὴν εἰσβολὴν παρεῖχον. ὁ δ' αὐτοὺς ἐπὶ τὸν καλούμενον [p] Δρυμὸν προέπεμψε, τὸ χωρίον καταλαβεῖν· ἐν ᾧ γενομένης συμβολῆς, ὠσάμενοι τοὺς πολεμίους καὶ διώξαντες, ἐπὶ Ἱεροσολύμων ἔθεον· γενόμενοι δὲ πλείους, μέχρι τῶν βασιλείων προῆλθον. Ὑρκανοῦ δὲ καὶ Φασαήλου δεξαμένων αὐτοὺς καρτερῷ στίφει, μάχη κατὰ τὴν ἀγορὰν συῤῥήγνυται· καθ' ἣν τρεψάμενοι τοὺς πολεμίους οἱ περὶ Ἡρώδην, κατακλείουσιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ φρουροὺς [q] αὐτῶν ἄνδρας ἑξήκοντα ταῖς πλησίον [r] οἰκίαις ἐγκατέστησαν. τούτους μὲν οὖν ὁ στασιάζων πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς λαὸς, ἐπελθὼν [s] ἐμπίπρησιν. Ἡρώδης δὲ τοῦ δήμου πολλοὺς, κατ' ὀργὴν τῶν ἀπολωλότων, ἀναιρεῖ συμβαλών· καὶ καθ' ἡμέραν ἐπεκθεόντων ἀλλήλοις κατὰ λόχους, φόνος ἦν ἀδιάλειπτος.

γ'. Ἐνστάσης δὲ ἑορτῆς, ἡ Πεντηκοστὴ καλεῖται, τά τε περὶ τὸ ἱερὸν πάντα, καὶ ἡ πόλις ὅλη πλήθους τοῦ ἀπὸ τῆς χώρας ἀναπίμπλαται τὸ πλέον ὁπλιτῶν. καὶ Φασάηλος μὲν τὸ τεῖχος, Ἡρώδης δὲ [ſ] μετ' οὐ πολλῶν ἐφρούρει τὰ βασίλεια, καὶ τοῖς πολεμίοις ἐπιδραμὼν ἀσυντάκτοις κατὰ τὸ [t] προσάρκτιον, πλείστους μὲν ἀναιρεῖ, τρέπεται δὲ

CAP. XIII. XI.

Parthi, Antigonum in Judæam reducentes, Hyrcanum & Phaſaëlum in vincula conjiciunt. Herodis fuga, Hieroſolymorum direptio, & clades Phaſaëli & Hyrcani.

Biennio autem poſt, cum Barzapharnes Parthorum ſatrapa & Pacorus regis filius Syriam occupaſſent, Lyſanias qui in principatum ſucceſſerat poſt mortem patris (ille autem Ptolemæus erat Minnæi filius) ſatrapæ perſuadet, ipſi mille talenta & quingentas mulieres pollicendo, Antigonum in regnum reducere & Hyrcanum deturbare. His inductus Pacorus, ipſe quidem per oram maritimam profectus eſt, Barzapharni vero præcepit per mediterranea impreſſionem facere. Sed maritimorum Tyrii Pacorum excluſerunt, quamvis Ptolemaïdenſes & Sidonii eum admiſerant. Ille vero, cum pocillatori cuidam regio, ipſi cognomini, equitatus partem tradidiſſet, juſſit *eum* irruptionem facere in Judæam, ut & res hoſtium ſpecularetur, & Antigonum, ſiquidem opus eſſet, adjuvaret.

Lyſanias Pacoro & Barzapharni perſuadet, ut Antigonum in regnum reducant. Antt. l. 14. c. 13. §. 3.

2. Illis autem Carmelum populantibus, multi Judæi ad Antigonum confluebant, ſeque paratos eſſe oſtendebant una cum eo irrumpere. Ille vero ad locum qui Drymus appellatur eos præmiſit, ut regionem *iſtam* occuparent; ubi pugna commiſſa, depulſiſque hoſtibus & fugatis, Hieroſolyma curſu petebant; auctique plurium acceſſione uſque ad regiam procedebant. Cum autem eos valida manu excepiſſent Hyrcanus & Phaſaëlus, in foro prælio confligitur. in quo hoſtibus ab Herode ſuiſque in fugam verſis, eos in fanum concludunt, viroſque ſexaginta qui illos cuſtodirent in vicinis domibus collocarunt. Cæterum populus, ſeditionem in fratres faciens, *illos* aggreſſus *cum domibus* concremarunt. Herodes autem, ob *viros tot* peremptos ira excandeſcens, pugna cum populo conſerta, multos illorum interficit: & aliis quotidie in alios * turmatim incurſantibus, continua facta eſt cædes.

Judæi multi ad Antigonum confluunt. Antt. l. 14. c. 13. §. 3.

Hieroſolymis pugna in foro commiſſa ſuperantur Antigoniani. Antt. l. 14. c. 13. §. 3.

3. At feſto inſtante, quod Pentecoſte appellatur; *loca* omnia circa templum, & tota urbs plebe ruſtica repleta eſt & pleraque armata. Et Phaſaëlus quidem muros, Herodes vero cum paucis regiam tutabatur; factoque in hoſtes inordinatos incurſu ad *urbis* partem borealem, complures quidem perimit, univerſos vero in fugam vertit; & alios in urbem,

Iterum cum iiſdem confligitur. Antt. l. 14. c. 13. §. 3.

y Μετὰ δὲ ἔτη δύο,] Quippe anno ſecundo (ab adventu ſcilicet Antonii in Aſiam, idque hortante Labieno) Pacorus & Barzapharnes Syriam occupavere. Ptolemæus quoque defunctus eſt: ejuſque filius & ſucceſſor Lyſanias conciliante ſatrapa cum Antigono amicitiam iniit. *Antt.* l. 14. c. 13. §. 3. Tum deinde Lyſanias (prout hic ſcribit *Joſephus*) ſeu (ut *Antt.* l. 14. c. 13. §. 3.) Antigonus, h. e. uterque juncta opera perfecere ut Antigonum Parthi reducendum ſuſciperent. Aldr. Vide Pagi Critic. Vol. 1. p. 219. & Noldium p. 234.

z Βαρζαφάρνου] *Lugd. Bat.* & *Roſt.* hic & inferius Βαρζαφάνου.

a Σατράπου] Τυράννου *Bod.*

b Τῷ βασιλέως] Τοῦ β. malunt *Lugd. Bat.* & *Roſt.*

c Διαδεδεγμένος] Ita *Big. Bod.* & *Voſſ.* ἀναδεδεγμένος in *Editis Aliiſque.* Διαδεδεγμένος *MS. Ox.* Spanh.

d Σατράπην,] Sc. σὺν τῷ βασιλεῖ.

e Πεντακοσίων γυναικῶν,] Conf. *Antt.* lib. 14. c. 13. §. 3. Spanh.

f Καταγαγεῖν ἐπὶ] Apud *Dionem* l. 48. p. 375. A. eſt τὸν Ἀριστόβουλον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, pro τὸν Ἀντίγονον τὸν ἀδελφῶν αὐτοῦ. Corruptio manifeſta: quoniam hunc ipſum regem idem *Dio* non Ariſtobulum ſed Antigonum deinceps appellat; *Sc.* l. 48. p. 382. & l. 49. p. 405. Aldr.

g Βασιλεία] *Lugd. Bat.* Βασιλείαν.

h Καταλῦσαι δὲ] Conf. ſup. cap. 10. §. 7. Spanh.

i Τὸν Ὑρκανόν.] A *Lugd. Bat.* articulus abeſt.

k Τῶν δ' ἐπιθαλαττίων] *Dio.* lib. 48. p. 372. E. Spanh.

l Τύριοι Πάκορον] Saxa mortuo, Syriam Pacorus ſubegit univerſam. Tyrum ſolam qui reliqui erant Romani, & qui cum his ſentiebant Syri anteceperunt; & neque ſuaſionibus neque vi (nam claſſem Parthi nullam ſecum habebant) in poteſtatem ejus redigi potuerunt: prout teſtatur *Dio* l. 48. p. 372. E. Aldr.

m Ὁμωνύμῳ] Ὁμονύμῳ *MS. Bod. Ox.* Spanh.

n Κατασκεψόμενον] *Roſt.* Κατασκεψάμενον.

o Συνδραμόντες] Προσδραμόντες *Bod.* & *Roſt.*

p Δρυμὸν προέπεμψε,] In *Antt.* l. 14. c. 13. §. 3. Δρυμοὶ δὲ τὸ χωρίον καλεῖται. *Strabo* l. 16. p. 758. D. μεταξὺ δὲ ὅ, τε Κάρμηλος τὸ ὄρος καὶ πολιχνίων ὀνόματα, πλέον δὲ οὐδὲν—εἶτα Δρυμὸς μέγας τις. Hujus ſylvæ præter *Strabonem* Chorographorum nemo, quod ſciam, meminit. Etiam *Plinius*, qui exſcripſit cætera, hanc pericopen veluti data opera prætermiſit. Memoratur tamen δρυμὸς Καρμήλου 2 *Reg.* XIX. 23. ex *Eſa.* XXXVII. 24. Aldr. Δρυμοὶ δὲ τὸ χωρίον. ἀρχ. lib. 14. c. 13. §. 3. Δρυμός *Straboni* lib. 16. p. 758. D. & Δρυμὸς Καρμήλου 2 *Reg.* 19. 23. & *Eſa.* 37. 24. *Ox.* Spanh.

q Αὐτῶν] Αὐτῷ *Bod.* Αὐτῷ *MS. Bod. Ox.* Spanh.

r Οἰκίαις] Οἰκείαις *MS. Big. Bod. Ox.* Spanh.

s Ἐμπίπρησιν.] Ὑπεμπίμπρησιν *Lugd. Bat.*

ſ Μετ' οὐ πολλῶν] *Roſt.* Μετὰ πολλῶν. quod plane contrarium facit ſenſum; ſed in *Antt.* clare legitur σὺν ὀλίγοις. Hav.

t Προσάρκτιον,] Προάστειον *Ruf.* & *Antt.* l. 14. c. 13. §. 4. utrumque recte. nam & templum erat in parte urbis aquilonari, & regia è templi latere boreali. Aldr.

* Per inſidias, *Ruf.*

Urbs cum fano occupatur. Antt. l. 14. c. 13. §. 4.

bem alios in fanum, & nonnullos in vallum exterius concludit. Interea supplex petit Antigonus, ut Pacorus pacis quidem arbiter in urbem admittatur. Atque Phasaëlus exoratus urbe & hospitio Parthum cum equitibus quingentis excipit, specie quidem ad seditionem componendam venientem, re autem vera ad opem Antigono ferendam.

Pacorus in urbem receptus. Antt. l. 14. c. 13. §. 5.

Denique Phasaëlum fraude doloque perpulit, ut ad Barzapharnem legatus * de bello finiendo proficisceretur, quamvis multum dissuadente Herode & hortante ut insidiatorem è medio tolleret, & semet ejus insidiis capi non pateretur; natura quippe Barbaros esse perfidos. Exiit autem Pacorus cum Hyrcano, quo minus suspectus esset; relictisque apud Herodem nonnullis equitibus, qui Eleutheri vocantur, cum cæteris Phasaëlum deducebat.

Hyrcano & Phasaëlo insidiatur. Antt. l. 14. c. 13. §. 5.

4. Sed ubi ad Galilæam venerunt, indigenas quidem ad defectionem perductos, atque armatos offendunt: satrapam vero callide admodum adeunt, & adhortantur ut amicissime eos tractando insidias tegeret. Itaque primum eos muneribus donavit, deinde discedentibus insidiabatur. Illi autem, in maritimum quendam locum deducti, cui nomen Ecdippon, fraudem intelligunt. ibi enim de mille talentis promissis audierunt, & quod Antigonus quingentarum mulierum maximam partem è suis devovisset Parthis; quodque sibi semper à Barbaris † noctu præstruerentur insidiæ, & non ita pridem comprehensi fuissent, nisi exspectassent donec Hierosolymis captus foret Herodes; ne, si præscivisset quid de illis fieret, sibi cavere in mentem veniret. Neque tum verba istæc erant, sed & custodes haud procul ab ipsis conspiciebant.

Phasaëlus Pacoro & satrapæ insidias exprobrat. Antt. l. 14. c. 13. §. 5.

5. Non tamen Phasaëlus, quamvis eum multis moneret Ofellius ut aufugeret, (nam ille à Saramalla, qui tum erat Syrorum locupletissimus, omnia de compositis insidiis audiverat) Hyrcanum deserere sustinuit. sed ad satrapam profectus, ei in os exprobrabat insidias *sibi factas*; & maxime quod pecuniæ gratia tam perfidus exstitisset. Atqui ipse plus pro salute daturum esse promittebat, quam Antigonus pro regno promiserit. Ad hæc Parthus astute admodum se gerit, cumque id egisset ut excusationibus & crebro jurejurando omnem à se suspicionem dimoveret, ad Pacorum ibat. Ac statim *ab eo digresso* Parthorum qui remanserant quidam, quibus *id* jussum erat, Phasaëlum atque Hyrcanum comprehendunt, & ob alia præter perjurium & ob perfidiam eos detestantes.

Hyrcanus & Phasaëlus comprehensi. Antt. l. 14. c. 13. §. 6.

6. Interea autem & Herodem pocillator, qui missus erat, per insidias capere moliebatur, extra

πάντας· καὶ τοὺς μὲν, εἰς τὴν πόλιν, τοὺς δὲ εἰς τὸ ἔξω χαράκωμα συγκλείει. κἀν τούτῳ διαλλακτὴν μὲν Ἀντίγονος παρακαλεῖ Πάκορον εἰσαφεῖναι. Φασάηλος δὲ πεισθεὶς τῇ πόλει καὶ ξενίᾳ τὸν Πάρθον εἰσδέχεται, μετὰ [v] πεντακοσίων ἱππέων, προφάσει μὲν ἥκοντα τοῦ παῦσαι τὴν στάσιν, τὸ δ' ἀληθὲς Ἀντιγόνῳ βοηθεῖν. τὸν γοῦν Φασάηλον ἐνεδρεύων [x] ἀνέπεισε πρὸς Βαρζαφάρνην πρεσβεύσασθαι περὶ καταλύσεως, [y] καίτοιγε πολλὰ ἀποτρέποντος Ἡρώδου, καὶ παραινοῦντος ἀνελεῖν τὸν ἐπίβουλον, ἀλλὰ μὴ ταῖς ἐπιβουλαῖς ἑαυτὸν [z] ἐκδιδόναι, φύσει γὰρ ἀπίστους εἶναι τοὺς Βαρβάρους. ἔξεισι δ' Ὑρκανὸν παραλαβὼν καὶ Πάκορος, ὡς ἧττον ὑποπτεύοιτο, [a] καὶ καταλιπὼν παρ' Ἡρώδῃ [b] τινὰς τῶν [c] Ἐλευθέρων καλουμένων ἱππέων, τοῖς λοιποῖς προέπεμπε Φασάηλον.

δʹ. Ὡς δ' ἐγένοντο κατὰ τὴν Γαλιλαίαν, τοὺς μὲν ἐπιχωρίους ἀφεστῶτας καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντας καταλαμβάνουσιν, τῷ σατράπῃ δ' ἐνετύγχανον πανούργως σφόδρα, καὶ ταῖς φιλοφρονήσεσι [d] τὴν ἐπιβουλὴν καλύπτειν ἐνεκελεύοντο. δῶρα γοῦν δοὺς αὐτοῖς, ἔπειτ' ἀναχωροῦντας ἐλόχα. τοῖς δὲ αἴσθησις γίνεται τῆς ἐπιβουλῆς, καταχθεῖσιν εἴς τι τῶν παραθαλασσίων χωρίων, ὃ καλεῖται [e] Ἐκδίππων. ἐκεῖ γὰρ τήν τε ὑπόσχεσιν ἤκουσαν τῶν χιλίων ταλάντων, καὶ ὡς Ἀντίγονος τὰς πλείστας τῶν παρ' αὐτοῖς γυναικῶν ἐν ταῖς πεντακοσίαις καθωσίωσε Πάρθοις. ὅτι δὲ [f] προλοχίζοιντο μὲν αὐτοῖς αἱ νύκτες ὑπὸ τῶν Βαρβάρων ἀεὶ, πάλαι δ' ἂν καὶ συνελήφθησαν, εἰ μὴ περιέμενον ἐν Ἱεροσολύμοις Ἡρώδην πρότερον [g] λαβεῖν, ὡς μὴ προπυθόμενος τὰ κατ' [h] αὐτοὺς φυλάξαιτο. ταῦτ' οὐκ ἔτι λόγος ἦν μόνον, ἀλλὰ καὶ φύλακας ἤδη [i] οὐ πόρρωθεν αὐτῶν [k] ἔβλεπον.

εʹ. Οὐ μὴν Φασάηλος, καίτοι πολλὰ παραινοῦντος [l] Ὀφελλίου φεύγειν· πέπυστο γὰρ οὗτος παρὰ [m] Σαραμάλλα τοῦ πλουσιωτάτου τότε Σύρων τὴν σύνταξιν τῆς ἐπιβουλῆς ὅλην· καταλιπεῖν Ὑρκανὸν ὑπέμεινεν. ἀλλὰ τῷ σατράπῃ [n] προσελθὼν ἄντικρυς ὠνείδιζε τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ [o] μάλιστ' ὅτι γένοιτο τοιοῦτος χρημάτων ἕνεκεν. [p] πλείω γε μὴν αὐτὸς ὑπὲρ σωτηρίας [q] δώσειν ὑπισχνεῖτο, ὧν Ἀντίγονος ὑπὲρ βασιλείας ὑπέσχηται. πρὸς ταῦτα [r] πανοῦργος ὁ Πάρθος ἀπολογίαις τε καὶ ὅρκοις ἀποσκευασάμενος τὴν ὑποψίαν, ᾤχετο πρὸς Πάκορον. εὐθέως δὲ τῶν [s] καταλειφθέντων [t] Πάρθων, οἷς προσετέτακτο, Φασάηλόν τε καὶ Ὑρκανὸν συνελάμβανον, τά τε ἄλλα [v] πρὸς τῇ ἐπιορκίᾳ καὶ τὸ ἄπιστον αὐτοῖς καταρωμένους.

ϛʹ. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ τὸν Ἡρώδην ὁ πεμφθεὶς οἰνοχόος ἐπεβούλευε συλλαβεῖν, ἔξω τοῦ τείχους ἀπατή-

σας

v Πεντακοσίων] Επτακοσίων *Voss.* & *Rost.* quod est minus probabile: quia veniebat Pacorus cum equitibus paucis, teste *Josepho*, l. 14. c. 13. §. 4. Huds. Επτακοσίων *MS. Voss. Ox.* Spanh.

x Ανέπεισε] *Lugd. Bat.* Ανέπειθε.

y Καίτοιγε] Καί τοι. *Rost.*

z Εκδιδόναι,] Επιδιδόναι *MS. Big. Bod. Voss. Ox.* Spanh.

a Και καταλιπὼν] Illud καὶ adjectum esse volui ex *Rufino*.

b Τινὰς τῶν] Nempe διακοσίους ἱππεῖς, καὶ δέκα τῶν Ελευθέρων καλ. *Antt.* l. 14. c. 13. §. 5. Exercitum Parthi non, ut aliæ gentes, liberorum, sed majorem partem servorum habent. —Antonio bellum Parthis inferenti cum 50000 equitum occurrerent, soli 400 liberi fuere. —Equis omni tempore vectantur; illis bella, illis convivia, illis publica ac privata officia obeunt; super illos ire, consistere, mercari, colloqui. Hoc denique discrimen inter servos liberosque est, quod servi pedibus, liberi non nisi equis incedant. *Justin.* XLI. 2. 3. Aldr.

c Ελευθέρων] Equites Ελεύθεροι dicti inter Pacori milites ἀρχ. lib. 14. c. 13. §. 5. Spanh.

d Τὴν ἐπιβουλὴν καλύπτειν] *Cas.* τὰς ἐπιβουλὰς κ. ἔβαλον. τὰς ἐπιβουλὰς καλ. *Lugd. Bat.*

e Εκδίππων.] Incertum quo casu, primo, an secundo, ut χωρίον repetatur. *Cellarius* in *Geogr. Ant.* l. 3. c. 13. p. 294. Videsis *Lightfootum* in *Centur. Chorogr.* c. 65. & *Relandum* in *Palest.* p. 543. Huds. Υπὲρ θαλάττης simpliciter, non indicato loco ἀρχ. lib. 14. c. 13. §. 5. Spanh.

f Προλοχίζοιντο] *Lugd. Bat.* & *Rost.* Προελοχίζοντο.

g Λαβεῖν,] Λαμβάνειν *Rost.* & *Lugd. Bat.*

h Αὐτοὺς φυλάξαιτο.] Αὐτὸν *Voss.* vel *Lugd. Bat.* sed in marg. αὐτῶν.

i Οὐ πόρρωθεν αὐτῶν] Ita lego cum *Ruf.* favente *Josepho* in *Antt.* l. 14. c. 13. §. 5. hisce verbis, καὶ οἱ φύλακες αὐτῶν ἑωρῶντο. vocula οὐ deest in *cæteris*.

k Εβλεπον.] *Rost.* Εβαλλον.

l Οφελλίου] Ita *Bod.* & *Lugd. Bat.* nec aliter in *Antt.* l. 14. c. 13. §. 5. Οφελίου in *cæteris*. Οφελλίου ἀρχ. lib. 14. c. 13. §. 5. Spanh.

m Σαραμάλλα] *Lugd. Bat.* Σαραμάλα.

n Προσελθὼν.] *Lugd. Bat.* Παρελθὼν.

o Μάλιστ'] *Lugd. Bat.* Μάλιστα.

p Πλείω τε μὴν] Ita *Lugd. Bat.* reliqui πλείω καὶ μὴν. Hav.

q Δώσειν ὑπισχνεῖτο,] In *Rost.* abest δώσειν. in *Lugd. Bat.* omnia usque ὑπέσχηται. ex verbi similitudine nato errore. Hav.

r Πανοῦργος] Πανούργως *MS. Big. Voss. Ox.* Spanh.

s Καταλειφθέντων] Οἱ καταλειφθέντες in duobus *MS.* Nil tamen mutamus, quod elliptica sit loquutio, qualis ista *Actorum* XXI. 16. συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν.

t Πάρθων,] *Bas.* Πάντων. ut & *Rost.*

v Πρὸς τῇ ἐπιορκίᾳ] Πρὸς τὴν ἐπιορκίαν *Bod. Big. Rost.* & *Voss.*

* De pace, *Ruf.* ita περὶ καταλύσεως accipio ac si scriptum fuisset, περὶ τῆς τοῦ πολέμου καταλύσεως.

† *Noctu* in Græc. Spanh.

σας προελθεῖν, ὥσπερ ἐντολὰς εἶχεν. ὁ δ' ἀπ' ἀρχῆς ὑποπτεύων τοὺς Βαρβάρους, καὶ τότε [x] πεπυσμένος εἰς τοὺς πολεμίους ἐμπεπτωκέναι τὰ μηνύοντα τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῷ γράμματα, προελθεῖν οὐκ ἐβούλετο, καίτοι μάλα ἀξιοπίστως τοῦ Πακόρου φάσκοντος, δεῖν αὐτὸν ὑπαντῆσαι τοῖς τὰς ἐπιστολὰς κομίζουσιν. οὔτε γὰρ ἑαλωκέναι τοῖς πολεμίοις [y] αὐτὰς, καὶ περιέχειν οὐκ ἐπιβουλὴν, ἀλλ' ὁπόσα διεπράξατο Φασάηλος. ἔτυχε δὲ παρ' ἄλλων προακηκοὼς τὸν ἀδελφὸν συνειλημμένον, καὶ [z] προσῄει Ὑρκανοῦ [a] θυγάτηρ Μαριάμμη, συνετωτάτη [b] γυναικῶν, καταντιβολοῦσα μὴ [c] προϊέναι, μηδὲ πιστεύειν ἑαυτὸν ἤδη φανερῶς [d] ἐπιχειροῦσι τοῖς Βαρβάροις.

ζ'. Ἔτι δὲ τῶν περὶ Πάκορον σκεπτομένων πῶς ἂν κρύφα τὴν ἐπιβουλὴν [e] ἀπαρτίσειαν, οὐ γὰρ [f] ἐκ τοῦ φανεροῦ οἷόν τε ἦν ἀνδρὸς [g] οὕτω [h] συνετοῦ περιγενέσθαι, [i] προλαβὼν Ἡρώδης μετὰ τῶν οἰκειοτάτων προσώπων, νύκτωρ ἐπὶ [k] Ἰδουμαίας ἐχώρει [l] λάθρα τῶν πολεμίων. αἰσθόμενοι δ' οἱ Πάρθοι κατεδίωκον. κἀκεῖνος τὴν μὲν μητέρα καὶ [m] τὴν ἀδελφὴν καὶ τὴν καθωμολογημένην παῖδα μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ νεωτάτου τῶν ἀδελφῶν προστάξας ὁδεύειν, αὐτὸς [n] ἀσφαλῶς μετὰ τῶν θεραπόντων ἀνέκοπτε τοὺς Βαρβάρους· καὶ, πολλοὺς κατὰ πᾶσαν προσβολὴν ἀποκτείνας, εἰς Μασάδαν τὸ φρούριον ἀφίκετο.

η'. Καὶ βαρυτέρους κατὰ τὴν φυγὴν Πάρθων Ἰουδαίους [o] ἐπείρασεν, ἐνοχλήσαντας μὲν διηνεκῶς, ἀπὸ δ' ἑξήκοντα τῆς πόλεως σταδίων [p] καὶ παραταξαμένους ἐπιεικῶς πολὺν χρόνον. ἔνθα, κρατήσας Ἡρώδης καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀποκτείνας, αὖθις εἰς μνήμην [q] τοῦ κατορθώματος [r] ἔκτισε τὸ χωρίον, καὶ βασιλείοις τε πολυτελεστάτοις ἐκόσμησε, καὶ ἀκρόπολιν ὀχυρωτάτην ἀνεδείματο, [s] Ἡρώδειόν τε ἐκάλεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ. τηνικαῦτά γε μὴν [ſ] φεύγοντες, καθ' ἡμέραν αὐτῷ προσεγίνοντο πολλοί. καὶ κατὰ [t] Θρῆσσαν γενομένῳ τῆς [v] Ἰδουμαίας Ἰώσηπος ἀδελφὸς ὑπαντήσας, συνεβούλευε τοὺς πολλοὺς τῶν ἑπομένων [x] ἀποφορτίσασθαι. μὴ γὰρ ἂν τοσοῦτον ὄχλον δέξασθαι τὴν [y] Μασάδαν. [z] ἦσαν δ' ὑπὲρ ἐννεακισχιλίους. πεισθεὶς οὖν Ἡρώδης, τοὺς μὲν [a] βαρυτέρους τῆς

murum fraude ipsum deducendo, prout in mandatis habebat. Ille vero, ut qui jam inde à principio Barbaros suspicaretur, & tunc audisset in hostium manus incidisse literas quæ insidias ei indicarent, prodire nolebat, quanquam causam satis idoneam Pacorus obtenderet, oportere eum literas afferentibus obviam ire. non enim eas ab hostibus esse interceptas, aut quicquam de insidiis, sed quæ Phasaëlus gessisset, illis contineri. Jamdudum autem ab aliis acceperat Herodes, fratrem esse comprehensum; ipsumque adierat Hyrcani filia Mariamne, mulierum sapientissima, orans atque obsecrans ut nec prodiret, neque Barbaris se crederet jam palam sibi perniciem machinantibus.

Herodes sibi à Parthis cavet. Antt. l. 14. c. 13. §. 6.

7. Adhuc autem Pacoro suisque deliberantibus, quonam tandem pacto insidias adornarent, nec enim fieri posse ut tantæ sapientiæ vir ex aperto circumveniretur, nocte Herodes assumptis sibi propinquissimis in Idumæam insciis hostibus se conferebat. Quod cum rescirent Parthi *eum* persequebantur. Et ille quidem, cum matrem & sororem, desponsatamque puellam cum matre *ejus* & fratre suo natu minimo, via incedere jussisset, ipse cum famulis *suis* caute arcebat Barbaros; multisque, quoties impetum in eum facerent, interemptis, ad Masadam castellum perveniebat.

Cum suis noctu aufugit. Antt. l. 14. c. 13. §. 7.

8. Judæos autem in fuga Parthis infestiores expertus est, qui ei quidem molestias perpetuo crearunt, sexagesimo vero ab urbe stadio cum eo aliquandiu justa acie dimicarunt. ubi Herodes, cum eos superasset multosque interfecisset, postea in memoriam rei præclare gestæ locum ædificavit, & regia magnificentissima exornavit, arcemque *ibi* munitissimam condidit, ac de suo nomine Herodion appellavit. Et tunc quidem cum fugerent, quotidie ei multi se adjungebant: cumque ad Thressam Idumææ venisset, occurrit ei frater ejus Josephus, & consilium dedit ut de turba sequentium diminutum iret. haud enim posse Masadam tantam multitudinem capere. erant autem supra novem millia. Ei obsequutus Herodes, *annis* graviores quam ut usui esse

Judæi Herodem in fuga adoriuntur. Antt. l. 14. c. 13. §. 9.

x Πεπυσμένος] Ita *Bod.* & *Lugd. Bat. Rost.* πεπυσμένους, & melius sane quam πεπεισμένος, nam & tabellarios comprehenderant hostes, idque resciverat Herodes, *Antt.* l. 14. c. 13. §. 6. &c. Etiam hîc post nonnulla, ἔτυχε δὲ παρ' ἄλλων προακηκοὼς &c. ALDR. Πεπυσμένος *MS. Bod. Ox.* SPANH.

y Αὐτὰς, καὶ περιέχειν] Αὐτοὺς καὶ περιέχειν αὐτὰς *Ruf.* atque ita fere *Josephus* in *Antt.* l. 14. c. 13. §. 6. ALDR. Αὐτοὺς καὶ περιέχειν αὐτὰς *Rufin.* ἀρχ. *Ox.* SPANH.

z Προσῄει] *Bas.* Προσῆν ἡ.

a Θυγάτηρ Μαριάμμη,] Potius erat Mariamnes mater. confer lib. 14. Antt. c. 13. §. 6. ea Alexandra vocabatur. vide lib. 15. c. 6. §. 5. HUDS. *in Addendis.*

b Γυναικῶν,] Γυνὴ *Lugd. Bat.*

c Προϊέναι,] Ita *Big. Bod. Voss.* & *Ruf.* προσιέναι *Bas.* & *Gen.* Προϊέναι *MS. Ox.* SPANH.

d Ἐπιχειροῦσι] Ἐπιδημοῦσι χειρώσασθαι *Voss.*

e Ἀπαρτίσειαν,] Ἀπαρτίσειεν *Bod.*

f Ἐκ τοῦ φανεροῦ] *Rost.* Ἐν φανερῷ. *Lugd. Bat.* Ἐν φανερῷ.

g Οὕτω] Οὕτω συνετοῦ *MS. Lips. Rufin.* SPANH.

h Συνετοῦ περιγενέσθαι,] Sic *Big. Bod. Rost. Voss.* & *Ruf.* δυνατοῦ in *cæteris.*

i Προλαβὼν] *Rost.* Προσλαβὼν.

k Ἰδουμαίας] Ἰουδαίας *Rost.*

l Λάθρα τῶν πολεμίων.] Λάθρα. αἰσθόμ. *MS. Lips.* SPANH. Λάθρα τῶν ἄλλων. *Lugd. Bat.*

m Τὴν ἀδελφὴν] Pro τοὺς ἀδελφοὺς reposui τὴν ἀδελφὴν ex *Antt.* l. 14. c. 13. §. 7. nam, ex Herodis fratribus, captivus erat Phasaëlus; accessit postea Josephus, & una quidem profectus est Pheroras. ALDR. Τὴν ἀδελφὴν in Not. *Oxon.* SPANH.

n Ἀσφαλῶς] Ἀσφαλὴς *Bod.*

o Ἐπείρασεν,] Pro ἐπειράθη conf. superius h. l. cap. 10. §. 4. Cocc.

p Καὶ παραταξαμένους] Illud καὶ è *MS.* & *Ruf.* deerat in *Editis.* Καὶ παρατ. è *MS. Ox.* SPANH.

q Τοῦ κατορθώματος] Τῶν κατορθωμάτων *MS. Lips.* SPANH. In *Rost.* quoque & *Lugd. Bat.*

r Ἔκτισε τὸ χωρίον,] Vide *Antt.* l. 14. c. 14. §. 3.

s Ἡρώδειον] *Lugd. Bat.* Ἡρωδιόν. Ἡρωδίαν ἀρχ. lib. 14. c. 13. §. 9. Ἡρώδιον lib. 16. c. 2. §. 1. SPANH.

ſ Φεύγοντες,] Ita distinguendum censui cum *Cod. Bod.* antea, τηνικαῦτα γε μὴν φεύγοντες καθ' ἡμέραν, αὐτῷ πρ. & tunc quidem cum fugeret, multos sibi adjungebat, *Ruf.* Perperam ut ipse sentio, nominativo φεύγοντες pro genitivo absoluto φευγόντων more Attico adhibito.

t Θρῆσσαν] Ita pro Θρῆσαν, prout l. 14. c. 13. §. 9. An rectius Ῥῆσσαν ex l. 14. c. 14. §. 3. alii dispiciant. καὶ κατὰ τὴν Θρῆσαν (vel Θρίσσαν ut in *Rost.*) in *MS.* Ἐν Θρήσσᾳ χωρίῳ ἀρχ. lib. 14. c. 13. §. 9. Ibid. *MS. Big. Bod. Rufin.* alia Θρίσσα. *Al.* Ῥῆσσα ut infra Ῥῆσσα φρούριον ἀρχ. lib. 14. c. 15. §. 2. item infra cap. 15. §. 4. Ῥῆσαν *MS. Big. Bod. Voss.* prope Masadam; de duplici Ἡρωδίῳ ab Herode condito infra cap. 21. §. 10. Hîc de eo, quod LX. stadiis ab Hieros. SPANH. Θρῆσαν. *Antt.* 14. 25. est Θρῆσσα χωρίον τῆς Ἰουδαίας. sed Interpreti *Ressa vicus Idumææ*, cujus fortasse mentio in sacris literis *Num.* XXXIII. 21, 22. Est & Ῥῆσσα φρούριον prope Massadam *Antt.* 14. 27. quod *Belli I.* p. 735. in Impressis iterum Θρῆσα, sed in omnibus *MS.* Ῥῆσα dicitur. Videndum igitur an pro eo quod vulgo legitur *Antt.* 14. 27. Josephus ἐν τῆς Ἰδουμαίας Ῥήσσᾳ φρουρίῳ scripserit; nam Ἰδουμαίας scripsisse, præter Interpretis fidem, etiam sequentia omnino suadent. Ἰουδαίας tamen & Ἰδουμαίας nomina sæpissime permutantur, cum apud Josephum, tum in libris quoque Maccabaicis. Unde nonnullis visum est Judææ magnam partem, stante templo secundo, Idumææ fuisse attributam, quibus favent Rabbini. Hinc duplex Idumæa de qua supra. *Belli* 1. *II.* 6. ALDR.

v Ἰδουμαίας] Ἰουδαίας hic rursus *Rost.*

x Ἀποφορτίσασθαι.] Ἀποφροντίσασθαι in uno *Big.*

y Μασάδαν.] Πασάδαν *Rost.*

z Ἦσαν δ'] Ἦσαν γὰρ *Rost.*

a Βαρυτέρους τῆς χρείας] Βαρυτέρους τῆς χώρας ἀφῆκεν *Bod.* & *Rost.* βαρυτέρους, h. e. *qui plus illi molestiæ quam commodi afferrent*, vel *plus quam opus esset*, vel *plus quam rebus suis expediret*: puto aliquid hujusmodi voluisse dicere *Rufinum*, qui vertit *&* *impares quidem necessitati per Idumæam dimisit.* Quidni & sic interpretari liceat, τῆς χρείας ἀφῆκεν vel διαφῆκεν, *ab officio dimisit, muneris* vel *militiæ vacationem dedit?* ALDR.

esse possent per Idumæam dimisit, dato illis viatico; & cum maxime necessariis & robustissimis, quos secum retinuit, in castellum salvus evasit. Deinde octoginta ibi relictis in mulierum custodiam, itemque rerum omnium ad obsidionem necessariarum copia, ipse in Petram Arabiæ ire contendebat.

Masadam venit Herodes. Antt. l. 14. c. 13. §. 9.

9. Parthi autem Hierosolymis ad *bonorum* direptionem versi, in fugientium domos irruebant, itidemque in regiam, tantum ab Hyrcani pecuniis abstinentes; erant autem non supra talenta trecenta. Quin & aliorum res offenderunt spe sua minores. nam Herodes jampridem Barbarorum perfidiam suspicans, è supellectile sua splendidissima quæque antea in Idumæam deportanda curaverat, suorumque affinium quisque similiter fecerat. Cæterum Parthi, post istam direptionem, eo injuriarum processerunt, ut regionem omnem bello acri & non indicto compleverint, & Marissæorum urbem funditus everterint, atque non solum Antigonum regem constituerint, verum etiam Phasaëlum & Hyrcanum vinctos ei tradiderint ut cruciarentur. At ille Hyrcani quidem, genibus *ejus* advoluti, auriculas ipsemet mordicus abstulit, ut nunquam in posterum, si rerum mutatio accideret, possit pontificatum recipere. nam integros esse oportet qui isto munere funguntur.

Parthi Hierosolyma diripiunt. Antt. l. 14. c. 13. §. 9.

Parthi Antigonum regem constituunt.

Hyrcani aures mutilat Antigonus Antt. l. 14. c. 13. §. 9.

10. Verum *Antigonum* prævenit virtus Phasaëli, qui caput ad saxum allidere occupaverat, cum nec ferri copiam nec manus liberas haberet. Atque ille quidem, cum sese fratrem Herodis germanum ostendisset, & Hyrcanum *hominum* abjectissimum, viriliter admodum magnoque animo moritur, exitu facto convenienter iis quæ in vita gesserat. Alii autem ferunt, quod ex illa quidem plaga melius se habuerit; sed medicus missus ab Antigono, specie eum curandi, venenatis medicamentis vulnus impleverit, ipsumque peremerit. utrum autem horum verum sit, præclarum *certe* habet initium. Denique ajunt ipsum, priusquam animam efflaret, audito à quadam muliercula quod Herodes *ex hostibus* evaserit, dixisse: nunc lubenti animo discedo, qui ultorem inimicorum in vivis reliquerim.

Phasaëlus, alliso ad saxum capite, vitam finit. Antt. l. 14. c. 13. §. 9.

11. Et ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem, quamvis mulierum, quas maxime cupiebant, spes eos frustrata esset, res tamen Hierosolymis in Antigoni gratiam constituunt, vinctumque in Parthiam Hyrcanum abducunt.

Hyrcanus in Parthiam abducitur.

χρείας [b] διαφῆκεν [c] ἀνὰ τὴν Ἰδυμαίαν, δοὺς ἐφόδια. [d] μετὰ δὲ τῶν ἀναγκαιοτάτων, τοὺς ἀλκιμωτάτους κατασχὼν, εἰς τὸ φρούριον διασώζεται. καταλιπὼν δ' ἐνταῦθα ταῖς γυναιξὶν [e] ὀκτακοσίους φύλακας, καὶ διαρκῆ τἀπιτήδεια [f] πρὸς πολιορκίαν, αὐτὸς εἰς τὴν [g] Ἀραβικὴν Πέτραν ἠπείγετο.

θ'. Πάρθοι δ' ἐν Ἱεροσολύμοις ἐφ' ἁρπαγὴν τραπόμενοι, τῶν φυγόντων εἰς τὰς οἰκίας εἰσέπιπτον καὶ τὸ βασίλειον, ἀπεχόμενοι μόνων τῶν Ὑρκανοῦ χρημάτων. ἦν δ' οὐ πλείω τριακοσίων ταλάντων. ἐπετύγχανον δὲ καὶ τῶν ἄλλων, οὐχ ὅσοις ἤλπισαν. ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐκ πολλοῦ τὴν ἀπιστίαν τῶν Βαρβάρων ὑφορώμενος, εἰς τὴν Ἰδυμαίαν τὰ λαμπρότατα τῶν κειμηλίων προανεσκεύαστο, καὶ τῶν αὐτῷ προσεχόντων ὁμοίως ἕκαστος. Πάρθοι δὲ [h] μετὰ τὰς ἁρπαγὰς ἐπὶ τοσοῦτον ὕβρεως ἐχώρησαν, ὡς ἐμπλῆσαι μὲν ἀκηρύκτου πολέμου τὴν χώραν ἅπασαν, ἀνάστατον δὲ ποιῆσαι τὴν [i] Μαρισσαίων πόλιν, μὴ μόνον τε καταστῆσαι βασιλέα Ἀντίγονον, ἀλλὰ καὶ παραδοῦναι αὐτῷ Φασάηλον καὶ Ὑρκανὸν δεσμώτας αἰκίσασθαι. ὁ δὲ Ὑρκανοῦ μὲν [k] προσπεσόντος [l] αὐτὸς τὰ ὦτα [m] λωβᾶται [n] τοῖς ὀδοῦσιν, [o] ὡς μηδὲ αὖθις ἐν μεταβολῇ ποτὲ [p] δύναιτο τὴν ἀρχιερωσύνην [q] ἀναλαβεῖν. [r] δεῖ γὰρ ὁλοκλήρους ἀρχιερᾶσθαι.

ι'. Τῆς Φασαήλου δὲ ἀρετῆς ὑστερίζει, φθάσαντος πέτρᾳ προσαράξαι τὴν κεφαλὴν, ὥς γε [s] σιδήρου καὶ χειρῶν εἴργετο. κἀκεῖνος μὲν, Ἡρώδου γνήσιον ἑαυτὸν ἀποδείξας ἀδελφὸν, καὶ Ὑρκανὸν ἀγεννέστατον, ἀνδρειότατα θνήσκει, ποιησάμενος τὴν καταστροφὴν τοῖς κατὰ τὸν βίον ἔργοις πρέπουσαν. κατέχει δὲ καὶ ἄλλος λόγος, ὡς ἀνενέγκαι μὲν ἐκ τῆς τότε πληγῆς, πεμφθεὶς δ' ἰατρὸς ὑπ' Ἀντιγόνου θεραπεῦσαι δῆθεν αὐτὸν [t] ἐμπλήσειε τὸ τραῦμα δηλητηρίων φαρμάκων, καὶ διαφθείρειεν αὐτόν. ὁπότερον δ' ἂν ἀληθὲς ᾖ, τὴν ἀρχὴν ἔχει λαμπράν. Φασὶ γοῦν αὐτὸν, καὶ πρὶν ἐκπνεῦσαι, πυθόμενον παρὰ γυναίου τινὸς ὡς Ἡρώδης διαφύγοι, [v] νῦν, εἰπεῖν, εὔθυμος ἄπειμι, τὸν μετελευσόμενον τοὺς ἐχθροὺς ζῶντα καταλιπών.

ια' Ὁ μὲν οὖν οὕτως τελευτᾷ. Πάρθοι δὲ, καίτοι διημαρτηκότες ὧν μάλιστα ἐπεθύμουν γυναικῶν, καθιστᾶσι μὲν ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀντιγόνῳ τὰ πράγματα, δέσμιον δ' Ὑρκανὸν ἀνάγουσιν εἰς τὴν [x] Παρθυηνήν.

ΚΕΦ.

b Διαφῆκεν] Διαφῆκε τὴν Ἰδ. *MS. Lips.* Conf. inf. c. 15. §. 6. SPANH.

c Ἀνὰ τὴν Ἰδουμαίαν,] Εἰς τὴν Ἰδ. *Lugd. Bat.*

d Μετὰ δὲ τῶν ἀναγκαιοτάτων] Μετὰ δὲ τὴν Ἰδουμαίαν ἄγων. *MS. Lips.* SPANH. Ita & *Rost.* & *Lugd. Bat.* male, ut ex Antt. apparere potest. HAV.

e Ὀκτακοσίους] *Bas.* Δύω. ut & *Rost.*

f Πρὸς πολιορκίαν,] *Rost.* Τῆς πολιορκίας.

g Ἀραβικὴν] *Lugd. Bat.* Ἀραβίαν.

h Μετὰ τὰς] Κατὰ *Big. Bod.* & *Voss.* Κατὰ τὰς *MS. Lips.* SPANH.

i Μαρισσαίων] *Al.* Μαρισαίων, ex Μάρισα. quæ & Μάρησα & Μάρισσα dicitur. Vide *Cellarium* in *Geogr. Antt.* l. 3. c. 13. p. 395. & *Relandum* in *Palæst.* p. 889. Μάρισσα dicitur ἀρχ. lib. 12. c. 7. §. 6. & lib. 13. c. 9. §. 1. ut & inf. c. 7. §. 7. & c. 8. §. 4. SPANH.

k Προσπεσόντος] Ita cum *MS.* προσπεσὼν in *Impressis.* Non videtur legisse *Rufinus.* Προσπεσόντος *MS. Lips.* SPANH.

l Αὐτὸς τὰ ὦτα] Hyrcano aures amputatæ ab Antigono, ne Pontificatu amplius fungi posset; Conf. ἀρχ. l. 14. c. 13. §. 10. similis lex apud Atticos, νόμος τὸ ὁλόκληρον ἱερᾶσθαι. Syrian. in Hermogen. p. 85. & 197. &c. Vid. Levit. XXI. 17. 24. SPANH.

m Λωβᾶται] Ἀποτέμνει in *Antt.* l. 14. c. 14. §. 10.

n Τοῖς ὀδοῦσιν,] *Rost.* Σὺν τοῖς & αὐτὰ τὰ ὦτα.

o Ὡς μηδὲ] Ὡς μηδὲ λυθεὶς forsan in codice *Rufini*; quippe vertit, *ut ne solutus quidem mutatis rebus unquam pontificatum recipiat.*

p Δύναιτο] *Lugd. Bat.* Δυναιτ' ἄν.

q Ἀναλαβεῖν.] Ἀπολαβεῖν *MS. Lips.* SPANH. Ita & *Lugd. Bat.* & *Rost.*

r Δεῖ γὰρ] *Levit.* XXI. 17, 24.

s Σιδήρου καὶ] *Rost.* interserit μέν.

t Ἐμπλήσειε] Hæc usque ad αὐτὸν absunt a *Rost.*

v Νῦν, εἰπεῖν, εὔθυμος] Ita cum *MS.* εἶπεν εὔθυμος perperam in *Editis.*

x Παρθυηνήν.] *Rost.* Παρθυκήν.

ΚΕΦ. ιδ΄.

Ηρώδης τῆς Αραβίας ἐκβληθεὶς ἐπὶ Ρώμης ἐπείγεται: ἔνθα συμπράττονται Αντώνιος καὶ Καῖσαρ βασιλέα καθιστᾶν Ιουδαίων.

Ηρώδης δὲ [y] συντονώτερον ἤλαυνεν εἰς τὴν Αραβίαν, [z] ὡς ἔτι τἀδελφοῦ ζῶντος ἐπειγόμενος χρήματα παρὰ τοῦ βασιλέως λαβεῖν, οἷς μόνοις [a] πείσειν ὑπὲρ Φασαήλου τὴν τῶν Βαρβάρων ἤλπισε πλεονεξίαν. ἐλογίζετο γὰρ, εἰ τῆς πατρῴας φιλίας ἀμνημονέστερος ὁ Αραψ γένοιτο, καὶ τοῦ δοῦναι δωρεὰν μικρολογώτερος, δανείσασθαι παρ᾽ αὐτοῦ τὰ λύτρα [b] ῥύσιον θεὶς τὸν τοῦ λυτρουμένου παῖδα. καὶ γὰρ ἐπήγετο τὸν ἀδελφιδοῦν ὄντα ἐτῶν ἑπτά. τάλαντα δὲ ἦν ἕτοιμος τριακόσια δοῦναι, [c] προστησόμενος Τυρίους παρακαλοῦντας. [d] τὸ χρεὼν δ᾽ ἄρα τὴν αὐτοῦ σπουδὴν [e] ἐφθάκει, καὶ Φασαήλου τεθνηκότος εἰς κενὸν Ηρώδης φιλάδελφος ἦν. οὐ μὴν οὐδὲ παρὰ Αραψιν ηὕρισκε φιλίαν μένουσαν. ὁ γοῦν βασιλεὺς αὐτῶν [f] Μάλιχος, προπέμψας κατὰ τάχος ἐκ τῆς χώρας προσέτασσεν ἀναστρέφειν, [g] προφάσει μὲν χρώμενος Πάρθοις, ἐπικηρυκεύσασθαι γὰρ αὐτοὺς [h] ἐκβαλεῖν Ηρώδην τῆς Αραβίας, τῷ δὲ ὄντι προαιρούμενος κατασχεῖν τὰ Αντιπάτρου χρέα, [i] καὶ μηδὲν εἰς τὰς ἐκείνου δωρεὰς [k] ἀντιπαρασχεῖν χρῄζουσι τοῖς τέκνοις [l] δυσωπεῖσθαι. συμβούλοις δ᾽ ἐχρῆτο τῆς ἀναιδείας τοῖς ὁμοίως ἀποστερεῖν τὰς Αντιπάτρου παρακαταθήκας ἐθέλουσιν. ἦσαν δὲ περὶ αὐτὸν οἱ δυνατώτατοι.

β΄. Ηρώδης μὲν δὴ πολεμίους τοὺς Αραβας εὑρὼν, δι᾽ [m] ἃ φιλτάτους ἤλπισε, καὶ τοῖς ἀγγέλοις ἀποκρινάμενος, ὡς ὑπηγόρευε τὸ πάθος, [n] ὑπέστρεψεν [o] ἐπ᾽ Αἴγυπτον. καὶ τὴν μὲν πρώτην ἑσπέραν, κατά τι τῶν ἐπιχωρίων [p] ἱερῶν αὐλίζεται, [q] τοὺς ἀπολειφθέντας [r] ἀναλαβών. τῇ δ᾽ ἑξῆς εἰς [s] Ρινοκούρουραν [t] προελθόντι, [v] τὰ περὶ τὴν τἀδελφοῦ τελευτὴν ἀπαγγέλλεται. [x] προσλα-

CAP. XIV.

Arabia pulsus Herodes Romam properat; ubi Antonii & Cæsaris opera Judæorum rex constituitur.

HErodes autem eo magis properabat in Arabiam, quasi adhuc vivo fratre suo festinans ut pecunias à rege acciperet, quibus solis pro Phasaëlo exoratum iri sperabat Parthorum avaritiam. Etenim cogitabat, si Arabs minus memor esset paternæ amicitiæ, animoque illiberaliori quam ut *aliquid* dono daret, fore ut mutuum ab eo sumeret redemptionis pretium, ipsius filio quem vellet redimere pignori opposito. nam & fratris filium septennem secum ducebat; trecentaque talenta dare decreverat, * Tyrios propositurus qui pro eo intercederent. Sed profecto studium ejus prævenerat fatale *numinis* decretum, & mortuo Phasaëlo nequicquam fratrem amore prosequebatur Herodes. Non tamen vel apud Arabas amicitiam sibi manentem reperiebat. namque rex eorum Malichus nunciis præmissis quamprimum è regione *sua* reverti jubebat, Parthos quidem in causa esse simulans, illos quippe per legatos petiisse ut Herodem Arabia pelleret, re autem vera secum statuens quæ debita erant Antipatro nequaquam persolvere, & nihil omnino flecti ad gratiam aliquam liberis ejus ad inopiam redactis pro beneficiis acceptis referendam. Impudentiæ vero *negandi* suasores habebat, quibus in animo erat Antipatri etiam depositum intervertere. erant autem isti *regni* primates.

Herodes ad Arabiæ regem se recipit. Antt. l. 14. c. 14. §. 1.

Herodes ab Arabe repulsus. Antt. l. 14. c. 14. §. 1.

2. Proinde Herodes ubi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit, unde amicissimos *fore* existimabat, atque tale responsum nunciis dederat quale dolor ei suggessit, iter convertit in Ægyptum. Et prima quidem vespera in fanum quoddam rusticanum divertit, ut reciperet quos reliquerat. Postero autem die cum Rhinocururam pervenisset, fratris mors ei nunciatur: * &

Statim in Ægyptum proficiscitur. Antt. l. 14. c. 14. §. 2.

y Συντονώτερον ἤλαυνεν] Συντομώτερον MS. Big. Bod. Ox. Συντονώτερον ἤλαυνεν μεθ᾽ ἡμ. inf. lib. 2. c. 19. §. 9. ubi ἔφευγε μεθ᾽ MS. Lips. συντόνως ἀρχ. lib. 20. c. 3. §. 2. SPANH.

z Ως ἔτι τἀδελφοῦ] Ως ἐπὶ τοῦ ἀδελφοῦ MS. Lips. SPANH.

a Πείσειν ὑπὲρ Φασαήλου] Supra (sc. l. 1. de Bello c. 2. §. 2.) δυσαντήσειν πλεονεξίαν.

b Ρύσιον θεὶς] Ρύσιον θήσεις Sophocl. Oedip. Col. v. 906. SPANH.

c Προστησόμενος Τυρίους] Προστησάμενος Τυρίους Bod. & Lugd. Bat.

d Τὸ χρεὼν δ᾽ ἄρα τὴν αὐτοῦ σπουδὴν] Τὸ δὲ χρεὸν [τὸ χρεὸν δὲ Voss.] παρὰ τὴν σπουδὴν ἐπεφθάκει Bod. & Voss. αὐτοῦ omisso ab omnibus. τὸ χρεὼν *fortuna*, seu potius *fatum*, vel *fatale* numinis *decretum*, uti supra, l. 1. de Bello c. 11. §. 8. nam *Josephus* loquitur cum Pharisæis, in quibus nomen suum profitebatur. Vide *Antt.* l. 14. c. 13. §. 8. ALDR. Χρεὼν δὲ παρὰ τὴν σπουδὴν MS. Lips. SPANH.

e Εφθάκει,] Rost. Επεφθάκει.

f Μάλιχος,] Μάλχος MS. Lips. SPANH.

g Προφάσει] Πρόφασιν MS. Lips. SPANH. & Lugd. Bat.

h Εκβαλεῖν] Εκβάλλειν Lugd. Bat.

i Καὶ μηδὲν] Ut aliquis hoc loco sensus eruatur, vel delendum est δυσωπεῖσθαι, quod Bod. & Ruf. non agnoscunt; eritque sensus qualem exprimit *Rufini* versio: vel extrito μηδὲν, seu potius εἰς τὸ μηδὲν lecto, idem dicet Josephus quod alicubi Martialis: *Genus* Aucte *lucri divites habent iram*, &c. *Irasci tantum felices nostis amici*, &c. ALDR.

k Αντιπαραχεῖν] Αντιπαρασχεῖν τοῖς τέκνοις χρῄζουσι, συμβούλοις χρώμενος τῆς ἀναιδείας Bod. & Rost. Est qui δυσωπεῖσθαι delendum censet; eoque magis quod locum in hunc modum vertat *Rufinus*: *Certa vero causa fuit, quod vicem Antipatro debitam negare proposuerat, neque pro beneficiis ab eo perceptis aliquid ejus filiis gratiæ rependere; consolationis egentibus.* Vulgata tamen lectio ferri potest, vocula τὶ ante ἀντιπαρασχεῖν subintellecta. HUDS. Lugd. Bat. ἀντιπάσχειν.

l Δυσωπεῖσθαι.] Vid. Oxon. SPANH.

m A φιλτάτους] Καὶ φιλτάτους MS. Lips. SPANH.

n Υπέστρεψεν] Lugd. Bat. Υπέστρεφεν.

o Επ᾽ Αἴγυπτον.] Επ᾽ Αἰγύπτου Bod. & Lugd. Bat.

p Ιερῶν αὐλίζεται,] Al. ἱερόν.

q Τοὺς ἀπολειφθέντας] Τοὺς ἐπιχωρίους vel τοὺς οἰκείους ἀναλαμβάνων in MSS. καταλελοίπει γὰρ αὐτόθι πολλοὺς τῶν ἑπομένων, *Antt.* l. 14. c. 14. §. 2.

r Αναλαβών.] Αναλαμβάνων MS. Lips. SPANH.

s Ρινοκούρουραν] Ita etiam infr. lib. 4. c. 11. §. 5. πρὸς Ρινοκορούροις, malè ἀρχ. lib. 13. c. 15. §. 4. Ρινοκόλουραν Phœnicæ urbem. Hoc loco Ρινοκούρουρα U. Ægypti *Straboni* lib. 16. p. 759. 781. Cedreno. Dicta urbs à præcisis naribus incolarum juxta Diodor. lib. 1. p. 38. & Stephan. Conf. ἀρχ. lib. 14. c. 14. §. 2. SPANH. Rost. Ρινοκούρα. Ρινοκούρουρα. Quæ & alibi Ρινόκουρα, Ρινοκόρουρα, & Ρινοκόλουρα appellatur; Ρινόκουρα Bod. varietate facile contemnenda, quando omnia hæc nomina eandem confitentur originem; à præcisis nempe naribus incolarum. Extat fabula apud Diodorum *l.* 1. *p.* 38. & in loco quodam mutilo Strabonis *l.* 16 *p.* 759. *D.* qui sic restitui potest, Ρινοκόλουρα ἀπὸ τῶν εἰσῳκισμένων [ἐκεῖ τὸ παλαιὸν ἀνθρώπων] τὰς ῥῖνας [ἠκρωτηριασμένων] οὕτω καλουμένη. Quæ inclusimus uncis servavit nobis Stephanus περὶ πόλεων, ex ipso, ut videtur, Strabone una cum cæteris exscripta. ALDR.

t Προελθόντι,] Ita *Lugd. Bat.* alii προσελθόντι.

v Τὰ περὶ τὴν τἀδελφοῦ] Rost. Τὴν περὶ τοῦ ἀδελφοῦ μανθάνει τελευτήν.

x Προσλαβὼν] Ita *Bod.* h. e. *&* *cum justo dolori indulsisset, deposita cura perrexit.* Ita Josephi quoque cæde nunciata ὀλίγον μὲν προσοιμώξας τῷ πάθει, τὸ δὲ πλέον [illegible] ὑπερθέμενος, ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς ἠπείγετο. *Belli* I. p. 738. Jam & ὡς pro ἕως accepto, vel (quod eodem redit) ὡς ἀπεθήκατο pro ὥστε ἀποτίθεσθαι potes ad hunc modum interpretari [illegible] *inde quantum potuit accepisset, consumta* [illegible] *perrexit.* Hoc ad *Rufini* versionem quamproxime accedit; & uterque loquendi modus idoneos habet autores. Sed fortasse *Rufinus* [illegible] ὡς non legit. Cæteri, ὅσον ἦν ἂν [illegible] habent; [illegible] volentes opinor, quod Herodes huic uni malo, quantum cæteris omnibus indoluerit. Vereor ut Græci sic loquantur: at sententia haud absurda est; & ferri possit, modo ὅσον ἐφ᾽ ἂν legeretur. ALDR.

* Interpositis precationi Tyriis. *Rufin.*

y Προσ-

* & cum justo dolori indulsisset, deposita cura perrexit. At vero, cum Arabem sero facti pœnituisset, quam celerrime misit, qui revocarent eum quem contumeliose tractaverat. Herodes autem eos etiam longe præcurrens in Pelusium pervenerat, ubi transitu prohibitus ab iis qui in statione erant, *loci* rectores convenit. Atque illi famam viri & dignitatem reveriti Alexandriam eum deducunt. Ingressus autem civitatem splendide à Cleopatra exceptus est, spei plenâ fore ut ducem haberet ad ea quæ paraverat. Verum cum reginæ preces rejecisset, nihilque subveritus esset aut tempestatis asperitatem aut tumultus in Italia, Romam navigabat.

Herodes Rhodum appulsus inde Romam se confert, quæque acciderant Antonio exponit. Antt. l. 14. c. 14. §. 3.

3. Circa Pamphyliam vero periclitatus, & majori parte oneris ejecta, ægre in Rhodum, bello adversus Cassium vehementer vexatam, evadit incolumis. Ab amicis vero Ptolemæo & Sappinio exceptus, licet pecuniæ inops fuerit, triremem maximam ædificat, qua conscensa inde cum amicis solvit & Brundusium appulit: atque inde continuo Romam profectus, Antonium, propter amicitiam quæ ei cum patre *suo* intercessit, primum *omnium* adibat, eique tam suas quam familiæ suæ calamitates exponit: quodque, suis maxime necessariis in castello obsidione cincto relictis, per medias tempestates supplex ad eum navigasset.

Herodi plurimum favet Antonius. Antt. l. 14. c. 14. §. 4.

4. Tantæ autem mutationis misericordia commovetur Antonius, Antipatri quidem recordatione cujus usus fuerat hospitio, maxime vero, propter ipsius etiam qui præsens aderat virtutem, tunc proposuit eum Judæorum regem constituere, quem ipse tetrarcham antea fecerat. Cæterum non minus quam suo erga Herodem studio, odio in Antigonum *ad hoc* pertrahebatur. namque & hunc seditiosum & Romanis inimicum esse suspicabatur. Immo vero Cæsarem quidem seipso multo paratiorem habebat, memoria repetentem Antipatri militiam, qua in Ægypto cum ipsius patre functus fuerat, ejusque hospitium, & in omnibus benevolentiam, cum & præter hæc Herodis quoque strenuitatem cerneret. Porro senatum convocabat, in quo Messala & post eum Atratinus, producto Herode, & patris ipsius beneficia erga Romanos & benevolentiam narrando percensuerunt, simulque hostem Antigonum demonstrantes, non solum quod intra breve tempus is dissidere cœpisset, sed etiam quod tunc contemptis Romanis à Parthis regnum accepisset. His autem commoto senatu, cum Antonius in medium progressus dixisset, quod etiam ad Parthicum bellum expediret, ut rex fiat Herodes, omnes assentiunt. Dimisso autem senatu, medium quidem Herodem stipantes Antonius & Cæsar exierunt:

Cæsaris in Herodem benevolentia.

Herodem, regem à Senatu creatum, in Capitolium deducunt Antonius & Cæsar. Antt. l. 14. c. 14. §. 4.

βῶν δὲ πένθους ὅσον ἦν, ὡς ἀπεθήκατο [y] φροντίδας, ᾔει προσωτέρω. καὶ δὴ βραδέως ὁ Ἄραψ μετανοήσας, ἔπεμψε διὰ τάχους τοὺς ἀνακαλέσοντας τὸν ὑβρισμένον. ἔφθανε δὲ καὶ τούτους Ἡρώδης εἰς Πηλούσιον ἀφικόμενος, ἔνθα τῆς παρόδου μὴ τυγχάνων ὑπὸ τῶν [z] ἐφορμούντων, τοῖς ἡγεμόσιν ἐντυγχάνει. κἀκεῖνοι, τήν τε φήμην καὶ τὸ ἀξίωμα τἀνδρὸς αἰδεσθέντες, προπέμπουσιν αὐτὸν εἰς [a] Ἀλεξάνδρειαν. ὁ δὲ, παρελθὼν εἰς τὴν πόλιν, ἐδέχθη μὲν λαμπρῶς ὑπὸ Κλεοπάτρας, στρατηγὸν ἐλπιζούσης ἕξειν εἰς ἃ [b] παρεσκευάζετο. διακρουσάμενος δὲ τὰς παρακλήσεις τῆς βασιλίδος, καὶ μήτε τὴν ἀκμὴν τοῦ χειμῶνος ὑποδείσας, μήτε [c] τοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν θορύβους, [d] ἐπὶ Ῥώμης ἔπλει.

γʹ. Κινδυνεύσας δὲ περὶ τὴν Παμφυλίαν, καὶ τοῦ φόρτου τὸ πλεῖον ἐκβαλὼν, [e] μόλις εἰς Ῥόδον διασώζεται, σφόδρα τῷ [f] πρὸς Κάσσιον πολέμῳ [g] τετρυχωμένην. δεχθεὶς δὲ ὑπὸ Πτολεμαίου καὶ [h] Σαππινίου τῶν φίλων, καίπερ ἐν ἀπορίᾳ χρημάτων ὢν, ναυπηγεῖται [i] τριήρη μεγίστην. ἐν ᾗ μετὰ τῶν φίλων εἰς [k] Βρεντέσιον καταπλεύσας, κἀκεῖθεν εἰς Ῥώμην ἐπειχθεὶς, πρώτῳ διὰ τὴν πατρῴαν φιλίαν ἐνετύγχανεν Ἀντωνίῳ, [l] καὶ τάς τε αὐτοῦ καὶ τοῦ γένους συμφορὰς [m] ἐκδιηγεῖται. ὅτι τε, [n] τοὺς οἰκειοτάτους ἐν φρουρίῳ καταλιπὼν πολιορκουμένους, διὰ χειμῶνος πλεύσειεν ἐπ᾽ αὐτὸν ἱκέτης.

δʹ. Ἀντωνίου δὲ ἥπτετο πρὸς τὴν μεταβολὴν οἶκτος, καὶ κατὰ μνήμην μὲν τῆς Ἀντιπάτρου ξενίας, τὸ δὲ ὅλον, καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ παρόντος ἀρετὴν, [o] ἔγνωκε τότε βασιλέα καθιστᾶν Ἰουδαίων, ὃν πρότερον αὐτὸς ἐποίησε τετράρχην. ἐνῆγε δ᾽ οὐκ ἔλαττον τῆς εἰς Ἡρώδην φιλοτιμίας [p] ἡ πρὸς Ἀντίγονον διαφορά. τοῦτον γὰρ δὴ στασιώδη τε καὶ Ῥωμαίων ἐχθρὸν ὑπελάμβανε. Καίσαρα μὲν οὖν εἶχεν ἑτοιμότερον αὐτοῦ, τὰς Ἀντιπάτρου [q] στρατείας ἀνανεούμενον, ἃς κατ᾽ Αἴγυπτον αὐτοῦ τῷ πατρὶ συνδιήνεγκε, τήν τε ξενίαν, καὶ τὴν ἐν ἅπασιν εὔνοιαν, ὁρῶντα γε μὴν καὶ τὸ Ἡρώδου δραστήριον. συνῆγε δὲ καὶ τὴν βουλὴν, ἐν ᾗ [r] Μεσσάλας καὶ μετ᾽ αὐτὸν [s] Ἀτρατῖνος, παραστησάμενοι τὸν Ἡρώδην, τάς τε [t] πατρῴας εὐεργεσίας, καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς Ῥωμαίους εὔνοιαν διεξῄεσαν, ἀποδεικνύντες ἅμα καὶ πολέμιον τὸν Ἀντίγονον, ἐξ ὧν οὐ μόνον διηνέχθη τάχιον, [v] ἀλλ᾽ ὅτι καὶ τότε διὰ Πάρθων λάβοι τὴν ἀρχὴν, Ῥωμαίους ὑπεριδών. τῆς δὲ συγκλήτου πρὸς ταῦτα [x] κεκινημένης, ὡς παρελθὼν Ἀντώνιος καὶ πρὸς τὸν κατὰ Πάρθων πόλεμον βασιλεύειν Ἡρώδην [y] συμφέρειν ἔλεγεν, ἐπιψηφίζονται πάντες. [z] Λυθείσης δὲ τῆς [a] βουλῆς, [b] Ἀντώνιος μὲν καὶ Καῖσαρ, μέσον ἔχοντες Ἡρώδην, ἐξῄεσαν. προῆγον δὲ σὺν ταῖς ἄλλαις ἀρχαῖς αἱ ὑπα-

y Φροντίδας,] Φροντίδας *MS. Bod.* SPANH. Ita & *Rost.* nam alii φροντίδων.

z Ἐφορμούντων,] Ἐφορμώντων. *MS. Big. Rost. Bod. Voss. Ox.* SPANH.

a Ἀλεξάνδρειαν.] Ἀξίωμα *Rost.* ex superiore versu.

b Παρεσκευάζετο.] Παρεσκεύαστο *Bod.* & *Rost.*

c Τοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν θορύβους,] *Tumultus Italiæ.* Nihil de his *Rufinus*; sed *marina* habet *discrimina*; quæ vicissim Græci codices non agnoscunt; quippe post factam hyemis mentionem sua sponte satis manifesta. Quare & *Antt.* 14. 25. Josephus duo tantum commemorat impedimenta; Italiæ motus, annique tempestatem. Anni inquam, non (ut quidam volunt) cœli tempestatem: sed ea quæstio *Originum* editori relinquenda est. ALDR.

d Ἐπὶ Ῥώμης ἔπλει.] Ἐπὶ Ῥώμην *Bod.*

e Μόλις εἰς Ῥόδον διασώζεται,] Ita ex *MS.* μόγις in *Impressis.* *Rost.* ἀνασώζεται.

f Πρὸς Κάσσιον] Πρὸς Κασσίου *Bod.* & *Rost.*

g Τετρυχωμένην.] Κεκακωμένην Antt. lib. 14. c. 14. §. 3. Polyb. l. 1. p. 10. A. οἱ δὲ πολλοὶ τετρυχωμένοι. SPANH.

h Σαππινίου] Σαφινίου *Bod. Rost. Lugd. Bat.* & *Ruf.* Σαππίνας dicitur in *Antt.* l. 14. c. 14. §. 3.

i Τριήρη μεγίστην.] Ita ex *MS.* τριήρην *Bas.* & *Gen.*

k Βρεντέσιον] Rhodus instaurata ab Herode; Triremem tantum Rhod. sua pecunia conduxisse dicitur *Antt.* lib. 14. c. 14. §. 3. ubi & Βρεντήσιον Nummi ΒΡΕΝΔΗΣΙΟΩΝ. SPANH.

l Καὶ τάς τε] Καὶ τάς γε αὐτοῦ, & mox ὅτι γε καὶ *Bod.* & *Lugd. Bat.*

m Ἐκδιηγεῖται.] *Lugd. Bat.* Ἐκδιηγεῖτο.

n Τοὺς οἰκειοτάτους] Præfigit hisce δεδεμένους, sed male, *Lugd. Bat.*

o Ἔγνωκε τότε] *Lugd. Bat.* Ἔγνωκέ τε.

p Ἡ πρὸς Ἀντίγονον] Καὶ ἡ πρ. *Voss.*

q Στρατείας] *Lugd. Bat.* Στρατίας.

r Μεσσάλας] *Al.* Μασσαλᾶς.

s Ἀτρατῖνος,] Ἀκραγαντῖνος *MS. Lips.* SPANH. Ita & *Rost.* & *Lugd. Bat.*

t Πατρῴας] *Lugd. Bat.* Πατρῴους.

v Ἀλλ᾽ ὅτι καὶ τότε] Ἀλλ᾽ ὅτι καὶ τότε *MS. Lips.* SPANH. Recte ita quoque in *Lugd. Bat.* & *Rost.* Sed *Bas.* omittit τότε. HAV.

x Κεκινημένης,] Κινημένης *Gen.* sed κεκινημένης *Edit. Basil.* & *MS. Big. Voss. Ox.* SPANH.

y Συμφέρειν] *Rost.* Συμφέρον.

z Λυθείσης] Λυθείσης *MS. Big. Bod.* & *Raf. Ox.* SPANH. Imo omnes *MS.* λυπείσες *Gen.*

a Βουλῆς,] Ἀρχῆς pro βουλῆς *MS. Big. Bod. Voss. Rost. Ox.* & *MS. Lips.* SPANH.

b Ἀντώνιος μὲν καὶ Καῖσαρ,] Ἀντ. μὲν καὶ Καῖσαρ *MS. Big. Bod. Ruf.* & *Ed. Basil. Ox.* SPANH. Καὶ omittit *Gen.*

* *Rufinus*, vertit, *acceptoque tanto luctu, quando curarum æstum deposuit, ibat ulterius.* Potes etiam (inquit *Aldrichius*) ad hunc modum interpretari, *cumque dolorem inde quantum potuit accepisset, consumpta ægritudine perrexit:* quod ad *Rufini* versionem proxime accedit: & uterque loquendi modus idoneos habet autores.

Tu

ὕπατοι, θύσοντές τε καὶ τὸ δόγμα ἀναθήσοντες εἰς τὸ Καπετώλιον. [c] τὴν δὲ πρώτην Ἡρώδου τῆς βασιλείας ἡμέραν, Ἀντώνιος [d] εἱστία αὐτόν.

consules vero *eos* deducebant, una cum aliis magistratibus, ad sacrificandum & decretum in Capitolio reponendum. Ac primo regni Herodis die, convivio eum excipiebat Antonius.

ΚΕΦ. ιε'.

Ἀντίγονος πολιορκεῖ τοὺς ἐν Μασάδᾳ, οὓς Ἡρώδης ἀπὸ Ῥώμης ἐπανελθὼν ῥύεται, καὶ εὐθὺς ἤει πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἔνθα Σίλωνα δωροδοκούμενον καταλαμβάνει.

CAP. XV.

Antigonus Masadæ inclusos obsidet, quos Herodes Roma reversus liberat, & mox Hierosolyma profectus Silonem pecunia corruptum deprehendit.

ΠΑρὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον, Ἀντίγονος ἐπολιόρκει τοὺς ἐν Μασάδᾳ, τοῖς μὲν ἄλλοις ἐπιτηδείοις διαρκουμένους, [e] σπανίζοντας δὲ ὕδατος. διὸ καὶ Ἰώσηπος, ὁ ἀδελφὸς Ἡρώδου, [f] σὺν διακοσίοις τῶν οἰκείων δρασμὸν [g] ἐβουλεύετο εἰς Ἄραβας, ἀκηκοὼς [h] τῶν εἰς Ἡρώδην ἁμαρτημάτων Μαλίχῳ μεταμέλειν. κἂν ἔφθη καταλιπὼν τὸ φρούριον, εἰ μὴ περὶ τὴν νύκτα τῆς ἐξόδου συνέβη πλεῖστον ὗσαι. τῶν γὰρ [i] ἐκδοχείων ὕδατος ἀναπλησθέντων [k] οὐκ ἔτ' ἔχρηζε φυγῆς, ἀλλ' ἐπεξῄεσαν ἤδη τοῖς περὶ Ἀντίγονον. καὶ τὰ μὲν φανερῶς συμπλεκόμενοι, τὰ δὲ λοχῶντες συχνοὺς διέφθειρον. οὐ μὴν [l] ἐν ἅπασιν εὐστόχουν, ἔστι δ' ὅπη καὶ αὐτοὶ πταίοντες ἀνέστρεφον.

Toto autem hoc tempore Antigonus eos, qui in Masadam inclusi erant, oppugnabat, cæteris quidem *victui* necessariis abundantes, sed aquæ penuria laborantes. Quare Josephus quoque frater Herodis cum ducentis suorum ad Arabas fugere decrevit, quod audierat Malichum commissorum in Herodem pœnitere. Et protenus castellum reliquisset, nisi nocte, qua exiturus erat, largiter pluere contigisset, nam cisternis aqua repletis, illi non amplius opus erat fuga; sed in Antigonianos eruptionem fecerunt: & partim prælio aperto, partimque insidiis multos interfecerunt. Non tamen illis omnia ad votum cedebant, sed & ipsi aliquando victi pedem referebant.

Herodis familia ab Antigono obsessa & oppugnata. Antt. l. 14. c. 14. §. 6.

β'. Κἂν τούτῳ [m] Βεντίδιος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς, πεμφθεὶς ἐκ Συρίας Πάρθους [n] ἀνείργειν, μετ' ἐκείνους εἰς Ἰουδαίαν [o] παρέβαλεν, λόγῳ μὲν ὡς [p] βοηθήσων τοῖς περὶ Ἰώσηπον, ἔργῳ δ' [q] Ἀντίγονον [r] ἀργυριούμενος. ἔγγιστα γοῦν Ἱεροσολύμων αὐλισάμενος, ὡς ἐνεπλήσθη χρημάτων, αὐτὸς μὲν ἀνεχώρει μετὰ τῆς πλείστης δυνάμεως. Σίλωνα δὲ [s] σὺν μέρει τινὶ καταλέλοιπεν, ὡς μὴ [t] κατάφωρον τὸ λῆμμα ποιήσειε πάντας ἀπαναστήσας. Ἀντίγονος δὲ πάλιν ἐλπίζων Πάρθους ἐπαμύνειν αὐτῷ, καὶ Σίλωνα τέως ἐθεράπευσεν, ὡς μηδὲν ἐνοχλοίη [v] πρὸς τὰς ἐλπίδας.

2. Interea Ventidius Romanorum dux, missus ad Parthos Syria arcendos, post illos in Judæam venit, verbo quidem ut Josepho suisque auxilium ferret, re autem vera ut Antigonum pecunia multaret. Itaque cum proxime Hierosolyma tetendisset, quam primum affatim pecuniæ acceperat, ipse quidem cum copiarum parte majori discessit; Silonem vero, cum parte *alia militum* reliquit, ne quæstum sordidum palam faceret, si omnes abduxisset. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi succurrere, Silonem etiam interea coluit, ne quid sibi præter spem noceret.

Ventidius in Judæam venit. Antt. l. 14. c. 14. §. 6.

γ'. Ἤδη δὲ Ἡρώδης καταπεπλευκὼς ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς Πτολεμαΐδα, καὶ [x] συναγηοχὼς δύναμιν οὐκ ὀλίγην ξένων τε καὶ ὁμοφύλων, ἤλαυνε διὰ τῆς Γαλιλαίας ἐπ' Ἀντίγονον, συλλαμβανόντων [y] Βεντιδίου τε καὶ Σίλωνος, οὓς [z] Δέλλιος, ὑπ' Ἀντωνίου πεμφθεὶς, Ἡρώδην συγκατάγειν ἔπεισεν. ἐτύγχανε δὲ Βεντίδιος μὲν ἐν ταῖς πόλεσι τὰς διὰ Πάρθους ταραχὰς καθιστάμενος, Σίλων δ' ἐν Ἰουδαίᾳ, χρήμασιν ὑπ' Ἀντιγόνου διεφθαρμένος. οὐ μὴν Ἡρώδης ἰσχύος ἠπόρει, προϊόντι δὲ αὐτῷ καθ' ἡμέραν ηὔξετο τὰ τῆς δυνάμεως, καὶ πλὴν ὀλίγων, [a] πᾶσα Γαλιλαία προσέθετο. πρού-

3. Jam vero Herodes, cum ab Italia Ptolemaïdem navigasset, & copias non mediocres partim externorum partim popularium contraxisset, properabat per Galilæam adversus Antigonum, *ipsum* adjuvantibus Ventidio & Silone, quibus Dellius ab Antonio missus persuasit, ut Herodi reducendo operam darent. Et quidem Ventidius *jam* in eo erat, ut excitatas propter Parthos in urbibus turbas componeret: Silo vero in Judæa *manebat*, pecuniis ab Antigono corruptus. Non tamen Herodes virium egebat, ipsi autem progredienti quotidie copiæ augebantur; omnisque Galilæa, paucis exceptis, stabat ab ejus partibus.

Herodes, Roma relicta, in Judæam properat. Antt. l. 14. c. 15. §. 1.

* Et

---

c Τὴν δὲ] Ita in *Lugd. Bat.* & *Rost.* in *Gen.* deest δὲ.

d Εἱστία αὐτόν.] Ἑστιᾷ *Big.* Pro εἱστεία *Gen.* ἀρχ. lib. 14. c. 14. §. 5. ἑστία & *MS. Bod. Voss.* ἑστίᾳ seu ἑστιᾷ *Big. Ox.* SPANH.

e Σπανίζοντας] Σπανίζοντος *Bod.* & *Antt.* l. 14. c. 14. §. 6.

f Σὺν διακοσίοις] Σὺν διακόνοις *MS. Lips.* SPANH.

g Ἐβουλεύετο] *Lugd. Bat.* Ἐβούλευσεν.

h Τῶν εἰς Ἡρώδην] *Lugd. Bat.* Ὡς τῶν εἰς Η. ἁμαρτ. Μ. μεταμέλει. Sed vulgatam lectionem ipse *Josephus* approbat in Antt. HAV.

i Ἐκδοχείων ὕδατος] Conf. infr. lib. 3. c. 7. §. 13. SPANH.

k Οὐκ ἔτ' ἔχρηζε] Οὐ κατεδέησε φ. in plerisque *MS.* ut in *Rost.* οὐκ ἔτ' ἐδέησε in *aliis.* οὐκ ἔτι φυγῆς ἐδεῖτο in *Antt.* l. 14. c. 14. §. 6. Οὐκ ἔτι ἐδέησε *Voss.* οὐ κατεδέησε *Big. Bod. Ox.* & *Lips.* οὐκ ἔτι τῆς φυγῆς ἐδεῖτο. ἀρχ. lib. 14. c. 14. §. 6. SPANH.

l Ἐν ἅπασιν εὐστόχουν,] *Rost.* Ἅπασιν. reliquis omissis.

m Βεντίδιος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς,] *Al.* Οὐεντίδιος, ut & Βένδιος in quibusdam *MS.* Hac de re confer *Dionem*, l. 48. p. 380.

n Ἀνείργειν,] Ἀναιρεῖν *MS. Lips.* & *Rost.* SPANH.

o Παρέβαλεν,] Παρέβαλεν *Basil.* SPANH.

p Βοηθήσων] Βοηθῶν *MS. Rost.* & *Lips.* SPANH.

q Ἀντίγονον] *Rost.* Ἀντιγόνῳ.

r Ἀργυριούμενος.] Conf. *Antt.* lib. 14. c. 14. §. 6. SPANH.

s Σὺν μέρει τινὶ καταλέλοιπεν,] Ita *Big.* & *Ruf.* & μετὰ μέρους τινὸς in *Antt.* l. 14. c. 14. §. 6. Συμμερίτην in *cæteris.* HUDS. Imo *Lugd. Bat.* rectam quoque agnoscit lectionem, atque insuper (sicut nos expressimus) τινὶ addit, ex qua postrema voce apparet mendum fuisse natum. HAV.

t Κατάφωρον τὸ λῆμμα] Inde etiam Zonaras Annal. Tom. 1. p. 232. C. ἵνα μὴ γένηται τὸ λῆμμα κατάφωρον. Conf. *Antt.* l. 14. c. 14. §. 6. & l. 13. c. 5. §. 10. SPANH.

v Πρὸς τὰς ἐλπίδας.] Πρὸ τῆς ἐλπίδος in *MSS.* in *Rufini* versione, *ut pendente spe nihil inquietaret.* Πρὸ τῆς ἐλπίδος *MS. Lips.* SPANH.

x Συναγηοχὼς] Conf. *Antt.* lib. 14. c. 15. §. 1. SPANH.

y Βεντιδίου] Confer Dionem l. 48. p. 380. & seqq. ALDR.

z Δέλλιος,] Δέλιος *Gen.* & *Rost.* *Antt.* l. 14. c. 15. §. 1. Δέλλιος hic *MSS.* in *Rufino* hodie male hic legitur *per dolum contendii*, pro *per Dellium*, de quo Plutarchus in M. Antonio & Dio lib. 49. p. 415. & nummi. SPANH. Δέλιος. Ita libri omnes Græci. *Dellius* Latinorum *MSS.* *Delius* Basileæ impressi. Idem Δέλλιος appellatur *Antt.* l. 14. c. 15. §. 1. Utrobique Genevensis editio *Gellium* habet, qua autoritate, nondum scio. Vide *Usser. Annal.* p. 550. Fuit vero Dellius hic historicus ille, cujus in Plutarchi *Antonio* facta habetur mentio; & cujus epistolæ lascivæ ad Cleopatram ferebantur, ut *in oratione Suasoria* 1. retulit M. Seneca: quem & turpi consuetudine ipsi Antonio devinctum fuisse Dio innuit lib. 49. p. 415. ALDR.

a Πᾶσα Γαλιλαία] Πᾶσα ἡ Γαλιλαία *Bod.*

* Et quidem ei maxime incumbebat ut Maſada potiri contenderet, & ante omnia affines ſuos obſidione liberaret. Sed impedimento erat Joppe. nam illa, cum hoſtis eſſet, prius capienda erat, ne qua à tergo relinqueretur hoſtibus munitio, dum Hieroſolyma peteret. † Quin & his Silo ſe libenter adjunxit, ‡ cur exercitum moveret cauſam nactus. Cumque illi perſequentes inſtarent Judæi, hos excurrens Herodes cum parva manu cito in fugam vertit, & Silonem ſervat ægre ſe defendentem.

Suis è Maſada receptis Hieroſolyma adit. Antt. l. 14. c. 15. §. 2.

4. Deinde capta Joppe, ſuos liberaturus ad Maſadam feſtinabat. & ex indigenis, alii quidem propter paternam amicitiam illi ſe adjungebant, alii vero propter ipſius gloriam, & nonnulli ut utrique ob beneficia gratiam referrent: plurimi vero propter ſpes, quas in eo, ut in rege deinceps certo futuro, habebant. Jamque validiſſimæ coactæ erant copiæ. Sed cum procederet ei inſidiabatur Antigonus, loca opportuna occultis militibus occupans, quibus nihil aut parum admodum hoſtibus nocebat. Herodes autem, & ſuis ex Maſada facile receptis & Reſſa munitione, Hieroſolyma adibat. ipſi vero ſeſe junxerunt Silonis milites, cum multis ex civitate tanta potentia perterritis.

Et urbem oppugnat. Antt. l. 14. c. 15. §. 2.

5. Cum autem ad urbis partem occidentalem caſtra feciſſet, qui illac *diſpoſiti* erant cuſtodes ſagittis eos & miſſilibus impetebant: alii vero turmatim excurrentes exercitûs in acie poſitos tentabant. Herodes autem primum quidem proclamari juſſit circa mœnia, ſeſe & propter populi commodum & civitatis ſalutem adeſſe, ne ab apertis quidem adverſariis pœnas repetiturum, ſed etiam inimiciſſimorum in ſe peccata oblivioni daturum. Deinde vero cum vociferationibus ex adverſo obſtarent Antigoniani, quo minus aut præcones exaudire aut ſententiam mutare quiſpiam poſſet, quod reliquum erat, ſuis imperat *Antigonus* * hoſtes de mœnibus arcere: atque illi ſtatim ſagittis cunctos è turribus in fugam verterunt.

Silo ſuſpectæ fidei dux. Antt. l. 14. c. 15. §. 1. & 3.

6. Ibi ſane & Silo palam fecit, ſe pecunia corruptum eſſe. nam cum multos è militibus inſtruxiſſet, qui & clamitarent commeatus eſſe penuriam, & pecuniam ad alimoniam peterent, ſeque in idonea loca ad hybernandum deduci poſtularent, quandoquidem vaſtati erant agri circa urbem, cunctis ab Antigoni militibus antea ſublatis, & exercitum movebat & diſcedere conabatur. Verum Herodes

κειτο μὲν οὖν τὸ ἀναγκαιότατον ἀγώνισμα Μασάδα, καὶ τὸ ῥύσασθαι πρῶτον τοὺς οἰκείους ἐκ τῆς πολιορκίας. γίνεται δ' ἐμπόδιον Ἰόππη. ταύτην γὰρ ἐχρῆν πολεμίαν οὖσαν ἐξελεῖν πρότερον, ὡς μὴ, χωροῦντος ἐπὶ Ἱεροσολύμων, κατὰ νώτου τι τοῖς ἐχθροῖς ἔρυμα [b] καταλίποιτο. [c] συνῆπτε δὲ καὶ Σίλων ἀσμένως τῆς [d] ἀπαναστάσεως πρόφασιν εὑρών. ὡς δὲ προσέκειντο Ἰουδαῖοι διώκοντες, [e] ἐπὶ τούτους Ἡρώδης ἐκδραμὼν μετ' ὀλίγου στίφους τρέπεται ταχέως, καὶ Σίλωνα διασώζει κακῶς ἀμυνόμενον.

δ'. Ἔπειτα Ἰόππην ἑλὼν, πρὸς τὴν Μασάδαν ῥυσόμενος τοὺς οἰκείους ἠπείγετο. καὶ τῶν ἐπιχωρίων, οὓς μὲν πατρώα φιλία προσῆγεν, οὓς δὲ τὸ αὐτοῦ κλέος, οὓς δὲ τῆς ἐξ ἀμφοῖν εὐεργεσίας ἀμοιβή· πλείστους γε μὴν ἐλπὶς, ὡς ἐκ βασιλέως [f] βεβαίου. δυσκίνητος δὲ ἤδη δύναμις ἤθροιστο. προϊόντα δ' [g] Ἀντίγονος ἐνήδρευε, τἀπιτήδεια τῶν παρόδων προλοχίζων· ἐν οἷς οὐδὲν, ἢ μικρὰ [h] τοὺς πολεμίους ἔβλαπτεν. Ἡρώδης δὲ τούς τε ἐκ Μασάδας οἰκείους παραλαβὼν ῥᾳδίως, καὶ [i] Ῥῆσαν τὸ φρούριον, ἤει πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα. συνῆπτε δὲ αὐτῷ τὸ μετὰ Σίλωνος στρατιωτικὸν, καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως, τὴν ἰσχὺν καταπλαγέντες.

ε'. Στρατοπεδευσαμένου δὲ κατὰ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τοῦ ἄστεος, οἱ [k] ταύτῃ φύλακες ἐτόξευόν τε καὶ ἐξηκόντιζον [l] αὐτούς· ἄλλοι δὲ, κατὰ στῖφος ἐκθέοντες, ἀπεπειρῶντο τῶν προτεταγμένων. Ἡρώδης δὲ τὸ μὲν πρῶτον κηρύσσειν [m] ἐπὶ τὸ τεῖχος [n] ἐκέλευεν, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ τε [o] πάρεστι [p] τοῦ δήμου καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς πόλεως, μηδὲν μήτε τοὺς [q] φανεροὺς ἐχθροὺς ἀμυνόμενος, δώσων δὲ καὶ τοῖς διαφορωτάτοις ἀμνηστίαν. ἐπεὶ δὲ ἀντιπαρηγοροῦντες οἱ περὶ τὸν Ἀντίγονον, οὔτε κατακούειν τῶν κηρυγμάτων εἴων τινὰς, οὔτε μεταβάλλεσθαι, [r] τὸ λοιπὸν [ſ] ἀμύνασθαι τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους ἐπέτρεπε τοῖς σφετέροις· οἱ δὲ ταχέως ἅπαντας ἀπὸ τῶν πύργων ἐτρέψαντο τοῖς βέλεσιν.

ς'. Ἔνθα δὴ καὶ Σίλων ἀπεκαλύψατο τὴν δωροδοκίαν. ἐπισκευασάμενος γὰρ πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν, σπάνιν ἐπιτηδείων ἀναβοᾷν, καὶ [s] χρήματά τε εἰς τροφὰς ἀπαιτεῖν, [t] ἀπαγαγεῖν τε σφᾶς χειμεριοῦντας εἰς τοὺς ἐπιτηδείους τόπους, [v] ἐπειδὴ τὰ περὶ τὴν πόλιν ἦν ἔρημα, πάντα τῶν περὶ Ἀντίγονον προανασκευασαμένων, ἐκίνει τε τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀναχωρεῖν ἐπειρᾶτο. Ἡρώδης δ'

b Καταλίποιτο] Λίποιτο MS. *Lipſ.* SPANH.

c Συνῆπτε δὲ] Συνῆπτε δὲ &c. i. e. *His & Silo ſe libenter adjunxit, cur exercitum moveret cauſam nactus. Cumque illi perſequentes inſtarent Judæi, hos excurrens Herodes cum parva manu cito vertit in fugam, & Silonem ſervat ægre ſeſe defendentem.* ALDR.

d Ἀπαναστάσεως] Ἐπαναστάσεως in uno *MS.*

e Ἐπὶ τούτους] *Roſt.* Ἐπὶ τούτοις.

f Βεβαίου.] Ἐβεβαίου perperam *Bod. Voſſ.* & *Roſt.*

g Ἀντίγονος] *Roſt.* Ἤδη Ἀντίγονος.

h Τοὺς πολεμίους ἔβλαπτεν.] Τοὺς περὶ Ἡρώδην πολεμίους *Bod.* & *Roſt.*

i Ῥῆσσαν τὸ φρούριον,] Ita ex *Antt.* l. 14. c. 15. §. 2. Θρῆσαν in *Editis.* Ῥῆσαν *Big. Bod. Lipſ.* & *Voſſ.* Vide ad *Antt.* l. 14. c. 13. §. 9. & de Bello l. 10. c. 13. §. 2. Conf. ſup. c. 13. §. 8. SPANH. *Roſt.* Ρίσαν. *Lugd. Bat.* Ῥήσαν.

k Ταύτῃ φύλακες ἐτόξευόν τε καὶ ἐξηκόντιζον] Ita *Big.* & *Bod.* & *Lugd. Bat.* favente *Joſepho* in *Antt.* l. 14. c. 15. §. 2. ταύτης in *cæteris.* HUDS. Ταύτῃ *MS. Big. Bod.* ὁ εἰς αὐτοὺς *Voſſ. Ox.* πρὸς αὐτοὺς *Antt.* lib. 14. c. 15. §. 2. SPANH.

l Αὐτούς.] Εἰς αὐτοὺς *Voſſ.* πρὸς αὐτοὺς in *Antt.* l. 14. c. 15. §. 2.

m Ἐπὶ τὸ τεῖχος] Περὶ τὸ τεῖχος *Lipſ. Bod.* & *Antt.* l. 14. c. 15. §. 2.

n Ἐκέλευεν] *Roſt.* Προσέταξεν.

o Παρήει] Ita *Lugd. Bat.* Παρήει τῆς πόλεως καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ δήμου *Bod.*

p Τοῦ δήμου καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς πόλεως,] *Roſt.* Ita tranſponit τῆς π. καὶ ε. σ. τοῦ δήμου.

q Φανεροὺς ἐχθροὺς] Vocem φανεροὺς deſiderant *Impreſſi*; quare ex *Lipſ. Big. Voſſ. Ruf.* & *Antt.* l. 14. c. 15. §. 2. eam addidi. φανερῶς *Bod.* & *Roſt.* HUDS. Φανεροὺς ἐχθροὺς è *MS. Big.* & *Voſſ. Lipſ.* & *Antt.* lib. 14. c. 15. §. 2. ac *Rufin. Oxon.* SPANH.

r Τὸ λοιπὸν] Τὸ λοιπὸν Ἀντίγονον ex *Antt.* lib. 14. c. 15. §. 2. *Ox.* SPANH.

ſ Ἀμύνασθαι] Ita *Big. Bod.* & *Voſſ.* necnon ipſe *Joſephus* in *Antt.* l. 14. c. 15. §. 2. ἀμύνεσθαι in *Editis Aliiſque.* *Rufinus* vertit, *quod reliquum erat, ſuis imperat murorum defenſores deturbare.* Ut tollatur, inquit *Aldrichius*, hujus loci ambiguitas, lege ex *Antt.* l. 14. c. 15. §. 2. τὸ λοιπὸν Ἀντίγονος, atque ἀμύνασθαι τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους expone *à mœnibus hoſtes arcere.* Verum, ſi hoc fiat, aut τοὺς delendum, aut in αὐτοὺς mutandum cenſeo. Vide infra cap. 16. §. 6. HUDS. Ut tollatur hujus loci Ambiguitas, τὸ λοιπὸν Ἀντίγονος lege, autore Joſepho *Antt.* l. 14. c. 15. §. 2. Quod ſi fiat, etiam ἀμύνασθαι τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους exponendum eſt *à mœnibus hoſtes arcere.* ALDR.

s Χρήματά τε εἰς τροφὰς] Χρήματα ταῖς τροφαῖς in *aliquot MSS.* Χρήματα ταῖς τροφαῖς *MSS. Lipſ.* SPANH.

t Ἀπαγαγεῖν] Ita *Big. Bod. Voſſ.* & *Antt.* l. 14. c. 15. §. 3. ἀπάγειν τε in *Editis Aliiſque.* HUDS. Ἀπαγαγεῖν *MSS. Ox.* SPANH.

v Ἐπειδὴ τὰ περὶ τὴν πόλιν ἦν ἔρημα,] *Roſt.* Ita legit & diſtinguit ἐπειδὴ τ. π. τ. πόλιν, ἔρημα πάντα π. A. π.

* Et præpoſitum habebant præmium neceſſarium Maſſadam, ut primum affines ſuos obſidione liberaret, *Ruf.* Et quidem oppidum Maſada propoſitum his erat, certamen omnium maxime neceſſarium. *Caſ.* ad *Polyb.* p. 47. *Joſephus* eleganter operis faciendi vel facti ſummam appellare ſolet ἀγώνισμα. HUDS. in *Addendis.* *Sed neceſſe erat Maſſada potiri & ante omnia affines ſuos obſidione liberare.* ALDR.

† Silo autem jungit agmina, inveniſſe gaudens, reſiſtendi occaſionem, quod eum perſequutio premeret Judæorum. Hos autem Herodes, parvæ manus excurſatione perterritos, mature in fugam vertit, & Silonem male repugnantem periculo eripit, *Ruf.*

‡ Cur Exercitum moveret cauſam nactus *Ox.* SPANH.

* A mœnibus hoſtes arcere *Oxon.* SPANH.

δ' ἐντυγχάνων τοῖς τε [x] ὑπὸ τὸν Σίλωνα ἡγεμόσι, καὶ κατὰ πλῆθος τοῖς στρατιώταις, ἐδεῖτο μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν, ὑπό τε Καίσαρος καὶ Ἀντωνίου καὶ τῆς συγκλήτου [y] προπεμφθέντα· λύσειν γὰρ αὐθημερὸν αὐτῶν τὰς ἀπορίας. καὶ, μετὰ τὴν δέησιν, εὐθέως ὁρμήσας αὐτὸς εἰς τὴν χώραν, τοσαύτην αὐτοῖς ἐπιτηδείων ἀφθονίαν [z] ἐκόμισεν, ὡς πάσας ἀποκόψαι τὰς Σίλωνος προφάσεις. εἴς τε τὰς ἑξῆς ἡμέρας μὴ διαλιπεῖν τὴν χορηγίαν προνοούμενος, ἐπέστελλε τοῖς περὶ Σαμάρειαν, ᾠκείωτο δὲ ἡ πόλις [a] αὐτῷ, σῖτον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ βοσκήματα κατάγειν εἰς Ἱεριχοῦντα. ταῦτ' ἀκούσας Ἀντίγονος, διέπεμψε [b] κατὰ τὴν χώραν, εἴργειν καὶ λοχᾶν τοὺς σιτηγοὺς κελεύων. οἱ δ' ὑπήκουον, καὶ πολὺ πλῆθος ὁπλιτῶν [c] ὑπὸ τὴν Ἱεριχοῦντα συνηθροίσθη· διεκαθίζοντο δ' ἐπὶ τῶν ὀρέων παραφυλάσσοντες τοὺς τἀπιτήδεια [d] ἐκκομίζοντας. οὐ μὴν Ἡρώδης ἠρέμει, δέκα δὲ σπείρας ἀναλαβὼν, ὧν πέντε μὲν [e] Ῥωμαϊκαὶ, πέντε δ' Ἰουδαίων ἦσαν, ἐχοῦσαι καὶ μισθοφόρους μιγάδας, πρὸς οἷς [f] ὀλίγους τῶν ἱππέων παραλαβὼν, ἐπὶ τὴν Ἱεριχοῦντα [g] παραγίνεται. καὶ τὴν μὲν πόλιν [h] καταλελειμένην εὑρίσκει. πεντακοσίους δὲ τὰ ἄκρα κατειληφότας σὺν γυναιξὶ καὶ γενεαῖς, αὐτοὺς μὲν οὖν [i] ἀπολύει λαβών· Ῥωμαῖοι δ' εἰσπεσόντες, τὸ λοιπὸν ἄστυ διήρπασαν, πλήρεις καταλαμβάνοντες τὰς οἰκίας παντοίων κειμηλίων. Ἱεριχοῦντος μὲν οὖν φρουρὰν ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν ὑπέστρεψε, καὶ χειμεριοῦσαν τὴν Ῥωμαίων στρατιὰν εἰς τὰς [k] προσκεχωρηκυίας [l] πόλεις [m] διαφῆκεν, [n] Ἰδουμαίαν καὶ Γαλιλαίαν καὶ Σαμάρειαν. ἐπέτυχε δὲ καὶ Ἀντίγονος παρὰ τοῦ Σίλωνος δωροδοκίας, [o] ὑποδέξασθαι τοῦ στρατοῦ μοῖραν ἐν Λύδδοις, [p] θεραπεύων Ἀντώνιον.

& duces Siloni subjectos conveniens, & milites in magna multitudine, rogabat *eos* ne se derelinquerent, paulo ante missum à Cæsare & Antonio & senatu: illum enim eo ipso die ab inopia eos liberaturum esse. Ac *statim* post eas preces in agros profectus, tantam eis commeatus copiam apportavit, ut omnem Siloni *discedendi* occasionem præriperet. atque providens ne deinceps cibariis *milites* deficerentur, imperabat Samariæ civibus (nam ei sese adjunxerat urbs ista) ut frumentum & vinum & oleum & pecudes Hierichunta deportarent. Hæc ubi audivit Antigonus, per agros dimisit, qui frumentatores prohibendos & circumveniendos esse juberent. Atque istis obtemperatum est, ac ingens armatorum multitudo ad Hierichuntem coacta est, & hinc inde montibus insidebant ut illos observarent qui commeatus exportabant. Non tamen Herodes quietem agebat, sed assumptis decem cohortibus, quorum quinque Romanorum, alteræ Judæorum erant, quibus permiscebantur etiam aliquot mercede conducti, ac præterea equites nonnulli, Hierichunta pervenit. Et urbem quidem *incolis* vacuam reperit, quingentos vero *homines* cum uxoribus & liberis * arces occupasse: & ipsos quidem captos dimittit; Romani vero, facto in reliquam urbem impetu, eam diripuerunt, domos omnigenis opibus refertas deprehendentes. Et rex quidem, relicto Hierichunte præsidio, reversus est, Romanumque exercitum in civitates, quæ deditionem fecerant, Idumææ *scilicet* & Galilææ & Samariæ hyematurum dimisit. Quin & Antigonus à Silone impetravit, pecuniis corrupto, ut partem *Romani* exercitus intra Lydda acciperet, captans Antonii gratiam.

Herodes Silonianis commeatum abunde suppeditat. Antt. l. 14. c. 15. §. 3.

Romani Hierichunta diripiunt. Antt. l. 14. c. 15. §. 3.

ΚΕΦ. ιϛ'.

Ἡρώδης τὴν Σέπφωριν αἱρεῖ, καὶ τοὺς ἐν σπηλαίοις λῃστὰς χειροῦται. ἔπειτα Μάχαιραν ἠμύνατο ὡς πολέμιον, καὶ πρὸς Ἀντώνιον χωρεῖ τοῖς Σαμοσάτοις προσπολεμοῦντα.

ΚΑΙ Ῥωμαῖοι μὲν ἐν ἀφθόνοις διῆγον, ἀνειμένοι τῶν ὅπλων. Ἡρώδης δ' οὐκ ἠρέμει, ἀλλὰ τὴν μὲν [q] Ἰδουμαίαν [r] δισχιλίοις πεζοῖς, καὶ τετρακοσίοις ἱππεῦσι [s] διελάμβανε, πέμψας τὸν ἀδελφὸν Ἰώσηπον, ὡς μή τι νεωτερισθείη πρὸς [t] Ἀντιγόνου· αὐτὸς δὲ τὴν μητέρα, καὶ ὅσους ἐκ Μασάδας οἰκείους ἐξήγαγε, μεταγαγὼν εἰς Σαμάρειαν, καὶ καταστησάμενος ἀσφαλῶς, ᾔει τὰ λοιπὰ τῆς Γαλιλαίας καταστρεψόμενος, καὶ τὰς Ἀντιγόνου φρουρὰς ἐξελάσων.

CAP. XVI.

Herodes Sepphorim capit, & latrones in speluncis latitantes subigit: deinde à Machæra tanquam ab hoste pœnas repetit, & ad Antonium Samosata oppugnantem proficiscitur.

ET Romani quidem in magna rerum abundantia vivebant, dum ab armis quiescerent. At Herodes otium non agebat, sed Idumæam peditibus bis mille & equitibus quadringentis occupabat, misso illic fratre Josepho, ne quid novi ab Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum aliis quos ex Masada liberaverat affinibus suis in Samariam translata, ibique in tuto collocata, in Galilæam contendit, ut cætera ejus *loca munita* expugnaret, atque Antigoni præsidia inde abigeret.

Herodes Josephum fratrem in Idumæam mittit. Antt. l. 14. c. 15. §. 4.

2. Cum-

x Ὑπὸ τὸν Σίλωνα] Περὶ τὸν Σ. *Bod.* & *Rost.* Περὶ *MS. Bod. Ox.* Spanh.

y Προπεμφθέντα.] *Lugd. Bat.* Πεμφθέντα.

z Ἐκόμισεν,] *Lugd. Bat.* Ἀνεκόμισεν.

a Αὐτῷ,] Ita *MSS.* αὐτῶν in *Editis.* Forte Αὐτῷ & ita *Rufinus.* Spanh.

b Κατὰ τὴν χώραν,] Κατὰ τὴν χώραν *MS. Lips.* Spanh. Ita quoque *Lugd. Bat.* & *Rost.* & *Antt.* editi περὶ. Hav.

c Ὑπὸ] *Rost.* Ὑπὲρ.

d Ἐκκομίζοντας.] Κομίζοντας in *Antt.* l. 14. c. 15. §. 3. ut & in *Rost.*

e Ῥωμαϊκαὶ,] Ῥωμαίων *Lips.* & *Rost.* Spanh.

f Ὀλίγους τῶν ἱππέων παραλαβὼν] Non temere videbatur mihi in *Lugd. Bat.* exstare illud παραλαβὼν, nam licet in illo solo inveniatur, tamen sensum facit aptiorem, potuitque *Josephus* hic ita loqui, licet in *Antt.* verbum id omiserit. Hav.

g Παραγίνεται.] Γίνεται *Bod. Voss.* & *Lips.* Huds. Περιγίνεται *Gen. Antt.* lib. 14. c. 15. §. 3. γίνεται *MSS. Voss. Bod. Ox.* & *MS. Lips.* Spanh.

h Καταλελειμένην] Λελειμμένην in aliquot *MS.* Huds. Λελειμμένην *MS. Lips.* Spanh.

i Ἀπολύει λαβών.] Ἀπολαβὼν ἀπολύει *Voss. Big.* & *Lips.* λαβὼν ἀπολύει *Bod.* & *Rost.* in *Antt.* ἀπέλυσε λαβών.

k Προσκεχωρηκυίας] Προκεχωρηκυίας *MS. Big. Bod. Ox.* Spanh.

l Πόλεις] Πόλεις deest *Big. Voss.* & *Antt.* l. 14. c. 15. §. 3. eam hic loci retinui, ita ut cum Ἰδουμαίαν subintelligatur κατὰ.

m Διαφῆκεν,] Conf. sup. c. 13. §. 8. Spanh.

n Ἰδουμαίαν] Ἰδουμαίαν pro Ἰουδαίαν reposui ex consensu *MS. Ruf.* & *Antt.* l. 14. c. 15. §. 3. Huds. Ἰδουμαίαν *Voss. Rufin. Ox.* & *MS. Lips.* Spanh.

o Ὑποδέξασθαι] Ἀποδέξασθαι *Bod. Lugd. Bat.* & *Rost.* Ὑποδέξασθαι &c. i. e. *exercitus partem intra Lyddam acciperet, captans Antonii gratiam.* Uti recte Interpres *Antt.* l. 14. c. 15. Aldr.

p Θεραπεύων Ἀντώνιον.] Ὡς θεραπεύσαν *Bod. Lat. V.* in Antigoni gratiam.

q Ἰδουμαίαν] Ita ex *Ruf.* & *Antt.* l. 14. c. 15. §. 4. antea erat Ἰουδαίαν.

r Δισχιλίοις πεζοῖς] Χιλίοις *Antt.* l. 14. c. 15. §. 4.

s Διελάμβανε,] Διαλαμβάνει *MS. Lips.* εἰ μήτε idem, πρὸς Ἀντίγονον idem. Spanh. Διαλαμβάνει in *Lugd. Bat.* quoque.

t Ἀντιγόνου.] Ἀντίγονον *Voss. Lips. Rost.* & *Big.*

* Montium cacumina, *Ruf.*

Herodes Sepphorim capit. Antt. l. 14. c. 15. §. 4.

2. Cumque Sepphorim, licet vehementissime ningeret, pervenisset, facillime civitatem accipit, custodibus ejus antequam in eam impressionem faceret fuga dilapsis. ibique suis militibus, quos hyems afflixerat, recreatis (nam summa erat commeatus copia) adversus latrones in speluncis degentes profectus est; qui, magnam regionis partem incursionibus vexantes, non minoribus, quam si bellum grassaretur, cladibus incolas afficiebant. Præmissis autem tribus peditum cohortibus & equitum turma in vicum Arbelam, ipse quadragesimo die cum reliquis copiis supervenit. Nec tamen ejus incursum hostes extimuêre, sed armati obviam ibant, bellatorum peritia freti & latronum ferocitate. Prælio autem commisso, dextra ipsorum aciei pars in fugam vertit Herodis sinistram. At Herodes, cum è dextro suo cornu celeriter hostes circuivisset, opem *laborantibus* ferebat, & non solum suos è fuga revocabat, sed in persequentes irruendo impetum illorum repressit, usque dum plagas cominus illatas non sustinentes terga darent.

In Galilæa cum hostibus pugnat eosque superat. Antt. l. 14. c. 15. §. 4.

3. Atque ille *eos* ad Jordanem usque cædendo persequebatur, & magnam illorum partem perimebat, reliqui vero fluvio trajecto diversis viis dilapsi sunt; quare contigit Galilæam metu *omni* liberari, nisi ab iis qui relicti erant in speluncis latitantes: eorumque causa necesse erat ut diutius ibi moraretur. Quamobrem primum militibus *aliquem* ex laboribus suis fructum reddebat, centum & quinquaginta argenti drachmas singulis dividendo: ducibusque multo plures misit in stationes ubi hyemabant. Pheroræ autem, fratrum suorum natu minimo, mandabat, ut, quod ad rerum venalium copiam attinet, illis prospiceret & consuleret, & Alexandrium communiret. atque ille rem utramque curabat.

Militibus suis largam pecuniam distribuit. Antt. l. 14. c. 15. §. 4.

4. Eodem autem tempore Athenis quidem commorabatur Antonius: Ventidius vero Silonem & Herodem ad bellum contra Parthos accersebat, illis imperans ut prius Judææ res componerent. Herodes quidem libenter Silonem Ventidio dimisit, ipse vero adversus latrones speluncas tenentes expeditionem fecit. Istæ autem speluncæ in montibus erant præruptis, undique inaccessæ, & obliquas tantum & perangustas quibus ascenditur vias habentes: rupesque ab earum fronte in valles profundissimas se porrigebat, recta & confragosa declivitate, ut aliquandiu quidem rex, propter loci difficultatem quid agendum esset, dubitaret, tandemque stratagemate uteretur admodum periculoso. nam robustissimos è *suis* arculis demissos in speluncarum ostia immittit. Atque illi latrones cum familiis mactabant, ignemque repugnantibus injiciebant. Cumque ex illis nonnullos conservare vellet Herodes, ut ad se accederent per præconem jussit.

Latrones in speluncis expugnati. Antt. l. 14. c. 15. §. 5.

β'. Πρὸς δὲ τὴν [v] Σέπφωριν ἐν νιφετῷ σφοδροτάτῳ διανύσας, ἀκμητὶ παραλαμβάνει τὴν πόλιν, πρὸ τῆς ἐφόδου τῶν φυλάκων ἐκφυγόντων. ἔνθα τοὺς ἑπομένους ὑπὸ τοῦ χειμῶνος κακωθέντας ἀναλαβὼν, πολλὴ δ᾽ ἦν ἀφθονία τῶν ἐπιτηδείων, ἐπὶ τοὺς ἐν τοῖς σπηλαίοις ὥρμητο λῃστὰς, [x] οἳ, πολλὴν τῆς χώρας κατατρέχοντες, οὐκ ἐλάττω κακὰ πολέμου διετίθεσαν τοὺς ἐπιχωρίους. προπέμψας δὲ πεζῶν τρία τέλη, καὶ μίαν ἴλην ἱππέων πρὸς [y] Αρβηλα κώμην, αὐτὸς [z] μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπῆλθε μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως. οὐ μὴν πρὸς τὴν ἔφοδον ἔδεισαν οἱ πολέμιοι, μετὰ δὲ τῶν ὅπλων ἀπήντων, τὴν μὲν ἐμπειρίαν πολεμικὴν ἔχοντες, τὸ δὲ θράσος λῃστρικόν. συμβαλόντες [a] γοῦν τῷ σφετέρῳ δεξιῷ τὸ εὐώνυμον κέρας τοῦ Ηρώδου τρέπονται. περιελθὼν δὲ ταχέως Ηρώδης ἐκ τοῦ καθ᾽ ἑαυτὸν δεξιοῦ, προσεβοήθει, καὶ τὸ μὲν οἰκεῖον [b] ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς φυγῆς, τοῖς δὲ διώκουσιν ἐμπίπτων, [c] ἀνέκοψε τὴν ὁρμὴν, μέχρι τὰς κατὰ στόμα προσβολὰς μὴ φέροντες [d] ἐνέκλιναν.

γ'. Ο δὲ, ἕως Ιορδάνου [e] κτείνειν εἵπετο, καὶ πολὺ μὲν [f] αὐτῶν μέρος διέφθειρεν, οἱ λοιποὶ δ᾽ ὑπὲρ τὸν ποταμὸν ἐσκεδάσθησαν, ὥς τε τὴν Γαλιλαίαν κεκαθάρθαι [g] φόβων, [h] πλὴν καθόσον [i] οἱ τοῖς σπηλαίοις ἐμφωλεύοντες ὑπελείποντο, κἀπὶ τούτοις ἔδει διατριβῆς. διὸ δὴ πρῶτον τοῖς στρατιώταις τὰς ἐκ τῶν πεπονημένων [k] ἐπικαρπίας ἀπεδίδου, [l] διανέμων ἑκάστῳ δραχμὰς ἑκατὸν πεντήκοντα ἀργυρίου, καὶ τοῖς ἡγεμόσι [m] πολυπλασίονα διέπεμψεν εἰς οὓς ἐχειμέριζον σταθμούς. Φερώρᾳ δὲ τῷ νεωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν ἐπέστελλε, τήν τε ἀγορᾶς αὐτοῖς ποιεῖσθαι πρόνοιαν, καὶ [n] τειχίζειν Αλεξάνδρειον. κἀκεῖνος [o] ἀμφοτέρων ἐπεμελήθη.

δ'. Εν δὲ τούτῳ, περὶ μὲν Αθήνας διῆγεν Αντώνιος· Βεντίδιος δ᾽ ἐπὶ τὸν πρὸς Πάρθους πόλεμον Σίλωνά τε καὶ Ηρώδην μετεπέμπετο, καταστήσασθαι πρότερον ἐπιστέλλων τὰ περὶ Ιουδαίαν. [p] Ηρώδης μὲν ἀσμένως Σίλωνα πρὸς Βεντίδιον ἀπολύσας, αὐτὸς ἐπὶ τοὺς ἐν τοῖς σπηλαίοις ἐστράτευσεν. τὰ δὲ σπήλαια ταῦτα πρὸς ἀποκρήμνοις ὄρεσιν ἦν οὐδαμόθεν προσιτὰ, πλαγίας δέ. [q] ἀνόδους μόνον ἔχοντα στενωτάτας. ἡ δὲ κατὰ μέτωπον αὐτῶν πέτρα κατέτεινεν εἰς βαθυτάτας φάραγγας, [r] ὄρθιος ἐπιρρέπουσα ταῖς χαράδραις, ὥστε τὸν βασιλέα μέχρι πολλοῦ μὲν ἀπορεῖν πρὸς τὸ ἀμήχανον τοῦ τόπου, [s] τελευταῖον δ᾽ ἐπινοίᾳ χρήσασθαι σφαλερωτάτῃ. [t] τοὺς γοῦν ἀλκίμους καθιμῶν ἐν λάρναξιν ἐνίει τοῖς στομίοις. οἱ δὲ ἀπέσφαττόν τε αὐτοὺς σὺν γενεαῖς, καὶ πῦρ ἐνίεσαν τοῖς ἀμυνομένοις. βουληθεὶς δ᾽ ἐξ αὐτῶν καὶ [v] περισῶσαί τινας Ηρώδης, ἐκήρυξεν [x] ἀποχωρεῖν πρὸς αὐτόν. τῶν δὲ [y] ἐθελούσιος μὲν οὐδεὶς

προ-

v Σέπφωριν] Conf. *Antt.* lib. 14. c. 15. §. 4. Rectè Nummi ΣΕΠΦΩΡΗΝΩΝ SPANH.

x Οἳ, πολλὴν] *Rost.* Οἳ πολλοί.

y Αρβηλα κώμην] Conf. de Vita §. 37. SPANH.

z Μετὰ τεσσαράκοντα] Id est, εἰς τεσσαρακοστὴν ἡμέραν ut in *Antt.* l. 14. c. 15. §. 4. sic & cap. 13. hujus libri §. 1. μετὰ ἔτη δύο idem est quod δευτέρῳ ἔτει *Antt.* l. 14. c. 13. §. 3. & alibi sæpe. Est enim ea loquendi formula *Josepho* admodum familiaris. ALDR. Videsis *Pagi* Criticam in *Baronii* Annales, p. 219. vol. 1. Μετ. τεσσαρ. vid. Not. Ox. SPANH.

a Γοῦν] Δὲ *Rost.*

b Επέστρεφεν] *Rost.* Υπέστρεψεν.

c Ανέκοψε] *Lugd. Bat.* Ανέκοπτε.

d Ενέκλιναν.] *Rost.* Ανέκλιναν.

e Κτείνειν] Κτείνων *Big. Rost. Voss.* & *Ox.* SPANH.

f Αὐτῶν] *Rost.* Αὐτῷ.

g Φόβων,] Pro φόβων f. φόνων. SPANH.

h Πλὴν καθόσον] Conf. *Antt.* lib. 14. c. 15. §. 4. SPANH.

i Οἱ τοῖς] *Rost.* Εν τοῖς σπηλαίοις.

k Επικαρπίας] Επικαρπίαις infr. lib. 6. c. 1. §. 5. militibus datas.

l Διανέμων] Απονέμων *Rost.*

m Πολυπλασίονα] Πολυπλάσιον *MS. Lips.* SPANH.

n Τειχίζειν Αλεξάνδρειον.] Ανατειχίζων in *Antt.* l. 14. c. 15. §. 4. Αλεξάνδριον *Lugd. Bat.* ut passim.

o Αμφοτέρων] Abest a *Rost.*

p Ηρώδης μὲν] *Lugd. Bat.* Ηρώδης δὲ.

q Ανόδους] Ita *Big.* recte. ἀνότους in *cæteris*. HUDS. Ανόδους rectè *Big. Ox.* SPANH.

r Ορθιος ἐπιρρέπουσα] Ορθίαις *Bod.* & *Lugd. Bat.* ὀρθρίαις *Rost.*

s Τελευταῖον δ᾽] *Rost.* Τὸ τελευταῖον δὲ.

t Τοὺς γοῦν ἀλκίμους] Τοὺς γὰρ ἀλκ. *Bod.*

v Περισῶσαι] Sic in *omnibus MSS.* περιῶσαι in *Impressis*. Περισῶσαι omnes *MSS. Ox.* SPANH.

x Αποχωρεῖν] An ὑποχωρεῖν *ad ipsum se recipere?* HUDS. in *Add.*

y Εθελούσιος] Ita *Voss.* ἐθελουσίως *Big.* & *Bod.* ἐθελουσίας *Bas.* & *Gen.* Confer *Antt.* l. 14. c. 15. §. 5. ubi hoc stratagema plenius explicatur. Ubi etiam *Josephus* l. 14. c. 9. §. 2. καὶ πολλοὶ συγχωρήσαντος τοῦ βασιλέως ἐπικηρυκευσάμενοι παρέδοσαν σφᾶς ὑπηκόους. Sibi tamen non contradicit, quia nemo facit aliquid ἐθελούσιος qui quod facit factum nollet. Quare qui deditione vitam redemere, accensendi sunt τοῖς βιαζομένοις, quos non *omnes* dicit sed eorum *multos* servituti mortem prætulisse. ALDR. Εθελούσιος *Voss.* ἐθελουσίας *Bod. Big. Ox.* SPANH.

z Πα-

προσέθετο, καὶ τῶν βιαζομένων δὲ πολλοὶ τῆς αἰχμαλωσίας προείλοντο θάνατον. ἔνθα καὶ τῶν γηραιῶν τις ἑπτὰ παίδων [z] πατὴρ, μετὰ τῆς μητρὸς δεομένους τοὺς παῖδας, ἐπιτρέψαι σφίσιν ἐξελθεῖν ἐπὶ δεξιᾷ, κτείνει τρόπῳ τοιῷδε. καθ' ἕνα προϊέναι κελεύσας, αὐτὸς [a] ἵστατο παρὰ τὸ στόμιον, καὶ τὸν ἀεὶ προϊόντα τῶν υἱῶν ἀπέσφαττεν. ἐξ ἀπόπτου δὲ Ηρώδης [b] ἀποβλέπων, τῷ τε πάθει συνεχεῖτο, καὶ τῷ πρεσβύτῃ δεξιὰν ὤρεγε, φείσασθαι [c] τῶν τέκνων παρακαλῶν. ὁ δὲ, πρὸς οὐδὲν ἐνδοὺς τῶν λεγομένων, ἀλλὰ καὶ προσονειδίσας τὸν Ηρώδην [d] εἰς ταπεινότητα, ἐπὶ τοῖς παισὶν ἀναιρεῖ καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ καταβαλὼν κατὰ τοῦ κρημνοῦ τοὺς νεκροὺς τὸ τελευταῖον καὶ ἑαυτὸν ἔρριψεν.

έ. Χειροῦται μὲν οὕτω τὰ σπήλαια καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς Ηρώδης. καταλιπὼν δὲ τοῦ στρατοῦ μοῖραν, ὅσην ἀποχρήσειν ὑπελάμβανε πρὸς τὰς ἐπαναστάσεις, καὶ Πτολεμαῖον ἐπ' [e] αὐτῆς, ἐπὶ Σαμάρειαν ὑπέστρεφεν, ὁπλίτας μὲν τρισχιλίους, ἱππεῖς δὲ ἄγων ἑξακοσίους ἐπ' Αντίγονον. ἔνθα πρὸς τὴν ἀποχώρησιν αὐτοῦ λαβόντες ἄδειαν, οἷς ἔθος ἦν θορυβεῖν τὴν Γαλιλαίαν, κτείνουσι μὲν Πτολεμαῖον τὸν στρατηγὸν ἀδοκήτως προσπεσόντες, ἐπόρθουν δὲ τὴν χώραν ποιούμενοι τὰς ἀναφυγὰς εἰς τὰ ἕλη καὶ τὰ δυσερεύνητα τῶν χωρίων. [f] πυθόμενος δὲ Ηρώδης τὴν ἐπανάστασιν, διὰ τάχους [g] ἐπεβοήθει, καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν πλῆθος διέφθειρε τὰ φρούρια δὲ πάντα [h] πολιορκίας ἐξελὼν, ἐπιτίμιον τῆς μεταβολῆς εἰσεπράξατο παρὰ τῶν πολεμίων ἑκατὸν τάλαντα.

ς'. Ηδη δὲ Πάρθων μὲν ἐξεληλαμένων, ἀνῃρημένου δὲ Πακόρου, Βεντίδιος, ἐπιστείλαντος Αντωνίου συμμάχους, πέμπει Ηρώδῃ κατ' Αντιγόνου χιλίους ἱππεῖς καὶ δύο τάγματα. τούτων τὸν στρατηγὸν Μαχαιρᾶν Αντίγονος ἱκέτευε δι' ἐπιστολῶν [i] ἑαυτῷ βοηθὸν ἀφικέσθαι. πολλὰ περί τε τῆς Ηρώδου βίας, [k] καὶ ἐπηρείας τῆς βασιλείας ἀποδυρόμενος, καὶ χρήματα δώσειν ὑπισχνούμενος. ὁ δὲ, [l] οὐ γὰρ κατεφρόνει [m] τοῦ πέμψαντος, ἄλλως τε καὶ πλέον Ηρώδου διδόντος, εἰς μὲν τὴν προδοσίαν οὐχ ὑπήκουσεν, ὑποκρινόμενος δὲ φιλίαν, κατάσκοπος ᾔει τῶν Αντιγόνου πραγμάτων, Ηρώδῃ μὴ πεισθεὶς ἀποτρέποντι. προαισθόμενος δὲ αὐτοῦ τὴν διάνοιαν Αντίγονος, τήν τε πόλιν ἀπέκλεισε, [n] καὶ ἀπὸ τῶν τειχῶν ὡς πολέμιον ἠμύνατο, μέχρις αἰδούμενος Μαχαιρᾶς εἰς [o] Αμμαοῦντα πρὸς Ηρώδην ἐχώρει, καὶ πρὸς τὴν διαμαρτίαν τεθυμωμένος, ὅσοις [p] ἐπετύγχανεν Ιουδαίοις ἀνῄρει, μηδεμίαν τῶν Ηρωδείων φειδὼ ποιούμενος, ἀλλ' ὡς [q] Αντιγονείοις χρώμενος ἅπασιν.

ζ'. Εφ' οἷς χαλεπήνας Ηρώδης, ὥρμησε μὲν ἀμύνασθαι Μαχαιρᾶν ὡς πολέμιον. κρατήσας δὲ τῆς [r] ὀργῆς ἤλαυνε πρὸς Αντώνιον κατηγορήσων τῆς Μαχαιρᾶ παρανομίας. ὁ δὲ, [s] ἐν ἐπιλογισμῷ τῶν ἡμαρτημένων γενόμενος, ταχέως μεταδιώκει τε τὸν βασιλέα, καὶ πολ-

Eorum autem nemo ultro se tradidit: & multi, qui vi coacti id fecerant, servituti mortem prætulerunt. Ubi etiam è senibus quidam, septem natorum pater, orantes cum matre liberos, ut sibi fide dextraque data egredi permitteret, hoc modo occidit. Cum singulos exire jussisset, ipse in ostio stabat, & ut filiorum quisque progressus est eum jugulabat. Herodes autem è specula hæc prospiciens, dolore afficiebatur, senique dextram porrigebat, orans obsecransque ut liberis parceret. Ille vero, cum nihil precibus ejus concessisset, sed & convicia jecisset in Herodem ob *generis* humilitatem, post liberos etiam uxorem interficit; cumque corpora *eorum* in præceps devolvisset, postremo & semetipsum dejecit.

Latronis veterani atrox facinus. Antt. l. 14. c. 15. §. 5.

5. Ita quidem speluncas, & qui in illis erant, subigit Herodes; cumque exercitus partem tantam reliquisset, quantam ad seditionem comprimendam satis esse arbitraretur, eique Ptolemæum præfecisset, in Samariam reversus est, peditum quidem tria millia & equites sexcentos in Antigonum ducens. Ubi, post ejus discessum, licentiam nacti, qui Galilæam turbare consueverunt, Ptolemæum quidem ducem ex improviso adorti interficiunt; agros autem vastabant, fuga se recipientes in paludes & loca scrutatu difficilia. Herodes autem, cum motus istos & tumultus inaudivisset, ad auxilium ferendum properabat, & magnam quidem seditiosorum multitudinem peremit, ubi vero castella omnia obsidione liberasset, ob hanc rerum perturbationem hostibus centum talentorum multam irrogavit.

Herodes contra Antigonum in Samariam proficiscitur. Antt. l. 14. c. 15. §. 6.

6. At, jam Parthis quidem expulsis & Pacoro occiso, Ventidius jussu Antonii equitum mille duasque legiones in auxilium mittit Herodi. Eorum autem ducem Machæram, ut se adjutum veniret, per epistolas rogabat Antigonus; multa & de Herodis violentia & de injuriis regno allatis conquerens, & pecuniam *se ei* daturum esse promittens. Ille vero, *haud enim eum qui ad ipsum miserat contemnendum putabat, præsertim cum & plura daret Herodes, in proditione quidem ei non paruit, simulata vero amicitia res Antigoni exploratum ivit, Herodi id dissuadenti nihil obsequutus. Antigonus autem, qui præsensit quo animo veniret, & civitate eum exclusit, & tanquam hostem à mœnibus *eum* propulsavit, usque adeo ut Machæram *incœpti* puderet, & in Ammauntem ad Herodem se reciperet: iratusque quod res tam male ceciderint, in quoscunque Judæos incurrebat, illos occidebat, ne Herodianis quidem vel minimum parcens, sed in omnes tanquam Antigoniani essent sæviens.

Machæras Herodi subsidio venit, sed mala fide agit. Antt. l. 14. c. 15. §. 7.

7. Ista cum ægre tulisset Herodes, voluit quidem Machæram tanquam hostem propellere: iracundia vero cohibita ad Antonium properabat, Machæræ iniquitatem accusaturus. At ille, cum sua secum reputasset delicta, & regem celeriter insequebatur, multisque precibus effecit ut secum in

Herodes Machæræ iratus. Antt. l. 14. c. 15. §. 7.

Herodes cum Machæra in gra-

z Πατὴρ,] Ita distinguo cum *Epiphanio*, qui vertit, *orantes cum matre pueros*, &c. πατὴρ μετὰ τῆς μητρὸς, δεομένους, &c. in *Editis*.

a Ισταλο] *Lugd. Bat.* Ισταται.

b Αποβλέπων,] *Lugd. Bat.* & *Rost.* Επιβλέπων.

c Τῶν τέκνων] Τῶν παίδων *Bod.* & *Rost.*

d Εἰς ταπεινότητα,] Humilitatem generis *Ox.* *humilem animum* malè alii, de consternatione infra lib. 2. c. 14. §. 7. de metu seu dejecto animo. infr. lib. 2. c. 3. §. 6. SPANH.

e Αὐτῆς,] *Lugd. Bat.* Αὐτοῖς.

f Πυθόμενος] *Lugd. Bat.* Πυνθανόμενος.

g Επεβοήθει,] Id. Εβοήθει.

h Πολιορκίας] Id. Πολιορκίαις.

i Εαυτῷ] *Rost.* Αὐτῷ.

k Καὶ ἐπηρείας τῆς βασιλείας ἀποδυρόμενος,] Desunt hæc in *Rufin.* & *MS. Bod. Ox.* SPANH. ut & *Lugd. Bat.* & *Rost.*

l Οὐ γὰρ κατεφρόνει] Οὐδὲ γὰρ *Bod.* & *Rost.*

m Τοῦ πέμψαντος, ἄλλως τε καὶ πλέον Ηρώδου διδόντος, εἰς μὲν τὴν προδοσίαν] *Sc.* πρὸς αὐτὸν, nam Antigonum intelligit quocum acturus erat Machæras Ventidii & Silonis exemplo, nisi plus acceptisset ab Herode quam Antigonus illi offerebat: sed perfidiam aversatus est quando fidem quæstui haberet. ALDR. In proditione quidem ei non paruit, præsertim cùm plura daret Herodes. *Oxon.* SPANH.

n Καὶ ἀπὸ τῶν τειχῶν] Τῶν abest a *Lugd. Bat.*

o Αμμαοῦντα] Εμμαοῦν *Antt.* l. 14. c. 15. §. 7. Estque (ni fallor) per ε usitatior scriptura, per α verior: siquidem ipso nomine præfert aquarum gloriam uti *Josephus* asserit l. 4. *de Bello.* apud *Rufinum* perperam *Amathunta* habemus. ALDR. Hic *Rufinus* Amathuntem. ἀρχ. lib. 14. c. 15. §. 7. Εμμαοῦν & cap. 11. §. 2. SPANH.

p Επετύγχανεν] *Lugd. Bat.* Επέτυχεν.

q Αντιγονείοις] *Rost.* Αντιγονίοις.

r Οργῆς] Ορμῆς *Big. Rost. Bod.* & *Voss.* quod vel ideo minus probo, quia *Josephus* statim οὐ μὴν ἐπαύσατο τῆς ὁρμῆς inquit. ALDR. Ορμῆς *MS. Big. Bod. Voss. Ox.* SPANH.

s Εν ἐπιλογισμῷ] *Lugd. Bat.* Εν διαλογισμῷ.

* Nec enim ad quos missus fuerat, negligendum putabat. *Ruf.*

tiam redit. Antt. l. 14. c. 15. §. 7.

in gratiam rediret. Non tamen Herodes ad Antonium velle ire destitit. Sed cum audisset eum magnis viribus oppugnare Samosata (urbs autem est juxta Euphratem valida) eo magis accelerabat, tempus idoneum esse animadvertens quo & fortitudinem *suam* demonstraret, & Antonio impensius placeret. Denique mox ut ad eum venit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis amplaque præda *eis* ablata; ut Antonius quidem, quanquam ejus virtutem antea miraretur, tamen & tunc magis eum suspiceret, multumque & ad alios ejus honores & ad spem regni adderet, rex vero Antiochus Samosatorum deditionem facere coactus esset.

Herodes fortiter se gerit Samosatis. Antt. l. 14. c. 15. §. 8.

λὰ δεηθεὶς ἑαυτῷ διαλλάττει. οὐ μὴν Ἡρώδης ἐπαύσατο τῆς πρὸς Ἀντώνιον ὁρμῆς. ἀκηκοὼς δὲ αὐτὸ μετὰ πολλῆς δυνάμεως προσπολεμοῦντα [t] Σαμοσάτοις, πόλις δέ ἐστιν Εὐφράτου πλησίον καρτερὰ, θᾶττον ἠπείγετο, τὸν καιρὸν ἐπιτήδειον [v] ὁρῶν πρός τε ἐπίδειξιν [x] ἀνδρείας, καὶ τοῦ μᾶλλον [y] ἀρέσασθαι τὸν Ἀντώνιον. [z] γίνεται γοῦν ἐπελθὼν τέλος αὐτοῖς τῆς πολιορκίας, [a] πολλοὺς μὲν τῶν Βαρβάρων ἀποκτείνας, πολλὴν δὲ ἀποτεμόμενος λείαν. ὥς τε τὸν μὲν Ἀντώνιον, [b] θαυμάζοντα καὶ πάλαι [c] τὰ τῆς ἀρετῆς [d] αὐτοῦ, τότε μᾶλλον οὕτως ἔχειν, καὶ πολὺ προσθεῖναι [e] ταῖς τε ἄλλαις [f] τιμαῖς αὐτοῦ καὶ ταῖς εἰς τὴν βασιλείαν ἐλπίσιν, Ἀντίοχον δὲ τὸν βασιλέα ἀναγκασθῆναι τὰ Σαμόσατα παραδοῦναι.

XIII.

CAP. XVII.

ΚΕΦ. ιζ'.

Josephi mors, & Herodis de eo somnium. Ejusdem mira & iterata conservatio. Pappo fratris occisori caput amputat, & Pheroræ mittit. Non multo post Hierosolyma obsidet, & Mariamnem in uxorem ducit.

Ἰωσήπου τελευτὴ, ἣν ὄνειροι Ἡρώδῃ προσημαίνουσιν. ὡς Ἡρώδης δὶς θαυμασίως διασώζεται. Πάππον τὸν ἀδελφοῦ φονέα καρατομεῖ, καὶ κεφαλὴν Φερώρᾳ πέμπει. μετ' οὐ πολὺ Ἱεροσόλυμα πολιορκεῖ, καὶ Μαριάμνην γαμεῖ.

Josephus Herodis frater temere prælium committit cum Antigono, & occiditur. Antt. l. 14. c. 15. §. 10.

DUM hæc gererentur, res Herodis in Judæa fractæ sunt. Reliquerat quidem Josephum fratrem suum, qui omnia procuraret, cui mandaverat, ut ante ejus *ejus* reditum nihil quicquam adversus Antigonum moveret. Machæram enim nequaquam firmum habiturum esse socium, *ut* ex iis quæ fecerat *licet conjicere*. Ille vero, ubi fratrem longissime abesse rescivit, mandatorum *ejus* immemor, cum quinque cohortibus, quas simul miserat Machæras, Hierichunta proficiscebatur. ibat enim, cum æstas esset adulta, segetes *eorum* direpturus. Adversariis autem in montibus & locis difficilibus eum adortis, & ipse, cum se in prælio strenuum fortemque admodum ostendisset, occumbit, Romanique ad unum omnes occiduntur. nam cohortes erant ex Syria non ita pridem collectæ, nec veteranos ullos secum permistos habebant, qui belli imperitis opitulari possent.

Josephus mortuus indigne tractatus. Antt. l. 14. c. 15. §. 10.

2. Antigonus autem victoria minime contentus fuit, sed eo iracundiæ processit, ut & Josephum etiam mortuum indigne tractaret. Corporum enim *occisorum* potitus illius caput abscindit, *quamvis frater ejus Pheroras id quinquaginta talentis redimere voluit. Adeo autem novatæ erant *inclinatæque* res Galilææ post Antigoni victoriam, ut primates qui ab Herode stabant ad lacum productos demergerent ii qui Antigono favebant. Multaque etiam in Idumæa mutabantur, ubi Machæras

ΚΑΝ τούτῳ θραύεται τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν Ἡρώδου πράγματα. κατελελοίπει [g] μὲν Ἰώσηπον τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ τῶν ὅλων, παραγγείλας μηδὲν μέχρι τῆς ὑποστροφῆς αὐτοῦ παρακινεῖν πρὸς Ἀντίγονον. οὐ γὰρ δὴ βέβαιον εἶναι Μαχαιρᾶν σύμμαχον, ἐξ ὧν ἔδρασεν. ὁ δὲ, ὡς ἤκουσεν ὄντα πορρωτάτω τὸν ἀδελφὸν, ἀμελήσας τῶν παραγγελμάτων ἐπὶ Ἱεριχοῦντος ἐχώρει μετὰ πέντε σπειρῶν, ἃς [h] συνέπεμψε Μαχαιρᾶς, ᾔει δὲ τὸν σῖτον ἁρπάσων ἐν ἀκμῇ τοῦ θέρους. ἐπιθεμένων δ' ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς δυσχωρίαις τῶν ἐναντίων, αὐτός τε θνήσκει, μάλα γενναῖος ἐν τῇ μάχῃ φανεὶς, καί τὸ Ῥωμαϊκὸν πᾶν διαφθείρεται. [i] νεοσύλλεκτοι γὰρ ἐκ τῆς Συρίας ἦσαν αἱ σπεῖραι, καὶ οὐδὲν αὐταῖς [k] ἀνεκέκρατο τῶν πάλαι στρατιωτῶν καλουμένων, ἐπαμύνειν τοῖς ἀπείροις πολέμου δυνάμενον.

β'. Ἀντιγόνῳ δὲ οὐκ ἀπέχρησεν ἡ νίκη, προῆλθε δὲ εἰς τοσοῦτον ὀργῆς, ὥς τε καὶ νεκρὸν αἰκίσασθαι τὸν Ἰώσηπον. κρατήσας γοῦν [l] τῶν σωμάτων ἀποτέμνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καί τοι πεντήκοντα τάλαντα λύτρον [m] αὐτῆς Φερώρα τἀδελφοῦ διδόντος. τὰ δὲ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὴν Ἀντιγόνου νίκην ἐνεωτερίσθη πρὸς τοσοῦτον, ὥς τε τοὺς τὰ Ἡρώδου φρονοῦντας τῶν δυνατῶν προσάγοντες εἰς τὴν λίμνην κατέδυσαν οἱ προσέχοντες Ἀντιγόνῳ. μετεβάλλετο δὲ πολλὰ καὶ τῆς [n] Ἰδουμαίας, ἔνθα Μαχαιρᾶς ἀνε-

Τεί-

t Σαμοσάτοις, πόλις δὲ ἐστιν Εὐφράτου πλησίον] Σαμόσατα Bod. Conf. *Antt.* lib. 14. c. 15. §. 8. Samosata ad Euphratem. Nummi ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ Φ. ΣΑΜΟΣΑΤΗ. *Metropolis Flavia Samosata.* Item ΣΑΜΟΣΑΤΑ ΠΟΛΙΝ ΣΑΜΟ. ΜΗΤΡΟ. *Samosata, Metropolis Comagenum.* Κόμη τῶν παρευφρατιδίων. Zonaras in narratione hujus facti Annal. lib. 5. p. 232. B. SPANH.

v Ὁρῶν πρός τε] Εὐρὼν *Bod.* & *Rost.* τὲ abest a *Lugd. Bat.*

x Ἀνδρείας,] *Lugd. Bat.* Ἀνδρείαν.

y Ἀρέσασθαι τὸν Ἀντώνιον.] Θεοὺς ἀρέσοντας Aeschyl. suppl. v. 663. & κασιγνήτην ἀρέσασθαι Apoll. Rh. l. 111. v. 668. SPANH.

z Γίνεται γοῦν ἐπελθὼν] Pollicitus erat Antiochus pacis pretium talenta mille, seque Antonii imperata facturum; sed qui has conditiones primo repulit Antonius, post tractam diu obsidionem multo deteriores accepit: ac ne has quidem (ut videtur) obtinere potuisset, nisi Samosatensibus metum aliquem attulissent Herodis auxilia. Confer *Plutarchum* in *Anton.* p. 931. B. *Dionem* lib. XLIX. p. 405. B. C. ALDR.

a Πολλοὺς] *Sc.* in itinere, ut constat ex *Antt.* l. 14. c. 15. §. 9. ALDR.

b Θαυμάζοντα] Θαυμάζοντα καὶ πάλαι τῆς ἀρετῆς αὐτὸν *Bod.*

c Τὰ τῆς ἀρετῆς] A *Lugd. Bat.* & *Rost.* abest. τά.

d Αὐτοῦ, τότε] Αὐτόν τε pro αὐτοῦ τοτε habent *MSS.* HUDS. Lege αὐτὸν τό τε Cocc. Αὐτόν τε *MSS. Oxon.* SPANH.

e Ταῖς τε ἄλλαις] Ἄλλαις τιμαῖς αὐτοῦ è *MSS.* supplet Ox. Sic ταῖς τε ἄλλαις τιμαῖς *MSS. Lips.* SPANH.

f Τιμαῖς αὐτοῦ] Illud τιμαῖς additum ex *Big. Bod. Lips. Voss. Rost.* & *Ruf.*

g Μὲν Ἰώσηπον] Μὲν γὰρ *Bod. Lugd. Bat.* & forsan *Ruf.*

h Συνέπεμψε] *Lugd. Bat.* Ἔπεμψε.

i Νεοσύλλεκτοι] Conf. *Antt.* lib. 14. c. 15. §. 10. similiter de hisce copiis. SPANH.

k Ἀνεκέκρατο] *Lugd. Bat.* & *Rost.* Ἐνεκέκρατο.

l Τῶν σωμάτων] Censeat forte quis legendum esse τοῦ σώματος; verum aliter maluit *Josephus*, ut apparet ex *Antt.* ubi scribit, κρατήσας δὲ τῶν νεκρῶν. atque ita innuit illum (ceciderant enim plures) plena victoria fuisse potitum. HAV.

m Αὐτῆς] *Lugd. Bat.* Αὐτῇ. male.

n Ἰδουμαίας,] Ἰουδαίας in *Antt.* l. 14. c. 15. §. 10. nominibus istis etiam alibi sæpe permutatis. Ἰουδαίας *Antt.* lib. 14. c. 15. §. 10. SPANH.

* Quamvis L. talenta Pheroras frater pretium redemptionis offerret, *Ruf.* Verum non est Pherora *offerente*, sed *dante*, ait *Noldius* in *Historia Idumæa*, p. 112. Pace autem *illius* recte fatis *Rufinus*: cum notum sit omnibus *præsens* sæpe pro *futuro* poni, ut ostendit Cl. *Perizonius* ad *Ælianum*, p. 201.

Γίν-

τείχιζέ τι τῶν ἐρυμάτων [o] ὃ Γιτθὰ καλεῖται. τούτων δὲ [p] οὐδέπω πέπυστο Ἡρώδης. μετὰ γὰρ τὴν Σαμοσάτων ἅλωσιν, [q] Ἀντώνιος μὲν [r] καταστήσας ἐπὶ τῆς Συρίας Σόσσιον, καὶ προστάξας Ἡρώδῃ βοηθεῖν ἐπ' Ἀντίγονον [s] αὐτὸς [ſ] εἰς Αἴγυπτον ἀνεχώρησε, Σόσσιος δὲ δύο μὲν τάγματα προαπέστειλεν εἰς Ἰουδαίαν Ἡρώδῃ συμμαχῶν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως [t] ἠκολούθει σχεδόν.

γ΄. Ὄντι δὲ Ἡρώδῃ κατὰ τὴν πρὸς Ἀντιόχειαν Δάφνην, ὄνειροι σαφεῖς τὸν τοῦ ἀδελφοῦ θάνατον προσημαίνουσι, καὶ μετὰ ταραχῆς [v] ἐκθορόντι τῆς κοίτης εἰσήεσαν ἄγγελοι τῆς συμφορᾶς. ὁ δὲ ὀλίγον μὲν προσοιμώξας τῷ πάθει, τὸ πλεῖον δὲ τοῦ [x] πένθους ὑπερθέμενος, ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς ἠπείγετο. ποιούμενος δὲ τὴν πορείαν ὑπὲρ δύναμιν, καὶ διανύσας ἐπὶ τὸν Λίβανον, ὀκτακοσίους μὲν [y] τῶν περὶ τὸ ὄρος προσλαμβάνει συμμάχους, Ῥωμαίων δὲ ἓν τάγμα [z] ταύτῃ συνάψας. μεθ' ὧν, οὐ περιμείνας ἡμέραν, εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἐνέβαλε, τούς τε πολεμίους ὑπαντιάσαντας εἰς ὃ καταλελοίπεσαν χωρίον [a] τρέπεται. καὶ προσέβαλλε μὲν συνεχῶς [b] τῷ φρουρίῳ, πρὶν δὲ ἑλεῖν, [c] χειμῶνι βιασθεὶς χαλεπωτάτῳ, ταῖς πλησίον ἐνστρατοπεδεύεται κώμαις. ἐπεὶ δ' αὐτῷ μετ' ὀλίγας μὲν ἡμέρας καὶ τὸ δεύτερον παρ' Ἀντωνίου τάγμα [d] συνέμιξε, δείσαντες τὴν ἰσχὺν οἱ πολέμιοι, διὰ νυκτὸς ἐξέλιπον τὸ ἔρυμα.

δ΄. Καὶ τὸ λοιπὸν ᾔει διὰ Ἱεριχοῦντος σπεύδων [e] ἢ τάχιστα τοὺς τἀδελφοῦ φονεῖς μετελθεῖν. ἔνθα δὴ καὶ δαιμόνιον αὐτῷ συμβαίνει τέρας, ἐξ οὗ παρ' ἐλπίδα σωθεὶς ἀνδρὸς θεοφιλεστάτου δόξαν [f] ἀπηνέγκατο. πολλοὶ μὲν γὰρ αὐτῷ τῶν ἐν τέλει κατ' ἐκείνην συνειστιάθησαν τὴν ἑσπέραν. διαλυθέντος δὲ τοῦ συμποσίου, μετὰ τὸ πάντας ἐξελθεῖν, εὐθέως ὁ οἶκος συνέπεσεν. τοῦτο καὶ κινδύνων καὶ σωτηρίας [g] κοινὸν ἐπὶ τῷ μέλλοντι πολέμῳ κρίνας εἶναι σημεῖον, ὑπὸ τὴν ἕω διεκίνει τὴν στρατιάν. καὶ τῶν ἐναντίων εἰς ἑξακισχιλίους ἀπὸ τῶν ὀρῶν κατατρέχοντες [h] ἀπεπειρῶντο τῶν προτεταγμένων, κατὰ χεῖρα μὲν συμπλέκεσθαι τοῖς Ῥωμαίοις οὐ σφόδρα θαρροῦντες, πόρρωθεν δὲ [i] χερμάσι καὶ [k] παλτοῖς ἔβαλλον, ὥς τε συχνοὺς κατατιτρώσκειν. ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς Ἡρώδης παρελαύνων παλτῷ κατὰ τὴν πλευρὰν ἀκοντίζεται.

ε΄. Βουλόμενος δὲ ὁ Ἀντίγονος μὴ μόνον τόλμῃ τῶν σφετέρων, ἀλλὰ καὶ πλήθει περιεῖναι δοκεῖν, [l] Πάππον τινὰ τῶν ἑταίρων μετὰ στρατιᾶς ἐπὶ Σαμάρειαν [m] ἐπιπέμπει. [n] τούτων μὲν οὖν ἦν Μαχαιρᾶς [o] ἀγώνισμα. Ἡρώδης δὲ τὴν [p] πολεμίαν καταδραμὼν, πέντε μὲν πολίχνας καταστρέφεται, δισχιλίους δὲ τῶν ἐν αὐταῖς διαφθείρει. καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ὑπέστρεψεν ἐπὶ

cujusdam castelli, cui nomen est Gittha, mœnia instaurabat. Ista autem nondum audierat Herodes. Captis enim Samosatis, Antonius quidem, cum Syriæ præfecisset Sosium, eique mandasset ut Herodem adjuvaret contra Antigonum, ipse discessit in Ægyptum; Sosius vero duas legiones Herodi auxiliares præmisit in Judæam, ipseque cum reliquis copiis è vestigio subsequebatur.

Antonius in Ægyptum proficiscitur. Antt. l. 14. c. 12. §. 8.

3. Cæterum Herodi, cum apud Daphnen Antiochiæ esset, somnia manifesta fratris mortem præsignificant; cumque turbatus è lecto exsiluisset *ad eum* ingressi sunt calamitatis nuncii. Ille vero, cum paululum quidem lamentis, ob id quod acciderat, indulsisset, luctus vero partem majorem distulisset, in hostes properabat. Itinere autem ultra vires accelerato, ubi ad Libanum pervenit, octingentos quidem montis accolas in auxilium assumit cum unam Romanorum legionem illic collegisset. Cum quibus, non exspectata luce, irruptionem in Galilæam faciebat, hostesque *ei* obviam progressos in locum quem reliquerant avertit. Et continuo quidem castellum oppugnabat, prius vero quam id caperet, gravissima tempestate adactus in proximis pagis castra metatur. Cum autem paucis post diebus & altera legio ab Antonio *missa* sese ei adjunxisset, hostes viribus *ejus* perterriti munimentum nocte deserebant.

Josephi mors nunciatur Herodi. Antt. l. 14. c. 15. §. 10.

Herodes in Galilæam irrumpit. Antt. l. 14. c. 15. §. 11.

4. Postea per Hierichunta ire contendebat, ut quamprimum fratris interfectores ulcisci posset. ubi sane ei mirabile quiddam & prodigiosum accidit: ex quo præter spem ereptus atque servatus passim credebatur esse vir Deo charus dilectusque. Nam vespera quidem illa multos è primatibus ad cœnam adhibuit: finitoque convivio, cum omnes exiissent, cœnaculum concidit. Hoc ipsum salutis pariter ac periculorum, in bello quod gerendum erat, indicium esse ratus, prima luce exercitum educit: atque hostium sex circiter millia, qui de montibus decurrebant, prima agmina lacessebant, ad manus quidem cum Romanis conserendas non satis audaces, sed lapides ac tela in eos eminus jacientes, quibus aliquam multi vulnerati erant. qua velitatione & ipsi Herodi inter obequitandum latus jaculo transfigitur.

Magno periculo mirum in modum liberatur. Antt. l. 14. c. 15. §. 11.

5. Antigonus autem, se non solum suorum audacia, sed & numero superiorem videri volens, Pappum è sociis unum cum manu militum in Samariam mittit. * & istis quidem id negotii erat ut cum Machæra contenderent. At Herodes, cum hostium regionem incursionibus vexasset, urbeculas quinque subjugat, duoque hominum millia, *quos ibi comprehenderat*, interficit, domibusque in-

Antigonus Pappum ducem Samariam mittit. Antt. l. 14. c. 15. §. 12.

o Γιτθὰ] Ita lego. Γιθθὰ & in Γιθὰδ in *MSS.* & *Editis.* articulum vero ὃ habui è *Cod. Bod.* Conf. Ant. Jud. lib. 6. c. 1. §. 2. SPANH.

p Οὐδέπω] Οὐδὲν οὐδέπω *Bod.* & *Rost.* οὐδέπω τι *Voss.* in *Rufini* versione *nec horum quidquam.*

q Ἀντώνιος] *Dio.* in l. 49. p. 405. C. Γάϊος δὲ Σόσσιος τὴν ἀρχὴν τῆς τε Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας παρ' αὐτοῦ λαβὼν, &c.

r Καταστήσας—Ἀντίγονον,] Εἰς Ἀθήνας *Plutarch. in Anton.* p. 931. C. εἰς Ἰταλίαν *Dio* 49. p. 405. Ox. SPANH.

s Αὐτὸς] Ita *MSS.* αὐτὸν perperam *Bas.* & *Gen.*

ſ Εἰς Αἴγυπτον] Ita & *Antt.* l. 14. c. 15. §. 12. εἰς Ἀθήνας *Plutarchus* in *Anton.* p. 931. C. εἰς Ἰταλίαν *Dio* 49. p. 405. E. a Cæsare certe accersitus Athenis Brundusium venit, nec exspectato illo in Græciam reversus est. *Appian.* 5. p. 717, 718. *Dio* 48. p. 385. C. Itaque censet *Armachanus* Athenas eum primo rediisse, unde in Italiam venerit à Cæsare evocatus; tum Athenas denuo reversum in Ægyptum inde navigasse cum Cleopatra sua hyematurum. ALDR.

t Ἠκολούθει] Quando scilicet Aradios oppugnationem hactenus perpessos fameque & morbo confectos subegisset. *Dio.* 49. p. 405. C. ALDR.

v Ἐκθορόντι] *Al.* Ἐκθοροῦντι.

x Πένθους] *Rost.* Πάθους.

y Τῶν περὶ τὸ ὄρος] Abest τῶν ab *Rost.*

z Ταύτῃ] Neque hoc ibidem exstat.

a Τρέπεται.] *Cas.* Τρέπονται, ut & *Rost.*

b Τῷ φρουρίῳ,] Τοῖς φρουρίοις *Bod.* & *Rost.*

c Χειμῶνι βιασθεὶς χαλεπωτάτῳ,] Nota acerbissimam hyemem in Palæstina conf. inf. §. 6. SPANH.

d Συνέμιξε,] Ἔμιξε *MS. Lips.* SPANH.

e Ἢ τάχιστα] Ὡς τάχιστα *Voss.* Ὡς ταχ. *Voss. Ox.* SPANH.

f Ἀπηνέγκατο.] *Rost.* Ἀπενέγκει.

g Κοινὸν ἐπὶ τῷ μέλλοντι] Vocabulum κοινὸν deest *Bod.*

h Ἀπεπειρῶντο] *Lugd. Bat.* Ἀνεπειρῶντο.

i Χερμάσι καὶ] Hæc verba eo modo desiderantur in Codice *Rost.* Ut prima tantum Syllaba vocis Χερμάσι appareat, reliquis (utpote quæ e *MS.* quem secutus est librarius elisa fuerunt) omissis, relicto vacuo integri fere versus cum dimidio. HAV.

k Παλτοῖς ἔβαλλον,—παλτῷ] Ita & hic loci rescribere placuit, & mox παλτῷ, prout in *Antt.* l. 14. c. 15. §. 5. & §. 12. πελτῷ & πελτοῖς in *libris.* HUDS. Παλτοῖς hic *jaculis*, πελτοῖς ac πελτῷ etiam ἀρχ. lib. 14. c. 15. §. 12. SPANH.

l Πάππον] *Lugd. Bat.* Πάπον hic & inf. *Rost.* τοῦτον.

m Ἐπιπέμπει.] Πέμπει *Bod.* & *Rost.*

n Τούτων μὲν οὖν ἦν Μαχαιρᾶς] Conf. ἀρχ. lib. 14. c. 15. §. 12. SPANH.

o Ἀγώνισμα.] Eadem voce utitur l. 1. *de Bello* c. 15. §. 3.

p Πολεμίαν] *Lugd. Bat.* Πολέμιον.

* Quibus quidem Machæra erat præmium victoriæ, *Ruf.* idem dicere volens, quod in *Antt.* l. 14. c. 15. §. 12. ἀλλ' ὁ μὲν Μαχαιρᾷ τῷ στρατηγῷ παρεκάθητο.

q Ἠὕ-

Herodes oppida capit & magnam stragem edit. Antt. l. 14. c. 15. §. 12.

incensis in castra *sua* revertitur. Stativa autem habuit ad vicum Cana appellatum.

Exercitum auget. Antt. l. 14. c. 15. §. 12.

Herodes obviam it Pappo. Antt. l. 14. c. 15. §. 12.

6. In dies autem singulos magna multitudo Judæorum, tam ex ipsa Hierichunte quam ex aliis regionibus, ei accedebat, partim ex suo in Antigonum odio, partim vero ex rebus ab Herode præclare gestis eò inducti. Cæterum multos impellebat rerum mutandarum cupiditas insana. Atque ille quidem, ut *prælio* congrederetur, festinabat: Pappus vero ejusque milites, neque *hostium* multitudine neque impetu perterriti, alacriter obviam prodierunt. Pugna autem commissa, aciei quidem * pars altera paulisper resistebat: at Herodes, ex fraternæ necis recordatione † intrepide se periculo objiciens, ac si necis auctores ulcisci vellet, sibi oppositos illico superat; ac deinde post illos continuo integros adortus, omnes *in fugam versos* persequitur. Et multa *facta* erat cædes, aliis in vicum unde exierant compulsis, illo etiam novissimis instante & innumeros occidente. Postremo autem una cum hostibus intro irrumpit, erantque domus quidem omnes armatis refertæ, & tecta superiora propugnatorum plena. Et quoniam foris deprehensos *facillime* superabat, ædibus dilaceratis, abditos in eas extrahebat: atque tecta quidem in plurimos dejiciens magnam stragem edidit, quotquot vero ruinam subterfugerant milites gladiis excipiebant: & tanta mortuorum multitudo in cumulos congesta erat, ut etiam ipsis victoribus viæ obstruerentur. Hanc plagam ægre tulerunt hostes: adeo ut vulgus illorum confluens, ubi cæsorum numerum in vico conspexerunt, in fugam se disjecerint. Statimque Herodes, sumpto ex victoria animo, ad Hierosolyma perrexisset, nisi hyems asperrima *eum* prohibuisset. Hæc *enim* ei, quominus victoria perficeretur, obstitit, & ne penitus opprimeretur Antigonus, qui de civitate jam deserenda cogitabat.

Eum superat, hostesque in domos compulsos conficit. Antt. l. 14. c. 15. §. 12.

Ut Herodes è magno discrimine evasit. Antt. l. 14. c. 15. §. 13.

7. Herodes autem ad vesperam, cum jam defatigatos amicos corporis reficiendi gratia dimisisset, & ipse, ut erat ab armis calidus, instar militis gregarii lavatum ibat. adeoque unus tantum puer eum sequebatur. Et priusquam balneum intraret, ejus in conspectu quidam ex hostibus stricto gladio se proripiebat, deinde alter, itidemque tertius, & deinceps plures. Et isti quidem ex acie in balneum armati confugerant. ‡ Tum autem metu perculsi & latitantes, ubi regem viderunt, animo defecti præ stupore, ipsum quidem inermem trementes prætereunt, exitus vero cursu petebant. Porro cum ita ceciderit ut ex aliis nemo adesset qui homines comprehenderet, eoque contentus esset Herodes, quod nihil mali pateretur, fiebat ut omnes salvi effugerent.

Pappus occiditur, eique caput amputatur. Antt. l. 14. c. 15. §. 13.

8. Postero autem die Pappi quidem Antigoni ducis (in prælio autem sublatus erat) caput ampu-

τὸ στρατόπεδον. ηὔλιστο δὲ [q] περὶ τὴν καλουμένην [r] Κανᾶ κώμην.

ϛʹ. Προσεγίνετο δ' αὐτῷ καθ' ἡμέραν πολὺ πλῆθος Ἰουδαίων, ἔκτε αὐτῆς Ἱεριχοῦντος, καὶ τῆς ἄλλης χώρας, οἱ μὲν διὰ μῖσος τὸ πρὸς Ἀντίγονον, οἱ δ' ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ κατορθώμασι κεκινημένοι. τοὺς γε μὴν πολλοὺς ἐνῆγεν ἐπιθυμία μεταβολῆς [s] ἄλογος. καὶ ὁ μὲν ἠπείγετο συμβαλεῖν, οἱ δὲ περὶ Πάππον, οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος, οὔτε περὶ τὴν ὁρμὴν [t] ὑποδείσαντες αὐτῷ προθύμως ἀντεπεξῆλθον. γενομένης δὲ τῆς παρατάξεως, τὰ μὲν ἄλλα μέρη πρὸς ὀλίγον ἀντέσχον. Ἡρώδης δὲ κατὰ μῆνιν τοῦ φονευθέντος ἀδελφοῦ παραβαλλόμενος, ὡς ἂν τίσαιτο τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου, ταχέως τῶν καθ' ἑαυτὸν ἐκράτει, καὶ μετ' ἐκείνους ἐπὶ τὸ συνεστὸς αἰεὶ τρεπόμενος ἅπαντας διώκει. φόνος τε ἦν πολὺς, τῶν μὲν εἰς τὴν [v] κώμην συνεξωθουμένων ἐξ ἧς ὥρμηντο, τοῦ δὲ προσκειμένου τοῖς ὑστάτοις, καὶ κτείνοντος ἀπείρους. συνεισπίπτει δὲ τοῖς πολεμίοις εἴσω, καὶ [x] πᾶσα μὲν ὁπλιτῶν οἰκία [y] νένακτο, τὰ τέγη δὲ ἦν ὕπερθεν ἀμυνομένων κατάπλεα. κἀπειδὴ περιῆν τῶν ἔξωθεν, τὰς οἰκήσεις σπαράττων εἷλκε [z] τοὺς ἔνδοθεν. καὶ τοῖς μὲν πολλοῖς ἐπικατασείων τοὺς ὀρόφους, ἀθρόως ἀνῄρει, τοὺς [a] ὑποφυγόντας δὲ τῶν ἐρειπίων οἱ στρατιῶται ξιφήρεις ἀνεδέχοντο, καὶ τοσούτων ἐσωρεύθη νεκρῶν πλῆθος, ὥς τε τὰς ὁδοὺς [b] ἀποφραγῆναι τοῖς κρατοῦσι. ταύτην τὴν πληγὴν οὐκ ἤνεγκαν οἱ πολέμιοι. τὸ γοῦν ἐπισυλλεγόμενον αὐτῶν πλῆθος ὡς ἐθεάσατο τοὺς ἀνὰ τὴν κώμην διεφθαρμένους, εἰς φυγὴν διεσκεδάσθη. κἂν εὐθέως τῇ νίκῃ τεθαῤῥηκὼς Ἡρώδης ἐπὶ Ἱεροσολύμων ἤλασεν, [c] εἰ μὴ χειμῶνι διεκωλύθη σφοδροτάτῳ. τοῦτο τὸ ἐμπόδιον ἐκείνῳ τε παντελοῦς κατορθώματος, καὶ ἥττης τῷ Ἀντιγόνῳ κατέστη, [d] βουλευομένῳ καταλιπεῖν ἤδη τὴν πόλιν.

ζʹ. Ἡρώδης δὲ πρὸς ἑσπέραν ἤδη τοὺς φίλους [e] κεκμηκότας ἐπὶ θεραπείᾳ τοῦ σώματος διαφεὶς, καὶ αὐτὸς ὡς ἦν ἔτι θερμὸς ἐκ τῶν ὅπλων λουσόμενος ᾔει στρατιωτικώτερον. εἷς γοῦν αὐτῷ παῖς εἵπετο. καὶ [f] πρὶν εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσελθεῖν, ἐναντίον αὐτῷ τις ἐκτρέχει τῶν πολεμίων ξιφήρης, ἔπειτα δεύτερος, καὶ τρίτος, καὶ ἑξῆς [g] πλείους. [h] οὗτοι καταπεφεύγεσαν μὲν ἐκ τῆς παρατάξεως εἰς τὸ βαλανεῖον ὡπλισμένοι. τέως δὲ ὑποπεπτηκότες, καὶ διαλανθάνοντες, ὡς ἐθεάσαντο τὸν βασιλέα, [i] λυθέντες ὑπ' ἐκπλήξεως αὐτὸν μὲν παρέτρεχον γυμνὸν ὄντα τρέμοντες, ἐπὶ δὲ τὰς [k] ἐξόδους ἐχώρουν. τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐδεὶς παρῆν κατὰ τύχην συλληψόμενος τοὺς ἄνδρας, Ἡρώδῃ δὲ [l] ἀπέχρησε τὸ μηδὲν παθεῖν, ὥς τε διαφεύγουσι πάντες.

ηʹ. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ, Πάππον μὲν τὸν Ἀντιγόνου στρατηγὸν [m] καρατομήσας, ἀνῄρητο δὲ ἐπὶ τῆς παρατάξεως,

πέμ-

q Περὶ τὴν] *Rost.* Ἐπὶ τὴν.

r Κανᾶ κώμην.] Ἰσάνας κώμην in *Antt.* l. 14. c. 15. §. 2. & §. 12. Et Herodes (observante Cl. *Aldrichio*) hoc tempore non in Galilæa sed Samaria stativa habuit. Huds. Ἀρχ. lib. 14. c. 15. §. 12. Ἰζάνας Spanh.

s Ἄλογος.] Ἀλόγους *Ruf.*

t Ὑποδείσαντες] Abest a *Rost.*

v Κώμην συνεξωθουμένων] Πόλιν *Voss.*

x Πᾶσα] Πᾶσαν αἰτίαν *MS. Lips.* Spanh. Πᾶσαν μ. ο. οἰκίαν ἔκτατο *Lugd. Bat.*

y Νένακτο,] Ita ex *Suida*, qui (voce νένακτο) hunc locum *Josephi* affert, & νένακτο interpretatur ἐπεπλήρωτο, convenienter ipsi *Josepho* in *Antt.* l. 14. c. 15. §. 12. ubi dicit πεπληρωμένων δὲ τῶν οἰκιῶν ὁπλιτῶν. Prius erat, καὶ πᾶσα μὲν ὁπλιτῶν οἰκία ἐκτᾶτο. quod in πᾶσαν μὲν ὁπλιτῶν οἰκίαν ἐκτᾶτο mutavit *Aldrichius*, auctoritate *Cod. Big. Bod.* & *Voss.*

z Τοὺς ἔνδοθεν.] Τοὺς ἔνδον. *Rost.*

a Ὑποφυγόντας] *Rost.* Ἐπιφυγόντας & mox *Lugd. Bat.* δι' ἐρειπίων.

b Ἀποφραγῆναι] Ἐμφραγῆναι *Voss.* Ἐπιφραγῆναι *MS. Voss. Ox.* Spanh.

c Εἰ μὴ χειμῶνι] Conf. supr. §. 3. Spanh.

d Βουλευομένῳ καταλιπεῖν] Ita *Bas.* & *Ruf.* βουλομένῳ *Gen.* & aliquot *Cod. MS.*

e Κεκμηκότας] *Lugd. Bat.* Ἐκκεκμηκότας male.

f Πρὶν εἰς τὸ] Aliter *Antt.* lib. 14. c. 15. §. 13. Nempe modo jam & lavante in balneo cum uno puero *Herode*. Idem apud Zonaram p. 236. B. & 237. A. Spanh.

g Πλείους.] Quorum nulla mentio *Antt*, l. 14. c. 15. §. 14.

h Οὗτοι καταπεφεύγεσαν] Οὗτοι δὲ κ. *Bod.* & *Rost.*

i Λυθέντες ὑπ' ἐκπλήξεως] *Al.* ἐκλυθεὶς ὑπ' ἐκπ. *de Bello* lib. 1. c. 11. §. 8.

k Ἐξόδους ἐχώρουν.] Διεξόδους *Bod.* & *Rost.*

l Ἀπέχρησε] *Lugd. Bat.* Ἀπέχρη. *Rost.* ἀπεχρήσατο.

m Καρατομήσας,] Pappi quidem caput amputat, is erat Antigoni Dux in prælio sublatus *Ox.* Item ἀρχ. lib. 14. c. 15. §. 13. Spanh.

* *Sc.* Herodi non opposita.

† Periculosius dimicans. *Ruf.*

‡ *Al.* Et ad eam horam cum in balneis delituissent pavitantes, ubi regem viderunt, obstupefacti eum transilierunt, & ad exitus se contulerunt nudum metuentes.

n Aἰ

πέμπει τὴν κεφαλὴν Φερώρᾳ τῷ ἀδελφῷ, ποινὴν τοῦ φονευθέντος [n] αὐτῶν ἀδελφοῦ. καὶ γὰρ οὗτος ἦν, ὁ τὸν Ἰώσηπον [o] ἀνελών. λωφήσαντος δὲ τοῦ χειμῶνος, ἤλαυνεν ἐπὶ Ἱεροσολύμων, καὶ μέχρι τοῦ τείχους [p] ἀγαγὼν τὴν δύναμιν. συνήγετο δὲ αὐτῷ τρίτον ἔτος ἐξ οὗ βασιλεὺς ἐν Ῥώμῃ [q] ἀπεδέδεικτο. πρὸ τοῦ ἱεροῦ στρατοπεδεύεται. ταύτῃ γὰρ ἦν ἐπίμαχον, [r] καὶ [s] καθ' ὃ πρὶν εἷλε Πομπήϊος τὴν πόλιν. διελὼν δὲ εἰς ἔργα τὴν στρατιὰν, καὶ τεμὼν τὰ προάστεια, [t] τρία μὲν ἐγείρει χώματα, καὶ πύργους ἐποικοδομεῖν αὐτοῖς κελεύσας, καταλιπὼν τοὺς [v] ἀνυστικωτάτους τῶν ἑταίρων ἐπὶ τῶν ἔργων, αὐτὸς εἰς Σαμάρειαν ᾔει, τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀριστοβούλου μετιὼν θυγατέρα, κατωμολογημένην, ὡς ἔφαμεν, αὐτῷ. καὶ πάρεργον ποιεῖται τῆς πολιορκίας τὸν γάμον. ἤδη γὰρ ὑπερηφάνει τοὺς πολεμίους.

θ'. Γήμας δὲ ὑπέστρεψεν ἐπὶ Ἱεροσολύμων μετὰ μείζονος δυνάμεως. συνῆπτε δὲ αὐτῷ καὶ Σόσσιος, μετὰ πλείστης στρατιᾶς, ἱππέων τε καὶ πεζῶν, [x] ἣν προεκπέμψας διὰ τῆς μεσογείου, τὴν πορείαν αὐτὸς διὰ Φοινίκης [y] ἐποιήσατο. συναθροισθείσης δὲ τῆς ὅλης δυνάμεως, εἰς ἕνδεκα μὲν τέλη πεζῶν, ἱππεῖς δὲ ἑξακισχιλίους δίχα τῶν ἀπὸ Συρίας συμμάχων, οἳ μέρος οὐκ ὀλίγον ἦσαν, [z] καταστρατοπεδεύονται τοῦ βορείου τείχους πλησίον, αὐτὸς μὲν πεποιθὼς τοῖς τῆς συγκλήτου δόγμασι, δι' ὧν βασιλεὺς [a] ἀπεδέδεικτο, Σόσσιος δὲ Ἀντωνίῳ τῷ πέμψαντι τὴν ὑπ' [b] αὐτῷ στρατιὰν Ἡρώδῃ σύμμαχον.

tat, idque Pheroræ fratri ſuo mittit, pœnam ab eo repetens ob fratris illorum cædem. nam & is erat qui Joſephum interfecerat. Cum autem hyems mitior eſſe cœpiſſet, Hieroſolyma ire properabat, muriſque admoto milite (annus autem tertius vertebatur ex quo Romæ rex declaratus fuerat) ante fanum caſtra collocat. nam hac parte facilior erat expugnatio, quáque antea urbem ceperat Pompejus. Exercitu autem diviſo ſuiſque operibus ei aſſignatis, & excifis in ſuburbiis arboribus, tres quidem aggeres erigit: cumque turres ſuper eos ædificari juſſiſſet, relictis qui operibus inſtarent commilitonum impigerrimis, ipſe Samariam adibat, ſibi in uxorem ut acciperet Alexandri filii Ariſtobuli filiam, ei *jam ante* uti diximus deſponſatam; & præter ſuſceptum obſidionis opus nuptias agitat. quippe jam hoſtes deſpiciebat.

Hieroſolyma adit Herodes. Antt. l. 14. c. 15. §. 14.

Mariamnen uxorem ducit. Antt. l. 14. c. 15. §. 14.

9. Ubi autem eam duxit, Hieroſolyma reverſus eſt, militibus auctus; eique ſe conjungebat Soſius cum magna equitum peditumque manu; quibus per mediterranea præmiſſis, ipſe per Phœniciam iter fecit. Univerſis autem copiis congregatis, ad peditum legiones undecim, equitumque ſex millia, præter alia è Syria auxilia, quæ pars erant *exercitus* non exigua, prope murum ſeptentrionalem caſtra metantur: ipſe quidem *Herodes* ſenatuſconſulto fretus quo rex fuerat declaratus; Soſius vero Antonii mandato, qui ipſum cum militibus quibus præerat Herodi in auxilium miſerat.

Hieroſolyma oppugnat. Antt. l. 14. c. 15. §. 14.

ΚΕΦ. ιη'.

Ὡς Ἡρώδης μετὰ Σοσσίου Ἱεροσόλυμα κατὰ κράτος αἱρεῖ, οἷά τε ἔπαθεν Ἀντίγονος. περὶ τῆς Κλεοπάτρας πλεονεξίας.

ΤΩΝ δὲ ἀνὰ τὴν πόλιν Ἰουδαίων οἱ πλῆθος ποικίλως ἐτετάρακτο. καὶ γὰρ [c] ἐπὶ τὸν ναὸν ἀθροιζόμενον τὸ ἀσθενέστερον [d] εὐδαίμονα καὶ πολλῷ [e] θειωδέστερον τὸν [f] τελευτήσοντα πρὸς τοὺς καιροὺς ἐλογοποίει· καὶ τῶν τολμηροτέρων κατὰ στῖφος ἦσαν λῃστεῖαι πολύτροποι, καὶ μάλιστα περὶ τὴν πόλιν ἁρπαζόντων, ἐπειδὴ μήτε ἵπποις μήτε ἀνδράσιν [g] ὑπελέλειπτο τροφή. τοῦ γε μὴν [h] μαχίμου οἱ εὐτακτότερον ἐτέτακτο πρὸς ἄμυναν τῆς πολιορκίας, τοὺς τε [i] χωνεύοντας εἶργον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ τοῖς ὀργάνοις ἀντιμηχανώμενον ἀεί τι κώλυμα

CAP. XVIII.

Quomodo Herodes una cum Soſio Hieroſolyma vi expugnat, quæque paſſus eſt Antigonus. De Cleopatræ avaritia.

Judæorum autem, qui in urbe erant, multitudo varie perturbata fuit. nam & imbecilliores circa templum congregati prædicabant, ſi temporum ratio habeatur, felicem eſſe qui mortem oppeteret, longeque diviniori mente præditum: & qui audaciores erant, in turmas collecti, multis modis latrocinia exercebant, maximeque loca urbi propinqua diripiunt, poſtquam nec equis nec hominibus ſupererant alimenta. Verum ex iis qui in aciem prodirent magis exercitati ad obſeſſores depellendos erant conſtituti, aggereſque excitantes à mœnibus arcebant, machinis eorum quod obſtaret ſem-

Judæi ſtrenue urbem defendunt, & loca extra urbem depopulantur. Antt. l. 14. c. 16. §. 2.

n Αὐτῶν ἀδελφοῦ.] Αὐτῷ *Bod.* & *Roſt.*

o Ἀνελών.] *Lugd. Bat.* Ἀποκτείνας.

p Ἀγαγὼν τὴν δύναμιν.] Ἀναγαγὼν *Bod.* & *Lugd. Bat.*

q Ἀπεδέδεικτο.] Ἀπεδείκνυτο *Bod.* & *Roſt.*

r Καὶ] Καθ' ὃ καὶ *Voſſ.* & *Big.* καθ' οὗ καὶ *Bod.*

s Καθ' ὃ πρὶν] Pro καθ' ὃ πρὶν *Voſſ.* καθ' ὃ καὶ *Big.* καθὸ καὶ *Ox.* Spanh.

t Τρία μὲν ἐγείρει χώματα,] Ad hunc modum legiſſe & diſtinxiſſe videtur *Rufinus*, τρία μὲν ἐγείρει χώματα, καὶ πύργους ἐποικοδομεῖν αὐτοῖς κελεύει. καταλιπὼν δὲ τοὺς, &c. Huds. *Lugd. Bat.* legit ἐκέλευσεν ἐγείρειν χώματα.

v Ἀνυστικωτάτους] Ἀντικωτάτους *Big.* Ἀντιχωτάτους *Big. Ox.* ἀνυστὸν Euripid. Heraclid. v. 961. & Plutarch. de Educat. Liber. p. 14. C. Spanh.

x Ἣν] *Lugd. Bat.* ὧν ἦν.

y Ἐποιήσατο.] *Lugd. Bat.* Ποιησάμενος.

z Καταστρατοπεδεύονται] Καταστρατεύονται *Bod.*

a Ἀπεδέδεικτο,] *Caſ.* Ἐπεδείκνυτο.

b Αὐτῷ] *Lugd. Bat.* Αὐτὸν.

c Ἐπὶ τὸν ναὸν] Ita in *Lugd. Bat.* in aliis περὶ. Inter preces & lamenta hæc videntur iſto potiſſimum in loco protuliſſe. Hav.

d Εὐδαίμονα καὶ πολλῷ] Ita in *Græcis* omnibus, ſenſu plane languido, & nequaquam conſentaneo iis quæ habentur in *Antt.* l. 14. c. 16. §. 2. πολλά τε ἐπιφήμιζον περὶ τὸ ἱερὸν καὶ πολλὰ ἐπ' εὐφημίᾳ τοῦ δήμου, ὡς ῥυσομένου τῶν κινδύνων αὐτοὺς τοῦ Θεοῦ. In *Rufini* verſione, *nam circa templum infirmior multitudo conveniens furore agebatur, multaque veluti divinitus de temporibus dictitabat.* quaſi (ut obſervavit *Aldrichius*) legiſſet εὐδαιμόνα, καὶ πολλὰ θειωδέστερον πρὸς τοὺς καιροὺς ἐλογοποίει. verbis iſtis τὸν τελευτήσοντα omiſſis, quæ forſan aliquis in τὸ τελευταῖον mutanda cenſeret. Cl. [illegible] hoc modo legendum eſſe conjicit, εὐδαίμονα καὶ πολλῷ θεοφιλέστερον τὸν τελευτήσαντα πρὸς τοὺς καιροὺς ἐλογοποίει, *felicem & Deo longe chariorem, qui diem opportune obiret, prædicabant.* Huds. Εὐδαιμόνα, καὶ πολλὰ θειωδέστερον πρὸς τοὺς καιροὺς ἐλογοποίει. Ita legebat *Rufinus*. Quod nos nunc legimus vix aliquem fundit ſenſum. Aldr. Εὐδαίμονα καὶ πολλὰ θειωδέστερον πρὸς τοὺς καιροὺς ἐλογοποίει legiſſe *Rufinus* dicitur in *Oxon.* Paullo aliter [illegible] lib. 14. c. 16. §. 2. ubi *Rufinus*: multaque pro Templo divulgabant. Spanh.

e Θειωδέστερον] Forte θεοειδέστερον. quaſi *Deiformiorem.* Huds. *in Add.* Corrige θεοδεκτότερον. id enim volunt, ſi cum his temporum anguſtiis conferantur mala olim perpeſſa, judicandos eſſe beatos illos atque Deo acceptos ſeu charos, quos contigiſſet illis temporibus oppetere, nec in hunc dolorem ſervari. Ita Æneas apud Virg. lib. 1. verſu 98. ventis & undis jactatus,

Talia voce refert: O terque quaterque beati.
Quis ante ora patrum, Trojæ ſub mœnibus altis
Contigit oppetere. Hav.

f Τελευτήσοντα] *Lugd. Bat.* Τελευτήσαντα.

g Ὑπελέλειπτο] *Lugd. Bat.* Ὑπολέλειπτο.

h Μαχίμου] *Roſt.* Μαχίμων.

i Χωνεύοντας] *Lugd. Bat.* Χωννύντας.

ſemper novi aliquid excogitando. In nulla autem re æque ac cuniculis hoſtibus ſuperiores erant.

Latrocinia reprimit Herodes, & muris machinas admovet. Antt. l. 14. c. 15. §. 2.

2. Cæterum rex ad latrocinia quidem tollenda occultas adhibuit inſidias, quibus excurſus reprimebat; ad neceſſariorum vero inopiam *levandam* res è longinquo comportandas curavit. Pugnantes autem ſuperabat Romanorum peritia, quamvis nihil ſumma audacia non tentatum reliquerint. * Et quidem aperte cum Romanis, quippe certo perituri, non confligebant; verum ex improviſo per cuniculos in medio illorum ſeſe oſtendebant: & priuſquam muri aliqua pars everteretur, alteram † ejus vice in munimentum erigebant. In ſumma, neque manibus operando neque machinas excogitando deſeſſi erant, ut qui uſque ad ultimum reſiſtere decreverint. Denique, tanto exercitu *eos* circumſedente, per quinque menſes obſidium toleraverunt, donec quidam ex Herodianis lecti homines, muros conſcendere auſi, in urbem irrumperent, & deinde Soſii centuriones. Primo autem ea quæ fano proxima capta erant, infuſoque *in urbem* exercitu plurima ubique facta eſt cædes; Romanis quidem ob obſidionis moram iratis, Herodianis vero Judæis nullum adverſarium relinquere ſtudentibus. Ita quamplurimi in angiportibus, & in domos conſtipati, & in templo, in quod refugerant, jugulabantur. nec parvulorum nec ſenum miſertum eſt; nec mulieribus, utpote viribus imbecillis, parcebant: ac quamvis rex undique mitteret, & ut parceretur oraret, nemo *tamen* dextram continuit, ſed tanquam rabioſi in omnem ætatem ſævierunt. adeoque Antigonus, neque prioris neque præſentis fortunæ memor, ex arce deſcendit, Soſioque ad pedes accidit. Atque ille nihil miſeratus mutatam ejus fortunam, intemperanter eum deriſit, & Antigonam appellavit: non tamen ut feminam è cuſtodia liberum emiſit, ſed in vinculis quidem ipſum adſervabat.

Muros aſcendunt Herodiani & Romani. Antt. l. 14. c. 15. §. 2.

Magna Judæorum fit ſtrages. Antt. l. 14. c. 16. §. 2.

Antigonus Soſio ſe dedit. Antt. l. 14. c. 16. §. 2.

3. Herodi autem curæ erat, poſtquam hoſtes ſuperaverat, alienigenarum auxiliarium vim coërcere & moderari. Cum impetu enim ferebatur peregrinorum militum vulgus, ad templum ſacraſque templi res aſpiciendas. Verum rex, partim precibus partim minis, nonnullos etiam armis repreſſit, victoriam clade graviorem exiſtimans, ſi quid eorum cerneretur quæ ne ab illis quidem aſpici fas eſt. Mox autem & urbem diripi prohibuit, cum Soſium etiam atque etiam interrogaſſet, utrum Romani, urbe pecunia viriſque exinanita, regem ſe ſolitudinis eſſent relicturi: quippe ſe vel totius orbis imperium tam multorum civium cæde non emendum eſſe putare. Cumque ille pro obſidionis labore prædam ſe militibus merito concedere dixiſſet, reſpondit Herodes, ſe ſua pecunia mercedem ſingulis numeraturum. atque ita patria re-

Herodes laborabat ne in templum ingrederentur milites. Antt. l. 14. c. 16. §. 3.

Urbis direptioni obſtitit. Antt. l. 14. c. 16. §. 3.

καινότερον. ἐν οὐδενὶ δὲ οὕτως ὡς ἐν ταῖς μεταλλείαις περιῆσαν τῶν πολεμίων.

β΄. Τῷ δὲ βασιλεῖ πρὸς μὲν τὰς λῃστείας ἀντεπενοήθησαν λόχοι, δι᾽ ὧν ἀνέστελλε τὰς [k] ἐκδρομάς· πρὸς δὲ τὴν τῶν ἐπιτηδείων ἀπορίαν, αἱ πόῤῥωθεν συγκομιδαί. τῶν δὲ μαχομένων περιῆν τῇ Ῥωμαίων ἐμπειρίᾳ, καί τοι τόλμης οὐδεμίαν καταλιπόντων ὑπερβολήν. φανερῶς μὲν οὖν οὐ συνεῤῥήγνυντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐπὶ προὔπτῳ τῷ θανάτῳ, [l] διὰ δὲ τῶν [m] ὑπονόμων ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐξαπίνης ἐφαίνοντο, καὶ πρὶν κατασεισθῆναί τε τοῦ τείχους, ἕτερον ἀντωχύρουν. καθόλου τε εἰπεῖν, οὔτε χερσὶν οὔτε ἐπινοίαις ἔκαμνον, εἰς ἔσχατον ἀνθέξειν διεγνωκότες. ἀμέλει τηλικαύτης δυνάμεως περικαθεζομένης, [n] πέντε μησὶ διήνεγκαν τὴν πολιορκίαν, ἕως τῶν Ἡρώδου [o] τινὲς ἐπιλέκτων ἐπιβῆναι τοῦ τείχους θαῤῥήσαντες, εἰσπίπτουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐφ᾽ οἷς ἑκατοντάρχαι Σοσίου. πρῶτα [p] μὲν οὖν τὰ περὶ τὸ ἱερὸν ἡλίσκετο, καὶ τῆς δυνάμεως [q] ἐπιχυθείσης πανταχοῦ φόνος ἦν μυρίος, τῶν μὲν Ῥωμαίων ἐπὶ τῇ τριβῇ τῆς πολιορκίας διωργισμένων, τοῦ δὲ περὶ Ἡρώδην Ἰουδαϊκοῦ μηδένα ὑπολιπέσθαι σπεύδοντος ἀντίπαλον. ἐσφάττοντο δὲ παμπληθεῖς, ἔν τε τοῖς στενωποῖς, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας συνωθούμενοι, καὶ τῷ ναῷ προσφεύγοντες. ἦν δὲ [r] οὔτε [s] νηπίων οὔτε γηραιῶν ἔλεος, οὔτε ἀσθενείας γυναικῶν. ἀλλὰ καί τοι γε περιπέμποντος τοῦ βασιλέως καὶ φείδεσθαι παρακαλοῦντος, οὐδεὶς ἐκράτησε τῆς δεξιᾶς. ἀλλ᾽ ὥσπερ μεμηνότες πᾶσαν ἡλικίαν ἐπεξῄεσαν. ἔνθα καὶ Ἀντίγονος, μήτε τῆς πάλαι μήτε τῆς τότε τύχης ἔννοιαν λαβὼν, κάτεισι μὲν ἀπὸ τῆς βάρεως, προσπίπτει δὲ τοῖς Σοσίου ποσί. [t] κἀκεῖνος, μηδὲν αὐτὸν οἰκτείρας πρὸς τὴν μεταβολὴν, [v] ἐπεγέλασέ τε ἀκρατῶς, [x] καὶ Ἀντιγόνην ἐκάλεσεν. οὐ μὴν ὡς [y] γυναῖκά τε καὶ φρουρᾶς ἐλευθέραν ἀφῆκεν, ἀλλ᾽ ὁ μὲν δεθεὶς ἐφυλάττετο.

γ΄. Πρόνοια δὲ ἦν Ἡρώδῃ [z] κρατοῦντι τῶν πολεμίων τότε, κρατῆσαι καὶ τῶν ἀλλοφύλων συμμάχων. ὥρμητο γὰρ τὸ ξενικὸν πλῆθος, ἐπὶ θέαν τε τοῦ ἱεροῦ καὶ τῶν κατὰ τὸν ναὸν ἁγίων. ὁ δὲ βασιλεὺς, τοὺς μὲν παρακαλῶν, τοῖς δὲ ἀπειλούμενος, ἔστι δὲ οὓς καὶ τοῖς ὅπλοις ἀνέστελλεν, ἥττης χαλεπωτέραν τὴν νίκην ὑπολαμβάνων, εἴ τι τῶν ἀθεάτων παρ᾽ αὐτῶν ὀφθείη. διεκώλυσε δὲ ἤδη καὶ τὰς κατὰ τὴν πόλιν ἁρπαγὰς, πολλὰ [a] διατεινάμενος πρὸς Σόσιον, εἰ χρημάτων τε καὶ ἀνδρῶν τὴν πόλιν Ῥωμαῖοι κενώσαντες, καταλείψουσιν αὐτὸν ἐρημίας βασιλέα. καὶ ὡς ἐπὶ τοσούτων πολιτῶν φόνῳ, βραχὺ καὶ τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν [b] ἀντάλλαγμα [c] κρίνοι. τοῦ δὲ, ἀντὶ τῆς πολιορκίας τὰς ἁρπαγὰς δικαίως τοῖς στρατιώταις ἐπιτρέπειν φαμένου, αὐτὸς ἔφη διανέμειν ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων τοὺς μισθοὺς ἑκάστοις. οὕτω τε τὴν λοιπὴν ἐξωνησάμενος [d] πατρίδα, τὰς ὑποσχέσεις ἐπλήρωσε. λαμ-

πρῶς

k Ἐκδρομάς.] Διεκδρομὰς in omnibus *MSS*. Huds. Διεκδρομὰς omnes *MS. Ox.* & *MS. Lipſ.* In *Gen.* Nihilominus aperte cum his, certa morte propoſita, confligebant. Ex improviſo autem Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, priuſquam muri aliqua pars dirueretur; *aliter hæc explicantur in Oxon.* Spanh.

l Διὰ δὲ τῶν] *Antt.* l. 14. c. 16. §. ὑπὸ γῆν τε ἀπαντῶντες μεταλλεύουσι διεμάχοντο.

m Ὑπονόμων] *Gen.* ὑπὸ νόμων contra *MSS.* Spanh.

n Πέντε μησὶ] Δύο μησὶ reſcribendum eſſe contendit *Petitus* in *Animadv.* ἀνεκδότοις, *Tom.* 1. p. 47.

o Τινὲς ἐπιλέκτων] Nempe λογάδες κ΄. *Antt.* l. 14. c. 16. §. 2.

p Μὲν οὖν] Ita in *Lugd. Bat.* in reliquis δὲ. Hav.

q Ἐπιχυθείσης] *Lugd. Bat.* Ἐπεισχυθείσης.

r Οὔτε] Ita in *MSS.* ut & *Roſt. Ruf.* & *Antt.* l. 14. c. 16. §. 2. οὔτε νηπίων deerant *Baſ.* & *Gen.*

s Νηπίων οὔτε] In *MS.* additur νηπίων, οὔτε *MS. Ox.* & in *MS. Lipſ.* Spanh.

t Κἀκεῖνος, μηδὲν] *Lugd. Bat.* καὶ δὲ μηδὲν.

v Ἐπεγέλασέ τε] Ἐπεκρότησε in *Antt.* l. 14. c. 16. §. 2.

x Καὶ Ἀντιγόνην ἐκάλεσεν.] Homer lib. Iliad. 2. verſu 235. Ὦ πέπονες, κάκ᾽ ἐλέγχε᾽, Ἀχαιΐδες οὐκ ἔτ᾽ Ἀχαιοί. Ex cujus imitatione Virgilius dixit Æn. lib. 9. verſu 617.

O vere Phrygiæ, neque enim Phryges.

Qualia apud Ennium quoque & alios inveniuntur. Hav.

y Γυναῖκά τε] Γυναῖκά γε in *Antt.* l. 14. c. 16. §. 2.

z Κρατοῦντι] *Roſt.* Τότε κρατοῦντι.

a Διατεινάμενος] Διατενόμενος *Bod.* & *Antt.* l. 14. c. 16. §. 3. Sic ὡς πρὸς παρόντας διετείνετο infra c. 27. §. 3. ubi Rufinus *commovebatur*, melius *invectus eſt*. Spanh.

b Ἀντάλλαγμα] Ἀντάλλαγμα Euripid. Oreſt. v. 1159. τὸ πλῆθος, ἀντάλλαγμα γενναίου φίλου. Spanh.

c Κρίνοι.] Κρίνει in *Antt.* l. 14. c. 16. §. 3.

d Πατρίδα,] Πόλιν in *Antt.* l. 14. c. 16. §. 3.

* *Quamvis MSS.* qui & pro *his* habent *Romanis* quod in impreſſis ſtatim legitur alieno loco. *Confligerent* pro *confligebant*; porro poſt propoſita excidiſſe *non* manifeſtum eſt. Sic itaque reſtituendus eſt hic locus: *Quamvis* aperte cum *Romanis* certa morte propoſita (h. e. *quippe certo perituri*) *non* confligerent; ex improviſo autem per cuniculos *inter medios* emergentes: & prius quam muri aliqua pars dirueretur, alteram *è contrario* muniebant. Aldr.

† Ita in *Rufini Cod. MS.* verti tamen poteſt, *ex adverſo*, vel *è contrario*.

πρῶς μὲν γὰρ ἕκαστον στρατιώτην, ἀναλόγως δὲ τοὺς ἡγεμόνας, βασιλικώτατα δὲ αὐτὸν ἐδωρήσατο Σόσιον, ὡς μηδένα χρημάτων ἀπελθεῖν δεόμενον. Σόσιος δὲ, [e] χρυσοῦν ἀναθεὶς τῷ Θεῷ στέφανον, ἀνέζευξεν ἀπὸ Ἱεροσολύμων, ἄγων δεσμώτην Ἀντίγονον Ἀντωνίῳ. τοῦτον οὖν, φιλοψυχήσαντα [f] μέχρις ἐσχάτου διὰ ψυχρᾶς ἐλπίδος, ἄξιος τῆς ἀγεννείας [g] πέλεκυς ἐκδέχεται.

δ'. [h] Βασιλεὺς δὲ Ἡρώδης, διακρίνας τὸ κατὰ τὴν πόλιν πλῆθος, τοὺς μὲν, τὰ αὐτοῦ φρονήσαντας, εὐνουστέρους ταῖς τιμαῖς καθίστατο, τοὺς δὲ [i] Ἀντιγονείους ἀνῄρει. καὶ κατὰ σπάνιν ἤδη χρημάτων ὅσον εἶχε κόσμον καταναμιστεύσας, Ἀντωνίῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἀνέπεμψεν. οὐ μὴν εἰσάπαξ ἐξωνήσατο τὸ μηδὲν παθεῖν. ἤδη γὰρ Ἀντώνιος τῷ Κλεοπάτρας ἔρωτι διεφθαρμένος, ἥττων ἦν ἐν πᾶσι τῆς ἐπιθυμίας. [k] Κλεοπάτρα δὲ διεξελθοῦσα τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῆς, ὡς μηδενὰ τῶν ἀφ' αἵματος [l] ὑπολείπεσθαι, τὸ λοιπὸν περὶ τοὺς ἔξωθεν ἐφόνα. καὶ τοὺς ἐν τέλει Σύρων [m] διαβάλλουσα πρὸς τὸν Ἀντώνιον, ἀναιρεῖν ἔπειθεν, ὡς ἂν τῶν κτήσεων ἑκάστου ῥᾳδίως [n] γενομένη δεσπότις. ἔτι δὲ [o] ἐκτείνουσα τὴν πλεονεξίαν ἐπὶ Ἰουδαίους καὶ Ἄραβας, [p] ὑπειργάζετο τοὺς ἑκατέρων βασιλεῖς Ἡρώδην καὶ [q] Μάλιχον ἀναιρεθῆναι.

έ. [r] Μέχρι γοῦν τῶν προσταγμάτων ἐπινεύσας Ἀντώνιος, τὸ κτεῖναι μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς καὶ βασιλεῖς τηλικούτους ἀνόσιον ἡγεῖτο, τὸ δὲ τούτων ἔγγιον φίλος εἶναι διεκρούσατο. πολλὰ δὲ τῆς χώρας αὐτῶν ἀποτεμόμενος, καὶ δὴ καὶ τὸν [s] ἐν Ἱεριχοῦντι φοινικῶνα, ἐν ᾧ γεννᾶται τὸ βάλσαμον, δίδωσιν αὐτῇ. πόλεις τε, [t] πλὴν Τύρου καὶ Σιδῶνος, [v] τὰς ἐντὸς Ἐλευθέρου [x] ποταμοῦ πάσας. ὧν γενομένη κυρία, καὶ προπέμψασα μέχρις Εὐφράτου τὸν Ἀντώνιον [y] ἐπιστρατεύοντα Πάρθοις, ἧκεν εἰς Ἰουδαίαν δι' Ἀπαμείας καὶ Δαμασκοῦ. κἀνταῦθα μεγάλαις μὲν αὐτῆς τὴν δυσμένειαν δωρεαῖς Ἡρώδης ἐκμειλίσσεται. μισθοῦται δὲ καὶ τὰ τῆς βασιλείας ἀπορραγέντα χωρία διακοσίων ταλάντων εἰς ἕκαστον ἐνιαυτόν. προπέμπει δὲ αὐτὴν [z] μέχρι Πηλουσίου, πάσῃ θεραπείᾳ καταχρώμενος. καὶ μετ' οὐ πολὺ παρῆν ἐκ Πάρθων Ἀντώνιος, ἄγων αἰχμάλωτον [a] Ἀρταβάζην τὸν Τιγράνου παῖδα, δῶρον Κλεοπάτρᾳ. [b] μετὰ γὰρ τῶν [c] χρημάτων καὶ τῆς λείας ἁπάσης ὁ Πάρθος εὐθὺς αὐτῇ [d] ἐχαρίσθη.

liqua redempta, promissum præstitit. nam & singulos milites magnifice, & duces pro rata parte, & Sosium plane regie muneratus est, ut nemo divitiarum egens discederet. Post hæc Sosius, corona aurea Deo consecrata, Hierosolyma reliquit, Antigonum vinctum ducens ad Antonium. Et illum quidem, ex vana spe ad extremum usque, nimium vitæ cupidum, *securis, quam meruit animi abjectio, excipit.

Antigonus vinctus ad Antonium ducitur. Antt. l. 14. c. 15. §. 4.

4. Rex autem Herodes, cum civium multitudinem discrevisset, suarum quidem partium studiosos sibi magis *adhuc* benevolos reddidit, honoribus eos augendo, verum Antigonianos è medio sustulit: cumque jam pecuniæ inopia laboraret, ex omnibus, quæ habebat, ornamentis nummos confecit, eosque Antonio & ejus familiaribus misit. non tamen semel duntaxat ab eo impetravit ne quid paterentur: jam enim Antonius perdite amans Cleopatram * in omnibus cupiditatis impotens erat. Cleopatra autem cum in suam familiam sæviisset, ut nemo superesset ei sanguine conjunctus, postea in exteros cæde grassabatur; Syriæque primates apud Antonium criminando, *ei* persuadebat *illos* interficere, ut *eo* facilius cujusque possessionum fieret domina. Prætereaque cum Judææ & Arabiæ cupiditatis oculos adjecisset, occulte moliebatur ut utriusque reges Herodes & Malichus tollerentur.

Herodes, urbe capta, suos honoribus auget, adversarios è medio tollit. Antt. l. 15. c. 1. §. 1.

Cleopatra Herodi & Arabiæ r[illegible] necem machinatur. Antt. l. 15. c. 4. §. 1. 2.

5. Denique cum in omnibus ei, nisi quod mandata *de illis* non dedisset, obsequutus esset Antonius, viros quidem bonos tantosque reges occidere nefas ducebat, propemodum vero ab amicitia cum illis inita depulsus est. quippe cum multum terræ ex illorum regione abscidisset, & illud & quod erat in Hierichunte palmetum, in quo balsamum gignitur, Cleopatræ tribuit, urbesque, præter Tyrum & Sidonem, universas intra flumen Eleutherum *sitas*. Quorum cum facta esset domina, & Antonium expeditionem in Parthos facientem usque ad Euphratem deduxisset, per Apamiam & Damascum in Judæam venit. Atque hic Herodes magnis muneribus infensum ejus animum mitigavit. Quin & loca è regno suo abrupta ducentis talentis annuis sibi locanda esse impetravit: ipsamque, cum omnibus obsequiis eam demulsisset, Pelusium usque deducebat. Ac non multo post ex Parthis aderat Antonius, captivum ducens Artabazen Tigranis filium, donum Cleopatræ *dandum*. nam cum pecuniis omnique præda Parthus illi statim donatus est.

Multa Cleopatra largitur Antonius. Antt. l. 15. c. 4. §. 1.

Cleopatra in Judæam adventus. Antt. l. 15. c. 4. §. 2.

Artabazes ab Antonio Cleopatræ donatus. Antt. l. 15. c. 4. § 3

CAP.

e Χρυσοῦν ἀναθεὶς τῷ Θεῷ στέφανον,] Corona *Zaduriam* videtur jam ab Antiocho, Gabinio & aliis surrepta fuisse. Rel.

f Μέχρις ἐσχάτου] Absunt a *Rost.*

g Πέλεκυς ἐκδέχεται.] Meminit *Plutarchus* in *Antonio*, p. 932. C. *Dio* XLIX. p. 405. lit. E. *Strabonis* quoque *Cappadocis* testimonium adducit *Josephus* in *Antt.* l. 15. c. 1. §. 2. Aldr.

h Βασιλεὺς] *Lugd. Bat.* Ὁ βασιλεύς.

i Ἀντιγονείους ἀνῄρει.] Ita *Bod.* Ἀντιγονίους in *cæteris.*

k Κλεοπάτρα δὲ] Confer *Antt.* 15. 4. *Belli* lib. 7. *Plutarchum* in *Anton.* p. 932. B. *Dionem.* 49. p. 411. B. Aldr.

l Ὑπολείπεσθαι,] *Lugd. Bat.* Ὑπολιπέσθαι.

m Διαβάλλουσα] Ita in *MSS.* Διαβαλοῦσα *Bas.* & *Gen.* Διαβάλλουσα MSS. *Ox.* Spanh.

n Γενομένη] *Lugd. Bat.* Γινομένη.

o Ἐκτείνουσα] *Lugd. Bat.* Ἐκτείνασα.

p Ὑπειργάζετο] *Gen.* Ὑπεργάζετο.

q Μάλιχον] *Al.* Μάλχον.

r Μέχρι γοῦν] Μέρει γοῦν τῶν προσαγμάτων ἐπινεύσας [ἐπανανεύσας *Bod.* ἐπανανεύσας *Rost.*] Ἀντώνιος *Voss.* & *Big.* quo fere modo *Ruf.* qui vertit, *Denique cum vel in parte præceptorum resipuisset Antonius ...... quod autem his morte propius erat, inter amicos ultra non habuit.* Confer *Antt.* l. 15. c. 4. §. 1. Huds. Neque sane illud μέρει respuendum mihi videtur, illi enim opponitur illud τὸ κτεῖναι μὲν, quod promittere jussis ejus annuens illi noluit, non tam religiosus in facultatibus eorum optimis Cleopatræ concedendis. Hav.

s Ἐν Ἱεριχοῦντι —— βάλσαμον,] Conf. sup. cap. 6. §. 6. Spanh.

t Πλὴν Τύρου] Quippe ἐκ προγόνων εἰδὼς ἐλευθέρας *Antt.* l. 15. c. 4. §. 1. οὐχ ὑπὸ τῶν βασιλέων δὲ ἐκρίθησαν αὐτόνομοι μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων μικρὰ ἀναλώσαντες, βεβαιωσάντων τὴν ἐκείνων γνώμην. *Strabo* l. 16. p. 757. B. Hac itaque libertate gaudebant hactenus, sed ab Augusto post aliquot annos adimenda. Vide *Dionem* LIV. p. 525. Aldr.

v Τὰς ἐντὸς Ἐλευθέρου] Conf. ἀρχ. lib. 15. c. 4. §. 1. Spanh.

x Ποταμοῦ πάσας.] *Lugd. Bat.* Τοῦ ποταμοῦ.

y Ἐπιστρατεύοντα Πάρθοις,] Ἐπ' Ἀρμενίαν στρατευόμενον in *Antt.* p. 670. v. 21.

z Μέχρι] *Lugd. Bat* Καὶ μέχρι.

a Ἀρταβάζην] Ἀρταβάσδην *Voss.* Ἀρταυάσδην apud *Dionem*, *Strabonem* & *Plutarchum*, sono fere eodem, etsi non iisdem elementis. Aldr.

b Μετὰ γὰρ τῶν] Vide *Plutarchum* in *Anton.* p. 939. E. *Dionem* XLIX. p. 415. D. E. Aldr.

c Χρημάτων] *Casaub.* Κτημάτων. ut & *Lugd. Bat.*

d Ἐχαρίσθη.] Ita in *MSS.* ἐχωρίσθη *Bas.* & *Gen.* prætereaque αὐτῇ addidimus ex *Bod.* *Rost.* & *Ruf.* Huds. *MSS.* ἐχαρίσθη condonatus est. *Ox.* Spanh.

* In omni re cupidini cesserat, *Ruf.*

XIV.

CAP. XIX.

Quomodo Antonius, Cleopatræ verbis adductus, mittit Herodem ad bellum contra Arabas: utque multis præliis factis tandem victoriam reportat. Deque magno terræ motu.

Cleopatra persuadet Antonio ut Herodem adversus Arabas mittat. Antt. l.15.c.5. §.1.

CONcitato autem bello Actiaco, paratus quidem erat Herodes cum Antonio proficisci, ut qui jam & aliis per Judæam turbis liberatus esset, & Hyrcania potitus, quod sane castellum Antigoni soror tenebat. Verum callide admodum eum prohibuit Cleopatra, quo minus in partem periculorum cum Antonio veniret. Nam regibus, ut diximus, insidias tendens, Antonio persuadet, Herodi committere bellum contra Arabas, ut, si victus esset, Judææ domina fieret, alterumque dynastarum alterius viribus conficeret.

Herodes copias adversus Arabas ducit. Antt. l.15.c.5. §.1.

Herodes prælio superat Arabas. Antt. l.15. c.5.§.1.

2. Sed hoc *ejus* consilium Herodi feliciter cessit. Nam, primo quidem obsides hostium ducens, multos equites, quos collegerat, circa Diospolin in eos immittit, & quamvis fortiter resistentes, superavit. Post hanc autem cladem, motus ingens *repente* inter Arabas exstitit; qui multitudine infiniti, ad Canatham *urbem* Cœles-Syriæ congregati, exspectabant Judæos. Ubi cum exercitu superveniens Herodes, id agebat ut majori *cura & providentia* bellum administraret, castraque muro cingi præcipiebat. Non tamen ei paruit multitudo, sed, ex victoria priori sumpta audacia, in Arabas impetum fecerunt, & prima aggressione in fugam versos persequebantur. Herodi vero dum in eos invehitur struuntur insidiæ, indigenis è Canathis *in eum* immissis ab Athenione, qui ex Cleopatræ ducibus semper ei fuerat inimicus. Nam ad horum incursum Arabes animis resumptis conversi sunt, junctisque agminibus ad loca petrosa & transitu difficilia Herodianos in fugam conjiciunt, & magnam eorum stragem ediderunt. Qui vero ex prælio evaserunt *in vicum* Ormiza se recipiunt: ubi * Arabes, cum castra eorum *militibus* circumdedissent, ea † cum ipsis hominibus ceperunt.

Postea res male ceciderunt Judæis ex Athenionis perfidia. Antt. l.15. c.5.§.1.

Herodes, hac clade audita, incursibus Arabas infestat. Antt. l.15. c.5. §.1.

3. Non multo autem post hanc calamitatem Herodes cum auxiliis adest, serius *tamen* quam necessitas poscebat. Hujus cladis causa erant ordinum ductores, qui ei non paruerunt, nisi enim derepente prælium fuisset commissum, tempus insidiis idoneum non habuisset Athenio. Rursus tamen ultus est Arabas crebris incursionibus fines eorum infestans, adeo ut victoriam unam de se re-

ΚΕΦ. ιθʹ.

Ὡς Ἀντώνιος, ὑπὸ Κλεοπάτρας πεισθεὶς, Ἡρώδην πέμπει τοῖς Ἄραψι προσπολεμεῖν. καὶ ὡς συμβαλὼν πολλάκις τελευταῖον νικᾷ. περί τε σεισμοῦ μεγάλου.

ΤΟΥ δὲ [e] Ἀκτιακοῦ πολέμου συνεῤῥωγότος, παρεσκεύαστο μὲν Ἡρώδης Ἀντωνίῳ συνεξορμᾷν, ὡς ἤδη [f] τῶν τε ἄλλων τῶν κατὰ Ἰουδαίαν ἀπηλλαγμένος θορύβων, καὶ κεκρατηκὼς [g] Ὑρκανίας, ὃ δὴ χωρίον ἡ Ἀντιγόνου κατεῖχεν ἀδελφή. [h] διεκλείσθη γε μὴν πανούργως ὑπὸ τῆς Κλεοπάτρας συμμεταχεῖν τῶν κινδύνων Ἀντωνίῳ. τοῖς γὰρ βασιλεῦσιν, ὡς ἔφαμεν, ἐπιβουλεύουσα, πείθει τὸν Ἀντώνιον Ἡρώδῃ [i] ἐμπιστεῦσαι τὸν πρὸς Ἄραβας πόλεμον, ἵν' ἢ κρατήσαντος, Ἀραβίας, ἢ κρατηθέντος, Ἰουδαίας γένηται [k] δεσπότις, καὶ [l] θατέρῳ τῶν δυναστῶν [m] καταλύσαι τὸν ἕτερον.

βʹ. [n] Ἔῤῥεψε μέν τοι καθ' Ἡρώδην τὸ βούλευμα. πρῶτον μὲν γὰρ [o] ῥύσιον πολεμίων [p] ἄγων, καὶ πολὺ συγκροτήσας ἱππικὸν, ἐπαφίησιν αὐτοῖς περὶ Διόσπολιν, ἐκράτησέ τε καί τοι καρτερῶς [q] ἀντιπαραταξαμένων. πρὸς δὲ τὴν ἧτταν, γίνεται μέγα κίνημα τῶν Ἀράβων. καὶ συναθροισθέντες εἰς [r] Κάναθα τῆς Κοίλης Συρίας, [s] ἄπειροι τὸ πλῆθος, τοὺς Ἰουδαίους ἔμενον. ἔνθα μετὰ τῆς δυνάμεως Ἡρώδης ἐπελθὼν, ἐπειρᾶτο προμηθέστερον ἀφηγεῖσθαι τοῦ πολέμου, καὶ στρατόπεδον ἐκέλευσε τειχίζειν. οὐ μὴν ὑπήκουσε τὸ πλῆθος, ἀλλὰ, τῇ προτέρᾳ νίκῃ τεθαῤῥηκότες, ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς Ἄραβας, [t] καὶ πρὸς τὴν πρώτην ἐμβολὴν τραπέντας ἐδίωκον. ἐπιβουλεύεται δὲ Ἡρώδης ἐν τῇ διώξει, τοὺς ἐκ τῶν Κανάθων ἐπιχωρίους ἀνέντος Ἀθηνίωνος, ὃς ἦν [v] αὐτῷ τῶν Κλεοπάτρας στρατηγῶν ἀεὶ διάφορος. πρὸς γὰρ τὴν τούτων ἐπίθεσιν ἀναθαῤῥήσαντες οἱ Ἄραβες, [x] ἐπιστρέφονται. καὶ συνάψαντες τὸ πλῆθος περὶ πετρώδη καὶ δύσβατα χωρία, τρέπονται τοὺς Ἡρώδου, πλεῖστόν τε αὐτῶν φόνον εἰργάσαντο. οἱ δὲ διασωθέντες ἐκ τῆς μάχης, εἰς [y] Ὄρμιζα καταφεύγουσιν. ὅπου καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν περισχόντες, [z] αὔτανδρον εἷλον οἱ Ἄραβες.

γʹ. Μετ' οὐ πολὺ δὲ τῆς συμφορᾶς, βοήθειαν ἄγων Ἡρώδης παρῆν τῆς χρείας ὕστερος. ταύτης τῆς πληγῆς αἴτιον αὐτῷ, τὸ τῶν ταξιαρχῶν ἀπειθὲς κατέστη. μὴ γὰρ [a] ἐξαπιναίου τῆς συμβολῆς γενομένης, οὐκ ἂν Ἀθηνίων εὗρε καιρὸν ἐπιβουλῆς. ἐτιμωρήσατο μέντοι τοὺς Ἄραβας αὖθις ἀεὶ τὴν χώραν κατατρέχων, ὡς ἀνακαλέσασθαι τὴν μίαν [b] αὐτοῖς νίκην πολλάκις. ἀμυνομένῳ δὲ τοὺς ἐχθροὺς ἐπι-

e Ἀκτιακοῦ] Ἀκτικοῦ *Big. Bod. Rost.* & *Voss.* Ἀκτιανοῦ *Gen.* HUDS. Ἀκτικοῦ *MSS. Big. Bod. Voss.* Ἀκτιακοῦ. *Basil. Ox.* SPANH.

f Τῶν τε ἄλλων τῶν κατὰ Ἰουδαίαν] *Lugd. Bat.* Τῶν ἄλλων κατὰ Ἰουδαίαν.

g Ὑρκανίας,] Ὑρκανίου legisse videtur *Ruf.*

h Διεκλείσθη γε μὴν] *Lugd. Bat.* Συνεκλείσθη μὲν οὖν.

i Ἐμπιστεῦσαι] Διαπιστεῦσαι *Bod.* & *Lugd. Bat. Rost.* vero δεῖν ἀπιστεῦσαι.

k Δεσπότις,] Δεσπότης in *MSS.* HUDS. Δεσπότης *Ox.* SPANH.

l Θατέρῳ] Ita *MSS.* θατέρων *Bas.* & *Gen.* HUDS. Θατέρῳ *MSS. Ox.* SPANH.

m Καταλύσαι] Καταλύσῃ *Bod.* Καταλύσῃ. *Bod.* SPANH.

n Ἔῤῥεψε] *Rost.* Ἔρεψε.

o Ῥύσιον] Ita ex *Suidæ* codicibus, voce ῥύσιον, lego: quibus etiam consentire videtur *Rufinus*, dum vertit, *nam primum pignoribus hostium captis* &c. πρῶτον μὲν γὰρ ῥύσιον πολ. *Bas.* & *Gen.* πρῶτον μὲν γὰρ Σύρους [ῥυστὰς *Big.* θυσίαν *Voss.*] κατὰ πολ. *Bod.* (*Rost.* & Gelen. *in Syros*) & *Aldr.* HUDS. Vide Stanleium ad Æschylum p. 850. Pro ῥύσιον, Σύρους ῥυστάς *Big.* θυσίαν *Voss.* in *Rufin.* legend. *Syros*, ita. *Ox.* SPANH.

p Ἄγων,] *Lugd. Bat.* Ἀγαγὼν.

q Ἀντιπαραταξαμένων.] *MS. Lips.* Ἀντιπραξαμένων. SPANH.

r Κάναθα] Confirmatur hæc lectio ex Κανάθων quod mox occurrit, & ex omnium utrobique codicum consensu, sed Κανὰ est *Antt.* l.15. c.5. §.1. Intelligi videtur *Canatha* quam *Ptolemæus* (l.V.15.) Cœlesyriæ, *Plinius* (l.V.18.) regioni Decapolitanæ tribuit; quam & *Stephanus* πρὸς τῇ Βόστρᾳ Ἀραβίας collocat; & de qua *Eusebius*, Κανὰθ πόλις Ἀραβίας εἰς ἔτι Κανάθα λεγομένη—πλησίον Βοστρῶν. Hanc nonnulli eandem putant quæ supra in *Antt.* l.13. c.15. §.1. Κανὰ κώμη appellatur, & nihil interesse volunt utrum hoc an illo nomine designetur. Et pro Hebræo quidem כנה utrumvis, Cana vel Canatha recte dicitur. Sed ni fallitur *Eusebius*, hæc de qua nos loquimur Canatha קנת in *sacris literis* vocatur, *Num.* XXXII. 42. ALDR. Vide ad *Antt.* l. 15. c.6. §. 1. ut & *Cellarium* in *Geogr. Antt.* l.3. c.13. p.394. Conf. sup. c.4. §.7. SPANH.

s Ἄπειροι] Ita *MSS.* ἄπειρον in *Editis.* HUDS. *MSS.* ἄπειροι. *Oxon.* SPANH.

t Καί πρὸς] *Lugd. Bat.* Καὶ πρὸς μὲν.

v Αὐτῷ] Sic *MSS.* αὐτοῦ *Bas.* & *Gen.* HUDS. Αὐτῷ. *Big. Ox.* SPANH.

x Ἐπιστρέφονται.] Ὑποστρέφονται in aliquot *MSS.*

y Ὄρμιζα καταφεύγουσιν.] Ὄρμιζαν *Bod.* Ὀρμίξαν. *Rost.*

z Αὔτανδρον εἷλον οἱ Ἄραβες.] Ἀναδρὸν *Voss.* SPANH.

a Ἐξαπιναίου] Ἐξαπιναῖα ἔργα Callim. H. 12. τον 5. D. SPANH.

b Αὐτοῖς] *Rost.* Αὐτῆς.

* Castra eorum circumventa Arabes, hominibus sicut erant plena. *Ox.* at *MSS.* *circumfusi* pro *circumventa.* SPANH.

† Hominibus plena. *Ruf.*

c Κατ

ἐπιπίπτει συμφορὰ δαιμόνιος ἄλλη, [c] κατ' ἔτος μὲν τῆς βασιλείας ἕβδομον, ἀκμάζοντος δὲ τοῦ περὶ Ἄκτιον πολέμου. [d] κατὰ γὰρ ἀρχομένου ἔαρος ἡ γῆ σεισθεῖσα βοσκημάτων μὲν πλῆθος ἄπειρον, [e] ἀνθρώπων δὲ [f] τρεῖς διέφθειρε μυριάδας, τὸ δὲ στρατιωτικὸν ἔμεινεν ἀβλαβές. ὕπαιθρον γὰρ ηὐλίζετο. κἀν τούτῳ τοὺς Ἄραβας ἐπὶ μεῖζον θάρσος ἦρεν ἡ φήμη, προσλογοποιοῦσα τοῖς σκυθρωποῖς ἀεί τι χαλεπώτερον, ὡς πάσης Ἰουδαίας [g] κατερριμμένης. οἰηθέντες γοῦν ἐρήμου τῆς χώρας κρατήσειν, ὥρμησαν εἰς αὐτὴν προθυσάμενοι τοὺς πρέσβεις, οἳ παρὰ Ἰουδαίων ἔτυχον ἥκοντες πρὸς αὐτούς. πρὸς δὲ τὴν ἐμβολὴν καταπλαγὲν τὸ ἔθνος, καὶ μεγέθει συμφορῶν ἐπαλλήλων [h] ἔκλυτον συναγαγὼν Ἡρώδης, ἐπειρᾶτο παρορμᾶν ἐπὶ τὴν ἄμυναν, λέγων [i] τοιάδε.

δ'. „ [k] Παραλογώτατά μοι δοκεῖ τὸ παρὸν ὑμῖν καθάπτεσθαι δέος. [l] πρὸς μὲν γὰρ τὰς δαιμονίους πληγὰς ἀθυμεῖν εἰκὸς ἦν. τὸ δ' [m] αὐτὸ καὶ πρὸς ἀνθρωπίνην ἔφοδον πάσχειν, [n] ἀνάνδρων. ἐγὼ γὰρ τοσοῦτον ἀποδέω καταπεπληχέναι τοὺς πολεμίους μετὰ τὸν σεισμὸν, ὥσθ' ὑπολαμβάνειν τὸν Θεὸν Ἄραψι δέλεαρ τοῦτο καθεῖναι τοῦ δοῦναι δίκας ἡμῖν. οὐ γὰρ τοσοῦτον ὅπλοις ἢ χερσὶ πεποιθότες, ὅσον ταῖς αὐτομάτοις ἡμῶν συμφοραῖς ἥκουσι. σφαλερὰ δὲ ἐλπὶς οὐκ ἐξ ἰδίας ἰσχύος, ἀλλ' ἐξ ἀλλοτρίας ἠρτημένη κακοπραγίας. [o] οὔτε γὰρ τὸ δυστυχεῖν οὔτε τὸ ἐναντίον ἐν ἀνθρώποις βέβαιον. ἀλλ' ἔστιν ἰδεῖν ἐπαμειβομένην εἰς ἑκάτερον τὴν τύχην. καὶ τοῦτο μάθοιτε ἂν ἐξ οἰκείων [p] ὑποδειγμάτων. [q] τῇ γοῦν προτέρᾳ μάχῃ κρατούντων ἐκράτησαν ἡμῶν οἱ πολέμιοι, καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς νῦν ἁλώσονται κρατήσειν δοκοῦντες. τὸ μὲν γὰρ ἄγαν πεποιθὸς, ἀφύλακτον. οἱ φόβοι δὲ διδάσκουσι προμήθειαν. ὥς τε ἔμοιγε [r] κἀκ τοῦ δεδοικότος ὑμῶν [s] παρίσταται θαρρεῖν. ὅτε γὰρ ἐθρασύνεσθε πέρα τοῦ δέοντος κατὰ τῶν ἐχθρῶν, [t] καὶ παρὰ τὴν ἐμὴν γνώμην [v] ἐξωρμήσατε, καιρὸν ἔσχεν ἡ Ἀθηνίωνος ἐνέδρα. νυνὶ δὲ ὁ ὄκνος ὑμῶν, καὶ τὸ δοκοῦν [x] ἄθυμον ἀσφάλειαν ἐμοὶ νίκης ἐγγυᾶται. χρὴ μέντοι μέχρι τοῦ μέλλειν οὕτως ἔχειν, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις [y] ἐγεῖραί τε τὰ φρονήματα, καὶ πεῖσαι τοὺς ἀσεβεστάτους, ὡς οὔτε ἀνθρώπειόν τι κακὸν, οὔτε δαιμόνιόν ποτε ταπεινώσει τὴν Ἰουδαίων ἀνδραγαθίαν, ἐφ' ὅσον τὰς ψυχὰς ἔχουσιν, οὐδὲ περιόψεταί τις Ἄραβα τῶν ἑαυτοῦ ἀγαθῶν δεσπότην γενόμενον, ὃν [z] παρ' ὀλίγον πολλάκις αἰχμάλωτον ἔλαβεν. μηδὲ ὑμᾶς ταρασσέτω τὰ τῶν [a] ἀψύχων κινήματα, μηδὲ ὑπολαμβάνετε τὸν σεισμὸν ἑτέρας συμφορᾶς ἕτερον γεγονέναι σημεῖον. φυσικὰ γὰρ τὰ τῶν στοιχείων

portatam sæpius rependerit. Sed dum inimicos persequitur, alia fatalis incidit calamitas, anno regni sui septimo, cum jam pugna pugnaretur Actiaca. Nam vere incunte terra concussa exitio dedit pecora quidem innumera, hominesque ad triginta millia, exercitus vero illæsus mansit; nam sub dio stativa habebat. Interea Arabas in majorem audaciam extulit fama, tristibus nunciis gravius semper aliquid affingens, ac si Judæa omnis penitus esset eversa. Igitur, cum existimassent se terram vacuam & desertam occupaturos esse, in eam irruptionem fecerunt, legatis prius interfectis, qui ad ipsos venerant à Judæis. Cum autem Herodes gentem, hac impressione perterritam, & calamitatum frequentium magnitudine fractam congregasset, ad injurias acceptas ulciscendas *eam* incitare tentabat, hujusmodi oratione.

Herodis ad Judæos oratio

4. „ Mihi absurdissimum videtur, ut in præsentia vos formido percelleret. nam fatales quidem plagas vobis anxietati esse, minime mirandum; idem autem pati ad hostium adventum plane timidiorum est. Ego enim tantum absum ab ejusmodi hostium metu post terræ motum, ut existimarem Deum hanc Arabibus escam objecisse, ut pœnas nobis persolverent. non enim tantum manibus armisque freti, quantum calamitatibus nostris fortuitis, veniunt. Fallax autem *eorum* spes est, quæ non in suas vires recumbit, sed in aliorum infortunia. nam neque vel secundæ res, vel adversæ apud homines permanent: sed fortunam in partem utramque mutatam videre est. cujus rei exempla vobis licet ex vobismet petere. Nempe qui prælio superiore victoriam reportavimus, postea ab hostibus victi fuimus: & nunc verisimile est nos illos debellaturos esse, qui se victores fore sibimet persuadent. nam magna quidem confidentia homines facit incautos, metus vero docet eos sibimet providere & prospicere, adeo ut hoc ipsum, quòd timeatis, mihi fiduciam suggerat. Nam cum ferociores, quam opus erat, adversus hostes fueritis, & impetum in eos contra voluntatem meam feceritis, Athenion insidiandi tempus invenit. nunc autem quod cunctemini, animoque dejici videamini, certam mihi victoriam spondet. Porro convenit militibus, usque dum congressuri sint, ita se habere, in ipso autem opere animo esse erecto & elato, *hostesque* sceleratissimos in eam adducere sententiam, quod neque malum ab hominibus illatum, neque quod fato debetur, unquam posse Judæorum fortitudinem deprimere, quamdiu illis vita suppetit; neque *eorum* quenquam patienter laturum esse Arabem in suis bonis dominari, quem sæpiuscule pene captivum egerit. Nihil autem vos terreat rerum anima carentium motus; neque arbitremini *terræ* concussionem exstitisse alterius etiam calamitatis

„ si-

c Κατ' ἔτος μὲν τῆς βασιλείας ἕβδομον,] Ab excessu scilicet Antigoni, qui supplicio affectus est, M. Agrippa & Canidio Gallo Coss. *Antt.* l. 14. v. 82. l. 15. 5. Annoque deinde septimo C. Cæsare Octaviano III. M. Valerio Messala Coss. pugnatum est ad Actium. Uti ex *Dione* l. 49. & 51. aliisque est notissimum. Aldr. Videsis Cl. *Norisium* in *Cenotaph. Pisan* p. 139. &c.

d Κατὰ γὰρ ἀρχομένου] Illa κατὰ γὰρ desunt *Bod.* & *Rost.* ἀρχομένου γὰρ *Busb.* quod sane mallem quam κατὰ γὰρ ἀρχομένου.

e Ἀνθρώπων] *Rost.* Ἀνδρῶν.

f Τρεῖς διέφθειρε μυριάδας,] Περὶ μυρίους tantum in *Antt.* l. 15. c. 5. §. 2. Spanh.

g Κατερριμμένης.] Ita in *MSS.* καταρριμμένης *Bas.* & *Gen.* Huds. Κατερριμμενης. *Big.* Spanh.

h Ἔκλυτον] Conf. de *Antt.* Jud. lib. 7. c. 12. §. 1. Spanh.

i Τοιάδε.] Quippe aliis eos verbis alloquitur *Antt.* l. 15. c. 5. §. 3. ubi suam dicendi facultatem *Josepho* iterum experiri visum est propter argumenti dignitatem. Alioquin orationum harum alterutra sufficere potuisset Herodi, viro non admodum diserto. Aldr.

k Παραλογώτατα] Herodis Oratio ad milites ἀρχ. lib. 15. c. 5. §. 3. in eandem rem diversis tamen verbis legitur. Spanh.

l Πρὸς μὲν γὰρ] Ita potius ex *Lugd. Bat.* Quam cum aliis πρὸς μέν γε. Hav.

m Αὐτὸ] *Rost.* Ἀλλ.

n Ἀνάνδρων.] Ἄνανδρον in aliquot *MSS.* Huds. Ἄνανδρον. *Voss.* Spanh.

o Οὔτε γὰρ τὸ δυστυχεῖν] Ita ex *Lugd. Bat.* alii οὔτε δὲ τ. δ. Hav.

p Ὑποδειγμάτων.] *Rost.* Ὑπομνημάτων.

q Τῇ γοῦν] *Rost.* Τῇ γάρ. *Lugd. Bat.* Τῇ γὰρ οὖν.

r Κἀκ τοῦ δεδοικότος ὑμῶν] Κἀκ τούτου τοῦ δεδοικέναι deleto ὑμῶν *Voss. Ruf.* & *Ox.* Spanh.

s Παρίσταται] *Gen.* Περίσταται. unde legere jubet *Coccejus* περιίσταται. *Rost.* παρίσανται. verum magis placet prout edidit *Hudsonus.* nam præsto mihi, inquit, ob id ipsum est [illegible] Hav.

t Καὶ παρὰ] Illud καὶ abest a *Lugd. Bat.*

v Ἐξωρμήσατε,] Idem ἐξορμήσαντες.

x Ἄθυμον] Ἀθυμεῖν *Voss.*

y Ἐγεῖραί τε] Ab *Lugd. Bat.* abest τε.

z Παρ' ὀλίγον] *Lugd. Bat.* Παρὰ λόγον.

a Ἀψύχων] Ita *Big. Voss. Rost. Gelen.* & *Ruf.* ψυχῶν in *cæteris.* Ἀψύχων *Ruf.* & *Big. Bod. Voss. Ox.* Spanh.

„ ſignum. Quæ enim elementis accidunt ab ipſa natura ſunt, nihilque præterea damni afferunt niſi quod eis inſitum eſt. nam peſtilentiæ quidem vel famis vel terræ agitationis fortaſſe ſignum aliquod paulo ante præceſſerit: hæc vero ipſa * definitam habent certamque magnitudinem. Cæterum quid nobis amplius, quam terræ concuſſio *nupera*, bellum nocere poterit etiam victis? Immo enim vero, quod maxime futurum portendit excidium, inimicis accidit (idque non ſua ſponte, neque alienis manibus) qui legatos noſtros contra omnium hominum leges crudeliter mactaverunt, taleſque Deo pro belli eventu hoſtias cæciderunt. Sed cum, cujus ante oculos omnia verſantur & cui dextra eſt invicta, non effugient. Nobis autem continuo pœnas perſolvent, ſi quid patrii animi adhuc gerentes in fœderis violati vindictam conſurgamus. Eat quiſque non pro conjugibus, neque pro liberis, neque pro patria periclitante *pugnaturi*, ſed legatorum cædem ulturi. Illi melius, quam nos qui vivimus, bellum adminiſtrabunt. Quin & ego, ſi vos dicto audientes habuerim, primus memet periculis objiciam. Nam certo ſciatis fortitudinem veſtram eſſe inſuperabilem, niſi temerarie aliquid audendo lædatur.”

Crebræ Judæorum cum Arabibus velitationes. Antt. l. 15. c. 5. §. 4.

5. His *verbis* milites adhortatus, ubi eos alacres vidit, ſacra Deo faciebat; factaque re divina Jordanem fluvium cum exercitu tranſibat. Caſtris autem circa Philadelphiam poſitis, haud procul ab hoſtibus, ante caſtellum in medio poſitum, levi velitatione eos laceſſebat, quam primum cupiens congredi. nam & hoſtes aliquos præmiſerant, qui munimentum illud occuparent. Et hos quidem cito repulerunt regii qui miſſi erant, & collem occupabant. Ille vero, quotidie ad prælium milites educens, aciem inſtruebat, & Arabas *ad pugnam* provocabat. Et cum nemo ex adverſo egrederetur (nam vehementi metu perculſi erant, & in conſpectu multitudinis dux Elthemus timore obriguerat) propius ad eos acceſſit & vallum ab ipſis aggeſtum divellebat. Atque † ita ſimul omnes vi compulſi nullo ordine mixtique cum equitibus pedites ad pugnam exierunt: & multitudine quidem ſuperiores erant Judæis, verum alacritate impares, quamvis deſperatio victoriæ eos etiam paulo audaciores fecerit.

Arabes fuſi fugatique. Antt. l. 15. c. 5. §. 4.

6. Ob quam potiſſimum cauſam, quamdiu quidem reſtiterunt, non magna eorum facta eſt cædes: ubi vero terga ‡ verterunt, multi à Judæis, multi etiam * à ſuis conculcati, perierunt. Denique millia quinque in fuga ceciderunt, reliqua vero turba

„ πάθη, καὶ οὐδὲν ἀνθρώποις πλέον [b] ἢ τὴν [c] ἐν αὐτοῖς βλάβην [d] ἐπιφέρει. λοιμοῦ μὲν γὰρ καὶ λιμοῦ καὶ τῶν χθονίων [e] βρασμῶν [f] προγένοιτο ἄν τι σημεῖον [g] βραχύτερον. αὐτὰ δὲ ταῦτα περιγραφὴν ἔχει τὸ μέγεθος. ἐπεὶ τί δύναται τοῦ σεισμοῦ μεῖζον ἡμᾶς βλάψαι καὶ κρατήσας [h] ὁ πόλεμος; τέρας μέν τοι μέγιστον ἁλώσεως [i] γέγονε τοῖς ἐχθροῖς, οὐκ αὐτομάτως οὐδὲ διὰ χειρὸς ἀλλοτρίας, οἱ πρέσβεις ἡμετέρους παρὰ τὸν πάντων ἀθρώπων νόμον, ὠμῶς ἀπέκτειναν, καὶ τοιαῦτα τῷ Θεῷ θύματα περὶ τοῦ πολέμου [k] κατέστρεψεν. ἀλλ' οὐ διαφεύξονται τὸν μέγαν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀνίκητον δεξιάν. δώσουσι δὲ ἡμῖν αὐτίκα δίκας [l] ἄν τι τοῦ πατρίου [m] φρονήματος ἤδη ἔχοντες τιμωροὶ τῶν παρεσπονδημένων [n] ἀναστῶμεν. [o] ἴτω τις οὐχ ὑπὲρ γυναικὸς, οὐδὲ τέκνων, οὐδ' ὑπὲρ κινδυνευούσης πατρίδος, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν πρέσβεων ἀμυνόμενος. ἐκεῖνοι στρατηγοῦσι τοῦ πολέμου τῶν ζώντων ἡμῶν ἄμεινον. προκινδυνεύσω δὲ κἀγὼ χρώμενος ὑμῖν [p] πειθηνίοις. εὖ γὰρ ἴστε τὴν ἑαυτῶν ἀνδρείαν ἀνυπόστατον, ἐὰν μὴ προπετείᾳ τινὶ βλαβῆτε.”

ε'. Τούτοις παρακροτήσας τὸν στρατὸν, ὡς ἑώρα προθύμους ἔθυε τῷ Θεῷ, καὶ μετὰ τὴν θυσίαν διέβαινε τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν μετὰ τῆς δυνάμεως. στρατοπεδευσάμενος δὲ περὶ [q] Φιλαδελφίαν, ἐγγὺς τῶν πολεμίων, [r] περὶ τοῦ μεταξὺ φρουρίου, πρὸς αὐτοὺς ἐκροβολίζετο, βουλόμενος ἐν τάχει [s] συμβαλεῖν. ἔτυχον γὰρ κἀκεῖνοί τινας προπεπομφότες, τοὺς καταληψομένους τὸ ἔρυμα. τούτους μὲν οὖν ἀπεκρούσαντο ταχέως οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ τὸν λόφον κατέσχον. αὐτὸς δὲ, καθ' ἡμέραν προάγων τὴν δύναμιν εἰς μάχην, παρέτασσε, καὶ προυκαλεῖτο τοὺς Ἄραβας. ὡς δὲ οὐδεὶς ἐπεξῄει. δεινὴ γάρ τις αὐτοὺς κατάπληξις εἶχε, καὶ πρὸ τοῦ πλήθους ὁ στρατηγὸς Ἔλθεμος [t] αὖος ἦν τῷ δέει. προσελθὼν ἐσπάρασσεν αὐτῶν τὸ χαράκωμα. κἀν τούτῳ συναναγκασθέντες, [v] ἐξίασιν ἐπὶ τὴν μάχην ἄτακτοι, καὶ πεφυρμένοι τοῖς ἱππεῦσιν οἱ πεζοί. πλήθει μὲν οὖν τῶν Ἰουδαίων περιῆσαν, ἐλείποντο δὲ ταῖς προθυμίαις, καί τοι διὰ τὴν ἀπόγνωσιν τῆς νίκης ἦσαν καὶ αὐτοὶ [x] παράβολοι.

ϛ'. [y] Διὸ μέχρι μὲν ἀντεῖχον, οὐ πολὺς ἦν αὐτῶν φόνος. ὡς δὲ ὑπέδειξαν αὐτῶν τὰ νῶτα, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, πολλοὶ δὲ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν συμπατούμενοι, διεφθείροντο. πεντακισχίλιοι γοῦν ἔπε-

σοι

b Η τὴν] Aut ἢ τῆς ἐν αὐτοῖς βλάβης vel τὴν αὐτοῖς βλάβην in *MS.* (τῆς ἐν αυτοῖς βλάβης *Roſt.*) ἢ τὴν ἑαυτοῖς βλάβην *Baſ.* & *Gen.* forſan pro ἢ τὴν ἐφ' ἑαυτοῖς βλάβην.

c Εν αὐτοῖς βλάβην] *Big. Voſſ. Ruf.* Εν αὐτοῖς. *Ox.* SPANH.

d Επιφέρει.] *Lugd. Bat.* Επιφέρεται.

e Βρασμῶν] Εν βρασμῷ Chryſoſt. T. VI. p. 182. l. 28. SPANH.

f Προγένοιτο ἄν τι σημεῖον] *Roſt.* Σημεῖον προσγένοιτο ἄν τι β.

g Βραχύτερον.] Βραδύτερον legiſſe videtur *Ruf.* qui vertit, *ſignum aliquod tardius forſan præceſſerit.* quod *Gelenius* mutavit in *ſignum aliquod tardante malo fortaſſe præceſſerat.*

h Ο πόλεμος;] Ita omnes *MSS.* præter *Roſt.* in quo ita ὁ πόλεμος. Sed fortaſſis non mala alicui videbitur *Cocceji* emendatio, in exemplari meo jubentis legere ὁ πολέμιος. ut ita dicat a victore hoſte nihil acerbius morte eſſe exſpectandum. HAV.

i Γέγονε] Ita *Big.* & *Voſſ.* γεγονέναι in *cæteris.* Γέγονε *Big. Voſſ. Ox.* SPANH.

k Κατέστρεψεν.] Κατέστρεψαν in duobus *MSS.* & Ed. *Gen. Roſt.* Κατέσπεισαν. Senſus verborum eſt, Deum omnino ulturum illorum ſimul crudelitatem & impietatem, quod ubi hoſtias pecuinas offerre ob victos hoſtes debuiſſent, nunc pacis Legatos, tanquam hoſtias ſibi placentes perfide mactaſſent, atque ita ordinem ſacrorum intervertiſſent. HAV.

l Αν τι τοῦ] Ita lego ex conjectura, favente *Rufino*, qui vertit, *ſi patrio repleti ſpiritu in vindictam violati fœderis animos excitemus.* in libris, ἀντὶ τοῦ πατρίου φρονήματος; εἰ δὲ σπεύσαντες τιμωροὶ τῶν παρεσπονδημένων ἀναστῶμεν. niſi quod primo loco ἄν τι, & poſtremo ἀναφανῶμεν habeant duo *MSS.*

m Φρονήματος] Φρονίματος *MSS. Ox.* SPANH.

n Αναστῶμεν.] Αναφανῶμεν. *Voſſ.* SPANH.

o Ιτω τις] *Roſt.* Ιστω τις.

p Πειθηνίοις.] Τὸ πειθήνιον infr. lib. 2. c. 14. §. 7. & c. 18. §. 8. SPANH.

q Φιλαδελφίαν,] *Al.* Φιλαδέλφειαν. HUDS. Conf. ſup. 2. §. 4. SPANH.

r Περὶ τοῦ] Ita ex *Lugd. Bat.* alii πρὸ τοῦ. HAV.

s Συμβαλεῖν.] Ut varia lectio adſcribitur in *Lugd. Bat.* συλλαβεῖν.

t Αὖος ἦν τῷ δέει.] Lucanus de Pompejo in acie Pharſalica lib. 7. verſu 339.

— — — — *Stat corde gelato*
Attonitus; tantoque Duci ſic arma timere
Omen erat. HAV.

v Εξίασιν] Εξήεσαν *Big.* & *Voſſ.* HUDS. Εξήεσαν *Big. Bod. Oxon.* SPANH.

x Παράβολοι.] Conf. Antiq. Jud. lib. 6. c. 14. §. 3. SPANH.

y Διὸ μέχρι μὲν] Ita *Big.* & *Lugd. Bat.* διὸ in *cæteris.* Διὰ *Big.* & ita *Ox.* SPANH.

* Sui magnitudine finiuntur, *Ruf.*

† *Vel* interea.

‡ *Gen.* nudaverunt. *Ox.* verterunt.

* A ſuis *pro* à ſemetipſis *Ox.* SPANH.

z Εξίε

σον ἐν τῇ τροπῇ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος [z] ἔφθη συνωσθὲν εἰς τὸ χαράκωμα. τούτους περισχὼν ἐπολιόρκει. καὶ μέλλοντας ἁλώσεσθαι τοῖς ὅπλοις προκατήπειγεν ἡ δίψα, τῶν ὑδάτων ἐπιλιπόντων. ὑπερηφάνει δὲ πρεσβευομένους ὁ βασιλεύς, καὶ λύτρα [a] διδόντων πεντακόσια τάλαντα [b] μᾶλλον ἐνέκειτο. τοῦ δὲ δίψους ἐκκαίοντος, ἐξιόντες κατὰ πλῆθος ἐνεχείριζον σφᾶς αὐτοὺς τοῖς Ἰουδαίοις ἑκόντες. ὡς πέντε μὲν ἡμέραις τετρακισχιλίους δεθῆναι, τῇ δὲ ἕκτῃ τὸ λειπόμενον πλῆθος ὑπ᾽ ἀπογνώσεως ἐξελθεῖν ἐπὶ μάχην. οἷς συμβαλὼν Ἡρώδης, πάλιν [c] εἰς ἑπτακισχιλίους κτείνει. τηλικαύτῃ δὲ πληγῇ τὴν Ἀραβίαν ἀμυνόμενος, καὶ σβέσας τῶν ἀνδρῶν τὰ φρονήματα, προύκοψεν ὥς τε καὶ προστάτης ὑπὸ τοῦ ἔθνους αἱρεθῆναι.

intra vallum compulsa evasit. Eos *statim militibus* circumdedit & obsidebat *Herodes*: cumque necesse esset ut simul cum armis caperentur, eos tamen jam ante *ad deditionem* urgebat sitis, aqua eos deficiente. Missis autem legatis, eos arroganter excipiebat rex; cumque talenta quinquaginta in redemptionis pretium ei offerrent, magis illis instabat. Denique, ardescente siti, catervatim exeuntes ultro se Judæis tradebant: adeo ut quinque quidem diebus quater mille in vincula darentur; sexto vero die reliqua multitudo, salute desperata, ad pugnam prodiret. Quibus congressus Herodes, iterum septem circiter millia interficit. Tam magna autem clade Arabiam ultus, exstinctoque virorum *ejus* spiritu, tantum profecit ut *postea* ab illa gente in patronum adoptaretur.

Post repulsos legatos magnam cladem accipiunt. Antt. l. 15. c. 5. §. 5.

ΚΕΦ. κʹ.

CAP. XX. XV.

Ἡρώδης ὑπὸ Καίσαρος βασιλεύειν κελευσθεὶς, δώροις αὐτοκράτορα μεγαλόφροσι θεραπεύει. αὐτὸς δὲ Ἡρώδην ἀμείβεται τῷ βασιλείας μέρει ὑπὸ Κλεοπάτρας ἀποτμηθέντι, προστιθεμένης τῆς τοῦ Ζηνοδώρου χώρας.

Ab Augusto regnare jussus Herodes, magnificis imperatorem muneribus demeretur. Ab illo vicissim recipit partem regni quam ei ademerat Cleopatra, adjecta insuper ditione quæ fuerat Zenodori.

ΜΕταλαμβάνει δὲ αὐτὸν εὐθέως ἡ περὶ τῶν ὅλων πραγμάτων φροντὶς, διὰ τὴν πρὸς Ἀντώνιον φιλίαν, [d] Καίσαρος ἤδη περὶ Ἄκτιον νενικηκότος. παρεῖχε μέν τοι δέους πλέον, ἢ ἔπασχεν. οὔπω γὰρ [e] ἑαλωκέναι Καῖσαρ Ἀντώνιον ἔκρινεν, Ἡρώδου [f] συμμένοντος. ὁ γε μὴν βασιλεὺς [g] ὁμόσε χωρῆσαι τοῖς κινδύνοις διέγνω· καὶ πλεύσας εἰς Ῥόδον, ἔνθα διέτριβε Καῖσαρ, πρόσεισιν αὐτῷ δίχα διαδήματος, τὴν μὲν ἐσθῆτα καὶ τὸ σχῆμα ἰδιώτης, τὸ δὲ φρόνημα βασιλεύς. μηδὲν γοῦν τῆς ἀληθείας ὑποστειλάμενος, ἄντικρυς εἶπεν. „ Ἐγὼ, Καῖσαρ, ὑπ᾽ Ἀντωνίου τῶν Ἰουδαίων „ βασιλεὺς γενόμενος, ἐν πᾶσιν ὁμολογῶ γεγονέναι „ βασιλεὺς χρήσιμος Ἀντωνίῳ. καὶ οὐδὲ τοῦτο ἂν [h] ὑπε„ στειλάμην εἰπεῖν, ὅτι πάντως ἄν με μετὰ τῶν ὅπλων „ ἐπείρασας [i] ἀχώριστον, εἰ μὴ διεκώλυσαν Ἄραβες. καὶ „ συμμαχίαν μέντοιγε αὐτῷ κατὰ τὸ δυνατὸν, καὶ σίτου „ πολλὰς ἔπεμψα μυριάδας. ἀλλ᾽ οὐδὲ μετὰ τὴν ἐν „ Ἀκτίῳ πληγὴν, κατέλιπον τὸν εὐεργέτην. ἐγενό„ μην δὲ σύμβουλος ἄριστος, ὡς οὐκέτι χρήσιμος „ ἤμην σύμμαχος, μίαν εἶναι λέγων τῶν πταισθέντων „ διόρθωσιν, τὸν Κλεοπάτρας θάνατον. ἣν ἀνελόντι, καὶ „ χρήματα [k] καὶ τείχη πρὸς ἀσφάλειαν, καὶ στρατιὰν „ καὶ ἐμαυτὸν ὑπισχνούμην κοινωνὸν τοῦ πρὸς σὲ πολέμου. „ τοῦ δὲ ἄρα τὰς ἀκοὰς ἀπέφραξαν οἱ Κλεοπάτρας „ [l] ἵμεροι, καὶ Θεὸς ὁ σοὶ τὸ κρατεῖν χαρισάμενος. „ [m] συνήτλημαι δὴ Ἀντωνίῳ, καὶ τέθεικα μετὰ τῆς ἐκεί„ νου [n] τύχης τὸ διάδημα. πρὸς σὲ δὲ ἦλθον, „ ἔχων [o] τὴν ἀρετὴν τῆς σωτηρίας ἐλπίδα, καὶ [p] προ-

MOX autem illum, post victoriam Cæsaris apud Actium, excepit de summa rerum solicitudo, propter amicitiam quæ illi cum Antonio intercessit. Plus tamen ab eo metuebat, quam patiebatur. Nondum enim Cæsar victum esse Antonium putabat, dum ei *suis viribus* conjunctus maneret Herodes. Cæterum rex secum statuebat periculis sese offerre: cumque Rhodum navigasset, ubi Cæsar morabatur, adiit eum sine diademate, veste quidem cultuque privato, sed animo regio. adeoque nihil de veritate subducendo coram ista dicebat. „ Ego, Cæsar, ab Antonio factus Ju„ dæorum rex, fateor me eum exstitisse regem, „ qui in omnibus studebam Antonii commodis „ inservire. Neque est ut vel hoc dicere refugiam, „ quod omnimodo armis quoque me gravem ex„ pertus esses, nisi obstitissent Arabes. Veruntamen & auxilia ei pro mea virili, multasque fru„ menti *cororum* myriadas misi; immo neque post „ cladem Actii acceptam bene de me meritum „ deserui. Quin & optimum ei consilium dedi, „ cum copiis eum adjuvare non potui, non alia „ dicens via res lapsas posse restitui, quam morte „ Cleopatræ: qua perempta, & pecunias ei, & „ muros in securitatem, & exercitum, & me„ ipsum belli adversus te socium fore promitte„ bam. Aures autem ei ostruxerunt Cleopatræ „ amores, & Deus cujus munere tibi concessum „ est victoriam reportare. Una ergo cum Anto„ nio victus sum, & in eodem cum fortuna ejus „ discrimine posui diadema. Ad te autem veni, „ spem salutis in tua virtute collocans, ea quidem „ præ-

Post pugnam Actiacam Augustum adit Herodes. Antt. l. 15. c. 6. §. 1.

Herodes cum fiducia Augustum alloquitur. Antt. l. 15. c. 6. §. 6.

z Ἔφθη] *Cas.* Ὤφθη.
a Διδόντων πεντακόσια τάλαντα] Δίδοται in aliquibus MSS. Huds. Διδόντας MS. *Lips.* μᾶλλον δὲ idem. Spanh.
b Μᾶλλον ἐνέκειτο.] Μᾶλλον δὲ ἐνέκειτο *Lugd. Bat.*
c Εἰς ἑπτακισχιλίους] Περὶ ἑπτακισχιλίους in *Antt.* l. 15. c. 5. §. 5. Huds. Περὶ ἑπτακ. ἀρχ. lib. 15. c. 6. §. 5. Spanh.
d Καίσαρος ἤδη] Καίσαρος δὲ MS. *Lips.* Spanh.
e Ἑαλωκέναι] Ἑάλω, ἐκρατήθη Hesychius. Spanh.
f Συμμένοντος.] Haud spernendam affert lectionem *Rost.* in quo exstat σημαίνοντος. id est imperitante & Ducis sub eo munere fungente fortissimo Rege Herode. Nihil tamen muto; vult enim Josephus, Cæsarem æque sollicitum fuisse, quomodo abalienaret tam potentem socium ab Antonio jam afflicto, sed non prorsus perdito, quam Herodem de vita & regno retinendo. Hav.
g Ὁμόσε χωρῆσαι τοῖς κινδύνοις] Ita cum *Cod. Busb.* Loquendi sane genere usitatiore, quam ὁμόσε χωρῆσαι τῶν κινδύνων, quod exstat in *Editis Aliisque.* Huds. Clare quoque in *Lugd. Bat.* legitur, quod idem est cum *Busb.* aut forte melius τῷ κινδύνῳ. Hav.
h Ὑποστειλάμην εἰπεῖν,] Julian. Imp. Orat. I. p. 17. εἰ δεῖ μηδὲν ὑποστειλάμενον εἰπεῖν. Spanh.
i Ἀχώριστον,] Addidimus hanc vocem ex *Lugd. Bat.* quam in eo haud inepte positam arbitramur, ita enim dicit Herodes coactum fuisse sese abesse prælio Actiaco atque ab Antonio, atque individuum alias comitem futurum, ea ratione fuisse divulsum. Hav.
k Καὶ τείχη] *Rost.* Καὶ τείχη καὶ πλοῖα.
l Ἵμεροι,] Πεφιμῶσθαι τοῖς ἱμέροις. Infr. c. 22. §. 3. Hesych. ἱμείρους ἔρωτας lege ἱμέρους. Spanh.
m Συνήτλημαι] *Gen.* Συνηττημαι. Συνήτημαι. MSS. Ox. Spanh.
n Τύχης] *Lugd. Bat.*
o Τὴν ἀρετὴν] Illa τὴν ἀρετὴν non agnoscit *Big.* Τὴν ἀρετὴν deest in *Big. Ox.* Spanh.
p Προλαβὼν] Ita restitui ex *Lugd. Bat.* in aliis προλαβὼν. Sed nostra lectio magis respondet prioribus ἔχων, &c. Hav.

„ præsumptione fore ut dispiciatur qualis amicus, „ non cujus fuerim.

Augustus ei benigne respondet. Antt. l. 15. c. 5. §. 7.

2. Ad hæc Cæsar respondit: „ Immo vero salvus esto, & nunc regna majori cum securitate. „ Nam dignus es qui multis imperes, cum amicitiam „ tanta fide tuearis. Operam autem des velim, ut „ etiam paulo fortunatioribus fidus permaneas: id „ quod ego non obscura spe fretus ex animi tui magnitudine exspecto. Veruntamen recte fecit Antonius, qui Cleopatræ potius quam tibi paruit. „ namque te ex ejus lucrati sumus amentia. Prior „ autem, ut apparet, benefacere cœpisti: quo „ factum est ut ad me scriberet Q. Didius, te adversus gladiatores auxilia ei *opportune* misisse. „ Et nunc quidem te certiorem facio, me tibi regnum decreto confirmatum ire. insuper & ipse „ enitar ut aliqua in re tibi benefaciam, adeo ut „ Antonium non desideres.

Regnoque eum donat. Antt. l. 15. c. 15. §. 7.

3. Cum istis regem benigne alloqutus esset, & diadema ei imposuisset, decreto donum promulgavit, in quo multa *etiam* in ejus laudem magnifice dixit. Ille vero, cum muneribus magis adhuc Cæsarem demulsisset, Alexandrum, quendam ex amicis Antonii *ejus misericordiæ* supplicem, *sibi condonari* petebat. Sed vicit Cæsaris iracundia, de eo quem *laxari* postulabat *Herodes* multis & graviter querentis, adeo ut petitionem repulerit. Postea vero cum Cæsarem, in Ægyptum per Syriam iter facientem, omni opum regiarum apparatu excepisset Herodes, tunc primum cum eo, apud Ptolemaïdem milites lustrante, obequitavit, & convivium ei cum amicis suis omnibus præbuit: ac deinde reliquo exercitui omnia ad epulas *necessaria* distribuit. insuperque curavit ut per regionem aridam usque ad Pelusium proficiscentibus, similiterque redeuntibus, aquarum copia suppeditaretur: neque quidquam erat commeatûs quod exercitui defuit. Fecit denique ut & ipse Cæsar militesque *ejus* existimarent, Herodi, si eorum quæ dederit ratio haberetur, justo tenuius esse regnum & angustius. Quo factum est ut *Cæsar* postquam in Ægyptum veniret, cum jam mortui essent Antonius & Cleopatra, non solum cæteros ejus honores auxerit, verum etiam regno ejus addiderit regionem à Cleopatra *ei* abscissam, & extra eam Gadara & Hippon & Samariam; atque ad hæc in ora maritima Gazam, & Anthedona, & Joppen, & Stratonis turrim. prætereaque ei, in corporis custodiam, dono dedit quadringentos Gallos, qui antea Cleopatræ stipatores erant. nulla autem res magis liberalitatem Cæsaris incitabat, quam magnus animus accipientis.

Et ab ipso in Ægyptum honorifice deducitur. Antt. l. 15. c. 6. §. 7. Herodes Augustum ejusque exercitum splendide excipit. Antt. l. 15. c. 6. §. 7.

Vicissimque ab eo auctus est honoribus novaque ditione. Antt. l. 15. c. 7. §. 3.

„ λαβὼν ἐξετασθήσεσθαι ποταπὸς φίλος, [q] οὐ τίνος „ ἐγενόμην.

β΄. Πρὸς ταῦτα Καῖσαρ, „ Ἀλλὰ σώζου γε, ἔφη, „ καὶ βασίλευε νῦν βεβαιότερον. ἄξιος γὰρ εἶ πολλῶν ἄρχειν, οὕτω φιλίας προϊστάμενος. πειρῶ δὲ „ καὶ τοῖς εὐτυχεστέροις διαμένειν πιστὸς, ὡς ἔγωγε „ λαμπροτάτας ὑπὲρ τοῦ σοῦ φρονήματος ἐλπίδας „ ἔχω. καλῶς μέντοιγε ἐποίησεν Ἀντώνιος Κλεοπάτρᾳ πεισθεὶς μᾶλλον ἢ σοί. καὶ γὰρ σὲ κεκερδήκαμεν, ἐκ τῆς ἀνοίας αὐτοῦ. κατάρχεις δὲ, ὡς ἔοικεν, „ εὐποιΐας. [r] διό μοι γράφει [s] Κύϊντος Δίδιος, „ συμμαχίαν σε πεπομφέναι πρὸς τοὺς [t] μονομάχους „ αὐτῷ. νῦν μὲν οὖν δόγματι [v] τὸ βέβαιον σοῦ τῆς „ βασιλείας [x] ἐξαγγέλλω. πειράσομαι δὲ καὶ αὖθις „ ἀγαθόν σε τὶ ποιεῖν, ὡς μὴ ζητοίης Ἀντώ„ νιον.

γ΄. Τούτοις φιλοφρονησάμενος τὸν βασιλέα, καὶ [y] περιθεὶς αὐτῷ τὸ διάδημα, [z] δόγματι διεσήμαινε τὴν δωρεὰν, ἐν ᾧ πολλὰ μεγαλοφρόνως εἰς ἔπαινον τοῦ ἀνδρὸς ἐφθέγξατο. ὁ δὲ, δώροις ἐπιμειλιξάμενος αὐτὸν, ἐξῃτεῖτό τινα τῶν Ἀντωνίου φίλων [a] Ἀλέξανδρον, ἱκέτην γενόμενον. ἐνίκα δὲ ἡ Καίσαρος [b] ὀργὴ, πολλὰ καὶ χαλεπὰ μεμφομένου τὸν ἐξαιτούμενον, οἷς διεκρούσατο τὴν δέησιν. μετὰ δὲ ταῦτα πορευόμενον [c] ἐπ᾽ Αἰγύπτου διὰ Συρίας Καίσαρα παντὶ τῷ βασιλικῷ πλούτῳ δεξάμενος Ἡρώδης, τότε πρῶτον καὶ συνιππάσατο ποιουμένῳ περὶ Πτολεμαΐδα τῆς δυνάμεως ἐξέτασιν, εἱστίασέ τε σὺν ἅπασι τοῖς φίλοις. μεθ᾽ οὓς καὶ τῇ λοιπῇ στρατιᾷ πρὸς εὐωχίαν πάντα διέδωκε. προὐνόησε δὲ καὶ διὰ τῆς ἀνύδρου πορευομένοις μέχρι Πηλουσίου παρασχεῖν ὕδωρ ἄφθονον, ἐπανιοῦσί τε ὁμοίως. [d] οὐδὲ ἔστιν ὅ, τι τῶν ἐπιτηδείων ἐνεδέησε τῇ δυνάμει. δόξα γοῦν αὐτῷ τε Καίσαρι καὶ τοῖς στρατιώταις παρέστη, πολλῷ βραχυτέραν Ἡρώδῃ [e] περιεῖναι βασιλείαν, πρὸς ἃ παρέσχεν. διὰ τοῦτο ὡς ἧκεν εἰς Αἴγυπτον, ἤδη Κλεοπάτρας καὶ Ἀντωνίου τεθνεώτων, οὐ μόνον αὐτοῦ ταῖς ἄλλαις τιμαῖς, ἀλλὰ καὶ τῇ βασιλείᾳ προσέθηκε, τήν τε ὑπὸ Κλεοπάτρας ἀποτμηθεῖσαν χώραν, καὶ ἔξωθεν [f] Γάδαρα, καὶ Ἵππον, καὶ Σαμάρειαν. πρὸς δὲ τούτοις τῶν παραλίων Γάζαν, καὶ Ἀνθηδόνα, καὶ Ἰόππην, καὶ πύργον Στράτωνος. ἐδωρήσατο δὲ αὐτῷ, καὶ πρὸς φυλακὴν τοῦ σώματος, τετρακοσίους [g] Γαλάτας, οἳ πρότερον [h] ἐδορυφόρουν Κλεοπάτραν. οὐδὲν δὲ οὕτως [i] ἐνῆγεν αὐτὸν εἰς τὰς δωρεὰς, ὡς τὸ μεγαλόφρον τοῦ λαμβάνοντος.

δ΄. Με-

q Οὐ τίνος] *Lugd. Bat.* Οὗ τινος male.

r Διό μοι] *Lugd. Bat.* haud pejus δι᾽ ὧν μοι. HAV.

s Κύϊντος Δίδιος,] Ita rescripsi, prout in *Antt.* l. 15. c. 6. §. 7, quem locum videsis. Antea erat Βεντίδιος in *Bas.* & *Gen.* Βενδίδιος habet *Bod.* Augustus (in *Antt.* l. 15. c. 6. §. 7.) commemorat, ὅτι Κύϊντος Δίδιος γράψειεν ἁπάσῃ προθυμίᾳ τὰ πρὸς τοὺς μονομάχους αὐτῷ συλλαβέσθαι τὸν Ἡρώδην. Hinc ille rumor quem ad Antonium pervenisse in *Antonio* suo (p. 949. & 950.) narrat *Plutarchus*; Judæum Herodem cum aliquot legionibus & cohortibus ad Cæsarem transivisse. Quippe quos Cyzici gladiatores alebat Antonius, hi suppetias illi jam ab omnibus aliis deserto in Ægyptum ferre statuerunt. Sed eos transitu prohibebat inter alios Q. quoque Didius Syriæ præfectus; cumque ad defectionem perducere non posset, circumventos tandem ad deditionem perpulit; usus ea in re Herodis opera, prout ex *Josepho* & *Plutarcho* colligitur. Pactosque ne posthac gladiatores essent, Antiochiæ Daphnen habitare permisit, donec ipse scriberet ad Cæsarem. *Appian.* in *Civil.* V. p. 749. *Dio* LI. p. 447. Sicut igitur ex hoc *Josephi* loco discimus pro μονάρχας in ejusdem *Archæologia* scribendum esse μονομάχους; ita ex *Dione* clarum est nec in hoc loco Βεντίδιος, nec in illo Καπίδιος, seu utrobique Κύϊντος Δίδιος legi oportere. ALDR. Αρχ. lib. 15. c. 6. §. 7. *Gen.* Καπίδιος. *Casaub.* Exercit. p. 135. D. emend. ex *Dione* p. 447. l. 51. Κύϊντος Δίδιος. SPANH.

t Μονομάχους] *Gen.* Μονάρχας; vel μονομάχους ἀρχ. lib. 15. c. 6. §. 7. vid. *Dion.* p. 447. & *Appian.* Εμφ. p. 749. Aliter illa *Rufinus* vertit. Μονάρχαι alias de Regulis supra ἀρχ. lib. 13. c. 16. §. 2. & §. 5. SPANH. Συμμάχους. *Rost.*

v Τὸ βέβαιον σοῦ] Τὸ βέβ. τοι *MS. Lips.* vid. Pagium ad Baron. p. 23. SPANH. Σοὶ etiam *Rost.*

x Ἐξαγγέλλω.] Melius forte cum *Lugd. Bat.* leges ἐξαγγελῶ. HAV.

y Περιθεὶς αὐτῷ] Confer *Strabonem* XVI. p. 765. A. *Tacitum* in *Histor.* V. 9. *Plutarchum* in *Anton.* p 949. 950. ALDR.

z Δόγματι] *Rost.* Ῥήματι.

a Ἀλέξανδρον,] Vide *notas* ad *Antt.* l. 15. c. 6. §. 7. Ἀλέξαν Λαοδικέα Plutarch. in Antonio. *Ox.* Ἀλέξανδρον ἀρχ. lib. 15. c. 6. §. 7. SPANH.

b Ὀργὴ,] Ex hoc loco aliquis legendum suspicaretur ὀργῇ προκατειλημμένου Καίσαρος, in *Antt.* l. 15. c. 6. §. 7.

c Ἐπ᾽ Αἰγύπτου] Ἐπ᾽ Αἴγυπτον *Big.* Αἴγυπτον *Big.* SPANH.

d Οὐδὲ ἔστιν] Abest a *Lugd. Bat.*

e Περιεῖναι βασιλείαν,] Hæc omnia desunt in *Rost.*

f Γάδαρα, —Στράτωνος.] Maritimæ urbes Gaza, Anthedon, Joppe, Stratonis Turris Herodi datæ ab Augusto. Gazam utpote civitatem liberam, Herodi à Cæsare datam negat, & inde Josephum redarguit Harduin. de num. Herod. p. 60. Conf. ἀρχ. lib. 15. c. 7. §. 3. Verum mox §. 9. Gazam etiam Costobaro ab Herode datam scribit, ubi regnum adeptus. Unde repugnantia hic à Josepho dici contendit Harduinus de num. Herod. p. 23. SPANH.

g Γαλάτας,] Conf. ἀρχ. lib. 15. c. 7. §. 3. SPANH.

h Ἐδορυφόρουν] *Lugd. Bat.* Ἐδωροφόρουν male.

i Ἐνῆγεν] Ita *Big.* *Rost.* & *Bod.* ἀνῆγεν perperam *Bas.* & *Gen.* Ἐνῆγεν *Big.* *Bod.* *Ox.* SPANH.

k Μετὰ

δ'. [k] Μετὰ δὲ τὴν πρώτην Ακτιάδα προςίθησιν αὐτοῦ τῇ βασιλείᾳ, τόν τε [l] Τράχωνα καλούμενον, καὶ τὴν προσεχῆ Βαταναίαν τε καὶ [m] Αὐρανίτιν χώραν, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. [n] Ζηνόδωρος, ὁ τὸν Λυσανίου μεμισθωμένος οἶκον, οὐ [o] διέλειπεν ἐπαφεὶς τοὺς [p] ἐκ τοῦ Τράχωνος λῃστὰς Δαμασκηνοῖς. οἱ δὲ, ἐπὶ [q] Οὐάῤῥωνα τὸν ἡγεμόνα τῆς Συρίας καταφυγόντες ἐδεήθησαν δηλῶσαι τὴν συμφορὰν αὐτῶν Καίσαρι. Καῖσαρ δὲ γνοὺς, [r] ἀντεπέστελλεν ἐξαιρεθῆναι τὸ λῃστήριον. στρατεύσας οὖν Οὐάῤῥων, καθῆρέ τε τῶν ἀνδρῶν τὴν γῆν, καὶ ἀφαιρεῖται Ζηνόδωρον, ἣν ὕστερον Καῖσαρ, ὡς μὴ γένοιτο πάλιν ὁρμητήριον τοῖς λῃσταῖς ἐπὶ τὴν Δαμασκὸν, Ηρώδῃ δίδωσιν. κατέστησε δὲ αὐτὸν καὶ Συρίας ὅλης [s] ἐπίτροπον, [t] ἔτει δεκάτῳ πάλιν ἐλθὼν εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ὡς μηδὲν [v] ἐξεῖναι, δίχα τῆς ἐκείνου [x] συμβουλίας, τοῖς ἐπιτρόποις διοικεῖν. [y] ἐπεὶ δὲ τελευτᾷ Ζηνόδωρος, προσένειμεν αὐτῷ καὶ τὴν μεταξὺ Τράχωνος καὶ τῆς Γαλιλαίας γῆν ἅπασαν. ὃ δὲ τούτων Ηρώδῃ μεῖζον ἦν, ὑπὸ μὲν Καίσαρος ἐφιλεῖτο μετ᾽ Αγρίππαν, ὑπ᾽ Αγρίππα δὲ μετὰ Καίσαρα. ἔνθεν ἐπὶ πλεῖστον μὲν εὐδαιμονίας προὔκοψεν, εἰς μεῖζον δὲ ἐξήρθη φρόνημα. καὶ τὸ πλέον τῆς μεγαλονοίας ἐπέτεινεν εἰς εὐσέβειαν.

4. Post primam autem Actiada, Trachonem, ut appellatur, Herodis regno adjecit, eique finitimam Batanæam, itemque regionem Auranitidem, hujusmodi de causa. Zenodorus, qui Lysaniæ domum conduxerat, * nihil sibi ad latrones è Trachone Damascenis immittendos reliqui faciebat. Illi vero ad Varronem Syriæ præsidem confugiebant, orabantque ut suam calamitatem Cæsari notam faceret. Qua re cognita, rescripsit Cæsar, dandam esse operam ut tolleretur latrocinium. Varro igitur, ducto *in eos* exercitu, & regionem latronibus purgabat, & Zenodoro eam aufert, quam postea Cæsar, ne latronum contra Damascum receptaculum fieret, Herodi largitur. Anno autem decimo, *ex quo in Syria fuerat Cæsar*, in provinciam reversus, totius Syriæ Herodem procuratorem constituit, ut nihil procuratoribus liceret eo inconsulto administrare. Postquam vero mortuus esset Zenodorus, etiam terram omnem, inter Trachonem & Galilæam positam, eidem attribuit. Quod autem istis majus Herodi visum erat, à Cæsare quidem secundum Agrippam *maxime* diligebatur, ab Agrippa vero secundum Cæsarem. Hinc ad magnam felicitatem processit, animo vero magis elatus est, & cogitationes magnas pietati *rebusque sacris* impertiit.

Terram amplam Zenodoro ablatam Herodi dat Augustus. Antt. l. 15. c. 10. §. 1.

Κ Ε Φ. κα'.

Περὶ πόλεων ὑφ' Ηρώδου ἐπισκευασθέντων καὶ ἐκ τῶν θεμελίων οἰκοδομηθέντων, περί τε ἄλλων ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντων. καὶ ὡς τὸ μεγαλόψυχον αὐτοῦ καὶ τοῖς ἀλλοεθνέσιν ἐπεδείξατο, καὶ τύχῃ ἐν πᾶσιν ἐχρήσατο δεξιᾷ.

[z] ΠΕντεκαιδεκάτῳ γοῦν ἔτει τῆς βασιλείας, αὐτόν τε τὸν ναὸν ἐπεσκεύασε, καὶ τὴν περὶ αὐτὸν ἀνετειχίσατο χώραν, τῆς οὔσης [a] διπλασίαν, ἀμέτροις μὲν χρησάμενος τοῖς ἀναλώμασιν, ἀνυπερβλήτῳ δὲ τῇ πολυτελείᾳ. τεκμήριον δὲ ἦσαν αἱ μεγάλαι στοαὶ [b] περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ βόρειον ἐπ' αὐτῷ φρούριον. ἃς μὲν [c] γὰρ ἀνῳκοδόμησεν ἐκ θεμελίων, τὸ δὲ ἐπεσκεύασε πλούτῳ δαψιλεῖ, κατ' οὐδὲν τῶν βασιλείων [d] ἔλαττον. [e] ὃ Αντωνίαν ἐκάλεσεν, εἰς τὴν Αντωνίου τιμήν. [f] τὸ γεμὴν [g] ἑαυτοῦ βα-

C A P. XXI.

XVI.

De urbibus ab Herode instauratis & à fundamento exstructis; deque aliis ab eo conditis. utque magnificentiam etiam exteris gentibus demonstravit, prosperaque in omnibus fortuna usus est.

ANno igitur regni *sui* decimo quinto & templum ipsum instauravit, & terræ spatium altero tanto majus, quam fuerat circa ipsum, muro amplexus est, sumptibus immensis atque insuperabili munificentia. Indicio autem erant magnæ circa fanum porticus, fanoque junctum à septentrione castellum. Has quidem à fundamentis exstruxit, illud vero largis opibus instauravit, non secus ac si regia exstitisset; quod Antoniam nominavit, in honorem Antonii. Porro cum regiam

Fanum Hierosolymis instaurat Herodes, aliaque magnifice exstruit. Antt. l. 15. c. IX. §. 12. seq.

Antonia castellum. Antt. l. 15 c. XI. §. 4

k Μετὰ δὲ τὴν πρώτην Ακτιάδα] Id est, anno primo Actiadis secundæ; regni vero Herodis 15. Nam (ut supra *Josephus*) anno ejus septimo pugnatum est ad Actium *cap.* XIX. §. 4. Anno autem exinde tertio (h. e. Herodis decimo) prima Actias celebrata est C. Cæsare Octaviano VI. M. Vipsanio Agrippa II. Coss. *Dio* LIII. p. 496. D. ALDR. H. e. Anno I. Actiadis II. Regni Herodis XV. OX. SPANH.

l Τράχωνα] Batanæa, Trachonitis & Auranitis Philippo ex Herodis filiis quatuor vid. ἀρχ. lib. 17. c. 13. §. 4. SPANH.

m Αὐρανίτιν χώραν,] Αβρανῖτιν *Suidæ*. Αὐρανίτην in quibusdam *MSS.* Vide ad *Antt.* l. 15. c. 10. §. 1. *Cellarium* in *Geogr. Antiq.* l. 3. c. 13. p. 30. & *Relandum* in *Palæstina*, p. 106.

n Ζηνόδωρος,] Latronis hujus meminit *Strabo*, l. 16. p. 756. B. & tetrarchiæ ejus Herodi donatæ *Dio* LIV. p. 526. D. ALDR. Notandum, οἶκον Λυσανίου eundem esse ac *Lysaniæ* tetrarchiam vel *Abilenæ*, ut appellat *Lucas*. nam οἶκος *Josepho Aliisque* est *tetrarchia* vel *dominatio*, ut ostendit *Casaubonus* in *Exerc.* contra *Baronium*, p. 239. 240.

o Διέλειπεν] *Lugd. Bat.* Διέλιπεν.

p Εκ τοῦ Τράχωνος] *Al.* ἐκ τῶν Τρ. Verum hæc regio alicubi ὁ Τράχων, alibi Τραχωνῖτις appellatur. HUDS. Εκ τοῦ Τράχωνος *Basil.* SPANH.

q Οὐάῤῥωνα] Ουαῤῥωνα de quo ἀρχ. lib. 15. c. 10. §. 1. Ουάῤῥωνος *Gen.* vel Οάῤῥωνος Varronis *Rufin.* Varronem hunc præsidem interpellabant.

r Αντεπέστελλεν] *Lugd. Bat.* Αντεπέστελλεν.

s Επίτροπον,] Vide *Norisium* in *Cenotaph. Pisan.* p. 290, 306.

t Ετει δεκάτῳ] Ex quo in Syria fuerat Augustus: annus enim iste decimus erat Herodis decimus septimus. *Antt.* XV. c. 11. p. 699. ALDR.

v Εξεῖναι,] *Lugd. Bat.* Εξείη.

x Συμβουλίας,] Συμβουλῆς *Bod.* & *Rost.*

y Επεὶ δὲ τελευτᾷ Ζηνόδωρος, —Γαλιλαίας γῆν ἅπασαν.] At malè Galilæam à Josepho Herodi tribui contendit Harduin. de Nu. Herod. p. 23. Sed nullo fundamento. SPANH.

z Πεντεκαιδεκάτῳ γοῦν ἔτει τῆς βασιλείας,] Cum *Josephus* ipse statim (v. 4.) data opera distinguat inter ἐπισκευάζειν & ἐκ τῶν θεμελίων ἀνοικοδομεῖν, videtur hic aliud omnino intelligere atque narrat *Antt.* l. 15. c. 11. §. 1. qui proinde locus cum hoc non est committendus. Neque vero credibile est Herodem universis 17. annis, quibus urbes locosque pene infinitos exstruxit & exornavit, uni Templo Hierosolymitano nihil quicquam contulisse. Illi igitur multa alias impendit; sed hasce porticus inchoavit anno regni 15. quo donatus est tetrarchia Zenodori: novum vero adytum *à fundamentis exstruere*, quæque illi convenirent cætera adjicere cogitavit, postquam, defuncto Zenodoro, nova illi regio accessit; ut jam de *magnis reditibus promptaque pecunia* jure merito gloriaretur. Ita auctis opibus (ut *Josephus* inquit) etiam animi magnitudo majorem in modum crescebat. Hæc si valeat conjectura, salva res est; sin minus, pro ιε' scribe ιη': regni enim Herodiani duplex Epocha plane nihil est ad hunc rhombum. ALDR. Videsis *Casaubonum* contra *Baronium*, p. 278. &c. *Lud. Capellum* in *Spicileg.* ad *Joannis* c. 3. v. 20. & *Chr. Cellarium*, in *Vindiciis Josephi* contra *Harduinum*, c. 27. HUDS. Vide de hoc loco *Oxon. Not.* seu *Aldrichium*. SPANH.

a Διπλασίαν,] Διπλασίονα *Voss.*

b Περὶ τὸ ἱερὸν,] Επὶ τὸ ἱερὸν *Bod.*

c Γὰρ ἀνῳκοδόμησεν] Ilud γὰρ non agnoscit *Bod.* nec *Rost.*

d Ελαττον.] Ita legendum censui cum *codice Rhedigeriano*, cui consentiunt *Voss.* & *Bod.* antea erat, ἔλαττον. Αντωνίαν ἐκάλεσεν. In *Rufini* versione, *hoc autem, nulla re minus quam regni sedes, largis opibus renovatum, Antoniam* vocavit, quasi legisset, τὸ δὲ ἐπισκευασθὲν πλούτῳ δαψιλεῖ, κατ' οὐδὲν τῶν βασιλείων ἔλαττον, Αντωνίαν ἐκάλεσεν. HUDS.

e Ο Αντωνίαν ἐκάλεσεν,] Quæ à Joanne Hyrcano condita est, & *Baris* appellata. Herodes imperante Antonio instauravit, & *Antoniam* dixit, & anno demum regni sui 15. manum illi ultimam admovit. Vide *Antt.* l. 18. c. 5. §. 4. *Belli* l. 1. c. 5. §. 4. Describitur Antonia *Belli* libro 6. ALDR. Conf. ἁλωσ. l. 1. c. 3. §. 3. SPANH.

f Τὸ γεμὴν] Ita rescripsi pro τό γε μὴν ἑαυτοῦ.

g Εαυτοῦ βασίλειον] Αὐτοῦ in quibusdam *MSS.*

* Non cessavit unquam immittere, &c. *Ruf.*

giam sibi in urbe superiori exstruxisset, duos in ea maximos atque pulcherrimos * œcos, quibus ne templum quidem ipsum ullatenus conferri posset, de amicorum nominibus appellavit; unum quidem Cæsarium, alterum vero Agrippium.

Cæsarium & Agrippium castella.

Samaria muro circumdata, & Sebaste nominata.

2. Verum enimvero non solis tectis memoriam eorum & cognomina circumscripsit, † sed in totas civitates suum erga illos studium sese exporrexit. quippe in regione Samaritide urbem muro pulcherrimo per viginti stadia circumdedit, &, deductis eo sex millibus colonorum, terraque fœcundissima his attributa, in loci conditi meditullio templum Cæsari exstruxit maximum; &, circa illud area sesquistadii relicta, urbem Sebasten nominavit. Eam vero habitantibus dedit, legibus egregiis institutam.

Templum in honorem Augusti apud Panium conditum.

3. Post hæc, cum Cæsaris munificentia Herodi adjecta fuisset altera regio, ille etiam in ipsa templum ei ex candido marmore ad Jordanis fontes posuit. Locus autem iste Panium appellatur: ubi montis quidam vertex in altitudinem immensam attollitur, & in latere ei subjecto specus opacum sese aperit, per quod præcipitium profundum in hiatum abruptum infinitum deprimitur, *adeo ut* & vasto aquarum stagnantium abysso, & demittentibus aliquid ad terram explorandam nulla *mensuræ* longitudo sufficiat. ‡ Speluncæ autem ad radices exteriores scaturiunt fontes: atque hinc, ut quidam putant, oritur Jordanes. Verum *hac de re* accurate aliquid in sequentibus indicabimus.

Jordanis fontes.

Aliæ Herodis munificentiæ & animi erga amicos grati indicia.

4. Rex autem cum apud Hierichunta, inter castellum Cypron & priores domos regias, alias exstruxisset meliores & advenientibus commodiores, de amicorum nominibus *eas* appellavit. In summa, non erat idoneus regni locus, quem honore Cæsaris vacuum reliquerit. Postea vero quam regionem suam templis replevisset, in provinciam quoque honores ejus effudit, & in multis civitatibus * Cæsaria constituit.

Stratonis turris, quæ & Cæsarea, splendide instaurata. Antt. l. 15. c. 9. §. 6.

5. Cum autem & inter maritimas civitates *unam vetustate* tum quidem laborantem animadvertisset, quæ Stratonis turris vocabatur, pro loci vero ex natura commoditate munificentiæ suæ capacem, totam candido lapide reparavit, & splendidissimis ornavit palatiis, qua in re maxime innatam sibi animi magnitudinem demonstravit. Nam Dora inter & Joppen, quibus interjecta & media est hæc urbs, universam oram maritimam contigit adeo importuosam esse, ut omnes qui secundum Phœniciæ loca Ægyptum versus navigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cujus etiam flatus mediocris tantos ad scopulos fluctus excitat, ut mare undarum refluxu per aliquantum spatii

σίλειον κατὰ τὴν ἄνω δειμάμενος πόλιν, δύο τοὺς μεγίστους καὶ περικαλλεστάτους οἴκους, οἷς [h] οὐδὲ ναός τις συνεκρίνετο, προσηγόρευσεν ἀπὸ τῶν φίλων, τὸν μὲν Καισάρειον, τὸν δὲ Αγρίππειον.

β'. Αλλὰ γὰρ οὐκ οἴκοις μόνον τὴν μνήμην αὐτῶν καὶ τὰς [i] ἐπικλήσεις περιέγραψε, διέβη δὲ εἰς ὅλας πόλεις αὐτῷ τὸ φιλότιμον. ἐν μέν γε τῇ Σαμαρείτιδι, πόλιν καλλίστῳ περιβόλῳ τειχισάμενος ἐπὶ σταδίους εἴκοσι, καὶ καταγαγὼν ἑξακισχιλίους εἰς αὐτὴν οἰκήτορας, γῆν τε τούτοις προσνείμας λιπαρωτάτην, καὶ ἐν μέσῳ τῷ κτίσματι, ναόν τε ἐνιδρυσάμενος τῷ Καίσαρι μέγιστον, καὶ περὶ αὐτὸν τέμενος ἀποδείξας τριῶν [k] ἥμισυ σταδίων, τὸ ἄστυ [l] Σεβαστὴν [m] ἐκάλεσεν. ἐξαίρετον δὲ τοῖς ἐν αὐτῷ παρέσχεν [n] εὐνομίαν.

γ'. Επὶ τούτοις δωρησαμένου τοῦ Καίσαρος [o] αὐτῷ ἑτέρας [p] προσθέσει χώρας, ὁ δὲ κἀν ταύτῃ ναὸν αὐτῷ [q] λευκῆς μαρμάρου καθιδρύσατο [r] παρὰ τὰς Ιορδάνου πηγάς. [s] καλεῖται δὲ [t] Πάνιον ὁ τόπος. ἔνθα κορυφὴ μὲν τις ὄρους εἰς ἄπειρον ὕψος ἀνατείνεται. παρὰ δὲ τὴν [v] ὑπώρειον λαγόνα, συνηρεφὲς ἄντρον ὑπανοίγεται, δι' οὗ βαραθρώδης κρημνὸς εἰς ἀμέτρητον ἀπορρῶγα βαθύνεται, πλῆθει τε ὕδατος ἀσαλεύτου, καὶ τοῖς καθιμῶσί τι πρὸς ἔρευναν γῆς, οὐδὲν μῆκος ἐξαρκεῖ. τοῦ δὲ ἄντρου κατὰ τὰς ἔξωθεν ῥίζας [x] ἀνατέλλουσιν αἱ πηγαί. καὶ γένεσις μὲν ὡς ἔνιοι δοκοῦσιν ἔνθεν Ιορδάνου. τὸ δὲ ἀκριβὲς ἐν τοῖς ἑξῆς δηλώσομεν.

δ'. Ο δὲ βασιλεὺς καὶ ἐν Ιεριχοῖ μεταξὺ [y] Κύπρου τοῦ Φρουρίου καὶ τῶν προτέρων βασιλείων, [z] ἄλλα κατασκευασάμενος ἀμείνω καὶ χρησιμώτερα πρὸς τὰς ἐπιδημίας, ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὠνόμασε φίλων. [a] καθόλου τε εἰπεῖν, οὐκ ἔστιν ὅν τινα τῆς βασιλείας ἐπιτήδειον τόπον τῆς πρὸς Καίσαρα τιμῆς γυμνὸν εἴασεν. [b] ἐπειδὴ δὲ τὴν ἰδίαν χώραν ἐπλήρωσε ναῶν, εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ τὰς τιμὰς ὑπερεξέχεε, καὶ πολλαῖς πόλεσιν ἐνιδρύσατο [c] Καισάρεια.

ε'. Κατιδὼν δὲ κἀν τοῖς παραλίοις πόλιν, ἤδη μὲν κάμνουσαν, Στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, διὰ δὲ εὐφυΐαν τοῦ χωρίου δέξασθαι δυναμένην τὸ φιλότιμον αὐτοῦ, πᾶσαν ἀνέκτισε λευκῷ λίθῳ, καὶ [d] λαμπροτάτοις ἐκόσμησε βασιλείοις, ἐν ᾗ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδείξατο. [e] μεταξὺ γὰρ Δώρων καὶ Ιόππης, ὧν ἡ πόλις μέση κεῖται, πᾶσαν εἶναι συμβέβηκε τὴν παραλίαν ἀλίμενον, ὡς πάντα τὸν τὴν Φοινίκην [f] ἐπ' Αἴγυπτον παραπλέοντα σαλεύειν ἐν πελάγει, διὰ τὴν ἐκ λιβὸς ἀπειλήν. ᾧ καὶ [g] μετρίως ἐπαυρίζοντι τηλικοῦτον ἐγείρεται κῦμα πρὸς ταῖς πέτραις, ὥς τε τὴν ὑποστροφὴν τοῦ κύματος ἐπὶ πλεῖστον ἐξαγριοῦν τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς

h Οὐδὲ ναός] *Lugd. Bat.* Οὐδ' ὁ.

i Επικλήσεις] Ita *MSS.* κλήσεις *Bas.* & *Gen.* Huds. Επικλήσεις *MSS.* & *Oxon.* Spanh.

k Ημισυ σταδίων,] Ita emendavimus ex optimo *Cod. Lugd. Bat.* in reliquis ἡμισταδίων. Hav.

l Σεβαστὴν] Samaria urbs ab Herode Σεβαστὴ dicta *Antt.* l. 13. c. 10. §. 2. Conf. & sup. c. 2. §. 7. Spanh.

m Εκάλεσεν.] *Lugd. Bat.* Επεκάλεσεν.

n Εὐνομίαν.] Ita lego & distinguo. prius erat in *Edit. Bas.* εὐνομίαν, ἐπὶ τούτοις δ. τ. κ. α. ἑ. π. χώραν. ὁ δὲ &c. aliter *Gen.* εὐνομίαν. ἐπὶ τούτοις δ. τ. κ. α. ἑ. π. χώραν. ὁ δὲ &c. in *Cod. Bod.* εὐνομίαν, ἐπὶ τούτοις δωρησαμένου τοῦ Καίσαρος ἑτέραν πρόσθεσιν χώρας.

o Αὐτὸν] Abest a *Rost.*

p Προσθέσει] *Cas.* Πρόσθεσιν.

q Λευκῆς μαρμάρου] Λευκοῖς μαρμάροις *Bod.* & *Rost.* qui legit αὐτῆς ἐν τοῖς, &c.

r Παρὰ τὰς Ιορδάνου πηγάς.] Conf. *Antt.* lib. 15. c. 10. §. 3. Spanh.

s Καλεῖται δὲ] Conf. Ant. Jud. lib. 8. c. 8. §. 4. Spanh.

t Πάνιον ὁ τόπος.] Πάνειον *Bod.* Vide ad l. 15. c. 10. §. 4.

v Υπώρειον λαγόνα,] Ita *Voss.* 2. *Big.* & *Bod.* ὑπώριον *Bas.* & *Gen.* ὑπώρειαν in *aliis.* Huds. Υπώρειαν λαγόνα *Voss.* ὑπώριον. *Big. Bod. Ox.* Spanh.

x Ανατέλλουσιν] *Rost.* Αναστέλλουσιν.

y Κύπρου τοῦ Φρουρίου] De hoc Κύπρῳ Castello supra Hierichuntem ἀρχ. l. 16. c. 5. §. 2. & infr. §. 9. Spanh.

z Αλλα] Αλλα *MSS.* & *Ox.* Spanh.

a Καθόλου τε εἰπεῖν] Ita cum *Big. Lugd. Bat.* & *Rost.* & *Bod.* καθόλον in *cæteris.* Huds. Καθόλου *Big. Bod. Ox.* Spanh.

b Επειδὴ δὲ] Επεὶ δὲ *Voss.*

c Καισάρεια.] Ita lego ex *Rufini* libris. Καίσαρα in *Græcis* omnibus. Huds. *Gen.* Καίσαρα. F. Καισάρεια. *Rufin.* Cæsaria. Spanh.

d Λαμπροτάτοις] *Rost.* Λαμπρότατα.

e Μεταξὺ γὰρ Δώρων——ἀλίμενον,] Ora importuosa Phœniciæ inter Dora & Joppen, conf. *Antt.* l. 15. c. 9. §. 6. Ubi Cæsarea inter Dora & Joppen in Phœnice dicitur sita, ab aliis in Palæstina. Flavia eadem in Nummis dicta à Flaviorum temporibus. Hæc de Cæsareæ situ à Josepho adscripta redarguit Harduin. de Num. Herod. p. 28. Spanh.

f Επ' Αἴγυπτον] Επ' Αἰγύπτου *Bod. Busb.* & *Rhed.* Αιγύπτου *Bod.* Spanh.

g Μετρίως ἐπαυρίζοντι] *Rost.* Μετρίως σάλῳ προσγινομένῳ.

* De hac voce videsis *Vitruvium.*

† Sed in totas civitates studium liberalitatis extendit, *Ruf.*

‡ Foris autem è speluncæ radicibus oriuntur fontes, *Ruf.*

* *Sc.* templa quæ Cæsaria vocantur, *prout vertit Rufinus.*

h Φιλο-

λεὺς τοῖς ἀναλώμασι, καὶ τῇ [h] φιλοτιμίᾳ νικήσας τὴν φύσιν, [i] μείζονα μὲν τοῦ Πειραιέως λιμένα κατεσκεύασεν· ἐν δὲ τοῖς μυχοῖς αὐτοῦ, βαθεῖς ὅρμους ἑτέρους.

ϛʹ. Καθάπαν δὲ ἔχων ἀντιπράττοντα τὸν τόπον, ἐφιλονείκησε πρὸς τὴν δυσχέρειαν, ὡς τὴν μὲν ὀχυρότητα τῆς δομήσεως δυσάλωτον εἶναι τῇ θαλάσσῃ, τὸ δὲ κάλλος ὡς ἐπὶ μηδενὶ δυσκόλῳ κεκοσμῆσθαι. συμμετρησάμενος γὰρ ὅσον εἰρήκαμεν τῷ λιμένι μέγεθος, καθίει λίθους ἐπ᾽ ὀργυίας εἴκοσιν εἰς τὸ πέλαγος, ὧν ἦσαν οἱ πλεῖστοι, μῆκος ποδῶν πεντήκοντα, βάθος ἐννέα, [k] εὖρος [l] δέκα, τινὲς δὲ καὶ μείζους. ἐπεὶ δὲ ἀνεπληρώθη τὸ βάθος, οὕτως ἤδη τὸ ὑπερέχον τοῦ πελάγους τεῖχος ἐπὶ διακοσίους πόδας ηὐρύνετο. ὧν οἱ [m] μὲν ἑκατὸν [n] προυδεδόμηντο πρὸς τὴν ἀνακοπὴν τοῦ κύματος, [o] προκυμαία γοῦν ἐκλήθη· τὸ δὲ λοιπὸν ὑπόκειται τῷ περιθέοντι λιθίνῳ τείχει. τοῦτο δὲ πύργοις [p] διείληπται μεγίστοις, ὧν ὁ προὔχων καὶ περικαλλέστατος ἀπὸ τοῦ Καίσαρος προγόνου, [q] Δρυσίων κέκληται.

ζʹ. Ψαλίδες δὲ πυκναὶ πρὸς καταγωγὴν τῶν ἐνορμιζομένων· καὶ τὸ πρὸ αὐτῶν πᾶν [r] κύκλῳ νάγμα, τοῖς ἀποβαίνουσι πλατὺς περίπατος. ὁ δὲ [s] εἴσπλους βόρειος, [t] αἰθριώτατος γὰρ ἀνέμων [v] τῷ τόπῳ βορέας, καὶ ἐπὶ τοῦ στόματος [x] κολοσσοὶ τρεῖς ἑκατέρωθεν ὑπεστηριγμένοι κίοσιν, ὧν τοὺς μὲν ἐκ λαιᾶς χειρὸς εἰσπλεόντος [y] πύργος ναστὸς ἀνέχει, τοὺς δὲ ἐκ [z] δεξιοῦ δύο ὀρθοὶ λίθοι συνεζευγμένοι, τοῦ κατὰ θάτερον χεῖλος πύργου [a] μείζονες. προσεχεῖς δὲ οἰκίαι τῷ λιμένι, λευκοῦ καὶ αὐταὶ λίθου, καὶ κατατείνοντες ἐπ᾽ αὐτὸν οἱ στενωποὶ τοῦ ἄστεος, πρὸς ἓν διάστημα [b] μεμετρημένοι. καὶ τοῦ στόματος ἄντικρυς [c] ναὸς Καίσαρος ἐπὶ γηλόφου, κάλλει καὶ μεγέθει διάφορος· ἐν δὲ αὐτῷ κολοσσὸς Καίσαρος, οὐκ ἀποδέων [d] τοῦ Ολυμπιάσι Διός, ᾧ καὶ προσείκασται, [e] Ῥώμης δὲ ἴσος Ηρᾳ τῇ κατ᾽ Αργος. ἀνέθηκε δὲ τῇ μὲν ἐπαρχίᾳ τὴν πόλιν, τοῖς ταύτῃ δὲ πλοϊζομένοις τὸν λιμένα, Καίσαρι δὲ τὴν τιμὴν τοῦ κτίσματος· [f] Καισάρειαν γοῦν ὠνόμασεν αὐτήν.

vehementius agitaretur. Sed rex, cum sumptibus & liberalitate naturam vicisset, portum Piræeo majorem fecit, ejusque in recessibus alias *navibus* stationes *admodum* profundas.

6. Et quanquam totus ei locus adversabatur, tamen ita cum difficultate *rei* colluctatus est, ut structuræ quidem firmitas mari esset inexpugnabilis, pulchritudo vero *tanta* quasi in opere ornando nihil *arduum* fuisset *&* impeditum. Commensus enim quantum diximus portui spatium, saxa in viginti ulnarum pelagus demittit, quorum pleraque ad pedes quinquaginta longitudine, altitudine novem, *&* latitudine decem, nonnulla vero etiam majora. Postquam autem profundum adimpletum esset, tum murum *paululum* jam supra mare exstantem in ducentos pedes dilatavit. quorum centum quidem ad fluctus frangendos repellendosque præstructi erant, unde procymatia dicebatur: reliquum vero subjectum erat muro lapideo portui circundato. Hoc autem turribus maximis distinctum erat; quarum quæ eminebat & speciosissima erat, à Druso privigno Cæsaris Drusium cognominata est.

Portu amplissimo aucta. Antt. l. 15. c. 9. §. 6.

Turris à Druso nominata. Antt. l. 15. c. 9. §. 6.

7. Crebri autem fornices *erant*, * appellentibus diversoria; præque illis omnis in circuitu planities, exscendentibus locus erat amplus ad inambulandum. aditus etiam borealis *erat*, ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas, atque ad ostium colossi tres ex utraque parte, suffulti columnis, quos à sinistra quidem portum intrantibus solida turris sustinet, à dextra vero duo recti lapides conjuncti, turri ex adverso labro majores. Portui autem ædes connexæ *erant*, ipsæque è saxo candido, & in eum tendebant civitatis angiportus pari intervallo à se invicem disjuncti. Contra ostium vero in tumulo Cæsaris templum, pulchritudine simul & magnitudine excellens; atque in eo Cæsaris colossus, non minor Jovis apud Olympiam, cujus ad exemplar factus est, Romæ vero *alter* par Junoni quæ Argis est. Urbem autem provinciæ dedicavit, portum vero illac navigantibus, Cæsari autem structuræ honorem; unde *urbem* ipsam Cæsaream appellavit.

Portus Cæsareensis ulterior descriptio. Antt. l. 15. c. 9. §. 6.

Augusti & Romæ statua. Antt. l. 15. c. 9. §. 6.

8. Quin-

[h] Φιλοτιμίᾳ] *Rost.* Φιλονεικίᾳ quod quoque haud est spernendum. HAV.

[i] Μείζονα μὲν τοῦ Πειραιέως] Μέγεθος μὲν κατὰ τὸν Πειραιᾶ in *Antt.* l. 15. c. 9. §. 6. Hunc *Sebastum* dixit in honorem Cæsaris, *Antt.* l. 17. c. 5. §. 1. & ad Piræei exemplum ita construxit, ut singula in eo visenda tam materia quam opere superaret. Id constabit conferenti cum *Josepho* quæ de Piræeo passim *Thucydides*, & *Pausanias* in *Atticis* retulit. ALDR. Cæsareæ major Piræeo portus Σεβαστὸς dictus. *Antt.* l. 15. c. 9. §. 6. & l. 17. c. 5. §. 1. Item infr. c. 31. §. 3. ubi *Ox.* Σεβαστὸν *Gen.* malè Σεβαστήν. SPANH.

[k] Εὖρος] *Antt.* l. 15. c. 9. §. 6. Οὐκ ἔλαττον δεκαοκτώ. SPANH.

[l] Δέκα,] Οὐκ ἔλαττον ιη´. *Antt.* l. 15. c. 9. §. 6.

[m] Μὲν ἑκατὸν] Illud μὲν è *MSS.*

[n] Προυδεδόμηντο] Ita cum quibusdam *MSS.* & *Rufino.* προσεδεδόμηντο in *Editis Aliisque.*

[o] Προκυμαία] Ita scribo, monente *Aldrichio.* προκυμία in *libris*, προκυμάτια in *Antt.* l. 15. c. 9. §. 6. HUDS. *Gen. Antt.* l. 15. c. 9. §. 6. Προκυματία, hîc verò προκυμία vel προκυμαία. *Ox.* moles opposita fluctibus. SPANH.

[p] Διείληπται μεγίστοις,] Ita & *Antt.* l. 15. c. 9. §. 6. περιείληπται *Busb.*

[q] Δρυσίων κέκληται.] Δροῦσος ὀνομάζεται *Antt.* Ibidem. Rectius forsan Δρούσιον vel Δρούσειον ex *Rufino.* Pro κέκληται *Rost.* καλεῖται. HUDS. Δρυσίω *Big. Bod. Basil.* Δρούσιον *Rufin. Oxon.* Δρουσίων *MS.* Conf. *Antt.* l. 15. c. 9. §. 6. Ubi Δροῦσος. SPANH.

[r] Κύκλῳ νάγμα,] *Rost.* Κύκλων δὴς quasi κυκλόεις vel simile quid voluisset; neque enim intellexit librarius quid esset νάγμα, neque memini alibi observasse. Non tamen fugit *H. Stephanum*, qui Tom. IV. Thes. p. 1495. docet derivari a νάσσω, & *vallem* significare, licet ibi *vellus* perperam existat. Adnotari itaque ibidem hic *Josephi* locus meretur. HAV.

[s] Εἴσπλους βόρειος,] Scylax de Beryto λιμὴν βορεινὸς ob eandem causam. REL.

[t] Αἰθριώτατος γὰρ ἀνέμων] Οὐριώτατοι *Busb.* & *Rhed.* Conf. *Antt.* l. 15. c. 9. §. 6.

[v] Τῷ τόπῳ βορέας,] *Rost.* Πάντων.

[x] Κολοσσοὶ τρεῖς] Quorum nulla mentio in *Antt.* l. 15. c. 9. §. 6. κολοσσοὶ στῆλαι legit *Bod.* & *Rost.* non male. Si fuissent enim *Colossi* proprie dicti, eorum utique nomina *Josephus* indicasset. ALDR. Κόλοσσοι στῆλαι *Bod.* de his *Colossis* nulla mentio *Antt.* lib. 15. c. 9. §. 6. SPANH.

[y] Πύργος ναστὸς] Πυργὸς στερεὸς ναστὸς ἀνέχει *Bod.* & *Rost.*

[z] Δεξιοῦ] *Rost.* Δεξιῶν.

[a] Μείζονες.] Ita & *Antt.* l. 15. c. 9. §. 6. ubi *Rufinus*, nescio quare, *pares* pro *majoribus* habet; nisi forte symmetriam operis ita poscere judicavit. ALDR.

[b] Μεμετρημένοι.] *Rost.* Μεμετρημένον.

[c] Ναὸς Καίσαρος] Intellige Romæ & Augusti. Templa enim Augustus in nulla provincia nisi communi suo Romæque nomine recepit *Sueton.* in *Aug.* cap. 52. Licet Pergami & Nicomediæ recepisse narret *Dio* LI. p. 458. Sed *Dionem* eademque opera *Josephum* interpretabitur Tiberius apud *Tacitum* in *Annal.* IV. 37. Augustus (inquit) sibi atque urbi Romæ templum apud Pergamum sisti non prohibuit. ALDR. Romæ & Augusti vid. *Bod. Ox.* SPANH.

[d] Τοῦ Ολυμπιάσι] Forte Ολημπιάσι vel Ολυμπιάζι. Sed crediderim potius *Josephum* ἐν Ολυμπίᾳ scripsisse. ALDR. Ἐν Ολημπῷ *Bod.* & *Rost.* infra ἐν Ολυμπιάσιν. HUDS. Ἐν Ολυμπ. *Oxon.* SPANH.

[e] Ῥώμης—Αργος.] *Sc.* κόλοσσος. Dicit enim colossum quidem *Cæsaris* Olympico Jove non minorem, atque ad eandem formam effictum fuisse; alterum vero *urbis Romæ*, æqualem magnitudine simulachro *Junonis Argivæ.* Locum hunc corrumpit potius quam corrigit *Barthius* ad *Statii* lib. 1. Sylv. 1. Videsis *Rubenium* de *Gemma Augustea*, pag. 212. *Spanhemium* ad *Callimachum*, p. 273. HUDS. Cæsareæ Augusti Templum in medio tumulo, in quo simulacra Romæ & Augusti, Romæ par Junoni, &c. Vid. *Antt.* l. 15. c. 9. §. 6. Τὸ μὲν Ῥώμης, τὸ δὲ Καίσαρος. SPANH.

[f] Καισάρειαν γοῦν] Tanto quippe amore apud Barbaros fuit (Augustus) ut Reges populi Romani amici in honorem ejus conderent civitates quas Cæsareas nominarent: sicut in Mauritania à rege Juba, & in Palæstina, quæ nunc est urbs clarissima. *Eutropius* VII. 10. Reges amici atque socii in suo quique regno Cæsareas urbes condiderunt. *Sueton.* in *Aug.* c. 60. ALDR.

* Ad rerum advectarum receptacula. *Lowthius.*

† Expleto autem spatio quod unda celabat, in ducentos pedes murum dilatavit, *Ruf.*

Prater alia, ludos in honorem Cæsaris instituit Herodes. Antt. l. 16. c. 5. §. 1.

8. Quinetiam cætera ex operibus *suis*, amphitheatrum *scilicet*, & theatrum, & forma, nomine quo appellantur non indigna, posuit: &, ludis quinquennalibus institutis, itidem à Cæsare *eos* denominavit, cum primus ipse maxima præmia *certantibus* proposuisset Olympia centesima nonagesima & secunda; in quibus *ludis* non solum victores, sed & *illis* proximi, & tertii regiarum divitiarum participes facti erant. Porroque cum Anthedonem in maritimis grassante bello eversam restituisset, Agrippiam nominavit; ejusdemque amici, ex abundanti sua benevolentia, nomen etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificavit.

Anthedon restituta & Agrippias dicta. Antt. l. 13. c. 13. §. 3.

9. Quin & patris amator erat, si quisquam alius. nam & patri monumentum constituit, & urbem, quam in pulcherrima regni *sui* planitie conditam, fluviisque & arboribus decoratam, Antipatridem nuncupavit. Cumque supra Hierichuntem castellum, firmitate & pulchritudine excellens, muro cinxisset, matris suæ nomine Cypron appellatum ei dedicavit; & Phasaëlo fratri turrim *ei* cognominem Hierosolymis: cujus & formam & in amplitudine magnificentiam in sequentibus declarabimus. aliamque urbem, juxta vallem qua ab Hierichunte versus boream itur, conditam, Phasaëlidem nominavit.

Antipatris urbs condita. Antt. l. 16. c. 5. §. 2.
Et Cypron castellum. Ibid.
Et Phasaëlis urbs. Ibid.

10. Cum autem domesticos & amicos ævo *sempiterno* tradidisset, ne sui quidem memoriam insuper habuit; sed castellum, in monte quodam Arabiæ communitum, de suo nomine Herodium appellavit. Tumulum etiam in mammæ formam manufactum, qui ab Hierosolymis abest sexaginta stadia, eodem quidem nomine vocavit, verum ambitiosius instruxit. Etenim rotundis quidem turribus summitatem *ejus* complexus est, ambitum vero occupavit palatiis sumptuosissime exstructis, ut ædificia non solum intus essent aspectu splendida, sed & exteriores parietes & maceriæ & tecta pretiosis largiter circumfusa essent ornamentis. Magnam etiam aquæ copiam ingenti impensa è longinquo induxit, & ducentis gradibus è marmore candidissimo ascensum distinxit. Erat enim tumulus modice excelsus, totusque manu factus. Quin & alia ad imum ejus palatia ædificavit, quæ & impedimenta & amicos recipere possent: adeo ut, pro rerum quidem omnium copia, castellum *illud* civitas esse videretur, circuitu vero, domus regia.

Et Herodium castellum in Arabia. Et Herodium alterum dissitum ab Hierosolymis stadia LX. Antt. l. 14. c. 13. §. 9.

11. Cum autem *tot* tantaque *lautius* exstruxisset, plerisque exterarum civitatum animi sui magnitudinem patefecit. Namque apud Tripolim & Damascum & Ptolemaïdem gymnasia,

Herodis in exteros liberalitas. Antt. l. 16. c. 5. §. 3.

η΄. Τά γε [g] μὴν λοιπὰ τῶν ἔργων, ἀμφιθέατρον, καὶ θέατρον, καὶ ἀγορὰν, ἄξια τῆς προσηγορίας ἐνιδρύσατο. καὶ [h] πενταετηρικοὺς ἀγῶνας καταστησάμενος, ὁμοίως ἐκάλεσεν ἀπὸ τοῦ Καίσαρος, πρῶτος αὐτὸς ἆθλα μέγιστα προθεὶς ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς ἐνενηκοστῆς καὶ δευτέρας Ὀλυμπιάδος, ἐν οἷς οὐ μόνον οἱ νικῶντες, ἀλλὰ καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοὺς, καὶ οἱ τρίτοι τοῦ βασιλικοῦ πλούτου μετελάμβανον. ἀνακτίσας δὲ καὶ [i] Ἀνθηδόνα τὴν παράλιον [k] καταριφεῖσαν ἐν πολέμοις, [l] Ἀγρίππειον προσηγόρευσεν. τοῦ δὲ αὐτοῦ φίλου, δι᾽ ὑπερβολὴν εὐνοίας, καὶ ἐπὶ τῆς πύλης [m] ἐχάραξε τὸ ὄνομα, ἣν αὐτὸς ἐν τῷ ναῷ κατεσκεύασεν.

θ΄. Φιλοπάτωρ γε μὴν, εἰ καί τις ἕτερος. [n] καὶ γὰρ τῷ πατρὶ μνημεῖον [o] κατέστησε, πόλιν, ἣν ἐν τῷ καλλίστῳ τῆς βασιλείας πεδίῳ κτίσας, ποταμοῖς τε καὶ δένδρεσι πλουσίαν, ὠνόμασεν [p] Ἀντιπατρίδα. [q] καὶ τὸ ὑπὲρ Ἱεριχοῦντος φρούριον, ὀχυρότητι καὶ κάλλει διάφορον, τειχίσας, ἀνέθηκε τῇ μητρὶ προσειπὼν [r] Κύπρον. [s] Φασαήλῳ δὲ τῷ ἀδελφῷ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ὁμώνυμον πύργον. [t] οὗ τό, τε σχῆμα καὶ τὴν ἐν τῷ μεγέθει πολυτέλειαν, [v] διὰ τῶν ἑξῆς δηλώσομεν. καὶ πόλιν ἄλλην [x] κτίσας κατὰ τὸν ἀπὸ Ἱεριχοῦς ἰόντων αὐλῶνα πρὸς βορέαν, [y] Φασαηλίδα ὠνόμασεν.

ι΄. Παραδοὺς δὲ [z] αἰῶνι τούς τε οἰκείους καὶ φίλους, οὐδὲ τῆς αὐτοῦ μνήμης ἠμέλησεν, ἀλλὰ [a] φρούριον [b] ἐπιτειχίσας τῷ πρὸς Ἀραβίαν ὄρει, προσηγόρευσεν [c] Ἡρώδιον ἀφ᾽ ἑαυτοῦ. τὸν δὲ μαστοειδῆ κολωνὸν ὄντα χειροποίητον, ἑξήκοντα σταδίων ἄποθεν Ἱεροσολύμων, ἐκάλεσε μὲν ὁμοίως, ἐξήσκησε δὲ φιλοτιμότερον. στρογγύλοις μὲν γὰρ τὴν ἄκραν πύργοις περιέσχεν, ἐπλήρωσε δὲ τὸν περίβολον βασιλείοις πολυτελεστάτοις, ὡς μὴ μόνον τὴν ἔνδον τῶν οἰκημάτων ὄψιν εἶναι λαμπρὰν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν [d] τοίχοις, καὶ [e] θριγχοῖς, καὶ στέγαις, περικεχύσθαι τὸν πλοῦτον δαψιλῆ. πόῤῥωθεν δὲ μεγίστοις ἀναλώμασιν ὑδάτων πλῆθος εἰσήγαγε, καὶ βαθμοῖς διακοσίοις [f] λευκοτάτης μαρμάρου τὴν ἄνοδον διέλαβεν. ἦν γὰρ δὴ τὸ γεώλοφον ἐπιεικῶς ὑψηλὸν, καὶ πᾶν χειροποίητον. κατεσκεύασε δὲ καὶ περὶ τὰς ῥίζας ἄλλα βασίλεια, τὴν τε ἀποσκευὴν καὶ τοὺς φίλους δέξασθαι δυνάμενα. ὥστε τῷ μὲν πάντα ἔχειν, πόλιν εἶναι δοκεῖν τὸ ἔρυμα, τῇ περιγραφῇ δὲ [g] βασίλειον.

ια΄. Τοσαῦτα δ᾽ οὖν κτίσας, [h] πλείσταις καὶ τῶν ἔξω πόλεων τὸ μεγαλόψυχον ἐπεδείξατο. Τριπόλει μὲν [i] γὰρ καὶ Δαμασκῷ καὶ Πτολεμαΐδι [k] γυμνάσια,

Bi-

g Μὴν] Μὴν *Ed. Basil.* & *MS. Bod. Voss. Ox.* SPANH. ut & *Rost. Ed. Gen.* Τὴν.

h Πενταετηρικοὺς ἀγῶνας] Agonem alterum quinquennalem Hierosolymis ante constituerat. *Antt.* l. 15. c. 8. §. 1. Et provinciæ quidem pleræque super templa & aras. ludos quoque quinquennales pene oppidatim constituere. *Sueton.* in *Aug.* cap. 59. ALDR.

i Ἀνθηδόνα τὴν παράλιον] Anthedon maritima, postremum omissum à *Rufino*. SPANH.

k Καταριφεῖσαν ἐν πολέμοις,] Κατεῤῥιφεῖσαν in *MS*. Καταρριφθεῖσαν in *Lugd. Bat.*

l Ἀγρίππειον] Rectius Ἀγριππιάδα. Id enim urbi nomen, supra cap. 4. §. 2. Agrippium vero domus erat Hierosolymis exstructa, sicut hoc ipso capite (§. 1.) docet Josephus. ALDR. Conf. sup. c. 4. §. 2. SPANH.

m Ἐχάραξε] *Rost.* Διεχάραξε.

n Καὶ γὰρ] *Lugd. Bat.* Καὶ γὰρ καὶ.

o Κατέστησε, πόλιν,] Καθέστηκε *Voss.* 2. & *Big.* κατέθηκε *Voss.* & *Bod.* HUDS. Κατέθηκε quoque *Rost.* Sed recte καὶ (quod in priore Editione ante πόλιν legebatur delet *Lugd. Bat.* neque judicabamus ibi locum habere, quum Herodes patri suo non erexerit monumentum simul & urbem, sed urbem, quam in monumentum memoriæ ejus Antipatridem nominavit, sicut ex collatione *Antt.* 16. 5. 2. apparere potest. HAV.

p Ἀντιπατρίδα.] Conf. sup. lib. 1. c. 4. §. 7. SPANH.

q Καὶ τὸ ὑπὲρ Ἱεριχοῦντος] Καὶ τὸ περὶ Ἱερ. *Voss.* 1. & *Bod.* Ὑπὲρ Ἱεριχ. *MS. Bod. Voss.* Περὶ *Ox.* SPANH.

r Κύπρον.] Conf. sup. §. 4. SPANH.

s Φασαήλῳ] Φασαήλῳ vid. *Antt.* l. 16. c. 5. §. 2. & l. 17. c. 12. §. 2. SPANH.

t Οὗ τό, τε] Οὗ τὸ *Lugd. Bat.* Οὗ τότε *Rost.*

v Διὰ τῶν ἑξῆς] Nempe *Belli* lib. 6.

x Κτίσας] *Rost.* Τειχίσας.

y Φασαηλίδα] *Antt.* lib. 16. c. 5. §. 2. & lib. 17. c. 8. §. 1. SPANH.

z Αἰῶνι] Sic αἰὼν pro æternitate apud Gregor. Nazianz. Orat. XXXVIII. p. 616. SPANH.

a Φρούριον] Nota duplicis *Herodii* mentionem fieri. Posterioris hujus meminit *Plinius* ubi Toparchias recenset V. 14. Et cum illo convenit *Josephus* in *Antt.* l. 14. c. 13. §. 9. & *Belli* lib. 3. Descriptionem quam hîc loci habes confer cum *Antt.* l. 15. c. 9. §. 6. ALDR.

b Ἐπιτειχίσας] Τειχίσας *Voss.* & *Big.*

c Ἡρώδιον—φιλοτιμότερον.] Conf. sup. c. 13. §. 8. SPANH.

d Τοίχοις,] Τείχεσι *Voss.* 1.

e Θριγχοῖς,] *Lugd. Bat.* Θριγγοῖς.

f Λευκοτάτης μαρμάρου] Ita *Big.* prout solet *Josephus.* λευκοτάτου *Bod.* & *Lugd. Bat.* λευκοτάτοις in *cæteris.* HUDS. Λευκοτάτοις vel λευκοτάτης *Big.* λευκοτάτου. *Bod. Ox.* SPANH.

g Βασίλειον.] *Rost.* Τὸ βασίλειον.

h Πλείσταις καὶ τῶν] Πλεῖσται καὶ τοῖς (ταῖς *Rost.*) ἔξω πόλεσι *Bod.* HUDS. Πλεῖστα καὶ ταῖς ἐξ. *Bod.* SPANH.

i Γὰρ] Abest a *Rost.*

k Γυμνάσια,] Γυμνάσια *publicas balneas* & γυμνασιαρχίας statim *thermarum exhibitionem* reddit *Rufinus*, & interpretationem suo seculo & Latinis auribus accommodavit; eodem jure quo Agrippæ Balnea Γυμνάσιον appellavit *Dio* LIII. p. 515. B. quamvis imperante Augusto Gymnasia non essent Italicæ consuetudinis. *Vitruv.* V. 11. Verum ista consuetudo ita deinceps immutata est, ut sequentibus seculis revera essent *Gymnasia* quæ vulgo

[l] Βύβλῳ δὲ τεῖχος, ἐξέδρας τε καὶ στοὰς καὶ ναοὺς καὶ ἀγορὰς Βηρυτῷ κατασκευάσας καὶ Τύρῳ, Σιδῶνι γεμὴν καὶ Δαμασκῷ θέατρα, Λαοδικεῦσι δὲ τοῖς παραλίοις ὑδάτων εἰσαγωγὴν, Ασκαλωνίταις δὲ βαλανεῖα καὶ [m] κρήνας πολυτελεῖς, πρὸς δὲ περίστυλα, θαυμαστὰ τήν τε ἐργασίαν καὶ τὸ μέγεθος. εἰσὶ δὲ οἷς ἄλση καὶ [n] λειμῶνας ἀνέθηκεν. πολλαὶ δὲ πόλεις, ὥσπερ κοινωνοὶ τῆς βασιλείας, καὶ χώραν ἔλαβον παρ' αὐτοῦ. [o] γυμνασιαρχίας δὲ ἄλλας ἐπετησίοις τε καὶ διηνεκέσιν ἐδωρήσατο προσόδοις, [p] καταλάξας, ὥσπερ Κώοις, ἵνα μηδέποτε ἐκλείπῃ τὸ γέρας. σῖτον γεμὴν πᾶσιν [q] ἐχορήγησε τοῖς δεομένοις, καὶ τῇ Ῥόδῳ χρήματα μὲν εἰς ναυτικοῦ κατασκευὴν παρέσχε πολλαχοῦ καὶ πολλάκις. ἐμπρησθὲν δὲ τὸ Πύθιον, ἰδίοις ἀναλώμασιν ἄμεινον ἀνεδείματο. τί δεῖ λέγειν τὰς εἰς Λυκίους ἢ Σαμίους δωρεὰς, ἢ τὴν [r] δι' ὅλης τῆς Ιωνίας, ἐν οἷς [s] ἐδεήθησαν ἕκαστοι, [t] δαψίλειαν; ἀλλὰ Αθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι, Νικοπολῖταί τε καὶ τὸ κατὰ Μυσίαν Πέργαμον, οὐ τῶν Ηρώδου γέμουσιν ἀναθημάτων; τὴν δὲ Αντιοχέων τῆς ἐν Συρίᾳ πλατεῖαν, [v] οὐ, φευκτὴν οὖσαν ὑπὸ βορβόρου, κατέστρωσέ τε σταδίων εἴκοσι τὸ μῆκος οὖσαν ξεστῇ μαρμάρῳ, καὶ πρὸς τὰς ὑετῶν ἀποφυγὰς ἐκόσμησεν ἰσομήκει στοᾷ;

ιβ'. Ταῦτα μὲν ἄν τις εἴποι, ἴδια τῶν εὖ παθόντων δήμων ἑκάστου. τὸ δὲ Ηλείοις χαρισθὲν, οὐ μόνον κοινὸν τῆς Ελλάδος, ἀλλ' ὅλης τῆς οἰκουμένης δῶρον, εἰς ἣν ἡ δόξα τῶν ἐν Ολυμπιάσιν ἀγώνων διικνεῖται. τούτους γὰρ δὴ [x] καταλυομένους ἀπορίᾳ χρημάτων ὁρῶν, καὶ τὸ μόνον λείψανον τῆς ἀρχαίας Ελλάδος ὑποῤῥέον, οὐ μόνον ἀγωνοθέτης ἧς ἐπέτυχε πενταετηρίδος εἰς Ῥώμην παραπλέων ἐγένετο. ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ διηνεκὲς πόρους χρημάτων ὑπέδειξεν, ὡς μηδέ ποτε ἀγωνοθετοῦσαν τὴν μνήμην αὐτοῦ ἐπιλιπεῖν. ἀνήνυτον δ' ἂν εἴη χρεῶν [y] διαλύσεις ἢ φόρων ἐπεξιέναι, καθάπερ [z] Φασαηλίταις καὶ Βαλανεώταις, καὶ τοῖς περὶ τὴν Κιλικίαν πολιχνίοις, τὰς ἐτησίους εἰσφορὰς [a] ἐπεξεκούφισεν. πλεῖστον γεμὴν αὐτοῦ τῆς μεγαλονοίας ἔθραυσεν ὁ φόβος, ὡς μὴ δόξειεν ἐπίφθονος, ἤ τι θηρᾶσθαι μεῖζον, εὐεργετῶν τὰς πόλεις πλέον τῶν ἐχόντων.

ιγ'. Εχρήσατο δὲ καὶ σώματι πρὸς τὴν ψυχὴν ἀναλόγῳ, κυνηγέτης μὲν ἄριστος ἀεὶ γενόμενος, ἐν ᾧ μάλιστα [b] δι' ἐμπειρίας ἱππικῆς ἐπετύγχανε. μιᾷ γοῦν ἡμέρᾳ ποτὲ τεσσαράκοντα θηρίων ἐκράτησεν. ἔστι δὲ καὶ [c] συοτρόφος μὲν ἡ χώρα, τὸ πλέον δ' ἐλάφων καὶ ὄνων ἀγρίων εὔπορος. πολεμιστὴς [d] δὲ ἀνυπόστατος. πολλοὶ γοῦν κἀν ταῖς γυμνασίαις αὐτὸν κατεπλάγησαν, ἀκοντιστήν τε ἰθυβολώτατον καὶ τοξότην εὐστοχώτατον ἰδόντες. πρὸς δὲ τοῖς ψυχι-

Bybli autem murum, exedras vero & porticus & templa & fora Beryti ac Tyri ædificavit, nec non & apud Sidonem & Damascum theatra, maritimis etiam Laodicensibus aquæductum *fecit*, atque Ascalonitis balneas & fontes magnificos, præterea-que peristylia tam opere quam magnitudine suspicienda: nonnullis etiam lucos & loca irrigua dicavit. Multæ autem civitates, quasi ad regnum ejus pertinerent, etiam agros ab eo acceperunt; alias vero gymnasiorum præfecturas reditibus annuis & perpetuis dotavit, constituens quemadmodum Cois* ut nunquam præmia deessent. Porro frumentum egenis omnibus suppeditavit; & Rhodiis ad classem parandam instruendamque pecunias sæpe multisque in locis præbuit: cumque incensum esset Pythium *templum*, in melius suis sumptibus *illud* denuo ædificavit. Quid opus est ejus in Lycios & Samios liberalitatem memorare; aut largitionem per Joniam omnem, pro cujusque necessitate, ab eo factam? Nonne etiam Athenienses & Lacedæmonii, Nicopolitani & in Mysia Pergamus Herodis sunt plena donariis? Nonne Antiochensium in Syria plateam, cum cœno oppleta ab omnibus vitaretur, per viginti stadia in longitudinem stravit polito marmore, & ad effugiendos imbres porticu ejusdem longitudinis *eam* ornavit?

Pythium templum ab eo readificatum. Antt. l. 16. c. 5. § 3.

12. Sed hæc propria quis dixerit illorum, quibus ea contulit, populorum. Quod autem Eleis donavit, munus *erat* non solum Græciæ commune, sed & toti terrarum orbi, in quem ludorum Olympiacorum gloria pervasit. Nam cum istos propter pecuniæ inopiam † fere interiisse videret, & quod reliquum erat veteris Græciæ in nihilum delabi, non solum agonotheta ipse factus est eo lustro, in quod, cum Romam navigaret, incidit; sed etiam in perpetuum pecuniarum reditus suppeditavit, ut nunquam ejus memoria agonothetæ munere fungi desineret. Infinitum autem *mihi* foret debitorum tributorumve remissiones percensere, quemadmodum *scilicet* Phasaëlitas & Balaneotas, aliaque circa Ciliciam municipia annuis pensionibus levavit. Cæterum animi ejus magnitudinem non paululum fregit timor, ne quam haberet invidiam, aut majus aliquid aucupari videretur; quod beneficiis amplioribus civitates affecerit, quam qui illorum essent domini.

Et ludi Olympiaci instaurati. Antt. l. 16. c. 5. § 3.

13. Quin & ea corporis exercitatione usus est, quæ maxime animæ conveniret; ‡ in venatione quidem semper optime se gerens, quod ob equitandi peritiam res ei successerit. uno quippe die aliquando feras quadraginta subegit. est autem aprorum altrix illa regio, magis vero cervis & onagris abundat. Bellator *etiam* cui nemo erat resistendo: adeo ut in gymnasiorum exercitiis *alii* eum pertimescerent, cum ipsum vidissent maxime omnium recta jaculari, & sagittando quam minime à scopo aber-

Herodis strenuitas & virtus.

go *Thermæ* dicerentur. Vide *Vitruv.* ibid. & confer celebrium Thermarum descriptiones. ALDR.

l Βύβλῳ] Βύβλῳ. *Voss. Ox.* SPANH.

m Κρήνας πολυτελεῖς,] Κρήνας πολυτελεῖς ad verbum *fontes magnificos*. Si quis tamen *Nymphæa*, cum *Rufino*, malit, per me licet; cum ita proprie appellentur aquæ publicæ ad amœnitatem magis quam ad usum deductæ. HUDS. Κρήνας πολυτελεῖς. *Nymphæa*. Rectissime. Sic enim proprie appellantur aquæ publicæ ad amœnitatem magis quam ad usum deductæ. ALDR.

n Λειμῶνας ἀνέθηκεν.] Λιμένας juxta versionem *Rufini*.

o Γυμνασιαρχίας] Ita *Big.* & *Ruf.* sententiam ab hac voce inchoantes, qua cæteri præcedentem finiunt, & quod sequitur δὲ post ἄλλας legunt. ALDR. Γυμνασιαρχίας initium periodi *Big.* & *Ruf. Thermarum exhibitio*; cui Γυμνασιάρχαι de Balneis, quæ nempe erant in Græcorum Gymnasiis, & unde Γυμνασιάρχαι itidem Balneis præfecti leguntur in inscriptionibus Athleticis, olim Romæ descriptis, & editis inde à Falconerio & in Miscellan. a Spon. p. 360. 361. In Not. *Oxon.* Gymnasiorum Præfecturas reditibus annuis ditavit *Et recte*. SPANH.

p Καταλάξας,] *Rost.* Οἷς καταλάξας.

q Εχορήγησε] Εδωρήσατο in plerisque *MS.* Pro ἐχορήγησε *MS. Lips.* ἐδωρήσατο. SPANH.

r Δι' ὅλης τῆς Ιωνίας,] Ita prævio *Lugd. Bat.* refinxi. inepte ante δι' ὅλην, &c. HAV.

s Εδεήθησαν ἕκαστοι,] Ita *Big. Bod.* & *Voss.* ἐδεήθεσαν in *cæteris*.

t Δαψίλειαν;] *Rost.* Δαψιλεία.

v Οὐ, φευκτὴν] Illud οὐ non agnoscit *Bod.*

x Καταλυομένους] Κωλυομένους *Bod. Lugd. Bat.* & *MS. Lips.* SPANH.

y Διαλύσεις] *Rost.* Λύσεις.

z Φασαηλίταις] Ita *Big. Bod.* & *Voss.* deleto quod statim sequitur ἐτησίους. Φασηλίταις in *cæteris*. Φασαηλίτας *MS. Oxon.* SPANH.

a Επεξεκούφισεν.] *Lugd. Bat.* Επεκούφισε.

b Δι' ἐμπειρίας ἱππικῆς.] Ita *Big.* δι' ἐμπειρίαν in *Bas. Gen. Aliisque*.

c Συοτρόφος] *Gen.* Συντρόφος.

d Δὲ ἀνυπόστατος. Illud δὲ è *MSS.*

* Ne quando beneficii gratia deficeret, *Ruf.*

† *Al.* omissos videret.

‡ Cumque summus venator esset, in hoc tamen ipso equitandi peritia quæ cuperet assequebatur, *Ruf.*

Herodes in bello fortunatus.

aberrare. Præter animi autem corporisque virtutem præcellentem, fortuna quoque usus est secunda. nam & raro *admodum* male ei res ceciderunt in bello; & si quando acie victus fuerit, non ipsius culpa, sed aut proditione quorundam, aut temeritate militum factum est.

κοῖς, καὶ τοῖς σωματικοῖς [e] προτερήμασιν, ἐχρήσατο [f] δεξιᾷ καὶ τύχῃ. καὶ γὰρ [g] σπανίως ἔπταισεν ἐν πολέμῳ, καὶ τῶν πταισμάτων οὐκ αὐτὸς αἴτιος, ἀλλ' ἢ προδοσία τινῶν, ἢ προπέτεια στρατιωτῶν ἐγένετο.

XVII.

CAP. XXII.

Aristobuli Hyrcanique Pontificum & Reginæ Mariamnes mors.

In domo Herodis dissidium, & unde ortum. Antt. l. 16. c. 3. §. 1. c. 4. §. 1. & c. 7. §. 2.

CÆterum dum foris res ei succederent, domesticis molestiis eum persequuta est fortuna; quodque adversis casibus conflictatus fuerit, in causa erat mulier quam maxime diligebat. Nam postquam adeptus est imperium, dimissa quam privatus in uxorem duxerat, quæ genere erat Hierosolymitana, nomine Doris, Mariamnen sibi matrimonio jungit, filiam Alexandri Aristobuli filii: unde contigit domum suam seditionibus agitatam fuisse, & antea quidem, maxime vero post ejus à Roma reditum. Nam primum quidem Antipatrum, filium quem è Doride susceperat, civitate expulit, in gratiam illorum quos è Mariamne genuerat; solis festis diebus eò commeandi potestate concessa. Deinde Hyrcanum, avum conjugis, ex Parthis ad ipsum reversum, propter insidiarum suspicionem sustulit; quem captum quidem occupata Syria Barzapharnes abduxerat, gentiles vero Transeuphratenses, sortem ejus miserati, sibi dari petierant. & si monitis eorum paruisset, ne ad Herodem transiret, nequaquam *ita* periisset. Verum mortis ejus incitamentum fuit neptis matrimonium. Nam hoc fretus, multoque magis patriam desiderans, veniebat. Herodem autem commovit, non quod regnum sibi vendicaret, sed quod regnare ipsi jure deberetur.

Hyrcani mors qua de causa. Vide Antt. l. 15. c. 2. §. 1. seq. & c. 6. §. 4.

2. Quinque autem filiorum, quos ex Mariamne susceperat, duo quidem feminæ, tres vero mares erant. Atque horum natu minimus Romæ educatus moritur: duos autem grandiores, & propter matris nobilitatem, & quod sibi in imperio geniti essent, regie instituebat. Verum, quod istis fortius erat, *plurimum* ad hoc conferebat amor Mariamnes; qui indies Herodem vehementius urebat, ut eorum fere nihil sentiret quæ propter dilectam sibi dolerent: tantum autem in eum Mariamnes erat odium, quantus illius erga ipsam amor. Illa igitur ex rebus quidem ipsis probabiles habens inimicitiarum causas, ex eo vero quod amaretur loquendi libertatem, coram ei objiciebat quæ in avum suum Hyrcanum fratremque Aristobulum perpetraverat. nec enim huic, quanquam puer erat, pepercit Herodes: dato quidem ipsi, cum annorum esset septendecim, pontificatu, eo vero post honorem *acceptum* statim occiso. Quoniam populus ei sacra veste induto, cum ad aram festo die ascendisset, frequens illachrimavit; noctu sane mittitur puer in Hierichunta, atque ibi, à Gallis, quibus id negotii mandatum, in piscinam immersus, interiit.

Mariamnes in Herodem odium, & Herodis in illam amor.

Aristobulus pontifex qua de causa & quo modo peremptus. Antt. l. 15. c. 3. §. 3.

ΚΕΦ. κβ'.

Ἀριστοβούλου Ὑρκανοῦ τε ἀρχιερέων, καὶ Μαριάμμης βασιλίσσης τελευτή.

ΤΑΣ γε μὴν [h] ὑπαίθρους εὐπραγίας, ἡ τύχη τοῖς κατ' οἶκον ἀνιαροῖς ἐνεμέσησε, καὶ [i] κακοδαιμονεῖν ἐκ γυναικὸς ἤρξατο, περὶ ἣν μάλιστα ἐσπουδάσει. ἐπεὶ γὰρ εἰς τὴν ἀρχὴν παρῆλθεν, ἀποπεμψάμενος ἣν ἰδιώτης ὢν ἤκτο γαμετὴν, ἣ γένος ἦν [k] ἐξ Ἱεροσολύμων, Δωρὶς ὄνομα, γαμεῖ Μαριάμμην τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀριστοβούλου θυγατέρα, δι' ἣν [l] αὐτῷ στασιασθῆναι συνέβη τὸν οἶκον, καὶ τάχιον μὲν, μάλιστα δὲ μετὰ τὴν ἐκ Ῥώμης ἄφιξιν. πρῶτον μὲν γὰρ [m] τὸν ἐκ τῆς Δωρίδος υἱὸν Ἀντίπατρον, διὰ τοὺς ἐκ Μαριάμμης, ἐφυγάδευσε τῆς πόλεως, μόναις ταῖς ἑορταῖς ἀφεὶς κατιέναι. ἔπειτα τὸν πάππον τῆς γυναικὸς Ὑρκανὸν, [n] ἐκ Πάρθων πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα, δι' ὑπόνοιαν ἐπιβουλῆς ἀνεῖλεν, ὃν ᾐχμαλωτίσατο μὲν [o] Βαρζαφάρνης καταδραμὼν Συρίαν, ἐξῃτήσαντο δὲ κατ' οἶκτον οἱ ὑπὲρ Εὐφράτην ὁμοεθνεῖς. καὶ εἴγε τούτοις ἐπείσθη, παραινοῦσι μὴ διαβῆναι πρὸς Ἡρώδην, οὐκ ἂν παραπώλετο. δέλεαρ δὲ αὐτῷ θανάτου τῆς υἱωνῆς ὁ γάμος κατέστη. τούτῳ γὰρ πεποιθὼς, καὶ περισσόν τι τῆς πατρίδος ἐφιέμενος, ἧκε. παρώξυνε δὲ Ἡρώδην, οὐκ αὐτὸς ἀντιποιούμενος βασιλείας, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ βασιλεύειν ἐπέβαλλεν αὐτῷ.

β'. [p] Τῶν δὲ ἐκ Μαριάμμης πέντε τέκνων αὐτῷ γενομένων, δύο μὲν θυγατέρες, τρεῖς δὲ ἦσαν υἱεῖς. καὶ τούτων ὁ νεώτατος μὲν, [q] ἐν Ῥώμῃ παιδευόμενος, τελευτᾷ. δύο δὲ τοὺς πρεσβυτέρους βασιλικῶς ἦγε, διά τε τὴν μητρῴαν εὐγένειαν, καὶ ὅτι βασιλεύοντι γεγόνεσαν αὐτῷ. τὸ δὲ τούτων ἰσχυρότερον, ὁ Μαριάμμης ἔρως συνήργει, καθ' ἡμέραν ἐκκαίων Ἡρώδην [r] λαβρότερον, ὡς μηδενὸς τῶν διὰ τὴν στεργομένην λυπηρῶν αἰσθάνεσθαι. τοσοῦτον δὲ ἦν μῖσος εἰς αὐτὸν τῆς Μαριάμμης, ὅσος ἐκείνου πρὸς αὐτὴν ἔρως. ἔχουσα δὲ τὴν μὲν ἀπέχθειαν ἐκ τῶν πραγμάτων εὔλογον, τὴν δὲ παῤῥησίαν ἐκ τοῦ φιλεῖσθαι, φανερῶς ὠνείδιζεν αὐτῷ [s] τὰ κατὰ τὸν πάππον Ὑρκανὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν [t] Ἀριστόβουλον. οὐδὲ γὰρ τούτου [v] καίπερ ὄντος παιδὸς ἐφείσατο. δοὺς μὲν αὐτῷ τὴν ἀρχιερωσύνην [x] ἑπτακαιδεκαέτει, [y] μετὰ δὲ τὴν τιμὴν κτείνας εὐθέως. ἐπειδὴ τὴν ἱερὰν ἐσθῆτα λαβόντι, καὶ τῷ βωμῷ προσελθόντι κατὰ ἑορτὴν, ἄθρουν ἐπεδάκρυε τὸ πλῆθος. πέμπεται μὲν οὖν ὁ παῖς [z] διὰ νυκτὸς εἰς Ἱεριχοῦντα, ἐκεῖ δὲ, κατ' ἐντολὴν ὑπὸ τῶν Γαλατῶν βαπτιζόμενος ἐν κολυμβήθρᾳ, τελευτᾷ.

γ'. Διὰ

e Προτερήμασιν,] *Rost.* Προσάγμασιν.
f Δεξιᾷ καὶ τύχῃ.] *Lugd. Bat.* Δεξιᾷ τύχῃ *Rost.* καὶ δεξιᾷ τύχῃ.
g Σπανίως] *Lugd. Bat.* Σπανίως ὤν. male.
h Ὑπαίθρους] *Rost.* Ὑπέρθους.
i Κακοδαιμονεῖν] Κακοδαιμονεῖν in MSS.
k Ἐξ Ἱεροσολύμων,] A *Gen.* abest ἐξ.
l Αὐτῷ στασιασθῆναι] Abest αὐτῷ a *Rost.*
m Τὸν ἐκ τῆς Δωρίδος] Illud τῆς addidi è *Codd. MSS.*
n Ἐκ Πάρθων—ἀνεῖλεν,] De cæde Hyrcani *Antt.* l. 15. c. 6. §. 4. SPANH.
o Βαρζαφάρνης] Βαρζαφάνης hîc loci in omnibus *MSS.*
p Τῶν δὲ ἐκ Μαριάμμης—υἱεῖς.] Filii ex Herode & Mariamne, Aristobulus, Alexander, tertius Romæ obiit juvenis; Filiæ, Salampso & Cypros. vid. ἀρχ. l. 17. c. 1. §. 3. & l. 18. c. 6. §. 4. ut & infr. c. 28. §. 4. & 6. SPANH.
q Ἐν Ῥώμῃ] *Rost.* Ἐν Ῥόδῳ.
r Λαβρότερον,] Ita *Voss.* λαβρότερος in *cæteris*. Forsan λαβροτέρως. Λαβρότερον *Voss.* SPANH.
s Τὰ κατὰ] *Rost.* Τὴν κατὰ.
t Ἀριστόβουλον.] Ἰωνάθην in omnibus *MSS.* HUDS. etiam *Lugd. Bat.* & *Rost.* & potuit sane duplex habuisse nomen. HAV. Ἰωνάθην *MS. Lips.* Sed malè. SPANH.
v Καίπερ ὄντος] *Rost.* Περιόντος.
x Ἑπτακαιδεκαέτει,] *Rost.* Δεκαέτει ἑπτά.
y Μετὰ δὲ τὴν] Aristobulus, Mariamnes frater, jussu Herodis in natando suffocatus est. vid. *Antt.* l. 15. c. 3. §. 3. SPANH.
z Διὰ νυκτὸς] Abest a *Rost.*

a Π-

γ'. Διὰ ταῦτα Ηρώδην τε ὠνείδιζεν ἡ Μαριάμμη, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα δειναῖς ἐξύβριζε λοιδορίαις. ἀλλ' ὁ μὲν [a] πεφίμωτο [b] τοῖς ἱμέροις. δεινὴ δὲ τὰς γυναῖκας ἀγανάκτησις εἰσῄει, καὶ, πρὸς ὃ μάλιστα κινήσειν τὸν Ηρώδην ἔμελλον, εἰς μοιχείαν διέβαλλον αὐτήν. ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τὸ πιθανὸν ἐνσκευαζόμεναι, καὶ [c] καληγορῦσαι διότι τὴν εἰκόνα τὴν ἑαυτῆς πέμψειεν εἰς Αἴγυπτον Αντωνίῳ, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας ἀπόντι δείξειεν ἑαυτὴν ἀνθρώπῳ γυναικομανοῦντι καὶ βιάζεσθαι δυναμένῳ. τοῦτο, ὥσπερ σκηπτὸς [d] ἐμπεσὼν, ἐτάραξεν Ηρώδην, μάλιστα μὲν διὰ τὸν ἔρωτα ζηλοτύπως ἔχοντα, λογιζόμενον δὲ καὶ τὴν Κλεοπάτρας δεινότητα, δι' ἣν Λυσανίας τε ὁ βασιλεὺς ἀνῄρητο, καὶ [e] Μάλιχος ὁ Αραψ. οὐ γὰρ ἀφαιρέσει γαμετῆς ἐμέτρει τὸν κίνδυνον, [f] ἀλλὰ θανάτῳ.

δ'. Μέλλων οὖν ἀποδημεῖν, Ιωσήπῳ τῷ ἀνδρὶ Σαλώμης τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, πιστὸς δὲ ἦν καὶ διὰ τὸ κῆδος εὔνους, παρατίθεται τὴν γυναῖκα, κρύφα δοὺς ἐντολὰς ἀναιρεῖν αὐτὴν εἰ κἀκεῖνον Αντώνιος. ὁ δὲ Ιώσηπος, οὔτι κακοήθως, ἀλλὰ τὸν ἔρωτα τοῦ βασιλέως παραστῆσαι τῇ γυναικὶ βουλόμενος, ὥστ' οὐδὲ ἀποθανὼν αὐτῆς ὑπομένοι διαζευχθῆναι, τὸ ἀπόρρητον ἐκφέρει. κἀκείνη πρὸς ἐπανήκοντα τὸν Ηρώδην, πολλά τε περὶ τοῦ πρὸς αὐτὴν [g] πόθου ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἐπομνύμενον, [h] καὶ ὡς οὐδὲ ἐρασθείη ποτὲ γυναικὸς ἄλλης, πάνυ γοῦν, εἶπε, ταῖς πρὸς Ιώσηπον ἐντολαῖς ἐπεδείξω τὸν εἰς ἡμᾶς ἔρωτα, [i] κτεῖναί με προστάξας.

ε'. [k] Εκφρων εὐθέως ἀκούσας τὸ ἀπόρρητον ἦν, καὶ οὐκ ἄν ποτε τὸν Ιώσηπον ἐξαγγεῖλαι τὴν ἐντολὴν φάμενος, εἰ μὴ διαφθείρειεν αὐτὴν, ἐνεθουσία τῷ πάθει, καὶ τῆς κοίτης [l] ἐξαλλόμενος, [m] ἀνέδην ἐν τοῖς βασιλείοις [n] ἀνειλεῖτο. κἀν τούτῳ Σαλώμη ἡ ἀδελφὴ, τὸν καιρὸν εἰς τὰς διαβολὰς ἁρπάσασα, τὴν εἰς τὸν Ιώσηπον ἐβεβαίωσεν ὑποψίαν. [o] ὁ δὲ, ὑπ' ἀκράτου ζηλοτυπίας ἐκμανεὶς, παραχρῆμα κτείνειν προσέταξεν ἀμφοτέρους. μετάνοια δ' εὐθέως εἵπετο τῷ πάθει, καὶ τοῦ θυμοῦ πεσόντος ὁ ἔρως [p] πάλιν ἀνεζωπυρεῖτο. τοσαύτη δὲ ἦν φλεγμονὴ τῆς ἐπιθυμίας, ὡς μηδὲ τεθνάναι δοκεῖν αὐτὴν, ὑπὸ δὲ κακώσεως ὡς ζώσῃ προσλαλεῖν, μέχρι τῷ χρόνῳ διδαχθεὶς [q] τὸ πένθος ἀνάλογον καὶ λύπην ἔσχε τῇ πρὸς [r] περιοῦσαν διαθέσει.

3. Ob ista, probra in Herodem jaciebat Mariamne, sororemque ejus & matrem atrocibus conviciis proscindebat. Sed illi quidem præ amore os erat occlusum. Gravis autem indignatio mulieres subiit, &, quo maxime Herodi iram concitarent, insimulabant eam adulterii; & alia multa ad fidem faciendam instruentes, eamque accusantes, quod in Ægyptum imaginem suam misisset Antonio, & ex immoderata libidine semet absentem viro ostendi curasset, mulierum desiderio furenti, & qui vim posset adhibere. Hoc ipsum, veluti fulmen *aliquod* emissum, perturbavit Herodem, maxime quidem amoris causa zelotypia inflammatum, insuperque secum reputantem Cleopatræ sævitiam, cujus gratia & Lysanias rex & Malichus Arabs erant perempti. Non enim ex eo quod conjux sibi eripienda esset, sed quod mortis discrimen adiret, periculum metiebatur.

Mariamnes insolentia.

In eam accusatio instituta. Antt. l. 15. c. 2. §. 6.

4. Itaque peregre profecturus, Josepho, Salomes sororis suæ marito, quem fidum habebat & ex affinitate benevolum, uxorem commendat, mandato ei clam, ut illam interficeret, si modo ipsummet occideret Antonius. Verum Josephus non maligne, sed regis amorem mulieri demonstrare volens *tam magnum esse*, ut ab ea semet ne mortuum quidem disjungi pateretur, arcanum *ei* enunciat. Atque illa, cum reversus esset Herodes, multaque inter colloquendum de suo illius desiderio juraret, quodque nunquam aliam mulierem adeo deamaret, valde, inquit, tuum erga nos amorem patefecisti mandatis Josepho datis, quibus ut me occideret præcepisti.

Herodis mandatum secretum de Mariamne occidenda, proditum à Josepho. Antt. l. 15. c. 3. §. 6.

5. Herodes, cum arcanum audiisset, illico mentis impos erat, dicensque Josephum sua mandata non fuisse proditurum, nisi eam stuprasset, præ dolore insaniebat, atque stratis exsiliens, ultro citroque cursabat in regia. Intereaque soror ejus Salome, arrepto tempore ad criminandum, suspicionem de Josepho confirmavit. Ille vero ex immoderata zelotypia in furorem actus, è vestigio utrumque necari jussit. At continuo insaniam excipiebat pœnitentia, iraque residente amor iterum exsuscitatur. Tanta autem ejus cupiditate ardebat, ut mortuam vix aut ne vix quidem esse crederet, sed præ ægritudine eam, quasi adhuc viveret, alloqueretur; donec tempore *veriora* edoctus, luctus & mæroris magnitudine eum quo superstitem dilexerat æquavit affectum.

Ob quod Herodes ira & zelotypia accensus. Antt. l. 15. c. 3. §. 9.

CAP.

a Πεφίμωτο] Conf. sup. Proœm. §. 5. SPANH.

b Τοῖς ἱμέροις.] Conf. sup. c. 20. §. 1. SPANH.

c Καληγορῦσαι] Καληγορῦσαι *MSS.* & *Basil. Ox.* SPANH.

d Εμπεσὼν,] Ita ad unum omnes *MSS.* ἐμπεσὸν *Bas.* & *Gen.* HUDS. *Gen.* Εμπεζον, vel ἐμπεσὼν *MSS.* SPANH.

e Μάλιχος ὁ Αραψ.] Vide supra cap. 18. §. 8. & *Antt.* l. 15. c. 4. ubi Lysaniam interfectum legimus; confirmante etiam *Dione* XLIX. p. 411. B. At de cæde Malichi præterquam hoc uno in loco, quod meminerim, nihil constat. ALDR.

f Αλλὰ θανάτῳ.] Jam enim accersiverat illum Antonius, ut de objecta sibi Aristobuli morte Laodiceæ causam diceret, *Antt.* lib. 15. c. 3. §. 5. ALDR.

g Πόθου] Συμπαθοῦς *Big. Bod. Voss. Rost.* & *Lips.* Συμπαθοῦς *Big. Bod. Voss. Ox.* & *MS. Lips.* SPANH.

h Καὶ ὡς] Delet καὶ *Rost.*

i Κτεῖναί με] *Rost.* Κτεῖναι μὲν.

k Εκφρων εὐθέως ἀκούσας] Εκφρων δ' εὐθέως *Busb.*

l Εξαλλόμενος,] *Lugd. Bat.* Εξαλόμενος.

m Ανέδην] Conf. supra. c. 4. §. 1. ἀνέδην ὑπὸ τῶν Αράβων φονευόμενοι. SPANH.

n Ανειλεῖτο.] Ita *Bas. Busb.* & *Rhed.* ἀνελεῖτο *Gen.* ἀνείλατο *Big.* ἀναλεῖτο *Bod.* HUDS. Ανειλεῖτο *Basil.* ἀνείλατο *Big.* ἀναλεῖτο *Bod.* SPANH.

o Ο δὲ, ὑπ' ἀκράτου] Excidisse aliquid videtur quod sic suppleri potest. *Unde Herodes, immoderata zelotypia furens,* [parum abfuit quin uxorem occideret; at Josepho ne in conspectum quidem admisso mortem intulit. Rursus cum ad Cæsarem Rhodum iret, Mariamnen cum matre Alexandra Josepho alteri, quæstori suo, Soëmoque commisit; & siquid sibi mali contingeret, ut utramque tollerent imperavit. Quod cum Soëmus aliquando effutisset, temperare sibi non potuit Mariamne quin reversum Herodem signis odii manifestis exciperet: cumque propterea commotum soror ejus & mater irritabant; ne quid tamen gravius statueret intercessit Cæsaris salutatio. Post annum vero quam à Cæsare reversus est, Salomes opera Mariamne veneficii accusata est, & tormenta Eunucho ejus adhibita; qui de veneficio nihil fassus, cum offensam diceret reginam propter ea quæ Soëmus indicasset, suspicatus Herodes id indicium stupro redemptum,] *confestim utrumque jussit interfici.* Vide *Antt.* l. 15. c. 3. 4. & seqq. ALDR.

p Πάλιν] *Rost.* Αὖθις.

q Τὸ πένθος] Ita rescripsi ex conjectura. Antea erat τὸ πένθος ἀνάλογον τὴν λύπην in *Editis Aliisque.* τὸ πάθος *Voss.* τὸν τάφον legisse videtur *Rufinus*, qui vertit, *donec processu temporis funere cognito.* Nihil horum agnoscit *Bod.* HUDS. Τὸ πάθος *Voss.* funus τάφος *Ruf.* SPANH.

r Περιοῦσαν] Sic *Voss.* & *Ruf.* παρουσίαν, aut περιουσίᾳ, aut περιουσίαν in *cæteris.* HUDS. Περιοῦσαν *Voss. Ruf.* Περιουσίᾳ *Bod. Ox.* Περιουσίαν *MS. Lips.* SPANH.

s Ετη]

CAP. XXIII.

Calumniæ in filios Mariamnes. Antipater iis præpoſitus. Eorundem accuſatio apud Cæſarem, & reditus in gratiam cum Herode.

Mariamnes filii contra Herodem irritati. Antt. l. 16. c. 3. §. 1.

MAternæ autem iracundiæ *quaſi* hæredes ſuccedunt filii; & , immanitatem ſceleris reputantes, non aliter patrem, quam ſi hoſtis eſſet, ſuſpectum habebant, idque & antea cum Romæ in ſtudiis verſarentur, & multo magis poſtquam in Judæam reverſi ſunt. Nam una cum ætatibus illorum adolevit affectus. Poſteaquam vero conjugio maturi, unus amitæ *ſuæ* Salomes, quæ matrem eorum accuſavit, *filiam* duxerat, alter Archelai Cappadocum regis filiam, tum *quidem* odio *ſuo* etiam loquendi libertatem adjungebant. Ex illa autem audacia *temeraria* calumniandi anſa arrepta eſt, & mox apertius quidam apud regem dicebant, quod ei à filio quidem utroque ſtruerentur inſidiæ; ille vero, qui Archelai gener erat, ſocero fretus etiam fugam pararet, *regem* ipſum apud Cæſarem accuſaturus. Herodes autem, cum criminationum ſatis ſuperque accepiſſet, Antipatrum ex Doride ſuſceptum, veluti propugnaculo ſibi futurum adverſus filios, ad ſe adducit, ejuſque rationem modis omnibus habere cœpit.

Conjuges eorum.

Herodes mirum in modum Antipatro favet. Antt. l. 16. c. 3. §. 3.

2. Illis autem intoleranda erat hæc *rerum* mutatio, cumque viderent matre privata natum *auctoritate adeo* proficere, tantos eis ſua nobilitas ſtimulos ſubdidit, ut indignationem cohibere non potuerint; ſed ob quodcunque, grave illis & moleſtum, iram ſuam palam faciebant. At cum illi indies magis infeſto & inimico eſſent animo, Antipater jam ſtudioſe omnia ipſe agebat, (ut qui optime norit patrem adulari, & varias in fratres ſuos calumnias pararet, quaſdam ipſemet ſpargens, alias vero neceſſariis ſuis divulgandas ſubmittens) donec ſpem regni omnem fratribus præciderat. nam & in teſtamento & aperte quoque jam ipſe *deſignatus* erat *imperii* ſucceſſor: denique tanquam rex etiam ad Cæſarem miſſus eſt, & ornatu & cætero præter diadema cultu *regio* inſtructus. Tempore autem *brevi* tantum gratia valuit, ut matrem ſuam in lecto Mariamnes collocaret: geminiſque armis contra fratres uſus, blanditiis & calumniis, clam effecit ut rex etiam de filiorum nece cogitaret.

Mariamnes filios male tractat, eiſque inſidias ſtruit Antipater. Ibid.

Herodes apud Cæſarem accuſat Alexandrum fratremque. Antt. l. 16. c. 4. §. 1. *Summa defenſionis Alexandri. Vide* Antt. l. 16. c. 4. §. 3.

3. Quapropter pater cum Alexandrum ſecum Romam duxiſſet, veneni ſibi parati reum apud Cæſarem poſtulavit. Ille autem, cum ægre eò confidentiæ deveniſſet ut calamitatem *ſuam* deploraret, & judicem habens Antipatro *rerum* peritiorem & Herode prudentiorem, *verba faciens* delicta quidem patris verecunde ſuppreſſit, ejus vero criminationes fortiter diluit: cumque fratrem periculorum con-

ΚΕΦ. κγ΄.

Διαβολαὶ εἰς υἱοὺς Μαριάμμης. Ἀντίπατρος αὐτοῖς προτιμᾶται· ἐπὶ Καίσαρος κατηγοροῦνται, καὶ αὐτοῖς διαλλάττεται Ἡρώδης.

ΚΛηρονομοῦσι δὲ τῆς μητρῴας οἱ παῖδες ὀργῆς, καὶ τοῦ μύσους ἔννοιαν λαμβάνοντες, ὡς πολέμιον ὑφεώρων τὸν πατέρα, καὶ πρότερον μὲν ἐπὶ Ῥώμης παιδευόμενοι, πλέον δὲ ὡς εἰς Ἰουδαίαν ὑπέστρεψαν. συνήνδρωτο δ᾽ αὐτῶν ταῖς ἡλικίαις ἡ διάθεσις. [s] ἐπεὶ δὲ γάμων ἔχοντες ὥραν, ὁ μὲν τῆς τηθίδος Σαλώμης, ἣ τῆς μητρὸς αὐτῶν κατηγόρησεν, ὁ δὲ ἔγημεν Ἀρχελάου [t] τοῦ Καππαδοκῶν βασιλέως θυγατέρα, προσελάμβανον ἤδη τῷ μίσει καὶ παῤῥησίαν. ἐκ δὲ τοῦ θράσους αὐτῶν ἀφορμὰς οἱ διαβάλλοντες [v] ἐλάμβανον, καὶ φανερώτερον ἤδη τῷ βασιλεῖ, διελέγοντό τινες, ὡς ἐπιβουλεύοιτο μὲν ὑπ᾽ ἀμφοτέρων τῶν υἱῶν. ὁ δὲ Ἀρχελάῳ κηδεύσας καὶ φεύγειν παρασκευάζοιτο, τῷ πενθερῷ πεποιθὼς, ἵνα ἐπὶ Καίσαρος αὐτοῦ κατηγορήσῃ. ἀναπλησθεὶς δὲ τῶν διαβολῶν Ἡρώδης, ὥσπερ ἐπιτείχισμα τοῖς υἱοῖς, κατάγει τὸν ἐκ τῆς Δωρίδος Ἀντίπατρον, καὶ πάντα τρόπον [x] προτιμᾷν ἄρχεται.

β΄. Τοῖς δὲ ἀφόρητος ἦν ἡ μεταβολὴ, καὶ τὸν ἐξ ἰδιώτιδος μητρὸς ὁρῶντες προκόπτοντα, διὰ τὴν αὐτῶν εὐγένειαν οὐκ ἐκράτουν τῆς ἀγανακτήσεως. ἐφ᾽ ἑκάστου δὲ τῶν ἀνιαρῶν, τὴν ὀργὴν ἐξέφαινον. ὡς δὲ οἱ μὲν καθ᾽ ἡμέραν προσίσταντο μᾶλλον. ὁ δὲ Ἀντίπατρος ἤδη καὶ [y] δι᾽ αὐτὸν [z] ἐσπουδάζετο, δεινότατος μὲν ὢν ἐν ταῖς πρὸς τὸν πατέρα κολακείαις, διαβολὰς δὲ κατὰ τῶν ἀδελφῶν ποικίλας συνσκευαζόμενος, καὶ τὰ μὲν αὐτὸς λογοποιῶν, τὰ δὲ τοὺς ἐπιτηδείους φημίζειν καθιεὶς, μέχρι παντάπασι τοὺς ἀδελφοὺς ἀπέῤῥηξε τῆς βασιλικῆς ἐλπίδος. καὶ γὰρ ἐν ταῖς διαθήκαις, καὶ φανερῶς αὐτὸς ἦν ἤδη διάδοχος. ὡς βασιλεὺς γοῦν ἐπέμφθη καὶ πρὸς Καίσαρα, τῷ τε κόσμῳ καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, πλὴν διαδήματος, χρώμενος. χρόνῳ δὲ ἐξίσχυσεν εἰσαγαγεῖν ἐπὶ τὴν Μαριάμμης κοίτην τὴν μητέρα. δυσὶ δὲ ὅπλοις κατὰ τῶν ἀδελφῶν χρώμενος, κολακείᾳ καὶ διαβολῇ, τὸν βασιλέα καὶ περὶ θανάτου τῶν υἱῶν [a] ὑπειργάσατο.

γ΄. [b] Τὸν γοῦν Ἀλέξανδρον σύρας μέχρι Ῥώμης ὁ πατὴρ, τῆς ἐφ᾽ ἑαυτῷ φαρμακείας ἔκρινεν ἐπὶ Καίσαρος. [c] ὁ δὲ εὑρὼν μόλις ὀλοφυρμοῦ παῤῥησίαν, καὶ δικαστὴν [d] ἐμπειρότερον Ἀντιπάτρου, καὶ Ἡρώδου φρονιμώτερον, τὰ μὲν ἁμαρτήματα τοῦ πατρὸς αἰδημόνως ὑπεστείλατο, τὰς δὲ αὐτοῦ διαβολὰς ἰσχυρῶς ἀπεδύσατο. καθαρὸν δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀποδείξας κοινοῦντα

νοῦντα

s Ἐπεὶ] Ita in omnibus *MSS.* ἐπὶ δὲ *Baſ.* & *Gen.* Huds. Ἐπεὶ *MS. Ox.* Spanh.

t Τοῦ] Ita *MS.* τοῦ in *Impreſſis*. Huds. Τοῦ *MS. Ox.* Spanh.

v Ἐλάμβανον,] *Lugd. Bat.* Διελάμβανον.

x Προτιμᾷν ἄρχεται.] In hac voce interpretanda à recepta verſione diſceſſimus; nos de errore monente Cl. *L. Bos.* in *Animadv. ad Script. Gr.* c. XXI.

y Δι᾽ αὐτὸν] Δι᾽ αὐτὸν in *Editis*. δι᾽ αὐτὸ *Big.* δι᾽ ἑαυτὸν in quibuſdam *MS.* Huds. Δι᾽ αὐτὸ *Big.* & quædam *MS. Ruf.* Spanh.

z Ἐσπουδάζετο,] *Roſt.* ἐσπούδαζε.

a Ὑπειργάσατο.] *Lugd. Bat.* Ἀπειργάσατο.

b Τὸν γοῦν Ἀλέξανδρον] Et Ariſtobulum etiam: ſolum tamen Alexandrum nominat *Joſephus*, quod in eum præcipue (ſicut alibi loquitur) tota domus tempeſtas incubuerit; quodque ejus partes in propulſando hoc periculo potiores eſſent. Aldr.

c Ὁ δὲ εὑρὼν μόλις] Alexandrum quidem dicit (*Originum*, p. 716.) orationem ægre inveniſſe; nam & eum dolor impediebat, & indecorum erat ita patri reſpondere, quemadmodum res ipſa poſtulabat, & contra quemvis alium licuiſſet: ſed Auguſtum illi judicem contigiſſe, non tam credulum & præcipitem, quam Herodes fuerat; quemque non poſſet Antipater, ſicut Herodem, dolo fallere; nam ad ejus prudentiam magnus uſus acceſſerat. Accuſantibus igitur ab initio diffiſus eſt; & nunc quoque facile intellexit, tarditatem Alexandri non ex ſceleris conſcientia, ſed ætate, dolore, & patris reverentia proficiſci. Aldr.

d Ἐμπειρότερον] Ἐμπειρότατον *Voſſ. Big.* & *Lipſ.* ἀπειρότατον legiſſe videtur *Ruf.* qui vertit, *Ille autem vix deplorandi copiam nactus, & licet apud imperitiſſimum judicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem*, &c. Huds. Ἐμπειρότατον *Big. MS. Lipſ.* ἀπειρότατον. *Ruf. Ox.* Spanh.

c Ω

νοῦντα τῶν κινδύνων, οὕτως ἤδη τό, τε Ἀντιπάτρου πανοῦργον καὶ τὴν αὐτῶν ἀτιμίαν ἀπωδύρετο. συνήργει δὲ αὐτῷ μετὰ καθαροῦ τοῦ συνειδότος ἡ περὶ λόγους ἰσχύς· ἦν γὰρ δὴ δεινότατος εἰπεῖν. καὶ τὸ τελευταῖον φάμενος, [e] ὡς τῷ πατρὶ κτείνειν αὐτοὺς [f] ἔστιν, εἰ δὴ προστίθεται τὸ ἔγκλημα, προήγαγε μὲν εἰς δάκρυα πάντας· τὸν δὲ Καίσαρα διέθηκεν οὕτως, ὡς ἀπογνῶναι μὲν αὐτῶν τὰ [g] κατηγορημένα, διαλλάξαι δὲ Ἡρώδην εὐθέως. αἱ διαλλαγαὶ δὲ ἐπὶ τούτοις ἦσαν, ὥστε ἐκείνους μὲν τῷ πατρὶ πάντα πειθαρχεῖν, τὸν δὲ τὴν βασιλείαν καταλιπεῖν ᾧ βούλεται.

δʹ. Μετὰ ταῦτα δὲ ἀπὸ Ῥώμης ὑπέστρεφεν ὁ βασιλεὺς, τῶν μὲν ἐγκλημάτων [h] ἀφηκέναι τοὺς υἱεῖς δοκῶν, τῆς δὲ ὑπονοίας οὐκ ἀπηλλαγμένος. παρηκολούθει [i] δὲ Ἀντίπατρος, ἡ τοῦ μίσους ὑπόθεσις, ἀλλ' εἴς γε τὸ φανερὸν τὴν ἀπέχθειαν οὐκ ἐξέφερε, τὸν διαλλακτὴν αἰδούμενος. ὡς δὲ τὴν Κιλικίαν παραπλέων κατῆρεν [k] εἰς Ἐλεοῦσαν, εἱστία μὲν αὐτοὺς φιλοφρόνως Ἀρχέλαος, ὑπὲρ τῆς τοῦ γαμβροῦ σωτηρίας εὐχαριστῶν, καὶ ταῖς διαλλαγαῖς ἐφηδόμενος, ὡς ἂν καὶ τάχιον γεγραφὼς τοῖς ἐπὶ Ῥώμης φίλοις, συλλαμβάνεσθαι περὶ τὴν δίκην Ἀλεξάνδρῳ. προπέμπει δὲ μέχρι Ζεφυρίου, δῶρα δοὺς μέχρι τριάκοντα ταλάντων.

εʹ. Ὡς δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα Ἡρώδης ἀφικνεῖται, συναγαγὼν τὸν λαὸν, καὶ τοὺς τρεῖς υἱεῖς παραστησάμενος, ἀπελογεῖτο περὶ τῆς ἀποδημίας· „ καὶ πολλὰ μὲν
„ ηὐχαρίστει τῷ Θεῷ, πολλὰ δὲ Καίσαρι καταστη-
„ σαμένῳ τὸν οἶκον αὐτοῦ τεταραγμένον, καὶ [l] μεῖζόν τι
„ τοῖς υἱοῖς παρασχόντι τῆς βασιλείας τὴν ὁμόνοιαν, ἣν
„ αὐτὸς ἔφη συναρμόσω μᾶλλον. ὁ μὲν γὰρ κύριον
„ ἐμὲ τῆς ἀρχῆς καὶ δικαστὴν τοῦ διαδόχου κατέστησεν,
„ ἐγὼ δὲ, μετὰ τοῦ συμφέροντος ἐμαυτῷ κἀκεῖνον
„ [m] ἀμειβόμενος, τούσδε τοὺς τρεῖς παῖδας ἀπο-
„ δείκνυμι βασιλέας, καὶ τῆς γνώμης πρῶτον τὸν Θεὸν
„ σύμψηφον, ἔπειτα καὶ ὑμᾶς παρακαλῶ γενέσθαι.
„ τῷ μὲν γὰρ ἡλικία, τοῖς δὲ εὐγένεια τὴν διαδοχὴν
„ προξενεῖ. [n] τὸ γεμὴν μέγεθος τῆς βασιλείας ἀρκεῖ
„ καὶ πλείοσιν. οὓς δὲ Καῖσαρ μὲν ἥνωσε, καθίστησι δὲ
„ πατὴρ, ὑμεῖς τηρήσατε, μήτε ἀδίκους μήτε ἀνω-
„ μάλους τὰς τιμὰς διδόντες, ἑκάστῳ δὲ κατὰ τὸ πρεσ-
„ βεῖον. οὐ γὰρ τοσοῦτον εὐφρανεῖ τις τὸν παρ' ἡλικίαν
„ θεραπευόμενον, ὅσον ὀδυνήσει τὸν ἀτιμούμενον. οὓς
„ γεμὴν ἑκάστῳ συνεῖναι δεήσει συγγενεῖς καὶ φίλους,
„ ἐγὼ διανεμῶ, καὶ τῆς ὁμονοίας ἐκείνους ἐγγυητὰς
„ καταστήσομαι, σαφῶς ἐπιστάμενος, ὅτι τὰς στά-
„ σεις καὶ τὰς φιλονεικίας γεννῶσιν αἱ τῶν συνδιατρι-
„ βόντων κακοήθειαι· κἂν ὦσιν οὗτοι χρηστοὶ, τηροῦσι
„ τὰς στοργάς. ἀξιῶ δὲ οὐ μόνον τούτους, ἀλλὰ καὶ

sortem sceleris purum demonstrasset, tum mox de Antipatri calliditate & de contumeliis & injuriis sibi illatis questus est. Non solum autem ipsum adjuvabat conscientia intemerata, sed & verborum vis: nam acerrimus erat in dicendo. Postremo cum dixisset, patri licere occidere eos, si scilicet crimen objiceret, fecit ut omnes quidem lachrymas profunderent; Cæsar vero ita affectus est, ut accusationem in eos institutam rejecerit, & Herodem illis reconciliarit. ea autem lege facta est reconciliatio, ut adolescentes quidem patri in omnibus obsequerentur, illi vero liberum esset regnum relinquere cui vellet.

Cæsar Herodem filiis reconciliat. Antt. l. 16. c. 4. §. 4.

4. Post hæc igitur rex Roma reversus est, ita ut videretur filiis quidem criminationes remisisse, haud vero ab omni suspicione liber. Eum autem comitatus est Antipater odii *causa &* fundamentum; sed, reconciliatorem veritus, palam proferre inimicitias non audebat. Cæterum cum juxta Ciliciam navigans ad *insulam* Eleusam appulerit, eos quidem Archelaus convivio perhumaniter excipiebat, pro incolumitate generi gratias referens, & ob concordiam redintegratam hilaritatem suam ostendens: quippe nihil moratus amicis Romæ scripserat, ut in judicio Alexandrum adjuvarent. quin & Zephyrium usque *Herodem* deduxit, talentis etiam triginta donatum.

Herodes in reditu perhumaniter exceptus ab Archelao. Antt. l. 16. c. 4. §. 6.

5. Postea vero quam Hierosolyma pervenit Herodes, populo convocato, tribusque filiis prope adstantibus, profectionis suæ rationem reddit: „ &
„ multas quidem Deo gratias agebat, multas vero
„ Cæsari, qui domus suæ perturbationem sedavit
„ atque restinxit; &, quod regno majus est, filiis
„ auctor erat concordiæ, quam ego, inquit, arctius
„ adhuc coagmentare studebo. Nam is quidem me
„ regni dominum & de successore *meo* judicem con-
„ stituit; ego vero, quòd mei intersit, illi etiam
„ gratias referens, hos tres filios *meos* reges designo,
„ atque huic sententiæ *meæ* primum Deum suffra-
„ gatorem fieri precor, deinde & vos. namque huic
„ ætas, illis generis nobilitas successionem conciliat;
„ porro regni ea magnitudo est ut etiam pluribus
„ sufficiat. Quos autem Cæsar conjunxit, & pater
„ *sui successores* constituit, vos velim observare, ne-
„ que injustis neque disparibus eos colentes honori-
„ bus, sed quemque pro nascendi ordine. non enim
„ tanta quis afficiet eum lætitia qui præter ætatis
„ prærogativam colitur, quantum ei, quem despi-
„ cit, doloris afferet. Cæterum ex consanguineis &
„ amicis, quos oportebit cum singulis versari, ego
„ illis adjungam, & concordiæ sponsores consti-
„ tuam; ut qui probe norim, dissidia & contentio-
„ nes ex malignis ingeniis eorum quibuscum agunt
„ proficisci: hosque, si boni fuerint, mutuum amo-
„ rem tueri. Non istos autem tantum oro & obte-
„ stor,

Herodis post reditum concio ad populum. Antt. l. 16. c. 4. §. 6.

e Ὡς τῷ πατρὶ, &c.] Sensus est, hoc judicium eo valere, ut pater filios occidat. Paulo vehementius *Big.* & *Voss.* Parenti liberos interficere jucundum est, etiam judicii pompam adhibet. Sed & ἐπὶ hoc significatu insolens est, & præterea nihil horum dixisset juvenis τὰ τοῦ πατρὸς ἁμαρτήματα αἰδημόνως ὑποστείλας. Melius itaque *Rufinus* culpam omnem in Antipatrum conferre voluit, quamvis Josephi mentem nec ille videatur assecutus. Nisi exciderit aliquid, crediderim ita legi oportere, ὡς τῷ πατρὶ κτείνειν αὐτοὺς ἔστιν. εἰ δὲ καὶ προτίθεται τὸ ἔγκλημα. ut sit Aposiopesis, quam ad hunc modum licet explicare: Potest nos pater occidere, neque mori recusamus: quod si accuset etiam parricidii, morte gravior est tanti sceleris suspicio. *Vide Antt.* l. 16. c. 4. Aldr. Quod Patri liceret eos occidere, etiamsi crimen illud non prætexeret, ut ita addatur particula μή. εἰ δὴ μὴ πρ. τ. ἐγκ. *Voss.* προστίθεται quod mallem. Spanh.

f Ἔστιν, εἰ δὴ] Ἔστιν, εἰ δὴ καὶ προστίθεται *Voss.* ἐστὶν ἤδυ, καὶ προτ. *Big.* atque ita forsan *Ruf.* nisi quod καὶ post ἔγκλημα legat, in hunc modum vertens, *postremo proloquutus quod eos libenter occideret, crimen illi objecit.* Nisi exciderit aliquid (inquit *Aldrichius*) crediderim ita legi oportere, ὡς τῷ πατρὶ κτείνειν αὐτοὺς ἔστιν. εἰ δὲ καὶ προστίθεται τὸ ἔγκλημα, ut sit Aposiopesis, quam ad hunc modum licet explicare: *Potest nos pater occidere, neque mori recusamus; quod si accuset etiam parricidii, morte gravior est tanti sceleris suspicio.* Vide *Antt.* l. 16. c. 4. §. 3. Huds. Crediderim ita esse legendum, ὡς (quod hic adverbium temporis esse potest, & significare *postquam, quandoquidem*) τῷ πατρὶ κτείνειν αὐτοὺς [illegible] ἤδυ, μὴ καὶ προστίθεται τὸ ἔγκλημα. ut ita dicat, [illegible] necis suæ relinquere arbitrium, si id ita dulce ipsi sit, [illegible] crimen aliquod, ut causam mortis, non adjiciat. Id præter *Big.* suadere quoque videtur *Lugd. Bat.* in quo legitur ἐστὶν ἤδυ προστίθεται. Puto autem descriptores alterum ex ἤδυ vel μὴ καὶ putavisse variam esse lectionem, atque ita illud μὴ καὶ omisisse, vel in δὴ καὶ, sicut etiam in εἰ δὴ illud ἤδυ commutasse. Hav.

g Κατηγορημένα,] *Lugd. Bat.* Κατηγορούμενα.

h Ἀφηκέναι] *Lugd. Bat.* Ἀφιέναι.

i Δὲ Ἀντίπατρος,] Γὰρ *Voss.*

k Εἰς Ἐλεοῦσαν,] Vide *Annott.* l. 16. c. 4. §. 6. De [illegible] insula post Corycum Strabo lib. 14. p. 671. A. [illegible] ἀρχ. lib. 16. c. 4. §. 6. Spanh. De qua Strabo lib. 14. p. 671. A. [illegible] Aldr.

l Μεῖζόν τι] *Gen.* Μεῖζόν τε.

m Ἀμειβόμενος,] Ita lego cum [illegible] *Voss.* antea erat ἀμείβομαι. τοὺς δὲ τοὺς τρεῖς π.

n Τὸ γεμὴν.] *Gen.* Τό γε μὴν.

ο Βασι-

„stor, sed & ordinum ductores in exercitu meo, ut in me solo spem habeant in præsentia. Non enim regnum, sed regni honorem filiis *meis* trado: & quidem jucundis, quasi in imperio essent, perfruentur; rerum vero onus, tametsi nolim, meum erit. Consideret autem quisque *vestrum* ætatem meam, vitæque institutum, necnon etiam pietatem. nam neque senex adeo sum ut de mea vita desperari debeat; neque voluptatibus assuetus, quæ & juvenum poplites succidunt: quin & Deum ita coluimus, ut vita quam longissima frui non dubitemus. Quotus vero quisque filios meos observabit vitæ meæ exitum exspectans, sciat is se propterea mihi pœnas daturum esse. Ego enim nequaquam, ac si inviderem ex me genitis, impedio, quo minus alii eos honore prosequantur; sed quòd norim, ejusmodi studia in adolescentibus ferociam alere. Itaque si cogitare velint qui ad eos se conferunt, quod, quicunque bene se gesserit, gratiam à me relatam habebit, dissidia vero serenti nihil profuturam esse malitiam, etiam apud eos quibus lenocinatur, omnes profecto meis, hoc est filiorum meorum rebus, studebunt. Nam & ipsis expedit me regnare, meque cum illis concordare. Vos autem, ô boni filii, vobiscum cogitantes sacra naturæ vincula, quibus etiam fera invicem concilientur & amore continentur; deinde Cæsarem, qui gratiæ redintegrandæ auctor erat; tertio meipsum, qui rogare malo cum possim jubere; manete fratres. Jam inde autem vobis do vestem & cultum regium: Deumque obsecro ut meum tueatur conservetque judicium, si concordes eritis." Ista loquutus unumquemque filiorum peramanter complexus est, & populum dimisit, alios quidem precantes ut dictis respondeat eventus, alios vero, qui mutationis cupidi erant, ne audiisse quidem se quicquam simulantes.

Variæ populi de Herodis verbis opiniones. Antt. l. 16. c. 4. §. 6.

„τοὺς ἐν τῇ στρατιᾷ μου ταξιάρχους, ἐν ἐμοὶ μόνῳ τὰς ἐλπίδας ἔχειν ἐπὶ τοῦ παρόντος. Οὐ γὰρ βασιλείαν, ἀλλὰ τιμὴν [o] βασιλείας τοῖς υἱοῖς παραδίδωμι. καὶ τῶν μὲν ἡδέων ὡς ἄρχοντες ἀπολαύσουσι, τὸ βάρος δὲ τῶν πραγμάτων ἐμόν ἐστι, κἂν μὴ θέλω. σκεπτέσθω δὲ ἕκαστος τήν τε [p] ἡλικίαν μου καὶ τὴν ἀγωγὴν τοῦ βίου, καὶ τὴν εὐσέβειαν. οὔτε γὰρ οὕτως εἰμὶ γέρων, ὥστ' ἂν ἀπελπισθῆναι ταχέως, οὔτε εἰς τρυφὴν ἐκδιαιτώμενος, ἣ καὶ νέους [q] ὑποτέμνεται. τό, τε θεῖον οὕτω τεθεραπεύκαμεν, ὥστε ἂν ἐπὶ μήκιστον [r] βίου προελθεῖν. ὁ δὲ τοὺς ἐμοὺς παῖδας θεραπεύων [s] ἐπὶ τῇ ἐμῇ καταλύσει, δώσει μοι καὶ περὶ ἐκείνων δίκας. οὐ γὰρ ἐγώ, [t] φθονῶν τοῖς ἐξ ἐμοῦ γεγεννημένοις, ἀνακόπτω τὴν εἰς αὐτοὺς φιλοτιμίαν· ἐπιστάμενος δὲ τοῖς νέοις γίνεσθαι τὰς σπουδὰς θράσους ἐφόδιον. εἴ γε μὴν ἕκαστος ἐνθυμηθείη τῶν προσιόντων, ὅτι χρηστὸς μὲν ὢν παρ' ἐμοῦ λήψεται τὴν ἀμοιβήν, στασιάζων δὲ καὶ [v] παρὰ τῷ θεραπευομένῳ τὸ κακόηθες ἀνόνητον ἕξει, [x] πάντας οἶμαι τὰ ἐμὰ φρονήσειν, τουτέστι τὰ τῶν ἐμῶν υἱῶν. καὶ γὰρ τούτοις συμφέρει κρατεῖν ἐμέ, [y] κἀμὲ τούτοις ὁμονοεῖν. ὑμεῖς δέ, ὦ παῖδες ἀγαθοί, [z] πρῶτον ἐνθυμούμενοι τὴν ἱερὰν φύσιν, ἧς καὶ παρὰ θηρίοις αἱ στοργαὶ μένουσιν, ἔπειτα τὸν ποιησάμενον ἡμῶν τὰς διαλλαγὰς Καίσαρα, τρίτον ἐμὲ τὸν ἐν οἷς ἔξεστιν ἐπιτάσσειν παρακαλοῦντα, μείνατε ἀδελφοί. δίδωμι δὲ ὑμῖν ἐσθῆτά τε ἤδη καὶ θεραπείαν βασιλικήν· ἐπεύχομαι δὲ καὶ τῷ Θεῷ τηρῆσαι τὴν ἐμὴν κρίσιν, ἂν ὁμονοῆτε". ταῦτα εἰπών, καὶ φιλοφρόνως ἕκαστον κατασπασάμενος τῶν υἱῶν, διέλυσε τὸ πλῆθος, τοὺς μέν, συνευχομένους τοῖς εἰρημένοις, ὅσοι δὲ ἐπεθύμουν μεταβολῆς, μηδὲ ἀκηκοέναι προσποιουμένους.

CAP. XXIV.

Antipatri & Doridis malitia. Propter Glaphyram invisus Alexander. Pheroræ merito suspecto, Salomæ etiam convictæ, data venia. Torquentur Herodis Eunuchi, & Alexander in vincula conjicitur.

Glicit dissidium in Herodis domo. Antt. l. 16. c. 7. §. 2.

FRatribus autem comes adhæsit dissensio; & pejora suspicantes, alius de alio digressi sunt. Alexander quidem & Aristobulus, ægre ferentes confirmatum esse Antipatro primogenituræ honorem, Antipater vero fratribus succensens quod ei proximi essent. Verum is quidem moribus varius & secreta novit reticere; & cum versutus admodum esset, suum in eos odium dissimulabat: illis vero, ex sua nobilitate, familiare erat loqui quod sentirent. Et multi quidem satagebant eos irritare, pluresque ex amicis *Antipatri* ad res explorandas sese in familiaritatem eorum insinuabant. Itaque ne verbum quidem ab Alexandro emissum erat, quin statim apud Antipatrum esset, & ab Antipatro ad Herodem quibusdam ei adsutis deferretur. Neque, si *recte &* simpliciter aliquid diceret ut adolescens, culpa im-

Antipatri astutia, & insidiæ in filios Mariamnes. Antt. l. 16. c. 7. §. 2.

ΚΕΦ. κδ'.

Ἀντιπάτρου καὶ Δωρίδος κακουργία. Γλαφύρας ἕνεκα ἀπεχθῶς διάκειται Ἀλέξανδρος. Φερώρα ὑπονοηθέντι καὶ Σαλώμῃ διελεγχθείσῃ δίδοται συγγνώμη. Ἡρώδου εὐνοῦχοι βασανίζονται, καὶ δεδεμένος ἄγεται Ἀλέξανδρος.

ΣΥνήπτετο δὲ τοῖς ἀδελφοῖς ἡ στάσις, καὶ χείρους τὰς ἐπ' ἀλλήλοις ὑπονοίας ἔχοντες ἀπηλλάγησαν. Ἀλέξανδρος μὲν καὶ Ἀριστόβουλος ὀδυνώμενοι κεκυρωμένον Ἀντιπάτρῳ [a] τὸ πρεσβεῖον, Ἀντίπατρος δὲ καὶ τοῦ δευτερεύειν νεμεσῶν τοῖς ἀδελφοῖς. ἀλλ' ὁ μέν, ποικιλώτατος ὢν τὸ ἦθος, ἐχεμυθεῖν τε ᾔδει, καὶ πολλῷ τῷ πανούργῳ χρώμενος, τὸ πρὸς αὐτοὺς ἐνεκάλυπτε [b] μῖσος· τοῖς δέ, δι' εὐγένειαν πᾶν τὸ νοηθὲν ἦν ἐπὶ γλώσσης. καὶ παροξύνοντες μὲν ἐνέκειντο πολλοί, πλείους δὲ τῶν φίλων [c] παρεδύοντο κατάσκοποι. πᾶν δὲ τὸ παρ' Ἀλεξάνδρῳ λαληθὲν εὐθέως ἦν παρ' Ἀντιπάτρῳ, καὶ μετὰ προσθήκης μετέβαινεν ἀπὸ Ἀντιπάτρου πρὸς Ἡρώδην. οὔτε δ' ἁπλῶς φθεγξάμενος ὁ νεανίας ἀνύπευθυνος ἦν, ἀλλ' εἰς διαβολὴν τὸ ῥηθὲν ἐστρέφε-

το

o Βασιλείας] Βασιλέως *Voss.* Huds. Βασιλέως *Voss.* Spanh.

p Ἡλικίαν μου] Illud μου è *Cod. Big.* & *Voss.* Huds. Ἡλικίαν μου *Big. Ox.* Spanh.

q Ὑποτέμνεται.] *Lugd. Bat.* Ἐπιτέμνεται.

r Βίου] *Lugd. Bat.* Βίον.

s Ἐπὶ τῇ ἐμῇ καταλύσει,] Ἐπὶ τῇ μου καταφρονήσει legisse videtur *Ruf.* qui vertit, *in contemptum meum.*

t Φθονῶν] Ita rescripsi ex quibusdam *MS.* φθόνῳ in *Editis Aliisque.* Huds. Φθονῶν *Big. Voss.* Spanh.

v Παρὰ τῷ θεραπευομένῳ] Παρὰ τῷ θεραπευομένῳ *MS. Lips.* Spanh. Ita quoque *Lugd. Bat.* Editi Παρὰ τῶν θεραπευομένων. Hav.

x Πάντας] *Lugd. Bat.* Πάντως.

y Κἀμὲ τούτοις] Forsan κἀμοὶ τούτους, *mihique hos esse concordes.* Aldr. Κἀμοὶ τούτους. *Oxon.* seu *Aldrich.* Spanh.

z Πρῶτον] *Lugd. Bat.* Πρῶτον μέν.

a Τὸ πρεσβεῖον,] Primogenitura honorum *Oxon.* Spanh.

b Μῖσος.] Μίσος *Gen.* Spanh.

c Παρεδύοντο] *Al.* παρεδύοντο.

d Ἐχε]

το, καὶ μετρίως παῤῥησιασαμένου μέγιστα τοῖς ἐλαχίστοις προσεπλάττετο. καθίει δὲ Ἀντίπατρος ἀεὶ τοὺς ἐρεθίζοντας, ὅπως αὐτὸ τὸ ψεῦδος d ἔχοι τὰς ἀφορμὰς ἀληθεῖς· κἀκ τῶν φημιζομένων, ἕν τι διελεγχθὲν ἅπασι πίστιν ἐπετίθει. καὶ τῶν αὐτοῦ μὲν φίλων ἢ φύσει e στεγανώτατος ἦν ἕκαστος, ἢ κατεσκευάζετο δωρεαῖς, ὡς μηδὲν ἐκφέρεσθαι τῶν ἀποῤῥήτων. καὶ τὸν Ἀντιπάτρου βίον, οὐκ ἂν ἁμάρτοι τὶς εἰπὼν κακίας μυστήριον. τοὺς γὰρ Ἀλεξάνδρῳ συνόντας χρήμασι διαφθείρων, ἢ κολακείαις ὑπιὼν, αἷς πάντα κατειργάσατο, ἐπεποιήκει προδότας, καὶ τῶν πραττομένων ἢ λαλουμένων φῶρας. πάντα δὲ περιεσκεμμένως δραματουργῶν, τὰς πρὸς Ἡρώδην f ὁδοὺς ταῖς διαβολαῖς ἐποιεῖτο g τεχνικωτάτας· αὐτὸς μὲν ἀδελφοῦ προσωπεῖον ἐπικείμενος, καθιεὶς δὲ μηνυτὰς ἑτέρους. κἀπειδὰν h ἀπαγγελθείη τὶ κατὰ Ἀλεξάνδρου, i παρελθὼν ὑπεκρίνετο, καὶ διασύρειν τὸ ῥηθὲν ἀρξάμενος, ἔπειτα k κατεσκεύαζεν ἡσυχῇ, καὶ πρὸς ἀγανάκτησιν ἐξῆγε τὸν βασιλέα. πάντα δ' εἰς ἐπιβουλὴν l ἀνήγετο, καὶ m τὸ δοκεῖν τῇ σφαγῇ τοῦ πατρὸς ἐφεδρεύειν Ἀλέξανδρον. οὐδὲν γὰρ n οὕτω πίστιν ἐχορήγει ταῖς διαβολαῖς, ὡς ἀπολογούμενος Ἀντίπατρος ὑπὲρ αὐτοῦ.

β'. Τούτοις Ἡρώδης ἐξαγριούμενος, ὅσον o ὑφῄρει καθ' ἡμέραν τῆς πρὸς τὰ μειράκια στοργῆς, τοσοῦτον Ἀντιπάτρῳ προσετίθει. συναπέκλιναν δὲ καὶ τῶν κατὰ τὸ βασίλειον, οἱ μὲν ἑκόντες, οἱ δὲ ἐξ ἐπιτάγματος, ὥσπερ Πτολεμαῖος ὁ τιμιώτατος τῶν φίλων, οἵ τε ἀδελφοὶ τοῦ βασιλέως, καὶ πᾶσα ἡ γενεά. πάντα γὰρ Ἀντίπατρος ἦν. καὶ, τὸ πικρότατον Ἀλεξάνδρῳ, πάντα ἦν ἡ Ἀντιπάτρου μήτηρ, σύμβουλος καθ' αὐτῶν, μητρυιᾶς χαλεπωτέρα, καὶ πλεῖόν τι προγόνων μισοῦσα τοὺς ἐκ βασιλίδος. πάντες μὲν οὖν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐθεράπευον Ἀντίπατρον ἤδη, συναφίστα δὲ ἕκαστον τὰ βασιλέως προστάγματα, παραγγείλαντος τοῖς τιμιωτάτοις, μήτε προσιέναι, μήτε προσέχειν p τοῖς περὶ Ἀλέξανδρον. φοβερὸς δὲ ἦν οὐ μόνον τοῖς ἐκ τῆς βασιλείας, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν φίλοις. οὐδενὶ γὰρ βασιλέων τοσαύτην q Καῖσαρ ἔδωκε τιμὴν, ὥστε τὸν ἀπ' αὐτοῦ φεύγοντα καὶ μὴ προσηκούσης πόλεως ἐξαγαγεῖν. τὰ δὲ μειράκια τὰς μὲν διαβολὰς ἠγνόει r παρ' ὃ καὶ μᾶλλον ἀφυλάκτως ἐνέπιπτον αὐταῖς. οὐδενὶ γὰρ ὁ πατὴρ φανερῶς ἀπεπέμφετο. συνίει δὲ κατὰ μικρὸν ἐκ τοῦ s ψύγματος, t καὶ ὅτι πρὸς τὸ λυποῦν μᾶλλον ἐτραχύνετο. διέθηκε δὲ πρὸς αὐτὰ καὶ τὸν θεῖον Φερώραν Ἀντίπατρος v ἐχθρωδῶς, καὶ τὴν x τηθίδα Σαλώμην, ὡς ἂν γαμετὴν οὖσαν, καθομιλῶν ἀεὶ καὶ παροξύνων. συνήργει δὲ καὶ πρὸς τὴν ταύτης ἀπέχθειαν ἡ Ἀλεξάνδρου γυνὴ Γλαφύρα, γενεαλογοῦσα τὴν αὐτῆς εὐγένειαν, καὶ ὡς πασῶν y τῶν κατὰ τὸ βασίλειον εἴη δεσπότις, z κατὰ πατέρα μὲν ἀπὸ

munis erat, sed quicquid diceretur ei crimini vertebatur; & sicubi paulo liberior esset, maxima minimis *improbe* affingebantur. Semper autem qui eum provocarent submittebat Antipater, ut mendacia sua non de nihilo orta viderentur; multisque *falso* divulgatis, unum quid de quo compertum erat fidem omnibus faceret. Et hujus quidem amicorum quisque aut natura ita comparatus erat ut res taceret, aut de eo ita cautum erat muneribus, ut nihil arcani enunciaret: nec erraret aliquis, si Antipatri vitam sceleris mysterium appellaret. Alexandri enim familiares pecunia corrumpens, aut blanditiis subiens, quibus omnia expugnare consuevit, proditores fecerat, furesque eorum quæ gereretur dicerenturve. Cum autem * solerter omnia histrionis more ageret, calumniis usus via astutissima Herodem aggressus est: ipse quidem fratris personam sustinens, aliis vero subornatis qui indices fierent. Cumque aliquid *regi* nunciatum esset in Alexandrum, † casu intervenire simulabat, atque initio ei quod dictum erat obtrectans; postea ‡ per otium fidem ei adstruebat, & regem ad indignationem incitabat. Cuncta autem ad insidias referebantur, utque neci patris imminere videretur Alexander. nihil enim majorem fidem calumniis tribuebat, quam ut Antipater eum purgaret.

2. Istis efferatus Herodes, quantum indies suo in adolescentes affectu detrahebat, tantum adjiciebat Antipatro. Quin & eò inclinabant aulici, alii quidem sponte sua, alii vero jussu & imperio, sicut Ptolemæus amicorum carissimus, regisque fratres, & universa progenies. * omnia namque erat Antipater, &, quod Alexandro fuit acerbissimum, omnia erat Antipatri mater, quæ in eos consulebat, *mulier noverca difficilior*, multoque plus quam privignos odio habens eos qui à regina nati erant. Sed quanquam omnes ut Antipatrum jam magis observarent spes inducebat, non minus tamen singuli *à fratribus* desciscebant jussu regis, qui clarissimis edixerat, ne quis † ad Alexandrum ejusque fratrem accederet, aut se ad eos applicaret. Terrori autem erat non solum domesticis ad regiam spectantibus, verumetiam externis amicis. nulli enim regum *præterquam ipsi* tantum imperium dederat Cæsar, ut fugitivos suos ex civitatibus non subjectis ei liceret educere. Adolescentes autem quæ crimini sibi data erant ignorabant: propterea que incaute magis in ea *forsan* inciderent. nam pater de nemine aperte conquestus erat: sed *adolescentes*, ex illius frigore *rem* intellexerant, quodque ad omnem molestiam magis exasperabatur. Porro & Pheroram patruum inimicum illis infestumque reddidit *Antipater*, ut & Salomen amitam, cum ea tanquam cum uxore assidue sermones miscens & in eos instigans. Quin & ad hujus inimicitias *augendas* conferebat Alexandri uxor Glaphyra, multa de nobilitate sua commemorans, cunctarumque se quæ in regia versarentur dominam esse *dictitans*, ut quæ paternum qui-

Herodes & aulici ad Antipatrum inclinant. Antt. l. 16. c. 7. §. 2.

Glaphyræ vana jactatio & superbia mulieres reddit Alexandro infensas. Antt. l. 16. c. 7. §. 2.

d Εχοι] Εχη *Rost.*

e Στεγανώτατος] Στεγανὸν, τὸν (utrum τὸ) δυνάμενον στέγειν τοὺς λόγους, καὶ μὴ ἐξαγγέλλειν. *Hesychius.* SPANH.

f Οδοὺς] Abest a *Rost.*

g Τεχνικωτάτας.] Forsan τεχνικωτάταις, quo modo legisse videtur *Ruf.* qui vertit, *cum autem caute omnia committeret, astutis criminationibus aditus ad Herodem moliebatur.*

h Απαγγελθείη] Λεχθείη in *MSS.* HUDS. Λεχθείη *MSS. Oxon.* & *MS. Lips.* SPANH.

i Παρελθὼν] Προσελθὼν *Big.* HUDS. Προελθὼν *Big.* Et in Not. *Oxon.* SPANH. Παρελθὼν ὑπεκρίνετο. i. e. *casu intervenire simulabat*, cum adesset ex condicto, præmissis delatoribus. ALDR.

k Κατεσκεύαζεν ἡσυχῇ,] Κατεσκευάζετο & mox πᾶν pro πάντα in uno *MSS.*

l Ανήγετο,] *Rost.* Ανήχετο.

m Τὸ δοκεῖν] *Rost.* Τῇ βουλῇ.

n Οὕτω πίστιν] *Rost.* Πιστόν.

o Υφῄρει] Ηφῄρει *Bod.* SPANH.

p Τοῖς περὶ Αλέξανδρον.] i. e. *Alexandro*, Periphrasi usitatissima Sed non opus est ad solum *Alexandrum* referre, verum etiam ad ejus familiares. SPANH.

q Καῖσαρ] Abest a *Rost.*

r Παρ' ὃ καὶ] Ita in *MSS.* παρὰ *Bas.* & *Gen.* HUDS. Παρ' ὃ καὶ. *MSS. Ox.* SPANH.

s Ψύγματος,] *Rost.* Φύγματος.

t Καὶ ὅτι] Ita lego cum *Casaubono* ad *Sueton.* in *Augusto.* Verum in *Editis* & *MSS.* καὶ πρὸς τὸ λ. & *Rufinus* vertit, *adversus dolorem asperius excitabantur.*

v Εχθρωδῶς,] *Rost.* Εχθρῶς.

x Τηθίδα] *Lugd. Bat.* Τηθίδα.

y Τῶν κατὰ] *Rost.* Τὸ κατὰ.

* Quasi in theatro fratris personam circumferens, *Hegesipp.*

† Cum adesset ex condicto præmissis delatoribus. ALDRICHIUS.

‡ *Vel*, secreto, tacite.

* Ita *Oxon.* SPANH.

† Ita vertere placuit, licet non ignoro, τοῖς περὶ Αλέξανδρον periphrasin esse usitatissimam pro τῷ Αλεξάνδρῳ.

z Κατὰ πατέρα] Hujus Glaphyræ pater Archelaus, quem Antonius, ejecto Ariarathe, Cappadociæ regem constituit, nulla pro-

quidem genus à Temeno, maternum vero à Dario Hystaspis filio duceret. Multa etiam de ignobilitate exprobrat & Herodis sorori, & uxoribus; quarum quæque propter formæ venustatem, non generis nobilitatem delecta erat. Multæ autem fuerunt, utpote quòd liceret Judæis patrio more plures habere, quodque rex pluribus delectaretur. Istis omnibus propter Glaphyræ superbiam & contumelias invisus erat Alexander.

Inimicitiæ inter Aristobulum & Salomen ortæ. Antt. l. 16. c. 7. §. 3.

3. Porro autem Aristobulus inter se & Salomen, ipsius licet socrum, dissidium creavit, antea etiam ex Glaphyræ maledictis ira accensam. frequenter enim uxori objiciebat generis humilitatem; quodque ipse quidem privatam, frater vero ejus Alexander reginam duxerat: id quod Salome *matri* cum fletu nunciavit filia. Adjiciebat etiam, quod idem Alexander & Aristobulus minitarentur, se, regno adepto, aliorum fratrum matres, similiter ac ancillas, textrices esse facturas, fratres vero scribas paganos; eos *scilicet* irridentes, quod diligenter literis instituti fuerint. Quibus irritata Salome, cum iram cohibere non potuisset, cuncta Herodi renunciavit. fide autem digna admodum videbatur, præsertim in iis quæ contra generum diceret. Quin & altera in vulgus unà dimanavit criminatio, quæ faces subjecit animo regis. audivit enim, ipsos crebro matrem inclamare, & ejulantes diras ei imprecari: sæpe etiam, cum ille quædam ex Mariamnes vestimentis nuperioribus divideret conjugibus, minari solitos esse, quod cito ciliciis pro vestibus regiis induerentur.

Querelas contra Mariamnes filios ad Herodem defert Salome. Antt. l. 16. c. 7. §. 3.

4. Propter ista *Herodes* elatum licet juvenum animum subvereretur, non tamen spem sibi *omnem* abscidit, de illis ad bonam frugem reducendis. Verum eis ad se vocatis, etenim Romam navigaturus erat, pauca quidem illis minatus est ut rex, multa vero eos monuit ut pater, atque ad fratres diligendos hortabatur, illis delicta præterita condonans, ea lege ut in posterum meliores evaderent. Illi autem sese quidem à criminibus sibi objectis purgabant, ea mentita & falsa esse dicentes, suæ vero defensioni fidem ex rebus ipsis constare ajebant. atque ipsum sane debere viam obsepire fictis sermonibus, illis haud temere credendo: nunquam enim defuturos esse qui mendacia in ipsos confingent, quamdiu erunt quibus ea persuadeant.

Herodes, Romam iturus filios ad concordiam hortatur.

5. Cum istis eum, utpote patrem, cito placavissent, præsentem quidem metum depulerunt, de futuris vero mœsti & soliciti esse cœperunt. Etenim cognovere Salomen sibi esse infensam, & quidem patruum Pheroram: ambo autem erant *inimici*

Mariamnes filii de se soliciti. Salomen & Pheroram sibi infensos habent Mariamnes filii. Antt. l. 16. c. 7. §. 3.

[a] Τημένε, κατὰ μητέρα δὲ ἀπὸ Δαρείε τε Ὑςάσπε ἔσα. πολλὰ δὲ ὠνείδιζεν, εἰς δυσγένειαν, τήν τε ἀδελφὴν τε Ἡρώδε, καὶ τὰς γυναῖκας, ὧς ἑκάςη δι᾽ εὐμορφίαν, οὐκ ἀπὸ γένους ἡρέθη. πολλαὶ [b] δὲ ἦσαν, [c] ὡς ἂν [d] ἐφιεμένε τε πατρίως Ἰεδαίοις γαμεῖν πλείες, καὶ τε βασιλέως ἡδομένε πλείοσιν. αἱ πᾶσαι, διὰ τὸ μεγάλαυχον [e] τῆς Γλαφύρας καὶ τὰς λοιδορίας, ἐμίσεν Ἀλέξανδρον.

γ'. Τὴν δὲ Σαλώμην, καί τοι πενθερὰν ἔσαν, αὐτὸς Ἀριςόβελος ἑαυτῷ [f] διεςασίασεν, ὠργισμένην, καὶ πρότερον ἐπὶ ταῖς ἐκ Γλαφύρας βλασφημίαις. ὠνείδιζε γὰρ τῇ γυναικὶ συνεχῶς τὴν ταπεινότητα, καὶ ὡς αὐτὸς μὲν ἰδιῶτιν, ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτε Ἀλέξανδρος γήμαι βασιλίδα. τετο κλαίεσα τῇ Σαλώμῃ διήγγειλεν ἡ θυγάτηρ. προσετίθει δὲ ὅτι καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν τὰς μὲν μητέρας ἀπειλοῖεν [g] οἱ περὶ Ἀλέξανδρον, ἐπειδὰν παραλάβωσι τὴν βασιλείαν, ἱςεργὲς ἅμα ταῖς δέλαις ποιήσειν, αὐτὲς δὲ [h] κωμῶν γραμματεῖς. [i] ἐπισκώπτοντες, ὡς παιδευομένες ἐπιμελῶς. [k] πρὸς ἃ τὴν ὀργὴν ἐ κατέχεσα Σαλώμη πάντα διήγγειλεν Ἡρώδῃ. σφόδρα δ᾽ ἦν ἀξιόπιςος κατὰ [l] γαμβρε λέγεσα. καί τις ἑτέρα διαβολὴ συνέδραμεν, ἣ τὸν θυμὸν ὑπεκκαύσασα τε βασιλέως. ἤκεσε γὰρ αὐτὲς συνεχῶς ἀνακαλεῖσθαι μὲν τὴν μητέρα, καὶ κατοιμώζειν δὲ ἐπαρωμένες αὐτῷ. πολλάκις δὲ, αὐτῷ [m] διαδιδόντος τῶν Μαριάμμης ἐσθήτων [n] τινὰ ταῖς μεταγενεςέραις γυναιξὶν, ἀπειλεῖν, ὡς ἀντὶ τῶν βασιλικῶν ἐν τάχει περιθήσεσιν ἑαυταῖς [o] ἐκ τριχῶν πεποιημένας.

δ'. Διὰ ταῦτα καί τοι τὸ φρόνημα τῶν νεανίσκων ὑποδείσας, ὅμως οὐκ ἀπέκοπτε τὴν ἐλπίδα τῆς διορθώσεως. ἀλλὰ προσκαλεσάμενος αὐτὲς, καὶ γὰρ εἰς Ῥώμην ἐκπλεύσειν ἔμελλε, βραχέα μὲν ἠπείλησεν ὡς βασιλεὺς, τὰ πολλὰ δὲ ἐνθέτησεν ὡς πατὴρ, καὶ φιλεῖν τὲς ἀδελφὲς παρεκάλει, διδὲς τῶν προημαρτημένων ἄφεσιν, εἰ πρὸς τὸ μέλλον ἀμείνες γένοιντο. οἱ δὲ τὰς μὲν διαβολὰς ἀπεσκευάζοντο, ψευδεῖς εἶναι λέγοντες, [p] πιςώσεσθαι δὲ τὴν ἀπολογίαν τοῖς ἔργοις ἔφασκον. δεῖν μέν τοι κἀκεῖνον ἀποφράττειν τὰς λογοποιΐας, τῷ μὴ πιςεύειν ῥᾳδίως. ἐ γὰρ [q] ἐπιλείψειν τὲς καταψευσομένες αὐτῶν, ἕως ἂν ὁ πειθόμενος ᾖ.

ε'. [r] Τέτοις ὡς πατέρα πείσαντες ταχέως, τὸν μὲν ἐν χερσὶ φόβον διεκρέσαντο, τὴν δὲ εἰς τὰ μέλλοντα λύπην προσέλαβον· ἔγνωσαν γὰρ τήν τε Σαλώμην [s] ἐχθρὰν, καὶ τὸν θεῖον Φερώραν. ἦσαν δὲ βαρεῖς μὲν ἀμφότεροι καὶ χαλεποὶ

propinquitate attingebat genus regium. Sed paternum illi genus deducebatur ab Archelais, qui cum Romanis bellum gesserant; mater erat scortum Glaphyra. Is ad Temenum genus suum quo jure referebat incertum est. Avus sese Mithridatis filium erat ante mentitus. De uxore quod meminerim nihil comperi. Vide *Strab.* XII. p. 540. D. XVII. p. 796. B. *Dionem* XLIX. p. 411. A. ALDR.

a Τημένε,] Ista, ut videtur, vera est lectio. Τημενε in *Editis.* Τημένες aut Τιμαίε in *MSS.* HUDS. Τημένες *Big. Bod.* Τιμαίε *Voss.* Τημένε vera lectio *Ox.* Τημένες *MS. Lips.* SPANH.

b Δὲ] *Lugd. Bat.* Μὲν ἐν.

c Ὡς ἂν—πλείοσιν] Apparet id ex *Deut.* XVII. 16, 17. & XXI. 15. 2 *Sam.* XII. 8. Sic legem intelligunt *Hebræi*, & *Chrysostomus* ad 1 *Cor.* XI. *Augustinus* de *Doctr. Chr.* l. III. c. 12. & *Josephus*, patriarum legum peritissimus, in *Antt.* l. 17. c. 1. §. 2. *Grotius.* Confirmat universa *Testamenti Veteris* historia. Nam quod in ea semper factum, & in nullo unquam homine reprehensum legitur, quis illud vetitum putet? Satis habemus si quod hic πάτριον appellatur, id Judæis fuerit in more positum, nec *Mosaica lege* interdictum. ALDR. Judæis licitum plures uxores ducere. Vide de Herode ἀρχ. lib. 17. c. 1. §. 2. & 3. de novem Herodis uxoribus & septem ex iis filiis vide infra c. 28. §. 4. quæ fuere 1. Antipatri Mater. 2. Pontificis Filia, è qua Herodes. 3. Pheroræ Filia. 4. Consobrina. 5. Samaritis Μαρθάκη Archelai Mater *Antt.* lib. 17. c. 12. §. 1. seu Μαλθάκη inf. c. 28. §. 4. & lib. 2. c. 3. §. 1. è qua insuper Antipas, Archelaus, & Olympias. 6. Cleopatra, è qua Herodes & Philippus. 7. Pallas è qua Phasaëlus. 8. Phædra. 9. Elpide. Eadem Zonaras de uxoribus Herodis Annal. p. 259. C. SPANH.

d Ἐφιεμένε] *Rost.* Ἀφιεμένε.

e Τῆς Γλαφύρας καὶ τὰς λοιδορίας,] Τὸ Γλαφύρας καὶ τ. λ. *Lugd. Bat.* ut *Rost.* Τῆς Γλαφ. τὰς λοιδορίας.

f Διεςασίασεν,] *Lugd. Bat.* Διέςησεν.

g Οἱ περὶ Ἀλέξανδρον,] Id est ipse Alexander. Ælianus in lib. V. H. & alii. HAV.

h Κωμῶν γραμματεῖς.] Κωμογραμματεῖς una voce ἀρχ. l. 16. c. 17. §. 3. SPANH.

i Ἐπισκώπτοντες,] Vox ἐπισκώπτοντες deest *Bod.* & *Rost.*

k Πρὸς ἃ τὴν] *Rost.* Πρὸς ἐ.

l Γαμβρε] *Rost.* Γαμβρίε.

m Διαδιδόντος] *Rost.* Διδόντος.

n Τινὰ] Τινὰς *Voss.* 1.

o Ἐκ τριχῶν πεποιημένας.] Ἐκ τριχῶν i. e. ciliciis, ut ἀρχ. lib. 16. c. 7. §. 3. Ita etiam in Not. *Oxon.* SPANH. *Rufinus* vertit, *pro regalibus deliciis nigris vestibus induerentur.* Videtur vero scriptum fuisse, *pro regalibus vestibus ciliciis nigris uterentur.* Scriptores sacri *saccos* vocant. REL. Ἐκ τριχῶν πεποιημένας. i.e. Ciliciis, uti recte Interpres *Antt.* XVI. 11. quomodo & hic *Rufinum*, non *deliciis* scripsisse verisimile est. Alia editio *pro regalibus deliciis factis vestibus* legit, quasi *de liciis* aliquando scriptum esset: sed *Rufinum* vix credo tam improprie loqui voluisse. ALDR.

p Πιςώσεσθαι] Ita *Lugd. Bat.* Πιςεύσασθαι *Alii.*

q Ἐπιλείψειν] Ἐπιλείψεν *MS.* SPANH.

r Τέτοις] Abest a *Rost.*

s Ἐχθρὰν,] Οὖσαν ἐχθρὰν *Bod.* HUDS. Οὖσαν ἐχθρὰν & *Rost.*

λεποί, Φερώρας δὲ μείζων, [t] ὃς πάσης μὲν ἐκοινώνει τῆς βασιλείας πλὴν διαδήματος, [v] προσόδου δὲ ἰδίας ἑκατὸν εἶχε τάλαντα, τὴν δὲ πέραν Ἰορδάνου πᾶσαν ἐκαρποῦτο χώραν, λαβὼν παρὰ τἀδελφοῦ δῶρον. ὃς αὐτὸν ἐποίησε [x] καὶ τετράρχην, αἰτησάμενος παρὰ Καίσαρος, βασιλικῶν τε γάμων ἠξίωσε συνοικήσας ἀδελφὴν τῆς ἰδίας γυναικός, μετὰ δὲ τὴν ἐκείνης τελευτὴν, [y] καθωσίωσε τὴν πρεσβυτάτην τῶν αὐτοῦ θυγατέρων, ἐπὶ προικὶ τριακοσίοις ταλάντοις. ἀλλ' ἀπέδρα Φερώρας [z] τὸν βασιλικὸν γάμον πρὸς ἔρωτα δούλης. ἐφ' ᾧ χαλεπήνας Ἡρώδης, τὴν μὲν θυγατέρα τῷ πρὸς Πάρθων ὕστερον ἀναιρεθέντι συνέζευξεν [a] ἀδελφιδῷ. Φερώρᾳ δὲ μετ' οὐ πολὺ τὴν ὀργὴν ἀνίει, διδοὺς συγγνώμην τῇ νόσῳ.

ϛʹ. Διεβάλλετο δὲ καὶ πάλαι μὲν, ἔτι ζώσης τῆς βασιλίδος, ἐπιβουλεύειν αὐτῷ φαρμάκοις. [b] τότε δὲ πλεῖστοι μηνυταὶ προσῄεσαν, ὡς καίπερ φιλαδελφότατον [c] ὄντα Ἡρώδην, εἰς πίστιν ὑπαχθῆναι τῶν λεγομένων καὶ δέους. πολλοὺς δὲ τῶν ἐν ὑπονοίᾳ βασανίσας, τελευταῖον ἦλθεν ἐπὶ τοὺς Φερώρα φίλους. ὧν ἐπιβουλὴν μὲν ἄντικρυς ὡμολόγησεν οὐδεὶς, ὅτι δὲ τὴν ἐρωμένην ἁρπασάμενος εἰς Πάρθους ἀποδράναι παρεσκευάζετο, συμμέτοχος δὲ τοῦ σκέμματος αὐτῷ καὶ τῆς φυγῆς [d] Κοστόβαρος ὁ Σαλώμης ἀνὴρ, ᾧ συνῴκισεν αὐτὴν ὁ βασιλεὺς [e] ἐπὶ μοιχείᾳ τοῦ προτέρου διαφθαρέντος. ἦν δὲ ἐλευθέρα διαβολῆς, οὐδὲ Σαλώμη. καὶ γὰρ αὐτῆς Φερώρας ὁ ἀδελφὸς κατηγόρει, [f] συνθήκας περὶ γάμου ποιουμένης πρὸς Συλλαῖον, τὸν [g] Ὀβόδα τοῦ Ἀράβων βασιλέως ἐπίτροπον, ὃς ἦν ἐχθρότατος Ἡρώδῃ. [h] διελεγχθεῖσα δὲ καὶ τοῦτο, καὶ πάντα ὅσα Φερώρας ἐνεκάλει, συγγινώσκεται. καὶ αὐτὸν δὲ Φερώραν ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων.

ζʹ. Μετέβαινε δὲ ἐπ' Ἀλέξανδρον ὁ χειμὼν τῆς οἰκίας, καὶ περὶ τὴν ἐκείνου κεφαλὴν ὅλος [i] ἀπηρείσατο. τρεῖς ἦσαν εὐνοῦχοι τῷ βασιλεῖ τιμιώτατοι, καὶ δῆλον ἐξ ὧν ἐλειτούργουν, τῷ μὲν γὰρ οἰνοχοεῖν προσετέτακτο, τῷ δὲ δεῖπνον προσφέρειν, ὁ δὲ αὐτὸν κατεκοίμιζέ τε καὶ συγκατεκλίνετο. τούτους εἰς τὰ παιδικὰ δώροις μεγάλοις [k] ὑπήγετο ὁ Ἀλέξανδρος. μηνυθὲν δὲ τῷ βασιλεῖ, διελέγχοντο βασάνοις, καὶ τὴν μὲν συνουσίαν εὐθέως ὡμολόγουν. ἐξέφερον δὲ καὶ τὰς εἰς αὐτὴν [l] ὑποσχέσεις, ὃν τρόπον ἀπατηθεῖεν ὑπ' Ἀλεξάνδρου, λέγοντος. „ ὡς οὐκ ἐν Ἡρώδῃ δέοι τὰς ἐλπίδας
„ ἔχειν, [m] ἀναιδεῖ γέροντι, καὶ βαπτομένῳ τὰς κό-
„ μας, εἰ μὴ διὰ τοῦτο αὐτὸν οἴονται καὶ νέον,
„ αὐτῷ δὲ προσέχειν, ὃς καὶ παρὰ ἄκοντος [n] δια-
„ δέξεται τὴν βασιλείαν, οὐκ εἰς μακράν τε τοὺς μὲν
„ ἐχθροὺς ἀμυνεῖται, τοὺς φίλους δ' εὐδαίμονας ποιή-
„ σει καὶ μακαρίους, πρὸ πάντων δ' αὐτούς. εἶναι δὲ
„ καὶ θεραπείαν τῶν δυνατῶν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον
„ λαθραίαν, τούς τε ἡγεμόνας τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ τοὺς
„ ταξιάρχους κρύφα πρὸς αὐτὸν συνιέναι.

graves & difficiles; præsertim vero Pheroras, quippe qui omnium in regno præter diadema particeps erat, & centum talentorum reditum de suo habebat, totiusque trans Jordanem regionis fructum percipiebat, ex fratris in ipsum munificentia: qui & tetrarcham eum fecit, id quod à Cæsare petierat, regalique conjugio dignatus est, nuptui in eum collocata uxoris suæ sorore, cujus post obitum despondit ei filiarum suarum natu maximam, cum trecentorum talentorum dote. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugiebat. Quam ob rem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui postea à Parthis occisus erat. Non multo autem post iracundiam in Pheroram remittit, data morbo ejus *& cupiditati* venia.

Vide Antt. l. 16. c. 7. §. 3.

6. Quin & crimini ei jam olim vertebatur, quod, dum viveret regina, voluisset eum veneno tollere. Tunc autem indices plurimi rem ad eum detulerunt, ut, quamvis fratris amantissimus esset Herodes, crederet iis quæ dicerentur, *& nonnihil* metueret. Cumque de multis, qui suspecti erant, quæstionem habuisset, postremo ad Pheroræ amicos veniebat: quorum nemo de insidiis aperte aliquid confessus est; sed quod, ea quam deperiit correpta, in Parthos se fuga recipere parasset; quodque hujus consilii & fugæ conscius fuisset Costobarus Salomes maritus, cui eam in matrimonio collocavit rex, priore marito adulterii causa perempto. Sed nec Salome ita *vixerat*, *ut* ab omni criminatione libera *esset*. Nam & eam Pheroras frater accusabat, quod nuptias pacta esset cum Syllæo, Obodæ regis Arabum procuratore, quem inimicissimum habebat Herodes. Cum autem ea de re, aliisque omnibus quæ Pheroras ei objecerat, convicta esset, ei *tamen* ignoscitur: itaque ipsum etiam Pheroram de criminibus absolvit rex.

Pheroras & Salome ab Herode suspecti.

Vide Antt. l. 16. c. 7. §. 6.

Cum quibus tamen Herodes in gratiam redit.

7. Domus vero tempestas in Alexandrum delata est, totaque capiti ejus incubuit. Tres erant spadones regi carissimi, * idque clarum ex ministeriis. Nam uni quidem mandatum erat vinum ei ministrare, alteri vero cœnam apponere, tertius autem eum sopiebat & cum eo concumbebat. Istos magnis muneribus, amasios sibi fieri, pellexit Alexander. Cum autem regi indicatum esset, quæstione habita rei facti sunt: & se cum eo consuetudinem habere statim confitebantur, & quibus ad eam rem inducti essent promissis aperiebant, quo modo decepti erant ab Alexandro, dicente, „ quod in Herode
„ spem reponere non oporteret, sene *admodum*, cui
„ rubor erat exhaustus, quique capillos tingebat,
„ nisi hac de causa ipsum etiam pro juvene habe-
„ rent; ejus vero partes sequi, qui & illo invito
„ regnum adepturus est, & brevi quidem ab ini-
„ micis pœnas repetet, amicos vero felices faciet
„ beatosque, ac præ cæteris ipsos: quin & op-
„ timates clam Alexandrum colere & observare,
„ ducesque exercitus & ordinum ductores occul-
„ te eum convenire.

Nova turba in domo Herodis. Antt. l. 16. c. 8. §. 1.

Eunuchorum de Alexandro confessio. Antt. l. 16. c. 8. §. 1.

8. Ista

t Ὃς πάσης—διαδήματος,] Idem de Pherora ἀρχ. lib. 16. c. 7. §. 3. Spanh.

v Προσόδου δὲ ἰδίας] Προσόδους (προσόδους δὲ ἰδίους in *Rost.*) in plerisque *MS.* Confer de Bello l. 1. c. 17. §. 7.

x Καὶ τετράρχην,] Pherora Tetrarcha à Cæsare declaratus. ἀρχ. lib. 15. c. 10. §. 3. Idem Zonaras p. 242. C. Spanh.

y Καθωσίωσε] Nempe juxta illud Schol. Aristoph. Pluto p. 71. καθωσιώθη, τοῖς καθήκουσι νόμοις ἀνιερώθη. Spanh.

z Τὸν βασιλικὸν] Conf. ἀρχ. lib. 16. c. 7. §. 3. Spanh.

a Ἀδελφιδῷ.] Herodis filia nuptum data fratris filio, Josephi nempe fratris filio & inde emendo ἀρχ. lib. 18. c. 6. §. 4. Pro ἀδελφὸν fortè ἀδελφιδοῦς nempe Josephus, hujus Josephi & Salomes filius. Spanh.

b Τότε δὲ] Τῷδε πλ. *Bod.*

c Ὄντα] Abest a *Rost.*

d Κοστόβαρος] Imò Castobarus *Ox.* Spanh. Ita quoque in *Rost.* Καστόβαρος.

e Ἐπὶ μοιχείᾳ τοῦ προτέρου διαφθαρέντος.] Potius legendum ἐπὶ μοιχείας ὑποψίᾳ, quod suspectus esset adulterii, ut constat ex l. 15. c. 4. §. 9. Huds. Nempe Josephus Herodis patruus. Spanh.

f Συνθήκας περὶ γάμου] *Rost.* Συνθήκης γάμου.

g Ὀβόδα] Ita cum *Rufino* ipsoque *Josepho* in *Antt.* l. 16. c. 7. §. 6. Ὀβάδας hîc loci in *Græcis* omnibus. Huds. Ὀβόδα *Rufin.* *Ox.* Sic Ὀβόδας ἀρχ. lib. 16. c. 7. §. 6. Hic vero melius Ὀβόδας. Spanh.

h Διελεγχθεῖσα] Διελεγχθεῖσα. *Bod.* *Voss.* *Ox.* Spanh.

i Ἀπηρείσατο.] Ἐπηρείσατο *Bod.* Huds. Ἐπηρείσατο. *Bod.* *Oxon.* Spanh.

k Ὑπήγετο] Ὑπηγάγετο in *MS.* Huds. Ὑπηγάγετο *MS.* *Oxon.* Spanh.

l Ὑποσχέσεις,] *Rost.* Ὑποθέσεις.

m Ἀναιδεῖ γέροντι,] Conf. ἀρχ lib. 16. c. 8. §. 1. Spanh.

n Διαδέξεται] Διαδέξεται in *MSS.* Huds. *Lugd. Bat.* quoque & *Rost.* Nec scio cur repudiarit *Hudsonus*, præferens vulgatum δέξεται. Hav. Διαδέξεται *MSS.* *Oxon.* Spanh.

* Idque clarum ex eorum ministeriis *Ox.* Spanh. *Vel*, ex muneribus quæ obibant. in *Rufini* versione, *& ex genere famulatus neminem id latebat.*

Ex Eunuchorum confessione Herodes animo mirum in modum perturbatur. Antt. l. 16. c. 8. §. 2.

8. Ista Herodem adeo perterruerunt, ut non auderet statim indicia in medium proferre: sed, exploratores nocte dieque submittens, singula quæ facta erant dictáve perscrutabatur, eosque sine mora perimebat in quos caderet ulla suspicio. Itaque iniquitate acerbissima repleta est regia. nam pro suis quisque inimicitiis vel odio calumnias finxêre, multique regis iracundia cædis cupida contra adversarios abutebantur. Et mendaciis quidem facile credebatur: supplicia vero celerius luebant, quam factæ erant criminationes. Denique accusabatur qui modo accusaverat, & *delator* cum eo qui ab ipso convictus erat ad pœnam ducebatur. Nam ut quæstiones succise haberentur, in causa erat vitæ discrimen, quod rex adibat. Eò autem acerbitatis processit, ut neminem culpa vacuum * placido vultu intueretur, immo & amicis crudelis esset & inhumanus. Itaque illorum multis regia interdixit: & quos manu feriendi potestatem non habebat, eos verbis *asperioribus* petebat. † Alexandro autem in malis instabat Antipater; factoque agmine ex consanguineis *sui similibus*, nihil reliqui faciebat quod crimini vertere potuit. Atqui eò timoris perductus est rex ex prodigiosis Antipatri sociorumque ejus mendaciis, ut videre videretur Alexandrum stricto gladio sibi imminere. Quo factum est ut comprehensum statim in vincula conjiceret, & ad quæstionem in ejus amicos tormentis habendam procederet. Multi autem aut taciti moriebantur, aut nihil contra conscientiam eloquuti. Alii vero, præ doloribus mentiri coacti, dicebant, patri ab eo cum fratre Aristobulo insidias fieri, eosque tempus observare, ut, illo inter venandum occiso, Romam profugerent. Istis, quanquam parum verisimilia erant, sed necessitate cogente effusa, lubenti tamen animo rex credebat, semet consolans in vinculis filii, quod id non injuste fecisse videretur.

Quæstiones de variis habitæ, ut aliquid contra Mariamnes filios extorqueretur. Antt. l. 16. c. 8. §. 3.

η΄. Ταῦτα τὸν Ἡρώδην οὕτως ἐξεφόβησεν, ὡς μηδὲ παραχρῆμα τολμῆσαι τὰς μηνύσεις ἐκφέρειν. ἀλλὰ, κατασκόπους [o] ὑποπέμπων νύκτωρ καὶ μεθ᾽ ἡμέραν, ἕκαστα τῶν πραττομένων ἢ λεγομένων [p] διηρεύνα, καὶ τοὺς ἐν ταῖς ὑποψίαις εὐθέως ἀνῄρει. δεινῆς δὴ ἀνομίας ἐπλήσθη [q] τὸ βασίλειον. κατὰ γὰρ ἔχθραν ἢ μῖσος ἴδιον ἕκαστος ἔπλασσε τὰς διαβολὰς, καὶ πολλοὶ πρὸς τοὺς διαφόρους φονῶντι τῷ βασιλικῷ θυμῷ [r] κατεχρῶντο. καὶ τὸ μὲν ψεῦδος εἶχε παραχρῆμα πίστιν, αἱ κολάσεις δὲ τῶν διαβολῶν ἦσαν ὠκύτεραι. κατηγορεῖτο γοῦν τις ἄρτι κατηγορήσας, καὶ τῷ [s] πρὸς αὐτοῦ διελεγχθέντι συναπήγετο. τὰς γὰρ ἐξετάσεις [t] τοῦ βασιλέως ὁ περὶ τῆς ψυχῆς κίνδυνος ὑπετέμνετο. προῆλθε [v] δὲ εἰς τοσοῦτον πικρίας, ὡς μηδὲ τῶν [x] ἀκαταιτιάτων τινὶ προσβλέπειν ἡμέρως, εἶναι δὲ καὶ τοῖς φίλοις ἀπηνέστατος. πολλοῖς γοῦν [y] αὐτῶν ἀπεῖπε [z] τὸ βασίλειον. καὶ πρὸς οὓς οὐκ εἶχε χειρὸς ἐξουσίαν, τῷ λόγῳ χαλεπὸς ἦν. [a] ἐπανέβη δὲ Ἀντίπατρος ἐν ταῖς συμφοραῖς Ἀλεξάνδρῳ. καὶ στῖφος ποιήσας τῶν συγγενῶν οὐκ ἔστιν ἥν τινα διαβολὴν παρέλιπε. προήχθη γέ τοι πρὸς τοσοῦτον δέους ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῆς τερατείας αὐτοῦ καὶ τῶν συνταγμάτων, ὥστε [b] ἐφιστάναι δοκεῖν τὸν Ἀλέξανδρον ξιφήρη. συλλαβὼν γοῦν αὐτὸν ἔδησεν ἐξαπίνης, καὶ πρὸς βάσανον ἐχώρει τῶν φίλων αὐτοῦ. σιγῶντες δὲ ἀπέθνησκον [c] οἱ πολλοὶ, καὶ μηδὲν [d] ὑπὲρ τὸ συνειδὸς εἰπόντες. οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἀλγηδόνων ψεύσασθαι βιασθέντες ἔλεγον, ὡς ἐπιβουλεύοι τε αὐτῷ μετ᾽ Ἀριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ παραφυλάττοι [e] κυνηγοῦντα κτείνας εἰς Ῥώμην ἀποδράναι. τούτοις, καίπερ οὐ πιθανοῖς οὖσιν, ἀλλ᾽ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἐσχεδιασμένοις, ὁ βασιλεὺς ἐπίστευεν ἡδέως, παραμυθίαν λαμβάνων τοῦ δῆσαι τὸν υἱὸν τὸ μὴ δοκεῖν ἀδίκως.

CAP. XXV.

Alexandrum & Pheroram Herodi reconciliat Archelaus.

Alexander, de salute sua desperans, se Herodi insidias struxisse fatetur. Antt. l. 16. c. 8. § 5.

ALexander autem, quoniam nullo modo fieri posse videbat, ut patri persuaderet animum mutare, malis obviam ire decrevit: cumque libros quatuor adversus inimicos composuisset, de insidiis confitebatur, & illorum plerosque secum earundem participes esse declarabat; ante omnes autem Pheroram & Salomen. Nam & hanc etiam nocte quondam ‡ per vim secum concubuisse *dicebat*. Jamque libri in manibus erant Herodis, multa & gravia de optimatibus clamantes; & *tum* maturato itinere in Judæam venit Archelaus, de genero simul ac filia sollicitus. illisque provide ad-

Archelaus venit in Judæam. Antt. l. 16. c. 1. §. 6.

ΚΕΦ. κέ.

Ἀλέξανδρον καὶ Φερώραν τῷ Ἡρώδῃ διαλλάττει Ἀρχέλαος.

Ὁ Δὲ Ἀλέξανδρος, ἐπεὶ τὸν πατέρα μεταπείθειν ἀμήχανον ἑώρα, τοῖς δεινοῖς ὁμόσε χωρεῖν διέγνω. καὶ, τέσσαρας κατὰ τῶν ἐχθρῶν βίβλους [f] συνταξάμενος, προσωμολόγει μὲν τὴν ἐπιβουλὴν, κοινωνοὺς δὲ ἀπεδείκνυε τοὺς πλείστους αὐτῶν, πρὸ δὲ πάντων Φερώραν καὶ Σαλώμην. ταύτην γὰρ δὴ καὶ μιγῆναί ποτε [g] αὐτῷ καὶ μὴ θέλοντι, νύκτωρ εἰσβιασαμένην. αἵτε οὖν βίβλοι παρῆσαν εἰς χεῖρας Ἡρώδῃ, πολλὰ καὶ δεινὰ κατὰ τῶν δυνατῶν βοῶσαι. καὶ διὰ τάχους εἰς Ἰουδαίαν Ἀρχέλαος ἀφικνεῖται, περὶ τῷ γαμβρῷ καὶ τῇ θυγατρὶ δείσας. γίνεται δὲ βοηθὸς αὐτοῖς

o Ὑποπέμπων] Ὑπεκπέμπων λάθρα *Busb.* & *Rhed.*

p Διηρεύνα,] Διηρευνᾶτο *Busb.* & *Rhed.*

q Τὸ βασίλειον.] Regia, sic mox etiam τὸ βασίλειον, hâc eadem 1. Sic etiam accipit *Rufinus*, ἀρχ. lib. 16. c. 8. §. 3. SPANH.

r Κατεχρῶντο.] *Rost.* Διεχρῶντο.

s Πρὸς αὐτοῦ] Ita cum *Cod. Voss.* πρὸ αὐτοῦ in *Editis Aliisque*. HUDS. Πρὸς *Voss. Ruf. Ox.* SPANH.

t Τοῦ βασιλέως] Ego τοῦ βασιλέως jungo cum sequentibus, alii vero cum præcedentibus.

v Δὲ εἰς] Abest δὲ a *Rost.*

x Ἀκαταιτιάτων τινὶ] Sic infra lib. 4. c. 3. §. 10. SPANH. Alium sensum exhibet *Rost.* scribens μηδὲ τῶν ἄλλων ἐνατενίζων τινὶ. quasi vellet, Herodem neminem illorum, in quem oculos defigere contingebat, eo, quo antea, vultu aspexisse. Illud ἡμέρως Hebræi dicerent *sicut heri & nudiustertius*. *Genes.* 3. 2. 5. & 1 *Sam.* 19. 7. Sed forsan utrumque olim scripsit *Josephus*, hoc pacto, μηδὲ τῶν ἄλλων ἐνατενίζων ἀκαταιτιάτων τινὶ, &c. Ut ita dicatur *Herodes* omnes illos, etiam insontes, quos modo adspiceret, velut hostes habuisse, & pravo sævoque lumine contuitus fuisse. HAV.

y Αὐτῶν] *Rost.* Αὐτοῖς.

z Τὸ βασίλειον.] Confer supra. SPANH.

a Ἐπανέβη] Id est, *Periclitanti autem Alexandro instabat*, ut ruentem scilicet urgeret. Vel potius est *metaphora* à natantibus sumpta; siquis in hominem conscendat ægre enatantem, quo illum pondere suo submergat. ALDRICH. *Lugd. Bat.* Συνπέβη.

b Ἐφιστάναι δοκεῖν] Ita *Busb.* ἐφεστάναι *Aliis.*

c Οἱ πολλοὶ,] Ista οἱ πολλοὶ non agnoscit *Big.* HUDS. Οἱ πολλοὶ deest in *Big. Ox.* SPANH.

d Ὑπὲρ] *Lugd. Bat.* male ὑπὸ.

e Κυνηγοῦντα] Κυνηγετοῦντα *Busb.*

f Συνταξάμενος,] Συγγραψάμενος *Voss.* & *Big.*

g Αὐτῷ καὶ μὴ θέλοντι,] Ita ex *Rost.* reliqui enim illud μὴ (quod hic optime convenit) non agnoscunt. HAV.

* *Humanitus* aut *humanius Ox.* SPANH.

† Periclitante Alexandro instabat Antipater. *Ox.* SPANH.

‡ Adjicere interpres debuerat *invito*, id enim & Græcum μὴ θέλοντι indicat, & amplius docemur ex *Antt.* 16. 8. 5. ubi illam sibi nescienti per noctem obrepsisse ait. HAV.

τοῖς μάλα προμηθὴς, καὶ τέχνῃ τὴν τοῦ βασιλέως ἀπειλὴν [h] διεκρούσατο. συμβαλὼν γὰρ εὐθέως αὐτῷ,
,, ποῦ ποτέ ἐστιν ὁ ἀλιτήριος μου γαμβρὸς, ἐβόα; ποῦ
,, δὲ τὴν πατροκτόνον ὄψομαι κεφαλὴν, ἣν ταῖς ἐμαυτοῦ
,, χερσὶ διασπαράξω; προσθήσω δὲ καὶ τὴν θυγατέρα
,, μου τῷ καλῷ νυμφίῳ. καὶ γὰρ εἰ μὴ κεκοινώνηκε
,, τοῦ σκέμματος, ὅτι τοιούτου γέγονε γυνὴ, μεμίαν-
,, ται. θαυμάζω δὲ καὶ σὲ τὸν ἐπιβεβουλευμένον τῆς [i] ἀνε-
,, ξικακίας, εἰ ζῇ [k] μέχρι νῦν Ἀλέξανδρος. ἐγὼ
,, γὰρ ἠπειγόμην ἀπὸ Καππαδοκίας, ὡς τὸν μὲν εὑρή-
,, σων πάλαι δεδωκότα δίκας, μετὰ δὲ σοῦ περὶ τῆς
,, θυγατρὸς ἐξετάσων. [l] ἣν κἀκείνῳ, σὲ καὶ τὸ σὸν
,, ἀξίωμα βλέπων, [m] ἐνηγγύησα. νῦν δὲ περὶ ἀμ-
,, φοῖν ἡμῖν βουλευτέον. [n] κἂν ᾖς λίαν πατὴρ τοῦ κο-
,, λάζειν υἱὸν ἐπίβουλον [o] ἀτονώτερος, [p] ἀμείψω-
,, μεν τὰς δεξιὰς, καὶ γενώμεθα τῆς ἀλλήλων ὀργῆς
,, διάδοχοι.

β. Τούτοις περικομπήσας, καί περ διατεταγμένον, Ἡρώδην ὑπάγεται. δίδωσι γοῦν αὐτῷ τὰς συνταχθείσας ὑπ᾽ Ἀλεξάνδρου βίβλους ἀναγνῶναι, καὶ καθ᾽ ἕκαστον ἐφιστὰς κεφάλαιον, συνεσκέπτετο. [q] λαμβάνει δὲ ὁ Ἀρχέλαος ἀφορμὴν τοῦ στρατηγήματος, καὶ κατὰ μικρὸν εἰς τοὺς ἐγγεγραμμένους καὶ Φερώραν μετῆγε τὴν αἰτίαν. ὡς δὲ ἑώρα πιστεύοντα τὸν βασιλέα, ,, σκεπτέον,
,, ἔφη, μήποτε τὸ μειράκιον ὑπὸ τοσούτων εἴη πονηρῶν
,, ἐπιβεβουλευμένον, οὐχ ὑπὸ τοῦ μειρακίου σύ. καὶ γὰρ
,, οὐδὲ ὁρᾷν αἰτίαν, [r] ἐξ ἧς ἂν εἰς τηλικοῦτον [s] μῦ-
,, σος [t] προσέπεσεν, [v] ἀπολαῦον μὲν ἤδη βασιλείας,
,, [x] ἐλπίζον δὲ καὶ διαδοχῆς, εἰ μή τινες ἦσαν ἀνα-
,, πείθοντες, καὶ τὸ τῆς ἡλικίας εὔκολον ἐπὶ κακῷ
,, μεταχειριζόμενοι. διὰ γὰρ τῶν τοιούτων ἐξαπα-
,, τᾶσθαι μὲν, οὐ νέους μόνον, ἀλλὰ καὶ γέροντας,
,, [y] οἴκους δὲ λαμπροτάτους καὶ βασιλείας ὅλας ἀνα-
,, τρέπεσθαι.

γ. Συνῄνει τοῖς [z] λεγομένοις Ἡρώδης, καὶ τὴν μὲν πρὸς Ἀλέξανδρον ὀργὴν ἐπανίει κατ᾽ ὀλίγον, πρὸς δὲ Φερώραν παρωξύνετο. [a] τῶν γὰρ τεσσάρων βιβλίων οὗτος ἦν [b] ἡ ὑπόθεσις. ὃς κατιδών τό, τε τοῦ βασιλέως ὀξύρροπον, καὶ τὴν Ἀρχελάου φιλίαν παρ᾽ αὐτῷ πάντων κρατοῦσαν, ὡς οὐκ [c] ἐνῆν εὐσχήμων σωτηρία, τὴν δι᾽ ἀναιδείας ἐπορίζετο. καταλείψας γοῦν Ἀλέξανδρον, προσέφευγεν Ἀρχελάῳ, κἀκεῖνος, ,, οὐχ ὁρᾷν,
,, ἔφη, πῶς ἂν αὐτὸν [d] ἐξαιτήσαιτο, [e] τοσούτοις
,, [f] ἐνεχόμενον ἐγκλήμασιν, ἐξ ὧν σαφῶς ἀποδείκνυ-
,, ται τοῦ βασιλέως ἐπίβουλος, καὶ τῶν παρόντων τῷ
,, μειρακίῳ κακῶν αἴτιος γεγονὼς, εἰ μὴ βούληται,
,, τὸ πανοῦργον καὶ τὰς ἀρνήσεις ἀφεὶς, προσομολογῆ-
,, σαι μὲν τὰ κατηγορημένα, συγγνώμην δὲ αἰτήσα-
,, σθαι παρὰ τἀδελφοῦ καὶ φιλοῦντος. εἰς γὰρ τοῦτο
,, πάντα τρόπον αὐτῷ συνεργήσειν.

δ. Πείθεται Φερώρας, καὶ κατασκευάσας [g] αὐτὸν ὡς ἂν οἰκτρότατος φανείη, μελαίνῃ τε ἐσθῆτι καὶ δακρύοις, προσπίπτει τοῖς Ἡρώδου ποσὶν, [h] ὡς πολλάκις ἔτυχε, συγγνώμην αἰτούμενος, καὶ μιαρὸν μὲν ἑαυτὸν ὁμολογῶν,

modum opem tulit & auxilium, & astutia *sua* regis minas à cervicibus illorum depulit. Statim enim ac cum eo congressus est, ,, ubinam est, clamabat, *Astute agit Archelaus, ut patrem filio reconcilies. Antt. l. 16. c. 8. §. 6.*
,, sceleratus *ille* gener meus? aut ubi paricidale ca-
,, put in conspectum meum veniet, quod manibus
,, meis dilacerabo? immo & filiam meam bono *isti*
,, sponso adjiciam. nam etsi consilii particeps non
,, fuerit, ejusmodi tamen viri conjux facta, *scele-*
,, *ribus* inquinata est. Miror autem tui patientiam
,, cui paratæ erant insidiæ, si adhuc vivit Alexan-
,, der. Ego enim è Cappadocia properabam, illum
,, jampridem pœnas dedisse comperturus, & de
,, filia *mea* quæstionem tecum habiturus; quam
,, & illi, te tuamque dignitatem spectans, de-
,, spondi. At nunc de utroque nobis deliberandum
,, est. Et si admodum pater sis, & ad puniendum
,, filium *tui* insidiatorem minus fortis, dextras
,, permutemus, atque in ira exsequenda alter in
,, alterius vicem succedamus.

2. Ista magnifice loquutus, Herodem, quamvis propositi ex adverso tenacem, aliquantulum inde deducit. Itaque libros ab Alexandro compositos ei legendos tradit, singulisque capitulis insistens, cum eo *ista* dispiciebat. Unde *sui* consilii *adhibendi* occasionem arripit Archelaus; paulatimque culpam in eos quorum nomina scripta erant in libris & in Pheroram transtulit. Cum autem sibi credere regem videret, ,, considerandum est, inquit, ne for- *In Herodis amicos Alexandri crimina transfert. Antt. l. 16. c. 8. §. 6.*
,, te adolescens tot sceleratorum insidiis impetatur,
,, non tu ab adolescente. Haud enim constat quid
,, causæ esset, cur in scelus adeo magnum incide-
,, rit (qui & nunc regno tantum non potitur,
,, spemque habet *in regnum* succedendi) nisi qui-
,, dam suasores *&* *impulsores* exstitissent, qui ætatis
,, facilitate abuterentur. Nam ab ejusmodi homi-
,, nibus non solum juvenes deceptos esse *contigit*,
,, verum etiam senes, domosque clarissimas & in-
,, tegra regna subverti.

3. Consentiebat dictis Herodes, & nonnihil de sua in Alexandrum ira paulatim remittebat, & è *contra* in Pheroram exasperabatur. nam ille erat quatuor librorum *fere* argumentum. qui, cum vidisset quò propenderet regis animus, & in omnibus apud eum prævalere Archelai amicitiam, quam honeste non potuit ex impudentia quæsivit salutem. Itaque, relicto Alexandro, confugit ad Archelaum. Atque ille, ,, non se videre, ajebat, quo modo pe- *Herodes in Pheroram exacerbatus. Antt. l. 16. c. 8. §. 6.*
,, riculo eum eximat, qui tot criminibus se ob-
,, strinxerit, ex quibus clare demonstratur ipsum
,, regi insidiatum esse, omniumque malorum,
,, quibus juvenis conflictatur, causam & aucto-
,, rem exstitisse; nisi vellet, inficiandi versutia
,, deposita, omnia de quibus insimularetur confi-
,, teri, & à fratre ipsum etiam diligente veniam pe-
,, tere. ad hoc enim se quoque modis omnibus
,, auxilium ei laturum.

4 Paruit *Archelao* Pheroras, & cum ita se comparasset, ut quam maxime miserabilis appareret, & veste atra & lachrymis, Herodi ad genua accidit, id quod sæpiuscule potuit, sibi ignosci postulans, & se quidem sceleratum esse confitens, ut qui omnia *Pheroras, suasu Archelai, Herodi ad genua accidit.*

quæ

h Διεκρούσατο.] *Rost.* Απεκρούσατο.
i Ανεξικακίας,] Conf. inf. c. 32. §. 2. Spanh.
k Μέχρι νῦν] Μέχρι νῦν ὁ Ἀλέξανδρος *Busb.*
l Ην κἀκείνῳ,] Ην ἐκείνῳ *Busb.* & *Rhed.*
m Ενηγγύησα.] *Rost.* Εγγυησα.
n Κἂν ᾖς—ἐπίβουλον] Conf. supr. cap. 10. §. 4. Spanh.
o Ατονώτερος,] *Rost.* Εὐτονώτερος.
p Αμείψωμεν] Ita *Busb.* & *Ruf.* ἀμείψομεν vel ἀμείψομαι in *cæteris.*
q Λαμβάνει] Λαμβάνει δ᾽ Ἀρχέλαος *Rhed.*
r Εξ ἧς ἂν] Υφ᾽ ἧς *Busb.*
s Μῦσος] Ita lego cum *Rufino.* μῖσος in *Græcis* omnibus. Huds. Μῖσος *Koss.* Spanh.
t Προσέπεσεν,] *Rost.* Διέπεσεν.
v Απολαῦον] Απολαύων & statim ἐλπίζων in *MSS.* Huds. Απολαύων *MS.* Spanh.
x Ελπίζον] *MS.* Spanh.
y Οἴκους δὲ λαμπροτάτους] *Rost.* Οἶμαι δὲ λαμπρότατας, &c. quo modo distinctio post γέροντας esset abolenda; sed placet magis vulgata lectio. Hav.
z Λεγομένοις] *Rost.* Φθεγγομένοις.
a Τῶν γὰρ τεσσάρων] Conf. ἀρχ. lib. 16. c. 8. §. 6. Spanh.
b Η ὑπόθεσις.] Illud ἡ adjectum esse volui è *Cod. Busb.*
c Ενῆν] *Rost.* Ην.
d Εξαιτήσαιτο,] *Lugd. Bat.* Εξαιτήσαιμαι. Male.
e Τοσούτοις] *Rost.* Τοσοῦτον.
f Ενεχόμενον] Ανεχόμενον *Busb.* & *Rhed.*
g Αὐτὸν] Εαυτὸν in quibusdam *MS.*
h Ως πολλάκις] Illa ὡς πολλάκις ἔτυχε non agnoscit *Ruf.* Huds. Deest in *Rufino.* Spanh.

i Μάρ-

Pheroram Herodi reconciliat Archelaus. Antt. l. 16. c. 8. §. 6.

quæ ſibi objicerentur patrarit; mentis vero alienationem & inſaniam deplorans, cujus cauſam in mulieris amorem conferebat. Cum autem Pheroram ſuimet accuſatorem & teſtem ſtitiſſet Archelaus, tum ita Herodem exorabat, ejuſque iracundiam mitigabat, familiari uſus exemplo. „ Nam & ego, „ *inquit*, à fratre multo graviora perpeſſus, natu„ ræ jus ante vindictam poſui. quippe in regnis, „ veluti in magnis corporibus, partem aliquam „ ſemper intumeſcere præ gravitate *& mole*, „ quam amputare quidem non oportet, leniter „ vero curare.

Necnon Alexandrum. Antt. l. 16. c. 8. §. 6.

5. Cum multa ejuſmodi diceret, Herodis quidem animum erga Pheroram placatiorem reddidit; ipſe vero Alexandro ſuccenſere non deſtitit, filiamque ab eo disjunctam *ſecum* abducturum ajebat, donec eò redegerat Herodem, ut è contra pro adoleſcente eum deprecaretur, ut iterum ei filiam deſponderet *ſuam*. Archelaus autem * probabilitate magna ſimulavit ſe velle tandem permittere, ut ea cuivis collocaretur præterquam Alexandro: ſibi enim nihil prius & antiquius eſſe, quam ut jura affinitatis inter ſe conſerventur. Rege autem ſibi filium ab eo † donatum iri affirmante, ſi matrimonium non dirimeret, quod & liberos jam haberent, & uxor ab adoleſcente impenſe diligeretur; quæ, ſi diutius maneat, delictis remedium afferet, ſin *à filio* divelleretur, in cauſa erit cur de omnibus deſperetur: * molliorem namque fieri audaciam, ſi animus à domeſticis affectibus occupetur. Vix tandem Archelaus inflexus & *genero* reconciliatur, facitque ut pater cum adoleſcente in gratiam redeat. omnino tamen eum Romam mitti debere adjicit, cum Cæſare colloquuturum; de omnibus enim ſeſe literas ad eum dediſſe.

Archelaum, muneribus auctum, Antiochiam uſque deducit Herodes. Antt. l. 16. c. 8. §. 6.

6. Atque ita quidem vafro Archelai conſilio, quo generum *periculo* liberavit, finis aderat: &, redintegrata concordia, tempus aliquod conviviis & lætitiis impendebant. Ipſi autem, cum diſcederet, dono dedit Herodes talenta ſeptuaginta, & ſolium aureum gemmis diſtinctum, & eunuchos, & concubinam, cui nomen erat Pannychis, item amicorum ejus quemque pro cujuſque merito honoravit. Similiter etiam cognati *regis* omnes, juſſu illius, Archelao ſplendida donarunt munera. eumque tam Herodes quam optimates ad Antiochiam uſque proſequuti ſunt.

δεδρακέναι γὰρ πάντα ὅσα κατηγόρητο. παρακοπὴν δὲ φρενῶν καὶ μανίαν ὀδυρόμενος, ἧς αἴτιον εἶναι τὸν ἔρωτα τῆς γυναικὸς ἔλεγε. παραστήσας δὲ κατήγορον καὶ [i] μάρτυν αὐτοῦ Φερώραν Ἀρχέλαος, οὕτως ἤδη παρῃτεῖτο, καὶ τὴν Ἡρώδου κατέστελλεν ὀργὴν, χρώμενος οἰκείοις ὑποδείγμασι. „ καὶ γὰρ αὐτὸς, πολλῷ χαλεπώτερα „ πάσχων [k] ὑπὸ ἀδελφοῦ, τῆς ἀμύνης ἐπίπροσθεν τι„ θεῖσθαι τὸ τῆς φύσεως δίκαιον. ἐν γὰρ ταῖς βασι„ λείαις, ὥσπερ ἐν μεγάλοις σώμασιν, ἀεί τι μέ„ ρος φλεγμαίνειν ὑπὸ τοῦ βάρους, ὅπερ ἀποκόπτειν „ μὲν οὐ χρῆναι, θεραπεύειν δὲ [l] πραότερον.

έ. Πολλὰ τοιαῦτα λέγων, Ἡρώδην μὲν ἐπὶ [m] Φερώρα [n] μειλίσσεται. διέμενε δ' αὐτὸς ἀγανακτῶν πρὸς Ἀλέξανδρον, καὶ τὴν θυγατέρα διαζεύξας ἀπάξειν ἔφασκεν, ἕως περιέστησεν Ἡρώδην ἀντιπαρακαλεῖν ὑπὲρ τοῦ μειρακίου, καὶ πάλιν αὐτῷ μνηστεύεσθαι τὴν θυγατέρα. σφόδρα δὲ [o] ἀξιοπίστως Ἀρχέλαος ᾧ βούλεται συνοικίζειν αὐτὴν ἐπέτρεπε, πλὴν Ἀλεξάνδρου. περὶ πλείστου γὰρ ποιεῖσθαι τηρεῖν πρὸς αὐτὸν τὰ τῆς ἐπιγαμίας δίκαια. φαμένου δὲ τοῦ βασιλέως δῶρον ἕξειν παρ' αὐτοῦ τὸν υἱὸν, εἰ μὴ λύσειε τὸν γάμον, ὄντων μὲν αὐτοῖς ἤδη καὶ τέκνων, στεργομένης δ' οὕτως ὑπὸ τοῦ μειρακίου τῆς γυναικὸς, ἣν παραμένουσαν μὲν [p] ἔσεσθαι [q] δυσώπημα τῶν ἡμαρτημένων, ἀπορραγεῖσαν δὲ αἰτίαν τῆς εἰς ἅπαντα ἀπογνώσεως· μαλακωτέρας γὰρ γίνεσθαι τὰς τόλμας, πάθεσιν οἰκείοις περισπωμένας· [r] κατανεύσας μόγις Ἀρχέλαος [s] διαλλάσσεταί τε καὶ διαλλάσσει τῷ νεανίσκῳ τὸν πατέρα. δεῖν μέντοι πάντως, ἔφη, πέμπειν αὐτὸν εἰς Ῥώμην, Καίσαρι διαλεξόμενον. γεγραφέναι γὰρ αὐτὸς ἐκείνῳ περὶ πάντων.

ς'. Τὸ μὲν οὖν Ἀρχελάου [t] στρατήγημα, δι' οὗ τὸν γαμβρὸν ἐῤῥύσατο, πέρας εἶχε. μετὰ δὲ τὰς διαλλαγὰς, ἐν εὐωχίαις καὶ φιλοφρονήσεσι διῆγον. ἀπιόντα δὲ αὐτὸν Ἡρώδης δωρεῖται ταλάντων ἑβδομήκοντα [v] δώροις, θρόνῳ τε χρυσῷ διαλίθῳ, καὶ εὐνούχοις, καὶ παλλακίδι, ἥτις ἐκαλεῖτο [x] Παννυχὶς, τῶν τε φίλων ἐτίμησεν ἕκαστον κατ' ἀξίαν. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ συγγενεῖς, προστάξαντος τοῦ βασιλέως, πάντες Ἀρχελάῳ λαμπρὰ δῶρα ἔδοσαν. προεπέμφθη δὲ ὑπό τε Ἡρώδου καὶ τῶν [y] δυνατῶν μέχρις Ἀντιοχείας.

i Μάρτυν] Ita in *MSS.* μάρτυρα *Baſ.* & *Gen.* Huds. Μάρτυν *MSS. Ox.* Spanh.

k Ὑπὸ ἀδελφοῦ,] Ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ in *MSS.* Huds. Ὑπὸ τοῦ ἀδ. *MSS.* Spanh.

l Πραότερον.] *Roſt.* Πρότερον.

m Φερώρᾳ] Ita cum *Cod. Big.* & *Lugd. Bat.* Φερώραν in *cæteris.* Huds. Φερώρᾳ. *Big. Ox.* Spanh.

n Μειλίσσεται.] Sic *Bod.* & *Voſſ.* μειλίσσεται in *reliquis.* Huds. Μειλίσσεται. *Bod. Voſſ.* Spanh.

o Ἀξιοπίστως] Ἀξιοπίστως *gravatim.* Ita ſcilicet ſimulabat Archelaus, idque ſolerter adeo ut Herodem falleret. Itaque Joſephi mentem, non verba ſpectavit interpres. Ea ſic verti poſtulant: *Archelaus vero probabiliter*, vel *ſolerter admodum ſimulavit ſe velle tandem permittere, ut ea cuivis collocaretur præterquam Alexandro* Aldr.

p Ἔσεσθαι] Conf. ἁλωσ. lib. 1. c. 6. §. 5. Spanh.

q Δυσώπημα] Difficile eſt una voce explicare quid ſignificet hoc loco δυσώπημα, quando & præteriti reſpicit veniam, & futuri cautionem. Verto interim *remedium*, donec vox aliqua commodior occurrat. De præterito accepit *Rufinus*, qui vertit *peccatorum foret oblivio*; de futuro potius intellexit Herodes, ut ex ſequentibus patet. Aldr.

r Κατανεύσας] Ita *Busb. Rhed. Roſt.* & *Bod.* κατανεύει in *Editis Aliiſque.*

s Διαλλάσσεταί] Διαλλάττεταί τε καὶ διαλλάττει in *iiſdem MS.*

t Στρατήγημα,] Nota στρατήγημα de *ſtratagemate.* Spanh.

v Δώροις,] Illud δώροις non agnoſcit *Bod.*

x Παννυχὶς,] Πάνυχις in *quibuſdam MS.*

y Δυνατῶν] Ita cum *MS.* ut & *Roſt.* δυναστῶν in *Editis.*

* *Vel*, ſolerter admodum.

† Donatum iri, *Not. Ox.* Spanh.

* Molliorem namque fieri audaciam ſi domeſticis affectionibus diſtrahatur, *Ruf.* Molliores enim fieri ſolere ſcelerum præſumptiones, quæ domeſticis affectibus revocarentur, *Hegeſipp.*

ΚΕΦ. κϛʹ.

Ὡς τοὺς Μαριάμμης υἱοὺς διαβάλλει Εὐρυκλῆς, καὶ οὐδὲν ἰσχύει ἡ τοῦ Εὐαράτου Κώου ἀπολογία.

ΜΕΤ' οὐ πολὺ δὲ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν [z] παρέβαλεν ἀνὴρ, πολὺ τῶν Ἀρχελάου στρατηγημάτων δυνατώτερος, ὃς οὐ μόνον τὰς [a] ὑπ' ἐκείνου πολιτευθείσας Ἀλεξάνδρῳ διαλλαγὰς ἀνέτρεψεν, ἀλλὰ καὶ ἀπωλείας [b] αἴτιος αὐτῷ κατέστη. [c] ὃς ἦν Λάκων, [d] Εὐρυκλῆς τοὔνομα, πόθῳ χρημάτων εἰς τὴν βασιλείαν [e] προσφθαρείς. οὐ γὰρ ἀντεῖχεν ἔτι ἡ Ἑλλὰς αὐτοῦ τῇ πολυτελείᾳ. λαμπρὰ δὲ Ἡρώδῃ δῶρα προσενεγκὼν, δέλεαρ ὧν ἐθηρᾶτο, καὶ παραχρῆμα πολλαπλασίω λαβὼν, οὐδὲν ἡγεῖτο τὴν καθαρὰν δόσιν, εἰ μὴ δι' αἵματος ἐμπορεύσαιτο τὴν βασιλείαν. περιέρχεται γοῦν τὸν βασιλέα κολακείᾳ καὶ δεινότητι [f] λόγων, καὶ περὶ αὐτοῦ ψευδέσιν ἐγκωμίοις. ταχέως δὲ συνιδὼν τὸν Ἡρώδου τρόπον, καὶ πάντα λέγων τε καὶ πράττων τὰ πρὸς ἡδονὴν αὐτῷ, φίλος ἐν τοῖς πρώτοις γίνεται. καὶ γὰρ ὁ βασιλεὺς [g] διὰ τὴν πατρίδα, καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν ἡδέως προετίμων τὸν Σπαρτιάτην.

βʹ. Ὁ δὲ, ἐπεὶ [h] τὰ σαθρὰ τῆς οἰκίας κατέμαθε, τάς τε τῶν ἀδελφῶν διαφορὰς, καὶ ὅπως διέκειτο πρὸς ἕκαστον ὁ πατὴρ, Ἀντιπάτρου μὲν ξενίᾳ προκατείληπτο, φιλίᾳ δὲ Ἀλέξανδρον ὑπεκρίνετο, ψευσάμενος ἑταῖρον αὐτὸν εἶναι καὶ Ἀρχελάου πάλαι. διὸ δὴ καὶ ταχέως ὡς δεδοκιμασμένος ἐδέχθη. συνίστα δὲ ἑαυτὸν εὐθέως καὶ Ἀριστοβούλῳ τῷ ἀδελφῷ. πάντων δὲ ἀποπειραθεὶς τῶν προσώπων [i] ἄλλῳ ἄλλως ὑπῄει. γίνεται δὲ προηγουμένως μισθωτὸς Ἀντιπάτρου, καὶ προδότης Ἀλεξάνδρου. τῷ μὲν ὀνειδίζων, εἰ πρεσβύτατος ὢν περιόψεται τοὺς ἐφεδρεύοντας αὐτοῦ ταῖς ἐλπίσιν. Ἀλεξάνδρῳ δὲ, εἰ γεγεννημένος ἐκ βασιλίδος, καὶ βασιλίδι συνοικῶν, ἐάσει διαδέχεσθαι τὴν ἀρχὴν τὸν ἐξ ἰδιώτιδος, καὶ ταῦτα μεγίστην ἀφορμὴν ἔχων Ἀρχέλαον. ἦν δὲ πιστὸς τῷ μειρακίῳ σύμβουλος, τὴν Ἀρχελάου φιλίαν πλασάμενος. δι' ὃ μηδὲν ὑποστελλόμενος Ἀλέξανδρος, τά τε κατὰ Ἀντίπατρον ἀπωδύρετο πρὸς αὐτὸν, καὶ ὡς Ἡρώδης αὐτῶν τὴν μητέρα κτείνας, οὐ παράδοξον εἰ καὶ αὐτοὺς ἀφαιρεῖται τὴν ἐκείνης βασιλείαν. ἐφ' οἷς Εὐρυκλῆς, οἰκτείρειν τε καὶ συναλγεῖν ὑπεκρίνετο. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ τὸν Ἀριστόβουλον εἰπεῖν δελεάσας, καὶ ταῖς κατὰ τοῦ πατρὸς μέμψεσιν [k] ἐνδυσάμενος ἀμφοτέρους, ᾤχετο φέρων Ἀντιπάτρῳ τὰ ἀπόρρητα. προσεψεύδετο δ' ἐπιβουλὴν, ὡς ἐνεδρευόντων [l] αὐτῷ τῶν ἀδελφῶν, καὶ μόνον οὐκ ἐπιφερόντων ἤδη τὰ ξίφη. λαβὼν δὲ ἐπὶ τούτοις χρημάτων πλῆθος, ἐπαινέτης ἦν Ἀντιπάτρου πρὸς τὸν πατέρα. τὸ δὲ τε-

CAP. XXVI.

Euryclis calumniæ contra filios Mariamnes, frustraque eos purgat Euaratus Cous.

NON multo autem post in Judæam vir *quidam* se conferebat, consiliorum vafritie longe potentior Archelao; qui non solum gratiæ reconciliationem ab ipso impetratam irritam fecit, sed & Alexandro causa exitii fuit. Ille Laco erat genere, nomine Eurycles, * desiderio pecuniæ eò redactus ut in regno vivere jam expeteret. non amplius enim luxum ejus tolerare potuit Græcia. Cum autem Herodi splendida attulisset munera, escam ad ea quæ venaretur captanda, ac statim *omnia* multiplicata accepisset, puram liberalitatem nihil esse ducebat, nisi sanguine mercaturam faceret regni. Itaque regem adulatione, & eloquentiæ vi, falsisque laudibus eum efferendo, circumvenit. cumque cito Herodis ingenium perspexisset, atque omnia diceret faceretque ad ejus voluntatem, inter amicorum primos numeratur. Nam & rex, & qui circa eum erant omnes, ejus, utpote Spartani, patriæ gratia rationem non vulgarem libenter habuerunt. *Eurycles Lacedæmonius sese in amicitiam Herodis insinuat. Antt. l. 16. c. 10. §. 1.*

2. Ille vero, ubi *regiæ* domus vitia didicit, fratrumque inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset *animatus*, Antipatri quidem hospitio primum usus fuerat: simulata vero amicitia colebat Alexandrum, se & Archelai quondam socium esse mentitus. quo factum est ut *is*, tanquam spectatæ fidei vir, sine mora exciperetur: moxque semet fratri etiam Aristobulo commendari curabat. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat. Verum ante omnia fit mercenarius Antipatri, & proditor Alexandri. Illi quidem exprobrans quòd natu maximus eos insuper habeat, qui insidijs id agunt ut ipsum spe sua deturbent: Alexandro vero, quòd à regina natus, & regiæ vir conjugis, privatæ mulieris filium *patri* in regnum succedere patiatur; præsertim cum Archelaum *sibi conjunctum* habeat, qui maximo ipsi erit subsidio. Itaque ab adolescente pro fideli habitus est consiliario, Archelai amicitiam mentitus. Qua re fiebat ut Alexander nihil dissimulans, & in sinum ejus quæ haberet contra Antipatrum effuderit; & minime mirandum esse dixerit, si Herodes, cum matrem illorum interemisset, ipsis quoque regnum illius iret ereptum. Quorum causa Eurycles, & misericordia commoveri & condolere simulabat. Cumque Aristobulum ad eadem dicenda illexisset & utrosque in querimoniæ laqueos induisset, discedebat secreta ad Antipatrum deferens. Verum *istis* insuper affixit ejusmodi commentum, ac si fratres ei parassent insidias, & jam fere in eo essent ut strictis *in eum* gladiis irruerent. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, eum apud patrem egregie laudabat: & ad *Eurycles mercenarius Antipatri, & Mariamnes filiorum proditor. Antt. l. 16. c. 10. §. 1.* *Ab Antipatro & Herode muneribus donatur. Antt. l. 16 c. 10. §. 1.*

z Παρέβαλεν] Sic *MSS.* (*Lugd. Bat.* etiam & *Rost.*) παρενέβαλεν *Bas.* & *Gen.* HUDS. Παρέβαλεν. *MS. Ox.* SPANH.

a Ὑπ' ἐκείνῳ] Ὑπ' ἐκείνου *Voss.* & *Bod.*

b Αἴτιος] Αἴτιον *Busb.*

c Ὃς ἦν Λάκων,] Is (ni fallor inquit *Usserius* in *Ann.* p. 597.) qui ante annos viginti quinque Antonium à pugna Actiaca fugientem persecutus, jam Herodis hospitio usus, & apud Antipatrum diversatus, in Alexandri gratiam sese insinuaverat. De hoc Eurycle *Plutarchus* in *Anton.* p. 947. A. ALDR.

d Εὐρυκλῆς] De eodem Eurycle Plutarch. in Antonio. p. 947. SPANH.

e Προσφθαρείς.] Διαφθαρεὶς in nonnullis *MS.* HUDS. Φθαρεὶς in *Rost.*

f Λόγων,] Πραγμάτων.

g Διὰ τὴν πατρίδα,] Judæos inter & Lacedæmonios vetus erat amicitia atque societas, quod (inter alia) utrique genus suum ab eodem Abrahamo ducerent. Vide *Antt.* l. 12. c. 4. §. 9. & 13. 5. 8. ALDR. Spartani fratres Judæorum in lib. *Macab.* REL. De cognatione Lacedæmoniorum & Judæorum ἀρχ. lib. 12. c. 4. §. 9. & lib. 13. c. 5. §. 8. Vid. 1. *Macc.* XII. De Eurycle Lacone ob patriam apud Herodem gratioso vid. inf. §. 5. SPANH.

h Τὰ σαθρὰ] *Fragilitatem.* Cicero *imbecillitatem* dixit. Gallicum *foible* vim vocis accurate exprimit. ALDR.

i Ἄλλῳ ἄλλως ὑπῄει.] Ἄλλον *Rhed.*

k Ἐνδυσάμενος] Ἐνδησάμενος *Voss. Bod.* & *Ruf.* ἐνδυσάμενος, ἀμφοτέρους ᾤχετο *Rhed.* HUDS. Ἐνδησάμενος *Bod. Voss.* [illegible] SPANH.

l Αὐτῷ] Ita omnes *MSS.* αὐτὸν *Impressi.* HUDS. Αὐτὸν *MS. Ox.* SPANH.

* Ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus, *Ruf.*

ad extremum, cum necem Aristobuli & Alexandri patrandam suscepisset, coram patre accusationem in eos instituit. ipsoque adito, „ vitam se Herodi pro „ beneficiis rependere, dicebat, lucisque gratia pro „ hospitio eum remunerare. jampridem enim A- „ lexandrum in eum exacuisse gladium, dextram- „ que intendisse: ipsum vero ne ocyus moveret „ impediisse, ut qui se adjutorem fore simulasset. „ Alexandrum enim dicere, quod non contentus „ erat Herodes ut ipse regnum alienum occuparet, „ & post matris illorum cædem principatum ejus „ dilaceraret; sed & insuper spurium sibi successo- „ rem faceret, avitum ipsorum regnum pesti *illi* An- „ tipatro tradens. Proinde semet Hyrcani manes „ & Mariamnes ultum ire. nec enim decere ut „ ille successionem *regni* ab hujusmodi patre sine „ cæde sustineret. Multis autem rebus se ad hoc „ excitari quotidie; ut cui nihil omnino loqui li- „ ceret quod non calumniæ vertitur. Nam si de „ nobilitate *etiam* aliorum fiat mentio, sine ratione „ se contumeliis affici, patre dicente, solum A- „ lexandrum nobilem esse, cui & pater ob generis „ humilitatem male audit. inter venandum etiam, „ in offensionem incurrere si taceat, sin *aliquem* „ laudaverit cavillatorem appellari. Patrem autem „ sibi omnino immitem inveniri, solique Antipa- „ tro indulgentem. ob quæ se libenter moriturum „ esse, si parum succedant insidiæ: sin ipsum oc- „ ciderit, sibi ad salutem præsidia fore, primùm „ Archelaum socerum suum, deinde Cæsarem, „ hucusque Herodis mores ignorantem. Non enim „ ut antea se ei adstaturum, patris præsentiam hor- „ rentem & reformidantem; neque verba facturum „ de iis quæ suo tantum nomine afferet * crimina- „ tionibus. sed primum quidem totius gentis mi- „ serias se memoraturum, & quod ad necem us- „ que tributis ab ipsa exactis vexarentur; deinde „ quam luxuriose & facinorose pecunias etiam „ sanguine partas profuderit; & qui è nobis divitias „ comparavere, quales sint, & quæ quibus *ad* „ *diripiendum* permissæ sint civitates: tandem vero „ se † requisiturum ibi & avum & matrem, regni- „ que flagitia omnia palam prolaturum. quibus „ cognitis non erit ut parricida judicetur.

Euryclis in Mariamnes filios calumniæ, quibus accusationem in eos instituit.

3. Postquam verba ejusmodi portentosa in Alexandrum fecisset Eurycles, multus erat in Antipatri laudibus, ac si is solus patrem diligeret, adeoque etiam nunc obstaret quo minus insidiæ fierent. Rex autem ‡ cum nondum se ex *malis* superioribus bene recuperasset, in iram insanabilem efferatur. Atque aliam adhuc opportunitatem nactus Antipater, alios accusatores fratribus subornabat, qui di-

Antipater apud Herodem laudatur ab Eurycle.

λευταῖον [m] ἐργολαβήσας τὸν Ἀριστοβούλου καὶ Ἀλεξάνδρου θάνατον, κατήγορος αὐτῶν ἐπὶ τοῦ πατρὸς γίνεται. καὶ προσελθὼν, „ ἀντιδιδόναι τὸ ζῆν, ἔφασκεν, Ἡρώδῃ, τῶν εἰς αὐτὸν εὐεργεσιῶν, καὶ τὸ φῶς „ ἀμοιβὴν τῆς ξενίας ἀντιπαρέχειν. πάλαι γὰρ ἐπ' „ αὐτὸν ἠκονῆσθαι ξίφος, καὶ τὴν Ἀλεξάνδρου τετο- „ νῶσθαι δεξιὰν, [n] ἐμποδὼν δὲ αὐτὸς γεγονέναι τῷ „ τάχει, συνεργεῖν ὑποκριθείς. φάναι γὰρ τὸν Ἀλέξαν- „ δρον, ὡς οὐκ ἀγαπᾷ βασιλεύσας αὐτὸς Ἡρώδης ἐν „ ἀλλοτρίοις, καὶ μετὰ τὸν τῆς μητρὸς [o] αὐτῶν φόνον τὴν „ ἐκείνης ἀρχὴν [p] σπαθήσας· ἀλλ' ἔτι καὶ νόθον [q] εἰσά- „ γει διάδοχον, Ἀντιπάτρῳ τῷ [r] φθόρῳ τὴν παππῴαν „ αὐτῶν βασιλείαν προτείνων. τιμωρήσειν γε μὴν αὐτὸς „ τοῖς Ὑρκανοῦ καὶ Μαριάμμης δαίμοσιν. οὐδὲ γὰρ πρέ- „ πειν αὐτὸν διαδέξασθαι παρὰ τοιούτου πατρὸς τὴν „ [s] ἀρχὴν, δίχα [t] φόνου. πολλὰ δὲ εἶναι τὰ παρο- „ ξύνοντα καθ' ἡμέραν, ὥστε μηδὲ λαλίας τινὰ τρόπον „ ἀσυκοφάντητον καταλελεῖφθαι. περὶ μὲν γὰρ εὐγε- „ νείας ἑτέρων [v] μνείας γινομένης, αὐτὸς ἀλόγως ὑβρί- „ ζεσθαι, τοῦ πατρὸς λέγοντος, ὁ μόνος εὐγενὴς Ἀλέξαν- „ δρος, καὶ τὸν πατέρα διὰ ἀγένειαν ἀδοξῶν. κα- „ τὰ δὲ τὰς θήρας, προσκρούειν μὲν σιωπῶν, ἐπαινέσας „ δὲ προσακούειν εἴρων. πανταχοῦ δὲ ἀμείλικτον εὑρί- „ σκειν τὸν πατέρα, καὶ [x] μόνῳ φιλόστοργον Ἀντιπάτρῳ. „ [y] δι' ὧν ἡδέως καὶ τεθνήξεσθαι, μὴ κρατήσας τῆς ἐπι- „ βουλῆς. κτείναντι δὲ εἶναι σωτηρίας [z] ἀφορμὴν, πρῶ- „ τον μὲν Ἀρχέλαον ὄντα κηδεστὴν, πρὸς ὃν διαφεύ- „ ξεσθαι ῥᾳδίως, ἔπειτα Καίσαρα, μέχρι νῦν ἀγνοοῦντα „ τὸν Ἡρώδου τρόπον. οὐ γὰρ ὡς πρότερον αὐτῷ παρα- „ στήσεσθαι πεφρικὼς τὸν ἐφεστῶτα πατέρα, οὐδὲ φθέγξα- „ σθαι περὶ [a] τῶν αὐτοῦ μόνον ἐγκλημάτων. ἀλλὰ πρῶ- „ τον μὲν κηρύξειν τὰς τοῦ ἔθνους συμφορὰς, καὶ τοὺς μέ- „ χρι ψυχῆς [b] φορολογουμένους, ἔπειτα εἰς οἵας [c] τρυ- „ φὰς καὶ πράξεις τὰ δι' αἵματοςποριαθέντα χρή- „ ματα ἀναλωθείη, τούς τε [d] ἐξ ἡμῶν πλουτήσαν- „ τας, οἷοι, καὶ τὰς θεραπευθείσας πόλεις, ἐπὶ τίσι· „ ζητήσειν δὲ καὶ τὸν πάππον [e] ἐκεῖ καὶ τὴν μητέρα, „ καὶ τὰ [f] τῆς βασιλείας μύση πάντα κηρύξειν. ἐφ' οἷς „ οὐ κριθήσεσθαι πατροκτόνος.

γ'. Τοιαῦτα κατὰ Ἀλεξάνδρου τερατευσάμενος ὁ Εὐρυκλῆς, ἐπῄνει πολλὰ τὸν Ἀντίπατρον, ὡς ἄρα μόνος τε εἴη φιλοπάτωρ, καὶ διὰ τοῦτο μέχρι νῦν τῆς ἐπιβουλῆς ἐμπόδιον. μήπω δὲ καλῶς ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῖς πρώτοις κατεσταλμένος, εἰς ἀνήκεστον ὀργὴν ἐξαγριοῦται. καὶ πάλιν λαβὼν καιρὸν Ἀντίπατρος, ἑτέρους κατὰ τῶν ἀδελφῶν ὑπέπεμπε κατηγόρους,

m Εργολαβήσας] Αρχ. lib. 14. c. 10. §. 5. Εργολαβῶσί τινες & infra lib. 2. c. 14. §. 6. Εργολαβεῖν quæstum in diurnis dispendiis facere, ut redemptores solent vel sequestres apud Demosthen. in Theocrit. p. 508. A. & Æschin. ad. Ctesiphont. & adv. Timarch. p. 194. SPANH.

n Εμποδὼν] *Rost.* Εμπόδιον. Utrumque recte.

o Αὐτῶν] *Rost.* Αὐτοῦ.

p Σπαθήσας.] *Rost.* Καταφαγὼν σπαθήσας. Haud male; expressit enim talem regem, qualis ab Homero δημοβόρος dicitur Iliad. lib. 1. versu 231. HAV.

q Εἰσάγει] *Rost.* Εἰσάγων.

r Φθόρῳ] *Spurio.* Modo νόθον dixerat, nunc φθόρον vocat, non ut meretrice natum, sed ignobilem, perditissimis moribus. Tales erant Judæi, quos Josephus alibi νόθα τοῦ ἔθνους φθάρματα appellavit, ut *in Thesauro suo* notat Henricus Stephanus quem vide. ALDR. Φθόρος *perditis moribus.* Ita Callim. ult. versu in Apotheo. ἴν' ὁ φθόρος ἔνθα νέοιτο. SPANH.

s Ἀρχὴν,] Abest a *Rost.*

t Φόνου] Φθόνου *Busb.* & *Bod.*

v Μνείας γινομένης,] Ita in *MS.* μνέας (typographi forsan errore pro μνείας) γεγενημένης *Bas.* & *Gen.* HUDS. Μνείας γενομένης *MS. Ox.* γενομένης *MS. Lips.* SPANH. Ut *Lips.* etiam habet *Rost.*

x Μόνῳ] *Rost.* Μόνον.

y Δι' ὧν] Ita cum *Rufino.* δι' ὃν in *Græcis* omnibus. HUDS. Ὧν *Rufinus* Ox. SPANH.

z Ἀφορμὴν,] Ἀφορμὴν *occasionem.* Rectius *præsidium* vel *perfugium.* Ita supra *Rufinus* §. 2. *hujus capitis*, & alibi sæpe ἀφορμὴν quasi data opera *occasionem* vertit; ut utrique verbo vim eandem inesse velle videatur. ALDR. Præsidium, refugium *Nov. Oxon.* Sic ἀφορμὴ perfugium Thucyd. lib. 1. p 59. D. quandoque Atticis pecunia, viaticum, subsidium militare; vide Harpocrat. & quod ad eum noto. SPANH.

a Τῶν αὐτοῦ] Τῶν αὐτοῦ ἐγκλημάτων. *Suis criminibus.* Intellige *criminationibus*, quas volebat Alexander suo nomine in Herodem uti. Nam statuerat eum non suo tantum sed totius gentis nomine accusare (h. e. Eurycles statuisse mentitus est) unde τὰ αὐτοῦ ἐγκλήματα sunt quæ ipse in se admissa quereretur. ALDR.

b Φορολογουμένους,] *Rost.* Φορολογημένους.

c Τρυφὰς] Sic *Big. Lugd. Bat. Rost.* & *Ruf.* τροφὰς in cæteris. HUDS. Τρυφὰς pro τροφὰς *Big. Ruf. Ox.* SPANH.

d Ἐξ ἡμῶν] Id est, *amicis tuis*; vel *nostris* (i. e. *subditorum*) *spoliis ditati.* ALDR. Ἡμῶν *Rufin.* αὐτῶν *Ox.* SPANH. Τοὺς ἐξ ἡμῶν πλουτήσαντας οἷοι. *Qui è nobis* (h. e. amicis tuis) *divitias comparavere quales sint.* Vel ἐξ ἡμῶν πλουτήσαντες sunt *nostris* (subditorum) *spoliis ditati.* καὶ τὰς θεραπευθείσας πόλεις ἐπί τισιν, *& quibus civitates sint permissæ*, ut eas scil. diripiant. ALDR.

e Ἐκεῖ] Ἐκείνου *Voss.* & *Big.*

f Τῆς βασιλείας] Τοῦ βασιλέως legisse videtur *Ruf.*

* Criminationibus Ox. SPANH.

† Lamentaturum & avi & matris necem, *Ruf.*

‡ Nondum præteritæ suspicionis dolore compresso, *Ruf.*

ρους, λέγειν ὅτι Ἰουκούνδῳ καὶ [g] Τυράννῳ λάθρα διαλέγοιντο, τοῖς [h] ἱππάρχαις μέν ποτε τοῦ βασιλέως γενομένοις, τότε δ' [i] ἔκ τινων [k] προσκρουσμάτων ἀποπεπτωκόσι τῆς τάξεως. ἐφ' οἷς Ἡρώδης ὑπεραγανακτήσας, εὐθέως ἐβασάνισε τοὺς ἄνδρας. [l] ἀλλ' οἱ μὲν, [m] οὐδὲν τῶν διαβληθέντων ὡμολόγουν. [n] προσεκομίσθη δέ τις πρὸς τὸν [o] Ἡρώδου φρούραρχον ἐπιστολὴ παρὰ Ἀλεξάνδρου, παρακαλοῦντος ἵνα αὐτὸν δέξηται τῷ φρουρίῳ μετὰ Ἀριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ [p] κτείναντα τὸν πατέρα, καὶ [q] παράσχῃ τοῖς ὅπλοις χρήσασθαι καὶ ταῖς ἄλλαις ἀφορμαῖς. ταύτην Ἀλέξανδρος μὲν ἔλεγε τέχνασμα εἶναι Διοφάντου. [r] γραμματεὺς δ' ὁ [s] Διόφαντος τοῦ βασιλέως, τολμηρὸς ἀνὴρ καὶ δεινὸς μιμήσασθαι πάσης χειρὸς γράμματα. πολλὰ γοῦν παραχαράξας, τελευταῖον ἐπὶ τούτῳ [t] καὶ κτείνεται. βασανίσας δὲ τὸν φρούραρχον Ἡρώδης [v] οὐδὲν ἤκουσεν οὐδὲ παρ' ἐκείνου τῶν διαβεβλημένων.

δ'. Ἀλλὰ, καί τοι τοὺς ἐλέγχους εὑρίσκων ἀσθενεῖς, τοὺς υἱοὺς ἐκέλευσε τηρεῖν, [x] ἔτι μέν τοι λελυμένους. τὸν δὲ λυμεῶνα τῆς οἰκίας καὶ δραματουργὸν ὅλου τοῦ μύσους Εὐρυκλέα, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην καλῶν, πεντήκοντα δωρεῖται ταλάντοις. ὁ δὲ, τὴν ἀκριβῆ φήμην φθάσας εἰς Καππαδοκίαν, ἀργυρίζεται καὶ παρὰ Ἀρχελάου, τολμήσας εἰπεῖν, ὅτι καὶ διαλλάξειεν Ἡρώδην Ἀλεξάνδρῳ. διάρας δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα, τοῖς ἐκ κακῶν κτηθεῖσιν εἰς ὅμοια κατεχρήσατο. [y] δὶς γοῦν ἐπὶ Καίσαρος κατηγορηθεὶς ἐπὶ τῷ στάσεως ἐμπλῆσαι τὴν Ἀχαΐαν, [z] καὶ περιδύειν τὰς πόλεις, φυγαδεύεται. κἀκεῖνον μὲν οὕτως ἡ Ἀριστοβούλου καὶ Ἀλεξάνδρου ποινὴ περιῆλθεν.

ε'. Ἄξιον δὲ [a] ἀντιθεῖναι [b] τὸν Κῷον Εὐάρατον τῷ Σπαρτιάτῃ. καὶ γὰρ οὗτος ὢν ἐν τοῖς μάλιστα φίλοις Ἀλεξάνδρῳ, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν Εὐρυκλεῖ καιρὸν ἐπιδημήσας, πυνθανομένῳ τῷ βασιλεῖ, περὶ ὧν ἐκεῖνος διέβαλλεν, ὅρκοις μηδὲν ἀκηκοέναι παρὰ τῶν μειρακίων ἐπιστώσατο· οὐ μὴν ὤνησέ γέ τι τοὺς ἀθλίους. μόνων γὰρ ἦν τῶν κακῶν ἀκροατὴς ἑτοιμότατος Ἡρώδης, καὶ [c] κεχαρισμένος αὐτῷ πᾶς ὁ συμπιστεύων καὶ συναγανακτῶν.

cerent, eos cum Jucundo & Tyranno clam sermonem habere, qui olim quidem regis equitum præfecti erant, tunc vero ob quasdam offensiones ordinibus suis exciderant. Quibus Herodes vehementer iratus, viros statim in quæstionem vocavit. Sed illi quidem nihil eorum confitebantur, quorum insimulati erant. Allata est autem certa epistola ad quendam ab Herode castello præfectum scripta ab Alexandro, obsecrante ut ipsum cum Aristobulo fratre in castellum reciperet, patre interfecto, eisque tam armis quam aliis instrumentis uti permitteret. Has literas Alexander Diophanti commentum esse dicebat. Diophantus autem regis erat notarius, homo audax, & literarum cujuscunque manûs assimulandarum peritus. Itaque cum multas simulasset, tandem, ob hoc facinus, morte plectitur. Cum autem de castelli præfecto quæstionem habuisset Herodes, ne ab illo quidem quicquam eorum rescivit, quæ eis objecta erant.

Antipater quosdam subornat, qui dicerent Jucundum & Tyrannum ab Alexandro sollicitatos esse. Antt. l. 16 c. 10. §.3.

Diophantus literarum assimulator. Antt. l. 16. c. 10. §. 4.

4. Sed quamvis criminationes infirmas admodum esse deprehenderet, filios custodiri jussit, nondum tamen vinculis constrictos. Domus autem suæ perniciem ac totius sceleris machinatorem Euryclem, servatorem & benefactorem appellans, talentis quinquaginta donavit. Ille vero, prius quam certa nunciaret fama Cappadociam attigit; ausus que dicere quod Herodem reconciliasset Alexandro, ab Archelao etiam pecunias capit. atque inde in Græciam digressus, ad similia *facinora* male quæsitis abusus est. Apud Cæsarem itaque bis accusatus, quod dissensionibus replevisset Achaiam & civitates spoliaret, in exsilium mittitur. atque ita quidem pœnas *sceleris* Aristobulo & Alexandro pendebat.

Alexander & Aristobulus in custodias inclusi. Antt. l. 16. c. 10. §. 5.

5. Convenit autem ut Euaratum Coum * huic Spartano conferamus. Namque is cum amicissimus esset Alexandro, eodemque tempore quo Eurycles eò migrarit, percontanti regi de iis, quorum ille eos insimulabat, jurejurando fidem fecit, nihil se ab adolescentibus auditu accepisse. non tamen id miseris quicquam profuit *apud Herodem*. nam maledictorum duntaxat Herodes auditor erat attentissimus, & quotus quisque secum iisdem crederet & iisdem moveretur, apud eum *maxime* gratiosus erat.

Euarati Coi fides. Antt. l.16.c.10. §. 2.

Κ Ε Φ. κζ'.

Ἡρώδης, ἐξουσίαν ποιοῦντος Καίσαρος, υἱοὺς αὐτοῦ περὶ Βηρυτὸν ᾐτιᾶτο. οὗτοι, μηδὲ παραγγμένοι εἰς συνέδριον, καταχρίνονται, καὶ μετ' οὐ πολὺ εἰς Σεβαστὴν πεμφθέντες ἀποπνίγονται.

CAP. XXVII.

Herodes, permittente Cæsare, Beryti filios suos accusat. Illi, nec in concilium producti, damnantur; & paulo post Sebasten missi strangulantur.

Παρώξυνε δὲ [d] αὐτοῦ καὶ Σαλώμη τὴν ἐπὶ τοῖς τέκνοις ὠμότητα. ταύτην γὰρ συνδήσασθαι τοῖς

POrro & Salome crudelitatem ejus in filios *non parum* exasperabat. Nam & hanc volens

Operam dat Aristobulus ut Salomen

g Τυράννῳ] Ita & hic loci & *Antt.* l. 16. c. 10. §. 6. Τυραννίῳ *Bas.* & *Gen.* contra quam in melioribus *Rufini Codd.* HUDS. Τυράννῳ ἀρχ. lib. 16. c. 10. §. 3. SPANH.

h Ἱππάρχαις] *Lugd. Bat.* Ὑπάρχοις.

i Ἐκ τινων] *Rost.* Ἐκ εἰνων.

k Προσκρουσμάτων] Sic *Bod.* & *Voss.* προσκρουμάτων in *cæteris.* HUDS. Προκρουσμάτων *Bod. Voss. Oxon.* SPANH.

l Ἀλλ' οἱ μὲν,] Aliter ἀρχ. lib. 16. c. 10. §. 3. SPANH.

m Οὐδὲν τῶν διαβληθέντων ὡμολόγουν.] At confessi sunt se ab Alexandro sollicitatos ut Herodem inter venandum opprimerent, simulque indicaverunt aurum in equorum stabulo defossum, & præfectum venatorum arguebant, quod eis præbuisset lanceas regias, & arma, ipso jubente, Alexandri famulis. *Antt.* l. 16. c. 10. §. 4. Sed hæc falsa quæstionis dolor expressit. ALDR.

n Προσεκομίσθη] *Lugd. Bat.* Προεκομίσθη.

o Ἡρώδου] Melius Ἀλεξανδρείου cum *Rufino* ipsoque *Josepho* in *Antt.* ibidem. HUDS. Ἀλεξανδρείου pro Ἡρώδου ἀρχ. lib. 16. c. 10. §. 4. & benè. *Oxon.* & *Ruf.* SPANH.

p Κτείναντα] Κτείναντας *Bod.* & *Ruf.* HUDS. Κτείναντας *Bod. Rufin. Oxon.* SPANH.

q Παράσχῃ] Παράσχοι *Bod.* SPANH.

r Γραμματεὺς δ' ὁ] Γραμματεὺς δὲ ἦν οὗτος *Big. Bod. Rost. Busb.* & *Rhed.*

s Διόφαντος] *Lugd. Bat.* Διοφάντης.

t Καὶ] Delet καὶ *Rost.*

v Οὐδὲν ἤκουσεν] Ipse enim nihil confessus est; sed ejus hasce literas protulit quasi ad parentem ab Alexandro datas. Literarum exemplar, aliaque quæ huc faciunt vide in *Antt.* l. 16. p. 738. ALDR.

x Ἔτι μέν τοι λελυμένους.] Hactenus à tanta immanitate temperavit: sed cum postea Salome quoque delatrix accederet, tum sui minime compos utrumque vinciri jussit. *Antt.* l. 16. c. 10. §. 6. ALDR. Filios tamen absolutos &c. *in al. MS. Ruf.* h.e. nondum vinctos. vid. *Oxon.* SPANH.

y Δὶς γοῦν] Τελευταῖον ἐπὶ κ. juxta *Rufinum.* δὶς ὁ γοῦν *Busb.* HUDS. Deest in *Rufino.* SPANH.

z Καὶ περιδύειν τὰς πόλεις,] Sic περιδύσας τὸν ναὸν Templum spolians ἀρχ. lib. 12. c. 5. §. 4. Homer. Il. λ. v. 100. περιδύσε χιτῶνας Schol. ἀφείλετο. SPANH.

a Ἀντιθεῖναι] Non male καὶ hic præfigit. *Rost.* Quam vero *Josephus* Εὐάρατον vocat, illum *Lugd. Bat.* Εὐάρεστον [illegible].

b Τὸν Κῷον Εὐάρατον] Conf. ἀρχ. lib. 16. c. 10. §. 2. SPANH.

c Κεχαρισμένος—συναγανακτῶν.] Conf. supr. §. 1. SPANH.

d Αὐτοῦ] Αὐτῷ *Voss.* & *Bod.*

* Conf. supr. §. 1. SPANH.

 t Te-

Herodi inſenſam reddat. Antt. l. 16. c. 10. §. 5.

lens Ariſtobulus ſecum periculis involvere, quam & ſocrum habebat & amitam, ad eam monitum mittit, ut ſaluti ſuæ conſuleret. quippe regem paratum eſſe ipſam occidere, eorundem, quorum & antea, accuſatam; quod ſcilicet Syllæo Arabi nubere cupiens, occulte illi, cum quo regi interceſſerant inimicitiæ, ſecreta ejus nunciarit. *Atque* hoc tanquam extrema procella juvenes obruit *diu* tempeſtate vexatos. Salome enim protinus contendit ad regem, monitionem quam acceperat ei indicans. Atque ille, ut qui non amplius ſemet cohibere potuerit, filium utrumque conſtringi, & locis diverſis cuſtodiri jubet. Deinde ad Cæſarem è veſtigio mittit Volumnium militiæ præfectum & amicum ſuum Olympum, in ſcriptis ferentes indicia. Iſti vero, cum Romam appulſi regis literas *Cæſari* tradidiſſent, vehementer quidem ille juvenum vicem dolebat: verum ut patri auferretur poteſtas in filios haud faciendum cenſebat. Denique ſcribit ei, per ſe licere ut ipſe ſuorum dominus eſſet, „ bene „ tamen facturum, dicens, ſi in communi con- „ cilio & cognatorum ſuorum & provinciæ præ- „ ſidum de inſidiis quæreret; &, ſi convicti fue- „ rint, morte plecti debere, ſin fugam tantum meditati ſint, leviori pœna affici.

Ex Salomes indicio Ariſtobulus & Alexander in vincula conjecti. Antt. l. 16. c. 10. §. 5.

Volumnius & Olympus Romam miſſi. Antt. l. 16. c. 10. §. 7.

Cæſaris ad Herodem literæ. Antt. l. 16. c. XI. §. 1.

Beryti concilium habetur de Herodis filiis. Antt. l. 16. c. XI. §. 2.

2. Iſtis morem gerit Herodes, cumque Berytum, ubi *conventum haberi* juſſerat Cæſar, perveniſſet, cogit judicium. Primum autem locum tenebant præſides *provinciarum*, quibus a Cæſare ſcriptum fuerat, Saturninus, & Pedanius, quique cum eo legati erant, & cum his Volumnius procurator, deinde cognati amicique regis & Salome etiam & Pheroras, *&* poſt hos Syriæ omnis optimates, præter Archelaum regem. hunc enim, quod Alexandri ſocer eſſet, ſuſpectum habebat Herodes. Cæterum filios, provido admodum conſilio, in judicium non produxit. probe enim norat, ſi tantummodo aſpicerentur, miſericordiam omnino emerituros eſſe: ſi vero etiam dicendi copiam nacti eſſent, facile Alexandrum objecta diluturum. At illi quidem in Platane, Sidoniorum vico, cuſtodiebantur.

Eos accuſat Herodes. Antt. l. 16. c. 11. §. 2.

3. Exorſus autem rex, in eos tanquam præſentes fuiſſent, invehebatur. Et inſidias quidem illis languide objiciebat, ac ſi probationibus earumque indiciis egeret, convitia etiam, & dicteria, & contumelias, & delicta innumera in ſe admiſſa, quæ & morte graviora, aſſeſſoribus palam faciebat. Deinde cum nemo contradiceret, * miſerabiliter queſtus, ac ſi ipſe damnatus eſſet, qui tam acerbam vinceret contra filios victoriam, rogabat ſingulos ſententiam. Et primus Saturninus *ſuam* protulit, ſe quidem condemnare adoleſcentulos, ſed non capitis. non enim ipſi fas eſſe, cum tres adſtantes habeat fi-

Mitis ſententia Saturnini filiorumque. Antt. l. 16. c. 10. §. 3.

κινδύνοις ὁ Ἀριστόβουλος θέλων, οὖσαν ἑκυρὰν καὶ [e] τηθίδα, διαπέμπεται, σώζειν [f] αὑτὴν παραινῶν. [g] παρεσκευάσθαι γὰρ βασιλέα κτείνειν αὐτὴν [h] διαβληθεῖσαν ἐφ᾽ οἷς καὶ πρότερον, [i] Συλλαίῳ τῷ Ἄραβι γήμασθαι σπουδάζουσαν, λάθρα τὰ τοῦ βασιλέως ἀπόρρητα [k] διαγγέλλειν πρὸς αὐτὸν, ἐχθρὸν ὄντα. [l] τοῦθ᾽ ὥσπερ τελευταῖα θύελλα χειμαζομένους [m] τοὺς νεανίσκους ἐπεβάπτισεν. ἡ γὰρ Σαλώμη, δραμοῦσα πρὸς βασιλέα, τὴν παραίνεσιν ἐμήνυσε. κἀκεῖνος, μηκέτι [n] καρτερήσας, δεσμεῖ μὲν ἀμφοτέρους τοὺς υἱεῖς, καὶ διαχωρίζει ἀπ᾽ ἀλλήλων. πέμπει δὲ πρὸς Καίσαρα διὰ τάχους, [o] Οὐολούμνιόν τε τὸν στρατοπεδάρχην, καὶ τὸν φίλον [p] Ὄλυμπον, ἐγγράφως τὰς μηνύσεις φέροντας. οἱ δὲ, ὡς εἰς Ῥώμην πλεύσαντες, ἀπέδοσαν τὰ ἀπὸ τοῦ βασιλέως γράμματα, σφόδρα μὲν ἠχθέσθη Καῖσαρ ἐπὶ τοῖς νεανίσκοις. οὐ μὴν ᾤετο δεῖν ἀφελέσθαι τὸν πατέρα τὴν κατὰ τῶν υἱῶν ἐξουσίαν. ἀντιγράφει γοῦν κύριον μὲν αὐτὸν καθιστὰς, „ εὖ μέν τοι ποιήσειν, λέγων, „ εἰ μετὰ [q] κοινοῦ συνεδρίου, τῶν τε ἰδίων συγγενῶν, καὶ „ τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν [r] ἡγεμόνων, ἐξετάσειε τὴν ἐπιβου- „ λήν. κἂν μὲν ἐνέχωνται, κτείνειν, ἂν δὲ μόνον ὦσι „ δρασμὸν βεβουλευμένοι, κολάζειν μετριώτερον.

β΄. Τούτοις Ἡρώδης πείθεται, καὶ παραγενόμενος εἰς Βηρυτὸν, ἔνθα προσέταξε Καῖσαρ, συνήγαγε τὸ δικαστήριον. προκαθέζονται δὲ οἱ ἡγεμόνες, γραφὲν αὐτοῖς ὑπὸ Καίσαρος, [s] Σατουρνῖνός τε, καὶ [t] οἱ περὶ Πεδάνιον πρέσβεις. σὺν οἷς καὶ Οὐολούμνιος ὁ ἐπίτροπος, ἔπειτα οἱ τοῦ βασιλέως συγγενεῖς καὶ φίλοι, Σαλώμη τε καὶ Φερώρας, μεθ᾽ οὓς οἱ πάσης Συρίας ἄριστοι, πλὴν [v] Ἀρχελάου τοῦ βασιλέως. τοῦτον γὰρ, ὄντα κηδεστὴν Ἀλεξάνδρου, δι᾽ ὑποψίας εἶχεν Ἡρώδης. τοὺς γε μὴν υἱεῖς οὐ προήγαγεν εἰς τὴν δίκην μάλα προμηθῶς. ᾔδει γὰρ ὅτι καὶ μόνον ὀφθέντες ἐλεηθήσονται πάντως, εἰ δὲ δὴ καὶ λόγου μεταλάβοιεν, ῥᾳδίως Ἀλέξανδρον ἀπολύσεσθαι τὰς αἰτίας. ἀλλ᾽ οἱ μὲν ἐν Πλατάνῃ, κώμῃ Σιδωνίων, ἐφρουροῦντο.

γ΄. Καταστὰς δὲ ὁ βασιλεὺς, [x] ὡς πρὸς παρόντας διετείνετο. κατηγόρει τε τὴν μὲν ἐπιβουλὴν ἀσθενῶς, ὡς ἂν ἀπορούμενος εἰς αὐτὴν ἐλέγχων, λοιδορίας τε, καὶ σκώμματα, καὶ ὕβρεις, καὶ πλημμελείας μυρίας εἰς αὐτὸν, [y] ἃ καὶ θανάτου χαλεπώτερα, τοῖς συνέδροις ἀπέφαινεν. ἔπειτα μηδενὸς [z] ἀντιλέγοντος [a] ἐποικτισάμενος ὡς αὐτὸς ἁλίσκοιτο, καὶ [b] νικῴη νίκην πικρὰν κατὰ τέκνων, ἐπηρώτα τὴν γνώμην ἕκαστον. [c] καὶ πρῶτος Σατουρνῖνος ἀπεφήνατο, [d] κατακρίνειν μὲν τῶν νεανίσκων, ἀλλ᾽ οὐ θάνατον. οὐ γὰρ εἶναι θεμιτὸν αὐτῷ, [e] τριῶν παρεστώ-

των

e Τηθίδα,] *Al.* τιτθίδα.

f Αὐτὴν] *Gen.* Αὑτὴν. *Lugd. Bat.* ἑαυτὴν.

g Παρεσκευάσθαι] Παρασκευάσασθαι *Voſſ.*

h Διαβληθεῖσαν] Poſt verbum hoc iterum αὐτὴν interſerit *Roſt.*

i Συλλαίῳ] Ὅτι Συλλαίῳ τῷ Ἄραβι γήμασθαι σπουδάζουσα, & mox διαγγέλλοι *Voſſ. Bod.* & *Rufin.*

k Διαγγέλλειν] *Roſt.* Διαγγέλοι.

l Τοῦθ᾽] Ταῦτα in (*Lugd. Bat.*) *MSS.* Huds. Ταῦτα *MS. Oxon.* Spanh.

m Τοὺς νεανίσκους ἐπεβάπτισεν.] Τοὺς νέους ἐβάπτισεν *Bod.* & *Roſt.*

n Καρτερήσας,] *Roſt.* Καρτερήσης.

o Οὐολούμνιόν τε τὸν στρατοπεδάρχην,] Κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἡγέμενοι erant οἱ ἡγεμόνες Σατουρνῖνος, Οὐολούμνιος ὁ ἐπίτροπος, ſed Volumnius etiam ἡγεμὼν dicitur in Antiq. Rel. Adde *Uſſerii* Annales pag. 531. Edit. Anglic.

p Ὄλυμπον,] *Roſt.* Ὀλύμπιον.

q Κοινοῦ] *Lugd. Bat.* Τοῦ κοινοῦ.

r Ἡγεμόνων,] Ἡγεμόνων *Bod.* & *Voſſ.* Huds. Imo ita quoque *Oxon.* habere in ora codicis ſui adſcripſit *Spanhemius*, neque aliter *MS. Roſt.* & *Lugd. Bat.* Imo ipſe *Joſephus* in *Antt.* παραλαβόντα τοὺς τε ἡγεμόνας, καὶ τὸν βασιλέα τῶν Καππαδοκῶν Ἀρχέλαον. Unde miror in Editione ſua ἡγουμένων retinuiſſe *Hudſonum*, quam lectionem, ut contra *MS.* exſulare juſſimus. Hav.

s Σατουρνῖνός τε,] Saturninus & Volumnius Συρίας ἡγεμόνες tantum dicuntur ἀρχ. lib. 16. c. 10. §. 8. & c. 11. §. 3. Saturninus Præſes, & tres ejus filii πρεσβευταὶ, unde illi οἱ περὶ Πεδάνιον πρέσβεις ſuſpecti videntur, quamquam ita etiam in edit. *Oxon.* legitur, & proinde cum *MS.* conſentit. Spanh.

t Οἱ περὶ Πεδάνιον πρέσβεις.] Hoc in loco Pedanius non eſt ſolus Legatus, ſed Pedanius & qui cum eo inſuper Legati erant præſidi adjuncti, tres ipſius Saturnini filii etiam Legati, ut conſtat ex *Antt.* l. 16. c. 11. §. 3. *Montacut.* in *Exercit.* 6. §. 2.

v Ἀρχελάου τοῦ βασιλέως.] Quem Auguſtus tamen nominatim inter judices retulerat. *Antt.* l. 16. c. 11. §. 1. Aldr.

x Ὡς πρὸς παρόντας διετείνετο.] Conf. ſup. c. 18. §. 3. Spanh.

y Ἃ καὶ θανάτου χαλεπώτερα,] Ἃς καὶ θανάτου χαλεπωτέρας *Voſſ. Roſt. Busb.* & *Rhed.* ἃ καὶ θανάτου χαλεπώτερα τοῖς συνέδροις ἀπέφαινεν *Ruf.* neglecto commate poſt χαλεπώτερα. nam vertit *maledicta vero & probra & injurias & peccata plurima in ſe admiſſa proſequebatur; eaque morte graviora eſſe conſeſſoribus demonſtrabat.*

z Ἀντιλέγοντος] Abeſt a *Roſt.*

a Ἐποικτισάμενος ὡς αὐτὸς ἁλίσκοιτο,] Miſerabiliter queſtus ac ſi, &c. *Oxon.* Spanh.

b Νικῴη] Ita optime *Lugd. Bat.* cujus hic lectionem repræſentavimus, reliqui ut & Huds. Νικῶν. Hav.

c Καὶ] Abeſt a *Lugd. Bat.*

d Κατακρίνειν] Κατακρίνων *Bod.* & *Roſt.*

* Ἐποικτισάμενος, &c. i. e. *Miſerabiliter queſtus ſe puniri qui tam acerbam vinceret contra filios victoriam, rogavit ſingulos ſententiam.* Aldr.

e Τριῶν παρεστώτων τέκνων,] Hinc etiam liquet id ipſum; paulo ante vulgati περὶ Πεδάνιον πρέσβεις. & corrigerem proinde

τῶν τέκνων, ἑτέρους [f] τέκνοις ἀπώλειαν ἐπιψηφίσασθαι. σύμψηφοι δὲ αὐτῷ [g] καὶ οἱ δύο πρεσβευταὶ γίνονται, καὶ τούτοις ἕτεροί τινες ἠκολούθησαν. Οὐολούμνιος δὲ τῆς σκυθρωπῆς ἀποφάσεως ἤρξατο. καὶ μετ' αὐτὸν πάντες θάνατον κατακρίνουσι τῶν μειρακίων, οἱ μὲν [h] κολακεύοντες, οἱ δὲ μισοῦντες Ἡρώδην, καὶ οὐδεὶς δι' ἀγανάκτησιν. ἔνθα δὴ μετέωρος ἥτε Συρία πᾶσα, καὶ τὸ Ἰουδαϊκὸν ἦν, [i] ἐκδεχομένων τὸ τέλος τοῦ δράματος. οὐδεὶς μέντοι ὑπελάμβανεν ἔσεσθαι μέχρι τεκνοκτονίας ὠμὸν Ἡρώδην. ὁ δὲ σύρας τοὺς υἱεῖς εἰς Τύρον, κἀκεῖθεν διαπλεύσας εἰς Καισάρειαν, τρόπον ἀναιρέσεως τοῖς μειρακίοις ἐσκέπτετο.

δ'. Παλαιὸς δέ τις τοῦ βασιλέως στρατιώτης ὄνομα [k] Τήρων, ἔχων υἱὸν σφόδρα συνήθη καὶ φίλον Ἀλεξάνδρῳ, καὶ αὐτὸς ἠγαπηκὼς ἰδίᾳ τὰ μειράκια, δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως ἔκφρων ἐγένετο, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐβόα περιϊὼν, πεπατῆσθαι τὸ δίκαιον, ἀπολωλέναι τὴν ἀλήθειαν, συγκεχύσθαι τὴν φύσιν, ἀνομίας γέμειν τὸν βίον, καὶ πάνθ' ὅσα μὴ φειδομένῳ τοῦ ζῆν ὑπηγόρευε τὸ πάθος. τέλος δὲ, καὶ τῷ βασιλεῖ τολμήσας προσελθεῖν, „ ἀλλ' ἐμοὶ μὲν, ἔφη, κακοδαιμονέστατος εἶναι „ δοκεῖς, ὅστις κατὰ τῶν φιλτάτων πείθῃ τοῖς πονηροτά„ τοις. εἴγε Φερώρα καὶ Σαλώμης καταγνοὺς πολλάκις „ θάνατον, πιστεύεις τούτοις κατὰ τῶν τέκνων, οἵ σε τῶν „ γνησίων περικόπτοντες διαδόχων, ἐπ' Ἀντιπάτρῳ κα„ ταλείπουσι μόνῳ, τὸν αὐτοῖς εὐμεταχείριστον αἱρούμενοι „ βασιλέα. σκέψαι μέντοιγε, μή ποτε κἀκείνῳ γένηται „ μῖσος [l] ἐν τοῖς στρατιώταις, ὁ τῶν ἀδελφῶν θάνα„ τος. οὐ γὰρ ἔστιν ὅστις οὐκ ἐλεεῖ τὰ μειράκια, τῶν δὲ „ ἡγεμόνων καὶ φανερῶς ἀγανακτοῦσι πολλοί." ταῦθ' ἅμα λέγων, ὠνόμαζε τοὺς ἀγανακτοῦντας. ὁ δὲ βασιλεὺς εὐθέως ἐκείνους τε καὶ αὐτὸν καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνελάμβανεν.

ε'. [m] Ἐφ' ᾧ τῶν ἐκ τῆς αὐλῆς τις κουρέων, Τρύφων ὄνομα, προεκπηδήσας ἔκ τινος φρενοβλαβείας, ἑαυτοῦ μηνυτὴς γίνεται. „ κἀμὲ γὰρ, ἔφη, Τήρων οὗτος ἀνέπει„ θεν, [n] ὅταν θεραπεύω τῷ [o] ξυρῷ σε διαχρή„ σασθαι, μεγάλας τέ μοι παρὰ Ἀλεξάνδρου δωρεὰς „ ὑπισχνεῖτο." ταῦτα ἀκούσας Ἡρώδης, τόν τε Τήρωνα σὺν τῷ παιδὶ, καὶ τὸν κουρέα βασάνοις διήλεγχε. καὶ τῶν μὲν ἀρνουμένων, τοῦ δὲ μηδὲν πλέον λέγοντος, στρεβλοῦν ἐκέλευε τὸν Τήρωνα σφοδρότερον. ὁ δὲ υἱὸς οἰκτείρας, ὑπέσχετο τῷ βασιλεῖ πάντα μηνύσειν, εἰ χαρίσαιτο τὸν πατέρα αὐτῷ, κἀκείνου δόντος, εἶπεν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ, πεισθεὶς Ἀλεξάνδρῳ, θελήσειεν αὐτὸν ἀνελεῖν. τοῦτο οἱ μὲν εἰς ἀπαλλαγὴν τῆς τοῦ πατρὸς αἰκίας πεπλάσθαι, τινὲς δὲ ἀληθὲς ἔλεγον.

ϛ'. Ἡρώδης γε μὴν ἐν ἐκκλησίᾳ τῶν τε ἡγεμόνων καὶ Τήρωνος κατηγορήσας, τὸν λαὸν ἐπ' αὐτοὺς ἐστρατολόγησεν. αὐτόθι γοῦν ἀναιροῦνται μετὰ τοῦ κουρέως, ξύλοις βαλλόμενοι καὶ λίθοις. πέμψας δὲ καὶ τοὺς υἱεῖς εἰς Σεβαστὴν, [p] οὖσαν οὐ πόῤῥω τῆς Καισαρείας, προσέταξεν ἀποπνῖξαι. καὶ τελεσθέντος αὐτῷ ταχέως τοῦ προστάγματος, τοὺς νεκροὺς εἰς Ἀλεξάνδρειον ἐκέλευσεν ἀνακομισθῆναι τὸ φρούριον, συνταφησομένους Ἀλεξάνδρῳ τῷ μητροπάτορι. τὸ μὲν οὖν Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου τέλος τοιοῦτον.

lios, exitium alterius filiis decernere. Quin & idem duobus etiam legatis visum est, eosque nonnulli alii sequuti sunt. At tristem sententiam primus Volumnius dixit; cunctique post eum morte damnabant adolescentes, aut Herodis adulatione aut odio, * nemo autem ex indignatione. Tum sane Syria omnis & Judæa suspensis animis *sollicitisque* tantæ tragœdiæ exitum exspectabat: nullus tamen suspicabatur Herodis crudelitatem ad filiorum cædem processuram. Verum ille filios Tyrum traxit, cumque inde Cæsaream navigasset, quo mortis genere perimeret adolescentes, deliberabat.

Duriorque Volumnii & Aliorum. Ibid.

4. Interea vetus quidam regis miles, Tero nomine, qui filium habebat Alexandro valde familiarem & amicum & ipse adolescentes privatim dilexerat, præ nimia indignatione † mente excidit; & primo quidem circumcursans clamitabat, conculcatam esse justitiam, interiisse veritatem, *rerum* naturam confusam esse, vitam *hominum* iniquitatis esse plenam, & alia omnia quæ dolor vitam contemptui habenti suggereret. Tandem vero regem ipsum adire ausus. „ At mihi, inquit, miserrimus esse „ videris, qui adversus carissimos nequissimis cre„ dis; si quidem contra filios tuos Pheroræ & Sa„ lome fidem habeas, quos sæpe damnandos judi„ casti; qui te legitimis successoribus spoliantes „ Antipatro soli relinquunt, regem ‡ sibi maxime „ obnoxium *habere* optantes. Atqui certe tua in„ teresse, dispicere, annon forsan ipse militibus „ invisus sis ex nece fratrum. nullus enim est qui „ non adolescentium misereatur, ducum autem „ plurimi etiam palam indignantur. " Simul ac ista diceret, nominabat eos quibus mota erat indignatio. Rex autem statim illos ipsumque cum filio comprehendi jubet.

Tero vetus miles paulo liberius loquitur. Antt. l. 16. c. XI. §. 4. (1.)

Regem adit Tero, quaque sentiebat eloquitur. Antt. l. 16. c. XI. §. 4. (2.)

5. Quo facto, aulicus quidam è regis tonsoribus, Trypho nomine, nescio qua exagitatus insania, prosiliens sui indicium facit; &, mihi, inquit, „ Tero iste persuadere voluit, ut quando te ton„ deam, occiderem: & magna inde Alexandrum „ daturum munera pollicebatur ". His auditis, Herodes & Teronem ejusque filium & tonsorem quæstioni subdidit. Cumque illi pernegarent, & tonsor nihil amplius diceret, Teronem vehementius torqueri jussit. Filius autem, *patris* misertus, regi promisit se patefacturum omnia, si patrem sibi condonare vellet. Cumque ille *fidem* dedisset, ipsius occidendi patrem suum habuisse voluntatem ajebat, ab Alexandro impulsum. Hoc quidem nonnulli ut patrem tormentis eriperet, fictum, alii autem verum esse affirmabant.

Trypho Herodis tonsor Teronem accusat. Antt. l. 16. c. XI. §. 5.

Confessio filii Teronis. Ibid.

6. Cæterum Herodes, & ducibus & Terone pro concione accusatis, * populum congregatum in eos incitavit. adeoque ibidem una cum tonsore lignorum & lapidum ictibus interficiuntur. Cum autem filios misisset Sebasten, quæ non longe aberat à Cæsarea, eos † strangulari præcepit: factoque sine mora quod imperaverat, mortuos in Alexandrium castellum asportari jussit, cum Alexandro materno avo sepeliendos. Et *vitæ* quidem finem ejusmodi habuere Alexander & Aristobulus.

Tero, filius ejus & tonsor lapidati. Ibid.

Alexander & Aristobulus jussu Herodis strangulati. Ibid.

CAP.

περὶ πατέρα πρέσβεις; quales erant hi tres Saturnini liberi ἀρχ. lib. 16. c. 11. §. 3. SPANH.

f Τέκνοις] Ita cum *MS.* τέκνου in *Editis*.

g Καὶ οἱ δύο πρεσβευταὶ γίνονται,] Conf. supr. §. 2. SPANH.

h Κολακεύοντες,] Adulatione *Oxon.* SPANH.

i Ἐκδεχομένων] Ἐκδεχόμενοι *Voss.* ἐκδεχόμενον *Busb.* quod sane mallem.

k Τήρων,] Ita etiam in *Antt.* l. 16. c. 11. §. 4. & plerumque in *MS.* Τίρων in *Editis* & in versione *Rufini*. Τείρων *Busb.* Τέρων *Rhed.* HUDS. Τήρων ἀρχ. lib. 16. c. 11. §. 3. & *Bod. Voss. Oxon.* Τίρων *Gen.* l. c. & in al. *Oxon.* SPANH.

l Ἐν τοῖς] Abest a *Rost.*

m Ἐφ' ᾧ] Ἐφ' ὧν *Voss. Big.* & *Bod.*

n Ὅταν θεραπεύω τῷ] Conf. ἀρχ. lib. 16. c. 11. §. 5. SPANH.

o Ξυρῷ σε] *Rost.* Ξυρῶσαι superscripto ε.

p Οὖσαν οὐ] *Lugd. Bat.* Οὖσι male.

* Nemo tamen quasi factum horruit, & quasi commotus pronunciavit, *Hegesipp.*

† Turbatus animi vociferari cœpit, *Hegesipp.*

‡ Capi facilem sibi regem optantes, *Ruf.* i. e. *obnoxium*, *tractabilem, qui in eorum potestate totus esset.*

* In eos populum armavit, *Ruf.*

† Præfocari *Oxon.* SPANH.

XVIII.

CAP. XXVIII.

Qualiter omnibus invisus erat Antipater : & quomodo rex occisorum liberos consanguineis suis despondit ; alias autem nuptias eis excogitavit Antipater. De Herodis conjugiis & liberis.

Antipater in odium omnium incurrit. Antt. l. 17. c. 1. §. 1. Alexandri & Aristobuli uxores & liberi. Antt. l. 17. c. 1. §. 2.

IN Antipatrum vero, cum jam successionis jus non controversum haberet, exortum est gentis odium intolerabile ; utpote quod norint omnes istum omnium in fratres suos calumniarum auctorem exstitisse. Quin & timor *eum* subibat non mediocris, cum videret interfectorum sobolem indies adolescere. Erant enim Alexandro quidem ex Glaphyra filii duo, Tigranes & Alexander: Aristobulo vero ex Bernice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus filii, filiæque Herodias & Mariamne. Et Glaphyram quidem cum dote sua in Cappadociam dimisit Herodes, postquam Alexandrum interfecerat : Bernicen autem Aristobuli conjugem avo materno Antipatri in matrimonio junxit. ut enim Salomen, quam infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, nuptias istas excogitavit. Insuper *ille* Pheroram muneribus aliisque obsequiis atque amicos præterea Cæsaris ambiebat, magnam pecuniæ vim Romam mittendo. Porro Saturninum & qui cum eo erant in Syria omnes donis explevit *& satiavit.* Eo autem magis invisus erat, quo plura donabat ; ut qui *opes tantas* non ex munificentia largiretur, sed ex metu prodigeret. adeoque eveniebat ut accipientes quidem nihilo magis benevoli fierent, acerbiores vero inimici quibus nihil dederat. In munerum autem distributione quotidie largior erat & profusior, cum, præter spem quam ipse conceperat, videret regem pueros curare parentibus orbatos, & ex prolis eorum miseratione palam præ se ferre quod cædis peremptorum eum pœnituerit.

Antipater in conciliandis sibi amicis nullis parcit sumptibus. Antt. l. 17. c. 1. §. 1.

Herodes misericordia commotus Alexandri & Aristobuli liberorum. Antt. l. 17. c. 1. §. 2.

2. Cum enim Herodes, cognatis aliquando & amicis congregatis, & pueros in conspectum dedisset & lachrymis opplesset oculos, dicebat, „ Horum quidem patres mihi tristis fortuna eripuit, „ at istos orbitatis miseratio simulque natura ipsa „ mihi commendat. Jam vero operam do, ut, si „ quidem pater fuerim infelicissimus, avum tamen memet ostendam commodiorem, illisque „ post me relinquam curatores mihi amicissimos. „ Despondeo igitur tuam quidem filiam, Pherora, natu maximo fraternorum Alexandri puerorum, ut ei curator sis necessitudine conjunctus, „ tuo vero, Antipater, filio Aristobuli filiam, „ ut qui hoc modo fias pupillæ pater ; ejusque

Sponsalia illis fieri curat. Ibid.

ΚΕΦ. κϐ.

Ὅπως Ἀντίπατρος ἐμισήθη παρὰ πάντων. καὶ ὡς τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνῃρημένων κατηγγύησε τοῖς ἑαυτοῦ συγγενέσιν ὁ βασιλεύς, ἄλλους δὲ γάμους ἐπραγματεύσατο Αντίπατρος. περὶ Ἡρώδου γάμων καὶ παίδων.

ΑΝτιπάτρῳ δὲ, ἀδήριτον ἔχοντι τὴν διαδοχὴν, [q] μῖσος ἀφόρητον ἐκ τοῦ ἔθνους ἐπεγείρεται, πάντων ἐπισταμένων, ὅτι τὰς διαβολὰς τοῖς ἀδελφοῖς [r] πάσας ἐπισυντάξειεν οὗτος. [s] ὑποικούρει δὲ καὶ δέος οὐ μέτριον, αὐξανομένην ὁρῶντι τὴν τῶν ἀνῃρημένων γενεάν. [t] ἦσαν γὰρ Ἀλεξάνδρῳ μὲν ἐκ Γλαφύρας υἱεῖς δύο, Τιγράνης καὶ Ἀλέξανδρος. [v] Ἀριστοβούλῳ δὲ ἐκ Βερνίκης [x] τῆς Σαλώμης [y] θυγατρὸς, Ἡρώδης μὲν καὶ Ἀγρίππας καὶ Ἀριστόβουλος υἱοὶ, θυγατέρες δὲ Ἡρωδιὰς καὶ [z] Μαριάμμη. τὴν μὲν οὖν Γλαφύραν Ἡρώδης μετὰ τῆς προικὸς ἀπέπεμψεν εἰς Καππαδοκίαν, ὡς ἀνεῖλεν Ἀλέξανδρον. τὴν Ἀριστοβούλου δὲ Βερνίκην συνῴκισε [a] θείῳ πρὸς μητρὸς Ἀντιπάτρου. τὴν γὰρ Σαλώμην οὖσαν διάφορον [b] ἐξοικειούμενος ὁ Ἀντίπατρος, τοῦτον ἐπραγματεύσατο τὸν γάμον. [c] περιέθει δὲ καὶ Φερώραν δώροις τε καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, καὶ τοὺς Καίσαρος φίλους, οὐκ ὀλίγα πέμπων εἰς τὴν Ῥώμην χρήματα. [d] οἵ γε [e] μὴν περὶ Σατουρνῖνον ἐν Συρίᾳ πάντες ἐπλήσθησαν τῶν ἀπ' αὐτοῦ δωρεῶν. ἐμισεῖτο δὲ διδοὺς πλεῖον, ὡς ἂν οὐκ ἐκ τοῦ μεγαλοψύχου χαριζόμενος, ἀλλ' ἀναλίσκων κατὰ δέος. συνέβαινε [f] δὴ τοὺς μὲν λαμβάνοντας οὐδὲν μᾶλλον εὔνους γίνεσθαι, χαλεπωτέρους δὲ ἐχθροὺς οἷς μὴ διδῴη. λαμπροτέρας δὲ καθ' ἡμέραν ἐποιεῖτο τὰς διαδόσεις, ὁρῶν τὸν βασιλέα, παρ' ἃς αὐτὸς ἐλπίδας εἶχεν, ἐπιμελούμενον τῶν ὀρφανῶν, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀνῃρημένοις μετάνοιαν [g] συνεμφαίνοντα, δι' ὧν ἠλέει τοὺς ἐξ ἐκείνων.

β'. Συναγαγὼν γάρ [h] ποτε Ἡρώδης συγγενεῖς τε καὶ τοὺς φίλους, παραστησάμενός τε τὰ παιδία, [i] καὶ δακρύων ἐμπλήσας τοὺς ὀφθαλμοὺς, εἶπεν, „ ἐμὲ [k] τοὺς „ πατέρας τούτων [l] σκυθρωπὸς ἀφείλετο δαίμων, ταῦ„ τα δέ μοι μετὰ τῆς φύσεως συνίστησιν ἔλεος ὀρφανίας. „ πειρῶμαι δὲ, εἰ καὶ πατὴρ ἐγενόμην ἀτυχέστατος, „ πάππος γοῦν φανῆναι [m] μετριώτερος, καὶ μετ' ἐμὲ „ κηδεμόνας αὐτοῖς καταλιπεῖν τοὺς ἐμοὶ φιλτάτους. „ ἐγγυῶ δὲ τὴν μὲν σὴν, Φερώρα, [n] θυγατέρα τῷ „ πρεσβυτέρῳ τῶν [o] ἀδελφῶν Ἀλεξάνδρου παίδων, ἵνα „ ᾖς αὐτῷ κηδεμὼν ἀναγκαῖος, τῷ σῷ δὲ παιδὶ, „ Ἀντίπατρε, [p] τὴν Ἀριστοβούλου θυγατέρα. γένοιο γὰρ „ ἂν οὕτω πατὴρ τῆς ὀρφανῆς. καὶ [q] τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς

q Μῖσος] Μίσος *Gen.* Spanh.
r Πάσας] Πάσας *MSS.* & *Rufin. Ox.* at *Gen.* πλάσας. Spanh.
s Ὑποικούρει] Ὑποικουρεῖ Philo Legat. ad Cajum p. 1037. E. Spanh.
t Ἦσαν γὰρ Ἀλεξάνδρῳ—Ἀλέξανδρος] De Alexandri filiis ἀρχ. lib. 18. c. 6. §. 4. Spanh.
v Ἀριστοβούλῳ δὲ ἐκ Βερνίκης] De Aristobuli liberis ἀρχ. lib. 18. c. 6. §. 4. Spanh.
x Τῆς Σαλώμης] Pro τ. Σαλωμ. θυγ. *MS. Lips.* τῆς Σαλώμης. Spanh.
y Θυγατρὸς,] Abest a *Rost.*
z Μαριάμμη.] In Edit. *Gen.* hic Μαριάμνη, ut & in versione semper, sed in Græco Μαριάμμη מרים Rel.

a Θείῳ πρὸς μητρὸς Ἀντιπάτρου.] Theudionem fratrem habebat Doris; *Antt.* l. 17. c. 4. §. 2. Huds. Theudius frater Doridos Matris Antipatri ἀρχ. lib. 17. c. 4. §. 2. Huic Beronice Aristobuli Herodis filii uxor, eo mortuo desponsa dicitur & infr. c. 30. §. 5. Spanh.
b Ἐξοικειούμενος] Conf. ἁλωσ. lib. 1. c. 8. §. 9. Spanh.
c Περιέθει δὲ] Forsan περιέπει legendum.
d Οἵ γε] Sic lego. antea erat οἵγε τὴν περὶ Σ.
e Μὴν] *Gen.* Την at μὴν *Big. Voss. Ox.* Spanh.
f Δὴ] *Lugd. Bat.* Δέ.
g Συνεμφαίνοντα,] Εμφαίνοντα in *MS.* Huds. Εμφαίνοντα *MS. Lips.* Spanh.
h Ποτε] *Lugd. Bat.* Πότε.
i Καὶ] Abest a *Rost.*
k Τοὺς] *Rost.* Μεν.
l Σκυθρωπὸς ἀφείλετο] *Rost.* Ανείλετο priori voce omissa.
m Μετριώτερος,] Benignior. *Oxon.* Spanh.
n Θυγατέρα τῷ πρεσβυτέρῳ] De Herodiade Aristobuli filia & hujus Herodis, filii Herodis è Mariamne filia summi Pontificis uxore ἀρχ. lib. 17. c. 1. §. 2. & lib. 18. c. 6. §. 1. Eadem Herodias Agrippæ Magni Soror Zonaras p. 270. C. Spanh.
o Ἀδελφῶν] Vocem ἀδελφῶν non agnoscit *Ruf.*
p Τὴν Ἀριστοβούλου θυγατέρα.] Berenice Aristobuli filia, nupta Antipatri filio ἀρχ. lib. 18. c. 6. §. 4.
q Τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς] Vid. mox supr. Spanh.

„ [r] ὁ ἐμὸς Ἡρώδης λήψεται, πρὸς μητρὸς ὢν [s] ἀρχιερέως πάππου. ὁ ἀγαπῶν [t] μὲν οὖν ἐμὲ, ταύτην ἐχέτω τὴν γνώμην, ἣν διακόψει μηδεὶς ἐμὲ φιλῶν. ἐπεύχομαι δὲ ϗ τῷ Θεῷ συναρμόσασθαι τοὺς γάμους ἐπὶ [v] συμφέροντι τῆς ἐμῆς βασιλείας ϗ τῶν ἐμῶν ἐγγόνων. τά τε παιδία ταυτὶ γαληνοτέροις ἐπιδεῖν ὄμμασιν, ἢ τοὺς πατέρας αὐτῶν.

γʹ. [x] Ἔτι ταῦτα εἰπὼν, ἐδάκρυσέ τε, ϗ τῶν παίδων συνήρμοσε τὰς δεξιάς. ἔπειτα, κατασπασάμενος ἕκαστον φιλοφρόνως, διέλυσε [y] τὸν σύλλογον. [z] Ἐπαχνώθη δ' εὐθὺς Ἀντίπατρος, ϗ δῆλος ἦν [a] ἅπασιν ὀδυνώμενος. ὑπελάμβανε γὰρ εἶναι, ϗ παρὰ τῷ πατρὶ, τὴν τῶν ὀρφανῶν τιμὴν ἑαυτοῦ κατάλυσιν. αὖθίς τε κινδυνεύσειν περὶ τῶν ὅλων, εἰ πρὸς Ἀρχελάῳ ϗ Φερώραν ὄντα τετράρχην βοηθὸν ἔχοιεν οἱ Ἀλεξάνδρου παῖδες. συνελογίζετο δὲ τὸ [b] ἑαυτοῦ μῖσος, ϗ τὸν τῶν ὀρφανῶν ἔλεον ἐκ τοῦ ἔθνους, ὅση τε σπουδὴ ζώντων, ϗ ὅση μνήμη παρὰ Ἰουδαίοις τῶν δι' αὐτὸν ἀπολωλότων ἦν ἀδελφῶν. ἔγνω δὴ πάντα τρόπον διακόπτειν τὰς [c] ἐγγύας.

δʹ. Καὶ τὸ μὲν [d] ὑπεῖναι πανούργως, ἔδεισε τὸν πατέρα χαλεπὸν ὄντα, ϗ πρὸς τὰς ὑποψίας κινούμενον εὐθέως. ἐτόλμησε δὲ προσελθὼν ἱκετεύειν ἄντικρυς μὴ στερίσκειν αὐτὸν ἧς ἠξίωσε τιμῆς, μηδὲ αὐτῷ μὲν ὄνομα βασιλείας, δύναμιν δὲ [e] ὑπάρχειν ἄλλοις. οὐ γὰρ κρατήσειν τῶν πραγμάτων, εἰ πρὸς Ἀρχελάῳ [f] πάππῳ ϗ Φερώραν κηδεστὴν ὁ Ἀλεξάνδρου παῖς προσλάβοι. κατηντιβόλει δὲ πολλῆς οὔσης γενεᾶς κατὰ τὸ βασίλειον, [g] μεταθεῖναι τοὺς γάμους. [h] ἦσαν γὰρ δὴ τῷ βασιλεῖ γυναῖκες μὲν [i] ἐννέα, τέκνα δὲ ἐκ τῶν ἑπτά. αὐτὸς μὲν Ἀντίπατρος ἐκ Δωρίδος, Ἡρώδης δὲ ἐκ [k] Μαριάμμης τῆς τοῦ ἀρχιερέως θυγατρὸς, Ἀντίπας δὲ ϗ [l] Ἀρχέλαος ἐκ [m] Μαλθάκης τῆς Σαμαρείτιδος, ϗ θυγάτηρ Ὀλυμπιὰς [n] ἣν ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ Ἰώσηπος εἶχεν, ἐκ δὲ τῆς Ἱεροσολυμίτιδος Κλεοπάτρας Ἡρώδης ϗ [o] Φίλιππος, ἐκ δὲ Παλλάδος Φασάηλος. ἐγένοντο δὲ αὐτῷ [p] ϗ ἄλλαι θυγατέρες, Ῥωξάνη τε ϗ Σαλώμη, ἡ μὲν ἐκ Φαίδρας, ἡ δὲ ἐξ Ἐλπίδος. δύο δὲ εἶχεν ἀτέκνους, [q] ἀνεψιάν τε ϗ ἀδελφιδῆν. [r] χωρὶς δὲ τούτων δύο ἀδελφὰς Ἀλεξάνδρου ϗ Ἀριστοβούλου τὰς ἐκ Μαριάμ-

„ sororem meus Herodes accipiet, * ex matre „ pontificem pro avo habens. Et me quidem „ quotusquisque amat meam eat in sententiam, „ quam nemo me diligens irritam reddet. Insuper „ & Deum precor, ut una mecum has faciat pro„ speretque nuptias, in regni mei meorumque „ nepotum emolumentum; atque hos pueros vultu „ sereniori, quam patres ipsorum, aspiciat.

Inde Antipatris odium. Antt.

3. Dum ista diceret, lacrymavit, & puerorum dextras conjunxit: deinde, singulos benigne admodum complexus, concilium dimisit. Statim autem diriguit Antipater, omnibusque manifestum erat quod ei *valde* dolebat. † pupillorum namque honore sibi aliquid etiam apud patrem derogatum esse existimabat: iterumque de summa rerum in periculo fore, si Alexandri filii præter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham *sibi* adjutorem haberent. Ad hæc secum reputabat, ut gens *universa* illius odio & pupillorum misericordia erat commota, quantoque studio in eos ferebantur omnes, quamque penitus Judæorum memoriæ insederint fratres propter ipsum exitio dati. Itaque modis omnibus statuebat sponsalia dirimere.

Modis omnibus agit Antipater ut sponsalia mutarentur.

4. Et quidem, ut callide in patris gratiam se insinuaret veritus est, ut qui difficilis esset, & statim levissima suspicione moveretur. Illum vero adire ausus coram *ei* supplicavit, ne se honore privaret quo ipsum dignatus est; neque se quidem nudum regni nomen habere, penes alios vero potestatem esse sineret. haud enim posse rerum potiri, si Alexandri filius præter avum Archelaum etiam Pheroram socerum accipiat. Enixe itaque orabat ut nuptias mutatum iret, præsertim cum tam numerosa esset in regia progenies. nam & regi uxores quidem novem erant, * liberi vero ex septem illarum *suscepti*; Antipater quidem ipse ex Doride, Herodes vero ex Mariamne pontificis filia, itemque Antipas & Archelaus ex Malthace Samaritide, filiaque Olympias quam fratris ejus filius Josephus *in matrimonio* habebat, Herodes vero & Philippus ex Cleopatra Hierosolymitide, necnon Phasaëlus ex Pallade. Ei etiam nati erant & alii sequioris sexûs liberi, Roxane & Salome, una quidem ex Phædra, altera vero ex Elpide. Duas autem uxores habebat, quæ steriles erant, consobrinam & fratris filiam; & præterea *filias* duas Alexandri & Aristobuli sorores ex Mariamne. Cum igitur multiplex adeo soboles super-

Herodis uxores & liberi. Antt. l. 17. c. 1. §. 3.

r Ὁ ἐμὸς Ἡρώδης λήψεται,] Qui in Evangeliis agnomine suo *Philippus* appellatur. Nam cum Herodi magno præter tres nepotes totidem essent filii qui *Herodes* vocabantur, minime dubitandum est agnominibus fuisse distinctos. Falluntur qui *Philippum Tetrarcham* faciunt *Herodiadis* maritum. Ille enim *Herodiadis* filiam *Salomen* duxit & sine liberis decessit; *Antt.* l. 18. p. 807. ALDR.

s Ἀρχιερέως πάππου.] In *MS. Lugd. Bat.* legitur υἱὸς ἀρχιερέως πάππου, & ita quoque in *Rost.* verum adscriptum in ora *Lugd. Bat.* legitur υἱωνὸς, sicut erat hic Herodes, & in Josepho scribendum videtur. HAV.

t Μὲν] Abest a *Rost.*

v Συμφέροντι] *Lugd. Bat.* Συμφέροντι.

x Ἔτι ταῦτα] *Lugd. Bat.* Ἐπεὶ δὲ ταῦτα.

y Τὸν σύλλογον.] *Rost.* Τὸ σύνταγμα.

z Ἐπαχνώθη] Παχνώθη κραδίη Apoll. Rh. l. IV. v. 1279. πένθεσι παχνουμένη Æschyl. Ch. v. 81. & παχνώθη θυμός Agamem. v. 246. SPANH. *Rost.* ἐλυπήθη minus efficaciter. HAV.

a Ἅπασιν] *Rost.* Ἐν ἅπασιν respectu videlicet singulorum verborum, quæ protulerat Herodes, tanquam singulis cum indignatione haud tacita ingemuisset. HAV.

b Καθ'] Abest a *Rost.*

c Ἐγγύας.] *Rost.* Ἐπαγγελίας.

d Ὑπεῖναι] *Lugd. Bat.* Ὑπιέναι.

e Ὑπάρχειν] Παρέχων, forsan pro παρέχειν, in *Cod. Bod.* & *Rost.* HUDS. Παρέχων vel παρέχειν *Bod.* SPANH.

f Πάππῳ] Abest a *Rost.*

g Μεταθεῖναι] Ita cum *Aldrichio* ex *Big. Rost. Lugd. Bat.* & *Bod.* μεταθεῖναι *Bas. Gen. Aliique.*

h Ἦσαν—μὲν] Conf. sup. c. 24. §. 2. SPANH.

i Ἐννέα,] Ex *Antt.* l. 17. c. 2. §. 3. subaudi κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον, defuncta scilicet Mariamne Assamonæa: quæ si cæteris adnumeretur, decem erant Herodis uxores ALDR.

k Μαριάμμης—θυγατρὸς;] Conf. inf. c. 30. §. 7. SPANH.

l Ἀρχέλαος] Conf. infr. c. 31. §. 7. SPANH.

m Μαλθάκης τῆς Σαμαρείτιδος,] Μαλθάκη aut Μαλθακὴ ut hic loci, scribitur hoc nomen in Græcis omnibus tam *Editis* quam *MSS.* Verum in *Antt.* l. 17. c. 12. §. 1. Μαρθάκη in *Impressis.* ut & ubique *Marthace* in aliquibus codicibus *Rufini.* HUDS. Conf. sup. c. 24. §. 2. SPANH.

n Ἣν ὁ ἀδελφιδοῦς] *Antt.* l. 18. c. 6. §. 4. ἀδελφὸς. & hic loci in *Busb. Rhed. Big. Bod. Rost.* & *Ruf.* sed ἀδελφιδοῦς est *Antt.* l. 17. c. 2. §. 3. ubi, nequa supersit dubitatio, quod hic legitur εἶχεν id per ὕστερον γαμεῖ exponitur: ut intelligi nequeat Herodis frater germanus quem supra interfectum legimus, ante annos ut minimum triginta; quando ne nata quidem esset Olympias. Vel peccant igitur qui ἀδελφὸν legunt, vel cum *Hebræis* loquuntur, quos notum est omnes consanguineos *fratrum* nomine appellare. Observari velim, quatuor esse *Josephos*, quos scriptores, præsertim neoterici, vel omnes vel eorum aliquos sæpe confundunt. Primus est Herodis patruus, Salomes etiam maritus, ab Herode propter Mariamnen occisus; *Antt.* l. 15. 3. Alter, Herodis quæstor eadem etiam de causa interfectus. Tertius, Herodis frater qui in prælio contra Antigonum occubuit; *Antt.* 14. 15. *Belli* I. 22. Quartus, Herodis ἀδελφιδοῦς, Olympiadis maritus, de quo hic sermo est. ALDR. E fratre nepos in Not. *Oxon.* SPANH.

o Φίλιππος,] Conf. infr. c. 31 §. 1.

p Καὶ ἄλλαι θυγατέρες,] Conf. inf. c. 39. §. 1. SPANH.

q Ἀνεψιάν τε ϗ ἀδελφιδῆν.] Idem ἀρχ. lib. 17. c. 1. §. 3. SPANH.

r Χωρὶς—Μαριάμμης.] Conf. ἁλωσ. lib. 1. c. 22. §. 2. SPANH.

* *Al.* ex pontifice avo materno progenitus, *sc.* ex Mariamne Hyrcani susceptus.

† *Vel*, pupillorum namque honorem apud patrem quoque sibi derogationem existimabat.

* Liberi. SPANH.

s Ms-

superesset, obsecrabat Antipater ut alio modo fierent nuptiæ.

Herodes, victus Antipatri blanditiis, nuptiarum pactionem mutat. Antt. l. 17. c. 1. §. 2.

5. Rex autem, ubi perspexit ejus erga pupillos ingenii indolem, vehementer indignatus est; ipsumque subiit cogitatio de *filiis* occisis, ne forte id etiam omni studio contenderit Antipater ut illi calumniis obruerentur. Et tunc quidem, cum multa *de istis* iracunde respondisset, Antipatro repulsam dedit. Postea vero, blanditiis illius mollitus victusque, nuptiarum pactionem mutavit: ac ipsi quidem *Antipatro* Aristobuli filiam collocavit, ejus vero filium Pherore filiæ.

Antipater potens adulator.

6. Alicui autem *hinc* licet animadvertere, quantum in hoc Antipater valuit adulando, quod idem in simili causa impetrare non potuit Salome. Hanc enim, quamvis soror esset, & multis precibus, intercedente Julia uxore Cæsaris, contenderet, ut Syllæo Arabi nupta daretur, pro inimicissima habiturum esse juravit, nisi ab hoc studio desisteret: tandemque invitam Alexæ cuidam ex amicis suis matrimonio junxit, ejusque filiarum unam Alexæ filio, alteram materno Antipatri avunculo *tradidit*. Filiarum autem ex Mariamne una quidem nupta erat Antipatro sororis filio, altera vero fratris *filio* Phasaëlo.

Novæ nuptiæ Alexandri & Aristobuli liberis ab Antipatro excogitatæ.

μης. οὔσης δὲ πολυπροσώπου τῆς γενεᾶς, ὁ Ἀντίπατρος ἐδεῖτο [s] μεταλεθῆναι τοὺς γάμους.

έ. Χαλεπῶς δὲ ὁ βασιλεὺς ἠγανάκτησε, καταμαθὼν αὐτοῦ τὸ πρὸς τοὺς ὀρφανοὺς ἦθος, ἔννοιά τε αὐτῷ παρέστη περὶ τῶν ἀνῃρημένων, μή ποτε κἀκεῖνοι γένοιντο τῶν Ἀντιπάτρου διαβολῶν [t] ἀγώνισμα. τότε μὲν οὖν πολλὰ πρὸς ὀργὴν ἀποκρινάμενος, ἀπελαύνει τὸν Ἀντίπατρον· αὖθις δ' ὑπαχθεὶς αὐτοῦ ταῖς κολακείαις, μεθηρμόσατο· καὶ αὐτῷ μὲν τὴν Ἀριστοβούλου συνῴκισε θυγατέρα, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ τῇ Φερώρα θυγατρί.

ϛ'. Καταμάθοι δ' ἄν τις ὅσον ἴσον ἴσχυσεν ἐν τούτῳ κολακεύων Ἀντίπατρος, ἐκ τοῦ Σαλώμην ἐν ὁμοίοις οὖσαν ἀποτυχεῖν. ταύτην γὰρ δὴ καίπερ οὖσαν ἀδελφὴν, καὶ πολλὰ διὰ [v] Ἰουλίας τῆς Καίσαρος γυναικὸς κελεύουσαν γαμηθῆναι τῷ Ἄραβι Συλλαίῳ, διωμόσατο μὲν ἐχθροτάτην [x] ἕξειν, εἰ μὴ παύσαιτο τῆς σπουδῆς. τὸ δὲ τελευταῖον ἄκουσαν Ἀλεξᾷ τινι τῶν φίλων συνῴκισεν, καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς, τὴν μὲν [y] τῷ Ἀλεξᾶ παιδί, τὴν δὲ ἑτέραν τῷ πρὸς μητρὸς Ἀντιπάτρου θείῳ. [z] τῶν δὲ ἐκ Μαριάμμης θυγατέρων ἡ μὲν ἀδελφῆς υἱὸν Ἀντίπατρον εἶχεν, ἡ δὲ ἀδελφοῦ [a] Φασάηλον.

CAP. XXIX.

Antipater intolerabilis. Cum Herodis testamento Romam mittitur. Pheroras ne uxorem deserat, fratrem relinquit. Domi moritur.

Amicitia inter Antipatrum & Pheroram. Antt. l. 17. c. 1. §. 6.

CUM autem pupillis spem omnem præcidisset Antipater, & affinitates prout maxime in rem facerent suam junxisset, quasi firma stabilique spe nitebatur; adjectaque maliciæ fiducia intolerabilis evadebat. Nam cum singulorum odium excutere non potuisset, securitatem sibi ex terrore quærebat. Quin & Pheroras ipsi, tanquam regi certo futuro, operam suam commodat. Porroque conflatum est in aula mulierum sodalitium, quod novas excitavit turbas. Etenim Pherore uxor, cum matre ac sorore *sua*, necnon & matre Antipatri, multa quidem in regia insolenter agebat: duas vero regis filias contumeliose tractare ausa est * quare illam *Herodes* præcipue aversatus est. cæterum odio habitæ ab illo, † aliis dominabantur. Sola vero Salome earum concordiæ adversabatur, congressusque *illarum frequentes* apud regem accusabat, ut qui rebus illius in damnum cederent. Illæ autem, ubi intellexerant *ejus* delationem, quamque ægre rem tulisset Herodes, cessarunt quidem palam convenire, & in familiaritate versari; contrarium ve-

Feminarum sodalitium Antt. l. 17. c. 1. §. 6.

Salome Herodi mulierum aliorumque consilia aperit. Antt. l. 1. c. 2. §. 6.

ΚΕΦ. κθ'.

Ἀντίπατρος ἀφόρητος. εἰς Ῥώμην πέμπεται, τὴν Ἡρώδου διαθήκην κομίζων. Φερώρας, ὅπως μὴ ἀπαλλάσσῃ τὴν γυναῖκα, ἀδελφὸν ἀπολείπει. οἴκοι τελευτᾷ.

ΔΙακόψας δὲ τὰς τῶν ὀρφανῶν [b] ἐλπίδας ὁ Ἀντίπατρος, καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῷ τὰς ἐπιγαμίας ποιησάμενος, [c] ὡς ἐπὶ βεβαίοις μὲν [d] ὥρμει ταῖς ἐλπίσι. προσλαβὼν δὲ τῇ κακίᾳ τὸ πεποιθὸς, ἀφόρητος ἦν. τὸ γὰρ ἑκάστου [e] μῖσος ἀποσκευάσασθαι μὴ δυνάμενος, ἐκ τοῦ φοβερὸς εἶναι τὴν ἀσφάλειαν ἐπορίζετο. συνήργει δὲ καὶ Φερώρας ὡς ἂν ἤδη βασιλεῖ βεβαίῳ. γίνεται δὲ καὶ γυναικῶν σύνταγμα κατὰ τὴν αὐλὴν, ὃ νεωτέρους ἐκίνησε θορύβους. ἡ γὰρ Φερώρα γυνὴ, μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς προσλαβοῦσα τὴν Ἀντιπάτρου μητέρα, πολλὰ μὲν ἠσέλγαινε κατὰ τὸ βασίλειον. ἐτόλμησε δὲ καὶ τοῦ βασιλέως [f] ὑβρίσαι [g] δύο θυγατέρας. διὸ μάλιστα αὐτὴν ἐκεῖνος προβέβλητο μισούμεναι γε μὴν ὑπ' αὐτοῦ, τῶν ἄλλων ἐπεκράτουν. μόνη δὲ τῆς ὁμονοίας αὐτῶν ἀντίπαλος ἦν Σαλώμη, καὶ βασιλεῖ διέβαλλε τὴν σύνοδον, ὡς οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τῶν αὐτοῦ πραγμάτων εἴη. γνοῦσαι δὲ ἐκεῖναι τὴν διαβολὴν, καὶ ὡς ἀγανακτήσειεν Ἡρώδης, τῆς μὲν φανερᾶς συνόδου, καὶ [h] τῶν φιλοφρονήσεων ἐπαύσαντο, τοὐναντίον

s Μεταλεθῆναι] Ita *Aldrichius* è *Cod. Big.* & *Voss.* μεταθεῖναι *Bas.* & *Gen.*

t Ἀγώνισμα.] Eadem voce utitur, de *Bello* l. 1. c. 11. §. 4. c. 15. §. 3. & c. 17. §. 5. quibus in locis etiam *præmium* redditur ab *Interpp. Vett.* Hac de voce velim consulas *Casaubonum* in *Commentario* ad *Polybium*, p. 47.

v Ἰουλίας] Ita *Liviam* semper appellat *Josephus*. atque ita cum alibi *Philo*, tum περὶ πρεσβείας pag. 729. pariter & *vetus inscriptio*, & insignis quidam *nummus Augusti*, quorum utrumque exhibet *Patinus* in *Suetonium* in *Aug.* c. 63. Huic primæ cognomen Augustæ cum prænomine Juliæ concessum est; postea frequens evasit. ALDR. In marg. *Lugd. Bat.* Λιουίας. confer Tabulas Nummorum Antiq. in fine operis.

x Ἕξειν,] *Rost.* Ἔχειν.

y Τῷ Ἀλεξᾶ] Ἀλεξάνδρῳ *Rufin.* Conf. infr. cap. 33. §. 6. SPANH. Alexandrum dictum fuisse voluit *Rost.* in quo per compendium scribendi exstat Ἀλεξᾶ. HAV.

z Τῶν — ἀδελφοῦ] Conf. ἀρχ. lib. 17. c. 1. §. 3. & αλωσ. l. 1. c. 22. §. 2. SPANH.

a Φασάηλον.] *Rost.* Φασαήλου.

b Ἐλπίδας] Τὰς ἐλπίδας *Bas.* & *Gen.* Verum voculam τὰς ejecimus auctoritate *Codd. MSS.*

c Ὡς ἐπὶ βεβαίοις] Vocabulum ὡς non agnoscunt *MSS.* nec illud in eo quo usus est codice habuisse videtur *Rufinus.* HUDS. Ἐπὶ βεβ. *MS. Lips.* SPANH.

d Ὥρμει ταῖς ἐλπίσι.] Ὥρμητο *Bod.* & *Rost.*

e Μῖσος] Μῖσος *MS. Ox.* μίσους *Gen.* SPANH.

f Ὑβρίσαι] Salomen & Roxanen, de quibus supra c. 28. §. 4. & infr. §. 2. & ἀρχ. lib. 17. c. 1. §. 3. SPANH.

g Δύο θυγατέρας.] Virgines, Salomen puta & Roxanen, Elpide & Phædra natas, qua re fiebat ut illam odio haberet Herodes, *Antt.* l. 17. c. 2. §. 6. dicitur quod Pheroras conjugi suæ obsequitur, *quamvis odisset eam propter injurias filiabus suis virginibus illatas.* Faciunt quidem ancillæ hujus mores, ut utrumque verisimile videatur: an utrumque scripserit *Josephus*, ex sequentibus lector judicet. ALDR.

h Τῶν φιλοφρονήσεων] *Rost.* Τῆς φιλοφρονήσεως.

* Cui rei maxime ab Antipatro erat objecta. Itaque cum illi invisæ fuissent, alias quidem morigeras habebant, *Ruf.* Quare illam præcipuè aversatus est. *Oxon.* SPANH.

† Aliis dominabantur *Oxon.* SPANH.

i Κα-

ναντίον δὲ ὑπεκρίνοντο [i] καὶ διαφέρεσθαι πρὸς ἀλλήλας ἀκούοντος βασιλέως, αἷς συνυπεκρίνετο καὶ Αντίπατρος, ἐν τῷ φανερῷ προσκρούων Φερώρᾳ. συνουσίαι δὲ ἦσαν [k] αὐτῶν λάθρα, καὶ κῶμοι νυκτερινοί, τήν τε ὁμόνοιαν ἡ [l] παρατήρησις ἐπέτεινεν. ἠγνόει δὲ οὐδὲν Σαλώμη τῶν πραττομένων, καὶ [m] πάνθ' Ηρώδῃ διήγγελλεν.

β. Εξεκαίετο δ' [n] ἐκεῖνος εἰς ὀργὴν, [o] καὶ μάλιστα δ' ἐπὶ τὴν Φερώρα γυναῖκα, ταύτην γὰρ πλέον ἡ Σαλώμη διέβαλλεν. ἀθροίσας γοῦν συνέδριον τῶν τε φίλων καὶ συγγενῶν, ἄλλα τε πολλὰ τῆς ἀνθρώπου καληγόρει, καὶ [p] τὴν εἰς τὰς αὐτοῦ θυγαλέρας ὕβριν. ὅτε τε Φαρισαίοις μὲν χορηγήσειε μισθοὺς κατ' αὐτοῦ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ καλασκευάσειε πολέμιον, [q] ἐνδυσαμένη φαρμάκοις. τελευταῖον δὲ, εἰς Φερώραν ἀπέστρεψε τὸν λόγον, δυοῖν θάτερον ἑλέσθαι λέγων, ἢ αὐτὸν ἀδελφὸν, ἢ τὴν γυναῖκα. τοῦ δὲ, θᾶττον ἀπολείψειν τὸ ζῆν ἢ τὴν γυναῖκα, φήσαντος, οὐκ ἔχων ὅ, τι [r] χρὴ δρᾷν, μελέβαινεν ἐπ' Αντίπατρον, ᾧ [s] παρήγγειλε, μήτε τῇ Φερώρα γυναικὶ, [t] μήτε αὐτῷ, μήτε ἄλλῳ τινὶ τῶν ἐκείνης διαλέγεσθαι. ὁ δὲ φανερῶς μὲν οὐ μελέβαινε τὸ πρόσταγμα, λάθρα δὲ διενυκλέρευε σὺν ἐκείνοις. καὶ δεδοικὼς [v] ἐπιτηροῦσαν τὴν Σαλώμην, πραγματεύεται, διὰ τῶν ἐπὶ τῆς Ιταλίας φίλων, τὴν εἰς Ρώμην ἀποδημίαν αὐτῷ. γραψάντων γὰρ [x] ἐκείνων, δεῖν Αντίπατρον πεμφθῆναι [y] διὰ χρόνου πρὸς Καίσαρα, ὁ δὲ οὐ τι μελλήσας ἐξέπεμψε, θεραπείαν τε λαμπρὰν καὶ πλεῖστα δοὺς χρήμαλα, τήν τε διαθήκην κομίζειν. ἐν ᾗ βασιλεὺς μὲν Ανlίπαlρος ἐγέγραπlο, [z] Αντιπάτρου δὲ Ηρώδης διάδοχος, ὁ ἐκ Μαριάμμης τῆς τοῦ ἀρχιερέως θυγαlρὸς [a] γεγονώς.

γ. Επλευσε δὲ καὶ Συλλαῖος ὁ Αραψ ἐπὶ Ρώμης, [b] ἠμεληκὼς μὲν τῶν Καίσαρος [c] προσαγμάτων, ἀγωνιούμενος δὲ πρὸς Ανlίπαlρον, περὶ ὧν ἐδεδίκαστο Νικολάῳ τάχιον. οὐ [d] μικρὸς δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς Αρέταν ἦν ἀγὼν τὸν αὐτοῦ βασιλέα. τούτου γὰρ ἄλλους τε φίλους ἀνῃρήκει, [e] καὶ Σόεμον, τὸν ἐν Πέτρᾳ τὸν δυνατώτατον. πείσας δὲ πολλοῖς χρήμασι Φαβάτον τὸν Καίσαρος διοικητὴν, ἐχρῆτο [f] βοηθῷ καὶ καθ' Ηρώδου. πλείονα δὲ δοὺς Ηρώδης, ἀφίστησί τε ἀπὸ Συλλαίου Φαβάτον, καὶ δι' αὐτοῦ τὰ κελευσθέντα ὑπὸ Καίσαρος εἰσέπραττεν. ὁ δὲ μηδὲν ἀποδοὺς, ἔτι καὶ καληγόρει Φαβάτου πρὸς Καίσαρα, διοικητὴν εἶναι λέγων, οὐ τῶν ἐκείνου, [g] τῶν δὲ [h] Ηρώδου συμφερόντων. ἐφ' οἷς ὀργισθεὶς Φαβάτος, ἦν δὲ ἔτι παρ' Ηρώδῃ μάλιστα τιμώμενος, γίνεται προδότης Συλλαίου τῶν ἀπορρήτων. [i] τῷ τε βασιλεῖ φησὶ, ὅτι Συλλαῖος διαφθείρειεν αὐτοῦ τὸν σωμαλοφύλακα Κόρινθον χρήμασιν, ὃν δεῖ φυλάττεσθαι. πείθεται δ' ὁ βασιλεύς. καὶ γὰρ ἐτέθραπlο μὲν ὁ Κόρινθος ἐν τῇ βασιλείᾳ, γένος δ'

ro ſimulabant, atque diſcordare ab invicem audiente rege: cum quibus eadem etiam præ ſe ferebat Antipater, in conſpectu omnium Pheroram laceſſens. Congreſſus vero occultos habebant, & nocturnas comeſſationes agebant, & ad earum concordiam firmandam conferebat *aliorum* obſervatio. Nihil autem eorum quæ agerent molirenturve ignorabat Salome, & Herodi cuncta nunciabat.

2. Ille vero iracundia exardebat, maximeque adverſus Pheroræ conjugem. nam hanc magis *quam cæteras* accuſabat Salome. Advocatis igitur amicis cognatiſque in concilium, & alia multa mulieri objiciebat & injurias filiabus ſuis illatas; quodque Phariſæis præmia, ut ipſi adverſarentur, dediſſet; fratremque ipſi hoſtem feciſſet, veneficiis ſuis irretitum. Tandem vero ſe ad Pheroram convertit, dicens, ſe ei alterum è duobus eligendi optionem dare, aut ut fratrem ſibi haberet, aut uxorem *dimitteret*. Cumque ille, ſe vitam citius amiſſurum eſſe quam uxorem, dixiſſet, *Herodes*, incertus quid ageret, ſermonem ad Antipatrum transfert, eique denunciavit, ut neque cum Pheroræ uxore, neque ipſo *Pherora*, neque alio quopiam ad eam pertinente colloqueretur. Ille palam quidem nihil faciebat contra quam præceptum erat, clam vero cum illis pernoctabat: atque veritus ne ipſum obſervaret Salome, enititur efficitque, per amicos in Italia degentes, ut Romam proficiſceretur. Etenim, cum illi ſcripſiſſent, mitti oportere Antipatrum aliquanto poſt tempore ad Cæſarem, ille nihil moratus eum miſit, dato ipſi & ſplendido famulitio & plurima pecunia, & teſtamento *ad Cæſarem* portando; in quo ſcriptum erat ut Antipater quidem *poſt ipſum* regnaret, Antipatro vero in regnum ſuccederet Herodes, ex Mariamne pontificis filia procreatus.

Herodes conjugi Pheroræ iratus. Antt. l. 17. c. 2. §. 6. &c. 3. §. 1.

Pheroras uxorem dimittere recuſat. Antt. l. 17. c. 3. §. 1.

Herodes Antipatrum mittit ad Cæſarem. Ibid.

3. Quin & Syllæus Arabs *itidem* Romam navigavit, cum quidem nihil eorum curaſſet quæ Cæſar imperaverat; de iis vero adverſus Antipatrum diſceptaturus, ob quæ antea à Nicolao in judicium vocatus fuerat. Porroque cauſam non levem dicturus erat contra Aretam regem ſuum. Hujus enim & amicos alios interfecerat, & Soëmum, omnium apud Petram potentiſſimum. Cumque grandi pecunia *quòd voluit* Fabato perſuaſiſſet Cæſaris procuratori, operam illius adhibuit contra Herodem: plus autem largitus Herodes & Fabatum à Syllæo alienat, ac per eum exigebat quicquid Cæſar imperaverat. At cum ille nihil *Syllæo* reddidiſſet, Fabatum apud Cæſarem accuſabat, procuratorem eſſe dicens, qui majorem Herodis quam ipſius rationem habebat. Quibus commotus ad iracundiam, adhuc enim maximo in honore erat apud Herodem, Syllæi ſecreta enunciat; regique indicat, quod Syllæus Corinthum ejus ſatellitem pecunia corrupiſſet, * quem in cuſtodiam dari oportet. neque rex id facere dubitavit: † nam Corinthus quidem in regia educatus

Syllæi Arabis nequitia. Antt. l. 17. c. 3. §. 2.

Fabatus index Syllæi. Ibid.

i Καὶ διαφέρεσθαι] Illud καὶ deeſt *Busb. Roſt.* & *Rhed.*

k Αὐτῶν λάθρα,] Ita cum *Aldrichio* è *Codd. Bod.* & *Busb.* αὐτῷ in *cæteris*, tam *MSS.* quam *Editis*.

l Παρατήρησις] *Roſt.* Παραίτησις.

m Πάνθ'] Τὰ πλεῖστα *Big.* πλεῖστα *Busb.* Huds. Τὰ πλεῖστα *Big.* Spanh.

n Εκεῖνος] Abeſt a *Roſt.*

o Καὶ μάλιστα] Καὶ μάλιστα ἐπὶ τὴν *Busb.* & *Rhed.*

p Τὴν εἰς τὰς αὐτοῦ θυγατέρας ὕβριν.] Proculdubio contumelias intelligit quarum mentio §. 1. *hujus capitis*; quaſque illi Herodes non hoc ſolum loco objicit, ſed & in *Antt.* l. 17. c. 3. §. 1. licet aliter ſenſerit *Interpres*. Quare ſuſpicio eſt, quod in ejuſdem capitis initio de Pherora nunc legitur, id *Joſephum* de Herode dixiſſe; nec μισῶν τὰς ſed μισῶντος Ηρώδου τὰς ab eo ſcriptum. Aldr. Conf. ſup. §. 1. Spanh.

q Ενδυσαμένη] Ενδησαμένη *Bod.* & *Voſſ.* Huds. Ενδησαμένη *Big. Voſſ: Ox.* Spanh.

r Χρὴ] Abeſt a *Roſt.*

s Ω παρήγγειλε,] Conf. ἀρχ. lib. 17. c. 3. §. 2. datis etiam ea de cauſa Antipatro 100 Talentis mox inf. c. 30. §. 3. quod ab Herode Patre poſtea abrogatum ἀρχ. lib. 17. c. 4. §. 1. & 2. & cap. ejuſd. lib. 1. §. 3. ut & mox, & inf. c. 30. §. 7. Spanh.

t Μήτε αὐτῷ,] Eaque lege centum illi talenta donavit. Vide infra & *Antt.* l. 17. c. 4. §. 1.

v Επιτηροῦσαν τὴν] *Lugd. Bat.* Τὴν ἐπιτηροῦσαν.

x Εκείνων,] *Roſt.* Αὐτῶν.

y Διὰ χρόνου] In *Antt.* l. 17. c. 3. §. 2. ἢ τάχος.

z Αντιπάτρου—θυγατρὸς] Conf. mox ſupr. Spanh.

a Γεγονώς.] Abeſt a *Roſt.*

b Ημεληκὼς μὲν] Μηδὲν ὧν προσέταξε Καῖσαρ διαπεπραγμένος in *Antt.* l. 17. c. 3. §. 2.

c Προσαγμάτων,] Πραγμάτων *MSS. Lipſ.* Sed malè. Spanh. Ut & *Lugd. Bat.*

d Μικρὸς δὲ αὐτῷ] Ita *Aldrichius* è *Cod. Voſſ.* μικρῶς in *reliquis*. Huds. Μικρὸς *Voſſ.* Spanh.

e Καὶ Σόεμον,] Quin & Fabati cædem illi objicit Aretas. *Antt.* l. 17. c. 3. §. 2. *Roſt.* Σόαιμον.

f Βοηθῷ] *Roſt.* Βοηθὸν.

g Τῶν δὲ] *Roſt.* Αλλὰ τῶν.

h Ηρώδου συμφερόντων.] Ηρώδῃ *Busb.*

i Τῷ τε βασιλεῖ φησὶ,] Ita *Lugd. Bat.* *Al.* τότε.

* *Al.* de quo ſibi maxime cavendum.

† Ita *Oxon.* Spanh.

tus fuerat, genere autem Arabs erat. Mox igitur illum comprehendit, ac præterea duos alios Arabas apud ipsum deprehensos, unum quidem Syllæi amicum, alterum vero tribûs præfectum. Qui quæstioni subditi, confessi sunt, se magna pecunia Corintho persuasisse, ut Herodem occideret. Et illi quidem, *iterum* de istis à Saturnino interrogati, Romam missi sunt.

XIX. *Pheroras in tetrarchiam suam se recipit. Antt. l. 17. c. 3. §. 3.*

4. At Herodes non *bona cum gratia* dimittit Pheroram, volens eum compellere ad uxorem repudiandam; neque quo modo mulierem plecteret inveniebat, licet in eam odii causas haberet, donec gravi dolore percitus fratrem etiam ipsum cum ea *è regia* ejicit. Pheroras autem, injuriâ æquo animo acceptâ, in suam quidem tetrarchiam discedit, juravitque unum sibi exsilii finem fore mortem Herodis, & nequaquam ad eum dum viveret reversurum esse: atque ad fratrem ægrotantem noluit se recipere, multis licet precibus accersitus. illi quippe in animo erat nonnulla ei in mandatis relinquere. Sed ille quidem præter spem revalescit. Non multo autem post in morbum incidit Pheroras, animoque mitiori esse Herodem comperit. Etenim ad eum venit, vicemque ejus dolens operam dabat ut curaretur: non tamen prævaluit affectus. nam paucos post dies moritur Pheroras. Quem licet ad extremum usque *vitæ* diem dilexisset Herodes, tamen quod illum veneno peremisset fama vulgatum est. Cæterum cum mortuum Hierosolyma deportasset, & luctu maximo à tota gente prosequendum edixit, & splendidissima dignatus est sepultura. Adeoque unus quidem de interfectoribus Alexandri & Aristobuli hunc *vitæ* exitum sortitus est.

Pheroræ obitus. Antt. l. 17. c. 3. §. 3.

ἦν Ἄραψ. συλλαμβάνει δ' εὐθέως, οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ δύο ἑτέρους Ἄραβας, εὑρὼν παρ' αὐτῷ, τὸν μὲν φίλον Συλλαίου, τὸν δὲ φύλαρχον. οἱ δὲ βασανιζόμενοι, πεῖσαι Κόρινθον ὡμολόγησαν ἐπὶ πολλοῖς χρήμασιν, Ἡρώδην ἀνελεῖν. οὗτοι μὲν οὖν ἀνακριθέντες καὶ παρὰ Σατουρνίνῳ τῷ διέποντι τὴν Συρίαν, ἀνεπέμφθησαν [k] εἰς Ῥώμην.

δ'. Ἡρώδης δ' οὐκ [l] ἀνίει Φερώραν, βιαζόμενος ἀπαλλαγῆναι τῆς γυναικός. οὐδ' ἐπενόει μηχανὴν, δι' ἧς ἂν τιμωρήσαιτο τὴν ἄνθρωπον, πολλὰς τοῦ μίσους ἔχων αἰτίας, ἕως ὑπεραλγήσας σὺν αὐτῇ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκβάλλει. Φερώρας δὲ, ἀγαπήσας τὴν ὕβριν, ἀπαλλάσσεται μὲν εἰς τὴν ἑαυτοῦ τετραρχίαν, ὀμόσας ἕξειν ἕνα τῆς φυγῆς ὅρον, τὸν Ἡρώδου θάνατον, καὶ μηδέποτε πρὸς ζῶντα ὑποστρέψειν. ἐπανῆλθε δὲ οὐδὲ πρὸς νοσοῦντα τὸν ἀδελφὸν, καί τοι λιπαρῶς μεταπεμπόμενον. ἐβούλετο γὰρ αὐτῷ τινας ἐντολὰς καταλείψειν, ὡς τεθνηξόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν παρ' ἐλπίδα [m] σώζεται. μετ' οὐ πολὺ δὲ νοσεῖ Φερώρας, εὑρίσκετο δὲ Ἡρώδης μετριώτερος. καὶ γὰρ [n] ἧκε πρὸς αὐτὸν, καὶ συμπαθῶς ἐθεράπευεν. οὐ μὴν ὑπερίσχυσεν [o] τὸ πάθος. μετὰ γὰρ ἡμέρας ὀλίγας [p] ἀποθνήσκει Φερώρας. ὃν καίπερ ἀγαπήσας Ἡρώδης μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας· ὅμως καὶ αὐτὸν ἀνελεῖν ἐφημίσθη φαρμάκῳ. τὸν γε μὴν νεκρὸν εἰς Ἱεροσόλυμα κομίσας, πένθος τε μέγιστον ὅλῳ [q] τῷ ἔθνει κατήγγειλε, καὶ κηδείας ἠξίωσε λαμπροτάτης. ἕνα μὲν δὴ τῶν Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου φονέων τοιοῦτον περιέρχεται τέλος.

CAP. XXX.

ΚΕΦ. λ'.

Dum Herodes de Pheroræ morte quæstionem habet, comperit sibi venenum ab Antipatro paratum. Inter conscios Doridem & Mariamnem abjicit Herodes, hujusque filium Herodem exhæredat.

Ἡρώδου ζήτησιν ποιουμένου περὶ Φερώρα θανάτου, εὑρίσκεται Ἀντίπατρος αὐτῷ φάρμακον σκευάσας. μετὰ συνιστόρων Δωρίδα ἐκβάλλει Ἡρώδης καὶ Μαριάμμην, αὐτῆς τε υἱὸν Ἡρώδην τῆς διαθήκης ἐξαλείφει.

Quæstio habita de Pheroræ morte. Antt. l. 17. c. 4. §. 1.

EXorsa autem à Pheroræ interitu in Antipatrum sceleris auctorem transiit pœna. Quidam enim ex hujus libertis, cum regem tristes adiissent, fratrem ipsius *Pheroram* veneno interfectum esse dicebant. nam & ipsi quidem uxorem comedendum attulisse edulium modo insolito paratum; isto vero comeso, illico in morbum incidisse *Pheroram*: matremque & sororem illius biduo ante mulierculam ex Arabia adduxisse, veneficiorum bene peritam, ut philtrum Pheroræ conficeret, ipsamque ei dedisse venenum mortiferum ex Syllæi consilio: illi quippe nota erat & familiaris.

Ancillulæ exclamatio in matrem Antipatri.

2. Perculsus igitur plurimis suspicionibus rex ancillas quæstioni subjiciebat, & nonnullas liberas. Quædam autem inter cruciatus exclamabat, Deus, cœli terræque rector, in matrem Antipatri, horum nobis malorum causam, vindicet. Rex, sumpto inde initio, persequebatur ulterius indaginem veritatis. Mulier vero & matris Antipatri familiaritatem cum Pherora ejusque mulieribus,

ΜΕτέβαινε δ' ἐπὶ τὸν [r] αὐθέντην Ἀντίπατρον ἡ ποινὴ τὸν Φερώρα θάνατον ἀρχὴν λαβοῦσα. τῶν τούτου γάρ τινες ἀπελευθέρων, κατηφεῖς τῷ βασιλεῖ προσελθόντες, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ διεφθάρθαι φαρμάκοις ἔλεγον· προσενεγκεῖν μὲν γὰρ αὐτῷ [s] τι τὴν γυναῖκα τῶν οὐ συνήθως ἐσκευασμένων, φαγόντα δὲ [t] αὐτὸν εὐθέως εἰς τὴν νόσον καταπεσεῖν· ἀγηοχέναι τε [v] πρὸ δυοῖν ἡμερῶν, τὴν μητέρα ταύτης, καὶ τὴν ἀδελφὴν, γύναιον ἐκ τῆς Ἀραβίας φαρμάκων ἔμπειρον, ὅπως φίλτρον σκευάσῃ τῷ Φερώρᾳ, δεδωκέναι δὲ ἀντὶ τούτου θανάσιμον, Συλλαίου πραγματευσαμένου· τούτῳ γὰρ ἦν γνώριμον.

β'. Πληγεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς ὑποψίαις πλείοσι, θεραπαίνας τε καί τινας τῶν ἐλευθέρων ἐβασάνιζεν. ἐβόα δέ τις ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, [x] Θεὸς, ὁ γῆν καὶ οὐρανὸν διέπων, μετέλθοι τὴν τούτων ἡμῖν τῶν κακῶν αἰτίαν, τὴν Ἀντιπάτρου μητέρα. ταύτης τῆς ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς λαβόμενος, ἐπεξῄει πρόσω τὴν ἀλήθειαν ἐπιζητῶν. ἡ δὲ γυνὴ, τήν τε φιλίαν τῆς Ἀντιπάτρου μητρὸς πρὸς Φερώραν καὶ τὰς ἐκείνου γυν-

k Εἰς Ῥώμην.] *Lugd. Bat.* Ἐπὶ Ῥώμην.

l Ἀνίει] Ἀνήει *Big.* & *Voss.* HUDS. Ἀνήει *Big. Voss. Oxon.* SPANH.

m Σώζεται.] *Lugd. Bat.* mavult διασώζεται.

n Ἧκει] Ἧκε & mox ἐθεράπευσεν in aliquot *MSS.*

o Τὸ πάθος] Τοῦ πάθους *Voss.* & *Bod.* atque ita forsan *Rufinus* qui vertit, *sed morbum superare non quivit.*

p Ἀποθνήσκει] Θνήσκει *MS. Lips.* Conf. ἀρχ. lib. 17. c. 3. §. 3. SPANH.

q Τῷ ἔθνει] Τῷ οἴκῳ *Bod.* & *Rost.*

r Αὐθέντην] *Rost.* Αθετιτὴν. Sed manu recentiore, eraso, quod prius exstiterat.

s Τι] *Gen.* Τε.

t Αὐτὸν εὐθέως] Illud αὐτὸν insertum dedi è *Cod. Busb.* & Rufini versione.

v Πρὸ δυοῖν ἡμερῶν,] Τῇ προτέρᾳ τῆς νόσου in *Antt.* l. 17. c. 4. §. 1.

x Θεὸς, ὁ γῆν καὶ οὐρανὸν διέπων,] In *Cod. Busb.* & *Rost.* ὁ οὐρανὸν καὶ γῆν διέπων.

γυναῖκας ἐδήλου, καὶ τὰς λαθραίας αὐτῶν συνόδους, ὅτι τε Φερώρας καὶ Ἀντίπατρος σὺν ἐκείναις πίνοιεν, ὑποστρέφοντες ἀπὸ τοῦ βασιλέως, δι' ὅλης νυκτὸς, μηδένα μήτε οἰκέτην, μήτε θεράπαιναν ἐῶντες παρατυγχάνειν. μία δὴ τῶν ἐλευθέρων ταῦτα μηνύει.

γ'. Τὰς δὲ δούλας χωρὶς ἑκάστην Ἡρώδης ἐβασάνιζεν. ἐρρήθη δὲ παρὰ πάσαις τὰ προειρημένα συμφώνως, καὶ διότι κατὰ συνθήκην Ἀντίπατρος μὲν εἰς Ῥώμην, Φερώρας δὲ ὑποχωρήσειεν εἰς τὴν [y] Περαίαν. πολλάκις γὰρ αὐτοὺς διαλαλεῖν, „ ὡς μετὰ Ἀλέξ„ ανδρον καὶ Ἀριστόβουλον, ἐπ' αὐτοὺς Ἡρώδης δια„ βήσεται, καὶ τὰς αὐτῶν γυναῖκας. οὐ γὰρ φείσασθαι, „ μετὰ Μαριάμμην καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνης, ἑτέρου τι„ νός· ὥστε ἄμεινον εἶναι, ὡς πορρωτάτω φυγεῖν τοῦ „ θηρίου. [z] πολλάκις δὲ ἀποδυρόμενον πρὸς τὴν μητέρα, τὸν Ἀντίπατρον εἰπεῖν. „ ὡς αὐτὸς μὲν εἴη πολιὸς „ ἤδη, [a] νεάζοι δὲ καθ' ἡμέραν ὁ πατὴρ, φθάσαι δ' „ ἂν τάχα καὶ τελευτήσας, πρὶν ἄρξασθαι βασιλείας „ ἀληθοῦς. εἰ δὲ καί ποτε ἐκεῖνος τελευτήσειε· [b] πότε δ' „ ἂν γενέσθαι [c] τοῦτο; παντάπασιν αὐτῷ τὴν ἀπόλαυ„ σιν τῆς διαδοχῆς [d] γενέσθαι σύντομον. ὑποβλαστά„ νειν δὲ τὰς τῆς ὕδρας κεφαλὰς, τοὺς Ἀριστοβούλου καὶ „ Ἀλεξάνδρου παῖδας. ἀφῃρῆσθαι δὲ αὐτὸν ὑπὸ τοῦ „ πατρὸς, καὶ τὴν ἐπὶ τέκνοις ἐλπίδα. διάδοχον γὰρ „ οὐ τῶν αὐτοῦ τινα παίδων μετὰ τὴν τελευτὴν, ἀλλὰ τὸν „ Μαριάμμης Ἡρώδην γεγραφέναι. καὶ κατὰ τοῦτό γε „ παντάπασι παραγηρᾶν, οἰόμενον, [e] αὐτοῦ καὶ δια„ θήκας μένειν κυρίας· αὐτὸν γὰρ προνοήσειν μηδένα τῆς „ γενεᾶς ἀπολιπεῖν. ὄντα γε μὴν τῶν πώποτε πατέ„ ρων μισοτεκνότατον Ἡρώδην, πολλῷ μᾶλλον εἶναι „ μισάδελφον. [f] δοῦναι γοῦν αὐτῷ πρώην ἑκατὸν τά„ λαντα, ἐπὶ τῷ μὴ διαλέγεσθαι Φερώρα. τοῦ δὲ „ εἰπόντος, τί γὰρ αὐτὸν ἐβλάπτομεν; ἀποκρίνασθαι „ τὸν Ἀντίπατρον, εἴθε πάνθ' ἡμᾶς ἀφελόμενος, γυμ„ νοὺς ἐάσει γε ζῶντας. ἀλλὰ ἀμήχανον ἐκφυγεῖν „ οὕτω φονικὸν θηρίον, παρ' ᾧ μήτε φιλεῖν τινας ἔξεστι „ φανερῶς. λάθρα γοῦν ἀλλήλοις σύνεσμεν, ἔξεσται „ δὲ φανερῶς, ἐὰν σχῶμέν ποτε ἀνδρῶν φρόνημα καὶ „ χεῖρας.

δ'. Ταῦτα ἔλεγον αἱ βασανιζόμεναι, καὶ ὅτι Φερώρας βουλεύσαιτο φεύγειν μετ' αὐτῶν εἰς [g] Περαίαν. ἐπίστευσε δὲ πᾶσιν Ἡρώδης τοῖς λεγομένοις, ἐκ τῶν ἑκατὸν ταλάντων. μόνῳ γὰρ Ἀντιπάτρῳ διείλεκτο περὶ αὐτῶν. ἀποσκήπτει δὲ εἰς τὴν πρώτην ὁ θυμὸς [h] Δωρίδα, τὴν Ἀντιπάτρου μητέρα· καὶ γυμνώσας αὐτὴν παντὸς [i] οὗ ἐδεδώρητο κόσμου, πολλῶν δ' ἦν ταλάντων, ἐκβάλλει [k] δεύτερον. τὰς δὲ Φερώρα γυναῖκας ἀπὸ τῶν βασάνων ἐτημέλει [l] διηλλαγμένος. ἐπτόητο δὲ τῷ φόβῳ καὶ πρὸς πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐξερριπίζετο· πολλοὺς τε τῶν οὐκ αἰτίων εἷλκεν εἰς βασάνους, δεδοικὼς μή τινα τῶν αἰτίων παραλίπῃ.

ε'. Κἀν τούτῳ τρέπεται πρὸς τὸν Σαμαρείτην Ἀντίπατρον, ὃς ἦν ἐπίτροπος Ἀντιπάτρου. βασανίζων δὲ αὐτὸν ἤκουσεν, ὅτι μεταπέμψαιτο μὲν Ἀντίπατρος ἐξ

& occultos eorum conventus aperuit; quodque Pheroras & Antipater, * redeuntes à rege, totam noctem cum illis potarent, servis omnibus & ancillis exclusis. quare fiebat, ut liberarum una omnia indicaret.

Servarum tortarum confessio. Antt. l. 17: c. 4. §. 1.

3. Servas autem singulas seorsim torquebat rex. Quæ vero jam ante ab omnibus dicta erant *mirifice* congruebant, & qua de causa Romam quidem Antipater ex composito peteret, in Peræam vero Pheroras secederet. nam sæpe illos in sermone dixisse; „ quod post Alexandrum & Aristobulum, † in „ ipsos eorumque conjuges sæviturus esset Hero„ des. non enim alteri alicui parsurum esse, qui „ Mariamne & ex ea genitis non pepercisset: adeo„ que satius esse ab hac belua quam longissime fu„ gere." Sæpe autem Antipatrum, apud matrem querentem, dixisse; „ quod ipse quidem jam in„ canesceret, pater vero in dies *singulos* juvenesce„ ret, seque fortasse prius moriturum quam vere „ regnare recipiat; aut si unquam ille discesserit, „ (quando autem istud futurum?) successionis vo„ luptatem sibi fore brevissimam. Subpullulare au„ tem Hydræ capita, Alexandri atque Aristobuli „ filios; sibique spem, quam de liberis haberet, à „ patre præcisam esse. quippe non eorum quenquam „ post mortem suam, sed Herodem Mariamnes fi„ lium *hæredem* scripsisse. Atque hac in re prorsus „ eum præ senectute delirare, si testamento suo „ standum arbitraretur: se namque ut ex ejus pro„ genie nemo superesset curaturum. Quin etiam „ cum omnes patres, quibus invisi unquam filii „ fuerunt, odio vincat Herodes, multo tamen ma„ gis cum *etiam* fratres odisse. quo factum ut nu„ per sibi centum dederit talenta, ne cum Pherora „ colloquia misceret. Cum autem ill dixeret, qua„ nam in re eum læsimus? respondisse Antipatrum; „ utinam cunctis ablatis nos nudos, dummodo „ vivos, relinqueret. Verum fieri non posse, ut „ bestiam cædis adeo avidam quisquam effugiat, „ per quam non licet palam aliquos amore prose„ qui. Itaque nunc occulte convenimus, licebit „ autem omnium in conspectu, si unquam viriles „ animos manusque habuerimus.

Doridem Antipatri matrem Herodes è regia ejicit. Antt. l. 17. c. 4. §. 2.

4. Hæc tortæ cruciatæque dicebant feminæ, quódque Pheroras cum illis in Peræam fugere cogitasset. ut vero Herodes cunctis quæ dicta erant fidem haberet, fecit centum talentorum mentio. nam de istis soli Antipatro quidquam dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor ejus invasit; eamque omni ornatu, quem ei donaverat quique multorum erat talentorum, spoliatam, foras iterum ejicit. deinde Pheroræ mulieres ex tormentis recreabat, *illis* jam reconciliatus. Metu autem consternatus erat, & ad omnem suspicionis auram excitabatur: multosque innocentes in tormenta trahebat, veritus ne quem nocentem prætermitteret.

Antipater Samarita index veneni Herodi ab Antipatro filio parati. Antt. l. 17. c. 4. §.

5. Hinc ad Antipatrum Samaritanum se convertit, qui procurator erat Antipatri *regis filii*. & ex ipso in quæstionem dato audivit, Antipatrum qui-

y Περαίαν.] Ita *Bod. Voss.* (*Rost.* qui ita transponit εἰς τ. Π. ὑποχ.) & *Ruf.* Πετραίαν in *reliquis*, atque ita legisse videtur *Hegesipp.* ἐπὶ τῆς αὐτοῦ τετραρχίας (i. e. Περαίας) in *Antt.* l. 17. c. 4. §. 1. HUDS. Περαίαν Latinus Interpres, at mox Πέτραν sequitur §. 4. quod melius. REL.

z Πολλάκις δὲ] Alii sic distinguunt, πολλάκις δὲ ἀποδυρόμενον, πρὸς τὴν μητέρα τὸν Ἀντίπατρον εἰπεῖν.

a Νεάζοι] *Lugd. Bat.* Νεάζει.

b Πότε δ' ἂν γενέσθαι] Absunt omnia a *Cod. Rost.*

c Τοῦτο;] Τοῦτο non agnoscit *Busb.*

d Γενέσθαι σύντομον.] Γενήσεσθαι *Voss.*

e Αὐτοῦ καὶ] *Rost.* Αὐτοῦ καὶ τὰς.

f Δοῦναι γοῦν αὐτῷ—Φερώρα.] Conf. sup. c. 29. §. 2. SPANH.

g Περαίαν.] Ita *Bod. Rost.* & *Gall.* εἰς τὴν Περαίαν *Busb.* & *Rhed.* Πέτραν in *Græcis* aliis & in codicibus *Rufini*. HUDS. Περαίαν *Bod. Ox.* SPANH.

h Δωρίδα, τὴν Ἀντιπάτρου μητέρα.] Confer ἀρχ. lib. 1. c. 4. §. 2. SPANH.

i Οὗ ἐδεδώρητο κόσμου,] Οὗ ἐδωρήσατο *Bod.*

k Δεύτερον. τὰς δὲ] *Lugd. Bat.* Δεύτερον δὲ τὰς, &c. Sublata distinctione. Male, jam enim secundo exigebatur Antipatri mater. HAV.

l Διηλλαγμένος.] Διηλλαγμένας in quibusdam *MS. Lugd. Bat.* etiam μᾶλλον διηλεγμένας.

* A convivio regis se recipientes, *Hegesipp.*

† In ipsorum necem sese Herodes conversurus foret *Hegesipp.*

quidem ex Ægypto accersivisse venenum ad patrem necandum, per amicum quendam Antiphilum, idque ab eo Antipatri avunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse. huic enim mandasse Antipatrum ut Herodem occideret, dum ipse Romæ esset procul ab omni suspicione: Pheroram vero venenum uxori suæ dedisse servandum. Hanc rex cum accivisset, statim quod acceperat afferre jubet. illa vero, quasi allatura *quod petebatur*, egreditur, & seipsam de tecto præcipitat, ut rei indicium & cruciatus à rege infligendos præveniret. Sed providentia Dei, ut apparuit, repetentis pœnas ab Antipatro, non in caput sed in alias *corporis* partes delata, mortem effugit. Cum autem ad regem apportata recrearetur, (* nam ex alto decidens marcore correpta erat) *rex* eam interrogabat, qua de causa seipsam dejecisset, juratque, se vera, dicenti omne supplicium remissurum; sin aliquid *de veritate* celaret, corpus ejus tormentis absumpturum esse, neque sepulturæ quidquam relicturum.

Pheroræ uxor se de tecto præcipitat. Antt. l. 17. c. 4. §. 2.

6. † Ad hæc mulier, cum paulisper tacuisset, „ quid, inquit, abstinerem à secretis prodendis, „ Pherora jam mortuo, aut ut servarem Antipatrum qui nos omnes perditum ibit? Audi rex, „ & tecum Deus testis mihi veritatis, qui falli non „ potest. Cum in lachrymas effusus morienti assideres Pheroræ, tunc ille mihi ad se vocatæ dicebat „ næ, ego, ô conjux, vehementer errabam de fratris erga me animo, qui eum ita me amantem oderim, & necare cogitaverim adeo ob mei necdum „ mortui vicem conturbatum. Sed ego quidem „ impietatis pretium fero: tu vero quod ei paratum „ servas, nobis ab Antipatro relictum, venenum, „ age affer, & me spectante continuo absume, ‡ ne „ apud inferos quoque feram conscientiam sceleris „ vindicem. Cum jussisset, attuli; & *illud* quidem maxima ex parte ejus in conspectu in ignem „ exinanivi, ipsa vero modicum in incerta *vitæ*, & „ quia te metuerem, mihimet reservavi.

Pheroræ uxoris confessio. Antt. l. 17. c. 4. §. 2.

7. Ista loquuta, pyxidem affert, & in ea paululum admodum veneni. Rex autem matri fratrique Antiphili quæstionem adhibuit. Atque illi & Antiphilum ex Ægypto pyxidem attulisse fatebantur, & venenum à fratre, Alexandriæ medicinam exercente, accepisse dicebant. Regiam autem omnem circumeuntes Alexandri & Aristobuli manes, rerum incertarum inquisitores facti sunt & indices, atque eos qui à suspicione longissime aberant ad examen vocabant. adeoque Mariamne pontificis filia deprehensa est insidiarum conscia. id quod fratres ipsius torti declararunt. Rex autem etiam in filio vindicavit matris audaciam. quippe Herodem ex ea genitum, patrisque successorem factum, è testamento expunxit.

De veneno Herodi parato compertum. Ibid.

Herodes Mariamnes filius è testamento Herodis patris expunctus.

Αἰγύπτου δηλητήριον φάρμακον ἐπ᾽ αὐτὸν, [m] διά τινος τῶν ἑταίρων Ἀντιφίλου, λάβοι δὲ παρ᾽ ἐκείνου [n] Θευδίω[ν] ὁ θεῖος Ἀντιπάτρου, καὶ [o] παραδοῖ Φερώρᾳ. τούτῳ γ[ὰρ] ἐντείλασθαι τὸν Ἀντίπατρον, Ἡρώδην ἀνελεῖν, ἕως αὐ[τὸς] τός ἐστιν ἐν Ῥώμῃ τῆς ὑπονοίας κεχωρισμένος. Φερώ[ραν] ραν δὲ παραθέσθαι τῇ γυναικὶ τὸ φάρμακον. ταύτην ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος αὐτίκα τὸ ληφθὲν ἐκέλευσε κομίζειν. ἡ δὲ ἔξεισιν ὡς κομιοῦσα, ῥίπτει δ[ὲ] αὐτὴν ἀπὸ τοῦ τέγους, τόν τε ἔλεγχον καὶ τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως αἰκίαν φθάνουσα. προνοίᾳ δὴ, [p] ὡς ἔοικε, Θεοῦ μετιόντος Ἀντίπατρον, οὐκ ἐπὶ κεφαλὴν ἀλλ᾽ [q] ἐπὶ θάτερα πεσοῦσα διασώζεται. κομισθεῖσαν δὲ [r] αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἀνακτησάμενος, κεκάρωτο γὰρ ἐκ τοῦ πτώματος, ἠρώτα δι᾽ ἣν αἰτίαν ῥίψειεν ἑαυτὴν, εἰ μὲν εἴποι τἀληθὲς ἀφήσειν πάσης τιμωρίας ἐπομνύμενος, εἰ δ[ὲ] ὑποστείλαιτο δαπανήσειν αὐτῆς ἐν βασάνοις τὸ σῶμα, καὶ μηδὲ τάφῳ [s] καταλείψειν.

ϛʹ. Πρὸς ταῦτα ἡ γυνὴ διασιωπήσασα μικρὸν, „ τί γὰρ, εἶπεν, ἔτι φείδομαι τῶν ἀπορρήτων, Φερώρα „ τεθνεῶτος, [t] ἢ σώζουσα τὸν ἀπολέσαντα πάντας ἡμᾶς „ Ἀντίπατρον; ἄκουε βασιλεῦ, καὶ μετὰ σοῦ Θεὸς, μάρ„ τυς ἐμοὶ τῆς ἀληθείας, πλανηθῆναι μὴ δυνάμενος. „ ὅτε ἀποθνήσκοντι Φερώρᾳ παρεκαθέζου δεδακρυμένος, „ τότε με προσκαλεσάμενος ἐκεῖνος, ἢ πολύ γε, „ ἔφη, γύναι, τῆς εἰς ἐμαυτὸν διανοίας τοῦ ἀδελφοῦ διη„ μαρτον, τὸν οὕτω στέργοντα μισήσας, καὶ κτεῖναι βουλευ„ σάμενος τὸν οὕτως ἐπ᾽ ἐμοὶ μηδὲ τεθνεῶτί πω συγ„ χεόμενον. ἀλλ᾽ ἐγὼ μὲν ἀπέχω τῆς ἀσεβείας τὸ ἐπι„ τίμιον· σὺ δὲ ὃ φυλάττεις κατ᾽ αὐτοῦ φάρμακον ὑπ[ὸ] „ Ἀντιπάτρου [v] καταλειφθὲν ἡμῖν φέρε, καὶ βλέποντο[ς] „ μου ταχέως ἀφάνισον, ἵνα μὴ [x] καὶ καθ᾽ ᾅδου φέρ[ω] „ τὸν ἀλάστορα. κελεύσαντος ἐκόμισα, καὶ πλεῖστον μὲ[ν] „ τὸ πῦρ ὁρῶντος αὐτοῦ κατεκένωσα, βραχὺ δὲ ἐμαυ[τῇ] „ πρὸς τὰ ἄδηλα καὶ τὸν ἐκ σοῦ φόβον ἐτήρησα.

ζʹ. Ταῦτα εἰποῦσα [y] προσκομίζει τὴν πυξίδα, βραχ[ὺ] παντάπασιν ἔχουσαν τοῦ φαρμάκου. [z] βασιλεὺς δ᾽ ἐπὶ τ[ὴν] μητέρα τοῦ Ἀντιφίλου καὶ τὸν ἀδελφὸν τὰς βασάνους μετέφε[ρε.] κἀκεῖνοι τὸν Ἀντίφιλον κομίσαι τε ἀπ᾽ Αἰγύπτου τὴν πυξίδα ὡμολόγουν, καὶ λαβεῖν παρ᾽ ἀδελφοῦ τὸ φάρμακον ἔφασκον, ἰατρεύοντος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. περιιόντες δ᾽ οἱ Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου [a] δαίμονες ἅπαν τὸ βασίλειον ἐρευνηταί τε καὶ μηνυταὶ τῶν ἀδήλων ἐγένοντο, τοὺς π[ορ]ρωτάτω τῆς ὑποψίας ὄντας ἔσυρον εἰς τοὺς ἐλέγχους. [b] εὑρίσκεται γοῦν καὶ [c] ἡ τοῦ ἀρχιερέως θυγάτηρ Μαριάμμη τῆς ἐπιβουλῆς συνίστωρ. βασανιζόμενοι τοῦτο ἀπέδειξαν [d] καὶ αὐτῆς οἱ ἀδελφοί. βασιλεὺς δὲ τῆς μητρῴας τόλμης [e] καὶ τὸν υἱὸν ἠμύνατο. τὸν γοῦν ἐξ αὐτῆς Ἡρώδην, [f] ὄντα διάδοχον Ἀντιπάτρου, τῆς διαθήκης ἐξήλειψεν.

ΚΕΦ.

m Διά τινος τῶν ἑταίρων Ἀντιπάτρου,] Ἀντίφιλον ἕνα τῶν Ἀντιπάτρου φίλων in *Antt.* l. 17. c. 4 §. 2. HUDS. Per amicum quendam Antiphilum. Ox. Ἀντίφιλον ἕνα τῶν Ἀντιπάτρου φίλων ἀρχ. l. 17. c. 4. §. 2. SPANH.

n Θευδίων ὁ θεῖος Ἀντιπάτρου,] Conf. sup. c. 28. §. 1. SPANH.

o Παραδοῖ] *Lugd. Bat.* Παραδιδοῖ.

p Ὡς ἔοικε,] Abest a *Rost.*

q Ἐπὶ θάτερα] Ἐπὶ πόδας in *Antt.* ibidem. HUDS. Ἐπὶ πόδας ἀρχ. lib. 17. c. 4. §. 2. SPANH.

r Αὐτὴν] deest *Busb.* & commode abesse potest.

s Καταλείψειν.] Καλύψειν *Bod.* & *Rost.* HUDS. Καλύψειν *Bod.* SPANH.

t Ἡ σώζουσα] Antipatrum servatura Oxon. SPANH.

v Καταλειφθὲν] Ita *Aldrichius* ex *MSS.* καταληφθὲν in *Editis.* HUDS. Καταλειφθὲν *MSS.* SPANH.

x Καὶ καθ᾽ ᾅδου] Illud καὶ è *Cod. MSS.* quod & *Rufinus* agnoscit. HUDS. Simile illud Theocriti Idyll. 1. versu 103. Δάφνις κ[ὴν] Ἀΐδα κακὸν ἔσσεται ἄλγος ἔρωτος. HAV.

y Προσκομίζει τὴν πυξίδα,] Προκομίζει *Voss.* & *Bod.*

z Βασιλεὺς] In *Cod. Voss.* ὁ βασιλεύς.

a Δαίμονες] Sic δαίμονες pro *manibus* Anth. lib. 1. c. 70. [...] σεσει Πριάμου δαίμοσιν ὀψὲ δίκας. SPANH.

b Εὑρίσκεται γοῦν] Εὑρίσκεται δὲ καὶ ἡ ἀδ. *Bod.*

c Ἡ τοῦ ἀρχιερέως—Μαριάμμη,] De qua *Antt.* lib. 15. c. 9. §. [...] lib. 17. c. 4. §. 2. & lib. 18. c. 6. §. 1. & de Bell. c. 28. §. [...] SPANH.

d Καὶ αὐτῆς οἱ ἀδελφοί.] Illud καὶ additum è *MSS.* atque ita le[...]ctum in codice quo usus est *Rufinus*.

e Καὶ τὸν υἱὸν ἠμύνατο.] Illud καὶ ex *Lugd. Bat.* adjecimus. HAV.

* Nam casus eum perturbaverat, *Ruf.*

† Tunc illa recepto paulisper spiritu, *Ruf.*

‡ Ut vel ad inferos non feram animum paricidalem, *Ruf.*

ΚΕΦ. λα'.

Ὑπὸ Βαθύλλου ἐλέγχεται Ἀντίπατρος. τοῦτο δ' ἀγνοῶν ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἀναστρέφει. δίκην αὐτῷ ἐπάγει Ἡρώδης.

ΕΠΙ τούτοις καὶ [g] Βάθυλλος εἰς τοὺς ἐλέγχους συνέδραμεν, ἡ τελευταία πίστις τῶν Ἀντιπάτρῳ βεβουλευμένων. ἦν μὲν γὰρ ἀπελεύθερος αὐτοῦ. κομίζων δὲ ἧκεν ἄλλο δηλητήριον, ἰοὺς ἀσπίδων, καὶ χυλοὺς [h] ἑτέρων ἑρπετῶν, ἵν' εἰ τὸ [i] πρῶτον ἀσθενήσῃ φάρμακον, τούτῳ Φερώρας μετὰ τῆς γυναικὸς ὁπλίσαιτο κατὰ τοῦ βασιλέως. πάρεργον δὲ τῆς [k] ἐπὶ τὸν πατέρα τόλμης ἐκόμιζε τὰς κατὰ τῶν ἀδελφῶν [l] ἐσκευωρημένας ἐπιστολὰς ὑπ' Ἀντιπάτρου. ἦσαν δὲ [m] Ἀρχέλαος καὶ Φίλιππος [n] βασιλέως παῖδες ἐπὶ Ῥώμης παιδευόμενοι, μειράκιά τε ἤδη καὶ φρονήματος μεστοί. τούτους, ἐπανακύπτοντας αὐτοῦ ταῖς ἐλπίσιν, ἀποσκευάσασθαι σπεύδων Ἀντίπατρος, ἃς μὲν πλάσσεται κατ' αὐτῶν ἐπιστολὰς ἐξ ὀνόματος τῶν ἐπὶ Ῥώμης φίλων. οὓς δὲ πείθει γράψαι διαφθείρας χρήμασιν, ὡς πολλὰ μὲν βλασφημοῖεν τὸν πατέρα, [o] φανερῶς δὲ Ἀλέξανδρον καὶ Ἀριστόβουλον ὀδύροιντο, πρός τε τὴν μετάκλησιν ἀγανακτοῖεν. ἤδη δὲ αὐτοὺς ὁ πατὴρ μετεπέμπετο, καὶ τοῦτο ἦν μάλιστα ταράσσον Ἀντίπατρον.

β'. Ἔτι δὲ καὶ πρὸ τῆς ἀποδημίας, ἐν Ἰουδαίᾳ μένων, τοιαύτας κατ' αὐτῶν ἀπὸ Ῥώμης ἠγόραζεν ἐπιστολάς, καὶ προσιὼν τέως ἀνύποπτος ἦν τῷ πατρί, [p] περὶ τῶν ἀδελφῶν δὲ ἀπελογεῖτο, τὰ μὲν ψευδῆ λέγων εἶναι τῶν γραφομένων, τὰ δὲ νεότητος ἁμαρτήματα. τηνικαῦτα γε μὴν τοῖς γράφουσι κατὰ τῶν ἀδελφῶν πλεῖστα [q] δοὺς χρήματα, συμφύρειν ἐπειρᾶτο τὸν ἔλεγχον, ἐσθῆτας πολυτελεῖς, καὶ στρωμνὰς ποικίλας, ἐκπώματά τε ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ συνωνούμενος, ἄλλα τε πολλὰ τῶν κειμηλίων, ἵνα τῷ πλήθει τῆς [r] εἰς ταῦτα δαπάνης τοὺς εἰς [s] ἐκεῖνα μισθοὺς ἐγκατακρύψῃ. διακόσια γοῦν ἀναλώματος ἀνήνεγκε τάλαντα, καὶ [t] τούτων μεγίστη πρόφασις ἦν ἡ πρὸς Συλλαῖον δίκη. πάντων δὲ [v] αὐτοῦ τότε [x] καὶ τῶν βραχυτέρων ἐν τῷ μείζονι κακῷ διακαλυφθέντων, ὅτε αἱ μὲν βάσανοι πᾶσαι τὴν πατροκτονίαν, αἱ δὲ ἐπιστολαὶ δευτέρας ἀδελφοκτονίας κεκράγεσαν, [y] ὅμως οὐδεὶς τῶν εἰς Ῥώμην ἀφικνουμένων ἀπήγγειλεν αὐτῷ τὰς ἐν Ἰουδαίᾳ τύχας, καίτοι, μεταξὺ τῶν ἐλέγχων καὶ τῆς ἐπανόδου διελθόντων ἑπτὰ μηνῶν. τοσοῦτον πρὸς αὐτὸν ἐκ πάντων [z] μῖσος ἦν. τάχα [a] δὲ καὶ τοὺς ἀπαγγέλλειν προαιρουμένους οἱ [b] τῶν ἀνῃρημένων δαίμονες ἀδελφῶν ἐφίμουν. γράφει γοῦν ἀπὸ Ῥώμης ἄφιξιν αὐτοῦ ταχεῖαν εὐαγγελιζόμενος, καὶ ὡς ὑπὸ Καίσαρος μετὰ τιμῆς ἀπολυθείη.

γ'. Βασιλεὺς δὲ εἰς χεῖρας λαβεῖν σπεύδων τὸν ἐπίβουλον, καὶ δεδοικὼς [c] μή ποτε προγνοὺς φυλάξηται, δι' ἐπιστολῶν ἀνθυπεκρίνετο· τά τε ἄλλα φιλο-

CAP. XXXI. XX.

A Bathyllo indicatus Antipater; sed illud nesciens, Româ revertitur. Herodes illi diem dicit.

POST hæc etiam Bathyllus in ista indicia concurrebat, qui postremus ea consummabat quæ animo agitaverat Antipater. Namque is erat quidem libertus *ejus*. veniebat autem & aliud secum venenum adducens, virus aspidum, aliorumque serpentum succos, ut, si prius parum valuerit pharmacum, hoc se Pheroras cum sua conjuge in regem armaret. Verum præter hoc quicquid erat audaciæ in patrem, secum afferebat epistolas adversum fratres ab Antipatro compositas. Erant autem Archelaus & Philippus regis filii Romæ instituti, jam adolescentuli magnique animi. Istos, quod ultra spem suam sese erigerent, tollere festinans Antipater, quasdam in eos literas ipse quidem comminiscitur, amicorum nomine Romæ degentium: aliis autem pecunia corruptis scribere persuadet, quod multis patrem maledictis carperent, palamque Alexandrum & Aristobulum lamentarentur, seque *demum* revocatos esse graviter ferrent. jam enim pater eos accersiverat: id quod maxime Antipatrum perturbabat.

Bathyllus [illegible] de veneno Româ advecto fatetur. Antt. l. 17. c. 4. §. 3.

Deque Archelao & Philippo ab Antipatro accusatis. Antt. l. 17. c. 4. §. 3.

Capita accusationis contra Archelaum & Philippum instituta. Antt. l. 17. c. 4. §. 3.

2. Quinetiam priusquam *Romam* proficisceretur, cum in Judæa adhuc esset Antipater, ejusmodi literas Româ contra eos mittendas esse pecunia procurabat; aditoque patre, qui tunc nullam de eo suspicionem habebat, fratres etiam excusabat, nonnulla quidem ex iis quæ scripta erant falsa esse dicens, alia vero adolescentiæ peccata *esse*. Cæterum, cum eodem tempore scriptoribus epistolarum adversus fratres plurima donasset, confundere tentabat sumptuum indicia, vestes pretiosas & stragula varia, poculaque argentea & aurea coëmendo, aliaque quamplurima instrumenta, ut magnitudine pecuniarum, in ea impensarum, mercedem falsariis erogatam celaret. Denique ducenta talenta retulit expensa, atque eo præcipue nomine sumptus factos simulabat, quod causam adversus Syllæum agendam haberet. * Universis autem quæ patraverat, etiam minoribus, ex majori facinore tunc patefactis, cum omnes quidem quæstiones habitæ de parricidio, epistolæ vero de iteratis fratricidiis clamarent, nemo tamen eorum qui Romam advenerant, ei nunciavit quam calamitosæ res ejus in Judæa essent, quamvis inter indicia facta ejusque reditum septem menses effluxerint. tanto quippe omnium odio flagrabat. Fortasse autem etiam quibus in animo erat eum de istis certiorem facere, os illis obturarent fratrum interfectorum manes. scribit itaque ab *urbe* Roma, continuo se venturum esse nuncians, quodque honorifice admodum dimittendus esset à Cæsare.

Antipater [illegible] excusare simulat. Ibid.

In odio apud omnes, & dum peregre abesset rerum domi ignarus.

3. Rex autem, ardenter cupiens sibi in manus dari insidiatorem, veritusque ne si quid præscisset sibimet ab ipso caveret, è contra literis simulatorem

Herodes scribit Antipatro ut reditum maturaret. Antt. l. 17. c. 5. §. 1.

f Ὅτι διάδοχον—ἐξήλειψεν.] Conf. sup. c. 29. §. 2. SPANH.
g Βάθυλλος] *Lugd. Bat.* Βάθελλος.
h Ἑτέρων ἑρπετῶν,] Ἑτέρων θηρίων καὶ ἑρπετῶν *Busb. Rost.* & *Rhed.*
i Πρῶτον] *Lugd. Bat.* Πρότερον.
k Ἐπὶ τὸν] *Lugd. Bat.* Κατὰ τὸν.
l Ἐσκευωρημένας] Ἐσκαιωρημένας *Voss.* ut & paulo infra. HUDS. Ἐσκαιωρημένας *Voss.* Ox. Sic infr. c. 32. §. 7. SPANH.
m Ἀρχέλαος καὶ Φίλιππος] Archelaus ex Malthace, Philippus è Cleopatra supr. c. 28. §. 4. & ἀρχ. lib. 17. c. 1. §. 3. SPANH.
n Βασιλέως] Præfigit οἱ *Lugd. Bat.*
o Φανερῶς] Χαλεπῶς *Bod.* & *Rost.* HUDS. Χαλεπῶς *Bod.* SPANH.
p Περὶ τῶν ἀδελφῶν] Περὶ τῶν ἀδελφῶν τε *Busb.*

q Δοὺς] Διαδοὺς *MS. Lips.* SPANH. Idem habet *Rost.*
r Εἰς ταῦτα] *Rost.* Αὐτῶν.
s Ἐκεῖνα] *Rost.* Ἐκείνου.
t Τούτων] *Rost.* Τοῦτο.
v Αὐτοῦ τότε] Αὐτῶν *Bod.*
x Καὶ τῶν βραχυτέρων] Illud καὶ neglexit *Ruf.*
y Ὅμως] *Rost.* Ὁμοίως δὲ.
z Μῖσος] Μίσος *Bod. Voss.* SPANH.
a Δὲ καὶ τοὺς ἀπαγγέλλειν] Insertam dedimus voculam δὲ ex *Ruf.*
b Τῶν ἀνῃρημένων] Articulum τῶν debemus *Codicibus MSS.*
c Μή ποτε—φυλάξηται,] *Rost.* Μήπως πρ. διαφυλάξηται.

* Universis autem malis tunc minoribus majore contectis, *Ruf.*

d Ἐπιχ-

rem agebat, cætera benevolentiam præ se ferens, utque reditum maturaret orans atque obsecrans. fore enim, ut, itinere accelerato, missum faciat querelas adversus matrem. nam matrem suam *è regia* ejectam esse non ignorabat Antipater. Et prius quidem Tarenti literas acceperat de morte Pheroræ, & maximum edidit luctum, id quod nonnulli quasi ob patruum factum laudabant. Verum, quantum conjicere datum est, causa conturbationis erat, quod insidiæ pro voto non cesserant, neque tam Pheroram lugebat quam *maleficiorum* ministrum.

Antipater de se sollicitus.

Præterea ob ea quæ confecerat metus eum occupabat, ne forte deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia literis à patre, *ut* jam ante diximus, acceptis, statim quidem festinabat. Ubi vero in Celenderim navi advectus erat, subiit eum quædam de matris calamitate cogitatio, anima ex seipsa *mali aliquid* præsagiente.

Non unum idemque Antipatro suadetur ab amicis. Antt. l. 17. c. 5. §. 1.

Et amicorum quidem prudentiores *ei* consulebant, ne prius patrem conveniret, quam pro certo cognosceret, quibus ex causis matrem ejus *regia* pepulisset: quippe *ipsos* in metu esse, ne fiat accessio ad crimina matri objecta. Qui vero minus providi erant parumque cauti, & patriæ visendæ cupidi magis quam quid Antipatro in rem esset considerantes, hortabantur ut properaret, & non ex cunctatione patri quidem pravæ suspicionis causam præberet, ansam vero calumniantibus daret. Etenim nunc si quid contra eum motum fuerit, ex absentia ejus ortum cepisse; neque quenquam id ausum esse, eo præsente. Absurdum autem videri propter suspiciones incertas certis exui bonis; neque mature se patri reddere, ab eoque regnum accipere, in eo solo fluctuans. Paruit his Antipater, impellente Dei numine: cumque *inde mare* transiisset, in Sebastum Cæsareæ portum vehitur.

Antipater amicorum minus prudentum consilium sequitur.

4. Illic autem præter opinionem offendit maximam solitudinem, utpote quod omnes eum devitarent, nec quisquam auderet ad eum accedere. nam similiter *omnibus* erat invisus, & tunc nemo subveritus est suum prodere odium. Multos autem avertebat metus à rege incussus: quoniam omnes jam civitates impleverat fama Antipatro adversa, solusque de se quid ageretur ignorabat Antipater. Nec enim vel clarius eo quisquam deductus est cum Romam navigaret, vel minus honorifice inde susceptus est.

De rebus suis dubitare cœpit.

Cæterum ille cum jam aliquid suspicaretur de calamitate eum domi manente, adhuc tamen omnia callide dissimulabat, cumque interius fere mortuus esset præ metu, coactus est vultum præ se ferre arrogantem. nulla autem fugæ via patebat, nec potuit è malis quibus circumdatus erat evadere: & nihil quidem certi de domo etiam illic nunciabatur propter minas à rege intentatas: spei vero aliquid lætioris relictum erat, aut nihil forsan deprehensum esse, aut si quid fuerit deprehensum, forsan erit ut illud discuteret impudentia & astutia; quæ solæ *ei* in salutem cedere poterant.

Male excipitur domum reversus. Antt. l. 17. c. 5. §. 1.

5. Itaque istis instructus munitusque in regiam intrabat absque amicis: nam illi ad primam januam contumeliose repulsi erant. Intus autem *forte* aderat Varus Syriæ præses. Cæterum ad patrem ingredi-

φρονούμενος, καὶ σπεύδειν παρακαλῶν. λήσεσθαι γὰρ αὐτοῦ καὶ τὰς πρὸς τὴν μητέρα μέμψεις [d] ἐπειχθέντος, οὐ γὰρ ἠγνόει τὴν [e] ἐκβολὴν τῆς μητρὸς Ἀντίπατρος. πρότερον μὲν οὖν εἰλήφει τὴν περὶ τῆς Φερώρα τελευτῆς ἐπιστολὴν ἐν [f] Τάραντι, καὶ μέγιστον ἐποιήσατο πένθος, ὃ καί τινες ὡς ἐπὶ θείῳ καθύμνει. ἦν δὲ, ὡς ἔοικεν, ἐπὶ διαμαρτίᾳ τῆς ἐπιβουλῆς ἡ σύγχυσις, καὶ οὐ Φερώραν κλαίοντος, ἀλλὰ τὸν ὑπηρέτην. ἤδη δὲ καὶ φόβος ἐπῄει τις [g] αὐτὸν τῶν [h] τετελεσμένων, μή ποτε φωραθείη τὸ φάρμακον. τότε δὲ ἐν Κιλικίᾳ λαβὼν ἣν προειρήκαμεν παρὰ τοῦ πατρὸς ἐπιστολὴν, παραχρῆμα μὲν ἔσπευδεν. ὡς δὲ εἰς Κελένδεριν κατέπλει, λαμβάνει τις αὐτὸν ἔννοια τῶν περὶ τὴν μητέρα κακῶν, προμαντευομένης ἤδη [i] καθ' ἑαυτὴν τῆς ψυχῆς. οἱ μὲν οὖν προμηθέστεροι τῶν φίλων συνεβούλευον, μὴ πρότερον ἐμπίπτειν τῷ πατρὶ, πρὶν πυθέσθαι σαφῶς δι' ἃς αἰτίας ἐξέβαλεν αὐτοῦ τὴν μητέρα. δεδιέναι γὰρ μή τις προσθήκη γένοιτο τῶν κατ' ἐκείνης διαβολῶν. οἱ δὲ ἀσκεπτότεροι, καὶ τὴν πατρίδα σπεύδοντες ἰδεῖν μᾶλλον, ἢ τὸ συμφέρον Ἀντιπάτρῳ σκοποῦντες, ἐπείγεσθαι παρῄνουν, καὶ μὴ τῇ μελλήσει παρασχεῖν τῷ πατρὶ μὲν ὑποψίαν φαύλην, τοῖς διαβάλλουσι δ' ἀφορμήν. καὶ γὰρ νῦν εἴ τι κεκίνηται κατ' αὐτοῦ, [k] παρὰ τὴν ἀπουσίαν γεγονέναι. μηδὲ γὰρ ἂν τολμῆσαι, παρόντος. ἄτοπον δὲ εἶναι δι' ἀδήλους ὑποψίας, προδήλων ἀγαθῶν στερίσκεσθαι, καὶ μὴ θᾶττον ἀποδοῦναι μὲν ἑαυτὸν τῷ πατρὶ, κομίσασθαι δὲ τὴν βασιλείαν, ἐπ' αὐτῷ μόνῳ [l] σαλεύουσαν. πείθεται τούτοις, ἐνῆγε γὰρ τὸ δαιμόνιον. καὶ διαπεράσας [m] εἰς τὸν Σεβαστὸν τὸν λιμένα τῆς Καισαρείας κατάγεται.

δʹ. Παρυπήντησε δὲ αὐτῷ παρὰ δόξαν ἐρημία πολλὴ, πάντων ἐκτρεπομένων, καὶ μηδενὸς προσιέναι τολμῶντος. ἐμισεῖτο μὲν γὰρ ἐπίσης, καὶ τότε φανῆναι τὸ μῖσος ἔσχε παῤῥησίαν. πολλοὺς δὲ ὁ ἐκ τοῦ βασιλέως φόβος ἀπέστρεφεν, ἐπειδὴ πᾶσα πόλις ἤδη τῆς κατὰ Ἀντιπάτρου φήμης πεπλήρωτο, μόνος ἠγνόει τὰ καθ' ἑαυτὸν Ἀντίπατρος. οὔτε γὰρ προεπέμφθη λαμπρότερόν τις ἐκείνου πλέοντος ἐπὶ Ῥώμης, οὔτε ἀτιμότερον ὑπεδέχθη. ὁ δὲ ἤδη μὲν ὑπενόει τὰς οἴκοι συμφορὰς, ἔτι δὲ πανουργίᾳ ὑπεκρύπτετο. καὶ τῷ δέει τεθνηκὼς ἔνδοθεν, σοβαρὸς εἶναι τὸ πρόσωπον ἐβιάζετο. φυγὴ δ' [n] ἦν οὐκέτι, οὐδ' ἐκ τῶν περιεχόντων ἀνάδυσις, καὶ σαφὲς μὲν οὐδὲν ἐκεῖ τι τῶν οἴκοθεν ἀπηγγέλλετο διὰ τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως ἀπειλήν. ὑπελείπετο δ' ἐλπὶς ἱλαρωτέρα, τάχα μὲν μηδὲν [o] πεφωρᾶσθαι, τάχα δ' εἴ τι καὶ πεφώραται, [p] διασκεδάσειν ἀναιδείᾳ καὶ δόλοις, ἅπερ ἦν αὐτῷ μόνα τῆς σωτηρίας ἐφόδια.

εʹ. Φραξάμενος οὖν αὐτοῖς, ἧκεν εἰς τὸ βασίλειον δίχα τῶν φίλων. οὗτοι γὰρ ὑβρισθέντες ἐπὶ τοῦ πρώτου πυλῶνος εἴρχθησαν. ἔτυχε δὲ ἔνδον ὢν ὁ τῆς Συρίας ἡγεμὼν Οὔαρος. ὁ δὲ εἴσεισι πρὸς τὸν πατέρα, καὶ

d Ἐπειχθέντος.] *Rost.* Ἐπειχθέντος.
e Ἐκβολὴν] *Rost.* Ἐκβουλήν.
f Τάραντι,] Τάρας in Nummis quoque, nomen conditoris, uti Ninus, & urbis. REL. Vide Tabulas Numismatum, in fine hujus Tomi.
g Αὐτὸν] Αὐτῷ τῶν λεγομένων *Voss.* HUDS. Αὐτῷ *Voss.* SPANH.
h Τετελεσμένων,] Λεγομένων *Voss.* SPANH.
i Καθ' ἑαυτὴν] *Lugd. Bat.* Καθ' ἑαυτῆς.
k Παρὰ τὴν ἀπουσίαν] Κατὰ τὴν ἀπ. *Bod.*
l Σαλεύουσαν.] Σαλευομένην in *plerisque MSS.* ut & *Rost.*
m Εἰς τὸν Σεβαστὸν] Ita, vel εἰς τὸν λιμένα τῆς Καισαρείας Σεβαστὸν cum Cl. *Aldrichio* legendum censeo: præsertim cum eo modo legisse videatur *Rufinus*, qui vertit, *transmissusque in Sebastum Cæsareæ portum defertur.* Vide *Antt.* lib. 17. c. 5. §. 1. & Cl. *Relandum* in *Palæstina S.* p. 672. HUDS. Conf. sup. c. 21. §. 5. SPANH. Τὸν Σεβαστὸν pro quo in margine codicis reperto, imperitus aliquis librarius τὸν Σεβαστὸν textui inseruit alieno loco. Nisi legisset *Rufinus*, omitti poterat. Nunc scribendum ἐ διαπεράσας εἰς τὸν Σεβαστὸν τὸν λιμένα, vel εἰς τὸν λιμένα τῆς Καισαρείας Σεβαστὸν: nam præpositionem εἰς in soluta oratione casui suo postponi (scribitur enim vulgo τὸν Σεβ. εἰς τὸν λιμ.) nimis est coactum. ALDR.
n Ἦν οὐκέτι,] *Lugd. Bat.* Οὐκέτι ἦν.
o Πεφωρᾶσθαι,] Πεφανερῶσθαι *Busb.* & *Rost.* & mox πεφανέρωται *Voss. Busb.* & *Bod.*
p Διασκεδάσειν] Ita cum *Aldrichio* ex *Voss. Big. Rost. Ox. Bod.* antea erat διασκευάσειν, quod forsan idem potest significare ac ἀποσκευάζειν, ut supra modo §. 2. διακαλύπτειν idem valet ac ἀποκαλύπτειν.

τῇ τόλμῃ [q] παρακροτήσας ἑαυτὸν, [r] ἤγγισεν ὡς ἀσπασόμενος. κἀκεῖνος, τὰς χεῖρας προβαλὼν καὶ τὴν κεφαλὴν παρακλίνας, „ [s] ἔστιν, ἐξεβόησε, καὶ τοῦτο πα„τροκτόνου, τὸ περιπλέκεσθαί μοι θέλειν, [t] ἐν τηλι„καύταις αἰτίαις ὄντα. φθείρου, δυσσεβεστάτη κεφαλὴ, „ μηδέ μου ψαύσῃς, πρὶν ἀποσκευάσασθαι τὰ ἐγκλή„ματα. δίδωμι δὲ σοὶ [v] δικαστήριον καὶ δικαστὴν εὐκαί„ρως ἥκοντα, Οὔαρον. ἴθι, καὶ σκέπτου τὴν ἀπολογίαν εἰς „ αὔριον. [x] παρέχω γάρ σοι καιρὸν [y] πανουργήμασι.” πρὸς ταῦτα μηδὲν ὑπ᾽ ἐκπλήξεως ἀποκρίνασθαι δυνηθεὶς αὐτὸς, ὑπέστρεψε. παραγενόμεναι δὲ πρὸς αὐτὸν, διηγήσαντο πάντας τοὺς ἐλέγχους, ἥτε μήτηρ καὶ ἡ γυνή· καὶ τότε μὲν ἀνανήψας, ἐν σκέψει τῆς ἀπολογίας ἦν.

tur *Antipater*; confirmatusque audacia, velut ejus salutandi causa, propius accedebat. Atqui ille protensis manibus & capite averso, exclamavit, „ & „ hoc parricidæ est, qui me amplexari velit, tot „ criminibus implicitus. Dispereas, nequissimum „ caput, & ne me tange, priusquam tibi objecta „ diluas. Dabo tibi forum judiciale, & judicem, „ qui opportune præsens adest, Varum. Abi, & „ de tui defensione in diem crastinum cogita. Nam „ tibi ad versutias *colligendas* tempus concedo.” Ad ista ille animo consternatus, quia nihil respondere potuit foras se recepit. Cum autem ad eum venissent mater & uxor, ei omnia exposuerunt indicia. & tunc quidem experrectus, cogitare cœpit quo pacto sese defenderet.

Tandem Antipater de sui defensione cogitat.

Κ Ε Φ. λβ΄.

Ἐπὶ Οὐάρου κατηγορεῖται Ἀντίπατρος, καὶ ἐλέγχοις φανερωτάτοις ἐπίβουλος εὑρίσκεται. τιμωρίαν ἀνεβάλλετο Ἡρώδης ἕως ῥαΐσῃ, καὶ ἐν τούτῳ τὴν διαθήκην μεταγράφει.

ΤΗ δὲ ἐπιούσῃ, συνέδριον μὲν ὁ βασιλεὺς ἀθροίζει τῶν συγγενῶν καὶ φίλων, [z] εἰσκαλεῖ δὲ καὶ τοὺς Ἀντιπάτρου φίλους. προκαθέζεται δ᾽ αὐτὸς ἅμα Οὐάρῳ, καὶ τοὺς μηνυτὰς ἅπαντας ἐκέλευσεν εἰσαγαγεῖν. ἐν οἷς εἰσήχθησαν καὶ τῆς Ἀντιπάτρου μητρὸς οἰκεταί τινες, οὐ πρὸ πολλοῦ συνειλημμένοι, γράμματα κομίζοντες ἀπ᾽ αὐτῆς πρὸς τὸν υἱὸν τοιάδε. „ Ἐπεὶ πεφώραται „ πάντα ἐκεῖνα παρὰ τῷ πατρί σου, μὴ παραγίνου πρὸς „ αὐτὸν, ἂν μή τινα πορίσῃ παρὰ Καίσαρος δύνα„μιν.” τούτων σὺν τοῖς ἄλλοις εἰσηγμένων, Ἀντίπατρος εἰσέρχεται, καὶ [a] πεσὼν πρηνὴς πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ πατρὸς, „ ἱκετεύω, πάτερ, ἔφη, μηδέν μου προκατεγνω„κέναι, παρασχεῖν δέ μοι τὰς ἀκοὰς ἀκεραίους εἰς τὴν „ ἀπολογίαν. ἀποδείξω γὰρ ἐμαυτὸν καθαρὸν, ἂν σὺ θέλῃς.

β΄. Ὁ δ᾽ αὐτῷ σιγᾷν ἐγκραγὼν πρὸς τὸν Οὔαρον εἶπεν. „ Ἀλλ᾽ ὅτι μὲν καὶ σὺ, Οὔαρε, καὶ πᾶς δι„καστὴς ὅσιος, Ἀντίπατρον [b] ἐξώλη κρινεῖ πέπεισ„μαι. δέδοικα δὲ [c] μὴ κἀμοῦ μισήσῃς τὴν τύχην, „ κἀμὲ κρίνῃς πάσης ἄξιον συμφορᾶς, τοιούτους υἱοὺς „ γεγεννηκότα. χρὴ δέ με [d] διὰ τοῦτο ἐλεεῖσθαι μᾶλ„λον, ὅτι πρὸς οὕτω μιαροὺς καὶ φιλοστοργότατος „ πατὴρ ἐγενόμην. τοὺς μὲν γὰρ προτέρους βασιλείας „ τε ἔτι νέους ἀξιώσας, καὶ, πρὸς τοῖς ἐν Ῥώμῃ τρο„φείοις, φίλους Καίσαρος ζηλωτούς τε ποιήσας βα„σιλεῦσιν ἑτέροις, εὗρον ἐπιβούλους, οἳ τεθνήκασι τὸ „ πλέον Ἀντιπάτρῳ. νέῳ γὰρ ὄντι καὶ διαδόχῳ, του„τῳ μάλιστα τὴν ἀσφάλειαν ἐποριζόμην. τὸ δὲ μια„ρὸν τοῦτο θηρίον, τῆς ἐμῆς ὑπερεμπλησθὲν [e] ἀνεξι„κακίας, ἤνεγκε κατ᾽ ἐμοῦ τὸν κόρον. ἔδοξα γὰρ αὐ„τῷ πολὺν ζῆν χρόνον, καὶ τὸ ἐμὸν γῆρας ἐβαρύνθη, „ βασιλεὺς τ᾽ οὐχ ὑπέμεινεν, εἰ μὴ διὰ πατροκτο„νίας, γενέσθαι. δίκαιά τε βουλευσάμενος, ὅτι κα-

C A P. XXXII.

Apud Varum accusatus Antipater, manifestissimis indiciis convincitur. Supplicium ejus differt Herodes donec ipse convalescat, & interea testamentum corrigit.

DIE autem sequente concilium cogit rex cognatorum & amicorum, insuper & Antipatri amicos advocat. Ipse autem cum Varo *concilio* præsidet, & indices cunctos adduci jussit; in quibus adducti erant etiam servi quidam matris Antipatri non multo ante comprehensi, ab ea ad filium deportantes hujuscemodi literas: „ Quandoquidem „ ista omnia patri tuo comperta sunt, cave ad „ eum venias, nisi auxilium à Cæsare impetrave„ris.” His simul cum aliis introductis, ingreditur Antipater: cumque pronus ante pedes patris cecidisset, „ Oro, inquit, pater, ne me ante tem„pus condemnatum habeas, sed aures integras „ & incorruptas meæ defensioni adhibeas. nam „ memet, si tu velis, *sceleris* purum demon„strabo.

Judicio sistitur coram Varo. Antt. l. 17. c. 5. §. 3.

2. Herodes autem, cum alta voce Antipatro silentium imperasset, ad Varum dicebat. At enim nul„lus dubito, quin & tu quidem, Vare, & quivis „ justus judex, Antipatrum hominem perditissi„mum pronunciabis. Nonnihil tamen veritus sum, „ ne mea quoque tibi invisa sit fortuna, omnique „ calamitate me dignum censeas, qui ejusmodi fi„lios genuerim. Verum ob hoc mei potius misera„tione commoveri debes, quod liberorum adeo „ scelestorum pater amantissimus fuerim. Nam & „ filios priores, quos, dum adhuc essent adolescentu„li, mei in regno successores constitueram, & „ quos, ne quid dicam de præmiis educationis Ro„mæ persolutis, Cæsaris amicos aliisque regibus „ invidendos feceram, cum mei insidiatores inve„nissem, è medio sustuli in Antipatri gratiam. „ Huic enim, utpote juveni & successori, securita„tem *modis omnibus* præstari volui. At nefaria hæc „ belua, mea patientia supra modum expleta, in me „ satietatem suam profudit. nam & ipsi diu vivere „ visus sum, meamque graviter tulit senectutem, „ seque regnum adipisci nisi parricidio non passus „ est.

Ab Herode accusatur. Ibid.

q Παρακροτήσας] Ita clarissime habet *Lugd. Bat.* pro παρακρατήσας, quod in reliquis omnibus est. Et videtur melior esse hæc nostra lectio, dicit enim non modo Antipatrum confirmasse animum suum, verum etiam fiduciam vultus & lætitiæ sumpsisse, quasi esset applausu dignus, re optime gesta. HAV.

r Ἤγγισεν] Ἤγγικεν *Bod.* ἤγγιζεν *Rhed.*

s Ἐστιν, ἐξεβόησε,] In *MS. Bod.* ἔσω, ἔστιν ἐξεβόησε.

t Ἐν τηλικαύταις αἰτίαις ὄντα.] *Rost.* Ἐπὶ, &c.

v Δικαστήριον] Καὶ δικαστήριον *Busb. Lugd. Bat.* & *Rhed.* ἢ δικαστὴν, ἢ δικαστὴν εὐκ. ἥκ. *Bod.*

x Παρέχω γάρ σοι καιρὸν] Æneas ad Turnum apud Virgil. 12. Æneid. versu 891.

Verte omnes tete in facies; & contrahe quidquid,
Sive animis, sive arte vales; HAV.

y Πανουργήμασι.] *Rost.* Πανουργεύμασι.

z Εἰσκαλεῖ δὲ] Qui, cum Alexander causam diceret, excluserat Archelaum. ALDR.

a Πεσὼν πρηνὴς] Πρηνὴς, ἐπὶ πρόσωπον [illegible] Hesychius infra lib. 6. c. 1. §. 6. πρηνὴς ἐπ᾽ αὐτῆς, &c. κατέπεσεν. SPANH.

b Ἐξώλη] Ita *Aldrichius* cum *Big.* & *Bod.* ἐξώλην perperam in *cæteris.*

c Μὴ κἀμοῦ] *Rost.* Κἀγὼ μὴ κἀμοῦ non male. HAV.

d Διὰ τοῦτο] Καὶ διὰ τοῦτο *Busb.*

e Ἀνεξικακίας,] Conf. supr. c. 25. §. 1. SPANH.

f Ἐτυμα,]

est. * quæ non immerito in me statuit, quod eum rejectaneum ex agro accersiverim, &, exclusis quos mihi regina pepererat filiis, regni *mei* successorem declaraverim. Tibi, Vare, mentis meæ errorem confiteor. Ego filios istos in memet irritavi, quod spes illis Antipatri gratia justas præciderim. Ecquid beneficii in eos contuli, quod non in istum cumulatius effudi? cui vivus etiam potestatem meam pene concessi, plane & aperte in testamento regni successorem scripsi, & seorsum quidem reditum quinquaginta talentorum ei attribui, abunde vero pecuniarum ex meis suppeditavi; & nunc cum Romam navigaret, trecenta talenta dedi, solumque ex omni familia mea, tanquam patris servatorem, Cæsari commendatum esse volui. Ecquid vero illi sceleris ejusmodi admiserunt, quantum Antipater? ecquidve probationis contra eos prolatum, quale hunc insidiatorem esse arguit? Verum aliquid proloqui ausus est parricida, speratque fore ut verborum præstigiis rursum occulat veritatem. Tibi, Vare, cavendum: nam ego *istam* beluam *probe* novi; & quam sit verisimilia dicturus jam nunc prospicio, fletusque *ejus* simulatos. Hic est qui me quondam monebat, ut Alexandrum, cum in vivis esset, caverem, neque corpus *meum* omnibus crederem. Hic est qui usque ad cubile meum ingredi solebat, & circumspicere ne quis mihi forte parasset insidias. † Hic est qui somnos meos curabat, & mihi securitatem præstabat, & qui mihi occisorum vicem dolenti consolationem adhiberet, & de fratrum viventium benevolentia dijudicaret, mei propugnator, & corporis custos. Cum, Vare, in mentem revoco, quantus in unaquaque re sit veterator, & quam egregius simulator, vix me credo vivere, & mirari subit quo pacto summum adeo insidiatorem effugerim. Quandoquidem vero Deus aliquis domum meam desolare videatur, mihique dilectissimos contra me semper incitare, ego quidem fatum *meum* lugebo, meamque solitudinem gemitibus prosequar. Nemo autem qui sanguinem meum sitierit è manibus elabetur, etiamsi* adversus omnes filios meos exstiterint probationes.

Antipatri defensio. *Antt.* l. 17. c. 5. §. 4.

3. Dum ista diceret, ‡ illi quidem ex animi perturbatione abruptus est sermo: Nicolaum vero, unum ex amicis, probationes persequi jussit. Interea autem Antipater, sublato capite (ad patris enim pedes prostratus jacebat) *magna voce* clamabat; „Tu, pater, causam meam egisti. Nam quomodo ego parricida *qui* te confitentem habeam, quod semper custos tibi adfuerim. pietatem *meam* appellas prodigiosa mea mendacia & simulationem. Quomodo itaque aliis in rebus tantæ calliditatis, adeo bardus & insipiens eram, ut, non intelligerem, facile non esse homines latere tantum sceleris machinantem, cœlestem vero latere judicem omnino non posse, qui omnia aspicit & ubique præsens adest? an fratrum exitum ignorabam, quorum pœnas Deus adeo persequutus est, quod tibi necem machinati fuerint? Quid autem erat quod me contra te incitaret? num regni cupido? sed regnabam. num odii suspicio? Nonne diligebar? Prætereane aliquis ex te metus? Quin te incolumem servans, aliis timendus eram. Num

ταγαγὼν αὐτὸν ἐκ τῆς χώρας ἀπερριμμένον; καὶ παρωσάμενος τοὺς ἐκ βασιλίδος μοὶ γεγεννημένους, ἀπέδειξα τῆς ἀρχῆς διάδοχον. ἐξομολογοῦμαί σοι, Οὔαρε, τὴν ἐμαυτοῦ φρενοβλάβειαν. ἐγὼ τοὺς υἱοὺς ἐκείνους κατ' ἐμαυτοῦ παρώξυνα, δικαίας αὐτῶν ἀποκόψας ἐλπίδας, δι' Ἀντίπατρον. καὶ τί μὲν ἐκείνους ηὐεργέτησα τηλικοῦτον, ἡλίκον τοῦτον; ᾧγε ζῶν μὲν ὀλίγου δεῖν παρεχώρησα τῆς ἐξουσίας, φανερῶς δὲ ταῖς διαθήκαις ἐνέγραψα τῆς ἀρχῆς διάδοχον, καὶ πρόσοδον μὲν ἰδίᾳ πεντήκοντα ταλάντων [f] ἔνειμα, τῶν δὲ ἐμῶν ἐχορήγησα χρημάτων ἀνέδην, πλέοντι δὲ νῦν εἰς Ῥώμην ἔδωκα τριακόσια τάλαντα, Καίσαρι δὲ ἐξ ὅλης τῆς γενεᾶς μόνον ὡς σωτῆρα τοῦ πατρὸς παρεθέμην. τί δὲ ἐκεῖνοι τοιοῦτον ἠσέβησαν, οἷον Ἀντίπατρος; ἢ τίς ἔλεγχος ἠνέχθη κατ' αὐτῶν, ἡλίκος [g] ἀποδείκνυσι τοῦτον ἐπίβουλον; ἀλλὰ φθέγγεσθαί τι τετόλμηκεν ὁ πατροκτόνος, καὶ πάλιν δόλοις τὴν ἀλήθειαν ἐπικαλύψειν ἐλπίζει. Οὔαρε, σοὶ φυλακτέον. ἐγὼ γὰρ οἶδα τὸ θηρίον, καὶ προορῶμαι τὴν μέλλουσαν ἀξιοπιστίαν, καὶ τὸν ἐπίπλαστον ὀλοφυρμόν. οὗτός ἐστιν ὁ παραινῶν ἐμοί ποτε φυλάττεσθαι ζῶντα Ἀλέξανδρον, καὶ μὴ πᾶσι πιστεύειν τὸ σῶμα. οὗτος ὁ μέχρι τῆς κοίτης εἰσάγων, καὶ μή με τις ἐνεδρεύοι περιβλέπων. οὗτος ὁ ταμίας τῶν ὕπνων, καὶ χορηγὸς τῆς ἀμεριμνίας, ὁ παραμυθούμενος τὴν ἐπὶ τοῖς ἀνῃρημένοις λύπην, καὶ διακρίνων τὴν τῶν ζώντων εὔνοιαν ἀδελφῶν, ὁ ὑπερασπιστὴς ὁ ἐμὸς, ὁ σωματοφύλαξ. ὅταν ἀναμνησθῶ, Οὔαρε, τὸ πανοῦργον ἐν ἑκάστῳ καὶ τὴν ὑπόκρισιν, ἀπιστία με τοῦ ζῆν εἰσέρχεται, καί θαυμάζω πῶς οὕτω βαθὺν ἐπίβουλον διέφυγον. ἀλλ' [h] ἐπεὶ [i] δαίμων τὶς ἐξερημοῖ τὸν ἐμὸν οἶκον, καὶ μοι τοὺς φιλτάτους ἐπανίστησιν ἀεὶ, κλαύσομαι μὲν ἐγὼ τὴν ἄδικον εἱμαρμένην, καὶ κατ' ἐμαυτὸν στενάξω τὴν ἐρημίαν. διαφεύξεται δ' οὐδεὶς διψήσας τοὐμὸν αἷμα, κἂν διὰ πάντων μου τῶν τέκνων ὁ ἔλεγχος ἔλθῃ.

γ'. Τοιαῦτα λέγων, αὐτὸς μὲν ὑπὸ συγχύσεως ἐνεκόπη. Νικολάῳ δὲ, ἑνὶ τῶν φίλων, λέγειν „τὰς [k] ἀποδείξεις ἐκέλευε. μεταξὺ δὲ ὁ Ἀντίπατρος ἐπάρας τὴν κεφαλὴν, ἔμενε γὰρ δὴ βεβλημένος πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ πατρὸς, ἐβόα. „Σὺ, πάτερ, ὑπὲρ ἐμοῦ πεποίησας τὴν ἀπολογίαν. πῶς γὰρ ἐγὼ πατροκτόνος, ὃν ὁμολογεῖς αὐτὸς φύλακα διὰ παντὸς ἐσχηκέναι. τερατείαν δέ μου καὶ ὑπόκρισιν λέγεις, τὴν εὐσέβειαν. πῶς οὖν ὁ πανοῦργος οὕτως ἐν τοῖς ἄλλοις ἄφρων ἐγενόμην, ὡς μὴ νοεῖν, ὅτι λαθεῖν [l] οὐδὲ ἀνθρώπους ῥᾴδιον τηλικοῦτον [m] μῦσος ἐνσκευαζόμενον, τὸν δὲ ἀπ' οὐρανοῦ δικαστὴν ἀμήχανον, ὃς ἐφορᾷ πάντα, καὶ πανταχοῦ πάρεστιν; ἢ τὸ τῶν ἀδελφῶν τέλος ἠγνόουν, οὓς ὁ Θεὸς οὕτω μετῆλθε τῆς εἰς σὲ κακοβουλίας; τί δὲ μὲ καὶ παρώξυνε κατὰ σοῦ; βασιλείας ἐλπίς; ἀλλ' ἐβασίλευον. ὑπόνοια μίσους; [n] οὐ γὰρ ἐστεργόμην; φόβος ἐκ σοῦ τις ἄλλος; ἀλλὰ μὴν σὲ τηρῶν, ἑτέροις φοβερὸς ἤμην.

f Ενειμα,] *Rost.* Ενειμον.
g Αποδείκνυσι] *Rost.* Επιδείκνυσι.
h Επεὶ] Ita in *MSS.* ἐπειδὴ δαίμων τις ἐξηρημοῖ *Bas.* & *Gen.*
i Δαίμων—οἶκον,] Domum meam desolat, instigatque dilectissimos, quos contra me semper incitat. *Oxon.* SPANH.
k Αποδείξεις] Iterum cum M^c^S. ἐπιδείξεις *Bas.* & *Gen.* HUDS. Αποδείξεις *Big.* *Bod.* *Ox.* SPANH.
l Οὐδὲ] Forte οὐδ' ἄν. ALDR. οὐδ' *Voss.* & *Big.* οὔτε *Aliis.* HUDS. Οὐδὲ *Basil.* οὐδ' *Big.* fortè οὐδ' ἂν *Ox.* SPANH.
m Μῦσος] Ita *Big.* μῖσος in *cæteris.* HUDS. Μῦσος *Big.* SPANH.
n Οὐ γὰρ ἐστεργόμην;] Ἀλλ' ἐστεργόμην *Busb.* & *Ruf.* Μὴ γὰρ οὐκ ἐστεργόμην; *Rost.*
* Quæ profecto non iniqua ratione cogitavit, *Ruf.*
† Hic est somni dispensator & minister securitatis. *Hegesipp.*
‡ Indignatione pariter & dolore intercepta est vox loquentis. *Hegesipp.*

„ ἡμῖν. ἔνδεια χρημάτων; καὶ τίνι μᾶλλον [o] ἐξῆν „ ἀναλίσκειν; εἰ δ' ἐξωλέστατος πάντων ἀνθρώπων „ ἐγενόμην, καὶ θηρίου ψυχὴν εἶχον ἀνημέρου, πάτερ, „ οὐκ ἂν ταῖς σαῖς εὐεργεσίαις ἐνικήθην, ὃν „ κατήγαγες μὲν, ὡς ἔφης αὐτὸς, προέκρινας δὲ „ [p] τοσούτων τέκνων, ἀπέδειξας δὲ ζῶν βασιλέα, „ διὰ ὑπερβολὴν δὲ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν ἐποίησας „ ἐπίφθονον; ὢ τάλας ἐγὼ τῆς πικρᾶς ἀποδημίας· „ ὡς πολὺν ἔδωκα καιρὸν τῷ φθόνῳ, καὶ μακρὰν „ τοῖς ἐπιβουλεύουσι [q] διωρίαν. σοὶ δὲ, πάτερ, καὶ τοῖς „ σοῖς ἀγῶσιν ἀπεδήμουν, ἵνα μὴ Συλλαῖος τοῦ σοῦ „ γήρως καταφρονήσῃ. Ῥώμη μοι μάρτυς τῆς εὐσεβείας, „ καὶ ὁ τῆς οἰκουμένης προστάτης Καῖσαρ, ὁ Φιλοπάτορά „ με πολλάκις εἰπών. λάβε, πάτερ, τὰ παρ' „ αὐτοῦ γράμματα. ταῦτα τῶν ἐνθάδε διαβολῶν „ πιστότερα. [r] ταῦτα ἀπολογία μοι μόνη. τούτοις „ τῆς εἰς σὲ φιλοστοργίας τεκμηρίοις χρῶμαι. μέμνησο „ δὲ ὡς οὐχ ἑκὼν ἔπλεον, ἐπιστάμενος τὴν ἐμφωλεύουσαν „ [s] τῆς βασιλείας [t] κατ' ἐμοῦ δυσμένειαν. σὺ „ δὲ με, πάτερ, ἄκων ἀπώλεσας, ἀναγκάσας καιρὸν „ διαβολῆς δοῦναι τῷ φθόνῳ. [v] πάρειμι δὲ, ἐπὶ „ τοὺς ἐλέγχους πάρειμι, διὰ γῆς καὶ θαλάσσης „ οὐδὲν οὐδαμῆ παθὼν ὁ πατροκτόνος. [x] ἀλλὰ μήπω „ τούτῳ ὠφέλημαι τῷ τεκμηρίῳ. κατέγνωσμαι γὰρ καὶ „ [y] παρὰ Θεῷ [z] καὶ παρὰ σοὶ, πάτερ. κατεγνωσμένος „ δὲ δέομαι, μὴ [a] ταῖς ἄλλων βασάνοις πιστεύειν, „ ἀλλὰ κατ' ἐμοῦ φερέσθω τὸ πῦρ, ὁδευέτω „ διὰ τῶν ἐμῶν σπλάγχνων τὰ ὄργανα· μὴ φείδεσθε „ ὀλοφυρμοῦ τοῦ μιαροῦ σώματος. εἰ γάρ εἰμι πατροκτόνος, „ οὐκ ὀφείλω θνήσκειν [b] ἀβασανίστως. “ τοιαῦτα [c] μετ' ὀλολυγμοῦ καὶ δακρύων ἐκβοῶν, τούς τε ἄλλους ἅπαντας καὶ τὸν Οὔαρον εἰς οἶκτον προὐκαλέσατο. μόνον δὲ ὁ θυμὸς Ἡρώδην ἄδακρυν διεκράτει, τοὺς ἐλέγχους ἀληθεῖς ἐπιστάμενον.

δ΄. [d] Ἐν τούτῳ, τοῦ βασιλέως κελεύσαντος, Νικόλαος, πολλὰ πρὸς τὸ πανοῦργον τὸ Ἀντιπάτρου προειπὼν, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῷ διαχέας ἔλεον, ἔπειτα πικρὰν κατηγορίαν [e] κατετείνετο, πάντα μὲν τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν κακουργήματα [f] περιτιθεὶς αὐτῷ, μάλιστα δὲ τὴν ἀναίρεσιν τῶν ἀδελφῶν, ἀποδεικνὺς ταῖς [g] ἐκείνου διαβολαῖς ἀπολωλότας. ἐπιβουλεύειν δὲ αὐτὸν ἔλεγε καὶ τοῖς περιοῦσιν, ὡς ἐφέδροις τῆς διαδοχῆς. τὸν γὰρ [h] παρασκευάσαντα πατρὶ φάρμακον, πότε ἂν ἀδελφῶν ἀποσχέσθαι; [i] προελθὼν δὲ ἐπὶ τὸν ἔλεγχον τῆς φαρμακείας, τάς τε μηνύσεις ἑξῆς ἀπεδείκνυε, καὶ περὶ Φερώρα κατεσχετλίαζεν, ὅτι κἀκεῖνον Ἀντίπατρος ποιήσειεν ἀδελφοκτόνον, καὶ τοὺς φιλτάτους τῷ βασιλεῖ διαφθείρας, ὅλον τοῦ [k] μύσους ἀναπλήσειε τὸν οἶκον. ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τούτοις εἰπὼν καὶ ἀποδείξας, καταπαύει τὸν λόγον.

έ. [l] Οὔαρος δὲ κελεύσας ἀπολογεῖσθαι τὸν Ἀντίπατρον,

„ pecuniæ inopia? Et cui adeo licebat quantum „ vellet expendere? Sin vero omnium hominum „ perditiſſimus evaſerim, & immanis beluæ animam „ nactus fuerim, pater, annon tuis vincendus „ eſſem beneficiis, quem, ut ipſe dixiſti, *in* „ *regiam* reduxeris, & tot filiis prætuleris, & vivus „ regem declaraveris, aliorumque bonorum „ ingenti magnitudine invidendum reddideris? O „ me miſerum, ex acerba peregrinatione mea! „ quam multum temporis livori, & quam longum „ inſidiantibus ſpatium dederim. Verum tui gratia, „ pater, & ad tuas cauſas agendas peregre proficiſcebar, „ ne Syllæus tuam contemptui haberet „ ſenectutem. Roma mihi teſtis eſt pietatis, & „ qui orbi terrarum præeſt Cæſar, qui me patris „ amatorem ſæpiuſcule vocabat. Accipe, pater, „ has ab eo literas. Iſtæ plus fidei merentur quam „ *fictæ* criminationes. iſtæ ſola mei defenſio. iſtis „ mei erga te affectûs argumentis utor. Memento „ quod invitus hinc navigaverim, ut qui probe „ norim latentes in regno contra me inimicitias. „ Tu me, pater, præter voluntatem tuam perdidiſti, „ qui me accuſandi tempus invidiæ dare „ compuliſti. Verum præſens adſum, adſum adverſus „ indicia, terra marique nihil omnino ut „ parricida perpeſſus; quanquam nihil mihi profuturum „ ſit hoc argumentum. nam & apud Deum „ & apud te, pater, ſum condemnatus: condemnatus „ autem precor, ne aliorum tormentis fidem „ habeas, ſed in me feratur ignis, per viſcera „ mea pergant quæſtionum fidiculæ. Ne mihi „ parcite lamentationis ergo à ſceleſto corpore „ profectæ. nam ſi parricida ſum, mori non debeo „ cruciatuum expers”. Talia cum ejulatu & lachrymis vociferans, & alios omnes & Varum ad miſericordiam alliciebat. Solum autem Herodem à lachrymis continebat iracundia, utpote quod probationes veras eſſe cognoverit.

4. Tum Nicolaus juſſu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, diſcuſſaque illius miſericordia, mox atrociſſimam accuſationem inſtituit, cuncta quidem in regnum admiſſa maleficia ei adſcribens, maxime vero fratrum interitum, quos ipſius calumniis periiſſe demonſtrabat. Quin & ſuperſtitibus eum inſidiari dicebat, ut qui id agerent ut ſucceſſionem interciperent. Quomodo enim à fratribus abſtinere potuit, qui patri venenum paraverat? Cum autem ad veneni probationem veniſſet, & ordine proferebat indicia; & de Pherora valde indignabatur, quod & ipſum Antipater fratricidam feciſſet, iiſque qui regi amiciſſimi erant corruptis, regiam omnem ſcelere compleviſſet. Atque ita, aliis inſuper multis dictis & probatis, finem dicendi facit.

Nicolaus Antipatri crimina exaggerat. Antt. l. 17. c. 5. §. 5 & 6.

5. Varus autem cum reſpondere juſſiſſet Antipatrum,

Varus Antipatro dicendi pro ſe

o Ἐξῆν] *Roſt.* Ἐξὸν.

p Τοσούτων] Σοῦ τῶν *Big.* SPANH.

q Διωρίαν.] Διωρία ἐσχάτως ἀδόκιμον, ἀντ' αὐτοῦ δὲ προθεσμίαν frequent. Phrynichus. Sic διωρίαν βουλῆς infr. lib. 5. c. 9. §. 1. SPANH.

r Ταῦτα ἀπολογία μοι μόνη.] Ita, ταῦτα ἀπολογία μοι μόνη, cum *Aldrichio* inſerta dedimus ex *MS. Gr. & Lat.* HUDS. Ταῦτα ἀπολογία μοι μόνη *MS. & Rufin. Oxon.* SPANH. Addit item *Roſt.* Ταῦτα ἀπολογία μοι μόνα. Ita ſcribens. HAV.

s Τῆς βασιλείας] *Lugd. Bat.* Τοῖς βασιλείοις. Non incongrue. HAV.

t Κατ' ἐμοῦ] Abſunt a *Roſt.*

v Πάρειμι—πάρειμι.] Ita in omnibus fere (certe etiam in *Lugd. Bat. & Roſt.*) *MSS.* πάρειμι διὰ γῆς καὶ θαλ. in *Edit. Baſ. & Gen.* omiſſis reliquis.

x Ἀλλὰ—τεκμηρίῳ.] Quamquam nihil mihi profuturum ſit hoc argumentum *Oxon.* SPANH.

y Παρὰ Θεῷ] Παρὰ Θεῷ καὶ παρὰ ἀνθρώποις καὶ π. in *Bod. & Gall.* HUDS. Imo etiam in *Roſt.* & ſi velit quis recipi, non abnuo. HAV.

z Καὶ παρὰ σοὶ,] Καὶ παρὰ ἀνθρώποις add. *Bod. Oxon.* SPANH.

a Ταῖς ἄλλων βασάνοις] Ταῖς τῶν ἄλλων *Bas.* & *Rhen.*

b Ἀβασανίστως.] *Lugd. Bat.* Ἀβασάνιστον.

c Μετὰ ὀλολυγμοῦ] Μετὰ ὀλοφυρμοῦ in quibuſdam *libris.* HUDS. Sed in *Lugd. Bat.* atque *Roſt.* lectio *Hudſoniana* quoque exſtat. HAV.

d Ἐν τούτῳ,] *Roſt.* Ἐν τούτοις.

e Κατετείνετο,] Κατετείνατο in *pleriſque* (etiam *Lugd. Bat.*) *MS.* HUDS. Κατετείνατο *MS. Ox.* κατατείνεσθαι *fidibus contentis torqueri*, de quæſtionibus ſervorum apud Demoſthenem adv. Olympiod. p. 592. C. κατατεινόμενος ὑπὸ τῆς βασάνου apud *Euripid. Hecub.* v. 131. λόγων κατατεινομένων *ſermonum controverſorum*. Galenus κατατείνεσθαι pro *diſtrahi lacere* uſurpat. SPANH.

f Περιτιθεὶς] Ita *Bod. & Ruf.* ἀναθεὶς in *Editis Aliiſque.* HUDS. Περιθεὶς *MS. Lipſ.* SPANH.

g Ἐκείνου διαβολαῖς ἀπολωλότας.] *Roſt.* Ἐκείνων δ. ἀπολωλότας.

h Παρασκευάσαντα] Παρασκευάσοντα *Bod.* SPANH.

i Προελθὼν δὲ] Ita *Aldrichius* cum *Big. & Bod.* προσελθὼν in *cæteris.*

k μύσους ἀναπλήσειε] Ita ex *MSS.* (etiam *Lugd. Bat.*) μίσους in *Editis.*

l Οὔαρος δὲ κελεύσας] Οὐάρου δὲ κελεύσαντος *Bod. & Roſt.*

potestatem facit. Antt. l. 17. c. 5. §. 6.

patrum, & ille nihil amplius loquutus, quam Deus testis est innocentiæ meæ, tacitus jaceret, petiit ut venenum afferretur, & vincto cuidam capitis damnato ebibendum dedit. Cumque ille statim moreretur, Varus quidem, nonnulla in occulto cum Herode colloquutus, quæ gesta erant in concilio ad Cæsarem scripsit, posteroque die *inde* discedit: rex autem in vincula conjicit Antipatrum; certosque ad Cæsarem misit, qui suam illi calamitatem nunciarent.

Antipater in vincula conjectus. Antt. l. 17. c. 5. §. 7.

Ejus in Salomen insidiæ detectæ ex literis Acmes. Antt. l. 17. c. 5. §. 7.

6. Post hæc autem Salomen insidiis appetiisse arguebatur Antipater. Quidam enim è domesticis Antiphili venerat, literas ferens ab ancillula Juliæ, cui nomen erat Acme. Atque ab ipsa quidem scriptum erat regi, * inter literas Juliæ quasdam à Salome datas se reperisse, eique clam benevolentiæ ergo *eas* misisse. In Salomes autem literis contumeliæ erant in regem acerbissimæ, & accusatio gravissima. Istæ vero ab Antipatro fictæ erant, cumque is Acmen *pecunia* corrupisset, ei persuasit ut literas ad Herodem mitteret. Res autem comperta est ex ejus ad illum literis. nam muliercula ei scripserat, „ Sicut voluisti, patri „ tuo scripsi, literasque istas *ad eum* misi, per„ suasum habens, regem sorori suæ nequaquam „ parsurum, cum eas legerit. Bene autem facies, „ si, rebus omnibus perfectis, promissorum tuo„ rum memor fueris.

Inde Herodes Antipatrum de nece filiorum suspicatur.

7. Hisce literis, & quæ in Salomen compositæ erant, deprehensis, regem subiit cogitatio, forsan & illas contra Alexandrum fictas fuisse: & vehementer perturbatus erat ex animi motu, quod parum abfuerit quin sororem propter Antipatrum occidisset. Itaque non amplius cunctatus est omnia ejus crimina in eum persequi: sed, dum in Antipatrum incitatur, morbo difficili corripitur. Veruntamen de Acme & accusatione in Salomen *improbe* conficta literas ad Cæsarem dedit: cumque testamentum afferri jussisset, *illud* mutabat, regemque declarabat Antipam, præteritis Archelao & Philippo natu grandioribus. nam & illos calumniatus fuerat Antipater. Cæsari autem, præter vasa aliaque ei donata, mille talenta reliquit, itemque uxori ejus & liberis & amicis & libertis circiter quingenta: cæterisque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit; ac sororem Salomen donis luculentissimis honoravit. Et in testamento quidem ista correxit.

Literas de eo Romam mittit. Antt. l. 17. c. 5. §. 8.

Testamentum de novo condit. l. 17. c. 6. §. 1.

τρον, ὡς οὐδὲν πλέον [m] ἐκεῖνος εἰπὼν, ἢ Θεός ἐστι μοι τοῦ μηδὲν ἀδικεῖν μάρτυς, ἔκειτο [n] σιγῶν, [o] αἰτήσας τὸ φάρμακον, δίδωσι τινὶ τῶν ἐπὶ θανάτῳ [p] καταχρίτων δεσμώτῃ πιεῖν· τοῦ δὲ παραχρῆμα τελευτήσαντος, ὁ μὲν Οὔαρος, ἀπορρήτους ποιήσας τὰς πρὸς Ἡρώδην ὁμιλίας, καὶ τὰ περὶ τὸ συνέδριον Καίσαρι γράψας, μετὰ μίαν ἡμέραν χωρίζεται. [q] δεσμεῖ δ' ὁ βασιλεὺς Ἀντίπατρον, καὶ πρὸς Καίσαρα τοὺς δηλώσοντας τὴν συμφορὰν ἐξέπεμψεν.

ϛ. Μετὰ δὲ ταῦτα, καὶ κατὰ Σαλώμης [r] ἐπίβουλος Ἀντίπατρος εὑρίσκεται. τῶν γὰρ Ἀντιφίλου τὶς [s] οἰκετῶν ἧκεν, ἐπιστολὰς κομίζων ἀπὸ Ῥώμης παρὰ Ἰουλίας θεραπαινίδος, [t] Ἀκμῆς τοὔνομα. καὶ παρὰ μὲν ταύτης ἐπέσταλτο βασιλεῖ, τὰς παρὰ Σαλώμης ἐπιστολὰς ἐν τοῖς Ἰουλίας εὑρηκέναι γράμμασι. πεπομφέναι τε αὐτῷ λάθρα δι' εὔνοιαν. αἱ δὲ τῆς Σαλώμης λοιδορίας τε τοῦ βασιλέως περιεῖχον πικροτάτας, καὶ κατηγορίαν μεγίστην. ταύτας δὲ πλάσας [v] ὁ Ἀντίπατρος, καὶ τὴν Ἀκμὴν διαφθείρας, ἔπεισεν Ἡρώδῃ πέμψαι. διηλέγχθη δὲ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῆς. καὶ γὰρ [x] ἐκείνῳ τὸ γύναιον ἔγραψεν· „ ὡς [y] ἠβουλήθης, ἔγραψά σου τῷ „ πατρὶ, καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἐκείνας ἔπεμψα, πεπεισ„ μένη τὸν βασιλέα μὴ [z] φείσασθαι τῆς ἀδελφῆς, ὅταν „ ἀναγνῷ. καλῶς δὲ ποιήσεις, ἐπειδὰν ἀπαρτισθῇ πάν„ τα, μνημονεύσας ὧν ὑπέσχου.

ζ. Ταύτης φωραθείσης τῆς ἐπιστολῆς, καὶ τῶν κατὰ [a] Σαλώμην ἐνσκευασθεισῶν, ἔννοια [b] μὲν ἐμπίπτει τῷ βασιλεῖ, τάχα καὶ κατὰ Ἀλεξάνδρου πλασθῆναι γράμματα. περιαλγὴς δὲ ἦν ὑπὸ τοῦ πάθους, ὡς παρ' ὀλίγον καὶ τὴν ἀδελφὴν [c] ἀποκτείνας δι' Ἀντίπατρον. οὐκέτι οὖν ἀνεβάλλετο λαβεῖν τιμωρίαν ὑπὲρ ἁπάντων. ὁρμώμενος δὲ ἐπὶ τὸν Ἀντίπατρον, ἐπεσχέθη νόσῳ χαλεπῇ. περὶ μέντοι τῆς Ἀκμῆς καὶ τῶν κατὰ Σαλώμης [d] ἐσκευωρημένων, ἐπέστειλε Καίσαρι· τήν τε διαθήκην [e] αἰτήσας, μετέγραφε, καὶ βασιλέα μὲν ἀπεδείκνυεν [f] Ἀντίπαν, ἀμελῶν τῶν πρεσβυτάτων, Ἀρχελάου καὶ Φιλίππου. διεβεβλήκει γὰρ καὶ τούτους Ἀντίπατρος. Καίσαρι δὲ, σὺν τοῖς [g] δίχα χρημάτων δώροις, [h] κατέλιπε χίλια τάλαντα, τῇ τε γυναικὶ καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ φίλοις καὶ ἀπελευθέροις περὶ πεντακόσια· ἀπένειμε δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι τῆς τε χώρας οὐκ ὀλίγα καὶ τῶν χρημάτων, λαμπροτάταις τε δωρεαῖς ἐτίμα Σαλώμην τὴν ἀδελφήν. ἐν μὲν οὖν ταῖς διαθήκαις, ταῦτα διωρθώσατο.

ΚΕΦ.

m Ἐκεῖνος] Vocem ἐκεῖνος debemus *Codici Bod.* eandemque legisse videtur *Ruf.* HUDS. Cum *Cod. Bod.* Sicuti passim facit *Rost.* Sed in *Lugd. Bat.* etiam haud male exstat, καὶ ὃς οὐδὲν πλέον εἰπὼν, &c. quod ego quidem præferrem. HAV.

n Σιγῶν,] Post σιγῶν in *impressis* erat & quibusdam *MSS.* ὁ δὲ Ἡρώδης. contra *Big. Voss. Ruf.* & de Bello l. 1. c. 3. §. 5. ALDR.

o Αἰτήσας] *Gen.* inserit ὁ δὲ Ἡρώδης quæ desunt in *Big. Bod. Ruf.* & ἀρχ. lib. 17. c. 5. §. 7. SPANH.

p Καταχρίτων δεσμώτῃ] *Rost.* Καταχριθέντων. omissa voce posteriore.

q Δεσμεῖ] *Lugd. Bat.* Δεσμοῖ.

r Ἐπίβουλος Ἀντίπατρος εὑρίσκεται.] *Lugd. Bat.* Ἐπιβουλὰς Α. ε. πεποιηκώς.

s Οἰκετῶν] *Rost.* Οἰκέτης.

t Ἀκμῆς] *Lugd. Bat.* Ἀκμης, & mox Ἀκμην & ita passim.

v Ὁ Ἀντίπατρος,] Illud ὁ adjectum esse volui è *Cod. Busb.*

x Ἐκείνῳ] Ἐκεῖνο *Busb.*

y Ἠβουλήθης,] Ita cum *Busb. Rhed.* & *Ruf.* ἠβουληθεὶς *Voss.* & *Big.* forsan pro ἠβουλήθη. in *Editis* βουληθεὶς. HUDS. Ἠβουληθεὶς *Big.* pro ἠβουλήθην *Ox.* SPANH. In *Lugd. Bat.* quoque ita exstat, nec rejiciendum videtur. HAV.

z Φείσασθαι] Corrigit in ora codicis mei φείσεσθαι *Coccejus*, quod mallem. HAV.

a Σαλώμην] *Lugd. Bat.* Σαλώμης.

b Μὲν ἐμπίπτει] Illud μὲν additum è *Cod. Busb.*

c Ἀποκτείνας] *Rost.* Ἀποκτεῖναι.

d Ἐσκευωρημένων,] Conf. supr. c. 3. §. 1. SPANH. *Lugd. Bat.* Ἐσκαιωρημένων. Male.

e Αἰτήσας,] Ζηλήσας *Busb.*

f Ἀντίπαν,] Ἀρχ. lib. 17. c. 6. §. 1. Phasaëlo vid. ἀρχ. lib. 17. c. 1. §. 3. & pro Antipa tamen infr. lib. 17. c. 8. §. 1. Archelaus Rex declaratur à Patre. vid. & ἀρχ. lib. 17. c. 9. §. 4. & 5. ubi Ἀρχέλαος πρεσβύτερος dicitur. Pro *Antipa* hic *Phasaëlus* dicendus filius natu minimus Herodis liberorum ἀρχ. lib. 17. c. 1. §. 3. & c. 6. §. 1. SPANH.

g Δίχα χρημάτων] Διὰ non agnoscit *Busb.* HUDS. Edidit post *Gen.* & alios *Hudsonus* διὰ χρημάτων. At in *Rost.* melius, ut puto, exstat δίχα, quod dicit in reliquis donis Cæsari destinatis, præter pretiosiorem supellectilem, fuisse &c. HAV.

h Κατέλιπε] Κατέλιπε insertum dedi è *Cod. Busb.* & *Rhed.*

* Epistolas I. L. Jul. repertas *Rufin. MSS. Oxon.* SPANH.

† Hujusmodi interpretationem locus postulat. nam in *Antt.* l. 17. c. 8. dicitur quod Cæsari dederit ἀργυρίου ἐπισήμου μυριάδας χιλίας, χωρὶς δὲ σκεύη τὰ μὲν χρυσοῦ τὰ δ' ἀργυροῦ, καὶ ἐσθῆτα παμπολυτελῆ. In *Rufini* versione, *post alia pecuniaria munera mille talenta*, &c.

XXI

ΚΕΦ. λγ'.

Ἀετὸς χρυσοῦς ἐκκόπτεται. Ἡρώδου τεθνήξεσθαι μέλλοντος ὠμότης. ἑαυτὸν ἀναιρεῖν πειρᾶται. Ἀντίπατρον κτείνεσθαι κελεύει. ἐπιβιοὺς πέντε ἡμέρας τελευτᾷ.

[i] Προήει δ' αὐτῷ πρὸς τὸ χαλεπώτερον ἡ νόσος, ἅτε δὴ τῶν ἀρρωστημάτων ἐν γήρᾳ καὶ ἀθυμίᾳ ἐπιπεσόντων· ἦν μὲν γὰρ ἤδη σχεδὸν [k] ἐτῶν ἑβδομήκοντα, τεταπείνωτο δὲ τὴν ψυχὴν ταῖς περὶ τῶν τέκνων συμφοραῖς, ὡς μηδὲ ἐν ὑγείᾳ τι τῶν ἡδέων προσίεσθαι. τῆς νόσου δὲ ἦν ἐπίτασις ζῶν Ἀντίπατρος, ὃν οὐκ [l] ἐν παρέργῳ, [m] ῥαΐσας δὲ προῄρητο ἀνελεῖν.

β'. Γίνεται δ' ἐν ταῖς συμφοραῖς [n] αὐτοῦ καὶ δημοτική τις ἐπανάστασις· δύο ἦσαν [o] σοφισταὶ κατὰ τὴν πόλιν, μάλιστα δοκοῦντες ἀκριβοῦν τὰ πάτρια, καὶ διὰ τοῦτο ἐν ἅπαντι τῷ ἔθνει μεγίστης ἠξιωμένοι δόξης, Ἰούδας, τε υἱὸς [p] Σεπφωραίου, καὶ Ματθίας ἕτερος [q] Μαργάλου. τούτοις οὐκ ὀλίγοι προσῄεσαν τῶν νέων ἐξηγουμένοις [r] τοὺς νόμους, καὶ συνῆγον ὁσημέραι τῶν ἡβώντων στρατόπεδον. οἳ τότε τὸν βασιλέα πυνθανόμενοι ταῖς ἀθυμίαις [s] ὑπεκρέοντα καὶ τῇ νόσῳ, λόγον καθίεσαν εἰς τοὺς γνωρίμους, [t] ὡς ἄρα καιρὸς ἐπιτηδειότατος εἴη, τιμωρεῖν ἤδη τῷ Θεῷ, καὶ τὰ κατασκευασθέντα παρὰ τοὺς πατρίους νόμους [v] ἔργα κατασπᾶν. [x] ἀθέμιτον γὰρ εἶναι, [y] κατὰ τὸν ναὸν, ἢ εἰκόνας, ἢ προτομὰς, [z] ἢ ζώου τινὸς ἐπώνυμον ἔργον εἶναι. κατεσκευάκει δὲ ὁ βασιλεὺς, ὑπὲρ τῆς μεγάλης πύλης, ἀετὸν χρυσοῦν. ὃν δὴ τότε παρῄνουν ἐκκόπτειν οἱ σοφισταὶ, καλὸν εἶναι λέγοντες, εἰ καί τις [a] γένοιτο κίνδυνος, ὑπὲρ τοῦ πατρίου νόμου θνήσκειν. τοῖς γὰρ οὕτω [b] τελευτῶσιν [c] ἀθάνατόν τε τὴν ψυχὴν, καὶ τὴν ἐν ἀγαθοῖς αἴσθησιν αἰώνιον παραμένειν· τοὺς δὲ ἀγεννεῖς, καὶ τῆς αὐτῶν σοφίας ἀπείρους, ἀγνοοῦντας φιλοψυχεῖν, καὶ πρὸ τοῦ δι' ἀρετῆς τὸν ἐκ νόσου θάνατον αἱρεῖσθαι.

γ'. Ἅμα δὲ τοῖς ἐκείνων λόγοις, διεφημίσθη καὶ θνήσκειν ὁ βασιλεὺς, ὥστε θαρραλεώτερον ἥπτοντο τῆς ἐπιχειρήσεως οἱ νέοι. μέσης γοῦν ἡμέρας, καὶ πολλῶν κατὰ τὸ ἱερὸν ἀναστρεφομένων, σχοίνοις παχείαις καθιμήσαντες σφᾶς [d] αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τέγους τὸν χρυσοῦν ἐκεῖνον ἀετὸν ἐξέκοπτον

CAP. XXXIII.

Aquila aurea dejicitur. Morituri Herodis immanitas. Sibi manus inferre conatur. Antipatrum occidi jubet. Quinto post die ipse moritur.

Morbus autem ei ingravescebat, quod invalitudinem urgeret senectus pariter ac mœror. jam enim annos fere LXX. natus erat, & ex calamitatibus quas ei intulerant liberi adeo animo erat dejectus, ut nec cum bene valeret quicquam jucunditatis admitteret. Ægritudinem autem acriorem faciebat, quòd Antipater viveret; quem non obiter & aliud agens; sed cum *ipse* convaluisset, occidere decreverat.

Herodi morbus ingravescit. Ibid.

2. At dum in istis versaretur calamitatibus, oritur populi quidam tumultus. In civitate erant duo * sophistæ, qui accurate leges patrias scire videbantur, & per totam gentem in maxima erant apud omnes gloria, Judas filius Sepphoræi, & alter Margali Matthias. Ad istos, dum leges exponerent, adolescentium non pauci se conferebant, & quotidie puberum exercitum colligebant. Qui, cum regem audiissent mœrore ac morbo tabescere, ad discipulos verba faciebant, quòd jam tempus opportunum esset ut Deus vindicaretur, fabricataque adversus leges patrias opera detraherentur. quippe nefas esse, in templo haberi aut imagines, aut vultus, opusve quodcunque animantium alicui cognomen. Fecerat enim rex & supra magnam templi portam *collocaverat* aquilam auream. eamque ut exscinderent suadebant sophistæ, pulchrum esse dicentes, aliquid licet inde periculi instaret, *etiam* pro lege patria mori. Eos enim qui ita diem supremum obeunt, & animæ immortalitatem, & æternam bonorum fruitionem manere: minus autem generosos, rudesque in illorum sapientia, animamque amare nescientes, per morbum quam per virtutem emori malle.

Judas & Matthias, ex aquila aurea occasione arrepta, seditionem movent. Antt. l. 17. c. 6. §. 2.

3. Dum hos illi sermones sererent, rumor erat regem in ipso decessu esse, adeo ut juvenes ad rem aggrediendam facti essent audaciores. Itaque meridie, dum multi in templo versarentur, cum semet crassis funibus è tecto demisissent, auream illam

Aquila aurea à juvenibus exscissa. Antt. l. 17. c. 6. §. 3.

i Προήει] *Rost.* Προσήει.

k Ετῶν ἑβδομήκοντα,] Videsis *Torniellum* in *Annalibus* &. ad *Annum* M. 3982. n. 1. & A. 4051. n. 34.

l Εν παρέργῳ,] Illud ἐν delet *Rost.*

m Ραΐσας] Ραΐσας ἀρχ. lib. 14. c. 11. §. 7. Contra ῥαιστήρια φάρμακα Apoll. Rh. lib. 3. v. 789. de *noxiis venenis* & ῥαιστήρια πηῶν idem lib. 4. v. 921. SPANH.

n Αὐτοῦ] Ita *Bod.* in *cæteris* αὐτῷ. *Rufinus* vertit, *ad hus ei calamitates accidit*, &c.

o Σοφισταὶ] Leges Σοφισταὶ exponunt juvenibus, uti hic docemur. In Antiq. lib. 17. ubi eandem Historiam narrat *Josephus* hos appellat ἐξηγητὰς νόμων, quomodo jurisperiti dicuntur à Romanis, qui & νομικοὶ appellari solent. Fuerunt ergo & hi Σοφισταὶ Legis Doctores, & iidem qui Νομικοὶ *Luc.* XI. 45. vocantur. REL.

p Σεπφωραίου,] Σεμφοραίου *Bod.* Σεμφοραίου *Gall.* Σεμφοραίου *Ruf.* Σαριφαίου in *Antt.* l. 17. c. 6. §. 2. HUDS. Σαριφαίου ἀρχ. lib. 17. c. 6. §. 2. Σεμφωραίου *Bod.* Ox. SPANH.

q Μαργάλου.] Γαργάλου *Gall.* Μαργαλώθου in *Antt.* ibid. HUDS. Pro Μαργάλου ἀρχ. lib. 17. c. 6. §. 2. Μαργαλώθου. SPANH.

r Τοὺς νόμους,] Τὸν νόμον *Bod.* & *Rost.* ἀρχ. lib. 17. c. 6. §. 2. Τῶν πατ. ἐξηγηταὶ νόμων. SPANH.

s Ὑπεκρέοντα] Ὑπερρέοντα *Voss.* HUDS. SPANH.

t Ως ἄρα] Ὡς ἄρτι *Bod.* HUDS. SPANH.

v Εργα] *Rost.* ἤδη.

x Αθέμιτον γὰρ εἶναι,] Præceptum *Decalogi* secundum non vetat μηδενὸς εἰκόνα ζώου μὴ ποιεῖν, sed μὴ ποιήσαντα προσκυνεῖν: & communis *Hebræorum* sententia imagines etiam humanas tolerabat; modo abesset suspicio & periculum cultus extranei. *Pharisaica*, quæ erat severior, disciplina, ad cautelam abundantem, animati cujuscunque imaginem fieri vetuit; sed permisit res inanimatas & animalium monstra depingi: totumque picturæ genus, quam *Grottescam* Itali appellant, apud *Judæos* omnes in usu & pretio semper erat. Vide *Antt.* lib. 3. c. 5. §. 5. collat. cum *Levit.* XXVI. 1. *Hebr.* *Antt.* l. 15. c. 2. §. 6. & l. 19. c. 8. §. 2. *Philonem* περὶ γιγ. p. 196. *Is. Vossium* ad *Catullum* p. 195—201. Sed memineris una consulere *Plin.* XXXVII. 2. *Antt.* 24. c. 3. & *Belli* I. c. 7. ALDR. De cultu imaginum, aut simulacris apud Judæos prohibitis ἀρχ. lib. 3. c. 4. §. 5. μηδενὸς εἰκόνα ζώου ποιήσαντας προσκυνεῖν. Unde juxta Hebræos imagines quædam toleratæ, modò abesset earum cultus vid. *Lev.* XXVI. 1. Philon. περ. γιγ. p. 196. & ἀρχ. lib. 15. c. 8. §. 2. & c. 9. §. 5. Nefas enim Judæis imagines more Græcorum colere; non imagines erigere: at animantium effigies consecrare vetitum Judæis. Prohibet autem lex imaginum elevationes, vel animalium propositiones constituere, vid. de [illegible] effigie ad cultum prohibita ἀρχ. lib. 3. c. 4. §. 5. & lib. 18. c. 4. §. 1. ubi signa cum effigie Tiberii Hierosolymæ introducta à Pilato præter Judæorum legem. Conf. lib. 18. ἀρχ. cap. 6. §. 3. & infr. lib. 2. c. 9. §. 2. vid. Philon. περὶ πρεσβ. p. 217. SPANH.

y Κατὰ τὸν ναὸν,] Ita in *Lugd. Bat.* & *Huds.* at *Gen.* καὶ τ. ν. omnia delet *Rost.* HAV.

z Η ζώου τινὸς ἐπώνυμον ἔργον εἶναι.] Non licebat esse ζώου ἔργον, ideo Salomon boves fabricando sub mari æneo a *Josepho* condemnatur REL.

a Γένοιτο] *Rost.* Γένηται.

b Τελευτῶσιν] Pro *decedentibus* alii MS. *decidentibus*. Ox. SPANH.

c Αθάνατον] An ergo alias non ἀθάνατος? REL.

d Αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τέγους τοῦ χρυσοῦ] Ad hunc modum distinctum in *Rufini* codice, αὐτοὺς, ἀπὸ τοῦ τέγους τὸν χρ. nam vertit, *demissi funibus, aquilam ex tecto*, &c. HUDS. Alii τοῦ, sed τὸν *Ed. Basil.* & *Bod.* *Voss.* Ox. SPANH.

* Id est, *Rabbini*.

illam aquilam securibus exscindunt. statim *quod factum est* prætori regis nunciabatur, atque ille multa cum manu eò accurrebat, & captos circiter quadraginta juvenes ad regem adducebat. Cumque ille primum eos interrogaret, an aquilam auream exscindere ausi fuissent; *fecisse* confitebantur. deinde cujus jussu; legis patriæ, responderunt. Cum vero ab iis quæsivisset, quid ita gaudio exsultarent mox interficiendi; dicebant, quòd post mortem bonis pluribus fruituri essent.

De illis facta inquisitio. Antt. l. 17. c. 6. §. 3.

4. Istis rex commotus, iracundiæ vehementiâ morbum superat, adeoque in concionem procedit, atque multum in eos quasi sacrilegos invectus, quódque legis prætextu majus quiddam aggrederentur, æquum censebat & supplicio eos addicere ut impios. Populus autem veritus, ne multi ex indiciis convicti essent, rogabat, ut cum primum quidem facinoris suasores, ac deinde in eo deprehensos pœnæ subjecisset, iram in cæteros missam faceret. Vix persuadetur rex, & qui funibus se demiserant una cum sophistis vivos cremavit, reliquos vero qui comprehensi sunt ministris interficiendos tradidit.

In eos animadvertitur. l. 17. c. 6. §. 4.

5. Post hæc morbi vis, per universum ejus corpus diffusa, variis doloribus *id* distrahebat. nam febris quidem erat, non *tamen* vehemens, pruritus vero per totam corporis superficiem intolerabilis, coli quoque dolores continui, & circa pedes tumores quasi aqua intercute laborantis, atque inflatio abdominis, & in pudendis putredo vermes generans. Ad hæc, non potuit nisi cum erectus esset respirare, & tum respirandi difficultate laborabat, & membrorum omnium convulsione cruciabatur; adeo ut harioli morbos *istos* pœnam esse dicerent ob cædem sophistarum irrogatam. Ille vero, quamvis tot cruciatibus conflictaretur, vivendi tamen desiderio tenebatur, & salutis spem retinebat, ac de curationibus cogitabat. Itaque trajecto Jordane, aquis calidis, quæ juxta Callirhoën sunt, usus est. Hæ influunt quidem in Asphaltiten lacum, adeo tamen sunt dulces, ut etiam potui commodæ sint. Ibi cum medicis visum esset, ut totum corpus, demissum in dolium olei plenum, foveretur, * oculi enervantur, eosque morientis ad instar reciprocavit. Cum autem in tumultu essent ministri, clamore excitatus ad se quidem rediit: salutis autem spe in posterum abjecta, & quinquaginta drachmas militibus viritim, & ingentem pecuniam ducibus atque amicis distribui jussit.

Herodi morbus magis adhuc ingravescit. Antt. l. 17. c. 6. §. 5.

Morbi descriptio. Antt. l. 17. c. 6. §. 5.

πελέκεσιν. ἐγγέλθη δὲ εὐθέως τῷ βασιλέως στρατηγῷ, κἀκεῖνος, μετὰ χειρὸς οὐκ ὀλίγης ἀναδραμὼν, [e] περὶ τεσσαράκοντα νεανίας συλλαμβάνει, καὶ κατήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. πυνθανομένῳ δὲ αὐτῷ πρῶτον εἰ τολμήσειαν τὸν χρυσοῦν [f] ἀετὸν ἐκκόπτειν, ὡμολόγουν. ἔπειτα, τίνος κελεύσαντος, ἀπεκρίναντο τοῦ πατρίου νόμου. τί δὲ οὕτω γεγήθασι, διερωτήσαντος, ἀναιρεῖσθαι μέλλοντες, ἔλεγον, ὅτι πλειόνων ἀγαθῶν ἀπολαύσουσι μετὰ τὴν τελευτήν.

δ'. Ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς, δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς κρείττων τῆς νόσου γενόμενος, πρόεισιν εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πολλὰ τῶν ἀνδρῶν κατηγορήσας ὡς ἱεροσύλων, καὶ προφάσει τοῦ νόμου πειραζόντων τι μεῖζον, κολάζειν ἠξίου ὡς ἀσεβεῖς. ὁ δὲ δῆμος, δείσας μὴ διὰ πολλῶν ὁ ἔλεγχος ἔλθῃ, παρεκάλει πρῶτον μὲν τοὺς ὑποθεμένους τὴν πρᾶξιν, ἔπειτα τοὺς ἐν αὐτῇ συλληφθέντας κολάσαντα, τοῖς λοιποῖς τὴν ὀργὴν ἀφεῖναι. πείθεται μόγις ὁ βασιλεὺς, καὶ τοὺς μὲν καθιμήσαντας ἑαυτοὺς ἅμα τοῖς σοφισταῖς κατέκαυσε ζῶντας, τοὺς λοιποὺς δὲ τῶν συλληφθέντων παρέδωκε τοῖς ὑπηρέταις ἀνελεῖν.

ε'. [g] Ενθεν αὐτοῦ τὸ σῶμα πᾶν ἡ νόσος διαλαβοῦσα, ποικίλοις πάθεσι [h] διεμερίζετο. πυρετὸς μὲν γὰρ [i] ἦν οὐ λάβρος, κνησμὸς δ' ἀφόρητος τῆς ἐπιφανείας ὅλης, καὶ [k] κώλου συνεχεῖς ἀλγηδόνες, περί τε τοὺς πόδας [l] ὥσπερ ὑδρωπιῶντος οἰδήματα, τοῦ τε [m] ἤτρου φλεγμονὴ, [n] καὶ δι' αἰδοίου σηπεδὼν [o] σκώληκας γεννῶσα. πρὸς τούτοις, [p] ὀρθόπνοια, καὶ δύσπνοια, [q] καὶ σπασμὸς ἁπάντων τῶν μελῶν, ὥστε τοὺς ἐπιθειάζοντας ποινὴν εἶναι [r] τῶν σοφιστῶν τὰ νοσήματα λέγειν. ὁ δὲ, παλαίων τοσούτοις πάθεσιν, ὅμως τοῦ ζῆν ἀντείχετο, σωτηρίαν τε ἤλπιζε, καὶ θεραπείας ἐπενόει. διαβὰς γοῦν τὸν Ἰορδάνην, τοῖς κατὰ [s] Καλλιρόην θερμοῖς [t] ἐκέχρητο. ταῦτα δὲ ἔξεισι μὲν εἰς τὴν [v] Ἀσφαλτῖτιν λίμνην, ὑπὸ γλυκύτητος δ' ἐστὶ καὶ πότιμα. δόξαν δ' ἐνταῦτα τοῖς ἰατροῖς ἐλαίῳ θερμῷ πᾶν ἀναθάλψαι τὸ σῶμα, χαλασθὲν εἰς ἐλαίου πλήρη πύελον, [x] ἐκλύει δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς, [y] καὶ ὡς τεθνεὼς ἀνέστρεψε. θορύβου δὲ τῶν [z] θεραπόντων γενομένου, πρὸς μὲν τὴν [a] φωνὴν ἀνήνεγκεν· εἰς δὲ τὸ λοιπὸν ἀπογνοὺς τὴν σωτηρίαν, τοῖς τε στρατιώταις ἀνὰ δραχμὰς πεντήκοντα [b] ἐκέλευσε διανεῖμαι, καὶ πολλὰ χρήματα τοῖς ἡγεμόσι καὶ τοῖς φίλοις.

ς'. Αὐ-

e Περὶ τεσσαράκοντα νεανίας] Cumque his una Judam & Matthiam facinoris hujus autores. *Antt.* lib. 17. c. 6. §. 3.

f Αετὸν ἐκκόπτειν,] Vocem ἀετὸν insertam dedi ex *Rufini* versione.

g Ενθεν — διαλαβοῦσα,] Citantur hæc & sequentia ab Euseb. Hi. Eccl. lib. 1. c. 8. scil. tanquam è lib. 2. Hist. Bell. J. Vide eadem de Herodis morbo ἀρχ. lib. 17. c. 6. §. 5. Spanh.

h Διεμερίζετο.] Εμερίζε *Euseb.* ἐμερίζετο *Niceph. Callist.*

i Ην οὐ λάβρος,] Οὐ λάβρος desunt *Cod. Bod.* & *Rost.* ἦν λάβρος legisse videntur *Hegesipp.* & *Ruf.* quorum ille quidem vertit, *febris vehemens*; hic vero, *febris non mediocris.* πυρετὸς γὰρ ἦν αὐτῷ καμινὸς ἐνεργέστερος in *Athanasii* sermonibus in *Matth.* editis per *D. Bern. de Montfaucon* in *Nova Collectione Patrum & Scriptorum Gr.* Vol. 2. p. 26. οὐ λάβρος habet *Niceph.* atque hoc convenit cum ipso *Josepho* in *Antt.* l. 17. c. 6. §. 4. ubi dicit πῦρ μὲν γὰρ μαλακὸν ἦν &c. & cum *Eusebio*, ubi hic locus citatur in hunc modum, πυρετὸς ἦν χλιαρὸς, &c.

k Κώλου] Κώλου *Big.* & *Euseb.* loco dicto Spanh.

l Ωσπερ ὑδρωπιῶντος] Ως ὑδρ. *Euseb.* & *Niceph.* Huds.

m Ητρου] Ita in MSS. & apud *Euseb. Niceph.* & *Athanas.* qui habet etiam φλεγμονὴ ὑπέρογκος. ἤτρίου φλεγμονὴ perperam in *Editt. Bas.* & *Gen.* Huds. Ητρον ἀρχ. lib. 17. c. 6. §. 5. & *Bod. Ruf. Ox.* ἤτρου etiam *Euseb.* Spanh.

n Καὶ δι' αἰδοίου] Καὶ αἰδοίου σηπ. *Euseb.* & *Niceph.* καὶ δι' αἰδοίων in uno *MS.* Huds. *MS.* cujus meminit *Hudsonus*, *Vossianus* erit, seu *Lugd. Bat.* ibi enim clare ita exstat. Hav.

o Σκώληκας] Ita cum *MS. Euseb. Niceph. Athanas.* & *Ruf.* σκώληκα in *Editis*. Huds. Σκώλακας *MS. Ox.* & ἀρχ. lib. 17. c. 6. §. 5. Spanh.

p Ορθόπνοια] Superscrib. in *Lugd. Bat.* Κακόπνοια.

q Καὶ σπασμὸς] Σπασμοὶ in aliquibus *MS.* quo modo & *Athanas.* & *Niceph.* Huds. Καὶ σπασμοὶ *MS. Lips.* Spanh.

r Τῶν σοφιστῶν] Illa τῶν σοφιστῶν non agnoscunt *Euseb.* & *Niceph.* Huds.

s Καλλιρόην] Καλλιῤῥόην (prout apud *Ptolemæum*, & *Nicephorum*) *Voss. Bod.* & *Busb.* Huds. Prospicit (inquit *Plinius* N. H. V. 16.) Asphaltiten ab oriente Arabia Nomadum, à meridie Machærûs, secunda quondam arx Judææ ab Hierosolymis. Eodem latere est calidus fons, medicæ salubritatis Callirhoë, aquarum gloriam ipso nomine præferens. Quem locum non intelligens *Solinus*, Callirhoën fontem Hierosolymis proximum statuit. Aldr. Καλλιρόην *Euseb.* Καλλιῤῥόην *Voss.* & ἀρχ. lib. 17. c. 6. §. 5. Spanh.

t Εκέχρητο.] Εχρῆτο *Euseb.* & *Niceph.* Huds. Εχρῆτο *Euseb.* Spanh.

v Ασφαλτῖτιν λίμνην,] Λίμνην ἀσφαλτοφόρον ἀρχ. lib. 17. c. 6. §. 5. item lib. 1. c. 1. §. . . ; & lib. 8. c. 1. §. 2. & lib. 9. c. 10. §. 1. Spanh.

x Εκλύει — ὀφθαλμοὺς,] Λύει καὶ τοὺς in *uno MS.* (in *Bod.* forsan, certe in *Rost. Lugd. Bat.* habet ἐκλύει, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς, &c.) ἐκλύει τοὺς in *altero* & in *Euseb.* ἐκλύει καὶ τοὺς *Niceph.* Huds.

y Καὶ ὡς τεθνεὼς ἀνέστρεψε.] Ως δὲ τεθνεὼς *Niceph.* Huds.

z Θεραπόντων γενομένου,] Ita lego auctoritate *Eusebii* & *Nicephori*, necnon ipsius *Josephi*, qui in *Antt.* lib. 17. c. 6. §. 5. dicit, τῶν οἰκετῶν οἰμωγῇ χρωμένων περιενεγκὼν, &c. in *Editis* & *MS.* θεραπευόντων. Nec aliter forsan *Ruf.* qui vertit, *perturbatis qui eum curabant.*

a Φωνὴν ἀνήνεγκεν.] Κραυγὴν *Euseb.*

b Εκέλευσε διανεῖμαι,] Ita in plerisque *MS.* & apud *Euseb.* & *Niceph.* ἐκέλευε in *Editis*.

* *Al.* Unde resoluti sunt oculi, quos tanquam moriens torquebat.

ς Υπ-

ϛʹ. Αὐτὸς δὲ [c] ὑποστρέφων [d] ὡς εἰς Ἱεριχοῦντα παραγίνεται, [e] μελαγχολῶν ἤδη, καὶ [f] μονονουχὶ αὐτῷ τῷ θανάτῳ ἀπειλῶν, [g] προέκοψεν εἰς [h] ἐπιβολὴν ἀθεμίτου πράξεως. τοὺς γὰρ [i] ἀφ᾽ ἑκάστης κώμης ἐπισήμους ἄνδρας ἐξ ὅλης Ἰουδαίας συναγαγὼν εἰς τὸν καλούμενον Ἱππόδρομον ἐκέλευσε συγκλεῖσαι. προσκαλεσάμενος δὲ Σαλώμην τὴν ἀδελφὴν, καὶ τὸν ἄνδρα ταύτης [k] Ἀλεξᾶν,
„ [l] οἶδα, ἔφη, Ἰουδαίους τὸν [m] μὲν ἐμὸν ἑορτάσοντας
„ θάνατον, δύναμαι δὲ πενθεῖσθαι δι᾽ ἑτέρων, καὶ λαμ-
„ πρὸν ἐπιτάφιον σχεῖν, ἂν ὑμεῖς θελήσητε ταῖς ἐμαῖς
„ ἐντολαῖς ὑπουργῆσαι. [n] τούσδε τοὺς φρουρουμένους ἄνδρας,
„ ἐπειδὰν ἐκπνεύσω, τάχιστα κτείνατε περιστήσαντες τοὺς
„ στρατιώτας, ἵνα [o] πᾶσα Ἰουδαία, καὶ πᾶς οἶκος,
„ ἄκων ἐπ᾽ ἐμοὶ δακρύσῃ.

ζʹ. Ταῦτα ἐνετέλλετο, καὶ παρὰ τῶν ἐν Ῥώμῃ πρέσβεων ἧκον ἐπιστολαὶ, δι᾽ ὧν Ἀκμὴ μὲν ἀνῃρημένη κελεύσαντος Καίσαρος ἐδηλοῦτο, θανάτῳ δὲ Ἀντίπατρος κατάκριτος· ἔγγραφον γε μὴν ὡς εἰ καὶ φυγαδεύειν αὐτὸν ἐθελήσειεν ὁ πατὴρ, [p] ἐπιτρέποι Καῖσαρ. ὁ δὲ βραχὺ μὲν πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν ἀνήνεγκεν, αὖθις δὲ, καὶ γὰρ ἐνδείᾳ τροφῆς καὶ βηχὶ σπασμώδει διετείνετο, [q] τῶν ἀλγηδόνων [r] ἡττηθεὶς, φθάσαι τὴν εἱμαρμένην [s] ἐπεβάλλετο. λαβὼν [t] δὲ μῆλον, ᾔτησε καὶ μαχαίριον· εἰώθει γὰρ ἀπολέμνων ἐσθίειν· ἔπειτα περιαθρήσας μή τις ὁ [v] κωλύων εἴη, ἐπῆρε τὴν δεξιὰν, ὡς πλήξων ἑαυτόν· προσδραμὼν δὲ, [x] ἐκώλυσεν [y] Ἀχίαβος ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, τὴν χεῖρα κατασχών. οἰμωγὴ δ᾽ εὐθὺς ἤρθη μεγίστη κατὰ τὸ βασίλειον ὡς οἰχομένου τοῦ βασιλέως· καὶ ταχέως ἀκούσας Ἀντίπατρος, [z] ἀναθαρρεῖ τε, καὶ γεγηθὼς τοὺς φύλακας ἱκέτευεν, ἐπὶ χρήμασιν ἐξαφιέναι λύσαντας αὐτόν. ὁ δὲ ἡγεμὼν οὐ μόνον [a] ἐκώλυσεν, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖ δραμὼν ἀνήγγειλε τὴν ἐπιβουλήν. ἀνέκραγεν δὲ ἐκεῖνος ἰσχυρότερον τῆς νόσου, καὶ παραχρῆμα πέμψας τοὺς δορυφόρους, ἀπέκτεινε τὸν Ἀντίπατρον. θάψαι δὲ τὸν νεκρὸν αὐτοῦ προστάξας ἐν [b] Ὑρκανίῳ, πάλιν τὰς διαθήκας ἐπανορθοῦται, καὶ διάδοχον μὲν [c] Ἀρχέλαον, τὸν πρεσβύτατον υἱὸν, [d] ἀδελφὸν Ἀντίπα, γράφει, τετράρχην δὲ Ἀντίπαν.

ηʹ. Μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ παιδὸς ἐπιβιοὺς πέντε ἡμέρας [e] τελευτᾷ, βασιλεύσας ἀφ᾽ οὗ μὲν ἀποκτείνας Ἀντίγονον ἐκράτησε τῶν πραγμάτων [f] ἔτη τέσσαρα καὶ τριάκον-

6. Cum autem *inde* revertens ad Hierichuntem perveniret, jam atra bile correptus, & ipsi quodammodo morti aliquid minitans, progressus est ad facinus teterrimum perpetrandum. Nam illustres totius Judææ viros, ex singulis vicis collectos, in locum qui Hippodromus vocabatur, concludi jussit. Tum accersita sorore Salome, viroque ejus Alexandro, „ Novi, in-
„ quit, Judæos morte quidem mea festos dies
„ acturos; * aliorum vero causa lugeri possum
„ & funus splendidum consequi, dummodo
„ meis mandatis obsequi velitis. Hos autem vi-
„ ros in custodia habitos, simulatque animam
„ exhalavero, militibus circumdatos omnes inter-
„ ficite, quò & universa Judæa & singulæ domus
„ vel invitæ mea morte illachrymentur.

Herodes in Judæos crudelitate inaudita sævit. Antt. l. 17. c. 6. §. 5.

7. Ista mandabat, & *tum* à legatis qui Romæ erant veniebant literæ, quibus significabatur, Acmen jussu Cæsaris interfectam esse, & Antipatrum morte damnatum. Quin & si pater eum in exsilium dare mallet, id quoque permisisse Cæsarem, scriptum erat. Atqui ille paululum quidem ad *vitæ* cupiditatem rediit. Rursus vero (nam & inedia & tussi convulsiva distinebatur) victus doloribus fatum antevertere statuit. Sumpto igitur pomo, cultellum etiam poposcit (solitus enim erat sectum comedere) deinde circumspiciens ne quis esset qui ei obstaret, tanquam se percussurus dextram levavit. Verum Achiabus ejus sobrinus accurrens, manu illius prehensa, *ictum* impediit. Ululatus autem maximus statim sublatus est in regia, ac si rex mortuus fuisset: cumque eum audiisset Antipater, fiduciam resumit, lætatusque custodes obsecrabat, ut ipsum promissa pecunia solutum dimitterent. Dux vero illorum non tantum *id fieri* prohibuit, sed & regi insidias renunciatum currebat: atque ille fortius exclamavit quàm morbus commode pateretur, continuoque missis satellitibus Antipatrum occidit. Cum autem in mandatis dedisset ut cadaver ejus in Hyrcanio sepeliretur, rursus testamentum corrigit: & successorem quidem scripsit Archelaum filium natu maximum, Antipæ fratrem, Antipam vero tetrarcham.

Herodis legati, qui Romæ erant, literis læta nunciant. Antt. l. 17. c. 7. §. 1.

Herodes, paululum licet recreatus, tandem doloribus victus manus sibi inferre conatur. Antt. l. 17. c. 7. §. 1.

Antipater occiditur. Ibid.

Testamentum rursus mutat Herodes. Antt. l. 17. c. 8. §. 1.

8. Postquam autem à filii cæde quinque dies vixisset, mortem obit; cum *scilicet* regnasset annos quidem triginta quatuor, ex quo Antigono interfecto rerum potitus est, triginta vero septem, ex

Diem supremum obit. Ibid.

c Ὑποστρέφων] Ὑποστρέψας *Euseb.*

d Ὡς εἰς Ἱεριχοῦντα] Illud ὡς non agnoscunt *Bod. Voss. Rost. Euseb.* & *Niceph.*

e Μελαγχολῶν ἤδη,] Καὶ δαιμονῶν post μελαγχολῶν addunt nonnulli *MSS.*

f Μονονουχὶ] Καὶ δαιμόνων add. *MSS. Ox. Eusebius* non agnoscit. v. H. Eccl. p. 26 SPANH. Addit & *Rost.*

g Προέκοψεν εἰς] Προέκοψε δὲ εἰς *Niceph.*

h Ἐπιβολὴν] Ita lego cum *Valesio* ex *Eusebii Cod. Nazar.* antea erat ἐπιβουλήν. HUDS. Sciat quoque lector, clarissime ἐπιβολὴν in *Lugd. Bat.* nostro exstare. HAV.

i Ἀφ᾽ ἑκάστης] *Lugd. Bat.* Ἐφ᾽ ἑκάστης.

k Ἀλεξᾶν,] Ἀλέξανδρον *Euseb.* Verum ut *Epaphroditus* idem qui *Epaphras*, ita *Alexander* idem qui *Alexas.* HUDS. Ἀλέξανδρον *Basil.* sup. c. 28. §. 6. & ἀρχ. lib. 17. c. 6. §. 5. SPANH.

l Οἶδα ἔφη, Ἰουδαίους] *Rost.* Οἶδα Ἰουδαίους, φησί.

m Μὲν ἐμὸν ἑορτάσοντας] Illud μὲν deest *Busb. Rhed. Euseb.* & *Niceph.*

n Τούσδε] Ita *Lugd. Bat.* Separant alii τοὺς δέ.

o Πᾶσα Ἰουδαία,] Πᾶσα ἡ Ἰουδ. καὶ πᾶς οἶκος καὶ ἄκων *Euseb.* πᾶσα ἡ Ἰουδ. κ. π. οἶκος ἐπ᾽ ἐμὲ δ. *Niceph.*

p Ἐπιτρέποι Καῖσαρ.] Ita lego ex *Josepho* in *Antt.* lib. 17. c. 6. §. 5. & ex *Rufino* qui vertit, *id quoque permisisse Cæsarem.* ἀποτρέποι in *Editis* & *MSS.* HUDS. Imo & veræ lectioni adstipulatur *Lugd. Bat.* HAV.

q Τῶν ἀλγηδόνων] Τῶν ἀλγηδόνων ἡττηθεὶς *Rufin.* & ita *Voss.* & *Big. Ox.* Adde *Eusebium* p. 26. C. SPANH.

r Ἡττηθεὶς,] Excusum erat ἡ δὲ αἴσθησις. Sed quod recte legit *Rufinus* ἡττηθεὶς, exhibet *Voss.* seu *Lugd. Bat.* & *Big.* unus recenti manu, alter cum *Bod.* nihil mutat. ALDR. αἰσθηθεὶς *Niceph.*

s Ἐπεβάλλετο.] *Lugd. Bat.* Ἐπεβάλετο.

t Δὲ μῆλον,] Ita & *Euseb.* sed δὴ malit *Vales.*

v Κωλύων εἴη,] Αὐτὸν post κωλύων addunt *Euseb.* & *Niceph.*

x Ἐκώλυσεν] Διεκώλυσεν *Bod.* & *Voss.* & mox εὐθέως *Bod.* & *Gall.*

y Ἀχίαβος ὁ ἀνεψιὸς] De eodem Achiabo ἀρχ. lib. 17. c. 7. §. 1. & c. 12. §. 4. ut & infr. lib. 2. c. 4. §. 1. SPANH.

z Ἀναθαρρεῖ τε,] Ἀναθαρρεῖται *Gall.*

a Ἐκώλυσεν,] *Rost.* οὐκ ἔλυσεν, quæ forsan vera erit lectio, nata altera ex verbo eodem superius paulo occurrente. HAV.

b Ὑρκανίῳ,] Ita cum *Bod.* & *Ruf.* prout supra aliquoties. Ὑρκανίᾳ in *cæteris.* HUDS. Conf. sup. c. 1. §. 2. SPANH.

c Ἀρχέλαον, —υἱὸν,] Ex Malthace Samaritide natum. quem cum Philippo ante prætererat, quando Antipam regem institueret. ALDR. Conf. ἀρχ. lib. 17. c. 8. §. 1. Archelaus Rex ab Herode declaratus & Antipas Tetrarcha. SPANH.

d Ἀδελφὸν—Ἀντίπα.] Ἀδελφὸν Ἀντιπάτρου *MSS. Lips.* SPANH. *Rost.* Ἀδελφὸν δὲ Ἀντιπάτρου.

e Τελευτᾷ,]. Circa *Novembris* nostri diem 25. septimo videlicet *Cislevi* mensis, qui idcirco Judæis festus est, quod in eo occiderit Herodes, qui sapientes odio prosequutus est: ut ex *Volumine jejunii* in *Chronologia* sua notavit *Edvardus Liveleius*, vir doctissimus. *Usser. Annal.* pag. 602. ALDR. Circa 25. *Novembr.* seu 7. mensis *Cislevi*, qui inde Judæis Festum. Ex *Usserii Annal. Oxon.* SPANH.

* Nonnulli interpretantur *per alios.*

f Ἔτη τέσσαρα καὶ τριάκοντα,] Hunc numerum & sequentem (v. 19.) libri omnes *Græci* pariter & *Latini* exhibent, eosdem quoque *Josephus* in *Antt.* 17. c. 8. & ex *Josepho* etiam *Zonaras Aliique.* Et sane nulla ratio est cur de iis dubitemus, quamvis id faciant *Chronologi* non ignobiles. Nam cum Herodes rex declaratus sit Romæ a. P. J. 4674. Cn. Domitio Calvino II. C. Asinio Pollione Coss. & regnum adierit post triennium, h. e. a. P. J. 4677. M. Vipsanio Agrippa, L. Caninio Gallo Coss. uti disertis verbis asserit *Josephus* in *Antt.* lib. 14 c. 14. §. 5. & c. 16. §. 4. *Belli* lib. 1. c. 17. §. 8.) clarum est, sive ab hoc anno numeres 34 sive ab illo 37, mortuum esse Herodem a. P. J. 4710.

ex quo rex à Romanis declaratus eſt. Et in cæteris quidem omnibus ſecunda fortuna uſus eſt, ſi quis unquam alius. qui quidem regnum quod privatus adeptus eſt, tantoque conſervavit tempore, filiis ſuis reliquit: in rebus vero domeſticis infeliciſſimus fuit. Salome autem, antequam regis mortem reſciret exercitus, cum marito progreſſa, dimiſit eos qui in cuſtodia erant, quos occidi juſſerat rex: ipſum dicens mutaſſe conſilium, & ſuam quemque domum remittere. At cum iſti abirent, tum *regis obitum* militibus indicabat; eoſque cum cætera multitudine in concionem coëgit in amphitheatro Hierichuntino: ubi Ptolemæus, cui creditus erat à rege annulus ſignatorius, prodiens *in medium*, & regis fortunam prædicat, & populo conſolationem adhibet, & relictas militibus literas legebat, in quibus *eos* multis hortabatur, ut benevolos ſe præſtarent ſucceſſori *ſuo*. Deinde, poſt literas iſtas, teſtamentum reſignabat & recitabat: in quo Philippus quidem Trachonis & vicinarum regionum hæres declarabatur; Antipas vero, ut jam ante diximus, tetrarcha; rex vero Archelaus. Hinc autem & annulum ad Cæſarem ferre mandabat, & adminiſtrationis rationes ſigillo munitas. omnium enim quæ *de iſtis* conſtitueret dominum, & teſtamenti confirmatorem eſſe Cæſarem *voluit*: cætera vero juxta ſuperius teſtamentum ſervari.

Salome & Alexas dimittunt Judæos in Hippodromum concluſos. Antt. l. 17. c. 8. §. 2.

Teſtamentum Herodis lectum.

Archelao, ut regi, acclamatur. Antt. l. 17. c. 8. §. 2.

Exſequiæ Herodi ſolutæ. Antt. l. 17. c. 8. §. 2.

9. Confeſtim autem clamor ſublatus eſt Archelao congratulantium; militeſque turmatim cum populo eum ſtipantes, & ſuam quidem ei promittebant, Deique benevolentiam *ei* comprecabantur. Poſt hæc ad regem ſepeliendum ſe convertebant. nihil autem quod ad magnificentiam faceret omiſit Archelaus, ſed omnem ornatum regium protulit, ut cum pompa efferretur mortuus. Lectus quidem erat totus ex auro gemmis diſtinctus, ſtragula vero murice vario *refulgens*, ſuperque ea corpus purpura coopertum: & capiti quidem impoſitum erat diadema, corona vero deſuper aurea, & dextra ſceptrum habebat. Lectum quidem ſtipabant filii & cognatorum multitudo; quibus proximi ſatellites, & agmen Thracium, & Germani & Galli, ſimiliter ornati ac ſi in bellum iretur. Cæteri vero milites præibant, armis inſtructi, duces ſuos ordinumque ductores modeſte decenterque ſequentes: atque poſt hos quingenti famuli & liberti aromata ferentes. Corpus autem per ducenta ſtadia delatum

τα, ἀφ' οὗ δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων [g] ἀπεδείχθη βασιλεὺς, ἑπτὰ καὶ τριάκοντα. καὶ κατὰ μὲν τὰ ἄλλα πάντα τύχῃ δεξιᾷ χρησάμενος, εἰ καί τις ἕτερος. ὅστις γε [h] κατεκτήσατο βασιλείαν ἰδιώτης ὢν, καὶ, τοσούτῳ χρόνῳ φυλάξας, ἰδίοις τέκνοις κατέλιπεν· ἐν δὲ τοῖς κατ' οἶκον, ἀτυχέστατος. πρὶν δὲ γνῶναι τὴν τελευτὴν αὐτοῦ τὸ στρατιωτικὸν, προελθοῦσα μετ' ἀνδρὸς ἡ Σαλώμη, διαφῆκε τοὺς δεσμώτας οὓς κτείνειν ὁ βασιλεὺς ἐνετείλατο, μεταπεισθῆναι αὐτὸν λέγουσα, καὶ πάλιν ἀναπέμπειν ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια. τούτων δὲ οἰχομένων, ἐδήλου ἤδη τοῖς στρατιώταις, καὶ συνῆγεν αὐτοὺς εἰς ἐκκλησίαν μετὰ τοῦ λοιποῦ πλήθους ἐν τῷ καθ' Ἱεριχοῦντα ἀμφιθεάτρῳ. ἔνθα παρελθὼν Πτολεμαῖος, ὁ καὶ [i] τὸν σημαντῆρα δακτύλιον παρὰ τοῦ βασιλέως πεπιστευμένος, τόν τε βασιλέα κατευδαιμόνιζε, καὶ τὸ πλῆθος παρακαλεῖ, τήν τε ἀπολειφθεῖσαν τοῖς στρατιώταις ἀνεγίνωσκεν ἐπιστολὴν, ἐν ᾗ [k] πολλὰ τῆς εἰς τὸν διάδοχον εὐνοίας παρεκάλει. μετὰ δὲ τὴν ἐπιστολὴν λύσας τὰς [l] διαθήκας ἀνεγίνωσκεν, ἐν αἷς [m] Φίλιππος μὲν τοῦ Τράχωνος, καὶ τῶν [n] γειτνειώντων χωρίων [o] κληρονόμος, τετράρχης δὲ ὡς προείπομεν Ἀντίπας, βασιλεὺς δὲ Ἀρχέλαος ἀπεδείκνυτο. τούτῳ δὲ τόν τε δακτύλιον τὸν ἑαυτοῦ Καίσαρι φέρειν ἐνετέλλετο, καὶ τὰς διοικήσεις τῆς βασιλείας [p] σεσημασμένας. κύριον γὰρ ἁπάντων, ὧν διατάξειε, καὶ βεβαιωτὴν τῶν διαθηκῶν εἶναι Καίσαρα· τὰ γε μὴν λοιπὰ κατὰ τὰς προτέρας διαθήκας φυλάττειν.

θ'. Βοὴ δὲ [q] εὐθὺς ἐγένετο τῶν Ἀρχελάῳ συνηδομένων, καὶ κατὰ στῖφος οἱ στρατιῶται μετὰ τοῦ πλήθους [r] περιϊόντες ὑπισχνοῦντο μὲν τὴν ἑαυτῶν εὔνοιαν, συνηύχοντο δὲ καὶ τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ. μετὰ ταῦτα πρὸς ταφὴν ἐτράποντο τοῦ βασιλέως. παρέλιπε δὲ οὐδὲν ὁ Ἀρχέλαος εἰς πολυτέλειαν, ἀλλὰ πάντα τὸν βασίλειον κόσμον προήνεγκε, [s] συμπομπεύσοντα τῷ νεκρῷ. κλίνη μὲν ὁλόχρυσος ἦν διάλιθος, [t] στρωμνὴ δὲ [v] ἁλουργὶς ποικίλη, τὸ σῶμα δὲ ἐπ' αὐτῆς πορφύρᾳ κεκαλυμμένον, καὶ διάδημα μὲν ἐπέκειτο τῇ κεφαλῇ, στέφανος δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ χρυσοῦς, τὸ δὲ [x] σκῆπτρον παρὰ τὴν δεξιάν. καὶ περὶ μὲν τὴν κλίνην, οἵ τε υἱεῖς, καὶ τὸ πλῆθος τῶν συγγενῶν, ἐφ' οἷς οἱ δορυφόροι, καὶ τὸ Θρᾴκιον στῖφος, Γερμανοί τε καὶ Γαλάται, διεσκευασμένοι πάντες ὡς εἰς πόλεμον. προῆγε δὲ ἡ λοιπὴ δύναμις, [y] ὡπλισμένοι τοῖς ἡγεμόσι καὶ ταξιάρχοις ἀκολουθοῦντες ἐν κόσμῳ. πεντακόσιοι δὲ ὑπ' αὐτοῖς τῶν οἰκετῶν καὶ ἀπελευθέρων ἀρωματοφόροι. [z] σταδίους [a] δὲ ἑκο-

J. 4710. quo etiam calculus indicat contigiſſe Lunæ eclipſin Mart. 13. hor. 3. à med. noct. Hieroſolymis; atque hæc eſt cujus meminit *Joſephus Antt.* 17. 6. Convenit Herodis ætas; quando notum eſt & nulli dubium Cæſarem Hyrcani cauſam cognoviſſe a. P. J. 4667. Q. Fuſio Caleno; P. Vatinio Coſſ. quo tempore Herodes, ſicut ante diximus, non 15 ſed 25 annos numerabat; adeoque erat hoc anno prope ſeptuagenarius, uti modo nos docuit *Joſephus* §. α'. hujus capitis. Aldr. Vide *Langium* de *Annis Chriſti* lib. 2. c. 18. & *Pagium* in *Critica* ad *Baronium*, Vol. 1. p. 17.

g Ἀπεδείχθη—τριάκοντα] *Roſt.* Ἐδείχθη β. ἔτη τριάκοντα ἑπτά.

h Κατεκτήσατο] Inter varias lectiones noſtras hanc veram invenio; ſed omiſſum eſt nomen codicis in quo reperitur. Excuſum erat κατεστήσατο. Aldr. Vera quoque lectio alteri ſuperſcribitur in *Lugd. Bat.* Hav. Κατεκτήσατο è *MSS. Ox.* Spanh.

i Τὸν σημαντῆρα δακτύλιον] Σημαντὴρ δακτύλιος annulus obſignatorius. ἀρχ. lib. 17. c. 8. §. 2. Spanh.

k Πολλὰ] Abeſt a *Roſt.*

l Διαθήκας] Ἐπιδιαθήκας *MS. Lipſ.* Spanh. & *Lugd. Bat.*

m Φίλιππος μὲν] Strabo p. 765. A. Τῶν δὲ υἱῶν, (Ἡρώδης) τοὺς μὲν αὐτὸς ἀνεῖλεν ὡς ἐπιβουλεύσαντας αὐτῷ. τοὺς δὲ τελευτῶν διαδόχους ἀπέλιπε μερίδας αὐτοῖς ἀποδοὺς, &c. Quid cuique tribuerit Auguſtus & quomodo Herodis teſtamentum confirmaverit, vide *Antt.* lib. 17. c. 13. *Belli* 2. c. 6. Aldr. Conf. ſupra c. 33. §. 7. Spanh.

n Γειτνειώντων] *Lugd. Bat.* Γειτονούντων.

o Κληρονόμος,] Philippus hic appellatur κληρονόμος, & Antipas Tetrarcha. Non ſatis accurate. ipſe enim Philippum in Antiq. nuncupat Tetrarcham quoque, nec hic addit, cujus id regionis Antipas fuerit. Rel.

p Σεσημασμένας.] Obſignataſque *Oxon.* Spanh.

q Εὐθὺς] Delet *Roſt.*

r Περιϊόντες,] Ita *Busb.* προϊόντες in *cæteris*, in *Lugd. Bat.* προσιόντες.

s Συμπομπεύσοντα] *Roſt.* Συμπομπεύοντα.

t Στρωμνὴ δὲ] Herodis Pompa funebris ἀρχ. l. 17. c. 8. §. 3. ubi ἁλουργὴς, & στρωμνὴ *MS. Ox.* Spanh.

v Ἁλουργὶς] Melius ἁλουργῆς, ſicut lib. 17. c. 8. §. 3.

x Σκῆπτρον] *Roſt.* Σκῆπτρ.

y Ὡπλισμένοι] Ὡπλισμένοις *Voſſ.* (ſeu *Lugd. Bat.* non male) ὡπλισμένη *Bod.*

z Σταδίους] CC. ſtadia vid. Not. *Oxon.* ἀρχ. lib. 17. c. 8. §. 3. ᾔεσαν δὲ ἐπὶ Ἡρωδείου στάδια ὀκτώ. *Rufin.* proceſſit Herodeum uſque per octo ſtadia i. e. agmen per octo ſtadia comitatum eſt. *Euſeb.* Hiſt. lib. 1. c. 8. p. 25. C. citat hæc de morte Herodis; tanquam è 2. lib. Hiſt. *Bell. Jud.* καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ δὲ τῶν ἱστοριῶν τὰ παραπλήσια περὶ τοῦ αὐτοῦ παραδίδωσιν, &c. Obſtant tamen Græci Joſephi Codices & Joſephus Procœmio ἁλωσ. Vid. Not. *Oxon.* Spanh.

a Σταδίους—Ἡρώδειον,] Cum duo fuerint Herodia, non memini *Joſephum* indicare, in utro ſepultus ſit Herodes: quamquam nemo, opinor, dubitabit quin in eo condi voluerit, quod immenſis ſumptibus exſtructum memoriæ ſuæ conſecraſſet. Erat hoc Herodium ſexageſimo ab Urbe ſtadio in via Maſſadam ducente, *Belli* I. 13. θ': unde recte videntur Hierichuntem inter & Herodium 200 ſtadia numerari; ſiquidem Hieroſolymis aberat Hierichus 150 ſtad. *Belli Jud.* lib. 5. Jam non video cur *Joſephus* ſecum committatur propter id quod legitur *Antt.* lib. 17. c. 8. §. 3. Neque enim ibi dicit κομισθῆναι τὸ σῶμα ἐπὶ στάδια ὀκτὼ, ſed ᾔεσαν δὲ inquit ἐπὶ Ἡρωδείου στάδια ὀκτώ. cujus ſimpliciſſima interpretatio eſt, *ibant autem verſus Herodium octo ſtadia*; h. e. agmen, cujus proxima mentio, cadaver per octo ſtadia comitatum eſt; qualis mos in funeribus, apud nos etiamnum obtinet. Neque porro dicitur, ᾔεσαν δὲ εἰς Ἡρώδειον ἐπὶ στάδια ὀκτὼ, ſed ἐπὶ Ἡρωδείου στάδια ὀκτὼ, ut ſi minus probabilis illorum ſententia, qui diebus ſingulis octo ſtadia volunt

ἐκομίσθη τὸ σῶμα διακοσίους εἰς Ἡρώδειον, ὅπου κατὰ τὰς ἐντολὰς ἐτάφη. [b] καὶ τὰ μὲν περὶ Ἡρώδην τοιοῦτον ἔσχε πέρας.

erat in Herodium, ubi, prout fuerat mandatum, sepultum erat. Et quæ ad Herodem quidem spectant hujusmodi finem habebant.

lunt esse confecta; etsi talis constructio propositionis ἐπὶ non careat exemplis. Quare non repudianda penitus est hæc interpretatio: sed videtur emendari posse, si dicamus agmen dum Herodium iret, octavo quoque stadio substitisse ad defunctum regem complorandum. Hujusmodi moris antiquissima exstant vestigia in *Gen.* c. L. Aldr. Ἡρώδιον *Lugd. Bat.*

b Καὶ τὰ μὲν περὶ Ἡρώδου] In codicibus omnibus quos conferre licuit, hactenus producitur, & hic desinit, *Historiarum* sive *de Bello Judaico* liber primus; quanquam ea quæ præcedunt §. 5. hujus capitis, de morbo atque exitu Herodis, velut ex secundo volumine, laudaverit Eusebius *Histor. I.* 8. Eusebii codices depravatos esse negat Valesius; eamque quæ nunc obtinet partitionem hujus operis non Josephi, sed Rufini esse contendit. Verum obest illius sententiæ Græcorum quoque codicum cum Latinis hac in re consensio, qui tamen discrepant in quinto, sexto, septimoque volumine, quæ Rufinus pro suo libitu distinxit. Videtur etiam Josephus *in Procemio* clarissime indicare, se secundum librum inchoasse à seditione contra Archelaum mota. Vide *Procemium* §. 7, 8. Aldr. *Euseb.* Hist. Eccl. lib. 1. c. 8. p. 26. D. καὶ τοιοῦτο μὲν τὸ πέρας τοῦ Ἡρώδου γέγονε τελευτῆς. Spanh.

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩ ΔΕΥΤΕΡΩ ΛΟΓΩ,

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

JOSEPHI LIBRO SECUNDO

HISTORIARUM EXCIDII JUDAICI

HÆC CONTINENTUR.

α'. Ὅπως Ἀρχέλαος, πενθήσας τὸν πατέρα καὶ τὸ πλῆθος ἑστιάσας, ἐθεράπευσεν ἐφ' οἷς ᾐτοῦντο.

β'. Ὅπως οὐκ ὀλίγους τῶν πενθέντων τοὺς διὰ ἀετὸν ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου ἀποκλανθέντας σοφιστὰς, καὶ στάσιν κατ' αὐτοῦ ἐγειρόντων, ἀπέκτεινε καὶ μάλιστα τῶν συνελθόντων ἐν τῷ Πάσχα.

γ'. Ὅπως, ἀπερχομένου Ἀρχελάου εἰς Ῥώμην, Σαβῖνος ἀνιὼν εἰς Ἱεροσόλυμα ὑπήντα, καὶ τότε μὲν, παρακληθεὶς ὑπὸ Οὐάρου, ἀποστρέφεται. ἔπειτα ἀπελθόντος Ἀρχελάου πάλιν ἀνελθὼν, τά τε βασίλεια παραλαμβάνειν ἐπειρᾶτο, καὶ τὰ χρήματα πάντα κομίζεσθαι, εἰ καὶ μὴ ἐδυνήθη.

δ'. Ὅπως Ἀντίπας ἠμφισβήτησε τῆς βασιλείας τῷ Ἀρχελάῳ, καὶ οἷα ἑκάτερος εἶπεν ἑαυτῷ συνιστάμενος.

ε'. Ὅπως Σαβίνου ἐπελθόντος Ἱεροσολύμοις, καὶ [a] βιαζομένου τε τοὺς φόρους λαμβάνειν, καὶ τὰ βασιλικὰ χρήματα διερευνῶντος, συστραφὲν τὸ πλῆθος πόλεμον κατ' αὐτοῦ συνεστήσατο, ἐκ δὲ τούτου καὶ ἡ πᾶσα χώρα ἐστασιάσθη.

ς'. Περὶ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων ἐπαναστάντων, καὶ σχῆμα βασιλείας αὐτοῖς περιθεμένων.

ζ'. Ὅπως Οὔαρος ἐπελθὼν, τήν τε στάσιν κατέπαυσεν, καὶ τοὺς αἰτίους ἐκόλασεν.

η'. Ὅπως Ἰουδαῖοι παραγεγονότες πρὸς Καίσαρα κατηγόρησαν Ἡρώδου καὶ τῶν αὐτοῦ παίδων, ἀξιοῦντες μηκέτι βασιλεύεσθαι· καὶ ὡς Ἀρχέλαος ἀντέθηκε τὰς αἰτίας ἀποσκευαζόμενος.

1. *Quomodo Archelaus, cum patrem luxisset & populum convivio excepisset, in iis quæ postulabant illis gratificatus est.*

2. *Quomodo multos ex illis, qui sophistas, ob aquilam revulsam occisos ab Herode, lugebant, & seditionem contra ipsum movebant, interfecit, præsertimque eos qui Paschatis tempore convenerant.*

3. *Quomodo Sabinus, Archelao Romam abeunte, cum Hierosolyma ascenderet, ei in via occurrebat, & tunc quidem hortatu Vari reversus est. deinde, cum Varus abiisset, rursus illic ascendens, & regias occupare studebat, & pecuniam omnem auferre, licet frustra id tentavit.*

4. *Quomodo Antipas cum Archelao de regno contenderit, quaque uterque in sui defensione diceret.*

5. *Quomodo, postquam Hierosolyma venisset Sabinus, vimque adhiberet ad tributa capienda, & regias pecunias exquireret, populus factis agminibus bellum in eum concitavit, atque inde per totam Judæam orta est seditio.*

6. *De iis qui in Judæa insurrectionem fecerant, & regni insigne sibimet imposuerunt.*

7. *Quomodo Varus, postquam eò venisset, & seditionem composuit, & in ejus auctores animadvertit.*

8. *Quomodo Judæi, cum ad Cæsarem pervenissent, Herodem ejusque filios accusarunt, postulantes ut non amplius regibus subjiciantur: & quomodo Archelaus semet eis opposuit & accusationes diluit.*

9. *Quo-*

a Βιαζομένου] Mallem sane, βιαζομένου τοὺς φρουροὺς παραδιδόναι τὰς ἄκρας, ut infra apud *Josephum*; ubi hac de re agit.

b Τῶ

9. Quomodo Cæsar, cum regni quidem dimidium Archelao dedisset, ethnarcham eum appellavit, reliquum vero in duas tetrarchias divisisset, unam quidem Philippo, alteram vero Antipatro, qui & Antipas & Herodes vocabatur, donavit: & quantus erat uniuscujusque reditus; & quænam cæteris ex Herodis stirpe distribuit.

10. De eo qui sese pro Alexandro gessit, & quomodo patefactus est.

11. Quomodo Archelaus, nono anno, & regno & facultatibus privatus, perpetuo exsilio multatur, & quænam somnia ipse & uxor somniarunt; & quomodo ejus principatus, in provinciæ formam redactus, procuratorem accepit.

12. De Juda Galilæo qui populares suos ad defectionem impellebat; & de tribus Judæorum sectis, Sadducæis, Pharisæis, & Essenis.

13. Obitus Salomes sororis Herodis & Augusti Cæsaris, Tiberii imperatoris inauguratio; & quales urbes condiderunt Herodes & Philippus tetrarchæ.

14. Quomodo Pilatus, ad Judæam procurandam missus, cum Cæsaris effigies in Hierosolyma intulisset, à populo multis precibus interpellatus rursus eas educebat: & quomodo sacrum thesaurum, scilicet Corbonam, ad aquam in urbem derivandam consumens, populum ad seditionem concitavit, & aliquam multos occidit.

15. Quomodo Agrippa, filius Aristobuli una cum fratre à patre occisi, ad Tiberium veniens Herodem accusaturus, ab eo non solum repulsam tulit, sed & in vincula conjectus est & male habitus, quod precatus esset ut Cajus regnaret.

16. Quomodo, mortuo Tiberio & Cajo imperium adepto, vinculis solvitur, & Philippi jam mortui tetrarchiam obtinet; deinde illam Herodis ejus fratris, relegati cum uxore Herodiade in Hispaniam, & ob avaritiam & quod ab Agrippa fuerat accusatus,

17. Quomodo Cajus in Judæam misit Petronium, ut ejus imagines in fano dedicaret, utque Judæi fere universi ei usque ad Ptolemaidem obviam processerunt, ut istud non faceret obsecrantes: ubi & Ptolemaïdis descriptio, & Belei fluvii, & Memnonis sepulchri, & arenarum vitrearum. & quomodo Petronius eò adductus est ut desisteret ab imaginum dedicatione.

18. Quomodo, Cajo mortuo, rerum potitur Claudius, senatu ipsi reconciliato ab Agrippæ consilio: & quomodo Claudius protinus eum donat regno paterno universo, cum aliorum quorundam accessione; insuper & fratrem, qui & gener ei erat filiæ Berenicæ junctus, regno Chalcidis.

19. Quomodo Agrippa, cum Hierosolyma muris circumdare cœpisset, moritur; & regnum iterum fit provincia, misso in illud procuratore: deinde & Herodes, Chalcidis rex, moritur, & Claudius Agrippam ex fratre nepotem Agrippæ filium, in ejus regno constituit. quodque illi quidem erant ex Aristobulo, Alexandri autem posteri in Armenia majori regnaverunt.

θ'. Ὅπως Καῖσαρ τὸ μὲν ἥμισυ τῆς βασιλείας Ἀρχελάῳ δοὺς, ἐθνάρχην προσεῖπεν, τὸ δὲ λοιπὸν εἰς δύο διελὼν τετραρχίας, τὴν μὲν Φιλίππῳ, τὴν δὲ Ἀντιπάτρῳ, τῷ καὶ Ἀντίπᾳ καὶ Ἡρώδῃ, δέδωκε, καὶ ὅση ἑκάστῳ πρόσοδος γέγονε, καὶ τίνα καὶ τῇ λοιπῇ [b] τοῦ Ἡρώδου γενεᾷ Καῖσαρ ἀπένειμεν.

ι'. Περὶ τοῦ ψευσαμένου ἑαυτὸν Ἀλέξανδρον εἶναι, καὶ ὅπως ἀνεγνωρίσθη.

ια'. Ὅπως Ἀρχέλαος, ἐννάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας καὶ τῆς οὐσίας ἀφαιρεθεὶς, ἀϊδίῳ φυγῇ ζημιοῦται, οἵους τε ὀνείρους αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ εἶδον· καὶ ὅπως ἡ αὐτοῦ ἀρχὴ, εἰς ἐπαρχίαν περιγραφεῖσα, ἐπίτροπον ἐδέξατο.

ιβ'. Περὶ τοῦ Γαλιλαίου Ἰούδα τοῦ τοὺς ἐπιχωρίους εἰς ἀπόστασιν ἐνάγοντος, καὶ τῶν τριῶν παρὰ Ἰουδαίοις αἱρέσεων, Σαδδουκαίων, Φαρισαίων, καὶ Ἐσσηνῶν.

ιγ'. Θάνατος Σαλώμης τῆς ἀδελφῆς Ἡρώδου καὶ Αὐγούστου Καίσαρος, καὶ Τιβερίου ἀναγόρευσις, καὶ ποίας πόλεις ἔκτισαν Ἡρώδης τε καὶ Φίλιππος οἱ τετράρχαι.

ιδ'. Ὅπως Πίλατος, ἐπίτροπος πεμφθεὶς Ἰουδαίας, καὶ τὰς Καίσαρος εἰκόνας εἰσαγαγὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, παρακληθείς τε ὑπὸ τοῦ πλήθους αὖθις αὐτὰς ἐξήγαγεν. καὶ ὅπως πάλιν τὸν ἱερὸν θησαυρὸν, ἤτοι τὸν Κορβωνᾶν, [c] πρὸς καταγωγὴν ὑδάτων [d] ἐξαναλίσκων, εἰς στάσιν αὐτοὺς ἠρέθισε, καὶ οὐκ ὀλίγους ἀπέκτεινεν.

ιε'. Ὅπως κατήγορος Ἡρώδου πρὸς Τιβέριον Ἀγρίππας, ὁ Ἀριστοβούλου, τοῦ ἀναιρεθέντος ὑπὸ τοῦ πατρὸς σὺν τἀδελφῷ, παῖς ἀφικόμενος, οὐ προσεδέχθη, ἐδέθη δὲ μᾶλλον καὶ προσῃκίσθη, διὰ τὸ ἐπεύξασθαι Γαΐῳ τὴν βασιλείαν.

ιϛ'. Ὅπως, ἀποθανόντος Τιβερίου καὶ Γαΐου κρατήσαντος, τῶν τε δεσμῶν ἀπολύεται, καὶ τὴν Φιλίππου τετραρχίαν ἀποθανόντος ἤδη λαμβάνει. ἔπειτα καὶ τὴν ἀδελφοῦ ἐκείνου Ἡρώδου, φυγαδευθέντος μετὰ τῆς γυναικὸς Ἡρωδιάδος εἰς Ἰσπανίαν, διά τε τὴν πλεονεξίαν, καὶ τὸ κατηγορηθῆναι ὑπὸ Ἀγρίππα.

ιζ'. Ὅπως Γάϊος Πετρώνιον ἀπέστειλεν ἀναθεῖναι τὰς αὐτοῦ εἰκόνας ἐν τῷ ναῷ, καὶ ὡς Ἰουδαῖοι [e] παγγενῇ ἐν Πτολεμαΐδι αὐτῷ προϋπήντησαν, δεόμενοι μὴ τοῦτο ποιῆσαι· ἐν ᾧ καὶ Πτολεμαΐδος ἔκφρασις καὶ [f] Βηλέου ποταμοῦ, καὶ τοῦ Μέμνονος τάφου, καὶ τῆς ὑαλίνης ψάμμου. καὶ ὅπως πεισθεὶς Πετρώνιος ἀνῆκεν τὴν τῶν εἰκόνων ἀνάθεσιν.

ιη'. Ὅπως ἀποθανόντος Γαΐου Κλαύδιος ἐκράτησεν ὅλων, Ἀγρίππα συμβουλῇ διαλλαγείσης τῆς συγκλήτου πρὸς αὐτόν· καὶ ὅπως Κλαύδιος δωρεῖται αὐτὸν τῇ πατρῴᾳ βασιλείᾳ πάσῃ, ἔτι δὲ καὶ ἑτέρων προσθήκῃ, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀδελφὸν, τὸν καὶ ἐπὶ θυγατρὶ τῇ Βερνίκῃ [g] γαμβρὸν, βασιλείᾳ τῆς Χαλκίδος.

ιθ'. Ὅπως ἀρξάμενος [h] Ἀγρίππας τειχίζειν Ἱεροσόλυμα τελευτᾷ, καὶ ἡ βασιλεία πάλιν ἐπαρχία γίνεται, καὶ ἐπίτροπος ἀποστέλλεται. ἔπειτα καὶ Ἡρώδης ὁ τῆς Χαλκίδος βασιλεύων τελευτᾷ καὶ καθίστησιν εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν Κλαύδιος τὸν ἀδελφιδοῦν Ἀγρίππαν, τὸν τοῦ Ἀγρίππα υἱόν καὶ ὅτι [i] οὗτοι μὲν ἦσαν Ἀριστοβούλου, ἡ δὲ Ἀλεξάνδρου γενεὰ τῆς μεγάλης Ἀρμενίας ἐβασίλευσεν.

κ'. Ὅπως

b Τοῦ Ἡρώδου] Illa τοῦ Ἡρώδου inserta dedi ex MS. Gall.
c Πρὸς καταγωγὴν] Εἰς καταγωγὴν in MS. Gall.
d Ἐξαναλίσκων,] Καταναλίσκων MS. Gall.
e Παγγενῆ] Παγγενεῖ in MS. Gall.
f Βηλέου ποταμοῦ,] Ex ipso Josepho scribo Βηλέου, antea erat Βιλλαίου in Editis, & Βηλλαίου in MS.
g Γαμβρὸν,] Vocem γαμβρὸν addidi è MS.
h Ἀγρίππας] Ita in MS. Ἡρώδης in Editis.
i Οὗτοι μὲν ἦσαν] In MS. υἱοὶ pro οὗτοι.

k Τ

κ'. Ὅπως ἐπιτρόπου Κουμάνου ἐν τῇ ἄλλῃ ἐπαρχίᾳ σταλέντος, θόρυβος καὶ φθορὰ τὴν πόλιν κατέσχεν, τὴν ἀρχὴν ἐκ τοῦ στρατιώτου ἀσχημοσύνης λαβοῦσα, καὶ περὶ μυρίους ἀπέθανον. καὶ ὡς τούτου παυθέντος ἑτέρα στάσις γίνεται πάλιν, διὰ τὸ πυρίκαυστον ποιῆσαι τὸν νόμον τινὰ στρατιώτην ἐν Σαμαρείᾳ.

κα'. Ὅπως διὰ τὸν ἀναιρεθέντα Γαλιλαῖον παρὰ τῶν ἐν Σαμαρείᾳ Ἰουδαίων, πολὺς πάλιν πόλεμος γέγονεν, καὶ οἷα ἐδίκασε Κλαύδιος περὶ τῶν αὐτῶν καὶ ὅπως ἐκ τῆς Χαλκίδος εἰς μείζονα βασιλείαν μετέθηκε Κλαύδιος τὸν Ἀγρίππαν.

κβ'. Ὅπως τελευτήσαντος Κλαυδίου Νέρων κρατεῖ, καὶ δίδωσι μὲν βασιλεύειν τὴν μικρὰν Ἀρμενίαν τῷ Ἡρώδου Ἀριστοβούλῳ, [k] τῷ δὲ Ἀγρίππᾳ προστίθησι τέσσαρας πόλεις σὺν ταῖς τοπαρχίαις· εἰς δὲ τὴν λοιπὴν Ἰουδαίαν ἐπίτροπον ἀποστέλλει Φήλικα, ὃς ἄλλους τε πολλοὺς κρατήσας ἀνεσταύρωσεν, καὶ τὸν ἀρχιληστὴν Ἐλεάζαρον, εἴκοσιν ἔτεσι τὴν χώραν δηοῦντα, [l] ζωγρήσας ἀνέπεμψεν εἰς Ῥώμην.

κγ'. Περὶ τῶν καλουμένων Σικαρίων, ἔτι δὲ καὶ περὶ τῶν ἀπατησάντων ψευδοπροφητῶν, καὶ τοῦ Αἰγυπτίου, καὶ τῶν ἀναπειθόντων μὴ ὑποκεῖσθαι Ῥωμαίοις· καὶ περὶ τῆς γενομένης ἐν Καισαρείᾳ μεταξὺ Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων στάσεως περὶ τῆς πόλεως· καὶ ὅπως ἀφίκοντο πρὸς Νέρωνα ἐξ ἑκατέρου μέρους, δικασόμενοι περὶ αὐτῆς.

κδ'. Περὶ τοῦ ἐπιτρόπου Ἀλβίνου τοῦ μετὰ Φῆστον, ὅτι τὸν τρόπον κακοήθης ἦν, καὶ ὁ μετ' αὐτὸν Φλῶρος πολὺ χείρων φανεὶς ἀγαθώτατον ἐκεῖνον ἀπέδειξεν.

κε'. Ὅπως καὶ οἱ Καισαρέων Ἕλληνες ἐνίκησαν παρὰ Νέρωνι τῆς πόλεως ἄρχειν, καὶ ὁ Ἰουδαϊκὸς πόλεμος τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν, διά τε τὴν τοῦ Καισαρέως ἐν τῇ γάστρᾳ τῶν ὀρνέων θυσίαν, καὶ διὰ τὸ ἐκ τοῦ ἱεροῦ θησαυροῦ ἑπτακαίδεκα τάλαντα τὸν Φλῶρον λαβεῖν.

κς'. Περὶ Βερνίκης τῆς ἀδελφῆς Ἀγρίππα, οἷά τε πέπονθεν.

κζ'. Ὅπως σβεσθείσης τῆς στάσεως πάλιν ὁ Φλῶρος ἀνῆψεν αὐτὴν, τῷ παραγγεῖλαι μὲν τοῖς Ἰουδαίοις ὑπαντῆσαι τοῖς στρατιώταις καὶ ἀσπάσασθαι, ἀντιπαραγγεῖλαι δὲ τοῖς στρατιώταις μὴ ἀντασπάσασθαι, καὶ εἴ τι τολμήσαιεν εἰπεῖν χρῆσθαι κατ' αὐτῶν τοῖς ὅπλοις.

κη'. Ὅπως ἐξελθὼν τῆς πόλεως Φλῶρος Κεστίῳ ἔγραψεν ὡς Ἰουδαῖοι ἀπέστησαν, ὁ δὲ [m] Νεαπολιτανὸν χιλίαρχον ἔπεμψεν μαθησόμενον τὰ κατ' αὐτούς· καὶ ὡς αὐτὸς, σὺν Ἀγρίππᾳ εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν, εὗρεν εἰρηνεύοντας μὲν πρὸς Ῥωμαίους, καταβοῶντας δὲ τοῦ Φλώρου· καὶ ὁ μὲν ὑποστρέφει πρὸς τὸν πέμψαντα, ὁ δὲ βασιλεὺς συμβουλεύει περὶ εἰρήνης τῷ ἔθνει [n] θαυμασιωτάτην συμβουλήν.

κθ'. Ὅπως, τοῦ Ἀγρίππα καταπαύσαντος τὴν στάσιν, ἔπειτα πειρωμένου καὶ πρὸς τὸν Φλῶρον καταλλάσσειν αὐτοὺς, θυμωθέντες αὐτόν τε τῆς πόλεως ἐξεκήρυξαν, καὶ τὸ φρούριον Μασάδαν [o] ἐχυρώσαντο, τοὺς ἐν αὐτῷ Ῥωμαίους κατασφάξαντες.

λ'. Ὅπως, Ἐλεαζάρου υἱοῦ Ἀνανίου τοῦ ἀρχιερέως στρατηγοῦντος, τὰς ὑπὲρ τοῦ Καίσαρος θυσίας ἀπέρριψαν, καὶ μᾶλλον ἀνήφθη ὁ πόλεμος.

λα'. Ὅπως οἱ δυνατοὶ, πρεσβεύσαντες πρὸς Ἀγρίππαν,

20. *Quomodo Cumano ad alteram provinciam procurandam misso, tumultus & cædes in urbe facta est, orta ex eo quod indecore se gesserit miles; & circiter decies mille perierunt. utque sedato hoc tumultu, iterum alia oritur seditio, eo quod miles quidem in Samaria legem igne cremaverit.*

21. *Quomodo, propter Galilæum à Judæis Samaritanis occisum, grave rursus ortum est bellum, & quale de istis judicium tulit Claudius; & quomodo de Chalcide in regnum majus Agrippam transtulit Claudius.*

22. *Quomodo, Claudio vita defuncto, Nero imperat, & Armeniam quidem minorem regnandam dedit Aristobulo Herodis filio, Agrippæ vero adjicit quatuor urbes * cum toparchiis illarum: in reliquam autem Judæam procuratorem mittit Felicem, qui & comprehensos in crucem sustulit, & latronum principem Eleazarum, per annos viginti regionem populantem, vivum captum Romam misit.*

23. *De iis qui Sicarii appellati erant, ut & de pseudoprophetis qui multos deceperant, & de Ægyptio quodam, illisque qui populo persuadebant, ne se Romanis subjicerent; & de seditione Cæsareæ inter Judæos & Græcos de jure civitatis orta; & ut quidam ex utraque parte ad Neronem se conferebant ea de re disceptaturi.*

24. *De Albino procuratore post Festum, quod maligno fuerit ingenio; quodque Florus ejus successor, eo multo pejor visus, fecerit ut ille pro optimo haberetur.*

25. *Quomodo Græci Cæsareenses à Nerone obtinuerunt ut civitatis imperium haberent; ortumque est bellum Judaïcum, partim ex Cæsareensi quodam in vase Samio avibus sacra faciente, partim ex eo quod Florus septemdecim talenta è sacro thesauro abstulerit.*

26. *De Berenice sorore Agrippæ, & quænam passa est,*

27. *Quomodo Florus seditionem exstinctam resuscitavit, Judæis quidem imperando ut militibus obviam irent eosque salutarent, contra vero militibus suis præcipiendo ut non resalutarent Judæos, & si quid petulanter isti loqui auderent, statim in eos armis uterentur.*

28. *Quomodo Florus, urbe egressus, Cestio scripsit de Judæorum defectione; atque ille tribunum Neapolitanum misit, quænam apud ipsos facta essent cogniturum: utque is, cum Agrippa in urbem ingressus, invenit eam pacem cum Romanis colentem, Florumque clamoribus insectantem: atque ille quidem revertitur ad eum qui ipsum miserat, rex vero genti consilium dat de pace admiratione dignissimum.*

29. *Quomodo seditione ab Agrippa sedata, cum mox tentaret Judæos Floro reconciliare, illi, ira incensi, & ipsi voce præconis ut urbe exiret denunciarunt, & Massadam castellum, Romanis qui in eo erant occisis, munierunt.*

30. *Quomodo, Eleazaro Ananiæ pontificis filio exercitum ducente, sacra pro Cæsare fieri solita rejecerunt, atque inde magis accenditur bellum.*

31. *Quomodo primores, missa ad Agrippam legatione,*

k Τῷ δὲ Ἀγρίππᾳ] Τῷ δὲ Ἀγρίππα in *MS. Vat.* quod sane rectum, si subintelligatur, vel potius adjiciatur βασιλεία.

l Ζωγρήσας ἀνέπεμψεν] Quæ sequuntur adjecta esse volui ex *Josepho*, qui duobus in locis disertim dicit Eleazarum vivum captum fuisse Romamque missum.

m Νεαπολιτανὸν] Πολιτιανὸν in *MS. Gall.* & apud *Josephum* juxta *Rufini* codicem.

n Θαυμασιωτάτην συμβουλήν] *Vat.* Θαυμασιώτατον σύμβουλον.

o Ἐχυρώσαντο,] *Vat.* Ἐχειρώσαντο.

* *Al.* cum agris ad eas pertinentibus.

gatione, ab ipso acceperunt milites, quibus usi sunt contra Eleazarum & qui ab ipso stabant seditiosos: ubi de festo Ligniferii agitur, & de Sicariis.

32. *Quomodo Manahemus filius Judæ Galilæi, qui contra Quirinum seditionem moverat, insurgebat contra Eleazarum: & quonam facto periit, & ipse, & qui cum eo erant, & regii omnes qui Eleazaro favebant.*

33. *Quomodo, postquam Cæsareenses Judæos apud ipsos omnes interfecissent, gens universa Judæorum insurgebat, & multa horrenda & facinoribus tragicis plena in Syros illisque finitimos ediderunt.*

34. *Quomodo & Scythopolitæ Judæos qui apud ipsos erant, licet auxiliarios suos, occiderunt: ubi narratio de Simone, qui & semet familiamque suam interfecit, atque ut passim Judæi à Græcis cæsi erant.*

35. *De illis qui Judæis apud ipsos degentibus parcebant, & de Judæis in regno Agrippæ præter illius sententiam trucidatis.*

36. *Quomodo & alii Judæos qui apud ipsos erant, interemerunt, nemini parcentes; & Alexandrini millia quinquaginta mactarunt.*

37. *Quæ Cestius, Antiochiâ profectus in Hierosolyma gessit, & quot urbes cepit, & quot homines peremit: & quomodo Judæi, cum ad urbem appropinquaret, impetu in eum facto multos quidem occiderunt; postea vero superati, in urbem se receperunt. & quomodo Simon Gioræ filius, cum illis conflictatus, multos necavit.*

38. *Quomodo factum est ut Agrippa, legatione pro pace suscepta, nihil profecerit, seditiosis ipsi adversantibus.*

39 *Quomodo Cestius, ex improviso eos adortus, in urbem interiorem & fanum impressionem fecit. & quomodo, cum urbem capere potuisset, retrocessit, utpote quod Florus pecunia eò adduxisset castrorum præfectum & equitum magistros, ut ei id ipsi persuaderent: utque rursus oppugnationem aggressus brevi recessit.*

40. *Quomodo Cestius temere castra movit ab urbe, & quænam dum revertitur à Judæis passus est.*

41. *Quomodo Damasceni Judæos apud ipsos degentes interfecerunt, & Judæi à persequendo Cestio reversi quæ ad urbem spectabant præpararunt, & alios crearunt duces, interque eos hunc ipsum scriptorem.*

42. *De Josepho, quomodo illa quæ ejus gubernationis erant ordinavit.*

43. *De Joanne, qui postea pro tyranno se gessit: & quænam in Josephum machinatus est.*

44. *Quomodo se res Hierosolymorum habebant sub Anani administratione: & quænam in Acrabatena à Simone Gioræ filio gesta erant.*

ἔλαβον παρ' αὐτοῦ στρατιώτας, οἷς ἐχρήσαντο [p] κατὰ Ἐλεαζάρου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ [q] στασιαστῶν· ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς τῶν Ξυλοφορίων ἑορτῆς, καὶ περὶ τῶν Σικαρίων.

λβ'. Ὅπως Μανάημος υἱὸς Ἰούδα τοῦ Γαλιλαίου, τοῦ ἐπὶ Κυρηνίου στασιάσαντος, ἐπανέστη τῷ Ἐλεαζάρῳ. καὶ ὅ, τι ποιήσας ἀπώλετο, αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ βασιλικοὶ παρὰ τῶν σὺν Ἐλεαζάρῳ.

λγ'. Ὅπως, Καισαρέων τοὺς παρ' αὐτοῖς Ἰουδαίους διαχρησαμένων, ἐπανέστη τὸ Ἰουδαϊκὸν ἅπαν, καὶ πολλὰ δεινὰ καὶ τραγῳδίας μεστὰ τοῖς τε Σύροις καὶ τοῖς [r] προσχώροις ἐνεδείξαντο.

λδ'. Ὅτι καὶ Σκυθοπολῖται, καίτοι συμμαχήσαντας αὐτοῖς, τοὺς παρ' αὐτοῖς Ἰουδαίους ἀπέκτειναν. ἐν ᾧ καὶ τὸ περὶ Σίμωνος διήγημα τοῦ ἑαυτόν τε καὶ τὴν γενεὰν διαχρησαμένου, καὶ ὅπως πανταχοῦ Ἰουδαῖοι παρὰ τῶν Ἑλλήνων κατειργάζοντο.

λε'. Περὶ τῶν φεισαμένων τῶν παρ' αὐτοῖς μετοικούντων Ἰουδαίων, καὶ περὶ τῶν φονευθέντων ἐν τῇ βασιλείᾳ Ἀγρίππα παρὰ γνώμην αὐτοῦ.

λς' Ὅπως οἵ τε ἄλλοι τοὺς παρ' αὐτοῖς ἀφειδῶς ἀπέκτειναν, καὶ οἱ Ἀλεξανδρεῖς πέντε μυριάδας [s] διεχρήσαντο.

λζ'. Ὅσα Κέστιος ἀπὸ Ἀντιοχείας ἐλθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα ἔπραξεν, καὶ ὅσας πόλεις εἷλεν, καὶ ὅσους ἀπέκτεινεν· καὶ ὅπως πλησιάζοντος τῇ πόλει ἐπεξελθόντες Ἰουδαῖοι πολλοὺς μὲν ἀνεῖλον, ἔπειτα δὲ ἡττηθέντες εἰς τὴν πόλιν ἀνέστρεψαν. καὶ ὅπως ὁ τοῦ Γιώρα Σίμων, συμπλακεὶς αὐτοῖς, πολλοὺς ἀπέκτεινεν.

λη'. Ὅπως πρεσβευσάμενος Ἀγρίππας περὶ εἰρήνης οὐδὲν ἤνυσε, τῶν στασιαστῶν ἐναντιωθέντων.

λθ' Ὅπως Κέστιος, ἐξαίφνης ἐπιπεσὼν αὐτοῖς, εἴς τε τὴν ἐνδοτέρω πόλιν καὶ τὸ ἱερὸν συνήλασε. καὶ ὡς δυνάμενος καὶ τὴν πόλιν ἑλεῖν, ἀπεστράφη, τοῦ Φλώρου χρήμασι τόν τε στρατοπεδάρχην καὶ τοὺς ἱππάρχους πείσαντος μεταπεῖσαι αὐτόν. καὶ ὡς αὖθις ἐπιχειρήσας συντόμως ἀνεχώρησεν.

μ'. Ὅπως Κέστιος ἀπροφασίστως τῆς πόλεως ἀνέζευξε, καὶ οἷα κατὰ τὴν ὑποστροφὴν παρὰ τῶν Ἰουδαίων ἔπαθεν.

μα'. Ὅπως Δαμασκηνοὶ τοὺς παρ' [t] ἑαυτοῖς [v] Ἰουδαίους ἀνεῖλον, καὶ ὑποστρέψαντες Ἰουδαῖοι τά τε κατὰ τὴν πόλιν παρεσκευάσαντο, καὶ στρατηγοὺς προεβάλλοντο [x] ἄλλους, καὶ αὐτὸν τὸν συγγραφέα.

μβ'. Περὶ Ἰωσήπου, ὅπως τὰ κατὰ τὴν στρατηγίαν διῴκησεν.

μγ'. Περὶ Ἰωάννου, τοῦ ὕστερον τυραννήσαντος· καὶ ὅσα εἰς τὸν Ἰώσηπον διεπράξατο.

μδ'. Ὅπως τὰ ἐν Ἱεροσολύμοις διέκειτο Ἀνάνου διοικοῦντος· καὶ οἷα ἐν τῇ Ἀκραβατηνῇ Σίμων ὁ τοῦ Γιώρα ἔπραττεν.

Φ Λ

p Κατὰ Ἐλεασάρου] *Vat.* Κατ' Ἀλεξάνδρου.
q Στασιαστῶν.] Ita cum *MS.* στρατιωτῶν in *Editis.*
r Προσχώροις] *Vat.* Πρὸς χώραν.
s Διεχρήσαντο.] Ἀπέκτειναν in *MS.*
t Ἑαυτοῖς] *Vat.* Ἑαυτῶν.
v Ἰουδαίους] Vocem Ἰουδαίους insertam dedi. Præterea in *Vat.* hæ mutationes agnoscuntur in superioribus. Legit ille Codex Num. 2. διὰ τὸν αὐτόν. & Num. 3. ὑπαντᾷ. & Num. 8. ἐπὶ Καισαρα. & Num. 12. ἐναγάγονται. atque ἐκ Φαρισαίων. & Num. 1[?] οὐκ ἐδέχθη. denique Num. 18. ἐκράτησε τῶν ὅλων. HUDS. *Addendis.*
x Ἄλλους,] *Vat.* Ἄλλους τε.

ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ

[a]ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ,

Η

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ

ΛΟΓΟΣ Β'.

FLAVII JOSEPHI

DE BELLO JUDAICO,

SIVE

JUDAICÆ HISTORIÆ DE EXCIDIO,

LIBER II.

ΚΕΦ. α'.

Ἀρχέλαος ἐπιτάφιον ἑστίασιν ὑπὲρ Ἡρώδου τῷ λαῷ παρέχει. ἔπειτα, μεγάλης στάσεως ὑπὸ τοῦ πλήθους ἐγερθείσης, στρατιώτας αὐτοῖς ἐπαφίησιν, οἳ περὶ τρισχιλίους διαφθείρουσιν.

[b]ΑΡΧΕΛΑΩ, δὲ νέων ἦρξε θορύβων ἡ τῆς [c]ἐπὶ Ῥώμην ἀποδημίας ἀνάγκη. [d]πενθήσας γὰρ ἡμέρας ἑπτὰ τὸν πατέρα, καὶ τὴν ἐπιτάφιον ἑστίασιν πολυτελῆ τῷ πλήθει παρασχών. ἔθος δὲ [e]τοῦτο παρὰ Ἰουδαίοις πολλοῖς πενίας αἴτιον, διὰ τὸ πλῆθος ἑστιᾷν οὐκ ἄνευ ἀνάγκης, εἰ γὰρ [f]παραλίποι τις οὐχ ὅσιος. μεταλαμβάνει μὲν ἐσθῆτα λευκήν, πρόεισι δὲ εἰς τὸ ἱερόν, ἔνθα ποικίλαις αὐτὸν εὐφημίαις ὁ λαὸς ἐκδέχεται: κἀκεῖνος τὸ πλῆθος [g]ἀφ' ὑψηλοῦ βήματος καὶ χρυσοῦ θρόνου δεξιωσάμενος, τῆς τε σπουδῆς ἣν ἐνεδείξαντο περὶ τὴν κηδείαν τοῦ πατρὸς εὐχαριστεῖ, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν θεραπείας ὡς πρὸς βέβαιον ἤδη βασιλέα. „ φείδεσθαι
„ γε μὴν ἐπὶ τοῦ παρόντος, οὐ μόνον, ἔφη, τῆς ἐξου-
„ σίας, ἀλλὰ καὶ τῶν ὀνομάτων, ἕως ἂν αὐτῷ Καῖ-
„ σαρ ἐπικυρώσῃ τὴν διαδοχήν, ὁ κατὰ τὰς διαθή-

CAP. I.

Archelaus epulum funebre populo pro Herode dat: mox, seditione à multitudine excitata, milites in eos immittit, qui ad tria hominum millia interficiunt.

ARchelao autem turbarum novarum initium attulit Romam proficiscendi necessitas. Cum enim per dies septem patrem luxisset, epulasque funebres magnificas populo dedisset, (hic autem mos multos apud Judæos ad inopiam redegit, quod necessitate tenerentur populum convivio adhibendi, nam qui *ita facere* omitteret, pro impio habebatur) vestem candidam induit, & procedit in templum, ubi variis lætisque acclamationibus populus eum excepit. Atque ille, ex alto tribunali solioque aureo, multitudinem comiter alloquutus, & gratias illis agit pro studio quod in patris funere curando ostenderunt, proque ea, quam ipsi tribuerunt, observantia, quasi jam certus constitutus fuisset rex. „ Cæterum se in præsentia absti-
„ nere, dicebat, non solum à potestate *exercenda*
„ sed etiam à nominibus *quibus insignitur*, donec
„ ei successionem confirmatum ibit Cæsar, qui ex
„ testa-

Novi tumultus. Antt. l. 17. c. 9. §. 1. seq.

Epulum funebre. Antt. l. 17. c. 8. §. 4.

Archelai ad populum alloquutio. Ibid.

a ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ,] *MS. Rost.* Τῶν αὐτῶν περὶ ἁλώσεως λόγος δεύτερος.

b ΑΡΧΕΛΑΩ,] *MS.* Coislinian. Ἀρχέλαος δὲ νέων ἤρξατο θορύβων. REL.

c Ἐπὶ Ῥώμην] *Rost.* Ἀπὸ Ῥώμης.

d Πενθήσας—πατέρα,] Τόσας γὰρ διαγορεύει τὸ νόμιμον τοῦ πατρίου *Antt.* lib. 17. c. 8. §. 4. Unde *Siracides* cap. 22. v. 12. πένθος νεκροῦ ἑπτὰ ἡμέρας, *Idemque* cap. 38. v. 18. præcipit lugeri mortuos διαβολῆς ἕνεκα: nam ut statim *Josephus* εἰ γὰρ παραλίποι τις οὐχ ὅσιος. Luctum vero septemdialem ab antiquissimis temporibus obtinuisse constat ex *Gen.* L. 10. Epularum quoque funebrium satis antiqua mentio est; *Ezech.* XXIV. 17. *Jerem.* XVI. 7. *Prov.* XXXI. 6. *Deut.* XXVI. 14. ALDR. Luctus VII. dierum juxta legem Hebræorum. De hoc Antipatri luctu vid. *Antt.* lib. 17. c. 8. §. 4. & *Siracid.* XXII. 12. πένθος νεκροῦ ἑπτὰ ἡμέρας. *Oxon.* SPANH.

e Τοῦτο παρὰ Ἰουδαίοις] Τοῖσι Ἰουδαίοις. *Rost.*

f Παραλίποι] *Lugd. Bat.* Παραλείποι.

g Ἀφ' ὑψηλοῦ βήματος] Ἐφ' ὑψηλοῦ *Bod.* & forsan *Ruf.* qui vertit *in excelso.*

„ testamento rerum omnium dominus est: neque enim apud Hierichuntem, cum exercitus ei diadema adjudicaret, illud accipere *voluisse*. Veruntamen alacritatis ergo & benevolentiæ, sicuti militibus ita & populo, plenas se relaturum esse gratias, quando à rerum potientibus certus declaratus sit rex: operam enim daturum esse, ut erga illos in omnibus se patre meliorem ostendat.

Populi postulata. Ibid.

2. Istis lætata multitudo statim animi ejus periculum faciebat, magna ab illo postulando. Namque alii clamabant, *oportere* tributa levari, alii vectigalia tolli, quidam vero vinctos solvi *debere*. Cunctis autem, ut à populo gratiam iniret, prompte annuebat. Deinde, re divina facta, cum amicis

β.

convivia inibat. Ibi igitur sub vesperam non pauci ex illis qui novis rebus studebant congregati, quando pro rege in communi luctu esse desierunt, vicem suam lamentare cœperunt, eos lugentes quos supplicio affecerat Herodes, propter aquilam auream è templi porta excisam. Erat autem luctus non occultus; sed magis ejulatibus, fletu jusso, & planctibus tota personabat civitas, utpote virorum causa, quos pro legibus patriis ac templo interiisse dicebant. Eorum autem mortis pœnas ab illis, quos habuerat Herodes in pretio, repetendas esse clamitabant, atque in primis pontificem abdicandum esse ab eo constitutum. æquum enim esse ut *qui pro ipsis sacra faceret alter* eligeretur, pietate præstantior & *ad munus obeundum* purior.

Luctus ob occisos ab Herode, in re aquilæ aureæ excisæ. Antt. l. 17. c. 9. §. 1.

3. Quibus valde quidem irritabatur Archelaus, verum, quod *Romam* proficisci omni festinatione pararet, ab ultione abstinebat, *utpote* veritus, ne, multitudine ipsi infesta reddita, ejus motu à profectione impediretur. Quam ob rem persuasione magis quam vi tentabat res novas molientes sedare, & per exercitus ducem, quem submiserat, eos ut quiescerent orabat & obsecrabat. Hunc autem seditionis auctores, ubi ad templum venit, priusquam verbum faceret, inde lapidibus repellebant; at aliis post eum, ut ad sanam mentem eos perducerent, illos adeuntibus (multos enim emittebat Archelaus) iracunde omnia responderunt. atque manifestum erat, haud fore ut quiescerent, si numero aucti fuissent. Itaque cum instaret Azymorum festum (Pascha apud Judæos appellatur) quo victimarum magna vis immolatur, ingens quidem ad templum hominum multitudo ex *universa* regione religionis ergo descendit. qui vero sophistas lugebant, * in fano cœtus habuerunt victum seditiosis *mendicato* quærentes. Unde metu perculsus Archelaus, antequam in populum omnem invaderet morbus, clam mittit tribunum & militum cohortem, postquam illis mandasset ut seditionis auctores vi cohiberent. In hos universa irritatur multitudo, & magnam quidem cohortis partem jactis in eos lapi-

Ducem mittit Archelaus ad populum sedandum. Ibid.

Et postea cohortem militum. Antt. l. 17. c. 9. §. 3.

„ κας τῶν ὅλων δεσπότης. οὐδὲ γὰρ ἐν Ιεριχοῦντι τῆς στρατιᾶς τὸ διάδημα περιαπτούσης αὐτῷ, δέχεσθαι. τοῦ μέντοι προθύμου καὶ τῆς εὐνοίας, ὥσπερ τοῖς στρατιώταις οὕτω καὶ τῷ δήμῳ, πλήρεις ἀποδώσειν τὰς ἀμοιβὰς, ὁπότ' ἂν ὑπὸ [h] τῶν κρατούντων βασιλεὺς [i] ἀποδειχθῇ βέβαιος. σπουδάσειν γὰρ ἐν πᾶσι πρὸς αὐτοὺς φανῆναι τοῦ πατρὸς ἀμείνων.

β'. Επὶ τούτοις ἡδόμενον τὸ πλῆθος εὐθέως ἀπεπειρᾶτο τῆς διανοίας αὐτοῦ μεγάλοις αἰτήμασιν. οἱ μὲν γὰρ ἐβόων, ἐπικουφίζειν τὰς εἰσφορὰς, οἱ δὲ ἀναιρεῖν τὰ τέλη, τινὲς δὲ ἀπολύειν τοὺς δεσμώτας. [k] ἐπένευε δ' ἑτοίμως ἅπασι, θεραπεύων τὸ πλῆθος. ἔπειτα θύσας μετὰ τῶν φίλων ἐν εὐωχίᾳ ἦν. ἔνθα δὴ περὶ δείλην ἀθροισθέντες οὐκ ὀλίγοι τῶν νεωτερίζειν προαιρουμένων, ἤρξαντο τοῦ ἰδίου πένθους, ὅτε τὸ κοινὸν ἐπὶ τῷ βασιλεῖ πέπαυτο, κατολοφυρόμενοι τοὺς κολασθέντας ὑφ' Ηρώδου, διὰ τὸν ἐκκοπέντα χρυσοῦν ἀετὸν [l] τῆς πύλης τοῦ ναοῦ. ἦν δὲ τὸ πένθος οὐχ ὑπεσταλμένον, ἀλλ' [m] οἰμωγαὶ διαπρύσιοι, καὶ θρῆνος ἐγκέλευστος, κοπετοί τε περιηχοῦντες ὅλην τὴν πόλιν, ὡς ἂν ἐπ' ἀνδράσιν οὓς ἔφασκον ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων καὶ τοῦ ναοῦ παραπολέσθαι. τιμωρεῖν δὲ αὐτοῖς ἀνεβόων ἐκ τῶν ὑφ' Ηρώδου τετιμημένων [n] χρῆναι, καὶ πρῶτον τὸν ὑπ' ἐκείνου καταστα θέντα παύειν ἀρχιερέα. προσήκειν γὰρ αὐτοῖς εὐσεβέστερον αἱρεῖσθαι, καὶ καθαρώτερον.

γ'. Πρὸς ἃ παρωξύνετο μὲν Αρχέλαος, [o] ἐπείχετο δὲ τὴν ἄμυναν ὑπὸ τῆς περὶ τὴν ἔξοδον ἐπείξεως, δεδοικὼς μήποτε, τὸ πλῆθος ἐκπολεμώσας, κατασχεθείη τῷ κινήματι. διὸ πειθοῖ μᾶλλον ἢ βίᾳ καταστέλλειν ἐπειρᾶτο τοὺς νεωτερίζοντας, καὶ τὸν στρατηγὸν ὑποπέμψας παύσασθαι παρεκάλει. τοῦτον εἰς τὸ ἱερὸν παρελθόντα, πρὶν φθέγξασθαί τι, λίθοις ἀπήλαυνον οἱ στασιασταὶ, καὶ τοῖς μετ' [p] αὐτὸν ἐπὶ σωφρονισμῷ προσιοῦσιν, ἐνίει δὲ πολλοὺς Αρχέλαος, [q] πάντα πρὸς ὀργὴν [r] ἀπεκρίναντο. δῆλοί τε ἦσαν οὐκ ἠρεμήσοντες εἰ πλήθους ἐπιλάβοιντο. καὶ δὴ [s] τῆς τῶν ἀζύμων ἐνστάσης ἑορτῆς, Φάσχα παρὰ τοῖς Ιουδαίοις καλεῖται, [t] πολύ τι θυμάτων πλῆθος ἐκδεχομένη, [v] κάτεισι μὲν ἄπειρος ἐκ [x] τῆς χώρας [y] λεὼς ἐπὶ τὴν θρησκείαν. οἱ δὲ τοὺς σοφιστὰς πενθοῦντες ἐν τῷ ἱερῷ συνειστήκεισαν, τροφὴν τῇ στάσει ποριζόμενοι. πρὸς ὃ δείσας Αρχέλαος, πρὶν δι' ὅλου τοῦ πλήθους [z] δραμεῖν τὴν νόσον, ὑποπέμπει μετὰ σπείρας χιλίαρχον, προστάξας βίᾳ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως κατασχεῖν. πρὸς οὓς τὸ πλῆθος ἅπαν παροξύνεται, καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς τῆς σπείρας βάλλοντες λίθοις [a] διέφθειραν· ὁ δὲ χιλίαρχος ἐκφεύγει τραυμα-

τίας

h Τῶν κρατούντων] Οἱ κρατοῦντες Romani Spanh.

i Αποδειχθῇ βέβαιος.] *Αναδειχθῇ Bod. & Rost.*

k Επένευε] *Επένευσε Bod.*

l Τῆς πύλης τοῦ ναοῦ.] Erat porta *μεγάλη*, uti ex fine libri superioris patet. Rel.

m Οἰμωγαὶ διαπρύσιοι,] *Διαπρυσίην ὀλολυγήν. Callimach. H. in Del.* v. 258. & infr. c. 14. §. 6. *βοαῖς διαπρυσίοις.* & lib. 6. c. 5. §. 3. *διαπρύσιον ἐβόα.* Spanh. Male *Lugd. Bat. Οἰμωγαὶ διημερούσιοι.*

n Χρῆναι,] Ita lego cum *Busb.* & *Rhed.* nec non *Gall.* qui ad oram paginæ *χρῆναι* habet, voce *χρήμασιν* in textu erasa. Atque hanc lectionem firmat ipse *Josephus* in *Antt.* lib. 17. c. 9. §. 1. ubi dicit, *ἠξίουν τιμωρίαν αὐτοῖς ὑπ' Αρχελάου γενήσεσθαι κολάσεσι τῶν ὑπὸ Ηρώδου τιμωμένων.* In *Editis* quidem omnibus, cæterisque *MSS.* *τετιμημένων χρήμασιν.* nec aliter in codice quo usus est *Rufinus*.

o Επείχετο δὲ] Επείχετο in *MSS.* Huds. Et hinc non video, cur in editione sua repudiaverit *Hudsonus*, malueritque *ἀπείχετο.* contrariam certe probant *MSS. Coisl.* & *Lugd. Bat.* & quidam etiam impressi. Hav.

p Αὐτὸν] *Αὐτοῦ Big.*

q Πάντα] Interebatur hic particula *δὲ* post *πάντα*, quam *Lugd. Bat.* auctoritate sustulimus. Hav.

r Απεκρίναντο.] *Lugd. Bat. Απεκρίνοντο.*

s Τῆς—καλεῖται,] *Φάσχα*, de festo Azymorum vid. *Antt.* lib. 17. c. 9. §. 3. Pascha alioquin, & Azyma duo festa, prius XIV. Nisan, posterius à die XV. per VII. dies quæ sunt diversa. vid. *Antt.* lib. 3. c. 10. §.... *πέμπτῃ δὲ καὶ δεκάτῃ διαδεχεται τὴν τοῦ Πάσχα*, &c. Azymorum festum à XV. die Nisan per VII. dies. Alibi Azymorum festum cum Paschate idem notatur *Antt.* lib. 18. c. 2. §. 2. De Azymis dies XIV. Xanthici, quo Pascha celebratum vid. *ἁλωσ.* lib. 5. c. 3. §. 1. Neque tamen Azymorum propriè Festi dies XIV. sed Paschatis. vid. *Antt.* lib. 11. c. 4. §. 8. Azymorum autem, ut aliunde notum, Festum per VII. dies à XV. Spanh. quidam *MSS.* in *Antt.* *φάσκα* quoque pro Πάσχα habent.

t Πολύ—ἐκδεχομένη,] *Rost.* Πολύ τε θ. π. ἐκδεχομένοις.

v Κάτεισι] Κάτεισι ad templum. alii dicerent *ἄνεισι.* Rel.

x Τῆς χώρας] Η χώρα. Tota Israelitarum terra. Rel.

y Λεὼς ἐπὶ τὴν θρησκείαν.] Pro forma Attica communem exhibent nonnulli *MSS.*

z Δραμεῖν] *Lugd. Bat.* Διαδραμεῖν.

a Διέφθειραν.] Διέφθειρον *MS. Coislin.* Rel.

* In templo constiterunt nutrimenta seditioni quærentes. *Ruf.* Vide *Antt.* lib. 17. c. 9. §. 3.

b Πι.

τίας μόγις. ἔπειθ' οἱ μὲν ὡς μηδενὸς δεινοῦ γεγονότος, ἐτράποντο πρὸς τὴν θυσίαν· οὐ μὲν Ἀρχελάῳ δίχα φόνου καθεκτὸν ἔτι τὸ πλῆθος ἐφαίνετο. τὴν δὲ στρατιὰν ἐπαφίησιν αὐτοῖς ὅλην, τοὺς μὲν πεζοὺς, διὰ τῆς πόλεως ἀθρόους, τοὺς δὲ ἱππεῖς, ἀνὰ τὸ [b] πεδίον· οἳ, θύουσιν ἑκάστοις ἐξαίφνης προσπεσόντες, διαφθείρουσι μὲν περὶ τρισχιλίους, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος εἰς τὰ πλησίον ὄρη διεσκέδασαν. εἵποντο δὲ [c] κήρυκες Ἀρχελάου, κελεύοντες ἕκαστον ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου, καὶ πάντες ᾤχοντο τὴν ἑορτὴν ἀπολιπόντες.

dibus interfecit: verum centurio vulneratus, ægre licet, effugit. Deinde illi quidem, quasi nihil mali actum esset, ad hostias mactandas se convertebant, sed Archelao sine cæde jam multitudo comprimi non posse videbatur. quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per civitatem simul omnes, equitesque per campum: qui, singulos dum sacra facerent adorti, circiter tria hominum millia perimunt, reliquam vero multitudinem per montes proximos dissiparunt. Præcones autem Archelai sequebantur, jubentes ut domum quisque suam se reciperent. adeoque omnes festivitate omissa discedebant.

Denique exercitum in eos immittit. Ibid.

Tria Judæorum millia occisa. Ibid.

ΚΕΦ. β'.

Ἀρχέλαος μετὰ συγγενῶν πλήθους εἰς Ῥώμην πορεύεται. ἐκεῖ, ὑπ' Ἀντιπάτρου παρὰ Καίσαρι κατηγορηθεὶς, ἐν δίκῃ κρατεῖ, διὰ τὴν Νικολάου ἀπολογίαν.

Αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς μητρὸς, καὶ τῶν φίλων [d] Ποπλᾶ καὶ Πτολεμαίου καὶ Νικολάου, κατῄει πρὸς θάλασσαν, καταλιπὼν ἐπίτροπόν τε [e] τῶν βασιλείων καὶ κηδεμόνα τῶν οἰκείων, Φίλιππον. συνεξῄει δὲ ἅμα τοῖς τέκνοις Σαλώμη, καὶ οἱ τοῦ βασιλέως ἀδελφοί τε καὶ γαμβροί· τὸ μὲν δοκεῖν, συναγωνιούμενοι περὶ τῆς διαδοχῆς Ἀρχελάῳ, τὸ δ' ἀληθὲς, κατηγορήσοντες περὶ τῶν [f] κατὰ τὸ ἱερὸν παρανομηθέντων.

β'. Συναντᾷ δ' αὐτοῖς κατὰ Καισάρειαν, [g] Σαβῖνος ὁ τῆς Συρίας ἐπίτροπος, εἰς Ἰουδαίαν ἀνιὼν ἐπὶ φυλακῇ τῶν Ἡρώδου χρημάτων. τοῦτον ἐπέσχε προσωτέρω χωρεῖν Οὔαρος ἐπελθὼν, ὃν διὰ Πτολεμαίου πολλὰ δεηθεὶς Ἀρχέλαος μετεπέμψατο. τότε μὲν οὖν Σαβῖνος Οὐάρῳ χαριζόμενος, οὔτ' ἐπὶ τὰς ἄκρας [h] ἔσπευσεν, οὔτε τὰ ταμιεῖα τῶν πατρῴων χρημάτων ἀπέκλεισεν Ἀρχελάῳ· μέχρι δὲ τῆς Καίσαρος διαγνώσεως ἠρεμήσειν ὑπέσχετο. διέτριβε δὲ ἐπὶ τῆς Καισαρείας. [i] ὡς δὲ τῶν ἐμποδιζόντων [k] ὁ μὲν εἰς Ἀντιόχειαν ἀπῆρεν, Ἀρχέλαος δὲ εἰς Ῥώμην ἀνήχθη, διὰ τάχους ἐπὶ Ἱεροσολύμων ὁρμήσας, παραλαμβάνει τὰ βασίλεια. καὶ μεταπεμπόμενος τούς τε φρουράρχους καὶ διοικητὰς, ἐπειρᾶτο [l] διερευνᾷν τοὺς τῶν χρημάτων [m] ἀναλογισμοὺς, τάς τε ἄκρας παραλαμβάνειν. οὐ μὴν οἱ φρούραρχοι τῶν Ἀρχελάου [n] κατημέλουν ἐντολῶν, [o] ἔμενον δὲ φρουροῦντες ἕκαστα, καὶ τὴν φρουρὰν ἀνατιθέντες Καίσαρι μᾶλλον ἢ Ἀρχελάῳ.

γ'. Κἀν τούτῳ πάλιν Ἀντίπας ἀμφισβητῶν περὶ τῆς βασιλείας ἐπέξεισιν, ἀξιῶν τῆς [p] ἐπιδιαθήκης τὴν διαθήκην εἶναι κυριωτέραν, ἐν ᾗ βασιλεὺς αὐτὸς ἐγέγραπτο. συλλήψεσθαι δ' αὐτῷ προϋπέσχετο Σαλώμη, καὶ πολλοὶ τῶν σὺν Ἀρχελάῳ πλεόντων συγγενῶν. ἐπήγετο καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὸν [q] ἀδελφὸν Νικολάου Πτολεμαῖον, ῥοπὴν εἶναι δοκοῦντα διὰ τὴν παρ' Ἡρώδῃ πίστιν· ἐγεγόνει γὰρ δὴ τῶν φίλων τιμιώ-

CAP. II.

Archelaus cum magna cognatorum turba Romam proficiscitur. Ibi ab Antipatro apud Augustum accusatus causam vincit, defendente cum Nicolao.

IPSE autem cum matre, necnon & Popla & Ptolemæo & Nicolao amicis, ad mare descendit, * relicto Philippo, ut simul & regias tueretur, suamque domum curaret. Verum & una cum filiis suis egressa est Salome, simulque regis fratres & generi: specie quidem Archelao de successione in regnum adjumento futuri; re autem vera accusationem instituturi de iis quæ contra leges in templum admissa erant.

Archelaus Romam se confert. Antt. l. 17. c. 9. §. 4

2. Illis autem Cæsareæ obviam fit Sabinus Syriæ præses, in Judæam ascendens ad pecunias Herodis custodiendas. Huic ne ulterius progrederetur obstitit Varus, qui tum supervenerat; multis accitus Archelai precibus, misso ad eum Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus, in gratiam Vari, neque ad arces *occupendas* properavit, neque patris æraria ei occlusit; sed, usque dum Cæsar de rebus dijudicaret, se quieturum esse pollicitus est. Cæsareæ autem morabatur. Postea vero quam sibi obstantium unus Antiochiam petiit, atque Archelaus Romam versus navigavit, is illico Hierosolyma contendit, & regias occupat. cumque accivisset custodiarum præfectos & dispensatores, pecuniarum rationes exquirere conabatur, atque arces in potestatem suam redigere. non tamen Archelai mandatorum immemores erant præsidiorum præfecti, sed in singulis servandis tuendisque perseverabant, custodiam magis Cæsari quam Archelao acceptam ferentes.

Sabinus, Varo licet dissuadente, Hierosolyma ascendit. Ibid.

3. Item eo tempore Antipas quoque ut de regno disceptaret *Romam* proficiscitur, volens prius testamentum, in quo ipse rex scriptus erat, potiores partes habere quam posterius. Salome autem jam ante promiserat, se ei auxilio fore; & multi ex cognatis, Archelao navigationis socii. unà etiam secum ducebat matrem, fratremque Nicolai Ptolemæum, qui *magni* momenti esse videbatur, quod ei *multum* fidebat Herodes: namque illi fuerat ami-

Antipas Romam proficiscitur. Antt. l. 17. c. 9. §. 4.

Ptolemæus Nicolai Damasceni frater. Ibid.

---

b Πεδίον.] Est ne Κοιλὰς inter Hierosol. & Bethlechem? Antiq. VII. 10. Rel.

c Κήρυκες] *Rost*: καὶ κήρυκες.

d Ποπλᾶ—Νικολάου,] Ποπλᾶ καὶ Πτολεμαίου vid. mox infr. §. 3. & ἀρχ. lib. 17. c. 9. §. 3.

e Τῶν βασιλείων] Abest a *Rost*.

f Κατὰ τὸ ἱερὸν] Ἐν τῷ ναῷ *Rost*. & *Bod*.

g Σαβῖνος—ἐπίτροπος,] Sabinus Procurator Syriæ; conf. *Antt*. lib. 17. c. 9. §. 3. Nota vocem ἐπίτροπος. Spanh. & Rel.

h Ἔσπευσεν,] *Lugd. Bat*. Ἔπεμψεν.

i Ὡς δὲ τῶν ἐμποδιζόντων]. Nempe Sabino. Spanh.

k Ὁ μὲν] Varus. Spanh.

l Διερευνᾷν] Διερευνῶν *Big*. & *Coisl*.

m Ἀναλογισμοὺς,] Ἀναλώτας in *MSS*. Huds. Ἀναλώτας *MSS*. omnes. *Ox*. cum *MS*. *Lips*. Spanh.

n Κατημέλουν] Κατεφρόνουν *MS*. *Coislin*.

o Ἔμενον—ἕκαστα,] Ἀνέμενον in plerisque *MSS*.

p Ἐπιδιαθήκης] Ἐπιδιαθήκη de posteriori Testamento seu Codicillis. Ita Antipa Herodis primo Testamento, declarato Regni Hærede ἀρχ. lib. 17. c. 6. §. 1. & ἁλωσ. lib 1. c. 32. §. 7. De secundo Testamento *Antt*. lib. 17. c. 8. §. 1. seu ἐπιγραφομένων *Antt*. lib. 17. c. 19. §. 4. Spanh. Διαθήκη Testamentum, ἐπιδιαθήκη codicillus. Rel.

q Ἀδελφὸν Νικολάου Πτολεμαῖον,] Conf. mox. supr. §. 1. Spanh.

* Relicto Philippo regni procuratore itemque rerum familiarium curatore, *Ruf*.

Irenæus orator.

amicorum carissimus. Veruntamen in Irenæo oratore, propter dicendi vim, plurimum fidei reposuerat: per quem eos redarguit qui monebant ut Archelao cederet, id ipsum postulante ætatis prærogativa, & secundo testamento. Romæ autem cognati omnes, quibus invisus erat Archelaus, ejus partibus *magno* studio accedebant. Et ex professo quidem omnes suis legibus vivere expetebant, sub Romani prætoris administratione; aut, si hoc non impetrarent, ab Antipa imperio regi volebant.

Apud Cæsarem contra Archelaum instituta accusatio. Antt. l. 17. c. 9. §. 4.

4. Cum his autem una faciebat & Sabinus, literis in hunc finem missis; quibus Archelaum quidem apud Cæsarem accusavit, multis vero Antipam laudavit. Itaque cum criminationes in Archelaum digessissent Salome & qui cum ea erant, eas Cæsari tradiderunt: & post eos Archelaus juris sui capitula in scriptis *ei* mittit per Ptolemæum, patrisque annulum & regni rationes. Cæsar autem, cum mature secum de iis cogitasset quæ ab utraque parte dicerentur, deque regni magnitudine, & ingenti redituum numero, ac præterea de multiplici Herodis sobole, cumque insuper Vari & Sabini literas perlegisset, istis de rebus missas, summæ dignitatis Romanos in concilium congregat, in quo Cajo ex Agrippa & Julia filia sua nato, quem ipse adoptaverat, primo locum tribuit: atque *tunc* illis facit dicendi potestatem.

Antipater Salomes filius Archelaum accusat. Antt. l. 17. c. 9. §. 5.

5. Ibi Antipater Salomes filius (erat autem ex Archelai adversariis in dicendo acerrimus) surrexit, eumque accusabat, dicens, „ Archelaum verbis „ quidem de regno contendere, re autem vera jam „ ante factum esse regem, & nunc vanis ludibriis „ Cæsaris aures implere: quem successionis judi„ cem non exspectabat, ut qui post Herodis mor„ tem, nonnullos quidem mittendos subornarit „ diadema sibi imposituros, in solio vero præsede„ rit, & responsa dederit tanquam rex, & ordines „ exercitus permutarit, novasque dignitates dona„ verit, & qui, cum populo omnia annuisset quæ „ velut à rege impetrare volebat, & ob maxima cri„ mina à patre vinctos solvisset, nunc venit um„ bram regni à Domino petiturus, cujus ad se arri„ puerat corpus, Cæsarem *ipsum* non rerum sed „ nominum Dominum faciens. Quin & hoc ei in „ opprobrium vertebat, quod patris luctui illuderit „ dissimulando, cum interdiu quidem vultum ad „ mœrorem componeret, noctu sese inebrians us„ que dum saltaret; unde vulgi tumultum ex sua „ hanc ob rem indignatione ortum esse dicebat: „ totiusque orationis contentio & certamen in eo „ erat & innitebatur, quod tantam populi cædem „ fecerit in templo. quos quidem ad festum *cele*„ *brandum* venisse, ad hostias vero quas ipsi macta„ runt crudeliter esse jugulatos, & in templo tam „ multa cadavera in acervos congesta esse, quanta „ nullum alienigenarum bellum congesserat etiam

ταῖος ἐκείνῳ. πλεῖστον μὲν τοι [r] ἐπεποίθει διὰ δεινότητα λόγων [s] Εἰρηναίῳ τῷ ῥήτορι. δι' ὃν καὶ τοὺς νουθετοῦντας εἴκειν Αρχελάῳ, κατὰ [t] τὸ πρεσβεῖον καὶ τὰς ἐπιδιαθήκας, διεκρούσατο. μεθίσταται δὲ ἐν Ρώμῃ πάντων πρὸς αὐτὸν ἡ σπουδὴ τῶν συγγενῶν, οἷς διὰ μίσους ἦν Αρχέλαος. καὶ προηγουμένως μὲν [t] ἕκαστος [v] αὐτονομίας ἐπεθύμει, στρατηγῷ Ρωμαίων διοικουμένης. εἰ δὲ τούτου διαμαρτάνοιεν, βασιλεύειν Αντίπαν ἤθελον.

δ'. [x] Συνήργει δὲ αὐτοῖς εἰς τοῦτο καὶ Σαβῖνος δι' ἐπιστολῶν, κατηγορήσας μὲν Αρχελάου παρὰ Καίσαρι, πολλὰ δ' ἐπαινέσας Αντίπαν. συντάξαντες δὴ [y] τὰ ἐγκλήματα οἱ περὶ Σαλώμην, ἐνεχείρισαν Καίσαρι. καὶ μετ' αὐτοὺς Αρχέλαος, τά τε κεφάλαια τῶν ἑαυτοῦ δικαίων γράψας, καὶ τὸν δακτύλιον τοῦ πατρὸς καὶ τοὺς λόγους εἰσπέμπει διὰ Πτολεμαίου. προσκεψάμενος δὲ ὁ Καῖσαρ τὰ παρὰ ἀμφοῖν κατ' ἰδίαν, τό, τε μέγεθος τῆς βασιλείας, καὶ τὸ πλῆθος τῆς προσόδου, πρὸς οἷς τὸν ἀριθμὸν τῆς Ηρώδου [z] γενεᾶς· προσαναγνοὺς δὲ καὶ τὰ παρὰ Οὐάρου καὶ Σαβίνου, περὶ τούτων ἐπεσταλμένα, συνέδριον μὲν ἀθροίζει τῶν ἐν τέλει Ρωμαίων, ἐν ᾧ καὶ [a] τὸν ἐξ Αγρίππα καὶ Ιουλίας [b] τῆς θυγατρὸς θετὸν παῖδα Γάϊον, [c] πρώτως ἐκάθισεν. ἀποδίδωσι δὲ λόγον αὐτοῖς.

ε'. Ενθα καταστὰς ὁ Σαλώμης υἱὸς Αντίπατρος, ἦν δὲ τῶν ἐναντιουμένων Αρχελάῳ [d] δεινότατος εἰπεῖν, κατηγόρει φάσκων, „ τοῖς μὲν λόγοις ἀμφισβητεῖν ἄρτι „ περὶ βασιλείας Αρχέλαον, τοῖς δ' ἔργοις, πάλαι „ γεγονέναι βασιλέα, κατειρωνεύεσθαι δὲ [e] νῦν τῆς Καί„ σαρος ἀκοῶν. ὃν δικαστὴν τῆς διαδοχῆς οὐ περι„ μεῖνεν, εἴγε μετὰ τὴν Ηρώδου τελευτὴν ἐγκαθέτους μὲν „ ὑποπέμψας τοὺς περιθήσοντας αὐτῷ τὸ διάδημα, „ προκαθίσας δὲ ἐπὶ θρόνου καὶ χρηματίσας ὡς βασι„ λεύς, τάξεις τε τῆς στρατιᾶς ἀμείψας, καὶ προκοπὰς „ χαρισάμενος, [f] ἔτι δὲ τῷ δήμῳ πάντα κατανεύσας, „ ὅσων ὡς παρὰ βασιλέως τυχεῖν ἠξίουν, καὶ τοὺς ἐπὶ „ μεγίσταις αἰτίαις [g] ὑπὸ τοῦ πατρὸς δεδεμένους λύσας, „ νῦν ἥκει παρὰ τοῦ [h] δεσπότου σκιὰν αἰτησόμενος „ βασιλείας, ἧς ἥρπασεν ἑαυτῷ τὸ σῶμα, καὶ ποιῶν „ οὐ τῶν πραγμάτων ἀλλὰ τῶν ὀνομάτων κύριον Καί„ σαρα. προσωνείδιζε δὲ, ὡς καὶ τὸ πένθος κατειρω„ νεύσατο τοῦ πατρὸς, μεθ' ἡμέραν μὲν [i] ἐπισχηματί„ ζων τὸ πρόσωπον εἰς λύπην, νύκτωρ δὲ μέχρι κώ„ μων μεθυσκόμενος, ἐν ᾧ καὶ τὴν ταραχὴν τοῦ πλή„ θους ἐκ τῆς μὲν τούτοις ἀγανακτήσεως ἔλεγε γεγονέ„ ναι. καὶ τὸν ἀγῶνα παντὸς τοῦ λόγου ἐναπηρείσατο „ τῷ πλήθει τῶν περὶ τὸν ναὸν φονευθέντων. οὓς ἐληλυ„ θέναι μὲν ἐφ' ἑορτὴν, παρὰ δὲ ταῖς ἰδίαις θυσίαις „ [k] ὠμῶς ἀπεσφάχθαι. καὶ τοσοῦτον ἐν τῷ ἱερῷ σεσω„ ρεῦσθαι νεκρῶν πλῆθος, ὅσον οὐδ' ἂν ἀλλόφυλος „ ἐσω-

r Επεποίθει] Επεποίθει. MS. Ox. SPANH.

s Εἰρηναίῳ τῷ ῥήτορι.] Irenæus Orator. vid. *Antt.* lib. 17. c. 9. §. 4. SPANH.

t Εκαστος] Εκαστοι αὐτῶν αὐτονομ. *Bod.* & *Rost.*

v Αὐτονομίας] Αὐτονομία sub Romano Præside administrata intr. c. 3. §. 4. & c. 6. §. 1. & supr. *Antt.* lib. 17. c. 13. §. 1. SPANH.

x Συνήργει—Σαβῖνος] Cum his unà faciebat & Sabinus Ox. SPANH.

y Τὰ ἐγκλήματα] Τὰ περὶ τὰ ἐγκλ. *Bod.*

z Γενεᾶς. προσαναγνοὺς δὲ καὶ τὰ] *Rost.* Ita distinguit, γενεᾶς προσαναγνοὺς, καὶ τὰ, &c.

a Τὸν ἐξ Αγρίππα καὶ Ιουλίας] Decennem circiter. Hoc enim factum quasi quadriennio ante Consulatum; quem obtinuit (ut ex *Fastis* liquet, a. U. C. 754.) vix annos natus quatuordecim. Vide *Sueton.* in *Aug.* c. 64. & *Tacitum* in *Ann.* l. 3. ALDR.

b Τῆς θυγατρὸς] Abest a *Rost.*

c Πρώτως] *Hudsonus* edidit πρῶτον & vertit *primum*. ambiguè. in impressis vero est πρῶτος, pro quo *Lugd. Bat.* exhibet πρώτως, id est *tunc primum* in Concilium illud venerabile Cajum introduxit *Augustus*. Recte, ut opinor, ipse enim ibi præsedit, neque alii suum locum tribuit. HAV.

d Δεινότατος εἰπεῖν,] Δεινὸς εἰπεῖν *Bod.* & *Rost.*

e Νῦν] Abest a *Lugd. Bat.*

f Ετι δὲ τῷ δήμῳ] Εἶτα sine δὲ *Big. Busb.* & *Rhed.* HUD. Εἶτα τῷ δήμῳ *Big.* & *MS. Lips.* SPANH.

g Υπὸ] Παρὰ τοῦ Π. *Bod.* SPANH.

h Δεσπότου] In urbe licet Augustus sicut templi honore, ita Domini appellatione abstinuerit; h. e. noluerit à Romanis appellari hoc nomine quod odissent; eo tamen ab exteris haud illibenter salutatus est. Quare & illum Antipater *hoc loco*, & apud *Dionem* Cleopatra l. 51. p. 451. B. & Licinius l. 54. p. 536. A. δεσπότην sine reprehensione compellant. Sic Tiberius Augusti nomen (in urbe scil.) recusavit; epistolis ad reges & dynastas addidit. Vide *Suet.* in *Aug.* c. 52, 53. & in *Tib.* c. 26, 27. ALDR. Nota δεσπότην dici Augustum, qui *Dominus* noluit Romæ appellari. vid. Not. *Oxon.* infr. δεσπότη τῶν ὅλων §. 6. SPANH.

i Επισχηματίζων] *Coisl.* Μετασχηματίζων.

k Ωμῶς] *Rost.* Ως μή.

„ ἐσώρευσε πόλεμος ἐπελθὼν ἀκήρυκτος. ταύτην „ μέντοι τὴν ὠμότητα προσκεψάμενον [l] αὐτοῦ καὶ τὸν „ πατέρα, μηδ' ἐλπίδος αὐτὸν ἀξιῶσαι ποτὲ βα- „ σιλικῆς, ἢ ὅτε χεῖρον τὴν ψυχὴν κάμνων [m] τοῦ „ σώματος [n] ἀκρατὴς ἦν ὑγιαίνοντος λογισμοῦ, καὶ „ οὔτε ὃν ἔγραφεν [o] ἐν ταῖς ἐπιδιαθήκαις ᾔδει διά- „ δοχον, καὶ ταῦτα μηδὲν τοῦ ἐν ταῖς διαθήκαις „ μέμψασθαι δυνάμενος, ὃν ἔγραψεν ὑγιαίνων μὲν „ τὸ σῶμα, καθαρὰν δὲ τὴν ψυχὴν ἔχων πάθους „ παντός. εἰ μέν τοι καὶ κυριωτέραν τὴν τοῦ κάμνοντος „ κρίσιν τιθείη τις, ἀποκεχειροτονῆσθαι βασιλείας „ Ἀρχέλαον ὑφ' ἑαυτοῦ, τοῖς εἰς αὐτὴν παρανομη- „ θεῖσιν. ἢ ποταπόν γε ἄρα ἂν γενέσθαι λαβόντα τὴν „ ἀρχὴν παρὰ Καίσαρος, τὸν πρὶν λαβεῖν τοσούτους „ ἀνῃρηκότα;

ς'. Πολλὰ τοιαῦτα διεξελθὼν Ἀντίπατρος, καὶ τοὺς πλείστους τῶν συγγενῶν παραστησάμενος ἐφ' ἑκάστῳ τῶν [p] κατηγορημένων μάρτυρας, καταπαύει τὸν λόγον. [q] ἀνίσταται δὲ Νικόλαος ὑπὲρ Ἀρχελάου, „ καὶ „ τὸν μὲν ἐν τῷ ἱερῷ φόνον ἀναγκαῖον ἀπέφαινε, πο- „ λεμίους γὰρ γεγονέναι τοὺς ἀνῃρημένους, οὐ τῆς βασι- „ λείας μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικάζοντος αὐτὸν Καί- „ σαρος· τῶν δὲ ἄλλων ἐγκλημάτων συμβούλους ἀπε- „ δείκνυεν αὐτοὺς τοὺς κατηγόρους γεγονέναι. τὴν γε- „ μὴν ἐπιδιαθήκην ἠξίου διὰ τοῦτο μάλιστα εἶναι „ κυρίαν, ὅτι βεβαιωτὴν ἐν αὐτῇ Καίσαρα [r] καθίστατο „ τοῦ διαδόχου. ὁ γὰρ σωφρονῶν ὥστε τῷ [s] δεσπότῃ τῶν „ ὅλων παραχωρεῖν τῆς ἐξουσίας, οὐδέπου περὶ κληρονό- „ μου κρίσιν ἐσφάλλετο. σωφρονῶν δὲ ᾕρειτο καὶ τὸν „ καθιστάμενον, ὁ γινώσκων τὸν καθιστάντα.

ζ'. Διεξελθόντος δὲ πάντα καὶ Νικολάου, παρελθὼν ὁ Ἀρχέλαος, [t] προπίπτει τῶν Καίσαρος γονάτων ἡσυχῆ. κἀκεῖνος αὐτὸν μάλα [v] φιλοφρόνως ἀναστήσας, ἐνέφηνε μὲν ὡς ἄξιος εἴη τῆς πατρῴας διαδοχῆς, οὐ μὴν τὶ βέβαιον ἀπεφήνατο. διαλύσας δὲ τοὺς συνέδρους ἐκείνης τῆς ἡμέρας, καθ' ἑαυτὸν περὶ ὧν διήκουσεν ἐσκέπτετο, εἴτε χρὴ τῶν ἐν ταῖς διαθήκαις καταστῆσαί τινα διάδοχον, [x] εἴτε καὶ πάσῃ τῇ γενεᾷ διανεῖμαι τὴν ἀρχήν· ἐδόκει γὰρ ἐπικουρίας χρήζειν τὸ πλῆθος τῶν προσώπων.

„ sine denunciatione illatum. Hanc sane crudelitatem illius quoque patrem animo prospexisse, neque ei vel *minimam* spem regni facere unquam voluisse, nisi cum animo pejus quam corpore ægrotans haud sanæ mentis compos esset; & quem in secundo testamento scripserat successorem nescivit, idque nihil quidquam habens quod de eo queri posset, quem in superiori testamento scripserat, cum corpore quidem valeret, & animam ab omni perturbatione liberam puramque gereret. Veruntamen, si quis concedat majoris auctoritatis esse morbo laborantis judicium, ipsum *sciat* se Archelaum regno abdicasse, ex iis quæ in illud contra leges admisit. aut qualis quæso futurus est rex, cum à Cæsare acceperit imperium, qui antequam illud acciperet, tantam stragem edidit?

6. Cum hujusmodi multa *oratione* persequutus esset Antipater, & plurimos ex cognatis ad singula, quorum eum accusaverat, testanda stitisset, finem dicendi facit. Surrexit autem Nicolaus pro Archelao, „ & cædem in templo factam necessariam fuisse ostendebat; cæsos quippe non solum regni, sed & Cæsaris, ipsius judicis, hostes exstitisse: ipsos vero, qui accusationem instituerant, ad alia eum crimina consilio suo impulisse. Porro, secundum testamentum maxime ob hanc causam ratum haberi postulabat, quod in eo *Herodes* successorem suum à Cæsare confirmatum iri constituit. Nam qui ita sapuit ut rerum domino sua cederet potestate, non utique in suo de hærede judicio errabat. sana autem mente erat, * cum eligeret *hæredem* constituendum, qui non ignoravit eum, per quem constitui deberet.

Nicolaus pro Archelao respondet Antipatro. Antt. l. 17. c. 9. §. 6.

7. Cum autem & Nicolaus omnia dicendo percurrisset, Archelaus progressus ante genua Cæsaris leniter procidit. Atque ille, cum ipsum benigne admodum excitasset, dignum quidem esse ostendit qui patri *in regnum* succederet, nihil tamen certi *hac de re* pronunciavit: consiliariis vero, quos eo die acciverat, dimissis, de iis quæ audiverat secum ipse dispiciebat, utrum horum aliquem, *qui* in testamentis *scripti* erant, successorem constituere deberet, an vero omnibus *Herodis* liberis communiter divideret principatum. Nam cum tam multi essent, *haud parvo* subsidio egere videbantur.

Cæsar benigne alloquitur Archelaum. Antt. l. 17. c. 9. §. 7.

ΚΕΦ. γ'.

Μάχην καρτερὰν τοῖς Σαβίνου στρατιώταις συνάπτουσιν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πολλὴ γίνεται φθορὰ ἐν Ἱεροσολύμοις.

ΠΡὶν δ' ὁρίσαι τὶ περὶ τούτων Καίσαρα, τελευτᾷ μὲν [y] ἡ Ἀρχελάου μητὴρ Μαλθακὴ [z] νοσήσασα. παρὰ Οὐάρου δ' ἐκομίσθησαν [a] ἐκ Συρίας ἐπιστολαὶ, περὶ τῆς Ἰουδαίων ἀποστάσεως. ἣν προειδόμενος Οὐάρος· ἀνέβη γὰρ δὴ μετὰ τὸν Ἀρχελάου πλοῦν εἰς Ἱεροσόλυμα τοὺς παρακινοῦντας καθέξων, ἐπειδὴ πρόδηλον ἦν τὸ ἔθνος οὐκ ἠρεμῆσον. ἕν τι τῶν τριῶν ἀπὸ Συρίας ταγμάτων, ὅπερ ἧκεν ἄγων, ἐν τῇ πόλει καταλείπει,

CAP. III.

II.

Judæos inter & Sabinianos pugna acris, & magna strages Hierosolymis.

ANtequam vero aliquid de istis statueret Cæsar, morbo correpta obiit Malthace, mater Archelai, & è Syria à Varo allatæ sunt literæ de Judæorum defectione. Quam Varus prospiciens (nam postquam ora solverat Archelaus, Hierosolyma ascendit *Varus* seditionem moventes cohibiturus, utpote quod manifestum erat non quieturam esse gentem) ex tribus è Syria legionibus, quas secum ducebat, unam in urbe relinquit, & ipse qui-

Malthaces obitus. Antt. l. 17. c. 12. §. 1.

Varus seditionem Hierosolymis compescit. Ibid.

l Αὐτοῦ—βασιλικῆς,] *Rost.* Αὐτοῦ τὸν πατέρα μηδὲ ἐλπίδος ἀξιῶσαι αὐτῆς βασ.

m Τοῦ σώματος] Illud τοῦ è *Codd. MSS.*

n Ἀκρατὴς] *Coisl.* Ἀκροατὴς.

o Ἐν ταῖς ἐπιδιαθήκαις] Desunt in *Bod. Voss. Ox.* SPANH.

p Κατηγορημένων μάρτυρας,] Κατηγορημάτων *Bod.* & *Rost.* mox *Gen.* μαρτύρων.

q Ἀνίσταται—Ἀρχελάου,] Nicolai Orationem pro Archelao vid. *Antt.* lib. 17. c. 11. §. 6. SPANH.

r Καθίστατο] Καθίστησι *Rost.*

s Δεσπότῃ τῶν ὅλων] Conf. supr. §. 5. SPANH.

t Προπίπτει] Προσπίπτει *Bod. Rost.* & *Voss.*

v Φιλοφρόνως] *Gen.* Φιλοφρόνων.

x Εἴτε] Abest a *Rost.*

y Ἡ Ἀρχελάου μητὴρ Μαλθακὴ] Conf. supr. lib. 1. c. 24. §. 2. SPANH.

z Νοσήσασα.] *Lugd. Bat.* Νόσῳ νοσήσασα.

a Ἐκ Συρίας ἐπιστολαὶ,] Ἀπὸ Συρίας *Bod.*

* Qui enim scivit quem eligeret ad confirmandum, scivit utique quem eligeret ad imperandum, nec in successore falli potuit, qui non est falsus in confirmatore, *Pseudo-Hegesipp.*

b Νικ-

Sabinus Hierosolymis res perturbat. Ibid.

quidem Antiochiam reversus est. Cum autem postea venisset Sabinus, novi quid moliendi occasionem præbuit Judæis. nam & custodibus vim adhibebat ut arces sibi traderent, & cum acerbitate regis pecunias exquirebat, fretus non solum militibus à Varo relictis, sed & servorum suorum non parva manu; quibus omnibus, cum armis eos instruxisset, usus est tanquam avaritiæ suæ ministris. Instante autem Pentecoste (ita festum quoddam appellant Judæi post septem hebdomadas *à paschate* celebratum, ex dierum numero appellationem sortitum) congregatus est populus non *solum* ex religionis solennitate, sed ex indignatione. Itaque multitudinis infinitæ factus est concursus ex Galilæa, & Idumæa, & Hierichunte, & Peræa *regione* trans Jordanem. hominum autem numero & animorum alacritate *reliquis* præstabant indigenæ ex ipsa Judæa. Cumque semetipsos in tres turmas divisissent, tribus in locis castra metantur, ad septentrionalem templi regionem, & ad meridionalem juxta Hippodromum, tertia autem pars ad occidentem prope regias; & Romanos undique circumsessos oppugnabant.

Judæi armis se defendunt. Antt. l. 17. c. 12. §. 2.

2. Sabinus autem, ut qui & multitudinem eorum formidarit & spiritus hominum elatos, frequentes ad Varum nuncios mittebat, orans atque obsecrans ut ei quam ocyssime auxilium ferret, quasi futurum esset ut conderetur legio, si moras necteret: ipse vero cum in excelsissimam arcis turrim ascendisset, quæ Phasaëlus vocabatur, ita denominata à fratre Herodis quem Parthi occiderant, inde legionis militibus signum dedit, ut in hostes impetum facerent. nam *is* metu perculsus ne ad suos quidem descendere audebat. At milites, persuasione victi, prosiliunt properantque ad templum, & pugnam acrem cum Judæis committunt. in qua, * dum nemo quidem *eos* desuper *à mœnibus* propelleret, imperitos belli peritia superabant. Postquam vero multi Judæorum, conscensis porticibus, in verticem illorum tela dejicerent, plurimi conterebantur; & neque ex alto ferientes facile ulcisci, neque cominus pugnantes sustinere poterant.

Acre prælium inter Judæos & Romanos. Ibid.

3. Cum autem ab utrisque affligerentur, porticibus ignem subjiciunt, operibus magnitudine & ornatu ambitioso mirandis. Atque illorum qui super istis erant, multi quidem à flammis subito comprehensi in iis perierunt; multi vero ab hostibus, in eos desilientes; quidam autem de mœnibus sese præcipitarunt, nonnullique rebus desperatis suis se gladiis conficientes ignem præveniebant. At quotquot per muros reptando descenderint, & in Romanos irruerint, obstupefacti nullo negotio subigebantur; donec *tandem*, aliis quidem interemptis, aliis vero præ metu disjectis, in Dei thesaurum *à custodibus* desertum inciderint milites, & quadringenta circiter talenta diripuerint: quorum quæ furto non sublata erant, *sibi* conquisivit Sabinus.

Ignis, porticibus templi subjectus, exitio est Judæis. Antt. l. 17. c. 12. §. 2.

Sacrum thesaurum diripiunt Romani, Ibid.

καὶ αὐτὸς μὲν ὑπέστρεψεν εἰς Ἀντιόχειαν. ἐπελθὼν δὲ Σαβῖνος, ἀφορμὴν αὐτοῖς παρέσχε [b] νεωτεροποιΐας. τούς τε γὰρ φρουροὺς παραδιδόναι τὰς ἄκρας ἐβιάζετο, καὶ πικρῶς τὰ βασίλεια [c] χρήματα διηρεύνα, πεποιθὼς οὐ μόνον τοῖς ὑπὸ Οὐάρου καταλειφθεῖσι στρατιώταις, ἀλλὰ καὶ πλήθει δούλων ἰδίων, οὓς ἅπαντας ὁπλίσας, ὑπηρέταις ἐχρῆτο τῆς πλεονεξίας. ἐνστάσης δὲ [d] Πεντηκοστῆς· οὕτω καλοῦσι τινὰ ἑορτὴν [e] Ἰουδαῖοι παρ' ἑπτὰ γινομένην ἑβδομάδας, [f] κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν προσηγορίαν ἔχουσαν. [g] οὐχ ἡ συνήθης θρησκεία συνήγαγε τὸν δῆμον, ἀλλὰ ἀγανάκτησις. συνέδραμε γοῦν πλῆθος ἄπειρον ἔκ τε τῆς Γαλιλαίας, καὶ [h] Ἰδουμαίας, Ἱεριχοῦντός τε, καὶ τῆς ὑπὲρ Ἰορδάνην Περαίας. ὑπερεῖχε δὲ πλήθει τε καὶ προθυμίαις ἀνδρῶν [i] ὁ γνήσιος ἐξ αὐτῆς Ἰουδαίας λαός. διανείμαντες δὲ σφᾶς ἑαυτοὺς εἰς τρία μέρη, τριχῇ στρατοπεδεύονται, πρός τε τῷ βορείῳ τοῦ ἱεροῦ κλίματι, καὶ πρὸς τῷ μεσημβρινῷ κατὰ τὸν Ἱππόδρομον· ἡ δὲ τρίτη μοῖρα πρὸς τοῖς βασιλείοις κατὰ δύσιν· περικαθεζόμενοι δὲ πάντοθεν, τοὺς Ῥωμαίους ἐπολιόρκουν.

β'. Ὁ δὲ Σαβῖνος, πρός τε τὸ πλῆθος αὐτῶν ὑποδείσας καὶ τὰ φρονήματα, συνεχεῖς μὲν ἀγγέλους ἔπεμπε παρὰ Οὔαρον, ἐπαμύνειν ἐν τάχει δεόμενος, ὡς εἰ βραδύνοι, κατακοπησομένου τοῦ τάγματος· αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸν ὑψηλότατον τοῦ φρουρίου πύργον ἀναβὰς, ὃς ἐκαλεῖτο [k] Φασάηλος, ἐπώνυμον ἔχων ἀδελφὸν Ἡρώδου διαφθαρέντα ὑπὸ Πάρθων, ἐντεῦθεν κατέσειε τοῖς ἐν τῷ τάγματι στρατιώταις, ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις. δι' ἔκπληξιν γὰρ οὐδὲ εἰς τοὺς σφετέρους καταβαίνειν ἐθάρρει. παραπεισθέντες δὲ οἱ στρατιῶται, [l] προπηδῶσιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ μάχην καρτερὰν τοῖς Ἰουδαίοις συνάπτουσιν. ἐν ᾗ μέχρι μὲν οὐδεὶς καθύπερθεν ἐπήμυνε, [m] περιῆσαν ἐμπειρίᾳ [n] πολέμου τῶν ἀπείρων, ἐπεὶ δὲ πολλοὶ Ἰουδαίων ἀναβάντες ἐπὶ τὰς στοὰς, κατὰ κεφαλῆς αὐτῶν ἠφίεσαν τὰ βέλη, συνετρίβοντο πολλοὶ, καὶ οὔτε τοὺς ἄνωθεν βάλλοντας ἀμύνασθαι ῥᾴδιον ἦν, οὔτε τοὺς συστάδην μαχομένους ὑπομένειν.

γ'. Καταπονούμενοι δὲ πρὸς ἀμφοτέρων ὑπεμπιπρᾶσι τὰς στοὰς, ἔργα θαυμάσια μεγέθους τε καὶ πολυτελείας ἕνεκεν. οἱ δὲ [o] ἐπ' αὐτῶν ὑπὸ τῆς φλογὸς ἐξαίφνης περισχεθέντες, πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ διεφθείροντο, πολλοὶ δ' ὑπὸ τῶν πολεμίων, πηδῶντες εἰς αὐτοὺς, τινὲς δ' εἰς τοὐπίσω κατὰ τοῦ τείχους κατεκρημνίζοντο, ἔνιοι δ' ὑπ' ἀμηχανίας τοῖς ἰδίοις ξίφεσι τὸ πῦρ ἔφθανον. ὅσοι δὲ καθερπύσαντες ἀπὸ τῶν τειχῶν ᾖξαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους, εὐμεταχείριστοι διὰ τὴν ἔκπληξιν ἦσαν, μέχρι τῶν μὲν ἀπολωλότων, τῶν δ' ὑπὸ τοῦ δέους σκεδασθέντων, ἐρήμῳ τῷ τοῦ Θεοῦ θησαυρῷ προσπεσόντες οἱ στρατιῶται, περὶ τετρακόσια τάλαντα διήρπασαν. ὧν [p] ὅσα μὴ διεκλάπη, Σαβῖνος [q] ἤθροισεν.

δ' Ἰου-

b Νεωτεροποιΐας.] Conf. ἁλωσ. lib. 7. c. 4. §. 2. SPANH.

c Χρήματα] Abest a *Rost.*

d Πεντηκοστῆς.] *Lugd. Bat.* Τῆς Πεντεκοστῆς.

e Ἰουδαῖοι] Abest a *Rost.*

f Κατὰ τὸν ἀριθμὸν] Ita lego, nonnihil favente *Rufino*, qui vertit, *ex eorum numero vocabulum nacta*, sc. PENTECOSTE. καὶ τὸν ἀρ. in *Editis* & *MSS.* HUDS. Κατὰ τὸν ἀρ. *Oxon.* SPANH.

g Οὐχ ἡ συνήθης θρησκεία] Id est, οὐ μόνον, prout in *Antt.* lib. 17. c. 12. §. 2. v. 14.

h Ἰδουμαίας,—Περαίας.] Conf. *Antt.* lib. 13. c. 9. §. 1. SPANH.

i Ὁ γνήσιος] Scilicet, incolentes Judæam proprie & stricte dictam: de qua vide in lib. III. *de Bello.* Aut (ut verba interpretatur *Casaubonus* in *Exerc.* contra *Baronium*, p. 27. *Edit. Lond.*) germanus & purus putus Judæorum populus, in ipsa Judæa sic proprie dicta, urbe nempe & Toparchiis Hierosolymitanorum, natus.

k Φασάηλος,] Conf. ἁλωσ. lib. 1. c. 21. §. 9. & *Antt.* lib. 16. c. 5. §. 2. SPANH.

l Προπηδῶσιν] Forsan προσπηδῶσιν.

m Περιῆσαν] Sic *Big. Oxon. Lugd. Bat. Busb.* & *Rhed.* περιήεσαν perperam in *cæteris.*

n Πολέμου τῶν ἀπείρων.] Ita locum restitui ex *Rufino*, qui vertit, *imperitos belli peritia superabant.* antea erat πολεμοῦντων ἀπείρων.

o Ἐπ' αὐτῶν] Sic *Big. Busb. Lugd. Bat.* & *Rhed.* ὑπ' αὐτῶν in *reliquis.* ἐπαυτὸν in *Rost.* HUDS. Ἐπ' αὐτ. *Big.* SPANH.

p Ὅσα μὴ διεκλάπη,] Paulo aliter in *Antt.* lib. 17. c. 12. §. 2. v. 24. καὶ διεκλάπη μὲν πολλὰ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, Σαβῖνος περιποίησεν εἰς τὸ φανερὸν τετρακόσια τάλαντα. adeo ut forsan legendum sit hîc loci; οἱ στρατιῶται πολλὰ διήρπασαν. ὧν ὅσα μὴ διεκλάπη, περὶ τετρακόσια τάλαντα, Σαβῖνος ἤθροισεν. Pro ἤθροισεν aut περιποίησεν *Zonaras* legit περιέσωσεν.

q Ἤθροισεν.] Περιέσωσεν *Zonaras* hic adhibet. SPANH.

* Dum nemo desuper adjuvaret. *Ruf.*

r Αἱ-

δ'. Ἰουδαίους δὴ ἥτε τῶν ἔργων καὶ ἡ τῶν ἀνδρῶν φθορὰ πολὺ πλείους καὶ μαχιμωτέρους ἐπισυνέστησε Ῥωμαίοις. καὶ περισχόντες τὰ βασίλεια ἅπαντας ἠπείλουν διαφθερεῖν, εἰ μὴ θᾶττον ἀπίοιεν. ὑπισχνοῦντο γὰρ ἄδειαν τῷ Σαβίνῳ, βουλομένῳ μετὰ τοῦ τάγματος ἐξιέναι. συνελάμβανον δ' [r] αὐτοῖς οἱ πλεῖστοι τῶν βασιλικῶν αὐτομολήσαντες. τὸ μέντοι πολεμικώτατον μέρος, Σεβαστηνοὶ τρισχίλιοι, Ῥοῦφός τε καὶ Γρᾶτος ἐπὶ τούτοις, ὁ μὲν τοὺς πεζοὺς τῶν βασιλικῶν ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν, Ῥοῦφος δὲ τοὺς ἱππεῖς, ὧν ἑκάτερος καὶ χωρὶς ὑπηκόου δυνάμεως, δι' ἀλκὴν, καὶ σύνεσιν [s] ἡ πολέμου ῥοπὴ, ἄξιος ἦν, προσέθεντο Ῥωμαίοις. Ἰουδαῖοι μὲν οὖν ἐνέκειντο τῇ [t] πολιορκίᾳ, τῶν τειχέων ἅμα πειρώμενοι τοῦ φρουρίου, καὶ τοῖς περὶ τὸν Σαβῖνον ἐμβοῶντες ἀπιέναι, μηδ' ἐμποδὼν αὐτοῖς γίνεσθαι, διὰ χρόνου πολλοῦ κομιζομένοις [v] τὴν πάτριον αὐτονομίαν. Σαβίνῳ δὲ ἀγαπητὸν μὲν ἦν ὑπεξελθεῖν, ἠπίστει δὲ ταῖς ὑποσχέσεσι, καὶ τὸ πρᾷον αὐτῶν δέλεαρ εἰς ἐνέδραν ὑπώπτευεν, ἅμα δὲ καὶ τὴν ἐξ Οὐάρου βοήθειαν ἐλπίζων, [x] διέφερε τὴν πολιορκίαν.

4. Itaque Judæorum plures, eosque pugnaciores, contra Romanos excitavit, partim operum ruina, partim hominum strages: cumque regias obsedissent, omnibus minitabantur exitium, nisi quam primum discederent. nam Sabino securitatem præstare pollicebantur, si cum legione *sua* exire vellet. Quin & ipsis opitulabantur regiorum quam plurimi, qui ad eos transfugerant. Verum pars bellicosissima, Sebastenorum tria millia, illisque præfecti Rufus & Gratus, hic quidem peditibus regiis, Rufus vero equitibus (quorum uterque etiam sine copiis illos sequutis, propter strenuitatem, & scientiam in qua vertitur belli fortuna, magni faciendus) Romanis se adjungebant. Et Judæi quidem obsidioni instabant, simul & castelli mœnia oppugnantes, & ad Sabinum clamantes ut discederet, neque illos impediret, tamdiu patriis viventes legibus. Sabino quidem non displicebat ut clam *cum suis* abiret, haud vero *ejusmodi* fidebat promissis, & eorum lenitatem insidiarum esse illecebram suspicabatur; quodque Varum etiam in auxilium venturum exspectaret, obsidionem perferebat.

Judæi suis cladibus irritantur. Antt. l. 17. c. 12. §. 2.

Rufus & Gratus ad Romanos transeunt. Ibid.

Sabinus obsidionem sustinet. Antt. l. 17. c. 12. §. 3.

ΚΕΦ. δ'.

Στασιάζουσιν οἱ πάλαι στρατευσάμενοι ὑφ' Ἡρώδου. Ἰούδα λῃστήρια. Σίμων καὶ Ἀθρογγαῖος ὄνομα βασίλειον ἀντιποιοῦνται.

CAP. IV.

Tumultuantur Herodis veterani. Judæ latrocinia. Simon & Athrongæus regium nomen invadunt.

Ἐν δὲ [y] τούτῳ καὶ τὰ κατὰ τὴν χώραν πολλαχόθεν ἐταράσσετο, καὶ συχνοὺς [z] βασιλειᾶν ὁ καιρὸς [a] ἀνέπειθε. κατὰ μέν γε τὴν [b] Ἰδουμαίαν δισχίλιοι τῶν ὑφ' Ἡρώδου πάλαι στρατευσαμένων συστάντες ἔνοπλοι, διεμάχοντο τοῖς βασιλικοῖς, οἷς [c] Ἀχίαβος ὁ ἀνεψιὸς βασιλέως, ἀπὸ τῶν ἐρυμνοτάτων χωρίων ἐπολέμει, ὑποφεύγων τὴν ἐν τοῖς πεδίοις συμπλοκήν. ἐν δὲ [d] Σεπφώρει τῆς Γαλιλαίας Ἰούδας υἱὸς [e] Ἐζεκίου τοῦ καταρρέχοντός ποτε τὴν χώραν [f] ἀρχιλῃστοῦ, καὶ χειρωθέντος ὑφ' Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, συστήσας πλῆθος οὐκ ὀλίγον, ἀναρρήγνυσι τὰς βασιλικὰς ὁπλοθήκας, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ὁπλίσας, τοῖς τὴν δυναστείαν ζηλοῦσιν ἐπεχείρει.

Eodem autem tempore per Judæam plurimis in locis facti erant tumultus, multosque ad regnum affectandum tempus impellebat. Sane in Idumæa duo millia veteranorum, qui sub Herode militaverant, sumptis armis conspirarunt, & cum regiis dimicabant, adversus quos præliabatur Achiabus regis sobrinus ex locis editis munitissimisque, quòd conflictum in campestribus vitaret. In Sepphori autem Galilææ *oppido*, Judas filius Ezechiæ latronum principis (qui regionem olim incursibus vastaverat, & ab Herode rege captus erat) non parva multitudine coacta, in regia armamentaria irrumpit, cumque suos armis instruxisset, potentiæ appetentes adoritur.

Tumultus in Judæa varii. Antt. l. 17. c. 12. §. 4.

Judas latro. Antt. l. 17. c. 12. §. 5.

β'. Κατὰ δὲ τὴν Περαίαν, Σίμων τις τῶν βασιλικῶν δούλων, εὐμορφίᾳ σώματος καὶ μεγέθει πεποιθὼς, περιτίθησι μὲν ἑαυτῷ καὶ διάδημα. περιϊὼν δὲ, μεθ' ὧν ἤθροισε λῃστῶν, τά τε ἐν Ἱεριχοῖ βασίλεια καταπίμπρησι, καὶ πολλὰς ἑτέρας τῶν πολυτελῶν ἐπαύλεις, ἁρπαγὰς [g] ῥᾳδίους ἐκ τοῦ πυρὸς ποριζόμενος ἑαυτῷ. κἂν [h] ἔφθη πᾶσαν οἴκησιν [i] εὐπρεπῆ καταφλέξας, εἰ μὴ Γρᾶτος ὁ τῶν βασιλικῶν πεζῶν ἡγεμὼν, τούς τε [k] Τραχωνίτας, τοξότας καὶ τὸ μαχιμώτατον

2. In Peræa etiam Simon quidam è servis regiis, pulchritudine simul & amplitudine corporis fretus, etiam sibimet quidem diadema imponit: cum latronibus vero, quos congregaverat, regionem peragrans, & regias apud Hierichuntem & multa alia magnifica diversoria incendit, facilem sibi prædam ex igne comparans. Omnesque domus ornatu decoratas cremare occupasset, nisi Gratus regiorum peditum dux, assumptis ex Trachone sagittariis & Sebastenorum pugnacissimis, ei

Simon diadema sibi imponit. Antt. l. 17. c. 12. §. 6.

r Αὐτοῖς] Αὐτοὺς *Big.* & *Bod.*

s Ἡ πολέμου ῥοπή,] Ita lego cum *Bod.* nisi quod ἣ in ἡ mutaverim & ῥοπὴν in ῥοπή. Prius erat, δι' ἀλκὴν καὶ σύνεσιν καὶ πολέμου ῥοπὴν προσέθεντο Ῥωμαίοις. sensu plane imperfecto & alieno à *Josephi* mente, (ut constat ex *Antt.* lib. 17. c. 12. §. 3.) tam in *Gr.* quam in *Lat. Rufini*, qui vertit, *quorum uterque vi corporis atque prudentia, etiamsi nullam manum obedientem haberent, magnum tamen momentum belli Romanis addidissent.* Huds. Lectionem Cl. *Hudsoni* firmat *Lugd. Bat.* in quo legitur ἦν πολέμου ῥοπὴ, quomodo etiam superius cap. 2. §. 3. fratrem Nicolai Ptolemæum ῥοπὴν εἶναι dixit *Josephus* διὰ τὴν παρ' Ἡρώδῃ πίστιν. & inferius cap. 18. §. 3. μόνος ἦν ῥοπὴ τῆς παρατάξεως, Simon quidam Sauli filius fortissimus miles. Quod vero hoc in loco dixit, optime illustratur ex verbis Justini lib. 13. c. 6. *Ubi & Olympias esset, mater Alexandri; non mediocre momentum partium, & civium favor, propter Alexandri Philippique nomina.* Hav.

t Πολιορκίᾳ,] Ita distinguo, *Rufinum* sequutus, antea erat, πολιορκίᾳ τῶν τειχέων, ἅμα πειρ.

v Τὴν πάτριον αὐτονομίαν.] Conf. supr. c. 2. §. 3. Spanh.

x Διέφερε] *Lugd. Bat.* Διατρίβων ἔφερε. quæ forsan verior lectio est. Hav.

y Καὶ—ἐταράσσετο,] *Rost.* Καὶ κατὰ τὴν χώραν ἐταράσσετο. reliquis deletis.

z Βασιλειᾶν] Βασιλεύειν *Big.* & *Lugd. Bat.* sed male. Vide *Proœm.* §. β'.

a Ἀνέπειθε.] Ἐνέπειθε *Busb.*

b Ἰδουμαίαν] Ἰουδαίαν *Busb.*

c Ἀχίαβος] Conf. supr. lib. 1. c. 33. §. 7. Spanh.

d Σεπφώρει τῆς Γαλιλαίας] Conf. lib. *Antt.* 13. c. 12. §. 5. Spanh. *Rost.* Σεμφώρει, atque ita passim.

e Ἐζεκίου—χώραν] Conf. supr. lib. 1. c. 20. §. 5. Spanh.

f Ἀρχιλῃστοῦ,] Uti supra dictum est, *Belli* lib. 1. c. 10. §. ε'.

g Ῥᾳδίους] *Rost.* ἰδίους.

h Ἔφθη] Idem ἔφη.

i Εὐπρεπῆ] *Lugd. Bat.* ἐκπρεπῆ.

k Τραχωνίτας] Ita lego ex *Rufino.* Ταριχαιώτας *Lugd. Bat.* Ταραχαιώτας *Bod.* Τραχαιώτας in *Editis Aliisque.* Huds. *Gen.* Τραχαιώτας. *Bod.* Ταραχαιώτας. Τραχωνίτας *Ruf.* & ἀρχ. lib. 17. c. 2. §. 1. Spanh.

Paulo post à Grato interficitur. Ibid.

ei obviam ivisset. Et peditum quidem multi in pugna interierunt; Simonem vero ipsum, per vallem arduam fugientem, succidit Gratus, illique dum fugeret cervicem ictu transverso amputavit. Incensæ autem sunt & Jordani vicinæ regiæ apud Betharamathum, cum alii nonnulli ex Peræa seditionem movissent.

Athrongæus opilio regnum affectat. Antt. l. 17. c. 12. §. 2.

3. Tunc & pastor quidam regnum affectare ausus est. Athrongæus vocabatur. Ei autem *regnandi* spem faciebant corporis vires, animaque mortem despiciens, ac præterea fratres quatuor ejus non dissimiles. Horum unicuique cum armatorum cohortem subjunxisset, illis tanquam ducibus & satrapis ad incursus faciendos utebatur, ipse vero veluti rex graviora negotia obibat. Et tunc quidem sibimet imponit diadema, postea vero, tempore haud exiguo regionem excursibus una cum fratribus populans, & ipsis præibat ad Romanos itemque regios occidendos; neque Judæorum quisquam effugiebat, qui lucri aliquid ferens in manus veniret. Immo ausus est aliquando Romanorum cohortem simul omnem circundare apud Emmauntem. illi autem frumentum & arma legioni ferebant. Et Arium quidem centurionem qui illos ducebat, & ex fortissimis quadraginta missilibus confixerunt: cæteri vero, idem patiendi discrimen adeuntes, postquam Gratus cum Sebastenis auxilio advenisset, evadebant. Cum multa ejusmodi durante bello contra populares suos & alienigenas patrassent, post aliquod tempus tres illorum subacti sunt; ab Archelao quidem natu maximus; duo vero ætate proximi, in Grati & Ptolemæi manus inciderunt; quartus autem fide data acceptaque Archelao se dedidit. Et ista quidem illis postea acciderunt: tunc autem bello latrocinali Judæam omnem compleverunt.

Athrongæus cum fratribus subactus. Ibid.

τῶν Σεβαστηνῶν ἀναλαβὼν, ὑπηντίασε τὸν ἄνδρα. τῶν μὲν οὖν πεζῶν, συχνοὶ διεφθάρησαν ἐν τῇ μάχῃ. [l] τὸν Σίμωνα δ' [m] αὐτὸν, [n] ἀναφεύγοντα δι' ὀρθίου φάραγγος, ὁ Γρᾶτος ὑπολέμνεται, καὶ [o] φεύγοντος ἐκ πλαγίου τὸν αὐχένα πλήξας ἀπέρραξε. κατεφλέγη δὲ καὶ τὰ πλησίον Ἰορδάνου βασίλεια. [p] κατὰ Βηθαράμαθον, στασιασάντων [q] ἑτέρων τινῶν ἐκ τῆς Περαίας.

γʹ. Τότε καὶ ποιμήν τις ἀντιποιήσασθαι βασιλείας ἐτόλμησεν. [r] Ἀθρονγαῖος ἐκαλεῖτο. προὔξενει δ' αὐτῷ τὴν ἐλπίδα σώματος ἰσχὺς, καὶ ψυχὴ θανάτου καταφρονοῦσα, πρὸς δὲ τούτοις ἀδελφοὶ τέσσαρες ὅμοιοι. τούτων ἑκάστῳ λόχον ὑποζεύξας ἔνοπλον, ὥσπερ στρατηγοῖς ἐχρῆτο καὶ σατράπαις ἐπὶ τὰς καταδρομάς· αὐτὸς δὲ, καθάπερ βασιλεὺς, τῶν σεμνοτέρων ἥπτετο πραγμάτων. τότε μὲν οὖν ἑαυτῷ περιτίθεσι διάδημα, διέμεινε δ' ὕστερον οὐκ ὀλίγῳ χρόνῳ τὴν χώραν κατατρέχων σὺν τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ τὸ κτείνειν αὐτοῖς προηγμένος [s] μὲν ἦν Ῥωμαίους τε καὶ τοὺς βασιλικούς· διέφευγε δ' οὔτε Ἰουδαίων εἴτις εἰς χεῖρας ἔλθοι φέρον κέρδος. ἐτόλμησε δέ ποτε Ῥωμαίων λόχον ἀθρόον περισχεῖν κατ' [t] Ἐμμαοῦντα. σῖτα δὲ οὗτοι καὶ ὅπλα διεκόμιζον τῷ τάγματι. τὸν μὲν οὖν [v] ἑκατοντάρχην αὐτῶν Ἄρειον, καὶ τεσσαράκοντα [x] τοὺς γενναιοτάτους κατηκόντισαν. οἱ δὲ λοιποὶ κινδυνεύοντες τὸ αὐτὸ παθεῖν, Γράτου σὺν τοῖς Σεβαστηνοῖς ἐπιβοηθήσαντος, ἐξέφυγον. πολλὰ τοιαῦτα τοὺς ἐπιχωρίους, καὶ τοὺς ἀλλοφύλους παρ' ὅλον τὸν πόλεμον ἐργασάμενοι, μετὰ χρόνον οἱ μὲν τρεῖς ἐχειρώθησαν, ὑπ' Ἀρχελάου μὲν ὁ πρεσβύτατος, οἱ δὲ ἑξῆς δύο, Γράτῳ καὶ Πτολεμαίῳ περιπεσόντες· ὁ δὲ τέταρτος, Ἀρχελάῳ προσεχώρησε κατὰ δεξιάν. τοῦτο μὲν δὴ τὸ τέλος αὐτοὺς ὕστερον ἐξεδέχετο· τότε δὲ λῃστρικοῦ πολέμου τὴν Ἰουδαίαν πᾶσαν ἐνέπλησαν.

CAP. V.

III. *Judæorum motus à Quintilio Varo compositi: seditiosi quasi bis mille crucifixi.*

Varus Sabino succurrit. Antt. l. 17. c. 12. §. 2.

VArus autem, cum literas à Sabino & ducibus accepisset, cœpit toti legioni metuere & in auxilium properare. Itaque reliquis duabus legionibus assumptis, & quatuor equitum qui cum illis erant turmis, in Ptolemaïdem proficiscebatur, regum & dynastarum auxiliariis eò convenire jussis. Quin & à Berytiis, cum per urbem eorum iret,

ΚΕΦ. εʹ.

Ἰουδαίους θορυβοῦντας κατέστειλεν Οὔαρος. στασιαστὰς περὶ δισχιλίους ἀνεσταύρωσεν.

ΟΥάρῳ δὲ δεξαμένῳ τὰ παρὰ Σαβίνου καὶ τῶν ἡγεμόνων γράμματα, δεῖσαί τε περὶ τοῦ τάγματος παρέστη, καὶ σπεύδειν ἐπὶ τὴν βοήθειαν. ἀναλαβὼν δὲ [y] τὰ λοιπὰ δύο τάγματα, καὶ τὰς σὺν αὐτοῖς τέσσαρας ἴλας ἱππέων, ἐπὶ Πτολεμαΐδος ᾔει, προστάξας ἐκεῖ καὶ τοὺς παρὰ τῶν βασιλέων καὶ δυναστῶν ἐπικούρους συνελθεῖν. [z] προσέλαβε δὲ καὶ παρὰ Βηρυτίων, διερχόμενος

l Τὸν Σίμωνα] Idem narrat *Josephus* in *Antt.* 17. c. 12. §. ςʹ. Quare corrigendum est illud *Taciti* in *Hist.* V. 5. Post mortem (inquit) Herodis, non exspectato Cæsare, Simon quidam regium nomen invaserat. Is à Quintilio Varo obtinente Syriam punitus, &c. Quippe delenda est præpositio à. ALDR.

m Αὐτὸν,] Αὐτὸς legisse videtur *Ruf.*

n Ἀναφεύγοντα] *Lugd. Bat.* Ἀνω φεύγοντα.

o Φεύγοντος—ἀπέρραξε.] Vid. Tacit. Hist. lib. 5. c. 5. SPANH.

p Κατὰ Βηθαράμαθον,] Betharamphtha fuit oppidum Perææ, qua Jordanes influit in mare Gennesariticum, *Belli* lib. III. Herodes tetrarcha communivit & Juliadem dixit, *Antt.* lib. 18. c. 2. §. 1. Hoc si intelligitur, Βηθαραμφθὰ scribi convenit. Sed verisimilius legitur ἐν Ἀμαθοῖς ut *Antt.* lib. 17. c. 12. §. 6. Erat Amatha vel Amathus (nam pro חמת utrumvis dicitur) μέγιστον μὲν ἔρυμα τῶν περὶ Ἰορδάνην, *Belli* lib. 4. βʹ. *Eusebii* tempore (ut apud *Onomasticon*) vicus Perææ inferioris Pella distans mill. 21. ad meridiem. ALDR. Ego suspicarer legendum Βηθαμάραθον, & hoc pro Βηθαβάραθον, ob affinitatem literarum β & μ in *MSS.* atque ita possit esse locus ille idem cum isto (inquit *L. Capellus* in *Spicileg.* ad *Joannis* c. 1.) nempe Βηταβάραθος potest esse ביתא ברתא & hoc idem cum בית הרה. Videsis *Lightfooti* nostratis *Horas Hebr.* in *Joannem* p. 1, 2, 5, 6. In *Codd. Rufini* habemus *Betharantes*; forsan à בית הרם urbe in tribu Gad, *Jos.* 13. 27. Eademque videtur esse (inquit *Relandus* in *Palæstina S.* p. 641.) quæ בית הרן dicitur, *Num.* 32. 36. *Eusebius* & *Hieronymus* monent eam ad Jordanem sitam, & à Syris *Betharamphta* dictam, postea ab Herode *Liviada* nuncupatam. HUDS. Βηθαραμφθᾶ *Antt.* lib. 18. c. 2. §. 1. legitur in narratione hujus facti, quæ Ἰουλιὰς dicta. Hic ἐν Ἀμάθοις *Antt.* lib. 17. c. 12. §. 6. SPANH. Καὶ τὰ Βηθαραμάθου. *MS.* Quum hæc confero cum lib. 17. Antiq. 12. ubi non nisi τὰ ἐν Ἀμάθοις βασίλεια cremata leguntur, non video editam scripturam esse recipiendam & hanc substituendam. Nam secundum hanc, & βασίλεια πλησίον Ἰορδάνου; & præter illa Betharamathi βασίλεια [illegible] sent cremata. REL.

q Ἑτέρων] Hanc vocem non agnoscit. *Rost.*

r Ἀθρονγαῖος] Ἀθροονγαῖος *Big. Bod. Rost.* & *Lugd. Bat. Gall.* Ἀθρόγγης *Antt.* lib. 17. c. 12. §. 7. HUDS. Ἀθρογγαῖος [illegible] *Big. Bod.* Ἀθρογγαῖος *MS.* Ἀθρόγχης *Antt.* lib. 17. c. 12. §. [illegible] in *MS. Lips.* ἐτολμ. ἀθρόον. Γαῖος ἐκαλεῖτο. SPANH. Ἐτόλμησεν ἀθρόον. Γαῖος ἐκαλεῖτο. *MS.* Præfert Montefalconius hanc scripturam lectioni receptæ, & notat interpretem reddidisse nomen *Athrongæus*, addens: *Hæc corruptissima lectio sic ex hoc* [illegible] *restituitur.* Ego contra sentio, corruptam esse scripturam [illegible] dicis manuscripti. Ne enim alia adferre necesse sit, facit [illegible] cus parallelus in *Josephi* lib. Antiq. XVII. 12. ubi legitur ejusdem hujus nomen Ἀθρόγγης ἀνὴρ, &c. ubi ἀθρόον divelli nequit a reliqua parte vocis. REL.

s Μὲν ἦν] Priorem voculam delet. *Lugd. Bat.*

t Ἐμμαοῦντα.] Ita cum *Josepho* in *Antt.* lib. 17. c. 12. §. [illegible] Ἀμμαοῦντα *Big.* & *Rhed.* HUDS. Ἀμμαοῦντα *Lugd. Bat.* Ἐμμαοῦντα [illegible] *Gen.* Ἀμμαοῦντα. Ἀμμαοῦντα. *Big.* Ἐμμαοῦντα. ἀρχ. lib. 17. c. 12. §. [illegible] Conf. ἁλωσ. lib. 1. c. 16. §. 4. ubi *Gen.* Ἀμμαοῦς. Ita etiam [illegible] infr. c. 5. §. 1. SPANH.

v Ἑκατοντάρχην αὐτῶν Ἄρειον,] *Rost.* Ἑκατοντάρχον αὐτὸν Ἄρειον [illegible]

x Τοὺς—κατηκόντισαν.] Id est, πεζῶν τοὺς κρατίστους, ut [illegible] *Antt.* p. 781. v. 24.

y Τὰ λοιπὰ δύο τάγματα,] Τὰ λοιπὰ δύο τάγματα. τρία [illegible] ἐπὶ Συρίας τὰ πάντα ἦν, *Antt.* lib. 17. c. 12. §. 4.

z Προσέλαβε—ὁπλίτας.] Conf. *Antt.* lib. 17. c. 12. §. 9. SPANH. [illegible]

τὴν πόλιν, χιλίους καὶ πεντακοσίους ὁπλίτας. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Πτολεμαΐδα, τό, τε ἄλλο συμμαχικὸν πλῆθος αὐτῷ παρῆν, καὶ κατὰ τὸ πρὸς Ἡρώδην ἔχθος Ἀρέτας ὁ Ἄραψ, οὐκ ὀλίγην ἄγων δύναμιν ἱππικήν τε καὶ πεζικὴν, [a] μέρος τῆς στρατιᾶς εὐθέως ἔπεμπεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν γειτνιῶσαν [b] τῇ Πτολεμαΐδι, καὶ [c] Γάϊον ἡγεμόνα τῶν αὐτοῦ φίλων. ὃς τούς τε ὑπαντιάσαντας τρέπεται, καὶ Σέπφωριν πόλιν ἑλὼν, αὐτὴν μὲν ἐμπίπρησι, τοὺς δὲ ἐνοικοῦντας ἀνδραποδίζεται. μετὰ δὲ τῆς ὅλης δυνάμεως αὐτὸς Οὔαρος εἰς Σαμάρειαν ἐλάσας, τῆς μὲν πόλεως [d] ἀπέσχετο, μηδὲν ἐν τοῖς τῶν ἄλλων θορύβοις παρακεκινηκυῖαν εὑρών· αὐλίζεται δὲ περί τινα κώμην, [e] Ἄρουν καλουμένην. κτῆμα δὲ ἦν Πτολεμαίου, καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν Ἀράβων διηρπάσθη, μηνιώντων καὶ τοῖς Ἡρώδου φίλοις. ἔνθεν εἰς [f] Σαμφὼ πρόεισι κώμην ἑτέραν ἐρυμνὴν, ἣν ὁμοίως διήρπασαν, τάς τε προσόδους πάσας ὅσαις [g] ἐπετύγχανον. πυρὸς δὲ καὶ φόνου ἐπεπλήρωτο πάντα, καὶ πρὸς τὰς ἁρπαγὰς τῶν Ἀράβων οὐδὲν ἀντεῖχε. κατεφλέγη δὲ καὶ [h] Ἐμμαοῦς φυγόντων τῶν οἰκητόρων, Οὐάρου, δι' ὀργὴν τῶν περὶ [i] Ἄρειον ἀποσφαγέντων, κελεύσαντος.

β'. Ἔνθεν εἰς Ἱεροσόλυμα προελθὼν, ὀφθείς τε μόνον μετὰ τῆς δυνάμεως τὰ στρατόπεδα τῶν Ἰουδαίων διεσκέδασε. [k] καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο φυγόντες ἀνὰ τὴν χώραν· δεξάμενοι δὲ αὐτὸν οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ἀπεσκευάζοντο τὰς αἰτίας τῆς ἀποστάσεως, αὐτοὶ μὲν μηδὲν παρακινῆσαι λέγοντες, διὰ δὲ τὴν ἑορτὴν ἀναγκαίως δεξάμενοι τὸ πλῆθος, συμπολιορκηθῆναι μᾶλλον Ῥωμαίοις, ἢ συμπολεμῆσαι τοῖς ἀποστᾶσι. προϋπηντήκεσαν δὲ αὐτῷ Ἰώσηπός τε ὁ [l] ἀνεψιὸς [m] Ἀρχελάου, καὶ σὺν Ῥούφῳ [n] Γρᾶτος, ἄγοντες ἅμα τῷ βασιλικῷ στρατῷ καὶ τοὺς Σεβαστηνοὺς, οἵ τε ἀπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ τάγματος τὸν συνήθη τρόπον κεκοσμημένοι. Σαβῖνος γὰρ, οὐδ' εἰς ὄψιν ὑπομείνας ἐλθεῖν Οὐάρῳ, προεξῆλθε τῆς πόλεως ἐπὶ θάλασσαν. Οὔαρος δὲ μοῖραν τῆς στρατιᾶς ἐπὶ τοὺς αἰτίους τοῦ κινήματος ἔπεμπε περὶ τὴν χώραν· καὶ πολλῶν ἀγομένων, τοὺς μὲν ἧττον θορυβώδεις φανέντας ἐφρούρει, τοὺς δ' αἰτιωτάτους ἀνεσταύρωσε περὶ δισχιλίους.

γ'. [o] Ἠγγέλη δ' αὐτῷ περὶ τὴν Ἰδουμαίαν ἔτι συμμένειν μυρίους ὁπλίτας. ὁ δὲ τοὺς μὲν Ἄραβας εὑρὼν οὐ συμμάχων ἦθος ἔχοντας, ἀλλ' ἰδίῳ πάθει στρατευομένους, [p] καὶ πέρα τῆς [q] αὐτοῦ προαιρέσεως τὴν χώραν κακοῦντας [r] ἔχθει τῷ πρὸς Ἡρώδην, ἀποπέμπεται. μετὰ δὲ τῶν ἰδίων ταγμάτων ἐπὶ τοὺς ἀφεστῶτας ἠπείγετο. κἀκεῖνοι, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, Ἀχιάβου συμβουλεύσαντος, σφᾶς αὐτοὺς παρέδοσαν. Οὔαρος δὲ τῷ πλήθει μὲν ἠφίει τὰς αἰτίας, τοὺς δὲ ἡγεμόνας ἐξετασθησομένους ἔπεμψεν ἐπὶ Καίσαρα. Καῖσαρ δὲ

mille & quingentos accipiebat armatos. Postquam vero ad Ptolemaïdem cætera auxiliarium manus ei adesset, & Aretas Arabs ex suo in Herodem odio non exiguas *secum* adducens copias equitum peditumque, statim exercitus partem in Galilæam mittebat, quæ in vicinia erat Ptolemaidis, & pro duce Cajum ex amicis suis *unum*. * qui & eos qui contra ipsum egressi sunt in fugam vertit, & Sepphori civitate capta, ipsam quidem incendit, ejus vero incolas in servitium abducit. Varus autem ipse cum universo exercitu Samariam profectus, civitate quidem manus abstinuit, quòd dum turbæ ab aliis excitarentur nihil eam movisse deprehenderit: sed castra ponit ad vicum quendam, cui nomen Arus. in ditione autem erat Ptolemæi: ideoque diripiebatur ab Arabibus, qui Herodis etiam amicis infensi erant. Inde progreditur ad Sampho vicum alterum bene munitum, quem similiter diripuerunt *Arabes*, ut & omnes *prædiorum* fructus in quos inciderint. Quin & flammis & cædibus plena erant omnia, nec quidquam erat quod in prædam non cessit Arabibus. Immo & Emmaus, incolis in fugam conjectis, exusta est, jussu Vari, necem Arii ejusque militum indigne ferentis.

Berytii & Aretas Arabs suppetias mittunt Romanis. Ibid.

Regionem populantur Romani & Arabes. Antt. l. 17. c. 12. §. 9.

2. Inde cum ad Hierosolyma processisset, & in conspectum venisset cum exercitu, protinus Judæorum castra disjecit. & illi quidem fuga dispersi erant per regionem: qui vero in urbe erant, cum eum recepissent, sese de causis defectionis purgarunt; nihil se quidem ejusmodi movisse dicentes, sed propter festum multitudine ex necessitate in urbem admissa, in ea potius cum Romanis obsessos fuisse, quam ad bellum movendum cum illis conspirasse qui ab eis desciverant. Ante vero obviam ei venerant Josephus Archelai sobrinus & Rufus Gratusque cum regio exercitu & Sebastenis, atque Romani è legione *obsessa* more suo ornati armatique. Nam Sabinus, non ausus sese Varo vel in conspectum dare, jam ante ex urbe exiit & ad mare profectus est. Varus autem per regionem copiarum suarum partem ad seditionis auctores conquirendos mittebat; multisque adductis, minus quidem turbulentos visos custodiæ mandabat, eorum vero qui maxime in culpa erant, ad duo millia cruci suffixit.

Varus Hierosolyma venit, & in seditionis auctores animadvertit. Ibid.

3. Ei autem nunciatum erat adhuc circa Idumæam superesse decem armatorum millia. Ille vero, cum videret Arabas non ita se gerentes ut auxiliares deceret, sed pro sua libidine militia utentes, & contra quam ipse vellet regionem vastantes ex suo in Herodem odio, domum *eos* dimittit: & cum suis legionibus adversus eos qui defecerant ire contendebat. Atque illi, antequam manus conferrerent, suasu Achiabi *omnes* sese dediderunt. Varus autem plebejis quidem culpæ veniam dabat, eorum vero duces ad Cæsarem misit, ut ad interrogata responderent. At Cæsar aliis quidem ignovit,

Varus dimittit Arabas male se gerentes. Antt. l. 17. c. 12. §. 10.

Seditiosorum duces ad Cæsarem mittit. Ibid.

a Μέρος τῆς στρατιᾶς] Restitui ita ex *Lugd. Bat.* in *aliis* μέρος τε τῆς στρατιᾶς, quod hoc in loco non conveniebat. Hav.

b Τῇ Πτολεμαΐδι,] *Rost.* Τὴν Πτολεμαΐδα.

c Γάϊον ἡγεμόνα τῶν αὐτοῦ φίλων.] Μέρος τι ταύτης [τῆς στρατιᾶς] τῷ υἱῷ παραδοὺς καὶ ἑνὶ τῶν αὐτοῦ φίλων, *Antt.* lib. 17. c. 12. §. 9. v. 6. Simile aliquid à *Rufino* lectum hoc est loco. Illud καὶ ἑνὶ τῶν αὐτοῦ φίλων *Zonaras* omittit. Quære an legendum sit τῷ Γαΐῳ [vel Γάλλῳ, juxta *Rufinum.*] παραδοὺς ἑνὶ τῶν αὐτοῦ φίλων. Aldr. Τῷ υἱῷ παραδοὺς καὶ ἑνὶ τῶν αὐτοῦ φίλων. ἀρχ. lib. 17. c. 12. §. 9 hic f. Γαΐῳ vel Γάλλῳ παραδοὺς ἑνὶ τῶν αὐτοῦ φίλων. *Not. Oxon.* Spanh.

d Ἀπέσχετο, μηδὲν] Ita emendavi ex *Lugd. Bat.* in aliis περιέσχετο. *Coislin.* περιέσχε, τῷ μηδὲν. Hav.

e Ἄρουν] Conf. *Antt.* lib. 17. c. 12. §. 9. Spanh.

f Σαμφὼ] Ita rescripsi è *Cod. Gall.* & *Antt.* lib. 17. c. 12. §. 9. favente nonnihil codice *Bod.* in quo εἰς Ἀμφὼ, proclivi errore, pro εἰς Σαμφῶ. antea erat Σαπφώ. Huds. *Gen.* Σαπφώ. Σαμφὼ ἀρχ. lib. 17. c. 12. §. 9. Ἀμφω *Bod.* pro Σαμφὼ Ox. Spanh.

g Ἐπετύγχανον.] Ἐπετύγχανον *MSS. Ox.* Spanh. Pro quo *Gen.* habebat ἐπιτύγχανον. *MSS. Coisl.* & *Lugd. Bat.* ἐπετύγχανε. Hav.

h Ἐμμαοῦς] Conf. sup. c. 4. §. 3. Spanh.

i Ἄρειον] Supra cap. 4. §. 3. Arii meminit.

k Καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο φυγόντες] Illa οἱ μὲν ᾤχοντο desunt in plerisque *MSS. Big. Bod. Rost. Lugd. Bat.* in quibus aut φυγόντα aut φυγόντων pro φυγόντες.

l Ἀνεψιὸς] Ἀνεψιὸς Ἡρώδου Βασιλέως ἀρχ. lib. 17. c. 12. § 9. *Josephus* erat *Herodis* ἀδελφιδοῦς, vid. *Not. Oxon.* in H. L. Spanh.

m Ἀρχελάου,] Ἡρώδου βασιλέως in *Antt.* lib. 17. c. 12. §. 9. Erat enim Josephus Herodis ἀδελφιδοῦς, Archelai ἐξάδελφος, utrumque significat ἀνέψιος. Aldr.

n Γρᾶτος,] *Rost.* Στρατηγὸς Γρᾶτος.

o Ἠγγέλη] Ἠγέλη infr. cap. 21. §. 8. Spanh.

p Καὶ πέρα] Παρὰ *Busb.*

q Αὐτοῦ] Ita *Big.* αὐτῷ in *cæteris.* Huds. Αὐτοῦ *Big. Oxon.* Spanh.

r Ἔχθει τῷ πρὸς Ἡρώδην,] Illa ἔχθει τῷ πρὸς Ἡρώδην hic loci non agnoscit *Ruf.* & satis commode abesse possunt. nam de Arabum odio in Herodem disertim (supra cap. 5. §. 1.) dixerat, hisce verbis, Ἀράβων μηνιώντων τοῖς Ἡρώδου φίλοις.

* Qui mox & adversus quos ierat, *Ruf.*

vit, de nonnullis vero regis cognatis, erant enim quidam ex Herodis consanguineis qui se eis adjunxerant, supplicium sumi jubet, quod contra regem suum arma tulerant. Et Varus quidem, rebus Hierosolymitanis hoc modo compositis, relictaque ad *urbis* præsidium priore legione, Antiochiam revertitur.

τοῖς μὲν ἄλλοις συνέγνω. τινὰς δὲ τῶν τοῦ βασιλέ[ως] συγγενῶν, ἦσαν γὰρ σὺν αὐτοῖς ἔνιοι προσήκοντες Ἡρ[ώδῃ] κατὰ γένος, κολάσαι προσέταξεν, ὅτι [s] καὶ οἰκείου βα[σι]λέως ἐστρατεύσαντο. Οὔαρος μὲν οὖν, τοῦτον τὸν τρόπ[ον] καταστησάμενος [t] τὰ ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ φρουρὰν κατα[λι]πὼν τὸ καὶ πρότερον τάγμα, εἰς Ἀντιόχειαν ἐπάνεισ[ιν].

IV.

CAP. VI.

ΚΚΦ. ϛʹ.

Multa Archelao objiciunt Judæi, & Romanorum prætoribus subjici postulant. quibus auditis, Cæsar liberis Herodis paternas possessiones pro arbitrio suo distribuit.

Πολλὰ Ἀρχελάῳ ἐγκαλοῦσιν Ἰουδαῖοι, καὶ τοῖς Ῥωμαί[ων] στρατηγοῖς ὑποκεῖσθαι ἀξιοῦσιν. ὧν ἀκουσθέντων, Κα[ῖ]σαρ τοῖς Ἡρώδου τέκνοις τὰ πατρῷα ὡς βουλ[εται] διανέμει.

Archelaus iterum Romæ accusatur à Judæorum legatis. Antt. l. 17. c. 13. §. 1.

ARchelao autem Romæ alia exstitit causa contra Judæos agenda, qui ante defectionem legati exierant, ejusmodi potestatem faciente Varo, ad postulandam suis legibus vivendi libertatem. Erant autem *numero* quinquaginta qui aderant; eisque se adjunxerunt supra octo millia Judæorum Romæ degentium. Itaque cum Cæsar concilium tam amicorum quam primorum Romanorum convocasset in templum Apollinis in Palatio, (quod ab ipso erat exstructum & laute admodum mirumque in modum exornatum) cum legatis quidem multi è Judæis stabant, contra vero Archelaus cum amicis *suis*: at qui hujus consanguineorum amici erant à neutra parte stabant, Archelao quidem adesse non sustinentes ex odio atque invidia, cum accusatoribus vero conspici propter Cæsarem veriti. Præterea aderat etiam Philippus frater Archelai, animo benevolo à Varo præmissus, duabus de causis, ut & Archelai partes adjuvaret, &, si forte Cæsar * Herodis facultates universæ ejus progeniei distribueret, partem aliquam obtineret.

Legatorum accusationis summa. Antt. l. 17. c. 13. §. 2.

2. Data autem accusantibus dicendi venia, primum ea prosequuti sunt quæ contra leges fecisset Herodes, „ non se regem, dicentes, sed tyrannum „ pertulisse, omnium qui unquam tyrannidem „ exercuerant crudelissimum. Multis quippe ab eo „ occisis, talia passos esse superstites ut etiam mor„ tuos *beatos* prædicarent. nec solum subditorum „ corporibus quæstionem *eum* adhibuisse, sed & „ civitatibus. nam suæ quidem gentis *plurimas* di„ laniasse, alienigenarum vero ornasse, & externis „ populis Judææ sanguinem condonasse. Pro anti„ qua autem felicitate ac patriis legibus gentem „ egestate implevisse simul & iniquitate. in sum„ ma, Judæos paucis quidem annis plures ab He„ rode *illatas* calamitates tolerasse, quam in omni „ ævo perpessi sunt majores sui, postquam ex Ba„ bylone discesserint, & Xerxe regnante in *patriam* „ fuerint reversi. Attamen assuescendo dura pati & „ adversa animos adeo demissos humilesque gere„ re, ut ultro eum pro successore acciperent sub

[v] ΑΡχελάῳ δ' ἐπὶ Ῥώμης πάλιν ἄλλη συνίσ[ταται] το δίκη πρὸς Ἰουδαίους, οἳ πρὸ τῆς ἀποσ[τά]σεως, ἐπιτρέψαντος Οὐάρου, πρέσβεις ἐξεληλύ[θε]σαν περὶ τῆς [x] τοῦ ἔθνους αὐτονομίας. ἦσαν δὲ πεντ[ή]κοντα μὲν οἱ παρόντες· [y] συμπαρίσταντο δὲ αὐτοῖς τῶν ἐπὶ Ῥώμης Ἰουδαίων ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. ἀθροίσαντ[ος] δὲ Καίσαρος συνέδριον τῶν ἐν τέλει Ῥωμαίων καὶ φίλων ἐν τῷ [z] κατὰ τὸ Παλάτιον Ἀπόλλωνος ἱε[ρῷ,] κτίσμα δ' ἦν ἴδιον αὐτοῦ θαυμασίῳ πολυτελείᾳ κε[κο]σμημένον, μετὰ μὲν τῶν πρεσβευτῶν τὸ Ἰουδαϊκὸν πλῆ[θος] ἔστη, σὺν δὲ τοῖς φίλοις ἄντικρυς Ἀρχέλαος. [a] τῶν [δὲ] τούτου συγγενῶν οἱ φίλοι παρ' οὐδετέροις, [b] συμπα[ρα]στάσθαι μὲν [c] γὰρ Ἀρχελάῳ διὰ μῖσος καὶ φθόνον οὐχ ὑπ[ο]μένοντες, ὀφθῆναι δὲ μετὰ τῶν κατηγόρων ὑπὸ Καίσαρ[ος] αἰδούμενοι. ἐπὶ τούτοις [d] παρῆν καὶ Φίλιππος ὁ ἀδελ[φ]ὸς Ἀρχελάου, προπεμφθεὶς κατ' εὔνοιαν ὑπὸ Οὐάρ[ου] δυοῖν ἕνεκα, Ἀρχελάῳ τε συναγωνίσασθαι, κἂν δια[νέ]μῃ τὸν Ἡρώδου Καῖσαρ οἶκον πᾶσι τοῖς ἐκγόνοις κλή[ρου] τινὸς ἀξιωθῆναι.

βʹ. Ἐπιτραπὲν δὲ λέγειν τοῖς κατηγόροις τὰς Ἡρώ[δου] [e] παρανομίας πρῶτον διεξῄεσαν, „ οὐ βασιλέα, λέγον„ τες, ἀλλὰ τῶν πώποτε τυραννησάντων ὠμότατον ἠ[νε]„ νοχέναι τύραννον. πλείστων γοῦν ἀνῃρημένων ὑπ' αὐτ[οῦ] „ τοιαῦτα πεπονθέναι τοὺς καταλειφθέντας, ὥστε μακα„ ρίζεσθαι τοὺς ἀπολωλότας. βεβασανικέναι γὰρ οὐ μ[όνα] „ τὰ σώματα τῶν ὑποτεταγμένων, ἀλλὰ καὶ τὰς πόλε[ις·] „ τὰς μὲν γὰρ ἰδίας λελωβῆσθαι, τὰς δὲ τῶν ἀλλοφύλ[ων] „ κεκοσμηκέναι, καὶ τὸ τῆς Ἰουδαίας αἷμα κεχαρίσθαι τ[οῖς] „ ἔξωθεν δήμοις. ἀντὶ δὲ τῆς παλαιᾶς εὐδαιμονίας καὶ „ πατρίων νόμων, πενίας τὸ ἔθνος καὶ παρανομίας ἐσχ[ά]„ της πεπληρωκέναι. καθόλου τε πλείους ὑπομεμεν[ηκέ]„ ναι τὰς ἐξ Ἡρώδου συμφορὰς ἐν ὀλίγοις ἔτεσιν Ἰουδαί[ους,] „ ὧν ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἀνα„ χώρησιν ἔπαθον οἱ πρόγονοι, Ξέρξου βασιλεύο[ντος] „ ἐπαναστραφέντες. εἰς τοῦτο μέντοι ταπεινότητος [f] „ τοῦ δυστυχεῖν ἔθους προελθεῖν, ὥστε ὑπομεῖναι τὴν πικ[ρὰν] „ δουλ[είαν]

s Κατ' οἰκείου βασιλέως] Ita *Big. Bod. Lugd. Bat. Rost. Gall.* & *Ruf.* κατὰ τοῦ βασιλέως in *cæteris.*

t Τὰ ἐν Ἱεροσολύμοις,] *Rost.* Τὰ Ἱεροσόλυμα.

v Ἀρχελάῳ—δίκη] Conf. ἀρχ. lib. 17. c. 13. §. 1.

x Τοῦ ἔθνους αὐτονομίας.] Conf. supr. c. 2. §. 3. Spanh.

y Συμπαρίσταντο] Ita edidit *Huds.* & adstipulatur. *Lugd. Bat.* reliqui συμπεριΐσταντο. Hav.

z Κατὰ—πολυτελείᾳ] Publica opera plurima exstruxit: ex quibus vel præcipua forum cum æde Martis Ultoris, templum Apollinis in Palatio, ædem Tonantis Jovis in Capitolio. *Suet.* in *Aug.* c. 29. *& paulo post*, Templum Apollinis in ea parte Palatinæ domus excitavit, quam fulmine ictam desiderari à Deo haruspices pronunciarant. Addita porticus, cum bibliotheca Latina Græcaque. quo loco jam senior sæpe etiam senatum habuit, decuriasque judicum recognovit. Templum illud de[scri]bit *Propertius*, l. 2. el. 23. Aldr. Apollinis Ædes in Palatio ab Augusto exstructa, item ἀρχ. lib. 17. c. 13. §. 1. Sueton. in Aug. c. XXIX. Spanh.

a Τῶν δὲ τούτου συγγενῶν] Ὁπόσοι δὲ συγγενεῖς ἦσαν τοῦ βα[σι]λέως in *Antt.* lib. 17. c. 13. §. 1.

b Συμπαρίστασθαι] Hic rursus *Lugd. Bat. Hudsonianæ* edi[tioni] adsentitur, ut modo supra. Hav.

c Γὰρ Ἀρχελάῳ] Hanc particulam habet *Big.* omittunt [cæ]teri.

d Παρῆν—Ἀρχελάου,] Conf. ἀρχ. lib. 17. c. 13. §. 1. ex eadem Matre ἀρχ. lib. 17. c. 1. §. 3.

e Παρανομίας] Conf. *Antt.* lib. 17. c. 13. §. 2. Spanh.

f Ἐκ—προελθεῖν,] Ita lego cum *Rufino*, qui vertit, *cum se tamen ad modestiam ex adversa fortuna consuetudine* [pr...] antea erat καὶ τοῦ δυστυχεῖν in *Græcis* omnibus.

* Herodis regnum ejus nepotibus. *Ruf.*

„ δουλείας καὶ διαδοχὴν αὐθαίρετον. Ἀρχέλαον γοῦν τὸν τηλικούτου τυράννου παῖδα, μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν, [g] βασιλέα τε προσειπεῖν ἑτοίμως, καὶ συμπενθῆσαι τὸν Ἡρώδου θάνατον αὐτῷ, καὶ συνεύξασθαι περὶ τῆς διαδοχῆς. τὸν δὲ, ὥσπερ ἀγωνιάσαντα μὴ νόθος υἱὸς δόξειεν Ἡρώδου, προοιμιάσασθαι τὴν βασιλείαν τρισχιλίων πολιτῶν φόνῳ, καὶ τοσαῦτα μὲν παρεστακέναι θύματα περὶ τῆς ἀρχῆς τῷ Θεῷ, τοσούτοις δὲ ἐμπεπληκέναι νεκροῖς τὸ ἱερὸν ἐν ἑορτῇ. τοὺς μέντοι περιλειφθέντας ἐκ τῶν τοσούτων κακῶν εἰκότως ἐπεστράφθαι ἤδη ποτὲ πρὸς τὰς συμφορὰς, καὶ πολέμου νόμῳ ἐθέλειν τὰς πληγὰς κατὰ [h] προσώπου δέχεσθαι, δεῖσθαι δὲ Ῥωμαίων ἐλεῆσαί τε τὰ τῆς Ἰουδαίας λείψανα, καὶ μὴ τὸ περιεστὸς αὐτῆς ἀπορρῖψαι τοῖς ὠμῶς [i] σπαράσσουσι, συνάψαντας δὲ τῇ Συρίᾳ τὴν χώραν αὐτῶν διοικεῖν ὑπὸ [k] ἰδίοις ἡγεμόσιν. ἐπιδείξεσθαι γὰρ ὡς οἱ νῦν στασιώδεις διαβαλλόμενοι καὶ πολεμικοὶ, φέρειν οἴδασι μετρίους ἡγεμόνας." Ἰουδαῖοι μὲν οὖν ἐκ τῆς κατηγορίας κατέληξαν εἰς τὴν τοιαύτην ἀξίωσιν. ἀναστὰς δὲ Νικόλαος, ἀπεδύσατο μὲν τὰς εἰς τοὺς βασιλεῖς αἰτίας, κατηγόρει δὲ τοῦ ἔθνους τό, τε δύσαρκτον καὶ δυσπειθὲς φύσει πρὸς τοὺς βασιλέας· συνδιέβαλλε δὲ καὶ τοὺς Ἀρχελάου συγγενεῖς, ὅσοι πρὸς τοὺς κατηγόρους ἀφειστήκεισαν.

ε´. Τότε μὲν οὖν Καῖσαρ, ἀκούσας [l] ἑκατέρων, διέλυσε τὸ συνέδριον· μετὰ δὲ ὀλίγας ἡμέρας, [m] τὸ μὲν ἥμισυ μέρος τῆς βασιλείας Ἀρχελάῳ δίδωσιν, [n] ἐθνάρχην προσειπὼν, ὑποσχόμενός τε καὶ βασιλέα ποιήσειν, ἐὰν ἄξιον ἑαυτὸν παράσχῃ, τὸ δὲ λοιπὸν ἥμισυ διελὼν εἰς [o] δύο τετραρχίας, δυσὶν ἑτέροις παισὶν Ἡρώδου δίδωσι, τὴν μὲν Φιλίππῳ, τὴν δὲ [p] Ἀντίπᾳ τῷ πρὸς Ἀρχέλαον ἀμφισβητοῦντι περὶ τῆς βασιλείας. ἐγένετο δὲ ὑπὸ τούτῳ μὲν ἥ τε Περαία καὶ Γαλιλαία, πρόσοδος διακοσίων ταλάντων· Βαταναία τε καὶ [q] Τράχων, [r] Αὐρανῖτίς τε καὶ μέρη τινὰ τοῦ [s] Ζήνωνος οἴκου [t] τὰ περὶ Ἰάμνιαν, πρόσοδον ἔχοντα ταλάντων ἑκατὸν, ὑπὸ Φιλίππῳ [v] ἐτέτακτο. τῆς Ἀρχελάου δ᾽ ἐθναρχίας Ἰδουμαία τε καὶ Ἰουδαία πᾶσα, καὶ Σαμαρεῖτις ἦν, [x] κεκουφισμένη τετάρτῳ μέρει τῶν φόρων εἰς τιμὴν τοῦ μὴ μετὰ τῶν ἄλλων ἀποστῆναι. πόλεις δὲ ὑπηκόους παρέλαβε, Στράτωνός τε πύργον, καὶ Σεβαστὴν, καὶ [y] Ἰόππην, καὶ [z] Ἱεροσόλυμα. [a] τὰς γὰρ Ἑλληνίδας, Γάζαν καὶ Γάδαρα καὶ [b] Ἵππον, [c] ἀποτεμνόμενος τῆς βασιλείας, προσέθηκε Συρίᾳ. πρό-

„ quo acerbam servituri essent servitutem. Archelaum quippe, tanti tyranni filium, patre mortuo regem sine mora appellasse, & una cum eo mortem Herodis luxisse, simulque ut is succederet vota nuncupasse. illum vero, quasi veritus esset ne germanus Herodis filius non haberetur, civium trium millium cæde regno prælusisse; & tot quidem victimas pro regno immolasse, tot vero cadaveribus in festo solenni templum implevisse. Recte igitur eos, qui è tantis malis evasissent, aliquando ad calamitates suas respexisse, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere, atque ab Romanis precari, ut Judææ reliquias misericordia dignarentur, & quod ex illis supersit crudeliter eos lacerantibus non objicerent; sed regionem illorum, Syriæ contributam, à præsidibus Romanis regi sinerent. ita enim perspicuum fore *Judæos*, quos nunc seditiosos esse ac belli cupidos calumniantur, nosse moderatum ferre imperium". Et hujusmodi quidem petitione accusationem clauserunt Judæi. Cum autem *contra* surrexisset Nicolaus, quæ regibus objecerant *facile* diluit, gentem vero accusabat, quod difficulter imperio regeretur, atque ita à natura facta esset ut ægre regibus obsequium præstaret: porroque Archelai propinquos, qui ad accusatores defecerant, criminis insimulabat.

Nicolaus quæ facta essent ab Herode & Archelao excusat. Antt. l. 17. c. 13. §. 2.

5. Et tunc quidem Cæsar, auditis quæ utrinque dicerentur, dimisit concilium. Paucis autem post diebus Archelao quidem dat regni *Herodis* dimidium cum ethnarchæ nomine, ipsum etiam regem, si se dignum *eo honore* præstitisset, facturum esse pollicitus; reliquum vero dimidium, in duas tetrarchias divisum, duobus aliis Herodis filiis tribuit, unam Philippo, alteram Antipæ, qui cum Archelao de regno contendebat. Et huic quidem in ditionem cedebat Peræa, & Galilæa; *quarum* reditus ducenta talenta: & Philippo subjiciebantur Batanæa & Trachon, & Auranitis & partes quædam domus Zenonis circa Jamniam, quæ talenta centum reddebant. Archelai vero ad ethnarchiam pertinebant & Idumæa & Judæa omnis, & Samaria, quarta tributorum parte * levata, honoris ergo quod cum aliis non defecerat. Civitates etiam, quibus imperaret, accipiebat, & Stratonis turrim, & Sebasten, & Joppen, & Hierosolyma. Nam Græcas, Gazam & Gadara & Hippon, regno avulsas, Syriæ adjunxit

Quomodo Cæsar regnum Herodis ejusque facultates dividit. Antt. l. 17. c. 13. §. 4.

g Βασιλέα τε] *Rost.* Βασιλέα τε εἰπεῖν ἑτοίμως, καὶ συμπαθῆσαι.

h Προσώπου] Πρόσωπον *Bod.* & *Rost.*

i Σπαράσσουσι,] Ita *Big.* & *Ruf.* πράσσουσι in *cæteris.*

k Ἰδίοις] *Rost.* Οἰκείοις.

l Ἑκατέρων,] Ἀμφοτέρων *Bod.* & *Rost.*

m Τὸ—βασιλείας] Τὸ μὲν ἥμισυ τῆς βασ. *MS. Lips.* SPANH. *Tacit. Hist. V.* 9. Gentem coërcitam liberi Herodis tripartito rexere. *Strabo.* lib. 16. p. 765. A. Τῶν δὲ υἱῶν τοὺς μὲν αὐτὸς ἀνεῖλεν ὡς ἐπιβουλεύσαντας αὐτῷ, τοὺς δὲ τελευτῶν διαδόχους ἀπέλιπε μερίδας αὐτοῖς ἀποδούς. Καῖσαρ δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς ἐτίμησε τοῦ Ἡρώδου, καὶ τὴν ἀδελφὴν Σαλώμην καὶ τὴν ταύτης θυγατέρα Βερενίκην. ALDR.

n Ἐθνάρχην] Ἀρχέλαος Ἐθνάρχης. ἀρχ. lib. 17. c. 13. §. 4. ipsum malè Ἐθνάρχην dici à *Josepho*, qui Rex fuerit ab *Augusto* declaratus, contendit *Harduin. de numm. Herod.* p. 24. SPANH.

o Δύο τετραρχίας,] Antipæ & Philippi Tetrarchiæ ἀρχ. lib. 17. c. 13. §. 4. SPANH.

p Ἀντίπᾳ] Antipas idem, qui Herodes ἀρχ. lib. 17. c. 13. §. 4. & infr. c. 9. §. 1. Ἡρώδης ὁ κληθεὶς Ἀντίπας. Hinc *Herodes* passim infra dictus, non *Antipas* & ἀρχ. lib. 18. c. 2. §. 1. & c. 6. §. 1. ut c. 8. §. 1. SPANH.

q Τράχων,] Τραχωνῖτις in *Antt.* lib. 17. c. 13. §. 4.

r Αὐρανῖτις] *Lugd. Bat.* Αὐρανίτης.

s Ζήνωνος οἴκου] In *Antt.* lib. 17. c. 13. §. 4. Ζηνοδώρου οἶκος, *Zenodori domus*, quæ antea dicta erat *Lysaniæ domus*, ut constat ex *Antt.* lib. 15. c. 10. §. 1. Cumque subjicit *Josephus* καὶ τὰ περὶ Ἰάμνιαν, nota præter duas Jamnias *Plinii*, etiam tertiam fuisse ἐν τῇ ἄνω Γαλιλαίᾳ cujus meminit *Josephus* in *Vita sua*, §. 37. quamque hic intelligit. ALDR. Ζηνοδώρου ἀρχ. lib. 17. c. 13. §. 4. & ἁλωσ. lib. 1. c. 20. §. 4. SPANH.

t Τὰ περὶ Ἰάμνιαν,] Est qui malit καὶ τὰ περὶ Ἰάμνιαν.

v Ἐτέτακτο.] Ἐτέτακτο *Big.* SPANH.

x Κεκουφισμένη] Idem valet hoc loco κεκουφισμένη quod κεκουφισμένοι, ut notavit Cl. *Aldrichius*, conferendo *Antt.* lib. 17. c. 13. §. 4.

y Ἰόππην,] Ita in omnibus *MSS.* & *Ruf.* cum *Antt.* lib. 17. c. 13. §. 4. Ἵππον in *Impressis.* ALDR. Ἵππον *Gen.* Ἰόππην ἀρχ. lib. 17. c. 13. §. 4. & *MS.* SPANH.

z Ἱεροσόλυμα.] Nisi me fallit conjectura, legendum Ἀνθηδόνα. Quippe cur *Josephus* hoc loco septem hasce civitates, nec plures, nec alias nominet, nulla potior occurrit ratio, quam quod easdem olim Augustus Herodis regno adjecisset; at nunc volebat quatuor Archelai Ethnarchiæ, tres reliquas provinciæ Syriæ contribui. Vide *Belli*, l. 1. c. 20. §. 4. Has tres *Josephus* Ἑλληνίδας πόλεις vocat; h. e. in quibus Ἕλληνες numero & auctoritate præpollebant Judæis, quæque institutis utebantur Ἑλληνικοῖς. Notum vero omnes incircumcisos cujuscunque demum gentis à Judæis Ἕλληνας appellari. ALDR. Pro τετρακοσίων in *Not. Ox.* Ἀνθηδόνα. Verum Ἱεροσόλυμα & in ἀρχ. lib. 17. c. 13. §. 4. SPANH.

a Τὰς γὰρ Ἑλληνίδας,] *Lugd. Bat.* Male τὰς γὰρ Ἑλληνίδος.

b Ἵππον,] Ita *Big. Voss.* lib. 17. c. 13. §. 4. *Ruf.* & *Antt.* lib. 17. c. 13. §. 4. Ἰόππην in *cæteris.* ut & in *Rost.* ALDR. Vid. ἀρχ. lib. 17. c. 13. §. 4. Male vero Ἰόππη. Ἵππον pro Ἰόππην. *Big. Voss. Ruf.* SPANH.

c Ἀποτεμνόμενος] Ἀποτεμνόμενος *Lugd. Bat.*

* *Aldrichius* malit *levatas*, & mox *defecerant*.

Cæsaris erga Salomen liberalitas. Antt. l. 17. c. 13. §. 5.

junxit *Cæsar*. Archelao autem ex regione sibi data *quotannis* redibant quadringenta talenta. At Salome, præter illa quæ rex testamento suo ei legaverat, & Jamniæ & Azoti & Phasaëlidis domina facta est: eidemque regias etiam in Ascalone largitur Cæsar. ex quibus omnibus *annui* sexaginta talentorum reditus colligebantur. domum vero ejus Archelai ethnarchiæ subdidit. Quin & cæteris ex Herodis progenie reddita erant legata, prout testamento relicta erant. Duabus autem filiabus ejus virginibus dat Cæsar, extra ea quæ pater legaverat, quingenta millia argenti *signati*: easque nuptum collocavit Pheroræ filiis. Immo, diviso *regis* patrimonio, eis distribuit mille talenta ipsi ab Herode dono relicta; parvi pretii nonnullis ex regia supellectile sibimet reservatis, in honorem defuncti.

Herodis duæ filiæ virgines Pheroræ filiis elocatæ. Antt. l. 17. c. 13. §. 5.

σοδος δὲ ἦν τῆς Ἀρχελάῳ δοθείσης χώρας, [d] τετρακοσίων ταλάντων. Σαλώμη δὲ, πρὸς οἷς ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς διαθήκαις καταλέλοιπεν, [e] Ιαμνίας τε καὶ Αζώτου καὶ Φασαηλίδος ἀποδείκνυται δεσπότις· χαρίζεται δὲ αὐτῇ Καῖσαρ καὶ τὰ ἐν Ασκάλωνι βασίλεια. συνήγετο δὲ ἐκ πάντων ἑξήκοντα προσόδου τάλαντα. τὸν δὲ οἶκον αὐτῆς ὑπὸ τὴν Αρχελάου [f] ἐθναρχίαν ἔταξε. τῶν δὲ ἄλλης Ηρώδου γενεᾶς ἕκαστος τὸ καταλειφθὲν ἐν ταῖς διαθήκαις ἐκομίζετο. [g] δυσὶ δὲ αὐτοῦ θυγατράσι παρθένοις Καῖσαρ ἔξωθεν χαρίζεται [h] πεντήκοντα μυριάδας ἀργυρίου, καὶ [i] συνῴκισεν αὐτὰς τοῖς Φερώρα παισί. μετὰ δὲ τὸν οἶκον, ἐπιδιένειμεν αὐτοῖς τὴν αὐτῷ καταλειφθεῖσαν ὑφ' Ηρώδου δωρεὰν, οὖσαν [k] χιλίων ταλάντων, εὐτελῆ τινα τῶν κειμηλίων εἰς τὴν τοῦ κατοιχομένου [l] τιμὴν ἐξελόμενος.

V.

CAP. VII.

Historia de Pseudalexandro. Relegatur Archelaus, moritur Glaphyra; uterque per quietem præmonitus.

ΚΕΦ. ζʹ.

Ιστορία περὶ Ψευδαλεξάνδρου. Φυγαδεύεται Αρχέλαος, καὶ τελευτᾷ Γλαφύρα· ὀνείρῳ τοῦ μέλλοντος ἀμφοτέροις δηλωθέντος.

Pseudalexander unde. Antt. l. 17. c. 14. §. 1.

INterea juvenis quidam, genere Judæus, Sidone educatus apud quendam Romani civis libertum, formæ similitudine semet Alexandrum esse mentitus ab Herode occisum, Romam veniebat, fore sperans ut non detegeretur. Ipsi autem adjutor erat homo ejusdem tribûs, sciens omnium quæ ad regnum pertinerent, à quo instructus asseverabat, quod ii qui missi erant ad se & Aristobulum occidendum misericordia commoti ipsos surripuerint, similibus subditis corporibus. Itaque cum istis decepisset Judæos in Creta degentes, & splendidum nactus esset commeatum, in Melum navigavit: ubi cum multo plus in *viaticum* collegisset, quod res admodum credibilis videretur, hospitibus etiam suis persuasit ut Romam secum navigarent. Cum autem appulsus esset Dicæarchiam, & dona quam plurima ab istius loci Judæis accipit, & tanquam rex à paternis amicis deducebatur. Tantum enim fidei conciliaverat formæ similitudo, ut qui Alexandrum viderant planeque noverant, hunc eum esse jurarent. Porro Judæi Romæ degentes omnes ad eum visendum se effuderunt, & ingens hominum multitudo vias, per quas ferebatur, obsidebat. nam eo quidem dementiæ processerunt Melii, ut illum & sella portarent, suisque sumptibus cultum & apparatum regium *ei* suppeditarent.

Judæis imponit. Ibid.

Fraudem suspicatur Cæsar, eumque accersit. Antt. l. 17. c. 14. §. 2.

2. Cæsar autem, ut qui perfecte norit Alexandri oris lineamenta, (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) perspiciebat quidem, priusquam hominem videret, similitudinis fallaciam, aliquid vero fi-

[m] ΚΑΝ τούτῳ νεανίας τὶς, Ιουδαῖος μὲν τὸ γένος, τραφεὶς δ' ἐν Σιδῶνι παρά τινι τῶν Ρωμαϊκῶν ἀπελευθέρων, δι' ὁμοιότητα μορφῆς ψευδόμενος ἑαυτὸν Αλέξανδρον τὸν ἀναιρεθέντα ὑφ' Ηρώδου, καὶ ἐλπίδα τοῦ λήσειν, [n] ἧκεν εἰς Ρώμην. συνεργὸς δ' ἦν τις ὁμόφυλος αὐτῷ [o] πάντα τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν ἐπιστάμενος, ὑφ' οὗ διδαχθεὶς ἔλεγεν, ὡς οἱ πεμφθέντες ἐπὶ τὴν ἀναίρεσιν αὐτοῦ τε καὶ Αριστοβούλου, δι' οἶκτον ἐκκλέψειαν αὐτοὺς ὁμοίων ὑποβολῇ σωμάτων. τούτοις γοῦν [p] τοὺς ἐν Κρήτῃ Ιουδαίους ἐξαπατήσας, καὶ λαμπρῶς ἐφοδιασθεὶς, διέπλευσεν εἰς Μῆλον. ἔνθα συναγείρας πολλῷ πλέον δι' ὑπερβολὴν ἀξιοπιστίας, ἀνέπεισε καὶ τοὺς ἰδιοξένους εἰς Ρώμην αὐτῷ συνεκπλεῦσαι. καταχθεὶς δὲ εἰς Δικαιαρχίαν, δῶρα τε παμπληθῆ παρὰ τῶν ἐκεῖ Ιουδαίων λαμβάνει, καὶ καθάπερ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν πατρῴων προεπέμφθη φίλων. προεληλύθει δ' εἰς τοσοῦτον πίστεως τὸ τῆς μορφῆς ὅμοιον, ὥστε τοὺς ἑωρακότας Αλέξανδρον, καὶ σαφῶς ἐπισταμένους, διόμνυσθαι τοῦτον εἶναι. τό γε μὴν Ιουδαϊκὸν ἐν Ρώμῃ πᾶν ἐξεχύθη πρὸς τὴν θέαν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος ἄπειρον ἦν περὶ τοὺς στενωποὺς, δι' ὧν κομίζοιτο. καὶ γὰρ δὴ προῆλθον εἰς τοσοῦτον φρενοβλαβείας [q] οἱ Μήλιοι, ὥστε φορείῳ τε αὐτὸν κομίζειν, καὶ θεραπείαν βασιλικὴν ἰδίοις παρασχεῖν ἀναλώμασι.

βʹ. Καῖσαρ δὲ γινώσκων ἀκριβῶς τοὺς Αλεξάνδρου χαρακτῆρας, κατηγόρητο γὰρ ὑφ' Ηρώδου παρ' αὐτῷ, συνεώρα μὲν καὶ πρὶν ἰδεῖν τὸν ἄνθρωπον τὴν τῆς ὁμοιότητος ἀπάτην, διδοὺς δέ τι καὶ πίστεως ταῖς ἱλαρ-

d Τετρακοσίων ταλάντων.] Εξακοσίων in *Antt.* lib. 17. c. 13. §. 4. ut & apud *Zonaram*. quæ quidem lectio est minus probabilis, quando regni tantum semissis Archelao cessit. ALDR. Pro τετρακοσίων ταλάντων ἀρχ. lib. 17. c. 13. §. 4. τάλαντα ἑξακόσια. & hæc lectio præfertur in *Not. Ox.* quod dimidiam tantum regni Herodis partem haberet Archelaus. SPANH.

e Ιαμνίας τε καὶ Αζώτου] Merito dubitatur utrum hæc sit genuina lectio, nam & has tres urbes sorori legavit Herodes, *Antt.* lib. 17. c. 8. §. 1. Emendatius certe loquitur *Josephus* in *Antt.* lib. 17. c. 13. §. 4. Σαλώμη δὲ πρὸς οἷς ὁ ἀδελφὸς ἐν ταῖς διαθήκαις ἀπονέμει. Ιάμνια δ' ἦν ταῦτα καὶ Αζωτος καὶ Φασάηλις καὶ ἀργυρίου ἐπισήμου μυριάδες πεντήκοντα. Καῖσαρ χαρίζεται καὶ τὴν ἐν Ασκάλωνι βασίλειον οἴκησιν. ALDR.

f Εθναρχίαν ἔταξε.] Ita rescripsi auctoritate *Rufini*. antea perperam τοπαρχίαν. nam Ethnarchia Archelai plures Toparchias complectebatur.

g Δυσὶ δὲ αὐτοῦ] Conf. *Antt.* lib. 17. c. 13. §. 5. SPANH.

h Πεντήκοντα—ἀργυρίου,] Id est, μυριάδας ἀνὰ πέντε καὶ εἴκοσι, prout in *Antt.* lib. 17. c. 13. §. 5.

i Συνῴκισεν—παισί.] Conf. *Antt.* lib. 17. c. 13. §. 5. SPANH.

k Χιλίων ταλάντων,] Πεντακοσίων καὶ χιλίων in *Antt.* lib. 17. c. 13. §. 5. connumerato quod & Liviæ donarat Herodes, *Antt.* lib. 17. c. 8. §. 1. ALDR. Αρχ. lib. 17. c. 13. §. 5. Πεντακοσίων ταλάντων χιλίων, nempe additis 500 Talentis Liviæ datis, de quibus ἀρχ. lib. 17. c. 8. §. 1. ubi *Josephum* se non prodere accurationis omnis scriptorem, quod *Juliæ* nomen ibi pro *Livia* habeat, contendit *Harduinus de Num. Herod.* p. 32. sed frustra. Quamvis enim ita demum *Julia* post obitum Augusti sit dicta, idem nomen potuit ibi à *Josepho* designari. vid. *Not. Ox.* SPANH.

l Τιμὴν ἐξελόμενος.] Si quis μνήμην malit, per me licet.

m Καν—ἀπελευθέρων,] Vid. *Antt.* lib. 17. c. 14. §. 1. SPANH.

n Ηκεν] *Rost.* Ηλθεν.

o Πάντα—ἐπιστάμενος,] Εμπειρος τῶν ἀμφὶ τὸ βασίλειον in *Antt.* lib. 17. c. 15. §. 1.

p Τοὺς—ἐξαπατήσας,] Judæi in Creta ἀρχ. lib. 17. c. 13. §. 1. SPANH.

q Οἱ Μήλιοι,] *Gen. Tanta enim dementia mentis ceperat, ista Melios.* SPANH.

τέραις ἐλπίσι, Κέλαδόν τινα πέμπει τῶν σαφῶς ἐπισταμένων Ἀλέξανδρον, κελεύσας ἀγαγεῖν αὐτῷ τὸν νεανίσκον. ὁ δὲ, ὡς εἶδεν, ἐτεκμήρατο μὲν τάχιστα καὶ τὰς διαφορὰς τοῦ προσώπου· τὸ δὲ ὅλον σῶμα σκληρότερόν τε καὶ δουλοφανὲς καταμαθὼν, ἐνόησε πᾶν τὸ σύνταγμα. πάνυ δὲ αὐτὸν παρώξυνεν ἡ τόλμα τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων. τοῖς γὰρ πυνθανομένοις περὶ Ἀριστοβούλου, σώζεσθαι μὲν κἀκεῖνον ἔλεγεν, ἀπολελεῖφθαι δ' ἐπίτηδες [r] ἐν Κύπρῳ τὰς ἐπιβουλὰς φυλασσόμενον· ἧττον γὰρ ἐπιχειρεῖσθαι διεζευγμένους. ἀπολαβόμενος δὲ αὐτὸν κατ' ἰδίαν, μισθὸν ἔφη παρὰ Καίσαρος ἔχειν τὸ ζῆν, τοῦ μηνῦσαι τὸν ἀναπείσαντά σε [s] πλάσασθαι τηλικαῦτα. [t] κἀκεῖνος, αὐτῷ δηλώσειν εἰπὼν, ἕπεται πρὸς Καίσαρα, καὶ τὸν Ἰουδαῖον ἐνδείκνυται, καταχρησάμενον αὐτοῦ [v] τῇ ὁμοιότητι πρὸς ἐργασίαν. τοσαῦτα γὰρ εἰληφέναι δῶρα καθ' ἑκάστην πόλιν, ὅσα ζῶν Ἀλέξανδρος οὐκ ἔλαβε. γελάσας δὲ Καῖσαρ ἐπὶ τούτοις, τὸν μὲν Ψευδαλέξανδρον διὰ εὐεξίαν σώματος ἐγκατέταξε τοῖς ἐρέταις, τὸν ἀναπείσαντα δὲ ἐκέλευσεν ἀναιρεθῆναι. Μηλίοις δὲ ἤρκεσεν ἐπιτίμιον τῆς ἀνοίας τὰ ἀναλώματα.

γʹ. [x] Παραλαβὼν δὲ τὴν ἐθναρχίαν Ἀρχέλαος, καὶ [y] κατὰ μνήμην τῶν πάλαι [z] διαφορῶν, οὐ μόνον Ἰουδαίοις, ἀλλὰ καὶ Σαμαρεῦσι χρησάμενος ὠμῶς, [a] πρεσβευσαμένων ἑκατέρων [b] κατ' αὐτοῦ πρὸς Καίσαρα, ἔτει τῆς ἀρχῆς [c] ἐννάτῳ [d] φυγαδεύεται μὲν εἰς Βίενναν πόλιν τῆς Γαλατίας αὐτὸς, ἡ οὐσία δ' αὐτοῦ τοῖς Καίσαρος θησαυροῖς ἐγκατατάσσεται. πρὶν κληθῆναι δὲ αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος, ὄναρ ἰδεῖν φασι τοιόνδε. ἔδοξεν ὁρᾶν στάχυς [e] ἐννέα, πλήρεις καὶ μεγάλους, ὑπὸ βοῶν καταβιβρωσκομένους. μεταπεμψάμενος δὲ τοὺς μάντεις καὶ τῶν [f] Χαλδαίων τινὰς, ἐπυνθάνετο τί σημαίνειν δοκοῖεν. ἄλλων δὲ ἄλλως ἐξηγουμένων, Σίμων τις Ἐσσαῖος τὸ γένος ἔφη. „ [g] τοὺς μὲν στάχυς, ἐνιαυτοὺς „ νομίζειν, τοὺς δὲ βοῦς, μεταβολὰς πραγμάτων, διὰ „ τὸ τὴν χώραν ἀροτριῶντας ἀλλάσσειν. ὥστε [h] βασι- „ λεύσειν μὲν αὐτὸν τὸν τῶν σταχύων ἀριθμὸν, ἐν ποικίλαις „ δὲ πραγμάτων μεταβολαῖς γενόμενον τελευτήσειν.” ταῦτα ἀκούσας Ἀρχέλαος, μετὰ πέντε ἡμέρας, ἐπὶ τὴν δίκην μετεκλήθη.

dei tribuere volens lætiori de eo conceptæ spei, Celadum quendam, unum ex iis qui Alexandrum probe nosceret, mitti jubet, ut Alexandrum sibi *in conspectum* adduceret. Atque ille, eo viso, statim quidem conjectura deprehendit personæ diversitatem: at cum totum corpus animadvertisset, & duritiam ejus habitumque servilem, commentum omne intellexit. Valde autem eum commoverunt, quæ tanta cum fiducia dicere ausus est. nam cum de Aristobulo interrogaretur, salvum quidem illum esse respondebat, Cypri vero de industria relictum esse, ut sibi ab insidiis caveret. difficilius enim disjunctos posse apprehendi. Cum autem eum paululum seduxisset Cæsar, ei dixit, vitam in præmium fore, si illius indicium fecerit, qui ei persuaserit ejusmodi res comminisci. Atque ille se indicaturum esse pollicitus est, & Cæsarem sequutus ad eum accedit, atque Judæum * *ei* ostendit, qui formæ suæ similitudine ad quæstum abusus est. tanta enim dona à civitatibus cum singulis accepisse, quanta vivus Alexander non consequutus fuisset. Cum autem ad ista risisset Cæsar, Pseudalexandrum quidem propter habitudinem corporis remigum ordini inseruit, fraudis vero auctorem interfici jussit. Cæterum Melii, sumptibus quos fecerant, stultitiæ pœnarum satis dedisse visi sunt.

Qui vir sit fatetur Pseudalexander. Antt. l. 17. c. 14. §. 1.

Ad remiges relegatur. Ibid.

3. Cum autem Archelaus ethnarchia suscepta, superioris discordiæ memor, non solum Judæos sed etiam Samarienses, crudeliter tractaret, ab utriusque populi legatis accusatus apud Cæsarem, anno regni nono in exsilium pellitur Viennam, quæ Galliæ urbs est, & ejus patrimonium fisco Cæsaris adjudicatur. Verum prius quam à Cæsare accerseretur, hujuscemodi somnium dicitur vidisse. Sibi visus est *in somnis* ob oculos habere novem spicas, plenas & magnas, quas boves depascebant. Cumque conjectores accivisset & Chaldæorum nonnullos, eos interrogabat, quidnam *illis* significari putarent. Aliis autem aliter *visum* interpretantibus, Simon quidam, genere Essenus, dicebat: „ spicæ quidem mihi videntur *esse* anni; boves vero „ rerum mutationes *indicare*, eo quod dum ararent terram *verterent & mutarent*. adeoque totidem annos regnaturum, quot numero essent „ spicæ, tandem vero post varias rerum vicissitudines moriturum esse.” Istis auditis, post quinque dies Archelaus ad causam dicendam accitus est.

VI. *Archelaus accusatur & in exsilium mittitur. Antt.* l. 17. c. 7. §. 3.

Ejus somnium. Antt. l. 17. c. 15. §. 3.

4. Di-

r Εν Κύπρῳ] Εν κρυπτῷ *Bod.* atque ita *Rhed.* ejus autem in margine ἐν Κύπρῳ. Huds. ἐν κρυπτῷ quoque habent *Lugd. Bat. Coislin.* & *Rost.* verum alteram lectionem prævalere docent rationes quæ in *Antt.* proferuntur. Hav. Εν κρυπτῷ *Bod.* & *MSS. Lips.* Spanh.

s Πλάσασθαι τηλικαῦτα.] Est qui malit πλάσεσθαι.

t Κἀκεῖνος, —εἰπὼν,] Κἀκεῖνος ταῦτα πρὸς αὐτὸν δηλ. *Bod.* & *Rost.*

v Τῇ ὁμοιότητι] *Rost.* Τὴν ὁμοιότητα.

x Παραλαβὼν—Ἀρχέλαος,] De hoc Archelao explicatur ignotus Nummus, quem olim vulgavi Diss. de Num. p. 447. ubi hinc ΗΡΩΔΟΥ, illinc ΕΘΝΑΡ. sed de hac re alibi. Spanh.

y Κατὰ μνήμην] *Lugd. Bat.* Επὶ μνήμῃ.

z Διαφορῶν,] *Lugd. Bat.* Διαφόρων.

a Πρεσβευσαμένων ἑκατέρων] In hunc modum distingui potest sententia, πρεσβευσαμένων ἑκατέρων κατ' αὐτοῦ πρὸς Καίσαρα ἔτει τῆς ἀρχῆς ἐννάτῳ, φυγαδεύεται μὲν εἰς Β. ut delatum statuamus Archelaum anno *nono*, relegatum *decimo*. quo modo sibimet conciliari potest *Josephus*, qui in *Antt.* lib. 17. c. 14. §. 4. decimo relegatum fuisse scribit. Aldr. Sed quidni relegatum intelligamus Archelaum, *nono* quidem anno regni sui exacto & completo, *decimo* vero inchoato. *Casaub.* c. *Baronium* p. 218. *Edit. Lond.* Addesis *Simsonum* in *Chronic. Cathol.* parte VII. ad *Annum Christi* X.

b Κατ' αὐτοῦ] *Lugd. Bat.* Περὶ αὐτοῦ.

c Εννάτῳ] Αρχ. lib. 17. c. 15. §. 2. Δεκάτῳ δὲ ἔτει, &c. Non decimo, sed sexto Archelai anno id vult contigisse *Harduin. de Num. Herod.* p. 23. Spanh.

d Φυγαδεύεται] Meminit *Strabo* XVI. p. 765. Quin & *Dio.* LV. p. 567. in hæc verba. ὅ, τε Ηρώδης Παλαιστηνὸς αἰτίαν τινὰ ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν λαβὼν, περὶ τὰς Αλπεις ὑπερωρίσθη, καὶ τὸ μέρος τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἐδημοσιώθη. Quem Herodem Palæstinum vocat non alius est quam hic ipse Archelaus; in exsilium proinde missus M. Æmilio Lepido, L. Arruntio Nepote Coss. h. e. A. U. C. 759. circa finem. Neque vero *Dionem* in Archelai nomine lapsum existimo; quin potius Archelaum (sicut Antipam quoque & Philippum) Herodis nomine gavisum; atque hujus denique esse nummum, de quo ambigit *Ez. Spanhemius* in libro *de Præstantia & Usu Numismatum*, p. 447. *Edit. Amst.* 1671. [& quem in *Edit. Lond.* p. 521.] Herodi primo seu Magno adscribit, cujus una facies ΗΡΩΔΟΥ altera ΕΘΝΑΡΧΟΥ inscribitur. Aldr. Vide Num. Tabulas.

e Εννέα,] Subducta temporum ratione ab Herodis morte, relegatum intelligimus Archelaum anno principatus sui decimo, sed vixdum inchoato. Is enim cœpit exeunte Novembri; Archelaus vero relegatus est ante Kalendas sequentis Januarii. Quibus rite perpensis, tum facile constabit Archelaum anno regni non decimo, sed exeunte nono accusatum, tum eodem fere tempore hoc illi somnium contigisse; in quo (quod hisce congruum est sentire) non decem spicas viderit, saltem non decem plenas integrasque, sed novem tantum. Quorsum vero *Josephus* in *Originibus* pro *novem* & *nono* substituerit *decem* & *decimo*, & utra sit verior lectio, cuivis alteri inquirendum libentissime relinquo. Aldr. Videsis *Langium* in lib. II. *de Annis Christi*, p. 348. Pro ἐννέα, etiam δέκα Αρχ. lib. 17. c. 15. §. 3. Spanh.

f Χαλδαίων τινὰς,] Chaldæi ita artis divinandi & somnia interpretandi periti erant, ut quod nomen gentis fuerit, tantum sit nomen professionis.

g Τοὺς—πραγμάτων,] Αρχ. lib. 2. c. 5. §. 6. ut & lib. 17. c. 15. §. 3. ubi boves in somnio miseriam significant. Spanh.

h Βασιλεύσειν] Ita *Big.* & *Ruf.* βασιλεύειν in *cæteris.* Βασιλεύσειν *Big. Ox.* Spanh.

* *Al.* accusat.

Γονι

Glaphyræ somnium. Antt. l. 17. c. 15. §. 4.

4. Dignum etiam est quod memoretur Glaphyræ somnium, quæ filia erat Archelai Cappadocum regis, primumque uxor Alexandri (qui frater quidem erat Archelai, de quo loquimur, filius vero regis Herodis, à quo interfectus est, ut jam ante memoravimus) ejus post decessum nupta Jubæ regi Libyæ; quo defuncto, cum ipsam reversam, & apud patrem in viduitate degentem, conspexisset Archelaus ethnarcha, adeo amore accensus est, ut statim, repudiata conjuge sua Mariamne, eam duceret. Hæc igitur, cum in Judæam rediisset, brevi post tempore quam eò veniret, cernere visa est Alexandrum adstantem sibi *ista* dicere. „ Satis fuisset tibi Libycum matrimonium, sed „ tu, illo non contenta, rursum ad meos penates reverteris, tertio marito, ipsoque fratre meo, ô audacissima, tibi adscito. Verum non insuper habebo contumeliam, sed „ te, licet invitam, ad me recipiam. " Postquam hoc somnium narrasset, vix ultra biduum vixit.

δ'. Ἄξιον δὲ μνήμης ἡγησάμην καὶ τὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Γλαφύρας ὄναρ, ἥπερ ἦν θυγάτηρ μὲν Ἀρχελάου τοῦ Καππαδοκῶν βασιλέως, [i] γυνὴ δ' Ἀλεξάνδρου γεγονυῖα τὸ πρῶτον, ὃς ἦν ἀδελφὸς [k] μὲν Ἀρχελάου, περὶ [l] διεξῄειμεν, υἱὸς δ' Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ὑφ' οὗ καὶ ἀνῃρέθη, καθάπερ [m] προδεδηλώκαμεν, μετὰ δὲ τὸν ἐκείνου θάνατον, συνῴκησεν Ἰόβᾳ [n] τῷ βασιλεύοντι Λιβύης, οὗ τελευτήσαντος ἐπανελθοῦσαν αὐτὴν καὶ χηρεύουσαν παρὰ τῷ πατρὶ θεασάμενος ὁ ἐθνάρχης Ἀρχέλαος, ἐπὶ τοσοῦτον ἔρωτος ἦλθεν, ὥστε παραχρῆμα, τὴν συνοικοῦσαν αὐτῷ [o] Μαριάμμην ἀποπεμψάμενος, ἐκείνην ἀγάγεσθαι. παραγενομένη τοίνυν εἰς Ἰουδαίαν, μετ' ὀλίγον τῆς ἀφίξεως χρόνον, ἔδοξεν ἐπιστάντα τὸν Ἀλέξανδρον αὐτῇ λέγειν. „ ἀπέχρη μὲν ὁ κατὰ Λιβύην σοι γάμος, σὺ δὲ οὐκ ἀρκεσθεῖσα τούτῳ, πάλιν ἐπὶ τὴν ἐμὴν ἑστίαν ἀνακάμπτεις, τρίτον ἄνδρα, καὶ ταῦτα τὸν ἀδελφὸν, ὦ τολμηρὰ, τὸν ἐμὸν ᾑρημένη. πλὴν οὐ περιόψομαι τὴν „ ὕβριν, ἀπολήψομαι δέ σε καὶ μὴ θέλουσαν. " τοῦτο διηγησαμένη τὸ ὄναρ, δύο μόγις ἡμέρας ἐβίω.

VII.

CAP. VIII.

Archelai ethnarchia in provinciam redacta. Seditio Judæ Galilæi. Judæorum tres sectæ.

Archelai ethnarchia in provinciam redacta, Coponius fit procurator. Antt. l. 17. c. 14. §. 5.

ARchelai autem regione in provinciam redacta, procurator quidam, ordinis apud Romanos equestris, Coponius, mittitur, * summa à Cæsare potestate accepta. Eo provinciam administrante, vir quidam Galilæus, cui nomen erat Judas, ad defectionem indigenas excitabat, ignavos dicens, si Romanis tributum pendere sustinerent, & post Deum mortales dominos agnoscerent. Erat autem hic propriæ sectæ sophista, nulla in re aliis similis.

Judas defectionis auctor. Antt. l. 17. c. 1. §. 1.

Judæorum Sectæ. Antt. l. 18. c. 1. §. 2.

De Essenis, eorumque

2. Nam tria hominum genera apud Judæos philosophantur, & unius quidem *generis* assectæ sunt Pharisæi; alterius vero Sadducæi; tertium vero, quod sane vitam severiorem exercere videtur, Esseni appellantur; gente quidem Judæi, at mutuo

ΚΕΦ. η'.

Τῆς Ἀρχελάου ἐθναρχίας εἰς ἐπαρχίαν περιγραφή. στάσις Ἰούδα Γαλιλαίου. τρεῖς Ἰουδαίων αἱρέσεις.

ΤΗΣ δὲ Ἀρχελάου χώρας εἰς ἐπαρχίαν περιγραφείσης, [p] ἐπίτροπός τις ἱππικῆς παρὰ Ῥωμαίοις τάξεως [q] Κωπώνιος πέμπεται, [r] μέχρι τοῦ κτείνειν [s] λαβὼν παρὰ τοῦ Καίσαρος ἐξουσίαν. [t] ἐπὶ τούτου τὶς ἀνὴρ [v] Γαλιλαῖος [x] Ἰούδας ὄνομα εἰς [y] ἀπόστασιν ἐνῆγε τοὺς ἐπιχωρίους, κακίζων, εἰ φόρον τε Ῥωμαίοις τελεῖν ὑπομένουσι, καὶ μετὰ τὸν Θεὸν οἴσουσι θνητοὺς δεσπότας. ἦν δὲ οὗτος, [z] σοφιστὴς ἰδίας αἱρέσεως, [a] οὐδὲν τοῖς ἄλλοις προσεοικώς.

β'. [b] Τρία γὰρ παρὰ Ἰουδαίοις εἴδη φιλοσοφεῖται, καὶ τοῦ μὲν [c] αἱρετισταὶ [d] Φαρισαῖοι, τοῦ δὲ Σαδδουκαῖοι, [e] τρίτον δὲ ὃ δὴ καὶ δοκεῖ [f] σεμνότητα ἀσκεῖν, [g] Ἐσσηνοὶ καλοῦνται, Ἰουδαῖοι μὲν γένος ὄντες, [h] φι-

i Γυνὴ—πρῶτον,] Eadem de tribus his Glaphyræ maritis ἀρχ. lib. 17. c. 15. §. 4. SPANH.

k Μὲν Ἀρχελάου,] Illud μὲν adjectum esse volui è *Cod. Big.* & *Ruf.*

l Διεξῄειμεν,] Ita ex *Lugd. Bat.* Sed *vulg.* διέξιμεν. HAV.

m Προδεδηλώκαμεν,] *Rost.* Εἴπομεν.

n Τῷ βασιλεύοντι Λιβύης,] Τῷ βασιλεῖ *Ruf. Rost.* & *Græci nonnulli.*

o Μαριάμμην ἀποπεμψάμενος,] Mariamne Aristobuli filia ἀρχ. lib. 17. c. 1. §. 2. & lib. 20. c. 6. §. 3. SPANH.

p Ἐπίτροπός—τάξεως] Ἐπίτροπος τῆς ἱππ. HUDS. Coponius Procurator Judææ cum plena potestate, excepto jure gladii vid. ἀρχ. lib. 18. c. 1. §. 1. SPANH.

q Κωπώνιος πέμπεται,] Ita *Big. Rhed.* & in *Antt.* lib. 18. c. 1. §. 1. Κοπώνιος hîc loci in *Editis Aliisque.*

r Μέχρι τοῦ κτείνειν] Τῇ ἐπὶ πᾶσιν ἐξουσίᾳ in *Antt.* lib. 18. c. 1. §. 1.

s Λαβὼν—ἐξουσίαν.] *Lugd. Bat.* Παρὰ Καίσαρος ἐξουσίαν λαβών.

t Ἐπὶ τούτου] Ἐπὶ τούτοις *Bod.* & *Euseb.* in *H. E.* lib. 1. c. 5. quod *ea tempestate* vertit *Valesius.* atque *deinceps* reddit *Montacutius* in *Originibus Eccl.* Part. 1. p. 315.

v Γαλιλαῖος] Ita *Bod.* & *Ruf.* Γαλιλαίας in *cæteris.* Hunc *Josephus* iterum appellat Galilæum in *Antt.* lib. 18. c. 1. §. 6. & lib. 20. c. 4. §. 2. & *Gamaliel* apud *Apostolum* in *Act.* V. 37. quare certum est recte dici Galilæum. Verum in *Antt.* lib. 18. c. 1. §. 1. Γαυλανίτης ἀνὴρ dicitur ἐκ πόλεως ὄνομα Γάμαλα, qui locus haud dubie depravatus est; nam eum laudans Josephus *Antt.* lib. 20. c. 4. §. 2. asserit se Judam nostrum (non Gaulanitem sed) Galilæum ante dixisse. οἱ παῖδες inquit Ἰούδα τοῦ Γαλιλαίου—τοῦ τὸν λαὸν ἀπὸ Ῥωμαίων ἀποστήσαντος, Κυρηνίου τὴν Ἰουδαίας τιμῶντος ὄντος, ὡς ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἐδηλώσαμεν. Præter Gamalam Gaulanitidis alia erat Gamala Galilææ, de qua vide *Belli* lib. III. ALDR. Confer quæ annotavimus ad lib. 18. c. 1. §. 5.

x Ἰούδας] Γαυλανίτης ἀνὴρ hic Judas dicitur ἀρχ. lib. 18. c. 1. §. 1. verum lib. 20. c. 4. §. 2. Ἰούδα τοῦ Γαλιλαίου. Vid. Act. V. 37. & infra c. 17. §. 8. & ulterius lib. 18. *Antt.* c. 1. §. 1. SPANH.

y Ἀπόστασιν] *Euseb.* Ἀποστασίαν.

z Σοφιστὴς ἰδίας αἱρέσεως,] Conf. inf. c. 17. §. 8. SPANH.

a Οὐδὲν τοῖς ἄλλοις προσεοικώς.] Τὰ μὲν λοιπὰ πάντα γνώμῃ τῶν Φαρισαίων ὁμολογοῦσι, δυσκίνητος δὲ τοῦ ἐλευθέρου ἔρως ἐστὶν αὐτοῖς, &c. *Antt.* lib. 18. c. 1. §. 5.

b Τρία γὰρ—φιλοσοφεῖται,] Conf. *Antt.* lib. 13. c. 5. §. 9. SPANH.

c Αἱρετισταὶ] Αἱρετιστὰς infr. §. 7. Polyb. lib. 1. p. 80. A. τῶν αἱρετιστῶν. SPANH.

d Φαρισαῖοι,] Conf. ἁλωσ. lib. 1. c. 5. §. 2. SPANH.

e Τρίτον δὲ] Quæ de Essenis dicta sunt hoc capite, *Porphyrius* exscripsit *de Abst.* IV. 11. 12. 13. & ex *Porphyrio* etiam *Eusebius* in *Præp.* IX. 2. De iis scribit alibi *Josephus* in *Antt.* lib. 13. c. 5. §. 9. lib. 14. c. 10. §. 4. & 5. ut & lib. 18. c. 1. §. 5. Quæ *Porphyrius* exstitisse dicit l. 2. *contra Apionem*, ea hodie non comparent. De Essenis præterea scripsit *Philo* in *lib.* ὅτι πᾶς σπουδαῖος ἐλεύθερος. p. 600. Ex ejusdem *Apologia pro Judæis* elegantem locum profert *Eusebius* in *Præp.* VIII. 10. De Essenis denique *Plinius* in *N. H.* V. 17. Quicquid sani apud alios scriptores invenitur ex hisce fontibus promanavit; hos itaque lectores diligenter legant, nec se cæteris impediri patiantur. ALDR.

f Σεμνότητα] Σεμνότερον forsan *Ruf.* qui hoc modo interpretatur, *tertium vero quod etiam probabilius habetur.* HUDS. Σεμνότατα videtur *Rufin. Ox.* SPANH.

g Ἐσσηνοὶ—ὄντες,] Alibi quidem Ἐσσαῖοι, nam utroque nomine appellari solent. ALDR. Conf. *Antt.* lib. 13. c. 10. §. 8. & lib. 15. c. 10. §. 4. & lib. 17. c. 15. §. 3. SPANH.

* Sive magis ad verbum, *vitæ necisque à Cæs.* &c. quod *Rufinus* ita reddidit, ac si legisset tantum ἐκείνων, sc. *ea sibi à Cæsare mandata potestate.*

b Φι-

[h] Φιλάλληλοι δὲ καὶ τῶν ἄλλων πλέον. οὗτοι τὰς μὲν ἡδονὰς ὡς κακίαν ἀποστρέφονται, τὴν δὲ ἐγκράτειαν, καὶ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν [i] ὑποπίπτειν, [k] ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσι. καὶ γάμου μὲν ὑπεροψία παρ' αὐτοῖς, τοὺς δ' ἀλλοτρίους παῖδας ἐκλαμβάνοντες, ἁπαλοὺς ἔτι πρὸς τὰ μαθήματα, συγγενεῖς ἡγοῦνται, καὶ τοῖς ἤθεσι τοῖς ἑαυτῶν [l] ἐντυποῦσι· τὸν μὲν γάμον, καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ διαδοχὴν, οὐκ ἀναιροῦντες, τὰς δὲ τῶν γυναικῶν ἀσελγείας φυλαττόμενοι, [m] καὶ μηδεμίαν τηρεῖν πεπεισμένοι τὴν πρὸς ἕνα πίστιν.

γ'. Καταφρονηταὶ δὲ πλούτου, καὶ θαυμάσιον παρ' αὐτοῖς τὸ [n] κοινωνητικὸν, οὐδὲ ἔστιν εὑρεῖν κτήσει τινὰ παρ' αὐτοῖς ὑπερέχοντα. νόμος γὰρ τοὺς εἰς τὴν αἵρεσιν εἰσιόντας δημεύειν τῷ τάγματι τὴν οὐσίαν. ὥστε ἐν ἅπασι μήτε πενίας ταπεινότητα φαίνεσθαι, μηθ' ὑπεροχὴν πλούτου, τῶν δὲ ἑκάστου κτημάτων ἀναμεμιγμένων μίαν ὥσπερ ἀδελφοῖς ἅπασιν οὐσίαν εἶναι. κηλῖδα δὲ ὑπολαμβάνουσι [o] τὸ ἔλαιον, κἂν [p] ἀλιφῇ τις ἄκων, σμήχεται τὸ σῶμα. τὸ γὰρ αὐχμεῖν ἐν καλῷ τίθενται, λευχειμονεῖν τε διαπαντός. χειροτονητοὶ δὲ [q] οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμεληταὶ, καὶ [r] ἀδιαίρετοι πρὸς ἁπάντων εἰς τὰς χρείας ἕκαστοι.

δ'. Μία δὲ οὐκ ἔστιν [s] αὐτῶν πόλις, ἀλλ' ἐν ἑκάστῃ [t] κατοικοῦσι πολλοί. καὶ τοῖς ἑτέρωθεν ἥκουσιν [v] αἱρετισταῖς ἀναπέπταται τὰ παρ' αὐτοῖς ὁμοίως ὥσπερ ἴδια, [x] καὶ πρὸς οὓς οὐ πρότερον εἶδον εἰσίασιν ὡς συνηθεστάτους· διὸ καὶ ποιοῦνται τὰς ἀποδημίας, [y] οὐδὲν μὲν ὅλως ἐπικομιζόμενοι, διὰ δὲ τοὺς λῃστὰς ἔνοπλοι. κηδεμὼν δὲ [z] ἐν ἑκάστῃ πόλει τοῦ τάγματος [a] ἐξαιρέτως τῶν ξένων ἀποδείκνυται, ταμιεύων ἐσθῆτα καὶ τὰ ἐπιτήδεια. καταστολὴ δὲ καὶ σχῆμα σώματος ὅμοιον τοῖς μετὰ φόβου παιδαγωγουμένοις παισίν. οὔτε δὲ ἐσθῆτας, οὔτε ὑποδήματα ἀμείβουσι, πρὶν ἢ [b] διαρραγῆναι τὸ πρότερον παντάπασιν, ἢ δαπανηθῆναι τῷ χρόνῳ. [c] οὐδὲν δὲ ἐν ἀλλήλοις οὔτε ἀγοράζουσιν οὔτε πωλοῦσιν, ἀλλὰ τῷ χρῄζοντι διδοὺς ἕκαστος [d] τὰ παρ' αὐτοῦ, τὸ παρ' ἐκείνου χρήσιμον ἀντικομίζεται· καὶ χωρὶς δὲ τῆς ἀντιδόσεως, ἀκώλυτος ἡ μετάληψις αὐτοῖς παρ' ὧν ἂν ἐθελήσωσι.

ε'. Πρός γε μὴν τὸ Θεῖον [e] ἰδίως εὐσεβεῖς· πρὶν γὰρ ἀνασχεῖν τὸν ἥλιον, οὐδὲν φθέγγονται τῶν βεβήλων, πα-

sese amore magis quam alii complectentes. Isti à voluptatibus tanquam à scelere abhorrent, continentiam vero *servare*, & cupiditatibus non succumbere pro virtute *maxima* ducunt. Et ipsis quidem despectui habentur nuptiæ, alienos vero liberos, dum ad *capessendas* disciplinas molles adhuc sunt, suscipientes, pro cognatis suis reputant, suisque moribus informant: non tamen matrimonium, & *legitimam* ex eo successionem tollentes, sed sibimet à procaci mulierum petulantia caventes, nullamque earum uni *viro* fidem servare *posse* persuasum habentes.

moribus & institutis. Antt. l. 18. c. 1. §. 5.

3. Quin & divitias contemnunt, & admiranda plane inter eos obtinet bonorum communio, neque quisquam apud eos inveniri potest qui plura aliis possidet. Lege sancitur ut qui isti sectæ nomen suum dare velint, facultates suas sodalitio communes facerent: adeo ut inter omnes neque egestatis humilitas, nec opum vis immodica appareat, sed permixtis singulorum facultatibus, unum omnium sit tanquam fratrum patrimonium. Labis autem instar oleum habent, & si quis vel invitus unctus fuerit, corpus abstergit. * nam squalere honori ducunt, & veste candida semper indui. Designatos autem communium rerum procuratores habent; & ad usus omnium singulos indiscretos.

Confer Antt. Ibid.

Confer Antt. Ibid.

4. Illis non est una civitas certa, sed domicilia habent multi in singulis: ac suæ sectæ hominibus aliunde advenientibus quicquid habent æque patet ac si *eorum* proprium esset, & ad eos quos nunquam viderant, quasi maxime familiares, ingrediuntur. quare cum peregre proficiscuntur, nihil omnino in victum tollunt, contra latrones tamen arma gestant. In singulis vero civitatibus certus quidam hospitum curator constituitur, qui vestes aliaque necessaria suppeditet. Amictus autem cultusque corporis † qualis puerorum, in metu & sub cura magistri agentium, esse solet. Imo nec vestem nec calceos mutant, donec priora vel discissa omnino fuerint vel vetustate detrita. Nihil inter se emunt, nec vendunt quicquam; sed egenti unusquisque è suis largiens, vicissim ab eo, quod sibi usui sit, accipit: & si nihil mutuo rependant, eos tamen à quibuscunque velint, accipere nihil vetat.

5. Cæterum erga Deum pietate *sunt* singulari: nihil enim ‡ profani ante solis ortum loquuntur, sed

Confer Antt. l. 18 c. 1. §. 5.

h Φιλάλληλοι—πλέον.] Hoc modo legisse videtur *Rufinus*, Φιλάλληλοι δὲ μάλιστα, καὶ τῶν ἄλλων πλέον τὰς μὲν ἡδονὰς ὡς κακίαν ἀποστρέφονται. nam vertit, *verum inter se mutuo amore conjunctissimi; & qui præter cæteros voluptates quidem quasi maleficia vitarent*, &c. Essenorum instituta cum Pythagoricis plerumque conveniunt. *Antt.* lib. 15. c. 10. §. 4. & 5. ut lib. 18. c. 1. §. 5. Dacos enim à Zamolxide Pythagorico institutos perinde notum est atque Pythagoram ipsum sua pleraque à Judæis esse mutuatum. Facile erat utriusque sectæ dogmata moresque conferre; sed ab hoc labore tanquam supervacaneo abstinemus, cum Pythagoræ instituta nemo nesciat. ALDR. Conf. infr. §. 14. SPANH.

i Ὑποπίπτειν,] *Rost.* Ὑποκύπτειν.

k Ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσι.] *Rufinus*, qui ἀρετὴν *virtutem maximam* interpretatur, non aliter legit; sed ἀρετὴν recte intellexit ἐμφατικῶς esse sumendum. ALDR.

l Ἐντυποῦσι.] *Rost.* Ἐντυποῦνται.

m Καὶ—πίστιν.] Illa καὶ μηδ. τ. π. τ. π. ἕ. πίστιν desiderantur apud *Porphyrium*, in lib. IV. *de Abstinentia*, §. XI. ut & apud *Eusebium* de *Præp. Evang.* lib. IX. cap. III. HUDS. Hæc omittunt *Porphyrius* & *Eusebius*. OX. SPANH.

n Κοινωνητικὸν] Κοινωνικὸν *Porphyr. Euseb. Busb. Rost.* etiam & *Lugd. Bat.* & *Rhed.* HUDS. SPANH.

o Τὸ ἔλαιον,] Τοὔλαιον. *Porph.* & *Euseb.*

p Ἀλιφῇ] Ἀλειφῇ *Porph.* ἀλειφθῇ *Euseb.* HUDS. Pro ἀλιφῇ *Porphyr.* ἀλειφῇ *Euseb.* ἀλειφθῇ. OX. SPANH.

q Οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμεληταὶ,] Illud οἱ deest *Porph.*

r Ἀδιαίρετοι] *Lugd. Bat.* Αἱρετοὶ.

s Αὐτῶν πόλις,] Αὐταῖς *Bod.*

t Κατοικοῦσι πολλοί.] Ita cum *Cod. Busb.*

v Αἱρετισταῖς] Sic *Big.* (*Lugd. Bat.*) *Busb. Rhed. Bod.* & *Euseb.* (ἀφετισταῖς *Rost.*) αἱρεταῖς *Bas.* & *Gen.* αἱρεσιώταις *Porph.* HUDS.

x Καὶ πρὸς—διὸ καὶ] Ἀναπέπταται τὰ παρ' ἀλλήλοισιν, καὶ οἱ πρῶτον ἰδόντες εἰσίασιν ὥσπερ [ὡς πρὸς *Euseb.*] συνήθεις. διὸ οὐδὲν ἐπικομιζόμενοι ἀποδημοῦσιν ἕνεκα. οὐδὲ π. *Porph.* & *Euseb.* reliquis omissis. HUDS.

y Οὐδὲν μὲν ὅλως] *Lugd. Bat.* Οὐδὲν ὅλως.

z Ἐν ἑκάστῃ πόλει] Nota in urbibus Essenos. REL.

a Ἐξαιρέτως] Ita ex *Lugd. Bat.* Reliqui ἐξαίρετος. HAV.

b Διαρραγῆναι] Ita *Big. Porphyr. Euseb.* OX. SPANH.

c Οὐδὲν δὲ ἐν ἀλλήλοις] Οὐδὲν δὲ ἐν ἀλλ. *Busb. Bod.* & *Rhed.* οὐδ' ἀγοράζουσί τι οὐδὲ π. *Porph.* & *Euseb.* HUDS. Inserui δὲ quod *Lugd. Bat.* etiam agnoscit. HAV.

d Τὰ παρ' αὐτοῦ,] Τὰ παρ' ἑαυτοῦ *Porph.* & *Euseb.* παρ' αὐτοῦ *Bod.*

e Ἰδίως εὐσεβεῖς.] Ἰδίως *præcipue*, ut vertit *Rufinus*, seu potius *peculiari modo*. Apud *Josephum* lib. 18. c. 1. §. 5. dicuntur βέλτιστοι ἄνδρες τὸν τρόπον. quod nequaquam diceret, si Essenos *Solicolas* h. e. idololatras esse censuisset. Quare quod mox sequitur εἰς αὐτὸν benigna interpretatione leniendum est. Exstant in sacris quoque literis εὐχαὶ, πρὸς τὸν Θεὸν quidem, sed & εἰς τὸν ἥλιον. v. g. *Psal.* XIX. 4. 5. 6. & CIV. 19—23. qui locus Essenorum proposito valde est accommodatus. Quod si Esseni, ut existimat *Serarius*, solem ipsum *per prosopopœiam appellaverint ut felix faustusque oriretur omnibus*, poterant se tueri Solomonis exemplo, qui ventos similiter appellavit. *Surge Aquilo & veni Auster, perfla hortum meum, & fluant aromata illius. Cant.* IV. 6. ALDR. Illa εἰς ἥλιον ita interpretanda censeo, ut intelligatur, illos bis singulis diebus, h. e. ad ortum & occasum solis, *facie versus solem conversa* solennes orationes habuisse. BERNARDUS.

* Squalorem decorem putant, dummodo semper in veste sint candida, *Ruf.* Squalorem non secus ac perpetuum candidæ vestis usum honori ducunt. *Viger.*

† Omnibus pueris in metu & sub cura magistri agentibus par est, *Ruf.*

‡ *Al.* de rebus profanis.

sed patria quædam vota ei nuncupant, quasi ut illucescat obsecrantes. Tum ad eam quam quisque novit artem à curatoribus dimittuntur, in qua perpetuo & continenti ad quintam horam labore versati, eundem simul in locum denuo conveniunt, ac lineis præcincti velaminibus, ita *demum* corpus frigida abluunt: moxque ab ea lustratione proprium in domicilium, quo alterius sectæ nemini pedem inferre licet, una omnes confluunt; ipsique ab omni labe puri, non aliter ad cœnaculum, quam ad delubrum quoddam sanctius, accedunt. atque ubi placide ac quiete consederint, pistor quidem panes suo cuique ordine apponit; coquus vero singulis unum pulmenti ejusdem vasculum apponit. Sacerdos autem antequam cibum capiunt preces adhibet, nec ulli ante precationem quicquam gustare fas est. *Idem* finito prandio iterum precatur; & cum *edere* incipiunt & desinunt, Deum venerantur, ut qui omnia ad victum largiatur. Tunc * vestibus quasi sacris depositis, rursum ad opera sua redeunt usque ad vespertinum crepusculum: atque inde reversi cœnam eodem *quo prandium* ritu sumunt, considentibus simul hospitibus, si qui forte advenerint. Neque vero clamor unquam aut tumultus domum contaminat, sed loquendi vices ordine alii aliis concedunt: illisque qui foris sunt horrendi instar mysterii videtur silentium eorum qui intus sunt. Hujus autem rei causa perpetua sobrietas, † & cibi & potionis usque ad satietatem dimensio.

6. Et cæterorum quidem nihil est quod sine ‡ curatorum mandato faciunt: duo vero ista in ipsorum potestate sunt, alios juvare, eorumque misereri. Nam dignis, quandocunque aliquid ab iis petierent, suo arbitrio cuique licet, ut & egentibus alimenta porrigere: sed cognatis aliquid donare nisi jussu curatorum non permissum est. Iræ dispensatores justi *sunt*, iracundiæ coërcitores, fidei antistites, pacis administri. Et quicquid ab ipsis quidem dictum sit firmius est jurejurando: jurare autem ipsis * supervacuum est, ita ut perjurio pejus æstiment. jamjam enim eum damnatum dicunt, cui absque Deo nequaquam creditur. Mirabile autem studium collocant in veterum scriptis *pervolutandis*, ex quibus ea maxime deligunt, quæ animæ corporique conducant. hinc diligenter investigant & radices remediis afferendis idoneas, & lapidum proprietates quibus medicinam morbis faciant.

πρίους δέ τινας εἰς αὐτὸν εὐχὰς, ὥσπερ ἱκετεύοντες ἀνατεῖλαι. μετὰ ταῦτα πρὸς ἃς ἕκαστοι τέχνας ἴσασιν ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν [f] διαφίενται, καὶ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμενοι συντόνως, ἔπειτα πάλιν εἰς ἓν [g] ἀθροίζονται χωρίον, ζωσάμενοί τε [h] σκεπάσμασι λινοῖς, [i] οὕτως ἀπολούονται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι· καὶ μετὰ ταύτην τὴν [k] ἁγνείαν, εἰς ἴδιον οἴκημα συνίασιν, ἔνθα μηδενὶ τῶν ἑτεροδόξων [l] ἐπιτέτραπται παρελθεῖν· αὐτοί τε καθαροὶ καθάπερ [m] εἰς ἅγιόν τι τέμενος παραγίνονται τὸ δειπνητήριον. καὶ καθισάντων μεθ' ἡσυχίας, ὁ μὲν σιτοποιὸς ἐν τάξει παρατίθησιν ἄρτους, ὁ δὲ μάγειρος ἓν ἀγγεῖον ἐξ ἑνὸς ἐδέσματος ἑκάστῳ [n] παρατίθησι. προκατεύχεται δὲ ὁ ἱερεὺς [o] τῆς τροφῆς, καὶ γεύσασθαί τινα [p] πρὸ τῆς εὐχῆς ἀθέμιτον. [q] ἀριστοποιησάμενος [r] ἐπεύχεται [s] πάλιν· ἀρχόμενοί τε καὶ παυόμενοι γεραίρουσι τὸν Θεὸν, [t] ὡς χορηγὸν τῆς τροφῆς. ἔπειτα ὡς ἱερὰς καταθέμενοι τὰς ἐσθῆτας, πάλιν ἐπ' ἔργα μέχρι δείλης τρέπονται. δειπνοῦσι δ' ὑποστρέψαντες ὁμοίως συγκαθεζομένων τῶν ξένων, εἰ τύχοιεν αὐτοῖς παρόντες. οὐδὲ κραυγή ποτε τὸν οἶκον, [v] οὔτε θόρυβος [x] μολύνει, τὰς δὲ λαλιὰς ἐν τάξει παραχωροῦσιν ἀλλήλοις· καὶ τοῖς ἔξωθεν, ὡς μυστήριόν τι φρικτὸν, ἡ τῶν ἔνδον σιωπὴ καταφαίνεται. [y] τούτου δὲ αἴτιον [z] ἡ διηνεκὴς νῆψις, καὶ τὸ μετρεῖσθαι παρ' αὐτοῖς τροφὴν καὶ ποτὸν μέχρι κόρου.

ϛ΄. [a] Τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐκ ἔστιν ὅ, τι μὴ τῶν ἐπιμελητῶν προσταξάντων ἐνεργοῦσι· δύο δὲ ταῦτα παρ' αὐτοῖς αὐτεξούσια, ἐπικουρία καὶ ἔλεος. βοηθεῖν τε γὰρ τοῖς ἀξίοις, ὁπόταν δέωνται, καὶ [b] κατ' αὐτοὺς ἀφίεται, καὶ τροφὰς ἀπορουμένοις ὀρέγειν. τὰς δὲ εἰς τοὺς συγγενεῖς μεταδόσεις οὐκ ἔξεστι ποιεῖσθαι δίχα τῶν ἐπιτρόπων. ὀργῆς ταμίαι δίκαιοι, θυμοῦ καθεκτικοὶ, πίστεως προστάται, εἰρήνης ὑπουργοί. καὶ πᾶν μὲν τὸ ῥηθὲν ὑπ' αὐτῶν ἰσχυρότερον ὅρκου· [c] τὸ δὲ ὀμνύειν [d] αὐτοῖς περιΐσταται, χεῖρόν τι τῆς ἐπιορκίας ὑπολαμβάνοντες. ἤδη γὰρ ἤδη κατεγνῶσθαι φασὶ τὸν ἀπιστούμενον, δίχα Θεοῦ. σπουδάζουσι δὲ ἐκτόπως περὶ [e] τὰ τῶν παλαιῶν συγγράμματα, μάλιστα τὰ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ σώματος ἐκλέγοντες. ἔνθεν αὐτοῖς πρὸς θεραπείαν παθῶν, ῥίζαι τε ἀλεξιτήριοι, καὶ λίθων ἰδιότητες ἀνερευνῶνται.

ζ΄. [f] Τῶ

f Διαφίενται,] Αφιένται *Euseb.* ἵενται ἀφίενται *Porph.* ἀφείνται *Euseb.* Huds.

g Αθροίζονται] *Rost.* Συνάγονται.

h Σκεπάσμασι λινοῖς,] Σκέπασι *Porph.*

i Οὕτως ἀπολούονται—ὕδασι.] Adnotavit in Codice meo locum Johannis Ev. cap. 4. v. 6. *Coccejus.* Conf. inf. §. 7. & 13. & Lucian. in Dea Syria. p. 912. Hav.

k Αγνείαν,] Frigida ἁγνεία. Rel.

l Επιτέτραπται παρελθεῖν.] *Adspirare licet* pro *pervenire*, eleganter, uti apud Ciceronem. Rel.

m Εἰς ἅγιόν τι τέμενος] Voculam τι non agnoscit. *Lugd. Bat.*

n Παρατίθησι.] Vocem παρατίθησι nec agnoscunt *Porph.* & *Euseb.* nec *Rufinus.* & commode satis abesse potest. Πάντοτε προσάγει apud *Cedrenum* in *Hist. Compendio*, pag. 199. Huds.

o Τῆς τροφῆς,] Τῆς τροφῆς ἁγνῆς οὔσης καὶ καθαρᾶς καὶ γεύσασθαι *Porph.* & *Euseb.* immo & τινι pro τινα habet *Porph.*

p Πρὸ τῆς εὐχῆς ἀθέμιτον.] Ex *Lugd. Bat.* alii πρὶν τ. ε. α. Hav.

q Αριστοποιησάμενος] Αριστοποιησάμενος δὲ *Big.* (*Lugd. Bat.*) *Bod. Rhed.* & *Euseb.* ἀριστοποιησαμένοις γ'. *Porph.* ἀριστησάντων *Cedren.*

r Επεύχεται] Δὲ ἐπευχ. *Big. Bod. Euseb.* ἀριστοποιησαμένοις γ'. *Porph. Ox.* Spanh.

s Πάλιν.] Μᾶλλον *Euseb.* Huds.

t Ως χορηγὸν τῆς τροφῆς.] Illa ὡς χ. τ. τροφῆς desunt *Porph.* & *Euseb.* Huds.

v Οὔτε θόρυβος] *Rost.* ἢ θόρυβος.

x Μολύνει,] Μιαίνει *Porph.* & *Euseb.*

y Τούτου δὲ αἴτιον] Ita *Big.* (*Lugd. Bat. Rost.*) *Busb. Porph.* & *Euseb.* τοῦτο *Bas.* & *Gen.* Huds.

z Η διηνεκὴς νῆψις,] Si cum hoc loco committatur alius *Cedreni*, p. 190. *Editionis Regiæ*, ubi dicitur, μετὰ τὴν συνήθη σιωπῆς καὶ σεμνοπρεποῦς καταστάσεως, ἐπ' εὐχὰς πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχονται, τοὺς βραχυτάτους ὕπνους καὶ κουφοτάτους ἐκτινάζοντες, ὅπερ ἐστὶν αἴτιον ἡ διηνεκὴς νῆψις, &c. forsan alicui mirari sube[…] eorundem diversitatem. Nam apud *Josephum* de somno ne verbum quidem: rectius tamen sobrietas dicitur esse causa *somni brevis levisque* quam *silentii*. Videsis *Cotelerii* notas ad PP. Apostol. p. 261.

a Τῶν μὲν] Tota hæc paragraphe desideratur apud *Porph.* & *Euseb.* Huds.

b Κατ' αὐτοὺς ἀφίεται,] Καθ' ἑαυτοὺς ἐφίεται *Busb.* (*Lugd. Bat.*) & *Bod.* καθ' αὐτοὺς ἀφ. *Rhed.*

c Τὸ δὲ ὀμνύειν] Nihilominus §. 9. jusjurandum dabant se religionem observaturos. Quare quod hic dicitur eodem sensu capiendum est quo apud Pythagoricos: qui quem prohibent jurare, non ab omni prorsus juramento, idque semper abstinere volunt; sed non jurare nisi postulet necessitas, & res incidat juramento digna. *Hiero. Comment.* p. 34. 222. Aldr.

d Αὐτοῖς] Abest a *Lugd. Bat.*

e Τὰ—συγγράμματα,] Qualia erant quæ vulgo Solomoni esse ferebantur; de quibus vide *Antt.* lib. 8. cap. 2. §. 5. Aldr.

* *Sc.* quas mensæ accumbentes habebant. Vide *Possinum* in *Spicilegio Evang.* c. XLIX.

† Quodque cibum & potum justæ necessitatis lege metiantur, *Viger.* *Al.* justæ saturitatis lege metiantur. *Al.* quòd cibum & potum tantum adhibeant ad satianda naturæ desideria.

‡ *Seu*, eorum qui ipsis à sodalitio præficerentur.

* *Al.* Jusjurandum vitant, rati id esse deterius perjurio.

f Τῶ

ζ'. [f] Τοῖς δὲ ζηλοῦσι τὴν αἵρεσιν [g] αὐτῶν οὐκ εὐθὺς ἡ [h] πάροδος, ἀλλ' ἐπ' ἐνιαυτὸν ἔξω [i] μένουσι τὴν αὐτὴν ὑποτίθενται δίαιταν, [k] ἀξινάριόν τε, [l] καὶ τὸ προειρημένον περίζωμα, καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δόντες. ἐπειδὰν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ πεῖραν ἐγκρατείας δῷ, πρόσεισι μὲν ἔγγιον τῇ διαίτῃ, καὶ [m] καθαρωτέρων τῶν πρὸς ἁγνείαν ὑδάτων μεταλαμβάνει· παραλαμβάνεται δὲ εἰς τὰς συμβιώσεις οὐδέπω. μετὰ γὰρ τὴν τῆς καρτερίας ἐπίδειξιν, δυσὶν ἄλλοις ἔτεσι τὸ ἦθος δοκιμάζεται· καὶ φανεὶς ἄξιος, οὕτως εἰς τὸν ὅμιλον ἐγκρίνεται. πρὶν δὲ τῆς κοινῆς ἅψασθαι τροφῆς, ὅρκους αὐτοῖς ὄμνυσι φρικώδεις, πρῶτον μὲν εὐσεβήσειν τὸ Θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια [n] φυλάξειν, καὶ μήτε κατὰ γνώμην βλάψειν τινὰ μήτε ἐξ ἐπιτάγματος, μισήσειν δὲ ἀεὶ τοὺς ἀδίκους καὶ [o] συναγωνιεῖσθαι τοῖς δικαίοις. τὸ πιστὸν ἀεὶ παρέξειν πᾶσι, μάλιστα δὲ τοῖς κρατοῦσιν, οὐ γὰρ δίχα Θεοῦ περιγίνεσθαί τινι τὸ ἄρχειν. κἂν αὐτὸς ἄρχῃ, μηδέποτε ἐξυβρίζειν εἰς τὴν ἐξουσίαν· μηδὲ ἐσθῆτι, ἤ τινι πλείονι κόσμῳ τοὺς ὑποτεταγμένους ὑπερλαμπρύνεσθαι. τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν ἀεί, καὶ τοὺς [p] ψευδομένους ἐλέγχειν [q] προβάλλεσθαι. χεῖρας κλοπῆς, καὶ ψυχὴν ἀνοσίου κέρδους καθαρὰν φυλάξειν. καὶ μήτε κρύψειν τι τοὺς [r] αἱρετιστάς, μήτε ἑτέροις αὐτῶν τι μηνύσειν, κἂν μέχρι θανάτου τις βιάζηται. πρὸς τούτοις, ὀμνύουσι μηδενὶ μὲν μεταδοῦναι τῶν δογμάτων ἑτέρως, ἢ ὡς αὐτὸς [s] μετέλαβεν· ἀφέξεσθαι δὲ λῃστείας, καὶ συντηρήσειν ὁμοίως τά τε τῆς αἱρέσεως αὐτῶν βιβλία, καὶ [t] τὰ τῶν ἀγγέλων ὀνόματα. [v] τοιούτοις μὲν ὅρκοις τοὺς προσιόντας ἐξασφαλίζονται.

η'. Τοὺς δὲ ἐπ' ἀξιοχρέοις ἁμαρτήμασιν ἁλόντας, ἐκβάλλουσι τοῦ τάγματος· ὁ δὲ ἐκκριθεὶς, οἰκτίστῳ πολλάκις μόρῳ διαφθείρεται. τοῖς γὰρ ὅρκοις καὶ τοῖς ἔθεσιν [x] ἐνδεδεμένος, [y] οὐδὲ τῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις τροφῆς [z] δύναται μεταλαμβάνειν, [a] ποηφαγῶν δὲ καὶ λιμῷ τὸ σῶμα [b] τηκόμενος διαφθείρεται. διὸ δὴ πολλοὺς ἐλεήσαντες ἐν ταῖς ἐσχάταις [c] ἀναπνοαῖς [d] ἀνέλαβον, [e] ἱκανὴν ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν τὴν μέχρι θανάτου βάσανον [f] ἡγούμενοι.

θ'. [g] Περὶ δὲ τὰς κρίσεις ἀκριβέστατοι, καὶ δίκαιοι· καὶ δικάζουσι μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν ἑκατὸν συνελθόντες.

7. Porro ei qui hujus sectæ studio tenetur, non continuo patet ingressus, sed foris annum integrum manenti * genus idem vitæ præscribunt, & dolabellam & cingulum prædictum & vestem candidam tradunt. Postquam vero hoc temporis intervallo continentiæ suæ documenta dederit, propius quidem ad instituti communionem accedit; ac purioribus aquis una cum cæteris lustrari incipit: necdum tamen ad convictum admittitur. nam per duos ulterius annos, postquam tolerantiam suam palam fecerit, mores ejus explorant: & si dignus apparuerit, tum demum in consortium admittitur. Priusquam vero communem cibum attingat, horrendis semet illis juramentis adstringit. primum quidem, pie se culturum Deum; deinde & jus servaturum cum hominibus; & neque se læsurum quenquam sive sponte sive ex imperato; injuriosos vero omnes odio perpetuo habiturum, & justis adjutorem fore. fidem se semper omnibus servaturum, maximeque iis qui imperant; quod nemini sine Deo obveniat imperandi potestas. Quod si ipse imperium fuerit adeptus, non superbe & petulanter uti potestate; neque vestitu aut ornatu cæteros subditos exsuperare. Veritatem semper amare; propositumque habere mentientes redarguere. Manus à furto, & animum ab iniquo quæstu purum custoditurum. Nihil se celaturum sodales *de dogmatis*, neque aliis aliquid indicaturum, nec si ad mortem cogatur. Præterea, jurant quisque nemini quidem se aliter dogmata proditurum quam ipse acceperit: se vero abstenturum latrociniis, parique reverentia servaturum sectæ suæ libros & angelorum nomina. Hujuscemodi quidem juramentis ad cœtum suum venientes sibimet devinciunt.

8. Deprehensos vero in peccatis gravioribus ex ordine suo ejiciunt, isque cui contigit è cœtu ejici, non raro mortem obit miserrimam. Nam juramentis & ritibus obligatus ne aliorum quidem escis uti potest; sed dum herbas comedit corpus fame tabescit, atque ita interit. Quam ob rem etiam ipsi plurimos miserati, extremum jam agentes spiritum receperunt; pro peccatis satis pœnarum, quod ad mortem usque fuerint cruciati, dedisse existimantes.

9. Judicia autem accuratissime exercent, & juste: & judicant quidem centeni ad minimum congre- *Confer Antt. l. 18. c. 1. § 5*

f Τῶν δὲ ζηλοῦσι τὴν αἵρεσιν] Ita *Busb.* & *Rhed*, τοῖς δὲ ζηλοῦσι in *cæteris*.

g Αὐτῶν] Αὐτῶν deest *Porph.* & *Euseb.*

h Πάροδος,] *Lugd. Bat.* Παράδοσις.

i Μένουσι] *Lugd. Bat.* Μένουσι.

k Ἀξινάριόν τε,] *Rost.* Ξινάριόν τε.

l Καὶ τὸ προειρημένον] Καὶ περίζωμα δόντες καὶ λευκὴν ἐσθῆτα *Porph.* & *Euseb.* Huds. Προειρημένον deest in *Euseb. Porph.* Ox. Spanh.

m Καθαρωτέρων] Καθαρώτερον, *Porph.* ut & *Euseb.* qui tamen in margine habet καθαρωτέρων. Huds. Καθαρώτερον *Porph. Euseb.* Ox. Spanh.

n Φυλάξειν,] Διαφυλάξειν *Porph.* Huds. Spanh.

o Συναγωνιεῖσθαι] Συναγωνίζεσθαι *Porph.* συναδικεῖσθαι *Euseb.* Huds. Συναγωνίζεσθαι *Porph.* Spanh.

p Ψευδομένους ἐλέγχειν] Ita sane *Rufinus*, qui vertit, *& habere propositum convincere mentientes.* ψευδομένους ἀποβάλλεσθαι *Euseb.* ψευδομένους προβάλλεσθαι *Porph.* quod non repudiandum putat *Victorius*; cum προβάλλεσθαι capi possit pro *odio prosequi*, ut apud *Plutarchum* in *Commentario de Iside*. Huds. Aliam lectionem exhibet *Lugd. Bat.* hanc videlicet ψευδομένους ἐλέγχειν, μὴ προβάλλεσθαι χεῖρας κλοπῆς, &c. quæ tamen mihi sincera non videtur, quum illa χεῖρας κλοπῆς pariter ut sequentia melius cum φυλάξειν, quam cum προβάλλεσθαι cohæreant. Præterea ineptum quodammodo erat & absurdum, omnia movere ut convincerentur. Hav.

q Προβάλλεσθαι.] Ἀποβάλλεσθαι *Euseb.* ἐλέγχειν καὶ προβάλλεσθαι. *Porph.* Oxon. Spanh.

r Αἱρετιστάς,] Conf. supr. §. 2. Spanh.

s Μετέλαβεν.] Παρέλαβεν *Porph.* & *Euseb.* Huds. Παρέλαβεν *Porph. Euseb.* Oxon. Spanh.

t Τὰ τῶν—ὀνόματα.] Difficile dictu est cur Esseni Angelorum nomina custodierint. An quod iis ad morborum remedia in carminibus suis uterentur? An quod Angelis cultum aliquem exhiberent; quem nempe damnat *Apostolus* in *Col.* II. 8.? Certe reliqua quæ ibidem damnantur Essenorum sunt, & Essenis conveniunt præter cæteros. Aldr. An scribendum ἁγνειῶν potius? ut ita sese obstringant, profanis non proditurors ritus & appellationes modorum quibus lustrari & purificari solebant. Ita certe superius §. 5. dixit καὶ μετὰ ταύτην τὴν ἁγνείαν, &c. illos congregari, & modo dixit vel mortis periculo arcana revelare non licuisse. Hav.

v Τοιούτοις—διαφθείρεται.] Pro istis τοιούτοις μὲν ὅρκοις, &c. usque τοῖς γὰρ ὅρκοις v. 5. *Porph.* & *Euseb.* hæc habent, τοιοῦτοι μὲν οἱ ὅρκοι. οἱ δὲ ἁλόντες καὶ ἐκβληθέντες κακῷ μόρῳ φθείρονται. Huds. Pro τοιουτ. μὲν τ. προσιο. ἐξασ. tum *Porphyr.* tum *Euseb.* τοιοῦτοι μὲν οἱ ὅρκοι οἱ δὲ ἐκβληθέντες κακῷ μόρῳ φθείρονται. Spanh.

x Ἐνδεδεμένος,] Ἐνδεδεμένοι & statim δύνανται *Porph.* & *Euseb.* Huds. Ἐνδεδεμένοι *Porphyr. Euseb.* Ox. Spanh.

y Οὐδὲ—τροφῆς] *Rost.* Οὐδὲ παρὰ τ. α. τροφήν.

z Δύναται] Δύνανται iidem. Spanh.

a Ποηφαγῶν] Ποηφαγοῦντες δὲ κ. λ. τ. σῶμα διαφθειρόμενοι ἀπόλλυνται *Porph.* & *Euseb.* Huds. Ποηφαγοῦντες iidem Spanh.

b Τηκόμενος διαφθείρεται.] Pro τηκ. διαφ. *Porph. Euseb.* διαφθειρόμενοι ἀπόλλυνται Ox. Spanh.

c Ἀναπνοαῖς] Ἀνάγκαις ἀνέλαβον *Euseb.* ἀνάγκαις ἔλαβον *Porph.* Huds. Pro ἀναπ. iidem ἀνάγκαις. Ox. Spanh.

d Ἀνέλαβον,] Ἔλαβον pro ἀνέλαβον. *Euseb.* Spanh.

e Ἱκανὴν—βάσανον] Ἱκανὴν τιμωρίαν δεδωκέναι νομίζοντες *Porph.* & *Euseb.* omisso quod statim sequitur ἡγούμενοι. Huds. Ἱκανὴν τιμωρίαν εἶναι νομίζοντες *Porph.* & *Euseb.* Ox. Spanh.

f Ἡγούμενοι.] Ἡγούμενοι deest in *Porph.* & *Euseb.* Ox. Spanh.

g Περὶ—καὶ δίκαιοι.] Totam hanc sectionem desiderant *Porph.* & *Euseb.* Huds. Περὶ δὲ τὰς κρισ. &c. desunt in *Porphyr.* & *Euseb.* Ox. Sic *Exod.* XVI. 23. XXXV. 3. *Jerem.* XVII. 22. Spanh.

* Eumdem victus ordinem: *Ruf.* Ejusdem victus usum, *Xyland.*

gregati. quod vero ab iis *semel* decretum fuerit, fixum manet & immobile. Venerationem quoque post Deum maximam apud eos habet legislatoris nomen: & morte multari quicunque ei maledixerit. Ætate grandioribus numeroque majoribus obtemperare, pulchrum esse ducunt: adeo ut cum decem consederint, non est ut *unus* aliquis loquatur, si novem inviti fuerint. Cavent etiam in medium eorum vel in dextram sui partem exspuere; & sabbatis manum operi admovere, *fugiunt* maxime omnium Judæorum. nam non solum pridie ejus diei cibum sibi præparant, ut illo die ignem non accendant; sed neque vas ullum loco movere audent, nec alvum exonerare. Aliis autem diebus scrobem ad unius pedis altitudinem sarculo excavantes (datur enim ejusmodi securicula iis qui recens admissi sunt) circumtegentes *eam* amiculo, ne Dei radiis injuriam facerent, in eam excernunt, deinde effossam terram in scrobem retrahunt; idque faciunt loca secretiora deligentes. & quamvis à natura sit ista sordium corporis excretio, illis tamen solenne est ut post eam abluantur, haud secus ac si polluti fuissent.

10. Distincti autem sunt, juxta tempus quo sese *in ista disciplina* exercuerunt, in quatuor classes: atque juniores adeo senioribus inferiores habentur; ut, si aliquos eorum forte contigerint, illi, ac si alienigenæ sese commiscuissent, semet abluant. Et longævi quidem, ita ut multi ultra centesimum annum extendant ætatem, propter victus simplicitatem, ut mihi videtur, & adhibitam ab illis moderationem. Rerum vero adversarum contemptores, & dolores vincunt animi magnitudine; mortemque, si cum gloria accedat, etiam immortalitati præferendam ducunt. Imo, quali in omnibus animo fuerint, egregio documento erat bellum cum Romanis gestum. in quo torti & distracti, flammisque usti & fracti, & cæteris omnibus cruciatuum machinis tentati, ut vel legum suarum auctori maledicerent, vel cibi aliquid insolito comederent; alterutrum *tamen* ut facerent induci non potuerunt, nedum ut tortores suos blandius alloquerentur, aut unam effunderent lachrymulam; sed in mediis tormentorum doloribus subridentes, ipsosque carnifices irrisione excipientes, animas alacriter dimiserunt, tanquam denuo eas recepturi.

Confer Antt. l. 18. c. 1. §. 5.

11. Nam & ista apud eos obtinuit opinio, corpora quidem esse interitui obnoxia, nec materiam eorum permanere, animas vero immortales in omne ævum durare; & ex æthere subtilissimo prodeuntes in corporum complexum tanquam in custodiam

τὸ δὲ ὁριαθὲν ὑπ᾽ αὐτῶν ἀκίνητον. σέβας δὲ μέγιστον παρ᾽ αὐτοῖς μετὰ τὸν Θεὸν, τὸ ὄνομα τοῦ νομοθέτου. κἂν βλασφημήσῃ τὶς εἰς τοῦτον, [h] κολάζεσθαι θανάτῳ. τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὑπακούειν καὶ τοῖς πλείοσιν, ἐν καλῷ τίθενται. δέκα γοῦν συγκαθεζομένων, [i] οὐκ ἂν λαλήσειέ τις ἀκόντων τῶν ἐννέα. καὶ τὸ πτύσαι δὲ εἰς μέσους ἢ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάσσονται· καὶ ταῖς ἑβδομάσιν ἔργων ἐφάπτεσθαι, διαφορώτατα Ἰουδαίων ἁπάντων. [k] οὐ μόνον γὰρ τροφὰς ἑαυτοῖς πρὸ ἡμέρας μιᾶς παρασκευάζουσιν, ὡς μηδὲ πῦρ [l] ἐναύοιεν [m] ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ἀλλ᾽ οὐδὲ σκεῦός τι μετακινῆσαι θαῤῥοῦσιν, οὐδὲ [n] ἀποπατεῖν. [o] ταῖς δὲ ἄλλαις ἡμέραις βόθρον ὀρύσσοντες βάθος ποδιαῖον [p] τῇ σκαλίδι, τοιοῦτον γάρ ἐστι τὸ διδόμενον ὑπ᾽ αὐτῶν ἀξινίδιον τοῖς νεοσυστάτοις, καὶ περικαλύψαντες [q] θοιματίῳ, [r] ὡς μὴ τὰς αὐγὰς ὑβρίζοιεν τοῦ Θεοῦ, θακεύουσιν εἰς αὐτὸν, ἔπειτα τὴν ἀνορυχθεῖσαν γῆν ἐφέλκουσιν εἰς τὸν βόθρον, καὶ τοῦτο ποιοῦσι τοὺς ἐρημοτέρους τόπους ἐκλεγόμενοι. καίπερ δὴ φυσικῆς οὔσης τῆς τῶν σωματικῶν λυμάτων ἐκκρίσεως, ἀπολούεσθαι μετ᾽ αὐτὴν, καθάπερ μεμιαμμένοις, ἔθιμον.

ι΄. Διῄρηνται δὲ, κατὰ χρόνον τῆς ἀσκήσεως, εἰς μοίρας τέσσαρας· καὶ τοσοῦτον οἱ μεταγενέστεροι τῶν προγενεστέρων ἐλαττοῦνται, ὥστε εἰ ψαύσειαν αὐτῶν ἐκείνους ἀπολούεσθαι, καθάπερ ἀλλοφύλῳ [s] συμφυρέντας. καὶ μακρόβιοι μὲν, ὡς τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ ἑκατὸν [t] παρατείνειν ἔτη, διὰ τὴν ἁπλότητα τῆς διαίτης, ἐμοί γε δοκεῖν καὶ τὴν εὐταξίαν. [v] καταφρονηταὶ δὲ τῶν δεινῶν, καὶ τὰς μὲν ἀλγηδόνας νικῶντες τοῖς φρονήμασι, τὸν δὲ θάνατον, εἰ μετ᾽ εὐκλείας προσίοι, νομίζοντες ἀθανασίας ἀμείνω. διήλεγξε δ᾽ αὐτῶν ἐν ἅπασι τὰς ψυχὰς, ὁ πρὸς Ῥωμαίους πόλεμος. ἐν ᾧ στρεβλούμενοι καὶ λυγιζόμενοι, καιόμενοί τε καὶ κλώμενοι, καὶ διὰ πάντων ὁδεύοντες τῶν βασανιστηρίων ὀργάνων, ἵνα ἢ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην, ἢ φάγωσί τι τῶν ἀσυνήθων, [x] οὐδέτερον τι ὑπέμειναν παθεῖν, ἀλλ᾽ οὐδὲ κολακεῦσαί ποτε τοὺς αἰκιζομένους, ἢ δακρῦσαι. μειδιῶντες δὲ ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, καὶ κατειρωνευόμενοι τῶν τὰς βασάνους προσφερόντων, εὔθυμοι τὰς ψυχὰς ἠφίεσαν, [y] ὡς πάλιν κομιούμενοι.

ια΄. Καὶ γὰρ ἔῤῥωται παρ᾽ αὐτοῖς [z] ἥδε ἡ δόξα, φθαρτὰ μὲν εἶναι τὰ σώματα, καὶ τὴν ὕλην οὐ μόνιμον αὐτοῖς, τὰς δὲ ψυχὰς ἀθανάτους ἀεὶ διαμένειν, καὶ συμπλέκεσθαι μὲν, ἐκ τοῦ λεπτοτάτου φοιτώσας [a] αἰθέ-

h Κολάζεσθαι θανάτῳ.] Κολάζεται *Rhed.* (*Lugd. Bat.*) & *Busb.*

i Οὐκ ἂν λαλήσειέ τις] Οὐ κενὸν λ. *Rhed.*

k Οὐ μόνον γὰρ τροφὰς] Die sexto cibos parare, & ignem sabbato non accendere; commune erat omnium Judæorum & diserte præscriptum, *Exod.* XVI. 23. XXXV. 3. item onus non tollere, *Jer.* XVII. 22. & ab opere famulo abstinere, *Exod.* XX. 9. *Num.* XXVIII. 18. Sed nec vasculum transferre, nec exonerare ventrem, utrumque Essenorum peculiare. Hujus itaque commatis sensus est, quod *Esseni sabbatum colunt egregie præter cæteros: quippe* non ea tantum faciunt quæ Judæi omnes, *non tantum cibos sibi pridie parant, ne videlicet in eo die ignem accendant; sed* & ab iis abstinent quæ licere sibi cæteri arbitrantur; *neque vasculum transferre audent, nec levare alvum.* Aldr.

l Εναύοιεν] Aut ἐναύοιεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν, aut ἐνάπτοιεν ἐκείνην τ. ἡ. aut ἅπτοιεν ἐκείνην τ. ἡ. in *MSS.*

m Εκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.] Εκείνην τὴν ἡμέραν *MSS.* omnes *Oxon.* Spanh.

n Αποπατεῖν.] *Rost.* Αποπάτουσι.

o Ταῖς δὲ ἄλλαις ἡμέραις] Apud *Porph.* & *Euseb.* pro istis, ταῖς δὲ ἄλλ. &c. usque ad κολακεῦσαι. ad fin. §. 13. sequentia habemus. τὴν δὲ σκαλίδα διδόασι τοῖς μέλλουσιν αἱρετισταῖς, ἐπεὶ καὶ αὐτοὶ ἄλλως οὐ θακεύουσιν ἢ βόθρον ὀρύξαντες εἰς βάθος ποδιαῖον, περικαλύψαντές τε θοιματίῳ ὡς μὴ ταῖς αὐταῖς ἐνυβρίζειν [αὐγαῖς ἐνυβρίζων *Euseb.*] τοῦ Θεοῦ, τοσαύτη δὲ [μέν ἐστιν *Porph.*] αὐτῶν ἡ λιτότης ἡ περὶ τὴν δίαιταν καὶ ὀλιγότης, ὡς τῇ ἑβδομάδι μὴ δεῖσαι κενώσεως, ἣν τηρεῖν εἰώθασιν εἰς τοὺς ὕμνους τῷ Θεῷ καὶ εἰς ἀνάπαυσιν. [ἐκ δὲ *Euseb.*] τῆς ἀσκήσεως ταύτης τοσαύτην πεποίηνται τὴν καρτερίαν, ὡς στρεβλούμενοι καὶ λυγιζόμενοι, καὶ καιόμενοι, καὶ διὰ πάντων ὁδεύοντες τῶν βασανιστηρίων ὀργάνων [ἵνα] ἢ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην ἢ φαγωσί τι τῶν ἀσυνήθων οὐδ᾽ ἕτερον ὑπομεῖναι διέδειξαν δὲ τοῦτο ἐν τῷ πρὸς Ῥωμαίους πολέμῳ, ἐπεὶ οὐδὲ κολακεῦσαι τοὺς αἰκιζομένους ἢ δακρῦσαι ὑπομένουσι, μειδιῶντες δ᾽ ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, &c. Aldr. Ταῖς δὲ ἄλλαις ἡμερ. Hæc & sequentia paulo aliter apud *Porphyr.* & *Euseb.* vid. Ox. Spanh.

p Τῇ σκαλίδι,] Hinc erudite explicat *Scaliger* cur Esseni vitarent in sabbato ἀποπατεῖν. Nam sarculum (inquit) sive σκαλίδα gestabant, qua scrobiculum deprimerent, in quem egererent. At in sabbato nullum σκεῦος tollere aut transferre licet, quale est sarculum. In eorum quoque præceptis & Regulæ canonibus, illud præceptum *Deut.* XXIII. 12. 13. de paxillo & scrobiculo fodiendo continebatur. Quare non poterant alvum levare nisi opus facerent, quod non licet in sabbato. *Elench. Trihæres.* c. 26. p. 353. Aldr.

q Θοιματίῳ,] Ita cum *Porph.* θομάτιον in *cæteris.*

r Ως μὴ τὰς αὐγὰς] Ως μὴ ταῖς αὐταῖς ἐνυβρίζειν. τοὺς Θεοῦ, *Porph.* in *Editione principe.* pro quibus legit *Victorius*, ὡς μὴ ταῖς αὐγαῖς ἐνυβρίζειν τοῦ Θεοῦ. Vide *Salmas.* in *Exerc. Plin.* p. 611. *S. Petitum* in *Var. Lect.* lib. 2. c. 7. *Petav.* in *Miscell. Exerc.* c. 1. & *Is. Vossium* de *Sibyllinis oraculis*, p. 273.

s Συμφυρόντας.] Ita ex *MS.* συμφερέντας in *Editis.* Huds. Gen. Συμφερέντας. vel συμφυρέντας & ita *Basil.* Spanh.

t Παρατείνειν] Παρατίνειν *Gen.* παρατείνειν *Big.* (*Lugd. Bat.*) Ox. Spanh.

v Καταφρονηταὶ—θάνατον,] Καταφρονηταὶ & sequentia paulo aliter *Porphyr.* & *Euseb.* Ox. Spanh.

x Οὐδέτερόν] Ita ex *Lugd. Bat.* reliqui οὐδ᾽ ἕτερόν. Hav.

y Ως πάλιν] Idem *Lugd. Bat.* non male ὡς καὶ πάλιν Hav.

z Ηδε] Abest a *Lugd. Bat.*

a Αἰθ-

[a] αἰθέρος, ὥσπερ εἱρκταῖς τοῖς σώμασιν [b] ἴυγγί τινι φυσικῇ κατασπωμένας. ἐπειδὰν δὲ [c] ἀνεθῶσι τῶν κατὰ σάρκα δεσμῶν, [d] οἷα δὴ μακρᾶς δουλείας ἀπηλλαγμένας τότε χαίρειν καὶ μετεώρους φέρεσθαι. [e] καὶ ταῖς μὲν ἀγαθαῖς, ὁμοδοξοῦντες παισὶν Ἑλλήνων, ἀποφαίνονται τὴν ὑπὲρ ὠκεανὸν δίαιταν ἀποκεῖσθαι, καὶ χῶρον, οὔτε ὄμβροις, οὔτε νιφετοῖς, οὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ὃν ἐξ ὠκεανοῦ πραῢς ἀεὶ ζέφυρος ἐπιπνέων ἀναψύχει· ταῖς δὲ φαύλαις, ζοφώδη καὶ χειμέριον ἀφορίζονται μυχὸν, γέμοντα τιμωριῶν ἀδιαλείπτων. δοκοῦσι δέ μοι κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν Ἕλληνες, τοῖς τε ἀνδρείοις αὐτῶν, οὓς Ἥρωας καὶ Ἡμιθέους καλοῦσι, τὰς μακάρων νήσους ἀνατεθεικέναι. ταῖς δὲ τῶν πονηρῶν ψυχαῖς, καθ' ᾅδου τὸν ἀσεβῶν χῶρον, ἔνθα καὶ κολαζομένους τινὰς μυθολογοῦσι, Σισύφους καὶ Ταντάλους, καὶ Ἰξίονας καὶ Τιτυοὺς, πρῶτον μὲν ἀϊδίους ὑφιστάμενοι τὰς ψυχὰς, ἔπειτα εἰς προτροπὴν ἀρετῆς καὶ κακίας ἀποτροπήν. τούς τε γὰρ ἀγαθοὺς γίνεσθαι κατὰ τὸν βίον ἀμείνους, ἐλπίδι τιμῆς καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν, τῶν τε κακῶν ἐμποδίζεσθαι τὰς ὁρμὰς δέει, προσδοκώντων, εἰ καὶ λάθοιεν ἐν τῷ ζῆν, μετὰ τὴν διάλυσιν ἀθάνατον τιμωρίαν ὑφέξειν. τάδε μὲν οὖν Εσσηνοὶ περὶ ψυχῆς θεολογοῦσιν, ἄφυκτον δέλεαρ τοῖς ἅπαξ γευσαμένοις τῆς σοφίας αὐτῶν [f] ἐγκαθιέντες.

ιβ'. [g] Εἰσὶ δὲ ἐν αὐτοῖς οἳ καὶ τὰ μέλλοντα [h] προγινώσκειν ὑπισχνοῦνται, βίβλοις ἱεραῖς, καὶ διαφόροις ἁγνείαις, καὶ προφητῶν ἀποφθέγμασιν ἐμπαιδοτριβούμενοι. σπάνιον δὲ εἴποτε ἐν ταῖς προαγορεύσεσιν [i] ἀστοχήσουσιν.

ιγ'. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον Εσσηνῶν τάγμα, ὃ δίαιταν μὲν καὶ ἔθη καὶ νόμιμα τοῖς ἄλλοις ὁμοφρονοῦν, [k] διεστὸς δὲ τῇ κατὰ γάμον δόξῃ. μέγιστον γὰρ ἀποκόπτειν οἴονται τοῦ βίου μέρος, [l] τὴν διαδοχὴν, τοὺς μὴ γαμοῦντας, μᾶλλον δὲ, εἰ πάντες τὸ αὐτὸ φρονήσειαν, [m] ἐκλιπεῖν ἅπαν τὸ γένος τάχιστα. [n] δοκιμάζοντες μέν τοι τριετίᾳ τὰς γαμετὰς, ἐπειδὰν τρὶς καθαρθῶσιν εἰς πεῖραν τοῦ δύνασθαι τίκτειν, [o] οὕτως ἄγονται. ταῖς δὲ ἐγκύμοσιν οὐχ ὁμιλοῦσιν, ἐνδεικνύμενοι, τὸ μὴ δι' ἡδονὴν, ἀλλὰ τέκνων χρείαν, γαμεῖν. λουτρὰ δὲ ταῖς γυναιξὶν [p] ἀμπεχομέναις ἐνδύματα, καθάπερ τοῖς ἀνδράσιν ἐν περιζώματι. τοιαῦτα μὲν ἔθη τοῦδε τοῦ τάγματος.

ιδ'. [q] Δύο δὲ τῶν προτέρων, Φαρισαῖοι μὲν, οἱ δο-

includi, illecebra naturali istuc attractas. Postquam vero carnis vinculis solutæ fuerint, quasi de longa servitute liberatas illico lætari & in sublime evolare. & quidem pias, convenienter iis quæ Græci sentiunt, vitam ultra oceanum manere dicunt; locumque nec nive nec imbribus nec æstu gravem, sed quem placidus jugiter ab oceano spirans temperet zephyrus; impias vero sub terram in obscurum gelidumque antrum relegant, æternorum cruciatuum plenum. Videntur autem mihi juxta eandem sententiam Græci, suis etiam viris fortibus & magnis, quos Heroas appellant & Semideos, beatorum insulas attribuisse: improborum vero animabus locum apud inferos impiorum proprium; ubi & quosdam tormentis vexari fabulantur, Sisyphos & Tantalos, & Ixiones & Tityos, primò quidem immortales esse animas ponentes, deinde *hoc ipsum trahentes* ad exhortandum homines ad virtutis studium & dehortandum à vitio: nam & bonos inde in hac vita meliores fieri, spe præmii etiam post mortem; & malorum impetus cohiberi metu, ut qui exspectent, etiamsi lateant dum vivunt, fore ut post obitum æternos subeant cruciatus. Atque ista quidem sunt quæ Esseni de anima divinitus philosophantur, ejusmodi demittentes escam, quam non possunt non capere qui semel eorum degustarunt sapientiam.

12. Sunt autem inter eos, qui etiam futura prænoscendi spem faciunt; ut qui à pueritia cum sacris libris, tum variis lustrationibus, prophetarumque dictis assidue versati fuerint. raroque admodum suis in prædictionibus à vero aberrant. *Confer Antt. l. 18. c. 10. §. 5.*

13. Est & alius porro Essenorum ordo, qui cum prioribus quidem, quoad rationem vivendi moresque & instituta, consentit, sed in una de nuptiis opinione ab ipsis discrepat. Maximam enim vitæ *hominum* partem, quæ à successione pendet, eos amputare arbitrantur qui à nuptiis abstineant; multo vero magis desiturum humanum genus quam citissime, si omnes in eandem de istis ire velint sententiam. Veruntamen * sponsas per triennium probant. † Cum autem ter purificatæ fuerint, ad explorandum possintne parere, tum eas in uxores ducunt. At cum gravidis non coëunt, *hoc ipso* ostendentes, quod nuptias non voluptatis ergo, sed liberorum inopia fecerint. Feminæ autem lavantur indusiis circum amictæ, quemadmodum viri cum subligacula induerint. Hujus quidem ordinis mores sunt hujusmodi. *Alius Essenorum ordo.*

14. Ex duobus vero ordinibus præcipuis, Pharisæi *De Pharisæis.*

a Αἰθέρος,] Αἰθέρος, ῥύμῃ φυσικῇ κατ. *Porph.* & *Euseb.* cæteris omissis.

b Ιυγγύι τινι φυσικῇ] Male ἴλιγγι, &c. *Lugd. Bat.* Confer *Oppian.* & *Rittershusii* notas ad eundem p. 292. Mercerum ad Aristen. p. 276. & Salmas. ad Solin. p. 662. Hav.

c Ανεθῶσι] Αναθῶσι *Porph.* Spanh.

d Οἷα δὴ] *Rost.* Οἷα δέ.

e Καὶ ταῖς μὲν] Quæ sequuntur ad finem usque §. ιε'. desiderant *Porph.* & *Euseb* Spanh.

f Εγκαθιέντες.] *Rost.* Εγκαθιόντες.

g Εἰσὶ—μέλλοντα] Pro istis, Εἰσὶ δὲ ἐ. α. ο. κ. τ. μ. πρ. ὑπ. βίβλοις ἱεραῖς, &c. *Porph.* & *Euseb.* habent ἀπὸ δὲ τῆς ταύτης. [τοιαύτης *Porph.*] διαίτης, καὶ τῆς πρὸς ἀλήθειαν καὶ τὴν εὐσέβειαν ἀσκήσεως, εἰκότως ἐν αὐτοῖς πολλοὶ οἳ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκουσιν. ὡς ἂν βίβλοις, &c. Huds. Vid. ἁλωσ. 1. c. 3. §. 5. Spanh.

h Προγινώσκειν ὑπισχνοῦνται,] Exempla quædam habes in præcedentibus; v. g. *Belli* I. 3. §. ε'. ubi Judas prædicit Antigoni mortem. II. §. ς'. ubi Simon Archelai exsilium. *Antt.* lib. 17. c. 15. §. 3. ubi Manahemus Herodem regnaturum. Aldrich.

i Αστοχήσουσιν.] Αστοχοῦσι *Porph. Euseb. Ox.* Spanh.

k Διεστὸς—δόξῃ.] Ita legendum censui. διεστὼς in libris omnibus tam *MSS.* quam *impressis*.

l Τὴν διαδοχὴν:] Abest a *Rost.*

m Εκλιπεῖν] *Lugd. Bat.* Εκλείπειν.

n Δοκιμάζοντες μέν] Paulo aliter legisse videtur *Ruf.* qui vertit, *Nihilominus autem cum tanta ipsi moderatione conveniunt, ut per triennium explorent valetudinem feminarum; & si constanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia asciscunt.*

o Οὕτως ἄγονται.] Conf. sup. §. 5. Hav.

p Αμπεχομέναις] Απεχομέναις *Big. Ox.* Spanh.

q Δύο—Φαρισαῖοι μὲν,] Mirum esset si *Josephus* de tribus sectis ex professo scribens, de earum una tam prolixe dissereret, duas reliquas pene præteriret: præsertim cum in aliis locis ubi scribit uberius, tamen *hunc Belli locum* appellet, *huc* lectorem amandet, quasi plura hic & magis accurata reperturum. Quare non est dubitandum quin in ipso *Josephi* autographo multa exstiterint, quæ ne ad *Rufini* quidem manus pervenerunt; nam & alia multa periisse jure suspicamur, quia desiderari certo scimus. Hujusce loci damnum aliquatenus resarciri potest ex *Antt.* XVIII. c. 1. §. 3. XIII. c. 5. §. 9. & c. 10. §. 6. ut & c. 16. §. 1. & 2. XVII. c. 2. §. 4. *Belli* I. 5. §. β'. & *Josephi vita*, §. 2. Aldr. Quomodo hunc locum legerit *Rufinus*, conjiciat, cui libet, ex ejus interpretatione, *Duorum autem priorum ordinum Pharisæi dicuntur, qui certiorem legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent, ut fato & Deo universa deputent.* Huds. Plura de duabus his sectis Pharisæorum & Sadducæorum scripsisse *Josephum*, quæ jam ævo *Rufini* interierunt, statuit *Auctor Not. Ox.* Spanh. In novo Testamento multa huc faciunt, quæ non indico, quia neminem nescire confido; Scriptores cæteros data opera prætermitto. Aldr.

* Per triennium explorant valetudinem feminarum, *Ruf.*

† Et si constanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas ducunt, *Ruf.*

Confer *Antt.* l. 13. c. 5. §. 9. & l. 18. c. 1. §. 3.

risæi quidem, qui in accuratioribus legum interpretibus habentur, & primæ *apud Judæos* sectæ auctores erant, fato & Deo omnia attribuunt, & honeste agere aut non agere magna ex parte in hominibus situm *esse ajunt*, * cooperari autem in singulis fatum: animam autem omnem quidem esse immortalem, solas vero bonorum animas in alia transire corpora, at malorum æterno supplicio puniri. Sadducæi autem, qui alter est ordo, fatum omnino tollunt, Deumque negant auctorem esse, ut quis vel male agat vel à malo abstineat; & in electione hominis positum ajunt tum bonum tum etiam malum, † & unumquemque pro arbitrio suo ad utrumlibet accedere. quin & animas permanere, suppliciaque & præmia apud inferos negant. Et Pharisæi quidem sui invicem amantes sunt, & in communem utilitatem concordiam colunt: Sadducæorum vero mores & erga se mutuo magis feri, & cum sui similibus versantur quemadmodum cum alienis. Ejuscemodi quidem sunt quæ de iis qui apud Judæos philosophantur dicenda habui.

Confer *Antt.* l. 18. c. 1. §. 4.

κοῦντες μετὰ ἀκριβείας ἐξηγεῖσθαι τὰ νόμιμα καὶ τὴν πρώτην [r] ἐπάγοντες αἵρεσιν, εἱμαρμένῃ τε καὶ Θεῷ προσάπτουσι πάντα, καὶ τὸ μὲν πράττειν τὰ δίκαια καὶ μή, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις κεῖσθαι, βοηθεῖν δὲ εἰς ἕκαστον καὶ τὴν εἱμαρμένην. ψυχήν δὲ πᾶσαν μὲν ἄφθαρτον, μεταβαίνειν δὲ εἰς ἕτερον σῶμα τὴν τῶν ἀγαθῶν μόνην, τὴν δὲ τῶν φαύλων ἀϊδίῳ τιμωρίᾳ [s] κολάζεσθαι. Σαδδουκαῖοι δέ, τὸ δεύτερον τάγμα, τὴν μὲν εἱμαρμένην παντάπασιν ἀναιροῦσι, καὶ τὸν Θεὸν ἔξω τοῦ δρᾶν τι κακὸν [t] ἢ μὴ δρᾶν τίθενται. φασὶ δὲ ἐπ' ἀνθρώπων ἐκλογῇ, τό, τε καλὸν καὶ τὸ κακὸν προκεῖσθαι, καὶ τὸ κατὰ γνώμην ἑκάστῳ τούτων ἑκατέρῳ προσιέναι. ψυχῆς τε τὴν διαμονήν, καὶ τὰς [v] καθ' ᾅδου τιμωρίας καὶ τιμὰς ἀναιροῦσι. καὶ Φαρισαῖοι μὲν [x] φιλάλληλοί τε, καὶ τὴν εἰς τὸ κοινὸν ὁμόνοιαν ἀσκοῦντες. [y] Σαδδουκαίων δὲ καὶ πρὸς [z] ἀλλήλους τὸ ἦθος ἀγριώτερον, αἵ τε ἐπιμιξίαι πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀπηνεῖς ὡς πρὸς ἀλλοτρίους. τοιαῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν Ἰουδαίοις φιλοσοφούντων εἶχον εἰπεῖν.

VIII.

CAP. IX.

Salomes obitus. Urbes ab Herode & Philippo conditæ. Tumultus sub Pilato. Agrippa major à Tiberio in vincula conjectus: à Cajo principe libertate & regno donatur. Herodes Antipas in exsilium mittitur.

ΚΕΦ. Θ'.

Σαλώμης τελευτή. πόλεις ὑφ' Ἡρώδου καὶ Φιλίππου κτισθεῖσαι. ταραχὰς κινεῖ Πιλᾶτος. Τιβέριος ἐ[illegible]γνυσι τὸν Ἀγρίππαν· αὐτὸν δὲ τῶν δεσμῶν ἀ[illegible] Γάϊος, καὶ βασιλέα καθίστησιν. Ἡρώδης Ἀντίπας φυγαδεύεται.

Archelai ethnarchia fit provincia.

Salome obit & multa Julia relinquit.

Herodes & Philippus urbes condunt. *Antt.* l. 18. c. 2. §. 1.

ARchelai autem ethnarchia in provinciam redacta, reliqui, Philippus, & Herodes cognomine Antipas, tetrarchias suas administrabant. Salome enim moriens Juliæ Augusti conjugi toparchiam suam & Jamniam, & palmeta in Phasaëlide *testamento* reliquit. Delato autem ad Tiberium Juliæ Romano imperio, post mortem Augusti, qui rerum summæ præfuit annis septem & quinquaginta, prætereaque mensibus sex, & duobus diebus, Herodes ac Philippus, qui in suis adhuc erant tetrarchiis, hic quidem juxta Jordanis fontes in Paneade *regione* urbem Cæsaream condit, & in inferiore Gaulanitide

ΤΗΣ Ἀρχελάου δὲ ἐθναρχίας μεταπεσούσης εἰς ἐπαρχίαν, οἱ λοιποί, Φίλιππός τε καὶ [a] Ἡρώδης ὁ κληθεὶς Ἀντίπας, διῴκουν τὰς ἑαυτῶν τετραρχίας. Σαλώμη γὰρ τελευτῶσα [b] Ἰουλίᾳ τῇ τοῦ Σεβαστοῦ γυναικὶ τήν τε αὐτῆς τοπαρχίαν καὶ Ἰάμνειαν, καὶ [c] τοὺς ἐν Φασαηλίδι φοινικῶνας κατέλιπεν. [d] μεταβάσης δὲ εἰς Τιβέριον τὸν Ἰουλίας υἱὸν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, μετὰ τὴν Αὐγούστου τελευτήν, [e] ἀφηγησαμένου τῶν πραγμάτων [f] ἔτεσιν ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα, [g] πρὸς δὲ μησὶν ἓξ [h] ἡμέραις δυοῖν, [i] διαμείναντες ἐν ταῖς τετραρχίαις, ὅ, τε Ἡρώδης, καὶ Φίλιππος, ὁ μὲν πρὸς ταῖς Ἰορδάνου πηγαῖς ἐν [k] Πανεάδι [l] πόλιν κτίζει Καισάρειαν, κἀν τῇ κάτω Γαυλα-

r Ἐπάγοντες αἵρεσιν,] Ita lego levicula cum mutatione. antea erat ἀπάγοντες.

s Κολάζεσθαι.] *Rost.* Καταδικάζεσθαι.

t Ἢ μὴ δρᾶν τίθενται.] Ita lego cum *Grotio* ad *Matt.* 22, 23. quem sequutus est *Bullus* in *Dissert. post.* de *Harmonia Apost.* c. 15. Prius erat, ἢ ἐφορᾶν. quod etiam agnoscit *Rufinus*, qui vertit, *& Deum extra omnem mali patrationem inspectionemque constituunt.*

v Καθ' ᾅδου τιμωρίας] Καθ' ὅλου in quibusdam *MSS.* HUDS. Imo etiam in *Lugd. Bat.* & *Rost.* neque inepta lectio est, quam etiam *Vetus* agnovit, vertens *generaliter.* τὴν quoque ante διαμονὴν non agnoscit *Lugd. Bat. Rost.* vero scribit καὶ τὴν καθόλου τιμωρίαν καὶ τιμήν. HAV

x Φιλάλληλοί] Φιλάλληλοι Esseni similiter supr. §. 2. SPANH.

y Σαδδουκαίων δὲ] Δὲ abest a *Gen.*

z Ἀλλήλους τὸ ἦθος ἀγριώτερον,] Ἀλλοτρίους malit *J. Clericus* in *Prolegomenis* ad *Hist. Eccl.* §. 1. c. 3. p. 15.

a Ἡρώδης ὁ κληθεὶς Ἀντίπας,] Conf. supr. c. 6. §. 3. SPANH.

b Ἰουλίᾳ] *Lugd. Bat.* Superponit Λιβίᾳ.

c Τοὺς ἐν Φασαηλίδι φοινικῶνας] De Phasaëlide vide *lib.* I. *de Bello.* c. 21. §. 9. de Palmetis vide *Plinium* in *Nat. Hist.* lib. 13. c. 4. HUDS. De Phasaëlide vide *Belli.* I. 21. θ'. De Palmetis *Plinius* XIII. 4. *Caryotarum* nobilitas in Judæa; nec in tota, sed Hierichunte maxime. Quanquam laudatæ & Archelaide, & Phaselide atque Liviade gentis ejusdem convallibus. ALDR.

d Μεταβάσης δὲ εἰς Τιβέριον] Hic manuscriptus Codex, qui fuit *Alex. Petavii*, nunc *L. B.* interserit testimonium *Josephi* de *Jesu Christo*, quod extat in ἀρχαιολογίᾳ lib. 18. c. 4. totidem verbis. Post illa autem hæc adjunguntur, quæ à correctore sunt inducta. Πάντες γὰρ δίκαιοί τε καὶ ἄδικοι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ λόγου ἀχθήσονται. τούτῳ γὰρ ὁ πατὴρ τὴν κρίσιν δέδωκε. καὶ αὐτὸς βουλὴν πατρὸς ἐπιτελῶν κριτὴς παραγίνεται ὃν Χριστὸν προσαγορεύομεν. οὐδὲ γὰρ Μίνως καὶ Ῥαδάμανθος κριταὶ καθ' ὑμᾶς Ἕλληνες. ἀλλ' ὃν ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἐδόξασε. περὶ οὗ ἐν ἑτέροις λεπτομερέστερον διεληλύθαμεν πρὸς τοὺς ζητοῦντας τὴν ἀλήθειαν. οὗτος τὴν πρὸς ἕκαστον δικαιοκρισίαν ποιούμενος πᾶσι κατὰ τὰ ἔργα παρασκευάσει τὸ δίκαιον. οὗ κρίσει παραστάντες πάντες ἄνθρωποί τε καὶ ἄγγελοι καὶ δαίμονες μίαν ἀποφθέγξονται φωνὴν οὕτω λέγοντες. δικαία σου ἡ κρίσις. ἧς φωνῆς τὸ ἀνταπόδομα ἐπ' ἀμφοτέροις ἐπάγει τὸ δίκαιον. τοῖς μὲν εὖ πράξασι δικαίως τὴν ἀΐδιον ἀπόλαυσιν παρασχόντος. τοῖς δὲ τῶν φαύλων ἐρασταῖς τὴν αἰώνιον κόλασιν ἀπονέμοντος. καὶ τούτοις μὲν τὸ πῦρ ἄσβεστον διαμένει καὶ ἀτελεύτητον, σκώληξ δέ τις ἔμπυρος μὴ τελευτῶν, μηδὲ σῶμα διαφθείρων, ἀπαύστῳ δ' ὀδύνῃ ἐκ σώματος ἐκβράσσων παραμένει. Corrector in margine hæc adscripsit. ἰστέον ὅτι τὸ τοιοῦτον ὠβέλισται ὅλον παρ' ἡμῶν. ἐπεὶ μηδὲ ἐν ἑτέροις ἀντιγράφοις τοῦτο εὕρομεν. ἀλλ' οὐδέ τις τῶν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ διδασκάλων τούτων ἐπεμνήσθη. οὐ μὴν τῶν ἐσύστερον ἱστορικῶν ἀνδρῶν. Cætera verba à compactore desecta sunt. Reliquiæ sunt tales. Μόνων——αλω——είρη——ἀναλ——ἐν τῷ τῇ λόγῳ χαιοδ——ρίσκεται. HAV.

e Ἀφηγησαμένου τῶν πραγμάτων] Quod è Gallico redditum, *conduire les affaires* potius quàm ab firmiori Græci profectu dicit Harduin. de Num. Herod. p. 37. SPANH.

f Ἔτεσιν ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα,] Ob hunc calculum Josephum νοθείας accusat Harduin. de Num. Herod. p. 39. 40. SPANH.

g Πρὸς δὲ μησὶν] Non XXXVII. sed XXXXVI. *Hard.* SPANH.

h Καὶ ἡμέραις δυοῖν,] Ita expresse in *MSS.* omnibus, ut & *Lugd. Bat.* & *Rost.*

i Διαμείναντες——Ἡρώδης] *Rost.* Διαμείναντες δὲ ὅτι Ἡρ. reliquis omissis.

k Πανεάδι] Conf. *Antt.* lib. 18. c. 2. §. 1. SPANH.

l Πόλιν κτίζει——Γαυλανιτικῇ] Conf. *Antt.* lib. 18. c. 2. §. 1. SPANH.

* *Al.* ad singula adjuvare etiam fatum. *Vel*, in singulis autem fati auxilium concurrere.

† *Al.* & cuique prout velit hoc vel illud adesse, *Vel*, unumquemque, prout ei videtur, ad alterutrum ferri.

λανιτικῇ [m] Ἰουλιάδα, Ἡρώδης δὲ ἐν μὲν τῇ Γαλιλαίᾳ Τιβεριάδα, ἐν δὲ τῇ Περαίᾳ φερώνυμον Ἰουλίας.

β'. Πεμφθεὶς δὲ εἰς Ἰουδαίαν ἐπίτροπος ὑπὸ Τιβερίου Πιλᾶτος, νύκτωρ κεκαλυμμένας εἰς Ἱεροσόλυμα παρεισκομίζει τὰς Καίσαρος [n] εἰκόνας, [o] σημαῖαι καλοῦνται. τοῦτο μεθ' ἡμέραν μεγίστην ταραχὴν [p] ἤγειρεν Ἰουδαίων. [q] οἵ τε γὰρ ἐγγὺς πρὸς τὴν ὄψιν ἐξεπλάγησαν, ὡς πεπατημένων αὐτοῖς τῶν νόμων. [r] οὐδὲν γὰρ ἀξιοῦσιν ἐν τῇ πόλει δείκηλον τίθεσθαι. καὶ πρὸς τὴν ἀγανάκτησιν τῶν κατὰ τὴν πόλιν [s] ἀθρόος ἐκ τῆς χώρας λαὸς συνέρρευσεν. ὁρμήσαντες δὲ πρὸς τὸν Πιλᾶτον εἰς Καισάρειαν, ἱκέτευον ἐξενεγκεῖν Ἱεροσολύμων τὰς σημαίας, καὶ τηρεῖν αὐτοῖς τὰ πάτρια. Πιλάτου δ' ἀρνουμένου περὶ τὴν ἱκεσίαν, πρηνεῖς καταπεσόντες, ἐπὶ πέντε ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας ἀκίνητοι διεκαρτέρουν.

γ'. [t] Τῇ δὲ ἑξῆς ὁ Πιλᾶτος καθίσας ἐπὶ βήματος ἐν τῷ μεγάλῳ [v] σταδίῳ, καὶ προσκαλεσάμενος τὸ πλῆθος, ὡς ἀποκρίνεσθαι δῆθεν αὐτοῖς θέλων, δίδωσι τοῖς στρατιώταις σημεῖον, ἐκ συντάγματος κυκλώσασθαι τοὺς Ἰουδαίους τοῖς ὅπλοις. περιστάσης δὲ τριστοιχεὶ τῆς φάλαγγος, οἱ Ἰουδαῖοι μὲν ἀχανεῖς ἦσαν, πρὸς τὸ ἀδόκητον τῆς ὄψεως. Πιλᾶτος δὲ κατακόψειν εἰπὼν αὐτούς, εἰ μὴ προσδέξαιντο τὰς Καίσαρος εἰκόνας, γυμνοῦν τὰ ξίφη τοῖς στρατιώταις ἔνευσεν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι καθάπερ ἐκ συνθήματος ἀθρόοι καταπεσόντες, καὶ τοὺς αὐχένας παρακλίναντες, ἑτοίμους εἰς ἀναίρεσιν σφᾶς ἐβόων μᾶλλον, ἢ τὸν νόμον παραβῆναι. ὑπερθαυμάσας δ' ὁ Πιλᾶτος τὸ τῆς [x] δεισιδαιμονίας ἄκρατον, ἐκκομίσαι μὲν αὐτίκα τὰς σημαίας Ἱεροσολύμων κελεύει.

δ'. Μετὰ δὲ ταῦτα ταραχὴν ἑτέραν ἐκίνει, τὸν ἱερὸν θησαυρόν, καλεῖται δὲ [y] Κορβανᾶς, εἰς καταγωγὴν ὑδάτων ἐξαναλίσκων. [z] κατῆγε δὲ ἀπὸ [a] τετρακοσίων σταδίων. πρὸς τοῦτο τοῦ πλήθους [b] ἀγανάκτησις ἦν, καὶ τοῦ Πιλάτου παρόντος εἰς Ἱεροσόλυμα, περιστάντες τὸ [c] βῆμα κατεβόων. ὁ δέ, προῄδει γὰρ αὐτῶν τὴν ταραχήν, καὶ τῷ πλήθει τοὺς στρατιώτας ἐνόπλους [d] ἐσθήσεσιν ἰδιωτικαῖς κεκαλυμμένους ἐγκαταμίξας, καὶ [e] ξίφει μὲν χρήσασθαι κωλύσας, ξύλοις δὲ παίειν τοὺς κεκραγότας ἐγκελευσάμενος, σύνθημα δίδωσιν ἀπὸ τοῦ βή-

Juliadem; Herodes vero in Galilæa Tiberiadem, & in Peræa *urbem* cognominem Juliæ.

2. Pilatus autem à Tiberio procurator in Judæam missus, velatas Cæsaris imagines (signa ea appellantur) noctu infert in Hierosolyma. Hæc res, * simulatque dies illuxit, maximum tumultum excitavit Judæorum. Nam qui in proximo erant novo spectaculo attoniti obstupuere, quasi patriæ leges violatæ & conculcatæ essent. nefas quippe illis est simulachrum ullum in urbe statuere. Dumque illi indignarentur qui in urbe erant, ingens hominum multitudo è regione confluxit, subitoque Cæsaream ad Pilatum profecti, supplicabant ut imagines ex urbe Hierosolymorum auferendas curaret, illisque jura patria conservaret. Cumque Pilatus petitioni illorum non concederet, humi prostrati, quinque diebus totidemque noctibus immobiles permanserunt.

Pilatus Judæa procurator Cæsaris imagines in urbem infert. Antt. l. 18. c. 2. §. 2. & c. 4. §. 1.

Inde oritur tumultus. Antt. l. 18. c. 4. §. 1.

3. Postridie autem Pilatus, † cum in suggesto in Circo magno sedisset, populumque ad se advocasset, ut qui eis respondere vellet, signum dat militibus ut ex constituto Judæos armati circumvenirent. Cumque eos circundaret phalanx triplice *militum* ordine, Judæi quidem animis consternati erant ad spectaculum quod præter opinionem acciderat; Pilatus vero, illos se trucidatum ire minatus, nisi Cæsaris imaginibus locum darent, significabat militibus ut gladios *è vaginis* educerent. Judæi autem quasi uno consilio omnes conciderunt, & reclinatis cervicibus vociferabant, se longe mori malle quam contra legem aliquid facere. Tunc Pilatus, cum valde admiratus esset vehemens populi erga religionem studium, è vestigio quidem signa Hierosolyma exportari jubet.

Pilatus minitatur Judæis. Antt. l. 18. c. 4. §. 1.

Cum nihil minis proficeret, imagines submovet. Ibid.

4. At post hæc alium tumultum excitavit, sacrum thesaurum (isque Corbanas appellabatur) in constructionem aquæ-ductûs impendens. per trecenta autem *ad urbem* stadia deducebat. Hoc ipsum ægre admodum ferebat plebs, cumque Pilatus præsens adesset Hierosolymis circumfusi suggesto adversus eum inclamabant. Ille vero (præviderat enim tumultum illorum futurum) cum armatos milites plebejo habitu multitudini immiscuisset, eisque præcepisset ut vociferantes non gladiis sed fustibus ferirent, signum illis è suggesto

Alius tumultus ob sacram pecuniam aquæ-ductibus impensam. Antt. l. 18. c. 4. §. 2.

m Ἰουλιάδα,] Herodes ab Augusti conjuge Juliadem vocavit, quæ antea erat Betharamphtha: Philippus ab Augusti filia Juliadem, antea Bethsaidam. Hæ cum Tiberiade & Cæsarea, Coponio Judæam procurante, videntur inchoatæ, sub initiis Tiberii absolutæ. Confer *Antt.* lib. 18. c. 2. ALDR.

n Εἰκόνας,] Ἐπιχρύσους ἀσπίδας, μήτε μορφὴν ἐχούσας, μήτε ἄλλο τι τῶν ἀπαγορευομένων ἔξω τινὸς ἐπιγραφῆς ἀναγκαίας, ἢ δύο ταῦτα ἐμήνυε τόν τε ἀναθέντα καὶ ὑπὲρ οὗ ἡ ἀνάθεσις. *Philo.* περὶ πρεσβ. p. 217. nisi recte neget *Valesius* unum idemque facinus Pilati à *Josepho* & *Philone* commemorari. ALDR. Conf. supr. lib. 1. c. 33. §. 2. SPANH.

o Σημαῖαι καλοῦνται.] *Lugd. Bat.* Αἳ σημαῖαι.

p Ἤγειρεν Ἰουδαίων.] Ἤγειρε τοῖς Ἰουδαίοις, *Euseb.* in *Hist.* lib. 2. c. 6. & *Niceph. Call.* lib. 2. c. 10. HUDS. Imo & *Lugd. Bat.* & forsan melius. HAV.

q Οἵτε γὰρ] Ita cum *MSS.* & *Nicephoro*, οἵτε καὶ in *Editis.* οἱ γὰρ *Euseb.* HUDS. *Gen.* οἵ τε καὶ *MS. Lips.* οἵ τε γὰρ SPANH.

r Οὐδὲν—τίθεσθαι.] Supra diximus Judæos ab imaginibus etiam humanis non abhorruisse, nisi quando subesset periculum vel suspicio cultus extranei: (tum enim ne nudos quidem lapides tolerabant, ut constat ex *Jos.* XXII. 10. 34.) Quare in ipsa Davidis domo erat statua, quam Michol in lecto collocarat; Aristobulus & Mariamne sustinuere depingi: in Agrippæ palatio, filiarum ejus statuæ collocatæ sunt; ipse in nummis cusus etiamnum cernitur. Quin & imaginem Cæsaris Judæi, cum ejusdem inscriptione, in nummo libentissime receperunt: sed nec imaginem in signis; nec inscriptionem in clypeis Pilati; nam religio castrensis Romanorum trophæa & signa venerabatur. Hæc ex sententia communi; nam severior erat disciplina Pharisaica; uti monuimus ad *Belli* I. 33. §. β'. Quæ jam dicta sunt sequentibus testimoniis confirmantur. 2. *Sam.* XIX. 13. *Hebr. Antt.* XV. 2. XIX. 7. *Ez. Spanh. Dissert.* p. 443. *Matt.* XXII. 20. *Antt.* XVIII. 6. *Philo* περὶ πρεσβ. p. 217. *Tertull. Apol.* c. 16. ALDR. Conf. sup. lib. 1. c. 33. §. 2. & infr. c. 10. §. 4. SPANH.

s Ἀθρόος] *Lugd. Bat.* ἀθρόους.

t Τῇ δὲ ἑξῆς] Postridie *Ox.* SPANH.

v Σταδίῳ,] In stadio *Idem.* SPANH.

x Δεισιδαιμονίας] Δεισιδαιμ. pro *religione.* REL.

y Κορβανᾶς,] Κορβανᾶς *MS. Lips.* SPANH. Auctoritate quoque *Lugd. Bat.* ita restitui pro Κορβωνᾶς, quod per *Corbonas* verterat *Hudsonus.* HAV. Κορβᾶς קרבן nomen est generale aptum omnia illa significare quæ Deo consecrantur. Sacrificium κορβαν dicitur, & κορβαν per δῶρον explicatur in N. T. Pecunia sacra a Talmudicis dicitur fuisse in conclavi quod לשכה *conclave* καθ' ἐξοχὴν dicitur, hinc sacrificia publica emebantur & alia. Erat & לשכת קרבן *conclave Corban*: sed Judæi id ita appellatum scribunt, quod agni in eo essent sacrificio jugi, quod *Corban* erat, destinati: adeoque huc non facit. Verum erat & לשכת קרבני בדק הבית *conclave* τοῦ *corbane consecratorum instaurationi templi.* REL.

z Κατῆγε] Sectionem hanc totam laudat *Euseb.* in *Hist. Eccl.* lib. 2. c. 6. ubi κατάγει legit. HUDS. Κατάγει *Euseb. H. E.* lib. 2. c. 6. SPANH.

a Τετρακοσίων] Τριακοσίων *Ruf.* & *Euseb.* Verum τετρακοσίων cum *Codd.* nostris habet *Suidas*, v. Κορβανᾶς. & in *Antt.* p. 798. v. 11. ὅσον ἀπὸ διακοσίων σταδίων. HUDS.

b Ἀγανάκτησις] Ἀγανακτήσαντος *Bod.* SPANH. ut & *Rost.*

c Βῆμα κατεβόων.] Βῆμα ἅμα κατεβ. *Euseb.* SPANH.

d Ἐσθήσεσιν ἰδιωτικαῖς] Ἱστησιν, ἐσθῆσιν *Euseb.* HUDS.

e Ξίφει] Ξίφεσι *Big.*

* *Vetus interpres* post triduum.

† Al. *tribunali insidens in magno stadio*, de quo vide *Seldenum*, lib. 2. *de Synedriis*, c. 15. p. 618.

f Τῶν

Magna Judæorum strages. Antt. l. 18. c. 4. §. 2.

gesto dedit. Qua re fiebat ut Judæorum multi graviter verberati, partim ab ictibus, partim à seipsis dum fugerent obtriti, perierint. Ita plebs peremptorum calamitate deterrita à clamoribus abstinuit.

Quenam Agrippæ Aristobuli filio Romæ acciderint. Antt. l. 18. c. 7. §. 4.

5. Interea Agrippa filius Aristobuli, quem pater Herodes interfecerat, ad Tiberium se confert ut Herodem tetrarcham accusaret. Cum autem Tiberius accusationem rejecisset, Agrippa, Romæ manens, & alios è viris nobilioribus officiis demereri studebat, maximeque Cajum Germanici filium, adhuc privatum. Cumque aliquando eum convivio exciperet, & aliàs variam comitatem adhibebat, tandemque expansis manibus palam precabatur, ut ocyus mortuo Tiberio ipsum conspiceret rerum omnium dominum. Hoc quidam è domesticis ejus Tiberio nunciat, atque ille indignabundus Agrippam in vincula conjicit, & male tractatum sex mensibus in carcere tenebat, donec ipse moreretur, postquam regnasset annos duos & viginti, menses sex, & tres dies.

Tiberii mors. Antt. l. 18. c. 7. §. 10.

Cajus imperator factus Agrippam vinculis solvit, regemque creat. Ibid.

Herodias Agrippæ honoribus invidet. Ibid.

6. Cum autem Cajus declaratus esset Cæsar, & Agrippam vinculis liberavit, & tetrarchiæ Philippi (nam is decesserat) regem constituit. At cum in regnum venisset Agrippa, Herodis tetrarchæ ex invidia cupiditates inflammavit. Maxime autem eum in spem regni adducebat Herodias uxor, exprobrans ei socordiam, dicensque ipsum majori non auctum esse imperio, quod ad Cæsarem navigare noluerit. nam cum Agrippam ex privato regem fecerit, annon & ipsum ex tetrarcha ad eandem dignitatem promotum iret? Istis persuasus Herodes ad Cajum veniebat, à quo ob avaritiam mulctatur exsilio & in Hispaniam relegatur. Eum quippe sequutus est accusator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius adjecit Cajus. Et Herodes quidem in Hispania, uxore etiam in fuga eum comitata, diem supremum obit.

Herodes exsilio multatur. Antt. l. 18. c. 8. §. 2.

μαιος, τυπτόμενοι δ' οἱ Ἰουδαῖοι, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν πληγῶν, πολλοὶ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ καταπατηθέντες, ἀπώλοντο. πρὸς δὲ τὴν συμφορὰν τῶν ᶠ ἀνῃρημένων καταπλαγὲν τὸ πλῆθος ἐσιώπησε.

ε'. ᵍ Κἀν τούτῳ ʰ κατήγορος Ἡρώδου τοῦ τετράρχου τὸς Ἀγρίππας υἱὸς Ἀριστοβούλου, ὃν ὁ πατὴρ Ἡρώδης ἀπέκτεινε, παραγίνεται πρὸς Τιβέριον. οὐ δὲ μὴ προσδεξαμένου τὴν κατηγορίαν, μένων ἐπὶ Ῥώμης, τοὺς τε ἄλλους τῶν γνωρίμων ἐθεράπευε, ⁱ καὶ μάλιστα ᵏ τὸν Γερμανικοῦ παῖδα Γάϊον, ἰδιώτην ἔτι ὄντα. καὶ δή ποτε ˡ ἑστιῶν αὐτὸν, τά τε ἄλλα ποικίλως ἐφιλοφρονεῖτο, καὶ τελευταῖον τὰς χεῖρας ἀνατείνας, φανερῶς ηὔξατο θᾶττον αὐτὸν θεάσασθαι τῶν ὅλων δεσπότην, ἀποθανόντος Τιβερίου. τοῦτο τὶς τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ διαγγέλλει Τιβερίῳ, καὶ ἀγανακτήσας εἵργνυσι τὸν Ἀγρίππαν, καὶ μετ' αἰκίας εἶχεν ἐπὶ μῆνας ἓξ ἐν δεσμωτηρίῳ, μέχρις ᵐ αὐτὸς ἐτελεύτησεν ἡγεμονεύσας ἔτη δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι, καὶ τρεῖς ἡμέρας ἐπὶ μησὶν ἕξ.

ϛ'. Ἀποδειχθεὶς δὲ Γάϊος Καῖσαρ, ⁿ ἀνίησί τε τῶν δεσμῶν τὸν Ἀγρίππαν, καὶ ᵒ τῆς Φιλίππου τετραρχίας, ἐτεθνήκει γὰρ οὗτος, καθίστησι βασιλέα. παραγενόμενος δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν Ἀγρίππας, φθόνῳ τὰς Ἡρώδου τοῦ τετράρχου διήγειρεν ἐπιθυμίας. ἐνῆγε δὲ μάλιστα τοῦτον εἰς ἐλπίδα βασιλείας Ἡρωδιὰς ἡ γυνὴ, κατονειδίζουσα τὴν ἀργίαν, καὶ φαμένη παρὰ τὸ μὴ βούλεσθαι πλεῖν ἐπὶ Καίσαρα, στερίσκεσθαι μείζονος ἀρχῆς. ὅπου γὰρ Ἀγρίππαν ἐξ ἰδιώτου βασιλέα πεποίηκεν, ᵖ ἦπου γε ἂν ἐκεῖνον διαναστήσειεν ἐκ τετράρχου; τούτοις ἀναπεισθεὶς Ἡρώδης, ἧκε πρὸς Γάϊον, ὑφ' οὗ τῆς πλεονεξίας ἐπιτιμᾶται φυγῇ εἰς ᵠ Ἰσπανίαν. ʳ ἠκολούθησε γὰρ αὐτῷ κατήγορος Ἀγρίππας, ᾧ καὶ τὴν ˢ τετραρχίαν τὴν ἐκείνου προσέθηκε Γάϊος. καὶ Ἡρώδης μὲν ἐν ᵗ Ἰσπανίᾳ, συμφυγούσης αὐτῷ καὶ τῆς γυναικὸς, τελευτᾷ.

f Τῶν ἀνῃρημένων] Abest a *Rost.*

g Κἀν τούτῳ] Κἀν τούτῳ *interea.* Sed non est stricte sumendum (nec ita apud Historicos semper sumitur) hoc enim contigit non statim à facinore Pilati, sed interjecto ut minimum octennio. Desiderantur autem hoc loco plurima quæ ex *Antt.* XVIII. 4. 5. 6. 7. 8. petenda sunt: nam eorum nulla potest esse tam concisa narratio, quæ præscriptos nobis limites non excedat. Dicendum tamen quod Herodes cum Agrippam aleret, id illi in Tyro una perpotanti exprobravit. Quare Agrippa relicto Herode ad Flaccum Syriæ præsidem confugit. Ex illius autem amicitia per Aristobulum fratrem deturbatus, Ptolemaïdem se contulit; unde cum inopiam suam sublevare aliter non posset in Italiam navigare decrevit. Romam denique venit anno antequam obiret Tiberius; & injuriæ veteris memor Herodem accusare constituit, quod & postea Cajo imperante perfecit. Aldr. Interea verò *Ox.* Spanh.

h Κατήγορος—Τιβέριον.] Conf. *Antt.* lib. 18. cap. 7. §. 4. Spanh.

i Καὶ μάλιστα] Quæ res Cæsarem male habuit; nam Agrippam jusserat non Cajum sed Tiberium Gemellum colere. *Antt.* lib. 18. c. 7. §. 6. Aldr.

k Τὸν Γερμανικοῦ παῖδα Γάϊον,] Conf. *Antt.* lib. 18. c. 7. §. 5. Spanh.

l Ἑστιῶν αὐτὸν,] Cum in curru essent gestati, *Antt.* lib. 18. c. 7. §. 6.

m Αὐτὸς—μησὶν ἕξ] Conf. *Antt.* lib. 18. c. 7. §. 10. ubi pro πέντε μῆνας Zonaras, qui Josephum ut solet, exscribit, habet ἑπτὰ μῆνας, sic, ut Dio lib. 58. p. 639. B. Philo in Flaccum p. 665. 666. Spanh.

n Ἀνίησί—τὸν] Agrippam Herodis nepotem vinculis quæ ei à Tiberio fuerant indita C. Caligulam liberavisse, & in principatum ei reddidisse memorat *Dio*, LIX. p. 645. D. prætoriis ornamentis à Romano senatu honoratum, regno & tertia avitæ ditionis parte, quam Philippus patruus possederat, à Cajo donatum, *Philo* in *Flaccum* p. 665. 666. Aldr.

o Τῆς—βασιλέα.] Conf. *Antt.* lib. 18. c. 7. §. 10. Spanh.

p Ἦπου γε] *Lugd. Bat.* Ποῦ γε.

q Ἰσπανίαν.] Σπανίαν *Big.* & *Gall.* & statim Σπανίᾳ. *Lugdunum Galliæ* ejectum tradit *Antt.* lib. 19. c. 8. §. 2. Aut idem dicendum *Josephum* errorem suum postea emendasse; aut (cum *Scaligero* in *Animadvers. Euseb.*) primum in Galliam relegatum fuisse, deinde, ut longius à patria abesset, in *Hispaniam.* Huds. Σπανίαν *MS. Lips. Big.* Aliique. Non in *Hispaniam*, sed *Lugdunum* relegatus *Herodes* ἀρχ. lib. 18. c. 8. §. 2. Verum *Herodem* in *Hispaniam* aufugisse, ibique mortuum dicit hoc loco. Zonaras p. 276. D. locum exsilii omittit, propter eam, ut videtur, diversitatem de eodem in his *Josephi* operibus. Spanh.

r Ἠκολούθησε] Vide & *Antt.* lib. 18. c. 8. §. 2.

s Τετραρχίαν τὴν ἐκείνου] *Antt.* lib. 18. c. 7. §. 10. τῆς Φιλίππου μὲν τετραρχίας εἰς τριετίαν ἄρξας τῷ τετάρτῳ δὲ καὶ τὴν Ἡρώδου προσειληφώς.

t Ἰσπανίᾳ,] Σπανίᾳ *Big. MS. Lips.* Spanh. *Hispaniam.* at in lib. de Antiqq. *Lugdunum* in *Galliam* missum scribit. Rel.

ΚΕΦ. ι'.

Γάϊος τὸν ἀνδριάντα αὐτοῦ τῷ ναῷ ἐγκαθιδρύεσθαι κελεύει. καὶ τί εἰς τοῦτο Πετρώνιος.

[a] ΓΑΪΟΣ δὲ Καῖσαρ ἐπὶ τοσοῦτον ἐξύβρισεν εἰς τὴν τύχην, [b] ὥστε [c] Θεὸν μὲν αὐτὸν καὶ δοκεῖν, καὶ [d] βούλεσθαι καὶ καλεῖσθαι, τῶν τε εὐγενεστάτων ἀνδρῶν ἀκροτομῆσαι τὴν πατρίδα. ἐκτεῖναι δὲ τὴν ἀσέβειαν καὶ ἐπὶ Ἰουδαίους. [e] Πετρώνιον γοῦν μετὰ στρατιᾶς ἐπὶ Ἱεροσολύμων ἔπεμψεν ἐγκαθιδρύσοντα τῷ ναῷ τοὺς ἀνδριάντας αὐτοῦ, προστάξας εἰ μὴ δέξοιντο Ἰουδαῖοι, τούς τε κωλύοντας ἀνελεῖν, καὶ πᾶν τὸ λοιπὸν ἔθνος ἐξανδραποδίσασθαι. Θεῷ δὲ ἄρα τῶν προσταγμάτων ἔμελε. καὶ Πετρώνιος μὲν, σὺν τρισὶ τάγμασι καὶ πολλοῖς ἐκ τῆς Συρίας συμμάχοις, εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἤλαυνεν ἐκ τῆς Ἀντιοχείας. Ἰουδαίων δὲ οἱ μὲν ἠπίστουν ἔτι ταῖς τοῦ πολέμου φήμαις, οἱ δὲ πιστεύοντες ἦσαν ἐν ἀμηχάνῳ πρὸς τὴν ἄμυναν. ταχὺ δὲ ἐχώρει διὰ πάντων τὸ δέος. [f] ἤδη γὰρ οὔσης [g] εἰς τὴν Πτολεμαΐδα τῆς στρατιᾶς.

β'. Πρόσεστι δ' ἡ πόλις αὕτη τῆς Γαλιλαίας παράλιος κατὰ τὸ μέγα πεδίον ἐκτισμένη. περιέχεται δὲ ὄρεσιν, ἐκ μὲν τοῦ πρὸς ἀνατολὴν κλίματος ἀπὸ σταδίων ἑξήκοντα, [h] τῷ τῆς Γαλιλαίας. ἀπὸ δὲ τοῦ μεσημβρινοῦ, τῷ Καρμήλῳ διέχοντι σταδίους ἑκατὸν εἴκοσι. τῷ δὲ ὑψηλοτάτῳ, κατ' ἄρκτον, [i] ὃ καλοῦσι Κλίμακα Τυρίων οἱ ἐπιχώριοι, καὶ τοῦτο δὲ σταδίους ἀφέστηκεν ἑκατόν. τοῦ δὲ ἄστεως ἀπὸ δύο σταδίων ὁ καλούμενος [k] Βήλεος ποταμὸς παραῤῥεῖ παντάπασιν ὀλίγος, [l] παρ' ᾧ τὸ [m] Μέμνονος μνημεῖόν ἐστιν, ἔχον ἐγγὺς αὐτοῦ τόπον [n] ἑκατοντάπηχυν θαύματος ἄξιον. κυκλοτερὴς μὲν γάρ ἐστι καὶ κοῖλος, [o] ἀναδίδωσι δὲ τὴν ὑαλίκην ψάμμον, ἣν ὅταν ἐκκενώσῃ πολλὰ πλοῖα προσχόντα, πάλιν [p] ἀναπληροῦται τὸ χωρίον, κατασυρόντων μὲν ὥσπερ ἐπίτηδες τότε τῶν ἀνέμων εἰς αὐτὸ τὴν ἔξωθεν ἀργὴν ψάμμον, τοῦ δὲ [q] μετάλλου πᾶσαν εὐθέως [r] μεταβάλλοντος εἰς ὕαλον, θαυμασιώτερον [s] τοῦτο μοι [t] δοκεῖν, τὸ τὴν ὑπερχυθεῖσαν ὕαλον ἐκ τοῦ τόπου πάλιν γίνεσθαι ψάμμον εἰκαίαν. τὸ μὲν οὖν χωρίον τοῦτο τοιαύτην εἴληφε φύσιν.

γ'. Ἰουδαῖοι δὲ, μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἀθροισθέντες

CAP. X.

Cajus imaginem suam Hierosolymis in templo collocari postulat. Quid ad eam rem Petronius.

CAjus autem Cæsar adeo insolenter abusus est fortuna, ut se quidem Deum esse putaret, atque ita appellari vellet, patriamque suam nobilissimorum virorum cæde truncaret; in Judæam vero impietate sua grassaretur. Itaque cum exercitu Petronium misit Hierosolyma, statuas ejus in templo collocaturum, dato ei in mandatis, si eas locari non finerent, ut qui huic rei adversarentur omnes interficeret, & quotquot reliqui essent ex gente universos in captivitatem abduceret. Deo autem curæ erant istiusmodi mandata. Et Petronius quidem cum tribus legionibus & multis è Syria auxiliaribus ex Antiochia Judæam ire contendebat. Judæorum vero quidam fidem non habebant famæ bellum nuncianti, qui vero credebant, in summa erant consilii inopia de sui defensione. Celeriter autem omnes occupabat metus. nam jam Ptolomaïdem pervenerat exercitus.

Caji insolentia & crudelitas Ibid.

Cajus Petronium mittit Hierosolyma, ut effigiem ejus in templo collocaret. Antt. l. 18. c. 9. §. 2.

2. Adjacet hæc urbs Galilææ, ad mare sita, & in magno campo exstructa. Circundatur autem montibus, ad plagam quidem orientalem * monte Galilææ, inde remoto stadia sexaginta; à meridionali vero Carmelo, qui *ab urbe* distat stadiis centum & viginti: à septentrionali autem monte altissimo, quem Scalam Tyriorum vocant indigenæ, atque hic *ab ea* centum stadiis distat. Duorum stadiorum intervallo ab urbe præterlabitur fluvius exiguus omnino, qui Bellius appellatur, ad quem monumentum est Memnonis, sibi vicinum habens locum centum cubitorum admiratione dignum. Est enim rotundus & cavus, & egerit arenam vitriariam, quam postquam exhauserint multæ naves appellentes, iterum impletur locus; ventis quasi de industria eò aliunde devehentibus infectam arenam; fodinaque statim universam *quam acceperit* in vitrum mutante, id mihi videri mirabilius, quod quicquid vitri inde effluit denuo convertatur in vulgarem arenam. Et locus quidem iste ita à natura factus est.

Ptolemaidis descriptio.

3. Judæi autem, cum uxoribus & liberis in campum

Judæi Ptolemaidem

a Γαΐος δὲ Καῖσαρ] Hæc narrantur diligentius *Antt.* XVIII. 10. & adhuc accuratius apud Philonem περὶ πρεσβ. p. 702. & seqq. Non recte *Tacitus* in *Hist.* V. 9. Sub Tiberio (inquit) quies: dein jussi a C. Cæsare effigiem ejus in templo locare, *arma potius sumpsere*, quem motum Cæsaris mors diremit. ALDR.

b Ὥστε] Conf. *Antt.* lib. 18. c. 8. §. 2. SPANH.

c Θεὸν] *Rost.* Καὶ Θεὸν.

d Βούλεσθαι] *Rost.* Βουλεύεσθαι.

e Πετρώνιον] *Petronius Syriæ* Legatus post *Vitellium*, nempe *Syria* inter Provincias *Cæsaris*, ad quas mittebantur Legati ejusdem, seu Legati Pro-prætores Πρεσβευταὶ Ἀντιστράτηγοι. Conf. *Antt.* lib. 18. c. 9. §. 2. SPANH.

f Ἤδη γὰρ οὔσης] *Coccejus* in ora Codicis mei ἀνακόλουθον pronunciat, vel illud γὰρ esse delendum. Ego neutrum censeo, verum elegantiæ caussa hic redundare, sicuti inferius c. 12. §. 2. in fine. HAV.

g Εἰς τὴν Πτολεμαΐδα] *Lugd. Bat.* Ἐν τῇ Πτολεμαΐδι.

h Τῷ τῆς] *Lugd. Bat* Τῆς.

i Ὃ καλοῦσι—ἐπιχώριοι,] Conf. *Antt.* lib. 13. cap. 5. §. 4. SPANH.

k Βήλεος] Βήλαιος *Big.* & *Rhed.* Verum *Stephanus* in Ἄκη, nec non *Plinius Tacitusque* Belum vocant. *Plin.* V. 19. Rivus Pigada sive Belus vitri fertiles arenas parvo litori miscens. Ipse è palude Cendevia, à radicibus Carmeli profluit. Juxta colonia Claudii Cæsaris Ptolemais, quæ quondam Ace. Arenæ hujus vitriariæ meminit, etsi Belum non nominet, *Strabo* in lib. 16. p. 758. A. De ea copiose *Plinius*, XXXVI. 26. ALDR. Βῆλος *Steph.* in Ἄκη. *Belus Tacit.* *A.* 1. 11. & *Plin.* lib. 5. c. 19. *Strabo* lib. 15. p. 728. A. Περὶ Πάλτον τῆς Συρίας παρὰ Βαδᾶν ποταμόν. ubi pro Βαδᾶν l. Βῆλον vel Βήλεον ex hoc loco reponendum. Vid. Not. *Oxon.* SPANH.

l Παρ' ᾧ] Παρ' ὃ *Gall.*

m Μέμνονος μνημεῖόν ἐστιν,] Quod olim variis in locis ostendebatur. Præsertim tumulus juxta Ilium celebris conflictu avium, quas idcirco Memnonidas vocant. Eum *Strabo* collocat ὑπὲρ τῆς ἐκβολῆς Αἰσήπου. lib. 13. p. 587. B. Idem in libro XV. p. 728. A. autore *Simonide* sepultum Memnonem narrat περὶ Πάλτον τῆς Συρίας παρὰ Βαδᾶν ποταμόν. quanquam aliter *Diodorus Siculus* II. p. 79. Scio Paltum esse Syriæ civitatem; sed flumen Badam vix alias nominari puto; & si *Josephum* sequimur, pro Palto & Bada Ptolemaidem & Belum reponemus. ALDR.

n Ἑκατοντάπηχυν] *Lugd. Bat.* Ἑκατοντάπηχυ.

o Ἀναδίδωσι—ψάμμον,] *Tacitus* in *Hist.* V. 7. Belus amnis Judaico mari illabitur, circa cujus os collectæ arenæ admixto nitro in vitrum excoquuntur, modicum id litus, sed egerentibus inexhaustum. *Plinius* in *N. H.* XXXVI. 26. Quingentorum est passuum non amplius litoris spatium, idque tantum per multa secula gignendo fuit vitro. ALDR. *Lugd. Bat.* Ὑαλικήν. *Tacitus Histor.* V. c. VII. *Plin.* XXXVI. 26. SPANH.

p Ἀναπληροῦται] *Lugd. Bat.* Ἀντιπληροῦται.

q Μετάλλου] Ita cum *Big.* (*Lugd. Bat.*) & *Bod.* μετάλλοι in *Editis Aliisque*. HUDS. Μέταλλον *Ox.* SPANH.

r Μεταβάλλοντος] *Al.* μεταβαλόντος. HUDS. Μεταβάλλοντος vel μεταβαλόντος *Ox.* SPANH.

s Τοῦτό μοι] Τοῦτο solus *Rhed.*

t Δοκεῖν,] Δοκεῖ in nonnullis *MSS.*

* *Aut*, montana parte Galilææ.

veniunt & supplicant Petronio. Ibid.

pum juxta Ptolemaïdem congregati Petronio supplicabant, inprimis pro patriis legibus, ac deinde pro seipsis. Ille vero multitudine eorumque precibus nonnihil flexus exercitum quidem & statuas in Ptolemaïde relinquit; in Galilæam autem profectus,

Petronius in Tiberiadem populum convocat. Ibid.

cum populum convocasset & nobiliores quosque in Tiberiadem, verbis aliquam multis & Romanorum potentiam exponebat & Cæsaris minas, prætereaque ostendebat quàm improba esset eorum petitio & absurda. Nam cum gentes omnes illorum imperio subjectæ suis in urbibus inter reliquos deos imagines etiam Cæsaris locavissent, ut soli Judæi istud facere recusarent, haud longe à defectione abesse, eaque cum contumelia juncta.

Quænam Judæi pro se allegant.

4. Cum autem illi leges moresque patrios pro se allegassent, quodque nec Dei simulachrum ullum, nec hominis quidem, aut in templo aut in loco aliquo regionis profano fas sibi esset locare:

Petronii responsum ad Judæos. Antt. l. 18. c. 9. §. 2.

hæc illorum verba excipiens Petronius respondens, „ sed & mihi sane, dicebat, servanda est mei domi„ni lex: nam si contra eam fecero, & vobis peper„cero, jure merito peribo. Vos autem oppugnatum „ ibit ille qui me misit, non ego: nam & ipse pari„ter ac vos ejus potestati subditus sum." Ad hæc universa multitudo clamabat, „ se ad quodcunque „ patiendum pro lege paratos esse." Cum autem clamorem illorum sedasset Petronius, ajebat, „ num adversus Cæsarem pugnare parati estis?" Cui Judæi dicebant, „ se pro Cæsare quidem & populo „ Romano bis quotidie victimas immolare. At si „ pro arbitrio velit statuas collocare, debere eum „ totam Judæorum gentem prius immolare: se „ quippe cum liberis & uxoribus libenter præbere „ jugulantibus cervices." Ad hæc Petronium subiit admiratio simulque miseratio eorum, qui tam insuperabili essent religione, & ad mortem oppetendam fidenter adeo parati. Et tunc quidem rebus infectis dimissi sunt.

Sortem Judæorum miseretur. Antt. l. 18. c. 9. §. 5.

5. Sequentibus autem diebus cum primores privatim congregasset, populumque publice collegeret, nunc quidem obsecrabat, interdum vero *ut quiescerent* monebat, & præter cætera minis utebatur, & Romanorum vires amplificans, & Caji indignationem, insuper & suam qua premebatur necessitatem. Cum autem illi, istis omnibus ab eo tentatis, nihil de sua sententia decederent, ubi videbat regionem eò redactam iri ut non sereretur (nam seminandi tempore per dies quinquaginta otiose *in urbe* morabatur Judæorum plebs) ipsis ad extremum convocatis, cum dixisset, „ sibi magis sub„eundum esse periculum *quam ut hoc fieret*, aut „ enim, si Dei auxilio Cæsarem placavero, libenter „ vobiscum conservabor, aut illo *in ultionem* irri„tato, pro tanta multitudine animam meam ala„criter impendam," postea populum dimisit, fausta omnia ipsi precantem, assumptoque exercitu ex Ptolemaïde reversus est Antiochiam. Illinc mox

Literas de iis ad Cajum mittit. Antt. l. 18. c. 9. §. 6.

literas ad Cæsarem mittebat, quibus eum certiorem faceret, & de sua in Judæam irruptione, & de populi supplicatione; quodque, nisi vellet regionem una cum hominibus *eam incolentibus* perdere, illis permittendum legem suam servare, & ab ipso remittendum aliquid de eo quod imperaverat. Hisce

Quibus acerbe respondet Cajus, & paulo

literis non admodum moderate respondit Cajus, mortem Petronio minitans, quod in mandatis suis

εἰς τὸ πεδίον τὸ πρὸς Πτολεμαΐδα, καθικέτευον τὸν Πετρώνιον, ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων πρῶτον, ἔπειτα ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὁ δὲ, πρός τε τὸ πλῆθος καὶ τὰς δεήσεις ἐνδοὺς, τὴν μὲν στρατιὰν καὶ τοὺς ἀνδριάντας [v] ἐν Πτολεμαΐδι καταλείπει. προελθὼν δὲ εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ τοὺς γνωρίμους πάντας εἰς τὴν Τιβεριάδα, τήν τε Ῥωμαίων διεξῄει δύναμιν, καὶ τὰς Καίσαρος ἀπειλὰς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἀξίωσιν ἀπέφηνεν [x] ἀγνώμονα. πάντων γὰρ τῶν ὑποτεταγμένων ἐθνῶν κατὰ πόλιν συγκαθιδρυκότων τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τὰς Καίσαρος εἰκόνας, τὸ μόνους ἐκείνους ἀντιτάσσεσθαι πρὸς τοῦτο σχεδὸν ἀφισταμένων εἶναι καὶ [y] μετ' ὕβρεως.

δ'. Τῶν δὲ τὸν νόμον καὶ τὸ πάτριον ἔθος προτεινομένων, καὶ [z] ὡς οὐδὲ Θεοῦ τι δείκηλον, οὐχ ὅπως ἀνδρὸς, οὐ κατὰ τὸν ναὸν μόνον, ἀλλ' οὐδὲ ἐν εἰκαίῳ τινὶ τόπῳ τῆς χώρας θέσθαι θεμιτὸν εἴη, ὑπολαβὼν ὁ Πετρώνιος, „ ἀλλὰ μὴν κἀμοὶ φυλακτέος ὁ τοὐμοῦ „ δεσπότου νόμος, ἔφη· παραβὰς γὰρ αὐτὸν, καὶ φεισά„μενος ὑμῶν, ἀπολοῦμαι δικαίως. πολεμήσει δὲ ὑμᾶς „ ὁ πέμψας ἐμὲ, οὐκ ἐγώ· καὶ γὰρ αὐτὸς ὥσπερ ὑμεῖς „ ἐπιτάσσομαι." πρὸς ταῦτα τὸ πλῆθος πᾶν ἐβόα, „ πρὸ τοῦ νόμου πάσχειν ἑτοίμως ἔχειν." καταστείλας δὲ ὁ Πετρώνιος αὐτῶν τὴν βοὴν, „ πολεμήσετε, „ εἶπεν, ἆρα Καίσαρι"; καὶ Ἰουδαῖοι, „ [a] περὶ μὲν „ Καίσαρος καὶ τοῦ δήμου τῶν Ῥωμαίων δὶς τῆς ἡμέρας „ θύειν, ἔφασαν. εἰ δὲ βούλεται τὰς εἰκόνας ἐγκαθι„δρύειν, πρότερον αὐτὸν δεῖν ἅπαν τὸ Ἰουδαίων ἔθνος „ προθύσασθαι· παρέχειν δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἑτοίμους „ εἰς σφαγὴν ἅμα τέκνοις καὶ γυναιξίν." ἐπὶ τούτοις θαῦμα καὶ οἶκτος εἰσῄει τὸν Πετρώνιον, τῆς τε ἀνυπερβλήτου θρησκείας τῶν ἀνδρῶν, καὶ τοῦ πρὸς θάνατον ἑτοίμου [b] παραστήματος. καὶ τότε μὲν ἄπρακτοι διελύθησαν.

έ. Ταῖς δ' ἑξῆς, [c] ἀθροίσας τε τοὺς δυνατοὺς κατ' ἰδίαν, καὶ τὸ πλῆθος ἐν κοινῷ συλλέγων, ποτὲ μὲν παρεκάλει, ποτὲ δὲ συνεβούλευεν, τὸ μέντοι πλέον διηπείλει, τήν τε Ῥωμαίων ἐπανατεινόμενος ἰσχὺν, καὶ τοὺς Γαΐου θυμοὺς, τήν τε ἰδίαν πρὸς τούτοις ἀνάγκην. πρὸς δὲ μηδεμίαν πεῖραν ἐνδιδόντων, ὡς ἑώρα καὶ τὴν χώραν κινδυνεύουσαν ἄσπορον μεῖναι, κατὰ γὰρ ὥραν σπόρου πεντήκοντα ἡμέρας [d] ἀργὰ [e] διέτριβεν αὐτῷ τὰ πλήθη, τελευταῖον ἀθροίσας αὐτοὺς, „ καὶ παρακινδυνευτέον [f] ἐμοὶ μᾶλλον εἰπὼν, „ ἢ γὰρ, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος, πείσας Καίσαρα, „ σωθήσομαι μεθ' ὑμῶν ἡδέως, ἢ παροξυνθέντος, „ ὑπὲρ τοσούτων ἑτοίμως ἐπιδώσω τὴν ἐμαυτοῦ ψυ„χὴν," διαφῆκε τὸ πλῆθος, πολλὰ κατευχόμενον [g] αὐτῷ, καὶ παραλαβὼν τὴν στρατιὰν ἐκ Πτολεμαΐδος ἐπέστρεψεν εἰς Ἀντιόχειαν. ἔνθεν εὐθέως [h] ἐπέστελλε Καίσαρι, τήν τε ἐμβολὴν τὴν εἰς Ἰουδαίαν ἑαυτοῦ, καὶ τὰς τοῦ ἔθνους ἱκετείας, ὅτι τε, εἰ μὴ βούλοιτο πρὸς τοῖς ἀνδράσι καὶ τὴν χώραν ἀπολέσαι, [i] δέον φυλάττειν τε αὐτοὺς τὸν νόμον, καὶ [k] παριέναι τὸ πρόσταγμα. ταύταις ταῖς ἐπιστολαῖς οὐ σφόδρα μετρίως Γάϊος ἀντέγραψεν, ἀπειλῶν Πετρωνίῳ θάνατον, ὅτι τῶν προσταγμάτων αὐτοῦ βραδὺς ὑπηρέτης ἐγένετο. ἀλλὰ τοὺς μὲν τούτων γραμματοφόρους

v Ἐν Πτολεμαΐδι] *Rost.* Εἰς Πτολεμαΐδα.

x Ἀγνώμονα.] Improba Ox. SPANH.

y Μέθ' ὕβρεως.] Μεσὸν ὕβρ. Ox. SPANH. Ita quoque *Rost.* neque ineptior sensus erit. HAV.

z Ὡς—εἴη,] Conf. supr. lib. 1. c. 33. §. 2. SPANH.

a Περὶ—ἔφασαν.] De his Philo leg. ad Caj. p. 1036. E. & 1014. E. Judæi bis quotidie pro salute Cæsaris & Pop. R. sacrificant. Quando omissa infra c. 17. §. 2. SPANH.

b Παραστήματος.] Conf. sup. lib. 1. c. 2. §. 4. SPANH.

c Ἀθροίσας] Ἀθρόους *Big.* SPANH.

d Ἀργὰ] Ita cum *MSS.* omnibus edidit Cl. *Aldrichius* antea erat ἀργὰς. HUDS. Ἀργὰ omnes *MSS.* Ox. SPANH.

e Διέτριβεν] Προσδιέτριβεν *Bod. Rost.* & *Voss.* HUDS. Προσδιέτριβεν *Bod. Voss.* Ox. & *MS. Lips.* SPANH.

f Ἐμοὶ] *Rost.* ἐνὶ pro ἐνὶ.

g Αὐτῷ] In Marg. *Lugd. Bat.* Αὐτοῦ.

h Ἐπέστελλε Καίσαρι,] Conf. *Antt.* lib. 18. c. 9. §. 4. SPANH.

i Δέον—αὐτοὺς] *Lugd. Bat.* Δέοι φ. τ. αὐτοῖς.

k Παριέναι] Sic edendum censui cum *Cod. Big.* prius erat παρεῖναι, quod miror alios admisisse. HUDS. Παριέναι *Big.* SPANH.

τοφόρους συνέβη χειμασθῆναι τρεῖς μῆνας ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὸν δὲ Γαΐου θάνατον ἄλλοι καταγγέλλοντες εὐπλόουν. ἔφθη γοῦν τὰς περὶ τούτου λαβεῖν Πετρώνιος ἐπιστολὰς, ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἡμέρας, ἢ τὰς καθ᾽ ἑαυτοῦ.

exsequendis tardus exstitisset. Verum contigit, ut ii quidem qui Caji responsum perferebant tres menses in alto tempestate jactarentur, alii vero Caji mortem nunciantes prospere navigarent. Qua re fiebat ut Petronius ante septem & viginti dies literas de eo, quam contra seipsum, acceperit. *post moriturus* *Antt. l. 18. c. 9. §. 8.*

ΚΕΦ. ιά.

Περὶ Κλαυδίου ἀρχῆς, καὶ Ἀγρίππα βασιλείας. περὶ Ἀγρίππα καὶ Ἡρώδου τελευτῆς, οὕς τε παῖδας κατέλιπον.

[a] Γαΐου δὲ ἡγεμονεύσαντος ἔτη τρία καὶ μῆνας ὀκτὼ, καὶ δολοφονηθέντος, ἁρπάζεται μὲν ὑπὸ τῶν ἐν Ῥώμῃ στρατευμάτων εἰς τὴν ἀρχὴν Κλαύδιος. ἡ δὲ σύγκλητος, ἐξηγουμένων τῶν ὑπάτων, [b] Σεντίου Σατουρνίνου καὶ Πομπωνίου Σεκούνδου, τρισὶ ταῖς συμμενούσαις σπείραις ἐπιτρέψασα φυλάττειν τὴν πόλιν, εἰς τὸ Καπετώλιον ἠθροίσθη, καὶ διὰ τὴν ὠμότητα [c] τοῦ Γαΐου Κλαυδίῳ πολεμεῖν ἐψηφίζετο. καταστήσεσθαι γὰρ δι᾽ ἀριστοκρατίας, ὥσπερ οὖν πάλαι διῳκεῖτο, τὴν ἀρχὴν, ἢ [d] κρίνειν ψήφῳ τὸν ἄξιον τῆς ἡγεμονίας.

β΄. Συνέβη δὲ τηνικαῦτα προσεπιδημοῦντα τὸν Ἀγρίππαν, [e] τήν τε σύγκλητον καλοῦσαν εἰς συμβουλίαν πέμψαι, [f] καὶ Κλαύδιον ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ὅπως πρὸς ἃ δέοι χρήσιμος [g] αὐτῷ γένοιτο. κἀκεῖνος συνιδὼν τὸν ἤδη τῇ δυνάμει Καίσαρα, πρὸς Κλαύδιον ἄπεισιν. ὁ δὲ αὐτὸν πρεσβευτὴν πρὸς τὴν σύγκλητον ἀναπέμπει, δηλοῦντα τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν, „ὅτι „πρῶτον μὲν ἄκων ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἁρπαγείη, „καὶ οὔτε τὴν ἐκείνων σπουδὴν ἐγκαταλιπεῖν δίκαιον, „οὔτε ἀσφαλὲς τὴν αὐτοῦ τύχην κρίνοι· [h] καὶ γὰρ καὶ τὸ „τυχεῖν τῆς ἡγεμονικῆς κλήσεως, ἐπικίνδυνον εἶναι. „ἔπειτα ὅτι διοικήσοι τὴν ἀρχὴν, ὥσπερ ἀγαθὸς προ„στάτης, οὐχ ὡς τύραννος· ἀρκεῖσθαι γὰρ τῇ τιμῇ „τῆς προσηγορίας, τὴν δὲ ἐφ᾽ ἑκάστῳ τῶν πραγμάτων „βουλὴν πᾶσιν ἀποδώσειν. καὶ γὰρ εἰ μὴ φύσει μέτριος „ἦν, ἱκανὸν ὑπόδειγμα σωφροσύνης αὐτῷ προκεῖσθαι „τὸν Γαΐου θάνατον.

γ΄. Ταῦτα ἀπήγγελλεν Ἀγρίππας. ἡ δὲ βουλὴ ἀπεκρίνατο, „καὶ στρατῷ καὶ γνώμαις ἀγαθαῖς πε„ποιθυῖα δουλείαν ἑκούσιον οὐχ ὑπομένειν.“ [i] καὶ „Κλαύδιος, ὡς ἤκουσε τὰ παρὰ τῆς βουλῆς, πάλιν ἔπεμψε τὸν Ἀγρίππαν ἀπαγγελοῦντα αὐτοῖς, „ὅτι „προδοῦναι μὲν τοὺς εἰς αὐτὸν [k] ὀμόσαντας οὐχ ὑπο„μένει, πολεμήσει δὲ ἄκων πρὸς οὓς ἥκιστα βούλοι„το· δεῖν μέν τοι προαποδειχθῆναι τῷ πολέμῳ „χωρίον ἔξω τῆς πόλεως. οὐ γὰρ ὅσιον, διὰ τὴν αὐ„τῶν κακοβουλίαν, ὁμοφύλῳ φόνῳ μιαίνεσθαι τὰ τε„μένη [l] πατρίδος.“ ὁ μὲν οὖν, ἀκούσας ταῦτα, τοῖς βουλευταῖς ἀπήγγειλεν.

CAP. XI.

De imperio Claudii; Agrippæ regno. De Agrippa & Herodis obitu; & quos uterque liberos reliquerit.

Cajo autem ex insidiis occiso, cum regnasset annos tres & * octo menses, Claudius ad imperium *capessendum* rapitur ab exercitu qui Romæ erat. At senatus, cum referentibus consulibus, Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, custodiam urbis mandasset tribus legionibus quæ secum manserant, frequens in Capitolium coactus est, & propter Caji immanitatem bellum adversus Claudium gerere decernebat. quippe quod aut ab optimatibus, uti olim factum est, regi voluerint, aut suffragio *aliquem* eligere, qui imperio dignus esset. *Claudius ad imperium rapitur à militibus.* *Antt. l. 19. c. 7. §. 1. seq.* *Senatus adversatur Claudio.* *Antt. l. 19. c. 3. §. 3.*

2. Tunc autem accidit, ut & Agrippam tum Romæ agentem ad consulendum accersiverit senatus, & è castris ad eum miserit Claudius, ut ipsum in iis quæ sibi essent opus adjuvaret. Atque ille, cum videret eum Cæsaris potestatem jam adeptum, ad Claudium se confert. Is vero ipsum illico legatum remittit, ut suam voluntatem *eis* exponeret: „ *nempe* se primo quidem in„vitum à militibus raptum fuisse, neque fas „esse ut eorum erga se studium desereret, neque „suam fortunam in tuto esse judicare: etenim „ad imperium vocari periculosum esse. deinde „se res Romanas administraturum esse, non ty„ranni more, sed principis benigni: se enim fore „contentum appellationis honore, de singulis „autem negotiis omnium rogaturum esse senten„tiam. nam etsi non natura factus esset ad mo„destiam, sibi tamen abunde ad potestatem mo„derandam documento esse Caji mortem ob ocu„los positam. *Agrippam ad senatum mittit Claudius.*

3. Ista *senatui* nunciabat Agrippa. Respondit autem senatus, „ quod milite suo bonisque con„siliis freti nolint voluntariam subire servitutem. Et Claudius, ubi ista à senatu accepit, rursus misit Agrippam eis nunciaturum, „ se quidem „adduci non posse ut eos proderet. qui secum „conjurarint; invitum autem adversus eos pu„gnaturum esse, cum quibus pugnam inire mi„nime vellet: proinde extra civitatem eligendum „esse locum ubi armis confligendum sit. haud „enim fas esse, ut ob prava illorum consilia, ci„vili cæde patriæ fana fœdarentur ". Et ille quidem, istis auditis, eadem senatui nunciavit. *Rursus ad senatum eundem mittit.*

4. Postea

---

a Γαΐου—δολοφονηθέντος,] De morte Caji prolixa est Historia in *Antt.* XIX. c. 1. Ibidem. c. 2. Γάϊος μὲν δὴ τέταρτον ἐνιαυτὸν ἡγεμονεύσας Ῥωμαίων λείποντα δ΄. μηνῶν. l. 19. c. 2. §. 5. Imperavit autem Caligula triennio cum m. 10. d. 8. *Suet.* in *Cal.* c. 59. *Clem. Alex.* in *Strom.* 1. p. 249. A. vel potius m. 9. d. 28. *Dio.* lib. LIX. p. 663. C. *Aldr.* Verum *Ant. Pagi* contendit legendum hîc, ἔτη γ. μῆνας ι. ἡμέρας η΄. ut *Josephum* cum *Suetonio* conciliet. Vide *Crit.* in *Baron.* ad A. C. 41. & *Casaubonum* ad *Sueton.* in *Calig.* c. 59. HUDS. Conf. *Antt.* lib. 19. c. 1. §. 14. SPANH.

b Σεντίου Σατουρνίνου] Malè Σερτίου Σατ. *MS. Lips.* SPANH. Ita quoque *Coislin.* at *Rost.* Σερτίου Σατολιάλου *Lugd. Bat.* Αρτίου, & superscriptum Αργίου, forte Σεργίου, inquit *Coccejus.* Sed ex Fastis apparet nihil esse mutandum. HAV.

c Τοῦ Γαΐου] Τὴν Γαΐου *Lugd. Bat.*

d Κρίνειν] Forte κρινεῖν Cocc.

e Τήν τε σύγκλητον] *Lugd. Bat.* Τὴν σύγκλητον.

f Καὶ Κλαύδιον] *Lugd. Bat.* Πρὸς Κλαύδιον.

g Αὐτῷ] *Lugd. Bat.* Αὐτῇ.

h Καὶ γὰρ καὶ τὸ] *Rost.* Καὶ γὰρ τὸ.

i Καὶ Κλαύδιος,] Desunt hæc in *Rost.* usque ad ὑπομένει, ex similitudine ultimæ vocis nato errore.

k Ὀμόσαντας] *Lugd. Bat.* Ὁμονοήσαντας.

l Πατρίδος.] Τῆς πατρίδος in plerisque *MSS.*

* In *Rufini* exemplaribus, *sex menses.*

Senatus desertus à militibus. *Antt.* l. 19. c. 4. §. 4.

4. Postea vero unus è militibus, qui cum senatu erant, cum gladium eduxisset, clamavit, „ ô „ viri commilitones, quid passi sumus, ut nobis „ in animo sit fratres interimere, & propinquos „ Claudium sequutos bello tentare, præsertim cum „ habeamus imperatorem nulli culpæ affinem, „ * tantasque cum eis necessitudines contra quos „ armis decertaturi sumus? " Hæc ubi dixit, propere per mediam ivit curiam, omnes secum abducens milites. At patricii statim ac deserti essent valde de se metuebant: ac deinceps videntes haud sibi tutam fore defectionem, pariter ac milites ad Claudium festinarunt. Eis autem strictis gladiis pro muris occurrebant, quotquot fortunæ *Caji* ambitiosius adulabantur. atque contigisset ut discrimen adirent qui agmen ducebant, antequam de militum impetu quidquam rescivisset Cæsar, nisi Agrippa, cum ad ipsum accurrisset, facinoris periculum ei indicasset; quódque ni cohiberet impetum *militum* in patritios furentium, perderet eos, per quos gloriæ est imperare, fieretque solitudinis rex.

Ad Claudium se conferunt. Ibid.

Agrippa suadet Claudio ut senatores, male tractatos à militibus, benigne exciperet. *Antt.* l. 19. c. 4. §. 5.

5. Cum ista audiisset Claudius, militum furorem reprimebat, & senatum in castra accipit, atque benigne eos alloquutus statim cum illis egreditur, Deo immolaturus pro imperio gratiarum hostias. Et Agrippam protinus donabat regno paterno universo, præterea adjiciens etiam quas Augustus Herodi dederat, Trachonitidem & Auranitidem, & præter has aliud regnum, quod Lysaniæ vocabatur. Et populo quidem donum edicto significabat; senatui vero præcepit, ut donationem æreis tabulis incisam in Capitolio collocarent. Quin & fratri ejus Herodi, qui & gener *ei* erat Berenice matrimonio junctus, dono dat Chalcidis regnum.

Id quod ei persuadetur. Ibid.

Claudii erga Agrippam liberalitas. *Antt.* l. 19. c. 5. §. 1.

Agrippa mœnia Hierosolymis circundare satagit. *Antt.* l. 19. c. 7. §. 1.

6. Brevi autem, utpote ex tanto regno, divitiis affluebat Agrippa, atque pecunia ille non ad res exiguas abutebatur; sed ejusmodi mœnia cœpit Hierosolymis circundare, ut, si absoluta fuissent, expugnari à Romanis nunquam potuissent. Verum antequam opus ad altitudinem perductum esset, Cæsareæ decessit, cum annos quidem tres regnasset, prius vero tetrarchiis præfuisset tribus aliis annis. Filias quidem tres reliquit è Cypride natas, Berenicen, Mariamnen, Drusillam, ex eadem vero filium, *nomine* Agrippam. † Qui cum omnino teneræ esset ætatis,

Mors ejus & progenies. *Antt.* l. 19. c. XI. §. 2.

Regnum ejus in provinciam redactum.

δ'. [m] Μεταξὺ δὲ τῶν [n] μετὰ τῆς συγκλήτου στρα[τιωτῶν] τὶς, σπασάμενος τὸ ξίφος, „ ἄνδρες, ἐβόησ[ε], „ συστρατιῶται, τί παθόντες ἀδελφοκτονεῖν αἱρούμεθα, „ [o] κατὰ τῶν μετὰ Κλαυδίου συγγενῶν ὁρμᾶν, ἔχοντες „ αὐτοκράτορα μηδὲν [p] μεμφθῆναι δυνάμενον, τοσαῦτ[α] „ δὲ δίκαια πρὸς οὓς μετὰ τῶν ὅπλων χωρεῖν μέλλομεν; " ταῦτα εἰπὼν διὰ μέσης ὥρμησε τῆς βουλῆς πά[ντας] τοὺς [q] στρατιώτας ἐφελκόμενος. οἱ δὲ εὐπατρίδ[αι] παραχρῆμα μὲν πρὸς τὴν ἀπόλειψιν περιδεῶς ἔσχον. α[ὖθις] δὲ ὡς [r] ἀποστροφὴ σωτήριος [s] οὐ κατεφαίνετο, τὴ[ν] στρατιωτῶν ὁδὸν ἠπείγοντο πρὸς Κλαύδιον. ὑπήντων [δὲ] αὐτοῖς πρὸ τοῦ τείχους γυμνοῖς τοῖς ξίφεσιν, οἱ σφοδ[ρό]τερον κολακεύοντες τὴν τύχην. κἂν συνέβη κινδυνεύ[ειν] τοὺς προάγοντας, [t] πρὶν γνῶναι τὴν ὁρμὴν τῶν στρατιωτ[ῶν] Κλαύδιον, εἰ μὴ προσδραμὼν Αγρίππας αὐτῷ τὸ κ[ίν]δυνεύμα τῆς πράξεως ἐδήλωσεν· ὅτι τε εἰ μὴ κατάσχο[ι] ὁρμὴν τῶν [v] ἐπὶ τοὺς εὐπατρίδας λελυσσηκότων, ἀπολ[έ]σας δι' οὓς τὸ κρατεῖν [x] ἐστὶ περίοπτον, ἐρημίας ἔσοι[το] βασιλεύς.

ε'. Ταῦτα ἀκούσας Κλαύδιος, ἐπέσχε τὰς ὁρμ[ὰς] τοῦ στρατιωτικοῦ, προσδέχεταί τε τὴν σύγκλητον εἰς τὸ στρ[α]τόπεδον, καὶ φιλοφρονησάμενος ἔξεισι σὺν αὐτοῖς αὐτ[ίκα] θύσων τῷ Θεῷ τὰ περὶ τῆς ἡγεμονίας χαριστήρια. [y] τὸν Αγρίππαν εὐθέως [z] ἐδωρεῖτο τῇ πατρῴᾳ βασιλ[είᾳ] πάσῃ, προστιθεὶς ἔξωθεν καὶ τὰς ὑπ' Αὐγούστου δοθ[είσας] Ηρώδῃ, Τραχωνῖτιν καὶ Αὐρανῖτιν, χωρὶς δὲ τούτων ἑ[τέ]ραν βασιλείαν τὴν Λυσανίου καλουμένην. καὶ τῷ μὲν δ[ήμῳ] [a] διατάγματι τὴν δωρεὰν ἐδήλου, τοῖς ἄρχουσι δὲ π[ροσ]έταξεν, ἐγχαράξαντας [b] δέλτοις χαλκαῖς τὴν δ[όσιν εἰς] τὸ [c] Καπετώλιον ἀναθεῖναι. [d] δωρεῖται δὲ αὐτοῦ καὶ τὸν ἀδελ[φὸν] Ηρώδην, ὁ δὲ αὐτὸς καὶ γαμβρὸς ἦν Βερνίκῃ συνοικ[ῶν], [e] βασιλείᾳ [f] τῇ Χαλκίδι.

ς'. Ταχέως δὲ, ὡς ἂν ἐκ τοσαύτης ἀρχῆς, πλοῦ[τος] τῷ Αγρίππᾳ προσέῤῥει, καὶ τοῖς χρήμασιν αὐτὸς οὐ[κ] [g] εἰς μικρὰ κατεχρῆτο· τηλικοῦτον δὲ περιβάλλειν [ἤρ]ξατο τοῖς Ιεροσολύμοις τεῖχος, ἡλίκον ἂν τελεσθ[ὲν] ἀνήνυτον τὴν ἐν Ρωμαίοις ἐποίησε πολιορκίαν. [h] ἀλλ' ἔφ[θη] πρὶν ὑψῶσαι τὸ ἔργον, [i] τελευτήσας ἐν Καισαρ[είᾳ], βεβασιλευκὼς μὲν [k] ἔτη τρία, πρότερον δὲ τῶν τετραρχ[ιῶν] [l] τρισὶν [m] ἑτέροις ἔτεσιν ἀφηγησάμενος. καταλείπ[ει] τρεῖς μὲν θυγατέρας, ἐκ Κύπρου γεγεννημένας, Βε[ρνί]κην, Μαριάμμην, [n] Δρούσιλλαν· υἱὸν δὲ ἐκ τῆς αὐτ[ῆς] Αγρίππαν. οὗ [o] παντάπασιν ὄντος νηπίου, πάλιν τ[ὴν] ...

m Μεταξὺ δὲ] Notandum hîc μεταξὺ accipi pro μετὰ aut μετέπειτα. quo modo *Act.* c. 13. v. 42. εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον *in sequens sabbatum*, vel, *in sequenti sabbato*. & alibi apud *Josephum*, τῶν μεταξὺ τούτων βασιλέων *aliorum qui istos sequuti sunt regum*. Vide *L. Capellum* in *Spicileg.* ad *Act.* c. 13. v. 43. p. 77.

n Μετὰ τῆς συγκλήτου] Μετ. τ. συγκλ. desunt in *Bod.* SPANH.

o Κατὰ τῶν μετὰ] *Lugd. Bat.* Μετὰ τῶν.

p Μεμφθῆναι δυνάμενον,] Μεμφῆναι *Gen.* Μεμφθῆναι *Basil.* & *Bod.* *Ox.* SPANH. In *Rost.* nihil nisi μετὰ deëst.

q Στρατιώτας ἐφελκόμενος.] Συστρατιώτας *Busb.* & *Lugd. Bat.*

r Αποστροφὴ σωτήριος] *Coislin.* & *Lugd. Bat.* Αποστροφῆς σοτήριον.

s Οὐ κατεφαίνετο,] *Rost.* delet οὐ.

t Πρὶν—Κλαύδιον,] Desunt in *Rost.*

v Επὶ] *Lugd. Bat.* Ως ἐπὶ.

x Εστὶ περίοπτον,] Ita *Bas.* cum plerisque *MSS.* in *cæteris* ἐπὶ περίοπτον.

y Καὶ τὸν Αγρίππαν] Vide *Dionem* in lib. LX. p. 670. B. Confer etiam *Antt.* XIX. c. 5. §. 1. & c. 8. §. 2. & memineris quod Agrippæ regnum confirmavit Claudius auxitque. Donaverat illi Cajus Philippi & Herodis Tetrarchias; adjecit Claudius Archelai ethnarchiam & Abilen. Ad Philippi Tetrarchiam sed non ad Judææ regnum spectabant Trachonitis & Auranitis; quas Herodes M. obtinuerat, non ut regni Judaici partes, sed Augusti beneficio adjectas. ALDR.

z Εδωρεῖτο—πάσῃ,] Agrippæ Regnum Herodi integrum à Claudio datum Conf. *Antt.* lib. 19. c. 5. §. 1. & Dio Cass. l. LX. p. 670. E. SPANH.

a Διατάγματι] Διάγραμμα *Antt.* lib. 19. c. 5. §. 1. SPANH.

b Δέλτοις] *Rost.* Δέλταις.

c Καπετώλιον ἀναθεῖναι.] *Al.* Καπιτώλιον.

d Δωρεῖται—συνοικῶν,] Herodes Agrippæ frater, Rex Chalcidis; cui nupsit Berenice fratris Agrippæ filia. Conf. *Antt.* 19. c. 5. §. 1. SPANH.

e Βασιλείᾳ] Regno *Ox.* SPANH.

f Τῇ Χαλκίδι.] *Rost.* Τῆς Χαλκίδος.

g Εἰς μικρὰ] Ita lego ex *Rufino*, & *Coislin.* & *Lugd.* qui vertit, *pecunia non ille in rebus exiguis abutebatur.* ... rat εἰς μακρὰν, & mox τηλικοῦτον γὰρ π. HUDS. Pro εἰς μ... *Gen.* *Rufin.* εἰς μικρὰ. *Ox.* SPANH.

h Αλλ' ἔφθη] Hoc quidem verum; sed illud opus alia de ... sa interruptum est: nam admonitus à Marso Claudius ad Agrippam scripsit ne procederet. *Antt.* XIX. 7. §. β'. ALDR.

i Τελευτήσας ἐν Καισαρείᾳ.] Conf. *Antt.* lib. 19. c. 8. ... SPANH.

k Ετη τρία,] Hoc est, 3+ nam annum regni tertium ... pleverat, antequam iret Cæsaream, in qua decessit. *Id.*

l Τρισὶν] Iterum 3+, seu potius ex *Antt.* lib. 19. c. ... 2. τετάρσις, τέτταρας vel τέτταρσι, sive 4—, quod sane ... quia τετραρχιῶν dicit. Nam Agrippa imperante Cajo ... annis Philippi Tetrarchiæ præfuit, quarto Herodis; sed ... toto: quoniam nec ipse Cajus quadriennium integrum imperavit. ALDR.

m Ετέροις] Abest a *Lugd. Bat.*

n Δρούσιλλαν.] Bis in *Lugd. Bat.* repetitur.

* Et ad quem cum justis magis allegationibus, quam ... armis egredi debeamus, *Ruf.*

† Qui cum admodum parvulus esset, *Ruf.*

o Παντάπασιν ὄντος νηπίου,] Nempe annos 17 nato ... lib. 19. c. 9. §. 1. Notatu dignum est quod *ibid.* dicit...

βασιλείας Κλαύδιος [p] ἐπαρχίαν ποιήσας ἐπίτροπον πέμπει [q] Κούσπιον Φάδον, ἔπειτα Τιβέριον Ἀλέξανδρον· οἳ, μηδὲν παρακινοῦντες τῶν πατρίων ἐθῶν, ἐν εἰρήνῃ τὸ ἔθνος διεφύλαξαν. μετὰ ταῦτα καὶ [r] ὁ [s] βασιλεύων τῆς Χαλκίδος Ἡρώδης [t] τελευτᾷ, καταλιπὼν ἐκ μὲν τῆς ἀδελφιδῆς Βερνίκης δύο παῖδας, Βερνικιανόν τε καὶ Ὑρκανόν. ἐκ δὲ τῆς προτέρας Μαριάμμης, Ἀριστόβουλον. ἐτεθνήκει δὲ αὐτῷ καὶ ἕτερος [v] ἀδελφὸς Ἀριστόβουλος ἰδιώτης, καταλιπὼν [x] Ἰωτάπην θυγατέρα. οὗτοι μὲν οὖν ἦσαν, ὡς προεῖπον, Ἀριστοβούλου τοῦ Ἡρώδου παῖδες. Ἀριστόβουλος δὲ καὶ Ἀλέξανδρος ἐκ Μαριάμμης Ἡρώδῃ [y] ἐγεγόνεισαν, οὓς ὁ πατὴρ ἀνεῖλεν. [z] ἡ δὲ Ἀλεξάνδρου γενεὰ [a] τῆς μεγάλης Ἀρμενίας ἐβασίλευσε.

Claudius iterum regna in provinciam redegit, & procuratorem misit * Cuſpium Fadum, ac deinde Tiberium Alexandrum: qui, nihil de patriis inſtitutis immutantes, gentem in pace conſervarunt. Poſt hæc vero & Herodes, qui regnabat in Chalcide, deceſſit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum; ex priore autem *uxore* Mariamne, Ariſtobulum. Alius quoque frater ejus Ariſtobulus diem obierat privatus, relicta filia Jotapa. Et hi quidem erant (ut jam ante dixi) Ariſtobuli, Herodis filii, liberi. Ariſtobulum autem & Alexandrum ex Mariamne ſuſceperat Herodes, quos pater occidit. Verum poſteri Alexandri in Armenia majori regnarunt.

Cuſpius Fadus & Tiberius Alexander procuratores. Antt. l. 20. c. 1. §. 1. Herodis Chalcidis regis mors & liberi.

ΚΕΦ. ιβ'.

CAP. XII. XI.

Πολλοὶ θόρυβοι ἐπὶ Κουμάνου, οὓς ἔπαυσε Κουαδρᾶτος. Φῆλιξ Ἰουδαίας ἐπίτροπος. Ἀγρίππας ἐκ Χαλκίδος εἰς μείζονα βασιλείαν μετατίθεται.

Tumultus varii ſub Cumano, quos Quadratus comprimit. Felix Judææ procurator. Agrippa Chalcidem majore regno permutat.

[a] Μετὰ δὲ τὴν Ἡρώδου τελευτὴν, [b] ὃς ἦρξε τῆς Χαλκίδος, [c] καθίστησι Κλαύδιος εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θείου [d] τὸν Ἀγρίππαν υἱὸν Ἀγρίππα. τῆς δὲ ἄλλης ἐπαρχίας διαδέχεται τὴν ἐπιτροπὴν ἀπὸ Ἀλεξάνδρου [e] Κουμανός, ἐφ' οὗ θόρυβοί τε ἤρξαντο, καὶ φθορὰ πάλιν Ἰουδαίων ἐγένετο. συνεληλυθότος γὰρ τοῦ πλήθους [f] ἐπὶ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς σπείρας ὑπὲρ τὴν τοῦ ἱεροῦ στοὰν ἐφεστώσης· ἔνοπλοι δὲ ἀεὶ τὰς ἑορτὰς παραφυλάττουσιν, ὡς μή τι νεωτερίζοι τὸ πλῆθος συνηθροισμένον, εἷς τις τῶν στρατιωτῶν [g] ἀνασυράμενος τὴν ἐσθῆτα, καὶ κατακύψας ἀσχημόνως, προσαπέστρεψε τοῖς Ἰουδαίοις [h] τὴν ἕδραν, καὶ τῷ σχήματι φωνὴν ὁμοίαν ἐπεφθέγξατο. πρὸς τοῦτο πᾶν [i] μὲν τὸ πλῆθος ἠγανάκτησε, καὶ κατεβόων τοῦ Κουμάνου κολάζειν τὸν στρατιώτην. οἱ δὲ ἧττον νήφοντες τῶν νέων, καὶ τὸ φύσει στασιῶδες ἐκ τοῦ ἔθνους, ἐχώρουν ἐπὶ μάχην, λίθους τε ἁρπάσαντες εἰς τοὺς στρατιώτας ἔβαλλον. καὶ Κουμανός, δείσας μὴ τοῦ λαοῦ παντὸς ἐπ' αὐτὸν ὁρμὴ γένοιτο, πλείους ὁπλίτας μεταπέμπεται. τῶν δὲ ταῖς στοαῖς ἐπιχεομένων, φόβος ἐμπίπτει τοῖς Ἰουδαίοις ἀκατάσχετος· καὶ τραπέντες ἐκ τοῦ ἱεροῦ διέφυγον εἰς τὴν πόλιν. τοσαύτη δὲ περὶ τὰς [k] ἐξόδους βία συνωθουμένων ἐγένετο, ὥς τε, πατηθέντας [l] ἀπ' ἀλλήλων καὶ συντριβέντας, [m] ὑπὲρ τοὺς μυρίους ἀποθανεῖν. [n] γενέσθαι

POST obitum autem Herodis, qui regnavit in Chalcide, Claudius Agrippam, filium Agrippæ, patrui *ſui* regno præficit: Cumanus autem alterius provinciæ curam ſuſcipit poſt Alexandrum, ſub quo tumultuari cœptum eſt, novaſque calamitates acceperunt Judæi. Nam cum multitudo in Hieroſolyma conveniſſet ad feſtum Azymorum celebrandum, & ſuper templi porticum ſtetiſſet Romanorum cohors (armatos quippe feſtis diebus in præſidio locare mos erat, ne quid novi vis hominum congregata moliretur) certus quidam è militibus, reductis veſtimentis & corpore deorſum turpiter inclinato, podicem Judæis obvertit, & vocem iſti figuræ ſituique convenientem *& ad probrum inflexam* edidit. id quod omnis multitudo ægre tulit, & Cumanum implorabant ut de milite ſupplicium ſumeret. Juvenes autem temerarii & inconſulti, quique è popularibus ingenio erant turbulento in pugnam cooriuntur, raptiſque in manus lapidibus in milites eos jaciebant. Et Cumanus, veritus ne populus univerſus in eum impetum faceret, plures accerſiri jubet armatos. Cumque ii in porticus ſeſe effudiſſent, vehemens metus Judæos occupat, atque in fugam verſi è templo in urbem ſe receperunt. Tanta autem & tam violenta ad portas *templi* facta eſt contruſio, ut ſupra decem hominum millia mutua conculcatione & contritione perierint. adeo ut feſtus

Agrippa Agrippæ filius patrui regno donatur. Antt. l. 20. c. 4. §. 2. Cumanus procurator Judææ. Antt. l. 20. c. 4. §. 2.

Miles ſeditionem concitat. Antt. l. 20. c. 4. §. 3.

Multi Judæorum pereunt. Ibid.

μειδῆ νέος, μηδὲ τοὺς παιδὸς ἐκβεβηκὼς χρόνους. quod ſane probat κομιδῆ νέος de pubeſcentibus dici; minime vero de grandioribus non dici. Hinc itaque nihil conficitur contra ea quæ diximus ad *Belli* I. 10. δ'. quin colligitur potius hanc phraſin in tanta latitudine uſurpari, ut ad dirimendam de Herodis ætate controverſiam nullo modo ſit idonea. ALDR. Nempe natus annos XVII. vid. ἀρχ. lib. 19. c. 9. §. 1. SPANH.

p Ἐπαρχίαν ποιήσας] Vide *Tacitum* in *Hiſt.* V. 9. & *Annal.* XII. 23. ALDR.

q Κούσπιον Φάδον,] *Coiſlin.* & *Lugd. Bat.* Κουσπάδιον. Cuſpius Fadus Procurator Judææ ἀρχ. lib. 20. c. 1. §. 1. SPANH.

r Ὁ] Conf. ἀρχ. lib. 20. c. 4. §. 2. SPANH.

s Βασιλεύων τῆς Ἡρώδης] Conf. inf. c. 13. §. 7. SPANH.

t Τελευτᾷ,] Anno Claudii octavo, *Antt.* l. XX. c. 4. §. 2. ALDR. Vide *Valeſii* notas ad *Euſeb.* l. II. c. XIX.

v Ἀδελφὸς] Abeſt a *Roſt.*

x Ἰωτάπην] *Roſt.* Ἰωταπάτην.

y Ἐγεγόνεισαν,] *Roſt.* Γεγόνασιν.

z Ἡ δὲ—γενεὰ] Conf. ἀρχ. lib. 18. c. 6. §. 4. SPANH.

a Τῆς—ἐβασίλευσε.] *Antt.* XVII. 6. Adde: & Ariſtobuli nepos in Minore, *Antt.* XX. 5. *Belli* II. 13. β'. ALDR.

a Μετὰ—τελευτὴν,] Conf. ἀρχ. lib. 20. c. 4. §. 2. Agrippæ Filius Dynaſta Chalcidis; eadem Dynaſtia ei adempta ἀρχ. lib. 20. c. 6. §. 1. SPANH.

b Ὃς ἦρξε] Abeſt Ὃς a *Lugd. Bat.*

c Καθίστησι] *Lugd. Bat.* Καθίστησι δὲ.

d Τὸν Ἀγρίππαν] Τὸν Ἀγρίππα υἱὸν Ἀγρίππαν *Bod.* Ἀγρίππαν Ἀγρίππου παῖδα *Euſeb.* in H. E. l. 2. c. 19.

e Κουμανὸς] *Lugd. Bat.* Κόμανος ut & inferius.

f Ἐπὶ] Εἰς *Bod.* SPANH.

g Ἀνασυράμενος.] Ἀνασυράμενος τὴν ἐσθῆτα ἀσχημόνως, καὶ κατακύψας πρ. legiſſe videtur *Ruf.*

h Τὴν ἕδραν,] Τὰ αἰδοῖα *Antt.* lib. 20. c. 4. §. 3. Conf. *Antt.* lib. 20. c. 4. §. 3. ubi hoc factum paulo aliter refertur, non τὴν ἕδραν, ſed τὰ αἰδοῖα ab eo milite oſtenſa. SPANH.

i Μὲν τὸ] Μὲν deletur in *Big.* (*Lugd. Bat.*) *Bod. Oxon.* SPANH.

k Ἐξόδους—ἐγένετο,] Ἐξόδους τοῦ ἱεροῦ *Euſeb.*

l Ἀπ' ἀλλήλων] Ὑπ' ἀλλήλων *Big.* πρὸς ἄλλο *Euſeb.* HUDS.

m Ὑπὲρ τοὺς μυρίους] Δύο μυριάδας *Antt.* XX. 4. lib. 20. c. 4. §. 3. quem numerum veriorem eſſe exiſtimat *Valeſius*, propterea quod *Antiquitatum* libri poſterius ſcripti fuerint. ὑπὲρ τρισμυρίους in quibuſdam *Rufini* exemplaribus, τρεῖς μυριάδας in *Euſeb*: tam in *Chronico* quam in *Hiſt. Eccl.* HUDS. Δύο μυριάδες ἀρχ. lib. 20. c. 4. §. 3. *Euſeb.* in *Chron.* & *Hiſt.* lib. 2. c. 20. 30000. SPANH.

n Γενέσθαι δὲ τὴν ἑορτὴν] Γενέσθαι τε τὴν *Euſeb.*

* Male in *Rufini* exemplaribus, *Caſtium Feſtum.*

ſtus ille dies univerſæ genti lugubris, & ſingulis familiis lamentabilis fuerit.

Ob Stephanum Cæſaris ſervum Judæis iraſcitur Cumanus. Antt. l. 20. c. 4. §. 4.

2. Hanc autem calamitatem excipit alius latronum tumultus. In via quippe publica juxta Bæthôron, Stephani cujuſdam, Cæſaris ſervi, ſupellectilem, quam ſecum ferebat, latrones, qui in eam inciderant, diripuerunt. Cumanus autem, * cum milites circumquaque miſiſſet, vicorum propinquorum incolas vinctos ad ſe adduci juſſit, illis crimini dans quòd latrones non perſequuti eſſent & comprehendiſſent. qua occaſione quidam è militibus, nactus in quodam viculo ſacras leges, & librum diſcerpſit & in ignem conjecit. Judæi vero, quaſi regio omnis combuſta eſſet, † animis conturbati erant: & religione quaſi organo quodam attracti, una præconis voce omnes Cæſaream ad Cumanum ſe conferebant, ſupplicantes ut militem, qui tantam Deo ejuſque legi contumeliam intuliſſet, non impunitum ſineret. Ad hæc ille, (ut qui videret multitudinem, niſi aliqua adhiberetur conſolatio non quieturam eſſe) militem adduci depoſcebat, & inde per medios accuſatores ad extremum ſupplicium trahi juſſit. Atque ita quidem Judæi receſſerunt.

Ob diſcerptos à milite legis Moſaicæ libros tumultuantur Judæi. Ibid.

Diſſidium Samaritas inter & Galilæos. Antt. l. 20. c. 5. §. 1.

3. Denuo autem Galilæi cum Samaritanis congrediuntur. In vico enim quem Geman vocant, qui in magno Samariæ campo ſitus eſt, cum multi Judæi ad feſtivitatem aſcenderent, Galilæus quidam interficitur. Ad hoc plurimi quidem è Galilæa concurrerunt, quaſi cum Samaritanis pugnam inituri: ex iſtis vero nobiliores ad Cumanum ſe contulerunt, rogantes, ut antequam malum ingraveſceret, in Galilæam tranſiret, & in cædis auctores animadverteret. haud alia quippe via diſſipari poſſe multitudinem, antequam ad arma ventum ſit. Et Cumanus quidem, rebus quæ in manibus erant poſthabita illorum petitione, ſupplices negotio infecto dimiſit.

Judæorum tumultus Hieroſolymis.

4. At cum ejus quod occiſo acciderat fama Hieroſolyma perveniret, multitudinem conturbavit, & feſtiva ſolennitate relicta Samariam feſtinanter profecti ſunt, idque ſine duce & contra conſilium magiſtratuum, qui eos cohibere voluerant. Latrocinia autem eorum & tumultus initum ducebant ab Eleazaro quodam Dinæi filio & Alexandro, qui, in toparchiæ Acrabatenæ finitimos impetu facto, & ipſos interficiebant nemini cujuſcunque ætatis parcentes, & vicos incenderunt.

Eleazarus & Alexander latrocinio & cæde in vicos graſſantur. Antt. l. 20. c. 5. §. 1.

Cumanus contra eos profectus

5. Cumanus autem, aſſumpta ex Cæſarea una equitum ala, quæ vocabatur Sebaſtenorum, ad opi-

δὲ τὴν ἑορτὴν πένθος μὲν ὅλῳ τῷ ἔθνει, θρῆνον δὲ καθ' ἑκάστην οἰκίαν.

β'. Μεταλαμβάνει δὲ ταύτην τὴν συμφορὰν λῃστρικὸς ἄλλος θόρυβος. [o] κατὰ γὰρ τὴν [p] Βαιθωρὼ δημοσίαν ὁδὸν, [q] Στεφάνου τινὸς δούλου Καίσαρος ἀποσκευὴν κομιζομένην, διήρπασαν λῃσταὶ προσπεσόντες. Κουμανὸς δὲ [r] περιπέμψας, τοὺς ἐκ τῶν πλησίον κωμῶν [s] δεσμώτας ἐκέλευσεν [t] ἀνάγεσθαι πρὸς αὐτὸν, ἐπικαλῶν ὅτι μὴ διώξαντες τοὺς λῃστὰς συλλάβοιεν. ἔνθα στρατιωτῶν τὶς, εὑρὼν ἔν τινι κώμῃ τὸν ἱερὸν νόμον, διέῤῥηξέ τε τὸ βιβλίον, [v] καὶ εἰς πῦρ κατέβαλεν. Ἰουδαῖοι δὲ, ὡς ὅλης [x] αὐτοῖς τῆς χώρας καταφλεγείσης, συνεχύθησαν, καὶ [y] καθάπερ [z] ὀργάνῳ τινὶ τῇ δεισιδαιμονίᾳ [a] συνελκόμενοι, εἰς ἓν κήρυγμα πάντες εἰς Καισάρειαν ἐπὶ Κουμανὸν [b] συνέδραμον, ἱκετεύοντες τὸν οὕτως εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν νόμον [c] αὐτοῦ ἐξυβρίσαντα μὴ περιϊδεῖν ἀτιμώρητον. ὁ δὲ, [d] οὐ γὰρ ἠρεμήσειν τὸ πλῆθος, εἰ μὴ τύχοι παραμυθίας, συνιδὼν, ἠξίου προσάγειν τὸν στρατιώτην, καὶ διὰ μέσων τῶν αἰτιωμένων ἀπαχθῆναι ἐπὶ θανάτῳ κελεύει. καὶ Ἰουδαῖοι μὲν ἀνεχώρουν.

γ'. Αὖθις δὲ Γαλιλαίων καὶ Σαμαρέων γίνεται [e] συμβολή. κατὰ γὰρ τὴν [f] Γημὰν καλουμένην κώμην, ἥτις ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κεῖται τῆς Σαμαρείτιδος, πολλῶν ἀναβαινόντων Ἰουδαίων ἐπὶ τὴν ἑορτὴν, [g] ἀναιρεῖται [h] τις Γαλιλαῖος. πρὸς τοῦτο, πλεῖστοι μὲν ἐκ Γαλιλαίας συνέδραμον, [i] ὡς πολεμήσοντες τοῖς Σαμαρεῦσιν. οἱ γνώριμοι δὲ αὐτῶν, ἐλθόντες πρὸς Κουμανὸν, ἠντιβόλουν, πρὶν ἀνηκέστου πάθους εἰς τὴν Γαλιλαίαν διαβάντα, τιμωρήσασθαι τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου. μόνως γὰρ ἂν οὕτως διαλυθῆναι πρὸ πολέμου τὸ πλῆθος. Κουμανὸς μὲν οὖν ἐν δευτέρῳ τὰς ἐκείνων ἱκεσίας τῶν χερσὶ πραγμάτων θέμενος, ἀπράκτους ἀπέπεμψε τοὺς ἱκέτας.

δ'. Ἀγγελθὲν δὲ τὸ πάθος εἰς Ἱεροσόλυμα τοῦ πεφονευμένου τὰ πλήθη συνετάραξε, καὶ τῆς ἑορτῆς ἀφέμενοι πρὸς τὴν Σαμάρειαν [k] ἐξώρμησαν ἀστρατήγητοι, καὶ μηδενὶ τῶν ἀρχόντων κατέχοντι πειθόμενοι. τοῦ λῃστρικοῦ δὲ αὐτῶν καὶ στασιώδους Δειναίου τὶς υἱὸς Ἐλεάζαρος καὶ Ἀλέξανδρος ἐξῆρχον, οἳ, [l] τοῖς ὁμόροις τῆς [m] Ἀκραβατηνῆς τοπαρχίας προσπεσόντες, αὐτούς τε ἀνῄρουν μηδεμιᾶς ἡλικίας φειδὼ ποιούμενοι, καὶ τὰς κώμας ἀνεπίμπρασαν.

ε'. Κουμανὸς δὲ, ἀναλαβὼν ἀπὸ τῆς Καισαρείας μίαν ἴλην ἱππέων καλουμένην [n] Σεβαστηνῶν, ἐξεβοή-

o Κατὰ γὰρ] Via ſcilicet regia qua itum eſt Hieroſolymis ad Cæſaream. Huds. Conf. infr. c. 19. §. 1. διὰ Βαιθωρῶν. Non exprimitur locus ἀρχ. lib. 20. c. 4. §. 4. infr. c. 19. §. 8. Βαιθώρας. Spanh.

p Βαιθωρὼ] Centum circiter ſtadia ab Hieroſolymis; ut licet colligere ex l. XX. c. 4. lib. 20. c. 4. §. 4. Βεθωρὼ dicitur in *Cod. Bod.* & *Roſt.* Videſis *Cellarium* in *Antt.* l. III. c. 13. p. 324. & *Relandum* in *Palæſtina*. S. p. 633.

q Στεφάνου—Καίσαρος] Conf. *Antt.* lib. 20. cap. 4. §. 4. Spanh.

r Περιπέμψας,] In Marg. *Lugd. Bat.* Παραπέμψας.

s Δεσμώτας] Δεσπότας *Bod.*

t Ἀνάγεσθαι] *Lugd. Bat.* Ἀγαγέσθαι.

v Καὶ—κατέβαλεν.] Combuſtio codicis legis eſt inter graviſſima quæ perpeti queunt. In Talmude Hieroſ. Moed. Katon 83. 2. decem res numerantur, quando veſtem lacerare fas eſt, ita ut in luctu graviſſimo, & inter illas eſt, *quum lex Dei combuſta eſſe auditur*. Rel.

x Αὐτοῖς—καταφλεγείσης,] Αὐτῆς τῆς χώρας καταφλεχθείσης *Bod.*

y Καθάπερ] Vid. inf. c. 16. §. 4. Spanh.

z Ὀργάνῳ] Abeſt a *Roſt.*

a Συνελκόμενοι,] Ab aliis ſic diſtinguitur, συνελκόμενοι εἰς ἓν κήρυγμα, πάντες εἰς Καισ.

b Συνέδραμον,] *Roſt.* Ἀνέδραμον.

c Αὐτοῦ] Αὐτὸν *Big.* αὐτῶν *Bod. Roſt.* & *Voſſ.* Huds.

d Οὐ γὰρ ἠρεμήσειν] *Coccejus* mavult οὐκ, ſed vide Not. noſtram ſuperius, cap. 10. §. 2. Hav.

e Συμβολή.] Græci codices male hic capitis finem faciunt. Cohærent enim hæc cum ſequentibus. Rel.

f Γημὰν] Ωβὰν *Big.* Βὰν *Voſſ.* (Βοῦν *Coiſlin.* & *Lugd. Bat.*) Ναῒν in pleriſque *Joſephi* exemplaribus, *Antt.* lib. 20. c. 5. §. 1. Verum *Originum* locus in quo Ναῒν legitur (ſiquid judicat *Grotius* ad *Luc.* c. VII. v. 11.) non eſt integer. Poſt *Euſebium* quoque & *Hieronymum*, plerique Nain faciunt Galilææ vicum. Malo itaque Γιναίαν ſcribere. Ginæa ſive Ginaim vicus eſt, à quo incipit Samaritis Galilææ & Judææ media, ut conſtat e *Belli* lib. III. non longe ab initio. Aldr. Infra lib. 4. c. 9. §. 4. Ναῒν Ναῒς *Gen.* ἀρχ. lib. 20. c. 5. §. 1. pro Γιναίας habet Ωβὰν *Big.* Βὰν. *Voſſ.* Spanh.

g Ἀναιρεῖται] Ἀρχ. lib. 20. c. 5. §. 1. Πολλοὺς αὐτῶν ἀναιροῦσι.

h Τις Γαλιλαῖος.] Iſta lectio ter hoc capite confirmatur, ſ. πολλοὶ eſt *Antt.* lib. 20. c. 5. §. 1.

i Ὡς] Abeſt a *Lugd. Bat.*

k Ἐξώρμησαν] Ἐξώρμουν in *MSS.* Huds. Ἐξώρμων *MSS.* omnes Ox. & *MSS. Lipſ.* Spanh.

l Τοῖς ὁμόροις] Intelligit vicos quoſdam Samaritidis, quæ in Acrabatenam deſinit Toparchiam. Vide *Antt.* lib. 12. c. 8. §. 1. lib. 20. c. 5. §. 1. item infr. c. 22. §. 2. & *Belli* locum ſupra memoratum. Aldr.

m Ἀκραβατηνῆς] Ita *Big.* Ἀκραβατινῆς in *cæteris*. Huds. Conf. *Antt.* lib. 12. c. 8. §. 1. Spanh.

n Σεβαστηνῶν,] Poſt Σεβαστηνῶν (Σεβαστὴν *Roſt.*) adde καὶ πεζῶν τέσσαρα τάγματα τούς τε Σαμαρείτας καθοπλίσας *Antt.* lib. 20. c. 5. §. 1.

* Ad inquiſitionem mittens eos, qui in proximis vicis eſſent, vinctos, &c. *Ruf.*

† Undique confluxerunt, *Ruf.*

θει

θεὶ τοῖς πορθουμένοις. καὶ τὸν περὶ τὸν Ελεάζαρον [o] πολλοὺς μὲν συνέλαβε, πλείστους δὲ ἀπέκτεινε. πρὸς δὲ τὸ λοιπὸν πλῆθος τοῦ πολεμεῖν τοῖς Σαμαρεῦσιν ὡρμημένων, οἱ ἄρχοντες τῶν Ιεροσολύμων ἐκδραμόντες, [p] σάκκους ἀμπεχόμενοι καὶ τέφραν τῶν κεφαλῶν καταχέοντες, ἱκέτευον ἀναχωρεῖν, καὶ μὴ διὰ τὸ εἰς [q] Σαμαρεῖς ἀμύνασθαι ἐπὶ Ιεροσόλυμα Ρωμαίους παροξύνειν. ἐλεῆσαι δὲ τὴν πατρίδα, καὶ τὸν ναὸν, τέκνα τε καὶ γυναῖκας ἰδίας, καὶ μὴ πάντα κινδυνεύειν δι' ἑνὸς ἐκδικίαν Γαλιλαίου παραπολέσθαι. τούτοις πεισθέντες οἱ Ιουδαῖοι, διελύθησαν. [r] ἐτράποντο δὲ πολλοὶ πρὸς λῃστείαν διὰ τὴν ἄδειαν. καὶ [s] κατὰ πᾶσαν τὴν χώραν ἁρπαγαί τε ἦσαν, καὶ τῶν θρασυτέρων ἐπαναστάσεις. καὶ τῶν Σαμαρέων οἱ δυνατοὶ, πρὸς [t] Ουμμίδιον [v] Κουαδράτον, ὃς ἦν ἡγεμὼν τῆς Συρίας, εἰς Τύρον παραγενόμενοι, δίκην τινὰ παρὰ τῶν πορθησάντων τὴν χώραν λαβεῖν ἠξίουν. παρόντες δὲ καὶ οἱ γνώριμοι τῶν Ιουδαίων, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ιωνάθης υἱὸς Ανάνου, κατάρξαι μὲν ἔλεγον τῆς ταραχῆς [x] Σαμαρέας διὰ τὸν φόνον, αἴτιον δὲ τῶν ἀποβεβηκότων [y] Κουμανὸν γεγονέναι, μὴ θελήσαντα τοὺς [z] αὐθέντας τοῦ σφαγέντος ἐπεξελθεῖν.

ϛʹ. Κουαδρᾶτος δὲ τότε μὲν ἑκατέρους ὑπερτίθεται, φήσας, ἐπειδὰν εἰς τοὺς τόπους παραγένηται, [a] διερευνήσειν [b] ἕκαστα. αὖθις δὲ προελθὼν [c] εἰς Καισάρειαν, τοὺς ὑπὸ Κουμάνου ζωγρηθέντας ἀνεσταύρωσε πάντας. ἐκεῖθέν τε [d] εἰς Λύδδαν παραγενόμενος [e] πόλιν, [f] διήκουσε τῶν Σαμαρέων, καὶ μεταπεμψάμενος ὀκτωκαίδεκα τῶν Ιουδαίων, οὓς ἐπέπυστο μετεσχηκέναι τῆς [g] μάχης, πελέκει διεχρήσατο. δύο δὲ ἑτέρους τῶν δυνατωτάτων, καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς Ιωνάθην καὶ Ανανίαν, τόν τε τούτου παῖδα [h] Ανανον, καί τινας ἄλλους Ιουδαίων γνωρίμους, [i] ἀνέπεμψεν ἐπὶ Καίσαρα, ὁμοίως δὲ καὶ Σαμαρέων τοὺς ἐπιφανεστάτους. [k] παρήγγειλε δὲ [l] καὶ Κουμάνῳ καὶ Κέλερι τῷ χιλιάρχῳ πλεῖν ἐπὶ Ρώμης, δώσοντας Κλαυδίῳ λόγον [m] ὑπὲρ τῶν γεγενημένων. ταῦτα διαπραξάμενος, [n] ἀπὸ Λυδδῶν ἀνέβαινεν εἰς Ιεροσόλυμα. καὶ καταλαβὼν τὸ πλῆθος ἄγον τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν ἀθορύβως, εἰς Αντιόχειαν ἐπανῄει.

ζʹ. Κατὰ δὲ τὴν Ρώμην Καῖσαρ ἀκούσας Κουμάνου καὶ Σαμαρέων. παρῆν δὲ καὶ Αγρίππας ἐκθύμως ὑπεραγωνιζόμενος Ιουδαίων, ἐπειδὴ καὶ Κουμάνῳ πολλοὶ τῶν δυνατῶν παρίσταντο. Σαμαρέων μὲν καταγνοὺς, τρεῖς ἀνελεῖν προσέταξε τοὺς δυνατωτάτους, Κουμανὸν δὲ [o] ἐφυγάδευσε. Κέλερα δὲ δεσμώτην ἀναπέμψας εἰς Ιεροσόλυμα παραδοθῆναι Ιουδαίοις πρὸς αἰκίαν ἐκέ-

tulandum direptione vastatis procurrebat: & ex iis qui Eleazarum sequuti sunt multos quidem comprehendit, plures vero interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui ad bellum Samaritanis inferendum properabant, Hierosolymitarum principes cum raptim se *ex urbe* proripuissent, centonibus amictos, & aspersis cinere capitibus, *eos* obsecrabant ut recederent, & non, ut ultum irent Samaritanos, in Hierosolyma Romanos concitarent: sed patriæ suæ atque templi misererentur, liberorumque suorum & conjugum; neque omnes, ut unius Galilæi cædem vindicarent, in mortis immeritæ discrimen adducerent. Istis persuasi Judæi sese dispersserunt. * Multi autem ad latrocinia se convertebant impunitatis spe: omnisque rego plena erat rapinarum, & paulo audacior quisque † seditionem agitabat. Tunc Samaritarum primores, ad Ummidium Quadratum, qui Syriæ præses erat, Tyrum profecti, pœnas ab iis exigi postulabant qui regionem vastaverant. Cum autem præsentes adessent & Judæorum nobilissimi, summusque pontifex Jonathas Anani filius, *isti* asseverabant, turbis quidem initium dedisse Samaritas qui cædem perpetraverant, causam vero eorum quæ *postea* acciderant exstitisse Cumanum, qui de cædis auctoribus supplicium sumere neglexit.

Eleazarum suosque reprimit. Ibid.

Judæa latronibus vexata. Antt. l. 20. c. 5. §. 1.

Samaritæ Quadrato supplicant. Antt. l. 2. c. 5. §. 2.

6. Et tunc quidem Quadratus utramque partem in aliud tempus rejecit, dicens, se cum ad loca ipsa pervenerit, in singula inquisiturum. deinceps vero progressus ad Cæsaream, eos omnes quos Cumanus vivos ceperat in crucem sustulit. Cumque inde Lyddam venisset, *denuo* Samaritarum querelas audivit; & accitis octodecim Judæorum viris, quos pugnæ participes fuisse acceperat, securi eos percussit: alios vero duos è viris potentissimis, ut & pontifices Jonathan & Ananiam, ejusque filium Ananum, & nonnullos alios Judæos nobiles Romam misit, itidemque illustrissimos quosque Samaritarum. Præcepit etiam Cumano & Celeri tribuno ut Romam navigarent, factorum rationem Claudio reddituri. Istis *ita* confectis, Lyddâ ascendebat in urbem Hierosolymorum; cumque populum deprehendisset Azymorum festum absque omni tumultu agentem, Antiochiam reversus est.

Quadrati responsum. Quadratus animadvertit in Judæos & Samaritas. Antt. l. 20. c. 5. §. 2.

Ananias & Ananus, Cumanus & Celer cum aliis Romam missi. Ibid.

7. Romæ autem Cæsar, ubi Cumanum & Samaritas audiverat (præsente etiam Agrippa qui magno studio pro Judæis contendebat, utpote quod & Cumano multi potentium adessent) Samaritas condemnavit, tresque eorum potentissimos interfici jussit, atque Cumanum in exsilium egit. Cumque Celerem vinctum Hierosolyma mittendum esse curasset, Judæis ad supplicium tradi

Magna contentio Romæ inter Judæos & Samaritas. Antt. l. 20. c. 5. §. 3.

Cumanus in exsilium pulsus. Ibid.

o Πολλοὺς—ἀπέκτεινε.] Hujus plane contrarium legitur in *Antt.* lib. 20. c. 5. §. 1. hisce verbis, πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινε, πλείους δὲ ζῶντας ἔλαβεν. HUDS. SPANH.

p Σάκκους—καταχέοντες,] Vid. infr. cap. 15. §. 4. & cap. 21. §. 3. SPANH.

q Σαμαρεῖς] *Rost.* Σαμαρειτῶν.

r Ετράποντο] *Rost.* Ετράπησαν.

s Κατὰ] *Gen.* Μετὰ *Ox.* & *MS. Lips.* Κατὰ. SPANH.

t Ουμμίδιον] Ita rescripsi. antea erat Νουμίδιον. Vide *Annot.* lib. 20. c. 5. §. 1. HUDS. Conf. *Antt.* lib. 20. c. 5. §. 2. lege Υμμίδιον Κυδράτον. Inscript. C. UMMIDIO. QUADRATO. Adde *Noris. Epoch. Syro-Maced.* p. 183. & antea *Salmas. ad Antonin. Spart.* cap. 15. SPANH.

v Κουαδράτον,] *Rost.* Κοδράτον.

x Σαμαρέας] Ita *Big. Ox.* Σαμαρεῖς *Gen.* SPANH.

y Κουμανὸν γεγονέναι,] *Rost.* Κουμανόν γε εἰσιέναι.

z Αὐθέντας] Αὐτόχειρας *Big.*

a Διερευνήσειν] Vid. ea de re Tacit. *Annal.* XII. 54. Oxon. SPANH.

b Εκαστα.] Ad explendam historiam adde quæ habet *Tacitus* in *Annal.* XII. 54. ALDR.

c Εἰς Καισάρειαν,] Σαμάρειαν *Antt.* lib. 20. c. 5. §. 2. quod ita explicat *Usserius*, ut Samariam primo, inde Cæsaream, postremo Lyddam venerit. HUDS. Εἰς Σαμάρειαν. ἀρχ. lib. 20. c. 5. §. 2. SPANH.

d Εἰς Λύδδαν παραγενόμενος] *Rost.* Εἰς Λύδδαν παρ. πάλιν.

e Πόλιν,] Id est, κώμην πόλεως τὸ μέγεθος οὐκ ἀποδέουσαν, lib. 20. c. 5. §. 2.

f Διήκουσε τῶν Σαμαρέων,] Et didicit è quodam Samarita, Dortum Judæorum primatem cum quatuor sociis Judæos ad defectionem sollicitasse, quos ille supplicio affecit. *Antt.* lib. 20. c. 5. §. 2. ALDR.

g Μάχης,] Αφορμῆς *Big.* Αφορμῆς *Big.* SPANH.

h Ανανον,] *Lugd. Bat.* Αμανον.

i Ανέπεμψεν ἐπὶ Καίσαρα,] Απέπεμψεν in *Antt.* lib. 20. c. 5. §. 2. HUDS.

k Παρήγγειλε] *Lugd. Bat.* Παρήγγελλε.

l Καὶ Κουμάνῳ] Abest a *Rost.*

m Υπὲρ τῶν γεγενημένων.] *Lugd. Bat.* Επὶ τῷ γεγενημένῳ.

n Απὸ Λυδδῶν] Απὸ τῶν Λύδδων. *Lugd. Bat.*

o Εφυγάδευσε.] Ita cum *Cod. Big.* antea erat φυγαδεῦσαι. HUDS. Φυγαδεῦσαι *Gen.* Εφυγάδευσε. *Big. Ox.* SPANH.

* Interpretatione paulo liberiore utitur *Rufinus*, qui vertit, *multi autem per idem tempus in latrocinia conspirabant, sicut fere solet insolentia crescere rebus quietis.*

† Reliquis vim referebat, *Ruf.*

p Φο-

Celer morte punitus. Ibid.

tradi præcepit, eique circa urbem tracto caput amputari.

Felix procurator Judææ. Antt. l. 20. c. 6. §. 1. *Claudii erga Agrippam munificentia.* Ibid.

8. Post hæc Felicem quidem Pallantis fratrem misit *Cæsar*, ut Judæam procuraret, simulque Galilæam & Samariam & Peræam: Agrippam vero ex Chalcide in regnum amplius transtulit, eumque tetrarchia donavit quæ Philippi *antea* fuerat. erat autem ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Insuper & Lysaniæ regnum addidit, & provinciam quam Varus rexerat. Ipse autem *Claudius*, cum annos tredecim imperium administrasset, ac præterea menses octo diesque viginti, vitâ decessit, relicto Nerone imperii successore, quem Agrippinæ uxoris suæ illecebris & præstigiis in imperii hæreditatem adoptaverat, quamvis filium proprium haberet Britannicum ex Messalina conjuge priore natum, & Octaviam filiam, quam ipse Neroni *privigno suo* collocaverat. Quin & ex Petina susceperat Antoniam.

Obit Claudius & Nero in imperium succedit. Antt. l. 20. c. 7. §. 1.

λευσε, καὶ περιευρέντα τὴν πόλιν οὕτω τὴν κεφαλὴν ἀποκοπῆναι.

η΄. Μετὰ ταῦτα Ἰουδαίας μὲν ἐπίτροπον [p] Φήλικα τὸν Πάλλαντος ἀδελφὸν ἐκπέμπει, τῆς τε Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας [q] καὶ Περαίας. ἐκ δὲ τῆς Χαλκίδος Ἀγρίππαν εἰς μείζονα βασιλείαν [r] μετατίθησι, δοὺς αὐτῷ τήν τε [s] Φιλίππου γενομένην [t] τετραρχίαν. αὕτη δὲ ἦν Βαταναία καὶ Τραχωνῖτις καὶ Γαυλανῖτις. προσέθηκε δὲ τήν τε Λυσανίου βασιλείαν, [v] καὶ τὴν Οὐάρου γενομένην [x] ἐπαρχίαν. [y] αὐτὸς δὲ διοικήσας τὴν [z] ἡγεμονίαν ἔτεσι τρισὶ καὶ δέκα, πρὸς δὲ μησὶν ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, τελευτᾷ, καταλιπὼν Νέρωνα τῆς ἀρχῆς διάδοχον, ὃν, ταῖς Ἀγριππίνης τῆς γυναικὸς ἀπάταις, ἐπὶ κληρονομίᾳ τῆς ἀρχῆς εἰσεποιήσατο, καίπερ [a] υἱὸν ἔχων γνήσιον Βρεττανικὸν ἐκ Μεσσαλίνης τῆς προτέρας γυναικὸς, καὶ Ὀκταουΐαν θυγατέρα τὴν ὑπ' αὐτοῦ ζευχθεῖσαν Νέρωνι. ἐγεγόνει δὲ αὐτῷ καὶ ἐκ [b] Πετίνης Ἀντωνία.

CAP. XIII.

Quatuor urbes à Nerone Agrippæ regno additæ. Reliquum Judææ sub Felice. Sicarii, Magi, & Ægyptius Pseudopropheta quas turbas dederint. De Cæsarea Judæos inter & Syros acerrima contentio.

Plurima de Nerone consulto præterit Josephus.

ET quemadmodum quidem Nero, felicitatis & opum magnitudine dementatus, superbe & petulanter usus sit fortuna, & qualiter fratrem *suum* & uxorem & matrem interfecerit; ac deinde in sanguine *sibi* conjunctissimos crudelitatem suam adhibuerit; utque tandem eo dementiæ pervenerit, ut in scena & theatro sese exerceret, quoniam res vulgo notæ sunt, *silentio* præteribo. convertam autem narrationem ad ea quæ ejus tempore Judæis acciderunt.

Neronis ergà Aristobulum & Agrippam liberalitas. Antt. l. 20. c. 7. §. 4. *Felix Judææ procurator latrones castigat.* Ibid. & Antt. l. 20. c. 7. §. 5.

2. Et ille quidem Armeniam minorem donavit Aristobulo Herodis filio, ut eam imperio regeret: regno autem Agrippæ quatuor urbes addidit cum illarum toparchiis, Abilam & Juliadem in Peræa, Tarichæas & Tiberiadem in Galilæa, reliquæ autem Judææ Felicem procuratorem constituit. Hic, principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat depopulatus, multosque qui cum eo erant vivos cepit, & Romam misit: latronum vero, ab illo in crucem sublatorum, aliorumque in *sceleris* societate deprehensorum, quos supplicio affecit, ingens erat multitudo.

ΚΕΦ. ιγ΄.

Τέσσαρας πόλεις τῇ Ἀγρίππα βασιλείᾳ προστίθησι Νέρων. τὸ λοιπὸν Ἰουδαίας ὑπὸ Φήλικος, ἃς ταραχὰς συνιστᾶσι Σικάριοι, Μάγοι, καὶ ψευδοπροφήτης Αἰγύπτιος. περὶ Καισάρειαν ἀμφισβητοῦσι Ἰουδαῖοι καὶ Σύροι.

ΟΣΑ μὲν οὖν Νέρων, δι' ὑπερβολὴν εὐδαιμονίας τε καὶ πλούτου παραφρονήσας, ἐξύβρισεν εἰς τὴν τύχην, ἢ τίνα τρόπον τόν τε ἀδελφὸν καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν μητέρα διεξῆλθεν, ἀφ' ὧν [c] εἰς τοὺς συγγενεστάτους μετήνεγκε τὴν ὠμότητα, καὶ ὡς τελευταῖον ὑπὸ φρενοβλαβείας ἐξώκειλεν εἰς σκηνὴν καὶ θέατρον, ἐπειδὴ [d] δι' ὄχλου πᾶσιν ἐστὶ, παραλείψω. τρέψομαι δὲ ἐπὶ τὰ Ἰουδαίοις κατ' αὐτὸν γενόμενα.

β΄. Τὴν μὲν οὖν μικρὰν Ἀρμενίαν δίδωσι μὲν βασιλεύειν [e] Ἀριστοβούλῳ τῷ [f] Ἡρώδου. [g] τῇ δὲ Ἀγρίππα βασιλείᾳ τέσσαρας πόλεις προστίθησι σὺν ταῖς [h] τοπαρχίαις, [i] Ἄβιλαν μὲν καὶ Ἰουλιάδα κατὰ τὴν Περαίαν, Ταριχαίας δὲ καὶ Τιβεριάδα τῆς Γαλιλαίας, εἰς δὲ τὴν λοιπὴν Ἰουδαίαν Φήλικα καθίστησεν [k] ἐπίτροπον. οὗτος τὸν ἀρχιλῃστὴν Ἐλεάζαρον ἔτεσιν εἴκοσι τὴν χώραν [l] δηωσάμενον, καὶ πολλοὺς τοὺς σὺν αὐτῷ ζωγρήσας, ἀνέπεμψεν εἰς Ῥώμην. τῶν δὲ ἀνασταυρωθέντων ὑπ' αὐτοῦ λῃστῶν, καὶ τῶν ἐπὶ κοινωνίᾳ φωραθέντων οὓς ἐκόλασεν, ἄπειρόν τι πλῆθος ἦν.

γ΄. Κα-

p Φήλικα τὸν Πάλλαντος] Quem à Cæsare Jonathas Pontifex impetraverat, *Antt.* lib. 20. c. 7. §. 5. Jus ille regium servili ingenio exercuit, cuncta malefacta sibi impune ratus tanta potentia subnixo; *Tacit.* in *Hist.* V. 9. *Annal.* XII. 54. Ejus meminit *Suetonius* in *Claud.* cap. 28. ALDR. Conf. ἀρχ. lib. 20. c. 6. §. 1. SPANH.

q Καὶ Περαίας.] Omittit *Gelen.* & Peræa *MSS. Ruf.* SPANH.

r Μετατίθησι,] Postquam ipse Claudius duodecim annos imperasset, Agrippa per quadriennium Chalcidi præfuisset, *Antt.* XX. 6. ALDR.

s Φιλίππου] *Gelen.* Felicis SPANH.

t Τετραρχίαν.] Ἐπαρχίαν. *MSS. Lips.* SPANH.

v Καὶ τὴν Οὐάρου γενομένην] Adjuncta etiam [Abila] Lysaniæ Tetrarchia, quam Varus rexerat, *Usserius*, & quidem rectissime, ut pronunciat *Aldrichius.* Vide *Belli* I. 20. 4. *Antt.* XV. 10. Καὶ δὲ καὶ τὴν ὑπὸ Οὐάρου γενομένην ἐπαρχίαν rescribendum censet *Petavius* in lib. XI. *de Doctrina Temporum*, c. 10. sub finem. HUDS. *Adjuncta etiam (Abila) Lysaniæ Tetrarchia, quam Varus rexerat.* Ita, rectissime, Armachanus. ALDR.

x Ἐπαρχίαν.] Τετραρχίαν *MSS. Lips.* SPANH.

y Αὐτὸς δὲ διοικήσας τὴν] Obijt Claudius, Asinio Marcello, Acilio Aviola Coss. III. Id. Octobr. *Seneca* in *lud. de morte Claudii. Suet.* cap. 45. *Dio* lib. LX. p. 688. B. Cum imperasset annos 13. menses 8. dies 20. *Dio*, ibid. *Josephus* hic & *Antt.* 20. §. 7. ALDR. Conf. & ἀρχ. lib. 20. c. 17. §. 1. SPANH.

z Ἡγεμονίαν] Ἡγεμονίαν. De Principatu Claudii, & infr. c. 19. §. 9. de principatu Neronis. SPANH.

a Υἱὸν—Μεσσαλίνης] Confer *Antt.* XX. 5. quæque ibi leguntur hodie corruptissima ex Suetonii *Claudio* cap. 26. 27. emenda. ALDR.

b Πετίνης] *Gelen. Agrippina, Petina.* SPANH. *Coislin.* Πελώνης. ut & *Lugd. Bat.*

c Εἰς τοὺς συγγενεστάτους] Ἐπὶ τοὺς εὐγενεστάτους *Big.* HUDS. SPANH.

d Δι' ὄχλου πᾶσιν ἐστὶ,] Vulgo notum *Not. Ox.* Conf. infr. lib. 4. c. 9. §. 2. quando quidem amplius vulgo notum. SPANH.

e Ἀριστοβούλῳ τῷ] Conf. *Antt.* lib. 20. cap. 6. §. 1. Ἡρώδου τοῦ Χαλκίδος βασιλέως. Vid. & supr. c. XI. §. 6. SPANH.

f Ἡρώδου.] Scilicet, τοῦ Χαλκίδος βασιλέως, lib. 20. cap. 7. §. 4.

g Τῇ δὲ Ἀγρίππα—ταῖς] Agrippæ pars Galilææ & Julias trans Jordanem data à Nerone, vid. *Antt.* lib. 20. cap. 6. §. 4. SPANH.

h Τοπαρχίαις,] *Rost.* Ἐπαρχίαις.

i Ἄβιλαν] Ἄβιλαν non nominat *Josephus*, lib. 20. c. 7. §. 4. sed ejus loco ponit κώμας τὰς περὶ αὐτὴν [Ἰουλιάδα] τεσσαρεσκαίδεκα. Conf. supr. *Antt.* lib. 8. c. 12. §. 4. SPANH.

k Ἐπίτροπον.] Ἐπίσκοπον *Bod.* & infra ἐπισκοπὴν pro ἐπιτροπὴν. HUDS.

l Δηωσάμενον,] Λῃωσάμενον *Big.* HUDS. Ἀνιωσάμενον. *Big.* SPANH.

k Ὑπε-

γʹ. Καθαρθείσης δὲ τῆς χώρας, ἕτερον εἶδος λῃστῶν ἐν Ἱεροσολύμοις [m] ὑπεφύετο, οἱ καλούμενοι [n] σικάριοι, μεθ' ἡμέραν καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει φονεύοντες ἀνθρώπους. μάλιστα δὲ ἐν ταῖς ἑορταῖς μισγόμενοι τῷ πλήθει, καὶ ταῖς [o] ἐσθήσεσιν ὑποκρύπτοντες [p] μικρὰ ξιφίδια, τούτοις ἔνυττον [q] τοὺς διαφόρους. ἔπειτα πεσόντων, μέρος ἐγίνοντο τῶν ἐπαγανακτούντων οἱ [r] πεφονευκότες. διὸ καὶ παντάπασιν ὑπ' ἀξιοπιστίας ἦσαν ἀνεύρετοι. πρῶτος μὲν οὖν [s] ὑπ' αὐτῶν Ἰωνάθης ὁ ἀρχιερεὺς ἀποσφάζεται. μετὰ δὲ αὐτὸν καθ' ἡμέραν ἀνῃροῦντο πολλοί, καὶ τῶν συμφορῶν ὁ φόβος ἦν χαλεπώτερος, ἑκάστου καθάπερ ἐν πολέμῳ καθ' ὥραν τὸν θάνατον προσδεχομένου. προεσκοποῦντο δὲ πόρρωθεν τοὺς διαφόρους, καὶ οὐδὲ τοῖς φίλοις προσιοῦσιν ἔτι πίστις ἦν. ἐν μέσαις δὲ ταῖς ὑπονοίαις καὶ ταῖς φυλακαῖς ἀνῃροῦντο. [t] τοσοῦτον τῶν ἐπιβουλευόντων τὸ [v] τάχος ἦν, καὶ τοῦ λαθεῖν ἡ τέχνη.

3. Regione autem *ita* purgata aliud subortum est grassatorum genus, qui Sicarii vocabantur, interdiu homines media in urbe trucidantes: præcipue vero diebus festis plebi immixti, & sicas sub vestibus occultantes, istis inimicos suos percutiebant. Cumque *vulnerati protinus* concidissent, illi qui cædem fecerant cum adstantibus indignari se simulabant. Qua re fiebat, ut credulitate hominum, nihil de iis sinistri suspicantium, diu tecti latuerint. Ac primum quidem Jonathas pontifex ab illis interficitur: deinde vero complures alii quotidie perempti erant, adeo ut timor ipsa calamitate acerbior esset; dum singuli tanquam in acie positi quovis momento mortem sibi imminere crederent. Inimicos autem eminus prospiciebant, & ne amicis quidem propius accedentibus amplius fidebant: sed in mediis suspicionibus atque custodiis occidebantur. Tanta erat insidiantium velocitas & latendi ars.

Sicarii eorumque audacia. Antt. l. 20. c. 7. §. 5. 6. 10. & c. 8. §. 3.

Jonathas pontifex à Sicariis peremptus.

δʹ. [x] Συνέστη δὲ πρὸς τούτοις στῖφος ἕτερον πονηρῶν, χειρὶ μὲν καθαρώτερον, ταῖς γνώμαις δὲ ἀσεβέστερον, ὅπερ οὐδὲν ἧττον τῶν σφαγέων τὴν εὐδαιμονίαν τῆς πόλεως ἐλυμήνατο. πλάνοι γὰρ ἄνθρωποι καὶ ἀπατεῶνες, προσχήματι θειασμοῦ, νεωτερισμοὺς καὶ μεταβολὰς πραγματευόμενοι, [y] δαιμονᾶν τὸ πλῆθος ἀνέπειθον, καὶ προῆγον εἰς τὴν ἐρημίαν, [z] ὡς ἐκεῖ τοῦ [a] Θεοῦ δείξαντος αὐτοῖς σημεῖα ἐλευθερίας. ἐπὶ τούτοις ὁ Φῆλιξ, ἐδόκει γὰρ ἀποστάσεως εἶναι καταβολή, πέμψας ἱππεῖς [b] καὶ πεζοὺς ὁπλίτας, πολὺ πλῆθος διέφθειρε.

4. Cæterum præter hos alia nefariorum turma conflata est, quibus manus erant *a cæde* puriores, sed sceleratiora consilia; quique non minus quam sicarii civitatis felicitatem perditum ibant. nam homines, seductores & fallaciis pleni, specie divini afflatus, novis rebus & mutationibus studentes, vulgo ut insanirent persuadebant, & proliciebant in solitudinem; ac si illic Deus ostensurus esset eis signa libertatis. Contra istos (inde enim videtur oritura esse insurrectio) milites, tam pedites quam equites, misit Felix, magnumque eorum numerum interficit.

Seductores & impostores per Judæam Antt. l. 20. c. 7. §. 6.

εʹ. Μείζονι δὲ [c] ταύτης πληγῇ Ἰουδαίους ἐκάκωσεν [d] Αἰγύπτιος ψευδοπροφήτης. παραγενόμενος γὰρ εἰς τὴν χώραν, [e] ἄνθρωπος γόης, καὶ προφήτου πίστιν ἐπιθεὶς [f] ἑαυτῷ, περὶ [g] τρισμυρίους μὲν ἀθροίζει τῶν ἠπατημένων. [h] περιαγαγὼν δὲ αὐτοὺς ἐκ τῆς ἐρημίας εἰς τὸ Ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ἐκεῖθεν οἷός τε ἦν εἰς Ἱεροσόλυμα παρελθεῖν βιάζεσθαι, [i] καὶ κρατήσας τῆς τε Ῥωμαϊκῆς φρουρᾶς καὶ τοῦ δήμου τυραννεῖν, χρώμενος τοῖς συνεισπεσοῦσι δορυφόροις. φθάνει δ' αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν Φῆλιξ [k] ὑπαντιάσας μετὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν ὁπλιτῶν, καὶ πᾶς ὁ δῆμος [l] συνεφήψατο τῆς ἀμύνης. ὥστε συμβολῆς γενομένης, τὸν μὲν Αἰγύπτιον φυγεῖν μετ' ὀλίγων, διαφθαρῆναι

5. Graviore autem adhuc clade Judæos afflixit Ægyptius *quidam* falsus propheta. Namque is in regionem ingressus, homo magus, cum opinionem atque auctoritatem prophetæ sibi conciliasset, usque ad triginta hominum millia, quos præstigiis suis deceperat, congregavit. Cum autem istos ex solitudine ad montem usque Olivarum perduxisset, inde in urbem Hierosolymorum irrumpere statuerat, superatoque Romanorum præsidio & populo dominationem occupare, satellitibus fretus qui secum *in urbem* irruerent. Verum Felix conatum hominis prævenit, obviam adversus eum progressus cum Romanis militibus: & universus populus *pro salute patriæ* certaturus Romanos *strenue* adjuvabat. Facto igitur congressu, Ægyptius quidem ipse cum pau-

Ægyptius Pseudo-propheta. Ibid.

Ægyptius ejusque comites fusi fugatique. Antt. l. 20. c. 7. §. 6.

m Ὑπεφύετο,] *Rost.* Ἀπεφύετο.

n Σικάριοι,] Qui gladiolos gestabant incurvos acinacis Persici magnitudine, quales Romani sicas vocant. Inde nomen. *Antt.* XX. 7. §. ιʹ. Aldr. Vide *Fullerum* in *Miscell.* lib. 2. cap. 3. p. 165.

o Ἐσθήσεσιν] Ἐσθῆσιν *Big.* & *Coccejus* & qui hæc laudat *Euseb.* in *Hist. Eccl.* lib. 2. c. 20.

p Μικρὰ ξιφίδια,] Conf. infr. c. 17. §. 6. Spanh.

q Τοὺς διαφόρους.] Τοὺς διαφόρους *Josephum* dixisse pro τοὺς διαφέροντας existimat *Valesius*. malui tamen cum *Rufino* διαφόρους interpretari *inimicos*, ex v. 29. Huds. Conf. sup. lib. 1. c. 1. §. 2. Spanh.

r Πεφονευκότες.] *Rost.* Πεφονεύοντες.

s Ὑπ' — ἀποσφάζεται.] Immissis à Dora quodam Hierosolymitano pontificis amico, quem corruperat Felix, *Antt.* XX. 7. §. 5. Aldr. Conf. ἀρχ. lib. 20. c. 7. §. 5. hic verò de Felice silet. Spanh.

t Τοσοῦτον] *Gen.* Τοῦτον.

v Τάχος ἦν,] Θράσος *Ruf.*

x Συνέστη — τούτοις] Συνέστη δὲ τούτοις. *MSS. Lips.* Sic & *Rost.* & *Lugd. Bat.* Spanh.

y Δαιμονᾶν] Δαιμονῶντες. *Æschyl. Sept. c. Theb.* v. 100. καὶ δαιμονᾷ. *Choëph.* v. 564. *Eurip. Phœn.* v. 895. Spanh.

z Ὡς ἐκεῖ] Ὡς εἰ καὶ *Big.*

a Θεοῦ ἐλευθερίας.] Idem ἀρχ. lib. 20. c. 7. §. 6. Spanh.

b Καὶ πεζοὺς] *Rost.* Καὶ πολλοὺς πεζούς.

c Ταύτης πληγῇ] Τούτων *Euseb.* in *Hist. Eccl.* lib. 2. cap. 21. & *Niceph. Call.* in *H. E.* lib. 2. c. 26.

d Ὁ Αἰγύπτιος ψευδοπροφήτης.] Non dubitandum est quin Ægyptius de quo hîc agitur sit ille de quo *Josephus* in *Antt.* XX. c. 7. §. 6. Huds. Conf. ἀρχ. lib. 20, c. 7. §. 6. & apud *Eusebium* Hist. Eccles. lib. 2. cap. 21. Spanh.

e Ἄνθρωπος] *Rost.* Ἀνήρ.

f Ἑαυτῷ,] Ita *Big. Bod. Euseb.* & *Niceph.* αὐτῷ *Bas. Gen. Aliique.* Huds. Αὐτῷ *Gen.* ἑαυτῷ *Euseb.* Spanh.

g Τρισμυρίους μὲν] Ita intelligendum est, ut numerus quidem promiscuæ multitudinis ad triginta usque millia hominum pervenerit; ex illis vero quatuor tantum millia fuerint sicariorum. Atque ita *Josephus* conciliabitur cum *Luca* in *Act.* c. 21. v. 38. qui numerat tantum τετρακισχιλίους. *Vales.* Τετρακισχίλιοι nebulonis illius initia fuere. at postea multitudo illi ad triginta millia creverit. *Grotius.* Horum maximam partem cæsos captosque statim narrat: capti autem sunt ducenti, duplo plures occisi. *Antt.* XX. cap. 7. §. 5. At quomodo triginta, vel etiam quatuor mille fuere, quorum pars maxima sexcenti? Negabis fortasse πλείστους tam stricte esse sumendum; posse enim indefinite, *multos* significare. Hoc quidem facilius devorabimus, si ad quatuor millia comparentur; verum nec isto modo *Josephum* penitus expedies. Quare superest ut in illo quoque *sexcentorum* numero errorem latere fateamur; qui collatis codicibus fortasse deprehendi poterit. Suspicamur interim pro διακοσίους scriptum olim δισχιλίους: permutatis λ & δ vel etiam Λ & Δ ex τετρακισχιλίους factum esse τρισμυρίους ne dubitamus quidem. Aldr.

h Περιαγαγὼν δὲ αὐτοὺς] Ita *Euseb.* & *Niceph.* παραγαγὼν *Busb.* & *Rhed.* περιαγὼν in *Editis Aliisque.*

i Καὶ κρατήσας] Nostri codices (inquit *Valesius* ad *Euseb.* p. 61.) aliter scriptum exhibent, καὶ κρατῆσαι τῆς τε Ῥωμαϊκῆς φρουρᾶς καὶ τοῦ δήμου τυραννικῶς, χρώμενος τοῖς συνεισπεσοῦσι δορυφόροις. subaudito ἀπὸ κοινοῦ verbo βιάζεσθαι, quod paulo ante præcessit. Nec aliter legisse videtur *Rufinus*, qui vertit, *paratus inde irruere Hierosolymam, & vi ac potestate urbem tenere, simulque Romanorum præsidia ac plebem tyrannidi suæ subjugare.*

k Ὑπαντιάσας] Ὑπαντήσας *Eusebius.* Huds.

l Συνεφήψατο] *Rost.* Συνεψηφίσατο.

paucis evasit; plurimique eorum qui cum eo erant partim trucidati, partim vivi capti sunt: reliqua autem multitudo in regiones suas dispersa, singuli latendo sibimet consulebant.

Latrones per Judæam grassantur.

6. Verum cum & isti comprimerentur *motus*, rursus & altera pars (sicut in ægro corpori fieri solet) furore inflammatur. Nam plani & latrones in unum collecti multos ad defectionem impellebant, & ad libertatem *recuperandam* hortabantur; mortem iis minitantes, qui Romanorum imperio obedientiam præstarent; & vel invitos in libertatem asserendos esse dictitantes, quibus in animo est voluntariam servitutem servire. turmatim enim per regionem dispersi & potentium domos diripiebant, & ipsos insuper trucidabant, & vicos incendebant: adeo ut flagitiosa illorum amentia Judæa omnis repleretur. Et hoc quidem bellum quotidie ingravescebat.

Magna Cæsarea inter Judæos & Syros rixa. Antt. l. 20. c. 7. §. 7.

7. Alter autem tumultus fit circa Cæsaream, inter Syros & Judæos qui simul cum illis promiscue eam habitabant orta seditione. Nam hi quidem suam esse civitatem volebant, Judæum ejus fuisse conditorem dicentes. erat autem *is* rex Herodes. Illi vero ædificatorem quidem Judæum *exstitisse* confitebantur, ipsam vero civitatem Græcorum esse asseverabant. non enim in ea statuas & fana collocare voluisse qui eam Judæis tribuerat. De istis quidem inter eos mota erat controversia; dumque contenderent ad arma ventum est, & quotidie audaciores quique partis alterutræ ad pugnam prosiliebant, neque enim Judæorum seniores gentis suæ seditiosos continere poterant, & Græcis inhonestum videbatur & turpe Judæis cedere. Atque illi quidem plus valebant opibus & corporis viribus: Græci vero militum auxilio & præsidio, major enim Romani exercitus pars conflata erat ex Syris, & quasi cognatione juncti ad auxiliandum prompti erant paratique. Cæterum militum præfectis curæ erat tumultum comprimere, & pugnaciores quosque factionis utriusque ut comprehensi fuerant verberibus & vinculis castigabant. non tamen comprehensorum supplicia aut impetum cæterorum reprimebant aut terrorem illis injiciebant: sed eo magis exasperati ad seditionem ferebantur. Cumque Felix Judæos in quodam conflictu superiores videns in forum prodiisset, verbisque minacibus jussisset domum quemque suam abire, illi auscultare noluerunt: quo factum est, ut, militibus in eos immissis, non paucos eorum interfecerit, quorum etiam bona forte direpta erant. Vigente autem seditione, nobiliores ex utraque parte delectos ad Neronem legatos misit, de jure suo disceptaturos.

In apertam pugnam erumpit. Ibid.

Seditiosi à Felice castigantur. Antt. l. 20. c. 7. §. 7.

Legatio ad Neronem.

[m] δὲ καὶ ζωγρηθῆναι πλείστοις τῶν σὺν αὐτῷ. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος σκεδασθὲν ἐπὶ τὴν [n] ἑαυτῶν ἕκαστον διαλαθεῖν.

ϛʹ. Κατεσταλμένων δὲ καὶ τούτων, ὥσπερ ἐν νοσοῦντι σώματι, πάλιν ἕτερον μέρος ἐφλέγμαινεν. οἱ γὰρ [o] γόητες καὶ λῃστρικοὶ συναχθέντες πολλοὺς εἰς ἀπόστασιν ἐνῆγον, καὶ πρὸς ἐλευθερίαν παρεκρότουν, θάνατον ἐπιτιμῶντες τοῖς πειθαρχοῦσι τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ πρὸς βίαν ἀφαιρήσεσθαι λέγοντες τοὺς ἑκουσίως δουλεύειν προαιρουμένους. [p] μεριζόμενοι γὰρ εἰς τὴν χώραν κατὰ λόχους, διήρπαζόν τε τὰς τῶν δυνατῶν οἰκίας, καὶ αὐτοὺς ἀνῄρουν, καὶ τὰς κώμας ἐνεπίμπρασαν· ὥστε τῆς ἀπονοίας αὐτῶν πᾶσαν τὴν Ἰουδαίαν ἀναπίμπλασθαι. καὶ [q] οὗτος μὲν ὁ πόλεμος καθ' ἡμέραν [r] ἀνεῤῥιπίζετο.

ζʹ. Ἑτέρα δὲ ταραχὴ συνίσταται [s] περὶ Καισάρειαν, τῶν ἀναμεμιγμένων Ἰουδαίων πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ [t] Σύρους στασιασάντων. οἱ μὲν γὰρ ἠξίουν, σφετέραν εἶναι τὴν πόλιν, Ἰουδαῖον γεγονέναι τὸν κτίστην αὐτῆς λέγοντες. ἦν δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεύς. οἱ δὲ ἕτεροι, τὸν [v] οἰκιστὴν μὲν προσωμολόγουν Ἰουδαῖον, αὐτὴν μέντοι γε τὴν πόλιν Ἑλλήνων ἔφασαν. οὐ γὰρ ἂν ἀνδριάντας καὶ ναοὺς [x] ἐγκαθιδρῦσαι, Ἰουδαίοις αὐτὴν ἀνατιθέντα. διὰ ταῦτα [y] μὲν ἠμφισβήτουν ἑκάτεροι, προῄει δὲ αὐτοῖς τὸ φιλόνεικον εἰς ὅπλα, καὶ καθ' ἡμέραν οἱ θρασύτεροι παρ' ἀμφοῖν προεπήδων ἐπὶ μάχην. οὔτε γὰρ Ἰουδαίων οἱ [z] γεραιοὶ τοὺς ἰδίους στασιαστὰς κατέχειν οἷοί τε ἦσαν, καὶ τοῖς Ἕλλησιν αἶσχος ἐδόκει Ἰουδαίων ἐλαττοῦσθαι. προεῖχον δὲ οἱ μὲν πλούτῳ καὶ σωμάτων ἀλκῇ· τὸ δὲ Ἑλληνικὸν τῇ παρὰ τῶν στρατιωτῶν ἀμύνῃ. τὸ γὰρ πλέον Ῥωμαίοις τῆς ἐκεῖ δυνάμεως ἐκ Συρίας ἦν κατειλεγμένον, καὶ καθάπερ συγγενεῖς ἦσαν εἰς τὰς βοηθείας ἕτοιμοι. τοῖς γε μὴν ἐπάρχοις φροντὶς ἦν ἀναστέλλειν τὴν ταραχήν, καὶ τοὺς μαχιμωτέρους ἑκατέρωθεν ἀεὶ συλλαμβάνοντες ἐκόλαζον μάστιξι καὶ δεσμοῖς. οὐ μὴν τὰ πάθη τῶν συλλαμβανομένων ἐνεποίει τοῖς καταλειπομένοις ἀνακοπὴν ἢ δέος, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον παρωξύνοντο πρὸς τὴν στάσιν. νικῶντας δέ ποτε τοὺς Ἰουδαίους, παρελθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν ὁ Φῆλιξ, μετ' ἀπειλῆς ἐκέλευσεν ἀναχωρεῖν. τῶν δὲ μὴ πειθομένων, ἐπιπέμψας τοὺς στρατιώτας, [a] ἀναιρεῖ συχνούς, ὧν διαρπαγῆναι συνέβη καὶ τὰς οὐσίας. μενούσης δὲ τῆς στάσεως, ἐπιλέξας ἑκατέρωθεν τοὺς γνωρίμους, ἔπεμψε πρέσβεις ἐπὶ Νέρωνα, διαλεξομένους περὶ τῶν δικαίων.

ΚΕΦ.

m Δὲ καὶ ζωγρηθῆναι πλείστους] Καὶ ζωγρηθῆναι desiderant *Baf. Gen. Aliique.* Διαφθαρῆναι *Ruf.* Ego utrumque edidi ex *Big. Bod.* (*Lugd. Bat.*) *Euseb.* & *Niceph.* confirmante etiam *Josepho, Antt.* lib. 20. cap. 7. §. 6. HUDS. Δὲ καὶ ζωγρηθῆναι *Eusebius.* SPANH.

n Ἑαυτῶν ἕκαστον διαλαθεῖν.] Ita *Big.* αὐτῶν in *cæteris.*

o Γόητες] Conf. ἀρχ. lib. 20. c. 7. §. 6. SPANH.

p Μεριζόμενοι] *Rost.* Μεριζόμενοι δέ.

q Οὗτος—ἡμέραν] *Julian. Orat.* p. 13. τοῦ πολέμου οὐκ εἰς μακρὰν μέλλοντος ἀναῤῥαπίσεσθαι. SPANH.

r Ἀνεῤῥιπίζετο.] Sic & *Julianus* in *Orat.* I. τοῦ πολέμου καὶ οὐκ εἰς μακρὰν μέλλοντος ἀναῤῥιπίζεσθαι. Videsis III. *Spanhemii* notas ad *Julianum*, p. 187.

s Περὶ Καισάρειαν,] Conf. ἀρχ. lib. 20. cap. 7. §. 7. Περὶ τὸ πρωτεύειν & περὶ ἰσοπολιτείας. ibid. §. 9. SPANH.

t Σύρους στασιασάντων.] Et hos vocat Ἕλληνας. iidem enim Syri & Hellenes, ut constat ex v. 37. Vide *Lightfootum* in *Centuria Chorograph.* c. 57.

v Οἰκιστὴν μὲν] Κτίστην. *Bod.*

x Ἐγκαθιδρῦσαι,] Ἐγκαθιδρύσειν *Bod.* & *Rost.* Verum (*Antt.* XX. 7.) alia assignatur ratio, quod quæ erat Cæsarea antea dicta fuerit Stratonis turris: quo tempore nemo ibi Judæus habitabat. ALDR.

y Μὲν] *Rost.* Μὲν οὖν.

z Γεραιοὶ] Γηραιοὶ *Busb.* & *Rhed.*

a Ἀναιρεῖ συχνούς,] Idemque sacerdotes quosdam, viros bonos & honestos, ob levem quandam culpam vinctos Romam misit, acturos causam suam apud Cæsarem: lib. 20. c. 8. §. 5. βʹ. ALDR.

b Δια.

Κ Ε Φ. ιδ΄.

Φῆστος τοῦ Φήλικος διάδοχος. ὃν διαδέχεται Ἀλβῖνος. αὐτόν τε Φλῶρος, διὰ τὴν αὐτοῦ ὠμότητα Ἰουδαίους εἰς πόλεμον ἀναγκάσας.

[b] Διαδεξάμενος δὲ [c] παρὰ τούτου τὴν ἐπιτροπὴν [d] Φῆστος, τὸ μάλιστα λυμαινόμενον τὴν χώραν ἐπεξῄει. τῶν γοῦν λῃστῶν συνέλαβε [e] τοὺς πλείστους, καὶ διέφθειρεν οὐκ ὀλίγους. ἀλλ' οὐχ ὁ [f] μετὰ Φῆστον [g] Ἀλβῖνος τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξηγήσατο τῶν πραγμάτων· οὐκ ἔστι δὲ ἥν τινα κακουργίας ἰδέαν παρέλιπεν. οὐ μόνον γοῦν ἐν τοῖς πολιτικοῖς πράγμασιν ἔκλεπτε καὶ διήρπαζε τὴν ἑκάστων οὐσίαν, οὐδὲ τὸ πᾶν ἔθνος ἐβάρει ταῖς εἰσφοραῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ λῃστείᾳ δεδεμένους, ὑπὸ τῆς παρ' [h] ἑκάστοις βουλῆς, ἢ τῶν προτέρων ἐπιτρόπων, ἀπελύτρου τοῖς συγγενέσι. καὶ μόνος ὁ μὴ δοὺς τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς πονηρὸς ἐγκατελείπετο. τηνικαῦτα καὶ τῶν νεωτερίζειν βουλομένων ἐν Ἱεροσολύμοις ἐθάρσησαν αἱ τόλμαι, καὶ χρήμασι μὲν οἱ δυνατοὶ τὸν Ἀλβῖνον προσελάμβανον, ὥστε τοῦ στασιάζειν αὐτοῖς παρέχειν ἄδειαν. [i] τοῦ δημοτικοῦ δὲ τὸ μὴ χαῖρον ἡσυχίᾳ πρὸς τοὺς Ἀλβίνου κοινωνοὺς ἀπέκλινεν. ἕκαστος δὲ τῶν πονηρῶν ἴδιον στῖφος [k] ὑπεζωσμένος, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ἀρχιλῃστὴς ἢ τύραννος προανεῖχεν ἐκ τοῦ λόχου, τοῖς δορυφοροῦσι δὲ πρὸς ἁρπαγὰς τῶν μετρίων κατεχρῆτο. συνέβαινε δέ, τοὺς μὲν ἀφῃρημένους, ὑπὲρ ὧν ἀγανακτεῖν ἐχρῆν, σιωπᾶν. τοὺς [l] ἀπλήγας δέ, δέει τοῦ μὴ τὰ αὐτὰ παθεῖν, καὶ κολακεύειν τὸν ἄξιον κολάσεως. καθόλου δὲ ἡ μὲν παῤῥησία πάντων περιεκέκοπτο, τυραννὶς δὲ ἦν διὰ πλειόνων. καὶ τὰ σπέρματα τῆς μελλούσης ἁλώσεως ἐκ τότε τῇ πόλει κατεβάλλετο.

β΄. Τοιοῦτον δὲ ὄντα τὸν Ἀλβῖνον ἀπέδειξεν ὁ [m] μετὰ τοῦτον ἐλθὼν [n] Γέσσιος Φλῶρος [o] ἀγαθώτατον κατὰ σύγκρισιν. ὁ μένγε [p] λάθρα τὰ πολλά, καὶ μεθ' ὑποστολῆς ἐκακούργησε. Γέσσιος δὲ [q] τὰς εἰς τὸ ἔθνος παρανομίας ἐπόμπευσε. καὶ ὥσπερ ἐπὶ τιμωρίᾳ κατακρίτων πεμφθεὶς δήμιος, οὔτε ἁρπαγῆς τινα τρόπον, οὔτε αἰκίας [r] παρέλιπεν. ἦν δὲ ἐν [s] μὲν τοῖς ἐλεεινοῖς ὠμότατος, ἐν δὲ τοῖς αἰσχροῖς ἀναιδέστατος. οὔτε δὲ πλείω τὶς ἀπιστίαν τῆς ἀληθείας κατέχεεν, οὔτε ἐν τῷ πανουργεῖν δολιωτέρας ὁδοὺς [t] ἐπενόησεν. ᾧ τὸ μὲν κατ' ἄνδρα κερδαίνειν, μικρὸν ἐδόκει. πόλεις δὲ ὅλας [v] ἐξεδίδυσκε, καὶ δήμους ἀθρόους ἐλυμαίνετο, καὶ μόνον οὐκ ἐκήρυξεν ἀνὰ τὴν χώραν πᾶσιν ἐξεῖναι λῃστεύειν, ἐφ' ᾧ μέρος αὐτὸς λήψεσθαι τῶν λαφύρων. διὰ γοῦν τὴν ἐκείνου πλεονεξίαν, πάσας [x] ἐρημωθῆναι συνέβη τὰς τοπαρχίας, καὶ πολλοὺς τῶν

C A P. XIV.

Felici succedit Festus. Huic Albinus. Illi Florus, cujus immanitas Judæos ad bellum compulit.

AT Festus, accepto ab eo munere procuratorio, persequutus est eos qui maxime regionem infestabant. Itaque latronum quam plurimos comprehendit, & non paucos necari jussit. Verum successor ejus Albinus non eodem consilio ac ratione rerum summæ præfuit. neque ulla erat maleficentiæ species, quam ille præterierit. Quippe non solum dum res administraret furto subducebat & singulorum bona fortunasque diripiebat, neque solum tributis gentem universam onerabat; sed etiam quos ob latrocinia decuriones civitatum vel superiores procuratores in vincula conjecerant, *ipse*, accepta à cognatis *eorum* pecunia, liberabat: & is solum qui nihil dedisset, in carceribus ut maleficus relictus erat. Per idem tempus iis qui rerum novarum causas quærebant audacia crevit Hierosolymis: ex quibus sane qui erant opulenti pecunia sibi conciliabant Albini gratiam, ut ipsis seditionem agitantibus impunitatem daret; atque isti de populo, quos non delectaret quies, iis se adjungebant, quibus cum Albino communitas erat. Cum autem unusquisque improborum suo agmine circumdatus esset, ipse quidem inter cæteros cohortis, quasi princeps latronum & tyrannus, eminebat, suisque satellitibus ad moderatorum direptionem insolenter utebatur. Qua re fiebat, ut, hi quidem qui spoliati erant, cum indignari oporteret, plane tacuerint: illi vero, qui nihil damni ceperant, metu ne similia paterentur, etiam obsequiis eos demereri studuerint, qui supplicio digna fecerant. In summa, omnibus præcisa erat loquendi libertas, & plurium dominatu tenebantur: & tum jacta erant malorum semina, quæ in urbis excidium pullularunt.

Festus procurator Judææ. Antt. l. 20. c. 7. §. 9.

XIII. *Festo succedit Albinus.*

Albini iniquitas.

2. Cum autem ejusmodi homo esset Albinus, fecit tamen qui ei successit Gessius Florus, ut facta inter eos comparatione pro optimo haberetur. Nam ille quidem clam pleraque facinora & dissimulanter patravit; Gessius vero de suis in gentem *nostram* injuriis gloriatus est & triumphum egit; ac quasi ad pœnas de condemnatis sumendas missus fuisset carnifex, nihil sibi ad rapinarum & vexationis omne genus reliquum faciebat. Quippe cum misericors esse deberet, erat crudelissimus; atque in re turpi *omnium* impudentissimus: neque quisquam plures fallacias veritati offudit, aut commentus est calidiores decipiendi vias. Illi enim ex singulis lucrum facere, parum videbatur: totas autem urbes despoliabat, & ingenti hominum multitudini exitio erat; & tantum non per regionem præconis voce edicebat, liberum esse omnibus latrocinari, modo ipse in prædarum partem veniret. Itaque ex illius aviditate factum est, ut omnes fere toparchiæ ad vastitatem

Gessius Florus succedit Albino.

Flori audacia & immanitas.

b Διαδεξάμενος δὲ] *Rost.* Διαδεξάμενος δὲ τὴν ἐπισκοπὴν.
c Παρὰ τούτου] Illa παρὰ τούτου non agnoscit. *Bod.*
d Φῆστος,] Conf. ἀρχ. lib. 20. c. 7. §. 9. SPANH.
e Τοὺς πλείστους,] *Rost.* Τὸ πλῆθος.
f Μετὰ Φῆστον] Ita cum *Aldrichio* ex *MS.* κατὰ *Bas.* & *Gen.*
g Ἀλβῖνος] Conf. ἀρχ. lib. 20. c. 8. §. 1. Qui locus citatur ab *Euseb.* H. Eccl. l. II. c. XXVII. p. 68. D. πέμπει, &c. usque ad ὁ δὲ βασιλ. &c. SPANH.
h Ἑκάστοις βουλῆς] Ἑκάστου (*Rost.* ἑκάστης) legebat *Aldrichius* è *Cod. Big.*
i Τοῦ δημοτικοῦ] Τὸ δημοτικὸν *MS. Lips.* SPANH.
k Ὑπεζωσμένος,] *Lugd. Bat.* Ὑπεζωσάμενος.
l Ἀπλήγας] *Gen.* ἀπλήγας, lib. 6. c. 1. §. 8. ἀπλῆγας. SPANH. *Lugd. Bat.* Ἀπλήγους.

m Μετὰ τοῦτον] *Rost.* Μετ' αὐτὸν.
n Γέσσιος Φλῶρος] Conf. ἀρχ. lib. 20. c. 8. §. 5. & ἁλωσ. Procem. §. 7. SPANH.
o Ἀγαθώτατον] Δικαιότατον *Big.* & *Lugd. Bat.*
p Λάθρα—ὑποστολῆς] *Lugd. Bat.* Λάθρα, πολλὰ τε δι' ὑποστολῆς.
q Τὰς—παρανομίας] *Lugd. Bat.* Ταῖς εἰς τ. ε. παρανομίαις.
r Παρέλιπεν.] Ita cum *Aldrichio* è *Codd. Busb. Rhed. Rost. Lugd. Bat. Bod.* & *Voss.* περιέπεμπεν in *reliquis.*
s Μὲν τοῖς—ὠμότατος,] Illud μὲν è *MSS.*
t Ἐπενόησεν.] *Rost.* Ἐποίησεν.
v Ἐξεδίδυσκε,] Conf. *Antt.* lib. 12. c. 4. §. 9. SPANH.
x Ἐρημωθῆναι] Συνέβαινεν ἐρημοῦσθαι *Busb.*

y Ἠθῶν]

stitatem fuerint redactæ, multique patriis sedibus relictis in alias se receperint provincias.

Cestius Gallus Syriæ præses venit Hierosolyma.

3. Et quamdiu quidem Cestius Gallus Syriæ provinciam regeret, nemo ausus est adversus Florum ad eum legationem mittere. Cum autem instante Azymorum festo ipse Hierosolyma venisset, eum circumstetit multitudo ad tricies centena hominum millia, & orabant ut gentis calamitatum misereretur, Florum regionis pestem & perniciem esse clamitantes. Ille vero, cum præsens esset & Cestio adstaret, voces istas risu excipiebat. Cæterum Cestius, cum populi impetum sedasset, illisque significasset, quod Florum eis in posterum placatiorem redderet, Antiochiam reversus est. Florus autem eum usque ad Cæsaream deducebat, verba ei dans, tumque bellum genti inferendum animo agitabat: quo solo iniquitates suas occultari posse credebat. Nam dum pax esset, se apud Cæsarem accusatores Judæos habiturum esse exspectabat: verum si id effectum daret, ut ad defectionem adducerentur, fore ut majori malo eos à minoribus coarguendis abstraheret. Et ille quidem ut gentem *à Romano* abrumperet *imperio*, indies illorum augebat calamitates.

Non satisfacit Judæorum querelis contra Florum.

Florus sævit in Judæos.

4. Per idem autem tempus Cæsarienses Græci, principatum urbis à Nerone in judicio consequuti, literas ejusce rei indices attulerunt; atque ab ea re exordium ducebat bellum *Judaicum*, duodecimo quidem anno imperii Neronis, decimo autem septimo regni Agrippæ, mense * Artemisio: pro magnitudine autem malorum inde ortorum causas nequaquam idoneas habebat. Judæis enim Cæsariensibus Synagoga erat prope locum, quem dominii jure tenebat Græcus quidam Cæsariensis, & sæpiuscule id egerant ut locum possiderent, pretium multis partibus majus quam mereretur offerentes. Ille vero, quasi sprevisset eorum preces & contumeliam eis facere decrevisset, locum ædificiis occupabat quæ in officinas convertit, & angustum eis aditum prorsusque difficilem relinquebat. Primum quidem juvenes ferventiores prosiliebant & ædificantes interpellabant. Cum autem illorum vim inhiberet Florus, Judæi potentiores, inque his Joannes publicanus, nescii quid agerent, argenti talentis octo Floro persuadere conantur, † ut faceret eos ab opere cessare. Verum ille, tantummodo ut *aliquid* caperet, promisit se cuncta facturum, acceptoque statim de Cæsarea egressus Sebasten proficiscitur, relicta seditiosis quidlibet agendi potestate, quasi Judæis pugnandi licentiam vendidisset.

Bellum Judaicum unde initium ducebat.

Judæos Cæsarienses inter & Græcos fœdum certamen.

Florus litem componere recusat.

5. Die autem sequenti, qui septimus erat, cum Judæi in Synagogam convenissent, seditiosus quidam Cæsariensis, vase fictili inverso & ad introitum illorum posito alites immolabat. id quod ve-

Cæsareæ contumelia afficiuntur Judæi.

πατρίων [y] ἐθῶν ἐξαναστάντας φυγεῖν εἰς τὰς [z] ἀλλοφύλους ἐπαρχίας.

γ΄. Μέχρι μὲν οὖν ἐν Συρίᾳ Κέστιος Γάλλος ἦν προδιέπων τὴν ἐπαρχίαν, οὐδὲ πρεσβεύσασθαί τις πρὸς αὐτὸν ἐτόλμησε κατὰ τοῦ Φλώρου. παραγενόμενον δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα, τῆς τῶν ἀζύμων ἑορτῆς ἐνστάσης, περιστὰς ὁ δῆμος, οὐκ ἐλάττους τριακοσίων μυριάδων, ἱκέτευον ἐλεῆσαι τὰς τοῦ ἔθνους συμφορὰς, καὶ τὸν λυμεῶνα τῆς χώρας Φλῶρον ἐνεκράγεσαν. ὁ δὲ παρὼν, [a] καὶ τῷ Κεστίῳ παρεστὼς, διεχλεύαζε τὰς φωνάς. ὁ γε μὴν Κέστιος, τὴν ὁρμὴν τοῦ πλήθους καταστείλας, καὶ δοὺς ἔμφασιν ὡς πρὸς τὸ μέλλον αὐτοῖς τὸν Φλῶρον [b] κατασκευάσειε μετριώτερον, ὑπέστρεψεν εἰς Ἀντιόχειαν. [c] προέπεμπε δὲ αὐτὸν μέχρι Καισαρείας Φλῶρος ἐξαπατῶν, καὶ πόλεμον ἤδη τῷ ἔθνει [d] θυμούμενος ἐπορίζετο, ᾧ μόνῳ συγκρύψειν τὰς αὐτοῦ παρανομίας ὑπελάμβανεν. εἰρήνης μὲν γὰρ οὔσης, κατηγόρους ἕξειν ἐπὶ Καίσαρος Ἰουδαίους προσεδόκα. πραγματευσάμενος δὲ ἀπόστασιν αὐτῶν, τῷ μείζονι κακῷ περισπάσειν τὸν ἔλεγχον αὐτῶν ἀπὸ τῶν μετριωτέρων. ὁ μὲν οὖν ὡς ἂν ἀπορραγείη τὸ ἔθνος, καθ' ἡμέραν ἐπέτεινεν αὐτοῖς τὰς συμφοράς.

δ΄. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ οἱ Καισαρέων Ἕλληνες, νικήσαντες παρὰ Νέρωνι τῆς πόλεως ἄρχειν, τὰ τῆς κρίσεως ἐκόμισαν γράμματα, καὶ [e] προσελάμβανε τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος, δωδεκάτῳ μὲν ἔτει τῆς Νέρωνος ἡγεμονίας, [f] ἑπτακαιδεκάτῳ δὲ τῆς Ἀγρίππα [g] βασιλείας, [h] Ἀρτεμισίου μηνός. πρὸς δὲ τὸ μέγεθος τῶν ἐξ αὐτοῦ συμφορῶν οὐκ ἀξίαν ἔσχε πρόφασιν. οἱ γὰρ ἐν Καισαρείᾳ Ἰουδαῖοι, συναγωγὴν ἔχοντες παρὰ χωρίον, οὗ δεσπότης ἦν τις Ἕλλην Καισαρεὺς, πολλάκις μὲν κτήσασθαι τὸν τόπον ἐσπούδασαν, τιμὴν πολλαπλασίονα τῆς ἀξίας διδόντες. ὡς δὲ ὑπερορῶν τὰς δεήσεις, πρὸς ἐπήρειαν ἔτι καὶ προσῳκοδόμει τὸ χωρίον ἐκεῖνος, ἐργαστήρια κατασκευαζόμενος, στενὴν δὲ καὶ παντάπασι βιαίαν πάροδον ἀπέλιπεν αὐτοῖς. τὸ μὲν [i] πρῶτον οἱ θερμότεροι τῶν νέων προπηδῶντες οἰκοδομεῖν ἐκώλυον. ὡς δὲ τούτους εἶργε τῆς βίας Φλῶρος, ἀμηχανοῦντες οἱ δυνατοὶ τῶν Ἰουδαίων, σὺν οἷς [k] ὁ τελώνης Ἰωάννης, πείθουσι τὸν Φλῶρον ἀργυρίου ταλάντοις ὀκτὼ, διακωλῦσαι τὸ ἔργον. ὁ δὲ πρὸς μόνον τὸ λαβεῖν ὑποσχόμενος πάντα συμπράξειν, λαβὼν ἔξεισι τῆς Καισαρείας εἰς Σεβαστὴν, καὶ καταλείπει τὴν στάσιν αὐτεξούσιον, ὥσπερ ἄδειαν πεπρακὼς Ἰουδαίοις τοῦ μάχεσθαι.

ε΄. Τῆς δὲ ἐπιούσης ἡμέρας ἑβδομάδος οὔσης, τῶν Ἰουδαίων εἰς τὴν συναγωγὴν ἀθροισθέντων, στασιαστής τις Καισαρεὺς [l] γάστραν καταστρέψας, καὶ παρὰ τὴν εἴσοδον αὐτῶν θέμενος, [m] ἐπέθυεν [n] ὄρνεις. τοῦτο τοὺς Ἰουδαίους,

y Ἐθῶν] Malebat amicus quidam ἰθιῶν, verum *vetus* quoque *sedes* habet. HAV.

z Ἀλλοφύλους ἐπαρχίας.] Sic *Big.* & *Antt.* lib. 20. c. 10. §. 1. ἀλλοτρίους in *Bas. Gen. Aliisque.*

a Καὶ—παρεστὼς,] Aliquid deesse suspicor, quod in suo *codice* habuisse videtur *Rufinus*, quippe vertit, *& Gallo assisteret, non solum nihil movebatur, sed voces illas etiam deridebat.*

b Κατασκευάσειε] *Rost.* Κατασκευάσειν.

c Προέπεμπε] *Lugd. Bat.* Προέπεμψε.

d Θυμούμενος ἐπορίζετο,] Κοπούμενος *Big.* deleto (quod & facit *Lugd. Bat.* qui legit σκοπούμενος) ἐπορίζετο. Convenit *Ruf.*

e Προσελάμβανε—ἡγεμονίας,] Initium Belli Judaïci ἀρχ. lib. 20. c. 10. §. 1. ubi desinit Ἀρχαιολογία. SPANH.

f Ἑπτακαιδεκάτῳ] Itaque regnum ejus inchoat *Josephus* anno Claudii octavo, de quo vide supra cap. XI. ζ΄. XII. α΄. Quot annos vixerit incertum est; sed excidio Hierosolymorum superfuisse nemo dubitat: annum quoque ejus XXII. in nummis notatum invenimus. Verum quod ex *Justo Tiberiensi* narrat *Photius* in *Cod.* λγ΄. durasse scilicet Agrippam ad annum usque tertium Trajani, id opinor falsum est; & pro Τραϊανοῦ scribendum ibi Δομετιανοῦ. nam *Josephus* in *Vita sua* §. . . . disertissimis verbis affirmat, Agrippam ante obiisse quam historiam suam *Justus* ederet. At *Josephus*, qui *Justo* respondet, *Archæologiam* una cum *Vita sua* illi subnexa edidit anno Domitiani tertio: *Antt.* XX. 10. ALDR.

g Βασιλείας,] *Sc.* Χαλκίδος. Vide *Usserium* ad *A. M.* 4053.

h Ἀρτεμισίου] Infr. lib. 3. c. 7. §. 3. SPANH.

i Πρῶτον] *Rost.* Πρότερον.

k Ὁ τελώνης Ἰωάννης,] Publicani inter Judæos. REL.

l Γάστραν καταστρέψας,] Hac re lepra Judæis exprobratur per mactationem avis supra vas fictile; quod in leprosorum mundatione ex lege Dei (*Levit.* c. XIV.) fieri debuit. notatumque est Gentiles vituperasse Judæos uti leprosos, & eam ob rem Ægypto pulsos credidisse. Hoc me monuit Cl. *Relandus*, de literis Hebraicis præclare meritus & porro meriturus. HUDS. Γάστρη Nicander Ther. p. 7. SPANH. Γαστραν καταστρέψας, *subvertens*, mox γάστραν αἱρεῖ. REL.

m Ἐπέθυεν] *Aves.* Contumeliosum, ut sc. innuerent Judæos leprosos fuisse nam gentes lepram exprobrabant Judæis, & Deus jusserat leprosos aves super vas fictile mactare. REL.

n Ὄρνεις.] *Coislin.* & *Lugd. Bat.* Ὄρνις.

* *Sc.* Majo, ut interpretatur *Usserius* ad A. M. 4053.

† *Vel*, ut eos ab ædificatione impediret.

ὁ Μυ

Ἰουδαίους ἀνηκέστως παρώξυνεν, ὡς ὑβρισμένων [o] μὲν αὐτοῖς τῶν νόμων, [p] μεμιαμμένου δὲ τοῦ χωρίου. τὸ μὲν οὖν εὐσταθὲς καὶ πρᾶον ἐπὶ τοὺς ἡγεμόνας καταφεύγειν πάλιν ᾤετο χρῆναι, τὸ στασιῶδες δὲ καὶ ἐν νεότητι φλεγμαῖνον ἐξεκαίετο πρὸς μάχην. [q] παρεσκευασμένοι δὲ εἱστήκεσαν οἱ τῶν Καισαρέων στασιασταί. τὸν γὰρ [r] ἐπιθύσαντα προπεπόμφεσαν ἐκ συντάγματος. καὶ ταχέως ἐγένετο ἡ συμβολή. προσελθὼν δὲ Ἰουκοῦνδος ὁ διακωλύειν τεταγμένος ἱππάρχης, τήν τε γάστραν [s] αἱρεῖ καὶ καταπαύειν ἐπειρᾶτο τὴν στάσιν. ἡττωμένου δὲ αὐτοῦ τῆς τῶν Καισαρέων βίας, Ἰουδαῖοι [t] τοὺς νόμοις ἁρπάσαντες ἀνεχώρησαν εἰς [v] Νάρβατα. χώρα τις αὐτῶν οὕτω καλεῖται, σταδίους ἑξήκοντα διέχουσα τῆς Καισαρείας. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωάννην δυνατοὶ δώδεκα, πρὸς Φλῶρον ἐλθόντες εἰς Σεβαστήν, ἀπωδύροντο περὶ τῶν πεπραγμένων, καὶ βοηθεῖν ἱκέτευον, αἰδημόνως ὑπομιμνήσκοντες [x] τῶν ὀκτὼ ταλάντων. ὁ δὲ καὶ συλλαβὼν ἔδησε τοὺς ἄνδρας, αἰτιώμενος ὑπὲρ τοῦ [y] τοὺς νόμους ἐξενεγκεῖν τῆς Καισαρείας.

ς'. Πρὸς τοῦτο [z] τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγανάκτησις ἦν. ἔτι μέντοι [a] καὶ τοὺς θυμοὺς κατεῖχον. ὁ δὲ Φλῶρος, ὥσπερ [b] ἐργολαβηκώς, [c] ἐκριπίζει τὸν πόλεμον. καὶ, πέμψας ἐπὶ τὸν ἱερὸν θησαυρόν, ἐξαιρεῖ ἑπτακαίδεκα τάλαντα, σκηψάμενος εἰς τὰς Καίσαρος χρείας. σύγχυσις δ' εὐθέως εἶχε τὸν δῆμον, καὶ συνδραμόντες εἰς τὸ ἱερὸν [d] βοαῖς διαπρυσίοις [e] καὶ τὸ Καίσαρος ἀνεκάλουν ὄνομα, καὶ τῆς Φλώρου τυραννίδος ἐλευθεροῦν σφᾶς ἱκέτευον. ἔνιοι δὲ τῶν στασιαστῶν λοιδορίας αἰσχίστους εἰς τὸν Φλῶρον ἐκεκράγεσαν, καὶ [f] κανοῦν [g] περιφέροντες ἐπῄτουν αὐτῷ [h] κέρμα, καθάπερ ἀκλήρῳ καὶ ταλαιπώρῳ. τούτοις οὐκ ἀνετράπη τὴν φιλαργυρίαν, ἀλλ' ἐπὶ [i] τῷ μᾶλλον χρηματίσασθαι προσωργίσθη. δέον γοῦν εἰς Καισάρειαν ἐλθόντα σβέσαι τὸ τοῦ πολέμου πῦρ ἐκεῖθεν ἀρχόμενον, καὶ τῆς ταραχῆς ἀνελεῖν τὰς αἰτίας, ἐφ' ᾧ καὶ μισθὸν ἔλαβεν, ὁ δὲ μετὰ στρατιᾶς ἱππικῆς τε καὶ πεζικῆς ἐπὶ Ἱεροσολύμων ὥρμησεν, ἵνα τοῖς Ῥωμαίων ὅπλοις [k] ἐργάζηται [l] τὸ βουλόμενον, καὶ τῷ δέει καὶ ταῖς ἀπειλαῖς [m] περιδύσῃ τὴν πόλιν.

ζ'. Ὁ δὲ δῆμος, προδυσωπῆσαι τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ βουλόμενος, [n] ὑπαντᾷ τοῖς στρατιώταις μετ' εὐφημίας, καὶ τὸν Φλῶρον θεραπευτικῶς ἐκδέχεσθαι παρεσκευάστο. κἀκεῖνος προπέμψας σὺν ἱππεῦσιν πεντήκοντα Καπίτωνα ἑκατοντάρχην, ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευσε, καὶ μὴ πρὸς ὃν οὕτως ἐλοιδόρησαν αἰσχρῶς, εἰρωνεύεσθαι τὰς νῦν φιλοφρονήσεις. δεῖν γὰρ αὐτούς, εἴπερ γενναῖοί εἰσι καὶ παρρησιασταί, σκώπτειν μὲν αὐτὸν καὶ παρόντα. φαίνεσθαι δὲ μὴ μόνον ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις φιλελευθέρους. [o] τούτοις καταπλαγὲν τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν περὶ Καπίτωνα ἱππέων [p] εἰς μέσους φερομένων, διεσκεδάσθη, πρὶν ἀσπάσασθαι τοὺς

hementer admodum Judæos irritabat, quasi lex eorum ludibrio habita esset, & locus impie contaminatus. Ac pars quidem Judæorum constantior & moderatior factu optimum esse censebat, ut ad judices denuo se reciperent: seditiosi vero quique in ætatis fervore erant in pugnam accendebantur. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæsariensium aliquot turbulenti, (ex composito quippe præmissus fuerat, qui *aviculas* immolaverat) & statim ad manus ventum est. Cum autem *ad eos* accessisset Jucundus ad *tumultum* prohibendum constitutus equitum magister, vas Samium auferri jubet, & ad seditionem comprimendam aggrediebatur. At cum ipse superatus esset Cæsariensium violentia, Judæi correptis legum *Moysaicarum* libris in * Nabata secesserunt. regio quædam illorum ita appellatur stadiis sexaginta distans à Cæsarea. Verum Joannes cum duodecim *Judæorum* primoribus, Sebasten ad Florum profecti, de iis quæ acciderant graviter conquerebantur, & ab eo auxilium implorabant, octo talentorum verecunde eum admonentes. Ille vero viros comprehendi & in vincula conjici jubet, eis objiciens quod legum libros Cæsareâ exportassent.

Narbata secedunt.

Joannes aliique frustra querelas deferunt ad Florum.

6. Hoc *quidem* indigne ferebant Hierosolymitani: veruntamen & adhuc irarum abstinebant. Florus autem, quasi *ad hoc* operam suam locasset, bellum accendit; missis ad sacrum thesaurum qui talenta septemdecim inde auferrent, hoc prætextu quod Cæsari illis opus esset. Ad hoc statim confusione repleta est plebs, factoque ad templum concursu maximis clamoribus & Cæsaris nomen invocarunt, utque à Flori tyrannide liberarentur supplices petebant. nonnullique è seditiosis convicia fœdissima in eum jaciebant, & canistrum circumferentes stipem ei mendicabant, quasi egeno miseroque. His autem omnibus à pecuniæ cupiditate nihil dimovebatur, sed eo magis ad quæstum faciendum irritatus est. Denique cum deberet Cæsaream se conferre, & belli incendium illic ortum restinguere, causasque tumultuum sublatum ire, quem in finem etiam mercedem acceperat; ille è contra cum equitum peditumque exercitu Hierosolyma contendit, ut cum Romanorum armis id quod volebat perpetraret, atque timorem & minas urbi indueret.

Florus bellum accendit, diripiendo sacrum thesaurum.

Judæi convicia in eum faciunt.

7. At populus, volens ejus impetum in antecessum flectere, obviam it militibus cum lætis acclamationibus, paratusque erat Florum plenioribus obsequiis excipere. Ille vero, præmisso cum equitibus quinquaginta Capitone centurione, jussit eos discedere: neque eum officiis nunc demereri simularent, cui turpiter adeò conviciati fuerant. Oportere quippe eos, si viri sint fortes fidentesque, in ipsum etiam præsentem cavillari, & sese non solum in verbis sed in armis libertatis studiosos ostendere. Istis exterrita multitudo, militibus etiam qui cum Capitone erant in medium illorum irruentibus; in fugam disjecta erat, priusquam salu-

Florus Judæorum obsequia renuit.

o Μὲν αὐτοῖς] Illud μὲν è *Cod. Bod.*
p Μεμιαμμένου] Μεμιασμένου in aliquot *MSS.*
q Παρεσκευασμένοι] *Lugd. Bat.* Παρασκευασάμενοι.
r Ἐπιθύσαντα] Plenius forsan in *Rufini Cod.* nam vertit, *qui pro Synagogæ foribus immolaret.*
s Αἱρεῖ] *Coislin.* & *Lugd. Bat.* Αἴρει.
t Τοὺς νόμους ἁρπάσαντες] Τοὺς νόμους, & mox fine §. τοὺς νομοὺς, (ac si construi deberet, τῆς Καισαρείας τοὺς νομοὺς ἐξενεγκεῖν) legendum censet *Petitus*, in *Animadv.* ἀνεκδότοις. Tom. 3. p. 1058.
v Νάρβατα.] Hinc Ναρβατηνὴ Ἐπαρχία infr. cap. 18. §. 10. Spanh. *Lugd. Bat.* Νάβαρτα.
x Τῶν ὀκτὼ ταλάντων.] Vide supra v. 4.
y Τοὺς νόμους] Libros legis. Spanh.
z Τῶν ἐν—ων.] Τοῖς *Bod.*
a Καὶ—κατεῖχον.] Illud καὶ non agnoscunt *Big.* & *Bod.*
b Ἐργολαβηκώς,] Confr. supr. c. 25. §. 2. Spanh.

c Ἐκριπίζει] Ἐκριπισόμενοι. infr. lib. 3. c. 2. §. 1. Spanh.
d Βοαῖς διαπρυσίοις] Conf, supr. c. 1. §. 2. Spanh.
e Καὶ τὸ Καίσαρος] *Lugd. Bat.* Τὸ Καίσαρος.
f Κανοῦν] Canistrum. קובה vel תמחוי Rel.
g Περιφέροντες] Ita *Big.* & *Ruf.* ἐπιφέροντες in *Editis Aliisque.*
h Κέρμα,] Κέρματα *Big.* & *Lugd. Bat.*
i Τῷ μᾶλλον] *Lugd. Bat.* Τὸ μᾶλλον.
k Ἐργάζηται] *Lugd. Bat.* & *Rost.* Ἐργάσηται.
l Τὸ βουλόμενον,] Illa τὸ βουλόμενον ex *MSS.* quibus consentiunt *Rufini* codices.
m Περιδύσῃ τὴν πόλιν.] Ita *Busb. Big. Rost. Lugd. Bat.* & *Rhed.* περιδήσῃ in *cæteris.*
n Ὑπαντᾷ τοῖς στρατιώταις] Ita *Bod.* ὑπάντα in *Editis Aliisque.* mallem ὑπήντα.
o Τούτοις καταπλαγὲν] Ita *Big.* & *Ruf.* οὕτω in *cæteris.*
p Εἰς μέσους φερομένων,] Εἰς μέσον *Big.*
* *Nabata in Rufini Codd.*

salutarent Florum, aut suum militibus manifestum facerent obsequium. In domos itaque suas se recipientes in metu & humilitate noctem *istam* egerunt.

Judæorum primores nequicquam Florum obsecrant ut populo ignosceret.

8. Florus autem tunc quidem in regia diversabatur; die vero sequenti pro tribunali ante eam posito sedet, profectique ad eum pontifices cum viris omnibus summæ auctoritatis & dignitatis tribunali adstiterunt. Quibus præcepit Florus, ut illos sibi traderent qui contumeliis eum affecerant, dicens fore ut ipsos ultum iret, nisi conviciatores *ad eum* vellent adducere. Illi vero affirmabant populum quietum esse pacique studere, & pro eis qui perperam loquuti sunt veniam rogabant. In tanta quippe multitudine, minime mirandum esse, nonnullos inveniri, paulo audaciores & in prima adolescentia inconsultos: fierique non posse ut ii qui deliquerint à reliquis secernantur; cum & singulos nimirum *facti* pœniteat, & præ timore ad negandum sint parati. debere tamen illum prospicere gentis quieti, & constituere Romanis urbem servare; magisque multorum innoxiorum gratia paucis qui scelus admiserint ignoscere, quam propter aliquot improbos tantam bonorum multitudinem perturbare.

Florus jubet militibus forum ire direptum.

9. Ad hæc *ille* magis irritatus milites inclamavit, ut forum quod superius vocabatur direptum irent, ac passim obvios interficerent. Illi vero, cum lucri aviditatem præsidis adhortatione cohonestatam haberent, non solum illum diripiebant locum in quem immissi fuerant, sed in domos universas irruentes trucidabant incolas. Fuga autem erat per omnes angiportus & cædes eorum quos comprehendebant, nullumque direptionis genus erat prætermissum. multos etiam * è moderatis comprehensos ad Florum ducebant, quos cum ille jam ante verberibus dehonestasset in crucem eos sustulit. Sane universi qui eo die fuerant perempti una cum mulieribus & liberis (nam ne infantibus quidem parcebant) connumerati erant ad tria hominum millia & sexcentos. Graviorem autem calamitatem faciebant nova *&* *inopina* Romanorum immanitas. quod enim nemo unquam prius, tunc ausus est Florus, ut viros *scilicet* equestris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, & cruci affigeret: quorum etsi origo Judaïca, dignitas tamen erat Romana.

Magna Judæorum cædes.

Φλῶρον, ἢ τοῖς στρατιώταις φανερὸν ποιῆσαι τὸ [q] πειθήνιον. ἀναχωρήσαντες δὲ εἰς τὰς οἰκίας μετὰ δέους καὶ [r] ταπεινότητος διενυκτέρευσαν.

η'. Φλῶρος δὲ τότε μὲν ἐν τοῖς βασιλείοις αὐλίζεται. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ βῆμα [s] πρὸ αὐτῶν θέμενος καθέζεται, καὶ προσελθόντες οἵ, τε ἀρχιερεῖς [t] καὶ δυνατοὶ, τό, τε γνωριμώτατον τῆς πόλεως πᾶν, παρέστησαν τῷ βήματι. τούτοις ὁ Φλῶρος ἐκέλευσε τοὺς λοιδορήσαντας αὐτὸν ἐκδοῦναι. φάμενος αὐτοὺς ἀπολαύσειν τῆς ἀμύνης, εἰ μὴ προσάγοιεν τοὺς αἰτίους. οἱ δὲ τὸν μὲν δῆμον ἀπέφαινον εἰρηνικὰ φρονοῦντα, τοῖς δὲ παραφθεγξαμένοις ᾐτοῦντο συγγνώμην. ἐν γὰρ τοσούτῳ πλήθει θαυμαστὸν οὐδὲν εἶναί τινας θρασυτέρους, καὶ δι' ἡλικίαν ἄφρονας. ἀμήχανον δὲ τῶν ἡμαρτηκότων τὴν διάκρισιν γενέσθαι, ἑκάστου μετανοοῦντός τε, καὶ δι' ἃ [v] δέδοικεν ἀρνουμένου· δεῖν μέντοιγε ἐκεῖνον προνοεῖν τῆς κατὰ τὸ ἔθνος εἰρήνης, καὶ βουλεύεσθαι Ῥωμαίοις περισώζειν τὴν πόλιν, καὶ μᾶλλον διὰ τοὺς πολλοὺς ἀκαταιτιάτους συγγνῶναι καὶ τοῖς ὀλίγοις [x] πλημμελήσασιν, ἢ δι' ὀλίγους πονηροὺς ταράξαι δῆμον [y] ἀγαθὸν τοσοῦτον.

θ'. Πρὸς ταῦτα μᾶλλον παροξυνθεὶς ἐμβοᾷ τοῖς στρατιώταις, διαρπάζειν τὴν ἄνω καλουμένην ἀγορὰν, καὶ κτείνειν τοὺς ἐντυγχάνοντας. οἱ δὲ, ἐπιθυμίᾳ κέρδους [z] προσλαμβάνοντες ἡγεμονικὴν παρακέλευσιν, οὐ μόνον ἐφ' ὃν ἐπέμφθησαν τόπον ἥρπαζον, ἀλλ' εἰς πάσας ἐμπηδῶντες τὰς οἰκίας, ἔσφαζον τοὺς οἰκήτορας. φυγὴ δ' ἦν ἐκ τῶν στενωπῶν, καὶ φόνος τῶν καταλαμβανομένων, τρόπος τε ἁρπαγῆς οὐδεὶς [a] παρελιμπάνετο. καὶ πολλοὺς [b] τῶν μετρίων συλλαμβάνοντες, ἐπὶ τὸν Φλῶρον [c] ἦγον, [d] οὓς μάστιξι προαικισάμενος ἀνεσταύρωσεν. ὁ γοῦν σύμπας τῶν ἐκείνης ἀπολομένων τῆς ἡμέρας ἀριθμὸς, σὺν γυναιξὶν καὶ παιδίοις, οὐδὲ γὰρ νηπίων ἀπέσχοντο, [e] περὶ τρισχιλίους καὶ ἑξακοσίους συνήχθη. βαρυτέραν δὲ ἐποίει τὴν συμφορὰν τὸ καινὸν τῆς Ῥωμαίων ὠμότητος. ὃ γὰρ μηδεὶς πρότερον τότε Φλῶρος ἐτόλμησεν, ἄνδρας ἱππικοῦ τάγματος μαστιγῶσαι πρὸ τοῦ βήματος, καὶ σταυρῷ προσηλῶσαι. ὧν εἰ καὶ τὸ γένος [f] Ἰουδαῖον, ἀλλὰ [g] τό γοῦν ἀξίωμα Ῥωμαϊκὸν ἦν.

XV.

CAP. XV.

De Berenice frustra Florum obsecrante ut parceret Judæis. Et quomodo Florus seditionem exstinctam resuscitavit.

Alexander quidam Ægypti procurator.

PER idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus, congratulatum Alexandro misso ad Ægyptum, quæ ei concredita erat à Nerone, imperio regendam. Sororem autem ejus Berenicen, quæ *tunc* Hierosolymis aderat & mili-

Berenice pro populo supplicat Floro.

ΚΚΦ. ιε'.

Περὶ Βερνίκης μάτην Φλῶρου δεομένης φείδεσθαι Ἰουδαίων. καὶ ὅπως σβεσθείσης τῆς στάσεως πάλιν ὁ Φλῶρος ἀνῆψεν αὐτήν.

ΚΑτὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, ὁ μὲν βασιλεὺς Ἀγρίππας ἔτυχεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν πεπορευμένος, ὅπως [h] Ἀλεξάνδρῳ συνησθείη πεπιστευμένῳ τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ Νέρωνος, καὶ πεμφθέντι διέπειν. τὴν δὲ ἀδελφὴν αὐτοῦ

q Πειθήνιοι.] Conf. supr. lib. 1. c. 19. §. 4. SPANH.

r Ταπεινότητος] Conf. ἀλωσ. lib. 1. c. 16. §. 4. SPANH.

s Πρὸ αὐτῶν θέμενος] Πρὸς αὐτῶν Busb. & Rhed. *adversum eos* vertit *Ruf.*

t Καὶ δυνατοὶ,] Καὶ οἱ δυνατοὶ Busb.

v Δέδοικεν ἀρνουμένου.] Δέδωκεν Busb. δέδρακεν Big.

x Πλημμελήσασιν,] Sic Busb. & Rhed. πλημμελήμασιν in *ceteris.*

y Ἀγαθὸν τοσοῦτον.] Ἀγαθῶν Big. & Busb.

z Προσλαμβάνοντες—παρακέλευσιν,] Προσλαβόντες Big. & mox συλλαβόντες.

a Παρελιμπάνετο.] Παρελείπετο Big.

b Τῶν μετρίων] Suspicor excidisse voculam οὐ, quam in codice suo invenisse videtur *Epiphan.* vertens *multis nobilium.* & id postulant sequentia in fine capitis. HAV.

c Ἦγον,] Ἀνῆγον Big.

d Οὓς—ἀνεσταύρωσεν.] Inde Euseb. Hist. Eccl. lib. 2. c. 26. p. 68. SPANH.

e Περὶ—συνήχθη.] Περὶ τριάκοντα καὶ ἑξακοσίους Big. & Ruf.

f Ἰουδαῖον,] Ita Big. & Ruf. τῶν Ἰουδαίων Bod. Ἰουδαῖοι in *ceteris.*

g Τὸ—ἦν.] In Cod. Busb. ἀλλὰ γοῦν τὸ ἀξ.

h Ἀλεξάνδρῳ—διέπειν.] De Tiberio Alexandro Ægypti Præfecto sub Nerone infr. c. 18. §. 7. & 8. ut & lib. 4. c. 10. §. 6. Item lib. 5. c. 1. §. 6. De hujus Alexandri Patre ἀλωσ. lib. 5. c. 5. §. 3. SPANH.

* Nobilium, *Ruf.*

i Ατο-

αὐτοῦ Βερνίκην παροῦσαν ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ τὴν παρανομίαν τῶν στρατιωτῶν [i] ἀποθεωμένην, δεινὸν εἰσῄει πάθος. καὶ πολλάκις τούς τε [k] ἱππάρχας [l] αὐτῆς καὶ σωματοφύλακας πέμπουσα πρὸς Φλῶρον ἐδεῖτο παύσασθαι τοῦ φόνου. καὶ ὁ μὲν, οὔτε εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἀναιρουμένων, οὔτε εἰς τὴν εὐγένειαν τῆς παρακαλούσης, ἀλλ᾿ εἰς μόνον τὸ λυσιτελὲς τὸ ἐκ τῶν ἁρπαγῶν ἀποβλέπων, παρήκουσεν. ἡ δὲ ὁρμὴ τῶν στρατιωτῶν [m] ἐλύσσησε καὶ κατὰ τῆς βασιλίδος. οὐ μόνον γοῦν ἐν ὄμμασιν [n] αὐτῆς ᾐκίζοντο τοὺς ἁλισκομένους καὶ διέφθειρον· ἀλλὰ [o] κἂν αὐτὴν ἀνεῖλον, εἰ μὴ καταφυγεῖν εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν ἔφθη. κἀκεῖ διενυκτέρευσε μετὰ φυλακῆς, δεδοικυῖα τὴν τῶν στρατιωτῶν ἔφοδον. ἐπεδήμει δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, [p] εὐχὴν ἐκτελοῦσα τῷ Θεῷ. τοὺς γὰρ ἢ νόσῳ καταπονουμένους, ἤ τισιν ἄλλαις ἀνάγκαις, ἔθος εὔχεσθαι [q] πρὸ τριάκοντα ἡμερῶν, ἧς ἀποδώσειν μέλλοιεν θυσίας, οἴνου τε ἀφέξεσθαι, καὶ [r] ξυρήσασθαι τὰς κόμας. ἃ δὴ τότε τελοῦσα Βερνίκη, [s] γυμνόπους τε πρὸ τοῦ βήματος ἱκέτευσε τὸν Φλῶρον, καὶ [t] πρὸς τὸ μὴ τυχεῖν αἰδοῦς αὐτὴν, τὸν περὶ τοῦ ζῆν κίνδυνον ἐπείρασεν.

β΄. Ταῦτα μὲν οὖν ἑκκαιδεκάτῃ μηνὸς Ἀρτεμισίου συνέβη. τῇ δὲ ἐπιούσῃ τὸ μὲν πλῆθος ὑπερπαθῆσαν εἰς τὴν ἄνω συνέρρευσεν ἀγορὰν, καὶ βοαῖς ἐξαισίοις περὶ τῶν ἀπολωλότων [v] ἀνωδύροντο. τὸ πλέον δὲ ἦσαν εἰς τὸν Φλῶρον ἐπίφθονοι φωναί. πρὸς ὃ δείσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι τὰς ἐσθῆτας περιερρήξαντο, καὶ προσπίπτοντες ἑκάστοις, ἐδέοντο παύσασθαι, καὶ μὴ πρὸς οἷς πεπόνθασιν εἰς ἀνήκεστόν τι τὸν Φλῶρον [x] ἐρεθίζειν. ἐπείσθη δὲ τὸ πλῆθος ταχέως, αἰδοῖ τε τῶν παρακαλούντων, καὶ κατ᾿ ἐλπίδα τοῦ μηδὲν ἔτι τὸν Φλῶρον εἰς αὐτοὺς παρανομήσειν.

γ΄. Ὁ δὲ σβεσθείσης τῆς ταραχῆς ἤχθετο, καὶ πάλιν αὐτὴν ἀνάψαι πραγματευόμενος, τούς τε ἀρχιερεῖς σὺν τοῖς γνωρίμοις μεταπέμπεται, καὶ μόνον, ἔφη, τεκμήριον ἔσεσθαι τοῦ μηδὲν ἔτι τὸν δῆμον νεωτερίσειν, εἰ προελθόντες ὑπαντήσουσι τοῖς ἀπὸ Καισαρείας ἀνιοῦσι στρατιώταις. παρεγένοντο δὲ δύο σπεῖραι. τῶν δὲ ἔτι συγκαλούντων τὸ πλῆθος, προπέμψας διεδήλου τοῖς τῶν σπειρῶν ἑκατοντάρχαις, ὅπως παραγγείλωσι τοῖς ὑφ᾿ ἑαυτοὺς, μήτε ἀντασπάσασθαι τοὺς Ἰουδαίους, κἄν τι [y] κατ᾿ αὐτοῦ φθέγξωνται, χρήσασθαι τοῖς ὅπλοις. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς εἰς τὸ ἱερὸν τὴν πληθὺν συναγαγόντες ὑπαντᾷν τοῖς Ῥωμαίοις παρεκάλουν, καὶ πρὸ ἀνηκέστου πάθους τὰς σπείρας δεξιοῦσθαι. τούτοις τὸ στασιῶδες ἠπείθει, καὶ διὰ τοὺς ἀπολωλότας τὸ πλῆθος ἔρρεπε πρὸς τοὺς θρασυτέρους.

δ΄. Ἔνθα δὴ πᾶς μὲν ἱερεὺς, πᾶς δ᾿ ὑπηρέτης τοῦ Θεοῦ, τὰ ἅγια σκεύη προκομίσαντες, καὶ τὸν κόσμον, ἐν ᾧ λειτουργεῖν ἔθος ἦν αὐτοῖς, ἀναλαβόντες, κιθαρισταί τε καὶ ὑμνῳδοὶ, μετὰ τῶν ὀργάνων προσπίπτοντες, κατηντιβόλουν φυλάξαι τὸν ἱερὸν κόσμον αὐτοῖς, καὶ μὴ πρὸς ἁρπαγὴν τῶν θείων κειμηλίων Ῥωμαίους ἐρεθίσαι. τοὺς δὲ ἀρχιερεῖς αὐτοὺς ἦν ἰδεῖν [z] καταμωμένους μὲν τῆς κεφαλῆς κόνιν, [a] γυμνοὺς δὲ τὰ στέρνα τῶν ἐσθήτων περιερρηγμένων. ὀνομαστὶ δὲ ἕκαστον τῶν γνωρίμων καὶ κοινῇ τὸ πλῆθος ἱκέτευον, μὴ δι᾿ ἐλαχίστης πλημμελείας προδοῦναι τὴν πατρίδα τοῖς ἐπιθυ-

tum iniquitatem spectabat, gravis inde angor invasit: & frequenter equitum suorum præfectos & corporis custodes ad Florum mittens orabat, ut à cæde desineret. Et ille quidem, neque ad multitudinem interfectorum, neque ad nobilitatem ejus quæ eum obsecrabat, sed tantum ad suum ex rapinis quæstum respiciens, audire recusavit: militum vero impetus etiam adversus reginam efferatus est. quippe ob oculos ejus non solum *obvios* quosque prehensos verberibus cruciabant & perimebant, sed & ipsam etiam occidissent, nisi prius in regiam confugisset. illic etiam cum custodia pernoctavit, verita militum irruptionem. Hierosolymis quippe agebat ut vota Deo solveret. nam iis qui morbo laboraverant, aut in angustias quascunque conjecti fuerant, moris erat precibus vacare xxx. diebus antequam victimas oblaturi essent, & vino abstinere & radere comam. quæ dum perficeret Berenice, & nudipes pro tribunali Floro supplicabat, &, præterquam quod nulla ei habita esset reverentia, etiam de vita sua periclitata est.

Vitæ discrimen adit.

2. Et ista quidem decimo sexto die mensis Artemisii acciderunt. Postridie vero multitudo quidem vehementer commota in forum superius confluxit, & magnis clamoribus eos qui fuerant occisi lamentabantur: potissimum autem vociferabant ut Floro odium concitarent. id quod veriti primates cum pontificibus vestimenta lacerarunt, & singulis ad genua accidentes, ut quiescerent orabant, neque, præter ea, quæ *jam* perpessi sunt, ad malum aliquod gravissimum *eis inferendum* Florum irritarent. Illico paruit multitudo, tam reverentia precantium, quam quod sperarent Florum non amplius injuriis ipsos affecturum.

Tumultuatur populus.

3. Ille autem, motu isto exstincto, angebatur; & denuo eum inflammare satagens, & pontifices cum nobilioribus quibusque accersit, & unicum fore argumentum ajebat, quod populus non ulterius res novas molituri sint, si progressi *ex urbe* obviam ierint militibus è Cæsarea *in eam* ascendentibus. duæ autem adveniebant cohortes. Dumque illi multitudinem convocarent, *is*, certis quibusdam præmissis, significabat cohortum centurionibus, suis denunciatum ire militibus, ut Judæos minime salutarent, & si quid contra ipsum loquuti fuerint, armis eos aggrederentur. Pontifices, cum multitudinem in templum congregassent, ut Romanis in occursum irent hortabantur, & antequam mali aliquid gravissimi paterentur benigne cohortes exciperent. Istis seditiosi parere recusabant, & propter suorum cædem multitudo ad audaciores propendebat.

Sedato tumultu Florus id agit ut populum concitet.

4. Tum demum sacerdos omnis omnisque Dei minister, cum vasa sacra protulissent, & ornatum induissent, quo munus suum obire solebant, citharistæ etiam & cantores cum multitudini ad genua cum instrumentis suis acciderent, supplicabant, ut sacrum istum ornatum eis custoditum esse vellent, & Romanos eousque irritare nollent, ut vasa Deo sacrata direptum irent. Videre autem erat ipsos pontifices cum cineribus quidem capiti inspersis, pectore vero nudos vestibus dilaceratis. atque nominatim singulos quosque nobilium & multitudinem communiter obsecrabant, ne ob minimum delictum patriam iis proderent, qui eam vastare desiderant.

Sacerdotes & Levitæ student paci quietique.

i Ἀποθεωμένην,] Θεωμένην *Big.*
k Ἱππάρχας] Ὑπάρχους *Busb.* ἐπάρχους *Rhed.*
l Αὐτῆς—πέμπουσα] *Al.* αὐτῆς & ἑαυτῆς.
m Ἐλύσσησε καὶ] *Rost.* Ἐλύσση μὲν.
n Αὐτῆς] *Rost.* Αὐτοῖς.
o Κἂν αὐτὴν] Κἂν καὶ αὐτὴν jubet legere. *Rost.*
p Εὐχὴν ἐκτελοῦσα] Non videtur votum hoc fuisse Nazareatûs votum (uti plerique existimant) sed votum conceptum ob liberationem vel à morbo vel ab aliquo periculo seu necessitate. *L. Cappellus*, ad *Act.* c. 21. v. 23. Vide *Grotium* ad *Act.* c. 18. v. 18. & *Spencerum* de *Legibus Hebræorum ritualibus*, lib. 3. Diss. 1. c. 6.
q Πρὸ τριάκοντα ἡμερῶν,] Videtur legendum πρὸ τριῶν ἡμερῶν, non vero τριάκοντα. nam longum est tempus illud, neque commodum erat omnibus voventibus tam diu Hierosolymis hærere, usque dum sacrificia pro iis peragerentur. *L. Cappell.*
r Ξυρήσασθαι] *Rost.* Ξυρίσασθαι.
s Γυμνόπους] Conf. *Antt.* lib. 8. c. 13. §. 8. SPANH.
t Πρὸς τὸ] *Lugd. Bat.* Πρὸς τῷ.
v Ἀνωδύροντο.] Ἀπωδύραντο. *Bod.*
x Ἐρεθίζειν.] *Rost.* Ἐξερεθίζειν.
y Κατ᾿ αὐτοῦ φθέγξωνται,] Κατ᾿ αὐτῶν *Busb.* & *Bod.*
z Καταμωμένους] Conf. supr. c. 12. §. 5. SPANH.
a Γυμνοὺς] Vide *Grotium* ad *Matt.* c. 26. v. 65.

b Δε-

derant. „ Quid enim *ajebant*, militibus proderit si „ à Judæis salutati fuerint, aut quomodo Judæis „ satisfactum erit pro iis quæ acciderunt, si nunc „ obviam nolint procedere? Sin vero eos adventantes pro more officiose exceperint, fore ut „ Floro quidem omnis belli occasio præcidatur, „ illis vero detur ut patriam servent, & nihil amplius mali patiantur. Præterea summæ dementiæ „ esse, paucis seditiosis sese adjungere, cum oporteret ipsos, tantam quippe multitudinem, cogere etiam illos ad secum consentiendum.

Flori milites irritant Judæos, & magnam stragem edunt.

5. Istis multitudinem demulcentes, simul & seditiosorum quosdam partim minis partim *sui* reverentia compresserunt. deinde *eos* quiete compositeque ducentes militibus obviam ibant, cumque propius accederent eos salutarunt. atque ubi illi nihil responderunt, magno clamore in Florum invehebantur. Hoc autem in tesseram contra eos datum erat. Statim itaque milites, cum illos circundedissent, fustibus eos cædebant, & in fugam versos conculcabant equites, dum eos persequerentur. Et multi quidem cadebant à Romanis cæsi, plures vero vi à se invicem protrusi. nam in ipsis portis vehemens facta est propulsio: & unoquoque alterum prævenire properante, tardior quidem omnibus erat fuga, lapsis vero horrendus interitus. nam suffocati fractique super-gradientium multitudine perempti erant, & ne ad sepulturam quidem quisquam relictus erat, qui à suis dignosci poterat. Simul autem irruebant etiam milites, immoderate eos quos comprehendissent cædentes, & per Bezetha ut vocatur sursum impellebant multitudinem, vi nitentes eam præterire, & templum atque Antoniam occupare. Quorum etiam desiderio Florus ex aula regia eduxit eos qui secum erant, & in castellum pervenire summopere contendebat. Cæterum excidebat incœpto. Populus quippe è vestigio *in eos* conversus impetum *illorum* cohibuit, quique seorsum stabant super tectis *domorum* saxis feriebant Romanos. Cum itaque vexarentur telis superne venientibus, nec valuerint multitudinem perrumpere quæ vias angustiores obstruebat, ad exercitum qui in regia erat se recipiebant.

Florus Cæsaream regreditur.

6. Seditiosi autem veriti, ne superveniens denuo Florus templum occuparet per Antoniam eundo, facto statim ascensu porticus templo contiguas versus Antoniam succiderunt. id quod Flori avaritiam refrigeravit. Nam cum Dei sacris thesauris inhiaret, propterea que in Antoniam transgredi cuperet, ubi disruptas vidit porticus, ab impetu conquievit. Atque ubi pontifices & senatum accersiverat, se quidem ajebat urbe digredi; præsidium tamen iis relicturum esse, quantum ipsi voluerint. Cum autem illi omnia de securitate & ne quid novi agitaretur polliciti essent, si unam tantum apud eos relinqueret cohortem, non tamen illam quæ cum civibus conflixerat (ob ea siquidem quæ pertulerant populum ei infensum esse) *is* cohorte, uti rogabant, mutata, cum reliqua manu Cæsaream reversus est.

μῦσι προσβῆσαι. “ τίνα γὰρ ἢ τοῖς στρατιώταις φέρειν „ ὠφέλειαν τὸν ἀπὸ Ἰουδαίων ἀσπασμὸν, ἢ διόρθωσιν „ αὐτοῖς τῶν συμβεβηκότων, τὸ μὴ νῦν προελθεῖν; εἰ δὲ „ δὴ [b] δεξιώσαιντο τοὺς προσιόντας, [c] ὡς ἔθος, [d] Φλώ„ ρου μὲν ἀποκοπήσεσθαι τὴν ἀφορμὴν τοῦ πολέμου, κερδήσειν „ δὲ αὐτοὺς τὴν πατρίδα, καὶ τὸ μηδὲν παθεῖν πλέον. „ ἄλλως τε καὶ τὸ πείθεσθαι στασιάζουσιν ὀλίγοις, „ δέον αὐτοὺς δῆμον ὄντας τοσοῦτον συναναγκάζειν „ [e] κἀκείνους συγγνωμονεῖν, [f] δεινῆς [g] ἀκρασίας εἶναι.

έ. Τούτοις μειλισσόμενοι τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν στασιαστῶν, οὓς μὲν ἀπειλαῖς, οὓς δὲ αἰδοῖ κατέστειλαν· ἔπειτα ἐξηγούμενοι, μεθ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου τοῖς στρατιώταις ὑπήντων, καὶ πλησίον γενομένους ἠσπάσαντο. [h] τῶν δὲ μηδὲν ἀποκριναμένων, οἱ στασιασταὶ Φλώρου κατεβόων. τοῦτο δὲ ἦν σύνθημα κατ' αὐτῶν δεδομένον. αὐτίκα γοῦν οἱ στρατιῶται, περισχόντες αὐτοὺς, ἔπαιον ξύλοις, καὶ φεύγοντας οἱ ἱππεῖς καταδιώκοντες συνεπάτουν. ἔπιπτον δὲ πολλοὶ μὲν ὑπὸ Ῥωμαίων τυπτόμενοι, πλείους δὲ ὑπ' ἀλλήλων βιαζόμενοι. δεινὸς δὲ περὶ τὰς πύλας ὠθισμὸς ἦν. καὶ φθάνειν ἑκάστου σπεύδοντος, βραδυτέρα μὲν ἡ φυγὴ πᾶσιν ἐγίνετο, τῶν δὲ σφαλέντων ἀπώλεια δεινή. πνιγόμενοι γὰρ καὶ [i] κλώμενοι πλήθει τῶν ἐπιβαινόντων ἠφανίζοντο, καὶ οὐδὲ πρὸς ταφὴν τὶς γνώριμος τοῖς ἰδίοις κατελείπετο. συνέπιπτον δὲ καὶ στρατιῶται παίοντες [k] ἀνέδην τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ διὰ τῆς [l] Βεζεθὰ καλουμένης [m] ἀνωθεν τὸ πλῆθος, βιαζόμενοι παρελθεῖν καὶ κρατῆσαι τοῦ τε ἱεροῦ καὶ τῆς Ἀντωνίας. ὧν καὶ Φλῶρος ἐφιέμενος [n] ἐξήγαγεν ἐκ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸ φρούριον ἐλθεῖν ἠγωνίζετο. διήμαρτε γε μὴν τῆς [o] ἐπιβολῆς. ὁ γὰρ δῆμος ἄντικρυς ἐπιστραφεὶς εἶργε τὴν ὁρμὴν, [p] καὶ διαστάντες ἐπὶ τῶν τεγῶν τοὺς Ῥωμαίους ἔβαλλον. καταπονούμενοι [q] δὴ τοῖς ὕπερθε βέλεσι, καὶ διακόψαι τὸ τοὺς στενωποὺς ἐμφράξαν πλῆθος ἀσθενήσαντες, ἀνεχώρουν εἰς τὸ πρὸς τοῖς βασιλείοις στρατόπεδον.

ϛ'. Οἱ δὲ στασιασταὶ, δείσαντες μὴ πάλιν ἐπελθὼν ὁ Φλῶρος κρατήσῃ τοῦ ἱεροῦ [r] διὰ τῆς Ἀντωνίας, ἀναβάντες εὐθέως τὰς [s] συνεχεῖς στοὰς τοῦ ἱεροῦ πρὸς τὴν Ἀντωνίαν διέκοψαν. τοῦτο ἔψυξε τὴν Φλώρου πλεονεξίαν. τῶν γὰρ τοῦ Θεοῦ θησαυρῶν ἐφιέμενος, καὶ διὰ τοῦτο παρελθεῖν ἐπιθυμῶν εἰς τὴν Ἀντωνίαν, ὡς [t] ἀπερράγησαν αἱ στοαὶ, τὴν ὁρμὴν ἀνετράπη. καὶ μεταπεμψάμενος τούς τε ἀρχιερεῖς καὶ τὴν βουλὴν, αὐτὸν μὲν [v] ἐξιέναι τῆς πόλεως ἔφη, φρουρὰν δὲ καταλείψειν αὐτοῖς ὅσην ἂν ἀξιώσωσι. τῶν δὲ πάντα περὶ ἀσφαλείας καὶ τοῦ μηδὲν νεωτερίσειν ὑποσχομένων, εἰ μίαν αὐτοῖς καταλείψοι σπεῖραν, μὴ μέντοι τὴν μαχησαμένην. πρὸς γὰρ ταύτην ἀπεχθῶς δι' ἃ πέπονθεν ἔχειν τὸ πλῆθος. ἀλλάξας τὴν σπεῖραν, ὡς ἠξίουν, μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ὑπέστρεψεν εἰς Καισάρειαν.

ΚΕΦ.

b Δεξιώσαιντο] *Lugd. Bat.* Διώξαιντο.
c Ὡς ἔθος,] *Gelen.* solemniter, *pro more.* SPANH.
d Φλώρου μὲν ἀποκοπήσεσθαι] Φλώρῳ *Big.*
e Κἀκείνους συγγνωμονεῖν,] Κἀκείνους μὴ συγγνωμονεῖν. *MS. Lips.* SPANH.
f Δεινῆς] Δεινῆς ἀκρασίας *MS. Lips.* SPANH.
g Ἀκρασίας εἶναι.] Ita ex *MSS. Lugd. Bat.* etiam & *Rost.* ἀστασίας in *Editis.* Locum hunc vertit *Rufinus* hoc modo, *His addunt quod (quoniam MS.) paucis seditiosis si tanta multitudo jungatur, hoc (quo MS.) magis ad pacificum consilium suam deberent (debuerant MS.) autoritatem transferre.*
h Τῶν—ἀποκριναμένων,] *Rost.* Οἱ δὲ μηδὲν ἀποκρινόμενοι.
i Κλώμενοι] *Rost.* Κλονούμενοι.
k Ἀνέδην] Ita ex *MSS.* ut & *Lugd. Bat.* ἀναιδῆν in *Editis.*
l Βεζεθὰ] Non dubito quin *Bezetha* collis fuerit, ædificiis scilicet occupatus, & pars urbis. HUDS. Βεζετὰ locus Hierosolymis vid. infr. c.19. §.4. Græcè καινὴ πόλις infr. lib. 5. c. 4. §. 2. & c. 5. §. 8. Alias Talmudice בֵּיזְתָא nomen proprium loci, intra terminum itineris Sabbati *Buxtorff.* Lex. Talm. pag. 285. SPANH.
m Ἀνωθεν] Ὅθεν *Big.*
n Ἐξήγαγεν ἐκ τῆς βασιλικῆς] Ἐξῆγε τῆς β. *Big.*
o Ἐπιβολῆς] Ἐπιβουλῆς in quibusdam ut & *Lugd. Bat. MSS.*
p Καὶ διαστάντες] Καὶ δὴ στάντες. In *Rufini* versione, *conversus quippe adversum eos populus repugnavit, & per tecta evadentes obruebant saxis Romanos.*
q Δὴ—βέλεσι,] Δὲ mutavi in δή.
r Διὰ τῆς Ἀντωνίας,] Alii sic distinguunt, τοῦ ἱεροῦ διὰ τῆς Ἀντωνίας ἀναβάντες εὐθέως, τὰς σ. atque ita *Rufinus* qui vertit, *Antoniam extemplo ascendentes.*
s Συνεχεῖς—διέκοψαν.] Conf. supr. c. 16. §. 5. SPANH.
t Ἀπερράγησαν αἱ στοαὶ,] Ita *Busb.* & *Rhed.* ἐπαρράγησαν in *Editis Aliisque.*
v Ἐξιέναι] *Lugd. Bat.* Ἐξεῖναι.

ν Ἐξι-

Κ Ε Φ. ιϛ΄.

Κέστιος πέμπει Νεαπολιτανὸν χιλίαρχον τὰ τῶν Ἰουδαίων κατασκεψόμενον. δημηγορεῖ Ἀγρίππας πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, ἵν᾽ αὐτοὺς τοῦ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πολέμου ἀποτρέποιτο.

Ἑτέραν δὲ ἐπιβολὴν τῷ πολέμῳ πορίζομενος, [x] ἐπέστελλε Κεστίῳ, Ἰουδαίων ἀπόστασιν καταψευδόμενος, τήν τε ἀρχὴν τῆς μάχης περιθεὶς αὐτοῖς, καὶ δρᾶσαι λέγων ἐκείνους ἃ πεπόνθασιν. οὐ μὴν οὐδ᾽ οἱ τῶν Ἱεροσολύμων ἄρχοντες ἐσίγησαν. ἀλλ᾽ αὐτοί τε καὶ Βερνίκη τῷ Κεστίῳ, περὶ ὧν Φλῶρος εἰς τὴν πόλιν παρηνόμησεν, ἔγραφον. ὁ δὲ, τὰ παρ᾽ ἀμφοῖν ἀναγνοὺς, μετὰ ἡγεμόνων ἐβουλεύετο. καὶ τοῖς μὲν αὐτῶν ἐδόκει, Κέστιον μετὰ στρατιᾶς ἀναβαίνειν, ἢ τιμωρησόμενον τὴν ἀπόστασιν εἰ γέγονεν, ἢ βεβαιοτέρους καταστήσοντα Ἰουδαίους, καὶ συμμένοντας. αὐτῷ δὲ προπέμψαι τινὰ τῶν [y] ἑταίρων τὸν κατασκεψόμενον τὰ πράγματα, καὶ τὰ φρονήματα τῶν Ἰουδαίων πιστῶς [z] ἀγγελοῦντα. πέμπει οὖν δή τινα τῶν χιλιάρχων [a] Νεαπολιτανὸν, ὃς, ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ὑποστρέψαντι περιτυχὼν Ἀγρίππᾳ τῷ βασιλεῖ κατὰ Ἰάμνειαν, τὸν πέμψαντα καὶ τὰς αἰτίας ἐδήλωσεν.

β΄. [b] Ἔνθα καὶ Ἰουδαίων οἵ τε ἀρχιερεῖς ἅμα τοῖς δυνατοῖς, καὶ ἡ βουλὴ παρῆν, δεξιούμενοι τὸν βασιλέα. μετὰ δὲ τὴν εἰς ἐκεῖνον θεραπείαν, ἀπωδύροντο τὰς ἑαυτῶν συμφορὰς, καὶ τὴν Φλώρου διεξῄεσαν ὠμότητα. πρὸς ἣν ἠγανάκτει μὲν Ἀγρίππας, στρατηγικῶς δὲ τὴν ὀργὴν εἰς οὓς ἠλέει Ἰουδαίους μετέφερε, ταπεινοῦν αὐτῶν βουλόμενος τὰ φρονήματα, καὶ τῷ μὴ δοκεῖν ἀδίκως τι παθεῖν, τῆς ἀμύνης ἀποτρέπων. οἱ μὲν οὖν, ὡς ἂν ὄντες ἔκκριτοι, καὶ διὰ [c] τὰς αὐτῶν κτήσεις ἐπιθυμοῦντες [d] εἰρήνης, συνίεσαν εὐνοϊκὴν τὴν ἐπίπληξιν τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων, ἐπὶ ἑξήκοντα προελθὼν σταδίους, ἐδεξιοῦτο τὸν Ἀγρίππαν, καὶ τὸν [e] Νεαπολιτανόν. ἐκώκυον δὲ αἱ τῶν ἀπεσφαγμένων γυναῖκες προεκθέουσαι, καὶ πρὸς τὴν τούτων οἰμωγὴν ὁ δῆμος, εἰς ὀλοφυρμοὺς τραπόμενος, ἐπικουρεῖν τὸν Ἀγρίππα ἱκέτευε. τῷ τε [f] Νεαπολιτανῷ κατεβόων, ὅσα πάθοιεν ὑπὸ Φλώρου, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν τήν τε ἀγορὰν ἠρημωμένην [g] ὑπεδείκνυον, καὶ πεπορθημένας τὰς οἰκίας. ἔπειτα δι᾽ Ἀγρίππα πείθουσι τὸν [h] Νεαπολιτανὸν σὺν ἑνὶ θεράποντι περιελθεῖν μέχρι τοῦ [i] Σιλωᾶ τὴν πόλιν, ἵνα γνῷ Ἰουδαίους τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι Ῥωμαίοις εἴκοντας, μόνῳ δὲ ἀπεχθανομένους Φλώρῳ δι᾽ ὑπερβολὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ὠμότητος. ὁ δὲ, ὡς διοδεύσας πεῖραν ἔλαβεν ἱκανὴν τῆς πρᾳότητος αὐτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν ἀνέβαινεν. ἔνθα συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ πολλὰ μὲν εἰς πίστιν αὐτοὺς τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπαινέσας, πολλὰ δὲ εἰς τὸ τηρεῖν τὴν εἰρήνην προτρεψάμενος, καὶ τοῦ Θεοῦ προσκυνήσας [k] ὅσον ἐξῆν [l] τὰ ἅγια, πρὸς Κέστιον ἐπανῄει.

CAP. XVI.

XVI.

Cestius mittit Neapolitanum tribunum ad res Judæorum explorandas. Agrippa orationem habet ad Judæos, ut ipsos à bello adversus Romanos dehortaretur.

Aliam autem belli movendi viam comminiscens *Florus*, literas ad Cestium mittebat, quibus falsa de Judæorum defectione ad eum retulit, pugnam illis vitio vertens, dicensque eos eadem ipsa perpetrasse quæ passi sunt. Verum enim vero primores Hierosolymitarum nequaquam tacuerunt: sed & ipsi & Berenice ad Cestium de illis quæ Florus inique egerat literas scripserunt. Ille vero, cum ea legisset quæ ab utrisque acceperat, *de agendis statim* cum ducibus deliberabat. Et quibusdam quidem *factu optimum* videbatur, ut Cestius cum exercitu *eò* ascenderet, à defectoribus, si qui fuissent, pœnas exacturus, aut ut Judæos, etiam quotquot à Romanis starent, confirmatum iret: illi vero *placuit* ut de suis aliquis præmitteretur qui res exploraret, & quo animo essent Judæi fideliter *ei* nunciaret. Quendam igitur è centurionibus mittit Neapolitanum, qui, Agrippæ regi ab Alexandria reverso obviam factus circa Jamniam, *ei* indicavit à quo missus fuerat & quas ob causas.

De Judæis ad Cestium mentitur Florus.

Neapolitanum ad res Judæorum explorandas mittit Cestius.

2. Ubi Judæorum etiam pontifices cum optimatibus & senatu aderant, ut regi *reduci* gratularentur. Postquam vero sua ei officia præstitissent, suas deplorarunt calamitates, & Flori immanitatem enarrarunt. Quam rem indigne quidem ferebat Agrippa, vafre tamen in Judæos, quorum miserebatur, iram suam transferebat, elatos eorum animos volens deprimere, atque eos à vindictæ studio avertens, quasi nulla iis injuria facta videretur. Et illi quidem, ut qui sortis melioris, quique propter sua prædia pacem desiderarent, sibi conscii erant benevolentiæ plenam esse regis redargutionem. Populus autem ex Hierosolymis sexaginta stadiis progressi, officiose excipiebant Agrippam & Neapolitanum. ploratus tamen edebant interfectorum conjuges, reliquos præcurrentes; & ad earum ejulatum populus ad lamenta conversi orabant Agrippam ut illis auxilio esset; atque ad Neapolitanum vociferabant *quot & quæ* passi essent à Floro, & in urbem ingressis ostendebant forum desertum & desolatum domosque vastatas. Deinde per Agrippam suadent Neapolitano, ut cum uno tantum famulo ad Siloam usque totam circuiret civitatem, ut exploratum habeat Judæos aliis quidem omnibus Romanis parere, in solum autem Florum animo esse infesto, ob summam quam in eos adhibuit crudelitatem. Ille igitur cum *urbe* peragrata satis perspectam habuisset indolem populi mitem quietamque, in templum ascendebat. Ibi multitudine convocata, cum verbis plurimis fidem eorum erga Romanos laudasset, & multis eos ad pacem conservandam hortatus esset, Deique templum, quantum licebat, veneratus, ad Cestium reversus est.

Jamniæ Agrippam conveniunt Judæorum primores, & de Floro queruntur.

Judæi coram Agrippa & Neapolitano suas deplorant calamitates.

3. Ju-

x Ἐπέστελλε Κεστίῳ,] Ἀπέστελλε *Rhed.*

y Ἑταίρων] *Rost.* Ἑτέρων.

z Ἀγγελοῦντα.] *Rost.* Ἀπαγγελοῦντα.

a Νεαπολιτανὸν,] Ita in *libris* omnibus, tam *Latinis* quam *Græcis*. Nescio unde suum *Politianum* habuerit *Gelenius*. HUDS. Politianum *Gelen.* pro Neopolitanum. Conf. infr. §. 2. SPANH.

b Ἔνθα καὶ Ἰουδαίων] Ita in *MSS.* ἔνθα δὴ in *Editis*.

c Τὰς αὐτῶν] Illud τὰς è *Codd.* (inter quos *Rost.* & *Lugd. Bat.*) *MSS.*

d Εἰρήνης,] Ita ex *Lugd. Bat.* reliqui εἰρήνην. HAV.

e Νεαπολιτανόν.] Conf. supr. §. 1. SPANH.

f Νεαπολιτανῷ] Conf. supr. §. 1. SPANH.

g Ὑπεδείκνυον,] *Rost.* Ἀπεδείκνυσαν.

h Νεαπολιτανὸν] Conf. supr. §. 1. SPANH. *Rost.* & hic & superius Νεοπολιτανόν.

i Σιλωᾶ] Σιλωὰ *Busb.* & *Rhed.* Σιλωάμ *Big.* (*Lugd. Bat.* nec male) & *Gall.*

k Ὅσον ἐξῆν] Ὅθεν ἐξῆν *Big.* & forsan *Ruf.* qui vertit, *adoravit Deum ejusque Sancta, in eò tamen consistens loco in quo licebat.*

l Τὰ ἅγια,] Τὰ ἅγια sæpiuscule in *Vet. Test.* pro τὸ ἱερόν.

De legatis ad Neronem mittendis cum Agrippa agunt.

3. Judæi autem universi ad regem pontificesque se convertebant, & obsecrabant ut ad Neronem mitterentur legati adversus Florum, minimeque suo de tanta cæde silentio paterentur semet defectionis suspectos esse. quippe visum iri ipsos primum arma sumpsisse, nisi antea ostenderent quisnam primus omnium ea sumpsisset. idque præ se ferebant, fore ut non quiescerent, si quis legationem impediret. Agrippa autem invidiosum fore existimabat, eos quidem deligere qui Florum accusaverant: Judæos vero in bellum accensos insuper habere haud è re sua esse perspiciebat. Populo igitur in Xystum convocato, constitutaque in loco conspicuo sorore Berenice, super domum *scilicet* Asamonæorum (illa autem erat supra Xystum ad extremam urbis superioris partem Xystoque templum pons jungebat) hujusmodi orationem habuit.

Agrippæ concio ad Judæos, ut eos à bello dehortaretur.

4. „ Si quidem viderem vos omnes ad pugnandum cum Romanis incitatos, neque id velle populi partem puriorem sincerioremque ut in pace ageret, ad vos nequaquam prodiissem, ausus ve essem vobis consilium dare. Supervacuâ quippe de iis quæ fieri oportet omnis est oratio, quando omnes qui audierint ad deteriora uno ferantur consensu. At quoniam aliquibus ætas quidem belli malorum ignara, aliis autem spes libertatis temere concepta, nonnullis vero quædam plus habendi cupido stimulos admovet, lucrumque si res turbatæ forent ex imbecillioribus faciendum; quo pacto & ipsi meliora edocti resipiscant, & non ex paucorum improbo consilio damnum capiant, fieri oportere existimavi, ut ad vos omnes eodem congregatos ea dicerem, quæ in rem vestram esse persuasum habeo. Mihi autem *in dicendo* nemo obstrepat, si ea non audierit quæ sibi placeant. Nam his quidem, qui impetu effreni ad defectionem rapiuntur, licebit etiam post meam adhortationem eadem *quæ antea* sentire. mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt oratio non pertinget, nisi ab omnibus silentium fiat. Equidem novi quod multi & injurias procuratorum exaggerent, & libertatis laudes amplificent & augeant. Ego autem, priusquam discutiam qui sitis, & quos bello aggredimini, prætextus complicatos disjungam *&* *evolvam*. Nam si eos quidem qui vos injuria afficiunt ultum itis, quorsum adeo libertatem extollitis? si vero servitutem intolerandam ducitis, superflua est adversus præsides querela. nam etsi illi moderationem adhibeant, nihilominus turpis habetur servitus. Sigillatim autem & ista vobiscum reputate, quam exigua *ex utrisque* bellum movendi causa: & primum quod ad ea attinet quæ procuratoribus vitio vertitis. Oportet autem vos *officiis* potestates demereri, non *verbis* irritare. At cum leviora delicta illis ut gravissima crimina objicitis, * contra vos ipsos eos arguitis quibus crimina exprobratis; adeo ut non amplius vos clam & verecundia adhibita lædant, sed palam vastent *&* *diripiant*. Nihil autem plagas ita mitigat, ac ferre eas; & injurias patienter accipere, † eas inferentibus pudorem & moram injicit. Sit ita sane, Romanorum ministros adeo molestos esse ut ferri nequeant: non tamen Romani omnes vos injuria afficiunt, neque ipse Cæsar, adversus quos bellum susci-

γʹ. Τὸ δὲ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων, ἐπί τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς τραπόμενον, πρέσβεις [m] κατὰ Φλώρου πέμπειν [n] ἠξίου πρὸς Νέρωνα, καὶ μὴ [o] σιωπήσαντας ἐπὶ τοσούτῳ φόνῳ καταλιπεῖν [p] ἑαυτοῖς ὑπόνοιαν ἀποστάσεως. δόξειν γὰρ αὐτοὺς κατάρξαι τῶν ὅπλων, εἰ μὴ φθάσαντες ἐνδείξαιντο τὸν κατάρξαντα. φανεροὶ δὲ ἦσαν οὐκ ἠρεμήσοντες, εἰ τὴν πρεσβείαν τις ἀποκωλύοι. Ἀγρίππᾳ δὲ τὸ μὲν χειροτονεῖν Φλώρου κατηγόρους ἐπίφθονον ἐδόκει· τὸ περιϊδεῖν δὲ Ἰουδαίους εἰς πόλεμον ἐκριπισθέντας, οὐδὲ αὐτῷ λυσιτελὲς κατεφαίνετο. προσκαλεσάμενος δὴ εἰς τὸν ξυστὸν τὸ πλῆθος, καὶ παραστησάμενος ἐν περιόπτῳ τὴν ἀδελφὴν Βερνίκην, ἐπὶ τῆς Ἀσαμωναίων οἰκίας, αὕτη γὰρ ἦν ἐπάνω τοῦ ξυστοῦ πρὸς τὸ πέραν τῆς ἄνω πόλεως, καὶ γέφυρα τῷ ξυστῷ τὸ ἱερὸν συνῆπτεν, ἔλεξε τοιάδε.

δʹ. „ Εἰ μὲν ἑώρων πάντας ὑμᾶς πολεμεῖν Ῥωμαίοις ὡρμημένους, καὶ μὴ τοῦ δήμου τὸ καθαρώτατον καὶ εἰλικρινέστατον εἰρήνην ἄγειν προῃρημένους, οὔτ' ἂν παρῆλθον εἰς ὑμᾶς, οὔτε συμβουλεύειν ἐθάρσησα. περισσὸς γὰρ ὑπὲρ τοῦ τὰ δέοντα ποιεῖν πᾶς λόγος, ὅταν [q] ἡ τῶν ἀκουόντων πάντων πρὸς τὸ χεῖρον ὁμόνοια [r] ᾖ. ἐπεὶ δέ τινας μὲν ἡλικία τῶν ἐν πολέμῳ κακῶν ἄπειρος, τινὰς δὲ ἐλπὶς ἀλόγιστος ἐλευθερίας, ἐνίους δὲ πλεονεξία [s] τις παροξύνει, καὶ [t] τὸ παρὰ τῶν ἀσθενεστέρων, ἐὰν τὰ πράγματα συγχυθῇ, κέρδος. ὅπως αὐτοί τε σωφρονισθέντες μεταβάλωνται, καὶ μὴ τῆς [v] ἐνίων κακοβουλίας οἱ ἀγαθοὶ παραπολαύσωσιν, ᾠήθην δεῖν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάντας ὑμᾶς συναγαγὼν εἰπεῖν ἃ νομίζω συμφέρειν. [x] θορυβήσῃ δέ μοι μηδείς, ἐὰν μὴ τὰ πρὸς ἡδονὴν ἀκούῃ. τοῖς μὲν γὰρ, ἀνηκέστως ἐπὶ τὴν ἀπόστασιν ὡρμημένοις, ἔνεστι, καὶ μετὰ τὴν ἐμὴν παραίνεσιν, τὰ αὐτὰ φρονεῖν. ἐμοὶ δὲ διαπίπτει καὶ πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐθέλοντας ὁ λόγος, ἐὰν μὴ παρὰ πάντων ἡσυχία γένηται. οἶδα μὲν οὖν ὅτι πολλοὶ τὰς ἐκ τῶν ἐπιτρόπων ὕβρεις, καὶ τὰ τῆς ἐλευθερίας ἐγκώμια τραγῳδοῦσιν. ἐγὼ δὲ, πρὶν ἐξετάζειν τίνες ὄντες, καὶ τίσιν ἐπιχειρεῖτε πολεμεῖν, πρῶτον διαζεύξω τὴν συμπλοκὴν [y] τῶν προφάσεων. [z] εἰ μὲν ἀμύνεσθε τοὺς ἀδικοῦντας, τί [a] σεμνύνετε τὴν ἐλευθερίαν; εἰ δὲ τὸ δουλεύειν ἀφόρητον ἡγεῖσθε, περισσὴ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἡ μέμψις. καὶ γὰρ ἐκείνων μετριαζόντων, αἰσχρὸν ὁμοίως τὸ δουλεύειν. σκοπεῖτε δὲ καὶ καθ' ἕκαστον τούτων, ὡς ἔστι μικρὰ τοῦ πολεμεῖν ἡ ὑπόθεσις· καὶ πρῶτά γε τὰ τῶν ἐπιτρόπων ἐγκλήματα. θεραπεύειν δὲ οὐκ ἐρεθίζειν δεῖ τὰς ἐξουσίας. ὅταν δὲ τῶν μικρῶν ἁμαρτημάτων τοὺς ἐξονειδισμοὺς [b] ποιεῖσθε μεγάλους, καθ' ἑαυτῶν τοὺς ὀνειδιζομένους ἀπελέγχετε· καὶ παρέντες τὸ λάθρα καὶ μετ' αἰδοῦς ὑμᾶς βλάπτειν, [c] πορθοῦσι φανερῶς. οὐδὲν δὲ οὕτω τὰς πληγὰς, ὡς τὸ φέρειν, ἀναστέλλει. καὶ τὸ τῶν ἀδικουμένων ἡσύχιον τοῖς ἀδικοῦσι γίνεται διατροπή. φέρε δὲ, εἶναι τοὺς Ῥωμαίων ὑπηρέτας ἀνηκέστως χαλεπούς· οὔπω Ῥωμαῖοι πάντες ἀδικοῦσιν ὑμᾶς, οὐδὲ Καῖσαρ, πρὸς οὓς αἱρεῖσθε τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐξ ἐντολῆς ἧκέ τις

„ πονη-

m Κατὰ Φλώρου πέμπειν] Ita ex *MSS.* κατὰ Φλώρον in *Editis.*
n Ηξίου] Ηξίουν *Busb.* & *Rhed.*
o Σιωπήσαντας] Σιωπῶντας *Big.* σιωπήσοντας *Busb.*
p Εαυτοῖς] *Rost.* Ως αὐτοῖς.
q Η τῶν] *Lugd. Bat.* ἢ τῶν.
r Ἦ.] Abest a *Lugd. Bat.*
s Τὶς παροξύνει,] Prior vocula abest à *Lugd. Bat.*
t Τὸ παρὰ] *Rost.* Τῶν περὶ.
v Ενίων] *Rost.* Ετέρων.
x Θορυβήσῃ] Ita edidi ex *Lugd. Bat.* reliqui Θορυβήσει. HAV.
y Τῶν προφάσεων] Est forsan qui mallet τῶν προτάσεων, quod τῶν προτάσεων habeamus in nonnullis *MSS.* τῶν προφάσεως *Rhed.* HUDS. Τῆς προτάσεως. *MSS. Lips.* SPANH. ut & *Rost.* & *Lugd. Bat.*
z Εἰ μὲν ἀμύνεσθε] Εἰ μὲν γὰρ ἀμ. *Big.* & *Lugd. Bat. Rost.* vero εἰ μ. γ. ἀμύνεσθαι.
a Σεμνύνετε] *Rost.* Σεμνύνεσθαι.
b Ποιεῖσθε μεγάλους,] Ποιῆσθε *Big.*
c Πορθοῦσι] *Gen.* Πορθοῦσα.
* Ita vertendum, nisi forsan ἀπελέγχειν sit *accusatione liberare*, vel *excusare.*
† Forsan melius, *eas inferentes immutat.*

πονηρὸς ἀπ' ἐκείνων, οὐδέ γε τοὺς [d] ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν οἱ ἀφ' ἑσπέρας ἐπιβλέπουσιν. ἀλλ' οὐδ' ἀκούειν ταχέως τἀντεῦθεν ἐκεῖ ῥᾴδιον. ἄτοπον δὲ, [e] καὶ δι' ἕνα πολλοῖς, καὶ [f] διὰ μικρὰς αἰτίας τηλικούτοις, καὶ μηδὲ γινώσκουσιν ἃ μεμφόμεθα, πολεμεῖν. καὶ τῶν μὲν ἡμετέρων ἐγκλημάτων ταχεῖα γένοιτ' ἂν ἡ διόρθωσις. οὔτε γὰρ ὁ αὐτὸς ἐπίτροπος μενεῖ διὰ παντὸς, καὶ τοὺς διαδεξομένους εἰκὸς ἐλεύσεσθαι μετριωτέρους. κινηθέντα δ' ἅπαξ τὸν πόλεμον οὔτ' ἀποθέσθαι ῥᾴδιον δίχα συμφορῶν, οὔτε βαστάσαι. ἀλλὰ μὴν τό γε νῦν ἐλευθερίας ἐπιθυμεῖν [g] ἄωρον, δέον ὑπὲρ τοῦ μηδὲ ἀποβαλεῖν αὐτὴν ἀγωνίζεσθαι πρότερον. ἡ γὰρ πεῖρα τῆς δουλείας χαλεπὴ, καὶ περὶ τοῦ μηδὲ ἄρξασθαι ταύτης ὁ ἀγὼν δίκαιος. ὁ δ' ἅπαξ χειρωθεὶς, ἔπειτα ἀφιστάμενος, αὐθάδης δοῦλός ἐστιν, οὐ φιλελεύθερος. τότε γὰρ οὖν ἐχρῆν πάντα ὑπὲρ τοῦ μὴ δέξασθαι Ῥωμαίους ποιεῖν, ὅτε, [h] τὴν ἀρχὴν [i] ἐπέβαινε τῆς χώρας ὁ Πομπήϊος. ἀλλ' οἱ μὲν ἡμέτεροι [k] πρόγονοι, καὶ οἱ βασιλεῖς [l] αὐτῶν, καὶ χρήμασι καὶ σώμασι καὶ ψυχαῖς ἄμεινον ὑμῶν πολλῷ διακείμενοι, πρὸς μοῖραν ὀλίγην τῆς Ῥωμαίων δυνάμεως οὐκ ἀντέσχον. ὑμεῖς δὲ, οἱ τὸ μὲν ὑπακούειν ἐκ διαδοχῆς παρειληφότες, τοῖς πράγμασι δὲ τῶν [m] πρώτων ἀκουσάντων τοσοῦτον ἐλαττούμενοι, πρὸς ὅλην ἀνθίστασθε τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν. καὶ Ἀθηναῖοι μὲν, [n] οἱ περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας παραδόντες ποτὲ καὶ πυρὶ τὴν πόλιν, οἱ τὸν ὑπερήφανον Ξέρξην διὰ γῆς πλεύσαντα, καὶ διὰ θαλάσσης ὁδεύσαντα, καὶ μὴ χωρούμενον μὲν τοῖς πελάγεσι, πλατυτέραν δὲ τῆς Εὐρώπης τὴν στρατιὰν ἄγοντα, δραπέτην ἐπὶ μιᾶς νεὼς διώξαντες, περὶ δὲ τῇ σμικρᾷ Σαλαμῖνι τὴν τοσαύτην [o] Ἀσίαν κλάσαντες, νῦν δουλεύουσι Ῥωμαίοις, καὶ τὴν ἡγεμονίδα τῆς Ἑλλάδος πόλιν διοικεῖ τὰ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας προστάγματα. Λακεδαιμόνιοί τε μετὰ Θερμοπύλας καὶ Πλαταιὰς, καὶ τὸν ἐρευνήσαντα τὴν Ἀσίαν Ἀγησίλαον, ἀγαπῶσι τοὺς [p] αὐτοὺς δεσπότας. καὶ Μακεδόνες, ἔτι [q] φανταζόμενοι Φίλιππον καὶ σὺν Ἀλεξάνδρῳ [r] παρασπείροντα αὐτοῖς τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ὁρῶντες, φέρουσι τὴν τοσαύτην μεταβολὴν, καὶ πρὸς οὓς μεταβέβηκεν [s] ἡ τύχη προσκυνοῦσιν. ἄλλα τε ἔθνη μυρία, πλείονος γέμοντα πρὸς ἐλευθερίαν παρρησίας, εἴκει. μόνοι δὲ ὑμεῖς ἀδοξεῖτε δουλεύειν, οἷς ὑποτέτακται τὰ πάντα. ποίᾳ στρατιᾷ, ποίοις πεποιθότες ὅπλοις; ποῦ μὲν ὁ στόλος [t] ὑμῶν διαληψόμενος τὰς Ῥωμαίων θαλάσσας; ποῦ δὲ οἱ ταῖς ἐπιβολαῖς ἐξαρκέσοντες θησαυροί; πρὸς Αἰγυπτίους ἆρα καὶ πρὸς Ἄραβας οἴεσθε κινεῖν τὸν πόλεμον; οὐ περισκέψεσθε τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν; οὐ μετρήσετε τὴν ἑαυτῶν ἀσθένειαν; οὐ τὰ μὲν ὑμέτερα [v] πρὸς τῶν προσοίκων ἐθνῶν ἡττήθη πολλάκις; ἡ δὲ ἐκείνων ἰσχὺς διὰ τῆς οἰκουμένης ἀνίκητος. μᾶλλον δὲ καὶ ταύτης ἐζήτησάν τι πλέον. [x] οὐ γὰρ

pitis. Haud enim præcipiunt, ut improbus ad vos quisquam ab illis mittatur, neque ab occidente ad orientem possunt oculos conjicere: sed neque facile est ut quæ hîc fiunt illic statim audiantur. Est autem absurdum, & propter unum cum multis, & propter causas exiguas cum tantis, atque ea de quibus querimur nescientibus, velle configere. Et erit quidem ut criminibus, quæ illis exprobramus, cita adhibeatur correctio. Neque enim idem perpetuo manebit procurator, & verisimile est fore ut moderatiores veniant qui ipsi succedant. Bellum autem semel motum neque deponere, neque sustinere facile est absque calamitatibus. Verum enim vero nunc libertatis desiderio teneri intempestivum est, cum jam antea oportuerit vos strenue dimicare ne ea amitteretur. Servitutem enim experiri durum est, & justum est certamen ad illius jugum repellendum initum. Qui vero semel subactus postea defecerit, contumax magis servus est quam amator libertatis. Tunc enim omnia agenda erant, ne Romani admitterentur, cum primum in regionem *hanc* ingressus est Pompejus. Majores vero nostri, eorumque reges, qui pecunia & corporibus & animis multo vobis præstiterunt, exiguæ partis potentiæ Romanæ impetum non sustinebant. At vos, quibus hæreditarium est obedire *Romanis*, rebus autem omnibus illis qui primum paruere tanto inferiores estis, *etiam* toti Romanorum imperio resistitis. Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem etiam incendio *patriam* urbem olim tradiderunt; qui Xerxem arrogantissimum per terram navigantem, per mare incedentem, & qui ne pelago quidem caperetur, latiorem vero Europa exercitum duceret, una cum nave fugientem persequuti sunt, & circa parvam Salaminem tantam Asiæ potentiam fregerunt, nunc Romanis serviunt, & urbi *totius* Græciæ dominæ imperat legesque imponit Italia. Lacedæmonii quoque, post Thermopylas & Platæas & Agesilaum qui Asiam pervestigavit, illis dominis acquiescunt. Macedones etiam, Philippi imaginem adhuc intuentes & cum Alexandro terrarum orbis imperium ipsis promittentem aspicientes, ferunt tantam mutationem, cosque venerantur ad quos fortuna migravit. Quin & aliæ gentes innumeræ, majori libertatis fiducia turgentes, manus *illis* dant. Vos autem soli servire *illis* dedignamini, quorum in potestatem redacta sunt omnia. Quibus exercitibus, quibus freti *estis* armis? Ubi vobis classis, Romanorum maria occupatura? Ubi thesauri ad ista aggredienda suppeditaturi. Num contra Ægyptios aut Arabas vos bellum movere existimatis? Nonne Romanorum imperium vobiscum reputabitis? nonne vestram metiemini imbecillitatem? nonne vos sæpe à gentibus finitimis victi fuistis & subacti? Illorum autem vis per totum terrarum orbem stetit invicta. Immo & quiddam eo amplius sibimet quæsiverunt. Non enim illis satis fuit totus

d Υπὸ τὴν] *Rost.* Επὶ τὴν.
e Καὶ—πολλοῖς,] Illud καὶ ex *MSS*
f Διὰ μικρὰς αἰτίας] Διὰ μικρᾶς αἰτίας *Busb.* & *Rhed.*
g Αωρον,] *Rost.* Απορον.
h Τὴν ἀρχὴν] Conf. *Antt.* lib. 14. c. 4. §. 4. & ἁλωσ. lib. 1. c. 7. §. 6. SPANH.
i Επέβαινε] *Gen.* Απέβαινε.
k Πρόγονοι,] Abest a *Rost.*
l Αὐτῶν,] Ita *Busb. Rhed. Rost. Lugd. Bat. Big.* & *Ruf.* αὐτοὶ in *Editis.* HUDS. Αὐτοὶ *Gen.* αὐτῶν MSS. *Lips.* & *Rufin.* SPANH.
m Πρώτων ἀκουσάντων] Πρῶτον ὑπακουσάντων *Big.* HUDS. *Lugd. Bat.* quoque πρῶτον habet, atque ita ut *Big.* in codice meo emendaverat *Coccejus.* Neque tamen aliquid mutarem, nisi quod cum *MSS.* πρῶτον legerem; ἀκουσάντων vero non exponerem, ut *Hudsonus* fecit, *qui primum paruere*, sed *qui primum de illis inaudiverant.* His enim condonandum fuisset, si nomine & forma notos tantum, experiri viribus etiam voluissent, at vobis (inquit) minime, qui imperio illorum jam estis assuefacti, atque potentiam eorum nimium experti. HAV.
n Οἱ περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων] Υπὲρ τῆς *Busb.*
o Ασίαν κλάσαντες,] *Rost.* Καλέσαντες Ασίαν.
p Αὐτοὺς] *Rost.* Αὐτῶν.
q Φανταζόμενοι] Φανταζόμενος apud *Æschyl. Agamemn.* v. 1509. SPANH.
r Παρασπείροντα] Ita lego ex conjectura, favente nonnihil *Rufino*, qui vertit *promittentem.* παρασπαίρουσι in *Editis.* παρασπαίρουσαν in aliquot (ut *Lugd. Bat.*) *MSS.* HUDS. Παρασπαίρουσιν *Gen.* vel παρασπαίρουσαν. SPANH.
s Η τύχη προσκυνοῦσιν. *Rost.* Η τύχη ἐξ ἀνάγκης πρ.
t Υμῶν διαληψόμενος] Υμῖν *Big.*
v Πρὸς τῶν προσοίκων] Καὶ τῶν προσ. *MSS. Lips.* SPANH.
x Οὐ—ἑσπέρας.] Romani Imperii fines, de quibus vide paulo aliter apud Philon. leg. ad Caj. p. 993. & Augusti votum apud

„ totus Euphrates ad orientem, neque ad septentrionem Ister, neque in meridie solitudine tenus pervestigata Libya, & ad occidentem Gades. Sed ultra oceanum alium orbem, & ad Britannos antea incognitos arma pertulerunt. Quid ergo? vosne Gallis ditiores estis, Germanis fortiores, Græcis sapientiores, plures toto orbe degentibus? Quid vestra confidentia vos contra Romanos attollit? Erit *forsan* qui dicet, durum est servire. At quanto magis *durum est* Græcis, qui, cum omnibus quos sol aspicit præstare videantur nobilitate, & amplam adeo regionem occupent, nunc bis ternis Romanorum fascibus obediunt. Quin & totidem *obsequuntur* Macedones, qui certe multo vobis justius deberent libertatem sibi vendicare. Quid autem quingentæ Asiæ civitates? Nonne absque ullo præsidio unum rectorem fascesque consulares venerantur? Quid memorem Heniochos & Colchos & Taurorum gentem, Bosphoranos quoque, & Ponti incolas, gentesque Mæotidis, quæ jam ante ne nativum quidem dominum agnoverunt, nunc vero à trecentis militibus in obsequio continentur; & quadraginta naves longæ innavigabile prius mare & immane faciunt securum & pacificum. Quam multa pro libertate dicere habentes Bithyni, & Cappadoces, & Pamphyliorum gens, Lycii quoque & Cilices, armis non compulsi tributa pendunt? Quid autem Thraces, qui regionem quinque dierum *itineris* in latitudinem, septem vero *dierum* in longitudinem, & asperiorem multo quam vestra est & longe munitiorem, frigoreque opaco impressionem facientes inhibentem, nonne duobus millibus Romanorum præsidiariis obsequuntur? Illis vero proximi Illyrii, regionem ad Dalmatiam usque porrectam & Istro tenus incolentes, nonne duabus solis legionibus parent, quibus & ipsi Dacarum impetus compescunt? Et qui toties pro libertate acriter insurrexerunt Dalmatæ, eò tantum fere semper victi ut coactis noviis copiis iterum rebellarent, nonne sub una Romanorum legione vitam quiete agunt? At certe si quos magnæ opportunitates ad defectionem incitare deberent, maxime omnium Gallos *deficere* oporteret, adeo locorum natura munitos, ab oriente quidem Alpium summitatibus, à septentrione vero Rheno flumine, à meridie Pyrenæis montibus, & ab occidente oceano. sed quamvis tanta *hostibus* opposita & objecta habeant propugnacula, ac quinque & trecentis abundent gentibus, fontesque (ut dicere liceat) domesticæ felicitatis illis suppetant, & bonis suis orbem fere universum irrigent, ferunt nihilominus vectigales esse Romanorum, suamque felicitatem illis acceptam debere: atque hoc patiuntur, non ex animi mollitie, neque quod degene-

„ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς ὅλος Εὐφράτης ὑπὸ τὴν ἀνατολήν, οὐδὲ τῶν προσαρκτίων Ἴστρος, ἥ τε μεσημβρινὴ μέχρι τῶν ἀοικήτων ἐρευνηθεῖσα Λιβύη, καὶ Γάδειρα πρὸς ἑσπέραν. ἀλλ' ὑπὲρ ὠκεανὸν ἑτέραν ἐζήτησαν οἰκουμένην, καὶ μέχρι τῶν ἀνιστορήτων πρότερον Βρετλανῶν διήνεγκαν τὰ ὅπλα. τί οὖν ὑμεῖς, πλουσιώτεροι Γαλατῶν, ἰσχυρότεροι Γερμανῶν, Ἑλλήνων συνετώτεροι, πλείους τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐστὲ πάντων; τί τὸ [y] πεποιθὸς ὑμᾶς κατὰ Ῥωμαίων ἐπαίρει; χαλεπὸν τὸ δουλεύειν, ἐρεῖ τίς. πόσῳ μᾶλλον Ἕλλησιν, οἳ τῶν [z] ὑφ' ἥλιον πάντων εὐγενείᾳ προὔχειν δοκοῦντες, καὶ τοσαύτην νεμόμενοι χώραν, [a] ἓξ Ῥωμαίων ὑπείκουσι ῥάβδοις. τοσαύταις δὲ Μακεδόνες, οἱ δικαιότερον ὑμῶν ὀφείλοντες ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι. τί δὲ [b] αἱ πεντακόσιαι τῆς Ἀσίας πόλεις; [c] οὐχὶ δίχα φρουρᾶς ἕνα προσκυνοῦσιν ἡγεμόνα, καὶ τὰς [d] ὑπατικὰς ῥάβδους; τί δεῖ λέγειν [dd] Ἡνιόχους τε καὶ Κόλχους, καὶ τὸ [e] τῶν Ταύρων φῦλον, Βοσπορανούς τε καὶ τὰ περίοικα τοῦ Πόντου καὶ τῆς Μαιώτιδος ἔθνη, παρ' οἷς πρὶν μὲν οὐδὲ οἰκεῖος ἐγινώσκετο δεσπότης, νῦν δὲ τρισχιλίοις ὁπλίταις ὑποτάσσεται, καὶ τεσσαράκοντα νῆες μακραὶ τὴν πρὶν ἄπλωτον καὶ ἀγρίαν εἰρηνεύουσι θάλασσαν. πόσα Βιθυνία, καὶ Καππαδοκία, καὶ τὸ Παμφύλιον ἔθνος, Λύκιοί τε καὶ Κίλικες ὑπὲρ ἐλευθερίας ἔχοντες εἰπεῖν, χωρὶς ὅπλων φορολογοῦνται; τί δὲ Θρᾷκες, οἱ πέντε μὲν εὖρος, ἑπτὰ δὲ μῆκος ἡμερῶν χώραν διειληφότες, τραχυτέραν τε καὶ πολλῷ τῆς ὑμετέρας ὀχυρωτέραν, καὶ βαθεῖ [f] κρυμῷ τοὺς [g] ἐπιστρατεύοντας ἀνακόπτουσαν, οὐχὶ δισχιλίοις Ῥωμαίων [h] ὑπακούουσι φρουροῖς. οἱ δὲ ἀπὸ τούτων Ἰλλυριοὶ τὴν μέχρι Δαλματίας [i] ἐκλεινομένην [k] ἐν δὲ Ἴστρῳ κατοικοῦντες, οὐ δυσὶ μόνοις τάγμασιν ὑπείκουσι, μεθ' ὧν αὐτοὶ τὰς Δακῶν ἀνακόπτουσιν ὁρμάς; οἱ δὲ τοσαυτάκις [l] πρὸς ἐλευθερίαν ἀναχαιτίσαντες Δαλμάται, [m] καὶ πρὸς τοῦτο μόνον ἀεὶ χειρωθέντες ὥστε συλλεξάμενοι τὴν ἰσχὺν πάλιν ἀποστῆναι, νῦν οὐχ ὑφ' ἑνὶ τάγματι Ῥωμαίων ἡσυχίαν ἄγουσιν; ἀλλὰ μὴν εἴγέ τινας εἰς ἀπόστασιν [n] ὤφειλον ἀφορμαὶ μεγάλαι παροξύνειν, μάλιστα Γαλάτας ἐχρῆν, τοὺς οὕτως ὑπὸ τῆς φύσεως τετειχισμένους, ἐξ ἀνατολῆς μὲν ταῖς Ἄλπεσι, πρὸς [o] ἄρκτῳ δὲ Ῥήνῳ ποταμῷ, μεσημβρινοῖς δὲ τοῖς [p] Πυῤῥηναίοις ὄρεσιν, ὠκεανῷ δὲ πρὸς δυσμαῖς. ἀλλὰ καί τοι τηλικαῦτα μὲν ἕρκη προβεβλημένοι, [q] πέντε δὲ καὶ τριακοσίοις πληθύνοντες ἔθνεσι, τὰς δὲ πηγὰς ὡς ἄν τις εἴποι τῆς εὐδαιμονίας ἐπιχωρίους ἔχοντες, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς σχεδὸν ὅλην ἐπικλύζοντες τὴν οἰκουμένην, ἀνέχονται Ῥωμαίων πρόσοδος ὄντες, καὶ ταμιευόμενοι παρ' αὐτῶν τὴν οἰκείαν εὐδαιμονίαν. καὶ τοῦτο ὑπομένουσιν,

apud Ammianum. hic pontibus Istrum & Euphratem superant vid. infr. lib, 3. c. 5. §. 7. SPANH.

y Πεποιθὸς ὑμᾶς] Ita *Big. Voss.* & *Rhed.* πεποιθὼς in *Editis Aliisque.*

z Ὑφ' ἥλιον] *Lugd. Bat.* Ὑφ' ἡλίῳ.

a Ἐξ Ῥωμαίων] Ταῖς Ῥωμαίων, & mox ταῖς αὐταῖς *Big.*

b Αἱ—πόλεις;] Sic Philostrat. de Vit. Soph. lib. II. p. 547. C. ὡς δεινὸν πεντακοσίων πόλεων φόρον ἐς μιᾶς πόλεως δαπανᾶσθαι κρήνην. SPANH.

c Οὐχὶ δίχα] *Lugd. Bat.* Οὐ δίχα.

d Ὑπατικὰς ῥάβδους;] Fascibus Consulis *Gelen.* Proconsulis. SPANH.

dd Ἡνιόχους τε καὶ Κόλχους,] Confer Pompeji verba apud Lucanum, lib. 2. v. 590. HAV.

e Τῶν Ταύρων φῦλον,] Illud τῶν è *MSS.*

f Κρυμῷ] *Lugd. Bat.* & *Rost.* Κρημνῷ.

g Ἐπιστρατεύοντας] Ἐπιστρατεύσαντας *Big.*

h Ὑπακούουσι] *Lugd. Bat.* Ὑπείκουσι.

i Ἐκλεινομένην] Ita lego pro ἀπολεμνομένην. nec aliter legisse videtur *Rufinus*, qui vertit, *Post hos Illyrii usque ad Dalmatiam, & Istro tenus incolentes.*

k Ἐν—κατοικοῦντες,] Voculas ἐν δὲ non agnoscit *Big.* Est qui malit ἀποτεμνομένην ἐντὸς Ἴστρου, & sic locum vertit, *ab his sejunctam regionem usque ad Dalmatiam pertingentem cis Istrum incolentes Illyrii.*

l Πρὸς—ἀναχαιτίσαντες] Infra lib. 5. c. 9. §. 4. οὐ πρότερον εἰς ἐλευθερίαν ἀνεχαίτισεν. ἀνεχαίτισεν, ἠπείθησεν. *Hesychius.* h. l. *in libertatem se erigentes.* SPANH.

m Καὶ πρὸς—συλλεξάμενοι] Ita legit Cl. *Ibbetsonus*, certissima conjectura. Antea erat, καὶ πρὸς τὸ μόνον ἀεὶ χειρωθέντες τότε (quod τότε abest in *Lugduno Batavo*) etiam in libris omnibus præter *Big.* qui habet μᾶλλον pro μόνον. Quomodo legerit *Rufinus*, aliis conjiciendum relinquo ex ista versione, *Dalmatæ tam multa pro libertate conati, sæpiusque capti rursum cum majoribus opibus rebellarunt.*

n Ὤφειλον ἀφορμαὶ] Sic *Big. Bod. Gall.* & *Voss.* ὄφελον in *cæteris.*

o Ἄρκτῳ] *Rost.* Ἄρκτον.

p Πυῤῥηναίοις] *Lugd. Bat.* Πυρηναίοι.

q Πέντε—τριακοσίοις] *Trecentis & quindecim* in versione *Rufini.* Videsis *Lipsium* ad III. *Annalium Taciti*, p. 89. HUDS. & SPANH.

μένουσιν, οὐ διὰ [r] φρονημάτων μαλακίαν, οὐδὲ δι' ἀγένειαν, οἵγε διήνεγκαν ὀγδοήκοντα ἔτη πόλεμον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ μετὰ τῆς δυνάμεως Ῥωμαίων καὶ τὴν τύχην καταπλαγέντες, ἥτις αὐτοῖς κατορθοῖ πλείονα τῶν ὅπλων. τοιγαροῦν ὑπὸ χιλίοις καὶ διακοσίοις στρατιώταις δουλεύουσιν, ὧν ὀλίγου δεῖν πλείους ἔχουσι πόλεις. οὐδὲ Ἴβηρσιν ὁ γεωργούμενος χρυσὸς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πόλεμον ἐξήρκεσεν, οὐδὲ τὸ τοσοῦτον ἀπὸ Ῥωμαίων γῆς καὶ θαλάσσης διάστημα, φῦλά τε [s] Λυσιτανῶν καὶ [t] Καντάβρων [v] ἀρειμάνια, οὐδὲ γείτων ὠκεανὸς φοβερὰν καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις ἄμπωτιν ἐπάγων. ἀλλ' ὑπὲρ τὰς Ἡρακλείους στήλας ἐκτείναντες τὰ ὅπλα, καὶ διὰ νεφῶν ὁδεύσαντες τὰ Πυῤῥηναῖα ὄρη, καὶ τούτους ἐδουλώσαντο Ῥωμαῖοι. φρουρὰ δὲ ἤρκεσε τῶν οὕτω δυσμάχων καὶ τοσοῦτον ἀπῳκισμένων ἓν τάγμα. τίς ὑμῶν οὐκ ἀκοῇ παρείληφε τὸ Γερμανῶν πλῆθος; [x] ἀλκὴν μὲν γὰρ καὶ μεγέθη [y] ἴδετε δήπου πολλάκις, ἐπεὶ πανταχοῦ Ῥωμαῖοι τοὺς τούτων αἰχμαλώτους ἔχουσιν. ἀλλ' οὗτοι, γῆν μὲν ἄπειρον νεμόμενοι, μείζω δὲ τῶν σωμάτων ἔχοντες τὰ φρονήματα, καὶ τὴν μὲν [z] ψυχὴν θανάτου καταφρονοῦσαν, τοὺς δὲ θυμοὺς τῶν ἀγριωτάτων θηρίων σφοδροτέρους, Ῥῆνον τῆς ὁρμῆς ὅρον ἔχουσι, καὶ Ῥωμαίων ὀκτὼ τάγμασι δαμαζόμενοι, δουλεύουσι μὲν ἁλόντες, τὸ δὲ ὅλον αὐτῶν ἔθνος φυγῇ διασώζεται. σκέψασθε δὲ καὶ τὸ [a] Βρεττανῶν τεῖχος, οἱ τοῖς Ἱεροσολύμων τείχεσι πεποιθότες. καὶ γὰρ ἐκείνους περιβεβλημένους ὠκεανὸν, καὶ τῆς [b] καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης οὐκ ἐλάσσονα νῆσον οἰκοῦντας, πλεύσαντες ἐδουλώσαντο Ῥωμαῖοι. τέσσαρα δὲ τάγματα τὴν τοσαύτην νῆσον διαφυλάττει. καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν, ὅπου καὶ Πάρθοι, τὸ πολεμικώτατον φῦλον, τοσούτων ἄρχοντες [c] ἐθνῶν, καὶ τηλικαύτην περιβεβλημένοι δύναμιν, ὁμήρους πέμπουσι Ῥωμαίοις· καὶ ἔστιν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας ἰδεῖν, ἐν εἰρήνης προφάσει δουλεύουσαν τὴν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς εὐγένειαν. πάντων δὴ σχεδὸν [d] τῶν ὑφ' ἥλιον τὰ Ῥωμαίων ὅπλα προσκυνούντων, ὑμεῖς μόνοι πολεμήσετε; [e] μηδὲ τὸ Καρχηδονίων τέλος σκοποῦντες, οἳ τὸν μέγαν αὐχοῦντες Ἀννίβαν, καὶ τὴν ἀπὸ Φοινίκων εὐγένειαν, ὑπὸ τὴν Σκιπίωνος δεξιὰν ἔπεσον. οὔτε δὲ Κυρηναῖοι τὸ Λακώνων γένος, οὔτε [f] Μαρμαρίδαι, τὸ μέχρι τῆς [g] διψάδος ἐκτεταμένον φῦλον, οὔθ' αἱ φοβεραὶ καὶ τοῖς ἀκούουσι Σύρτεις, Νασαμῶνές τε καὶ Μαῦροι, καὶ τὸ Νομάδων ἄπειρον πλῆθος, τὰς Ῥωμαίων ἀνέκοψαν ἀρετάς. τὴν δὲ τρίτην τῆς οἰκουμένης μοῖραν, ἧς οὐδὲ ἐξαριθμήσασθαι τὰ ἔθνη ῥᾴδιον, ὁριζομένην Ἀτλαντικῷ τε πελάγει καὶ στήλαις Ἡρακλείοις, καὶ μέχρι τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης τοὺς ἀπείρους νέμουσαν Αἰθίοπας, ἐχειρώσαντο μὲν ὅλην. χωρὶς δὲ τῶν ἐτησίων καρπῶν, οἳ μησὶν ὀκτὼ τὸ κατὰ τὴν Ῥώμην πλῆθος τρέφουσι, καὶ

res sint, (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnaverint) sed Romanorum virtute obstupefacti, pariter ac fortuna, quæ illis plura efficit quam arma. Quocirca sub mille & ducentis militibus serviunt, cum illi propemodum plures habeant civitates. Neque Hispanis in bello pro libertate suscepto * sufficit aurum è terra effossum, neque tam longo à Romanis terræ marisque intervallo disjunctio, neque Martiæ Lusitanorum & Cantabrorum gentes, neque vicinus oceanus etiam indigenis æstu suo terribilis: sed ultra columnas Herculis prolatis armis, & transitis per nubes Pyrenæis montibus, Romani hos quoque subjugarunt. qui, licet expugnatu sint difficiles & tam longe distantes, una tamen legione coërcentur. Quis vestrum non auditione acceperit magnum Germanorum numerum? nam & quantum robore valent & corporum magnitudine, frequenter utarbitror vidistis, quandoquidem ubique gentium Romani ex istis habeant mancipia. Sed isti regionem quidem immensam habitantes, spiritus autem majores corporibus gerentes, & animam mortis contemptricem, irasque feris immanissimis vehementiores, Rhenum impetus sui terminum habent, & ab octo Romanorum legionibus subacti, serviunt quidem quotquot capti sunt, gens vero omnis *reliqua* fuga sibi salutem quærit. Porro & Britannorum murum considerate, qui Hierosolymorum muris adeo confiditis. Nam & illos oceano circundatos, & insulam nostro terrarum orbe fere non minorem habitantes, Romani mari navigato in servitutem redegerunt: quatuorque legiones tantæ magnitudinis insulam præsidio tenent. Denique quid pluribus, quandoquidem & Parthi, genus hominum bellicosissimum, tot populis imperantes, & tam magna copiarum freti multitudine, obsides Romam mittunt: atque videre est orientis nobilitatem sub pacis specie in Italia servientem. Num igitur, cum omnes fere quos sol aspicit Romanorum arma venerentur, vos soli cum illis bellum geretis? nec ad fatum Carthaginensium spectantes, qui, de magno illo Hannibale gloriantes & de genere suo nobili ex Phœnicibus, Scipionis manui succubuerunt. Sed neque Cyrenæi Lacedæmone oriundi, neque Marmaridæ, gens ad inaquosas usque solitudines protensa, neque terribiles etiam audientibus Syrtes, Nasamonesque & Mauri, & Numidarum multitudo innumerabilis virtuti Romanorum obstiterunt. Tertiam autem orbis terrarum partem, cujus ne numerare quidem nationes facile est, mari Atlantico & columnis Herculis terminatam, quæ ad mare Rubrum usque infinitos alit sustinetque Æthiopas, totam quidem armis ceperunt: & præter fruges annuas, quibus populus Romanus octo mensibus vescitur, alia quoque omnia pendunt vectigalia, & tributis mature subveniunt imperii necessitatibus, nihil eorum quæ

r Φρονημάτων μαλακίαν,] Φρονήματος Voss.
s Λυσιτανῶν] Lugd. Bat. Λυσιτάνων.
t Καντάβρων] Rost. Κενταύρων.
v Ἀρειμάνια,] Infr. lib. 6. c. 1. §. 5. ἐπὶ τοῖς ἀρειμανίοις πεσεῖν vel forte ἀρειμανίαις. SPANH. Lugd. Bat. Ἀρμενία. Coccejus Ἀρειμάνεια. Vetus vero pugnaces Cantabri.
x Ἀλκὴν] Rost. Ἀκμήν.
y Ἴδετε δήπου πολλάκις,] Ita Busb. εἴδετε in reliquis.
z Ψυχὴν θανάτου καταφρονοῦσαν,] Sic MSS. & Ruf. τύχην perperam in Editis. HUDS. Ita quoque in Lugd. Bat. Lucanus Lib. 1. v. 459.

Felices errore suo, quos ille timorum
Maximus haud urget lethi metus; inde ruendi
In ferrum mens prona viris, animæque capaces (forte *rapaces*)
Mortis, & ignavum: reditura parcere vita. HAV.

a Βρεττανῶν τεῖχος,] Βρετ. πλῆθος. MSS. Lips. SPANH. Ita quoque Rost. sed male. Ita enim de India ejusque Elephantis Lucretius l. 2. v. 537.

In genere anguimanos elephantos, India quorum
Millibus è multis vallo munitur eburno;
Ut penitus nequeat penetrari.

Atque ita, ut Elephanti Indiæ, Oceanus Britanniæ pro muro esse dicitur. HAV.

b Καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης.] Notanda hic οἰκουμένη de Judæa. SPANH.
c Ἐθνῶν,] Rost. Ἔθνος.
d Τῶν ὑφ' ἥλιον] Delet Rost. at Lugd. Bat. ut superius quoque legit τῶν ὑφ' ἡλίῳ.
e Μηδὲ τὸ Καρχηδονίων] Καὶ μὴ καὶ τὸ Καρχ.
f Μαρμαρίδαι,] Ita lego, fretus MSS. & Strabonis auctoritate. antea Μαρμαρῖται.
g Διψάδος] Lugd. Bat. Δαφίδος.
* Sc. ad Romanorum vim arcendam.

„ quæ imperantur sibi, uti vos existimatis, in contumeliam cedere putantes; quanquam una tantum cum illis legio commoratur. Sed quid opus est exemplis longius petitis Romanam explicare potentiam, cum eam possitis ex vicina Ægypto perspectam habere: quæ ad Æthiopas usque porrecta & Arabiam Felicem, atque Indiæ finitima, * quinquaginta & septingentas hominum myriadas alens, *etiam* præter Alexandriæ incolas, ut conjicere est ex tributo quod in capita singuli pendunt, Romano imperio subjici non dedignatur, licet immane quantum ad defectionem incitamentum habeat, Alexandriam, propter civium multitudinem & opulentiam, ne quid de magnitudine *ejus* dicam, quæ triginta stadiis in longitudinem patet, in latitudinem vero non minus quam decem. Uno autem mense plus tributorum Romanis pendet, quam vos anno vertente; præterque pecuniam, Romæ quatuor mensium annonam *suppeditat*. Muro autem munitur undique aut invia solitudine, aut mari importuoso, aut fluviis, aut paludibus. Horum vero nihil compertum est plus valere quam Romanorum fortuna. Duæ autem legiones urbem præsidio tenentes Ægyptum adeo vastam simulque Macedonum nobilitatem coërcent. Quos igitur in belli societatem ex terra inhabitabili assumetis? siquidem universi quà terra habitatur à Romanis stant. Forte tamen quis vestrum spes suas ultra Euphratem porrigat, suosque gentiles ex Adiabene sibi auxilium laturos credat. Illi vero nec levi de causa semet tanto bello implicari patientur, neque si quid pravo consilio facturi essent, id sineret Parthus. Illi quippe curæ est inducias tueri cum Romanis factas, & siquis de suis contra Romanos arma moveat, fœdus violatum ire censebit. Superest igitur ut ad divinum confugiatur auxilium. Verum & hoc Romanis præsens adest. Haud enim fieri potest ut absque Deo tantum constitueretur imperium. Considerate autem difficile esse, etiamsi cum minus potentibus dimicandum esset, † vehementi vestro religionis studio obsequi; foreque ut Deum à vobis avertatis, si necessitate adacti contra ea feceritis ex quibus ejus auxilium speratis. Si quidem dierum septimarum ritum servetis, nullique operi manum admoveatis, facile capiemini, quemadmodum majores vestri Pompejo cesserunt, iis præcipue diebus strenuam obsidioni operam navanti, quibus otium agebant obsessi. Transgredientes autem in bello legem patriam, quid reliqui sit pro quo in certamen venietis plane nescio. Huic uni magnopere studendum, ne quid patrium dissolutum iri sinatis. Sin vero sponte *vestra* à Dei observantia abstineatis, qua fiducia illius opem implorabitis? Singuli autem bellum suscipiunt, aut divino freti auxilio aut humano. Cum autem utrumque vobis præciderit contentio, non du-

„ ἔξωθεν παντοίως φορολογοῦνται, καὶ ταῖς χρείαις τῆς ἡγεμονίας παρέχουσιν [h] ἑτοίμους τὰς εἰσφορὰς, οὐδὲν τῶν ἐπιταγμάτων ὥσπερ [i] ὑμεῖς ὕβριν ἡγούμενοι, καίπερ ἑνὸς τάγματος αὐτοῖς παραμένοντος. καὶ τί δεῖ πόρρωθεν ὑμῖν ὑποδεικνύειν τὴν Ῥωμαίων δύναμιν, παρὸν ἐξ Αἰγύπτου τῆς γειτνιώσης, ἥτις ἐκτεινομένη μέχρις Αἰθιόπων καὶ τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας, [k] ὅμορός τε οὖσα τῆς Ἰνδικῆς, πεντήκοντα πρὸς ταῖς ἑπτακοσίαις ἔχουσα μυριάδας ἀνθρώπων, δίχα τῶν Ἀλεξάνδρειαν κατοικούντων, ὡς ἔνεστιν ἐκ τῆς καθ' ἑκάστην κεφαλὴν εἰσφορᾶς τεκμήρασθαι, τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν οὐκ ἀδοξεῖ, καίτοι [l] πηλίκον ἀποστάσεως κέντρον ἔχουσα τὴν Ἀλεξάνδρειαν, πλήθους τε ἀνδρῶν ἕνεκα καὶ πλούτου, πρὸς δὲ καὶ [m] μεγέθους, [n] μῆκος μένγε [o] αὐτῆς τριάκοντα σταδίων, εὖρος δ' οὐκ ἔλαττον δέκα. τοῦ δ' ἐνιαυσίου παρ' ὑμῶν φόρου καθ' ἕνα μῆνα πλέον Ῥωμαίοις παρέχει. καὶ, τῶν χρημάτων ἔξωθεν, τῇ Ῥώμῃ σῖτον μηνῶν τεσσάρων. τετείχισται δὲ πάντοθεν ἢ δυσβάτοις, ἐρημίαις, ἢ θαλάσσαις ἀλιμένοις, ἢ ποταμοῖς, ἢ ἕλεσιν. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἰσχυρότερον εὑρέθη τῆς Ῥωμαίων τύχης. δύο δ' ἐγκαθήμενα [p] τῇ πόλει τάγματα, τὴν [q] βαθεῖαν Αἴγυπτον ἅμα τῇ Μακεδόνων εὐγενείᾳ χαλινοῖ. τίνας οὖν ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐκ τῆς ἀοικήτου [r] παραλήψεσθε συμμάχους; οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ τῆς οἰκουμένης πάντες εἰσὶ Ῥωμαῖοι. εἰ μή τις ὑπὲρ Εὐφράτην ἐκτείνει τὰς ἐλπίδας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς Ἀδιαβηνῆς ὁμοφύλους οἴεται [s] προσαμύνειν. οἱ δὲ, οὔτε δι' αἰτίαν ἄλογον τηλικούτῳ πολέμῳ συμπλέξουσιν ἑαυτοὺς, οὔτε βουλευσαμένοις κακῶς ὁ Πάρθος ἐπιτρέψει. πρόνοια γὰρ αὐτῷ τῆς πρὸς Ῥωμαίους ἐκεχειρίας, καὶ παραβαίνειν οἰήσεται τὰς σπονδὰς, [t] κἄν τις τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπὶ Ῥωμαίους ἴῃ. λοιπὸν οὖν ἐπὶ τὴν [v] ἐκ τοῦ Θεοῦ συμμαχίαν καταφευκτέον. ἀλλὰ καὶ τοῦτο παρὰ Ῥωμαίοις τέτακται, δίχα γὰρ Θεοῦ συστῆναι [x] τηλικαύτην ἡγεμονίαν [y] ἀδύνατον. σκέψασθε δὲ ὡς [z] ὑμῖν τὸ τῆς θρησκείας ἄκρατον, εἰ καὶ πρὸς εὐχειρώτους [a] πολεμοίητε, δυσδιοίκητον. καὶ δι' ἂν [b] μάλιστα τὸν Θεὸν ἐλπίζετε σύμμαχον, ταῦτα ἀναγκαζόμενοι παραβαίνειν ἀποστρέφετε. [c] τηροῦντες μέν γε τὰ τῶν ἑβδομάδων ἔθη, καὶ πρὸς μηδεμίαν πρᾶξιν κινούμενοι, ῥᾳδίως ἁλώσεσθε καθάπερ οἱ πρόγονοι Πομπηΐῳ, ταύτας μάλιστα τὰς ἡμέρας ἐνεργοὺς ποιησαμένῳ τῆς πολιορκίας ἐν αἷς ἤργουν οἱ πολιορκούμενοι. παραβαίνοντες δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τὸν πάτριον νόμον, οὐκ οἶδα ὑπὲρ ὅτου. [d] λοιπὸν ποιήσεσθε τὸν ἀγῶνα, σπουδὴ γὰρ [d] ὑμῖν μία, τὸ μὴ τῶν πατρίων τι καταλῦσαι. πῶς δὲ ἐπικαλέσεσθε τὸ θεῖον εἰς ἄμυναν, οἱ παραβαίνοντες ἑκουσίως τὴν εἰς αὐτὸν θεραπείαν; ἐπαναιροῦνται δὲ ἕκαστοι πόλεμον, ἢ θείᾳ πεποιθότες, ἢ [f] ἀνθρωπείᾳ βοηθείᾳ. ὅταν δὲ τὴν παρ' ἀμφοῖν [g] τὸ νεῖκος ἀποκόπτῃ, φανερὰν

h Ετοίμους] *Lugd. Bat.* Ετοίμως.
i Υμεῖς] Abest a *Rost.*
k Ομορός] *Coislin.* Ορμος, ut & *Lugd. Bat.*
l Πηλίκον——ἔχουσα] Hoc vult, Ægyptum ea de re ad rebellionem posse sollicitari, quod res novas moliens Alexandriam habitura sit *arcem belli* atque *sedem*. Græci equidem hujusmodi loca, unde moventur omnia, κέντρα appellant; quasi dicas cardines, in quibus rei totius summa vertitur. Sic flexiones, unde exsistunt motus principia, κέντρα *Philosopho* appellantur. Sic & κέντρον ῥοπῆς sive βαρήσεως apud *Archimedem*.
m Μεγέθους] *Rost.* Ανδρείας.
n Μῆκος μένγε] Quod ad longitudinem attinet, *Josepho* accedit *Strabo* lib. XVII. latitudinem vero duobus stadiis minorem facit. Confer *Diodorum Siculum* in *Biblioth.* lib. XVII. p. 529, atque adi *Jac. Capellum* in *Miscellaneis*, p. 152.
o Αὐτῆς] *Rost.* Αὐτοῖς.
p Τῇ πόλει] *Rost.* Εν τῇ πόλει.
q Βαθεῖαν] Profunditas Ægypti est amplitudo ejus, incolarum multitudo, & altæ opes.
r Παραλήψεσθε συμμάχους;] Προσλήψεσθε *Rhed.*
s Προσαμύνειν.] Επαμύνειν *Big.* & *Bod.*
t Κἄν——αὐτὸν] Αν τις *Big.*
v Εκ——συμμαχίαν] Εκ deest *Big.* τοῦ non agnoscit *Bod.*
x Τηλικαύτην ἡγεμονίαν] Τηλικ. πόλιν *MS. Lips.*
y Αδύνατον.] *Rost.* Αμήχανον.
z Υμῖν——ἄκρατον.] Conf. supr. c. 12. §. 2. SPANH.
a Πολεμοίητε,] Πολεμῶντε *Big.* & *Bod.*
b Μάλιστα τὸν Θεὸν] Μᾶλλον *Big.* & *Bod.*
c Τηροῦντες——πολιορκίας] Conf. ἁλωσ. lib. I. c. 7. §. 3. SPANH.
d Λοιπὸν ποιήσεσθε τὸν ἀγῶνα.] Τὸ λοιπὸν *Big. Bod.* & *Voss.*
e Υμῖν] *Rost.* Υμῶν.
f Ανθρωπείᾳ βοηθείᾳ.] Ανθρωπίνη *Big. Bod.* & *Voss.*
g Τὸ νεῖκος] Pro τὸ νεῖκος *MSS. Lips.* τὸ εἰκὸς. SPANH.

* *i. e.* septuagies centena quinquaginta millia hominum.
† Ita placuit locum interpretari ex lib. I. ἁλωσ. c. 9. §. 3.

h Ετι

νεὼν ἁλῶσιν οἱ πολεμοῦντες αἱροῦνται. τί δὲ κωλύει ταῖς ἑαυτῶν χερσὶ διαχρήσασθαι τέκνα καὶ γυναῖκας, καὶ τὴν περικαλλεστάτην πατρίδα ταύτην καταφλέξαι; μανέντες γὰρ οὕτω τό γε τῆς ἥττης ὄνειδος κερδήσετε. καλὸν, ὦ φίλοι, καλὸν, ἕως [h] ἔτι ἐν ὅρμῳ τὸ σκάφος, προσκέψασθαι τὸν μέλλοντα χειμῶνα, μηδὲ εἰς μέσας τὰς θυέλλας [i] ἀπὸ λιμένος ἀναχθῆναι. τοῖς μὲν γὰρ ἐξ ἀδήλων ἐπιπεσοῦσι δεινοῖς τὸ γοῦν ἐλεεῖσθαι περίεστιν, ὁ δὲ εἰς πρόδηλον ἀπώλειαν ὁρμήσας καὶ προσονειδίζεται. πλὴν εἰ μή τις ὑπολαμβάνει κατὰ συνθήκας πολεμήσειν, καὶ Ῥωμαίους κρατήσαντας ὑμῶν μετριάσειν, ἀλλ᾽ οὐκ εἰς ὑπόδειγμα τῶν ἄλλων ἐθνῶν καταφλέξειν μὲν τὴν ἱερὰν πόλιν, ἀναιρήσειν δὲ πᾶν ὑμῶν τὸ φῦλον. οὐδὲ γὰρ περιλειφθέντες φυγῆς εὑρήσετε τόπον, [k] ἁπάντων ἐχόντων Ῥωμαίους δεσπότας ἢ [l] δεδοικότων σχεῖν. ὁ δὲ κίνδυνος οὐ τῶν ἐνθάδε μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις κατοικούντων. οὐ γάρ ἐστιν ἐπὶ τῆς οἰκουμένης δῆμος, ὁ μὴ μοῖραν [m] ὑμετέραν ἔχων. οὓς ἅπαντας πολεμησάντων ὑμῶν [n] ἕνεκα κατασφάξουσιν [o] οἱ διάφοροι, καὶ δι᾽ ὀλίγων ἀνδρῶν κακοβουλίαν πᾶσα πληρωθήσεται πόλις Ἰουδαϊκοῦ φόνου. καὶ συγγνώμη μὲν τοῖς τοῦτο [p] πράξασιν. ἂν δὲ μὴ πραχθῇ, λογίσασθε πῶς πρὸς οὕτω φιλανθρώπους ὅπλα κινεῖν ἀνόσιον. εἰσελθέτω δὲ οἶκτος ὑμᾶς, εἰ μὴ καὶ τέκνων καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ τῆς μητροπόλεως ταύτης, [q] καὶ τῶν ἱερῶν περιβόλων. φείσασθε τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὸν [r] ναὸν ἑαυτοῖς μετὰ τῶν ἁγίων τηρήσατε. ἀφέξονται γὰρ οὐκ ἔτι Ῥωμαῖοι τούτων κρατήσαντες, ὧν φεισάμενοι πρότερον ἠχαρίστηνται. μαρτύρομαι δὲ ἐγὼ μὲν ὑμῶν τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἱεροὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ, καὶ πατρίδα τὴν κοινὴν, ὡς οὐδὲν τῶν σωτηρίων ὑμῖν [s] καθυφηκάμην. ὑμεῖς δὲ, βουλευσάμενοι μὲν τὰ δέοντα, [t] κοινὴν σὺν ἐμοὶ τὴν εἰρήνην ἕξετε, προαχθέντες δὲ τοῖς θυμοῖς, χωρὶς ἐμοῦ κινδυνεύσετε.

ε. Τοσαῦτα εἰπὼν, ἐπεδάκρυσέ τε μετὰ τῆς ἀδελφῆς, καὶ τὸ πολὺ τῆς ὁρμῆς αὐτῶν ἔπαυσε τοῖς δάκρυσιν. ἀνεβόων δὲ, „ οὐ Ῥωμαίοις, ἀλλὰ Φλώρῳ, „ δι᾽ ἃ πεπόνθασι, πολεμεῖν. " πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας, „ ἀλλὰ τὰ ἔργα, ἔφη, Ῥωμαίοις ἤδη πολεμούντων ἐστίν. [v] οὔτε γὰρ τῷ Καίσαρι δεδώκατε τὸν φόρον, καὶ [x] τὰς στοὰς ἀπεκόψατε τῆς Ἀντωνίας. ἀποσκευάσεσθε δ᾽ ἂν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστάσεως, εἰ ταύτας τε [y] συνάψετε πάλιν, καὶ τελέσετε τὴν εἰσφοράν. οὐ γὰρ ἤδη γε Φλώρου τὸ φρούριόν ἐστιν, ἢ Φλώρῳ τὰ χρήματα δώσετε.

„ bium eſt quin vos in poteſtatem ſuam redigant hoſtes. Quid autem prohibet propriis manibus liberos jugulare & conjuges, & patriam hanc pulcherrimam igni vaſtare? Ita enim furentes lucrifacietis victorum opprobrium. Bonum eſt, ô amici, bonum eſt, dum adhuc in portu navis eſt, futuram prævidere tempeſtatem, neque in medias procellas è portu devehi: (nam illi quidem qui in improviſa mala incidunt, digni ſunt quibus miſericordia adhibeatur; qui vero in apertum diſcrimen ſe conjicit, opprobrio etiam afficitur) niſi quis exiſtimari velit ex pacto bellum gerendum eſſe, victoreſque Romanos moderate vobiſcum acturos, & non in documentum aliarum gentium ſacram urbem inflammaturos eſſe, genuſque veſtrum univerſum interfecturos. Neque enim ſi ſuperfueritis *armis*, locum fugæ uſquam invenietis, cunctis aut Romanos dominos jam habentibus, aut ne habituri ſint metuentibus. Periculum autem non ſolum vos manebit, ſed & quotquot in aliis domicilia habeant civitatibus: non enim in toto terrarum orbe populus eſt, ubi non veſtri portio ſit. quos certe omnes veſtram ob defectionem jugulabunt inimici, & ob prava paucorum hominum conſilia urbes univerſæ ſanguine Judaico redundabunt. Manet autem venia eos qui talia patraverint. Sin vero ea exſequi ſuperſederint, vobiſcum reputate quam impium ſit adverſus tam benignos arma movere. Subeat autem vos miſeratio, ſi non liberorum & conjugum, hujus ſaltem matris urbium, & ſacri ambitûs. Parcite fano, ædemque vobiſmet cum ſanctis *veſtris* ſervate. Neque enim ulterius victores Romani illis manus abſtinebunt, quibus cum antea pepercissent nullam acceperunt gratiam. Ego vero teſtor ſancta veſtra, & ſacros Dei angelos, patriamque communem, quod nihil eorum, quæ veſtram ad ſalutem ſpectant, prætermiſerim. Atque vos, ſi quidem ſtatueritis quæ fieri oportet, mecum in pace degetis; ſin vero in iras concedatis, etiam ſine me periculum adibitis.

5. Cum iſta dixiſſet lachrymas effudit, itidemque ſoror ejus, atque ita *iratos animos* & impetus illorum magna ex parte repreſſit. Clamabant autem, „ non ſe adverſus Romanos, ſed Florum, „ ob ea quæ pertuliſſent, bellum gerere. " Reſpondit rex Agrippa, „ quid verba audiam, cum „ facta videam eorum qui jam contra Romanos „ pugnant. Neque enim Cæſari vectigal ſolviſtis, & ab Antonia porticus abſcidiſtis. Sopietis autem cauſam defectionis, ſi & porticus denuo conjunxeritis, & tributa penderitis. non enim jam Flori *hoc* præſidium eſt, nec Floro danda erit pecunia.

Judæorum impetum aliquantulum ſedat Agrippa.

CAP.

h Ετι—σκάφος,] Ita *Big.* & *Ruf.* ὅτε in *cæteris.*
i Απὸ λιμένος ἀναχθῆναι.] Ἀπολλυμένους *Big.*
k Απάντων] *Roſt.* Αλλα πάντων.
l Δεδοικότων] *Roſt.* Δεδοικότας.
m Υμετέραν ἔχων.] Ita *MSS.* & *Ruf.* ἡμετέραν in *Editis. Lugd. Bat.* ἔχων ἡμετέραν.
n Ενεκα] Abeſt a *Roſt.*
o Οἱ διάφοροι,] Conf. ſupr. lib. 1. c. 11. §. 2. Spanh.
p Πράξασιν.] Poſt πράξασιν aliquid amplius in ſuo codice habuiſſe videtur *Rufinus*, qui in verſione ſua iſta adjicit, *quod ſint nimirum vitio veſtro coacti.*
q Καὶ—περιβόλων.] Καὶ τῶν ἱερῶν περιβόλων φείσασθε τοῦ ἱεροῦ *Ruf.* qui vertit, *parcite mœnibus ſacris, parcite venerabilibus adytis, templumque vobis & ſancta ſanctorum ſervate.*
r Ναὸν—τηρήσατε.] Sic *Big.* & *Ruf.* νόμον in *reliquis.*
s Καθυφηκάμην.] Καθυφηκάμην, ἀφῆκα, εἴασα. *Heſych.* Spanh.
t Κοινὴν—ἕξετε,] Ita *Big. Voſſ.* & *Ruf.* κοινῇ in *cæteris.*
v Οὔτε—φόρον,] Conf. *Antt.* lib. 14. c. 4. §. 4. Spanh.
x Τὰς—Ἀντωνίας.] Conf. ſupr. c. 15. §. 6. Spanh.
y Συνάψετε πάλιν,] Συνάψητε, & mox τελέσητε & δώσητε in *Bod.* & *Voſſ.*

CAP. XVII.

Quomodo Judæi bellum adverſus Romanos ſuſceperint. deque Manahemo.

Populus paci quietique ſtudere videtur.

IStis populus acquievit, cumque in templum cum rege & Berenice aſcendiſſent porticus ædificare cœperunt: inſuper optimates & decuriones, diſtributi in vicos, tributo colligendo operam dabant. Brevi autem quadraginta talenta (totidem enim deerant) congeſta erant. atque ita quidem belli minas, quas intentarunt, compreſſit Agrippa. Deinde perſuadere populo tentabat, ut Floro obedientiam præſtarent, donec à Cæſare mitteretur qui ei ſuccederet. Illi vero iſtis exaſperati convicia regi faciebant, & ipſum ex urbe *quamprimum* egredi jubebant: auſique ſunt nonnulli ſeditioſorum etiam ſaxa in eum jacere. Rex autem, cum videret tumultuantium impetum cohiberi non poſſe, ægreque tuliſſet quod contumeliis affectus eſſet, principes quidem eorum una cum aliis potententibus Cæſaream miſit ad Florum, ut ipſe ex iis certos conſtitueret qui regionis tributa exigerent. Ille vero *ſuum* in regnum diſceſſit.

Poſtea exacerbati Agrippam ſaxis petitum urbe ejiciunt.

XVII. *Maſadam caſtellum occupant. Judæi hoſtias pro pop. Rom. offerri ſolitas rejiciunt.*

2. Per idem tempus quidam eorum, qui bellum maxime concitabant, congregati impetum fecerunt in quoddam caſtellum, quod Maſada vocabatur. cumque illud fraude occupaſſent, Romanos quidem necarunt, alios vero de ſuis *cuſtodes* conſtituerunt. In templo quoque Eleazarus quidam, filius Ananiæ pontificis, juvenis audaciſſimus, tunc prætor templi, perſuaſit eis, quorum erat in cultu *divino* ſacris operari, ne cujus alienigenæ munus aut hoſtiam acciperent. Hoc autem belli adverſus Romanos initium erat. nam Cæſaris pro illis ſacrificium repudiarunt. Cumque multis eos obſecrarent pontifices & optimates, ne morem pro Imperatoribus ſupplicandi prætermitterent, haud eis hoc conceſſerunt; non parum quidem ſuæ etiam multitudini confiſi (nam robuſtiſſimi quique res novas molientium ab illis ſtabant) præcipue vero quod ad Eleazarum templi prætorem ſpectarent.

Primoribus hac de re congregatis, concio habetur ad ſeditioſos.

3. Itaque cum congregati eſſent primates cum pontificibus ſermones conferebant, & Phariſæi nobiliores, quaſi in graviſſima calamitate, de rerum ſumma conſultabant: decretoque ut ſeditioſorum animos verbis explorarent, ante portam æream (quæ in templi parte interiore erat ſoli orienti obverſa) populum in concionem advocant. Atque primo *quidem* vehementer indignati ob temerariam eorum defectionem, quodque tam grave bellum patriæ commoverent, mox quam abſurdo id facerent prætextu oſtendebant, dicentes, „ majores quidem „ eorum ut plurimum muneribus alienigenarum „ templum ornaſſe, ſemper accipientes quæ donata „ erant ab exteris gentibus: & non ſolum non pro„ hibuiſſe aliquorum hoſtias, (hoc enim maxime

ΚΕΦ. ιζ'.

Ὡς Ἰουδαῖοι ἤρξαντο τοῦ πρὸς Ῥωμαίους πολέμου. περί τε Μαναΐμου.

ΤΟύτοις ὁ δῆμος ἐπείθετο, καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς Βερνίκης ἀναβάντες εἰς τὸ ἱερὸν, κατήρξαντο τῆς τῶν στοῶν δομήσεως. εἰς δὲ τὰς κώμας οἵ τε ἄρχοντες καὶ οἱ βουλευταὶ μερισθέντες τοὺς φόρους συνέλεγον. ταχέως δὲ τὰ τεσσαράκοντα τάλαντα, τοσοῦτον γὰρ ἔλειπεν, ἠθροίσθη. καὶ τοῦ μὲν πολέμου τότε τὴν ἀπειλὴν οὕτω κατέστειλεν Ἀγρίππας. αὖθις δὲ ἐπειρᾶτο πείθειν τὸ πλῆθος ὑπακούειν Φλώρῳ, ἄχρις [z] ἂν ἀντ' αὐτοῦ πέμψῃ Καῖσαρ διάδοχον. προσπαροξυνθέντες δὲ ἐβλασφήμουν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ τῆς πόλεως αὐτὸν ἐξεκήρυσσεν. ἐτόλμων δέ τινες τῶν στασιαστῶν καὶ λίθους ἐπ' αὐτὸν βάλλειν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν ὁρμὴν τῶν νεωτεριζόντων ἀκατάσχετον ὁρῶν, καὶ χαλεπήνας ἐφ' οἷς προπεπηλάκιστο, τοὺς μὲν ἄρχοντας ἅμα τοῖς δυνατοῖς αὐτῶν [a] ἔπεμπε πρὸς Φλῶρον εἰς Καισάρειαν, ἵνα ἐκεῖνος [b] ἐξ αὐτῶν ἀποδείξῃ τοὺς τὴν χώραν φορολογήσοντας. αὐτὸς δὲ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν βασιλείαν [c] αὐτοῦ.

β'. Κἀν τούτῳ τινὲς τῶν μάλιστα κινούντων τὸν πόλεμον συνελθόντες, ὥρμησαν ἐπὶ φρούριόν τι καλούμενον Μασάδαν. καὶ καταλαβόντες αὐτὸ λάθρα, [d] τοὺς μὲν Ῥωμαίους ἀπέσφαξαν, ἑτέρους δὲ κατέστησαν ἰδίους. ἅμα δὲ καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν Ἐλεάζαρος υἱὸς [e] Ἀνανία τοῦ ἀρχιερέως, νεανίας θρασύτατος, [f] στρατηγῶν τότε, τοὺς κατὰ τὴν λατρείαν λειτουργοῦντας ἀναπείθει, μηδενὸς [g] ἀλλοφύλου δῶρον ἢ θυσίαν προσδέχεσθαι. τοῦτο δὲ ἦν τοῦ πρὸς Ῥωμαίους πολέμου καταβολή. τὴν γὰρ [h] ὑπὲρ τούτων [i] θυσίαν Καίσαρος ἀπέρριψαν. καὶ πολλὰ τῶν τε ἀρχιερέων καὶ τῶν γνωρίμων παρακαλούντων, μὴ παραλιπεῖν τὸ ὑπὲρ τῶν ἡγεμόνων ἔθος, οὐκ ἐνέδοσαν. [k] πολὺ μὲν καὶ τῷ σφετέρῳ πλήθει πεποιθότες, καὶ γὰρ τὸ ἀκμαιότατον τῶν νεωτεριζόντων συνήργει, μάλιστα δὲ ἀφορῶντες εἰς τὸν Ἐλεάζαρον στρατηγοῦντα.

γ'. Συνελθόντες οὖν οἱ δυνατοὶ τοῖς ἀρχιερεῦσιν [l] συνίσταντο, καὶ τῶν Φαρισαίων οἱ γνώριμοι, ὡς ἐπ' ἀνηκέστοις ἤδη συμφοραῖς, ἐβουλεύοντο περὶ τῶν ὅλων. καὶ δόξαν ἀποπειραθῆναι τῶν στασιαστῶν λόγοις, πρὸ τῆς [m] χαλκῆς πύλης ἀθροίζουσι τὸν δῆμον, ἥτις ἦν [n] τοῦ ἔνδον ἱεροῦ τετραμμένη [o] πρὸς ἀνατολὴν ἡλίου. καὶ πρῶτον αὐτῶν πολλὰ πρὸς τὴν τόλμαν τῆς ἀποστάσεως χαλεπήσαντες, καὶ τὸ τηλικοῦτον [p] ἐπισείειν τῇ πατρίδι πόλεμον, ἔπειτα τῆς προφάσεως τὸ ἄλογον διήλεγχον, φάμενοι, „ τοὺς μὲν προγό„ νους αὐτῶν κεκοσμηκέναι τὸν ναὸν ἐκ [q] τῶν ἀναθη„ μάτων [r] τῶν ἀλλοφύλων τὸ πλέον, ἀεὶ προσδε„ χομένους τὰς ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ἐθνῶν δωρεάς. καὶ οὐ „ μόνον

z Ἂν ἀντ' αὐτοῦ] Illud ἂν è *MSS.*

a Ἔπεμπε—ἐκεῖνος] Julius Cæſar decrevit, ut ſingulis annis tributa penderent Judæi Hieroſolymitani, excepta Joppe & anno Sabbatico ἀρχ. lib. 14. c. 10. §. 6. SPANH.

b Ἐξ αὐτῶν] Abeſt a *Lugd. Bat.*

c Αὐτοῦ] Additum a nobis ex unico *MS. Lugd. Bat.* HAV.

d Τοὺς μὲν Ῥωμαίους] Τοὺς μὲν Ῥωμαίων φρουροὺς *MS. Lipſ.* SPANH. Ita & *Lugd. Bat.*

e Ἀνανία] *Lugd. Bat.* Ἀνανίου.

f Στρατηγῶν τότε,] Στρατηγὸς Filius Pont. M. in Templo. REL.

g Ἀλλοφύλου δῶρον ἢ θυσίαν] Δῶρον & θυσία gentium. REL.

h Ὑπὲρ τούτων] Conf. ſupr. c. 10. §. 4. SPANH.

i Θυσίαν Καίσαρος] Θυσία Καίσαρος ὑπὲρ Ῥωμαίων erat. REL.

k Πολὺ] *Roſt.* Πολλοί.

l Συνίσταντο,] Συνίσταντο non agnoſcit *Big.* & mox legit, καὶ τοῖς τῶν Φαρισαίων γνωρίμοις. quod ſane mallem. HUDS. Εἰς τὸ αὐτὸ. *MS. Lipſ.* SPANH.

m Χαλκῆς πύλης] Χαλκῆ eſt Nicanoris porta. Forte Ὡραία ex *Aerea*, vel vide an non אור ex *Nicanor*, vel, quod ad lucem ſolis. REL.

n Τοῦ ἔνδον ἱεροῦ] Illud τοῦ deeſt *Bod.*

o Πρὸς ἀνατολὴν ἡλίου.] Ἀνατολὰς *Big.*

p Ἐπισείειν] Ἐπισείσειν *MS. Lipſ.* SPANH.

q Τῶν ἀναθημάτων] Abeſt a *Lugd. Bat.*

r Τῶν ἀλλοφύλων] Ἐκ τῶν ἀλλοφύλων. *MS. Lipſ.* SPANH.

s Δια-

„ μόνον οὐ [s] διακεκωλυκέναι θυσίας τινῶν, τοῦτο γὰρ ἀσεβέστατον, ἀλλὰ καὶ τὰ βλεπόμενα καὶ τὰ περιμένοντα τὸν τοσοῦτον χρόνον ἀναθήματα περὶ τῷ ἱερῷ καθιδρυκέναι. αὐτοὺς δὲ νῦν ἐρεθίζοντας τὰ Ῥωμαίων ὅπλα, καὶ μνηστευομένους τὸν ἀπ᾽ ἐκείνων πόλεμον, [t] καινοτομεῖν θρησκείαν ξένην, καὶ μετὰ τοῦ κινδύνου καταψηφίσασθαι τῆς πόλεως ἀσέβειαν, [v] εἰ παρὰ μόνοις Ἰουδαίοις οὔτε θύσει τις ἀλλότριος, οὔτε προσκυνήσει. κἂν μὲν ἐπὶ ἰδιώτου τις ἑνὸς τοῦτον εἰσφέρῃ τὸν νόμον, ἀγανακτεῖν, ὡς ὁριζομένης ἀπανθρωπίας· περιορᾶν δὲ ὅτε Ῥωμαῖοι καὶ ὁ Καῖσαρ [x] ἔκσπονδοι γίνονται. δεδοικέναι μέντοι μὴ τὰς ὑπὲρ ἐκείνων ἀπορρίψαντες θυσίας κωλυθῶσι θύειν [y] καὶ τὰς ὑπὲρ ἑαυτῶν, [z] γένηταί τε ἔκσπονδος τῆς ἡγεμονίας ἡ πόλις, εἰ μὴ ταχέως [a] σωφρονήσαντες ἀποδώσουσι τὰς θυσίας, καὶ πρὶν ἐξελθεῖν ἐφ᾽ οὓς ὑβρίκασι τὴν Φήμην, διορθώσονται τὴν ὕβριν.

δ΄. Ἅμα ταῦτα λέγοντες, παρῆγον τοὺς ἐμπείρους τῶν πατρίων ἱερεῖς, ἀφηγουμένους, [b] ὅπως πάντες οἱ πρόγονοι τὰς ἀπὸ τῶν ἀλλογενῶν θυσίας ἀπεδέχοντο. προσεῖχε δὲ οὐδεὶς τῶν νεωτεριζόντων, ἀλλ᾽ οὐδὲ προσῄεσαν οἱ λειτουργοὶ, τὴν τοῦ πολέμου [c] καταβολὴν ἐνσκευαζόμενοι. [d] συνειδότες οὖν οἱ δυνατοὶ, τήν τε στάσιν ἤδη δυσκαθαίρετον ὑπ᾽ αὐτῶν οὖσαν, καὶ τὸν [e] ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων κίνδυνον ἐπὶ πρώτους αὐτοὺς ἀφιξόμενον, ἀπεσκευάζοντο τὰς αἰτίας· καὶ πρέσβεις οὓς μὲν πρὸς Φλῶρον [f] ἔπεμψαν, ὧν [g] ἦρχεν υἱὸς Ἀνανίου Σίμων, οὓς δὲ πρὸς Ἀγρίππαν, ἐν οἷς καὶ ἦσαν ἐπίσημοι, [h] Σαῦλός τε καὶ Ἀντίπας καὶ [i] Κοστόβαρος, προσήκοντες τῷ βασιλεῖ κατὰ γένος. ἐδέοντο δὲ ἀμφοτέρων ἀναβῆναι μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν πόλιν, καὶ, πρὶν γενέσθαι δυσκαθαίρετον, ἐπικόψαι τὴν στάσιν. Φλώρῳ μὲν οὖν [k] τοῦτο δεινὸν εὐαγγέλιον ἦν, καὶ προῃρημένος ἐξάπτειν τὸν πόλεμον, οὐδὲν ἀπεκρίνατο τοῖς πρεσβευταῖς. Ἀγρίππας δὲ, κηδόμενος ἐπ᾽ ἴσης τῶν τε ἀφισταμένων, καὶ πρὸς οὓς ὁ πόλεμος ἠγείρετο, βουλόμενός τε Ῥωμαίοις μὲν Ἰουδαίους σώζεσθαι, Ἰουδαίοις δὲ τὸ ἱερὸν καὶ τὴν μητρόπολιν, ἀλλ᾽ οὐδὲ αὐτῷ λυσιτελήσειν τὴν ταραχὴν ἐπιστάμενος, ἔπεμψε τοὺς [l] ἐπαμυνοῦντας τῷ δήμῳ τρισχιλίους ἱππεῖς, Αὐρανίτας τε καὶ Βαταναίους καὶ Τραχωνίτας, ὑπὸ Δαρείῳ μὲν ἱππάρχῳ στρατηγῷ δὲ τῷ [m] Ἰακίμου Φιλίππῳ.

ε΄. Τούτοις θαρσήσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ πᾶν ὅσον τοῦ πλήθους εἰρήνην ἠγάπα, τὴν ἄνω καταλαμβάνονται πόλιν· τὴν κάτω γὰρ τὸ στασιάζον ἐκράτει, καὶ τοῦ ἱεροῦ. [n] χερμάσι μὲν οὖν καὶ τοῖς ἑκηβόλοις ἀδιαλείπτως [o] ἐκέχρηντο, καὶ συνεχεῖς ἦσαν βελῶν ἀφέσεις ἐξ ἑκατέρων τῶν κλιμάτων. ἔστι δὲ ὅτε καὶ κατὰ λόχους ἐκτρέχοντες συστάδην ἐμάχοντο, τόλμαις μὲν οἱ στασιασταὶ προέχοντες, ἐμπειρίᾳ δὲ οἱ βασιλικοί. καὶ τούτοις μὲν ἦν ἀγὼν τοῦ ἱεροῦ κρατῆσαι μάλιστα, καὶ τοὺς μιαίνοντας τὸν ναὸν ἐξελάσαι. τοῖς δὲ περὶ τὸν Ἐλεάζαρον στασιασταῖς, πρὸς οἷς εἶχον καὶ τὴν ἄνω

„ impium *fuisset*) sed & donaria, quæ cernuntur *adhuc* & per tantum temporis permanent, circa templum collocasse. Ipsos vero nunc, Romanorum arma irritantes bellumque ab ipsis in se attrahentes, circa exterorum religionem nova statuere, suoque cum periculo civitatem impietatis ream facturos esse, si apud Judæos solos externo alicui nefas sit hostias immolare, aut *Deum* adorare. & quidem si quis ejusmodi legem de privato aliquo ferret, *ipsos* indignari * quasi sciseretur inhumanitas; nihil vero curare, quòd Romanis & Cæsari ipsi hoc beneficio interdicatur. Attamen verendum esse, ne qui immolandas pro illis hostias repellunt, etiam ipsi pro se rem divinam facere prohibeantur, atque de imperii jure excidat civitas, nisi continuo ad sanam mentem reducti victimas *offerri* permiserint, atque injuriæ satisfactum sit antequam ad injuria affectos fama pervenerit.

4. Simul ac ista dicerent, in medium producebant sacerdotes consuetudinum patriarum peritissimos, qui narrarent, quod majores sui omnes victimas ab alienigenis acceperint. Nemo autem res novas molientium animum advertebat: immo ne *ad munia* quidem *sua obeunda* accesserunt altaris ministri, id *scilicet* agentes ut bellum excitarent. Cum igitur optimates secum reputassent seditionem jam ab ipsis tolli non posse, primumque se in periculum ac discrimen vocatum iri à Romanis, † sese culpa liberare studebant: & legatos quidem alios ad Florum miserunt, quorum princeps erat Simon Ananiæ filius; alios vero ad Agrippam, inter quos eminebant Saulus & Antipas & Costobarus, regi affinitate juncti. Obsecrabant autem utrumque ut cum exercitu in civitatem ascenderent, & seditionem opprimerent, priusquam fiat expugnatu difficilis. Et Floro quidem malum istud lætum afferebat nuncium, volensque bellum accendere nihil respondit legatis. Verum Agrippas ex æquo utrisque prospiciens, tam iis qui defecerant, quam bello lacessitis, cupiensque & Romanis Judæos conservare, & Judæis templum atque metropolin, ad hæc nec sibi è re fore *ejusmodi* tumultus sciens, misit in auxilium populo tria equitum millia, Auranitas *scilicet* ac Batanæos & Trachonitas, sub Dario equitum præfecto, duce vero Philippo Jacimi filio.

Nemo seditiosorum ista concione movetur.

Legati contra seditiosos ad Florum & Agrippam missi.

5. Optimates & pontifices & quotquot è plebe pacem amabant, cum istis freti essent *copiis*, urbem superiorem occupant; nam inferiorem, & templum in potestate sua habebant seditiosi. Et missilibus quidem & fundis indesinenter utebantur, & ex utraque regione crebro telorum jactu rem gerebant. quandoque etiam turmatim excurrentes cominus pugnabant; seditiosi quidem audacia superiores, belli vero scientia regii. Et hi quidem certabant ut ante omnia templum occuparent, & ædem prophanantes inde abigerent: seditiosi vero qui ab Eleazaro stabant, ut iis quæ in ipso-

Bellum Hierosolymis inter pacificos & seditiosos.

s Διακεκωλυκέναι θυσίας τινῶν,] Ita *Big. Voss.* & *Ruf.* διακεκρικέναι in *Editis Aliisque.*

t Καινοτομεῖν θρησκείαν ξένην,] Καινοτομεῖν θρησκείαν sic ὀρθοτομεῖν. REL.

v Εἰ παρὰ] *Rost.* Καὶ παρὰ.

x Ἔκσπονδοι γίνονται.] Ἔκσπονδοι *Dinarch.* παραπρεσβ. p. 206. A. SPANH. *Lugd. Bat.* ἔκσπονδος γίνεται. *Rost.* ἔκσπονδος γένηται.

y Καὶ τὰς] *Rost.* Εἰς τὰς.

z Γένηταί τε ἔκσπονδος] Ἔκσπονδος γίνεται *Big.* & *Bod.*

a Σωφρονήσαντες—θυσίας,] Σωφρονίσαντες *Big.*

b Ὅπως] Ita ex *Lugd. Bat.* Reliqui ὅτι. HAV.

c Καταβολὴν ἐνσκευαζόμενοι.] Sic *Big. Voss. Lugd. Bat.* & *Rufinus*, qui vertit, *ut belli materiam præparantes.* μεταβολὴν in *cæteris.*

d Συνειδότες] *Coccejus* emendat συνιδόντες, non male, ita enim legisse quoque videtur *Epiphan.* vertens *videntes.* HAV.

e Ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων] Ex *Lugd. Bat.* accessit illud τῶν. HAV.

f Ἔπεμψαν,] Ἔπεμπον & mox infr. hac ipsa §. ἔπεμπε *Big.*

g Ἦρχεν] *Gen.* Ἦρξεν.

h Σαῦλός—Ἀντίπας] Ita *Big. Bod. Rost. Rhed.* & *Ruf. Lugd. Bat.* Κύλλος. Σκῦλος in *Editis Aliisque.* atque ita legisse videtur *Pseudo-Hegesippus.*

i Κοστόβαρος,] Conf. *Antt.* lib. 15. c. 7. §. 4. SPANH.

k Τοῦτο—ἦν,] Τὸ δεινὸν *Bod. Busb.* & *Rhed.*

l Ἐπαμυνοῦντας—ἱππεῖς,] Sic *Big.* ἐπαμύνοντας in *cæteris.*

m Ἰακίμου Φιλίππῳ.] Ita *Bod. Big. Busb.* & *Ruf.* Ἰακείμου *Voss.* Ἰωακίμου in *Editis.*

n Χερμάσι μὲν οὖν] Præcedit amplius in *Rost.* λίθοις τοῖς ἀπὸ μακρόθεν. Sed puto Scolion esse vocis Χερμάσι. HAV.

o Ἐκέχρηντο,] Ἐχρῶντο *Big.*

* Causas amoliri, *Ruf.*

† *Vel*, tanquam inhumana lege sancita.

ipsorum potestate erant superiorem etiam urbem adjicerent. Et per septem quidem dies magna utrinque facta erat cædes: neutri vero de loco quem tenuerant cedebant.

Xylophori: festivitas.

6. Die autem sequenti, cum ageretur Lignif eri festum, (in quo mos est omnibus *magnam* lignorum vim ad *templi* aram comportare, ne quo tempore ad alendos *sacros* ignes materia deesset, nunquam enim exstinguuntur) adversarios quidem ab istius observantia excluserunt: cum autem multos è Sicariis sibi adjunxissent (ita enim latrones vocabant sicas sub sinubus gestantes) una cum infirmiori plebe irruentes, aliquanto audacius ad rem adoriendam se accinxerunt. Regii vero numero & audacia superabantur, & superiori urbe cedebant grassatoribus. Illi vero, cum impressionem *in eam* fecissent, & Ananiæ pontificis domum, & Agrippæ Berenicesque regias incenderunt: ac deinde ignem tabulariis intulerunt, creditorum instrumenta abolere festinantes, & æs alienum dissolvere, & ut ipsi debitores magna multitudine sibi adjungerent, & egenos insolentius in locupletes insurgere facerent. Quippe cum fugerent tabularum custodes, ignem *ædibus* injecerunt. Postquam vero nervos civitatis combussissent, in adversarios irruebant. Tunc itaque ex optimatibus quidem & pontificibus nonnulli in cloacas sese abdiderunt; alii vero cum regiis in superiorem regiam sese recipientes continuo portas occluserunt, in quibus Ananias pontifex & frater ejus Ezechias, & qui legationem obierant ad Agrippam. Et tunc quidem, victoria & igne absumptis contenti, quieverunt.

Regios adoriuntur seditiosi, eosque superant.

Seditiosi capiunt atque incendunt Antoniam.

7. Postridie vero, mensis scilicet Loi die decima quinta, impetum in Antoniam fecerunt, & omnes in ea præsidiarios, per biduum obsessos, ceperunt atque interfecerunt, & arcem incenderunt. Postea vero transierunt in palatium, quò regii confugerant: cumque semet in quatuor agmina divisissent, muros evertere moliebantur. At eorum qui intus erant nemo quidem ausus est excursionem facere, propter oppugnantium multitudinem: sed distributi per propugnacula & turres subeuntes feriebant, crebroque latrones sub muris cadebant. interdiu autem noctuque confligere *&* *dimicare* non cessabant: seditiosis quidem fore existimantibus, ut præ victus inopia fatiscerent qui in præsidio erant; regiis vero credentibus, oppugnatores labori cessuros.

Manahemus, Judæ Galilæi filius, ex Herodis armamentario suos armis instruit.

8. Interea Manahemus quidam, Judæ Galilæi, ut vocabatur, filius (qui sophista erat acerrimus, & quondam tempore Quirinii Judæis exprobraverat, quod post Deum subjicerentur Romanis) assumptis quibusdam è nobilioribus perrexit in Masadam: ubi cum Herodis regis armamentarium perrupisset, & populares *suos* aliosque latrones armis instruxisset, adeoque illis satellitibus uteretur, ve-

πόλιν προσλαβεῖν. ἑπτὰ μὲν οὖν ἡμέραις συχνὸς ἀμφοτέρων φόνος [p] ἐγίνετο. [q] οὐδέτεροι δὲ τοῦ καταληφθέντος μέρους εἶχον.

ϛʹ. Τῇ δὲ [r] ἑξῆς τῶν ξυλοφορίων ἑορτῆς οὔσης, ἐν ᾗ πᾶσιν ἔθος ὕλην τῷ βωμῷ προσφέρειν, ὅπως μήποτε τροφὴ τῷ πυρὶ λίποιτο, διαμένει γὰρ ἄσβεστον ἀεί, τοὺς μὲν διαφόρους τῆς θρησκείας ἐξέκλεισαν· τῷ δὲ ἀσθενεῖ λαῷ συνεισρυέντας πολλοὺς [s] τῶν Σικαρίων, οὕτω γὰρ ἐκάλουν τοὺς λῃστὰς ἔχοντας ὑπὸ τοῖς κόλποις [t] ξίφη, [v] προσλαβόντες θαῤῥαλεώτερον ἥπτοντο τῆς [x] ἐπιθέσεως. ἡττῶντο δὲ οἱ βασιλικοί, πλήθει τε καὶ τόλμῃ, καὶ βιασαμένοις εἶκον ἐκ τῆς ἄνω πόλεως. οἱ δὲ ἐπιπεσόντες, [y] τήν τε Ανανίου τοῦ ἀρχιερέως οἰκίαν, καὶ τὰ Αγρίππα [z] καὶ τὰ Βερνίκης [a] βασίλεια κατέκαυσαν· μεθ' ἃ τὸ πῦρ ἐπὶ τὰ [b] ἀρχεῖα ἔφερον, ἀφανίσαι σπεύδοντες τὰ συμβόλαια τῶν δεδανεικότων, καὶ τὰς εἰσπράξεις ἀποκόψαι τῶν χρεῶν, ὅπως αὐτοί τε πλῆθος προσλάβωσι τῶν ὠφεληθέντων, καὶ μετ' ἀδείας τοῖς εὐπόροις ἐπαναστήσωσι τοὺς ἀπόρους· φυγόντων δὲ τῶν πρὸς τῷ γραμματοφυλακείῳ, τὸ πῦρ ἐνίεσαν. ἐπεὶ δὲ τὰ νεῦρα τῆς πόλεως κατέφλεξαν, ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς ἐχώρουν. ἔνθα δὴ τῶν δυνατῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων οἱ μὲν εἰς τοὺς ὑπονόμους [c] καταδύντες διελάνθανον· οἱ δὲ σὺν τοῖς βασιλικοῖς εἰς τὴν ἀνωτέρω [d] φεύγοντες αὐλὴν ταχέως ἀπέκλεισαν τὰς [e] πύλας, σὺν οἷς [f] Ανανίας ὁ ἀρχιερεύς, Εζεκίας τε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ οἱ πρεσβεύσαντες πρὸς Αγρίππαν ἦσαν. τότε μὲν οὖν, τῇ νίκῃ καὶ τοῖς ἐμπρησθεῖσιν ἀρκεσθέντες, ἀνεπαύσαντο.

ζʹ. Τῇ δὲ ἑξῆς, [g] πεντεκαιδεκάτη δὲ ἦν Λώου μηνός, ὥρμησαν ἐπὶ τὴν Αντωνίαν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ φρουροὺς δυσὶν ἡμέραις πολιορκήσαντες, αὐτούς τε εἷλον καὶ κατέσφαξαν, καὶ τὸ φρούριον ἐνέπρησαν. ἔπειτα μετέβαινον εἰς τὴν αὐλήν, εἰς ἣν οἱ βασιλικοὶ κατέφυγον· καὶ, διανείμαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τέσσαρα μέρη, τῶν τειχῶν ἐπειρῶντο. τῶν δὲ ἔνδον πρὸς ἐκδρομὴν μὲν οὐδεὶς ἐθάῤῥει, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώτων· διϊστάμενοι δὲ [h] ἐπὶ τὰ [i] θωράκια καὶ τοὺς πύργους, ἔβαλλον τοὺς προσιόντας, καὶ συχνοὶ τῶν λῃστῶν [k] ὑπὸ τοῖς τείχεσιν ἔπιπτον. οὔτε δὲ νυκτὸς οὔτε ἡμέρας διέλιπεν ἡ συμβολή· τῶν μὲν στασιαστῶν ἀπαγορεύσειν τοὺς ἔνδον οἰομένων ἐνδείᾳ τροφῆς, τῶν δὲ [l] ἔνδον [m] καμάτῳ τοὺς πολιορκοῦντας.

ηʹ. Κἀν τούτῳ Μανάϊμός τις, υἱὸς [n] Ιούδα τοῦ καλουμένου [o] Γαλιλαίου, ὃς ἦν [p] σοφιστὴς [q] δεινότατος, καὶ ἐπὶ Κυρηνίου ποτὲ Ιουδαίους ὀνειδίσας, ὅτι Ρωμαίοις [r] ὑπετάσσοντο μετὰ τὸν Θεόν, ἀναλαβὼν τοὺς γνωρίμους, ἀνεχώρησεν εἰς [s] Μασάδαν· ἔνθα τὴν Ηρώδου τοῦ βασιλέως ὁπλοθήκην ἀναῤῥήξας, καὶ πρὸς τοῖς δημόταις ἑτέρους λῃστὰς καθοπλίσας, [t] τούτοις δὴ χρώμενος

p Εγίνετο.] Εγένετο *Bod.*
q Οὐδέτεροι δὲ] Καὶ οὐδέτεροι τοῦ καταλειφθέντος μέρους *Big.* & *Bod.*
r Εξῆς τῶν] *Lugd. Bat.* Εξῆς τῆς τῶν.
s Τῶν—κόλποις] De quibus ἀρχ. lib. 20. c. 7. §. 10. σικάριοι sicarii, λῃσταί, à σίκαις, quæ ξιφίδια instar Persicorum acinacum vid. supr. c. 13. §. 3. μικρὰ ξιφίδια. SPANH.
t Ξίφη,] *Lugd. Bat.* Τὰ ξίφη.
v Προσλαβόντες] Συλλαβόντες *Bod.* & *Rost.*
x Επιθέσεως.] Επιχειρήσεως *Big.*
y Τὴν—Αγρίππα] In Sion itaque domus fuit Ananiæ Pontif. Agrippæ ac Berenices regia. REL.
z Καὶ τὰ Βερνίκης] Καὶ Βερνίκης ὑποπιμπρᾶσι βασίλεια. μεθ. ἃ τ. π. *Big.*
a Βασίλεια κατέκαυσαν.] Transponit voces has. *Lugd. Bat.*
b Αρχεῖα] Αρχαῖα τῶν δανείων τὰ κεφάλαια. *Hesych.* SPANH.
c Καταδύντες] *Rost.* Διελθόντες.
d Φεύγοντες—ταχέως] Καταφεύγοντες *Big.* (*Lugd. Bat.* & forsan melius) & *Bod.*
e Πύλας,] Θύρας *Big.*
f Ανανίας ὁ ἀρχιερεύς,] Ανανίας τε ὁ ἀρχ. *Bod.*

g Πεντεκαιδεκάτη δὲ ἦν] Sc. xv. *Augusti*, ut dicit *Usserius* in *Antt. Vet. Test.* ad *A. M.* 4069. Verum δεκάτη pro πεντεκαιδεκάτη rescribendum esse contendit *S. Petitus* in *Var. Lect.* lib. 4. p. 196.
h Επὶ τὰ] Επὶ τοὺς προμαχῶνας, θωράκια, καὶ τοὺς π. *Bod.*
i Θωράκια] Θώραξ ὅπλον, πύργος, &c. *Hesych.* SPANH.
k Υπὸ τοῖς τείχεσιν ἔπιπτον.] Ita *Voss.* (*Lugd. Bat.*) *Rhed.* & *Bod.* ἐπὶ in *Editis aliisque.*
l Ενδον] Ita ex *Lugd. Bat.* Reliqui ἔνδοθεν. HAV.
m Καμάτῳ] *Lugd. Bat.* Καματώσειν.
n Ιούδα] Vide *Antiquitatum* l. 17. c. 12. §. 5. HUDS. Confer. sup. c. 8. §. 1. SPANH.
o Γαλιλαίου,] Γαλιλαίου, σοφιστὴς δεινότατος, ὁ καὶ ἐπὶ Κ. *Big.* & *Ruf.*
p Σοφιστὴς] Conf. sup. c. 8. §. 1. SPANH.
q Δεινότατος,] *Rost.* Δυνατώτατος.
r Υπετάσσοντο] Sic *Big.* & *Ruf.* ὑποτάσσονται in *cæteris.*
s Μασάδαν.] Μασσάδαν ubique in *MS. Bod.*
t Τούτοις—δορυφόροις,] Τούτοις τε χρώμενος *Big. Voss.* & *Bod.*

ν Δ 1

μενος δορυφόροις, οἷα δὴ βασιλεὺς ἐπάνεισιν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ γενόμενος ἡγεμὼν τῆς στάσεως διέτασσε τὴν πολιορκίαν. ἀπορία δὲ ἦν ὀργάνων, καὶ φανερῶς ὑπορύσσειν τὸ τεῖχος οὐχ οἷόν τε ἦν ἄνωθεν βαλλομένους. ὑπόνομον [v] δὴ πόρρωθεν [x] ἐφ' ἕνα τῶν πύργων διορύξαντες [y] ἀνακρημνῶσιν αὐτὸν, ἔπειτα τὴν [z] ἔχουσαν ὕλην ἐμπρήσαντες ἐξῆλθον. ὑποκαέντων δὲ τῶν στηριγμάτων, ὁ μὲν πύργος ἐξαίφνης κατασείεται, τεῖχος δὲ ἕτερον ἔνδοθεν ἀντῳκοδομημένον διεφάνη. τὴν γὰρ ἐπιβουλὴν αὐτῶν προαισθόμενοι, τάχα καὶ τοῦ πύργου κινηθέντος ὡς ὑπωρύττετο, δεύτερον [a] ἑαυτοῖς ἔρυμα κατεσκεύασαν. πρὸς ὃ τῶν μὲν ἀδοκήτως ἰδόντων, καὶ κρατεῖν ἤδη πεπεισμένων, κατάπληξις ἦν. οἱ δὲ ἔνδοθεν πρός τε τὸν Μανάιμον καὶ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως ἔπεμπον, ἀξιοῦντες ἐξελθεῖν [b] ὑπόσπονδοι. καὶ δοθὲν μόνοις τοῖς βασιλικοῖς καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις, οἱ μὲν ἐξῄεσαν. [c] ἀθυμία δὲ τοὺς Ῥωμαίους καταλειφθέντας μόνους ὑπέλαβεν. οὔτε γὰρ βιάσασθαι τοσοῦτον πλῆθος ἐδύναντο, καὶ τὸ [d] δεξιὰν αἰτεῖν ὄνειδος ὑπελάμβανον, [e] πρὸς τὸ μηδὲ πιστεύειν εἰ [f] διδῷτο. καταλιπόντες δὴ τὸ στρατόπεδον, ὡς εὐάλωτον, ἐπὶ τοὺς βασιλικοὺς [g] ἀνέφυγον πύργους [h] τόν τε Ἱππικὸν καλούμενον, καὶ τὸν Φασάηλον, καὶ [i] τὴν Μαριάμμην. οἱ δὲ περὶ τὸν Μανάιμον, εἰσπεσόντες ὅθεν οἱ στρατιῶται διέφυγον, ὅσους τε αὐτῶν κατέλαβον μὴ φθάσαντας ἀνελθεῖν διέφθειραν, καὶ τὰς ἀποσκευὰς διαρπάσαντες [k] ἐνέπρησαν τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν [l] ἕκτῃ Γορπιαίου μηνὸς ἐπράχθη.

θ'. Κατὰ δὲ τὴν ἐπιοῦσαν, ὅ, τε ἀρχιερεὺς Ἀνανίας περὶ τὸν τῆς βασιλικῆς αὐλῆς εὔριπον διαλανθάνων ἁλίσκεται, καὶ πρὸς τῶν λῃστῶν ἀναιρεῖται σὺν Ἐζεκίᾳ τῷ ἀδελφῷ. καὶ τοὺς πύργους ἐπισχόντες οἱ στασιασταὶ παρεφύλαττον, μή τις τῶν στρατιωτῶν διαφύγῃ. τὸν δὲ Μανάιμον ἥτε τῶν ὀχυρῶν καταστροφὴ χωρίων, καὶ ὁ τοῦ ἀρχιερέως Ἀνανίου θάνατος ἐτύφωσεν εἰς ὠμότητα. καὶ μηδένα νομίζων ἔχειν ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ἀντίπαλον, ἀφόρητος ἦν τύραννος. ἐπανίστανται δὲ οἱ περὶ τὸν Ἐλεάζαρον αὐτῷ, καὶ λόγον ἀλλήλοις δόντες, ὡς οὐ χρὴ Ῥωμαίων ἀποστάντας δι' ἐλευθερίας πόθον καταπροέσθαι ταύτην οἰκείῳ δήμῳ, καὶ δεσπότην φέρειν, εἰ καὶ μηδὲν πράττοι βίαιον, ἀλλ' οὖν ἑαυτῶν ταπεινότερον. εἰ γὰρ καὶ δέοι τινὰ τῶν ὅλων ἀφηγεῖσθαι, παντὶ μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ προσήκειν συντίθενται, καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν ἐπεχείρουν αὐτῷ. σοβαρὸς γὰρ ἀνεβεβήκει προσκυνήσων, ἐσθῆτί τε βασιλικῇ κεκοσμημένος, καὶ τοὺς ζηλωτὰς ἐνόπλους ἐφελκόμενος. ὡς δὲ οἱ περὶ τὸν Ἐλεάζαρον ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν, ὅ, τε λοιπὸς δῆμος, [m] ἐπὶ τὰς ὁρμὰς λίθους ἁρπάσαντες, [n] τὸν σοφιστὴν ἔβαλλον, οἰόμενοι, τούτου καταλυθέντος, [o] διαρρίψειν ὅλην τὴν [p] στάσιν. πρὸς ὀλίγον δὲ οἱ περὶ τὸν Μανάιμον ἀντισχόντες, ὡς εἶδον πᾶν ἐπ' αὐτοὺς τὸ πλῆθος ὁρμῆσαν, ἔφυγεν

luti rex Hierosolyma revertitur; factusque seditiosorum dux, statuit de omnibus ad obsidionem spectantibus. *Hierosolyma obsidet.* Machinarum autem inopia laborabant, nec poterant palam suffodere muros, telis ab hostibus desuper petiti. Cuniculum igitur è longinquo ad unam è turribus agentes, eum fornicatum & suspensum relinquunt, deinde in sustinentia ligna igne immisso egrediuntur. Cum autem exusti essent subices, turris quidem illico concutitur, alter autem murus intus & ex adverso ædificatus conspiciebatur. nam *regii* molitiones eorum præsentientes, turri forsan cum suffossa esset motu agitata, aliud sibi munimentum exstruxerunt. Quod ubi *oppugnatores* præter opinionem aspexerant, etiam cum se victores esse crediderint, animis quidem consternati erant: obsessi vero *quosdam* ad Manahemum & seditionis auctores mittebant, qui obsecrarent ut sibi liceret fide data exire. quo regiis solis & indigenis concesso, illi quidem egressi sunt: Romani autem, qui soli relicti, animis anxii erant & dejecti. *Regiis exeundi veniam concedit.* tam ingentem quippe multitudinem perrumpere non poterant, petereque ut dextra fides sibi porrigeretur ignominiosum esse existimabant; præsertim quod nec illis credendum esset, etiamsi fides daretur. Castris itaque desertis, ut quæ facile capi possent, ad turres regias confugerunt, quarum una Hippicos appellabatur, altera Phasaëlus, tertia Mariamne. Qui vero cum Manahemo erant, *Romani relicti in turres regias confugiunt.* protinus irruentes in locum è quo milites fugerant, quotquot eorum comprehenderent ante ascensum trucidarunt, direptisque impedimentis castra incenderunt. Et quidem ista acta sunt die sexto mensis Gorpiæi.

XVIII.

9. Sequenti autem die Ananias pontifex in regiæ domus aquæ-ductu latitans captus est, & à latronibus cum fratre Ezechia interfectus: atque seditiosi, cum turres obsedissent, sedulo cavebant, ne quis militum fuga dilaberetur. *Ananiæ pontificis & Ezechiæ fratris mors.* Manahemum autem & locorum munitorum eversio, & Ananiæ pontificis mors crudelitate implevit; credensque se in rebus gerendis habere parem neminem, tyrannus non ferendus evasit. Qui vero cum Eleazaro erant in eum insurrexerunt, postquam ultro citroque sermones habuissent, quod non deceret à Romanis desiderio libertatis deficientes eandem cuidam è popularibus suis prodere, dominumque ferre, etsi vim nullam adhibentem, seipsis tamen humiliorem. nam si oporteat & aliquem rerum summæ præesse, ad quemvis magis alium quam ad ipsum pertinere *hoc quidquid* est *muneris*, uno ore fatentur; atque ita eum in templo adoriuntur. Magno enim fastu ad Deum colendum ascenderat, veste regia indutus, suique studiosos armatos secum trahens. Cum autem socii amicique Eleazari in eum irruissent, reliqui etiam è populo ubi illi impetum fecerant, lapides corripuerunt & in sophistam jaciebant, existimantes omnes illo interempto disjectum iri seditionem. *Eleazari sectatores Manahemum in templo adoriuntur.* Exiguum ad tempus Manahemo suisque resistentibus, ubi universos in ipsos irruentes viderunt, quò quisque valebat fuga se recipiunt: &

v Δὴ πόρρωθεν] Ita *Big.* & *Ruf.* δὲ in *cæteris.*

x Ἐφ'—πύργων] Ita *Big.* & *Bod.* ὑφ' ἕνα in *Editis.*

y Ἀνακρημνῶσιν αὐτὸν,] Ἀνακρήμνισαν *Big.* ἀνακρημνοῦσιν *Busb.* HUDS. Forte ἀνακριμνῶσιν inquit *Coccejus*, non male, si *MSS.* auctoritas accederet; nunc dicere videtur Auctor, ita pensilem fuisse factam istam turrim, ut tanquam præcipitium proëmineret, casura mox subductis lignis vel (ut factum fuit) exustis. HAV.

z Ἔχουσαι ὕλην] Ἀνέχουσαν *Big.* κατέχουσαν *Bod.* & *Lugd. Bat.* Verum ἔχω apud melioris notæ Scriptores sæpe pro ἀνέχω.

a Ἑαυτοῖς] *Lugd. Bat.* Αὐτοῖς.

b Ὑπόσπονδοι.] Ita *Big.* & *Coccejus* πρόσπονδοι in *Editis Aliisque.*

c Ἀθυμία δὲ] Ἀπορία *Voss.*

d Δεξιὰν αἰτεῖν] Δεξιὰς *Big.*

e Πρὸς—πιστεύειν] Πρὸς τοῦ *Big.* πρὸς τῷ *Voss.*

f Διδῷτο.] Διδοῖτο *Voss.*

g Ἀνέφυγον] *Lugd. Bat.* Ἀνέφευγον.

h Τόν—Φασάηλον,] De tribus his turribus vid. infr. lib. 6. c. 4. §. 3. & c. 8. §. 4. SPANH.

i Τὸν Μαριάμμην.] Τὴν in plerisque *MSS.*

k Ἐνέπρησαν] *Lugd. Bat.* Ἀνέπρησαν.

l Ἕκτῃ—ἐπράχθη.] Vide *Scaligerum* in lib. V. de *Emendatione Temporum*, ubi agit *de Initio Neronis.*

m Ἐπὶ τὰς ὁρμὰς] Ita lego pro ἐπὶ τὰς ὀργὰς, quod præ se ferunt *libri omnes* præter *Big.* qui cum *Rufino* voces istas non agnoscit.

n Τὸν σοφιστὴν] *Rost.* Ἐπὶ τὸν σοφιστὴν.

o Διαρρίψειν] *Lugd. Bat.* Διασρίψειν. *Rost.* Διατρίψειν.

p Στάσιν.] Σύστασιν *Rhed.*

& cædes facta est eorum qui comprehensi sunt, & inquisitio de iis qui sese in latebras abdiderant. Pauci etiam ex eis clam in Masadam perfugerunt, in quibus Eleazarus Jairi filius, Manahemo affinitate junctus, qui postea in Masada tyrannidem exercuit: ipsumque Manahemum, cum in locum Ophlan vocatum fugisset, atque illic abjecte admodum delitesceret, captum in medium produxerunt, multisque cruciatibus vexatum interfecerunt. Similiter & quotquot sub ipso duces erant, maximeque insignem tyrannidis ministrum Apsalomum.

Romani sese dedunt Eleazaro.

10. Et populus quidem ad ista, uti dicebam, operam suam contulit, fore sperans ut medela quædam toti seditioni adhiberetur. Illi vero, ut qui non studerent bellum comprimere, sed majori cum insolentia in eo versari, Manahemum de medio sustulerant. Denique cum populus multis verbis obsecraret, ut milites oppugnare desinerent; illi acrius insistebant, donec Metilius (is enim Romanorum erat præfectus) cum suis, diutius non valentes resistere, mitterent ad Eleazarum sociosque, suppliciter orantes, ut fide data egredi liceret salvis tantum capitibus, dicentesque se arma & impedimenta sua eis tradituros. Illi autem cum petitioni statim concessissent, mittunt ad eos Gorionem Nicodemi, & Ananiam Sadduci, & Judam Jonathæ filium, qui jurejurando interposito fidem darent. Qua re peracta, milites suos deducebat Metilius. Et quamdiu illis quidem arma supererant, è seditiosis nemo aut *aperte* illos aggrediebatur, aut insidiis attentabat: quam primum vero ex pacto omnes scuta & gladios deponerent, & nihil *mali* suspicantes discedere pararent, impetum in eos fecerunt Eleazari comites, & comprehensos trucidabant, neque resistentes neque supplicantes, solas autem pactiones & fidem jurejurando datam inclamantes. Et hi quidem tanta cum crudelitate interfecti sunt omnes, præter Metilium: (hunc enim, cum eis supplicasset pollicitusque esset usque ad circumcisionem quoque se Judæum futurum, solum servarunt) damnum tamen Romanis quidem erat leviusculum, ut qui ex ingenti exercitu non multos amiserint, Judæis vero ad excidium proludere visum est. Cum autem vidissent dimoveri non posse belli causas, tantoque flagitio pollutam esse civitatem, ex quo fas erat ominari Deum *in eos* ira exarsurum, etiamsi in illos non vindicatum esset à Romanis, publice lugebant, & urbs quidem tota in mœstitia erat: moderati vero quique, quasi ipsi pro seditiosis pœnas daturi essent, metu percellebantur. quippe sabbato cædem istam perpetrari contigerat, quo die propter sacri cultus solennitatem ab operibus cessant.

Romani contra pacta omnes præter Metilium ducem occisi.

Cædes sabbato facta.

ὅπῃ τις ἴσχυεν. καὶ φόνος μὲν ἦν τῶν καταληφθέντων, ἔρευνα δὲ τῶν ἀποκρυπτομένων. καὶ διεσώθησαν ὀλίγοι, λάθρα διαδράντες εἰς Μασάδαν, σὺν οἷς Ἐλεάζαρος [q] ὁ υἱὸς Ἰαείρου, προσήκων τῷ Μαναΐμῳ κατὰ γένος, ὃς ὕστερον ἐτυράννησε τῆς Μασάδας. αὐτόν τε τὸν Μανάϊμον, εἰς τὸν καλούμενον [r] Ὀφλᾶν συμφυγόντα, κἀκεῖ ταπεινῶς [s] ὑπολανθάνοντα ζωγρήσαντες, εἰς τὸ φανερὸν ἐξείλκυσαν, καὶ πολλαῖς αἰκισάμενοι βασάνοις ἀνεῖλον. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, τόν τε ἐπισημότατον τῆς τυραννίδος ὑπηρέτην Ἀψάλωμον.

ι. Ὁ μὲν οὖν δῆμος, ὡς ἔφην, εἰς ταῦτα συνήργησεν, ἐλπίζων τινὰ τῆς ὅλης στάσεως λαμβάνειν διόρθωσιν. οἱ δὲ οὐ καταλῦσαι τὸν πόλεμον σπεύδοντες, ἀλλὰ ἀδεέστερον πολεμεῖν, Μανάϊμον ἀνηρήκεσαν. ἀμέλει τοῦ δήμου πολλὰ τοῖς στρατιώταις ἀνεῖναι τὴν πολιορκίαν παρακαλοῦντος, οἱ δὲ προσέκειντο χαλεπώτερον, μέχρι μηκέτι ἀντέχοντες οἱ περὶ τὸν [t] Μετίλιον, οὗτος γὰρ ἦν τῶν Ῥωμαίων ἔπαρχος, διαπέμπονται πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἐλεάζαρον, ἐξαιτούμενοι μόνας τὰς ψυχὰς ὑποσπόνδους, τὰ δὲ ὅπλα καὶ τὴν λοιπὴν κτῆσιν παραδώσειν λέγοντες. οἱ δὲ, καὶ τὴν ἱκεσίαν ἁρπάσαντες, ἀπέπεμψαν πρὸς αὐτοὺς Γωρίωνά τε Νικομήδους υἱὸν, καὶ Ἀνανίαν [v] Σαδδουκὶ, καὶ Ἰούδαν Ἰωνάθου, δεξιάς τε καὶ ὅρκους δώσοντας. ὧν γενομένων κατῆγε τοὺς στρατιώτας ὁ Μετίλιος. οἱ δὲ μέχρι μὲν ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις, οὔτε ἐπεχείρει τις τῶν στασιαστῶν αὐτοῖς, οὔτε ἐνέφαινεν ἐπιβουλήν. ὡς δὲ κατὰ τὰς συνθήκας ἅπαντες ἀπέθεντο τοὺς θυρεοὺς καὶ τὰ ξίφη, καὶ μηδὲν ἔτι ὑποπτεύοντες ἀνεχώρουν, ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς οἱ περὶ τὸν Ἐλεάζαρον, καὶ περισχόντες ἀνῄρουν, οὔτε ἀμυνομένους, οὔτε ἱκετεύοντας, μόνας δὲ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους ἀναβοῶντας. καὶ οἱ μὲν οὕτως ὠμῶς [x] ἀπεσφάγησαν ἅπαντες πλὴν Μετιλίου. τοῦτον γὰρ ἱκετεύσαντα, καὶ μέχρι περιτομῆς [y] Ἰουδαΐσειν ὑποσχόμενον, διέσωσαν μόνον. τὸ δὲ πάθος Ῥωμαίοις μὲν ἦν κοῦφον, ἐκ γὰρ ἀπλέτου δυνάμεως ἀπανηλώθησαν ὀλίγοι, Ἰουδαίοις δὲ προοίμιον ἁλώσεως ἔδοξε. καὶ καθορῶντες ἀνηκέστους μὲν ἤδη τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου, τὴν δὲ πόλιν τηλικούτῳ μιάσματι πεφυρμένην, ἐξ οὗ δαιμόνιόν τι μήνιμα προσδοκᾷν εἰκὸς ἦν, [z] εἰ καὶ μὴ τὴν ἐκ Ῥωμαίων ἄμυναν, [a] ἐπένθουν δημοσίᾳ, καὶ πλήρης μὲν κατηφείας ἦν ἡ πόλις. ἕκαστος δὲ τῶν μετρίων, ὡς αὐτὸς ὑπὲρ τῶν στασιαστῶν δίκας δώσων, ἐτετάρακτο. καὶ γὰρ δὴ σαββάτῳ συνέβη πραχθῆναι τὸν φόνον, ἐν ᾧ διὰ τὴν θρησκείαν [b] τῶν ὁσίων, ἔργων ἔχουσιν ἐκεχειρίαν.

XIX.

CAP. XVIII.

Judæorum ubique gentium calamitates & cædes.

Judæorum magna strages Cæsareæ.

EOdem autem die, horaque *eadem*, quasi divina providentia ita acciderat, Cæsarenses Judæos qui apud ipsos erant *fere omnes* interimebant; ita ut una hora super viginti hominum millia cæ-

ΚΕΦ. ιη΄.

Ἰουδαίων συμφοραὶ καὶ φόνοι ἑκάστοτε.

ΤΗΣ δὲ αὐτῆς ἡμέρας καὶ ὥρας, ὥσπερ ἐκ δαιμονίου προνοίας, ἀνῄρουν [c] οἱ Καισαρεῖς τοὺς παρ' αὐτοῖς Ἰουδαίους. ὡς ὑπὸ μίαν ὥραν ἀποσφαγῆναι μὲν ὑπὲρ

q Ὁ υἱὸς Ἰαείρου,] Articulus abest *Big.* & *Voss.*

r Ὀφλᾶν] Conf. infr. lib. 5. c. 4. §. 2. De cæde hujus Manahemi *in Vita* §. 5. μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν Μαναήμου, &c. SPANH.

s Ὑπολανθάνοντα ζωγρήσαντες,] Sic *MSS.* ἀπολανθάνοντα in *Editis.*

t Μετίλιον,] Μοτίλιον & infra Μοτίλιος *Big.* Μετίλλιον & Μετίλιος *Bod.* in *Rufini* versione *Mutilum* & *Mutilius.*

v Σαδδουκὶ,] Σαδουκαίου *Big.* Σαδδούκιον *Voss.* (& *Coislin*) forsan pro Σαδδουκίου.

x Ἀπεσφάγησαν] *Rost.* Ἐπεσφάγησαν.

y Ἰουδαΐσειν ὑποσχόμενον,] Ἰουδαΐζειν *Big.*

z Εἰ ἄμυναν,] Εἰ μὴ τὴν Ῥωμαίων ἄμυναν in *MS.*

a Ἐπένθουν δημοσίᾳ,] *Rost.* Ἐπαθον δημοσίαν.

b Τῶν—ἐκεχειρίαν.] Interpres *Gelenius* male: *a sanctis quoque operibus agunt quietem*, Sanctis operibus enim non abstinent, sed διὰ τὴν θρησκείαν τῶν ὁσίων abstinent ab aliis operibus. REL.

c Οἱ Καισαρεῖς] Illud οἱ è *MS. Voss.*

d Σιδω-

ὑπὲρ δισμυρίους, κενωθῆναι δὲ πᾶσαν Ἰουδαίων τὴν Καισάρειαν. καὶ γὰρ τοὺς διαφεύγοντας ὁ Φλῶρος συλλαβὼν, κατήγαγε δεσμώτας εἰς τὰ νεώρια. πρὸς δὲ τὴν ἐκ τῆς Καισαρείας πληγὴν ὅλον τὸ ἔθνος ἐξαγριοῦται. καὶ διαμερισθέντες τάς τε κώμας τῶν Σύρων καὶ τὰς προσεχεῖς ἐπόρθουν πόλεις, Φιλαδέλφειάν τε καὶ [d] Σεβωνίτιν, καὶ [e] Γέρασαν, καὶ Πέλλαν, καὶ Σκυθόπολιν. ἔπειτα Γαδάροις καὶ Ἵππῳ καὶ τῇ Γαυλανίτιδι προσπεσόντες, [f] τὰς μὲν καταστρεψάμενοι, τὰς δὲ [g] ὑποπρήσαντες, ἐχώρουν ἐπὶ [h] Κέδασαν τὴν [i] Τυρίων, καὶ Πτολεμαΐδα, [k] Γάβαν τε καὶ Καισάρειαν. ἀντέσχε δὲ οὐδὲ Σεβαστὴ ταῖς ὁρμαῖς αὐτῶν, οὐδὲ Ἀσκάλων. ἀλλ᾽ ἐπὶ ταύταις [l] πυρποληθείσαις, Ἀνθηδόνα καὶ Γάζαν κατέσκαπτον. πολλαὶ δὲ περὶ ἑκάστην [m] τούτων τῶν πόλεων ἀνηρπάζοντο κῶμαι, καὶ τῶν ἁλισκομένων ἀνδρῶν φόνος ἦν ἄπειρος.

β΄. Οὐ μὴν οἱ Σύροι τῶν Ἰουδαίων ἔλαττον πλῆθος ἀνῄρουν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι λαμβανομένους ἀπέσφαττον, οὐ μόνον κατὰ μῖσος ὡς πρότερον, ἀλλ᾽ ἤδη καὶ τὸν ἐφ᾽ ἑαυτοῖς κίνδυνον φθάνοντες. [n] δεινὴ δὲ ὅλην τὴν Συρίαν ἐπεῖχε ταραχὴ, καὶ πᾶσα πόλις εἰς δύο διῄρητο στρατόπεδα. σωτηρία δὲ τοῖς ἑτέροις ἦν τὸ τοὺς ἑτέρους φθάσαι. καὶ τὰς μὲν ἡμέρας ἐν αἵματι διῆγον, τὰς δὲ νύκτας δέει χαλεπωτέρας. [o] ἀπεσκευάσθαι γὰρ τοὺς Ἰουδαίους δοκοῦντες ἕκαστοι, τοὺς ἰουδαΐζοντας εἶχον ἐν ὑποψίᾳ, καὶ τὸ παρ᾽ ἑκάστοις ἀμφίβολον οὔτε ἀνελεῖν τις προχείρως ὑπέμενε, καὶ μεμιγμένον ὡς βεβαίως ἀλλόφυλον ἐφοβεῖτο. προεκαλεῖτο δὲ ἐπὶ τὰς σφαγὰς τῶν διαφόρων καὶ τοὺς πάλαι πρᾳοτάτους εἶναι δοκοῦντας, ἡ πλεονεξία. τὰς γὰρ οὐσίας τῶν ἀναιρεθέντων ἀδεῶς διήρπαζον, καὶ καθάπερ [p] ἐκ παρατάξεως τὰ σκῦλα τῶν ἀνῃρημένων [q] εἰς τοὺς σφετέρους οἴκους μετέφερον. ἔνδοξός τε ἦν ὁ πλεῖστα κερδάνας, ὡς κατισχύσας πλειόνων. [r] ἦν δὲ ἰδεῖν τὰς πόλεις μεστὰς ἀτάφων σωμάτων, καὶ νεκροὺς ἅμα νηπίοις γέροντας ἐρριμμένους, γύναιά τε [s] μήτε τῆς ἐπ᾽ [t] αἰδῶ σκέπης μετειληφότα, καὶ πᾶσαν μὲν [v] τὴν ἐπαρχίαν μεστὴν ἀδιηγήτων συμφορῶν, μείζονα δὲ τῶν [x] ἑκάστοτε τολμωμένων τὴν ἐπὶ τοῖς ἀπειλουμένοις [y] μετάστασιν.

γ΄. Μέχρι μὲν δὴ τούτων Ἰουδαίοις πρὸς τὸ ἀλλόφυλον ἦσαν [z] συμβολαί. καταρέχοντες δὲ εἰς Σκυθόπολιν τοὺς παρ᾽ [a] ἐκείνῃ Ἰουδαίους [b] ἐπειράσαντο πολεμίους. [c] ταξάμενοι γὰρ μετὰ τῶν Σκυθοπολιτῶν, καὶ τὴν

derentur, & Cæsarea omnis vacua facta est Judæis. nam fuga dilapsos comprehendit Florus, & vinctos ad navalia deducebat. Nunciata autem hac è Cæsarea clade, tota Judæorum gens efferata est: divisique & Syrorum vicos & finitimas civitates vastabant, Philadelphiam *scilicet* & Sebonitin, & Gerasam, & Pellam, & Scythopolin. Deinde cum in Gadara & Hippon Gaulanitidem impetum fecissent, & loca quædam evertissent, aliaque incendissent, recta ibant ad Cedasam Tyriorum, & Ptolemaïdem, Gabamque & Cæsaream. Eorumque incursibus neque Sebaste resistebat, neque Ascalon: sed cum eas flammis vastassent, Anthedona & Gazam funditus everterunt. Multi etiam istis civitatibus finitimi vici diripiebantur, virorumque quos ceperant ingens facta est cædes.

Judæi efferati Syrorum vicos & civitates vastant & incendunt.

2. Veruntamen Syri non minorem Judæorum multitudinem occidebant: sed & ipsi in civitatibus comprehensos trucidabant, non solum ex odio uti prius, sed ut periculum quod illis imminebat mature prævenirent. Magna autem *rerum* perturbatio Syriam omnem occupabat, & unaquæque civitas in duos divisa erat exercitus. illis autem invicem saluti erat, si alteri alteros prævertissent, vitamque interdiu quidem in cæde agebant, noctu vero in formidine graviori. Nam cum singuli Judæos de medio sublatos esse existimarent, Judaïzantes suspectos habebant: atque dubios utrinque & ambiguos haud temere quisquam interficere volebat, permistos tamen cum aliis ut plane alienigenas metuebat. Ad cædes autem adversæ partis illos etiam provocabat avaritia, qui prius summe mansueti esse viderentur. nam cæsorum facultates intrepide diripiebant, & quasi ex acie occisorum spolia in domos suas deportabant: quique plurima lucratus est *maxime* habebatur illustris, ac si plures *virtute* superasset. Cernere autem erat civitates cadaveribus insepultis refertas, & mortuos projectos cum infantibus senes, & * mulieres ipso pudoris velamento nudatas; & totam quidem provinciam calamitatibus infandis plenam, iis vero quæ perpetrabantur majorem intentatam *rerum in pejus* mutationem.

Syri pœnas repetunt à Judæis.

Magna per Syriam perturbatio, metus, & cædes.

3. Et hactenus quidem Judæi conflictati sunt cum alienigenis: excursionem autem facientes in Scythopoleos fines, etiam Judæos illic habitantes experti sunt hostes. Nam cum ad aciem præsto essent Scythopolitis, & affinitatem posthaberent pro-

Judæi etiam Judæos sibi hostes experiuntur.

d Σεβωνίτιν] Ita rescripsi ex *Big.* & *Voss.* Γεβωνίτιν in *Editis.* Γεβωνῖτιν *Bod.* in *Rufini* versione *Gebdeoniten* & *Gebonitin.* Verum rectius forsan Εσσεβωνῖτιν, prout in *Antt.* lib. 12. c. 4. §. 10.

e Γέρασαν,] Sic *Big. Voss. Bod.* & *Rhed.* Γέρασαν in *Editis.* Huds. Conf. sup. lib. 1. c. 4. §. 8. Spanh.

f Τὰς] Καὶ τὰς *Lugd. Bat.*

g Ὑποπρήσαντες,] *Rost.* Ὑπεμπρήσαντες.

h Κέδασαν] Κέδασα *Big.* Huds. Conf. *Antt.* lib. 13. cap. 5. §. 6. Spanh.

i Τυρίων,] Καὶ Τύρον *Bod.* & *Rost.* τῶν Τυρίων *Lugd. Bat.* Rectius sane τὴν Τυρίων. quippe in Tyriorum potestate aliquando fuit: *Antt.* lib. 13. c. 5. §. 6. μεταξὺ δ᾽ ἐστι Κέδασα τῆς τε Τυρίων γῆς καὶ τῆς Γαλιλαίας.

k Γάβαν] Γαβαλά τε in margine *Cod. Big.* Γάσαν *Lugd. Bat.* Huds. Pro Γαβὰ male Γάμαλα *Gen.* intr. lib. 3. cap. 3. §. 1. Γάβλα *MS. Lips.* Spanh.

l Πυρπολυθείσαις,] Ita ex *Lugd. Bat.* & *Rost.* Reliqui πυρποληθείσας. Hav.

m Τούτων τῶν πόλεων] Ita *Big.* & *Ruf.* τούτων τῷ πολέμῳ in *Editis Aliisque.*

n Δεινὴ—ταραχὴ,] Inde Euseb. H. Ec. l. 2. c. 26. p. 68. Spanh.

o Ἀπεσκευάσθαι γὰρ τοὺς Ἰουδαίους] Ἀποσκευάσασθαι *Bod.*

p Ἐκ παρατάξεως] Ἐκ παραδόσεως *Voss.*

q Εἰς τοὺς σφετέρους οἴκους] Εἰς τοὺς ἑτέρους οἴκους *in domos alias.* Ruf.

r Ἦν δὲ—γύναιά τε] Ὥστε ὁρᾶν *Euseb.* in *Hist. Eccl.* lib. 2. c. 26. & *Niceph. Call.* in *H. E.* lib. 3. c. 3. Huds. Inde Euseb. H. Eccles. loco indicato. p. 68. Spanh.

s Μήτε τῆς ἐπ᾽] Μηδὲ τῆς ἐπ᾽ αἰδοῖ *Big.*

t Αἰδῶ] Forte αἰδοῖ. Cocc.

v Τὴν ἐπαρχίαν] Τὴν ἐπάρχιον in *Eusebii Codd.* contra quam apud *Josephum* & *Nicephorum.* Per provinciam hoc loco (inquit *Valesius*) intelligimus Judæam, quæ post obitum majoris Agrippæ in provinciæ formam redacta fuerat, & à procuratoribus Cæsaris regebatur.

x Ἑκάστοτε τολμωμένων] Ita cum *MSS.* & *Euseb.* ἑκάστῳ τετολμωμένων in *Editis.* ἑκάστῳ τετολμημένων *Niceph.* Huds. Imo & *Lugd. Bat.* atque *Rost.* neque deterius. Hav.

y Μετάστασιν.] Ἀνάστασιν *Big.* in cæteris *Josephi* libris μετάστασιν. quod (inquit *Valesius*) sensu caret. quo factum ut *Gelenius* divinaret, quum *Rufini* verba ista, *major his autem metus audendorum malorum, ipsis quæ acta erant facinoribus imminebant*, mutarit in sequentia, *majorum autem metus quam quæ peracta erant facinorum imminebat.* Ἀναστάτωσιν *Niceph.* tam in *Editis* quam *MSS.* & *Langus* vertit, *ea vero quæ fuerant ab unoquoque perpetrata scelera superabat ea quæ per minas denunciata fuerat eversio.* Verum in *Eusebio* ἀνάστασιν habet *Stephani* editio. meliores *codices* ἀνάτασιν, quam scripturam præfert *Valesius*, & ad hunc modum interpretatur. *Sed tamen iis quæ ubique perpetrabantur malis, longe gravior erat formido eorum, quæ intentabantur.* utpote quod *Josephus* alibi dicat, καὶ τῶν συμφορῶν τὸν φόβον εἶναι χαλεπώτερον, simili plane sensu; pro φόβον scilicet posito ἀνάτασιν, eadem gaudente significatione. Huds. Quid μετάστασις est? *commotio* Hebræis הוּד Cocc. Ἀνάτασιν *Euseb.* è *MSS.* Medic. & Marc. Vales. Not. p. 43. Spanh.

z Συμβολαί.] Προσβολαὶ *Big.* & *Voss.*

a Ἐκείνῃ Ἰουδαίους] Ἐκείνοις *Big.* ἐκείνην *Bod.*

b Ἐπειράσαντο πολεμίους.] Ita *Big. Voss.* & *Ruf.* ἐπείρασαν πολεμίους *Bod. Rost.* & *Lips.* ἐπειρῶντο πολεμεῖν in *Editis.* Huds. Ἐπείρασαν πολ. *MS. Lips.* Spanh.

c Ταξάμενοι γὰρ] Ταραξάμενοι *Bod.* & *Rost.* qui pro γὰρ habet δὴ.

* Et feminas sine munimentis quibus pudenda tegerentur, *Pseudo-Hegesipp.*

propriæ incolumitati, cum suis popularibus manus conserebant. suspecta tamen erat hæc illorum promptitudo & alacritas. Itaque Scythopolitæ veriti ne noctu civitatem adorirentur, & magna ipsorum calamitate fratribus excusarent defectionem, illis præcipiebant, si concordiam vellent confirmari suamque alienigenis fidem demonstrari, ut cum familiis suis in lucum *proximum* transirent. Cum autem illi sine *fraudis* suspicione imperata fecissent, duos quidem dies quieverunt Scythopolitæ, dissimulantes ipsorum fidem: tertia vero nocte, captata *temporis* opportunitate, alios quidem incautos, alios vero sopitos omnes trucidarunt, numero ad tredecim millia, & facultates omnium diripuerunt.

Scythopolitæ magnam Judæorum stragem edunt.

Simon quidam Judæus suos trucidat.

4. Convenit autem *hic loci* enarrare quod Simoni accidit, qui filius quidem erat Sauli cujusdam viri non ignobilis, robore vero corporis & *animi* audacia præstans, quibus utrisque in popularium suorum damnum abusus est. Quapropter, cum quotidie immineret, multos quidem Judæorum Scythopoli propinquos occidebat, & frequenter integros eorum cuneos fundens fugansque * solus erat instar aciei. Illi autem contigit pœna quam commeruit gentilium cædes. Nam postquam Scythopolitæ circundatis Judæis in luco eos jaculis configerent, gladio educto, neminem quidem hostium adoritur, (etenim videbat in tanta multitudine se nihil posse efficere) vehementi autem facta exclamatione, „ digna, inquit, Scythopolitæ, his quæ gessi jam patior à vobis, quippe qui tam multa civium cæde benevolentiæ erga *vos* ipsos nostræ fidem fecerim. quare justum est ut aliena quidem gens nobis infida comperiatur, qui extrema in nostrum genus impietate deliquerimus. Morior quidem ut exsecrabilis propriis manibus: (haud enim honestum cadere manu hostili) hoc autem ipsum mihi erit & in pœnam scelere dignam, & cedet in fortitudinis laudem; ut nemo scilicet hostium de meo interitu glorietur, neque in cadentem insultet." Cum ista dixisset, miserantibus simul & furentibus oculis familiam suam circumspicit. erant autem ei & uxor & liberi & provecta ætate parentes. Ille vero primum *quidem* patrem, canis *capillis* prehensum, ense transfigit, post quem & matrem, non invitam, ac deinde uxorem & liberos, singulis sane horum tantum non occurrentibus gladio & hostes prævenire cupientibus. Ille vero, cum omnem suam necessitudinem trucidasset, & super cadaveribus conspicuus stetisset, & dextram sustulisset, ut ab omnibus videretur, totum in sui cædem *visceribus* immersit ensem. Dignus quidem miseratione juvenis propter corporis strenuitatem & animi præsentiam: cæterum quantum ad fidem quam alienigenis præstitit, meritas pœnas luit.

Postea pœnam de se exigit Simon, suorum suique cæde.

XX.

Aliis in locis Judæorum internecio facta.

5. Post cædem autem in Scythopoli factam, reliquæ etiam civitates in Judæos singulæ apud se habitantes insurgebant, atque bis mille *homines* & quingentos interfecerunt Ascalonitæ, duoque millia Ptolemaïtæ, & non paucos in vincula conjece-

ἑαυτῶν ἀσφαλείας ἐν δευτέρῳ θέμενοι τὴν συγγένειαν, ὁμόσε τοῖς ὁμοφύλοις ἐχώρουν. ὑπωπτεύθη δὲ αὐτῶν καὶ τὸ λίαν πρόθυμον. [d] οἱ γοῦν Σκυθοπολῖται δείσαντες μὴ νύκτωρ ἐπιχειρήσωσι τῇ πόλει, καὶ μετὰ μεγάλης αὐτῶν συμφορᾶς τοῖς οἰκείοις ἀπολογήσωνται, περὶ τῆς ἀποστάσεως, ἐκέλευον [e] αὐτοὺς, εἰ βούλονται τὴν ὁμόνοιαν βεβαιῶσαι καὶ τὸ πρὸς τοὺς [f] ἀλλοεθνεῖς [g] πιστὸν ἐπιδείξασθαι, μεταβαίνειν ἅμα ταῖς γενεαῖς εἰς τὸ ἄλσος. τῶν δὲ ποιησάντων τὸ προσταχθὲν χωρὶς ὑποψίας, δύο μὲν ἡμέρας ἠρέμησαν οἱ Σκυθοπολῖται, τὴν πίστιν αὐτῶν [h] δελεάζοντες. [i] τῇ δὲ τρίτῃ νυκτὶ παρατηρήσαντες, οὓς μὲν ἀφυλάκτους, οὓς δὲ κοιμωμένους, πάντας ἀπέσφαξαν, ὄντας τὸν ἀριθμὸν ὑπὲρ μυρίους καὶ τρισχιλίους, τάς τε κτήσεις διήρπασαν ἁπάντων.

δ΄. Ἄξιον καὶ ἀφηγήσασθαι καὶ τὸ [k] τοῦ Σίμωνος πάθος, ὃς υἱὸς μὲν ἦν Σαούλου τινὸς τῶν οὐκ ἀσήμων, ῥώμῃ δὲ σώματος καὶ τόλμῃ διαφέρων, ἐπὶ κακῷ τῶν ὁμοφύλων ἀμφοτέροις κατεχρήσατο. [l] προσιὼν γοῦν ὁσημέραι πολλοὺς μὲν [m] ἀνῄρει τῶν πρὸς τῇ Σκυθοπόλει Ἰουδαίων, τρεπόμενος δὲ πολλάκις αὐτοὺς πάντας μόνος ἦν ῥοπὴ τῆς παρατάξεως. περιέρχεται δὲ αὐτὸν ἀξία ποινὴ τοῦ συγγενικοῦ φόνου. ἐπεὶ γὰρ περισχόντες οἱ Σκυθοπολῖται κατηκόντιζον [n] αὐτοὺς ἀνὰ τὸ ἄλσος, σπασάμενος τὸ ξίφος ἐπ᾽ οὐδένα μὲν [o] τρέπεται τῶν πολεμίων. καὶ γὰρ ἑώρα τὸ πλῆθος ἀνήνυτον. ἀναβοήσας δὲ μάλα ἐκπαθῶς, „ ἄξιά γε ὧν ἔδρασα πάσχω Σκυθοπολῖται [p] καθ᾽ ὑμῶν, ὅτι [q] τοσούτῳ φόνῳ συγγενῶν τὴν πρὸς [r] αὐτοὺς εὔνοιαν [s] ἐπιστωσάμην. τοιγαροῦν οἷς ἄπιστον μὲν εὐλόγως [t] εὕρηται τὸ ἀλλόφυλον, ἠσέβηται δὲ [v] εἰς ἔσχατα τὸ οἰκεῖον. θνήσκω μὲν ὡς ἐναγὴς χερσὶν ἰδίαις. οὐ γὰρ πρέπον [x] ἐν ταῖς τῶν πολεμίων. τὸ δὲ αὐτὸ ἂν εἴη μοι καὶ ποινὴ τοῦ μιάσματος ἀξία, καὶ πρὸς ἀνδρείαν ἔπαινος, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐχθρῶν τὴν ἐμὴν αὐχήσῃ σφαγὴν, μηδὲ ἐπαλαζονεύσηται πεσόντι." ταῦτα εἰπὼν, ἐλεοῦσιν ἅμα καὶ τεθυμωμένοις ὄμμασι περισκέπτεται τὴν ἑαυτοῦ γενεάν. ἦν δὲ αὐτῷ καὶ γυνὴ καὶ τέκνα καὶ γηραιοὶ γονεῖς. ὁ δὲ πρῶτον τὸν πατέρα τῆς πολιᾶς ἐπισπασάμενος διελαύνει τῷ ξίφει, μεθ᾽ ὃν οὐκ ἄκουσαν τὴν μητέρα, καὶ ἐπὶ τούτοις τήν τε γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα, μονονουχὶ ὑπαντῶντος ἑκάστου τῷ ξίφει; σπεύδοντος φθάσαι τοὺς πολεμίους. ὁ δὲ διελθὼν πᾶσαν τὴν γενεὰν, καὶ περίοπτος ἐπιστὰς τοῖς σώμασι, τήν τε δεξιὰν ἀνατείνας, ὡς μηδένα λαθεῖν, ὅλον εἰς τὴν ἑαυτοῦ σφαγὴν ἐβάπτισε τὸ ξίφος. ἄξιος μὲν ἐλέους ὁ νεανίας δι᾽ ἀλκὴν σώματος, καὶ ψυχῆς [y] παράστημα. τῆς δὲ πρὸς ἀλλοφύλους πίστεως ἕνεκεν, ἀκολούθοις πάθεσι χρησάμενος.

ε΄. Πρὸς δὲ τὴν ἐν Σκυθοπόλει φθορὰν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἐπανίσταντο τοῖς καθ᾽ ἑαυτὴν Ἰουδαίοις ἑκάστη, καὶ πεντακοσίους μὲν ἐπὶ [z] δισχιλίους Ἀσκαλωνῖται, Πτολεμαιεῖς δὲ δισχιλίους ἀνεῖλον, ἔδησάν τε οὐκ ὀλίγους.

d Οἱ γοῦν Σκυθοπολῖται] De hac clade Judæorum à Scythopolitis. Vid. de Vita. §. 6. σκυθοπολῖται δὲ πάντων ἀσεβέστατα, &c. SPANH.

e Αὐτοὺς,] Αὐτοῖς *Bod.*

f Ἀλλοεθνεῖς] Ἀλλογενεῖς *Big.*

g Πιστὸν] Abest a *Rost.*

h Δελεάζοντες.] Δελεάζοντες *Suidas* interpretatur ἐπικρύπτοντες, hunc *Josephi* locum afferens, sed mutilatum.

i Τῇ—παρατηρήσαντες,] Ita *Big.* & *Suid.* in voce δελεάζοντες. alio autem ordine, sc. τῇ τρίτῃ δὲ, in *cæteris.*

k Τοῦ Σίμωνος πάθος,] Illud τοῦ additum esse volui è *Cod. Voss.*

l Προσιὼν γοῦν] Est (quomodo exstat & in *Lugd. Bat.*) qui malit προϊών.

m Ἀνῄρει—Ἰουδαίων,] Ita *Big. Voss.* & *Ruf.* ἀναιρεῖ in *cæteris.*

n Αὐτοὺς] Abest a *Rost.*

o Τρέπεται τῶν πολεμίων.] Ὥρμησε *Big.* & *Ruf.* qui vertit, *impetum fecit.*

p Καθ᾽ ὑμῶν,] Forsan παρ᾽ ὑμῶν. aut ἄξιά γε ὧν ἔδρασα μεθ᾽ ὑμῶν πάσχω Σκυθοπολῖται, ὅτι.

q Τοσούτῳ φόνῳ συγγενῶν] Τοιούτῳ *Big.*

r Αὐτοὺς] Illud αὐτοὺς pro ὑμᾶς. Veruntamen si quis αὐτοὺς deleri malit & ὑμᾶς in locum ejus reponi, per me licet.

s Ἐπιστωσάμην.] Ἐπιστωσάμεθα *Big.* & mox θνήσκομεν ὡς ἐναγεῖς.

t Εὕρηται τὸ ἀλλόφυλον,] Εἴρηται *Big.*

v Εἰς ἔσχατα τὸ οἰκεῖον.] Εἰς ἔσχατον *Bod.* & *Voss.*

x Ἐν ταῖς] Abest a *Rost.*

y Παράστημα.] Conf. supr. lib. 1. c. 2. §. 4. & lib. 2. c. 10. §. 4. ut & infr. c. 20. §. 7. & c. 21. §. 1.

z Δισχιλίους Ἀσκαλωνῖται,] Δισχιλίοις *Big.*

* Totius aciei momentum solus erat, *Ruf.*

ὀλίγους. καὶ Τύριοι μὲν συχνοὺς διεχρήσαντο. [a] τὸ πλεῖον δὲ αὐτῶν δεσμώτας ἐφρούρουν. [b] Ἱππηνοί τε καὶ Γαδαρεῖς ὁμοίως, τοὺς μὲν θρασυτέρους ἀπεσκευάσαντο, τοὺς δὲ φοβεροὺς διὰ [c] φυλακῶν εἶχον. αἵτε λοιπαὶ πόλεις τῆς Συρίας, ὅπως ἑκάστη πρὸς τὸ Ἰουδαϊκὸν ἢ μίσους ἢ δέους εἶχον. μόνοι δὲ Ἀντιοχεῖς καὶ Σιδώνιοι καὶ Ἀπαμεῖς ἐφείσαντο τῶν μετοικούντων, καὶ οὔτε ἀνελεῖν [d] τινα Ἰουδαίων ὑπέμειναν, οὔτε δῆσαι. τάχα μὲν καὶ διὰ τὸ σφέτερον πλῆθος ὑπερορῶντες αὐτῶν πρὸς τὰ κινήματα, τὸ πλέον δὲ ἔμοιγε δοκεῖ οἴκτῳ πρὸς οὓς οὐδὲν ἑώρων νεωτερίζοντας. Γερασηνοί τε οὔτε εἰς τοὺς ἐμμείναντας [e] ἐπλημμέλησαν, καὶ τοὺς ἐξελθεῖν ἐθελήσαντας προέπεμψαν μέχρι τῶν ὅρων.

ϛʹ. Συνέστη δὲ [f] καὶ κατὰ τὴν Ἀγρίππα βασιλείαν ἐπιβουλὴ κατὰ Ἰουδαίων. αὐτὸς γὰρ ἐπεπόρευτο πρὸς Κέστιον Γάλλον εἰς Ἀντιόχειαν, [g] καταλελοίπει δὲ διοικεῖν [h] τὰ πράγματα [i] τινὰ τῶν ἑταίρων [k] τοὔνομα [l] Νόαρον, [m] Σοέμῳ τῷ βασιλεῖ [n] προσήκοντα κατὰ γένος. ἧκον δὲ ἐκ τῆς [o] Βαταναίας ἑβδομήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἄνδρες, οἱ κατὰ γένος καὶ σύνεσιν τῶν πολιτῶν δοκιμώτατοι, στρατιὰν αἰτοῦντες, ἵνα εἴ τι γένοιτο κίνημα καὶ περὶ σφᾶς ἔχοιεν ἀξιόχρεων φυλακὴν, κωλύειν τοὺς ἐπανισταμένους. τούτους ὁ [p] Νόαρος, ἐκπέμψας νύκτωρ τῶν βασιλικῶν ὁπλιτῶν τινας, ἅπαντας ἀναιρεῖ, τολμήσας μὲν τοὔργον δίχα τῆς Ἀγρίππα γνώμης, διὰ δὲ φιλαργυρίαν ἄμετρον εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἑλόμενος ἀσεβεῖν, τὴν βασιλείαν διέφθειρεν. διετέλει τε ὠμῶς εἰς τὸ ἔθνος παρανομῶν, μέχρι πυθόμενος Ἀγρίππας, ἀνελεῖν μὲν αὐτὸν ᾐδέσθη διὰ Σόεμον, ἔπαυσε δὲ τῆς ἐπιτροπῆς. οἱ δὲ στασιασταὶ [q] καταλαβόμενοι φρούριον, ὃ καλεῖται μὲν [r] Κύπρος, καθύπερθε δὲ ἦν Ἱεριχοῦντος, τοὺς μὲν φρουροὺς ἀπέσφαξαν, τὰ δὲ ἐρύματα κατέρριψαν εἰς γῆν. κατὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, καὶ τῶν ἐν Μαχαιροῦντι Ἰουδαίων τὸ πλῆθος ἔπειθον τοὺς φρουροῦντας Ῥωμαίους [s] ἐκλείπειν τὸ χωρίον, καὶ παραδιδόναι σφίσιν. οἱ δὲ, τὴν ἐκ βίας ἀφαίρεσιν εὐλαβηθέντες, συντίθενται πρὸς αὐτοὺς ἐκχωρήσειν ὑπόσπονδοι. καὶ λαβόντες τὰ πιστὰ παραδιδόασι τὸ φρούριον, ὅπερ φυλακῇ [t] κρατυνόμενον κατεῖχον οἱ Μαχαιρῖται.

ζʹ. Κατὰ δὲ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀεὶ μὲν ἦν στάσις πρὸς τὸ Ἰουδαϊκὸν τοῖς ἐπιχωρίοις, ἀφ' οὗ χρησάμενος προθυμοτάτοις κατὰ τῶν Αἰγυπτίων Ἰουδαίοις Ἀλέξανδρος, γέρας τῆς συμμαχίας ἔδωκε τὸ μετοικεῖν κατὰ τὴν πόλιν [v] ἐξ ἰσοτιμίας [x] πρὸς Ἕλληνας. διέμεινε δὲ αὐτοῖς ἡ τιμὴ καὶ παρὰ τῶν διαδόχων, οἳ καὶ τόπον ἴδιον αὐτοῖς ἀφώρισαν, ὅπως καθαρωτέραν [y] ἔχοιεν τὴν δίαιταν, ἧττον ἐπιμισγομένων τῶν ἀλλοφύλων, καὶ χρηματίζειν ἐπέτρεψαν Μακεδόνας. [z] ἐπεὶ δὲ Ῥωμαῖοι κατεκτήσαντο τὴν Αἴγυπτον, οὔτε Καῖσαρ ὁ πρῶτος οὔτε τῶν μετ' αὐτὸν τὶς ὑπέμεινε τὰς ἀπὸ Ἀλεξάνδρου τιμὰς Ἰουδαίων ἐλαττῶσαι. συμβολαὶ δὲ

runt. Et quidem Tyrii multos trucidarunt, ex illis vero plures custodiis vinctos tradiderunt: similiterque Hippeni & Gadarenses audacissimos quidem de medio sustulerunt, quos vero formidarent solicite adservabant; itidemque reliquæ Syriæ urbes, prout quæque Judæos metuerent odiove haberent. Soli autem Antiocheni & Sidonii & Apamenses iis qui secum habitarent pepercerunt, & neque Judæum quenquam occidere aut vincire sustinuerunt. forsan quidem quod, suorum civium multitudine freti, Judæorum motus, si quos concitarent, despectui haberent; potius vero, ut mihi videtur, quod illorum misererentur quos nihil novi moliri videbant. Geraseni etiam eos qui apud ipsos manerent nulla injuria affecerunt, & egredi volentes usque ad fines suos deduxerunt. *Iis tamen parcitur à nonnullis civitatibus.*

6. Quin & contra Judæos in Agrippæ regno compositæ erant insidiæ. Nam ille Antiochiam profectus ad Cestium Gallum, rerum administrationem cuidam ex amicis reliquerat, nomine Noaro, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt quippe de Batanæa viri numero septuaginta, nobilitate & prudentia civium suorum præstantissimi, poscendi præsidii gratia; ut si qui apud ipsos quoque motus fierent, custodiam idoneam haberent, per quam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Noarus, noctu emissis quibusdam è regiis militibus, omnes interimit; ausus quidem hoc facinus præter consilium Agrippæ, propter nimiam vero pecuniæ cupiditatem in populares suos impius esse non recusans, regnum perditum ibat: neque cessabat crudelitatem suam in gentem exercere, donec Agrippa rem rescisceret, qui licet in eum animadvertere propter Soëmum veritus esset, munus tamen procuratorium ei ademit. Seditiosi autem, capto castello, quod Cypros appellabatur & Hierichunti imminebat, omnes qui in præsidio erant interfecerunt, & munimenta solo æquarunt. Ac per eosdem dies Judæi, qui magno numero in Machærunte erant, Romanorum præsidio persuadebant castellum relinquere eisque tradere. Illi vero, metu ne ab ipsis vi eriperetur, cum iis transigunt certis conditionibus inde discedere, fideque accepta eis in manus tradunt castellum, quod præsidiis munitum in potestate sua tenebant Machæruntii. *Noarus absente Agrippa sævit in Judæos.* *Noaro irascitur Agrippa.* *Romani Judæis Machæruntem tradunt.*

7. Alexandriæ vero perpetua quidem inter primos ejus incolas & Judæos contentio erat, ex quo Alexander, Judæorum opera promptissima adversus Ægyptios usus, in auxilii remunerationem concessit eis æquo jure cum Græcis urbem habitare. Idemque illis honor constabat etiam apud Alexandri successores, qui & locum illis proprium assignarunt, ut puriorem haberent vivendi rationem, magis ab alienigenarum admistione liberatam, permiseruntque ut Macedones appellarentur. postquam etiam Romani in potestatem suam redegissent Ægyptum, neque Cæsar primus, neque successorum ejus quisquam honores quibus Alexander Judæos impertiit mi-

XXI. Seditio Alexandriæ inter Judæos & Græcos.

a Τὸ πλεῖον δὲ αὐτῶν] Πλείστους *Big.*
b Ἱππηνοί—Γαδαρεῖς] Conf. infr. lib. 3. c. 3. §. 1. Ἱππηνή τε καὶ Γαδαρίς. & de Vita. §... ἐμπίπρησι τάς τε γαδαρηνῶν καὶ ἱππηνῶν κώμας. SPANH.
c Φυλακῶν εἶχον.] Φυλακῆς *Big.*
d Τινα Ἰουδαίων] Τινὰ τῶν Ἰουδαίων *Voss.*
e Ἐπλημμέλησαν,] Ἐμελέτησάν τι πλημμελήσαντες *Bod.* & *Rost.*
f Καὶ κατὰ] Ita *MSS.* κατὰ a *Gen.* abest.
g Καταλελοίπει] Καταλέλειπτο δὲ διοικεῖν τὰ πράγματα τούτου, τῶν ἑταίρων τὶς τοὔνομα Νόαρος *Lips.* qui & infra habet προσήκων. HUDS. Καταλέλειπτο *MS. Lips.* SPANH.
h Τὰ πράγματα] Τὰ πραγμ. τούτου. *MS. Lips.* SPANH.
i Τινὰ τῶν ἑταίρων] *Lugd. Bat.* Τούτου τῶν ἑταίρων τινά.
k Τοὔνομα] Τὶς τοὔνομ. *MS. Lips.* SPANH.
l Νόαρον,] Juxta *Rufinum* legendum Οὔαρον, & mox Οὔαρος. Verum ab eo dissentiunt *Codices Græci.* HUDS. *Lugd. Bat.* Νόερον. Conjicit *Coccejus* αὐτοῦ. Varus *Rufinus.* SPANH.
m Σοέμῳ] De Sohemo mox §. 9. *Tacit. Annal.* XIV. c. 7. ejus Pater Ithuræorum Arabum Rex *Dio* lib. LIX. vid. infr. lib. 3. c. 4. §. 2.
n Προσήκοντα] Pro προσήκοντα *MS. Lips.* προσήκων. SPANH.
o Βαταναίας] Batanaea distincta a Gadaris, Gerasis, Hippo, Gaulanitis, &c. REL.
p Νόαρος,] *Lugd. Bat.* Iterum Νόερος.
q Καταλαβόμενοι φρούριον,] Προσλαμβόμενοί τι φρ. *Big.* τὸ φρ. *Voss.*
r Κύπρος,] Conf. supr. lib. 1. c. 21. §. 4. & *Antt.* lib. 16. c. 5. §. 2.
s Ἐκλείπειν τὸ χωρίον,] Ἐκλιπεῖν τὸ φρούριον *Big.*
t Κρατυνόμενον] Κρατυνάμενοι *Voss.*
v Ἐξ ἰσοτιμίας] Conf. *Antt.* lib. 14. c. 7. §. 2. SPANH.
x Πρὸς Ἕλληνας.] Πρὸς τοὺς Ἕλληνας *Big.*
y Ἔχοιεν τὴν δίαιταν,] Ἔχοιεν αὐτοὶ τὴν δ. *Bod.* & *Rost.*
z Ἐπεὶ δὲ] *Lugd. Bat.* Ἐπεὶ τε. *Rost.* Ἐπειτα.

a Ἐπὶ]

minuere sustinuit. Conflictus autem eorum cum Græcis *fere* sine intermissione facti erant, &, præfectis in multos quotidie partis utriusque animadvertentibus, seditio plus plusque accendebatur. Tunc vero, cum apud alios res turbatæ essent, inter illos iræ magis exardescebant. Nam cum Alexandrini concionem haberent de legatione quam missuri erant ad Neronem, accidit ut multi quidem Judæorum permixti Græcis in amphitheatrum confluerent: cum autem eos vidissent * inimici, illico clamare cœperunt, hostes eos & exploratores vocantes, ac deinde facto insultu manus illis inferebant. Et reliqui quidem dum fugerent perierunt; tres vero ex illis comprehensos *per urbem* trahebant, quasi vivos ustulaturi. Qua re fiebat ut universi moverentur Judæi † ad facinus vindicandum. Et primum quidem in Græcos lapides jaciebant: postea vero facibus raptis in amphitheatrum properarunt, minantes se populum, ad unum omnes, in eo concrematuros. id quod sane facere occupassent, nisi iras eorum compressisset Tiberius Alexander urbis præfectus. Non tamen ille coërcendi principium ab armis sumpsit: sed, missis ad eos certis ex optimatibus, hortabatur ut quiescerent, neque adversum se milites Romanos irritarent. Seditiosi autem, risu excipientes hortationem, contumeliis appetebant Tiberium.

Qua de causa accenditur.

Tiberius Alexander conatur eam sedare.

Tiberius Alexander à seditiosis irridetur.

Millia Judæorum L ejus permissu occisa.

8. Atque ille, postquam vidit absque ingenti clade tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, quæ in civitate erant, & cum his alios ad quinque millia milites, qui forte aderant ex Libya venientes ad Judæorum interitum. Permisit autem *eis*, ut non solum interficerent *Judæos*, sed ut bona etiam eorum diriperent, & domos incendio delerent. Illi vero, facta irruptione in locum qui Delta vocatur, (illic quippe frequentes habitabant Judæi) imperata faciebant, non tamen sine suorum cæde. Nam Judæi, cum sese conglobassent & armis melius instructos in fronte posuissent, diu quidem resistebant: cum vero semel loco cederent magno numero perempti erant; & omne genus exitio dati sunt, aliis quidem sub dio comprehensis, aliis vero in ædes contrusis. Quin & istas succenderunt Romani, quæ intus erant prius diripientes. Et neque infantum illos miserebat, neque adversus senes reverentiam adhibebant, sed in omnes ætates pari cæde grassabantur: adeo ut totus quidem locus iste sanguine inundaretur, quinquaginta vero in cumulos congesta essent hominum millia. Neque autem reliquæ factæ fuissent reliquiæ, nisi ad preces se convertissent. Alexander autem, illorum misertus, jussit Romanos receptui canere. Et illi quidem, soliti dicto audientes esse, primum ad nutum cæde abstinebant; at vulgus Alexandrinorum ex nimio *& inveterato* odio revocatu difficile erat, & vix à cadaveribus avelli poterat.

XXII.

Cestius cum magno exercitu contra Judæos proficiscitur.

9. Hujusmodi quidem clades apud Alexandriam contigit: Cestio vero jam quiescendum esse non videbatur, cum *scilicet* Judæi ubique armis peterentur. Itaque cum assumpsisset ex Antiochia duodecimam legionem, eamque justo numero, & ex reliquis bina millia hominum electorum, peditumque

ἦσαν αὐτῶν ἀδιάλειπτοι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, καὶ τῶν ἡγεμόνων πολλοὺς ὁσημέραι παρ' ἀμφοῖν κολαζόντων, ἡ στάσις μᾶλλον παρωξύνετο. τότε δὲ [a] ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐτετάρακτο, μᾶλλον ἐξήφθη τὰ παρ' ἐκείνοις. καὶ δὴ τῶν Ἀλεξανδρέων ἐκκλησιαζόντων περὶ ἧς ἔμελλον ἐκπέμπειν πρεσβείας ἐπὶ Νέρωνα, συνερρύησαν μὲν εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ἅμα τοῖς Ἕλλησι συχνοὶ Ἰουδαίων. κατιδόντες δὲ αὐτοὺς οἱ διάφοροι, παραχρῆμα ἀνεβόων, πολεμίους καὶ κατασκόπους λέγοντες, ἔπειτα ἀναπηδήσαντες ἐπέβαλλον τὰς χεῖρας αὐτοῖς. οἱ μὲν οὖν λοιποὶ φεύγοντες [b] διεφθάρησαν. τρεῖς δὲ ἄνδρας συλλαβόντες ἔσυρον ὡς ζῶντας καταφλέξοντες. ἤρθη δὲ πᾶν τὸ Ἰουδαϊκὸν ἐπὶ τὴν ἄμυναν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον λίθοις τοὺς Ἕλληνας ἔβαλλον. αὖθις δὲ λαμπάδας ἁρπασάμενοι πρὸς τὸ ἀμφιθέατρον ὥρμησαν, ἀπειλοῦντες καταφλέξειν ἐν αὐτῷ τὸν δῆμον [c] αὔτανδρον. κἂν ἔφθησαν τοῦτο δράσαντες, εἰ μὴ τοὺς θυμοὺς αὐτῶν ἀνέκοψε [d] Τιβέριος Ἀλέξανδρος ὁ τῆς πόλεως ἡγεμών. οὐ μὴν οὗτός τε ἀπὸ τῶν ὅπλων ἤρξατο σωφρονίζειν, ἀλλ' ὑποπέμψας τοὺς γνωρίμους αὐτοῖς, παύσασθαι παρεκάλει, καὶ μὴ καθ' ἑαυτῶν ἐρεθίζειν [e] τὸ Ῥωμαίων στράτευμα. καταχλευάζοντες δὲ τῆς παρακλήσεως οἱ στασιώδεις, ἐβλασφήμουν τὸν Τιβέριον.

η'. Κἀκεῖνος, συνιδὼν ὡς χωρὶς μεγάλης συμφορᾶς οὐκ ἂν παύσαιντο νεωτερίζοντες, ἐπαφίησιν αὐτοῖς τὰ κατὰ τὴν πόλιν Ῥωμαίων δύο τάγματα, καὶ σὺν αὐτοῖς πεντακισχιλίους στρατιώτας, κατὰ τύχην παρόντας εἰς τὸν Ἰουδαίων ὄλεθρον ἐκ Λιβύης· ἐπέτρεψε δὲ οὐ μόνον ἀναιρεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰς κτήσεις αὐτῶν διαρπάζειν, καὶ τὰς οἰκίας καταφλέγειν. οἱ δὲ ὁρμήσαντες εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα, συνῴκιστο γὰρ ἐκεῖ τὸ Ἰουδαϊκὸν, ἐτέλουν τὰς ἐντολὰς, οὐ μὴν [f] ἀναιμωτί. συστραφέντες γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ τοὺς ἄμεινον ὡπλισμένους [g] αὐτῶν προτάξαντες, μέχρι πλείστου μὲν ἀντέσχον. ἅπαξ δὲ [h] κλίναντες ἀνέδην διεφθείροντο. καὶ παντελὴς ἦν αὐτῶν ὄλεθρος, τῶν μὲν ἐν τῷ πεδίῳ καταλαμβανομένων, τῶν δὲ εἰς τὰς οἰκίας συνωθουμένων. [i] ὑπεπίμπρασαν δὲ καὶ ταύτας οἱ Ῥωμαῖοι, προδιαρπάζοντες τὰ ἔνδον. καὶ οὔτε νηπίων ἔλεος [k] αὐτοῖς, οὔτε αἰδὼς εἰσῄει γερόντων, ἀλλὰ διὰ πάσης ἡλικίας ἐχώρουν κτείνοντες, ὡς ἐπικλυσθῆναι μὲν αἵματι πάντα τὸν χῶρον, πέντε δὲ μυριάδας σωρευθῆναι νεκρῶν. περιελείφθη δ' ἂν οὔτε τὸ λοιπὸν, εἰ μὴ πρὸς [l] ἱκετείαν [m] ἐτράποντο. [n] κατοικτείρας δὲ αὐτοὺς [o] Ἀλέξανδρος, ἀναχωρεῖν τοὺς Ῥωμαίους ἐκέλευσεν. [p] καὶ οἱ μὲν, ἐξ ἔθους ἔχοντες τὸ [q] πειθήνιον, ἅμα νεύματι τοῦ φονεύειν ἐπαύσαντο· τὸ δημοτικὸν δὲ τῶν Ἀλεξανδρέων δι' ὑπερβολὴν μίσους δυσανάκλητον ἦν, καὶ μόλις ἀπεσπᾶτο τῶν σωμάτων.

θ'. Τοιοῦτο μὲν τὸ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν πάθος [r] συνηνέχθη. Κεστίῳ δὲ οὐκ ἔτι ἠρεμεῖν ἐδόκει, πανταχοῦ τῶν Ἰουδαίων ἐκπεπολεμωμένων. ἀναλαβὼν δὲ ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας τὸ μὲν δωδέκατον τάγμα πλῆρες, ἀπὸ δὲ τῶν λοιπῶν ἀνὰ δισχιλίους ἐπιλέκτους, πεζῶν [s] δὲ

a Ως] Abest a *Rost.*
b Διεφθάρησαν.] Διεσκεδάσθησαν aut simile verbum in suo codice habuisse videtur *Rufinus*, qui reddit, *ut reliqui quidem fugientes dissipati sunt.*
c Αὔτανδρον.] Αὔτανδρον lib. 3. c. 6. §. 31. Αὔτανδρον, σὺν αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσιν. *Hesychius.* SPANH.
d Τιβέριος — ἡγεμών.] Conf. supr. c. 15. §. 1. SPANH.
e Τὸ Ῥωμαίων στράτευμα.] Τὸ τῶν Ῥωμ. *Voss.*
f Αναιμωτί.] Αναιμωτί. Supr. *Antt.* lib. 19. cap. 1. §. 15. SPANH. *Rost.* Εναιμωτι.
g Αὐτῶν προτάξαντες,] Εαυτῶν προταξάμενοι *Big.* & *Lugd. Bat.*
h Κλίναντες ἀνέδην διεφθείροντο.] Εκλίναντες *Big.*
i Υπεπίμπρασαν] Κατεπίμπρησαν *Gall.*
k Αὐτοῖς,] Αὐτοὺς *Big.*
l Ικετείαν] Ικετηρίας *Big.* & *Bod.*
m Ετράποντο.] Ετράπετο *Gall. Rost.* & *Bod.* & mox ἀπεσπάσατο cum *Big.* HUDS. Ετράπετο. *MS. Lips.* SPANH.
n Κατοικτείρας] Κατοικτηρήσας *Gall.* & *Voss.* HUDS. Κατοικητιρήσας *MS. Lips.* SPANH.
o Αλέξανδρος.] Conf. sup. c. 15. §. 1. SPANH.
p Καὶ οἱ μὲν,] Οἱ μὲν οὖν ἐξ ἔθους τὸ πειθήνιον ἔχοντες. *Big.*
q Πειθήνιον,] Conf. sup. lib. 1. c. 1. §. 4. SPANH.
r Συνηνέχθη.] Συνήφθη *Voss.*

* Æmuli *Ruf.*
† Ad opem ferendam, *Ruf.*

[s] δὲ ἓξ σπείρας, καὶ τέσσαρας ἴλας ἱππέων, πρὸς αἷς τὰς παρὰ τῶν βασιλέων συμμαχίας, [t] Ἀντιόχου μὲν δισχιλίους [v] ἱππεῖς, καὶ πεζοὺς τρισχιλίους, τοξότας πάντας, Ἀγρίππα δὲ πεζοὺς μὲν τοὺς ἴσους, ἱππεῖς δὲ [x] δισχιλίων ἐλάττους· εἵπετο δὲ καὶ ὁ [y] Σόεμος μετὰ [z] τετρακισχιλίων, ὧν ἦσαν ἱππεῖς ἡ τρίτη μοῖρα, καὶ τὸ πλέον τοξόται. προῆλθεν εἰς Πτολεμαΐδα. πλεῖστοι δὲ καὶ ἐκ τῶν πόλεων ἐπίκουροι συνελέγησαν, ἐμπειρίᾳ μὲν ἡττώμενοι τῶν στρατιωτῶν, ταῖς δὲ προθυμίαις καὶ τῷ κατὰ Ἰουδαίων μίσει τὸ λεῖπον ἐν ταῖς ἐπιστήμαις [a] ἀντιπληροῦντες. συμπαρῆν δὲ καὶ αὐτὸς Ἀγρίππας Κεστίῳ, τῆς τε ὁδοῦ καὶ τῶν συμφερόντων ἐξηγούμενος. ἀναλαβὼν δὲ μέρος τῆς δυνάμεως Κέστιος, ὥρμησεν ἐπὶ πόλιν καρτερὰν τῆς [b] Γαλιλαίας [c] Ζαβουλών, ἣ καλεῖται [d] ἀνδρῶν, διορίζει δὲ ἀπὸ τοῦ ἔθνους τὴν Πτολεμαΐδα. [e] καταλαβὼν δὲ αὐτὴν ἔρημον μὲν ἀνδρῶν, [f] καταπεφεύγει γὰρ τὸ πλῆθος εἰς τὰ ὄρη, πλήρη δὲ παντοίων κτημάτων, τὰ μὲν [g] ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν, τὸ δὲ ἄστυ, καίτοι [h] θαυμαστοῦ κάλλους ἔχον τὰς οἰκίας, ὁμοίως ταῖς ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι καὶ Βηρυτῷ δεδομημένας, ἐνέπρησεν. ἔπειτα τὴν χώραν καταδραμὼν, καὶ διαρπάσας μὲν πᾶν τὸ προσπῖπτον, καταφλέξας δὲ τὰς πέριξ κώμας, ὑπέστρεφεν εἰς τὴν Πτολεμαΐδα. πρὸς δὲ ταῖς ἁρπαγαῖς ἔτι τῶν Σύρων ὄντων, καὶ τὸ πλέον Βηρυτίων, ἀναθαρσήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ γὰρ ἀποκεχωρηκότα συνίεσαν Κέστιον, τοῖς ἀπολειφθεῖσιν ἀδοκήτως ἐπέπεσον, καὶ περὶ δισχιλίους αὐτῶν διέφθειραν.

ι. Ὁ δὲ Κέστιος, ἀναζεύξας ἀπὸ τῆς Πτολεμαΐδος, αὐτὸς μὲν εἰς Καισάρειαν ἀφικνεῖται, μοῖραν δὲ τῆς στρατιᾶς [i] προέπεμψεν εἰς Ἰόππην, προστάξας, εἰ μὲν [k] ἐγκαταλαβέσθαι δυνηθεῖεν τὴν πόλιν, φρουρεῖν· εἰ δὲ προαίσθοιντο τὴν ἔφοδον, περιμένειν αὐτόν τε καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν. τῶν δὲ οἱ μὲν κατὰ θάλασσαν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἐπειχθέντες, ἀμφοτέρωθεν [l] αἱροῦσι [m] τὴν πόλιν ῥᾳδίως. καὶ μηδὲ φυγεῖν φθασάντων τῶν οἰκητόρων, [n] οὐχ ὅπως παρασκευάσασθαι πρὸς μάχην, ἐμπεσόντες ἅπαντας ἀνεῖλον σὺν ταῖς γενεαῖς· καὶ [o] τὴν πόλιν διαρπάσαντες ἐνέπρησαν. ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν [p] φονευθέντων τετρακόσιοι πρὸς [q] ὀκτακισχιλίους. ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὴν ὅμορον τῆς [r] Καισαρείας [s] Ναρβαληνὴν τοπαρχίαν ἔπεμψε συχνοὺς τῶν ἱππέων, οἳ τήν τε γῆν ἔτεμον, καὶ πολὺ πλῆθος διέφθειραν τῶν ἐπιχωρίων, τάς τε κτήσεις διήρπασαν, καὶ τὰς κώμας κατέφλεξαν.

ια. Εἰς δὲ τὴν Γαλιλαίαν [t] ἔστειλε Κέστιος Γάλλον ἡγεμόνα τοῦ δωδεκάτου τάγματος, παραδοὺς δύναμιν ὅσην ἀρκέσειν πρὸς τὸ ἔθνος ὑπελάμβανεν. τοῦτον ἡ καρτερωτάτη τῆς Γαλιλαίας πόλις

sex cohortes & quatuor equitum alas, ac præterea regum auxilia, ab Antiocho quidem duo equitum millia, peditumque tria millia, sagittarios omnes, ab Agrippa vero totidem equites & * pedites duobus millibus pauciores, (nam & Sohemus sequebatur cum quatuor millibus, quorum tertia pars equites, & reliqui sagittarii) Ptolemaïdem progressus est. Plurimi autem etiam ex civitatibus auxiliarii collecti erant, peritia quidem militibus *veteranis* inferiores, alacritate vero & suo in Judæos odio supplentes quod deerat scientiæ. Quinetiam ipse Agrippa præsens aderat Cestio, itineris dux & qui commeatum administraret. Cum autem Cestius partem de exercitu assumpsisset, contendit ad validam Galilææ civitatem Zabulonem, quæ Virorum cognomen habet, & à *nostræ* gentis finibus Ptolemaïdem discernit. Cumque offendisset eam à viris quidem desertam (nam in montes multitudo se receperat) omnigenûm autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas concessit, urbem vero ipsam, quamvis admirandæ pulchritudinis domos haberet, similiter ac apud Tyrum & Sidona & Berytum ædificatas, igne vastavit: ac deinde factis in regionem excursionibus, cum omnia in quæ inciderit depopulatus esset, vicosque circumjectos incendisset, reversus est Ptolemaïdem. Cum autem Syri diutius prædæ inhærerent, magisque Berytii, Judæi recepta fiducia (nam & Cestium recessisse cognoverant) in relictos, cum nihil tale exspectarent, irruebant, & circiter duo ipsorum millia occiderunt.

Zabulon direpta & incensa.

Judæi Syrorum ad duo millia cædunt.

10. Cestius autem, facto à Ptolemaïde discessu, ipse quidem Cæsaream pervenit; in Joppen vero partem præmisit exercitus, cum mandatis, ut urbem, si eam occupare potuissent, custodirent: sin vero *cives* incursum illorum præsentirent, tam suum quam cæterorum militum præstolarentur adventum. Cæterum illi, alii quidem mari, alii vero terra celeriter profecti, utrinque urbem facillime capiunt. Et, cum habitatores nec fugam maturare potuerint, nec ad pugnam sese parare, illos adorti omnes interfecerunt suis cum familiis, direptamque civitatem incenderunt. Cæsorum autem numerus erat ad octo millia & quadringentos. Similiter & in Narbatenem toparchiam Cæsareæ finitimam non paucos misit equites, qui & terram vastarunt, & magnam indigenarum multitudinem peremerunt, & facultates *eorum* diripuerunt, vicosque incendio consumpserunt.

Romani capiunt Joppen, eamque cum aliis locis incendunt.

11. In Galilæam autem misit Cestius Gallum, legionis duodecimæ ductorem: eique tantam militum manum attribuit, quantam † genti *coercendæ* satis fore existimabat. Hunc validissima Galilææ civitas

XXIII. *Quanam Gallus, à Cestio missus in Galilæam, patrarit.*

s Δὲ ἓξ σπείρας,] *Rost.* Τε ἓξ ἴλας & sic utrobique.

t Ἀντιόχου μὲν δισχιλίους] De quo Antiocho Epiphane supr. *Antt.* lib. 19. c. 8. §. 1. & infr. lib. 5. c. 11. §. 3. ut & *Dio Cass.* lib. LIX. p. 645. C. SPANH.

v Ἱππεῖς,] Addit *Lugd. Bat.* ἐπιλέκτους. Sed quoniam neque *Epiphan.* nec *Alii* agnoscunt, influxisse existimo ex versu secundo superiore, ubi quoque invenitur. HAV.

x Δισχιλίων] Sic *Big.* χιλίων *Aliis.*

y Σόεμος] Conf. supr. §. 6. SPANH.

z Τετρακισχιλίων,] Ita in *MSS.* (ut & *Lugd. Bat.*) nec aliter legebat *Ruf.* τρισχιλίων in *Editis.* HUDS. Μετὰ τετρακισχιλίων. *MS. Lips.* & *Rufin.* SPANH.

a Ἀντιπληροῦντες.] Ἀναπληροῦντες *Bod.* & *Rost.*

b Γαλιλαίας] Ἰουδαίας *Bod.* & *Rost.*

c Ζαβουλών,] Ζαβουλῶνα *Big.* HUDS. Ζαβουλὼν Hiramo Tyriorum Regi à Salomone data. *Adverſ. Apion.* lib. 1. §. 17. SPANH.

d Ἀνδρῶν,] Ἀνδρῶν *Voss.* ἀνδρίων *Bod.* Ἀνδριῶν *Rost.*

e Καταλαβὼν δὲ αὐτὴν] Καὶ καταλαβὼν αὐτήν. *Big.*

f Καταπεφεύγει] *Lugd. Bat.* Ἀναπεφεύγει.

g Ἐφῆκε] *Rost.* Ἀφῆκε.

h Θαυμαστοῦ κάλλους] Θαυμάσας τοῦ κάλλους *Bod.* & *Gall.* atque ita *Ruf.* qui vertit, *quamvis admiratus esset ejus pulchritudinem, quippe domus habebat similiter,* &c.

i Προέπεμψεν εἰς Ἰόππην,] Ita in *MSS.* προέπεμπεν in *Editis.*

k Ἐγκαταλαβέσθαι δυνηθεῖεν] Καταλαβέσθαι *Bod.*

l Αἱροῦσι] *Gen.* Αἱροῦσι τὴν Ἰόππην ταχέως. *MS. Lips.* & *Rufin.* αἱροῦσι τ. Ἰοπ. ῥᾳδίως. SPANH.

m Τὴν πόλιν ῥᾳδίως.] Ita cum *Cod. Big.* τὴν Ἰόππην ταχέως (ῥᾳδίως *Rost.* & *Lugd. Bat.*) in *Editis Aliisque.* nisi quod *duo codices* ῥᾳδίως habeant pro ταχέως.

n Οὐχ ὅπως] Οὐχ ὅσον *Bod.* & *Rost.*

o Τὴν—ἐνέπρησαν.] Joppe restaurata à Judæis vid. infr. lib. 3. c. 8. §. 2. SPANH.

p Φονευθέντων] Ἀναιρεθέντων *Bod.* & *Rost.*

q Ὀκτακισχιλίους.] Ὀκτακισχιλίοις *Big.* & *Bod.*

r Καισαρείας] *Rufinus*, aliis forsan *codicibus* usus, reddit *finitimam Cæsareæ Nabartenem toparchiam.*

s Ναρβαληνὴν τοπαρχίαν] Ita cum *Cod. Big.* Ναρβατηνὴν ἐπαρχίαν in *Editis Aliisque.* Ναρβατινὴν ἐπαρχίαν *Bod.* Ἀκραβατηνὴν ἐπ. *Voss.* HUDS. *Gen.* Ναρβ. ἐπαρχίαν Conf. Νάρβατα supr. l. 2. c. 14. §. 5. SPANH.

t Ἔστειλε Κέστιος Γάλλον] *Cestius* est in Græco, is misit Gallum & postea quoque Γάλλος nuncupatur nullo adjecto nomine. REL.

* Peditum mille, & cum Sohemus, *Ruf.*

† Genti expugnandæ, *Ruf.*

civitas Sepphoris cum lætis acclamationibus excipit; aliæque civitates, hujus prudens consilium sequutæ, quiescebant. Qui vero seditionibus & latrociniis operam dabant, omnes se receperunt in montem ipsissimo in Galilææ meditullio *situm*, qui est contra Sepphorin & vocatur Asamon. Adversus eos Gallus ductabat exercitum. Illi autem, quamdiu erant in locis superioribus, facile Romanos ad se accedentes feriebant, & illorum fere ducentos occiderunt. Verum cum Romani facto circuitu ad celsiora pervenissent, illi protinus victi cesserunt; & neque velites gravioris armaturæ militum congressum sustinebant, neque cum equites terga verterent effugiebant: adeo ut pauci quidem inter locorum asperitates delitescerent; duo vero millia & amplius occiderentur.

[v] Σεπφώρις μετ' εὐφημίας δέχεται, καὶ πρὸς τὴν ταύτης εὐβουλίαν αἱ λοιπαὶ πόλεις ἠρέμουν. τὸ δὲ στασιῶδες καὶ ληστρικὸν πᾶν ἔφυγεν εἰς τὸ μεσαίτατον τῆς Γαλιλαίας ὄρος, ὃ κεῖται μὲν ἄντικρυς τῆς [x] Σεπφώρεως, καλεῖται δὲ [y] Ασαμών. τούτοις ὁ Γάλλος ἐπῆγε τὴν δύναμιν. οἱ δὲ, ἕως μὲν ἦσαν [z] ὑπερδέξιοι, ῥᾳδίως τοὺς Ῥωμαίους [a] ἔβαλλον προσιόντας, καὶ πρὸς διακοσίους αὐτῶν ἀνεῖλον. περιελθόντων δὲ καὶ γενομένων [b] ἐν τοῖς ὑψηλοτέροις [c] ἡττῶντο ταχέως, καὶ οὔτε [d] γυμνῆται τοὺς ὁπλίτας συστάδην ἔφερον, οὔτε ἐν τῇ τροπῇ τοὺς ἱππεῖς ἐξέφυγον· ὥστε ὀλίγους μὲν ἐν ταῖς δυσχωρίαις διαλαθεῖν, ἀναιρεθῆναι δὲ [e] ὑπὲρ δισχιλίους.

CAP. XIX.

ΚΕΦ. ιθ'.

Quas res Cestius adversus Judæos gessit. utque, cum Hierosolyma obsedisset, præter omnium exspectationem ab urbe discessit: & quænam dum revertitur à Judæis passus est.

Οσα Κέστιος κατὰ τῶν Ιουδαίων ἔπραξε. καὶ ὡς Ιεροσόλυμα πολιορκήσας παραλογώτατα ἀπὸ τῆς πόλεως ἀνεζεύξεν· οἷά τε κατὰ τὴν ὑποστροφὴν παρὰ τῶν Ιουδαίων ἔπαθεν.

Quænam gesserit Cestius Hierosolyma ascendens. ET quidem Gallus, cum neminem quidquam novi apud Galilæam jam moliri videret, Cæsaream cum exercitu regressus est. Cestius vero, cum copias omnes inde movisset, Antipatridem perrexit: auditoque Judæorum manum non exiguam in turrim quæ Apheci vocabatur confluxisse, *de suis* præmisit qui cum eis congrederentur. Sed priusquam ad manus ventum esset, *sui* terrore Judæos dissiparunt: cumque eò venissent, castra deserta cum vicis finitimis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam progressus, vacuam viris civitatem offendit: nam propter festum tabernaculorum omnis fere multitudo Hierosolyma ascenderat. quinquaginta vero, qui in *ejus* conspectum venerunt, occisis, exustaque urbe, ulterius pergebat; &, facto per Bethoron ascensu ad locum quendam, cui nomen est Gabao, castra metatur, stadiis quinquaginta ab Hierosolymis distantem. *Cestius stadiis L ab Hierosolymis castra metatur.*

2. At Judæi, cum jam ad metropolin appropinquare viderent bellum, festo relicto ad arma properabant; numeroque valde fidentes, incompositi ad pugnam & cum clamore prosiliebant, ne * septimæ quidem diei, qua feriari solebant, ratione habita. erat quippe sabbatum apud eos maxime honoratum. Furor autem, qui animis illorum religionem excussit, fecit ut in prælio etiam superiores essent. Tanto namque impetu Romanos adorti sunt, ut eorum & aciem perrumperent, & per media agmina incederent, magnam *Judæorum in Romanos impetus, magna cum victoria.*

ΓΑλλος μὲν οὖν, ὡς οὐδὲν [f] ἔτι ἑώρα κατὰ τὴν Γαλιλαίαν νεωτεριζόμενον, ὑπέστρεφε μετὰ τῆς στρατιᾶς εἰς Καισάρειαν. Κέστιος δὲ, μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἀναζεύξας, ἐνέβαλεν εἰς Αντιπατρίδα· καὶ πυθόμενος [g] ἔν τινι πύργῳ [h] Αφεκοῦ καλουμένῳ συνηθροῖσθαι Ιουδαίων δύναμιν οὐκ ὀλίγην, προὔπεμψε τοὺς συμβαλοῦντας. οἱ δὲ, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, δέει τοὺς Ιουδαίους διεσκέδασαν· ἐπελθόντες δὲ ἔρημον τὸ στρατόπεδον καὶ τὰς πέριξ κώμας ἐνέπρησαν. ἀπὸ δὲ τῆς Αντιπατρίδος Κέστιος [i] εἰς Λύδδα προελθὼν, κενὴν ἀνδρῶν τὴν πόλιν καταλαμβάνει. διὰ γὰρ τὴν τῆς σκηνοπηγίας ἑορτὴν, ἀναβεβήκει πᾶν τὸ πλῆθος εἰς Ιεροσόλυμα. πεντήκοντα δὲ τῶν [k] παραφανέντων διαφθείρας, καὶ τὸ ἄστυ κατακαύσας, ἐχώρει [l] πρόσω, καὶ [m] διὰ [n] Βαιθωρῶν ἀναβὰς στρατοπεδεύεται κατά τινα χῶρον [o] Γαβαὼ καλούμενον, ἀπέχοντα τῶν Ιεροσολύμων πεντήκοντα σταδίους.

β'. Οἱ δὲ Ιουδαῖοι, κατιδόντες ἤδη πλησιάζοντα τῇ μητροπόλει τὸν πόλεμον, ἀφέμενοι [p] τῆς ἑορτῆς ἐχώρουν ἐπὶ τὰ ὅπλα, καὶ μέγα τῷ πλήθει θαῤῥοῦντες, ἄτακτοι καὶ μετὰ κραυγῆς ἐξεπήδων ἐπὶ τὴν μάχην, [q] μηδὲ τῆς ἀργῆς ἑβδομάδος ἔννοιαν λαβόντες. ἦν γὰρ δὴ τὸ μάλιστα παρ' αὐτοῖς [r] θρησκευόμενον σάββατον. ὁ δὲ ἐκσείσας αὐτοὺς τῆς εὐσεβείας θυμὸς, ἐποίησε πλεονεκτῆσαι καὶ κατὰ τὴν μάχην. μετὰ τοιαύτης γοῦν ὁρμῆς τοῖς Ῥωμαίοις προσέπεσον, ὡς διαῤῥῆξαι τὰς τάξεις αὐτῶν, καὶ [s] διὰ μέσων χωρεῖν ἀναιροῦντας. εἰ δὲ [t] δὴ τῷ μὴ

v Σεπφώρις] *Al.* Σέμφωρις & Σέπφωρις.
x Σεπφώρεως] *Rost.* Σεμφώρεως. & sic ubique.
y Ασαμών.] Inde manasse nomen *Asamonæorum*, qui vulgo *Maccabæi* audiunt, opinatur *Noldius* in *Hist. Idumæa.* Malim tamen (inquit Cl. *Reland.* in P. S. p. 343.) id nomen à חשמונים ducere, crediderimque nomen Hebræum montis Ασαμὼν fuisse חשמון *Chasmon.*
z Υπερδέξιοι,] In margine quorundam *Codd.* ἐξηγήσεως ἕνεκα habemus ἐφ' ὕψους, ὑψηλότεροι.
a Εβαλλον προσιόντας,] Ημύνοντο *Big.*
b Εν τοῖς ὑψηλοτέροις] Ita *Big.* & *Ruf.* ἐν τοῖς ὑψηλοῖς in *Editis Aliisque.*
c Ηττῶντο ταχέως,] Ηττῶνται *Voss.*
d Γυμνῆται τοὺς ὁπλίτας] *Al.* γυμνῆτες. in *Editis* γυμνῖται. Huds. Emendatio illa *Hudsoni* est, ex ingenio; atque ita in codice meo quoque *Coccejus* emendaverat. Hav.
e Δισχιλίους.] Ita in *MSS.* (*Coisliniano* quoque, teste Montefalconio, & *Lips.* teste *Spanhemio*; imo & *Lugd. Bat.* atque *Rost.*) quibus assentitur versio *Rufini.* χιλίους perperam in *Editis.*
f Ετι ἑώρα] Illud ἔτι è *Cod. Big.* quod & legisse videtur, *Ruf.*
g Εν τινὶ πύργῳ] Ενὶ πύργῳ *Big.*
h Αφεκοῦ] Ita cum *Cod. Big.* & melioribus *Rufini* exemplaribus. Αφαικοῦ in *Editis Aliisque.* Huds. Conf. *Antt.* lib. 8. c. 14. §. 4. Spanh.
i Εἰς Λύδδα προελθὼν,] *Al.* Λύδδα.
k Παραφανέντων διαφθείρας;] Προφανέντων *Bod.* & *Rost.*
l Πρόσω,] *Rost.* Πρόσθεν.
m Διὰ] Conf. supr. c. 12. §. 2. Spanh.
n Βαιθωρῶν] Βεθωρῶν *Big.*
o Γαβαὼ] Confer locum in *Antiqq.* lib. 6. c. 14. §. 6. & *Cellarium* in *Geogr. Ant.* lib. 3. c. 13. p. 339. & *Relandum* in *Palæstina S.* p. 446. Huds. Conf. infr. §. 7. Spanh.
p Τῆς ἑορτῆς ἐχώρουν] Τὴν ἑορτὴν *Big.* & *Voss.*
q Μηδὲ—αὐτοῖς] Conf. supr. lib. 1. c. 7. §. 3. Spanh.
r Θρησκευόμενον σάββατον.] Vide *Grotium* ad *Lucam*, c. 6. v. 1.
s Διὰ μέσων χωρεῖν ἀναιροῦντας.] Διὰ μέσον *Big.* διὰ μέσου *Bod.*
t Δὴ τῷ μὴ χαλασθέντι] Illud δὴ (pro quo etiam μὴ mavult *Coccejus*) abest à quibusdam.
* Ita vox ἑβδομὰς supr. (sc. lib. 2. c. 8. §. 9.) & alibi etiam accipitur, ut & in *Maccab.* lib. 2. c. 15. v. 4. & hunc sensum confirmat vox σάββατον, v. 24. Vide *Grotium* in *Maccab.* lib. 2. c. 12. v. 38.

v Επί-

μὴ καταθέντι τῆς φάλαγγος οἵτε ἱππεῖς ἐκπεριελθόντες [v] ἐπήμυναν, καὶ [x] τῶν πεζῶν τὸ μὴ σφόδρα [y] καμὸν, κἂν ἐκινδύνευσεν ὅλῃ τῇ δυνάμει Κέστιος. ἀπέθανον δὲ [z] Ῥωμαίων [a] πεντακόσιοι δεκαπέντε, τούτων ἦσαν οἱ [b] τετρακόσιοι πεζοὶ, τὸ δὲ λοιπὸν ἱππεῖς· τῶν δὲ Ἰουδαίων, δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι. γενναιότατοι δὲ αὐτῶν ἔδοξαν οἱ Μονοβάζου τοῦ τῆς [c] Ἀδιαβηνῆς βασιλέως [d] συγγενεῖς, Μονόβαζός τε καὶ [e] Κενεδαῖος, μεθ' οὓς ὁ Περαΐτης Νίγερ, καὶ Σίλας ὁ Βαβυλώνιος, αὐτομολήσας εἰς τοὺς Ἰουδαίους [f] ἀπὸ Ἀγρίππα τοῦ βασιλέως. ἐστρατεύετο γὰρ παρ' αὐτῷ. [g] κατὰ πρόσωπον μὲν οὖν ἀνακοπέντες οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς τὴν πόλιν ὑπέστρεφον· κατόπιν δὲ τοῖς Ῥωμαίοις, ἐπὶ τὴν [h] Βαιθωρῶν ἀνιοῦσι, προσπεσὼν ὁ τοῦ [i] Γιώρα Σίμων, πολὺ τῆς [k] οὐραγίας ἐσπάραξε, καὶ συχνὰ τῶν σκευοφόρων [l] ἐξαρπάσας, ἤγαγεν εἰς τὴν πόλιν. μένοντος δὲ τοῦ Κεστίου κατὰ χώραν τρισὶν ἡμέραις, οἱ Ἰουδαῖοι, τὰ μετέωρα κατειληφότες, ἐπετήρουν τὰς παρόδους· δῆλοί τε ἦσαν οὐκ ἠρεμήσοντες, ἀρξαμένων τῶν Ῥωμαίων ὁδεύειν.

γ'. Ἔνθα δὴ κατιδὼν Ἀγρίππας οὐδὲ τὰ Ῥωμαίων ἀκίνδυνα, [m] πλήθους ἀπείρου πολεμίων τὰ ὄρη [n] περιέχοντος, ἔκρινεν ἀποπειραθῆναι τῶν Ἰουδαίων λόγοις. ἢ γὰρ πάντας [o] πείσειν καταθέσθαι τὸν πόλεμον, ἢ τῶν [p] ἐναντίων ἀποστῆσαι τὸ μὴ συμφρονοῦν. ἔπεμψεν οὖν τῶν [q] παρ' ἑαυτῷ τοὺς μάλιστα γνωρίμους [r] ἐκείνοις, Βορκαῖόν τε καὶ Φοῖβον, δεξιάς τε παρὰ Κεστίου καὶ συγγνώμην παρὰ Ῥωμαίων ἀσφαλῆ περὶ τῶν ἡμαρτημένων ὑπισχνούμενος· εἰ τὰ ὅπλα ῥίψαντες πρὸς αὐτοὺς μεταβάλοιντο. δείσαντες δὲ οἱ στασιασταὶ, [s] μὴ πᾶν τὸ πλῆθος ἀδείας ἐλπίδι πρὸς τὸν Ἀγρίππαν μεταβάληται, τοὺς ἀπ' αὐτοῦ πρεσβεύοντας ὥρμησαν ἀνελεῖν. καὶ πρὶν ἢ φθέγξασθαι τὸν μὲν Φοῖβον διέφθειραν· ὁ δὲ Βορκαῖος τρωθεὶς ἔφθη διαφυγεῖν· τοῦ δήμου δὲ τοὺς [t] ἐπαγανακτήσαντας λίθοις καὶ ξύλοις παίοντες, εἰς τὸ ἄστυ συνήλασαν.

δ'. Κέστιος δὲ, τὴν πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν ταραχὴν εὔκαιρον ἰδὼν εἰς ἐπίθεσιν, ἅπασαν ἐπῆγε τὴν δύναμιν, καὶ τραπέντας μέχρι Ἱεροσολύμων κατεδίωξεν. στρατοπεδευσάμενος δὲ ἐπὶ τοῦ καλουμένου [v] Σκοποῦ, διέχει δὲ οὗτος ἑπτὰ τῆς πόλεως σταδίους, τρισὶ μὲν ἡμέραις οὐκ ἐπεχείρει τῇ πόλει, τάχα τι παρὰ τῶν ἔνδον ἐνδοθήσεσθαι προσδοκῶν, εἰς δὲ τὰς πέριξ κώμας ἐφ' ἁρπαγὴν σίτου πολλοὺς διαφῆκε τῶν στρατιωτῶν. τῇ τετάρτῃ δὲ, ἥτις ἦν τριακὰς Ὑπερβερεταίου μηνὸς, διατάξας τὴν στρατιὰν, εἰσήγαγεν εἰς τὴν πόλιν. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὑπὸ τοῖς στασιασταῖς ἔμφρουρος ἦν· οἱ δὲ στασιασταὶ, τὴν εὐταξίαν τῶν Ῥωμαίων καταπλαγέντες, τῶν μὲν ἔξω τῆς πόλεως μερῶν εἶκον, εἰς δὲ τὴν [x] ἐνδοτέραν καὶ τὸ ἱερὸν ἀνεχώρουν. Κέστιος δὲ παρελθὼν [y] ὑπεμπίμπρησι τήν τε [z] Βεζεθὰν προσαγορευομένην,

edentes stragem: adeo ut, nisi ei militum parti, quæ necdum locum amiserat, equites facto circuitu subvenissent, quique non admodum defatigati erant pedites, Cestius cum toto exercitu discrimen adiisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites; ex quibus quadringenti pedites, reliqui equites erat: ex Judæis vero duo & viginti. Illorum autem fortissimi visi sunt Monobazi regis Adiabenes propinqui, Monobazus & Cenedæus, & post hos Niger Peraïta, & Silas Babylonius, qui ad Judæos ab Agrippa rege transfugerat. nam *antea* sub eo militabat. Et Judæi quidem, cum fronte cladem accepissent, in urbem se recipiebant: Romanos autem, cum Bethoron ascenderent, à tergo adortus Simon Gioræ filius, plurimos extremi agminis coactores vellicavit; multisque jumentis quæ sarcinas ferebant ereptis, *ea* in urbem ducebat. Cestio vero in regione per triduum morante, Judæi, locis editioribus occupatis, vias quibus iretur observabant; certumque erat fore ut non quiescerent, si Romani iter facere cœpissent.

Romanos fugientes lacessunt.

3. Itaque ubi Agrippa Romanos à periculo haud tutos esse animadverteret, cum tanta hostium multitudo montibus passim insideret, verbis Judæos experiri decrevit. aut enim omnibus se persuasurum esse *credebat* ut à bello desisterent; vel ab adversariis eos abducturum esse qui eadem cum illis non sentirent. Misit igitur è suis Borcæum & Phœbum, illis notissimos, qui & à Cestio fœdus amicitiæ, certamque pro delictis veniam à Romanis datum iri pollicerentur, si projectis armis ad eos transire vellent. Verum seditiosi, metu ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos ab ipso *missos* interficiendi impetum ceperunt. Et, priusquam verbum facerent, Phœbum quidem peremerunt, (Borcæus autem *licet* vulneratus fuga dilapsus est) quotquot vero è plebe de ea re indignati sunt, fustibus atque lapidibus eos feriendo, in urbem compulerunt.

XXIV. *Agrippa legatos ad Judæos de pace cum Romanis mittit.*

Male mulctantur legati.

4. Jam Cestius, animadverso hanc inter ipsos discordiam opportune cecidisse ut eos adoriretur, totum exercitum secum adducebat, inque fugam versos usque ad Hierosolyma persequutus est. Castra autem metatus in loco qui Scopus dicebatur, iste autem septem stadiis ab urbe distat, per triduum nihil quidem adversus urbem tentabat, forsan sperans fore ut qui in ea erant certis conditionibus sese dederent; in vicos vero finitimos non parvam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autem die, qui tricesimus erat mensis Hyperberetæi, cum exercitum ordinasset, in urbem *eum* introduxit. Et populus quidem à seditiosis custodiebatur: seditiosi vero, Romanorum * acie instructa perterriti, exterioribus quidem cedebant civitatis partibus, in interiorem vero & templum se recipiebant. At Cestius ingressus, & Bezetham ut appel-

Cestius totum exercitum adversus Judæos ducit, ut urbem caperet.

v Ἐπήμυναν,] *Lugd. Bat.* Ἐπήμυνον.
x Τῶν πεζῶν] *Lugd. Bat.* Τοῦ πεζοῦ.
y Καμὸν,] *Lugd. Bat.* Κάμνον.
z Ῥωμαίων] Ῥωμαῖοι *Voss.* & *Bod.*
a Πεντακόσιοι δεκαπέντε,] Ita *Ruf. Pseudo-Hegesipp.* & aliquot MSS. (πεντακόσιοι πέντε *Rost.*) πεντακόσιοι *Rhed. Voss.* & *Bod.*
b Τετρακόσιοι] *Gen.* Πεντακόσιοι.
c Ἀδιαβηνῆς βασιλέως] Γραπτὴ συγγενὴς Ἰζάτου Regis Adiabenorum. infr. lib. 4. c. 9. §. 11. ubi *Gen.* & *Edit. Basil.* Ἰζᾶ. Vid. infr. lib. 6. c. 6. §. 4. οἵτε Ἰζάτου βασιλέως υἱοὶ καὶ ἀδελφοί. Spanh.
d Συγγενεῖς,] *Lugd. Bat.* Υἱοί.
e Κενεδαῖος,] Κενέδεος *Big.* Κενδαῖος *Rhed.*
f Ἀπὸ Ἀγρίππα] Illud ἀπὸ additum è *Cod. Bod.* & *Rost.*
g Κατὰ πρόσωπον] Κατὰ πρόσω *Lips.* & *Rhed.* Huds.
h Βαιθωρῶν ἀνιοῦσι,] *Al.* Βαιθωρῶ. hîc loci Βεθερῶν *Bod.* Βεθωρὰν *Big.* Βαιθωρὰν *Rhed.* Videsis *Relandum* in *Palæstina*. S. p. 633.
i Γιώρα Σίμων,] Γειώρα *Big.*
k Οὐραγίας] Οὐραγοὶ infr. lib. 5. c. 2. §. 1. Spanh.
l Ἐξαρπάσας,] Ἀποσπάσας *Big.*

m Πλήθους—ὄρη] Ita *Big. Bod.* & *Voss.* πλήθους τε ἀπ. in *Editis Aliisque.*
n Περιέχοντος,] Περιεχόντων *Bod.* & *Rost.*
o Πείσειν] *Lugd. Bat.* Πείθειν.
p Ἐναντίων ἀποστῆσαι] Ἐναντιωθέντων ἀποστήσειν *Big.*
q Παρ' ἑαυτῷ] Ita *Big. Voss.* & *Bod.* παρ' αὐτῶν in *Editis Aliisque.*
r Ἐκείνοις,] *Lugd. Bat.* Ἐκείνων.
s Μὴ πᾶν τὸ πλῆθος] Sic *Big.* & *Voss.* μή τι ἂν in *cæteris.*
t Ἐπαγανακτήσαντας] Ἀγανακτήσαντας *Bod.*
v Σκοποῦ,—σταδίους,] Conf. infr. lib. 5. c. 2. §. 3. Spanh.
x Ἐνδοτέραν] Ἐνδοτέρω *Big. Voss.* & *Rhed.* Huds. Τὴν ἐνδοτέρω MS. *Lips.* Spanh.
y Ὑπεμπίμπρησι] Ὑποπίμπρησι *Big.* & *Rost.*
z Βεζεθὰν] Conf. supr. lib. 2. c. 15. §. 5. Spanh. Alibi dicit Βεζεθὰν esse καινόπολιν. Rel.

* Disciplina, *Ruf.*

appellabatur, & Cænopolin, & quod dicebatur Materiæ forum incendit: deinde cum ad urbem superiorem venisset ex adverso aulæ regiæ castra ponebat. Et si eadem illa hora voluisset vi muros perrumpere è vestigio urbem cepisset, bellumque ab ipso confectum fuisse contigisset. Verum & * exercitûs præfectus Tyrannius Priscus, & plurimi equitum magistri, pecunia à Floro inescati ipsum ab incœpto averterunt: atque propter hanc causam & bellum adeo in longum productum est, acciditque Judæis ut gravissimis redundarint calamitatibus.

Civium nonnulli portas Cestio patefactum eunt, sed irrito conatu.

5. Interea autem multi è melioris notæ civibus, ab Anano Jonathæ filio inducti, Cestium, quasi portas ei patefacturi, vocabant. Ille vero, præ ira fastidiosus eisque nonnihil diffisus, eousque cunctatus est, donec seditiosi, intellecta proditione, Ananum cum suis de muro dejecerunt, eosque lapidibus feriendo in domos *suas* compulerunt. Cæterum ipsi, per turres dispositi, mœnia demolientes *telis* impetebant. Et per dies quidem quinque irrito conatu in muros undique impressionem facere tentabant Romani; die autem sequenti Cestius, cum electissimis quibusque *militum* itemque sagittariis, à septentrionali tractu templum aggreditur. Verum Judæi à porticibus eos repellebant, & crebro quidem quotquot ad muros accederent propulsarunt: adeo ut tandem telorum multitudine ab impetu inhibiti recesserint. At *postea* Romanorum qui in fronte prima erant cum clypeos muris firmiter applicuissent, illique qui à tergo erant alios adjunxissent, ac deinde alii similiter, testudinem ab illis appellatam fabricarunt: unde tela in eam acta circumquaque irrita delabebantur, & milites plane illæsi mœnia suffodiebant; adeo ut templi portæ ignem subjicere parati essent.

Romani templum aggrediuntur, factaque testudine portas incendere moliuntur.

Cestius male se gessit, quod in oppugnatione non perseverarit.

6. Tum vehemens seditiosos occupabat timor; jamque multi ex civitate diffugiebant, ac si continuo esset expugnanda. Qua re fiebat ut populus fiduciam sumeret, & cum scelerati homines cederent, illi aderant portas aperturi, & Cestium tanquam benefactorem *suum* in urbem recepturi. qui si paulum in oppugnatione fortiter perseverasset, celeriter civitatem in potestatem suam redegisset. † Sed Deus, ut arbitror, propter sceleratos *istos* etiam sacra *sua* aversatus, in causa erat quod iste dies finem bello non attulerit.

Cestius sine justa causa obsidionem solvit.

7. Cestius itaque, ut qui neque obsessorum desperationem neque populi in se animos resciverit, subito milites revocavit; & sine ulla spei ob plagam acceptam repulsa præter omnium opinionem ex urbe discessit. Latrones autem, animis ex ejus fuga inexspectata resumptis, in postremos excursionem fecerunt, & multos tam equitum quam peditum peremerunt. Et tunc quidem Cestius in castris, *quæ* apud Scopum *munierat*, noctem agit; sequenti vero die longius progrediens magis hostes excivit & animavit: qui extremos agminum insectantes occidebant, atque ex altera viæ parte incursantes in transversos tela conjiciebant. & neque novissimi in eos se convertere audebant, qui à tergo illos sauciarent, ingentem quippe multitudinem eos insequi existimantes, neque à la-

[a] καὶ τὴν Καινόπολιν, καὶ τὸ καλούμενον Δοκῶν ἀγοράν. ἔπειτα πρὸς τὴν ἄνω πόλιν ἐλθὼν, ἀντικρὺ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς ἐστρατοπεδεύετο. κἂν εἴπερ ἠθέλησε κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ὥραν ἐντὸς τῶν τειχῶν βιάσασθαι, παρ' αὐτίκα τὴν πόλιν ἔσχε, καὶ τὸν πόλεμον συνέβη [b] καταλελύσθαι· ἀλλὰ γὰρ ὅ, τε στρατοπεδάρχης Τυράννιος Πρίσκος, καὶ τῶν ἱππάρχων οἱ πλεῖστοι, χρήμασιν ὑπὸ Φλώρου [c] δελεασθέντες ἀπέστρεψαν αὐτὸν τῆς ἐπιχειρήσεως. καὶ παρὰ τὴν αἰτίαν ταύτην ὅ, τε πόλεμος ἐπὶ τοσοῦτον μῆκος προὔβη, καὶ Ἰουδαίους ἀνηκέστων συμφορῶν ἀναπλησθῆναι συνέπεσεν.

έ. Ἐν δὲ τούτῳ πολλοὶ τῶν γνωρίμων δημοτῶν, Ἀνάνῳ τῷ Ἰωνάθου παιδὶ πεισθέντες, ἐκάλουν τὸν Κέστιον ὡς ἀνοίξοντες αὐτῷ τὰς πύλας. ὁ δὲ, καὶ πρὸς ὀργὴν ὑπεριδὼν, καὶ μὴ πάνυ πιστεύσας, [d] διεμέλλησεν, ἕως οἱ στασιασταὶ, τὴν προδοσίαν αἰσθόμενοι, τοὺς μὲν περὶ τὸν Ἄνανον ἀπὸ τοῦ τείχους κατέβαλον, καὶ λίθοις παίοντες συνήλασαν εἰς τὰς οἰκίας. αὐτοὶ δὲ, διαστάντες [e] ἐπὶ τῶν πύργων, τοὺς ἀποπειρωμένους τοῦ τείχους ἔβαλλον. πέντε μὲν οὖν ἡμέραις πάντοθεν ἐπιχειροῦσι τοῖς Ῥωμαίοις [f] ἀμήχανος ἦν ἡ προσβολή. [g] τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἀναλαβὼν ὁ Κέστιος τῶν τε ἐπιλέκτων συχνοὺς καὶ τοὺς τοξότας, κατὰ τὸ προσάρκτιον ἐπιχειρεῖ κλίμα τοῦ ἱεροῦ. Ἰουδαῖοι δὲ ἀπὸ τῆς στοᾶς εἶργον, καὶ πολλάκις μὲν ἀπεκρούσαντο τοὺς τῷ τείχει προσελθόντας. τέλος δὲ τῷ πλήθει τῶν βελῶν ἀνακοπέντες ὑπεχώρησαν. τῶν δὲ Ῥωμαίων οἱ πρῶτοι τοὺς θυρεοὺς εἰς τὸ τεῖχος ἐξερείσαντες, καὶ κατὰ τούτων οἱ κατόπιν ἄλλους, οἵ τε ἑξῆς ὁμοίως, τὴν καλουμένην παρ' αὐτοῖς χελώνην ἐφράξαντο. καθ' ἧς τὰ βέλη φερόμενα περιωλίσθαινεν ἄπρακτα, μηδὲν δὲ οἱ στρατιῶται κακούμενοι τὸ τεῖχος ὑπώρυσσον, καὶ τοῦ ἱεροῦ τὴν πύλην ὑποπιμπράναι παρεσκευάζοντο.

ς΄. Δεινὴ δὲ τοὺς στασιαστὰς ἔκπληξις κατέλαβεν. ἤδη δὲ πολλοὶ διεδίδρασκον ἀπὸ τῆς πόλεως, ὡς ἁλωσομένης αὐτίκα. τὸν δὲ δῆμον συνέβαινεν ἐπὶ τούτοις θαῤῥεῖν, καὶ καθὸ παρείκοιεν οἱ πονηροὶ, προσῄεσαν αὐτοὶ τὰς πύλας [h] ἀνοίξαντες, καὶ δεξόμενοι τὸν Κέστιον ὡς εὐεργέτην. ὃς εἰ βραχὺ τῇ πολιορκίᾳ προσελιπάρησεν, κἂν εὐθέως τὴν πόλιν παρέλαβεν. ἀλλ' οἶμαι διὰ τοὺς πονηροὺς ἀπεστραμμένος ὁ Θεὸς ἤδη καὶ τὰ ἅγια, τέλος λαβεῖν ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐκώλυσε τὸν πόλεμον.

ζ. Ὁ γοῦν Κέστιος, οὔτε τὴν τῶν πολιορκουμένων ἀπόγνωσιν, οὔτε τὸ φρόνημα τοῦ δήμου συνιδὼν, ἐξαίφνης, ἀνεκάλεσε τοὺς στρατιώτας. καὶ, καταγνοὺς ἐπ' οὐδεμιᾷ πληγῇ τῶν ἐλπίδων, παραλογώτατα ἀπὸ τῆς πόλεως ἀνέζευξεν. πρὸς δὲ τὴν ἀδόκητον αὐτοῦ τροπὴν ἀναθαῤῥήσαντες οἱ λῃσταὶ κατὰ τῶν ὑστάτων ἐξέδραμον, καὶ συχνοὺς τῶν ἱππέων καὶ πεζῶν διέφθειραν. τότε μὲν οὖν ἐν τῷ κατὰ τὸν Σκοπὸν στρατοπέδῳ αὐλίζεται Κέστιος, τῇ δὲ ἐπιούσῃ προσωτέρω χωριζόμενος, μᾶλλον ἐξεκαλέσατο τοὺς πολεμίους. καὶ τοὺς ὑστάτους αὐτῶν προσκείμενοι διέφθειρον, [i] καθ' ἕτερον δὲ τῆς ὁδοῦ προσιόντες ἠκόντιζον εἰς πλαγίους. οὔτε δὲ ἐπιστραφῆναι πρὸς τοὺς κατόπιν [k] τιτρώσκοντας ἐθάῤῥουν οἱ τελευταῖοι, ἄπειρόν τι πλῆθος οἰόμενοι διώκειν, καὶ τοὺς κατὰ [l] πλευρὰν

a Καὶ τὴν Καινόπολιν,] Alibi de *Bezetha* agens, dicit, καινὴ λέγοιτ' ἂν πόλις. Verum hîc loci distinguere videtur inter *Bezetham* & *Novam Civitatem.* nisi forte (cum Cl. *Relando* in *Palæstina S.* p. 855.) legendum sit, τὴν καὶ Καινόπολιν pro καὶ τὴν Καινόπολιν. *Villalpandus* (in Tom. 3. *Apparatus Urbis ac Templi,* part. 1. c. 16.) unam esse existimat *Cænopolin superiorem*, quæ eadem erat cum *Bezetha*, aliam vero *inferiorem* torrenti Cedroni vicinam & à *Bezetha* diversam.

b Καταλελύσθ.] Καταλύεσθαι *Big.*

c Δελεασθέντες ἀπέστρεψαν] Δεκασθέντες *Big.* Vide ad l. 2. c. 19. §. 4.

d Διεμέλλησεν,] Διημέλησαν *Big.* & *Bod.* διεμήλεσεν. *Voss.*

e Ἐπὶ τῶν πύργων,] Ἀπὸ τῶν πύργων *Big.* & *Voss.*

f Ἀμήχανος] Ἀμήχανον *Bod.*

g Τῇ δὲ ἐπιούσῃ] Ita cum *Big.* & *Bod.* τῇ ἐπιούσῃ δὲ ἀναλ. in *Editis Aliisque.*

h Ἀνοίξαντες,] Ἀνοίξανται *Big.* ἀνοίξοντες *Lugd. Bat.*

i Καθ' ἕτερον δὲ τῆς ὁδοῦ] Καὶ καθ' ἕτερον τῆς ὁδοῦ *Big.* & *Voss.*

k Τιτρώσκοντας] Διώκοντας *Rost.*

l Πλευρὰν] *Lugd. Bat.* Πλευρὸν.

* *Al.* præfectus prætorio.

† Sed credo jam tunc infestus Deus pessimis, ejusque sancta illo die finem bello dare prohibuerunt, *Ruf.*

m Τὸν

ρᾶν ἐγκειμένους ἀναστέλλειν οὐχ ὑπέμενον, αὐτοὶ μὲν ὄντες βαρεῖς, καὶ δεδοικότες [m] τὴν τάξιν διασπᾶν, τοὺς δ' Ἰουδαίους ὁρῶντες κούφους, καὶ πρὸς τὰς ἐπιδρομὰς εὐκόλους, ὥστε συνέβαινεν αὐτοῖς πολλὰ κακοῦσθαι μηδὲν ἀντιβλάπτουσι τοὺς ἐχθρούς. παρ' ὅλην δὲ τὴν ὁδὸν παιόμενοι, καὶ τῆς φάλαγγος [n] ἐκσειόμενοι κατέπιπτον, μέχρι πολλῶν διαφθαρέντων, ἐν οἷς ἦν Πρίσκος μὲν στρατάρχης τάγματος ἕκτου, Λογγῖνος δὲ χιλίαρχος, ἔπαρχος δὲ ἴλης Αἰμίλιος Ἰουκοῦνδος ὄνομα, μόγις εἰς [o] Γαβαὼ κατήντησαν ἐπὶ τὸ πρότερον στρατόπεδον, τὰ πολλὰ καὶ τῶν σκευῶν ἀποβαλόντες. ἔνθα δύο μὲν ἡμέρας ἐπέμεινεν ὁ Κέστιος, ἀμηχανῶν ὅ, τι χρὴ ποιεῖν. τῇ τρίτῃ δὲ [p] πολλῷ πλείους τοὺς πολεμίους θεασάμενος, καὶ πάντα τὰ κύκλῳ μεστὰ Ἰουδαίων, ἔγνω καθ' ἑαυτοῦ τε [q] βραδύνας, καὶ ἐὰν ἔτι μένοι πλείοσι χρησόμενος ἐχθροῖς.

η'. Ἵνα [r] δὴ συντομωτέρᾳ χρήσαιτο φυγῇ, τὰ τὴν στρατιὰν ἀνθέλκοντα περικόπτειν προσέταξε. διαφθαρέντων δὲ [s] τῶν ὀρέων, καὶ τῶν ὑποζυγίων, πλὴν ὅσα βέλη παρεκόμιζε καὶ μηχανάς, τούτων γὰρ [t] ἐπὶ χρείαν [u] περιείχοντο, καὶ μάλιστα δεδοικότες μὴ Ἰουδαίοις κατ' αὐτῶν [v] ἁλῷη, [x] προῆγε τὴν δύναμιν ἐπὶ [y] Βαιθώρας. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι κατὰ μὲν τὰς εὐρυχωρίας ἧττον ἐπέκειντο. συνειληθέντων δὲ εἰς [z] τὴν κατὰ στενὰ κατάβασιν, οἱ μὲν φθάσαντες εἶργον αὐτοὺς τῆς ἐξόδου, ἄλλοι δὲ τοὺς ὑστάτους [a] κατεώθουν εἰς τὴν φάραγγα. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος, παρεκταθὲν ὑπὲρ τὸν αὐχένα τῆς ὁδοῦ, κατεκάλυπτε τὴν [b] φάλαγγα τοῖς βέλεσιν. ἔνθα καὶ τῶν πεζῶν ἀμηχανούντων προσαμύνειν ἑαυτοῖς, ἐπισφαλέστερος τοῖς ἱππεῦσιν ὁ κίνδυνος ἦν. οὔτε γὰρ ἐν τάξει κατὰ τῆς ὁδοῦ βαδίζειν ἐδύναντο βαλλόμενοι, καὶ τὸ πρόσαντες ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἱππάσιμον οὐκ ἦν. τὸ δὲ ἐπὶ θάτερα κρημνοὶ καὶ φάραγγες, εἰς οὓς ἀποσφαλέντες [c] κατεφέροντο, [d] καὶ οὔτε φυγῆς τόπον οὔτε ἀμύνης εἶχον ἐπίνοιαν, ἀλλ' ὑπ' ἀμηχανίας ἐπ' οἰμωγὴν ἐτράποντο, καὶ τοὺς ἐν ἀπογνώσεσιν ὀδυρμούς. ἀντήχει δὲ αὐτοῖς τὸ παρὰ Ἰουδαίων ἐγκέλευσμα, καὶ κραυγὴ χαιρόντων ἅμα καὶ τεθυμωμένων. ὀλίγου δὲ δεῖν πᾶσαν ἥρπασαν τὴν ἅμα Κεστίῳ δύναμιν, εἰ μὴ νὺξ [e] ἐπέλαβεν, ἐν ᾗ Ῥωμαῖοι μὲν εἰς τὴν Βαιθώραν κατέφυγον, Ἰουδαῖοι δὲ [f] πάντα τὰ κύκλῳ περισχόντες ἐφρούρουν αὐτῶν τὴν ἔξοδον.

θ'. Ἔνθα δὴ Κέστιος, τὴν φανερὰν ὁδὸν ἀπογνούς, δρασμὸν ἐβουλεύετο, καὶ διακρίνας τοὺς εὐψυχοτάτους στρατιώτας [g] εἰς τετρακοσίους ἐπέστησε [h] τοῖς ὀχυρώμασι, [i] προστάξας ἀναβάντας σημαίας τῶν ἐν τοῖς στρατοπέδοις φυλάκων ἱστᾶν, ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι πᾶσαν

teribus urgentes propulsare sustinebant, cum ipsi quidem & graves essent, & valde metuerent ne acies interrumperetur, Judæos autem leves viderent, & ad incursiones expeditos; unde eveniebat, ut ipsi multa mala perpeterentur, cum è contra nihil hostibus nocerent. Per totam igitur viam perculsi, & ex acie excussi sternebantur; donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, alæque præfectus Æmilius nomine Jucundus, vix in Gabao ad priora castra pervenerunt multis impedimentis amissis. ubi Cestius quidem biduum moratus est, incertus quid ageret. Tertio autem die, cum hostes in numerum multo majorem crevisse vidisset, & loca omnia circumcirca Judæorum plena, tum demum intellexit & sibi obsuisse cunctationem, &, si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum.

Multi Romanorum & Judæis in fuga occisi.

8. Itaque ut se in breviorem fugam daret, cuncta quæ militibus impedimento erant abjici præcepit. Occisisque mulis & aliis jumentis, præter illa quæ sagittas & machinas portarent (hæc enim ut usui futura servabant, præsertimque quod veriti essent nè à Judæis capta sibi in exitium verterentur) Bethoron usque deducebat exercitum. At Judæi, dum per loca quidem spatiosa iretur, minus urgebant, cum autem in angustias descensûs conclusi essent, alii quidem *è Judæis* eos pervenientes ab exitu prohibuerunt, alii vero postremos in vallem compulerunt: totaque *eorum* multitudo juxta fauces viæ protensa exercitum telis operuerunt. ubi dum & pedites incerti erant quo modo *ab ictu telorum* sese defenderent, in majore discrimine versabantur equites: nam neque servatis ordinibus viam insistere poterant jaculis petiti, & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant equitantibus invii. Ex altera vero parte præcipitia & hiatus *erant* in quos lapsi deferebantur, adeo ut neque fugæ locum haberent, neque de sui defensione cogitarent, sed præ consilii inopia ad luctus & lamentationes se convertebant, desperantium more; illisque resonabat hortatio apud Judæos, cum clamore lætantium pariter atque sævientium. Parum autem aberat, quin totum exercitum Cestiumque corripuissent, nisi nox appetisset, qua Romani quidem in Bethoron se recipiebant, Judæi vero, locis omnibus in circuitu obsessis, eorum exitus observabant.

Romanorum, dum fugerent, discrimen.

9. Tum ubi Cestius de aperto itinere desperaret, de fuga cogitabat; militumque fortissimis ad quadringentos delectis, per munimenta eos disposuit, cum mandatis ut postquam ascendissent vigilias in castris agentium signa erigerent, ex quibus Judæi copias omnes *eo* loco manere arbitrarentur. Ille

Perissent nisi nox intervenisset.

m Τὴν τάξιν] *Rost.* Τὴν πόλιν.

n Ἐκσειόμενοι] *Rost.* Ἐκσεινόμενοι.

o Γαβαὼ] Γαβαὼν *Bod.* Conf. supr. §.2. SPANH.

p Πολλῷ] Ita *Big.* & *Gall.* (deest in *Rost.*) πολλῶν in *Editis Aliisque.*

q Βραδύνας,] Iterum cum *Cod. Big.* ei assentiente *Rufino*, qui vertit, *tarditatem sibi obfuisse cognovit; & si adhuc maneat*, &c. Βραδύνων, καὶ ἐὰν ἐπιμένοι in *cæteris.* Ita quidem locum vertit *Pseudo-Hegesippus*, *sed cum magis augeri numerum hostium cerneret, & omnia in circuitu referta adversariis, sibique officere quod moraretur, eo quod plures congregarentur.*

r Δὴ—φυγῇ,] Eo modo *Big.* & *Ruf.* δὲ in *reliquis.*

s Τῶν ὀρέων,] Τῶν δὲ ὀρέων *Big. Voss. Rhed.* & *Bod.* τῶν τε ὄνων καὶ τῶν ὑποζυγίων in suo *codice* habuisse videtur *Ruf.* qui reddit, *occisisque mulis atque asinis, aliisque jumentis*, &c. *Lugd. Bat.* Τῶν οὐρήων.

t Ἐπὶ χρείαν] Διὰ τὴν χρείαν *Big. Voss. Bod.* & *Rhed.*

u Περιείχοντο,] *Rost.* Περιείλοντο.

v Ἁλῷη,] Ἁλῷ *Big.*

x Προῆγε] Προσῆγε *Voss.*

y Βαιθώρας.] Κατὰ Βαιθώρας *Big.* ἐπὶ Βεθώρας *Bod.* & *Gall.* Βεθωρὼ legisse videtur *Pseudo-Hegesippus.* HUDS. Conf. sup. cap. 12. §.2. SPANH.

z Τὴν κατὰ στενὰ κατάβασιν,] Εἰς τὰ στενὰ καὶ τὴν κατάβασιν *Big.* nec aliter *Ruf.* qui vertit, *contractos vero in angustias atque descensus.* εἰς τὴν κατὰ τὰ σ. *Rhed.*

a Κατεώθουν] Κατώθουν *Busb.*

b Φάλαγγα τοῖς βέλεσιν.] Φάραγγα *Big.* & *Busb.*

c Κατεφέροντο,] Κατεφθείροντο *Voss.* ut & *Rufinus*, qui vertit, *jaculatoribus autem rupes & valles tenebantur: in quas dejecti qui aberrassent consumebantur.*

d Καὶ οὔτε φυγῆς τόπον] Καὶ οὔτε φυγῆς τις τόπον οὔτε ἀμύνης εἶχεν *Busb.*

e Ἐπέλαβεν,] Ita *Busb. Rhed. Big.* & *Voss.* ὑπέλαβεν in *Editis Aliisque.*

f Πάντα κύκλῳ περισχόντες] Πάντα κύκλῳ *Bod.*

g Εἰς τετρακοσίους] Ὡς εἰς τρ. *Big.* Ὡσεὶ *Coislin.* ut & *Lugd. Bat.*

h Τοῖς ὀχυρώμασι,] Τῶν δωμάτων *Big. Coislin.* & *Voss.* τῶν ὀχυρωμάτων *Lips.* in *Rufini* versione, *tectorum fastigiis imposuit.* HUDS. Τῶν ὀχυρωμάτων *MS. Lips.* SPANH.

i Προστάξας ἀναβάντας σημαίας] Προστάξας ἀναβοᾷν τὰς σημαίας [ἴσ. σημεῖα] ἐν τοῖς στρατοπέδοις φυλακῶν, ὅπως *Big.* atque eo forsan modo legerit *Rufinus*, qui vertit, *hisque præcepit, vigilum qui in castris excubarent signa clamare, ut eo modo*, &c. similiterque & *Pseudo-Hegesippus* hisce verbis, *ut tota nocte cum strepitu maximo officia prætendentium vallo circumsonarent.*

Ille vero cum reliquis tacite per triginta stadia progreditur. Mane autem Judæi, cum locum ubi morati sunt desertum vidissent, in quadringentos, qui eos deceperant, irruebant; & illos quidem ocyus jaculis confecerunt, dein autem Cestium persequebantur. Ille vero & noctis partem non exiguam jam ante occupaverat, dieque properantius iter urgebat: adeo ut milites metu perculsi helepoles & catapultas & alia multa instrumenta relinquerent, quibus tunc captis Judæi postea contra illos qui ea dimisissent usi sunt. Romanos autem persequendo Antipatridem usque processerunt. deinde cum eos assequi non potuissent, inter revertendum & machinas capiebant & mortuos spoliabant, prædamque relictam colligebant: & pæana canentes ad metropolim regrediebantur, de suis quidem paucis admodum amissis, Romanorum autem & auxiliarium quinque millibus peditum ac trecentis, equitibusque trecentis & octoginta interemptis. Et ista quidem gesta erant die octavo mensis Dii, anno decimo secundo Neronis imperii.

Machinæ, quas fugientes Romani abjiciunt, captæ à Judæis; quibus usi sunt adversus Titum.

οἴονται τὴν δύναμιν κατὰ χώραν μένειν. αὐτὸς δὲ, τοὺς λοιποὺς ἀναλαβὼν, ἡσυχῆ τριάκοντα πρόεισι σταδίους. [k] ἕωθεν δὲ Ἰουδαῖοι, καταδόντες ἔρημον [l] τὴν ἔπαυλιν αὐτῶν, ἐπὶ τοὺς ἐξαπατήσαντας τετρακοσίους ἔδραμον. κἀκείνους μὲν ταχέως κατηκόντισαν, ἐδίωκον δὲ τὸν Κέστιον. ὁ δὲ [m] τῆς νυκτὸς οὐκ ὀλίγον προειλήφει, καὶ [n] συντονώτερον [o] ἤλαυνεν μεθ' ἡμέραν, ὥστε τοὺς στρατιώτας, ὑπ' ἐκπλήξεως καὶ δέους, τάς τε [p] ἑλεπόλεις καὶ τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ τὰ [q] πολλὰ τῶν ἄλλων ὀργάνων καταλιπεῖν, ἃ τότε Ἰουδαῖοι λαβόντες αὖθις ἐχρήσαντο κατὰ τῶν ἀφέντων. προῆλθον δὲ τοὺς Ῥωμαίους διώκοντες μέχρις Ἀντιπατρίδος. ἔπειτα ὡς οὐ κατελάμβανον, ὑποστρέφοντες [r] τάς τε μηχανὰς ἦρον, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσύλων, τήν τε ἀπολειφθεῖσαν λείαν συνῆγον, καὶ μετὰ παιάνων εἰς τὴν μητρόπολιν ἐπαλινδρόμουν, αὐτοὶ μὲν ὀλίγους ἀποβεβλημένοι παντάπασι, τῶν δὲ Ῥωμαίων καὶ τῶν συμμάχων [s] πεζοὺς μὲν [t] πεντακισχιλίους καὶ τριακοσίους ἀνῃρηκότες, ἱππεῖς δὲ τριακοσίους καὶ ὀγδοήκοντα. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη [v] Δίου μηνὸς ὀγδόῃ, δωδεκάτῳ ἔτει τῆς Νέρωνος [x] ἡγεμονίας.

XXV.

CAP. XX.

Cestius legatos mittit ad Neronem. Damasceni Judæos secum habitantes interficiunt. Hierosolymitæ à Cestio persequendo revertuntur in urbem; cumque res ejus ordinassent, multos creant duces, inque his hunc ipsum scriptorem. Nonnulla de Josephi administratione.

At post calamitatem à Cestio acceptam nobilium Judæorum multi, quasi in eo esset navis ut mergeretur, è civitate *veluti* natando egressi sunt. Costobarus itaque & Saulus fratres, una cum Philippo Jacimi filio, (iste enim Agrippæ regis exercitûs præfectus erat) ex urbe fuga dilapsi ad Cestium se contulerunt. Quemadmodum vero Antipas, qui cum eis in aula regia obsessus illinc profugere noluit, à seditiosis fuerit interemptus, posthac declarabimus. Cestius autem Saulum cæterosque, ex ipsorum petitione, in Achajam ad Neronem misit, & propriam necessitatem *ei* indicaturos, bellique inchoati culpam in Florum translaturos. faciendo enim ut illi succenseretur, fore speravit ut aliquid de suo tolleret periculo.

Nobiliores Judæi ad Cestium se conferunt.

Missi à Cestio ad Neronem legati.

2. Eo etiam tempore Damasceni, clade Romanorum audita, studiose id egerunt ut Judæos apud se degentes occiderent. & quemadmodum

Damasceni Judæorum decem millia una hora jugulant.

ΚΕΦ. κ'.

Κέστιος πρὸς Νέρωνα πρέσβεις ἀναπέμπει. Δαμασκηνοὶ τοὺς παρ' ἑαυτοῖς Ἰουδαίους ἀναιροῦσιν. Ἱεροσολυμῖται, διώξαντες τὸν Κέστιον, εἰς τὴν πόλιν ὑποστρέφουσιν καὶ τὰ κατ' αὐτὴν παρασκευαζόμενοι στρατηγοὺς ἀποδεικνῦσι πολλοὺς, καὶ αὐτὸν τὸν συγγραφέα. τινὰ περὶ Ἰωσήπου διοικήσεως.

Μετὰ δὲ τὴν Κεστίου συμφορὰν, [y] πολλοὶ τῶν ἐπιφανῶν Ἰουδαίων, ὥσπερ [z] βαπτιζομένης νεὼς, ἀπενήχοντο τῆς πόλεως. [a] Κοστόβαρος οὖν καὶ Σαῦλος ἀδελφοὶ, σὺν Φιλίππῳ τῷ Ἰακίμου, στρατοπεδάρχης δὲ ἦν οὗτος Ἀγρίππα τοῦ βασιλέως, διαδράντες ἐκ τῆς πόλεως, ᾤχοντο πρὸς Κέστιον. ὁ δὲ, σὺν τούτοις κατὰ τὴν βασιλικὴν αὐλὴν [b] πολιορκηθεὶς, Ἀντίπας, ὑπεριδὼν τὴν φυγὴν, αὖθις, ὡς ὑπὸ τῶν στασιαστῶν διεφθάρη, δηλώσομεν. Κέστιος δὲ τοὺς περὶ Σαῦλον [c] ἀξιώσαντας [d] ἀνέπεμψεν εἰς Ἀχαΐαν πρὸς Νέρωνα, τήν τε αὐτῶν [e] δηλώσοντας ἀνάγκην, καὶ τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου τρέψοντας εἰς Φλῶρον. [f] τῇ γὰρ ἐπ' ἐκεῖνον ὀργῇ κουφίσειν καὶ τοὺς ἑαυτοῦ κινδύνους ἤλπισεν.

β'. Κἀν τούτῳ Δαμασκηνοὶ, τὴν τῶν Ῥωμαίων φθορὰν πυθόμενοι, τοὺς παρ' ἑαυτοῖς Ἰουδαίους ἀνελεῖν ἐσπούδασαν. καὶ [g] καθὸ μὲν εἶχον αὐτοὺς ἐν τῷ γυμνα-

---

k Ἕωθεν δὲ Ἰουδαῖοι,] Ἕωθεν δὲ οἱ Ἰουδαῖοι *Big.*

l Τὴν ἔπαυλιν αὐτῶν,] Τὴν αὐλὴν *Big.*

m Τῆς νυκτὸς] Ita *Big.* & *Ruf.* τῆς τε νυκτὸς in *cæteris.*

n Συντονώτερον] Conf. sup. lib. 1. c. 14. §. 1. Spanh.

o Ἤλαυνεν μεθ'] Ἔφευγεν *Big. Voss. Bod. Rost. Lips.* & *Ruf.* Huds. Ἔφευγε μεθ' ἡμ. *MS. Lips.* Spanh.

p Ἑλεπόλεις] Μηχαναὶ ἑλεπόλεις καλούμεναι *Dionys. Hal.* Machinas obsidionales *Helepoles* vocat *Vegetius.* Huds. Ἑλέπολις Æschylus Agamem. v. 899. ἑλέπολις machina, qua Demetrius Rhodum oppugnavit. vid. Athen. l. 5. p. 260. E. Conf. lib. 5. c. 6. §. 5. Spanh.

q Πολλὰ τῶν ἄλλων ὀργάνων] Ita *Big.* λοιπὰ in *cæteris. Rost.* quoque delet ἄλλων.

r Τάς τε μηχανὰς] De Machinis seu ἀφετηρίοις ablatis à Judæis vid. infr. lib. 5. c. 6, §. 3. & lib. 6. c. 1. §. 3. Spanh.

s Πεζοὺς μὲν] Ita *Big. Coislin. Voss. Rhed. Bod.* & *Ruf.* πεζοὺς μὲν τετρακισχιλίους ἀνῃρ. in *Editis.* πεζοὺς πεντακισχιλίους ἀνῃρηκότες, ἱππεῖς δὲ τριακοσίους. ταῦτα, &c. legisse videtur *Pseudo-Hegesipp.*

t Πεντακισχιλίους καὶ τριακοσίους] *Gen.* τετρακισχιλίους *MS. Lips.* πεντακισχιλίους καὶ τριακοσίους & *Rufinus.* Spanh.

v Δίου μηνὸς ὀγδόῃ,] Id est, *Novembris* VIII, anno *Neronis* annus à XIII die præcedentis *Octobris* inceperat. *Usserius* ad *A. M.* 4070.

x Ἡγεμονίας.] Conf. sup. c. 12. §. 8. Spanh.

y Πολλοὶ] Inter quos forte Christiani. Videsis *Eusebium* in *Eccl. Hist.* l. 3. c. 5.

z Βαπτιζομένης νεὼς,] Βαπτιζομένη ναῦς. navis mergenda. Rel.

a Κοστόβαρος οὖν] Κοστόβαρος γοῦν καὶ ὁ Σαῦλος *Big.* Hîc loci & alibi *Custobarus* passim habet *Pseudo-Hegesipp*, ac si in Græcis legisset Κουστόβαρος.

b Πολιορκηθεὶς,] Πολιορκισθεὶς *Bod.* & *Rost.*

c Ἀξιώσαντας] Vocem ἀξιώσαντας non agnoscit *Vet. Interpr.* ἀξιώσας habet *Voss.* & *Coislin* ἀξιώσαντας φυγὴν καὶ τὰς αἰτίας τοῦ π. *Bod.* vocibus aliquot omissis, unde mutilatur locus.

d Ἀνέπεμψεν εἰς Ἀχαΐαν] Omnia hæc desunt in *Rost.*

e Δηλώσοντας ἀνάγκην,] Ita *Big. Coislin Lugd. Bat. Gall.* & *Ruf.* δηλώσαντας φυγὴν in *Editis Aliisque.*

f Τῇ γὰρ ἐπ' ἐκεῖνον ὀργῇ] Τὴν γὰρ ἐπ' ἐκεῖνον ὀργὴν *Big.* & *Voss.*

g Καθὸ] *Rost.* Καθὰ.

h Edi-

γυμνασίῳ πάλαι συνηθροισμένους διὰ τῆς ὑποψίας, τοῦτο πραγματευσάμενοι, ῥᾷστην τὴν ἐπιχείρησιν ἐδόκουν. [h] ἐδεδοίκεσαν δὲ τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ἁπάσας πλὴν ὀλίγων ὑπηγμένας [i] τῇ Ἰουδαϊκῇ θρησκείᾳ. διὸ μέγιστος αὐτοῖς ἀγὼν ἐγένετο λαθεῖν ἐκείνας. τοὺς δὲ Ἰουδαίους, ὡς ἂν ἐν στενῷ χωρίῳ, [k] τὸν ἀριθμὸν ὄντας [l] μυρίους καὶ πάντας ἀνόπλους, ἐπελθόντες, ὑπὸ μίαν ὥραν ἀδεῶς [m] ἔσφαξαν.

γʹ. Οἱ δὲ διώξαντες τὸν Κέστιον, ὡς ὑπέστρεψαν εἰς [n] Ἱεροσόλυμα, τοὺς μὲν βίᾳ τοὺς ἔτι Ῥωμαΐζοντων, τοὺς δὲ πειθοῖ προσήγοντο, καὶ συναθροισθέντες εἰς τὸ ἱερὸν, στρατηγοὺς [o] ἀπέδειξαν τοῦ πολέμου πλείονας. ᾑρέθη δὲ [p] Ἰώσηπος υἱὸς Γωρίωνος, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἄνανος, τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν ἁπάντων αὐτοκράτορες, καὶ μάλιστα τὰ τείχη τῆς πόλεως ἀνεγείρειν. τὸν γὰρ τοῦ [q] Σίμωνος υἱὸν Ἐλεάζαρον, καίπερ [r] ὑπ' ἑαυτῷ πεποιημένον τὴν Ῥωμαίων λείαν, καὶ τὰ ἁρπαγέντα Κεστίου χρήματα, πρὸς οἷς πολλὰ τῶν δημοσίων θησαυρῶν, ὅμως οὐκ ἐπέστησαν ταῖς χρείαις, αὐτόν τε τυραννικὸν ὁρῶντες, καὶ τοὺς [s] ὑπ' αὐτῷ ζηλωτὰς δορυφόρων ἔθεσι χρωμένους. κατ' ὀλίγον γε μὴν, ἥ τε χρεία τῶν χρημάτων, καὶ γοητεύων [t] Ἐλεάζαρος, ἐκπεριῆλθε τὸν δῆμον, ὥστε αὐτῷ πειθαρχεῖν περὶ τῶν ὅλων.

δʹ. Εἰς δὲ τὴν Ἰδουμαίαν ἑτέρους [v] ἐπέλεξαν στρατηγοὺς, [x] Ἰησοῦν τε τὸν υἱὸν [y] Σαπφία τῶν ἀρχιερέων ἕνα, καὶ Ἐλεάζαρον ἀρχιερέως υἱὸν [z] Ἀνανίου. τῷ δὲ ἄρχοντι τότε τῆς Ἰδουμαίας [a] Νίγερι. γένος δὲ ἦν ἐκ τῆς περὶ Ἰορδάνην Περαίας, διὸ καὶ Περαΐτης [b] ἐπεκαλεῖτο. προσέταξαν ὑποτάσσεσθαι τότε τοῖς στρατηγοῖς. ἠμέλουν δὲ οὐδὲ τῆς ἄλλης χώρας, ἀλλ' εἰς μὲν [c] Ἱεριχοῦντα Ἰώσηπος ὁ Σίμωνος, εἰς δὲ τὴν Περαίαν Μανασσῆς, Θαμνᾶ δὲ τοπαρχίας Ἰωάννης ὁ Ἐσσαῖος στρατηγήσων ἐπέμφθη. προσεκεκλήρωτο δὲ αὐτῷ Λύδδα, καὶ Ἰόππη, καὶ [d] Ἀμμαοῦς. τῆς δὲ [e] Γοφνιτικῆς καὶ [f] Ἀκραβατηνῆς, ὁ Ἀνανίου Ἰωάννης ἡγεμὼν [g] ἀποδείκνυται, καὶ τῆς [h] Γαλιλαίας ἑκατέρας Ἰώσηπος Ματθίου. προσώριστο δὲ τῇ τούτου στρατηγίᾳ καὶ [i] Γάμαλα, τῶν [k] ταύτῃ πόλεων ὀχυρωτάτη.

εʹ. Τῶν μὲν οὖν ἄλλων στρατηγῶν ἕκαστος, ὡς εἶχε προθυμίας [l] ἢ συνέσεως, διῴκει τὰ πεπιστευμένα. [m] Ἰώσηπος δὲ, εἰς τὴν Γαλιλαίαν [n] ἐλθὼν, πρῶτον ἐφρόντισε τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας τῶν [o] ἐπιχωρίων, εἰδὼς ὅτι ταύτῃ πλεῖστα κατορθώσει, κἂν τἄλλα διαμαρτάνῃ. συνιδὼν δὲ ὅτι τοὺς μὲν δυνατοὺς οἰκειώσεται μεταδιδοὺς τῆς ἐξουσίας αὐτοῖς, τὸ δὲ πᾶν πλῆθος, εἰ δι' ἐγχωρίων καὶ συνήθων τὰ πολλὰ προστάσσοι, τῶν μὲν γηραιῶν ἑβδομήκοντα τοὺς σωφρονεστάτους ἐπιλέξας

ipſos quidem in gymnaſio olim congregatos habebant propter ſuſpicionem, hoc *iterum* effecto haud fore rem aggreſſu difficilem exiſtimabant: veriti autem ſunt uxores ſuas, ad unam fere omnes religioni Judaicæ addictas. Quare maximæ illis curæ erat, ut eas laterent *inſidiæ*. Judæos autem, numero ad decem millia, quippe ut in anguſto loco, omneſque inermes aggreſſi, una hora nullo negotio jugularunt.

3. Qui vero Ceſtium *fugientem* perſequuti ſunt, poſtquam Hieroſolyma eſſent reverſi, Romanorum adhuc ſtudioſos partim vi, partim blanditiis ſibi adjungebant: & in templum congregati plures belli duces crearunt. Electus autem eſt Joſephus Gorionis filius, ut & pontifex Ananus, qui ſummæ rerum omnium in urbe præeſſent, maximeque civitatis muros denuo erigerent. Filium namque Simonis Eleazarum, quamvis prædam ex Romanis partam & pecunias Ceſtio ereptas, prætereaque multa ex publicis theſauris in poteſtate ſua habuerit, tamen negotiis ſummis eum proficere noluerunt, utpote quod & ipſum tyrannidem affectantem viderent, ejuſque ſectatores ei obſequentes ſatellitum more ſe gerere. Cæterum brevi pecuniæ indigentia, & præſtigiis ſuis Eleazarus ita populum circumvenit, * ut ei in univerſum parerent.

Judæi Hieroſolyma reverſi urbis præfectos creant.

Eleazarus quo pacto magnam poteſtatem adeptus eſt.

4. Alios autem in Idumæam *mittendos* elegerunt duces, Jeſum Sapphiæ filium unum è pontificibus, & Eleazarum Ananiæ pontificis filium. Nigro autem, qui tunc Idumæam regebat, (è regione trans Jordanem oriundo, unde Peraïtes cognominabatur) præceperunt, ut tunc *illis* ducibus obtemperaret. Aliarum autem regionum haud negligentes erant, ſed in Hierichuntem Joſephus filius Simonis, & in Peræam Manaſſes, in Thamnæ vero toparchiam miſſus eſt Joannes Eſſæus qui eam adminiſtraret. Huic etiam additæ ſunt Lydda & Joppe & Ammaus. Gophniticæ autem & Acrabatenæ *toparchiæ* Joannes Ananiæ filius præficitur, & utrique Galilææ Joſephus Matthiæ filius: hujuſque præfecturæ attributa eſt etiam Gamala, civitatum illac munitiſſima.

In Idumæam belli duces dimittuntur, & in alias provincias.

Joſephus in Galilæam amandatur.

5. Et aliorum quidem præſidum, pro ea qua erat voluntate & prudentia, quiſque res ſibi creditas adminiſtrabat. At Joſepho, cum in Galilæam veniſſet, primum curæ fuit indigenarum ſibi conciliare benevolentiam, ut qui probe norit ſe hac via in pleriſque ſucceſſurum, licet aliæ res minus feliciter caderent. Cum autem ſecum reputaſſet, quod potentiſſimos quidem amicos habiturus ſit, ſi eos participes poteſtatis faceret; omnem vero multitudinem, ſi pleraque per indigenas & conſuetos

Indigenas ſibi conciliare ſtudet.

h Ἐδεδοίκεσαν δὲ] Ἐδεδοίκεισαν *Big.* & *Voſſ.* ἐδεδοίεσαν *Bod.*

i Τῇ Ἰουδαϊκῇ θρησκείᾳ.] Mulieres Damaſcenæ infectæ religione Judaica. Mulieres captare, in N. T. notatur. Rel.

k Τὸν ἀριθμὸν] 10000 Judæi Damaſci occiſi una hora. Infra 18000 Judæi a Damaſcenis occiſi leguntur lib. 7. de Bell. 28, Rel.

l Μυρίους] Μυρίους καὶ πεντακοσίους, καὶ πάντας ſolus *Big.*

m Ἔσφαξαν.] Ἀπέσφαξαν *Big.*

n Ἱεροσόλυμα,] Articulus τὰ (quem *alii* agnoſcunt) abeſt a *Lugd. Bat.* & paſſim prætermittitur a Joſepho. Hav.

o Ἀπέδειξαν—πλείονας.] Ἀπεδείκνυσαν *Big. Voſſ.* & *Bod.*

p Ἰώσηπος υἱός Γωρίωνος,] Ἰώσηπός τε υἱὸς Γ. *Big.* Hinc commentus eſt neſcio quis Verporum titulum ſtulti operis, *Hiſtoria Joſephi ben Gorion.* Miſere compilavit iſte, quicunque fuerit, *Joſephi* noſtri *de Bello* libros. Bern. Joſephus, filius Gorionis, dux. Fuit hic a noſtro Joſepho diſtinctus, qui Matthiæ erat filius, de quo mox. Ergo male Judæi hunc Joſephum ben Gorion nuncupant. Rel.

q Σίμωνος υἱὸν Ἐλεάζαρον,] De hoc Eleazaro, Simonis, filio. infr. lib. 4. c. 4. §. 1. Spanh.

r Ὑφ' ἑαυτῷ πεποιημένον] Ὑφ' ἑαυτῶν *Big.*

s Ὑφ' αὐτῷ] Ita cum *Cod. Big.* ὑφ' ἑαυτῷ in *cæteris.*

t Ἐλεάζαρος,] De eo vid. infr. l. 5. c. 1. §. 1. & c. 6. §. 1. Spanh.

v Ἐπέλεξαν στρατηγοὺς,] Ἐπελέξαντο *Big.* & *Voſſ.*

x Ἰησοῦν τε τὸν υἱὸν] Confer vitam Joſephi. §. 12.

y Σαπφία] Antea Σαπφᾶ. (Σαφᾶ *Roſt.*) Vide *de Vita.* §. 27.

z Ἀνανίου.] Ita lego cum quibuſdam *Rufini* codd. In aliis *Eleazarum pontificis filium*, & apud *Pſeudo-Hegeſippum* habemus *Eleazarum ſacerdotis filium.* Νέου in *Editis Aliiſque.* νέον *Bod.* Vide p. 1091. v. 2.

a Νίγερι.] Νίγερ ὁ Περαΐτης infr. lib. 3. c. 7. §. 1. Spanh.

b Ἐπεκαλεῖτο.] Ἐκαλεῖτο *Big.* & *Bod.*

c Ἱεριχοῦντα] *Lugd. Bat.* Ἱεριχοῦν.

d Ἀμμαοῦς.] *Al.* Ἐμμαοῦς. Verum Ἀμμαοῦς & Ἐμμαοῦς idem eſt. Vide Cl. *Relandum* in *Palæſtina S.* p. 428, 429.

e Γοφνιτικῆς] Conf. ſup. lib. 1. c. 1. §. 5. Spanh.

f Ἀκραβατηνῆς,] *Al.* Ἀκραβατινῆς. Huds. Conf. *Antt.* lib. 12. c. 8. §. 1. Spanh.

g Ἀποδείκνυται,] *Roſt.* Ἀναδείκνυται.

h Γαλιλαίας ἑκατέρας] Confer vitam Joſephi. §. 8.

i Γάμαλα,] Conf. *Antt.* lib. 13. c. 15. §. 3. Spanh.

k Ταύτῃ] Sic *Big.* & *Voſſ.* ταύτης in *cæteris.*

l Ἢ συνέσεως,] *Lugd. Bat.* Καὶ συνέσεως.

m Ἰώσηπος—Γαλιλαίαν] De Joſepho Galilææ Præfecto in ejus Vita §. 7. πέμπουσιν ἐμὲ καὶ δύο ἄλλους τῶν ἱερέων, &c. & mox: πέπομφεν ἡμᾶς, πείσοντας ὑμᾶς, &c. & poſt: περὶ τριακοστὸν γοῦν ἔτος ὑπάρχων, &c. unde liquet æquam fuiſſe iiſdem cum Joſepho in Galilæa poteſtatem. Spanh.

n Ἐλθὼν] Ita *Big. Voſſ.* & *Ruf.* ἀνελθὼν in *Editis Aliiſque.* κατελθὼν legiſſe videtur *Pſeudo-Hegeſipp.*

o Ἐπιχωρίων,] Ἐγχωρίων *Big.*

* Ut rerum omnium ſumma ejus arbitrio committeretur, *Pſeudo Hegeſipp.*

p Τῆς

De senioribus LXX graviorum causarum & VII minorum litium judices constituit. Loca opportuna muro cingit.

suetos fieri præciperet, de senioribus quidem *istius* gentis LXX prudentissimis delectis eos cum potestate omni Galilææ præfecit, septem vero per singulas civitates minorum litium judices constituit: nam graviora negotia causasque capitales ad se & LXX viros remitti jussit.

6. Disposito autem per civitates jure quo inter se se uterentur, quemadmodum ab externa vi tuti essent insuper curabat: cognitoque Romanos in Galilæam facturos esse irruptionem, loca opportuna muro cingebat, Iotapata, & Bersabee, & Selamin, nec non Capherecho, & Japha, & Sigo, & montem cui nomen est Itabyrio, & Tarichæas, & Tiberiada: prætereaque speluncas ad lacum Gennesar, in Galilæa quæ inferior dicitur, munivit; in Galilæa etiam superiori petram quæ Achabarorum appellatur, & Seph, & Jamnith, & Meroth. in Gaulanitide vero Seleuciam & Soganen & Gamalam mœnibus firmavit.

Josephus Galilæos armis instruit.

Solis autem Sephoritis permisit, ut murum sibimet ipsis fabricarent, quod eos & pecunia abundare videret, & sponte sua ad bellum properare. Similiter & Gischala Joannes Levi filius suo suorumque opere muro cingi curavit, prout jusserat Josephus. Cæteris autem munimentis omnibus ipse *Josephus* interérat, jubendo simul atque opem ferendo. Quin & exercitum ad centum millia tyronum & amplius è Galilæa conscripsit, quos omnes, armis veteribus undique collectis ipsos instruens, armavit.

Galilæos ad bellum & militarem disciplinam erudit.

7. Deinde cum secum reputasset Romanorum virtutem factam esse invictam, maxime quod dicto audientes essent *milites*, & armis sese exercerent, disciplinam quidem militarem necessitate coactus insuper habebat: parendi autem facilitatem videns ducum multitudini acceptam deberi, Romanorum magis ex more dividebat exercitum, pluresque constituebat ordinum principes. Milites insuper varie distribuebat, & istos quidem decurionibus subjiciebat & centurionibus, deinde tribunis, prætereaque ducibus qui agminibus plenioribus præerant. Docebat etiam quo modo signum alii aliis traderent, & tubis classicum canerent atque receptui, & cornuum conflictus & circumductiones; & quemadmodum oporteret superiores laborantibus succur-

ἐκ τοῦ ἔθνους, κατέστησεν ἄρχοντας ὅλης [p] τῆς Γαλιλαίας, ἑπτὰ δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει δικαστὰς τῶν εὐτελεστέρων διαφορῶν. τὰ γὰρ [q] μείζω πράγματα καὶ τὰς φονικὰς δίκας ἐφ᾽ ἑαυτὸν ἀναπέμπειν ἐκέλευσε καὶ τοὺς ἑβδομήκοντα.

ς΄. Καταστησάμενος δὲ τὰ πρὸς ἀλλήλους νόμιμα τοῖς κατὰ πόλιν, ἐπὶ τὴν ἔξωθεν αὐτῶν ἀσφάλειαν ἐχώρει. καὶ γινώσκων Ῥωμαίους [r] προσβαλοῦντας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, τἀπιτήδεια τῶν χωρίων ἐτείχιζεν, [s] Ἰωτάπατα, καὶ [t] Βηρσαβεὲ, καὶ [v] Σελαμὶν, ἔτι δὲ [x] Καφαρεκχὼ, καὶ [y] Ἰαφὰ, καὶ [z] Σιγὼ, τό, τε Ἰταβύριον καλούμενον ὄρος, καὶ Ταριχαίας, καὶ Τιβεριάδα· πρὸς δὲ τούτοις, τὰ περὶ [a] Γεννησὰρ τὴν λίμνην σπήλαια, κατὰ τὴν κάτω καλουμένην Γαλιλαίαν [b] ἀνετειχίσατο, [c] τῆς τε [d] ἄνω Γαλιλαίας τήν τε προσαγορευομένην [e] Ἀχαβάρων πέτραν, καὶ [f] Σὲφ, καὶ [g] Ἰαμνὶθ, καὶ [h] Μηρώθ. [i] κατὰ δὲ τὴν [k] Γαυλανίτιν, Σελεύκειάν τε καὶ [l] Σωγάνην, καὶ [m] Γάμαλαν ὠχύρωσεν. μόνοις δὲ [n] Σεπφωρίταις [o] ἀφῆκε [p] καθ᾽ ἑαυτοὺς τεῖχος ἀναδείμασθαι, χρημάτων τε εὐπόρους ὁρῶν ὄντας, καὶ προθύμους ἐπὶ τὸν πόλεμον δίχα προστάγματος. [q] ὁμοίως γε καὶ [r] Γίσχαλα Ἰωάννης ὁ [s] Λευΐου υἱὸς καθ᾽ ἑαυτὸν ἐτείχιζεν, Ἰωσήπου κελεύσαντος. τοῖς δὲ ἄλλοις ἐρύμασιν αὐτὸς [t] ἅπασι συμπονῶν ἅμα καὶ προστάσσων παρῆν. κατέλεξε δὲ καὶ δύναμιν ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὑπὲρ δέκα μυριάδας [v] νέων ἀνδρῶν, οὓς πάντας, [x] ἐκ τῶν συλλεγομένων παλαιῶν ὅπλων [y] αὐτοὺς ἐγκατασκευαζόμενος, ὥπλιζεν.

ζ΄. Ἔπειτα συνιδὼν [z] ἄτλητον τὴν Ῥωμαίων ἰσχὺν γεγενημένην, εὐπειθείᾳ μάλιστα καὶ μελέτῃ τῶν ὅπλων, τὴν μὲν διδασκαλίαν ἀπέγνω τῇ χρείᾳ [a] διωκομένην. τὸ δὲ εὐπειθὲς ὁρῶν [b] περιγινόμενον ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἡγεμόνων, Ῥωμαϊκώτερον ἔτεμνε τὴν στρατιὰν, καὶ [c] πλείους καθίστατο [d] ταξιάρχους. στρατιωτῶν δὲ ἀπεδείκνυε διαφορὰς, καὶ τούτους μὲν ὑπέτασσε [e] δεκαδάρχαις, καὶ ἑκατοντάρχαις, ἔπειτα χιλιάρχοις, καὶ ἐπὶ τούτοις [f] ἡγεμόσι ταγμάτων [g] ἁδροτέρων ἀφηγουμένοις. ἐδίδασκέ τε σημείων παραδόσεις, καὶ [h] σαλπίγγων προσκλήσεις τε καὶ ἀνακλήσεις, προσβολάς τε κεράτων καὶ περιαγωγὰς, καὶ πῶς δεῖ πρὸς μὲν τὸ κάμνον ἐπιστρέφειν ἐκ τοῦ περιόντος,

p Τῆς Γαλιλαίας] Illud τῆς è *Codd. Big.* & *Voss.*

q Μείζω πράγματα] Simulachrum quoddam τῆς μεγάλης βουλῆς hîc animadvertere est in *Josepho*, qui, præfectus Galilææ 70. viros legit, *ad res graviores*, &c.

r Προσβαλοῦντας] Ita *Rhed.* & *Gall.* προσεμβαλοῦντας *Big.* προβαλοῦντας in *Editis Aliisque.*

s Ἰωτάπατα,] Ἰοτάπατα μετὰ κ. *Big.*

t Βηρσαβεὲ,] In margine *Bod. Big.* Βηρσαββεέ. Alias varie scribitur apud *Josephum*, Βηρσοβε, Βηρσαβη, & Βηρσοῦβαι. Videsis *Relandum* in *Palæstina S.* p. 620. & p. 624. Huds. Conf. de Vita. §. 37. Spanh.

v Σελαμὶν,] Sic *Bod.* & *Voss.* quo modo etiam edidimus *de Vita* §. 37. Σηλαμὶν *Gall.* Σαλαμὶν in *Editis Aliisque.* in aliquot *Rufini* libris *Seloim*, in aliis *Salamin.*

x Καφαρεκχὼ,] Ita prout de Vita. §. 37. vel Καφερεκχὼ, & convenienter *Rufini Codd. aliquot*, in quibus *Caphereco.* καὶ Περεκχὼ hîc loci in *Editis.* Καμφερέκχω *Big.* καὶ Παρεκχὼ *Rhed.* Vide *Annott.* ad de Vita. §. 37.

y Ἰαφὰ,] Conf. de Vita. §. 45. Spanh.

z Σιγὼ] Σιγὼφ *Big. Voss. Rost. Bod.* & *Ruf.* Σιγὼβ.

a Γεννησὰρ τὴν λίμνην] Γεννησάρετ *Big. Rost.* & *Bod.* Huds. Γεννησαρῖτις λιμνὴ *Antt.* lib. 5. c. 1. §. 22. τὴν μέχρι Γεννησαρίτιδος & lib. 18. cap. 2. §. 1. & 3. & ἀλλαχ. lib. 3. cap. 9. §. 7. Spanh.

b Ἀνετειχίσατο,] Ἐτειχίσατο *Big.* ἀνετειχίσαντο *Bod.*

c Τῆς δὲ] Τῆς δὲ *Big.* & *Ruf.*

d Ἄνω Γαλιλαίας] Conf. de Vita Josephi. §. 8. Spanh.

e Ἀχαβάρων] Χαβάρων *Big.* Ἀχαβαρῶν *Voss.* Huds. Confer de Vita. §37. Spanh.

f Σὲφ,] Σεὴφ *Big.*

g Ἰαμνὶθ,] Ἰαμνεὶν *Big.* Ἰάμνειαν *Voss.* Ἰαμνὶθ de Vita. §. 37.

h Μηρὼθ.] Ita prout supra de Vita. §. 37. Μηρὼ hîc loci in *Editis Aliisque.*

i Κατὰ] Confer de Vita §. 37. Spanh.

k Γαυλανίτιν,] Ita cum *Cod. Big.* quo forsan modo & *Ruf.* qui vertit, *in Gaulanitide vero*, &c. Γαυλανιτικὴν in *reliquis.*

l Σωγάνην,] Ita prout & supra *de Vita.* §. 37. Σωγαναίων *Big.* Σοάνην *Bod.* Huds. Conf. de Vita. §. 37. Spanh.

m Γάμαλαν] Vide Cl. *Relandum* in *Palæstina S.* pag. 748. Huds. Γάμαλα τὸ φρούριον *Antt.* lib. 13. cap. 15. §. 3. Spanh.

n Σεπφωρίταις] Σεμφωρίται *Bod.* & *Rost.*

o Ἀφῆκε] Ἐφῆκε *Big.*

p Καθ᾽ ἑαυτοὺς τεῖχος] Καθ᾽ αὐτοὺς *Rhed.*

q Ὁμοίως γε] *Lugd. Bat.* Ὁμοίως δὲ.

r Γίσχαλα Ἰωάννης] Conf. de Vita. §. 38. τὰ περὶ Γίσχαλα δὲ εἶχεν τὸν τρόπον τοῦτον. Ἰωάννης ὁ τοῦ Ληοῦ, &c. & infr. lib. 4. c. 3. §. 13. vid. mox. infr. c. 21. §. 1. & lib. 4. c. 7. §. 1. Spanh.

s Λευΐου] Ληείου *Big.* (Σολίου *Lugd. Bat.*) Ληοῦ *Gall.* Λευΐ de Vita. §. 38.

t Ἅπασι συμπονῶν] Abest a *Rost.*

v Νέων ἀνδρῶν,] Vocem νέων non agnoscit *Rufinus*, qui vertit, *quin & exercitum ex Galilæa supra centum millia virorum comparavit*, &c.

x Ἐκ—ὅπλων] Ita *Bod.* & *Rhed.* ἔκτε τῶν in *cæteris.*

y Αὐτοὺς ἐγκατασκευαζόμενος,] Illud αὐτοὺς è *Codd. Voss.* Erat cum νέα inserendum esse putarem. καὶ post ὅπλων *Lugd. Bat.*

z Ἄτλητον—ἰσχὺν] *Al.* τὴν Ῥωμ. ἰσχὺν ἀνήτλητον γεγ.

a Διωκομένην.] Διδασκομένην *Voss.*

b Περιγινόμενον] Περιγενόμενον *Big.*

c Πλείους καθίστατο] Πλείστους *Big.*

d Ταξιάρχους.] *Al.* ut *Lugd. Bat.* ταξιάρχας, & mox ἀπεδείκνυε.

e Δεκαδάρχαις,] Confer quæ notavimus ad vitam Josephi. §. 24. Spanh. Δεκάρχαις *Rost.*

f Ἡγεμόσι ταγμάτων] Ἡγεμόνας τ. ἀ. ἀφηγουμένους *Big.* quo forsan modo *Rufinus*, qui vertit, *& insuper his ipsi rectores majorum rerum administratores dedit.*

g Ἁδροτέρων ἀφηγουμένοις.] Ἀνδροτέρων *Bod.*

h Σαλπίγγων] Ita *Big.* & *Ruf.* σάλπιγκος in *Editis Aliisque.*

i Συνα-

τ῀; ἐν δὲ τῷ πονοῦντι [i] συναμύνειν. ὅσα τε εἰς [k] παράστημα ψυχῆς, [l] καὶ σώματος καρτερίαν, [m] συνεχῶς ἀφηγεῖτο. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἤσκει πρὸς τὸν πόλεμον, παρ' ἕκαστα τὴν Ῥωμαίων εὐταξίαν [n] διηγούμενος, καὶ ὡς πολεμήσουσι πρὸς ἄνδρας, οἳ δι' ἀλκὴν σώματος καὶ ψυχῆς παράστημα πάσης ὀλίγου δεῖν τῆς οἰκουμένης κρατοῦσιν. ἔφη δὲ πεῖραν αὐτὴν [o] λαβεῖν τῆς κατὰ τὸν πόλεμον [p] εὐταξίας, καὶ πρὸ παρατάξεως, εἰ τῶν συνήθων ἀδικημάτων ἀπόσχοιντο, [q] κλοπῆς τε καὶ λῃστείας καὶ ἁρπαγῆς, τοῦ τε ἐξαπατᾶν τὸ ὁμόφυλον, [r] τότε κέρδος οἰκεῖον ἡγεῖσθαι τὴν βλάβην τῶν συνηθεστάτων. διοικεῖσθαι γὰρ κάλλιστα τοὺς [s] πολέμους, παρ' οἷς ἂν ἀγαθὸν τὸ συνειδὸς ἔχωσιν [t] οἱ στρατευόμενοι. τοὺς δὲ οἴκοθεν φαύλους, οὐ μόνον τοῖς ἐπιοῦσιν ἐχθροῖς, ἀλλὰ καὶ τῷ Θεῷ χρῆσθαι πολεμίῳ.

η'. Πολλὰ τοιαῦτα παραινῶν διετέλει. καὶ τὸ [v] μὲν ἕτοιμον εἰς παράταξιν αὐτῷ συγκεκρότητο, πεζῶν μὲν [x] ἓξ μυριάδες, ἱππεῖς δὲ διακόσιοι καὶ πεντήκοντα· χωρὶς δὲ τούτων, οἷς ἐπεποίθει μάλιστα, μισθοφόροι περὶ τετρακισχιλίους καὶ πεντακοσίους. ἐπιλέκτους δὲ περὶ αὐτὸν εἶχεν ἑξακοσίους φύλακας τοῦ σώματος. ἔτρεφον δὲ πλὴν τῶν μισθοφόρων τὴν ἄλλην στρατιὰν αἱ πόλεις ῥᾳδίως. τῶν γὰρ καταλεγέντων ἑκάστη, τοὺς ἡμίσεις ἐπὶ τὴν στρατιὰν ἐκπέμπουσα, τοὺς ἐπὶ συμπορισμὸν αὐτοῖς τῶν ἐπιτηδείων κατεῖχεν. ὥστε τοὺς μὲν εἰς ὅπλα, τοὺς δὲ εἰς ἐργασίαν διῃρῆσθαι, καὶ τοῖς τὰ σῖτα πέμπουσιν ἀντιχορηγεῖσθαι παρὰ τῶν ὁπλιτῶν τὴν ἀσφάλειαν.

rere, & cum defatigatis partiri pericula; quæque animis audaciam ingenerarent, & corpora facerent labores tolerare, frequenter inculcabat. Maxime autem eos ad bellica munera exercebat, in singulis Romanorum * modestiam eis commemorans; & quod cum viris essent præliaturi, qui corporis viribus animique fortitudine totum fere terrarum orbem in suam potestatem redegerant. His addidit, quo pacto belli tempore suis essent pariturи præceptis, periculum se facturum etiam antequam in aciem veniant, si consuetis injuriis, furtisque & latrociniis & rapinis abstineant, & à popularibus suis fraudandis, & ab ea cogitatione, sibi in lucro ponendum esse quod maxime familiaribus in damnum cedit. † Illa enim bella optime administrari, in quibus milites sibi bene conscii sunt: qui vero domi improbe se gerunt, non solum eos qui contra ipsos veniunt pro adversariis habere, sed & Deum pro hoste.

8. Multis hujusmodi admonitionibus uti non cessabat. Et jam quidem quantum prælio parandum esset conflatum erat, peditum quidem millia sexaginta, equites vero ducenti & quinquaginta; ac præter hos, quibus maxime fidebat, mercenarii ad quatuor millia & quingentos. circa se etiam in corporis custodiam habebat sexcentos *viros* electos. Exceptis autem mercenariis facile cæteri milites à civitatibus alebantur. nam singulæ earum quas enarravimus, cum mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad necessaria sibi acquirenda detinebant: adeo ut una quidem pars armis destinaretur, altera vero operibus faciundis, & rem frumentariam suppeditantibus vicissim securitatem præstarent armati. *Singulæ Galilææ civitates mediam sui multitudinem in militiam mittunt, reliquos ad comparandum eis victum tenent.*

ΚΕΦ. κα'.

Περὶ Ἰωάννου ἀπὸ Γισχάλων. ταῖς αὐτοῦ ἐπιβουλαῖς ἀντιμηχανᾶται Ἰώσηπος, καὶ πόλεις τινὰς ἐν ἀποστάσει οὔσας ἀπολαμβάνει.

Διοικοῦντι δὲ οὕτω τῷ Ἰωσήπῳ τὰ κατὰ τὴν Γαλιλαίαν παρανίσταταί τις ἐπίβουλος, ἀνὴρ ἀπὸ Γισχάλων, [y] υἱὸς [z] Ληουΐ, Ἰωάννης ὄνομα· πανουργότατος μὲν καὶ δολιώτατος τῶν ἐπισήμων, [a] ἐν δὲ τοῖς πονηρεύμασιν [b] ἁπάντων. πένης δὲ τὰ πρῶτα, καὶ μέχρι πολλοῦ κώλυμα [c] ἔχων τῆς κακίας τὴν ἀπορίαν, ἕτοιμος μὲν [d] ψεύσασθαι, δεινὸς δὲ ἐπιθεῖναι πίστιν τοῖς ἐψευσμένοις, ἀρετὴν ἡγούμενος τὴν ἀπάτην, καὶ ταύτῃ κατὰ τῶν φιλτάτων χρώμενος, ὑποκριτὴς φιλανθρωπίας, καὶ δι' ἐλπίδα κέρδους φονικώτατος, ἀεὶ μὲν ἐπιθυμήσας μεγάλων, τρέφων δὲ τὰς ἐλπίδας ἐκ τῶν

CAP. XXI. XXVI.

De Joanne Giscaleno. contra ejus insidias alias struit Josephus; & urbes nonnullas, quæ ab ipso defecerant, recipit.

Josepho autem hoc modo Galilææ res administranti insurgit quidam insidiator, vir Gischalis oriundus, Levi filius, nomine Joannes; callidissimus quidem & dolosissimus nobilium, in nequitia vero omnium. Ab initio cum paupertate conflictatus est, ejusque malitiæ diu impedimento erat egestas, promptus quidem & exercitatus ad mentiendum, ad fidem vero mendacio faciendam acer, fraudem in virtutum numero habens, eaque adversus amicissimos uti solitus, humanitatis simulator, & spe lucri cædis maxime appetens, magna quidem semper affectans, spem vero ex sordidis malefi- *Joannes Levi filius; qui Josepho perniciem machinabatur, qui vir fuerit.*

---

i Συναμύνειν.] Συμπαθεῖν Big. Bod. Red. & Voss. HUDS. Συμπαθεῖν MS. Lips. SPANH.

k Παράστημα] Παράστασιν Big. HUDS. Conf. supr. c. 18. §. 4. & lib. 1. c. 2. §. 4. SPANH.

l Καὶ σώματος καρτερίαν,] Ita Bod. & Ruf. ἢ in *cæteris*.

m Συνεχῶς ἀφηγεῖτο.] Συνετέλει σώματος, ἀφηγεῖτο Big. & Voss. (certe Lugd. Bat. συνετέλει) nec aliter forsan Ruf. qui vertit, *quæque ad fortitudinem animi corporisque tolerantiam pertinerent, instituebat.*

n Διηγούμενος,] Ἀφηγούμενος Bod. & Rost.

o Λαβεῖν—πόλεμον] Λήψεσθαι Big.

p Εὐταξίας,] Πειθαρχίας Big. & Gall. quod forsan haberi potest pro interpretamento vocis εὐταξίας. In Cod. Gall. πειθαρχίας καὶ εὐταξίας, ἅμα δὲ καὶ πρὸ π.

q Κλοπῆς τε καὶ λῃστείας] Ita cum Cod. Big. τε deest *reliquis*.

r Τότε κέρδος] Καὶ μὴ κέρδος HUDS. τό τε κέρδος Big. apparet L. Bat. Cod. in quo τῷ exstat, eandem voluisse lectionem, quam ex Big. (Nam in Coislin. abest) restituimus, convenientiorem utique ea, quam Huds. cum Vulg. secutus fuerat καὶ μὴ κέρδος, &c. HAV.

s Πολέμους] Πολεμίους in plerisque ut & Rost. MSS.

t Οἱ στρατευόμενοι.] Πάντες οἱ στρατ. Big.

v Μὲν—παράταξιν] Abest μὲν a Gen. pro εἰς vero Rost. mavult πρός.

x Ἓξ μυριάδες,] In Rufini versione, *septuaginta peditum millia habebat & trecentos quadraginta equites.* ἱππεῖς δὲ πεντήκοντα καὶ τριακόσιοι Big.

y Υἱός] Conf. de hoc Joanne lib. 4. c. 2. §. 1. 3. & 13. vid. supra c. 20. §. 6. paulo aliter de Vita §. 27. Ἰωάννης ὁ τοῦ Ληουΐ τῶν πολιτῶν τινας ὁρῶν, &c. SPANH.

z Λευΐου,] Lugd. Bat. Ληΐου.

a Ἐν δὲ τοῖς πονηρεύμασιν] Ἐν τοῖς δὲ τοῖς Big.

b Ἁπάντων.] Est qui vocem post ἁπάντων deesse existimat: ipse δολιώτατος subintelligo.

c Ἔχων—ἀπορίαν,] Σχὼν Big.

d Ψεύδεσθαι,] Ψεύσασθαι Big.

* Al. *disciplinam, ordinis conservationem.*

† Plurimum valere in bello bonam conscientiam, eo quod amplius de divino consilio præsumeret qui se nulli affinem crimini recognosceret, *Pseudo-Hegesipp.*

leficiis arripiens alensque. Latro enim erat singularis ac solitarius, deinde & quosdam inveniebat, qui se ei in audacia comites adjungerent; primo quidem pauculos, indies vero plures in latrociniis proficiens. Ei autem curæ erat neminem adsciscere * qui facile capi potuit: sed qui & corporis habitudine, & animi firmitate, bellorumque peritia præstarent, hos eligebat. Virorum itaque manum numero ad quater mille collegit paravitque, quorum maxima pars ex Tyriorum regione ejusque vicis ad eum confugerant: eorum ope Galilæam omnem depopulabatur, multosque belli exspectatione suspensos irritabat.

Joannis astutia ad pecuniam colligendam.

Confer de Vita §. 13.

2. Jam vero illi imperare desideranti, & majorum appetenti, pecuniæ inopia obstabat. cum autem videret Josephum sua valde delectari industria, persuadet ei primum ut patriæ mœnia instauranda suæ mandaret fidei; qua in re multum lucri fecit ex locupletibus. deinde, commento callidissimo excogitato, quo cautum esset ut oleo, quod non à gentilibus suis elaboratum esset, uti prohiberentur omnes apud Syriam Judæi, oleum ipsis ad confinia mittendi privilegium *à Josepho* deposcit: nummoque Tyrio, qui quatuor drachmas Atticas valet, quatuor *olei* amphoras coëmens, eodem pretio amphoræ dimidium vendebat. Cumque Galilæa olei esset ferax, & tunc maxime illo abundaret, in ea loca ubi erat penuria, dum solus multumque mitteret, immensam pecuniæ vim sibi parabat; qua mox in eum usus est, qui hoc sibi quæstum faciendi beneficium dederat. ratusque, si Josephum everteret, fore ut ipse Galilææ imperaret, jussit latrones quibus præerat acriori studio rapinis operam dare, ut, multis res novas per regionem molientibus, aut insidiis rectorem ad auxiliandum procurrentem alicubi perimeret; aut, si latrones insuper haberet, ea de re apud indigenas eum accusaret. deinde altius res repetendo eum calumniabatur, quasi quicquid agendum esset Josephus Romanis prodere cogitaret: & hujusmodi multa ad potestatem ejus evertendam machinabatur.

Joannes pecuniam in ejus damnum vertit cujus beneficio eam acceperit.

3. Eo tempore juvenes quidam è vico Dabarittis, in Magno campo vigilias agentes, insidias struunt Ptolemæo Agrippæ & Berenices procuratori, & omnem quam secum ducebat supellectilem diripiebant, scilicet vestes pretiosas non paucas, plurimaque pocula argentea, & aureos sexcentos. Cum autem non potuissent prædam rapto quæsitam in occulto deponere, omnia Tarichæas ad Josephum comportarunt. Ille vero, cum reprehendisset illorum violentiam regiis illatam, quæcunque afferebantur reponenda curabat apud Æneam Tarichæatarum potentissimum, eo animo ut dominis ista opportune remitteret. id quod eum in maximum periculum adducebat. Nam qui ista diripuerant,

Dabaritteni Agrippæ & Berenices procuratorem spoliant. Confer de Vita §. 25.

ταπεινῶν κακουργημάτων. λῃστὴς γὰρ ἦν [e] μονότροπος, ἔπειτα καὶ συνοδίαν εὗρε τῆς τόλμης, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγην, προκόπτων δὲ ἀεὶ πλείονα. φροντὶς δὲ ἦν αὐτῷ μηδένα προσλαμβάνειν εὐάλωτον, ἀλλὰ τοὺς εὐεξίᾳ σώματος, καὶ ψυχῆς [f] παραστήματι, καὶ πολέμων ἐμπειρίᾳ διαφέροντας ἐξελέγετο. [g] μέχρι γοῦν τετρακοσίων ἀνδρῶν στῖφος συνεκρότησεν· οἱ τὸ πλέον ἐκ τῆς Τυρίων χώρας, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κωμῶν φυγάδες ἦσαν, δι' ὧν ἐλῄζετο πᾶσαν τὴν Γαλιλαίαν, καὶ μετεώρους ὄντας ἐπὶ τῷ μέλλοντι πολέμῳ τοὺς πολλοὺς [h] ἐσπάρασσεν.

β'. Ἤδη δὲ αὐτὸν [i] στρατηγιῶντα, καὶ μειζόνων ἐφιέμενον, ἔνδεια χρημάτων κατεῖχεν. ἐπεὶ δὲ τὸν Ἰώσηπον ὁρῶν αὐτοῦ [k] σφόδρα χαίροντα τῷ δραστηρίῳ, πείθει μὲν πρῶτον αὐτῷ πιστεῦσαι τὸ τεῖχος ἀνοικοδομῆσαι τῆς πατρίδος, ἐν ᾧ πολλὰ παρὰ τῶν [l] πλουσίων [m] ἐκέρδησεν· ἔπειτα συνθεὶς σκηνὴν πανουργοτάτην, ὡς ἄρα φυλάττοιντο πάντες οἱ κατὰ τὴν Συρίαν Ἰουδαῖοι [n] ἐλαίῳ χρῆσθαι, μὴ δι' ὁμοφύλων [o] ἐγκεχειρισμένῳ, πέμπειν αὐτοῖς ἐπὶ τὴν μεθορίαν ἐξῃτήσατο. [p] συνωνούμενος δὲ τοῦ Τυρίου νομίσματος, ὃ τέσσαρας Ἀττικὰς δύναται, τέσσαρας ἀμφορεῖς, τῆς αὐτῆς ἐπίπρασκε τιμῆς ἡμιαμφόριον. οὔσης δὲ τῆς Γαλιλαίας ἐλαιοφόρου, μάλιστα καὶ τότε εὐφορηκυίας, εἰς σπανίζοντας πέμπων πολὺ καὶ μόνος, ἄπειρόν τι πλῆθος συνήγαγε χρημάτων, οἷς εὐθέως ἐχρῆτο κατὰ τοῦ τὴν [q] ἐργασίαν παρασχόντος. καὶ ὑπολαβὼν εἰ [r] καταλύσειε τὸν Ἰώσηπον αὐτὸς [s] ἡγήσεσθαι τῆς Γαλιλαίας, τοῖς μὲν [t] ὑφ' αὐτὸν λῃσταῖς προσέταξεν εὐτονώτερον ἐγχειρεῖν ταῖς ἁρπαγαῖς, ὅπως πολλῶν [v] νεωτεριζόντων κατὰ τὴν χώραν, ἢ διαχρήσαιτό που τὸν στρατηγὸν [x] ἐκβοηθοῦντα λοχήσας, ἢ περιορῶντα τοὺς λῃστὰς [y] διαβάλοι πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους. ἔπειτα διεφήμιζε πόρρωθεν, ὡς ἄρα προδιδῴη Ῥωμαίοις τὰ πράγματα Ἰώσηπος· καὶ πολλὰ τοιαῦτα πρὸς κατάλυσιν τἀνδρὸς ἐπραγματεύετο.

γ'. Καθ' ὃν καιρὸν ἀπὸ [z] Δαβαρίττων κώμης νεανίσκοι τινὲς τῶν ἐν τῷ Μεγάλῳ πεδίῳ καθεζομένων φυλάκων, ἐνεδρεύοντες Πτολεμαῖον τὸν Ἀγρίππα καὶ Βερνίκης ἐπίτροπον, ἀφείλοντο πᾶσαν [a] ὅσην [b] ἦγεν ἀποσκευήν, ἐν ᾗ πολυτελεῖς ἐσθῆτες οὐκ ὀλίγαι, καὶ πλῆθος ἐκπωμάτων ἀργυρῶν, χρυσοί τε ἦσαν [c] ἑξακόσιοι. μὴ δυνάμενοι δὲ [d] διαθέσθαι κρύφα τὴν ἁρπαγήν, πάντα πρὸς Ἰώσηπον εἰς [e] Ταριχαίας ἐκόμισαν. ὁ δὲ μεμψάμενος αὐτῶν τὸ πρὸς τοὺς βασιλικοὺς βίαιον, τίθησι τὰ κομισθέντα παρὰ τῷ δυνατωτάτῳ τῶν Ταριχαιατῶν [f] Αἰνέᾳ, πέμψαι κατὰ καιρὸν τοῖς δεσπόταις προαιρούμενος. ὃ δὴ μέγιστον αὐτῷ

e Μονότροπος,] Plutarch. in Pelopida p. 279. C. Μονοτρόπως infr. lib. 5. c. 10. §. 4. SPANH.

f Παραστήματι,] Conf. supr. lib. 1. c. 2. §. 4. & lib. 2. c. 18. §. 4. SPANH.

g Μέχρι—ἀνδρῶν] Μέχρι καὶ τ. *Big.*

h Εσπάρασσεν.] Εσπάραξεν *Bod.* eadem voce usus est *de Bello* lib. 1. c. 19. §. 2. eamque *Suidas* (voce ἐσπάρασσε) interpretatur ἠρέθιζε. Vide etiam *Suidam* voce μετέωρος.

i Στρατηγιῶντα,] Στρατηγιᾷν, ἐπιθυμεῖν τῆς στρατηγίας. στρατηγιῶντα, στρατηγίας ὀρεγόμενος. *Suid.* v. στρατηγιᾷν quem videsis. HUDS. Στρατηγίαν pro στρατήγημα adhibet Julian. Imp. Orat. II. p. 57. D. SPANH.

k Σφόδρα] Abest a *Rost.*

l Πλουσίων] *Rost.* Πλησίων.

m Εκέρδησεν.] Εκέρδανεν *Big.*

n Ελαίῳ χρῆσθαι,] Confer *Vitam Josephi* §. 13. & *Antt.* lib. 12. c. 3. §. 1. SPANH.

o Εγκεχειρισμένῳ,] *Rost.* Εγκεχειρισμένων.

p Συνωνούμενος—νομίσματος,] Hunc etiam locum affert *Suidas*, v. ἀμφορεαφόρους.

q Εργασίαν] Ενεργασίαν *Voss.* in margine.

r Καταλύσειε] Confer quæ notavimus ad Vitam Josephi. §. 16.

s Ηγήσεσθαι] Ita refinxi ex *Lugd. Bat.* in aliis ἡγήσασθαι. HAV.

t Υφ'—προσέταξεν] Υφ' ἑαυτὸν *Big.* ἀμφ' αὐτὸν *Voss.*

v Νεωτεριζόντων—χώραν,] Νεωτεριζομένων *Big.* & *Gall.* atque ita forsan *Ruf.* qui vertit, *quo multis rebus novis per eas regiones excitatis.*

x Εκβοηθοῦντα] Abest a *Rost.*

y Διαβάλοι] *Lugd. Bat.* Διαβάλλοι.

z Δαβαρίττων κώμης] Videtur idem esse ac Δαραβίττα. in *Græcis* plerisque Δαβαριττῶν, vel Δαμαριττῶν, unde *Damaritarum vicus* in *libris Rufini*, ex similitudine literarum β. & μ. in *Codd. Græcis.* HUDS. Vide me ad Vitam Josephi. §. 26. Conf. *de Vita* §. 16. seq. & §. … εἰς Δαράβιττα κώμην ἐν ταῖς ἐσχατιαῖς τῆς Γαλιλαίας κειμένην ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ. SPANH.

a Οσην] *Rost.* Οσοι εἶχεν.

b Ηγεν] Εἶχεν *Bod.*

c Εξακόσιοι.] Πεντακόσιοι *de Vita* §. 26.

d Διαθέσθαι κρύφα] Διελέσθαι *Big.* & *Voss.*

e Ταριχαίας] *Al.* Ταριχέας. HUDS. Confer quæ notavi ad Josephi vitam. §. 26. & §. 16. SPANH.

f Αἰνέᾳ,] Αννναίῳ *Big.* Ανναίῳ *Voss.* Ανανναίῳ *Gall.*

* Ignavum, *Ruf.*

αὐτῷ κίνδυνον ἐπήγαγεν. οἱ γὰρ ἁρπάσαντες, ἅμα μὲν ἐπὶ τῷ μηδεμιᾶς τυχεῖν μερίδος ἐκ τῶν [g] κεκομισμένων ἀγανακτοῦντες, ἅμα δὲ καὶ προσκεψάμενοι τοῦ Ιωσήπου τὴν διάνοιαν, ὅτι μέλλοι τοῖς βασιλεῦσι τὸν πόνον [h] αὐτῶν χαρίζεσθαι, νύκτωρ εἰς τὰς κώμας αὐτῶν διέδραμον, καὶ πᾶσιν ἐπεδείκνυντο τὸν Ιώσηπον ὡς προδότην. ἐνέπλησαν δὲ καὶ τὰς πλησίον πόλεις ταραχῆς, ὥστε ὑπὸ τὴν ἕω δέκα μυριάδας ὁπλιτῶν ἐπ' αὐτὸν συνδραμεῖν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος, ἐν τῷ κατὰ [i] Ταριχαίας ἱπποδρόμῳ συνηθροισμένον, πολλὰ πρὸς ὀργὴν ἀνεβόα. καὶ [k] οἱ μὲν καταλύειν, οἱ δὲ καίειν [l] τὸν προδότην [m] ἐκεκράγεσαν. παρώξυνε δὲ τοὺς πολλοὺς Ιωάννης, καὶ σὺν αὐτῷ [n] Ιησοῦς τὶς υἱὸς [o] Σαπφία, τότε ἄρχων τῆς Τιβεριάδος. οἱ μὲν οὖν φίλοι καὶ σωματοφύλακες τοῦ Ιωσήπου, καταπλαγέντες τὴν ὁρμὴν τοῦ πλήθους, ἔφυγον [p] πλὴν τεσσάρων πάντες. αὐτὸς δὲ κοιμώμενος ἤδη προσφερομένου τοῦ πυρὸς διανίσταται, καὶ, παραινούντων φεύγειν τῶν τεσσάρων οἳ παρέμειναν, οὔτε πρὸς τὴν [q] καθ' αὐτὸν ἐρημίαν, οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώτων καταπλαγεὶς, προπηδᾷ, [r] περιῤῥηξάμενος μὲν τὴν ἐσθῆτα, [s] καταμησάμενος δὲ τῆς κεφαλῆς κόνιν, ἀποστρέψας δὲ ὀπίσω τὰς χεῖρας [t] καὶ τὸ ἴδιον ξίφος ἐπιδήσας τῷ τένοντι. [v] πρὸς ἃ τῶν μὲν οἰκείως ἐχόντων, καὶ μάλιστα [x] Ταριχαιατῶν οἶκτος ἦν. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς χώρας, καὶ τῶν πλησίον ὅσοις ἐδόκει [y] φορτικὸς, ἐβλασφήμουν, προφέρειν τε τὰ κοινὰ χρήματα θᾶττον ἐκέλευον, καὶ τὰς προδοτικὰς συνθήκας ἐξομολογεῖσθαι. [z] προσειλήφεσαν γὰρ ἐκ τοῦ σχήματος οὐδὲν αὐτὸν [a] ἀρνήσεσθαι τῶν ὑπονοηθέντων, ἀλλὰ ἐπὶ συγγνώμης [b] πορισμῷ, πάντα πεποιηκέναι τὰ πρὸς τὸν ἔλεον. τῷ δὲ ἦν ἡ ταπείνωσις [c] προκατασκευὴ [d] στρατηγήματος. καὶ τεχνιτεύων τοὺς ἀγανακτοῦντας [e] καθ' αὐτοῦ κατ' ἀλλήλων στασιάσαι ἐφ' οἷς ὠργίζοντο, [f] πάντα ὁμολογήσειν ὑπισχνεῖτο. εἶτα δοθὲν αὐτῷ λέγειν, [g] „ ἐγὼ ταῦτα, „ ἔφη, τὰ χρήματα οὔτε ἀναπέμπειν Αγρίππᾳ προῃρούμην, οὔτε κερδαίνειν αὐτός. μὴ γὰρ [h] ἡγησαίμην „ ποτὲ [i] φίλον τὸν ὑμῖν διάφορον, ἢ κέρδος τὸ φέρον „ τῷ κοινῷ βλάβην. ὁρῶν δὲ, ὦ [k] Ταριχαιᾶται, μάλιστα τὴν ὑμετέραν πόλιν ἀσφαλείας δεομένην, καὶ πρὸς „ [l] τὴν κατασκευὴν τείχους χρήζουσαν ἀργυρίου, δεδοικὼς „ δὲ [m] τὸν Τιβερίων δῆμον, καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἐφεδρευούσας τοῖς ἡρπασμένοις, κατασχεῖν ἡσυχῇ τὰ χρήματα προειλόμην, ἵνα ὑμῖν [n] περιβάλωμαι τεῖχος. „ εἰ δὲ μὴ δοκεῖ [o] προφέρω τὰ κεκομισμένα, καὶ παρέχω διαρπάζειν. [p] εἰ δὲ καλῶς ὑμῖν ἐβουλευσάμην, [q] κολάζετε τὸν εὐεργέτην.

δ΄. Επὶ τούτοις οἱ Ταριχαιᾶται μὲν αὐτὸν ἀνευφή-

ægre ferentes se nullam partem capturos esse eorum quæ attulerant, & Josephi propositum perspectum habentes, quod ex eorum labore gratificaturus esset regibus, in vicos quisque suos nocte discurrebant, & palam omnibus prædicabant Josephum pro proditore habendum esse. Quin & urbes vicinas tumultu repleverunt, adeo ut centum armatorum millia prima luce adversus eum concurrerint. Et multitudo quidem, in circo apud Tarichæas congregata, multa iracunde admodum clamabant; & alii quidem proditorem deponendum esse, alii vero concremandum vociferabant. plerosque autem incitabat Joannes, & cum eo Jesus Sapphiæ filius, eo tempore summus Tiberiadis magistratus. Et Josephi quidem amici & satellites, *tantæ* multitudinis incursu perterriti, fuga salutem quærebant, omnes præter quatuor. Ille vero è somno, cum jam ignis admoveretur, experrectus surgit, & hortantibus eum quatuor qui remanserunt ut fugeret, neque solitudine sua neque illorum qui contra se venerunt multitudine exterritus, repente prosiluit, veste dilacerata & capite pulvere consperso, aversisque post tergum manibus, & gladio suo cervici alligato. Quibus ejus quidem familiares maximeque Tarichæatæ ad misericordiam adducti sunt. rustica vero plebs, & finitimorum isti, quibus molestior videbatur, ei maledicebant, & pecunias publicas ocyus proferre jubebant, & proditionis pacta indicare. nam ex habitu ejus opinabantur, quod nihil eorum de quibus suspectus erat negatum iret, fecissetque omnia, impetrandæ veniæ causa, quæ misericordiam moverent. Huic autem ista humilitas viam ad stratagema præmuniebat: atque id callide agens, ut contra ipsum indignantes super his unde irascerentur inter se diffidere faceret, pollicebatur. Deinde facta ei dicendi potestate, „ ego, inquit, has pecunias neque Agrippæ „ mittere, neque quæstui eas habere cogitabam. „ nunquam enim eum amicum duxi qui vobis „ sit inimicus, aut lucro deputavi quod reipu„ blicæ in damnum cedat. Sed cum animadver„ terem, ô Tarichæatæ, civitatem vestram maxi„ me omnium munitionis egere, & ad mœnia „ exstruenda pecuniæ inopia laborare, veritusque „ essem ne populus Tiberiensis & aliæ civitates „ raptis *pecuniis* insidiarentur, mecum consti„ tui clam pecuniam detinere, ut vobis circun„ darem muros. Si *vobis* hoc displiceat, quæ „ fuerint allata profero, & diripienda exhibeo. „ Sin autem vobis haud male consului, de bene„ factore pœnas exigitis.

4. Ob hæc Tarichæatæ quidem de eo bona omnia

Magna hominum vis Josepho insurgit.

Ejus amici & satellites, præter quatuor, omnes diffugiunt.

Josephi oratio ad seditiosos Judæos.

Paululum verbis ejus mitigantur.

g Κεκομισμένων] *Rost.* Κεκοσμένων.
h Αὐτῶν] *Rost.* Αὐτοῖς.
i Ταριχαίας ἱπποδρόμῳ] Eadem de Vita. §.17. SPANH.
k Οἱ μὲν καταλύειν,] Antea erat καὶ καταλεύειν. Verum cum οἱ δὲ mox sequatur, οἱ μὲν hîc loci reposui, atque καταλεύειν mutavi cum *Cod. Busb.* in καταλύειν, utrisque favente *Rufino*, qui vertit, *partim deponi partim concremari vociferans proditorem.*
l Τὸν προδότην] Confer vitam Josephi §.26. SPANH.
m Εκεκράγεσαν.] Ita *Gall.* ἐκεκράγεισαν in *Editis.*
n Ιησοῦς τις υἱὸς] Conf. de Vita. §.12. SPANH.
o Σαπφία,] Ita *Big. Busb.* & *Voss.* Σαπφᾷ in *Editis.* (Σαμφία *Rost.*) Σαμφία *Bod.* Vide ad de Vita §. 27.
p Πλὴν τεσσάρων] Solum Simonem secum permansisse ait in Vita sua §.27.
q Καθ' αὐτὸν ἐρημίαν,] Καθ' ἑαυτὸν *Big.*
r Περιῤῥηξάμενος μὲν τὴν ἐσθῆτα,] Περιῤῥήξας *Suidæ* in voce καταμησάμενος. HUDS. Nigram sumsisse vestem dicit ibidem. SPANH. Conf. de Vita §.27. Nigra induti veste. SPANH.
s Καταμησάμενος] Ita *Big.* & *Suidas* in voce. antea erat καταπασάμενος. Sed locus *Josephi* supr. c. 15. §. 4. καταμησάμενος legendum esse suadet. HUDS. Conf. supr. c. 12. §. 5. SPANH.
t Καὶ τὸ ἴδιον] Καὶ τὸ ξίφος ἀπαρτησάμενος ἐκ τοῦ αὐχένος de Vita §.28.
v Πρὸς—ἐχόντων,] Πρὸς ταῦτα *Big.*
x Ταριχαιατῶν] Τῶν Ταρ. *Voss.* & *Busb.*
y Φορτικὸς,] *Lugd. Bat.* Φορικὸν.
z Προσειλήφεσαν] Ita cum *MSS.* (*Lugd. Bat.* & *Rost.*) & *Suida* in voce. προειλήφησαν in *Editis.*
a Αρνήσεσθαι] Αρνήσασθαι *Suid.*
b Πορισμῷ,] Πορισμὸν *Bod.*
c Προκατασκευὴ] Προπαρασκευὴ *Big.*
d Στρατηγήματος] Supr. lib. 1. c. 25. §. 3. τὸ μὲν οὖν Αρχελάου στρατήγημα, δι' οὗ τὸν γαμβρὸν, &c. SPANH.
e Καθ' αὐτοῦ] Καθ' αὐτοῦ *Big.*
f Εγω ταῦτα,] Vide de Vita §.29. σιγῆς οὖν παρὰ πάντων γενομένης, ἄνδρες εἶπον, ὁμόφυλοι, &c. SPANH.
g Πάντα ὁμολογήσειν] *Lugd. Bat.* Πάντες ὡς ὁμολογήσων.
h Ηγησάμην] *Rost.* Ηγησαίμην.
i Φίλον—διάφορον,] Ita *Big.* & *Ruf.* ἢ φίλον in *cæteris.*
k Ταριχαιᾶται,] Conf. de Vita §.32. Εἰ δὲ τοῖς Ταριχεάταις, καὶ τοῖς παρ' αὐτοῖς, &c. SPANH.
l Τὴν κατασκευὴν] Articulum delet *Lugd. Bat.*
m Τῶν Τιβεριέων δῆμον,] Τὸν Τιβ. *Big.* & *Voss.*
n Περιβάλωμαι τεῖχος.] Περιβάλλομαι *Big.*
o Προφέρω τὰ κεκομισμένα,] Προσφέρω *Big.* & *Bod.*
p Εἰ—ἐβουλευσάμην,] Ita lego, favente *Rufino*, qui vertit, *sin recte consului.* antea erat εἰ δὴ μὴ καλῶς. Si quis malit εἰ δὴ μὴ κακῶς, per me licet.
q Κολάζετε τὸν εὐεργέτην.] Legi potest cum interrogatione.

r Ησαν

omnia dicebant: Tiberienses vero cum aliis eum vituperabant, minasque intentabant. utrique autem relicto Josepho inter se dissidebant. Atque ille, istis jam fretus qui eadem ac ipse sentirent, erant autem Tarichææ ad XL millia, cum omni multitudine liberius colloquebatur. multumque in eorum temeritatem invectus, „ ex præsenti quidem pecunia Tarichæas se munitum ire, dicebat, paratumque esse aliis etiam civitatibus securitatem præstare. non enim pecuniam desideraturos esse, si secum adversus eos consentiant à quibus suppeditanda est, & non in ipsum exacerbentur qui eam suppeditari facit.

Josephi stratagema quo se inimicorum è manibus eripuit.

5. Itaque tum quidem alia multitudo, quæ decepta fuerat, recedebat, quamvis irata & offensa: duo vero armatorum millia adversus eum properabant; &, cum ille semet in tectum jam ante recepisset, cum minis foribus adstabant. Iterum autem Josephus in hos quoque altera fraude utitur. Cum enim in tectum superius ascendisset, & dextra tumultum eorum sedasset, „ se nescire, ajebat, „ quid sit quod ab ipso consequi velint; nihil „ enim se ob dissonum *eorum* clamorem exaudire „ posse. omnia vero quæ imperaverint facturum „ esse, si quos placide secum acturos ad ipsum intromitti velint". His auditis, *illico* nobiliores cum magistratibus ad eum ingressi sunt. Ille vero, cum eos in abditissima domus traxisset, & aulæ ostia operuisset, *tamdiu eos* verberavit donec viscera omnium nudaret. Interim autem circumstabat multitudo, existimans suos longiore disceptatione teneri. At ille, foribus subito patefactis, cruentos eos dimisit. id quod malum minitantibus tantum incussit terrorem, ut projectis armis aufugerent.

Confer de Vita §. 30.

Joannes alias Josepho parat insidias. Confer de Vita §. 16. 17.

6. Ex istis Joannis aucta est invidia, aliasque Josepho parabat insidias: morboque simulato per literas Josephum obsecravit, ut ei permitteret calidis aquis in Tiberiade ad valetudinem ejus curandam uti. Atque ille, ut qui nondum insidiatorem suspicaretur, ad præfectos civitatis scribit, ut & hospitium & necessaria Joanni præberent. Quibus *ille* potitus, biduo post id cujus causa venerat peragebat: & aliis quidem fraude circumventis, aliis vero pecunia corruptis, Josephum deserere persuasit. atque Silas, cui mandata erat à Josepho urbis custodia, ubi ista cognovit, statim ad eum literas mittit de insidiis. Josephus autem, quam primum literas acceperat, nocte iter maturavit & mane admodum Tiberiadem pervenit. Et cætera quidem multitudo ei obviam veniebat. Joannes autem, quamvis eum contra se venturum esse suspicaretur, tamen, per quendam è familiaribus ad eum missum, languorem ex morbo simulavit, & quod lecto affixus esset, *ideo* obsequio *se* defuisse dicebat. Tiberiensibus autem à Josepho in stadium congregatis, ubi aggrediebatur ad eos alloquendum de literis, missis armatis *Joannes* jussit eum interfici.

Joannes Tiberiensibus, ut Josephum deserant, persuadet.

Joannes missis arma-

μεν. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Τιβεριάδος σὺν τοῖς ἄλλοις ἐκάκιζον, καὶ διηπείλουν. καταλιπόντες δὲ ἑκάτεροι τὸν Ἰώσηπον, ἀλλήλοις διεφέροντο. κἀκεῖνος θαῤῥῶν ἤδη τοῖς ᾠκειωμένοις, [r] ἦσαν δὲ εἰς τετρακισμυρίους Ταριχαιάται, παντὶ τῷ πλήθει παῤῥησιαστικώτερον ὡμίλει. καὶ πολλὰ τὴν προπέτειαν αὐτῶν κατονειδίσας, „ ἐκ μὲν τῶν παρόντων Ταριχαίας, ἔφη, [s] τειχίσειν, ἀσφαλίσασθαι δὲ ὅμως καὶ τὰς ἄλλας πόλεις. „ οὐ γὰρ ἀπορήσειν χρημάτων, ἐὰν [t] ὁμονοῶσιν ἐφ' οὓς „ δεῖ πορίζειν, καὶ μὴ παροξύνωνται κατὰ τοῦ πορίζοντος.

έ. Ενθα δὴ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος τῶν ἠπατημένων [v] ἀπανεχώρει [x] καίτοι διωργισμένον. δισχίλιοι δὲ ἐπ' αὐτὸν [y] ὥρμησαν ἔνοπλοι, καὶ [z] φθάσαντος εἰς τὸ [a] δωμάτιον παρελθεῖν ἀπειλοῦντες ἐφεστήκεσαν. ἐπὶ τούτοις πάλιν Ἰώσηπος ἀπάτῃ δευτέρᾳ χρῆται. ἀναβὰς γὰρ ἐπὶ τὸ τέγος, καὶ τῇ δεξιᾷ καταστείλας τὸν θόρυβον αὐτῶν, „ ἀγνοεῖν, ἔφη, τίνων ἀξιοῦσι τυχεῖν. οὐ γὰρ κατακούειν διὰ τὴν τῆς βοῆς σύγχυσιν. ὅσα „ δ' ἂν κελεύσωσι πάντα ποιήσειν, εἰ τοὺς διαλεξομένους ἡσυχῇ πέμψειαν εἴσω πρὸς αὐτόν." [b] ταῦτα ἀκούσαντες οἱ γνώριμοι σὺν τοῖς ἄρχουσιν εἰσῄεσαν. ὁ δὲ, σύρας αὐτοὺς εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας, καὶ [c] τὴν αὔλειον [d] ἐπικλείσας, ἐμαστίγωσεν, μέχρι πάντων τὰ σπλάγχνα γυμνῶσαι. περιειστήκει δὲ τέως τὸ πλῆθος, δικαιολογεῖσθαι μακρότερα τοὺς εἰσελθόντας οἰόμενον. ὁ δὲ, τὰς θύρας ἐξαπίνης ἀνοίξας, ᾑμαγμένους ἐξαφῆκε τοὺς ἄνδρας, καὶ τοσαύτην τοῖς ἀπειλοῦσιν [e] ἐνειργάσατο κατάπληξιν, ὥστε ῥίψαντας τὰ ὅπλα φεύγειν.

ϛ'. Πρὸς ταῦτα Ἰωάννης [f] ἐπετείνετο [g] τὸν φθόνον, καὶ δευτέραν ἤρτυεν ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ Ιωσήπου. σκηψάμενος δὲ νόσον, ἱκέτευε δι' ἐπιστολῆς τὸν Ἰώσηπον, ἐπιτρέψαι πρὸς θεραπείαν αὐτῷ [h] χρήσασθαι τοῖς ἐν Τιβεριάδι θερμοῖς ὕδασιν. ὁ δὲ, οὔπω γὰρ [i] ὑπώπτευε τὸν ἐπίβουλον, γράφει τοῖς κατὰ τὴν πόλιν [k] ἐπάρχοις, ξενίαν τε καὶ τἀπιτήδεια Ἰωάννῃ παρασχεῖν. ὧν ἀπολαύσας, μετὰ δύο ἡμέρας [l] ἐφ' ὃ παρῆν διεπράττετο. καὶ τοὺς μὲν ἀπάταις, τοὺς δὲ χρήμασι διαφθείρων, [m] ἀνέπειθεν ἀποστῆναι Ιωσήπου. [n] καὶ γνοὺς ταῦτα Σίλας, ὁ φυλάσσειν τὴν πόλιν ὑπὸ Ιωσήπου [o] καθεστάμενος, γράφει τὰ [p] κατὰ τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῷ κατὰ τάχος. ὁ δὲ Ἰώσηπος, ὡς ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν, νυκτὸς ὁδεύσας συντόνως, ἑωθινὸς παρῆν [q] ἐπὶ τὴν Τιβεριάδα. καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος αὐτῷ ὑπήντα. [r] Ἰωάννης δὲ, καίτοι τὴν παρουσίαν [s] ὑποπτεύων ἐπ' αὐτὸν, ὅμως πέμψας [t] τινὰ τῶν γνωρίμων, ὑπεκρίνατο τὴν ἀσθένειαν, καὶ κλινήρης ὢν ὑστερῆσαι τῆς θεραπείας ἔλεγεν. ὡς δὲ εἰς τὸ στάδιον τοὺς Τιβεριεῖς ἀθροίσας [v] Ἰώσηπος ἐπειρᾶτο διαλέγεσθαι περὶ τῶν ἐπεσταλμένων, ὑποπέμψας ὁπλίτας προσέταξεν αὐτὸν

r Ησαν—τετρακισμυρίους] Ita Big. ἦσαν δὲ οἱ Ταριχαιάται ὡς τετρακισμύριοι in Editis. ὡς τετρακισμύριοι οἱ Ταριχαιάται Gall.

s Τειχίσειν,] Ita cum tribus MSS. τειχίζειν in *cæteris*, Editisque.

t Ομονοῶσιν—πορίζειν,] Ομονοήσωσιν Busb.

v Απανεχώρει] Ανεχώρει Big.

x Καί τοι διωργισμένον.] Ita Big. & Ruf. καὶ τὸ in *cæteris*.

y Ωρμησαν] Rost. Ορμήσαντες.

z Φθάσαντος] Sic Big. Coccejus & Gall. φθάσαντες in aliis.

a Δωμάτιον] Ita Lugd. Bat. & Coccejus, pro Vulg. δομάτιον. HAV.

b Ταῦτα ἀκούσαντες] Aliter rem gestam narrat in *Vita sua* §. 30.

c Τὴν αὔλειον] Sc. θύραν. τὴν αὐλὴν Gall.

d Επικλείσας,] Αποκλείσας Big.

e Ενειργάσατο κατάπληξιν,] Εἰργάσατο Big.

f Επετείνετο] Επέτεινε Big.

g Τὸν φθόνον,] Rost. Τὸν φόνον.

h Χρήσασθαι—ὕδασιν.] Confer vitam Josephi §. 16. SPANH.

i Υπώπτευε] Rost. Επόπτευε.

k Επάρχοις,] Ita Busb. ὑπάρχοις in aliis.

l Εφ'—διεπράττετο.] Εφ' ὃ Big.

m Ανέπειθεν—Ιωσήπου.] Ανέπεισεν Big.

n Καὶ—Σίλας,] Gratiam Silæ huic conservationis suæ habet quoque in Vita sua §. 17. SPANH.

o Καθεστάμενος,] Ita Big. & Voss. καθιστάμενος in *cæteris*.

p Κατὰ τὴν ἐπιβουλὴν] Περὶ τῆς ἐπιβουλῆς Big.

q Επὶ] Πρὸς Big. Rost. & Voss.

r Ιωάννης δὲ,] Confer *vitam* Josephi §. 17. ubi tamen dicit Joannem quoque obviam sibi processisse. SPANH. Vide quæ ibidem notavimus. HAV.

s Υποπτεύων] Υποπτεύσας Big.

t Τινὰ τῶν γνωρίμων,] Ita Big. & Ruf. τινὰς in Editis Aliisque.

v Ιώσηπος ἐπειρᾶτο] Voci Ιώσηπος plerumque articulus ὁ præponitur in MSS.

x Επὶ

τὸν ἀνελεῖν. τούτους τὰ ξίφη γυμνοῦντας ὁ δῆμος προϊδὼν ἀνεβόησεν. πρὸς δὲ τὴν κραυγὴν Ἰώσηπος ἐπιστραφεὶς, καὶ θεασάμενος ἐπὶ τῆς σφαγῆς ἤδη τὸν σίδηρον, ἀπεπήδησεν εἰς τὸν αἰγιαλόν. εἱστήκει δὲ δημηγορῶν [x] ἐπὶ βουνοῦ τινος ἑξαπήχους τὸ ὕψος. καὶ [y] παρορμοῦντος ἐπιπηδήσας σκάφους, [z] σὺν δυσὶ σωματοφύλαξιν [a] εἰς μέσην τὴν λίμνην [b] ἀνέφευγεν.

ζ. Οἱ στρατιῶται δὲ αὐτοῦ, ταχέως ἁρπάσαντες [c] ὅπλα, κατὰ τῶν ἐπιβούλων ἐχώρουν. ἔνθα δείσας Ἰώσηπος, μὴ πολέμου κινηθέντος ἐμφυλίου δι᾽ ὀλίγων [d] φθόνον παραναλώσῃ τὴν πόλιν, πέμπει τοῖς σφετέροις [e] ἀγγέλλων, μόνης προνοεῖν τῆς [f] αὐτῶν ἀσφαλείας, μήτε δὲ κτείνειν τινὰ, μήτε ἀπελέγχειν τῶν αἰτίων. καὶ οἱ μὲν, τῷ παραγγέλματι πεισθέντες, ἠρέμησαν. οἱ δὲ ἀνὰ τὴν πέριξ χώραν, πυθόμενοι τήν τε ἐπιβουλὴν καὶ τὸν συσκευάσαντα, συνηθροίζοντο κατὰ τοῦ Ἰωάννου. φθάνει δὲ ἐκεῖνος εἰς Γίσχαλα [g] φυγὼν τὴν πατρίδα. συνέρρεον δὲ πρὸς τὸν Ἰώσηπον οἱ Γαλιλαῖοι κατὰ πόλεις, καὶ, πολλαὶ μυριάδες ὁπλιτῶν γενόμεναι, παρεῖναι σφᾶς ἐπὶ Ἰωάννην τὸν κοινὸν ἐπίβουλον ἐβόων. συγκαταφλέξειν γὰρ αὐτῷ καὶ τὴν ὑποδεξαμένην [h] πόλιν. ὁ δὲ ἀποδέχεσθαι μὲν αὐτῶν ἔφασκε τὴν εὔνοιαν. [i] εἶργε δὲ τὴν ὁρμὴν, χειρώσασθαι συνέσει τοὺς ἐχθροὺς μᾶλλον ἢ κτεῖναι προαιρούμενος. ἐκλαβὼν δὲ τοὺς ἀφ᾽ ἑκάστης πόλεως Ἰωάννῃ [k] συναφεστῶτας Ἰώσηπος κατ᾽ ὄνομα. προθύμως δὲ [l] ἐνεδείκνυντο τοὺς σφετέρους οἱ δημόται. καὶ διὰ κηρύκων [m] ἀπειλέσας, τῶν ἐντὸς ἡμέρας πέμπτης [n] μὴ καταλιπόντων τὸν Ἰωάννην τάς τε οὐσίας διαρπάσειν, καὶ τὰς οἰκίας ἅμα ταῖς γενεαῖς καταφλέξειν, τρισχιλίους μὲν ἀπέστησεν εὐθέως, οἳ παραγενόμενοι τὰ ὅπλα παρὰ τοῖς ποσὶν ἔρριψαν αὐτοῦ. σὺν δὲ τοῖς καταλειφθεῖσιν, ἦσαν δὲ ὅσον εἰς δισχιλίους Σύρων φυγάδες, ἀνέστελλεν Ἰωάννης πάλιν εἰς τὰς λαθραίους ἐπιβουλὰς ἐκ τῶν φανερωτέρων. κρύφα γοῦν ἔπεμψεν ἀγγέλους εἰς Ἱεροσόλυμα, διαβάλλων τὸν Ἰώσηπον ἐπὶ τῷ μεγέθει τῆς δυνάμεως, φάσκων ὅσον οὐδέπω τύραννον ἐλεύσεσθαι τῆς μητροπόλεως, εἰ μὴ προκαταληφθείη. [o] ταῦθ᾽ ὁ μὲν δῆμος [p] ἦν προειδὼς, οὐ [q] προσεῖχον δέ. οἱ δυνατοὶ δὲ κατὰ φθόνον, καὶ τῶν ἀρχόντων τινὲς λάθρα τῷ Ἰωάννῃ χρήματα πρὸς συλλογὴν μισθοφόρων ἔπεμψαν, ὅπως [r] πολεμῇ πρὸς Ἰώσηπον. ἐψηφίσαντο δὲ [s] καθ᾽ ἑαυτοὺς, καὶ μετακαλεῖν αὐτὸν ἀπὸ τῆς στρατηγίας. οὐ μὴν ᾔξίουν ἀποχρήσειν τὸ δόγμα. δισχιλίους δὲ καὶ πεντακοσίους ὁπλίτας, καὶ τέσσαρας τῶν ἐπιφανῶν ἄνδρας ἔστειλαν, τόν τε τοῦ [t] Νομικοῦ [v] Ἰωάζαρον, καὶ Ἀνανίαν [x] Σαδδουκὶ, καὶ Σίμωνα καὶ [y] Ἰούδην Ἰωνάθου, πάντας εἰπεῖν δυνατωτάτους, ἵνα οὗτοι τὴν πρὸς τὸν Ἰώσηπον εὔνοιαν ἀποστρέψωσι. κἂν μὲν ἑκὼν

Quos cum populus prospexisset stricturos esse gladios, statim exclamavit. Josephus autem, ad clamorem conversus, cum prope jugulo suo imminere vidisset ferrum, inde in littus desiluit, (nam verba faciens ad populum steterat in tumulo sex pedes alto) & navicula, quæ forsan appulerat, propere ascensa, cum duobus satellitibus medium in lacum refugiebat.

tis, Josephum interfici jubet.

7. Milites autem ejus, armis illico correptis, contra insidiatores ibant. Unde veritus Josephus, ne moto bello intestino propter paucorum invidiam civitas consumeretur, ad suos mittit qui eos monerent, ut suæ tantum saluti consulerent, & neque quenquam occiderent, neque culpæ affinem redarguerent. Et illi quidem, dicto audientes, quieverunt. qui vero in vicinia degebant, cum de insidiis inaudivissent & de illo qui eas struxerat, contra Joannem coibant. Sed *ille* prius in Giscala patriam *suam* fuga se recipiebat. At Galilæi, suis quisque è civitatibus, ad Josephum confluebant; & cum multa armatorum millia congregata essent, ipsos adversus Joannem, communem insidiatorem, præsto adesse clamabant, una cum eo civitatem quæ illum susceperat igne crematuros. Ille vero ajebat, sibi quidem gratam acceptamque esse illorum erga se benevolentiam: impetum vero cohibebat, ut qui maluit inimicos prudentia vincere quam *ferro* occidere. Cum autem Josephus è singulis civitatibus nominatim eos excepisset, qui una cum Joanne defecerant, (quippe plebeji prompte admodum suos * indicabant) & præconum voce denunciasset, se patrimonia eorum, qui intra quinque dies Joannem non reliquissent, direptum ire, domosque cum familiis combusturum, brevi fecit ut tria quidem ab eo millia deficerent, qui cum ad eum accessissent ad illius pedes arma projecerunt: Joannes autem cum reliquis, ad duo circiter millia Syrorum fugitivorum, ex insidiis apertioribus ad occultas se recipiebat. Itaque clam nuncios Hierosolyma misit, calumnians Josephum, quod ingentem copiarum multitudinem coëgisset; dicensque fere in eo esse ut metropolin tyrannide occupet, nisi mature præveniatur. Ista quidem populus jam præviderat, animum vero illis non advertebat: ex invidia autem primores nonnullique magistratuum clam pecunias Joanni miserunt, ad milites mercenarios comparandos, ut adversus Josephum bellum gererent atque inter se decreverunt eum ab exercitu ducendo revocare. Veruntamen decretum haud satis valiturum existimabant. sed duo millia & quingentos armatos, & quatuor viros ex illustrioribus miserunt, Joazarum Nomici filium, & Ananiam Sadduci, & Simonem & Judam Jonathæ *filios*, omnes dicendi peritissimos, ut isti populum à sua in Josephum benevolentia averterent. & siquidem is sponte sua veniat, sinerent

Joannes Giscala petit, & Galilæi ad Josephum confluunt. Confer de Vita §. 19. & §. 20.21.

Joannes iterum Josepho parat insidias. Confer de Vita §. 38.

Confer de Vita §. 39.

x Ἐπὶ βουνοῦ] In *Vita sua* §. 17. amat dicere ἐπὶ τριχοῦ τινος ὑψηλοῦ. Spanh.

y Παρορμοῦντος] *Lugd. Bat.* Παρορμοῦντος.

z Σὺν δυσὶ] *Rost.* Ἐν δυσί.

a Εἰς μέσην τὴν λίμνην] Simpliciter in *Vita sua* ἐπὶ τὴν λίμνην. Spanh.

b Ἀνέφευγεν.] Ἀνέφυγον *Big.*

c Ὅπλα,] Τὰ ὅπλα *Big.* & *Bod.*

d Φθόνον—πόλιν,] Ita *Big. Voss.* & *Ruf.* φόνον in *Editis Aliisque.*

e Ἀγγέλλων,] *Lugd. Bat.* Ἄγγελον, quod & in suo codice *Rufinus* videtur habuisse, vertens *nuncium suis misit, qui,* &c. Hav.

f Αὐτῶν ἀσφαλείας,] Ἑαυτῶν *Big.*

g Φυγὼν τὴν πατρίδα.] Φυγεῖν *Gall.*

h Πόλιν.] Πατρίδα *Big.* εἶργεν *Lugd. Bat.*

i Εἶργε δὲ τὴν ὁρμὴν,] Ἀνεῖργε *Big.*

k Συναφεστῶτας] Ita *Big. Voss.* & *Ruf.* συναφεστῶτας absque Ἰωάννῃ *cæteri.*

l Ἐνεδείκνυντο] Iterum cum *Big.* & *Voss.* ἀνεδείκνυντο in *Editis Aliisque.*

m Ἀπειλέσας,] Ita *Voss.* & *Rhed.* ἀπειλησάντων ἐντὸς ἡμέρας πέμπτης εἰ μὴ καταλίποιεν τὸν Ἰωάννην in *Editis.* ἀπειλήσαντος ἐντὸς ἡ. π. τῶν μὴ καταλιπόντων *Big.*

n Μὴ καταλιπόντων] Ita *Lugd. Bat.* & *Huds.* nam *alii,* εἰ μὴ καταλίποιεν. Hav.

o Ταῦθ᾽ ὁ μὲν δῆμος] Ita *Big.* & *Gall. Rufinus* vertit, *Verum ea quidem populus præsciens negligebat.* τούτοις in *Editis Aliisque.*

p Ἦν προειδὼς,] *Lugd. Bat.* Ἦν γὰρ π. οὐ προσεῖχον.

q Προσεῖχον δέ,] Προσεῖχεν *Big.* & *Gall.* absque δέ.

r Πολεμῇ] Ita *Big.* πολεμήσοι *Voss.* πολεμεῖ in *Editis Aliisque.*

s Καθ᾽ ἑαυτοὺς,] Καθ᾽ αὑτοὺς *Big. Voss. Bod.* & *Gall.*

t Νομικοῦ] Νομικοῦ pro appellativo accipiunt *alii,* ut & *Ruf.* qui vertit, *& quatuor miserunt nobiles viros jurisperitos.*

v Ἰωάζαρον,] Ita *Gelen.* quo fere modo & *de Vita* §. 39. Ἰώεσδρον in *Editis.* Ἰωάσανδρον juxta *Ruf.*

x Σαδδουκὶ,] Σαδδούκιον *Voss.* (uti & superius c. 17. §. 10.) Σαδδοὺκ *Gall.*

y Ἰούδην Ἰωνάθου,] Ita *Ruf.* Πούδην in *plerisque libris.* Τούδην *Big.* & in margine Τοῦδε Ἰωνάθην. Huds. Τούδην pro Juda, uti Θευδᾶν pro Ἰουδᾶν quidam lectum volunt ex N. T. Rel.

* *Al,* accusabant.

sinerent ipsum sui rationem reddere : sin autem urgeat ut *in præfectura* maneat, pro hoste *eum* haberent. Josepho autem literis significarunt amici, in eum quidem venturos esse milites; minime vero ei indicarunt, quid causæ fuerit cur venirent, utpote quod clausa haberentur inimicorum consilia. Unde factum, ut, cum nihil præcautum esset *& provisum*, quatuor civitates adversariis statim ac venerint se adjungerent, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tiberias. Verum & istas continuo sine armis recepit, quatuorque duces stratagemate captos, & ex armatis potentissimos quosque Hierosolyma mittendos curavit. contra quos populus haud mediocri indignatione commotus est; atque ipsos, & quotquot eos comitati sunt ocyus interfecerat, nisi paulo ante aufugissent.

Quatuor Galilææ civitates ad inimicos Josephi transeunt.

XXVII. *Tiberias à Josepho deficit.*

Confer de Vita §. 32.

8. Posthac vero Joannes intra muros Giscalorum se continebat præ metu Josephi. Et paucis post diebus se *Josephi imperio* subduxit Tiberias, postquam Agrippæ regis opem implorassent incolæ. Et cum ille præstituto die ad eas non venisset, paucique Romani equites eo ipso die comparuissent, Josephum urbe expulsum declarabant. Horum defectionis quidem rumor statim Tarichæas perlatus erat : militibus vero omnibus frumentatum missis, nec solus contra desertores subito proficisci, neque illic manere sustinuit, veritus, ne, dum ipse cunctaretur, regii civitatem præoccuparent. nec enim postero die, obstante sabbato, quicquam facere poterat. Itaque dolo eos, qui ab ipso desciverant, circumvenire cogitabat. cumque Tarichæarum portas claudi jussisset, ne quis consilium *suum* iis contra quos susceptum erat proderet, & navigia quæ in lacu erant omnia congregasset (ducenta autem & triginta deprehendit, quatuorque & non amplius in singulis nautas) qua potuit celeritate proficiscitur Tiberiadem : cumque tanto ab urbe abesset spatio, ut ægre cerni posset, vacuis naviculis in salo fluctuare jussis, ipse, septem solum ex satellitibus *eosque* inermes secum habens, propius ut conspiceretur accessit. Ipsum autem cum inimici, adhuc ei maledicentes, ex muro aspexissent, etiam præ consternatione, quod scaphas armatorum plenas esse existimarint, arma projiciunt: manusque supplices agitantes, ut parceret civitati orabant atque obsecrabant.

Josephus Tiberiadem se confert.

9. Josephus autem, cum multa illis minatus esset, *eisque* exprobrasset, quod primi omnium bello Romanos adorti intestinis discordiis vires suas ante consumerent, eaque facerent quibus nihil optatius hostibus accidere potuit, ac deinde securitatis suæ curatorem de medio tollere festinarent, urbemque non erubescerent ipsi claudere qui eam muniverat, dicebat, se eos non rejicere qui urbem de ante delictis expurgaturi venirent, quorumque interventu securitatem ei præstaret. Itaque statim ad eum decem Tiberiensium potentissimi descenderunt. Et hos quidem cum in unam è naviculis recepisset, quam longissime eos avexit: alios vero è senatoribus L, & maxime nobiles,

Stratagemate urbem recipit servatque.

[z] παραγένηται, λόγον ὑποσχεῖν ἐὰν αὐτόν. εἰ δὲ βιάζοιτο μένειν, ὡς πολεμίῳ χρῆσθαι. Ἰωσήπῳ δὲ παραγενέσθαι μὲν στρατιὰν ἐπεστάλκεσαν οἱ φίλοι. τὴν δὲ αἰτίαν οὐ [a] προεδήλουν, [b] ἅτε δὴ τῶν ἐχθρῶν λάθρα βεβουλευμένων. διὸ καὶ μὴ προφυλαξαμένου, τέσσαρες πόλεις εὐθέως πρὸς τοὺς διαφόρους ἀπέστησαν ἐλθόντας, Σεπφώρις τε καὶ [c] Γάμαλα, καὶ Γίσχαλα, καὶ Τιβεριάς. ταχέως δὲ καὶ ταύτας προσηγάγετο δίχα τῶν ὅπλων, καὶ χειρωσάμενος [d] στρατηγήματι τοὺς τέσσαρας ἡγεμόνας, τῶν τε ὁπλιτῶν τοὺς δυνατωτάτους, ἀνέπεμψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. πρὸς οὓς ὁ δῆμος ἠγανάκτησεν οὐ μετρίως, καὶ σὺν αὐτοῖς ὥρμησε τοὺς προπέμψαντας ἀνελεῖν, εἰ μὴ φθάσαντες ἀπέδρασαν.

η'. Ἰωάννην δὲ τὸ λοιπὸν ἐντὸς τοῦ Γισχάλων τείχους ὁ παρὰ Ἰωσήπου φόβος ἐφρούρει. καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας πάλιν ἀπέστη Τιβεριὰς, ἐπικαλεσαμένων τῶν ἔνδον Ἀγρίππαν τὸν βασιλέα. καὶ τοῦ μὲν μὴ [e] καταντήσαντος ἐφ' ἣν συνετέτακτο προθεσμίαν, Ῥωμαϊκῶν δὲ ἱππέων ὀλίγων κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν παραφανέντων, τὸν Ἰώσηπον ἐξεκήρυσσον. [f] τῶν δὲ [g] ἠγγέλη μὲν εἰς Ταριχαίας ἡ ἀπόστασις εὐθέως. ἐκπεπομφὼς δὲ τοὺς στρατιώτας πάντας ἐπὶ σίτου συλλογὴν, οὔτε μόνος ἐξορμᾶν ἐπὶ τοὺς ἀποστάντας, οὔτε μένειν ὑπέμενε, δεδοικὼς μὴ [h] βραδύνοντος αὐτοῦ, φθάσωσιν οἱ βασιλικοὶ παρελθεῖν εἰς τὴν πόλιν. [i] οὐδὲ γὰρ τὴν [k] ἐπιοῦσαν ἐνεργὸν ἕξειν [l] ἔμελλεν, ἐπέχοντος σαββάτου. [m] δόλῳ δὴ περιελθεῖν ἐπενόει τοὺς ἀποστάντας. καὶ τὰς μὲν πύλας τῶν [n] Ταριχαιῶν ἀποκλεῖσαι κελεύσας, ὡς μὴ [o] προεξαγγείλοι τις [p] τὸ σκέμμα τοῖς ἐπιχειρουμένοις, τὰ δὲ ἐπὶ τῆς λίμνης σκάφη πάντα συναθροίσας. [q] διακόσια δὲ καὶ τριάκοντα εὑρέθη, καὶ ναῦται [r] τεσσάρων οὐ πλείους ἦσαν ἐν ἑκάστῳ. διὰ τάχους ἐλαύνει πρὸς τὴν Τιβεριάδα. καὶ τοσοῦτον ἀποσχὼν τῆς πόλεως, ἐξ ὅσου συνιδεῖν οὐ ῥᾴδιον ἦν, κενὰς τὰς ἁλιάδας μετεώρους σαλεύειν ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ, μόνους ἑπτὰ τῶν σωματοφυλάκων ἀνόπλους ἔχων, ἔγγιον ὀφθῆναι προσῄει. θεασάμενοι δὲ αὐτὸν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἔτι βλασφημοῦντες οἱ διάφοροι, καὶ διὰ τὴν ἔκπληξιν πάντα τὰ σκάφη γέμειν ὁπλιτῶν νομίσαντες, ἔρριψαν τὰ ὅπλα, καὶ κατασείοντες ἱκετηρίας ἐδέοντο φείσασθαι τῆς πόλεως.

θ'. Ὁ δὲ Ἰώσηπος πολλὰ διαπειλησάμενος αὐτοῖς, καὶ κατονειδίσας, εἰ [s] πρῶτα μὲν ἀράμενοι τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον, εἰς στάσεις ἐμφυλίους [t] προαναλίσκουσι τὴν ἰσχὺν, καὶ τὰ εὐκταιότατα [v] ποιοῦσι τοῖς ἐχθροῖς, ἔπειτα τὸν κηδεμόνα τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν ἀναρπάσαι σπεύδουσι, καὶ κλείειν οὐκ αἰδοῦνται τὴν πόλιν αὐτῶν τῷ τειχίσαντι, προσδέχεσθαι τοὺς ἀπολογησομένους ἔφασκε, καὶ δι' ὧν [x] βεβαιώσαιτο τὴν πόλιν. κατέβαινον δὲ εὐθέως δέκα τῶν [y] Τιβεριέων οἱ δυνατώτατοι. καὶ τοὺς μὲν ἀναλαβὼν μιᾷ τῶν ἁλιάδων [z] ἀνήγαγε πορρωτάτω. πεντήκοντα δὲ ἑτέρους τῆς βουλῆς τοὺς μάλιστα γνωρίμους κελεύει [a] προσελθεῖν, ὡς καὶ παρ' ἐκεί-

νων

z Παραγένηται,] Sic *Big.* & *Bod.* & mox παραγίνεσθαι pro παραγίνηται & παραγενέσθαι.

a Προεδήλουν,] Ita *Big.* Προσεδήλουν in *cæteris.*

b Ἅτε] *Rost.* Οὔτε.

c Γάμαλα, καὶ Γίσχαλα,] Γάδαρα *Big.* Γάβαρα *Voss.* in *Rufini* codicibus *Gadara* aut *Gabra.*

d Στρατηγήματι] Στρατηγήμασι *Big.* & forsan *Ruf.* qui vertit, *consiliis.*

e Καταντήσαντος] *Rost.* Κατανοήσαντος.

f Τῶν δὲ] Τούτων δ' ἠγγελμένων *Big.* τῷ δὲ ἠγγέλθη μὲν. *Voss.*

g Ἠγγέλη—εὐθέως.] Conf. supr. c. 5. §. 3. SPANH.

h Βραδύνοντος αὐτοῦ,] Βραδύναντος *Big.*

i Οὐδὲ γὰρ τὴν] Conf. sup. lib. 1. c. 7. §. 3. SPANH.

k Ἐπιοῦσαν—ἕξειν] Ἐπιοῦσαν ἡμέραν *Big.* HUDS. *Coislin.* & *Lugd. Bat.* ἡμέραν quoque addunt, verum perinde est. In *Gen.* pessime τὴν πόλιν ἐπιοῦσαν. HAV.

l Ἔμελλεν] Ita *Big.* & *Ruf.* ἔμελλον in *cæteris.*

m Δόλῳ δὴ περιελθεῖν] Ita *Big.* & *Ruf.* δόλῳ δὲ in *cæteris.*

n Ταριχαιῶν—κελεύσας,] Ταριχαιατῶν *Busb.* ἀποστατῶν *Big.*

o Προεξαγγείλοι] Προεξαγγέλλοι *Voss.* παραγγέλλειε *Big.*

p Τὸ—συναθροίσας.] Conf. *de Vita* §. 33. SPANH.

q Διακόσια—εὑρέθη,] Τριάκοντα δ' εὑρέθησαν καὶ διακόσια *Big.*

r Τεσσάρων—ἑκάστῳ.] Τεσσάρων ἦσαν οὐ πλείους *Big.*

s Πρῶτα] Πρῶτον *Big. Bod.* & *Rhed.*

t Προαναλίσκουσι] Παραναλίσκουσι *Bod.* & *Rost.*

v Ποιοῦσι τοῖς ἐχθροῖς,] Δρῶσι *Big.*

x Βεβαιώσαιτο τὴν πόλιν.] Βεβαιώσας τὴν π. *Bod.*

y Τιβεριέων] *Rost.* Τιβεριαίων.

z Ἀνήγαγε πορρωτάτω.] Ἀπήγαγε *Voss.*

a Προσελθεῖν,] Προελθεῖν *Big.*

b Προ-

νων πίστιν τινὰ βουλόμενος λαβεῖν. ἔπειτα καινοτέρας σκήψεις ἐπινοῶν, ἄλλους ἐπ' ἄλλοις [b] ἐπὶ συνθήκαις [c] προσεκαλεῖτο. τοῖς δὲ κυβερνήταις ἐκέλευσε τῶν πληρουμένων διὰ τάχους εἰς Ταριχαίας ἀναπλεῖν, καὶ συγκλείειν τοὺς ἄνδρας εἰς τὸ δεσμωτήριον, μέχρι πᾶσαν μὲν τὴν βουλὴν οὖσαν εἰς ἑξακοσίους, περὶ δὲ δισχιλίους τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου συλλαβὼν, ἀνήγαγε σκάφεσιν εἰς Ταριχαίας.

ι'. Βοώντων δὲ τῶν λοιπῶν, αἴτιον εἶναι μάλιστα τῆς ἀποστάσεως [d] Κλειτόν τινα, καὶ παρακαλούντων εἰς ἐκεῖνον [e] ἀπερείδεσθαι τὴν ὀργὴν, ὁ Ἰώσηπος ἀνελεῖν μὲν οὐδένα προῄρητο, [f] Λευΐαν δέ τινα τῶν [g] αὐτοῦ φυλάκων ἐκέλευσεν ἐξελθεῖν, ἵνα ἀποκόψῃ τὰς χεῖρας τοῦ Κλείτου. δείσας δὲ ἐκεῖνος εἰς ἐχθρῶν στῖφος ἀποβήσεσθαι μόνος, οὐκ ἔφη. σχετλιάζοντα δὲ τὸν Ἰώσηπον ἐπὶ τοῦ σκάφους ὁ Κλεῖτος ὁρῶν, καὶ προθυμούμενον [h] ἀποπηδᾶν αὐτὸν ἐπὶ τὴν τιμωρίαν, ἱκέτευεν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν καταλιπεῖν. κἀκείνου κατανεύσαντος, ἐφ' ᾧ [i] τὴν ἑτέραν αὐτὸς ἀποκόψειεν [k] ἑαυτοῦ, σπασάμενος τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος ἀπέκοψε τὴν λαιάν. εἰς τοσοῦτον δέους [l] ὑπ' αὐτοῦ Ἰωσήπου προήχθη. τότε μὲν δὴ κενοῖς σκάφεσι, καὶ δορυφόροις ἑπτὰ τὸν δῆμον αἰχμαλωτισάμενος, πάλιν [m] τὴν Τιβεριάδα προσηγάγετο. [n] μετὰ δ' ἡμέρας ὀλίγας [o] Γίσχαλα Σεπφωρίταις συναφιστᾶσαν ἑλὼν, ἐπέτρεψε διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις. συναγαγὼν μέντοι πάντα, τοῖς δημόταις [p] δέδωκε, τοῖς τε κατὰ Σέπφωριν ὁμοίως καὶ Τιβεριάδα. καὶ γὰρ κἀκείνους χειρωσάμενος, νουθετῆσαι διὰ τῆς ἁρπαγῆς ἠθέλησε, καὶ τῇ ἀποδόσει τῶν χρημάτων πάλιν εἰς εὔνοιαν προσηγάγετο.

ad se venire jussit, quasi ab ipsis quoque sibi fidem quandam dari voluerit. Deinde novas caussationes excogitans, alios adhuc atque alios fœderis obtentu accersitabat; adeoque navium repletarum gubernatoribus imperavit, ut celeriter Tarichæas navigarent, virosque in carcerem includerent, donec universum quidem senatum ad DC, & duo circiter millia plebeiorum comprehensa scaphis Tarichæas abduxit.

10. Cum autem reliqui vociferarent, Clitum quendam esse præcipuum defectionis auctorem, atque obsecrarent ut in illum iram *suam* conferret, Josephus, qui id sibi proposuerat ut neminem è *popularibus suis* interficeret, Leviam quendam è satellitibus suis egredi jussit, ut Clito manus amputaret. Ille vero veritus ut solus in globum inimicorum descenderet, id facere recusabat. Clitus autem, cum Josephum in scapha indignabundum stare videret, atque in eo fere esse ut ipse desiliret ad supplicium de eo sumendum, à litore supplicabat, ut unam sibi manum reliquam faceret. Cumque hoc concessisset Josephus ea lege ut alteram sibimet Clitus præcideret, educto ille dextera gladio lævam sibi abscidit. adeo eum timor ipsius Josephi invaserat. Tunc quidem Josephus, cum vacuis scaphis & septem satellitibus quosdam de populo in servitutem abstraxisset, rursum Tiberiadem sibi adjunxit. Paucis autem diebus, cum Giscalorum urbem cepisset, quæ una cum Sepphoritis à se defecerat, eam militibus diripiendam concessit. Omnia tamen, quæ colligere potuit, civibus reddenda curavit, similiter etiam Sepphoritis & Tiberiensibus. nam & hos in potestatem suam redactos defectionis suæ ex rapinis admonitos esse voluit; atque rerum suarum restitutione eos iterum ad benevolentiam alliciebat.

Clitus defectionis auctor, educto dextra gladio, lævam sibi amputat.

Giscala, Sepphoris, & Tiberias capiuntur & diripiuntur.

ΚΕΦ. κβ'.

Ἰουδαῖοι παρεσκευάζοντο τὰ πρὸς πόλεμον. ὁ Γιώρα Σίμων ἐφ' ἁρπαγὰς ἐτράπετο.

ΤΑ μὲν οὖν [q] κατὰ Γαλιλαίαν ἐπέπαυτο κινήματα. καὶ τῶν ἐμφυλίων παυσάμενοι θορύβων, ἐπὶ τὰς πρὸς Ῥωμαίους ἐτράποντο παρασκευάς. ἐν δὲ τοῖς Ἱεροσολύμοις, Ἀνανός τε ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ τῶν δυνατῶν ὅσοι [r] μὴ τὰ Ῥωμαίων ἐφρόνουν, τό, τε [s] τεῖχος ἐπεσκεύαζον, καὶ πολλὰ τῶν πολεμιστηρίων ὀργάνων. καὶ κατὰ πάσης μὲν τῆς πόλεως ἐχαλκεύετο βέλη, καὶ πανοπλίαι. πρὸς ἀτάκτοις δὲ γυμνασίαις τὸ τῶν νέων πλῆθος ἦν, [t] καὶ μεστὰ ἦν πάντα [v] θορύβου. δεινὴ δὲ κατήφεια τῶν μετρίων, καὶ πολλοὶ, τὰς μελλούσας προορώμενοι συμφορὰς, ἀπωλοφύροντο. θειασμοὶ δὲ τοῖς εἰρήνην ἀγαπῶσι δύσφημοι. τοῖς δὲ τὸν πόλεμον ἐξάψασιν [x] ἐσχεδιάζοντο πρὸς ἡδονὴν, καὶ τὸ καλάστημα τῆς πόλεως [y] πρὶν ἐπελ-

CAP. XXII.

XXVIII.

Judæi intenti bellicis instrumentis conficiendis. Simon Gioræ filius ad rapinas se convertit.

ET Galilææ quidem motus *ita* compositi erant. Cum autem à turbis civilibus requiescerent, id agebant ut se adversus Romanos compararent. Hierosolymis autem Ananus pontifex, & primorum quotquot cum Romanis non sentiebant, muros instaurare properabant, & multa bellica instrumenta. Et passim quidem per urbem jacula & omne genus arma fabricata erant: exercitiis vero * tumultuosis operam dabat ingens juvenum multitudo, & omnia perturbationis plena conspiciebantur. Magna autem tristitia moderatos occupabat; multique, futuras clades animo prospicientes, in fletus & lamenta erumpebant. & auguria erant in malum omen ab iis accepta qui pacem amabant; ii vero qui bellum accenderant ea pro lubitu statim interpretabantur, atque tum civitas

Hierosolymorum status perturbatus.

b Ὡς ἐπὶ συνθήκαις] Illud ὡς non agnoscit *Big.*
c Προσεκαλεῖτο.] Ita *Voss.* προεκαλεῖτο in *Editis Aliisque.* προὐκαλεῖτο *Big.* & *Bod.*
d Κλειτόν—ἐκεῖνον] Conf. *de Vita.* §. 34. SPANH.
e Ἀπερείδεσθαι τὴν ὀργὴν,] Videsis *Suidam* in voce hac ἀποτείνεσθαι *Voss.*
f Λευΐαν] Λευὶν *Big.* quo modo & in quibusdam *Rufini* exemplaribus. HUDS. Conf. *de Vita* §. 34. SPANH.
g Αὐτοῦ—ἐξελθεῖν,] Ὑφ' ἑαυτοῦ *Big.*
h Ἀποπηδᾶν—τιμωρίαν,] Αὐτὸν ἀποπηδᾶν *Big.* & *Bod.*
i Τὴν—ἀποκόψειεν] Conf. *de Vita.* §. 34. SPANH.
k Ἑαυτοῦ,] Αὐτοῦ *Big.*
l Ὑπ'—προήχθη.] Ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου *Big.*
m Τὴν—προσηγάγετο.] Illud τὴν deest *Big.*

n Μετὰ—ὀλίγας] Ita *Big. Voss.* & *Bod.* δὲ non agnoscit *Bas.* mox μὲν post ἐπέτρεψε delevi auctoritate *Cod. Big.* & *Rufini.*
o Γίσχαλα Σεπφωρίταις] *Coislin.* Σέπφωριν. ut & *Lugd. Bat.*
p Δέδωκε,] Ἔδωκε *Big. Voss.* & *Bod.*
q Κατὰ Γαλιλαίαν] Κατὰ τὴν Γαλ. *Voss.*
r Μὴ—ἐφρόνουν,] Ita *Big.* τὰ μὴ in *cæteris.*
s Τεῖχος] Abest a *Rost.*
t Καὶ—πάντα] Μεστὰ δὲ ἦν πάντα *Big.*
v Θορύβου.] Θορύβων *Bod.*
x Ἐσχεδιάζοντο—ἡδονὴν,] Ita *Big.* & *Suidas* in voce. ἐσχετλιάζοντο in *Editis Aliisque.*
y Πρὶν ἐπελθεῖν] *Rost.* Πλὴν ἐπελθόν.

* Injussis, *Ruf.*

& Τὰς

civitas in eo erat statu ac si jam peritura esset, etiam antequam in eam venirent Romani. Anano autem in animo erat paulatim desistere à bellicis instrumentis conficiendis, ut seditiosorum & Zelotarum, ut vocabantur, amentiam in melius mutaret: verum ab illorum vi superatus est. & quis ejus *vitæ* finis fuerit in sequentibus declarabimus.

Simon Gioræ filius rapinis & cædibus in Idumæos grassatur.

2. At in Acrabatene toparchia Simon Gioræ filius, cum multos novis rebus studentes congregasset, ad rapinas se convertit; & non solum locupletium domos dilacerabat, verum etiam corpora verberibus conficiebat: & jam ante palam in eo erat ut tyrannidem *quidem* sibimet arriperet. Ab Anano autem & magistratibus misso adversus eum exercitu, ad latrones qui Massadam occupabant cum suis effugiebat: ibique manens, donec Ananus aliique ejus inimici perempti erant, Idumæam una cum latronibus populabatur: adeoque ut ejus gentis magistratus, propter cæsorum multitudinem & frequentes rapinas, collecto exercitu, vicos præsidiis tenerent. At Judæorum quidem res *eo tempore* ita se habebant.

θεῖν Ῥωμαίους ἦν οἷα ἀπολουμένης. Ἀνάνῳ γε μὴν φροντὶς ἦν, κατὰ μικρὸν ἀφισταμένῳ τῆς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευῶν, κάμψαι πρὸς τὸ συμφέρον [z] τούς τε στασιαστὰς, καὶ τὴν τῶν κληθέντων ζηλωτῶν ἀφροσύνην. [a] ἡττήτο δὲ τῆς βίας. κἀν τοῖς ἑξῆς [b] οἷου τέλους ἔτυχε δηλώσομεν.

β. Κατὰ δὲ τὴν [c] Ἀκραβατηνὴν τοπαρχίαν [d] ὁ Γιώρα Σίμων, πολλοὺς τῶν νεωτεριζόντων συστησάμενος, ἐφ᾽ ἁρπαγὰς ἐτράπετο, καὶ οὐ μόνον τὰς [e] οἰκίας [f] ἐσπάραττε τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα κατῃκίζετο, δῆλός τε ἦν πόῤῥωθεν ἀρχόμενος τυραννεῖν. πεμφθείσης δὲ ἐπ᾽ αὐτὸν ὑπ᾽ Ἀνάνου [g] καὶ τῶν ἀρχόντων στρατιᾶς, πρὸς τοὺς ἐν Μασάδᾳ λῃστὰς μεθ᾽ ὧν εἶχε κατέφυγε, κἀκεῖ μέχρι τῆς Ἀνάνου καὶ τῶν ἄλλων [h] ἐχθρῶν ἀναιρέσεως μένων συνελῄζετο τὴν Ἰδουμαίαν. ὥστε τοὺς ἄρχοντας τοῦ ἔθνους διὰ τὸ πλῆθος τῶν φονευομένων, καὶ τὰς συνεχεῖς ἁρπαγὰς, στρατιὰν ἀθροίσαντας ἐμφρούρους τὰς κώμας ἔχειν. [i] καὶ τὰ μὲν κατὰ [k] τὴν [l] Ἰουδαίαν ἐν τούτοις ἦν.

z Τούς—ἀφροσύνην.] Conf. infr. lib. 4. cap. 4. §. 6. & 7. SPANH.

a Ἡττῆτο—βίας.] Ἡττήθη Big.

b Οἵου τέλους ἔτυχε] Rost. Οἵου ἔτυχε τοῦ τέλους.

c Ἀκραβατηνὴν τοπαρχίαν] Conf. supr. *Antt.* lib. 12. cap. 8. §. 1. SPANH. Rost. Ἀκραιβατηνὴν. & delet τοπαρχίαν.

d Ὁ Γιώρα Σίμων,] De quo Simone infr. lib. 4. cap. 9. §. 3. SPANH.

e Οἰκίας] Rost. Οὐσίας.

f Ἐσπάραττε—πλουσίων,] Ἐτάραττε Big.

g Καὶ—στρατιᾶς,] Καὶ τῶν ἀρχ. Big. & Ruf.

h Ἐχθρῶν ἀναιρέσεως] Illud ἐχθρῶν è *Cod. Big. Lugd. Bat.* & *Rufini* versione.

i Καὶ τὰ μὲν κατὰ] Ἀλλὰ non agnoscit *Big.* HUDS. Neque etiam *Lugd. Bat.* ex quo locum restituimus, quum antea legeretur Ἀλλὰ τὰ μὲν, &c. Ita enim libros suos claudere solet Josephus, uti patebit conferenti eosdem. HAV.

k Τὴν] addidi è *Codd. Bod.*

l Ἰουδαίαν] Ἰουδαίων *MS. Lips.* & *Rufin.* SPANH.

ΤΑΔΕ

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩ ΤΡΙΤΩ ΛΟΓΩ

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΩΡΙΩΝ

ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

JOSEPHI LIBRO TERTIO

HISTORIARUM EXCIDII JUDAICI

HÆC CONTINENTUR.

α'. Ὅπως Νέρων, πυθόμενος τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, διετέθη.

β'. Ὅπως Ἰουδαῖοι, μετὰ τὴν Κεστίου πληγὴν ἐπελθόντες Ἀσκάλωνι, δὶς ἡττήθησαν, δισμυρίους σχεδὸν ἀπολέσαντες.

γ'. Ὅπως Οὐεσπασιανὸς, τὰς δυνάμεις ἀπὸ Ἀντιοχείας ἀναλαβὼν, ἐπὶ Πτολεμαΐδα ἧκεν· ἔνθα ὑπαντήσαντες Σεπφωρῖται, Γαλιλαῖοι ὄντες, ἑαυτοὺς παρέδωκαν.

δ'. Ἔκφρασις Γαλιλαίας, καὶ πάσης τῆς Ἰουδαίας· καὶ ὅπως ὁρμήσας Ἰώσηπος ἑλεῖν Σέπφωριν ἀπεκρούσθη, Πλακίδου χιλιάρχου προσβοηθήσαντος.

ε'. Ὅπως Τίτος, ἀπὸ Ἀχαΐας εἰς Ἀλεξάνδρειαν περαιωθεὶς, κἀκεῖθεν ἀπάρας ἑνοῦται τῷ πατρὶ αὐτοῦ, πλείστην ὅσην συναγαγόντι δύναμιν.

ς'. Διαγραφὴ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων τε καὶ στρατοπέδων, καὶ τῶν ἄλλων, ἐφ' οἷς ἐπαινοῦνται Ῥωμαῖοι.

ζ'. Ὅπως Πλάκιδος, ὁρμήσας αἱρῆσαι Ἰωτάπατα, ἀπεκρούσθη· καὶ Οὐεσπασιανοῦ εἰσβολὴ εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἀπὸ Πτολεμαΐδος.

η'. Ἔκφρασις τῆς τῶν Ῥωμαίων ὁδευούσης στρατιᾶς.

θ'. Ὅπως διετέθησαν Ἰουδαῖοι, τὴν εὐταξίαν Ῥωμαίων ἰδόντες· καὶ ὅπως Ῥωμαῖοι, τὴν Γαδαρέων ἑλόντες, ἡβηδὸν πάντας ἀνεῖλον.

ι'. Ὡς Ἰώσηπος εἰς Τιβεριάδα φυγὼν, δέους τοὺς ἐν αὐτῇ ἐνέπλησεν. καὶ ὡς, γράψας τοῖς ἐν Ἱεροσολύμοις περὶ τῶν πραγμάτων, αὖθις εἰς Ἰωτάπατα εἰσέρχεται.

ια'. Ὅπως μαθὼν Οὐεσπασιανὸς τὸν Ἰώσηπον εἰς Ἰωτάπατα πεφευγέναι ἐκπολιορκεῖ τοῦτον.

ιβ'. Ἔκφρασις τῆς πόλεως Ἰωταπάτων, καὶ ὅπως Οὐεσπασιανὸς χώμασι τὰ πρὸ τοῦ τείχους ἐξομαλίσας, τὰς ἀφετηρίους μηχανὰς ἐπέστησεν.

ιγ'. Ὅπως Ἰώσηπος καταστρατηγεῖ Ῥωμαίους, τό, τε τεῖχος ὑψῶν, καὶ τὸ ποτὸν [a] τοῖς ἰδίοις μέτρῳ παρέχων, τὴν πολιορκίαν ἐπὶ μακρὸν γενέσθαι [b] προμηθέμενος.

ιδ'. Ὅπως διὰ τὸ ἀπογνῶναι τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως βουλόμενος ἐξελθεῖν, ἐκωλύθη παρὰ τῶν πολιτῶν.

ιε'. Περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ μηχανήματος τοῦ λεγομένου κριοῦ, καὶ ὡς Ἰουδαῖοι τὰ πολεμικὰ Ῥωμαίων ὄργανα πυρὶ διέφθειραν.

1. *Quomodo Nero affectus erat, cum res Judææ perturbatas accepisset.*

2. *Quomodo Judæi, post Cestii cladem Ascalonem adorti, bis superati erant, amissis viginti fere hominum millibus.*

3. *Quomodo Vespasianus, copiis quæ Antiochiæ erant secum assumtis, Ptolemaidem profectus est: ubi Sepphoritæ, populus Galilææ, obviam facti, sese dediderunt.*

4. *Galilææ & universæ Judææ descriptio: & quomodo Josephus, ad Sepphorin capiendam ire contendit, & repulsus est à Placido tribuno, qui subsidio venerat.*

5. *Quomodo Titus Alexandriam transmisit ex Achaja, cumque inde movisset patri se junxit, id agenti ut copias quas poterat maximas colligeret.*

6. *Descriptio Romanorum exercituum, & castrorum, aliorumque, propter quæ laudantur Romani.*

7. *Quomodo Placidus repulsus est, tentatis oppugnatione Iotopatis: & Vespasianus Ptolemaïde profectus impressionem facit in Galilæam.*

8. *Descriptio Romani exercitus in itineribus.*

9. *Quomodo affecti erant Judæi, cum Romanorum disciplinam conspexissent: utque Romani, captis Gadaris, omnes cujuscunque ætatis peremerunt.*

10. *Qualiter Josephus, cum Tiberiadem fuga se recepisset, metum incolis omnibus injecit: utque literis de rerum statu ad Hierosolymitas missis, iterum Jotapata revertitur.*

11. *Quomodo Vespasianus, ubi intellexit Josephum profugisse Iotapata, ipsum obsidet.*

12. *Descriptio urbis Iotapatenæ. & quomodo Vespasianus, cum spatium omne ante muros aggeribus complesset, machinas ad tela emittenda erexit.*

13. *Quomodo Josephus stratagematis utitur adversus Romanos, & muros attollens, & potum mensura suis ministrans, aliaque excogitans quibus protraheretur obsidio.*

14. *Quomodo, cum egredi voluisset salute civitatis desperata, prohibitus est à civibus.*

15. *De constructione machinæ, quæ aries dicitur; utque Judæi bellica Romanorum instrumenta igne labefactarunt.*

15. De

[a] Ταῖς ἰδίοις] Τοῖς Ἰουδαίοις Gall.

[b] Προμηθέμενος.] Προθυμούμενος in Cod. Urbinate.

a Σου

a Σὺν ἑτέροις,] Σὺν ἑταίροις Vat.

b Παρακρατεῖ] Παρακροτεῖ Vat. & Busb.

ΦΛ

[a] ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ,
Η
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ
ΛΟΓΟΣ Γ.

FLAVII JOSEPHI
DE BELLO JUDAICO,
SIVE
JUDAICÆ HISTORIÆ DE EXCIDIO,
LIBER III.

ΚΕΦ. α'.

Οὐεσπασιανὸς ὑπὸ Νέρωνος πέμπεται εἰς τὴν Συρίαν, ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους ἐπιστρατευσόμενος.

ΝΕΡΩΝΙ δ' ὡς ἠγγέλη τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν πταίσματα, λεληθυῖα μὲν ὡς εἰκὸς ἔκπληξις ἐμπίπτει καὶ δέος. φανερῶς δ' ὑπερηφανεῖ καὶ προσωργίζετο, [b] στρατηγοῦ [c] μὲν ῥᾳστώνῃ μᾶλλον ἢ ταῖς τῶν πολεμίων ἀρεταῖς γεγονέναι τὰ συμβάντα, λέγων· πρέπειν δὲ ἡγούμενος [d] αὐτῷ διὰ τὸν ὄγκον τῆς ἡγεμονίας κατασοβαρεύεσθαι τῶν σκυθρωπῶν, καὶ δοκεῖν δεινοῦ παντὸς ἐπάνω τὴν ψυχὴν ἔχειν. διηλέγχετο γε μὴν ὁ τῆς ψυχῆς θόρυβος [e] ὑπὸ τῶν φροντίδων.

β'. [f] Σκεπτόμενος δέ, τίνι πιστεύσειε κινουμένην τὴν ἀνατολήν, ὃς τιμωρήσεται μὲν τὴν Ἰουδαίων ἐπανάστασιν, προκαταλήψεται δὲ αὐτοῖς ἤδη καὶ τὰ πέριξ ἔθνη συννοσοῦντα, μόνον εὑρίσκει Οὐεσπασιανὸν ταῖς χρείαις ἀναλογοῦντα, καὶ τηλικούτου πολέμου [g] μέγεθος ἀναδέξασθαι δυνάμενον, ἄνδρα ταῖς ἀπὸ νεότητος [h] στρατείαις ἐγγεγηρακότα, καὶ προειρηνεύσαντα μὲν πάλαι Ῥωμαίοις τὴν ἑσπέραν ὑπὸ Γερμανῶν ταρασσομένην, προσκτησάμενον δὲ τοῖς ὅπλοις [k] Βρεττανίαν τέως λαν-

CAP. I.

Vespasianus à Nerone mittitur in Syriam, ut Judæos bello aggrediatur.

CUM Neroni narratum esset, res apud Judæam male cecidisse, clam quidem, ut verisimile erat, animo consternatus est & metu *vehementer* ictus. At palam arrogantia efferebatur, & ira intumescebat, ducis exercitûs negligentia potius quam virtute hostium facta esse quæ acciderant, dicens; ipsumque decere existimans propter imperii majestatem tristia spernere & nihili habere, viderique malis omnibus superiorem animum gerere. Cæterum mentis trepidationem arguebant curæ & sollicitudo. *Nero ex rebus in Judæa male gestis animo perturbatus.*

2. Cum autem deliberaret, cuinam committeret Orientem motibus agitatum, ut Judæorum rebellium pœnas persequeretur, gentesque vicinas simili insania correptas, *ne idem facerent*, prævertere, solum Vespasianum invenit rerum necessitatibus parem, & qui in se tanti belli molem posset suscipere; virum, à prima adolescentia usque ad senectutem, bellis exercitatum; & qui pop. Rom. jampridem pacasset Orientem, à Germanis perturbatum; armisque vendicasset Britanniam antea parum *De duce, quem ad motus comprimendos mitteret, deliberat.*

[a] ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ,] Φλαβίου Ἰωσήπου περὶ ἁλώσεως λόγος γ'. *Voss.* & *Bod.*

[b] Στρατηγοῦ] L. B. Στρατηγῶν.

[c] Μὲν ῥᾳστώνῃ] Illud μὲν è MSS.

[d] Αὐτῷ διὰ τὸν ὄγκον] Ἑαυτῷ *Big.*

[e] Ὑπὸ τῶν φροντίδων.] Ita *Busb. Vat. Rost.* & *Rhed.* ὑπὲρ in *Editis Aliisque.*

[f] Σκεπτόμενος δέ,] Σκεπτομένου *Big. Vat.* & *Voss.*

[g] Μέγεθος ἀναδέξασθαι] Βάρος *Bod.* & *Rost.*

[h] Στρατείαις] Ita cum *Cod. Big.* στρατιαῖς in *cæteris.*

[i] Ἐγγεγηρακότα,] Γεγηρακότα *Bod.* & *Gall.*

[k] Βρεττανίαν τέως λανθάνουσαν.] Claudio principe, Vespasianus Narcissi gratia legatus legionis in Germaniam missus est: inde in Britanniam translatus, tricies cum hostie conflixit. *Sueton.* in *Vespasiano.*

rum cognitam: unde patri quoque ipsius Claudio præstitit, ut sudore non suo triumpharet.

Vespasianum, ut maxime idoneum, in Syriam & Judæam mittit.

3. Adeoque hinc bono omine desumpto, cum & stabilem ætatem peritiâ rerum conjunctam videret, & fidei suæ obsides liberos, eorumque ætatem integram manus suppeditantem paternæ prudentiæ, forsan & Deo aliquid de universis præordinante, virum mittit qui cum imperio præesset Syriæ exercitibus, multis blanditiis, quales postulat necessitas, ad eum incitandum adhibitis & officiosis delinimentis. Ille autem ex Achaia, ubi tum cum Nerone erat, Titum quidem filium suum misit Alexandriam, ut inde quintam & decimam legiones moveret. ipse vero, trajecto Hellesponto, pedibus in Syriam pervenit: ibique Romanas copias & multa regum vicinorum auxilia congregabat.

Titus in Alexandriam missus:

Vespasianus in Syriam pervenit.

θάνουσαν· [l] ὅθεν αὐτοῦ καὶ τῷ πατρὶ Κλαυδίῳ παρέσχε, χωρὶς ἱδρῶτος ἰδίου θρίαμβον καταγαγεῖν.

γ'. [m] Ταῦτά τε δὴ [n] προκληδονιζόμενος, καὶ σταθερὰν μετ' ἐμπειρίας τὴν ἡλικίαν ὁρῶν, μετὰ δὲ πίστεως αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς ὅμηρον, καὶ τὰς τούτων ἀκμὰς χεῖρα τῆς πατρῴας συνέσεως, τάχα τι καὶ περὶ τῶν ὅλων ἤδη τοῦ Θεοῦ προοικονομουμένου, πέμπει τὸν ἄνδρα [o] διαληψόμενον τὴν ἡγεμονίαν τῶν ἐπὶ Συρίας στρατευμάτων, πολλὰ πρὸς τὸ ἐπεῖγον, οἷα κελεύουσιν αἱ ἀνάγκαι, μειλιξάμενός τε καὶ προθεραπεύσας. ὁ δὲ ἀπὸ τῆς Ἀχαΐας, ἔνθα συνῆν τῷ Νέρωνι, τὸν μὲν υἱὸν Τίτον ἔστειλεν [p] ἐπ' Ἀλεξανδρείας, [q] τό τε πέμπτον καὶ τὸ δέκατον ἐκεῖθεν ἀναστήσοντα τάγμα. περάσας δὲ αὐτὸς τὸν Ἑλλήσποντον, πεζὸς εἰς Συρίαν ἀφικνεῖται, κἀκεῖ τάς τε Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις [r] συνῆγε, καὶ συχνοὺς παρὰ τῶν γειτνιώντων βασιλέων συμμάχους.

CAP. II.

Magna Judæorum cædes circa Ascalonem. Vespasianus Ptolemaidem venit.

Judæi bellum movent, & cum copiis Ascalonem contendunt.

Judæi autem, post Cestii cladem inexspectato rerum successu elati, animorum impetus cohibere non poterant, & quasi * fortunæ flabellis excitati bellum ulterius producere satagebant. Itaque statim universi, quotquot pugnacissimi, congregati Ascalonem *recta* contenderunt. Urbs *hæc* antiqua est, quingentis & viginti stadiis distans ab Hierosolymis, semper odio habita à Judæis, ac propterea tunc primis illorum incursibus propior fore visa est. Excursibus autem duces præerant tres viri & *corporis* robore & prudentia *omnium* eminentissimi, Niger *quidem* Peraïta, & Silas Babylonius, præterea que Joannes Essæus. Et Ascalon valide quidem munita fuerat: præsidiis vero fere destituta erat. eam quippe una *tantum* peditum cohors, & una equitum ala tuebatur, duce Antonio.

Romani, duce Antonio, cum Judæis congrediuntur.

2. Et illi quidem, ut qui ira incitati longe majori cum celeritate iter fecerant, ac si ex propinquo venirent, protinus aderant. Antonius vero (non enim nesciebat, jam futurum esse ut impetum in *urbem* facerent) equites prius eduxit, & nihil veritus aut hostium multitudinem aut audaciam, primam aggressionem fortiter sustinuit, & ad mœnia irruentes propulsavit. Illi vero, belli imperiti cum peritis commissi, & pedites cum equitibus, incompositi cum densis & confertis, & leviter armati cum militibus gravi armatura instructis, & majori animo quam consilio militantes, cum dicto audientibus & uno nutu omnia facientibus dimicantes, facile profligantur. nam ut semel eorum primæ turbatæ erant acies, ab equitibus statim in fugam vertuntur; & iis qui à tergo erant murum

ΚΕΦ. β'.

Μεγάλη Ἰουδαίων σφαγὴ περὶ Ἀσκάλωνα. Οὐεσπασιανὸς εἰς Πτολεμαΐδα ἀφικνεῖται.

Ἰουδαῖοι δὲ, μετὰ τὴν Κεστίου πληγὴν ἐπηρμένοι ταῖς ἀδοκήτοις εὐπραγίαις, ἀκρατεῖς ἦσαν ὁρμῆς, καὶ ὥσπερ [s] ἐκριπιζόμενοι τῇ τύχῃ προσωτέρω τὸν πόλεμον ἐξῆγον. πᾶν γοῦν εὐθέως ὅσον ἦν μαχιμώτατον αὐτῶν ἀθροισθέντες, ὥρμησαν ἐπ' Ἀσκάλωνα. πόλις ἐστὶν ἀρχαία, τῶν Ἱεροσολύμων εἴκοσι πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἀπέχουσα σταδίους, αἰεὶ διὰ μίσους Ἰουδαίοις γεγενημένη, διὸ καὶ τότε ταῖς πρώταις ὁρμαῖς [t] ἐγγιεῖν ἔδοξεν. ἐξηγοῦντο δὲ τῆς καταδρομῆς τρεῖς ἄνδρες, ἀλκήν τε κορυφαῖοι καὶ σύνεσιν, [v] Νίγερ τε ὁ Περαΐτης, καὶ ὁ Βαβυλώνιος Σίλας, πρὸς οἷς Ἰωάννης ὁ Ἐσσαῖος. ἡ δὲ Ἀσκάλων ἐτετείχιστο μὲν καρτερῶς, βοηθείας δὲ ἦν σχεδὸν ἔρημος. ἐφρουρεῖτο γὰρ ὑπό τε [x] σπείρας πεζῶν, καὶ ὑπὸ μιᾶς ἴλης ἱππέων, [y] ἧς ἐπῆρχεν Ἀντώνιος.

β'. Οἱ μὲν οὖν πολὺ ταῖς [z] ὀργαῖς συντονώτερον ὁδεύσαντες, ὡς ἐγγύθεν ὡρμημένοι, καὶ δὴ παρῆσαν. ὁ δὲ Ἀντώνιος, οὐ γὰρ ἠγνόει μέλλουσαν ἔτι τὴν ἔφοδον αὐτῶν, [a] προεξήγαγε τοὺς ἱππεῖς, καὶ οὐδὲν οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος, οὔτε [b] πρὸς τὴν τόλμαν ὑποδείσας τῶν πολεμίων, καρτερῶς τὰς πρώτας ὁρμὰς [c] ἀνεδέξατο, καὶ τοὺς ἐπὶ τὸ τεῖχος [d] ὠθουμένους ἀνέστειλεν. οἱ δὲ πρὸς ἐμπείρους [e] γε [f] πολέμων ἄπειροι, καὶ πεζοὶ πρὸς ἱππεῖς, ἀσύντακτοί τε πρὸς [g] ἡνωμένους, καὶ πρὸς ὁπλίτας ἐξηρτυμένους [h] εἰκαιότερον ὡπλισμένοι, θυμῷ τε πλέον ἢ βουλῇ στρατηγούμενοι, πρὸς εὐπειθεῖς καὶ νεύματι πάντα πράττοντας ἀντιτασσόμενοι, πονοῦσι ῥᾳδίως. ὡς γὰρ αὐτῶν [i] ἅπαξ ἤδη συνεταράχθησαν αἱ πρῶται φάλαγγες, ὑπὸ τῆς ἵππου τρέπονται, καὶ τοῖς κατόπιν

l Ὅθεν αὐτοῦ] Ὅθεν καὶ τῷ πατρὶ αὐτοῦ Bod. ὅθεν αὐτῷ καὶ τῷ πατρὶ Big. contra quam Ruf. qui vertit, *unde patri quoque ipsius Claudio* &c.

m Ταῦτα τε] Ita Big. Voss. Busb. Rhed. Gall. Vat. & Suidas in v. προσκληδονιζόμενος. antea erat ταῦτά γε δή.

n Προκληδονιζόμενος,] Προσκληδονιζόμενος Suid.

o Διαληψόμενον] Ληψόμενον Big.

p Ἐπ' Ἀλεξανδρείας,] Ἐπ' Ἀλεξανδρίαν Big. εἰς Ἀλεξανδρίαν. Bod. & Rost.

q Τό τε πέμπτον] Τὸ πέμπτον Big. & mox τάγματα Vat.

r Συνῆγε,] Συνήγαγε Big.

s Ἐκριπιζόμενοι] Conf. supr. lib. 2. c. 14. §. 6. SPANH.

t Ἐγγιεῖν ἔδοξεν.] Ἐγγίον. Big.

v Νίγερ τε ὁ Περαΐτης,] Conf. supr. lib. 2. c. 20. §. 4. SPANH.

x Σπείρας πεζῶν,] Σπείρης Big. Bot. Vat. & Voss.

y Ἧς ἐπῆρχεν Ἀντώνιος.] Ἧς ἦρχεν Voss.

z Ὀργαῖς συντονώτερον ὁδεύσαντες,] Ὁρμαῖς συντομώτερον Big.

a Προεξήγαγε τοὺς ἱππεῖς,] Προεξήγαγε τε Big.

b Πρὸς τὴν τόλμαν] Πρὸς non agnoscit Big.

c Ἀνεδέξατο,] Ὑπεδέξατο Big. & Rost.

d Ὠθουμένους ἀνέστειλεν.] Ὡρμημένους Big.

e Γε] Τε L. B.

f Πολέμων ἄπειροι,] Πολεμεῖν Big.

g Ἡνωμένους,] Ἡνωμένη τῇ θαλάττῃ Athenæ. lib. 7. p. 311. E. SPANH.

h Εἰκαιότερον ὡπλισμένοι,] Οἱ κενώτερον Bod.

i Ἅπαξ ἤδη συνεταράχθησαν] Illud ἅπαξ deest Big. Vat. & Voss.

* Fortuna eos exagitante perciti, Ruf. Vide Suidam in voce ἐκριπίζεσθαι.

k Εἰσδο-

πιν αὐτῶν ἐπὶ τὸ τεῖχος βιαζομένοις περιπίπτοντες, ἀλλήλων ἦσαν πολέμιοι, μέχρι πάντες, ταῖς τῶν ἱππέων [k] εἰσβολαῖς εἴξαντες, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ πᾶν τὸ πεδίον. τὸ δὲ ἦν [l] πλατὺ, καὶ πᾶν ἱππάσιμον. ὃ δὴ, καὶ τοῖς Ῥωμαίοις συνεργῆσαν, πλεῖστον εἰργάσατο τῶν Ἰουδαίων φόνον. τοὺς τε γὰρ φεύγοντας αὐτῶν φθάνοντες ἐπέστρεφον, καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ δρόμου συνειλουμένων διεκπαίοντες, [m] ἀπείρους ἀνῄρουν. ἄλλοι δὲ ἄλλους, [n] ὅπη τρέποιντο, κυκλούμενοι καὶ περιελαύνοντες κατηκόντιζον ῥᾳδίως. καὶ τοῖς μὲν Ἰουδαίοις τὸ ἴδιον πλῆθος ἐρημία παρὰ τὰς ἀμηχανίας κατεφαίνετο· Ῥωμαῖοι δ' ἐν ταῖς εὐπραγίαις, καίπερ ὄντες ὀλίγοι τῷ πολέμῳ, καὶ περιουσεύειν σφᾶς αὐτοὺς ὑπελάμβανον. καὶ τῶν μὲν προσφιλονεικούντων τοῖς πταίσμασιν, αἰδοῖ τε φυγῆς ταχείας καὶ μεταβολῆς ἐλπίδι, τῶν δὲ μὴ κοπιώντων ἐν οἷς εὐτύχουν, παρέτεινεν ἡ μάχη μέχρι δείλης, ἕως ἀνῃρέθησαν μὲν [o] μύριοι τῶν Ἰουδαίων ἀριθμὸν ἄνδρες, καὶ δύο τῶν ἡγεμόνων, Ἰωάννης τε καὶ Σίλας· οἱ λοιποὶ δὲ τραυματίαι τὸ πλέον, σὺν τῷ περιλειπομένῳ τῶν ἡγεμόνων Νίγερι, τῆς Ἰουματίας εἰς πολίχνην τινα, [p] Σάλλις καλεῖται, συνέφυγον. ὀλίγοι δέ τινες καὶ τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ τῆσδε τῆς παρατάξεως ἐτρώθησαν.

γ'. Οὐ μὴν [q] οἱ Ἰουδαῖοι τηλικαύτῃ συμφορᾷ κατεστάλησαν τὰ φρονήματα. μᾶλλον δὲ αὐτῶν τὸ πάθος ἤγειρε τὰς τόλμας. [r] ὑπερορῶντές τε τοὺς ἐν ποσὶ νεκροὺς, ἐδελεάζοντο τοῖς προτέροις κατορθώμασιν ἐπὶ πληγὴν δευτέραν. διαλιπόντες γοῦν οὐδὲ ὅσον [s] ἰάσασθαι τὰ τραύματα, καὶ τὴν δύναμιν πᾶσαν ἐπισυλλέξαντες, [t] ὀργιλώτεροι καὶ πολλῷ πλείους ἐπαλινδρόμουν ἐπὶ τὴν Ἀσκάλωνα. παρείπετο δὲ αὐτοῖς, [v] μετὰ τῆς ἀπειρίας καὶ τῶν ἄλλων πρὸς πόλεμον ἐλαττωμάτων, ἡ προτέρα τύχη. τοῦ γὰρ Ἀντωνίου τὰς [x] παρόδους προλοχίσαντος, ἀδόκητοι ταῖς ἐνέδραις ἐμπεσόντες, καὶ ὑπὸ τῶν ἱππέων πρὶν εἰς μάχην συντάξασθαι κυκλωθέντες, πάλιν πίπτουσι μὲν ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους· οἱ λοιποὶ δὲ πάντες ἔφυγον, σὺν οἷς καὶ Νίγερ, πολλὰ κατὰ τὴν φυγὴν [y] εὐτολμίας ἐπιδειξάμενος ἔργα· [z] συνελαύνονται δ' οὖν, προσκειμένων τῶν πολεμίων, εἴς τινα πύργον ὀχυρὸν κώμης [a] Βεζεδὲλ καλουμένης. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀντώνιον, ὡς μήτε τρίβοιντο περὶ τὸν πύργον ὄντα δυσάλωτον, μήτε ζῶντα τὸν ἡγεμόνα καὶ γενναιότατον τῶν πολεμίων περιΐδοιεν, ὑποπιμπρᾶσι τὸ τεῖχος. φλεγομένου δὲ τοῦ πύργου, Ῥωμαῖοι μὲν ἀναχωροῦσι γεγηθότες, ὡς διεφθαρμένου καὶ Νίγερος. ὁ δὲ, εἰς τὸ μυχαίτατον τοῦ φρουρίου σπήλαιον καταπηδήσας ἐκ τοῦ πύργου, διασώζεται, καὶ [b] μεθ' ἡμέραν τρίτην τοῖς μετ' [c] ὀλοφυρμῶν πρὸς κηδείαν αὐτὸν ἐρευνῶσιν ὑποφθέγγεται. προελθὼν δὲ, χαρᾶς ἀνελπίστου πάντας ἐπλήρωσεν Ἰουδαίους, ὡς προνοίᾳ Θεοῦ σωθεὶς αὐτοῖς στρατηγὸς εἰς τὰ μέλλοντα.

δ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ, τὰς δυνάμεις ἀναλαβὼν ἐκ τῆς Ἀντιοχείας· ἡ μητρόπολίς ἐστι τῆς Συρίας, [d] μεγέθους

versus urgentibus incidentes, sibi invicem hostes erant, donec omnes, incursibus equitum cedentes, per omnem campum dispersi erant. iste autem amplus & totus equitatui commodus. quod cum Romanos etiam plurimum juvaret, effecit ut Judæorum magna strages ederetur. Nam & illos qui fugerent prævertendo, cursum in eos flectebant; & ex iis qui è fuga se congregassent innumeros transfixos perimebant. Alii vero alios, quocunque se verterent, in orbem agentes & exagitantes sagittis facile confecerunt. Et Judæis quidem suorum multitudo, quod de salute desperarent, pro solitudine habebatur: Romani vero prosperis elati, * licet ad pugnam pauci essent, tamen se satis superque habere existimabant. Et illis quidem res adversas superare contendentibus, quod & puderet eos cito fugere, & fortunam in melius mutari sperarent, Romanis autem dum feliciter res cederent minime delassatis, ad seram usque vesperam pugnatum est, donec è Judæis quidem perempti fuerant viri numero ad decem millia, duoque duces Joannes & Silas; cæteri vero plerique saucii, cum Nigro, qui unus restabat ex ducibus, in quandam Idumææ urbeculam, cui nomen Sallis, confugerunt. Quin & è Romanis nonnulli in isto prælio vulnerati erant.

Magna Judæorum strages.

Decem millia Judæorum perempta, in quibus Joannes & Silas duces.

3. Veruntamen Judæi nequaquam tanta clade accepta cecidere animis; sed ex iis quæ passi sunt major illis crevit audacia. & mortuos ante pedes jacentes nihil morati, rebus jam ante prospere gestis ad cladem alteram alliciebantur. Itaque parvo tempore interjecto, quod ne curandis quidem vulneribus satis esset, copiisque suis omnibus undique collectis, majori cum indignatione multoque plures ad Ascalonem recurrebant. Illos autem, præter rei militaris imperitiam aliaque quibus in bello gerendo laborabant vitia, eadem quæ prius sequuta est fortuna. Nam cum Antonius transitus insidiis jam ante occupasset, ex improviso in eas inciderunt *Judæi*; & ab equitibus circundati, priusquam instructa esset acies, iterum quidem cadunt ad octo millia & amplius: cæteri vero omnes in fugam se conjiciebant, inque his Niger, multis dum fugeret magnæ audaciæ facinoribus editis: cumque instarent hostes, compelluntur in turrim bene munitam vici cujusdam, cui nomen Bezedel. Antonius vero cum suis, ne tempus tereretur circa turrim captu difficilem, & ne ducem superstitem eundemque hostium fortissimum finerent effugere, ignem muro subjiciunt. Cum autem turris conflagraret, Romani quidem gaudio exsultantes discedunt, ac si Niger etiam periisset. Ille vero, cum ex turri in abditissimum castelli specus desiliisset, servatur; triduoque post cum socii lachrymantes eum ut sepeliretur quærerent, eos inferne alloquitur: egressusque gaudio insperato Judæos omnes complevit, tanquam Dei providentia servatus qui eos in posterum duceret.

Iterum ad pugnam se parant Judæi.

Octo millibus cæsis, fugantur.

Niger dux ex incendio castelli salvus evasit.

4. Vespasianus autem, † assumpto secum exercitu ex Antiochia (quæ Syriæ metropolis est, magnitu-

Vespasianus ex Antiochia ad Pto-

k Εἰσβολαῖς εἴξαντες,] Εμβολαῖς *Big.* & *Voss.* ἀπειλαῖς *Gall.* & *Vat.*

l Πλατὺ,] Πολὺ *Big.* & forsan *Ruf.* apud quem, *qui fuit plurimus.*

m Ανείρους] *Rost.* ἀλλήλους.

n Οπη] Οποι *Big.*

o Μύριοι τῶν Ἰουδαίων] Μύριοι τὸν ἀριθμὸν Ἰουδαῖοι ἄνδρες *Bod.*

p Σάλλις καλεῖται,] Σάλις *Bod.*

q Οἱ Ἰουδαῖοι] Articulum οἱ omittunt *Big.* & *Voss.*

r Ὑπερορῶντές τε] Ὑπερορῶντες δὲ τοὺς *Big.*

s Ἰάσασθαι] Ἰᾶσθαι *Lips.* MS. Spanh. Ἰᾶσθαι *Voss.* & *Lips.*

t Οργιλώτεροι καὶ πολλῷ] Οργιλώτερον καὶ πολὺ πλ. *Big.* & *Voss.* ὀργιλώτεροι τε πολὺ πλ. *Bod. Rost.* & *Vat.*

v Μετὰ τῆς ἀπειρίας] Μετά τε τῆς *Big.*

x Παρόδους] *Rost.* προόδους.

y Εὐτολμίας] *Euripid. Mede. v.* 469. οὐδ' εὐτολμία· Conf. infr. c. 5. §. 1. Spanh.

z Συνελαύνονται δ' οὖν,] Συνελαύνονται προσκειμένων *Big.* in *Rufini* versione, *& quoniam hostes instarent, in turrim quandam tutissimam compelluntur* &c.

a Βεζεδὲλ καλουμένης.] Βεδεζὲλ *Big.* in plerisque *Rufini* libris *Baldezel.*

b Μεθ' ἡμέραν τρίτην] Μεθ' ἡμέρας τρεῖς *Big.*

c Ολοφυρμῶν] Ολοφυρμοῦ *Big.*

d Μεγέθους τε] Ita *Big. Vat.* & *Ruf.* μεγέθους ἕνεκα in *cæteris.*

* Aliter verti potest, Græca distinguendo ad hunc modum; καίπερ ὄντες ὀλίγοι, τῷ πολέμῳ καὶ &c.

† Antiochiam exercitum ducens, *Ruf.*

lemaidem properat. gnitudine simul aliaque felicitate tertium sine dubio, inter urbes terrarum orbis Romanæ ditionis, locum obtinens) ubi etiam regem Agrippam cum omnibus suis viribus adventum ejus exspectantem offenderat, Ptolemaïdem ire contendebat. Atque apud istam civitatem ei occurrunt Galilæi Sepphorin habitantes, *pacique istic studentes. qui nec suæ salutis, nec Romanorum potentiæ improvidi, antequam veniret Vespasianus, Cestio Gallo fidem dederant † & ab eo vicissim acceperant, præsidiumque militare susceperant. Cæterum tunc, cum ducem benigne admodum excepissent, alacriter sese etiam cum illis contra populares suos belli societatem inire pollicebantur. Quibus Vespasianus tunc, cum id postulassent, in præsidium dat equites totidem peditesque, quot resistendo fore arbitrabatur incursibus, si quid præter solitum moverent Judæi. non enim se parvum bello futuro discrimen adire existimabat, si sibi auferretur Sepphoris, civitas Galilææ maxima, & in loco *natura* munitissimo exstructa, quæque genti universæ foret præsidio.

A Sepphoritis benigne excipitur Vespasianus.

τε ἕνεκα καὶ τῆς ἄλλης εὐδαιμονίας, [e] τρίτον [f] ἀδηρίτως ἐπὶ τῆς ὑπὸ Ῥωμαίοις οἰκουμένης ἔχουσα τόπον. ἔνθα κατὰ πάσης τῆς ἰδίας ἰσχύος ἐκδεχόμενον αὐτοῦ τὴν ἄφιξιν καὶ Ἀγρίππαν τὸν βασιλέα κατειλήφει, ἐπὶ Πτολεμαΐδος ἠπείγετο. καὶ [g] κατὰ ταύτην ὑπαντῶσιν αὐτῷ τὴν πόλιν, οἱ τῆς Γαλιλαίας Σεπφώριν νεμόμενοι, τὰ τῇδε εἰρηνικὰ φρονοῦντες. οἳ καὶ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, καὶ τῆς Ῥωμαίων ἰσχύος οὐκ ἀπρονόητοι, πρὶν ἀφικέσθαι Οὐεσπασιανὸν, Κεστίῳ Γάλλῳ πίστεις τε ἔδοσαν, καὶ δεξιὰς ἔλαβον, καὶ παρεδέξαντο φρουράν. τότε γε μὴν, [h] φιλοφρόνως ἐκδεξάμενοι τὸν ἡγεμόνα, [i] προθύμως σφᾶς αὐτοὺς ὑπέσχοντο κατὰ τῶν ὁμοφύλων συμμάχους. οἷς ὁ στρατηγὸς ἀξιώσασι, τέως πρὸς ἀσφάλειαν ἱππεῖς τε καὶ πεζοὺς παραδίδωσιν, ὅσους ἀνθέξειν ταῖς καταδρομαῖς, εἴ τι Ἰουδαῖοι παρακινοῖεν, ὑπελάμβανεν. καὶ γὰρ οὐδὲ μικρὸν ἐδόκει τὸ κινδύνευμα πρὸς τὸν μέλλοντα πόλεμον, [k] ἀφαιρεθῆναι [l] τὴν Σεπφώριν, μεγίστην μὲν οὖσαν τῆς Γαλιλαίας πόλιν, ἐρυμνοτάτῳ δὲ [m] ἐπετειχισμένην χωρίῳ, καὶ φρουρὰν ὅλου τοῦ ἔθνους ἐσομένην.

II.

CAP III.

Descriptio Galilææ, Samariæ, & Judææ.

Situs Galilæarum.

DUÆ autem sunt Galilææ, una Inferior, altera Superior appellata, easque Phœnice & Syria circundant. A solis quidem occasu *eas* disterminat Ptolemaïs territorii sui finibus, atque Carmelus, olim quidem Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons; cui adhæret Gaba, urbs equitum dicta, quod equites ab Herode rege dimissi illic habitent. A meridie autem Samaris & Scythopolis usque ad fluenta Jordanis. Ab oriente vero eam terminant Hippene & Gadaris, atque ipsa Gaulanitis, ‡ regnique Agrippæ fines. Septentrionalia autem ejus Tyrus claudit, & Tyriorum regio. Inferioris quidem Galilææ longitudo extenditur à Tiberiade usque ad Zabulon, cui in maritimis vicina est Ptole-

Galilææ utriusque longitudo & latitudo.

ΚΕΦ. γ'.

Ἔκφρασις Γαλιλαίας, Σαμαρείας, καὶ Ἰουδαίας.

ΔΥΟ δ' οὔσας τὰς Γαλιλαίας, τήν τε ἄνω, καὶ τὴν κάτω [n] προσαγορευομένην, περιίσχει μὲν ἡ Φοινίκη καὶ Συρία. διορίζει δὲ ἀπὸ μὲν δύσεως ἡλίου [o] Πτολεμαῒς τοῖς τῆς χώρας [p] τέρμασι, καὶ Κάρμηλος, τὸ πάλαι μὲν Γαλιλαίων [q] νῦν δὲ Τυρίων ὄρος. ᾧ προσίσχει [r] Γαβὰ πόλις ἱππέων, οὕτως [s] ἀγορευομένη, διὰ τοὺς ὑφ' Ἡρώδου τοῦ βασιλέως ἀπολυομένους ἱππεῖς ἐν αὐτῇ κατοικεῖν. ἀπὸ δὲ μεσημβρίας, Σαμαρίς τε, καὶ Σκυθόπολις μέχρι τῶν Ἰορδάνου [t] ῥείθρων. πρὸς ἕω δὲ [v] Ἱππηνή τε [x] καὶ Γαδαρὶς ἀποτέμνεται, [y] καὶ ἡ Γαυλανῖτις αὕτη, καὶ τῆς Ἀγρίππα βασιλείας [z] οἱ ὅροι. τὰ [a] προσάρκτια δὲ αὐτῆς Τύρος τε καὶ Τυρίων χώρα [b] περατοῦται. καὶ τῆς μὲν κάτω καλουμένης Γαλιλαίας, ἀπὸ Τιβεριάδος μέχρι [c] Ζαβουλὼν, ἧς ἐν τοῖς παραλίοις

e Τρίτον] *Rost.* Romam nempe & Alexandriam. SPANH. & REL.

f Ἀδηρίτως—τόπον.] Ἀσυγκρίτως *Bod.* & *Rost.* Vide *Ph. Berterii* Pithanῶν Diatrib. 2. p. 147.

g Κατὰ ταύτην ὑπαντῶσιν] Κατ' αὐτὴν *Big.*

h Φιλοφρόνως ἐκδεξάμενοι] Conf. supr. Antt. lib. 12. c. 4. §. 9. SPANH.

i Προθύμως] Ita *Big. Vat. Busb.* & *Rhed.* προθύμους in *Editis Aliisque.*

k Ἀφαιρεθῆναι] *L. B.* ἀφαιρεθεῖσαν.

l Τὴν Σεπφώριν—πόλιν] Conf. de Vita §. 45. SPANH.

m Ἐπετειχισμένην] Ἐπιτετειχισμένῳ *Big.* ἐπῳκισμένην *L. B.*

n Προσαγορευομένην,] Προσαγορευούσας *Big.*

o Πτολεμαῒς] *Ptolemais.* Hic videtur extra Galilæam collocari, uti & lib. III. c. 5. Ubi Vespasianus volens invadere Galilæam, ex Ptolemaide profectus dicitur. Appellatur tamen nostro alibi Civitas Galilææ, ab ortu habens montes Galilææ, ab austro Carmelum montem, a septentrione cincta altissimo monte, Scala Tyriorum dicto. vid. lib. II. c. 9. de bello. Et revera Acco (ita enim olim hæc urbs dicta fuit) ad tribum Aser pertinuit, adeoque ad Galilæam. Sed postea quam maximam partem a gentibus inhabitaretur, videtur earum urbibus accensita. Huc facit quod Noster in Antiq. XII. I. narrat Galilæos conquestos fuisse se a Ptolemaide, Tyro & Sidone infestari. & de Carmelo monte mox idem tradit olim Galilæorum fuisse, postea Tyriorum. REL.

p Τέρμασι,] Τέλμασι *Gall.* & *L. B.*

q Νῦν δὲ Τυρίων ὄρος.] *Rost.* ὄρος νῦν δὲ Τυρίων.

r Γαβὰ] Conf. supr. lib. 2. c. 18. §. 1. SPANH. Ita lego cum *Rufino.* nec longe abest *Pseudo-Hegesippus*, apud quem, *Gabaa civitas, quæ Judæis quondam causa gravis exitii fuit.* Γάμαλα in *Editis Aliisque.* Γάβαλα *Big.* Γάβλα *Lips.* Γαβλαὰ *Vat.* & *Voss.* Videsis in Vita §. 24. HUDS. *Gaba* legendum est non *Gamala*, quæ Carmelo non fuit vicina. Gaba erat in confiniis Ptolemaïdis, uti scribit *in Vita.* REL.

s Ἀγορευομένη,] *Rost.* προσαγορευομένη.

t Ῥείθρων.] Ναμάτων *Big.*

v Ἱππηνή τε] Conf. supr. lib. 2. c. 18. §. 5. SPANH. *Hippene & Gadaris.* Duas urbes Hippos & Gadara trans Jordanem erant sitæ non longe a se invicem. Gadara quidem a Tiberiade distabat stadiis 60. Hippos 30. uti Josephus scribit in Vita. & erant πόλεις Ἑλληνίδες, uti ait Ant. XVII. 13. REL.

x Καὶ Γαδαρὶς] Γαδάροις *Big.*

y Καὶ ἡ Γαυλανῖτις αὕτη,] Καὶ τῇ Γαυλανίτιδι ταύτῃ *Vat.* & *Big.* & *L. B.* in quo abest ταύτῃ καί.

z Οἱ ὅροι.] Illud οἱ non agnoscunt *Big.* & *Bod.*

a Προσάρκτια δὲ αὐτῆς] Προσαρκτικὰ *Big.* πρὸς ἄρκτια *Bod.*

b Περατοῦται.] *Rost.* Sed manu. sec. περαιοῦται.

* Soli mente pacata, *Ruf.*

† Dextrasque junxerant, *Ruf.*

‡ *Regnique Agrippæ fines.* Quum duo fuerint Agrippæ, alter Aristobuli filius, alter nepos, quorum utrique partes terræ Israeliticæ paruerunt, observandum est hic agi de posteriore, cui Claudius Tetrarchiam Philippi, Nero partem Galilææ dedit, sc. Tiberiada, Taricheam, Juliada & propinquos ei 14. vicos. vid. Ant. XX. 5. Nam alter Agrippa possedit præter Galilæam, Trachonitin, Ituræam, Peræamque, ipsam Judæam & Samariam. REL.

c Ζαβουλὼν,] *Gelen.* Zabulon. em. Chabulonem ἀρχ. lib. 8. c. 5. §. 3. & supr. lib. 2. c. 18. §. 9. SPANH. Ita lego, partim ex pag. 925. & *Bocharto* in lib. 2. de *Phœnicum coloniis*, c. 4. & partim ex *Relando* in *Palæstina* S. p. 129. antea lectum erat & distinctum, μέχρι Χαβουλώνης, ἐν τοῖς παραλίοις, Πτολεμαΐς γείτων τὸ μ. Pro Χαβουλὼν autem Ζαβουλὼν facit *Rufinus*, ut & *Big. Lugd. Bat.* & *Bod.* eosque sequitur *L. Cappellus* in *Hist. Jud.*

λίοις Πτολεμαῒς γείτων, τὸ μῆκος ἐκλείνεται. πλατύνεται δὲ ἀπὸ τῆς [d] ἐν τῷ Μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης κώμης, [e] ἣ [f] Ξαλὼθ καλεῖται, μέχρι [g] Βηρσάβης, ἣ καὶ τῆς ἄνω Γαλιλαίας εἰς εὖρος ἀρχὴ μέχρι Βακὰ κώμης. αὕτη δὲ τὴν τῶν Τυρίων γῆν ὁρίζει. μηκύνεται δὲ μέχρι [h] Μηρὼθ ἀπὸ Θελλᾶ κώμης Ἰορδάνου γείτονος.

β'. Τηλικαῦται δὲ οὖσαι τὸ μέγεθος, καὶ τοσούτοις ἔθνεσιν ἀλλοφύλοις κεκυκλωμέναι, πρὸς πᾶσαν ἀεὶ πολέμου πεῖραν ἀντέσχον. μάχιμοί τε γὰρ ἐκ νηπίων, καὶ πολλοὶ πάντοτε Γαλιλαῖοι, καὶ οὔτε δειλία ποτὲ τοὺς ἄνδρας, οὔτε [i] λειπανδρεία τὴν χώραν κατέσχεν, ἐπειδὴ [k] πίων τε πᾶσα καὶ εὔβοτος, καὶ δένδρεσι παντοίοις [l] κατάφυτος, ὡς ὑπὸ τῆς εὐπαθείας προσκαλέσασθαι καὶ τὸν ἥκιστα γῆς φιλόπονον. [m] προσησκήθη γοῦν ὑπὸ τῶν οἰκητόρων πᾶσα, καὶ μέρος αὐτῆς οὐδὲν ἀργόν. ἀλλὰ καὶ πόλεις πυκναὶ, καὶ τὸ τῶν κωμῶν πλῆθος πανταχοῦ πολυάνθρωπον διὰ τὴν [n] εὐθηνίαν, ὡς τὴν ἐλαχίστην ὑπὲρ πεντακισχιλίους πρὸς τοῖς μυρίοις ἔχειν οἰκήτορας.

γ'. Καθόλου δὲ, εἰ καὶ τῷ μεγέθει τις ἐλαττώσειε τῆς Περαίας τὴν Γαλιλαίαν, [o] προέλοιτο δ' ἂν τῇ δυνάμει. ἡ μὲν γὰρ ἐνεργὸς, [p] ὅλη, καὶ συνεχὴς ἐστὶ καρποφόρος. ἡ Περαία δὲ, πολὺ μὲν μείζων, ἔρημος δὲ καὶ τραχεῖα τὸ πλέον, πρός τε καρπῶν [q] ἡμέρων αὔξησιν ἀγριωτέρα. τὸ γε μὴν μαλθακὸν [r] αὐτῆς καὶ πάμφορον, καὶ τὰ πεδία δένδρεσι κατάφυτα ποικίλοις, τὸ πλεῖστον δὲ εἰς ἐλαίαν τε καὶ ἄμπελον καὶ φοινικῶνας ἤσκηται, διαρδομένη χειμάρροις τε τοῖς ἀπὸ τῶν ὀρῶν καὶ πηγαῖς ἀεννάοις ἅλις, εἴ ποτε ἐκεῖνοι σειρίῳ φθίνοιεν. μῆκος μὲν οὖν αὐτῆς ἀπὸ Μαχαιροῦντος εἰς Πέλλαν, εὖρος δὲ ἀπὸ Φιλαδελφείας μέχρις Ἰορδάνου. καὶ [s] Πέλλη μὲν, [ſ] ἣν προειρήκαμεν, τὰ πρὸς ἄρκτον ὁρίζεται, τὰ πρὸς ἑσπέραν δὲ [t] Ἰορδάνῃ· μεσημβρινὸν δὲ αὐτῆς πέρας ἡ Μωαβῖτις, καὶ πρὸς ἀνατολὴν Ἀραβίᾳ τε καὶ [v] Σιλβωνίτιδι πρὸς δὲ [u] Φιλαδελφηνῇ καὶ [x] Γεράσοις ἀποτέμνεται.

δ'. Ἡ δὲ Σαμαρεῖτις χώρα, μέση μὲν τῆς Ἰουδαίας ἐστὶ καὶ τῆς Γαλιλαίας· ἀρχομένη γὰρ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ Μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης [y] Γιναίας ὄνομα κώμης, ἐπιλήγει τῆς Ἀκραβατηνῶν τοπαρχίας. φύ-

mais. Latitudine autem patet à vico Xaloth nuncupato, qui in Magno campo situs est, usque ad Bersaben; unde etiam Galilææ superioris latitudo incipit usque ad Baca vicum: qui Tyriorum terram *à Galilæa* dirimit. Latitudo vero ejus à Thella vico Jordani proximo usque ad Meroth protenditur.

2. Cum autem utræque tanta fuerint magnitudine, & tot gentibus alienigenis circumdatæ, omni semper belli periculo resistebant. Nam & ab infantia pugnaces & ubique numero abundantes Galilæi; & neque formido unquam viros occupavit, neque eorum penuria regio laboravit: quoniam tota pinguis & pascua est, & omne genus arboribus consita, ita ut vel minime studiosos agriculturæ ubertate sua alliciat. Omnis itaque ab habitantibus exculta est, & nulla ejus pars otiosa. Quin & urbes frequentes, & crebri vici ubique populosi propter soli bonitatem, ut qui sit minimus supra quindecim millia incolarum habeat.

Galilæarum fertilitas.

3. In summa autem, si quis Galilæam Perææ faciat magnitudine cedere, erit sane ut huic viribus & potentia eam præferat. Universa enim culta est, & passim quidem fructuum ferax. Peræa autem multo major; at pleraque quidem aspera atque deserta est, & agrestior quam ut alat fructus mansuetiores. Cæterum solum molle in ea admodum est ferax, camposque habet variis arboribus consitos, maxime vero occupatum & cultum est oleis & vineis & palmetis, irrigatum etiam torrentibus è *proximis* montibus, satisque aquæ perennis fontibus, si quando montani Sirio ardente defecerint. Et longitudo sane ejus à Machærunte usque ad Pellam, latitudo vero à Philadelphia ad Jordanem. Et Pellâ quidem jam dictâ versus Boream terminatur, Jordane vero ad occidentem, & ad meridiem clauditur Moabitide, ad orientem vero Arabia & Silbonitide, nec non Philadelphene & Gerasis.

Galilæa comparata cum Peræa.

Peræa descriptio.

4. Samariensis autem regio inter Judæam quidem & Galilæam media est, (nam à vico incipiens in Magno campo jacente, nomine Ginæa, desinit in Acrabatenam toparchiam) soli vero natura & ingenio

Samariensis regionis descriptio.

Jud. Comp. p. 140. & nuperrime *Relandus*. in *Palæst.* p. 701. & 1062. Χαβουλὼν post *Bochartum* malit *Cellarius* in *Geogr. Antiq.* l. 3. c. 13. p. 309. Forsan cum *Cod. Big.* legendum, ἐν τοῖς παραλίοις Πτολεμαΐτων, μ. &c. HUDS. *Zabulon.* Hæc est civitas Galilææ, de qua noster lib. II. 22. videtur enim Ζαβουλὼν hic legendum, quippe Χαβουλώνη, ut pro regione כבול accipiatur, huc non pertinet, quæ in finibus Tyriorum sita fuit, & Χαβαλὼν γῆ a Josepho nuncupatur; licet l. 1. contra Apionem etiam appelletur Ζαβουλών. Sed Græcus textus omnino mendosus hic est, nec aptum sensum fundit. Videtur Χαβουλώνης in duo dividi debere, & ἧς referendum ad sequentia, hoc modo, μέχρι Ζαβουλὼν, ἧς ἐν τοῖς παραλίοις Πτολεμαῒς γείτων *usque ad Zabulon, cui in tractu maritimo vicina est Ptolemaïs.* REL.

d Ἐν τῷ Μεγάλῳ πεδίῳ] *Magno Campo.* Μέγα πεδίον est circa Scythopolin; quæ jacet κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ. Vid. Antiq. l. XII. 12. Et accuratius describitur lib. V. c. 4. de bello. quod inter duos montes medium sit, quorum unus a Scythopoli versus Hierichuntem & porro usque ad terminos lacus Asphaltitis, alter trans Jordanem a Juliade usque ad Somorra non longe a Petra Arabiæ protenditur. Dividitur autem hic campus medius Jordane & longus est stadia 1200. latus 120. Adde Palæstinam nostram pag. 440. & 453. REL.

e Ἡ] Cum ἐξαλὼθ habeat *Big.* ἡ Ξαλὼθ (ita clare *Lugd. Bat.*) rescripsi. Ξαλὼ in *Editis Aliisque.* Ξαλὼθ *Bod.* absque ἡ.

f Ξαλὼθ] Conf. de Vita §. 44. SPANH.

g Βηρσάβης,] Βηρσαβεὲ supr. lib. 2. c. (25. §. . .) Βηρσόβη de eadem de Vita §. 37. SPANH. Non est locus in *S. Literis* notissimus באר שבע dictus, in confiniis Judææ versus Ægyptum, sed alius ab isto remotissimus. *L. Capell.*

h Μηρὼθ] Μηρὼ supr. lib. 2. c. (25. §. . . .) de eodem loco SPANH.

i Λειπανδρεία] Λειψανδρία *Big.* & *Gall.*

k Πίων τε πᾶσα] Ἀμείνων τε π. *Vat.* & *Gall.*

l Κατάφυτος,] Κατάκομος *Bod. Rost.* & *Gall.*

m Προσησκήθη] προσθήκη *Rost.*

n Εὐθηνίαν,] ΕΥΘΗΝΙΑ in Nummis, & εὐθηνοῦντα Æschyl. Eum. v. 911. SPANH.

o Προέλοιτο] *Rost.* προέλοι.

p Ὅλη, καὶ συνεχής ἐστι] *Rost.* ἐστι καὶ συνεχὴς ὅλη.

q Ἡμέρων αὔξησιν] Ita *Vat.* & *Bod.* ἡμερῶν in *cæteris.*

r Αὐτῆς καὶ πάμφορον,] Sic *Big.* ταύτης καὶ τὸ πάμφορον in *cæteris.*

s Πέλλη] Πέλλη illa huc non pertinet: nam hæ XI. κληρουχίαι erant cis Jordanem in Judæa, at Pella trans. Lege Βεθλέπτεφα. Confer. Plinium Hist. V. 14. REL.

ſ Ἣν προειρήκαμεν,] Ita *Big.* ἣ in *reliquis.*

t Ἰορδάνῃ.] Ἰορδάνης *Big.*

v Σιλβωνίτιδι,] Σιλβωνίτιδι, benè *MS. Lips.* fortè leg. Σερβωνίτιδι de qua *Basil. Homil. IV. in Hexaëm.* p. 49. c. 2. T. I. ἡ Σερβονῖτις ἡ μεταξὺ Αἰγύπτου καὶ Παλαιστίνης, τὴν Ἀραβικὴν ἔρημον παρατείνουσα. Adde de eodem loco Σερβωνίτιδος *Ambrosium in Genes.* Tiberiadi quoque in Palæstina, & ei lacui, qui inter Palæstinam & Ægyptum, Arabiæ deserta prætendit. SPANH. Sic *Lips. Bod. Rost.* & *Ruf.* Σιλωνίτιδι *Gall.* 1. Σιβωνίτιδι *Vat. L. B.* & *Gall.* 2. Σιμωνίτιδι in *Editis*, forsan pro Σιβωνίτιδι. *Petitus* malit Σιβμωνίτιδι à *Sibma* urbe. Videsis ad lib. II. de Bello cap. 18. §. 1.

u Φιλαδελφηνῇ &c.] Conf. sup. lib. 1. c. 4. §. 8. SPANH.

x Γεράσοις] Eo modo *MSS.* plerique ut & *L. B.* & *Rufinus.* Γεράροις in *Editis.* Pro Γεράροις substitui Γεράσοις: ita Rufinus legit, & codex manuscriptus Academiæ Lipsiensis: & tum loci situs id suadet, tum verba Josephi, *lib.* II. *de bello*, cap. 19. ubi eadem loca junguntur Φιλάδελφια, Γεβωνῖτις, Γέρασα & Πέλλα. Verum Γεβωνῖτις illic est quod Ζιλβωνῖτις hic, uti Rufinus legit & codex MStus Academiæ Lipsiensis. Regio dicta erit ab oppido Selbon Selbonitis, uti Ἐσσεβωνῖτις apud Josephum *Antiq.* XII. 5. ab Ἐσσεβὼν sive Cheschbon. Philadelphia porro ubi sita fuerit aliquo modo colligitur ex eo, quod Eusebius scribat in Onomastico Jazer abesse 10. milliaria a Philadelphia & 15. a Cheschbone. Cheschbon autem ipsa 20. milliaria aberat à Jordane. Ergo latitudo Perææ ab ortu versus occasum major non fuit quam 45. milliaria Romana. REL.

y Γιναίας ὄνομα κώμης,] Γηνίας *Big.* & *Bod.* γινέας *L. B.* Γιναίας malit *Petitus.*

nio à Judæa nihil differt. nam utræque montosæ sunt & campestres, mollesque ad agriculturam, & fertiles admodum, nec non & arboribus consitæ, pomisque sylvestribus mansuetis abundantes.* Non sunt autem natura quidem valde irriguæ, sed copiosi sunt & frequentes in iis imbres. Quæque illic sunt aquæ fluenta dulcem supra modum habent saporem; atque propter boni graminis copiam, armenta majori lactis ubertate gaudent, quam usquam alibi. Cæterum maximum virtutis & feracitatis argumentum est, quod utraque viris abundet.

Judææ fines ejusque distributio.

5. In utriusque autem confinio est Anuath vicus, qui alias Borceos dicitur, terminus ille Judææ versus septentrionem. Meridiana vero pars ejus, si in longitudinem eam metiaris, finem habet vicum Arabibus conterminum, quem isthic Judæi Jardan appellant. Cæterum latitudo à Jordane fluvio ad Joppen porrigitur. Ipsissimo autem in medio ejus sita est urbs Hierosolyma. qua de causa urbs *ista* à nonnullis non sine ratione dicta est regionis *illius* umbilicus. Sed nec marinis deliciis caret Judæa, locis maritimis Ptolemaïdem usque extensa. Distributa est autem in undecim sortes: quarum prima quidem tanquam regia est *urbs* Hierosolyma, omni regioni circumjacenti ut caput corpori supereminens & præstans. Cæteræ autem post ipsam divisæ sunt juxta toparchias. Gophna secunda, & post eam Acrabatta, deinde Thamna, & Lydda, & Ammaus, & Pella, & Idumæa, & Engaddæ, & Herodion, & Hierichus, post quas Jamnia & Joppe finitimis suis præsunt, ac prætera Gamalitica & Gaulanitis, & Batanæa & Trachonitis, quæ & partes sunt regni Agrippæ. Ista autem regio incipiens à monte Libano & Jordanis fontibus usque ad lacum Tiberiadem latitudine panditur: longitudo vero ejus à vico, cui nomen Arpha, usque ad Juliadem protenditur. Eam autem incolunt Judæi permixti Syris. Atque de Judæa quidem & finitimis regionibus, summa qua potuimus brevitate, narrationem fecimus.

σιν δὲ τῆς Ἰουδαίας καὶ οὐδὲν διάφορος. [z] ἄμφω τε γὰρ ὀρειναὶ καὶ πεδιάδες, εἴς τε γεωργίαν μαλθακαὶ, καὶ [a] πολύφοροι, καλάδενδροί τε, καὶ ὀπώρας ὀρεινῆς καὶ ἡμέρου μεσταί. [b] προσάρδεται [c] δὲ ὕδαμοῦ μὲν φύσει δαψιλὲς, ὕονται δὲ τὸ πλέον. γλυκὺ δὲ νᾶμα πᾶν διαφόρως ἐν αὐταῖς. καὶ, διὰ πλῆθος πόας ἀγαθῆς, τὰ κτήνη πλέον ἢ παρ' ἄλλοις γαλακτοφόρα. μέγιστον γε μὴν τεκμήριον ἀρετῆς καὶ εὐθηνίας τὸ πληθύειν ἀνδρῶν ἑκατέραν.

έ. Μεθόριος δὲ αὐτῶν ἡ [d] Ανουὰθ Βορκέως προσαγορευομένη κώμη, πέρας αὕτη τῆς Ἰουδαίας [e] τὸ πρὸς βορέαν. τὰ νότια δὲ αὐτῆς ἐπὶ μῆκος μετρουμένης ὁρίζει, προσκυροῦσα τοῖς Ἀράβων ὅροις [f] κώμη, καλοῦσι δ' αὐτὴν [g] Ιαρδὰν οἱ τῇδε Ἰουδαῖοι. [h] εὖρος γε μὴν ἀπὸ Ἰορδάνου ποταμοῦ μέχρις Ἰόππης ἀναπέπταται. μεσαιτάτη δὲ αὐτῆς πόλις τὰ Ἱεροσόλυμα κεῖται. [i] παρ' ὃ καὶ τινες οὐκ ἀσκόπως ὀμφαλὸν τὸ ἄστυ τῆς χώρας ἐκάλεσαν. ἀφῄρηται δὲ οὐδὲ τῶν ἐκ θαλάσσης τερπνῶν ἡ Ἰουδαία, τοῖς παραλίοις καταλείνουσα μέχρι Πτολεμαΐδος. μερίζεται δὲ εἰς ἕνδεκα κληρουχίας. ὧν ἄρχει μὲν ὡς βασίλειον τὰ Ἱεροσόλυμα, προανίσχουσα τῆς περιοίκου πάσης, ὥσπερ ἡ κεφαλὴ σώματος. [k] αἱ λοιπαὶ δὲ μετ' αὐτὴν διῄρηνται τὰς τοπαρχίας. [l] Γόφνα δευτέρα, καὶ μετ' αὐτὴν [m] Ακραβαττὰ, Θαμνὰ πρὸς ταύταις, καὶ Λύδδα, καὶ [n] Αμμαοῦς, καὶ Πέλλη, καὶ Ἰδουμαία, καὶ [o] Εγγαδδαί, καὶ [p] Ηρώδειον, καὶ Ἱεριχοῦς, [q] μεθ' ἃς Ἰάμνεια καὶ Ἰόππη τῶν περιοίκων ἀφηγοῦνται, κἀπὶ ταύταις [r] ἥτε Γαμαλιτικὴ καὶ Γαυλανῖτις, Βαταία τε καὶ Τραχωνῖτις, αἳ καὶ τῆς Ἀγρίππα βασιλείας εἰσὶ [s] μοῖραι. ἀρχομένη δὲ ἀπὸ Λιβάνου ὄρους καὶ τῶν Ἰορδάνου πηγῶν ἡ χώρα, [t] μέχρι τῆς Τιβεριάδος λίμνης [v] εὐρύνεται. ἀπὸ δὲ κώμης καλουμένης [x] Αρφᾶς, μέχρις [y] Ἰουλιάδος [z] ἐκτείνεται τὸ μῆκος. οἰκοῦσι δὲ αὐτὴν μιγάδες Ἰουδαῖοί τε καὶ Σύροι. [a] τὰ μὲν δὴ περὶ τῆς [b] Ἰουδαίων τε καὶ [c] τῆς πέριξ χώρας, ὡς ἐνῆν μάλιστα συντόμως ἀπηγγέλκαμεν.

CAP. IV.

Josephus, facta impressione in Sepphorin, repulsus est. Titus cum ingenti exercitu Ptolemaïdem venit.

Vespasianus auxilium mittit Sepphoritis.

QUod autem Vespasianus Sepphoritis miserat auxilium, equites *scilicet* mille & sex millia peditum, duce Placido tribuno, castris in Ma-

ΚΕΦ. δ'.

Ιώσηπος, ὁρμήσας ἑλεῖν Σεπφῶριν, ἀπεκρούσθη. Τίτος σὺν μεγάλῃ δυνάμει εἰς Πτολεμαΐδα ἀφικνεῖται.

ΗΔὲ ὑπὸ Οὐεσπασιανοῦ πεμφθεῖσα [d] Σεπφωρίταις βοήθεια, χίλιοι μὲν ἱππεῖς, [e] ἑξακισχίλιοι δὲ πεζοὶ, Πλακίδου χιλιαρχοῦντος αὐτῶν, ἐν τῷ Μεγάλῳ

z Αμφω τε] Αμφότεραι *Big.* & *Voss.*
a Πολύφοροι, Lege πολυφόροι. Cocc.
b Προσάρδεται] Παρ' ὅσον ὕδαμοῦ φύσει διψάδες *Big.*
c Δε ὕδαμοῦ] Ita *Bod.* antea γοῦν erat.
d Ανουὰθ Βορκέως] Ανουὰθ Βορκαῖος *Big.* & *Gall.* Ανουσος Βορκέος *Rost.* in *Rufini* libris, *Anathath vicus, qui etiam Borceas appellatur.* Ανουὰθ Βαρκέως legit *Petitus.*
e Τὸ πρὸς βορέαν.] Τὰ *Big.* τὴν *Bod.*
f Κώμη,] Ita *L. B. Big.* & *Bod.* κώμην καλοῦσιν αὐτὴν in *Editis Aliisque.*
g Ιαρδὰν οἱ] Sic *Busb.* & *Gall.* Ιορδὰν in *Editis.* Ιάρδαν *Bod.* in *Rufini* versione, *à vico cui nomen est Jordane,* & *Pseudo-Hegesippus* habet, *cui nomen Jordani.* κώμην καλοῦσιν αὐτὴν Ιορδάνοι [i. e. Ιορδὰν οἱ] τῇδε Ἰουδαῖοι *Vat.*
h Εὖρος γε μὴν] εὖρος μὴν *L. B.*
i Παρ' ὃ καὶ τινες] Ita *Big.* διὰ in *cæteris.*
k Αἱ λοιπαί—τοπαρχίας.] Ista, αἱ λοιπαί &c. usque ad Γόφνα desiderat *Cod. Bod.* & *Rost.*
l Γόφνα] *L. B.* Γνόφα.
m Ακραβαττὰ,] Ita *Voss.* & *Ruf.* Ακραττὰὶ in *Editis Aliisque.* Ακραβεττὰ *Big.* Ακραβετταὶ *Vat.*
n Αμμαοῦς,] Eo modo *Big.* & *Vat.* Αμαοὺς & Εμμαοὺς *aliis.*
o Εγγαδδαί,] Sic *Bod.* & *Vat.* Εγγαδαὶ, *cæteris.*
p Ηρώδειον,] *L. B.* Ηρώδιον.
q Μεθ' ἃς Ἰάμνεια] Ita *Big.* μεθ' ἃ in *reliquis.*
r Ητη Γαμαλιτικὴ καὶ Γαυλανῖτις, Ita cum *Rufino.* Γαμαλαϊτικὴ in *Græcis omnibus.*
s Μοῖραι.] *L. B.* μοῖρα.
t Μέχρι τῆς Τιβεριάδος] Μέχρι τῆς πρὸς Τιβεριάδα λίμνης *Big.* nec aliter, ut puto, *Rufinus*, qui vertit, *usque ad Tiberiadi proximum lacum.*
v Εὐρύνεται.] εὑρίσκεται, *Rost.*
x Αρφᾶς,] Αρθᾶς, vel Αρθαᾶς juxta *Pseudo-Hegesippum.*
y Ἰουλιάδος] *Rost.* Ἰουλίδος.
z Εκτείνεται] ἐκτείνει *MS. Lips.* Spanh. Εκτείνει *Bod. Gall. Lips.* & *Vat.*
a Τὰ μὲν] Ita *Gall.* & *Ruf.* τὰ μὴν δὴ in *reliquis.*
b Ἰουδαίων] Ἰουδαίας *Bod. Ruf.* & *Pseudo-Hegesipp.*
c Τῶν πέριξ χώρας,] Illud τῶν deest *Big.* ἴσ. τῆς.
d Σεπφωρίταις] Σεπφορεῖς eosdem vocat in Vita sua §. 25.
e Εξακισχίλιοι δὲ πεζοὶ,] Εξακόσιοι *Big.*

* *Al.* etsi enim natura non sint admodum irriguæ, compluuntur tamen abunde.

f Αὐ-

γάλῳ πεδίῳ στρατοπεδευσάμενοι διῃροῦντο. καὶ τὸ μὲν πεζὸν ἐν τῇ πόλει πρὸς φυλακὴν [f] αὐτῆς, τὸ δὲ ἱππικὸν ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς αὐλίζεται. προϊόντες δὲ ἑκατέρωθεν συνεχῶς, καὶ τὰ πέριξ τῆς χώρας κατατρέχοντες, μεγάλα τοὺς περὶ τὸν Ἰώσηπον ἐκάκουν [g] ἀτρεμοῦντας, [h] τάτε κατὰ πόλιν ἔξωθεν ληϊζόμενοι, καὶ προθέοντας ὁπότε θαῤῥήσειαν ἀνακόπτοντες. ὥρμησε γε μὴν [i] ὁ Ἰώσηπος ἐπὶ τὴν πόλιν, αἱρήσειν ἐλπίσας ἣν αὐτὸς πρὶν ἀποστῆναι Γαλιλαίων ἐτείχισεν, ὡς καὶ Ῥωμαίοις δυσάλωτον εἶναι. διὸ καὶ τῆς ἐλπίδος ἀφήμαρτε, τοῦ τε βιάζεσθαι καὶ τοῦ μεταπείθειν Σεπφωρίτας, ἀσθενέστερος εὑρεθείς. παρώξυνε δὲ μᾶλλον τὸν πόλεμον ἐπὶ τὴν χώραν· καὶ οὔτε νύκτωρ οὔτε μεθ' ἡμέραν ὀργῇ τῆς ἐπιβουλῆς οἱ Ῥωμαῖοι διέλιπον δηοῦντες αὐτῶν τὰ πεδία, καὶ διαρπάζοντες τὰ ἐπὶ τῆς χώρας κτήματα, καὶ κτείνοντες μὲν ἀεὶ τὸ μάχιμον, ἀνδραποδιζόμενοι δὲ τοὺς ἀσθενεστέρους. πυρὶ δὲ ἡ Γαλιλαία καὶ αἵματι πεπλήρωτο πᾶσα, πάθους τε οὐδενὸς [k] ἢ συμφορᾶς ἀπείρατος ἦν. μία γὰρ καταφυγὴ διωκομένοις αἱ ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου τειχισθεῖσαι πόλεις [l] ἦσαν.

β'. Ὁ δὲ Τίτος, περαιωθεὶς ἀπὸ τῆς Ἀχαΐας εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὠκύτερον ἢ κατὰ χειμῶνος ὥραν, [m] παραλαμβάνει μὲν ἐφ' ἣν ἐστάλη δύναμιν. συντόνῳ δὲ χρώμενος [n] πορείᾳ, διὰ τάχους εἰς Πτολεμαΐδα ἀφικνεῖται. κἀκεῖ καταλαβὼν τὸν πατέρα, δυσὶ τοῖς ἅμα αὐτῷ τάγμασιν, ἦν δὲ τὰ ἐπισημότατα [o] τὸ πέμπτον καὶ τὸ δέκατον, ζεύγνυσι [p] καὶ τὸ ἀχθὲν ὑπ' αὐτοῦ πεντεκαιδέκατον. [q] τούτοις εἵποντο ὀκτωκαίδεκα σπεῖραι. προσεγένοντο δὲ καὶ ἀπὸ Καισαρείας πέντε, καὶ ἱππέων ἴλη μία. πέντε δὲ ἕτεραι τῶν ἀπὸ Συρίας ἱππέων. τῶν δὲ σπειρῶν αἱ δέκα μὲν εἶχον [r] ἀνὰ χιλίους μὲν πεζούς, [s] αἱ δὲ λοιπαὶ [t] δεκατρεῖς ἀνὰ ἑξακοσίους μὲν πεζούς, ἱππεῖς δὲ ἑκατὸν εἴκοσι. συχνὸν δὲ καὶ [v] παρὰ τῶν βασιλέων συνήχθη συμμαχικόν, Ἀντιόχου μὲν καὶ Ἀγρίππα καὶ [x] Σοέμου παρασχομένων ἀνὰ δισχιλίους πεζοὺς τοξότας καὶ χιλίους ἱππεῖς. τοῦ δὲ Ἄραβος Μάλχου χιλίους πέμψαντος ἱππεῖς ἐπὶ πεζοῖς πεντακισχιλίοις, ὧν τὸ πλέον ἦσαν τοξόται. ὡς τὴν πᾶσαν δύναμιν, συνεξαριθμουμένων [y] τῶν βασιλικῶν, ἱππέας τε καὶ πεζούς, εἰς ἓξ ἀθροίζεσθαι μυριάδας δίχα θεραπόντων, οἳ παμπληθεῖς μὲν εἵποντο, διὰ δὲ συνάσκησιν πολεμικὴν οὐκ ἂν ἀποτάσσοιντο τοῦ μαχίμου, κατὰ μὲν εἰρήνην ἐν ταῖς μελέταις τῶν δεσποτῶν ἀεὶ στρεφόμενοι, συγκινδυνεύοντες δ' ἐν πολέμοις, ὡς [z] μήτε ἐμπειρίᾳ μήτ' ἀλκῇ τινος πλὴν τῶν δεσποτῶν ἐλαττοῦσθαι.

gno campo poſitis bifariam dividuntur. Et pedites quidem in civitate, ut eam tuerentur, agebant; equites vero in caſtris morantur. Cum autem ab utriſque frequentes factæ eſſent excurſiones, & quæ in regione erant incurſibus vaſtarent. Joſephum ſuoſque, licet non moverent, magnis incommodis afficiebant, quæque circa urbem erant depopulantes, civeſque ſi quando prodire auderent repellentes. Cæterum Joſephus in urbem impreſſionem fecit, quam ipſe, antequam à Galilæis deſciſceret, ita munivit, ut etiam Romanis captu eſſet difficilis. Quam ob rem & de ſpe ſua decidit, imbecillior eſſe compertus quam ut Sepphoritas aut vi aut ſuaſu in partes ſuas pertraheret. magis autem bellum regioni concitabat, Romanis indigne adeo ferentibus inſidias, ut nec die nec nocte ab agrorum eorum depopulatione ceſſarent, aut à bonorum omnium in regione direptione, aut ab occiſione eorum aſſidua qui militaris erant ætatis, aut ab imbecilliorum in captivitatem abductione. Galilæa autem omnis oppleta erat incendio & ſanguine, nec ullius miſeriæ & calamitatis expers erat & immunis. nam unicum infeſtatis perfugium erant urbes, quas Joſephus munimentis firmaverat.

Joſephus fruſtra tentat Sepphorim.

Galilæa miſere vexata.

2. Titus autem, cum ex Achaja Alexandriam trajeciſſet, citius quam hyemis tempeſtate *fieri ſolet*, militum quidem manum, cujus cauſa miſſus fuerat, ſuſcipit; * magniſque itineribus contendens, brevi admodum Ptolemaidem pervenit. Cumque illic patrem ſuum offendiſſet, duabus quæ cum eo erant legionibus (erant autem quinta, & decima, eæque nobiliſſimæ) jungit etiam quam ille ſecum adduxit quintam decimam. quibus adjunctæ erant decem & octo cohortes. Quin & illis è Cæſarea acceſsêre quinque, cum una equitum turma: & aliæ quinque Syrorum equitum. Decem autem cohortum ſingulæ quidem mille pedites habebant: reliquæ vero tredecim pedites ſexcentos, equiteſque centum & viginti. Regii autem auxiliares etiam magno numero collecti erant; Antiochio quidem & Agrippa & Sohemo bina millia peditum ſagittariorum & mille equites ſuppeditantibus; cum jam Malchus Arabs equites mille miſiſſet præter quinque millia peditum, quorum pars major erant ſagittarii. adeo ut omnes copiæ, regiis in eundem numerum adſcriptis, tam pedites quam equites, in ſexaginta *circiter* millia colligerentur, præter calones, qui magna quidem multitudine ſequebantur, quòd vero exercitatione bellica aſſueti eſſent, haud ſecerni debeant à viris militaribus, pacis quidem tempore in dominorum exercitiis aſſidue verſantes; bellique pericula unà cum illis adeuntes; ut neque peritia neque viribus à quopiam niſi à dominis ſuperentur.

Titus ingentes copias ad Veſpaſianum ducit.

Calonum Romanorum virtus.

CAP.

f Αὐτῆς,] L. B. αὐτοῖς.
g Ατρεμοῦντας,] Ατρεμοῦντα Big. Lugd. Bat. & Vat.
h Τάτε κατὰ πόλιν] Τάς τε [ἴσ. τάτε] κατὰ πόλιν ἔξωθεν Vat. & Gall. Huds. At Lugd. Bat. prout dedimus & conjecerat Huds. quod & reſpondet num. ſing. πέριξ τῆς χώρας. Hav.
i Ο Ἰώσηπος] Articulum omittit Big.
k Η συμφορᾶς] Ita Big. ἢ συμφορᾶς οὐδενὸς in reliquis.
l Ἦσαν.] Deeſt Bod. & Roſt.
m Παραλαμβάνει] Illa παραλαμβάνει μὲν deſunt Bod. & Roſt.
n Πορείᾳ,] Προθυμίᾳ Vat. Busb. Roſt. Rhed. & Bod.
o Τὸ πέμπτον καὶ τὸ δέκατον,] Legiones Quinta & decima nobiliſſimæ; de iis infra c. 8. §. 1. Spanh.
p Καὶ τὸ ἀχθὲν] Illud καὶ addidi è Cod. Big. & Rufino.
q Τούτοις] Σὺν αὐτοῖς Big.
r Ἀνὰ χιλίους] Ita Big. concinnius ut puto quam in Editis Aliiſque, in quibus legitur, ἀνὰ χιλίους πεζοὺς, αἱ λοιπαὶ δὲ τρισκαίδεκα &c.
s Αἱ δὲ λοιπαὶ] Deſunt in Roſt.
t Δεκατρεῖς] καὶ τρισκαίδεκα Alii.
v Παρὰ τῶν βασιλέων] Illud παρὰ omittit Big.
x Σοέμου] Conf. ſupr. lib. 2. c. 18. §. 6. Spanh. Σοαίμου Big.
y Τῶν βασιλικῶν,] Roſt. τῶν πεζῶν.
z Μήτε ἐμπειρίᾳ μήτ' ἀλκῇ] Ita Big. Lugd. Bat. Gall. Vat. & Bod. μήτε ἐμπειρίας μήτ' ἀλκῆς in Editis Aliiſque.

* Contentoque uſus itinere, Ruf.

CAP. V.

Descriptio Romanorum exercituum; & castrorum, aliorumque, propter quæ laudantur Romani.

Et in hoc quidem alicui mirari subeat providam Romanorum curam, ita sui in usum servos instituentium, ut non solum vitæ ministeriis, sed belli etiam necessitatibus accommodati sint. *Romanorum in rebus bellicis exercitationes.* Si quis autem eorum aliam quoque militarem respexerit disciplinam, profecto cognoscet tantum eos imperium non fortunæ munere, sed propria virtute adeptos esse. Non enim armis uti incipiunt, bello ingruente, neque solum urgente necessitate manus movent, ut qui pacis tempore requieverint; sed quasi illis à natura insitus esset armorum usus, nunquam ab exercitatione feriantur, neque *belli* tempora exspectant. Meditatio autem *militaris* illis nihil à vera contentione discrepat; sed quotidie miles unusquisque summa cum alacritate tanquam in bello exercetur: quo factum, ut levissime dimicationes perferant. neque enim ordinem non conservando à consueto statu dimoventur, neque metu consternantur, neque labore vires illis exhauriuntur. Atque inde est quod semper eos superent, quos non itidem firmos & immotos invenerint. Et haut erraverit si quis eorum exercitationes conflictus esse dixerit sine sanguine; prælia que è contra exercitationes sanguineas. Neque enim repentino hostium incursu facile opprimi possunt: sed quacunque in hostilem terram impressionem fecerint, non prius se in aciem committunt, quam circumvallentur castra. *Modus castra metandi.* Non levi autem opere, nec solo inæquali statuunt castra: * neque omnes aut nullo ordine *in iis* occupant. Sed si forte accidat ut locus sit inæqualis in planum redigitur: atque castra ita illis dimensa sunt & descripta ut formam habeant quadratam. quippe multi fabri lignarii cum instrumentis ad exstructionem necessariis eos sequuntur.

2. Et partem quidem interiorem tentoriis occupant: extrinsecus vero *castrorum* ambitus muri speciem præ se fert, turribus æquo inter se spatio distantibus instructus. *Qualiter omnia in castris ordinantur.* Per intervalla autem scorpiones, & catapultas, & ballistas, & alia omnia missilium organa disponunt, cuncta *quidem* ad aliquid jaciendum accommodata. *Castrorum descriptio.* Portas autem quatuor inædificant ad unamquamque ambitus plagam, tam ad introitus jumentorum faciles, quam ad excursus si opus sit faciendos latas. Et introrsum castra in vicos commode admodum dividunt. atque in medio quidem *vicorum* ponunt ducum tabernacula: horum autem ipsissimo in medio prætorium ad templi similitudinem. Ac quasi de

ΚΕΦ. ε'.

Ἀναγραφὴ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων τε καὶ στρατοπέδων, καὶ τῶν ἄλλων, ἐφ' οἷς ἐπαινοῦνται Ῥωμαῖοι.

ΚΑΝ [a] τούτῳ μὲν οὖν θαυμάσαιτό τις ἂν Ῥωμαίων τὸ προμηθὲς, κατασκευαζομένων ἑαυτοῖς τὸ οἰκετικὸν, οὐ μόνον εἰς [b] τὰς τοῦ βίου διακονίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πολέμους χρήσιμον. εἰ δέ τις αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἄλλην τῆς στρατιᾶς σύνταξιν [c] ἀπίδοι, [d] γνώσεται τὴν τοσήνδε ἡγεμονίαν αὐτοὺς ἀρετῆς κτῆμα ἔχοντας, οὐ δῶρον τύχης. οὐ γὰρ αὐτοῖς ἀρχὴ τῶν ὅπλων ὁ πόλεμος, οὐδὲ ἐπὶ μόνας τὰς χρείας τὼ χεῖρε κινοῦσιν, ἐν εἰρήνῃ [e] ἀπειρηκότες. ἀλλ' ὥσπερ συμπεφυκότες τοῖς ὅπλοις, οὐδέποτε τῆς ἀσκήσεως λαμβάνουσιν ἐκεχειρίαν, οὐδὲ ἀναμένουσι τοὺς καιρούς. αἱ μελέται δὲ αὐτοῖς, οὐδὲν τῆς κατ' ἀλήθειαν [f] εὐτονίας ἀποδέουσιν, ἀλλ' ἕκαστος ὁσημέραι στρατιώτης πάσῃ προθυμίᾳ καθάπερ ἐν πολέμῳ [g] γυμνάζεται. διὸ κουφότατα τὰς μάχας [h] διαφέρουσιν. οὔτε γὰρ ἀταξία [i] διασκίδνησιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐν ἔθει συντάξεως, οὔτε δέος ἐξίστησιν, [k] οὔτε δαπανᾷ πόνος. ἕπεται δὲ τὸ κρατεῖν ἀεὶ κατὰ τῶν [l] οὐχ ὁμοίων βέβαιον. καὶ οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπὼν, τὰς μὲν μελέτας αὐτῶν χωρὶς αἵματος παρατάξεις· τὰς παρατάξεις δὲ, μεθ' αἵματος μελέτας. οὐδὲ γὰρ ἐξ ἐπιδρομῆς εὐάλωτοι πολεμίοις· ὅπη δ' ἂν ἐμβάλωσιν εἰς ἐχθρῶν γῆν, οὐ πρὶν ἅπτονται μάχης, ἢ τειχίσαι στρατόπεδον. τὸ δ' οὐκ εἰκαῖον, οὐδ' ἀνώμαλον ἐγείρουσιν. οὐδὲ πάντες, ἢ ἀτάκτως διαλαβόντες. ἀλλ' εἰ μὲν ἀνώμαλος ὢν τύχοι χῶρος, ἐξομαλίζεται· διαμετρεῖται δὲ παρεμβολὴ τετράγωνος αὐτοῖς. καὶ τεκτόνων πλῆθος [m] ἕπεται, [n] τά τε [o] πρὸς δόμησιν ἐργαλεῖα.

β'. Καὶ τὸ μὲν ἔνδον εἰς σκηνὰς διαλαμβάνουσιν· ἔξωθεν δὲ ὁ κύκλος τείχους ὄψιν ἐπέχει, πύργοις ἐξ ἴσου διαστήματος [p] κεκοσμημένος. ἐπὶ δὲ τῶν μεταπυργίων, τούς τε ὀξυβελεῖς, καὶ [q] καταπέλτας, καὶ λιθοβόλα, καὶ πᾶν ἀφετήριον ὄργανον τιθέασιν, ἅπαντα πρὸς τὰς βολὰς ἕτοιμα. πύλαι δὲ ἐνοικοδομοῦνται τέσσαρες, [r] καθ' ἕκαστον τοῦ περιβόλου κλίμα, [s] πρός τε εἰσόδους τῶν ὑποζυγίων εὐμαρεῖς, καὶ πρὸς ἐκδρομὰς αὐτῶν, εἰ κατεπείγοι, πλατεῖαι. [t] ῥυμοτομοῦσι δὲ εὐδιαθέτως [v] εἴσω τὸ στρατόπεδον. καὶ μέσας μὲν τὰς τῶν ἡγεμόνων σκηνὰς τίθενται· μεσαίτατον δὲ τούτων τὸ [x] στρατήγιον, ναῷ παρα-

a Τούτῳ μὲν οὖν] Τῷδε *Vat.* & *Rost.*

b Τὰς τοῦ βίου διακονίας,] De variis olim servorum ministeriis Plutarch. de Educ. lib. p. 4. A. B. SPANH.

c Ἀπίδοι,] Ita *Big. Busb. L. B. Rhed. Gall.* & *Voss.* ἀπίδοι *Bod.* ἀπίδῃ in *Editis.*

d Γνώσεται τὴν τοσήνδε ἡγεμονίαν] Sic *Big. Bod. L. B. Rost.* & *Vat.* antea erat γνώσεται καὶ τὴν τοσ.

e Ἀπειρηκότες] Ita *Bod. Busb. Lips.* & *Rost. Gall. Vat.* & *Ruf.* qui vertit, *cum in pacis otio cessaverint.* προηργηκότες in *Editis Aliisque.*

f Εὐτονίας] *Gen.* εὐτολμίας ut supr. c. 2. §. 3. SPANH. Sic *Big.* ut & *Ruf.* qui vertit, *nihil à vera contentione discrepant.* εὐτολμίας in *Editis Aliisque.*

g Γυμνάζεται] γυμνάζονται *L. B.*

h Διαφέρουσιν.] Φέρουσιν *Big.*

i Διασκίδνησιν αὐτοὺς] Διαχωρίζει, σκορπίζει, σκίδνησιν αὐτοὺς *Bod.*

k Οὔτε δαπανᾷ πόνος] Οὔτε δαπάνα, οὔτε πόνος, *Big.*

l Οὐχ ὁμοίων βέβαιον.] Mallem οὐχ ὁμοίως βεβαίων.

m Ἕπεται,] Ἕπεται πρὸς δόμησιν ἐργαλείων *Big.*

n Τάτε] Conf. infr. lib. 7. c. 8. §. 5. SPANH.

o Πρὸς δόμησιν ἐργαλεῖα.] Πρὸς τὴν δόμησιν *Gall.* & *Vat.*

p Κεκοσμημένος.] κεκοσμημένους *Lugd. Bat.*

q Καταπέλτας,] καταπήτας *Rost.*

r Καθ' ἕκαστον] Καθ' ἑκάτερον *Big.*

s Πρός τε εἰσόδους] Πρὸς τὰς εἰσόδους, & mox πρὸς τὰς ἐκδ. *Big.*

t Ῥυμοτομοῦσι] Ῥυμοτομεῖται (non ῥυτομεῖται) εἰς ὀρθὸν κόπτεται *Hesych. Dicæarchus de Thebis* p. 172. ἀρχαία μὲν οὖσα, καινῶς δὲ ἐρρυμοτομημένη. SPANH.

v Εἴσω] ἔνδον *Rost.*

x Στρατήγιον,] Στρατηγεῖον *Big.*

* Al. *neque omnes, aut nullo adhibito ordine locum castris figendis capessunt, describuntque.* Nam per artifices, & castrorum struendorum peritos munus istud peragebatur. *Lowthius.*

y Πόλις

παραπλήσιον. ὥσπερ δὲ ἐν σχεδίῳ [y] πόλις καὶ ἀγορά τις ἀποδείκνυται, καὶ χειροτέχναις χωρίον, θῶκοί τε λοχαγοῖς καὶ ταξιάρχοις, ὅπη δικάζοιεν εἴ τινες διαφέροιντο. τειχίζεται δὲ [z] ὁ περίβολος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα [a] θᾶσσον ἐπινοίας πλήθει καὶ ἐπιστήμῃ τῶν πονούντων. εἰ δὲ ἐπείγοι, καὶ [b] τάφρος ἔξωθεν περιβάλλεται, βάθος [c] τετράπηχυς, καὶ εὖρος ἴσον.

γ'. Φραξάμενοι δὲ αὐλίζονται κατὰ συντάξεις ἕκαστοι μεθ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου. πάντα δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ ἄλλα μετ' εὐταξίας ἀνύεται καὶ ἀσφαλείας· ξυλεία καὶ ἐπισιτισμὸς, εἰ δέοιντο, καὶ ὑδρεία κατὰ συντάξεις ἑκάστοις. οὔτε γὰρ δεῖπνον ἢ ἄριστον ὁπότε θελήσειαν αὐτεξούσιον ἑκάστῳ, πᾶσι δὲ ὁμοῦ. τοὺς τε ὕπνους αὐτοῖς, καὶ τὰς φυλακὰς, καὶ τὰς ἐξεγέρσεις, σάλπιγγες προσημαίνουσιν· οὐδ' ἔστιν ὅ, τι γίνεται δίχα παραγγέλματος. ὑπὸ δὲ τὴν ἕω, τὸ στρατιωτικὸν μὲν ἐπὶ τοὺς ἑκατοντάρχας ἕκαστοι, πρὸς δὲ τοὺς χιλιάρχους οὗτοι συνίασιν ἀσπασόμενοι, μεθ' ὧν πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῶν ὅλων αἱ ταξίαρχαι πάντες. ὁ δὲ αὐτοῖς τότε ἐξ ἔθους σημεῖον καὶ τὰ ἄλλα παραγγέλματα δίδωσι διαφέρειν εἰς τοὺς ὑποτεταγμένους. ὃ δὴ καὶ ἐπὶ παρατάξεως πράττοντες, [d] ἐπιστρέφονται [e] ταχέως, [f] ἵνα δέοι καὶ πρὸς τὰς ἐφόδους αὐτοῖς, καὶ πρὸς τὰς ἀνακλήσεις [g] ὑποχωροῦσιν ἀθρόοι.

δ'. [h] Ἐξιέναι δὲ τοῦ στρατοπέδου [i] δέον, ὑποσημαίνει [k] μὲν ἡ σάλπιγξ· ἠρεμεῖ δὲ οὐδεὶς, ἀλλὰ [l] ἅμα νεύματι τὰς μὲν σκηνὰς ἀναιροῦσιν, πάντα δὲ ἐξαρτύονται πρὸς τὴν ἔξοδον, καὶ πάλιν αἱ σάλπιγγες ὑποσημαίνουσι [m] παρεσκευάσθαι. οἱ δὲ, ἐν τάχει τοῖς τε ὀρεῦσι καὶ τοῖς ὑποζυγίοις [n] ἐπιτιθέντες τὴν ἀποσκευὴν, ἑστᾶσιν ὥσπερ [o] ἐφ' ὕσπληγγος ἐξορμᾷν ἕτοιμοι, ὑποπιμπρᾶσί τε ἤδη τὴν παρεμβολὴν, ὡς αὐτοῖς μὲν [p] ῥάδιον ἐκεῖ πάλιν τειχίσασθαι, μὴ γένοιτο δὲ ἐκεῖνο ποτὲ τοῖς πολεμίοις χρήσιμον. καὶ τρίτον δὲ [q] ὁμοίως αἱ σάλπιγγες προσημαίνουσι [r] τὴν ἔξοδον, ἐπισπέρχουσαι τοὺς δι' αἰτίαν τινὰ βραδύνοντας, ὡς μήτις ἀπολειφθείη [s] τάξεως. ὅ, τε κῆρυξ δεξιὸς τῷ πολεμάρχῳ παραστὰς, εἰ πρὸς πόλεμόν [t] εἰσιν ἕτοιμοι, τῇ πατρίῳ γλώσσῃ τρὶς ἀναπυνθάνεται. κἀκεῖνοι τοσαυτάκις [v] ἀντιβοῶσι μέγα τι καὶ πρόθυμον, ἕτοιμοι [x] λέγοντες· φθάνουσί τε τὸν ἐπερωτῶντα, καί τινος ἀρηΐου πνεύματος ὑποπιμπλάμενοι τῇ βοῇ συνεξαίρουσι τὰς δεξιάς.

ε'. Ἔπειτα προϊόντες ὁδεύουσιν ἡσυχῇ καὶ μετὰ κόσμου [y] πάντες, ὥσπερ ἐν πολέμῳ τὴν ἰδίαν τάξιν ἕκαστος φυλάσσων. οἱ μὲν πεζοὶ, θώραξί τε πεφραγμένοι καὶ κράνεσι, καὶ μαχαιροφοροῦντες ἀμφοτέρωθεν· μακρότερον δὲ αὐτῶν τὸ λαιὸν ξίφος πολλῷ, τὸ γὰρ κατὰ δεξιὸν σπιθαμῆς οὐ πλέον ἔχει μῆκος. φέρουσι δὲ οἱ μὲν περὶ τὸν στρατηγὸν ἐπίλεκτοι πεζοὶ λόγχην καὶ ἀσπίδα· ἡ δὲ λοιπὴ φάλαγξ ξυστόν τε καὶ θυρεὸν ἐπιμήκη, πρὸς οἷς πρίονα καὶ κόφινον, ἄμην τε καὶ πέλεκυν,

subito facta conspicitur civitas, & forum quoddam, atque opificibus statio; item sedilia agminum ductoribus & ordinum principibus, ubi lites, si quæ oriantur, dijudicent. Excitatur autem ambitus, & quæ in eo sunt omnia prius opinione parantur, propter operariorum multitudinem & scientiam. Quod si res urgeat, fossa etiam extra vallum circumjicitur, profunda quatuor cubitis, totidemque lata.

Munia singulorum in castris.

3. Cum autem *ita* communiuntur, singuli per contubernia quiete & decenter in tentoriis agunt. quin & alia omnia illis bono cum ordine satisque secure expediuntur: à singulis nempe per contubernia, ligni & frumenti, si opus sit, & aquæ copia comportatur. Nec enim cœnam vel prandium, prout libuerit, sumere cujusquam in potestate est, simul vero ab omnibus sumuntur. Somni etiam tempus, & vigiliarum, & excitationum ipsis præsignificant tubæ: neque quidquam omnino est quod sine mandato fit. Mane autem milites quidem ad centuriones singuli, illi vero ad tribunos salutandos conveniunt; cum quibus ad summum omnium ducem universi ordinum principes eunt. ille autem ipsis pro more signum, aliaque in mandatis dat subditis perferenda: quibus in acie observatis, ictu oculi convertuntur, ubi illis opus ad incursiones, & revocati densis se subducunt agminibus.

Qualiter à castris migrant.

4. Cum autem castris digrediendum est, signum dat tuba, nemoque remisse se gerit: sed primum ad nutum tollunt tabernacula, omniaque ad exitum & profectionem apparant; iterumque paratos esse significat tuba. atque illi celeriter mulis & jumentis imponentes sarcinas, stant veluti in carceribus ad egrediendum parati. Ac jam castris ignem subjiciunt, ut quibus facile foret iterum ea ibidem construere, & ne hostibus quandoque ea usui essent. * Et tamen tertio quoque exitum præsignificant tubæ, excitantes urgentesque aliqua de causa tardiusculos, ne quis forte ordinem deserat. Tum præco, ad dextram imperatoris stans, an ad bellum parati sint lingua vernacula ter percontatur. atque illi toties contra acclamant magna & alacri voce, paratos se esse dicentes: interrogantemque fere præveniunt, & martio quodam spiritu oppleti cum clamore dextras attollunt.

Quem ordinem servant in itineribus.

5. Deinde progredientes tacite incedunt decenterque universi, tanquam in bello suum quisque ordinem servantes. pedites quidem thoracibus & galeis septi, & utroque latere gladiis accincti: gladius autem quem lævo gerunt multo longior est, nam qui ad dextrum longitudine palmam non excedit. qui vero imperatorem stipant pedites electi, lanceas gestant & clypeos: cætera autem phalanx hastas & scuta oblonga; prætereaque serram & corbem, rutrumque & securim; necnon &

y Πόλις καὶ] πόλις ἐν *Rost.*
z Ὁ περίβολος] Articulum è *Cod. Big.* adjectum esse volui.
a Θᾶσσον ἐπινοίας] Vide infr. c. 7. §. 20. & lib. 4. c. 6. §. 1. SPANH.
b Τάφρος] τάφρου *Rost.*
c Τετράπηχυς,] Cubitus forsan major accipiendus & duorum pedum: etsi nec modus Fossæ nimis amplus. Nec abs re fortasse in *Josepho* legi δεκάπηχυς. *Lipsius* de *Militia Rom. Lib.* V. *Dialog.* V. Videsis *Schelium* in *Hyginum*, p. 120.
d Ἐπιστρέφονται] Περιστρέφονται legisse videtur *Rufinus.*
e Ταχέως,] Ῥαδίως *Bod.* & *Rost.*
f Ἵνα δέοι] Ita *Big.* & *Vat.* ἵναι εἰ δέοι in *Editis Aliisque.* ἵνα δὲ δέοι *Gall.*
g Ὑποχωροῦσιν] *L. B.* χωρῶσιν.
h Ἐξιέναι δὲ τοῦ στρατοπέδου] Ita *Big.* & *Lugd. Bat.* quod recepimus, *Alii* ἐξεῖναι. HAV.
i Δέον, ὑποσημαίνει] Εἰ δέον *Big.*
k Μὲν ἡ σάλπιγξ.] Illud μὲν, ut & alterum mox versu sequenti deest *Big.*
l Ἅμα νεύματι] Ἅμα πνεύματι malit *Lipsius.*
m Παρεσκευάσθαι.] Ita *Gall.* & *Rhed.* cum *Editis Aliisque.* παρασκευάζεσθαι. *Busb.*
n Ἐπιτιθέντες τὴν ἀποσκευὴν,] Ἐπιθέντες *Busb.*
o Ἐφ' ὕσπληγγος] Ἐφ' ὕσπληγος in plerisque *MSS.*
p Ῥάδιον] *Gen.* ῥᾴδιον *L. B.* ὂν ῥᾴδιον.
q Ὁμοίως] Sic ex *Lugd. Bat.* ὁμῶς *Reliqui.* HAV.
r Τὴν ἔξοδον,] τῆς τάξεως *Rost.*
s Τάξεως.] Abest *Rost.*
t Εἰσιν ἕτοιμοι,] *Gen.* εἰσὶ ἕτοιμον.
v Ἀντιβοῶσι] Ἀναβοῶσι *Big.*
x Λέγοντες·] λέγοντες εἶναι *L. B.*
y Πάντες, Πᾶντος *Big.*
* Et tamen tertio quoque tubæ signo indicant ut exeatur. *Rufinus.*

& lorum & falcem & catenam, triduique viaticum. adeo ut à mulis sarcinariis parum absint *eorum* pedites. Equitibus autem ad *latus* dextrum gladius est oblongus, & contus item longus in manu, transversusque ad equi latus clypeus: & in pharetra gestantur tria aut plura jacula, cuspide lata, & hastis magnitudine non cedentia; quinetiam galeas & loricas omnes habent, uti pedites. Qui vero delecti imperatori à satellitio sunt, nullo armorum genere ab equitibus turmarum discrepant: semperque agmina, cui sorte id obtigerit, ducit.

Consulto omnia in bello gerunt Romani.

6. Et ejusmodi quidem sunt Romanorum itinera & mansiones, itemque armorum differentia. In præliis autem nihil inconsulto & temere agunt, aut subito & præcipiti impetu: sed prius semper consilia ineunt, quam manum operi admoveant; & tunc demum opus exsequuntur, cum de eo fuerit existimatum. Qua re fit, ut aut quam minime errent, aut si erraverint facile possint errores corrigere. Immo infortunium, quod consultationem prius adhibitam sequitur, melius esse arbitrantur prosperis successibus, qui fortunæ debentur; quasi bonum quidem sortuitum eos alliciat ad negligentiam; consultatio vero, etsi aliquando male cedat, ad cavendum ne idem rursus eveniat rectam cogitationem suggerat; & bonorum quidem fortuitorum non eum autorem esse cui contigerint, tristium vero quæ præter sententiam accidunt solamen esse, quod bene consulta fuerint.

Lege severa in militia proficiunt Romani.

7. Et armorum quidem exercitatione efficitur, ut non modo corpora, sed animi quoque militum fortiores sint. Quin & necesse est ut in armis se exerceant pœnæ formidine. Nam & leges apud eos non solum ob aciem desertam, sed etiam ob quamvis inertiam & socordiam pœnam irrogant capitalem; & imperatores magis quam ipsæ leges terribiles: fortes tamen honoribus afficiendo faciunt, ne crudeles videantur in eos qui supplicia luunt.

Summa erga duces sunt observantia.

Tanto autem obsequio ducibus obtemperant, ut & in pace ornamento sint, & in acie totus exercitus unum videatur corpus. adeo inter se apti copulatique sunt ordines, & faciles circumductiones, *ita* acutis auribus ad mandata, oculisque ad signa *attentis* & ad opera manibus. unde semper ad agendum quidem celeres, * ad patiendum vero tardissimi sunt. nec est ubi prælium committentes aut multitudini cesserunt, aut stratagematis, aut locorum difficultati; immo ne fortunæ quidem. nam & istâ certior est illis & constantior victoria. Quibus itaque consilium quidem rerum gerendarum initium est, consultaque adeo strenuus sequitur exercitus, quid miri si ab oriente Euphrates, & Oceanus ad occasum, itemque à meridie Africæ regio fertilissima, & ad septentrionem Isther & Rhenus imperii limites *sint*? nam jure merito quis dixerit ditionem dominis minorem esse.

Unde tantum Romanis imperium.

8. Et ista quidem persequutus sum, non tam proposito laudibus adeo efferendi Romanos, quam ut & solamen devictis adhiberem, & novarum rerum

πρὸς δὲ ἱμάντα καὶ δρέπανον καὶ ἅλυσιν, [z] ἡμερῶν τε τριῶν ἐφόδιον· ὡς ὀλίγον ἀποδεῖν τῶν ἀχθοφορούντων ὀρέων [a] τὸν πεζόν. τοῖς δὲ ἱππεῦσι μάχαιρα μὲν ἐκ δεξιοῦ μακρὰ, καὶ [b] κοντὸς ἐπιμήκης ἐν χειρὶ, θυρεὸς δὲ παρὰ πλευρὸν ἵππου πλάγιος, καὶ κατὰ [c] γωρυτοῦ παρήρτηνται τρεῖς ἢ πλείους ἄκοντες, πλατεῖς μὲν αἰχμὰς, οὐκ ἀποδέοντες δὲ δοράτων μέγεθος. κράνη δὲ καὶ θώρακες ὁμοίως τοῖς πεζοῖς ἅπασιν. οὐδενὶ δὲ [e] ὅπλῳ διαλλάττουσιν οἱ περὶ τὸν στρατηγὸν [f] ἐπίκριτοι τῶν ἐν ταῖς ἴλαις ἱππέων· [g] κλήρῳ δὲ τῶν ταγμάτων ἀεὶ τὸ λαχὸν ἡγεῖται.

ς΄. Τοιαῦται [h] μὲν οὖν αἱ Ρωμαίων πορεῖαί τε καὶ καταλύσεις, πρὸς δὲ ὅπλων διαφοραί. οὐδὲν δὲ ἀπροβούλευτον ἐν ταῖς μάχαις, οὐδὲ αὐτοσχέδιον· ἀλλὰ γνώμη μὲν ἀεὶ παντὸς ἔργου προάγει, τοῖς δοχθεῖσι δὲ ἕπεται τὰ ἔργα. παρ᾽ ὃ καὶ σφάλλονται μὲν ἥκιστα, κἂν πταίσωσι δὲ ῥᾳδίως ἀναλαμβάνουσι τὰ σφάλματα. ἡγοῦνταί τε τῶν ἀπὸ τύχης ἐπιτευγμάτων ἀμείνους τὰς ἐπὶ τοῖς προβουλευθεῖσι διαμαρτίας, ὡς τοῦ μὲν αὐτομάτου καλοῦ δελεάζοντος εἰς ἀπρομήθειαν, τῆς σκέψεως δὲ, κἂν ἀτυχήσῃ ποτὲ, πρὸς τὸ μὴ αὖθις καλὴν ἐχούσης μελέτην· καὶ τῶν μὲν [i] αὐτομάτων ἀγαθῶν οὐ τὸν [k] λαβόντα αἴτιον εἶναι, τῶν δὲ παρὰ γνώμην προσπεσόντων σκυθρωπῶν παραμυθίαν τόγε προσηκόντως βεβουλεῦσθαι.

ζ΄. Παρασκευάζουσι μὲν οὖν ἐν ταῖς μελέταις τῶν ὅπλων οὐ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς ἀλκίμους. προσασκοῦνται δὲ καὶ τῷ φόβῳ. οἵ τε γὰρ νόμοι παρ᾽ αὐτοῖς οὐ λειποταξίου μόνου ἀλλὰ καὶ ῥᾳστώνης [l] ὀλίγης θανατικοὶ, οἵ τε στρατηγοὶ τῶν νόμων φοβερώτεροι· ταῖς γὰρ πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τιμαῖς [m] ῥύονται τὸ δοκεῖν ὠμοὶ πρὸς τοὺς κολαζομένους. τοσοῦτον δὲ αὐτῶν τὸ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας πειθήνιον, ὡς ἔν τε εἰρήνῃ κόσμον εἶναι, καὶ ἐπὶ παρατάξεως ἓν σῶμα τὴν ὅλην στρατιάν. οὕτως αὐτῶν [n] συναφεῖς [o] μὲν αἱ τάξεις, εὔστροφοι δέ εἰσιν αἱ περιαγωγαὶ, ὀξεῖαι δὲ ἀκοαὶ μὲν παραγγέλμασιν, ὄψεις δὲ σημείοις, ἔργοις δὲ χεῖρες. ὅθεν δρᾶσαι μὲν ἀεὶ ταχεῖς, βραδύτατοι δὲ παθεῖν εἰσιν. οὐδὲ ἔστιν ὅπου [p] συστάντες ἢ πλήθους [q] ἡττήθησαν, ἢ στρατηγημάτων, ἢ [r] δυσχωρίας, ἀλλ᾽ οὐδὲ τύχης. καὶ γὰρ ταύτης αὐτοῖς [s] τὸ κρατεῖν βεβαιότερον. οἷς οὖν βουλὴ μὲν ἄρχει πράξεως, ἕπεται δὲ τοῖς βεβουλευμένοις στρατὸς οὕτω δραστήριος, τί θαυμαστὸν εἰ [t] πρὸς ἕω μὲν Εὐφράτης, ὠκεανὸς δὲ πρὸς ἑσπέραν, μεσημβρινὸν δὲ Λιβύης τὸ πιότατον, καὶ πρὸς ἄρκτον Ἴστρος τε καὶ Ρῆνος τῆς ἡγεμονίας ὅροι; [v] δεόντως γὰρ ἄν τις εἴποι τὸ κτῆμα τῶν κτησαμένων [x] ἔλασσον.

η΄. Ταῦτα μὲν οὖν διεξῆλθον, οὐ Ρωμαίους ἐπαινέσαι προαιρούμενος τοσοῦτον, ὅσον εἴς τε παραμυθίαν τῶν κεχει-

z Ἡμερῶν τε τριῶν ἐφόδιον.] Trium dierum viaticum, quod etiam Nautarum ait Taximes conscendentium apud Athenienses, Aristoph. Ειρην. p. 643. ἔχοντας ἥκειν σιτί᾽ ἡμερῶν τριῶν. & Equit. p. 350. ἐγὼ πποριῶ καὶ τοῦτον ἡμερῶν τριῶν. SPANH.

a Τὸν πεζόν] τὸ πεζόν *Rost.*

b Κοντὸς ἐπιμήκης] Sic Julian. Orat. II. p. 60. A. τὰ τῶν ἱππέων δόρατα σφῶν ξενοὶ δὲ εἰσὶν, ἐὰν ἥκεις. &c. Conf. infr. c. 7. §. 24. SPANH.

c Γωρυτοῦ] Γωβελοθήκης *Bod.* βελοθήκης in margine *Cod. Gall.*

d Παρήρτηνται] διήρτενται *Rost.*

e Ὅπλῳ διαλλάττουσιν] Ὅπλων *Big.*

f Ἐπίκριτοι] Ἔκκριτοι *Big.*

g Κλήρῳ] καὶ κλήρῳ *L. B.*

h Μὲν οὖν αἱ Ρωμαίων] Ita *Big.* Ρωμαίων μὲν πορεῖταί τε in *Editis Aliisque.*

i Αὐτομάτων] αὐτομάτως *Rost.*

k Λαβόντα] λαμβάνοντα *Rost.*

l Ὀλίγης] Abest *Rost.*

m Ῥύονται τὸ δοκεῖν] Forsan ῥύονται τῷ δοκεῖν.

n Συναφεῖς] ἀφελεῖς *MS. Lips.* SPANH. Ἀσφαλεῖς *Bod. Gall.* 1. *Rost.* & *Voss.* ἀφελεῖς *Vat.* εὐσταλεῖς *Gall.* 2.

o Μὲν] μὲν αὐτῶν *Rost.*

p Συστάντες] Σταθέντες *Vat.* & *Big.*

q Ἡττήθησαν] Ηοσήθησαν *Big.*

r Δυσχωρίας,] Julian. Orat. II. p. 57. B. καὶ εἰς τῶν δυσχωριῶν εἰς τὰ παιδία SPANH.

s Τὸ κρατεῖν βεβαιότερον] Βεβαιότερον τὸ κρατεῖν. *Big.*

t Πρὸς ἕω μὲν Εὐφράτης, —ὅροι; Conf. supr. lib. 2. c. 16. §. 4. SPANH.

v Δεόντως γὰρ ἄν—κτησαμένων] Absunt a *L. B.*

x Ἔλασσον.] *Al.* ἐλάσσω, aut ut *Rost.* ἐλάττω.

* *Id est*, laborum patientissimi.

y Πρὸς

κεχειρωμένων, καὶ εἰς ἀποτροπὴν τῶν νεωτεριζόντων. εἴη δ' ἂν τοῖς ἀγνοοῦσι τῶν φιλοκαλούντων καὶ [y] πρὸς ἐμπειρίαν ἡ ἀγωγὴ τῆς Ῥωμαίων στρατιᾶς. ἐπάνειμι δὲ, ὅθεν ἐπὶ [z] ταῦτα ἐξέβην.

cupidos ab istis absterrerem. Fortasse autem Romanæ militiæ via & ratio illis ad experientiam aliquid conferet, qui bonarum artium studiosi rei hujusce ignari sint. Sed eo unde huc digressus sum redeo.

ΚΕΦ. ϛʹ.

Πλάκιδος, ὁρμήσας αἱρῆσαι Ἰωτάπατα, ἀποκρούεται. Οὐεσπασιανὸς εἰσβάλλει εἰς Γαλιλαίαν.

Οὐεσπασιανὸς μὲν, ἅμα τῷ παιδὶ Τίτῳ διατρίβων τέως [a] ἐν Πτολεμαΐδι, συνέτασσε τὰς δυνάμεις. ὁ δὲ τὴν Γαλιλαίαν [b] κατατρέχων Πλάκιδος, ἐπεὶ πολὺ μὲν πλῆθος ἀνῃρήκει τῶν καταλαμβανομένων. τοῦτο δὲ ἦν τὸ ἀσθενέστερον Γαλιλαίων καὶ ταῖς ψυχαῖς ἐναποκάμνον. ὁρῶν δὲ τὸ μάχιμον ἀεὶ συμφεῦγον εἰς τὰς ὑπὸ Ἰωσήπου τειχισθείσας πόλεις, ὥρμησεν ἐπὶ τὴν ὀχυρωτάτην αὐτῶν [c] Ἰωτάπατα, [d] οἰόμενος ἐξ ἐφόδου μὲν αἱρήσειν ῥᾳδίως, μέγα δὲ κλέος [e] ἑαυτῷ παρὰ τοῖς ἡγεμόσι, κἀκείνοις ὄφελος εἰς τὰ λοιπὰ παρέξειν· [f] προσχωρήσειν γὰρ δέει τὰς ἄλλας πόλεις, τῆς καρτερωτάτης ἐχομένης. πολὺ γε μὴν διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ἐπιόντα γὰρ αὐτὸν οἱ Ἰωταπατηνοὶ προαισθόμενοι, πρὸ τῆς πόλεως ἐκδέχονται· καὶ τοῖς Ῥωμαίοις συρραγέντες [g] ἀδοκήτως, πολλοὶ καὶ πρὸς μάχην ἕτοιμοι πρόθυμοί τε, ὡς ἂν ὑπὲρ κινδυνευούσης πατρίδος καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, τρέπονται ταχέως, καὶ πολλοὺς μὲν τιτρώσκουσι τῶν Ῥωμαίων, ἑπτὰ δὲ ἀναιροῦσι, διὰ τὸ μήτε ἄτακτον αὐτῶν τὴν ὑποχώρησιν γενέσθαι, καὶ τὰς πληγὰς ἐπιπολαίους, πεφραγμένων πάντοθεν τῶν σωμάτων, τούς τε Ἰουδαίους πόρρωθεν βάλλειν πλέον [h] ἢ συμπλέκεσθαι θαῤῥεῖν, [i] γυμνῆτας ὁπλίταις. ἔπεσον δὲ καὶ τῶν Ἰουδαίων τρεῖς ἄνδρες, καὶ ἐτρώθησαν ὀλίγοι. ὁ Πλάκιδος μὲν οὖν, τῆς ἐπὶ τὴν πόλιν ὁρμῆς [k] ἀτονώτερος εὑρεθεὶς, φεύγει.

βʹ. Οὐεσπασιανὸς δὲ, [l] ὡρμημένος αὐτὸς [m] ἐμβάλλειν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐξελαύνει τῆς Πτολεμαΐδος, διατάξας τὴν στρατιὰν ὁδεύειν, καθὰ Ῥωμαίοις ἔθος. τοὺς μέν γε ψιλοὺς τῶν ἐπικούρων καὶ τοξότας προάγειν ἐκέλευσεν, ὡς [n] ἀνακόπτοιεν τὰς ἐξαπιναίους τῶν πολεμίων ἐπιδρομὰς, καὶ διερευνῷεν τὰς ὑπόπτους καὶ λοχᾶσθαι δυναμένας ὕλας· οἷς εἵπετο καὶ Ῥωμαίων ὁπλιτικὴ μοῖρα, πεζοί τε καὶ ἱππεῖς. τούτοις ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας ἠκολούθουν δέκα, τήν τε [o] αὐτῶν σκευὴν καὶ τὰ [p] μέτρα τῆς παρεμβολῆς φέροντες. καὶ μετ' αὐτοὺς ὁδοποιοὶ, τά τε σκολιὰ τῆς λεωφόρου κατευθύνειν καὶ χθαμαλοῦν τὰ δύσβατα, καὶ τὰς ἐμποδίους ὕλας προανακόπτειν, ὡς μὴ ταλαιπωροῖτο δυσποροῦν τὸ στράτευμα. κατόπιν δὲ τούτων, τάς τε ἰδίας, καὶ τὰς τῶν [q] ὑπ' αὐτῷ ἡγεμόνων ἔταξεν ἀπο-

CAP. VI. IV.

Placidus, tentatis oppugnatione Iotapatis, repellitur. Vespasianus impressionem facit in Galilæam.

Vespasianus quidem, una cum Tito filio in Ptolemaïde interim moratus, exercitum ordinabat. At vero Galilæam incursibus vastans Placidus, postquam magnam quidem eorum quos comprehenderat multitudinem intermisset, (hæc autem erat Galilæorum plebs imbecillior, & quibus animi satiscebant) videretque pugnacissimos quosque semper in civitates confugere, quas Josephus communierat, ad munitissimam omnium, Iotapata, *oppugnandam* properavit, existimans eam quidem primo impetu facile captum iri, magnam vero apud *alios* duces sibimet gloriam, atque illis ad reliquas res gerendas emolumentum acquisiturum esse. alias quippe civitates metu deditionem facturas esse, validissima *semel* occupata. Cæterum de spe *sua* multum aberravit. nam cum ipsum adventantem præsensissent Jotapateni, extra urbem *eum* excipiunt: prælioque ex improviso Romanos adorti, multi & ad pugnam parati simul & acres, (ut qui pro salute patriæ & conjugum & liberorum *dimicaturi essent*) statim eos in fugam vertunt, plurimosque è Romanis sauciant, septem vero solum interficiunt, quod solutis nequaquam ordinibus pedem referrent, septisque undique corporibus summa tantum cute vulnerati essent, & Judæi magis eminus jaculari quam manus conserere auderent, leviter armati cum gravis armaturæ militibus. Ex ipsis autem Judæis tres ciciderunt, paucis præterea sauciatis. Et Placidus quidem, infirmior compertus quam ut urbem aggrederetur, in fugam se conjicit.

Placidus incursiones facit in Galilæam.

Iotapata oppugnat.

Ab Iotapatenis repulsus in fugam vertitur.

2. Vespasianus vero cum ipse desiderio flagrasset invadendi Galilæam, egreditur Ptolemaïde, exercitus profectione ordinata more Romano. Auxilia enim levis armaturæ & sagittarios præire jussit, ut repentinos hostium incursus inhiberent, utque suspectas & opportunas insidiis sylvas scrutarentur. Quos sequebatur Romanorum peditatus equitatusque pars gravis armaturæ. Hos excipiebant è singulis centuriis deni, & arma sua necessariaque portantes & castrorum mensuras. Et post illos ibant itineris patefactores, ut & obliqua viarum recta facerent, & aspera complanarent, sylvasque obstantes præciderent, ne transitu difficili & impedito fatigaretur exercitus. Illorum autem à tergo & sua & legatorum impedimenta ordinavit, quibus in *majorem* securitatem multos equites

Vespasianus in Galilæam venit.

Exercitus ejus in itinere ordo accurate admodum describitur.

y Πρὸς ἐμπειρίαν] Ita cum *Cod. Big.* πρὸς ἐμπειρίας in *Editis Aliisque*.

z Ταῦτα] ταύτην *Rost.*

a Ἐν Πτολεμαΐδι,] Ἐν τῇ Πτολ. *Big. Bod.* & *Vat.*

b Κατατρέχων Πλάκιδος,] Conf. de Vita §. 44. ἐπὶ τὸν πρὸς Πλάκιδον πόλεμον Spanh.

c Ἰωτάπατα,] Conf. supr. lib. 2. c. (25. §. ...) Ἰωτάπατα καὶ Βηρσαβεὲ. Spanh.

d Οἰόμενος ἐξ ἐφόδου μὲν αἱρήσειν ῥᾳδίως,] Conf. Antt. lib. 16. c. XI. §. 7. Spanh.

e Ἑαυτῷ παρὰ τοῖς ἡγεμόσι,] Αὐτῷ *Big.* & *Gall.*

f Προσχωρήσειν γὰρ δέει] Ita *Big. Voss.* & *Ruf.* qui vertit, *quasi metu cessuris aliis civitatibus, si, quæ validissima esset, occupatam vidissent.* προσχωρήσειν γὰρ οὐκ ἔτι [*al.* μηκέτι] εἰς τὰς ἄλλας π. τ. κ. οἰχομένης in *Editis Aliisque*.

g Ἀδοκήτως,] Sic *Big.* ἀδοκήτοις in *cæteris*.

h Ἢ συμπλέκεσθαι θαῤῥεῖν,] Eo modo *Big.* ἐμπλέκεσθαι in *Editis Aliisque*.

i Γυμνῆτας ὁπλίταις.] Ita *Big.* & *Coccejus* Γυμνίτας in *reliquis*.

k Ἀτονώτερος] Conf. supr. l. 1. c. 10. §. 4. τῆς βασιλείας ἀτονώτερον. & infr. lib. 5. c. 12. §. 1. Spanh.

l Ὡρμημένος] ὡρμημένος *MS. Lips.* hic infr. *Gen.* c. 7. §. 3. Ουεσπ. ὡρμημένος ἐξαιρεῖν. Spanh.

m Ἐμβάλλειν] Ἐμβαλεῖν *Big.* ἐμβάλλειν in *cæteris*.

n Ἀνακόπτοιεν] Ita *Big. Voss.* & *Rufin.* προσκοποῖεν in *Editis Aliisque*.

o Αὐτῶν σκευὴν] Ἑαυτῶν *Big.*

p Μέτρα τῆς παρεμβολῆς] Forsan *vallos* indicat, quos portabant milites, *usque ad septenos* singuli, ut dicit *Livius*.

q Ὑπ' αὐτῷ ἡγεμόνων] Ὑπ' αὐτὸν *Big.* ὑπ' αὐτῶν *Bod.*

r Ἰδίας

tes adjunxit. Post quos ille incedebat, pedites delectos equitesque & lancearios secum habens. ipsumque * sequebatur proprius legioni equitatus, proprii enim erant unicuique legioni equites centum & viginti. Illis vero proximi ibant muli qui helepoles aliasque machinas ferebant. Post illos *legati*, & cohortium præfecti cum tribunis, lectis militibus stipati. Deinde signa aquilæ circundata, quæ omni legioni apud Romanos præest, rex ipsa omnium avium, eademque valentissima. unde etiam imperii signum ipsis est, & velut omen victoriæ in quoscunque eunt. Sacra autem *signa* sequebantur tubicines: & post hos phalanx senûm virorum ordinibus dilatata; quibus adjunctus erat ex more centurio quidam, cujus munus erat inspicere ordinem servandum. Servi autem cuncti uniuscujusque legionis pedites sequebantur, militum impedimenta mulis & jumentis agentes. & post omnes legiones multitudo mercenariorum, quos securitatis gratia agminum coactores excipiebant, pedites levis gravisque armaturæ cum multis equitibus.

Vespasianus in Galilæorum conspectum venit.

3. In hunc modum profectus Vespasianus cum copiis suis, ad Galilææ fines pervenit: ubi castris positis milites ad bellum incitatos continebat, in hostium conspectum adducens exercitum, ut & terrorem illis incuteret, & spatii aliquid daret ad resipiscendum, si vellent ante prælium consilia mutare. Simul autem omnia ad munitiones oppugnandas parabat. Et conspectus quidem exercitûs dux fecit ut multos defectionis pœniteret, utque animis consternarentur omnes. Nam Josephus & qui cum eo castra posuissent non longe à Sepphori, ad urbem Garin appellatam, postquam hostes in propinquo esse accepissent, & Romanos fere in eo esse ut manus secum consererent, non solum ante pugnam, sed etiam antequam hostes conspicerent fuga disjecti erant. Cum paucis autem Josephus relictus, ubi animadvertit quod ad excipiendos hostes non satis copiarum haberet, & Judæorum animi concidissent, quodque libenter si crederentur plerique ad fœdera irent, jam tum quidem sibi metuebat de totius belli eventu, quam longissime vero à periculis se subducere statuebat; assumptisque qui secum remanserant, Tiberiadem confugit.

Josephus à suis desertus Tiberiadem se confert.

σκευὰς, καὶ συχνοὺς ἐπὶ τούτοις πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἱππέων. μεθ' οὓς αὐτὸς ἐξήλαυνε, τούς τε ἐπιλέκτους τῶν πεζῶν καὶ ἱππέων καὶ τοὺς λογχοφόρους ἔχων. εἵπετο δὲ αὐτῷ τὸ [r] ἴδιον τοῦ τάγματος ἱππικόν, ἴδιοι γὰρ ἑκάστου τάγματος εἴκοσι πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἱππεῖς. τούτοις δὲ ἠκολούθουν οἱ τὰς ἑλεπόλεις φέροντες ὀρεῖς, καὶ τὰ λοιπὰ μηχανήματα. [s] μετὰ τούτους, ἡγεμόνες τε καὶ σπειρῶν ἔπαρχοι σὺν χιλιάρχοις, ἐπιλέκτους περὶ σφᾶς στρατιώτας ἔχοντες. ἔπειτα αἱ σημαῖαι περιίσχουσαι τὸν ἀετὸν, ὃς παντὸς ἄρχει Ῥωμαίοις τάγματος, βασιλεύς τε οἰωνῶν ἁπάντων, καὶ ἀλκιμώτατος ὤν. [t] ὃ δὴ καὶ τῆς ἡγεμονίας τεκμήριον αὐτοῖς, καὶ κληδὼν ἐφ' οὓς ἂν ἴωσι τοῦ κρατήσειν [v] δοκεῖ. [x] τοῖς ἱεροῖς δὲ ἠκολούθουν οἱ σαλπιγκταὶ, καὶ κατόπιν αὐτῶν ἡ φάλαγξ τὸ στῖφος [y] εἰς ἓξ [z] πλατύνασα. τούτοις παρείπετό τις ἑκατοντάρχης ἐξ [a] ἔθους τὴν τάξιν ἐπισκοπούμενος. τὸ δὲ οἰκετικὸν ἑκάστου τάγματος ἅπαν τοῖς πεζοῖς εἵπετο, τὰς ἀποσκευὰς τῶν στρατιωτῶν ἐπὶ τοῖς ὀρεῦσι καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἄγοντες. κατόπιν δὲ πάντων τῶν ταγμάτων ὁ μίσθιος ὄχλος, οἷς οὐραγοὶ πρὸς ἀσφάλειαν ἠκολούθουν πεζοί τε καὶ ὁπλῖται καὶ τῶν ἱππέων [b] πολλοί.

γʹ. Οὕτως ὁδεύσας Οὐεσπασιανὸς μετὰ τῆς δυνάμεως πρὸς τοὺς ὅρους ἀφικνεῖται τῆς Γαλιλαίας, ἔνθα καταστρατοπεδευσάμενος [c] ὡρμημένους εἰς πόλεμον τοὺς στρατιώτας κατεῖχεν, ἐπιδεικνύμενός τε τὴν στρατιὰν εἰς κατάπληξιν [d] τοῖς πολεμίοις, καὶ μετανοίας διδοὺς καιρὸν, εἰ πρὸ μάχης [e] μεταβάλλοιντο. ἅμα δὲ καὶ πρὸς πολιορκίαν τῶν ἐρυμάτων ἐξηρτύετο. μετάνοιαν μὲν οὖν τῆς ἀποστάσεως ὀφθεὶς ὁ στρατηγὸς [f] πολλοῖς ἐνειργάσατο, κατάπληξιν δὲ πᾶσιν. οἱ γὰρ περὶ τὸν Ἰώσηπον ἐστρατοπεδευκότες, οὐκ ἄποθεν τῆς Σεπφώρεως [g] παρὰ πόλιν Γαρὶν καλουμένην, ἐπεὶ πλησιάζοντα τὸν πόλεμον ἤκουσαν, ὅσον τε οὔπω τοὺς Ῥωμαίους [h] συμμίξοντας σφίσιν, οὐ μόνον πρὸ μάχης, ἀλλὰ καὶ πρὶν ἰδεῖν τοὺς ἐχθροὺς, διασκίδνανται φυγῇ. καταλείπεται δὲ ὁ Ἰώσηπος μετ' ὀλίγων, καὶ κατιδὼν ὡς οὔτε δέχεσθαι τοὺς πολεμίους ἀρκετὴν ἔχει δύναμιν, καὶ πεπτωκότα τὰ φρονήματα τῶν Ἰουδαίων, ἄσμενοί τε ἂν εἰ πιστεύοιντο χωροῖεν [i] οἱ πλείους ἐπὶ σπονδὰς, ἐδεδίει μὲν ἤδη περὶ παντὸς τοῦ πολέμου, τότε δὲ ὡς πορρωτάτω χωρίζεσθαι τῶν κινδύνων ἔκρινεν. [k] ἀναλαβὼν δὲ τοὺς συμμείναντας εἰς Τιβεριάδα καταφεύγει.

VI.

CAP. VII.

Vespasianus, capta Gadarensium civitate, Iotapata proficiscitur: &, post longam obsidionem, urbem à transfuga proditam capit.

Vespasianus Gadara expugnat, Gadarensibus non parcit, & urbem

VEspasianus autem, Gadarensium civitatem adortus, & primo impetu eam in potestatem suam redigit, quod civibus plerisque ætatis militaris vacuam reperisset; & *deinde* in eam ingressus puberes omnes interfici jussit, Romanis

ΚΕΦ ζʹ.

Οὐεσπασιανὸς, τὴν Γαδαρέων πόλιν ἑλὼν, εἰς Ἰωτάπατα ἐλαύνει· καὶ, μετὰ μακρὰν πολιορκίαν, ἄστυ ὑπὸ αὐτομόλου προδοθὲν αἱρεῖ.

ΟΥεσπασιανὸς δὲ τῇ πόλει τῶν [l] Γαδαρέων ἐπελθὼν, αἱρεῖ τε [m] κατὰ πρώτην ἔφοδον αὐτὴν, μαχίμου πλήθους ἔρημον καταλαβών. καὶ παρελθὼν εἴσω, [n] πάντας ἡβηδὸν ἀναιρεῖ, μηδεμιᾶς τῶν Ῥωμαίων ἡλικίας ἔλεον

r Ἴδιον τοῦ τάγματος ἱππικὸν,] Vide *Schelium* ad *Hyginum* p. 90. & p. 297.
s Μετὰ τούτους, Μετὰ δὲ τούτους *Voss.*
t Ὃ δὴ] καὶ δὴ L. B.
v Δοκεῖ.] Δοκεῖν *Voss.*
x Τοῖς ἱεροῖς δὲ] Τοῖς δ' ἱεροῖς *Big.*
y Εἰς ἓξ] Εἰς ἓν *Bod.* & *Rost.*
z Πλατύνασα.] Πλατύνουσα *Big. Rost.* & *Bod.*
a Ἐθους] ἔθνους *Rost.*
b Πολλοί.] Συχνοὶ *Voss.* & L. B.
c Ὡρμημένους] Abest *Rost.*
d Τοῖς πολεμίοις,] τῶν πολεμίων *Rost.*
e Μεταβάλλοιντο.] Μεταβάλοιντο *Big.*
f Πολλοῖς] οὐ πολλοῖς superscripsit manus rec. *Rost.*
g Παρὰ πόλιν Γαρὶν καλουμένην,] apud urbem Garin appellatam. Spanh. Illa παρὰ πόλιν Γαρὶν καλουμένην desunt *Big.* & *Rufini Codd. Cas.* legit Γάδαριν.
h Συμμίξοντας σφίσιν,] Συμμίξαντας *Vat.*
i Οἱ πλείους ἐπὶ—τότε δὲ ὡς] Absunt a *Rost.*
k Ἀναλαβὼν δὲ τοὺς] καὶ ἀναλαβὼν *Rost.*
l Γαδαρέων ἐπελθὼν,] Γαδαραίων *Big.*
m Κατὰ πρώτην ἔφοδον] Conf. Antt. lib. 16. c. xi. §. 7. Spanh.
n Πάντας] Abest *Rost.*

* Juxta *Savilium* vertendum, *sequuti equites legioni adscripti, singulis enim legionibus adjuncti erant equites centum viginti.* Longe quidem aliter quam *Rufinus*, qui vertit, *equitum præterea suorum agmine comitatus, de singulis enim turmis proprios centum & viginti equites deputatos habet.*

Μισ

ἔλεον ποιουμένων, [o] μίσει τε πρὸς τὸ ἔθνος, καὶ μνήμῃ [p] τῆς κατὰ τὸν Κέστιον αὐτῶν παρανομίας. [pp] ἐμπίμπρησι δ' οὐ μόνον αὐτὴν τὴν πόλιν, ἀλλὰ καὶ τὰς πέριξ κώμας πάσας τε καὶ πολίχνας, ἃς μὲν παντελῶς ἐκλελειμμένας, ἔστι δὲ ἃς [q] αὐτὸς ἐξανδραποδιζόμενος.

β'. Ὁ δὲ Ἰώσηπος ἣν πρὸς ἀσφάλειαν [r] εἵλετο πόλιν, αὐτὸς ἐνέπλησε δέους καταφυγών. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Τιβεριάδος, οὐκ ἂν εἰ μὴ πρὸς ἅπαν ἀπεγνώκει τὸν πόλεμον, τραπῆναί ποτε αὐτὸν ᾤοντο. καὶ κατά τοῦτό γε οὐ διημάρτανον αὐτοῦ τῆς γνώμης. ἑώρα μὲν γὰρ οἷ [s] ῥέψειε τὰ Ἰουδαίων [t] τέλους, καὶ μίαν αὐτῶν ᾔδει σωτηρίαν εἰ [v] μεταβάλλοιντο. αὐτὸς δὲ καίτοι συγγνωσθήσεσθαι παρὰ Ῥωμαίοις προσδοκῶν, [x] ὅμως τεθνάναι μᾶλλον εἵλετο πολλάκις, ἢ καταπροδοὺς τὴν πατρίδα, καὶ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίαν ὑβρίσας, εὐτυχεῖν παρ' οἷς πολεμήσων ἐπέμφθη. γράφειν οὖν τοῖς ἐν τέλει τῶν Ἱεροσολύμων διέγνω μετὰ ἀκριβείας τὰ πράγματα, ὡς μήτε [y] ἐπὶ μεῖζον ἐξάρας [z] τὴν πολεμίων ἰσχὺν αὖθις εἰς δειλίαν κακίζοιτο, μήτε ἐνδεέστερον ἀπαγγείλας, κἂν μετανοήσαντας ἴσως [a] θρασύνειεν, ἵνα τε ἢ σπονδὰς αἱρούμενοι ταχέως ἀντιγράψωσιν, ἢ πολεμεῖν ἐγνωκότες, ἀξιόμαχον πρὸς Ῥωμαίους πέμψωσιν αὐτῷ δύναμιν. ὁ μὲν οὖν ταῦτα ἐπιστείλας, πέμπει διὰ τάχους ἐπὶ Ἱεροσολύμων τοὺς τὰ γράμματα κομίζοντας.

γ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ [b] ὡρμώμενος ἐξαιρεῖν [c] τὴν Ἰωτάπατα. πέπυστο γὰρ εἰς αὐτὴν πλείστους τῶν πολεμίων συμπεφευγέναι, καὶ ἄλλως ὁρμητήριον ἰσχυρὸν οὖσαν αὐτῶν. πέμπει πεζούς τε καὶ ἱππεῖς [d] τοὺς προεξομαλιοῦντας τὴν ὁδὸν, [e] ὀρεινὴν ὑπάρχουσαν, καὶ πετρώδη, δύσβατόν τε καὶ πεζοῖς, ἱππεῦσι δὲ ἀμήχανον· οἱ μὲν οὖν τέσσαρσιν ἡμέραις ἐξειργάσαντο, καὶ πλατεῖαν ἤνοιξαν τῇ στρατιᾷ λεωφόρον. τῇ πέμπτῃ δὲ ὁ Ἰώσηπος, αὕτη δὲ ἦν [f] Ἀρτεμισίου μηνὸς εἰκοστὴ πρώτη, φθάνει [g] παρελθὼν εἰς τὴν Ἰωτάπατα ἐκ τῆς Τιβεριάδος, καὶ πεπτωκότα τοῖς Ἰουδαίοις [h] ἀνίστησι τὰ φρονήματα. Οὐεσπασιανῷ δέ τις εὐαγγελίζεται τὴν μετάβασιν τοῦ ἀνδρὸς αὐτόμολος, καὶ κατήπειγεν ἐπὶ τὴν πόλιν, ὡς μετ' ἐκείνης [i] αἱρήσοντα πᾶσαν Ἰουδαίαν, εἰ λάβοι τὸν Ἰώσηπον ὑποχείριον· ὁ δὲ, ἁρπάσας ὥσπερ μέγιστον εὐτύχημα τὴν ἀγγελίαν, καὶ προνοίᾳ Θεοῦ τὸν συνετώτατον εἶναι δοκοῦντα τῶν πολεμίων οἰόμενος εἰς [k] αὐθαίρετον εἱρκτὴν παρελθεῖν, εὐθέως [l] μὲν σὺν χιλίοις ἱππεῦσι πέμπει Πλάκιδον, καὶ [m] δεκαδάρχην [n] Ἐβούτιον, [o] ἄνδρα τῶν ἐπισήμων κατὰ χεῖρα καὶ σύνεσιν, περικαταχεῖν κελεύσας τὴν πόλιν, ὡς μὴ λάθοι διαδρὰς ὁ Ἰώσηπος.

δ'. Αὐτὸς δὲ μετὰ μίαν ἡμέραν, ἀναλαβὼν πᾶσαν τὴν δύναμιν, εἵπετο· καὶ, μέχρι δείλης ὁδεύσας, πρὸς τὴν Ἰωτάπατα ἀφικνεῖται. ἀναλαβὼν δὲ τὴν στρατιὰν

nulli ætati misericordiam adhibentibus; tam ex odio in gentem, quam memoriâ iniquitatis illorum in Cestium. Incendit autem non solum civitatem istam, sed etiam omnes circumcirca vicos & urbeculas, nonnullis quidem penitus desolatis, ex aliis vero incolis in captivitatem ab ipso abductis. *eorum incendit & omnes circumcirca vicos &c.*

2. Josephus autem civitatem, quam suæ incolumitatis ergo elegerat, ipse, in eam fugiendo, metu opplevit. Nam Tiberienses nunquam eum, nisi omnino de belli successu desperasset, in fugam versum iri existimabant. atque eatenus non aberrabant, de animi ejus sententia conjectantes. Videbat enim quorsum evaderent res Judæorum; nullamque ad salutem illis apertum iri viam, nisi consilia mutarent. Ille vero, quamvis à Romanis veniam consequuturum esse speraret, sæpenumero tamen optabat potius emori, quam patria prodita & belli sibi commissi administratione dedecorata, apud illos feliciter agere, quibuscum pugnatum missus erat. Decrevit igitur magistratibus Hierosolymitanis accurate scribere, quemadmodum sese res haberent, ut neque * in majus extollendo hostium vires, posthac timiditatis argueretur, aut eas narratione sua extenuando, fortasse cœpti etiam pœnitentes audaciores redderet; utque cito rescriberent, si fœdus eis placeret, aut, si bellum gerere statuerent, copias ad confligendum cum Romanis idoneas ipsi mitterent. Et ille quidem, simul ac ista scripserat, certos quosdam mittit qui literas Hierosolyma perferrent. *Josephus, rebus suis diffisus, literas ad Hierosolymitanos mittit.*

3. Vespasianus autem, incitatus ad Jotapata exscindenda (audiverat enim quamplurimos hostium eò confugisse, & præterea hoc eorum receptaculum perquam validum esse) pedites equitesque præmittit qui viam complanarent, montanam admodum & saxosam, peditibus difficilem & impeditam, omnino vero equitibus insuperabilem. Et illi quidem quatuor diebus opus confecerunt, & planam exercitui viam aperuere. Quinto autem die, qui mensis Artemisii vigesimus primus, Jotapata ingredi occupat Josephus Tiberiade profectus, & Judæos animo dejectos erigit. Cum vero transitum ejus Vespasiano quidam transfuga nunciaret, eumque hoc uno maxime urgeret ut ad urbem ire contenderet, quòd cum ea totam Judæam occupaturus esset, modo Josephum caperet: tum ille, nuncio pro maxima felicitate arrepto, Dei providentia factum ratus, ut qui hostium prudentissimus videretur ultro se in custodiam traderet, statim quidem cum mille equitibus eò mittit Placidum, unaque Ebutium decurionem, virum tam manus fortitudine quam rerum scientia insignem, illisque præcepit urbem *è vestigio* circundare, ne clam inde Josephus aufugeret. *VII. Vespasianus statuit Jotapata expugnare.* *Josephus Jotapata se confert.* *Placidus & Ebutius obsidione premunt Jotapata.*

4. Ille autem una post die cum copiis suis omnibus sequutus est: factoque ad seram usque vesperam itinere Jotapata pervenit. adducto vero ad septen- *Vespasianus ipse Jotapata venit.*

o Μίσει τε] Μίσει τῷ *Big.*
p Τῆς κατὰ τὸν Κέστιον] Conf. supr. lib. 2. c. 19. §. 3. & seq. SPANH.
pp Ita *Big.* & *Ruf.* & mox infra αὐτὸς ἐξανδραποδιζόμενος.
q Αὐτὸς ἐξανδραποδιζόμενος.] *Gen.* αὐτοὶ ἐξανδραποδιζόμενοι. at παντελῶς interserit *Rost.*
r Εἵλετο πόλιν,] Εἵλατο *Vat.* & infra v. 17.
s Ῥέψειε τὰ Ἰουδαίων] Ita ex conjectura. ῥέψει in *Editis* & *MSS.*
t Τέλους,] Τέλη *Bod.* & in *Rost.* sed a manu recent.
v Μεταβάλλοιντο.] Μεταβάλοιντο *Big. Lugd. Bat.* & *Bod.*
x Ὅμως] ὥς τε *Rost.*
y Ἐπὶ μεῖζον] Ἐπὶ τὸ μεῖζον *Big. Bod.* & *Voss.*
z Τὴν πολεμίων ἰσχὺν] Τὴν τῶν πολ. *Big. Vat.* & *Gall.*
a Θρασύνειεν,] Θρασύνοιεν *Vat. Rost.* & *Gall.* θαρρύνειν in *Editis Aliisque.*
b Ὡρμώμενος] Conf. supr. c. 6. §. 2. SPANH. Ita *Big. Rost.* & *Bod.* ὡρμημένος *Lugd. Bat.* ὥρμενος in *Editis Aliisque.*
c Τὴν Ἰωτάπατα] Ita *Big.* ut mox infra in *Editis* & aliquibus *MSS.* scilicet ut vox πόλιν subaudiatur. τὰ Ἰωτάπατα hîc loci in *reliquis.*
d Τοὺς προεξομαλιοῦντας] Illud τοὺς non agnoscit *Vat.*
e Ὀρεινὴν ὑπάρχουσαν,] ὀρεινήν τε οὖσαν *Rost.*
f Ἀρτεμισίου] Conf. ἅλωσ. lib. 2. c. 14. §. 4. SPANH.
g Παρελθὼν] Παρελθεῖν *Bod.* & *Rost.*
h Ἀνίστησι τὰ φρονήματα.] Ἐγείρει *Big.*
i Αἱρήσοντα πᾶσαν Ἰουδαίαν,] Ita *Big.* αἱρήσειν in *Aliis.* quâ scripturâ admissâ κατήπειγεν non ad *nuncium* sed ad *Vespasianum* referri debet.
k Αὐθαίρετον] ἀνθέραιρον *Rost.*
l Μὲν σὺν χιλίοις ἱππεῦσι] Illud μὲν additum ex *Big.* & *Ruf.*
m Δεκαδάρχην] Vide Vitam Josephi §. 24. SPANH. Δεκάρχην *Big.* & *Bod.*
n Ἐβούτιον,] *Al.* Αἰβούτιον.
o Ἄνδρα] Ἄνδρας *Bod.*
* In majus *Gelen*, ne vel *minus* extollendo &c. *Magis* SPANH.

p Πρὸς

ſeptentrionalem ejus partem exercitu, in quodam tumulo caſtra metatur, diſtante ab urbe ſtadiis ſeptem; id agens de induſtria ut quam maxime ab hoſtibus conſpiceretur, ad terrorem *illis* incutiendum: qui tantus continuo Judæos invaſit, ut nemo muris egredi auderet. Romani autem ſtatim quidem impreſſionem facere ſuperſederunt, quod per totum diem in itineribus fuiſſent; aciem vero duplicem urbi circundant, ac tertiam præterea circumjiciunt, eamque equitum, omnes Judæis exitus obſtruentes. id quod Judæos, ut qui de ſalute deſperarent, ad animos ſumendos incitabat: nihil enim in bello homines pugnaciores facit quam neceſſitas.

Primum Judæorum cum Romanis conflictum nox dirimit.

5. Poſtridie vero aggreſſione facta, primo quidem Judæi, * qui in iſta regione manſerant, caſtris extra urbem ante muros poſitis, Romanis obviam ibant. Cum autem Veſpaſianus illis ſagittarios quidem admoviſſet & funditores & univerſos eminus jaculantes, miſſilibus eos uti permiſit; ipſe vero cum peditibus locum acclivem aſcendebat, ubi murus erat expugnabilis: *tunc* Joſephus civitati metuens proſiluit, & cum eo cuncta Judæorum multitudo. ſimulque Romanos omnes adorti, à muris quidem illos repulerunt; & multa tam manu forti quam animo virili ediderunt facinora: cæterum non minora quam patrabant viciſſim perpeſſi ſunt. nam quantum ipſos ſalutis deſperatio, tantum Romanos pudor incitabat: & hos quidem peritia cum fortitudine, illos vero armabat audacia animis iracundis militantes. Cum autem tota die pugnatum eſſet, prælium nox dirimit, Romanorum quidem plurimis ſauciatis, viriſque tredecim interfectis; illorum vero ſeptemdecim quidem ceciderunt, vulnerati autem erant ſexcenti.

Acriter poſtea ab utriſque pugnatum.

6. Veruntamen die ſequenti facta eruptione iterum aggrediuntur Romanos, multoque acrius aciem contra inſtruxerunt: inde quidem audaciores facti, quod eos pridie præter ſpem ſuſtinuerant, Romanos vero tum pugnaciores experti. quippe quos pudor in iram accenderat, ſe ſuperari exiſtimantes quod non cito vicerant. Et uſque ad quintum diem in urbem quidem impreſſionem facere non ceſſabant Romani, neque vero Jotapateni ab excurſionibus pugniſque è muro acrioribus: & neque Judæi vires hoſtium formidabant, neque Romani urbis capiendæ difficultate fatiſcebant.

Urbis Jotapatenorum ſitus & munitio.

7. Eſt autem Jotapata propemodum omnis prærupta, ex aliis quidem partibus profundis vallibus adeo præceps, ut in eas deſpicere cupientium adſpectus ante deficiat quam ad imum perveniat; à ſeptentrione vero tantummodo adiri poteſt, ubi montis deſinentis ad latus declive exædificata eſt. quod quidem ipſum muro complexus eſt Joſephus cum civitatem muniret, ut ſummitas ei imminens ab hoſtibus occupari non poſſit. Undique autem montibus circumſepta, priuſquam in eam quis perveniret, omnino conſpici nequibat. Ad hunc quidem modum communita erat Jotapata.

τὸ προσάρκτιον αὐτῆς μέρος [p] πρός τινι λόφῳ στρατοπεδεύεται, διέχοντι σταδίους ἑπτὰ τῆς πόλεως, πειρώμενος ὡς μάλιστα τοῖς πολεμίοις [q] εὐσύνοπτος εἶναι, πρὸς ἔκπληξιν. ἣ καὶ παραχρῆμα τοσαύτη τοὺς Ἰουδαίους κατέσχεν, ὡς μηδένα τοῦ τείχους τολμῆσαι προελθεῖν. Ῥωμαῖοι δ' εὐθὺς μὲν ἀπώκνησαν προσβαλεῖν, δι' ὅλης ὡδευκότες ἡμέρας· διπλῇ δὲ τῇ φάλαγγι κυκλοῦνται τὴν πόλιν, καὶ τρίτην ἔξωθεν περιϊστᾶσι [r] τὴν ἵππον, πάσας ἀποφράσσοντες αὐτοῖς τὰς ἐξόδους. τοῦτό γε, ἐν ἀπογνώσει σωτηρίας, παρώξυνε τοὺς Ἰουδαίους πρὸς [s] τόλμαν. [t] οὐδὲν γὰρ ἀνάγκης ἐν πολέμῳ μαχιμώτερον.

ε'. Γενομένης δὲ μεθ' ἡμέραν προσβολῆς, τὸ μὲν πρῶτον Ἰουδαῖοι κατὰ χώραν μένοντες ἀντεῖχον ἀντικρὺ τῶν Ῥωμαίων, [v] ἐξεστρατοπεδευκότες πρὸ τοῦ τείχους. ὡς δὲ Οὐεσπασιανὸς τούτοις μὲν [x] τοὺς τοξότας καὶ σφενδονήτας καὶ πᾶν τὸ τῶν ἑκηβόλων πλῆθος ἐπιστήσας [y] ἐπέτρεψε βάλλειν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν πεζῶν εἰς τὸ πρόσαντες ἀνώθει [z] καθ' ὃ τὸ τεῖχος ἦν εὐάλωτον· δείσας Ἰώσηπος περὶ [a] τῇ πόλει προπηδᾷ, καὶ σὺν αὐτῷ πᾶν τὸ τῶν Ἰουδαίων πλῆθος. συμπεσόντες δὲ τοῖς Ῥωμαίοις ἀθρόοι, τοῦ μὲν τείχους ἀνέστειλαν αὐτοὺς, πολλὰ δὲ ἐπεδείκνυντο χειρῶν ἔργα καὶ τόλμης. [b] οὐκ ἐλάσσω γε μὴν ὧν ἔδρων ἀντέπασχον. ὅσον γὰρ αὐτοὺς ἡ τῆς σωτηρίας ἀπόγνωσις, [c] τοσοῦτον τοὺς Ῥωμαίους αἰδὼς παρεκρότει· καὶ τοὺς μὲν ἐμπειρία μετ' ἀλκῆς, τοὺς δὲ θράσος ὥπλιζε τῷ θυμῷ στρατηγουμένους. παραταξάμενοι δὲ δι' ὅλης ἡμέρας νυκτὶ διαλύονται, τρώσαντες μὲν πλείστους Ῥωμαίων, [d] τρισκαίδεκα δὲ ἀνελόντες ἄνδρας· αὐτῶν δὲ ἔπεσον μὲν [e] δέκα καὶ ἑπτὰ, τραυματίαι δὲ ἐγένοντο ἑξακόσιοι.

ϛ'. Τῇ δὲ [f] ὑστεραίᾳ πάλιν προσβάλλουσι τοῖς Ῥωμαίοις [g] ἐπεξελθόντες, [h] καὶ πολὺ καρτερώτερον [i] ἀντιπαρετάξαντο. [k] θαῤῥαλεώτεροι μὲν ἐκ τοῦ παρὰ λόγον ἀντισχεῖν τῇ προτέρᾳ γεγενημένοι, χρώμενοι δὲ καὶ τοῖς Ῥωμαίοις μαχιμωτέροις. ὑπὸ γὰρ αἰδοῦς εἰς ὀργὴν ἐξεκαίοντο, τὸ μὴ ταχέως νικᾶν ἧτταν ἡγούμενοι. καὶ μέχρι πέμπτης ἡμέρας προσβολαὶ μὲν ἐγίνοντο τῶν Ῥωμαίων ἀδιάλειπτοι, ἐκδρομαὶ δὲ τῶν Ἰωταπατηνῶν [l] καὶ [m] τειχομαχίαι [n] καρτερώτεραι· καὶ οὔτε Ἰουδαῖοι τὴν τῶν πολεμίων ἰσχὺν κατεῤῥώδουν, οὔτε Ῥωμαῖοι πρὸς τὸ τῆς πόλεως δυσάλωτον ἀπέκαμνον.

ζ'. Ἔστι δὲ Ἰωταπάτη πλὴν [o] ὀλίγου πᾶσα κρημνὸς, ἐκ μὲν τῶν ἄλλων μερῶν πάντοθεν φάραγξιν ἀπείροις ἀπότομος, ὡς τῶν κατιδεῖν πειρωμένων τὰς ὄψεις [p] προεξασθενεῖν τοῦ βάθους· ἀπὸ βορέου δὲ προσιτὴ μόνον καθ' ὃ λήγοντι τῷ ὄρει [q] πλαγίῳ προσέκτισται. καὶ τοῦτο δ' ὁ Ἰώσηπος ἐμπεριειλήφει τειχίζων τὴν πόλιν, ὡς ἀκατάληπτον εἶναι πολεμίοις τὴν ὑπὲρ αὐτῆς ἀκρώρειαν. κύκλωθεν δὲ ἄλλοις ὄρεσι καλυπτομένη, [r] πρὶν εἰσαφίκοιτό τις αὐτὴν, παντελῶς ἀόρατος ἦν. εἶχε [s] μὲν οὕτως [t] ὀχυρότητος Ἰωταπάτη.

η'. Οὐε-

p Πρὸς τινι λόφῳ] Ἐν τινι λόφῳ *Bod.*
q Εὐσύνοπτος] Conf. infr. §. 23. SPANH.
r Τὴν ἵππον,] Τὴν ἵππον πᾶσαν, ἀποφράσσοντες *Voſſ.* & *Vat.*
s Τόλμαν] πόλεμον *Roſt.*
t Οὐδὲν γὰρ ἀνάγκης ἐν πολέμῳ] Conſ. infr. §. 17. & 18. ut & 28. SPANH.
v Ἐξεστρατοπεδευκότες] Ἐστρατοπεδευκότες *Big.*
x Τοὺς τοξότας] ἐπὶ τοξότας *Roſt.*
y Ἐπέτρεψε βάλλειν,] Ita *Big.* & *Ruf.* ἐκέλευσε in *cæteris.*
z Καθ' ὃ τὸ τεῖχος ἦν εὐάλωτον.] Eo modo *Big.* καθὸ τοῦ τείχους ἦν εὐάλωτον in *Editis Aliiſque.*
a Τῇ πόλει προπηδᾷ,] Τὴν πόλιν *Bod.* & *Roſt.*
b Οὐκ ἐλάσσω] Οὐκ ἔλασσον *Big.*
c Τοσοῦτον τοὺς Ῥωμαίους] Τοσούτῳ *Big.*
d Τρισκαίδεκα δὲ ἀνελόντες ἄνδρας.] Δεκατρεῖς *Big.*
e Δέκα καὶ ἑπτὰ,] Δέκα ἑπτὰ *Big. Voſſ.* & *Bod.*
f Ὑστεραίᾳ πάλιν] Ὑστεραίᾳ ἡμέρᾳ *Big.*
g Ἐπεξελθόντες,] *Gen.* ἀπεξελθόντες.
h Καὶ πολὺ] καὶ Abeſt *L. B.*
i Ἀντιπαρετάξαντο] Ἀντεπαρετάξαντο *Big.* ἀνεπαρετάξαντο *Vat.*
k Θαῤῥαλεώτεροι] θαρραλεώτερον *Roſt.*
l Καὶ] Illud καὶ additum è *Codd. MSS.*
m Τειχομαχίαι] τειχομαχεῖ *Ariſtoph. Nub.* p. 154. SPANH.
n Καρτερώτεραι.] Ita *Big.* καρτεραὶ in *Editis Aliiſque.*
o Ὀλίγου] ὀλίγον *Roſt.*
p Προεξασθενεῖν] προεξαναςθενεῖν *Gen.*
q Πλαγίῳ προσέκτισται.] Πλαγίως προσεκτεῖσθαι *Big.*
r Πρὶν εἰσαφίκοιτό τις αὐτὴν,] Πρὶν δ' εἰσαφ. *Big.*
s Μὲν οὕτως,] Μὲν οὖν *Big.*
t Ὀχυρότητος Ἰωταπάτη.] Ὀχυρώτατα *Big.*

* Locis ſuis manentes, Romanis, caſtra ante muros habentibus, reſiſtebant, *Ruf.* ac ſi legiſſet ἐξεστρατοπεδευκότων, aut *nominativum* pro *genitivo* adhibitum exiſtimaſſet.

v Καρ-

ή. Οὐεσπασιανὸς δὲ, τῇ τε φύσει τοῦ χωρίου καὶ ταῖς τόλμαις τῶν Ἰουδαίων ἀντιφιλονεικῶν, ἔγνω [v] καρτερῶς ἅπτεσθαι τῆς πολιορκίας· καὶ, προσκαλεσάμενος τοὺς [x] ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, ἐβουλεύετο περὶ τῆς προσβολῆς. δόξαν δὲ [y] χῶσαι τὸ [z] πρόσιτον τοῦ τείχους, ἐπὶ συγκομιδὴν ὕλης ἐκπέμπει πᾶν τὸ στράτευμα, καὶ κοπέντων τῶν περὶ τὴν πόλιν ὀρῶν, [a] συναλισθείσης δὲ ἅμα τοῖς ξύλοις ἀπείρου χερμάδος, οἱ μὲν πρὸς ἀλεώραν τῶν ὕπερθεν ἀφιεμένων βελῶν, γέῤῥα [b] διατείναντες ὑπὲρ χαρακωμάτων [c] ἐχώννυον ὑπ' αὐτοῖς, οὐδὲν ἢ μικρὰ βλαπτόμενοι ταῖς ἀπὸ τοῦ τείχους βολαῖς· [d] οἱ δὲ, τοὺς πλησίον ὄχθους ἀνασπῶντες, γῆν αὐτοῖς ἀδιαλείπτως [e] προσέφερον. καὶ τριχῇ διῃρημένων, ἀργὸς ἦν οὐδείς. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι πέτρας τε μεγάλας ἀπὸ τῶν τειχῶν τοῖς [f] σκεπάσμασιν αὐτῶν ἐπηφίεσαν, καὶ πᾶν εἶδος βελῶν. ἦν δὲ καὶ μὴ διϊκνουμένων πολὺς [g] ὢν ὁ ψόφος καὶ φοβερὸς, ἐμπόδιον τοῖς ἐργαζομένοις.

θ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ἐν κύκλῳ τὰς ἀφετηρίους μηχανὰς ἐπιστήσας, τὰ πάντα δὲ ἦν ἑκατὸν ἑξήκοντα ὄργανα, βάλλειν ἐκέλευσε [h] τοὺς [i] ἐπὶ τοῦ τείχους. ὁμοῦ δὲ οἵ τε καταπέλται τὰς λόγχας [k] ἀνεῤῥοίζουν, καὶ ταλαντιαῖοι λίθοι μέγεθος ἐκ τῶν πετροβόλων ἐβάλλοντο, πῦρ τε καὶ πλῆθος ἀθρόων οἰστῶν. [l] ἅπερ οὐ μόνον τὸ τεῖχος ἀνεπίβατον τοῖς Ἰουδαίοις ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ [m] τὴν ἐντὸς [n] ὅσης ἀφικνεῖτο χώρας. [o] καὶ γὰρ τὸ τῶν Ἀράβων τοξοτῶν πλῆθος, ἀκοντισταί τε, καὶ σφενδονῆται πάντες, ἅμα τοῖς μηχανήμασιν ἔβαλλον. οὐ μὴν, εἰργόμενοι τῆς καθύπερθεν ἀμύνης, ἠρέμουν· ἐκτρέχοντες γὰρ λῃστρικώτερον κατὰ λόχους, περιέσπων τε τῶν ἐργαζομένων [p] τὰς σκέπας, καὶ τοὺς γυμνουμένους ἔπαιον· καὶ, καθ' ὃ παρείκοιεν ἐκεῖνοι, διεῤῥίπτουν τὸ χῶμα, καὶ τὰ χαρακώματα σὺν τοῖς γέῤῥοις [q] ἐνεπίμπρασαν. μέχρι συνεὶς Οὐεσπασιανὸς τὴν διαίρεσιν τῶν ἔργων αἰτίαν εἶναι τῆς βλάβης, τὰ γὰρ διαστήματα τοῖς Ἰουδαίοις προσβολῆς παρεῖχε τόπον, ἑνοῖ τὰς σκέπας· καὶ συναφθείσης [r] ἅμα αὐτοῖς τῆς δυνάμεως, [s] ἀνείρχθησαν αἱ τῶν Ἰουδαίων [t] παραδύσεις.

ί. Ἐγειρομένου δὲ τοῦ χώματος ἤδη, καὶ ταῖς ἐπάλξεσιν ὅσον οὔπω πλησιάζοντος, [v] δεινὸν Ἰώσηπος νομίσας εἰ μηδὲν [x] ἀντιμηχανήσαιτο τῇ πόλει σωτήριον, συναθροίζει τέκτονας, καὶ τὸ τεῖχος ἐκέλευσεν ὑψοῦν. τῶν δὲ ἀδύνατον εἶναι φαμένων οἰκοδομεῖν τοσούτοις βέλεσι βαλλομένους, σκέπην αὐτοῖς ἐπινοεῖ τοιάνδε. δρυφάκτους πήξασθαι κελεύσας, ἐμπετάσαι τε [y] βύρσας νεοδόρους βοῶν, [z] ὡς ἂν δέχοιντο μὲν τοὺς ἀπὸ [a] τῶν πετροβόλων λίθους κολπούμεναι, [b] περιολισθαίνοι δὲ ἀπ' αὐτῶν τὰ λοιπὰ βέλη, καὶ τὸ πῦρ ὑπὸ τῆς ἰκμάδος εἴργοιτο,

8. Vespasianus autem, & contra loci naturam contendere volens & Judæorum audaciam, statuit urbem acriter oppugnare, & advocatis *omnibus* sub se ducibus, cum illis de impressione facienda consultabat. Cum autem visum esset aggerem excitare, qua parte murus accessu erat facilis, totum ad comportandam materiam mittit exercitum, urbique propinquis montibus excisis, simulque cum lignis magna vi lapidum congesta, alii quidem, cratibus, ad evitanda jacula desuper missa, super vallis expansis, sub illis aggerem construebant, nihil aut parum admodum telis, quæ de muro jacerentur, læsi: alii vero, propinquos tumulos evellentes, terram illis sine intermissione afferebant. cumque trifariam divisi essent, nemo otiosus erat. At Judæi saxa ingentia & omne telorum genus in eorum tegumenta è muris immiserunt. quæ licet minime penetrarent, magnum tamen sonitum edentia & horribilem, impedimento erant operantibus.

Qualiter Iotapata obsidet Vespasianus.

9. At Vespasianus, cum missilium machinas circumposuisset (organa autem omnia erant centum & sexaginta) eos qui super murum astarent jussit impetere. Simul etiam & catapultæ lanceas cum stridore jaciebant, & è ballistis lapides talenti pondere mittebantur, ignisque & assidue magno numero sagittæ. quæ omnia non solum murum sed etiam totum quousque pertingerent spatium Judæis inaccessum fecerunt. quin & magna Arabum sagittariorum manus, itemque jaculatores & funditores omnes una cum machinis tela emittebant. Non tamen, *his Judæi* prohibiti ne desuper propugnarent, quiescebant. nam agminibus, prædonum magis ex more, excurrentes, & tegmina operantium undique detrahebant, nudatosque feriebant: & ubicunque illi loco cederent aggerem disjiciebant, vallorumque munimenta una cum cratibus incendebant. donec Vespasianus, intellecto operum intervalla hujusce damni causam esse, (nam spatia interjecta Judæis locum *ea* aggrediendi præbebant) tegumenta omnia in unum conferebat: & cum ipsis pariter conjunctis viribus, factum est ut coërcerentur hostium obreptiones.

Quo modo in obsidione res utrinque geritur.

10. Jam vero aggere erecto, & propemodum propugnaculis æquato, Josephus grave fore ratus si nihil contra moliretur quod urbi salutare esset, opifices convocat, murumque altius attolli jussit. Cumque illi dicerent, fieri non posse ut ædificarent dum tot jaculis peterentur, hujusmodi tegmen illis excogitabat. Cum sudes defigi, superque eis cruda boum coria expandi præcepisset, ut lapides quidem è tormentis emissos depressa exciperent, reliqua vero tela inde dilaberentur, & humoris vi ignis arceretur, hoc machinamentum opificibus præ-

Aggere muris fere æquato, muros altius attollendos curat Josephus.

v Καρτερῶς ἅπτεσθαι τῆς πολιορκίας.] Καρτερώτερον Big. & Voss.
x Ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας,] Ὑπ' ἑαυτὸν Big.
y Χῶσαι] Rost. ὑψῶσαι. sed υ superscript. rec. manu, quum in textu exstet ψῶσαι.
z Πρόσιτον τοῦ τείχους,] Ita Big. & Ruf. antea erat ἀπρόσιτον in *Græcis cæteris.*
a Συναλισθείσης δὲ ἅμα] Συναλισθείσης τε in aliquibus *MSS.*
b Διατείναντες] Διατείνοντες Big.
c Ἐχώννυον ὑπ' αὐτοῖς] Ita *Bod.* & *Lugd.* ediderat tamen *Hudson.* ἔχον. HAV.
d Οἱ δὲ,] Οἱ δὲ τοῦ πλησίον *Vat.*
e Προσέφερον.] Ἔφερον *Big.*
f Σκεπάσμασιν αὐτῶν ἐπηφίεσαν,] Σκιάσμασιν *Big.* σκέπασιν *Vat.*
g Ὢν ὁ ψόφος καὶ φοβερὸς,] Illud ὢν non agnoscit *Voss.* τῶν δὲ καὶ μὴ διϊκνουμένων πολὺς ὁ ψόφος, καὶ φοβερὸν ἦν ἐμπ. aut simile quid legisse videtur *Ruf.* qui vertit, *quæ licet minime penetrarent, magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erant operantibus.*
h Τοὺς] Ita lege cum *Rost.* & *Lugd. Bat.* non (ut reliqui) τοῖς. HAV.
i Ἐπὶ τοῦ τείχους.] Ita *Big. Rost.* & *Bod.* τοῖς ἀπὸ τοῦ τείχους in *Editis Aliisque.*

k Ἀνεῤῥοίζουν,] Ἀνεθρίζουν *Big.* ἀνεῤῥίζουν *Bod.* Legi etiam potest ἀνεῤῥίπτουν.
l Ἅπερ οὐ μόνον] Ita *Big. Gall.* & *Ruf.* ἀπαιωρούμενοι in *Editis Aliisque.*
m Τὴν ἐντὸς] Sic *Big.* τοῖς ἐντὸς *Bod.* τῆς εἴσω in *cæteris.*
n Ὅσης ἀφικνεῖτο χώρας.] Οὔσης *Vat.* & *Lugd. Bat.*
o Καὶ γὰρ τὸ] Ita *Bas. Big.* & *Bod.* καὶ γὰρ τῶν in *cæteris.*
p Τὰς σκέπας,] Τὰ σκεπάσματα *Big.*
q Ἐνεπίμπρασαν.] *Al.* ἐνετίπρασαν.
r Ἅμα αὐτοῖς] Forsan ἅμα αὐταῖς.
s Ἀνείρχθησαν] εἴρθησαν *Rost.*
t Παραδύσεις.] παραδύσιν infr. lib. 6. c. 1. §. 3. SPANH. παρεισδύσεις in *Rost.* manu recent. corr.
v Δεινὸν Ἰώσηπος] Δεινὸν ὁ Ἰώσηπος *Big.*
x Ἀντιμηχανήσαιτο] Ita superscribitur quoque in *Rost.* legitur alias ἀντιμαχήσαιτο.
y Βύρσας νεοδόρους] Ita *Big.* βύρσας νεοδόρεις in *Editis Aliisque.*
z Ὡς ἂν δέχοιντο] Ὡς ἀναδέχοιντο *Big.*
a Τῶν πετροβόλων] Munimenta contra πετροβόλους in obsidione Bezabdes apud Ammian. Marcell. l. xx. c. VII. p. 198. Et licet defensores obtentis ciliciis, ne conspicerentur ab hostibus, latitarent intrinsecus. SPANH.
b Περιολισθαίνοι] Περιολισθάνοι *Big*

prætendit, sub quo tutò operantes die nocteque murum ad viginti cubitorum altitudinem evexerunt; & crebras quidem turres in eo ædificarunt, validaque *eis* adaptarunt propugnacula. id quod Romanis, jam intra civitatem se esse credentibus, magnam anxietatem injecit; fecitque ut tam ex iis quæ excogitaverat Josephus, quam ex civium præsenti fortitudine animis consternarentur.

VII. *Vespasianus irritatus statuit urbem obsidere.*

11. At Vespasianus & commenti vafritie & Jotapatenorum audacia magis irritabatur. nam, resumpta ex munitione fiducia, in Romanos excursiones faciebant, & quotidie *cum illis* turmatim confligebant, & omne genus latrocinia adhibebant, ut & eorum quæ casus obtulerit rapinas, aliorumque operum igne vastationes, donec Vespasianus, contento à pugna milite, statuit urbem obsidere, & necessariorum penuria laborantem capere. aut enim coactos necessariorum inopia ipsi supplicaturos, aut si ad extremum in eadem pertinacia duraverint, fame perituros: multoque languidiores in pugna eos habiturum esse putabat, si rursus post intervallum inedia attritos adoriatur. itaque omnes exitus eorum observari jussit.

Obsessorum conditio, & quo pacto illis providet Josephus.

12. Illis autem intus frumenti satis erat, aliarumque rerum præter salem omnium: attamen aqua egebant, utpote quod ne quidem fons intra urbem, imbre autem contenti erant eam habitantes. verum raro si unquam in illo tractu per æstatem pluit. Cumque illa ipsa tempestate obsiderentur, valde animos despondebant de siti vel minimum cogitantes; & indignabantur, ac si aqua prorsus eos defecisset. Josephus enim, cum & civitatem videret aliis necessariis abundare, virosque animo fortes esse, velletque obsidionem Romanis præter exspectationem protrahere, *certa* mensura potum civibus distribuebat. Illi vero *aquam ipsis ita* dispensari penuria gravius esse existimabant; & cupiditatem illorum magis accendebat, quod liberam *bibendi* potestatem non haberent: &, quasi ad extremam jam perventum esset sitim, fatiscebant. Verum Romanos, quod ita se haberent, non latebat. nam ex adverso trans murum animadvertebant eos unum in locum confluentes, & aquam dimensam accipientes; eoque pertingentibus telis, quæ è machinis jacerentur, multos occidebant.

Ejus stratagema ad Vespasianum fallendum.

13. Et quidem Vespasianus, cisternis non multo post exhaustis, ex ipsa necessitate sibi traditum iri civitatem sperabat. Josephus autem, hanc illius spem frangendi propositum habens, quamplurimos jubet vestes in aquam immergere, easque de propugnaculis undique suspendere, ita ut omnem derepente murum *humor* circumflueret. Ad hoc, animis concidunt Romani & consternantur, cum vidissent eos tantum aquæ in ludibrium consumere, quos ne potum quidem habere existimabant. Adeoque imperator, cum inedia captum iri urbem desperasset, iterum se ad arma & vim

προανίστησι τῶν τεκτόνων, [c] ἐφ' οἷς ἀσφαλῶς ἐργαζόμενοι, δι' ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς τὸ τεῖχος ἤγειραν, εἰς εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος· καὶ συχνοὺς μὲν πύργους [d] ἐνῳκοδόμησαν αὐτῷ, καρτεράν τε ἔπαλξιν ἐφηρμόσαντο. τοῦτο τοῖς Ῥωμαίοις, ἐντὸς ἤδη τῆς πόλεως οἰομένοις εἶναι, πολλὴν ἐποίησεν ἀθυμίαν· καὶ, πρός τε τὴν ἐπίνοιαν τοῦ Ἰωσήπου καὶ τὸ παράστημα τῶν ἐπὶ τῆς πόλεως, κατεπλάγησαν.

ια'. Οὐεσπασιανὸς δὲ, καὶ πρὸς τὸ πανοῦργον τοῦ στρατηγήματος, καὶ πρὸς τὰς τόλμας παρωξύνετο τῶν Ἰωταπατηνῶν. [e] πάλιν γὰρ [f] ἀναθαρσήσαντες ἐπὶ τῷ τειχισμῷ, τοῖς Ῥωμαίοις ἐπεξέθεον, καὶ καθ' ἡμέραν ἐγίνοντο συμπλοκαὶ [g] κατὰ λόχους, ἐπίνοιά τε λῃστρικὴ πᾶσα, καὶ τῶν [h] προστυχόντων ἁρπαγαὶ, καὶ τῶν ἄλλων ἔργων πυρπολήσεις, ἕως Οὐεσπασιανὸς, [i] ἀναπαύσας τὴν στρατιὰν μάχης, διέγνω προσκαθεζόμενος σπάνει τῶν ἐπιτηδείων αἱρεῖν τὴν πόλιν. ἢ γὰρ ἀναγκαζομένους [k] ἀπορίᾳ τῶν ἀναγκαίων [l] ἱκετεύσειν αὐτὸν, ἢ μέχρι παντὸς [m] ἐπαυθαδισαμένους διαφθαρήσεσθαι λιμῷ. πολύ τε ῥᾷοσιν αὐτοῖς [n] χρήσεσθαι ἤξιου κατὰ τὴν μάχην, εἰ διαλιπὼν αὖθις [o] ἐκτετρυχωμένοις ἐπιπέσοι. φρουρεῖν δὲ πάσας αὐτῶν ἐκέλευσε τὰς [p] ἐξόδους.

ιβ'. Τοῖς δὲ σίτου μὲν ἦν πλῆθος ἔνδον, [q] καὶ τῶν ἄλλων πλὴν ἁλὸς ἁπάντων· ἔνδεια δὲ ὕδατος, ὡς ἂν πηγῆς μὲν οὐκ οὔσης κατὰ τὴν πόλιν, [r] τῷ ὀμβρίῳ διαρκουμένων τῶν ἐν αὐτῇ. σπάνιον δὲ εἴποτε τὸ κλίμα [s] τοῦτο θέρους ὕεται. καὶ [t] κατὰ ταύτην τὴν ὥραν πολιορκουμένων, ἀθυμία δεινὴ πρὸς τὴν τοῦ δίψους ἐπίνοιαν ἦν· ἠγανάκτουν τε ὡς ἤδη ἐπιλελοιπότος καθάπαν ὕδατος. ὁ γὰρ Ἰώσηπος τήν τε πόλιν ὁρῶν τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων εὔπορον, καὶ τὰ φρονήματα γενναῖα τῶν ἀνδρῶν, βουλόμενός τε Ῥωμαίοις παρ' ἐλπίδα ἐκτεῖναι τὴν πολιορκίαν, μέτρῳ τὸ ποτὸν αὐτοῖς [v] διένεμεν. οἱ δὲ τὸ ταμιεύεσθαι χαλεπώτερον ἐνδείας ὑπελάμβανον, καὶ τὸ μὴ αὐτεξούσιον αὐτῶν πλέον ἐκίνει τὴν ὄρεξιν, καὶ καθάπερ εἰς ἔσχατον ἤδη δίψους προήκοντες ἀπέκαμνον. διακείμενοι δὲ οὕτως οὐκ ἐλάνθανον τοὺς Ῥωμαίους. ἀπὸ γὰρ τοῦ κατάντους ἑώρων αὐτοὺς ὑπὲρ τὸ τεῖχος ἐφ' ἕνα συῤῥέοντας [x] τόπον, καὶ μετρουμένους τὸ ὕδωρ, ἐφ' ὃν καὶ τοῖς [y] ὀξυβελέσιν ἐξικνούμενοι πολλοὺς ἀνῄρουν.

ιγ'. Καὶ Οὐεσπασιανὸς μὲν, [z] οὐκ εἰς μακρὰν τῶν [a] ἐκδοχείων κενωθέντων, ἤλπιζεν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης αὐτῷ παραδοθήσεσθαι τὴν πόλιν. ὁ δὲ Ἰώσηπος, κλάσαι [b] μὲν τὴν ἐλπίδα ταύτην αὐτῷ προαιρούμενος, ἐμβρέξαι κελεύει πλείστους τὰ ἱμάτια, καὶ [c] καταχρεμάσαι [d] περὶ τὰς ἐπάλξεις, ὥς τε περιῤῥεῖσθαι πᾶν ἐξαπίνης τὸ τεῖχος. πρὸς τοῦτο ἀθυμία τῶν Ῥωμαίων καὶ κατάπληξις ἦν, θεασαμένων εἰς χλεύην τοσοῦτον παραναλίσκοντας ὕδατος, οὓς οὐδὲ ποτὸν ἔχειν ὑπελάμβανον. ὥστε καὶ τὸν στρατηγὸν, ἀπογνόντα τὴν δι' ἐνδείας ἅλωσιν, τρέπεσθαι πάλιν πρὸς ὅπλα καὶ βίαν. ὃ δὴ τοῖς

Ἰου-

c Ἐφ' οἷς ἀσφαλῶς ἐργαζόμενοι,] Ὑφ' οἷς *Big.*
d Ἐνῳκοδόμησαν αὐτῷ] Ἀνῳκοδόμησαν *Big.*
e Πάλιν γὰρ] Sic *Big. Bod. Rost.* & *Voss.* πάλαι in *cæteris.*
f Ἀναθαρσήσαντες] *Rost.* ἀναθαῤῥήσαντες.
g Κατὰ λόχους,] Ita *Voss.* & *Ruf.* καὶ κατὰ λ. in *cæteris.*
h Προστυχόντων ἁρπαγαὶ,] Ita *Big. Lugd. Bat. Paris. Bod.* & *Vat.* προτυχόντων in *Editis Aliisque.*
i Ἀναπαύσας τὴν στρατιὰν] Ἀναπαύσασθαι *Big.*
k Ἀπορίᾳ τῶν ἀναγκαίων] Ταῖς ἀπορίαις τῶν *Big.*
l Ἱκετεύσειν αὐτὸν,] Ita *Big.* ἱκετεύειν in *cæteris.*
m Ἐπαυθαδισαμένους] Ἀπαυθαδισάμενος *Big.* ἐπαυθαδιασάμενος *Voss.* & *Rost.* ἀπαυθαδιασάμενος *Bod.* & *Rost.*
n Χρήσεσθαι] Χρήσασθαι *Big.*
o Ἐκτετρυχωμένοις] ἐκτετρυχωμένους, καταπεπονημένους, ἐκνενευρισμένους, *Hesychius.* SPANH.
p Ἐξόδους.] *L. B.* διεξόδους.

q Καὶ τῶν ἄλλων] Καὶ τῶν ἄλλων ἅλις ἁπάντων *Voss.* quod sane in textum receperam, nisi cum *Editis* consensissent *Græci cæteri* & *Rufini* codices.
r Τῷ ὀμβρίῳ διαρκουμένων] Ita in plerisque *MSS.* τῷ ὀμβρίῳ in *Editis.*
s Τοῦτο θέρους ὕεται.] Τοῦτο additum è *Cod. Voss.* ei consentiente *Rufino.*
t Κατὰ ταύτην] *L. B.* καὶ αὐτήν.
v Διένεμεν.] Διένειμεν εὐθέως *Big.* & *Lugd. Bat.*
x Τόπον,] *Rost.* πύργον.
y Ὀξυβελέσιν ἐξικνούμενοι] Ὀξυβελέσιν *Bod.*
z Οὐκ εἰς] Abest *Rost.*
a Ἐκδοχείων] Conf. sup. lib. 1. c. 15. §. 1. SPANH.
b Μὲν τὴν ἐλπίδα] Illud μὲν non agnoscunt *Big.* & *Voss.*
c Καταχρεμάσαι] Καταχρημνίσαι *Big.* κρεμάσαι *Rost.*
d Περὶ τὰς] *Rost.* κατὰ τάς.

Ἰουδαίοις δι' ἐπιθυμίας ἦν. ἀπεγνωκότες γὰρ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν, πρὸ λιμοῦ καὶ δίψης [e] τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον ᾑροῦντο.

ιδ'. Ὁ μέντοιγε Ἰώσηπος πρὸς τῷδε τῷ στρατηγήματι καὶ ἕτερον ἐνενόησεν εἰς περιουσίαν αὐτῷ. [f] διά τινος χαράδρας δυσβάτου, καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν [g] φυλάκων ἀμελουμένης, κατὰ τὰ πρὸς δύσιν μέρη τῆς φάραγγος ἐκπέμπων τινὰς, [h] γράμματα πρὸς οὓς [i] ἐβούλετο τῶν ἔξω Ἰουδαίων [k] διεπέμψατο, καὶ παρ' αὐτῶν ἐλάμβανε, παντός τε ἐπιτηδείου τῶν ἐπιλελοιπότων ἀνὰ τὴν πόλιν εὐπόρησεν, ἕρπειν τὰ πολλὰ παρὰ τὰς φυλακὰς κελεύσας τοῖς εἰσιοῦσι, καὶ τὰ νῶτα καλύπτειν νάκεσιν, ὡς εἰ καὶ κατίδοι τις αὐτοὺς νύκτωρ, φαντασίαν παρέχοιεν κυνῶν. μέχρι συναισθόμενοι τὴν ἐπίνοιαν οἱ φρουροὶ, περιΐσχουσι τὴν χαράδραν.

ιε'. Καὶ τότε Ἰώσηπος μὲν τὴν πόλιν οὐκ εἰς μακρὰν ἀνθέξειν ὁρῶν, ἐν ἀπόρῳ δὲ τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν [l] εἰ μένοι, δρασμὸν ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐβουλεύετο. [m] συναισθόμενον δὲ τὸ πλῆθος καὶ περιχυθὲν αὐτῷ κατηντιβόλουν, „ μὴ σφᾶς περιϊδεῖν ἐπ' αὐτῷ μόνῳ κειμένους. εἶναι γὰρ τῇ πόλει καὶ σωτηρίας [n] μὲν ἐλπὶς, [o] ὡς παραμένοντος αὐτοῦ, παντὸς ἀγωνιζομένου δι' αὐτὸν προθύμως· κἂν ἁλῶσι δὲ, παραμυθία. πρέπειν δὲ αὐτῷ μήτε [p] φεύγειν τοὺς ἐχθροὺς, μήτε ἐγκαταλείψειν τοὺς φίλους, μηδὲ ἀποπηδᾶν, ὥσπερ χειμαζομένης νεὼς, εἰς ἣν ἐν γαλήνῃ παρῆλθεν. ἐπιβαπτίσειν γὰρ [q] αὐτὸν τὴν πόλιν, μηδενὸς [r] ἔτι τολμῶντος τοῖς πολεμίοις ἀνθίστασθαι, [s] δι' ὃν ἀναθαρροῖεν οἰχομένου.

ιϛ'. Ὁ δὲ Ἰώσηπος, τὸ καθ' αὐτὸν ἀσφαλὲς ὑποστελλόμενος, „ ὑπὲρ αὐτῶν, ἔφασκε, ποιεῖσθαι τὴν ἔξοδον. [t] μένων μὲν γὰρ οὔτ' ἂν ὠφελῆσαί τι μέγα σωζομένους, κἂν ἁλίσκωνται [v] συναπολέσθαι περισσός· ἐκδὺς δὲ τῆς πολιορκίας, ἔξωθεν ὠφελήσειν αὐτοὺς μέγιστα. τούς τε γὰρ ἐκ τῆς χώρας Γαλιλαίους συναθροίσειν ᾗ τάχος, καὶ Ῥωμαίους ἑτέρῳ πολέμῳ τῆς πόλεως αὐτῶν ἀντιπερισπάσειν. οὐχ ὁρᾷν δὲ τί παρακαθεζόμενος αὐτοῖς χρήσιμος εἴη νῦν, [x] πλὴν ἢ Ῥωμαίους παροξύνων μᾶλλον ἐπὶ τὴν πολιορκίαν, ὡς περὶ πλείστου ποιεῖσθαι λαβεῖν αὐτόν. εἰ δὲ [y] ἐκδράντα πύθοιντο, πολὺ τῆς [z] ἐπὶ τὴν πόλιν ὁρμῆς ἀνήσειν“. [a] οὐκ ἔπειθέν τε αὐτοὺς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξέκαυσε τὸ πλῆθος [b] αὐτῷ περιέχεσθαι. παῖδες γοῦν καὶ γέροντες, καὶ γύναια μετὰ νηπίων ὀδυρόμενα προσέπιπτον αὐτῷ, καὶ τοῖς ποσὶν ἐμπλεκόμενοι πάντες εἴχοντο, καὶ μετὰ κωκυτῶν κοινωνὸν σφίσι τῆς τύχης [c] μένειν ἱκέτευον, οὐ φθόνῳ τῆς ἐκείνου σωτηρίας, ἔμοιγε [d] δοκεῖν, ἀλλ' ἐλπίδι [e] τῆς αὐτῶν. οὐδὲν γὰρ ἤξιουν πείσεσθαι δεινὸν Ἰωσήπου μένοντος.

convertit. id quod Judæi maxime desiderabant. Nam cum & sua & civitatis salus desperata esset, per bellum quam per famem & sitim emori malebant.

14. Veruntamen Josephus, præter stratagema jam memoratum, & aliud excogitavit * in sui incolumitatem. Via quadam salebrosa admodum & ardua, propterea que à custodibus negligenter habita, per vallis latera occidentalia certos quosdam mittens, literas ad quoscunque vellet Judæorum extra civitatem dedit, vicissimque ab iis accepit, & necessariorum quæ in urbe defecerant abunde habuit; mandato commeantibus, ut reperent plerunque dum excubias præterirent, & terga velleribus tegerent, ut si quis eos noctu conspiceret, canes esse viderentur. *quod factitatum*, donec vigiles detecto commento sese locis confragosis circundarent. *Aliud Josephi stratagema.*

15. Et tunc quidem Josephus, cum urbem non diu resistere posse videret, suamque salutem in incerto esse si maneret, de fuga cum primoribus *civitatis* deliberabat. Id vero ubi populus intellexit, seque ei circumfudisset, „ ne ipsos negligeret, orabant, omnem in eo solo fiduciam reponentes. Civitati enim adhuc salutis quidem spem esse, quod ipso manente omnes ejus causa alacriter dimicaturi essent; sin vero capiantur, eundem solatio fore. Decere autem illum nec inimicos fugere, nec in eo esse ut amicos deserat, neque veluti ex navi tempestate oppressa desilire, in quam cum mare esset tranquillum venerat. ipsum enim demersurum esse civitatem, cum jam nemo audebit hostibus se opponere, ipso discedente cui confiderent. *Josephus de fuga cum suis agit, obnitente populo.*

16. Josephus autem † cavens ne ipsum saluti suæ prospicere cogitarent, „ illorum commodo se *urbe* egredi, dicebat. etenim manendo se parum admodum illis, dum salvi essent, profuturum, &, si caperentur, una cum illis frustra esse periturum; obsidione vero liberatum, extra urbem maximo eis emolumento fore. Galilæos enim è regione quam celerrime congregatum ire, & alio bello Romanos ab eorum civitate revocaturum. Nunc autem non videre cui bono foret si apud eos remaneret, nisi ut Romanos ad obsidionem magis incitaret, ut qui ipsum capere maximi facerent: quem si aufugisse rescitiverint, multum eos de impetu in urbem *faciendo* remissuros esse. “ Non autem his quicquam eos movebat, sed eo magis populum ad se circumsistendum accendit. pueri igitur & senes, itemque mulieres cum infantibus flentes ad pedes illius accidebant, eosque complexi omnes tenebant, & cum ejulatu eum obsecrabant ut apud eos maneret ejusdem fortunæ particeps; non quod illius saluti inviderent, ut mihi videbatur, sed quod de sua spem haberent. nihil enim mali dum maneret Josephus se passuros esse existimabant. *Fugæ consilium.*

17. Ille

e Τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον] Τὸν ἐν τῷ πολέμῳ *Bod.*
f Διὰ] Pro διὰ eliso scribitur ἴδιον in *Rost.*
g Φυλάκων ἀμελουμένης,] Ita *Big.* & *Lugd. Bat.* φυλακῶν in *aliis.*
h Γράμματα] Γράμματά τε *Big.* & *Vat.*
i Ἐβούλετο] Ηὐβούλετο *Big.*
k Διεπέμψατο,] Διεπέμπετο *Bod.*
l Εἰ μένοι,] Ita *Big.* & *Ruf.* αἰσθόμενος in *Editis Aliisque.*
m Συναισθόμενον] συνιστάμενον *Rost.*
n Μὲν ἐλπὶς,] Iterum cum *Cod. Big.* μένων in *cæteris omnibus.*
o Ὡς παραμένοντος αὐτοῦ,] Ita *Voss.* & *Ruf.* καὶ παρ. in *reliquis.*
p Φεύγειν τοὺς ἐχθροὺς,] Φυγεῖν & mox καταλιπεῖν *Big.*
q Αὐτὸν τὴν πόλιν.] Αὐτοῖς *Big.* αὐτῶν *Bod.*
r Ἔτι τολμῶντος] ὄντος *Rost.*
s Δι' ὃν ἀναθαρροῖεν οἰχομένου.] Δι' ὃν ἂν θαρσοῖεν *Big.* Additur hic in *Rost.* sed scriptum manu recentiore χαλεπὸς, cum forte voluerit χαλεπῶς, nisi ὃς scriptum manu vetustiori potius pertineat ad versus sequentis vocem ὑποστελλόμεν, ubi librarii errore aut compendio omissum est & superioris versus oræ additum hoc modo
χαλεπὸς
ὑποστελλόμεν.
t Μένων μὲν γὰρ] μένων μὲν γὰρ εἴσω *L. B.*
v Συναπολέσθαι περισσός] Συναπολεῖσθαι *Big.*
x Πλὴν ἢ Ῥωμαίους] Εἰ μὴ *Big.*
y Ἐκδράντα] ἐκδράσαντα *L. B.*
z Ἐπὶ τὴν πόλιν] Ἐπὶ τὴν πολιορκίαν *Bod.* & *Ruf.*
a Οὐκ ἔπειθέν τε αὐτοὺς,] Ita *Big.* οὐκ ἔπειθέντε in *aliis*
b Αὐτῷ περιέχεσθαι.] Αὐτῶν *Big.* αὐτοῦ *Bod.*
c Μένειν] Abest *Rost.*
d Δοκεῖν.] Δοκεῖ *Big*
e Τῆς αὐτῶν.] Ἑαυτῶν *Big.* τῆς αὐτῶν σωτηρίας *Bod.*
* *Vel*, ad copiam sibi suppeditandam.
† Quod sibi caveret occultans, *Ruf.*

Josephus in urbe manere statuit, civium animos stimulat & excitat.

17. Ille autem, si quidem pareret, ista pro precibus habenda esse ratus, in custodiam vero facere si cogeretur (multum enim illius impetum quo ferebatur ad discessum fregerat lamentantium misericordia) & manere statuit, * & cum cives de salute omnes desperantes armasset, ,, atque nunc tempus esse, dixisset, pugnam capessendi, cum ,, spes nulla incolumitatis est, utpote quod pulchrum gloriam vel vita redimere, forte aliquo ,, facinore edito seris nepotibus memorando, ,, ad opera se convertit: cumque pugnacissimis egressus, & custodes disjicere, & usque ad Romanorum castra excursiones facere, & nunc quidem pelles sub quibus tendebant distrahere, nunc vero ignem operibus injicere; ac die sequenti similiterque tertio, & per aliquot deinceps dies noctesque bellando non defatigari.

IX. *Vespasianus suorum saluti contra Judæorum excursus prospicit.*

18. Vespasianus autem, cum Romani his excursibus multum vexarentur (nam & terga dare Judæis pudebat, eosque in fugam versos præ armorum pondere tardius insequebantur; atque Judæi, semper aliquid agentes priusquam *minimum* paterentur, in urbem se *statim* recipiebant) gravis armaturæ militibus præcepit eorum impetum declinare, & non cum hominibus mori cupientibus manus conferere. quippe nihil fortius esse desperatione: restingui autem illorum impetus, si proposito exciderint, uti ignis si desit materia. Cæterum decere Romanos non nisi magna cum cautione etiam vincere, ut qui non ex necessitate pugnarent, sed ad dominium *suum* augendum. Sagittariis autem Arabum usus & Syrorum funditoribus, & qui lapides jaciebant, plerumque Judæos repellebat. Verum neque missilium machinæ, quarum magna copia, quiescebant. Illi autem istis quidem male accepti cedebant: verum cum intra jactum esset eminus missorum, acrius Romanis instabant; & vitæ corporisque prodigi pugnabant, vicibus alteri alterorum fatigatorum locum occupantes.

Arietis descriptio.

19. Vespasianus igitur, cum existimaret se ex temporis longitudine & *hostium* excursibus vicissim quasi obsideri, aggeribus jam muris propius accedentibus, arietem admovere decrevit. Est autem trabs ingens malo navis haud dissimilis; ejusque summitas crasso ferro munitur in capitis formam arietis, unde etiam nomen accepit. medius funibus ex trabe alia velut ex trutina suspenditur, firmis utrique palis fulfulta. Retrorsum itaque magna hominum vi delatus, & ab iisdem rursus junctis viribus antrorsum propulsus, ferro prominente muros diverberat. neque est ulla turris tam valida, aut mœnia tam lata, quæ, si primos ictus sustineant, assiduis possint resistere. Ad istud experiendum

ιζ΄. Ὁ δὲ πειθομένῳ μὲν ἐκετηρίαν ταῦτα νομίζας, βιαζομένῳ δὲ φρουράν, πολὺ δὲ αὐτοῦ [f] τὴν εἰς τὴν ἀπόλειψιν ὁρμὴν [g] καὶ ὁ τῶν ὀδυρομένων ἔκλασεν οἶκτος, μένειν τε ἔγνω, καὶ τὴν κοινὴν τῆς πόλεως ἀπόγνωσιν ὁπλισάμενος, ,, [h] νῦν καιρός, [i] εἰπών, ,, ἄρχεσθαι μάχης, ὅτε ἐλπὶς οὐκ ἔστι σωτηρίας, ,, [k] καλὸν εὔκλειαν [l] ἀντικαταλλαξάμενον τοῦ βίου, καὶ ,, δράσαντα τὶ γενναῖον εἰς μνήμην [m] ὀψιγόνων παί- ,, δων, " ἐπ᾽ ἔργα τρέπεται. καὶ [n] προελθὼν μετὰ τῶν μαχιμωτάτων, διεσκίδνα τε τοὺς φρουρούς, καὶ μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν Ῥωμαίων κατέτρεχε, καὶ τὰς μὲν ἐπὶ τῶν χωμάτων δέῤῥεις, αἷς ὑπεσκήνουν, διέσπα, τοῖς δὲ ἔργοις [o] ἐνέβαλλε πῦρ, τῇ θ᾽ ἑξῆς ὁμοίως, καὶ τῇ τρίτῃ, καὶ ἐπὶ συχνὰς ἡμέρας καὶ νύκτας, πολεμῶν [p] οὐκ ἔκαμνεν.

ιη΄. Οὐεσπασιανὸς δὲ, [q] τῶν Ῥωμαίων κακουμένων ταῖς ἐκδρομαῖς· [r] τρέπεσθαί τε γὰρ ὑπὸ Ἰουδαίων ᾐδοῦντο, καὶ τραπέντων ἐπιδιώκειν βάρει τῶν ὅπλων ἦσαν βραδεῖς, οἵ τε Ἰουδαῖοι πρίν τι παθεῖν ἀεὶ δρῶντες, ἀνέφευγον εἰς τὴν πόλιν· τοῖς μὲν ὁπλίταις τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ἐκκλίνειν ἐκέλευσεν, καὶ μὴ συμπλέκεσθαι θανατῶσιν ἀνθρώποις. [s] οὐδὲν μὲν ἀλκιμώτερον εἶναι τῆς ἀπογνώσεως, περισβέννυσθαι δὲ [t] αὐτοῖς τὰς ὁρμάς, σκοπῶν ἀπορουμένας, ὥσπερ ὕλης τὸ πῦρ. προσήκειν γοῦν καὶ Ῥωμαίοις μετὰ ἀσφαλείας καὶ τὸ νικᾶν, [v] ὡς ἂν οὐκ ἐξ ἀνάγκης πολεμοῦσιν, ἀλλὰ προσχρωμένοις. τοῖς δὲ τῶν Ἀράβων τοξόταις, καὶ τοῖς ἀπὸ Συρίας σφενδονήταις, καὶ λιθοβόλοις, τὰ πολλὰ τοὺς Ἰουδαίους ἀνέστελλεν. [x] ἠρέμει δὲ οὐδὲ τῶν ἀφετηρίων ὀργάνων τὸ πλῆθος. οἱ δὲ τούτοις μὲν εἶκον κακούμενοι. τῶν δὲ πόῤῥω βαλλομένων ἐνδοτέρω γενόμενοι, προσέκειντο τοῖς Ῥωμαίοις χαλεποί, καὶ ψυχῆς καὶ σώματος ἀφειδοῦντες ἐμάχοντο, ἐκ διαδοχῆς ἑκάτεροι τὸ κεκμηκὸς ἑαυτῶν ἀναλαμβάνοντες.

ιθ΄. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ἡγούμενος τῷ μήκει τοῦ χρόνου καὶ ταῖς ἐκδρομαῖς ἀντιπολιορκεῖσθαι, τῶν χωμάτων ἤδη τοῖς [y] τείχεσι πελαζόντων, προσάγειν ἔγνω τὸν κριόν. ὁ δέ ἐστιν ὑπερμεγέθης δοκός, [z] ἱστῷ νηὸς [a] παραπλήσιος. [b] ἐστόμωται δὲ παχεῖ σιδήρῳ κατ᾽ ἄκρον εἰς κριοῦ προτομήν, ἀφ᾽ οὗ καὶ καλεῖται, [c] τετυπωμένῳ. [d] καταιωρεῖται δὲ κάλοις [e] μέσος, ὥσπερ ἀπὸ πλάστιγγος ἑτέρας δοκοῦ, σταυροῖς ἑκατέρωθεν ἑδραίοις [f] ὑπεστηριγμένης. ἀνωθούμενος δὲ ὑπὸ πλήθους ἀνδρῶν εἰς τὸ κατόπιν, τῶν αὐτῶν ἀθρόως πάλιν εἰς τοὔμπροσθεν [g] ἐπιβρισάντων, [h] τύπτει τὰ τείχη τῷ προανέχοντι σιδήρῳ. καὶ οὐδεὶς οὕτω [i] καρτερὸς πύργος, ἢ περίβολος πλατύς, ὅς, [k] κἂν τὰς πρώτας πληγὰς [l] ἐνέγκαι, κατισχύει τοῦ [m] ἐπι-

f Τὴν εἰς τὴν ἀπόλειψιν ὁρμὴν] Ita *Vat.* & *Gall.* αὐτοῦ τῆς εἰς ἀπόλειψιν ὁρμῆς in *Editis Aliisque.* αὐτὸν τὸν &c *Big.*

g Καὶ ὁ τῶν ὀδυρομένων] Καὶ τῶν *Bod.*

h Νῦν καιρός,] Conf. supr. §. 4. SPANH. Γοῦν *Big.*

i Εἰπὼν, ἄρχεσθαι—σωτηρίας,] Εἶπεν *Voss. Rost.* & *Bod.*

k Καλὸν εὔκλειαν] Ita *Big. Voss. Vat.* & *Gall.* καλόν τε *Ruf.* καλὴν in *Editis Aliisque.*

l Ἀντικαταλλαξάμενον] Eo modo *Big.* ἀνταλλαξάμενον in *cæteris.*

m Ὀψιγόνων παίδων,] *Al.* ὀψιγεῶν. in margine quorundam *Codd.* τῶν ὕστερον γενησομένων.

n Προελθὼν] Παρελθὼν *Bod. Rost.*

o Ἐνέβαλλε πῦρ,] *Al.* ἀνέβαλε.

p Οὐκ ἔκαμνεν] Οὐκ ἔκαμνε μὲν *Gall.*

q Τῶν Ῥωμαίων κακουμένων] Ita *Voss.* & *Ruf.* τῶν τε in *cæteris.*

r Τρέπεσθαί τε γὰρ] Τρέπεσθαι μὲν γὰρ *Big.*

s Οὐδὲν μὲν ἀλκιμώτερον] Conf. sup. §. 4. SPANH.

t Αὐτοῖς τὰς ὁρμάς,] Αὐτῶν *Big.*

v Ὡς ἂν οὐκ ἐξ ἀνάγκης—προσχρωμένοις.] Ita *Big. Voss. Rost. Vat. Bod.* & *Ruf.* dein, ἀλλὰ προσκτωμένοις, vel ἀλλὰ προσχρωμένοις. In *Editis*, ὡς ἂν ἐξ ἀνάγκης πολεμοῦσιν, ἀλλ᾽ οὐ προσχρωμένοις.

x Ἠρέμει] ἠρέμει δὲ *Rost.*

y Τείχεσι] *Gen.* χείλεσι τείχεσι *Rufin.* SPANH.

z Ἱστῷ νηὸς] ἱστῶν ἢ *Rost.* deleto νηός.

a Παραπλήσιος.] Παραπλησία *Suid.* tam in voce κριὸς quam voce προτομή.

b Ἐστόμωται δὲ παχεῖ—προτομήν,] Vid. figuram in *Poliorch. Lips.* p. 117. 118. in 4. SPANH. Ἐστόμωτο *Big.*

c Τετυπωμένῳ.] Ita etiam *Suid.* in v. κριός. verum in voce προτομὴ habet τετυπωμένος.

d Καταιωρεῖται δὲ κάλοις] Ita cum *Cod. Big.* & *Suida* in utroque loco. κατῃώρηται in *cæteris.*

e Μέσος,] Μέσοις *Suid.* in voce κριός.

f Ὑπεστηριγμένης.] Ita *Big.* favente *Suida*, qui v. κριὸς habet ὑπεστηριγμένος. in *Editis Aliisque* ἐστηριγμένης.

g Ἐπιβρισάντων,] Sic & *Suid.* v. προτομή. At v. κριὸς exstat ἀπηωρησάντων.

h Τύπτει τὰ τείχη—σιδήρῳ.] τύπτει σιδήρῳ τῷ πρ. σιδ. *Rost.*

i Καρτερὸς πύργος,] Ita in plerisque *MSS.* κρατερὸς in *Editis Aliisque.*

k Κἂν τὰς πρώτας πληγὰς] Eo modo *Big.* & *Suid.* καὶ in *cæteris.* ὅς εἰ καὶ τὰς *Lugd. Bat.*

l Ἐνέγκαι,] Ἐνεγκεῖν κατισχύσει τῇ γὰρ ἐπιμονῇ κρατοῦσα, καθαιρεῖται τὰ τείχη *Suid.*

* Communique desperatione civitatis armatus, *Ruf.*

m Μετὰ

ἐπιμονῆς. ἐπὶ ταύτην τὴν πεῖραν ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων [m] μετέβαινε, βίᾳ τὴν πόλιν ἑλεῖν σπεύδων, ὡς τὸ [n] προσκαθέζεσθαι βλαβερὸν ἦν, Ἰουδαίων οὐκ ἠρεμούντων. οἱ μὲν οὖν τούς τε καταπέλτας, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀφετηρίων, ὡς [o] ἐξικνοῖτο τῶν ἐπὶ τοῦ τείχους κωλύειν πειρωμένων, ἔγγιον [p] προσαγόντες ἔβαλλον· ὁμοίως δὲ συνήγγιζον οἱ τοξόται καὶ [q] σφενδονῆται. διὰ δὲ ταῦτα μηδενὸς τῶν περιβόλων ἐπιβῆναι τολμῶντος, προσῆγον ἕτεροι τὸν κριὸν, γέῤῥοις τε [r] διηνεκέσι καὶ [s] καθύπερθε, [t] πεφραγμένον δέῤῥει, πρός τε αὐτῶν καὶ τοῦ μηχανήματος ἀσφάλειαν. καὶ κατὰ τὴν πρώτην πληγὴν, διεσείσθη μὲν τὸ τεῖχος, κραυγὴ δὲ μεγίστη παρὰ [v] τῶν ἔνδοθεν ἤρθη, καθάπερ ἑαλωκότων ἤδη.

κ'. Πολλάκις δὲ εἰς τὸν αὐτὸν [x] παίοντας τόπον ὁ Ἰώσηπος ὁρῶν, καὶ ὅσον οὔπω καταῤῥιφθησόμενον τὸ τεῖχος, σοφίζεται [y] πρὸς ὀλίγον τὴν βίαν τοῦ μηχανήματος. σάκκους ἀχύρων πληρώσαντας ἐκέλευσε καθιμᾷν, καθ᾽ ὃ φερόμενον ἀεὶ τὸν κριὸν ὁρῷεν, ὡς πλάζοιτό τε ἡ ἐμβολὴ, καὶ [z] δεχόμενοι τὰς πληγὰς ἐκκενοῖεν τῇ χαυνότητι. τοῦτο πλείστην διατριβὴν παρέσχε τοῖς Ῥωμαίοις, καθ᾽ ὃ μὲν τρέποιεν τὴν μηχανὴν, ἀντιπαραγόντων τοὺς σάκκους τῶν ὕπερθεν, ὑποβαλλόντων δὲ ταῖς ἐμβολαῖς, ὡς μηδὲν κατ᾽ ἀντιτυπίαν βλάπτεσθαι τὸ τεῖχος, ἕως ἀντεπινοήσαντες [a] κοντοὺς οἱ Ῥωμαῖοι μακροὺς, καὶ δρέπανα δήσαντες ἐπ᾽ ἄκρων τοὺς σάκκους ἀπέτεμνον. ἐνεργοῦ δὲ οὕτω τῆς ἑλεπόλεως γενομένης, [b] καὶ τοῦ τείχους, νεοπαγὲς γὰρ [c] ἦν, ἐνδιδόντος ἤδη, τὸ λοιπὸν ἐπὶ τὴν ἐκ πυρὸς ἄμυναν οἱ περὶ τὸν Ἰώσηπον ὥρμησαν· ἁψάμενοι δὲ ὅσον [d] αὔης εἶχον ὕλης, τριχόθεν [e] ἐπεκθέουσι, καὶ τά τε μηχανήματα, καὶ [f] τὰ γέῤῥα, καὶ τὰ χώματα τῶν Ῥωμαίων [g] ὑπεμπίπρασαν. οἱ δὲ κακῶς ἐπεβοήθουν, πρός τε τὴν τόλμαν αὐτῶν [h] καταπεπληγότες, καὶ ὑπὸ τῆς φλογὸς τὰς ἀμύνας φθανόμενοι. ξηρᾶς γὰρ ὕλης, πρὸς δὲ ἀσφάλτου τε καὶ πίσσης, [i] ἔτι δὲ καὶ θείου, διΐπτατο τὸ πῦρ [k] ἐπινοίας τάχιον, καὶ τὰ πολλῷ καμάτῳ [l] πεπονημένα Ῥωμαίοις, ἐπὶ μιᾶς ὥρας ἐνέμετο.

κα'. Ἔνθα καὶ ἀνήρ τις ἐξεφάνη [m] Ἰουδαῖος, λόγου καὶ μνήμης ἄξιος. Σαμαίου μὲν παῖς ἦν, Ἐλεάζαρος δ᾽ ἐκαλεῖτο, [n] Σαὰβ δὲ πατρὶς αὐτῷ τῆς Γαλιλαίας. ὑπερμεγέθη πέτραν ἀράμενος, ἀφίησιν ἀπὸ τοῦ τείχους ἐπὶ τὴν ἑλέπολιν, μετὰ τοσαύτης βίας, ὥστε ἀποῤῥάξαι τὴν κεφαλὴν τοῦ μηχανήματος, [o] ἣν δὴ καὶ καταπηδήσας ἐκ μέσων αἱρεῖται τῶν πολεμίων, καὶ μετὰ πολλῆς ἀδείας ἐπὶ τὸ τεῖχος ἔφερε. σκοπὸς δὲ πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς γενόμενος, καὶ γυμνῷ τῷ σώματι τὰς πληγὰς δεξάμενος, πέντε μὲν διαπείρεται βέλεσι. πρὸς οὐδὲν δὲ τούτων ἐπιστραφεὶς, ὅτε τὸ τεῖχος ἀνέβη, καὶ περίοπτος

aggrediebatur Romanorum dux, vi urbem expugnare properans, quod illis in damnum cederet in obsidione pergere, Judæis nunquam eos lacessere cessantibus. Et illi quidem, catapultis & cæteris missilium machinis propius adductis, ut eos ferirent qui de muris tentamini obstare niterentur, *tela* jaciebant: itidemque in propinquo simul erant sagittarii & funditores. Cum autem ea de causa muros nemo ascendere auderet, alii arietem admovebant, & cratibus perpetuis & pellibus desuper septum, tam in sui quam machinæ securitatem. Et primo quidem ictu murus concussus est, & ab iis qui intra erant clamor sublatus est maximus, quasi jam capti essent.

Aries muris admovetur.

20. Josephus autem, cum eundem locum sæpe feriri animadverteret, & murum fere dejectum iri, commentum ad vim machinæ parumper eludendam adhibet. Saccos paleis oppletos in eum demitti locum præcepit, in quem arietem semper intorqueri viderent, ut impetu errante ferretur, aut etiam plagam exceptam *saccorum* frustraret laxitas. id quod Romanis multum moræ negotiique facessebat; quocunque hi machinam quidem converterent, illis, qui super murum stabant, saccos eò traducentibus & impressioni subjicientibus, ut retinendo nihil læderetur murus, donec Romani proceros adinvenirent contos, & eorum summitati falces ad saccos abscindendos alligarent. Cum autem hoc modo agendi vim reciperet aries, ac murus (nam recens exstructus erant) tandem ictibus cederet, deinceps Josephus & qui cum eo erant ad se igne defendendos properarunt. quippe arida omni, quæ ad manus erat, materia accensa, trifariam excursionem faciunt, atque machinas & crates & aggeres Romanorum succenderunt. Illi vero non sine damno subveniebant, audacia simul eorum perterriti, & ne adjumento essent flammis præpediti. nam propter aridum fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulphur, celerius quam fert cogitatio volitabat ignis; & quæ multi laboris erant Romanis, una horula depascebat.

Josephi commentum ad vim arietis eludendam.

21. Et hic vir quidam Judæus se dignum ostendit qui prædicetur pariter & memoretur. Samææ quidem filius erat, nomine Eleazarus, Saab vero Galilææ ei patria erat. *Is* ingenti lapide sublato, tanta vi super arietem ex muro eum demittit, ut caput machinæ diffringeret, quo facto in medios hostes saltu delatus illud tollit, & sine minimo metu in murum ferebat. Factus autem scopus in quem hostes collimarent omnes, & ictibus nudo corpore exceptis, sagittis quidem quinque configitur; ad harum vero nullam attentus, quando murum ascendebat, steteratque omnibus conspicuus ob

Eleazari forte facinus.

m Μετέβαινε,] Επέβαινε Bod. & Rost.
n Προσκαθέζεσθαι βλαβερὸν ἦν,] Προκαθέζεσθαι Bod.
o Ἐξικνοῖτο] Ἐξικνοῖτο malit Cl, Lowthius.
p Προσαγαγόντες ἔβαλλον.] Προσάγοντες Bod.
q Σφενδονῆται.] Σφενδονηταί in Editis & plerisque MSS.
r Διηνεκέσι καὶ] Propert. lib. IV. Eleg. XI. v. 33.

Dumque Aries cornu murum pulsabat aheno,
Vineaque inductum longa tegebat opus.

Veget. Lib. IV. c. XV. Spanh.
s Κατύπερθε] καθύπερθεν Rost.
t Πεφραγμένον] Πεφραγμένοι Big. πεφραγμένος δέῤῥεις Gall.
v Τῶν ἔνδοθεν ἤρθη,] Τῶν ἔνδον Big. & Bod.
x Παίοντας τόπον] Ita lego & distinguo, *Rufinum* sequutus, qui vertit, *Josephus autem eundem locum sæpe feriri, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens.* παίοντα habent Vat. Busb. Rhed. & Gall. & mox καταῤῥιφθησόμενον aut καταῤῥιφθησόμενον. In Editis Aliisque παίοντας τόπον, ὁ Ἰώσηπος ὁρῶν ὅσον οὔπω καταῤῥιφθησόμενον τὸ τεῖχος. Legi potest εἰς τὸν αὐτὸν παίοντες τόπον, ὁ Ἰώσηπος ὁρῶν ὅσον οὔπω &c. ita ut *nominativus* absolutus more Attico pro *genitivo* adhibeatur.
y Πρὸς ὀλίγον τὴν βίαν] Κατὰ μικρὸν Big.

z Δεχόμενοι τὰς πληγὰς] Ita Big. δεχομένας legisse videtur Ruf. nam vertit, *aut etiam excepta vulnera laxitas frustraretur.* δεχομένη in Editis.
a Κοντοὺς,] Ita MSS. & Ruf. κόνους Bas. & Gen.
b Καὶ τοῦ τείχους,] Ita Big. Rost. & Bod. τοῦτε τείχους eliso καὶ L. B. καὶ τοῦτε in Editis Alisque.
c Ἦν, ἐνδιδόντος ἤδη,] ὄντος ἤδη ἐνδ. Rost.
d Αὔης εἶχον ὕλης,] In margine Cod. Gall. ξηρᾶς καὶ ἐπὶ καῦσιν ἐπιτηδείας.
e Ἐπεκθέουσι,] Ὑπεκθέουσι Bod. & Rost.
f Τὰ γέῤῥα,] Τὰ ἔργα Bod.
g Ὑπεμπίπρασαν.] Ὑπεπίμπρασαν Big. Lugd. Bat. & Vat. ὑπεμπίμπρασαν Gall. ὑπεπίπρασαν Busb. & Rhed.
h Καταπεπληγότες,] Καταπλαγέντες Bod. καταπεπλαγέντες Rost.
i Ἔτι δὲ καὶ θείου,] Ita recte L. B. in aliis καὶ abest. Hav.
k Ἐπινοίας τάχιον,] Conf. supr. c. 5. §. 2. Spanh.
l Πεπονημένα Ῥωμαίοις,] Πεποιημένα τοῖς Ῥωμ. Big.
m Ἰουδαῖος,] Ἰουδαίων Big.
n Σαὰβ δὲ πατρὶς] Σαβαα Big. Σαβααβ Gall.
o Ἣν δὴ καὶ καταπηδήσας] Illud δὴ ex L. B. addditum Hav.

ob facinoris audaciam, tunc * præ vulneribus revolutus arietem tenens corruit. Post hunc fortissimi apparuerunt duo fratres Netiras & Philippus, è Ruma vico *oriundi*, ipsique Galilæi. Prosiliunt quidem in decimæ legionis milites, tanto vero impetu & vi in Romanos invecti sunt, ut & ordines perrumperent, & omnes in quos irruerent in fugam verterent.

Netiræ & Philippi strenuitas.

22. Post hos, cum Josephus & cætera multitudo, igne multo correpto, machinas & subterfugia, cum operibus quintæ itemque decimæ quæ terga dederat legionis, succenderunt, reliqui mox consequuti & instrumenta & omne genus materiam humo obruerunt. Rursus autem Romani arietem sub vesperam erectum ad eam muri partem adducebant, quæ jam ante à pulsatione laboraverat. Ubi quidam eorum, qui vim illius arcerent, Vespasianum juxta pedis plantam jaculo ferit; & leviter quidem vulnerat, impetu projecti propter distantiam debilitato: maximam autem trepidationem Romanis injecit. His enim qui propius aderant viso sanguine perterritis, fama de vulnere imperatoris totum pervasit exercitum; plurimique relicta obsidione animis consternati & pavefacti ad imperatorem confluebant; atque ante omnes Titus aderat, metuens patri. adeo ut multitudo ex sua in ducem benevolentia & filii anxietate conturbata fuerit. Facile tamen pater & sollicitudine filium & trepidatione liberavit exercitum. Superato enim ex vulnere cruciatu, dataque opera ut ab omnibus, qui in pavore erant propter ipsum, conspiceretur, ad bellum contra Judæos acrius gerendum eos concitabat. nam quisque velut imperatoris ultor periculum adire cupiebant: & clamore alius alium adhortantes, impetu ferebantur in murum.

Romanorum opera igne corrumpunt Jotapateni.

Vespasianus leviter vulneratus.

Inde Titi militumque sollicitudo.

23. Josephus autem cum suis, licet alii super alios catapultarum itemque ballistarum ictibus caderent, nequaquam tamen à muro depulsi erant: sed flammis & ferro & saxis eos petebant, qui cratibus protecti arietem propellebant. Et quidem nihil aut parum proficiebant; ipsi vero sine ulla intermissione occumbebant, ab illis conspecti quos videre non poterant. namque in ipsos ignibus collustratos facile intuebantur & collimabant hostes, haud aliter ac si dies esset: atque, machinis è longinquo minime visis, difficile erat à missilibus sibi cavere. Nam & vi scorpionum & catapultarum multi simul transfigebantur: atque saxorum, è tormentis cum stridore emissorum, impetus & murorum minas auferebat, & turrium angulos diffringebat. Nullus autem erat adeo densus virorum ordo, qui non usque ad extremam aciem saxi vi & magnitudine sterneretur. Atque ex istis quæ ea nocte contigerunt licet discere, quantum robore valeret machina. Cuidam enim eorum qui muro Josephum circunstarent saxi percussione caput avulsum est, & cranium ad tertium usque stadium quasi è funda jactum: interdiu quoque mulieris prægnantis,

Jotapateni fortiter machinis resistunt.

Machinarum vis.

πᾶσι τῆς εὐτολμίας ἔστη, τότε [p] ἰλυσπώμενος ὑπὸ τῶν τραυμάτων μετὰ τοῦ κριοῦ κατέπεσεν. ἄριστοι [q] μετὰ τοῦτον [r] ἐφάνησαν ἀδελφοὶ δύο [s] Νετίρας καὶ Φίλιππος, ἀπὸ Ῥουμᾶς κώμης, Γαλιλαῖοι καὶ αὐτοί. προπηδῶσι μὲν εἰς τοὺς ἀπὸ τοῦ δεκάτου τάγματος, [t] οὕτω δὲ ῥοίζῳ καὶ βίᾳ τοῖς Ῥωμαίοις συνέπεσον, ὡς διαῤῥῆξαί τε τὰς τάξεις, καὶ τρέψασθαι [v] καθ᾽ οὓς ἂν ἐφορμήσειαν ἅπαντας.

κβ΄. Μετὰ τούτους, ὅ, τε Ἰώσηπος καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος, ἁρπάμενοι [x] πολὺ πῦρ, τὰ μηχανήματα καὶ τὰς ὑποδύσεις ἅμα τοῖς ἔργοις ὑφῆψαν τοῦ τε πέμπτου καὶ τοῦ δεκάτου τραπέντος τάγματος, οἱ λοιποὶ φθάσαντες καὶ τὰ ὄργανα καὶ πᾶσαν ὕλην κατέχωσαν. περὶ δὲ [y] δείλην ἀναστήσαντες, προσῆγον τὸν κριὸν πάλιν, ᾗ προπεπονήκει τυπτόμενον τὸ τεῖχος. ἔνθα τις τῶν [z] ἀμυνομένων [a] ἀπ᾽ αὐτοῦ, βάλλει τὸν Οὐεσπασιανὸν βέλει κατὰ τὸν ταρσὸν τοῦ ποδὸς, καὶ τιτρώσκει μὲν ἐπιπολαίως, προεκλύσαντος τὸ [b] βληθὲν τοῦ διαστήματος. μέγιστον δὲ θόρυβον ἐνεποίησε τοῖς Ῥωμαίοις. πρὸς γὰρ τὸ αἷμα ταραχθέντων τῶν πλησίον, [c] φήμη διὰ παντὸς ἐμπίπτει ἐπὶ τῇ πληγῇ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τὴν πολιορκίας οἱ πλείους ἀφέμενοι μετ᾽ ἐκπλήξεως καὶ δέους ἐπὶ τὸν στρατηγὸν συνέθεον. πρὸ δὲ πάντων Τίτος, δείσας περὶ τῷ πατρὶ, παρῆν. ὡς τὸ πλῆθος, καὶ τῇ περὶ τὸν ἡγούμενον εὐνοίᾳ καὶ τῇ τοῦ παιδὸς ἀγωνίᾳ, συγχυθῆναι. ῥᾷστα μέντοι τόν τε υἱὸν ὁ πατὴρ δεδιότα, καὶ τὴν στρατιὰν ἔπαυσε τοῦ θορύβου. τῶν γὰρ ἀλγηδόνων ἐπάνω γενόμενος, καὶ πᾶσι τοῖς ἐπτοημένοις δι᾽ αὐτὸν ὀφθῆναι σπουδάσας, χαλεπώτερον Ἰουδαίοις ἐπήγειρε [d] τὸν πόλεμον. ἕκαστος γὰρ, [e] ὡς τιμωρὸς τοῦ στρατηγοῦ, [f] προκινδυνεύειν ἤθελε, καὶ βοῇ παρακροτοῦντες ἀλλήλους ἐπὶ τὸ τεῖχος [g] ὥρμων.

κγ΄. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰώσηπον, καίπερ ἐπ᾽ ἀλλήλοις πίπτοντες ὑπὸ τῶν καταπελτικῶν καὶ τῶν πετροβόλων, ὅμως οὐκ ἀπετρέποντο τοῦ τείχους. ἀλλὰ πυρὶ καὶ σιδήρῳ καὶ [h] πέτραις τοὺς ἐπὶ τὰ γέῤῥα τὸν κριὸν ἐπιβρίθοντας ἔβαλλον. καὶ ἤνυον μὲν οὐδὲν ἢ μικρὸν, αὐτοὶ δ᾽ ἀδιαλείπτως ἔπιπτον, ὑπὸ μὴ βλεπομένων καθορώμενοι. αὐτοί τε γὰρ ὑπὸ τῆς σφετέρας [i] περιλαμπόμενοι φλογὸς, σκοποὶ ἦσαν τοῖς πολεμίοις [k] εὐσύνοπτοι, ὥσπερ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ τῶν ὀργάνων πόῤῥωθεν μὴ βλεπομένων, δυσφύλακτον ἦν τὸ [l] βαλλόμενον. [m] ἥτε γὰρ [n] τῶν ὀξυβελῶν καὶ καταπελτῶν βία πολλοὺς ἅμα διήλαυνε· καὶ τῶν ὑπὸ τῆς μηχανῆς ἀφιεμένων πετρῶν ὁ ῥοῖζος ἐπάλξεις τε [o] ἀπέσυρε, καὶ γωνίας [p] ἀπέθρυπτε πύργων. [q] ἀνδρῶν μὲν γὰρ οὐκ ἦν οὕτως ἰσχυρὸν στῖφος, ὃ μὴ μέχρις ἐσχάτης στρώννυται φάλαγγος, βίᾳ τε καὶ μεγέθει τοῦ λίθου. μάθοι δ᾽ ἄν τις τὴν τοῦ μηχανήματος ἀλκὴν, ἐκ τῶν ἐπὶ τῆσδε τῆς νυκτὸς γενομένων. πληγεὶς γάρ τις [r] ἀπ᾽ αὐτοῦ τῶν περὶ τὸν Ἰώσηπον ἑστώτων [s] ἀνὰ [t] τὸ τεῖχος, ἀπαράσσεται τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῆς πέτρας, καὶ τὸ κρανίον ἀπὸ τριῶν [v] ἐσφενδονήθη σταδίων· γυναικός τε μεθ᾽ ἡμέραν ἐγκύμονος πληγείσης

τὴν

p Ἰλυσπώμενος] ἄποδα αὐτὰ καὶ ἰλυσπώμενα *Plato* in Timæo p. 126. Ed. Gr. in 4. SPANH. εἰλυσπώμενος *L. B.* ὑπὸ τῶν τρ. ἰλυσπώμενος.
q Μετὰ τοῦτον] Μετ᾽ αὐτὸν *Big.*
r Ἐφάνησαν] Ἀνεφάνησαν *Bod.*
s Νετίρας καὶ Φίλιππος,] Νετήρας *Busb.* & *Big.* in *Rufini* Codd. *Neritas* & *Nethiras.*
t Οὕτω δὲ ῥοίζῳ] Τοσούτῳ *Big.* οὕτως *Voss.*
v Καθ᾽ οὓς] πρὸς οὓς *Rost.*
x Πολὺ πῦρ,] Ita *Big. Voss* & *Bod.* antea πάλιν.
y Δείλην ἀναστήσαντες,] Δείλης *Gall.*
z Ἀμυνομένων] Ita *Big.* ἀμυνουμένων in *Editis Aliisque.*
a Ἀπ᾽ αὐτοῦ,] Sic *MSS.* ἐπ᾽ αὐτοῦ *Bas.* & *Gen.*
b Βληθὲν] βλυθὲν *Rost.*
c Φήμη διὰ παντὸς] Φήμη διὰ παντὸς ἐπήει τοῦ στρατοῦ *Big.*
d Τὸν πόλεμον.] Articulum non agnoscit *Bod.*
e Ὡς τιμωρὸς] καὶ τιμωρὸς *Rost.*
f Προκινδυνεύειν ἤθελε,] Προσκινδυνεύσειν *Big.* κινδυνεύειν *Bod.* & *Rost.*

g Ὥρμων.] Ὥρμουν *Vat.* & *Gall.*
h Πέτραις] Πέτροις *Big. L. B.* & *Vat.*
i Περιλαμπόμενοι φλογὸς,] Περιλαμβανόμενοι *Vat.* & *L. B.*
k Εὐσύνοπτος,] Conf. supr. §. 4. SPANH.
l Βαλλόμενον.] Ita *Big.* & *Ruf.* βλεπόμενον in *Editis Aliisque.*
m Ἥτε γὰρ] Sic in *Cod Gall.* ἥτε οὖν in *cæteris.*
n Τῶν ὀξυβελῶν] Illud τῶν omittit *Voss.*
o Ἀπέσυρε.] ἐπέσυρε *Rost.*
p Ἀπέθρυπτε πύργων.] Ἀνέκοπτε *Bod.* & *Rost.*
q Ἀνδρῶν μὲν γὰρ] Ἀνδρῶν γὰρ οὕτως ἰσχυρὸν στῖφος μέχρις ἐσχάτης *Big.*
r Ἀπ᾽ αὐτοῦ] Ἀπ᾽ αὐτῶν *Big.* ὑπ᾽ αὐτοῦ *Bod.*
s Ἀνὰ] ἐπὶ *Rost*
t Τὸ τεῖχος,] Ἐπὶ τὸ τεῖχος *Bod.*
v Ἐσφενδονήθη σταδίων.] ἐσφενδονίσθη legitur in *MS.* de obsidione toleranda edito post Mathematicos Veteres a. 1692. Paris REL.

* Contractus dolore plagarum cum ariete decidit, *Ruf.*

x Νέοι

τὴν γαστέρα, προῄει δὲ [x] νέον ἐξ οἰκίας, ἐξέσεισεν ἐφ' ἡμιστάδιον τὸ βρέφος. τοσαύτη ἦν τοῦ [y] λιθοβόλου βία. τῶν [z] μὲν ὀργάνων φοβερώτερος ὁ ῥοῖζος, τῶν δὲ βαλλομένων ἦν ὁ ψόφος. [a] ἐπάλληλοι δ' ἐκτύπουν οἱ νεκροὶ κατὰ τοῦ τείχους [b] ῥιπτόμενοι, καὶ δεινὴ μὲν ἔνδοθεν κραυγὴ γυναικῶν ἠγείρετο, συνήχουν δὲ ἔξωθεν οἰμωγαὶ φονευομένων. αἵματι δ' ἐῤῥεῖτο πᾶς ὁ πρὸ τῆς μάχης περίβολος, καὶ [c] προσβατὸν ὑπὸ πτωμάτων τὸ τεῖχος ἐγίνετο. φοβερωτέραν δὲ ἐποίουν τὴν βοὴν περιηχοῦντα τὰ [d] ὄρη· καὶ οὐδὲν ἐπ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς, οὔτε εἰς ἀκοὴν οὔτε εἰς ὄψεως κατάπληξιν, ἀπελείφθη. πλεῖστοι μὲν γε τῶν [e] ἐπὶ τῆς Ἰωταπάτης ἀγωνιζόμενοι γενναίως ἔπεσον, πλεῖστοι δ' ἐγένοντο τραυματίαι, καὶ μόλις περὶ τὴν ἑωθινὴν φυλακὴν ἐνδίδωσι τοῖς μηχανήμασι τὸ τεῖχος, ἀδιαλείπτως τυπτόμενον· οἱ δὲ, φραξάμενοι [f] τὰ σώματα τοῖς ὅπλοις, τὸ [g] καταῤῥιφθὲν ἀντωχύρωσαν, πρὶν βληθῆναι τὰς [h] ἐπιβατηρίους ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων μηχανάς.

κδ'. Ὑπὸ δὲ [i] τὴν ἕω Οὐεσπασιανὸς ἐπὶ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως συνῆγε τὴν στρατιὰν, ὀλίγον ἀπὸ τοῦ νυκτερινοῦ πόνου διαναπαύσας. βουλόμενος δὲ ἀπὸ τῶν καταῤῥιφθέντων περισπάσαι τοὺς εἴργοντας, τοὺς μὲν γενναιοτάτους τῶν ἱππέων [k] ἀποβήσας τῶν ἵππων, τριχῆ διέταξε κατὰ τὰ [l] πεπτωκότα τοῦ τείχους, πάντοθεν πεφραγμένους τοῖς ὅπλοις, καὶ τοὺς [m] κοντοὺς προϊσχοντας, ὡς ὁπότε τὰς ἐπιβατηρίους βάλλοιεν μηχανὰς [n] κατάρχοιντο τῆς εἰσόδου. κατόπιν δὲ αὐτῶν ἔταξε τοῦ πεζοῦ τὸ ἀκμαιότατον, τὸ δὲ λοιπὸν ἱππικὸν ἀντιπαρεξέτεινε τῷ τείχει κατὰ πᾶσαν τὴν ὀρεινὴν, πρὸς τὸ μηδένα τῶν ἀναφευγόντων ἐκ τῆς ἁλώσεως [o] διαφυγεῖν· κατόπιν δὲ τούτων περιέστησε τοὺς τοξότας, ἔχειν κελεύσας ἕτοιμα τὰ βέλη πρὸς ἄφεσιν, [p] ὁμοίως δὲ σφενδονήτας, καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν μηχανημάτων, ἑτέρους δὲ κλίμακας ἀραμένους προσφέρειν ἐπάνω τοῖς ἀκεραίοις τείχεσιν, ἵνα οἱ μὲν τούτους κωλύειν πειρώμενοι καταλίποιεν τὴν ἐπὶ τοῖς καταῤῥιφθεῖσι φυλακὴν, οἱ λοιποὶ δὲ ὑπ' ἀθρόων βιαζόμενοι τῶν βελῶν εἴξωσι τῆς εἰσόδου.

κε'. Ἰώσηπος δὲ, συνεὶς τὴν ἐπίνοιαν, ἐπὶ μὲν τοῦ μένοντος τείχους σὺν τοῖς κεκμηκόσιν ἵστησι τοὺς γηραιοὺς, ὡς μηδὲν ταύτῃ βλαβησομένους. [q] κατὰ δὲ τὰ παρεῤῥωγότα τοῦ τείχους, τοὺς δυνατωτάτους, καὶ πρὸ πάντων ἀνὰ ἓξ ἄνδρας, μεθ' ὧν καὶ αὐτὸς τὸ προκινδυνεύειν ἐκληρώσατο. ἐκέλευσέ τε πρὸς μὲν τὸν ἀλαλαγμὸν „ τῶν ταγμάτων [r] ἐπιφράξαι τὰς ἀκοὰς, ὡς [s] ἂν „ μὴ καταπλαγεῖεν, πρὸς δὲ τὸ πλῆθος τῶν βελῶν „ συνοκλάσαντας καλύπτεσθαι [t] καθύπερθεν τοῖς θυρεοῖς, „ ὑποχωρῆσαί τε [v] πρὸς ὀλίγον ἕως τὰς φαρέτρας „ [x] κενώσωσιν οἱ τοξόται. [y] βαλλόντων δὲ τὰς [z] ἐπιβατηρίους μηχανὰς αὐτοὺς προπηδᾷν, καὶ διὰ τῶν ἰδίων „ ὀργάνων ἀπαντᾷν τοῖς πολεμίοις, [a] ἀγωνίζεσθαί τε „ ἕκαστον, [b] ὡς οὐχ ὑπὲρ σωθησομένης, ἀλλ' ὥσπερ

quæ paulo ante domo exierat, utero percusso, ad stadii dimidium infantem excussit. tanta balistæ vis fuit. Tormentorum quidem terribilis erat stridor, missilium vero strepitus. Mortui autem alii super alios per muros dejecti sonitum edebant, & ingens quidem intus tollebatur mulierum clamor, foris vero respondebant cæsorum gemitus; totusque loci ambitus, ubi pugnabatur, sanguine fluebat, & murus cadaverum aggestione poterat ascendi. montes autem circumsonantes clamoris horrorem augebant; nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Jotapata decertantes fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati sunt; & tamen vix matutinas ad vigilias murus assiduis tormentorum ictibus cessit: alii vero, quibus corpora septa erant armis, parti labefactatæ munimina opposuerunt, antequam machinæ ascensoriæ à Romanis jacerent.

In urbis oppugnatione fœda utrinque strages.

Tormentorum ictibus cedit murus.

24. Mane autem Vespasianus, cum ex nocturno labore paululum eos recreasset, exercitum colligebat ad urbem capiendam. Volensque à parte muri dejecta propugnatores depellere, equitum strenuissimos, cum eos equis descendere fecisset, trifariam collocat quà murus ciderat, armis undique obseptos, contosque prætendentes, ut jactis machinis ascensoriis primi *urbem* ingrederentur. At post illos peditum validissimos statuit, reliquum vero equitatum juxta muros extendebat per totam montanam *civitatis* partem, ut nemo in excidio fuga dilaberetur: à tergo autem illorum sagittarios constituit, paratas ut emitterentur sagittas habere jussos, similiterque funditores, & qui à machinis erant; adhuc etiam alios scalas portantes integris muri partibus applicandas, ut nonnulli quidem eos prohibere nitentes muri dejecti custodiam relinquerent, cæteri vero introitu cederent magna telorum vi eo adacti.

X. *Vespasianus se accingit ad urbem capiendam.*

25. Ubi autem hoc consilium rescivit Josephus, per murum quidem integrum labore fatigatos itemque senes disposuit, ut qui levissime illac læderentur; ad partem vero muri collapsam, validissimum quemque, senosque ante omnes viros, in quibus & ipse *unus*, ad pericula primo adeunda sortitus est: hisque præcepit, „ ut ad „ clamorem legionum aures quidem obstruerent „ ne percellerentur, telorum vero multitudinem „ summissis genibus scutisque desuper protecti „ exciperent, & paulatim recederent, donec „ pharetras exinanirent sagittarii. Cum autem „ machinas ascensorias jacerent *Romani*, ipsos „ prosilire jussit, suisque cum organis hostibus „ obviam ire, & unumquemque dimicare, non „ pro patria conservanda, sed quasi jam perditam „ vin-

Josephus se suosque comparat ad fortiter resistendum.

x Νέον ἐξ οἰκίας,] Νεωστὶ in margine *Cod. Gall.*

y Λιθοβόλου βία.] Ita *Big.* & *Ruf.* λίθου in *Editis Aliisque.*

z Μὲν ὀργάνων] Οὖν *Big.* γοῦν *Bod.* & *Rost.* Forsan μὲν οὖν legendum.

a Ἐπάλληλοι δ' ἐκτύπουν] Ἐπ' ἀλλήλοις *Gall.* & *L. B.*

b Ῥιπτόμενοι,] Ἐῤῥιπτόμενοι *Voss.* & *Gall.*

c Προσβατὸν] Προσβατὸν ἀπὸ πτ. *Big.*

d Ὄρη.] Ὄργανα *Big.*

e Ἐπὶ τῆς Ἰωταπάτης] ὑπὸ τῆς Ἰωτ. *Rost.*

f Τὰ σώματα τοῖς ὅπλοις,] Ita *Voss. Rost.* & *Bod.* τοῖς σώμασι καὶ τοῖς ὅπλοις in *Editiis Aliisque.*

g Καταῤῥιφθὲν] Sic *MSS.* καταῤῥιφὲν in *Editis.*

h Ἐπιβατηρίους] Ἀφετηρίους *Bod.* & *Rost.*

i Τῆς ἕω Οὐεσπασιανὸς] Τῆς ἕω *Bod.*

k Ἀποβήσας] ἀποβιβάσας *Rost.*

l Πεπτωκότα τοῦ τείχους,] Πεπονηκότα *Bod.* & *Rost.*

m Κοντοὺς] Quibus nempe armati Romani Equites supr. c. 5. §. 5. SPANH.

n Κατάρχοιντο τῆς εἰσόδου.] Κατάρχοιντό τε τῆς ὁδοῦ *Bod.* & *Rost.*

o Διαφυγεῖν.] Διαλαθεῖν *MS. Lips.* & *Rufin.* SPANH. Διαλωθεῖν *Rost.* διαλαθεῖν *Big. Voss. Lips. Gall. Vat. Bod.* & *Ruf.* qui vertit, *ne quis fugiens excidium civitatis lateret.*

p Ὁμοίως δὲ σφενδονήτας,] Ὁμοίως δὲ καὶ σφ. *Voss.* & *Vat.*

q Κατὰ δὲ τὰ παρεῤῥωγότα] Εἰς δὲ κατεῤῥωγότα *Big.*

r Ἐπιφράξαι τὰς ἀκοὰς,] Καταφράξαι *Big.*

s Ἂν μὴ καταπλαγεῖεν,] Illud ἂν ex *MSS.*

t Καθύπερθεν] ἔνδον *Rost.*

v Πρὸς ὀλίγον] Κατ' ὀλίγον *Big.*

x Κενώσωσιν οἱ τοξόται.] Ὑποκενώσωσιν *Big.* & *Voss.*

y Βαλλόντων δὲ] Βαλόντων *Gall.*

z Ἐπιβατηρίους] Ἀποβατηρίους. *Big.* ἀφετηρίους *Bod.* & *Rost.* quorum neutrum à *Josephi* manu. Quo modo legerit *Ruf.* incertum, utpote quod vertat, *si vero pontes à Romanis apponerentur.*

a Ἀγωνίζεσθαί τε ἕκαστον,] Ἀγωνίζεσθαι δὲ ἕκαστον *Big.*

b Ὡς οὐχ ὑπὲρ σωθησομένης,] Illud ὡς ut mox ὑπὲρ addidi è *Cod. Big. Lugd. Bat.* & *Ruf.*

„ vindicaturos; ſibique ob oculos proponere ſe- „ nes liberoſque mactandos, & conjuges in eo „ fere eſſe ut ab hoſtibus occidantur; iramque „ ob futuras clades collectam in auctores earum „ effundere.

Mulierum luctus & lamentatio.

26. Atque ita quidem *Joſephus* utroſque diſpoſuit. ubi autem otioſa civium multitudo, mulieres ac pueri, urbem vidêre triplici quidem phalange circumdatam (nihil enim è cuſtodiis ante habitis dimotum erat ad pugnam) ſtrictiſque gladiis ad partem muri dejectam hoſtes inſtare, armiſque loca montana deſuper collucere, tela etiam ſagittariorum Arabum prompta eminere, *tunc* extremum quendam ululatum ob urbis excidium ediderunt, quaſi non amplius illis intenderentur mala, ſed jam adeſſent. At mulieres quidem Joſephus, ne ipſarum miſeratio ſuorum animos impetuſque debilitaret, domibus incluſas dedit, & ſilere juſſit minis etiam additis: ille vero ante murum dejectum, qua ſors tulerat, ſemet ſiſtebat. Et ſcalas quidem ex altera parte applicantibus animum non advertit, * ſed telorum impetum ſollicite obſervabat.

Machinis aſcenſoriis applicitis fortiter utrinque pugnatum.

27. Simul autem legionum omnium tubicines claſſicum cecinerunt, & ingentem clamorem ſuſtulit exercitus; teliſque, ex compoſito undique emiſſis *ab iis*, intercepta eſt lux. Cæterum qui à Joſepho ſtabant, præceptorum ejus memores, & aures adverſus clamorem obſtruxerunt, & corpora contra jaculationes obſepſerunt; cumque jactæ eſſent machinæ, eas curſu invadebant *cives*, antequam pedem in illis ponerent qui eas jaciendas curaverant. porroque tum iis qui aſcendere niterentur confligentes, varia ediderunt facinora, quæ animi pariter ac manuum fortitudinem oſtendebant; id agentes in extrema calamitate ne deteriores illis viderentur, qui extra periculum conſtituti adverſum ipſos fortiter ſe gererent. adeo ut non prius à Romanis divellerentur, quam vel caderent vel *eos* occiderent. Poſtquam autem Judæi quidem aſſidue hoſtes propulſando laboraſſent, alios non habentes qui ipſos exciperent, Romanorum vero defeſſis integri ſucceſſiſſent, ſtatimque pro vi depulſis alii aſcendiſſent, ſe mutuo adhortati, cum & latera *firmiter* junxiſſent & ſcutis ſe deſuper texiſſent, agmen fiebant inexpugnabile, & tota phalange velut uno corpore Judæos repellentes jam inde muro pedem ponebant.

Joſephus adhibet oleum ardens ad hoſtes repellendos.

28. Joſephus autem in his rerum anguſtiis neceſſitate in conſilium adhibita, (illa autem in rebus excogitandis ſolers, *præſertim* cum deſperatione exacuitur) oleo ferventi perfundi juſſit ſcutorum conjunctione tectos. id quod Judæi, cum cito paratum haberent multi & magna copia, undique in Romanos effundebant, ſimul etiam vaſa æſtu ferve-

„ ὑπὲρ ἀπολωλυίας ἤδη τῆς πατρίδος ἀμυνόμενον, [c] λαμ- „ βάνειν τε πρὸ ὀφθαλμῶν σφαγησομένους γέροντας καὶ „ [d] τέκνα, καὶ γυναῖκας [e] ἀναιρεθησομένας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν „ ὅσον οὐδέπω, καὶ τὸν ἐπὶ ταῖς μελλούσαις συμφοραῖς θυ- „ μὸν [f] προαλίσαντας, ἐναφεῖναι τοῖς δράσουσιν αὐτάς.

κϛʹ. Ἔταξε μὲν οὖν οὕτως ἑκάτερον. τὸ δὲ ἀργὸν ἀπὸ τῆς πόλεως πλῆθος γύναια καὶ παῖδες, ὡς ἐθεάσαντο τριπλῇ μὲν φάλαγγι τὴν πόλιν ἐζωσμένην, οὐδὲν γὰρ εἰς τὴν μάχην μετακεκίνητο τῶν πάλαι [g] φυλάκων, πρὸς δὲ τοῖς βεβλημένοις τείχεσι τοὺς πολεμίους ξιφήρεις, καὶ τὴν καθύπερθεν ὀρεινὴν λαμπομένην ὅπλοις, τά τε βέλη [h] τοῖς τοξόταις ἐπανέχοντα τῶν Ἀράβων, ὕστατόν τινα κωκυτὸν ἁλώσεως συνήχησαν, ὡς οὐκ ἀπειλουμένων ἔτι τῶν κακῶν, ἀλλ᾽ ἤδη παρόντων. ὁ δὲ Ἰώσηπος [i] τὰ μὲν γύναια, ὡς μὴ θηλύνοιεν οἴκτῳ τὰς ὁρμὰς τῶν σφετέρων, κατακλείει ταῖς οἰκίαις, μετ᾽ ἀπειλῆς ἡσυχάζειν κελεύσας. αὐτὸς δὲ πρὸ τῶν [k] ἐρριφθέντων, ᾗ ἔλαχε, παρῄει. τοῖς μὲν οὖν καθ᾽ ἕτερα [l] προσφέρουσι τὰς κλίμακας οὐ προσεῖχεν, ἀπεκαραδόκει δὲ τὴν ὁρμὴν τῶν βελῶν.

κζʹ. Ὁμοῦ δὲ οἵ τε σαλπιγκταὶ τῶν ταγμάτων ἁπάντων συνήχησαν, καὶ δεινὸν ἐπηλάλαξεν ἡ στρατιά· καὶ πάντοθεν ἀφιεμένων ἀπὸ συνθήματος τῶν βελῶν, τὸ φῶς ὑπετέμνετο. μεμνημένοι γε μὴν τῶν [m] τοῦ Ἰωσήπου προσταγμάτων [n] οἱ σὺν αὐτῷ, τάς τε ἀκοὰς πρὸς τὴν [o] βοὴν καὶ τὰ σώματα πρὸς τὰς ἀφέσεις ἐφράξαντο· καὶ [p] βαλόντων τὰς μηχανάς, [q] ἐπεξέδραμον δι᾽ αὐτῶν, πρὶν [r] ἐπιβῆναι τοὺς [s] διαβαλόντας. συμπλεκόμενοι γε μὴν τοῖς ἀνιοῦσι, παντοῖα καὶ χειρῶν ἔργα καὶ ψυχῆς ἐναπεδείκνυντο, πειρώμενοι παρὰ τὰς ἐσχάτας συμφορὰς, μὴ χείρους φαίνεσθαι τῶν ἐν [t] ἀκινδύνῳ τῶν κατὰ σφᾶς ἀνδριζομένων. ὥστε οὐ πρότερον ἀπερρήγνυντο τῶν Ῥωμαίων, πρὶν ἢ πεσεῖν ἢ διαφθεῖραι. ὡς δὲ οἱ μὲν ἔκαμνον διηνεκῶς ἀμυνόμενοι, καὶ τοὺς [v] ἑαυτῶν ἀμείβειν οὐκ ἔχοντες, τὸ κεκμηκὸς δὲ τῶν Ῥωμαίων ἀκραιφνεῖς διεδέχοντο, καὶ ταχέως ἀντὶ τῶν [x] ὑποβιασθέντων ἐπέβαινον ἕτεροι, [y] παρακελευσάμενοι ἀλλήλοις, καὶ πλευρὰν μὲν ἐνώσαντες τοῖς δὲ θυρεοῖς καθύπερθε φραξάμενοι, [z] στῖφος ἄρρηκτον ἐγένοντο, καὶ καθάπερ ἑνὶ σώματι πάσῃ τῇ φάλαγγι τοὺς Ἰουδαίους ἀνωθοῦντες, ἤδη τοῦ τείχους ἐπέβαινον.

κηʹ. Ὁ δὲ Ἰώσηπος [a] ἐν ταῖς ἀμηχανίαις σύμβουλον λαβὼν τὴν ἀνάγκην· ἡ δέ ἐστι δεινὴ πρὸς ἐπίνοιαν, ὅταν αὐτὴν ἀπόγνωσις ἐρεθίζῃ. ζέον ἔλαιον ἐκέλευσε καταχεῖν τῶν συνησπικότων. οἱ δὲ, ὡς παρεσκευασμένον ἔχοντες μετὰ τάχους πολλοὶ καὶ πολὺ, πάντοθεν τῶν Ῥωμαίων κατέχεον, συνεπαφιέντες

καὶ

c Λαμβάνειν τε] Λαμβάνειν δὲ Big.

d Τέκνα, καὶ γυναῖκας] Delevi τὰ ante τέκνα, jubente Big.

e Ἀναιρεθησομένας] Εὑρεθείσας Big. & Bod.

f Προαλίσαντας,] Ita ex MSS. & Suida. προαλλίσαντας in Editis.

g Φυλάκων,] Φυλακῶν Voſſ. & forſan Ruf.

h Τοῖς τοξόταις] Ita Big. τοὺς τοξότας in reliquis, tam Editis quam MSS. quo modo legerit Rufinus, conjiciat cui lubet ex ejus verſione, *atque Arabum quendam ſagittariis tela ſuggerere*.

i Τὰ μὲν γύναια,] Τὰς μὲν γυναῖκας Big. Abſunt a Roſt.

k Ἐρριφθέντων,] Ἐκριφθέντων Big. ἐρριμμένων Bod. & Roſt.

l Προσφέρουσι τὰς κλίμακας] Προφέρουσιν Big.

m Τοῦ] Abeſt L. B.

n Οἱ σὺν αὐτῷ,] Ita Big. & Ruf. οἵ τε σὺν αὐτῷ in Editis Aliiſque.

o Βοὴν καὶ τὰ σώματα] Sic cum MSS. & Ruf. βολὴν in Editis.

p Βαλόντων τὰς μηχανάς,] Ita cum Codd. Gall. βαλόντων in reliquis.

q Ἐπεξέδραμον δι᾽ αὐτῶν,] Ἐξέδραμον Big.

r Ἐπιβῆναι] Ita Big & Voſſ. διαβῆναι in cæteris.

s Διαβαλόντας.] Διαβάλλοντας Big. Bod. & Voſſ. quod bene convenit cum βαλλόντων ſupra, v. 24.

t Ἀκινδύνῳ] Κινδύνῳ Voſſ. Gall. & Vat.

v Ἑαυτῶν ἀμείβειν] Ita Busb. Rhed. Voſſ. & Vat. ἐχθροὺς in Editis. προμάχους Big. ut & Ruf. qui vertit, *Itaque Judæis perpetuo dimicantibus, cum nec unde mutarent propugnatores haberent.* Haud tamen mihi diſplicet conjectura Cl. *Lowthii*, qui verborum tranſpoſitione legit, ἀμυνόμενοι τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ἀμείβειν οὐκ ἔχοντες &c. HUDS. Imo Voſſ. ſeu Lugd. Bat. jam, προμάχους etiam habet, eaque lectio ſeſe ſatis tueri poteſt. HAV.

x Ὑποβιασθέντων ἐπέβαινον ἕτεροι,] Ἀποβιασθέντων Big. βιασθέντων Gall.

y Παρακελευσάμενοι ἀλλήλοις,] Παρακελευσόμενοι Big.

z Στῖφος ἄρρηκτον ἐγένοντο,] Ita Big. & Ruf. τεῖχος in Editis Aliiſque.

a Ἐν ταῖς ἀμηχανίαις——ἀπόγνωσις ἐρεθίζῃ.] Conf. ſupr. §. 4. SPANH.

* Sed tantum ſpeculabatur ſagittarum impetum, Ruf.

b Κεν-

καὶ τὰ ἀγγεῖα βρασσόμενα τῇ θέρμῃ. τοῦτο, καιομένων τῶν Ῥωμαίων, διεσκέδασε τὴν τάξιν, καὶ μετὰ δεινῶν ἀλγηδόνων ἀπεκυλινδοῦντο τοῦ τείχους. ῥᾷστα μὲν γὰρ τὸ ἔλαιον ἀπὸ [b] κορσῆς μέχρι ποδῶν ὑπὸ τὰς πανοπλίας διέρρει τοῦ σώματος ὅλου, καὶ τὴν σάρκα φλογὸς οὐδὲν ἔλασσον ἐπεβόσκετο, θερμαινόμενόν τε φύσει ταχέως, καὶ ψυχόμενον βραδέως διὰ τὴν πιότητα. [c] τοῖς δὲ θώραξι καὶ τοῖς κράνεσιν [d] ἐνδεδεμένων, ἀπαλλαγὴ τῆς καύσεως οὐκ ἦν· πηδῶντες [e] δὲ καὶ συνειλούμενοι ταῖς ἀλγηδόσιν, ἀπὸ τῶν γεφυρωμάτων ἔπιπτον. οἱ δὲ, τραπέντες εἰς τοὺς σφετέρους πρόσω βιαζομένους, εὐχείρωτοι τοῖς κατόπιν τιτρώσκουσιν ἦσαν.

κθ'. [f] Ἐπέλειπε δὲ οὔτε Ῥωμαίους ἐν ταῖς κακοπραγίαις ἰσχὺς, οὔτε τοὺς Ἰουδαίους σύνεσις. ἀλλ' οἱ μὲν καίπερ οἰκτρὰ πάσχοντας ὁρῶντες τοὺς [g] καταχυθέντας, ὅμως εἰς τοὺς καταχέοντας ἐφέροντο, τὸν πρὸ αὐτοῦ κακίζων ἕκαστος ὡς ἐμπόδιον ὄντα τῆς ῥώμης. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι δόλῳ δευτέρῳ τὰς [h] προσβάσεις αὐτῶν ἐπέσφαλλον, [i] τῆλιν ἑφθὴν [k] ἐπιχέοντες ταῖς σανίσιν, αἷς [l] ἐπολισθαίνοντες ὑπεσύροντο. καὶ οὔτε τῶν τρεπομένων, οὔτε τῶν [m] προσβαινόντων τὶς ὀρθὸς ἔμενεν. ἀλλ' οἱ μὲν [n] ὑπ' αὐτῶν ὑπτιαζόμενοι τῶν ἐπιβατηρίων μηχανῶν συνεπατοῦντο· πολλοὶ δὲ ἐπὶ τὸ χῶμα κατέπιπτον. ἐπαίοντο δ' ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων οἱ πεσόντες. [o] ἐφαλλομένων γὰρ τῶν Ῥωμαίων, οὗτοι, τῆς κατὰ χεῖρα συμπλοκῆς ἐλευθερωθέντες, πρὸς τὰς βολὰς [p] ἠσχόλουν. πολλὰ δὲ κακουμένους ἐν τῇ προσβολῇ τοὺς στρατιώτας ὁ στρατηγὸς περὶ δείλην ἀνεκάλει. ἔπεσον δὲ τούτων μὲν οὐκ ὀλίγοι, καὶ πλείους ἐτρώθησαν. τῶν δὲ ἀπὸ τῆς Ἰωταπάτης ἀπέθανον μὲν ἓξ ἄνδρες, τραυματίαι δὲ ὑπὲρ τριακοσίους ἀνεκομίσθησαν. εἰκάδι μὲν οὖν [q] Δαισίου μηνὸς ἡ παράταξις ἦν.

λ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι τὴν στρατιὰν παραμυθούμενος, ὡς θυμουμένους ἑώρα, καὶ οὐ προτροπῆς ἀλλ' ἔργων δεομένους, [r] προσυψῶσαι μὲν τὰ χώματα, πύργους δὲ τρεῖς, πεντήκοντα ποδῶν ἕκαστον τὸ ὕψος, [s] κατασκευάσαι κελεύσας, πάντοθεν σιδήρῳ κεκαλυμμένους, ὡς ἑδραῖοί τε εἶεν ὑπὸ βρίθους, καὶ δυσάλωτοι πυρὶ, τῶν χωμάτων ἐπέστησεν, [t] ἐπιβήσας αὐτοῖς ἀκοντιστάς τε καὶ τοξότας, καὶ τῶν ἀφετηρίων ὀργάνων τὰ [v] κουφότερα. πρὸς δὲ τοὺς [x] ῥωμαλεωτάτους σφενδονήτας, οἳ μὴ καθορώμενοι, διὰ τὸ ὕψος καὶ τὰ θωράκια τῶν πύργων, εἰς καθορωμένους τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους ἔβαλλον. οἱ δὲ, μήτε κατὰ κόρσης φερομένων τῶν βελῶν ἐκκλίνειν ῥᾳδίως δυνάμενοι, μήτε τοὺς ἀφανεῖς ἀμύνεσθαι, καὶ τὸ μὲν ὕψος τῶν πύργων δυσέφικτον ὁρῶντες ἐκ χειρὸς βέλει, πυρὶ δὲ τὸν περὶ [y] αὐτοὺς σίδηρον [z] δυσανάλωτον, ἔφευγον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ προσβάλλειν πειρωμένοις ἐπεξέθεον. καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τῆς Ἰωταπάτης ἀντεῖχον οὕτως, ἀναιρούμενοί τε καθ' ἡμέραν πολ-

facta in eos demittentes. Hoc ipsum, ustulatis quippe Romanis, † ordinem *eorum* dissolvit, & vehementi cum dolore è muro devolvebantur. siquidem facile oleum sub armatura per totum corpus à vertice ad imos defluebat talos, & carnem non secus atque flamma depascebat: quippe quod natura facile accenditur, & tarde ob pinguedinem & lentorem refrigeratur. Cum autem loricis illigati essent & galeis, ex incendio effugere non poterant: sed hinc inde salientes aut doloribus convoluti de pontibus decidebant. Ad suos autem ex adverso urgentes cum se reciperent, facile subacti erant ab iis qui à tergo vulnera infligebant.

Oleo ardenti excruciantur milites Romani.

29. Verum neque Romanos, dum res male cederent, deficiebat virtus, neque Judæos prudentia. Sed illi quidem, licet *suos* oleo perfusos miseranda pati viderent, tamen in eos qui id effundebant *acriter* invehebantur, præeuntem quisque ignavum appellantes, quasi suis obstarent viribus. Judæi vero illos in ascensu dolo altero eludebant, fœnum Græcum decoctum in *pontium* tabulata effundentes, unde *illi* lapsantes deorsum ferebantur; ut neque fugientium quisquam, neque ascendentium rectus stare potuerit. Sed nonnulli quidem, ab istis resupinati machinis ascensoriis, conculcati erant: plurimi vero in aggeres delabebantur, cumque cecidissent à Judæis feriebantur. namque illi, postquam Romani desiluissent, manuum consertione liberati, missilium jactui vacabant. Milites autem, in hac aggressione mala multa perpessos, circa vesperam revocabat imperator. Et horum quidem non pauci ceciderunt, pluresque vulnera acceperunt: ex Jotapatenis autem sex quidem viri mortem oppetierunt, saucii vero plures quam trecenti reportati erant. Et die quidem vigesimo mensis Dæsii commissa est hæc pugna.

Ex fœno Græco decocto lubrica fiunt machinarum tabulata.

Quo factum ut res male cederent Romanis.

30. Vespasianus autem, solamen adhibens exercitui ob ea quæ acciderant, postquam videret eos in iram accensos, & non adhortatione egentes sed opere, cum aggeres quidem altius tolli, turres vero tres ad L unamquamque pedum altitudinem ædificari præcepisset, undique tectas, tum ut stabiliores essent ob pondus, tum ut igni difficulter cederent, super aggeres *eas* collocavit, impositis in eas jaculatoribus & sagittariis, itemque levioribus missilium machinis, ac præterea funditorum validissimis. qui, cum minime conspicerentur propter altitudinem turrium & loricas, eos tamen qui super murum conspecti erant feriebant. Illi vero, cum neque tela * superne venientia facile declinarent, neque ulcisci possent quos minime aspicerent, & turrium quidem altitudinem vix telis è manu jactis attingi posse viderent, ferrumque quo septæ erant ab igne haud facile expugnari, mœnia deserebant, & impressionem in ea facere nitentibus obviam excurrebant. Et Jotapani quidem ita resistebant, & in dies singulos magno numero

Vespasianus aggeres altius tolli turresque erigi jubet.

Unde Judæi à muris prohibentur.

b Κορσῆς μέχρι ποδῶν] Κορυφῆς *Big.*
c Τοῖς δὲ θώραξι] Sic *Rhed.* & *Ruf.* τοῖς θώραξιν τοῖς κρ. *Big.* & *L. B.*
d Ενδεδεμένων,] Ενδεδυμένων *Busb.*
e Δὲ καὶ συνειλούμενοι] Eo modo *Big.* δὴ in *cæteris.*
f Επέλειπε δὲ] Ita in plerisque *MSS.* ἐπέλιπε in *Editis.*
g Καταχυθέντας,] Καταχθέντας *Gall.*
h Προσβάσεις] Προβάσεις *Bod.* & forsan *Ruf.* qui vertit *progressum.*
i Τῆλιν ἑφθὴν] βουκέρας fœnum Græcum Theophr. H. Pl. p. 78. &c. *Hesychius* Βουκέρας σπέρμα τῆς τίλης. leg. τήλης vel τήλιος SPANH.
k Επιχέοντες] Ita *Voss.* ὑποχέοντες in *cæteris.*
l Επολισθαίνοντες ὑπεσύροντο.] Επολισθάνοντες *Voss.* ὑπολισθαίνοντες *Big.*
m Προσβαινόντων] Προβαινόντων *Big.*
n Υπ' αὐτῶν ὑπτιαζόμενοι] Illa ὑπ' αὐτῶν è *Codd. Big.*
o Εφαλλομένων] Ita *Big. Vat.* & *Ruf.* σφαλλομένων in *Editis.* ἀφαλλομένων *L. B.*
p Ησχόλουν.] Eo modo *Gall.* & *L. B.* ηὐστόχουν *Voss.* εὐστόχουν in *Editis* & *Bod.* εἰς τὰς βολὰς εὐστόχουν *Big.* quo modo forsan & *Ruf.* qui vertit, *facillime tela dirigebant.*
q Δαισίου μηνὸς] Conf. infr. §. 31. SPANH. Ita *Rhed.* Δεσίου in *reliquis.*
r Προσυψῶσαι] Sic *MSS.* & *Ruf.* προσυψώσας & mox κατασκευάσας sine κελεύσας in *Editis.*
s Κατασκευάσαι] κατασκευάσας *Gen.* κατασκευάσαι κελεύσας *MS. Lips.* & *Rufin.* SPANH. ut & *Rost.* & *Hudson. Ed.*
t Επιβήσας αὐτοῖς] Προσεπιβήσας *Voss.*
v Κουφότερα.] Κουφότατα *Voss.*
x Ρωμαλεωτάτους σφενδονήτας,] Ρωμαλεωτέρους *Big.*
y Αὐτοὺς σίδηρον,] Ita *Big.* αὐτοῖς *Rhed.* αὐτῆς in *Editis.*
z Δυσανάλωτον,] Δυσάλωτον *Rhed.*

† Aciem dissipavit, *Ruf.*
* *Al.* in verticem delata. *Al.* à vertice venientia.

numero interfecti, & nihil quicquam mali hoſtibus inferre valentes, niſi quod *eos* ſuo non ſine periculo arcerent.

XI. *Ad Japham expugnandam miſſus Trajanus.*

31. Iiſdem autem diebus Veſpaſianus emittit Trajanum, decimæ legionis præfectum, contra finitimam quandam Jotapatæ urbem, cui nomen Japha, novas res adfectantem, &, quod præter opinionem reſtiterant Jotapateni, valde elatam, traditis ei duobus peditum millibus & mille equitibus. Ille vero, cum urbem quidem expugnatu difficilem reperiſſet (nam, præterquam quod natura valida eſſet, duplici etiam muro cincta fuerat) eam vero habitantes vidiſſet, ad pugnam paratos ſibi obviam proceſſiſſe, prælium *cum his* committit, eoſque pauliſper reſiſtere auſos in fugam vertit. Cum autem intra primum murum ſe recepiſſent, Romani veſtigiis illorum inſtantes cum ipſis irrumpunt: at cum rurſus murum ſecundum petiiſſent, cives ſui eos urbe excludunt, veriti ne cum illis ſubintrarent hoſtes. Deus utique erat qui Romanis donabat Galilæorum clades: atque tunc civitatis univerſum populum, ſuorum manibus excluſum, ad interitum dedit hoſtibus cædium avidiſſimis. Confertim enim ad portas irruentes, & ſæpiuſcule illis præpoſitos nominatim inclamantes, medias inter preces mactabantur. Et primum quidem murum illis hoſtes clauſerunt, alterum vero *cives* ſui: mediique inter duorum murorum ambitus *magna multitudine* concluſi, multi quidem ſuis invicem, multique ſuis ſibi gladiis transfigebantur, innumeri vero Romanorum manibus cadebant, ne ad ulciſcendum quidem ſumpta fiducia. nam præterquam quod hoſtes eis terrorem incuſſerant, animos illis fregit ſuorum proditio. Denique moriebantur, non Romanis ſed ſuis diras imprecantes, uſque dum omnes interierunt, numero ad duodecim *hominum* millia. Tum Trajanus, urbem præliatoribus vacuam reputans, & ſi qui adhuc intus eſſent, nihil eos auſuros eſſe exiſtimans præ timore, imperatori *urbis* excidium reſervabat: miſſiſque ad Veſpaſianum nunciis, poſtulabat ut filium ſuum Titum mitteret, finem victoriæ impoſiturum. Ille vero, laboris aliquid ſupereſſe conjiciens, filium mittit, cum exercitu quingentorum quidem equitum, mille vero peditum. Ille autem, cum ad urbem properaſſet & exercitum ordinaſſet, in lævo quidem latere Trajanum conſtituit, atque ipſe in dextro obſidioni præerat. At poſtquam milites ſcalas muris undique applicaſſent, Galilæi, pauliſper eos deſuper propellentes, continuo mœnia relinquunt. Titus vero cum ſuis, ſaltu demiſſi, ſtatim quidem urbem occupant: cum illis vero qui intus ſe in orbem collegerant vehemens commiſſa eſt pugna. nam & in angiportis *cives* validiores im-

Deus contra Galilæos.

Trajanus poſtulat à Veſpaſiano ut Titum ad eum mitteret.

λοὶ, καὶ μηδὲν [a] ἀντικακοῦν τοὺς πολεμίους, ὅτι [b] μὴ μετὰ κινδύνων ἀνείργειν, ἔχοντες.

λα'. Κατὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, Οὐεσπασιανὸς ἐπί τινα τῶν τῆς Ἰωταπάτης ἀστυγειτόνων πόλιν, [c] Ἰαφὰ καλεῖται, νεωτερίζουσαν, καὶ τῶν Ἰωταπατηνῶν παρὰ δόξαν ἀντεχόντων ἐπαιρομένην, [d] Τραϊανὸν, ὄντα τοῦ δεκάτου τάγματος ἡγεμόνα, ἐκπέμπει, παραδοὺς αὐτῷ χιλίους μὲν ἱππεῖς, πεζοὺς δὲ δισχιλίους. ὁ δὲ, τὴν μὲν πόλιν δυσάλωτον καταλαβών. πρὸς γὰρ τῷ φύσει καρτερὰ [e] τυγχάνειν οὖσα, καὶ διπλῷ περιβόλῳ τετείχιστο· [f] προαπηντηκότας δὲ τοὺς ἐξ αὐτῆς ἑτοίμους εἰς μάχην [g] ἰδὼν συμβάλλει, καὶ πρὸς ὀλίγον ἀντισχόντας ἐδίωκε. συμφυγόντων δὲ εἰς τὸ πρῶτον τεῖχος, οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ πόδας προσκείμενοι [h] συνεισέπεσον. ὁρμήσαντας δὲ πάλιν εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος ἀποκλείουσι τῆς πόλεως οἱ σφέτεροι, δείσαντες μὴ συνεισβάλωσιν οἱ πολέμιοι. Θεὸς δ' ἦν ἄρα ὁ Ῥωμαίοις τὰ Γαλιλαίων πάθη χαριζόμενος, ὃς καὶ τότε τὸν τῆς πόλεως λαὸν [i] αὔτανδρον, χερσὶν οἰκείαις [k] ἐκκλεισθέντα, πρὸς ἀπώλειαν ἔκδοτον [l] φονῶσιν ἐχθροῖς παρέστησεν. ἐμπίπτοντες γὰρ ἀθρόοι ταῖς πύλαις, καὶ πολλὰ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ὀνομαστὶ [m] καλοῦντες, ἐν μέσαις ἀπεσφάττοντο ταῖς ἱκετείαις. καὶ τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τεῖχος οἱ πολέμιοι, τὸ δεύτερον δ' ἔκλεισαν οἱ σφέτεροι· μέσοι δὲ τῶν δυεῖν κατειλημμένοι περιβόλων [n] βύζην, πολλοὶ μὲν [o] τοῖς ἀλλήλων, πολλοὶ δὲ τοῖς ἰδίοις περιεπείροντο ξίφεσιν, ἄπειροι δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων ἔπιπτον, οὐδὲ ὅσον εἰς ἄμυναν ἀναθαρροῦντες. [p] πρὸς γὰρ τὸ καταπεπλῆχθαι τοὺς πολεμίους, τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἔκλασεν ἡ τῶν οἰκείων προδοσία. πέρας ἔθνησκον, [q] οὐ Ῥωμαίοις, ἀλλὰ τοῖς ἰδίοις καταρώμενοι, μέχρι πάντες ἀπώλοντο [r] μύριοι καὶ δισχίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες. κενὴν δὲ μαχίμων λογιζόμενος εἶναι τὴν πόλιν ὁ Τραϊανὸς, εἰ δὲ καί τινες ἔνδον εἶεν, οἰόμενος μηδὲν αὐτοὺς τολμήσειν ὑπὸ δέους, ἀνετίθει τῷ στρατηγῷ τὴν ἅλωσιν. καὶ στείλας ἀγγέλους [s] πρὸς Οὐεσπασιανὸν, ᾐτεῖτο πέμψαι τὸν υἱὸν [t] αὐτοῦ Τίτον ἐπιθήσοντα τῇ νίκῃ [v] τέλος. ὁ δὲ συμβαλὼν ὑπολείπεσθαί τινα [x] πόνον, μετὰ στρατιᾶς τὸν υἱὸν ἐπιπέμπει, πεντακοσίων μὲν ἱππέων, χιλίων δὲ πεζῶν. ὁ δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἐλθὼν διὰ τάχους, καὶ διατάξας τὴν στρατιὰν, ἐπὶ μὲν τοῦ λαιοῦ κέρως τὸν Τραϊανὸν ἵστησιν, αὐτὸς δὲ τὸ δεξιὸν ἔχων ἐξηγεῖτο πρὸς τὴν πολιορκίαν. τῶν δὲ στρατιωτῶν κλίμακας πάντοθεν τῷ τείχει προσφερόντων, πρὸς ὀλίγον οἱ Γαλιλαῖοι καθύπερθεν ἀμυνόμενοι, λείπουσι τὸν περίβολον. ἐπιπηδήσαντες δὲ οἱ περὶ τὸν Τίτον, τῆς μὲν πόλεως ἐκράτησαν ταχέως, πρὸς δὲ τοὺς ἔνδον [y] αὐτοῖς [z] συστραφέντας καρτερὰ μάχη [a] συρρήγνυται. καὶ γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς οἱ δυνατοὶ προσε-

πι-

a Ἀντικακοῦν τοὺς πολεμίους,] Ἀντικακοῦντες *Gall.* & *Voſſ.* an hoc modo legerit *Rufinus*, aliorum eſto judicium: ita enim locum vertit, *quamvis multi in dies ſingulos occumberent, neque contra mali quicquam hoſtibus facerent, quod eos ſine periculo prohibere non poterant.*

b Μὴ μετὰ κινδύνων ἀνείργειν,] Illud μὴ non agnoſcit *Gall.*

c Ἰαφὰ] Conf. de Vita §. 45. SPANH.

d Τραϊανὸν, ὄντα—ἐκπέμπει, Conf. infr. c. 8. §. 8. SPANH.

e Τυγχάνειν οὖσα.] Ita *Big.* τυγχάνουσα in *Editis.* τυγχάνειν *Bod. Busb.* & *Rhed.*

f Προαπηντηκότας] Προηπαντηκότας *Big.* & *Busb.*

g Ἰδὼν συμβάλλει,] Ita *Big.* & *Ruf.* ἰδὼν deerat *reliquis.*

h Συνεισέπεσον· Συνέπεσον *Big.*

i Αὔτανδρον,] Conf. ſupr. lib. 2. c. 18. §. 7. SPANH.

k Ἐκκλεισθέντα,] Ita *Big.* & *Ruf.* ἐκκριθέντα in *Editis Aliiſque.*

l Φονῶσιν ἐχθροῖς παρέστησεν.] Id eſt, φονεῦσαι προῃρημένοις, ut vocem interpretatur *Suidas.*

m Καλοῦντες,] Βοῶντες *Big.*

n Βύζην,] Βύζην *Thucydid. lib. IV. p.* 255. c. vid. *Heſych.* βύζην. ἱκανῶς, ἀθρόως, δαψιλῶς, πυκνῶς· Sic infr. lib. 6. c. 6. §. 2. βύζην non βύδην ἐφυλάχθη. SPANH. E regione vocis βύζην in *Codd. MSS.* ἀφυρμένως, ἀθρόως, πυκνῶς, ἀδιαλείπτως. Videſis *Suidam.*

o Τοῖς ἀλλήλων, —ξίφεσιν, Illa, τοῖς ἀλλήλων, πολλοὶ δὲ, accepta debemus codici *Big.*

p Πρὸς γὰρ τὸ καταπεπλῆχθαι] Forſan, πρὸς δὲ τῷ.

q Οὐ Ῥωμαίοις,] Ita cum *Cod. Big.* οὐ Ῥωμαίων ἀλλὰ τῶν ἰδίων in *Editis Aliiſque.*

r Μύριοι καὶ δισχίλιοι] Μύριοι δὲ καὶ legit *Bod.*

s Πρὸς Οὐεσπασιανὸν,] Omnia quæ has voces præcedunt, jam uſque a §. 26. in *Roſt.* manu paullo recentiore (haud vero adeo eleganti) ſcripta ſunt, ſexque paginas implent in Codice (forma octava majuſcula) nec niſi unam in iis diſcrepantiam ab impreſſo obſervare licuit. Reliqua manu veteri, eadem qua priora, exarata.

t Αὐτοῦ Τίτον ἐπιθήσοντα] Αὐτῷ *Big.* ἑαυτοῦ *Vat.*

v Τέλος.] Τὸ τέλος *Voſſ.*

x Πόνον,] Πόλεμον *Voſſ.*

y Αὐτοῖς,] Ita ex *L. B.* reliqui αὐτοῖς. HAV.

z Συστραφέντας καρτερᾷ μάχῃ] Συστραφέντες *Big.*

a Συρρήγνυται.] Ita *Bod. L. B.* & *Ruf.* συρρήγνυνται in *Editis Aliiſque.*

b Ὑπ-

πίπλον, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν αἱ γυναῖκες ἔβαλλον πᾶν τὸ προςτυχὸν αὐταῖς· καὶ μέχρι μὲν ἓξ ὡρῶν ἀνθεῖχον μαχόμενοι. δαπανηθέντων δὲ τῶν μαχίμων, τὸ λοιπὸν πλῆθος ἔντε τοῖς [b] ὑπαιθρίοις, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας ἀπεσφάττοντο, νέοι τε ὁμοῦ καὶ γέροντες. οὐδὲν γοῦν ἄῤῥεν [c] ἀπελείφθη δίχα νηπίων, ἃ μετὰ γυναικῶν ἐξηνδραποδίσαντο. τῶν μὲν οὖν ἀναιρεθέντων, ἀνά τε τὴν πόλιν, [d] καὶ ἐπὶ τῆς προτέρας παρατάξεως, ἀριθμὸς, μύριοι πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις, ἦν· τὰ δὲ αἰχμάλωτα δισχίλια καὶ ἑκατὸν καὶ τριάκοντα. τοῦτο συνέβη τὸ πάθος Γαλιλαίοις [e] πέμπτῃ καὶ εἰκάδι [f] Δαισίου μηνός.

λβʹ. Ἔμειναν δὲ οὐδὲ Σαμαρεῖς ἀπείρατοι συμφορῶν. ἀθροισθέντες γὰρ ἐπὶ τὸ Γαριζὶν καλούμενον ὄρος, ὅπερ αὐτοῖς ἐστὶν ἅγιον, κατὰ χώραν μὲν ἔμενον, πολέμου δὲ εἶχεν ἀπειλὴν ἥτε σύνοδος αὐτῶν καὶ τὰ φρονήματα. καὶ οὐδὲ τοῖς γειτνιῶσι κακοῖς ἐσωφρονίζοντο. πρὸς δὲ τὰς Ῥωμαίων εὐπραγίας ἐν ἀλογίστῳ [g] τῇ κατὰ σφᾶς ἀσθενείᾳ διώδουν, καὶ μετέωροι [h] πρὸς [i] ταραχὴν ὑπῆρχον. ἐδόκει δὲ Οὐεσπασιανῷ φθάσαι τὸ κίνημα, καὶ τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὑποτέμνεσθαι. καὶ γὰρ ἀεὶ φρουραῖς ἡ Σαμαρεῖτις ὅλη διείληπτο, [k] τό, τε πλῆθος τῶν ἐληλυθότων, καὶ ἡ σύνταξις ἦν φοβερά. [l] Κερεάλιον οὖν ἔπαρχον ὄντα τοῦ πέμπτου τάγματος, μεθ᾽ ἑξακοσίων ἱππέων καὶ πεζῶν τρισχιλίων πέμπει. τούτῳ [m] προσβαίνειν μὲν τὸ ὄρος, καὶ συνάπτειν μάχην οὐκ ἀσφαλὲς ἔδοξε, τῶν πολεμίων πολλῶν καθύπερθεν ὄντων. κυκλωσάμενος δὲ τῇ δυνάμει πᾶσαν τὴν ὑπώρειαν δι᾽ ὅλης αὐτοὺς ἐφρούρει τῆς ἡμέρας. συνέβη δὲ, ὕδατος ἀπορουμένων τῶν Σαμαρέων, ἐκφλεγῆναι τότε [n] καὶ καῦμα δεινόν· ὥρα δὲ ἦν θέρους, καὶ τῶν ἐπιτηδείων τὸ πλῆθος ἀπαράσκευον· ὡς τινὰς μὲν αὐθημερὸν ἀπὸ τοῦ δίψους ἀποθανεῖν, πολλοὺς δὲ, τῆς τοιαύτης ἀπωλείας τὸ δουλεύειν [o] προελομένους, Ῥωμαίοις προσφυγεῖν. ἐξ ὧν συνεὶς ὁ Κερεάλιος, καὶ τοὺς ἔτι συμμένοντας ὑπὸ τῶν δεινῶν κατεαγότας, ἐπαναβαίνει τῷ ὄρει, καὶ τὴν δύναμιν ἐν κύκλῳ περιστήσας τοῖς πολεμίοις, τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ δεξιὰς [p] προὐκαλεῖτο καὶ σώζεσθαι παρεκάλει, διαβεβαιούμενος ἀσφάλειαν τὰ ὅπλα ῥίψασιν. ὡς δ᾽ οὐκ ἔπειθε, προσπεσὼν ἀπέκτεινε πάντας, χιλίους ἑξακοσίους ἐπὶ μυρίοις ὄντας. Δαισίου μηνὸς εἰκάδι καὶ ἑβδόμῃ ἐπράχθη. καὶ τοιαύταις μὲν συμφοραῖς Σαμαρεῖται ἐχρήσαντο.

λγʹ. Τῶν δὲ ἀνὰ τὰ Ἰωτάπατα [q] διακαρτερούντων, καὶ παρ᾽ ἐλπίδα τοῖς δεινοῖς ἀντεχόντων, τεσσαρακοστῇ μὲν ἡμέρᾳ [r] καὶ ἑβδόμῃ τὰ χώματα τῶν Ῥωμαίων ὑπερήρθη τὸ τεῖχος. αὐτομολεῖ δέ τις πρὸς τὸν Οὐεσπασιανὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τήν τε ὀλιγότητα [s] τῶν ἐπὶ τῆς πόλεως ἐξαγγέλλων, καὶ τὴν ἀσθένειαν· καὶ ὡς, ἀγρυπνίᾳ διηνεκεῖ καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις δεδαπανημένοι, δυνατοὶ μὲν εἶεν οὐδὲ βιαζομένους ἔτι φέρειν, καὶ δόλῳ δ᾽ ἂν ἁλῶεν, [t] εἴ τις ἐπιθοῖτο. περὶ γὰρ τὴν ἐσχάτην φυλακὴν, καθ᾽ ἣν ἄνεσίν τε τῶν δεινῶν ἐδόκουν ἔχειν, καὶ

pressionem in eos faciebant, & mulieres quicquid illis in manus venerit è tectis jaciebant: & per sex quidem horas pugnam sustinuerunt. Absumptis autem pugnæ idoneis, cætera multitudo, partim sub dio, partim per domos, senes pariter ac juvenes, mactabantur. adeo ut nemo sexus virilis superfuerit præter infantes, qui una cum mulieribus abducti erant in servitutem. Et cæsi quidem per civitatem, & in priori congressu, numero erant ad quindecim millia, captivi vero facti ad duo millia centum & triginta. Hæc Galilæis clades contigit, die quinto & vigesimo mensis Dæsii.

32. Verum nec Samaritæ cladis erant expertes. congregati quippe in montem Garizin appellatum, qui ab illis pro sacro habetur, in eodem quidem loco manebant: bellum vero minari videbatur iste conventus eorum, & elati animi spiritus. Et ne vicinorum quidem malis reprimebantur: sed ad prosperos Romanorum successus, temere suarum virium infirmitate *nixi* iter faciebant, * & pronis in tumultum animis pendebant. Vespasiano itaque factu optimum videbatur, motum prævenire, impetumque illorum præcidere. † nam etsi præsidiis omnis regio Samaritica occupata erat, tamen & multitudo illorum qui eò venerant, & conspiratio timebatur. Ea de causa Cerealem, quintæ legionis præfectum, cum sexaginta equitibus & tribus peditum millibus mittit. Istis comitatus montem quidem ascendere, pugnamque committere nequaquam tutum esse duxit, quod hostium quamplurimi superiora ejus occupaverant. Cum autem montis radices copiis suis undique cinxisset, per totum diem eos observabat. atque tunc evenit, cum Samaritæ aquam non haberent, etiam graves accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neque se rebus necessariis vulgus instruxerat) adeo ut nonnulli eo ipso die siti morerentur. multi autem, ejusmodi morti servitium præferentes, ad Romanos se recipiebant. Ex quibus ubi Cerealis intellexit eos, qui conjuncti manebant, malis infractos esse, montem ascendit; & cum exercitum hostibus circundedisset, primum quidem eos ad fœdera hortabatur, utque salvi esse vellent obsecrabat, confirmans illis datum iri securitatem, modo arma projicerent. Cum autem illis hoc non persuasisset, eos adortus omnes occidebat, numero ad undecim millia & sexcentos. Dæi mensis die vigesimo septimo gesta sunt *ista*. Atque hujusmodi quidem calamitatibus usi sunt Samaritæ.

XII. Samaritæ in montem Garizin congregati bellum minitari videbantur.

Cerealis contra eos missus.

Eosque adortus omnes interficit.

33. Jotapatenis autem obsidionem perferentibus, & præter spem mala tolerantibus, quadragesimo quidem ac septimo die Romanorum aggeres supra murorum altitudinem evecti sunt. Quidam vero ad Vespasianum eodem die transfugit, paucitatem civium & infirmitatem simul eorum *ei* nuncians: atque ut perpetuis vigiliis & præliis assiduis consumpti, minime quidem amplius vim ferre possent, tamen *facile* dolo caperentur, si qui eos aggredi vellent. nam extremam circa vigiliam quando & requiem ex malis habere videntur, & fatigatos

XIII. Vespasianus contra Jotapata aggeres altius erigi jubet.

Transfuga narrat Vespasiano quâ perducta

b Ὑπαιθρίοις,] Ὑπαίθροις Big. & Lugd. Bat.
c Ἀπελείφθη δίχα νηπίων,] Ὑπελείφθη Big.
d Καὶ] Abest a *Rost.*
e Πέμπτῃ καὶ εἰκάδι] Ita *Big.* & *Ruf.* εἰκοστῇ Δεσίου perperam in Editis *Aliisque.*
f Δαισίου μηνός.] *Gen.* Δεσίου μηνός. ut & supr. §. 29. SPANH.
g Τῇ κατὰ σφᾶς ἀσθενείᾳ] ἀσθενείᾳ *MS. Lips.* SPANH. Ita lego cum *Cod. Big.* (suffragante jam *L. B.*) τὴν κατὰ σφᾶς ἀσθένειαν ὀῤῥώδουν in *Editis*. in *Rufini* versione *sed inconsulta suarum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum voluntate pendebant.* τῇ κατὰ σφᾶς ἀσθενείᾳ ὀῤῥώδουν *Voss. Gall. Bod. Busb. Rhed.* & *Lips.* τιθέμενος aut quid ejusmodi ante ὀῤῥώδουν excidisse suspicatur Cl. *Lowthius.*
h Πρὸς] Ita cum plerisque *MSS.* πρὸς τὰς ταραχὰς in *Editis.* πρὸς μάχην *Bod.* & *Rost.*
i Ταραχὴν] ταραχὴν *MS.* etiam *Lips.* SPANH.
k Τό, τε πλῆθος] *Al.* τότε πλ.
l Κερεάλιον] Conf. infr. lib. 4. c. 9. §. 9. SPANH. Κερέαλλιον *Big.* ut & mox infra.
m Προσβαίνειν μὲν τὸ ὄρος,] Προβαίνειν *Big.*
n Καὶ καῦμα δεινόν] Illud καὶ omittit *Voss.*
o Προελομένους,] Προαιρουμένους *Big.* & *Gall.*
p Προὐκαλεῖτο] ἐκαλεῖτο *Rost.*
q Διακαρτερούντων,] Καρτερούντων *Big. Rost.* & *Bod.*
r Καὶ ἑβδόμῃ] Deleri hæc jubet *Toinardus.*
s Τῶν ἐπὶ] Abest a *Rost.*
t Εἴ τις ἐπιθοῖτο.] Ita lego & distinguo cum *Cod. Busb.* & *Ruf.* antea erat, εἴτις ἐπιθοῖτο περὶ τὴν ἐσχ.
* Et prope tumultum res erat, *Pseudo-Hegesipp.*
† Ita verto cum *Rufino*: ac si εἰ pro ἀεὶ lectum fuisset.

erant res Jotapatenorum.

gatos maxime occupat somnus matutinus, dormire custodes dicebat, suadebatque ut eadem hora *urbem* invaderet. Vespasiano suspectus quidem erat transfuga, ut qui norit & Judæorum erga se invicem fidem, & quanto contemptu ferebant supplicia: quod & antea Jotapatenorum quidam captus omni tormentorum cruciatui resistebat; &, cum nollet igne adhibito hostibus quid intus ageretur exquirentibus prodere, mortem deridens cruci suffixus erat. Ista tamen utpote verisimilia fidem fecerunt proditori, fortasse & ipsum quidem vera dicere. Vespasianus autem, se parum admodum ex insidiis læsum iri existimans, asservari hominem jussit, & ad civitatem capiendam parabat exercitum.

Vespasianus ad urbem capiendam se parat.

Titus & Sabinus primi muros ascendunt.

34. Ad horam igitur indicatam tacite ad muros iverunt; primusque *eos* ascendit Titus cum uno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex decima quinta legione secum ductis. Cumque interfecissent vigiles, in civitatem quiete ingrediuntur; post quos Sextus quidam Cerealis tribunus & Placidus milites suo sub imperio introducebant. Arce vero occupata, cum hostes in media urbe versarentur, jamque plane illuxisset dies, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur adhuc excidium sentiebant: nam plerique & labore & somno dissoluti erant, visusque eorum qui exsurgerent magna obscuravit nebula, quæ tunc forte circumfusa erat civitati. Usque dum totus ingressus esset exercitus, ad solum malorum sensum exsuscitati erant, & *tunc demum* urbem excisam fore credebant dum in eo essent ut occiderentur. Romanis autem, ut qui meminerint quæ in obsidione pertulissent, neque curæ erat cuiquam parcere aut quenquam miserari: sed populum ex arce pronum ire compulsum trucidabant, ubi loci difficultas etiam eis qui adhuc pugnare poterant resistendi copiam negavit. viarum namque angustiis pressi, ac per declivia delabentes, bellatorum ab arce incursione obruebantur. Id quod multos etiam delectorum, qui circa Josephum erant, sui ad cædem incitabat. Nam cum viderent se Romanorum neminem posse occidere, ne Romanorum manibus caderent præcaverunt, & in extrema parte civitatis congregati semet interfecerunt.

Mox totus in urbem ingreditur exercitus.

Magna civium clades tam suis quam Romanorum manibus.

35. Cæterum quotquot vigilum primi captam civitatem sentientes fugere prius occupaverant, cum in turrim quandam septentrionalem ascendissent aliquandiu quidem restiterunt; hostium autem multitudine circumfusi, sero dextras * dederunt, & instantibus jugulum alacri animo obtulerunt. Potuissent autem Romani de obsidionis fine incruento gloriari, nisi unus, dum caperetur urbs, centurio cecidisset, Antonius, insidiis peremptus. Nam quidam ex illis qui in speluncas confugerant (erant enim magno numero) rogabat Antonium ut dextram sibi admoveret, & in spem salutis & in auxilium ad ascendendum. ille vero manum incaute porrigebat, alterque ipsum prævenit, & hasta sub inguine utpote inferior eum perculit, statimque interfecit.

Antonius centurio fraude peremptus.

In Jotapatenos sine

36. Et illo quidem die quotquot comparue-

καθάπτεται μάλιστα κεκοπωμένων ἑωθινὸς ὕπνος, καταδαρθάνειν ἔφασκε τοὺς φύλακας, συνεβούλευέ τε [v] καί αὐτὴν τὴν ὥραν ἐπελθεῖν. τῷ δὲ ἦν [x] μὲν δι᾽ ὑπονοίας ὁ αὐτόμολος, τό, τε πρὸς ἀλλήλους πιστὸν εἰδότι τῶν Ἰουδαίων, καὶ τὴν πρὸς τὰς κολάσεις ὑπεροψίαν· ἐπειδὴ καὶ πρότερον ληφθείς τις τῶν ἀπὸ τῆς Ἰωταπάτης, πρὸς πᾶσαν αἰκίαν βασάνων ἀντέσχε, καὶ, μηδὲν διὰ πυρὸς ἐξερευνῶσι τοῖς πολεμίοις περὶ τῶν ἔνδον εἰπών, ἀνεσταυρώθη τοῦ θανάτου καταμειδιῶν. τάγε μὴν εἰκότα πιστὸν ἐποίει τὸν προδότην, καὶ [y] τάχα μὲν ἀληθεύειν ἐκεῖνον, μηδὲν δὲ αὐτὸς ἐξ ἐνέδρας πείσεσθαι μέγα προσδοκῶν, τὸν μὲν φυλάσσειν ἐκέλευσεν, ἐπὶ δὲ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως [z] παρεσκεύαζε τὴν στρατιάν.

λδ΄. Κατὰ δὲ τὴν μηνυθεῖσαν ὥραν ᾔεσαν ἡσυχῇ πρὸς τὸ τεῖχος. καὶ πρῶτος ἐπιβαίνει Τίτος σὺν ἑνὶ τῶν χιλιάρχων [a] Δομιτίῳ Σαβίνῳ, τῶν ἀπὸ τοῦ πέμπτου καὶ δεκάτου τάγματος [b] ὀλίγους ἄγων. ἀποσφάξαντες δὲ τοὺς φύλακας, εἰσίασιν εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ, μεθ᾽ οὓς Σέξτος τις [c] Κερεάλιος χιλίαρχος καὶ Πλάκιδος τοὺς ὑπὸ σφίσι τεταγμένους εἰσῆγον. κατειλημμένης δὲ τῆς ἄκρας, καὶ τῶν πολεμίων ἐν μέσῃ τῇ πόλει στρεφομένων, ἤδη δὲ καὶ ἡμέρας οὔσης, ὅμως οὔπω τῆς ἁλώσεως τοῖς κρατουμένοις αἴσθησις ἦν· καμάτῳ τε γὰρ οἱ πολλοὶ καὶ ὕπνῳ [d] διελέλυντο, καὶ τῶν διανισταμένων ὁμίχλη τὰς ὄψεις [e] ἀπήμβλυνε πολλή, κατὰ τύχην τότε τῇ πόλει περιχυθεῖσα. μέχρι πάσης τῆς στρατιᾶς εἰσπεσούσης, πρὸς μόνην τὴν τῶν κακῶν αἴσθησιν ἐξανέστησαν, καὶ τὴν ἅλωσιν ἐπίστευον ἀναιρούμενοι. Ῥωμαίους δέ, [f] κατὰ μνήμην ὧν [g] περὶ τὴν πολιορκίαν ἔπαθον, οὔτε [h] φειδὼ εἰσῄει τινός, οὔτε ἔλεος, ἀλλ᾽ εἰς τὸ κάταντες ἀπὸ τῆς ἄκρας τὸν λεὼν συνωθοῦντες ἐφόνευον· ἔνθα καὶ τοὺς ἔτι μάχεσθαι δυναμένους ἡ δυσχωρία τὴν ἄμυναν [i] ἀφείλετο. θλιβόμενοι γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς, καὶ κατὰ τοῦ πρανοῦς ὑπολισθαίνοντες, [k] ῥέοντι [l] κατ᾽ ἄκρας ἐκαλύπτοντο τῷ πολέμῳ. τοῦτο πολλούς, καὶ τῶν περὶ τὸν Ἰώσηπον ἐπιλέκτων, ἐπ᾽ αὐτοχειρίαν παρώξυνε. κατιδόντες γὰρ ὡς οὐδένα τῶν Ῥωμαίων ἀνελεῖν δύνανται, [m] τόγε μὴ πεσεῖν αὐτοὶ ὑπὸ Ῥωμαίων προέλαβον, καὶ συναθροισθέντες ἐπὶ τὰ καταλήγοντα τῆς πόλεως σφᾶς αὐτοὺς ἀνεῖλον.

λε΄. Ὅσοι γε μὴν ὑπὸ πρώτην τῆς [n] καταλήψεως αἴσθησιν τῶν φυλάκων διαφυγεῖν ἔφθασαν, ἀναβάντες εἴς τινα τῶν προσαρκτίων πύργων μέχρι μέν τινος ἀπημύναντο· περισχεθέντες δὲ τῷ πλήθει τῶν πολεμίων ὀψὲ παρῆσαν τὰς δεξιάς, καὶ τοῖς ἐφεστῶσι τὴν σφαγὴν [o] εὔθυμοι παρέσχον. ἀναίμακτον [p] δ᾽ ἂν ἦν αὐχῆσαι [q] Ῥωμαίοις τὸ τέλος τῆς πολιορκίας, εἰ μὴ κατὰ τὴν ἅλωσιν εἷς ἔπεσεν ἑκατοντάρχης, ὃς ἦν Ἀντώνιος. θνήσκει δὲ ἐξ ἐνέδρας. τῶν γὰρ εἰς τὰ σπήλαια τις συμπεφευγότων. [r] πολὺ δὲ οὗτοι πλῆθος ἦσαν. [s] ἱκέτευε τὸν Ἀντώνιον ὀρέξαι δεξιὰν αὐτῷ, πίστιν τε σωτηρίας καὶ βοήθειαν πρὸς ἄνοδον. ὁ δὲ ἀφυλάκτως ὤρεγε τὴν χεῖρα, καὶ φθάσας αὐτὸν ἐκεῖνος, νύττει κάτωθεν [t] ὑπὸ τὸν βουβῶνα δόρατι, καὶ παραχρῆμα διεργάζεται.

λϛ΄. Κατ᾽ ἐκείνην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν, τὸ [v] φανερὸν πλῆ-

v Καί αὐτὴν τὴν ὥραν ἐπελθεῖν.] Κατὰ ταύτην Big.
x Μεν δι᾽ ὑπονοίας] Illud μὲν deest Big.
y Τάχα μὲν ἀληθεύειν] Τάχα μὲν μὴ ἀληθεύειν Voss. & Rost.
z Παρεσκεύαζε την στρατιάν.] Εὐτρέπιζε Big.
a Δομιτίῳ Σαβίνῳ,] Al. Δομετίῳ.
b Ολιγους ἄγων.] Ita Big. antea erat τινὰς ὀλίγους.
c Κερεάλιος] Καλουάριος χιλιάρχης Big. Κερέλλιος Vat.
d Διελέλυντο,] Ita Big. λέλυντο in Editis Aliisque.
e Απήμβλυνε] ἐτέμβλυνε Rost.
f Κατὰ μνήμην] Sic Big. κατά τε in cæteris.
g Περὶ την πολιορκίαν ἔπαθον,] Εα τῆς πολιορκίας Big.
h Φειδὼ εἰσῄει τινός,] Al. φειδὼς & mox λέων.
i Αφείλετο.] Ita Big. & Bod. ἀφείλοντο in cæteris.

k Ρέοντι] ῥᾶον τι Rost.
l Κατ᾽ ἄκρας] κατάκρας Rost.
m Τόγε μὴ πεσεῖν] Τὸ πεσεῖν Big. Illud μὴ ex Lugd. Bat. additur. HAV.
n Καταλήψεως] καταλύσεως Rost.
o Εὔθυμοι παρέσχον.] ἕτοιμοι παρεῖσχον Rost.
p Δ᾽ ἂν ἦν] ἐν ᾗ ἦν L. B.
q Ῥωμαίοις τὸ τέλος] Ita Big. Ῥωμαίους in cæteris.
r Πολὺ δὲ οὗτοι πλῆθος] Πολλοὶ Big
s Ικέτευε τὸν Αντώνιον] Ικετεύει Big.
t Υπὸ τὸν βουβῶνα δόρατι,] Επὶ τὸν β. Big.
v Φανερὸν] Φαινόμενον Voss.
* Al. laxarunt, remiserunt.

πλῆθος ἀνεῖλον Ῥωμαῖοι. ταῖς δὲ ἐπιούσαις ἀνερευνώμενοι τὰς [x] καταδύσεις, τοὺς ἐν τοῖς ὑπονόμοις καὶ τοῖς σπηλαίοις [y] ἐπεξῄεσαν, καὶ διὰ πάσης ἐχώρουν ἡλικίας, πλὴν νηπίων καὶ γυναικῶν. καὶ τὰ μὲν αἰχμάλωτα χίλια πρὸς τοῖς διακοσίοις συνήχθη. νεκροὶ δὲ, [z] κατά τε τὴν [a] ἅλωσιν, καὶ κατὰ τὰς [b] πρότερον μάχας, συνηριθμήθησαν [c] τετρακισμύριοι. Οὐεσπασιανὸς δὲ τήν τε πόλιν κατασκάψαι κελεύει, καὶ τὰ φρούρια πάντα προσεμπίπρησιν αὐτῆς. Ἰωτάπατα μὲν οὖν οὕτως ἑάλω, τρισκαιδεκάτῳ τῆς Νέρωνος ἡγεμονίας ἔτει, Πανέμου νουμηνίᾳ.

runt peremere Romani. Sequentibus autem diebus latibula scrutantes, omnes in cuniculis & speluncis inventos adorti sunt, & in universos cujuscunque ætatis sævitum est, præter infantes & feminas. Et in captivitatem quidem deducendi ad mille & ducentos collecti erant: mortui vero, in urbis excidio & pugnis superioribus, simul omnes ad quadraginta millia numerati erant. Vespasianus autem & urbem ipsam exscindi jubet, & præterea castella ejus omnia incendit. Et ita quidem capta sunt Jotapata, anno imperii Neronis decimo tertio, * primo Panemi mensis die.

Discrimine sævitum est.

Jotapata Vespasiani jussu excisa.

ΚΕΦ. ζ'.

Ὡς Ἰώσηπος, ὑπὸ γυναικὸς μηνυθεὶς, ἑαυτὸν Ῥωμαίοις ἐβουλήθη παραδοῦναι. καὶ ὁποῖα πρὸς τοὺς σφετέρους αὐτὸν κωλύοντας διεξῄει, καὶ πρὸς Οὐεσπασιανὸν ἀχθεὶς εἶπε, καὶ ὅπως ἐκεῖνος αὐτῷ ἐχρήσατο.

CAP. VIII. XIV.

Quomodo Josephus, à muliere proditus, sese Romanis tradere voluit. & quænam ad suos ipsum inhibentes disseruit, quæque ad Vespasianum ductus verba faciebat, & quomodo ab ipso tractatus est.

Ῥωμαῖοι δὲ τὸν Ἰώσηπον ἀναζητοῦντες, κατά τε ὀργὴν σφετέραν, καὶ σφόδρα τοῦ στρατηγοῦ φιλοτιμουμένου· μεγίστη γὰρ ἦν μοῖρα τοῦ πολέμου ληφθείς· τούς τε νεκροὺς διηρεύνων, καὶ τοὺς ἀποκρύφους τῆς πόλεως μυχούς. ὁ δὲ ἄρτι τῆς πόλεως ἁλισκομένης, δαιμονίῳ τινὶ συνεργίᾳ χρησάμενος, μέσον μὲν [d] ἑαυτὸν [e] ἐκκλέπτει τῶν πολεμίων, καθάλλεται δὲ εἴς τινα βαθὺν λάκκον, ᾧ πλατὺ σπήλαιον διέζευκτο κατὰ πλευρὰν, τοῖς ἄνωθεν ἀόρατον· ἔνθα τεσσαράκοντα μὲν τῶν ἐπισήμων ἄνδρας καταλαμβάνει λανθάνοντας, παρασκευὴν δ' [f] ἐπιτηδείων οὐκ ὀλίγαις ἡμέραις διαρκεῖν δυναμένην. μεθ' ἡμέραν μὲν οὖν [g] ὑπεστέλλετο τῶν πολεμίων πάντα διειληφότων, νυκτὸς δ' ἀνιὼν ἐζήτει δρασμοῦ διάδυσιν, καὶ τὰς φυλακὰς κατεσκέπτετο. φρουρουμένων δὲ [h] πανταχόθεν [i] πάντων δι' αὐτὸν, [k] ὡς λαθεῖν οὐκ ἦν, αὖθις εἰς τὸ σπήλαιον κατῄει. δύο μὲν οὖν [l] ἡμέρας διαλανθάνει· τῇ δὲ τρίτῃ γυναικὸς ἁλούσης [m] τῶν ἅμα αὐτοῖς μηνύεται. καὶ Οὐεσπασιανὸς αὐτίκα μετὰ σπουδῆς [n] πέμπει δύο χιλιάρχους Παυλῖνον καὶ [o] Γαλλικανὸν, δεξιάς τε Ἰωσήπῳ δοῦναι κελεύσας, [p] προτρεψομένους ἀνελθεῖν.

Romani autem cum Josephum investigarent, & ex sua in eum ira, & valde hoc volente imperatore († is enim captus maxima pars belli foret) mortuos perscrutati sunt itemque abditos civitatis recessus. Ille autem, cum jam capta esset urbs, divino quodam auxilio fretus, per medios quidem hostes se subducit, & in puteum quendam profundum saltu descendit, ‡ cujus à latere specus amplum disjunctum erat, quod eorum qui supra erant effugit intuitum: ubi quadraginta viros insignes latitantes offendit, rerumque necessariarum apparatum, qui diebus non paucis sufficeret. Et interdiu quidem se occultabat, quod hostes *loca* omnia occupaverant: noctu vero ascendens fuga dilabi quærebat & vigilias explorabat. Cum autem omnia ipsius causa undique custodirentur, ut *vigiles* latere non posset, in speluncam iterum descendebat. & biduum quidem *ibi* delitescit: tertia vero die, capta *quadam* muliere, quæ cum ipsis fuerat, *illius* indicio proditus est. Tum Vespasianus è vestigio mittit duos tribunos, Paulinum & Gallicanum, jussos dextras dare Josepho, hortarique cum ad ascensum.

Josephus in specu delitescit.

A muliere proditur, atque ad eum tribunos duos mittit Vespasianus.

β'. Ἀφικόμενοι δὲ παρεκάλουν οὗτοι τὸν ἄνδρα, καὶ πίστεις περὶ σωτηρίας ἐδίδοσαν. οὐ μὴν ἔπειθον. ἐκ γὰρ ὧν εἰκὸς ἦν [q] τὸν τοσαῦτα δράσαντα παθεῖν, οὐκ ἐκ τοῦ φύσει τῶν παρακαλούντων ἡμέρου, τὰς ὑποψίας συνέλεγεν. ἐδεδίει τε ὡς ἐπὶ τιμωρίαν [r] προκαλουμένους, ἕως Οὐεσπασιανὸς τρίτον [s] ἔτι πέμπει χιλίαρχον Νικάνορα, γνώριμον τῷ Ἰωσήπῳ καὶ συνήθη πάλαι. παρελθὼν δ' οὗτος, τό, τε φύσει Ῥωμαίων χρηστὸν, πρὸς οὓς ἂν ἅπαξ ἕλωσι, διεξῄει· καὶ ὡς δι' ἀρετὴν αὐτὸς θαυμάζοιτο μᾶλλον ἢ μισοῖτο πρὸς τῶν ἡγεμόνων, σπουδάζειν τε τὸν στρατηγὸν οὐκ ἐπὶ τιμωρίᾳ [t] ἀγαγεῖν αὐτὸν, ἐνεῖναι γὰρ ταύτην,

2. Cum autem ad eum venirent, illi virum hortabantur & suadebant, ipsumque salvum fore fidem ei dederunt: non tamen persuadebant. Nam ex iis quæ ipsum passurum esse verisimile erat, qui tanta commiserat, non *autem* ex innata rogantium mansuetudine, suspiciones colligebat; &, ne ad pœnam forsan evocaretur, veritus est: donec Vespasianus tertium quoque tribunum mittit, Nicanorem, Josepho notum, eique olim familiarem. Atque is, cum ad eum se contulisset, narravit ei quam mite esset Romanorum ingenium in eos quos semel debellassent; quodque ipse propter fortitudinem magis admirationi esset quam odio ducibus; operamque dare imperatorem, non ut ad supplicium duce-

Postea & alterum, Josepho notum, Nicanorem.

x Καταδύσεις,] καταδύσεις, οἱ λάθριοι τόποι καὶ βαρεῖς Hesych. SPANH.
y Ἐπεξῄεσαν,] διεξῄεσαν Rost.
z Κατά τε] κατά δὲ Rost.
a Ἅλωσιν,] ἅλωσιν μυρίον Rost.
b Πρότερον μάχας,] Προτέρας Voss. & Bod.
c Τετρακισμύριοι.] τετρακισχίλιοι Rost.
d Ἑαυτὸν] Ita Big. & Gall. αὐτῶν Bod. αὐτὸν in Editis Aliisque.
e Ἐκκλέπτει] ἐκκλείπει Rost.
f Ἐπιτηδείων] Δὲ τῶν ἐπιτ. Voss.
g Ὑπεστέλλετο] Ὑπέστελλεν ἑαυτὸν Big.
h Πανταχόθεν] Πάντοθεν Big. & Rost.
i Πάντων δι' αὐτὸν,] Ita Big & Ruf. pro πάντων in cæteris τῶν πύργων.
k Ὡς λαθεῖν οὐκ ἦν,] Ὡς δὲ λαθεῖν Voss. & Bod.
l Ἡμέρας διαλανθάνει.] Ἡμέραις Big.
m Τῶν ἅμα αὐτοῖς μηνύεται.] Illud τῶν è Codd. Big. & Voss. atque ita legisse videtur Rufinus, quem in versione secutus sum.
n Πέμπει] Abest a Rost.
o Γαλλικανὸν,] Γαλλικανὸν Bod. Rost. & Gall.
p Προτρεψομένους ἀνελθεῖν.] Προτρεψαμένους Big. προτρεχόμενοι Rost.
q Τὸν τοσαῦτα δράσαντα] Illud τὸν non agnoscit Big.
r Προκαλουμένους,] Προσκαλουμένους Bod.
s Ἔτι πέμπει] Ἐπιπέμπει Big.
t Ἀγαγεῖν αὐτὸν,] Ita Big. & Ruf. ἀναγαγεῖν In Editis Aliisque.
* Sc. Kalendis Juliis.
† *Vel*, eo enim capto haud multum belli superesset.
‡ Cui amplum specus adjunctum erat à latere, *Ruf.*

duceretur, quod etiam sine deditione ei liceret exigere, sed potius quod virum strenuum conservare vellet. Addebat etiam, quod nec Vespasianus quasi ad insidias struendas amicum mittebat, ut rem optimam pessimæ, perfidiæ *scilicet* amicitiam, prætexeret; neque ipse ad amicum decipiendum assensus est ut veniret.

Josepho hæsitanti in memoriam veniunt somnia divinitus immissa.

3. Cum autem ad ea, quæ dixerat Nicanor, hæsitare etiam cœperat Josephus, milites quidem irati properabant ad ignem speluncæ injiciendum: verum eos cohibebat dux, id modis omnibus agens ut Josephum vivum caperet. At cum vehementer instaret Nicanor, & hostilis multitudinis minas intelligeret Josephus, animum illius subit somniorum memoria quæ nocte somniaverat; quibus ei Deus & futuras Judæorum calamitates præsignificabat, quæque regibus Romanorum essent eventura. Quin & in somniis interpretandis de iis bene conjiciebat quæ Deus ambigue innuerat: porroque sacrorum librorum vaticinia non ignorabat, utpote & ipse sacerdos, ortusque parentibus qui sacerdotes fuerant.

Ejus ad Deum preces occultæ.

Is tunc illa hora, quasi divino afflatu, horrendas recentium somniorum imagines mente complexus, preces clam Deo offert, hujusmodi verbis: „ Quandoquidem etiam Judæorum gentem deprimere tibi visum sit qui eam creasti, fortuna vero omnis ad Romanos migrarit, meamque elegeris animam ad futura prædicenda, non invitus quidem manus do Romanis, & vivere non recuso; testor autem, quod non proditor, sed tuus minister ad eos transeo.

Quibus peractis Nicanori consentit.

4. Cum ista dixisset, Nicanori consentiebat.

Jotapatenorum in Josephum impetus, & eorundem ad eum allocutio.

Et Judæi, qui una eo confugerant, ubi intellexerunt Josephum hortantibus cedere, universi eum circumstantes clamabant, „ est sane cur plurimum ingemiscerent leges patriæ, ab ipso sancitæ Deo, qui Judæis indidit animas mortis contemptrices. Præ vitæ amore, ô Josephe, sustines lucem aspicere, servus *factus*? quam cito tui oblitus es? quam multos pro libertate mori persuasisti? Profecto haud veram præ te ferebas fortitudinem, falsamque *tibi arrogabas* etiam prudentiam, si quidem salutem apud eos speras, cum quibus *fortiter* adeo dimicasti, aut, si res certa sit *salus;* ab illis servari cupias. Sed quamvis te Romanorum fortuna tui oblivione perfuderit; nos tamen oportet patriæ *nostræ* gloriæ consulere. Et dextram tibi & gladium commodabimus. Tu vero, si quidem sponte moriare, dux Judæorum; sin vero invitus, proditor morieris". Simul ac ista dicerent, gladios ei intentarunt, ipsosque illum interfecturos minitabantur si Romanis se dederet.

5. Josephus autem, veritus ne in ipsum impe-

[v] καὶ μὴ παρὰ προϊόντος λαβεῖν, ἀλλὰ σῶσαι προαιρούμενον ἄνδρα γενναῖον. προσετίθει δὲ, ὡς οὔτ' ἂν Οὐεσπασιανὸς ἐνεδρεύων φίλον ἔπεμπεν, ἵνα τῷ κακίστῳ πράγματι [x] προστήσηται τὸ κάλλιστον, [y] ἀπιστίας φιλίαν, οὔτ' ἂν αὐτὸς [z] ἀπατήσων ἄνδρα φίλον, ὑπήκουσεν ἐλθεῖν.

γ΄. [a] Ἐνδοιάζοντος [b] δὲ τοῦ Ἰωσήπου καὶ πρὸς τὸν Νικάνορα, τὸ μὲν στρατιωτικὸν ὑπ' ὀργῆς ἐκκαίειν τὸ σπήλαιον ὥρμητο· κατεῖχε δὲ αὐτοὺς ὁ πολέμαρχος, ζωγρῆσαι τὸν ἄνδρα φιλοτιμούμενος. ὡς δὲ ὅ, τε Νικάνωρ προσέκειτο [c] λιπαρῶς, καὶ τὰς ἀπειλὰς [d] τοῦ πολεμίου πλήθους ὁ Ἰώσηπος ἔμαθεν, ἀνάμνησις [e] αὐτῷ τῶν διὰ νυκτὸς ὀνείρων εἰσέρχεται, δι' ὧν ὁ Θεὸς [f] τάς τε μελλούσας συμφορὰς [g] αὐτῷ προεσήμαινεν [h] Ἰουδαίων, καὶ τὰ περὶ τοὺς Ῥωμαίων βασιλεῖς ἐσόμενα. [i] ἦν δὲ καὶ περὶ κρίσεις ὀνείρων ἱκανὸς [k] συμβάλλειν τὰ ἀμφιβόλως ὑπὸ τοῦ θείου λεγόμενα. τῶν γεμὴν ἱερῶν βίβλων οὐκ ἠγνόει τὰς προφητείας, ὡς ἂν αὐτός τε ὢν ἱερεὺς καὶ ἱερέων. [l] ἔκγονος. ὅς, ἐπὶ τῆς τότε ὥρας ἔνθους γενόμενος, καὶ τὰ φρικώδη τῶν προσφάτων ὀνείρων σπάσας φαντάσματα, προσφέρει τῷ Θεῷ λεληθυῖαν εὐχήν. „ καὶ ἐπειδὴ „ τὸ Ἰουδαῖον, ἔφη, φῦλον [m] ὀκλάσαι δοκεῖ σοι τῷ „ κτίσαντι, μετέβη δὲ πρὸς Ῥωμαίους ἡ τύχη πᾶσα, „ καὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν ἐπελέξω τὰ μέλλοντα εἰπεῖν, „ δίδωμι μὲν Ῥωμαίοις τὰς χεῖρας ἑκὼν [n] καὶ ζῶ, „ μαρτύρομαι δὲ ὡς οὐ προδότης ἀλλὰ σὸς [o] ἄπειμι „ διάκονος.

δ΄. Ταῦτα εἰπὼν, [p] ἐνεδίδου τῷ Νικάνορι, καὶ τῶν Ἰουδαίων οἱ συγκαταφυγόντες, ὡς τὸν Ἰώσηπον συνίεσαν εἴκοντα τοῖς παρακαλοῦσιν, ἀθρόοι περιστάντες, ἦ „ μεγάλα γε ἂν [q] στενάξειαν, ἐβόων, οἱ πάτριοι „ νόμοι, [r] οὓς κατεψήφισε Θεὸς, [s] ὁ Ἰουδαίοις κτίσας „ ψυχὰς [t] θανάτου καταφρονούσας. Φιλοζωεῖς, Ἰώση- „ πε, καὶ φῶς ὑπομένεις ὁρᾷν [v] δοῦλος; ὡς ταχέως „ ἐπελάθου σαυτοῦ; [x] πόσους ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀποθνήσ- „ κειν ἔπεισας; ψευδῆ μὲν ἄρα δόξαν ἀνδρείας, „ ψευδῆ δὲ καὶ συνέσεως εἶχες, εἴγε σωτηρίαν [y] μὲν „ ἐλπίζεις παρ' οἷς οὕτως ἐπολέμησας, σώζεσθαι δὲ „ ὑπ' ἐκείνων, κἂν ᾖ βέβαιον, θέλεις. ἀλλ' εἰ καὶ „ σοὶ λήθην τινὰ [z] σαυτοῦ κατέχεεν ἡ Ῥωμαίων τύχη, „ προνοητέον ἡμῖν τοῦ [a] πατρῴου κλέους. χρήσομέν σοι δε- „ ξιὰν καὶ ξίφος. [b] σὺ δὲ ἂν μὲν ἑκὼν [c] θνήσκεις, „ Ἰουδαίων στρατηγὸς, [d] ἐὰν δὲ ἄκων, προδότης, „ [e] τεθνήξῃ." ταῦθ' ἅμα λέγοντες [f] ἐπανετείναντο τὰ ξίφη, καὶ διηπείλουν ἀναιρήσειν αὐτὸν, εἰ τοῖς Ῥωμαίοις ἐνδιδῴη.

έ. Δείσας δὲ τὴν ἔφοδον ὁ Ἰώσηπος, καὶ προδοσίαν εἶναι

v Καὶ μὴ παρὰ προϊόντος] Καὶ μὴ παρὰ προσιόντος Big. καὶ μὴ προϊόντος Bod. ἢ μὴ παρὰ &c. Rost.
x Προστήσηται τὸ κάλλιστον,] Ita Big. προστῆσαι Voss. προστήσαιτο Bod. προστήσεται in Editis Aliisque.
y Ἀπιστίας φιλίαν,] Ἀπιστίαν φιλίας Vat. & Voss.
z Ἀπατήσων ἄνδρα φίλον,] Ἀπατήσων ἂν ἰδίᾳ φίλον Vat.
a Ἐνδοιάζοντος] Conf. Antt. lib. 19. c. 1. §. 15. SPANH.
b Δὲ τοῦ Ἰωσήπου] Illud δὲ non agnoscit Big.
c Λιπαρῶς,] Ita Voss & Vat. λιπαρῶν in aliis.
d Τοῦ πολεμίου] Ita Big. & Ruf. τοῦ πολέμου πληθύσας in Editis Aliisque.
e Αὐτῷ τῶν διὰ νυκτὸς] Αὐτὸν Big. quod usitatius.
f Τάς τε μελλούσας συμφορὰς] Ita Big. & Ruf. τὰς μελλούσας in Editis Aliisque.
g Αὐτῷ προεσήμαινεν] Αὐτῷ non agnoscit Voss.
h Ἰουδαίων,] Τῶν Ἰουδαίων Bod.
i Ἦν δὲ καὶ—ὀνείρων ἱκανὸς] Conf. infr. §. 5. SPANH. Ἦν δὲ καὶ Bot. Vat. & Voss.
k Συμβάλλειν—θείου λεγόμενα] Συμβαλεῖν Big. & Bod.
l Ἔκγονος.] Ἔγγονος, ὢν Big. ἔκγονος ἐπὶ τῆς Vat.
m Ὀκλάσαι δοκεῖ] Κλάσαι L. B. Κολάσαι Big. non ita tamen Ruf. qui vertit, *& quia Judæorum labefactari tibi rem creator placuit.*
n Καὶ ζῶ,] Καὶ ζῶν Big.
o Ἄπειμι διάκονος.] Εἶμι Big.
p Ἐνεδίδου τῷ Νικάνορι,] Ἐνεδίδου Vat.
q Στενάξειαν,] Ita in MS. στενάξειεν in Editis.
r Οὓς κατεψήφισε Θεὸς,] Ita cum Cod. Big. καὶ κατηφῆσαι θεὸς in Editis Aliisque. In Rufini versione. *ubi sunt quæ Judæis annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit?*
s Ὁ] Abest a L. B.
t Θανάτου καταφρονούσας.] Θάνατον Bod.
v Δοῦλος,] Ita cum Cod. Big. contra quam Ruf. qui certe δοῦλον, legebat, prout in Editis Aliisque exstat.
x Πόσους] Gen. τόπους.
y Μὲν ἐλπίζεις] Μὲν ἔχειν ἐλπίζεις Big.
z Σαυτοῦ] Abest in Rost.
a Πατρῴου κλέους.] Πατρίου κλέους Big. & Ruf. πατρῴου νόμου in Editis Aliisque.
b Σὺ δὲ ἂν μὲν] οὐδὲ ἂν μὲν Rost.
c Θνήσκεις,] Θνήσκῃ Big. & mox ἂν δὲ ἄκων.
d Ἐὰν δὲ ἄκων,] ἂν δὲ L. B.
e Τεθνήξῃ.] γε θνήσκεις L. B.
f Ἐπανετείναντο τὰ ξίφη,] Ἐπέτεινον τὰ ξίφη Big.

g Φιλο

εἶναι ἡγεμὼν τῶν τοῦ Θεοῦ προσταγμάτων, εἰ προαποθάνοι τῆς διαγγελίας, ἤρχετο πρὸς αὐτοὺς [g] φιλοσοφεῖν ἐπὶ τῆς ἀνάγκης. „Τί γὰρ τοσοῦτον, ἔφη, σφῶν [h] αὐτῶν ἑταῖροι φονῶμεν; ἢ τί τὰ φίλτατα διαστασιάζομεν, σῶμα καὶ ψυχήν; ἠλλάχθαι τὶς ἐμὲ [i] φήσει; ἀλλ' οἴδασι Ῥωμαῖοι τοῦτό γε. [k] καλὸν ἐν πολέμῳ θνήσκειν, ἀλλὰ πολέμου νόμῳ, τουτέστιν ὑπὸ τῶν κρατούντων. εἰ μὲν οὖν τὸν Ῥωμαίων ἀποστρέφομαι σίδηρον, ἄξιός εἰμι ἀληθῶς τοὐμοῦ ξίφους καὶ χειρὸς τῆς ἐμῆς. εἰ δ' ἐκείνους εἰσέρχεται φειδὼ [l] πολεμίου, πόσῳ δικαιότερον ἂν ἡμᾶς ἡμῶν αὐτῶν εἰσέλθοι. καὶ γὰρ ἠλίθιον ταῦτα δρᾷν σφᾶς αὐτοὺς, περὶ ὧν πρὸς ἐκείνους διϊστάμεθα. καλὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀποθνήσκειν, φημὶ κἀγὼ, μαχομένους μέντοι, καὶ ὑπὸ τῶν ἀφαιρουμένων αὐτήν. νῦν δὲ οὔτε εἰς μάχην [m] ἀντιάζουσιν ἡμῖν, οὔτε ἀναιροῦσιν ἡμᾶς. δειλὸς δὲ ὁμοίως, ὅτε μὴ βουλόμενος θνήσκειν [n] ὅτ' ἂν δέῃ, καὶ [o] ὁ βουλόμενος ὅτ' ἂν μὴ δέῃ. τί δὲ καὶ δεδοικότες πρὸς Ῥωμαίους οὐκ ἄνιμεν; ἆρα οὐχὶ θάνατον; εἶτα [p] ὃν δεδοίκαμεν ἐκ τῶν ἐχθρῶν ὑποπτευόμενον, ἑαυτοῖς [q] βέβαιον [r] ἐπιτιμήσομεν; ἀλλὰ δουλείαν ἐρεῖ τίς. πάνυ γοῦν νῦν ἐσμὲν ἐλεύθεροι. γενναῖον [s] δὲ ἀνελεῖν ἑαυτὸν φήσει τις. οὐ μὲν οὖν, ἀλλὰ ἀγεννέστατον, ὡς ἔγωγε καὶ κυβερνήτην ἡγοῦμαι δειλότατον, ὅς τις, χειμῶνα δεδοικὼς, πρὸ τῆς θυέλλης ἐβάπτισεν ἑκὼν τὸ σκάφος. ἀλλὰ μὴν ἡ αὐτοχειρία καὶ τῆς κοινῆς ἁπάντων ζώων φύσεως ἀλλότριον, καὶ πρὸς τὸν κτίσαντα Θεὸν ἡμᾶς ἐστιν ἀσέβεια. τῶν μέν γε ζώων οὐθέν ἐστιν, ὃ θνήσκει μετὰ [t] προνοίας, ἢ δι' αὑτοῦ. φύσεως γὰρ νόμος ἰσχυρὸς ἐν ἅπασι, τὸ ζῆν ἐθέλειν· διὰ τοῦτο καὶ τοὺς φανερῶς ἀφαιρουμένους ἡμᾶς τούτου, πολεμίους ἡγούμεθα, [v] καὶ τοὺς ἐξ ἐνέδρας τιμωρούμεθα. τὸν δὲ Θεὸν οὐκ οἴεσθε ἀγανακτεῖν, ὅτ' ἂν ἄνθρωπος αὐτοῦ τὸ δῶρον [x] ὑβρίζῃ; καὶ γὰρ εἰλήφαμεν παρ' ἐκείνου τὸ εἶναι, καὶ τὸ μηκέτι εἶναι πάλιν ἐκείνῳ [y] δίδομεν. τὰ μέν γε σώματα θνητὰ πᾶσι, καὶ ἐξ φθαρτῆς ὕλης [z] δημιουργεῖται. ψυχὴ δὲ ἀθάνατος ἀεὶ, καὶ Θεοῦ μοῖρα τοῖς σώμασιν ἐνοικίζεται. εἶτα [a] ἂν μὲν ἀφανίσῃ τὶς [b] ἀνθρώπου παρακαταθήκην, ἢ διαθῆται κακῶς, πονηρὸς εἶναι δοκεῖ καὶ ἄπιστος. εἰ δὲ τὶς τοῦ σφετέρου σώματος [c] ἐκβάλῃ τὴν [d] παρακαταθήκην τοῦ Θεοῦ, λεληθέναι δοκεῖ τὸν ἀδικούμενον; καὶ κολάζειν μὲν τοὺς ἀποδράντας οἰκέτας δίκαιον νενόμισται, κἂν πονηροὺς καταλίπωσι δεσπότας. αὐτοὶ δὲ κάλλιστον δεσπότην ἀποδιδράσκοντες τὸν Θεὸν, οὐ δοκοῦμεν ἀσεβεῖν; ἆρα οὐκ ἴστε, ὅτι τῶν μὲν ἐξιόντων τοῦ βίου κατὰ τὸν τῆς φύσεως νόμον, καὶ τὸ ληφθὲν παρὰ τοῦ Θεοῦ χρέος ἐκτινόντων, ὅταν ὁ δοὺς κομίσασθαι θέλῃ, κλέος μὲν αἰώνιον, οἶκοι δὲ καὶ γενεαὶ βέβαιοι, καθαραὶ δὲ [e] καὶ ἐπήκοοι μένουσιν αἱ ψυχαὶ, χῶρον οὐρανοῦ

tum facerent, seque Dei mandatorum proditorem fore existimans, si mortem obiret priusquam omnia illis denunciaret, ei necesse erat ut inciperet apud illos *ad hunc modum* philosophari. „Quorsum enim, ô socii, propriæ cædis adeo avidi sumus? aut cur res *omnium* amicissimas, corpus & animam, inter se dissidere facimus? Me *forsan* mutatum esse quispiam dicet. verum & hoc etiam probe norunt Romani. Pulchrum in bello mori, sed lege belli, id est, victorum manu. Et quidem si Romanorum ferrum deprecor, profecto dignus sum qui meo gladio meaque manu caderem. Sin illorum animos subeat hostibus parcere, quanto justius nobis in mentem veniret nobismet ipsis parcere? Etenim dementiæ est ea in nosmet admittere, quorum *vitandorum* gratia ab illis dissentimus. Honestum esse pro libertate mori, & ipse fateor; pugnando tamen, & illorum manibus qui eam ereptum eunt. nunc autem neque contra nos veniunt in aciem, neque nos interficiunt. Itidemque timidus est *habendus*, & qui mori recusat quando oportet, & qui *id ipsum* vult cum minime oportet. Immo vero, cujus rei metu prohibemur ab ascensu ad Romanos? Annon mortis? Nunc demum quam ex suspicione ab hostibus metuimus, eam certam ipsi nobismet irrogabimus? Verum ad servitutem evitandam dicet aliquis. quasi nunc quidem ipsi valde liberi essemus. Atenim magni animi est, dicet aliquis, mortem sibi consciscere. Minime vero, sed pusilli & ignavissimi, ut & ego illum gubernatorem timidissimum puto, qui metu tempestatis ante procellam sponte demerserit navigium. Quid? quod sui ipsius occisio tum à communi omnium animantium natura aliena est, tum summa impietas in Deum qui nos creavit. Nullum quippe animal est, quod ex industria vel sponte sua moritur. naturæ enim lex qua docemur velle vivere, in omnibus plurimum valet: idcirco & qui nobis vitam palam ademptum eunt, pro hostibus habemus; & qui nobis insidiantur pœna persequimur. Nonne Deum id indigne ferre arbitramini, cum homo quod ab eo donatur plane despiciat? nam & ab illo accepimus ut essemus; rursumque ut esse desinamus, fas est illi concedamus. Corpora quidem cunctis mortalia sunt, & ex caduca materia facta & formata: anima vero in omne ævum duratura est, & corporibus inest auræ divinæ particula. accedit quod, si quis hominis depositum profuderit aut male tractaverit, improbus esse videtur & perfidiosus: sin vero Dei depositum è corpore ejecerit, num eum se latuisse putabit, quem injuria affecit? Immo servis quidem fugitivis pœnam infligere justum creditur, etiamsi nequam dominos reliquerint: ipsi vero Deum fugientes, dominum optimum, nonne impie facere videmur? An nescitis morientium juxta naturæ legem, & qui Deo debitum exsolvunt repetenti quod dederat, laudem esse æternam, * domum, sobolemque firmam, puras autem & dicto audientes animas manere, „lo-

Josephi oratio ad eos qui minas ipsi intentarunt.

g Φιλοσοφεῖν ἐπὶ τῆς ἀνάγκης.] Conf. supr. §. 3. SPANH.
h Αὐτῶν ἑταῖροι φονῶμεν;] Abest a *Rost.*
i Φήσει;] Ita *Ruf.* φησὶν in *cæteris.*
k Καλὸν ἐν πολέμῳ θνήσκειν.] In *Cod. Big.* καὶ καλόν.
l Πολεμίου,] Ita *Voss.* (in quo seu *L. B.* φειδὼς πολεμίου) & *Ruf.* πολεμίου πολὺ δικ. πολέμου in *Editis Aliisque.*
m Ἀντιάζουσιν ἡμῖν,] Ita *MSS.* ἀντιβιάζουσιν in *Editis.*
n Ὅτ' ἂν δέῃ.] ἢ ὅταν μὴ *Rost.*
o Ὁ βουλόμενος ὅτ' ἂν μὴ δέῃ.] Absunt a *Rost.*
p Ὃν δεδοίκαμεν] Ita *Big* & *Ruf.* οἷον in *Editis Aliisque.*
q Βέβαιον] Iterum cum *Big.* & *Ruf.* βίαιον in *cæteris.*
r Ἐπιτιμήσομεν;] ὑποτιμήσομεν *L. B.*
s Δὲ ἀνελεῖν ἑαυτὸν] Ita *Bod.* & *Ruf.* γὰρ in *reliquis.*
t Προνοίας, ἢ δι' αὑτοῦ.] Προθυμίας *Big.*

v Καὶ τοὺς ἐξ ἐνέδρας τιμωρούμεθα.] Sic in *MSS.* καὶ τὴν ἐξ ἐνέδρας τιμωροῦμεν in *Editis.*
x Ὑβρίζῃ;] Ὑβρίζει *Big.*
y Δίδομεν.] Διδοαμεν *Big.*
z Δημιουργεῖται.] Δεδημιούργηται *Big.*
a Ἂν μὲν ἀφανίσῃ] Ἐὰν *Big.*
b Ἀνθρώπου] Abest a *Rost.*
c Ἐκβάλῃ τὴν] Ita *Voss.* ἐκβάλλει in *cæteris.*
d Παρακαταθήκην] Hac de voce videtis *L. Capellum* in *Spicilegio* ad 2 *Tim.* 1. 12.
e Καὶ ἐπήκοοι] Illud καὶ addidi è *Codd. Big. Voss.* & *Vat.* HUDS. ἐπήκοος κυρίως ὁ τῶν εὐχῶν εὐμενῶς ἀκούων. *Moschopulus* in scholiis ad Hesiod. pag. 15. Col. 2. HAV.
* *Sc.* in cœlo.

f Αὐτο-

„ locum in cœlo habituras sanctissimum, unde rursum per sæculorum lapsus ad corpora munda inhabitanda mittentur. quorum vero manus in seipsos insanierunt, horum quidem animas orcus tenebricosior suscipiet: paterque illorum Deus culpam eorum, qui in alterutram partem injuriosi fuerint, in liberos persequetur. Hinc Deo invisum est *hoc scelus*, & à sapientissimo legislatore pœna ei statuitur. quippe apud nos quidem sancitum est, ut qui seipsos occiderint ad solis occasum insepulti abjiciantur, quanquam & hostes sepelire fas arbitremur: apud alios vero ejusmodi mortuis etiam dextras, quibus contra se usi sunt, amputari jusserunt *leges*; quemadmodum corpus ab anima, ita & manum à corpore disjungi debere existimantes. Pulchrum igitur, ô socii, justa sentire, neque humanis casibus & calamitatibus addere impietatem in *Deum* creatorem nostrum. Si salvi esse volumus, *jam* nosmet servemus (nam & nobis haud dedecori est salutem illis acceptam referre, quibus virtutem tot *præclaris* facinoribus demonstratam dedimus) sin mori placeat, ab his occidi pulchrum est, à quibus *victi* sumus & capti. * Ego vero hostium ordini non me adscribi patiar, ut ipse mei proditor fiam. nam ita multo stolidior essem, quam qui ad hostes ultro profugiunt: siquidem illi hoc faciunt suæ salutis ergo, ipse vero interitûs, idque mei. Romanorum tamen insidias quam maxime expeto: nam si post fidem datam me interfecerint, lætus admodum moriar, mendacii perfidiam *ab illis* reportans, solatium victoriâ majus.

Josephus in magno vitæ periculo.

6. Et Josephus quidem hujusmodi multa dicebat, ut *socios* à cæde propria dehortaretur. Illi vero, aures ex desperatione obstructas habentes, ut qui jamdudum semet morti devoverant, in eum exasperantur; & alii aliunde cum gladiis accurrentes, & ignaviam ei exprobrabant, & quisque palam in eo erat ut eum è vestigio interficerent. Ille autem, cum alium nominatim vocaret, alium severo ducis aspectu intueretur, alium dextra prehenderet, alium precibus exoraret, variaque animi affectione (ut in *tali* necessitate) distractus, ferrum omnium à cæde *sua* divertebat, non secus ac feræ circumclusæ, ad eum semper qui se ei admoveret, ora vultusque convertens. Illorum autem, qui ducem in extrema miseria & ærumna adhuc revererentur, debilitabantur dextræ, gladiique de manibus elabebantur, multique cum ensibus ipsum peterent injussi eos dimittebant.

Callidum ejus consilium de sortibus adhibendis.

7. Illi autem in angustiis non deerat solertia ad excogitandum: sed Dei curæ se committens salutis discrimen adit. „ Et quoniam mori decretum est, inquit, agite, cædes mutuas in sortem conjiciamus, &, *cui* sors obtigerit, manu illum excipientis occumbat, † atque ita fortuna faciet ut omnes mortem obeant, neque sua quisquam dextra se jugulet. injustum est enim, cæteris interemptis, quenquam, si pœnituerit, salvum esse ". Cum ista dixisset, dignus visus est cui fides habe-

„ λαχοῦσαι τὸν ἁγιώτατον, ἔνθεν ἐκ περιτροπῆς αἰώνων ἁγνοῖς πάλιν [f] ἀντενοικίζονται σώμασιν. ὅσοις δὲ καθ᾽ ἑαυτῶν ἐμάνησαν αἱ χεῖρες, τούτων μὲν ᾅδης δέχεται τὰς ψυχὰς σκοτιώτερος, ὁ δὲ τούτων πατὴρ Θεὸς εἰς ἐκγόνους τιμωρεῖται [g] τοὺς θάτερον ὑβριστάς. διὰ τοῦτο μεμίσηται παρὰ τῷ Θεῷ τοῦτο, καὶ παρὰ τῷ σοφωτάτῳ κολάζεται νομεθέτῃ. τοὺς γοῦν ἀνελόντας ἑαυτοὺς, παρὰ μὲν ἡμῖν, μέχρις ἡλίου δύσεως ἀτάφους [h] ἐκρίπτειν ἔκριναν, καίτοι καὶ πολεμίους θάπτειν θεμιτὸν ἡγούμενοι· παρ᾽ ἑτέροις δὲ, καὶ τὰς δεξιὰς [i] τοιούτων τῶν νεκρῶν ἀποκόπτειν ἐκέλευσαν, αἷς ἐστρατεύσαντο καθ᾽ ἑαυτῶν, ἡγούμενοι, καθάπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἀλλότριον, οὕτω καὶ τὴν χεῖρα τοῦ σώματος. καλὸν οὖν, ἑταῖροι, δίκαια φρονεῖν, καὶ μὴ ταῖς ἀνθρωπίναις συμφοραῖς [k] προσθεῖναι τὴν εἰς τὸν κτίσαντα ἡμᾶς δυσσέβειαν. εἰ σώζεσθαι δοκεῖ, [l] σωζώμεθα. καὶ γὰρ οὐκ ἄδοξος ἡ σωτηρία, παρ᾽ οἷς διὰ τοσούτων ἔργων ἐπεδειξάμεθα τὰς ἀρετάς. εἰ τεθνάναι, καλὸν ὑπὸ τῶν ἑλόντων. οὐ μεταβήσομαι δ᾽ ἐγὼ εἰς τὴν τῶν πολεμίων τάξιν, ἵνα ἐμαυτοῦ προδότης γένομαι. καὶ γὰρ ἂν εἴην πολὺ τῶν αὐτομολούντων [m] πρὸς τοὺς πολεμίους ἠλιθιώτερος· εἴγε ἐκεῖνοι μὲν ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦτο πράττουσιν, ἐγὼ δ᾽ ἐπ᾽ ἀπωλείᾳ, καὶ γε τῇ ἐμαυτοῦ. τὴν μέντοι Ῥωμαίων ἐνέδραν [n] ἐπεύχομαι· μετὰ γὰρ δεξιὰν ἀναιρούμενος ὑπ᾽ αὐτῶν, [o] εὐθύμως τεθνήξομαι, τὴν τῶν ψευσαμένων ἀπιστίαν νίκης μεῖζον ἀποφέρων παραμύθιον.

ϛ΄. Ὁ μὲν Ἰώσηπος πολλὰ τοιαῦτα πρὸς ἀποτροπὴν τῆς αὐτοχειρίας ἔλεγεν. οἱ δὲ, πεφραγμένας ἀπογνώσει τὰς ἀκοὰς ἔχοντες, ὡς ἂν πάλαι καθοσιώσαντες ἑαυτοὺς τῷ θανάτῳ, [p] παροξύνονται πρὸς αὐτόν· καὶ [q] προστρέχων ἄλλος ἄλλοθεν ξιφήρης, ἐκάκιζόν τε εἰς ἀνανδρίαν, καὶ ὡς ἕκαστος αὐτίκα [r] καταπλήξων, δῆλος ἦν. ὁ δὲ τὸν μὲν ὀνομαστὶ καλῶν, τῷ δὲ στρατηγικώτερον ἐμβλέπων, οὗ δὲ δρασσόμενος [s] τὴν δεξιὰν, ὃν δὲ δεήσει δυσωπῶν, καὶ ποικίλοις διαιρούμενος πάθεσιν, ἐπὶ τῆς ἀνάγκης εἶργεν ἀπὸ τῆς σφαγῆς πάντων τὸν σίδηρον, ὥσπερ τὰ [t] κατακυκλωθέντα τῶν θηρίων, ἀεὶ πρὸς τὸν καθαπτόμενον [v] ἀντιστρεφόμενος. τῶν δὲ καὶ παρὰ τὰς ἐσχάτας συμφορὰς ἔτι τὸν στρατηγὸν αἰδουμένων, παρελύοντο μὲν αἱ δεξιαὶ, [x] περιωλίσθαινε δὲ τὰ ξίφη, καὶ πολλοὶ τὰς ῥομφαίας ἐπιφέροντες αὐτομάτως [y] παρείθησαν.

ζ΄. Ὁ δὲ ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, οὐκ ἠπόρησεν ἐπινοίας, ἀλλὰ πιστεύων τῷ κηδεμόνι Θεῷ τὴν σωτηρίαν παραβάλλεται. „ καὶ ἐπειδὴ δέδοκται τὸ θνήσκειν, ἔφη, φέρε κλήρῳ τὰς ἀλλήλων σφαγὰς ἐπιτρέψωμεν, ὁ λαχὼν δὲ ὑπὸ τοῦ μετ᾽ αὐτὸν πιπτέτω, καὶ διοδεύσει πάντων οὕτως ἡ τύχη, μηδὲ ἐπὶ τῆς ἰδίας κείσθω δεξιᾶς ἕκαστος. ἄδικον γὰρ οἰχομένων τῶν ἄλλων τινὰ μετανοήσαντα σωθῆναι ". πιστὸς ἔδοξε ταῦτα εἰπὼν, καὶ συνεκληροῦτο

ροῦτο

f Ἀντενοικίζονται σώμασιν.] In hoc verbo & sequentibus *præsens* pro *futuro*.

g Τοὺς θάτερον ὑβριστάς.] Josephum scripsisse puto τοὺς πατέρων ὑβριστάς. i. e. *patres illos, qui injuriosi in se fuerint, persequetur etiam in liberis Deus.* HAV.

h Ἐκρίπτειν ἔκριναν,] Sic *Big.* & *Ruf.* κρύπτειν in *Editis Aliisque.*

i Τοιούτων τῶν νεκρῶν] Iterum cum *Big. L. B.* & *Ruf.* τούτων in *cæteris.*

k Προσθεῖναι] Ita *Big. Bod.* & *Voss.* προσθῆναι in *reliquis.*

l Σωζώμεθα.] Σόμεθα *Big.* & *Bod.*

m Πρὸς τοὺς πολεμίους] Illa πρὸς τοὺς πολεμίους desunt *Bod.* & *Rost.*

n Ἐπεύχομαι.] Εὔχομαι *Big.* in ora *Codicis* ἀποδέχομαι, ἀγαπῶ.

o Εὐθύμως τεθνήξομαι,] Εὔθυμοι *Big.*

p Παροξύνονται πρὸς αὐτόν] Παρωξύνοντο *Big.* & *Lugd. Bat.*

q Προστρέχων ἄλλος] Προτρέχων *Big.*

r Καταπλήξων,] Πλήξων *Big. L. B. Rost.* & *Bod.*

s Τὴν δεξιὰν,] Τῆς δεξιᾶς *Big. Rost.* & *Voss.*

t Κατακυκλωθέντα τῶν θηρίων,] Κυκλωθέντα *Big.*

v Ἀντιστρεφόμενος.] Ἐπιστρεφόμενος *Bod.* & *Rost.*

x Περιωλίσθαινε δὲ τὰ ξίφη,] Περιαλίσθανε *Big.* & *Vat.*

y Παρείθησαν.] Παρῆσαν *Big.*

* Non migrabo ego in hostium locum, *Ruf.* non transibo in numerum hostium ut ipse meus percussor sim, *Pseudo-Hegesipp.*

† Hac de re agitur in Appendice ad Cl. *Wingati Arithmeticam. Edit. Lond.*

z Mτ

ρεῖτο πείσας· ἑτοίμην δὲ ὁ λαχὼν τῷ [z] μετ' αὐτὸν παρεῖχε τὴν σφαγὴν, ὡς αὐτίκα [a] τεθνηξομένου καὶ τοῦ στρατηγοῦ. ζωῆς γὰρ ἡδίω τὸν μετὰ τοῦ Ἰωσήπου θάνατον ἡγοῦντο. καταλείπεται δὲ οὗτος, εἴτε [b] ὑπὸ τύχης χρὴ λέγειν, εἴτε ὑπὸ Θεοῦ προνοίας, [c] σὺν ἑτέρῳ· καὶ σπουδάζων μήτε ὑπὸ τοῦ κλήρου καταδικασθῆναι, μήτε εἰ τελευταῖος [d] λίποιτο μιᾶναι τὴν δεξιὰν ὁμοφύλῳ φόνῳ, πείθει κἀκεῖνον ἐπὶ πίστει ζῆν.

η'. Ὁ μὲν οὖν [e] οὕτω τόν τε Ῥωμαίων καὶ τὸν οἰκείων διαφυγὼν πόλεμον, ἐπὶ Οὐεσπασιανὸν ἤγετο διὰ τοῦ Νικάνορος. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πάντες ἐπὶ θέαν [f] αὐτοῦ συνέτρεχον, καὶ τοῦ πλήθους συνθλιβομένου [g] περὶ τοῦ στρατηγοῦ θόρυβος ἦν ποικίλος. τῶν μὲν γεγηθότων ἐπὶ τῷ ληφθέντι, τῶν δὲ ἀπειλούντων, τῶν δὲ ἐγγύθεν ἰδεῖν βιαζομένων. καὶ οἱ μὲν πόρρωθεν κολάζειν ἐβόων τὸν πολέμιον. τῶν δὲ πλησίον ἀνάμνησις αὐτοῦ τῶν ἔργων εἰσῄει, καὶ πρὸς τὴν μεταβολὴν θάμβος. τῶν τε ἡγεμόνων οὐδεὶς ἦν, ὃς, εἰ καὶ πρότερον ὠργίζετο, τότε πρὸς τὴν ὄψιν οὐκ ἐνέδωκεν αὐτοῦ. μάλιστα δὲ τὸν Τίτον ἐξ ἀρετῆς τό, τε καρτερικὸν ἐν ταῖς συμφοραῖς ᾕρει τοῦ Ἰωσήπου, καὶ πρὸς τὴν ἡλικίαν ἔλεος. [h] ἀναμιμνησκομένῳ τε τὸν οὐ πάλαι μαχόμενον, καὶ τὸν ἐν χερσὶν ἐχθρῶν [i] ἄρτι κείμενον ὁρῶντι παρῆν τε νοεῖν, [k] ὅσον δύναται τύχη, καὶ ὡς ὀξεῖα μὲν πολέμου ῥοπὴ, τῶν δὲ ἀνθρωπίνων οὐδὲν βέβαιον. παρὸ καὶ τότε συνδιέθηκε μὲν πλείστους ἑαυτῷ, [l] καὶ πρὸς οἶκτον τοῦ Ἰωσήπου. πλείστη δὲ αὐτῷ καὶ παρὰ τῷ πατρὶ μοῖρα σωτηρίας ἐγένετο. ὁ μέν τοι Οὐεσπασιανὸς φρουρεῖν αὐτὸν [m] μετὰ πολλῆς ἀσφαλείας προσέτασσεν, ὡς [n] ἀναπέμψων αὐτίκα Νέρωνι.

θ'. [o] Τοῦτο ἀκούσας ὁ Ἰώσηπος, μόνῳ τι διαλεχθῆναι θέλειν ἔλεγεν αὐτῷ. μεταστησαμένου δὲ ἐκείνου, πλὴν τοῦ παιδὸς Τίτου καὶ δυεῖν φίλων, τοὺς ἄλλους ἅπαντας, „ σὺ μὲν, εἶπεν, Οὐεσπασιανὲ, „ νομίζεις αἰχμάλωτον [p] αὐτὸν μόνον εἰληφέναι τὸν „ Ἰώσηπον. ἐγὼ δὲ ἄγγελος ἥκω σοι μειζόνων. „ [q] μὴ γὰρ ὑπὸ Θεοῦ προπεμπόμενος ᾔδειν τὸν Ἰουδαίων νόμον, καὶ πῶς στρατηγοῖς ἀποθνήσκειν πρέ„ πει; Νέρωνί με πέμπεις; [r] τί γάρ; οἱ μετὰ „ Νέρωνα μέχρι σοῦ διάδοχοι [s] μένουσι; [t] σὺ „ Καῖσαρ, Οὐεσπασιανὲ, καὶ αὐτοκράτωρ σὺ καὶ παῖς „ ὁ σὸς οὗτος. δέσμει δέ με νῦν ἀσφαλέστερον, καὶ „ τήρει σαυτῷ. [v] δεσπότης μὲν γὰρ οὐ μόνον ἐμοῦ „ σὺ Καῖσαρ, ἀλλὰ καὶ γῆς καὶ θαλάσσης καὶ παν„ τὸς [x] ἀνθρώπων γένους. ἐγὼ δὲ ἐπὶ τιμωρίαν „ δέομαι φρουρᾶς μείζονος, εἰ καταχεδιάζω καὶ „ Θεοῦ “. ταῦτα εἰπόντος, παραχρῆμα μὲν

retur; & postquam persuasisset, una cum illis semet sorti commisit. Cui autem sors primo obvenit, is jugulum proximo libenter præbebat, quasi duce etiam mox perituro. nam mortem cum Josepho oppetere vita dulcius esse videbatur. Ille vero cum altero (sive forte fortuna dicendum, sive Dei providentia) relictus est: operamque dans ut neque à sorte condemnaretur, neque si ultimus superesset dextram macularet popularis *sui* cæde, illi etiam fide data persuadet vitam non prodigere.

Josephi socii per sortes pereunt, ipso cum altero superstite.

8. Atque ita quidem ille, cum bellum à Romanis & à suis evasisset, ad Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani ad illum intuendum confluebant; cumque multitudo circa ducem se premeret, varius ortus est tumultus: his exsultantibus quod captus esset, aliis minitantibus, nonnullisque ut propius eum viderent *alios* urgentibus. Et qui longius quidem aberant, hostem ad supplicium ducendum clamabant: qui vero in propinquo erant facta ejus *egregia* in memoriam revocabant, ejusque ad mutationem attoniti hærebant: & à ducibus nemo erat, cui, licet ante ei irasceretur, ad aspectum ejus ira non defervesceret. maxime autem omnium Titus *sua* ex indole & patientia Josephi in calamitatibus & ætatis ejus misericordia capiebatur: qualisque jampridem fuerat in prœliis reminiscenti, & qualis nunc sit in hostium manibus positus intuenti subiit cogitare, & quanta erat fortunæ vis, quamque velox belli inclinatio, & quanta rerum humanarum instabilitas. unde & tunc multi quidem eandem cum ipso affectionem induebant, & ad Josephi miserationem pertrahebantur: ipseque apud patrem plurimum valebat ad Josephi salutem. Vespasianus tamen præcipiebat ut magna cum cautione custodiretur, ac si statim ad Neronem eum missurus esset.

Josephus ad Vespasianum adducitur.

Titi erga Josephum clementia.

9. Cum istud intellexisset Josephus, significabat se cum eo solo paucis colloqui velle. Summotisque ab illo omnibus aliis præter Titum & duos amicos, infit *Josephus*: „ Tu quidem, Vespasia„ ne, putas Josephum duntaxat ipsum captivum „ cepisse: at ego rerum majorum venio tibi nun„ cius. Nisi enim à Deo ad te missus essem, Ju„ dæorum consuetudinem novissem, & quemad„ modum duces exercituum mori deceret. Ad „ Neronem me mittis? Quid enim? num qui „ Neroni usque ad te successuri sunt *tam diu* „ manebunt? Tu Cæsar eris, Vespasiane, & „ imperator tu & filius iste tuus. Vincito au„ tem me aliquanto arctius & tibimet adserva„ to. nam tu quidem non mei solius dominus „ *eris*, verum etiam terræ marisque & omnis ge„ neris humani. Ego vero in supplicium arctio„ re dignus sum custodia, si quid temere etiam „ in Deum mentitus fuero. “ Cum ista dixisset, Vespa-

Josephus Vespasianum alloquitur.

z Μετ' αὐτὸν] Μεθ' ἑαυτὸν *Big.*
a Τεθνηξομένου] Θνηξομένου *Big.*
b Ὑπὸ τύχης] ἀπὸ τύχης *Rost.*
c Σὺν ἑτέρῳ·] Σὺν ἑταίρῳ *Big.*
d Λίποιτο μιᾶναι] Λείποιτο *Big.* & *Busb.*
e Οὕτω τόν τε Ῥωμαίων] οὕτω τὸν Ῥωμ. *L. B.*
f Αὐτοῦ συνέτρεχον,] Illud αὐτοῦ non agnoscunt aliquot *MSS.* ut & *L. B.* & *Rost.*
g Περὶ τοῦ στρατηγοῦ] Ita *Big.* περὶ τῷ στρατηγῷ in *Editis Aliisque.*
h Ἀναμιμνησκομένῳ τε] Ἀναμιμνησκόμενον & mox ὁρῶντα *Big.* & *Voss.*
i Ἄρτι κείμενον] Ἀντικείμενοι *Vat. Rhed. Lugd. Bat.* & *Big.*
k Ὅσον] ὅσα *L. B.*
l Καὶ πρὸς οἶκτον——καὶ παρὰ] Desunt in *Rost.*
m Μετὰ πολλῆς ἀσφαλείας] Μετὰ πάσης τῆς ἀσφαλείας προσέταττεν *Big.*
n Ἀναπέμψων] Ἀναπέμπων *Vat.*
o Τοῦτο ἀκούσας] Ita cum *Big.* & *Ruf.* τούτων *L. B.* ταῦτα in *reliquis.*
p Αὐτὸν μόνον] αὐτόμαλον *Gen.* αὐτὸν μόνον *MS. Lips.* & *Rufin.* Spanh. Sic *Vat. Lugd. Bat. Bod. Lips. Busb.* & *Rhed.* αὐτόμαλον *Bas.* αὐτόμολον *Gen.* αὐτὸ μόνον *Big.* & forsan *Ruf.* qui vertit, *tantum hoc putas, Josephum te habere captivum.*
q Μὴ γὰρ ὑπὸ Θεοῦ] Ita *Big.* μὴ γὰρ ὑπὸ Θεοῦ οὐκ ᾔδειν in *Editis Aliisque.* Paulo aliter legisse videtur *Ruf.* qui vertit, *Ego autem majorum ad te nuncius venio, præmissus à Deo: alioquin Judæorum legem sciebam, & quemadmodum duces exercituum mori deceret.* Aliter etiam *Suidas* in voce Ἰώσηπος locum proferens ad hunc modum; ἐγὼ δὲ ἄγγελος ἥκω σοὶ μεγάλων. μὴ γὰρ οὐχ ὑπὸ Θεοῦ προπεμπόμενος εἶδον τὸν Ἰουδαίων μόρον. Νέρωνι μ. π.
r Τί γάρ;] τί δὲ *Gen.* τί γάρ; *MS. Lips.* Spanh. Ita *Big. Busb. Rhed. Vat. Lips. Voss. Bod.* & *Suid.* τί δὲ in *Editis.*
s Μένουσι;] Juxta *Suidam* legendum μένουσι. Sed forsan & hîc loci *præsens* pro *futuro*, quod Atticis familiare est.
t Σὺ Καῖσαρ,—αὐτοκράτωρ] Propter quod vaticinium, è vinculis postea liberatus Josephus infr. lib. 4. c. 10. §. 7. de eodem Josephi Vaticinio Sueton. in Vesp. c. V. Spanh.
v Δεσπότης] Ita *Big.* & *Ruf.* δεσπότης δὲ οὐ μόνον *Bas.* & *Gen.* cum *aliis.* δεσπότης γὰρ οὐ *Bod. L. B.* & *Vat.*
x Ἀνθρώπων] ἀνθρωπίνου *L. B.*

Vespasianus inductus ad fidem habendam Josephi vaticinio.

Vespasianus statim quidem ei fidem non habebat, & Josephum suspicabatur astute hæc sui in salutem comminisci. Paulatim vero ad credendum inductus erat, cum Deus jam ipsum excitaret ad cogitandum de imperio, sceptrumque ad eum deventurum esse diversis signis præmonstraret. Sed & in aliis veracem esse Josephum deprehendebat. Altero namque amicorum, qui secretis intererant, „ se „ mirari, dicente, quid causæ erat, cur neque Jo- „ tapatenis de excidio, neque sibi de captivitate „ quidquam antea vaticinatus esset, si ista non vana „ sint illius commenta, qui iram in se casuram de- „ pulsum eat. " *Ad hæc* Josephus, „ Jotapatenis, „ ajebat, se prædixisse, excidium eos post septi- „ mum & quadragesimum diem mansurum esse, „ foreque ut ipse à Romanis vivus caperetur. "

Josephus in honore apud Vespasianum & Titum.

Cum de istis à captivis clam inquisivisset Vespasianus, veraque *esse* comperisset, etiam illis quæ de se dixerat fidem habere cœpit. Et Josepho quidem neque custodiam neque vincula remittebat. verum vestimentis eum donabat aliisque pretiosis muneribus, & benevolentia eum prosequi & complecti perseverabat, Tito plerumque ad ejus honorem aliquid conferente.

Οὐεσπασιανὸς ἀπιστεῖν ἐδόκει, καὶ τὸν Ἰώσηπον ὑπελάμβανε ταῦτα περὶ σωτηρίας πανουργεῖν. κατὰ μικρὸν δὲ εἰς πίστιν [y] ὑπήγετο, τοῦ Θεοῦ [z] διεγείροντος αὐτὸν εἰς τὴν ἡγεμονίαν ἤδη, καὶ τὰ σκῆπτρα δι' ἑτέρων σημείων [a] προδεικνύντος. ἀτρεκῆ δὲ καὶ τὸν Ἰώσηπον ἐν [b] ἄλλοις κατελάμβανε. τῶν γὰρ τοῖς ἀπορρήτοις [c] παρατυχόντων φίλων [d] ὁ ἕτερος, „ θαυμάζειν, ἔφη, πῶς οὔτε τοῖς ἐπὶ „ τὴν Ἰωταπάτων περὶ ἁλώσεως, [e] οὔτε αὐτῷ προ- „ μαντεύσαιτο περὶ αἰχμαλωσίας, εἰ μὴ ταῦτα „ [f] λῆρος εἴη [g] διακρουσομένου τὰς ἐπ' αὐτὸν ὀρ- „ γάς. " Ἰώσηπος δὲ, „ καὶ τοῖς Ἰωταπατηνοῖς „ ὅτι μετὰ τεσσαρακοστὴν [h] ἑβδόμην ἡμέραν ἁλώσονται „ προειπεῖν, ἔφη, καὶ ὅτι πρὸς Ῥωμαίων αὐτὸς „ ζωγρηθήσεται. " ταῦτα παρὰ τῶν αἰχμαλώτων κατ' ἰδίαν ὁ Οὐεσπασιανὸς ἐκπυθόμενος, εὕρισκεν ἀληθῆ, καὶ πιστεύειν περὶ τῶν κατ' αὐτὸν [i] ἤρχετο. φρουρᾶς μὲν οὖν καὶ δεσμῶν οὐκ [k] ἀνίει τὸν Ἰώσηπον, ἐδωρεῖτο δὲ [l] ἐσθῆτι καὶ τοῖς ἄλλοις κειμηλίοις, [m] φιλοφρονούμενός τε καὶ περιέπων διετέλει, τὰ πολλὰ Τίτου τῇ τιμῇ συνεργοῦντος.

CAP. IX.

Quomodo capta erat Joppe, & dedita Tiberias.

QUarto autem die Panemi mensis Vespasianus in Ptolemaïdem reversus est, atque inde Cæsaream maritimam pervenit, & urbem Judææ maximam, & majori ex parte à Græcis inhabitatam. Unde exercitum pariter ac imperatorem cum magno plausu & hilaritate excipiebant indigenæ, etiam ex sua quidem in Romanos benevolentia, magis autem ex suo in eversos odio.

Josephus ad supplicium petitur renitente Vespasiano.

Unde & multi simul contra Josephum inclamantes, de eo supplicium sumendum esse postulabant. Vespasianus autem ab ista quidem petitione, ut quæ ab inconsulta facta esset multitudine, se liberavit, nihil respondendo. Legionum autem duas quidem Cæsareæ, *illic* hyematuras, constituit, quod civitatem huic rei opportunam esse videret: decimam vero & quintam in Scythopoli, ne totius onere exercitus attereretur Cæsarea. Erat autem & illa hyeme aprica, quantum æstate præ fervore æstuosa, utpote in planitie sita & maritima.

XV. *Joppe seditiosorum refugium.*

2. Interea cum non exigua collecta esset multitudo, ex iis qui vel seditione ab hostibus defecerant, vel ex civitatibus eversis effugerant, Joppen, quam antea diruerat Cestius, instauratum cunt sibimet in refugium: &, quia illis impedimento erat regio vastata, in mare migrare decreverunt. cumque naves piraticas quam plurimas fabricassent, qua

ΚΕΦ. η'.

Ὡς ἑάλω Ἰόππη, καὶ ἐνεδόθη Τιβεριάς.

ΤΕτάρτῃ δὲ Πανέμου μηνὸς, ἀναζεύξας εἰς τὴν Πτολεμαΐδα, [n] κἀκεῖθεν εἰς τὴν παράλιον ἀφικνεῖται Καισάρειαν, μεγίστην [o] τῆς τε Ἰουδαίας πόλιν, καὶ τὸ [p] πλέον ὑφ' Ἑλλήνων [q] ἐποικουμένην. ἐδέχοντο δὲ καὶ τὴν στρατιὰν καὶ τὸν στρατηγὸν μετὰ πάσης [r] εὐφημίας καὶ φιλοφροσύνης οἱ ἐπιχώριοι, καὶ κατ' εὔνοιαν μὲν τὴν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, τὸ δὲ πλέον ἔχθει τῶν [s] κατεστραμμένων. διὸ καὶ τὸν Ἰώσηπον ἀθρόοι καταβοῶντες ἠξίουν κολάζειν. Οὐεσπασιανὸς δὲ, τὴν μὲν περὶ τούτου δέησιν, ὡς ὑπ' ἀκρίτου γινομένην πλήθους [t] ἐξέλυσεν ἡσυχίᾳ. τῶν δὲ ταγμάτων τὰ μὲν δύο χειμερίσοντα ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς Καισαρείας, ἐπιτηδείαν ὁρῶν τὴν πόλιν· [v] τὸ δέκατον δὲ καὶ πέμπτον [x] εἰς Σκυθόπολιν, ὡς μὴ θλίβοι παντὶ [y] τῷ στρατῷ τὴν Καισάρειαν. ἀλεεινὴ δὲ ἦν κἀκείνη χειμῶνος ὥρᾳ, καθόσον [z] ἦν πνιγώδης θέρους ὑπὸ [a] καύματος, [b] πεδιὰς οὖσα καὶ παράλιος.

β'. Ἐν δὲ τούτῳ συναθροισθέντες οἵτε κατὰ στάσιν ἐκπίπτοντες τῶν πολεμίων, καὶ οἱ διαφυγόντες ἐκ τῶν κατεστραμμένων, πλῆθος οὐκ ὀλίγον, [c] ἀνακτίζουσιν Ἰόππην ὁρμητήριον σφίσιν, ἐρημωθεῖσαν ὑπὸ Κεστίου πρότερον· καὶ τῆς χώρας ἐκπεπολεμωμένης ἀνειργόμενοι, μεταβαίνειν ἔγνωσαν εἰς τὴν θάλασσαν. πηξάμενοί τε πει-

ρατικὰ

y Ὑπήγετο,] Ἐπήγετε Bod.
z Διεγείροντος αὐτὸν] Διεγείροντος Big. & Vat.
a Προδεικνύντος.] Προδεικνύοντος Big.
b Ἄλλοις] αὐτοῖς Gen.
c Παρατυχόντων] περιτυχόντων L. B.
d Ὁ ἕτερος,] Articulum ὁ non agnoscunt Big. & Bod.
e Οὔτε αὐτῷ προμαντεύσαιτο] Οὐδὲ αὐτῷ προμαντεύσαιτο Big.
f Λῆρος] κλῆρος Rost.
g Διακρουσομένου] Διακρουσόμενος Big. Lugd. Bat. & Bod.
h Ἑβδόμην ἡμέραν] Est qui πρώτην malit. τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ ἑβδόμην Rost.
i Ἤρχετο.] Ita Big. Bod. Vat. Lugd. Bat. & Ruf. ἤρτο in Editis Aliisque.
k Ἀνίει τὸν Ἰώσηπον,] Ἀνήει Big.
l Ἐσθῆτι] Ita Big. Lugd. Bat. & Suid. ἐσθῆτα in cæteris.
m Φιλοφρονούμενός τε] Sic Big. Vat. Voss. & Ruf. φιλοφρονούμενος καὶ π. in reliquis.

n Κἀκεῖθεν] Ἐκεῖθεν Bod.
o Τῆς] Abest a L. B.
p Πλέον ὑφ' Ἑλλήνων] Πλεῖστον Big.
q Ἐποικουμένην.] Οἰκουμένην Big.
r Εὐφημίας καὶ φιλοφροσύνης] Ita Big. Ruf. & Pseudo-Hegesipp. φιλοτιμίας in Editis Aliisque.
s Κατεστραμμένων.] Κατεστρατευμένων Bod. & Rost.
t Ἐξέλυσεν ἡσυχίᾳ.] Ita Big. & Ruf. ἐξέλυεν in cæteris.
v Τὸ δέκατον δὲ καὶ πέμπτον] Conf. supr. c. 4. §. 2. SPANH.
x Εἰς Σκυθόπολιν,] εἰς τὴν Θείπολιν Rost.
y Τῷ στρατῷ] Delet Rost.
z Ἦν πνιγώδης θέρους] Illud ἦν deest Big.
a Καύματος,] Καυμάτων Big.
b Πεδιὰς οὖσα καὶ παράλιος.] Conf. supr. lib. 1. c. §. 5. SPANH.
c Ἀνακτίζουσιν Ἰόππην — Κεστίου πρότερον·] Conf. supr. lib. 2. c. 18. §. 10. SPANH.

ῥαλικὰ σκάφη πλεῖστα, [d] τόν τε Συρίας καὶ Φοινίκης καὶ τὸν ἐπ' [e] Αἴγυπτον [f] πόρον ἐλῄστευον, ἄπλωτά τε πᾶσιν ἐποίουν τὰ τῆδε πελάγη. Οὐεσπασιανὸς δὲ ὡς ἔγνω τὴν [g] σύνταξιν αὐτῶν, πέμπει πεζούς τε καὶ ἱππεῖς ἐπὶ τὴν Ἰόππην, οἳ νύκτωρ [h] ὡς ἀφύλακτον εἰσέρχονται τὴν πόλιν. οἱ δὲ ἐν αὐτῇ προῄσθοντο μὲν τὴν εἰσβολὴν, καὶ καταδείσαντες, τοῦ μὲν εἴργειν τοὺς Ῥωμαίους ἀπετρέποντο. συμφυγόντες δὲ εἰς τὰς ναῦς, ἐξωτέρω βέλους [i] διενυκτέρευσαν.

γ'. Ἀλιμένου δὲ οὔσης φύσει τῆς Ἰόππης· αἰγιαλῷ γὰρ ἐπιλήγει τραχεῖ, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πᾶν ὀρθίῳ, βραχὺ δὲ συννεύοντι κατὰ τὰς κεραίας [k] ἑκάτερθεν, αἱ δέ εἰσι κρημνοὶ βαθεῖς καὶ προύχουσαι σπιλάδες εἰς τὸ πέλαγος, ἔνθα καὶ τῶν Ἀνδρομέδας δεσμῶν ἔτι δεικνύμενοι τύποι πιστοῦνται τὴν ἀρχαιότητα τοῦ μύθου, τύπτων δὲ τὸν αἰγιαλὸν [l] ἀντίος βορέας, καὶ πρὸς ταῖς δεχομέναις πέτραις ὑψηλὸν [m] ἀνακόπτων τὸ κῦμα, σφαλερώτερον ἐρημίας τὸν ὅρμον ἀπεργάζεται. κατὰ τοῦτον σαλεύουσι τοῖς ἀπὸ τῆς Ἰόππης ὑπὸ τὴν ἕω πνεῦμα βίαιον ἐπιπίπτει· μελαμβόρειον ὑπὸ τῶν ταύτῃ πλωϊζομένων καλεῖται. καὶ τὰς μὲν πρὸς ἀλλήλαις τῶν νεῶν αὐτόθι [n] συνήραξε· τὰς δὲ [o] πρὸς ταῖς πέτραις. πολλὰς δὲ πρὸς ἀντίον κῦμα [p] βιαζομένας εἰς τὸ πέλαγος· τόν τε γὰρ αἰγιαλὸν ὄντα πετρώδη, καὶ τοὺς [q] ἐπ' αὐτοῦ πολεμίους ἐδεδοίκεσαν. [r] μετέωρος ὑπεραρθεὶς ὁ κλύδων ἐβάπτισεν. ἦν δὲ οὔτε φυγῆς που τόπος, οὔτε μένουσι σωτηρία, βίᾳ μὲν ἀνέμου τῆς θαλάσσης ἐξωθουμένοις, Ῥωμαίων δὲ [s] τῆς πόλεως. καὶ πολλὴ μὲν οἰμωγὴ συῤῥηγνυμένων ἐγίνετο τῶν σκαφῶν, πολὺς δὲ ἀγνυμένων ὁ ψόφος. καὶ τοῦ πλήθους οἱ μὲν ὑπὸ τῶν κυμάτων καλυπτόμενοι διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ τοῖς ναυαγίοις ἐμπλεκόμενοι. τινὲς δὲ ὡς κουφότερῳ τῆς θάλασσαν ἔφθανον τῷ σιδήρῳ σφᾶς αὐτοὺς ἀναιροῦντες. τὸ γε μὴν πλεῖστον ὑπὸ τῶν κυμάτων ἐκφερόμενον περιεξαίνετο ταῖς ἀποῤῥῶξιν, ὡς αἱμαχθῆναι μὲν ἐπὶ πλεῖστον τὸ πέλαγος, πληρωθῆναι δὲ νεκρῶν τὴν παραλίαν. καὶ γὰρ τοὺς ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἐκφερομένους ἐφεστῶτες οἱ Ῥωμαῖοι διέφθειρον. [t] ἦν δὲ ἀριθμὸς τῶν ἐκβρασθέντων σωμάτων [v] τετρακισχίλιοι πρὸς τοῖς [x] διακοσίοις. Ῥωμαῖοι δὲ λαβόντες ἀμαχητὶ τὴν πόλιν κατασκάπτουσιν.

δ'. Ἰόππη μὲν οὕτως ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δεύτερον ὑπὸ Ῥωμαίοις ἑάλω. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ὡς μὴ πάλιν οἱ πειραταὶ [y] συναλισθεῖεν εἰς αὐτὴν, στρατόπεδόν τε ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως ἐγείρει, καὶ τὸ ἱππικὸν ἐν αὐτῷ καταλείπει μετὰ πεζῶν ὀλίγων, ἵνα οὗτοι μὲν κατὰ χώραν μένοντες φρουρῶσι τὸ στρατόπεδον, οἱ δὲ ἱππεῖς [z] προνομεύωσι τὴν πέριξ, καὶ τὰς περιοίκους κώμας τε καὶ πολίχνας [a] ἐξαίρωσι τῆς Ἰόππης. οἱ μὲν οὖν κατὰ τὰ προσταχθέντα τὴν χώραν κατατρέχοντες, καθ' ἡμέραν ἔτεμνόν τε καὶ ἠρήμουν ἅπασαν.

ε'. Ὡς δὲ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα τὸ κατὰ τὴν Ἰωταπάτην πάθος [b] ἠγγέλη, τὸ μὲν πρῶτον ἠπίστουν

in Phœnicen & Syriam & Ægyptum transitur latrocinia exercebant, & omnibus ad oras istas invium faciebant pelagus. Vespasianus autem cognito quod constituerant, equites pariter ac pedites in Joppen mittit, qui noctu in urbem utpote non custoditam ingrediuntur. Qui vero in ea erant impressionem quidem faciendam jam ante sentiebant, & metu perculsi Romanos arcere detrectabant; in naves autem confugientes, cum extra teli jactum essent, *in illis* pernoctarunt.

Vespasianus exercitum Joppen mittit.

3. Cum vero Joppe natura esset importuosa (nam in littus asperum cæteraque arduum desinit, ac summis utrinque cornibus leviter inflexum, * in quibus profundæ rupes & saxa ingentia quæ mari prominent, ubi & adhuc ostensa Andromedæ vinculorum vestigia fidem faciunt antiquitati fabulæ, † adversus autem aquilo feriens littora, & cautibus objectis tumidos illidens fluctus, stationem mari aperto periculosiorem efficit) eo in salo fluctuantibus Joppenis sub diluculum vehemens flatus ingruit, quem illac navigantes Melamboream vocant. & alias quidem naves inter se, alias vero collisit in scopulos; multas autem, cum adversus æstum omni vi tenderent in altum, (nam & littus saxosum & hostes ei circumfusos metuebant) ventus, in sublime attollens fluctus, demersit: & neque fugæ usquam locus erat, neque manentibus spes salutis, cum ventorum vis eos mari pelleret, & Romani civitate *prohiberent*. Et multi quidem ejulatus erant cum colliderentur naves, multus vero fragor cum frangerentur: & Joppenorum alii fluctibus obruti perierunt, aliique quam plurimi naufragiis implicati. Nonnulli autem ferro se interficientes, quasi id satius esset, mare præveniebant: cæterum plerique undis delati in petras abruptas discerpti erant, adeo ut mare *cæsorum* sanguine redundaret, oraque maritima cadaveribus repleretur. Quin etiam ad littus appulsos stantes in eo Romani trucidabant. atque ejectorum corpora numero erant ad quatuor millia & ducenta. Romani vero sine prælio urbem ceperunt & funditus diruerunt.

Joppes descriptio.

Joppeni naufragium patiuntur.

Joppe iterum eversa.

4. Atque ita quidem Joppe brevi tempore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autem, ne rursus eò piratæ confluerent, & castra in arce excitat, & equitatum illic cum paucis peditibus reliquit; ita ut illi eo in loco manentes castra custodirent, equitesque finitimam regionem *depopularentur*, & villas Joppe vicinas cum urbeculis è medio tollerent. Et illi quidem imperata facientes regionem percursarunt, eamque omnem quotidie diripiebant & vastabant.

Præsidium ibi collocat Vespasianus.

5. Ubi autem ea quæ Jotapatis acciderant famâ perlata essent Hierosolyma, primo quidem multi,

Fl. Josephus peremptus dicitur

d Τόν τε Συρίας καὶ Φοινίκης] Ita *Big.* & *Ruf.* τόν τε Φ. καὶ Σ. in *cæteris*.
e Αἴγυπτον] Ἐπ' Αἰγύπτου *Big.* Αἴγυπτον *Bod.*
f Πόρον ἐλῄστευον,] Πόντων *Voss.*
g Σύνταξιν αὐτῶν,] Ita *Big. Bod. Rost. Voss.* & *Ruf.* σύναξιν in *Editis Aliisque*.
h Ὡς ἀφύλακτον εἰσέρχονται] Illud ὡς non agnoscit *Big.* & commode abesse potest.
i Διενυκτέρευσαν.] Διενυκτέρευον *Bod.*
k Ἑκάτερθεν,] Ἑκατέρωθεν *Busb.*
l Ἀντίος βορέας,] Ἐναντίος *Big.*
m Ἀνακόπτων τὸ κῦμα,] Ἀναπέμπων *Big.*
n Συνήραξε] Ita *Vat.* συνέῤῥαξε *Big.* συνέῤῥαξε in *cæteris*.
o Πρὸς ταῖς πέτραις] Πρὸς τὰς πέτρας *Bod.*
p Βιαζομένας εἰς τὸ πέλαγος] Βριζομένας *Busb.*
q Ἐπ' αὐτοῦ] ἐπ' αὐτῷ *L. B.* sed & superius cap. 7. §. 20. ita dixit ἔνθα τὶς τῶν ἀμυνουμένων ἐπ' αὐτοῦ. HAV.
r Μετέωρος ὑπεραρθεὶς] Interserit δὲ *L. B.* & *Rost.*
s Τῆς πόλεως.] Ita cum *Big. Rhed. Voss. Bod. Rost. Vat.* & *Rufini Codd.* τῆς πόλεως φερομένων τῶν βελῶν ἐκκλίνειν καὶ π. *Bas.* & *Gen.* quæ omnia, dempto ἐκκλίνειν, agnoscit *Busb.*
t Ἦν δὲ] Abest a *L. B.*

v Τετρακισχίλιοι] Millia quingenta *Pseudo-Hegesippo*.
x Διακοσίοις.] Hic ἢ subjungit *L. B.*
y Συναλισθεῖεν εἰς αὐτὴν,] Συναυλισθεῖεν *Busb.* & *Voss.* HUDS. Ex correctione ita *Voss.* seu *L. B.* habet, habuit enim a principio aliter. Idem vero verbum hoc occurrit in Act. Apost. cap. I v. 4. καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν. HAV.
z Προνομεύωσι] Non ut *Rufinus* territorium peragrantes; *vastantes* προνομεύει, ἁρπάζει, κουρσεύει, αἰχμαλωτεύει, *Hesychius*. hic infra lib. 4. Cap. 9. §. 3. συμπρονομεύων γοῦν αὐτοῖς ἐξιὼν ductor erat prædatum exeuntibus. SPANH. προνομεύσωσι *Rost.* dein τὰ πέριξ.
a Ἐξαίρωσι] *L. B.* ἐξαιρῶσι.
b Ἠγγέλη,] *L. B.* ἠγγέλθη.

* Quæ vastæ supersunt & ingentibus procellis pelagus turbant, *Ruf.*

† *Pseudo-Hegesippo*, cædentibus itaque littus adversus Boreæ flatibus, immane quantum undæ attollantur; quæ scopulis illisæ fragorem ingentem excitant, atque in fluctus relapsæ inquietum illum maris sinum reddunt, ut plus periculi in portu quam in deserto sit.

& à Judæis velut mortuus defletur.

multi, & propter magnitudinem calamitatis, & quia nemo aderat spectator eorum quæ ferebantur, non habebant *dicentibus* fidem (neque enim nuncius *cladis* supererat, sed temere excidium nunciabat fama, natura apta ad tristia spargenda) paulatim vero per finitimos verus ibat rumor, & apud omnes jam certior habebatur quam ut de eo ambigeretur; cæterum rebus gestis affingebant quæ minime gesta erant. Nam & Josephum in excidio occubuisse nunciatum est. id quod maximo luctu replevit Hierosolyma: & per singulas quidem domos itemque cognationes amissorum quisque lugebatur à suis; luctus vero ducis publicus erat. & hi quidem hospites, alii propinquos, amicos alii, nonnulli etiam fratres plorabant; Josephum autem universi. adeo ut per triginta dies fletus & lamentatio in civitate non cessarint, plurimosque conduxerint tibicines qui sibi lessu præirent.

Comperto Josephum vivere, insaniunt Judæi.

6. Cum autem tempore indicaretur veritas, & quemadmodum se haberent res Jotapatenæ, fictumque compertum esset quod de Josephi morte acceperant, eumque vivere & cum Romanis esse rescîscerent, ac supra captivi fortunam à ducibus honorari, tantum in viventem iracundiæ, quantum benevolentiæ prius habuerunt, cum mortuum esse crederent. Et ab aliis quidem ignavia, ab aliis vero proditio ei vitio vertebatur. civitas autem indignationis plena erat, & convicia ei faciebat. Plagis autem *acceptis* exasperabantur, magisque accendebantur rebus adversis: porro * clades inopina, quæ sapientes facit suæ securitati prospicere, & ne similia paterentur sibimet cavere, *illos* ad alias calamitates stimulabat *atque excitabat*: † & unius mali finis alterius semper principium erat. denique majore in Romanos impetu ferebantur, ac si Josephi maleficia in illis vindicaturi essent. Atque Hierosolymitanos quidem hujuscemodi occupabat trepidatio.

XVI. *Vespasianus it Cæsaream Philippi.*

7. Vespasianus autem studio visendi regnum Agrippæ (nam & rex ipse eum invitabat, partim desiderio laute excipiendi imperatorem cum exercitu, partim ut per eos discordias regni sui sedaret) motis ex Cæsarea maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream transit. ubi per viginti quidem dies exercitum recreans, ipse etiam convivia agitabat, gratias Deo reddens pro rebus bene prospereque gestis. Postquam vero Tiberiadem res novas moliri, & Tarichæas deficere nunciatum erat (ad regnum autem Agrippæ utraque pertinebat) decreto apud se Judæos ubique eversum ire, opportunum esse credebat contra eos exercitum ducere, ‡ urbes istas, etiam ut Agrippæ vicem rependeret

Tiberias & Tarichææ infestæ Romanis.

οἱ πολλοὶ, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς καὶ διὰ τὸ μηδένα τῶν λεγομένων αὐτόπτην παρεῖναι· διεσώθη γὰρ οὐδὲ ἄγγελος, ἀλλὰ αὐτομάτη διεκήρυσσε φήμη τὴν ἅλωσιν, [c] οἰκεία φύσει τῶν σκυθρωποτέρων. κατ' ὀλίγον δὲ διὰ τῶν προσχώρων ὥδευε τὸ ἀληθὲς, καὶ παρὰ πᾶσιν ἀμφιβολίας ἦν [d] ἤδη βεβαιότερον, προσεσχεδιάζετο δὲ γεμὴν τοῖς πεπραγμένοις καὶ τὰ μὴ γενόμενα. τεθνεὼς γὰρ ἐπὶ τῆς ἁλώσεως καὶ Ἰώσηπος ἠγγέλλετο. τοῦτο μεγίστου τὰ Ἱεροσόλυμα πένθους ἐπλήρωσε· κατὰ μέν γε οἴκους, [e] καὶ κατὰ συγγενείας οἷς προσήκων ἦν ἕκαστος τῶν ἀπολωλότων ἐθρηνεῖτο. τὸ δὲ ἐπὶ τῷ στρατηγῷ πένθος [f] ἐδημοσιεύθη. καὶ οἱ μὲν ξένους, οἱ δὲ συγγενεῖς, οἱ δὲ φίλους, [g] οἱ δὲ ἀδελφοὺς ἐθρήνουν· τὸν Ἰώσηπον δὲ πάντες. ὡς ἐπὶ τριακοστὴν μὲν ἡμέραν μὴ διαλιπεῖν τὰς ὀλοφύρσεις ἐν τῇ πόλει· πλείστους δὲ μισθοῦσθαι τοὺς αὐλητὰς, οἳ [h] θρήνων ἐξῆρχον αὐτοῖς.

ϛʹ. [i] Ὡς δὲ τὸ ἀληθὲς διεκαλύπτετο τῷ χρόνῳ, καὶ τὰ [k] μὲν κατὰ τὴν Ἰωταπάτην ὥσπερ εἶχεν, ἐσχεδιασμένον δὲ τὸ κατὰ τὸν Ἰώσηπον πάθος εὑρίσκετο, ζῆν δὲ αὐτὸν ἔγνωσαν, καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ὄντα, καὶ πρὸς τῶν ἡγεμόνων [l] ἢ κατ' αἰχμαλώτου τύχην περιέπεσθαι, τοσοῦτον ὀργῆς ἐπὶ ζῶντος, ὅσον εὐνοίας ἐπὶ τεθνάναι δοκοῦντος πρότερον [m] ἀνελάμβανον. καὶ παρ' οἷς μὲν εἰς [n] ἀνανδρίαν, παρ' οἷς δὲ εἰς προδοσίαν ἐκακίζετο. πλήρης δὲ ἀγανακτήσεως ἦν καὶ τῶν κατ' αὐτοῦ βλασφημιῶν ἡ πόλις. παρωξύνοντο δὲ ταῖς πληγαῖς, καὶ προσεξεκαίοντο ταῖς κακοπραγίαις· τὸ γεμὴν πταίειν, ὃ γίνεται τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἀσφαλείας καὶ τῶν ὁμοίων φυλακῆς αἴτιον, ἐκείνοις κέντρον [o] ἑτέρων ἐγίνετο συμφορῶν· καὶ τὸ τέλος ἀεὶ τῶν κακῶν αὖθις ἀρχή. μᾶλλον γοῦν [p] ὥρμουν ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους, ὡς καὶ Ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς ἀμυνούμενοι. τοὺς μὲν οὖν ἐπὶ [q] τῶν Ἱεροσολύμων τοιοῦτοι θόρυβοι κατεῖχον.

ζʹ. Οὐεσπασιανὸς δὲ, [r] καθ' ἱστορίαν τῆς Ἀγρίππα βασιλείας· ἐνῆγε γὰρ [s] καὶ βασιλεὺς αὐτὸς, [t] ἅμα καὶ δεξιώσασθαι τὸν ἡγεμόνα σὺν τῇ στρατιᾷ τῷ κατὰ τὸν οἶκον ὄλβῳ προαιρούμενος, καὶ καταστεῖλαι [v] δι' αὐτῶν τὰ νοσοῦντα τῆς ἀρχῆς· ἄρας ἀπὸ [x] τῆς παράλου Καισαρείας, εἰς τὴν Φιλίππου καλουμένην μεταβαίνει Καισάρειαν. ἔνθα [y] μέχρι [z] μὲν ἡμερῶν εἴκοσι τὴν στρατιὰν διαναπαύων καὶ αὐτὸς ἐν [a] εὐωχίαις ἦν, ἀποδιδοὺς τῷ Θεῷ χαριστήρια τῶν κατωρθωμένων. ὡς δὲ αὐτῷ Τιβεριὰς μὲν [b] νεωτερίζειν, ἀφεστάναι δὲ ἠγγέλλοντο Ταριχαῖαι· μοῖρα δὲ τῆς Ἀγρίππα βασιλείας ἦσαν ἀμφότεραι· [c] πανταχόθεν τοὺς Ἰουδαίους καταστρέφεσθαι διεγνωκὼς, τὴν ἐπὶ [d] τούτοις [e] στρατείαν εὔκαιρον ἡγεῖτο, καὶ δι' Ἀγρίππαν, ὡς εἰς ξενίας ἀμοι-

c Οἰκεία φύσει] Ita *Big.* & *L. B.* ὠκεία *cæteris.* In *Rufini* versione, *velox nuncia tristium.*

d Ηδη] ἤδη *Gen.*

e Καὶ κατὰ] ἢ κατὰ *L. B.*

f Εδημοσιεύθη.] Εδημεύθη *Big.*

g Οἱ δὲ ἀδελφοὺς ἐθρήνουν] Οἱ δὲ ἀδελφοὺς desiderat *Bod. L. B.* & *Rost.*

h Θρήνων ἐξῆρχον αὐτοῖς.] Vide *Grotium* ad *Matth.* c. XI. v. 17. & *Bartholinum* de *Tibiis Veterum*, p. 275.

i Ὡς δὲ τὸ ἀληθὲς] Ὡς δὲ τἀληθῆ ἀπεκαλύπτετο *Big.*

k Μὲν κατὰ] Illud μὲν è *Codd. Big. Lugd. Bat. Bod.* & *Ruf.* ut & mox καὶ ante πρὸς τῶν ἡγ. v. 21. mox infr. §. ead.

l Η κατ' αἰχμαλώτου] Hîc loci subintellige πλέον. at alibi apud Nostrum subauditur θᾶττον. Verum *Big. Rhed.* & *Voss.* disertim legunt πλέον ἤ.

m Ανελάμβανον.] ἐλάμβανον *L. B.*

n Ανανδρίαν,] ἀνδρείαν *Rost.*

o Ετέρων ἐγίνετο συμφορῶν] Ετέρων non agnoscit *Big.* ἕτερον legit *Bod.*

p Ὥρμουν] ὥρμων *L. B.*

q Τῶν Ἱεροσολύμων] Τοῖς Ἱεροσολύμοις *Big.* ἐπὶ Ἱεροσολύμων *Bod.*

r Καθ' ἱστορίαν] ἱστορεῖν, τὸ διέρχεσθαι τόπους παρὰ τοῖς κοινοῖς. Sophocl. Electr. v. 319. vid. infr. lib. 4. c. 8. §. 4. SPANH.

s Καὶ βασιλεὺς αὐτὸς,] Ita *Big.* & *Ruf.* καὶ deest *cæteris.*

t Αμα καὶ δεξιώσασθαι] Αμα δὲ *Big.* ἅμα τε *Bod.*

v Δι' αὐτῶν] Ita *Big. Voss. Vat. Gall.* & *Ruf.* δι' αὐτοῦ in *cæteris.*

x Τῆς παράλου Καισαρείας,—καλουμένην] Cæsarea Maritima & Philippi; Nummi apud Goltzium: COL. CAESAREA PHILIPPI. Sic infr. lib. 7. c. 2. §. 1. & de Vita §. 13. SPANH.

y Μέχρι] Abest a *Rost.*

z Μὲν ἡμερῶν εἴκοσι] Illud μὲν abest *Voss.*

a Εὐωχίαις ἦν,] Εὐωχίᾳ *Big.*

b Νεωτερίζειν,] Ενεωτέριζε *Big.* & mox ἠγγέλλετο.

c Πανταχόθεν] Πάντοθεν *Big.*

d Τούτοις] Τούτους *Voss.*

e Στρατείαν εὔκαιρον ἡγεῖτο,] Ita lego. στρατιὰν in *libris.* Videsis *H. Stephani Thesaurum*, in voce στρατεία.

* Offensio *Ruf.*

† Malorumque semper incipiebat ex fine principium, *Ruf.* Ubi finis esse debuerat, inde exordium malorum capessebatur, *Pseudo-Hegesipp.*

‡ Potestati ejus civitates creditas, *Ruf.*

f Στα-

ἀμοιβὴν, [f] σωφρονίσων αὐτῷ τὰς πόλεις. πέμπει δὲ τὸν υἱὸν Τίτον εἰς Καισάρειαν, [g] μετάξοντα τὴν ἐκεῖθεν στρατιὰν [h] εἰς Σκυθόπολιν. ἡ δέ ἐστι μεγίστη τῆς Δεκαπόλεως, καὶ γείτων τῆς Τιβεριάδος. ἔνθα καὶ αὐτὸς παραγενόμενος ἐκδέχεται τὸν υἱόν. καὶ μετὰ τριῶν ταγμάτων [i] προελθὼν, στρατοπεδεύεται μὲν ἀπὸ τριάκοντα τῆς Τιβεριάδος σταδίων, κατά τινα σταθμὸν εὐσύνοπτον τοῖς [k] νεωτερίζουσι. Σενναβρὶς ὀνομάζεται. πέμπει δὲ [l] δεκαδάρχην Οὐαλεριανὸν σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα, διαλεχθησόμενον εἰρηνικὰ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν, καὶ προτρεψόμενον ἐπὶ πίστεις. [m] ἠκηκόει γὰρ ὡς [n] ἐπιθυμοίη μὲν εἰρήνης ὁ δῆμος, καταστασιάζοιτο δὲ ὑπό τινων πολεμεῖν βιαζομένων. προσελάσας δὲ ὁ Οὐαλεριανὸς, ἐπεὶ πλησίον ἦν τοῦ τείχους, αὐτός τε καταβαίνει, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τῶν ἱππέων ἀπέβησεν, ὡς μὴ δοκοῖεν [o] ἀκροβολισόμενοι παρεῖναι. καὶ πρὶν εἰς λόγους ἐλθεῖν, ἐπεκθέουσιν αὐτῷ τῶν στασιαστῶν οἱ [p] δυνατώτεροι μετὰ ὅπλων. ἐξηγεῖτο δὲ αὐτῶν Ἰησοῦς τὶς ὄνοματι, [q] παῖς [r] Σαφάτου, τοῦ λῃστρικοῦ στίφους ὁ κορυφαιότατος. Οὐαλεριανὸς δὲ, οὔτε [s] παρὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ στρατηγοῦ [t] συμβαλεῖν ἀσφαλὲς ἡγούμενος, εἰ καὶ τὸ [v] νικᾶν εἴη βέβαιον, καὶ σφαλερὸν τὸ μάχεσθαι πολλοῖς μετ᾽ ὀλίγων, [x] ἀπαρασκεύων τε πρὸς ἑτοίμους, καὶ ἄλλως ἐκπλαγεὶς [y] πρὸς τὴν ἀδόκητον τῶν Ἰουδαίων τόλμαν, [z] φεύγει πεζὸς, ἕτεροί τε ὁμοίως [a] πέντε τοὺς ἵππους ἀπέλιπον· οὓς οἱ περὶ τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον εἰς τὴν πόλιν, [b] γεγηθότες ὥσπερ μάχῃ ληφθέντας οὐκ ἐνέδρᾳ.

η΄. Τοῦτο καταδείσαντες οἱ [c] γηραιοὶ τοῦ δήμου, καὶ προύχειν δοκοῦντες, φεύγουσι μὲν εἰς τὸ τῶν Ῥωμαίων στρατόπεδον· ἐπαγόμενοι δὲ τὸν βασιλέα προσπίπτουσιν ἱκέται Οὐεσπασιανῷ, μὴ σφᾶς περιϊδεῖν δεόμενοι, μηδὲ τὴν ὀλίγων ἀπόνοιαν ἡγήσασθαι τῆς πόλεως ὅλης. φείσασθαι δὲ τοῦ δήμου Ῥωμαίοις φιλοφρονοῦντος ἀεὶ, καὶ τοὺς αἰτίους τιμωρήσασθαι τῆς ἀποστάσεως, ὑφ᾽ ὧν αὐτοὶ φρουρηθῆναι μέχρι νῦν ἐπὶ δεξιὰς ἐπειγόμενοι πάλαι. ταύταις [d] ἐνεδίδου ταῖς ἱκεσίαις ὁ στρατηγὸς, καίτοι διὰ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ἵππων ἐφ᾽ ὅλην ὠργισμένος τὴν πόλιν. καὶ γὰρ ἀγωνιῶντα περὶ αὐτῆς τὸν Ἀγρίππαν ἑώρα. [e] λαβόντων δὲ τούτων [f] τοῦ δήμου δεξιὰς, οἱ περὶ τὸν Ἰησοῦν, οὐκ ἔτι ἀσφαλὲς ἡγούμενοι μένειν ἐπὶ τῆς Τιβεριάδος, εἰς Ταριχαίας ἀποδιδράσκουσι. καὶ μεθ᾽ ἡμέραν Οὐεσπασιανὸς σὺν ἱππεῦσι προπέμπει πρὸς τὴν ἀκρώρειαν [g] Τραϊανὸν, ἀποπειραθῆναι τοῦ πλήθους, εἰ πάντες εἰρηνικὰ φρονοῖεν. ὡς δὲ ἔγνω τὸν δῆμον [h] ὁμονοοῦντα τοῖς ἱκέταις, ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν ἤει πρὸς τὴν πόλιν. οἱ δὲ τάς τε πύλας ἀνοίγουσιν αὐτῷ, καὶ μετ᾽ εὐφημιῶν ὑπήντων, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην [i] ἀνακαλοῦντες. τῆς δὲ στρατιᾶς [k] τριβομένης περὶ τὴν τῶν εἰσόδων στενότητα, παραρρῆξαι τοῦ κατὰ τὴν μεσημβρίαν τείχους

ob hoſpitium, ejus in gratiam caſtigaturus. Titum igitur filium Cæſaream mittit, ut inde militem Scythopolim traduceret. illa autem urbs maxima Decapoleos, & vicina Tiberiadi. Quò cum ipſe veniſſet, ibi filium præſtolabatur. Deinde cum tribus legionibus, ad trigeſimum à Tiberiade ſtadium, manſione conſpicua novarum rerum ſtudioſis (cui nomen eſt Sennabris) caſtra metatur. atque *hinc* Valerianum decurionem cum equitibus quinquaginta mittit, * de iis quæ ad pacem ſpectarent cum civibus acturum, hortaturumque ut in fidem illorum ſe dederent. audierat enim quod pacem quidem populus deſiderarent, ſeditione autem agitarentur à nonnullis ad bellum eos urgentibus. Valerianus igitur, maturato itinere, ubi muris appropinquavit, & ipſe de equo deſcendit, & equites qui cum eo erant deſilire fecit, ne contra eos velitaturi adeſſe viderentur. Et antequam verbum faceret, armati in eum excurrunt ſeditioſi qui plurimum valebant. Ducebat autem eos Jeſus quidam nomine, Saphati filius, latrocinalis agminis princeps. Atqui Valerianus, præter mandata imperatoris prælio congredi haud tutum eſſe tatus, etiamſi de victoria certus eſſet; & periculoſum eſſe, ſi cum multis pauci, & inſtructis imparati confligerent; ac præterea ad inopinatam Judæorum perculſus audaciam, & *ipſe* pedibus fugit, & quinque alii ſimiliter equis relictis: quos Jeſus ejuſque comites, quaſi pugna non inſidiis captos, cum lætitia in urbem abduxerunt.

Titus miſſus cum exercitu [illegible] *Tiberiadem.*

Jeſus quidam latronum princeps.

8. Hac de re ſolliciti ſeniores populi, quique dignitate præſtare videbantur, in Romanorum caſtra ſe fuga recipiunt; adſcitoque ſibi rege, ſupplices accidunt ad Veſpaſiani genua, ne ſe deſpiceret obſecrantes; neve quæ paucorum eſſet pro totius civitatis inſania haberet: ſed populo parceret, Romanos ſemper benevolentia proſequenti, ultumque iret defectionis auctores, à quibus ipſi, olim ad fœdus venire properantes, huc uſque ne id facerent præſidiis tenebantur. Iſtis precibus annuebat imperator, quanquam toti civitati ob equos raptos infenſus eſſet. nam & Agrippam videbat de ea anxium eſſe. Cum autem iſti de populo fidem datam accepiſſent, Jeſus & qui cum eo erant, haud ſatis tutum eſſe arbitrantes apud Tiberiadem manere, inde ad Tarichæas fugiunt. Poſteroque die Veſpaſianus in † montis ſummitatem cum equitibus præmittit Trajanum, qui multitudinem, an omnes pacem cuperent, exploraret. Ubi autem populum eadem ſentire ac ſupplices comperiſſet, ad civitatem ducebat exercitum. Illi vero & portas ei patefaciunt, & cum fauſtis acclamationibus obviam ibant, ſervatorem & benefactorem appellantes. Cum autem milites circa aditus anguſtias premerentur angerenturque,

Tiberienſes pacem & amicitiam petunt à Romanis.

Urbem in-

f Σωφρονίσων αὐτῷ τὰς πόλεις.] Σωφρονίζειν πόλεις urbibus caſtigationem rependere Spanh. αὐτοῦ pro αὐτῷ *L. B.*

g Μετάξοντα τὴν ἐκεῖθεν] Sic *Big. Coccejus & Gall.* μεταλάξοντα in *Editis Aliiſque.*

h Εἰς Σκυθόπολιν.—τῆς Τιβεριάδος.] Conf. de Vit. §. 65. Spanh.

i Προελθὼν,] προσελθὼν *L. B.* εἰσελθὼν *Roſt.*

k Νεωτερίζουσι.] Νεωτερίζουσιν. Εναβρις *Big.* νεωτερίζουσιν. Ενναβρις *Gall.* Vide *Lightfootum in Centuria Chorogr.* c. 70.

l Δεκαδάρχην Οὐαλεριανὸν] *Al.* δεκάρχην.

m Ηκηκόει γὰρ] Ita *Big.* ἀκηκόει in *Editis Aliiſque.*

n Επιθυμοίη μὲν εἰρήνης] Επιθυμοῦσι *Big.* ἐπιθυμοίη *Voſſ. Buſb.* & *Rhed.*

o Ακροβολισόμενοι παρεῖναι.] Ακροβολιζόμενοι *Big. Buſb. Rhed.* & *Gall.*

p Δυνατώτεροι] Δυνατώτατοι μεθ᾽ ὅπλων *Big.*

q Παῖς] παῖς τωφᾶ *MS. Lipſ.* Spanh.

r Σαφάτου,] Τοφάτου *Big.* Αφάτου *Bod.* Τωφᾶ *Lipſ.* Ταφάτου *Gall.* Τώφαϊς *Vat.* In *Rufini codicibus* plerisque *Tobiæ fil.* in uno, *Tobiæ* alias *Saphari fil.*

s Παρὰ] περὶ *Roſt.*

t Συμβαλεῖν ἀσφαλὲς] *Al.* συμβάλλειν.

v Νικᾶν εἴη βέβαιον,] Νικᾶν ᾖ *Big.*

x Απαρασκεύων τε] Απαρασκευάστοις *Big.*

y Πρὸς τὴν ἀδόκητον] Illud πρὸς non agnoſcit *Big.* & commode abeſſe poteſt.

z Φεύγει πεζὸς,] Εκφεύγει *Voſſ.*

a Πέντε τοὺς] Forſan πεντήκοντα.

b Γεγηθότες] Γηγηθότες ὡς *Big.*

c Γηραιοὶ τοῦ δήμου,] Γεραιοὶ *Vat.*

d Ενεδίδου ταῖς ἱκεσίαις] Ενεδίδει *Vat.*

e Λαβόντων δὲ τούτων] Ita *Big. Vat. Voſſ.* & *Bod.* λαμβανόντων in *Editis Aliiſque.*

f Τοῦ δήμου δεξιὰς,] Τῷ δήμῳ *Vat.*

g Τραϊανὸν,] Conf. ſupr. c. 7. §. 31. Spanh.

h Ομονοοῦντα τοῖς ἱκέταις,] Ομοφρονοῦντα *Big.* ὅμοιον τοῖς ἱκ. *Roſt.*

i Ανακαλοῦντες.] ἀκαλοῦντες *Roſt.*

k Τριβομένης] Ita in *MSS.* τριβομένης in *Editis.*

* Qui pacifico ſermone oppidanos alloqueretur, *Ruf.*

† Arcem, *Ruf.*

greditur Vespasianus. que, murorum partem ad meridiem dirui jussit Vespasianus, & latiorem illis facit introitum: ut præda tamen & injuriis abstinerent, in gratiam regis edixit; ejusdemque causa, spondentis cives postea in fide mansuros, muris pepercit: atque civitatem aliusmodi malis vexatam ex dissensione recreavit.

Οὐεσπασιανὸς κελεύσας, πλατύνει τὴν εἴσοδον αὐτοῖς. ἁρπαγῆς μέντοι καὶ ὕβρεως ἀπέχεσθαι [l] παρήγγελλε, τῷ βασιλεῖ χαριζόμενος, τῶν τε τειχῶν [m] διὰ τοῦτον ἐφείσατο, συμμένειν πρὸς τὸ λοιπὸν ἐγγυωμένου [n] τοὺς ἐν αὐτοῖς, [o] καὶ τὰ ἄλλα κεκακωμένην τὴν πόλιν ἐκ τῆς στάσεως [p] ἀνελάμβανεν.

XVII.

CAP. X.

Quomodo captæ erant Tarichææ. Jordanis descriptio & regionis Gennesar.

Vespasianus exercitum ducit contra Tarichæatas.

DEinde ab ea digressus inter ipsam & Tarichæas castra metatur; eaque vallo firmiora reddit, suspicans bellum illic sibi protractum iri: nam omnes rerum novarum cupidi ad Tarichæas confluebant, civitatis munitionibus confisi, pariter ac lacu, qui Genesar ab indigenis appellatur. Etenim urbs, Tiberiadis ad instar monti subjecta, undique à Josepho, qua lacu non alluebatur, cincta erat muro valido, non ita tamen ac Tiberias. nam ejus quidem ambitum, sub defectionis initium, pecuniarum itemque virium copia vallaverat: Tarichææ vero non nisi de largitatis ejus reliquiis participabant. Attamen scaphas quam plurimas in lacu paratas habebant, tam in refugium, si terra vincerentur, quam ad prælium, si opus esset, navale instructas. Romanis autem castra munientibus, Jesus ejusque socii, neque multitudine neque pulchro hostium ordine perterriti, excursionem faciunt; atque primo impetu disjectis muri fabricatoribus, cum nonnihil exstructionis dissipassent, ubi armatos congregati viderunt, ad suos, antequam mali aliquid paterentur, refugiunt: & Romani fugientes persequuti ad navigia eos compellunt. Et illi quidem tantum provecti, unde Romanos possent missilibus contingere, & anchoras jaciunt, & phalangium more densatis inter se navibus, hostibus in terra *constitutis* prælium navale movent. Vespasianus autem cum audiret magnam eorum multitudinem in planicie civitati proxima congregatam, filium suum cum sexcentis delectis eò mittit.

Tarichæarum situs & munitio.

Tarichæatarum pars in scaphas se recipiunt.

Titus missus ad Tarichæatas debellandos.

2. Is vero, cum ingentem hostium multitudinem *illic* offendisset, patri quidem significatum mittit, sibi opus esse copiis majoribus. Cæterum ipse, equitum plerosque, etiam antequam subsidia venirent, incitatos animadvertens, nonnullosque, visa Judæorum multitudine, animis paululum consternatos, cum constitisset unde exaudiri posset, „ Viri, inquit, Romani. vos quippe generis *vestri*, cum dicere incipiam, admonere decet, ut „ qui sitis, & cum quibus simus pugnaturi, non „ nesciatis. Nostris enim è manibus nullus adhuc „ populus per totum terrarum orbem salvus evasit: „ Judæi vero, ut etiam pro illis aliquid dicam, „ hucusque non fatiscunt, *licet* victi. Indignum

Titi concio ad milites.

ΚΕΦ. θ'.

Ὡς ἑάλωσαν αἱ Ταριχαῖαι. Ἰορδάνου ἔκφρασις καὶ τῆς Γεννησὰρ χώρας.

ΕΠειτα προελθὼν αὐτῆς τε μεταξὺ καὶ Ταριχαιῶν στρατοπεδεύεται, τειχίζει δὲ [q] τὴν παρεμβολὴν ὀχυρωτέραν, ὑφορώμενος ἐκεῖ πολέμου τριβὴν αὐτῷ γενησομένην. συνέρρει γὰρ εἰς τὰς Ταριχαίας πᾶν τὸ νεωτερίζον, τῇ τε τῆς πόλεως ὀχυρότητι, καὶ τῇ λίμνῃ πεποιθότες, ἣ καλεῖται [r] Γεννησὰρ πρὸς τῶν ἐπιχωρίων. ἡ μὲν γὰρ πόλις, ὥσπερ ἡ Τιβεριὰς [s] ὑπόρειος οὖσα, καθὰ μὴ τῇ λίμνῃ προσεκλύζετο, πάντοθεν ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου τετείχιστο καρτερῶς, [t] ἐλάσσω μέντοι τῆς Τιβεριάδος. τὸν μὲν γὰρ ἐκεῖ περίβολον, ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστάσεως δαψιλείᾳ χρημάτων καὶ δυνάμεως [v] ἐκρατύνατο. Ταριχαῖαι δὲ αὐτοῦ τὰ λείψανα τῆς φιλοτιμίας [x] μετέλαβον. σκάφη δὲ ἦν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς λίμνης παρεσκευασμένα [y] πολλὰ, [z] πρός τε τὸ συμφυγεῖν ἐπὶ [a] τῆς γῆς ἡττωμένους, κἂν εἰ δέοι διαναυμαχεῖν, [b] ἐξηρτυμένα. περιβαλλομένων δὲ τῶν Ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον, οἱ περὶ τὸν Ἰησοῦν, οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος οὔτε πρὸς τὴν εὐταξίαν τῶν πολεμίων ὑποδείσαντες, προθέουσι, καὶ πρὸς τὴν πρώτην ἔφοδον τῶν τειχοποιῶν σκεδασθέντων, ὀλίγα τῆς δομήσεως σπαράξαντες, ὡς ἑώρων τοὺς ὁπλίτας ἀθροιζομένους, πρὶν τι παθεῖν, εἰς τοὺς σφετέρους ἀνέφυγον· ἐπιδιώξαντες δὲ [c] οἱ Ῥωμαῖοι, συνελαύνουσιν αὐτοὺς εἰς τὰ σκάφη. καὶ οἱ μὲν ἀναχθέντες εἰς ὅσον ἐξικνεῖσθαι τῶν Ῥωμαίων [d] βάλλοντες δύναιντο, τάς τε ἀγκύρας ἔβαλλον, καὶ πυκνώσαντες ὥσπερ [e] φάλαγγας τὰς ναῦς ἐπαλλήλους, [f] τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς διεναυμάχουν πολεμίοις. Οὐεσπασιανὸς δὲ τὸ πολὺ πλῆθος αὐτῶν ἠθροισμένον ἀκούων ἐν τῷ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ, πέμπει τὸν υἱὸν σὺν ἱππεῦσι ἑξακοσίοις ἐπιλέκτοις.

β'. Ὁ δὲ, ὑπέρογκον εὑρὼν τὸ τῶν πολεμίων πλῆθος, πρὸς μὲν τὸν πατέρα πέμπει, πλείονος δυνάμεως αὐτῷ δεῖν λέγων· αὐτὸς δὲ τοὺς μὲν πλείους τῶν ἱππέων ὡρμημένους ὁρῶν, καὶ πρὶν ἀφικέσθαι βοήθειαν, [g] ἔστι δὲ οὓς ἡσυχῇ πρὸς τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων καταπεπληγότας, [h] ἐν ἐπηκόῳ στὰς, „ ἄνδρες, „ ἔφη, Ῥωμαῖοι. καλὸν γὰρ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων ὑπομ- „ νῆσαι τοῦ γένους ὑμᾶς, ἵνα εἰδῆτε τίνες ὄντες, [i] καὶ „ πρὸς τίνας μάχεσθαι μέλλομεν. τὰς μὲν γὰρ ἡμετέ- „ ρας χεῖρας οὐδὲν εἰς τοῦτο τῶν ἐπὶ τῆς οἰκουμένης δια- „ πέφευγεν· Ἰουδαῖοι δὲ, ἵνα [k] εἴπω [l] καὶ ὑπὲρ αὐτῶν, „ μέχρι νῦν οὐ κοπιῶσιν ἡττώμενοι. καὶ δεινὸν, ἑστώτων „ ἐκεί-

---

l Παρήγγελλε,] Παρήγγελε *Vat.*
m Διὰ τοῦτον] Ita *Big. Bod.* & *Ruf.* διὰ τοῦτο in *cæteris.*
n Τοὺς ἐν αὐτοῖς,] Τοῦ σὺν αὐτοῖς *Vat.* ἐγγυώμενον τοῖς *Lugd. Bat.*
o Καὶ τὰ ἄλλα] Καὶ πολλὰ *Big.*
p Ἀνελάμβανεν.] Ἀναλαμβάνειν *Vat.*
q Τὴν παρεμβολὴν] Ita in *MSS.* αὐτὴν in *Editis.*
r Γεννησὰρ] Sic Γεννησὰρ λίμνη sup. lib. 2. c. 20. §. 6. alibi Γεννησαρίτις ut Antiq. lib. 18. c. 2. §. 3. Conf. infr. §. 7. SPANH.
s Ὑπόρειος οὖσα,] *Al.* (ut *Lugd. Bat.*) ὑπώρειος.
t Ἐλάσσω] ἐλάσσων *L. B.*
v Ἐκρατύνατο.] Ἐκρατύνετο *Big.*
x Μετέλαβον.] ἐλάμβανον *Rost.*
y Πολλὰ,] Abest a *Rost.*
z Πρός τε τὸ συμφυγεῖν] Πρός τε τὸ φεύγειν ἐπὶ τῆς γῆς ἡττ. *Big.*
a Τῆς γῆς] Abest τῆς a *L. B.*
b Ἐξηρτυμένα.] *Al.* ἐξηρτισμένα ut *Big.* & *Bod.* & *Rost.*
c Οἱ Ῥωμαῖοι,] Illud οἱ non agnoscunt *Big. Bod.* & *Vat.*
d Βάλλοντες δύναιντο,] Ita *Big. Voss.* & *Ruf.* βάλλεσθαι in *Editis Aliisque.*
e Φάλαγγας] Iterum cum *Big.* & *Ruf.* φάλαγγα in *cæteris.*
f Τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς] Τοῖς ἐπὶ γῆς πολεμίοις διεναυμάχουν *Big.*
g Ἔστι δὲ οὓς ἡσυχῇ] Vice ἔστι δὲ οὓς ἡσυχῇ habemus ἰδὼν in *Cod. Big.*
h Ἐν ἐπηκόῳ στὰς,] Sic infr. lib. 5. c. 9. §. 3. & lib. 6. c. 2. §. 1. & lib. 7. c. 1. §. 2. SPANH.
i Καὶ πρὸς τίνας] Illud καὶ non agnoscit *Bod.*
k Εἴπω] Εἴπωμεν *Big.* & *Ruf.*
l Καὶ ὑπὲρ] καὶ περὶ *Rost.*

m Μὴ

ἐκείνων ἐν ταῖς κακοπραγίαις, ἡμᾶς τοῖς εὐτυχήμασιν ἐγκάμνειν. προθυμίας [m] μὲν ὑμᾶς εἰς τὸ φανερὸν [n] εὖ ἔχοντας, χαίρω [o] καὶ βλέπων. δέδοικα δὲ, μή τινι τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων κατάπληξιν λεληθυῖαν [p] ἐνεργάσηται. λογισάσθω δὴ πάλιν, οἷος πρὸς οἵους παρατάξεται· καὶ διότι Ἰουδαῖοι μὲν, εἰ καὶ σφόδρα τολμηταὶ καὶ θανάτου καταφρονοῦντες, ἀλλὰ ἀσύντακτοί τε καὶ πολέμων ἄπειροι, καὶ ὄχλος ἂν ἄλλως μὲν [q] οὐ στρατιὰ λέγοιντο. τὰ δὲ τῆς ἡμετέρας ἐμπειρίας καὶ τάξεως τί [r] καὶ λέγειν δεῖ; ἐπὶ τούτῳ μέντοιγε μόνοι καὶ κατ' εἰρήνην ἀσκούμεθα τοῖς ὅπλοις, ἵν' ἐν πολέμῳ μὴ πρὸς τὸ ἀντίπαλον ἀριθμῶμεν ἑαυτούς. ἐπεὶ καὶ τίς ὄνησις τῆς διηνεκοῦς [s] στρατείας, ἐὰν ἴσοι πρὸς ἀστρατεύτους ἀντιτασσώμεθα; λογίζεσθε δὲ, ὅτι καὶ πρὸς γυμνῆτας ὁπλῖται, καὶ ἱππεῖς πρὸς πεζοὺς, καὶ στρατηγούμενοι πρὸς ἀστρατηγήτους διαγωνίζεσθε· καὶ ὡς ὑμᾶς μὲν ταῦτα πολλαπλασίους ποιεῖ τὰ πλεονεκτήματα, πολὺ δὲ [v] τῶν πολεμίων ἀριθμὸν παραιρεῖται τὰ ἐλαττώματα. κατορθοῖ δὲ τοὺς [x] πολέμους οὐ πλῆθος ἀνθρώπων, κἂν ᾖ μάχιμον· ἀνδρεία δὲ, κἂν ἐν ὀλίγοις [y] ᾖ. οἱ μέν γε καὶ παρατάξασθαι ῥᾴδιοι, καὶ προσαμύνειν ἑαυτοῖς. αἱ δὲ ὑπέρογκοι δυνάμεις ὑφ' ἑαυτῶν βλάπτονται πλέον ἢ τῶν πολεμίων. Ἰουδαίων μὲν οὖν τόλμα καὶ θράσος ἡγεῖται, καὶ ἀπονοίας πάθη, κατὰ μὲν τὰς εὐπραγίας εὔτονα, σβεννύμενα δὲ ἐν ἐλαχίστοις σφάλμασιν· ἡμῶν δὲ ἀρετὴ, καὶ [z] εὐπείθεια, καὶ τὸ γενναῖον, ὃ κἂν [a] τοῖς εὐτυχήμασιν ἀκμάζει, [b] καὶ τοῖς πταίσμασιν οὐ μέχρι τέλους σφάλλεται. καὶ ὑπὲρ μειζόνων δὲ ἢ Ἰουδαῖοι διαγωνιεῖσθε. καὶ γὰρ εἰ περὶ ἐλευθερίας καὶ [c] πατρίδος ἐκείνοις ὁ πόλεμος κινδυνεύεται, τί μεῖζον ἡμῖν εὐδοξίας, καὶ τὸ μὴ δοκεῖν μετὰ τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ἐν ἀντιπάλῳ τὰ Ἰουδαίων [d] προτίθεσθαι; σκεπτέον δὲ ὅτι [e] καὶ παθεῖν μὲν ἡμῖν οὐδὲν ἀνήκεστον φόβος. πολλοὶ γὰρ οἱ βοηθήσοντες, καὶ πλησίον. ἁρπάσαι δὲ τὴν νίκην δυνάμεθα, καὶ χρὴ τοὺς ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἡμῖν πεμπομένους συμμάχους φθάνειν, ἵν' ἀκοινώνητόν τε ᾖ τὸ κατόρθωμα καὶ μεῖζον. νομίζω [f] δὲ ἐγὼ ἐπὶ τῆσδε τῆς ὥρας, καὶ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν κρίνεσθαι κἀμὲ καὶ ὑμᾶς, εἰ τῶν μὲν [g] προκατωρθωμένων ἄξιος ἐκεῖνος, ἐγὼ δ' ἐκείνου παῖς, στρατιῶται δ' ὑμεῖς [h] ἐμοῦ. καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ νικᾶν ἔθος, κἀγὼ πρὸς αὐτὸν ὑποστρέφειν οὐκ ἂν ὑπομείναιμι ληφθείς. ὑμεῖς δὲ πῶς [i] οὐκ ἂν αἰσχύνεσθε προκινδυνεύοντος ἡττώμενοι; προκινδυνεύσω γὰρ [k] εὖ ἴστε, καὶ πρῶτος εἰς τοὺς πολεμίους [l] ἐμβαλῶ. μὴ λείπεσθε δ' ὑμεῖς ἐμοῦ, πεπεισμένοι τὴν ὁρμὴν ἐμὴν παρακροτεῖσθαι Θεῷ συμμάχῳ· καὶ προγινώσκετε σα-

itaque, dum illi cum adversis conflictati erectis stant animis, nos, etiam rebus prospere fluentibus, languescere. Equidem lætor, etiam vos cernens tantum alacritatis palam facere. veritus autem sum, ne cui vestrum tanta hostium multitudo clam metum incutiat. Idcirco quisque iterum secum cogitet, qui vir sit, & adversus quos in aciem prodibit: quodque Judæi, licet valde audaces sint & mortem contemnant, incompositi tamen, & belli *plane* imperiti, atque turba potius quam exercitus appellandi. De vestra autem peritia & ordinis observantia, quid est quod dicere laborem? Eò utique pacis etiam tempore soli armis exercemur, ut ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. Alioquin, quid proderit nosmet in perpetuam militiæ disciplinam tradere, si pares cum inexercitatis congrediamur? Porro vobiscum reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & quique ducis sub imperio cum illis qui ductorem non agnoscunt, dimicabitis: quodque ista quidem commoda vos multo plures efficiant, multum autem incommoda de numero hostium detrahant. Nec *sola* hominum multitudo, quamvis pugnacissimi fuerint, facit ut res prospere cedant in bello; sed fortitudo, etiamsi paucorum. quippe qui facile possunt *in aciem* ordinari, & sibi invicem succurrere: numerosæ autem copiæ plus damni à seipsis accipiunt quam ab hostibus. Judæos sane ducunt temeritas & audacia, quæ desperatis solent accidere, & dum res bene succedunt plurimum valent, ex levissimo vero lapsu impetus restinguitur: nos autem virtute *ducimur*, & morigera voluntate, itemque fortitudine, quæ in prospera fortuna viget, * & ad extremum usque non labitur in adversis. Accedit, quòd vos pro rebus potioribus quam Judæi pugnaturi estis. nam si illi pro libertate ac patria belli discrimen adeunt; quid est nobis majoris faciendum quam gloria, & ne post orbis terrarum imperium *adeptum* existimetur nos æquo Marte cum Judæis in certamen venire? Præterea cogitandum, nihil esse quod timeamus, ne mali aliquid gravioris patiamur. multos enim eosque in propinquo nobis suppetias laturos esse. Illis autem præripere possumus victoriam, missosque à patre nobis in auxilium prævenire convenit, ut & majores sint res prospere gestæ, nullosque earundem socios habeamus. Equidem putandum nunc de me ac patre meo vobisque pariter factum iri judicium, an ille quidem gloria ex rebus jam ante feliciter gestis fuerit dignus, ego vero ejus sim filius *non degener*, vosque mei milites. Etenim illi vincere familiare est; neque est ut ipse sustineam, victus ad eum revertere. Quomodo autem non vos pudebit vinci, cum dux semet periculis objecerit? Mihi credite quod in pericula proruam, primusque in hostes irruam. Vos vero ne me deseratis, persuasum habentes impetum meum à Deo auxiliatore adjutum

m Μὲν ὑμᾶς] μὲν οὖν *L. B.*
n Εὖ ἔχοντας,] Hisce ὑμᾶς præponit *L. B.*
o Καὶ βλέπων.] Καὶ abest *Big.* & *Ruf.* & *L. B.*
p Ἐνεργάσηται.] ἐργάσηται *L. B.*
q Οὐ στρατιὰ] Abest a *L. B.* vocula καὶ quæ in aliis minus eleganter præfigitur, & ut inepte repetita ejus *MSS.* auctoritate expungitur. HAV.
r Καὶ λέγειν δεῖ;] δεῖ καὶ λέγειν. *L. B.*
s Στρατείας,] Ita *Big.* & *Lugd. Bat.* στρατιᾶς in *cæteris.*
t Ὑμᾶς] ἡμᾶς *L. B.*
v Τῶν πολεμίων] Iterum cum *Cod. Big.* τὸν τῶν πολεμίων ἀριθμὸν in *Editis Aliisque.*
x Πολέμους] Ita *Big. Vat.* & *Ruf.* πολεμίους in *cæteris.*
y Ἢ. οἱ μέν γε καὶ] Illud ᾖ non agnoscit *Big.* neque mox illud καὶ *Gen.*
z Εὐπείθεια,] εὐθυμία *MSS. Lips.* & *Rufin.* SPANH. ut & *Rost.*

a Τοῖς εὐτυχήμασιν] ἄλλοις εὐτυχήμασιν. *Gen.* ἐν τοῖς εὐτυχήμασιν *MSS. Lips.* & *Rufin.* SPANH. Ita *Big. Lugd. Bat. Vat. Lips.* & *Ruf.* τοῖς ἄλλοις εὐτυχήμασιν in *Editis Aliisque.*
b Καὶ τοῖς πταίσμασιν] Κἂν τοῖς πτ. *Big.* & *Voss.*
c Πατρίδος] Ita *Bod. Rost.* & *Ruf.* πατρίδων in *cæteris.*
d Προτίθεσθαι;] Τίθεσθαι *Big.*
e Καὶ παθεῖν—ἀνήκεστον φόβος.] Καὶ παθεῖν μὲν οὐδὲν ἀνήκεστον ἡμῖν φόβος *Big. Lugd. Bat. Vat.* & *Bod.*
f Δὲ ἐγὼ] Δ' ἔγωγε *Big.*
g Προκατωρθωμένων] προκατωρθωμάτων *Rost.*
h Ἐμοῦ.] Ἐμοὶ *Big.*
i Οὐκ ἂν αἰσχύνεσθε] Οὐχ αἰσχύνεσθε *Big.* οὐκ ἂν αἰσχύνοισθε *Voss.*
k Εὖ ἴστε,] Ita *Big. Voss. Rost.* & *Bod.* εὖτε in *Editis Aliisque.*
l Ἐμβαλῶ.] Ita *Voss.* & *Ruf.* ἐμβαλὼν in *cæteris.*

* Nec ad finem usque inter adversa decipitur, *Ruf.*

m Συμμ.

„ tum iri: & pro certo noſcitote, quod manibus „ conſertis plus præſtabimus, quam eminus telis.

Titus, militum fretus alacritate, in hoſtes pergit.

3. Poſtquam Titus ita diſſeruiſſet, alacritas Dei quaſi afflatu militibus incidit: atque ægre ferebant, Trajanum, antequam prælio congrederentur, cum CCCC equitibus *auxilio* venire, ac ſi ipſis victoriæ laus minueretur illorum ſocietate. Miſit autem Veſpaſianus & Antonium Silonem cum duobus millibus ſagittariorum, cum mandatis, ut monte è regione urbis occupato, murorum propugnatores repellerent. Et illi quidem, ita ut juſſi erant, eos qui ea ex parte ſuis auxiliari conabantur, ſuperabant. Titus autem primus equum in hoſtem agebat, & poſt eum cæteri cum clamore magno, in tantum ſpatii exporrecti quantum acies adverſa occupaverat; quo multo etiam plures, *quam erant*, æſtimabantur. Judæi vero licet incurſu eorum, ordinibus conſervatis, perterriti, pauliſper tamen primas ſuſtinuerunt impreſſiones: percuſſi autem contis & equorum impetu everſi conculcabantur. atque ita multis paſſim peremptis diſſipantur, & in urbem, pro ſua quiſque velocitate, fugiunt. Titus autem aliquos à tergo inſtans occidebat, alios vero confertos perrumpens; rurſus alios prævertens ictibus ora transverberabat, multoſque, in eos inſiliens alium ſuper alium lapſos, conterebat. fugam autem ad mœnia omnibus præcidebat, & in planiciem *eos* avertebat, donec vi multitudinis elapſi in urbem confugerent.

Tarichæatæ fuſi fugatique.

Diſſenſio in civitate inter indigenas & advenas.

4. Illos autem, cum intus eſſent, excipit acerba diſſenſio. namque indigenis, & facultatis ſuarum & civitatis gratia, ab initio bellum diſplicebat; eoque tempore multo magis ob cladem acceptam. ſed advenæ, qui plurimi erant, eo magis *bellum* urgebant, dumque ſibimet invicem ſuccenſerent magnus cietur clamor & tumultus, quaſi in eo fere eſſent ut arma caperent. Titus autem, ſtrepitu exaudito, non enim procul à muris aberat, ſtatim exclamabat, „ Hoc tempus eſt *quod expetebam*, & „ quid moramur, commilitones, Deo nobis dedente Judæos? victoriam accipite, annon clamores „ auditis? qui manus noſtras evaſere inter ſe diſ„ ſident. Habemus civitatem, ſi modo propere„ mus. ſed celeritati accedat oportet labor & forti„ tudo. Nihil enim magni præclari geri ſolet abſ„ que periculo. non ſolum autem hoſtium con„ cordiam, quos neceſſitas faciet brevi in gratiam „ redire, ſed & noſtrorum auxilia prævenire debe„ mus: ut præter victoriam, qua tantas copias pau„ ci ſuperamus, etiam civitate ſoli potiamur.

Titus urbem capit.

5. Simul ac iſta diceret in equum inſiluit, & ad lacum contendit, perque eum profectus urbem

„ φῶς, ὅτι τῆς ἔξω μάχης πλέον τὶ κατορθώ„ σομεν.

γ΄. Ταῦτα τοῦ Τίτου διεξιόντος, προθυμία δαιμόνιος ἐμπίπτει τοῖς ἀνδράσι, καὶ προσγενομένου πρὶν [m] συμβαλεῖν Τραϊανοῦ μετὰ [n] τετρακοσίων ἱππέων, [o] ἤχαλλον ὡς μειουμένης τῆς νίκης αὐτοῖς διὰ τὴν κοινωνίαν. ἔπεμψε δὲ Οὐεσπασιανὸς καὶ Ἀντώνιον [p] Σίλωνα σὺν δισχιλίοις τοξόταις, κελεύσας [q] καταλαβόντας τὸ ἀντικρὺ τῆς πόλεως ὄρος, [r] τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους ἀνείργειν. καὶ οἱ μὲν, ὡς προσετέτακτο, [s] τοὺς ταύτῃ πειρωμένους ἐκβοηθεῖν περιέσχον. ὁ δὲ Τίτος πρῶτος τὸν ἵππον ἤλαυνε εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ σὺν κραυγῇ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποὶ, παρατείναντες ἑαυτοὺς εἰς ὅσον ἐπεῖχον οἱ πολέμιοι [t] τὸ πεδίον, παρὸ καὶ πολὺ πλείους ἔδοξαν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, καίτοι τήν τε ὁρμὴν καὶ τὴν εὐταξίαν αὐτῶν καταπλαγέντες, πρὸς ὀλίγον μὲν ἀντέσχον ταῖς ἐμβολαῖς· νυσσόμενοι δὲ τοῖς κοντοῖς, καὶ [v] τῷ ῥοίζῳ τῶν ἱππέων [x] ἀνατρεπόμενοι, συνεπατοῦντο. πολλῶν δὲ πανταχοῦ φονευομένων διασκίδνανται, καὶ πρὸς τὴν πόλιν, [y] ὡς ἕκαστος εἶχε τάχους, ἔφευγον. Τίτος δὲ τοὺς μὲν κατόπιν [z] προσκείμενος ἀνῄρει, τοὺς δὲ διεκπαίων ἀθρόους, [a] τοὺς δὲ φθάνων κατὰ στόμα διήλαυνε, πολλοὺς δὲ [b] συνηλόα περὶ ἀλλήλοις πεσόντας ἐμπηδῶν. [c] πᾶσι δὲ τὰς πρὸς τὸ τεῖχος φυγὰς ὑπετέμνετο, καὶ πρὸς τὸ πεδίον ἀπέστρεφεν, ἕως τῷ πλήθει βιασάμενοι καὶ [d] διεκπεσόντες εἰς τὴν πόλιν συνέφυγον.

δ΄. Ἐκδέχεται δ' αὐτοὺς στάσις εἴσω χαλεπή. τοῖς μὲν γὰρ ἐπιχωρίοις, διά τε τὰς κτήσεις καὶ τὴν πόλιν, οὐκ ἐδόκει πολεμεῖν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τότε διὰ τὴν ἧτταν πλέον. ὁ δ' ἔπηλυς πολὺς ὢν πλέον ἐβιάζετο, καὶ [e] διωργισμένων ἐπ' ἀλλήλοις κραυγή τε ἦν καὶ θόρυβος, ὡς ὅσον οὔπω φερομένων εἰς ὅπλα. κατακούσας δὲ τῆς ταραχῆς Τίτος, οὐ γὰρ ἦν [f] ἄποθεν τοῦ τείχους, [g] „ οὗτος ἦν ὁ καιρὸς, [h] ἐκβοᾷ, „ καὶ τί συστρατιῶται μέλλομεν, ἐκδιδόντος ἡμῖν „ Ἰουδαίους Θεοῦ; δέξασθε τὴν νίκην, οὐκ ἀκούετε βοῆς; „ στασιάζουσιν οἱ τὰς χεῖρας ἡμῶν διαφυγόντες. „ ἔχομεν τὴν πόλιν ἐὰν ταχύνωμεν. δεῖ δὲ πόνου „ πρὸς τῷ τάχει καὶ λήματος. οὐδὲν γὰρ τῶν μεγά„ λων φιλεῖ δίχα κινδύνου κατορθοῦσθαι. φθάνειν δ' οὐ „ μόνον χρὴ τὴν τῶν πολεμίων ὁμόνοιαν, οὓς ἀνάγκη „ διαλλάσσει ταχέως, ἀλλὰ [i] καὶ τὴν τῶν ἡμετέρων „ βοήθειαν, ἵνα [k] πρὸς τὸ νικῆσαι τοσοῦτο πλῆθος „ ὀλίγοι, καὶ τὴν πόλιν ἕλωμεν μόνοι.

ε΄. Ταῦθ' ἅμα λέγων ἐπὶ τὸν ἵππον ἀναπηδᾷ, καὶ [l] κατάγει πρὸς τὴν λίμνην, δι' ἧς ἐλάσας πρῶτος εἰς τὴν πόλιν

m Συμβαλεῖν] Συμβάλλειν *Voſſ.*
n Τετρακοσίων ἱππέων,] Ita *Big.* & *Ruf.* τετρακοσίων ἀνδρῶν ἱππέων in *Editis Aliiſque.*
o Ηχαλλον] Ηχαλον *Bod.*
p Σίλωνα] καὶ Σίλωνα *L. B.*
q Καταλαβόντας] Καταλαβεῖν, & mox καὶ τοὺς ἐπὶ τοῦ τ. *Bod.*
r Τοὺς] τὸ *Gen.* καὶ τοὺς *Roſt.*
s Τοὺς ταύτῃ] τοὺς ἐπ' αὐτῷ.
t Τὸ πεδίον,] Forſan τοῦ πεδίου.
v Τῷ ῥοίζῳ τῶν ἱππέων] Illud τῷ ex *MSS.*
x Ανατρεπόμενοι, συνεπατοῦντο.] αἰτόμενοι συνεπάτουν *Roſt.*
y Ως ἕκαστος εἶχε τάχους,] Εκαστος καὶ εἶχε *Vat.*
z Προσκείμενος ἀνῄρει,] Ita *Big.* & *Ruf.* προσκειμένους in *Editis Aliiſque.*
a Τοὺς δὲ φθάνων] Οὓς δὲ in quibuſdam *MSS.*
b Συνηλόα] Ita *Rhed.* συνηλλοίω in *Editis.* forſan pro συνηλοία, quod ferri poteſt. συνείλου *Big.* quo modo & *Ruf.* qui vertit, *alium ſuper alium lapſos involvens.* HUDS. συνοχεία *Roſt.* Satis recte vero συνηλοία ſcribas a verbo συναλοάω. Sed male per duplex λλ συνηλλοία ſcribitur, ſimiliter peccatum cernes in Athenæo lib. XII. ubi vide Caſaub. cap. V. HAV.
c Πᾶσι δὲ τὰς πρὸς] Sic *Big. Busb.* & *Baſ.* πάλιν δὲ τὰς πρὸς ἀλλήλους perperam in *Editis Aliiſque.*
d Διεκπεσόντες] Ita *Big.* & *Ruf.* συνεκπεσόντες & mox διέφυγον in *Editis Aliiſque.* συνεισπεσόντες *Vat.*
e Διωργισμένων ἐπ' ἀλλήλοις] Sic *Big. Vat.* & *Bod.* διωργισμένοις in *reliquis.*
f Αποθεν] ἄπωθεν *L. B.*
g Οὗτος ἦν ὁ καιρὸς,] Nota hic ἦν poni eleganter pro ἐστί, ſicuti *erat* apud Virg. II. Æneid. 664. pro *eſt* vel *fuit*,

Hoc erat alma parens &c.

Aliter apud Lucan. lib. VII. v. 251. ubi Cæſar pariter ſpe plenus:

Miles adeſt toties optata copia pugnæ.

& mox v. 254.

Hæc eſt illa dies. HAV.

h Εκβοᾷ,] Εβόα *Big.*
i Καὶ τὴν τῶν ἡμετέρων βοήθειαν,] Illud τὴν ex *L. B.* inſeruimus. HAV.
k Πρὸς τὸ νικῆσαι] Πρὸς τῷ *Big. Lugd. Bat.* & *Busb.*
l Κατάγει πρὸς τὴν λίμνην,] Ita *Big.* & *Ruf.* καθηγεῖται in *Editis Aliiſque.*

m Υπό-

πόλιν εἰσέρχεται, καὶ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποί. δέος δὲ πρὸς τὴν τόλμαν αὐτοῦ τοῖς ἐπὶ τῶν τειχῶν ἐνέπεσε, καὶ μάχεσθαι μὲν ἢ διακωλύειν οὐδεὶς [m] ὑπέμενε. λιπόντες δὲ τὴν φρουρὰν, οἱ [n] μὲν περὶ τὸν Ἰησοῦν διὰ τῆς χώρας ἔφυγον, οἱ δὲ ἐπὶ τὴν λίμνην καταθέοντες ὑπαντιάζουσι τοῖς πολεμίοις περιέπιπτον. ἐκτείνοντο δὲ οἱ μὲν ἐπιβαίνοντες τῶν σκαφῶν, οἱ δὲ τοῖς ἀναχθεῖσι [o] προσπίπτειν πειρώμενοι· πολὺς δὲ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἦν φόνος, τῶν μὲν ἐπηλύδων, ὅσοι μὴ διαφεύγειν ἔφθασαν, ἀντιτασσομένων, ἀμαχητὶ δὲ τῶν ἐπιχωρίων· κατὰ γὰρ ἐλπίδα δεξιᾶς, καὶ τὸ συνειδὸς τοῦ μὴ [p] βεβουλεῦσθαι πολεμεῖν, μάχης ἀπετρέποντο μέχρι Τίτος τοὺς μὲν αἰτίους ἀνελὼν, οἰκτείρας δὲ τοὺς ἐπιχωρίους ἀνεπαύσατο [q] φόνου. καὶ οἱ μὲν εἰς τὴν λίμνην [r] καταφυγόντες, ἐπεὶ τὴν πόλιν ἑαλωκυῖαν εἶδον, ὡς πορρωτάτω τῶν πολεμίων ἀνήχθησαν.

ϛʹ. Τίτος δὲ ἐκπέμψας τινὰ τῶν ἱππέων εὐαγγελίζεται τῷ πατρὶ τὸ ἔργον. ὁ δὲ, ὡς εἰκὸς, ὑπερησθεὶς [s] τῇ τε τοῦ παιδὸς ἀρετῇ καὶ τῷ κατορθώματι· μεγίστη γὰρ ἐδόκει καθηρῆσθαι μοῖρα τοῦ πολέμου· τότε μὲν ἐλθὼν [t] περιέχοντας τὴν πόλιν φρουρεῖν ἐκέλευσεν, ὡς μὴ διαλάθοι τὶς ἐξ αὐτῆς, καὶ κτείνειν ἐκέλευσεν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρὸς τὴν λίμνην καταβὰς, σχεδίας [v] ἐκέλευσε πήσσειν ἐπὶ τοὺς καταπεφευγότας. αἱ δ' ἐγίνοντο ταχέως, ἀφθονίᾳ τε ὕλης, καὶ πλήθει τεχνιτῶν.

ζʹ. [x] Ἡ δὲ λίμνη Γεννησὰρ μὲν ἀπὸ τῆς προσεχοῦς χώρας καλεῖται, σταδίων [y] δὲ εὖρος οὖσα τεσσαράκοντα, [z] καὶ πρὸς τούτοις ἑτέρων ἑκατὸν τὸ μῆκος, γλυκεῖά τε ὅμως ἐστὶ καὶ ποτιμωτάτη· καὶ γὰρ τῆς ἑλώδους παχύτητος ἔχει [a] τὸ νᾶμα λεπτότερον, καθαρά τε ἐστὶ πάντοθεν αἰγιαλοῖς ἐπιλήγουσα καὶ ψάμμῳ, πρὸς δὲ εὔκρατος ἀρύσασθαι. ποταμοῦ μὲν ἢ κρήνης προσηνεστέρα, ψυχροτέρα δ' ἢ κατὰ λίμνης διάχυσιν ἀεὶ μένουσα. καὶ [b] τὸ μὲν ὕδωρ [c] οὐκ ἀποδεῖ χιόνος ἐξαιθριασθὲν, ὅπερ θέρους [d] νυκτὸς ποιεῖν ἔθος τοῖς ἐπιχωρίοις. γένη δὲ ἰχθύων ἐν αὐτῇ διάφορα πρὸς τοὺς ἀλλαχοῦ γεῦσίν τε καὶ ἰδέαν· [e] μέση τε ὑπὸ τοῦ Ἰορδάνου τέμνεται. καὶ δοκεῖ μὲν [f] Ἰορδάνου πηγὴ τὸ [g] Πάνειον· φέρεται δὲ ὑπὸ γῆν εἰς τοῦτο [h] κρυπτῶς ἐκ τῆς καλουμένης Φιάλης. ἡ δέ ἐστιν ἀνιόντων εἰς τὴν Τραχωνῖτιν ἀπὸ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι Καισαρείας, τῆς ὁδοῦ κατὰ δεξιὸν μέρος οὐκ [i] ἄποθεν. ἐκ μὲν οὖν τῆς περιφερείας [k] ἐτύμως Φιάλη [l] κέκληται τροχοειδὴς οὖσα λίμνη. μένειν δὲ ἐπὶ χείλους [m] αὐτῇ ἀεὶ τὸ ὕδωρ, μήτε ὑπονοστοῦν μήτε ὑπερχεόμενον. ἀγνοούμενος δὲ τέως ὁ Ἰορδάνης ἐντεῦθεν ἄρχεσθαι διὰ τοῦ τετραρχήσαντος Τραχωνιτῶν ἠλέγχθη Φιλίππου. βαλὼν γὰρ οὗτος εἰς τὴν Φιάλην ἄχυρα, κατὰ τὸ Πάνειον, ἔνθεν ἐδόκουν οἱ [n] πάλαι

primus ingreditur, & post eum cæteri. Ad hanc illius audaciam animis consternati erant murorum defensores: & pugnare quidem vel *ipsum* arcere nemo sustinuit. Relictis autem excubiis, Jesus & qui cum eo erant per agros fuga dilabuntur; alii vero ad lacum decurrentes in manus hostium contra venientium incidebant. Mactabantur autem alii, dum navigia scanderent; itemque alii, dum jam provecta assequi natando conarentur: plurimaque illorum qui in urbe manebant edita erat strages; advenarum quidem, quotquot non effugissent, adversa acie resistentium, indigenarum vero sine prælio (nam spe gratiæ impetrandæ, quodque sibi conscii essent bellum haud suo consilio initum esse, pugnam detrectabant) donec Titus, interemptis, qui culpæ affines erant, miseratus indigenas à cæde requievit. Qui vero in lacum confugerant, ubi civitatem captam viderunt, quam longissime ab hostibus in altum se subduxerunt.

Magna strages edita.

Tandem civium misertum est.

6. Titus autem unum ex equitibus ad patrem misit cum læto rei gestæ nuncio. Ille vero, ut par erat, mirum in modum delectatus & filii virtute, & facinore præclaro (nam maxima pars belli confecta videbatur) tunc quidem, cum eò venisset, urbi circumdatis observare præcepit, ne quis ex ea fuga dilaberetur, & occidere jussit. Postero autem die cum ad lacum descendisset, in mandatis dedit, ut naves adversus illos compingerent qui fuga in eum se receperant. idque celeriter factum erat, quod & materiæ copia esset, & magna artificum multitudo.

Vespasianus jubet rates compingi.

7. Lacus autem Gennesar à regione quidem adjacente nomen sortitur, stadiorum vero XL latitudine patens, & præter totidem centum aliorum longitudine, aquæ tamen dulcis & maxime potabilis: etenim tenuiores quam pro palustrium crassitie habet latices, & limpidus est undique in arenam ad littus desinens, insuper ad hauriendum * temperatus. Fluvii quidem aut fontis aqua lenior est aliquanto; frigidior autem, quam pro lacu tam diffuso, perpetuo est. Et aqua quidem frigore nihil quicquam nivi cedit, postquam habita est sub dio: quod per æstatem indigenæ solent noctu facere. Varia autem in eo sunt piscium genera, figura & sapore ab alterius loci piscibus diversa; mediusque Jordane fluvio secatur. Et Jordanis quidem fons Panium esse videtur: sub terram vero, huc occultò defertur ex Phiala ut appellatur. Hæc autem est qua in Trachonitidem ascenditur ad CXX stadium à Cæsarea, ad dextram non longe à via. & quidem propter rotunditatem vero nomine Phiala dictus est lacus, rotæ in modum rotundus. semper autem intra labra ejus continetur aqua, nunquam subsidens, nunquam exundans. Cumque olim hoc esse Jordanis principium nesciretur, à Tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. immissis enim ejus jussu in Phialam paleis, inven-

XVIII. Descriptio lacus Genesar.

Phiala verus Jordanis fons.

Panium pro Jordanis principio

tæ

m Υπέμενε.] ὑπέμεινε *L. B.*

n Μὲν περὶ τὸν Ἰησοῦν] Illud μὲν non agnoscit *Big.* & mox ἔφυγον pro ἔφυγον legit.

o Προσπίπτειν πειρώμενοι] Προσμένειν *Big.*

p Βεβουλεῦσθαι πολεμεῖν,] Βεβουλῆσθαι *Voss.* & *Vat.*

q Φόνου.] Ita lego. πόνου in *libris.*

r Καταφυγόντες,] καταφεύγοντες *L. B.* & *Rost.* in quo ultimo ingens lacuna est usque ad συνελαυνομένοις §. 9. sive oscitantia librarii, sive quod ex mendoso Exemplari Codex descriptus sit, nullæ enim paginæ exciderunt ex toto libro, & in medio paginæ defectus hic occurrit.

s Τῇ τε τοῦ παιδὸς ἀρετῇ] Τῇ τοῦ παιδὸς *Big.* & *Voss.*

t Περιέχοντας τὴν πόλιν] Περισχόντας non agnoscit *Big.*

v Ἐκέλευσε] ἐκώλυσε *L. B.*

x Ἡ δὲ λίμνη Γεννησὰρ] Conf. supr. lib. 2. c. 20. §. 6. & supr. §. 1. SPANH.

y Δὲ εὖρος οὖσα] Illud δὲ additum è *Cod. Big.* & *Ruf.*

z Καὶ πρὸς—τὸ μῆκος,] Longitudo erat 140. stadiorum. Ita & Egesippus, & auctor Græcus Ἀποσπασμ. ab Hudsono nostro editus. Interpres Latin. habet 100. sed errat. REL.

a Τὸ νᾶμα] Id est ὕδωρ ποτὸν proprie, ut in Etymologicis legitur. REL.

b Τὸ μὲν ὕδωρ] Non multum a frigore nivium abest. REL.

c Οὐκ ἀποδεῖ χιόνος] Aqua frigore nihil quicquam nivi cedit; postquam habita est sub dio; quod per æstatem indigenæ solent nocte facere. Casaub. Exercit. Baron. p. 299. SPANH.

d Νυκτὸς ποιεῖν—ἐπιχωρίοις.] Τῆς νυκτὸς *Big.*

e Μέση τε] Ita *Big.* μέση δὲ in *cæteris.*

f Ἰορδάνου πηγὴ τὸ] Conf. Antt. Jud. lib. VIII. c. 8. §. 4. & lib. 13. c. 9. §. 2. SPANH.

g Πάνειον.] Πάνιον passim in *Big. Aliisque.*

h Κρυπτῶς] Ita cum *Big.* κρυπτὸς in *Editis Aliisque.*

i Ἄποθεν.] ἄπωθεν *L. B.*

k Ἐτύμως] Ita *Busb.* & *Rhed.* forsan & *Ruf.* qui vertit, *proprie.* ἑτοίμως in *Editis Aliisque.*

l Κέκληται τροχοειδὴς] Καλεῖται *Big.*

m Αὐτῇ ἀεὶ τὸ ὕδωρ,] Sic *Big.* & *Ruf.* αὐτῇ in *cæteris.*

n Πάλαι γενναῖοι] Πάλαιοι *Big.*

* *Id est*, frigore non nocens.

olim habitum.

tæ sunt delatæ in Panium, unde antiquitus fluvium nasci crediderunt. Hujus quidem Panii naturalis pulchritudo insuper regia magnificentia exculta erat, Agrippæ quippe opibus exornata. Ab hoc autem antro incipiens manifesto fluere Jordanes, medius quidem secat Semechonitidis paludes cœnosas: indeque alia centum & viginti stadia lapsus post urbem Juliadem per medium transit lacus Gennesar, deinde multum solitudinis emensus in lacum Asphaltiten exit.

Regionis Gennesar descriptio.

8. Gennesar autem *lacum* prætendit ejusdem nominis regio, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullam enim ipsa arborem pro ubertate *sua* recusat, atque omnigenas consevêre *agri* cultores; aërisque temperies etiam diversis est accommodata. Nam & nuces, quæ arborum maxime frigoribus gaudent, magna isthic crescunt copia: ubi *etiam* palmæ, quæ calore vigent, juxtaque has ficus item & oleæ, quibus aura mollior designata est. Naturæ dixerit aliquis ambitionem esse, quæ vim sibimet adhibuerit, ut in unum compingat pugnantia; annique tempestatum gratam quandam contentionem, unaquaque earum regionem illam veluti sibi propriam vendicante. Neque modo alit præter opinionem poma varia, sed & diu conservat. nam & omnium præstantissima, uvas sane & ficus, per decem menses sine intermissione suppeditat; cæteros vero fructus per totum annum * cum illis consenescentes. Ad aeris etiam temperiem accedit, quod & fonte irrigatur uberrimo, qui Capharnaum ab indigenis appellatur. Hunc nonnulli venam esse Nili existimarunt, quod generat pisces Coracino (qui in Alexandrina palude alitur) similes. Longitudine autem regio, juxta littora lacûs cognominis, XXX. stadiis extenditur, & latitudine XX. Atque ejus quidem natura ejusmodi est.

XIX. *Pugna navalis in lacu Gennesar.*

9. Vespasianus autem, postquam paratæ essent rates, imposito in eas tanto militum numero quantum adversus eos qui in lacum effugerant satis fore arbitrabatur, oram solvebat. Atqui illi, qui *in lacum* compulsi erant, neque in terram se recipiendi, † infestis omnibus, neque æquo marte pugnam navalem ineundi potestatem habebant. nam & scaphæ, cum & parvæ essent & piraticæ, adversus rates parum valebant: & cum pauci *admodum* singulis veherentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare metuebant. Veruntamen circum rates navigando, nonnunquam etiam propius ad eas accedendo, lapidibus Romanos eminus petebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipsis utroque modo nocebatur. nec enim saxis quicquam agebant, nisi quod sonitum crebrum ederent, quip-

γεννᾶσθαι τὸν ποταμὸν, εὗρεν ἀνενεχθέντα. τοῦ γε μὴν Πανείου τὸ φυσικὸν κάλλος, ὑπὸ τῆς βασιλικῆς προσεξήσκηται πολυτελείας, [o] τοῦ Αγρίππα πλοῦτον [p] κεκοσμημένον. ἀρχόμενος δὲ φανεροῦ ῥεύματος ὁ Ιορδάνης ἀπὸ τοῦδε τοῦ ἄντρου, κόπτει μὲν τὰ τῆς [q] Σεμεχωνίτιδος λίμνης [r] ἕλη τε καὶ τέλματα. διαμείψας δὲ ἑτέρους ἑκατὸν εἴκοσι σταδίους μετὰ πόλιν [s] Ιουλιάδα [t] διεκτέμνει τὴν Γεννησὰρ μέσην, ἔπειτα πολλὴν ἀναμετρούμενος ἐρημίαν εἰς τὴν Ασφαλτῖτιν ἔξεισι λίμνην.

η΄. Παρατείνει δὲ τὴν Γεννησὰρ ὁμώνυμος χώρα, θαυμαστὴ φύσιν τε καὶ κάλλος. οὔτε γὰρ αὐτή τι φυτὸν ἀρνεῖται διὰ τὴν [v] πιότητα, καὶ [x] πᾶν πεφυτεύκασιν οἱ νεμόμενοι· ὁ δὲ ἀέρος τὸ εὐκρατον ἁρμόζει καὶ τοῖς διαφόροις. [y] καρύαι μένγε, φυτὸν τὸ χειμεριώτατον, ἄπειροι τεθήλασιν· ἔνθα [z] φοίνικες, οἳ καύματι τρέφονται, [a] συκέαι τε καὶ ἐλαῖαι πλησίον τούτων, αἷς μαλθακώτερος ἀὴρ ἀποδέδεικται. φιλοτιμίαν ἄν τις εἴποι τῆς φύσεως, βιασαμένης εἰς ἓν συναγαγεῖν τὰ μάχιμα, καὶ τῶν ὡρῶν ἀγαθὴν ἔριν, ἑκάστης ὥσπερ ἀντιποιουμένης τοῦ χωρίου. καὶ γὰρ οὐ μόνον τρέφει παρὰ δόξαν τὰς διαφόρους ὀπώρας, ἀλλὰ καὶ διαφυλάσσει. τὰ μέν γε βασιλικώτατα, σταφυλήν τε καὶ σῦκον, δέκα μησὶν ἀδιαλείπτως χορηγεῖ. τοὺς δὲ λοιποὺς καρποὺς [b] δι᾽ ἔτους ὅλου περιγηράσκοντας [c] αὐτοῖς. πρὸς γὰρ τῇ τῶν ἀέρων εὐκρασίᾳ, καὶ πηγῇ διάρδεται [d] γονιμωτάτῃ, [e] Καφαρναοὺμ αὐτὴν οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι. ταύτην [f] φλέβα τοῦ Νείλου τινὲς ἔδοξαν, ἐπεὶ γεννᾷ τῷ [g] κατὰ τὴν Αλεξανδρέων λίμνην [h] κορακίνῳ παραπλήσιον. μῆκος δὲ τοῦ χωρίου [i] παρατείνει κατὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς ὁμωνύμου λίμνης ἐπὶ σταδίους τριάκοντα, καὶ εὖρος εἴκοσι. [k] καὶ ταῦτα μὲν οὖν οὕτω φύσεως ἔχει.

θ΄. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ἐπεὶ παρεσκευάσθησαν αἱ σχεδίαι, τῆς δυνάμεως ἐπιβήσας ὅσον ᾤετο τοῖς κατὰ τὴν λίμνην αὐταρκέσειν, ἐπανήγετο. τοῖς δὲ [l] συνελαυνομένοις οὔτε ἐπὶ γῆν διαφεύγειν ἐνῆν, ἐκπεπολεμωμένων πάντων, οὔτε ἐξ ἴσου διαναυμαχεῖν. τά τε γὰρ σκάφη, μικρὰ ὄντα καὶ λῃστρικὰ, πρὸς τὰς σχεδίας ἦν ἀσθενῆ. καὶ καθ᾽ ἕκαστον ἐμπλέοντες ὀλίγοι, πρὸς ἀθρόους ἐφεστῶτας τοὺς Ρωμαίους ἐγγίζειν [m] ἐδεδοίκεσαν. ὅμως δ᾽ οὖν [n] ἐμπεριπλέοντες τὰς σχεδίας, ἔστι δὲ ὅπου καὶ πλησιάζοντες [o] πόῤῥωθεν τοὺς Ρωμαίους ἔβαλλον λίθοις, καὶ [p] παραξύνοντες ἐγγύθεν ἔπαιον. ἐκακοῦντο δὲ αὐτοὶ πλέον κατ᾽ ἀμφότερα. ταῖς γὰρ χερμάσιν οὐδὲν δρῶντες ὅτι μὴ κτύπον ἐπάλληλον, εἰς γὰρ πεφραγμέ-

o Τὸν Αγρίππα] Τῶν Αγρίππα πλούτων *Busb.* & *Rhed.*

p Κεκοσμημένον.] κεκομισμένον *L. B.*

q Σεμεχωνίτιδος λίμνης] Conf. infr. lib. 4. c. 1. §. 1. SPANH. Perperam apud *Suidam* Εμεχωνῖτις dicitur. Μαχωνίτιδος *L. B.* Vide *Antiquitatum* l. V. c. 5. §. 1.

r Ελη τε καὶ τέλματα.] Ελη καὶ τέλ. *Big.*

s Ιουλιάδα] Conf. Antt. lib. 18. c. 2. §. 1. SPANH.

t Διεκτέμνει τὴν Γεννησὰρ] Διεκπαίει *Big.*

v Πιότητα,] Sic *MSS.* & *Ruf.* ποιότητα in *Editis.*

x Πᾶν πεφυτεύκασιν] Ita *Big.* πᾶσαν in *Editis Aliisque.*

y Καρύαι μένγε,] Καὶ ῥοιαὶ *Big.*

z Φοίνικες, οἳ καύματι τρέφονται,] De his Palmis ad Jordanis ripas infr. lib. 4. c. 8. §. 2. SPANH.

a Συκέαι τε καὶ] Συκαὶ *Busb.* & *Rhed.*

b Δι᾽ ἔτους ὅλου] Διὰ τοῦ θέρους *Big.*

c Αὐτοῖς.] Εαυτοῖς *Big.*

d Γονιμωτάτῃ,] Ita *Big.* & *Ruf.* πολιμωτάτῃ in *reliquis.*

e Καφαρναοὺμ αὐτὴν] Ita in plerisque *MSS.* Καπαρναοὺμ in *Editis Aliisque.* Suspicatur *Baronius* ab hoc fonte dictum oppidum *Capernaum.* Ego vero (inquit *Casaub.* in *Exercitt.* p. 299. *Edit. Lond.*) hac de re valde dubito. Observo enim *Capharnaum* oppidum Galilææ & *Capharnaum* fontem in agro Gennesaritico, longiore intervallo fuisse invicem dissita, quam ut fiat verisimile quod sine teste affirmat *Baronius.*

f Φλέβα τοῦ Νείλου—ἐπεὶ γεννᾷ] φλέβες τινες ἔδοξαν ἐπιγεννᾶν *L. B.*

g Κατὰ τὴν Αλεξανδρέων λίμνην] De Coracino pisce Nilotico Athenæus l. III. p. 121. C. ὁ δὲ ποτάμιος κορακῖνος, ὃν πλωτήν τινὲς καλοῦσιν, οἱ ἀπὸ τοῦ Νείλου, ὃν οἱ κατὰ τὴν Αλεξάνδρειαν ἰδίως ἡμέτερον ὀνομάζουσιν· Vid. eund. l. VIII. p. 356. A. κορακῖνος ὁ ἐκ τοῦ Νείλου· SPANH.

h Κορακίνῳ παραπλήσιον.] Videsis *Gesnerum* de *Aquatilibus*, lib. IV. p. 352. HUDS. Mentio piscis ejusdem apud Athenæum p. 227. C. HAV.

i Παρατείνει κατὰ τὸν αἰγιαλὸν] Ita *Big. Lugd. Bat. Vat. Busb.* & *Rhed.* κατατείνει παρὰ τὸν αἰγ. in *Editis Aliisque.*

k Καὶ ταῦτα—φύσεως ἔχει.] Illud καὶ adjectum esse volui è *Cod. Big.* HUDS. Imo & οὖν nos insuper ex *Lugd. Bat.* HAV.

l Συνελαυνομένοις] ἐλαυνόμενος *Rost.*

m Εδεδοίκεσαν.] Εδεδοίκεισαν *Big.*

n Εμπεριπλέοντες] Ita *Big.* ἐκπεριπλέκοντες in *cæteris.*

o Πόῤῥωθεν] Vox πόῤῥωθεν addita è *Cod. Big.* & *Rufini* versione.

p Παραξύνοντες] Iterum cum *Big.* & *Ruf.* παροξύνοντες in *Editis Aliisque.*

* *Asservatos* reddit *L. Cappellus.* Anni spatio senescentes. *Ruf.* Sic autem *Pseudo-Hegesipp.* ut aliqua genera maxima anni parte non deficiant, reliqua omnia tota anni æstate usque ad finem supersint.

† *Sc.* lacu undique clauso & Romanis circundato, ut dicit *Pseudo-Hegesipp.*

q Καὶ

γμένους ἔβαλλον [q] καὶ ἐφικτοὶ τοῖς Ρωμαίων ἐγίνοντο βέλεσι, καὶ πλησιάζειν [r] τολμῶντες, πρὶν δρᾶσαί τι παθεῖν ἔφθανον, καὶ σὺν αὐτοῖς ἐβαπτίζοντο [s] σκάφεσι. τῶν δὲ διεκπαίειν πειρωμένων, πολλοὺς μὲν ἐφικνούμενοι κοντοῖς διέπειρον, οὓς δὲ ξιφήρεις [t] ἐπικαταπηδῶντες εἰς τὰ σκάφη, τινὰς δὲ συντρεχούσαις ταῖς σχεδίαις ἐναποληφθέντας μέσους [v] εἷλον ἅμα ταῖς ἁλιάσι. τῶν δὲ βαπτισθέντων τοὺς ἀνανεύοντας [x] ἢ βέλος ἔφθανεν, ἢ σχεδία κατελάμβανε, καὶ προσβαίνειν ὑπ᾽ ἀμηχανίας εἰς τοὺς ἐχθροὺς πειρωμένων, ἢ κεφαλὰς ἢ χεῖρας ἀπέκοπτον οἱ Ρωμαῖοι. πολλή τε ἦν αὐτῶν καὶ ποικίλη φθορὰ πανταχοῦ, μέχρι τραπέντες [y] ἐπὶ τὴν γῆν ἐξώθησαν οἱ λοιποί, κεκυκλωμένων αὐτοῖς τῶν ἁλιάδων. [z] ἐκκλειόμενοι δὲ πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ κατηκοντίζοντο τῇ λίμνῃ, πολλοὺς δὲ [a] ἐκπηδήσαντας οἱ Ρωμαῖοι διέφθειραν ἐπὶ γῆς. ἦν δὲ ἰδεῖν κεκραμμένην μὲν αἵματι, πεπληρωμένην δὲ νεκρῶν τὴν λίμνην ἅπασαν. διεσώθη γὰρ οὐδείς. δεινὴ δὲ ταῖς ἑξῆς ἡμέραις περιέσχε τὴν χώραν ὀδμή τε καὶ ὄψις. οἱ μὲν γὰρ αἰγιαλοὶ ναυαγίων ἅμα καὶ διοιδούντων ἔγεμον σωμάτων. ἐγκαιόμενοι δὲ καὶ μυδῶντες οἱ νεκροὶ τὸν ἀέρα [b] διέφθειρον, ὡς μὴ μόνον οἰκτρὸν Ιουδαίοις γενέσθαι τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ [c] διὰ μίσους τοῖς δράσασιν ἐλθεῖν. τοῦτο μὲν ἐκείνης τῆς ναυμαχίας τὸ τέλος. ἀπέθανον δὲ, σὺν τοῖς [d] ἐπὶ πόλεως πρότερον πεσοῦσιν, ἑξακισχίλιοι [e] πεντακόσιοι.

ι'. Οὐεσπασιανὸς δὲ μετὰ τὴν μάχην καθίζει μὲν [f] ἐπὶ τοῦ βήματος ἐν Ταριχαίαις, διακρίνων δὲ ἀπὸ τῶν ἐπιχωρίων τὸν ἔπηλυν [g] λεών· κατάρξαι γὰρ οὗτος ἐδόκει πολέμου· μετὰ τῶν ἡγεμόνων εἰ χρὴ καὶ τούτους σώζειν ἐσκέπτετο. φαμένων δὲ [h] τούτων βλαβερὰν ἔσεσθαι τὴν ἄφεσιν αὐτῶν, οὐ γὰρ ἠρεμήσειν ἀπολυθέντας, ἀνθρώπους ἐστερημένους μὲν [i] πατρίδων, βιάζεσθαι [k] δὲ καὶ πρὸς οὓς ἂν καταφύγωσι πολεμεῖν δυναμένους. [l] Οὐεσπασιανὸς, ὡς μὲν οὔτε ἄξιοι σωτηρίας εἶεν, [m] καὶ διαφεύξονται κατὰ τῶν ἀφέντων ἐγίνωσκε, [n] τὸν τρόπον τῆς ἀναιρέσεως αὐτῶν διενοεῖτο. καὶ γὰρ αὐτόθι κτείνων, ἐκπολεμώσειν [o] ὑφωρᾶτο τοὺς ἐπιχωρίους. οὐ γὰρ ἀνέξεσθαι φονευομένων ἱκετῶν τοσούτων παρ᾽ αὐτοῖς, καὶ μετὰ πίστεις ἐπιθέσθαι προελθοῦσιν οὐχ ὑπέμενεν. ἐξενίκων δὲ οἱ φίλοι, μηδὲν κατὰ Ιουδαίων ἀσεβὲς εἶναι λέγοντες, καὶ χρῆναι τὸ συμφέρον αἱρεῖσθαι πρὸ τοῦ πρέποντος, ὅταν ᾖ μὴ δυνατὸν ἄμφω. κατανεύσας οὖν αὐτοῖς ἄδειαν ἀμφίβολον, ἐπέτρεψεν [p] ἐξιέναι διὰ μόνης τῆς ἐπὶ Τιβεριάδα φερούσης ὁδοῦ. τῶν δὲ ταχέως πιστευσάντων οἷς ἤθελον, καὶ μετὰ φανερῶν ἐν ἀσφαλεῖ τῶν χρημάτων, ᾗπερ ἐπετράπη χωρούντων, διαλαμβάνουσι μὲν οἱ Ρωμαῖοι τὴν μέχρι Τιβεριάδος πᾶσαν, ὡς μή τις ἀποκλίνειν, συγκλείουσι δὲ αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν. καὶ Οὐεσπασιανὸς [q] ἐπελθὼν ἵστησι πάντας ἐν τῷ σταδίῳ, καὶ γηραιοὺς μὲν ἅμα τοῖς ἀχρήστοις, διακοσίους ἐπὶ χιλίοις ὄντας, ἀνελεῖν ἐκέλευσεν, τῶν δὲ νέων ἐπιλέξας τοὺς [r] ἰσχυροτάτους ἑξακισχιλίους

pe contra armis septos *ea* jaciebant, atque ad ipsos pervenire potuerunt Romanorum tela; & si accedere propius ausi fuissent, læsi erant priusquam aliquid patrarent, cumque ipsis navigiis demergebantur. Et multos quidem, id agentes * ut erumperent, contis ad eos pertingentes transfigebant; alios vero in scaphas desiliendo strictis gladiis *conficiebant*; nonnullosque, concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum naviculis capiebant. Et si qui ex submersis capita sustulissent, aut sagitta ad eos prius quam emergerent perveniebat, aut ratis capiebat: & si desperatione compulsi ad inimicos adnatare tentassent, aut manibus aut capitibus eos detruncabant Romani. Atque multa erat & varia passim eorum cædes; donec in fugam versi in terram compulsi erant reliqui, suis circumclusis naviculis. Multi autem exclusi in ipso quidem lacu telis configebantur; in terra vero multos, postquam exsiliissent, peremerunt Romani. Cernere autem erat lacum omnem mixtum sanguine & cadaveribus plenum. † nemo enim salvus evasit. Diebus autem sequentibus gravis odor regionem invasit, & tristis erat rerum facies. nam littora quidem naufragiis simul plena erant, & cadaveribus tumefactis. Quin & mortui *à sole* exusti & putrescentes aërem corrumpebant: ut non Judæis solum miserabilis fieret calamitas, verum etiam ipsis auctoribus invisa. Iste quidem illius prælii navalis exitus erat. Perierunt autem cum his, qui jam ante in civitate ceciderant, sex millia & quingenti.

Fœda Judæorum strages.

10. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichæas sedet, atque advenas ab indigenis secernens (namque bellum incepisse isti videbantur) cum ducibus consultabat, an illi etiam servandi essent. Cum autem hi dicerent, rebus suis damno fore si illi dimitterentur, utpote quod liberati non quiescerent homines patria extorres, quique possent ad arma sumenda eos cogere ad quos confugerent: Vespasianus, ubi intellexit quod salute quidem indigni essent, atque fuga usuri adversus eos qui ipsos dimitterent, secum cogitabat quo mortis genere eos afficeret. Etenim si ibi occiderentur, indigenas inde sibi infestos fore suspicabatur, ut qui haud perpessuri essent tot apud ipsos supplices necari, fideque interposita deditis vim pigebat afferre. Verum ab amicis vincebatur, nihil in Judæos non licere dicentibus, utileque debere anteferri honesto, cum utrumque obtineri nequeat. Ambigua igitur illis data libertate, ea sola via quæ Tiberiadem duceret exire permisit. Cumque illi facile istis quæ volebant fidem habuissent, & haud metuerent, ne iis, cum facultatibus palam quà licebat euntibus, adversi quid accideret, totam ad Tiberiadem usque viam Romani, ne quis evaderet, occupant, eosque in civitatem concludunt: & Vespasianus mox insequutus omnes sistit in stadio; & seniores quidem cum imbellibus ad mille ducentos jussit occidi, juvenum vero validissimorum sex millia adhibito delectu

Vespasianum, deliberantem de parcendis Tarichæatarum reliquiis, ad eos occidendos stimulant duces.

Tarichæatarum multos occidi jubet Vespasianus, alios

Ne-

q Καὶ ἐφικτοὶ] Illud καὶ è Cod. Big.
r Τολμῶντες,] Δοκοῦντες Big.
s Σκάφεσι.] Τοῖς σκάφεσι Big. Bod. Vat. & Voss.
t Επικαταπηδῶντες] Επιπηδῶντες in Cod. Big.
v Εἷλον ἅμα ταῖς ἁλιάσι.] Εβύιζον Big.
x Η βέλος ἔφθανεν,] Illud ἢ è Cod. Big. & Ruf.
y Επὶ τὴν γῆν] Εἰς τὴν γῆν ἐξεώθησαν Big.
z Εκκλειόμενοι δὲ] Εκχεόμενοι Big. ἐκκυλεόμενοι L. B. ἐγκλειόμενοι Busb.
a Εκπηδήσαντας] Ita lego, ita & Gen. ἐκπηδήσαντες autem L. B. ἐκπηθώσαντες in Editis & MSS.
b Διέφθειρον,] Ita Big. Vat. & Voss. διέφθειραν in cæteris.
c Διὰ μίσους] Forsan διὰ μύσους.
d Επὶ πόλεως] Επὶ τῆς πόλεως Big. Voss. & Vat. Abest vero ἐπὶ a Rost.
e Πενταπόσιοι.] Επτακόσιοι, legisse videtur Pseudo-Hegesipp.
f Επὶ τοῦ βήματος] Επὶ βήματος Big. Vat. & Voss.

g Λέων·] Λεὼ Big.
h Τούτων βλαβερὰν ἔσεσθαι] Ita Big. & Ruf. πάντων in Editis Aliisque.
i Πατρίδων,] Τῶν πατρίδων Big.
k Δὲ καὶ πρὸς οὓς] δὲ ὡς καὶ πρὸς οὓς L. B. & Rost.
l Οὐεσπασιανὸς,] Οὐεσπασιανὸς δὲ Gen.
m Καὶ διαφεύξονται] Καὶ εἰ διαφ. Big.
n Τὸν τρόπον τῆς ἀναιρέσεως] Auctoritate Cod. Big. delevi δὲ ante τρόπον, ut & supra post Οὐεσπασιανός.
o Υφωρᾶτο τοὺς ἐπιχωρίους·] Ita Big. ὑφορᾶτο in cæteris.
p Εξιέναι διὰ μόνης] Ita Voss. ἐξεῖναι in reliquis.
q Επελθὼν] Εἰσελθὼν Big.
r Ισχυροτάτους ἑξακισχιλίους] Ita Big. & Ruf. ἰσχυροτέρους Voss. Rost. & Vat. neutra vox comparet in Editis Aliisque.
* Ut vulnera inferrent, Ruf.
† Nulli enim parcebatur quicunque occurrerat, Pseudo-Hegesipp.

ad Neronem mittit, alios vero vendit, donatve Agrippæ.

Neroni ad Isthmum *perfodiendum* misit, & reliquam multitudinem ad triginta millia & quadringentos vendidit, præter eos quos Agrippæ donavit. Illis enim, qui ex ejus regno essent, facere quod vellet ipsi permisit: atque ipsos etiam rex vendidit. Turba autem reliqua, Trachonitæ *scilicet*, & Gaulanitæ, & Hippeni, & Gadaritæ, majori ex parte erant seditiosi & fugitivi, & quos nobra pace admissa ad bellum incitabant. Capti autem sunt mensis Gorpiæi die VIII.

[s] ἔπεμψεν εἰς τὸν ἰσθμὸν Νέρωνι, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος εἰς τρισμυρίους καὶ τετρακοσίους ὄντας πιπράσκει, χωρὶς τῶν Ἀγρίππᾳ χαρισθέντων. τοὺς γὰρ ἐκ τῆς τούτου βασιλείας, [t] ἐπέτρεψεν αὐτῷ ποιεῖν, ὅ, τι βούλοιτο. πιπράσκει δὲ καὶ τούτους ὁ βασιλεύς. [v] ὁ μέν γε ἄλλος ὄχλος, Τραχωνῖται, καὶ Γαυλανῖται, καὶ Ἱππηνοί, καὶ οἱ ἐκ τῆς Γαδαρίτιδος, [x] τὸ πλέον ἦσαν στασιασταὶ καὶ φυγάδες, καὶ οἷς τὰ [y] τῆς εἰρήνης ὀνείδη τὸν πόλεμον προὐξένει. [z] ἑάλωσαν δὲ Γορπιαίου μηνὸς ὀγδόῃ.

s Ἐπεμψεν εἰς τὸν ἰσθμὸν] Ἐπεμπεν habet *Big.*
t Ἐπετρεψεν αὐτῷ ποιεῖν,] Ita quidem *Big.* ἐτρεπεν *Rost.* ἐπέτρεπεν in *reliquis*.
v Ο μέν γε ἄλλος] Ο μέν τοιγε ὄχλος *Big.*
x Τὸ πλέον ἦσαν—φυγάδες,] Ita ex *Lugd. Bat.* emendavimus, adsentiente *Rufino*; qui habet *reliquum vulgus erant.* Verterat Cl. *Huds.* Hoc pacto: *Turba autem reliqua—majori ex parte ut seditiosi—capta erat* &c. Præferebant enim Editiones & *MSS.* reliqui τὸ πλέον ὡς (*Rost.* ὡς ὤν) στασιασταὶ &c. Nos autem & in ultimis interpunctionem juxta *Rufinum* mutavimus. HAV.
y Τῆς εἰρήνης ὀνείδη] Ἐν εἰρήνῃ *Big.*
z Ἑάλωσαν δὲ Γορπιαίου] & illud δὲ ex *Lugd. Bat.* accessit. HAV.

---

[a] ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩ ΤΕΤΑΡΤΩ ΛΟΓΩ

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

JOSEPHI LIBRO QUARTO

HISTORIARUM EXCIDII JUDAICI

HÆC CONTINENTUR.

a ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩ—ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.] Κεφάλαια τοῦ δ΄. λόγου τῆς Ἰωσήπου Ἰουδαϊκῆς ἁλώσεως in *Cod. Urbinate.*
b Φρούρια] Οἷα Φρ. *Urb.*
c Αὐτοὺς προσάγεσθαι,] Αὐτοῖς ἐξάγεσθαι in *Cod. Urb.*

θαι, Ἰωάννης δὲ, πείσας [d] αὐτοὺς ταύτην ὑπερθέσθαι τὴν ἡμέραν, νύκτωρ εἰς Ἱεροσόλυμα φεύγει. ἡ δὲ πόλις ἅμα ἡμέρᾳ δέχεται Τίτον.

ι'. Ὅπως ἐδέξαντο Ἰωάννην ἐν Ἱεροσολύμοις· καὶ περὶ τῆς γενομένης ἐν τῇ πόλει καὶ τῇ χώρᾳ στάσεως.

ια'. Περὶ τῶν ζηλωτῶν, οἷα κακὰ ἔπραττον.

ιβ'. Ὅπως ὁ δῆμος ἐπανέστη τούτοις, Ἀνάνου τοῦ ἀρχιερέως αὐτὸν παροξύναντος. καὶ περὶ ὧν οἱ ζηλωταὶ διὰ κλήρων εἰς τὴν ἀρχιερωσύνην ἐποίουν.

ιγ'. Δημηγορία Ἀνάνου πρὸς δῆμον κατὰ τῶν ζηλωτῶν.

ιδ'. Ὅπως ἀντιπαρετάξαντο ἀλλήλοις οἵ τε ζηλωταὶ, καὶ οἱ περὶ τὸν Ἄνανον· καὶ ὡς ὡπλισμένοι οἱ τοῦ δήμου τοὺς ζηλωτὰς, ἠνάγκαζον ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ γενέσθαι.

ιε'. Ὅπως Ἰωάννης, πεμφθεὶς πρεσβευτὴς πρὸς τοὺς ζηλωτὰς περὶ διαλύσεως, μᾶλλον αὐτοὺς παρώξυνεν, ὡς καὶ τοὺς Ἰδουμαίους εἰς συμμαχίαν [e] προσκαλέσασθαι.

ιϛ'. Ὡς Ἰδουμαῖοι κληθέντες εὐθὺς ἦλθον, καὶ ἀποκλεισθέντες ἔξω τῆς πόλεως ηὐλίσαντο· πρὸς οὓς ἀρχιερεὺς Ἰησοῦς ἐδημηγόρησεν.

ιζ'. Ὡς, χειμῶνος σφοδροτάτου καταῤῥαγέντος, ἐδυνήθησαν οἱ ζηλωταὶ, νύκτωρ τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν πρίσαντες, εἰσαγαγεῖν τοὺς Ἰδουμαίους, καὶ τῶν τε δυσμενῶν κρατῆσαι, καὶ πολλὰ κατὰ τὴν πόλιν κακὰ διαπράξασθαι.

ιη'. Ἀναίρεσις τῶν ἀρχιερέων Ἀνάνου καὶ Ἰησοῦ.

ιθ'. Ὅπως οἱ ζηλωταὶ τὸν εἰκαῖον ὄχλον, ὥσπερ ἄλογα ζῶα, κατέσφαττον· καὶ περὶ Ζαχαρίου [f] υἱοῦ Βαρούχ, μετὰ παῤῥησίας ἀναιρεθέντος.

κ'. Ὅπως δεινοπαθήσαντες Ἰδουμαῖοι, ἐφ' οἷς οἱ ζηλωταὶ ἐποίουν, ἀνεχώρησαν οἴκοι. καὶ ὡς, ἐκείνων ἀπαλλαγέντες, πλείονας κατὰ τὴν πόλιν ἀπέκτειναν.

κα'. Ὡς Οὐεσπασιανὸς Ῥωμαίους, κατὰ Ἰουδαίων ὁρμῶντας, ἀνέπειθε μὴ πολεμεῖν τέως.

κβ'. Ὅτι [g] πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων ηὐτομόλουν [h] πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, διά τε τὴν ὠμότητα τῶν ζηλωτῶν, καὶ διὰ τὸ μὴ ταφῆς ἀξιοῦν τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἀνῃρημένους.

κγ'. Ὅπως Ἰωάννης ὁ τοῦ Λευΐου κατ' ὀλίγον ἐτυράννησεν.

κδ'. Ὁποῖα κακὰ, τὸ φρούριον [i] Μασάδαν οἱ ζηλωταὶ χειρωσάμενοι, ἐν αὐτῷ τῷ πάσχα εἰργάσαντο· καὶ περὶ ἄλλων διαφόρων λῃστῶν.

κε'. Ὅπως Οὐεσπασιανὸς τήν τε Γάδαραν εἷλεν. καὶ τοὺς στασιαστὰς ἐκφυγόντας, Πλάκιδον πέμψας, ἀπέκτεινεν. ἔπειτα καὶ τὰς πέριξ πολίχνας τε καὶ κώμας κατέσχεν.

κϛ'. Ὅπως Οὐΐνδιξ κατὰ τὴν Γαλατίαν ἀπέστη Νέρωνος· καὶ Οὐεσπασιανὸς, τὰς κώμας πάσας καταστρεψάμενος, λαμβάνει καὶ τὴν Ἱεριχώ.

κζ'. Ἔκφρασις τῆς πόλεως Ἱεριχοῦντος, καὶ τοῦ καλουμένου Μεγάλου πεδίου· καὶ περὶ τῆς ἐν αὐτῇ πηγῆς, καὶ τοῦ γενομένου θαύματος παρὰ Ἐλισσαίου. ἔτι δὲ καὶ περὶ τῆς Ἀσφαλτίτιδος λίμνης καὶ τῶν Σοδόμων.

κη'. Ὅπως Οὐεσπασιανὸς, τοῖς ἐν Ἱεροσολύμοις τὰς ἐξόδους ἀποτειχίζων, φρουρὰς ἐν ταῖς χειρουμέναις πόλεσι καθίστησι, καὶ Γέρασαν πόλιν Λούκιον πέμψας ἐπόρθησεν.

ciliare; Joannes vero, cum eis persuasisset unius dici moram facere, nocte fugit Hierosolyma: atque urbs prima luce Titum recipit.

10. *Quomodo Joannem excipiunt Hierosolymis: & de seditione in urbe & vicina regione excitata.*

11. *De Zelotis; & quæ facinora patrarunt.*

12. *Quomodo populus in eos insurrexit, incitati ab Anano pontifice: deque iis quæ Zelotæ per sortes fecerunt contra pontificatus dignitatem.*

13. *Anani ad populum concio contra Zelotas.*

14. *Quomodo acies adversas instruxerunt Zelotæ & Ananus cum suis: utque populus, pulsis Zelotis, eos in templum se recipere cogebant.*

15. *Quomodo Joannes, ad Zelotas missus legatus de pace ineunda, magis eos irritavit; adeo ut Idumæos auxilium accivecerint.*

16. *Quod Idumæi accersiti statim venerunt, atque exclusi pernoctarunt extra urbem: ad quos verba facit Jesus pontifex.*

17. *Quod Zelotæ, sectis portarum vectibus dum vehementissima ingrueret tempestas, Idumæos introduxerunt, inimicos comprehenderunt, & multis injuriis civitatem affecerunt.*

18. *Anani & Jesu pontificum cædes.*

19. *Quomodo Zelotæ turbam promiscuam, veluti animantia ratione carentia, interfecerint: deque Zacharia filio Baruch palam & audacter occiso.*

20. *Quomodo Idumæi, indigne ferentes Zelotarum facinora, domum discesserunt: utque ab illis liberati, majorem stragem ediderunt in civitate.*

21. *Ut Romanos adversus Judæos ire desiderantes in præsens cohibuit Vespasianus.*

22. *Quod multi è Judæis ad Romanos transfugiebant, & propter immanitatem Zelotarum, & quia ab ipsis occisos sepultura prohibebant.*

23. *Quomodo Joannes Levi filius paulatim dominatum occupavit.*

24. *Quæ mala patrarunt Zelotæ in Masada castello, dum Paschatis festum ageretur: deque aliis diversis latronibus.*

25. *Quomodo Vespasianus & Gadaram in potestatem suam redegit; & seditiosos fuga elapsos, misso in eos Placido, interfecit: & dein urbeculas finitimas & vicos occupavit.*

26. *Quomodo Vindex in Gallia à Nerone defecit: utque Vespasianus, vicis omnibus eversis, etiam Hierichuntem capit.*

27. *Hierichuntis urbis, & Campi magni, ut vocatur, descriptio: deque fonte in ea, & miraculo ab Elissæo edito. insuper & de lacu Asphaltitide & Sodomis.*

28. *Quomodo Vespasianus, exitus Hierosolymitis occludens, præsidia in civitatibus subactis collocavit; & urbem Gerasam, misso in eam Lucio, vastavit.*

29. *Quo-*

d Αὐτοὺς] Αὐτὸν *Urb.* αὐτοῖς *Vat.*
e Προσκαλέσασθαι.] Ἐκκαλέσασθαι *Urb.*
f Υἱοῦ Βαρούχ,] Τινὸς Ἰουδαίου μ. *Urb.*
g Πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων] Οἱ πολλοὶ *Urb.*
h Πρὸς τοὺς Ῥωμαίους,] Κατὰ τοὺς Ρ. *Urb.*
i Μασάδαν] Μασάδα *Urb.*

Ἀ[illegible]

k Ἀβραμος.] *Al.* Ἀβράαμος.
l Τὴν Ἰδουμαίαν] Ita *Urb.* τὴν Ἰδουμαιῶν in *Editis Aliisque.*
m Ἀκραβατηνὴν] Ἀκραβατινὴν *Urb.*

n Ἦλθεν.] Διῆλθεν *Urb.*
o Καικίνας,] Καικίννας in quibusdam *MSS.* Κικίνος in *Aliis.*
p Ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα.] *Al.* ὑπέστρεφεν.

φ A.

[a] ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ,
Η
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ
ΛΟΓΟΣ Δ.

FLAVII JOSEPHI
DE BELLO JUDAICO,
SIVE
JUDAICÆ HISTORIÆ DE EXCIDIO,
LIBER IV.

ΚΕΦ. α΄.

Τῆς Γαμάλας πολιορκία καὶ ἅλωσις.

ΟΣΟΙ δὲ μετὰ τὴν [b] Ἰωταπάτων ἅλωσιν Γαλιλαῖοι Ῥωμαίων ἀφεστήκεσαν, οὗτοι τῶν ἐν Ταριχαίαις ἡττηθέντων προσεχώρουν· καὶ παρέλαβον πάντα Ῥωμαῖοι τὰ φρούρια, καὶ τὰς πόλεις, πλὴν Γισχάλων καὶ τῶν τὸ Ἰταβύριον ὄρος [c] κατειληφότων. συνέστη δὲ τούτοις καὶ Γάμαλα πόλις Ταριχαιῶν ἄντικρυς ὑπὲρ τὴν λίμνην κειμένη· τῆς δὲ Ἀγρίππα λήξεως [d] αὕτη τε ἦν, καὶ [e] Σωγάνη καὶ Σελεύκεια. καὶ [f] αἱ μὲν ἐκ τῆς Γαυλανίτιδος ἀμφότεραι· τοῦ γὰρ ἄνω [g] καλουμένου Γαυλανᾶ μέρος ἦν ἡ Σωγάνη, τοῦ κάτω δὲ ἡ Γάμαλα· Σελεύκεια δὲ πρὸς τῇ [h] Σεμεχωνιτῶν λίμνῃ. ταύτης τριάκοντα μὲν εὖρος, ἑξήκοντα δὲ μῆκος [i] στάδια· διατείνει δὲ αὐτῆς τὰ ἕλη μέχρι [k] Δάφνης χωρίου, τά τε ἄλλα τρυφεροῦ, καὶ πηγὰς ἔχοντος, [l] αἳ, [m] τρέφουσαι τὸν μικρὸν καλου-

CAP. I.

Gamalæ urbis obsidio & excidium.

QUICUNQUE autem Galilæorum post Jotapatorum excidium à Romanis defecerant, hi se iis dediderunt postquam superati erant Tarichæatæ: & Romani castella omnia & civitates accipiebant: præter Gischala & qui montem Itabyrium occupaverant. Cum istis autem conspirabat Gamala, urbs in ora lacus Tarichæis obversa. ad fines autem Agrippæ pertinebat, itemque Soganæ, & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis ambæ, (superioris quippe, quæ Gaulana vocatur, pars erat Sogane, & inferioris Gamala) Seleucia vero sita ad Semechonitarum lacum. Huic quidem latitudo est stadiorum triginta, longitudo vero sexaginta, paludesque suas extendit usque ad locum Daphnen *dictum*, cætera deliciis abundantem, fontesque

Galilæa fere omnis dedita Romanis.

Semechonites lacus.

---

a ΦΛ. ΙΩΣΗΦΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ, Η ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ, ΛΟΓΟΣ Δ΄.] *Ἰωσήπου περὶ ἁλώσεως λόγος τέταρτος Bod.*

b Ἰωταπάτων] τῶν præfigit *L. B.*

c Κατειληφότων.] Κατοικούντων *Big.*

d Αὕτη] αὐτὴ δὴ P. sive *Parisienses Codd.* quorum Lectiones Variantes quum sint infinitæ, & plures etiam mendosæ, selectiores memorabimus; daturi accuratam omnium in calce Operis notitiam. HAV.

e Σωγάνη καὶ Σελεύκεια.] Conf. de Vita §. 37. SPANH. Σωγάνη & Σωγάνης in *MSS.*

f Αἱ μὲν καὶ ἐκ τῆς Γαυλανίτιδος ἀμφότεραι] *Sc.* Gamala & Sogane.

g Καλουμένου Γαυλανᾶ] καλουμένα Γαυλανά P.

h Σεμεχωνιτῶν] Conf. supr. lib. 3. c. 9. §. 7. SPANH. Σεμεμαχωνιτῶν *L. B.* Σεμεχώνη τῶν Σαμαρειτῶν P.

i Στάδια· διατείνει] σταδίων, δια. P. στάδιοι *alii* P.

k Δάφνης χωρίου] Quia deliciosus copia fontium, inde forsan nomen habet ex similitudine Daphnes Antiochenæ. *Cellarius* in *Geogr. Antiq.* l. 3. c. 13. p. 294. Vide annon debeat legi Δάνης pro Δάφνης. nam ad regionem urbis Dan se hic lacus extendit, & regio urbis Dan fontem habet, à quo primum conspicuus labi incipit. Certe de Daphne Antiochena, longe hinc remota, ne cogitari quidem hic oportet. *Relandus* in *Palæst.* S. p. 263.

l Αἳ, τρέφουσαι] Αἳ τρέφουσι *Rost.* Aliique & mox προπέμπουσαι.

m Τρέφουσαι] Conf. Ant. Jud. lib. VIII. c. 8. §. 4. SPANH. τρέφουσι P. & mox *alii* P. καλούμενον Γαυλανά ὑπό.

n Νεὼν,]

tesque habentem; qui minorem, ut vocatur, Jordanem augentes sub fano * Bovis aureæ, *eum* immittunt in majorem. Et Soganes quidem atque Seleuciæ incolas, sub initium defectionis, sibi fœdere adjunxerat Agrippa: Gamala vero ei se dedere nolebat, freta locorum difficultate magis quam Jotapata. Jugum namque asperum, ab alto monte porrectum, in medio tendonem erigit: atque ubi eminere incipit se aliquantulum protendit, eadem à parte anteriori ac à posteriori declivitate, ut cameli figuram referat; unde nomen etiam duxit, quanquam indigenæ id accurate non exprimant. Et a latere quidem & à fronte diffinditur in profundos hiatus: à tergo vero ubi monti jungitur non adeo inaccessum est; atque id indigenæ, fossa per obliquum excisa, invium fecerunt. Ejus autem ad latus acclive domus crebræ admodum erant ædificatæ, atque urbs pendenti similis in se à vertice acuminato ruitura videbatur: & ad meridiem quidem vergebat. Ejus vero à meridie collis prælatus urbi erat pro arce: superque eam præcipitium erat muris non inclusum, in vallem profundam despectans. Fons etiam intra murorum ambitum erat, in quem urbs desinebat.

Gamala situs.

2. Cum civitas ita esset à natura expugnatu difficilis, eam *tamen* fossis & cuniculis adhuc firmiorem reddidit Josephus, cum ei muniendæ operam daret. Qui vero eam tenebant, loci quidem natura audentiores facti erant quam Jotapateni; multo autem pauciores qui pugnæ idonei: locique firmitate freti ne hostes quidem superiores putabant. nam virorum plena erat civitas, qui in eam, utpote valide munitam, confugerant. qua re fiebat, ut missis ab Agrippa ad eam obsidendam per menses septem restiterint.

Gamalæ civitas expugnatu difficilis.

3. Atqui Vespasianus ex Ammaunte profectus, ubi pro Tiberiade castra posuerat (Ammaus autem, si quis nomen interpretetur, aquæ calidæ vocantur: ibi enim fons est sanandis corporum vitiis idoneus) *inde* Gamalam pervenit. Et civitatem quidem omnem in ejusmodi positura custodia circundare non valebat: qua vero fieri posset excubias collocat, montemque superiorem occupabat. Cum autem milites castra super eo pro more posuissent, aggeres à tergo jacere incipiebat, & ad orientalem quidem ejus partem, quà in loco supra urbem editissimo turris erat, ubi legio decima & quinta castra posuerant: & quinta quidem contra mediam civitatem opus absolvebat; fossas autem & valles replebat decima. Interea cum ad mœnia accessisset rex Agrippa, & de deditione ad eos qui super muris stabant verba facere conaretur, funditorum quidam dextrum ejus cubitum lapide percutit. Et ille quidem celeriter à familiaribus suis circumseptus est.

Vespasianus ex Ammaunte profectus Gamalam obsidet.

Agrippa lapide percutitur.

μένον Ἰορδάνην ὑπὸ τὸν τῆς χρυσῆς βοὸς [n] νεὼν, [o] προσπέμπουσι τῷ μεγάλῳ. τοὺς μὲν οὖν ἐπὶ [p] Σωγάνην καὶ Σελεύκειαν, [q] παρὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀποστάσεως, δεξιαῖς Ἀγρίππας προσηγάγετο· Γάμαλα δὲ οὐ προσεχώρει, πεποιθυῖα [r] τῇ δυσχωρίᾳ, πλέον τῶν Ἰωταπάτων. τραχὺς γὰρ αὐχὴν, [s] ἐφ' ὑψηλοῦ κατατείνων ὄρους, μέσον [t] ἐπαίρει τένοντα. μηκύνεται δὲ ἐκ τῆς ὑπεροχῆς εἰς τοὔμπροσθεν ἐκκλίνων ὅσον κατόπιν, ὡς εἰκάζεσθαι καμήλῳ τὸ σχῆμα, παρ' ἣν ὠνόμασται, τὸ τρανὸν τῆς κλήσεως οὐκ ἐξακριβούντων τῶν ἐπιχωρίων. κατὰ πλευρὰν μὲν δὴ καὶ πρόσωπον εἰς φάραγγας ἀβάτους περισχίζεται. τὸ κατ' οὐρὰν δὲ ὀλίγον ἀναφεύγει τῆς δυσχωρίας, ὅθεν ἀπήρτηται τοῦ ὄρους, καὶ [v] τοῦτο ἐπικαρσίᾳ διακόψαντες τάφρῳ δύσβατον οἱ ἐπιχώριοι κατεσκεύασαν. πρὸς ὀρθίῳ δὲ τῇ λαγόνι, δεδομημέναι πεπύκνωνται δεινῶς ἐπ' ἀλλήλαις αἱ οἰκίαι, κρημνιζομένη τε ἡ πόλις ἐοικυῖα [x] κατέτρεχεν εἰς ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς ὀξύτητος· καὶ πρὸς μεσημβρίαν μὲν ἔκλινεν. ὁ νότιος δὲ αὐτῆς ὄχθος, εἰς ἄπειρον ὕψος ἀνατείνων, ἄκρα τῆς πόλεως [y] ἦν· ἀτείχιστος δὲ ὑπὲρ αὐτὴν κρημνὸς ἦν, εἰς τὴν βαθυτάτην κατατείνων φάραγγα. πηγὴ δὲ ἐντὸς τοῦ τείχους, ἐφ' ἣν τὸ ἄστυ κατέληγεν.

β'. Οὕτως οὖσαν φύσει [z] δύσμαχον τὴν πόλιν τειχίζων ὁ Ἰώσηπος ἐποίησεν ὀχυρωτέραν ὑπονόμοις τε καὶ διώρυξιν. οἱ δὲ ἐν αὐτῇ, φύσει μὲν τοῦ χωρίου θαρσαλεώτεροι τῶν κατὰ τὴν Ἰωταπάτην ἦσαν. πολὺ δὲ ἐλάττους μάχιμοι, καὶ τῷ τόπῳ πεποιθότες οὐδὲ πλείονας ὑπελάμβανον. πεπλήρωτο γὰρ ἡ πόλις διὰ τὴν ὀχυρότητα [a] συμφυγόντων, παρὸ καὶ τοῖς ὑπ' Ἀγρίππα προπεμφθεῖσιν ἐπὶ τὴν πολιορκίαν ἀντεῖχεν ἐπὶ μῆνας ἑπτά.

γ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ἄρας ἀπὸ τῆς [b] Ἀμμαοῦς, ἔνθα πρὸ τῆς Τιβεριάδος ἐστρατοπεδεύκει. μεθερμηνευομένη δὲ [c] Ἀμμαοῦς, θερμὰ λέγοιτ' ἄν, ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πηγὴ θερμῶν ὑδάτων πρὸς [d] ἄκεσιν ἐπιτήδειος. ἀφικνεῖται [e] πρὸς τὴν Γάμαλαν. καὶ πᾶσαν μὲν κυκλώσασθαι φυλακῇ τὴν πόλιν οὐχ [f] οἷός τε ἦν οὕτω διακειμένην. πρὸς δὲ τοῖς δυνατοῖς φρουροὺς [g] καθίστησι, καὶ τὸ ὑπερκείμενον ὄρος καταλαμβάνεται. τειχισαμένων δὲ ὥσπερ ἔθος τῶν ταγμάτων ὑπὲρ [h] αὐτοῦ στρατόπεδον, χωμάτων ἤρχετο [i] κατ' οὐρὰν, καὶ τὸ [k] μὲν κατ' ἀνατολὰς [l] αὐτῷ μέρος, [m] ᾗπερ ὁ ἀνωτάτω τῆς πόλεως πύργος ἦν, ἐφ' οὗ τὸ πέμπτον καὶ δέκατον [n] ἐστρατοπεδεύκει τάγμα. καὶ τὸ πέμπτον μὲν, κατὰ μέσην ἐξειργάζετο τὴν πόλιν, τὰς διώρυγας δὲ [o] ἀνεπλήρου καὶ τὰς φάραγγας τὸ δέκατον. κἀν τούτῳ προσελθόντα τοῖς τείχεσιν Ἀγρίππαν τὸν βασιλέα, καὶ περὶ παραδόσεως τοῖς ἐφεστῶσι πειρώμενον διαλέγεσθαι, βάλλει τις τῶν σφενδονητῶν κατὰ τὸν δεξιὸν ἀγκῶνα λίθῳ. καὶ ὁ μὲν,

ὑπὸ

n Νεὼν,] Νεὼ, *Big.*

o Προσπέμπουσι] προπέμπουσι P.

p Σωγάνην] Σώγανιν P.

q Παρὰ τὴν ἀρχὴν] Ὑπὸ τὴν ἀρχ. *Big.*

r Τῇ δυσχωρίᾳ,] τῇ δυσκολίᾳ P.

s Ἐφ' ὑψηλοῦ] Ita *L. B. Rost.* Alii ἀφ' ὑψ. Hav.

t Ἐπαίρει τένοντα.] Ἐπέχει *Big.*

v Τοῦτο ἐπικαρσίᾳ διακόψαντες τάφρῳ] Sic de fossa Athenæus lib. V. p. 204. C. φάλαγγας ἐπικαρπίας κατὰ πλάτος τῆς τάφρου διάσας· Spanh. τοῦτο δὲ *Rost.*

x Κατέτρεχεν εἰς ἑαυτὴν] Ita cum *Cod. Big.* κατατρέχει in *Editis Aliisque.*

y Ἦν. ἀτείχιστος δὲ—κρημνὸς ἦν,] Ita distinguo & lego cum *Editis Aliisque.* nisi quod ἦν post κρημνὸς adjiciam è *Cod. Busb.* ἄκρα τῆς πόλεως ἦν ἀτείχιστος. ὁ δὲ ὑπὲρ αὐτὴν κρημνὸς *Big.* quo modo forsan *Rufinus*, qui vertit, *usum arcis sine muro civitati præbebat, rupesque superior ad profundam pertinens vallem.*

z Δύσμαχον] δυσμήχανον *Rost.* & *Lips.* Δυσμήχανον *Big.* & *Voss.*

a Συμφυγόντων,] Ita *Big.* συμφυγόντων in *reliquis.*

b Ἀμμαοῦς,] Ἀμαθοῦς *Big.* Vide ad p. 795. Antt. l. 18. c. 2. §. 3. ut & *Cellarium* in *Geog. Ant.* l. 3. c. 13. p. 301. & *Relandum* in *Palæst. S.* p. 304.

c Ἀμμαοῦς, θερμὰ] Ἀμμαοῦς θερμὰ denotat; nempe חַם & חַמִּים calidus Spanh.

d Ἄκεσιν] ἄσκεσιν *Gen.*

e Πρὸς τὴν Γάμαλαν.] Ita *Big.* πρὸς Γάμαλα in *Editis Aliisque.*

f Οἷός τε ἦν] Sic *Big.* οἷόν τε in *cæteris.*

g Καθίστησι,] Καθίστη *Busb. Rhed. Rost. Paris. Voss.* & *Big.*

h Αὐτοῦ στρατόπεδον,] Ita *Big. Busb. L. B. Paris.* & *Rhed.* tam hîc loci quam paulo infra. αὐτοὺς in *Editis Aliisque.*

i Κατ' οὐρὰν,] Ita distinguo. antea erat κατ' οὐράν. καὶ τὸ μὲν κ.

k Μὲν] Abest *L. B.*

l Αὐτῷ] αὐτοῦ *L. B.* & Paris. quatuor. Male, mox §. 5. ὁ παῖς αὐτῷ Τίτος. Hav.

m Ἧπερ ὁ ἀνωτάτω] Vocem ὅπερ non agnoscunt *Busb.* (*Paris* quatuor) & *Rhed.* Huds. pro qua ᾗπερ ex *Lugd. Bat.* & *Rost.* reposuimus Hav.

n Ἐστρατοπεδεύκει] Ἐστρατοπεδεύκει deest *Big.*

o Ἀνεπλήρου] Ἀνεπλήρουν *Big.*

* Al. *Vitula aurea.*

p Σω-

ὑπὸ τῶν οἰκείων θᾶττον περιεχέθη. Ῥωμαίους δὲ ἐπήγειρεν εἰς τὴν πολιορκίαν, ὀργή τε περὶ τοῦ βασιλέως, καὶ περὶ σφῶν αὐτῶν δέος· οὐ γὰρ ἀπολείψειν ὠμότητος ὑπερβολὴν κατ' ἀλλοφύλων καὶ πολεμίων, τοὺς πρὸς ὁμόφυλον καὶ τὸ συμφερόντων αὐτοῖς σύμβουλον οὕτως ἀγριωθέντας.

δ'. [p] Συντελεσθέντων οὖν τῶν χωμάτων θᾶττον, πλήθει χειρῶν καὶ τῷ πράττομένων ἔθει, προσῆγον τὰς μηχανάς. οἱ δὲ περὶ τὸν Χάρητα καὶ Ἰώσηπον, οὗτοι γὰρ ἦσαν τῶν κατὰ τὴν πόλιν δυνατώτατοι, καίπερ καταπεπληγότας τοὺς ὁπλίτας τάττουσιν, ἐπειδὴ μέχρι πολλοῦ πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀνθέξειν οὐχ ὑπελάμβανον, ὕδατι καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδείοις μὴ διαρκούμενοι. παρακροτήσαντες δὲ ὅμως ἐξήγαγον [q] ἐπὶ τὸ τεῖχος. καὶ πρὸς ὀλίγον μὲν ἀπημύναντο τοὺς προσάγοντας τὰς μηχανὰς, βαλλόμενοι δὲ τοῖς [r] καταπελτικοῖς, καὶ τοῖς πετροβόλοις, ἀνεχώρουν εἰς τὴν πόλιν. καὶ προσάγοντες οἱ Ῥωμαῖοι τριχόθεν τοὺς κριοὺς, διασείουσι μὲν τὸ τεῖχος ὑπὲρ δὲ τῶν [s] ῥιφθέντων εἰσχεόμενοι, μετὰ πολλοῦ σαλπίγγων ἤχου, καὶ κτύπου τῶν ὅπλων, αὐτοί τε ἐπαλαλάζοντες συνερρήγνυντο τοῖς κατὰ τὴν πόλιν. οἱ δὲ, τέως μὲν [t] κατὰ τὰς πρώτας εἰσόδους ἐνιστάμενοι, προσωτέρω χωρεῖν ἐκώλυον, καὶ καρτερῶς τοὺς Ῥωμαίους ἀνεῖργον βιαζόμενοί τε ὑπὸ πολλῶν, καὶ πάντοθεν τρεπόντων, καὶ πρὸς τὰ ὑψηλὰ τῆς πόλεως, προσκειμένοις τοῖς πολεμίοις ἐξ ὑποστροφῆς ἐπιπεσόντες, συνώθουν εἰς τὸ κάταντες, καὶ τῇ στενότητι καὶ δυσχωρίᾳ θλιβομένους ἀνῄρουν. οἱ δὲ μήτε τοὺς κατὰ κορυφὴν ἀμύνασθαι δυνάμενοι, μήτε διεκπαίειν τῶν σφετέρων πρόσω βιαζομένων, ἐπὶ τὰς οἰκίας τῶν πολεμίων, πρόσγειοι γὰρ ἦσαν, ἀνέφευγον. αἱ δὲ ταχέως [v] κατηρείποντο πληρούμεναι, καὶ τὸ βάρος μὴ [x] φέρουσαι. κατέσειε δὲ πολλὰς μία τῶν [y] ὑπ' αὐτὴν πεσοῦσα, καὶ πάλιν ἐκεῖναι τὰς ὑπ' αὐτάς. τοῦτο πλείστους διέφθειρε τῶν Ῥωμαίων, ὑπὸ γὰρ ἀμηχανίας, καίτοι συνιζούσας ὁρῶντες, ἐπεπήδων ταῖς στέγαις. καὶ πολλοὶ μὲν κατεχώννυντο τοῖς ἐρειπίοις, πολλοὶ δὲ ὑποφεύγοντες, [z] μέρη τοῦ σώματος κατελαμβάνοντο, πλείστους δὲ ὁ κονιορτὸς ἄγχων ἀνῄρει. συνεργείαν Θεοῦ τοῦτο Γαμαλεῖς ὑπελάμβανον, καὶ τῶν κατὰ σφᾶς ἀμελοῦντες βλαβῶν ἐπέκειντο, πρός τε τὰ τέγη τοὺς πολεμίους [a] ἀνώθει, [b] καὶ τοὺς καταλισθαίνοντας ἐν ὀξέσι τοῖς στενωποῖς, [c] καὶ ἀεὶ τοὺς πίπτοντας, ὕπερθεν βάλλοντες, ἔκτεινον. καὶ τὰ μὲν ἐρείπια χερμάδων [d] πλῆθος αὐτοῖς, σίδηρον δὲ παρεῖχον οἱ τῶν πολεμίων νεκροί. περισπῶντες γὰρ τὰ τῶν πεσόντων ξίφη, κατὰ τῶν [e] δυσθανατώντων ἐχρῶντο. πολλοὶ δὲ, [f] ἀποπίπτοντες ἤδη τῶν δωμάτων, σφᾶς αὐτοὺς βάλλοντες ἔθνησκον. ἦν δὲ οὐδὲ τραπέντων ἡ φυγὴ ῥᾳδίως. κατὰ γὰρ ἄγνοιαν τῶν ὁδῶν καὶ παχύτητα τοῦ κονιορτοῦ, μηδὲ ἀλλήλους ἐπιγινώσκοντες ἀνειλοῦντο, καὶ περὶ σφᾶς ἔπιπτον.

ε'. Οἱ μὲν οὖν μόλις εὑρίσκοντες τὰς ἐξόδους, ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς πόλεως. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἀεὶ προσμένων τοῖς πονουμένοις, δεινὸν γάρ τι πάθος αὐτὸν εἰσῄει

Romanos autem & ira ob regem *sauciatum*, & sui metus ad obsidionem protinus incitabat; nihil quippe crudelitatis *Judæos* in alienigenas atque hostes prætermissum ire credentes, qui in popularem suum, & quæ è re ipsorum essent suadentem, sævitiam exercuerunt.

Chares & Josephus quidam Gamalensium duces.

4. Itaque aggeribus cito perfectis, & ob militum multitudinem & quod operi assuefacti essent, machinas adducebant. Chares autem & Josephus, (nam illi potentissimi eorum qui in urbe erant) armatis, licet metu perculsis, ordinandis operam dant, quoniam non diu obsidionem sustineri posse arbitrabantur, cum aquæ aliorumque necessariorum copia non abundarent: simulque ac eos adhortati essent ad mœnia eduxerunt. Et ad breve quidem tempus propulsabant eos qui machinas adducebant: catapultis autem & ballistis percussi in urbem se recipiebant. Atque Romani, tribus ex locis arietes adducentes, murum quidem concutiunt: qua vero dejectus erat irruentes magno cum tubarum sonitu & armorum strepitu, ipsorumque etiam clamore, cum iis qui in urbe erant prælio congrediebantur. Illi autem paululum quidem ad primos aditus *Romanis* instantes ne ultra progrederentur obstabant, eosque fortiter repellebant. cumque superati essent à multitudine illorum, qui eos undique urgebant, compulsique ut ad excelsa civitatis loca refugerent, tum demum conversi & hostes instantes adorti in declivia eos contrudebant, locorumque angustia & difficultate compressos interficiebant. Romani autem, cum neque à vertice imminentes depellere, neque in partem aliquam evadere possent, suis contra ipsos ire nitentibus, in fastigia domorum hostilium (quippe humiles erant) se fuga recipiebant. Illæ autem, cum militum plenæ pondus sustinendo non essent, statim collapsæ sunt: & una dejecta multas infra se, illæque alias deturbabant. Quo factum ut plerique Romanorum perierint. quippe incerti quid agerent, in tecta insiliebant, quamvis ea subsidere viderent. Atque ita multi quidem ruinis opprimebantur; haud pauci vero, non nisi parte *aliqua* corporis mulctati subterfugiebant: plurimosque pulvis eos suffocando enecabat. id quod Gamalenses à Deo esse ipsos adjuvante existimabant: adeoque sua damna insuper habentes hostibus instabant, eosque urgendo in tecta propellebant, ac delapsos in asperis viarum angustiis, ut quisque caderet, telis desuper missis interficiebant. Et ruinæ quidem eis lapidum affatim dabant: ferrum vero mortui hostes suppeditabant. nam cæsorum gladios distringentes, contra semineces illis utebantur. Porro multi cùm de tectis decidissent semet ferientes occidebant. quin & terga dantibus ne fuga quidem facilis erat: viarum namque ignorantia, & pulveris crassitie sese non internoscentes pererrabant, & circa suos cadebant.

Romani muros Gamalæ arietibus quatiunt.

In urbem ingressi magnam cladem accipiunt.

5. Atque illi quidem, qui exitus inveniebant, ex urbe recesserunt. Vespasianus autem, qui laborantibus semper intererat (nam vehemens cum dolor

Vespasiani periculum.

p Συντελεσθέντων οὖν] Συντελεσθέντων τῶν Big. συντελεσθέντων δὲ τῶν legisse videtur Ruf.

q Ἐπὶ] ὑπὸ L. B.

r Καταπελτικοῖς,] Καταπέλταις Bod.

s Ῥιφθέντων εἰσχεόμενοι,] Ita Bod. & L. B. atque Paris. ἐρριφθέντων Big. ῥιφέντων in Editis Aliisque.

t Κατὰ τὰς πρώτας εἰσόδους] Παρὰ τὰς πρ. Big.

v Κατηρείποντο πληρούμεναι,] Κατερρίπτοντο Big. κατηρείποντο Busb. & Rhed. κατηρίπωντο Paris.

x Φέρουσαι:] Ita Big. στέγουσαι in Editis Aliisque.

y Ὑπ' αὐτὴν[ὑπ' αὐτῆς Rost. & Paris.

z Μέρη] μερεῖ L. B.

a Ἀνώθουν,] Sic Big. & Ruf. ἀνωθοῦντες in cæteris.

b Καὶ τοὺς καταλισθαίνοντας] Ita lego prout in margine Codd. Rhed. (atque fere cujusdam Paris.) nec aliter legisse videtur Rufinus, qui vertit ad hunc modum, *qui vero per angustos viarum clivos cecidissent eos telis desuper missis interficiebant.* antea erat καί τοι καταλισθαίνοντας. κατολισθαίνοντας L. B. & Paris.

c Καὶ ἀεὶ τοὺς πίπτοντας,] Vide H. Steph. in Thes. Gr. v. ἀεί.

d Πλῆθος αὐτοῖς,] Eo modo Big. πλεῖον ἦν in Editis Aliisque. πλεῖα ἦν in uno MS. ut & in L. B. & quatuor Paris.

e Δυσθανατώντων] Conf. infr. c. 4. §. 3. & c. 6. §. 1. & l. 5 c. 9. §. 3. ut & lib. 6. c. 1. §. 8. SPANH.

f Ἀποπίπτοντες] Ἀποπίπτοντων Voss. quo modo forsan in Rufini codice: quippe vertit, *multi jam procumbentibus tectis semet inde projiciendo moriebantur.*

dolor occupabat, cum urbem super militem ruere videret) suæ salutis oblitus, cum se paulatim in superiora urbis ascendisse non sensisset, ubi cum paucis admodum è suis media inter pericula relictus erat (neque enim tunc aderat ei Titus filius, ad Mucianum eo tempore in Syriam missus) & dare quidem terga neque tutum, neque honestum putasset; rerum autem quas ab adolescentia gesserat & suæ virtutis memor, quasi Dei afflatu, ex eorum qui secum erant corporibus & armaturis testudinem facit. atque ita bellum à vertice defluens sustinet: &, neque virorum neque telorum multitudinem formidans, *id facere* perseverabat, donec hostes, ejus animi præsentiam divinam esse reputantes, *pugnæ* ardorem remitterent. Cum autem minus acriter instarent, ipse pedem referebat, non prius tergum convertens quam extra muros esset. Et plurimi quidem Romani milites ea pugna ceciderunt, in quibus & Ebutius decurio, vir qui non eo tantum prælio quo periit, sed ubique antea se fortissimum præstitit, & mala plurima Judæis intulit. Centurio autem quidam, Gallus nomine, media in turba, cum decem militibus in cujusdam domum clam subiit. cumque eos qui in ea erant audivisset, inter se dum cœnarent colloquentes de iis, quæ populus contra Romanos aut pro se statuerant (erat enim & ipse Syrus, itemque Syri qui cum eo erant) nocte illos adortus omnes jugulat, & ad Romanos salvus cum militibus evasit.

Ejus animi præsentia & fortitudo.

Ebutius cadit.

Galli forte facinus.

6. Vespasianus autem exercitui adversorum casuum cogitatione dejecto, quodque non antea ejusmodi cladem fuerant experti, maxime vero quod eos puderet ducem in periculis deseruisse, solamen adhibebat; nihil quidem de se dicens, ut omnino non videretur conqueri: „ oportere autem, inquiens, quæ communia essent *omnibus* fortiter „ ferre, belli naturam secum animo reputantes, „ quodque nusquam sine sanguine reportetur victoria. Fortuna quippe mutabilis *præliantes* circumstat: cumque tot millia Judæorum interfecerint, ipsos fortunæ vicissim parvi aliquid pependisse. Atque ut ineptorum esse, rebus secundis valde insolescere, ita ignavorum calamitate accepta trepidare. velox enim est in utramque partem mutatio, atque ille fortissimus, cujus sobrius est animus, etiam cum res male ceciderint, ita ut *idem* maneat, hilari etiam animo quod perditum erat reparans. Quæ vero nunc acciderunt, neque nostræ mollitiei neque Judæorum virtuti accepta debentur: sed illis tam pugnæ melioris quam nobis deterioris causa erat locorum difficultas. qua in re est ut aliquis temeritatis vestræ alacritatem reprehendat. Nam cum hostes in loca excelsiora refugissent, manus continere de-

Vespasianus exercitum consolatur.

[g] καλερειπομένην ὁρῶντα περὶ τῷ στρατῷ τὴν πόλιν, ἐν λήθῃ τοῦ [h] κατ' αὐτὸν ἀσφαλοῦς γενόμενος, λανθάνει τι μικρὸν ἀνωτάτω τῆς πόλεως [i] προελθὼν, ἔνθα μέσοις ἐγκαταλείπεται τοῖς κινδύνοις μετ' ὀλίγων παντελῶς· οὐδὲ γὰρ ὁ παῖς [k] αὐτῷ Τίτος τότε συμπαρῆν, τηνικαῦτα πρὸς [l] Μουκιανὸν εἰς Συρίαν ἀπεσταλμένος· τραπῆναι μὲν οὖν οὔτε ἀσφαλὲς, οὔτε πρέπον ἡγήσατο, μνησθεὶς δὲ τῶν ἀπὸ νεότητος αὐτῷ πεπονημένων, καὶ τῆς ἰδίας ἀρετῆς, ὥσπερ ἔνθους γενόμενος, συνασπίζει μὲν τοὺς ἅμα αὐτῷ [m] τάτε σώματα καὶ τὰς πανοπλίας. ἐνυφίσταται δὲ κατὰ κορυφὴν ἐπιρρέοντα τὸν πόλεμον, καὶ οὔτε ἀνδρῶν πλῆθος οὔτε βελῶν ὑποπτήξας [n] ἐπέμενε, μέχρι δαιμόνιον τὸ [o] παράστημα τῆς ψυχῆς συννοήσαντες οἱ πολέμιοι, [p] ταῖς ὁρμαῖς [q] ἐνέδοσαν. ἀτονώτερον δὲ προσκειμένων, αὐτὸς [r] ἐπὶ πόδα ἀνεχώρει, νῶτα μὴ δεικνὺς ἕως ἔξω τοῦ τείχους ἐγένετο. πλεῖστοι μὲν οὖν [s] Ῥωμαίων [t] κατὰ ταύτην ἔπεσον τὴν μάχην, ἐν οἷς καὶ ὁ [v] δεκαδάρχης Ἐβούτιος, ἀνὴρ οὐ μόνον ἐφ' ἧς ἔπεσε παρατάξεως, ἀλλὰ πανταχοῦ καὶ πρότερον γενναιότατος φανεὶς, καὶ πλεῖστα κακὰ Ἰουδαίοις ἐργασάμενος. ἑκατοντάρχης δέ τις, [x] Γάλλος ὄνομα, μετὰ στρατιωτῶν δέκα περισχεθεὶς ἐν τῇ ταραχῇ, καταδύεται μὲν εἴς τινος οἰκίαν. τῶν δὲ ἐν αὐτῇ διαλαλούντων παρὰ δεῖπνον ὅσα [y] κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἢ περὶ σφῶν ὁ δῆμος ἐβουλεύετο, κατακροασάμενος· ἦν δὲ αὐτός τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ Σύροι, νύκτωρ ἐπανίσταται, καὶ πάντας ἀποσφάξας, μετὰ τῶν στρατιωτῶν εἰς τοὺς Ῥωμαίους διασώζεται.

ϛʹ. Οὐεσπασιανὸς δὲ [z] ἀθυμοῦσαν τὴν στρατιὰν [a] ἐννοίᾳ πταισμάτων, καὶ διότι τέως οὐδαμοῦ τηλικαύτῃ συμφορᾷ [b] κέχρηντο, τόγε μὴν πλέον αἰδουμένους ἐπὶ τῷ τὸν [c] στρατηγὸν μόνον τοῖς κινδύνοις ἐγκαταλιπεῖν, παρεμυθεῖτο, [d] περὶ μὲν τοῦ καθ' αὐτὸν ὑποστελλόμενος, ὡς μηδὲ τὴν ἀρχὴν μέμφεσθαι δοκοίη. „ δεῖν δὲ „ τὰ κοινὰ λέγων ἀνδρείως φέρειν, τὴν τοῦ πολέμου „ φύσιν ἐννοοῦντας, ὡς οὐδαμοῦ τὸ νικᾶν ἀναιμωτὶ „ περιγίνεται, [e] ἡ γὰρ παλίμπους τύχη περιίσταται· τοσαύτας μέν τοι μυριάδας Ἰουδαίων ἀνελόντας, αὐτοὺς „ ὀλίγην τῷ δαίμονι δεδωκέναι συμβολήν. εἶναι δὲ „ ὥσπερ ἀπειροκάλων τὸ λίαν ἐπαίρεσθαι ταῖς εὐ„ πραγίαις, οὕτως ἀνάνδρων, τὸ καταπτήσσειν ἐν τοῖς „ πταίσμασιν. ὀξεῖα γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἡ μεταβολὴ, „ κἀκεῖνος ἄριστος, ὁ κἀν τοῖς [f] ἀτυχήμασι νήφων, „ ἵνα μένῃ καὶ δι' εὐθυμίας ἀναπαλαίων τὰ σφάλματα. „ τὰ μέντοι συμβεβηκότα νῦν, οὔτε μαλακισθέντων „ [g] ἡμῶν, οὔτε παρὰ τὴν τῶν Ἰουδαίων ἀρετὴν γέγονεν, „ ἀλλὰ κἀκείνοις τοῦ πλεονεκτῆσαι, καὶ τοῦ διαμαρτεῖν „ ἡμῖν αἴτιον ἡ δυσχωρία. [h] καθ' ἣν ἄν τις ὑμῶν μέμ„ ψαιτο [i] τῆς ὁρμῆς τὸ ἀταμίευτον. ἀναφυγόντων γὰρ „ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ τῶν πολεμίων [k] ἑαυτοὺς ὑποστέλλειν „ ἐχρῆν

g Καλερειπομένην ὁρῶντα] Καλερειπομένην Big.
h Κατ' αὐτὸν] Καθ' ἑαυτὸν Big.
i Προελθὼν,] Ανελθὼν Bod.
k Αὐτῷ] αὐτοῦ Paris.
l Μουκιανὸν εἰς Συρίαν ἀπεσταλμένος.] Conf. infr. c. 10. §. 6. Hic erat Syriæ Præses. Exstant Nummi ΕΠΙ ΜΟΥΚΙΑΝΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΕΤ. ΣΙ. Ab altera parte Galbæ caput est. Liquet ex 1. Histor. *Taciti* dictum fuisse *Licinium Mucianum*. SPANH. Confer. *Tab. Numism.* in fine Operis.
m Τάτε σώματα] Ita *Big.* antea erat, τάτε σώματα ταῖς πανοπλίαις.
n Επέμενε,] Εμενε *Big.*
o Παράστημα] Conf. supr. lib. 1. c. 2. §. 4. τὸ παράστημα τῆς μητρός. SPANH.
p Ταῖς ὁρμαῖς] Ita reposui ex *L. B.* antea erat τὰς ὁρμὰς HAV.
q Ενέδοσαν.] ἐνέδωσαν *Rost.*
r Επὶ πόδα ἀνεχώρει,] Restitui ἐπὶ ex *L. B.* antea ὑπὸ πόδας HAV.
s Ρωμαίων] Ρωμαῖοι *Big.*
t Κατὰ ταύτην] Κατ' αὐτὴν *Bod.* & *Rost.*
v Δεκαδάρχης Ἐβούτιος,] Δεκάρχης *Bod.*
x Γάλλος ὄνομα,] ὄνομα Γάλλος *Paris.*
y Κατὰ τῶν Ῥωμαίων] Ita cum *Big.* & *Bod.* κακὰ in *Editis Aliisque.*
z Αθυμοῦσαν τὴν στρατιὰν] Ita *Big.* ἀθυμοῦσάν τε in *Editis Aliisque.* Forsan fuerit ἀθυμοῦσάν τι τὴν στρ.
a Εννοίᾳ πταισμάτων,] Sic lego cum Cl. *Bosio.* antea erat ἀνοίᾳ. nullo plane sensu.
b Κέχρηντο,] Εκκέχρηντο *Big.*
c Στρατηγὸν μόνον] Ηγεμόνα *Big.*
d Περὶ μὲν τοῦ καθ' αὐτὸν] Περὶ μὲν οὖν τοῦ κατ' αὐτὸν *Big.*
e Η γὰρ παλίμπους] Δαπανᾷ δ' ἡ τύχη τὶ παρίσταται *Big.*
f Ατυχήμασι νήφων,] Ita cum Cl. *Lowthio*, conjecturam ejus firmante *Rufino*. antea erat εὐτυχήμασιν.
g ἡμῶν,] Ita *Big. Rost.* & *Ruf.* ὑμῶν in *cæteris.*
h Καθ' ἣν ἄν τις] Eo modo cum *Big.* atque ita, ut videtur, *Ruf.* καθ' ἣν ἄγαν τις in *Editis Aliisque.* καθ' ἣν οὐκ ἄν τις μ. cum interrogatione legi potest.
i Τῆς ὁρμῆς τὸ ἀταμίευτον.] Τὸ τῆς ὁρμῆς ἀταμίευτον *Bod.*
k Εαυτοὺς ὑποστέλλειν] Αὐτοὺς *Big.*

Ita-

„ ἐχρῆν, καὶ μὴ κατὰ κορυφὴν [l] ἱσαμένοις τοῖς κινδύνοις „ ἐπελθεῖν· κρατοῦντας δὲ τῆς κάτω πόλεως, κατ' ὀλίγον „ προκαλεῖσθαι τοὺς ἀναφεύγοντας εἰς ἀσφαλῆ καὶ „ ἑδραίαν μάχην. νυνὶ δὲ ἀκρατῶς ἐπὶ τὴν νίκην ἐπειγόμενοι, τῆς ἀσφαλείας ἠμελήσατε. τὸ δὲ ἀπερίσκεπτον ἐν πολέμῳ, καὶ τῆς ὁρμῆς μανιῶδες, οὐ πρὸς „ Ῥωμαίων, οἳ πάντα ἐμπειρίᾳ καὶ τάξει κατορθοῦμεν, „ ἀλλὰ βαρβαρικὸν, καὶ ᾧ μάλιστα Ἰουδαῖοι κρατοῦνται. „ χρὴ τοίνυν ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν ἀναδραμεῖν, καὶ „ θυμοῦσθαι μᾶλλον, ἢ προσαθυμεῖν τῷ παρ' ἀξίαν „ [m] πταίσματι. τὴν δὲ ἀρίστην ἕκαστος ἐκ τῆς ἰδίας „ χειρὸς ἐπιζητείτω παραμυθίαν. οὕτω γὰρ [n] τοῖς ἀπολωλόσι τιμωρήσασθε, καὶ τοὺς ἀνελόντας ἀμυνεῖσθε. „ πειράσομαι δὲ ἐγὼ, καθάπερ νῦν, ἐπὶ τῆς πάσης „ μάχης προάγειν τε ὑμῶν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ „ τελευταῖος ἀποχωρεῖν.

ζ'. Ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα λέγων τὴν στρατιὰν ἀνελάμβανε. τοῖς δὲ Γαμαλεῦσι, πρὸς ὀλίγον μὲν θαῤῥῆσαι τῷ κατορθώματι παρέστη, παραλόγως τε συμβάντι καὶ μεγάλως. λογιζόμενοι δὲ ὕστερον ἀφῃρῆσθαι σφᾶς αὐτοὺς καὶ δεξιᾶς ἐλπίδα, τό, τε μὴ δύνασθαι διαφεύγειν ἐννοοῦντες, ἤδη γὰρ [o] ἐπέλιπε τἀπιτήδεια, δεινῶς ἠθύμουν, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀναπεπτώκεσαν. οὐ μὴν εἰς τὸ δυνατὸν ἠμέλουν σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ τὰ περιῤῥηχθέντα τοῦ τείχους οἱ γενναιότατοι, καὶ τὰ μένοντα περιέχοντες ἐφύλασσον οἱ λοιποί. τῶν δὲ Ῥωμαίων [p] ἐπιχωννύντων τὰ χώματα, καὶ πάλιν πειρωμένων εἰσβολῆς, οἱ πολλοὶ διεδίδρασκον ἐκ τῆς πόλεως, κατά τε δυσβάτων φαράγγων, ᾗ περ οὐκ ἐκεῖντο φυλακαὶ, καὶ διὰ τῶν ὑπονόμων. ὅσοι γὰρ μὴν, δέει τοῦ ληφθῆναι, παρέμενον, [q] ἐν ἐνδείᾳ [r] διεφθείροντο· πανταχόθεν γὰρ τροφὴ τοῖς μάχεσθαι δυναμένοις συνηθροίζετο.

η'. Καὶ οἱ μὲν, ἐν τοιούτοις πάθεσι [s] διεκαρτέρουν. Οὐεσπασιανὸς δὲ πάρεργον ἐποιεῖτο τῆς πολιορκίας, τοὺς τὸ [t] Ἰταβύριον κατειληφότας ὄρος, ὃ ἐστι τοῦ μεγάλου πεδίου καὶ Σκυθοπόλεως μέσον· οὗ τὸ μὲν ὕψος ἐπὶ τριάκοντα σταδίους ἀνίσχει, μόλις προσβατὸν κατὰ τὸ προσάρκτιον κλίμα, πεδίον δέ ἐστιν ἡ κορυφὴ [v] σταδίων ἓξ καὶ εἴκοσι, πᾶν τετειχισμένον. ἤγειρε δὲ τοσοῦτον ὄντα τὸν περίβολον ὁ Ἰώσηπος ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις, τῇ τε ἄλλῃ χορηγούμενος ὕλῃ κάτωθεν καὶ ὕδατι. καὶ γὰρ τοῖς ἐποίκοις μόνον ἦν ὄμβριον. πολλοῦ οὖν πλήθους ἐπὶ τούτῳ συνειλεγμένου, Οὐεσπασιανὸς Πλάκιδον σὺν ἱππεῦσι ἑξακοσίοις πέμπει. τούτῳ τὸ μὲν προσβαίνειν ἀμήχανον ἦν, ἐλπίδι δὲ δεξιῶν καὶ παρακλήσεως πρὸς εἰρήνην τοὺς πολλοὺς [x] προσεκαλεῖτο. κατῄεσαν δὲ ἀντεπιβουλεύοντες. ὅ, τε γὰρ Πλάκιδος ὡμίλει πρᾳότερον, σπουδάζων αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ λαβεῖν· κἀκεῖνοι κατῄεσαν ὡς πειθόμενοι δῆθεν, ἵνα [y] ἀφυλάκτῳ προσπέσωσιν. ἐνίκα μέντοι τὸ Πλακίδου πανοῦργον. ἀρξαμένων γὰρ τῶν Ἰουδαίων μάχης φυγὴν ὑποκρίνεται, καὶ διώκοντας ἑλκύσας ἐπὶ πολὺ τοῦ πεδίου, τοὺς ἱππεῖς ἐπιστρέφει. τρεψάμενος δὲ, πλείστους μὲν αὐτῶν ἀναιρεῖ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος [z] ὑποτεμόμενος, εἴργει τῆς ἀνόδου. καὶ οἱ μὲν, τὸ Ἰταβύ-

„ buistis, neque pericula sequi in summo vertice „ adeunda: sed, capta urbe inferiori, paulatim „ eos, qui in superiora se receperant, ad pugnam „ certam stabilemque provocare. Nunc autem accidit, ut vehementer ad victoriam incitati nullam vestræ salutis rationem habueritis. Verum „ temerarius & furiosus in bello impetus haud „ Romanorum est, qui omnia ex peritia & disciplinæ legibus perficimus: sed Barbarorum, & „ quo maxime valent Judæi. Oportet igitur nos „ ad propriam virtutem recurrere, & irasci potius quam ex errore adeo indigno animum despondere. Atqui optimum quisque sua ex manu „ quærat solamen. ita enim nos ultum ire amissos, „ & vindicatum in eos à quibus perempti sunt. „ Mihi autem curæ erit, quemadmodum & nunc, „ in omni pugna vobis contra hostes præire, novissimumque inde discedere.

7. Et ille quidem istiusmodi verbis recreabat exercitum. Tunc autem Gamalenses paulisper quidem fiduciam sumpserunt, ex rebus feliciter valdeque præter omnem opinionem gestis. Postea vero reputantes sibi ipsis ablatam esse etiam fœderis spem, cogitantesque quod nequicquam possent effugere (jam enim victus eos defecerat) magna erant in anxietate, animique illis ciderunt: suam tamen, quoad ejus fieri posset, salutem curabant. quippe fortissimi illorum muri partes diffractas, atque integrarum ambitum reliqui custodiebant. At cum Romani aggeres construerent, iterumque irruptionem facere niterentur, multi ex civitate per valles impervias, ubi nullæ erant excubiæ, & per cloacas diffugiebant. Cæterum quotquot, præ metu ne caperentur, *in urbe* manebant, inopia interibant: nam iis solum, qui pugnando erant, undique congerebatur alimentum.

Gamalensibus post fiduciam sumptam animi paulatim ceciderunt [sic].

8. Atque illi quidem in hujusmodi calamitatibus perdurabant. Vespasianus autem præter obsidionem succisivo opere eos adoritur, qui montem Itabyrium occupaverant, inter Campum magnum & Scythopolin medium: cujus quidem altitudo stadiis xxx. adsurgit, septentrionali latere fere inaccessa; in vertice autem planities xxvi. stadiorum patet, tota muro circumdata. Cæterum hunc circuitu tantum xl. diebus muniverat Josephus; cui & aliarum rerum copiam insuper & aquam suppeditabant loca inferiora. etenim incolis nulla erat præter pluvialem. Ingenti itaque in eum multitudine congregata, Vespasianus eò mittit Placidum cum equitibus sexcentis. Huic quidem nulla erat via qua montem ascenderet: fœderis autem culpæque deprecandæ spe multitudinem ad pacem hortabatur: & descendebant insidiandi animo. nam & Placidus mitius cum illis colloquebatur, id agens ut eos in planitie caperet; atque illi tanquam dicto audientes *de monte* descendebant, ut incautum adorirentur. vicit tamen Placidi astutia. Cœpto enim à Judæis prælio, fugam simulat: cumque insequentes in multum campi pellexisset, equites in eos convertit. Quibus terga dantibus, plurimos quidem illorum interficit, reliquæ vero multitudini reditum in montem præcidit. adeo ut Itaby-

II.

Montis Itabyrii descriptio.

Placidus contra eos missus qui Itabyrium occupaverant.

Eos in planiciem de- [?]

l Ἱσαμένοις] ἱσαμένους *Paris.*

m Πταίσματι.] Πταίσαντι *Big.*

n Τοῖς ἀπολωλόσι τιμωρήσασθε,] Ita *Busb.* & forte *Ruf.* quem in versione sequimur ἀπολωλόσι τε τιμωρήσεσθε *Big.* τοῖς ἀπολωλόσι τιμωρήσετε *Voss.* τιμωρήσεσθε & ἀμυνεῖσθε in *Editis Aliisque.*

o Ἐπέλιπε τἀπιτήδεια,] Ἐπέλειπε τὰ ἐπιτ. *Big.* ἐπέλιπε τὰ ἐπιτηδεύματα *Bod.* & *Rost.*

p Ἐπιχωννύντων τὰ χώματα,] Ἐπιῤῥωννύντων *Big.*

q Ἐν ἐνδείᾳ] ἐν Abest a *Lugd. Bat.*

r Διεφθείροντο] Ita cum *Cod. Big.* ἐφθείροντο in *Editis Aliisque.*

s Διεκαρτέρουν.] ἐκαρτέρουν *Lugd. Bat.*

t Ἰταβύριον] Αταβύριον *Polybio.* qui dicit, *ascensum* habere stadiorum amplius XV. Sed fieri potest, ut de diversis partibus montis senserint *Josephus* & *Polybius.* Quin & testimonio *Gemini*, (in *Elementis Astronomiæ*) cognoscimus hunc montem *ad perpendicularem* esse stadiorum fere XIV. ut non sit mirum quod Josephus ait de stadiis XXX, si accipiatur de viis & flexibus circa montem, per quos ascenditur. *Casaub.* in *Exerc.* xv. contra *Baronium.* §. XVIII. Videtis *Cellarium* in *Geogr. Antiq.* l. 3. c. 13. p. 305. & *Relandum* in *Palest.* S. l. 1. c. 51. p. 331.

v Σταδίων ἓξ καὶ εἴκοσι,] In *Rufini* libris, *viginti stad.*

x Προσεκαλεῖτο] Συνεκάλει *Busb.*

y Ἀφυλάκτῳ] ἀφυλάκτως *Paris.*

z Ὑποτεμόμενος,] ὑποτεμνόμενον *Par.*

scendentes pugna superat.

Itabyrio relicto Hierosolyma se fuga reciperent; indigenæ vero, quod summa aquarum penuria laborarent, & montem & seipsos fide accepta Placido tradiderunt.

9. Verum ex Gamalensibus qui visi sunt audaciores fuga dispersi latebant, & turba imbellis fame peribat; pugnantium tamen manus obsidionem sustinebat, donec tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilias, secundo & vicesimo die mensis Hyperberetæi, editissimam versus ipsos turrim subirent, eamque clam suffoderent: custodibus ei appositis, neque cum accederent (quippe nox erat) neque postquam adessent, quidquam sentientibus. Iidem autem milites, cavendo ne strepitus fieret, quinque saxis validissimis evolutis se proripiunt; subitoque turris cum ingenti fragore decidit. Et quidem custodes ejus una præcipitantur: qui vero alibi custodias agebant, perturbati fugiebant; multosque erumpere audentes occidêre Romani, in quibus & Josephum, super partem muri dejectam excurrentem, quidam jaculo perimit. Ab iis autem qui in urbe erant, ex isto sonitu mente permotis, undique discursum est & valde trepidatum, tanquam hostes universi irruptionem fecissent. Tunc & Chares lecto decumbens inter curationem efflat animam, magno timore nonnihil faciente ut morbus ad mortem usque ingravesceret. Cæterum Romani, prioris cladis memores, ante vicesimam & tertiam diem mensis prædicti urbem non ingressi sunt.

Ex turris casu territi Gamalenses.

Josephus occisus.

Chares moritur.

Titus Gamalam intrat.

10. Titus autem (quippe jam aderat) indignatione * plagæ quam Romani ab ipsis se absente acceperant, delectis equitibus ducentis ac præterea peditibus, quiete in urbem intrat. quem cum vigiles quidem prætergressum sensissent, ad arma cum clamore properabant. Cognito autem etiam ab iis qui intus erant *ejus* introitu, alii quidem liberos rapientes & conjuges post se trahentes, cum ululatu & exclamationibus in arcem refugiebant: alii vero Tito occurrentes sine ulla intermissione cadebant. & quotquot prohibiti erant quo minus in arcem se fuga reciperent, præ consilii inopia delabebantur in Romanorum præsidia. atque creberrimi erant ubique morientium gemitus, ac cruor per loca prona effusus urbem omnem *inferiorem* inundabat. Cæterum contra eos, qui arcem fuga occupaverant, cum toto statim exercitu ibat Vespasianus. Erat autem vertex undique saxosus & accessu difficilis, in immensum editus, & ex omni parte multitudine plenus erat, præcipitiis circundatus: unde adeuntes ad ipsos conficiebant Judæi, aliosque telis ac lapidibus devolutis *eos* male accipiebant. atqui ad ipsos propter loci altitudinem nullæ pertingebant sagittæ. Ipsorum autem ad interitum

Clades fugaque fœda Gamalensium.

Contra eos profectus est Vespasianus, qui arcem Gamalensem occupaverant.

Deus favet Romanis.

ριον καταλιπόντες, ἐπὶ Ἱεροσολύμων [a] ἔφυγον· οἱ δὲ ἐπιχώριοι πίστεις λαβόντες, ἐπιλελοίπει δὲ [b] αὐτοὺς τὸ ὕδωρ, τό, τε ὄρος καὶ [c] σφᾶς αὐτοὺς Πλακίδῳ παρέδοσαν.

θ'. Τῶν δὲ ἐπὶ τῆς [d] Γαμάλας οἱ [e] παραβολώτεροι μὲν φεύγοντες διελάνθανον, οἱ δὲ ἀσθενεῖς διεφθείροντο λιμῷ· τὸ μάχιμον δὲ ἀντεῖχε τῇ πολιορκίᾳ, μέχρι δευτέρᾳ καὶ εἰκάδι μηνὸς Ὑπερβερεταίου, τρεῖς τῶν ἀπὸ τοῦ πέμπτου καὶ δεκάτου τάγματος στρατιῶται περὶ τὴν ἑωθινὴν φυλακὴν ὑποδύντες, τὸν προὔχοντα κατὰ τούτους πύργον ὑπορύσσουσιν ἡσυχῇ· τοῖς δὲ ὑπὲρ [f] αὐτοῦ φύλαξιν οὔτε προσιόντων αἴσθησις, νὺξ γὰρ ἦν, οὔτε προσελθόντων ἐγένετο. [g] ἐλθόντες δὲ οἱ στρατιῶται, φειδόμενοι τοῦ ψόφου, [h] καὶ πέντε τοὺς κραταιοτάτους ἐκκυλίσαντες τῶν λίθων, [i] ὑποπηδῶσι· [k] καταῤῥίπτεται δὲ ὁ πύργος ἐξαίφνης μετὰ [l] μεγίστου ψόφου. καὶ συγκατακρημνίζονται μὲν οἱ φύλακες αὐτῷ, θορυβηθέντες δὲ οἱ κατὰ τὰς ἄλλας φυλακὰς ἔφυγον, καὶ πολλοὺς διεκπαίειν τολμῶντας οἱ Ῥωμαῖοι διέφθειραν, ἐν οἷς καὶ Ἰώσηπον τὶς ὑπὲρ τὸ παρεῤῥηγμένον τοῦ τείχους ἐκδιδράσκοντα βαλὼν ἀναιρεῖ. τῶν δ' ἀνὰ τὴν πόλιν, διασεισθέντων ὑπὸ τοῦ ψόφου, διαδρομή τε ἦν, καὶ [m] πτοία πολλὴ, καθάπερ εἰσπεπτωκότων πάντων τῶν πολεμίων. ἔνθα καὶ Χάρης κατακείμενος, καὶ [n] νοσηλευόμενος ἐκλείπει, [o] πολὺ τοῦ δέους συνεργήσαντος εἰς θάνατον τῇ νόσῳ. Ῥωμαῖοι γε μὴν, μεμνημένοι τοῦ προτέρου πταίσματος [p] οὐκ εἰσέβαλλον ἕως τρίτης καὶ εἰκάδος τοῦ προειρημένου μηνός.

ι'. Τίτος δὲ, ἤδη γὰρ παρῆν, ὀργῇ τῆς [q] πληγῆς [r] ἣν παρ' αὐτὸν ἐπλήγησαν ἀπόντα Ῥωμαῖοι, τῶν ἱππέων [s] ἐπιλέξας διακοσίους, [t] πρὸς οἷς καὶ πεζοὺς, εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ. καὶ παρελθόντος οἱ μὲν φύλακες αἰσθόμενοι, μετὰ βοῆς ἐχώρουν ἐπὶ τὰ ὅπλα. δήλης δὲ τῆς εἰσβολῆς ταχέως καὶ τοῖς εἴσω γενομένης, οἱ μὲν, ἁρπάζοντες τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἐπισυρόμενοι, πρὸς τὴν ἄκραν ἀνέφευγον, μετὰ κωκυτοῦ καὶ βοῆς· οἱ δὲ, τὸν Τίτον ὑπαντιάζοντες, ἀδιαλείπτως ἔπιπτον. ὅσοι δὲ ἀπεκωλύθησαν ἐπὶ τὴν κορυφὴν ἀναδραμεῖν, ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τὰς τῶν Ῥωμαίων φρουρὰς ἐξέπιπτον. ἄπειρος δὲ ἦν [v] πανταχοῦ φονευομένων ὁ [x] στόνος, καὶ τὸ αἷμα πᾶσαν [y] ἐπέκλυζε τὴν πόλιν κατὰ πρανοῦς χεόμενον. πρὸς δὲ τοὺς ἀναφεύγοντας εἰς τὴν ἄκραν ἐπεβοήθει Οὐεσπασιανὸς, πᾶσαν εἰσαγαγὼν τὴν δύναμιν. ἦν δὲ ἥ τε κορυφὴ πάντοθεν πετρώδης καὶ δύσβατος, εἰς ἄπειρον ὕψος ἐπηρμένη, καὶ πανταχόθεν τοῦ [z] πλήθους [a] κατέγεμεν, περιειλημμένη κρημνοῖς· [b] κατέτεμνόν τε ἐνταῦθα τοὺς [c] προσβαίνοντας οἱ Ἰουδαῖοι, [d] τοὺς τε ἄλλους βέλεσι καὶ πέτραις κατακυλινδοῦντες ἐκάκουν· αὐτοὶ δὲ [e] δι' ὕψους ἦσαν δυσέφικτοι βέλεσι. γίνεται

a Ἔφευγον] Ita *Big. Busb. Par.* & *Rhed.* ἔφυγον in *cæteris*.
b Αὐτοὺς τὸ ὕδωρ,] Αὐτοῖς *Big. Par.* & *Busb.*
c Σφᾶς αὐτοὺς] Ἑαυτοὺς *Voss.*
d Γαμάλας,] Γαμάλης *Big.*
e Παραβολώτεροι] Conf. infr. lib. 5. c. 11. §. 3. SPANH.
f Αὐτοῦ φύλαξιν] Αὐτὸν *Voss.* αὐτῶν *Bod.*
g Ἐλθόντες δὲ οἱ στρατιῶται,] Οἱ δὲ στρ. Deleto ἐλθόντες *Lugd. Bat.* & *Rost.* qui tamen pro οἱ habet οἷα.
h Καὶ] Abest a *L. B.*
i Ὑποπηδῶσι] *L. B.* ἀποπηδῶσι.
k Καταῤῥίπτεται] καταῤῥίπτεται *L. B.* Κατηρείπετο δ' ὁ π. *Big.*
l Μεγίστου] πολλοῦ τοῦ *Rost.*
m Πτοία πολλὴ,] Πτοα *Big.*
n Νοσηλευόμενος ἐκλείπει,] Ἀσθενῶν in ora *Cod. Big.*
o Πολὺ τοῦ δέους] Ita locum constituunt *L. B.* & *Rost.* i. e. *Timore plurimum coöperante* &c. Reliqui πολλοῦ δέους. HAV.
p Οὐκ εἰσέβαλλον ἕως τρίτης καὶ εἰκάδος] Οὐκ εἰσέβαλον ἕως τρίτῃ καὶ εἰκάδι *Big.* & *Lugd. Bat.*
q Πληγῆς] Vulneris *Gelen.* cladis SPANH.
r Ἣν παρ' αὐτὸν—Ῥωμαῖοι,] Ita egregie emendat *Lugd. Bat.* in ἀπόντα suffragante *Rost.* inepte antea edebatur ἣν παρ' αὐτῶν ἐπλ. ἀπόντος Ῥωμ. HAV.
s Ἐπιλέξας διακοσίους,] Ἐπιλεξάμενος *Big.*
t Πρὸς οἷς καὶ πεζοὺς,] Ita *Voss.* πρὸς οἷς πεζὸς *Big.* πρὸς οἷς πεζοὺς in *Editis Aliisque*.
v Πανταχοῦ] πανταχόθεν *Rost.*
x Στόνος,] στόλος *Rost.*
y Ἐπέκλυζε τὴν πόλιν] Ὑπέκλυζε *Big.*
z Πλήθους] Ita cum *Cod. Big.* βάθους in *Editis Aliisque*. In *Rufini* versione, *& undique circum rupium multitudine præceps*.
a Κατέγεμεν,] κατέγεμε *L. B.*
b Κατέτεμνόν τε] Κατέτεμνον δὲ *Big.*
c Προσβαίνοντας οἱ Ἰουδαῖοι,] Sic *Lugd. Bat. Par.* & *Vat.* ut & mox infra §. ead. προβαίνοντας in *cæteris*.
d Τοὺς τε ἄλλους βέλεσι καὶ πέτραις] Ita lego, nulla licet auctoritate fretus aut *Editorum* aut *MSS.* antea erat τοῖς τε ἄλλοις βέλεσι καὶ πέτραις κατακυλινδοῦντες.
e Δι' ὕψους ἦσαν] Δι' ὕψος *Big. Lugd. Bat. Par.* & *Vat.* & mox βέλει in *Cod. Big.*

* Plagæ vulneris *Gelen.* cladis. SPANH.

f Ἀπό

γίνεταί δὲ πρὸς [f] ἀπώλειαν αὐτῶν [g] ἀντικρὺ θύελλα δαιμόνιος, ἣ τὰ μὲν Ῥωμαίων ἔφερεν εἰς αὐτοὺς βέλη, τὰ δὲ αὐτῶν [h] ἀνέστρεφε, καὶ πλάγια παρέσυρεν. οὔτε δὲ τοῖς [i] ἀποκρήμνοις ἐφίστασθαι διὰ τὴν βίαν ἐδύναντο τοῦ πνεύματος, μηδὲν ἑδραῖον ἔχοντες, οὔτε τοὺς προσβαίνοντας καθορᾶν. ἐπαναβαίνουσι δὲ Ῥωμαῖοι, καὶ [k] περισχόντες, οὓς μὲν ἀμυνομένους ἔφθανον, [l] τοὺς δὲ χεῖρας προϊσχοντας· [m] ἐτόνου δὲ τὸν θυμὸν αὐτοῖς ἐπὶ πάντας ἡ μνήμη τῶν ἐπὶ τῆς πρώτης εἰσβολῆς ἀπολωλότων. ἀπογινώσκοντες δὲ τὴν σωτηρίαν πανταχόθεν [n] οἱ πολλοὶ περισχόμενοι, τέκνα καὶ γυναῖκας ἑαυτούς τε κατεκρήμνιζον εἰς τὴν φάραγγα· βαθυτάτη δὲ αὕτη κατὰ τὴν ἄκραν ὑπώρυκτο. συνέβη δὲ τὴν Ῥωμαίων ὀργὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ἀπονοίας [o] τῶν ἁλόντων πρᾳοτέραν φανῆναι. τετρακισχίλιοι μὲν γε ὑπὸ τούτων ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ῥίψαντες ἑαυτοὺς ὑπὲρ πεντακισχιλίους εὑρέθησαν. διεσώθη δὲ πλὴν δύο γυναικῶν οὐδείς· [p] τοῦ Φιλίππου δὲ ἦσαν ἀδελφῆς θυγατέρες αὗται· αὐτὸς δ' ὁ Φίλιππος Ἰακίμου τινὸς ἀνδρὸς ἐπισήμου στρατηγήσαντος [q] Ἀγρίππᾳ τῷ βασιλεῖ διεσώθησαν δέ, [r] τὰς [s] παρὰ τὴν ἅλωσιν ὀργὰς Ῥωμαίων λαθοῦσαι. [t] οὐδὲ γὰρ νηπίων ἐφείδοντο, [v] πολλὰ δὲ ἕκαστος τότε ἁρπάζοντες [x] ἐσφενδόνων ἀπὸ τῆς ἄκρας. [y] Γάμαλα μὲν οὖν οὕτως ἑάλω τρίτῃ καὶ εἰκάδι μηνὸς Ὑπερβερεταίου, τῆς ἀποστάσεως [z] ἀρξαμένης Γορπιαίου μηνὸς τετάρτῃ καὶ εἰκάδι.

divinitus plane immissa oritur procella, quæ Romanorum quidem tela in eos ferebat, ipsorum autem in obliquum trahens à Romanis avertebat. At neque in præruptis consistere valebant propter venti vehementiam, ut qui nihil stabile haberent, neque *hostes* ad se accedentes prospicere. Romani autem ascendunt, cumque eis semet circumdedissent, alios quidem repugnantes, alios vero semet dedentes præveniebant. illis vero in omnes iram intendebat recordatio illorum qui prima in impressione perierunt. Quo factum ut multi, salutem desperantes cum circundati essent, filios & conjuges & semetipsos in vallem præcipitarint; quæ juxta arcem in immensum suffossa erat. Evenit autem, ut ipsorum in se qui capti fuerant immanitate, lenior appareret Romanorum iracundia. ab his enim quater mille *homines* perempti erant; quinquies vero mille & amplius reperti, qui sese præcipites dederunt. Nemo autem præter duas mulieres interitum effugit. Atque illæ Philippi sororis filiæ erant: ipse vero Philippus Jacimi cujusdam, viri nobilis, qui Agrippæ regis exercitui præfuerat, *filius.* evaserunt autem, quod iræ Romanorum in excidio sese subduxerint. Nec enim infantibus pepercerunt, multos vero singuli eo tempore raptos ex arce projiciebant. Atque ita quidem Gamala excisa erat, tertio & vicesimo die mensis Hyperberetæi, cœpta defectione à quarto & vicesimo die mensis Gorpiæi.

Multa Judæorum millia Gamalæ perempta.

ΚΕΦ. β'.

CAP. II.

IV.

Ἡ τῶν Γισχάλων ἔκδοσις, Ἰωάννου φυγόντος εἰς Ἱεροσόλυμα.

Gischalorum deditio, cum Joannes se fuga Hierosolyma recepisset.

Μόνη δὲ Γίσχαλα πολίχνη τῆς Γαλιλαίας ἀχείρωτος κατελείπετο, τοῦ μὲν πλήθους εἰρηνικὰ φρονοῦντος. καὶ γὰρ ἦσαν τὸ πλέον γεωργοί, καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν καρπῶν ἐλπίσιν ἀεὶ προσανέχοντες. [a] παρεισεφθαρμένου δὲ αὐτοῖς οὐκ ὀλίγου λῃστρικοῦ τάγματος, ᾧ τινες καὶ τοῦ πολιτικοῦ συνενόσουν. ἐνῆγε δὲ τούτους εἰς τὴν [b] ἀποστασίαν, καὶ συνεκρότει [c] Λευίου τινὸς υἱὸς Ἰωάννης, γόης ἀνήρ, καὶ ποικιλώτατος τὸ ἦθος, πρόχειρος μὲν ἐλπίσαι μεγάλα, δεινὸς δὲ τῶν ἐλπισθέντων περιγενέσθαι, παντί τε ὢν δῆλος ἀγαπᾶν τὸν πόλεμον εἰς δυναστείας [d] ἐπίθεσιν. ὑπὸ τούτῳ τὸ στασιῶδες [e] ἐν τοῖς Γισχάλοις ἐτέτακτο, δι' οὓς τυχὸν καὶ πρεσβευσάμενον περὶ [f] παραδόσεως τὸ δημοτικόν, ἐν

Jamque solum Gischala Galilææ urbecula restabat indomita, cujus quidem multitudo pacis studio tenebatur (etenim plerique agricolæ erant & ad speratos *de terra* fructus semper attenti) verum non exigua latronum manus in eos perniciose irrepserat, quorum contagio nonnulli etiam de civitate corrupti erant. Hos autem ad defectionem impellebat atque * incitabat Joannes Levi cujusdam filius, homo fallaciis plenus, variusque moribus, ad magna quidem speranda proclivis, & ad sperata assequenda plurimum valens, quemque omnes cognorant bellum amare dominatus occupandi desiderio. Ab illo apud Gischala stabat seditiosorum turba; quorum causa fortasse & populus, qui in eo erat ut legatos deditione mitterent, * Ro-

Joannes Levi filius Giscalenos ad defectionem incitat.

Titum contra Gischalenos mittit Vespasianus.

f Ἀπώλειαν] *Gen.* ἀπώλειας, ubi mox μὲν quoque deest.
g Ἀντικρὺ θύελλα δαιμόνιος,] Ἀντικρὺς *Big.*
h Ἀνέστρεφε,] Ἀντέστρεφεν *Big.*
i Ἀποκρήμνοις ἐφίστασθαι] Ita cum *Cod. Big.* ὑποκρήμνοις in *Editis Aliisque.*
k Περισχόντες,] κατασχῶντες *Rost.*
l Τοὺς δὲ χεῖρας προϊσχοντας.] Οὓς δὲ χ. *Big. Rost. Paris. & Vat.*
m Ἐτόνου,] Infr. lib. 5. c. XI. §. 6. Ῥωμαίους ἐτόνησεν αἰδώς. & lib. 6. c. I. §. 3. ἐτόνησαν ἕκαστος. SPANH. ἐτόνουν *Rost.*
n Οἱ πολλοὶ περισχόμενοι,] Antea distinctum erat. οἱ πολλοί, περισχόμενοι, & mox lectum ἑαυτοὺς καὶ. nos vero ἑαυτούς τε reposuimus è *Cod. Big.*
o Τῶν ἁλόντων πρᾳοτέραν φανῆναι.] Τῶν ἄλλων *Big. & Rost.*
p Τῆς Φιλίππου] Paulo aliter legisse videtur *Rufinus*, qui vertit, *quæ sorores erant Philippi filiæ.*
q Ἀγρίππᾳ τῷ βασιλεῖ] In omnibus Editionibus inepta hæc sequebantur φίλος τυγχάνων. quæ & ipse repræsentans Clariss. *Huds.* adnotaverat: Illa φίλος τυγχάνων desunt *Big. & Voss.* nec ea agnoscit *Ruf.* Neque tamen deleverat ipse Vir Doctus, quum tamen in hisce Josephi verbis facile subintelligi possit vox υἱός, ubi vox θυγατέρες modo præcessit, & hunc Philippum filium utique fuisse Jacimi istius, qui Regibus Judæis submiserit satellites ex militibus suis, quos ipse ante exercuerat, expresse dicat ipse Josephus Antt. lib. 17. cap. 2. §. 3. ubi notat Philippo itidem fidam amicitiam a Rege Agrippa fuisse præstitam, eundemque Philippum milites ipsi exercuisse, atque in aciem eduxisse. Unde & *Rost.* & *Pariss. Codd.* itidem verba illa, ut ab inepto glossatore nata, haud agnoscunt. HAV.
r Τὰς] Ita *Big.* antea erat ταῖς π. τ. ἁ. ὀργαῖς.
s Παρὰ τὴν ἅλωσιν ὀργὰς] περὶ *Rost.*
t Οὐδὲ γὰρ νηπίων] Sic *Big. & Ruf.* τότε γὰρ οὐδὲ in *Editis Aliisque.*
v Πολλὰ δὲ ἕκαστος] Πολλὰ δ' ἑκάστοτε ἁρπ. *Big.*
x Ἐσφενδόνων] ἐσφενδόνουν *Paris.*
y Γάμαλα μὲν οὖν οὕτως] γαμαλ. μὲν οὖν. *MS. Lips.* SPANH.
z Ἀρξαμένης Γορπιαίου μηνὸς] Ἀπαρξαμένης *Big.*
a Παρεισεφθαρμένου δὲ αὐτοῖς] Εἰσεφθαρμένου *Big.* παρεισφυομένου *Voss. & Rost.*
b Ἀποστασίαν,] Ἀπόστασιν *Voss. Rost. Paris. & Lips.*
c Λευίου τινὸς υἱὸς Ἰωάννης,] Ληΐου *Big.* Ληΐου *Vat.*
d Ἐπίθεσιν.] Ὑπόθεσιν *Voss. Rost. & Bod.*
e Ἐν τοῖς Γισχάλοις ἐτέτακτο,] Τοῖς deest *Big.*
f Παραδόσεως τὸ δημοτικόν,] Antea distinctum erat παραδόσεως τὸ δημοτικὸν ἐν πολ.

* Conflabat, *Ruf.*

* Romanorum *tamen* adventum tanquam præliaturi exspectabant. At Vespasianus contra hos quidem Titum mittit cum equitibus mille, decimam vero legionem inde movet Scythopolin: cum reliquis autem duobus ipse Cæsaream regressus est, & continuis ex laboribus requiem illis concedens; & propter rerum in civitatibus abundantiam fore ratus, ut & corpora illis sobolescerent & animis daretur alacritas ad futura certamina. nam laborem non exiguum sibi superesse videbat circa Hierosolyma, ut quæ & regalis quidem civitas esset, & genti universæ præmineret, in eam vero confluerent quotquot ex bello effugerant. Porro quod *urbs* natura munita esset, murisque circundata, non mediocri affectus erat solicitudine. præsertim cum virorum spiritum ac audaciam etiam sine muris expugnatu difficilem esse cogitaret. Quapropter milites tanquam athletas ante certamina curabat & exercebat.

Titi erga Gischalenos benignitas.

2. Tito autem, cum equitando accessisset Gischala, facile quidem erat urbem prima aggressione capere; fore autem sciens ut populus à militibus, si vi capta esset civitas, perimeretur (ipse autem jam satiatus erat cædibus) miseransque multitudinem sine discrimine cum nocentibus interituram, malebat urbem certis conditionibus sibi deditum iri. Itaque cum mœnia hominum plena essent, quorum plerique perditæ factionis erant, ipsis dicebat, „ se mirari, quonam freti consilio, „ omni alia urbe jam capta, soli Romanorum armis resisterent, cum quidem urbes vidissent „ multo munitiores primo statim impetu eversas; „ securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorum fidei se credidissent, quam quidem etiam „ nunc illis *ait se* porrigere, ut qui vindictæ „ non studeret propter ipsorum insolentiam. illis „ quippe condonandam *censebat* libertatis spem, „ haud tamen perseverantiam in iis quæ fieri non „ possunt. Quod si verbis benignis fideique datæ „ non paruerint, arma experturos esse nemini „ parcentia, jamque cognituros machinis Romanorum ludum factum iri mœnia, quibus confisi soli ex Galilæis sese ostendunt arrogantes esse „ captivos.

Ad deditionem eos hortatur.

3. Ad ista nemini quidem popularium non modo non respondere, sed ne murum quidem licebat ascendere. quippe totum latrones occupaverant; & custodes erant portis appositi, ne quis vel ad fœdus prodiret, aut equitum quenquam in civitatem reciperet. Joannes autem, „ accipere se conditiones, ajebat, atque renitentibus aut persuasurum „ aut necessitatem adhibiturum; oportere tamen „ ipsum diem illam († nam septima erat) Judæorum legi concedere, in qua uti illis arma movere, „ ita de pace *aliquid* constituere nefas erat. nam & „ Romanos haud nescire, eos ab omni opere cessa-

Joannes verba dat Tito.

πολέμου μοίρᾳ τὴν Ῥωμαίων [g] ἔφοδον ἐξεδέχετο. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἐπὶ μὲν τούτους Τίτον ἐκπέμπει σὺν χιλίοις ἱππεῦσι, τὸ δέκατον δὲ τάγμα ἀπαίρει εἰς Σκυθόπολιν. αὐτὸς δὲ σὺν δυσὶ τοῖς λοιποῖς ἐπανῆλθεν εἰς Καισάρειαν, τοῦτε συνεχοῦς καμάτου διδοὺς ἀνάπαυσιν αὐτοῖς, καὶ δι' εὐθηνίαν τῶν [h] πόλεων τάτε σώματα καὶ τὸ πρόθυμον [i] ὑποθρέψειν οἰόμενος ἐπὶ τοὺς μέλλοντας ἀγῶνας. οὐ γὰρ ὀλίγον ἑαυτῷ πόνον ἑώρα περὶ τοῖς Ἱεροσολύμοις λειπόμενον, ἅτε δὴ βασιλείου μὲν οὔσης τῆς πόλεως, καὶ προανεχούσης ὅλου τοῦ ἔθνους, συῤῥεόντων δὲ εἰς αὐτὴν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου διαδιδρασκόντων. τό γε μὴν φύσει ὀχυρὸν αὐτῆς, καὶ διὰ κατασκευὴν τειχῶν, [k] ἀγωνίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν [l] ἐνεποίει. τὰ δὲ φρονήματα τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰς τόλμας, δυσμεταχειρίστους καὶ δίχα τειχῶν ὑπελάμβανε. διὸ δὴ τοὺς στρατιώτας καθάπερ ἀθλητὰς προήσκει τῶν ἀγώνων.

β'. Τίτῳ δὲ προσιππασαμένῳ τοῖς Γισχάλοις, εὐπετὲς μὲν ἦν ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν ἑλεῖν· εἰδὼς δὲ [m] ὡς εἰ βίᾳ ληφθείη διαφθαρησόμενον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀνέδην τὸ πλῆθος, ἦν δὲ αὐτῷ κόρος ἤδη [n] φόνων, καὶ δι' οἴκτου τὸ πλέον ἀκρίτως [o] συναπολούμενον τοῖς αἰτίοις, ἐβούλετο μᾶλλον ὁμολογίαις [p] παραστήσασθαι τὴν πόλιν. καὶ δὴ τοῦ τείχους ἀνδρῶν καταγέμοντος, οἱ τὸ πλέον ἦσαν ἐκ τοῦ διεφθαρμένου τάγματος, „ θαυμάζειν, ἔφη πρὸς αὐτοὺς, τίνι πεποιθότες, πάσης „ ἑαλωκυίας πόλεως, μόνοι τὰ Ῥωμαίων ὅπλα μένου„σιν, ἑωρακότες μὲν ὀχυρωτέρας πολλῷ πόλεις [q] ὑπὸ „ μίαν προσβολὴν κατεστραμμένας, ἐν ἀσφαλείᾳ δὲ τῶν „ ἰδίων κτημάτων ἀπολαύοντας, ὅσοι ταῖς Ῥωμαίων „ δεξιαῖς ἐπίστευσαν, ἃς καὶ νῦν προτείνειν αὐτοῖς, μη„δὲν μνησικακῶν [r] τῆς αὐθαδείας. εἶναι γὰρ συγγνωστὸν „ ἐλευθερίας [s] ἐλπίδα, μηκέτι μέντοι τὴν ἐν τοῖς ἀ„δυνάτοις ἐπιμονήν. εἰ γὰρ οὐ πεισθήσονται λόγοις „ φιλανθρώποις καὶ δεξιαῖς πίστεως, πειράσειν αὐτοὺς „ [t] ἀφειδῆ τὰ ὅπλα, καὶ ὅσον οὐδέπω γνωσθήσεσθαι „ [v] παιδιὰν ἐσόμενον τοῖς Ῥωμαίων μηχανήμασι τὸ τεῖχος, ᾧ πεποιθότες ἐπιδείκνυνται μόνοι Γαλιλαίων ὅτι εἰσὶν αὐθάδεις αἰχμάλωτοι.

γ'. Πρὸς ταῦτα τῶν μὲν δημοτικῶν οὐ μόνον οὐκ ἀποκρίνεσθαί τινι μετῆν, ἀλλ' οὐδὲ ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβῆναι. προδιείληπτο γὰρ ἅπαν τοῖς λῃστρικοῖς, καὶ φύλακες τῶν πυλῶν ἦσαν, ὡς μή τινες ἢ [x] προέλθοιεν ἐπὶ τὰς σπονδὰς, ἢ δέξαιντό τινας τῶν ἱππέων εἰς τὴν πόλιν. ὁ δὲ Ἰωάννης, „ αὐτός τε ἀγαπᾷν, ἔφη, τὰς [y] προ„κλήσεις, καὶ τοὺς [z] ἀπειθοῦντας ἢ πείσειν ἢ [a] συνα„ναγκάσειν· δεῖν μέντοι τὴν ἡμέραν αὐτὸν ἐκείνην, „ [b] ἑβδομὰς γὰρ ἦν, [c] χαρίζεσθαι τῷ Ἰουδαίων νόμῳ, καθ' „ ἣν ὥσπερ ὅπλα κινεῖν αὐτοῖς, οὕτω καὶ τὸ συντίθεσθαι „ περὶ εἰρήνης ἀθέμιτον. οὐκ [d] ἀγνοεῖν τε οὔτε Ῥωμαίους, „ ὡς

g Ἔφοδον ἐξεδέχετο.] Δύναμιν *Big.*
h Πόλεων τάτε σώματα] Πολεμίων *Big.*
i Ὑποθρέψειν] Conjiciebat Amicus legendum ὑποθρύψειν; quod verbum satis est elegans, sed mihi hic minus videtur conveniens, quoniam talem potius refectionem notare videtur, qualem Annibalis milites in agris Campanis sunt experti, unde animo debilitati fuerunt; hic vero vexatos laboribus atque attritos milites suos robur acquirere vult Vespasianus, ut ita velut cibo refectis corporibus atque athletice curatis, alacriores fortioresque ad reliqua essent certamina. Hav.
k Ἀγωνίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν] Ἀγωνίαν ὑπελάμβανε *Big.* ita ut cætera desint.
l Ἐνεποίει.] Posses legere ἐνενόει, sed vulg. illud significare posse etiam videtur, *fingebat sibi ipsi*; vel *animo percipiebat*. Hav.
m Ὡς εἰ βίᾳ ληφθείη] Illud ὡς non agnoscit *Big.*
n Φόνων,] Φόνου *Big.*
o Συναπολούμενον τοῖς αἰτίοις,] Συναπολλύμενον in *plerisque MSS.*
p Παραστήσασθαι τὴν πόλιν.] Παραστήσασθαι *Big. Paris.* & *Vat.*
q Ὑπὸ μίαν] εἰς μίαν *Rost*

r Τῆς αὐθαδείας.] ταῖς αὐθαδείαις *Paris,*
s Ἐλπίδα,] *L. B.* & *Paris.* ἐλπίδι.
t Ἀφειδῆ τὰ ὅπλα,] Ἀφειδῶς *Voss.* & *Rost.*
v Παιδιὰν ἐσόμενον] Ita sane legisse videtur *Rufinus*, qui vertit, *mœnia sua ludum fore machinis Romanorum.* antea erat πιεζόμενον. Forte παισόμενον legendum.
x Προέλθοιεν ἐπὶ τὰς σπονδὰς,] Ita *Big.* προσέλθοιεν in *Editis Aliisque.*
y Προκλήσεις,] προσκλήσεις *Paris.*
z Ἀπειθοῦντας ἢ πείσειν,] Sic *Voss.* & *Bod.* ἀπιστοῦντας in *ceteris.* Quomodo & in *Paris.* sed ad marg. & in aliis *Paris.* ἀποστατοῦντας.
a Συναναγκάσειν.] Συναναγκάζειν *Big.*
b Ἑβδομὰς γὰρ ἦν,] Sabbatum enim erat Spanh.
c Χαρίζεσθαι] Χαρίσασθαι *Big. Lips. Paris. Vat. Busb.* & *Rhed.*
d Ἀγνοεῖν τε οὔτε Ῥωμαίους,] Ita *Big.* & *Rhed.* οὐκ ἀγνοεῖν δὲ in *reliquis.* Quæ sequuntur desunt in *Rost.* usque ad finem fere cap.

* Romanorum autem congressum in parte belli præstolabatur, *Ruf.*
† Nam septima erat, Sabbatum enim erat Spanh.

e Πάν-

„ ὡς ἀρχὴ [e] πάντων αὐτοῖς ἐστὶν ἡ τῆς ἑβδομάδος περίοδος. [f] ἐν δὲ τῷ παραβαίνειν αὐτὴν οὐχ ἧττον ἀσεβεῖν τοὺς βιασθέντων τῶν [g] βιασαμένων. φέρειν δ' ἐκείνῳ μὲν οὐδεμίαν βλάβην τὰ τῆς ὑπερθέσεως. τί γὰρ ἄν τις ἐν νυκτὶ βουλεύσαιτο δρασμοῦ πλέον, ἐξὸν περιστρατοπεδεύσαντα [h] παραφυλάξαι· μέγα δὲ κέρδος αὐτοῖς, τὸ μηδὲν παραβῆναι τῶν πατρίων [i] νόμων. πρέπει δὲ, τῷ παρὰ προσδοκίαν εἰρήνην χαριζομένῳ, τοῖς σωζομένοις τηρεῖν καὶ τοὺς νόμους.“ τοιούτοις [k] ἐσοφίζετο τὸν Τίτον, οὐ τοσοῦτον τῆς ἑβδομάδος στοχαζόμενος, ὅσον τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. ἐδεδοίκει [l] δὲ [m] ἐγκαταλειφθῆναι παραχρῆμα τῆς πόλεως ἁλούσης, ἐν νυκτὶ καὶ φυγῇ τὰς ἐλπίδας ἔχων τοῦ βίου. Θεοῦ δὲ ἦν [n] τὸ ἔργον ἄρα τοῦ [o] σώζοντος [p] τὸν Ἰωάννην ἐπὶ [q] τὸν τῶν Ἱεροσολύμων ὄλεθρον, τὸ μὴ μόνον πεισθῆναι Τίτον τῇ [r] σκήψει τῆς ὑπερθέσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως [s] πορρωτέρω στρατοπεδεύσασθαι πρὸς [t] Κυδοισσοῖς. μεσόγειος δέ ἐστι Τυρίων κώμη καρτερὰ, [v] διὰ μίσους ἀεὶ καὶ πολέμου Γαλιλαίοις, ἔχουσα πλῆθός τε οἰκητόρων, καὶ τὴν ὀχυρότητα, τῆς πρὸς τὸ ἔθνος διαφορᾶς [x] ἐφόδιον.

δ'. Νυκτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης, [y] ὡς οὐδεμίαν περὶ τῇ πόλει Ῥωμαίων [z] ἑώρα φυλακὴν, τὸν καιρὸν ἁρπασάμενος, οὐ μόνον τοὺς περὶ αὐτὸν ὁπλίτας, ἀλλὰ καὶ τῶν [a] ἀργοτέρων συχνοὺς ἅμα ταῖς γενεαῖς ἀναλαβὼν, ἐπὶ Ἱεροσολύμων ἔφευγε. μέχρι μὲν οὖν εἴκοσι σταδίων [b] οἷόν τε ἦν συνεξαγαγεῖν γυναικῶν καὶ παιδίων ὄχλον, ἀνθρώπῳ κατασπερχομένῳ [c] τοῖς ὑπὲρ αἰχμαλωσίας καὶ τοῦ ζῆν [d] φόβοις· περαιτέρω δὲ προκόπτοντος ἀπελείποντο, καὶ δειναὶ τῶν ἐωμένων [e] ἦσαν ὀλοφύρσεις. ὅσον γὰρ ἕκαστος τῶν οἰκείων [f] ἐγένετο πορρωτέρω, τοσοῦτον ἐγγὺς ὑπελάμβανεν εἶναι τῶν πολεμίων. παρεῖναί τε ἤδη τοὺς αἰχμαλωτισομένους δοκοῦντες ἐπτόηντο, καὶ πρὸς τὸν ἀλλήλων ἐκ τοῦ δρόμου ψόφον ἐπεστρέφοντο, καθάπερ ἤδη παρόντων οὓς ἔφευγον· ἀνοδίαις τε ἐνέπιπτον οἱ πολλοὶ, καὶ περὶ τὴν λεωφόρον ἡ τῶν φθανόντων ἔρις συνέτριβε τοὺς πολλούς. [g] οἰκτρὸς δὲ γυναικῶν καὶ [h] παιδίων ὄλεθρος ἦν, καί τινες πρὸς ἀνακλήσεις ἀνδρῶν τε [i] καὶ συγγενῶν ἐθάρσησαν, μετὰ κωκυτῶν [k] ἱκετεύσαι περιμένειν. ἀλλ' ἐνίκα τὸ Ἰωάννου παρακέλευσμα, σώζειν ἑαυτοὺς ἐμβοῶντος, καὶ καταφεύγειν, ἔνθα καὶ περὶ τῶν ἀπολειπομένων ἀμυνοῦνται Ῥωμαίους ἂν ἁρπαγῶσι. τὸ μὲν οὖν τῶν [l] διαδράντων πλῆθος, ὡς ἕκαστος ἰσχύος εἶχεν ἢ τάχους, ἐσκέδαστο.

έ. Τίτος δὲ μεθ' ἡμέραν ἐπὶ τὰς συνθήκας πρὸς τὸ τεῖχος παρῆν. ἀνοίγει δὲ αὐτῷ τὰς πύλας ὁ δῆμος, καὶ, μετὰ [m] τῶν τέκνων καὶ γυναικῶν προσελθόντες,

„ re *quolibet* septem dierum circuitu. Quod si aliter facerent, non minus qui cogerent, quam qui coacti agerent, impios esse. nullumque ipsi quidem ex mora fore dispendium (quid enim quisquam una nocte statuere potest, nisi ut fuga sibi consuleret; cum tamen ipsi liceret, castris circumpositis ea de re cavere) magnum autem illis lucrum esse, nihil omnino contra leges patrias facere: illum vero decet, qui præter exspectationem dat pacem, salvis etiam legem conservare." Ejusmodi verbis *Joannes* dolos nectebat Tito, non tantum septimæ diei religioni prospiciens, quantum suæ saluti. quippe verebatur, ne statim capta civitate solus destitueretur, qui omnem in noctu & fuga spem vitæ posuerat. A Deo autem erat profecto, Joannem in Hierosolymorum excidium servante, * ut non solum Tito persuaderetur prætextu & procrastinatione, verum etiam ut longius ab urbe castra metaret, ad Cydœssa. Vicus autem est validus Tyriorum mediterraneus, semper infensus & infestus Galilæis, habens multitudinem incolarum, & munitionem opportunam dissidiis quæ illis cum ea gente intercedebant.

Dei voluntate servatur Joannes in Hierosolymorum excidium.

4. Nocte autem Joannes, cum nullas Romanorum excubias esse circa urbem animadvertisset, opportunitate arrepta, non solum his quos circa se habebat armatos, sed etiam plurimis qui nihil agebant cum familiis abductis Hierosolyma fugiebat. Et usque ad viginti quidem stadia mulierum multitudinem secum ducere valebat, homo quem captivitatis & vitæ *discriminis* metus urgebat: cum vero ultra progrederetur, relinquebantur; relictorumque gravis erat luctus & lamentatio. quanto enim quisque longius à suis aberat, tanto se hostibus propiorem esse credebat. jamque adesse qui ipsos captivos facturi essent existimantes, animis consternati erant, atque subinde ad strepitum ex suiipsorum cursu respectabant, tanquam instarent quos fugiebant: multique in loca invia incidebant, &, dum per viam contendebant quis alterum præveniret, multi proterebantur. Miserabilis autem erat feminarum & infantium interitus: & nonnullæ *mulierum* ad viros & propinquos clamorem tollere ausæ sunt, cum ejulatu supplicantes ut eas opperirentur. Sed pervincebat Joannis exhortatio, ut seipsos servarent inclamantis, eóque confugerent, unde vindicatum esset in Romanos si rapinas facerent. Et multitudo quidem eorum qui fugerant, pro suis quisque viribus ac *pedum* celeritate, *statim* dissipata est.

Fugam capessit Joannes.

Judæorum cum Joanne fugientium pavor.

5. Titus vero interdiu ad muros se sistebat, ut conditiones ferret. Populus autem ei portas aperiunt, cumque ad eum cum liberis & conjugibus acces-

Gischaleni benigne excipiunt Titum.

e Πάντων] Πάντως Big.
f Ἐν δὲ τῷ παραβαίνειν αὐτὴν] Ita Big. ἔν τε in *cæteris*.
g Βιασάμενον.] Βιαζόμενον Big.
h Παραφυλάξαι.] Παραφυλάττειν Big.
i Νόμων.] Ἐθῶν Big. Voss. Par. & Lips.
k Ἐσοφίζετο] ἐσωφρονίζετο Paris.
l Δὲ] Γὰρ Vat.
m Ἐγκαταλειφθῆναι] Ita cum *Cod. Big.* & *Rufini* versione. ἐγκαταληφθῆναι in *Editis Aliisque*.
n Τὸ ἔργον] τὸ abest a *L. B.* & *Paris.*
o Σώζο[illegible]] Ita *Big.* & *Ruf.* σώσαντος in *Editis Aliisque*.
p Τὸν Ἰωάννην] Conf. supr. lib. 2. c. 21. §. 1. SPANH.
q Τὸν τῶν Ἱεροσολύμων ὄλεθρον,] τῷ τῶν Ἱερ. ὀλέθρῳ L. B.
r Σκήψει τῆς ὑπερθέσεως,] Sic *Big. Lugd. Bat.* & *Ruf.* σκέψει in *cæteris*.
s Πορρωτέρω στρατοπεδεύσασθαι] Ἀπωτέρω Big.
t Κυδοισσοῖς.] Κυδισσοῖς Big. Κοδισσοῖς & Κοδυσσοῖς Paris.
v Διὰ μίσους] Καὶ διὰ μ. Big.
x Ἐφόδιον.] Ἐφόδια Big. ἐφοδίαν *Vat.* & *Paris.* qui insuper ὀχυρωτάτην habent.
y Ὡς] Abest a *L. B.*
z Ἑώρα] *L. B.* ἑωρακώς.
a Ἀργοτέρων συχνοὺς] Γεραιτέρων legisse videtur *Ruf.* qui vertit, *sed etiam senioribus plurimis cum familiis abductis.*

b Οἷόν τε ἦν] Ita cum *Cod. Big.* & *Rufini* versione. antea erat ὡς οἷόν τε ἦν.
c Τοῖς ὑπὲρ αἰχμαλωσίας] τῆς αἰχμ. *Paris.*
d Φόβοις·] Forte deest εἵπετο. Cocc. φόβοις, οἱ συνεξελθόντες εἵποντο. *Paris.*
e Ἦσαν ὀλοφύρσεις.] Ἦσαν αἱ ὀλοφύρσεις *Big.* & *Paris.*
f Ἐγένετο πορρωτέρω,] Sic *Big.* ἐγίνετο in *cæteris*.
g Οἰκτρὸς δὲ γυναικῶν] Ita lego auctoritate *Rufini*, qui vertit, *miserabile autem* &c οἶκτος in *reliquis*.
h Παιδίων ὄλεθρος ἦν,] Νηπίων *Big.* & *Ruf.*
i Καὶ συγγενῶν ἐθάρσησαν,] Ita *Vat.* & *Lugd. Bat.* καὶ γυναικῶν συγγενῶν in *reliquis*. Forsan quidem hoc modo *Ruf.* καὶ εἴτινες πρὸς ἀνακλήσεις ἀνδρῶν τε καὶ συγγενῶν ἐθάρσησαν, μετὰ κωκυτῶν ἱκέτευον περιμένειν. quippe vertit, *aut si quam jactarent vocem, nonnullæ viros aut propinquos, ut se opperirentur, orabant.*
k Ἱκετεῦσαι περιμένειν.] Eo modo *Big.* ἱκετεῦσαι in *Editis Aliisque*.
l Διαδράντων πλῆθος,] Ita *Big.* & *Ruf.* antea erat διαδιδρασκόντων.
m Τῶν τέκνων καὶ γυναικῶν] Illa τῶν τέκνων καὶ addita è *Cod. Big.* & *Paris.* καὶ μετὰ τῶν γενεῶν προσελθόντας *Vat. Paris. alii*, & *Voss.*
* Ut non solum induciarum caussationem Titus admitteret, *Ruf.*

n Ὑπο-

accessissent, & tanquam benefactori, & qui custodia civitatem liberasset, acclamabant. simul enim Joannis fugam *ei* indicabant, & ut ipsis parceretur obsecrabant, ingressusque quotquot novarum rerum cupidi superessent pœna afficeret. Ille vero, posthabitis populi precibus, equitum cohortem ad Joannem persequendum mittebat. qui ipsum quidem non capiunt (prius enim Hierosolyma se fuga receperat) unà autem fugientium *fere* ad * sex quidem millia perimunt, mulierum vero ac infantum paulo minus quam tria millia circumagendo reducebant. Titus autem graviter quidem tulit, quod non statim fraudis pœnas à Joanne exegerat: animo vero, quod spe deciderat irato, satis habens ad solatium, captivorum & qui trucidati erant multitudinem, in urbem cum faustis acclamationibus ingreditur: cumque milites jussisset partem muri exiguam jure apprehensionis divellere, minitando magis quam puniendo civitatis perturbatores reprimebat. Multos enim, propter odia privata suasque inimicitias, delatores innocentium fore *credebat*, si pœna dignos *ab aliis* discerneret: meliusque esse *putabat*, ut noxium metu suspensum relinqueret, quam ut immeritum quenquam cum eo perderet. quippe & illum fortassis modestiorem futurum supplicii metu, præteritorum veniam sibi datam reverentem: sine causa vero morientium pœnas nullo modo corrigi posse. Præsidiis tamen civitatem circumdedit, quorum ope & novarum rerum cupidos coërceret, & paci studentes fortius animatos esset relicturus. Et Galilæa quidem omnis ita subacta est, postquam multo sudore *ac labore* Romanos exercuisset.

Titus quosdam mittit ad Joannem persequendum.

Titi in victos captosque clementia.

ἀνευφήμουν τε ὡς εὐεργέτην, καὶ φρουρᾶς ἐλευθερώσαντα τὴν πόλιν. ἐδήλουν γὰρ ἅμα τὴν τοῦ Ἰωάννου φυγὴν, καὶ παρεκάλουν φείσασθαί τε αὐτῶν, καὶ παρελθόντα τοὺς [n] ὑπολειπομένους τῶν νεωτεριζόντων κολάσαι. ὁ δὲ, τὰς δεήσεις τοῦ δήμου ἐν δευτέρῳ θέμενος, μοῖραν ἔπεμπε τῶν ἱππέων, Ἰωάννην διώξουσαν. οἱ τὸν μὲν οὐ καταλαμβάνουσιν· ἔφθη γὰρ εἰς Ἱεροσόλυμα διαφυγών· τῶν δὲ συναπαράντων ἀποκτείνουσι μὲν εἰς [o] ἑξακισχιλίους, γύναια δὲ καὶ παιδία, τρισχιλίων ὀλίγον ἀποδέοντα, περιελάσαντες [p] ἐπανῆγον. ὁ δὲ Τίτος ἤχθετο μὲν ἐπὶ τῷ μὴ παραχρῆμα τιμωρήσασθαι τὸν Ἰωάννην τῆς ἀπάτης· ἱκανὸν δὲ ἀστοχήσαντι τῷ θυμῷ παραμύθιον ἔχων τὸ πλῆθος τῶν αἰχμαλώτων καὶ τοὺς διεφθαρμένους, εἰσῄει τε ἀνευφημούμενος εἰς τὴν πόλιν· καὶ τοῖς στρατιώταις ὀλίγον τοῦ τείχους [q] περισπάσαι κελεύσας νόμῳ καταλήψεως, ἀπειλαῖς μᾶλλον ἢ [r] κολάσεσι τοὺς ταράσσοντας τὴν πόλιν [s] ἀνέστελλε. πολλοὺς [t] γὰρ, διὰ τὰ οἰκεῖα μίση καὶ διαφορὰς ἰδίας, ἐνδείξασθαι τοὺς ἀναιτίους, εἰ [v] διακρίνοι τοὺς τιμωρίας ἀξίους· [x] ἄμεινον δὲ εἶναι, μετέωρον ἐν φόβῳ τὸν αἴτιον καταλιπεῖν, [y] ἤ τινα τῶν οὐκ ἀξίων αὐτῷ [z] συναπολεῖν. τὸν μὲν γὰρ ἴσως καὶ [a] σωφρονίσαι [b] δέει κολάσεως, τὴν ἐπὶ τοῖς παρῳχηκόσι συγγνώμην αἰδούμενον· ἀδιόρθωτον δὲ τὴν ἐπὶ τοῖς [c] παραναλωθεῖσι τιμωρίαν εἶναι. φρουρᾷ μέντοι τὴν πόλιν ἠσφαλίσατο, δι' ἧς τούς τε [d] νεωτερίζοντας ἐφέξειν, καὶ τοὺς εἰρηνικὰ φρονοῦντας, θαῤῥαλεωτέρους καταλείψειν ἔμελλε. [e] Γαλιλαία μὲν οὖν οὕτως ἑάλω πᾶσα, πολλοῖς ἱδρῶσι προγυμνάσασα Ῥωμαίους.

V.

CAP. III.

De Joanne Gischaleno. deque Zelotis & Anano pontifice: & quomodo inter se dissidebant.

QUam primum vero Hierosolyma ingressus est Joannes, civitas omnis ad eum se effudit: & in ingentem turbam circa singulos, qui una confugerant, congregati, quas foris experti essent clades percontabantur. Illorum autem fervens quidem anhelitus, singultim tractus, necessitatem *qua premebantur* indicabat. Veruntamen etiam in malis sibi arrogabant, non Romanos se fugisse dicentes; sed *sponte* venire ut cum illis ex loco tutiori pugnarent. Inconsultorum enim atque inutilium esse hominum, temere pro Gischalis & invalidis urbeculis in periculum se conjicere, cum arma vigoremque oporteat pro metropoli recondere atque servare. Ubi autem Gischalorum excidium

Joannes cum suis Hierosolyma pervenit.

Gischalorum excei-

ΚΕΦ. γ'.

Περὶ Ἰωάννου τοῦ Γισχαληνοῦ. περί τε τῶν ζηλωτῶν καὶ Ἀνάνου τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ὡς πρὸς ἀλλήλους ἐστασίαζοντο.

ΕΠΙ δὲ τὰ Ἱεροσόλυμα πρὸς τὴν εἴσοδον [f] Ἰωάννου ὁ πᾶς δῆμος ἐξεκέχυτο, καὶ περὶ ἕκαστον τῶν συμπεφευγότων [g] μυρίος ὅμιλος [h] συνηθροισμένος, τὰς ἔξωθεν συμφορὰς ἀνεπυνθάνετο. τῶν δὲ τὸ μὲν ἆσθμα θερμὸν ἔτι κοπτόμενον ἐδήλου τὴν ἀνάγκην. ἠλαζονεύοντο δὲ [i] κἀν κακοῖς, οὐ πεφευγέναι [k] τοὺς Ῥωμαίους φάσκοντες, ἀλλ' ἥκειν πολεμήσοντες αὐτοὺς ἐξ ἀσφαλοῦς. ἀλογίστων γὰρ εἶναι καὶ [l] ἀχρήστων, παραβόλως προκινδυνεύειν περὶ Γίσχαλα καὶ πολίχνας ἀσθενεῖς, δέον τὰ ὅπλα καὶ τὰς [m] ἀκμὰς ταμιεύεσθαι τῇ μητροπόλει καὶ συμφυλάσσειν. ἔνθα δὴ παρεδήλουν τὴν ἅλωσιν τῶν Γισχά-

---

n Ὑπολειπομένους τῶν νεωτεριζόντων κολάσαι.] Ἐπιλειπομένους *Big. Voss. Gall.* & *Vat.*

o Ἑξακισχιλίους,] Duo millia *Gelen.* sex millia SPANH.

p Ἐπανῆγον.] Ἀνήγαγον *Big. Voss. Paris.* & *Vat.*

q Περισπᾶσαι κελεύσας νόμῳ καταλήψεως,] Lege captæ urbis, non deditæ SPANH.

r Κολάσεσι τοὺς ταράσσοντας] Κολάσει *Big.* & *Vat. L. B.* quoque & *Paris.* atque *Rost.* qui hic iterum incipit.

s Ἀνέστελλε.] ἐνέστελλε *Rost.*

t Γὰρ, διὰ] Ita *Big. Bod. Lugd. Bat.* & *Ruf.* antea erat, δ' ἂν ἐ διὰ τ.

v Διακρίνοι τοὺς τιμωρίας ἀξίους] Sic *Big. Lugd. Bat.* & *Vat.* διακρίνοιτο in *cæteris.*

x Ἄμεινον δ' εἶναι,] Subintellige ᾤετο, *putabat.*

y Ἤ τινα τῶν οὐκ ἀξίων] Ἤ τινα οὐκ ἄξιον *Vat.* & *Paris.*

z Συναπολεῖν.] Ita in quatuor *MSS.* ut & *L. B.* & *Rost.* & *Paris.* συναπελθεῖν in *Editis Aliisque.*

a Σωφρονίσαι.] Ita *Big.* & *Paris.* σωφρονῆσαι in *cæteris.*

b Δέει κολάσεως,] Forsan, ἢ δέει κολάσεως, ἢ τὴν ἐπὶ τοῖς &c. *Rufinus* quippe vertit, *vel metu supplicii, vel quod erubesceret præteritorum criminum venia.*

c Παραναλωθεῖσι] παραναλωθέντες sunt illi qui perperam pereunt insontes cum sontibus, exprimit itaque Josephus hanc Publii Syri sententiam in Ed. nostra vs. 836;
Ridiculum est odio nocentis, perdere innocentiam. HAV.

d Νεωτερίζοντας ἐφέξειν,] Νεωτερίσαντας *Big.*

e Γαλιλαία μὲν οὖν οὕτως.] Γαλιλαία μὲν οὕτως edebatur antea; sed οὖν additur ex *Lugd. Bat.* & *Paris.* HAV.

f Ἰωάννου] Τοῦ Ἰωάννου *Big. Vat. Paris.* & *Voss.*

g Μυρίος ὅμιλος] Μυρίος ὄχλος *Voss. Rost.* & *Bod.*

h Συνηθροισμένος,] Συνηθροισμένοι, & mox ἀνεπυνθάνοντο *Big.*

i Κἀν κακοῖς,] ἐ ἐν κακοῖς. *L. B.* & *Paris.*

k Τοὺς Ῥωμαίους] Abest Art. τοὺς a *L. B.*

l Ἀχρήστων, παραβόλως] Ita *Big. Vat. Rost. Voss.* & *Ruf.* ἀχαρίστων in *Editis Aliisque.* mox παραλόγως *Bod. Lugd. Bat. Rost.* & *Paris.* & κινδυνεύειν *Big.*

m Ἀκμὰς ταμιεύεσθαι] Ita *Big.* & *Ruf.* αἰχμὰς in *Editis Aliisque.*

* Duo millia *Gelen.* Sex millia SPANH.

n Εω-

χάλων, καὶ τὴν λεγομένην εὐσχημόνως ὑποχώρησιν αὐτῶν, οἱ πολλοὶ δρασμὸν ἐνενόουν. ὡς μέντοι τὰ περὶ τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἠκούσθη, σύγχυσις οὐ μετρία κατέσχε τὸν δῆμον, καὶ μεγάλα τῆς [n] ἑαυτῶν ἁλώσεως συνελογίζοντο [o] τεκμήρια. Ἰωάννης δὲ ἐπὶ μὲν τοῖς καταλειφθεῖσιν ἧττον ἠρυθρία· περιιὼν δὲ ἑκάστους ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐνῆγε ταῖς ἐλπίσι, τὰ μὲν Ῥωμαίων ἀσθενῆ κατασκευάζων, τὴν δ' οἰκείαν δύναμιν ἐξαίρων, καὶ κατειρωνευόμενος τῆς τῶν ἀπείρων ἀγνοίας, ὡς [p] οὐδ' ἂν πτερὰ λαβόντες ὑπερβαῖεν ποτὲ Ῥωμαῖοι τὸ Ἱεροσολύμων τεῖχος, οἱ περὶ ταῖς τῶν Γαλιλαίων κώμαις κακοπαθοῦντες, καὶ πρὸς τοῖς ἐκεῖ τείχεσι κατατρίψαντες τὰς μηχανάς.

β'. Τούτοις τὸ πολὺ τῶν νέων [q] προσδιεφθείρετο, καὶ πρὸς μὲν τὸν πόλεμον ἦρτο. τῶν δὲ [r] σωφρονούντων καὶ γηραιῶν, οὐκ ἦν ὅς τις οὐ, τὰ μέλλοντα προορώμενος, ὡς ἤδη τῆς πόλεως οἰχομένης, ἐπένθει. ὁ μὲν οὖν δῆμος ἦν ἐν τοιαύτῃ συγχύσει· προδιέστη δὲ τὸ κατὰ τὴν χώραν πλῆθος τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις στάσεως. ὁ μὲν γὰρ Τίτος ἀπὸ Γισχάλων εἰς Καισάρειαν, Οὐεσπασιανὸς δὲ ἀπὸ Καισαρείας εἰς Ἰάμνιαν καὶ Ἄζωτον ἀφικόμενος, [s] παρίσταταί τε αὐτὰς, καὶ [t] φρουροὺς ἐγκαταστήσας ὑπέστρεψε, πολὺ πλῆθος ἐπαγόμενος τῶν ἐπὶ δεξιᾷ προσκεχωρηκότων. ἐκινεῖτο δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει ταραχὴ καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, [v] ὅσοι τε ἀπὸ Ῥωμαίων ἀνέπνεον, εἰς ἀλλήλους τὰς χεῖρας ἐπέστρεφον. ἦν δὲ [x] τῶν ἐρώντων τοῦ πολέμου πρὸς τοὺς ἐπιθυμοῦντας εἰρήνης ἔρις χαλεπή. καὶ πρῶτον μὲν ἐν οἰκίαις ἥπτετο τῶν [y] μὴ ὁμονοούντων πάλαι τὸ φιλόνεικον, ἔπειτα ἀφηνιάζοντες ἀλλήλων οἱ φίλτατοι λαοὶ, καὶ συνιὼν ἕκαστος πρὸς τοὺς τὰ αὐτὰ προαιρουμένους, ἤδη κατὰ πλῆθος ἀντετάσσοντο. καὶ στάσις μὲν ἦν πανταχοῦ· τὸ νεωτερίζον δὲ καὶ τῶν ὅπλων [z] ἐπιθυμοῦν ἐπεκράτει νεότητι καὶ τόλμῃ γηραιῶν καὶ σωφρόνων. ἐτράποντο δὲ πρῶτον μὲν εἰς ἁρπαγὰς ἕκαστος τῶν ἐπιχωρίων, ἔπειτα [a] συντασσόμενοι κατὰ λόχους, ἐπὶ [b] λῃστείαν τῶν κατὰ τὴν χώραν· ὡς ὠμότητος καὶ παρανομίας ἕνεκεν [c] μηδὲν αὐτοῖς Ῥωμαίων τοὺς ὁμοφύλους διαφέρειν, καὶ [d] πολὺ τοῖς πορθουμένοις κουφοτέραν δοκεῖν τὴν ὑπὸ [e] Ῥωμαίοις ἅλωσιν.

γ'. Οἱ φρουροὶ δὲ τῶν πόλεων, τὰ μὲν ὄκνῳ τοῦ κακοπαθεῖν, τὰ δὲ μίσει τοῦ ἔθνους, οὐδὲν ἢ μικρὰ προσήμυνον τοῖς κακουμένοις, μέχρι κόρῳ τῶν κατὰ τὴν χώραν ἁρπαγῶν [f] ἀθροισθέντες οἱ τῶν πανταχοῦ συνταγμάτων ἀρχιλῃσταὶ, καὶ γενόμενοι πονηρίας στῖφος, [g] εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα [h] συμπαρεισφθείρονται, πόλιν ἀστρατήγητον, καὶ πατρίῳ μὲν ἔθει πᾶν [i] ἀπαρατηρήτως δεχομένην τὸ ὁμόφυλον, τότε δὲ οἰομένων ἁπάντων τοὺς [k] ἐπεισχεομένους πάντας ἀπ' εὐνοίας ἥκειν συμμάχους. οἳ δὴ καὶ δίχα τῆς στάσεως ὕστερον [l] ἐβάπτισαν τὴν

referebant, & honestam, quam simulabant, discessionem suam, multi fugam esse reputabant. auditis autem quæ captivis acciderant, non mediocris populum occupabat confusio; atque inde certa excidii sui colligebant indicia. At Joannes, eorum quidem causa, quos *in fuga* reliquerat, minime erubescebat: singulos autem circumiens, ad bellum eos spe incitabat, res quidem Romanorum infirmas esse adstruens, propriasque vires extollens, & imperitorum inscitiæ illudens, haud fore dicens ut Romani, etiamsi alas sumpserint, Hierosolymorum mœnia unquam superarent, qui circa Galilæorum vicos tot malis conflictati sunt, & in muris eorum *diruendis* machinas contriverunt.

dium, Hierosolymitanis nunciatum, illis terrori erat: Joannes, simulator egregius, vana suadet Judæis.

2. Istis corrupta erat magna pars juvenum, & ad bellum quidem animis sublatis ferebantur. è prudentibus vero & ætate provectis nemo erat, qui non futurorum prospectu lugeret, quasi jam in eo esset urbs ut periret. Et populus quidem in ejusmodi erat confusione: antequam vero mota erat Hierosolymis seditio, per provinciam multitudo discordiis agitabatur. Nam Titus quidem à Gischalis Cæsaream, Vespasianus autem à Cæsarea Jamniam & Azotum profectus, utramque subigit, præsidiisque illic collocatis reversus est, magnam secum ducens eorum multitudinem qui fide data sese dediderunt. Singulas autem civitates tumultus bellumque intestinum exagitabat: & quotquot à Romanorum vi respirarent, in se mutuo manus convertebant. Erat autem inter belli amatores & pacis cupidos gravis contentio. ac primo quidem in familiis olim non consentientium accendebatur rixandi studium: deinde populi amicissimi inter se dissidentes, & ad eos quisque qui eadem secum sentirent convenientes, simul ac multitudinem coëgissent, sibi invicem aperte adversabantur. Et discordia quidem ubique gliscebat: rerum autem novarum atque armorum cupidi juventute & audacia prævalebant senibus & prudentibus. Primo autem rapiendi quidem licentiam exercebant indigenarum singuli: deinde compositis agminibus per territorium latrocinabantur; adeo ut immanitate & iniquitate, quod ad ipsos, nihil interesset inter Romanos & gentiles; iisque quos populabantur levius videretur exscindi à Romanis.

Intestina dissidia & seditiones in Judæa.

3. Civitatum vero custodes, partim quod gravatim ferrent sibi negotium facessi, partim ex odio in gentem, aut nulli aut minimo erant vexatis auxilio: adeo ut tandem turmarum ubique latronum principes, regionem diripiendo satiati, sese congregarent, atque in nequissimum agmen conflati, clam in Hierosolyma irreperent: civitatem, quæ *tunc* nullius imperio regebatur, & more patrio gentiles omnes, nemine qui eos observaret adhibito, recipiebat: tuncque eò magis, quod omnes putarent eos, qui sese *in urbem* infunderent, auxilium eis laturos venire ex benevolentia. qui quidem, etiam sine seditione, postea *calamitatibus* urbem obruerunt.

Latrones in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt.

n Ἑαυτῶν ἁλώσεως] Αὐτῶν *Vat.* & *Rost.* qui & ἀναλώσεως habet. & mox *Vat.* τὰ τεκμήρια.

o Τεκμήρια.] τὰ τεκμ. L. B.

p Οὐδ' ἂν πτερὰ λαβόντες—Ἱεροσολύμων τεῖχος,] Curtius lib. 7. cap. 11. *Arimazes, loco fretus, superbe multa respondit. ad ultimum: an Alexander volare possit? interrogat.* Cui minatur ibidem mox Alexander: *se proxima nocte effecturum, ut crederet, Macedonas etiam volare.* HAV.

q Προσδιεφθείρετο,] Διεφθείρετο *Big.*

r Σωφρονούντων καὶ γηραιῶν,] Σωφρόνων *Big.* quo modo & paulo infra legitur, v. 20. §. ead.

s Παρίσταταί τε αὐτὰς.] Ita *Busb.* & *Rhed.* παρίστα τε αὐταῖς in *Editis.* παρίσταιαι τε αὐταῖς *Big. Lugd. Bat. Paris.* & *Vat.*

t Φρουροὺς] φρουρὰς *Paris.*

v Ὅσοι τε] Sic *Voss. Rhed. Paris.* & *Vat.* ὅσον in *Editis Aliisque.*

x Τῶν ἐρώντων] Ἐπιθυμούντων *Big.*

y Μὴ ὁμονοούντων] Illud μὴ deest *Busb. Paris. Big. Gall.* & *Rhed.*

z Ἐπιθυμοῦν ἐπεκράτει] Ita *Big. Busb. Vat. Paris.* & *Ruf.* antea erat ἐπεθύμουν, ἐπεκράτει τε νεότητι.

a Συντασσόμενοι κατὰ λόχους,] Συνταξάμενοι *Big.*

b Λῃστείαν] Λῃστείας *Big.*

c Μηδὲν αὐτοῖς Ῥωμαίων] Ita *Big. Vat. Voss. Paris.* & *Ruf.* μηδενὶ καὶ τῶν Ῥωμαίων τοὺς in *Editis Aliisque.*

d Πολὺ] *Rost.* πολλοί.

e Ῥωμαίοις ἅλωσιν.] Ῥωμαίων *Big.*

f Ἀθροισθέντες] Συναθροισθέντες *Bod.* & *Lugd. Bat.*

g Εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα] Εἰς Ἱεροσ. παρεισφθείρονται *Big. Vat.* & *Voss.*

h Συμπαρεισφθείρονται,] παρεισφθείρονται *MS. Lips. Lugd. Bat.* & *Paris.*

i Ἀπαρατηρήτως] Ita *MSS.* & *Ruf.* ἀπαραιτήτως in *Editis.*

k Ἐπεισχεομένους] Ἐπιχεομένους *Big. Paris. Vat.* & *Voss.*

l Ἐβάπτισαν τὴν πόλιν] Ἐβάπτισεν *Big.* quod sane postulat ὁ δὴ, prout legisse videtur *Ruf.*

runt. Ab inerti quippe & inutili multitudine ea consumpta erant, quæ militibus alendis sufficerent; atque inde factum est ut præter bellum sibimet accerserent & seditionem & famem.

Civitatis proceres à latronibus comprehensi.

4. Quin & alii è regione *vicina* latrones, cum in urbem venissent & atrociores qui in ea erant sibi adjunxissent, nihil mali gravioris non perpetrarunt. Illi enim non solum rapinis & spoliationibus metiebantur audaciam, sed etiam ad cædem usque grassabantur, non nocte, aut clam, aut quoslibet occidendo, sed palam & interdiu, & à nobilissimis initium facientes. Etenim primum Antipam regii generis virum, & civium potentissimum, adeo ut thesauros publicos suæ fidei creditos haberet, comprehensum custodiæ tradiderunt; post hunc Leviam è nobilibus quendam, & Sopham Raguelis filium (erant autem & isti è stirpe regia), prætereaque omnes qui in regione aliis præstare videbantur. Verum populum gravis occupabat terror; &, quasi bello capta esset urbs, propria quisque salute contenti erant.

Et ab iisdem occisi.

5. Latronibus autem non satis erat, ut comprehensos vinculis tenerent; neque tutum arbitrabantur viros potentes diutius ita custodire. nam & ipsorum familias, utpote virorum non paucorum, satis esse ad vindictam; ac præterea insurrecturum fortasse populum iniquitate commotum. Cum igitur decretum esset eos occidere, Joannem quendam è suis, ad cædes promtissimum, mittunt. hic lingua patria *si interpretere* Damæ filius vocatur. cui decem postquam assuerunt ad carcerem gladiis accincti, conclusos illic interficiunt. Sceleri autem tam immani causam non levem falso pretendebant. illos *scilicet* cum Romanis de traditione Hierosolymorum sermones habuisse, seque communis libertatis proditores interemisse dicebant, atque omnino in facinoris audacia gloriabantur, quasi de civitate bene meriti fuissent eamque servassent.

Pontifices pro arbitrio latronum creati.

6. Evenit autem populum quidem tam abjectum evadere & meticulosum, illos vero eò insolentiæ procedere, ut in eorum esset arbitrio etiam pontifices designare. Itaque familiarum jure abrogato, ex quibus per successionem creabantur pontifices, ignotos atque ignobiles *in pontifices* constituunt, ut impiorum facinorum socios haberent. illis enim, qui præter meritum summos adepti sunt honores, necesse erat eis obtemperare, qui ipsos ad *tantæ dignitatis fastigium* provexerunt. Inter eos autem, *male agendi* opportunitatem sibimet, ex eorum qui ipsos prohiberent contentionibus, captantes, donec, satis superque satiati injuriis hominibus illatis, in numen contumelias transtulerunt, pedibusque pollutis in locum sanctum introiere.

πόλιν. πλήθει γὰρ ἀχρήστῳ καὶ ἀργῷ προεξανηλώθη τὰ τοῖς μαχίμοις διαρκεῖν δυνάμενα, καὶ πρὸς τῷ πολέμῳ στάσιν τε [m] αὐτοῖς καὶ λιμὸν ἐπικατεσκεύασαν.

δ΄. Ἄλλοι τε ἀπὸ τῆς χώρας λῃσταὶ, παρελθόντες εἰς τὴν πόλιν καὶ τοὺς ἔνδον προσλαβόντες χαλεπωτέρους, οὐδέν τι τῶν δεινῶν [n] παρείασαν. οἵ γε οὐ μόνον ἁρπαγαῖς καὶ λωποδυσίαις τὴν τόλμαν [o] ἐμέτρουν, ἀλλὰ καὶ μέχρι φόνων ἐχώρουν, οὐ νυκτὸς, ἢ λαθραίως, [p] ἢ ἐπὶ τοὺς τυχόντας, ἀλλὰ φανερῶς, καὶ μεθ᾽ ἡμέραν, καὶ τῶν ἐπισημοτάτων καταρχόμενοι. πρῶτον μὲν γὰρ Ἀντίπαν, ἄνδρα τοῦ [q] βασιλείου γένους καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν [r] δυνατώτατον, ὡς καὶ τοὺς δημοσίους θησαυροὺς [s] πεπιστεῦσθαι, συλλαβόντες εἶρξαν, ἐπὶ τούτῳ [t] Λευΐαν τινα τῶν ἐπισήμων, καὶ [v] Σωφᾶν υἱὸν [x] Ραγουήλου. βασιλικὸν δ᾽ ἦν καὶ τούτων τὸ γένος. πρὸς δὲ τοὺς κατὰ τὴν χώραν προύχειν δοκοῦντας. δεινὴ δὲ κατάπληξις εἶχε τὸν δῆμον, καὶ, καθάπερ κατειλημμένης τῆς πόλεως πολέμῳ, τὴν [y] καθ᾽ αὑτὸν ἕκαστος σωτηρίαν ἠγάπα.

έ. Τοῖς δὲ οὐκ [z] ἀπέχρη τὰ δεσμὰ τῶν συνειλημμένων, οὐδὲ ἀσφαλὲς ᾤοντο μέχρι πολλοῦ δυνατοὺς ἄνδρας οὕτω φυλάσσειν. ἱκανοὺς μὲν γὰρ εἶναι καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν πρὸς ἄμυναν οὐκ ὀλιγάνδρους ὄντας· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸν δῆμον ἐπαναστήσεσθαι τάχα κινηθέντα πρὸς τὴν παρανομίαν. δόξαν οὖν ἀναιρεῖν [a] αὐτοὺς, [b] Ἰωάννην τινὰ πέμπουσι τῶν ἐξ αὐτῶν εἰς φόνους προχειρότατον. [c] Δορκάδος οὗτος ἐκαλεῖτο παῖς κατὰ τὴν ἐπιχώριον γλῶσσαν. [d] ᾧ δέκα συνελθόντες εἰς τὴν εἱρκτὴν ξιφήρεις, ἀποσφάττουσι τοὺς [e] συνειργμένους. παρανομήματι δ᾽ [f] ἐπὶ τηλικούτῳ μεγάλην [g] ἀπεψεύδοντο πρόφασιν. διαλεχθῆναι γὰρ αὐτοὺς Ῥωμαίοις περὶ παραδόσεως τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ προδότας ἀνῃρηκέναι τῆς κοινῆς ἐλευθερίας ἔφασκον, [h] καθόλου τ᾽ ἐπηλαζονεύοντο τοῖς τολμήμασιν, ὡς εὐεργέται καὶ σωτῆρες τῆς πόλεως γεγενημένοι.

ς΄. Συνέβη δὲ εἰς τοσοῦτον μετὰ τὸν δῆμον [i] ταπεινότητος καὶ δέους, ἐκείνους δὲ ἀπονοίας [k] προελθεῖν, ὡς ἐπ᾽ αὐτοῖς εἶναι καὶ τὰς χειροτονίας τῶν ἀρχιερέων. ἄκυρα γοῦν τὰ γένη ποιήσαντες ἐξ ὧν κατὰ διαδοχὰς οἱ ἀρχιερεῖς ἀπεδείκνυντο, καθίστασαν ἀσήμους καὶ [l] ἀγεννεῖς, ἵν᾽ ἔχοιεν συνεργοὺς τῶν ἀσεβημάτων. τοῖς γὰρ παρ᾽ ἀξίαν ἐπιτυχοῦσι τῆς ἀνωτάτω τιμῆς, ὑπακούειν ἦν ἀνάγκη τοῖς παρασχοῦσι. συνέκρουον δὲ καὶ τοὺς ἐν τέλει ποικίλαις ἐπινοίαις καὶ λογοποιΐαις, καιρὸν ἑαυτοῖς ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους τῶν κωλυόντων φιλονεικίαις ποιούμενοι, μέχρι τῶν εἰς ἀνθρώπους ὑπερεμπλησθέντες ἀδικημάτων ἐπὶ τὸ θεῖον μετήνεγκαν τὴν ὕβριν, καὶ [m] μεμιασμένοις τοῖς ποσὶ παρῄεσαν [n] εἰς τὸ ἅγιον.

ζ΄. Ἐπα-

m Αὐτοῖς καὶ λιμὸν ἐπικατεσκεύασαν.] Εαυτοῖς κ. λ. κατέσκ. Big.

n Παρείασαν.] Παρῄσαν in Cod. Big.

o Εμέτρουν,] ἀνεμέτρουν Paris.

p Η ἐπὶ τοὺς τυχόντας,] Οὐδ᾽ ἐπὶ τοὺς τ. Vat. Lugd. Bat. Paris. & Bod.

q Βασιλείου γένους] Βασιλικοῦ Big. & Paris.

r Δυνατώτατον,] Δυνατωτάτων Big. Busb. Paris. & Vat.

s Πεπιστεῦσθαι,] πεπιστεῦσθαι L. B & Paris.

t Λευΐαν τινα τῶν ἐπισήμων,] Ληοΐαν Big. Ληουΐαν Voss. & Vat. Ιουλίαν Rost.

v Σωφᾶν] Σόφαν Big. Σοφᾶν Voss.

x Ραγουήλου.] Ραγώλου Vat. & Paris. Ρυγέτου Big. Ραγᾶλις Voss. & Bod. atque passim Rost.

y Καθ᾽ αὑτὸν] κατ᾽ αὐτῶν Rost & Paris.

z Απέχρη τὰ δεσμὰ] Απεχρησε Big.

a αὐτοὺς,] Abest a Rost. & Paris.

b Ιωάννην τινὰ] Ιωάννην τινὰ πέμπουσι σὺν τοῖς ἀμφ. αὐτὸν εἰς φόνους πρ. Vat.

c Δορκάδος] Ταβηθᾶ οὗτος Busb. & Rhed. τοῦ Ταβητᾶ δορκάδος Paris. Sic *Actorum* cap. IX. v. 36. ὀνόματι Ταβιθὰ, ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς. *nomine Tabitha, quod, si interpretere, sonat Damam.*

d Ω δέκα συνελθόντες] Οἳ δὲ ι΄ συνελθόντες Vat. & Paris.

e Συνειργμένους.] Συνειλημμένους Vat. Rost. Lugd. Bat. & Paris. & Ruf. εἰργμένους Big. & Paris.

f Επὶ τηλικούτῳ μεγάλην] Εν τηλικούτῳ μεγάλως ἀπεψεύδοντο, καὶ πρόφασιν διαλεχθῆναι αὐτοὺς Paris. καὶ προφάσεις διεπλάττοντο [ἀνεπλάττοντο Bod.] διαλεχθῆναι γὰρ Big. Voss. & Bod.

g ἀπεψεύδοντο πρόφασιν.] ἀπεψεύδοντο· καὶ προφάσεις ἀνέπλαττον Rost. & L. B.

h Καθόλου τ᾽ ἐπηλαζονεύοντο] Καὶ ὀλίγον δὲ Voss. Paris. & Bod. κατ᾽ ὀλίγου δὲ Rost.

i Ταπεινότητος] Conf. sup. lib. I. c. 16. §. 4. SPANH.

k Προελθεῖν,] Vide *Scaligerum* in *Animadv.* in *Eusebium*, p. 151. & *Baron.* tom. I. p. 28. διελθεῖν Rost.

l Αγεννεῖς,] Αγενεῖς Big. Paris. & Vat.

m Μεμιασμένοις τοῖς ποσὶ παρῄεσαν] Μεμιαμμένοις Voss. Vat. Busb. Paris. & Rhed. μεμιαμμένοις Bod.

n Εἰς τὸ ἅγιον.] Ita cum *Rufino* lego & distinguo, antea erat, εἰς τὸ ἅγιον, ἐπανισταμένου τε αὐτοῖς ἤδη τοῦ πλήθους εἶχε γὰρ &c. ac dein Οἱ δὲ τ, ut inde in *Græcis* caput inciperet. Huds. μεμιασμένοις ποσὶ εἰς τὸ ἅγιον. Hoc est in loco sancto abominabile positum, a Daniele & Christo prædictum. REL.

o Ανα-

ζ΄. Ἐπανισταμένου δὲ αὐτοῖς ἤδη τοῦ πλήθους· ἐνῆγε γὰρ ὁ γεραίτατος τῶν ἀρχιερέων [o] Ἄνανος, ἀνὴρ σωφρονέστατος, καὶ τάχα ἂν διασώσας τὴν πόλιν, εἰ τὰς τῶν ἐπιβούλων χεῖρας ἐξέφυγεν· οἱ δὲ τὸν νεὼν τοῦ Θεοῦ φρούριον αὐτοῖς καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου ταραχῶν ποιοῦνται, καὶ καταφυγὴ καὶ τυραννεῖον ἦν αὐτοῖς τὸ ἅγιον. παρεκίρνατο δὲ τοῖς δεινοῖς εἰρωνεία, τὸ τῶν ἐνεργουμένων ἀλγεινότερον. ἀποπειρώμενοι γὰρ τῆς τοῦ δήμου καταπλήξεως, καὶ τὴν [p] αὐτῶν δοκιμάζοντες ἰσχὺν, κληρωτοὺς ἐπεχείρησαν ποιεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς, οὔσης ὡς ἔφαμεν κατὰ γένος αὐτῶν τῆς διαδοχῆς. ἦν δὲ πρόσχημα μὲν τῆς ἐπιβουλῆς ἔθος ἀρχαῖον· ἐπειδὴ καὶ πάλαι κληρωτὴν ἔφασαν εἶναι τὴν ἀρχιερωσύνην· τὸ δὲ ἀληθὲς τοῦ βεβαιοτέρου νόμου κατάλυσις, καὶ τέχνη πρὸς δυναστείαν, τὰς ἀρχὰς δι᾽ [q] αὑτῶν [r] καθισταμένοις.

η΄. Καὶ δὴ μεταπεμψάμενοι μίαν τῶν [s] ἀρχιερατικῶν [t] φυλὴν, [v] Ἐνιαχεὶμ καλεῖται, διεκλήρουν ἀρχιερέα· λαγχάνει δ᾽ ἀπὸ τύχης, ὁ μάλιστα [x] διαδείξας αὐτῶν τὴν παρανομίαν, [y] Φαννίας τὶς ὄνομα, υἱὸς Σαμουήλου κώμης [z] Ἀφθας, ἀνὴρ οὐ μόνον [a] ἀνάξιος ἀρχιερεὺς, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἐπιστάμενος σαφῶς τί ποτε ἦν ἀρχιερωσύνη δι᾽ ἀγροικίαν. ἀπὸ γοῦν τῆς χώρας αὐτὸν ἄκοντα σύραντες, ὥσπερ ἐπὶ σκηνῆς, ἀλλοτρίῳ κατεκόσμουν προσωπείῳ, τήν τε ἐσθῆτα περιτιθέντες [b] ἱερὰν, καὶ τὸ τί δεῖ ποιεῖν ἐπὶ καιροῦ διδάσκοντες· χλεύη δ᾽ ἦν ἐκείνοις καὶ παιδιὰ τὸ τηλικοῦτον ἀσέβημα· τοῖς δὲ ἄλλοις ἱερεῦσιν, ἐπιθεωμένοις πόρρωθεν [c] παιζόμενον τὸν νόμον, δακρύειν [d] ἐπῄει, καὶ κατέστενον τὴν τῶν ἱερῶν τιμῶν κατάλυσιν.

θ΄. Ταύτην τὴν τόλμαν αὐτῶν οὐκ ἤνεγκεν ὁ δῆμος, ἀλλ᾽ ὡς ἐπὶ τυραννίδος κατάλυσιν ὥρμηντο πάντες. καὶ γὰρ [e] οἱ προύχειν δοκοῦντες αὐτῶν, [f] Γωρίων τε υἱὸς Ἰωσήπου, καὶ [g] Γαμαλιήλου Συμεὼν, [h] παρεκρότουν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀθρόους, καὶ κατ᾽ ἰδίαν περιϊόντες ἕκαστον, ἤδη ποτὲ τίσασθαι τοὺς λυμεῶνας τῆς ἐλευθερίας, καὶ [i] καθᾶραι τῶν μιαιφόνων τὸ ἅγιον. οἵ τε δοκιμώτατοι τῶν ἀρχιερέων, [k] Γαμαλᾶ μὲν, [l] υἱὸς [m] Ἰησοῦς, Ἀνάνου δὲ Ἄνανος, πολλὰ τὸν δῆμον εἰς νωθείαν κατονειδίζοντες ἐν ταῖς συνόδοις, [n] ἐπήγειρον τοῖς ζηλωταῖς. τοῦτο γὰρ [o] αὐτοὺς ἐκάλεσαν, ὡς ἐπ᾽ ἀγαθοῖς ἐπιτηδεύμασιν, ἀλλ᾽ [p] οὐχὶ ζηλώσαντες τὰ κάκιστα τῶν ἔργων [q] καὶ ὑπερβαλόμενοι.

ι΄. Καὶ δὴ συνελθόντος τοῦ πλήθους εἰς ἐκκλησίαν,

7. Jam vero populo contra illos incitato, (namque eos impellebat * Ananus, pontificum natu maximus, vir sapientissimus, & qui fortassis civitatem conservasset, si ex insidiatorum manibus effugisset) hi templum Dei sibi contra populi tumultus præsidium fecerunt, & locus sanctus ipsis refugium erat & tyrannidis domicilium. Acerbis autem malis admiscebatur etiam cavillatio, quæ præ cæteris eorum factis dolori erat. tentando enim quanto metu populus teneretur, suasque vires explorando, sorte pontifices legere conati sunt, cum illis ut diximus ex familiis deberetur successio. Verum huic fraudi mos quidem antiquus obtendebatur, (nam & olim pontificatum sorte deferri solitum fuisse dicebant) re autem vera legis erat abrogatio validissimæ, commentumque ad potentiam consequendam ab iis adhibitum, qui suo arbitrio magistratus constituunt.

Anani elogium.

Sorte creare pontifices statuitur.

8. Itaque una generis pontificii tribu accita (cui nomen Eniachim) pontificem sorte eligebant: casuque sors obtigit homini, qui maxime eorum ostendebat iniquitatem, cuidam nomine Phanniæ, Samuelis filio, ex vico Aphtha, qui non solum erat pontificatu indignus, sed etiam qui ob rusticitatem nec quid pontificatus esset omnino dignosceret. Quapropter invitum eum rure abstractum, aliena, ut in scena fieri solet, ornabant persona, tam eum sacra veste induentes, quam quid facto opus esset † commode docentes. Illis autem risus lususque erat tantum flagitium: aliis vero sacerdotibus, cum procul spectarent legem ludibrio habitam, subiit lachrymare, honoresque sacrorum dissolutum iri ingemiscebant.

Phannias fit pontifex.

9. Hanc illorum audaciam non tulit populus; sed omnes quasi ad tyrannidis eversionem incitati erant. Etenim ex iis qui præstare videbantur, Gorion Josephi filius & Simeon Gamalielis, tam seorsim singulos circumeuntes, quam simul universos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis perditores ultum irent, locumque sanctum ab hominibus sceleratis purgarent. atque pontificum spectatissimi, Gamalæ quidem filius Jesus, Anani vero Ananus, populo multis segnitiem exprobrantes in coetibus, *eos* in Zelotas excitabant. ita enim ipsi se vocabant, quasi ob bonarum rerum studium, ‡ non vero operum flagitiosissima sibi imitanda proposuissent & superassent.

Primores populi hortantur multitudinem ut facinorosos adorirentur.

Zelotæ quinam dicti.

10. Itaque in concionem populo congregato, & cunctis quidem indignantibus, quod loca sancta vide-

Populus in concionem convocatur.

o Ἄνανος,] Conf. de Vita §. 38. SPANH.

p Αὐτῶν δοκιμάζοντες] Ἑαυτῶν *Big.* unde αὑτῶν pro αὐτῶν reposui.

q Αὑτῶν] Eo modo *Vat.* αὐτῶν in *cæteris.*

r Καθισταμένοις.] Καθισταμένων *Gall.* & *Paris.*

s Ἀρχιερατικῶν] Ἱερατικῶν *Bod.* & *Par. Lips. Vat. Rost.* & *Ruf.*

t Φυλὴν,] Φυλῶν *Big.* & forsan *Ruf.* qui vertit, *una sacratarum tribuum accita* &c. contra quam *Pseudo-Hegesipp.* qui habet *de sacerdotalibus tribubus* &c.

v Ἐνιαχεὶμ καλεῖται,] Ita juxta *Rufini* & *Pseudo-Hegesippi* codices meliores. Ἐνιαχεὶν *Big.* Ἐνιακὶν & Ἐνιακὴν *Par.* Ἐνιαχεὶμ in *Editis Aliisque.* Verum Cl. *Lowthius.* (cum *Basnagio* in *Hist. Jud.* l. 1. c. 5.) malit ἢ Ἰακὶμ vel Ἰακείμ. Confer. 1 *Chron.* c. 24. v. 12. & 17. & vide *Seldenum* de *Success. Pontif.* l. 1. c. II. HUDS. lege Ἐλιακεὶμ id est Jakem. 1 Chron. 24. ubi *Codd.* quidam Ἐλιακεὶμ habet. REL.

x Διαδείξας αὐτῶν] Διαδειξόμενος *Voss.* & *Vat.* Διαδεξόμενος & Διαδεξάμενος *Par.*

y Φαννίας] Φαννὶ *MS. Lips.* Φανίτης *Rost.* Φάνι τις *Big. Voss. Bod. Ruf.* & *Pseudo-Hegesipp.* Φαννί τις *Lips. Par.* & *Vat.*

z Ἀφθας,] Ἀφθᾶς *Big.* Ἀφθίας *Lugd. Bat.* & *Rost.*

a Ἀνάξιος ἀρχιερεὺς,] Οὐ μόνον οὐκ ἐξ ἀρχιερέων *Big. Lips. Voss. Rost. Par. Vat. Ruf* & *Pseudo-Hegesipp.*

b Ἱερὰν,] Τὴν ἱερὰν *Vat. Lugd. Bat. Par. Busb.* & *Rhed.*

c Παιζόμενον] πεπαιζόμενον *Rost.*

d Ἐπῄει,] ἐποίει *Rost.* & *Par.*

e Οἱ προύχειν δοκοῦντες] Οἱ προύχειν αὐτῶν δοκοῦντες *Big.*

f Γωρίων τε υἱὸς Ἰωσήπου,] Γορρίων *Big.*

g Ὁ Γαμαλιήλου Συμεὼν,] Gorion filius Josephi. Simeon ben Gamaliel hic præses erat Synedrii & in excidio urbis periit, testibus Judæis. REL.

h Παρεκρότουν] Παρεκροτοῦντο ἔντε ταῖς *Big.*

i Καθᾶραι] καθῆραι *L. B.*

k Γαμαλᾶ μὲν] Jesus filius Gamalæ Judæi inter Pontifices recensent Josuam ben Gamlæ, יהושע בן גמלא sed eum ante excidium diu faciunt Pontificem. An tam diu hic vixit? vel an ætatem ejus ἀχρονολόγως constituerunt Hebræi? REL.

l Υἱὸς] Illud υἱὸς è *Codd. Big. Rost. Par.* & *Voss.* Γαμαλᾶ μὲν υἱὸς Ἰησοῦ *Vat.* & *Ruf.*

m Ἰησοῦς,] Conf. de Vita §. 38. & infr. c. 9. §. 11. & lib. 6. c. 2. §. 2. SPANH.

n Ἐπήγειρον τοῖς ζηλωταῖς.] Ita *Big.* ἐπήγειραν in *Editis Aliisque.*

o Αὐτοὺς ἐκάλεσαν,] Ἑαυτοὺς *Big.* αὑτοὺς *Busb.* & *Rhed.*

p Οὐχὶ ζηλώσαντες τὰ κάκιστα] Sic *Big.* οὐ in *cæteris.*

q Καὶ ὑπερβαλόμενοι.] Ita *Big.* & *Lugd. Bat.* καὶ ὑπερβαλλόμενοι in *Editis* & *plerisque MSS.* in nonnullis καλέσαντας & ὑπερβαλλομένους.

* Ananus, Conf. de Vita §. 38. SPANH.

† Subitus *Ruf.* Docetur in tempore, quid eum facere oporteret, *Pseudo-Hegesipp.*

‡ *Al.* & non potius imitantes pessima opera, & in hoc studio omnem modum excedentes.

viderent à *nefariis* occupata, omniaque rapinarum & cædium plena, nondum vero ad injurias ulciscendas properantibus, propterea quod Zelotas oppugnatu difficiles esse (id quod *verum* erat) suspicabantur, cum in medio constitisset Ananus, & in templum sæpenumero respectasset, oculosque lachrymis opplesset, „ Equidem mihi, inquit, satius esset mori, quam Dei domicilium videre piaculis tantis obrutum oppletumque: atque inaccessa & sancta loca sceleratorum pedibus referta. Veruntamen veste sacerdotali amictus, & nominum venerabilium honoratissimum ferens, vivo, vitæ etiam cupidus, nec pro senectute quidem mea mortem obiens gloriosam. Itaque si solus sim, velutique in solitudine, animam meam pro Deo solam profundam. Quorsum enim viverem in medio populi, calamitates suas minime sentientis; & apud quos nemo est qui malis præsentibus occurrat? siquidem spoliati injuriam toleratis, ac verberati tacetis, neque palam quisquam ingemiscit. O acerbam dominationem! Quid de tyrannis querar? Nunquid non à vobis incrementum ceperunt, & à vestra malorum patientia? nunquid non, insuper eos habentes qui primi *sceleratorum* manus conflarunt, cum adhuc pauci essent, silentio vestro numerum eorum auxistis; atque dum illi armarentur quiescentes, in vosmetipsos arma vertistis, cum primos illorum impetus comprimi oporteret, quando cognatos conviciis appetebant? Vos autem, de rebus parum soliciti, sceleratos ad rapinas faciendas incitastis; domibusque vastatis, illarum nullam rationem habuistis. Quapropter domini ipsi diripiebantur, cumque per mediam civitatem traherentur, nemo eis auxilio erat. Quin & illi vinculis eos cruciarunt, quos vos prodidistis. mitto dicere quot fuerint & quales, sed à nemine accusatos, indemnatos. Vinctis nemo opem tulit. consequens erat, ut eosdem occisos aspiceremus. hoc etiam vidimus, velut ex armento bestiarum optimo quoque semper ad sacrificium ducto, neque mutivit quisquam neque dextram movit. Patiemini igitur, patiemini, sancta conculcari videntes? cumque omnes ex facinoribus audacibus gradus nefariis istis hominibus subjeceritis, non ægre feretis eorum eminentiam? nunc enim profecto ad majora procederent, si quid locis sanctis majus evertendum haberent. Et civitatis quidem locus munitissimus occupatur (nunc enim templum appellari fas est?) ut arx quædam sive præsidium. Tanta igitur contra vos tyrannide munita, & inimicis supra verticem positis, ut videtis, quid vobiscum cogitatis, & quænam animi sententiis fovendis adhibetis? An Romanos exspectatis, ut locis nostrûm sanctis opitulentur? Itane quidem se habent civitatis res, eoque ventum est calamitatis, ut nostri miserturi sint etiam hostes? Non exsurgetis, ô *hominum* miserrimi, & vobismet ad plagas conversis, id quod & feras facere videre est,

Anani concio.

καὶ πάντων ἀγανακτούντων μὲν ἐπὶ τῇ καταλήψει τῶν ἁγίων, ταῖς τε ἁρπαγαῖς, καὶ τοῖς [r] πεφονευμένοις, [s] οὔπω δὲ πρὸς τὴν ἄμυναν ὡρμημένων, [t] τῷ δυσεπιχειρήτους, ὅπερ ἦν, τοὺς ζηλωτὰς ὑπολαμβάνειν, καταστὰς ἐν μέσοις [v] ὁ Ἄνανος, καὶ πολλάκις εἰς τὸν ναὸν ἀπιδὼν, ἐμπλήσας τε τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρύων, „ ἦ καλόν γε, εἶπεν, ἦν ἐμοὶ τεθνάναι, πρὶν ἐπιδεῖν τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ τοσούτοις ἄγεσι καταγέμοντα, καὶ τὰς [x] ἀβάτους καὶ ἁγίας χώρας ποσὶ μιαιφόνων στενοχωρουμένας. ἀλλὰ περικείμενος [y] τὴν ἀρχιερατικὴν ἐσθῆτα, καὶ τὸ τιμιώτατον [z] καλούμενος τῶν σεβασμίων ὀνομάτων, ζῶ καὶ φιλοψυχῶ, [a] μηκέτι ὑπὲρ τοὐμοῦ γήρως ὑπομένων εὐκλεῆ θάνατον. εἰ δὲ δὴ μόνος εἰμὶ, καὶ καθάπερ ἐν ἐρημίᾳ, τὴν ἐμαυτοῦ ψυχὴν ἐπιδώσω μόνην ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ. τί γὰρ καὶ δεῖ ζῆν ἐν δήμῳ συμφορῶν ἀναισθητοῦντι, καὶ παρ' οἷς ἀπόλωλεν ἡ τῶν ἐν χερὶ παθῶν ἀντίληψις. ἁρπαζόμενοι γοῦν ἀνέχεσθε, καὶ τυπτόμενοι σιωπᾶτε, καὶ τοῖς φονευομένοις οὐδὲ ἐπιστένει τις ἀναφανδόν. ὢ τῆς πικρᾶς τυραννίδος. [b] τί μέμφομαι τοὺς τυράννους; μὴ γὰρ οὐκ ἐτράφησαν ὑφ' ὑμῶν, καὶ τῆς ὑμετέρας ἀνεξικακίας; μὴ γὰρ οὐχ ὑμεῖς περιϊδόντες τοὺς πρώτους συνισταμένους, ἔτι δὲ ἦσαν ὀλίγοι, πλείους ἐποιήσατε τῇ σιωπῇ, καὶ καθοπλιζομένων ἠρεμοῦντες καθ' ἑαυτῶν [c] ἐπεστρέψατε τὰ ὅπλα· δέον τὰς πρώτας αὐτῶν ἐπικόπτειν [d] ὁρμὰς, ὅτε λοιδορίαις καθήπτοντο τῶν συγγενῶν; ὑμεῖς δὲ ἀμελήσαντες [e] ἐφ' ἁρπαγὰς παρωξύνατε τοὺς ἀλιτηρίους· καὶ πορθουμένων οἴκων, λόγος ἦν οὐδείς. τοιγαροῦν αὐτοὺς ἥρπαζον τοὺς δεσπότας, καὶ συρομένοις διὰ μέσης τῆς πόλεως οὐδεὶς ἐπήμυνεν. οἱ δὲ καὶ δεσμοῖς ᾐκίσαντο τοὺς ὑφ' ὑμῶν προδοθέντας. ἐῶ λέγειν πόσους καὶ [f] ποδαποὺς, ἀλλὰ [g] ἀκαταιτιάτους, ἀκρίτους. οὐδεὶς ἐβοήθησε τοῖς δεδεμένοις. ἀκόλουθον ἦν ἐπιδεῖν τοὺς αὐτοὺς φονευομένους. ἐπείδομεν καὶ τοῦτο, καθάπερ ἐξ ἀγέλης ζώων ἀλόγων ἑλκομένου τοῦ κρατίστου [h] ὄντος ἀεὶ θύματος, οὐδὲ φωνήν τις ἀφῆκεν, οὐχ ὅπως ἐκίνησε τὴν δεξιάν. φέρετε [i] δὴ τοίνυν φέρετε πατούμενα βλέποντες τὰ ἅγια; [k] καὶ πάντας ὑποθέντες αὐτοῖς τοῖς ἀνοσίοις τοὺς τῶν τολμημάτων βαθμοὺς, μὴ βαρύνεσθε τὴν ὑπεροχήν; καὶ γὰρ νῦν πάντως ἂν ἐπὶ μεῖζον προὔκοψαν, εἴ τι τῶν ἁγίων καταλῦσαι μεῖζον εἶχον. κεκράτηται μὲν οὖν τὸ ὀχυρώτατον τῆς πόλεως, [l] λεγέσθω γὰρ νῦν τὸ ἱερὸν, [m] ὡς ἄκρα τις ἢ φρούριον. ἔχοντες δ' ἐπιτετειχισμένην τυραννίδα τοσαύτην, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ὑπὲρ κορυφὴν βλέποντες, [n] τί βουλεύεσθε, καὶ τίσι τὰς γνώμας προθάλπετε; Ῥωμαίους ἄρα [o] περιμένετε, ἵν' ἡμῶν βοηθήσωσι τοῖς ἁγίοις; ἔχει μὲν οὕτω τὰ πράγματα τῇ πόλει, καὶ πρὸς τοσοῦτον ἥκομεν συμφορῶν, ἵνα ἡμᾶς ἐλεήσωσι καὶ πολέμιοι; οὐκ ἐξαναστήσεσθε, ὦ τλημονέστατοι, καὶ πρὸς τὰς πληγὰς ἐπιστραφέντες, ὃ

„ καὶ

r Πεφονευμένοις,] Φονευομένους Big.
s Οὔπω δὲ πρὸς] Οὐδέπω δὲ Big.
t Τῷ δυσεπιχειρήτους,] τῷ δυσεπιχειρήτων Rost. τῷ δυσεπιχειρήτῳ Par.
v Ὁ Ἄνανος,] Illud ὁ è *Cod. Big.* qui mox quod δακρύων sequitur ἦ non agnoscit.
x Ἀβάτους καὶ ἁγίας χώρας] ἄβατα loca sacra & religiosa, βατὰ autem contra de locis βεβήλοις. Vid. *Schol. Sophocl. Oed. Col.* p. 487. & quæ noto ad *Æschyl. Prometh.* v. 2. SPANH.
y Τὴν ἀρχιερατικὴν ἐσθῆτα,] At unde illi hæc vestis? Phannias erat à Zelotis creatus Pont. M. an hic vestes ἀρχιερατικὰς non habuit? REL. Idem dicit mox infra cap. 4. §. 2. in morte Anani & Jesu, οἱ δὲ πρὸ ὀλίγου τὴν ἱερὰν ἐσθῆτα περικείμενοι &c. HAV.
z Καλούμενος] Καλούμενον Big. Par. & Vat.
a Μηκέτι ὑπὲρ—εὐκλεῆ θάνατον.] Ita Big. Vat. Lugd. Bat. Par. & Ruf. μηκέτι ὑ. τ. γ. ὑπομένειν εὐκλεᾶ in Editis Aliisque.
b Τί μέμφομαι] Τί δὲ μέμφομαι Big. & Vat.
c Ἐπεστρέψατε] ἐπετρέψατε & ὑπεστρέψατε Paris.
d Ὁρμὰς,] Πείρας Big.
e Ἐφ' ἁρπαγὰς] Ἐφ' ἁρπαγαῖς Big. Par. & Vat.
f Ποδαποὺς,] Ποταποὺς Big.
g Ἀκαταιτιάτους,] Conf sup. lib. I. c. 24. §. 8. SPANH.
h Ὄντος ἀεὶ θύματος,] Illud ὄντος non agnoscit Busb.
i Δὴ τοίνυν] Particula δὴ abest *Busb.*
k Καὶ πάντας ὑποθέντες αὐτοῖς τοῖς ἀνοσίοις] Ita lego cum Cod. Big. καὶ πάντες ὑποθέντες (αὐτοὶ L. B.) αὐτοὺς in *Editis Aliisque.*
l Λεγέσθω γὰρ νῦν] Cum interrogatione legendum censeo. τί δὲ Par.
m Ὡς ἄκρα] Templum ἄκρα. ita Tacitus Hist. l. v. *Ipsæ porticus quibus templum ambiebatur, egregium propugnaculum.* REL.
n Τί βουλεύεσθε,] Ita *Lugd. Bat.* alii βούλεσθε. HAV.
o Περιμένετε,] Ita *Vat.* & *Par.* περιμενεῖτε in *cæteris.*

p Ἐς

,, κἀπὶ τῶν θηρίων ἐστὶν ἰδεῖν, τοὺς τύπτοντας ἀμυνεῖσθε;
,, οὐκ ἀναμνησθήσεσθε τῶν ἰδίων ἕκαστος συμφορῶν, οὐδὲ,
,, ἃ πεπόνθατε πρὸ ὀφθαλμῶν θέμενοι, τὰς ψυχὰς
,, [p] ἐπ' αὐτοὺς θήξετε πρὸς τὴν ἄμυναν; ἀπόλωλεν ἄρα
,, παρ' ὑμῖν τὸ τιμιώτατον τῶν παθῶν, καὶ φυσικώτα-
,, τον, ἐλευθερίας ἐπιθυμία. φιλόδουλοι δὲ καὶ φιλο-
,, δέσποτοι γεγόναμεν, ὥσπερ ἐκ προγόνων τὸ ὑπο-
,, τάσσεσθαι παραλαβόντες. ἀλλ' ἐκεῖνοί γε πολλοὺς
,, καὶ μεγάλους ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας πολέμους διήνεγκαν,
,, καὶ οὔτε τῆς Αἰγυπτίων, οὔτε τῆς Μήδων δυναστείας ἡττή-
,, θησαν, ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν τὸ κελευόμενον. καὶ τί δεῖ
,, τὰ τῶν προγόνων λέγειν; ἀλλ' ὁ νῦν πρὸς Ῥωμαίους
,, πόλεμος, ἐῶ διελέγχειν πότερον λυσιτελὴς ὢν καὶ
,, σύμφορος ἢ τοὐναντίον, τίνα δ' οὖν ἔχει πρόφασιν;
,, οὐ τὴν ἐλευθερίαν; εἶτα τοὺς τῆς οἰκουμένης δεσπότας
,, μὴ φέροντες, τῶν ὁμοφύλων τυράννων ἀνεξόμεθα; καί-
,, τοι τὸ μὲν τοῖς ἔξωθεν ὑπακούειν, [q] ἐνέγκαι τὶς ἂν
,, εἰς τὴν ἅπαξ [r] ἡττηθεῖσαν τύχην· τὸ δὲ τοῖς [s] οἰκείοις
,, εἴκειν πονηροῖς, ἀγεννῶν ἐστι καὶ προαιρουμένων. ἐπειδὴ
,, δὲ ἅπαξ ἐμνήσθην Ῥωμαίων, οὐκ ἀποκρύψομαι
,, πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ὃ μεταξὺ τῶν λόγων ἐμπεσὸν
,, ἐπέστρεψε τὴν διάνοιαν, ὅτι κἂν ἁλῶμεν ὑπ' ἐκεί-
,, νοις, [t] ἀπίη δὲ ἡ πεῖρα τοῦ λόγου, χαλεπώτερον οὐδὲν
,, παθεῖν ἔχομεν, ὧν ἡμᾶς διατεθείκασιν οὗτοι. πῶς
,, δ' οὐ δακρύων ἄξιον, ἐκείνων μὲν [v] ἐν τῷ ἱερῷ καὶ
,, ἀναθήματα βλέπειν, τῶν δὲ ὁμοφύλων τὰ σκῦλα
,, σεσυληκότων καὶ [x] ἀνελόντων τὴν τῆς μητροπόλεως εὐ-
,, γένειαν, καὶ πεφονευμένους ἄνδρας, ὧν ἀπέσχοντο ἂν
,, κἀκεῖνοι κρατήσαντες. καὶ Ῥωμαίους μὲν μηδέποτε
,, ὑπερβῆναι τὸν ὅρον τῶν βεβήλων, μηδὲ παραβῆναί τι
,, τῶν ἱερῶν ἐθῶν, πεφρικέναι δὲ πόῤῥωθεν [y] ὁρῶντας τοὺς
,, τῶν ἁγίων περιβόλους· γεννηθέντας δέ τινας ἐν τῇδε
,, τῇ χώρᾳ, καὶ τραφέντας ὑπὸ τοῖς ἡμετέροις ἔθεσι,
,, καὶ Ἰουδαίους καλουμένους, ἐμπεριπατεῖν μέσοις τοῖς
,, ἁγίοις, θερμὰς ἔτι τὰς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντας
,, φόνων. εἶτα τίς δέδοικε τὸν ἔξωθεν πόλεμον, καὶ τοὺς
,, ἐν συγκρίσει πολλῷ τῶν οἰκείων ἡμῖν μετριωτέρους;
,, [z] καὶ γὰρ ἂν εἰ ἐτοίμους δεῖ τοῖς πράγμασι τὰς κλή-
,, σεις ἐφαρμόζειν, τάχα ἂν εὕροι τὶς Ῥωμαίους μὲν
,, [a] ἡμῖν βεβαιωτὰς τῶν νόμων, πολεμίους δὲ τοὺς ἔνδον.
,, ἀλλ' ὅτι μὲν ἐξώλεις οἱ ἐπίβουλοι τῆς ἐλευθερίας, καὶ
,, πρὸς ἃ δεδράκασιν οὐκ ἂν τις [b] ἐπινοήσειε δίκην
,, ἀξίαν κατ' αὐτῶν, οἶμαι πάντας [c] ἥκειν πεπεισμέ-
,, νους οἴκοθεν, καὶ πρὸ τῶν ἐμῶν λόγων [d] παρωξύνθαι
,, τοῖς ἔργοις ἐπ' αὐτοὺς ἃ πεπόνθατε. καταπλήσσον-
,, ται δὲ ἴσως οἱ πολλοὶ τό, τε πλῆθος αὐτῶν, καὶ
,, τὴν τόλμαν, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἐκ τοῦ τόπου πλεονεξίαν.
,, ταῦτα δὲ ὥσπερ συνέστη διὰ τὴν ὑμετέραν ἀμέλειαν,
,, καὶ νῦν αὐξηθήσεται πλέον ὑπερτιθεμένων. καὶ γὰρ τὸ
,, πλῆθος αὐτοῖς ἐπιτρέφεται καθ' ἡμέραν, παντὸς
,, πονηροῦ πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτομολοῦντος, καὶ τὴν τόλ-
,, μαν ἐξάπτει μέχρι νῦν μηδὲν ἐμπόδιον· τῷ τε τόπῳ,
,, καθύπερθεν ὄντες, χρήσαιντο καὶ μετὰ παρασκευῆς,
,, ἂν ἡμεῖς χρόνον δῶμεν. πιστεύσατε δὲ ὡς, ἐὰν
,, [e] προσβαίνωμεν ἐπ' αὐτοῖς, ἔσονται τῇ συνειδήσει

,, percutientes ulciscemini? Non suas quisque in
,, memoriam revocabit calamitates, &, ante oculos
,, positis quæ pertulerit, ad ultionem animos acuet?
,, Periit apud vos quod affectuum omnium cha-
,, rissimum, quod maxime à natura est, libertatis
,, desiderium. Quin & facti sumus servorum domi-
,, norumque amantes, quasi à majoribus subjici
,, didicerimus. Atqui illi multa & magna pro liber-
,, tate sua obierunt bella, & neque Ægyptiorum
,, neque Medorum potentiæ cesserunt, dummodo
,, ne facerent quæ juberentur. Et quid opus est
,, de proavis dicere? Verum bellum, quod nunc
,, cum Romanis gerimus (mitto dijudicare, utrum
,, in rem nostram & commodum sit, an contra)
,, quid palam habet causæ? nonne libertatem? Quid
,, ergo, qui dominis totius terrarum orbis servire
,, ægre ferimus, populares tyrannos tolerabimus?
,, Quanquam extraneis quidem obtemperare, est
,, ut quis fortunæ aliquando victæ acceptum refe-
,, rat: suis vero iisque improbis cedere, ignavos ar-
,, guit & serviendi cupidos. At quoniam Romano-
,, rum semel meminerim, silentio non dissimulabo,
,, quod mihi inter loquendum in mentem venerit,
,, eamque ad illos converterit; quòd etiamsi ab his
,, capti fuerimus, (absit autem dicti experimentum)
,, nihil nobis patiendum restat iis acerbius, quibus
,, nos isti affecerunt. Quomodo autem non sit la-
,, chrymabile, illorum quidem in templo etiam do-
,, naria cernere, gentilium vero prædas spoliantium
,, & diripientium metropolim nobilissimam, cædes-
,, que virorum quibus & illi victoriam adepti pe-
,, percissent. Et Romanos quidem nunquam trans-
,, gredi ausos esse limitem profanorum, aut sacrarum
,, quidquam consuetudinum violare, locorum au-
,, tem sanctorum ambitum, *quamvis* procul aspe-
,, ctum, perhorrescere: nonnullos vero quos tulit
,, hæc regio, nostrisque in moribus educatos, Ju-
,, dæosque vocatos, in medio locorum sanctorum
,, deambulare, cum adhuc manus popularium cæde
,, calidas haberent. An vero quis bellum externum
,, metuat, hostesque præ nostratibus multo nobis
,, æquiores? nam si & rebus aptanda sint propria
,, vocabula, fortasse comperietur, Romanos qui-
,, dem leges nobis conservasse, hostes vero esse
,, quos muris inclusos habemus. Verum hos insi-
,, diatores libertatis exitio deberi, neque facinorum
,, eorum dignam excogitari posse condemnatio-
,, nem, puto *vos* omnes persuasum habuisse cum
,, domo veniretis; rebusque quas pertulistis, etiam
,, antequam verbum facerem, in eos fuisse commo-
,, tos. Plerique autem fortasse multitudinem eo-
,, rum & audaciam reformidant, & præterea quod
,, loco superiores sint. Sed hæc ut vestra negli-
,, gentia conflata sunt, nunc etiam in majus aucta
,, erunt, si cunctabimur. nam & numerus illorum
,, quotidie crescit, nequissimo quoque ad sui si-
,, miles profugiente; & inde accenditur audacia,
,, quod nihil adhuc eis obstiterit: locoque, ut-
,, pote superiores, adhibebunt armorum appara-
,, tus, si tempus differamus. Mihi credite, si
,, adversus eos ascendamus, erunt *factorum* con-
,, scientia humiliores; & loci celsioris beneficium
,, cogi-

p Ἐπ' αὐτοὺς θήξετε] Sic *Big.* ἀπ' αὐτῶν in *Editis Aliisque.*
q Ἐνέγκαι] Ἀνενέγκαι] *Voss. Par.* & *Bod.*
r Ἡττηθεῖσαν τύχην] Ἡττήσασαν, *quæ semel ipsos vicerit*, Vat. ἡττήσεσαν L. B. In *Rufini* versione, *ad fortunam semel id referunt, cujus injuria victi sunt*, ac si legisset, ἀνέγκαι τὶς ἂν ἅπαξ εἰς τὴν ἡττ.
s Οἰκείοις] ἰδίοις *Rost.*
t Ἀπίη δὲ ἡ πεῖρα] Ἀπείη *Big.* & *Coccejus.* ἀπῄει L. B.
v Ἐν τῷ ἱερῷ καὶ ἀναθήματα βλέπειν,] Quæ in Æde Sacra; nam ἱερὸν erat nomen generale, & complectebatur utrumque, & ναὸν & ἱερὸν, & Ædem Sacram & atria, atque circa eam conclavia. Rel.
x Ἀνελόντων τὴν τῆς μητροπόλεως εὐγένειαν,] Illa & ἀνελόντων; non agnoscunt *Big.* & *Ruf.*
y Ὁρῶντας τοὺς τῶν ἁγίων] Ἐφορῶντας *Big.*
z Καὶ γὰρ ἂν] Καὶ γὰρ δεῖ τοῖς πρ. *Big.*
a Ἡμῖν βεβαιωτὰς] ἡμῖν ὁμοίως βεβ. L. B. & *Rost.*
b Ἐπινοήσειε δίκην] Ita *Big. Par.* & *Vat.* ἐπινοήσει in *Editis Aliisque.*
c Ἥκειν πεπεισμένους] Sic *Gall.* & *Lugd. Bat.* & *Par.* εἴκειν in *cæteris.*
d Παρωξύνθαι] παροξύνεσθαι *Rost.* & *Par.*
e Προσβαίνωμεν] Προβαίνωμεν, & mox ἐπ' αὐτοὺς in aliquot *MS.* utrum horum mavis sequere.

f Γυναι

„ cogitatione in nihilum recidet. Forsan & numen contumeliose habitum ipsorum in eos retorquebit missilia, suisque telis peribunt impii. Tantummodo ab illis conspiciamur, & dejecti erunt. Pulchrum autem, etiam si quid periculi adsit, ante sacras januas mori; animamque, etsi non pro liberis & conjugibus, pro Deo tamen locisque sanctis profundere. Ipse vobis adero tam manu quam consilio; neque quidquam desiderabitis quod à me vestram in securitatem excogitari potest, neque me corpori meo parcere videbitis.

Ananus populusque Zelotas aggredi gestiunt.

11. Istis contra Zelotas populum hortabatur Ananus, non ignorans quidem eos jam expugnari vix posse, & quod multitudine valerent & juvenum robore, animique fortitudine, maxime vero quod commissorum conscientia incitarentur; ut qui non sperarint sibi unquam concessum iri veniam illorum quæ perpetraverant. Veruntamen quidvis potius perpeti maluit, quam pati rerum statum ita confundi & perturbari. Populus autem clamabat, ut in eos ducerentur, contra quos ipsos excitabat: & unusquisque se ostendebat ad pericula adeunda paratissimum.

Aeris inter eos commissa est pugna.

12. Sed dum Ananus delectum haberet, & pugnæ idoneos ordinaret instrueretque in prælium, Zelotæ, cognito quod aggrediebantur, (aderant enim qui omnia sibi nunciarent quæ populus agitabat) *magnopere* irritati erant, & è templo prosilientes, modo per cuneos modo simul universi, nemini obvio parcebant. Cito autem & Ananus populum congregabat, multitudine quidem superiorem, armis vero, * & quod in agmina non conflati essent, Zelotis inferiorem. Alacritas vero in utraque quod deerat parte supplebat. nam & cives iram armis validiorem conceperant; & qui de templo exierant, audaciam, omni multitudine superiorem. Quippe illi quidem habitare se in civitate minime posse arbitrabantur, nisi ex ea excisi essent latrones: Zelotæ vero, nisi vicissent, nullum non subituros esse supplicium. Configebant autem inter se sub affectuum ductu & imperio, primo quidem in civitate & præ templo se invicem lapidibus impetentes, jaculisque eminus missis. Si vero aliqua pars terga vertisset, victores gladiis rem gerebant. Et magna utrinque facta est cædes, multique vulnerati erant. Et saucios quidem è civibus in domos perferebant propinqui: Zelotarum vero siquis ictus esset, in templum ascendebat, sacram humum cruore persundens: adeo ut vere quis dixerit, *loca* sancta non alium quam illorum sanguinem polluisse. Et latrones quidem, quoties facto excursu prælium committerent, semper superiores erant. Civium autem vulgo ira incenso & in majus semper crescente, increpabant eos qui cederent; quique à tergo urgebant, viam fugientibus non aperiendo, universos quidem suos in hostes convertunt: cumque illi vim sistere non amplius potuissent, & paulatim in templum se reciperent, irrumpit unà cum suis Ananus. Quo factum ut eos, qui ambitum exteriorem amiserant, invaderet metus, cumque in interiorem confugissent, statim januas occludunt. Verum Anano in portas quidem sacras impressionem facere non placebat, quamvis & hostes desuper tela jace-

Zelotæ suorum cruore templum polluunt.

Ananus in exteriorem templi ambitum irrumpit.

„ ταπεινότεροι, καὶ τὸ πλεονέκτημα τοῦ ὕψους ὁ λογισμὸς ἀπλεῖ. τάχα τὸ θεῖον ὑβρισμένον ἀναςρέψει καὶ αὐτῶν τὰ βαλλόμενα, καὶ τοῖς σφετέροις διαφθαρήσονται βέλεσιν οἱ δυσσεβεῖς. μόνον ὀφθῶμεν αὐτοῖς καὶ καταλέλυνται. καλὸν δὲ, κἂν προσῇ τις κίνδυνος, ἀποθνήσκειν πρὸς τοῖς ἱεροῖς πυλῶσι, καὶ τὴν ψυχὴν, εἰ καὶ μὴ πρὸ παίδων ἢ [f] γυναικῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων προέσθαι. προςήσομαι δ' ἐγὼ γνώμῃ τε καὶ χειρὶ, καὶ οὔτε ἐπίνοιά τις ὑμῖν λείψει πρὸς ἀσφάλειαν ἐξ ἡμῶν, οὔτε τοῦ σώματος ὄψεσθε φειδόμενον.

ια'. Τούτοις ὁ Ανανος [g] παρεκρότει τὸ πλῆθος ἐπὶ τοὺς ζηλωτὰς, οὐκ ἀγνοῶν μὲν ὡς εἶεν ἤδη δυσκατάλυτοι, πλήθει τε καὶ νεότητι καὶ [h] παραςήματι ψυχῆς, τὸ πλέον δὲ συνειδήσει τῶν εἰργασμένων. οὐ γὰρ ἐνδώσειν αὐτοὺς [i] εἰς ἔσχατον συγγνώμην ἐφ' οἷς ἔδρασαν [k] ἐλπίσαντας. ὅμως δὲ πᾶν ὅ, τι οὖν παθεῖν [l] προῄρητο μᾶλλον, ἢ περιϊδεῖν ἐν [m] τοιαύτῃ τὰ πράγματα συγχύσει. τὸ δὲ πλῆθος ἄγειν αὐτοὺς ἐβόα, καθ' ὧν παρεκάλει· καὶ προκινδυνεύειν ἕκαςος ἦν ἑτοιμότατος.

ιβ'. Εν ὅσῳ δὲ ὁ Ανανος κατέλεγέ τε καὶ συνέτασσε τοὺς ἐπιτηδείους πρὸς μάχην, οἱ ζηλωταὶ [n] πυθόμενοι τὴν ἐπιχείρησιν· παρῆσαν γὰρ οἱ ἀγγέλλοντες αὐτοῖς πάντα τὰ παρὰ τοῦ δήμου· παροξύνονται, κἀκ τοῦ ἱεροῦ προπηδῶντες, ἀθρόοι τε καὶ κατὰ λόχους, οὐδενὸς ἐφείδοντο τῶν προςυγχανόντων. ἀθροίζεται δ' ὑπ' Ανάνου ταχέως τὸ δημοτικὸν, πλήθει μὲν ὑπερέχον, ὅπλοις δὲ καὶ τῷ μὴ συγκεκροτῆσθαι, λειπόμενον τῶν ζηλωτῶν. τὸ πρόθυμον δὲ παρ' ἑκατέροις ἀνεπλήρου τὰ λείποντα. τῶν μὲν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀνειληφότων ὀργὴν, ἰσχυροτέραν τῶν ὅπλων· τῶν δ' ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τόλμαν, παντὸς πλήθους ὑπερέχουσαν. καὶ οἱ μὲν, ἀοίκητον ὑπολαμβάνοντες [o] ἑαυτοῖς τὴν πόλιν, εἰ μὴ τοὺς λῃςὰς ἐκκόψειαν αὐτῆς· οἱ ζηλωταὶ δὲ, εἰ μὴ κρατοῖεν, οὐκ ἔςιν ἧς τινὸς ὑςερήσειν τιμωρίας. συνεῤῥήγνυντο δὲ ςρατηγούμενοι τοῖς πάθεσι, τὸ μὲν πρῶτον κατὰ τὴν πόλιν καὶ πρὸ τοῦ ἱεροῦ λίθοις βάλλοντες ἀλλήλους, καὶ πόῤῥωθεν διακοντιζόμενοι. κατὰ δὲ τὰς τροπὰς οἱ κρατοῦντες ἐχρῶντο τοῖς ξίφεσι. καὶ πολὺς ἦν ἑκατέρων φόνος, τραυματίαι δὲ ἐγένοντο συχνοί· καὶ τοὺς μὲν ἀπὸ τοῦ δήμου διεκόμιζον εἰς τὰς οἰκίας οἱ προσήκοντες· ὁ δὲ βληθεὶς τῶν ζηλωτῶν εἰς τὸ ἱερὸν ἀνῄει, καθαιμάσσων τὸ θεῖον ἔδαφος· καὶ μόνον ἄν τις εἴποι τὸ [p] ἐκείνων αἷμα μιᾶναι τὰ ἅγια. κατὰ μὲν οὖν τὰς συμβολὰς ἐκτρέχοντες ἀεὶ περιῆσαν οἱ λῃςρικοί. τεθυμωμένοι δὲ οἱ δημοτικοὶ, καὶ πλείους ἀεὶ γινόμενοι, κακίζοντες τοὺς ἐνδιδόντας, καὶ μὴ διδόντες τοῖς τρεπομένοις ἀναχώρησιν οἱ κατόπιν βιαζόμενοι, πᾶν μὲν ἐπιςρέφουσι τὸ σφέτερον εἰς τοὺς [q] ἐναντίους, κἀκείνων μηκέτι ἀντεχόντων τῇ βίᾳ, κατὰ μικρὸν δὲ ἀναχωρούντων εἰς τὸ ἱερὸν, συνεισπίπτουσιν οἱ περὶ τὸν Ανανον. τοῖς δὲ κατάπληξις ἐμπίπτει ςερουμένοις τοῦ πρώτου περιβόλου, καὶ καταφυγόντες εἰς τὸ ἐνδότερον ταχέως ἀποκλείουσι τὰς πύλας. τῷ δὲ Ανάνῳ [r] προσβάλλειν μὲν οὐκ ἐδόκει τοῖς ἱεροῖς πυλῶσιν, ἄλλως τε κἀκείνων βαλλόντων ἄνωθεν

f Γυναικῶν,] καὶ γυναικῶν *Rost.*

g Παρεκρότει τὸ πλῆθος] Ita *Big.* & *Ruf.* παρεκρότει in *cæteris.*

h Παραςήματι ψυχῆς,] Conf. supr. lib. 2. c. 18. §. 5. & infra l. 6. c. 1. §. 2. SPANH.

i Εἰς ἔσχατον συγγνώμην] Eo modo *Voss.* εἰς ἐσχάτην in *Editis Aliisque.*

k Ελπίσαντας.] Ελπίσαντες *Big.* & *L. B.*

l Προῄρητο μᾶλλον,] Ita *Vat.* & *L. B.* προηρεῖτο in *cæteris.*

m Τοιαύτῃ τὰ πράγματα] Τοσαύτῃ *Big.*

n Πυθόμενοι] *Al.* πυνθανόμενοι. uti & *L. B.* & *Rost.* & *Par.*

o Εαυτοῖς] αὐτοῖς *L. B.* & *Par.*

p Εκείνων αἷμα μιᾶναι] Ita *Big.* & *quidam Par.* ἐκεῖνον in *cæteris.* ἐκείνου *Par.*

q Εναντίους,] ὑπεναντίους *Rost.* & *L. B.*

r Προσβάλλειν] Ita *Vat. Par.* & *Ruf.* προσβαλεῖν in *reliquis.*

* *Vel*, quod minus compositum & instructum erat eorum agmen.

ἄνωθεν· ἀθέμιτον δ' ἡγεῖτο, κἂν κρατήσῃ, μὴ [s] προηγνευκὼς [t] εἰσάγειν τὸ πλῆθος. διακληρώσας δ' ἐκ πάντων εἰς ἑξακισχιλίους ὁπλίτας, καθίστησιν ἐπὶ ταῖς στοαῖς φρουρούς, [v] διεδέχοντο δ' ἄλλοι [x] τούτους, καὶ παντὶ μὲν ἦν ἀνάγκη παρεῖναι πρὸς τὴν φυλακὴν ἐκ περιόδου· πολλοὶ δὲ τῶν ἐν ἀξιώμασιν [y] ἀφεθέντες ὑπὸ τῶν ἄρχειν δοκούντων, μισθούμενοι πενιχροτέρους ἀνθ' [z] ἑαυτῶν ἐπὶ τὴν φρουρὰν ἔπεμπον.

ιγ'. [a] Γίνεται δὲ τούτοις πᾶσιν ὀλέθρου παραίτιος [b] Ἰωάννης, ὃν ἔφαμεν ἀπὸ Γισχάλων διαδρᾶναι, δολιώτατος ἀνήρ, καὶ δεινὸν ἔρωτα τυραννίδος ἐν τῇ ψυχῇ [c] περιφέρων, ὃς πόρρωθεν ἐπεβούλευε [d] τοῖς πράγμασι. καὶ δὴ τότε, τὰ τοῦ δήμου φρονεῖν ὑποκρινόμενος, συμπεριῄει μὲν τῷ Ἀνάνῳ, [e] βουλευομένῳ μὲν σὺν τοῖς δυνατοῖς [f] καθ' ἡμέραν, καὶ νύκτωρ [g] ἐπιόντι τὰς φυλακάς· διήγγελλε δὲ τὰ ἀπόρρητα τοῖς ζηλωταῖς, καὶ πᾶν σκέμμα τοῦ δήμου, πρὶν [h] καλῶς βουλεῦσαι, παρὰ τοῖς ἐχθροῖς ἐγινώσκετο δι' αὐτοῦ. μηχανώμενος δὲ τὸ μὴ δι' ὑποψίας ἐλθεῖν, ἀμέτροις ἐχρῆτο ταῖς θεραπείαις, εἴς τε τὸν Ἄνανον, καὶ τοὺς τοῦ δήμου προεστῶτας. ἐχώρει δ' εἰς τοὐναντίον αὐτῷ τὸ φιλότιμον. διὰ γὰρ τὰς ἀλόγους κολακείας μᾶλλον ὑπωπτεύετο, καὶ τὸ πανταχοῦ παρεῖναι μὴ καλούμενον ἔμφασιν προδοσίας τῶν ἀπορρήτων παρεῖχε. συνεώρων μὲν γὰρ αἰσθανομένους [i] ἅπαντα τοὺς ἐχθροὺς τῶν παρ' αὐτοῖς βουλευμάτων, πιθανώτερος δ' οὐδεὶς ἦν Ἰωάννου πρὸς [k] ὑποψίας τοῦ διαγγέλλειν. ἀποσκευάσασθαι μὲν οὖν αὐτὸν οὐκ ἦν ῥᾴδιον, [l] ὄντα δυνατὸν ἐκ πονηρίας, καὶ ἄλλως οὐ τῶν ἀσήμων, [m] ὑπεζωσμένον τε πολλοὺς τῶν συνεδρευόντων τοῖς [n] ὅλοις. ἐδόκει δὲ αὐτὸν ὅρκοις πιστώσασθαι πρὸς εὔνοιαν. ὤμνυε δ' ὁ Ἰωάννης ἑτοίμως, εὐνοήσειν τε τῷ δήμῳ, καὶ μήτε βουλήν τινα μήτε πρᾶξιν προδώσειν τοῖς ἐχθροῖς, [o] συγκαταλύσειν δὲ τοὺς [p] ἐπιθεμένους καὶ χειρὶ καὶ γνώμῃ. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἄνανον πιστεύσαντες τοῖς ὅρκοις, ἤδη χωρὶς ὑπονοίας [q] εἰς τὰς συμβουλίας αὐτὸν παρελάμβανον· καὶ δὴ καὶ πρεσβευτὴν εἰσπέμπουσι πρὸς τοὺς ζηλωτὰς περὶ [r] διαλύσεων. ἦν γὰρ αὐτοῖς σπουδὴ, τὸ παρ' αὐτοῖς μὴ μιᾶναι [s] ἱερόν, μὴ δέ τινα τῶν ὁμοφύλων ἐν αὐτῷ πεσεῖν.

ιδ'. Ὁ δέ, ὥσπερ τοῖς ζηλωταῖς ὑπὲρ εὐνοίας ὀμόσας, καὶ οὐ κατ' αὐτῶν, παρελθὼν εἴσω, καὶ καταστὰς εἰς μέσους, „πολλάκις μέν, ἔφη, κινδυνεῦσαι δι' αὐτούς, ἵνα μηδὲν ἀγνοήσωσι τῶν ἀπορρήτων, „ὅσα κατ' αὐτῶν οἱ περὶ τὸν Ἄνανον ἐβουλεύσαντο. „νῦν δὲ τὸν μέγιστον [t] ἀναρριπτεῖν κίνδυνον σὺν πᾶσιν αὐτοῖς, εἰ μή τις προσγένοιτο βοήθεια δαιμόνιος. οὐ γὰρ ἔτι μέλλειν Ἄνανον, ἀλλὰ πείσαντα μὲν τὸν δῆμον πεπομφέναι πρέσβεις πρὸς „Οὐεσπασιανόν, ἵνα ἐλθὼν [v] κατὰ τάχος παρα-

rent : sed nefas esse existimabat, etiamsi vicisset, non lustratum prius populum introducere. Cum autem ex universis sorte delegisset sex fere armatorum millia, eos in porticibus collocat ut custodiam agerent, aliique eos excipiebant, & necesse erat omnibus quidem in orbem excubiis adesse : multi vero ex primoribus *populi*, dimissi ab iis qui in imperio esse videbantur, pauperiores mercede conductos mittebant, qui vice illorum fungerentur in vigiliis.

Anani milites in porticibus custodias agunt.

13. Istis autem omnibus exitio erat Joannes, quem è Gischalis profugisse diximus, vir summæ astutiæ, animumque gerens dominationis valde cupidum, qui jam olim reipublicæ insidiabatur. Adeoque tunc, eadem quæ populus sentire se simulans, cum Anano quidem ultro citroque commeabat, interdiu cum proceribus *de agendis* consultanti, & nocte vigilias circumeunti : Zelotis vero secreta *omnia* enunciabat ; atque illa de quibus populus deliberabat, priusquam bene consulta essent, per ipsum cognita erant inimicis. Cum autem id ageret, ut in suspicionem non veniret, immodicis obsequiis Ananum & populi principes demereri enixus est. Hoc vero placendi studium ei in contrarium cedebat. nam ex absurdis adulationibus magis suspectus erat, idque ipsum, quod non accitus ubique adesset, indicio erat arcana ab illo prodita esse. Etenim animadvertebant inimicos universa quæ consulta ab ipsis essent intelligere, verisimileque erat in neminem potius quam in Joannem cadere posse proditionis suspicionem. Et ipsum quidem submovere haud facile erat, ut qui malitia plurimum valeret, ac præterea multorum non ignobilium, qui in consilium de summa rerum adhibebantur, patrocinio succinctus esset. Visum est igitur ab eo benevolentiæ fidem jurejurando exigere. Jurare autem non dubitabat Joannes, se & populi studiosum fore, & nihil ab eo consultum factumve inimicis proditurum, & tam manu quam consilio una eversurum esse eos qui arma sumpserant. Itaque Ananus & qui ab eo stabant, fide jurisjurando habita, jam nihil suspicantes suis eum consiliis interesse patiebantur : immo & ipsum ad Zelotas legatum mittunt de sedandis discordiis. nam curæ illis erat ne fanum * suum pollueretur, neve quisquam in eo caderet Judæorum.

Joannes, civium proditor.

Legatus ad Zelotas missus.

14. Ille vero, quasi Zelotis ex sua benevolentia juravisset, & non contra eos, cum ad illos ingressus esset & in medio constitisset, „ sæpe quidem se illorum causa periculum adiisse, dicebat, ne quid secretorum ignorarent, quæ contra ipsos consilio agitarentur ab Anano sociisque. Nunc autem maximum cum ipsis omnibus subiturum esse discrimen, nisi divinum quoddam præsto fuerit auxilium. non amplius enim morari Ananum, sed, cum populo quidem id persuasisset, misisse legatos ad Vespasianum, ut ad capiendam civitatem quamprimum venire „ pro-

Zelotas contra Ananum civesque irritat.

Quænam Zelotis diceret Joannes.

s Προηγνευκὼς] Sic *Big.* & *Par.* προηγνευκὸς in *cæteris.*
t Εἰσάγειν] εἰσαγαγεῖν *Rost.*
v Διεδέχοντο δ' ἄλλοι] Διεδέχοντο τούτους, καὶ παρῆσαν πρὸς τ. φ. ἐκ περιόδου ἄλλοι. πολλοὶ δὲ τ. *Big.*
x Τούτους, —πολλοὶ δὲ] αὐτοὺς *L. B.* & *Rost.*
y Αφεθέντες] Εφεθέντες *Big.* ἀφέντες *Rost.*
z Εαυτῶν] Ita cum *Cod. Big.* αὐτῶν in *reliquis.*
a Γίνεται δὲ τούτοις πᾶσιν ὀλέθρου παραίτιος] Conf. supr. lib. 2. c. 20. §. 6. Spanh.
b Ιωάννης, —διαδρᾶναι,] Articulum ὁ addit *Big.*
c Περιφέρων,] φέρων *Rost.*
d Τοῖς πράγμασι.] Illud τοῖς è *MSS.*
e Βουλευομένῳ] Βουλευομένῳ τε μὲν *Voss.*
f Καθ' ἡμέραν,] Ita *Big.* καθ' ἡμέραν in *Editis Aliisque.*
g Επιόντι τὰς φυλακάς.] Περιιόντι *Big.*
h Καλῶς βουλεῦσαι,] Καλῶς non agnoscit *Big.*
i Απαντα] Ita restitui ex *Paris.* antea erat ἅπαντας & *universos* vertebatur. Hav.

k Υποψίας τοῦ διαγγέλλειν.] Υποψίαν *Big. Paris.*
l Οντα δυνατὸν] Οὔτε δυνατὸν *Vat. Bod. Rost. Paris.* deëst ὄντα in *al. Par.* & *Ruf.*
m Υπεζωσμένον τε πολλοὺς] Ita *Big. Paris.* & *Voss.* ὑπεζωσμένοι in *Editis Aliisque.*
n Ολοις.] Οπλοις *Big.*
o Συγκαταλύσειν δὲ τοὺς] Ita *Big. Voss. Bod. Vat. Paris.* & *Ruf.* συγκαταλύσει *Rost.* συγκαταλύειν in *cæteris.*
p Επιθεμένους] ἐπιτιθεμένους *L. B.*
q Εἰς τὰς συμβουλίας αὐτὸν] Εἰς συμβουλίας *Vat.* εἰς συμβουλίαν *Paris.*
r Διαλύσεων.] Διαλύσεως *Big.* & *Voss.*
s Ιερὸν,] Τὸ ἱερὸν *Big.* & *Vat.* & *Paris.*
t Αναρριπτεῖν κίνδυνον] *Al.* ἀναρρίπτειν.
v Κατὰ τάχος] διὰ τάχος *Rost.*

* Culpa sua, *Ruf.*

[illegible]

„ properaret. quin & lustrationem contra eos indixisse in diem sequentem, ut, vel religionem simulando ingressi aut etiam per vim, cum iis manus consererent. se autem non videre quamdiu aut obsidionem sustinebunt, aut cum tot tantisque prælio congredientur. Ipsum autem, adjiciebat, Dei providentia quasi legatum missum esse ad lites componendas: hoc enim præ se ferre Ananum, ut inermes eos adoriretur. itaque oportere, si vitæ rationem haberent, aut obsidentibus supplicare, aut foris auxilium sibi quærere. Illos autem, qui veniæ spe si victi fuerint sibimet adulantur, facinorum quæ ausi sunt haud meminisse, aut existimare simul ac maleficos commissorum pœnituerit, *gravia* passos oportere statim cum illis in gratiam redire. Sed injuriarum quidem auctores, etiamsi pœnitentiam agerent, sæpe invisos esse: læsosque, si potestatem nacti fuerint, ira magis excandescere. Quin & illis semper imminere *ajebat* cæsorum amicos cognatosque, & tantam populi multitudinem ex legum judiciorumque dissolutione valde irritatam: in qua si qui fuerint, miseratione commoti, fiet ut majori cedant irascentium turbæ.

„ λάβῃ τὴν πόλιν. [x] ἁγνείαν δὲ παρηγγελκέναι κατ᾽ αὐτῶν [y] εἰς τὴν ἑξῆς ἡμέραν, ἵνα, ἢ κατὰ θρησκείαν εἰσελθόντες ἢ καὶ βιασάμενοι, συμμίξωσιν αὐτοῖς. οὐχ ὁρᾶν δὲ μέχρι τίνος ἢ τὴν φρουρὰν οἴσουσιν, ἢ παρατάξονται πρὸς τοσούτους. προσετίθει δὲ ὡς αὐτὸς εἰσπεμφθείη, κατὰ Θεοῦ πρόνοιαν, ὡς πρεσβευτὴς ὑπὲρ [z] διαλύσεων· τὸν γὰρ Ἄνανον ταύτας αὐτοῖς προτείνειν, ὅπως [a] ἀνόπλοις ἐπέλθῃ. δεῖν οὖν ἢ τοῦ λόγου τοῦ ζῆν τοὺς φρουροῦντας [b] ἱκετεύειν, ἢ πορίζεσθαί τινα παρὰ τῶν ἔξωθεν ἐπικουρίαν. τοὺς δὲ, θαλπομένους ἐλπίδι συγγνώμης εἰ [c] κρατηθεῖεν, ἐπιλελῆσθαι τῶν ἰδίων τολμημάτων, ἢ νομίζειν ἅμα τῷ μετανοεῖν τοὺς δεδρακότας εὐθέως ὀφείλειν διηλλάχθαι καὶ τοὺς παθόντας. [d] ἀλλὰ τῶν μὲν ἀδικησάντων διὰ μίσους πολλάκις γίνεσθαι καὶ τὴν μεταμέλειαν· [e] τοῖς ἀδικηθεῖσι δὲ τὰς ὀργὰς ἐπ᾽ ἐξουσίας χαλεπωτέρας. ἐφεδρεύειν δὲ ἀεὶ [f] ἐκείνοις φίλους καὶ συγγενεῖς τῶν ἀπολωλότων, καὶ δῆμον τοσοῦτον ὑπὲρ καταλύσεως νόμων καὶ δικαστηρίων τεθυμωμένον· ὅπου κἂν ᾖ τι μέρος [g] ἐλεοῦν ὑπὸ πλείονος ἂν αὐτὸ τοῦ διαγανακτοῦντος ἀφανισθῆναι.

CAP. IV.

Idumæi à Zelotis accersiti statim veniunt Hierosolyma, atque exclusi pernoctant extra urbem. ad quos verba facit Jesus pontifex, eique respondet Simon Idumæus.

ΚΕΦ. δʹ.

Ἰδουμαῖοι ὑπὸ ζηλωτῶν κληθέντες εὐθὺς ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἀποκλεισθέντες ἔξω τῆς πόλεως αὐλίζουσι. πρὸς οὓς ἀρχιερεὺς Ἰησοῦς δημογορεῖ, καὶ Σίμων Ἰδουμαῖος αὐτῷ ἀποκρίνεται.

Zelotarum primoribus placuit Idumæos in auxilium vocare.

TAlia quidem vafre comminiscens terrorem universis incutiebat. & quodnam foret externum auxilium, plane quidem & aperte dicere non audebat; Idumæos autem *non obscure* innuebat. Verum ut primores Zelotarum privatim etiam commoveret, traducebat Ananum ut crudelem, eumque illis præcipue minas intentare dicebat.
VI. Erant autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam inter illos plurimum valere videbatur & ad excogitanda quæ opus erant & ad eadem exsequenda, itemque Zacharias Phaleci filius, utrique à sacerdotibus oriundi. Hi, cum, præter ea quæ universis, etiam mala sibi intentata audivissent, quodque Anani factio potentiæ sibi comparandæ causa Romanos accerseret (nam & hoc Joannes improbe finxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, in tantas temporis angustias compulsi. quippe populum quidem brevi in eo fore ut ipsos aggrederentur, auxiliorumque accitorum spem sibi præcisam esse insidiarum celeritate. omnia enim ipsos *forsan* prius passuros esse, quam auxiliarium quisquam ista rescisceret. Veruntamen, ut Idumæi advocarentur, optimum visum est. Cumque brevem scripsissent epistolam, „ quod circumvento populo Ananus vellet Romanis metropolin prodere, ipsi autem facta pro libertate defectione in templo obsiderentur, &

ΤΟιαῦτα μὲν ἐποίκιλλεν ἀθρόως δεδιττόμενος· καὶ τὴν ἔξωθεν βοήθειαν ἀναφανδὸν μὲν οὐκ ἐθάρρει λέγειν, ᾐνίσσετο δὲ τοὺς Ἰδουμαίους. ἵνα δὲ καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῶν ζηλωτῶν ἰδίᾳ παροξύνῃ, τὸν Ἄνανον εἴς τε ὠμότητα διέβαλλε, καὶ ἀπειλεῖν ἐκείνοις ἐξαιρέτως ἔλεγεν. ἦσαν δὲ [h] Ἐλεάζαρος [i] υἱὸς [k] Σίμωνος, ὃς δὴ καὶ πιθανώτατος ἐδόκει τῶν ἐν αὐτοῖς νοῆσαί τε τὰ δέοντα καὶ τὰ νοηθέντα πρᾶξαι, Ζαχαρίας τε υἱὸς [l] Φαλέκου, [m] γένος ἐκ τῶν ἱερέων [n] ἑκάτεροι. οὗτοι πρὸς ταῖς κοιναῖς τὰς ἰδίας [o] καθ᾽ αὐτῶν ἀπειλὰς ἀκούσαντες, ἔτι δ᾽ ὡς οἱ περὶ τὸν Ἄνανον δυναστείαν [p] ἑαυτοῖς περιποιούμενοι Ῥωμαίους ἐπικαλοῖντο, καὶ γὰρ τοῦτο Ἰωάννης προσεψεύσατο, μέχρι πολλοῦ μὲν ἠπόρουν, [q] τὸ τί χρὴ πράττειν εἰς ὀξὺν οὕτω καιρὸν συνεωσμένους. παρεσκευάσθαι μὲν γὰρ τὸν δῆμον ἐπιχειρεῖν αὐτοῖς, οὐκ εἰς μακρὰν, αὐτῶν δὲ τὸ σύντονον τῆς ἐπιβουλῆς ὑποτετμῆσθαι τὰς ἔξωθεν ἐπικουρίας. πάντα γὰρ ἂν φθῆναι παθεῖν, πρὶν καὶ πυθέσθαι τινὰ τῶν συμμάχων. ἔδοξε δ᾽ ὅμως ἐπικαλεῖσθαι τοὺς Ἰδουμαίους. καὶ γράψαντες ἐπιστολὴν σύντομον, „ ὡς Ἄνανος [r] μὲν προδιδοίη „ Ῥωμαίοις τὴν μητρόπολιν ἐξαπατήσας τὸν δῆμον, αὐ„ τοὶ δ᾽ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀποστάντες ἐν τῷ ἱερῷ „ φρου-

x Ἁγνείαν δὲ παρεγγελκέναι] Ἁγνεία indicta fuit, ut populus se lavaret. REL.
y Εἰς τὴν] φυλάττειν εἰς τὴν L. B.
z Διαλύσεων] Sic *Big.* pro διαλύσεως.
a Ἀνόπλοις ἐπέλθῃ.] Ἀνυποπτοτέροις προσέλθῃ *Big.* ἀνοπλοτέροις *Bod.* in *Rufini* versione; *quo nihil suspicantes eos subito aggrederetur.*
b Ἱκετεύειν,] Ἱκετεύσειν *Big.*
c Κρατηθεῖεν,] Παρακρατηθεῖεν *Big.*
d Ἀλλὰ τῶν] ἀλλὰ μὴν (quasi μὴν vellet) τῶν &c. L. B.
e Τοῖς ἀδικηθεῖσι] Τοῖς δὲ ἀδικηθεῖσι *Voss.*
f Ἐκείνοις] Ita *Gen.* cum plerisque *MSS.* ἐκεῖνον *Big.* ἐκείνων *Voss.* & *Rost.*
g Ἐλεοῦν ὑπὸ πλείονος] Ita *Big.* & *Voss* ἐλέους in *Editis Aliisque.*

h Ἐλεάζαρος] Conf. supr. lib. 2. c. 20. §. 3, SPANH.
i Υἱὸς] Μὲν ante υἱὸς delevi auctoritate *Codd. Big.* & *Ruf.*
k Σίμωνος,] Γίωνος *Big.*
l Φαλέκου,] Ἀμφικάλλει *Lips.* L. B. & *Vat.* Ἀμφικάλλου in suo codice habuisse videtur *Ruf.*
m Γένος ἐκ τῶν ἱερέων] Ita *Big. Paris.* & *Vat.* mallem tamen τὸ γένος. antea erat γένους.
n Ἑκάτεροι.] Ἑκάτερος *Big.*
o Καθ᾽ αὐτῶν ἀπειλὰς] Καθ᾽ ἑαυτῶν *Big.*
p Ἑαυτοῖς περιποιούμενοι] Αὑτοῖς *Big.*
q Τὸ τί χρὴ] τὸ non agnoscit *Rost.*
r Μὲν προδιδοίη] Illud μὲν adjectum esse volui è *Codd. Big.* & *Rost.* & *Paris.*

„ φρουροῖντο, [s] ὀλίγος δ' ἔτι χρόνος αὐτοῖς [t] βραβεύει τὴν σωτηρίαν. εἰ δὲ μὴ βοηθήσουσιν ἐκεῖνοι κατὰ τάχος, αὐτοὶ μὲν ὑπ' Ανάνῳ τε καὶ τοῖς ἐχθροῖς, „ ἡ πόλις δ' ὑπὸ Ρωμαίοις φθάσει γενομένη, " τὰ δὲ πολλὰ τοῖς ἀγγέλοις ἐνετέλλοντο πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν Ιδουμαίων διαλέγεσθαι. προεβλήθησαν δ' ἐπὶ τὴν ἀγγελίαν δύο τῶν δραστηρίων ἀνδρῶν, εἰπεῖν τε ἱκανοὶ καὶ πεῖσαι περὶ πραγμάτων, τὸ δὲ τούτων χρησιμώτερον, ὠκύτητι ποδῶν διαφέροντες. [v] τοὺς μὲν γὰρ Ιδουμαίους αὐτόθεν ᾔδεισαν πεισθησομένους, ἅτε θορυβῶδες καὶ ἄτακτον ἔθνος, ἀεί τε μετέωρον πρὸς τὰ κινήματα, καὶ μεταβολαῖς χαῖρον, πρὸς ὀλίγην δὲ κολακείαν τῶν δεομένων τὰ ὅπλα κινοῦν, καὶ καθάπερ [x] εἰς ἑορτὴν εἰς τὰς παρατάξεις ἐπειγόμενον. ἔδει δὲ τάχους εἰς τὴν ἀγγελίαν, εἰς ὃ μηδὲν ἐλλείποντες προθυμίας οἱ πεμφθέντες, ἐκαλεῖτο δ' αὐτῶν Ανανίας ἑκάτερος, καὶ δὴ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν Ιδουμαίων παρῆσαν.

β'. Οἱ δὲ, πρὸς τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὰ ῥηθέντα παρὰ τῶν ἀφιγμένων ἐκπλαγέντες, ὥσπερ ἐμμανεῖς περιέθεόν τε τὸ ἔθνος, καὶ διεκήρυσσον τὴν [y] στρατείαν. ἤθροιστο δ' ἡ πληθὺς τάχιον τοῦ παραγγέλματος, καὶ πάντες ὡς ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῆς μητροπόλεως ἥρπαζον τὰ ὅπλα. [z] συνταχθέντες δ' εἰς δύο μυριάδας, παραγίνονται πρὸς τὰ Ιεροσόλυμα, χρώμενοι τέσσαρσιν ἡγεμόσιν, Ιωάννῃ τε καὶ [a] Ιακώβῳ παισὶ Σωσᾶ, πρὸς δὲ τούτοις ἦν Σίμων υἱὸς [b] Καθλᾶ, καὶ Φινέας [c] Κλουσώθου.

γ'. Τὸν δὲ Ανανον ἡ μὲν ἔξοδος τῶν ἀγγέλων, ὥσπερ καὶ τοὺς [d] φύλακας, ἔλαθεν. [e] ἡ δ' ἔφοδος τῶν Ιδουμαίων οὐκ ἔτι. προγνοὺς γὰρ [f] ἀποκλείει τὰς πύλας αὐτοῖς, καὶ διὰ φυλακῆς εἶχε τὰ τείχη. καθάπαν γε μὴν αὐτοὺς ἐκπολεμεῖν οὐκ ἔδοξεν· ἀλλὰ λόγοις πείθειν πρὸ τῶν ὅπλων. στὰς οὖν ἐπὶ τὸν ἀντικρὺς αὐτῶν πύργον, ὁ μετὰ [g] Ανανον γεραίτατος τῶν ἀρχιερέων Ιησοῦς, „ πολλῶν, ἔφη, καὶ [h] ποικίλων τὴν πόλιν „ κατεσχηκότων θορύβων, ἐν οὐδενὶ θαυμάσαι τὴν τύχην „ οὕτως, ὡς τὸ συμπράττειν τοῖς πονηροῖς καὶ τὰ „ παράδοξα. παρεῖναι [i] γὰρ ὑμᾶς, ἀνθρώποις ἐξωλεστάτοις μετὰ τοσαύτης προθυμίας [k] ἐπαμυνοῦντας καθ' „ ἡμῶν, μεθ' ὅσης εἰκὸς ἦν ἐλθεῖν, οὐδὲ τῆς μητροπόλεως „ καλούσης ἐπὶ [l] τοὺς βαρβάρους. καὶ εἰ μὲν ἑώρων τὴν σύνταξιν ὑμῶν ἐξ ὁμοίων τοῖς καλέσασιν ἀνδρῶν, οὐκ „ ἂν ἄλογον τὴν ὁρμὴν ὑπελάμβανον· οὐδὲν γὰρ οὕτως συνίστησι τὰς εὐνοίας, ὡς τρόπων συγγένεια. νῦν δὲ, „ εἰ μέν τις αὐτοὺς ἐξετάζοι καθ' ἕνα, μυρίων ἕκαστος „ εὑρεθήσεται θανάτων ἄξιος. τὰ γὰρ [m] ἀθύρματα καὶ καθάρματα τῆς χώρας ὅλης κατασωτευσάμενα τὰς ἰδίας „ οὐσίας, καὶ προγυμνάσαντα τὴν ἀπόνοιαν ἐν ταῖς πέριξ κώμαις τε καὶ πόλεσι, τελευταῖα λεληθότως „ παρεισερρύησαν εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν λησταὶ, δι' „ ὑπερβολὴν ἀσεβημάτων, μιαίνοντες [n] καὶ τὸ [o] ἀβέβηλον ἔδαφος, οὓς ὁρᾶν ἔστι νῦν ἀδεεῖς ἐμμεθυσκομένους τοῖς ἁγίοις, καὶ τὰ σκῦλα τῶν πεφονευμένων

„ non liceret nisi ad breve adhuc tempus sibimet „ salutem promittere: ac nisi illi mature auxilio „ venirent, ipsos quidem Ananus atque inimici, „ civitatem vero Romani in suam redigent potestatem"; multa etiam nunciis mandabant, quæ loquerentur ad principes Idumæorum. Propositi autem erant qui nuncii mitterentur duo viri impigri, qui de rebus agendis dicendo valebant accommodate ad persuadendum, &, quod magis in rem illorum erat, pedum velocitate præstabant. Nam Idumæos sine mora parituros esse probe noverant, utpote gentem tumultuosam & ordinis impatientem, ad motus intentam semper & mutationibus gaudentem, ad modicam vero eorum qui supplicant adulationem arma moventem, & ad prælia quasi ad festum properantem. Opus autem erat celeritate ad nuncium perferendum: quam ad rem nihil alacritatis deerat missis, (uterque autem Ananias vocabatur) adeoque brevi se sistebant Idumæorum principibus.

2. Illi vero epistola verbisque eorum qui venerant attoniti, furiosorum more gentem percursabant, & militiam denunciabant. Congregata autem est multitudo citius quam *illis* præceptum erat, omnesque quasi pro libertate metropoleos arma corripiebant, ordinatoque exercitu ad duo millia *virorum*, adveniunt Hierosolyma cum ducibus quatuor, Joanne & Jacobo Sosæ filiis, ac præterea Simone Cathlæ & Phinea Clusothi *filiis*.

3. Nunciorum autem profectio Ananum quidem itemque vigiles ejus latebat; haud vero *similiter* Idumæorum adventus. Hoc enim ante cognito, portas eis claudit, & muris custodes adhibebat. Cæterum nequaquam ei visum est cum illis dimicare, sed verbis persuadere potius quam armis rem gerere. Jesus igitur, post Ananum pontificum natu maximus, cum in turri illis adversa constitisset, „ nihil se adeo mirari, inquit, quam quod, urbe „ tot tantisque tumultibus agitata, ita fors tulerit, „ ut improbis ex inopinato subveniretur. quippe „ vos perditissimis hominibus contra nos subsidium „ laturos adesse, idque tanta alacritate, quantum „ adhiberi haud par erat, ne quidem si contra Barbaros vos accivisset metropolis. Et si quidem „ viderem exercitum vestrum similem esse horum „ hominum qui vos advocarunt, hunc impetum „ non vesanum existimarem. nihil enim æque „ benevolentiam conciliat ac morum cognatio. „ Nunc vero illi quidem, si quis eorum singulos „ exploraverit, mille mortibus digni reperientur: „ quippe ludibria & purgamenta omnis regionis, luxu absumptis patrimoniis suis, factoque „ audaciæ suæ temerariæ in vicis & civitatibus „ circumcirca experimento, tandem in urbem sacram clam se infuderunt; latrones, qui scelerum immanitate solum non profanum polluerunt, quos nunc videre est impune inter sacra „ sese inebriantes, & in ventres insatiabiles per- „ empto-

s Ὀλίγος δ' ἔτι χρόνος] Ὀλίγος τε ἔτι *Big.*

t Βραβεύει] βραβεύοι *Paris.*

v Τοὺς μὲν γὰρ Ιδουμαίους—ἄτακτον ἔθνος,] Conf. infr. lib. 7. c. 8. §. 1. SPANH.

x Εἰς ἑορτὴν] Πρὸς ἑορτὴν *Big.*

y Στρατείαν.] Ita *Big. L. B.* & *Ruf.* στρατιὰν in *Editis Aliisque.*

z Συνταχθέντες—τὰ Ιεροσόλυμα,] Absunt a *Rost.* verum alieno paulo post loco inseruntur.

a Ιακώβῳ παισὶ Σωσᾶ,] Conf. infr. c. 9. §. 6. & lib. 6. c. 1. §. 8. SPANH.

b Καθλᾶ,] Φαμαίου *Big.* Φαβίου *Bod.* Θαβίου *L. B.*

c Κλουσώθου.] Κλαυσὼθ *Big.* Κλουσὼθ *Vat. Par.* & *L. B.*

d Φύλακας,] Φρουροὺς *Big.*

e Η δ' ἔφοδος] ἡ δ' φόβος *Rost.* sequiturque quod modo erat omissum.

f Αποκλείει] ἀποκλείεται *L. B.*

g Ανανον γεραίτατος τῶν ἀρχιερέων Ιησοῦς,] Conf. de Vita §. 38. & infr. c. 9. §. 11. SPANH.

h Ποικίλων τὴν πόλιν] Ποικίλων τὴν κατεσχηκότων τὴν πόλιν θορύβων *Big.*

i Γὰρ ὑμᾶς,] Ita *Big. Voss. Rost.* & *Ruf.* γοῦν in *Editis Aliisque.*

k Επαμυνοῦντας] Ita *Paris. Big.* & *Ruf.* ἐπαμύνοντας in *Editis Aliisque.*

l Τοὺς] Abest a *L. B.*

m Αθύρματα καὶ καθάρματα] Ita *Rhed. Paris. Busb.* & *Ruf.* antea erat θύματα. pro quo λύματα legendum esse conjicit Cl. *Lowthius.*

n Καὶ τὸ] Illud καὶ non agnoscit *Big.* καὶ τὸ deëst in quodam *Paris.*

o Αβέβηλον ἔδαφος,] Sic cum plerisque *MSS.* ut & *L. B. Rost.* & *Edit. Gen.* ἅγιον *Bas.*

„ emptorum spolia insumentes. Vestram autem multitudinem, & armorum apparatum cernere est qualem esse deceret, si publico vos consilio metropolis vocaret, in auxilium contra alienigenas. Quid igitur hoc esse quis dixerit, nisi fortunæ injuriam; cum videat gentem universam sceleratorum colluvioni opitulantem? Jamdudum quidem dubitavi, quidnam fuerit quod vos tam cito commoverit? haud enim temere pro latronibus & adversus cognatum populum arma sumere voluistis. At quoniam de Romanis & proditione nonnihil audivimus (istis enim nonnulli vestrûm nunc obstrepunt, & metropoleos liberandæ ergo se adesse clamant) sceleratos istos magis ob hoc mendacii commentum mirati sumus, quam ob alia quæ ausi sunt. Nam viros natura libertatis amantes, adeoque cum externis hostibus pugnare paratissimos, non alia de causa contra nos efferare potuerant, quam libertatis tantopere expetitæ proditionem fingendo. Sed vos sane oportet considerare, quinam sint qui calumnias adhibent, & contra quos; fidemque veritatis ex rerum communium intuitu, non ex fictis sermonibus colligere. Etenim quam ob causam nos Romanis nosmet nunc dedimus, cum ab initio licuerit, aut ab illis non defecisse aut post defectionem cito cum illis redire in gratiam, priusquam circa nos omnia vastarentur? namque jam, ne volentibus quidem nobis *res* componere facile, cum & Romanos superbos fecerit Galilæa sub jugum missa, & in ignominiam cedat morte graviorem, illos officiis demereri cum jam in propinquo sint. Et ego quidem, quod ad me attinet, pacem morti præferrem; semel autem bello appetitus, manibusque consertis, mortem gloriosam mallem quàm captivi vitam agere. Verum utrum nos, populi principes, ajunt, clam misisse *aliquos* ad Romanos, aut etiam totum populum communi suffragio? si quidem nos, nominatim proferant amicos quos miserimus, qui servi fuerint proditionis ministri? num quis in itinere deprehensus est? rediens captus est? literas nacti sunt? Quò modo autem tantam quidem civium multitudinem lateremus, quibuscum omni hora versamur? Paucis vero, atque his inclusis, qui de templo ne in civitatem quidem prodire possent, quo pacto sunt cognita quæ occulta extra civitatem fierent? An vero nunc resciita sunt, quando oportet facinorum supplicia luere? At tantisper dum nihil esset quod vererentur, nemo nostrûm in proditionis suspicionem veniebat. Sin vero in populum culpam conjiciant, *dicendum* eos palam ea de re deliberasse, & ne unum quidem abfuisse concilio, adeoque fama manifestior quolibet indicio celerius ad vos pervenisset. Quid vero? nonne & legatos mittere oportebat ad pactiones sanciendas? Et quis designatus fuerit, dicant. Sed hæ quidem male pereuntium, causationes sunt. Quinetiam si civitatem proditum iri in fatis esset, id quoque ipsos solos qui nos criminantur ausuros esse, quo-

„ καταναλίσκοντας εἰς τὰς ἀπλήστους γαστέρας. τὸ δὲ ὑμέτερον πλῆθος, καὶ τὸν κόσμον τῶν ὅπλων ὁρᾶν ἐστιν οἷος ἔπρεπε, [p] καλούσης τῆς μητροπόλεως κοινῷ βουλευτηρίῳ συμμάχους κατ' ἀλλοφύλων. τί ἂν οὖν εἴποι τοῦτό τις ἢ τύχης ἐπήρειαν, [q] ὅταν λογάσι πονηροῖς αὔτανδρον ἔθνος ὁρᾷ συνασπίζον αὐτοῖς; μέχρι πολλοῦ μὲν ἀπορῶ, [r] τί δή ποτε καὶ τὸ κινῆσαν ὑμᾶς οὕτω ταχέως ἐγένετο; μὴ γὰρ ἂν δίχα μεγάλης αἰτίας ἀναλαβεῖν τὰς πανοπλίας ὑπὲρ λῃστῶν, καὶ κατὰ δήμου συγγενοῦς. ἐπεὶ δὲ ἠκούσαμεν Ῥωμαίους καὶ προδοσίαν. ταῦτα γὰρ ὑμῶν ἐθορύβουν τινὲς ἀρτίως, καὶ τῆς μητροπόλεως ἐπ' ἐλευθερώσει παρεῖναι· πλέον τῶν ἄλλων τολμημάτων [s] ἐθαυμάσαμεν τοὺς ἀλιτηρίους, τῆς περὶ τὸ ψεῦδος ἐπινοίας. ἄνδρας γὰρ φύσει φιλελευθέρους, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα τοῖς [t] ἔξωθεν πολεμίοις μάχεσθαι παρεσκευασμένους, οὐκ ἐνῆν ἄλλως ἐξαγριῶσαι καθ' ἡμῶν, ἢ λογοποιήσαντας προδοσίαν τῆς ποθουμένης ἐλευθερίας. ἀλλ' ὑμᾶς γε χρὴ σκέπτεσθαι τούς τε διαβάλλοντας, καὶ καθ' ὧν, συνάγειν τε τὴν ἀλήθειαν, οὐκ ἐκ τῶν ἐπιπλάστων λόγων, ἀλλ' ἐκ τῶν κοινῶν πραγμάτων. τί γὰρ δὴ καὶ παθόντες ἂν ἡμεῖς, Ῥωμαίοις [v] προσπωλοῖμεν ἑαυτοὺς νῦν, παρὸν ἢ μηδὲ ἀποστῆναι τὸ πρῶτον, ἢ προσχωρῆσαι ταχέως ἀποστάντας, ὄντων ἔτι τῶν πέριξ ἀπορθήτων; νῦν μὲν γὰρ οὐδὲ βουλομένοις διαλύσασθαι ῥᾴδιον, ὅτε Ῥωμαίους μὲν ὑπερόπτας πεποίηκεν ὑποχείριος ἡ Γαλιλαία, φέρει δ' αἰσχύνην ἡμῖν θανάτου χαλεπωτέραν, τὸ θεραπεύειν αὐτοὺς ὄντας ἤδη πλησίον. [x] καὶ ἔγωγε κατ' ἐμαυτὸν μὲν ἂν εἰρήνην προτιμήσαιμι θανάτου· πολεμούμενος δ' ἅπαξ καὶ συμβαλὼν, θάνατον εὐκλεᾶ τοῦ ζῆν αἰχμάλωτος. πότερον δέ φασιν [y] ἡμᾶς, τοὺς τοῦ δήμου προεστῶτας, πέμψαι κρύφα πρὸς Ῥωμαίους, ἢ [z] καὶ τὸν δῆμον κοινῇ ψηφισάμενον; εἰ μὲν ἡμᾶς, εἰπάτωσαν τοὺς πεμφθέντας φίλους, τοὺς διακονήσαντας τὴν προδοσίαν οἰκέτας. ἐφωράθη τις ἀπιών; ἀνακομιζόμενος ἑάλω; γραμμάτων γεγόνασιν ἐγκρατεῖς; πῶς δὲ τοὺς μὲν τοσούτους πολίτας ἐλάθομεν, οἷς κατὰ πᾶσαν ὥραν συναναστρεφόμεθα; τοῖς δὲ ὀλίγοις καὶ φρουρουμένοις, καὶ μηδὲ εἰς τὴν πόλιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ προελθεῖν δυναμένοις, ἐγνώσθη τὰ κατὰ τὴν χώραν λαθραίως ἐνεργούμενα; νῦν δ' ἔγνωσαν ὅτι δεῖ δοῦναι δίκας τῶν τετολμημένων; [a] ἕως δ' ἦσαν ἀδεεῖς αὐτοὶ, προδότης ἡμῶν οὐδεὶς ὑπωπτεύετο. εἰ δὲ ἐπὶ τὸν δῆμον ἀναφέρουσι τὴν αἰτίαν, ἐν φανερῷ δήπουθεν ἐβουλεύσαντο, [b] οὐδ' εἷς ἀπεστάτει τῆς ἐκκλησίας, ὥστε τάχιον ἂν τῆς μηνύσεως ἔσπευσεν ἡ φήμη πρὸς ὑμᾶς [c] φανερωτέρα. [d] τί δαὶ, οὐχὶ καὶ πρέσβεις ἔδει πέμπειν [e] ψηφισαμένους τὰς διαλύσεις; καὶ τίς ὁ χειροτονηθεὶς, εἰπάτωσαν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν [f] δυσθανατούντων, καὶ πλησίον οὔσας τὰς τιμωρίας διακρουομένων σκῆψίς ἐστιν. εἰ γὰρ δὴ καὶ προδοθῆναι τὴν πόλιν εἵμαρται, μόνους ἂν τολμῆσαι καὶ τοῦτο τοὺς διαβάλλοντας, ὧν τοῖς

„ [g] τολ-

p Καλούσης] καλούσης ὑμᾶς *L. B.* καλ. μὲν τῆς μητρ. *Paris.*

q Ὅταν λογάσι] Ita lego & distinguo cum *Big. Vat. Voss. Busb. Rhed.* & *Ruf.* antea erat, ὅπου γὰρ λογάσι π. α. ἔ. ὁρῶ σ. αὐτοῖς, μέχρι π.

r Τί δή ποτε] Τί δήποτε τὸ κινῆσαν ὑμᾶς καὶ οὕτω τ. *Busb.* & *Rhed.*

s Ἐθαυμάσαμεν] Ita *Big.* & *Ruf.* ἐθαύμασέ τις in *Editis Aliisque.*

t Ἔξωθεν πολεμίοις μάχεσθαι] Sic *MSS. L. B.* quoque & *Rost.* & *Paris.* ἔξω *Bas.* & *Gen.*

v Προσπωλοῖμεν] Ita correctum erat in *MS. L. B.* alii προσπολεμοῦμεν. *Paris.* tres quoque assentiuntur, scribentes προσπωλοῦμεν. Hav.

x Καὶ ἔγωγε] Κἀγὼ μὲν κατ' ἐμαυτὸν εἰρήνην *Big.*

y Ἡμᾶς,] Ita distinguo cum *Rufino*, antea interpunctum erat, ἡμᾶς, τοὺς τ. δ. προεστῶτας πέμψαι &c.

z Καὶ τὸν δῆμον] Illud καὶ non agnoscit *Big.*

a Ἕως] ὡς *Rost.*

b Οὐδ' εἷς ἀπεστάτει] Ita *Big.* οὐδεὶς ἀπ. *Vat. Gall.* & *Voss.* οὐδεὶς ἀπεσταλῆσαι *Par.* οὐδεὶς γὰρ ἀπ. in *Editis Aliisque.*

c Φανερωτέρα.] Φανερώτερον *Voss.*

d Τί δαί,] Τί δὲ οὐχὶ *Vat. Lugd. Bat. Paris.* & *Bod.*

e Ψηφισομένους] Ψηφισαμένους *Big.* & *Voss.*

f Δυσθανατούντων,] Conf. supr. cap. 1. §. 4. Spanh.

g Τολ-

„ [g] τολμήμασιν ἓν μόνον [h] κακὸν λείπει, προδοσία. χρὴ δὲ ὑμᾶς, ἐπειδήπερ ἅπαξ πάρεστε μετὰ τῶν ὅπλων, τὸ μὲν δικαιότατον, ἀμύνειν τῇ μητροπόλει, καὶ συνεξαίρειν τοὺς τὰ δικαστήρια καταλύσαντας τυράννους, οἳ πατήσαντες τοὺς νόμους. [i] ἐπὶ τοῖς [k] αὐτῶν ξίφεσι πεποίηνται τὰς κρίσεις. ἄνδρας γοῦν ἀκαταιτιάτους τῶν ἐπιφανῶν ἐκ μέσης τῆς ἀγορᾶς ἁρπάσαντες, [l] δεσμοῖς τε προσῃκίσαντο, καὶ [m] μηδὲ φωνῆς μηδὲ ἱκεσίας ἀνασχόμενοι διέφθειραν. ἔξεστι δ' ὑμῖν, παρελθοῦσιν εἴσω μὴ πολέμου νόμῳ, θεάσασθαι τὰ τεκμήρια τῶν λεγομένων, οἴκους ἠρημωμένους ταῖς ἐκείνων ἁρπαγαῖς, καὶ γύναια καὶ γενεὰς τῶν ἀπεσφαγμένων [n] μελανειμονούσας, κωκυτὸν δὲ καὶ θρῆνον ἀνὰ τὴν πόλιν ὅλην. οὐδεὶς γάρ ἐστιν, ὃς οὐ [o] γέγευται τῆς τῶν ἀνοσίων καταδρομῆς. οἵγε ἐπὶ τοσοῦτον ἐξώκειλαν ἀπονοίας, ὥστε μὴ μόνον ἐκ τῆς χώρας καὶ τῶν ἔξωθεν πόλεων ἐπὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὴν κεφαλὴν [p] ὅλου τοῦ ἔθνους μετενεγκεῖν τὴν λῃστρικὴν τόλμαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τὸ ἱερόν. ὁρμητήριον γοῦν αὐτοῖς τοῦτο καὶ καταφυγὴ, [q] ταμιεῖόν τε τῶν ἐφ' ἡμᾶς [r] παρασκευῶν γέγονεν. ὁ δὲ ὑπὸ τῆς οἰκουμένης προσκυνούμενος χῶρος, καὶ τοῖς ἀπὸ περάτων γῆς ἀλλοφύλοις ἀκοῇ τετιμημένος, ὑπὸ τῶν παρὰ γεννηθέντων ἐνθάδε θηρίων καταπατεῖται. νεανιεύονται [s] δ' ἐν ταῖς ἀπογνώσεσιν ἤδη, [t] δήμους τε δήμοις, καὶ πόλεις πόλεσι συγκρούειν, καὶ τὸ κατὰ τῶν ἰδίων σπλάγχνων τὸ ἔθνος στρατολογεῖν. ἀνθ' ὧν τὸ μὲν κάλλιστον [v] καὶ πρέπον ὡς ἔφην ὑμῖν, [x] συνεξαίρειν τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἀπάτης ἀμυνομένους, ὅτι συμμάχους ἐτόλμησαν καλεῖν οὓς ἔδει τιμωροὺς δεδιέναι. εἰ δὲ [y] αἰδεῖσθε τὰς τῶν τοιούτων ἐπικλήσεις, ἀλλά τοι πάρεστι θεμένοις τὰ ὅπλα, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν σχήματι [z] συγγενῶν, ἀναλαβεῖν τὸ μέσον συμμάχων τε καὶ πολεμίων ὄνομα, δικαστὰς γενομένους. καί τοι λογίσασθε, πόσον κερδήσουσιν, ἐφ' ὁμολογουμένοις καὶ τηλικούτοις κρινόμενοι, [a] παρ' ὑμῖν, οἱ τοῖς ἀκαταιτιάτοις μηδὲ λόγου μεταδόντες. λαμβανέτωσαν δ' οὖν ταύτην ἐκ τῆς ὑμετέρας ἀφίξεως τὴν χάριν. εἰ δὲ οὔτε συναγανακτεῖν ὑμῖν, οὔτε [b] κρίνειν δοκεῖ, τρίτον ἐστὶ καταλιπεῖν ἑκατέρους, καὶ μήτε ταῖς ἡμετέραις ἐπιβαίνειν συμφοραῖς, μήτε τοῖς ἐπιβούλοις τῆς μητροπόλεως [c] συμμένειν. εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα Ῥωμαίοις [d] ὑποπτεύετε διειλέχθαι τινὰς, παρατηρεῖν ἔξεστι [e] τὰς ἐφόδους· κἄν τι τῶν διαβεβλημένων ἔργων διακαλύπτηται, τότε φρουρεῖν τὴν μητρόπολιν ἐλθόντας, κολάζειν τε τοὺς αἰτίους πεφωραμένους. οὐ γὰρ ἂν ὑμᾶς φθάσειαν οἱ πολέμιοι, τῇ πόλει [f] προσῳκημένους. εἰ δὲ οὐδὲν ὑμῖν τούτων εὔγνωμον ἢ μέτριον δοκεῖ, [g] μὴ θαυμάζετε τὰ κλεῖθρα τῶν πυλῶν, ἕως ἂν φέρητε τὰ ὅπλα.

„ rum facinoribus unum tantum deest malum, proditio. Vos autem oportet, quia semel cum armis adestis, subsidium (quod quidem justissimum est) metropoli ferre; & una nobiscum tyrannos tollere, qui judicia sublatum iverunt, qui calcatis legibus res gladiis suis dijudicarunt. viros quippe nobiles, quos nemo accusavit, ex medio raptos foro primùm vinculis cruciarunt; deinde, nil vocem aut preces eorum morantes, neci tradiderunt. Licet autem vobis, non belli lege ingressis, signa & indicia eorum quæ modo dixi intueri, domos rapinis illorum desolatas, peremptorum conjuges & familias veste lugubri indutas, quin & per totam civitatem luctum & lamentationem. Nemo enim reperitur qui impiorum non expertus est incursus. Quippe eò vesanæ insolentiæ devenerunt, ut audaciam latrocinalem non solum ex provincia & aliis civitatibus in hanc, quæ expressa totius gentis facies est & caput, transferant, verum etiam ex civitate in templum. Itaque hoc illis receptaculum factum est & perfugium, & promptuarium eorum quæ in vos comparata sunt. Atque locus, qui adoratur per orbem universum, & ab alienigenis usque à terræ finibus fama & traditione honoratur, à feris apud nos natis conculcatur. In rerum etiam desperatione jam exsultant, *cum audiunt* populum populo, civitatem civitati committi, gentemque exercitum colligere sua viscera dilaniaturum. cum è contra pulcherrimum esset, vosque ut dixi deceret, nobiscum tollere sceleratos, etiam ob ipsam hanc fraudem illos ulciscentes, quod in auxilium vos vocare ausi fuerint, quos metuere vindices debuissent. Quod si ejusmodi hominum advocationem reveremini, attamen licet vobis, armis depositis & cognatorum habitu civitatem ingressis, medium inter hostes atque auxiliares nomen assumere, vosmet judices faciendo. Verum reputate quantum è re illorum erit, de manifestis & tam magnis criminibus apud vos judicio sisti, qui hominibus non accusatis ne verbum quidem facere permiserunt. Ferant igitur hanc ex vestro adventu gratiam. Sin vero neque nobiscum *super his rebus* indignari, neque judicare vultis, tertium restat, ut relictis utrisque, nec nostris calamitatibus insultetis, nec cum insidiatoribus metropoleos maneatis. Nam & si maxime quenquam nostrûm suspicamini cum Romanis colloquutum, licet *vobis* aditus observare: cumque factum aliquod, quale *nobis* objicitur, apparuerit, tunc demum venire ut metropolim tueamini, & in criminis convictos animadvertatis. Non enim est ut hostes vos præveniant, urbi adeo propinquos. Quod si horum nihil gratum acceptumque aut moderatum videatur, ne miremini portas clausas esse, quamdiu arma feratis.

Jesu ad Idumæos orationis finis.

4. Hu-

g Τολμήμασιν] τολμήσασι *Rost.*
h Κακὸν λείπει,] Illud κακὸν non agnoscunt *Big. Lugd. Bat. Par.* & *Vat.*
i Ἐπὶ τοῖς] Vox ἐπὶ deest *Vat.* & *Paris.*
k Αὐτῶν ξίφεσι πεποίηνται] Εαυτῶν *Big.*
l Δεσμοῖς τε προσῃκίσαντο,] Δεσμοῖς πρ. *Big.*
m Μηδὲ φωνῆς] Ita cum *Cod. Big.* μηδὲ φωνὴν μηδὲ ἱκεσίαν in *Editis Aliisque.*
n Μελανειμονούσας,] μελανειμονοῦσι *Aristotel.* Θαυμ. ἀκουσμ. p. 109. SPANH.
o Γέγευται τῆς] Ita cum *Cod. Vat. Paris. opt.* γέγευσαι in *cæteris.*
p Ὅλου τοῦ ἔθνους] Vox ὅλου desideratur in *Codd. Big.* & *Vat.*
q Ταμιεῖόν τε] ταμιεῖον δὲ *L. B.* ταμιεῖόν τε *Par.*
r Παρασκευῶν γέγονεν.] Κατασκευῶν *Big.*
s Δ' ἐν ταῖς] τε ἐν ταῖς *L. B.* & *Paris.*
t Δήμους τε δήμοις,] Ita *Big.* & *Bod.* δήμοι τε δ. in *Editis Aliisque.* δήμοι τε δόμοις *Rost.* δημοτικοὺς τε δήμους *L. B.* ἀπογνώσεσι δήμοις τε δήμους *Par.* δήμοις τε δήμους alii *Par.*
v Καὶ πρέπον ὡς ἔφην ὑμῖν,] Ὡς ἔφην καὶ πρέπον ἡμῖν *Big.*
x Συνεξαίρειν τοὺς ἀλιτηρίους,] Ita *Big. Lugd. Bat. Paris.* & *Vat.* ἐξαίρειν in *reliquis.*
y Αἰδεῖσθε τὰς τῶν τοιούτων ἐπικλήσεις,] Αἰδεῖσθαι *Big.* & *Paris.*
z Συγγενῶν,] Ideo Agrippæ de Idumæis orto acclamabant ואהה אחינו *& tu frater noster es.* REL.
a Παρ' ὑμῖν,] Παρ' ὑμῶν *Big. Rost.* & *Bod.* παρ' ἡμῖν *Par.*
b Κρίνειν δοκεῖ,] Ita cum *Cod. Voss.* nec aliter forsan *Ruf.* qui vertit *neque judicare vultis.* & ad hunc fere modum *Pseudo-Hegesippus*, dicens, *quod si neque vindices vos neque arbitros exhibere vultis.* antea erat κρίνεσθαι δεῖ.
c Συμμένειν.] Συνέρχεσθαι *Big.*
d Ὑποπτεύετε διειλέχθαι τινὰς,] ὑποπτεύεται διηλέγχαι *Paris.* Ὑποπτεύεται διηλέχθαι *Big.*
e Τὰς ἐφόδους] Παρὰ τὰς ἐφόδους *Big.*
f Προσῳκημένους.] Ita *Big.* προσῳκισμένους in *Editis Aliisque.*
g Μὴ θαυμάζετε] μὴ θαυμάζητε *Paris.*

4. Hujusmodi quidem verba loquebatur Jesus. Idumæorum autem multitudo nequaquam *illis* animum advertebat; sed ira incensa erat, quod non paratum habuisset introitum: ducesque valde indignabantur arma deponere, captivitatem esse existimantes alicujus ad imperium ea projicere. Unus autem è ducibus Simon Cathlæ filius, cum vix suorum tumultum sedasset, & in loco constitisset unde à pontificibus exaudiri posset, „ non jam mirari se, ait, quod in templo obsiderentur „ libertatis propugnatores, cum nonnulli urbem „ jam claudant universæ genti communem, & Romanos quidem, fortasse etiam portis coronatis, „ recipere parati sint, cum Idumæis vero ex turribus colloquantur, eosque arma pro libertate capta projicere jubeant. Consanguineis autem custodiam metropoleos non credentes, ipsos *Idumæos* controversiarum arbitros fieri volunt; „ quosdamque accusando, quod cives judicio non „ condemnatos occiderint, illi gentem omnem „ ignominia condemnant; ut qui urbem, alienigenis universis religionis ergo patentem, cognatis „ præcluserint. Ocyus enim ad vos veniebamus „ & ad gerendum cum gentilibus bellum, qui ob „ hoc adesse properavimus, ut vos in adversis servaremus liberos. Pari scilicet modo vos etiam hi „ quos obsidetis læsêre, tamque verisimiles, ut „ puto, suspiciones in illos quoque collegistis. „ Deinde ex iis qui intus sunt custodia tenentes „ quotquot curæ erat respublica, & urbe genti „ *vobis* conjunctissimæ in universum occlusa, adeoque contumeliose imperata nos facere jubentes, dicitis *vos* tyrannide premi, nomenque „ dominatûs iis, qui vos tyrannos patiuntur, imponitis. Quis hanc in verbis cavillationem ferat, „ cum omnia contra ac dicitis facta videat; nisi „ & nunc Idumæi vos metropoli excludant, quos „ ipsi à patriis sacris arcetis. Merito quis eos incusaverit qui in templo obsidentur, quod cum „ ausi essent plectere proditores, quos, utpote „ scelerum socios, viros nobiles & ne quidem accusatos perhibetis, non à vobis inceperint, & „ *proditores* summos præciderint. Sed licet illi „ molliores fuerint quam oportebat, nos Idumæi „ domicilium Dei servabimus, & pro communi „ patria propugnabimus; hostesque, tam foris „ irruentes quam intus *insidiantes & prodentes*, „ ulciscemur. Hîc *autem* ante muros armati manebimus, donec aut Romani fessi sint vos exspectando, aut vos præ libertatis *desiderio ac* „ studio mutemini.

Simonis, ducis Idumæorum, ad Jesu orationem responsio.

VII. *Idumæi, animis licet perturbati, tabernacula ponunt ante urbis mœnia.*

5. His dictis Idumæi quidem acclamabant universi. Jesus autem anxius tristisque discessit, cum Idumæos nihil moderati sentire, & duplici bello civitatem urgeri videret. Verum nec sic Idumæis quiescebant animi. nam & indigne ferebant contumeliam, quod essent civitate prohibiti; &, cum

δ'. Τοιαῦτα μὲν [h] Ἰησοῦς ἔλεγε. τῶν δὲ Ἰδουμαίων [i] οὐδὲν τὸ πλῆθος προσεῖχεν, ἀλλὰ τεθύμωτο μὴ τυχὸν ἑτοίμης τῆς εἰσόδου· καὶ διηγανάκτουν οἱ στρατηγοὶ [k] πρὸς τὴν ἀπόθεσιν τῶν ὅπλων, αἰχμαλωσίαν ἡγούμενοι τὸ κελευόντων τινῶν αὐτὰ ῥίψαι. Σίμων δὲ υἱὸς [l] Καθλᾶ τῶν ἡγεμόνων εἷς, μόλις τὸν τῶν οἰκείων καταστείλας θόρυβον, καὶ στὰς εἰς ἐπήκοον τοῖς ἀρχιερεῦσιν, „ οὐκέτι θαυμάζειν, ἔφη, φρουρουμένων [m] ἐν τῷ ἱερῷ „ τῶν προμάχων τῆς ἐλευθερίας, εἴγε καὶ τῷ ἔθνει κλείουσί τινες ἤδη [n] τὴν κοινὴν πόλιν, καὶ Ῥωμαίους μὲν εἰσδέχεσθαι παρασκευάζονται, [o] τάχα δὲ καὶ στεφανώσαντες τὰς πύλας, Ἰδουμαίοις δὲ ἀπὸ τῶν πύργων „ διαλέγονται, καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ὅπλα κελεύουσι ῥίψαι. μὴ πιστεύοντες δὲ τοῖς [p] συγγενέσι τὴν „ τῆς μητροπόλεως φυλακήν, τοὺς αὐτοὺς δικαστὰς ποιοῦνται τῶν διαφόρων, καὶ [q] κατηγοροῦντές τινων, ὡς „ ἀποκτείνειαν ἀκρίτους, αὐτοὶ καταδικάζοιεν ὅλου τοῦ „ ἔθνους ἀτιμίαν· τὴν γοῦν ἅπασι τοῖς ἀλλοφύλοις [r] ἀναπεπετασμένην εἰς θρησκείαν πόλιν, τοῖς οἰκείοις „ νῦν [s] ἀποτετειχίκασι. πάνυ γὰρ ἐπὶ [t] σφᾶς ἐσπεύδομεν, [v] καὶ τὸν κατὰ τῶν ὁμοφύλων πόλεμον, οἱ διὰ τοῦτο „ ταχύναντες, ἵνα [x] ἀτυχήσαντας ὑμᾶς τηρήσωμεν „ ἐλευθέρους. τοιαῦτα μέντοι καὶ πρὸς τῶν φρουρουμένων „ ἠδίκησθε, καὶ πιθανὰς οὕτως ὑποψίας οἶμαι καὶ κατ' „ ἐκείνων συνελέξατε. ἔπειτα τῶν ἔνδον φρουρᾷ κρατοῦντες, ὅσοι κήδονται τῶν κοινῶν πραγμάτων, καὶ „ τοῖς συγγενεστάτοις ἔθνεσιν [y] ἀθρόως ἀποκλείσαντες „ [z] μὲν τὴν πόλιν, ὑβριστικὰ δὲ οὕτω προστάγματα κελεύοντες, τυραννεῖσθαι λέγετε, καὶ τὸ τῆς δυναστείας ὄνομα τοῖς ὑφ' ὑμῶν τυραννουμένοις περιάπτετε. τίς „ ἂν [a] ἐνέγκαι τὴν εἰρωνείαν τῶν λόγων, ἀφορῶν εἰς τὴν „ ἐναντιότητα τῶν [b] πραγμάτων, εἰ μὴ καὶ νῦν ὑμᾶς „ ἀποκλείουσιν Ἰδουμαῖοι τῆς μητροπόλεως, οὓς αὐτοὶ τῶν „ πατρίων ἱερῶν εἴργετε. μέμψαιτ' ἄν τις εἰκότως τοὺς „ ἐν τῷ ἱερῷ πολιορκουμένους, ὅτι θαρσήσαντες τοὺς „ προδότας κολάζειν, οὓς ὑμεῖς ἄνδρας ἐπισήμους, καὶ „ ἀκαταιτιάτους λέγετε διὰ τὴν κοινωνίαν, οὐκ ἀφ' „ ὑμῶν ἤρξαντο, [c] καὶ τὰ καιριώτατα τῆς προδοσίας μέρη „ [d] προαπέκοψαν. ἀλλ' εἰ κἀκεῖνοι τῆς χρείας ἐγένοντο „ μαλακώτεροι, [e] τηρήσομεν Ἰδουμαῖοι τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, „ καὶ τῆς κοινῆς πατρίδος προπολεμήσομεν, ἅμα τούς τε „ ἔξωθεν ἐπιόντας καὶ τοὺς ἔνδον προδιδόντας ἀμυνόμενοι „ πολεμίους. ἐνθάδε πρὸ τῶν τειχῶν μενοῦμεν ἐν τοῖς „ ὅπλοις, ἕως ἂν Ῥωμαῖοι κάμωσι προσέχοντες ὑμῖν, „ ἢ ὑμεῖς ἐλεύθερα φρονήσαντες μεταβάληθε.

ε'. Τούτοις τὸ μὲν τῶν Ἰδουμαίων ἐπεβόα πλῆθος. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀθυμῶν ἀνεχώρει, τοὺς μὲν [f] Ἰδουμαίους μηδὲν φρονοῦντας ὁρῶν μέτριον, διχόθεν δὲ τὴν πόλιν πολεμουμένην. ἦν δὲ οὐδὲ τοῖς Ἰδουμαίοις ἐν ἠρεμίᾳ τὰ φρονήματα. καὶ γὰρ τεθύμωντο πρὸς τὴν ὕβριν εἰρχθέντες τῆς πό-

h Ἰησοῦς ἔλεγε.] In *Big. Vat. Paris.* & *Voss.* ὁ Ἰησοῦς.
i Οὐδὲν τὸ πλῆθος] Ita *Big.* οὔτε in *Editis Aliisque.*
k Πρὸς τὴν ἀπόθεσιν τῶν ὅπλων,] Πρὸς ἀπόθεσιν *Voss.* & *Vat.*
l Καθλᾶ] Κααθα *Big.*
m Εν τῷ ἱερῷ] Εν τῷ ναῷ *Big.*
n Την κοινὴν πόλιν,] In sephra fol. 138. 1. legitur ita לא נתחלקה ירושלים לשבט יהודה ובנימן אלא כל השבטים שוין בה *non est adsignata Hierosolyma tribui Benjamin aut Juda, sed omnium tribuum fuit æquali jure.* Ob sacra enim patere omnibus debuit. Rel.
o Τάχα δὲ] Τάχα καὶ στεφ. *Big.* & *Paris.*
p Συγγενέσιν] Hic Idumæi se συγγενεῖς fatentur. Mox Judæi eos ut συγγενεῖς urbem posse intrare dixerunt. statim se ut οἰκείους ab ἀλλοφύλοις distinguunt & συγγενέστατον ἔθνος nuncupant. Rel.
q Κατηγοροῦντές τινων,] Κατηγορούμενοι *Big.*
r Αναπεπετασμένην] Ita restituimus ex *Rost.* & *Lugd. Bat.* alii ἀναπεπταμενην. Hav.
s Αποτετειχίκασι.] Non est hæc τείχων ἀφαίρεσις, sed contrarium. ἀποτειχίζειν est murum struere, muro circumdare. Ita Josephus lib. 1. de bell. 2. & Antiq. xiv. 24. ac alibi. Etiam Thucydides & alii ita hanc vocem usurpant. Rel.
t Σφᾶς ἐσπεύδομεν,] Ita cum *Bod.* nec aliter, ut puto, *Ruf.* qui vertit, *contra vos festinabamus.* antea erat σφαγάς.
v Καὶ τὸν κατὰ] Abest τὸν à *Lugd. Bat.*
x Ατυχήσαντας ὑμᾶς] Sic in *Cod. Big.* & *Paris.* ἀτυχήσαντες in *cæteris.*
y Αθρόως ἀποκλείσαντες] Αθρόοις *Voss. Rost. Paris.* quidam & *Vat.*
z Μὲν τὴν πόλιν,] Illud μὲν è *Cod. Big.*
a Ενέγκαι τὴν εἰρωνείαν τῶν λόγων,] Ενέγκοι *Vat.*
b Πραγμάτων,] Πραγμάτων, καὶ νῦν ἡμᾶς ἀποκλείουσιν Ἰδουμαίους *Big.*
c Καὶ τὰ καιριώτατα] Ita *Big.* καὶ τῆς καιριωτάτης προδοσίας μέρη in *Editis Aliisque.*
d Προαπέκοψαν.] Προανέκοψαν *Big.*
e Τηρήσομεν Ἰδουμαῖοι] Τηρήσωμεν & mox προπολεμήσωμεν *Big.*
f Ἰδουμαίους] Ἰουδαίους *Rost.*

g Τὰ

πόλεως, καὶ [g] τὰ ζηλωτῶν ἰσχυρὰ δοκοῦντες, ὡς οὐδὲν ἐπαμύνοντας ἑώρων, ἠπόρηντο, καὶ μετενόουν πολλοὶ τὴν ἄφιξιν. ἡ δὲ αἰδὼς τοῦ [h] τέλεον ἀπράκτους ὑποστρέφειν ἐνίκα τὴν μεταμέλειαν, ὥστε μένειν αὐτόθι πρὸ τοῦ τείχους κακῶς [i] αὐλιζομένους. [k] Διὰ γὰρ τῆς νυκτὸς ἀμήχανος ἐκρήγνυται [l] χειμὼν, ἄνεμοί τε βίαιοι σὺν ὄμβροις λαβροτάτοις, καὶ συνεχεῖς ἀστραπαὶ, [m] βρονταί τε φρικώδεις, [n] καὶ μυκήματα σειομένης τῆς γῆς ἐξαίσια. πρόδηλον δ' ἦν, ἐπ' ἀνθρώπων ὀλέθρῳ, τὸ κατάστημα τῶν ὅλων συγκεχυμένον· καὶ οὐχὶ μικροῦ τις ἂν εἰκάσαι συμπτώματος τὰ τέρατα.

ϛ'. Μία δὲ τοῖς Ιδουμαίοις, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει, [o] παρέστη δόξα. τοῖς μὲν, ὀργίζεσθαι [p] τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ [q] στρατείᾳ, καὶ οὐκ ἂν διαφυγεῖν [r] ἐπενεγκόντας ὅπλα τῇ μητροπόλει· τοῖς δὲ περὶ τὸν Ανανον, νενικηκέναι χωρὶς παρατάξεως, καὶ τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν στρατηγεῖν· [s] κακοὶ δὲ ἦσαν ἄρα τῶν μελλόντων στοχασταὶ, καὶ κατεμαντεύοντο τῶν ἐχθρῶν [t] ἃ τοῖς ἰδίοις αὐτῶν ἐπῄει παθεῖν. οἱ μὲν γὰρ Ιδουμαῖοι [v] συσπειραθέντες τοῖς σώμασιν ἀλλήλους [x] ἀντέθαλπον, καὶ τοὺς θυρεοὺς ὑπὲρ κεφαλῆς συμφράξαντες ἧττον ἐκακοῦντο τοῖς ὑετοῖς· [y] οἱ δὲ ζηλωταὶ μᾶλλον τοῦ [z] καθ' αὑτοὺς κινδύνου ὑπὲρ ἐκείνων ἐβασανίζοντο, καὶ συνελθόντες ἐσκόπουν εἴ τινα μηχανὴν αὐτοῖς ἀμύνης ἐπινοήσειαν. τοῖς μὲν οὖν θερμοτέροις ἐδόκει μετὰ τῶν ὅπλων βιάζεσθαι τοὺς παραφυλάσσοντας. ἔπειτα δὲ εἰσπεσόντας εἰς μέσον τῆς πόλεως ἀναφανδὸν ἀνοίγειν τοῖς συμμάχοις τὰς πύλας, τούς τε γὰρ φύλακας εἴξειν πρὸς τὸ ἀδόκητον [a] αὐτῶν τεταραγμένους, ἄλλως τε καὶ τοὺς πλείονας [b] αὐτῶν ὄντας ἀνόπλους καὶ πολέμων ἀπείρους, καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν δυσσύνακτον ἔσεσθαι τὸ πλῆθος κατειλημμένον ὑπὸ τοῦ χειμῶνος εἰς τὰς οἰκίας. εἰ δὲ καί τις γένοιτο κίνδυνος, πρέπειν αὐτοῖς πᾶν ὁτιοῦν παθεῖν, ἢ περιϊδεῖν τοσοῦτον πλῆθος δι' αὐτοὺς αἰσχρῶς [c] ἀπολλύμενον. οἱ δὲ συνετώτεροι βιάζεσθαι μὲν ἀπεγίνωσκον, ὁρῶντες οὐ μόνον [d] τὴν ἑαυτῶν φρουρὰν [e] πληθύουσαν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς πόλεως τεῖχος διὰ τοὺς Ιδουμαίους ἐπιμελῶς φυλασσόμενον, ᾤοντό τε πανταχοῦ τὸν Ανανον παρεῖναι, καὶ κατὰ πᾶσαν ὥραν ἐπισκέπτεσθαι τὰς φυλακάς. ὃ δὴ ταῖς μὲν ἄλλαις νυξὶν οὕτως εἶχεν, [f] ἀνέθη δὲ κατ' ἐκείνην, οὔτι κατὰ τὴν Ανάνου ῥᾳθυμίαν, ἀλλ' ὥστε αὐτὸς ἐκεῖνος ἀπόλοιτο, καὶ τὸ πλῆθος τῶν φυλάκων, στρατηγούσης τῆς εἱμαρμένης ἤδη. [g] καὶ δὴ τῆς νυκτὸς προκοπτούσης, καὶ τοῦ χειμῶνος ἐπακμάζοντος, κοιμίζει μὲν τοὺς ἐπὶ τῇ στοᾷ φρουρούς. [h] τοῖς ζηλωταῖς δὲ ἐπίνοιαν ἐμβάλλει, τῶν ἱερῶν αἴροντας πριόνων ἐκτεμεῖν τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν. συνήργησε δὲ αὐτοῖς, [i] πρὸς τὸ μὴ κατακουσθῆναι τὸν ψόφον, ὅ, τε τῶν ἀνέμων ἦχος, καὶ τὸ τῶν βροντῶν ἐπάλληλον.

ζ'. Διαλαθόντες δὲ ἐκ τοῦ ἱεροῦ παραγίνονται πρὸς τὸ τεῖχος, [k] καὶ τοῖς πρίοσι χρώμενοι, τὴν κατὰ τοὺς Ιδουμαίους ἀνοίγουσι πύλην. τοῖς δὲ τὸ μὲν πρῶτον

Zelotarum vires non exiguas esse crediderint, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent, in dubio esse cœperunt, multosque adventûs sui pœnitebat. Pudor autem nulla re prorsus gesta redeundi pœnitudinem superabat, adeo ut illic manere decreverint, licet ante muros male se haberent in castris. Nocte enim gravissima erumpit tempestas, ventusque violentus cum imbre vehementi conjunctus, & crebra fulgura, horrendaque tonitrua, & ingentes terræ concussæ mugitus. manifestumque erat, hominum in exitium, mundi statum fuisse conturbatum: eratque ut quis conjiceret ea non vulgares portendere calamitates. *Horribilis tempestas.*

6. Una autem tam Idumæis, quam intra urbem positis, erat *de istis* opinio. illis quidem, irasci Deum militiæ causa, neque se posse evadere qui adversus metropolim arma tulerant; Anano vero suisque, victoriam sibi obtigisse sine prælio, Deumque pro se pugnare. At mali erant profectò futurorum conjectores; & quæ sui passuri essent fore vaticinabantur ut hostibus acciderent. *Idumæorum commentum contra tempestatem.* Nam Idumæi quidem conglobatis corporibus se invicem refocillabant, conjunctisque super capita clypeis non multum nocebantur pluvia: Zelotæ autem magis solicitudine de illis quam suo periculo cruciabantur; atque congregati dispiciebant, an quid machinationis excogitari posset quo illis succurrerent. *Zelotarum solicitudo, & consilia.* Et fervidioribus quidem visum est, armis correptis adortum ire custodes; dein, cum in medium civitatis irruissent, palam auxiliatoribus portas aperire: nam & custodes cessuros esse ex improviso eorum adortu perturbatos, præsertimque quod majori ex parte inermes essent minimeque in bellis exercitati; & cives aliquammultos difficulter colligi posse, utpote in domos propter tempestatem conclusos. quin & si quid periculi sit, vel quodvis pati satius esse, quam negligere tantam *hominum* multitudinem ipsorum causa fœde pereuntem. At prudentiores vi quidem rem gerere abnuebant, quod non solum custodiam sibi majorem adhibitam viderent, sed etiam urbis mœnia propter Idumæos diligenter custodita: & ubique adesse Ananum, omnique hora vigiles invisere existimabant. id quod aliis quidem noctibus ita fieri solebat; illa vero omissum, non Anani desidia, sed ut ille ipse & custodum manus interirent fati ductu & imperio. quippe cum multa nox esset & ingravesceret tempestas, dormitum quidem dimittuntur custodes in porticu *dispositi*: Zelotis vero cogitatio injicitur, ut captis sacrorum serris portarum vectes dissecarent. Illis autem plurimum contulit, ut *serrarum* sonus non audiretur, ventorum fremitus, ut & crebrorum tonitruum fragor. *Quid demum statuunt Zelotæ.*

7. Clam itaque fano egressi ad murum veniunt, serrisque adhibitis portam Idumæos versus aperiunt. Illos autem primò quidem occupat pa- *Portas Idumæis aperiunt.*

vor,

g Τὰ ζηλωτῶν] τὰ τῶν ζηλωτῶν *L. B.*
h Τέλεον] τέλεος *Rost.*
i Αὐλιζομένους.] Αὐλισάμενοι *Big.*
k Διὰ γὰρ τῆς νυκτὸς] Διὰ δὲ *Big.* & *Vat.*
l Χειμὼν,] Tonitrua & imbres quando? erat χειμὼν ita mox scribit. antea observavimus pluvias & tonitrua solere hyeme in Palæstina contingere. Rel.
m Βρονταί τε φρικώδεις,] Hyems *Gelen.* tempestas, ut ex hisce apparet. Spanh.
n Καὶ μυκήματα] Μύκημα σ. τ. γ. ἐξαίσιον *Big.*
o Παρέστη δόξα.] παρέστι δεξιὰ *Rost.*
p Τὸν Θεὸν] Τὸ θεῖον *Big.*
q Στρατείᾳ,] Ita *Big.* στρατιᾷ in *Editis Aliisque.*
r Ἐπενεγκόντας] ὑπενεγκόντας *Rost.*
s Κακοὶ] κακεῖ *Rost.*
t Ἃ τοῖς ἰδίοις] αὐτοῖς ἰδίοις *Rost.*
v Συσπειραθέντες τοῖς σώμασιν ἀλλήλους] Ita cum *Codd. Big.* & *Paris.* antea erat συστραφέντες.

x Ἀντέθαλπον,] Ita in *MSS.* ἀντεθάλπουν in *Editis.*
y Οἱ δὲ ζηλωταὶ μᾶλλον] Conf. supr. lib. 2. c. 22. §. 1. Spanh.
z Καθ' αὑτοὺς] Καθ' ἑαυτῶν *Big.*
a Αὐτῶν τεταραγμένους,] Αὐτοῖς *Big.*
b Αὐτῶν ὄντας ἀνόπλους] Αὐτῶν deest *Big.* ut & mox τὴν ante πόλιν.
c Ἀπολλύμενον.] Subjicitur dein ὑπὸ τοῦ χειμῶνος in *Rost.* & *Lugd. Bat.* verum apparet ex prioribus huc induxisse. Hav.
d Τὴν ἑαυτῶν φρουρὰν] Τὴν αὐτῶν *Big.*
e Πληθύουσαν,] Ita malim cum *Big. Bod.* & *Voss.* quam πληθύουσαν cum *Editis Aliisque.* πλῆθος οὖσαν *Rost.*
f Ἀνέθη δὲ κατ' ἐκείνην.] Sic *Big.* ἀνεῖθη in *cæteris.*
g Καὶ δὴ τῆς νυκτὸς προκοπτούσης,] Καὶ τότε *Big. Vat.* & *Voss.*
h Τοῖς ζηλωταῖς] Conf. supr. lib. 2. c. 22. §. 1. Spanh.
i Πρὸς] Abest a *Rost.*
k Καὶ τοῖς πρίοσι] τοῖς αὐτοῖς πρίοσι *MSS. Lips.* iisdem vectibus. *Omisit Rufin.* Spanh. Καὶ τοῖς αὐτοῖς πρίοσι *Big. Paris. Lips.* & *Vat.*

Εχ

vor, Ananum cum suis moliri aliquid suspicatos: & unusquisque gladium dextra prehendit, eo animo ut vim arceret. his vero qui ad se venerant agnitis, statim introibant. Quod si ad civitatem se vertissent, nihil obstabat quo minus populus universus interiisset: tanta ira ferebantur. Nunc vero ita accidit ut primo Zelotas custodia eximere festinarent, etiam iis obnixe id postulantibus qui illos intromiserunt, ne negligerent malis obsessos quorum gratia venerant, neque his gravius periculum accelerarent: captis enim custodibus, nullo negotio posse & ipsos in civitatem impetum facere; sin vero semel ea concitaretur, haud fore ut cives superarentur, quippe qui, si illos senserint, se in aciem colligent, & ascensum illis obstruent.

Idumæi urbem ingrediuntur.

ἐμπίπλη ταραχὴ, τοὺς περὶ τὸν Ἄνανον ἐπιχειρεῖν οἰηθεῖσι· καὶ πᾶς ἐπὶ τοῦ ξίφους [l] εἶχε τὴν δεξιὰν, ὡς ἀμυνούμενος. ταχέως δὲ [m] γνωρίσαντες τοὺς ἥκοντας εἰσήεσαν. εἰ μὲν οὖν ἐτράποντο [n] ἐπὶ τὴν πόλιν, οὐδὲν [o] ἂν ἐκώλυσεν ἀπολωλέναι τὸν δῆμον αὔτανδρον, οὕτως εἶχον ὀργῆς. νῦν δὲ [p] πρώτους [q] τοὺς ζηλωτὰς σπεύδοντες τῆς φρουρᾶς ἐξελέσθαι, δεομένων πολλὰ καὶ τῶν εἰσδεξαμένων, μὴ περιϊδεῖν δι' οὓς ἦλθον ἐν μέσοις τοῖς δεινοῖς, μηδὲ αὐτοῖς χαλεπώτερον ἐπισεῖσαι τὸν κίνδυνον. τῶν μὲν γὰρ φρουρῶν ἁλόντων, ῥᾴδιον αὐτοῖς εἶναι χωρεῖν ἐπὶ τὴν πόλιν· εἰ δὲ ἅπαξ ταύτην προκινήσειαν, [r] οὔτε ἂν ἔτι ἐκείνων κρατῆσαι. πρὸς γὰρ τὴν αἴσθησιν συντάξασθαι αὐτοὺς, καὶ τὰς ἀνόδους ἀποφράξειν.

CAP. V.

Idumæorum, in urbem dum sæviret tempestas ingressorum, & Zelotarum crudelitas. De morte Anani & Jesu & Zachariæ. utque Idumæi domum discesserunt.

Idumæi Zelotis se conjungunt, & in custodes irruunt.

Ista itidem Idumæis placebant, ascendebantque in templum per civitatem, & adventum eorum suspensis animis exspectabant Zelotæ. Cumque ingressi essent, illi etiam è fano interiori fidenter prodierunt; mixtique Idumæis custodes adoriebantur. & nonnullos quidem excubantium, quos somnus oppresserat, jugularunt; ad clamorem vero experrectorum omnis excitata est multitudo, armaque non sine stupore corripientes ad sui defensionem properabant. Et quamdiu quidem solos Zelotas ipsos aggredi existimarent animos sumebant, ut qui eos numero superaturi essent: ubi vero foris alios effusos cernerent, *tum demum* Idumæos irrupisse senserunt. Et major quidem pars eorum arma deponebant simul ac animis dejecti erant, & ad ejulatus se conferebant: pauci vero juvenum *armis* muniti fortiter excipiebant Idumæos, diuque seniorem multitudinem protegebant. Alii vero clamore suo iis qui in urbe erant calamitates indicabant; illorumque auxilio nemo venire ausus est, cognito Idumæos irruisse: sed vicissim magnos clamores tollebant & lamentationes, multusque mulierum ululatus edebatur; & unusquisque custodum *summo* in periculo erant. Zelotæ autem una cum Idumæis clamorem sustulerunt, magisque horribiles tempestas faciebat omnium vociferationes. Nemini parcebant Idumæi, utpote naturæ immanitate proni ad cædes, & ex tempestate male habiti arma in eos vertebant qui ipsos excluserant, itidemque infensi erant supplicantibus & pugnantibus; & multos, tam cognationis eos admonentes quam orantes ut commune fanum revererentur, gladiis transfigebant. Nullus autem fugæ

Idumæorum immanitas.

ΚΕΦ. ε'.

Ἰδουμαίων, εἰς τὴν πόλιν ἐν χειμῶνι παρελθόντων, καὶ ζηλωτῶν ἡ ὠμότης· περὶ τελευτῆς Ἀνάνου καὶ Ἰησοῦ καὶ Ζαχαρίου. καὶ ὡς Ἰδουμαῖοι ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

Συνεδόκει ταῦτα τοῖς Ἰδουμαίοις, καὶ διὰ τῆς πόλεως ἀνέβαινον [s] πρὸς τὸ ἱερὸν, μετέωροι τε οἱ ζηλωταὶ τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἐκαραδόκουν. καὶ παριόντων εἴσω καὶ αὐτοὶ [t] θαρροῦντες προήεσαν ἐκ τοῦ [v] ἐνδοτέρου ἱεροῦ· μιγέντες δὲ τοῖς Ἰδουμαίοις προσέβαλλον ταῖς φυλακαῖς. καὶ τινὰς μὲν τῶν προκοιτούντων ἀπέσφαξαν κοιμωμένους, πρὸς δὲ τὴν τῶν ἐγρηγορότων βοὴν διανίστη πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ μετ' ἐκπλήξεως ἁρπάζοντες τὰ ὅπλα πρὸς τὴν ἄμυναν ἐχώρουν. ἕως μὲν οὖν μόνους τοὺς ζηλωτὰς ἐπιχειρεῖν ὑπελάμβανον [x] ἐθάρρουν, ὡς τῷ πλήθει περιεσόμενοι· κατιδόντες δὲ ἔξωθεν ἐπεισχεομένους ἄλλους, ᾔσθοντο τὴν εἰσβολὴν τῶν Ἰδουμαίων. [y] καὶ τὸ μὲν πλέον αὐτῶν ἅμα ταῖς ψυχαῖς [z] κατέβαλλε τὰ ὅπλα, καὶ πρὸς οἰμωγαῖς ἦν. φραξάμενοι δὲ ὀλίγοι τῶν νέων γενναίως ἐδέχοντο τοὺς Ἰδουμαίους, καὶ μέχρι πολλοῦ τὴν [a] γεραιτέραν πληθὺν ἔσκεπον. οἱ δὲ κραυγῇ διεσήμαινον τοῖς κατὰ τὴν πόλιν τὰς συμφορὰς, κἀκείνων ἀμῦναι μὲν οὐδεὶς ἐτόλμησεν ὡς ἔμαθον εἰσπεπτωκότας τοὺς Ἰδουμαίους· ἄγαν δὲ ἀντεβόων καὶ [b] ἀντωλοφύροντο, καὶ πολὺς γυναικῶν κωκυτὸς ἠγείρετο, [c] ἐκινδύνευόν τε ἕκαστοι τῶν φυλάκων. οἱ δὲ ζηλωταὶ τοῖς Ἰδουμαίοις συνεπηλάλαζον, καὶ τὴν ἐκ πάντων βοὴν ὁ χειμὼν ἐποίει φοβερωτέραν. ἐφείδοντό τε οὐδενὸς Ἰδουμαῖοι, φύσει τε ὠμότατοι φονεύειν ὄντες, καὶ τῷ χειμῶνι κεκακωμένοι, [d] κατὰ τῶν ἀποκλεισάντων ἐχρῶντο [e] τοῖς ὅπλοις, ἦσαν δὲ ὅμοιοι τοῖς ἱκετεύουσι καὶ τοῖς ἀμυνομένοις· καὶ πολλοὺς, τήν τε συγγένειαν ἀναμιμνήσκοντας, καὶ δεομένους τοῦ κοινοῦ ἱεροῦ λαβεῖν αἰδῶ, διήλαυνον τοῖς ξίφεσιν. ἦν δὲ φυγῆς μὲν οὐδεὶς

l Ἔσχε τὴν δεξιὰν,] Εἶχε Big. & Paris.
m Γνωρίσαντες] Γνορίσοντες Big.
n Ἐπὶ τὴν πόλιν,] Περὶ τὴν πόλιν Big. Rost. Paris. & Vat.
o Ἂν ἐκώλυσεν] ἐκώλυεν ἂν L. B.
p Πρώτους] εἰς πρώτους L. B.
q Τοὺς ζηλωτὰς] Conf. supr. lib. 2. c. 22. §. 1. SPANH. Illud τοὺς è Codd. MSS.
r Οὔτε ἂν] οὐκ ἂν L. B.
s Πρὸς τὸ ἱερὸν,] Εἰς τὸ ἱερὸν Big. Rost. & Bod.
t Θαῤῥοῦντες προήεσαν] Ita Voss. προΐεσαν in cæteris. HUDS. Sed & ex eodem Voss. sive L. B. Cosliniano Cod. adsentiente, & quatuor aliis Paris. additur nunc θαῤῥοῦντες i. e. fidenter (ut inseruimus) prodierunt. Agnoscit idem Rost. scribens θαῤῥοῦντες προσήεσαν. HAV.
v Ἐνδοτέρου ἱεροῦ.] ἐνδοτέρω. L. B.
x Ἐθάῤῥουν,] Θαῤῥοῦντες Big.
y Καὶ τὸ μὲν] καὶ τὸ L. B.
z Κατέβαλλε τὰ ὅπλα,] Κατέβαλλον Big.
a Γεραιτέραν πληθὺν ἔσκεπον.] Ἀσθενεστέραν in libris.
b Ἀντωλοφύροντο,] ἀντωδύροντο L. B.
c Ἐκινδύνευόν τε ἕκαστοι τῶν φυλάκων.] κινδυνεύοντος ἑκάστου τῶν φυλάκων Big. Rufinus vertit, *si quando custodum quisquam in periculum aliquod incidisset.*
d Κατὰ τῶν ἀποκλεισάντων] κατὰ τῶν ἀπ. ἐχθροῖς ἦσαν &c. L. B. κ. τ. ἀπ. ἐχθρῶν τὰ πρὸς ἦσαν &c. Rost.
e Τοῖς ὅπλοις,] Τοῖς ἐχθροῖς Bod. & Vat. ὡς ἐχθροῖς Big. in Rufini versione *proptereaque his qui se excluserunt ut inimicis utebantur.*

f Τέ

οὐδεὶς τόπος, οὐδὲ σωτηρίας ἐλπίς· συνωθούμενοι δὲ περὶ ἀλλήλους κατεκόπτοντο, καὶ τὸ πλέον ἐκβιαζόμενοι, ὡς οὐκ ἔτι ἦν ὑποχωρήσεως [f] τόπος, ἐπῄεσαν δ' οἱ φονεύοντες, [g] ὑπ' ἀμηχανίας κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς εἰς τὴν πόλιν, [h] οἰκτρότερον ἔμοι γε δοκεῖ οὗ διέφυγον ὀλέθρου, τὸν αὐθαίρετον ὑπομένοντες. ἐπεκλύσθη δὲ τὸ ἔξωθεν ἱερὸν πᾶν αἵματι, καὶ νεκροὺς ὀκτακισχιλίους καὶ πεντακοσίους [i] ἡ ἡμέρα κατέλαμβανεν.

β'. Οὐκ ἐκορέσθησαν δὲ τούτοις οἱ θυμοὶ τῶν Ἰδουμαίων, ἀλλ' ἐπὶ τὴν πόλιν τραπόμενοι πᾶσαν μὲν οἰκίαν [k] διήρπαζον, ἔκτεινον δὲ τὸν [l] περιτυγχάνοντα· καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος αὐτοῖς ἐδόκει περιττὸν ἀνάλωμα, τοὺς δ' [m] ἀρχιερεῖς [n] ἀνεζήτουν, καὶ κατ' ἐκείνων ἦν τοῖς πλείστοις ἡ φορά, ταχέως δὲ ἁλόντες διεφθείροντο, καὶ τοῖς νεκροῖς αὐτῶν ἐπιστάντες, τὸν μὲν Ἄνανον τῆς πρὸς τὸν δῆμον εὐνοίας, τὸν δὲ Ἰησοῦν τῶν ἀπὸ τοῦ τείχους λόγων ἐπέσκωπτον. προῆλθον δὲ εἰς τοσοῦτον ἀσεβείας, ὥστε καὶ ἀτάφους ῥῖψαι, καίτοι τοσαύτην Ἰουδαίων περὶ τὰς ταφὰς πρόνοιαν [o] ποιουμένων, ὥστε καὶ τοὺς ἐκ καταδίκης ἀνεσταυρωμένους πρὸ δύντος ἡλίου [p] καθελεῖν τε καὶ θάπτειν. οὐκ ἂν ἁμάρτοιμι δὲ εἰπὼν ἁλώσεως ἄρξαι τῇ πόλει τὸν Ἀνάνου θάνατον, καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀνατραπῆναι τὸ τεῖχος, καὶ διαφθαρῆναι τὰ πράγματα Ἰουδαίοις, ἐν ᾗ τὸν ἀρχιερέα καὶ [q] ἡγεμόνα τῆς ἰδίας σωτηρίας αὐτῶν ἐπὶ μέσης τῆς πόλεως εἶδον ἀπεσφαγμένον. ἦν γὰρ δὴ τά τε ἄλλα [r] σεμνὸς ὁ ἀνὴρ καὶ δικαιότατος, καὶ παρὰ τὸν ὄγκον τῆς τε εὐγενείας καὶ τῆς ἀξίας, καὶ ἧς εἶχε τιμῆς, ἠγαπηκὼς τὸ ἰσότιμον καὶ πρὸς τοὺς [s] ταπεινοτάτους. φιλελεύθερός τε ἐκτόπως, καὶ δημοκρατίας ἐραστής, [t] πρό τε τῶν ἰδίων λυσιτελῶν [v] τὸ κοινῇ συμφέρον ἀεὶ τιθέμενος, καὶ περὶ παντὸς ποιούμενος τὴν εἰρήνην, ἄμαχα γὰρ ᾔδει τὰ Ῥωμαίων, προσκοπούμενος [x] δὲ ὑπ' ἀνάγκης [y] κατὰ τὸν πόλεμον, ὅπως, εἰ μὴ διαλύσαιντο Ἰουδαῖοι δεξιῶς, [z] διαφθείροιντο. καθόλου δὲ εἰπεῖν, ζῶντος Ἀνάνου, πάντως ἂν διελύθησαν. δεινὸς γὰρ ἦν εἰπεῖν τε καὶ πεῖσαι τὸν δῆμον· [a] ἤδη δ' ἐκεχείρωτο, καὶ τοὺς ἐμποδίζοντας, ἢ πολεμοῦντας. πλείστην [b] δ' ἂν τριβὴν Ῥωμαίοις παρέσχον ὑπὸ τοιούτῳ στρατηγῷ. παρέζευκτο δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Ἰησοῦς, αὐτοῦ μὲν λειπόμενος κατὰ σύγκρισιν, προέχων δὲ τῶν ἄλλων. ἀλλ' οἶμαι κατακρίνας ὁ Θεὸς ὡς [c] μεμιασμένης τῆς πόλεως ἀπώλειαν, καὶ πυρὶ βουλόμενος ἐκκαθαρθῆναι τὰ ἅγια, τοὺς ἀντεχομένους αὐτῶν, καὶ φιλοστοργοῦντας [d] περιέκοψεν. [e] οἱ δὲ πρὸ ὀλίγου τὴν ἱερὰν ἐσθῆτα περικείμενοι, καὶ τῆς κοσμικῆς θρησκείας

quidem locus erat, neque salutis spes: * eundem vero in locum coacti plangebant, majorique ex parte eò vi compulsi, cum non esset quo se reciperent, & in eos irruerent interfectores, etiam præ consilii inopia in civitatem se præcipitabant, exitium voluntarium subeuntes eo quod effugiebant, ut mihi videtur, *longe* miserabilius. Templum autem omne exterius sanguine inundabatur; cumque dies illucesceret, inventa erant cæsorum octo millia & quingenti viri.

Magna civium strages.

2. Istis vero non satiati erant Idumæi ira accensi, sed in urbem conversi domos omnes diripiebant, & obvium quemque perimebant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem supervacaneam ducebant, pontifices vero perquirebant, & in illos plerique impetu ferebantur, captosque statim occidebant; cumque super eorum cadavera constitissent, nunc Anano populi benevolentiam, nunc Jesu quæ de muro dixerat exprobrabant. eo autem impietatis processerunt, ut etiam insepultos eos abjecerint, quanquam tanta Judæis erat cura sepulturæ, ut etiam post damnationem cruci affixos ante solis occasum tollerent & humarent. Non autem erraverim, si initium urbis excidii ab Anani morte factum esse dixero, & mox ex illo die muros everti, remque publicam Judæorum pessundari cœpisse, quo pontificem qui præerat eorum saluti in media civitate trucidatum viderunt. Erat autem & alias vir venerabilis summeque justus, & præter nobilitatis & dignitatis & honorum quibus auctus erat amplitudinem, se *æquabilem* & infimis parem præstare amaverat. Libertatis supra modum fautor erat, popularisque regiminis amator, & bonum publicum iis quæ sibimet prodessent semper præferens; & pacem maximi faciens, ut qui norit Romanos non posse expugnari, ac prospexerit necesse esse ut bello perirent, nisi res *cum Romanis* solerter componerent Judæi. ne multa; si vixisset Ananus, pro certo ad compositionem res venissent. Nam plurimum dicendo valebat, & ad populum persuadendum; jamque eos subegerat qui ipsi impedimento erant, aut belli desiderio tenebantur. multum autem negotii sub ejusmodi duce facessissent Romanis. Huic junctus erat Jesus, illo quidem, si conferantur, inferior; aliis vero præstantior. At certe Deum puto, cum urbem pollutam exitio dare decerneret, flammisque *loca* sancta purgari vellet, *consulto* defensores eorum quique ea diligerent amputasse. Itaque qui paulo ante veste sacra amicti & publicæ religioni præerant, & ex *universo* terrarum orbe in urbem commean-

Sævitiam exercent Idumæi in Ananum & Jesum pontifices.

Anani & Jesu elogia.

Deus iratus Judæis.

f Τόπος,] Antea plena distinctio erat post τόπος.

g Ὑπ' ἀμηχανίας] Καὶ ante ὑπ' ἀμηχανίας delendum censeo auctoritate *Cod. Vat.* Huds. Quod jam factum accedente insuper consensu *Lugd. Bat.* & quatuor *Paris.* Hav.

h Οἰκτρότερον ἔμοι γε δοκεῖ] Ita *Big. Rost. Paris.* & *Rost.* οἰκτότερον in *cæteris*.

i Ἡ ἡμέρα] Additur ἡ ex quinque *Paris.* Hav.

k Διήρπαζον,] Διήρπασαν *Big.*

l Περιτυγχάνοντα.] Περιτυχόντα *Big. Lugd. Bat.* & *Rost.* & *Paris.* & *Vat.*

m Ἀρχιερεῖς] *Sc.* Ananum & Jesum. Aliàs vero summorum sacerdotum nomine sæpiuscule intelligi puto non eos qui pontificatu maximo aut fungebantur aut functi erant, eorumque vicarios, sed alios quoque principes XXIV. sacerdotalium familiarum. Quo modo usurpatur vox in *Antiqq.* l. 20. c. 7. §. 8. ubi seditio orta narratur inter ἀρχιερεας & ἱερεας. ut & l. IV. *Belli Jud.* c. 3. §. 6. ubi à seditiosis dicit sorte lectos ἀρχιερέας ex quaque familia, cum is honos nascendi ordine deferri soleret.

n Ἀνεζήτουν,] Ἐζήτουν *Big.*

o Ποιουμένων,] Πεποιημένον *Lugd. Bat. Paris.* & *Rost.*

p Καθελεῖν τε καὶ θάπτειν.] Καθαίρειν *Big.* & *Voss.*

q Ἡγεμόνα τῆς ἰδίας σωτηρίας] Sic Hebr. 2. Christus Ἀρχηγὸς τῆς Σωτηρίας ἡμῶν dicitur Rel.

r Σεμνὸς ὁ ἀνὴρ καὶ δικαιότατος,] Σεμνὸς ἀνὴρ *Vat.*

s Ταπεινοτάτους.] Conf. infr. lib. 5. c 9. §. 3. Spanh.

t Πρό τε τῶν ἰδίων] πρώτερον τῶν ἰδίων *Rost.*

v Τὸ κοινῇ συμφέρον] τὰ κοινῇ συμφέροντα *L. B Rost.* & *Paris.*

x Δὲ ὑπ' ἀνάγκης] Illud δὲ non agnoscunt *Voss. Vat. Rost.* & *Bod.*

y Κατὰ τὸν πόλεμον,] Καὶ κατὰ τὸν π. in aliquibus *MSS.*

z Διαφθείροιντο.] Διαφθείροιντο *L. B.*

a Ἤδη δ' ἐκεχείρωτο,] ἤδη δε κεχ. *Gen.* ἤδη δὲ εἰ κεχ. *Paris. Rost.* & *L. B.*

b Δ' ἂν τριβὴν] Δ' ἂν pro ἂν feci, quod ita legisse videatur *Ruf.*

c Μεμιασμένης τῆς πόλεως ἀπώλειαν,] Μεμιαμμένης. *Bod. Paris.* & *L. B.*

d Περιέκοψεν.] περιέκοπτεν *L. B.* & *Paris.*

e Οἱ δὲ πρὸ ὀλίγου] Aut δὴ pro δὲ legendum, aut δὲ pro δὴ accipiendum, quo forsan modo *Ruf.*

* Compulsi autem inter se magis quam vi oppressi laniabantur, cum recedendi spatium non daretur, nec interfectores à cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in civitatem se præcipitabant: miseri (ut mihi videtur) eo quod fugiebant crudelius subeuntes exitium, donec templum exterius sanguine redundavit, *Ruf.*

f Ra-

meantibus venerabiles habebantur, nudi, foras ejecti in canum & ferarum escam, conspiciebantur. Virtus ipsa mihi visa est super viris istis gemuisse, cum lamentatione quod adeo victa esset à malitia. Atenim Ananus quidem & Jesus vitæ exitium hujuscemodi habuerunt.

[LIB. V. secundum Rufini distinctionem, cap. 1.]

Zelotarum & Idumæorum crudelitas.

3. Post illos vero multi tam Zelotæ quàm Idumæi, populum veluti animalium profanorum gregem adorti jugulabant. Et vulgus quidem, ubicunque deprehensum, trucidabatur; nobiles vero & adolescentes quotquot caperent vinctos in carcerem concludebant, fore sperantes ut nonnullos nece dilata sibi adjungerent. At nemo illis auscultabat; sed mori omnes malebant quam in improbis numerari contra patriam *conspirantibus*. Graves autem angores sustinebant quod ab illis stare recusarent, flagris & tormentis vexati: cumque corpus non amplius ferendo esset cruciatus, vix eos *tandem* dignati sunt gladio. Quos vero die cepissent nocte in custodiam ducebant, mortuosque efferentes foras projiciebant, ut locus esset aliis in vincula conjectis. Tantus autem populum pavor occupaverat atque formido, ut nec ausus esset quisquam affines mortuos palam deflere, neque sepelire: sed occultæ quidem erant *in ædes* conclusorum lachrymæ, haudque gemebant nisi cautione adhibita, ne quis inimicorum eos exaudiret. paria namque his qui lugebant illico patiebantur qui luctus edidissent. nocte vero terram exiguam manibus sublatam corporibus injiciebant, & interdiu si quis fortius fuisset animatus. atque duodecim millia nobilium ad hunc modum perierunt.

Duodecim millia nobilium pereunt.

Zacharias in judicium vocatus.

4. Illi autem, jam cædes perosi, sine pudore judicum consessibus judiciisque illudebant. Itaque cum illustrium quendam Zachariam Baruchi filium interficere pergerent (illos enim irritabat quod malitiam odio haberet & libertatem amaret; itemque locuples erat, ut non solum fortunarum ejus direptionem sperarent, sed & virum è medio tollerent, qui ad illorum potestatem evertendam plurimum conferre potuit) convocant ex præcepto septuaginta è plebejorum primoribus judicum specie absque auctoritate; & *apud eos* Zachariam accusant, ut qui vellet res eorum prodere Romanis, & ad Vespasianum proditionis causa *quosdam* miserat. Quorum autem accusabatur nec probatio erat ulla, nec indicium; sed de illis sibi plane persuasum esse dixerunt, atque hoc satis esse volebant ad fidem veritati impetrandam. Zacharias autem, cum intellexisset nullam sibi relictam esse salutis

Quo modo se defendit.

[f] καλάρχοντες, [g] προσκυνούμενοί τε [h] τοῖς ἐκ τῆς οἰκουμένης, παραβάλλουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐρριμμένοι γυμνοί, βορὰ κυνῶν καὶ θηρίων, ἐβλέποντο. αὐτὴν ἐπ' ἐκείνοις στενάξαι ἂν τοῖς ἀνδράσι δοκῶ τὴν ἀρετήν, [k] ὀλοφυρομένην ὅτι τοσοῦτον ἥττητο τῆς κακίας. ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν Ανάνου καὶ Ιησοῦ τέλος τοιοῦτον ἀπέβη.

γʹ. Μετὰ δὲ ἐκείνους οἵ, τε ζηλωταὶ καὶ τῶν Ιδουμαίων τὸ πλῆθος, τὸν λαόν, ὥσπερ ἀνοσίων ζώων ἀγέλην ἐπιόντες, ἔσφαζον. καὶ [l] τὸ μὲν εἰκαῖον [m] ἐφ' οὗ καταληφθείη τόπου διεφθείρετο. τοὺς δὲ εὐγενεῖς καὶ νέους συλλαμβάνοντες, εἰς εἱρκτὴν κατέκλειον δεδεμένους, καὶ ἐλπίδα τοῦ [n] προστεθήσεσθαί τινας αὐτοῖς τὴν ἀναίρεσιν ὑπερτιθέμενοι. προσέσχε δὲ οὐδείς, ἀλλὰ πάντες τοῦ τάξασθαι μετὰ τῶν πονηρῶν κατὰ τῆς πατρίδος προείλοντο τὸν θάνατον. δεινὰς δὲ τῆς ἀρνήσεως αἰκίας ὑπέμενον, μαστιγούμενοί τε καὶ [o] στρεβλούμενοι· κατὰ δὲ τὸ μηκέτ' ἀρκεῖν τὸ σῶμα ταῖς βασάνοις, μόλις ἠξιοῦντο τοῦ ξίφους. οἱ συλληφθέντες δὲ μεθ' ἡμέραν, [p] ἀνήγοντο νύκτωρ· καὶ τοὺς [q] μὲν νεκροὺς ἐκφοροῦντες ἐρρίπτουν, ὡς ἑτέροις εἴη δεσμώταις τόπος. ἦν δὲ τοσαύτη τοῦ δήμου κατάπληξις, ὡς μηδένα τολμῆσαι μήτε κλαίειν φανερῶς τὸν προσήκοντα νεκρόν, μήτε θάπτειν· ἀλλὰ λαθραῖα μὲν ἦν αὐτῶν [r] κατακεκλεισμένων τὰ δάκρυα, καὶ μετὰ περισκέψεως, μή τις ἐπακούσῃ τῶν ἐχθρῶν, ἔστενον. ἴσα γὰρ τοῖς πενθουμένοις ὁ πενθήσας εὐθὺς ἔπασχε. νύκτωρ δὲ κόνιν αἴροντες χερσὶν ὀλίγην ἐπερρίπτουν τοῖς σώμασι, καὶ μεθ' ἡμέραν εἴ τις παράβολος. μύριοι δὲ καὶ δισχίλιοι [s] τῶν εὐγενῶν οὕτω διεφθάρησαν.

δʹ. Οἱ δὲ ἤδη διαμεμισηκότες τὸ [t] φονεύειν, ἀναιδῆν [v] εἰρωνεύοντο δικαστήρια καὶ κρίσεις. καὶ δὴ τινα τῶν ἐπιφανεστάτων [x] ἀποκτεῖναι προθέμενοι [y] Ζαχαρίαν υἱὸν [z] Βαρούχου· παρώξυνε δ' αὐτοὺς τὸ λίαν τἀνδρὸς μισοπόνηρον καὶ φιλελεύθερον, ἦν δὲ καὶ πλούσιος, ὥστε μὴ μόνον ἐλπίζειν τὴν ἁρπαγὴν τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ [a] προσαποσκευάσεσθαι δυνατὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν [b] αὐτῶν κατάλυσιν· [c] συγκαλοῦσιν ἐξ ἐπιτάγματος ἑβδομήκοντα τῶν ἐν τέλει [d] δημοτῶν, [e] εἰς τὸ σχῆμα δικαστῶν ἔρημον ἐξουσίας. καὶ [f] τοῦ Ζαχαρίου κατηγόρουν, ὡς [g] ἐνδιδῴη τὰ πράγματα Ῥωμαίοις, καὶ περὶ προδοσίας διαπέμψαιτο πρὸς Οὐεσπασιανόν. ἦν δὲ οὔτε ἔλεγχός τις τῶν [h] κατηγορουμένων, οὔτε τεκμήριον, ἀλλ' αὐτοὶ πεπεῖσθαι καλῶς ἔφασαν, καὶ τοῦτ' εἶναι πίστιν τῆς ἀληθείας ἠξίουν. ὅ γε μὴν Ζαχαρίας συνιδὼν μηδεμίαν αὐτῷ καταλειπομένην σωτηρίας ἐλπίδα, [i] κεκλῆσθαι γὰρ [k] κατ' ἐνέδρας

f Καλάρχοντες,] Simili phrasi (θυμάτων καλάρχοντες) utitur *Dionys. Hal.*

g Προσκυνούμενοί] προσκυνουμένοις *Rost.*

h Τοῖς ἐκ τῆς οἰκουμένης,] Απὸ τοῖς *Big.* & *Bod.*

i Αὐτὴν] Αὐτὴν ἐπ' ἐκείνοις τοῖς ἀνδράσι δοκῶ τὴν ἀρ. *Big.*

k Ολοφυρομένην] Ita distinguo. antea erat ὀλοφυρομένην, ὅτι &c.

l Τὸ μὲν εἰκαῖον] Conf. Αλωσ. lib. 1. Procem. §. 1. Spanh. τὸ μὲν εἰκ. *Rost.*

m Εφ' οὗ καταληφθείη] Εφ' οὗ κατελήφθη *Big. quidam Paris.* & *Vat.*

n Προστεθήσεσθαί] Προσθήσεσθαι & mox αἵρεσιν *Big.*

o Στρεβλούμενοι·] Προστρεβλούμενοι *Big.*

p Ανήγοντο νύκτωρ·] Ita *Big.* & *Ruf.* ἀνηροῦντο in *Editis Aliisque.*

q Μὲν νεκροὺς ἐκφοροῦντες ἐρρίπτουν,] Illud μὲν non agnoscit *Vat* nec *Paris.*

r Κατακεκλεισμένων τὰ δάκρυα,] Ita in *MSS.* κατακεκλεισμένα in *Editis.*

s Τῶν εὐγενῶν] Sic *Big.* & *Ruf.* τῶν εὐγενῶν νέων in *Editis Aliisque.* Forsan τῶν εὐγενῶν καὶ νέων ex v. 4.

t Φονεύειν,] Ita lego & distinguo ex *Cod. Big.* & *Rufini* versione. antea erat, φονεύειν ἀνέδην, εἰρωνεύοντο.

v Εἰρωνεύοντο δικαστήρια καὶ κρίσεις.] Εἰρωνείον) *Big.*

x Αποκτεῖναι προθέμενοι] Αποκτείνειν προθέμενοι pro προσθέμενοι *Vat.* & *Voss.* Huds. in *Lugd. Bat.* ita corrigitur, & videtur melius, constituebant enim Zacchariam occidere, ideoque prius dolos nectebant. Hav.

y Ζαχαρίαν] Eundem esse hunc Zachariam cum illo cujus meminit *Servator* apud *Matth.* c. 23. v. 35. statuit *L'Empereur* in *Cod. Talm. Middoth*, p. 80. verba autem *Servatoris* intelligenda esse per anticipationem; & *aoristum* positum esse pro *futuro*, ὃν ἐφονεύσατε, *quem occideritis.* [atque hujusmodi usus *Aoristi* familiaris est *Josepho*, itidemque *Polybio Historico*, ut ad eum notavit *Isaacus Casaubonus.*] *Grotius* (ad *Matth.* 23, 34.) videri ait illic *Christum* alludere ad veterem historiam (in 2 *Paralipomenôn* 24, 22.) ut simul insit ejus verbis futuri præsagium. Confer *Coccejum* in *Consideratt. Responsionum & Quæst. ad Judæos*, cap. 42. *Lud. Capell.* in *Spicilegio* ad *Matth.* 23, 33. *Grotium* ad *Matth.* 22, 35. & *Schotanum* in *tom.* 2. *Bibliotheca S.* p. 935.

z Βαρούχου·] Βαρεῖς *Vat.* Βαρισκαίου *Big.*

a Προσαποσκευάσεσθαι δυνατὸν ἄνθρωπον] Πρὸς ἀποσκευάζε ἐκ *Big.* προσαποσκευάζεσθαι *Busb. Rhed. Lugd. Bat. Paris.* & *Vat.* προσαποσκευάζεσθαι *al. Paris.*

b Αὐτῶν κατάλυσιν.] Εαυτῶν *Big.*

c Συγκαλοῦσιν] Ita *Busb.* & *Rhed.* συγκαλοῦσι μὲν ἐξ *Big.* συγκαλοῦσιν οὖν in *Editis Aliisque.*

d Δημοτῶν,] Δημοτικῶν *Big.*

e Εἰς τὸ σχῆμα] εἰς σχῆμα *L. B.*

f Τοῦ Ζαχαρίου] τὸν Ζαχαρίαν *Rost.* & *L. B.*

g Ενδιδῴη τὰ πράγματα] Ενδιδόντα *Big.* & *Rost.*

h Κατηγορουμένων,] Κατηγορημένων *Vat. Busb.* & *Rhed.*

i Κεκλῆσθαι] Ita cum *Cod. Voss.* & optimo *Paris.* κεκλεῖσθαι in *Editis Aliisque.*

k Κατ' ἐνέδρας εἰς εἱρκτὴν,] Κατ' ἐνέδραν in plerisque *MSS.*

[Πυ-

ἐνέδρας εἰς εἱρκτὴν, οὐκ ἐπὶ δικαστήριον, ἐποιήσατο τὴν τοῦ ζῆν ἀπόγνωσιν οὐκ ἀπαρρησίαστον· ἀλλὰ καταστὰς, τὸ μὲν πιθανὸν τῶν κατηγορουμένων διεχλεύασε, καὶ διὰ βραχέων ἀπελύσατο τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας. εἶτα δὲ τὸν λόγον εἰς τοὺς κατηγόρους ἀποστρέψας, ἐξῆς πάσας αὐτῶν διεξῄει τὰς παρανομίας, καὶ πολλὰ περὶ τῆς συγχύσεως κατωλοφύρατο τῶν πραγμάτων· οἱ ζηλωταὶ δὲ ἐθορύβουν, καὶ μόλις τῶν ξιφῶν ἀπεκράτουν, τὸ σχῆμα καὶ τὴν εἰρωνείαν τοῦ δικαστηρίου μέχρι τέλους [l] πῆξαι προαιρούμενοι, καὶ ἄλλως [m] πειρᾶσθαι θέλοντες τοὺς δικαστὰς, εἰ παρὰ τὸν [n] αὐτῶν κίνδυνον μνησθήσονται τοῦ δικαίου. φέρουσι δ' [o] οἱ ἑβδομήκοντα [p] τῷ κρινομένῳ τὰς ψήφους ἀπολύσεως, καὶ σὺν αὐτῷ προείλοντο τεθνάναι μᾶλλον, ἢ τῆς ἀναιρέσεως αὐτοῦ λαβεῖν τὴν [q] ἐπιγραφήν. ἤρθη δὲ βοὴ τῶν ζηλωτῶν πρὸς τὴν ἀπόλυσιν, καὶ πάντων μὲν ἦν ἀγανάκτησις ἐπὶ τοῖς δικασταῖς, ὡς μὴ συνιεῖσι τὴν εἰρωνείαν τῆς δοθείσης αὐτοῖς ἐξουσίας. δύο δὲ [r] τῶν τολμηροτάτων, προσπεσόντες ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ, [s] διαφθείρουσι τὸν Ζαχαρίαν, καὶ πεσόντι ἐπιχλευάζοντες ἔφασαν, καὶ παρ' ἡμῶν τὴν ψῆφον ἔχεις, καὶ βεβαιοτέραν [t] ἀπόλυσιν· ῥίπτουσί τε αὐτὸν εὐθέως ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, κατὰ τῆς ὑποκειμένης φάραγγος. τοὺς δὲ δικαστὰς πρὸς ὕβριν ἀπεστραμμένοις τοῖς ξίφεσι τύπτοντες, ἐξέωσαν τοῦ περιβόλου, δι' ἓν τοῦτο φεισάμενοι τῆς σφαγῆς αὐτῶν, ἵνα σκεδασθέντες ἀνὰ τὴν πόλιν ἄγγελοι πᾶσι τῆς δουλείας γένωνται.

έ. Τοῖς δὲ Ἰδουμαίοις ἤδη τῆς παρουσίας μετέμελε, καὶ [v] προσίστατο τὰ πραττόμενα. συναγαγὼν δὲ αὐτοὺς τὶς ἀπὸ τῶν ζηλωτῶν κατ' ἰδίαν ἐλθὼν, [x] ἐνεδείκνυτο τὰ συμπαρανομηθέντα τοῖς καλέσασι, [y] καὶ τὰ κατὰ τῆς μητροπόλεως διεξῄει. „ [z] παρατάσσεσθαι μὲν γὰρ ὡς ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων [a] προ„διδομένης Ῥωμαίοις τῆς μητροπόλεως, εὑρηκέναι δὲ „προδοσίας [b] μὲν τεκμήριον οὐδέν. τοὺς δὲ ἐκεί„νην ὑποκρινομένους φυλάττεσθαι καὶ πολέμου καὶ τυ„ραννίδος ἔργα τολμῶντας. προσήκειν μὲν οὖν „αὐτοῖς διακωλύειν ἀπ' ἀρχῆς· [c] ἐπεὶ δ' ἅπαξ „εἰς κοινωνίαν ἐμφυλίου φόνου [d] προσέπεσον, ὅρον „γοῦν [e] ἐπιθεῖναι τοῖς ἁμαρτήμασι, καὶ μὴ παρα„μένειν χορηγοῦντας ἰσχὺν τοῖς [f] καταλύουσι τὰ πα„τρια. καὶ γὰρ εἴ τινες χαλεπαίνουσι [g] τὸ κλεισ„θῆναι τὰς πύλας [h] καὶ τὴν εἴσοδον, ἀλλὰ τοὺς „εἴρξαντας [i] τετιμωρῆσθαι, καὶ τεθνάναι μὲν Ἄνανον, „διεφθάρθαι δὲ ἐπὶ μιᾶς νυκτὸς ὀλίγου δεῖν πάντα „τὸν δῆμον. [k] ἐφ' οἷς τῶν μὲν οἰκείων πολλοὺς αἰσθά„νεσθαι μετανοοῦντας, τῶν ἐπικαλεσαμένων δὲ ὁρᾶν „ἄμετρον τὴν ὠμότητα, μηδὲ δι' οὓς ἐσώθησαν αἰδου„μένων. [l] ἐν ὄμμασι γοῦν τῶν συμμάχων τὰ αἴ„σχιστα τολμᾶν, καὶ τὰς ἐκείνων παρανομίας Ἰδου„μαίοις προσάπτεσθαι, μέχρις ἂν μήτε κωλύῃ τὶς, „μήτε χωρίζηται τῶν δρωμένων. δεῖν οὖν· [m] ἐπειδὴ

spem, ut qui per insidias in carcerem accitus esset, non ad judicium, in vitæ desperatione dicendi libertate non abstinuit; sed in medio constitutus, verisimilitudinem eorum de quibus accusabatur irrisit, paucisque objecta sibi crimina diluit. deinde oratione in accusatores conversa, omnes eorum iniquitates ordine persequitur, multumque lamentatus est rerum perturbationem. Zelotæ autem obstrepebant, & vix à gladiis temperabant, speciem & simulationem judicii ad finem perduci cupientes, & judices insuper experiri volentes, an cum in periculo versentur justitiæ forent memores. Septuaginta vero vocatum in judicium sententiis suis absolvunt, & cum eo mori maluerunt quam ut sibi interitus ejus adscriberetur. Illo autem absoluto clamor sublatus est à Zelotis, & universi quidem judicibus irascebantur, ut qui simulationem datæ sibi potestatis non intelligerent: duo vero ex audacissimis Zachariam in medio templo adorti interficiunt, cæsoque illudentes dicebant, & à nobis suffragium habes, firmioremque absolutionem: eumque statim in subjectam vallem de templo projiciunt. Judices autem in contumeliam gladiorum dorsis ferientes *templi* ambitu pepulerunt, cum ob hoc unum ab illorum cæde abstinuissent, ut per civitatem disjecti apud omnes fierent servitutis nuncii.

Judices absolvunt Zachariam.

In medio templo trucidatur.

5. Verum Idumæos jam se venisse pœnitebat, eisque displicebant quæ facta erant. Cum autem congregati essent ex occasione cujusdam Zelotæ qui ad eos clam venerat, *is* omnia indicabat quæ nefarie fecerant una cum iis qui eos acciverant, quæque contra metropolim gesta erant oratione persequebatur. „ arma quippe eos cepisse, quasi metropolis à „ pontificibus proderetur Romanis, reperisse autem „ nullum proditionis indicium: illos vero qui eam „ fingebant ab ipsis defendi, & belli facinora pa„ trare ausos & tyrannidis. Et ipsorum quidem „ erat ab initio eos prohibuisse: quoniam vero ac„ cidit ut cædis civilis aliquando cum illis partici„ pes essent, itaque peccandi finem facere oportet, „ neque longius manere ad vires illis suppeditandas „ qui res patrias perditum eunt. Nam etsi portas „ sibi occlusas introitumque in urbem obstructum „ graviter ferant, pœnas tamen ab illis qui eos ex„ cluserant esse repetitas, atque obiisse quidem „ Ananum, una vero nocte populum fere omnem „ consumptum. Quarum rerum multos è suis pœ„ nitere licet sentire, pariterque videre immanem „ illorum crudelitatem qui eos acciverant, ne „ quidem servatores suos *vel minimum* reveren„ tium. Adeoque dum in auxiliatorum conspectu „ fœdissima facere non dubitant, abesse non po„ test quin illorum injuriæ etiam Idumæis impu„ tentur, quam diu nemo illis obsistat aut à per„ petratis se abstineat. Debere igitur (quoniam „ cer-

Idumæis scelerata Zelotarum consilia quidam prodit.

l Πῆξαι προαιρούμενοι,] Ita cum *Cod. Big.* nec aliter forsan *Rufinus*, qui vertit, *speciem & cavillationem judicii sui ad finem permanere cupientes.* παῖξαι in *Editis Aliisque*.

m Πειρᾶσθαι θέλοντες] Πειράσαι *Big. Paris.* & *Voss.*

n Αὐτῶν κίνδυνον] Ἑαυτῶν *Big.*

o Οἱ ἑβδομήκοντα] Nota τοὺς ἑβδομήκοντα Synedrii *Assessores*, eorumque judicium in Templo. SPANH.

p Τῷ κρινομένῳ τὰς ψήφους ἀπολύσεως,] Τῶν κρινομένων *Big. Par.* & mox ἅπαντες *Big.* pro ἀπολύσεως.

q Ἐπιγραφήν.] ἐπιστροφήν *Rost.*

r Τῶν τολμηροτάτων,] Τολμηρότατοι *Bod.* & *Voss.* τολμηρότεροι *Vat.*

s Διαφθείρουσι τὸν Ζαχαρίαν,] Κτείνουσι *Big.* Vide *Huet.* in D. E. p. 253.

t Ἀπόλυσιν·] Hîc τὴν ante ἀπόλυσιν delevi auctoritate *Codd. Big.* & *Vat.*

v Προσίστατο] προΐστασθαι quandoque malè affici, molestum esse, *Aristotel. Rer. Natural. lib.* IV. c. XXX. & *Casaub. ad* Athen. p. 427. *Hesych.* προΐσταται (*leg.* προσίσταται) ἐπιπολάζει, προσκόπτει. SPANH.

x Ἐνεδείκνυτο τὰ συμπαρανομηθέντα] Ἐνεδείκνυτο καὶ τὰ κ. *Big.*

y Καὶ τὰ κατὰ τῆς μητροπόλεως διεξῄει.] Καὶ τὸ κατὰ τῆς μ. *Big. Bod. Rost.* & *Vat.*

z Παρατάσσεσθαι] Παραγενέσθαι *Big.*

a Προδιδομένης Ῥωμαίοις τῆς μητροπόλεως,] Ῥωμαίοις προδιδομένης τῆς πόλεως *Big.*

b Μὲν τεκμήριον οὐδέν.] Illud μὲν additum è *Cod. Big.*

c Ἐπεὶ δ' ἅπαξ] Ita in *Editis Aliisque.* ἐπειδὴ δὲ εἰς κ. *Voss. Rost. Paris.* & *Vat.*

d Προσέπεσον,] Μετέπεσον *Big.* προέπεσον *Vat.* & *Lugd. Bat.*

e Ἐπιθεῖναι τοῖς ἁμαρτήμασι,] Ἐπιτιθέναι *Big.*

f Καταλύουσι τὰ πάτρια.] Καταλύσασι *Voss.* & *Rost.*

g Τὸ κλεισθῆναι τὰς πύλας] Τῷ κλεισθῆναι *Voss.*

h Καὶ τὴν εἴσοδον,] Ita *Big.* & *Ruf.* εἰς εἴσοδον in *cæteris.*

i Τετιμωρῆσθαι,] τετιμώρεσθε *L. B.* & *Paris.*

k Ἐφ' οἷς] Ἐφ' οὓς *Big.*

l Ἐν ὄμμασι] Ἐπ' ὄμμασι *Voss. Rost. Paris.* & *Vat.*

m Ἐπειδὴ διαβολὴ] Ἐπεὶ *Big.*

„ certum eſt improbe conficta eſſe omnia de proditione, neque Romanorum *jam* exſpectari adventum, urbemque munitam eſſe potentia expugnatu difficili) eos domum diſcedere, & deſerendo malorum ſocietatem ſeſe excuſatum ire de omnibus quorum participes ſe fecerant ab iis decepti.

„ διαβολὴ μὲν πέφηνε τὰ τῆς προδοσίας, ἔφοδος δὲ Ῥωμαίων οὐδεμία προσδοκᾶται, δυναστεία τε ἐπιτετείχισται τῇ πόλει δυσκατάλυτος. αὐτοὺς ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου, καὶ τοῦ μὴ κοινωνεῖν τοῖς φαύλοις [n] ἁπάντων ἀπολογήσασθαι περὶ ὧν φενακισθέντες μετάσχοιεν.

CAP. VI.

Quomodo Zelotæ, ab Idumæis liberati, majorem ſtragem ediderunt in civitate. utque Romanos, adverſus Judæos ire deſiderantes, in præſens cohibuit Veſpaſianus.

Idumæi domum redeunt.

ISTIS inducti Idumæi, primum quidem eos qui erant in cuſtodiis ſolvunt, ad duo circiter millia popularium, qui ſtatim relicta civitate ad Simonem ſe conferunt, de quo paulo infra dicemus: deinde domum ex Hieroſolymis abierunt. Eorumque diſceſſus utriſque improviſus accidit & inopinatus. Nam & populus, neſcii quòd illos factorum pœnituerit, ad breve tempus fiduciam ſumpſerunt, quaſi inimicis levati: & Zelotæ eo magis ex adverſo inſurrexerunt, quaſi ab auxiliaribus non deſerti eſſent, ſed ab iis liberati, qui eorum retunderent reprimerentque inſolentiam. Itaque non mora aliqua interpoſita aut deliberatione injurias faciebant, ſed ſummam celeritatem adhibentes in ſingulis excogitandis, quicquid illis viſum eſt ipſa cogitatione citius peragebant. Maxime autem virorum fortium atque nobilium cædem ſitiebant; hos quidem exitio dantes ex invidia, illos vero præ metu. haud aliam enim ſibi ſecuritatem fore exiſtimabant, quàm ut nemo ex optimatibus ſupereſſet. Itaque occiſus eſt cum multis aliis Gorion, dignitate quidem & genere præſtans, popularis vero regiminis fautor, animoque de libertate ſolicito præditus, ſi quis alius è Judæis. Eum autem, inter cætera quibus eminebat, maxime perdidit loquendi libertas. Neque Niger Peraïta manus eorum effugit, vir qui in bellis contra Romanos ſtrenuiſſime ſe geſſit. Ille, licet clamorem ſæpe tolleret & vulnerum cicatrices oſtenderet, per mediam civitatem trahebatur. poſtquam vero ſe extra portas duci videret, deſperata ſalute, orabat atque obſecrabat, ut ſepulturæ mandaretur: illi autem, cum prius minas jactaſſent, ſe eum humari, id quod maxime deſiderabat, non paſſuros eſſe, cædem efficiebant. Verum cum in eo eſſet Niger ut occideretur, Romanos eis ultores imprecatus eſt, & ut præter bellum illis *in cumulum* accederet fames & peſtilentia, & ad hæc omnia ut * mutuis ipſorum manibus caderent. Quæ ſane univerſa contra improbos rata habuit Deus, &, quod juſtiſſimum, *effecit* ut non multo poſt orta diſſenſione ſui ipſorum amentiam invicem experturi eſſent. Et Niger quidem occiſus metu eos levavit, ne tolleretur ipſorum poteſtas.

Moxque Zelotæ majorem adhibent ſævitiam.

Gorion morte plectitur.

Et Niger Peraita.

ΚΕΦ. ϛ'.

Ὡς ζηλωταὶ, Ἰδουμαίων ἀπαλλαγέντες πλείονας κατὰ τὴν πόλιν ἀπέκτεινον. καὶ ὡς Οὐεσπασιανὸς Ῥωμαίους, κατὰ Ἰουδαίων ὁρμῶντας, ἀνέπειθε μὴ πολεμεῖν τέως.

ΤΟύτοις [o] δὲ πεισθέντες οἱ Ἰδουμαῖοι, πρῶτον μὲν λύουσι [p] τοὺς ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις, περὶ δισχιλίους [q] δημότας. οἳ, παραχρῆμα φυγόντες ἐκ τῆς πόλεως ἀφικνοῦνται πρὸς Σίμωνα, περὶ οὗ μικρὸν ὕστερον ἐροῦμεν. ἔπειτα ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ συνέβη τὸν χωρισμὸν αὐτῶν γενέσθαι [r] παράδοξον ἀμφοτέροις. ὅ, τε γὰρ δῆμος, ἀγνοῶν τὴν μετάνοιαν, [s] ἐθάρσησε πρὸς ὀλίγον, ὡς ἐχθρῶν κεκουφισμένος. οἵ τε ζηλωταὶ μᾶλλον ἐπανέστησαν, οὐχ ὡς ὑπὸ συμμάχων [t] καταλειφθέντες, ἀλλ' ἀπηλλαγμένοι τῶν [v] δυσωπούντων καὶ διατρεπόντων παρανομεῖν. οὐκ ἔτι γοῦν μέλλησις ἢ σκέψις ἦν τῶν ἀδικημάτων, ἀλλ' ὀξυτάταις μὲν ἐχρῶντο ταῖς ἐπινοίαις εἰς ἕκαστα· τὰ δοχθέντα δὲ [x] τάχιον καὶ τῆς ἐπινοίας ἐνήργουν. μάλιστα δ' ἐπ' ἀνδρείαν τε καὶ εὐγένειαν ἐφόνων, τὴν μὲν φθόνῳ λυμαινόμενοι, [y] τὴν δὲ δέει· μόνην γὰρ [z] αὐτῶν ἀσφάλειαν ὑπελάμβανον, τὸ [a] μηδένα τῶν δυνατῶν καταλιπεῖν. ἀνῃρέθη γοῦν σὺν πολλοῖς ἑτέροις καὶ [b] Γορίων, ἀξιώματι μὲν καὶ γένει προύχων, δημοκρατικὸς δὲ καὶ φρονήματος ἐλευθερίου μεστὸς, [c] εἰ καί τις ἕτερος Ἰουδαίων. ἀπώλεσε δ' αὐτὸν ἡ παρρησία μάλιστα πρὸς τοῖς ἄλλοις πλεονεκτήμασιν. οὐδὲ [d] ὁ Περαΐτης Νίγερ αὐτῶν τὰς χεῖρας διέφυγεν, ἀνὴρ ἄριστος ἐν τοῖς πρὸς Ῥωμαίους πολέμοις γενόμενος. ὃς καὶ βοῶν πολλάκις [e] τάς τε ὠτειλὰς ἐπιδεικνὺς, διὰ μέσης ἐσύρετο τῆς πόλεως· ἐπεὶ δὲ ἔξω τῶν πυλῶν ἦκτο, τὴν σωτηρίαν ἀπογνοὺς, περὶ ταφῆς ἱκέτευεν· οἱ δὲ προαπειλήσαντες, ἧς ἐπεθύμει μάλιστα γῆς μὴ μεταδώσειν αὐτῷ, τὸν φόνον ἐνήργουν. ἀναιρούμενος δὲ ὁ Νίγερ [f] τιμωροὺς Ῥωμαίους αὐτοῖς ἐπηράσατο, λιμόν τε καὶ λοιμὸν [g] ἐπὶ τῷ πολέμῳ, καὶ πρὸς ἅπασι τὰς ἀλλήλων χεῖρας. ἃ δὴ πάντα κατὰ τῶν ἀσεβῶν ἐκύρωσεν ὁ Θεὸς, καὶ τὸ δικαιότατον, ὅτι γεύσασθαι τῆς ἀλλήλων ἀπονοίας ἔμελλον οὐκ εἰς μακρὰν στασιάσαντες. Νίγερ μὲν οὖν ἀνῃρημένος τοὺς περὶ τῆς καταλύσεως αὐτῶν φόβους ἐπεκούφισε. τοῦ λαοῦ δὲ μέρος

n Ἁπάντων ἀπολογήσασθαι] Ἀπ' αὐτῶν *Gall.* & *Pariſ.*

o Δὲ πεισθέντες οἱ Ἰδουμαῖοι,] Ante πεισθέντες voculam δὲ addunt *Big. Vat.* HUDS. Imo & *L. B. Roſt. Pariſ. Lugd. Bat.* ut tanto conſenſu *MSS.* receperim. HAV.

p Τοὺς ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις,] Illud τοὺς inſertum dedimus è *Codd. Big. Bod. Roſt. Pariſ.* & *Voſſ.*

q Δημότας] Ita *Big. Lipſ. Pariſ.* & *Ruf.* δεσμότας in *Editis Aliiſque.*

r Παράδοξον ἀμφοτέροις.] Παρὰ δόξαν *Voſſ.* & *Pariſ.*

s Ἐθάρσησε πρὸς ὀλίγον,] Ἐθάρσησεν ὀλίγον *Big.*

t Καταλειφθέντες,] Ita cum *MSS.* καταληφθέντες in *Editis.*

v Δυσωπούντων] Conf. ſupr. lib. 1. c. 6. §. 5. δυσωπήσων Πομπήϊον παντ' &c. 4. c. 1. §. 4. SPANH.

x Τάχιον καὶ τῆς ἐπινοίας] Conf. ſupr. lib. 3. c. 5. §. 2. SPANH.

y Τὴν δὲ δέει.] Antea erat τὸ δὲ γενναῖον δέει. quod ſi quis malit, per me licet. Verum perſuaſum habeo τὸ γενναῖον è margine in textum irrepſiſſe, utpote illic poſitum ἐξηγήσεως ἕνεκα è regione τὴν δὲ. In *Cod. Bod.* τὴν δὲ γενναίων δέει.

z Αὐτῶν ἀσφάλειαν ὑπελάμβανον,] Abſunt à *Roſt.*

a Μηδένα τῶν δυνατῶν καταλιπεῖν.] Μηδὲν αὐτῶν δ. *Big.*

b Γορίων,] *Baſ. Edit.* habet Γουρίων.

c Εἰ καί τις ἕτερος Ἰουδαίων.] Εἴπερ τὶς *Big.*

d Ὁ Περαΐτης Νίγερ] Nempe è Peraia trans Jordanem oriundus, de quo ſupra lib. 2. c. 20. §. 4. ſeq. SPANH.

e Τάς τε ὠτειλὰς ἐπιδεικνὺς,] Ita *MSS.* τὰς ὠτειλὰς in *Editis.*

f Τιμωροὺς Ῥωμαίους] Sic *Bod. Lugd. Bat. Roſt.* & *Ruf.* τιμωρησομένους *Big.* τιμωρησομένους in *Editis Aliiſque.*

g Ἐπὶ τῷ πολέμῳ,] Ἐν τῷ πολέμῳ *Big.*

* *Sc.* ut mutuis ipſorum manibus perirent.

h Ἐπὶ

μέρος οὐδὲν ἦν, ᾧ μὴ πρὸς ἀπώλειαν ἐπενοεῖτο πρόφασις. τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν διενεχθέν τινι πάλαι διέφθαρτο· τὸ δὲ μὴ προσκροῦσαν κατ' εἰρήνην [h] ἐπὶ καιροὺς ἐλάμβανε τὰς αἰτίας. καὶ ὁ μὲν, μηδὲ ὅλως αὐτοῖς προσιὼν, ὡς ὑπερήφανος, ὁ προσιὼν δὲ μετὰ παρρησίας, ὡς καταφρονῶν, ὁ θεραπεύων δὲ ὡς ἐπίβουλος ὑπωπτεύετο. [i] μία τ' ἦν τῶν τε μεγίστων καὶ τῶν μετριωτάτων [k] ἐγκλημάτων τιμωρία, θάνατος. καὶ διέφυγεν οὐδεὶς, εἰ μὴ σφόδρα τις [l] ἦν [m] ταπεινὸς, ἢ [n] δι' ἀγένειαν, ἢ διὰ τύχην.

β'. Ῥωμαίων δὲ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἡγεμόνες, ἕρμαιον ἡγούμενοι τὴν στάσιν τῶν πολεμίων, ὥρμηντο πρὸς τὴν πόλιν, καὶ τὸν Οὐεσπασιανὸν ἤπειγον ὡς ἂν ὄντα κύριον τῶν ὅλων, φάμενοι, „πρόνοιαν Θεοῦ σύμμαχον σφίσι, τὸ τετράφθαι τοὺς ἐχθροὺς κατ' ἀλλήλων. εἶναι μέντοι τὴν ῥοπὴν ὀξεῖαν, καὶ ταχέως Ἰουδαίους [o] ὁμονοήσειν, ἢ κοπιάσαντας ἐν τοῖς ἐμφυλίοις κακοῖς, ἢ μετανοήσαντας.“ Οὐεσπασιανὸς δὲ, „πλεῖστον αὐτοὺς, ἔφη, τοῦ δέοντος ἁμαρτάνειν, ὥσπερ ἐν θεάτρῳ χειρῶν τε καὶ ὅπλων ἐπίδειξιν ποιήσασθαι γλιχομένους, οὐκ ἀκίνδυνον· ἀλλὰ μὴ τὸ [p] συμφέρον, καὶ τὸ ἀσφαλὲς [q] σκοποῦντας. εἰ μὲν [r] γὰρ εὐθέως ὁρμήσαιεν ἐπὶ τὴν πόλιν, αἴτιοι ὁμονοίας ἔσεσθαι τοῖς πολεμίοις, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν [s] ἀκμάζουσαν ἐπ' αὐτοὺς ἐπιστρέφειν· εἰ δὲ περιμένοιεν, ὀλιγωτέροις [t] χρήσεσθαι, δαπανηθεῖσιν ἐν τῇ στάσει. στρατηγεῖν μὲν γὰρ ἄμεινον αὐτοῦ τὸν Θεὸν, [v] ἀπονητὶ [x] Ἰουδαίους Ῥωμαίοις παραδιδόντα, καὶ τὴν νίκην ἀκινδύνως τῇ στρατιᾷ χαριζόμενον. ὥστε χρῆναι διαφθειρομένων χερσὶν οἰκείαις τῶν ἐχθρῶν, καὶ τῷ μεγίστῳ κακῷ στάσει χρωμένων, θεατὰς μᾶλλον αὐτοὺς ἀποκαθῆσθαι τῶν κινδύνων, ἢ θανατῶσιν ἀνθρώποις καὶ λελυσσηκόσι κατ' ἀλλήλων χεῖρα μίσγειν. εἰ δέ τις οἴεται τὴν δόξαν τῆς νίκης ἑωλοτέραν ἔσεσθαι δίχα μάχης, γνώτω τοῦ διὰ τῶν ὅπλων σφαλεροῦ τὸ μεθ' ἡσυχίας κατόρθωμα λυσιτελέστερον. καὶ γὰρ οὐχ ἧττον εὐκλεεῖς οἴεσθαι χρὴ τῶν κατὰ χεῖρα λαμπρῶν τοὺς ἐγκρατείᾳ καὶ συνέσει [y] τὰ ἴσα διαπράξαντας. ἅμα μέντοι μειουμένων τῶν πολεμίων καὶ τὴν [z] αὐτοῦ στρατιὰν, ἀναληφθεῖσαν ἐκ τῶν συνεχῶν πόνων, ἐρρωμενεστέραν [a] ἄξειν. ἄλλως τε καὶ [b] τῶν στοχαζομένων τῆς περὶ τὴν νίκην λαμπρότητος, οὐ τοῦτον [c] εἶναι καιρόν. οὐ γὰρ [d] περὶ κατασκευὴν ὅπλων ἢ τειχῶν, οὐδὲ περὶ συλλογὴν [e] ἐπικούρων, Ἰουδαίους ἀσχολεῖσθαι, καὶ τὴν ὑπέρθεσιν ἔσεσθαι κατὰ τῶν διδόντων, ἀλλ' ἐμφυλίῳ πολέμῳ καὶ διχονοίᾳ [f] τραχηλιζομένους καθ' ἡμέραν οἰκτρότερα πάσχειν, ὧν ἂν ἐπελθόντες αὐτοὶ διαθεῖεν [g] αὐτοὺς ἁλόντας. εἴτε οὖν [h] τὸ ἀσφαλὲς τις σκοποίη, χρῆναι τοὺς ὑφ' ἑαυτῶν ἀναλισκομένους ἐᾷν· εἴτε τὸ εὐκλεέστε-

Plebis autem pars nulla erat, cujus ad interitum non aliqua excogitabatur occaſio. nam alii quidem, quod jamdudum ipſorum aliquibus reſtitiſſent, interempti erant: aliis vero, qui nihil pacis tempore offenderant, * prout commodum viſum eſt affingebantur crimina. Et qui eos quidem non omnino adiret, pro ſuperbo; qui vero paulo liberius ad eos accederet, pro contemptore; quique obſequiis eos demereri ſtudebat, pro inſidiatore habebatur. atque una graviſſimorum criminum & leviorum pœna, mors erat: neque evaſit quiſquam niſi admodum eſſet humilis, aut ignobilitate, aut forte fortuna.

Plebi exitium machinantur Zelotæ.

2. Romanorum autem alii quidem duces univerſi, hoſtium diſſenſionem ſibi lucro inopino eſſe exiſtimantes, incitati erant ad urbem *oppugnandam*; & Veſpaſianum, qui ſummæ rerum præerat, urgebant, dicentes, „ Dei providentiam ſibi ipſis favere, hoſtium manibus in ſeſe converſis: veruntamen in præcipiti ſtare mutationem, & Judæos *forſan de rebus* inter ſe cito conſenſuros, aut malis civilibus deſatigatos aut ad pœnitudinem redactos." At Veſpaſianus eis reſpondebat, „ næ illos de iis quæ fieri oportet vehementer errare, cupientes tanquam in theatro quantum armis ac manibus poſſent oſtentare, idque cum periculo: non autem quid in rem ſuam eſſet & ex tuto ſecum reputantes. Nam ſi è veſtigio quidem impetum in urbem facerent, ipſos in cauſa fore ut hoſtes in gratiam redirent, ac in ipſos vires eorum etiam nunc vigentes converſuros: ſin vero diem de die exſpectarent, cum paucioribus congreſſuros eſſe, *multis* ſeditione conſumtis. Deum quippe ipſo præſtantiorem eſſe ducem, Judæos ſine labore Romanis tradentem, nulloque cum periculo victoriam exercitui dantem. proinde, cum ſuis manibus ſe perimant inimici, & malorum maximo, ſeditione, laborent, debere potius ipſos periculorum ſpectatores conſedere, quam cum hominibus mori cupientibus & in ſe invicem ſævientibus manus conſerere. Si quis autem exiſtimet victoriæ gloriam ſine prælio habitum iri viliorem, ſciat, magis è re ſua eſſe quiete quod ſuſceperint perficere, quam incertam armorum aleam experiri. neque enim minus iis, qui manibus pulchre decertarunt, laude digni cenſendi ſunt, qui continentia atque prudentia paria geſſerint. ſimul autem ac hoſtibus aliquid de viribus minuatur, etiam milites ſuos, ex laboribus recreatos, ductum iri valentiores. Prætereaque, ſi qui ſibi proponerent victoriæ claritudinem, non hoc idoneum eſſe tempus. neque enim armis fabricandis, muriſve, neque auxiliis colligendis operam dare Judæos, foreque ut mora contra illos faciat qui eam interponunt; immo vero bello civili & diſſidiis vexatos quotidie miſerabiliora pati, quam quibus ab ipſis eos adortis capti afficerentur. Proinde, ſive quis ad ſecuritatem *ſuam* attenderit, oportere eos, qui ſemet conſumptum eunt, miſſos facere; ſive ad rerum præclare geſtarum

II. Cum ducibus deliberat Veſpaſianus de obſidendis Hieroſolymis.

h Ἐπὶ καιροὺς] ἐπικαίρους *L. B.* & *Pariſ.*
i Μία τ' ἦν τῶν τε μεγίστων] Ita *Big.* antea μία δὲ ἦν.
k Ἐγκλημάτων τιμωρία,] Sic *Big. Gall. Roſt. Pariſ.* & *Voſſ.* ἐγκλημάτων deeſt in *reliquis.*
l Ἦν] Εἴη *Big.*
m Ταπεινὸς,] Conf. infr. lib. 5. c. 9. §. 3. SPANH.
n Δι' ἀγένειαν, ἢ διὰ τύχην.] Διὰ πενίαν *Big.*
o Ὁμονοήσειν,] Ἡμῖν poſt ὁμονοήσειν addit *Voſſ.* & *Roſt.* & *Pariſ.*
p Συμφέρον,] Σύμφορον *Big.*
q Σκοποῦντας.] Σκοπούντων *Gall.* & *Roſt.*
r Γὰρ] Abeſt a *Roſt.*
s Ἀκμάζουσαν ἐπ' αὐτοὺς] Ἐπακμάζουσαν ἐφ' ἑαυτοὺς *Big.*
t Χρήσεσθαι,] Χρῆσθαι *Big.* χρήσασθαι *Gall.*
v Ἀπονητὶ] Ita aliquot *MSS.* ut & *L. B. Ruf.* ἀκονιτὶ in *Editis Aliiſque.*
x Ἰουδαίους] τὴν πόλιν *L. B.* & *Roſt.*
y Τὰ ἴσα διαπράξαντας.] Τὰ ἴσα πράξαντες *Big. Vat.* & *Gall.*
z Αὐτοῦ στρατιὰν,] Ἑαυτοῦ *Big.*
a Ἄξειν.] Ἄρξειν *Big.* & *Gall.*
b Τῶν στοχαζομένων] Forſan τοῖς στοχαζομένοις.
c Εἶναι καιρόν.] Εἶναι τὸν καιρὸν *Big. Gall. Vat.* & *Voſſ.*
d Περὶ] ἐπὶ *Roſt.*
e Ἐπικούρων,] Ἐπικουριῶν *Big.*
f Τραχηλιζομένους] Ita *Big. Pariſ.* & *Voſſ.* τραχηλιαζομένους in *Editis Aliiſque.*
g Αὐτοὺς ἁλόντας.] Sic *MSS.* τοὺς in *Editis.*
h Τὸ ἀσφαλὲς τις σκοποίη,] Τὰ ἀσφαλῆ *Big.*

* *Vel*, prout res tempuſque poſtulabant.

„ starum gloriam; nequaquam manus intestino „ morbo laborantibus afferendas esse. quippe dice- „ tur, idque non sine causa, victoriam non illis „ acceptam deberi, sed *hostium* seditioni.

Vespasiani consilii eventus. Multi Judæi salutis spe confugiunt ad Vespasianum.

3. Vespasiano verba ista facienti assenserunt duces; moxque apparuit quam recte senserit imperator. nam multi in dies singulos transfugiebant, zelotarum ex custodia semet subducentes. Difficile autem erat fugam capere, quod exitus omnes custodibus obsiderentur; & quicunque in iis quoquo modo deprehensus fuisset, quasi ad Romanos abiret, interficeretur. Cæterum qui pretio se potuit redimere dimittebatur, isque solus pro proditore habebatur qui nihil daret: quo factum erat, ut, ditioribus fugam redimentibus, soli pauperiores jugularentur. Mortui autem per omnes vicos magna multitudine in cumulos aggesti erant: plurimique etiam qui se in fugam conjecerant, animo mutato in civitate diem supremum obire cupiebant. nam sepulturæ spes faciebat, ut satius videretur in patria mori. Eo autem crudelitatis deventum est, ut neque iis qui in urbe occisi erant, aut per vias, humari concederetur: sed quasi cum patriis legibus etiam naturæ jura dissolvere pepigissent, suaque in homines injustitia Dei quoque numen polluere, mortuos sub dio putrescentes relinquebant. Sepelientibus autem propinquorum quenquam, idem quod transfugis, supplicium erat mors: statimque sepultura egebat, qui alterum sepultura affecerat. In summa, nulla bona animi affectio adeo exstincta erat in istis calamitatibus, ac misericordia. quæ enim *maxime* miseranda erant, illa ipsa nefarios * irritabant; & à vivis quidem in occisos, à mortuis vero in vivos iracundiam transferebant: & ingens adeo metus omnes occupaverat, ut eos qui prius occubuerant pro beatis, quod *à miseriis* requieverant, laudarent superstites; quique in carceribus vexati erant & cruciati, etiam insepultos, si cum illis conferrentur, felices prædicabant. Et ab illis quidem omne jus humanum conculcabatur, divina autem *quaque* deridebantur, & prophetarum oracula ut præstigiatorum commenta subsannabant. multa autem † illi de virtute & vitio vaticinati sunt, quæ isti Zelotæ cum secúre violarent, effecerunt ut prophetia quæ adversus patriam fuerat concepta exitum *suum* sortiretur. Vetus enim virorum sermo quidam erat, tum urbem captum iri, & *loca* sancta conflagratura jure belli, ubi seditio invaserit, & indigenarum manus polluerint sacratum Deo locum. Quibus licet fidem non detraherent Zelotæ, ipsi tamen se earum rerum ministros præbuerunt.

Zelotarum in mortuos pariter ac vivos crudelitas.

„ ρον τοῦ κατορθώματος, οὐ δεῖ τοῖς οἴκοι νοσοῦσιν ἐπι- „ χειρεῖν. [i] ῥηθήσεται γὰρ εὐλόγως, [k] οὐκ αὐτῶν τὴν „ νίκην, ἀλλὰ τῆς στάσεως.

γ. Ταῦτα Οὐεσπασιανῷ λέγοντι συνῄνουν οἱ ἡγεμόνες, καὶ παραχρῆμα τὸ στρατηγικὸν τῆς γνώμης ἀνεφαίνετο. [l] πολλοὶ δὲ καθ' ἡμέραν ηὐτομόλουν, τοὺς ζηλωτὰς διαδιδράσκοντες. χαλεπὴ δὲ ἦν ἡ φυγή, φρουραῖς διειληφότων τὰς διεξόδους πάσας, καὶ τὸν [m] ἐν αὐταῖς ὁπωσοῦν ἁλισκόμενον ὡς πρὸς Ῥωμαίους ἀπιόντα διαχρωμένων. ὅ, γε μὴν χρήματα δοὺς ἐξηφίετο, καὶ μόνος ἦν ὁ μὴ διδοὺς προδότης· ὥστε κατελείπετο, τῶν εὐπόρων τὴν φυγὴν ὠνουμένων, μόνους [n] ἀποσφάττεσθαι τοὺς πένητας. νεκροὶ δὲ κατὰ τὰς λεωφόρους πάσας ἐσωρεύοντο παμπληθεῖς, καὶ πολλοὶ τῶν [o] ὡρμημένων αὐτομολεῖν, πάλιν τὴν [p] ἔνδον ἀπώλειαν ᾑροῦντο. τὸν γὰρ ἐπὶ τῆς πατρίδος θάνατον ἐλπὶς ταφῆς ἐποίει [q] δοκεῖν μετριώτερον. οἱ δὲ εἰς τοσοῦτον ὠμότητος ἐξώκειλαν, ὡς μήτε τοῖς ἔνδον ἀναιρουμένοις, μήτε τοῖς ἀνὰ τὰς ὁδοὺς μεταδοῦναι γῆς· ἀλλά, καθάπερ συνθήκας πεποιημένοι τοῖς τῆς πατρίδος συγκαταλῦσαι καὶ τοὺς τῆς φύσεως νόμους, ἅμα τε τοῖς εἰς ἀνθρώπους ἀδικήμασι συμμιᾶναι καὶ τὸ θεῖον, ὑφ' ἡλίῳ τοὺς νεκροὺς μυδῶντας [r] ἀπέλειπον. τοῖς δὲ θάπτουσί τινα τῶν προσηκόντων, [s] ὃ καὶ τοῖς αὐτομολοῦσιν, ἐπιτίμιον θάνατος ἦν. καὶ δεῖσθαι παραχρῆμα ταφῆς ἔδει τὸν ἑτέρῳ χαριζόμενον· καθόλου τε εἰπεῖν, οὐδὲν οὕτως ἀπωλώλει χρηστὸν πάθος ἐν ταῖς τότε συμφοραῖς, ὡς ἔλεος. ἃ γὰρ ἐχρῆν οἰκτείρειν ταῦτα παρώξυνε τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ ἀπὸ μὲν τῶν ζώντων ἐπὶ τοὺς ἀνῃρημένους, ἀπὸ δὲ τῶν νεκρῶν ἐπὶ τοὺς ζῶντας τὰς ὀργὰς μετέφερον· καὶ δι' ὑπερβολὴν δέους ὁ περιὼν τοὺς προληφθέντας ὡς ἀναπαυσαμένους ἐμακάριζεν, οἵ, τε ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις αἰκιζόμενοι, κατὰ σύγκρισιν, καὶ τοὺς ἀτάφους ἀπέφαινον εὐδαιμόνας. κατεπατεῖτο μὲν οὖν πᾶς αὐτοῖς θεσμὸς ἀνθρώπων, ἐγελᾶτο δὲ τὰ θεῖα, καὶ τοὺς τῶν προφητῶν [t] θεσμοὺς ὥσπερ ἀγυρτικὰς λογοποιίας ἐχλεύαζον. [v] πολλὰ δὲ οὗτοι περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας προεθέσπισαν, ἃ παραβάντες οἱ ζηλωταί, [x] καὶ τὴν κατὰ τῆς πατρίδος προφητείαν τέλους ἠξίωσαν. [y] ἦν γὰρ δή τις [z] παλαιὸς λόγος ἀνδρῶν, [a] ἔνθα τότε τὴν πόλιν ἁλώσεσθαι, [b] καὶ καταφλεγήσεσθαι [c] τὰ ἅγια νόμῳ πολέμου, [d] στάσις ἐὰν κατασκήψῃ, καὶ χεῖρες οἰκεῖαι [e] προμιάνωσι τὸ τοῦ Θεοῦ τέμενος· οἷς οὐκ ἀπιστήσαντες οἱ ζηλωταὶ διακόνους ἑαυτοὺς ἐπέδοσαν.

ΚΕΦ.

i Ῥηθήσεται γὰρ εὐλόγως,] Ῥηθήσεσθαι *Big.* & *Paris.*

k Οὐκ αὐτῶν] οὐ κατ' αὐτῶν *Rost.*

l Πολλοὶ δὲ] Πολλοὶ γοῦν *Big.* πολλοὶ γὰρ *Paris.*

m Ἐν αὐταῖς ὁπωσοῦν] Ita *Big.* & *Ruf.* ἐν αὐταῖς nec agnoscunt *Editi* nec alii *MSS.*

n Ἀποσφάττεσθαι τοὺς πένητας.] Ἐναποσφάττεσθαι *Big.*

o Ὡρμημένων αὐτομολεῖν,] Ὁρμωμένων *Big.*

p Ἔνδον ἀπώλειαν ᾑροῦντο.] Ἔνδοθεν *Big.*

q Δοκεῖν μετριώτερον.] Illud δοκεῖν è *Codd. Big. Gall. Busb. Rhed. Lugd. Bat. Rost. Lips.* & *Vat.*

r Ἀπέλειπον.] Ita cum *MSS.* ἀπέλιπον in *Editis.*

s Ὃ καὶ τοῖς αὐτομολοῦσιν,] Ita è *Cod. Bod.* ὁ καὶ τοῖς in *Editis.*

t Θεσμοὺς] Χρησμοὺς *Big.*

v Πολλὰ δὲ οὗτοι] Πολλὰ δ' αὐτοῖς *Big.*

x Καὶ τὴν κατὰ—τέλους ἠξίωσαν.] Καὶ τὰς κ. τ. π. προφητείας *Big.* καὶ τὴν κατὰ τ. πατρίδος πολιτείαν *Bod.* & *Rost.*

y Ἦν γὰρ δή τις] Oraculum de futuro urbis & Templi excidio. Vid. infr. lib. 6. c. 2. §. 1.

z Παλαιὸς λόγος] Videtur esse explicatio & πατροπαράδοτος quædam expositio vaticinii *Danielis*, c. IX. (quo prædicitur fore ut *urbem* & *sanctuarium destruat populus princeps venturus*) maxime autem horum verborum (c. IX. v. *ult.*) *per alam abominabilem vastatricem*, ita ut per *eam* intelligeretur exoritura quædam factiosorum hominum *seditio*, a quibus Dei templum horrendum in modum pollueretur & profanaretur, quod factum est à Zelotis & eventus rem comprobavit. Fuit ergo *ala* seu *turma* illa factiosorum Zelotarum templum occupantium, illudque innumeris cædibus & omni flagitiosorum genere polluentium βδέλυγμα ἐρημώσεως *abominabile* hominum concilium, quorum obstinata pertinacia factum est ut & tota Hierosolyma & Templum ipsum eversa sint, quæ Titus summopere cupiebat conservata. *L. Capellus* in *Spicilegio* ad *Matt.* c. 24. v. 15. Pro certo haberi debet multa apud Judæos vatum veterum oracula conservata fuisse non *scripto* sed *memoria*. *Grotius* ad *Matt.* c. 27. v. 9. Huds. Respicit ad βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως a Daniele prædictum. Rel.

a Ἔνθα τότε τὴν πόλιν ἁλώσεσθαι,] ἐνθέον *L. B.*

b Καὶ καταφλεγήσεσθαι] Καὶ καταφλέξεσθαι τὸ ἁγιώτατον *Bod. Rost. Paris.* & *Voss.*

c Τὰ ἅγια νόμῳ πολέμου,] τὸ ἁγιώτατον *L. B.* τὸ ἅγιον τῷ *Rost.*

d Στάσις ἐὰν κατασκήψῃ,] Στάσις ὅταν ἐγκατασκήψῃ *Big.*

e Προμιάνωσι τὸ τοῦ Θεοῦ τέμενος.] προμιαίνωσι *Rost.*

* *Vel*, ad crudelitatem excitabant.

† *Sc.* prophetæ.

f Ιωάν

ΚΕΦ ζ΄.

Ὅπως Ἰωάννης ἐτυραννίωσεν, ὁποῖά τε κακὰ ἐν Μασάδᾳ εἰργάσαντο οἱ ζηλωταί. ὥς τε Οὐεσπασιανὸς τὴν Γάδαραν εἷλεν, οἷά τε ἔπραξε Πλάκιδος.

ΗΔΗ δὲ [f] Ἰωάννῃ τυραννιῶντι τὸ πρὸς τοὺς ὁμοίους ἰσότιμον ἠδοξεῖτο, καὶ κατ' ὀλίγους προσποιούμενος τῶν πονηροτέρων [g] ἀφηνίαζε τοῦ συντάγματος. ἀεὶ δὲ τοῖς μὲν τῶν ἄλλων δόγμασιν ἀπειθῶν, τὰ δὲ [h] αὐτοῦ προστάσσων δεσποτικώτερον, [i] δῆλος ἦν μοναρχίας ἀντιποιούμενος. εἶκον δὲ αὐτῷ τινες μὲν δέει, τινὲς δὲ καὶ εὔνοιαν. δεινὸς γὰρ ἦν ἀπάτῃ καὶ [k] δόλῳ προσαγαγέσθαι. πολλοὶ δὲ [l] πρὸς ἀσφαλείας ἡγούμενοι τῆς αὐτῶν, τὰς αἰτίας ἤδη τῶν τολμωμένων ἐφ' ἕνα καὶ μὴ πολλοὺς [m] ἀναφέρεσθαι. τό γε μὴν δραστήριον αὐτοῦ, [n] κατά τε χεῖρα καὶ κατὰ γνώμην, [o] δορυφόρους εἶχεν οὐκ ὀλίγους. [p] πολλὴ δὲ μοῖρα τῶν [q] ἀντικαθισταμένων ἀπελείπετο, παρ' οἷς [r] ἴσχυε μὲν καὶ φθόνος, δεινὸν ἡγουμένων ὑποτετάχθαι τῷ πρὶν ἰσοτίμῳ· τὸ πλέον δὲ εὐλάβεια τῆς μοναρχίας ἀπέτρεπεν. οὔτε γὰρ καταλύσειν ῥᾳδίως ἤλπιζον αὐτὸν ἅπαξ κρατήσαντα, καὶ καθ' ἑαυτῶν πρόφασιν ἕξειν, τὸ τὴν ἀρχὴν ἀντιπρᾶξαι. [s] προηγεῖτο δὲ ἢ [t] πολεμῶν ἕκαστος [v] ὁτιοῦν παθεῖν, ἢ δουλεύσας [x] ἑκουσίως ἐν ἀνδραπόδου μοίρᾳ [y] παραπολέσθαι. διαιρεῖται μὲν οὖν στάσις ἐκ τούτων, καὶ τοῖς ἐναντιωθεῖσιν Ἰωάννης [z] ἀντεβασίλευσεν. ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς διὰ φυλακῆς ἦν, [a] καὶ οὐδὲν ἢ μικρὸν εἴποτε διηκροβολίζοντο τοῖς ὅπλοις. ἤριζον δὲ κατὰ τοῦ δήμου, καὶ πότεροι πλείονα λείαν ἀνάξουσιν ἀντεφιλονείκουν. [b] ἐπεὶ δὲ ἡ πόλις τρισὶ τοῖς μεγίστοις κακοῖς ἐχειμάζετο, πολέμῳ καὶ τυραννίδι καὶ στάσει, κατὰ σύγκρισιν μετριώτερον ἦν τοῖς δημοτικοῖς ὁ πόλεμος. ἀμέλει διαδιδράσκοντες ἐκ τῶν οἰκείων ἔφευγον πρὸς τοὺς [c] ἀλλοτρίους, καὶ παρὰ Ῥωμαίοις [d] ἧς ἀπήλπισαν ἐν τοῖς ἰδίοις [e] σωτηρίας ἠξίουντο.

β΄. [f] Τέταρτον δὲ ἤδη κακὸν ἐκινεῖτο πρὸς τὴν τοῦ ἔθνους κατάλυσιν. Φρούριον ἦν οὐ πόρρω Ἱεροσολύμων καρτερώτατον, ὑπὸ τῶν ἀρχαίων βασιλέων, εἴς τε ὑπέκθεσιν [g] κτήσεως ἐν πολέμου ῥοπαῖς, καὶ σωμάτων ἀσφάλειαν, κατεσκευασμένον, ὃ ἐκαλεῖτο Μασάδα. τοῦτο [h] προκατειληφότες οἱ προσαγορευόμενοι [i] σικάριοι, τέως μὲν τὰς [k] πλησίον χώρας κατέτρεχον, οὐδὲν πλέον [ἢ χρειώδη] ποριζόμενοι. δέει γὰρ ἀνεστέλλοντο τῆς πλείονος ἁρπαγῆς. ὡς δὲ τὴν Ῥωμαίων

CAP. VII. III.

Quomodo Joannes tyrannidem affectavit, & quænam mala in Masada patrarunt Zelotæ. Utque Vespasianus Gadaram cepit, quaque gessit Placidus.

JOannes autem, cum jam tyrannidem affectaret, eundem cum æqualibus suis honorem accipere dedignabatur; paulatimque è nequioribus quosdam sibi adjungens, eorum factioni se subducebat. Cum autem semper aliorum quidem consultis non obtemperaret, quæ vero ipsi visa sunt imperiosius juberet, palam erat eum velle dominatum sibi soli asserere. Eique se sociabant nonnulli quidem metu, alii vero ex benevolentia, (miram quippe scientiam habebat alios ad se alliciendi fraude & dolo) plurimique quod ad securitatem suam facere existimabant, ut facinorum quæ patraverant causæ uni potius quam multis adscriberentur. Ad hæc, quia manu strenuus erat & *bonus* consilio, non paucos habebat satellites. Magna autem pars contrariæ factionis eum deserebat, nonnulli quidem præ invidia, grave ducentes ei subjici quem paulo ante parem habuerant; plurimi vero sibi caventes ab unius dominatu. eum enim, si semel rerum potiretur, haud facile deturbari posse existimabant, illudque sibi objecturum esse, quod primum ei restiterant. Proinde quisque bello potius quidvis pati malebat, quam voluntariam serviendo servitutem pro mancipiis male perire. & ex istis quidem divisa est factio, & Joannes in contraria dissentientibus parte pro rege se gessit. Sed inter ipsos quidem munita erant omnia custodibus; nihilque aut parum agebatur, si quando in velitatione armis se lacesserent: contra plebeculam vero acriter pugnabant, & *summa* utrinque contentio erat, quinam prædam majorem abducerent. Cum autem tribus maximis malis vexaretur civitas, bello & tyrannide & seditione, præ cæteris *duobus* populo levius videbatur bellum. Itaque relictis familiaribus suis ad alienigenas profugiebant; & à Romanis salutem, quam inter suos desperaverant, assequebantur.

Joannis superbia & ambitio.

Magna pars contrariæ factionis deficit à Joanne.

2. Quartum vero præterea malum coortum est gentis in exitium. Castellum erat haud procul ab Hierosolymis validissimum à priscis regibus, & * ad parta reponenda in belli periculis & ad corporum tutamen, ædificatum, quod vocabatur Masada. Illud cum Sicarii, ut appellabantur, occupassent, tunc quidem in vicinam regionem excursiones faciebant, nihil aliud *præter necessaria* sibimet quærentes, quippe metu à rapinis amplioribus continebantur. At quamprimum Romanorum exercitum otium agere

Sicariorum è castello Masada excursus.

f Ἰωάννῃ] Conf. sup. lib. 2. c. 20. §. 6. SPANH.
g Ἀφηνίαζε τοῦ συντάγματος.] Ἀφηνιάζετο *Big.*
h Αὐτοῦ προστάσσων δεσποτικώτερον,] Αὐτοῦ in *Editis* ἑαυτοῦ *Big.*
i Δῆλος ἦν μοναρχίας ἀντιποιούμενος.] Δῆλος ἦν τῆς μ. *Big.*
k Δόλῳ προσαγαγέσθαι.] Ita in *Editis.* λόγῳ in *MSS.* & *Ruf.*
l Πρὸς ἀσφαλείας ἡγούμενοι] Πρὸς ἀσφάλειαν ἡγούμενοι τὴν αὐτῶν *Big.*
m Ἀναφέρεσθαι.] Ἀναφαίνεσθαι *L. B.* & *Rost.*
n Κατά τε χεῖρα] Κατὰ χεῖρα *Big.*
o Δορυφόρους] Διαφόρους *Gen.* δορυφόρους *Rufin.* SPANH. Ita in *plerisque MSS.* nec aliter legisse videtur *Ruf.* διαφόρους in *Editis.*
p Πολλὴ δὲ μοῖρα] πολλοὶ δὲ μὴ χεῖρα *Rost.*
q Ἀντικαθισταμένων ἀπελείπετο,] Ἀντικαθημένων *Vat. Voss. Rost. Paris. Gall.* & *Bod.*
r Ἴσχυε μὲν καὶ φθόνος,] Ἰσχὺς *Big.* contra quam *Ruf. Aliique.*
s Προηγεῖτο] Ita habent *L. B. Paris.* & *Rost.* melius, ut videtur quam προῄρειτο quod *Editi.* HAV.
t Πολεμῶν ἕκαστος] Πολέμῳ *Gall.* & *Vat.*
v Ὁτιοῦν παθεῖν,] *Al.* ὅτι οὖν.
x Ἑκουσίως ἐν ἀνδραπόδου μοίρᾳ] Ἀκουσίως *Big.*
y Παραπολέσθαι.] Παραπολεῖσθαι *Big.*
z Ἀντεβασίλευσεν.] Ita in *MSS.* ἀντεβασίλευεν in *Editis.*
a Καὶ οὐδὲν] Ἐπράττετο aut simile verbum deest, aut subintelligendum relinquitur. nam *Rufinus* vertit, *nihilque aut parum agebatur.* Καὶ οὐδὲ μικρὸν ἦν εἴποτε *Big.*
b Ἐπεὶ δὲ ἡ πόλις] Ἐπειδὴ δὲ ἡ π. in aliquot *MSS.*
c Ἀλλοτρίους,] Ἀλλοφύλους *Big.*
d Ἧς] οἷς *L. B.*
e Σωτηρίας] σωτηρίαν *Rost.*
f Τέταρτον δὲ ἤδη κακὸν] ἄλλο κακὸν *MS. Lips.* SPANH. Τέταρτον δὲ ἄλλο κακὸν in *plerisque MSS.*
g Κτήσεως ἐν πολέμου ῥοπαῖς,] Κτήσεων *Big.*
h Προκατειληφότες] Κατειληφότες *Voss. Rost.* & *Bod.*
i Σικάριοι, τέως μὲν τὰς] Ista omnia quæ occurrunt inter σικάριοι & δέει habuimus ex *MSS. Voss. Rost.* & *Bod.* præter ἢ χρειώδη, quæ ad sensum explendum inserta uncisque inclusa dedimus.
k Πλησίον] πλησίῳ *Rost.*
* Reponendis opibus ad momenta belli, *Ruf.*

agere audirent, & Judæos Hierosolymitanos ex seditione suaque dominatione divisos, majora facinora aggrediebantur. Atque die festo Azymorum (qui agitur à Judæis ob salutem acceptam cum ex Ægyptiorum servitute liberati in terram patriam remitterentur) noctu descenderunt, clam eos qui illis obstarent, & in urbeculam quandam nomine Engaddi impetum faciunt. In qua eos qui resistendo erant, priusquam arma caperent & convenirent *omnes*, subito disperserunt & civitate ejecerunt: eos vero qui fugere non poterant, mulieres ac liberos, supra septingentos interficiunt. deinde cum ædes compilassent, fructusque jam maturos diripuissent, prædam in Masadam retulerunt. Et illi quidem omnes circa castellum vicos & regionem omnem depopulabantur, non parvo undique perditorum numero ad eos in dies singulos confluente. Simul autem per reliquos Judææ tractus concitati sunt latrones, qui eousque quieverant. ac quemadmodum in corpore, si quod præcipuum est inflammaretur, una ægrotarent membra cuncta: itaque propter urbis seditionem & tumultum qui foris erant nequissimi prædandi arripuerunt licentiam: atque singuli, ubi vicos quos inhabitabant diripuerunt, mox in solitudinem se recipiebant. Cumque in agmina congregarentur & conjurarent, exercitu quidem pauciores, * plures vero quam manus latrocinalis, in *loca* sacra & oppida irruebant. † Interdum etiam eveniebat, ut male quidem mulctarentur ab iis in quos impetum fecerant, id quod in bello relictis solet accidere; interdum autem pœnas prævenirent, latronum more cum spoliis in fugam conjecti. Nulla autem pars Judææ erat quæ simul cum urbe eminentissima non interibat.

Cædes ac devastatio per universam Judæam.

Transfugæ Vespasiani misericordiam implorant.

3. Ista Vespasiano à transfugis narrabantur. nam licet exitus omnes custodirent, & quotquot ad eos quoquo modo accederent *è vestigio* interficerent seditiosi, erant tamen qui clam elapsi, & ad Romanos se recipientes, imperatorem incitabant, ut opem civitati ferret, & conservatum iret populi reliquias. nam & multos quod bene Romanis vellent periisse, & superstites in periculo esse. Ille autem, jam tum miserans eorum calamitates, castra movit tanquam Hierosolyma obsessurus, re autem vera ut ‡ *urbem* obsidione liberaret. oportebat autem, priusquam id ageret, ut quod reliquum erat eversum iret, nihilque à tergo relinqueret quod obsidionem impediret. Cum igitur venisset Gadara, metropolim Peræa validam, quarta die mensis Dystri civitatem ingreditur. jam enim optimates, clam seditiosos, legatos ad eum de deditione miserant, tam pacis desiderio, quam suis facultatibus me-

Vespasianus ingreditur Gadara.

στασιάν ἠρεμοῦσαν, στάσει δὲ καὶ τυραννίδι ἰδίᾳ τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἰουδαίους [l] ἐπυνθάνοντο διῃρημένους, [m] ἁδροτέρων ἥπτοντο τολμημάτων. καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων, ἣν ἄγουσιν Ἰουδαῖοι [n] σωτηρίᾳ [o] ἐξόδου τῆς ὑπ' Αἰγυπτίοις δουλείας, ἀνεθέντες εἰς τὴν πάτριον γῆν, κατῆλθον νύκτωρ, τοὺς ἐμποδὼν ὄντας διαλαθόντες, καὶ πολίχνην τινὰ κατατρέχουσι καλουμένην [p] Ἐγγαδδί. ἐν ᾗ τὸ μὲν [q] ἀμύνεσθαι δυνάμενον, πρὶν ὅπλων ἅψασθαι καὶ συνελθεῖν, φθάσαντες [r] ἐσκέδασαν, καὶ τῆς πόλεως ἐξέβαλον· τὸ δὲ φυγεῖν ἧττον ὄν, γύναιά τε καὶ παῖδας, ὑπὲρ ἑπτακοσίους ἀναιροῦσιν. ἔπειτα τούς τε οἴκους ἐξεσκευασμένοι, καὶ τῶν καρπῶν τοὺς [s] ἀκμαίους [t] ἁρπάσαντες ἀνήνεγκαν εἰς τὴν [v] Μασάδαν καὶ οἱ μὲν ἐληΐζοντο πάσας τὰς περὶ τὸ φρούριον κώμας, καὶ τὴν χώραν ἐπόρθουν ἅπασαν, [x] προσδιαφθειρομένων [y] αὐτοῖς καθ' ἡμέραν ἑκασταχόθεν οὐκ ὀλίγων. ἐκινεῖτο δὲ [z] κατὰ τὰ ἄλλα τῆς Ἰουδαίας κλίματα τότε τέως [a] ἠρεμοῦν τὸ λῃστρικόν. καθάπερ δὲ [b] ἐν σώματι τοῦ κυριωτάτου φλεγμαίνοντος, πάντα τὰ μέλη συνενόσει· διὰ γοῦν [c] τὴν ἐν μητροπόλει στάσιν καὶ ταραχὴν ἄδειαν ἔχον οἱ κατὰ τὴν χώραν πονηροὶ τῶν ἁρπαγῶν· καὶ τὰς οἰκείας [d] ἕκαστοι κώμας ἁρπάσαντες, ἔπειτα εἰς τὴν ἐρημίαν ἀφίσταντο. συναθροιζόμενοί τε καὶ συνομνύμενοι κατὰ λόχους, στρατιᾶς μὲν ὀλιγώτεροι, πλείους δὲ λῃστηρίου, προσέπιπτον [e] ἱεροῖς καὶ πόλεσι. καὶ κακοῦσθαι μὲν συνέβαινεν, ἐφ' οὓς [f] ἂν ὁρμήσειαν [g] ὡς ἐν πολέμῳ [h] καταλειφθέντας· φθάνεσθαι δὲ τὰς ἀμύνας ὡς λῃστῶν ἅμα ταῖς ἁρπαγαῖς ἀποδιδρασκόντων. οὐδὲν δὲ μέρος ἦν τῆς Ἰουδαίας, ὃ μὴ τῇ [i] προανεχούσῃ πόλει συναπώλλυτο.

γ'. Ταῦτα Οὐεσπασιανῷ παρὰ τῶν αὐτομόλων διηγγέλλετο. καίπερ γὰρ φρουρούντων τὰς ἐξόδους τῶν στασιαστῶν ἁπάσας, καὶ διαφθειρόντων τοὺς ὁπωσοῦν προσιόντας, ὅμως ἦσαν οἱ διελάνθανον, καὶ [k] καταφεύγοντες εἰς τοὺς Ῥωμαίους τὸν στρατηγὸν ἐνῆγον ἀμῦναι τῇ πόλει, καὶ τὰ τοῦ δήμου περισῶσαι λείψανα. διὰ γὰρ τὴν πρὸς Ῥωμαίους εὔνοιαν, ἀνῃρῆσθαί τε τοὺς πολλούς, καὶ κινδυνεύειν τοὺς περιόντας. ὁ δέ, οἰκτείρων ἤδη τὰς συμφορὰς αὐτῶν, [l] τὸ μὲν δοκεῖν ἐκπολιορκήσων [m] ἀνίσταται τὰ Ἱεροσόλυμα, τὸ δ' ἀληθὲς ἀπαλλάξων πολιορκίας. [n] ἔδει δὲ προκαταστρέψασθαι τὰ λειπόμενα, καὶ μηδὲν ἔξωθεν ἐμπόδιον τῇ πολιορκίᾳ καταλιπεῖν. [o] ἐλθὼν γοῦν [p] ἐπὶ τὰ Γάδαρα μητρόπολιν τῆς Περαίας [q] καρτεράν, [r] τετάρτῃ [s] Δύστρου μηνὸς εἴσεισιν εἰς τὴν πόλιν. καὶ γὰρ ἔτυχον οἱ δυνατοί, λάθρα τῶν [t] στασιωτῶν, πρεσβευσάμενοι,

l Ἐπυνθάνοντο διῃρημένους,] Ita in *aliquot MSS.* ἐπύθοντο in *Editis.*

m Ἁδροτέρων] ἀνδροτέρων *Rost.*

n Σωτηρίᾳ] Ita *Bas.* & *Vat.* σωτήρια *Gen.* cum *aliis.*

o Ἐξόδου τῆς ὑπ' Αἰγυπτίοις δουλείας,] Ἐξ οὗ τῆς ὑπ' Αἰγύπτου *Big.*

p Ἐγγαδδί.] Conf. lib. IX. Antiq. Jud. c. 1. §. 2. SPANH. Γαδδεῖν *Big.*

q Ἀμύνεσθαι δυνάμενον,] Ἀμύνασθαι *Big.* & *Paris.*

r Ἐσκέδασαν,] Ἐκόλασαν *Vat.* & *Rost.* & *Paris.*

s Ἀκμαίους] Ἀκμαιοτάτους *Voss. Rost.* & *Bod.*

t Ἁρπάσαντες] ἐξαρπάζαντες *Rost.*

v Μασάδαν.] Μασάδαν in quibusdam *libris.* Μασάδαν in *aliis.*

x Προσδιαφθειρομένων] Confer *Lamb. Bosii Animadversiones* ad *Scriptt. Gr.* p. 95. 96.

y Αὐτοῖς καθ' —— οὐκ ὀλίγων.] Καθ' ἡμέραν αὐτοῖς *Big.*

z Κατὰ τὰ ἄλλα] Ita lego. mox τὸ τέως ἠρεμοῦν in *Cod. Big.* antea distinctum erat lectumque, καὶ τὰ ἄλλα τῆς Ἰουδαίας κλίματα, τότε τέως ἠρεμοῦν τὸ λῃστρικόν.

a Ἠρεμοῦν τὸ λῃστρικόν.] Illud τὸ delet *L. B.* ἠρεμεῖ τὸ λῃστρ. *Rost.*

b Ἐν σώματι] Similiter in 2 *Corinth.* c. 12. v. 26. καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη.

c Τὴν ἐν μητροπόλει] Τὴν ἐν τῇ μητροπ. *Big.*

d Ἕκαστοι κώμας ἁρπάσαντες,] Ita *Big.* ἕκαστος in *cæteris.*

e Ἱεροῖς καὶ πόλεσι.] Forsan voce ἱεροῖς intelligendæ sunt Judæorum προσευχαί.

f Ἂν ὁρμήσειαν] Illud ἂν è *Cod. Big.* & *Paris.*

g Ὡς ἐν πολέμῳ] Ὡς πολέμῳ *Big.*

h Καταλειφθέντας] Ita *Big.* & *Paris.* καταληφθέντας in *reliquis.* quod si malis, verte *deprehensis.*

i Προανεχούσῃ πόλει συναπώλλυτο.] Προσανεχούσῃ *Big.*

k Καταφεύγοντες] καταφυγόντες *L. B.* & *Rost.*

l Τὸ μὲν δοκεῖν] Τῷ μὲν δοκεῖν *Big.*

m Ἀνίσταται τὰ Ἱεροσόλυμα,] Ἐφίσταται *Big.*

n Ἔδει δὲ προκαταστρέψασθαι] Ἔδει μὲν οὖν προκαταστρέψασθαι *Big.* forsan pro ἐλπίδι μὲν οὖν πρ. quo fere modo legisse videtur *Ruf.* qui vertit, *spe autem reliqua subigendi.*

o Ἐλθὼν γοῦν] Ita *Big.* & *Ruf.* ἐλθόντων οὖν in *Editis Aliisque.*

p Ἐπὶ τὰ Γάδαρα] Ἐπὶ Γάδαρα *Big.*

q Καρτεράν,] In *Editis* hoc modo distinguitur, καρτερὰν τετ. Δ. μηνός, ἔπεισιν &c.

r Τετάρτῃ] Τέτραδι *Big.* & *Rost.*

s Δύστρου μηνὸς] δευτέρου μηνὸς legit Tonniard. ad Lactant. de M. Persecut. SPANH.

t Στασιωτῶν,] Στασιωδῶν *Big.*

* Plures quam usus habebat latrocinandi, *Pseudo-Hegesipp.*

† Ad hunc modum vertit *Ruf.* Et sequebatur quidem, ut in bello fieri solet, ab iis male affici quos petiissent. verum præveniebatur ultio, cum mox latrones à præda refugerent.

‡ *Sc.* à sceleratis obsessam.

υ Πρὸς

μένοι [v] πρὸς αὐτὸν περὶ παραδόσεως, πόθῳ τε εἰρήνης, καὶ διὰ τὰς οὐσίας. πολλοὶ δὲ τὰ Γάδαρα κατῴκουν πλούσιοι. τούτων τὴν πρεσβείαν ἠγνοήκεσαν οἱ διάφοροι, πλησίον δὲ ἤδη [x] ὄντος Οὐεσπασιανοῦ διεπύθοντο. καὶ κατασχεῖν μὲν αὐτοὶ τὴν πόλιν ἀπέγνωσαν δύνασθαι, τῷ τε ἔνδον ἐχθρῶν πλήθει λειπόμενοι, καὶ Ῥωμαίους ὁρῶντες οὐ μακρὰν τῆς πόλεως. φεύγειν δὲ [y] κρίναντες ἠδόξουν ἀναιμωτὶ καὶ μηδεμίαν παρὰ τῶν αἰτίων εἰσπραξάμενοι τιμωρίαν. [z] συλλαβόντες δὴ τὸν Δόλεσον· οὗτος γὰρ ἦν οὐ μόνον ἀξιώματι καὶ γένει τῆς πόλεως πρῶτος, ἀλλ' ἐδόκει καὶ τῆς πρεσβείας αἴτιος· κτείνουσί τε αὐτὸν, καὶ, δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς νεκρὸν αἰκισάμενοι, διέδρασαν ἐκ τῆς πόλεως. ἐπιούσης δὲ ἤδη τῆς Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως, ὅ, τε δῆμος τῶν Γαδάρων, μετ' εὐφημίας τὸν Οὐεσπασιανὸν [a] εἰσδεξάμενοι, [b] δεξιὰς παρ' αὐτοῦ πίστεως ἔλαβον, καὶ φρουρὰν ἱππέων τε καὶ πεζῶν, πρὸς τὰς τῶν φυγάδων καταδρομάς. τὸ γὰρ τεῖχος αὐτοὶ πρὶν ἀξιῶσαι Ῥωμαίους καθεῖλον, ὅπως εἴη πίστις αὐτοῖς [c] τοῦ τὴν εἰρήνην ἀγαπᾷν, τὸ μηδὲ βουληθέντας πολεμεῖν.

δ'. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἐπὶ μὲν τοὺς διαδράντας ἐκ τῶν Γαδάρων Πλάκιδον, σὺν ἱππεῦσιν πεντακοσίοις καὶ πέζοις [d] τρισχιλίοις, πέμπει· μετὰ δὲ τῆς ἄλλης στρατιᾶς [e] αὐτὸς ὑπέστρεψεν εἰς Καισάρειαν. οἱ δὲ φυγάδες ὡς αἰφνίδιον τοὺς διώκοντας ἱππεῖς ἐθεάσαντο, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἴς τινα κώμην συνειλοῦνται, [f] Βηθενναβρὶν προσαγορευομένην. ἐν ᾗ [g] νέων πλῆθος οὐκ ὀλίγον εὑρόντες, καὶ τοὺς μὲν ἑκόντας, τοὺς δὲ βίᾳ καθοπλίσαντες, εἰκαίως προπηδῶσιν ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν Πλάκιδον. οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν πρώτην [h] ἐμβολὴν ὀλίγον εἶξαν, ἅμα καὶ [i] προκαλέσασθαι τεχνιτεύοντες αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους πορρωτέρω. λαβόντες δὲ εἰς ἐπιτήδειον, περιήλαυνόν τε καὶ κατηκόντιζον· καὶ τοὺς μὲν φυγάδας αὐτῶν οἱ ἱππεῖς ὑπετέμνοντο, τὰς συμπλοκὰς δὲ τὸ πεζὸν εὐτόνως διέφθειρον. οὐ μέντοι [k] πλεῖόν τι τόλμης ἐπιδεικνύμενοι οἱ Ἰουδαῖοι διεφθείροντο. [l] πεπυκνωμένοις γὰρ προσπίπτοντες τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ ταῖς πανοπλίαις ὥσπερ τετειχισμένοις, αὐτοὶ μὲν οὐχ εὕρισκον βέλους παράδυσιν, οὐδὲ [m] ηὐτόνουν ῥῆξαι τὴν φάλαγγα. περιεπείροντο δὲ τοῖς ἐκείνων βέλεσι, καὶ τοῖς ἀγριωτάτοις παραπλήσιοι θηρίοις, ὥρμων ἐπὶ τὸν σίδηρον. διεφθείροντο δὲ οἱ μὲν κατὰ στόμα [n] παιόμενοι τοῖς ξίφεσιν, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἱππέων σκεδαννύμενοι.

ε'. Σπουδὴ γὰρ ἦν τῷ Πλακίδῳ τὰς ἐπὶ τὴν κώμην ὁρμὰς αὐτῶν [o] διακλείειν, καὶ συνεχῶς παρελαύνων κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἔπειτα ἐπιστρέφων ἅμα καὶ τοῖς βέλεσι χρώμενος, εὐστόχως ἀνῄρει τοὺς πλησιάζοντας, καὶ δέει τοὺς πόρρωθεν ἀνέστρεφε, μέχρι βίᾳ [p] διεκπαίοντες οἱ γενναιότατοι πρὸς τὸ τεῖχος διέφυγον. ἀπορία δὲ εἶχε τοὺς φύλακας. οὔτε γὰρ ἀποκλεῖσαι τοὺς ἀπὸ τῶν Γαδάρων ὑπέμενον διὰ τοὺς σφετέρους, καὶ δεξάμενοι [q] συναπολεῖσθαι προσεδόκων. ὃ δὴ καὶ συνέβη. συνωσθέντων γὰρ αὐτῶν εἰς τὸ τεῖχος, παρ' ὀλίγον μὲν οἱ τῶν Ῥωμαίων ἱππεῖς [r] συνέπεσον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ φθασάν-

tuentes. multi quippe locupletes Gadara habitabant. Cum autem hanc legationem plane ignoraſſent diverſa ſentientes, tum demum de ea appropinquante Veſpaſiano nonnihil reſciverunt. Et ipſi quidem civitatem ſe retinere poſſe deſperabant, utpote & inimicis qui intus erant numero inferiores, & Romanos non longe ab urbe conſpicientes. Cum autem fugere decreviſſent, ſine ſanguine id facere, nullaque à noxiis pœna repetita, parum honeſtum ducebant. Itaque Doleſo comprehenſo (namque is non dignitate ſolum ac nobilitate civitatis princeps erat, ſed etiam legationis auctor videbatur) & ipſum morte afficiunt, & mortuo ex iræ vehementia male indigneque accepto, ex urbe diffugerunt. Eó autem accedente Romano exercitu, Gadarenſium populus, cum Veſpaſianum fauſtis acclamationibus in urbem recepiſſent, & fidem ab eo acceperunt, & equitum peditumque præſidium contra fugitivorum excurſus. nam ipſi muros demoliti ſunt, priuſquam id peterent Romani, ut *major* ſibi fides haberetur quod pacem diligerent, ut qui nec ſi maxime vellent bellum movere poſſent. *A Gadarenſibus fauſtis acclamationibus excipitur Veſpaſianus.*

4. Veſpaſianus ad Gadarenſium perfugas perſequendos mittit Placidum, cum equitibus quingentis & tribus peditum millibus: ipſe autem cum reliquo exercitu Cæſaream reverſus eſt. At fugitivi, poſtquam equites repente à tergo inſequentes vidiſſent, priuſquam ad manus venirent, in vicum quendam, cui nomen Bethennabris, compulſi ſunt. ubi reperta non paucorum juvenum multitudine, hiſque partim ex voluntate ſua partim vi armatis, temere contra Placidum ejuſque milites proſiliunt. Illi autem ad primum quidem impetum paululum receſſerunt, ut ea arte eoque conſilio ſimul eos longius à muro *pugnatum* provocarent. cumque in locum opportunum adducti eſſent, eos circumequitabant & jaculis configebant: & ex illis quidem quotquot fugerent ſuccidebant equites, manus vero conſerentium magnam ſtragem edebant pedites. Sane nihil aliud agentes, niſi ut ſuam oſtenderent audaciam, peribant Judæi. nam dum confertos adoriuntur Romanos, armiſque non ſecus ac muro ſeptos, ipſi quidem omnia telis impervia inveniebant, nec aciem ulla vi frangere poterant. iſti autem undique transfigebantur illorum telis, & ſimiliter ac feræ immaniſſimæ in ferrum ruebant. atque ſternebantur, alii gladiis ora percuſſi, alii ab equitibus diſſipati. *Placidus fugitivos perſequitur.* *Eos compellit in Bethennabrim.*

5. Curæ autem erat Placido eis fugam in vicum intercludere, & aſſidue ea parte equo prætervectus, deinde curſu reflexo tela vibrans, proximos certo ictu perimebat, & remotiores ſui metu avertebat, donec tandem fortiores vi erumpentes ad murum evaderent. In incerto autem erant cuſtodes quid agerent. neque enim ferebant ut Gadarenſium perfugæ ſuorum cauſa excluderentur; & ſi eos recepiſſent, una cum his ſe perituros exſpectabant. id quod contigit. Illis enim ad murum compulſis, parum aberat quin Romanorum equites cum illis irrupiſſent. Verumenimvero, cum portas jam

v Πρὸς αὐτὸν] Πρὸς τὸν αὐτὸν *Big.*
x Ὄντος] Abeſt a *Roſt.*
y Κρίναντες] Κρίνοντες *Big.*
z Συλλαβόντες] Ita *Big.* συλλαβόντες δὲ *Vat. Voſſ. Roſt.* & *Gall.* συλλαβόμενοι δὲ in *Editis Aliiſque.*
a Εἰσδεξάμενοι,] Εἰρξάμενος & mox ἔλαβεν *Big.*
b Δεξιὰς παρ' αὐτοῦ πίστεως ἔλαβον,] Δεξιὰς ὑπ' αὐτοῦ *Big.*
c Τοῦ] Abeſt a *L. B.*
d Τρισχιλίοις, πέμπει] Τριακοσίοις *Big.*
e Αὐτὸς ὑπέστρεψεν εἰς Καισάρειαν] Illud αὐτὸς è *Cod. Big. L. B. Roſt.* quod etiam agnoſcit *Ruf.*
f Βηθενναβρὶν] Idem eſſe ac Σενναβρὶς vel Ενναβρὶς exiſtimat Cl. *Relandus.*
g Νέων] Ἰουδαίων *L. B. Roſt.*

h Ἐμβολὴν ὀλίγον εἶξαν,] Συμβολὴν *Big.*
i Προκαλέσασθαι τεχνιτεύοντες] Ita *Big. Lugd. Bat.* & *Ruf.* προσκαλέσασθαι in *ceteris.*
k Πλεῖόν τι τόλμης] Sic *Big.* & *Ruf.* πλέοντι in *Editis Aliiſque.*
l Πεπυκνωμένοις] πεπυκνωμένοι *Coiſlin.*
m Ηὐτόνουν] Nota uſum verbi εὐτονεῖν, hinc εὐτονία, καρτερία, ὑπομονή. *Heſych.* infr. lib. 5. c. 13. §. 7. μηκέτι δὲ εὐτονούντων &c. SPANH.
n Παιόμενοι τοῖς ξίφεσιν,] Πληττόμενοι τοῖς ὅπλοις *Big.*
o Διακλείειν,] Διακωλύειν *Big.*
p Διεκπαίοντες οἱ γενναιότατοι] Διεκπεσόντες *Big.*
q Συναπολεῖσθαι προσεδόκων.] Ita cum *Codd. Big. Roſt. Pariſ.* quibuſdam & *Rufini* verſione. συναποκλεῖσθαι in *Editis Aliiſque.*
r Συνέπεσον.] Συνεισέπεσον *Big. Pariſ. Vat.* & *Voſſ.*

s Προσ-

jam præclusissent, Placidus, facta impressione pugnaque acri commissa, muro pariter ac vico potiebatur. Et vulgus quidem iners cæsum est: potentiores vero in fugam se conjiciebant, militesque domos diripiebant & vicum igni vastabant. Qui vero inde evaserant, & ruris incolas in fugam concitarunt, &, dum suas calamitates in majus extollerent, dicerentque totum Romanorum adventare exercitum, omnes undique metu concusserunt. Cumque in ingentem aucti essent numerum, Hierichuntem versus fugiebant. sola enim hæc etiam tunc eorum spem salutis fovebat, quod esset bene communita populoque abundaret. At Placidus, equitibus fretus rebusque ante prospere gestis, eos insequebatur, & usque ad Jordanem quidem omnes, ut quosque assequeretur, perimebat. Cum autem ad amnem universam compulisset multitudinem, vi fluminis trajectu prohibitam, (auctum enim imbribus vadari non poterat) ex adverso aciem instruebat. Necessitas autem Gadarenses ad pugnam adegit, quod fugæ locum non haberent: prætentique quam longissime ad ripas, tela excipiebant incursusque equitum; qui ipsorum multos ferientes in flumen eos dejiciebant. Et manibus quidem ipsorum cæsa erant quindecim *hominum* millia: multitudo vero illorum, qui velint nolint in Jordanem desilire coacti sunt, infinita erat. præterea capta sunt duo millia & ducenti; cum præda ingenti asinorum & ovium, itemque camelorum & boum.

Vico potitur.

Magnam perfugarum stragem edit Placidus.

5. Et Judæis quidem hæc clades inflicta superioribus licet par fuerit, ipsammet tamen superare existimabatur, non solum quod regio omnis quà fugerant cædis plena esset, & Jordanes præ mortuis transiri non posset; sed & lacus Asphaltitis corporibus oppleretur magno numero in eum à fluvio delatis. Placidus autem, secunda fortuna usus, in urbeculas proximas & vicos contendit, captisque Abila & Juliade & Besemoth, omnibusque ad lacum Asphaltitin usque, idoneos ex transfugis in singulis collocat. deinde, milite scaphis imposito, eos qui in lacum perfugerant *mox* perimit. Et quæ in Peræa quidem omnia, usque ad Machæruntem, aut cessere *Romanis* aut capta erant.

Peræa omnis subjugata.

των ἀποκλεῖσαι τὰς πύλας, [s] προσβαλὼν ὁ Πλάκιδος, καὶ μέχρι δείλης γενναίως ἀγωνισάμενος, τοῦ τείχους καὶ τῶν ἐν τῇ κώμῃ ἐκράτει. τὰ μὲν οὖν ἀργὰ πλήθη διεφθείρετο· φυγὴ δὲ ἦν τῶν δυνατωτέρων, τὰς δὲ οἰκίας οἱ στρατιῶται διήρπασαν, καὶ τὴν κώμην ἐνέπρησαν. οἱ δὲ διαδράντες ἐξ αὐτῆς τοὺς κατὰ τὴν χώραν συνανέστησαν, καὶ τὰς μὲν αὐτῶν συμφορὰς ἐξαίροντες ἐπὶ μεῖζον, τὴν δὲ Ῥωμαίων στρατιὰν πᾶσαν ἐπιέναι λέγοντες, πάντας πανταχόθεν ἐξέσεισαν τῷ δέει. [t] γενόμενοί τε παμπληθεῖς, ἔφευγον ἐπὶ Ἱεριχοῦντος. αὕτη γὰρ ἔτι μόνη τὰς ἐλπίδας αὐτῶν ἔθαλπε τῆς σωτηρίας, [v] καρτερὰ τείχει τε καὶ πλήθει οἰκητόρων τυγχάνουσα. Πλάκιδος δὲ, τοῖς ἱππεῦσι καὶ ταῖς προαγούσαις εὐπραγίαις τεθαῤῥηκὼς, εἵπετο, καὶ μέχρι μὲν Ἰορδάνου τοὺς ἀεὶ καταλαμβανομένους ἀνῄρει. συνελάσας δὲ πρὸς τὸν ποταμὸν πᾶν τὸ πλῆθος, εἰργομένους [x] ἀπὸ τοῦ ῥεύματος· τραφὲν γὰρ ὑπ' ὄμβρων ἄβατον ἦν. ἀντικρὺ παρετάσσετο. παρώξυνε δὲ ἡ ἀνάγκη πρὸς μάχην τοὺς φυγῆς τόπον οὐκ ἔχοντας· καὶ ταῖς [y] ὄχθαις ἐπιμήκιστον παρεκτείνοντες σφᾶς αὐτοὺς, ἐδέχοντο τὰ βέλη καὶ τὰς τῶν ἱππέων ἐμβολὰς, οἳ πολλοὺς αὐτῶν παίοντες εἰς τὸ ῥεῦμα κατέβαλον. καὶ τὸ μὲν ἐν χερσὶν αὐτῶν διαφθαρὲν, μύριοι πεντακισχίλιοι· τὸ δὲ [z] βιασθὲν ἐμπηδῆσαι ἀκουσίως εἰς τὸν Ἰορδάνην, πλῆθος ἄπειρον ἦν. ἑάλωσαν δὲ περὶ δισχιλίους καὶ διακοσίους, λεία τε παμπληθὴς ὄνων τε καὶ προβάτων, καὶ καμήλων καὶ βοῶν.

έ. Ἰουδαίοις μὲν οὖν [a] οὐδὲν ἐλάττων ἥδε ἡ πληγὴ προσπεσοῦσα, καὶ μείζων ἔδοξεν [b] ἑαυτῆς, διὰ τὸ μὴ μόνον τὴν χώραν ἅπασαν δι' ἧς ἔφευγον πληρωθῆναι φόνου, μηδὲ [c] νεκροῖς διάβατον γενέσθαι τὸν Ἰορδάνην, ἐμπλησθῆναι δὲ τῶν σωμάτων καὶ τὴν Ἀσφαλτῖτιν λίμνην, εἰς ἣν [d] παμπληθεῖς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ [e] κατεσύρησαν. Πλάκιδος δὲ, [f] δεξιᾷ τύχῃ χρώμενος, ὥρμησεν ἐπὶ τὰς πέριξ πολίχνας τε καὶ κώμας, [g] καταλαμβανόμενός τε [h] Ἄβιλα καὶ [i] Ἰουλιάδα καὶ Βησιμὼθ, τάς τε μέχρι τῆς Ἀσφαλτίτιδος πάσας, ἐγκαθίστησιν ἑκάστῃ τοὺς ἐπιτηδείους τῶν αὐτομόλων. ἔπειτα σκάφεσιν [k] ἐπιβιβάσας τοὺς στρατιώτας [l] ἀναιρεῖ τοὺς εἰς τὴν λίμνην [m] καταφυγόντας. καὶ τὰ μὲν [n] κατὰ τὴν Περαίαν προσεχώρησεν [o] ἢ ἑάλω πάντα, μέχρι Μαχαιροῦντος.

IV.

CAP VIII.

Quomodo Vespasianus, cum fama accepisset motus cieri in Gallia, ad conficiendum bellum Judaicum properavit. Descriptio Hierichuntis & Magni campi. insuper & de lacu Asphaltitide.

DUM hæc autem aguntur, motus in Gallia nunciantur, quodque Vindex una cum po-

Motus in Gallia nunciantur Vespasiano.

ΚΕΦ. ή.

Ὅπως Οὐεσπασιανὸς, κινήσεως κατὰ τὴν Γαλατίαν ἀκούσας, ὥρμησε καταλύειν τὸν πόλεμον Ἰουδαϊκόν. Ἔκφρασις Ἱεριχοῦντος καὶ Μεγάλου πεδίου. ἔτι δὲ καὶ περὶ τῆς Ἀσφαλτίτιδος λίμνης.

ΕΝ δὲ τούτῳ τὸ περὶ [p] τὴν Γαλατίαν ἀγγέλλεται κίνημα, καὶ Οὐίνδιξ ἅμα τοῖς δυνατοῖς τῶν ἐπι-

χωρίων

s Προσβαλὼν ὁ Πλάκιδος,] Προλαβὼν Big.

t Γενόμενοί τε παμπληθεῖς,] Ητιμωμένοι δὲ παμπληθεῖ Big.

v Καρτερὰ τείχει τε καὶ πλήθει] Καρτερὰ πλήθει οἰκητόρων in quibusdam MSS. In Rufini versione, *quod esset valida & populosa.*

x Ἀπὸ τοῦ ῥεύματος] Ὑπὸ τοῦ ῥ. in *aliquot MSS.*

y Ὄχθαις] ὄχλαις *Bost.*

z Βιασθὲν ἐμπηδῆσαι] Ita quidem *Big.* τὸ δὲ βιασθὲν ἐμπηδῆσαι εἰς τὸν Ἰορδάνην πλῆθος ἀκουσίως ἄπειρον ἦν in *Editis Aliisque.* in *Rufini* versione, *alii cum vim sustinere non possent, in Jordanem sponte desiliebant.*

a Οὐδὲν] οὐδὲ in *Marg. L. B.*

b Ἑαυτῆς,] Αὐτῆς *Big.* ἑαυτοῖς *Vat.*

c Νεκροῖς διάβατον γενέσθαι τὸν Ἰορδάνην,] Idem est ac si dixisset διὰ νεκρούς. *Dativo* enim sæpiusculc exprimitur *causa*, ut apud *Ælianum* (in *Var. Hist.* l. 2. c. 2.) οὔτε ἀγροικίᾳ τοῦτο πράττω, *nec præ rusticitate* &c.

d Παμπληθεῖς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ] *Al.* παμπληθεῖ.

e Κατεσύρησαν.] κατεσύραν *Rost.*

f Δεξιᾷ τύχῃ χρώμενος,] Δεξιᾷ τῇ τύχῃ *Big.*

g Καταλαμβανόμενος] Καταλαβόμενος *Big.*

h Ἄβιλα] Conf. Antt. lib. 8. c. 12. §. 4. SPANH.

i Ἰουλιάδα καὶ Βησιμὼθ,] Eadem quæ est *Livias.* Vide Relan-*dum* in *Palæstina S.* p. 870.

k Ἐπιβιβάσας τοὺς στρατιώτας] Ἐπιβήσας *Voss.* & *Rost.*

l Ἀναιρεῖ τοὺς εἰς τὴν λίμνην] Αἱρεῖ *Big.*

m Καταφυγόντας.] Καταφεύγοντας *Big.*

n Κατὰ τὴν Περαίαν προσεχώρησεν] Περὶ τὴν Π. *Big.*

o Ἢ ἑάλω πάντα,] Ἐν ᾗ *Big. Paris.* & forsan *Ruf.*

p Τὴν Γαλατίαν ἀγγέλλεται κίνημα,] Τῆς Γαλατίας *Big. Vat.* & *Rost. Paris.* & *Bod.*

q Οἱ

χωρίων ἀφεστὼς Νέρωνος, περὶ ὧν ἐν ἀκριβεστέροις ἀναγέγραπται. Οὐεσπασιανὸν δὲ ἐπήγειρεν εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ πολέμου τὰ ἠγγελμένα, προορώμενον ἤδη τοὺς μέλλοντας ἐμφυλίους πολέμους, καὶ τὸν ὅλης κίνδυνον τῆς ἡγεμονίας, ἐν ᾧ προειρηνεύσας τὰ κατὰ τὴν ἀνατολὴν, ἐπικουφίσειν ᾤετο τοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν φόβους. ἕως μὲν [q] οὖν ἐπεῖχεν ὁ χειμὼν, τὰς ὑπηγμένας διησφαλίζετο κώμας τε καὶ πολίχνας φρουραῖς, [r] δεκαδάρχας μὲν κώμαις ἐγκαθιστὰς, ἑκατοντάρχας δὲ πόλεσι· πολλὰ δὲ ἀνῴκιζε καὶ τῶν πεπορθημένων. ὑπὸ δὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔαρος ἀναλαβὼν τὸ πλέον τῆς δυνάμεως, [s] ἤγαγεν ἀπὸ τῆς Καισαρείας ἐπὶ Ἀντιπατρίδος. ἔνθα δυσὶν ἡμέραις [t] καταστησάμενος τὴν πόλιν, τῇ τρίτῃ προῄει πορθῶν καὶ καίων τὰς πέριξ πάσας. καταστρεψάμενος δὲ [v] τὰ περὶ τὴν [x] Θαμνᾶ τοπαρχίαν, ἐπὶ [y] Λύδδης καὶ Ἰαμνίας ἐχώρει. καὶ, [z] προσκεχωρυμέναις ἑκατέραις ἐγκαταστήσας οἰκήτορας τῶν προσκεχωρυκότων ἱκανοὺς, εἰς [a] Ἀμμαοῦντα ἀφικνεῖται. καταλαβόμενος δὲ τὰς ἐπὶ τὴν μητρόπολιν αὐτῶν εἰσβολὰς, στρατόπεδόν τε τειχίζει, καὶ τὸ πέμπτον ἐν αὐτῇ τάγμα καταλιπὼν, πρόσεισι μετὰ τῆς ἄλλης δυνάμεως ἐπὶ τὴν [b] Βεθλεπτηφῶν τοπαρχίαν. πυρὶ δὲ αὐτήν τε καὶ τὴν γειτνιῶσαν ἀνελὼν, καὶ τὰ πέριξ τῆς Ἰδουμαίας φρούρια [c] μὲν τοῖς ἐπικαίροις τόποις ἐπετείχισε· καταλαβόμενος δὲ δύο κώμας, τὰς μεσαιτάτας τῆς Ἰδουμαίας, [d] Βήταριν καὶ [e] Καφάρτοβαν, κτείνει μὲν ὑπὲρ μυρίους, [f] αἰχμαλωτίζεται δὲ ὑπὲρ χιλίους, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐξελάσας, ἐγκαθίστησι τῆς [g] ἰδίας δυνάμεως οὐκ [h] ὀλίγην, οἳ κατατρέχοντες ἐπόρθουν ἅπασαν τὴν ὀρεινήν. [i] αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως [k] ὑπέστρεφεν εἰς [l] Ἀμμαοῦντα, ὅθεν διὰ τῆς Σαμαρείτιδος καὶ παρὰ τὴν Νεάπολιν καλουμένην, [m] Μαβορθὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων καταβὰς εἰς [n] Κορέαν δευτέρᾳ Δαισίου μηνὸς στρατοπεδεύεται, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς Ἱεριχοῦντα ἀφικνεῖται, καθ' ἣν αὐτῷ συμμίσγει Τραϊανὸς εἷς τῶν ἡγεμόνων, τὴν ἐκ τῆς Περαίας ἄγων δύναμιν, ἤδη τῶν ὑπὲρ τὴν Ἰορδάνην [o] κεχειρωμένων.

β΄. Τὸ μὲν οὖν [p] πολὺ πλῆθος ἐκ τῆς Ἱεριχοῦντος φθάσαν τὴν ἔφοδον αὐτῶν, εἰς τὴν ἄντικρυς Ἱεροσολύμων ὀρεινὴν [q] διαπεφεύγει, [r] καὶ [s] καταλειφθὲν δ' οὐκ ὀλίγον διαφθείρεται. τὴν δὲ πόλιν ἔρημον κατειλήφεσαν, ἥτις ἵδρυται μὲν ἐν πεδίῳ, ψιλὸν δὲ ὑπέρκειται [t] αὐτῆς καὶ ἄκαρπον ὄρος μήκιστον. κατὰ [v] μὲν τὸ βόρειον κλίμα μέχρι τῆς Σκυθοπολιτῶν γῆς ἐκτείνεται· κατὰ δὲ τὸ μεσημβρινὸν μέχρι τῆς [x] Σοδομιτῶν χώρας καὶ τῶν περάτων τῆς Ἀσφαλτίτιδος. ἔστι δὲ ἀνώμαλόν τε πᾶν, καὶ ἀοίκη-

tentibus è * popularibus suis à Nerone defecisset: de quibus *alibi* accuratius perscriptum est. Vespasianum vero ad bellum celerius conficiendum incitarunt quæ nunciata erant, jam tunc futura bella civilia totiusque imperii pericula prospicientem, cum, si partes Orientis ante pacasset, fore existimaret ut Italiam metu levaret. Et quamdiu quidem hyems prævalebat, operam dabat ut vicos & urbeculas, quas subegerat, præsidiis muniret, decurionibus quidem per vicos collocatis, per urbes vero centurionibus; quin & multa eorum quæ fuerant vastata instaurabat. Veris autem sub initium cum majori exercitus parte Cæsarea profectus est Antipatridem, ubi biduo in componenda civitate consumpto tertia die inde movit, populans & exurens vicos omnes finitimos. † Cumque in potestatem suam quæ in toparchia erant Thamnitica redegisset, in Lyddam & Jamniam procedebat. Et cum sese utraque dedidisset, constitutis illic ex dedititiis habitatoribus idoneis, ad Ammauntem inde ventum; occupatoque ad metropolim earum aditu, & castra muro circumdat, & cum cætera manu, quinta ibidem legione relicta, in Bethleptephorum toparchiam se confert. Cum autem eam & vicinam regionem igni corrupisset, simulque castella quidem circa Idumæam locis opportunis muniisset, duos vero vicos in media Idumæa cepisset, Betarim & Cephartobam, supra decem millia *hominum* perimit, & plusquam mille captivos abducit; exactaque inde cætera multitudine, non parvam militum suorum manum ibi constituit, qui incursibus loca montana omnia vastabant. Ipse autem cum reliquo exercitu Ammauntem rediit, unde per Samaritidem & juxta Neapolim, quæ ita vocatur, Mabortha vero ab indigenis, descendit in Coream, ibique castra metatur, die secundo Dæsii mensis; & postridie Hierichuntem pervenit, ubi Trajanus unus è ducibus ei occurrit, copias è Peræa agens, omnibus qui ad Jordanem habitabant nuper subactis.

Omnia quæ in Judæa subegerat præsidiis munit Vespasianus.

Vespasianus magnam Judææ partem, nondum subactam, in suam potestatem redigit.

2. Et magna quidem multitudo, priusquam venerint Romani, in regionem montanam Hierosolymis adversam diffugerant: non pauci autem, qui remanserunt, perimuntur. Quo factum ut urbem desertam offenderint, quæ in planitie quidem sita est, cuique imminet mons nudus ac sterilis longissimus. nam versus Boream Scythopolitarum usque ad terram protenditur, ad Austrum vero usque ad Sodomorum regionem & fines lacus Asphaltitidis. Est autem totus asper & inæqualis, &

Regionis circa Hierichuntem descriptio.

q Οὖν ἐπεῖχεν ὁ χειμὼν,] Οὖν non agnoscit *Voss.*

r Δεκαδάρχας μὲν] Confer dicta ad Vitam Josephi §. 24. Spanh.

s Ἤγαγεν ἀπὸ τῆς Καισαρείας] Ἦγεν *Voss.*

t Καταστησάμενος τὴν πόλιν,] Ita *Big.* ἐγκαταστησάμενος in *Editis Aliisque.*

v Τὰ περὶ] Ita in *Editis* & *plerisque MSS.* τὰς περὶ *Big.*

x Θαμνᾶ] *Al.* Θαμνὰν & mox Λύδδων.

y Λύδδης] Λύδδων *MSS. Lips.* & *Rost.* & *Paris.*

z Προσκεχωρημέναις] Sic *Big.* προκεχειρωμέναις in *reliquis.*

a Ἀμμαοῦντα ἀφικνεῖται.] Ita *Pseudo-Hegesippus* vertit & interpolat, *Ipse cum exercitu Amathunta repetit, quæ de aquis calidis vocabulum sumpsit, quod aquarum vapor Syro sermone Amathus appellari fertur. Thermæ ergo Græce dicitur, eo quod calidum fontem habeat intra muros.*

b Βεθλεπτηφῶν τοπαρχίαν.] Βετελεπηνφῶν *Big.* Βεθελπτωφῶν *Bod.* Βεθλεπήνφων *L. B.* & *Rost.* Βεθλεπιλιφῶν *Coisl.* Βεφλεπηνφῶν *Vat. Paris.*

c Μὲν τοῖς ἐπικαίροις τόποις ἐπετείχισε.] Illud μὲν è *Cod. Big.*

d Βήταριν] Βηγάβρις juxta *Rufinum.* quod rectius esse pronunciat *Relandus*; cui videtur esse *Bethagabra.* Videsis *Palæstinam Sacram*, p. 417. 626. 629.

e Καφάρτοβαν,] Καφάρτοφαν legisse videtur *Ruf.* Μετάφορίν τε καὶ Φαρτόβαν *Big.* Βήταριν καὶ Καταφάρτοβαν *Voss. Rost.* & *Gall.* Conf. Antt. lib. 16. c. 5. §. 2. Spanh.

f Αἰχμαλωτίζεται δὲ ὑπὲρ χιλίους,] Αἰχμαλωτίζει *Big.*

g Ἰδίας δυνάμεως] Οἰκείας *Big.*

h Ὀλίγην,] Ita *Big. Lugd. Bat. Paris.* & *Vat.* ὀλίγον in *Editis Aliisque.*

i Αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως] Αὐτὸς δὲ τότε *Big.*

k Ὑπέστρεφεν] ἐπέστρεψεν *Rost.*

l Ἀμμαοῦντα,] Ἀμμαοῦν *L. B.* & *Paris.*

m Μαβορθὰ] Ita cum *Big.* & *Ruf.* Μαβαρθὰ in *Editis Aliisque.* Μαβαρθὰδ *L. B.* Vide Cl. *Relandum* in *Dissert. Miscell.* parte prima, p. 141. & *Cellarium* in *Geogr. Antiq.* l. 3. c. 13. p. 315.

n Κορέαν δευτέρᾳ Δαισίου μηνὸς] Κοραίαν & Κοραίας in aliquot *MSS.*

o Κεχειρωμένων.] Κεκυρωμένων *Big.*

p Πολὺ] Abest in *Rost.*

q Διαπεφεύγει,] Αναφεύγει *Big.*

r Καὶ] Deest in *Rost.* & *Paris.*

s Καταλειφθὲν δ' οὐκ ὀλίγον διαφθείρεται.] Καταληφθὲν *Busb. Paris.* & *Rhed.*

t Αὐτῆς καὶ ἄκαρπον ὄρος] Ita *Rhed.* & *Paris.* αὐτὴν *Big.* αὐτῇ in *Editis.*

v Μὲν τὸ βόρειον κλίμα] Ita *Big.* γὰρ in *cæteris.*

x Σοδομιτῶν χώρας] Σοδομίτιδος *Big.* Σαμαρείτιδος in margine eadem manu. Σογδιανιτῶν *Bod.* & ita recenti manu correct. in *Rost.*

* Ita verto, quod ὁμοφύλων pro ἐπιχωρίων occurrat in *Zonara.* adde quod, *potentes quidam Romanæ militiæ* habeat *Pseudo-Hegesipp.* in *Rufini* versione, *cum optimatibus indigenarum.*

† *Al.* cumque evertisset &c.

& ob sterilitatem incultus manet. Isti ex adverso opponitur *alius* mons, qui, ultra Jordanem situs, incipit versus Boream à Juliade & porrigitur versus Austrum usque ad Somorron, quæ Petram Arabiæ disterminat. In eo est mons qui Ferreus dicitur, in longum protensus usque ad Moabitidem. Quæ vero inter duos illos montes interjacet regio Campus magnus dicitur, à vico Ginnabri ad lacum usque Asphaltitin pertingens. Est autem longitudo ejus triginta & ducentorum stadiorum, latitudo vero centum & viginti. & medius quidem secatur à Jordane, & lacus habet Asphaltitin & Tiberiadis, natura contrarios. nam ille quidem salsus & sterilis, Tiberiensis vero dulcis & fœcundus. Æstivo autem tempore multum torretur *hic* campus, & ob nimiam ardoris vehementiam aëre circumfunditur insalubri & morbifero. totus enim aridus est, præter oras Jordanis: quamobrem & palmas, ejus ripis adsitas, florentiores esse contigit & fertiliores; minus vero, quæ longe remotæ sunt.

Et Magni campi.

Fontis prope Hierichuntem descriptio.

3. At prope Hierichuntem fons est copiosus rigandisque arvis uberrimus, juxta urbem veterem scaturiens, quam Jesus Naue filius, Hebræorum exercitus dux, primam jure belli cepit in Chananæorum terra. Hunc fontem olim, ferunt, non solum terræ & arborum fructus, sed & mulierum fœtus debilitare *solitum*, in universumque omnibus morbos & perniciem adferre: postea vero mansuevisse, contraque saluberrimum & fœcundissimum factum esse ab Elissæo vate. Hic autem Eliæ discipulus erat & successor, qui, Hierichuntinorum hospitio usus & non vulgari comitate ab hominibus exceptus, & ipsis & regioni gratiam referebat æternam. Ad fontem quippe progressus, cum lagenam fictilem salis plenam in profluentem aquam misisset, deinde dextram justam ad cœlum levasset, & in fontem blande funderet libamina, ipsum quidem precabatur, ut fluentum emolliret & dulciores aquarum venas aperiret; Deum vero, ut fœcundioribus auris flumina temperaret, tamque ubertatem fructuum quam liberorum successionem daret indigenis, nec eos aqua prolifica deficeret quamdiu justi manerent. Ad has preces, ex disciplina manibus quoque multa operatus, fontem immutavit; & aqua, quæ antea illis causa erat orbitatis ac famis, ex illo tempore felicem & numerosam suppeditabat prolem. Denique tanta vi pollet in rigationibus, * ut si vel modo attigerit terram salubrior sit aquis quæ ad satietatem usque *in agro* morantur. Quamobrem qui largius ea utuntur, exiguum inde emolumentum habent; qui vero parcius, maximum. Amplius tamen quam *fontes* cæteri omnes spatium irrigat, & per campum quidem labitur septuaginta stadiis longum, viginti vero latum, atque in eo alit hortos amœnissimos & frequentissimos, palmarum item varia sapore & appellatione genera. Ex istis pinguiores pressæ etiam mel emittunt copio-

Elissæus aqua medetur. Confer 4 Regum cap. 2. v. 19.

Causa sit mirandæ fertilitatis.

τον διὰ τὴν ἀγονίαν. ἀντίκειται δὲ τούτῳ τὸ περὶ τὴν Ἰορδάνην ὄρος, ἀρχόμενον ἀπὸ Ἰουλιάδος καὶ τῶν βορείων κλιμάτων, [y] παρατείνων δὲ εἰς μεσημβρίαν ἕως [x] Σομόρρων, ἥπερ ὁρίζει τὴν Πέτραν τῆς Ἀραβίας. ἐν τούτῳ δ' ἐστὶ καὶ τὸ Σιδηροῦν καλούμενον ὄρος, μηκυνόμενον μέχρι τῆς Μωαβίτιδος. [a] ἡ μέση δὲ τῶν δύο ὀρέων χώρα τὸ Μέγα πεδίον καλεῖται, ἀπὸ κώμης [b] Γινναβρὶν διῆκον μέχρι τῆς Ἀσφαλτίτιδος λίμνης. ἔστι δ' αὐτοῦ μῆκος μὲν [c] σταδίων τριάκοντα καὶ διακοσίων, εὖρος δὲ εἴκοσι καὶ ἑκατόν. καὶ μέσον [d] μὲν ὑπὸ τοῦ Ἰορδάνου τέμνεται, λίμνας τε ἔχει τήν τε Ἀσφαλτῖτιν καὶ τὴν Τιβεριέων, φύσιν ἐναντίας. ἡ μὲν γὰρ ἁλμυρώδης καὶ ἄγονος, ἡ Τιβεριέων δὲ γλυκεῖα καὶ γόνιμος. ἐκπυροῦται δὲ ὥρᾳ θέρους τὸ πεδίον, καὶ δι' ὑπερβολὴν αὐχμοῦ περιέχει νοσώδη τὸν ἀέρα. πᾶν γὰρ ἄνυδρον, πλὴν τοῦ Ἰορδάνου, [e] παρὸ καὶ τοὺς μὲν ἐπὶ ταῖς [f] ὄχθαις φοινικῶνας εὐθαλεστέρους καὶ πολυφορωτέρους εἶναι συμβέβηκεν, ἧττον δὲ τοὺς πόῤῥω κεχωρισμένους.

γ'. Παρὰ μέντοι τὴν Ἱεριχοῦντα ἐστὶ πηγὴ δαψιλής τε καὶ πρὸς ἀρδείας λιπαρωτάτη, παρὰ τὴν παλαιὰν ἀναβλύζουσα πόλιν, ἣν Ἰησοῦς ὁ Ναυῆ παῖς, στρατηγὸς Ἑβραίων, πρώτην [g] εἷλε γῆς Χαναναίων δορίκτητον. ταύτην τὴν πηγὴν, λόγος ἔχει, κατ' ἀρχὰς, οὐ μόνον γῆς καὶ δένδρων καρποὺς [h] ἀπαμβλύνειν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν γονὰς, καθόλου τε πᾶσιν εἶναι νοσώδη τε καὶ φθαρτικήν· ἐξημερωθῆναι [i] δὲ καὶ γενέσθαι τοὐναντίον ὑγιεινοτάτην τε καὶ γονιμωτάτην ὑπὸ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου. γνώριμος δ' ἦν οὗτος Ἠλία καὶ διάδοχος, ὃς ἐπιξενωθεὶς τοῖς κατὰ τὴν [k] Ἱεριχοῦντα, περισσὸν δή τι φιλοφρονησαμένων αὐτὸν τῶν ἀνθρώπων, αὐτούς τε ἀμείβεται καὶ τὴν χώραν αἰωνίῳ [l] χάριτι. [m] προελθὼν γὰρ ἐπὶ τὴν πηγὴν, καὶ καταβαλὼν εἰς τὸ ῥεῦμα πλῆρες ἁλῶν [n] ἀγγεῖον κεράμου, ἔπειτα εἰς οὐρανὸν δεξιὰν ἀνατείνας δικαίαν, καὶ πηγῇ σπονδὰς μειλικτηρίους χεόμενος, τὴν μὲν ᾐτεῖτο μαλάξαι τὸ ῥεῦμα, καὶ [o] γλυκυτέρας φλέβας ἀνοῖξαι· τὸν δὲ ἐγκεράσασθαι τῷ [p] ῥεύματι γονιμωτέρους ἀέρας, δοῦναί τε ἅμα καὶ καρπῶν εὐθηνίαν τοῖς ἐπιχωρίοις καὶ τέκνων διαδοχὴν, μηδὲ ἐπιλιπεῖν αὐτοῖς τὸ τούτων [q] γεννηματικὸν ὕδωρ, ἕως μένουσι δίκαιοι. ταύταις ταῖς εὐχαῖς, πολλὰ [r] προχειρουργήσας [s] ἐξ ἐπιστήμης, ἔτρεψε τὴν πηγὴν, καὶ τὸ πρὶν ὀρφανίας αὐτοῖς καὶ λιμοῦ παραίτιον ὕδωρ, ἐκ τότε εὐτεκνίας καὶ κόρου χορηγὸν κατέστη. [t] τοσαύτην γοῦν ἐν ταῖς ἀρδείαις ἔχει δύναμιν, ὡς εἰ καὶ μόνον ἐφάψαιτο τῆς χώρας, νοστιμώτερον εἶναι τῶν μέχρι [v] κόρου χρονιζόντων. παρὸ καὶ τῶν μὲν, [x] δαψιλέστερον χρωμένων, ἡ ὄνησις ἐστὶν ὀλίγη, τούτου δὲ τοῦ [y] ὀλίγου, δαψιλής. ἄρδει γοῦν [z] πλέονα τῶν ἄλλων ἁπάντων, καὶ πεδίον μὲν ἔπεισιν ἑβδομήκοντα σταδίων μῆκος, εὖρος δὲ εἴκοσιν, [a] ἐκτρέφει τε ἐν αὐτῷ παραδείσους καλλίστους τε καὶ πυκνοτάτους. τῶν δὲ φοινίκων [b] ἐπαρδομένων γένη πολλὰ, ταῖς γεύσεσι καὶ ταῖς

παρ-

y Παρατείνων] παρατεῖνον *Paris.*

x Σομόρρων,] Σομόρων ἡ περιορίζει *Big.* in *Rufini Codd.* legitur *Bacra.* (Γομόρων *Coisl.* Γομόῤῥων *Paris. opt.* sed corrigitur Σομ.) Sed forte scribendum Γομόῤῥα. *Coccejus* & *L. Capell.*

a Η μέση] καὶ μέση *L. B.*

b Γινναβρὶν] Δενναβρὶ *Big.* Verum *Gennabra*, aut *Gennabara* in *Rufini libris.* Γινναβρὶν & Γιναβαριν *Paris.*

c Σταδίων τριάκοντα καὶ διακοσίων,] Ita *Big.* & *Ruf.* χιλίων διακοσίων in *Editis Aliisque.*

d Μὲν ὑπὸ τοῦ Ἰορδάνου τέμνεται,] Illud μὲν è *Cod. Big.*

e Παρὸ καὶ τοὺς μὲν ἐπὶ ταῖς] Conf. supr. lib. 3. c. 9. §. 8. Spanh.

f Οχταις φοινικῶνας—πόῤῥω κεχωρισμένους.] ὄχλαις *Rost.*

g Εἷλε γῆς Χαναναίων δορίκτητον.] Εἷλεν ἐκ γῆς *Voss.* & *Rost.*

h Απαμβλύνειν,] ἀπαυλήνειν *Rost.*

i Δὲ καὶ γενέσθαι τοὐναντίον] Ita *Big.* & *Ruf.* τε in *cæteris.*

k Ἱεριχοῦντα,] Ἱεριχοῦν *L. B.*

l Χάριτι.] ἐδωρήσατο addit *Lugd. Bat.*

m Προελθὼν γὰρ ἐπὶ τὴν πηγὴν,] Προσελθὼν *Big.*

n Αγγεῖον] Abest in *Rost.*

o Γλυκυτέρας] γλυκυτάτας *Rost.* & *L. B.*

p Ῥεύματι γονιμωτέρους ἀέρας,] Γεύματι *Big.*

q Γεννηματικὸν ὕδωρ,] Γεννητικὸν *Big.*

r Προχειρουργήσας] Περιχειρουργήσας *Lips.* & *Vat.*

s Εξ ἐπιστήμης,] Abest à *Rost.*

t Τοσαύτην γοῦν] Τοιαύτην *Voss.*

v Κόρου χρονιζόντων.] Καιροῦ *Big.*

x Δαψιλέστερον χρωμένων,] Δαψιλεστέρων *Big.*

y Ολίγου, δαψιλής.] Ολίγου ἡ χορηγία δαψιλὴς *Big. Bod. Rost.* & *Voss.*

z Πλέονα τῶν ἄλλων ἁπάντων,] Πλέον *Big.* & *Vat.*

a Εκτρέφει] ἐπιτρέφει *L. B. Gen.*

b Επαρδομένων] Conf. Antt. lib. 3. c. 1. §. 3. Spanh.

* Ut si breviter culta contingat, plus prosit, quam ubi diutius irrigaverit. Est enim nova gratia, ut profectus redundantior sit, ubi usus minor, & ubi amplius quisquam usus fuerit, ibi minor fructus sit. *Pseudo-Hegesipp.*

c Πη-

παρηγορίαις διάφορα. τούτων οἱ [c] πιότεροι παλαιόμενοι, καὶ μέλι δαψιλὲς ἀνιᾶσιν, οὐ [d] πολλῷ τοῦ λοιποῦ χεῖρον· καὶ μελιττοτρόφος δὲ ἡ χώρα. [e] Φέρει δὲ καὶ ὀποβάλσαμον, ὃ δὴ τιμιώτατον τῶν τῇδε καρπῶν, κύπρον τε καὶ μυροβάλανον, ὡς οὐκ ἂν ἁμαρτεῖν τινα εἰπόντα, θεῖον εἶναι τὸ χωρίον, ἐν ᾧ δαψιλῆ τὰ σπανιώτατα καὶ κάλλιστα γεννᾶται. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων αὐτοῦ καρπῶν [f] ἕνεκεν οὐκ ἂν ῥᾳδίως τι [g] παραβληθείη κλίμα τῆς οἰκουμένης· οὕτω τὸ καταβληθὲν πολύχουν [h] ἀναδίδωσιν. αἴτιον δέ μοι δοκεῖ τὸ θερμὸν τῶν ἀέρων καὶ τὸ τῶν ὑδάτων εὔγονον, τῶν μὲν [i] προκαλουμένων τὰ φυόμενα καὶ διαχεόντων, τῆς δὲ ἰκμάδος [k] ῥιζούσης ἕκαστον ἰσχυρῶς, καὶ χορηγούσης τὴν ἐν θέρει δύναμιν. περικαὲς δέ ἐστιν οὕτω τὸ χωρίον, ὡς μηδένα ῥᾳδίως προσιέναι. τὸ δὲ ὕδωρ πρὸ ἀνατολῆς [l] ἡλίου ἀντλούμενον, [m] ἔπειτα ἐξαιθριασθὲν, γίνεται ψυχρότατον, καὶ τὴν ἐναντίαν πρὸς τὸ περιέχον φύσιν λαμβάνει· χειμῶνος δὲ ἀνάπαλιν χλιαίνεται, καὶ τοῖς ἐμβαίνουσι γίνεται προσηνέστατον. ἔστι δὲ καὶ τὸ περιέχον οὕτως εὔκρατον, ὡς [n] λινοῦν ἀμφιέννυσθαι τοὺς ἐπιχωρίους, νιφομένης τῆς ἄλλης Ἰουδαίας. ἀπέχει δὲ Ἱεροσολύμων μὲν σταδίους ἑκατὸν πεντήκοντα, τοῦ δὲ Ἰορδάνου [o] ἑξήκοντα· καὶ τὸ μὲν μέχρι Ἱεροσολύμων αὐτῆς ἔρημον καὶ πετρῶδες· τὸ δὲ μέχρι τοῦ Ἰορδάνου καὶ τῆς Ἀσφαλτίτιδος χθαμαλώτερον μὲν, ἔρημον δὲ ὁμοίως καὶ ἄκαρπον. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ Ἱεριχοῦντα εὐδαιμονεστάτην οὖσαν ἀποχρώντως δεδήλωται.

δʹ. Ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι καὶ τὴν φύσιν τῆς Ἀσφαλτίτιδος λίμνης, ἥτις ἐστὶ πικρὰ μὲν, ὡς ἔφην, καὶ ἄγονος, ὑπὸ δὲ [p] κουφότητος [q] καὶ τὰ βαρύτατα τῶν εἰς αὐτὴν ῥιφέντων ἀναφέρει, καταδῦναι δὲ εἰς τὸν βυθὸν οὐδὲ ἐπιτηδεύσαντα ῥᾴδιον. ἀφικόμενος γοῦν [r] καθ᾽ ἱστορίαν ἐπ᾽ αὐτὴν Οὐεσπασιανὸς, ἐκέλευσέ τινας [s] νεῖν οὐκ ἐπισταμένων, δεθέντας ὀπίσω τὰς χεῖρας, ῥιφῆναι κατὰ τοῦ [t] βυθοῦ· καὶ συνέβη πάντας ἐπινήξασθαι, καθάπερ ὑπὸ πνεύματος ἄνω [v] βιαζομένους. ἔστι δὲ ἐπὶ τούτῳ καὶ ἡ τῆς [x] χρόας μεταβολὴ θαυμάσιος, τρὶς γὰρ ἑκάστης ἡμέρας τὴν ἐπιφάνειαν [y] ἀλλάσσεται, καὶ πρὸς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας [z] ἀνταυγεῖ ποικίλως· τῆς μέντοι ἀσφάλτου κατὰ πολλὰ μέρη βώλους μέλανας ἀναδίδωσιν, [a] αἳ δὲ ἐπινήχονται τό, τε σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος [b] ταύροις ἀκεφάλοις παραπλήσιαι. προσελαύνοντες δὲ οἱ τῆς λίμνης ἐργάται, καὶ δρασσόμενοι τοῦ συνεστῶτος ἕλκουσιν εἰς τὰ σκάφη· πληρώσασι δὲ ἀποκόπτειν οὐ ῥᾴδιον, ἀλλὰ δι᾽ εὐτονίαν προσήρτηται τῷ μηρύματι τὸ σκάφος, ἕως ἂν [c] ἐμμηνίῳ γυναικῶν αἵματι καὶ οὔρῳ διαλύσωσιν αὐτὴν, οἷς μόνοις εἴκει· καὶ χρήσιμος δὲ οὐ μόνον [d] ἐστὶν εἰς ἁρμονίας νεῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄκεσιν σωμάτων. [e] εἰς πολλὰ γοῦν τῶν φαρμάκων παραμίσγεται. ταύτης τῆς λίμνης μῆκος μὲν ὀγδοήκοντα καὶ πεντακόσιοι στάδιοι, [f] καθὸ δὴ μέχρι [g] Ζοάρων τῆς Ἀραβίας ἐκτείνεται. εὖρος δὲ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. γειτνιᾷ δὲ ἡ Σοδομῖτις αὐτῇ,

sum, quod suavitate alteri vix cedit: quanquam & mellis altrix est illa regio. Quin & fert opobalsamum (qui pretiosissimus est omnium qui illic sunt fructuum) cyprum item & myrobalanum, ita ut qui divinum dixerit illum terræ tractum, non valde aberraverit, utpote quæ *alibi* sunt pretiosissima & rarissima copiose istic nascantur. Sed neque aliorum fructuum respectu tellus ulla per orbem universum ei fuerit facile comparanda; adeo quod satum est multiplicatum reddit. Causa autem *hujus* mihi videtur esse aëris calor, & aquarum fœcunditas, cum ille quæ nata fuerint proliciat atque diffundat, liquor autem faciat ut singula firmiter radices agant, viresque æstivo tempore suppeditet. adeo autem perusta est illa regio, ut vix quidquam quotannis pullulet crescatque. Aqua autem ante solis ortum hausta, & aëri exposita frigescit, naturamque aëri ambienti contrariam sumit: hyeme vero tepescit, & mitissima fit illis qui in eam merguntur. Quin & tanta est aëris circumfusi temperies, ut, cum in aliis Judææ partibus ningit, hic linea veste utantur indigenæ. Distat autem Hierosolymis CL. stadiis, à Jordane vero LX. totumque inde usque ad Hierosolyma spatium desertum est & saxosum; ad Jordanem vero & lacum Asphaltitin humilius quidem est solum, æque tamen desertum atque infrugiferum. Sed de Hierichunte, quam felicissima sit, satis *ut opinor* dictum est.

Unde hæc fœcunditas.

Miranda vis aquæ fontis Hierichuntini.

4. Operæ autem pretium est etiam lacus Asphaltitis naturam enarrare, qui amarus est ut dixi ac infœcundus, præ levitate autem etiam quæ gravissima sunt in eum injecta fluitant, demergique in profundum ne industria quidem facile quis possit. Nam & Vespasianus, cum visendi ejus gratia illuc veniret, jussit quosdam nandi inscios, vinctis post terga manibus, in altum projici: & omnibus evenit, ut quasi spiritus *alicujus* vi sursum repulsi supernatarent. Ad hæc mirabilis est coloris ipsius mutatio, quippe ter singulis diebus superficiem vertit, & ad solis radios varie resplendet: multis tamen locis evomit nigras bituminis glebas quæ desuper fluitant, & figura & magnitudine tauris capite truncatis non absimiles. Ad eas vero cum lacus exercitores accedant, aggestas concretasque ad se in scaphas attrahunt: non autem facile ab iis qui eas impleverint abscindi possunt, sed grumis adhæret alveus propter tenacitatem, donec ea menstruo mulierum sanguine & lotio dissolvatur; quibus solis cedit. Est autem *hoc bitumen* non modo ad compagines navium accommodatum, sed & ad corporum curationem: unde & multis medicamentis admiscetur. Lacus hujus longitudo DLXXX stadiorum est, qua sane usque ad Zoara Arabiæ extenditur; latitudo CL stadiis patet. Huic autem terra Sodomitica vicina est, olim quidem regio beata, quod frugibus abundaret & multis urbi-

V.
Lacus Asphaltitis, ejus natura & proprietates.

De terra Sodomitica.

c Πιότεροι παλαιόμενοι,] Πλειότεροι *Big.*
d Πολλῷ τοῦ λοιποῦ] Πολὺ *Big.*
e Φέρει δὲ καὶ ὀποβάλσαμον, —τῇδε καρπῶν,] Conf. sup. lib. 1. c. 6. §. 6. SPANH.
f Ενεκεν] Ενεκα *Big.*
g Παραβληθείη] καταβληθείη *Rost.*
h Αναδίδωσιν.] καταδίδωσιν *Rost.* ἀποδίδωσιν *L. B.*
i Προκαλουμένων] Προσκαλουμένων *Big. Lugd. Bat. & Vat.*
k Ῥιζούσης ἕκαστον ἰσχυρῶς,] Ἐρειζούσης *Big.*
l Ηλιου ἀντλούμενον,] Ἡλίου addidimus è *Cod. Big. & Ruf.*
m Επειτα ἐξαιθριασθὲν,] Vocem ἔπειτα non agnoscit *Big.*
n Λινοῦν ἀμφιέννυσθαι] Λινῷ *Big.*
o Εξήκοντα.] Σταδίους ἑξήκοντα *Big.*
p Κουφότητος] Haud sane veritati consentaneum. nam quo levior est aqua eo difficilius sustinet gravia. παχύτητος legendum esse mallem. In *Rufini* versione, *nimia vero levitate etiam quæ gravissima sunt in eum jacta fluitant*, ac si legisset ἀναφέρεται, hoc forsan sensu, *supernatant gravissima præ nimia eorum levitate si cum aqua ista conferantur.*

q Καὶ τὰ βαρύτατα] Καὶ βαρύτατα εἰς αὐτὴν ῥιπτούμενα *Big.*
r Καθ᾽ ἱστορίαν] Conf. supr. lib. 3. c. 8. §. 7. SPANH.
s Νεῖν οὐκ ἐπισταμένων,] Δύνειν *Big. Bod. Rost. & Voss.*
t Βυθοῦ] Βάθους *Big.*
v Βιαζομένους.] βιαζομένου *Paris. Rost. & L. B*
x Χροας] χώρας *L. B. & Rost.*
y Αλλάσσεται,] ἀπαλλάσσεται *Rost.*
z Ανταυγεῖ] ἀνταυγεῖν *Bas.*
a Αἱ δὲ ἐπινήχονται τό,] Atqui mox dixit eam cadaveribus repletam, cap. 7. an & ista fluitarunt? REL.
b Ταύροις ἀκεφάλοις] Est qui malit ταυρείοις, *taurinis pellibus.*
c Εμμηνίῳ γυναικῶν αἵματι] Εμμηνίων *Big.*
d Εστιν εἰς ἁρμονίας νεῶν,] Illud ἐστιν è *Cod. Big. & Rufini* versione.
e Εἰς πολλὰ γοῦν τῶν φαρμάκων] Πολλοῖς γοῦν *Big.*
f Καθὸ δὴ] Καθ᾽ ὃ *Big.*
g Ζοάρων τῆς Ἀραβίας] Ζοάρων *Big.* Conf. Antt. lib. 1. c. XI. §. 4. & lib. 14. c. 1. §. 4. SPANH.

h Ka-

urbibus distincta esset: nunc vero tota exusta est. Fertur enim eam ob incolarum impietatem fulminibus conflagrasse. Itaque & adhuc ignis à Deo immissi reliquias, & oppidorum quinque isthic videre licet umbram & imaginem: insuper & in fructibus cineres renascentes, qui specie quidem & colore edulibus similes sunt, manibus autem decerptæ in favillam & cinerem resolvuntur. Atque his quidem, de terra Sodomitica narratis, ejusmodi fides habetur ex testibus oculatis.

πάλαι μὲν εὐδαίμων γῆ, καρπῶν τε ἕνεκα, καὶ τῆς κατὰ πόλεις περιουσίας· νῦν δὲ κεκαυμένη πᾶσα. φασὶ δὲ ὡς δι᾽ ἀσέβειαν οἰκητόρων κεραυνοῖς [h] καταφλέγῃ. [i] ἔστι γοῦν ἔτι λείψανα τοῦ θείου πυρὸς, καὶ πέντε μὲν πόλεων ἰδεῖν σκιάς· [k] ἔτι δὲ κἀν τοῖς καρποῖς σποδιὰν ἀναγεννωμένην, οἳ χρόαν μὲν ἔχουσι τοῖς ἐδωδίμοις ὁμοίαν, δρεψαμένων δὲ χερσὶν εἰς καπνὸν [l] ἀναλύονται καὶ τέφραν. τὰ μὲν δὴ περὶ τὴν Σοδομῖτιν [m] μυθευόμενα τοιαύτην ἔχει πίστιν ἀπὸ τῆς ὄψεως.

CAP. IX.

ΚΕΦ. Θ'.

Vespasianus, Gadaris excisis, Hierosolyma obsidere parat; cum autem nuncium accepisset de morte Neronis, consilium mutat. Deque Simone Geraseno.

Οτι Οὐεσπασιανὸς, μετὰ τὴν Γαδάρων ἅλωσιν, παρασκευάζεται πολιορκεῖν Ἱεροσόλυμα· ἀγγελθείσης δ᾽ αὐτῷ Νέρωνος τελευτῆς, τὸ βούλευμα μεταβάλλει. Περί τε τοῦ Σίμωνος Γερασηνοῦ.

VI. *Gerasa L. Annius capit.*

At Vespasianus, cum circumquaque cingeret Hierosolymitanos, & apud Hierichuntem & Adida exstruit castella, & præsidia utrisque ex Romanis pariter ac sociis imponit. Mittit autem Gerasa L. Annium, equitatus parte multisque peditibus ei traditis. Et ille quidem cum primo impetu urbem cepisset, mille juvenum, qui fugam facere non occupaverant, interficit: familias vero captivas abduxit, & militibus facultates diripere permisit. Incensis deinde domibus, vicos proximos petebat. Potentes autem fugiebant & imbecilliores peribant, quæque relicta erant universa flammis absumpta; cumque bellum totam regionem montanam omnemque campestrem pervasisset, iis qui Hierosolymis degebant interclusi erant exitus. Nam qui transfugere quidem cupiebant, eos Zelotæ observabant; qui vero nondum favebant Romanis, eos coërcebat exercitus, urbi ex omni parte circumdatus.

Ὁ δὲ Οὐεσπασιανὸς, [n] πανταχόθεν περιτειχίζων τοὺς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, ἔν τε τῇ Ἱεριχοῖ, καὶ ἐν [o] Ἀδίδοις ἐγείρει στρατόπεδα, καὶ [p] φρουρὰς ἀμφοτέραις ἐγκαθίστησιν ἔκ τε τοῦ Ῥωμαϊκοῦ καὶ συμμαχικοῦ τάγματος. πέμπει δὲ καὶ εἰς [q] Γέρασα Λούκιον [r] Ἄννιον, παραδοὺς μοῖραν ἱππέων καὶ συχνοὺς [s] πεζῶν. ὁ μὲν οὖν, ἐξ ἐφόδου ἑλὼν τὴν πόλιν, ἀποκτείνει μὲν χιλίους τῶν νέων, ὅσοι μὴ διαφυγεῖν ἔφθασαν. γενεὰς δὲ ᾐχμαλωτίσατο, καὶ τὰς κτήσεις διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις [t] ἐπέτρεψεν. ἔπειτα τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ἐπὶ τὰς πέριξ κώμας ἐχώρει. φυγαὶ δὲ ἦσαν τῶν δυνατῶν, καὶ φθοραὶ τῶν ἀσθενεστέρων. τὸ [v] καταλειφθὲν δὲ πᾶν [x] ἐνεπίπρατο, καὶ, διειληφότος τοῦ πολέμου τήν τε ὀρεινὴν ὅλην καὶ τὴν πεδιάδα πᾶσαν, οἱ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις τὰς ἐξόδους ἀφῄρηντο. τοὺς μὲν γὰρ αὐτομολεῖν προαιρουμένους οἱ ζηλωταὶ παρεφυλάσσοντο. τοὺς δὲ, οὔπω τὰ Ῥωμαίων φρονοῦντας, [y] εἶργεν ἡ στρατιὰ, πανταχόθεν τὴν πόλιν περιέχουσα.

Vespasiano nunciatur Neronis mors.

2. Vespasiano autem, Cæsaream reverso, parantique copias suas omnes adversus Hierosolyma educere, nunciatur Nero peremptus, cum per annos tredecim & octo dies imperasset. De quo memorare quemadmodum ille imperium dehonestavit, rerum administrationem Nymphidio & Tigillino, viris nequissimis & libertorum indignissimis, committendo, quodque ab illis petitus insidiis, ab omnibus quidem satellitibus relictus fuerit, cum quatuor vero libertis fidelibus in suburbanum fugerit, ibique semet occiderit; quodque haud ita multo post tempore pœnas dederint, qui eum sustulerunt; bellumque, per Galliam quo pacto desierit, & quo modo Galba creatus imperator Romam redierit ex Hispania, utque à militibus incusatus, tanquam humilioris esset animi, in me-

Cui in imperium succedit Galba.

β'. Οὐεσπασιανῷ δὲ, εἰς Καισάρειαν ἐπιστρέψαντι, καὶ [z] παρασκευαζομένῳ μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἐπ᾽ αὐτὴν τὴν Ἱεροσολύμων ἐξελαύνειν, ἀγγέλλεται Νέρων ἀνῃρημένος, [a] τρισκαίδεκα βασιλεύσας ἔτη καὶ ἡμέρας ὀκτώ. περὶ οὗ λέγειν ὃν τρόπον εἰς τὴν ἀρχὴν ἐξύβρισε, πιστεύσας τὰ πράγματα τοῖς πονηροτάτοις, Νυμφιδίῳ καὶ Τιγελλίνῳ, [b] τοῖς γε ἀναξίοις τῶν ἐξελευθέρων, καὶ ὡς ὑπὸ τούτων ἐπιβουλευθεὶς κατελείφθη μὲν ὑπὸ τῶν φυλάκων ἁπάντων, διαδρὰς δὲ σὺν τέτρασι τῶν πιστῶν ἀπελευθέρων, ἐν τοῖς προαστείοις ἑαυτὸν ἀνεῖλε. καὶ ὡς οἱ καταλύσαντες αὐτὸν, [c] οὐ μετὰ πολὺν χρόνον δίκας ἔδοσαν, τόν τε κατὰ τὴν Γαλατίαν πόλεμον ὡς ἐτελεύτησε, καὶ πῶς Γάλβας ἀποδειχθεὶς αὐτοκράτωρ εἰς Ῥώμην ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς [d] Ἰσπανίας, καὶ ὡς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν [e] αἰτιαθεὶς ἐπὶ ταπεινοφροσύνῃ ἐδολοφονήθη κατὰ

h Καταφλέγῃ.] Ita *Big.* καταφλεγῆναι in *Editis Aliisque.*
i Ἐστι γοῦν ἔτι λείψανα] De istis, aliisque ad lacum Asphaltitin spectantibus, videsis *Chr. Cellarium* in *Dissert. de Excidio Sodomæ*, & *Hadr. Relandum* in *Palæstina S.* l. 1. c. 38.
k Ἐστι δὲ] Ἐτι δὲ καὶ, ἐν τοῖς κ. *Voss.* & *Paris.*
l Ἀναλύονται καὶ τέφραν.] Ita *Big.* & *Ruf.* διαλύονται in *Editis Aliisque.*
m Μυθευόμενα τοιαύτην] Conf. infr. c. 9. §. 7. SPANH.
n Πανταχόθεν] Πανταχόσε *Voss.* & *Vat.*
o Ἀδίδοις] Conf. Antt. lib. 13. c. 6. §. 4. SPANH.
p Φρουρὰς ἀμφοτέραις ἐγκαθίστησιν] Φρουροὺς *Big. Rost.* & *Paris.*
q Γέρασα] Γέζαρα malit *Relandus*, ut sit גזר Gezer.
r Ἄννιον,] Ἄνιον *Voss.*
s Πεζῶν.] Ita *Big.* πεζοὺς in *Editis Aliisque.*
t Ἐπέτρεψεν.] Ita in omnibus *MSS.* & versione *Rufini.* ἐκέλευσεν in *Editis.*

v Καταλειφθὲν δὲ πᾶν] Sic *MSS.* καταλελειφθὲν in *Editis.*
x Ἐνεπίπρατο,] ἐνεπίμπρατο *L. B.* & *Paris.*
y Εἶργεν ἡ στρατιὰ,] Εἶρξεν *Big.*
z Παρασκευαζομένῳ] Ita in *MSS.* κατασκευαζομένῳ in *Editis Aliisque.*
a Τρισκαίδεκα βασιλεύσας ἔτη καὶ ἡμέρας ὀκτώ.] Τρία καὶ δέκα in aliquot *MSS.*
b Τοῖς γε ἀναξίοις] Τοῖς τε *Big.*
c Οὐ μετὰ πολὺν χρόνον] Illud οὐ inseritur ex *L. B.* atque etiam ab *optimo Paris.* scribente μετ᾽ οὐ πολὺν &c. Epaphroditum enim a Domitiano occisum, innuere non potest, quem neque nominat hic, neque designat, ut quem plurimum ipse coluerit, illi vero quos nominat longe ante Epaphroditum, qui etiamnum vivebat occubuerunt. HAV.
d Ἰσπανίας,] Σπανίας *Big. Coisl.* & *Bod.*
e Αἰτιαθεὶς] ἀιτιαθεὶς *L. B.* & *Paris.*

f Αν-

κατὰ μέσην τὴν Ῥωμαίων ἀγορὰν, [f] ἀπεδείχθη τε αὐτοκράτωρ Ὄθων, τήν τε τούτου [g] στρατιὰν [h] ἐπὶ τοὺς [i] Οὐϊτελλίου στρατηγοὺς καὶ κατάλυσιν, ἔπειτα τοὺς κατὰ Οὐϊτέλλιον ταράχους, καὶ τὴν περὶ τὸ Καπετώλιον συμβολὴν, ὅπως τε Ἀντώνιος Πρίμος καὶ Μουκιανὸς, διαφθείραντες Οὐϊτέλλιον καὶ τὰ Γερμανικὰ τάγματα, κατέστειλαν τὸν ἐμφύλιον πόλεμον· πάντα ταῦτα διεξιέναι μὲν ἐπ' ἀκριβὲς παρῃτησάμην, [k] ἐπειδὴ δι' ὄχλου πᾶσίν ἐστι, καὶ πολλοῖς Ἑλλήνων τε καὶ Ῥωμαίων ἀναγέγραπται. συναφείας δὲ ἕνεκα τῶν πραγμάτων, καὶ τοῦ μὴ διηρτῆσθαι τὴν ἱστορίαν, κεφαλαιωδῶς ἕκαστον [l] ἐπεσημηνάμην. Οὐεσπασιανὸς τοίνυν τὸ μὲν πρῶτον ἀνεβάλλετο τὴν τῶν Ἱεροσολύμων [m] στρατείαν, καραδοκῶν πρὸς τίνα ῥέψει τὸ κρατεῖν μετὰ Νέρωνα. αὖθις δὲ Γάλβαν [n] ἀκούσας αὐτοκράτορα, πρὶν ἐπιστεῖλαί τι περὶ τοῦ πολέμου κἀκεῖνον, οὐκ ἐπεχείρει. πέμπει δὲ πρὸς αὐτὸν [o] τὸν υἱὸν Τίτον, [p] ἀσπασόμενον καὶ ληψόμενον τὰς περὶ Ἰουδαίων ἐντολάς. [q] τῆς αὐτῆς δὲ αἰτίας ἅμα Τίτῳ καὶ Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς πρὸς Γάλβαν ἔπλει, καὶ [r] διὰ τῆς Ἀχαΐας, χειμῶνος γὰρ ἦν ὥρα, μακραῖς ναυσὶ [s] πλεόντων, φθάνει Γάλβας ἀναιρεθεὶς, μετὰ μῆνας ἑπτὰ καὶ ἴσας ἡμέρας. [t] ἐξ οὗ τὴν ἡγεμονίαν παρέλαβεν Ὄθων, ἀντιποιούμενος τῶν πραγμάτων. ὁ μὲν οὖν Ἀγρίππας εἰς τὴν Ῥώμην [v] ἀφικέσθαι διέγνω, μηδὲν ὀῤῥωδήσας πρὸς τὴν μεταβολήν. Τίτος δὲ κατὰ δαιμόνιον ὁρμὴν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Συρίαν ἔπλει, καὶ κατὰ τάχος εἰς Καισάρειαν ἀφικνεῖται πρὸς τὸν πατέρα. καὶ οἱ μὲν μετέωροι περὶ τῶν ὅλων ὄντες, ὡς ἂν σαλευομένης τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, ὑπερεώρων τὴν ἐπὶ Ἰουδαίους [x] στρατείαν, καὶ, διὰ τὸν περὶ τῆς πατρίδος φόβον, τὴν ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους ὁρμὴν ἄωρον ἐνόμιζον.

γʹ. [y] Ἐπανίσταται δὲ ἄλλος τοῖς Ἱεροσολύμοις πόλεμος. [z] υἱὸς ἦν Γιώρα, Σίμων τις Γερασηνὸς τὸ γένος, νεανίας, πανουργίᾳ μὲν ἡττώμενος Ἰωάννου [a] προκατέχοντος ἤδη τὴν πόλιν, ἀλκῇ δὲ σώματος, καὶ τόλμῃ διαφέρων, δι' ἣν καὶ ὑπὸ Ἀνάνου τοῦ ἀρχιερέως φυγαδευθεὶς ἐξ ἧς [b] εἶχε τοπαρχίας [c] Ἀκραβατηνῆς, πρὸς τοὺς κατειληφότας τὴν [d] Μασάδαν λῃστὰς παραγίνεται. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἦν αὐτοῖς δι' ὑποψίας, εἰς τὸ κατωτέρω γοῦν φρούριον ἐπέτρεψαν αὐτῷ παρελθεῖν ἅμα ταῖς γυναιξὶν, ἃς [e] ἄγων ἧκεν, αὐτοὶ τὸ ὑψηλότερον οἰκοῦντες. αὖθις δὲ διὰ συγγένειαν ἠθῶν, καὶ ὅτι πιστὸς ἐδόκει, [f] συμπροενόμευε γοῦν αὐτοῖς ἐξιὼν, καὶ συνεπόρθει τὰ περὶ τὴν Μασάδαν· οὐ μὴν ἐπὶ τὰ μείζω παρακαλῶν [g] ἔπειθεν. οἱ μὲν γὰρ [h] ἐν ἔθει ὄντες τῷ φρουρίῳ, καθάπερ [i] φωλεοῦ χωρίζεσθαι μακρὰν ἐδεδοίκεσαν· ὁ δὲ τυραννιῶν, καὶ μεγάλων ἐφιέμενος, ἐπειδὴ καὶ τὴν Ἀνάνου τελευτὴν ἤκου-

dio foro Romano ex insidiis fuerit occisus, & Otho declaratus imperator, qui & expeditionem fecit contra Vitellii duces & sublatus est; dein ut turbæ excitatæ fuerint contra Vitellium, & pugna in Capitolio commissa, & quemadmodum Antonius Primus & Mucianus, cum Vitellium interfecissent & Germanicas legiones, bellum civile compresserint: ista *inquam* omnia accurate quidem narrare recusavi, quod omnibus molesta sint, & à multis Græcorum pariter ac Romanorum perscripta fuerint. ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne intercisa foret historia, summatim singula indicavi. Vespasianus igitur primo quidem expeditionem in Hierosolyma differebat, exspectans cuinam post Neronem obtingeret imperare. Deinde ubi Galbam imperatorem factum esse audivit, nihil contra Judæos aggrediebatur, priusquam & ille aliquid de bello in mandatis daret. Mittit autem ad eum Titum filium suum, & salutatum, & ut mandata de Judæis acciperet. Eandem etiam ob causam una cum Tito rex etiam Agrippa ad Galbam navigabat. Dumque Achajam (hyems quippe erat) longis navibus prætervehuntur, intersici Galbam contigit, post septem menses totidemque dies quam imperasset: unde proxime imperium suscepit Otho, rerum administrationem sibimet vendicans. Et Agrippa quidem, *rerum* mutatione nihil deterritus, Romam pergere statuit. Titus vero divino impulsu à Græcia in Syriam navibus trajiciebat, & celeritate adhibita Cæsaream pervenit ad patrem. Et illi quidem, rerum exspectatione suspensi, quasi fluctuante Romano imperio, insuper habebant militiam obire contra Judæos, metuque de patria soliciti impetum facere in alienigenas haud opportunum ducebant.

Titus ad Galbam missus.

Titus, audita Galbæ morte, & Othonem ei successisse, ad patrem revertitur.

Expeditio contra Hierosolyma differtur.

3. Aliud autem Hierosolymis erumpit bellum. Erat quidam Simon Gioræ filius genere Gerasenus, juvenis, astutia quidem inferior Joanne qui in urbe dominatum habebat, corporis autem viribus & audacia præstantior, ob quam ex Acrabatena toparchia, quam tenebat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones se recipit qui Masadam occupaverant. Et primo quidem suspectus erat illis, adeo ut ei in inferius *duntaxat* castellum, cum mulieribus quas secum adduxerat, transire permiserint, dum ipsi superiora incolerent. rursus autem propter morum conjunctionem, quodque fidus esse videretur, etiam cum illis populatum exibat, simulque vastabat quæcunque circa Masadam erant; non tamen eis, dum ad majora incitaret, persuadebat. nam isti quidem castello assueti, longius ab eo, tanquam latibulo discedere metuebant: ille vero, dominatum affectans magnorumque appetens, postquam & Ananum obiisse audiverat, inde movet

VII.
Simon Gerasenus, alter calamitatum machinator.

f Ἀπεδείχθη] Ἀπεδείχθη δὲ Big.
g Στρατιὰν] στρατείαν L. B.
h Ἐπὶ τοὺς] Absunt a *Rost.*
i Οὐϊτελλίου] Οὐϊτελλίου *Voss.* & *Vat.*
k Ἐπειδὴ δι' ὄχλου πᾶσιν ἐστι,] Conf. supr. lib. 2. c. 13. §. 1. Spanh.
l Ἐπεσημηνάμην.] Ἐπισημαίνομαι Big.
m Στρατείαν,] Στρατιὰν *Voss.* Forsan τὴν κατὰ τῶν Ἱεροσολύμων στρατιάν.
n Ἀκούσας αὐτοκράτορα,] ἀκ. μετὰ Νέρωνα αὐτ. *Rost.*
o Τὸν υἱὸν Τίτον,] Præfigebatur καὶ, quod ex auctoritate *L. B.* sustuli Hav.
p Ἀσπασόμενον] Ἀσπασόμενον τε καὶ λ. Big. & *Voss.*
q Τῆς αὐτῆς δὲ αἰτίας] Διὰ δὲ τὰς αὐτὰς αἰτίας Big.
r Διὰ τῆς Ἀχαΐας,] Διὰ τῆς Ἀχαΐας αὐτῶν, χειμ. Big.
s Πλεόντων,] Περιπλέονται Big. *Voss.* & *Vat.* περιπλεόντων *Rost.* Forsan παραπλεόντων, ut legisse videtur *Ruf.*
t Ἐξ οὗ τὴν ἡγεμονίαν παρέλαβεν Ὄθων,] Aliquid excidisse suspicor. nam in *Rufini* versione, *Deinde Otho suscepit imperium, ac tres menses remp. gubernavit.* Die imperii XC. interfectum *Dio*, XCV. funeratum fuisse scribit *Suetonius.* Valde confusa esse tempora & initia trium imperatorum, Galbæ, & Othonis, & Vitellii, notat *Jos. Scaliger*, nisi adhibeatur temperamentum quod præcepit *Xiphilinus* ex *Dione*, ut scilicet unum annum & XXXII. dies illis tribus conjunctim assignemus, quia alius alii non successit, sed duo simul eodem tempore imperii insessores fuerant.
v Ἀφικέσθαι διέγνω,] Ἀφικνεῖσθαι Big.
x Στρατείαν,] Στρατηγίαν *Voss.* & *Rost.*
y Ἐπανίσταται δὲ ἄλλος] Ἐπανίστατο *Voss.* & *Paris.*
z Υἱὸς ἦν Γιώρα, Σίμων τις Γερασηνὸς] Conf. supr. lib. 2. c. 22. §. 2. lib. 7. c. 8. §. 1. Spanh.
a Προκατέχοντος] Τοῦ προκατέχοντος Big. *Voss.* & *Bod.* παρακατέχοντος *Gen.*
b Εἶχε τοπαρχίας] Ἦρχε *Voss.*
c Ἀκραβατηνῆς,] Ἀκραιβαταινῆς in *Editis.* Ἀκραιβετηνῆς Big. Ἀκραβατινῆς *Rost.* Ἀκραβαττηνῆς *Vat.* Conf. Antt. lib. 12. c. 8. §. 1 Spanh.
d Μασάδαν] *Al.* Μασάδα.
e Ἄγων] ἔχων *Rost.*
f Συμπροενόμευε] Conf. supr. lib. 3. c. 8. §. 4. Spanh.
g Ἔπειθεν.] Metuebat, dominandi enim &c. *Gelen.* persuadebat, illi enim assueti in Castello, tanquam è latibulo prodire longius metuebant; ipse autem dominandi cupidus &c. Spanh.
h Ἐν ἔθει ὄντες τῷ φρουρίῳ,] Ἐθίζοντες Big.
i Φωλεοῦ] Forsan φωλεῷ.

k Πο-

Ad montana se confert.

movet in loca montana, ac voce præconum servis libertate promissa, itemque liberis præmio, improbos, quos undique poterat, congregabat.

Ibi omnia diripit vastatque.

4. Cum autem jam validas conflasset copias, regionis montanæ vicos incursibus vastabat; quotidieque pluribus sese ei adjungentibus, audebat etiam in planitiem descendere. ac postquam jam factus est civitatibus terribilis, multi ex optimatibus ejus potentia solicitati & prosperis rerum successibus, ad eum malo suo se conferebant: adeoque non amplius servorum tantum aut latronum exercitus erat, sed multorum de populo ei tanquam regi obedientium. Excursiones autem faciebat in Acrabatenam toparchiam & in majorem usque Idumæam. Nam ad vicum quendam, cui nomen Nain, cum murum exstruxisset, pro castello in sui securitatem habebat. In valle autem nuncupata Pharan, cum multas quidem laxiores fecisset speluncas, multas vero paratas invenisset, in illis thesauros suos recondebat prædasque recipiebat. quin & direptos illic fructus reponebat, multique è cohortibus suis vitam in illis agebant: minimeque dubitabatur quin copias suas præexerceret & apparatus faceret ut Hierosolyma aggrederetur.

Cum Zelotis pugnam committit Simon.

5. Unde * insidias ejus veriti Zelotæ, & prævenire eum qui contra se *viribus* crescebat cupientes, plerique armati egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissoque prælio multos quidem illorum occidit, reliquos vero in urbem compellit. At nondum viribus fidens, à murorum oppugnatione deterrebatur: atque antequam id faceret Idumæam subjugare cogitabat. Itaque cum viginti armatorum millibus ad fines ejus properabat. Idumæorum autem principes, pugnacissimis ad viginti quinque millia magna celeritate è regione congregatis, reliquis vero ut sua tuerentur relictis, propter sicariorum in Masadam excursiones, Simonem ad fines suos excipiebant. ubi eo illis congresso, cum per totum diem pugnatum

Dubia victoria.

esset, dubium erat utrum victor an victus discesserit. Et ille quidem in Nain, Idumæi vero domum regressi sunt. Non multo autem post Simon cum majoribus copiis in eorum regionem iterum irrupit: castrisque in quodam vico, cui nomen Thecoë, positis, ad custodes Herodis, quod non longe aberat, Eleazarum suorum quendam sociorum misit, ut munimentum traderent persuasurum. Hunc sine mora suscepere custodes, causæ nescii cur venisset. Cum autem de traditione loquutus esset, strictis gladiis eum persequebantur:

Eleazari Simonis socii mors.

donec fugæ locum non reperiens, de muro in vallem subjectam sese projecit. Et ille quidem statim moritur, Idumæis autem Simonis vires formidantibus placuit, priusquam acie congrederentur, explorare hostium copias.

Jacobus Idumæus pa-

6. Ad hoc autem se ministrum alacriter offere-

σεν, εἰς τὴν ὀρεινὴν ἀφίσταται, καὶ προκηρύξας δούλοις μὲν ἐλευθερίαν, γέρας δὲ ἐλευθέροις, τοὺς πανταχόθεν πονηροὺς συνήθροιζεν.

δ'. Ὡς δὲ ἦν αὐτῷ καρτερὸν ἤδη τὸ σύνταγμα, τὰς ἀνὰ τὴν ὀρεινὴν κώμας κατέτρεχεν· ἀεὶ δὲ πλειόνων [k] προσγινομένων, ἐθάρρει καταβαίνειν [l] εἰς τὰ χθαμαλώτερα. κἀπειδὴ πόλεσιν [m] ἤδη φοβερὸς ἦν, πολλοὶ πρὸς τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν εὔροιαν τῶν κατορθωμάτων [n] ἐφθείροντο δυνατοί. καὶ οὐκ ἔτι ἦν δούλων μόνον, οὐδὲ λῃστῶν στρατὸς, ἀλλὰ καὶ δημοτικῶν οὐκ ὀλίγων, ὡς πρὸς βασιλέα [o] πειθαρχία. κατέτρεχε δὲ τὴν [p] Ἀκραβατηνὴν τοπαρχίαν, καὶ τὰ μέχρι τῆς μεγάλης Ἰδουμαίας. κατὰ γὰρ κώμην τινὰ καλουμένην [q] Ναῒν τεῖχος κατασκευάσας, ὥσπερ φρουρίῳ πρὸς ἀσφάλειαν ἐχρῆτο. κατὰ δὲ τὴν Φαρὰν προσαγορευομένην, [r] φάραγγα, πολλὰ μὲν [s] ἀνευρύνας σπήλαια, πολλὰ δὲ [t] εὑρὼν ἕτοιμα, ταμιείοις ἐχρῆτο θησαυρῶν καὶ τῆς λείας [v] ἐκδοχείοις. ἀνετίθει δὲ καὶ τοὺς ἁρπαζομένους εἰς αὐτὰ καρποὺς, οἵ τε πολλοὶ τῶν λόχων δίαιταν εἶχον ἐν ἐκείνοις· δῆλος δὲ ἦν τό, τε σύνταγμα προγυμνάζων καὶ τὰς παρασκευὰς κατὰ τῶν Ἱεροσολύμων.

έ. Ὅθεν οἱ ζηλωταὶ, δείσαντες αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ προλαβεῖν βουλόμενοι τὸν καθ' αὐτῶν [x] τρεφόμενον, ἐξίασι μετὰ τῶν ὅπλων οἱ πλείους· ὑπαντιάζει δὲ Σίμων, καὶ παραταξάμενος, συχνοὺς μὲν [y] αὐτῶν ἀναιρεῖ, συνελαύνει δὲ τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν πόλιν. [z] οὔπω δὲ θαῤῥῶν τῇ δυνάμει, [a] τοῦ μὲν τοῖς τείχεσι προσβαλεῖν [b] ἀπετράπη· χειρώσασθαι δὲ πρότερον τὴν Ἰδουμαίαν [c] ἐπεβάλλετο. καὶ δὴ δισμυρίους ἔχων ὁπλίτας, ἤλαυνεν ἐπὶ τοὺς ὅρους αὐτῆς. οἱ δὲ ἄρχοντες [d] τῶν Ἰδουμαίων κατὰ τάχος ἀθροίσαντες ἐκ τῆς χώρας τὸ μαχιμώτατον, περὶ πεντακισχιλίους καὶ δισμυρίους, [e] τοὺς δὲ λοιποὺς ἐάσαντες φρουρεῖν τὰ σφέτερα, διὰ τὰς τῶν ἐν Μασάδᾳ [f] σικαρίων καταδρομὰς, ἐδέχοντο τὸν Σίμωνα πρὸς τοῖς ὅροις. ἔνθα συμβαλὼν αὐτοῖς, καὶ δι' ὅλης πολεμήσας ἡμέρας, οὔτε νενικηκὼς οὔτε νενικημένος διεκρίθη. καὶ ὁ μὲν εἰς τὴν Ναῒν, οἱ δὲ Ἰδουμαῖοι διελύθησαν ἐπ' οἴκου. καὶ μετ' οὐ πολὺ Σίμων μείζονι δυνάμει πάλιν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ὥρμητο· στρατοπεδευσάμενος δὲ κατά τινα κώμην, ἣ [g] Θεκωὲ καλεῖται, πρὸς τοὺς ἐν [h] Ἡρωδίῳ φρουροὺς, ὅπερ ἦν πλησίον, Ἐλεάζαρόν τινα τῶν ἑταίρων ἔπεμψε, [i] πείσοντα παραδοῦναι τὸ ἔρυμα. τοῦτον οἱ φύλακες ἑτοίμως [k] ἐδέξαντο, τὴν αἰτίαν ἀγνοοῦντες δι' ἣν ἥκοι, φθεγξάμενον δὲ περὶ παραδόσεως ἐδίωκον σπασάμενοι τὰ ξίφη, μέχρι φυγῆς τόπον οὐκ ἔχων ἔῤῥιψεν ἀπὸ τοῦ τείχους ἑαυτὸν εἰς τὴν ὑποκειμένην φάραγγα. καὶ ὁ μὲν αὐτίκα τελευτᾷ· τοῖς δὲ Ἰδουμαίοις, ἤδη κατοῤῥωδοῦσι [l] τὴν ἰσχὺν τοῦ Σίμωνος, ἔδοξε πρὸ τοῦ συμβαλεῖν κατασκέψασθαι τὴν στρατιὰν τῶν πολεμίων.

ϛ'. Εἰς τοῦτο δὲ ὑπηρετὴν ἑαυτὸν ἑτοίμως ἐπεδίδου

Ἰα-

k Προσγινομένων,] Προσγινομένων αὐτῷ πλειόνων *Voss.*

l Εἰς τὰ χθαμαλώτερα.] Ἐπὶ τὰ *Big.*

m Ἤδη] Abest *Rost.*

n Ἐφθείροντο δυνατοί.] Simplex φθείρεσθαι passim apud *Aristophanem* pro *ire*, *abire*, *venire cum pernicie*. Videsis *Lamb. Bos* *Animadv.* ad *Scriptores Gr.* p. 96.

o Πειθαρχία.] Πειθαρχήσαντων *Voss. Rost.* & *Bod.*

p Ακραβατηνήν] Ακραβατινήν *Rost.*

q Ναΐν] Persuasum habeo legendum esse Αἲν, ex *Eusebio* de *Locis Hebr.* ubi eam esse dicit, ἀπὸ β. σημείων τῆς Τερεβίνθου, Χεβρὼν δὲ ἀπὸ τεσσάρων. in melioribus *Rufini Codd.* habemus *Aiam*, aut *Aim*. Conf. supr. lib. 2. c. 12. §. 3. SPANH.

r Φάραγγα,] Φέρεται *Big.*

s Ανευρύνας σπήλαια,] Εὐρύνας *Big.*

t Εὑρὼν] ἀνευρὼν.

v Ἐκδοχείοις] Confer supra lib. 1. c. 15. §. 1. τῶν γὰρ ἐκδοχείων ἰδίου ἀναπλησθέντων &c. SPANH.

x Τρεφόμενον,] Στρεφόμενον *Big.*

y Αὐτῶν] αὐτοὺς *Rost.*

z Οὔπω δὲ θαῤῥῶν τῇ δυνάμει,] Οὕτω *Big.* & *Paris.*

a Τοῦ μὲν] τότε μεν *Rost.*

b Ἀπετράπη] Ανετράπη *Big.* & *Paris.*

c Ἐπεβάλλετο.] ἐπεβάλετο *L. B.* & *Paris.*

d Τῶν Ἰδουμαίων] Ita *Big.* nec aliter legisse videtur *Ruf.* τῆς Ἰδουμαίας in *cæteris*.

e Τοὺς δὲ λοιποὺς] Τοὺς δὲ πολλοὺς quibusdam in *MSS.* Τοὺς δὲ πολλοὺς *MS. Lips.* & *Rufin.* SPANH.

f Σικαρίων] Conf. Antt. lib. 20. c. 7. §. 10. & supr. lib. 2. c. 17. §. 6. SPANH.

g Θεκωὲ] Ita *Big. Paris.* & *Vat.* Θωκεὲ *Rost.* Θεκουὲ in *Eliens.* *Aliisque*. Conf. de Vita §. 75. SPANH.

h Ἡρωδίῳ φρουροὺς,] *Al.* Ἡρωδείῳ.

i Πείσοντα παραδοῦναι τὸ ἔρυμα.] Πείσαντα *Big.*

k Ἐδέξαντο,] Ἐδέχοντο *Big.*

l Τὴν ἰσχὺν τοῦ Σίμωνος,] Τὴν ἰσχὺν *Big.*

* Sic & *Rufinus* vertit. Verum suspicor ἐπιβολὴν fuisse in *Josephi* manu.

m Ia-

[m] Ἰάκωβος, εἷς τῶν ἡγεμόνων, προδοσίαν ἐνθυμούμενος. ὁρμήσας γοῦν ἀπὸ τοῦ [n] Ἀλούρου· κατὰ γὰρ [o] ταύτην συνήθροιστο τὴν κώμην τότε τῶν Ἰδουμαίων τὸ στράτευμα· παραγίνεται πρὸς Σίμωνα, καὶ [p] πρῶτον αὐτῷ [q] παραδώσειν [r] συντίθεται τὴν αὐτοῦ πατρίδα, λαβὼν ὅρκους, ὡς ἀεὶ τίμιος ὢν [s] διατελοίη, συνεργήσειν δὲ ὑπέσχετο, καὶ περὶ τῆς ὅλης Ἰδουμαίας. ἐφ᾽ οἷς ἑστιαθεὶς φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ Σίμωνος, καὶ λαμπραῖς ἐπαρθεὶς ὑποσχέσεσιν, ἐπειδὴ γὰρ εἰς τοὺς σφετέρους ὑπέστρεψεν, τὸ μὲν πρῶτον πολλαπλασίονα τὴν στρατιὰν τοῦ Σίμωνος ἐψεύδετο· ἔπειτα δεξιούμενος τούς τε ἡγεμόνας, καὶ [t] καθ᾽ ὀλίγους πᾶν τὸ πλῆθος, ἐνῆγεν ὥστε δέξασθαι τὸν Σίμωνα, καὶ παραδοῦναι δίχα μάχης αὐτῷ τὴν τῶν ὅλων ἀρχήν. ἅμα δὲ ταῦτα διαπραττόμενος, καὶ Σίμωνα δι᾽ ἀγγέλων ἐκάλει, σκεδάσειν ὑπισχνούμενος τοὺς Ἰδουμαίους. ὃ δὴ παρέσχεν. ὡς γὰρ ἦν ἤδη πλησίον ἡ στρατιά, πρῶτος ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον, μετὰ τῶν συνδιεφθαρμένων [v] ἔφευγε. πτοία δὲ ἐμπίπτει παντὶ τῷ πλήθει, καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν λυθέντες ἐκ τῆς τάξεως, ἀνεχώρουν ἕκαστοι [x] πρὸς τὰ ἴδια.

ζ΄. Σίμων δὲ παρὰ δόξαν εἰς τὴν Ἰδουμαίαν εἰσήλασεν ἀναιμωτί, καὶ προσβαλὼν ἀδοκήτως [y] πρῶτον αἱρεῖ τὴν [z] πόλιν Χεβρὼν, ἐν ᾗ πλείστης ἐκράτησε λείας, πάμπολυν δὲ διήρπασε καρπόν. ὡς δὲ φασὶν οἱ ἐπιχώριοι [a] τὴν Χεβρὼν, οὐ μόνον τῶν τῇδε πόλεων, ἀλλὰ καὶ [b] τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Μέμφεως ἀρχαιοτέραν, δισχίλια γοῦν αὐτῇ καὶ [c] τριακόσια ἔτη [d] συνηρίθμηται. [e] μυθεύουσι δὲ αὐτὴν καὶ οἰκητήριον Ἀβράμου τοῦ Ἰουδαίων προγόνου γεγονέναι, μετὰ τὴν ἐκ τῆς Μεσοποταμίας ἀπανάστασιν, τούς τε παῖδας [f] αὐτοῦ λέγουσι καταβῆναι εἰς Αἴγυπτον ἔνθεν· ὧν καὶ τὰ μνημεῖα [g] μέχρι τοῦ νῦν ἐν τῇδε τῇ πολίχνῃ δείκνυται, πάνυ καλῆς μαρμάρου καὶ φιλοτίμως εἰργασμένα. δείκνυται δὲ ἀπὸ σταδίων ἓξ τοῦ ἄστεως [h] Τερέβινθος μεγίστη, καὶ φασὶ τὸ δένδρον ἀπὸ [i] τῆς κτίσεως μέχρι νῦν διαμένειν. ἔνθεν ὁ Σίμων διὰ πάσης ἐχώρει τῆς Ἰδουμαίας, οὐ μόνον πόλεις καὶ κώμας πορθῶν, [k] ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν ἅπασαν λυμαινόμενος. δίχα γὰρ τῶν ὁπλιτῶν, τέσσαρες αὐτῷ συνείποντο μυριάδες. ὡς μηδὲ τῶν ἐπιτηδείων ἐξαρκούντων πρὸς τὸ πλῆθος. προσῆν δὲ ταῖς χρείαις ὠμότης τε αὐτοῦ, καὶ [l] πρὸς τὸ γένος ὀργή· [m] δι᾽ ἃ μᾶλλον ἐξερημοῦσθαι συνέβαινε τὴν Ἰδουμαίαν. καθάπερ δὲ ὑπὸ τῶν ἀκρίδων κατόπιν ὕλην ἐστὶν ἰδεῖν ἐψιλωμένην πᾶσαν, οὕτω τὸ κατὰ νώτου τῆς Σίμωνος στρατιᾶς ἐρημία κατελείπετο. καὶ τὰ μὲν [n] ἐμπιπράντες, τὰ δὲ κατασκάπτοντες, πᾶν δὲ τὸ πεφυκὸς ἀνὰ τὴν χώραν ἢ συμπατοῦντες ἠφάνιζον ἢ νεμόμενοι, καὶ τὴν ἐνεργὸν ὑπὸ τῆς πορείας σκληροτέραν ἐποίουν τῆς ἀκάρπου. καθόλου τε εἰπεῖν,

bat Jacobus, unus è principibus *Idumæorum*, de proditione cogitans. Itaque ab Aluro profectus (in hoc quippe vico coiverat Idumæorum exercitus) ad Simonem venit; primumque ſe patriam ſuam ei proditurum eſſe paciſcitur, fide jurejurando accepta, quod ſemper in honore haberetur; operamque ſuam de tota Idumæa *in poteſtatem ejus redigenda* daturum pollicebatur. Quas ob res humaniter à Simone convivio exceptus, ſplendidiſque elatus promiſſis, ubi ad ſuos rediit, primo Simonis exercitum wulto majorem eſſe, *quam revera erat*, mentiebatur: deinde & principes benigne alloquens & univerſam *fere* multitudinem ſeorſim, ut Simonem exciperent ſuadebat, eique ſine pugna rerum ſummam permitterent. Simul autem hoc agens, etiam Simonem ipſum per nuncios accerſebat, Idumæos ſe diſſipaturum promittens. quod & præſtitit. Nam cum jam appropinquaret exercitus, equum primus inſcendit, & cum iis quos corruperat fugam capeſſebat. Multitudinem autem omnem occupat pavor, & priuſquam manus conſererent, domum quiſque ſuam ordinibus ſolutis diſceſſerunt.

tria [illegible] *tor.*

7. Simon vero præter opinionem ſine ſanguine intravit Idumæam, factaque ex improviſo impreſſione, primo capit urbem Chebronem, in qua maxima præda potitus eſt, multoſque fructus diripuit: Chebron autem indigenæ ferunt, non ejus terræ modo civitatibus, ſed & Memphi in Ægypto antiquiorem; quippe anni ejus ad duo millia & trecentos computantur. Narrant etiam in ea habitaſſe Abramum Judæorum progenitorem, poſtquam è Meſopotamia migravit, ejuſque liberos hinc in Ægyptum deſcendiſſe; quorum monumenta etiam nunc cernuntur in hac ipſa urbecula, pulcherrimo exſtructa marmore & opere elegantiſſimo. Cernitur etiam ſexto ab urbe ſtadio Terebinthus maxima, dicuntque arborem à creatione mundi uſque hæc tempora permanere. inde *progrediens* Simon totam pervadebat Idumæam; non ſolum urbes & vicos depopulans, ſed & omnem regionem vaſtans. nam præter gravis armaturæ milites, quadraginta eum millia ſequebantur, ut multitudini haud ſuppeterent neceſſaria. Ad hanc autem rerum inopiam accedebat ejus crudelitas, & in nationem excandeſcentia: unde contigit Idumæam eò magis ad vaſtitatem redigi. Et quemadmodum poſt locuſtas cernere eſt ſilvas frondibus nudatas, ſic etiam quà Simonis tranſiſſet exercitus, à tergo ſolitudinem relinquebat: & alia quidem comburendo, alia vero diruendo, & quicquid in regione è terra provenerit calcibus conterendo delebant aut depaſcendo; perque terram cultam incedendo faciebant eam ſterili duriorem. verboque expedire, ne ſignum qui-

Simon occupat Idumæam.

De Chebrone.

De Terebintho.

Simon miſere vaſtat Idumæam.

m Ἰάκωβος, εἷς τῶν ἡγεμόνων,] Conf. ſupr. lib. 4. c. 4. §. 2. Spanh.

n Ἀλούρου] Ita *Big.* & *Ruf.* Ὀλούρου in *Editis Aliiſque.* Ἀλούρα *Gall.* & *Coiſl.*

o Ταύτην] ταῦτα *Roſt.*

p Πρῶτον αὐτῷ[Πρώτην in *Editis.*

q Παραδώσειν] Παράδοσιν *Big.* & *Gall.*

r Συντίθεται] συντίθενται *L. B.*

s Διατελοίη,] Διατελεῖ *Big.* Διατελέσει *Voſſ. Gall.* & *Vat.*

t Καθ᾽ ὀλίγους] Κατ᾽ ὀλίγον *Big.* & *Coiſl.*

v Ἔφευγε.] Διέφευγε *Big.*

x Πρὸς] εἰς *Roſt.*

y Πρῶτον αἱρεῖ] Ita *Big.* & *Ruf.* πρώτην in *Editis Aliiſque.*

z Πόλιν Χεβρὼν,] Πολίχνην *Big.*

a Τὴν Χεβρὼν, οὐ—ἀλλὰ καὶ] Conf. ſupr. lib. Antt. 1. c. 8. §. 3. ἐν τῇ Ναβρὼ πόλει &c. *Edit. Oxon.* χαβρὼ Ναβρὼ ibid. Edit. *Baſil.* & *Gelen.* Conf. infr. §. 9. Spanh.

b Τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Μέμφεως ἀρχαιοτέραν,] Libro primo Antiquitatum pag. 23. πρὸ Τάνιδος τῆς Αἰγύπτου conditam eſſe ſcribit.

c Τριακόσια] Τριάκοντα in aliquot *MSS.* ut *Lipſ.* & *Par.*

d Συνηρίθμηται.] Συναριθμεῖται *Big.*

e Μυθεύουσι] Conf. ſupr. c. 8. §. 4. Spanh.

f Αὐτοῦ λέγουσι καταβῆναι—ἔνθεν] Αὐτοῦ λέγουσι καταβ. *Big. Bod. Voſſ.* & *Vat.* Huds. *Lipſ.* etiam & *quinque Pariſ.* quare λέγουσι quod in *Editis* omnibus deeſt a Joſepho profectum videtur. Hav.

g Μέχρι τοῦ νῦν] Μέχρι νῦν *Big.*

h Τερέβινθος μεγίστη,] Mirum eſt, cum quercus ibidem fuerit, ſub qua Abraham tabernaculum poſuerat, ut legitur in cap. 8. *Geneſeos*, cur locus ipſe à *Terebintho* potius quam à *Quercu* nomen acceperit. Vide *H. Valeſium* in Annott. ad *Euſebium* de *Vita Conſtantini*, c. 53. & confer *Cellarium* in *Geogr. Ant.* l. 3. c. 13. p. 346. & *Relandum* in *Palæſt. S.* p. 709. &c. Vid. Theophr. H. Pl. lib. III. c. XV. p. 63. circa Damaſcum Syriæ magna copioſa & decora Terebinthus, monſque ibi Terebinthis refertus. Spanh.

i Τῆς κτίσεως] Sic Joſephus; ſed Alexandrini γένεσιν dicunt: unde nomen libro Geneſeos in verſione Alexandrina. Rel.

k Ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν ἅπασαν λυμαινόμενος.] Λυμαινόμενος δὲ καὶ τὴν χώραν *Gall. Big. Vat. Roſt. Pariſ.* & *Voſſ.*

l Πρὸς τὸ γένος ὀργή] Et contra gentem Idumæorum inſuper iracundia Spanh.

m Δι᾽ ἃ μᾶλλον ἐξερημοῦσθαι] Δι᾽ ὃ μᾶλλον *Big.*

n Ἐμπιπράντες,] ἐμπιμπράντες *L. B.* ἐμπιπρῶντες *Pariſ.*

o Πο-

quidem ullum ſupererat in vaſtatis, quod aliquando culta fuerint.

Zelotæ Simonis uxorem rapiunt.

8. Iſta iterum Zelotis ſtimulos admovebant, & palam quidem adverſa acie congredi formidarunt: inſidiis vero in viarum anguſtiis præſtructis, Simonis uxorem rapiunt, multoſque qui ei obſequium præſtabant. Deinde quaſi ipſum Simonem captum tenerent, in civitatem lætabundi redierunt, & continuo exſpectabant, armis eum depoſitis, pro uxore ſibi ſupplicaturum. Illius autem animum non ſubit miſericordia, ſed ira ob *conjugem* raptam: cumque ad muros Hieroſolymitanos veniſſet, ferarum ſauciarum ad inſtar ob percuſſores elapſos furentium, in obvios quoſque animi atrocitatem effundebat.

Inde furit Simon.

Quotquot igitur ad olera aut ſarmenta colligenda pedes portis efferrent, inermes *ſcilicet* ſeneſque, * correptos cruciabat, & ex vehementi indignatione occidebat, ut tantum non mortuorum cadaveribus deguſtandis parceret. Quin & multos abſciſſis manibus in urbem mittebat, eo animo ut ſimul terrorem inimicis incuteret, & ut populum in ſeditionem, contra eos qui in culpa erant, concitaret.

Zelotis minatur. Simoni uxorem remittunt.

Illis quippe in mandatis dederat ut dicerent, Simonem jurare per Deum, qui omnibus præeſt, fore, niſi cito ipſi conjugem redderent, ut perruptis muris ſimili pœna afficeret quotquot intra urbem eſſent, nemini cujuſcunque ætatis parcens, nec quidquam diſcriminis inter inſontes ſonteſque faciens. † Ad iſta non modo populus ſed & Zelotæ metu perculſi uxorem ei ‡ remittunt. quo facto ad lenitatem quidem aliquantulum mitigatus, à continua cæde requievit.

VIII. *Iterum de Galba, Othone & Vitellio.*

9. Verum non ſolum per Judæam erat ſeditio & bellum civile, ſed etiam in Italia. Nam in medio quidem Romanorum foro interemptus erat Galba, Otho autem imperator declaratus adverſus Vitellium imperium affectantem bellum gerebat, hunc enim elegerant legiones Germanicæ, cumque ad manus ventum eſſet cum Valente & Cæcinna Vitellii ducibus apud Bedriacum * Galliæ, primo die Otho ſuperior erat, altero Vitelliani: multaque cæde facta ſemet apud Brixellum interfecit Otho, ſimulac reſcivit ſuorum cladem, duobus tribuſque menſibus rerum potitus: Othonis *etiam* milites Vitellii ducibus ſeſe adjunxerunt; & ipſe cum exercitu Romam deſcendebat.

Veſpaſianus rurſus impetum facit in Judæam.

Interea autem & Veſpaſianus quinto die Dæſii menſis Cæſarea movit, contenditque in Judææ loca nondum everſa. Cumque montana aſcendiſſet, duas toparchias capit, unam Gophniticam & alteram Arabatenam vocatam, & poſt has Bethela & Ephraim urbeculas; ibique præſidiis collocatis

οὐδὲ σημεῖόν τι καταλέλειπτο τοῖς [o] πορθουμένοις τοῦ γεγονέναι.

η'. Ταῦτα πάλιν τοὺς ζηλωτὰς ἐπήγειρε, καὶ φανερῶς μὲν ἀντιπαρατάξασθαι κατέδεισαν· [p] προλοχίσαντες δὲ ἐν ταῖς παρόδοις ἁρπάζουσι τοῦ Σίμωνος τὴν γυναῖκα, καὶ τῆς περὶ αὐτὴν θεραπείας συχνούς. ἔπειτα ὡς αὐτὸν ᾐχμαλωτισμένοι τὸν Σίμωνα, γεγηθότες εἰς τὴν πόλιν ὑπέστρεψαν, καὶ ὅσον οὐδέπω προσεδόκων καταθέμενον τὰ ὅπλα περὶ τῆς γυναικὸς ἱκετεύσειν. τὸν δὲ οὐκ ἔλεος [q] εἴσεισιν, ἀλλ' ὀργὴ περὶ τῆς ἡρπασμένης· καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τῶν Ἱεροσολύμων ἐλθὼν, καθάπερ τὰ τρωθέντα τῶν θηρίων, ἐπειδὴ τοὺς τρώσαντας οὐ κατέλαβεν, ἐφ' οὓς εὗρε τὸν θυμὸν [r] ἠφίει. ὅσοι γοῦν [s] λαχανείας ἕνεκεν [t] ἢ [v] φρυγανισμοῦ προεληλύθεισαν ἔξω πυλῶν, ἀνόπλους καὶ γέροντας, συλλαμβάνων ᾐκίζετο, καὶ διέφθειρε δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως, μονονουχὶ καὶ νεκρῶν γευόμενος τῶν σωμάτων. πολλοὺς δὲ καὶ χειροκοπήσας, εἰσέπεμπε καταπλῆξαι τοὺς ἐχθροὺς ἅμα, καὶ [x] διαστασιάσαι τὸν δῆμον ἐπιχειρῶν πρὸς τοὺς αἰτίους. [y] ἐντέταλτο δὲ αὐτοῖς λέγειν, ὅτι Σίμων θεὸν ὄμνυσι [z] τὸν πάντων ἔφορον, εἰ μὴ θᾶττον [a] ἀποδώσουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα, ῥήξας τὸ τεῖχος, τοιαῦτα [b] διαθήσειν πάντας τοὺς κατὰ τὴν πόλιν, μηδεμίας [c] φεισάμενος ἡλικίας, μηδὲ ἀπὸ τῶν ἀναιτίων διακρίνας τοὺς αἰτίους. τούτοις οὐ μόνον ὁ δῆμος, ἀλλὰ καὶ οἱ ζηλωταὶ καταπλαγέντες, ἀποπέμπουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα, καὶ τότε μὲν [d] ἐκμειλιχθεὶς ὀλίγον, ἀνεπαύσατο τοῦ συνεχοῦς φόνου.

θ'. Οὐ μόνον δὲ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν στάσις ἦν καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς Ἰταλίας. [e] ἀνῄρειτο μὲν γὰρ κατὰ μέσην τὴν Ῥωμαίων ἀγορὰν Γάλβας, ἀποδεδειγμένος δὲ αὐτοκράτωρ Ὄθων, ἐπολέμει Οὐιτελλίῳ βασιλειῶντι· τοῦτον γὰρ [f] ᾕρητο τὰ κατὰ Γερμανίαν τάγματα. καὶ γενομένης συμβολῆς κατὰ [g] Βηδριακὸν τῆς Γαλατίας πρός τε Οὐάλεντα καὶ [h] Καικίνναν τοὺς Οὐιτελλίου στρατηγοὺς, τῇ πρώτῃ μὲν ἡμέρᾳ περιῆν Ὄθων, τῇ δευτέρᾳ δὲ τὸ Οὐιτελλίου στρατιωτικόν· καὶ πολλοῦ φόνου γενομένου, [i] διεχρήσατο μὲν Ὄθων ἑαυτὸν, ἐν [k] Βρεξέλλῳ τὴν ἧτταν πυθόμενος, [l] ἡμέρας δύο καὶ τρεῖς μῆνας κρατήσας τῶν πραγμάτων. προσεχώρησε δὲ τοῖς Οὐιτελλίου στρατηγοῖς [m] καὶ ἡ τοῦ Ὄθωνος στρατιὰ; καὶ κατέβαινεν αὐτὸς εἰς τὴν Ῥώμην μετὰ τῆς δυνάμεως. ἐν δὲ τούτῳ καὶ Οὐεσπασιανὸς, ἀναστὰς ἐκ τῆς Καισαρείας πέμπτῃ Δαισίου μηνὸς, ὥρμησεν ἐπὶ τὰ μηδέπω κατεστραμμένα τῶν τῆς Ἰουδαίας χωρίων. ἀναβὰς δὲ εἰς τὴν ὀρεινὴν, αἱρεῖ δύο τοπαρχίας, τήν τε [n] Γοφνιτικὴν καὶ τὴν [o] Ἀκραβατηνὴν καλουμένην, μεθ' ἃς [p] Βηθηλᾶ τε καὶ Ἐφραὶμ πολίχνια,

εἰς

o Πορθουμένοις] πορθουμένοις τούτοις *Roſt.*
p Προλοχίσαντες] προλοχήσαντες *L. B.*
q Εἴσεσιν,] Εἰσῆλθεν *Big.*
r Ἠφίει.] Ἐφίει *Big.*
s Λαχανείας] λαχανίας *L. B.*
t Ἢ] ἢ καὶ *Roſt.*
v Φρυγανισμοῦ] φρυγανείας *Par. optimus.*
x Διαστασιάσαι] Διαστῆσαι *Vat. Roſt. Lipſ. Pariſ.* & *Voſſ.*
y Ἐντέταλτο δὲ αὐτοῖς λέγειν,] Ἐντεταλμένοι *Big.*
z Τὸν πάντων] τῶν πάντων *Pariſ.*
a Ἀποδώσουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα,] Ἀποδώσωσιν *Vat.*
b Διαθήσειν] θήσειν *Roſt.* & *L. B.*
c Φεισάμενος ἡλικίας,] Ita *Big. Pariſ.* & *Voſſ.* nec aliter abſque iis reſcripſiſſem, quod mox ſequatur διακρίνας. in *Editis* φεισάμενον.
d Ἐκμειλιχθεὶς ὀλίγον,] Ita vertit *Rufinus*, ac ſi diſtinctum eſſet, ἐκμειλιχθεὶς, ὀλίγον ἀνεπαύσατο.
e Ἀνῄρειτο μὲν γὰρ] Ita cum *Cod. Big.* ἀνῄρητο in *cæteris.*
f Ἤρητο τὰ κατὰ Γερμανίαν τάγματα.] Ἡρεῖτο *Voſſ.*
g Βηδριακὸν τῆς Γαλατίας] Ita ſcribendum cenſui auctoritate optimorum *Geographorum.* Φρηγδιακὸν in *Editis Aliiſque.* Φηγδιακὸν *Big.* in *Rufini* verſione *Bebriacum.* Hud. Vid. *Sueton. in Otho.* c. IX. Bebriacum *al.* Betriacum. *Plutarch.* Βητριακὸν, Vicus inter Veronam & Cremonam Spanh.
h Καικίνναν] Κίνναν *Big. Pariſ.* & *Voſſ.* Κέκινναν *Bod.* & *Ruf.*
i Διεχρήσατο] διεχειρήσατο *Roſt.*
k Βρεξέλλῳ] *Al.* Βρεξέλλῳ. & in quibuſdam *Joſephi* MSS. Βριξέμῳ vel Βρηξέμῳ.
l Ἡμέρας δύο] Nonageſimo quinto imperii die, *Sueton.* ad quem videſis *Caſaubonum Alioſque.*
m Καὶ τοῦ Ὄθωνος ἡ στρατιὰ,] Iſta καὶ τοῦ Ὄθωνος ſupplevi è *Cod. Voſſ. Roſt.* & *Rufini* verſione.
n Γοφνιτικὴν] Γοφνητικὴν *Big.* & *Voſſ.* Conf. ſup. lib. I. c. I. §. 5. Spanh.
o Ἀκραβατηνὴν] Ita *Voſſ.* Ἀκραιβατηνὴν in *Editis Aliiſque.* Ἀκραβετηνὴν *Big.* Vide *Relandum* in *Palæſt. S.*
p Βηθηλᾶ τε καὶ Ἐφραὶμ πολίχνια,] Βηθηγαὶ *Big.* Βηθλᾶ *Voſſ.* & *Vat.* Multum variatur in hac voce ſcribenda. Vide *Relandum* in *Palæſtina S.* p. 637. Hud. Conf. Ant. Jud. lib. VIII. c. 8. §. 4. Spanh.

* Correptos verberabat ad necem, ut ab animi indignatione id ſolum abeſſe videretur, quod non etiam veſceretur corporibus mortuorum, *Ruf.*
† Ad iſta non modo,] Donec his ejus mandatis non modo *Gelen.* Unde Spanh.
‡ Remittunt.] Remiſiſſent *Gelen.* remiſerunt. Spanh.
* *Sc.* Ciſalpinæ.

q Πολ.

οἷς φρουροὺς ἐγκαταστήσας μέχρις Ιεροσολύμων ἱππάζετο. φθορὰ δὲ ἦν πολλῶν καταλαμβανομένων, καὶ [q] πολλοὺς ᾐχμαλωτίζετο. [r] Κερεάλιος δὲ αὐτῷ τῶν ἡγεμόνων, μοῖραν ἱππέων καὶ πεζῶν ἀναλαβὼν, τὴν ἄνω καλουμένην Ιδουμαίαν ἐπόρθει, καὶ [s] Καφεθρὰ μὲν ψευδοπολίχνιον ἐξ ἐφόδου λαβὼν ἐμπίπρησιν, ἑτέραν δὲ καλουμένην [t] Καφαραβὶν προσβαλὼν ἐπολιόρκει. πάνυ δὲ ἦν ἰσχυρὸν τὸ τεῖχος· καὶ [v] τρίψεσθαι προσδοκῶντι πλείω χρόνον αἰφνιδίως ἀνοίγουσιν οἱ ἔνδον τὰς πύλας, καὶ μεθ' ἱκετηριῶν προσελθόντες [x] αὐτοὺς παρέδοσαν. Κερεάλιος δὲ τούτους παραστησάμενος, ἐπὶ [y] Χεβρὼν ἑτέρας πόλεως ἀρχαιοτάτης ἐχώρει. κεῖται δὲ ὡς ἔφην αὕτη κατὰ τὴν ὀρεινὴν, οὐ πόῤῥω Ιεροσολύμων· βιασάμενος δὲ τὰς εἰσόδους, τὸ μὲν [z] ἐγκαταλειφθὲν πλῆθος ἡβηδὸν ἀναιρεῖ, τὸ δὲ ἄστυ καταπίμπρησι. καὶ πάντων ἤδη κεχειρωμένων πλὴν [a] Ηρωδίου καὶ Μασάδας καὶ Μαχαιροῦντος· ταῦτα δὲ ὑπὸ τῶν λῃστῶν κατείληπτο· σκοπὸς ἤδη τὰ Ιεροσόλυμα προὔκειτο Ρωμαίοις.

ι'. Ο δὲ Σίμων ὡς ἐῤῥύσατο παρὰ τῶν ζηλωτῶν τὴν γυναῖκα, πάλιν ἐπὶ τὰ λείψανα τῆς Ιδουμαίας ὑπέστρεψε· καὶ περιελαύνων πανταχόθεν τὸ ἔθνος, εἰς Ιεροσόλυμα [b] πολλοὺς φεύγειν συνηνάγκασεν. εἵπετο δὲ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν πόλιν, καὶ κυκλωσάμενος αὖθις τὸ τεῖχος, ὅν τινα λάβοι τῶν [c] προσιόντων κατὰ τὴν χώραν [d] ἐργατῶν διέφθειρεν. ἦν δὲ τῷ δήμῳ Σίμων μὲν ἔξωθεν Ρωμαίων φοβερώτερος, οἱ ζηλωταὶ δὲ ἔνδον [e] ἑκατέρων χαλεπώτεροι. κἀν τούτοις ἐπίνοια κακῶν καὶ τόλμη [f] τὸ σύνταγμα τῶν Γαλιλαίων [g] διέφθειρε. [h] τόν τε γὰρ Ιωάννην παρήγον εἰς ἰσχὺν οὗτοι, κἀκεῖνος αὐτοὺς ἐξ ἧς [i] περιεποιήσατο δυναστείας ἠμείβετο, πάντα ἐπιτρέπων δρᾷν, ὧν ἕκαστος ἐπεθύμει. πόθοι δὲ ἦσαν ἁρπαγῆς ἀπλήρωτοι, καὶ τῶν πλουσίων οἴκων ἔρευνα, φόνος τε ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ὕβρεις ἐπαίζοντο, μεθ' αἵματος δὲ τὰ [k] συληθέντα κατέπινον, καὶ μετ' ἀδείας ἐνεθηλυπάθουν τῷ κόρῳ, κόμας [l] συνθετιζόμενοι, καὶ γυναικείας ἐσθῆτας ἀναλαμβάνοντες, καταντλούμενοι δὲ μύροις, καὶ πρὸς εὐπρέπειαν ὑπογράφοντες ὀφθαλμούς. οὐ μόνον δὲ κόσμον, ἀλλὰ καὶ πάθη γυναικῶν ἐμιμοῦντο, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας ἀθεμίτους ἡδονὰς ἐπενόησαν· ἐνειλινδοῦντο δὲ [m] ὥσπερ πορνείῳ τῇ πόλει, καὶ πᾶσαν ἀκαθάρτοις ἐμίαναν ἔργοις. γυναικιζόμενοι δὲ τὰς ὄψεις, ἐφόνων ταῖς δεξιαῖς, θρυπτόμενοι δὲ τοῖς βαδίσμασιν ἐπιόντες ἐξαπίνης ἐγίνοντο πολεμισταί, τά τε ξίφη [n] προφέροντες ἀπὸ τῶν [o] βεβαμμένων χλανίδων τὸν προστυχόντα διήλαυνον. τοὺς ἀποδιδράσκοντας δὲ Ιωάννην Σίμων φονικώτερος ἐξεδέχετο, καὶ διαφυγών τις τὸν ἐντὸς [p] τοῦ τείχους τύραννον ὑπὸ τοῦ πρὸ πυλῶν διεφθείρετο. πᾶσα δὲ φυγῆς ὁδὸς τοῖς αὐτομολεῖν πρὸς Ρωμαίους βουλομένοις [q] ἀπεκόπτετο.

ια'. [r] Διεστασιάζετο δὲ ἡ πρὸς τὸν Ιωάννην δύναμις, καὶ πᾶν ὅσον ἦν Ιδουμαῖον ἐν αὐτῇ χωριοθὲν ἐπεχείρει

usque Hierosolyma equitabat. Magna autem deprehensorum edita erat strages, multosque captivos agebat. At Cerealis unus ex illius ducibus cum equitum parte & peditum Idumæam quæ dicitur superior vastabat; & Caphethram quidem, quæ urbeculam simulabat, primo impetu captam incendit; alteram vero, nomine Capharabin, adortus obsidebat, (mœnibus autem perquam validis cincta erat) ibique diutius se moraturum exspectanti subito qui intus erant portas aperiunt, cumque supplices accessissent semet tradiderunt. At Cerealis, cum eos in potestatem suam redegisset, Chebronum ibat urbem alteram antiquissimam. Sita autem erat, uti dixi, in montanis, haud procul ab Hierosolymis. Cum autem vi in eam irrupisset, multitudinem illic deprehensam cum puberibus occidit, civitatem vero exurit. Omnibusque jam occupatis, præter Herodium & Masadam & Machærunta, quæ à latronibus tenebantur, tum propositum erat Romanis Hierosolyma aggredi.

Cerealis montana omnia incursibus vastat.

10. Simon autem, ubi uxorem *suam* à Zelotis recuperavit, iterum ad reliquias Idumææ reversus est, & undique gentem depopulans, plerosque compulit Hierosolyma se recipere. Quin & ipse eos persequutus est usque ad urbem. ac deinde, cum muro se circumdedisset, quoscunque operariorum ex agris advenientes caperet, *eos* interficiebat. Eratque populo foris quidem Simon Romanis terribilior, intus vero Zelotæ utrisque graviores. * interque hæc malorum excogitatio audaciæ conjuncta Galilæorum exercitum corrupit. Namque Joannem ad potentiam isti provehebant, atque ille eis, pro imperio quod adeptus est, vicissim omnia quæ desiderarent facere permittebat. Insatiabilis autem erat rapinarum cupiditas, domorumque locupletum perscrutatio, atque virorum cædes & feminarum injuriæ pro ludo habebantur, spoliaque cum sanguine devorabant, & † impune muliebria patiebantur ad satietatem, compositos gerentes capillos, & amictum femineum induti, unguentis etiam delibuti, quoque magis placerent oculos fuco & cerussa illinentes. Non solum autem ornatum, verum etiam quæ mulieribus accidunt imitabantur, nimiaque lascivia voluptates illicitas excogitarunt, in urbe autem tanquam in lupanari volutabantur, totamque facinoribus impuris polluebant. Immo feminarum ad instar vultus componentes, dextris cædem patrabant, fractoque gressu incedentes subita incursione bellatores evadebant, gladiisque è conchyliatis chlamydibus eductis obvium quemque transfigebant. Eos autem qui Joannem fugerant excipiebat sævior in cædibus Simon, quique tyrannum intra muros evaserat ab iis qui ante portas erant occidebatur. omnisque fugæ via ad Romanos transire cupientibus erat præclusa.

IX. Simon Hierosolymis se admovet.

Malorum in urbe grassantium descriptio.

11. Seditionem autem contra Joannem movebat exercitus, & omnes in eo Idumæi dissentientes

Dissensio Zelotarum & Idumæorum.

q Πολλοὺς] Συχνοὺς Big. Vat. Rost. Lips. Paris. & Voss.
r Κερεάλιος] Conf. supr. lib. 3. c. 7. §. 32. SPANH.
s Καφεθρὰ] Ita lego ex *Rufino*, qui vertit, *& Caphetram quidem*. Καφαιοραμὲν Big. Καφθεραμὶν Voss. χαφθεραμὶν Rost.
t Καφαραβὶν] Καραβὶν Vat. & Voss. Καφάριν juxta Ruf.
v Τρίψεσθαι] Τρίψασθαι Big.
x Αὐτοὺς παρέδοσαν.] Al. ἑαυτοὺς & αὐτοὺς.
y Χεβρὼν ἑτέρας πόλεως ἀρχαιοτάτης] Conf. supr. §. 7. SPANH.
z Εγκαταλειφθὲν] Ita in MSS. ἐγκαταληφθὲν in Editis.
a Ηρωδίου] Al. Ηρωδείου.
b Πολλοὺς φεύγειν συνηνάγκασεν.] Τοὺς πολλοὺς Big.
c Προσιόντων] Προϊόντων Big. & Lugd. Bat.
d Εργατῶν] Εργαζομένων Big. τῶν ἐργάτων L. B.
e Εκατέρων] Abest Rost.
f Τὸ σύνταγμα τῶν Γαλιλαίων] Τό, τε συντ. Big. & Vat.
g Διέφθειρε.] Corr. in L. B. διέφερε.
h Τόν τε γὰρ Ιωάννην] Τὸν γὰρ παρήγαγον Big.
i Περιεποιήσατο δυναστείας ἠμείβετο,] Περιποιήσαντο Big.

k Συληθέντα] συλλειφθέντα Rost.
l Συνθετιζόμενοι,] Συνεθείζοντο. Big. & Gall.
m Ωσπερ πορνείῳ τῇ πόλει,] Ita Big. ὡς in Editis Aliisque.
n Προφέροντες ἀπὸ] Προβάλλοντες Big.
o Βεβαμμένων χλανίδων] Ita rescripsi cum Codd. Big. ei consentiente *Pseudo-Hegesippo*, apud quem, *sub conchyliatis chlamydibus gladios occultantes*. περιβεβλημένων χλανιδίων in Editis Aliisque.
p Τοῦ τείχους τύραννον] Illud τοῦ è Codd. Big.
q Απεκόπτετο.] Απεκέκοπτο Big. Vat. Busb. Rhed. Paris. & Bod.
r Διεστασιάζετο δὲ] Ita Big. & Ruf. διεστασιάζετο δὲ πρὸς τὸν Ιωάννην ἡ δύναμις in Editis Aliisque.

* Quos etiam Galilæi novis inventis & audacia factionum corrumpebant, *Ruf.*
† Sine aliquo metu post satietatem muliebri libidine calescebant, *Ruf.*

tes à cæteris aliquid moliebantur contra tyrannum, aut quod ejus potentiæ inviderant aut crudelitatem oderant. Pugna autem congressi multos Zelotarum perimunt, cæterosque in aulam regiam à Grapte ædificatam (erat autem illa Izatæ regis Adiabenorum consanguinea) compellunt; una vero irrumpunt Idumæi, atque inde in templum pulsis Zelotis se convertunt ad pecunias Joannis diripiendas. nam in regia prædicta & ipse degebat, & tyrannidis spolia deposuerat. Interea autem quamplurimi Zelotæ, qui per civitatem dispersi erant, sese ad eos qui in templum fugerant aggregarunt; eosque Joannes adversus populum & Idumæos educere parabat. Istis autem, ut qui pugna plus possent, non tam impetus eorum metuendus erat, quam ne rerum desperatione de templo urbem noctu ingrederentur, ipsosque pariter occiderent atque urbem concremarent. Itaque cum coiissent una cum pontificibus, consultabant quo pacto sibimet de impetu caverent. At Deus profecto faciebat, ut illis suæ sententiæ male cederent, & remedium ad salutem excogitarent interitu acerbius. Quippe ut Joannem deturbarent, Simonem recipere statuerunt, & cum precibus alterum in urbem introducere tyrannum. atque ita decreto obtemperatur: missoque Matthia pontifice, Simonem ut intraret obsecrabant, quem sæpe metuerant. Simul & eum rogabant Hierosolymitæ qui fugerant Zelotas, domus quisque suæ & possessionum desiderio. Ille autem eis cum arrogantia pollicitus se in illis dominari velle, quasi civitatem quidem Zelotis liberaturus ingreditur; cui à populo tanquam servatori curatorique læte acclamatum est: ubi vero cum suis copiis introiit, de iis dispiciebat quæ ad potentiam suam facerent; & qui eum acciverant non minus pro inimicis habebat, quam eos contra quos fuerat accitus.

Simonem in urbem recipere decretum est.

Quœnam acciderant Simoni ad ingressum ejus, quæque postea passus est populus.

12. Ita quidem Simon belli anno tertio mense Xanthico Hierosolymorum factus erat dominus. Joannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam quæ in civitate habebat, (nam statim res eorum Simon cum suis diripuerat) salutem desperare cœpit. At Simon, populo adjuvante impressionem faciebat in templum. Illi autem, cum in porticibus perque propugnacula constitissent, impetum propulsabant: multique ex Simonis parte cadebant, multique saucii deferebantur. nam facile è locis superioribus ictuque certissimo tela conjiciebant Zelotæ. At quamvis loco plus possent, turres tamen quatuor maximas insuper ædificarunt, ut ex alto missilia torquerent, unam quidem

Simon templum, ubi Zelotæ erant, aggreditur.

τῷ τυράννῳ, [s] φθόνῳ τε τῆς ἰσχύος αὐτοῦ καὶ μίσει τῆς ὠμότητος. συμβαλόντες δὲ [t] ἀναιροῦσί τε πολλοὺς τῶν ζηλωτῶν, καὶ συνελαύνουσι τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν κατασκευασθεῖσαν ὑπὸ [v] Γραπτῆς· συγγενὴς δὲ ἦν αὕτη τοῦ τῶν Ἀδιαβηνῶν βασιλέως [x] Ἰζάτου· συνεισπίπτουσι δὲ [y] οἱ Ἰδουμαῖοι, κἀκεῖθεν εἰς τὸ ἱερὸν [z] ἐξώσαντες τοὺς ζηλωτὰς, ἐφ' ἁρπαγὴν ἐτράποντο τῶν Ἰωάννου χρημάτων. κατὰ γὰρ τὴν [a] προειρημένην αὐλὴν [b] αὐτός τε ἦν, [c] κἀκεῖ τὰ λάφυρα τῆς τυραννίδος κατέθετο. ἐν δὲ τούτῳ τὸ κατὰ τὴν πόλιν ἐσκεδασμένον πλῆθος τῶν ζηλωτῶν εἰς τὸ ἱερὸν πρὸς τοὺς διαπεφευγότας ἠθροίσθη, καὶ κατάγειν αὐτοὺς παρεσκευάζετο Ἰωάννης ἐπί τε τὸν δῆμον καὶ τοὺς Ἰδουμαίους. τοῖς δὲ οὐχ οὕτω τὴν ἔφοδον αὐτῶν καταδεῖσαι παρέστη μαχιμωτέροις οὖσιν, ὡς τὴν ἀπόνοιαν, μὴ νύκτωρ [d] ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ [e] παρεισδύντες, αὐτούς τε διαφθείρωσι, καὶ τὸ ἄστυ καταπρήσωσι. συνελθόντες οὖν [f] μετὰ τῶν ἀρχιερέων ἐβουλεύοντο, τίνα χρὴ τρόπον φυλάξασθαι τὴν ἐπίθεσιν. Θεὸς δὲ ἄρα τὰς γνώμας αὐτῶν εἰς κακὸν ἔτρεψε, καὶ χαλεπώτερον ἀπωλείας [g] ἐπενόησαν τὸ πρὸς σωτηρίαν φάρμακον. ἵνα γοῦν καταλύσωσιν Ἰωάννην, ἔκριναν Σίμωνα δέξασθαι, καὶ μεθ' ἱκετηριῶν δεύτερον εἰσαγαγεῖν ἑαυτοῖς τύραννον. ἐπεραίνετο δὲ ἡ βουλὴ, καὶ τὸν ἀρχιερέα Ματθίαν πέμψαντες ἐδέοντο Σίμωνος εἰσελθεῖν, ὃν [h] πολλάκις ἔδεισαν. συμπαρεκάλει δὲ οἱ ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων τοὺς ζηλωτὰς φεύγοντες, πόθῳ τῶν οἴκων καὶ τῶν κτημάτων. ὁ δὲ, αὐτοῖς ὑπερηφάνως κατανεύσας τὸ δεσπόζειν, εἰσέρχεται μὲν ὡς ἀπαλλάξων τῶν ζηλωτῶν τὴν πόλιν, [i] σωτὴρ ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ κηδεμὼν εὐφημούμενος. παρελθὼν δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἐσκόπει τὰ περὶ τῆς ἑαυτοῦ δυναστείας, καὶ τοὺς καλέσαντας οὐχ ἧττον ἐχθροὺς ἐνόμιζεν, ἢ καθ' ὧν ἐκέκλητο.

ιβ΄. Σίμων μὲν οὕτως ἐνιαυτῷ τρίτῳ [k] τοῦ πολέμου Ξανθικῷ μηνὶ Ἱεροσολύμων ἐγκρατὴς [l] ἐγένετο. Ἰωάννης δὲ καὶ τὸ τῶν ζηλωτῶν πλῆθος, εἰργόμενοι τῶν ἐξόδων τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὰ τῆς πόλεως [m] ἀπολωλεκότες· παραχρῆμα γὰρ τὰ ἐκείνων οἱ περὶ τὸν Σίμωνα διήρπασαν· ἐν ἀπόρῳ τὴν σωτηρίαν εἶχον. [n] προσέβαλλε δὲ τῷ ἱερῷ Σίμων, τοῦ δήμου βοηθοῦντος· κἀκεῖνοι, καταστάντες ἐπὶ τῶν στοῶν καὶ τῶν ἐπάλξεων, ἠμύνοντο τὰς προσβολάς· συχνοὶ δὲ ἔπιπτον τῶν [o] περὶ Σίμωνα, καὶ πολλοὶ τραυματίαι κατεφέροντο. ῥᾳδίως γὰρ ἐξ ὑπερδεξίου τὰς βολὰς οἱ ζηλωταὶ καὶ οὐκ ἀστόχους ἐποιοῦντο. πλεονεκτοῦντες δὲ [p] τῷ τόπῳ, [q] καὶ πύργους ἔτι [r] προκατεσκεύασαν τέσσαρας μεγίστους, ὡς ἀφ' ὑψηλοτέρων ποιοῖντο τὰς ἀφέσεις, τὸν μὲν κατὰ

s Φθόνῳ τε τῆς ἰσχύος αὐτοῦ] Φόνῳ τε τ. ἰσχύος καὶ μίσει τῆς ὠμότητος αὐτοῦ Big.

t Ἀναιροῦσί τε πολλοὺς τῶν ζηλωτῶν,] Ἀναιροῦσι πολλοὺς Big.

v Γραπτῆς.—Ἀδιαβηνῶν βασιλέως] Conf. supr. lib. 2. c. 18. §. 2. SPANH.

x Ἰζάτου·] Ita ex *Rufino* & *Josepho* l. VII. volueratque ita *Coccejus*. Ἰζᾶ in *Græcis* omnibus.

y Οἱ Ἰδουμαῖοι,] Illud οἱ non agnoscit *Big*.

z Ἐξώσαντες τοὺς ζηλωτὰς,] Περιεξώσαντες *Big. Coisl.* & *Rhed.*

a Προειρημένην αὐλὴν] Sic *MSS.* προηρημένην in *Editis*.

b Αὐτός τε ἦν,] Αὐτός τε ὢν in *plerisque MSS.*

c Κἀκεῖ τὰ λάφυρα] Κἀκεῖ καὶ τὰ *Big.* ἐκεῖ καὶ τὰ *Vat.* & *Paris.*

d Ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ] Ex τοῦ ἱεροῦ in *plerisque MSS.*

e Παρεισδύντες,] Παρεισδύντες αὐτούς τε διαφθείραντες, τὸ ἄστυ κ. *Big.*

f Μετὰ τῶν ἀρχιερέων] Conf. supr. c. 3. §. 8. & c. 4. §. 3. & infr. lib. 5. c. 13. §. 1. lib. 6. c. 2. §. 2. ut & de Vita §. 38. SPANH.

g Ἐπενόησαν τὸ πρὸς σωτηρίαν φάρμακον.] Ἐπενόησαντε πρὸς σ. *Vat. Voss.* & *Gall.*

h Πολλάκις ἔδεισαν.] Ita *Big.* & *Ruf.* πολλὰ in *cæteris*.

i Σωτὴρ.] In *Cod. Big.* ὁ σωτὴρ ὑπὸ τ.

k Τοῦ πολέμου] Illa τοῦ πολέμου inserui auctoritate *Codd. Big. Vat. Voss. Rost. Paris. quinque*, & *Bod.* neglexi tamen τρίτῃ quod nobis post μηνὶ exhibet solus *Big*. Verum nec illorum vola aut vestigium in *Rufino*, qui totum hoc præterit, Σίμων μὲν οὕτως ἐνιαυτῷ τρίτῳ τοῦ πολέμου Ξανθικῷ μηνὶ Ἱεροσολύμων ἐγκρατὴς ἐγένετο.

l Ἐγένετο.] Γίνεται *Big.*

m Ἀπολωλεκότες·] Ἀπολωλεκότων *Big.*

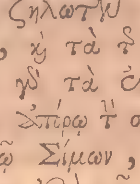
n Προσέβαλλε δὲ] Προσέβαλε *Big.* & *Paris.* προσεβάλλετο *Voss. Rost. Coisl.* & *Gall.*

o Περὶ Σίμωνα,] Περὶ τὸν Σίμωνα *Big.* & *Voss.*

p Τῷ τόπῳ,] τὸν τόπον *Rost.*

q Καὶ πύργους ἔτι]

τοῦ ξυστοῦ καθύπερθεν

γωνία ἀντικρὺ τῆς κάτω πόλεως

ὑπὲρ τὴν κορυφὴν τῶν παστοφορίων.

ἀνατολη

turris κατὰ τὴν ἀνατολικὴν καὶ βορείαν γωνίαν REL.

r Προκατεσκεύασαν τέσσαρας μεγίστους,] Προσκατεσκεύασαν *Vat.* & *Voss.* προκατασκευάσαντες *Big.*

κατὰ τὴν [s] ἀναλολικὴν καὶ [t] βορείαν γωνίαν, τὸν δὲ τοῦ ξυστοῦ καθύπερθεν, τὸν δὲ τρίτον κατὰ γωνίαν ἄλλην ἀντικρὺ τῆς κάτω πόλεως, ὁ δὲ λοιπὸς ὑπὲρ τὴν κορυφὴν καλεσκεύαστο τῶν [v] παστοφορίων· [x] ἔνθα τῶν ἱερέων εἷς ἐξ ἔθους ἱστάμενος ἑκάστην [y] ἑβδομάδα εἰσιοῦσαν [z] προεσήμαινε σάλπιγγι δείλης, καὶ τελεσθεῖσαν αὖθις περὶ ἑσπέραν, [a] ὅτε μὲν [b] ἀνεργεῖν τῷ λαῷ καλαγγέλλων, ὅτε δὲ ἔργων ἔχεσθαι. διέστησαν δὲ ἐπὶ τῶν πύργων ὀξυβελεῖς τε καὶ [c] λιθοβόλους μηχανὰς, τούς τε τοξότας καὶ σφενδονήτας. ἔνθα δὴ τὰς μὲν προσβολὰς ὀκνηροτέρας ἐποιεῖτο ὁ Σίμων, μαλακιζομένων αὐτῷ τῶν πλειόνων, [d] ἀντεῖχε δὲ ὅμως περιουσίᾳ δυνάμεως· τὰ δὲ ἀπὸ τῶν ὀργάνων βέλη πορρωτέρω φερόμενα [e] πολλοὺς τῶν μαχομένων ἀνῄρει.

ad orientalem angulum & borealem, alteram vero super Xystum, tertiamque ad alium angulum, è regione civitatis inferioris, reliqua autem supra verticem Pastophoriorum erat exstructa: ubi unus de sacerdotibus pro more astans clangore tubæ vespertino diem quemlibet septimum ineuntem præsignificabat, rursusque ad vesperam eundem desiisse, & quando feriari oporteat indicans, & quando operi incumbere. Per turres autem dispositæ erant scorpiones & balistæ, itemque sagittarii & funditores. Itaque tunc Simon segnius quidem ferebatur ad impressiones faciendas, quod suorum plerique de impetu suo remitterent, * ex copiarum tamen abundantia *fortiter* resistebat: tela autem machinis emissa è longinquo pugnantium multos perimebant.

Mos septimi diei initium tuba significandi.

ΚΕΦ. ι.

Ὡς οἱ στρατιῶται ἐν Ἰουδαίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ Οὐεσπασιανὸν ἀνηγόρευσαν αὐτοκράτορα· ὥς τε Ἰώσηπον ἐκ δεσμῶν Οὐεσπασιανὸς ἀνίησιν.

Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν περιέσχε καὶ τὴν [f] Ῥώμην πάθη [g] χαλεπώτερα. παρῆν μὲν γὰρ ἀπὸ Γερμανίας Οὐϊτέλλιος ἅμα τῷ στρατιωτικῷ πολὺ πλῆθος ἐπισυρόμενος ἕτερον. μὴ χωρούμενος δὲ τοῖς ἀποδεδειγμένοις εἰς τοὺς [h] στρατιώτας περιβόλοις, ὅλην ἐποιήσατο τὴν Ῥώμην στρατόπεδον, καὶ πᾶσαν οἰκίαν ὁπλιτῶν ἐπλήρωσεν. οἱ δὲ ἀήθεσιν ὀφθαλμοῖς τὸν Ῥωμαίων πλοῦτον θεασάμενοι, καὶ περιλαμφθέντες πάντοθεν ἀργύρῳ τε καὶ χρυσῷ, τὰς ἐπιθυμίας μόλις καλεῖχον, ὥστε μὴ ἐφ᾽ ἁρπαγὰς [i] τρέπεσθαί τε, καὶ τοὺς ἐμποδὼν γινομένους ἀναιρεῖν. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἐν τούτοις ἦν.

β´. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ὡς τὰ πλησίον Ἱεροσολύμων καταστρεψάμενος ὑπέστρεψεν εἰς Καισάρειαν, ἀκούει τὰς [k] κατὰ τὴν Ῥώμην ταραχὰς, καὶ Οὐϊτέλλιον αὐτοκράτορα. τοῦτο οὖν αὐτὸν, καίπερ ἄρχεσθαι καθάπερ ἄρχειν καλῶς ἐπιστάμενον, εἰς ἀγανάκτησιν προήγαγε, καὶ τὸν [l] μὲν ὡς ἐρήμου καταμανέντα τῆς ἡγεμονίας ἠδόξει δεσπότην. περιαλγήσας δὲ τῷ πάθει, καρτερεῖν τὴν βάσανον οὐχ οἷός τε ἦν, καὶ τῆς πατρίδος πορθουμένης ἑτέροις [m] προσσχολεῖν πολέμοις. ἀλλ᾽ ὅσον ὁ θυμὸς ἤπειγεν ἐπὶ τὴν ἄμυναν, τοσοῦτον εἶργεν ἡ ἔννοια τοῦ διαστήματος. πολλὰ γὰρ φθάσαι [n] πανουργήσασαν τὴν τύχην, πρὶν αὐτὸς εἰς [o] τὴν Ἰταλίαν περαιωθῆναι, καὶ ταῦτα χειμῶνος ὥρᾳ πλέοντα, σφαδάζουσαν ἤδη καλεῖχε τὴν [p] ὀργήν.

γ´. Συνιόντες δὲ οἵ τε ἡγεμόνες καὶ οἱ στρατιῶται καθ᾽ ἑταιρίαν, φανερῶς ἤδη μεταβολὴν ἐβουλεύοντο, καὶ δια-

CAP. X.

Quomodo milites in Judæa & Ægypto Vespasianum declarant imperatorem: utque Josephum vinculis liberat Vespasianus.

At per idem tempus Romam etiam graviora circumsistebant mala. Aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingentem multitudinem post se trahens. Et cum excipi non potuerit spatiis militi destinatis, Romam universam pro castris habebat, omnemque domum armatis opplevit. Illi autem cum Romanorum divitias oculis rebus ejusmodi insuetis conspexissent, & undique circumfusi essent argenti aurique splendore, vix cupiditatem continebant, ne ad rapinas se converterent, suisque desideriis obstantes occiderent. Et in Italia quidem ita se res habebant.

Vitellius totam urbem Romam castra facit & militibus opplet.

2. Vespasianus autem, cum, omnibus in vicinia Hierosolymorum eversis, Cæsaream revertisset, audit tumultus Romæ ortos esse, & Vitellium factum imperatorem. id quod etiam ipsi, licet imperium pati æque ac bene imperare posset, indignationem commovit; eumque, qui in imperium tanquam desertum furore incitatus erat, dominum quidem dedignabatur: dolore autem percitus cruciatum ferre non poterat, neque aliis vacare bellis cum patria vastaretur. Veruntamen quantum ira impellebatur ad ulciscendum, tantum cogitatio de locorum intervallo eum reprimebat. nam quod multa fortuna versatilis posset nova facere, priusquam ad Italiam, præsertim hyemis tempore, trajecturus esset, hoc ipsum jam crescentem iracundiam cohibebat.

Vespasianus ægre fert Vitellium imperatorem.

3. Duces autem militesque per sodalitia coëuntes aperte jam de mutatione consultabant, & cum

Milites etiam cum indignatione

---

s Ἀναλολικὴν] ἀνατολὴν Gen.

t Βορείαν γωνίαν,] ita Big. Βόρειον Alii.

v Παστοφορίων] Vid. LXX. Jerem. XXXV. 4. SPANH. Vox παστοφόριον aliquoties occurrit apud LXXII. Interpr. ubi *cella* & *exhedra* redditur. in 1 *Macc.* c. 4. v. 38. habemus *Pastophoria diruta*. quæ *Grotius* interpretatur, *Conclavia illa ad templi latera, in quibus servabantur vestes sacerdotales, instrumenta templi, copia aromatum* &c. Videsis *Cuperi Harpocraten*, p. 124. &c.

x Ἔνθα τῶν ἱερέων εἷς] Hoc videtur esse tectum illud quod stante Templo I. & forte etiam II. dictum fuit מוסך שבת Tectum Sabbathi. 2 Reg. REL

y Ἑβδομάδα εἰσιοῦσαν] Dicit hic ἑβδομάδα, quam alibi ἑβδόμην. Vide *Grotium* ad 2 *Macc.* c. 12. v. 31.

z Προεσήμαινε σάλπιγγι δείλης,] Tres σημασίας ex *Hebræorum Magistris* affert *S. Petitus* (in *Animadv.* ἀνεκδότοις *tom.* 2. p. 572. &c.) deque ultima, ad occasum scilicet Solis, hanc præcipue intelligendam esse dicit.

a Ὅτε] ὁ τὲ & hic & statim *L. B.*

b Ἀνεργεῖν τῷ λαῷ καλαγγέλλων,] Ita *Vat. Bod.* & *Voss.* ἀνέργειν in *Editis Aliisque*. si quis malit ἀργεῖν, per me licet.

c Λιθοβόλους μηχανὰς,] Πετροβόλους Big.

d Ἀντεῖχε δὲ ὅμως] Ἀντέχει Big. in *Rufini* versione, *propius accedebat*.

e Πολλοὺς] Illud τοὺς quod Editi inserebant non agnoscunt *Lugd. Bat.* & *quinque Paris.* HAV.

f Ῥώμην] Ῥωμαίων ἡγεμονίαν Big.

g Χαλεπώτερα.] Ita *Big.* & *Ruf.* χαλεπὰ in *cæteris*.

h Στρατιώτας περιβόλοις.] στρατιωτῶν περιβόλους. *Ref.*

i Τρέπεσθαί τε,] Τρέπεσθαί τε *Big.*

k Κατὰ τὴν Ῥώμην ταραχὰς.] Κατὰ Ῥώμην *Big.*

l Μὲν ὡς ἐρήμου] Illud μὲν è *Cod. Voss.*

m Προσσχολεῖν πολέμοις.] Προσασχολεῖν *Bod. Ref.* & *Voss.*

n Πανουργήσασαν τὴν τύχην.] Καλλιουργήσασαν *Big.*

o Τὴν Ἰταλίαν] Τὴν deest *Big.*

p Ὀργήν.] Ὁρμὴν *Big.*

* Amplioribus tamen copiis fretus, propius accedebat, *Ruf.*

nuncium de Vitellio excipiunt.

cum indignatione vociferabantur, „ Quid est quod milites Romæ constituti, & in deliciis agentes, quique ne famam quidem belli audire sustinent, imperium pro lubitu designarent, & spe quæstus imperatores crearent; ipsi vero post tot labores exactos, & sub galeas senescentes, aliis condonarent potestatem, idque cum apud se digniorem habeant qui imperet. quam justiorem unquam ipsius in eos benevolentiæ gratiam referent, si hanc quæ nunc penes ipsos esse omiserint? Tanto autem Vespasianum quam Vitellium imperare justius est, quanto illis, qui eum declararunt, ipsi præstant. non enim se minora pertulisse bella, quam qui in Germania *militarunt*; neque illis, qui tyrannum inde deducunt, in armis deteriores esse. Nihil autem opus fore dimicatione. non enim Senatum, populumve Romanum libidines Vitellii, vice pudicitiæ Vespasiani, laturos esse; neque pro bono imperatore tyrannum crudelissimum, aut liberis carentem pro patre præsidem electuros. etenim maxime ad pacis securitatem facere, veram in regnantibus præstantiam. Ergo sive senectutis experientiæ debeatur imperium, habere se Vespasianum, sive adolescentiæ viribus, Titum; ex amborum enim ætate quod sit commodum decerpturos. ipsos vero non solum vires iis tunc suppeditaturos esse, quos declaraverint, ut qui tres legiones regumque habeant auxilia; sed & ad ipsorum societatem perducturos esse omnia quæ ad orientem & quicquid Europæ extra metum Vitellii constitutum est, atque insuper qui in Italia sese eis adjungerent, Vespasiani fratrem aliumque filium, quorum alterum quidem multos juvenes dignitate præstantes sociatum ire, alteri vero etiam urbis commissam esse custodiam; id quod magni momenti est ad imperium capessendum. In summa si ipsi moras necterent, Senatum fortasse eum creaturum *imperatorem*, quem *imperii* conservatores milites dehonestarunt.

Milites Vespasianum salutant imperatorem.

4. Hujusmodi verba in circulis inter se faciebant milites: deinde congregati seque invicem adhortati, Vespasianum declarant imperatorem, eumque obsecrabant ut imperium in periculo constitutum servaret. Illi autem olim quidem curæ erat rerum summa, cæterum de imperio minime cogitaverat; factis quidem suis *præclaris* semet dignum *qui imperet* existimans, privatæ vero vitæ securitatem præferens clarioris fortunæ periculis. Refraganti autem magis instabant tribuni, & milites strictis ensibus circumfusi eum interficere minabantur, ni vellet cum dignitate vivere. Multum autem illis reluctatus, ut imperii molem suis è cervicibus depelleret, tandem, cum illis persua-

Atque agre iis cedit Vespasianus.

γανακτοῦντες ἐβόων, „ [q] ὡς ἐπὶ τῆς Ῥώμης στρατιῶται τρυφῶντες, καὶ μηδὲ ἀκούειν πολέμου φήμην ὑπομένοντες, διαχειροτονοῦσιν οἷς βούλονται τὴν ἡγεμονίαν, καὶ πρὸς ἐλπίδα λημμάτων ἀποδεικνύουσιν αὐτοκράτορας· αὐτοὶ δὲ διὰ τοσούτων κεχωρηκότες πόνων, καὶ γηρῶντες ὑπὸ τοῖς κράνεσιν, ἑτέροις χαρίζονται τὴν ἐξουσίαν, καὶ ταῦτα τὸν ἀξιώτερον ἄρχειν παρ' [r] αὐτοῖς ἔχοντες· [s] τίνα δικαιοτέραν ποτὲ τῆς εἰς αὐτοὺς εὐνοίας [t] ἀποδώσειν ἀμοιβὴν, εἰ τὴν νῦν καταπρόοιντο; τοσούτῳ δὲ εἶναι Οὐεσπασιανὸν [v] ἡγεμονεύειν Οὐϊτελλίου δικαιότερον, ὅσῳ καὶ αὐτοὺς τῶν ἐκεῖνον ἀποδειξάντων. οὐ γὰρ δὴ μικροτέρους τῶν ἀπὸ Γερμανίας διενηνοχέναι πολέμους, οὐδὲ τῶν ἐκεῖθεν καταγόντων [x] τὸν τύραννον [y] ἡττῆσθαι [z] τοῖς ὅπλοις. ἀγῶνος δ' ἐνδεήσειν οὐδέν. οὐ γὰρ τὴν σύγκλητον, ἢ [a] τὸν Ῥωμαίων δῆμον ἀνέξεσθαι τῆς Οὐϊτελλίου λαγνείας, ἀντὶ τῆς Οὐεσπασιανοῦ σωφροσύνης. οὐδὲ ἀντὶ μὲν ἡγεμόνος ἀγαθοῦ τύραννον ὠμότατον, [b] ἄπαιδα δὲ ἀντὶ πατρὸς [c] αἱρεῖσθαι [d] προστάτην. μέγιστον γὰρ δὴ πρὸς ἀσφάλειαν εἰρήνης εἶναι τὰς γνησίους τῶν βασιλέων ὑπεροχάς. εἴτε οὖν ἐμπειρίᾳ γήρως προσήκει τὸ ἄρχειν, Οὐεσπασιανὸν αὐτοὺς ἔχειν, εἴτε νεότητος ἀλκῇ, Τίτον· [e] καρπίσασθαι γὰρ τῆς περὶ ἀμφοῖν ἡλικίας τὸ ὠφέλιμον. χορηγήσειν δὲ οὐ μόνον [f] αὐτοὺς τότε τὴν [g] ἰσχὺν τοῖς ἀποδειχθεῖσιν, [h] ἅτε τρία τάγματα καὶ τὰς παρὰ τῶν βασιλέων συμμαχίας [i] ἔχοντας, ἀλλὰ καὶ συνεργήσειν τά τε πρὸς ἕω πάντα, καὶ τῆς Εὐρώπης ὅσα τοῦ ἀπὸ Οὐϊτελλίου φόβου κεχώρισται, καὶ τοὺς ἐπὶ τῆς Ἰταλίας δὲ συμμάχους, [k] ἀδελφὸν Οὐεσπασιανοῦ καὶ παῖδα ἕτερον, [l] ὧν τῷ μὲν προσθήσεσθαι πολλοὺς τῶν ἐν ἀξιώματι νέων, τῷ δὲ καὶ τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν [m] πεπιστεῦσθαι, μέρος οὐκ ὀλίγον εἰς ἐπιβολὴν ἡγεμονίας. καθόλου τε ἂν βραδύνωσιν αὐτοὶ, τάχα τὴν σύγκλητον ἀποδείξειν τὸν ὑπὸ τῶν συντετηρηκότων στρατιωτῶν ἀτιμούμενον.

δ'. Τοιαῦτα κατὰ συστροφὰς οἱ στρατιῶται διελάλουν· ἔπειτα συναθροισθέντες, καὶ [n] παρακροτήσαντες ἀλλήλους, ἀναγορεύουσι τὸν Οὐεσπασιανὸν αὐτοκράτορα, καὶ σώζειν τὴν κινδυνεύουσαν ἡγεμονίαν παρεκάλουν. τῷ δὲ φροντὶς μὲν ἦν πάλαι περὶ τῶν ὅλων, οὔτι γε μὴν αὐτὸς ἄρχειν [o] προῄρητο, τοῖς μὲν ἔργοις ἑαυτὸν ἄξιον ἡγούμενος, προκρίνων δὲ τῶν ἐν λαμπρότητι κινδύνων τὴν ἐν [p] ἰδιώταις ἀσφάλειαν. ἀρνουμένῳ δὲ μᾶλλον οἱ ἡγεμόνες [q] ἐπέκειντο, καὶ περιχυθέντες οἱ στρατιῶται ξιφήρεις ἀναιρεῖν αὐτὸν ἠπείλουν, εἰ μὴ βούλοιτο ζῆν ἀξίως. πολλὰ δὲ πρὸς αὐτοὺς [r] διατεινάμενος ἐξ ὧν διωθεῖτο

q Ὡς ἐπὶ τῆς Ῥώμης στρατιῶται] Ita *Big.* οἱ μὲν ἐπὶ in *Editis Aliisque.*

r Αὐτοῖς ἔχοντες.] Ἑαυτοῖς *Big.* αὐτοῖς in *Editis.*

s Τίνα δικαιοτέραν ποτὲ] Ὡς τινὶ vel τινὰ δικαιοτέραν vel δικαιότερον μήποτε &c. *Voss. Rost. Paris.* & *Bod.* Ω τινα δικ. *Big.* ὡς τινα δικαιότερον μήποτε *MS. Lips.* Spanh.

t Ἀποδώσειν ἀμοιβὴν,] Ἀναδώσουσιν *Big.*

v Ἡγεμονεύειν] Ἡγεμόνα *Big.*

x Τὸν] Abest à *L. B.*

y Ἡττῆσθαι] Ἡττᾶσθαι *Vat.*

z Τοῖς ὅπλοις.—ἐνδεήσειν οὐδέν.] Ita lego & distinguo antea, τοῖς ὅπλοις ἀγῶνος. ἐνδεήσειν δὲ οὐδέν. Huds. Atque confirmat *L. B.* in quo tamen est δεήσειν. in *Coisl.* legitur ἐνδεήσειν οὐ δεῖν, sed δὲ οὐδενὸς in *Paris. duobus.* i. e. *nullo opus fore certamine*, haud pejus. Hav.

a Τῶν Ῥωμαίων] τὸν Ῥωμ. *duo Paris.*

b Ἄπαιδα δὲ] Non quasi orbus aut prole destitutus esset Vitellius, sed quod liberos non haberet qui rerum gubernaculis admoveri possent. Verum παῖδα exhibent sex libri *MSS.* Huds. Aut sine liberis prælaturos principem Patri liberorum. Cur autem de Vitellio hoc dicatur, qui liberos habuit, dixi olim *Diss. de num.* p. 649. 650. Spanh.

c Αἱρεῖσθαι] Αἱρήσεσθαι *Big.* & *Busb.*

d Προστάτην—βασιλέων ὑπεροχάς.] Sic in plerisque MSS. ut & *L. B.* & *Rost.* atque *quatuor Paris.* antea erat πρὸς ταύτην, nullo plane sensu.

e Καρπίσασθαι] κραθήσασθαι *Coisl.* καρπώσεσθαι *Paris. unus.*

f Αὐτοὺς τότε] αὐτοὶ, τότε *L. B.* ultimum tollit *Coccejus.*

g Ἰσχὺν τοῖς ἀποδειχθεῖσιν,] Ἀρχὴν in margine *Cod. Gall.*

h Ἅτε τρία τάγματα] ὄντως *L. B.* Ὅτι τρία, & mox ἔχοντα *Big.* & *Vat.*

i Ἔχοντας,] ἔχοντα *L. B.*

k Ἀδελφὸν Οὐεσπασιανοῦ καὶ παῖδα ἕτερον,] De Sabino fratre Vespasiani Sueton, in Vit. c. II. &c. conf. infr. c. XI. §. 4 Spanh.

l Ὧν τῷ μὲν προσθήσεσθαι] Ὧν τῷ μὲν *Big. Lugd. Bat.* & *Ruf.*

m Πεπιστεῦσθαι,] πεπιστεῦθαι *L. B.*

n Παρακροτήσαντες] Abest in *Rost.*

o Προῄρητο,] Ita *Big.* & *Gall.* προῃρεῖτο in *Editis Aliisque.*

p Ἰδιώταις] Ἰδιωτείαις *Big.* & *Gall.*

q Ἐπέκειντο,] Προσέκειτο *Big.*

r Διατεινάμενος] Διατεινόμενος *Big.*

s Ὡς]

θεῖτο τὴν ἀρχὴν, τελευταῖον, [s] ὡς οὐκ ἔπειθεν, εἶκε τοῖς ὀνομάσασι.

έ. Προτρεπομένων δὲ αὐτὸν ἤδη Μουκιανοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων εἰς αὐτοκράτορα, καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς [t] ἄγειν βοώσης [v] αὐτὴν ἐπὶ πᾶν τὸ ἀντίπαλον, αὐτὸς πρῶτον τῶν ἀπ' Ἀλεξανδρείας εἴχετο πραγμάτων, εἰδὼς πλεῖστον τῆς ἡγεμονίας μέρος τὴν Αἴγυπτον οὖσαν διὰ τὴν τοῦ σίτου χορηγίαν· ἧς κρατήσας, εἰ [x] παρέλκοι καὶ βίᾳ, καθαιρήσειν ἤλπιζεν Οὐϊτέλλιον, οὐ γὰρ ἀνέξεσθαι [y] πεινῆσαν ἐπὶ Ῥώμης τὸ πλῆθος· τὰ δύο τε ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρείας τάγματα [z] προσποιήσασθαι βουλόμενος. ἐνεθυμεῖτο δὲ καὶ πρόβλημα τὴν χώραν ἔχειν τῶν ἀπὸ τῆς τύχης ἀδήλων. ἔστι γὰρ κατά τε γῆν δυσέμβολος, καὶ τὰ [a] πρὸς θάλασσαν ἀλίμενος. κατὰ μὲν ἑσπέραν προβεβλημένη τὰ ἄνυδρα τῆς Λιβύης, κατὰ δὲ μεσημβρίαν τὴν διορίζουσαν ἀπὸ Αἰθιόπων [b] τὴν [c] Συήνην καὶ τοὺς ἀπλώτους τοῦ ποταμοῦ καταράκτας· ἀπὸ δὲ τῆς ἀνατολῆς [d] ἔτι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν [e] ἀναχεομένην μέχρι Κόπτου, βόρειον δὲ τεῖχος αὐτῇ ἥ τε μέχρι Συρίας γῆ, καὶ τὸ καλούμενον Αἰγύπτιον πέλαγος, πᾶν ἄπορον ὅρμων. [f] τετείχισται μὲν οὕτως ἡ Αἴγυπτος πάντοθεν. τὸ μεταξὺ δὲ Πηλουσίου καὶ Συήνης μῆκος αὐτῆς σταδίων δισχιλίων, [g] ὅ, τε ἀπὸ τῆς Πλινθίνης ἀνάπλους εἰς τὸ Πηλούσιον, σταδίων τρισχιλίων ἑξακοσίων. ὁ δὲ Νεῖλος ἀναπλεῖται μέχρι τῆς Ἐλεφάντων καλουμένης πόλεως, ὑπὲρ ἣν εἴργουσιν προσωτέρω χωρεῖν οὓς προειρήκαμεν καταράκτας. δυσπρόσιτος δὲ λιμὴν ναυσί, καὶ κατ' εἰρήνην, Ἀλεξανδρείας. στενός τε γὰρ εἴσπλους, καὶ πέτραις ὑφάλοις, τὸν ἐπ' εὐθὺ [h] καμπτόμενος δρόμον. καὶ τὸ μὲν ἀριστερὸν αὐτοῦ μέρος πέφρακται χειροκμήτοις σκέλεσιν· ἐν δεξιᾷ δὲ ἡ προσαγορευομένη Φάρος νῆσος [i] πρόκειται, πύργον ἀνέχουσα μέγιστον, [k] ἐκπυρσεύοντα τοῖς καταπλέουσιν ἐπὶ τριακοσίους σταδίους, ὡς ἐν νυκτὶ πόρρωθεν ὁρμίζοιντο πρὸς τὴν δυσχέρειαν τοῦ κατάπλου. περὶ ταύτην τὴν νησῖδα [l] καταβέβληται χειροποίητα τείχη μέγιστα· προσαρασσόμενον δὲ τούτοις τὸ πέλαγος, καὶ τοῖς ἄντικρυς ἕρκεσιν [m] ἀμφηγνυμένον, ἐκτραχύνει τὸν πόρον, καὶ σφαλερὰν διὰ στενοῦ τὴν εἴσοδον ἀπεργάζεται. ὁ μέντοιγε λιμὴν ἔνδον ἀσφαλέστατος, καὶ τριάκοντα σταδίων τὸ μέγεθος, εἰς ὃν τά τε λείποντα τῇ χώρᾳ πρὸς εὐδαιμονίαν κατάγεται, καὶ τὰ περισσεύοντα τῶν ἐπιχωρίων ἀγαθῶν εἰς πᾶσαν μερίζεται τὴν οἰκουμένην.

ϛ'. Ἐφίετο μὲν οὖν εἰκότως τῶν [n] ταύτῃ πραγμάτων Οὐεσπασιανὸς εἰς βεβαίωσιν τῆς ὅλης ἡγεμονίας. ἐπιστέλλει [o] δ' οὖν εὐθὺς τῷ [p] διέποντι τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν Τιβερίῳ Ἀλεξάνδρῳ, δηλῶν τὸ τῆς στρατιᾶς πρόθυμον, καὶ ὡς αὐτός, ὑποδὺς ἀναγκαίως τὸ βάρος τῆς ἡγεμονίας, συνεργὸν αὐτὸν καὶ βοηθὸν [q] προσλαμβάνοι. [r] προαναγνοὺς δὲ τὴν

dere non posset, cedit iis qui *imperatoris nomine* eum salutaverant.

XI. Vespasianus, sese rerum gubernaculis admovens, Ægyptum & Alexandriam beneficio Tiberii Alexandrini occupat.

5. Jam vero Muciano cæterisque tribunis ut semet pro imperatore gereret eum hortantibus, atque reliquo exercitu eum inclamante ut ipsos in hostes quoscunque infestos duceret, primo rebus Alexandrinis occupandis procurandisque intentus erat, ut qui norit maximam partem imperii esse Ægyptum, quod frumentum suppeditet, (qua re potitus, Vitellium imperio, si illud ad se vi traheret, deturbaturum esse sperabat; non enim *eum* toleraturum esse populum Romæ esurientem) quodque duas apud Alexandriam legiones sibi adjungere cupiebat. Quin & cogitabat propugnaculo sibi fore illam regionem adversus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu, marique importuosa est: ab occidente quidem loca arida Libyæ *sibi* prætensa habet; à meridie vero Syenen quæ eam ab Æthiopia dirimit, & invias navibus *Nili* fluvii cataractas; itemque ab oriente mare Rubrum ad Copton *civitatem* usque diffusum, à septentrione vero munimentum habet terram ad Syriam usque protensam, & pelagus quod dicitur Ægyptium, portubus ubique destitutum. Ita quidem Ægyptus ex omni parte munita est. Inter Pelusium vero & Syenen per duo millia stadiorum porrigitur, atque à Plinthine in Pelusium navigatio est stadiorum trium millium & sexcentorum. Nilus autem ad urbem usque Elephantinen vocatam navigatur: ultra quam cataractæ, de quibus diximus, progredi non sinunt. Portus autem Alexandriæ, etiam mari tranquillo, navibus aditu difficilis est. etenim angustus ejus est introitus, saxisque sub mari latentibus à cursu directo deflexus. & læva quidem ejus pars brachiis septa est arte fabricatis: à dextra vero insula Pharus appellata objicitur, turrim maximam sustinens, quæ ad CCC. usque stadia lumen *eò* appellentibus emittit, * ut nocte procul *à portu in anchoris* stationem habeant ob navigandi difficultatem. Circa hanc autem insulam manuum opera moles exstruuntur maximæ: quibus allisum pelagus, & adversis septis circumfractum asperiorem facit transitum, ingressumque per angustias reddit periculosum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & XXX. stadiorum amplitudinis, in quem & ea devehuntur quæ terra ista ad felicitatem desiderat, & quicquid è bonis illius propriis redundat per totum terrarum orbem distribuitur.

Descriptio Ægypti.

Portus Alexandrinus qualis.

Pharus describitur.

6. Adeoque minime quidem mirandum est, Vespasianum rerum istarum potiri quæsiisse, ad totius imperii firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum, qui Ægyptum & Alexandriam administrabat, literas mittit, quibus indicabat & militum promptam in se voluntatem, & quod ipse, ex necessitate onus imperii subiens, ipsum administrum & adjutorem sibi assumeret.

Ad Tiberium Alexandrum literas mittit Vespasianus.

Alexan-

s Ὡς] Abest in Rost.
t Ἄγειν βοώσης] ἄγειν ἐκβοώσης αὐτὸν Coisl.
v Αὐτὴν] Abest in Rost. sed αὐτὸν in quatuor Paris.
x Παρέλκοι] Ita Big. Gall. Vat. & Voss. in Rufini versione eaque si potitus esset, vi quoque, si perstaret, Vitellium dejiciendum sperabat. παρέλθοι in Editis Aliisque.
y Πεινῆσαν] Πείνης Vat. Lugd. Bat. Rost. & Gall.
z Προσποιήσασθαι βουλόμενος.] Προσποιήσεσθαι Big.
a Πρὸς θάλασσαν ἀλίμενος.] Πρὸς θαλάσσης Big. Vat. & Voss.
b Τὴν] Abest a L. B.
c Συήνην] Σόηνην Rost.
d Ἔτι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν] Antea ἐπὶ erat. quod si cui displiceat ἔτι, legat ἔχει.
e Ἀναχεομένην] Sic Big. & Ruf. ἀναχεομένη in Editis Aliisque. Mox, cum Coptus urbs maritima non fuerit, est qui suspicatur locum esse mendosum.
f Τετείχισται] Τετείχιστο Voss.
g Ὅ, τε ἀπὸ] In Cod. Big. ὁ δὲ ἀπὸ τῆς πλ.
h Καμπτόμενος δρόμον.] Perperam καμπτόμενος in Editis & aliquot MSS.
i Πρόκειται,] Ita Big. & Ruf. πρόσκειται in cæteris.
k Ἐκπυρσεύοντα τοῖς καταπλέουσι;] Eo modo Big. ἐκπυρσεύουσα in reliquis.
l Καταβέβληνται] Καταβάλλεται Big.
m Ἀμφηγνυμένον,] Ita lego ex conjectura. ἐφηγνυμένον Ruf. & Gen. ἀφηγνυμένον Big. Rost. & Gall. ἀφάγνυμενον L. B. (unde ἀπαγνυμενον Coccejus) Adhuc dubito annon rectius legeretur ἐπιρηγνύμενον, quippe *fractum* vertit Ruf.
n Ταύτῃ πραγμάτων] Ταύτης Big. & Coisl.
o Δ' οὖν] γὰρ οὖν L. B.
p Διέποντι τὴν Αἴγυπτον—Ἀλεξάνδρῳ,] Conf. supr. lib 2. c. 15. §. 1. lib. 5. c. 12. §. 2. SPANH.
q Προσλαμβάνοι.] προσλαμβάνει L. B. Paris.
r Προαναγνοὺς δὲ] Παραναγνοὺς Big. προσαναγνοὺς Voss. προσανάγνοις Paris.
* Ut nocte quam longissime difficultatem applicandarum navium præcaverent, Ruf.

Alexander autem, cum prælegiſſet literas, prompto ſtatim animo & legiones & populum ad fidem ei præſtandam jurejurando adegit. id quod ab utriſque lubenti animo factum eſt; ut qui viri virtutem norint ex rebus illius ductu in vicinia geſtis.

Is ſeſe Veſpaſiano adjungit. XII.

Atque ille quidem, cum jam ſibi credita eſſent quæ ad imperium ſpectabant, quæ *ejus* etiam adventui neceſſaria erant *omnia* præparabat. Citius autem quam exiſtimari potuit fama nunciabatur in oriente *Veſpaſianum* eſſe imperatorem: & omnis quidem civitas dies feſtos agebat, necnon & nuncii præmia dabat, & ſacra pro ejus ſalute faciebat. Legiones autem apud Myſiam, & Pannoniam, paulo ante ob Vitellii audaciam in tumultus concitatæ, majore cum gaudio imperium Veſpaſiano jurejurando confirmabant. Ille vero profectus Cæſarea Berytum veniebat, ubi multæ quidem è Syria, inſuper & multæ ab aliis provinciis legationes ei obviam factæ ſunt, coronas & gratulatoria decreta à ſingulis civitatibus afferentes.

Ut & Mucianus Syriæ præſes.

Quin & Mucianus aderat provinciæ præſes, pronam in eum populorum voluntatem & juramenta ei jurata annuncians.

Veſpaſiano in memoriam veniunt quæ imperium ei prænunciabant.

7. Cum autem ubique votis illius obſecundaret fortuna, reſque omni fere ex parte ad illum propenderent, tum cogitare cœpit Veſpaſianus, quod non ſine Dei providentia manum admoverit imperio; ſed juſta quædam fati ratio ad eum circumduxerit rerum omnium principatum. Sibi enim in memoriam veniunt & alia ſigna (nam multa ipſi contigerant imperium præmonſtrantia) quæque ei dixerat Joſephus, qui vivente adhuc Nerone auſus eſt eum appellare imperatorem.

Interque cætera Joſephi vaticinationes.

Attonitus autem hærebat, quod hominem adhuc in vinculis apud ſe teneret; advocatoque Muciano cum aliis tribunis & amicis, primum quidem ejus ſtrenuitatem enarrabat, quantumque in Jotapatis *expugnandis* propter ipſum laboraſſet:

De Joſepho vinculis eximendo deliberatur.

deinde vaticinationes, quas ipſe quidem tunc ſuſpicatus eſt timoris cauſa confictas, tempus autem rerumque eventum divinas eſſe demonſtraſſe. Tumque „ inhoneſtum eſſe, ajebat, ut „ qui ſibi auguraſſet imperium, vociſque Dei miniſter *ac nuncius* exſtitiſſet, adhuc captivi loco „ haberetur, victique fortunam ſubiret." Cumque Joſephum vocaſſet, ſolvi jubet. Sane hoc facto alii quidem tribuni, ex ea gratia, quam alienigenæ retuliſſet, præclara etiam de ſe ſperanda eſſe arbitrabantur. Titus vero, qui patri aderat, „ Juſtum „ eſt, inquit, ô pater, una cum ferro etiam pro„ bro Joſephum ſolvi. perinde enim erit ac ſi nun„ quam vinctus fuiſſet, cum vincula non ſolve„ rimus ſed diſſecuerimus." quod utique in eos uſurpatur qui per injuriam vincti ſunt. Eadem Veſpaſiano placebant: & quidam in medium prodiens ſecuri catenam diſſecuit.

Securi catena diſſecatur.

Joſephus autem pro his quæ prædixerat, exiſtimationis illæſæ præmio donatus, de futuris jam dignus, cui crederetur, habebatur.

ἐπιστολὴν Ἀλέξανδρος, [s] ἅμα προθύμως τά τε τάγματα καὶ τὸ πλῆθος εἰς αὐτὸν ὥρκωσεν. ἑκάτεροι δὲ ἀσμένως ὑπήκουσαν, τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐκ τῆς ἐγγὺς στρατηγίας εἰδότες. καὶ ὁ μὲν [t] πεπιστευμένος ἤδη τὰ περὶ τὴν ἀρχὴν, προπαρεσκεύαζεν αὐτῷ καὶ τὰ πρὸς τὴν ἄφιξιν· τάχιον δὲ ἐπινοίας διήγγελλον αἱ φῆμαι τὸν ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς αὐτοκράτορα, καὶ πᾶσα μὲν πόλις ἑώρταζεν, εὐαγγέλια δὲ καὶ θυσίας ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπετέλει. [v] τὰ δὲ κατὰ Μυσίαν καὶ Παννονίαν τάγματα, μικρῷ πρόσθεν κεκινημένα πρὸς τὴν Οὐιτελλίου τόλμαν, μείζονι χαρᾷ Οὐεσπασιανῷ τὴν ἡγεμονίαν [x] ὤμνυον. ὁ δὲ ἀναζεύξας ἀπὸ Καισαρείας εἰς Βηρυτὸν [y] παρῆν, ἔνθα πολλαὶ μὲν ἀπὸ τῆς Συρίας αὐτῷ, πολλαὶ δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν πρεσβεῖαι συνήντων, στεφάνους παρ' ἑκάστης πόλεως, καὶ [z] συγχαρητικὰ προσφέρουσαι ψηφίσματα. παρῆν δὲ καὶ Μουκιανὸς [a] ὁ τῆς ἐπαρχίας ἡγεμὼν, τὸ πρόθυμον τῶν δήμων καὶ τοὺς κατὰ πόλιν ὅρκους ἀπαγγέλλων.

ζ. Προχωρούσης δὲ πανταχοῦ κατὰ νοῦν τῆς τύχης, καὶ τῶν πραγμάτων συνενευκότων ἐκ πλείστου μέρους, ἤδη παρίστατο τῷ Οὐεσπασιανῷ νοεῖν, ὡς οὐ δίχα δαιμονίου προνοίας ἅψαιτο τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ δικαία τις εἱμαρμένη [b] περιαγάγοι τὸ κρατεῖν τῶν ὅλων ἐπ' αὐτόν. [c] ἀναμιμνήσκεται γὰρ τά τε ἄλλα σημεῖα, πολλὰ δὲ αὐτῷ ἐγεγόνει πανταχοῦ, προφαίνοντα [d] τὴν ἡγεμονίαν, καὶ [e] τὰς τοῦ Ἰωσήπου φωνὰς, ὃς αὐτὸν ἔτι ζῶντος Νέρωνος αὐτοκράτορα [f] προσειπεῖν ἐθάῤῥησεν. ἐξεπέπληκτο δὲ τὸν ἄνδρα δεσμώτην ἔτι ὄντα παρ' αὐτῷ, καὶ προσκαλεσάμενος Μουκιανὸν ἅμα τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι καὶ φίλοις, πρῶτον μὲν αὐτοῦ τὸ δραστήριον ἐκδιηγεῖτο, καὶ [g] ὅσα τοῖς Ἰωταπάτοις δι' αὐτὸν [h] ἔκαμεν· ἔπειτα τὰς μαντείας, ἃς αὐτὸς μὲν ὑπώπτευσε τότε πλάσμα τοῦ δέους, ἀποδειχθῆναι δὲ ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῶν πραγμάτων θείας. „ αἰσχρὸν οὖν, „ ἔφη, τὸν προθεσπίσαντά μοι τὴν ἀρχὴν, καὶ διάκονον „ τῆς τοῦ Θεοῦ φωνῆς, ἔτι αἰχμαλώτου τάξιν, ἢ δεσ„ μώτου τύχην ὑπομένειν." καὶ καλέσας τὸν Ἰώσηπον, λυθῆναι κελεύει. τοῖς μὲν οὖν ἡγεμόσιν, ἐκ τῆς [i] εἰς τὸν ἀλλόφυλον ἀμοιβῆς, λαμπρὰ καὶ περὶ αὐτῶν ἐλπίζειν παρέστη. συνὼν δὲ τῷ πατρὶ Τίτος, „ δίκαιον, ὦ πάτερ, ἔφη, τοῦ Ἰωσήπου καὶ τὸ ὄνειδος „ ἀφαιρεθῆναι σὺν τῷ σιδήρῳ, γενήσεται γὰρ ὅμοιος „ τῷ μὴ δεθέντι τὴν ἀρχὴν, ἂν αὐτοῦ μὴ λύσωμεν, „ [k] ἀλλὰ καὶ κόψωμεν τὰ δεσμά." τοῦτο γὰρ ἐπὶ τῶν μὴ δεόντως δεθέντων πράττεται. [l] συνεδόκει δὲ ταῦτα, καὶ παρελθών τις πελέκει διέκοψε τὴν ἅλυσιν. ὁ δὲ Ἰώσηπος εἰληφὼς περὶ τῶν προειρημένων γέρας τὴν ἐπιτιμίαν, ἤδη καὶ περὶ τῶν μελλόντων ἀξιόπιστος ἦν.

ΚΕΦ.

s Αμα προθύμως] Illud ἅμα non agnoſcit *Big.* neque *Lugd. Bat.* & commode ſatis abeſſe poteſt.
t Πεπιστευμένος] πιστευόμενος *Roſt.*
v Τὰ δὲ κατὰ Μυσίαν καὶ Παννονίαν τάγματα,] Conf. infr. l. 7. c. 5. §. 3. de his duabus Legionibus & Παννονίᾳ. SPANH.
x Ωμνυον.] ἀναδέξασθαι *Roſt.* ſed *Lectio vulg.* ſuperſcrib. manu recentiore.
y Παρῆν,] Παραγίνεται *Voſſ.*
z Συγχαρητικὰ προσφέρουσαι ψηφίσματα.] Συγχαρτικὰ *Big.*
a Ο τῆς ἐπαρχίας ἡγεμὼν,] Conf. ſupr. c. 1. §. 5. SPANH.
b Περιαγάγοι τὸ κρατεῖν] Περιάγοιτο τὸ κρ. *Big.* περιάγοι τὸ κρ. *Voſſ.*
c Αναμιμνήσκεται] Ita *Big. quinque Pariſ.* & *Voſſ.* ἀναμνήσκεται in *Editis Aliiſque.*
d Τὴν ἡγεμονίαν,] Eo modo *Big.* τήν τε ἡγεμ. in *cæteris.*
e Τὰς τοῦ Ιωσήπου φωνὰς,] Conf. ſupr. lib. 3. c. 7. (vet. ed. 8.) §. 9. SPANH.
f Προσειπεῖν ἐθάῤῥησεν.] προειπεῖν αὐτὸν ἐθ. *Coiſl.* προειπεῖν ἐθ. *quatuor Pariſ.*
g Οσα τοῖς Ιωταπάτοις δι' αὐτὸν] Οσα περὶ τοῖς *Big.*
h Εκαμεν.] Εκαμον *Big. Pariſ.* & *Voſſ.* non ita *Ruf.* cum *aliis.*
i Εἰς τὸν ἀλλόφυλον ἀμοιβῆς,] Πρὸς τὸν ἀλλ. *Big.*
k Αλλὰ καὶ κόψωμεν τὰ δεσμά.] Abſunt a *L.L.* & *Roſt.* verum illud καὶ ex opt. *Pariſ.* inſeritur. HAV.
l Συνεδόκει δὲ ταῦτα,] Συνδοκεῖ *Big.*

ων Τρί-

ΚΕΦ. ιά.

Ὅτι, Οὐϊτελλίου ἡττηθέντος καὶ ἀναιρεθέντος, Οὐεσπασιανὸς εἰς Ῥώμην ὥρμησεν· ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Τίτος ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα.

Ο Ὑεσπασιανὸς δὲ ταῖς πρεσβείαις χρηματίσας, καὶ καταστησάμενος ἑκάστοις τὰς ἀρχὰς δικαίως καὶ κατὰ τὴν ἀξίαν, εἰς Ἀντιόχειαν ἀφικνεῖται. καὶ βουλευόμενος ποῖ χρὴ [m] τρέπεσθαι, προὐργιαίτερα τῆς εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὁρμῆς τὰ κατὰ τὴν Ῥώμην ἔκρινε, τὴν μὲν [n] βέβαιον οὖσαν ὁρῶν, τὰ δὲ ὑπὸ Οὐϊτελλίου ταρασσόμενα. πέμπει δὴ Μουκιανὸν εἰς τὴν Ἰταλίαν, παραδοὺς ἱππέων τε καὶ πεζῶν συχνὴν δύναμιν. ὁ δὲ διὰ τὴν τοῦ χειμῶνος ἀκμὴν δείσας [o] τὸ πλεῖν, πεζῇ τὴν στρατιὰν ἦγε διὰ Καππαδοκίας καὶ Φρυγίας.

β'. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ Ἀντώνιος Πρίμος, ἀναλαβὼν τὸ [p] τρίτον τάγμα τῶν [q] κατὰ Μυσίαν, ἔτυχε δὲ [r] ἡγεμονεύων αὐτόθι, Οὐϊτελλίῳ παραταξόμενος ἠπείγετο. Οὐϊτέλλιος δὲ αὐτῷ συναντήσοντα μετὰ πολλῆς δυνάμεως [s] Καικίνναν ἐκπέμπει, μέγα θαῤῥῶν [t] τῷ ἀνδρὶ, διὰ τὴν ἐπ' Ὄθωνι νίκην. ὁ δὲ ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἐλαύνων διὰ τάχους περὶ Κρεμῶνα τῆς [v] Γαλατίας τὸν Ἀντώνιον καταλαμβάνει. μεθόριος δέ ἐστιν ἡ πόλις αὕτη τῆς Ἰταλίας. κατιδὼν δὲ ἐνταῦθα τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων καὶ τὴν εὐταξίαν, [x] συμβάλλειν μὲν οὐκ ἐθάῤῥει. σφαλερὰν δὲ τὴν ἀναχώρησιν λογιζόμενος, προδοσίαν ἐβουλεύετο. συναγαγὼν δὲ τοὺς [y] ὑφ' αὐτὸν ἑκατοντάρχας καὶ χιλιάρχους, ἐνῆγε μεταβῆναι πρὸς τὸν Ἀντώνιον, ταπεινῶν μὲν τὰ Οὐϊτελλίου πράγματα, τὴν Οὐεσπασιανοῦ δὲ ἰσχὺν ἐπαίρων· „ καὶ παρ' ᾧ μὲν εἶναι, λέγων, „ μόνον τὸ τῆς ἀρχῆς ὄνομα, παρ' ᾧ δὲ τὴν δύναμιν, καὶ „ αὐτοὺς δὲ [z] ἄμεινον προλαβόντας τὴν ἀνάγκην ποιῆσαι „ χάριν, καὶ μέλλοντας ἡττᾶσθαι τοῖς ὅπλοις ταῖς γνώ- „ μαις τὸν κίνδυνον φθάσαι. Οὐεσπασιανὸν μὲν γὰρ ἱκανὸν „ εἶναι [a] χωρὶς αὐτῶν [b] προσθήσεσθαι καὶ τὰ λείποντα, „ Οὐϊτέλλιον δὲ οὐδὲ σὺν αὐτοῖς τηρῆσαι τὰ ὄντα.

γ'. Πολλὰ τοιαῦτα λέγων [c] ἔπεισε, καὶ πρὸς τὸν Ἀντώνιον αὐτομολεῖ μετὰ τῆς δυνάμεως. τῆς δὲ αὐτῆς νυκτὸς ἐμπίπτει μετάνοια τοῖς στρατιώταις, καὶ δέος τοῦ προπέμψαντος εἰ κρείττων γένοιτο· σπασάμενοι δὲ τὰ ξίφη, τὸν [d] Καικίνναν ὥρμησαν ἀνελεῖν. κἂν ἐπράχθη τὸ ἔργον αὐτοῖς, εἰ μὴ προσπίπτοντες οἱ χιλίαρχοι καθικέτευσαν αὐτούς. οἱ δὲ τοῦ [e] κτείνειν μὲν ἀπέσχοντο· δήσαντες δὲ τὸν προδότην, οἷοί τε ἦσαν [f] πέμψειν Οὐϊτελλίῳ. ταῦτα ἀκούσας ὁ [g] Πρίμος, αὐτίκα τοὺς σφετέρους ἀνίστησι, καὶ μετὰ τῶν ὅπλων ἦγεν ἐπὶ τοὺς ἀποστάντας. οἱ δὲ παραταξάμενοι πρὸς ὀλίγον μὲν ἀντέσχον, αὖθις δὲ τραπέντες ἔφευγον εἰς τὴν Κρεμῶνα. καὶ τοὺς ἱππεῖς ἀναλαβὼν Πρίμος ὑποτέμνεται τὰς εἰσόδους αὐτῶν, καὶ τὸ μὲν πολὺ πλῆθος κυκλωσάμενος πρὸ τῆς πόλεως

CAP. XI. XIII.

Quod, Vitellio victo & interempto, Vespasianus Romam contendit, & filius ejus Titus reversus est Hierosolyma.

Vespasianus in Italiam Mucianum mittit.

VEspasianus autem, cum responsum legationibus reddidisset, & juste pro cujusque meritis præfecturas singulis assignasset, Antiochiam pervenit. Atque secum cogitans quò primum se verteret, magis è re sua esse judicabat, quæ Romæ agerentur curare, quam Alexandriam contendere, quod illam quidem sibi firmam videret, res autem Romanas à Vitellio perturbatas. Mittit igitur in Italiam Mucianum cum multis equitum peditumque copiis. Ille vero, hyeme adulta navigare veritus, pedestri itinere per Cappadociam & Phrygiam ducit exercitum.

Antonius Primus contra Vitellium proficiscitur.

2. Inter hæc autem & Antonius Primus, cum legione tertia ex iis quæ in Mysia erant (illam enim regebat provinciam) cum Vitellio acie congredi properabat. At ipsi occursurum cum magna manu Cæcinnam mittit Vitellius, multum vero huic fidens, quod Othonis copias fuderat. Ille vero Roma quam celerrime proficiscens circa Cremonam Galliæ offendit Antonium. illa enim urbs est in finibus Italiæ. Cum autem illic conspexisset hostium multitudinem bonumque *eorum* ordinem, prælio quidem cum illis congredi non audebat; discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Convocatis igitur centurionibus & tribunis sibi subditis, ut transirent ad Antonium suadebat, Vitellii quidem res deprimens, Vespasiani autem vires extollens; dicensque, „ illum „ nomen imperii tantum, hunc verò potestatem „ habere, illisque satius esse gratia anticipare ne- „ cessitatem, cumque foret ut armis superarentur „ voluntate periculum prævenire. Nam Vespasia- „ num quidem bene posse sine illis etiam reliqua „ sibi adjicere, Vitellium vero ne cum ipsis qui- „ dem parta tueri & conservare.

Cæcinna ei occursurus ad Antonium transire meditatur.

Cæcinnam, cum in eo esset ut transfugeret, ad Vitellium mittere cogitant milites.

3. Hujusmodi multa loquutus persuasit *eis*, & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem vero nocte milites facti pœnitebat, & inde metuebant ne ille *forte* superior esset qui ipsos miserat; eductisque gladiis interemptum iverunt Cæcinnam. idque fecissent, nisi tribuni ad pedes provoluti illis supplicassent. Quamobrem cæde quidem se abstinuerunt: in eo autem erant ut proditorem vinctum ad Vitellium mitterent. Cum ista audisset Primus, suos confestim excitat, armatosque ducebat in eos qui defecerant. Illi autem instructi ad prælium paulisper quidem resistebant: mox autem loco pulsi Cremonam perfugiebant. At Primus cum equitibus suis omnes eis aditus præcidit, & magnam quidem eorum multitudinem undique circumclusam ante urbem perimit; adortus

m Τρέπεσθαι,] Τραπέσθαι *Busb.* & *Rhed.*

n Βέβαιον οὖσαν ὁρῶν,] Βεβαίαν *Big.*

o Τὸ πλεῖν,] τὸ πᾶν *Gen.* & *L. B.* sed τὸ πλεῖν in *Marg.*

p Τρίτον τάγμα] Sueton. in Vespas. c. IX. SPANH.

q Κατὰ Μυσίαν,] Κατὰ τὴν Μυσίαν *Big.*

r Ἡγεμονεύων] ἡγεμονεύειν *Coisl.*

s Καικίνναν] Κεκίλιον Αλίηνον *Big. Lips. Vat.* (*Rost.* qui in super Αλικνὸν habet) *Gal.* & *Bod.* Κεκίλιον Ἀληνὸν *MS. Lips.* Cæcina idem dictus à *Tacit.* H. l. III. c. XIII. Alienus Cæcina dictus H. l. V. c. VII. SPANH.

t Τῷ ἀνδρὶ,] Τἀνδρὶ *Big.*

v Γαλατίας τὸν Αντώνιον] Ita *Big.* & *Paris. tres.* Γαλλίας in *Editis Aliisque.*

x Συμβάλλειν μὲν οὐκ ἐθάῤῥει.] Ita *Vat. Big.* & *Voss.* συμβαλεῖν in *cæteris.*

y Ὑφ' αὐτὸν ἑκατοντάρχας] Ita *Big.* ὑπ' αὐτὸν in *reliquis.* σὺν αὐτῷ ἑκατοντάρχους *Coisl.*

z Ἄμεινον προλαβόντας] Ἀμεινον εἶναι *Big.*

a Χωρὶς αὐτῶν] Eo modo *Big.* καὶ χωρὶς in *Editis Aliisque.*

b Προσθήσεσθαι] Προκτήσασθαι *Big.*

c Ἔπεισε,] Absunt a *L. B.* & *Rost.*

d Καικίνναν] Κικίλιον *Big. Gall. Rost. L. B. Lips. Paris.* & *Vat.* ut & post λύσας δὲ τὸν ead. §.

e Κτείνειν] Κτεῖναι *Big. Paris. Lips.* & *Vat.*

f Πέμψειν] Πέμπειν *Vat. Paris. quidam* & *Voss.*

g Πρίμος,] Πρίμων *Rost.* & passim.

h Αει-

Ab Antonio profligantur.

tus autem reliquos, militibus permisit urbem diripere. in qua hospitum quidem multi mercatores, multi etiam indigenarum perierunt, totusque Vitellii exercitus, virorum XXX. millia & ducenti. quin & Antonius eorum quos ex Mysia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit.

Cæcinna ad Vespasianum missus magnis honoribus afficitur.

Cæcinnam autem vinculis solutum ad Vespasianum mittit, rerum gestarum nuncium. Qui cum *ad eum* venisset & ab eo *benigne* exceptus est, & proditionis ignominiam ab eo insperatis honoribus obtectam habuit.

Sabinus Romæ à Vitellio deficiens Capitolium occupat.

4. Jam vero animos resumebat etiam Romæ Sabinus, postquam ei nunciatum esset appropinquare Antonium; collectisque vigilum cohortibus nocte occupat Capitolium. Prima autem luce multi nobilium ad eum confluebant, interque eos Domitianus fratris filius, in quo spes maxima illis sita erat victoriæ obtinendæ. At Vitellius quidem de Primo minus solicitus erat, incensus autem in eos qui cum Sabino defecerant, &, pro ingenita crudelitate nobilium sanguinem sitiens, militum manum quæ secum descenderat immittit in Capitolium. Et acriter quidem inter eam illosque qui templum tenebant audacterque pugnatum est: tandem vero Germani, ut qui multitudine superiores, colle potiti sunt. Domitianus autem cum multis Romanorum nobilium fato diviniori interitum effugiebat, reliqua vero multitudo omnis cæsa erat; & Sabinus ad Vitellium

Captus & ad Vitellium ductus interficitur.

ductus interficitur: militesque cum donaria omnia diripuissent, templum succendunt. Tumque postero die Antonius quidem cum exercitu in urbem irruit, eum vero Vitellii milites excipiunt, & tribus in locis commisso intra urbem prælio omnes interiere.

Antonius Vitellianos superat.

Cæterum ebrius de palatio prodit Vitellius, & largiter ut in extremis prodigæ mensæ expletus: per populum vero tractus, omnique contumeliarum genere divexatus in media Roma trucidatur, cum octo menses & decem dies imperasset: quem si diutius vivere contigisset, ejus luxuriæ ne imperium quidem sufficere potuisse arbitror. aliorum vero cæsorum numerata erant supra L. millia. Et hæc quidem gesta sunt die tertio mensis Apellæi.

Vitellius occiditur.

Mucianus Romam ingreditur.

Sequenti autem die Mucianus cum exercitu *urbem* ingreditur, & Antonii militibus à cæde repressis (adhuc enim, dum perscrutantur domos, de populo plurimos, quasi ab illo stetissent, occidebant, ira impediente quo minus eos accurate dignoscerent) productoque Domitiano, eum populo commendat, ut qui usque dum pater veniret imperium administraret. Atqui populus, jam timore solutus, faustis vocibus Vespasiano acclamant imperatori: atque ob illum in imperio confirmatum & Vitellium deturbatum festos dies agebant.

Domitianus imperii procurator.

Inde populi Romani lætitia & festivitas.

XIV. Vespasiano apud Alexandriam factæ gratulationes.

5. Cum autem Vespasianus Alexandriam venisset, læta ei Româ nunciabantur; legatique aderant ex tota terrarum orbe *jam* suo, ei congratulantes: atque urbs *ea*, post Romam *licet* maxima, multitudini nimis angusta esse comperta est. Firmato autem jam universo imperio, rebus-

διαφθείρει· τῶν δὲ [h] λοιπῶν συνεισπεσὼν, διαρπάσαι τὸ ἄστυ τοῖς στρατιώταις ἐφῆκεν. ἔνθα δὴ πολλοὶ μὲν τῶν ξένων ἔμποροι, πολλοὶ δὲ τῶν ἐπιχωρίων ἀπώλοντο, [i] πᾶσα δὲ Οὐϊτελλίου στρατιὰ, μυριάδες τρεῖς ἀνδρῶν καὶ διακόσιοι. τῶν δὲ ἀπὸ τῆς Μυσίας Ἀντώνιος τετρακισχιλίους ἀποβάλλει καὶ πεντακοσίους. λύσας δὲ τὸν [k] Καικίνναν, πέμπει πρὸς Οὐεσπασιανὸν, ἀγγελοῦντα τὰ πεπραγμένα. [l] καὶ ὃς ἐλθὼν ἀπεδέχθη τε ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τὰ τῆς προδοσίας ὀνείδη ταῖς παρ' ἐλπίδα τιμαῖς ἐπεκάλυψεν.

δ'. Ἀνεθάρσει δὲ ἤδη καὶ κατὰ τὴν Ῥώμην [m] Σαβῖνος, ὡς πλησίον Ἀντώνιος ὢν ἀπηγγέλλετο· καὶ συναθροίσας τὰ τῶν [n] νυκτοφυλάκων στρατιωτῶν τάγματα, νύκτωρ [o] καταλαμβάνει τὸ Καπετώλιον. μεθ' ἡμέραν δὲ αὐτῷ πολλοὶ τῶν ἐπισήμων προσεγένοντο, καὶ Δομετιανὸς [p] ὁ τοῦ ἀδελφοῦ παῖς, μεγίστη μοῖρα τῶν εἰς τὸ κρατεῖν ἐλπίδων. Οὐϊτελλίῳ δὲ Πρίμου μὲν ἐλάττων φροντὶς ἦν, [q] τεθύμωτο δὲ ἐπὶ τοὺς συναποστάντας τῷ Σαβίνῳ, καὶ διὰ τὴν ἔμφυλον ὠμότητα, διψῶν αἵματος εὐγενοῦς, τοῦ στρατιωτικοῦ τὴν συγκατελθοῦσαν αὐτῷ δύναμιν ἐπαφίησι τῷ Καπετωλίῳ. πολλὰ μὲν οὖν ἔκ τε ταύτης, καὶ τῶν [r] ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ μαχομένων ἐτολμήθη· τέλος δὲ τῷ πλήθει περιόντες οἱ ἀπὸ τῆς Γερμανίας ἐκράτησαν τοῦ λόφου. καὶ Δομετιανὸς δὲ σὺν πολλοῖς τῶν ἐν τέλει Ῥωμαίων, δαιμονιώτερον διασώζεται. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἅπαν κατεκόπη, καὶ Σαβῖνος ἀναχθεὶς ἐπὶ Οὐϊτέλλιον ἀναιρεῖται, διαρπάσαντές τε οἱ στρατιῶται τὰ ἀναθήματα, τὸν ναὸν [s] ἐμπιπρῶσι. καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν εἰσελαύνει μὲν Ἀντώνιος μετὰ τῆς δυνάμεως, ὑπήντων δὲ οἱ Οὐϊτελλίου, καὶ τριχῆ κατὰ τὴν πόλιν συμβαλόντες, ἀπώλοντο πάντες. προέρχεται δὲ μεθύων ἐκ τοῦ βασιλείου Οὐϊτέλλιος, καὶ δαψιλέστερον ὥσπερ ἐν ἐσχάτοις τῆς ἀσώτου τραπέζης κεκορεσμένος. συρεὶς δὲ διὰ τοῦ πλήθους, καὶ παντοδαπαῖς αἰκίαις ἐξυβρισθεὶς, ἐπὶ μέσης τῆς Ῥώμης ἀποσφάττεται, μῆνας ὀκτὼ κρατήσας καὶ ἡμέρας πέντε. ὃν εἰ συνέβη πλείω χρόνον βιῶσαι, ἐπιλιπεῖν αὐτοῦ τῇ λαγνείᾳ τὴν ἡγεμονίαν οἶμαι. τῶν δὲ ἄλλων νεκρῶν ὑπὲρ πέντε [t] μυριάδες ἠριθμήθησαν. ταῦτα [v] μὲν οὖν τρίτῃ μηνὸς [x] Ἀπελλαίου [y] πέπρακτο. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ Μουκιανὸς εἴσεισι μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ τοὺς σὺν Ἀντωνίῳ παύσας τοῦ κτείνειν. ἔτι γὰρ ἐξερευνώμενοι τὰς οἰκίας, πολλοὺς μὲν τῶν Οὐϊτελλίου στρατιωτῶν, πολλοὺς δὲ τῶν δημοτικῶν, ὡς ἐκείνου ἀνῄρουν, φθάνοντες τῷ θυμῷ τὴν ἀκριβῆ [z] διάγνωσιν· καὶ προαγαγὼν τὸν Δομετιανὸν, συνίστησι τῷ πλήθει μέχρι τῆς τοῦ πατρὸς ἀφίξεως ἡγεμόνα. ὁ δὲ δῆμος ἀπηλλαγμένος ἤδη τῶν φόβων, αὐτοκράτορα Οὐεσπασιανὸν [a] εὐφήμουν, καὶ ἅμα τήν τε τούτου βεβαίωσιν [b] ἑώρταζε, καὶ τὴν Οὐϊτελλίου κατάλυσιν.

έ. Εἰς δὲ τὴν Ἀλεξάνδρειαν [c] ἀφιγμένῳ τῷ Οὐεσπασιανῷ τὰ ἀπὸ τῆς Ῥώμης εὐαγγέλια ἧκε, καὶ πρέσβεις ἐκ πάσης τῆς ἰδίας οἰκουμένης συνηδόμενοι· μεγίστη τε οὖσα μετὰ τὴν Ῥώμην ἡ πόλις, [d] στενοτέρα τοῦ πλήθους ἠλέγχετο. κεκυρωμένης δὲ ἤδη τῆς ἀρχῆς ἁπάσης, καὶ σεσω-

h Λοιπῶν συνεισπεσὼν,] λοιπὸν συνεισπεσὸν *Rost.*
i Πᾶσα δὲ Οὐϊτελλίου] Πᾶσα δὲ ἡ Οὐϊτελλίου *Vat. Big.* & *Voss.*
k Καικίνναν, — Οὐεσπασιανὸν,] De Cæcina liberato & ad Vespasianum misso, itidem Tacit. H. l. III. c. XXXI. SPANH.
l Καὶ ὃς ἐλθὼν ἀπεδέχθη] Ὃς εἰσελθὼν *Big.* atque ita forsan *Rufinus*, qui vertit, *qui ad eum intromissus.*
m Σαβῖνος,] Conf. *Supr.* c. 10. §. 2. SPANH.
n Νυκτοφυλάκων] Φυλάκων *Parif. antiq.*
o Καταλαμβάνει τὸ Καπετώλιον] Κατελαμβάνετο *Big.*
p Ὁ τοῦ ἀδελφοῦ παῖς,] Ὁ τἀδελφοῦ παῖς *Big.*
q Τεθύμωτο δὲ] Τεθυμωμένος *Big.*
r Ἀπὸ τοῦ] ἐκ τοῦ *Parif. antiq.*
s Ἐμπιπρῶσι.] Ἐνέπρησαν *Big.*
t Μυριάδες ἠριθμήθησαν.] Μυριάδας *Voss. Coisl.* & *Gall.* utraque lectio ferri potest.
v Μὲν οὖν τρίτῃ μηνὸς] Ita *Big.* δὲ pro μὲν οὖν in Editis aliisque.
x Ἀπελλαίου] Ἀπελλαῖος *Rost.*
y Πέπρακτο.] Πέπρακται *Big.* & *Parif. antiq.*
z Διάγνωσιν.] Διάκρισιν· προαγαγὼν δὲ τὸν Δ. *Big.*
a Εὐφήμουν,] Εὐφημεῖ *Big.* εὐφήμει *Voss.* & *Gall*
b Ἑώρταζε,] Ita *Big. Parif. omnes*, & *Voss.* ἑορτάζει hic & alibi in *cæteris*.
c Ἀφιγμένῳ τῷ] Ἀφικομένῳ *Big.*
d Στενοτέρα τοῦ πλήθους ἠλέγχετο.] Στενοτέρα τότε πλ. *Big.* & *Coisl.*

σεσωσμένων παρ' ἐλπίδα Ῥωμαίοις τῶν πραγμάτων, Οὐεσπασιανὸς ἐπὶ τὰ λείψανα τῆς Ἰουδαίας τὸν λογισμὸν ἐπέστρεφεν. αὐτὸς [e] μέντοι εἰς τὴν Ῥώμην ὥρμητο λήξαντος τοῦ χειμῶνος ἀνάγεσθαι, καὶ τάχος τὰ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν διῴκει· τὸν δὲ υἱὸν Τίτον μετὰ τῆς ἐκκρίτου δυνάμεως ἀπέστειλεν ἐξαιρήσοντα τὰ Ἱεροσόλυμα. ὁ δὲ προελθὼν πεζῇ μέχρι Νικοπόλεως, εἴκοσι δὲ αὕτη διέχει τῆς Ἀλεξανδρείας σταδίους, κἀκεῖθεν ἐπιβήσας τὴν στρατιὰν μακρῶν πλοίων [f] ἀναπλεῖ διὰ τοῦ Νείλου [g] κατὰ [h] τὸν Μενδήσιον νομὸν μέχρι πόλεως Θμούεως. ἐκεῖθεν δὲ ἀποβὰς ὁδεύει, καὶ κατὰ πολίχνην τινὰ [i] Τάνιν αὐλίζεται. δεύτερος αὐτῷ σταθμὸς Ἡρακλέους πόλις, καὶ τρίτος Πηλούσιον γίνεται. δυσὶ δὲ ἡμέραις ἐνταῦθα τὴν στρατιὰν ἀναλαβὼν, τῇ τρίτῃ [k] διέξεισι τὰς ἐμβολὰς τοῦ Πηλουσίου, καὶ [l] προελθὼν σταθμὸν ἕνα διὰ τῆς ἐρήμου, πρὸς τῷ [m] τοῦ Κασίου Διὸς ἱερῷ στρατοπεδεύεται, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ κατὰ τὴν [n] Ὀστρακίνην. οὗτος ὁ σταθμὸς ἦν ἄνυδρος· ἐπεισάκτοις δὲ ὕδασιν οἱ ἐπιχώριοι χρῶνται. μετὰ ταῦτα πρὸς [o] Ῥινοκορούροις ἀναπαύεται, κἀκεῖθεν εἰς [p] Ῥάφειαν προελθὼν σταθμὸν τέταρτον, ἔστι δὲ ἡ πόλις αὕτη Συρίας ἀρχὴ, τὸ πέμπτον ἐν Γάζῃ τίθεται στρατόπεδον, μεθ' ἣν εἰς Ἀσκάλωνα, κἀκεῖθεν εἰς Ἰάμνειαν, ἔπειτα εἰς Ἰόππην, καὶ ἐξ Ἰόππης εἰς Καισάρειαν ἀφικνεῖται, διεγνωκὼς αὐτόθι τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀθροίζειν.

que popul. Rom. præter spem conservatis, Vespasianus in Judææ reliquias animum intendit. Ipse tamen extrema hyeme Romam proficisci parabat; & quam primum res Alexandriæ componebat: filium vero Titum, ut Hierosolyma expugnatum iret, cum delectis copiis dimisit. Atque ille pedibus usque ad Nicopolim profectus, (est autem illa viginti stadiis ab Alexandria dissita) indeque milite longis navibus imposito, Nilo flumine juxta Mendesium tractum usque Thmuim oppidum pervehitur. inde vero, cum egressus esset, iter facit, & apud urbeculam quandam Tanin pernoctat. *inde* secunda ei mansio fuit Heracleopolis, & Pelusium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, tertio die ostium Pelusii pertransit; * cumque per solitudinem unius diei iter fecisset, ad Jovis Casii templum castra ponit, posteroque die juxta Ostracinen. Hæc mansio inaquosa erat: aquis autem aliunde advectis utuntur indigenæ. Deinde apud Rhinocorura requiescitur; atque illinc Raphiam progressus, mansionem quartam, (est autem urbs illa prima Syriæ) castra quinta Gazæ ponit. & postea in Ascalonem, atque hinc Jamniam, deinde Joppen, & ex Joppe Cæsaream pervenit; decreto sibi alium illic militum delectum habere.

Romam proficisci parat, Titumque mittit Hierosolyma.

Quibus itineribus Cæsaream pervenit Titus.

e Μέν τοι εἰς] Μέντοιγε *Big.*
f Ἀναπλεῖ] Ἀνέπλει *Big.*
g Κατὰ] μετὰ τὸν Μεν. *Parif. aliquot.*
h Τὸν Μενδήσιον νομὸν] Conf. Antt. lib. 10. c. 5. §. 1. SPANH.
i Τάνιν αὐλίζεται.] Conf. lib. Antt. 1. πρὸ Τάνιδος τῆς Αἰγύπτου. SPANH.
k Διέξεισι τὰς ἐμβολὰς] Διεξῄει *Big.*
l Προελθὼν σταθμὸν] Προσελθὼν *Big.*
m Τοῦ Κασίου] τοῦ Καοσίου *MS. Lipf.* melius in Nummis ΖΕΥΣ ΚΑΣΙΟΣ, de quo Jove Casio Pelusii culto vid. Achill. Tatius l. III. p. 167. Idem occurrit in Nummis Seleucensium, unde liquet ibi etiam eundem cultum. SPANH.
n Ὀστρακίνην.] *Greg. Nazianz. Ep. XII.* 776. B. ὅτι μήτε ὕδωρ παρὰ τῶν Ὀστρακινῶν οἰκητῶν. Apud Ammian l. XXII. c. XVI. *& Cassium (al. Casium) ubi Pompeji sepultura est Magni, & Ostracinæ, & Rhinocolura.* SPANH.
o Ῥινοκορούροις] Ῥινοκολούροις *Ruf.* Conf. supr. lib. 1. c. 14. §. 2. SPANH.
p Ῥάφειαν προελθὼν—Συρίας ἀρχὴ,] Conf. Antt. l. 13. c. 13. §. 3. SPANH.

* Unamque mansionem profectus per solitudines, *Ruf.* Mansio quidem unius diei iter est, atque ita apud *Plinium* accipitur.

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩ ΠΕΜΠΤΩ ΛΟΓΩ

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

JOSEPHI LIBRO QUINTO

HISTORIARUM EXCIDII JUDAICI

HÆC CONTINENTUR.

paratis turres exstruens contra adversæ partis factiosos, impeditus erat Romanorum adventu.

6. *De Titi apparatu, & quo ordine milites disposuit Hierosolyma invasurus.*

7. *Titus cum sexcentis impressionem facit in Hierosolyma: & quomodo, Judæis in eum irruentibus, fortiter se gessit.*

8. *Quomodo, cum ad locum venisset qui Scopus dicitur, ibi exercitus sui agmina collocavit.*

9. *Quomodo Judæi, cum vidissent Romanos contra se venire, licet inter se dissentirent, in breve tempus pacem colunt, & subita facta eruptione decimam legionem in fugam vertunt.*

10. *Quomodo Titus, in medio hostium relictus, strenue se gessit: utque amici eum monuerunt ne se in discrimen conjiceret.*

11. *Quomodo Joannes superavit Zelotas; & seditio, quæ tripartita fuerat, ad duas iterum factiones redacta est.*

12. *De locis in obsidionis commodum à Tito complanatis. & quomodo Romanis, incaute in Judæorum insidias lapsis, Cæsar exoratus veniam concessit: utque locis omnibus usque ad muros coæquatis, propius urbi castra admovet.*

13. *Delineatio murorum urbis.*

14. *Descriptio templi.*

15. *De sacerdotibus, & vestimentis eorum pontificisque.*

16. *De Simone & Joanne tyrannis: deque ducibus ab illis constitutis.*

17. *Tito, circumeunte & perlustrante mœnia, vulneratur Nicanor amicus ejus, qui cum Josepho erat: unde aggeres majori studio excitari jussit, & machinas obsidionales admoveri.*

18. *Iterum de Joanne & Simone tyrannis, utque mutuum sibimet ferebant auxilium: & de saxis è balistis projectis.*

19. *Quomodo muro tribus è locis à machinis verberato, tyranni, inita concordia, contra Romanos dimicabant, & machinas eorum incenderunt: utque Joannes, Idumæorum dux, sagitta percussus interficitur.*

20. *Quomodo tres turres à Romanis ædificatæ sponte corruerunt, & multa cum cæde primum murum superarunt Romani, ope machinæ quam Nicona vocabant Judæi.*

21. *Quomodo Titus quidem ad murum secundum oppugnandum impressiones faciebat; Judæi vero, cum impetum excepissent, omnia muniebant.*

22. *De Longino milite Romano.*

23. *De Castore impostore Judaïco; quomodo Tito & Romanis imposuit.*

24. *Quomodo muro secundo potiti, inde iterum pulsi erant: illoque mox recuperato, ad reliqua superanda sese comparabant.*

25. *Quomodo Tito obsidionem remittente, si forsan deditionem facerent Judæi, illi ne minimum quidem emolliti erant: quo factum ut iterum obsidionem urgeret.*

ἀντιστασιαστῶν καλασκευάζων, ἐκωλύθη Ῥωμαίων ἐπελθόντων.

ϛ'. Ὅπως Τίτος παρεσκευάσατο, καὶ μεθ' οἵας τάξεως ἐπῄει τοῖς Ἱεροσολύμοις.

ζ'. Προσβολὴ Τίτου μεθ' ἑξακοσίων κατὰ τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ ὅπως ἠρίστευσεν, ἐπεξελθόντων κατ' αὐτοῦ τῶν Ἰουδαίων.

η'. Ὅπως ἐλθὼν εἰς τὸν λεγόμενον Σκοπὸν, ἐκεῖσε τὰ τοῦ οἰκείου στρατοῦ ἐγκατέστησε τάγματα.

θ'. Ὅπως Ἰουδαῖοι θεασάμενοι τὴν κατ' αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων ἔφοδον, στασιάζοντες ἐν ἑαυτοῖς, μικρὸν εἰρήνευσαν, καὶ αἰφνιδίως ἐξελθόντες τὸ δέκατον ἔτρεψαν τάγμα.

ι'. Ὅπως Τίτος, μέσος [a] ἀπολειφθεὶς τῶν πολεμίων ἠρίστευσεν. καὶ ὡς οἱ φίλοι τοῦτον παρῄνεσαν μὴ προκινδυνεύειν.

ια'. Ὡς Ἰωάννης ἐκράτησε τῶν ζηλωτῶν, καὶ ἡ τριμερὴς στάσις πάλιν διμερὴς γέγονεν.

ιβ'. Περὶ τῶν ὑπὸ Τίτου ἐξομαλισθέντων διὰ τὴν πολιορκίαν τόπων· ὅπως τε τῶν Ῥωμαίων ἐξ ἐνέδρας τῶν Ἰουδαίων πταισάντων, δυσωπηθεὶς ὁ Καῖσαρ συνεχώρησε τούτοις. καὶ ὅπως ἐξισωθέντος τοῦ μέχρι τῶν τειχῶν τόπου, ἔγγιστα τῆς πόλεως στρατοπεδεύεται.

ιγ'. Διαγραφὴ τοῦ τείχους τῶν Ἱεροσολύμων.

ιδ'. Ἔκφρασις τοῦ ἱεροῦ.

ιε'. Περὶ τῶν ἱερέων, καὶ τῶν ἐνδυμάτων αὐτῶν τε καὶ τοῦ ἀρχιερέως.

ιϛ'. Περὶ Σίμωνος καὶ Ἰωάννου τῶν τυράννων, καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἡγεμόνων.

ιζ'. Ὡς [b] περιϊόντος Τίτου, καὶ σκεπτομένου τὸ τεῖχος, τοξεύεται Νικάνωρ ὁ φίλος αὐτοῦ, συνὼν Ἰωσήπῳ· ἔνθα δὴ καὶ σπουδαιότερον ἐγείρειν τὰ χώματα προσέταξε, καὶ τὰ πολιορκητικὰ παραστῆσαι μηχανήματα.

ιη'. Ἔτι περὶ Ἰωάννου καὶ Σίμωνος τῶν τυράννων, καὶ ὅπως ἀλλήλοις ἐχρῶντο· καὶ περὶ τῶν ἀπὸ τῶν πετροβόλων ἐκριπτουμένων λίθων.

ιθ'. Ὅπως ὑπὸ τῶν ὀργάνων τριχόθεν τυπτομένου τοῦ τείχους, οἱ τύραννοι πρὸς ἀλλήλους ὁμονοήσαντες ἀντεπολέμουν [c] Ῥωμαίοις, καὶ τὰς μηχανὰς αὐτῶν ἐνέπρησαν· καὶ ὡς Ἰωάννης, ὁ τῶν Ἰδουμαίων ἡγεμὼν, τοξευθεὶς ἀναιρεῖται.

κ'. Ὅπως αὐτομάτως καλέπεσον οἱ [d] παρὰ Ῥωμαίων καλασκευασθέντες τρεῖς πύργοι, καὶ [e] μετὰ πολὺν φόνον ἐκράτησαν Ῥωμαῖοι τοῦ πρώτου τείχους, μηχανήματι τῷ λεγομένῳ Νίκωνι.

κα'. Ὅπως Τίτος μὲν πρὸς τειχομαχίαν τοῦ δευτέρου τείχους τὰς προσβολὰς ἐποιεῖτο, Ἰουδαῖοι δὲ τὰς ἐμβολὰς διαλαβόντες ἐφράξαντο.

κβ'. Περὶ Λογγίνου Ῥωμαίου στρατιώτου.

κγ'. Περὶ Κάστορος Ἰουδαίου γόητος, ὅπως Τίτον καὶ Ῥωμαίους ἠπάτησεν.

κδ'. Ὅπως τὸ δεύτερον τεῖχος λαβόντες αὖθις ἐξώσθησαν· καὶ αὖθις αὐτὸ παραλαβόντες πρὸς τὴν τῶν λοιπῶν παράληψιν εὐτρεπίσθησαν.

κε'. Ὅπως ἀνέντος Τίτου τὴν πολιορκίαν, εἴπως ἐνδοῖεν Ἰουδαῖοι, οὐδ' ὅλως ἐμαλακίσθησαν· διὸ πάλιν ὥρμησεν εἰς τὸ πολιορκεῖν.

κϛ'. Πε-

a Ἀπολειφθεὶς] Ἀποληφθεὶς in *libris*.
b Περιϊόντος] Περιόντος in *libris*.
c Ῥωμαίους,] Ῥωμαίοις *Vat*.

d Παρὰ Ῥωμαίων] Παρὰ Ῥωμαίοις *Vat*.
e Μετὰ πολὺν φόνον] Ita *Vat*. πρὸς πολὺν φ. *Bas*.

f Πε-

κϛʹ. Παραίνεσις Ἰωσήπου πρὸς τοὺς ὁμοφύλους, ἐξ ἧς πολλοὶ τοῦ δήμου αὐτομολεῖν ὥρμησαν.

κζʹ. Ὅπως λιμῷ τε καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ χαλεποῖς ὁ δῆμος ἀνήκεστα ἔπασχεν.

κηʹ. Ὅπως Τίτος τοὺς ἐπὶ λαχανείαν ἐξιόντας ἀναλαμβάνων ἀνεσταύρου· καὶ οἱ τύραννοι [f] πρὸς τῷ μὴ ἐνδοῦναι τοὺς οἰκείους τῶν αὐτομόλων, [g] ἐπὶ τοῦ τείχους ἄγοντες ἐπεδείκνυον, ὡς τῶν αὐτομόλων τοιαῦτα παρὰ Ῥωμαίων πασχόντων· ἐξ οὗ καὶ πολλοὶ ἀπέσχοντο τοῦ αὐτομολεῖν ἕως τὸ ἀληθὲς ἔμαθον.

κθʹ. Περὶ Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς, καὶ οἷα αὐτός τε καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ ἔπαθον.

λʹ. Ὅπως Ἰουδαῖοι ὑπορύξαντες κατεκρέμνησαν τὰ χώματα, καὶ πάλιν Ῥωμαίων προσαγόντων τὰς μηχανὰς ἐπεξελθόντες ἐνέπρησαν αὐτάς· ἔνθα καὶ κατὰ χεῖρα συμπλακέντων ἀλλήλων, πολὺς ἑκατέρωθεν φόνος ἐγένετο.

λαʹ. Ὅπως τῶν χωμάτων καταχαυθέντων, Τίτος, βουλευσάμενος τοῖς ἡγεμόσι, τὴν πόλιν περιετείχισε, καὶ χώματα αὖθις ἀνήγειρεν.

λβʹ. Ἔκφρασις τῶν κατὰ τὴν πόλιν λιμωττόντων, καὶ ὅσα ὑπό τε τοῦ λιμοῦ καὶ τῶν στασιαστῶν ὁ δῆμος ὑπέμενεν.

λγʹ. Περὶ Ματθίου τοῦ εἰσαγαγόντος εἰς Ἱεροσόλυμα τὸν τύραννον Σίμωνα· καὶ ὡς αὐτός τε καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν εὐγενῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ ἀνῃρέθησαν, ὅτε καὶ ὁ τοῦ Ἰωσήπου πατὴρ ἐν τῇ φυλακῇ συγκλεισθεὶς ἐφυλάττετο.

λδʹ. Ὅπως [h] Ἰούδας τις τῶν τοῦ Σίμωνος ὑπάρχων, προδιδοὺς τὸν πεπιστευμένον πύργον τῷ Τίτῳ, πρὶν πρᾶξαι τὰ τοῦ σκοποῦ ἁλῶναι ἔφθασεν.

λεʹ. Ὅπως Ἰώσηπος πάλιν παραινῶν τοῖς πολίταις πλήττεται λίθῳ, καὶ ὡς ἐπὶ τούτῳ ταραχθέντες οἱ τοῦ δήμου πάλιν ἀνεθάρσησαν ἰδόντες ὑγιᾶ.

λϛʹ. Οἷα ὑπέστησαν οἱ αὐτόμολοι ἐκ τοῦ λιμοῦ, εὐθέως τροφῆς κορεννύμενοι· οἱ δὲ καὶ ἀναχιζόμενοι, ὡς χρυσὸν ἔνδον φέροντες.

λζʹ. Ὅπως Ἰωάννης ὁ τύραννος, τοῖς ἱεροῖς σκεύεσιν, εἰς ἰδίαν τε καὶ τῶν μετ᾽ αὐτοῦ εὐπάθειαν, κατεχρήσατο.

ληʹ. Ὁπόσοι διὰ μιᾶς τῆς πόλεως πύλης νεκροὶ ἐξεκομίσθησαν ἐντὸς μηνῶν δύο.

26. *Josephi ad populares suos cohortatio, qua multi è plebe ad transfugiendum incitati erant.*

27. *Quomodo famem & mala inde gravissima sine levamine passus est populus.*

28. *Quomodo Titus crucibus eos suffigebat, qui capti erant dum ad olera colligenda exirent; atque tyranni, ne quis se dederet, transfugarum familiares ad muros ducentes, ostendebant eis crucifixos, quasi transfugæ hoc ipsum paterentur. unde multi à fuga abstinebant, donec certiores facti essent de rei veritate.*

29. *De Antiocho Epiphane; ac quænam ipse cum suis passus est.*

30. *Quomodo Judæi ope cuniculorum præcipitarunt aggeres; cumque Romani iterum machinas adduxissent, egressi illas incenderunt: ubi cum ad manus etiam ventum esset, multa utrinque facta erat cædes.*

31. *Quomodo aggeribus accensis, Titus, cum duces in consilium adhibuisset, urbi murum circumdedit, rursusque aggeres excitavit.*

32. *Fame laborantium miseria describitur, narraturque quanta mala ex fame & seditiosis sustinuit plebs.*

33. *De Matthia, qui in Hierosolyma introduxit Simonem tyrannum: & quomodo ipse aliique multi nobilium ab eo interempti erant, quando & Josephi patrem in custodiam conclusum tenebant.*

34. *Quomodo Judas quidam unus è præfectus Simonis, cum in eo esset ut turrim sibi creditam Tito proderet, captus est priusquam perficeret id quod proposuerat.*

35. *Quomodo Josephus, dum iterum cives adhortaretur, lapide percutitur: utque ex eo populus perturbatus animos mox resumpserunt, ubi salvum viderunt.*

36. *Quænam perpessi sunt transfugæ ex fame statim cibo repleti: nonnullique discissi erant, ac si aurum intus haberent.*

37. *Quomodo Joannes tyrannus vasa sacra convertebat in sui suorumque beneficium.*

38. *Quot mortui ex una urbis porta intra duos menses efferebantur.*

f Πρὸς τῷ μὴ—τῶν αὐτομόλων,] Πρὸς τὸ μὴ ἐνδ. *Vat.*
g Ἐπὶ τοῦ τείχους] Illa ἐπὶ τοῦ τείχους ἄγοντες ἐπεδείκνυον, ὡς τῶν αὐτομόλων desumpta sunt è *Cod. Vat.*
h Ἰούδας] Ἰουδῆς in *libris.*

ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ,
Η
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ
ΛΟΓΟΣ Ε΄.

FLAVII JOSEPHI
DE BELLO JUDAICO,
SIVE
JUDAICÆ HISTORIÆ DE EXCIDIO,
LIBER V.

CAP. I.

De seditiosis apud Hierosolyma: & quibus calamitatibus propter illos laboravit civitas.

Triplex apud Hierosolyma seditio.

ET Titus quidem, ita, ut jam diximus, emensa solitudine ultra Ægyptum ad Syriam usque, Cæsaream perveniebat, decreto sibi illic prius ordinare exercitum. Illo autem adhuc apud Alexandriam una cum patre constituente imperium, quod nuper eis demandaverat Deus, contigit etiam seditionem, quæ apud Hierosolyma erat, resuscitatam trifariam dividi, & aliam partem in aliam verti, quod ut in malis optimum quis dixerit, & melius fieri haud posse quam factum est. Nam de Zelotarum quidem in populum dominatu, qui urbi erat excidii causa, jam ante diligenter declaravimus, unde cœperit, & quantum in malum creverit. De hac autem non erraverit quisquam si dixerit, seditionem in seditione esse factam, ac feræ instar rabidæ, cum cibus ei aliunde desit, in sua jam sævire viscera.

Eleazarus unius factionis dux.

2. Eleazarus enim Simonis filius, qui scilicet ab initio Zelotas à populo separavit, fecitque in templum secedere, sese super iis indignari simulans,

ΚΕΦ. α΄.

Περὶ στασιαστῶν ἐν Ἱεροσολύμοις· καὶ οἷα δεινὰ διὰ τούτους κατείληφε τὴν πόλιν.

Ὁ Μὲν [a] οὖν Τίτος, ὃν προειρήκαμεν τρόπον, διοδεύσας τὴν ὑπὲρ Αἰγύπτου μέχρι Συρίας [b] ἐρημίαν, εἰς Καισάρειαν παρῆν, ταύτῃ διεγνωκὼς προσυντάξασθαι τὰς δυνάμεις. ἔτι δὲ αὐτοῦ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν [c] συγκαθισταμένου τῷ πατρὶ τὴν ἡγεμονίαν νέον αὐτοῖς ἐγκεχειρισμένην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, συνέβη καὶ τὴν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις στάσιν ἀνακμάσασαν τριμερῆ γενέσθαι, καὶ καθ' αὑτῆς θάτερον ἐπιστρέψαι μέρος, ὅπερ ἄν τις ὡς ἐν κακοῖς ἀγαθὸν εἴποι καὶ δίκης ἔργον. ἡ μὲν γὰρ κατὰ τοῦ δήμου τῶν ζηλωτῶν ἐπίθεσις, ἥπερ κατῆρξεν ἁλώσεως τῇ πόλει, προδεδήλωται μετὰ ἀκριβείας, ὅθεν τε ἔφυ, καὶ [d] πρὸς ὅσον κακὸν ἀνηυξήθη. ταύτην δ' οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπὼν στάσει στάσιν [e] ἐγγενέσθαι, καὶ καθάπερ θηρίον λυσσῆσαν ἐνδείᾳ τῶν ἔξωθεν ἐπὶ τὰς ἰδίας [f] ἤδη σάρκας [g] ὁρμᾶν.

β΄. [h] Ἐλεάζαρος γὰρ ὁ τοῦ Σίμωνος, ὃς δὴ καὶ τὰ πρῶτα τοῦ δήμου τοὺς ζηλωτὰς ἀπέστησεν εἰς τὸ τέμενος, ὡς ἀγανακτῶν δῆθεν ἐπὶ τοῖς ὁσημέραι τῷ

Ιωα

a Οὖν Τίτος,] Illud οὖν è MSS.
b Ἐρημίαν,] Ἔρημος inter Judæam & Ægyptum citò à Tito peragrata vid. infr. lib. 7. c. 5. §. 3. Spanh.
c Συγκαθισταμένου] συγκαθεζομένου Voss.
d Πρὸς ὅσον κακὸν] Πρὸς ὅσων κακῶν Big.
e Ἐγγενέσθαι,] Ἐγγίνεσθαι Bod. & Voss.
f Ἤδη] Delet Rost.
g Ὁρμᾶν.] Ita lego & distinguo cum Cod. Big. antea erat ὁρμᾶν, οὕτως Ἐλεάζαρος &c.
h Ἐλεάζαρος γὰρ ὁ τοῦ Σίμωνος,] Conf. sup. lib. 2. c. 20. §. 3. Spanh.

Ἰωάννῃ [i] τολμωμένοις, οὐ γὰρ ἀνεπαύετο [k] φονῶν οὗτος, τὸ δ' ἀληθὲς [l] αὐτοῦ μεταγενεστέρῳ τυράννῳ μὴ φέρων ὑποτετάχθαι, πόθῳ τῶν ὅλων καὶ δυναστείας [m] ἰδίας ἐπιθυμίᾳ, διΐσταται, παραλαβὼν Ἰούδαν τε τὸν [n] Χελκία καὶ Σίμωνα τὸν Ἐζρῶνος τῶν δυνατῶν, πρὸς οἷς Ἐζεκίας ἦν [o] Χωβαρὶ παῖς οὐκ ἄσημος. [p] καθ' ἕκαστον δὲ οὐκ ὀλίγοι τῶν ζηλωτῶν ἠκολούθησαν, καὶ καταλαβόμενοι τὸν ἐνδότερον τοῦ νεὼ περίβολον, ὑπὲρ τὰς ἱερὰς πύλας ἐπὶ τῶν ἁγίων μετώπων τίθενται τὰ ὅπλα. πλήρεις μὲν οὖν ἐπιτηδείων ὄντες ἐθάρρουν· καὶ γὰρ ἀφθονία τῶν ἱερῶν ἐγένετο πραγμάτων, τοῖς γε μηδὲν ἀσεβὲς ἡγουμένοις· ὀλιγότητι δὲ τῇ κατὰ σφᾶς ὀρρωδοῦντες, [q] ἐγκαθισάμενοι τὰ ὅπλα κατὰ χώραν ἔμενον. ὁ δὲ Ἰωάννης ὅσον ἀνδρῶν ὑπερεῖχε πλήθει, τοσοῦτον ἐλείπετο τῷ τόπῳ· καὶ κατὰ κορυφὴν ἔχων τοὺς πολεμίους, οὔτ' ἀδεεῖς ἐποιεῖτο τὰς προσβολὰς, οὔτε δι' ὀργὴν ἠρέμει. κακούμενος δὲ πλέον ἤπερ διατιθεὶς τοὺς περὶ τὸν Ἐλεάζαρον, ὅμως οὐκ ἀνίει· συνεχεῖς δὲ ἐκδρομαὶ [r] κατ' ἀλλήλων καὶ βελῶν ἀφέσεις ἐγίνοντο, καὶ φόνοις ἐμιαίνετο [s] πανταχοῦ τὸ ἱερόν.

γ'. Ὁ δὲ τοῦ Γιώρα Σίμων, ὃν ἐν ταῖς ἀμηχανίαις ἐπίκλητον αὐτῷ τύραννον ἐλπίδι βοηθείας ὁ δῆμος [t] προσηγάγετο, τήν τε ἄνω πόλιν ἔχων καὶ τῆς κάτω πολὺ μέρος, ἐρρωμενέστερον ἤδη τοῖς περὶ τὸν Ἰωάννην [v] προσέβαλλεν, ὡς ἂν καὶ καθύπερθεν [x] πολεμουμένοις. ἦν δ' ὑπὸ χεῖρα προσιὼν [y] αὐτοῖς, ὥσπερ ἐκεῖνοι τοῖς ἄνωθεν. καὶ τῷ Ἰωάννῃ, [z] διχόθεν πολεμουμένῳ, συνέβαινε βλάπτεσθαί τε καὶ βλάπτειν εὐκόλως, καὶ καθόσον ἡττᾶτο τῶν ἀμφὶ τὸν Ἐλεάζαρον ὢν ταπεινότερος, τοσοῦτον ἐπλεονέκτει [a] ἐν ὑψηλῷ τοῦ Σίμωνος. παρὸ καὶ χειρὶ μὲν τὰς κάτωθεν προσβολὰς εὐμαρῶς εἶργε, τοὺς δὲ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ κατακοντίζοντας ἀνέστελλε τοῖς ὀργάνοις. ὀξυβελεῖς τε γὰρ αὐτῷ καὶ καταπέλται παρῆσαν οὐκ ὀλίγοι καὶ λιθοβόλοι, δι' ὧν οὐ μόνον ἠμύνετο τοὺς πολεμοῦντας, [b] ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τῶν ἱερουργούντων ἀνῄρει. καίπερ γὰρ πρὸς πᾶσαν ἀσέβειαν ἐκλελυσσηκότες, ὅμως τοὺς θύειν ἐθέλοντας εἰσηφίεσαν, μεθ' [c] ὑποψιῶν μὲν καὶ φυλακῆς τοὺς ἐπιχωρίους [d] προδιερευνώμενοι, τοὺς δὲ ξένους ἀδεέστερον, [e] οἳ καὶ περὶ τὰς εἰσόδους δυσωπήσαντες αὐτῶν τὴν ὠμότητα παρανάλωμα τῆς στάσεως ἐγίνοντο. τὰ γὰρ ἀπὸ τῶν ὀργάνων [f] βέλη, μέχρι τοῦ βωμοῦ καὶ τοῦ νεὼ διὰ τὴν βίαν ὑπερφερόμενα, τοῖς τε ἱερεῦσι καὶ τοῖς ἱερουργοῦσιν ἐνέπιπτε. καὶ πολλοὶ σπεύσαντες ἀπὸ γῆς περάτων, [g] περὶ τὸν [h] διώνυμον καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις χῶρον ἅγιον, πρὸ τῶν θυμάτων ἔπεσον αὐτοὶ, καὶ τὸν Ἕλλησι πᾶσι καὶ βαρβάροις σεβάσμιον βωμὸν κατέσπεισαν ἰδίῳ φόνῳ. νεκροῖς δὲ ἐπιχωρίοις ἀλλόφυλοι, καὶ ἱερεῦσι βέβηλοι συνεφύροντο, καὶ παντοδαπῶν αἷμα πτωμάτων ἐν τοῖς θείοις περιβόλοις ἐλιμνάζετο. „ Τί τηλικοῦτον, ὦ τλημονεστάτη πόλις, πέπονθας ὑπὸ Ῥωμαίων, οἵ σου

quæ in dies singulos Joannes auderet, (ille enim nequaquam à cædibus quiescebat) re autem vera sese posteriori tyranno subjectum esse minime ferens, summæ rerum desiderio & potestatis propriæ cupiditate, *ab aliis* desciscit, assumptis sibi ex potentibus Juda Chelciæ filio & Simone Ezronis: præter quos erat Ezechias Chobari filius, *vir* non ignobilis. Horum autem singulos Zelotarum non pauci sequebantur, occupatoque interiore templi septo, * super portas sacras in fronte sancti sanctorum arma collocant. Et necessariis quidem se abundare confidebant, (sacrarum enim rerum etiam copia suppetebat, præsertim iis qui nihil impium ducebant) paucitati vero suorum metuentes, cum arma *illic* collocassent loco se continebant. Joannes autem quanto superior erat virorum multitudine, tanto superabatur loco; hostesque habens supra verticem non sine damno faciebat incursus, neque præ iracundia quiescebat. plus autem mali accipiens quàm Eleazaro suisque inferebat, nihil tamen quidquam remittebat; sed crebri fiebant excursus & missilium jactus, templumque passim cædibus polluebatur.

De potentia dimicant Joannes & Eleazarus.

3. Simon autem Gioræ filius, (quem, rebus desperatis invitatum, populus sibi tyrannum auxilii spe adsciverat) & urbem superiorem in potestate sua habens & magnam inferioris partem, animosius jam Joannem ejusque socios adoriebatur, quod desuper etiam impeterentur. Infra autem eos erat cum impressionem faceret, sicut illi ad eos qui loca editiora occupaverant. Atque Joanni utrinque oppugnato accidebat ut facile læderetur pariter ac læderet; & in quantum cladem acciperet ab Eleazaro utpote inferior, in tantum Simoni prævalebat ipso superior. propter quod impetus quidem ab inferiori loco factos facile manu arcebat; desuper vero ex fano jaculantes machinarum subsidiis reprimebat. quippe ipsi scorpiones aderant & catapultæ non pauci & balistæ, quibus non solum propulsabat dimicantes, sed multos etiam sacra facientes perimebat. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos qui victimas offerre cuperent intro admiserunt, indigenas quidem cum suspicione & observatione prius eos perscrutando, extraneos vero minori cum solicitudine, † qui licet ad ingressum illorum crudelitatem exorassent, consumpti tamen erant obiter à seditiosis. nam tela è machinis, magna vi ad aram usque & templum transvecta, in sacerdotes & sacris operantes incidebant: & multi qui magno studio à terræ finibus eò venissent, ob locum fama celebratum & omnibus hominibus sacrum habitum, ipsi ante hostias ceciderunt, & altare Græcis universis & Barbaris venerandum suo sanguine asperserunt. atque indigenis occisis alienigenæ ac sacerdotibus profani miscebantur, & promiscuus cadaverum sanguis templi in atriis stagna faciebat. „ Quid tanti passa es, ô miserrima civitas, à Romanis, „ qui

Itidemque Simon & Joannes.

Magna in templo cædes.

Josephus deplorat ca-

i Τολμωμένοις,] Τετολμημένοις Big.
k Φονῶν] Legi etiam potest φόνων.
l Αὐτοῦ μεταγενεστέρῳ τυράννῳ] Sic Big. Bod. Paris. & Voss. αὐτοῦ μεταγενεστέρων τυράννων in Editis Aliisque.
m Ἰδίας ἐπιθυμίᾳ,] Ita ex iisdem MSS. & Ruf. ἰδίας deerat in Editis.
n Χελκία] Χελίκα in MSS. pro Χελκία.
o Χωβαρὶ] Ita Big. Χωβαρεὶ in aliis.
p Καθ' ἕκαστον] Καθ' ἕκαστον δὲ τούτοις οὐκ ὀλ. Big.
q Ἐγκαθισάμενοι] Ita Big. ἐγκαθισάμενοι τὰ πολλὰ in Editis Aliisque.
r Κατ' ἀλλήλων καὶ βελῶν] Illa κατ' ἀλλήλων desunt Big. Voss. Rost. Paris. & Bod. nec ea legisse videtur Ruf.
s Πανταχοῦ τὸ ἱερόν.] Πανταχόθεν in aliquot MSS.
t Προσηγάγετο,] Προσεισήγαγον Big. προεισήγαγε Voss. & Bod. προσήγαγε Vat.
v Προσέβαλλεν,] Sic Big. Voss. Rost. Paris. & Bod. ἔβαλλεν in Editis Aliisque.
x Πολεμουμένοις.] Πολεμούμενος Big.
y αὐτοῖς,] Ita ex conjectura (confirmata jam Coisl.) αὐτὸς in libris.
z Διχόθεν πολεμουμένῳ,] Πανταχόθεν Big.
a Ἐν ὑψηλῷ τοῦ Σίμωνος.] Τῷ ὑψηλῷ Big.
b Ἀλλὰ καὶ πολλοὺς] Ita Big. & Paris. ἀλλὰ πολλοὺς καὶ τῶν in Editis Aliisque.
c Ὑποψιῶν] Μεθ' ὑποψίας Big.
d Προδιερευνώμενοι,] Διερευνώμενοι δὲ τοὺς ξ. Big. & Voss.
e Οἳ καὶ περὶ τὰς εἰσόδους] Ita Big. & Bod. οἳ καὶ περ. δυσωπ. in Editis Aliisque. reliquis omissis.
f Βέλη,] Illud βέλη non agnoscit Big.
g Περὶ τὸν] Ἐπὶ τὸν περιώνυμον Big.
h Διώνυμον] διώνυμος, περιβόητος, ὀνομαστὸς Hesych. SPANH

* Super ejus portas in sacris foribus arma ponunt, Ruf.
† Qui exorassent eorum crudelitatem, post exituri subcisiva seditionis opera consumebantur, Ruf.

lamitates Judæorum.

„ qui tua inteſtina ſcelera flammis purgaturi ingreſſi ſunt. Neque enim Dei jam locus es, neque eſt ut maneas, tuorum cadaverum facta ſepulchrum, & quæ templum civili bello tumulum conſtituiſti. Poſſis tamen in melius forte mutari, ſi unquam Deum placaveris qui te vaſtavit." Sed enim ſcribendi lege cohibendus eſt dolor, cum hoc non ſit lugendi tempus ſed res geſtas narrandi. Itaque ad reliqua ſeditionis perſequenda redeo.

Seditioſorum in ſe invicem furor.

4. Urbis inſidiatoribus trifariam diviſis, Eleazarus quidem cum ſuis, qui ſacras primitias cuſtodiebant, in Joannem ebrii ferebantur. Qui vero huic parerent plebem diripientes excitabantur adverſus Simonem. Ipſi autem etiam contra *alios* ſeditioſos commeatum ſuppeditabat civitas. Et cum quidem utrinque appeteretur Joannes, ſuos in contrarias partes vertebat: & de civitate quidem aſcendentes telis è porticibus vibratis, è templo vero jaculantes machinis propellebat. Quoties autem ab illis qui deſuper urgebant liberaretur (frequenter enim pugnam intermittebant ex ebrietate & laſſitudine) eo audacius in Simonem ejuſque ſocios cum pluribus ruebat. Semper autem quam procul eos civitate pelleret, eouſque domos frumenti & omnium neceſſariorum plenas ſuccendebat: rurſuſque idem, cum regrederetur *Joannes*, Simon inſequutus agebat; quaſi de induſtria pro Romanis omnia corrumperent, quæ ad obſidionem tolerandam civitas præparaverat, ſuarumque virium nervos abſcinderent. adeoque contigit omnia quidem circa templum comburi, ſpatiumque urbis intermedium deſolatum fieri acieique inſtruendæ idoneum: omne vero frumentum, præter parvulum concremari, quod non paucis annis illis ſufficere potuiſſet obſeſſis. quo factum ut fame perditi fuerint, id quod fieri non potuit, niſi eam jam ante ſibimet quæſiviſſent.

Inde ingens Hieroſolymis calamitas.

5. Undique autem inſidiatoribus & convenis civitatem infeſtantibus, populus inter eos veluti magnum corpus dilacerabatur. Senes vero & mulieres præ conſilii inopia in malis inteſtinis pro Romanis vota faciebant; externumque bellum, quo domeſticis malis liberarentur, ſolicite exſpectabant. Gravis autem conſternatio & metus occupabat indigenas: & neque conſilii capiendi tempus erat ut voluntatem mutarent, neque pacis ineundæ aut fugæ capeſſendæ ſpes earum cupidis. etenim cuſtodiebantur omnia, & latronum principes, cætera diſſidentes, quaſi communes hoſtes eos interficiebant, quicunque Romanis favebant, aut in ſuſpicione erant transfugiendi ad eos, ſolumque in occidendis ſalute dignis conſentiebant. Et pugnantium quidem nocte dieque clamor perpetuus erat: graviores vero lugentium ploratus. & aſſiduas quidem lamentationis cauſas præbebant calamitates, præ mentis autem conſternatione repreſſi erant ejulatus. Præ metu autem cohibito dolore, gemitibus

„ τὰ ἐμφύλια μύση [i] περικαθαροῦντες εἰσῆλθον. Θεοῦ „ μὲν γὰρ οὔτε ἦς ἔτι χῶρος, οὔτε μένειν ἐδύνασο, „ τάφος οἰκείων γενομένη σωμάτων, καὶ πολέμου τὸν „ ναὸν ἐμφυλίου [k] ποιήσασα [l] πολυάνδριον. δύναιο δ' „ ἂν γενέσθαι [m] πάλιν ἀμείνων, εἴγε ποτὲ τὸν πορ„ θήσαντα Θεὸν ἐξιλάση." ἀλλὰ καθεκτέον γὰρ καὶ τὰ πάθη τῷ νόμῳ [n] τῆς συγγραφῆς, ὡς [o] οὐ καταλοφυρμῶν οἰκείων ὁ καιρὸς, ἀλλ' ἀφηγήσεως πραγμάτων. δίειμι δὲ τὰ ἑξῆς ἔργα τῆς στάσεως.

δ'. Τριχῆ τῶν ἐπιβούλων τῆς πόλεως διῃρημένων, οἱ μὲν περὶ τὸν Ελεάζαρον, τὰς ἱερὰς ἀπαρχὰς διαφυλάσσοντες, κατὰ τοῦ Ιωάννου τὴν μέθην ἔφερον. οἱ δὲ, σὺν τούτῳ διαρπάζοντες τοὺς δημότας, ἠγείροντο κατὰ τοῦ Σίμωνος. ἦν δὲ κἀκείνῳ τροφὴ κατὰ τῶν [p] στασιαστῶν ἡ πόλις. ὁπότε μὲν οὖν ἀμφοτέρωθεν [q] ἐπιχειροῖτο, τοὺς συνόντας ὁ Ιωάννης ἀντέστρεφε, καὶ τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἀνιόντας ἀπὸ τῶν στοῶν βάλλων, τοὺς δὲ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ κατακοντίζοντας, ἠμύνετο τοῖς ὀργάνοις. εἰ δὲ ἐλευθερωθείη ποτὲ τῶν καθύπερθεν ἐπικειμένων· διανέπαυε δὲ αὐτοὺς πολλάκις μέθη τε καὶ κάματος· ἀδεέστερον τοῖς περὶ τὸν Σίμωνα μετὰ πλειόνων ἐπεξέθεεν. ἀεὶ δὲ ἐφ' ὅσον τρέψαιτο τῆς πόλεως, ὑπεμπίπρα τὰς οἰκίας σίτου μεστὰς καὶ παντοδαπῶν ἐπιτηδείων· τὸ δὲ αὐτὸ πάλιν ὑποχωροῦντος ἐπιὼν ὁ Σίμων ἔπραττεν, ὥσπερ ἐπίτηδες Ρωμαίοις διαφθείροντες ἃ [r] παρεσκευάσατο πρὸς πολιορκίαν ἡ πόλις, καὶ τὰ νεῦρα τῆς [s] αὐτῶν ὑποκόπτοντες δυνάμεως. συνέβη γοῦν τὰ [t] μὲν περὶ τὸ ἱερὸν πάντα συμφλεγῆναι, καὶ [v] μεσαίχμιον ἐρημίας γενέσθαι [x] καὶ παρατάξεως τὴν πόλιν· κατακαῆναι δὲ πλὴν ὀλίγου πάντα τὸν σῖτον, ὃς ἂν αὐτοῖς οὐκ ἐπ' ὀλίγα διήρκεσεν ἔτη πολιορκουμένοις. λιμῷ γοῦν ἑάλωσαν. ὅπερ ἥκιστα δυνατὸν ἦν, εἰ μὴ τοῦτο ἑαυτοῖς προπαρεσκεύασαν.

ε'. Πανταχόθεν δὲ τῆς πόλεως πολεμουμένης ὑπὸ τῶν ἐπιβούλων καὶ [y] συγκλύδων, μέσος ὁ δῆμος ὥσπερ [z] μέγα σῶμα διεσπαράττετο. γηραιοὶ δὲ καὶ γυναῖκες ὑπ' ἀμηχανίας [a] τῶν εἴσω κακῶν ηὔχοντο Ρωμαίοις, καὶ τὸν ἔξωθεν πόλεμον ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῶν [b] οἰκείων κακῶν ἐκαραδόκουν. κατάπληξις δὲ δεινὴ καὶ δέος ἦν τοῖς [c] γνησίοις, καὶ οὔτε βουλῆς καιρὸς εἰς μεταβολὴν, οὔτε συμβάσεως ἐλπὶς [d] οὔτε φυγῆς τοῖς ἐθέλουσιν. ἐφρουρεῖτο γὰρ πάντα, καὶ, τὰ λοιπὰ στασιάζοντες, [e] οἱ ἀρχιλησταὶ τοὺς εἰρηνικὰ Ρωμαίοις φρονοῦντας, ἢ πρὸς αὐτομολίαν ὑπόπτους, ὡς κοινοὺς πολεμίους ἀνῄρουν, καὶ μόνον ὡμονόουν τὸ φονεύειν τοὺς σωτηρίας ἀξίους. καὶ τῶν μὲν [f] μαχομένων ἀδιάλειπτος [g] ἦν κραυγὴ, μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ· δεινότεροι δὲ οἱ τῶν πενθούντων [h] ὀδυρμοί. ἀεὶ καὶ θρήνων μὲν αἰτίας ἐπαλλήλους αἱ συμφοραὶ προσέφερον, τὰς δὲ οἰμωγὰς ἐνέκλειεν ἡ κατάπληξις αὐτῶν. [i] φιμούμενοι δὲ τάγε πάθη τῷ φόβῳ μεμυκόσι

i Περικαθαροῦντες εἰσῆλθον.] Ita ex MSS. & *Ruf.* περικαθαιροῦντες in *Editis*.

k Ποιήσασα] Sic lego, favente *Ruf.* πλήσασα in *libris*.

l Πολυάνδριον.] Conf. infr. lib. 6. c. 2. §. 3. SPANH.

m Πάλιν ἀμείνων,] Eo modo in duobus *MSS.* πάλιν ἂν ἀμείνων in *Editis Aliiſque*.

n Τῆς συγγραφῆς,] Τῆς γραφῆς *Big.*

o Οὐ καταλοφυρμῶν] οὐ ὀλοφυρμῶν *L. B.* & *Roſt.* οὐκ ὀλοφυρμῶν *Pariſ.*

p Στασιαστῶν ἡ πόλις.] Αντιστασιαστῶν *Big. Voſſ. Gall.* & *Bod.*

q Επιχειροῖτο,] Επιχείρουν *Big.*

r Παρεσκευάσατο] Παρεσκεύαζον πρ. π. τὴν πόλιν *Big.*

s Αὐτῶν ὑποκόπτοντες] Εαυτῶν *Big.*

t Μὲν περὶ τὸ ἱερὸν] Ita *Big.* & *L. B.* τῶν pro μὲν in *cæteris*.

v Μεσαίχμιον ἐρημίας γενέσθαι] Καὶ μεσ. ἐρ. γενέσθαι παρατάξεως οἰκείας τὴν π. *Big. Gall. Lugd. Bat.* & *Vat.* οἰκείας τῇ πόλει *Bod.* & *Roſt.* qui οἰκίας habet. οἰκείας (præter *Pariſ.*) in ſuo codice habuit *Ruf.* qui vertit, *& inter proprias acies ſolitudinem atque aream pugnæ fieri civitatem.* Eſt qui legendum eſſe conjicit, καὶ μεσαίχμιοι ἐρημίᾳ γενέσθαι παρατάξεως οἰκεῖον τὴν πόλιν, *& urbem ob vaſtitatem ſpatium fieri ordinandis aciebus accommodatum.*

x Καὶ παρατάξεως τὴν πόλιν] Abeſt a *Roſt.* & *Coiſl.*

y Συγκλύδων,] Infr. c. 10. §. 5. σύγκλυδες. SPANH.

z Μεγα σῶμα] Μέγα deeſt in *aliquot Codd.*

a Τῶν εἴσω κακῶν] τῶν οἰκείων κακῶν *MS. Lipſ.* SPANH.

b Οἰκείων κακῶν] Ita *Big.* & *Ruf.* εἴσω in *Editis Aliiſque.*

c Γνησίοις,] γνησιοις *Gen.* vel γνησίοις *Edit Baſil.* SPANH.

d Οὔτε φυγῆς] Οὔτε φυγὴ *Vat.* & *Pariſ.*

e Οἱ ἀρχιλησταὶ] Illud οἱ è *Cod. Big.* & *L. B.*

f Μαχομένων] καυχομένων *Roſt.*

g Ην κραυγὴ,] In aliquot *Codd.* ἡ κραυγὴ ἦν, vel ἦν ἡ κραυγή.

h Οδυρμοί.] Antea diſtinctum erat, ὀδυρμοὶ ἀεί. καὶ θρήνων μὲν &c.

i Φιμούμενοι] Φιμούμενοι δὴ τάτε πάθη *Big.* Conf. de Maccab. §. 2. SPANH.

k Εαυ-

κόσι τοῖς στεναγμοῖς [k] ἐβασανίζοντο. καὶ οὔτε πρὸς τοὺς ζῶντας ἦν αἰδὼς ἔτι τοῖς προσήκουσι, οὔτε πρόνοια τῆς ἀπολωλότων ταφῆς. αἴτιον δὲ ἀμφοτέρων ἡ καθ' ἑαυτὸν ἀπόγνωσις ἑκάστου· [l] παρείθησαν γὰρ εἰς πάντα τὰς προθυμίας οἱ [m] μὴ στασιάζοντες, ὡς ἀπολούμενοι πάντως ὅσον οὐδέπω. πατοῦντες δὴ τοὺς νεκροὺς, ἐπ' ἀλλήλοις σεσωρευμένους, οἱ στασιασταὶ συνεπλέκοντο, καὶ τὴν ἀπόνοιαν ἀπὸ τῶν ἐν ποσὶ πτωμάτων σπῶντες ἦσαν ἀγριώτεροι. προσεξευρίσκοντες δὲ ἀεί τι καθ' αὑτῶν ὀλέθριον, καὶ πᾶν τὸ δοχθὲν ἀφειδῶς δρῶντες, οὐδεμίαν οὔτε αἰκίας ὁδὸν οὔτε ὠμότητος παρέλιπον. ἀμέλει Ἰωάννης τὴν ἱερὰν ὕλην εἰς πολεμιστηρίων κατασκευὴν ὀργάνων ἀπεχρήσατο. δόξαν γάρ ποτε τῷ λαῷ καὶ τοῖς [n] ἱερεῦσιν ὑποστηρίξαντας τὸν ναὸν εἴκοσι πήχεις προσυψῶσαι, κατάγει μὲν ἀπὸ τοῦ Λιβάνου μεγίστοις ἀναλώμασι καὶ πόνοις τὴν χρήσιμον ὕλην ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας, ξύλα θέας ἄξια τήν τε εὐθύτητα καὶ τὸ μέγεθος. [o] μεσολαβήσαντος δὲ τοῦ πολέμου τὸ ἔργον, ὁ Ἰωάννης τεμὼν αὐτὰ πύργους κατεσκεύαζεν, ἐξαρκοῦν τὸ μῆκος εὑρὼν πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ καθύπερθεν ἱεροῦ μαχομένους· ἵστησί τε προσαγαγὼν κατόπιν τοῦ περιβόλου, τῆς πρὸς δύσιν ἐξέδρας ἄντικρυς, ᾗπερ καὶ μόνη δυνατὸν ἦν, τῶν ἄλλων μερῶν βαθμοῖς πόῤῥωθεν διειλημμένων.

ϛ'. Καὶ ὁ μὲν τοῖς κατασκευασθεῖσιν ἐξ ἀσεβείας ὀργάνοις κρατήσειν ἤλπισε τῶν ἐχθρῶν· ὁ δὲ Θεὸς [p] ἄχρηστον αὐτῷ τὸν πόνον ἀπέδειξε, πρὶν ἐπιστῆσαι τινὰ τῶν πύργων, Ῥωμαίους [q] ἐπαγαγών. ὁ γὰρ δὴ Τίτος, ἐπειδὴ τὰ μὲν συνήγαγε τῆς δυνάμεως πρὸς [r] αὑτὸν, τοῖς δὲ ἐπὶ Ἱεροσολύμων συναντᾶν ἐπέστειλεν, ἐξήλαυνε τῆς Καισαρείας. ἦν δὲ τρία μὲν τὰ πρότερον αὐτοῦ τῷ πατρὶ συνδῃώσαντα τὴν Ἰουδαίαν τάγματα, καὶ τὸ πάλαι [s] σὺν Κεστίῳ πταῖσαν δωδέκατον, ὅπερ καὶ ἄλλως ἐπίσημον δι' ἀνδρείαν ὑπάρχον, τότε [t] κατὰ μνήμην ὧν ἔπαθεν εἰς ἄμυναν ᾔει προθυμότερον. τούτων μὲν οὖν τὸ πέμπτον δι' [v] Ἀμμαοῦντος ἐκέλευσεν αὐτῷ συναντᾶν, καὶ διὰ Ἱεριχοῦντος τὸ δέκατον ἀναβαίνειν. αὐτὸς δὲ ἀνέζευξε μετὰ τῶν λοιπῶν, πρὸς οἷς [x] αἵ τε τῶν βασιλέων συμμαχίαι [y] πᾶσαι πλείους, καὶ συχνοὶ τῶν ἀπὸ τῆς Συρίας ἐπίκουροι συνῆλθον. ἀνεπληρώθη δὲ καὶ [z] τῶν τεσσάρων ταγμάτων, ὅσον Οὐεσπασιανὸς ἐπιλέξας, Μουκιανῷ συνέπεμψεν εἰς Ἰταλίαν, ἐκ τῶν ἐπελθόντων μετὰ Τίτου. δισχίλιοι μὲν γὰρ αὐτῷ τῶν ἀπ' Ἀλεξανδρείας στρατευμάτων ἐπίλεκτοι, τρισχίλιοι δὲ [a] συνείποντο τῶν ἀπ' Εὐφράτου φυλάκων, φίλων δὲ δοκιμώτατος εὔνοιάν τε καὶ σύνεσιν [b] Τιβέριος Ἀλέξανδρος, πρότερον μὲν αὐτὸς τὴν Αἴγυπτον διέπων, τότε δὲ τῶν στρατευμάτων [c] ἄρχων κριθεὶς ἄξιος, ἐξ ὧν ἐδεξιώσατο πρῶτος ἐγειρομένην ἄρτι τὴν ἡγεμονίαν, καὶ

per labia expressis cruciabantur: & neque jam vivis ab affinitate junctis ulla adhibita reverentia, neque mortuis cura sepulturæ. Quorum amborum causa erat, quod de se quisque desperarit. De sua enim in omni re cupiditate remiserant qui cum seditiosis non erant, quasi continuo modis omnibus morituri. At vero seditiosi congesta in cumulum cadavera conculcantes dimicabant, & à mortuis sub pedibus ad desperationem redacti immanius sæviebant: semperque aliquid in se perniciosum excogitantes, & quodcunque illis visum esset sine miseratione facientes, nihil quidquam injuriæ aut crudelitati reliquum fecerunt. immo quidem Joannes, contra quam debuit, sacram materiam ad instrumenta bellica conficienda adhibuit. Nam cum olim populo itemque pontificibus placuisset templum suffulcire, * idque xx. cubitis altius ædificare, rex quidem Agrippa idoneam materiam ex monte Libano maximis sumptibus & labore deducendam curat, ligna & proceritate & magnitudine spectatu digna. Interventu autem belli opere interrupto, Joannes, cum securim illis admovisset, turres ædificabat, comperto justæ esse longitudinis adversus eos qui desuper è templo pugnarent; adductasque constituit † post septum & ad occidentem è regione exedrarum; quà etiam solum licebat, quod aliæ partes gradibus è longinquo fuerint occupatæ.

Joannes ex lignis in templi usum paratis instrumenta bellica conficit.

6. Et ille quidem machinis, ex impietate fabricatis, hostes debellaturum esse speravit: at Deus ipsi vanum esse laborem ostendit; priusquam in turribus quisquam pedem poneret, Romanos adducens. Etenim Titus postquam partem quidem copiarum ad se collegisset, aliis vero misisset ut ipsum ad Hierosolyma convenirent, Cæsareâ proficiscebatur. Erant autem tres legiones quæ prius sub patre illius Judæam vastaverant, & duodecima quæ olim sub Cestio cladem acceperat; quæ *licet* alias insigni erat fortitudine, tunc *tamen* memoria eorum quæ pertulerat alacrius ad vindictam properabat. Et Romanorum quidem legionem quintam sibi per Ammauntem jussit occurrere, decimam per Hierichuntem ascendere: ipse vero cum reliquis movit, quos regum quoque auxiliarii auctiores omnes, multique è Syria in subsidium venientes comitabantur. Quin & totidem viris suppletæ sunt quatuor legiones, quot Vespasianus delectos cum Muciano miserat in Italiam ex his qui cum Tito *Hierosolyma* contenderant. duo namque millia aderant ex Alexandrino exercitu lecta, tria millia vero ex Euphratis custodibus eum sequebantur; & amicorum spectatissimus, benevolentia pariter ac prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum administraverat, tunc autem dignus qui exercitum regeret propterea judicabatur, ‡ quòd primus novum benigne exceperat imperatorem, & cum clara fide fortunæ ejus, cum adhuc

Ex quibus constabat Titi exercitus.

k Ἐβασανίζοντο] Ita *Big. Bod. Rost. Paris. Voss.* & *Vat.* ἐβασάνιζον in *Editis Aliisque*.

l Παρείθησαν] Παρῆσαν *Big.* Conf. *Antt.* lib. VI. c. 13. §. 8. & infr. c. 3. §. 4. Spanh.

m Μὴ στασιάζοντες,] Ita *Big. Voss.* & *Ruf.* in *Editis Aliisque* deerat μή.

n Ἱερεῦσιν] Ἀρχιερεῦσιν *Vat.* & *L. B.* & *Paris.*

o Μεσολαβήσαντος] Cyrill. adv. Jul. l. III. p. 109. E. τὸ μεσολαβοῦν καὶ ἀποτειχίζον ἡμᾶς· Spanh.

p Ἄχρηστον] Ἄχρηστον ἀπέκλεισεν αὐτῷ τὸν πόνον, πρὶν ἀποστῆναι *Big.*

q Ἐπαγαγών.] Ἐπάγων *Big.*

r Αὑτὸν,] *Al.* αὐτὸν & ἑαυτόν.

s Σὺν Κεστίῳ πταῖσαν—ὑπάρχον, τότε] Conf. supr. lib. 2. c. 18. §. 11. μετὰ τοσαύτης γοῦν ὁρμῆς τοῖς Ῥωμαίοις προσέπεσον &c. (19. §. ult.) ἕωθεν δὲ Ἰουδαῖοι κατιδόντες ἔρημον τὴν ἔπαυλιν αὐτῶν &c. Spanh.

t Κατὰ μνήμην ὧν ἔπαθεν] Ita *Big, Voss.* & *Bod.* κατὰ τὴν μνήμην in *Editis Aliisque*.

v Ἀμμαοῦντος] Ἀμμαοῦς in *libris*.

x Αἵ τε τῶν βασιλέων] αἱ τῶν βασιλικῶν *Rost.*

y Πᾶσαι πλείους,] Πάλαι πλείους *Big.* in *Rufini* versione, *auxilia plura quam dudum.*

z Τῶν τεσσάρων ταγμάτων,] Τῶν τεσ. *Voss.*

a Συνείποντο] Συνείποντο non agnoscit *Vat.*

b Τιβέριος Ἀλέξανδρος,] Conf. supr. lib. 2. c. 15. §. 1. & infr. c. 12. §. 2. Spanh.

c Ἄρχων] Forsan ἄρχειν. de hoc *Tiberio Al.* vide sup. lib. 2. c. 15. §. 1.

* Idque xx. cubitis altius ædificare,] Ut videlicet ita media pars tecti æqualis esset exterioribus lateribus quibus erat humilior, ut videre est inf. cap. v. §. 4. Hav.

† Post septum] *Al.* à tergo septi (interioris) contra exhedram occidentalem, qua solum parte erigi poterant; reliquæ enim partes gradibus erant a longinquo occupatæ. Vide App. ad Bib. Polyglott. p. 31.

‡ Quod primus incipienti fuit hospes imperio, *Ruf.*

d Προ-

adhuc incerta esset, se adjunxerat: idemque etiam consultor in usus bellicos ætate ac experientia præcipuus semper ei aderat.

μετὰ πίστεως λαμπρᾶς ἐξ ἀδήλου τῇ τύχῃ [d] προσέθετο· σύμβουλός γε μὴν ταῖς τοῦ πολέμου χρείαις, ἡλικίᾳ τε προὔχων καὶ κατ' ἐμπειρίαν, εἵπετο.

II.

CAP. II.

Qualiter Titus profectus est Hierosolyma, utque urbem speculando in discrimen venit, atque ubi castra metatur.

Ordo exercitus Titi. TItum autem, terram in hostilem ingredientem, antecedebant quidem regii aliique omnes auxiliares, post quos viarum stratores castrorumque metatores *ibant*: deinde tribunorum impedimenta, & post milites armatos qui illis præsidio erant, ipse *Titus*, & alios delectos *circa se* habens & hastatos: eumque excipiebant equites legioni adscripti. Hi vero machinas præibant, & post illos tribuni cum lectis militibus & præfecti cum cohortibus. Deinde signa aquilæ circundata, & ante signa tubicines: post hos vero phalanx, senum virorum ordinibus dilatata. Servi autem cujusque legionis pone sequebantur, ante se *militum* impedimenta agentes. Omnium vero novissimi mercenarii, horumque custodes agminum coactores. Incedens autem composite *Titus in Judæam venit.* cum exercitu, ita ut mos est Romanis, per Samaritidem in Gophnam venit, prius à patre *suo* captam & tunc præsidiis occupatam. Ibi noctem unam moratus mane inde proficiscitur, cumque statum diei iter confecisset castra ponit in loco quem Judæi patrio sermone Spinarum vallem appellant, apud vicum quendam Gabath-Saul dictum, (id autem Sauli collem significat) distantem ab Hierosolymis circiter stadia XXX. atque hinc, lectis equitibus ad sexcentos secum assumptis, exploratum ibat & urbis firmitatem, & *Hierosolyma explorat.* Judæorum animos, an ad ipsius conspectum præ metu cederent priusquam ad manus ventum esset. audierat enim, id quod verum erat, populum seditiosis & latronibus obnoxium pacem quidem desiderare, * quod vero infirmior esset quam ut eos adortum iret, ideo quiescere.

In periculum incidit. 2. Sane quamdiu per viam declivem, quæ ad murum duceret, equitabat, nemo ante portas apparuit: ubi vero de via ad turrim Psephinam declinaret & equitum agmen transversum duceret, innumeri subito prosiliunt juxta turres quæ Muliebres vocantur, porta egressi quæ è regione est monumenti Helenæ, & equitatum intercidunt: atque à fronte illis semet objicientes, alios quidem, dum adhuc via currebant, prohibuerunt, ne cum his qui diverterant sese jungerent; Titum vero cum paucis *à suis* disjungunt. Ille quidem ulterius pergendo non erat, nam fossâ hortorum culturæ adhibitâ cir-

ΚΕΦ. β΄.

Ὅπως Τίτος ᾔει πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ὡς τὴν πόλιν κατασκεπτόμενος κινδυνεύεται, οὗ τε στρατοπεδεύεται.

ΠΡοσιόντι δὲ εἰς τὴν πολεμίαν Τίτῳ, προῆγον μὲν οἱ βασιλικοὶ, καὶ πᾶν τὸ συμμαχικὸν, ἐφ' οἷς ὁδοποιοὶ καὶ μετρηταὶ στρατοπέδων· ἔπειτα τὰ τῶν ἡγεμόνων σκευοφόρα, καὶ μετὰ τοὺς τούτων ὁπλίτας αὐτὸς, τούς τε ἄλλους ἐπιλέκτους καὶ τοὺς λογχοφόρους ἔχων. κατόπιν αὐτῷ τοῦ τάγματος ἱππικόν. οὗτοι δὲ πρὸ τῶν μηχανημάτων, καὶ ἐπ' ἐκείνοις μετ' ἐπιλέκτων χιλίαρχοι καὶ σπειρῶν ἔπαρχοι. μετὰ δὲ τούτους περὶ τὸν αἰετὸν αἱ σημαῖαι, καὶ ἔμπροσθεν οἱ σαλπιγκταὶ τῶν σημαιῶν· ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ φάλαγξ, τὸ στῖφος εἰς ἓξ πλατύνασα. τὸ δὲ οἰκετικὸν ἑκάστου τάγματος ὀπίσω, καὶ πρὸ τούτων τὰ σκευοφόρα. τελευταῖοι δὲ πάντων οἱ μίσθιοι, καὶ τούτων φύλακες [h] οἱ [i] οὐραγοί. [k] προάγων δὲ τὴν δύναμιν [l] ἐν κόσμῳ, καθὰ Ῥωμαίοις σύνηθες, ἐμβάλλει διὰ τῆς Σαμαρείτιδος εἰς [m] Γοφνὰ, κατειλημμένην τε πρότερον ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ τότε φρουρουμένην. ἔνθα μίαν [n] ἑσπέραν αὐλισάμενος, ὑπὸ τὴν ἕω [o] πρόεισι καὶ διανύσας ἡμέρας σταθμὸν στρατοπεδεύεται κατὰ τὸν ὑπὸ Ἰουδαίων πατρίως [p] Ἀκανθῶν αὐλῶνα καλούμενον, πρός τινι κώμῃ Γαβαθσαούλῃ [q] καλουμένῃ· σημαίνει δὲ τοῦτο λόφον Σαούλ· [r] διέχοντα [s] ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων, ὅσον ἀπὸ τριάκοντα σταδίων. ἀναλαβών τε ἐντεῦθεν ὅσον εἰς ἑξακοσίους τῶν ἐπιλέκτων ἱππέων, ᾔει τήν τε πόλιν περισκεψόμενος ὅπως ὀχυρότητος ἔχοι, καὶ τὰ φρονήματα τῶν Ἰουδαίων, εἰ πρὸς τὴν ὄψιν αὐτοῦ, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, ὑποδείσαντες ἐνδοῖεν. [t] πέπυστο γὰρ, ὅπερ ἦν ἀληθὲς, τοῖς στασιώδεσι καὶ λῃστρικοῖς τὸν δῆμον [v] ὑποπεπλωκότα ποθεῖν μὲν εἰρήνην, ἀσθενέστερον δὲ ὄντα τῆς ἐπαναστάσεως ἠρεμεῖν.

β΄. Ἕως μὲν οὖν ὄρθιον ἱππάζετο τὴν λεωφόρον κατατείνουσαν πρὸς τὸ τεῖχος, οὐδεὶς προεφαίνετο τῶν [x] πυλῶν· ἐπεὶ δὲ ἐκ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸν [y] Ψήφινον πύργον ἀποκλίνας, πλάγιον ἦγε τὸ τῶν ἱππέων στῖφος, προπηδήσαντες ἐξαίφνης ἄπειροι, κατὰ τοὺς Γυναικείους καλουμένους πύργους διὰ τῆς ἀντικρὺ τῶν Ἑλένης μνημείων πύλης, διεκπαίουσι τῆς ἵππου, καὶ τοὺς μὲν ἔτι κατὰ τὴν ὁδὸν θέοντας ἀντιμέτωποι στάντες ἐκώλυσαν συνάψαι τοῖς [z] ἐκκλίνασι· τὸν δὲ Τίτον ἀποτέμνονται σὺν ὀλίγοις. τῷ δὲ, πρόσω μὲν ἦν χωρεῖν ἀδύνατον, ἐκτετάφρευτο γὰρ ἀπὸ τοῦ τείχους περὶ τὰς κηπείας ἅπαν-

τα,

d Προσέθετο·] Ita cum plerisque *MSS.* ut & *Lips. L. B. Rost.* συνέθετο in *Editis Aliisque.*

e Τὰ τῶν ἡγεμόνων σκευοφόρα,] Illud τὰ non agnoscit *Big.*

f Κατόπιν αὐτῷ τοῦ τάγματος ἱππικόν.] Κατόπιν τε αὐτῷ τοῦ τάγματος τὸ ἱππικὸν *Big.* κατόπιν δὲ αὐτῷ τὸ τοῦ τάγματος ἱππικὸν *Voss.* εἵπετο δὲ αὐτῷ τὸ τοῦ τάγματος ἱππικὸν supr. lib. 3. c. 6. §. 2. med. quem locum velim cum hoc conferas; & *Savilium de Militia Rom.* p. 354. *Edit. Amst.*

g Αἰετὸν] Αετὸν *Big.* & *Gall.*

h Οἱ] Illud οἱ non agnoscit *Big.*

i Οὐραγοί.] Conf. supr. lib. 2. c. 19. §. 2. SPANH.

k Προάγων δὲ] Προσάγων *Vat,*

l Ἐν κόσμῳ,] Ἐν κόσμῳ Τίτος *Big.*

m Γοφνὰ,] Γοφαν *Big.* Γνοφα *Voss.* & *Vat.* Unde Γοφνιτικὴ τοπαρχία supr. lib. 1. c. 1. §. 5. SPANH.

n Ἑσπέραν αὐλισάμενος,] Ita *Big.* nec aliter *Ruf.* qui vertit, *vesperam.* ἡμέραν in *Editis Aliisque.*

o Πρόεισι] Πρόσεισι *Vat.* & *Lugd. Bat.*

p Ἀκανθῶν αὐλῶνα] Spinarum vallem *uti vulg.* Acanthoaula inscriptum. SPANH.

q Καλουμένῃ] Λεγομένῃ *Big. Busb. Rost. Vat.* & *Rhed.*

r Διέχοντα] Διέχων *Big. Rost.* & *Voss.*

s Ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων,] Εἰς τριάκοντα σταδίους *Big. Busb.* & *Rhed.*

t Πέπυστο γὰρ,] Ita *Voss.* & *Ruf.* πέπειστο in *Editis Aliisque.*

v Ὑποπεπλωκότα] Ita, ut videtur, *Ruf.* qui vertit *oppressum* ὑποπεπληχότα *Busb. Vat.* & *Rhed.* ὑποπεπληκότα *Rost.* ὑποπεπτωκότα in *cæteris.*

x Πυλῶν] Ita *Big. Lugd. Bat.* & *Ruf.* πύργων in *Editis Aliisque.*

y Ψήφινον] Ψήφινος Turris Hierosolymis infr. c. 3. §. 5. c. 4. §. 3. & c. 6. §. 2. SPANH.

z Ἐκκλίνασι] Sic *Big. Gall.* & *Vat.* ἐγκλίνασι in *cæteris.*

* Sed quod rebellantibus infirmior esset, nihil conari, *Ruf.*

τα, [a] κήποις τε ἐπικαρσίοις καὶ πολλοῖς ἕρκεσι διειλημμένα. τὴν δὲ πρὸς τοὺς σφετέρους ἀναδρομὴν, πλήθει τῶν ἐν μέσῳ πολεμίων ἀμήχανον [b] ἑώρα. ὧν οἱ πολλοὶ μηδὲ γινώσκοντες τὸν τοῦ [c] βασιλέως κίνδυνον, ἀλλ' οἰόμενοι συναστραφῆναι [d] κἀκείνοις ἀνέφευγον. ὁ δὲ, κατιδὼν ὡς ἐν μόνῃ τῇ καθ' [e] αὑτὸν ἀλκῇ κεῖται τὸ σώζεσθαι, τόν τε ἵππον ἐπιστρέφει, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐμβοήσας ἕπεσθαι, μέσοις ἐμπηδᾷ τοῖς πολεμίοις, [f] διεκπαῖσαι πρὸς τοὺς σφετέρους βιαζόμενος. ἔνθα δὴ μάλιστα [g] πάρεστι νοεῖν, ὅτι καὶ πολέμων ῥοπαὶ καὶ βασιλέων κίνδυνοι μέλονται [h] τῷ Θεῷ. τοσούτων γὰρ ἐπὶ τὸν Τίτον ἀφιεμένων βελῶν, μήτε κράνος ἔχοντα μήτε θώρακα· προῆλθε γὰρ, ὡς ἔφην, οὐ πολεμιστὴς ἀλλὰ κατάσκοπος· οὐδὲν ἥψατο τοῦ σώματος, κενὰ δὲ, ὥσπερ [i] ἐπιτηδὲς ἀστοχούντων, [k] παρεῤῥοιζεῖτο πάντα. τῷ δὲ ξίφει τοὺς κατὰ πλευρὸν ἀεὶ διαστέλλων, καὶ πολλοὺς τῶν [l] ἀντιπροσώπων ἀνατρέπων, ἤλαυνεν [m] ὑπὲρ τοὺς [n] ἐριπωμένους τὸν ἵππον. τῶν δὲ κραυγή τε ἦν πρὸς τὸ παράστημα τοῦ Καίσαρος, καὶ παρακέλευσις ὁρμᾶν ἐπ' αὐτόν. φυγὴ δὲ καὶ διαχωρισμὸς ἀθρόως, καθ' οὓς ἐπελαύνων γένοιτο. συνῆπτον δὲ οἱ τοῦ κινδύνου μετέχοντες, κατὰ νῶτα καὶ κατὰ [o] πλευρὰ νυσσόμενοι. μία γὰρ ἐλπὶς ἦν σωτηρίας ἑκάστῳ, τὸ [p] συνεξανοίγειν τῷ Τίτῳ [q] μὴ φθάσαντι κυκλωθῆναι. δύο γοῦν τῶν [r] ἀποτέρων, τὸν μὲν σὺν τῷ ἵππῳ περισχόντες κατηκόντισαν, θάτερον δὲ καταπηδήσαντα διαφθείραντες τὸν ἵππον ἀπήγαγον. μετὰ δὲ τῶν λοιπῶν Τίτος ἐπὶ τὸ στρατόπεδον διασώζεται. τοῖς μὲν οὖν Ἰουδαίοις, πλεονεκτήσασι κατὰ τὴν πρώτην ἐπίθεσιν ἐπήγειρε τὰς διανοίας [s] ἄσκεπτος ἐλπὶς, καὶ πολὺ θάρσος αὐτοῖς εἰς τὸ μέλλον πρόσκαιρος ῥοπὴ προὐξένει.

γ. Καῖσαρ δὲ [t] ὡς αὐτῷ συνέμιξε διὰ νυκτὸς τὸ ἀπὸ τῆς [v] Ἀμμαοῦντος τάγμα, μεθ' ἡμέραν ἐκεῖθεν ἄρας ἐπὶ τὸν [x] Σκοπὸν καλούμενον πρόσεισιν. ἔνθεν ἥ, τε πόλις ἤδη κατεφαίνετο, καὶ τὸ τοῦ ναοῦ μέγεθος ἔκλαμπρον, καθὰ τῷ βορείῳ κλίματι τῆς πόλεως χθαμαλὸς συνάπτων ὁ χῶρος ἐτύμως Σκοπὸς ὠνόμασται. τῆς δὲ πόλεως σταδίους ἑπτὰ διέχων, ἐκέλευσε [y] περιβάλλεσθαι στρατόπεδον τοῖς δύο τάγμασιν ὁμοῦ, [z] τῷ δὲ πέμπτῳ ὀπίσω τούτων τρισὶ σταδίοις. κόπῳ γὰρ τῆς διὰ νυκτὸς πορείας τετριμμένους ἐδόκει σκέπης ἀξίους εἶναι, ὡς ἂν ἀδεέστερον τειχίσαιντο. καταρχομένων δὲ ἄρτι τῆς δομήσεως, καὶ τὸ δέκατον τάγμα διὰ Ἱεριχοῦντος ἤδη παρῆν, ἔνθα καθῆστό τις ὁπλιτικὴ μοῖρα φρουροῦσα τὴν ἐμβολὴν, ὑπὸ Οὐεσπασιανοῦ [a] προκατειλημμένην. προσετέτακτο δὲ αὐτοῖς, ἓξ ἀπέχοντας τῶν Ἱεροσολύμων σταδίους στρατοπεδεύσασθαι κατὰ τὸ Ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ὃ τῇ πόλει πρὸς ἀνατολὴν ἀντίκειται, μέσῃ [b] φάραγγι βαθείᾳ διειργόμενον, ἣ [c] Κεδρὼν ὠνόμασται.

δ'. Τῶν δὲ ἀνὰ τὸ ἄστυ [d] συῤῥηγνυμένων ἀδιαλείπ-

cundata erant omnia à muro, hortiſque obliquis & multis maceriis occupata. ut vero rurſus ſuos repeteret, præ hoſtium interjectorum multitudine haud fieri poſſe videbat; quorum plerique imperatoris periculum neſciebant, ſed exiſtimantes eum ſecum reverti ipſi etiam fugiebant. Atqui ille, cum perſpiceret in ſua tantum fortitudine ſitam eſſe ſalutis ſpem, converſo equo, iiſque qui circa eum erant alta voce juſſis ut ipſum ſequerentur, in medios hoſtes irruit, ad ſuos vi perrumpere feſtinans. Hinc ſane maxime licet intelligere, Deo curæ eſſe & belli momenta & regum pericula. Tot enim adverſus Titum jactis miſſilibus, cum neque galea neque thorace ſeptus eſſet (non bellator enim ſed explorator, ut dixi, proceſſerat) corpus ejus intactum erat & illæſum: ſed inaniter, tanquam de induſtria aberraretur, omnia cum ſtridore cum prætervolabant. gladio vero ſemper à lateribus inſtantes dirimens, multoſque ante ora ſubvertens, ſuper proſtratos equum agebat. Clamorem autem attollebant ad audaciam Cæſaris, ſeque invicem hortabantur ut in eum impetum facerent. quin & fugiebant ſimulque omnes diſcedebant, quocunque curſum dirigeret. Huic autem periculi participes, à tergo & à lateribus icti, ſe adjunxerant; una enim erat unicuique ſalutis ſpes, ſimul Tito viam aperire * ne prius circumveniretur. duos autem de extremis, alterum quidem cum equo circundatum jaculis confixerunt, alterum vero poſtquam deſiluiſſet occiderunt & equum abducebant. Titus vero cum cæteris ſalvus in caſtra revertitur. Et Judæis quidem, quod aggreſſione prima ſuperiores fuerant, inconſulta ſpes animos extulit, magnamque in poſterum fiduciam eis conciliabat brevis fortunæ inclinatio. *Titi fortitudo egregia.*

3. Cæſar autem, poſtquam ei nocte conjuncta eſſet legio ex Ammaunte, poſtridie inde digreſſus ad locum qui Scopus dicitur ſe confert; unde jam tum & civitas conſpiciebatur & clara templi magnitudo, qua planities, ſeptentrionalem urbis partem attingens, appoſite Scopos dicta fuit. Cum autem ſeptem ſtadiis ab urbe diſtaret, ibi duabus legionibus ſimul, quintæ vero legioni retrorſum tribus ſtadiis caſtra muniri juſſit: nam milites, nocturni itineris labore attritos tegumento dignos exiſtimabat, ut minori cum metu murum ſtruerent. Mox autem cœpto ædificio, decima quoque legio tum aderat, quæ per Hierichuntem venerat, ubi pars quædam militum collocata fuerat aditum *loci* cuſtodiens jam ante à Veſpaſiano occupatum. His autem præceptum erat, cum ſex ſtadiis ab Hieroſolymis abeſſent, caſtra metari juxta montem Olearum nuncupatum, qui civitati ab oriente objacet, interjecta profunda valle quæ Cedron fuit appellata. III. *Ubi caſtra metatur Titus.*

4. Continuo autem intra civitatem confligentium *Concordia*

a Κήποις] Τοίχοις *Voſſ.*

b Εώρα·] Antea erat, ἑώρα· οἱ δὲ ἀνὰ τὴν λεωφόρον, ὧν οἱ πολλοὶ &c. Verum auctoritate *Rufini*, cujus verſionem hic loci repræſentavi, οἱ δὲ ἀνὰ τὴν λεωφόρον omiſi, utpote ad explicationem ὧν οἱ πολλοὶ margini olim appoſita, ut & illa καὶ τραπέντας τοὺς ἀνὰ τὴν λεωφόρον in *Cod. Big.*

c Βασιλέως,] Καίσαρος *Voſſ.* in textu, βασιλέως ad oram *libri.* Nota de Tito dici nondum Imperatore, ſed jam Cæſare. Spanh.

d Κἀκείνοις ἀνέφευγον.] Ita *Big. Vat.* & *Gall.* κἀκεῖνον in *Editis Aliiſque.*

e Αὑτὸν ἀλκῇ κεῖται] *Al.* αὐτὸν & ἑαυτόν.

f Διεκπαῖσαι] διεκπηδῆσαι *L. B.* διεκπιδῆσαι *Roſt.*

g Πάρεστι νοεῖν,] Ita cum uno & altero *MS.* παρέστη μοι νοεῖν in *Editis Aliiſque.*

h Τῷ Θεῷ.] Illud τῷ non agnoſcunt aliquot *MS.*

i Επίτηδες ἀστοχούντων,] Εξεπιτηδὲς *Bod.*

k Παρεῤῥοιζοῖτο πάντα.] Παρεῤῥοίζητο *Big.* παρεῤῥοιζοῦτο *L. B.*

l Αντιπροσώπων,] Αντι πρόσωπον *Voſſ.*

m Υπὲρ τοὺς] Πρὸς τοὺς *Big.*

n Ερειπωμένους τὸν ἵππον.] *Al.* ἐριπομένους.

o Πλευρὰ νυσσόμενοι] Πλευρὰν *Big.*

p Συνεξανοίγειν τῷ Τίτῳ] Συνεξανύτειν *Big.*

q Μὴ φθάσαντι κυκλωθῆναι.] Καὶ μὴ φθάσαντι μὴ *Big.* καὶ μὴ φθάσαντα κ. *Vat.* & *Roſt.* καὶ μὴ φθάσαι ἀνακυκλωθῆναι.

r Αποτέρων,] Ατονωτέρων *Big.* & *Gall.* ἀπτερω *Voſſ.*

s Ασκεπτος] ἄχετος *L. B.*

t Ως αὐτῷ] ὡσαύτως *Roſt.*

v Αμμαοῦντος τάγμα,] Αμμαοῦς in *libris.*

x Σκοπὸν] Conf. ſup. lib. 2. c. 19. §. 4. Spanh.

y Περιβάλλεσθαι] περιβάλεσθαι *L. B.*

z Τῷ δὲ πέμπτῳ] Ita cum *Rufino.* τὸ δὲ πέμπτον in *Græcis* omnibus. Huds. Cujus emendationem confirmat *Roſt.* qui clare ita exhibet. Hav.

a Προκατειλημμένην.] Κατειλημμένην *Big.*

b Φάραγγι βαθείᾳ διειργόμενον,] Conf. Antiq. Jud. lib. VIII. c. 1. §. 5. Spanh.

c Κεδρὼν] Κιδρὼν *L. B.*

d Συῤῥηγνυμένων] Συῤῥηγνυμένων *Vat.*

* Priuſquam circumventus opprimeretur, *Ruf.*

inter seditiosos. tium mutuam dissensionem tum primum sedavit bellum externum, magna vi subitoque illatum: & cum stupore seditiosi Romanos inspectantes, tribus locis castra ponentes, malam concordiam inire cœperunt, sermonesque invicem miscentes quæsiverunt, quidnam exspectarent, quidve passi spiritum sibi tribus muris occludi sustinerent; & dum hostes munimenta instar urbium sibimet exstruunt, ipsi tanquam spectatores bonorum operum utiliumque considerant mœnibus clausi, & manibus armisque remissis. „ In nosmet ipsos profecto, „ exclamabant, duntaxat fortes sumus; Romani „ autem ex nostra seditione id lucrabuntur, ut „ urbem sine sanguine capiant". Istis, cum frequentes convenirent, se invicem hortabantur, & armis correptis subito in legionem decimam excurrunt, factaque per vallem eruptione, ingenti cum vociferatione, Romanos castra munientes adoriuntur. Illi autem ad munitiones institutas perficiendas distributi, cumque propter hoc magna ex parte arma deposuissent (non enim audere Judæos excursum facere arbitrabantur, &, si maxime id vellent, animos eorum distractum iri seditione) inopinato conturbati erant, opereque relicto nonnulli quidem statim recesserunt, multi autem ad arma properantes, priusquam se in hostes converterent, confossi neci deduntur. Ad Judæos autem plures semper accedebant, animis inde sumptis quod victores essent qui præcesserant: & multo plures quam revera erant & sibimet & hostibus videbantur, utpote quod eis prospere cesserit fortuna. Maxime autem eos qui ordinari consueverunt, gnarique erant prælia ita conserendi ut ordines servarent & imperata facerent, confusio, qua deprehensi sunt, in trepidationem conjicit. Quare & tunc Romani, repentino hostium adventu oppressi, factis impressionibus cedebant: & cum quidem se converterent *ab insequentibus* occupati, & à cursu reprimebant Judæos, minusque cautos, præ impetu quo ferebantur, vulnerabant. Cum autem numero semper augerentur qui excursionem faciebant, magis magisque turbati *Romani* postremo castris pulsi sunt. Et tunc tota in periculo esse videbatur legio, nisi Titus, hoc ipso ei nunciato, mature illis subvenisset: cumque multis ignaviam illis exprobrasset, suos quidem à fuga revocat; Ille vero, impetu in contravenientes Judæos facto, cum lectis qui secum venerant *militibus*, multos quidem occidit, plures vero sauciat, omnesque in fugam vertit & in vallem præcipites compellit. Illi autem, in declivitate multo damno accepto, postquam in adversam partem evaserant, se iterum convertunt, interjectoque torrente cum Romanis dimicabant. Equidem ad medium usque diem ita pugnarunt: paulo autem post meridiem, Titus, cum hos qui secum in subsidium venerant, aliosque de cohortibus adversum excursus facientes collocasset, reliquam legionem in superiora montis remittebat ad muniendum vallum.

Hierosolymitani Romanos aggrediuntur.

Romani castris pulsi.

Titus, repressis Judæis, suos ad castra munienda remittit.

5. Judæis autem hoc ipsum fuga esse videbatur, cumque idem indicasset speculator, quem

τως, τότε πρῶτον ἀνέπαυσε τὴν ἐπ' ἀλλήλοις ἔριν ὁ ἔξωθεν πόλεμος, ἐξαίφνης πολὺς ἐπελθὼν, καὶ [e] μετ' ἐκπλήξεως οἱ στασιασταὶ τοὺς Ῥωμαίους ἀφορῶντες, στρατοπεδευομένους τριχῆ, κακῆς ὁμονοίας κατήρχοντο, καὶ λόγον ἀλλήλοις ἐδίδοσαν, [f] τί μένοιεν ἢ τί παθόντες ἀνέχοιντο τρία ταῖς ἀναπνοαῖς αὐτῶν [g] ἐπιφρασσόμενα τείχη· καὶ τοῦ πολέμου μετ' ἀδείας [h] ἀντιπολίζοντος ἑαυτὸν, οἱ δὲ ὥσπερ θεαταὶ καλῶν καὶ συμφόρων ἔργων καθέζοιντο τειχήρεις, τὼ χεῖρε καὶ τὰς πανοπλίας παρέντες. „ κατ' „ αὐτῶν ἄρα γενναῖοι μόνον ἡμεῖς, [i] ἐξεβόησαν, Ῥω„ μαῖοι δὲ ἐκ τῆς ἡμετέρας στάσεως κερδήσουσιν „ ἀναιμωτὶ τὴν πόλιν." [k] τούτοις ἀθροίζοντες ἀλλήλους παρεκρότουν, καὶ τὰς πανοπλίας [l] ἁρπάσαντες αἰφνιδίως ἐπεκθέουσι τῷ δεκάτῳ τάγματι, καὶ διὰ τῆς φάραγγος ἀΐξαντες μετὰ κραυγῆς ἐξαισίου τειχιζομένοις προσπίπτουσι τοῖς [m] Ῥωμαίοις· οἱ δὲ πρὸς τὸ ἔργον διῃρημένοι, καὶ διὰ τοῦτο τὰ πολλὰ [n] τεθεικότες τῶν ὅπλων· οὔτε γὰρ [o] θαρσεῖν τοὺς Ἰουδαίους πρὸς ἐκδρομὴν ὑπελάμβανον, καὶ προθυμουμένων περισπασθήσεσθαι τὰς ὁρμὰς τῇ στάσει· συνεταράχθησαν ἀδοκήτως, καὶ τῶν ἔργων [p] ἀφέμενοι τινὲς μὲν ἀνεχώρουν εὐθέως, πολλοὶ δὲ ἐπὶ τὰ ὅπλα θέοντες, πρὶν ἐπιστραφῆναι πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, [q] ἐφονεύοντο παιόμενοι. προσεγίνοντο δὲ τοῖς Ἰουδαίοις ἀεὶ πλείους, ἐπὶ τῷ κρατεῖν τοὺς πρώτους τεθαρρηκότες, καὶ τῶν ὄντων πολλαπλασίους ἐδόκουν σφίσι τε καὶ τοῖς πολεμίοις, δεξιᾷ τῇ τύχῃ χρώμενοι. μάλιστα δὲ τοὺς ἐν ἔθει συντάξεως ὄντας, καὶ μετὰ κόσμου καὶ παραγγελμάτων πολεμεῖν εἰδότας, ἀταξία φθάσασα θορυβεῖ. διὸ καὶ τότε προληφθέντες οἱ Ῥωμαῖοι ταῖς ἐμβολαῖς εἶκον· καὶ ὁπότε μὲν ἐπιστραφεῖεν οἱ καταλαμβανόμενοι, τοῦ τε δρόμου τοὺς Ἰουδαίους ἐπεῖχον, καὶ διὰ τὴν ὁρμὴν ἧττον φυλαττομένους ἐτίτρωσκον. ἀεὶ δὲ πληθυούσης τῆς ἐκδρομῆς, μᾶλλον ταραττόμενοι τελευταῖον ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου τρέπονται, [r] καὶ ἐδόκει τότε κινδυνεῦσαι τὸ τάγμα πᾶν, εἰ μὴ Τίτος [s] ἀγγελθέντος αὐτῷ διὰ τάχους ἐπεβοήθησε, καὶ πολλὰ ὀνειδίσας εἰς ἀνανδρίαν, ἐπιστρέφει μὲν τοὺς φεύγοντας, [t] αὐτὸς δὲ πλαγίοις τοῖς Ἰουδαίοις προσπεσὼν, μεθ' ὧν [v] ἧκεν ἐπιλέκτων, συχνοὺς μὲν ἀναιρεῖ, τιτρώσκει δὲ πλείους, τρέπεται δὲ πάντας καὶ συνωθεῖ κατὰ [x] τῆς φάραγγος. οἱ δὲ ἐν τῷ καταντεῖ πολλὰ κακωθέντες, ὡς διεξέπεσον, ἄντικρυς ἐπιστρέφονται, καὶ μέσην ἔχοντες [y] τὴν χαράδραν, τοῖς Ῥωμαίοις διεμάχοντο. μέχρι μὲν δὴ μέσης ἡμέρας, οὕτως ἐπολέμουν· ὀλίγον δὲ ἀπὸ μεσημβρίας ἐκκλίνοντος [z] ἤδη, Τίτος τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ προσβοηθήσαντας, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν σπειρῶν τοῖς ἐκτρέχουσιν ἀντιπαρατάξας, τὸ λοιπὸν τάγμα πρὸς τὸν τειχισμὸν [a] ἀνέπεμπεν εἰς τὴν ἀκρώρειαν.

έ. Ἰουδαίοις δὲ τοῦτο ἐδόκει φυγὴ, καὶ τοῦ σκοποῦ κατασείσαντος θοιμάτιον, ὃς αὐτοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους

κα

e Μετ' ἐκπλήξεως οἱ] Refertur hic locus apud Suidam in ἄδεια, vel qui ex isto supplendus SPANH.

f Τί μένοιεν] Ita in *MSS.* & *Suida* v. ἄδεια. Verum τί μαίνοιεν ediderunt *Basilienses*.

g Επιφρασσόμενα] ἀναφρασσόμενα *Suidas*. SPANH.

h Αντιπολίζοντος] Perperam ἀντιπολεμίζοντος bis apud *Suidam*.

i Εξεβόησαν,] Εξεβόησέν τις *Big.*

k Τούτοις ἀθροίζοντες] Τούτους apud *Suidam* in voce ἀθροίζοντες.

l Αρπάσαντες] σπάσαντες *L. B.* & *Rost.*

m Ρωμαίοις.] Ita *Big.* & *Ruf.* πολεμίοις in *Editis Aliisque.*

n Τεθεικότες] Τεθνηκότες *Big.* Verum pro vulgata lectione facit *Suidas* voce τεθεικότες.

o Θαρσεῖν τοὺς Ιουδαίους] Θαῤῥήσειν *Big.*

p Αφέμενοι] ἀφιέμενοι *Rost.*

q Εφονεύοντο παιόμενοι.] Εφθάνοντο *Big.*

r Καὶ ἐδόκει τότε κινδυνεῦσαι] Ita *Big.* & *Ruf.* δοκεῖ in cæteris.

s Αγγελθέντος αὐτῷ] Απαγγελθέντος *Big.*

t Αὐτὸς δὲ] αὐτοῖς δὲ *Rost.*

v Ηκεν ἐπιλέκτων,] Εἶχεν *Big.*

x Τῆς φάραγγος.] Illud τῆς è *Codd. MSS.* ut & τὴν paulo infra circiter fin.

y Τὴν χαράδραν,] Conf. lib. VIII. Antiq. Jud. c. 1. §. 5. SPANH.

z Ηδη,] Est qui post ἤδη supplet τὸ πλῆθος. verum ἡλίου subintelligendum puto.

a Ανέπεμπεν] Ita in *MSS.* ἀνέπεμψεν in *Editis*.

b Α[illegible]

καθίστο, προπηδῶσι πλῆθος [b] ἀκραιφνέστερον μετὰ τοσαύτης ὁρμῆς, ὡς τὸν δρόμον αὐτῶν τοῖς ἀγριωτάτοις εἰκάζειν θηρίοις. ἀμέλει τῶν [c] παραταχθέντων οὐδεὶς ἔμεινε τὴν [d] ἐμβολὴν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ὀργάνου παιόμενοι διέρρηξαν τὴν τάξιν, καὶ πρὸς τὸ ὄρος τραπέντες ἀνέφυγον. λείπεται δὲ ἐν μέσῳ τῷ προσάντει Τίτος μετ' ὀλίγων, καὶ πολλὰ παραινούντων τῶν φίλων, ὅσοι δι' αἰδῶ τὴν πρὸς τὸν ἡγεμόνα τοῦ κινδύνου καταφρονήσαντες ἔστησαν, „ εἶξαι θανατῶσιν Ἰουδαίοις, καὶ μὴ προκινδυνεύειν τούτων οὓς ἐχρῆν [e] πρὸ αὐτοῦ μένειν, λαμβάνειν δὲ ἔννοιαν τῆς [f] καθ' αὐτὸν τύχης, καὶ μὴ, στρατιώτου τάξιν [g] ἀποπληροῦντα, καὶ [h] τοῦ πολέμου καὶ τῆς οἰκουμένης δεσπότην, [i] ὀξεῖαν οὕτω ὑφίστασθαι [k] τροπὴν, ἐν ᾧ σαλεύεται τὰ πάντα, " [l] τούτων οὐδὲ ἀκούειν ἔδοξε, τοῖς δὲ [m] κατ' αὐτὸν ἀνατρέχουσιν [n] ἀνθίστατο, καὶ κατὰ στόμα παίων βιαζομένους ἀνῄρει, κατά τε τοῦ πρανοῦς ἀθρόοις ἐμπίπτων ἀνεώθει τὸ πλῆθος. οἱ δὲ, πρός τε τὸ παράστημα καὶ τὴν [o] ἰσχὺν καταπλαγέντες, οὐδὲ οὕτω μὲν ἀνέφυγον εἰς τὴν πόλιν, καθ' ἑκάτερον δὲ ἐγκλίνοντες ἀπ' αὐτοῦ τοῖς ἀνωτέρω φεύγουσι προσέκειντο. καὶ τούτοις δὲ κατὰ πλευρὰν προσβάλλων, τὰς ὁρμὰς ὑπετέμνετο. [p] κἀν τούτῳ καὶ τοῖς ἄνω τειχίζουσιν τὸ στρατόπεδον, ὡς ἐθεάσαντο τοὺς κάτω φεύγοντας, πάλιν ἐμπίπτει ταραχὴ καὶ δέος, καὶ διασκίδναται πᾶν τὸ [q] τάγμα· δοκούντων ἀνυπόστατον μὲν εἶναι τὴν τῶν Ἰουδαίων ἐκδρομὴν, τετράφθαι δὲ [r] αὐτὸν Τίτον, οὐ [s] γὰρ ἄν ποτε τοὺς ἄλλους φυγεῖν ἐκείνου μένοντος. καὶ καθάπερ πανικῷ δείματι κυκλωθέντες, ἄλλος ἀλλαχῆ διεφέροντο, μέχρι τινὲς κατιδόντες ἐν μέσῳ τοῦ πολέμου τὸν ἡγεμόνα στρεφόμενον, καὶ μέγα δείσαντες [t] ἀμφ' αὐτῷ, διαβοῶσι τὸν κίνδυνον ὅλῳ τῷ τάγματι. τοὺς δὲ αἰδὼς ἐπέστρεφε, καὶ πλεῖόν τι φυγῆς κακίζοντες ἀλλήλους [v] ἐπὶ τῷ καταλιπεῖν Καίσαρα, πάσῃ βίᾳ κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἐχρῶντο, καὶ κλίναντας ἅπαξ ἀπὸ τοῦ κατάντους συνώθουν αὐτοὺς εἰς τὸ κοῖλον. οἱ δὲ [x] ὑπὸ πόδα χωροῦντες ἐμάχοντο, καὶ πλεονεκτοῦντες οἱ Ῥωμαῖοι τῷ καθύπερθεν εἶναι συνελαύνουσι πάντας εἰς τὴν φάραγγα. προσέκειτο δὲ τοῖς καθ' αὐτὸν ὁ Τίτος, καὶ τὸ μὲν τάγμα πάλιν ἐπὶ τὴν τειχοποιίαν ἔπεμψεν. αὐτὸς δὲ σὺν οἷς πρότερον ἀντιστὰς εἶργε τοὺς πολεμίους. ὥστε, εἰ χρὴ μήτε θεραπείᾳ τι προστιθέντα μήτε ὑφελόντα φθόνῳ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, αὐτὸς Καῖσαρ δὶς μὲν ἐρρύσατο [y] κινδυνεῦον ὅλον τὸ τάγμα, καὶ τοῦ [z] περιβάλλεσθαι δὲ τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἄδειαν παρέσχε.

quem illi in muro posuerant, vestem concutiendo, magna & recens multitudo tanto impetu prosiliit, ut bestias immanissimas cursu adæquarent. quippe nemo ex adversa acie impressionem illorum sustinuit: sed quasi vi machinæ ferirentur ordines perturbant, & in fugam versi ad montem se recipiebant. In acclivitatis autem medio Titus cum paucis relictus est: multumque monentibus amicis, qui ex imperatoris reverentia contempto periculo steterunt, „ ut Judæis mori cupientibus „ cederet, * nec ipsorum causa periclitaretur, „ † quos propter ipsum oportebat impetum sustinere, sed potius suæ conditionis rationem habe„ret, & non, dum militis officio fungitur qui „ & belli & terrarum orbis dominus, in celeri „ adeo fuga ipse staret, in quo vertitur omnium „ fortuna", ista ne audire quidem visus est, contra ipsum vero exsurgentibus resistit, eosque in ora feriens, cum vi obniterentur, occidebat, & confertis incumbens per declive multitudinem deturbabat. Illi autem, licet animi in eo præsentia ejusque viribus perterriti, ne tum quidem in civitatem refugiebant, sed in utrumque latus ab eo declinantes, sursum fugientes insequebantur. atqui vero istos à latere aggressus impetum *quo movebant* reprimebat. Dumque hæc aguntur, etiam illos qui paulo supra castra muniunt, ubi fugere inferiores videre, rursus occupat metus ac trepidatio, omnesque legionis istius milites dissipantur, (ut qui Judæorum excursum non ferendum esse existimarent, ipsumque in fugam versum esse Titum: nunquam enim illo manente alios fugituros esse *credebant*) & tanquam Panico terrore circundati, alius aliò ferebantur, donec quidam, cum vidissent imperatorem in media pugna versari, & de eo in magno metu esse cœpissent, universæ legioni ejus periculum edito clamore significant. Illos autem pudor revocabat, & fuga majus aliquid sibi invicem exprobrantes quod Cæsarem deseruissent, totis viribus in Judæos ruebant: ipsosque, ubi semel se inclinarunt, per declivia in cavitatem coëgerunt. Illi vero pedem referentes pugnabant; Romanique, utpote loco superiores plus valentes in vallem omnes compellunt. At Titus illis instabat qui adversus ipsum contendebant, & legionem quidem ad vallum muniendum remisit; ipse vero cum iis quibus fretus antea restiterat hostes arcebat. Adeo ut, si verum dicere oporteat, nihil ex adulatione adjiciendo aut ex invidia detrahendo, fatendum est Cæsarem ipsum bis totam legionem è periculo eripuisse, atque id demum effecisse ut incolumes ad castra munienda se reciperent.

Romani à Judæis dissipati pulsique in montem se recipiunt.

Titi fortitudinis alterum specimen egregium.

Metus & trepidatio inter Romanos.

Titus Judæos loco cedentes urget.

Legionis bis servatæ gloriam adeptus est.

b Ακραιφνέστερον] Ακραιφέστατον *Big. Rost.* & *Voss.*
c Παραταχθέντων] Αντιπαραταχθέντων *Big. Rost.* & *Voss.*
d Εμβολὴν,] Συμβολὴν *Bod. Lugd. Bat.* & *Vat.*
e Πρὸ αὐτοῦ μένειν,] Πρὸς ἑαυτοὺς *Big.*
f Καθ' αὐτὸν τύχης,] Καθ' ἑαυτὸν *Big.*
g Αποπληροῦντα,] Αποπληροῦν τὴν &c. *Voss.*
h Τοῦ πολέμου] Καὶ τὴν in *MSS.*
i Οξεῖαν] Μη οὔξειν *Big.* μηδὲ ὀξείαν οὕτως *Voss.* & *Rost.*
k Τροπὴν,] Ροπὴν *Big.*
l Τούτων οὐδὲ ἀκούειν ἔδοξε,] Τούτων δὲ οὐδὲ ἀκ. *Big.*
m Κατ' αὐτὸν ἀνατρέχουσιν] Καθ' αὐτὸν *Big.*
n Ανθίστατο,] Αντίστατο legisse videtur *Ruf.*
o Ισχὺν] Ορμὴν *Voss.* & *Rost.*
p Κἀν τούτῳ] Ita *Big.* & *Ruf.* κἀν τούτῳ αὐτοῖς in *reliquis.* κἀν τ. α. ἀνατειχίζουσι *Rost.* κ. τ. κάτω τοῖς ἀνατειχίζουσι. *Lugd. Bat.*
q Τάγμα] Στράτευμα *Bod. Rost.* & *Voss.*
r Αὐτὸν Τίτον,] Αὐτὸν non agnoscit *Voss.*
s Γὰρ ἄν ποτε] Οὐ γάρ ποτε τ. ἄ. φεύγειν *Big.*
t Αμφ' αὐτῷ,] Επ' αὐτῷ *Big.*
v Επὶ τῷ καταλιπεῖν Καίσαρα,] Επὶ τὸ κατ'. *Big.*
x Υπὸ πόδα] Forte ἐπὶ πόδα *Cocc.*
y Κινδυνεῦον ὅλον τὸ τάγμα,] Κινδυνεῦσαν *Big.*
z Περιβάλλεσθαι] Περιβαλέσθαι *Voss.* περιβαλέσθαι *MSS. Lips.* SPANH.

* Neque pro his in discrimen veniret, quos ante ipsum salvos esse non oporteret, *Ruf.*

† *Al.* quos oportebat ipsum protegere.

IV.

CAP. III.

Quomodo seditio rursus exoritur Hierosolymis: postea vero Romanis insidias struunt Judæi. qualiterque Titus militibus propter temeritatem minitabatur.

Seditio in urbe recrudescit festo Paschatis.

CUM autem paulisper quievisset bellum externum, rursus seditio exoriebatur domestica; & instante festo Azymorum, die decima quarta mensis * Xanthici, qua primùm creduntur Judæi ab Ægyptiis liberati, Eleazarus quidem suique, portas aperientes, è populo excipiebant quotquot intus adorare volebant. Joannes autem, festo ad occultandas insidias usus, quosdam è suis ignotiores armis abditis instructos, quorum plerique haud purificati erant, † eo animo studioque inter alios submittit ut fanum occuparent. Illi autem, cum intus essent, vestimentis abjectis subito armati apparuerunt. Maxima vero statim turba circa templum ac tumultus erat: populo quidem à seditione alieno in omnes sine discrimine, Zelotis vero in semet solum impetum factum iri suspicantibus. Verum hi quidem relicta jam portarum custodia, postquam ex propugnaculis desiluissent, prius quam ad manus ventum esset, in templi cloacas confugere: populus vero ad aram trepidantes, constipatique circa templum conculcabantur, lignis passim ferroque cæsi. Multos autem, qui vitam quietam agebant, ex simultate & odio privato, quasi diversæ factionis fuissent, interficiebant inimici: & quicunque antea insidiatorum aliquem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ad cædem ducebatur. Verum hi qui variis modis in insontes sævitiam exercebant, nocentibus inducias concesserunt, progressosque ex cloacis dimiserunt. Ipsi autem, cum templum interius, omnemque in eo apparatum occupassent, tum Simonem oppugnare audebant. Atque ita quidem seditio, quæ antea triplex erat, in duas partes redigitur.

Joannes vincit Eleazarum, & factiones duæ in unam rediguntur.

2. Titus autem, cum ei in animo esset castra de Scopo propius ad civitatem transferre, lectos equites peditesque quotquot satis esse arbitrabatur, ad cohibendos *hostium* excursus posuit; omnibus vero *præterea* copiis imperavit totum ad muros usque intervallum complanare. Cunctis igitur maceriis ac sepibus, quibus hortos ac lucos incolæ præmunierant, dirutis, omnique arbore *etiam* mansueta quæ in medio erat excisa, oppleta quidem sunt quæ cava erant & hiantia; saxorum vero exstantia ferro auferendo, solum exæquarunt omne à Scopo usque ad Herodis monumenta, prope piscinam quæ Serpentium nuncupata erat.

ΚΕΦ. γʹ.

Ὡς πάλιν ἔνδον Ἱεροσολύμων ἡ στάσις ἠγείρετο. ἔπειτα δὲ Ῥωμαίοις ἐνέδρας μηχανῶνται Ἰουδαῖοι. ὅπως τε Τίτος τοῖς στρατιώταις διὰ τὴν προπέτειαν ἠπείλει.

ΛΩφήσαντος δὲ πρὸς βραχὺ τοῦ [a] θύραθεν πολέμου, [b] πάλιν ἔνδον ἡ στάσις ἐπηγείρετο, καὶ τῆς [c] τῶν ἀζύμων ἐνστάσης ἡμέρας τεσσαρεσκαιδεκάτῃ Ξανθικοῦ μηνὸς, ἐν ᾗ δοκοῦσιν [d] Ἰουδαῖοι τὸν πρῶτον ἀπαλλαγῆναι καιρὸν Αἰγυπτίων, οἱ μὲν περὶ τὸν Ἐλεάζαρον, παρανοίγοντες τὰς πύλας, ἐδέχοντο ἐκ τοῦ δήμου τοὺς προσκυνεῖν ἐθέλοντας εἴσω. Ἰωάννης δὲ παρακάλυμμα τῆς ἐπιβουλῆς ποιησάμενος τὴν ἑορτὴν, τῶν σὺν αὐτῷ κρυπτοῖς ὅπλοις [e] ἐνσκευάσας τοὺς ἀσημοτέρους, ὧν οἱ πλείους ἦσαν [f] ἄναγνοι, διὰ σπουδῆς παρεισπέμπει προκαταληψομένους τὸ ἱερόν. οἱ δὲ, ὡς ἔνδον ἐγένοντο τὰς ἐσθῆτας [g] ἀπορρίψαντες, ἐφάνησαν ἐξαπίνης ὁπλῖται. ταραχὴ δὲ μεγίστη περὶ τὸν ναὸν αὐτίκα καὶ θόρυβος ἦν. τοῦ μὲν [h] ἔξω τῆς στάσεως λαοῦ, κατὰ πάντων ἄκριτον [i] οἰομένων εἶναι τὴν ἐπίθεσιν, τῶν δὲ ζηλωτῶν ἐπὶ σφίσι μόνοις. ἀλλ' οἱ μὲν ἀφέμενοι τὸ φρουρεῖν [k] ἔτι τὰς πύλας, καὶ τῶν ἐπάλξεων καταπηδήσαντες πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἰς τοὺς ὑπονόμους τοῦ ἱεροῦ κατέφυγον· οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ δήμου [l] πρὸς τῷ βωμῷ καταπτήσσοντες, καὶ περὶ τὸν ναὸν συνειλούμενοι κατεπατοῦντο, ξύλοις τε [m] ἀνέδην παιόμενοι καὶ σιδήρῳ. πολλοὺς δὲ τῶν ἡσυχίων κατ' ἔχθραν καὶ μῖσος ἴδιον ὡς ἀντιστασιαστὰς ἀνῄρουν οἱ διάφοροι· καὶ πᾶς ὁ προσκρούσας τινὶ τῶν ἐπιβούλων πάλαι, τηνικαῦτα ἐπιγνωσθεὶς, ὡς ζηλωτὴς πρὸς αἰκίαν [n] ἀνήγετο. πολλὰ δὲ δεινὰ τοὺς ἀναιτίους [o] διαθέντες ἐκεχειρίαν τοῖς αἰτίοις ἔδοσαν, καὶ προελθόντας ἐκ τῶν ὑπονόμων διίεσαν. αὐτοὶ δὲ, καὶ τὸ [p] ἐνδότερον ἱερὸν κατασχόντες καὶ τὰς ἐν αὐτῷ παρασκευὰς πάσας, κατεθάῤῥουν ἤδη τοῦ Σίμωνος. ἡ μὲν οὖν στάσις, οὕτω τριμερὴς οὖσα πρότερον, εἰς δύο μοίρας περιίσταται.

βʹ. Ὁ δὲ Τίτος, [q] ἔγγιον ἀπὸ τοῦ Σκοποῦ τῇ πόλει [r] στρατοπεδεύσασθαι προαιρούμενος, πρὸς μὲν τοὺς ἐκτρέχοντας ἔστησεν, ἐπιλέξας ἱππέων τε καὶ πεζῶν ὅσους ἀρκέσειν ὑπελάμβανε· τῇ δὲ ὅλῃ δυνάμει προσέταξεν ἐξομαλίζειν τὸ μέχρι τοῦ τείχους διάστημα. καταβληθέντος δὲ παντὸς ἕρκους καὶ [s] περιφράγματος, ὅσα κήπων προανεστήσαντο καὶ δένδρων οἱ οἰκήτορες, ὕλης τε ἡμέρου τῆς μεταξὺ πάσης ἐκκοπείσης, ἀνεπλήσθη μὲν τὰ κοῖλα καὶ χαραδρώδη τοῦ τόπου· τὰς δὲ πετρώδεις ἐξοχὰς σιδήρῳ κατεργαζόμενοι, χθαμαλὸν ἐποίουν πάντα τὸν χῶρον ἀπὸ τοῦ Σκοποῦ μέχρι τῶν Ἡρώδου μνημείων, ἃ προσεῖχε τῇ τῶν [t] Ὄφεων [v] ἐπικαλουμένῃ [x] κολυμβήθρᾳ.

γʹ. [y] Καὶ

a Θύραθεν πολέμου,] Ita *Big.* & *Zonar.* θύραζε in *Editis Aliisque.*

b Πάλιν ἔνδον ἡ στάσις ἐπηγείρετο,] Πάλιν τῶν εἴσω ἡ στάσις ἐπήγειρεν *Big.* πάλιν τοῖς ἔνδον ἡ στάσις ἠγείρετο *Zonar.*

c Τῶν ἀζύμων ἐνστάσης—Ξανθικοῦ μηνὸς,] Conf. supr. lib. 2. c. 1. §. 3. SPANH. Die 14. Nasan instabat dies azymorum, non erat dies primus: alias scripsisset ἡμέρας τεσσαρεσκαιδεκάτης, & die 14. non erant liberati ab Ægyptiis sed die 15. præterea non dicit fuisse 14. Nisan sed 14. ξανθικοῦ REL.

d Ἰουδαῖοι] Οἱ Ἰουδαῖοι *Busb.* & *Rhed.*

e Ἐνσκευάσας τοὺς ἀσημοτέρους,] Ita *Big.* & *Ruf.* συσκευάσας in *Editis Aliisque.*

f Ἄναγνοι,] ἄναγνον *Æschyl Agam.* v. 228. SPANH.

g Ἀποῤῥίψαντες,] Ἀπορίψαντες *Busb.*

h Ἔξω τῆς στάσεως] Ἔξωθεν *Big.*

i Οἰομένων] Οἰηθέντων—τῶν ζηλ. *Big.*

k Ἔτι τὰς πύλας,] Ἐπὶ τὰς π. *Big.*

l Πρὸς τῷ βωμῷ] Ἐπὶ τῷ β. *Big.*

m Ἀνέδην παιόμενοι καὶ σιδήρῳ.] Ἀναίδην *Big.*

n Ἀνήγετο.] Ita *Big.* & *Ruf.* ἐνήγετο *Lugd. Bat.* & *Rost.* ἀνελέγετο in *Editis Aliisque.*

o Διαθέντες] Sic *Big. Lips. Vat.* & *Voss.* διατιθέντες in cæteri. διατιθέντες *Gen.* διαθέντες *MS. Lips.* SPANH.

p Ἐνδότερον ἱερὸν] Eo modo *Big.* ἐνδοτέρω in *reliquis.*

q Ἔγγιον] Ἀντίος *Big.*

r Στρατοπεδεύσασθαι] Παραστρατοπεδεύσασθαι *Lips.* & *Vat.*

s Περιφράγματος,] Περιφραγμάτων *Big.* & *Ruf.*

t Ὄφεων] Vid. Σολομῶνος κολυμβήθρα infr. cap. 4. §. 2. & Στρουθίου κολυμβήθρα c. XI. §. 4. SPANH.

v Ἐπικαλουμένῃ] καλουμένη *L. B.*

x Κολυμβήθρα.] Aliquid præterea in suo codice habuisse videtur *Rufinus*, qui vertit, *stagnum quod olim Bethara vocabatur.*

* Aprilis, *Ruf.* perperam, ut ostendit *Petavius* in notis ad *Epiphanium*, p. 387. & post eum *Langius* de *Annis Christi*, lib. 1. c. 9. p. 113.

† *Al.* festinanter.

γ Καὶ

γʹ. [y] Καὶ καθ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας οἱ Ἰουδαῖοι κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἐνέδραν συσκευάζονται τοιάνδε. τῶν στασιαστῶν οἱ μὲν [z] τολμηρότεροι προελθόντες ἔξω τῶν Γυναικείων καλουμένων πύργων, ὡς ἐκβεβλημένοι δῆθεν ὑπὸ τῶν εἰρηνικὰ φρονούντων, καὶ δεδοικότες τὴν τῶν Ῥωμαίων ἔφοδον [a] ἀνειλοῦντο, καὶ [b] παρ' ἀλλήλοις ὑπέπτησσον. οἱ δὲ [c] διαστάντες ἐπὶ τοῦ τείχους, [d] δῆμος εἶναι δοκῶν, εἰρήνην ἐβόων, καὶ δεξιὰν ᾐτοῦντο, καὶ [e] τοὺς Ῥωμαίους ἐκάλουν, ἀνοίξειν ὑπισχνούμενοι τὰς πύλας. ἅμα δὲ ταῦτα κεκραγότες, καὶ τοὺς σφετέρους ἔβαλλον λίθοις, ὡς ἀπελαύνοντες τῶν πυλῶν. κἀκεῖνοι βιάζεσθαι τὰς εἰσόδους [f] ὑπεκρίνοντο, καὶ τοὺς ἔνδον ἱκέτευειν, συνεχῶς τε πρὸς τοὺς Ῥωμαίους [g] ὁρμήσαντες, ἐπιστρεφόμενοι ταραττομένοις [h] προσεῴκεσαν. παρὰ μὲν οὖν τοῖς στρατιώταις τὸ πανοῦργον αὐτῶν [i] οὐκ ἐλείπετο πίστεως· ἀλλ' ὡς τοὺς μὲν ἐν χερσὶν [k] ἔχοντες ἑτοίμους πρὸς τιμωρίαν, τοὺς δὲ ἀνοίξειν τὴν πόλιν ἐλπίζοντες, ἐχώρουν ἐπὶ τὴν πρᾶξιν. Τίτῳ δὲ δι' ὑποψίας ἦν τὸ τῆς ἐπικλήσεως [l] παράλογον. καὶ γὰρ πρὸ μιᾶς ἡμέρας προκαλούμενος αὐτοὺς ἐπὶ συμβάσεις διὰ τοῦ Ἰωσήπου μέτριον οὐδὲν εὕρισκε, καὶ τότε τοὺς στρατιώτας κατὰ χώραν μένειν ἐκέλευσεν. [m] ἔφθασαν δέ τινες τῶν ἐπὶ τοῖς ἔργοις προτεταγμένων ἁρπάσαντες τὰ ὅπλα πρὸς τὰς πύλας ἐκδραμεῖν. τούτοις οἱ μὲν ἐκβεβλῆσθαι δοκοῦντες τὸ πρῶτον ὑπεχώρουν. ἐπεὶ δὲ μεταξὺ τῶν τῆς [n] πύλης ἐγίνοντο πύργων, ἐκθέοντες ἐκυκλοῦντο σφᾶς, καὶ προσέκειντο κατόπιν. οἱ δὲ [o] ἀπὸ τοῦ τείχους πλῆθος χερμάδων καὶ βελῶν παντοίων ἄθρουν κατέχεαν, ὥς τε συχνοὺς μὲν ἀνελεῖν, τρῶσαι δὲ πλείστους. ἦν γὰρ οὐ ῥᾴδιον τοῦ τείχους [p] διαφυγεῖν τῶν κατόπιν βιαζομένων, καὶ ἄλλως αἰδὼς τῆς διαμαρτίας [q] τῶν ἡγεμόνων καὶ δέος παρεκελεύετο [r] τῷ πταίσματι προσλιπαρεῖν. διὸ δὴ μέχρι πλείστου διαδορατιζόμενοι, καὶ πολλὰς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων λαμβάνοντες πληγὰς, ἀμέλει δὲ οὐκ ἐλάττους ἀντιδιδόντες, τέλος ἀνωθοῦσι τοὺς κυκλωσαμένους. ὑποχωροῦσι δὲ αὐτοῖς οἱ Ἰουδαῖοι [s] καὶ μέχρι τῶν Ἑλένης μνημείων εἵποντο βάλλοντες.

δʹ. Ἔπειτα οἱ μὲν, ἀπειροκάλως [t] ἐξυβρίζοντες εἰς τὴν τύχην, ἔσκωπτόν τε τοὺς Ῥωμαίους δελεασθέντας ἀπάτῃ, καὶ τοὺς θυρεοὺς ἀνασείοντες ἐσκίρτων, καὶ μετὰ χαρᾶς ἀνεβόων. τοὺς δὲ στρατιώτας ἀπειλή τε τῶν ταξιαρχῶν, καὶ χαλεπαίνων Καῖσαρ [v] ἐξεδέχετο. „ Ἰουδαῖοι μὲν, οἷς ἀπόνοια μόνη „ στρατηγεῖ, πάντα μετὰ προνοίας πράττουσι καὶ σκέ„ ψεως, ἐπιβουλάς τε συντάσσοντες καὶ λόχους, ἕπε„ ται δὲ αὐτῶν ταῖς ἐνέδραις καὶ τύχη, διὰ τὸ „ πειθήνιον καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους εὔνοιάν [x] τε καὶ πί„ στιν· Ῥωμαῖοι δὲ, οἷς δι' εὐταξίαν καὶ [y] τὸ πρὸς „ τοὺς ἡγεμόνας εὐπειθὲς ἀεὶ δουλεύει καὶ τύχη, νῦν „ ὑπὸ τῶν ἐναντίων πταίουσι, καὶ διὰ χειρῶν ἀκρα„ σίαν ἁλίσκονται, τὸ πάντων αἴσχιστον, ἀστρατήγη„ τοι μαχόμενοι παρόντος Καίσαρος. [z] ἦ μεγάλα „ μὲν στενάξειν, ἔφη, τοὺς τῆς [a] στρατιᾶς νόμους, με-

3. Illis etiam diebus *quibus iſta* fierent, Judæi hujuſmodi inſidias Romanis ſtruunt. Audaciores quidem è ſeditioſis, urbe egreſſi ad turres quæ Muliebres appellantur, quaſi ſcilicet à pacis ſtudioſis ejecti, veritique Romanorum incurſum *ante mœnia* verſabantur, * ſubinde alii alios expaveſcebant. Alii vero in mœnibus diſpoſiti, quaſi ex plebe *homines*, pacem clamabant, & dextram petebant, & Romanos vocabant, portas ſe patefacturos eſſe pollicentes. Simul autem ac iſta vociferaſſent, etiam in ſuos, veluti portis eos abigerent, lapides jaciebant. atque illi ſe vi perrumpere aditus velle ſimulabant, iiſque qui intus erant ſupplicare: cumque ad Romanos ſæpe numero ire contendiſſent, reverſi metu exterritis ſimiles videbantur. Et apud milites quidem hæc eorum calliditas fide non carebat: ſed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad ſupplicium, illos vero civitatem ſibi aperturos ſperarent, ad rem exſequendam iverunt. Titus autem inexſpectatam vocationem ſuſpectam habebat. Namque cum eos pridie per Joſephum ad pactiones provocaſſet, nihil moderati *reſponſi* accipiebat, & tunc milites ſuo loco manere juſſit. Jam vero quidam, qui operariorum in fronte collocati erant, raptis armis ad portas procurrerunt. iſti qui pro ejectis quidem habebantur primò ſe ſubducebant: ut vero intra portæ turres perventum eſſet, *Judæi* excurſu facto illos circumvenerunt, & à tergo urgebant. qui vero in mœnibus erant confertam lapidum & omne genus telorum vim in eos effuderunt, adeo ut multos quidem necarint, plurimos vero vulnerarint. Non enim facile erat à muro ſe fuga liberare, cum illos vi urgerent qui à tergo erant: prætereaque pudor quod erraverint, & rectorum metus in delicto perſeverare ſuadebat. Quamobrem poſt longam dimicationem multa à Judæis vulnera accipientes, atqui non pauciora viciſſim dantes, eos à quibus circundati erant tandem repellunt. Illos autem ſe ſubducentes etiam & Helenæ uſque ad monumenta jaculis perſequebantur Judæi.

Romani à Judæis decepti.

Magna Romanorum cædes.

4. Poſt hæc illi quidem, præter decorum fortunâ inſoleſcentes, contumelias jaciebant in Romanos *quaſi* fraude ineſcatos, & ſcutis concrepantes exſultabant, lætiſque vocibus exclamabant. Milites autem centurionum interminatio excipiebat, & Cæſar iratus, hujuſmodi verbis. „ Judæi quidem, quos „ ſola ducit deſperatio, nil niſi bene proviſum & „ diligenter exploratum agunt, fraudes ſimul & „ inſidias componentes; eorumque dolis etiam „ fortuna favet, quod ſint morigeri & ſibi invi„ cem benevoli fidique: Romani vero, quibus „ ob diſciplinam & ducibus parendi conſuetudi„ nem etiam fortuna ſemper ſe addicit, nunc „ contraria ſequendo labuntur, & manuum intem„ perantia vincuntur; &, quod omnium rerum „ turpiſſimum, nemine eos ducente dimicantes „ cum præſens eſſet Cæſar. Certe, inquit, vehe„ menter ingemiſcent militiæ leges, vehementer & „ pater

Titus ſuos milites increpat, & ſupplicium minatur.

y Καὶ καθ' αὐτὰς] Κατὰ ταύτας τὰς *Big.* & *Voſſ.*
z Τολμηρότεροι] Τολμηρότατοι *Big.*
a Ἀνειλοῦντο,] Περὶ τὸ τεῖχος ἦσαν εἰλούμενοι *Zonar.*
b Παρ' ἀλλήλοις] Παρ' ἀλλήλους *Vat.*
c Διαστάντες] Στάντες *Zonar.*
d Δῆμος εἶναι] Δῆμος δ' εἶναι ἐδόκει *Big.* ὡς ἐκ τοῦ δήμου τυγχάνοντες *Zonar.*
e Τοὺς] Illud τοὺς non agnoſcit *Big.*
f Ὑπεκρίνοντο,] Ita *Big.* ὑπεκρίναντο in *Editis Aliiſque.*
g Ὁρμήσαντες,] Ὁρμήσαντες *Buſb. Lipſ.* & *Vat.* ὁρμήσαντας *MS. Lipſ.* SPANH.
h Προσεῴκεσαν.] Προσεῴκεισαν *Big.*
i Οὐκ ἐλείπετο πίστεως·] Οὐκ ἐπελείπετο *Big.*
k Ἔχοντες ἑτοίμους] Illud ἔχοντες è *Cod. Big.* & *Ruf.* ἐν χερσὶ λαβόντες *L. B.* & *Roſt.*
l Παράλογον.] ἄλογον *L. B.* & *Roſt.*
m Ἔφθασαν δὲ] φθάνουσι δὲ *L. B.*
n Πύλης ἐγίνοντο πύργων,] Πόλεως *Big.*
o Ἀπὸ τοῦ τείχους] Ἐπὶ τοῦ τείχους *Zonar.*
p Διαφυγεῖν] Ita *Big. Roſt.* & *Lugd. Bat.* & *Ruf.* καταφυγεῖν in *Editis Aliiſque.*
q Τῶν ἡγεμόνων] Forſan à *Joſepho* fuerit καὶ τῶν ἡγεμόνων δέος.
r Τῷ πταίσματι] Illud τῷ non agnoſcit *Big.*
s Καὶ] Abeſt a *L. B.*
t Ἐξυβρίζοντες] Ἐξύβριζον *Big.*
v Ἐξεδέχετο] τούτοις ἐξεδέχετο *Roſt.* cum quo deinde *Lugd. Bat.* quaſi minus perfectus eſſet ſenſus, addunt: φάσκων, ὡς &c.
x Τε] Abeſt a *L. B.*
y Τὸ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας] Illud τὸ è *MSS.*
z Ἦ μεγάλα] Ὡς μεγάλα *Voſſ. Roſt.* & *Vat.*
a Στρατιᾶς] στρατείας *L. B.*

* Et alter ſub altero vitabundi latebant, *Ruf.*

b Ἀπαυ-

„ pater ipsius cum hanc plagam resciverit. siquidem „ ille, ætate in bellis exacta, nunquam isto modo „ peccarit; leges vero in eos, qui vel minimum „ secus faciant quam ordo postulet, morte vindi- „ cent. Nunc autem totum exercitum ordinis de- „ serti reum viderunt. Atqui vero eos statim resci- „ turos esse qui in tantum audaciæ processerunt, „ quod apud Romanos etiam vincere sine *impera-* „ *toris* præcepto inglorium sit." Cum ista ad ordinum ductores cum indignatione loquutus esset, non dubium erat, quin in omnes ex lege animadvertere voluerit. Atque illi quidem animis dejecti esse cœperunt, quasi mortem mox opperituri, idque juste: circumfusæ vero legiones Tito supplicabant pro commilitonibus, paucorumque temeritatem condonari *cæterorum* omnium obedientiæ precabantur; ut qui peccatum præsens emendaturi essent sua in posterum virtute.

Romani milites Tito supplicant pro commilitonibus.

5. Persuadetur id Cæsari & *illorum* precibus & quod è re sua esset. * etenim unius hominis pœnam re vera exsequendam esse putabat; multitudinis vero, verbis tantum. Et cum militibus quidem in gratiam rediit, postquam illos multis monuisset, ut reliquo tempore caute magis se gererent. Ipse vero, quemadmodum Judæorum ulcisceretur insidias, secum cogitabat. Cum autem intra quatriduum coæquatum esset intervallum omne usque ad muros, eo animo ut impedimenta & reliquam multitudinem tuto traduceret, militum validissimos à septentrionali tractu in occiduum usque septemplici secundum profunditatem ordine contra murum prætendit, peditibus in fronte ac post eos equitibus acie terna dispositis, mediisque inter utrosque per septenos collocatis sagittariis. Cumque Judæi à militibus ita ordinatis ab excursionibus prohibiti essent, trium legionum jumenta, itemque alia multitudo secure transiit. Et Titus quidem ipse, cum circiter duo stadia à muro abesset, juxta partem ejus angularem, contra turrim quæ Psephina appellatur, castra ponit, ad quam muri ambitus ad austrum pertingens flectitur versus occidentem. Altera autem exercitus pars juxta turrim Hippicon nuncupatam circumvallata erat, duorum stadiorum spatio similiter ab urbe distans. Veruntamen legio decima loco eodem manebat in Olivarum monte.

Titus cum militibus in gratiam redit.

Acies à Tito instructa.

„ γάλα δὲ αὐτοῦ τὸν πατέρα τήνδε τὴν πληγὴν πυθόμενον εἴγε ὁ μὲν ἐν πολέμοις γηράσας, οὐδέ ποτε ἔπταισεν οὕτως, οἱ νόμοι δὲ ἀεὶ καὶ τοὺς βραχύ τι τῆς τάξεως παρακινήσαντας θανάτῳ κολάζουσι. νῦν δὲ „ ὅλην στρατιὰν ἑωράκασι λειποτακτεῖν. γνώσεσθαι γε μὴν „ αὐτίκα τοὺς [b] ἀπαυθαδισαμένους, ὅτι καὶ τὸ νικᾶν „ παρὰ Ῥωμαίοις δίχα παραγγέλματος ἀδοξεῖται." τοιαῦτα διατεινάμενος πρὸς τοὺς ἡγεμόνας, δῆλος ἦν κατὰ πάντων [c] χρήσασθαι τῷ νόμῳ. καὶ οἱ μὲν [d] παρείθησαν τὰς ψυχὰς, ὡς ὅσον [e] οὐδέπω τεθνηξόμενοι δικαίως· περιχυθέντα δὲ τὰ τάγματα τῷ Τίτῳ, περὶ τῶν [f] συστρατιωτῶν ἱκέτευε, καὶ τὴν ὀλίγων προπέτειαν χαρίσασθαι τῇ πάντων εὐπειθείᾳ κατηντιβόλουν. ἀναλήψεσθαι γὰρ αὐτοὺς τὸ παρὸν πταῖσμα ταῖς εἰς τὸ μέλλον ἀρεταῖς.

ε'. Πείθεται Καῖσαρ ἅμα ταῖς τε [g] ἱκεσίαις καὶ τῷ συμφέροντι. τὴν μὲν γὰρ καθ' ἑνὸς τιμωρίαν [h] ᾤετο χρῆναι μέχρις ἔργου προκόπτειν· τὴν δὲ ἐπὶ πλήθους, μέχρι λόγου. τοῖς μὲν οὖν στρατιώταις διηλλάττετο, πολλὰ νουθετήσας αὖθις εἶναι φρονιμωτέρους. αὐτὸς δὲ ὅπως [i] ἀμύνηται τὴν Ἰουδαίων [k] ἐσκόπει ἐπιβουλήν. τέσσαρσι δὲ ἡμέραις ἐξισωθέντος τοῦ μέχρι τῶν τειχῶν διαστήματος, βουλόμενος μετ' ἀσφαλείας τάς τε ἀποσκευὰς καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος παραγαγεῖν, τὸ καρτερώτατον τῆς δυνάμεως ἀντιπαρεξέτεινε τῷ τείχει κατὰ τὸ βόρειον κλίμα καὶ [l] πρὸς ἑσπέραν ἐφ' ἑπτὰ βαθύνας τὴν φάλαγγα, τῶν τε πεζῶν προτεταγμένων, καὶ κατόπιν τῶν ἱππέων τριστοίχων ἑκατέρων, ἕβδομοι [m] κατὰ μέσον [n] εἱστήκεσαν οἱ τοξόται. τοσούτῳ δὲ στίφει [o] πεφραγμένων Ἰουδαίοις τῶν ἐκδρομῶν, τά τε ὑποζύγια τῶν τριῶν ταγμάτων καὶ ἡ πληθὺς ἀδεῶς παρώδευσεν. αὐτὸς μὲν οὖν Τίτος, ἀπέχων [p] ὅσον εἰς σταδίους δύο τοῦ τείχους, κατὰ τὸ [q] γωνιαῖον αὐτοῦ μέρος, ἀντικρὺ τοῦ [r] Ψηφίνου καλουμένου πύργου στρατοπεδεύεται, [s] πρὸς ὃν ὁ κύκλος τοῦ τείχους, [t] πρὸς ἄρκτον καθήκων, ἀνακάμπτει πρὸς δύσιν. ἡ δὲ ἑτέρα μοῖρα τῆς στρατιᾶς, κατὰ τὸν Ἱππικὸν προσαγορευθέντα πύργον τειχίζεται, [v] διεστῶσα τῆς πόλεως ὁμοίως δύο σταδίους. τὸ μέντοι δέκατον τάγμα κατὰ χώραν ἐπὶ τοῦ [x] Ἐλαιῶν ὄρους ἔμενε.

VI.

CAP. IV.

Hierosolymorum descriptio.

Urbis Hierosolymitanæ descriptio.

Civitas autem triplici muro munita, nisi quà vallibus inviis cingebatur (ea enim parte simplici *duntaxat* circundata erat) ipsa quidem adversis frontibus super duos colles erat condita, media valle discretos, in quam utrinque desinebant

ΚΕΦ. δ'.

Ἱεροσολύμων ἔκφρασις.

Τρισὶ δὲ ὠχυρωμένη τείχεσιν ἡ πόλις, καθὰ μὴ ταῖς ἀβάτοις φάραγξιν [y] ἐκυκλοῦτο· ταύτῃ γὰρ εἷς ἦν περίβολος· αὐτὴ μὲν ὑπὲρ δύο λόφων ἀντιπρόσωπος ἔκτιστο, μέσῃ φάραγγι διῃρημένων, εἰς ἣν

---

b Απαυθαδισαμένους] Υπαυθαδισαμένους *Voss.* & *Vat.* mallem ἐπαυθαδισαμένους ex super. l. 3. c. 6. §. 11. HUDS. Lege ἀπαυθαδιασαμένους Cocc.

c Χρήσασθαι τῷ νόμῳ.] Χρήσασθαι *Big.*

d Παρείθησαν] Παρῆσαν *Big.* Conf. Antt. lib. VI. c. 13. §. 8. & supr. c. 1. §. 5. SPANH.

e Οὐδέπω τεθνηξόμενοι] Οὐδέπω ποτε *Big.*

f Συστρατιωτῶν ἱκέτευε,] Ita *Big. Vat. Rost. Voss.* & *Ruf.* στρατιωτῶν in *Editis Aliisque.*

g Ικεσίαις καὶ τῷ συμφέροντι.] Ικετείαις *Big.*

h Ωετο χρῆναι] Ως τὸ *Big.* & *Vat.*

i Αμύνηται] Ita *Big.* ἀμυνεῖται in *cæteris.*

k Εσκόπει ἐπιβουλήν.] ἐπιβολὴν διεσκόπει *Rost.*

l Πρὸς ἑσπέραν] Πρὸς τὸ ἑσπέριον *Big.*

m Κατὰ μέσον] Κατὰ μέσους *Big.*

n Εἱστήκεσαν οἱ τοξόται.] Ita *Big.* & *Voss.* εἱστήκεισαν *Rost.*

o Πεφραγμένων Ιουδαίοις] Περιπεφραγμένων *Big.* & *Gall.*

p Οσον εἰς σταδίους] Illud ὅσον non agnoscit *Big.*

q Γωνιαῖον] Qua forsan erat porta in *S. Literis* dicta *porta anguli*, 2 *Chron.* 26, 9.

r Ψηφίνου καλουμένου πύργου] Conf. supr. c. 2. §. 2. SPANH.

s Πρὸς ὃν ὁ κύκλος τοῦ τείχους,] Hæc absunt a *Rost.*

t Πρὸς ἄρκτον καθήκων,] Επ' ἄρκτου *Big.*

v Διεστῶσα] Ita *Big.* & *Ruf.* διεστῶτα in *Editis Aliisque.* HUDS. Lege διεστῶσα, Nam Hippicus non distabat ab urbe duo stadia, sed in urbe erat: sed στρατιὰ erat & διεστῶσα. REL.

x Ελαιῶν ὄρους ἔμενε.] Antea erat Ελαιῶν καλουμένους. & in *Cod. Gall.* Ελαιῶνος καλ. Verum auctoritate *Cod. Big.* & *Ruf.* καλουμένους ejectum esse volumus.

y Εκυκλοῦτο.] Ita *Big.* & *Ruf.* ἐκύκλωτο in *cæteris.*

* Namque unius hominis animadversionem usque ad factum promovendum putabat, multitudinis vero ad veniam, *Ruf.*

z Υψη-

ἦν ἐπάλληλοι κατέληγον αἱ οἰκίαι. τῶν δὲ λόφων ὁ μὲν, τὴν ἄνω πόλιν ἔχων, [z] ὑψηλότερος πολλῷ, καὶ τὸ μῆκος [a] ἰθύτερος ἦν. διὰ γοῦν τὴν ὀχυρότητα, φρούριον μὲν ὑπὸ Δαβίδου τοῦ βασιλέως ἐκαλεῖτο· πατὴρ Σολομῶνος ἦν οὗτος, τοῦ πρώτου τὸν [b] νεὼν κτίσαντος. [c] ἡ δὲ ἄνω ἀγορὰ πρὸς ἡμῶν. ἅτερος δὲ ὁ καλούμενος [d] Ἄκρα, καὶ τὴν κάτω πόλιν ὑφεστὼς, ἀμφίκυρτος. τούτου δὲ [e] ἀντικρὺ τρίτος ἦν λόφος, ταπεινότερός τε φύσει τῆς Ἄκρας, καὶ πλατείᾳ φάραγγι διειργόμενος ἄλλῃ πρότερον. αὖθις γε μὴν καθ' οὓς οἱ Ἀσαμωναῖοι χρόνους ἐβασίλευον, τήν τε φάραγγα [f] ἔχωσαν, συνάψαι βουλόμενοι τῷ ἱερῷ τὴν πόλιν, καὶ τῆς [g] Ἄκρας κατεργασάμενοι τὸ ὕψος [h] ἐποιήσαντο χθαμαλώτερον, ὡς ὑπερφαίνοιτο καὶ [i] ταύτης [k] τὸ ἱερόν. ἡ δὲ τῶν Τυροποιῶν προσαγορευομένη φάραγξ, ἣν ἔφαμεν τόν τε τῆς ἄνω πόλεως καὶ τὸν κάτω λόφον διαστέλλειν, καθήκει μέχρι [l] Σιλωάμ. οὕτω γὰρ τὴν πηγὴν, γλυκεῖάν τε καὶ πολλὴν οὖσαν, ἐκαλοῦμεν. ἔξωθεν δὲ, οἱ τῆς πόλεως δύο λόφοι βαθείαις φάραγξι περιείχοντο, καὶ διὰ τοὺς ἑκατέρωθεν κρημνοὺς προσιτὸν οὐδαμόθεν ἦν.

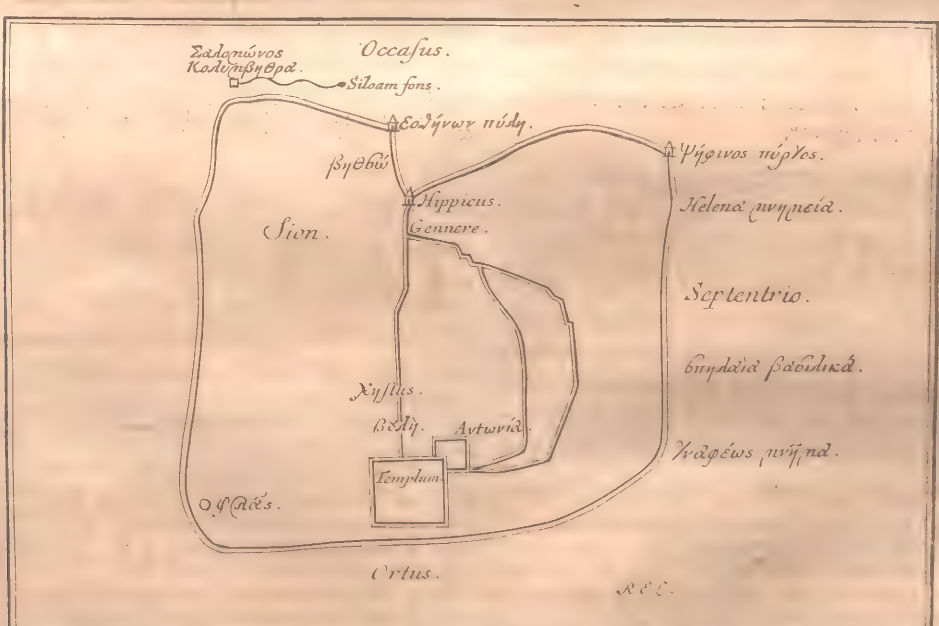
β΄. [m] Τῶν δὲ τριῶν τειχῶν τὸ μὲν ἀρχαῖον, διά τε τὰς φάραγγας, καὶ τὸν ὑπὲρ τούτων λόφον ἐφ' οὗ κατεσκεύαστο, δυσάλωτον ἦν. πρὸς δὲ τῷ πλεονεκτήματι τοῦ τόπου, καὶ καρτερῶς [n] ἐδεδόμητο, Δαβίδου τε καὶ Σολομῶνος, ἔτι δὲ [o] τῶν μεταξὺ τούτων βασιλέων, φιλοτιμηθέντων περὶ τὸ ἔργον. ἀρχόμενον δὲ κατὰ βορρᾶν ἀπὸ τοῦ Ἱππικοῦ καλουμένου πύργου, καὶ διατεῖνον ἐπὶ τὸν Ξυστὸν λεγόμενον, ἔπειτα τῇ βουλῇ συνάπτον, ἐπὶ τὴν ἑσπέριον τοῦ ἱεροῦ στοὰν ἀπηρτίζετο. [p] κατὰ θάτερον δὲ πρὸς δύσιν, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ μὲν ἀρχόμενον [q] χωρίου, διὰ δὲ τοῦ [r] Βηθσὼ [s] καλουμένου κατατεῖνον ἐπὶ τὴν Ἐσσηνῶν πύλην, καὶ ἔπειτα πρὸς

frequentes domus. Collium vero unus cui superior insidet civitas longe est excelsior, & in longitudinem directior. adeoque propter munitionem * castellum quidem à rege Davide appellabatur, (hic pater Solomonis erat, qui primus templum ædificavit) à nobis autem forum superius. Alter vero Acra dictus, qui inferiorem sustinet civitatem, † utrinque declivis. Huic autem ex adverso tertius erat collis, naturâ humilior quam Acra, atque ab alia lata valle olim discretus: cæterum postea, quo tempore Asamonæi regnabant, & vallem aggeribus ingestis compleverunt, eo animo ut templo civitatem conjungerent, atque Acræ altitudinem demoliti depressiorem fecerunt, ut eam etiam superemineret templum. Vallis autem Tyropœon appellata, qua diximus superioris civitatis collem ab inferiori colli dirimi, usque ad Siloam protenditur: ita enim vocamus fontem, qui dulcis est & copiosus. Extrinsecus autem duo illi colles profundis vallibus cingebantur, & ob præcipitia utrinque nullus locus adiri poterat. *Colles quibus ædificata erat urbs.*

2. Trium autem murorum *primus & vetustissimus* inexpugnabilis erat, tum propter valles *quibus cingebatur*, & imminentem illis collem cui superstructus erat; tum quod ad loci naturam & firmitatem accesserant Davidis & Solomonis & subsequentium regum munimenta, quibus multum studii & sumptuum impenderant. Incipiens autem à parte Boreali, à turri quæ Hippica dicitur, & protensus ad Xystum ut appellatur, deinde curiæ conjunctus, in occidentalem templi porticum desinebat. Ab altera autem parte ad occidentem ab eodem quidem loco incipiens, per eum vero qui Bethso dicitur porrectus ad Essenorum usque portam, & postea versus notum *Tres urbis muri.*

z Ὑψηλότερος πολλῷ,] ὑψ. τε πολλῷ *L. B.*
a Ἰθύτερος ἦν.] Ἰθύντερος *Big.*
b Νεὼν] ναὸν *L. B.*
c Ἡ δὲ ἄνω ἀγορὰ] Ἡ ἄνω δ' ἀγ. in quibusdam *MSS.*
d Ἄκρα,] Conf. Antt. lib. 12. c. 9. §. 3. SPANH.
e Ἀντικρὺ] ἀντικρὺς *L. B.*
f Ἔχωσαν,] Ἔχων *Big.*
g Ἄκρας] Conf. Antt. lib. 12. c. 9. §. 3. SPANH.

h Ἐποιήσαντο χθαμαλώτερον,] Ἐποίησαν *Big. Vat.* & *Voss.*
i Ταύτης] Ταύτῃ *Big. Rost. Lugd. Bat.* & *Vat.*
k Τὸ ἱερόν.] τῷ ἱερῷ *Rost.*
l Σιλωάμ.] Ita *Big.* & *Gall.* & mox infra §. 2. paul. ant. med. *Bas.* & *Gen.* Σιλωᾶς hîc loci in *Editis Aliisque.* Conf. infra lib. 6. c. 7. §. 2. SPANH.
m Τῶν δὲ τριῶν τειχῶν] Hanc descriptionem declarabit schema sequens:

n Ἐδεδόμητο,] Ἐνδεδώμητο *Big.* & *Vat.*
o Τῶν μεταξὺ] Id est, τῶν μετὰ τούτους βασιλέων, *qui hos sequuti sunt reges.* Videsis *Lud. de Dieu* in *Acta Apostolorum*, c. 13. v. 42. p. 134.
p Κατὰ θάτερον] Ita *Big.* & *Ruf.* κατὰ θάτερα in *Editis Aliisque.*
q Χωρίου,] Iterum cum *Cod. Big.* & *Ruf.* πύργου in *cæteris.*
r Βηθσὼ] Vel Βηθσὼ vel Βηθεζὼ *Chrys.* Βαθεζὼρ *Euseb.* vid. infr. lib. 6. c. 3. §. 4. quam lectionem firmat, quod addit ibi Josephus, ea voce significari *domum hyssopi.* Hebræis enim אֵזוֹב; hic verò Βηθσὼ, & lego Βηθεζὼ vel Βηθεζώβ h. e. οἶκος ὑσσώπου, quod ibi dicitur, cui accedit *Rufini.* Vetezobra SPANH. Βηθσᾶ *L. B.*
s Καλουμένου κατατεῖνον] Καλουμένου χώρου in *Editis.* Verum illud χώρου facessere jussimus auctoritate *Cod. Big.* & *Ruf.*
* *Al.* arx & civitas Davidis.
† *Al.* corniculatâ seu lunari figurâ.

tum ad fontem Siloam flectens, & inde rursus in orientem deflectens versus piscinam Solomonis, & usque ad locum quendam pertinens qui Ophlas dicitur, Orientali templi porticui conjunctus erat. Secundus autem *murus* initium quidem ducebat à porta quam Gennath vocabant, quæque primi muri erat *porta*, solumque septentrionalem tractum ambiens ad Antoniam usque pertingebat. Tertio autem muro initium dabat turris Hippica, unde versus Borealem tractum sese extendens ad turrim usque Psephinam, deinde protendens sese ex adverso monumenti Helenæ, quæ Adiabenorum regina erat & Izatæ regis mater, & per speluncas regias in longum ductus flectebatur quidem in angulari turri prope monumentum Fullonis dictum: antiquo autem muro conjunctus desinebat in vallem Cedronem ut appellatur. Hoc *muro* eam civitatis partem, quæ antiquæ accreverat, circumdedit rex Agrippa, cum antea esset omnis nuda. Multitudine enim exuberans *civitas* paulatim extra mœnia *antiqua* serpebat; cumque templi septentrionalia colli proxima domibus complerentur, non parum processum est extra veteres colles, ita ut quartus ædificiis occuparetur collis, cui nomen Bezetha, ex adverso quidem Antoniæ, inde vero abscissus fossa profunda, (nam de industria ducta erat fossa) ne Antoniæ fundamenta, si colli cohærerent, accessu facilia essent aut minus edita. quo factum ut fossæ profunditas plurimum altitudinis turribus adjiceret. pars autem illa civitatis quæ veteri accesserat voce patria Bezetha appellata est, quæ, si Græce eam interpretemur, Cœnopolis dici posset. Cum ergo qui illic habitarent tegumento *muri* opus haberent, * regis præsentis pater, eique cognominis, Agrippa, murum quidem jam memoratum inchoat; veritus autem Claudium Cæsarem, ne constructionis magnitudinem in novarum rerum studii & seditionis suspicionem traheret, jactis tantummodo fundamentis destitit ab opere. etenim inexpugnabilis exstitisset civitas, si murum, uti cœperat, perfecisset. Saxa enim, quibus construebatur, erant cubitos quidem xx longa, decem vero lata, ut nec ferro facile suffodi possent, nec machinis loco dimoveri: *hisque* factus est murus ipse in latitudinem decem cubitorum, ac in majorem, ut verisimile est, altitudinem surrexisset, si magnificentia illius qui eum inchoaverat non inhibita fuisset. Postea vero *idem murus*, utpote studiose à Judæis excitatus, ad xx cubitos attollitur; & minas quidem binis cubitis, propugnacula vero trinis habebat: adeo ut tota altitudo ad xxv cubitos assurgeret.

νότον [t] ὑπὲρ τὴν Σιλωὰμ ἐπιστρέφον πηγὴν, ἔνθεν [v] τε πάλιν ἐκκλῖνον πρὸς ἀνατολὴν ἐπὶ τὴν [x] Σολομῶνος κολυμβήθραν, καὶ διῆκον μέχρι χώρου τινὸς, ὃν καλοῦσιν [y] Ὀφλὰν, τῇ πρὸς ἀνατολὴν στοᾷ τοῦ ἱεροῦ [z] συνῆπται. τὸ δὲ δεύτερον τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ πύλης εἶχεν, ἣν [a] Γεννὰθ ἐκάλουν, τοῦ πρώτου τείχους οὖσαν, κυκλούμενον δὲ τὸ προσάρκτιον κλίμα μόνον ἀνῄει μέχρι τῆς Ἀντωνίας. τῷ τρίτῳ δὲ ἦν ἀρχὴ ὁ Ἱππικὸς πύργος, ὅθεν μέχρι τοῦ βορείου κλίματος κατατεῖνον ἐπὶ [b] τὸν Ψήφινον πύργον, ἔπειτα καθῆκον ἀντικρὺ τῶν Ἑλένης μνημείων· Ἀδιαβηνὴ βασιλὶς ἦν αὕτη, [c] Ἰζάτου βασιλέως [d] μήτηρ· καὶ διὰ σπηλαίων βασιλικῶν μηκυνόμενον ἐκάμπτετο μὲν γωνιαίῳ πύργῳ κατὰ τὸ [e] τοῦ Γναφέως προσαγορευόμενον μνῆμα· τῷ δὲ ἀρχαίῳ περιβόλῳ συνάπτον εἰς τὴν Κεδρῶνα καλουμένην φάραγγα κατέληγεν. τοῦτο τῇ [f] προσκτισθείσῃ πόλει περιέθηκεν Ἀγρίππας, ἥπερ ἦν πᾶσα γυμνή. πλήθει γὰρ ὑπερχεομένη, κατὰ μικρὸν ἐξεῖρπε τῶν περιβόλων, καὶ τοῦ ἱεροῦ τὰ προσάρκτια πρὸς τῷ λόφῳ συμπολίζοντες, ἐπ' οὐκ ὀλίγον προῆλθον, [g] καὶ τέταρτον περιοικηθῆναι λόφον, ὃς καλεῖται [h] Βεζεθὰ, κείμενος μὲν ἀντικρὺ τῆς Ἀντωνίας, [i] ἀποτεμνόμενος δὲ ὀρύγματι βαθεῖ· διεταφρεύθη γὰρ ἐπίτηδες, ὡς μὴ τῷ λόφῳ συνάπτοντες οἱ θεμέλιοι τῆς Ἀντωνίας, εὐπρόσιτοί τε εἶεν, καὶ ἧττον ὑψηλοί. διὸ δὴ καὶ πλεῖστον ὕψος τοῖς πύργοις προσεδίδου τὸ βάθος τῆς τάφρου· ἐπιχωρίως δὲ ἐκλήθη [k] Βεζεθὰ τὸ νεόκτιστον μέρος, ὃ μεθερμηνευόμενον Ἑλλάδι γλώσσῃ καινὴ λέγοιτ' ἂν πόλις. δεομένων οὖν τῶν [l] ταύτῃ σκέπης, ὁ πατὴρ τοῦ νῦν βασιλέως, καὶ ὁμώνυμος Ἀγρίππας, ἄρχεται μὲν οὗ [m] προείπομεν τείχους· δείσας δὲ Κλαύδιον Καίσαρα, μὴ τὸ μέγεθος τῆς κατασκευῆς ἐπὶ νεωτερισμῷ πραγμάτων ὑπονοήσῃ καὶ στάσεως, παύεται θεμελίους μόνον βαλόμενος· καὶ γὰρ οὐδ' ἂν ἦν ἁλώσιμος ἡ πόλις, εἰ [n] προὔκοπτε τὸ τεῖχος ὡς ἤρξατο. λίθοις μέν γε [o] εἰκοσιπήχεσι τὸ μῆκος, τὸ εὖρος δεκαπήχεσι [p] συνηρμόζετο, μήθ' ὑπορυγῆναι σιδήρῳ ῥᾳδίως, [q] μήθ' ὑπ' ὀργάνοις διασεισθῆναι [r] δυναμένοις· δέκα πήχεις αὐτὸ τὸ τεῖχος ἐπλατύνετο, καὶ τὸ ὕψος [s] πλεῖον μὲν ἂν ὡς εἰκὸς ἔσχε, μὴ διακωλυθείσης τῆς τοῦ καταρξαμένου φιλοτιμίας. αὖθις δὲ, καίτοι μετὰ σπουδῆς ἐγειρόμενον ὑπὸ Ἰουδαίων, [t] εἰς εἴκοσι πήχεις ἀνέστη· καὶ διπήχεις μὲν τὰς ἐπάλξεις, τριπήχεις δὲ τοὺς [v] προμαχῶνας εἶχεν, ὡς τὸ πᾶν ὕψος [x] εἰς εἰκοσιπέντε πήχεις ἀνατετάσθαι.

Turrium altitudo. 3. Murum autem supereminebant turres, xx. quidem cubitis in latitudinem, xx. etiam in altitudinem, quadratæ & solidæ sicut & ipse murus. quin & junctura & pulchritudine lapidum nihil

γ'. Τοῦ δὲ τείχους ὑπερεῖχον οἱ πύργοι πήχεις εἴκοσι μὲν εἰς εὖρος, εἴκοσι δὲ εἰς ὕψος, τετράγωνοί τε καὶ πλήρεις ὥσπερ αὐτὸ τὸ τεῖχος ὄντες. ἥγε μὴν ἁρμονία καὶ τὸ κάλλος τῶν λίθων οὐδὲν ἀπέδει

t Ὑπὲρ τὴν Σιλωὰμ] ἐπὶ τὴν Σιλοὰν *Rost.*
v Τε πάλιν] τοὶ πάλιν *L. B.*
x Σολομῶνος κολυμβήθραν,] Confer. supr. cap. 3. §. 2. SPANH.
y Ὀφλὰν,] Ita legisse videtur *Ruf.* Ἀφλὰμ *Big.* Ὀφλᾶς in *Editis Aliisque.* Conf. supr. lib. 2. c. 17. §. 9. SPANH.
z Συνῆπται.] *Al.* συνῆπτε & συνῆπτοι.
a Γεννὰθ] Γεναθὴν *Big.* Γενναθὶν *Gall.*
b Τὸν Ψήφινον πύργον,] Conf. supr. c. 2. §. 2. SPANH.
c Ἰζάτου βασιλέως] Ἰζα τοῦ βασ. *Vat.*
d Μήτηρ.] Ita ex *Rufini* exemplaribus quibusdam & *Josepho* in *Antiquitatum* l. 20. c. 2. antea erat in *Græcis* omnibus θυγάτηρ.
e Τοῦ] Abest a *L. B.*
f Προσκτισθείσῃ] προσοικισθείσῃ *L. B.*
g Καὶ τέταρτον] Aut ὥστε legendum, aut καὶ pro ὥστε accipiendum.
h Βεζεθὰ,] Βεζεθανὰ *Big.* & *Voss.* Ζεβεθανὰ *Ruf.* Conf. supr. lib. 2. c. 15. §. 5. SPANH.
i Ἀποτεμνόμενος δὲ ὀρύγματι βαθεῖ.—τῆς Ἀντωνίας,] Hæc omnia desunt in *Rost.*
k Βεζεθὰ τὸ νεόκτιστον μέρος, —ἂν πόλις.] Conf. supr. lib. 2. c. 15. §. 5. SPANH.
l Ταύτῃ σκέπης,] Ἐν αὐτῇ *Big.*
m Προείπομεν τείχους·] Προείπαμεν *Big.*
n Προὔκοπτε τὸ τεῖχος] Προέκοπτε *Big.*
o Εἰκοσιπήχεσι τὸ μῆκος,] Ita *Big.* εἰκοσαπήχεσι in *Editis Aliisque.*
p Συνηρμόζετο,] Ἡρμόζετο *Voss.* & *Rost.*
q Μήθ' ὑπ' ὀργάνοις] Μήτ' ὀργάνῳ *Big.*
r Δυναμένοις·] Δυνάμενον δέκα πήχεσιν *Big.* δυνάμενον δέκα δὲ πήχεις *Voss.*
s Πλεῖον μὲν] Πλέον *Big.*
t Εἰς εἴκοσι πήχεις ἀνέστη] Ὡς *Big.*
v Προσμαχῶνας] *Hesychius* προμαχεὼν, πύργος leg. προμαχὼν Conf. infr. §. 3. SPANH.
x Εἰς εἰκοσιπέντε πήχεις ἀνατετάσθαι.] Illud εἰς non agnoscit *Big.*

* *Id est,* Agrippa rex Agrippæ junioris pater.

g Τὸ

δὲ ναοῦ. μετὰ δὲ [y] τὸ ναστὸν ὕψος τῶν πύργων, ὅπερ ἦν εἰκοσίπηχυ, πολυτελεῖς ἦσαν οἶκοι, καὶ καθύπερθεν ὑπερῷα, δεξαμεναί τε πρὸς τὰς τῶν ὑετῶν [z] ὑποδοχὰς [a] ἐκεῖ πλεῖσται, καὶ πλατεῖαι καθ' ἕκαστον ἄνοδοι. τοιούτους μὲν [b] οὖν πύργους τὸ τρίτον τεῖχος εἶχεν ἐνενήκοντα· τὰ δὲ μεσοπύργια τούτων, ἀνὰ πήχεις [c] διακοσίους. τὸ [d] δὲ μέσον εἰς τεσσαρεσκαίδεκα πύργους, τὸ δὲ ἀρχαῖον εἰς ἑξήκοντα μεμέριστο. [e] τῆς πόλεως δὲ ὁ πᾶς κύκλος σταδίων ἦν τριάκοντα τριῶν. θαυμασίου δὲ ὄντος ὅλου τοῦ τρίτου τείχους, θαυμασιώτερος ἀνεῖχε κατὰ γωνίαν [f] βόρειός τε καὶ πρὸς δύσιν ὁ [g] Ψήφινος πύργος, καθ' ὃν ἐστρατοπεδεύσατο Τίτος. [h] ἐπὶ γὰρ ἑβδομήκοντα πήχεις ὑψηλὸς ὢν, Ἀραβίαν τε ἀνίσχοντος ἡλίου παρεῖχεν ἀφορᾶν, καὶ μέχρι θαλάττης τὰ τῆς Ἑβραίων κληρουχίας ἔσχατα. [i] ὀκτάγωνος δὲ ἦν. τούτου δὲ ἄντικρυς ὁ Ἱππικὸς, καὶ παρ' αὐτὸν δύο [k] κατεσκευάσθησαν ὑπὸ Ἡρώδου [l] τοῦ βασιλέως ἐν τῷ ἀρχαίῳ τείχει μέγεθός τε καὶ κάλλος ἦσαν καὶ ὀχυρότητα τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην διάφοροι. πρὸς γὰρ τῷ φύσει μεγαλοψύχῳ, καὶ τῇ περὶ τὴν πόλιν φιλοτιμίᾳ, τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἔργων ὁ βασιλεὺς πάθεσιν [m] οἰκείοις ἐχαρίζετο, καὶ [n] τρισὶ τοῖς ἡδίστοις προσώποις ἀφ' ὧν [o] ὠνόμασε τοὺς πύργους, ἀδελφῷ καὶ φίλῳ καὶ γυναικὶ, τὴν μνήμην [p] ἀνέθηκε· τὴν μὲν, ὡς [q] προειρήκαμεν, [r] κτείνας δι' ἔρωτα, τοὺς δὲ ἀποβαλὼν ἐν πολέμῳ γενναίως ἀγωνισαμένους. ὁ μὲν οὖν Ἱππικὸς, ἀπὸ τοῦ φίλου προσαγορευθεὶς, τετράγωνος μὲν ἦν, εὖρος δὲ καὶ μῆκος εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν [s] ἑκατέρου καὶ ὕψος τριάκοντα, οὐδαμοῦ διάκενος. ὑπὲρ δὲ τὸ [t] πλῆρες, [v] καὶ ταῖς πέτραις [x] συνηνωμένον, εἰς ἐκδοχὴν [y] τῶν ὄμβρων, [z] εἰκοσίπηχυς λάκκος ἦν τὸ βάθος. ἐπάνω δὲ τούτου δίστεγος [a] οἶκος ἦν, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν τὸ ὕψος, εἰς [b] ποικίλα τε [c] διῃρημένος, ὑπὲρ ὃν τύρσεις μὲν διπήχεις, [d] προμαχῶνες δὲ περιβέβληντο τριπήχεις· ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς ὀγδοήκοντα πήχεις συναριθμεῖσθαι. ὁ δὲ δεύτερος πύργος, ὃν ὠνόμασεν ἀπὸ τἀδελφοῦ Φασάηλον, τὸ μὲν πλάτος καὶ τὸ μῆκος [e] ἴσον εἶχε, τεσσαράκοντα πηχῶν ἕκαστον, ἐπὶ τεσσαράκοντα [f] δ' ἦν τὸ ναστὸν αὐτοῦ ὕψος. [g] ἐπάνω δ' αὐτοῦ περιῄει στοὰ [h] δεκαπήχης τὸ ὕψος, θωρακίοις τε καὶ [i] προβόλοις σκεπομένη. [k] μέσην δ' ὑπερῳκοδόμητο τὴν στοὰν πύργος ἕτερος, εἴς τε οἴκους πολυτελεῖς, καὶ δὴ καὶ βαλανεῖον διῃρημένος, ὡς μηδὲν ἐνδέοι τῷ πύργῳ βασίλειον δοκεῖν. τὰ δὲ ἄκρα τοῖς προμαχῶσι καὶ ταῖς τύρσεσι μᾶλλον ἤπερ ὁ πρὸ αὐτοῦ κεκόσμητο. [l] πηχῶν δὴ τὸ πᾶν ὕψος, ὡς ἐνε-

cedebant templo. Supra vero solidam *illam* turrium altitudinem ad XX. cubitos, magnifici erant œci, iisque superimposita cœnacula, & cisternæ ad aquas pluviales illic recipiendas plurimæ, & lati ad singula gradus quibus ascendebatur. Atque turres quidem ejusmodi tertius iste murus XC. habebat; earum autem intervalla erant CC. cubitorum. medius vero murus in XIV. turres, & antiquus in LX. divisus erat. Urbis autem circuitus universus erat *Urbis circuitus.* stadiorum XXXIII. At cum totus esset admirabilis tertius ille murus, admirabilior tamen adhuc erat Psephina turris, quæ in angulo ad septentrionem & *Turris Psephina.* occidentem sito surgebat, adversus quam Titus castra posuerat. Cum enim LXX. cubitos alta esset, inde conspici poterat Arabia sole oriente, ultimique ad mare usque terræ Judæorum fines. Erat autem octangularis *ea turris.* Atqui ex adverso illius erat Hippicos *dicta turris*, & juxta eam duæ *aliæ*, ab Herode rege in veteri muro ædificatæ: quæ magnitudine & pulchritudine & firmitate universis, quæ toto orbe erant, præstabant. nam præterquam quod *rex* natura esset magno & excelso animo, & magnificentiæ studeret in urbe ornanda, in operum præcellentia animi sui affectibus gratificabatur; tribusque personis charissimis à quibus turres appellavit, fratri scilicet & amico & conjugi, in memoriam consecravit: huic quidem, ut jam ante diximus, amoris causa ab ipso peremptæ, illis vero bello amissis cum fortiter strenueque dimicassent. Atque Hippica sane, ab amico denominata, *Turris Hippica.* quadrangularis quidem erat, (cujus singula latera latitudine & longitudine XXV. cubitos patebant, altitudine vero erant *cubitorum* XXX.) nusquam inanis. Supra autem *hanc* soliditatem, saxisque adunatam compaginem, imbribus excipiendis puteus erat XX. cubitos altus. Super eum vero domus erat * gemino tabulato XXV. cubitos alta, & in varia *membra* divisa. cui impositæ erant minæ quidem ad duos, propugnacula vero ad tres cubitos assurgentia, ita ut tota altitudo ad LXXX. cubitos numeraretur. Secunda vero turris, quam de fratris nomine Phasaëlum nominavit, æque tam in longitudinem quam *Turris Phasaëlus.* in latitudinem XL. cubitos patebat, totidemque in altitudinem, tota solida. Hanc autem ambibat porticus X. cubitos alta, loricis & propugnaculis septa. in medio vero porticûs super ædificata erat alia turris in œcos etiam magnificos cum balneo divisa, ut nihil turri deesset quo minus regia videretur. in fastigio autem minis & propugnaculis, præ altero quem memoravimus, ornata erat: adeoque tota ejus altitudo ad XC. cubitos usque attollebatur;

y Τὸ ναστὸν ὕψος τῶν πύργων,] De Athleta στρυφνὸν ναστὸν Philo Qu. om. prob. lib. p. 869. B. hic infr. lib. 6. c. 9. §. 1. ναστὸν αὐτῶν ὕψος scil. πύργων SPANH.

z Ὑποδοχὰς] Ἀποδοχὰς *Voss.* & *Rost.*

a Ἐκεῖ πλεῖσται,] Ἑλικιωδεῖς τε aut simile quid legisse videtur *Ruf.* qui vertit, *& tortuosi latique singularum ascensus.*

b Οὖν πύργους] Illud οὖν deest *Big.*

c Διακοσίους.] Διακοσίας *Big.*

d Δὲ μέσον] Ita *Voss.* & *Ruf.* τὸ δ' αὖ μέσον in *cæteris.*

e Τῆς πόλεως δὲ] Τῆς πόλεως ὁ κ. *Big.*

f Βόρειός τε] Βορείου *Big.* ὁ βόρειός τε *Voss.*

g Ψήφινος] Conf. supr. c. 2. §. 2. SPANH.

h Ἐπὶ γὰρ ἑβδομήκοντα πήχεις] Ἐπεὶ γὰρ ἑβδ. *Big.*

i Ὀκτάγωνος δὲ ἦν.] Ὀκταγώνιος *Big.*

k Κατεσκευάσθησαν] Κατασκευασμένοι ὑφ' Ἡρ. *Big.* κατασκευάσθησαν μὲν ὑφ'. *Voss.*

l Τοῦ βασιλέως] Articulum non agnoscit *Big.*

m Οἰκείοις ἐχαρίζετο,] Οἰκείοις καὶ ἰδίοις *Big.* Verum non dubito quin ἰδίοις olim margini appositum in textum irrepserit.

n Τρισὶ τοῖς ἡδίστοις προσώποις ἀφ' ὧν] Conf. supr. lib. 2. c. 17. §. 8. & lib. 7. c. 1. §. 1. SPANH.

o Ὠνόμασε] Ἐπωνόμασε *Big.*

p Ἀνέθηκε] Ἀνατιθεὶς *Big.* quo modo forsan & *Ruf.*

q Προειρήκαμεν.] Εἰρήκαμεν *Voss.* & *Rost.*

r Κτείνας δι' ἔρωτα,] Καὶ κλείνας *Big.*

s Ἑκατέρου καὶ ὕψος] Ita *Big. Lugd. Bat.* & *Vat.* antea erat καὶ ἕκαστος ὕψος τριάκοντας.

t Πλῆρες,] Πληρέστατον *Big.*

v Καὶ ταῖς πέτραις] Absunt a *L. B.* & *Rost.*

x Συνηνωμένον,] Ita *Vat.* συνηνωμένοις in *Editis.* συνηνωμένος & συνηνωμένων in quibusdam *MSS.*

y Τῶν ὄμβρων,] Illud τῶν è *MSS.*

z Εἰκοσίπηχυς] Ita rescripsi. εἰκοσάπυχυς hîc loci in *Editis* & *MSS.*

a Οἶκος ἦν, εἴκοσι καὶ πέντε] οἶκος ἦν, ὅσον εἴκοσι *L. B.* τεῖχος. ἦν οὖν εἰκ. *Rost.*

b Ποικίλα τε] ποικ. μὲν *Rost.* posteriorem vocem plane delet *L. B.*

c Διῃρημένος, ὑπὲρ ὃν] διῃρημένος ὑπερῷα. *Rost.* quod quidem me judice vel per ὑπὲρ ὃν fuit absorptum, atque interseri debet; vel in illud fuit mutatum. HAV.

d Προμαχῶνες] Conf. supr. §. 2. SPANH.

e Ἴσον] ἴσα *L. B.*

f Δ' ἦν τὸ ναστὸν αὐτοῦ ὕψος.] Αὐτοῦ τὸ ναστὸν ἦν *Big.*

g Ἐπάνω δ' αὐτοῦ] Ἐπάνωθεν δὲ τούτου *Big.*

h Δεκαπήχης] δεκάπηχυς *L. B.*

i Προβόλοις] περιβόλοις *Rost.*

k Μέσην δ' ὑπερῳκοδόμητο] Μέσῃ δ' ὑπερῳκοδόμητο τῇ στοᾷ πύργος τε ἕτερος. *Big.*

l Πηχῶν δὴ] πηχῶν δὲ *L. B.*

* *Al.* duplici tecto.

lebatur; & specie quidem turri in Pharo *insula* quæ Alexandriam navigantibus ignem procul ostendit, similis erat, sed ambitu multo major. Cæterum tunc Simoni factum erat tyrannidis domicilium. Tertia autem turris Mariamne *dicta* (ita enim vocabatur regina) usque ad xx. quidem cubitos solida erat, xx. vero cubitos lata pariterque alta. Diversoria autem cæteris magnificentiora & ornatiora sustinebat: rege quippe ipsum id decere arbitrante, ut turri de uxoris nomine appellatæ plus ornatûs adhiberetur, quam illis quæ à viris nomen traxerunt: sicut illæ hac munitiores erant, cui femina nomen dederat. Hujus tota altitudo erat LV. cubitorum.

Turis Mariamne.

Artificium quo turres illæ exstructæ erant.

4. Cum autem tantæ essent magnitudinis tres illæ turres, ex loci situ multo majores esse videbantur: nam & ipse antiquus murus, cui erant inædificatæ, in excelso colle exstructus fuerat; & magis quam *ipse* collis eminebat ad xxx. cubitos, supra quem *verticem* turres illæ positæ multum sublimitatis inde assumebant. Mirabilis autem etiam lapidum erat magnitudo. non enim ex vulgaribus lapidibus, saxisve quæ homines ferre possent, constructæ erant: verum ex secto marmore candido, singulis quidem *saxis* xx. cubitos longis, decem vero latis, & quinque altis. Tam apte autem inter se conjuncta erant, ut singulæ turres singula saxa viderentur à naturâ facta, ac deinde manibus artificum in faciem angulosque efformata. atque ita nusquam compaginis junctura deprehendi potuit. His autem, in septentrionali muri parti positis, intus conjuncta erat regia, omni narratione *pene* superior: ut quæ operis aut apparatus cujuscunque magnificentia superari non potuerit. sed tota quidem muro xxx. cubitos alto cincta erat, & in circuitu turribus ornatissimis æquali distantia positis distincta, maximisque cœnaculis, quæ c. virorum lectos caperent, *instructa*: in quibus inenarrabilis erat lapidum varietas. nam quicquid *illorum* ubique rarum magna copia collectum erat. Tecta etiam & laquearia ob trabium longitudinem & ornamentorum magnificentiam miranda *erant*. Cubiculorum item ingens multitudo, & figurarum circa illa multiplex varietas; atque omnia supellectile pretiosissima, vasisque, quorum pleraque aurea & argentea erant, *instructa*. Peristylia vero multa, alia post alia in circulum, singula variis columnis *ornata*. Quæ vero illorum *spatia* sub dio erant, viriditate ubique gaudebant: & variæ quidem sylvæ *erant*, inque iis prolixa ambulacra, & circa ea profundi euripi, cisternæque passim signis æreis abundantes, per quæ aqua effundebatur, & circa latices multæ cicurum columbarum turres. Sed enim regia, qualis fuerit, pro dignitate exponi nequit, & memoriæ cruciatus adhibetur, si quis referret, quantas res consumpserit flamma latrocinalis. nec enim ista omnia à Romanis incensa erant, sed ab insidiatoribus intestinis, ut jam ante diximus, sub defectionis initium. Atque primum quidem in Antoniam invasit ignis;

Regia incensa a latronibus.

ήκοντα, καὶ τὸ μὲν σχῆμα παρεῴκει τῷ κατὰ τὴν Φάρον ἐκπυρσεύοντι τοῖς [m] ἐπ' Ἀλεξανδρείας πλέουσι, τῇ περιοχῇ δὲ πολὺ μεῖζον ἦν. τηνικαῦτα γε μὴν τυραννεῖον ἀπεδείχθη τοῦ Σίμωνος. ὁ δὲ τρίτος πύργος ἡ Μαριάμμη, τοῦτο γὰρ ἡ βασιλὶς ἐκαλεῖτο, μέχρι μὲν εἴκοσι πηχῶν ναστὸς ἦν, εἴκοσι δὲ πήχεις εὖρος διέβαινε καὶ μῆκος ἴσον. πολυτελεστέραν δὲ καὶ ποικιλωτέραν τῶν ἄλλων τὴν οἴκησιν εἶχεν ἐπάνω· τοῦ βασιλέως οἰκεῖον ὑπολαβόντος, τὸν ἀπὸ γυναικὸς ὀνομασθέντα κεκοσμῆσθαι πλέον, ἢ τοὺς ἀπ' ἀνδρῶν, ὥσπερ ἐκείνους τῆς γυναικὸς ὀχυρωτέρους. τούτου τὸ πᾶν ὕψος πεντήκοντα [n] καὶ πέντε πηχῶν ἦν.

δ'. Τηλικοῦτοι δὲ ὄντες οἱ τρεῖς τὸ μέγεθος, πολὺ μείζονες ἐφαίνοντο διὰ τὸν τόπον· αὐτό τε γὰρ τὸ ἀρχαῖον τεῖχος, ἐν ᾧ ἦσαν, [o] ἐφ' ὑψηλῷ λόφῳ δεδόμητο, καὶ τοῦ λόφου καθάπερ κορυφή τις ὑψηλοτέρα προανεῖχεν εἰς τριάκοντα πήχεις, ὑπὲρ ἣν οἱ πύργοι κείμενοι πολὺ δή τι τοῦ μετεώρου προσελάμβανον. θαυμάσιον δὲ καὶ τῶν λίθων ἦν τὸ μέγεθος. οὐ γὰρ ἐξ εἰκαίας χερμάδος, οὐδὲ φορητῶν ἀνθρώποις πετρῶν συνειστήκεσαν, λευκὴ δὲ μάρμαρος ἐτμήθη· καὶ τὸ μὲν μῆκος [p] ἑκάστης πηχῶν [q] ἦν εἴκοσι, [r] δέκα δὲ εὖρος, καὶ βάθος πέντε. συνήνωντο δ' ἐπ' ἀλλήλοις, ὡς δοκεῖν ἕκαστον πύργον μίαν εἶναι πέτραν ἀναπεφυκυῖαν, [s] ἔπειτα δὲ περιεξέσθαι χερσὶ τεχνιτῶν εἰς σχῆμα καὶ γωνίας. οὕτως οὐδαμόθεν ἡ συνάφεια τῆς ἁρμονίας διεφαίνετο. κειμένοις δὲ πρὸς ἄρκτον αὐτοῖς ἔνδοθεν ἡ τοῦ βασιλέως αὐλὴ προσέζευκτο, παντὸς λόγου κρείσσων. οὔτε γὰρ πολυτελείας, οὔτε κατασκευῆς τινὸς [t] ἔλιπεν [v] ὑπερβολή. ἀλλὰ τετείχιστο μὲν [x] ἅπασα τριάκοντα πήχεις τὸ ὕψος, κύκλῳ κατ' ἴσον διάστημα [y] κεκοσμημένοις δὲ πύργοις διείληπτο, ἀνδρῶσί τε μεγίστοις, καὶ εἰς [z] ξενῶνας [a] ἑκατοντατρικλίνους· ἐν οἷς ἀδιήγητος μὲν ἡ ποικιλία τῶν λίθων ἦν. συνῆκτο γὰρ πολὺς ὁ πανταχοῦ σπάνιος. θαυμασταὶ δ' ὀροφαί, μήκει τε δοκῶν καὶ λαμπρότητι [b] προκοσμημάτων. οἴκων δὲ πλῆθος, καὶ [c] διαφοραὶ σχημάτων περὶ τούτους μυρίαι· πᾶσι γε μὴν ἀποσκευαὶ πλήρεις, [d] καὶ τὰ πλείω τῶν ἐν ἑκάστοις κειμένων ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. [e] περίστοα δὲ δι' ἀλλήλων ἐν κύκλῳ πολλά, καὶ στῦλοι πρὸς ἑκάστῳ διάφοροι. τά γε μὴν τούτων ὕπαιθρα πανταχοῦ χλοερά. καὶ ποικίλαι μὲν ὗλαι, μακροὶ δὲ δι' αὐτῶν περίπατοι, καὶ περὶ τούτους εὔριποι βαθεῖς [f] δεξαμεναί τε [g] πολλαχοῦ χαλκουργημάτων περίπλεοι, δι' ὧν τὸ ὕδωρ ἐξεχεῖτο, καὶ πολλοὶ περὶ τὰ νάματα [h] πύργοι πελειάδων ἡμέρων. ἀλλὰ γὰρ οὔθ' ἑρμηνεῦσαι δυνατὸν ἀξίως τὰ βασίλεια, καὶ φέρει βάσανον ἡ μνήμη, τὰς τοῦ λῃστρικοῦ πυρὸς δαπάνας ἀναφέρουσα. οὐ γὰρ ταῦτα Ῥωμαῖοι κατέφλεξαν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἔνδον [i] ἐπιβούλων, ὡς προειρήκαμεν, ἐν ἀρχῇ τῆς [k] ἀποστάσεως. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς Ἀντωνίας ἤρξατο τὸ πῦρ, μετέβη δ' ἐπὶ τὰ βασί-

m Ἐπ' Ἀλεξανδρείας] ἀπ' Αλ. *Rost.*
n Καὶ πέντε πηχῶν ἦν.] Ἐννέα *Big.*
o Ἐφ' ὑψηλῷ λόφῳ δεδόμητο,] Ἐν ὑψηλῷ λ. *Big.*
p Ἑκάστης πηχῶν] Ἑκάστη *Big.*
q Ἦν εἴκοσι,] Illud ἦν non agnoscit *Big.*
r Δέκα δὲ εὖρος,] Εὖρος δὲ δέκα *Big.*
s Ἔπειτα δὲ περιεξέσθαι] Ἐπὶ τὰ δὲ περιξ ἔχεσθαι *Big.*
t Ἔλιπεν] ἔλειπεν L. B.
v Ὑπερβολή.] Ita cum *Cod. Big.* ὑπερβολὴν in *Editis Aliisque.*
x Ἅπασα τριάκοντα] Πᾶσα *Big.*
y Κεκοσμημένοις δὲ πύργοις] Sic *Big.* κεκοσμημένοις δὲ πύργος in *Editis Aliisque.*
z Ξενῶνας] Ξενεῶνας *Big.*
a Ἑκατοντατρικλίνους] Ita cum *Cod. Big.* ἑκατονταχλίνους in *cæteris.*
b Προκοσμημάτων.] προκομημάτων *Rost.*
c Διαφοραὶ σχημάτων] Διαφορὰ σχ. π. τ. μυρία· πᾶσαι *Big.*
d Καὶ τὰ πλείω] Κατὰ πλείω *Big.*
e Περίστοα] περιστόων, περιστύλων *Hesych.* περίστοα infr. c. 5. §. 8. Spanh.
f Δεξάμεναί τε] Auctoritate *Cod. Big.* καὶ ante δεξάμεναί τε delevi.
g Πολλαχοῦ χαλκουργημάτων] Πανταχοῦ *Big.*
h Πύργοι πελειάδων ἡμέρων.] Crediderim quum hæ turres Herodem habuerint auctorem, has columbas esse quas הרדסיות Herodianas vocant Schabbath. XXIV. 3. Talmudici etiam dicunt has esse cicures factas. Ita & hic Josephus ἡμέρας vocat Rel.
i Ἐπιβούλων,] Post vocem hanc addit κατεφλέχθησαν *Lugd. Bat.*
k Ἀποστάσεως.] Κατεφλέχθησαν post ἀποστάσεως addit *Big.*

l Εἰς'

βασίλεια, καὶ τῶν τριῶν πύργων τὰς στέγας ἐπενεμήθη.

inde autem transiit in regiam, triumque turrium tecta depastus est.

ΚΕΦ. έ.

Ἔκφρασις ἱεροῦ.

ΤΟ δὲ ἱερὸν ἵδρυτο μὲν, ὥσπερ ἔφην, ἐπὶ λόφου καρτεροῦ· κατ' ἀρχὰς δὲ μόλις ἐξήρκει τὸ ἀνωτάτω χθαμαλὸν αὐτοῦ τῷ τε ναῷ καὶ τῷ βωμῷ. τὰ γὰρ πέριξ ἀπόκρημνος ἦν καὶ καταντης. τοῦ δὲ βασιλέως Σολομῶνος, ὃς δὴ καὶ τὸν ναὸν ἔκτισε, τὸ κατ' ἀνατολὰς μέρος ἐκτειχίσαντος, [l] εἶτ' ἐτέθη μία στοὰ τῷ χώματι· καὶ κατά γε τὰ λοιπὰ μέρη γυμνὸς ὁ ναὸς ἦν. τοῖς δ' ἑξῆς αἰῶσιν, ἀεί τε τοῦ λαοῦ προσχωννύντος, ἀνισούμενος ὁ λόφος ηὐρύνετο. διακόψαντες δὲ καὶ τὸ προσάρκτιον τεῖχος, τοσοῦτον [m] προσέλαβον ὅσον ὕστερον ἐπεῖχεν ὁ τοῦ παντὸς ἱεροῦ περίβολος. [n] τειχίσαντες δὲ ἐκ ῥίζης τριχῆ κύκλῳ τὸν λόφον, καὶ μεῖζον ἐλπίδος ἐκπονήσαντες ἔργον· εἰς ὃ μακροὶ μὲν ἐξανηλώθησαν αἰῶνες αὐτοῖς, καὶ [o] οἱ ἱεροὶ δὲ θησαυροὶ πάντες, οὓς [p] ἀνεπίμπλασαν οἱ παρὰ τῆς οἰκουμένης δασμοὶ πεμπόμενοι τῷ Θεῷ· τούς τε ἄνω περιβόλους, καὶ τὸ κάτω ἱερὸν ἀμφεδείμαντο. [q] τούτου τὸ ταπεινότατον, ἀπὸ τριακοσίων ἀνετειχίσαντο πηχῶν, κατὰ δέ τινας τόπους [r] ἐκ πλείονος· οὐ μέντοι πᾶν τὸ βάθος ἐφαίνετο τῶν θεμελίων· ἐπὶ πολὺ γὰρ ἔχωσαν τὰς φάραγγας, ἀνισοῦν βουλόμενοι τοὺς στενωποὺς τοῦ ἄστεως. πέτραι δὲ τεσσαρακοντάπηχεις τὸ μέγεθος ἦσαν τοῦ δομήματος· ἥ τε γὰρ δαψίλεια τῶν χρημάτων, καὶ ἡ τοῦ λαοῦ φιλοτιμία, λόγου μείζονας ἐποιεῖτο τὰς [s] ἐπιβολὰς, καὶ τὸ μηδὲ ἐλπισθὲν ἕξειν πέρας, ἐπιμονῇ καὶ χρόνοις ἦν ἀνύσιμον.

β'. Ἦν δὲ ἄξια τῶν τοιούτων θεμελίων καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἔργα. διπλαῖ μὲν γὰρ αἱ στοαὶ πᾶσαι, κίονες δ' αὐταῖς εἰκοσιπέντε πηχῶν τὸ ὕψος [t] ὑφεστήκεσαν, μονόλιθοι λευκοτάτης μαρμάρου, [v] κεδρίνοις δὲ φατνώμασιν [x] ὠρόφωντο. τούτων ἡ μὲν φυσικὴ πολυτέλεια, καὶ τὸ εὔξεστον, καὶ τὸ ἁρμόνιον, παρεῖχε θεωρίαν ἀξιόλογον· οὐδενὶ δὲ ἔξωθεν, οὔτε ζωγραφίας, οὔτε γλυφίδος ἔργῳ προσηγλάϊστο. [y] καὶ πλατεῖαι μὲν ἦσαν ἐπὶ τριάκοντα πήχεις· ὁ δὲ πᾶς κύκλος αὐτῶν εἰς ἓξ σταδίους συνεμετρεῖτο, περιλαμβανομένης καὶ τῆς Ἀντωνίας. [z] τὸ δὲ ὕπαιθρον ἅπαν πεποίκιλτο [a] παντοδαπῶν λίθων κατεστρωμένον. διὰ τούτου προϊόντων ἐπὶ τὸ δεύτερον ἱερὸν, [b] δρύφακτος περιβέβλητο λίθινος, [c] τρίπηχυς μὲν ὕψος, πάνυ δὲ χαριέντως διειργασμένος. ἐν αὐτῷ [d] δ' εἱστήκεσαν ἐξ ἴσου διαστήματος

CAP. V.

Descriptio templi.

FAnum autem, ut *superius* dixi, supra arduum quidem collis jugum conditum erat: cumque ædificari cœptum esset, vix templo & aræ sufficiebat planities in illius vertice: nam undique præceps erat atque declivis. Cum autem rex Solomon, idem qui templum exstruxit, partem ejus * ad orientem muro cinxisset, tum terræ illic aggestæ porticus una imposita erat: & ex aliis partibus nudum manebat templum. Progressu autem temporis, cum semper aliquid aggeris populus accumularet, coæquatus collis latior effectus est. Quin & muro ad septentrionem perrupto, tantum assumpsere *spatii*, quantum postea totius fani ambitus includebat. Cum autem a fundamentis triplici muro collem circumdedissent, & in opere magis quam sperandum erat elaborassent, (in quo longa sæcula consumpta erant, omnesque thesauri sacri, quos ex toto orbe missa Deo tributa repleverant) tam superiorem ambitum quam templum interius ædificarunt. Cujus quod humillimum erat ad trecentos cubitos excitarunt, in quibusdam vero locis ad plures. Non tamen omnis fundamentorum altitudo apparebat: nam magna ex parte valles terra aggesta repletæ erant, ut urbis angiportis eas adæquarent. Saxis vero in exstructione usi sunt quadragenorum cubitorum magnitudinis. nam & pecuniæ abundantia & populi liberalitas plus quam dici potest structuram procedere faciebat: & quod absolvi posse ne sperabatur quidem, perseverantia & temporis diuturnitate perfectum erat.

Templi descriptio. Confer Antiquitatum l. 3. c. 6. & l. 8. c. 3.

Saxorum magnitudo.

2. Tantis autem fundamentis digna erant opera illis imposita. Nam porticus quidem omnes duplices erant, eas vero sustinuerunt columnæ quinis & vicenis cubitis altæ, singulis è saxis marmore candidissimo: & cedrinis laquearibus tectæ erant. Illa utpote naturâ magnifica & bene polita, apteque & congruenter juncta spectaculum præbebant splendidum & memorabile; nulloque aut pictoris aut sculptoris opere extrinsecus ornatum. Et latæ quidem erant ad XXX. cubitos: omnis autem earum ambitus una cum Antonia sex stadiorum mensuram comprehendebat. At totum sub dio spatium variatum erat & omnigenis lapidibus stratum. Cum vero per hoc secundum ad templum iretur, septum lapideum circumjectum erat trium quidem cubitorum altitudine, admodum vero affabre factum. Illic autem paribus intervallis dispositæ erant

Porticus quales, & portæ. Conf. L. Capellum in Hist. Jud. Compend. p. 156, 157.

l Εἶτ' ἐτέθη μία στοὰ] Ita Big. & Ruf. ἐπετέθη στοὰ in Editis Aliisque. sed μία στοὰ quoque habet Lugd. Bat. & Rost.

m Προσέλαβον] προσελάμβανον L. B.

n Τειχίσαντες δὲ ἐκ ῥίζης——τὸν λόφον,] Illa ἐκ ῥίζης adduntur nunc ex MSS. L. B. & Rost. ideoque in versione interpolata sunt. Ita inf. ubi *Antoniæ* munimenta describit cap. v. §. 8. πρῶτον μὲν ἐκ ῥίζης ἡ πέτρα &c. HAV.

o οἱ ἱεροὶ δὲ θησαυροὶ πάντες,] Conf. Antt. lib. 14. c. 7. §. 2. SPANH.

p Ἀνεπίμπλασαν——πεμπόμενοι τῷ Θεῷ.] Ἐνεπίμπλασαν Big.

q Τούτου τὸ ταπεινότατον,] Τοῦτο τὸ ταπεινότερον Big.

r Ἐκ πλείονος.] Καὶ πλείονος Big.

s Ἐπιβολὰς,] τῆς ἐπιβολῆς ἐσφάλη infr. lib. 6. c. 1. §. 6. SPANH.

t Ὑφεστήκεσαν,] Ita cum Cod. Big. ἐφεστήκεσαν in Editis Aliisque.

v Κεδρίνοις δὲ φατνώμασιν] Κεδρίνοις τε Big. uti & mox οὐδενὶ τ' ἔξωθεν.

x Ὠρόφωντο.] Ὠρόφωντο Big.

y Καὶ πλατεῖαι μὲν ἦσαν] Καὶ πλ. μὲν καὶ ἐπὶ τρ. Big.

z Τὸ δὲ ὕπαιθρον] Καὶ τὸ ὑπ. Big.

a Παντοδαπῶν λίθων] Est qui παντοδαποῖς λίθοις malit. Verum nil mutandum, sed ἀπὸ aut ὑπὸ subintelligendum.

b Δρύφακτος] סורג Talmudicis. REL.

c Τρίπηχυς μὲν ὕψος,] *Misna* decem solummodo agnoscit palmos. Verum si hîc tres ordines lapidum statuamus, quibus quartus deinde addatur è lignis constans, nulla erit pugna: adeoque pro τρίπηχυς substituamus τρίστεγος, ut hoc septum tria veluti tecta habuisse dicatur, duo è secundo & tertio ordine lapidum, tertium vero è lignis; vel legamus τρίστοιχοι, ut tres solummodo ordines lapidum veluti parietes agnoscamus, interius lignis vestitos. *Conf. l. Empereur* de *Mensuris templi* cap. 2. §. 3. p. 42. Confer *L. Capelli* Spicilegium ad *Ephes.* c. 2. v. 14.

d Δ' εἱστήκεσαν] Διεστήκεσαν Big.

* Ab oriente, *Ruf.*

erant columnæ, *ingressuros* de lege munditiæ præmonentes, aliæ Græcis aliæ Latinis literis, nemini licere alienigenæ in locum sanctum intrare. Sanctum enim vocabatur templum secundum. & quatuordecim quidem gradibus eò ascendebatur à primo: illius vero area quadrata erat & proprio muro circumdata. cujus exterior celsitudo, quamvis XL. cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur, interior autem XXV. cubitorum erat. nam cum in altiori loco gradibus ædificaretur, non tota pars interior cernebatur, colle utpote obtecta. Post XIV. autem gradus spatium usque ad murum erat decem cubitorum, totumque erat planum. Hinc rursum aliæ quinque graduum scalæ ad portas ducebant, quæ à septentrione quidem ac meridie octo erant, quaternæ utrinque, duæ vero ex oriente necessario. nam cum hic proprius locus, religionis causa, mulieribus muro discerneretur, altera quoque porta opus esse videbatur: hæc autem ex adverso prioris secta erat. atque ex aliis regionibus una *porta* meridiana & una septentrionalis, quibus ad mulierum atrium introibatur: per alias enim mulieribus non licebat ingredi; sed neque per suam ultra proprium sibi dicatum septum. Cæterum patebat locus *iste* non solum feminis Judæam habitantibus, sed & extra eam popularibus religionis causa venientibus. occidua vero pars nullam portam habebat, sed perpetuo exstructus ibi erat murus. Porticus autem * post portas à muro aversæ intro ante gazophylacia, columnis ingentibus & pulcherrimis sustinebantur. erant autem simplices, & præter magnitudinem nulla in re ab inferioris septi porticibus differebant.

Mulierum locus.

Portarum ornamenta.

3. Portarum autem novem quidem auro & argento undique tectæ erant, una cum postibus & superliminari: una vero † extra templum ex ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas dignitate superabat. Et binæ quidem fores in singulis janues erant, & unaquæque XXX. cubitis alta & XV. lata erat. atqui post introitum introrsum dilatatæ exhedras utrinque habebant XXX. cubitos longas & latas, turris in modum exstructas, altas vero XL. cubitos & amplius. singulas autem binæ columnæ duodenûm cubitorum ambitu sustinebant. Et aliarum quidem *portarum*

στήματος ἑστῆλαι, [e] τὸν τῆς ἁγνείας προσημαίνουσαι νόμον, αἱ μὲν Ἑλληνικοῖς, αἱ δὲ Ῥωμαϊκοῖς γράμμασι, μὴ δεῖν ἀλλόφυλον [f] ἐντὸς τοῦ ἁγίου παριέναι. τὸ γὰρ δεύτερον ἱερὸν, [g] ἅγιον ἐκαλεῖτο. καὶ τεσσαρεσκαίδεκα μὲν βαθμοῖς ἦν ἀναβατὸν ἀπὸ τοῦ πρώτου, τετράγωνον δὲ ἄνω καὶ τείχει περιπεφραγμένον ἰδίῳ. τούτου τὸ μὲν ἔξωθεν ὕψος, καίπερ τεσσαράκοντα πηχῶν ὑπάρχον, ὑπὸ τῶν βαθμῶν ἐκαλύπτετο, τὸ δὲ ἔνδον εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν ἦν. πρὸς γὰρ ὑψηλοτέρῳ [h] δεδομημένου βαθμοῖς, οὐκέτι ἦν ἅπαν εἴσω καταφανὲς καλυπτόμενον ὑπὸ τοῦ λόφου. μετὰ δὲ τοὺς δεκατέσσαρας βαθμοὺς, τὸ μέχρι τοῦ τείχους διάστημα πηχῶν ἦν δέκα, [i] πᾶν ἰσόπεδον. ἔνθεν ἄλλοι πάλιν πεντέβαθμοι κλίμακες ἀνῆγον ἐπὶ τὰς πύλας, αἳ ἀπὸ μὲν ἄρκτου καὶ μεσημβρίας ὀκτὼ, [k] καθ' ἑκάτερον τέσσαρες, δύο δ' ἦσαν ἐξ ἀνατολῆς [l] κατ' ἀνάγκην. διατετειχισμένου γὰρ κατὰ τοῦτο τὸ κλίμα ταῖς γυναιξὶν ἰδίου πρὸς θρησκείαν χώρου, ἔδει δευτέραν εἶναι πύλην· τέτμητο δ' αὕτη τῆς πρώτης ἄντικρυς. κἀκ τῶν ἄλλων κλιμάτων, μία μεσημβρινὴ πύλη, καὶ μία βόρειος, δι' ἧς εἰς [m] τὴν γυναικωνῖτιν εἰσῆγον· κατὰ γὰρ τὰς ἄλλας, οὐκ ἐξῆν παρελθεῖν γυναιξὶν, ἀλλ' οὐδὲ [n] κατὰ τὴν σφετέραν ὑπερβῆναι τὸ διατείχισμα. ἀνεῖτο γε μὴν [o] ταῖς τε ἐπιχωρίοις καὶ ταῖς ἔξωθεν ὁμοφύλοις ἐν ἴσῳ πρὸς θρησκείαν ὁ χῶρος. τὸ δὲ πρὸς δύσιν μέρος οὐκ εἶχε πύλην, ἀλλὰ διηνεκὲς ἐδεδόμητο ταύτῃ τὸ τεῖχος. αἱ στοαὶ δὲ μεταξὺ τῶν πυλῶν ἀπὸ τοῦ τείχους, ἔνδον ἐστραμμέναι [p] πρὸ τῶν [q] γαζοφυλακίων, σφόδρα μὲν καλοῖς καὶ μεγάλοις ἀνείχοντο κίοσιν. ἦσαν δ' ἁπλαῖ, [r] καὶ πλὴν τοῦ μεγέθους τῶν κάτω κατ' οὐδὲν ἀπελείποντο.

γ'. Τῶν δὲ πυλῶν [s] αἱ μὲν ἐννέα, χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ κεκαλυμμέναι πανταχόθεν ἦσαν, [t] ὁμοίως τε παραστάδες καὶ τὰ ὑπέρθυρα· μία δ' ἡ ἔξωθεν [v] τοῦ νεὼ Κορινθίου χαλκοῦ, πολὺ τῇ τιμῇ τὰς καταργύρους καὶ περιχρύσους ὑπεράγουσα. καὶ δύο μὲν ἑκάστου πυλῶνος θύραι, [x] τριάκοντα δὲ πηχῶν τὸ ὕψος ἑκάστης, καὶ τὸ πλάτος ἦν πεντεκαίδεκα. μετὰ μέντοι τὰς εἰσόδους ἐνδοτέρω πλατυνόμενοι παρ' ἑκάτερον τριάκοντα πηχῶν ἐξέδρας εἶχον εὖρός τε καὶ μῆκος πυργοειδεῖς, [y] ὑψηλαὶ δ' ὑπὲρ τεσσαράκοντα πήχεις. δύο δ' ἀνεῖχον ἑκα-

e Τὸν τῆς ἁγνείας] ἁγνείας vocat lib. 1. de bell. in prologo quibus cavetur, ne puri & impuri in quibusdam gradibus ultra *terminum* constitutum in locis sacris tendant. REL.

f Ἐντὸς τοῦ ἁγίου παριέναι.] Sc. in *interius septum.* Pariterque in interiori septo alia fuit isti similis lorica, qua populus à templi ingressu & atrio sacerdotum discludebatur.

g Ἅγιον ἐκαλεῖτο.] Erit ergo illud quod Atrio magno, sc. Atrio Israelitarum & Sacerdotum continetur: & omne quod intra portam Nicanoris est, קדש *Sanctum* dicetur opposite ad atrium mulierum, חיל & montem Templi, quæ omnia חול *profani* nomine nuncupantur a Judæis. Nam nomen מקדש voce ἅγιον a Josepho indicari non potest, quia מקדש latius patet quam τὸ ἔνδον ἱερόν. REL.

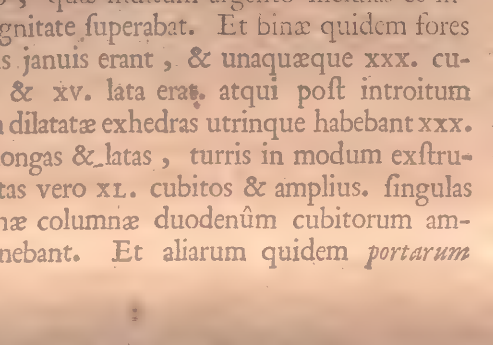
h Δεδομημένου βαθμοῖς,] Ita *Big.* & *Vat.* δεδομημένον τοῖς βαθμοῖς in *Editis Aliisque.*

i Πᾶν ἰσόπεδον.] πᾶν τὸ ἰσόπ. *L. B.*

k Καθ' ἑκάτερον τέσσαρες,] Καθ' ἕτερον *Big.*

l Κατ' ἀνάγκην.] Δι' ἀνάγκης *Big.*

m Τὴν γυναικωνῖτιν] עזות הושים Cocc.

porta τῆς πρώτης ἀντικρυς. ἀνατολὴ REL.

n Κατὰ τὴν σφετέραν] Κατὰ τὴν ἐφ' ἑτέραν *Big.*

o Ταῖς τε ἐπιχωρίοις] Ita *Big.* τοῖς τε ἐπιχ. καὶ τοῖς in *Editis Aliisque.*

p Πρὸ τῶν] Πρὸς τὴν γαζ. *Big.* Vide Commentarios *Const. l'Empereur* in *Cod. Middoth* p. 48. & 49. quem in loci versione sequuti sumus. Paulo autem aliter *Basnagius* in hunc modum, *porticus procurrentes inter portas, à muro interius protensæ ante Gazophylacia, pulchris & grandibus sustentabantur columnis.*

q Γαζοφυλακίων,] לשכות REL.

r Καὶ πλὴν τοῦ μεγέθους] Ita *Big.* & *Ruf.* καὶ ἄνδ &c. *L. B.* ἀπλέτου in *cæteris.*

s Αἱ μὲν ἐννέα,] Ὁμοίως δ' αἵτε *Big.*

t Ὁμοίως τε παραστάδες] Αἱ μὲν ἔνιαι *Ruf.* ὁμοίως αἵτε π. *Rost.*

v Τοῦ νεὼ Κορινθίου χαλκοῦ,] Conf. Ant. Jud. lib. VIII. c. 5. §. 2. SPANH.

x Τριάκοντα δὲ πηχῶν] Τριάκοντα τριῶν τὸ ὕψος ἑκάστης *Big.*

y Ὑψηλαὶ] Forte ὑψηλὰς Cocc.

* Post portas à muro aversæ] Ita vertend. non *infra portas.* Vide Appar. ad B. Polyglott. p. 31.

† Extra templum] Maluissem Interpres vocem ἱερὸν per Templum, Ναὸν per ædem sacram reddidisset, vitandi ambigui causa. Erat enim hæc porta extra Ναόν. recte. In Templo tamen. Est enim porta Nicanoris, quam æream vocat. Nota est historia quam narrant Talmudici de valvis ejus à Nicanore ex Ægypto transvectis. REL.

z Περι-

ἑκάστην κίονες, δώδεκα πηχῶν τὴν [z] περιοχὴν ἔχοντες. καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἴσον ἦν τὸ μέγεθος. ἡ δὲ ὑπὲρ τὴν Κορινθίαν ἀπὸ τῆς γυναικωνίτιδος ἐξ ἀνατολῆς ἀνοιγομένη τῆς τοῦ ναοῦ πύλης ἀντικρὺ, πολὺ μείζων· πεντήκοντα γὰρ πηχῶν οὖσα [a] τὴν ἀνάστασιν, τεσσαράκοντα πήχεις τὰς θύρας εἶχε, καὶ τὸν κόσμον πολυτελέστερον, [b] ἐπὶ δαψιλὲς πάχος ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. [c] τοῦτο δὲ ταῖς ἐννέα πύλαις ἐπέχεεν [d] ὁ [e] Τιβερίου πατὴρ Ἀλέξανδρος. βαθμοὶ δὲ δεκαπέντε πρὸς τὴν μείζονα πύλην ἀπὸ τοῦ τῶν γυναικῶν διατειχίσματος [f] ἀνῆγον· [g] τῶν γὰρ κατὰ τὰς ἄλλας πέντε βαθμῶν ἦσαν βραχύτεροι.

δʹ. Αὐτὸς δ' ὁ ναὸς, κατὰ μέσον κείμενος, τὸ ἅγιον ἱερὸν, δώδεκα βαθμοῖς ἦν ἀναβατός. καὶ τὸ μὲν κατὰ πρόσωπον ὕψος τε καὶ εὖρος ἴσον, ἀνὰ πήχεις [h] ἑκατόν. κατόπιν δὲ τεσσαράκοντα [i] πήχεσι στενότερος· ἔμπροσθεν γὰρ ὥσπερ ὦμοι παρ' ἑκάτερον εἰκοσιπήχεις διέβαινον. ἡ πρώτη δὲ αὐτοῦ πύλη, πηχῶν ἑβδομήκοντα τὸ ὕψος οὖσα, καὶ εὖρος εἴκοσι καὶ πέντε, θύρας οὐκ εἶχε· τοῦ γὰρ οὐρανοῦ τὸ ἀφανὲς, καὶ [k] ἀδιάκλειστον ἐνέφαινε· κεχρύσωτο δὲ τὰ μέτωπα [l] πάντα, καὶ δι' αὐτῆς ὅ, τε πρῶτος οἶκος [m] ἔσωθεν ἅπας κατεφαίνετο, μέγιστος ὢν, καὶ τὰ περὶ τὴν εἴσω πύλην πάντα λαμπόμενα χρυσῷ τοῖς ὁρῶσιν [n] ὑπέπιπτεν. τοῦ δὲ ναοῦ ὄντος εἴσω διστέγου, μόνος ὁ πρῶτος οἶκος [o] προὔκειτο, καὶ διηνεκὲς εἰς τὸ ὕψος, ἀνατεινόμενος μὲν ἐπὶ ἐνενήκοντα πήχεις, μηκυνόμενος δὲ ἐπὶ πεντήκοντα, καὶ [p] διαβαίνων ἐπὶ εἴκοσιν. ἡ δὲ διὰ τοῦ οἴκου πύλη κεχρύσωτο μὲν, ὡς ἔφην, πᾶσα, [q] καὶ ὅλος περὶ αὐτὴν τεῖχος. [r] εἶχε δὲ καὶ τὰς [s] χρυσᾶς [t] ὑπὲρ αὐτῆς ἀμπέλους, ἀφ' ὧν βότρυες ἀνδρομήκεις κατεκρέμαντο. [v] ὄντος δὲ ἤδη τοῦ ναοῦ διστέγου, ταπεινοτέρα [x] τῆς ἔξωθεν ὄψεως ἡ ἔνδον ἦν, καὶ θύρας εἶχε χρυσᾶς πεντηκονταπέντε πηχῶν τὸ ὕψος, εὖρος δ' ἑκκαίδεκα. πρὸ δὲ τούτων ἰσομήκες καταπέτασμα, πέπλος ἦν Βαβυλώνιος, ποικιλτὸς ἐξ ὑακίνθου, καὶ βύσσου, κόκκου τε καὶ πορφύρας, [y] θαυμαστῶς μὲν εἰργασμένος, οὐκ ἀθεώρητον δὲ τῆς ὕλης τὴν κρᾶσιν ἔχων, ἀλλ' ὥσπερ εἰκόνα τῶν ὅλων. ἐδόκει γὰρ αἰνίττεσθαι τῇ κόκκῳ μὲν τὸ πῦρ, τῇ βύσσῳ δὲ τὴν γῆν, τῇ δὲ ὑακίνθῳ τὸν ἀέρα, καὶ τῇ πορφύρᾳ τὴν θάλασσαν· τῶν μὲν ἐκ τῆς χρόας ὁμοιουμένων, τῆς δὲ βύσσου καὶ τῆς πορφύρας διὰ τὴν γένεσιν, ἐπειδὴ τὴν μὲν ἀναδίδωσιν ἡ γῆ, τὴν δὲ ἡ θάλασσα. [z] κατεγέγραπτο δὲ ὁ πέπλος πᾶσαν τὴν οὐράνιον θεωρίαν, πλὴν [a] τῶν ζωδίων.

εʹ. Παριόντας δ' εἴσω τὸ ἐπίπεδον τοῦ ναοῦ μέ-

par magnitudo erat. Quæ vero ſupra Corinthiam ab oriente ex parte atrii feminarum rectà in templi portam reſpiciebat *reliquis erat* multo major: alta enim erat cubitos L, lata vero XL, cum foribus paris magnitudinis, quæ magnificentiore cultu & ornatu decoratæ erant, craſſioribus ſcilicet auri & argenti laminis veſtitæ. Illud vero quicquid erat auri & argenti, novem iſtis portis infundi curaverat pater Tiberii Alexander. Gradus autem XV. à muro, qui mulieres ſegregabat, ad majorem portam ducebant: illis enim quinque gradibus qui ad alias portas ferebant erant breviores.

4. Ipſum vero templum, in medio poſitum, *id eſt* ſacroſanctum, XII. gradibus aſcendebatur. Τὸ ἅγιον. Et à fronte quidem ejus altitudo & latitudo par, centum *nempe* cubitorum. pone vero XL. cubitis erat anguſtius: nam à fronte duo veluti humeri utrinque XX. cubitos ultra templi latera producebantur. Prima autem ejus porta, LXX. cubitis alta atque lata XXV, fores non habebat (cœlum enim undique conſpicuum & ubique patens ſignificabat) omniſque ejus frons erat inaurata, perque eam prima ædes intus tota apparebat quæ maxima erat; quæque circa interiorem *templi* portam erant, tota auro coruſcantia, aſpicientibus occurrebant. Cum autem interior ejus pars contignatione interſepta eſſet, ſola prima domus patebat, & perpetuam in altitudinem ſurgebat ad XC. quidem cubitos; * in longitudine vero L. erat, & XX. in tranſverſum. † at interior in propylæo porta inaurata erat, ut dixi, tota, totuſque circum eam paries. Deſuper autem habebat aureas vites, Vites aureæ unde botri ſtatura humana dependebant. Verum quia ædes mediam coaxationem habebat, interior erat exteriori humilior; foreſque aureas habebat LV. cubitorum altitudine, latitudine vero XVI. Foribus autem oppanſum aulæum pari longitudine peplum erat Babylonium, variatum ex hyacintho & byſſo & cocco & purpura, opere quidem mirabili contextum, contemplatione vero non indignam materiæ permixtionem habens, ſed omnium rerum veluti imaginem exhibens. nam cocco quidem ignis ſignificari videbatur, byſſo vero terra, hyacintho autem aër, ac purpura mare: illis quidem, propter colorum ſimilitudinem, byſſo autem & purpura, ex origine ſua; quoniam byſſum quidem terra, mare autem purpuram gignit. eratque in peplo deſcripta omnis cœli ratio, exceptis ‡ ſignis.

5. Introgredientes autem * pars templi inferior Templi pars inferior.

z Περιοχὴν ἔχοντες.] Ita cum *Big. Voſſ.* & *Ruf.* qui vertit *craſſitudine.* προοπὴν in *Editis Aliiſque.*

a Τὴν ἀνάστασιν,] τὴν ἀνάτασιν *L. B.*

b Ἐπὶ δαψιλὲς πάχος ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ.] De eadem porta agetur infr. lib. 6. c. 4. §. 2.

c Τοῦτο] τοῦτον *L. B.* τούτων *Roſt.*

d Ὁ Τιβ. &c.] Conf. ſupr. lib. 2. c. 15. §. 1. SPANH.

e Τιβερίου πατὴρ Ἀλέξανδρος.] Vide *Uſſerium* ad A. M. 4039. p. 623.

f Ἀνῆγον] ἀνοῖγον *Gen.*

g Τῶν γὰρ κατὰ τὰς ἄλλας] Vide *Conſt. l'Empereur* de *Menſuris templi*, p. 54.

h Ἑκατόν.] Idem Talmudici tradunt. REL.

i Πήχεσι στενότερος] Πήχεις.

k Καὶ ἀδιάκλειστον ἐνέφαινε·] Καὶ τὸ ἀδιάκλειστον *Big.*

l Πάντα,] Illud πάντα non agnoſcit *Big.*

m Ἔσωθεν ἅπας κατεφαίνετο,] Ἔξωθεν *Big.* & *Ruf.* Vide *Conſt. l'Empereur* de *Menſuris Templi*, p. 127.

n Ὑπέπιπτεν.] Ita *Big.* ὑπέπιπτε *L. B.* ὑπέπιπτον in *Editis Aliiſque.*

o Προὔκειτο,] Προσέκειτο *Big.*

p Διαβαίνων] Sic *Big.* διαβαῖνον in *cæteris.*

q Καὶ ὅλος περὶ αὐτὴν τεῖχος.] Καὶ ὁ λίθινος ὁ π. καὶ ὁ π. α. τεῖχος *L. B.*

r Εἶχε δὲ καὶ τὰς] Vide *Conſt. l'Empereur* de *Meſuris Templi*, p. 132, 133.

s Χρυσᾶς] Vitis aurea גפן של זהב Judæis in Talmudi. REL.

t Ὑπὲρ αὐτῆς ἀμπέλους,] Ὑπὲρ ἑαυτῆς *Big.*

v Ὄντος δὲ ἤδη τοῦ ναοῦ διστέγου,] Vide *Conſt. l'Empereur* de *Menſuris Templi* p. 135.

x Τῆς ἔξωθεν ὄψεως ἡ ἔνδον ἦν,] Ita neceſſario auxi ex MSS. *Lugd. Bat.* & *Roſt.* verba enim ὄψεως ἡ ἔνδον in vulgatis non exſtant. Teſtatur vero Joſephus ſup. cap. 1. §. 5. paratam Agrippæ regis opera & munificentia lignorum ibidem in promtu fuiſſe materiam, ut tectum ubique æquale redderetur; verum interruptum opus ſeu conatum repentina obſidione. HAV.

y Θαυμαστῶς] ἀξιαγνώστως *L. B.* & *Roſt.*

z Κατεγέγραπτο δὲ — θεωρίαν, πλὴν] Conf. Antt. lib. 3. c. 6. §. 2. πολλῶν αὐτῷ συνανθούντων καὶ ποικίλων ὁπότα &c. SPANH.

a Τῶν ζωδίων.] Illud τῶν è *MSS.*

* In longitudine vero L. erat, & XX. in tranſverſum.] Metitur Sanctum cum Porticu, cujus altitudo interior videtur fuiſſe XC. cubitorum Cocc.

† At interior in—inaurata erat,] Incipit forte hic deſcribere portam Sancti Sanctorum, tectam interius velo, quæ enim fores Sanctum claudebant (contra Appion. lib. II. §. 9. int.) fuerunt altæ VII. cubitos, latæ XX. quæ quomodo conciliari queant non video; niſi aliæ fuerint fores, de quibus hic, aliæ, de quibus ibi agitur Cocc.

‡ *Sc.* Signorum Zodiaci figuris.

* *Al.* Solum templi excipiebat. Confer inf. §. 5. in fine.

rior excipiebat. * Jam vero ejus altitudo quidem erat cubitorum LX, & longitudo totidem, latitudo autem cubitorum XX. † At rursus divisi erant hi cubiti LX. ‡ Et prima quidem pars, ad XL. cubitos

Tria opera mirabilia.

* abscissa, in se habebat tria opera maxime mirabilia & omnium hominum sermone celebrata, lychnuchum, & mensam, & thuribulum. Et septem quidem lucernæ *septem* planetas significabant: tot enim ab ipso ortæ sunt lychnucho. Duodecim vero panes in mensa positi circulum Zodiacum & annum *designabant*. Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur ex mari & terra inhabitabili habitataque, indicabant omnia Dei esse Deique in usum.

Sanctum sanctorum.

Intima vero *templi* pars viginti quidem cubitorum erat: discernebatur autem similiter velo ab exteriore. Nihil prorsus in illo *penetrali* erat positum, inaccessum vero erat, & inviolabile, & quod à nemine videri poterat, sanctique sanctum vocabatur. Circa autem latera inferioris templi multæ erant domunculæ mutuo perviæ cum triplici tecto, inque eas è templi porta utrinque patebat ingressus. Superior autem pars istas domunculas non habebat, quo magis erat angusta; altior autem ad XL. cubitos magis angusta quam inferior. Colligitur enim ea ratione, cum sexaginta ejus quæ in † solo, universa altitudo centum cubitorum.

Exterior templi facies.

6. Exterior autem ejus facies nihil habuit quod animus & oculi non mirarentur. laminis enim gravissimis aureis undiquaque obtecta erat; ita ut primum ad solis exortum igni simillimum ejacularetur splendorem, & oculos eorum, qui eam intueri necesse haberent, quasi radiis solaribus inde averteret. Porro hospitibus advenientibus è longinquo monti niveo similis videbatur: nam ubi deaurata non erat, candidissimo marmore constabat. atque in fastigio aureis verubus horrebat, idque acutissimis, ne ab insidentibus avibus inquinaretur. Saxorum autem, quibus exstructum erat templum, quædam erant XLV. cubitos longa, alta V, & lata VI.

Ara descriptio.

Ara vero pro templo XV. cubitos alta erat, longa vero pariterque lata †† ad L. cubitos. Quadrata autem collocata erat, angulos habens instar cornuum prominentes, & à meridie ascensus in eam leniter acclivis resupinabatur. Sine ferro autem constructa erat, neque unquam ferrum eam tetigerat. Cæterum templum & aram cingebat lorica quædam ex saxo pulchro aspectuque grato ad cubitum *unum* quasi assurgens, quæ populum à sacerdotibus segregabat. Et gonorrhæa quidem laborantes

ρος ἐξεδέχετο. τούτου τοίνυν τὸ μὲν ὕψος ἑξήκοντα πηχῶν, καὶ τὸ μῆκος ἴσον, εἴκοσι δὲ πηχῶν τὸ πλάτος ἦν. τὸ δὲ ἑξηκοντάπηχυ πάλιν διῄρητο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος, ἀποτετμημένον ἐπὶ τεσσαράκοντα πήχεις, [b] εἶχεν ἐν αὐτῷ [c] τρία θαυμασιώτατα καὶ περιβόητα πᾶσιν ἀνθρώποις ἔργα, λυχνίαν, τράπεζαν, θυμιατήριον. ἐνέφαινον δὲ οἱ μὲν ἑπτὰ λύχνοι τοὺς πλανήτας· τοσοῦτοι γὰρ ἀπ' αὐτῆς διῄρηντο τῆς λυχνίας. οἱ δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἄρτοι δώδεκα, τόν τε ζωδιακὸν κύκλον, καὶ τὸν ἐνιαυτόν. τὸ [d] θυμιατήριον δὲ, διὰ τῶν τρισκαίδεκα θυμιαμάτων, οἷς ἐκ θαλάσσης ἀνεπίμπλατο, [e] τῆς τ' ἀοικήτου καὶ οἰκουμένης ἐσήμαινεν, ὅτι τοῦ Θεοῦ πάντα καὶ τῷ Θεῷ. τὸ δ' ἐνδοτάτω μέρος, εἴκοσι μὲν ἦν πηχῶν· διείργετο δ' ὁμοίως καταπετάσματι [f] πρὸς τὸ ἔξωθεν. ἔκειτο δ' οὐδὲν ὅλως ἐν αὐτῷ, [h] ἄβατον δὲ καὶ ἄχραντον καὶ ἀθέατον ἦν πᾶσιν, ἁγίου δὲ ἅγιον ἐκαλεῖτο. περὶ δὲ τὰ πλευρὰ τοῦ κάτω ναοῦ, δι' ἀλλήλων ἦσαν οἶκοι τρίστεγοι πολλοὶ, καὶ παρ' ἑκάτερον εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πύλης εἴσοδοι. [h] τὸ δὲ ὑπερῷον μέρος, τούτους μὲν οὐκ ἔτ' εἶχε τοὺς οἴκους, παρόσον [i] ἦν καὶ στενότερον, [k] ὑψηλότερον δ' ἐπὶ τεσσαράκοντα πήχεις, καὶ λιτότερον τοῦ κάτω. [l] συνάγεται γὰρ οὕτω πρὸς ἑξήκοντα τοῖς τοῦ ἐπιπέδου πηχῶν ἑκατὸν τὸ πᾶν ὕψος.

ϛ'. Τὸ δ' ἔξωθεν αὐτοῦ πρόσωπον, οὐδὲν οὔτε εἰς ψυχῆς, οὔτε εἰς ὀμμάτων ἔκπληξιν ἀπέλιπε· πλαξὶ γὰρ χρυσοῦ στιβαραῖς [m] κεκαλυμμένος πάντοθεν, ὑπὸ τὰς πρώτας ἀνατολὰς, πυρωδεστάτην [n] ἀπέπαλλεν αὐγὴν, καὶ τῶν βιαζομένων ἰδεῖν τὰς ὄψεις ὥσπερ ἡλιακαῖς ἀκτῖσιν ἀπέστρεφε. τοῖς γε μὴν εἰσαφικνουμένοις ξένοις, πόρρωθεν ὅμοιος ὄρει χιόνος πλήρει κατεφαίνετο· καὶ γὰρ καθὰ μὴ κεχρύσωτο λευκότατος ἦν. κατὰ κορυφὴν δὲ χρυσέους ὀβελοὺς ἀνεῖχε τεθηγμένους, ὡς μή τινι προσκαθεζομένῳ μολύνοιτο τῶν ὀρνέων. τῶν δὲ ἐν αὐτῷ λίθων ἔνιοι μῆκος πέντε καὶ τεσσαράκοντα πηχῶν ἦσαν, [o] ὕψος πέντε, εὖρος δὲ ἕξ. [p] πρὸ αὐτοῦ δ' ὁ βωμὸς πεντεκαίδεκα μὲν ὕψος ἦν πηχῶν, εὖρος δὲ καὶ μῆκος ἐκτείνων ἶσον, ἀνὰ πεντήκοντα πήχεις. τετράγωνος [q] δ' ἵδρυτο, κερατοειδεῖς προανέχων γωνίας, καὶ ἀπὸ μεσημβρίας ἐπ' αὐτὸν ἄνοδος ἠρέμα προσάντης ὑπτίαστο. [r] κατεσκευάσθη δ' ἄνευ σιδήρου, καὶ οὐδέποτε [s] ἔψαυεν αὐτοῦ σίδηρος. περιέστεφε δὲ τόν τε ναὸν καὶ τὸν βωμὸν εὔλιθόν τι [t] καὶ χαρίεν γείσιον, ὅσον πηχυαῖον ὕψος, ὃ διεῖργεν ἐξωτέρω τὸν δῆμον ἀπὸ τῶν ἱερέων. [v] [x] γονοῤῥοίοις μὲν

b Εἶχεν ἐν αὐτῷ] Εἶχεν ἐν ἑαυτῷ τρία τὰ θαυμ. *Big.*

c Τρία θαυμασιώτατα—τοὺς πλανήτας.] Conf. Antt. lib. 3. c. 6. §. 7. ποικίλματος αὐτὴν συγκειμένην εἰς ὅσας τοὺς πλανήτας &c. SPANH.

d Θυμιατήριον] Abest a *Rost.*

e Τῆς τ' ἀοικήτου] Καὶ τῆς *Big.* & *Voss.*

f Πρὸς] εἰς *Rost.*

g Ἄβατον δὲ καὶ—ἅγιον ἐκαλεῖτο.] Conf. Antt. lib. 3. c. 6. §. 4. τὸ δ' ἄβατον τὸ ἐντὸς τῶν τεσσάρων &c. SPANH.

h Τὸ δὲ ὑπερῷον μέρος,] Vide *Const. l'Empereur* de *Mensuris Templi*, p. 152.

i Ἦν καὶ στενότερον,] Illud ἦν omittit *Voss.*

k Ὑψηλότερον] Ὑψηλὸν *Big.*

l Συνάγεται γὰρ] συνάγεται δὲ *L. B.* & *Rost.*

m Κεκαλυμμένος πάντοθεν,] Κεκαλυμμένον *Voss.* & mox ὅμοιον.

n Ἀπέπαλλεν αὐγὴν,] Ἀπέλαμπεν *Big.*

o Ὕψος πέντε,] Ὑψός τε πέντε, εὖρος ἓξ *Big.* ὕψος πήχων πέντε, εὖρος ἓξ *L. B. Rost.* retinet *vulg.* sed βάθος habet pro ὕψος.

p Πρὸ αὐτοῦ δ' ὁ βωμὸς] Ara ante Templum, ita etiam apud Gentiles, unde βωμοὺς προνάους dixit *Æschylus* Suppl. v. 502. SPANH.

q Δ' ἵδρυτο,] Illud δ' abest a *L. B.*

r Κατεσκευάσθη δ' ἄνευ σιδήρου, καὶ οὐδέποτε] De eadem Ara Hierosolymitana è lapidibus non sectis infr. adv. Apion. lib. 1. §. 22. SPANH.

s Ἔψαυεν αὐτοῦ σίδηρος.] Ita *Big.* & *Voss.* & *Rost.* ἔψαυσεν in *Editis Alisque.*

t Καὶ χαρίεν γείσιον,] Illud καὶ non agnoscit *Big.* & mox καὶ inserit inter ὅσον & πηχυαῖον.

v Γονοῤῥοίοις μὲν δὴ καὶ] Hic enarrat ἑπτὰ ἁγνείας de quibus egit in Proëm. l. 1. de B. 1. §. 10. nam hoc ordine promisit se de iis acturum; inter altaris descriptionem & vestium pontificalium decem sanctitates Talmudici enarrant: hic 7.

1. Urbs gonorrœis & leprosis interdicta 2. menstruatis.
2. Mulieres puras a spatio ultra septum eas disterminans a viris.
3. Viri non per omnia ἡγνευκότες ab atrio interiori arcebantur.
4. Viri puri a spatio sacerdotum arcebantur.
5. Ab altari & templo arcebantur sacerdotes vitiati, bysso non velati & ebrii.
6. His adde gentes ad septum suum tantum licuisse progredi.
7. Et Pontif. Max. in S. S. ingressum REL.

* Jam vero ejus—autem cubitorum XX.] Metitur Sanctum & Sanctum Sanctorum. Cocc.

† At rursus divisi erant hi cubiti LX.] Nempe a Porticu. Cocc.

‡ Et prima quidem pars,] Nempe Sanctum. Cocc.

* Abscissa,] A Sancto Sanctorum. Cocc.

† *Id est*, inferioris partis. *Rufinus* vertit, *Colligitur enim centum cubitorum celsitudo universa, cum in solo XL. cubitos habuerit.* Vide *L. Capellum* in *Hist. Jud. Compend.* p. 160.

†† Cubitis quadragenis, *Ruf.* Est qui πόδας pro πήχεις in *Græcis* rescribendum censet.

x Γονοῤῥόοις] Talmudici in Kelim. 1. 8. leprosis quidem interdictam

μὲν δὴ καὶ λεπροῖς ἡ πόλις ὅλη [y] διείργετο, γυναικῶν δὲ [z] ἐμμήνοις [a] ἀπεκέκλειστο, παρελθεῖν δὲ ταύταις οὐδὲ καθαραῖς ἐξῆν ὃν [b] προείπομεν ὅρον. ἀνδρῶν δ' οἱ μὴ κατὰ πᾶν ἡγνευκότες εἴργοντο τῆς ἔνδον αὐλῆς, καὶ τῶν ἱερέων πάλιν οἱ μὴ καθαρεύοντες εἴργοντο.

ζ'. Τῶν δὲ ἀπὸ γένους ἱερέων ὅσοι διὰ [c] πήρωσιν οὐκ ἐλειτούργουν, παρῆσάν τε ἅμα τοῖς ὁλοκλήροις ἐνδοτέρω τοῦ γεισίου, καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ γένους ἐλάμβανον μερίδας, ταῖς γε μὴν ἐσθήσεσιν ἰδιωτικαῖς ἐχρῶντο. τὴν γὰρ ἱερὰν [d] ὁ λειτουργῶν ἠμφιέννυτο μόνος. ἐπὶ δὲ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τὸν ναὸν ἀνέβαινον οἱ τῶν ἱερέων ἄμωμοι, βύσσον μὲν ἀμπεχόμενοι, μάλιστα δ' [e] ἀπὸ ἀκράτου [f] νήφοντες, δέει τῆς θρησκείας, ὡς μή τι [g] παραβαῖεν ἐν τῇ λειτουργίᾳ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἀνῄει μὲν σὺν αὐτοῖς, ἀλλ' οὐκ ἀεί, ταῖς δ' [h] ἑβδομάσι καὶ νουμηνίαις [i] καὶ εἴ τις ἑορτὴ πάτριος ἢ πανήγυρις πάνδημος ἀγομένη δι' ἔτους. [k] ἐλειτούργει δὲ, τοὺς μεροὺς μὲν ἄχρις αἰδοίου διαζώσματι καλύπτων, [l] λινοῦν τε ὑποδύτην ἔνδοθεν λαμβάνων, καὶ ποδήρης καθύπερθεν ὑακίνθινον ἔνδυμα στρογγύλον θυσανωτὸν ἔργον. τῶν δὲ θυσάνων ἀπήρτηντο κώδωνες χρύσεοι, καὶ ῥοαὶ [m] παράλληλοι, βροντῆς μὲν οἱ κώδωνες, ἀστραπῆς δ' αἱ [n] ῥοαὶ σημεῖον. [o] ἡ δὲ τὸ ἔνδυμα τῷ στέρνῳ [p] προσηλοῦσα ταινία, πέντε διηνθισμένη ζώναις πεποίκιλτο, χρυσοῦ τε καὶ πορφύρας καὶ κόκκου, πρὸς δὲ βύσσου καὶ ὑακίνθου, δι' ὧν, ἔφαμεν, καὶ τὰ τοῦ ναοῦ καταπετάσματα συνυφάνθαι. τούτοις δὲ καὶ ἐπωμίδα κεκραμένην εἶχεν, ἐν ᾗ [q] πλείων χρυσὸς ἦν. σχῆμα μὲν οὖν [r] ἐνδυτοῦ θώρακος εἶχεν. δύο δ' αὐτὴν ἐνεπόρπουν [s] ἀσπιδίσκαι χρυσαῖ, κατεκέκλειντο δ' ἐν ταύταις κάλλιστοί τε καὶ μέγιστοι σαρδόνυχες, τοὺς ἐπωνύμους τῶν τοῦ ἔθνους φυλῶν ἐπιγεγραμμέναι. κατὰ δὲ θάτερον ἄλλοι προσήρτηντο [t] λίθοι δώδεκα, κατὰ τρεῖς εἰς τέσσαρα μέρη διῃρημένοι, σάρδιον, [v] τόπαζος, σμάραγδος, ἄνθραξ, ἴασπις, σάπφειρος, ἀχάτης, ἀμέθυστος, λιγύριον, ὄνυξ, βήρυλλος, χρυσόλιθος· ὧν ἐφ' ἑκάστου [x] πάλιν, εἷς τῶν ἐπωνύμων ἐγέγραπτο. [y] τὴν δὲ κεφαλὴν βυσσίνη μὲν ἔσκεπε τιάρα, κατέστεπτο δ' ὑακίνθῳ· περὶ ἣν χρυσοῦς ἄλλος ἦν στέφανος, [z] ἐκτύπωμα φέρων τὰ ἱερὰ γράμματα. [a] ταῦτα

itemque leprosi tota urbe arcebantur, & mulieribus in mensium profluvio clausum erat *templum*; istisque, ne cum mundæ quidem essent, limitem de quo diximus transgredi licebat. Viri autem qui per omnia non purificati erant ab interiore septo arcebantur, & * è sacerdotibus qui minime puri essent similiter excludebantur.

Quibus non licebat templum intrare.

7. Quicunque autem ex genere sacerdotum ob defectum aliquem non ministrabant, *illi* simulque aderant intra loricam cum reliquis qui integro erant corpore, † partesque *sacrificiorum jure* generis *sui* accipiebant; cæterum vestibus plebejis utebantur. nam sacra veste is solus indutus erat qui ministrabat. Ad altare autem templumque ascendebant de sacerdotibus illi qui puri & integro erant corpore, byssina quidem veste amicti, maxime vero vino abstinentes *idque* religionis reverentia, ne quid in ministerio *suo* perperam agerent. Pontifex autem cum ipsis quidem, non tamen semper, ascendebat; sed diebus *quibusque* ‡ septimis & noviluniis, & si quando patria festivitas atque annua celebritas ab omni populo ageretur. Sacris autem operabatur, femora quidem usque ad verenda subligari occultans, intusque habens lineam subuculam & hyacinthinum desuper indumentum rotundum ad talos demissum, opus fimbriatum. ex fimbriis autem pendebant tintinnabula aurea & mala Punica alternatim intertexta: tintinnabulis quidem tonitrua, malis vero Punicis fulgura referentibus. Pectori autem indumentum quæ affigebat tænia, quinque distincta erat & variata * zonis, auri *scilicet* & purpuræ & cocci, byssique præterea & hyacinthi, quibus etiam vela templi diximus esse contexta. Iisdem autem epomidem temperatam habebat, in qua plus auri erat. & figura quidem thoraci quo quis indui potest similis erat. Duabus autem fibulis aureis clypeorum parvulorum specie vinciebatur, illisque inclusi erant optimi maximique sardonyches, nomina eorum, à quibus denominatæ erant gentis tribus, inscripta ferentes. ex altera vero parte duodecim pendebant alii lapides, terni *in eadem serie* per quatuor *versiculos* dispositi, *sc.* sardius, topazius, smaragdus; carbunculus, jaspis, saphirus; achates, amethystus, ligurius; onyx, beryllus, chrysolithus: quorum singulis rursus unus eorum inscriptus erat, quorum nomina ferebant tribus. Caput autem *ejus* tegebat tiara ex bysso quidem facta, hyacinthino vero serto redimita: circa quam alia corona erat aurea, in qua expressæ erant

Quinam sacerdotum aram templumque ascendebant.

Pontificii M. vestimenta.

terdictam urbem scribunt, quod & hic testatur Josephus, sed γνοῤῥοίους a monte Templi excludunt, non ab urbe. Rel.

y Διείργετο.] Εἶχεν τὸ διεῖργον *Big. Bod.* & *Voss.*

z Ἐμμήνοις] ἐμμηνίοις *L. B.* nisi hæc corrupta sint, non conveniunt cum Talmudicis qui menstruatas a solo monte Templi excludunt. Sed Ant. III. 10. etiam urbe excludit menstruatas. Rel.

a Ἀπεκέκλειστο,] Ἀποκέκλειστο *Big.*

b Προείπομεν ὅρον.] Προείπαμεν *Big.*

c Πήρωσιν] Πηρώσεις *Big.* Huds. Male reddidit interpres cœcitatem. Notat מום vitium, mutilationemve partium corporis, non solam cœcitatem. Id supra probavimus ad Antiq. lib. III. 10. Rel.

d Ὁ λειτουργῶν ἠμφιέννυτο μόνος.] Confer *Seldenum de Successione in Pontificatum Hebræorum* l. 2. c. 7. *Sheringham.* in *Cod. Joma*, p. 155. 156. *Seldenum* de *Synedriis*, l. 3. c. 11. §. 3. & *Petitum* in *Observatt.* ἀνεκδότοις in *Josephum*, tom. 4. p. 100. Huds. Vestes sacerdotales non gerebant cæci & similes: sed soli λειτουργοῦντες Rel.

e Ἀπὸ ἀκράτου] De sacerdotum Hebr. abstinentia à vino *Philo de Monarch.* p. 825. Conf. Antt. Judaic. lib. 3. c. 12. §. 2. νηφάλιοι, πίνειν οἶνον ἕως οὗ τὴν στολὴν &c. Spanh.

f Νήφοντες,] Νήφοντες ἀεὶ, δέει τῆς θρ. *Bod.* & *Rost.*

g Παραβαῖεν] Παραβαῖναι *Big.*

h Ἑβδομάσι] Notat Sabbathis potissimum eos operatos sacris non statis suis quosque hebdomadibus ut sacerdotes, & præter eas in festis majoribus. Rel.

i Καὶ εἴ τις ἑορτὴ πάτριος] Κἂν ἤ τις *Big.* forsan pro κἂν ᾖ τις.

k Ἐλειτούργει δὲ, — καλύπτων,] De Vestibus Pontificis ἀρχ. lib. 3. cap. 7. §. 1. seqq. γίνονται δὲ καὶ τοῖς ἱερεῦσιν στολαί &c. Spanh.

l Λινοῦν τε — θυσανωτὸν ἔργον.] Λινῶν *Big.*

m Παράλληλοι,] Ὥστε μέσον ἀναλαμβάνεσθαι δυοῖν τε κωδώνοιν ῥοΐσκον καὶ ῥοῶν κωδώνιον in *Antiqq.* lib. 3. c. 7. §. 4. med.

n Ῥοαὶ σημεῖον.] *Al.* ῥοιαί.

o Ἡ δὲ τὸ ἔνδυμα τῷ στέρνῳ] Ἦν δὲ τὸ ἐνδ. *Big.*

p Προσηλοῦσα ταινία,] Προσειλοῦσα *Big.*

q Πλείων χρυσὸς ἦν.] Ita *Big.* & *Voss.* πλείω in *Editis Aliisque.*

r Ἐνδυτοῦ θώρακος εἶχεν.] Male *Rufinum*, qui vertit, *aspidum specie vinciebantur*, reprehendit *Braunius* de *Vestitu Sacerd. Hebr.* l. 2. c. 6. §. 10.

s Ἀσπιδίσκαι χρυσαῖ,] ἀσπίδες καὶ χρυσῷ *Rost.*

t Λίθοι δώδεκα,] Conf. ἀρχ. lib. 3. c. 7. §. 5. ἐπίασιν δὲ καὶ τὸν ἐσσήνην λίθοι δώδεκα &c.

v Τόπαζος,] Τοπάζιον *Big.* Confer *Antiquitatum*, l. 3. c. 7. §. 5. l. 6. paul. post med.

x Πάλιν,] Abest a *Rost.*

y Τὴν δὲ κεφαλὴν βυσσίνη μὲν ἔσκεπε τιάρα,] Conf. ἀρχ. lib. 3. c. 7. §. 6. πῖλος δὲ ἦν μὲν ὁ καὶ πρότερον αὐτῷ &c. Spanh.

z Ἐκτύπωμα] Ἔκτυπα *Big. Vat.* & *Voss.*

a Ταῦτα δὲ ἐστι φωνήεντα τέσσαρα.] Conf. Antt. lib. 3. c. 7. §. 6. ὃς ἱεροῖς γράμμασι τοῦ Θεοῦ &c. Spanh.

* E sacerdotibus] à sacerd. *Gelen.* è sacerd. Spanh.

† Partesque generis consequebantur *Ruf.* Etiam partes generis (*Sacerdotalis, qui illic manerent*) simul omnes capiebant, *Selden.* de *Synedriis Vett. Hebr.* l. 3. c. 11. p. 173.

‡ *Id est*, Sabbatis. nam ἑβδόμη ἡμέρα (ut alibi dicit *Josephus*) σάββατα καλεῖται.

* Coloribus *Ruf.*

b Ὁπότε

erant sacræ literæ. hæ autem sunt vocales quatuor. Et hanc quidem vestem alio tempore non gerebat, quippe simpliciorem adsumebat; sed tunc cum in adytum intraret: semel autem quotannis solus intrabat, quo die moris erat omnibus jejunio Deum colere. Et quæ ad civitatem quidem spectant & templum, moresque & leges circa ea *observandas*, iterum accurate magis agemus: non enim pauca de illis dicenda supersunt.

Antonia turris.

8. Cæterum Antonia posita erat ad angulum quidem, quo septentrionalis & occidentalis *septi* exterioris templi porticus conjungebantur. Exstructa autem erat super petra, cubitis alta, & undique prærupta. Opus erat regis Herodis, in quo maxime ingenii sui magnificentiam ostendit. Primum enim ab imis usque radicibus saxum ipsum levibus ex cæso lapide crustis obtegebatur, quo & decus ei adderetur, & facile dilaberentur, qui vel ascendere vel descendere tentavissent. Deinde ante arcis ipsius ædificium murus erat altitudinis trium cubitorum; intra hunc, omne spatium Antoniæ in XL. cubitos erigebatur. Intus autem regiæ amplitudinem & formam habebat. divisa enim & distincta erat in varia omnis speciei omnisque usus habitacula, atria, porticus, balneas, & aulas amplissimas, militibus collocandis aptissimas; ita ut, quòd omnia in ea erant ad usum necessaria, urbs, structuræ vero magnificentia regia videretur. Cum autem tota haberet turris speciem, quatuor in angulis quatuor habuit alias turres: quarum aliæ quidem L. cubitos altæ, illa vero quæ ad angulum meridionalem & orientalem sita erat LXX. cubitis eminebat, ita ut ex ea totum templum conspici posset. Qua vero templi porticibus jungebatur, *utrimque* in ambas descensus habebat, per quas descendentes vigiles (semper enim in Antonia erat Romana legio) & variis in locis ad porticus stantes cum armis, festis diebus populum, ne quid novi moveret, observabant. Custodia enim urbis erat templum, templi Antonia. ibi vero erant trium illorum locorum custodes: atque superiori civitati etiam suum erat præsidium, Herodis *nempe* regia. Bezetha autem collis ab Antonia, uti dixi, divisus erat: cum autem omnium altissimus esset, parti novæ urbis adjunctus erat, templumque ad septentrionem solus obscurabat. Et de urbe quidem murisque, cum mihi propositum sit rursus singula dicendo persequi, in præsentia satis dixisse videor.

Antoniæ descriptio.

Præsidium Romanorum festis diebus in Antonia.

Bezetha collis.

δὲ ἐστι φωνήεντα τέσσαρα. ταύτην μὲν οὖν τὴν ἐσθῆτα οὐκ ἐφόρει τὸν ἄλλον χρόνον, λιτοτέραν δ' ἀνελάμβανεν, [b] ὁπότε δὲ εἰσίοι εἰς τὸ ἄδυτον, [c] εἰσῄει δ' ἅπαξ καθ' ἐνιαυτὸν μόνος, ἐν ᾗ νηστεύειν ἔθος ἡμέρᾳ πάντας τῷ Θεῷ. καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ, [d] τῶν τ' ἐπὶ τούτοις ἐθῶν καὶ νόμων, αὖθις ἀκριβέστερον ἐροῦμεν. οὐ γὰρ ὀλίγος περὶ αὐτῶν καταλείπεται λόγος.

η'. Ἡ δὲ Ἀντωνία, κατὰ γωνίαν μὲν δύο στοῶν ἔκειτο τοῦ πρώτου ἱεροῦ, τῆς τε πρὸς ἑσπέραν, καὶ τῆς πρὸς ἄρκτον. δεδόμητο δ' ὑπὲρ πέτρας [e] πεντηκοντάπηχυς μὲν ὕψος, περικρήμνου δὲ πάσης. ἔργον δ' ἦν Ἡρώδου βασιλέως, ἐν ᾧ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδείξατο. [f] πρῶτον μὲν ἐκ ῥίζης ἡ πέτρα πλαξὶ κεκάλυπτο λείαις λίθων, εἴς τε κάλλος, καὶ ὡς ἀπολισθάνοι πᾶς ὁ [g] προσβαίνειν καὶ κατιέναι πειρώμενος. ἔπειτα πρὸ τῆς τοῦ πύργου δομήσεως, τριῶν πηχῶν τεῖχος ἦν, ἐνδοτέρω δὲ [h] τούτου, τὸ πᾶν [i] διάστημα τῆς Ἀντωνίας, ἐπὶ τεσσαράκοντα πήχεις ἠγείρετο. τὸ δὲ ἔνδον βασιλείων εἶχε χώραν καὶ διάθεσιν. μεμέριστο [k] γὰρ εἰς πᾶσαν οἴκων ἰδέαν τε καὶ χρῆσιν, [l] περίστοά τε καὶ βαλανεῖα καὶ στρατοπέδων [m] αὐλὰς πλατείας, ὡς τῷ μὲν πάντα ἔχειν τὰ χρειώδη, πόλεις εἶναι [n] δοκεῖν, τῇ πολυτελείᾳ δὲ βασίλειον. πυργοειδὴς δὲ οὖσα τὸ πᾶν σχῆμα, κατὰ γωνίαν τέσσαρσιν ἑτέροις διείληπτο πύργοις· [o] ὧν οἱ μὲν ἄλλοι πεντήκοντα τὸ ὕψος, ὁ δὲ ἐπὶ τῇ μεσημβρινῇ καὶ κατ' ἀνατολὴν γωνίᾳ κείμενος ἑβδομήκοντα πηχῶν ἦν, ὡς καθορᾶν ὅλον ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἱερόν. καθὰ δὲ συνῆπτο ταῖς τοῦ ἱεροῦ στοαῖς, εἰς ἀμφοτέρας εἶχε καταβάσεις· δι' ὧν [p] κατιόντες οἱ φρουροί, [q] καθῆστο γὰρ ἀεὶ ἐπ' αὐτῆς τάγμα Ῥωμαίων, καὶ διϊστάμενοι περὶ τὰς στοὰς μετὰ τῶν ὅπλων, ἐν ταῖς ἑορταῖς, τὸν δῆμον ὡς μή τι νεωτερισθείη παρεφύλαττον. φρούριον γὰρ ἐπέκειτο τῇ πόλει μὲν τὸ ἱερόν, τῷ ἱερῷ δὲ ἡ Ἀντωνία. [r] κατὰ δὲ ταύτην οἱ τῶν τριῶν φύλακες ἦσαν, καὶ τῆς ἄνω πόλεως ἴδιον φρούριον ἦν, τὰ Ἡρώδου βασίλεια· [s] ἡ Βεζεθὰ δὲ λόφος διῄρητο μέν, ὡς ἔφην, ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας· πάντων δὲ ὑψηλότατος ὢν [t] μέρει τῆς καινῆς πόλεως [v] προσῴκιστο, [x] καὶ μόνος [y] τῷ ἱερῷ κατ' ἄρκτον [z] ἐπεσκότει. περὶ μὲν δὴ τῆς πόλεως, καὶ τῶν τειχῶν αὖθις εἰπεῖν ἀκριβέστερον ἕκαστα [a] προτεθειμένος, ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀποχρώντως εἴρηκα.

b Ὁπότε δὲ εἰσίοι] Λιτοτέραν δ' ἀνελάμβανεν, ὁπότε εἰσίοι legit *E. Bernardus* in notis ad *Josephum*, p. 215. Verum οὐκ ante vocem ἐφόρει & δὲ post ὁπότε tollendum esse existimat *Bonfrerius* ad *Leviticum*, p. 648. vertitque, *Et hanc quidem vestem ferebat alio tempore; simpliciorem vero assumebat, quando ingrediebatur adytum; semel autem*, &c. Vide *Seldenum* de *Success. in Pontif.* l. 2. c. 7. & *Cunæum* de *Rep. Hebr.* l. 2. c. 1.

c Εἰσῄει δ' ἅπαξ—ἐν ᾗ νηστεύειν ἔθος] Conf. Antt. lib. 18. c. 5. §. 3. SPANH.

d Τῶν τ' ἐπὶ τούτοις] Τῶν τε περὶ τούτων Big.

e Πεντηκοντάπηχυς] Πεντηκονταπήχεις Big.

f Πρῶτον μὲν ἐκ ῥίζης] Πρῶτον μὲν γὰρ ἐκ. Big. Rost. & Lugd. Bat.

g Προσβαίνειν καὶ κατιέναι] Προσβῆναι Big.

h Τούτου,] τούτων Lugd. Bat.

i Διάστημα τῆς Ἀντωνίας,] Ἀνάστημα Big.

k Γὰρ] δὲ L. B.

l Περίστοα] Conf. supr. c. 4. §. 4. SPANH.

m Αὐλὰς πλατείας,] Αὐλαῖς πλατείαις Big. Rost. & Vat.

n Δοκεῖν,] Δοκοίη Big.

o Ὧν οἱ μὲν ἄλλοι] Vide *Grotium* ad *Matt.* c. 26. v. 45.

p Κατιόντες οἱ φρουροί,] Ὡς οἱ μὲν ἄλλοι Big.

q Καθῆστο γὰρ] Καθήεσαν Big.

r Κατὰ δὲ ταύτην—φύλακες ἦσαν,] Puto reddendum *in hac (Antonia) trium arcium Hierosolymitanarum custodes solebant commorari*: & quia templi tantum & Antoniæ facta est mentio addit quæ tertia arx fuerit, *regia Herodis*. REL.

s Ἡ Βεζεθὰ δὲ λόφος] Conf. sup. lib. 2. c. 15. §. 5. SPANH.

t Μέρει τῆς καινῆς πόλεως] Ita in plerisque libris impressis & *MSS.* μέρη in *Ed. Bas.*

v Προσῴκιστο,] Προσέκειτο *Busb.* & mox ἐπεσκόπει. *Idem* & *Vat.*

x Καὶ μόνος] Vide *Villalpandum* in *Apparatu Urbis ac Templi*, *part.* 1. l. 2. c. 12. p. 97.

y Τῷ ἱερῷ κατ' ἄρκτον] τῶν ἱερῶν *Rost.*

z Ἐπεσκότει.] ἐπεσκόπει *L. B.* ἐπισκόπει *Rost.*

a Προτεθειμένος,] Προτεθέμενος Big.

ΚΕΦ. ζ'.

Περὶ Σίμωνος καὶ Ἰωάννου τῶν τυράννων. καὶ ὡς περιιόντος Τίτου τὸ τεῖχος, τοξεύεται Νικάνωρ· ὅθεν εἰς πολιορκίαν παροξύνεται ὁ Τίτος.

Τὸ μάχιμον δ' ἐν αὐτῇ καὶ στασιάζον πλῆθος περὶ Σίμωνα μὲν μύριοι ἦσαν, δίχα τῶν Ἰδουμαίων, πεντήκοντα δ' ἡγεμόνες τῶν μυρίων, ἐφ' οἷς οὗτος κύριος τῶν ὅλων. Ἰδουμαῖοι δ' αὐτῷ [a] συντελοῦντες, εἰς πεντακισχιλίους, ἄρχοντας εἶχον δέκα. τούτων προὔχειν ἐδόκουν, ὅ, τε τοῦ Σωσᾶ Ἰάκωβος, καὶ [b] Σίμων υἱὸς Καθλᾶ. Ἰωάννης δὲ, τὸ ἱερὸν κατειληφὼς, ἑξακισχιλίους ὁπλίτας εἶχεν, ὑφ' ἡγεμόνας εἴκοσι. προσεγένοντο δ' αὐτῷ τότε καὶ οἱ ζηλωταὶ, παυσάμενοι τοῦ διαφέρεσθαι, δισχίλιοι μὲν ὄντες καὶ τετρακόσιοι, χρώμενοι δ' ἄρχοντι τῷ καὶ πρότερον [c] Ἐλεαζάρῳ, καὶ Σίμωνι τοῦ [d] Ἀρινοῦ. πολεμούντων δὲ τούτων, ὡς ἔφαμεν, ἆθλον ὁ δῆμος ἦν [e] ἑκατέρων, καὶ τὸ μὴ συναδικοῦν τοῦ λαοῦ μέρος ὑπ' ἀμφοῖν διηρπάζετο. κατεῖχε δ' ὁ μὲν Σίμων τήν τε ἄνω πόλιν καὶ [f] τὸ μέγα τεῖχος ἄχρι τοῦ Κεδρῶνος, τοῦ τε ἀρχαίου τείχους ὅσον ἀπὸ τῆς Σιλωᾶς ἀνακάμπτον εἰς ἀνατολὴν, ὃ μέχρι τῆς Μονοβάζου κατέβαινεν αὐλῆς. βασιλεὺς δ' οὗτος ἦν τῶν ὑπὲρ Εὐφράτην Ἀδιαβηνῶν. κατεῖχε δὲ καὶ τὴν πηγὴν, [g] καὶ τὴν Ἄκραν· αὕτη δ' ἦν ἡ κάτω πόλις. καὶ τὰ μέχρι [h] τῶν τῆς [i] Ἑλένης βασιλείων, τῆς τοῦ Μονοβάζου μητρός. ὁ δὲ Ἰωάννης τό, τε ἱερὸν, καὶ τὰ πέριξ ἐπ' οὐκ ὀλίγον, [k] τόν τε Ὀφλᾶν καὶ τὴν Κεδρῶνα καλουμένην φάραγγα. [l] τὸ μεταξὺ δὲ τούτων ἐμπρήσαντες, τῷ πρὸς ἀλλήλους πολέμῳ [m] χώραν ἀνεῖσαν. οὐδὲ γὰρ, πρὸς τοῖς τείχεσιν ἐστρατοπεδευμένων Ῥωμαίων, ἔνδον ἡ στάσις ἠρέμει. βραχὺ δὲ πρὸς τὴν πρώτην [n] ὑπονήψαντες ἐκδρομὴν ἀνενόσουν, καὶ κατὰ σφᾶς πάλιν διαστάντες ἐμάχοντο, [o] κατά τε εὐχὴν πάντα τοῖς πολιορκοῦσιν ἔπραττον. οὔτε γοῦν αὐτοί τι χεῖρον ὑπὸ Ῥωμαίων ἔπαθον, ὧν ἀλλήλους ἔδρασαν· οὔτε μετὰ [p] τούτους ἡ πόλις ἐπειράθη καινοτέρου πάθους. ἀλλ' ἡ μὲν χαλεπώτερόν τι πρὸ τοῦ πεσεῖν ἠτύχησεν, οἱ δὲ [q] ἑλόντες αὐτὴν κατώρθωσάν τι μεῖζον. φημὶ γὰρ ὡς τὴν μὲν πόλιν ἡ στάσις, Ῥωμαῖοι δὲ εἷλον τὴν στάσιν, ἥπερ ἦν πολὺ τῶν τειχῶν ὀχυρωτέρα. καὶ τὸ μὲν σκυθρωπὸν τοῖς οἰκείοις, τὸ δίκαιον δ' ἂν τις εὐλόγως Ῥωμαίοις προσγράφοι. νοείτω δ' ὅπῃ τοῖς πράγμασιν ἕκαστος ἄγεται.

β'. Τῶν γε μὴν ἔνδον οὕτω διακειμένων, ὁ Τίτος μετ' ἐπιλέκτων ἱππέων περιιὼν ἔξωθεν, ᾗ προσβάλλοι τοῖς τείχεσι κατεσκέπτετο. ἀπορουμένῳ δὲ πάντοθεν· οὔτε γὰρ κατὰ τὰς φάραγγας ἦν που προσιτὸν, καὶ κατὰ θάτερα τὸ πρῶτον τεῖχος ἐφαίνετο τῶν ὀργάνων στερεώτερον· ἐδόκει κατὰ [r] τὸ Ἰωάννου τοῦ ἀρ-

CAP. VI. VII.

De Simone & Joanne Tyrannis. utque Tito mœnia circumeunte, vulneratur Nicanor; unde ad obsidionem urgendam excitatur Titus.

Bellicosi autem quotquot in ea erant, & seditiosi de multitudine, circa Simonem quidem erant ad decem millia, præter Idumæos, quinquaginta vero decem millium duces, quibus ipse quasi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui à Simone stabant, ad quinque millia, duces decem habebant. horumque principes videbantur, Sosæ *filius* Jacobus, & Simon filius Cathlæ. Joannes autem, qui templum occupaverat, sex armatorum millia habebat, sub ducibus viginti. illi vero tunc etiam Zelotæ, depositis discordiis, accesserant, bis mille & quadringenti, sub duce priori Eleazaro & Simone Arini filio. His autem, uti diximus, bellum *inter se* gerentibus, plebs erat utrique certaminis præmium, populique pars, quæ illorum injuriis non favebat, ab utrisque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem civitatem, murumque magnum usque ad Cedronem, & antiqui muri quicquid à Siloa flectitur ad orientem, & usque ad Monobazi regiam descendebat. is autem rex erat Adiabenorum Transeuphratensium. Tenebat etiam fontem *Siloam* & montem Acræ, (illa autem est inferior civitas) & omnia usque ad regiam Helenæ, matris Monobazi. Verum Joannes & templum *occupabat*, & circumcirca omnia non exiguum in spatium, itemque Ophlam & vallem quæ Cedron appellatur. Aliis autem quæ interjacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spatium aperuerunt. Nequaquam enim, castris Romanorum prope murum positis, intra civitatem quiescebat seditio: sed cum ad primum illorum impetum paulisper sanitatem recepissent, mox in pristinum morbum recidere; & secum ipsi iterum dissidentes pugnabant, & omnia faciebant quæ in votis erant obsidentibus. nihil enim à Romanis acerbius passi sunt quam quæ ipsi sibi invicem fecerunt: neque post illos civitas aliquid novæ calamitatis experta est. Sed illa quidem graviores casus pertulit antequam subverteretur: at qui eam ceperunt, majus quiddam bono illius effectum reddiderunt. Ajo enimvero quod civitatem delevit seditio, seditionem sustulerunt Romani, quæ multo validior erat mœnibus. Et quicquid triste erat & calamitosum suis, quod vero æquum & justum merito Romanis adscribi debet. Ex rebus autem ipsis unusquisque judicium ferat.

Quot milites in sua factione habuit Simon dux.

Quot in sua Joannes.

Zelotæ à Joanne stabant.

Quam partem urbis tenuit Simon.

Quam partem Joannes.

2. Cæterum, cum res intra civitatem ita se haberent, Titus cum lectis equitibus foris eam circumiens, qua impressionem faceret in mœnia, dispiciebat. Hæsitanti autem undique (neque enim qua valles erant adiri poterat, & ab alio latere primus murus firmior videbatur *quam ut* machinis *cederet*) placuit ad Joannis pontificis monumentum

Titus qua muros aggrederetur explorat.

a Συντελοῦντες,] Συντελεροῦντες Big.
b Σίμων υἱὸς Καθλᾶ.] Σίμων ὁ παῖς Καθθία Big.
c Ἐλεαζάρῳ,] Conf. supr. lib. 2. c. 20. §. 3. SPANH.
d Ἀρινοῦ.] Ita Big. Gall. & Ruf. Ἀριανοῦ Bod. Ἀρειανοῦ Voss. Lips. & Vat. Ἰαείρου in Editis Aliisque. Ἀρειανοῦ MSS. Lips. SPANH.
e Ἑκατέρων,] Ἑκατέρῳ Big.
f Τὸ μέγα τεῖχος] Τὸ ἄνω τεῖχος Busb.
g Καὶ τὴν Ἄκραν.] Καὶ τῆς ἄκρας in plerisque MSS.
h Ἑλένης βασιλείων,] Conf. infr. lib. 6. c. 6. §. 3. μέχρι τῶν Ἑλένης βασιλείων SPANH.
i Τῶν τῆς] Τῶν Ἑλένης μνημείων Big.
k Τόν] Abest a Rost.

l Τὸ μεταξὺ] Τὴν μεταξὺ Big.
m Χώραν ἀνεῖσαν.] Τὴν χώραν ἀνεῖσαν Big.
n Ὑπονήψαντες] Ἐκνήψαντες Big. Sic ἀνανήψας supr. lib. 1. c. 31. §. 5. καὶ τότε μὲν ἀνανήψας, ἐν σκέψει τῆς ἀπολογίας ἦν. SPANH.
o Κατά τε εὐχὴν] Τὰ κατ' εὐχήν τε πάντα Big.
p Τούτοις ἡ πόλις] Ita Vat. Lugd. Bat. & Ruf. τοῦτο in Editis Aliisque.
q Ἑλόντες] ἐλθόντες Rost.
r Τὸ Ἰωάννου τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον] Conf. infr. c. XI. §. 4. & lib. 6. c. 2. §. 10. SPANH.

tum urbem oppugnare. hac enim parte & primum munimentum erat humilius, & secundum *ei* non conjungebatur, quod insuper haberent munitiones facere, qua *scilicet* nova urbs incolis minus frequentaretur: quin etiam tertium in murum facilis illac erat aditus, per quem superiorem civitatem, perque Antoniam templum capi posse cogitabat. Interea autem, dum ille *singula* perlustraret, quidam ex

Nicanor sagitta percutitur. amicis ejus, Nicanor nomine lævo humero sagitta percutitur, cum propius una cum Josepho accessisset, pacemque muro stantibus suadere tentaret, ut qui non ignotus esset. Quapropter Cæsar, cum animos illorum *inde* cognovisset, quod ne ab iis quidem abstinerent, qui ipsorum in salutem ad eos accederent, ad obsidionem incitatur: simulque suburbana militibus vastare permittebat, materiamque comportari & aggeres erigi jussit. Cum autem exercitum trifariam ad opera divisisset, medios in

Titus machinas muris admovet. aggeribus jaculatores & sagittarios constituebat, & ante eos scorpiones & catapultas & ballistas, quibus & excursus hostium in opera arceret, & qui ex muris illa impedire satagerent. Cæsis autem arboribus illico nudata erant suburbana: cumque ligna comportata essent ad aggeres *struendos* & totus operi manus admoveret exercitus, nequaquam otium agebatur apud Judæos. Et populo quidem, qui in mediis erat rapinis & cædibus, tunc contigit audaciam sumere: nam & se respiraturos esse existimabant, cum inimici adversus externos undique occuparentur, pœnasque se ab noxiis repetituros, si superiores fierent Romani.

3. Joannes autem, quamvis in hostes qui foris erant socii sui irrumpere properarent, metu tamen

Simon rem strenue gerit contra Romanos. Simonis se continebat. Verum Simon non quiescebat; quippe propior erat obsidentibus. machinas autem bellicas per muros disponit, & quas Cestio olim abstulerant, & quas capto Antoniæ præsidio nacti sunt. Sed ex iis quidem penes ipsos plerique nihil profecerunt, propter imperitiam; pauci autem à transfugis *licet* edocti * male utebantur organis: verum lapidibus & sagittis aggerem jacientes è muris feriebant, perque cuneos excurrentes cum illis manus conserebant. Operariis autem tegumento erant crates super vallos expansæ, contraque excursus oppositæ erant machinæ: & omnibus quidem legionibus egregiæ paratæ erant,

Organa bellica Romanis egregia. præcipue vero decimæ, scorpiones *scilicet* vehementiores, ballistæque majores, quibus non solum irruentes, sed etiam super muros stantes prosternebant. Talenti quidem pondere erant lapides qui mittebantur, duo autem & amplius stadia pervadebant. atque ictus ipse non iis modo quibus primis incidebat, sed & longe retrorsum stantibus erat intolerabilis. Cæterum Judæi in primis

Judæi ut sibimet caveant. cavebant à lapidibus, nam candidi erant, adeo ut

ἀρχιερέως μνημεῖον [s] προσβαλεῖν· ταύτῃ γὰρ [t] τό, τε πρῶτον ἦν ἔρυμα χθαμαλώτερον, καὶ τὸ δεύτερον οὐ συνῆπτεν, ἀμελησάντων καθ' ἃ μὴ λίαν ἡ [v] καινὴ πόλις συνῴκιστο τειχίζειν· ἀλλ' ἐπὶ τὸ τρίτον [x] ἦν εὐπέτεια, δι' οὗ τὴν ἄνω πόλιν, καὶ διὰ τῆς Ἀντωνίας τὸ ἱερὸν αἱρήσειν ἐπενόει. ἐν δὲ τούτῳ περιϊόντος αὐτοῦ τοξεύεταί τις τῶν φίλων, [y] ὄνομα Νικάνωρ, κατὰ τὸν λαιὸν ὦμον, ἔγγιον μετὰ τοῦ Ἰωσήπου προσελθὼν, καὶ πειρώμενος εἰρηνικὰ τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους, [z] οὐ γὰρ ἄγνωστος ἦν, διαλέγεσθαι. διὰ [a] τοῦτο τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ἐπιγνοὺς Καῖσαρ, εἰ μηδὲ τῶν ἐπὶ σωτηρίᾳ προσιόντων ἀπέχοιντο, παροξύνεται [b] πρὸς τὴν πολιορκίαν, [c] ἅμα τε συντάγμασιν δῃοῦν τὰ πρὸ τῆς πόλεως [d] ἠφίει, καὶ συμφέροντας ἐκέλευσε τὴν ὕλην ἐγείρειν χώματα. τριχῇ δὲ διατάξας τὴν στρατιὰν πρὸς τὰ ἔργα, μέσους ἵστησι τῶν χωμάτων τούς τε ἀκοντιστὰς καὶ τοξότας, καὶ πρὸ τούτων τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ καταπέλτας καὶ τὰς λιθοβόλους μηχανὰς, ὡς τάς τε ἐκδρομὰς εἴργοι τῶν πολεμίων ἐπὶ τὰ ἔργα καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους κωλύειν πειρωμένους. κοπτομένων δὲ τῶν δένδρων τὰ προάστεια μὲν ἐν τάχει γεγύμνωτο· συμφερομένων δὲ ἐπὶ τὰ χώματα τῶν ξύλων, καὶ τῆς στρατιᾶς [e] ἁπάσης ἐπὶ τὸ ἔργον ὡρμημένης, οὐδὲ τὰ παρὰ τῶν Ἰουδαίων ἠρέμει. τὸν μὲν οὖν δῆμον ἐν ἁρπαγαῖς ὄντα καὶ φόνοις, συνέβαινε τότε θαῤῥεῖν, ἀναπνεύσειν τε γὰρ περισπωμένων πρὸς τοὺς ἔξωθεν ὑπελάμβανον, καὶ λήψεσθαι παρὰ τῶν αἰτίων αὐτοὶ δίκας, εἰ Ῥωμαῖοι περιγένοιντο.

γʹ. Ἰωάννης δὲ, καίτοι χωρεῖν ἐπὶ τοὺς ἔξω πολεμίους τῶν περὶ αὐτὸν ὡρμημένων, δέει τοῦ Σίμωνος ἔμενεν. οὐ μὴν ὁ Σίμων ἠρέμει, καὶ γὰρ ἦν [f] ἔγγιον τῇ πολιορκίᾳ. τὰ δὲ [g] ἀφετήρια διΐστησιν ἐπὶ τοῦ τείχους, ὅσα Κέστιόν τε ἀφῄρηντο [h] πρότερον, καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Ἀντωνίας φρουρὰν ἑλόντες ἔλαβον. ἀλλὰ τούτων μὲν τοῖς πολλοῖς ἀχρεῖος ἡ κτῆσις ἦν δι' ἀπειρίαν, [i] ὀλίγοι δὲ, ὑπὸ τῶν αὐτομόλων διδαχθέντες, ἐχρῶντο κακῶς τοῖς ὀργάνοις· χερμάσι δὲ καὶ τόξοις τοὺς χωννύντας ἔβαλλον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ κατὰ συντάξεις ἐκτρέχοντες αὐτοῖς συνεπλέκοντο. τοῖς δ' ἐργαζομένοις [k] ἦν ἀπὸ μὲν τῶν βελῶν ἡ σκέπη γέῤῥα, [l] χαρακωμάτων ὑπερτεταμένα, τὰ δ' [m] ἀφετήρια πρὸς τοὺς ἐκθέοντας. θαυμαστὰ δὲ πᾶσι μὲν κατεσκεύαστο τοῖς τάγμασι· διαφόρως δὲ τῷ [n] δεκάτῳ, βιαιότεροί τε ὀξυβελεῖς, καὶ μείζονα λιθοβόλα, δι' ὧν οὐ [o] μόνον τὰς ἐκδρομὰς, ἀλλὰ καὶ τοὺς [p] ἐπὶ τείχους ἀνέτρεπον. ταλαντιαῖοι [q] μὲν ἦσαν [r] οἱ βαλλόμενοι πέτροι, δύο δὲ καὶ [s] πλεῖον ἀπῄεσαν σταδίους. ἡ πληγὴ δὲ οὐ τοῖς [t] προεντυχοῦσι μόνον, ἐπὶ πολὺ δὲ καὶ τοῖς μετ' ἐκείνους ἦν ἀνυπόστατος. οἵ γε μὴν Ἰουδαῖοι τὸ πρῶτον ἐφυλάττοντο τὴν πέτραν, λευκὴ γὰρ ἦν, [v] ὡς

μήτε.

s Προσβαλεῖν.] Προσβάλλειν Big.

t Τό, τε] Illud τό, τε è Codd. Big. Vat. Rost. Voss. & versione *Rufini*.

v Καινὴ πόλις] Καινὴ πόλις infr. c. 8. §. 1. ubi Hierosolymis, fabri ærarii, vestium mercatus; Καινόλις infr. c. 12. §. 2. Spanh.

x Ἦν εὐπέτεια,] Ita *Vat.* & *Voss.* ἦν ἡ εὐπέτεια in *Editis Aliisque.*

y Ὀνόματι] Ὄνομα Big.

z Οὐ γὰρ ἄγνωστος ἦν,] Aliter legisse videtur *Ruf.* qui vertit, *dicendi enim peritus erat.* Quid si legamus, οὐ γὰρ ἄγνωστος ἦν γλῶσσαν, *sermone ignoto non utebatur?*

a Τοῦτο] Ita *Big.* διὰ τοῦτο in *ceteris.*

b Πρὸς τὴν πολιορκίαν,] Πρὸς πολ. *Big.*

c Ἅμα τε συντάγμασιν] Ἅμα τε σὺν τοῖς τάγμασιν Big. Vat. & *Voss.* ἅμα τε σὺν τάγμασιν *Gall.* Forsan legendum, ἡγεμόνα τε σὺν τάγμασιν. quo modo apud *Herodianum* ἡγεμόνα τε pro ἅμα τε rescribendum esse docuit *Sylburg.*

d Ἠφίει,] Ἐφήει *Big.*

e Ἁπάσης] Πάσης *Big.*

f Ἔγγιον] Ἐγγίζων *Big.* ἐγγίων *Gall.* ἐγγιῶν *Busb.* & *Rhed.*

g Ἀφετήρια διΐστησιν] Conf. supr. lib. 2. c. 19. §. 9. Spanh.

h Πρότερον,] Τὸ πρότερον *Big.*

i Ὀλίγοι δὲ,] Ita lego cum *Cod. Big.* & *Ruf.* ὀλίγοι δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων αὐτομόλων διδ. in *Editis Aliisque.*

k Ἦν ἀπὸ μὲν τῶν βελῶν] Illud ἦν non agnoscunt *Big.* & *Rost.*

l Χαρακωμάτων] Τῶν χωμάτων *Big.*

m Ἀφετήρια] Conf. supr. lib. 2. c. 19. §. 9. Spanh.

n Δεκάτῳ,] Ita in plerisque *MSS.* & *Ruf.* δωδεκάτῳ in *Editis.*

o Μόνον τὰς ἐκδρομὰς,] Μόνας *Big.*

p Ἐπὶ τείχους ἀνέτρεπον. Ἐπὶ τοῦ τείχους *Big* & *Voss.*

q Μὲν ἦσαν] Μέν γε *Vat.* γεμὴν *Suid.*

r Οἱ βαλλόμενοι πέτροι,] Αἱ βαλλόμεναι πέτραι *Big.*

s Πλεῖον ἀπῄεσαν σταδίους.] Πλέον *Big.* & *Suid.*

t Προεντυχοῦσι μόνον,] Προσεντυχοῦσι *Big.*

v Ὡς μήτε τῷ ῥοίζῳ] Ὥστε μὴ τῷ ῥ. σ. μόνον *Big.*

* Si καλῶς pro κακῶς legeretur, vertendum, *à transfugis edocti dextre utebantur organis, atque lapidibus &c.*

x Καλεῖ

μήτε τῷ ῥοίζῳ σημαίνεσθαι μόνῳ, ἀλλὰ καὶ τῇ λαμπρότητι προορᾶσθαι. σκοποὶ οὖν αὐτοῖς ἐπὶ τῶν πύργων [x] καθεζόμενοι προεμήνυον, [y] ὁπόταν [z] χαλασθείη τὸ ὄργανον, καὶ ἡ πέτρα φέροιτο, τῇ πατρίῳ γλώσσῃ βοῶντες, ὁ [a] ἰὸς ἔρχεται. διΐσταντο δὲ καθ' οὓς ᾔει, καὶ προκατεκλίνοντο. συνέβαινε δὲ φυλαττομένων ἄπρακτον διεκπίπτειν τὴν πέτραν. ἀντεπινοοῦσι δὲ Ῥωμαῖοι μελαίνειν αὐτήν. τότε γὰρ οὐκ ἔθ' [b] ὁμοίως προορωμένης εὐστόχουν, καὶ πολλοὺς ἅμα μιᾷ βολῇ [c] διέφθειραν. ἀλλ' οὐδὲ κακούμενοι μετ' ἀδείας παρεῖχον Ῥωμαίοις ἐγείρειν τὰ χώματα· πάσῃ δ' ἐπινοίᾳ καὶ τόλμῃ χρώμενοι, καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν εἶργον.

non tantum stridore prænoscerentur, sed & ex splendore *suo* præviderentur. Itaque speculatores turribus insidentes prænunciabant, * quando impelleretur machina, saxumque ferretur, patria lingua clamantes, **Missile Venit.** In partes itaque discedebant in quos veniret, humique procumbebant. quo factum est, ut, sibimet cavendo, lapides irriti caderent. Proinde Romanis in mentem veniebat illos denigrare. tunc enim, cum non amplius ut ante præviderentur, ita cadebant ut vellent; simulque multos unius jactu occidebant *Romani*. neque vero *Judæi*, multa licet gravia perpessi, illis permittebant aggeres secure erigere: sed commenta omnia cum audacia conjuncta adhibentes, die noctuque eos arcebant.

lant à machinis.

δ'. Τῶν δ' ἔργων συντετελεσμένων, μολιβδίδι μὲν καὶ λίνῳ [d] διαμετροῦσιν οἱ τέκτονες τὸ διάστημα πρὸς τὸ τεῖχος, ἀπὸ τῶν χωμάτων ῥίψαντες. οὐ γὰρ ἦν ἄλλως ἄνωθεν βαλλομένοις. εὑρόντες δ' ἐξικνεῖσθαι δυναμένας τὰς ἑλεπόλεις προσῆγον· καὶ Τίτος, ἐγγυτέρω τὰ ἀφετήρια διαστήσας, ὡς μὴ τοὺς κριοὺς εἴργοιεν ἀπὸ τοῦ τείχους, ἐκέλευσε τύπτειν. τριχόθεν δ' ἐξαισίου κτύπου περιηχήσαντος αἰφνιδίως τὴν πόλιν, κραυγή τε παρὰ τῶν ἔνδον ἤρθη, καὶ τοῖς στασιασταῖς ἴσον ἐμπίπτει δέος. κοινὸν δ' ἑκάτεροι τὸν κίνδυνον ἰδόντες, κοινὴν ἐπενόουν ἤδη ποιεῖσθαι καὶ τὴν ἄμυναν. διαβοώντων δὲ πρὸς ἀλλήλους τῶν διαφόρων, ὡς πάντα πράττοιεν ὑπὲρ τῶν πολεμίων, δέον, εἰ καὶ μὴ διηνεκῆ δίδωσιν αὐτοῖς ὁμόνοιαν ὁ Θεός, ἐν γοῦν τῷ παρόντι, τὴν πρὸς ἀλλήλους φιλονεικίαν ὑπερθεμένους, κατὰ Ῥωμαίων συνελθεῖν· κηρύσσει μὲν ἄδειαν ὁ Σίμων τοῖς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ παρελθεῖν ἐπὶ τὸ τεῖχος, ἐπιτρέπει δὲ καὶ περ ἀπιστῶν ὁ Ἰωάννης. οἱ δὲ, τοῦ μίσους καὶ τῶν [e] ἰδίων διαφορῶν λαβόντες ἀμνηστίαν, ἓν σῶμα γίνονται· καὶ τὸ μὲν τεῖχος περισχόντες, ἀπ' αὐτοῦ [f] πυρά τε παμπληθῆ κατὰ τῶν μηχανημάτων ἐνίεσαν, καὶ τοὺς [g] ἐπιβρίθοντας τὰς [h] ἑλεπόλεις ἀδιαλείπτως ἔβαλλον. οἱ [i] τολμηρότεροι δὲ, κατὰ στίφη προπηδῶντες τὰ γέρρα τῶν μηχανημάτων ἐσπάραττον, καὶ τοῖς ἐπ' αὐτῶν προσπίπτοντες, [k] ἐπιστήμῃ μὲν ἐπ' ὀλίγα, τόλμῃ δὲ τὰ πλείω περιεγένοντο. προσεβοήθει δὲ τοῖς πονοῦσιν αὐτὸς ἀεὶ [l] Τίτος, καὶ [m] παρ' ἑκάτερον τῶν ὀργάνων [n] τούς τε ἱππέας καὶ τοὺς τοξότας διαστήσας, εἶργε μὲν τοὺς τὸ πῦρ ἐπιφέροντας, ἀνέστελλε δὲ τοὺς ἀπὸ τῶν πύργων βάλλοντας, ἐνεργοὺς δὲ ἐποίει τὰς ἑλεπόλεις. [o] οὐ μὴν ταῖς πληγαῖς ὑπήκουε τὸ τεῖχος, εἰ μὴ καθόσον ὁ τοῦ πεντεκαιδεκάτου τάγματος κριὸς γωνίαν διεκίνησε πύργου. τὸ δὲ τεῖχος ἀκέραιον ἦν· οὐδὲ γὰρ εὐθέως συνεκινδύνευε τῷ πύργῳ προὔχοντι πολὺ, καὶ μὴ δυναμένῳ συναπορρῆξαί τι ῥᾳδίως τοῦ περιβόλου.

4. Perfectis autem operibus plumbo quidem & lino ab aggeribus jacto fabri dimetiuntur spatium, quod inter aggeres & muros intercedebat: nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam desuper telis petebantur. Compertoque, helepoles eousque posse pertingere, eas adducebant: atque Titus, cum propius machinas disposuisset, ne arietes à muro arcerentur, ferire jussit. Tribus vero è locis ingenti fragore subito circumsonante civitatem, clamor ab iis qui intus erant sublatus est, similiterque seditiosos pavor invasit. Cumque periculum utrisque commune vidissent, in animum tum inducebant etiam junctis viribus illud depellere. Clamantibus autem ad se invicem ex utraque factione, quod *dissentientes* faciant omnia pro hostibus, cum oporteret, si non perpetuam illis concordiam daret Deus, in præsenti saltem inimicitias inter se deponere & contra Romanos conspirare: Simon quidem per præconem facit omnibus qui vellent potestatem è templo ad murum egrediendi; idem vero & Joannes, licet *Simoni* diffideret, permittit. adeoque odiorum ac discordiarum suarum obliti in unum corpus coëunt, & in muros circumfusi faces inde quamplurimas contra machinas jaciebant, atque eos, qui helepoles gravabant, sine intermissione telis impetebant. audaciores vero, catervatim prosilientes, crates machinarum *tegmina* dilacerabant, eosque qui illis præerant adorti partim quidem ex peritia, maxime vero fortiter audendo superiores erant. Titus autem ipse nunquam cessabat laborantibus opem ferre, cumque ab utroque machinarum latere equites & sagittarios disposuisset, ignem quidem ferentes *procul* arcebat, à turribus vero jaculantes reprimebat, copiamque faciebat helepoli vires suas exercendi. Haud tamen murus ictibus cedebat, nisi quod decimæ quintæ legionis aries turris angulum dimovit, muro stante incolumi: non enim statim discrimen adiit cum turri, quæ multo altius eminebat: nec facile poterat quidquam muri secum abrumpere. 6. Cum

Romani se parant ad helepoles muinibus admovendas.

Titus tribus ex locis murum pulsari jubet.

Seditiosi discordiarum obliti in unum corpus coëunt.

Aries angulum turris abrumpit.

x Καθεζόμενοι προεμήνυον,] καθεζόμενοι προέμενοι προεμήνυον. *Rost.*

y Ὁπόταν] Ὅτε Big. ὁπότε *Vat.*

z Σχασθείη τὸ ὄργανον,] Κατὰ μηχανὰς χασθέντων τῶν φραγμάτων *Athenæus* lib. IV. p. 130. A. *Aristophanes* Νεφελ. p. 150. οὐκ ἔχων *Schol.* οὐκ ἐκεῖνο ἐστι δὲ ἀπὸ τοῦ χέω σχῶ, ἐξ οὗ τὸ σχάζω. Spanh.

a Ἰὸς ἔρχεται.] Ita rescripsi, quod proxime accedat ad vulgatam editionem υἱὸς ἔρχεται, quam nobis exhibent libri impressi & *Græci* & *Latini*. nisi quod in uno (imo plurib. *Paris.*) habeamus υἱὸς ἔρχεται. si quis malit λίθος ἔρχεται aut ἰὸς ἔρχεται, per me licet. Videsis Cl. *Caveum* in *Hist. Literaria*, part. 2. p. 18. Huds.

Puto illos clamasse

בא אבן

Venit lapis,

Et ambiguitate vocis deceptos alios credidisse, alios clamasse

בא הבן

Venit filius.

Quorsum enim clamassent, *Venit filius?* Multi mysterium hic quærent quasi nunc *Filius* Dei *veniret* ut vindictam sumeret de peccatis eorum. Rel.

b Ὁμοίως Προορωμένης εὐστόχουν,] Ὁμοίως ὡς προορωμένης Big.

c Διέφθειραν.] Διέφθειρον ἄλλως δὲ Big.

d Διαμετροῦσιν] Διεμέτρουν Big.

e Ἰδίων διαφορῶν] Οἰκείων Big.

f Πυρά τε παμπληθῆ] Ita ex *MSS.* πυρὰν in *Editis*.

g Ἐπιβρίθοντας τὰς] Ἐπάγοντας Big. quo forsan modo & *Ruf.* qui vertit, *contra impulsores arietum.*

h Ἑλεπόλεις] Conf. sup. lib. 2. c. 18. §. 9. & infr. lib. 6. c. 1. §. 3. Spanh.

i Τολμηρότεροι δὲ,] Τολμηρότατοι κατὰ στῖφος Big.

k Ἐπιστήμῃ μὲν — πλείω περιεγένοντο.] Ἐπιστήμῃ μὲν ὀλίγα τ. δ. τ. πλ. περιεγίνοντο. Big. *Voss.* & *Bod. Aliisque MSS.*

l Τίτος,] Καῖσαρ L. B. delet vero *Rost.*

m Παρ' ἑκάτερον] Παρ' ἑκατέρῳ *Voss.*

n Τούς τε ἱππέας] Ἱππεῖς τε καὶ τοξότας Big.

o Οὐ μὴν ταῖς πληγαῖς ὑπήκουε τὸ τεῖχος,] Conf. infr. lib. 6. c. 1. §. 3. Spanh.

* *Forsan*, quando organum intentum laxaretur.

Eruptio Judæorum.

6. Cum autem ab excursibus paululum quievissent, observassentque Romanos per opera & castra esse dispersos (existimabant enim Judæos lassitudine aut formidine discessisse) excursionem faciunt omnes juxta turrim Hippicam per portam obscuram, & ignem operibus admovebant, & usque ad castrorum munimenta in Romanos facto impetu ferebantur. Cumque ab illis sublatus esset clamor, & qui prope erant statim conveniebant, & qui procul aberat *mox* concurrebant. Romanorum autem disciplinam præveniebat Judæorum audacia: illisque in quos primos inciderint in fugam versis instabant, ut & illis qui se collegerunt. Gravis etiam circa machinas pugna commissa est: illis quidem incendere, his vero incendium prohibere *summa* vi nitentibus. incertusque clamor utrinque tollebatur, & multi, qui in fronte steterant, ceciderunt. At vero Judæi salutis desperatione incitati superabant, & opera corripuit ignis, parumque aberat quin omnia cum machinis incensa fuissent, nisi lecti de Alexandrinis viri restitissent plerique, rebus præter opinionem suam strenue gestis (nam in hac dimicatione *cæteris* se præstabant præclarioribus) donec Cæsar, equitum valentissimis secum assumptis, in hostes irruit. Et ipse quidem *acriter pugnans* sternit duodecim *adversi agminis* propugnatores: metu autem cladis illorum cætera multitudine in fugam versa, *longius eos* insequens in urbem omnes compulit, atque opera incendio liberavit. In hoc autem prælio contingebat, ut Judæorum quidam vivus caperetur, quem Titus pro muris crucifigi jussit, eo consilio ut reliqui hoc spectaculo exterriti paulum se *ad deditionem* inclinarent. Post ejus vero discessum, etiam Joannes dux Idumæorum, cognito sibi *Romano* militi ante muros sermonem conserens, ab Arabe quodam pectus sagitta percutitur & continuo moritur, magnumque & Judæis luctum & seditiosis mœrorem reliquit; nam & manu promptus erat, & *sapientia insignis.

Gravis pugna circa machinas commissa.

Titus Judæos in civitatem compellit.

Joannes dux Idumæorum moritur.

ϛʹ. Παυσάμενοι δὲ τῆς ἐκδρομῆς πρὸς ὀλίγον, καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἐπιτηρήσαντες ἐσκεδασμένους ἐπὶ τὰ ἔργα καὶ κατὰ τὰ στρατόπεδα, καμάτῳ γὰρ ἀναχωρῆσαι καὶ δέει τοὺς Ἰουδαίους ἠξίουν, ἐκθέουσι κατὰ τὸν Ἱππικὸν πύργον διὰ πύλης [p] ἀφανοῦς πάντες, πῦρ τε τοῖς ἔργοις ἐπιφέροντες, καὶ μέχρι τῶν ἐρυμάτων ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους [q] προσελθεῖν ὡρμημένοι. πρὸς δὲ τὴν κραυγὴν αὐτῶν οἵ τε πλησίον συνίσταντο ταχέως, καὶ οἱ πόῤῥωθεν συνέθεον. ἔφθανε δ' [r] ἡ Ἰουδαίων τόλμα τὴν Ῥωμαίων εὐταξίαν, καὶ [s] τοῖς προεντυγχάνουσι τρεψάμενοι προσέκειντο, καὶ τοῖς συλλεγομένοις. δεινὴ δὲ περὶ τὰς μηχανὰς συμπίπτει μάχη, τῶν μὲν ὑποπιμπράναι τῶν δὲ κωλύειν βιαζομένων. κραυγή τε παρ' ἀμφοτέρων ἄσημαντος ἦν καὶ πολλοὶ τῶν προαγωνιζομένων ἔπιπτον. Ἰουδαῖοι δὲ ὑπερεῖχον ἀπονοίᾳ, καὶ τῶν ἔργων ἥπτετο τὸ πῦρ, καταφλεγῆναί τ' ἂν [t] ἐκινδύνευσε πάντα μετὰ τῶν ὀργάνων, εἰ μὴ τῶν ἀπ' Ἀλεξανδρείας ἐπιλέκτων ἀντέστησαν οἱ πολλοὶ, παρὰ τὴν σφετέραν ὑπόληψιν [v] ἀνδρισάμενοι· καὶ γὰρ τῶν ἐνδοξοτέρων διήνεγκαν κατὰ ταύτην τὴν μάχην. μέχρι Καῖσαρ, τοὺς τῶν ἱππέων δυνατωτάτους ἀναλαβὼν, ἐμβάλλει τοῖς πολεμίοις. καὶ δώδεκα μὲν αὐτὸς τῶν προμάχων ἀναιρεῖ. πρὸς δὲ τὸ τούτων πάθος [x] ἐκκλίναντος τοῦ λοιποῦ πλήθους, ἑπόμενος συνελαύνει πάντας εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐκ τοῦ πυρὸς [y] διασώζει τὰ ἔργα. συνέβη δ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, καὶ ζωγρηθῆναί τινα τῶν Ἰουδαίων, ὃν ὁ [z] Τίτος ἀνασταυρῶσαι πρὸ τοῦ τείχους ἐκέλευσεν, εἴ τι πρὸς τὴν ὄψιν ἐνδοῖεν οἱ λοιποὶ καταπλαγέντες. μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησιν καὶ [a] Ἰωάννης ὁ τῶν Ἰδουμαίων ἡγεμὼν, πρὸ τοῦ τείχους γνωρίμῳ [b] τινὶ στρατιώτῃ διαλεγόμενος, ὑπό τινος τῶν Ἀράβων κατὰ τοῦ στέρνου τοξεύεται, καὶ παραχρῆμα θνήσκει, μέγιστον τοῖς τε [c] Ἰουδαίοις πένθος, καὶ λύπην τοῖς στασιασταῖς ἀπολιπών· καὶ γὰρ [d] κατά τε χεῖρα, καὶ σύνεσιν [e] διάσημος ἦν.

VIII.

CAP. VII.

Quomodo una è turribus à Romanis exstructis sponte corruit, & multa cum cæde Romani primum murum superarunt: utque Titus in secundum murum impressiones faciebat. Deque Longino Romano, & Castore Judæo.

Terror in castris Romanorum ex casu turris.

NOcte vero quæ sequuta est, inopinata inter Romanos coorta est trepidatio. Nam cum tres turres quinquagenorum cubitorum Titus construi præcepisset, ut, his per aggeres singulos positis, inde hostes in muro stantes *facilius* in fugam verteret, accidit ut nocte media una sponte sua rueret. Maximo autem edito sonitu, metus occupat exercitum: atque hostes in eo esse ut ipsos adorirentur suspicati, ad arma decurrunt omnes. Inde trepidatio in legionibus ac tumultus

ΚΕΦ. ζʹ.

Ὡς αὐτομάτως κατέπεσεν εἷς τῶν παρὰ Ῥωμαίων κατασκευασθέντων πυργῶν, καὶ μετὰ πολὺν φόνον ἐκράτησαν Ῥωμαῖοι τοῦ πρώτου τείχους· ὥς τε Τίτος τῷ δευτέρῳ τείχει προσβολὰς ἐποιεῖτο. περί τε Λογγίνου τοῦ Ῥωμαίου καὶ Κάστορος τοῦ Ἰουδαίου.

ΤΗ δ' ἐπιούσῃ νυκτὶ, ταραχὴ καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἐμπίπτει [f] παράλογος. τοῦ γὰρ Τίτου πύργους τρεῖς κατασκευάσαι κελεύσαντος πεντηκονταπήχεις, ἵν' ἑκάστου χώματος ἐπιστήσας ἀπὸ τούτων τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους [g] τρέποιτο, [h] συνέβη ἕνα πεσεῖν αὐτομάτως ἀνὰ μέσης νυκτός. μεγίστου δ' ἀρθέντος ψόφου, δέος ἐμπίπτει τῷ στρατῷ, καὶ τοὺς πολεμίους ἐπιχειρεῖν σφίσι δόξαντες ἐπὶ τὰ ὅπλα πάντες ἔθεον. ταραχὴ [i] δὲ τῶν ταγμάτων καὶ θόρυβος ἦν· καὶ τὸ συμβὰν

p Ἀφανοῦς] ἀφανῶς forte scribend. Cocc.
q Προσελθεῖν ὡρμημένοι.] Προσελθεῖν Big.
r Ἡ Ἰουδαίων] Illud ἡ non agnoscit Big.
s Τοῖς προεντυγχάνουσι] Τοὺς προεντυγχάνοντας τρ. προσέκειντο τοῖς συλλ. Big. & Voss.
t Ἐκινδύνευσε] Ἐκινδύνευσαν Big.
v Ἀνδρισάμενοι] Ἠνδρίζαντο πρῶτοι Chrysost. T. VI. p. 487. ult. lin. SPANH.
x Ἐκκλίναντος τοῦ λοιποῦ πλήθους,] Ἐκκλίνοντος Big.
y Διασώζει τὰ ἔργα.] Διασώζεται τὰ ἔργα Big.
z Τίτος] Καῖσαρ Rost.
a Ἰωάννης ὁ τῶν Ἰδουμαίων ἡγεμὼν,] Confer infr. cap. XI. §. 4. SPANH.
b Τινὶ στρατιώτῃ διαλεγόμενος,] Illud τινὶ deest Big. Voss. & Rufin.
c Ἰουδαίοις πένθος,] Ἰδουμαίοις Big.
d Κατά τε χεῖρα,] Κατὰ χεῖρα Big.
e Διάσημος ἦν.] Εὔσημος Big.
f Παράλογος.] Παραλόγως Busb.
g Τρέποιτο,] Τρέποιντο Big.
h Συνέβη ἕνα πεσεῖν] Ita cum Cod. Vat. antea erat, συνέβη πεσεῖν αὐτομάτως ἕνα μέσης νυκτός.
i Δὲ τῶν] δὲ ἐπὶ τῶν Rost.
* Al. bonus consilio.

k Ἀπο-

συμβὰν οὐδενὸς εἰπεῖν ἔχοντος, ἐπὶ πλεῖστον [k] ἀποδυρόμενοι διεφέροντο, μηδενός τε φαινομένου πολεμίου δι' ἀλλήλων ἐπτοοῦντο, καὶ τὸ σύνθημα μετὰ σπουδῆς ἕκαστος [l] τὸν πλησίον ἐπηρώτα, καθάπερ Ἰουδαίων [m] ἐμβεβηκότων εἰς τὰ στρατόπεδα. πανικῷ τε δείματι κυκλουμένοις παρεῴκεσαν, ἄχρι μαθὼν τὸ συμβὰν Τίτος διαγγέλλειν ἐκέλευσε πᾶσι, καὶ μόλις ἐπαύσαντο τῆς ταραχῆς.

β'. Ἰουδαίους γε μὴν πρὸς τὰ λοιπὰ καρτερῶς ἀντέχοντας ἐκάκωσαν οἱ πύργοι· καὶ γὰρ τῶν ὀργάνων τοῖς κουφοτέροις ἀπ' αὐτῶν ἐβάλλοντο, καὶ τοῖς ἀκοντισταῖς, καὶ τοξόταις, καὶ λιθοβόλοις. οὔτε δὲ τούτων αὐτοὶ διὰ τὸ ὕψος [n] ἐφικνοῦντο, καὶ τοὺς πύργους ἦν ἀμήχανον ἑλεῖν, μήτε ἀνατραπῆναι ῥᾳδίως διὰ τὸ βρῖθος, μήτ' ἐμπρησθῆναι διὰ τὸν σίδηρον δυναμένους, ᾧ κατεκαλύπτοντο. τρεπόμενοι δ' ἐξωτέρω βέλους οὐκ ἔτ' ἐκώλυον τῶν κριῶν τὰς ἐμβολὰς, οἳ ἀδιαλείπτως παίοντες ἤνυον κατ' ὀλίγον. ἤδη δὲ τῷ Νίκωνι τοῦ τείχους ἐνδιδόντος· αὐτοὶ γὰρ τοῦτο Ἰουδαῖοι τὴν μεγίστην ἐκάλεσαν Ῥωμαίων ἑλέπολιν, ἀπὸ τοῦ πάντα νικᾷν. ἀπέκαμνον μὲν πάλαι πρός τε τὰς μάχας καὶ τὰς φυλακάς πόῤῥωθεν τῆς πόλεως διανυκτερεύοντες, ἄλλως δ' ὑπὸ ῥᾳστώνης, καὶ τοῦ [o] βουλεύεσθαι πάντα κακῶς, [p] περιττὸν αὐτοῖς δόξαν φυλάττειν τὸ τεῖχος, ἑτέρων μετ' αὐτὸ λειπομένων δύο, μαλακισθέντες ἀνεχώρουν οἱ πολλοί. καὶ τῶν Ῥωμαίων ἐπιβάντων [q] καθὰ παρέῤῥηξεν ὁ Νίκων, καταλιπόντες τὰς φυλακὰς πάντες εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος ἀναφεύγουσιν. οἱ δὲ ὑπερβάντες, τὰς πύλας ἀνοίξαντες, πᾶσαν εἰσδέχονται τὴν στρατιάν. καὶ Ῥωμαῖοι μὲν οὕτω τοῦ πρώτου τείχους πεντεκαιδεκάτῃ κρατήσαντες ἡμέρᾳ, ἑβδόμη δ' ἦν Ἀρτεμισίου μηνὸς, αὐτοῦ τε πολὺ κατασκάπτουσι, καὶ τὰ προσάρκτια τῆς πόλεως, ἃ καὶ πρότερον Κέστιος.

γ'. Μεταστρατοπεδεύεται δὲ Τίτος εἴσω, κατὰ [r] τὴν Ἀσσυρίων παρεμβολὴν καλουμένην, ἐπισχὼν πᾶν τὸ μεταξὺ μέχρι τοῦ Κεδρῶνος, ἀπὸ δὲ τοῦ δευτέρου τείχους ὅσον ἐξωτέρω βέλους εἶναι, προσβολὰς [s] δ' εὐθέως ἐποιεῖτο. μερισθέντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καρτερῶς ἀπημύναντο τοῦ τείχους· οἱ μὲν [t] περὶ τὸν Ἰωάννην [v] ἀπό τε τῆς Ἀντωνίας καὶ τῆς προσαρκτίου στοᾶς τοῦ ἱεροῦ, καὶ [x] πρὸ τῶν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως μνημείων μαχόμενοι, τὸ δὲ τοῦ Σίμωνος τάγμα, τὴν παρὰ [y] τὸ [z] Ἰωάννου μνημεῖον [a] ἐμβολὴν διαλαβόντες, [b] ἐφράξαντο μέχρι πύλης καθ' ἣν τὸ ὕδωρ ἐπὶ τὸν Ἱππικὸν πύργον εἰσῆκτο. [c] προπηδῶντες δὲ πολλάκις ἐκ τῶν πυλῶν συστάδην ἐπολέμουν, καὶ συνδιωχθέντες [d] ἐπὶ τοῦ τείχους, κατὰ μὲν τὰς συμπλοκὰς ἡττῶντο, τῆς Ῥωμαίων ἐπιστήμης [e] ὄντες ἄπειροι· περιῆσαν δὲ ταῖς τειχομαχίαις. καὶ τοὺς μὲν ἰσχὺς μετ' ἐμπειρίας παρεκρότει· Ἰουδαίους δὲ τόλμα δέει τρεφομένη, καὶ τὸ φύσει καρτερικὸν ἐν συμφοραῖς. [f] προσῆν δ' ἐλπὶς ἔτι σωτηρίας, ἢ καὶ Ῥωμαίοις τοῦ ταχέως κρατήσειν. οὐδ' ἑτέρων δὲ ἥπτετο κόπος, ἀλλὰ προσβολαὶ καὶ τειχομαχίαι, καὶ κατὰ λόχους ἐκδρομαὶ συ-

erat; & cum nemo quid accidisset dicendo esset; diu queruli alius aliud opinabantur; cumque hostes in illorum conspectum minime venirent, suimet ipsorum in metu esse cœperunt, signumque diligenter singuli à proximis requirebant, ac si Judæi in castra invasissent. immo visi sunt Panico terrore circundari, donec Titus, cognito quod acciderat, rem omnibus indicari jussit: eoque facto vix trepidare desierunt.

2. Atqui Judæos, cætera fortiter sustinentes, male habuerunt turres: nam & machinis levioribus inde feriebantur, insuper & à jaculatoribus ac sagittariis & funditoribus. Verum ipsi ad eos propter celsitudinem pertingere non potuerunt: neque turres erant capiendæ, neque facile evertendæ propter gravitatem, neque incendendæ propter ferrum quo tegebantur. Ultra autem teli jactum fugientes non amplius imminutum ibant arietum impetum, qui sine intermissione ferientes paulatim aliquid proficiebant. Muro autem Niconi tandem cedente (ita enim ipsi Judæi maximam Romanorum helepolin vocarunt, quòd omnia vinceret) antea quidem defessi erant pugnando & vigilando, longe ab urbe pernoctantes, sed tamen negligentia, vel quod male omnino consulerent, sibi superfluum esse credentes murum custodire, cum alia duo munimenta ipsis superessent, plerique languidi facti recesserunt. cumque Romani, qua Nicon murum perruperat, ascendissent, *Judæi* omnes desertis custodiis ad murum secundum se recipiunt. Qui vero muros transgressi sunt cum portas aperuissent, exercitum omnem intromiserunt. Et Romani quidem muro primo ita potiti sunt die decima quinta, septima enim erat mensis Artemisii, & partem ejus magnam diruunt, & septentrionalia civitatis, quæ etiam prius *vastaverat* Cestius.

3. Titus autem ad interiora muri castra transfert, in locum qui Assyriorum castra vocatus erat, occupato omni inde usque ad Cedronem spatio; cumque esset extra teli jactum à muro secundo, oppugnationem statim aggrediebatur. Judæi autem in *duas* partes divisi *bellum* mœnibus fortiter propulsarunt: Joannes quidem cum suis ex Antonia & templi porticu septentrionali & ab Alexandri monumento pugnantes; Simonis vero manus, aditu juxta monumenta Joannis occupato, *omnia* præsidio munierunt usque ad portam, qua in Hippicam turrim aqua inducta erat. Sæpe autem prosilientes è portis cominus dimicabant, compulsique intra muros in conflictibus quidem superabantur, *utpote* scientiæ Romanorum militaris imperiti; cum autem è muris pugnarent eos vincebant. Atque hos quidem incitabant vires cum peritia conjunctæ; Judæos vero audacia ex metu aucta, & muralis in calamitatibus ferendis patientia. Ad hæc autem & istis suberat spes salutis & Romanis citæ victoriæ: neutrique fatiscebant; sed continuæ factæ erant impressiones murorumque oppugnationes, & excursus crebri per cuneos totis die-

Turres bellicæ graves Judæis.

Nico maxima ἑλέπολις.

Romani intra primum murum penetrant.

Titus castra mutat.

Judæorum cum Romanis conflictus & comparatio.

k Αποδυρόμενοι] Απορούμενοι *Voss.*
l Τὸν πλησίον] πρὸς τὸν πλησίον *Rost.*
m Εμβεβηκότων] Εμβεβληκότων *Big.* & *Voss.*
n Εφικνοῦντο,] Αφικνοῦντο in aliquibus *MSS.*
o Βουλεύεσθαι] Βουλεύσασθαι *Big.*
p Περιττὸν αὐτοῖς δόξαν φυλάττειν τὸ τεῖχος] περιττὸν τὸ τεῖχος *MS. Lips.* SPANH.
q Καθὰ παρέῤῥηξεν[Καθ' ὅπερ ἔῤῥηξεν *Big.*
r Τὴν Ασσυρίων παρεμβολὴν] Conf. infr. c. 12. §. 2. SPANH.
s Δ' εὐθέως] A *L. B.* δ' Abest.
t Περὶ τὸν[ἐπὶ τὸν *L. B.*
v Από τε τῆς Αντωνίας] Απὸ τῆς Αντ. *Big.*
x Πρὸ τῶν Αλεξάνδρου] Ita cum *Cod. Big.* & *Ruf.* antea erat in *Editis Aliisque*, καὶ τῶν Αλεξάνδρου τοῦ βασιλέως αὐτῶν μνημείων μαχόμενοι. *MS. L. B.* corrigit αὐτῷ. sed abundare quoque *Coccejus* existimabat.

y Τὸ] Conf. infr. c. XI. §. 4. SPANH.
z Ιωάννου μνημεῖον] Antea erat Ιωάννου τοῦ ἀρχιερέως. Verum illa τοῦ ἀρχιερέως (quæ neque *Rufinus* agnoscit. neque *Cod. Big.*) ejecta esse volumus. τὸ παρὰ τοῦ &c. *Rost.*
a Εμβολὴν] Abest a *Rost.*
b Εφράξαντο] Forsan ἔφραξαν τὸ μ. In *Cod. Vat.* habemus ἐφρίξαντο.
c Προπηδῶντες] Ita legisse videtur *Ruf.* προπηδῶντές τε δὴ in *Editis Aliisque.* προπηδῶντες δὴ in *quibusdam MSS.*
d Επὶ τοῦ τείχους,] Iterum cum *Rufino.* in *Græcis omnibus* ἀπὸ τοῦ τείχους. est qui legit ἐπὶ τὰ τ.
e Οντες ἄπειροι.] Illud ὄντες non agnoscunt *plerique MSS.*
f Προσῆν δ' ἐλπὶς] Προσῆν ἐλπὶς σωτηρίας, ἢ καὶ Ῥωμαίους *Big.* paulo aliter legisse videtur *Ruf.* cujus versionem hîc loci expressimus.

diebus: nec pugnæ species ulla erat quam non tentabant. vixque à solis ortu pugnantibus concessum erat nocte quiescere: sed utrisque insomnis erat nox, dieque gravior; his quidem jamjam expugnatum iri murum metuentibus, illis vero ne Judæi castra invaderent. Atque in armis utrique pernoctantes, à primo diluculo pugnæ parati erant. Et Judæi quidem certabant, quis primus periculum adiret iniretque gratiam à ducibus: maxime vero Simonis reverentia ac metus eos commovebat; adeoque singuli ejus sub imperio eum colebant, ut, ad semet quoque interficiendos parati fuissent si hoc ille jussisset. Romanos autem ad se strenue gerendos hortabatur & vincendi consuetudo, quodque vinci nescii essent, crebræque militiæ & exercitationes perpetuæ, imperiique magnitudo: ante omnia vero Titus, qui semper omnibus ubique præsens aderat. tunc enim turpe videbatur languescere, cum Cæsar pugnæ interesset simulque pugnaret, idemque pulchre decertantium testis fieret qui & remunerator; lucroque jam vertebatur pro viro forti cognosci à Cæsare. quo factum est, ut multi alacriores se ostenderint quam robustiores. Itaque istis diebus, cum Judæi in acie stetissent valida pro mœnibus, & ab utroque exercitu eminus conjecta essent tela, Longinus quidam eques, ex acie Romana exsiliens, in mediam phalangem Judæorum irruit; illisque hac impressione disjectis duos è fortissimis perimit, unum quidem ora percussum dum obviam ei veniret; alterum vero, dum fugeret, per latus trajectum eodem telo, quod priori extraxerat: & ex mediis hostibus superior ad suos se recipiebat. Atque ita ille ob virtutem insignis erat, æmulique ejus fortitudinis multi exstiterunt. Et Judæi quidem nil morantes quod paterentur, illud tantum curabant quibus malis alios afficerent: morsque illis levissima ducebatur, si quo alio interfecto caderent. Titus autem non minus saluti militum quam victoriæ prospiciebat; & temerarium quidem impetum desperationem vocans, unicam vero fortitudinem, cum quis prudenter & caute nihilque patiendo fortiter ageret, sine suo periculo viros se præstare jussit.

Nescii vinci Romani.

Longini fortitudo egregia.

IX. 4. Ipse autem mediæ muri septentrionalis turri helepolin admoveri curabat, in qua Judæus quidam versutus ac subdolus, Castor nomine, cum decem sui similibus insidias struebat, fugatis cæteris per jacula sagittariorum. Hi, cum pavidi sub loricis aliquandiu quievissent, turri concussa surgunt, manibusque protensis Castor veluti supplex Cæsarem implorabat; & voce miserabili ut sibi parceret obtestabatur. Cui cum Titus pro simplicitate sua fidem habuisset, sperassetque Judæos jam *belli* pœnitere, arietes quidem ab impulsione cessare jubet, ac sagittarios supplices ferire prohibet, Castori autem præcepit, dicere quodcunque vellet. Cumque ille respondisset, ad fœdus *se* velle descendere, Titus se quidem de bono *adeo* consilio gratulari dicebat, gratulari vero *magis* si omnes in eandem sententiam ire vellent, seque parato animo etiam

Castoris Judæi versutia.

νεχεῖς δι' ὅλης ἡμέρας ἦσαν, οὐδέ ἐστιν ἥτις [g] ἰδέα μάχης ἀπελείπετο. νὺξ δ' ἀνέπαυε μόλις ἕωθεν ἀρχομένους, ἦν δὲ ἄϋπνος ἀμφοτέροις ἡ νὺξ, καὶ χαλεπωτέρα τῆς ἡμέρας· δέει τῶν μὲν ὅσον οὔπω καταληφθήσεσθαι τὸ τεῖχος, τῶν δὲ ἐπιθήσεσθαι Ἰουδαίους τοῖς στρατοπέδοις. ἔντε τοῖς ὅπλοις ἑκάτεροι διανυκτερεύοντες, ὑπὸ τὰς πρώτας αὐγὰς ἕτοιμοι πρὸς μάχην ἦσαν. καὶ παρὰ μὲν Ἰουδαίοις ἔρις ἦν ὅστις προκινδυνεύσας χαρίσαιτο τοῖς ἡγεμόσι· μάλιστα δὲ τοῦ Σίμωνος αἰδὼς ἦν καὶ δέος, οὕτω τε προσεῖχεν ἕκαστος αὐτῷ τῶν ὑποτεταγμένων, ὡς καὶ πρὸς αὐτοχειρίαν [h] ἑτοιμότατον εἶναι κελεύσαντος. Ῥωμαίοις δὲ ἐπ' ἀνδρείαν ἦν προτροπὴ, [i] τοῦ τε κρατεῖν ἔθος, καὶ ἥττης ἀήθεια, [k] συνεχεῖς τε στρατεῖαι, καὶ διηνεκεῖς μελέται, καὶ μέγεθος ἡγεμονίας. πρὸ δὲ πάντων Τίτος, ἀεὶ [l] πᾶσι πανταχοῦ παρατυγχάνων. [m] τότε γὰρ μαλακισθῆναι, παρόντος καὶ συναγωνιζομένου Καίσαρος, δεινὸν ἐδόκει, καὶ [n] τῶν καλῶς ἀγωνισαμένων μάρτυς αὐτὸς, ὁ καὶ τιμήσων, παρῆν· [o] κέρδος δ' ἦν ἤδη καὶ τὸ γνωσθῆναι Καίσαρι γενναῖον ὄντα. διὰ τοῦτο πολλοὶ τῆς κατὰ σφᾶς ἰσχύος ἀμείνους τῇ προθυμίᾳ διεφάνησαν. παραταξαμένων γοῦν κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας τῶν Ἰουδαίων πρὸ τοῦ τείχους καρτερῷ στίφει, καὶ διακοντιζομένων ἔτι πόῤῥωθεν τῶν ταγμάτων ἑκατέρων, Λογγῖνός τις τῶν ἱππέων, ἐξαλλόμενος [p] τῆς Ῥωμαϊκῆς τάξεως, ἐμπηδᾷ [q] τῇ μέσῃ τῶν Ἰουδαίων φάλαγγι. καὶ διασκεδασθέντων πρὸς τὴν ἐμβολὴν δύο τοὺς γενναιοτάτους ἀναιρεῖ, τὸν μὲν κατὰ στόμα πλήξας ὑπαντιάσαντα, τὸν δ' ἀνασπάσας ἐκ τοῦ προτέρου τὸ δόρυ κατὰ πλευρὰν διαπείρει τραπόμενον, [r] ἐκ μέσων τε τῶν πολεμίων πρῶτος εἰς τοὺς σφετέρους ἔδραμεν. ὁ μὲν οὖν δι' ἀρετὴν ἐπίσημος ἦν, ζηλωταὶ δὲ τῆς [s] ἀνδρείας ἐγίνοντο πολλοί. [t] καὶ οἱ Ἰουδαῖοι μὲν ἀμελοῦντες τοῦ παθεῖν, τὸ διαθεῖναι μόνον ἐσκόπουν. ὅ, τε θάνατος αὐτοῖς ἐδόκει κουφότατος, [v] εἰ καὶ μετὰ τοῦ κτεῖναί τινα τῶν πολεμίων προσπέσοι. [x] Τίτος δὲ τῆς τῶν στρατιωτῶν ἀσφαλείας οὐχ ἧττον τοῦ κρατεῖν [y] προὐνόει, καὶ τὴν μὲν ἀπερίσκεπτον ὁρμὴν ἀπόνοιαν λέγων, μόνην δ' ἀρετὴν τὴν μετὰ προνοίας, καὶ τοῦ μηδὲν τὸν δρῶντα παθεῖν ἐν ἀκινδύνῳ τῷ κατὰ σφᾶς [z] ἐκέλευσεν ἀνδρίζεσθαι.

δ'. Προσάγει δ' αὐτὸς τοῦ βορείου τείχους τῷ μέσῳ πύργῳ τὴν ἑλέπολιν, ἐν ᾧ τῶν Ἰουδαίων τὶς ἀνὴρ γόης ὄνομα [a] Κάστωρ [b] ἐλόχα μεθ' ὁμοίων δέκα, τῶν λοιπῶν φυγόντων διὰ τοὺς τοξότας. [c] οὗτοι μέχρι μέν τινος [d] ὑποπεπτηχότες τοῖς θωρακίοις [e] ἠρέμουν, [f] σαλευομένου δὲ τοῦ πύργου διανίστανται, καὶ προτείνας, ὁ Κάστωρ τὰς χεῖρας ὡς ἱκετεύων δῆθεν ἐκάλει τὸν Καίσαρα, καὶ τῇ φωνῇ κατοικτιζόμενος ἐλεῆσαι σφᾶς παρεκάλει. [g] πιστεύσας δ' ἐξ ἁπλότητος ὁ Τίτος, καὶ μετανοεῖν ἤδη τοὺς Ἰουδαίους ἐλπίσας, ἐπέχει μὲν τοῦ κριοῦ τὴν ἐμβολὴν, [h] κωλύει τε τοξεύειν τοὺς ἱκέτας. λέγειν δ' ἐκέλευσεν, ὅ, τι βούλεται, τῷ Κάστορι. τοῦ δὲ εἰπόντος ἐπὶ δεξιᾷ καταβῆναι θέλειν, ὁ Τίτος συνήδεσθαι μὲν αὐτῷ τῆς εὐβουλίας ἔφη, συνήδεσθαι δ' εἰ πάντες [i] ἤδη τὰ αὐτὰ φρονοῦσι, καὶ τῇ πόλει

g Ἰδέα μάχης ἀπελείπετο.] Ita *Big. Gall.* & *Vat.* ἡ δὲ ἀμάχης *Bod.* ἰδία μάχης in *Editis Aliisque.*
h Ἑτοιμότατον εἶναι] Ἑτοιμότατος *Big.*
i Τοῦ τε κρατεῖν ἔθος,] Τότε τοῦ κρ. *Big.*
k Συνεχεῖς τε στρατεῖαι,] Ita *Big.* & *Ruf.* συνεχής τε στρατεία in *Editis Aliisque.*
l Πᾶσι] Abest a *Rost.*
m Τότε γὰρ] Antea erat τό, τε γάρ.
n Τῶν καλῶς ἀγωνισαμένων] Τῷ καλῶς ἀγωνισαμένῳ *Big.*
o Κέρδος δ' ἦν] Καρπὸς δ' ἦν *Vat. Rost.* L. B. & *Ruf.*
p Τῆς Ῥωμαϊκῆς τάξεως,] Τῆς τάξεως τῆς Ῥωμαϊκῆς *Big.*
q Τῇ μέσῃ τῶν Ἰουδαίων] Ita *Big.* μέσῃ τῇ in *Editis Aliisque.*
r Ἐκ μέσων τε τῶν πολεμίων] Ἐκ μέσου δὲ τῶν π. *Big.*
s Ἀνδρείας ἐγίνοντο πολλοί.] Ἀνδραγαθίας *Big.*
t Καὶ οἱ Ἰουδαῖοι] Καὶ Ἰουδαῖοι *Big.* & L. B.

v Εἰ καὶ μετὰ τοῦ κτεῖναί] Delet *Rost.* Εἰ μετὰ τοῦ & mox (v. 15.) Τίτος δὲ τῶν στ. *Big.*
x Τίτος] Καῖσαρ *Rost.* & *L. B.* sæpius in seqq.
y Προὐνόει,] Recte & ita *Ed. Basil.* SPANH.
z Ἐκέλευσεν] ἐκέλευεν L. B.
a Κάστωρ] Conf. infr. contr. Apion. lib. I. §. 22. SPANH.
b Ἐλόχα] ἐλόχα, ἐνήδρευεν. *Hesych.* SPANH.
c Οὗτοι μέχρι μέν τινος] Οὗτοι δὲ μ. *Big.*
d Ὑποπεπτηχότες] Ὑπεπτηχότες *Big.* & L. B.
e Ἠρέμουν,] Abest a *Rost.*
f Σαλευομένου] Ita *Big. Vat.* & *Ruf.* λυομένου in *Editis Aliisque.*
g Πιστεύσας] Πιστεύσας δ' ὡς ἐξ *Big.*
h Κωλύει τε τοξεύειν] Κωλύει δὲ τ.
i Ἤδη τὰ αὐτὰ] Ita *Big.* ταῦτ' ἤδη φρ. in *Editis Aliisque.*

k Διὸ

πόλει [k] διδόναι γε πίστιν ἑτοίμως. τῶν δέκα δὲ οἱ πέντε μὲν [l] αὐτῷ συνυπεκρίνοντο τὴν ἱκετηρίαν· οἱ λοιποὶ δ᾽ οὐκ ἄν ποτε [m] δουλεύσειν Ῥωμαίοις ἐβόων, παρὸν ἐλευθέρους ἀποθανεῖν. καὶ μέχρι πολλοῦ διαφερομένων, ἐτρίβετο μὲν ἡ προσβολή. πέμπων δ᾽ ὁ Κάστωρ πρὸς τὸν Σίμωνα, σχολῇ βουλεύεσθαι περὶ τῶν ἐπειγόντων ἔλεγεν, ὡς οὐκ ἐπ᾽ ὀλίγον αὐτὸς διαπαίζοι τὴν Ῥωμαίων [n] ἀρχήν. ἅμα δὲ ταῦτα πέμπων, καταφανὴς ἦν καὶ τοὺς ἀπειθοῦντας ἐπὶ τὴν δεξιὰν παρακαλῶν. οἱ δ᾽, ὥσπερ ἀγανακτοῦντες, ὑπὲρ τὰ θωράκια [o] διῄρουν τε τὰ ξίφη γυμνά, καὶ τοὺς θώρακας αὐτῶν πλήξαντες, ὡς ἀπεσφαγμένοι κατέπεσον. θάμβος δὲ τὸν Τίτον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν εἰσῄει τοῦ τῶν ἀνδρῶν παραστήματος, καὶ μὴ δυνάμενοι κάτωθεν ἀκριβῶς τὸ γεγενημένον ἰδεῖν, ἐθαύμαζόν τε τῆς εὐτολμίας αὐτοὺς, καὶ τοῦ πάθους ἠλέουν. τοξεύει δέ τις ἐν τούτῳ παρὰ τὴν ῥῖνα τὸν Κάστορα, κἀκεῖνος εὐθέως ἀνασπάσας τὸ βέλος ἐπεδείκνυ τῷ Τίτῳ, καὶ [p] ὡς οὐ δίκαια πάσχων [q] κατεμέμφετο. πρὸς δὲ τὸν βαλόντα σχετλιάσας Καῖσαρ, ἔπεμπε παρεστῶτα τὸν Ἰώσηπον δοῦναι τῷ Κάστορι δεξιάν. [r] ἀλλ᾽ ὁ μὲν, οὔτ᾽ αὐτὸς ἔφη προσελεύσεσθαι, φρονεῖν γὰρ οὐδὲν ὑγιὲς τοὺς δεομένους, καὶ τοὺς [s] ὡρμημένους τῶν φίλων κατέσχεν. Αἰνείας δέ τις τῶν [t] αὐτομόλων, αὐτὸς ἔφη προσελεύσεσθαι. καὶ τοῦ Κάστορος [v] καλοῦντος, ὅπως δέξαιτό τις καὶ τὸ ἀργύριον ὃ φέρει [x] μετ᾽ αὐτοῦ, σπουδαιότερον ὁ Αἰνείας διαπετάσας τὸν κόλπον προσέδραμεν. ἀράμενος δ᾽ ὁ Κάστωρ πέτραν ἐπαφίησιν αὐτῷ, καὶ τούτου μὲν διήμαρτε φυλαξαμένου, τιτρώσκει δὲ στρατιώτην ἕτερον προσελθόντα. συννοήσας δὲ Καῖσαρ τὴν ἀπάτην, πρὸς [y] βλάβης μὲν ἔγνω τὸν ἐν πολέμοις ἔλεον· τὸ γὰρ ἀπηνέστερον ἧττον ὑποπίπτειν τῷ πανούργῳ. τὰς δ᾽ ἐμβολὰς τῆς ἑλεπόλεως ὀργῇ τῆς χλεύης ἐποιεῖτο δυνατωτέρας· ὑποδιδόντα [z] δὲ τὸν πύργον [a] ἐμπιπρᾶσιν οἱ περὶ τὸν Κάστορα, καὶ διὰ τῆς φλογὸς εἰς τὴν [b] ὑπ᾽ αὐτῷ κρυπτὴν [c] ἁλλόμενοι, πάλιν δόξαν ἀνδρείας Ῥωμαίοις [d] παρέσχον, ὡς ῥίψαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τὸ πῦρ.

civitati manus dare. Ex decem autem quinque se supplices esse simulabant: reliqui vero nunquam se Romanis servituros clamabant, dum mori liberis liceat. Cumque diu inter se disceptarent, cessabat oppugnatio. Castor autem *interea* nuncios ad Simonem mittens eum monebat, ut, dum otium esset, de rebus urgentibus consilium caperet: non enim paulisper se illudere *velle* imperatori Romano. Simul autem dum ista mitteret, præ se ferebat illud ipsum agere, ut contranitentes ad pacem hortaretur. Illi vero, velut ægre *id* ferentes, super turris loricam nudos coruscarunt gladios, percussisque illorum thoracibus tanquam interfecti ciciderunt. At Titus & qui cum eo erant tantam virorum audaciam obstupuêre, cumque ex inferiori loco quod factum erat vere videre non potuissent, & illos ob *animi* fortitudinem mirabantur & ob calamitatem miserabantur. Interea vero Castorem juxta narem quidam sagitta percutit; atque ille, cum statim telum extraxisset, id Tito ostendebat, & iniqua se perpeti querebatur. Cæsar autem, jaculatore increpito, Josepho adstanti mandabat ut dextram daret Castori. Verum ille neque se aditurum respondit, ut qui nihil sani supplices cogitare norit; & amicos qui ire properabant continuit. Æneas autem, quidam è perfugis, sese iturum ad ipsum dicebat. Atque vociferante Castore, ut aliquis etiam argentum exciperet quod secum *ad fidem faciendam* ferebat, studiose magis Æneas aperto sinu *ad eum* accurrebat. Quod cum videret Castor, saxo sublato illud in eum dimisit: & ab ipso quidem aberravit sibimet ab illo cavente; sed alium militem, qui præsens aderat, vulneravit. Cæsar autem, cum fraudem dolumque secum reputasset, intellexit misericordiam quidem in bello nocere, & haud ita facile à calliditate circumveniri crudelitatem. ob illusionem vero iratus, majore vi helepoles impelli faciebat. Castor autem ejusque socii turrim, cum ictibus jam cederet, incendunt, saltuque per flammas in cuniculos ejus se conjicientes, iterum Romanos in magnam de fortitudine *sua* opinionem adducebant, tanquam seipsos ignibus tradidissent.

Castor vulnus in nase accipit.

ΚΕΦ. η΄.

Ὡς τὸ δεύτερον τεῖχος δὶς παρέλαβον οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ πρὸς τοῦ τρίτου παράληψιν ἡτοιμάσθησαν.

Αἱρεῖ δὲ Καῖσαρ ταύτῃ τὸ τεῖχος ἡμέρᾳ πέμπτῃ μετὰ τὸ πρῶτον, καὶ τῶν Ἰουδαίων φυγόντων ἀπ᾽ αὐτοῦ, παρέρχεται μετὰ [e] χιλίων ὁπλιτῶν [f] ἔνδον, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἐπιλέκτων, καθὸ καὶ τῆς [g] Καινῆς πόλεως ἐριοπώλιά τε ἦν καὶ χαλκεῖα, καὶ ἱματίων ἀγορὰ, πρὸς δὲ τὸ τεῖχος πλάγιοι κατέτεινον οἱ στενωποί. εἰ μὲν οὖν ἢ τοῦ τείχους πλέον [h] εὐθέως

CAP. VIII.

Quomodo secundum murum bis occuparunt Romani, & ad tertium superandum se comparabant.

Cæsar autem hac parte murum capit die quinto post primum *captum*: fugatisque inde Judæis, intra murum ingreditur cum mille armatis, lectisque quos circa se habebat *militibus*, ubi Novæ civitatis lanæ venditores erant, & fabri ærarii, vestiumque mercatus, & ad murum angustæ viæ transversæ tendebant. Et quidem si vel muri partem majorem statim disjecisset, aut lege belli ingressus

Alter murus capitur, sed mox repelluntur Romani.

k Διδόναί γε πίστιν] Iterum cum *Cod. Big.* διδόναι δὲ in *Editis Aliisque.*

l Αὐτῷ συνυπεκρίνοντο] Αὐτῶν *Big.* cui lectioni favet *Zonaras*, qui habet, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ δέκα οἱ μὲν τὴν ἱκεσίαν συνυποκρίνοντο.

m Δουλεύσειν Ῥωμαίοις ἐβόων,] Δουλεύειν *Big.* non ita *Zonaras*, apud quem δουλεύσειν.

n Ἀρχήν.] Ὁρμὴν *Big.* nec aliter forsan *Zonaras*, qui habet, ὡς ἐμπαίζοντος Ῥωμαίοις αὐτοῦ καὶ τὸ σφῶν ἐπέχοντος ὅρμημα.

o Διῄρουν] διῇραν *L. B.*

p Ὡς οὐ δίκαια πάσχων] Illud ὡς è *MSS.*

q Κατεμέμφετο.] Ἐμέμφετο *Big.*

r Ἀλλ᾽ ὁ μὲν,] Ἀλλ᾽ οὔτ᾽ ὁ αὐτὸς ἔφη *Big.* ἀλλ᾽ ὁ μὲν οὔτε αὐτὸς ἔφη *Voss.*

s Ὡρμημένους τῶν φίλων] Ὁρμημένους in *Editis.*

t Αὐτομόλων,] Ita *Big. Voss. Lips. Lugd. Bat. Rost.* & *Ruf.* εὐτόλμων in *Editis Aliisque.*

v Καλοῦντος,] Προκαλοῦντος *Big.*

x Μετ᾽ αὐτοῦ,] Μεθ᾽ ἑαυτοῦ *Big.*

y Βλάβης] βλάβην *L. B.* & *Rost.*

z Δὲ τὸν πύργον] Ita *Big.* τε in *cæteris.*

a Ἐμπιπρᾶσιν] ἐμπιμπρᾶσιν *L. B.*

b Ὑπ᾽ αὐτῷ] Sic *Big.* & *Lugd. Bat.* ἐπ᾽ αὐτῷ in *reliquis.*

c Ἀλλόμενοι,] Eo modo *Vat.* ἀλόμενοι in *Editis Aliisque.* ἁλάμενοι *L. B.*

d Παρέσχον,] ἐποίησαν *L. B.* & *Rost.*

e Χιλίων] Ita *Big. Voss. Lips.* & *Ruf.* δισχιλίων in *Editis.*

f Ἔνδον,] Ita quidem *Big.* & *Ruf.* antea erat ἔνδον ὁπλιτῶν.

g Καινῆς πόλεως] Conf. supr. lib. 5 c. 6. §. 2. SPANH.

h Εὐθέως] Abest a *Rost.*

gressus quod ceperat vastasset, inde nihil damni, uti credo, victoria accepisset. Nunc autem fore sperans, ut verecundia Judæorum animos flecteret, si viderent, se quamvis posset, haud tamen gravius quidquam in eos consulere, facilem discessioni aditum non dilatavit: haud enim insidiaturos esse putabat quibus benefacere in animo habuit.

X. Denique postquam ingressus est, vetuit, ne comprehensi cæderentur, neve ædes incenderentur. Sed tam seditiosis, si pugnare vellent sine populi detrimento, copiam dabat, quàm ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. plurimi namque faciebat, sibi civitatem conservari, templum vero civitati. Et populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat: bellicosis autem pro infirmitate ducebatur *hæc ejus* humanitas; Titumque, quod aliam civitatem capere non posset, has conditiones proponere existimabant. Mortem autem populo denunciantes si vel mentio facta esset de traditione, eosque jugulantes qui vel pacem nominarent, etiam Romanos urbem ingressos adoriuntur, alii illis per angiportus obviam facti, alii ex ædibus. alii extra muros per superiores portas egressi: quibus perturbati præsidiarii *Romani* è turribus desilientes in castra revertebantur. Clamor autem militum ubique intra civitatem audiebatur qui ab hostibus cingerentur, foris autem eorum qui relictis *in urbe* metuebant. Atque magis magisque crescente numero Judæorum, illisque ex notitia angiportuum valde prævalentibus, & multos *Romanorum* vulnerabant, atque facto in eos impetu repellebant. Illi autem ex necessitate plus resistebant. non enim multis simul fugiendi copia per angustias muri patebat: parumque aberat quin omnes perempti fuissent qui irruerant, nisi Titus eis opem tulisset. Nam cum in extremis angiportuum sagittarios disposuisset, & ipse ubi plus erat multitudinis constitisset, missilibus hostes reprimebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir fortis, quique se in ea pugna talem præstitit. Cæsar autem non destitit eos sagittis petere, Judæosque prohibere ne irruerent, donec omnes milites se subduxerant.

Obstinatus Judæorum animus.

Acris pugna Romanos inter & Judæos.

Domitius Sabinus vir fortis.

2. Romani quidem ita, post secundum murum captum, repulsi erant. omnes vero in urbe bellicosi animos sustulerunt, & successu *inopinato* elati erant: neque Romanos *iterum* in urbem irruere ausuros esse, neque se vinci posse, si ad prælium irent, persuasum habentes. nam cæcitatem eorum animis injiciebat Deus ob commissa sua atque delicta; & neque cernebant quanto Romanis major illâ quæ pulsa fuerat, vis superesset, neque famem illis obrepentem *sentiebant.* adhuc enim ex malis publicis comedebant, & de sanguine civitatis bibebant. Boni autem jamdudum inopiâ laborabant, & rerum necessariarum penuriâ jam multi deficiebant: populi vero interitum seditiosi sibimet in levamen cedere existimabant. nam solos eos qui pacem aversarentur salvos esse cupiebant, * quique vivere non optarent nisi ut bellum Romanis facerent: contrariam vero multitudinem ut supervaca-

διέλυσεν, ἢ πολέμου νόμῳ παρελθὼν ἐπόρθει [i] τὸ ληφθὲν, οὐκ ἂν οἶμαι τὶς ἐμίγη βλάβη τῷ κράτει. νῦν δὲ Ἰουδαίους μὲν ἐλπίσας δυσωπήσειν ἐξὸν κακοῦν [k] τὸ μὴ θέλειν, πρὸς δ᾽ ἀναχώρησιν εὐμαρῆ τὴν εἰσβολὴν οὐκ ἐπλάτυνεν· οὐ γὰρ ἐπιβουλεύσειν οὓς εὐεργετεῖν ὑπελάμβανεν. παρελθὼν γοῦν οὔτε κτείνειν τινὰ τῶν καταλαμβανομένων ἐπέτρεψεν, οὔθ᾽ [l] ὑποπιπράναι τὰς οἰκίας. [m] ἀλλ᾽ ἅμα μὲν τοῖς στασιασταῖς εἰ βούλοιντο μάχεσθαι δίχα τῆς τοῦ δήμου βλάβης, [n] ἄδειαν ἐδίδου, τῷ δήμῳ δὲ τὰς κτήσεις ὑπισχνεῖτο δώσειν. περὶ [o] πλείστου γὰρ ἐποιεῖτο σῶσαι τὴν μὲν πόλιν [p] αὐτῷ, τὸν δὲ ναὸν τῇ πόλει. τὸν μὲν οὖν λαὸν ἕτοιμον εἶχεν εἰς ἃ προὔτρεπε καὶ πάλαι· τοῖς μαχίμοις δὲ ἐδόκει τὸ φιλάνθρωπον ἀσθένεια, καὶ τὸν Τίτον ἀδυναμίᾳ τοῦ [q] τὴν ἄλλην πόλιν ἑλεῖν ταῦτα [r] προτείνειν ὑπελάμβανον. [s] διαπειλοῦντες δὲ τοῖς δημόταις θάνατον εἰ περὶ παραδόσεως μνησθείη τὶς αὐτῶν, καὶ τοὺς παραφθεγγομένους εἰρήνην ἀποσφάττοντες, ἐπιτίθενται καὶ τοῖς [t] εἰσελθοῦσι Ῥωμαίων, οἱ μὲν κατὰ τοὺς στενωποὺς ὑπαντιάσαντες, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν, ἄλλοι δ᾽ ἔξω τοῦ τείχους κατὰ τὰς ἄνω προπηδήσαντες πύλας, πρὸς οὓς ταραχθέντες οἱ φρουροὶ τοῦ τείχους, καθαλλόμενοι τῶν πύργων ἀνεχώρουν εἰς τὰ στρατόπεδα. κραυγὴ δ᾽ ἦν τῶν μὲν εἴσω πάντοθεν πολεμίοις κεκυκλωμένων, τῶν δ᾽ ἔξωθεν περὶ τοῖς ἀπολειφθεῖσι δεδοικότων. [v] πληθύνοντες δ᾽ ἀεὶ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πολλὰ πλεονεκτοῦντες κατ᾽ ἐμπειρίαν τῶν στενωπῶν, ἐτίτρωσκόν τε πολλοὺς, καὶ προσπίπτοντες ἐξώθουν. οἱ δὲ κατ᾽ ἀνάγκην τὸ πλέον [x] ἀντεῖχον. οὐ γὰρ ἦν ἀθρόους διαφυγεῖν διὰ στενοῦ τοῦ τείχους· δοκοῦσί τ᾽ ἂν κατακοπῆναι πάντες οἱ παρελθόντες, μὴ προσαμύναντος τοῦ Τίτου. διαστήσας γὰρ ἐπ᾽ ἄκροις τοῖς στενωποῖς τοὺς τοξότας, καὶ κατὰ τὸ μάλιστα [y] πληθύοντα σταθεὶς αὐτὸς, ἀνέστελλε τοῖς βέλεσι τοὺς πολεμίους, καὶ σὺν αὐτῷ Δομίτιος Σαβῖνος, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ κατὰ ταύτην φανεὶς τὴν μάχην. παρέμεινε δὲ συνεχῶς τοξεύων Καῖσαρ, καὶ τοὺς Ἰουδαίους κωλύων παρελθεῖν, μέχρι πάντες ἀνεχώρησαν οἱ στρατιῶται.

β΄. Ῥωμαῖοι μὲν οὕτω, κρατήσαντες τοῦ δευτέρου τείχους, ἐξεώθησαν. τῶν δ᾽ ἀνὰ τὸ ἄστυ μαχίμων ἐπήρθη τὰ φρονήματα, καὶ μετέωροι πρὸς τὴν εὐπραγίαν ἦσαν· οὔτ᾽ ἂν Ῥωμαίους [z] εἰς τὴν πόλιν τολμήσειν ἔτι παρελθεῖν, οὔτ᾽ ἂν αὐτοὶ [a] παρελθόντες ἡττηθήσεσθαι δοκοῦντες. ἐπεσκότει γὰρ αὐτῶν ταῖς γνώμαις διὰ τὰς παρανομίας ὁ Θεὸς, καὶ οὔτε τὴν Ῥωμαίων ἰσχὺν ὅσῳ [b] πλείω καταλείπετο τῆς ἐξελαθείσης ἔβλεπον, οὔτε τὸν ὑφέρποντα λιμὸν αὐτοῖς. ἔτι γὰρ παρῆν ἐσθίειν ἐκ τῶν δημοσίων κακῶν, καὶ τὸ τῆς πόλεως αἷμα πίνειν. ἔνδεια δὲ τοὺς ἀγαθοὺς ἐπεῖχε πάλαι, καὶ σπάνει τῶν ἐπιτηδείων [c] ἤδη διελύοντο πολλοί. τὴν δὲ τοῦ λαοῦ φθορὰν, ἑαυτῶν οἱ στασιασταὶ κουφισμὸν ὑπελάμβανον. μόνους γὰρ ἠξίουν σώζεσθαι, τοὺς μὴ ζητοῦντας εἰρήνην, καὶ κατὰ Ῥωμαίων ζῆν προῃρημένους. τοῦ δ᾽ ἐναντίου πλήθους ὥσπερ ἐπιβάλλοντος

[d] βα-

i Τὸ ληφθὲν,] Τὸ λειφθὲν *Big.*

k Τὸ μὴ θέλειν,] Sic in *Edit. Gen.* Τῷ μὴ θέλειν sine τὸ *Big.* (*Paris.* plerique) & *Suid.* voce ἐξὸν. Incertum quo modo legerit *Rufinus*, qui vertit, *nunc autem Judæos exoratum iri sperans, cum liceret capere facilem discessioni aditum non dilatavit.*

l Ὑποπιπράναι] ὑποπιμπράναι *L. B.*

m Ἀλλ᾽ ἅμα μὲν] Illud ἀλλ᾽ è *Cod. Big.* & *Ruf.* ἀλλὰ τοῖς μὲν στασ. *Rost.*

n Ἄδειαν ἐδίδου,] Ita *Big.* nec aliter, ut puto, *Ruf.* antea erat ἄδειαν ἐξόδου ἐδίδου. Abest ἐδίδου a *Rost.* in quo seqq. quædam folia sunt transposita.

o Πλείστου γὰρ ἐποιεῖτο] Πολλοστοῦ *Big*

p Αὐτῷ,] Ἑαυτῷ *Big.*

q Τὴν ἄλλην πόλιν] Τὴν ὅλην π. *Voss.* & *Rost.*

r Προτείνειν] προτείνων *Rost.*

s Διαπειλοῦντες] Ita *Big.* & *Ruf.* Διαπειλοῦσι *Big.*

t Εἰσελθοῦσι Ῥωμαίων,] Επελθοῦσι *Big.*

v Πληθύνοντες] Πληθύνοντες Ἰουδαῖοι *Big.*

x Ἀντεῖχον.] Ἀντέσχον & mox φυγοῖν *Big.*

y Πληθύοντα] πληθύνοντα *L. B.*

z Εἰς τὴν πόλιν τολμήσειν] Ετι παρελθεῖν εἰς τὴν πόλιν τολμήσειν *Big.*

a Παρελθόντες ἡττηθήσεσθαι δοκοῦντες.] Nisi pro *Genitivo* absoluto *Nominativus* more *Attico* adhibeatur, παρελθόντων sane scribendum.

b Πλείω] πλείων *L. B.*

c Ἤδη διελύοντο πολλοί.] Illud ἤδη è *Cod. Big.*

* Quique vivere contra Romanos optarent, *Ruf.*

d Βάρος]

[d] βάρους ἥδοντο δαπανωμένων. τοιοῦτοι μὲν δὴ πρὸς τοὺς ἔνδον ἦσαν· Ῥωμαίους δὲ πάλιν τῆς εἰσόδου πειρωμένους ἐκώλυον φραξάμενοι, καὶ τὸ [e] καταρριφθὲν ἀντιτειχίσαντες τοῖς σώμασι. τρισὶ μὲν ἀντεῖχον ἡμέραις καρτερῶς ἀμυνόμενοι, τῇ τετάρτῃ δὲ [f] προσβάλλοντα γενναίως Τίτον οὐκ ἤνεγκαν, ἀλλὰ βιασθέντες ᾗ καὶ πρότερον ἀναφεύγουσιν. ὁ δὲ, πάλιν τοῦ τείχους κρατήσας, [g] τὸ προσάρκτιον μὲν εὐθέως κατέρριψε πᾶν· ἐπὶ δὲ τοῦ κατὰ μεσημβρίαν [h] φρουροὺς τοῖς πύργοις ἐγκαταστήσας, τῷ τρίτῳ προσβάλλειν ἐπενόει.

neum onus consumi gaudebant. Atque ita quidem erga eos qui intus erant se gerebant: Romanos vero, qui iterum ingredi nitebantur, * armati prohibebant, partemque muri dejectam corporibus muniebant. Per triduum quidem restiterunt valide dimicantes: quarto vero die Titum fortiter eos adortum non sustinuerunt; sed vi coacti rursum quò antea refugêre. Ille autem, iterum muro potitus, quantum ad septentrionem quidem spectat statim diruit; partis vero meridionalis turribus præsidio imposito, de tertio *muro* oppugnando cogitabat.

ΚΕΦ. θ'. — CAP. IX. X.

Ὅτι Τίτος, Ἰουδαίων πρὸς τὴν ἄνεσιν πολιορκίας μηδὲν μαλακισθέντων, πάλιν ὥρμησεν εἰς τὸ πολιορκεῖν· καὶ Ἰώσηπον ὑπέπεμψε διαλέγεσθαι τοῖς ὁμοφύλοις περὶ εἰρήνης.

Titus, cum Judæi obsidione aliquantisper remissa ne minimum quidem emollescerent, iterum impetu fertur ad urbem obsidendam: & Josephum submisit qui cum popularibus suis de pace ageret.

ΔΟξαν δ' [i] ἐπανιέναι πρὸς ὀλίγον τὴν πολιορκίαν, καὶ [k] διωρίαν βουλῆς τοῖς στασιασταῖς παρασχεῖν, εἴ τι πρὸς τὴν καθαίρεσιν ἐνδοῖεν τοῦ δευτέρου τείχους, ἢ καὶ τὸν [l] λιμὸν ὑποδείσαντες· οὐ γὰρ εἰς πολὺ τὰς ἁρπαγὰς [m] αὐτοῖς [n] ἐξαρκέσειν· εἰς δέον κατεχρῆτο τὴν ἄνεσιν· ἐνστάσης γὰρ τῆς προθεσμίας, καθ' ἣν ἔδει [o] διαδοῦναι τοῖς στρατιώταις τροφὰς, ἐν ἀπόπτῳ τοῖς πολεμίοις ἐκέλευσε τοὺς ἡγεμόνας [p] ἐκτάξαντας τὴν δύναμιν ἀπαριθμεῖν ἑκάστῳ τ' ἀργύριον. οἱ δ' ὥσπερ ἔθος ἀποκαλύψαντες τὰ ὅπλα θήκαις ἐσκεπασμένα τέως, κατάφρακτοι [q] προσῄεσαν, καὶ τοὺς ἵππους ἄγοντες οἱ ἱππεῖς κεκοσμημένους. ἐπὶ πλεῖστον δὲ τὰ πρὸ τῆς πόλεως ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ περιελάμπετο, καὶ τῆς ὄψεως ἐκείνης οὐδὲν οὔτε τοῖς σφετέροις [r] ἐπιτερπέστερον, οὔτε τοῖς πολεμίοις παρέστη φοβερώτερον. κατεπλήσθη γὰρ ἀφορώντων τό, τε ἀρχαῖον τεῖχος ἅπαν, καὶ τοῦ ἱεροῦ τὸ βόρειον κλίμα, τάς τε οἰκίας μεστὰς ἦν προκυπτόντων ὑπεριδεῖν, καὶ τῆς πόλεως οὐδὲν ὃ μὴ κεκάλυπτο πλήθει διεφαίνετο. κατάπληξις δὲ [s] δεινὴ καὶ τοῖς τολμηροτάτοις ἐνέπεσε, τήν τε δύναμιν ἐπὶ ταυτὸ [t] πᾶσαν ὁρῶσι, καὶ τὸ κάλλος τῶν ὅπλων, καὶ τὴν εὐταξίαν τῶν ἀνδρῶν. [v] δοκοῦσί τ' ἄν μοι πρὸς ἐκείνην οἱ στασιασταὶ [x] μεταβαλέσθαι τὴν ὄψιν, εἰ μὴ δι' ὑπερβολὴν ὧν τὸν δῆμον ἔδρασαν κακῶν, συγγνώμην παρὰ Ῥωμαίοις ἀπήλπιζον. ἀποκειμένου δὲ τοῦ μετὰ κολάσεως [y] εἰ παύσαιντο, πολὺ [z] κρείττονα τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον ἡγοῦν-

CUM autem ei visum esset obsidionem in breve tempus remittere, spatiumque ad deliberandum seditiosis dare, an aliquid ad deditionem facerent ex secundi muri demolitione, aut etiam famis metu, (nec enim diu eis rapinas posse sufficere) cessatione ut commode cederet utebatur. Nam cum dies advenisset, quo militibus oportebat alimenta distribui, jussit ducibus, ut, copiis in loco hostibus conspicuo ordinatis, pecuniam singulis numerarent. Illi autem, ut solebant, armis eductis ex involucris quibus antea abdita latebant, loricati procedunt, equitibus etiam equos ornatos ducentibus. Loca insuper suburbana per plurimum spatii argento & auro circumquaque lucebant; illoque spectaculo nihil aut suis jucundius erat, aut hostibus plus terroris afferebat. spectatoribus enim & vetera plena erant mœnia, & templi regio septentrionalis, atque cernere erat domos prospicientium refertas, omnemque civitatis partem multitudine obsessam tectamque. Gravis autem consternatio etiam audacissimos occupabat, cum copias omnes in locum unum coactas viderent, & armorum pulchritudinem, bonumque militum ordinem. Et fortasse seditiosi ista intuendo animos mutassent, nisi malorum immanitate quæ in populum commiserant, veniam sibi à Romanis datum iri desperassent. Imminente autem, si *pugna* destitissent, morte ad supplicium, bello mori longe præstabilius esse ducebant.

Omissa obsidione lustratur Romanorum exercitus.

d Βάρους] Pro βαρβάρους legit βάρβαρον *Big.* ὥσπερ ὑπερβάλλοντος βάρους *Voss.* ὥσπερ βάρος τι ἥδοντο legisse videtur *Rufinus*: qui vertit, *velut onus quoddam consumi gratulabantur.* HUDS. Integra *Voss.* seu *Lugd. Bat.* Lectio hæc est, τοῦ δ' ἐναντίου πλήθους ὥσπερ ὑπερβάλλοντος βάρους ἥδοντο δαπανωμένων, quam lectionem multum præfero Hudsonianæ, τὸ δ' ἐναντίον πλῆθος ὥσπερ ὑπὸ βαρβάρων βαρβάρους ἥδοντο δαπανώμενον. Verterat: *Contrariam vero multitudinem, ut barbaram a barbaris consumi gaudebant.* Nam & (in reliquis vulg. illam sequentes lectionem) βάρος tamen pro βαρβάρους retinent *Rost.* & tres *Paris.* quin & ex iisdem *Paris.* præterea duo optimi id suadent; quorum alter in litura vocem illam supprimit, alter plane præterit. sed præcipue sensus postulat. In præcedentibus enim non agit de Judæis a Romanis interfectis, sed fame consumtis; hi itaque (tanquam in navi tempestate agitata) ut inutile pondus & deprimens ejiciuntur non amplius fruges consumturi. Imo *Lugd. Bat.* lectionem ad verbum suo tempore jam invenit *Rufinus*, vertens: *Contrariam vero multitudinem, velut onus quoddam, consumi gratulabantur.* Neque suspicetur aliquis δαπανωμένους legi in ultima voce debere, quum δαπανωμένων antiquiss. *Paris.* etiam exhibeat. HAV.

e Καταρριφθὲν] Καταρρίφὲν *Big.* & *Lugd. Bat.*

f Προσβάλλοντα γενναίως] Προσβαλόντα *Big. L. B. Busb.* & *Rhed.*

g Τὸ προσάρκτιον] τὸ προσαρκτῖον *Rost.*

h Φρουροὺς] Φρουρὰς in nonnullis *MSS.*

i Επανιέναι] Ita *Big.* ἐπανεῖναι in *Editis Aliisque.*

k Διωρίαν βουλῆς] Conf. supr. lib. 1. c. 32. §. 3. SPANH. διορίαν *L. B.*

l Λιμὸν ὑποδείσαντες·] Sic *Big.* & *Ruf.* δῆμον in *cæteris.*

m Αυτοῖς] αὐτῶν *L. B.* & *Rost.*

n Εξαρκέσειν·] Αρκέσειν *Big.*

o Διαδοῦναι] Sic *Big.* & *Ruf.* δοῦναι in *cæteris.*

p Εκτάξαντας τὴν δύναμιν ἀπαριθμεῖν] Ita in *MSS.* quo modo & *Rufinus* qui vertit, *jussit duces ordinato exercitu* &c. ἐξετάξαντας, forsan pro ἐξετάσαντας in *Editis.*

q Προσῄεσαν,] Sic legisse videtur *Ruf.* προσῄεσαν in *Editis Aliisque.*

r Επιτερπέστερον,] ἐπιπρεπέστερον *Rost.*

s Δεινὴ] ἦν δεινὴ *Rost.*

t Πᾶσαν ὁρῶσι,] Πᾶσιν *Big.* & *Busb.*

v Δοκοῦσί τ' ἄν] Δοκοῦσί τε γὰρ ἂν *Big.*

x Μεταβαλέσθαι τὴν ὄψιν,] Μεταβάλλεσθαι *Big.*

y Εἰ παύσαιντο,] Εἰ μὴ παύσαιντο *Big.*

z Κρείττονα] κρείττω *L. B.*

* *Al.* addensati.

bant. prævalebat etiam fatum, quod innocentes cum nocentibus & civitatem cum seditiosis perire decreverat.

Redintegratur obsidio.

2. Et quatriduum quidem consumptum erat à Romanis, dum singulis legionibus distribuunt annonam. Quinto autem die, cum nihil de pace ageretur à Judæis, Titus, legiones bifariam dispartitus, aggeres excitare cœpit, & juxta Antoniam & ad Joannis monumentum: ista quidem parte superiorem civitatem captum iri existimans, & per Antoniam templum. nam nisi hoc cepisset, ne civitatem quidem occupare tutum esse arbitrabatur. In utraque igitur parte aggeres erigebantur, à singulis ordinibus singuli. Et ad monumentum quidem *Joannis* operarios prohibebant Idumæi Simonisque milites, incursus in eos facientes: Antoniam vero aggredientibus molestiam facessebant Joannis socii & zelotarum multitudo. prævalebant autem, non solum quia de superiori loco manibus pugnabant; verum etiam quia machinis jam uti didicerant. paulatim enim usus quotidianus aluit peritiam. habebant autem * scorpiones trecentos & ballistas quadraginta, quibus difficultatem afferebant Romanis in aggeribus exstruendis. Titus autem, sibi & servari civitatem sciens & perditum iri, simul & obsidioni acrius instabat & operam dabat ut Judæos ad sententiam mutandam hortaretur. Quin & factis consilium admiscebat, cumque orationem sæpe armis efficaciorem esse cognosceret, tam ipsos ut salvari vellent rogabat, tradita sibi civitate quæ jam capta videretur, quam & Josephum submittebat, patria lingua verba facturum, fore existimans ut hominis gentilis postulationi nonnihil forsan concederent.

Josephus hortatur obsessos ad deditionem.

3. Hic muros circumiens, idque agens ut extra teli jactum staret & in loco unde exaudiri posset,
„ multis orabat, „ ut sibimet ac populo parce-
„ rent, imo & patriæ & fano parcerent, neque
„ in ea duriori essent animo, quam alienigenæ.
„ Romanos quidem, *illorum* non participes, sacra
„ hostium revereri, manusque suas etiam hactenus
„ cohibere: ipsos vero in his eductos, solosque
„ ea si salva maneant habituros, ad eorum interi-
„ tum incitari. quin potius viderent muros quidem
„ concidisse validiores, expugnatis vero infirmio-
„ rem superesse: Romanorumque vires cognosce-
„ rent sustineri non posse, hisque servire non esse
„ *novum atque* inexpertum Judæis. Quod si &
„ pulchrum pro libertate bellare, id olim factum
„ oportuit. At cum semel succubitum est, mul-
„ tisque temporibus concessum imperium, velle
„ deinde excutere jugum male perire cupientium
„ est non libertatem amantium. Debere autem
„ dedignari dominos humiliores, non quorum in
„ potestate sunt omnia. Quid enim Romanos
„ effugisse *sensimus*, nisi quod propter æ-
„ stus aut frigora nulli esset usui? immo vero
„ *certum est* ad eos transiisse undique fortunam,

το. καὶ τὸ χρεὼν δ' ἐκράτει τούς τε ἀναιτίους τοῖς αἰτίοις συναπολέσθαι, καὶ τῇ στάσει τὴν πόλιν.

β'. Τέσσαρσι μὲν οὖν ἡμέραις οἱ Ῥωμαῖοι καθ' ἕκαστον τάγμα διετέλεσαν τὰς τροφὰς κομιζόμενοι. τῇ πέμπτῃ δὲ, ὡς οὐδὲν ἀπήντα παρὰ τῶν Ἰουδαίων εἰρηνικὸν, [a] διελὼν τὰ τάγματα Τίτος ἤρχετο χωμάτων, κατά τε τὴν Ἀντωνίαν καὶ τὸ τοῦ Ἰωάννου μνημεῖον· [b] ταύτῃ μὲν τὴν ἄνω πόλιν αἱρήσειν ἐπινοῶν, τὸ δὲ ἱερὸν [c] κατὰ τὴν Ἀντωνίαν. τούτου γὰρ μὴ ληφθέντος, οὐδὲ τὸ ἄστυ [d] κατέχειν ἀκίνδυνον ἦν. πρὸς ἑκατέρῳ δὴ μέρει, δύο ἠγείρετο χώματα, καθ' ἓν ἑκάστου τάγματος. καὶ τοὺς μὲν παρὰ τὸ μνημεῖον ἐργαζομένους, οἵ τε [e] Ἰδουμαῖοι, καὶ τὸ μετὰ τοῦ Σίμωνος ὁπλιτικὸν, εἶργον ἐπεκθέοντες· τοὺς δὲ, πρὸ τῆς Ἀντωνίας, οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην καὶ τὸ τῶν ζηλωτῶν πλῆθος. ἐπλεονέκτουν δὲ οὐ [f] κατὰ χεῖρα μόνον ἀφ' ὑψηλοτέρων μαχόμενοι, καὶ τοῖς ὀργάνοις δ' ἤδη χρῆσθαι μεμαθηκότες. ἡ γὰρ [g] καθ' ἡμέραν τριβὴ κατὰ μικρὸν ἔθρεψε τὴν ἐμπειρίαν. εἶχον δ' ὀξυβελεῖς μὲν τριακοσίους, τεσσαράκοντα δὲ τῶν λιθοβόλων, δι' ὧν τὰ χώματα τοῖς Ῥωμαίοις ἐποίουν δυσεργότερα. [h] Τίτος δὲ, [i] σώζεσθαί τε [k] τὴν πόλιν καὶ ἀπόλλυσθαι εἰδὼς ἑαυτῷ, ἅμα καὶ τῇ πολιορκίᾳ προσέκειτο, καὶ τοῦ παραινεῖν Ἰουδαίοις μετάνοιαν οὐκ ἠμέλει. τοῖς δ' ἔργοις ἀνέμισγε συμβουλίαν, καὶ πολλάκις [l] γινώσκων ἀνυτικώτερον ὅπλων τὸν λόγον, [m] αὐτούς τε σώζεσθαι παρεκάλει [n] παραδόντας τὴν πόλιν ἤδη παρειλημμένην, καὶ τὸν Ἰώσηπον καθίει τῇ πατρίῳ γλώσσῃ διαλέγεσθαι, τάχα ἐνδοῦναι πρὸς ὁμόφυλον δοκῶν αὐτούς.

γ'. Οὗτος περιιὼν τὸ τεῖχος, καὶ πειρώμενος ἐξωτέρω βέλους εἶναι [o] καὶ [p] ἐν ἐπηκόῳ, πολλὰ κατηντιβόλει, „ φείσασθαι μὲν [q] ἑαυτῶν καὶ τοῦ δήμου,
„ φείσασθαι δὲ καὶ τῆς πατρίδος καὶ τοῦ ἱεροῦ, μηδὲ
„ γενέσθαι πρὸς ταῦτα τῶν ἀλλοφύλων [r] ἀπαθεστέ-
„ ρους. Ῥωμαίους μέν γε τοὺς μὴ μετέχοντας ἐν-
„ τρέπεσθαι τὰ τῶν πολεμίων ἅγια, καὶ μέχρι νῦν
„ τὰς [s] χεῖρας ἐπέχειν· τοὺς δ' ἐντραφέντας αὐ-
„ τοῖς, [t] κἂν περισωθῇ μόνους ἕξοντας, [v] ὡρμῆσθαι
„ πρὸς ἀπώλειαν αὐτῶν. ἦ μὴν τὰ [x] καρτερώτε-
„ ρα μὲν αὐτῶν ὁρᾶν τείχη πεπτωκότα, λειπό-
„ μενον δὲ τὸ τῶν ἑαλωκότων ἀσθενέστερον· γιγνώσκειν
„ δὲ τὴν Ῥωμαίων ἰσχὺν ἀνυπόστατον, καὶ τὸ δου-
„ λεύειν τούτοις οὐκ [y] ἀπείραστον αὐτοῖς. εἰ γὰρ δὴ
„ καὶ πολεμεῖν ὑπὲρ ἐλευθερίας καλὸν, χρῆναι τὸ
„ πρῶτον· τὸ δ' ἅπαξ ὑποπεσόντας, καὶ μακροῖς
„ εἴξαντας χρόνοις, ἔπειτα ἀποσείεσθαι τὸν ζυγὸν,
„ [z] δυσθανατώντων οὐ φιλελευθέρων εἶναι. δεῖ μέντοι
„ καὶ δεσπότας ἀδοξεῖν [a] ταπεινοτέρους, οὐχ οἷς [b] ὑπὸ
„ χεῖρα τὰ πάντα. τί γὰρ Ῥωμαίους διαπεφευγέ-
„ ναι, πλὴν εἰ μή τι διὰ θάλπος ἢ κρύος
„ ἄχρηστον; μεταβῆναι [c] δὲ πρὸς αὐτοὺς πάντοθεν τὴν
„ τύ-

a Διελὼν τὰ τάγματα] Illud διχῇ è *Cod. Big.* & *Ruf.*
b Ταύτῃ] ταύτην *Rost.*
c Κατὰ τὴν Ἀντωνίαν] ἐπὶ τὴν Ἀν. *Rost.*
d Κατέχειν ἀκίνδυνον ἦν.] Ἀκίνδυνον ἦν κατέχειν *Big.*
e Ἰδουμαῖοι,] Ἰουδαῖοι legisse videtur *Rufinus*. perperam.
f Κατὰ χεῖρα] Illa κατὰ χεῖρα non agnoscit *Ruf.*
g Καθ' ἡμέραν] κατὰ μικρὸν *Rost.*
h Τίτος] καισαρ *L. B.* & *Rost.*
i Σώζεσθαί τε] Deest hic aliquid post Verba εἰδὼς ἑαυτῷ, ut τυχηρὸν *fortunatum*, quo sensu etiam ab *Æschylo* sumitur *Agam.* v. 472. nempe *servari aut perire urbem periculo, fore Tito fortunatum ac gloriosum.* Spanh.
k Τὴν πόλιν—εἰδὼς ἑαυτῷ,] Καὶ ἀπόλλυσθαι τὴν πόλιν εἰδὼς ἑαυτῷ *Big.* Paulo aliter sane *Ruf.* qui vertit, *sibi salvam fortunam sciens & perituram esse civitatem.*
l Γινώσκων] Γινωσκομένων *Big.*
m Αὐτούς] Αὐτοῖς *Vat.* & *Big.*
n Παραδόντας] Παραδιδόντας *Big.*
o Καὶ] Illud καὶ non agnoscit *Voss.* nec legisse videtur *Ruf.*
p Ἐν ἐπηκόῳ,] Conf. supr. lib. 3. c. 9. §. 2. Spanh.
q Ἑαυτῶν] Αὐτῶν *Big.*
r Ἀπαθεστέρους.] Ἀναισθητοτέρους *Big.*
s Χεῖρας ἐπέχειν·] Χεῖρας ἀντέχοντας ἀπειλεῖν *Big.*
t Κἂν περισωθῇ] Καὶ περισωθησομένους ἕξ. *Big.*
v Ὡρμῆσθαι] Ὡρμεῖσθαι *Big.*
x Καρτερώτερα] Sic *Vat.* & *Ruf.* καρτερώτατα in *Editis* A*liisque.*
y Ἀπείραστον] ἀπείρατον *L. B.*
z Δυσθανατώντων] Conf. supr. lib. 4. c. 1. §. 4. Spanh.
a Ταπεινοτέρους,] Sic eo sensu ταπεινός supr. lib. 4. c. 6. §. 1. ac ταπεινότατος lib. 4. c. 5. §. 2. Spanh.
b Ὑπὸ χεῖρα τὰ πάντα.] Ita cum *Cod. Big.* antea erat ὑποχείρια πάντα.
c Δὲ πρὸς αὐτοὺς] Eo modo *Big.* γὰρ in *cæteris.*

* Ballistas trecentas & quadraginta tormenta saxorum; *Ruf.* *& Ep.*

„ τύχην, καὶ κατ' ἔθνος τὸν Θεὸν [d] ἐμπεριάγοντα τὴν ἀρχὴν νῦν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας εἶναι. νόμον γε μὴν ὡρίσθαι, καὶ παρὰ θηρσὶν ἰσχυρότατον, καὶ παρὰ ἀνθρώποις, εἴκειν τοῖς δυνατωτέροις, καὶ τὸ κρατεῖν παρ' οἷς ἀκμὴ τῶν ὅπλων εἶναι. διὰ τοῦτο καὶ τοὺς προγόνους αὐτῶν, καὶ [e] πολὺ ταῖς ψυχαῖς καὶ τοῖς σώμασι, ἔτι δὲ καὶ ταῖς ἄλλαις ἀφορμαῖς ἀμείνους ὄντας, εἶξαι Ῥωμαίοις· οὐκ ἂν εἰ μὴ τὸν Θεὸν [f] ᾔδεσαν σὺν αὐτοῖς τοῦθ' ὑπομείναντας. αὐτοὺς [g] δὲ, τίνι καὶ πεποιθότας ἀντέχειν, ἑαλωκυίας μὲν ἐκ πλείστου τῆς πόλεως μέρους, τῶν δ' ἔνδον, εἰ καὶ τὰ τείχη παρέμενεν, ἁλώσεως χεῖρον διακειμένων. οὐ γὰρ λανθάνειν Ῥωμαίους τὸν ἐν τῇ πόλει λιμὸν, ᾧ νῦν μὲν τὸν δῆμον, μετ' οὐ πολὺ δὲ διαφθαρήσεσθαι καὶ τοὺς μαχίμους. εἰ γὰρ δὴ καὶ παύσαιντο Ῥωμαῖοι τῆς πολιορκίας, μηδὲ [h] ἐπεισπίπτοιεν τῇ πόλει ξιφήρεις, αὐτοῖς γε τὸν ἄμαχον [i] πόλεμον ἔνδον παρακαθῆσθαι καθ' ἑκάστην ὥραν τρεφόμενον, εἰ μὴ καὶ πρὸς τὸν λιμὸν ἆραι τὰ ὅπλα, καὶ μάχεσθαι δύναιντο, μόνοι τε καὶ παθῶν ἐπικρατεῖν." "προσετίθει δὲ, „ ὡς καλὸν πρὸ ἀνηκέστου συμφορᾶς [k] μεταβαλέσθαι, καὶ πρὸς τὸ σωτήριον ἕως ἔξεστι ῥέψαι. καὶ γὰρ οὐδὲ μνησικακήσειν αὐτοῖς Ῥωμαίους τῶν γεγενημένων, εἰ μὴ μέχρι τέλους [l] ἀπαυθαδιάσαιντο. φύσει τε γὰρ ἐν τῷ κρατεῖν ἡμέρους εἶναι, καὶ πρὸ τῶν θυμῶν θήσεσθαι τὸ συμφέρον. τοῦτο δ' εἶναι μήτε τὴν πόλιν ἀνδρῶν κενὴν, μήτε τὴν χώραν ἔρημον ἔχειν. διὸ καὶ νῦν Καίσαρα βούλεσθαι δεξιὰν αὐτοῖς παρασχεῖν. οὐ γὰρ ἂν σῶσαί τινα βίᾳ λαβὼν τὴν πόλιν, καὶ μάλιστα μηδ' ἐν ἐσχάταις συμφοραῖς ὑπακουσάντων παρακαλοῦντι. τοῦ γε μὴν ταχέως τὸ τρίτον τεῖχος ἁλώσεσθαι, τὰ προεαλωκότα πίστιν εἶναι. κἂν ἄρρηκτον δὲ ᾖ τὸ ἔρυμα, τὸν λιμὸν ὑπὲρ Ῥωμαίων αὐτοῖς μάχεσθαι.

δ'. Ταῦτα τὸν Ἰώσηπον παραινοῦντα πολλοὶ μὲν ἔσκωπτον ἀπὸ τοῦ τείχους, πολλοὶ δ' ἐβλασφήμουν, ἔνιοι δὲ ἔβαλλον. ὁ δὲ, ὡς ταῖς φανεραῖς [m] οὐκ ἔπειθε συμβουλίαις, ἐπὶ τὰς ὁμοφύλους μετέβαινεν ἱστορίας, „ ὦ δείλαιοι, βοῶν, καὶ τῶν ἰδίων ἀμνήμονες [n] συμμάχων, ὅπλοις καὶ χερσὶ [o] πολεμεῖτε Ῥωμαίοις; τίνα γὰρ ἄλλον οὕτως ἐνικήσαμεν; [p] πότε δὲ οὐ Θεὸς ὁ κτίσας ἂν ἀδικῶνται Ἰουδαίων ἔκδικος; οὐκ ἐπιστραφέντες ὄψεσθε, πόθεν [q] ὁρμώμενοι μάχεσθε, καὶ πηλίκον ἐμιάνατε σύμμαχον; οὐκ ἀναμνήσεσθε πατέρων ἔργα δαιμόνια, καὶ τὸν ἅγιον τόνδε χῶρον ἡλίκους [r] ἡμῖν πάλαι [s] πολεμίους καθεῖλεν; [t] ἐγὼ μὲν φρίττω τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ λέγων εἰς ἀναξίους ἀκοάς. ἀκούετε δ' ὅμως ἵνα γνῶτε μὴ μόνον Ῥωμαίοις πολεμοῦντες, ἀλλὰ καὶ τῷ Θεῷ. βασιλεὺς ὁ [v] τότε [x] Νεχαὼς Αἰγυπτίων, ὁ δ' αὐτὸς ἐκαλεῖτο καὶ Φαραὼ, [y] μυρίᾳ χειρὶ καταβὰς, ἥρπασε Σάῤῥαν βασιλίδα, [z] τοῦ γένους ἡμῶν τὴν μητέρα.

„ Deumque, per singulas nationes *orbis terrarum* imperium circumagentem, nunc in Italia esse. Cæterum tam feris bestiis quam hominibus legem præfinitam esse validissimam, potentioribus cedere; eosque penes victoriam esse apud quos summa vis armorum. Idcirco etiam majores eorum, qui & animis & corporibus, aliisque insuper subsidiis longe ipsis præstiterunt, cessisse Romanis: quod sane nunquam perpessi fuissent, nisi Deum ab illis stare compertum habuissent. Ipsos vero qua *nunc* re fretos resistere, cum maxima quidem ex parte capta sit urbs; inclusos autem, etiamsi muros integros habeant, pejore esse in conditione, quam si excidium passi fuissent. Haud enim Romanos latet, qua fame laborat civitas, & nunc quidem consumi populum, brevique fore ut bellatores etiam intereant. Nam etsi Romani ab obsidione desisterent, minimeque strictis gladiis in urbem irrumperent; ipsis tamen bellum insuperabile intus admoveri, quod horis singulis ingravescet, nisi & contra famem arma sumere & pugnare, solique etiam mala superare possent". Quin & adjiciebat, bonum esse, antequam insanabilis evadat calamitas, sententiam mutare, & quando licet ad salutare consilium ferri. Nec enim in ipsos ante factorum causa infestos vindictæque cupidos fore Romanos, * nisi ad extremum in eadem pervicacia duraverint: natura enim eos † in victoriis mansuetos esse, suæque iracundiæ prælaturos esse quod utile sit & expediat. Id autem esse, ut neque urbem viris vacuam, neque regionem habeant desertam. Idcirco nunc velle Cæsarem dextram ipsis dare. nec enim cuiquam salutem daturum si vi ceperit civitatem, præsertim cum in extremis calamitatibus ei ipsos roganti non paruerint. Porro brevi murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt fidem facere: & si inexpugnabile foret munimentum, famem pro Romanis adversus ipsos pugnaturam.

4. Josephum, dum ista suaderet, multi quidem è muro irridebant, multi vero maledictis excipiebant, nonnulli etiam jaculis appetebant. Ille autem, cum consiliis palam datis minime eos moveret, ad popularium *suorum* historias transibat, „ O miseri, vociferans, vestrorumque auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis? num quos alios hoc modo vicerimus? Quando autem non Deus *omnium* conditor, Judæorum præstat se vindicem, si injuriam patiantur? Nonne conversi respicietis, unde impetu facto pugnatis, quantumque auxiliatorem violastis? Nonne in memoriam revocabitis parentum opera divina, atque locum hunc sanctum, quantosque hostes olim nobis è medio sustulit? Ego autem horresco referens facta Dei auditoribus indignis. Veruntamen audite, ut cognoscatis, non solum vos cum Romanis, sed etiam cum Deo bellum gerere. Nechao, qui tum rex erat Ægyptiorum, idemque Pharaoh vocabatur, cum infinita manu descendit, reginamque Sarram nostri generis matrem rapuit.

Josephum male excipiunt Judæi.

Ad eos tamen hortandos progreditur.

Quid

d Ἐμπεριάγοντα] Περιάγοντα *Big.*
e Πολὺ ταῖς ψυχαῖς] Illud πολὺ è *Cod. Big.* & versione *Rufini.*
f Ἤδεσαν σὺν αὐτοῖς] Ἤδεισαν *Big.*
g Δὲ, τίνι] δὲ τοίνυν *Rost.*
h Ἐπεισπίπτοιεν] Ita cum *Big.* & *Voss.* ἐπιπίπτοιεν in *cæteris.* ἐπεισπίπτειν ἐν π. π. *Rost.*
i Πόλεμον ἔνδον] Eo modo *MSS.* & *Ruf.* πολέμιον in *Editis.*
k Μεταβαλέσθαι,] Μεταβάλλεσθαι *Big.*
l Ἀπαυθαδιάσαιντο.] Ἀπαυθαδίσαιντο *Big.* ἀπαυθαδιάζοντας, μεγαφρονοῦντας· *Hesychius.* Philostrat. Icon. lib. 1. pag. 747. A. ὅπερ οἶμαι πλαστικὴν ἀπαυθαδιεῖσθαι SPANH.
m Οὐκ ἔπειθε] Οὐ μετέπειθε *Big.*
n Συμμάχων,] Συμφορῶν *Big.*
o Πολεμεῖτε Ῥωμαίοις;] Πολεμεῖται Ῥωμαίοις *Big.* πολεμεῖτε Ῥωμαίους *Vat.*
p Πότε δὲ] Ita *MSS.* Ποτὲ οὐ δ' ὁ Θεὸς *Big.* πότε δ' οὐ Θεὸς in *Editis Aliisque.*
q Ὁρμώμενοι μάχεσθε] Ὡρμημένοι *Big.*
r Ἡμῖν πάλαι] Ita *Big.* & *Ruf.* ὑμῖν in *cæteris.*
s Πολεμίους καθεῖλεν;] Πολέμους *Big.* & *Voss.*
t Ἐγὼ μὲν] ἐγὼ μὲν γὰρ *Rost.*
v Τότε] Ita *Vat. Busb. Lugd. Bat.* & *Ruf.* ποτὲ in *cæteris.*
x Νεχαὼς] Nechias *Rufino.* Νεχαὼς idem qui Pharao. ἀρχ. lib. 1. c. 8. §. 1. Φαραώθης ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων. SPANH.
y Μυρίᾳ χειρὶ] Sic *Big. Bod. Rost. Busb. Voss.* & *Ruf.* βαρείᾳ in *Editis.*
z Τοῦ γένους ἡμῶν τὴν μητέρα.] Τὴν μητέρα τοῦ γένους ἡμῶν *Big. Vat.* & *Voss.*
* *Al.* nisi ad finem usque insolentes essent.
† *Al.* in imperio.

Quid igitur vir ejus Abraamus proavus noster? Num igitur injuriæ auctorem ultus fuerit armis, qui præfectos *sub se* trecentos & octodecim habebat, quorum singulis infinita parebat multitudo; aut ipsos pro nihilo duxerit, cum ei præsens non adesset Deus, purisque manibus ad hunc locum protensis quem vos inquinastis, invictum sibi auxiliatorem ad militiam legerit? Nonne secunda quidem vespera incorrupta remissa est regina ad maritum; Ægyptius autem, adorans quem vos gentili cæde cruentastis locum, & nocturnis visis expavefactus, aufugit, cum Judæos Deo dilectos auro & argento donasset? Silebo an dicam patrum *nostrorum* migrationem in Ægyptum, qui, annos quadraginta tyrannis ac regibus alienigenis subditi, cum armis & manibus ab illis vindicari potuissent, semetipsos Deo *injuriarum ultori* permiserunt? Quis nescit Ægyptum feris variis repletam, diversisque morbis ad interitum usque vexatam, terram nullos fructus edentem, Nilumque aqua defectum, & continuas decem plagas, & ob ista parentes nostros cum præsidio deductos, sine sanguine, sine periculo, quos Deus sibi in æditiuos ducebat. Nonne arcam quidem nostram sacram, Assyriorum vi nefaria raptam, gemuit Palæstina & Dagon simulachrum, gemuitque gens universa illorum qui eam rapuerant; podicibusque procidentibus ac per eos visceribus cum cibo delapsis, *eam* manibus sacrilegis reportarunt, cymbalorum & tympanorum sonitu & variis placationibus sacrum *violatum* expiantes? Deus erat cujus ductu ista pro patribus nostris gerebantur, propterea quod, omissis armis ac manibus, ejus judicio rem permiserint. Assyriorum rex Senacheribus, cum Asiam universam secum duceret & hanc urbem exercitu cinxisset, num manibus hominum cecidit? Nonne istæ ab armis quiescentes in sacrariis *ad Deum sublatæ* erant, & angelus Dei in una nocte infinitum delevit exercitum, posteroque die ubi surrexit Assyrius, CLXXXV. millia reperit mortuorum, & cum reliquis *è suis* Hebræos inermes nec persequentes fugiebat? Quin & servitium in Babylone nostis, ubi annos LXX. populus in exsilio agens, non prius libertatem recuperavit, quam Cyrus hoc ipsum Dei in gratiam concederet. Ab eo utique deducti erant, iterumque auxiliatori suo facti erant æditui. Denique nihil memorari potest, quod armis patres nostri prospere ges-

τί οὖν ὁ ταύτης ἀνὴρ Ἀβράαμος, προπάτωρ δὲ ἡμέτερος; [a] ἆρα τὸν ὑβριστὴν [b] ἠμύνατο τοῖς ὅπλοις, καίτοι ὀκτωκαίδεκα μὲν καὶ τριακοσίους ὑπάρχους ἔχων, δύναμιν δ' [c] ὑφ' ἑκάστου τούτων ἄπειρον; ἢ [d] αὐτοὺς μὲν ἐρημίαν ἡγήσατο μὴ συμπαρόντος Θεοῦ, καθαρὰς δ' ἀνατείνας τὰς χεῖρας εἰς ὃν νῦν ἐμιάνατε χῶρον ὑμεῖς, τὸν ἀνίκητον αὐτοῦ βοηθὸν ἐστρατολόγησεν; οὐ μετὰ μίαν ἑσπέραν [e] ἄχραντος μὲν ἡ [f] βασίλισσα ἀνεπέμφθη πρὸς τὸν ἄνδρα· προσκυνῶν δὲ τὸν ὑφ' ὑμῶν αἱμαχθέντα χῶρον ὁμοφύλῳ φόνῳ, καὶ τρέμων ἀπὸ τῶν ἐν νυκτὶ φαντασμάτων, ἔφευγεν ὁ Αἰγύπτιος, ἀργύρῳ δὲ καὶ χρυσῷ τοὺς θεοφιλεῖς [g] Ἑβραίους [h] ἐδωρεῖτο; [i] σιγῶ ἢ εἴπω τὴν εἰς Αἴγυπτον μετοικίαν τῶν πατέρων, οἳ τυραννούμενοι καὶ βασιλεῦσιν ἀλλοφύλοις ὑποπεπτωκότες τετρακοσίοις ἔτεσι, [k] παρὸν ὅπλοις ἀμύνασθαι καὶ χερσὶ, σφᾶς αὐτοὺς ἐπέτρεψαν τῷ Θεῷ; τίς οὐκ οἶδε [l] τὴν ἐκ παντὸς θηρίου καταπλησθεῖσαν Αἴγυπτον, καὶ πάσῃ φθαρεῖσαν νόσῳ, τὴν ἄκαρπον γῆν, [m] τὸν ἐπιλείποντα Νεῖλον, τὰς ἐπαλλήλους δέκα πληγὰς, τοὺς διὰ ταῦτα μετὰ φρουρᾶς προπεμπομένους πατέρας ἡμῶν, ἀναιμάκτους, ἀκινδύνους, [n] οὓς ὁ Θεὸς ἑαυτῷ νεωκόρους ἦγεν. ἀλλὰ τὴν [o] ὑπ' [p] Ἀσσυρίων ἁρπαγεῖσαν [q] ἁγίαν ἡμῖν λάρνακα οὐκ ἐστέναξε μὲν ἡ Παλαιστίνη καὶ [r] Δαγὼν τὸ ξόανον, ἐστέναξε δὲ πᾶν τὸ τῶν ἁρπαζομένων ἔθνος. [s] σηπόμενοι δὲ τὰ κρυπτὰ τοῦ σώματος, καὶ δι' αὐτῶν τὰ σπλάγχνα μετὰ τῶν σιτίων καταφέροντες, χερσὶ ταῖς λῃσαμέναις ἀνεκόμισαν, κυμβάλων καὶ τυμπάνων ἤχῳ, καὶ πᾶσι μειλικτηρίοις ἱλασκόμενοι τὸ ἅγιον; Θεὸς ἦν ὁ ταῦτα πατράσιν ἡμετέροις στρατηγῶν, ὅτι, τὰς χεῖρας καὶ τὰ ὅπλα παρέντες, αὐτῷ κρῖναι τὸ ἔργον ἐπέτρεψαν. [t] βασιλεὺς Ἀσσυρίων [v] Σενναχήριβος, ὅ, τε πᾶσαν τὴν Ἀσίαν ἐπισυρόμενος τήνδε περιεστρατοπεδεύσατο τὴν πόλιν, ἆρα χερσὶν ἀνθρωπίναις ἔπεσεν; οὐχ αἱ μὲν ἀπὸ τῶν ὅπλων ἠρεμοῦσαι ἐν προσευχαῖς ἦσαν, ἄγγελος δὲ τοῦ Θεοῦ [x] μιᾷ νυκτὶ τὴν ἄπειρον στρατιὰν ἐλυμήνατο, καὶ μεθ' ἡμέραν ἀναστὰς ὁ Ἀσσύριος, [y] ὀκτωκαίδεκα μυριάδας ἐπὶ [z] πεντακισχιλίους νεκρῶν εὗρε, μετὰ δὲ τῶν καταλειπομένων [a] ἀνόπλους καὶ μὴ διώκοντας Ἑβραίους ἔφυγεν; ἴστε [b] δὲ καὶ τὴν ἐν Βαβυλῶνι δουλείαν, ἔνθα μετανάστης ὢν ὁ λαὸς [c] ἔτεσιν ἑβδομήκοντα [d] οὐ πρότερον εἰς ἐλευθερίαν ἀνεχαίτισεν, ἢ Κῦρον τοῦτο χαρίσασθαι τῷ Θεῷ. [e] προυπέμφθησαν γοῦν ὑπ' αὐτοῦ, καὶ πάλιν τὸν [f] αὐτῶν σύμμαχον ἐνεωκόρουν. [g] καθόλου δ' οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, ὅ, τι κατώρθωσαν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ὅπλοις, ἢ

δί-

a Ἆρα τὴν ὑβριστὴν] In *Cod. Big.* ἄρα. ut & p. 1241. v. 13. infra post τὴν πόλιν.

b Ἠμύνατο τοῖς ὅπλοις,] Ἠμύνετο *Big.*

c Ὑφ' ἑκάστου] Ἐφ' ἑκάστῳ *Big.* ἐφ' ἑκάστου *Vat.*

d Αὐτοὺς μὲν ἐρημίαν] Αὐτὸς μὲν ἐρημῶσαι *Big.* Et forsan eo modo *Rufinus*, aut αὐτὸς ἐρημίαν ἥγετο, cum vertat, *an ipse quidem quiescere maluit.* Cl. *Lowthius* hoc modo, *An potius non aliam istorum rationem habuit, quam si in solitudine fuisset, nisi Deus præsens foret.*

e Ἄχραντος] Ἄρχαντος μὲν αὐτῷ ἡ βασ. *Voss.*

f Βασίλισσα] Nota βασίλισσα de Sara SPANH.

g Ἑβραίους] Vocem Ἑβραίους non agnoscit *Big.*

h Ἐδωρεῖτο;] ἐδωρήσατο *L. B.* & *Rost.*

i Σιγῶ ἢ εἴπω] Illa σιγῶ ἢ absunt à *Big.* & *Ruf.*

k Παρὸν ὅπλοις ἀμύνασθαι] Παρὸν ἀμύνεσθαι καὶ χερσὶ τὴν ἀμότητα *Big.*

l Τὴν ἐκ παντὸς θηρίου] Τὴν παντὸς *Vat.* & *Rost.*

m Τὸν ἐπιλείποντα] Τὸν ἐπιλιπόντα *Big.*

n Οὓς ὁ Θεὸς] Ita *Big.* & *Ruf.* οἷους in *Editis Aliisque.*

o Ὑπ'] Ὑπὸ Σύρων καὶ Ἀζωτίων *Big.* ὑπὸ Σύρων ἁρπαγεῖσαν *Vat.* & *Voss.*

p Ἀσσυρίων ἁρπαγεῖσαν] Nota Ἀσσυρίων, qui Palæstini erant, supra ἀρχ. lib. 5. c. XI. §. 2. & lib. VI. cap. 1. §. 1. SPANH. Syros & Assyrios pro iisdem habet, uti multi ex veteribus. Virgil. Georg. 2: 465.

Alba nec Assyrio fucatur lana veneno. REL.

q Ἁγίαν ἡμῖν λάρνακα] Ἡμῖν ἁγίαν *Busb.*

r Δαγὼν τὸ ξόανον,] Conf. Antt. Jud. lib. VI. c. 1. §. 1. SPANH.

s Σηπόμενοι δὲ——τὰ σπλάγχνα] Conf. Antt. Jud. lib. VI. c. 1. §. 1. SPANH.

t Βασιλεὺς Ἀσσυρίων] Conf. Antt. lib. 10. c. 1. §. 1. SPANH.

v Σενναχήριβος,] In *MSS.* Σεναχηρεὶμ, Σενναχηρεὶμ, & Σεναχηρίμ.

x Μιᾷ νυκτὶ τὴν ἄπειρον στρατιὰν] Conf. Antt. lib. 10. c. 1. §. 5. SPANH.

y Ὀκτωκαίδεκα μυριάδας ἐπὶ πεντ.] Conf. Antt. l. 10. c. 1. §. 5. SPANH.

z Πεντακισχιλίους] Ita in *MSS.* πεντακισχιλίοις in *Editis.*

a Ἀνόπλους] Ἀνόπλους τε *Big.*

b Δὲ καὶ τὴν] Illud δὲ abest à *Vat.* & *Big.*

c Ἔτεσιν ἑβδομήκοντα] Ὡς ἑβδομήκοντα ἔτεσιν *Big.*

d Οὐ πρότερον εἰς ἐλευθερίαν ἀνεχαίτισεν,] Conf. supr. lib. 2. c. 16. §. 4. SPANH.

e Προυπέμφθησαν] Προεπέμφθησαν *Big.*

f Αὐτῶν σύμμαχον ἐνεωκόρουν.] Ἐν αὐτῷ *Big.*

g Καθόλου δ' οὐκ ἔστιν εἰπεῖν,] Καθόλου δ' εἰπεῖν, οὐκ ἔστιν ὅ, τι *Big.* & *L. B.*

h O ἡμ-

δίχα τούτων διήμαρτον ἐπιτρέψαντες τῷ Θεῷ. μένοντες μέν γε κατὰ χώραν ἐνίκων ὡς ἐδόκει τῷ κριτῇ, μαχόμενοι δὲ ἔπταισαν ἀεί. τοῦτο μὲν, ἡνίκα βασιλεὺς Βαβυλωνίων ἐπολιόρκει ταύτην τὴν πόλιν, συμβαλὼν Σεδεκίας [h] ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς παρὰ τὰς Ἱερεμίου προφητείας, [i] αὐτός τε ἑάλω, καὶ τὸ ἄστυ μετὰ τοῦ ναοῦ κατασκαπτόμενον εἶδε· καίτοι πόσῳ μετριώτερος ὁ μὲν βασιλεὺς ἐκεῖνος τῶν ὑμετέρων ἡγεμόνων ἦν, ὁ δὲ [k] ὑπ' αὐτῷ λαὸς ὑμῶν. βοῶντα γοῦν τὸν Ἱερεμίαν ὡς [l] ἀπεχθάνοιντο μὲν τῷ Θεῷ διὰ τὰς εἰς αὐτὸν πλημμελείας, ἁλώσοιντο δ' εἰ μὴ παραδοῖεν τὴν πόλιν, οὔθ' ὁ βασιλεὺς, οὔθ' ὁ δῆμος ἀνεῖλεν. ἀλλ' ὑμεῖς· ἵνα ἐάσω τἄνδον, οὐ γὰρ ἑρμηνεῦσαι δυναίμην τὰς παρανομίας ὑμῶν ἀξίως· ἐμὲ τὸν παρακαλοῦντα πρὸς σωτηρίαν ὑμᾶς βλασφημεῖτε, καὶ βάλλετε, παροξυνόμενοι πρὸς τὰς ὑπομνήσεις τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ μηδὲ τοὺς λόγους φέροντες, ὧν [m] τἄργα δρᾶτε καθ' ἡμέραν. τοῦτο δὲ ἡνίκα, Ἀντιόχου τοῦ [n] κληθέντος Ἐπιφανοῦς προσκαθεζομένου τῇ πόλει, πολλὰ πρὸς τὸ θεῖον [o] ἐξυβρικότος, οἱ πρόγονοι μετὰ τῶν ὅπλων προῆλθον· αὐτοὶ μὲν ἀπεσφάγησαν ἐν τῇ μάχῃ, διηρπάγη δὲ [p] καὶ τὸ ἄστυ τοῖς πολεμίοις, ἠρημώθη [q] δ' ἔτη τρία καὶ μῆνας ἓξ τὸ ἅγιον. καὶ τί δεῖ τἄλλα λέγειν; ἀλλὰ Ῥωμαίους τίς ἐστρατολόγησε κατὰ τοῦ ἔθνους; οὐχ ἡ τῶν ἐπιχωρίων ἀσέβεια; πόθεν δ' ἠρξάμεθα δουλείας; ἆρ' οὐχὶ ἐκ στάσεως τῶν προγόνων, ὅτε ἡ Ἀριστοβούλου καὶ Ὑρκανοῦ μανία, καὶ [r] ἡ πρὸς ἀλλήλους ἔρις Πομπήϊον ἐπήγαγε τῇ πόλει, καὶ Ῥωμαίοις [s] ὑπέταξεν ὁ Θεὸς τοὺς οὐκ ἀξίους ἐλευθερίας. τρισὶ [t] γοῦν μησὶ πολιορκηθέντες ἑαυτοὺς παρέδοσαν, [v] οὔτε ἁμαρτόντες εἰς τὰ ἅγια καὶ τοὺς νόμους ἡλίκα ὑμεῖς, καὶ πολὺ μείζοσιν ἀφορμαῖς πρὸς τὸν πόλεμον χρώμενοι. τὸ δὲ Ἀντιγόνου τέλος τοῦ Ἀριστοβούλου παιδὸς οὐκ ἴσμεν· οὗ βασιλεύοντος, ὁ Θεὸς ἁλώσει πάλιν τὸν λαὸν ἤλαυνε πλημμελοῦντα; καὶ Ἡρώδης μὲν ὁ Ἀντιπάτρου Σόσιον, Σόσιος δὲ Ῥωμαίων στρατιὰν ἤγαγε· περισχεθέντες δ' ἐπὶ μῆνας ἓξ ἐπολιορκοῦντο, μέχρι δίκας τῶν ἁμαρτιῶν δόντες ἑάλωσαν, καὶ διηρπάγη τοῖς πολεμίοις ἡ πόλις. οὕτως οὐδέποτε τῷ ἔθνει τὰ ὅπλα δέδοται. τῷ δὲ πολεμεῖσθαι καὶ τὸ ἁλώσεσθαι πάντως πρόσεστι. δεῖ γὰρ οἶμαι τοὺς [x] χωρίον ἅγιον νεμομένους ἐπιτρέπειν πάντα τῷ Θεῷ δικάζειν, καὶ καταφρονεῖν τότε χειρὸς ἀνθρωπίνης, [y] ὅτε αὐτοὶ πείθωσι τὸν ἄνω δικαστήν. ὑμῖν δὲ τί τῶν εὐλογηθέντων ὑπὸ τοῦ νομοθέτου πέπρακται; τί δὲ τῶν ὑπ' ἐκείνου κατηραμένων [z] παραλέλειπται; πόσῳ δὲ ἐστὲ τῶν τάχιον ἁλόντων ἀσεβέστεροι; οὐ τὰ κρυπτὰ μὲν τῶν ἁμαρτημάτων ἠδοξήκατε, κλοπὰς λέγω καὶ ἐνέδρας καὶ μοιχείας· ἁρπαγαῖς δ' ἐρίζετε καὶ φόνοις, καὶ ξένας καινοτομεῖτε κακίας ὁδούς. ἐκδοχεῖον δὲ πάντων [a] τὸ ἱερὸν γέγονε, καὶ χερσὶν [b] ἐμφυλίοις ὁ θεῖος μεμίανται χῶρος, ὃν καὶ Ῥωμαῖοι πόρρωθεν προσεκύνουν, πολλὰ τῶν ἰδίων ἐθῶν [c] παραλύοντες εἰς τὸν ἡμέτερον νόμον. εἶτα ἐπὶ τούτοις τὸν ἀσεβηθέντα σύμμαχον προσδοκᾶτε; πάνυ γοῦν

ſerint, aut non ſine armis Deo permiſſa poteſtate impetraverint. Domi quippe manentes, victoria ab illis ſtabat, prout judici videbatur: pugnatumque euntes ſemper de ſpe deciderunt. Partim quidem, cum, rege Babyloniorum hanc urbem obſidente, Sedechias rex noſter, contra Hieremiæ vaticinationem cum eo congreſſus, & ipſe captus eſt, & civitatem templumque vidit exſcindi: quanquam ille rex quanto veſtris ducibus, ejuſque populus vobis erat *æquior & moderatior*. Siquidem Hieremiam, vociferantem, Deo quidem inviſos eſſe propter delicta in eum commiſſa, captum autem iri niſi traderent civitatem, neque rex neque populus interfecit. Sed vos (ut intus geſta prætermittam, non enim digne poſſum iniquitates veſtras exponere, mihi, qui vobis ſalutem ſuadeam, maledicitis, teliſque me petitis, irritati quod vos veſtrorum peccatorum commonefaciam, nec ea dici ferre poteſtis quæ re ipſa quotidie facitis. Partim vero cum (Antiocho, cognomine Epiphane, qui multis contumeliis numen affecerat, obſidione *gravi* urbem urgente) majores noſtri armati progreſſi, ipſi quidem in pugna *fœde* perempti ſunt; inſuper vero & urbs ab hoſtibus direpta eſt, & ſacrarium per triennium & ſex menſes deſolatum. Et quorſum cætera memorem? Quis vero Romanos contra *Judæorum* gentem ad militiam excitavit? nonne indigenarum impietas? Unde ſervire cœpimus? nonne à ſeditione majorum, quando Ariſtobuli & Hyrcani furor atque inter ſe contentio Pompejum in urbem induxit, & libertate indignos Romanis ſubjecit Deus. Hinc tres menſes obſeſſi ſeſe tradiderunt, cum nihil tale quale vos in ſanctum legeſque deliquerant, & majoribus ad bellum ſubſidiis utebantur. Antigoni autem filii Ariſtobuli exitum neſcimus: quo regnum obtinente Deus iterum captivitate perſequebatur populum delinquentem? Et Herodes quidem Antipatri filius Soſium & Soſius Romanum adduxit exercitum: & circundati per ſex menſes obſidebantur, tandemque pro peccatis dato ſupplicio capti ſunt & ab hoſtibus direpta eſt civitas. Ita nunquam genti conceſſum eſt, ut armis rem *feliciter* gererent. Verum oppugnatio ſine dubio poſt ſe trahit excidium. Oportet ergo, ut opinor, ſacri loci poſſeſſores Deo permittere de omnibus judicium, manuſque tunc humanas contemnere, quando ipſi ſuperno judici *à ſe ſtare* perſuaſerint. Vos autem quid ex iis quæ legis conditor comprobavit feciſtis, quidve illorum quæ reprobavit prætermiſiſtis? Quantum autem illos qui cito excidium paſſi ſunt impietate ſuperaſtis? non occulta quidem dedignati eſtis peccata, furta ſcilicet inſidiaſque & adulteria; ſed rapinarum & cædium certamen inſtituitis, novaſque maleficiorum vias excogitatis. Sanctum vero templum factum eſt omnium receptaculum, & indigenarum manibus inquinatus eſt locus ſacer, quem Romani è longinquo adorabant, multa per legem noſtram de ſuis moribus derogantes. Atque poſt hæc eum, in quem impii fuiſtis, auxiliatorem exſpectatis? Eſto ſane,

vos

h Ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς—Ἱερεμίου προφητείας,] Omnia hæc abſunt a *Roſt.*

i Αὐτός τε ἑάλω,] Αὐτός θ' ἑάλω *Big.*

k Ὑπ' αὐτῷ] ὑπ' αὐτὸν *L. B.*

l Ἀπεχθάνοιντο μὲν] Ἀπέχθοιντο *Big. Roſt. Voſſ.* & *Vat.*

m Τἄργα δρᾶτε καθ' ἡμέραν.] Τὰ ἔργα *Big.*

n Κληθέντος] Ἐπικληθέντος *Big.*

o Ἐξυβρικότος,] Ἐξυβρικότες *Big.*

p Καὶ τὸ ἄστυ] Illud καὶ abeſt à *Big. Vat.* & *Voſſ.*

q Δ' ἔτη τρία καὶ μῆνας ἓξ] Δὲ καὶ &c. *Big.*

r Ἡ πρὸς ἀλλήλους] Illud ἡ è *Cod. Big.*

s Ὑπέταξεν ὁ Θεὸς] Ὑπέταξεν τὴν πόλιν ὁ Θεὸς τοὺς ἀναξίους ἐλευθερίας *Big.*

t Γοῦν μησὶ πολιορκηθέντες] Γὰρ pro γοῦν in *Cod. Big.* & mox γοῦν pro γὰρ in v. 15. infr. poſt δεῖ.

v Οὔτε ἁμαρτόντες εἰς] Οὔτε ἁμαρτάντες *Big.*

x Χωρίον ἅγιον] Χῶρον ἱερὸν *Big.*

y Ὅτε αὐτοὶ πείθωσι] Ὅτ' ἂν *Big.*

z Παραλέλειπται;] Ὑπολέλειπται *Big.*

a Τὸ ἱερὸν γέγονε,] Τὸ ἅγιον ἱερὸν *Big.*

b Ἐμφυλίοις] Ὁμοφύλοις *Big.*

c Παραλύοντες εἰς τὸν ἡμέτερον νόμον.] Εἰς τὸν ἡμέτερον νόμον παραλύοντες *Big.* παραλύοντες καὶ νόμον *L. B.* & *Roſt.*

d Ἡμῶν

vos dignos esse supplices, purisque manibus adjutorem vestrum obsecrare, qualibus rex noster *Deo* supplicavit adversus Assyrium, cum magnum illum exercitum Deus una nocte prostravit. Similia vero Assyriis Romani perpetrant, ut etiam vos similem ultionem speretis? Nonne ille quidem ab rege nostro accepta pecunia ut vastitati parceret civitatis, neglecto jurejurando ad incendium templi descendit? Romani vero solenne poscunt tributum, quod parentes nostri eorum parentibus pendebant. Et si hoc impetraverint, non illis in animo est vastare civitatem, neque sancta omnino tangere. Concedunt autem vobis præter cætera familias liberas, & possessiones quosque suas tenere, sacrasque leges salvas manere patiuntur. Insania est profecto sperare Deum talem circa justos fore, qualis injustis apparuit: præsertim qui statim ulcisci noverit cum oportet. Quo factum ut ab Assyriis prima nocte, qua castra civitati admoverant, pœnas repetiverit. adeo ut si & nostram progeniem libertate aut Romanos pœna dignos judicaret, confestim in eos sicut in Assyrios invasisset, cum genti manus intulit Pompejus, cum post illum Sosius ascendit, cum Vespasianus Galilæam vastavit: denique nunc cum Titus civitati appropinquavit. Sed neque Magnus quidem neque Sosius quicquam passi sunt, & civitatem victoria ceperunt, Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit etiam imperium adeptus est. Quin & Tito quidem fontes nunc uberiores profluunt, qui prius vobis aruerant. quippe ante ejus adventum scitis & Siloam & omnes extra civitatem fontes adeo defecisse, ut per amphoras aqua emeretur. nunc autem ita hostibus nostris crescunt, ut non modo ipsis & jumentis ipsorum, sed & hortis *irrigandis* sufficiant. Cæterum hujus prodigii & ante periculum factum est in excidio civitatis, quando prædictus Babylonius expeditione suscepta & urbem in potestatem suam redegit & templum incendit; quamvis ut opinor nihil tunc illi tam impie fecerint, quantum vos *hodie commisistis*. adeo ut Deum quidem loca sancta reliquisse putaverim, hisque nunc adesse quibuscum bellum geritis. At bonus quidem vir domum flagitiosam fugiet & domesticos oderit: Deum vero jam vestri esse cumque vobis sceleratis manere arbitramini, qui omnia etiam *tenebrarum* occulta cernit, quæque silentio teguntur audit? Quid autem apud vos tacetur, quidve celatur, quidve non & inimicis patefactum est? ex sceleribus enim vestris triumphos agitis, inque dies singulos quis pejor sit contenditis, nequitiam pro virtute ad spectandum proponentes. Veruntamen adhuc reliqua est ad salutem via, si velitis; & Deus facile cum illis in gratiam redibit qui *peccata* confitentur & resipiscunt. O ferrei, arma projicite, pudeat vos patriæ jam dirutæ. convertite oculos, & aspicite ejus quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, quam multarum gentium munera. Quis primus illis admovet flammas? Quis ista

ἐστὲ δίκαιοι ἱκέται, καὶ χερσὶν καθαραῖς τὸν βοηθὸν ὑμῶν παρακαλεῖτε. τοιαύταις ὁ βασιλεὺς [d] ἡμῶν ἱκέτευσεν ἐπὶ τὸν Ἀσσύριον, ὅτε τὸν μέγαν ἐκεῖνον στρατὸν μιᾷ νυκτὶ κατέστρωσεν ὁ Θεός. ὅμοια δὲ τῷ Ἀσσυρίῳ Ῥωμαῖοι δρῶσιν, ἵνα καὶ ἄμυναν ὑμεῖς ὁμοίαν ἐλπίσητε; οὐχ ὁ μὲν, χρήματα παρὰ τοῦ βασιλέως ὑμῶν λαβὼν ἐφ᾽ ᾧ μὴ πορθήσῃ τὴν πόλιν, κατέβη παρὰ τοὺς ὅρκους ἐμπρῆσαι τὸν ναόν; Ῥωμαῖοι δὲ τὸν συνήθη δασμὸν αἰτοῦσιν, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ἐκείνων πατράσι παρέσχον. καὶ τούτου τυχόντες, οὔτε πορθοῦσι τὴν πόλιν, οὔτε ψαύουσι τῶν ἁγίων. διδόασι δ᾽ [e] ὑμῖν τἆλλα γενεάς τε ἐλευθέρας, καὶ κτήσεις τὰς ἑαυτῶν νέμεσθαι, καὶ τοὺς ἱεροὺς νόμους σώζουσι. μανία δὴ τὸν Θεὸν προσδοκᾶν ἐπὶ δικαίοις, οἷος ἐπ᾽ ἀδίκοις ἐφάνη· καὶ παραχρῆμα δ᾽ ἀμύνειν οἶδεν ὅταν δέῃ. τοὺς γοῦν Ἀσσυρίους κατὰ νύκτα τὴν πρώτην [f] παραστρατοπεδευσαμένους [g] ἔκλασεν. ὥστε εἰ καὶ τὴν ἡμετέραν γενεὰν ἐλευθερίας, ἢ Ῥωμαίους κολάσεως ἀξίους ἔκρινε, κἂν παραχρῆμα καθάπερ τοῖς Ἀσσυρίοις ἐνέσκηψεν, ὅτε τοῦ ἔθνους ἥπτετο Πομπήϊος, ὅτε μετ᾽ αὐτὸν ἀνῄει [h] Σόσιος, ὅτε Οὐεσπασιανὸς ἐπόρθει τὴν Γαλιλαίαν· τὰ τελευταῖα νῦν, ὅτε ἤγγιζε Τίτος τῇ πόλει. καί τοι Μάγνος μὲν, καὶ Σόσιος [i] πρὸς τὸ μηδὲν παθεῖν, καὶ ἀνὰ κράτος ἔλαβον τὴν πόλιν, Οὐεσπασιανὸς δ᾽ ἐκ τοῦ πρὸς ἡμᾶς πολέμου καὶ βασιλείας ἤρξατο. Τίτῳ μὲν γὰρ καὶ πηγαὶ πλουσιώτεραι ῥέουσιν, αἱ ξηρανθεῖσαι πρότερον ὑμῖν. πρὸ γοῦν τῆς αὐτοῦ παρουσίας, τήν τε Σιλωὰμ [k] ἐπιλιποῦσαν ἴστε, καὶ τὰς [l] ἔξω τοῦ ἄστεος ἁπάσας, ὥστε πρὸς [m] ἀμφορεῖς ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ. τὸ δὲ νῦν οὕτω [n] πληθύουσι τοῖς πολεμίοις ὑμῶν, ὡς μὴ μόνον αὐτοῖς καὶ κτήνεσιν, ἀλλὰ καὶ κήποις [o] διαρκεῖν. τόγε μὴν τέρας τοῦτο [p] πεπείρασθε καὶ πρότερον ἐφ᾽ ἁλώσει τῆς πόλεως γεγενημένον, ὅτε ὁ προειρημένος Βαβυλώνιος ἐπεστράτευσεν, ὃς τήν τε πόλιν ἑλὼν ἐνέπρησε καὶ τὸν ναὸν, οὐδὲν οἶμαι τῶν τότε ἠσεβηκότων τηλικοῦτον ἡλίκα ὑμεῖς. ὥς τε ἔγωγε [q] πεφευγέναι μὲν ἐκ τῶν ἁγίων οἶμαι [r] τὸν Θεὸν, ἑστάναι δὲ παρ᾽ οἷς πολεμεῖτε νῦν. ἀλλ᾽ ἀνὴρ μὲν [s] ἀγαθὸς οἰκίαν ἀσελγῆ φεύξεται, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ στυγήσει. τὸν δὲ Θεὸν ἔτι πείθεσθε τοῖς ὑμετέροις κακοῖς παραμένειν, ὃς τά τε κρυπτὰ πάντα ἐφορᾷ, καὶ τῶν σιγωμένων ἀκούει; τί δὲ σιγᾶται παρ᾽ ὑμῖν, ἢ τί κρύπτεται, τί δ᾽ οὐχὶ καὶ τοῖς ἐχθροῖς φανερὸν γέγονε; πομπεύετε γὰρ παρανομοῦντες, καὶ καθ᾽ ἡμέραν ἐρίζετε, τίς [t] χείρων γένηται, τῆς ἀδικίας ὥσπερ ἀρετῆς ἐπίδειξιν ποιούμενοι. [v] καταλείπεται δὲ ὅμως ἔτι σωτηρίας ὁδὸς ἐὰν θέλητε, καὶ τὸ θεῖον εὐδιάλλακτον ἐξομολογουμένοις καὶ μετανοοῦσιν. ὦ σιδήρειοι, ῥίψατε τὰς πανοπλίας, λάβετε ἤδη κατερειπομένης [x] αἰδῶ πατρίδος, ἐπιστράφητε, [y] καὶ θεάσασθε τὸ κάλλος ἧς προδίδοτε. οἷον ἄστυ, [z] οἷον ἱερὸν, ὅσων ἐθνῶν δῶρα. ἐπὶ ταῦτα τίς ὁδηγεῖ φλόγας; ταῦτα τίς μηκέτι

d Ἡμῶν ἱκέτευσεν] Ὑμῶν *Big.* & *Voss.* & mox infr. post βασιλεὺς ἡμῶν.
e Ὑμῖν] ἡμῖν *L. B.*
f Παραστρατοπεδευσαμένους] Καταστρατοπεδευσαμένους *Big.*
g Ἔκλασεν.] Ita *Big.* & *Ruf.* ἐκόλασεν in *Editis Aliisque.*
h Σόσιος,] *Al.* Σόσσιος. Vide Antt. lib. 14. c. 15. §. 9.
i Πρὸς τὸ] Πρὸς τῷ μ. *Big.*
k Ἐπιλιποῦσαν ἴστε,] Ἐπιλείπουσαν *Big.*
l Ἔξω τοῦ ἄστεος ἁπάσας,] Ita *Big.* & *Ruf.* πρὸ in *cæteris.*
m Ἀμφορεῖς ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ.] Ἀμφοτέραις *Big.* nec aliter *Ruf.* qui vertit, *& ad utrumque aqua mercaretur.*
n Πληθύουσι] πληθύνουσι *L. B.*
o Διαρκεῖν.] Inde liquet Fontem Siloam extra urbem fuisse. Rel.

p Πεπείρασθε] Πεπείρασθαι in *Edit. Gen.*
q Πεφευγέναι μὲν ἐκ τῶν ἁγίων οἶμαι] Gentilium etiam opinio: Deos captâ urbe excedere. Vid. *Æschyl. S. Theb.* v. 223. θεοὺς τοὺς τῆς ἁλούσης πόλεως ἐκλείπειν λόγος. Spanh. Videtur Templum, ut domum Dei, considerare. Rel.
r Τὸν Θεὸν, — πολεμεῖτε νῦν.] Ita *Big.* & *Ruf.* τὸ θεῖον in *Editis Aliisque.*
s Ἀγαθὸς οἰκίαν] Ἀγαθὸς καὶ οἰκίαν *Big.*
t Χείρων γένηται,] Χείρω *Big.* & *Vat.*
v Καταλείπεται δὲ — σωτηρίας ὁδὸς] Καταλείπεται ἔτι ὁμοίως σωτηρίας ἐλπὶς *Big.*
x Αἰδῶ πατρίδος,] Αἰδῶ τῆς πατρίδος *Big.*
y Καὶ θεάσασθε] Καὶ ἴδετε *Big.*
z Οἷον ἱερὸν,] Καὶ οἷον *Big.*

a Ἀτεγκτεῖ

„ κέτι εἶναι θέλει; καὶ τί σώζεσθαι τούτων ἀξιώτερον; [a] ἄτεγκτοι καὶ λίθων ἀπαθέστεροι. καὶ εἰ μὴ ταῦτα γνησίοις ὄμμασι βλέπετε, γενεὰς γοῦν ὑμετέρας οἰκτείρατε, καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν [b] ἑκάστῳ γενέσθω τέκνα, καὶ γυνὴ, καὶ γονεῖς, οὓς ἀναλώσει κατὰ μικρὸν ἢ λιμὸς, ἢ πόλεμος. οἶδα ὅτι μοι συγκινδυνεύει μήτηρ, καὶ γυνὴ, καὶ γένος οὐκ ἄσημον, καὶ πάλαι λαμπρὸς οἶκος, καὶ τάχα δοκῶ διὰ ταῦτα συμβουλεύειν. ἀποκτείνατε αὐτοὺς, λάβετε μισθὸν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας τοὐμὸν αἷμα· κἀγὼ θνήσκειν ἕτοιμος, εἰ μετ' ἐμὲ σωφρονεῖν μέλλετε.

„ jam non esse desiderat? Et quid hisce magis servari mereatur? O duri & lapidibus stupidiores. Et si hæc non veris luminibus cernitis, saltem familiarum vestrarum misereminі, & in conspectu cujusque sistantur filii & conjuges & parentes, quos brevi aut bellum aut fames absumet. probe novi quod unà cum cæteris periclitabitur mihi mater, & conjux, & familia non ignobilis, domusque olim inclyta. Et fortasse idcirco existimer hujusmodi consilium dare. Interficite illos, accipite mercedem salutis vestræ sanguinem meum. Et ipse mori paratus *sum*, si me mortuo prudentiores estis futuri.

ΚΕΦ. ί.

Ὡς πολλοὶ τοῦ δήμου αὐτομολεῖν ὥρμησαν· οἷά τε λιμῷ καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ χαλεποῖς οἱ μένοντες ἀνήκεστα ἔπασχον.

Τοιαῦτα τοῦ Ἰωσήπου μετὰ δακρύων ἐμβοῶντος, οἱ στασιασταὶ μὲν οὔτε [c] ἐνέδοσαν, οὔτε ἀσφαλῆ τὴν μεταβολὴν [d] ἔκρινον· ὁ δὲ δῆμος ἐκινήθη πρὸς αὐτομολίαν. καὶ οἱ μὲν τὰς κτήσεις [e] ἐλαχίστου πωλοῦντες, οἱ δὲ τὰ πολυτελέστερα τῶν κειμηλίων, τοὺς μὲν χρυσοῦς, ὡς μὴ φωραθεῖεν ὑπὸ τῶν λῃστῶν, κατέπινον, ἔπειτα πρὸς τοὺς Ῥωμαίους διαδιδράσκοντες, [f] ὁπότε κατενέγκαιεν, εὐπόρουν πρὸς ἃ δέοιντο. διηφίει γὰρ τοὺς πολλοὺς ὁ Τίτος εἰς τὴν χώραν, ὅπου [g] βούλοιτο ἕκαστος· καὶ τοῦτο αὐτοὺς μᾶλλον [h] πρὸς αὐτομολίαν παρεκάλει, τῶν μὲν εἴσω κακῶν στερησομένους, μὴ [i] δουλεύσοντας δὲ Ῥωμαίοις. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν Σίμωνα παρεφύλαττον τὰς τούτων ἐξόδους πλέον ἢ τὰς Ῥωμαίων εἰσόδους, [k] καὶ σκιὰν τις ὑπονοίας παρασχὼν μόνον εὐθέως ἀπεσφάττετο.

β'. [l] Τοῖς γε μὴν εὐπόροις καὶ τὸ μένειν [m] πρὸς ἀπώλειαν ἴσον ἦν. προφάσει γὰρ αὐτομολίας [n] ἀνῃρεῖτό τις διὰ τὴν οὐσίαν. τῷ λιμῷ δὲ [o] ἡ ἀπόνοια τῶν στασιαστῶν συνήκμαζεν, καὶ [p] καθ' ἡμέραν ἀμφότερα προσεξεκαίετο τὰ δεινά. φανερὸς [q] μὲν γὰρ οὐδαμοῦ σῖτος ἦν, ἐπεισπηδῶντες δὲ, διηρεύνων τὰς οἰκίας· ἔπειθ' εὑρόντες μὲν, ὡς ἀρνησαμένους [r] ᾐκίζοντο· μὴ εὑρόντες δὲ, ὡς ἐπιμελέστερον κρύψαντας, ἐβασάνιζον. τεκμήριον δὲ τοῦ τε ἔχειν καὶ μὴ, τὰ σώματα τῶν ἀθλίων. ὧν οἱ μὲν ἔτι συνεστῶτες εὐπορεῖν τροφῆς ἐδόκουν. οἱ τηκόμενοι δὲ ἤδη, παρωδεύοντο. καὶ κτείνειν ἄλογον ἐδόκει [s] τοὺς ὑπ' ἐνδείας τεθνηξομένους αὐτίκα. πολλοὶ δὲ λάθρα τὰς κτήσεις ἑνὸς [t] ἀντηλλάξαντο μέτρου, πυρῶν μὲν [v] εἰ πλουσιώτεροι τυγχάνοιεν ὄντες, οἱ δὲ πενέστεροι κριθῆς. ἔπειτα κατακλείοντες ἑαυτοὺς εἰς τὰ [x] μυχαίτατα τῶν οἰκιῶν, τινὲς μὲν ὑπ' ἄκρας ἐνδείας ἀνέρ-

CAP. X.

Quomodo multi è plebe ad transfugiendum incitati erant: quæque passi sunt qui manebant ex fame & malis inde gravissimis.

Talia cum lachrymis vociferante Josepho, seditiosi quidem neque animos flexerunt, neque tutam *sibi* mutationem fore judicarunt; populus vero ad transfugium commotus est. Et alii quidem possessiones suas minimo vendentes, alii vero res suas pretiosiores, aureos, ne latrones eos deprehenderent, degluticbant. cum vero ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre satis habebant ad ea quibus opus erat. Titus enim plerosque per regionem, quò quisque vellet, dimittebat: idque magis eos ad transfugium incitabat, quòd & intestinis malis carebant, nec Romanis servituri essent. Qui vero cum Joanne & Simone erant, horum exitus magis quam Romanorum ingressus cavebant: & qui vel umbram tantùm suspicionis dedisset, statim jugulabatur.

In eo erat populus ut ad Romanos transfugerent.

Crudelitas tyrannorum in transfugii suspectos.

2. Cæterum ditioribus quidem manere perinde exitiosum erat: nam propter divitias necabantur, quasi transfugere ad hostes voluissent. Simul autem cum fame crescebat furor seditiosorum: & utrumque malum magis ac magis quotidie ingravescebat. Et palam quidem nullum ullibi frumentum erat, sed irruentes scrutabantur domos: dein si quidem *aliquid* reperissent, eos *qui in ædibus erant*, tanquam se habere negassent, crudeliter verberabant; si vero nihil invenissent, quasi diligentius occultassent, tormentis excruciabant. Porro an cibos haberent necne, indicio erant corpora miserorum. quorum qui adhuc firma erant valetudine eos alimentorum copia abundare censebant: qui vero jam contabescerent, eos missos faciebant. quippe à ratione alienum videbatur, homines jam jamque præ inedia morituros interficere. Multi vero clam facultates suas uno frumenti quidem, si divites essent, sin pauperes, hordei modio permutabant. Deinde in intimos ædium recessus sese abdentes nonnulli quidem famis ultima

Fames in urbe.

a Ατεγκτοι καὶ λίθων ἀπαθέστεροι.] Ατεγκτοί γε *Big.*
b Εκάστῳ] Εκάστῳ ἔσω *Big. Rost.* & *Voss.*
c Ενέδοσαν,] ἐνέδοσαν. *Thucydid.* p. 461. C. ἐμαλακίσθησαν *Schol.* SPANH.
d Εκρινον] Εκριναν *Big.*
e Ελαχίστου] δι' ἐλαχίστου *L. B.*
f Οπότε κατενέγκαιεν,] Sic γαστρὸς ἀνάγκαις dixit *Æschyl. Agam.* v. 735. SPANH.
g Βούλοιτο ἕκαστος] Βούλοιτο *Big.*
h Πρὸς αὐτομολίαν παρεκάλει,] Πρὸς τὸ αὐτομολεῖν *Big.* & *Rost.* πρὸς αὐτομολεῖν *Vat.* & *Gall.*
i Δουλεύσοντας] Δουλεύοντας *Big.* & *Ruf.*
k Καὶ σκιὰν τις ὑπονοίας] Καὶ ὁ σκιὰν *Big.* quod si verum, mallem τῆς ὑπονοίας.
l Τοῖς γε μὴν εὐπόροις καὶ τὸ μένειν] Adducuntur hæc ab *Eusebio*, & tanquam è libro V. Histor. *lib. III. H. Eccl. cap. VI.*
m Πρὸς ἀπώλειαν ἴσον ἦν.] Πρὸς ἀπωλείας *Euseb.* & *Niceph.* in *Eccl. Hist.* l. 3. c. 6.
n Ανῃρεῖτό τις διὰ τὴν οὐσίαν.] Ανῄρητο *Big.*
o Η ἀπόνοια] Ita *Big.* & *Euseb.* ἡ deerat *reliquis.* ἡ ἀπόν. *Euseb.*
p Καθ' ἡμέραν] καθημέραν *Euseb.*
q Μὲν γὰρ οὐδαμοῦ] Μὲν γε *Big.* & *Euseb.* μέν γε SPANH.
r Ηκίζοντο,] Ηκιζον *Niceph.* & *Zonar.*
s Τοὺς ὑπ' ἐνδείας τεθνηξομένους] Ita cum *Eusebii* & *Nicephori* libris, (imo & *Lugd. Bat.*) τοῖς ὑπ' ἐνδείας τεθνηξομένοις perperam in *Josephi* libris.
t Αντηλλάξαντο μέτρου,] Αντικατηλλάξαντο *Euseb.* & *Big.*
v Εἰ πλουσιώτεροι] Ita lego cum *Euseb.* & *Cod. Big.* (suffragante itidem *Lugd. Bat.*) antea erat οἱ, prout in *Nicephoro.* nec aliter legisse videtur *Ruf.*
x Μυχαίτατα] Conf. lib. VII. Antiq. Jud. c. 9. §. 8. SPANH.

y Εφίλκον-

ultima necessitate adacti fruges nondum molitas comedebant: alii vero panem conficiebant, prout necessitas metusque suadebat. Et mensa quidem nullibi apponebatur, sed crudos adhuc cibos ex igne ad sese attrahebant & diripiebant.

Famis atrocitas.

3. Miserabilis porro erat alimonia, & dignum lachrymis spectaculum: cum valentiores quidem plus *justo* haberent, infirmiores vero vicem suam dolerent. Omnes quidem animi affectus longe superat fames, nullum vero æque evertit ac verecundiam. nam quicquid alias dignum est reverentia, in fame contemnitur. Siquidem uxores viris, & filii parentibus, &, quod *omnium* maxime miserabile erat, matres infantibus cibum ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus *liberis* carissimis vitales *lactis* guttas adimere non pigebat. Hujusmodi autem cibos dum caperent, latere tamen non poterant. ubique scilicet seditiosi prædæ istorum ac rapinis imminebant. nam ubicunque clausam domum conspicerent, eos qui intus essent cibum sumere hoc indicio suspicabantur: statimque effractis foribus irruebant, & prope ex ipsis faucibus expressa ciborum frusta revocabant. Vapulabant senes qui escam mordicus tenebant: & capillis rotabantur mulieres, occultantes ea quæ in manibus erant. Nulla canorum, nulla infantiæ miseratio erat: sed raptos in sublime parvulos, cum ipsis quibus penduli inhærebant buccellis, solo allidebant. Si qui vero incursum eorum prævenissent, idque quod ipsi rapturi erant deglutire occupassent, eos inhumanius tractabant quasi injuriam ab iis accepissent. Porro dira tormentorum genera excogitabant ad pervestigandum alimentum, miseris pudendorum quidem meatus nervis obturantes, podicem vero præacutis sudibus transfigentes. Utque panem unum se habere quis fateretur, aut pugillum farinæ occultum indicaret, ea perferebant quæ vel ipso auditu horrorem incutiebant. Interim tortores ipsi penuria minime laborabant: minus enim crudele visum fuisset, si necessitate adacti talia perpetrassent. Sed id agebant, ut audaciam suam hujusmodi exercitatione confirmarent, & commeatum sibi in multos dies compararent. At si qui noctu usque ad stationes Romanorum erepserant, agrestium olerum & herbarum colligendarum causa; occurrentes iis, qui se jam hostium manus effugisse credebant, quicquid attulerant diripiebant: multumque supplicantibus, & per tremendum Dei nomen obsecrantibus, ut partem eorum, quæ cum vitæ periculo attulerant, sibi concederent, nihil prorsus impertierunt. gratandumque erat, si spoliati non etiam necarentur.

Præter famem alia acerba patiuntur obsessi.

Honorati ac divites ad tyrannos perducti.

4. Ejusmodi quidem mala humiliores à satellitibus patiebantur: ad tyrannos vero honoratiores & divites perducti erant. quorum alii insidiarum falso accusati occidebantur, alii quasi vellent Romanis prodere civitatem. Præsentissimum autem erat, indice aliquo uti subornato qui diceret, illis decretum esse transfugium. Si quem vero Simon expilasset, is ad Joannem remittebatur, & quem Joannes expilasset eum Simon excipie-

Conspiratio inter Simonem & Joannem.

γαςον τὸν σῖτον ἤσθιον, οἱ δὲ ἔπεσσον ὡς ἥτε ἀνάγκη καὶ τὸ δέος παρήνει. καὶ τράπεζα μὲν ἐδαμοῦ παρετίθετο. τοῦ δὲ πυρὸς [y] ἐφέλκοντες, ἔτ᾽ ὠμὰ τὰ σιτία διήρπαζον.

γʹ. Ἐλεεινὴ δ᾽ ἦν ἡ τροφὴ, καὶ δακρύων ἄξιος ἡ θέα· τῶν μὲν δυνατωτέρων, πλεονεκτούντων, τῶν δὲ ἀσθενῶν, ὀδυρομένων. πάντων μὲν δὴ παθῶν ὑπερίσταται λιμὸς, οὐδὲν δ᾽ οὕτως ἀπόλλυσιν ὡς [z] αἰδῶ. τὸ γὰρ ἄλλως ἐντροπῆς ἄξιον, ἐν τούτῳ καταφρονεῖται. γυναῖκες γοῦν ἀνδρῶν, καὶ παῖδες πατέρων, καὶ τὸ οἰκτρότατον μητέρες νηπίων ἐξήρπαζον ἐξ αὐτῶν τῶν στομάτων τὰς τροφάς· καὶ τῶν φιλτάτων ἐν χερσὶ μαραινομένων, οὐκ ἦν φειδὼ τοὺς τοῦ ζῆν ἀφελέσθαι σταλαγμούς. τοιαῦτα δ᾽ ἐσθίοντες, ὅμως οὐ διελάνθανον. πανταχοῦ δ᾽ [a] οὖν ἐφίσταντο [b] οἱ στασιασταὶ καὶ τούτων ταῖς ἁρπαγαῖς. ὁπότε γὰρ κατίδοιεν ἀποκεκλεισμένην οἰκίαν, σημεῖον ἦν τοῦτο, τοὺς ἔνδον προσφέρεσθαι [c] τροφῆς· εὐθέως δ᾽ [d] ἐξαράξαντες τὰς θύρας εἰσεπήδων, καὶ μόνον οὐκ ἐκ τῶν φαρύγγων ἀναθλίβοντες, [e] τὰς ἀκόλους ἀνέφερον. ἐτύπτοντο δὲ γέροντες ἀντεχόμενοι τῶν σιτίων, καὶ [f] κόμας ἐσπαράττοντο γυναῖκες συγκαλύπτουσαι τὰ ἐν χερσίν. οὐδέ τις ἦν [g] οἶκτος πολιᾶς ἢ νηπίων, ἀλλὰ συνεπαίροντες τὰ [h] παιδία τῶν ψωμῶν ἐκκρεμάμενα, κατέσειον εἰς ἔδαφος. τοῖς δὲ φθάσασι τὴν εἰσδρομὴν αὐτῶν, καὶ [i] προκαταπιοῦσι τὸ ἁρπαγησόμενον, ὡς ἀδικηθέντες ἦσαν ὠμότεροι. [k] δεινὰς δὲ βασάνων ὁδοὺς ἐπενόουν πρὸς ἔρευναν τροφῆς, ὀρόβοις μὲν ἐμφράττοντες τοῖς ἀθλίοις τοὺς τῶν αἰδοίων πόρους, ῥάβδοις δ᾽ ὀξείαις ἀναπείροντες τὰς ἕδρας. τὰ φρικτὰ δὲ καὶ ἀκοαῖς ἔπασχέ τις εἰς ἐξομολόγησιν ἑνὸς ἄρτου, καὶ ἵνα μηνύσῃ δράκα μίαν [l] κεκρυμμένων ἀλφίτων. οἱ βασανισταὶ δ᾽ οὐκ ἐπείνων, [m] καὶ γὰρ ἧττον ἂν ὠμὸν ἦν τὸ μετ᾽ ἀνάγκης. γυμνάζοντες δὲ τὴν ἀπόνοιαν, καὶ [n] προπαρασκευάζοντες αὐτοῖς [o] εἰς τὰς ἑξῆς ἡμέρας ἐφόδια. τοῖς δ᾽ ἐπὶ τὴν Ῥωμαίων φρουρὰν νύκτωρ ἐξερπύσασιν ἐπὶ λαχάνων συλλογὴν ἀγρίων καὶ πόας, ὑπαντῶντες, ὅτε ἤδη διαπεφευγέναι τοὺς πολεμίους ἐδόκουν, ἀφήρπαζον τὰ κομισθέντα· καὶ πολλάκις ἱκετευόντων, καὶ τὸ [p] φρικτὸν ἐπικαλουμένων [q] ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μεταδοῦναί τι μέρος αὐτοῖς ὧν κινδυνεύσαντες ἤνεγκαν, οὐδ᾽ ὁτιοῦν μετέδοσαν. ἀγαπητόν δ᾽ ἦν [r] τὸ μὴ καὶ προσαπολέσθαι [s] σεσυλημένον.

δʹ. Οἱ μὲν δὴ ταπεινότεροι ταιαῦτα πρὸς τῶν δορυφόρων ἔπασχον· οἱ δὲ ἐν ἀξιώματι καὶ πλούτῳ, πρὸς τοὺς τυράννους ἀνήγοντο. τούτων οἱ μὲν ἐπιβουλὰς ψευδεῖς [t] ἐγκαλούμενοι διεφθείροντο, οἱ δὲ ὡς προδιδοῖεν Ῥωμαίοις τὴν πόλιν. τὸ δὲ ἑτοιμότατον ἦν, μηνυτὴς [v] τὶ ὑποβλητὸς, ὡς αὐτομολεῖν διεγνωκότων. ὁ δὲ ὑπὸ Σίμωνος γυμνωθεὶς πρὸς Ἰωάννην ἀνεπέμπετο, [x] καὶ τῶν ὑπὸ Ἰωάννου σεσυλημένων ὁ Σίμων μεταλάμ-

y Ἐφέλκοντες,] Ὑφέλκοντες *Niceph.* ἀφέλκοντες *Euseb.* ἐφέλκοντες præfert *Valesius* in notis.

z Αἰδῶ.] Ita lego cum *Cod. Vossii*, *Euseb.* & *Niceph.* antea erat αἰδώς. quo servato, ὡς ante αἰδὼς tollendum censet vir Ill. *Ez. Spanhemius* in notis ad *Callimachum*, p. 78. Videsis *L. Bosium* in *Animadvers.* ad *Josephum*, p. 100.

a Οὖν ἐφίσταντο] Ita cum *Euseb.* οὖν abest è *Josephi* libris.

b Οἱ στασιασταὶ] Illa οἱ στασιασταὶ non agnoscunt *Big. Rost.* & *Voss.* nec legisse videtur *Ruf.*

c Τροφῆς·] Τροφὴν *Big.* & *Niceph.*

d Ἐξαράξαντες] Εἰσαράξαντες *Euseb.* ἐξαρράξαντες *Niceph.* ῥήξαντες *Big.*

e Τὰς ἀκόλους] Τοὺς ἀκόλους *Niceph.* τοὺς ἀκόλ. *Eus.* SPANH.

f Κόμας ἐσπαράττοντο] Κόμης *Big. Voss.* & *Euseb.* κομίσειν *Vat.*

g Οἶκτος πολιᾶς ἢ νηπίων,] Οἶκτος ἢ πολιᾶς οὐ νηπίων *Big.*

h Παιδία] Νηπία *Euseb.*

i Προκαταπιοῦσι] καταπίουσι *Rost.*

k Δεινὰς] Δεινῶν *Big.*

l Κεκρυμμένων ἀλφίτων.] Κεκρυμμένην *Big.* & SPANH.

m Καὶ γὰρ ἧττον] Καὶ γὰρ ἂν ἧττον ὠμὸν *Euseb.* καὶ γὰρ ἧττον ἄνομον *Niceph.*

n Προπαρασκευάζοντες] Προπαρασκευάζοντες ἑαυτοῖς *Big.*

o Εἰς τὰς ἑξῆς ἡμέρας ἐφόδια.] Εἰς τὰς ἓξ ἡμέρας *Big.* & *Ruf.*

p Φρικτὸν] Φρικτότατον *Euseb.*

q Ὄνομα τοῦ Θεοῦ] ὄνομα Dei יהוה notum adhuc. REL.

r Τὸ μὴ καὶ προσαπολέσθαι] Τὸ καὶ μὴ πρ. *Big.*

s Σεσυλημένον.] Σεσυλημένους *Niceph.*

t Ἐγκαλούμενοι διεφθείροντο,] Ita lego cum *Cod. Big.* & *Ruf.* ἐπικαλούμενοι in *Editis Aliisque.*

v Τὶς ὑποβλητὸς,] Illud τὶς non agnoscit *Big.*

x Καὶ τῶν] Καὶ τὸν ὑπὸ Ἰωάννου σεσυλωμένον *Big.*

ταλάμβανεν· [y] ἀντιπρούπινον δ' ἀλλήλοις τὸ αἷμα τῶν δημοτῶν, καὶ [z] τὰ πτώματα τῶν ἀθλίων διεμερίζοντο. καὶ τοῦ μὲν κρατεῖν, στάσις ἦν ἐν ἀμφοτέροις· τῶν δὲ ἀσεβημάτων ὁμόνοια. καὶ γὰρ ὁ μὴ [a] μεταδοὺς ἐκ τῶν ἀλλοτρίων κακῶν θατέρῳ [b] μονοτρόπως ἐδόκει πονηρός· καὶ ὁ μὴ μεταλαβὼν, ὡς ἀγαθοῦ τινὸς ἤλγει τὸν νοσφισμὸν τῆς ὠμότητος.

έ. Καθέκαστον μὲν οὖν ἐπεξιέναι τὴν παρανομίαν αὐτῶν, ἀδύνατον. συνελόντα δ' εἰπεῖν, μήτε πόλιν ἄλλην τοιαῦτα πεπονθέναι, [c] μήτε γενεὰν ἐξ αἰῶνος γεγονέναι κακίας γονιμωτέραν. οἵγε τελευταῖον, καὶ τὸ γένος ἐφαύλιζον τῶν Ἑβραίων, ὡς ἧττον ἀσεβεῖς δοκοῖεν πρὸς ἀλλοτρίους. ἐξωμολογήσαντο δ' ὅπερ ἦσαν εἶναι δοῦλοι, [d] σύγκλυδες, καὶ νόθα τοῦ ἔθνους φθάρματα. [e] τὴν μέν γε πόλιν ἀνέτρεψαν [f] αὐτοί· Ῥωμαίους δὲ ἄκοντας ἐνάγκασαν ἐπιγραφῆναι σκυθρωπῷ κατορθώματι, καὶ μόνον οὐχ εἵλκυσαν ἐπὶ τὸν ναὸν βραδύνον τὸ πῦρ. ἀμέλει καιόμενον ἐν τῆς ἄνω πόλεως ἀφορῶντες, οὔτε ἤλγησαν, οὔτε ἐδάκρυσαν. ἀλλὰ ταῦτα τὰ πάθη παρὰ [g] Ῥωμαίοις εὑρέθη. καὶ ταῦτα μὲν κατὰ χώραν ὕστερον μετὰ ἀποδείξεως τῶν πραγμάτων ἐροῦμεν.

bat: sibique invicem propinabant sanguinem popularium, miserorumque cadavera partiebantur. Et dominandi quidem causa inter utrosque erat dissensio, scelerum vero concordia. nam qui ex alienis malis partem alteri, sibi totum vendicans, non dedisset, modo singulari nequam videbatur: & qui non accepisset, dolebat, non secus ac si boni aliquid desiderasset, sibi abfuisse crudelitatis partem.

5. Et sigillatim quidem iniquitates eorum commemorare, *factu* impossibile *est*: illud autem breviter dici potest, neque aliam urbem talia perpessam esse, neque hominum genus *aliud* ab omni ævo sceleratius exstitisse. Postremo etiam genti Judæorum maledicebant, ut minus impii viderentur in alienos. Confessi autem sunt, id quod *revera* erant, se & servos esse, & convenas, gentisque *suæ* fœtus spurios & per abortum editos. Civitatem quidem ipsi everterunt: Romanos autem invitos coëgerunt sibimet adscribere tristem adeo victoriam, ignemque tardius in templum venientem propemodum traxêre. Profecto * cum ex superiore civitate illud ardere viderent, neque doluêre, neque illachrymavere: sed Romanis ista accidisse compertum est. Et alio quidem in loco ista dicemus, cum ad res narrandas describendasque ventum erit.

Josephi de populo Judaico judicium.

Feritas eorum qui summam rerum obtinebant in urbe.

Κ Ε Φ. ιά.

Ὡς Ἰουδαῖοι πρὸ τοῦ τείχους ἀνεσταυροῦντο. περὶ Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς. ὡς τὰ τῶν Ῥωμαίων χώματα καταβάλλουσιν Ἰουδαῖοι.

Τίτῳ δὲ τὰ μὲν χώματα προὔκοπτε, καίτοι πολλὰ κακουμένων ἀπὸ τοῦ τείχους τῶν στρατιωτῶν. πέμψας δ' αὐτὸς μοῖραν τῶν ἱππέων ἐκέλευσε τοὺς κατὰ τὰς φάραγγας ἐπὶ [h] συγκομιδῇ τροφῆς ἐξιόντας ἐνεδρεύειν. ἦσαν δέ τινες μὲν καὶ τῶν μαχίμων, οὐκ ἔτι διαρκούμενοι ταῖς ἁρπαγαῖς, τὸ δὲ πλέον ἐκ τοῦ δήμου πένητες, οὓς αὐτομολεῖν ἀπέτρεπε τὸ περὶ τῶν οἰκείων δέος. οὔτε γὰρ λήσεσθαι τοὺς στασιαστὰς ἤλπιζον μετὰ γυναικῶν καὶ [i] παιδίων διαδιδράσκοντες, καὶ καταλιπεῖν ταῦτα τοῖς λῃσταῖς οὐχ ὑπέμενον ὑπὲρ αὐτῶν σφαγησόμενα. [k] τολμηροὺς δὲ πρὸς τὰς ἐξόδους ὁ λιμὸς ἐποίει· καὶ κατελείπετο [l] λανθάνοντας εἰς τοὺς πολεμίους ἁλίσκεσθαι. λαμβανόμενοι δὲ κατ' ἀνάγκην ἠμύνοντο [m] δέει τῆς κολάσεως, καὶ μετὰ μάχην ἱκετεύειν ἄωρον ἐδόκει. [n] μαστιγούμενοι δὴ καὶ προβασανιζόμενοι τοῦ θανάτου πᾶσαν αἰκίαν, [o] ἀνεσταυροῦντο τοῦ τείχους ἀντικρύ. Τίτῳ μὲν οὖν οἰκτρὸν τὸ πάθος κατεφαίνετο, πεντακοσίων ἑκάστης ἡμέρας, [p] ἔστι δ' ὅτε καὶ πλειόνων ἁλισκομένων. οὔτε δὲ τοὺς βίᾳ ληφθέντας ἀφεῖναι ἀσφαλὲς, καὶ φυλάττειν τοσούτους φρουρὰν τῶν [q] φυλαξάντων ἑώρα· [r] τό γε μὴν πλέον οὐκ ἐκώλυε, [s] τάχα δ' ἂν ἐνδοῦναι πρὸς τὴν ὄψιν ἐλπίσας αὐτοὺς, εἰ μὴ παρα-

C A P. XI.

XII.

Quomodo Judæi pro mœnibus in cruces tollebantur. de Antiocho Epiphane. qualiter Romanorum aggeres dejiciunt Judæi.

Interea Tito quidem aggeres promovebantur, quamvis milites de muris valde affligerentur. Ipse vero, parte equitatus missa, jussit per valles ad cibum comportandum exeuntibus insidias tendi. Erant autem in his nonnulli quidem ex bellicosis rapinis haud contenti; majore vero ex parte pauperes plebeji, quos metus de necessariis suis à transfugio deterrebat. neque enim fore sperabant ut clam seditiosos cum conjugibus ac liberis diffugerent; eosque latronibus relinquere, vice sua jugulandos, non sustinebant. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames: † restabatque ut occulto egressi versus hostes ab iis caperentur. deprehensi autem ex necessitate repugnabant metu supplicii: & post pugnam supplicare intempestivum videbatur. itaque verberati & ante mortem modis omnibus excruciati, pro mœnibus suffigebantur crucibus. Et Tito quidem miseranda videbatur ea calamitas; cum *Judæi* in dies singulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperentur. Sed neque vi captos dimittere tutum erat, tantamque adservare multitudinem custodum videbat esse custodiam; maxime vero eos *crucifigi* non prohibebat, ut qui sperarit ipsos ad conspectum *illorum* forsan deditionem facere, quasi similia passu-

Judæi quamplurimi in conspectu obsessorum crucibus affixi.

y Ἀντιπρούπινον] Ἀντεπροέπινον Big.
z Πτώματα] Ita in omnibus *MSS.* nec aliter legebat *Ruf.* κτήματα in *Editis Aliisque.*
a Μεταδοὺς] μεταδιδοὺς L. B.
b Μονοτρόπως] Μονότροπος Big. & *Voss.* Conf. supr. lib. 2. c. 21. §. 1. SPANH.
c Μήτε γενεὰν] Μήτε γένος ἕτερον *Zonar.*
d Σύγκλυδες, — φθάρματα.] Σύγκλυδες κοινοτομοῦσι θανάτους τοῦ ἔθνους φθάρματα *Vat.* & *Rost.* Conf. supr. c. 1. §. 5. SPANH.
e Τὴν μέν γε πόλιν] Forsan, τήν γε μὴν π.
f Αὐτοί] Οἱ αὐτοὶ Big.
g Ῥωμαίους εὑρέθη.] Ῥωμαίοις ηὑρέθη Big. & L. B.
h Συγκομιδῇ] Συγκομιδὴν Big.
i Παιδίων διαδιδράσκοντες,] Παίδων Big.
k Τολμηροὺς δὲ] Τολμηροτέρους juxta *Ruf.*

l Λανθάνοντας] μὴ λανθ. L. B.
m Δέει τῆς κολάσεως,] Illa δέει τῆς κολάσεως adjecta esse volui è *Cod. Big.* & *Ruf.*
n Μαστιγούμενοι δὴ] Μαστιγούμενοι τε Big.
o Ἀνεσταυροῦντο] *Rost.* ἐσταυροῦντο. frustra; confer Ep. Pauli ad Hebr. 6: 6. ubi male per *rursus crucifigere vertunt.* HAV.
p Ἔστι δ' ὅτε καὶ πλειόνων ἁλισκομένων.] Ἔστι δὲ καὶ ὅτε πλ. Big.
q Φυλαξάντων] φυλαξόντων L. B.
r Τό γε μὴν πλέον] Τότε μὴν πλ. Big.
s Τάχα δ' ἂν ἐνδοῦναι] Ταχεῖαν ἐνδοῦναι Big. τάχα γ' ἂν ἐνδ. L. B. τάχιον ἐνδοῦναι legebat *Ruf.*

* Cum hi ardere superiorem civitatem vidissent, *Ruf.*
† Restabatque jam latitantes egredi & ab hostibus capi, *Ruf.*

t Ἄλλου

passuros nisi se dederent. Milites autem ex ira aut odio *cruci* affigebant captos, modis quidem diversis ludibrii causa: & propter multitudinem, spatium crucibus deerat, & corporibus cruces.

Quale judicium de crucifixis ferebant seditiosi.

2. Tantum vero aberat ut seditiosi ad calamitatem istam animos mutarent, * ut contrarium plane ad reliquam multitudinem simularint. Transfugarum enim necessariis ad muros pertractis, † illisque è popularibus qui ad *Romanorum* fidem *fugere* properarint, qualia paterentur ii qui ad Romanos confugerent ostenderunt; & qui comprehensi tenebantur non captivos esse, sed supplices, dicebant. Hoc multos transfugere cupientium, donec verum cognosceretur, intra muros continebat. nonnulli autem statim discurrerunt quasi ad verum supplicium; mortem ab hostibus illatam, si cum fame conferatur, requiem esse ducentes. Cumque multis captivorum manus amputari jussisset, ut transfugæ minime viderentur, crederenturque propter calamitatem, eos ad Joannem & Simonem remisit, „ saltem nunc *à vecordia* desinerent admonens, neve ipsum ad urbis „ excidium compellerent, animisque tandem mutatis lucrarentur & propriam vitam, & patriam tantam, & templum ‡ quocum nullum „ aliud contendi potest." Simul autem aggeres circumeundo operarios urgebat, veluti factis verba non multo post sequutus. Ad hæc in muris stantes & ipsi Cæsari & patri ejus maledicebant, „ mortemque se contemnere clamabant, „ (eam quippe servituti recte præferri) & mala „ quæ poterunt Romanis illaturos esse dum spirant, illisque non curæ esse patriam, *brevi*, ut „ ipse dicit, perituris, mundumque Deo esse „ templum hoc præstantius. Cæterum hoc ipsum „ ab eo servatum iri qui illud incoleret, quem „ & ipsos auxiliatorem habentes minas omnes deridere facta desiderantes: rerum enim eventum „ à Deo esse." Quæ hujusmodi erant conviciis admista vociferabantur.

Titi ad Joannem & Simonem admonitio.

Antiochus Epiphanes Commagenus.

3. Interea autem & Antiochus Epiphanes aderat, aliosque multos milites secum habens & circa ipsum catervam quæ Macedonum appellabatur; omnes ejusdem ætatis, proceros, & ex ephebis paulum modo egressos, Macedonum more armatos & in re militari exercitos, unde etiam nomen habebant, qui tamen plerique famam gentis æquare non poterant. Omnium enim regum qui Romanis parebant felicissimum Commagenum fieri contigit, prius quam fortuna mutaretur. Ostendit autem & ille in senecta ætate, neminem ante obitum beatum dici oportere. Cæterum filius ejus, qui eo adhuc vigente tunc forte aderat, se mirari ajebat, quidnam esset cur Romani muros adire cunctarentur. erat enim bellator ipse, naturaque factus ad audendum, tantusque

δοῖεν ὅμοια πεισομένους. προσήλουν δ' οἱ στρατιῶται δι' ὀργὴν καὶ μῖσος τοὺς ἁλόντας, [t] ἄλλον ἄλλῳ σχήματι πρὸς χλεύην, καὶ διὰ τὸ πλῆθος χώρα τε [v] ἐνελείπετο τοῖς σταυροῖς, [x] καὶ σταυροὶ τοῖς σώμασιν.

β'. Οἱ στασιασταὶ δὲ τοσοῦτον [y] ἀπεδέησαν τοῦ μεταβαλέσθαι πρὸς τὸ πάθος, ὥστε καὶ τοὐναντίον [z] αὐτοῖς σοφίσασθαι πρὸς τὸ λοιπὸν πλῆθος. σύροντες γὰρ τοὺς τῶν αὐτομόλων οἰκείους ἐπὶ τὸ τεῖχος, καὶ τῶν δημοτῶν τοὺς ἐπὶ πίστιν ὡρμημένους, οἷα πάσχουσιν οἱ Ῥωμαίοις προσφεύγοντες ἐπεδείκνυσαν, καὶ τοὺς κεκρατημένους ἱκέτας ἔλεγον οὐκ αἰχμαλώτους. τοῦτο πολλοὺς τῶν αὐτομολεῖν ὡρμημένων, μέχρι τἀληθὲς ἐγνώσθη, κατέσχεν εἴσω. [a] ἔνιοι δὲ καὶ παραχρῆμα διέδρασαν, ὡς ἐπὶ [b] βέβαιον τιμωρίαν, ἀνάπαυσιν ἡγούμενοι τὸν ἐκ τῶν πολεμίων θάνατον ἐν λιμοῦ συγκρίσει. πολλοὺς δὲ καὶ χειροκοπῆσαι κελεύσας Τίτος τῶν ἑαλωκότων, ὡς μὴ δοκοῖεν αὐτόμολοι καὶ πιστεύοιντο διὰ τὴν συμφορὰν, εἰσέπεμψε πρὸς τὸν [c] Ἰωάννην καὶ τὸν Σίμωνα, „ νῦν „ γε ἤδη παύσασθαι παραινῶν, καὶ μὴ πρὸς ἀναί„ρεσιν τῆς πόλεως [d] αὐτὸν βιάζεσθαι, κερδῆσαι δ' ἐκ „ τῆς ἐν ὑστάτοις μεταμελείας τάς τε αὐτῶν ψυ„χὰς, καὶ τηλικαύτην πατρίδα, καὶ ναὸν [e] ἀκοινώνη„τον ἄλλοις." περιϊὼν δὲ τὰ χώματα τοὺς ἐργαζομένους ἅμα κατήπειγεν, ὡς [f] οὐκ εἰς μακρὰν ἀκολουθήσειν ἔργοις [g] τῷ λόγῳ. πρὸς ταῦτα αὐτόν τε ἐβλασφήμουν ἀπὸ τοῦ τείχους Καίσαρα, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ, „ καὶ τοῦ μὲν θανάτου καταφρονεῖν ἐβόων. [h] ᾑρῆσθαι „ γὰρ αὐτὸν πρὸ δουλείας καλῶς· [i] ἐργάσασθαι δ' ὅσα „ ἂν δύνωνται κακὰ Ῥωμαίους ἕως ἐμπνέωσι, πατρί„δος δ' οὐ [k] μέλειν τοῖς ὡς αὐτός φησιν [l] ἀπολου„μένοις, [m] καὶ ναοῦ [n] ἀμείνω τούτου τῷ Θεῷ τὸν κόσμον „ εἶναι. σωθήσεσθαι γε μὴν καὶ τοῦτον ὑπὸ τοῦ κατοικοῦντος, „ ὃν καὶ αὐτοὶ σύμμαχον ἔχοντες πᾶσαν χλευάζειν „ ἀπειλὴν ὑστεροῦσαν ἔργων· τὸ γὰρ τέλος εἶναι τοῦ Θεοῦ." τοιαῦτα ταῖς λοιδορίαις ἀναμίσγοντες [o] ἐκεκράγεσαν.

γ'. Ἐν δὲ τούτῳ, καὶ ὁ [p] Ἐπιφανὴς Ἀντίοχος παρῆν, ἄλλους τε ὁπλίτας συχνοὺς ἔχων, καὶ περὶ αὐτὸν στῖφος Μακεδόνων καλούμενον, [q] ἥλικας πάντας, ὑψηλοὺς, ὀλίγον ὑπὲρ [r] ἀντίπαιδας, τὸν Μακεδονικὸν τρόπον ὡπλισμένους [s] τε καὶ πεπαιδευμένους, ὅθεν καὶ τὴν ἐπίκλησιν εἶχον, ὑστεροῦντες οἱ πολλοὶ τοῦ γένους. εὐδαιμονῆσαι γὰρ μάλιστα τῶν ὑπὸ [t] Ῥωμαίοις βασιλέων τὸν Κομμαγηνὸν συνέβη πρὶν γεύσασθαι μεταβολῆς. ἀπέφηνε δὲ κἀκεῖνος ἐπὶ γήρως, ὡς οὐδένα χρὴ λέγειν πρὸ θανάτου μακάριον. ἀλλ' ὅγε παῖς ἀκμάζοντος αὐτοῦ τηνικαῦτα παρὼν θαυμάζειν ἔφασκε, τί δήποτε Ῥωμαῖοι κατοκνοῖεν προσιέναι τῷ τείχει. πολεμιστὴς δέ τις αὐτὸς ἦν, καὶ φύσει [v] παράβολος, [x] κατά

t Ἄλλον ἄλλῳ σχήματι] Illud ἄλλον abest à *Cod. Big.*

v Ἐνελείπετο τοῖς σταυροῖς,] Ἐνέλειπε *Big.*

x Καὶ σταυροὶ τοῖς σώμασιν.] Justo Dei judicio, ut qui Christum cruci adfixerant. Rel.

y Ἀπεδέησαν] Ἐπεδέησαν *Big.*

z Αὐτοῖς] Αὐτοὶ *Big.* & *Lugd. Bat.* αὐτοὺς malit Cl. *Lowthius.*

a Ἔνιοι δὲ] Εἰσὶ δ' οἳ καὶ π. *Big.*

b Βέβαιον τιμωρίαν,] Βεβαίαν *Big.*

c Ἰωάννην καὶ τὸν Σίμωνα,] Ita cum *Big.* & *Ruf.* antea erat Σίμωνα καὶ τὸν Ἰωάννην.

d Αὐτὸν βιάζεσθαι,] Αὐτοὶ *Bod.*

e Ἀκοινώνητον ἄλλοις.] Quod erat aliis (nempe Ethnicis) insociabile. Spanh.

f Οὐκ εἰς μακρὰν] Οὐκέτι εἰς μακρὰν ἀκολουθήσειν *Big.*

g Τῷ λόγῳ.] Est qui malit τὸν λόγον aut τοὺς λόγους.

h Ἡιρῆσθαι γὰρ αὐτὸν] Ἡρεῖσθαι *Big.* προῃρεῖσθαι *L. B.* προῃρῆσθαι *Coccejus* legit.

i Ἐργάσασθαι] ἐργάσεσθαι *L. B.*

k Μέλειν τοῖς ὡς αὐτός φησιν] Ita scribendum censui. μέλλειν in *libris.* præterquam in *L. B.* ubi μέλειν quoque.

l Ἀπολουμένοις,] Ita in *Cod. Vat. Rost. L. B. aliisque* ἀπολλυμένοις in *Editis.*

m Καὶ ναοῦ] Καὶ ναοῦ πυρπολουμένου in *quibusdam MSS.* καὶ ναοῦ ἀπολουμένου *L. B.* & *Rost.*

n Ἀμείνω] Τὸν ἀμείνω *Big.*

o Ἐκεκράγεσαν.] Ἐκράγεισαν *Big.*

p Ἐπιφανὴς Ἀντίοχος] In lib. V. *Pseudo-Hegesippi* dicitur *Antiochi Commageni filius.* Conf. supr. lib. 2. c. 18. §. 9. Spanh.

q Ἥλικας πάντας,] Ita lego ex *MSS.* (ut & *L. B.* & *Rost.*) & *Suida.* antea erat ἡλικίᾳ.

r Ἀντίπαιδας,] ἀντίπαιδα Sophocl. in Exc. H. Gr. p. 125. Plutarch. Æmil. p. 267. A. Spanh.

s Τε καὶ πεπαιδευμένους,] Desunt *Rost.*

t Ῥωμαίοις] Ῥωμαίους *Big.* & *L. B.*

v Παράβολος,] Conf. Antt. lib. 14. c. 14. §. 1. & alias lib. 1. c. 19. §. 5. ἦσαν καὶ αὐτοὶ παράβολοι· & lib. 4. c. 1. §. 9. Spanh.

* *Est qui malit in hunc sensum*, ut res cito illorum astutia in contrarium plane quoad reliquam multitudinem cesserit.

† Et si qui erant popularium proniores ad pacem, *Ruf.*

‡ *Al.* cui nullum par erat aut simile. in *Rufini* versione; *cujus participem non habebant.*

x Κατὰ

[x] καλά τε τὴν ἀλκὴν τοσοῦτος [y] ὡς ὀλίγῳ τὴν τόλμαν διαμαρτάνειν. μειδιάσαντος δὲ τοῦ Τίτου, καὶ κοινὸς ὁ πόνος εἰπόντος, ὡς εἶχεν ὥρμησεν ὁ Ἀντίοχος μετὰ τῶν Μακεδόνων πρὸς τὸ τεῖχος. αὐτὸς μὲν οὖν διά τε ἰσχὺν, καὶ κατ' ἐμπειρίαν, ἐφυλάττετο τὰ τῶν Ἰουδαίων βέλη, τοξεύων εἰς αὐτούς. τὰ μειράκια δ' αὐτῷ συνετρίβη πάντα, πλὴν ὀλίγων. διὰ γὰρ αἰδῶ τῆς ὑποσχέσεως προσεφιλονείκει μαχόμενα, καὶ τέλος ἀνεχώρουν τραυματίαι πολλοὶ, συννοοῦντες ὅτι καὶ τοῖς ἀληθῶς Μακεδόσιν, εἰ μέλλοιεν κρατεῖν, [z] δέοι τῆς Ἀλεξάνδρου τύχης.

δ'. Τοῖς δὲ Ῥωμαίοις ἀρξαμένοις [a] δωδεκάτῳ μηνὸς Ἀρτεμισίου, συνετελέσθη τὰ χώματα μόλις ἐνάτῃ καὶ εἰκάδι, ταῖς [b] δεκαεπτὰ συνεχῶς πονουμένων ἡμέραις. μέγιστα γὰρ ἐχώσθη τὰ τέσσαρα, καὶ θάτερον μὲν [c] τὸ ἐπὶ τὴν Ἀντωνίαν ὑπὸ τοῦ πέμπτου τάγματος ἐβλήθη [d] κατὰ μέσον τῆς [e] Στρουθίου καλουμένης κολυμβήθρας· τὸ δὲ ἕτερον ὑπὸ τοῦ δωδεκάτου διεστῶτος [f] ὅσον εἰς πήχεις εἴκοσι. τῷ δεκάτῳ δὲ τάγματι, διέχοντι πολὺ τούτων, κατὰ βόρειον κλίμα τὸ ἔργον ἦν καὶ κολυμβήθραν Ἀμύγδαλον προσαγορευομένην. τούτου δὲ τὸ [g] πεντεκαιδέκατον ἀπὸ τριάκοντα πηχῶν [h] ἔχον κατὰ τὸ τοῦ ἀρχιερέως [i] μνημεῖον. προσαγομένων δ' ἤδη τῶν ὀργάνων, ὁ μὲν Ἰωάννης ἔνδοθεν ὑπορύξας τὸ κατὰ τὴν Ἀντωνίαν μέχρι τῶν χωμάτων [k] διάστημα, καὶ διαλαβὼν σταυροῖς τοὺς ὑπονόμους ἀνακρήμνησι τὰ ἔργα. πίσσῃ δὲ καὶ ἀσφάλτῳ διακεχρισμένην ὕλην εἰσκομίσας ἐνίησι πῦρ, καὶ τῶν σταυρῶν ὑποκαέντων ἥ τε διῶρυξ ἐνέδωκεν ἀθρόα, καὶ μετὰ μεγίστου ψόφου κατεσείσθη τὰ χώματα εἰς αὐτήν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον μετὰ τοῦ κονιορτοῦ καπνὸς [l] ἐγείρετο βαθὺς, πνιγομένου τῷ [m] πταίσματι τοῦ πυρός· [n] τῆς δὲ θλιβούσης ὕλης διαβιβρωσκομένης ἤδη φανερὰ φλὸξ [o] ἐρρήγνυτο. καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἔκπληξις μὲν πρὸς τὸ αἰφνίδιον, ἀθυμία δὲ πρὸς τὴν ἐπίνοιαν ἐμπίπτει. καὶ κρατήσειν οἰομένοις ἤδη τὸ συμβὰν καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἔψυξε τὴν ἐλπίδα· τὸ δὲ ἀμύνειν ἀχρεῖον ἐδόκει πρὸς τὸ πῦρ, καὶ εἰ σβεσθείη, [p] τῶν χωμάτων καταποθέντων.

ε'. Μετὰ δὲ ἡμέρας δύο, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτίθενται χώμασιν οἱ περὶ τὸν Σίμωνα. καὶ γὰρ δὴ προσαγαγόντες ταύτῃ τὰς ἑλεπόλεις οἱ Ῥωμαῖοι, διέσειον ἤδη τὸ τεῖχος. Τεφθαῖος δέ τις ἀπὸ [q] Γαρσὶς πόλεως τῆς Γαλιλαίας, καὶ Μεγάσσαρος τῶν βασιλικῶν Μαριάμμης θεράπων, [r] μεθ' ὧν Ἀδιαβηνός τις υἱὸς Ναβαταίου, τοὔνομα κληθεὶς ἀπὸ τῆς τύχης [s] Χαγείρας, ὅπερ σημαίνει χωλὸς, ἁρπάσαντες λαμπάδας, [t] προσεπήδησαν ἐπὶ τὰς μηχανάς. τούτων τῶν ἀνδρῶν, οὔτε τολμηρότεροι κατὰ τόνδε τὸν πόλεμον ἐκ τῆς πόλεως ἐφάνησαν, οὔτε φοβερώτεροι. καθάπερ γὰρ εἰς φίλους ἐκτρέχοντες οὐ πολεμίων στῖφος, οὔτε ἔδεισαν, οὔτε ἐμέλ-

viribus ut non multum peccaret audacia. Cum vero Titus ad hoc subrisisset, * laboremque communem esse dixisset, ita ut erat se cum Macedonibus proripuit Antiochus, & in muros impetum fecit. Et ipse quidem pro viribus suis ac peritia cavebat tela Judæorum, dum illos jaculis peteret: fere autem omnes ejus adolescentes attriti erant. promissa enim *magnifica* reveriti certatim pugnâ perseverabant, & ad extremum multi saucii recesserunt, secum cogitantes, veris Macedonibus, si vellent vincere, opus esse fortuna Alexandri.

Facinus ejus mirabile.

4. Cum autem Romani duodecimo mensis Artemisii die aggeres inchoassent, vix eos vigesimo nono perfecerunt, diebus septemdecim operi sine intermissione impensis. Quatuor enim maximi surrexerant, & alter quidem *ab illis* ad Antoniam à quinta legione jactus erat † contra mediam piscinam quæ Struthia vocatur: alius vero à duodecima legione inde circiter xx. cubitos distante. At decima legio, quæ ab his longe aberat, in operibus ad regionem orientalem occupata erat, & ad piscinam quæ Amygdalon appellatur: inde vero quasi ad triginta cubitos legio decima quinta ad *Joannis* pontificis monumentum. Jam vero machinis admotis, Joannes quidem, eo spatio quod inter Antoniam & aggeres interjacet suffosso, & cuniculis sudibus suffultis ‡ opera suspendit. Cum vero materiam importasset pice ac bitumine illitam, ignem immittit, & sudibus succensis fossa repente subsedit, cumque magno sonitu in eam prolapsi sunt aggeres. ac primo quidem cum pulvere fumus ex alto excitatus est, igne ruina suffocato: peresa vero materia qua premebatur, flamma tum manifesta erumpebat. Et Romani repentino quidem casu obstupefacti erant, atque animos despondere cœperunt ex facti solertia. cumque se victoriam reportaturos esse jam crederent, hoc ipsum quod accidit spem eorum in posterum refrixit: frustraque videbantur in igne exstinguendo laborare, cum illo exstincto absorptos viderent aggeres.

Romani aggeres XVII diebus perficiunt.

Joannem viam ad aggeres destruendos commentus est.

5. Biduo autem post alios etiam aggeres Simon cum suis aggreditur. illa enim parte Romani productis helepolibus murum concutere cœperant. Tephthæus autem quidam ex Garsi ortus civitate Galilææ, & Megassarus ex regiis famulis Mariamnes, cum quibus Adiabenus quidam filius Nabatæi, ex fortuna cognominatus Chagiras, quæ vox claudum denotat, raptis facibus in machinas prosiluerunt. His viris neque audaciores quiquam eo bello ex urbe in hostem processerunt, neque magis terribiles. nam veluti ad amicos non in agmen hostium excurrerent, non trepidarunt, neque cunctati

Judæorum conatus ad perdendas machinas.

x Καλά τε τὴν ἀλκὴν] Ita *Big.* & *Voss.* καλάγε in *Editis Aliisque.*

y Ὡς ὀλίγῳ] Ὡς ὀλιγωλάτης τόλμας διαλανθάνειν *Big.*

z Δέοι] δεῖ *L. B.*

a Δωδεκάτῳ μηνὸς Ἀρτεμισίου,] Δωδεκάτῃ ἡμέρα μηνὸς Ἀρτεμισίου *Big.*

b Δεκαεπτὰ] Ita *Big.* δεχεπτὰ in *Editis Aliisque.*

c Τὸ ἐπὶ] Artic. τὸ non est in *L. B.*

d Κατὰ μέσον τῆς] Κατὰ τὸ μέσον τῆς Στρουθίου *Big.* τῆς τοῦ θείου καλουμένης *Vat. Rost.* & *Voss.*

e Στρουθίου καλουμένης κολυμβήθρας·] Conf. supr. c. 3. §. 2. Spanh.

f Ὅσον εἰς πήχεις εἴκοσι] Ὅσον ἐπὶ πήχεις *Big.*

g Πεντεκαιδέκατον] Πεμπτὸν καὶ δεκ. *Big.*

h Ἔχον] ἐχώννυ *L. B.* διέχον *Rost.*

i Μνημεῖον.] Nempe Ἰωάννου Ἀρχιερέως, de quo loco supra c. 6. §. 2. & 6. ut & c. 7. §. 3. Spanh.

k Διάστημα,] Illud διάστημα adjectum esse volui è *Zonara.*

l Ἠγείρετο βαθὺς,] Ita *Vat.* ἐγείρετο in *Editis Aliisque.*

m Πταίσματι τοῦ πυρός.] Πτώματι *Big.* & *L. B.*

n Τῆς δὲ θλιβούσης] τῆς δὲ βλιβούσης *Rost.*

o Ἐρρήγνυτο.] Ἐγένετο *Big.*

p Τῶν χωμάτων καταποθέντων.] Τῶν χωμάτων *Vat.*

q Γαρσὶς πόλεως τῆς Γαλιλαίας,[Γαρὶς *Big.* Γαρσῆς *Voss.*

r Μεθ' ὧν Ἀδιαβηνός] Ita *Big.* & *Voss.* μεθ' ὃν in *Editis Aliisque.*

s Χαγείρας, ὅπερ σημαίνει χωλὸς,] Ita lego ex Hebraïco חגיר vel חגירא. cui Græcam terminationem apposuit *Josephus.* antea erat καὶ Ἀγείρας in *Editis Aliisque*, & καὶ Ἀγήρας in *Cod. Big.* Huds. חגירא *Claudus.* Hinc Suidas. Ἀγείρας, χωλός. Quod male sollicitarunt interpretes Suidæ, ac si pro χωλὸς legi deberet ὀχλαγωγὸς aut simile quid. Rel. Nempe in Chald Paraphr. V. T. & apud Talmudicos חֲגִירָא *Claudus.* Spanh.

t Προσεπήδησαν] προεπήδησαν *L. B.*

* Commune est opus, *Pseudo-Hegesipp.*

† Per mediam piscinam quam Struthiam vocabant, *Pseudo-Hegesipp.*

‡ *Al.* aggeres pensiles reddidit.

ctati sunt, neque abſceſſerunt, ſed per medios hoſtes proruentes machinas ſuccenderunt. impetiti autem miſſilibus, & gladiis ab omni parte repulſi, non prius è periculo ſemet ſubduxerunt, quam ignis inſtrumenta corriperet. Sublata vero jam flamma, concurſus quidem factus eſt Romanorum è caſtris, ut machinis ſubveniretur. Judæi vero ex muro prohibebant, & cum iis qui exſtinctum ibant manus conſerebant, propriis corporibus nullo modo parcentes. Et Romani quidem arietes igni ſubtrahebant, cum eorum tegmina cremarentur: Judæi vero etiam per flammas eos retinere certabant, & quamvis fervens nacti eſſent ferrum arietes non dimittebant. Ab his autem in aggeres tranſibat ignis, & auxilium ferentes præveniebat. Cumque res ita erat, Romani quidem flammis circundati, & de operibus ſervandis deſperantes, in caſtra diſcedebant. Judæi vero magis inſtabant, ſemper numero gliſcentes, quod ad eos in auxilium accurrerent qui in urbe erant, fretique victoria effuſo impetu ferebantur: & uſque ad munimenta caſtrorum progreſſi cum cuſtodibus ad conflictum veniebant. Eſt enim ſtatio pro caſtris per vices ſuccedentium armatorum, & acerba in eos ſanctio Romanorum, morte plectendum eſſe qui loco qualibet de cauſa cederet. Hi, ſupplicio capitali glorioſa morte prælata, ſubſtant; & ad horum neceſſitatem multi fugientium cum pudore converſi ſunt. cumque ſcorpiones per murum diſpoſuiſſent, multitudinem à civitate advenientem repellebant; nihil in corporum ſecuritatem cuſtodiamve providentem. nam quoſcunque obvios haberent cum his congrediebantur Judæi, & in ſpicula incaute irruentes ipſis corporibus inimicos feriebant. neque hi tam illis quæ faciebant quam quæ audebant ſuperiores erant: & Romani plus audaciæ, quam quod male tractarentur, cedebant.

Titus militibus ignaviam exprobrat.

6. Jam vero Titus aderat ab Antonia, quò ſeorſum iverat, ut loca exploraret aliis aggeribus: multumque increpatis militibus, quod cum hoſtium muros obtinuiſſent in ſuis periclitarentur, & velut ex carcere contra ſe dimiſſis Judæis obſeſſorum paterentur ipſi fortunam, ipſe cum lectis militibus hoſtes à latere circumvenit. Illi autem cum in ora ferirentur, etiam in Titum converſi pugna perſeverabant.

Pugna atris.

mixta vero acie, pulvis quidem oculos, clamor vero aures occupabat, *neque alius conjicere poterat quiſnam ei amicus eſſet aut inimicus. Cum autem Judæi non tantum viribus adhuc perſiſterent quantum ſalutis deſperatione, Romanos etiam fortiores reddidit gloriæ reverentia & armorum & Cæſaris ante eos periculum adeuntis. Itaque putaverim eos ad extremum nimia ferocitate animorum vel totam multitudinem Judæorum fuiſſe rapturos, niſi præventa aciei inclinatione in civitatem ſe recepiſſent. Labefactatis autem aggeribus Romani triſtes erant & anxii, qui longi laboris opus una horula perdiderant: & multi quidem machinis, quibus uſi ſunt, jam captum iri civitatem deſperabant.

λησαν, οὔτε ἀπέστησαν, ἀλλὰ διὰ μέσων [v] ἐκθοροῦντες τῶν ἐχθρῶν ὑφῆψαν τὰς μηχανάς. βαλλόμενοι δὲ, καὶ τοῖς ξίφεσιν ἀνωθούμενοι πάντοθεν, οὐ πρότερον ἐκ τοῦ κινδύνου μετεκινήθησαν, ἢ [x] δράξασθαι τῶν ὀργάνων τὸ πῦρ. αἰρομένης δ' ἤδη τῆς φλογὸς, Ρωμαῖοι μὲν ἀπὸ τῶν στρατοπέδων συνθέοντες ἐβοήθουν· Ιουδαῖοι δὲ ἐκ τοῦ τείχους ἐκώλυον, καὶ τοῖς σβεννύειν πειρωμένοις συνεπλέκοντο, κατὰ μηδὲν τῶν ἰδίων φειδόμενοι σωμάτων. [y] καὶ οἱ μὲν εἷλκον ἐκ τοῦ πυρὸς τὰς ἑλεπόλεις, τῶν ὑπὲρ αὐτὰς γέῤῥων φλεγομένων· οἱ δὲ Ιουδαῖοι, καὶ διὰ τῆς φλογὸς ἀντελαμβάνοντο, καὶ τοῦ σιδήρου ζέοντος δρασσόμενοι τοὺς κριοὺς οὐ μεθίεσαν. διέβαινε δ' ἀπὸ τούτων ἐπὶ τὰ χώματα τὸ πῦρ, καὶ τοὺς ἀμύνοντας [z] προελάμβανεν. ἐν τούτῳ δ' οἱ μὲν Ρωμαῖοι κυκλούμενοι τῇ φλογὶ, καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν ἔργων ἀπογνόντες, ἀνεχώρουν ἐπὶ τὰ στρατόπεδα. Ιουδαῖοι δὲ προσέκειντο πλείους ἀεὶ γινόμενοι, τῶν ἔνδοθεν προσβοηθούντων, καὶ τῷ κρατεῖν τεθαῤῥηκότες [a] ἀταμιεύτοις ἐχρῶντο ταῖς ὁρμαῖς· [b] προσελθόντες δὲ μέχρι τῶν ἐρυμάτων, ἤδη συνεπλέκοντο τοῖς φρουροῖς. τάξις [c] δ' ἐστὶν ἐκ διαδοχῆς ἱσταμένη πρὸ τοῦ στρατοπέδου [d] μετὰ τῶν ὅπλων, καὶ δεινὸς ἐπ' αὐτῇ Ρωμαίων νόμος, τὸν ὑποχωρήσαντα καθ' ἣν δήποτ' οὖν αἰτίαν θνήσκειν. οὗτοι, τοῦ μετὰ κολάσεως τὸν μετ' ἀρετῆς θάνατον προκρίναντες, ἵστανται. καὶ πρὸς τὴν τούτων ἀνάγκην πολλοὶ τῶν τραπέντων ἐπεστράφησαν αἰδούμενοι. διαθέντες δὲ καὶ τοὺς ὀξυβελεῖς ἐπὶ τοῦ τείχους εἶργον τὸ προσγινόμενον πλῆθος ἐκ τῆς πόλεως, οὐδὲν εἰς ἀσφάλειαν ἢ φυλακὴν τῶν σωμάτων [e] προνοουμένους. συνεπλέκοντο γὰρ οἱ Ιουδαῖοι τοῖς προστυχοῦσι, καὶ ταῖς [f] αἰχμαῖς ἀφυλάκτως ἐμπίπτοντες, αὐτοῖς [g] τοῖς σώμασι τοὺς ἐχθροὺς ἔπαιον. [h] οὔτε γὰρ ἔργοις αὐτοὶ πλέον, ἢ τῷ θαῤῥεῖν περιῆσαν· καὶ Ρωμαῖοι τῇ τόλμῃ πλέον εἶκον, ἢ τῷ κακοῦσθαι.

ς'. Παρῆν δ' ἤδη [i] Τίτος ἀπὸ τῆς Αντωνίας, ὅπου κεχώριστο, κατασκεπτόμενος τόπον ἄλλοις χώμασι· καὶ πολλὰ τοὺς στρατιώτας φαυλίσας, εἰ κρατοῦντες τῶν πολεμίων τειχῶν κινδυνεύουσι τοῖς ἰδίοις, καὶ πολιορκουμένων ὑπομένουσιν αὐτοὶ τύχην, ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου [k] καθ' αὑτῶν Ιουδαίους ἀνέντες, περιῄει μετὰ τῶν ἐπιλέκτων κατὰ πλευρὰ [l] τοὺς πολεμίους αὐτός. οἱ δὲ κατὰ στόμα παιόμενοι, καὶ πρὸς τοῦτον ἐπιστραφέντες ἐκαρτέρουν. μιγείσης δὲ τῆς παρατάξεως, ὁ μὲν κονιορτὸς τῶν ὀμμάτων ἡ κραυγὴ δὲ τῶν ἀκοῶν [m] ἐπεκράτει, καὶ οὐδ' ἑτέρῳ παρῆν ἔτι τεκμήρασθαι [n] τὸ ἐχθρὸν, ἢ τὸ φίλον. Ιουδαίων δ' οὐ τοσοῦτον ἔτι κατ' ἀλκὴν, ὅσον ἀπογνώσει σωτηρίας παραμενόντων, καὶ Ρωμαίους [o] ἐτόνωσεν αἰδὼς [p] δόξης τε καὶ τῶν ὅπλων, καὶ προκινδυνεύοντος Καίσαρος. ὥστε μοι δοκοῦσι τὰ τελευταῖα δι' ὑπερβολὴν θυμῶν, κἂν ὅλον ἁρπάσαι τὸ τῶν Ιουδαίων πλῆθος, εἰ μὴ τὴν ῥοπὴν τῆς παρατάξεως φθάσαντες [q] ἀνεχώρησαν εἰς τὴν πόλιν. διεφθαρμένων δὲ τῶν χωμάτων, Ρωμαῖοι μὲν ἦσαν ἐν ἀθυμίαις, τὸν μακρὸν κάματον ἐπὶ μιᾶς ὥρας ἀπολέσαντες· καὶ πολλοὶ μὲν [r] ταῖς συνήθεσι μηχαναῖς ἀπήλπιζον ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν.

v Εκθοροῦντες] ἐνθορόντες L. B.

x Δράξασθαι] δράξαιντο *Callimach. H. in Dian.* v. 92. Spanh.

y Καὶ οἱ μὲν εἷλκον] Ita *Big.* & *Ruf.* in *cæteris*, καὶ οἱ μὲν εἷλκον τὰς ἑλεπόλεις ὑπὲρ αὐτὰς γέῤῥων ἐκ τοῦ πυρὸς φλεγομένων.

z Προελάμβανεν.] Προσελάμβανεν *Big.*

a Αταμιεύτοις] ἀθαμιεύτως *Plato de Leg. l. IX. p.* 867. A. Spanh.

b Προσελθόντες] προελθόντες *L. B.*

c Δ' ἐστὶν ἐκ διαδοχῆς ἱσταμένη] Illud δὲ additum è *Cod. Voſſ.*

d Μετὰ τῶν ὅπλων,] Abſunt & *L. B.*

e Προνοουμένους.] Προνοούμενοι *Voſſ.* & *Bod.*

f Αἰχμαῖς ἀφυλάκτως ἐμπίπτοντες,] Ita *Big.* & *Ruf.* ἀκμαῖς in *cæteris.*

g Τοῖς σώμασι τοὺς ἐχθροὺς ἔπαιον.] Illud τοῖς è *Cod. Big.*

h Οὔτε γὰρ ἔργοις αὐτοὶ πλέον,] Οὔτε δ' ἔργοις *Big. Roſt.* & *L. B.*

i Τίτος] ὁ Καῖσαρ *L. B.* & *Roſt.*

k Καθ' αὑτῶν] Καθ' ἑαυτῶν *Big.*

l Τοὺς πολεμίους] τοῖς πολεμίοις *L. B.*

m Επεκράτει,] διεκράτει *Roſt.*

n Τὸ ἐχθρὸν,] Τὸν ἐχθρὸν ἢ τὸν φίλον *Big.*

o Ετόνωσεν] Conf. ſupr. lib. 3. c. 1. §. 10. Spanh.

p Δόξης τε καὶ τῶν ὅπλων,] Δόξης καὶ τῶν *Big.*

q Ανεχώρησαν εἰς τὴν πόλιν.] Ανεχώρουν *Big.*

r Ταῖς συνήθεσι μηχαναῖς] Ταῖς τε συνήθεσι *Big.*

* Neque amicum quiſquam internoſcere poterat aut inimicum, *Ruf.*

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ιβ'.

Τίτῳ ἐδόκει περιβόλῳ τὴν πόλιν κυκλῶσαι. οὗ γενομένου ὁ λιμὸς κατ' οἴκους καὶ γενεὰς τὸν δῆμον ἐβόσκετο.

Τίτος δὲ μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἐβουλεύετο. καὶ τοῖς μὲν θερμοτέροις ἐδόκει πᾶσαν [s] προσαγόντα τὴν δύναμιν ἀποπειρᾶσθαι τοῦ τείχους βίᾳ· μέχρι μὲν γὰρ νῦν [t] κατάσπασμα Ἰουδαίοις τῆς στρατιᾶς συμπεπλέχθαι, προσιόντων δὲ ἀθρόων οὐδὲ τὴν ἔφοδον οἴσειν, καταχωσθήσεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν βελῶν. τῶν δὲ ἀσφαλεστέρων, οἱ μὲν καὶ τὰ χώματα ποιεῖν πάλιν, οἱ δὲ καὶ δίχα τούτων προσκαθέζεσθαι, μόνον παραφυλάττοντας τάς τε ἐξόδους αὐτῶν καὶ τὰς εἰσκομιδὰς τῶν ἐπιτηδείων, παρῄνουν. καὶ [v] τῷ λιμῷ καταλιπεῖν τὴν πόλιν, μηδὲ συμπλέκεσθαι κατὰ χεῖρα τοῖς πολεμίοις. ἄμαχον γὰρ εἶναι τὴν ἀπόγνωσιν, οἷς εὐχὴ μὲν τῷ σιδήρῳ πεσεῖν, ἀπόκειται δὲ καὶ δίχα τούτου [x] πάθος χαλεπώτερον. αὐτῷ δὲ τὸ μὲν ἀργεῖν καθόλου μετὰ τοσαύτης δυνάμεως οὐκ ἐδόκει [y] πρέπειν, καὶ τὸ μάχεσθαι περιττὸν πρὸς ἀλλήλων [z] φθαρησομένους· βάλλεσθαι δὲ χώματα δύσεργον [a] ἀπέφαινεν ὕλης ἀπορίᾳ, καὶ τὸ παραφυλάττειν τὰς ἐξόδους δυσεργότερον. κυκλώσασθαί τε γὰρ τῇ στρατιᾷ τὴν πόλιν, διὰ τὸ μέγεθος καὶ δυσχωρίαν, οὐκ εὐμαρὲς εἶναι, καὶ σφαλερὸν ἄλλως πρὸς τὰς ἐπιθέσεις. τῶν δὲ φανερῶν φυλαττομένων, ἀφανεῖς ἐπινοεῖσθαι Ἰουδαίοις ὁδοὺς κατά τε ἀνάγκην καὶ δι' ἐμπειρίαν. [b] εἰ δέ τι λάθρα [c] παρεισκομισθήσοιτο, τριβὴν ἔσεσθαι πλείω τῇ πολιορκίᾳ, δεδιέναι τε μὴ τὴν δόξαν τοῦ κατορθώματος αὐτῷ τὸ μῆκος ἐλαττώσῃ τοῦ χρόνου. [d] τούτῳ μὲν γὰρ εἶναι πᾶν ἀνύσιμον, [e] πρὸς δὲ τῆς εὐκλείας τὸ τάχος. [f] δεῖν μένγε, εἰ καὶ τῷ τάχει μετ' ἀσφαλείας [g] βούλοιντο χρήσασθαι, περιτειχίζειν ὅλην τὴν πόλιν· μόνως γὰρ οὕτως ἂν πάσας [h] ἀποφράξαι τὰς ἐξόδους, καὶ Ἰουδαίους ἢ [i] πρὸς ἅπαντα [k] ἀπογνόντας τὴν σωτηρίαν παραδώσειν τὴν πόλιν, ἢ λιμώττοντας χειρωθήσεσθαι ῥᾳδίως. οὐδὲ γὰρ ἠρεμήσειν [l] αὐτὸν ἄλλως, ἀλλὰ καὶ τῶν χωμάτων ἐπιμελήσεσθαι πάλιν, [m] χρώμενον τοῖς κωλύουσιν [n] ἀτονωτέροις. [o] εἰ δέ τῳ μέγα δοκεῖ καὶ δυσήνυτον τὸ ἔργον, χρῆναι σκοπεῖν, ὡς οὔτε Ῥωμαίοις τι μικρὸν ἐνεργεῖν πρέπει, καὶ δίχα [p] πόνου κατορθοῦν τι τῶν μεγάλων [q] οὐδενὶ ῥᾴδιον, ἀλλ' ἢ Θεῷ μόνῳ.

β'. Τούτοις πείσας τοὺς ἡγεμόνας, διανέμειν ἐκέλευσε τὰς δυνάμεις ἐπὶ τὸ ἔργον. ὁρμὴ δέ τις ἐμπίπτει δαιμόνιος τοῖς στρατιώταις, καὶ μερισαμένων τὸν περίβολον, οὐ μόνον [r] πρὸς τάγματα ἦν ἔρις, ἀλλὰ καὶ τῶν [s] ἐν αὐτοῖς τάξεων πρὸς ἀλλήλας· καὶ στρατιώτης μὲν [t] δεκαδάρχην, δεκαδάρχης δὲ ἑκατοντάρχην, οὗτος δὲ

CAP. XII. XIII

Tito visum est muro urbem circumdare: quo facto fames totas domos atque familias depascebatur.

Titus autem cum ducibus *quid fieret* deliberabat. Et fervidioribus quidem placebat, ut omnibus copiis adductis mœnia vi tentarent: adhuc enim Judæos cum exercitus quidem parte dimicasse, cum vero milites universi adessent, impetum eorum non laturos: fore enim ut telis obruti succumbant. Prudentiorum autem, alii quidem aggeres alios excitandos suadebant; alii vero & sine his assidendum, egressus eorum tantummodo observando, ac ne quid commeatus intro ferretur; atque ita civitatem fami relinquere, neque cum hostibus manu confligere. haud enim cum desperatis dimicandum, * quibus in votis quidem est ferro cadere, eos vero & sine hoc manet tristior *è vita* exitus. Ipsi autem *Tito* cessare quidem prorsus tanto cum exercitu honestum non videbatur, & cum his pugnare supervacuum, qui semetipsos perdituri sunt; aggeres autem excitare in *tanta* materiæ penuria opus arduum & impeditum esse ostendebat, egressusque observare adhuc difficilius. Nec enim urbem circundari propter amplitudinem ejus & loca invia facile posse, † & parum alioqui tutum impressiones facere. Viis autem apertis custoditis, occultas excogitaturos Judæos ex necessitate & locorum peritia. & si quid clam subvectum sit, diutius aliquanto protractum iri obsidionem; metuendumque ne successus gloriam ipsi diminuat temporis longitudo. hac enim cuncta quidem effici posse, sed ad gloriam facere celeritatem. Porroque debere, si celeritate uti velint cum securitate conjuncta, totam urbem muro circundare: ita enim solum omnes exitus obstrui posse; Judæosque aut desperata quoad omnia salute civitatem tradituros, aut fore ut fame laborantes facile capiantur: ipsum enim non modo ita quieturum esse, sed & aggeres iterum curaturum, cum infirmiores habeat qui prohibeant. Quod si cuiquam magnum opus videatur, ægreque perficiendum, eum considerare oportere, neque Romanos decere parvi aliquid efficere, & sine labore nihil è magnis perficere facile cuiquam esse, nisi Deo soli.

Titus de futuro deliberat.

Quo recidit deliberatio.

2. Cum his dictis *Titus* persuasisset ducibus, jussit eos distribuere copias ad opus *perficiendum*. Divinus autem quidam impetus militibus incidit; ambituque in partes diviso, non solum legiones, verum ipsi etiam in illis ordines inter se certabant: & miles quidem decurioni, decurio autem centurioni, isque tribuno placere stude-

Murus circa Hierosolyma triduo exstructus ab exercitu Romano.

s Προσαγόντα τὴν—τείχους βίᾳ.] προσφέρειν τ. δ. ἀποπ. τε τοῦ τ. β. L. B. & Rost. sed in posteriori τε non exstat.
t Κατάσπασμα Ἰουδαίοις] Κατασπάσμασι Ἰουδαίους Busb.
v Τῷ λιμῷ] τῷ λοιμῷ Gen.
x Πάθος χαλεπώτερον.] Τὸ πάθος χ. Big.
y Πρέπειν,] Πρέπον Voss. & Bod.
z Φθαρησομένοις] Antea erat φθαρησομένους.
a Ἀπέφαινεν ὕλης ἀπορίᾳ,] Ἀπέφαινον Big.
b Εἰ δέ τι] εἰ δέ τι καὶ Rost.
c Παρεισκομισθήσοιτο] παρεισκομίζοιτο L. B.
d Τούτῳ μὲν γὰρ εἶναι] τούτῳ γὰρ εἶναι Gen. τούτῳ μὲν εἶναι L. B.
e Πρὸς δὲ τῆς εὐκλείας] Πρὸ δὲ τῆς εὐκλ. legisse videtur Ruf. qui vertit, *sed celeritatem ante gloriam duci.*
f Δεῖν μένγε,] Δεῖν γε μὴν Big.
g Βούλοιντο χρήσασθαι,] Ita Big. βούλοιτο in *cæteris.*
h Ἀποφράξαι τὰς ἐξόδους,] Iterum cum Cod. Big. ἀποφράξαι in Editis Aliisque.
i Πρὸς ἅπαντα] Πρὸς ἅπαντας Big.
k Ἀπογνόντας] ἀπογνῶντα, Rost.
l Αὐτὸν ἄλλως,] Ita Big. & Ruf. αὐτοὺς in Editis Aliisque.
m Χρώμενον] χρωμένους Bod.
n Ἀτονωτέροις.] Conf. supr. lib. 1. c. 10. §. 4. Spanh.
o Εἰ δέ τῳ] εἰ δέ τῳ L. B.
p Πόνου κατορθοῦν] Πόνων Big.
q Οὐδενὶ ῥᾴδιον,] Οὐδὲ Θεῷ ῥᾴδιον Big. nec aliter Ruf. qui vertit, *ne Deo quidem facile sit.* inepte quidem, ne dicam impie.
r Πρὸς τάγματα] Πρὸς τάγματος Big. Rost. & Vat.
s Ἐν αὐτοῖς] Ἐν ἑαυτοῖς Big.
t Δεκαδάρχην,] Δεκαδάρχῃ, & mox ἑκατοντάρχῃ & χιλιάρχῳ in Cod. Big.
* Quibus optatum est ferro procumbere, vel etiam sine hoc interire, quæ sævior est calamitas, Ruf.
† Et præterea ad excursus incautum, Ruf.

studebat; atque tribunis cum ducibus intercedebat contentio, & ducum concertationes remunerabat Cæsar. ille enim sæpiuscule in dies singulos opus circumiens illud inspiciebat. Facto autem initio à castris Assyriorum, ubi ipse tendebat, ad inferiorem Cænopolin murum ducebat, & hinc per Cedronem ad Olivarum montem, dein revertens à meridie montem complectitur usque ad petram quæ Peristereonos vocatur, eique proximum collem, qui valli juxta Siloam imminet: cumque inde divertisset ad occasum, ad vallem Fontis descendit. unde facto ascensu ad Anani pontificis monumentum, & monte circundato ubi Pompejus castra posuerat, ad regionem septentrionalem redit, progressusque ad vicum cui nomen Cicerum domus, & post illum Herodis monumentum complexus ad orientem castris suis murum conjungit, unde eum inchoaverat. Et murus quidem uno minus XL. stadiorum erat; eique foris adstructa erant castella tredecim, eorumque ambitus denis stadiis numerabatur. Totum autem opus triduo constructum erat, ut id quidem dignum mensibus videretur, celeritas vero fide careret. Muro autem circumclusa civitate & custodibus per castella collocatis, primas noctis excubias ipse obibat & *omnia* explorabat; secundas vero Alexandro mandabat; tertiasque nacti sunt legionum duces. Somnum autem vigiles sortito capiebant, totaque nocte spatia inter castella circuibant.

Vigiliam primam obit Titus.

XIV. *Fames & ex ea mors.*

3. Judæis autem cum egrediendi facultate spes quoque omnis salutis præcisa erat: & fames ingravescens per domos & familias populum depascebatur. Ac tecta quidem plena erant mulieribus & infantibus fame enectis: angiportus vero senibus mortuis referti. Pueri autem & juvenes *ex fame* intumescentes, veluti simulacra quædam per fora oberrabant; & ubicunque quis labe correptus fuerat procidebat. Porro propinquorum cadavera sepelire neque valebant ægri; & qui adhuc integris viribus erant, tum multitudine mortuorum, tum quod de vita sua incerti essent, *ab humatione* absterrebantur. Plerique enim dum alios sepelirent, ipsi mortem obierunt: multi etiam, antequam fatalis hora adesset, ad loculos *& sepulchra* properarunt. Cæterum nec luctus in *iis* calamitatibus, nec questus erat ullus, sed *hujusmodi* animorum affectus fames superabat. Qui autem ægre adhuc spiritum trahebant siccis oculis & * ore renidenti aspiciebant eos, qui fato celerius functi quiete fruerentur. Altum vero silentium & noctu plurima mortis imago civitatem obsidebat. Sed his malis graviores erant prædones. Effossis quippe do-

Vultus fame morientium.

ἐσπούδαζεν ἀρέσασθαι χιλίαρχον, τῶν δὲ χιλιάρχων ἐπὶ τοὺς ἡγεμόνας ἔτεινεν ἡ φιλοτιμία, καὶ τῶν ἡγεμόνων τὴν ἅμιλλαν ἐβράβευε Καῖσαρ. περιϊὼν γὰρ αὐτὸς ἑκάστης ἡμέρας πολλάκις, [v] ἐπεσκόπει τὸ ἔργον. ἀρξάμενος δ' ἀπὸ τῆς [x] Ασσυρίων παρεμβολῆς, καθ' ἣν αὐτὸς [y] ἐστρατοπεδεύετο, ἐπὶ τὴν [z] κατωτέρω [a] Καινόπολιν ἦγε τὸ τεῖχος, [b] ἔνθεν διὰ τοῦ Κεδρῶνος ἐπὶ τὸ Ελαιῶν ὄρος· [c] εἶτα ἀνακάμπτων κατὰ μεσημβρίαν [d] περιλαμβάνει τὸ ὄρος ἄχρι τῆς Περιστερεῶνος καλουμένης πέτρας, [e] τόν τε ἑξῆς λόφον ὃς ἐπίκειται τῇ κατὰ τὴν [f] Σιλωὰμ φάραγγι. κἀκεῖθεν ἐκκλίνας πρὸς δύσιν, εἰς τὴν τῆς Πηγῆς κατῄει φάραγγα. μεθ' ἣν ἀναβαίνων κατὰ τὸ Ανάνου τοῦ ἀρχιερέως [g] μνημεῖον, καὶ διαλαβὼν τὸ ὄρος, ἔνθα Πομπήϊος ἐστρατοπεδεύσατο, πρὸς κλίμα βόρειον ἐπέστρεφε, καὶ [h] προελθὼν μέχρι κώμης [i] τινὸς, Ερεβίνθων οἶκος καλεῖται, καὶ μετ' ἐκείνην τὸ Ηρώδου μνημεῖον περισχὼν κατ' ἀνατολὴν τῷ ἰδίῳ στρατοπέδῳ συνῆπτεν, [k] ὅθενπερ ἤρξατο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος ἑνὸς δέοντος τεσσαράκοντα σταδίων ἦν, ἔξωθεν δὲ [l] αὐτῷ προσῳκοδομήθη τρισκαίδεκα φρούρια, καὶ τούτων οἱ κύκλοι δέκα συνηριθμοῦντο σταδίων. τρισὶ δ' ᾠκοδομήθη τὸ πᾶν ἡμέραις· [m] ὡς τὸ μὲν ἔργον μηνῶν εἶναι ἄξιον, [n] τὸ δὲ τάχος ἡττῆσθαι πίστεως. περικλείσας δὲ τῷ τείχει τὴν πόλιν, καὶ δύναμιν τοῖς φρουρίοις ἐγκαταστήσας, τὴν μὲν πρώτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς περιϊὼν αὐτὸς [o] ἀπεσκέπτετο, τὴν δευτέραν δὲ ἐπέτρεψεν [p] Αλεξάνδρῳ, τὴν τρίτην δὲ ἔλαχον οἱ τῶν ταγμάτων ἡγεμόνες. διεκληροῦντο δ' οἱ φύλακες τοὺς ὕπνους, καὶ δι' ὅλης νυκτὸς περιῄεσαν [q] κατὰ διάστημα τῶν φρουρίων.

γ'. Ιουδαίοις δὲ μετὰ τῶν ἐξόδων ἀπεκόπη πᾶσα σωτηρίας ἐλπὶς, καὶ [r] βαθύνας [s] ἑαυτὸν ὁ λιμὸς κατ' οἴκους καὶ γενεὰς τὸν δῆμον ἐπεβόσκετο. καὶ τὰ μὲν τέγη [t] πεπλήρωτο γυναικῶν καὶ [v] βρέφων λελυμένων· οἱ στενωποὶ δὲ γερόντων νεκρῶν· παῖδες δὲ καὶ νεανίαι διοιδοῦντες ὥσπερ εἴδωλα κατὰ τὰς ἀγορὰς ἀνειλοῦντο, καὶ κατέπιπτον, [x] ὅπῃ τινὰ τὸ πάθος καταλαμβάνοι. θάπτειν [y] δὲ τοὺς προσήκοντας, οὔτε ἴσχυον οἱ κάμνοντες, καὶ τὸ διερρωμένον ὤκνει [z] διὰ τὸ πλῆθος τῶν νεκρῶν, [a] καὶ τὸ κατὰ σφᾶς ἄδηλον. πολλοὶ [b] γὰρ τοῖς ὑπ' αὐτῶν θαπτομένοις ἐπαπέθνησκον· πολλοὶ δ' ἐπὶ τὰς θήκας, πρὶν ἐπιστῆναι τὸ χρεὼν, προῆλθον. οὔτε δὲ θρῆνος ἐν ταῖς συμφοραῖς, οὔτ' ὀλοφυρμὸς ἦν, ἀλλ' ὁ λιμὸς ἤλεγχε τὰ πάθη. [c] ξηροῖς γὰρ τοῖς ὄμμασι, [d] καὶ σεσηρόσι τοῖς στόμασιν οἱ [e] δυσθανατοῦντες [f] ἐφεώρων τοὺς φθάσαντας ἀναπαύσασθαι. βαθεῖα δὲ τὴν πόλιν περιεῖχε σιγὴ, καὶ νὺξ θανάτου γέμουσα, καὶ τούτων οἱ λῃσταὶ χαλεπώτεροι. τυμβωρυχοῦντες [g] γὰρ τὰς οἰ-

κίας

v Επεσκόπει τὸ ἔργον.] Εσκόπει *Big.*
x Ασσυρίων παρεμβολῆς,] Conf. supr. cap. 7. §. 3. SPANH.
y Εστρατοπεδεύετο,] Ita *Big.* ἐστρατοπεδεύσατο in *cæteris.*
z Κατωτέρω] κατωτάτω ἦγε *Rost.*
a Καινόπολιν ἦγε] ἔνθα *L. B.*
b Ενθεν] Conf. supr. c. 6. §. 2. SPANH.
c Εἶτα ἀνακάμπτων] Illud εἶτα non legisse videtur *Ruf.*
d Περιλαμβάνει τὸ ὄρος] Abest a *L. B.* & *Rost.*
e Τόν τε] περιλαμβάνει τόν τε *L. B.* & *Rost.*
f Σιλωὰμ φάραγγι] Conf. infr. lib. 6. c. 8. §. 5. SPANH. τὴν ante Σιλ. delet *Rost.*
g Μνημεῖον,] καλούμενον μνημεῖον *L. B.* & *Rost.*
h Προελθὼν] Ita *Big.* προσελθὼν in *Editis Aliisque.*
i Τινὸς, Ερεβίνθων οἶκος καλεῖται,] Illud τινὸς è *Codd. MSS.* dein ἣ post τινὸς excidisse suspicor.
k Οθενπερ ἤρξατο.] Οθεν ἤρξατο. *Big.* & *L. B.*
l Αὐτῷ προσῳκοδομήθη] Αὐτοῦ *Big.*
m Ως τὸ μὲν ἔργον] Ωστε τὸ πᾶν μὲν ἔργον *Big.*
n Τὸ δὲ τάχος ἡττῆσθαι πίστεως.] Τὸ τάχος δ' ἡττῆσθαι πίστεως *Big.*
o Απεσκέπτετο,] ἐπεσκέπτετο *L. B.*
p Αλεξάνδρῳ,] Nempe Tiberio Alexandro, Ægypti Præfecto supr. lib. 2. c. 15. §. 1. & lib. 4. c. 10. §. 6. ut & supr. c. 1. §. 6. SPANH.
q Κατὰ διάστημα] κατὰ διαστήματα *L. B.*
r Βαθύνας] Eus. H. Eccl. l. III. c. VI. p. 77. βάθυνον profundum. Anacreon. vers. XVII. SPANH.
s Εαυτὸν] αὐτῶν *L. B.*
t Πεπλήρωτο] Ενεπλήρωτο *Big.*
v Βρέφων] βρεφῶν *Eus.* SPANH.
x Οπῃ] Οποι *Euseb.* l. 3. *Hist. Eccl.* c. 6.
y Δὲ τοὺς προσήκοντας,] Ita *Big. Euseb.* & *Niceph.* τε. in *reliquis.*
z Διὰ τὸ πλῆθος] Διά τε τὸ πλ. *Euseb.* & *Niceph.*
a Καὶ τὸ κατὰ σφᾶς ἄδηλον.] Καὶ διὰ τὸ κ. *Big.*
b Γὰρ τοῖς ὑπ' αὐτῶν] Ita *Niceph.* γοῦν in *Editis* & *Euseb.* ἐν *Big.*
c Ξηροῖς γὰρ] ξηροῖς δὲ *L. B.*
d Καὶ σεσηρόσι τοῖς στόμασιν] Illa καὶ σεσηρόσι τοῖς στόμασιν non agnoscit *Euseb.* καὶ σεσηπόσι τοῖς στόμασιν legitur in *Vat.* & *Big.*
e Δυσθανατοῦντες] δυσθανόντες.
f Εφεώρων τοὺς φθάσαντας] Επαιώρουν *Big.*
g Γὰρ τὰς οἰκίας] Γοῦν *Big. Euseb.* & *Niceph.*

* Ore renidenti] Patulis oribus SPANH.

h Τὰ

κίας ἐσύλων τοὺς νεκροὺς, καὶ [h] τὰ καλακαλύμματα τῶν σωμάτων περισπῶντες, μετὰ γέλωτος ἐξῄεσαν. τάς τε [i] ἀκμὰς τῶν ξιφῶν ἐδοκίμαζον ἐν τοῖς πτώμασι, καί τινας τῶν ἐρριμμένων ἔτι ζῶντας διήλαυνον ἐπὶ πείρᾳ τοῦ σιδήρου· τοὺς δὲ ἱκετεύοντας χρῆσαι σφίσι δεξιὰν καὶ ξίφος, τῷ λιμῷ [k] κατέλιπον ὑπερηφανοῦντες. καὶ τῶν ἐκπνεόντων ἕκαστος [l] ἀτενίσας εἰς τὸν ναὸν [m] ἀφεώρα τοὺς στασιαστὰς ζῶντας ἀπολιπών. οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον [n] ἐκ τοῦ δημοσίου θησαυροῦ τοὺς νεκροὺς θάπτειν ἐκέλευον, τὴν ὀσμὴν οὐ φέροντες. ἔπειθ᾽ ὡς οὐ διήρκουν, ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐρρίπτουν εἰς [o] τὰς φάραγγας.

δʹ. Περιιὼν δὲ ταύτας ὁ Τίτος ὡς ἐθεάσατο [p] πεπλησμένας τῶν νεκρῶν, καὶ βαθὺν ἰχῶρα μυδώντων [q] τὸν ὑποῤῥέοντα τῶν σωμάτων, [r] ἐστέναξέ τε, καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείνας, κατεμαρτύρετο τὸν Θεόν, ὡς οὐκ εἴη τὸ ἔργον αὐτοῦ. τὰ μὲν δὴ κατὰ τὴν πόλιν εἶχεν οὕτω. Ῥωμαῖοι δέ, μηδενὸς ἔτι τῶν στασιαστῶν ἐκτρέχοντος, ἤδη γὰρ καὶ τούτων ἀθυμία καὶ λιμὸς ἐφήπτετο, [s] ἐπ᾽ εὐθυμίαις ἦσαν, σίτου τε ἀφθονίαν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἐκ τῆς Συρίας, [t] καὶ τῶν πλησίον ἐπαρχιῶν ἔχοντες· ἱστάμενοι δὲ [v] πολλοὶ τοῦ τείχους πλησίον, καὶ πολὺ πλῆθος τῶν ἐδωδίμων ἐπιδεικνύμενοι, τῷ κατὰ σφᾶς κόρῳ τὸν λιμὸν τῶν πολεμίων ἐξέκαιον. πρὸς δὲ τὸ πάθος τῶν στασιαστῶν μηδὲν ἐνδιδόντων, Τίτος, οἰκτείρων τὰ λείψανα τοῦ δήμου, καὶ σπουδάζων τὸ γοῦν περιὸν ἐξαρπάσαι, πάλιν ἤρχετο χωμάτων, χαλεπῶς αὐτῷ τῆς ὕλης ποριζομένης. ἡ μὲν γὰρ περὶ τὴν πόλιν πᾶσα τοῖς προτέροις ἔργοις [x] ἐκέκοπτο, συνεφόρουν δ᾽ ἄλλην ἀπ᾽ ἐνενήκοντα σταδίων οἱ στρατιῶται, καὶ πρὸς μόνης ὕψουν τῆς Ἀντωνίας κατὰ μέρη τέσσαρα [y] πολὺ μείζονα τῶν προτέρων χώματα. περιιὼν δ᾽ ὁ Καῖσαρ τὰ τάγματα, καὶ κατεπείγων τὸ ἔργον, [z] ἐπεδείκνυ τοῖς λῃσταῖς, ὡς ἐν χερσὶν [a] εἴησαν αὐτοῦ. μόνοις δ᾽ ἐκείνοις ἄρα κακῶν ἀπόλωλε μεταμέλεια· καὶ τὰς ψυχὰς χωρίσαντες ἀπὸ τῶν σωμάτων, ἀμφοτέροις ὡς ἀλλοτρίοις ἐχρῶντο. οὔτε γὰρ πάθος αὐτῶν [b] ἥμερον [c] τῆς ψυχῆς, οὔτε ἀλγηδὼν ἥπτετο τοῦ σώματος· [d] οἵ γε καὶ νεκρὸν τὸν δῆμον ὥσπερ κύνες ἐσπάραττον, καὶ τὰ δεσμωτήρια τῶν ἀῤῥώστων [e] ἐνεπίπλασαν.

mibus, quæ in ſepulchra converſæ erant, cadavera ſpoliabant; & velamina corporibus detrahentes cum riſu egrediebantur. Quinetiam gladiorum mucrones in ipſis cadaveribus experiebantur, & quoſdam humi jacentium adhuc ſpirantes ad probandam ferri aciem transfigebant. Si qui autem ipſos rogarent ut manum ſibi ac ferrum commodarent, arrogantia elati fami conficiendos relinquebant. Morientium vero ſinguli, cum ſeditioſos ſibi ſuperſtites relinquerent, fixis oculis templum ſpectabant. At hi principio quidem ex publico ærario mortuos humari juſſerant, cum cadaverum fœtorem ferre non poſſent; poſtea vero, cum *humandis* corporibus nequaquam ſufficerent, in profundas voragines de muro ea projiciebant.

4. Has vero cum Titus *forte* circuiret, ubi oppletas cadaveribus vidit, altamque ſaniem putrefactis corporibus diffluentem, ingemuit, ſublatiſque in cœlum manibus Deum teſtatus eſt, facinus illud ſuum non eſſe. Atque ita quidem ſe res habebant in civitate. Romani vero, cum jam nemo ſeditioſorum excurreret, (nam etiam eos tum mœror fameſque tangebat) læti atque alacres erant, frumenti aliarumque rerum neceſſariarum copiam habentes de Syria aliiſque proximis provinciis: multique juxta murum ſtantes, & magnam alimentorum vim præ ſe ferentes, ſatietate ſua famem hoſtium incendebant. Seditioſis autem nihil iſta calamitate commotis, Titus reliquias populi miſeratus, & feſtinans ſaltem quicquid ſupererat periculo eripere, iterum aggeres inchoabat, materia ægre ipſi ſuppeditata. quippe univerſa civitati proxima prioribus operibus ſucciſa erat, à nonageſimo vero ſtadio aliam comportabant milites; & contra Antoniam ſolam quatuor ad partes majores prioribus aggeres erigebant. Cæſar autem, legiones circumiens aque opus urgens & accelerans, quod in manibus eos haberet latronibus palam faciebat. illos autem ſolos malorum quæ perpetraverant prorſus non pœnitebat: animabuſque à corporibus divulſis, utriſque velut alienis utebantur. Neque enim vel animas illorum affectio manſueta, neque corpora dolor tangebat; ut qui mortuos de plebe canum more dilacerabant, & ergaſtula invalidis replebant.

Titus horret ad cadavera Judæorum conſpecta.

Iterum machinas parat Titus ad oppugnationem.

Seditioſi qualiter affecti.

ΚΕΦ. ιγʹ.

Φόνος ἐν Ἱεροσολύμοις γίνεται πολὺς καὶ ἱεροσυλία.

[f] Σίμων γοῦν οὐδὲ Ματθίαν, δι᾽ ὃν κατέσχε τὴν πόλιν, ἀβασάνιστον ἀνεῖλε. Βοηθοῦ παῖς ἦν οὗτος [g] ἐκ τῶν ἀρχιερέων, ἐν τοῖς μάλιστα τῷ δήμῳ πιστὸς καὶ τίμιος· ὃς, ὑπὸ τοῖς ζηλωταῖς κακουμένου τοῦ πλήθους, οἷς ἤδη καὶ Ἰωάννης προσῆν, πείθει τὸν δῆμον

CAP. XIII.

XV.

Multa cædes Hieroſolymis & ſacrilegium.

Denique Simon ne Matthiam quidem, per quem civitatem occupaverat, niſi cruciatu adhibito peremit. Boëthi filius hic erat ex pontificibus, populo maxime fidelis & carus; qui, cum multitudo male acciperetur à Zelotis, quibus jam Joannes acceſſerat, ut ad-

Matthias à Simone capitis damnatus cum tribus filiis.

h Τὰ καλακαλύμματα] Τὰ καλύμματα in *iiſdem* & *Cod. Gall.*

i Ακμὰς] Ita *Big. Euſeb.* & *Niceph.* αἰχμὰς in *Joſephi Editis.* perperam, ut pronunciat *Valeſius.* ἀκμὰς *Euſ.* SPANH.

k Κατέλιπον ὑπερηφανοῦντες.] Καλέλειπον *Big.* & *Gall.*

l Ατενίσας] Apud *Euſebium* ἀτενές. eodem plane ſenſu. Diverſo tamen, ἀτηνὲς apud *Nicephorum.*

m Αφεώρα] Εφεώρα *Euſeb.* & *Niceph.*

n Εκ τοῦ] ἀπὸ τοῦ *L. B.*

o Τὰς φάραγγας.] Illud τὰς è *Cod. Big. Euſeb. Niceph.*

p Πεπλησμένας τῶν νεκρῶν,] Πεπληρωμένας *Big.*

q Τὸν ὑποῤῥέοντα] Artic. τὸν non agnoſcit *L. B.*

r Εστέναξε] Ita *Big. Euſeb.* & *Niceph.* στενάξας καὶ in *Editis Joſephi.* στενάξας τε καὶ *Vat.*

s Επ᾽ εὐθυμίαις ἦσαν,] Πρὸς εὐθυμίαις *Vat.*

t Καὶ τῶν πλησίον ἐπαρχιῶν ἔχοντες·] Ita cum *Codd. Voſſ. Roſt.* & *Ruf.* antea erat, καὶ τῶν ἄλλων τῶν πλησίον ἔχοντες. Verum illa τῶν ἄλλων è verſu ſuperiori, & plane delenda eſſe conſtat. Vocem autem ἐπαρχιῶν plerique agnoſcunt *MSS.*

v Πολλοὶ τοῦ τείχους πλησίον,] Eo modo *Big. Lugd. Bat.* & *Ruf.* pro ἐπὶ πολύ, quod nobis exhibent *Editi Aliique.*

x Εκέκοπτο,] ἐκκέκοπτο *L. B.*

y Πολὺ μείζονα] Πολλῷ *Big.*

z Επεδείκνυ τοῖς λῃσταῖς,] Επεδείκνυτο *Big.*

a Εἴησαν αὐτοῦ.] ἤεισαν αὐτοῦ *L. B.*

b Ημερον] ἡμέρου *L. B.* & *Roſt.*

c Τῆς ψυχῆς,] τὴν ψυχὴν *Roſt.*

d Οἵ γε καὶ νεκρὸν τὸν δῆμον] Οἱ δὲ *Big.* & *L. B.*

e Ενεπίπλασαν.] Ενεπίμπλασαν *Big. Gall.* & *Busb.*

f Σίμων γοῦν οὐδὲ Ματθίαν,] Conf. de Vita §. 38. & ſupr. l. 4. c. 3. §. 8. & c. 4. §. 3. SPANH.

g Εκ τῶν ἀρχιερέων,] Conf. de Vita §. 38. ſupr. libr. 4. c. 3. §. 8. c. 4. §. 3. & c. 9. §. 11. infr. lib. 6. c. 2. §. 2. SPANH.

h Εἰ-

adjutorem Simonem reciperent populo persuadet, nulla cum eo prius habita pactione, neque mali aliquid ab eo metuens. Ingressus autem ille, postquam obtinuit civitatem, eum æque ac alios pro inimico habebat etiam qui pro se consilium dederat, quasi hoc ex *animi* simplicitate fecisset. Tunc autem productum, & accusatum quod Romanis studeret, morte eum damnavit, nulla semet purgandi data libertate, cum tribus filiis suis; quartus enim ad Titum ante profugerat. Supplicantem vero ut * prius quam filii occideretur, atque hanc pro illa quod civitatem ei aperuisset gratiam postulantem, *ut augeret ejus dolorem* novissimum jussit interfici. Et ille quidem super cæsos in conspectu suo filios jugulabatur, in locum è regione Romanorum productus, (id enim Simon in mandatis dederat Anano Bamadi filio, qui erat ejus satellitum crudelissimus) cum hac cavillatione, *videat* an quid eum juvaturi sint ad quos egredi voluisset. corpora vero sepeliri prohibebat. Post hos pontifex quidam Ananias Masambali filius, claro genere, & scriba curiæ Aristeus ex Ammaunte ortus, & cum his alii de populo quindecim cæteris præeminentes necantur. Josephi vero patrem conclusum adservabant, & per præconem denunciant, ne quis in civitate vel cum eo colloqueretur, vel eum illic conveniret, proditionis metu; & eos qui vel simul gemerent, nulla prius habita quæstione, de medio tollebant.

Cædes & supplicia varia.

Josephi pater vinctus servatur.

2. Ista videns quidam Judas Judæ filius, ex iis quos præfectos constituerat Simon, quique turrim ab eo sibi creditam custodiebat, fortasse quidem nonnihil miseratus crudeliter pereuntes, magis vero quod sibi provideret, convocatis decem sub ipso fidelissimis, „ quousque tandem, inquit, hæc „ mala sustinebimus? quamve salutis spem habe„ mus improbo fidem servantes? Nonne fames „ quidem jam contra nos *facit*, Romani vero fere „ intra urbem sunt, & Simon bene de se meritis „ parum fidelis, metusque etiam apud eum pœnæ, „ & apud Romanos certa fides? Eja agite, tra„ dito muro & nosmet servemus & civitatem. „ Nihil autem grave Simon patietur, si cum de „ se desperaverit pœnas citius dabit.” Cum dicto audientes essent hi decem, mane cæteros, quos subjectos habebat, aliò alios dimittebat, ne quid eorum quæ consilio agitaverat deprehenderetur: ipse vero de turri hora tertia Romanos invocabat. Illorum autem alii quidem *eum* contemnebant, alii vero ei diffidebant, at plerique *aliquid agere* gravabantur, quasi mox capturi essent civitatem sine periculo. Cum autem Titus in eo esset ut cum armatis ad murum accederet, rem prius cognitam habebat Simon, & quam ocyssime turrim præoccupat, virosque comprehensos in con-

Judas arcem prodere tentans detegitur & necatur.

[h] εἰσαφεῖναι τὸν Σίμωνα βοηθὸν, οὐδὲν οὔτε προσυνθέμενος, οὔτε προσδοκήσας φαῦλον ἐξ αὐτοῦ. παρελθὼν δ' ἐκεῖνος, ὡς ἐκράτησε τῆς πόλεως, ἐχθρὸν [i] ἐν ἴσῳ τοῖς ἄλλοις ἡγεῖτο καὶ τὸν [k] ὑπὲρ αὐτοῦ σύμβουλον, ὡς ἂν ἐξ ἁπλότητος γεγενημένον. ἀχθέντα δὲ τηνικαῦτα, καὶ κατηγορούμενον τὰ Ῥωμαίων φρονεῖν, [l] κατακρίνει μὲν θανάτῳ, μηδὲ ἀπολογίας ἀξιώσας, σὺν τρισὶν υἱοῖς· ὁ γὰρ τέταρτος ἔφθη διαδρὰς πρὸς Τίτον. ἱκετεύοντα δ' ἀναιρεθῆναι πρὸ τῶν τέκνων, καὶ ταύτην αἰτούμενον τὴν χάριν ἀνθ' ὧν [m] ἀνοίξειεν αὐτῷ τὴν πόλιν, τελευταῖον ἀνελεῖν ἐκέλευσεν. ὁ μὲν οὖν [n] ἐν ὄψει [o] φονευθεῖσιν [p] ἐναπεσφάγη τοῖς παισὶν, ἄντικρυς τῶν Ῥωμαίων προαχθείς· οὕτω γὰρ ὁ Σίμων Ἀνάνῳ τῷ [q] Βαμάδου προσέταξεν, ὃς ἦν ὠμότατος αὐτῷ [r] τῶν δορυφόρων· ἐπειρωνευόμενος, εἴ τι βοηθήσουσιν αὐτῷ πρὸς οὓς ἐξελθεῖν [s] εἵλετο· [t] θάπτειν δὲ ἀπεῖπε τὰ σώματα. μετὰ τούτους ἱερεύς τις Ἀνανίας υἱὸς [v] Μασαμβάλου τῶν ἐπισήμων, καὶ [u] ὁ γραμματεὺς τῆς βουλῆς [x] Ἀριστεὺς, γένος ἐξ Ἀμμαοῦς, καὶ σὺν τούτοις πεντεκαίδεκα τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου λαμπρῶν, ἀναιροῦνται. τὸν δὲ τοῦ Ἰωσήπου πατέρα συγκλείσαντες ἐφύλαττον, κηρύττουσι δὲ μηδένα τῶν κατὰ τὴν πόλιν, μήτε συνομιλεῖν, μήτε ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναθροίζεσθαι, δέει προδοσίας, [y] καὶ τοὺς συνολοφυρομένους πρὸ ἐξετάσεως ἀνῄρουν.

β'. Ταῦτα ὁρῶν Ἰούδης τις υἱὸς Ἰούδου, τῶν ὑπάρχων τοῦ Σίμωνος εἷς ὢν, καὶ πεπιστευμένος ὑπ' αὐτοῦ πύργον φυλάττειν, τάχα [z] μέν τι καὶ οἴκτῳ τῶν ὠμῶς ἀπολλυμένων, τὸ δὲ [a] πλέον ἑαυτοῦ προνοίᾳ, συγκαλέσας τοὺς πιστοτάτους τῶν ὑπ' [b] αὐτοῦ δέκα, „ μέχρι τίνος ἀνθέξομεν, ἔφη, τοῖς κακοῖς; „ [c] ἢ τίνας σωτηρίας ἔχομεν ἐλπίδας πιστοὶ [d] πο„ νηρῶν μένοντες; οὐχ ὁ μὲν λιμὸς ἤδη καθ' ἡμῶν, „ Ῥωμαῖοι δὲ παρὰ μικρὸν ἔνδον, Σίμων δὲ καὶ πρὸς „ εὐεργέτας ἄπιστος, καὶ δέος μὲν ἤδη [e] παρ' αὐ„ τοῦ κολάσεως, ἡ δὲ παρὰ Ῥωμαίοις δεξιὰ βέ„ βαιος; φέρε, παραδόντες τὸ τεῖχος σώσωμεν „ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν. πείσεται δ' οὐδὲν δεινὸν Σίμων, „ ἐὰν ἀπεγνωκὼς ἑαυτοῦ [f] τάχιον δῷ δίκην.“ τούτοις τῶν δέκα πεισθέντων, ὑπὸ τὴν ἕω τοὺς λοιποὺς τῶν ὑποτεταγμένων ἄλλων ἀλλαχόσε [g] διέπεμπεν, ὡς μὴ φωραθείη τι τῶν βεβουλευμένων· αὐτὸς δὲ περὶ τρίτην ὥραν ἀπὸ τοῦ πύργου ἐκάλει τοὺς Ῥωμαίους. τῶν δὲ οἱ μὲν ὑπερηφάνουν, οἱ δ' ἠπίστουν, οἱ πολλοὶ δ' ὤκνουν [h] ὡς μετὰ μικρὸν ἀκινδύνως ληψόμενοι τὴν πόλιν. ἐν ὅσῳ δὲ Τίτος [i] μεθ' ὁπλιτῶν παρῄει πρὸς τὸ τεῖχος ἔφθη γνοὺς ὁ Σίμων, καὶ μετὰ τάχους τόν τε πύργον προκαταλαμβάνει, καὶ τοὺς ἄνδρας συλλαβὼν ἐν ὄψει

h Εἰσαφεῖναι] εἰσαφιέναι L. B.
i Ἐν ἴσῳ] μὲν ἴσως L. B.
k Ὑπὲρ αὐτοῦ σύμβουλον,] Ὑπὲρ αὐτῶν Bod.
l Καταχρίνει μὲν θανάτῳ,—σὺν τρισὶν υἱοῖς] Conf. infr. lib. 6. c. 2. §. 2. Spanh.
m Ἀνοίξειεν αὐτῷ τὴν πόλιν,] Ita *Big. Gall.* & *Vat.* ἀνοίξειαν in *Editis Aliisque*.
n Ἐν ὄψει] Ῥωμαίων puto, uti mox ἐν ὄψει τῶν Ῥωμαίων ἀναιρεῖ. Rel.
o Φονευθεῖσιν] Sic *Big.* & *Voss.* φονευθεὶς in *cæteris*.
p Ἐναπεσφάγη τοῖς παισὶν,] Ἐπεσφάγη *Big.*
q Βαμάδου] Βαμάδα *Vat. Lugd. Bat. Rost.* & *Bod.* Βαματάδου *Big.*
r Τῶν δορυφόρων.] Illud τῶν è *Codd. Big. Lugd. Bat. Gall.* & *Vat.*
s Εἵλετο.] Εἵλατο *Vat.*
t Θάπτειν δὲ ἀπεῖπε τὰ σώματα.] Sic *Big.* θάπτειν in *reliquis*.
v Μασαμβάλου] Ita *Big. Gall.* & aliquot *Rufini Codd.* Μασβάλου in *Editis Aliisque*.
u Ὁ γραμματεὺς] γραμματεῖς Politici, diversi a γραμματεῦσι scribis in N. T. Rel.
x Ἀριστεὺς,] Iterum cum *MSS.* Ἀρισταῖος in *Editis*. Huds.

Nomen proprium videtur: quod & antecedentia suadent, & quod mox sequitur σὺν τούτοις, si enim solius Ananiæ occisi meminisset, σὺν τούτῳ dixisset. Rel.
y Καὶ τοὺς συνολοφυρομένους] Hæc lectio displicet *Petito*; qui malit, καὶ τοὺς ζῆν ὀλοφυρομένους &c. *qui se in vivis superesse gemebant, nulla prius habita quæstione, de medio tollebant.*
z Μέν τι] μέν τοι L. B.
a Πλέον ἑαυτοῦ] πλεῖον αὐτοῦ L. B.
b Αὐτοῦ δέκα,] Αὐτῷ *Big.* αὐτὸν *Voss.*
c Ἢ τίνας σωτηρίας ἔχομεν ἐλπίδας] Ἢ τίνα σωτηρίας ἔχομεν ἐλπίδα *Big.*
d Πονηρῶν μένοντες;] Forsan πονηρῷ.
e Παρ' αὐτοῦ] Παρ' αὐτῷ *Big. Vat. Rost.* & *Voss.*
f Τάχιον δῷ δίκην.] Δῷ τάχυ δίκην *Vat.*
g Διέπεμπεν,] Διέπεμψε *Voss.* & *Bod.*
h Ὡς μετὰ μικρὸν] Ita *Big.* ὥς τε μετὰ μ. in *Editis Aliisque*.
i Μεθ' ὁπλιτῶν] μετὰ τῶν ὁπλ.] L. B.

* Ne scilicet filiorum neces spectaret nec superstes esset funeribus liberorum, *Pseudo-Hegesipp.*

ὄψει τῶν Ῥωμαίων ἀναιρεῖ, καὶ πρὸ τοῦ τείχους λωβησάμενος ἔρριψε τὰ σώματα.

γ΄. Κἀν τούτῳ περιιὼν Ἰώσηπος, οὐ γὰρ ἀνίει παρακαλῶν, βάλλεται τὴν κεφαλὴν λίθῳ, καὶ παραχρῆμα πίπτει καρωθείς. ἐκδρομὴ δ' ἐπὶ [k] τῷ πτώματι τῶν Ἰουδαίων γίνεται, κἂν ἔφθη συρεὶς εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ ταχέως Καῖσαρ ἔπεμψε τοὺς ὑπερασπίζοντας. μαχομένων δὲ τούτων, ὁ Ἰώσηπος μὲν αἴρεται, βραχὺ τῶν πραττομένων ἐπαΐων. οἱ στασιασταὶ δὲ, ὡς ἀνελόντες ὃν ἐπεθύμουν μάλιστα, μετὰ χαρᾶς ἀνεβόων. [l] διαγγέλλεται δ' εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὸ καταλειπόμενον πλῆθος ἐπέσχεν ἀθυμία, πεπεισμένους οἴχεσθαι τῷ ὄντι, δι' ὃν αὐτομολεῖν ἐθάρρουν. ἀκούσασα δ' ἡ τοῦ Ἰωσήπου μήτηρ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, τεθνάναι τὸν υἱὸν, πρὸς μὲν τοὺς φύλακας ἀπὸ Ἰωταπάτων τοῦτ' ἔφη πεπεῖσθαι, καὶ γὰρ οὐδὲ ζῶντος ἀπολαύειν· ἰδίᾳ δ' ὀλοφυρομένη, πρὸς τὰς θεραπαινίδας τοῦτον εἰληφέναι τῆς εὐτεκνίας ἔλεγε καρπὸν, τὸ μηδὲ θάψαι τὸν υἱὸν, ὑφ' οὗ ταφήσεσθαι προσεδόκησεν. ἀλλὰ γὰρ οὔτε ταύτην ἐπὶ πλέον [m] ὠδίνατο τὸ ψεῦδος, οὔτε τοὺς λῃστὰς ἔθαλπε. ταχέως γὰρ ἐκ τῆς πληγῆς ἀνήνεγκεν ὁ Ἰώσηπος, καὶ προελθὼν, τοὺς μὲν οὐκ εἰς μακρὰν, ἐβόα, δίκας αὐτῷ δώσειν τοῦ τραύματος. τὸν δὲ δῆμον [n] πάλιν ἐπὶ πίστιν προὐκαλεῖτο. θάρσος δὲ τῷ λαῷ, καὶ τοῖς στασιασταῖς ἔκπληξις ἐμπίπτει πρὸς τὴν ὄψιν αὐτοῦ.

δ΄. Τῶν δὲ αὐτομόλων οἱ μὲν ὑπ' ἀνάγκης [o] ἀπὸ τοῦ τείχους ἐπήδων [p] ταχέως· οἱ δὲ προϊόντες ὡς ἐπὶ [q] μάχῃ μετὰ χερμάδων, ἔπειτα [r] πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἔφευγον. [s] συνείπετο δὲ τούτοις τύχη τῶν εἴσω χαλεπωτέρα, καὶ τοῦ παρὰ σφίσι λιμοῦ [t] συντονώτερον εὕρισκον πρὸς ὄλεθρον τὸν παρὰ Ῥωμαίοις κόρον. παρεγίνοντο μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἐνδείας πεφυσημένοι, καὶ ὥσπερ ὑδρωπιῶντες, ἔπειτα ἀθρόως κενοῖς ὑπερεμπιπλάμενοι τοῖς σώμασιν ἐρρήγνυντο, πλὴν τῶν [v] δι' ἐμπειρίαν ταμιευσαμένων τὰς ὀρέξεις, καὶ κατ' ὀλίγον προσθέντων τροφὴν [x] ἀπειθισμένῳ τῷ σώματι φέρειν. καὶ τοὺς οὕτω δὲ σωζομένους ἑτέρα πληγὴ μετελάμβανε. τῶν γὰρ παρὰ τοῖς Σύροις τις αὐτομόλων φωρᾶται τῶν τῆς γαστρὸς λυμάτων χρυσοῦς ἐκλέγων. καταπίνοντες δὲ, ὡς ἔφαμεν, αὐτοὺς προήεσαν, [y] ἐπειδὴ ἀνηρεύνων πάντας οἱ στασιασταὶ, καὶ πολὺ πλῆθος ἦν ἐν τῇ πόλει [z] χρυσοῦ· δώδεκα γοῦν [a] Ἀττικῶν ὠνοῦντο [b] τὰ πρότερον ἰσχύοντα πέντε καὶ εἴκοσιν· ἀλλά τοι τῆς ἐπινοίας ἐλεγχθείσης δι' ἑνὸς, [c] ἀναπίμπλαται μὲν φήμη εἰς τὰ στρατόπεδα, ὡς μεστοὶ χρυσίου [d] παρεῖεν οἱ αὐτόμολοι, τὸ δὲ τῶν Ἀράβων πλῆθος καὶ οἱ Σύροι τοὺς ἱκέτας ἀνατέμνοντες, ἠρεύνων τὰς γαστέρας· καὶ τούτου τοῦ πάθους οὐδὲν ἔμοιγε δοκεῖ συμβῆναι Ἰουδαίοις χαλεπώτερον. μιᾷ γοῦν ἀνεσχίσθησαν νυκτὶ πρὸς δισχιλίους.

ε΄. Καὶ γνοὺς τὴν παρανομίαν [e] Τίτος, ὀλίγου μὲν ἐδέησε τὸ ἱππικὸν περιστήσας κατακοντίσαι τοὺς αἰτίους, εἰ μὴ πολὺ πλῆθος ἐνείχετο, καὶ τῶν ἀνῃρημένων πολλαπλασίους ἦσαν οἱ κολασθησόμενοι. συγκαλέσας δὲ τούς τε τῶν συμμάχων ἡγεμόνας καὶ τοὺς τῶν ταγμάτων, συνδιεβάλλοντο γὰρ καὶ τῶν στρατιωτῶν τινὲς, πρὸς

spectu Romanorum interficit, & è muro corpora *illorum* dilaniata projicit.

3. Interim, cum *murum* circumiret Josephus (non enim *suos ad deditionem* hortari cessabat) caput ictus est lapide, & statim vertigine correptus cecidit. Excursus autem ad ejus casum factus est Judæorum, abreptusque in urbem fuisset, nisi ocyus ei in auxilium *de suis* misisset Cæsar. Illis autem pugnantibus, Josephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens. Seditiosi vero, tanquam interfecto quem perimi maxime volebant, cum gaudio clamorem edebant. Divulgatur autem per urbem, & residuam multitudinem mœror tenuit, vere periisse credentem, cujus fiducia profugere cogitabant. Atque mater Josephi, cum in carcere accepisset filium occubuisse, custodibus quidem Iotapatenis, id se persuasissimum habere dicebat, nec enim vivo potituram esse: secreto autem flens ancillis ajebat, hunc se fructum fœcunditatis tulisse, quod sibi ne sepelire quidem filium licuisset, à quo sepeliri sperasset. Verum nec illam rumor falsus diu cruciavit, nec latrones recreavit. nam ex vulnere cito convaluit Josephus, progressusque clamabat, illos sibi non multo post vulneris pœnas daturos: atque populum rursus, ut sibi haberent fidem, hortabatur. Ejus autem ad aspectum populo crevit fiducia, & seditiosos invasit consternatio.

Josephus lapide percussus in summum periculum venit.

Mater Josephi luget filium ut mortuum.

4. Cæterum è transfugis alii statim de muro necessitate adacti se dejiciebant; alii velut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos se recipiebant. Hos autem atrocior eâ quam in urbe pertulerant fortuna consequebatur; & fame, quam domi reliquerant, velociorem ad exitium inveniebant apud Romanos satietatem. Aderant namque ex inedia inflati, & velut aqua intercuti tumefacti, deinde ciborum abunde in vacua ingerentes corpora disrumpebantur: nisi qui rerum non imperiti desideria cohibuissent, paulatimque alimentum desueto corpori obtulissent. Verum & eos, qui hoc modo servarentur, alia plaga excepit. Quidam enim è transfugis apud Syros deprehenditur è fimo ventris aureos colligens. quippe eos, ut diximus, deglutientes prodibant, quod cunctos seditiosi perscrutarentur: & magna vis auri erat in civitate, adeo ut duodecim Atticis veniret quod antea XXV. valebat. Verum hac arte per unum detecta, totis quidem castris fama percrebuit, quod auro transfugæ pleni adessent, Arabum autem multi & Syri supplicum dissectorum ventres perscrutabantur. Et hac ego clade nullam credo atrociorem Judæis contigisse. una quippe nocte ad duo *hominum* millia discissi sunt.

Mors eorum qui famelici evadebant in castra Romanorum, & satiabantur statim.

Judæi rescinduntur à Syris & Arabibus aurum in visceribus eorum quærentibus.

5. Et cum Tito cognita esset hæc iniquitas, parum aberat quin circumfuso equitatu autores *sceleris* jaculis configi jussisset, nisi ingens multitudo eum cohibuisset, utpote quod multo plures puniendi essent quam fuerant interempti. Convocatis autem auxiliarium & legionum ducibus (nam & militum quidam *suorum* ejusdem probri in-

Titus militibus ob facinus istud iratus.

k Τῷ πτώματι] Τὸ πτῶμα *Big.*
l Διαγγέλλεται] Διαγγέλλεταί τε *Vat.* & *Voss.*
m Ὠδίνατο] ὠδύνατο *L. B.*
n Πάλιν ἐπὶ πίστιν προὐκαλεῖτο.] Illud πάλιν insertum dedi è *Cod. Big.* & *Rufini* versione.
o Ἀπὸ τοῦ τείχους] Illud ἀπὸ è *Cod. Big. Lugd. Bat. Vat.* & *Ruf.*
p Ταχέως] Εὐθέως *Big.*
q Μάχῃ μετὰ χερμάδων,] Μάχην *Big.*
r Πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἔφυγον.] Πρὸς Ῥωμαίους *Big.*
s Συνείπετο] συνήπτετο *Rost.*
t Συντονώτερον] Ita *Big.* συντονότερον in *Editis Aliisque.*
v Δι' ἐμπειρίαν] Δι' ἐμπειρίας *Big.*

x Ἀπειθισμένῳ] Ἀπηθισμένῳ *Big.*
y Ἐπειδὴ] Ἐπεὶ δὲ *Vat.* & *Big.*
z Χρυσοῦ] Abest a *L. B.*
a Ἀττικῶν] Ἀττικὰ *L. B.*
b Τὰ πρότερον ἰσχύοντα] Τὰ abest à *Big. Vat.* & *Voss.* Ad locum hunc illustrandum faciunt verba ista quæ infra occurrunt, καὶ τὴν Συρίαν πρὸς ἥμισυ τῆς πάλιν τίμης τὸν σταθμὸν τοῦ χρυσίου πιπράσκεσθαι.
c Ἀναπίμπλαται] Forsan pro ἐν στρατοπέδοις. nam εἰς pro ἐν sæpe usurpari solet. *Zonaras* rem exprimit hisce verbis, καὶ φήμη γέγονεν εἰς τὸ στρατόπεδον, ὡς μεστοὶ χρυσίου προσίασιν οἱ αὐτόμολοι.
d Παρεῖεν] Abest a *Rost.*
e Τίτος,] Καῖσαρ *L. B.*

insimulati erant) utrisque iratus dicebat, an qui militum quidem suorum hæc committunt lucri causa incerti, neque arma sua erubescentes ex auro & argento facta? Arabibus autem & Syris, an primùm quidem in alieno bello affectibus suis licenter indulgent, dein crudelitatem in cædibus & in Judæos odia Romanis ascribunt? etenim istas quosdam de militibus suis infamiæ notas jam subire. his quidem mortem interminatus est, si quis in eodem postea deprehensus fuerit audaci facinore; legionibus vero mandata dedit, ut suspectos investigarent & ad ipsum deferrent. Verum avaritia plane contemnit omne supplicium, & lucri amor gravis hominibus innatus est, nullusque animi affectus in pericula adeo præceps ruit ac plura habendi cupiditas. Immo vero & isti alias & modum habent & metu subjugantur: Deus autem erat, qui populum universum damnaverat, & omnem ad salutem viam ei in perniciem vertebat. Quod utique, ne fieret, pœnarum comminatione interdixit Cæsar, illud occulte in profugos admittebatur. Et transfugas, priusquam omnium in conspectum venirent, jugulabant Barbari obviam eis procedentes: dein circumspicientes ne quis Romanorum videret, eos discindebant, & ex visceribus quæstum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & plerique ex sola spe mactabantur. Certe quidem hoc malum multos transfugarum reduxit.

Avaritia supplicium omne contemnit.

Deus erat qui perditam voluit Judæorum gentem.

XVI. *Joannis sacrilegia.*

6. Joannes autem, ubi rapinæ ex populo defecerunt, ad sacrilegium sese convertit. & multa quidem è donariis in templo repositis conflabat, multaque vasa rei divinæ ministerio necessaria, crateras & lances & mensas: & ne urceolis quidem abstinuit, quos Augustus ejusque uxor miserant *& consecrarant*. nam Romanorum quidem reges *Hierosolymorum* templum semper honorarunt atque ornarunt: tunc autem Judæus etiam alienigenarum dona distrahebat, & ad socios dicebat, oportere sine metu uti divinis pro numine stantes, & ex templo ali qui ei militant. Propterea sacrum quoque vinum & oleum quod servabant sacerdotes ut holocaustis superinfunderent, exhauriens (erat enim in templi parte interiori) distribuebat multitudini, atque illi sine horrore ungendo & potando plus quam hin ex illis consumebant. Nequaquam verebor palam dicere quæ dolor jubet. Equidem arbitror, si Romani sceleratis *istis* exitium inferre cessassent, futurum fuisse ut urbs aut terræ hiatu absorberetur, aut eluvione deleretur, aut soli Sodomitici fulmina experiretur: multo enim magis impiam progeniem edidit, quam erant qui hæc perpessi sunt. Itaque simul cum istorum furore ac vesania universus populus interiit.

Romani donariis ornarunt templum, Augustus & Livia.

Josephi judicium de obsessis.

Mortes infinitæ in urbe.

7. Et quid opus est singulatim recensere clades? Mannæus Lazari filius, his diebus ad Titum

ἑκατέρους ἀγανακτῶν, ἔλεγεν, εἰ τῶν μὲν αὐτῷ στρατευομένων τινὲς τοιαῦτα δρῶσι κέρδους ἕνεκεν ἀδήλου, μηδὲ τὰ ὅπλα σφῶν αὐτῶν αἰδούμενοι πεποιημένα ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ; τοῖς δ' Ἄραψι καὶ τοῖς Σύροις, εἰ πρῶτον μὲν ἐν ἀλλοτρίῳ πολέμῳ τοῖς πάθεσιν αὐτεξουσίως χρῶνται, ἔπειτα τῇ περὶ φόνους ὠμότητι καὶ τῷ πρὸς Ἰουδαίους μίσει Ῥωμαίους ἐπιγράφουσι; καὶ γὰρ νῦν ἐνίους [f] αὐτῷ τῶν στρατιωτῶν συναπολαύειν τῆς κακοδοξίας. τούτοις μὲν οὖν διηπείλησε θάνατον, εἴ τις εὑρεθείη πάλιν τὸ αὐτὸ τολμῶν, τοῖς δὲ ἀπὸ τῶν ταγμάτων ἐπέστελλεν [g] ἐρευνήσοντας τοὺς ὑπόπτους [h] ἀνάγειν ἐπ' αὐτόν. καταφρονεῖ δ' ὡς ἔοικε φιλοχρηματία πάσης κολάσεως, καὶ [i] δεινὸς ἐμπέφυκεν ἀνθρώποις τοῦ κερδαίνειν ἔρως, οὐδὲν δ' οὕτω πάθος [k] ὡς πλεονεξία παραβάλλεται. [l] ἢ ταῦτα μὲν ἄλλως καὶ μέτρον ἔχει καὶ φόβοις ὑποτάσσεται. Θεὸς δ' ἦν ὁ τοῦ λαοῦ παντὸς κατακρίνας, καὶ πᾶσαν αὐτοῖς σωτηρίας ὁδὸν εἰς ἀπώλειαν ἀποστρέφων. ὃ γοῦν μετ' ἀπειλῆς ἀπεῖπεν ὁ Καῖσαρ λάθρα κατὰ τῶν αὐτομόλων ἐτολμᾶτο. καὶ τοὺς διαδιδράσκοντας πρὶν πᾶσιν ὀφθῆναι προαπαντῶντες ἔσφαττον οἱ βάρβαροι. περισκοπούμενοι δὲ μήτις ἐπίδοι Ῥωμαίων ἀνέσχιζον, κἀκ τῶν σπλάγχνων τὸ μιαρὸν κέρδος εἷλκον. ὀλίγοις δ' ἐνευρίσκετο, καὶ τοὺς πολλοὺς παρανήλισκεν ἐλπὶς μόνη. τοῦτο μὲν δὴ τὸ πάθος πολλοὺς τῶν αὐτομόλων ἐπανήγαγεν.

ς'. Ἰωάννης δὲ, ὡς ἐπέλιπον αἱ ἁρπαγαὶ παρὰ τοῦ δήμου, πρὸς ἱεροσυλίαν [m] ἐτρέπετο. καὶ πολλὰ μὲν ἐκ τῶν ἀναθημάτων κατεχώνευε [n] τοῦ ναοῦ, πολλὰ δὲ τῶν πρὸς τὰς λειτουργίας ἀναγκαίων σκεύη, [o] κρατῆράς τε καὶ [p] πίνακας καὶ [q] τραπέζας. ἀπέσχετο δ' οὐδὲ τῶν ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ πεμφθέντων [r] ἀκρατοφόρων. οἱ μὲν γὰρ Ῥωμαίων [s] βασιλεῖς ἐτίμησάν τε καὶ προσεκόσμησαν τὸ ἱερὸν ἀεί. τότε δ' ὁ Ἰουδαῖος καὶ τὰ τῶν ἀλλοφύλων κατέσπα· πρὸς δὲ τοὺς συνόντας ἔλεγεν, ὡς δεῖ μετ' ἀδείας καταχρήσασθαι τοῖς θείοις ὑπὲρ τοῦ θείου, καὶ τοὺς τῷ ναῷ στρατευομένους ἐξ αὐτοῦ τρέφεσθαι. διὰ τοῦτο καὶ τὸν [t] ἱερὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον, ὃ [v] τοῖς ὁλοκαυτώμασιν οἱ ἱερεῖς ἐφύλαττον ἐπιχεῖν, ἐκκενώσας, ἦν δ' ἐν τῷ ἐνδοτέρῳ ἱερῷ, διένειμε τῷ πλήθει, κἀκεῖνοι δίχα φρίκης [x] πλέον τοῦ ἵν ἠλείφοντο, καὶ ἔπινον ἐξ αὐτῶν. [y] οὐκ ἂν ὑποστειλαίμην εἰπεῖν, ἅ μοι κελεύει τὸ πάθος. οἶμαι Ῥωμαίων βραδυνόντων ἐπὶ τοὺς ἀλιτηρίους, ἢ καταποθῆναι ἂν ὑπὸ χάσματος, ἢ κατακλυσθῆναι τὴν πόλιν, ἢ τοὺς [z] τῆς Σοδομίτιδος μεταλαβεῖν κεραυνούς. πολὺ γὰρ τῶν ταῦτα παθόντων ἤνεγκε γενεὰν ἀθεωτέραν. τῇ γοῦν τούτων ἀπονοίᾳ πᾶς ὁ λαὸς συναπώλετο.

ζ'. Καὶ τί δεῖ κατὰ μέρος ἐκδιηγεῖσθαι τὰς συμφοράς; ἀλλὰ πρὸς Τίτον ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις Μανναῖος ὁ Λαζάρου

f Αὐτῷ τῶν στρατιωτῶν] Αὐτῶν *Big.*

g Ἐρευνήσοντας τοὺς ὑπόπτους] Ita *Vat.* ἐρευνήσαντας in *Editis Aliisque.*

h Ἀνάγειν ἐπ' αὐτόν.] Ἀναγαγεῖν *Big.* & *Voss.*

i Δεινὸς ἐμπέφυκεν] Δεινοῖς legisse videtur *Ruf.*

k Ὡς πλεονεξία] Illud ὡς è conjectura *Viri* doctissimi; dativo πλεονεξίᾳ, qui prius obtinuit, mutato in rectum πλεονεξία.

l Ἢ ταῦτα] Antea erat ἢ ταῦτα.

m Ἐτρέπετο.] ἐτράπετο L. B.

n Τοῦ ναοῦ,] ἐκ τοῦ ναοῦ L. B. τοῦ τοῦ ναοῦ *Coccejus.*

o Κρατῆρας] In quibus simila oleo subacta deferebatur. Vid. Antiq. III. 2. ne quis de vasis vinariis hic cogitet. Rel.

p Πίνακας] In quibus simila macerata ad altare deferebatur. Vid. Ibidem. Rel.

q Τραπέζας.] Erant mensæ 13. in templo ad varios usus, 1. in sancto, 2. in pronao, 2. in atrio ad occasum clivi altaris, 8. in atrio ad usum mactatorum. Rel.

r Ἀκρατοφόρων.] Meraria, in Glossis vett. quamvis vocem *acratophora* uti apud Latinos usu receptam Cicero ipse memoret. Rel.

s Βασιλεῖς] Nota ita jam illo dictos tempore Imperatores sed Græco sermone: nam Latine eos reges tunc vocare non fuisset tutum. Postea id passi sunt. Rel.

t Ἱερὸν οἶνον] Erat enim e sacerdotibus præfectus libaminum; & conclave in templo II. in quo oleum & vinum sacrum servabatur, in latere atrii mulierum. Rel.

v Τοῖς ὁλοκαυτώμασιν] Nam ad sacrificia piacularia vinum non adhibebatur nec oleum. Rel.

x Πλέον τοῦ ἵν ἠλείφοντο,] Plusquam mensurâ ungebantur. Sic ἵνας infra de mensura quadam. lib. 6. c. 3. §. 3. τὰς γὰρ ἵνας ἴνια συλλέγοντες ubi ἵνας *Chrysost.* & *Euseb.* Spanh.

y Οὐκ ἂν] Apud *Eus.* H. Eccl. lib. III. c. VI. p. 78. C. Spanh.

z Τῆς Σοδομίτιδος] Hanc regionem non fuisse undis mersam credidit Josephus, & recte quidem, nam κατακλυσθῆναι ipsi debuisset tribuisse. Rel.

a Ου-

Λαζάρου φυγὼν, διὰ μιᾶς ἔλεγεν ἐκκεκομίσθαι πύλης, ἣν αὐτὸς ἐπεπίστευτο, μυριάδας ἕνδεκα νεκρῶν ἐπὶ πεντακισχιλίοις [a] ὀκτακοσίοις ὀγδοήκοντα, ἀφ' ἧς αὐτοῖς ἡμέρας παρεστρατοπεδεύσατο, τεσσαρεσκαιδεκάτη Ξανθικοῦ μηνὸς ἄχρι [b] Πανέμου νουμηνίας. τοῦτο δ' ἦν πλῆθος [c] ἄπειρον. καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἐφεστὼς, ἀλλὰ δημοσίᾳ [d] μισθὸν διδοὺς ἐξ ἀνάγκης ἠρίθμει. τοὺς δὲ λοιποὺς οἱ προσήκοντες ἔθαπτον. ταφὴ δ' ἦν, τὸ προκομίσαντας [e] ἐκ τοῦ ἄστεος ῥίψαι. μετὰ δὲ τοῦτον διαδράντες πολλοὶ τῶν ἐπισήμων, τὰς πάσας τῶν ἀπόρων νεκρῶν ἀπήγγελλον, μυριάδας ἑξήκοντα διὰ τῶν πυλῶν ἐκριφῆναι. τῶν δὲ ἄλλων ἀνεξεύρετον εἶναι τὸν ἀριθμόν. μηκέτι δὲ [f] εὐτονούντων τοὺς πτωχοὺς ἐκφέρειν, ἔλεγον συσσωρεύοντας εἰς τοὺς μεγίστους οἴκους τὰ πτώματα ἀποκλείειν· καὶ τοῦ μὲν σίτου [g] τὸ μέτρον πραθῆναι ταλάντου. μετὰ ταῦτα δὲ ὡς οὐδὲ [h] ποηλογεῖν ἔτι οἷόν τε [i] ἦν περιτειχισθείσης τῆς πόλεως, [k] προελθεῖν τινας εἰς τοσοῦτον ἀνάγκης, ὥς τε τὰς [l] ἀμάρας ἐρευνῶντας, καὶ παλαιὸν [m] ὄνθον βοῶν, προσφέρεσθαι τὰ ἐκ τούτων σκύβαλα, καὶ τὸ μηδὲ ὄψει φορητὸν πάλαι τότε γενέσθαι τροφήν. ταῦτα Ῥωμαῖοι μὲν ἀκούοντες ἠλέησαν· οἱ στασιασταὶ δὲ καὶ βλέποντες οὐ μετενόουν, ἀλλ' ἠνείχοντο μέχρις αὐτῶν προελθεῖν. πεπήρωντο γὰρ [n] ὑπὸ τοῦ χρεὼν, ὃ τῇ τε πόλει καὶ αὐτοῖς ἤδη παρῆν.

transgressus, dicebat per unam portam, quæ sibi credita fuerat, elata fuisse centum & quindecim mortuorum millia & DCCCLXXX, ex quo die castra prope civitatem posita sunt, ex die XIV. mensis Xanthici usque ad primam Panemi diem. Hæc autem erat immensa multitudo. nec tamen ipse fuit portæ appositus, sed publicam mercedem distribuens necesse habuit *mortuos* numerare. Cæteros autem propinqui sepeliebant. Sepultura autem erat, elatos de urbis muro dejicere. Post hunc autem multi nobiles transfugæ narrabant, mortuos egenos ad sexcenta millia universos portis ejectos esse. aliorum vero numerum inveniri non posse. Cumque pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadavera inclusa esse dicebant; & frumenti quidem modium veniisse talento. Post autem, ubi muro circundata civitate ne herbas quidem legere jam liceret, eò necessitatis quosdam devenisse, ut cloacas & vetusta rimantes boum stercora, retrimenta inde collecta ederent; & quod olim visu erat horribile in escam cessisse *esurientibus*. Cum ista quidem audirent Romani eos miserati sunt: seditiosos autem etiam ista aspicientes non pœnitebat, sed patiebantur ea usque ad ipsos progredi. Fatum enim eos cæcos reddiderat, quod jam & civitati & ipsis imminebat.

Elatorum numerus.

a Ὀκτακοσίοις] καὶ ὀκτακοσίοις *L. B.*
b Πανέμου νουμηνίας.] Conf. infr. lib. 6. c. 1. §. 3. SPANH.
c Ἄπειρον.] Ita lego ex *Rufini* versione. antea erat ἀπόρων.
d Μισθὸν] Nam antea dixit placuisse, ut publico sumtu sepelirentur. REL.
e Ἐκ τοῦ ἄστεος] Prior vox abest a *L. B.*
f Εὐτονούντων] Conf. supr. lib. 4. c. 7. §. 4. SPANH.
g Τὸ μέτρον πραθῆναι ταλάντου.] Τὸ μέδιμνον *Zonar.*
h Ποηλογεῖν] προσλογεῖν *Rost.*
i Ἦν] Abest a *Rost.*
k Προελθεῖν] Ita lego cum *Cod. Voss.* prout infra, circ. fin. post μέχρις αὐτῶν in *Editis Aliisque* προσελθεῖν.
l Ἀμάρας] ἀνάγκας *Rost.* sed ita recentior manus immutavit. Videtur tamen litera ν a vetusta manu esse, uti & sequentes.
m Ὄνθον] Simile quid de Nicodemi Gorionidis filia Talmudici narrant, eam cibum quæsisse in stercore animalium. REL.
n Ὑπὸ τοῦ χρεὼν,] Conf. Antt. lib. 8. c. 15. §. 6. SPANH.

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩ ΕΚΤΩ ΛΟΓΩ

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

JOSEPHI LIBRO SEXTO

HISTORIARUM EXCIDII JUDAICI

HÆC CONTINENTUR.

1. *De seditiosorum desperatione, & hominibus fame pereuntibus, qualiterque suburbia circumcisa, post erectos à Romanis aggeres, aspectu erant ingratissima.*

2. *Quomodo Romani & Judæi animis affecti erant excitatis aggeribus: quodque Judæi excursione facta illos urere non potuerunt.*

3. *Quomodo Romani machinarum pulsatione, & suffossione Antoniæ murum dejecerunt: alio autem muro conspecto, quem Joannes cum suis ædificaverat, conturbati erant.*

4. *Quemadmodum Titus milites, cum murum ascendere non ausi essent, præstantissima oratione adhortatus est.*

5. *Qualiter & alii, & Sabinus omnium primus de muro exsiliens Judæos in fugam vertit; multisque cæsis tandem & ipse occiditur.*

6. *Quomodo & tertius murus superatus est. descriptio pugnæ inter Judæos & Romanos circa templum.*

7. *De Juliano centurione, quomodo Judæorum multos interfecit, & ipse peremptus est: utque fugiunt Romani & in Antoniam conclusi sunt.*

8. *Quomodo Titus, cum Antoniam dirui jussisset, Josephum incitavit ut Judæos iterum verbis hortaretur.*

9. *Quod multi de populo, cum seditiosi in melius non mutarentur verbis Josephi, transfugiendi desiderio egressi sunt, quos Titus in Gophnam misit.*

10. *Quemadmodum transfugæ multis Judæos rogabant ut Cæsari urbem traderent; verum nihil valebant, sed potius pertinaciores eos efficiebant: unde Titus, cum per Josephum eos increpasset, illique nihil obsequuti essent, rursus bello eos aggreditur.*

11. *Quomodo Titus, cum ex copiis universis fortissimos elegisset & ipsos contra templum dimisisset, ipse ab Antonia quid fieret exspectabat.*

12. *Qualiter prælio congressi sunt, & multis utrinque cæsis dirempta est pugna cum dubia victoria.*

α'. Περὶ τῆς τῶν στασιαστῶν ἀπονοίας, καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ λιμοῦ θνησκόντων· καὶ ὅπως τῶν Ῥωμαίων τὰ χώματα ἐγειράντων, περικαθαρθέντα τὰ προάστεια [a] ἀχαριστότατα ἐφαίνοντο.

β'. Ὅπως διετέθησαν Ῥωμαῖοι καὶ Ἰουδαῖοι τῶν χωμάτων γενομένων. καὶ ὅπως ὁρμήσαντες Ἰουδαῖοι καὶ ταῦτα καῦσαι οὐκ ἴσχυσαν.

γ'. Ὅπως ταῖς τε ἑλεπόλεσι τύπτοντες Ῥωμαῖοι, καὶ ὑπορύττοντες τὸ τεῖχος τῆς Ἀντωνίας κατέρριψαν· ἀναδειχθέντος δὲ ἑτέρου τείχους, ὅπερ ἔνδοθεν οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην ἀντῳκοδόμησαν, ἠνιάθησαν.

δ'. Ὡς δεδοικότας ἀναβῆναι τοὺς στρατιώτας Τίτος δημηγορίᾳ ἀρίστῃ προὐτρέψατο αὐτούς.

ε'. Ὅπως ἄλλοι τε, καὶ Σαβῖνος πρῶτος πάντων ἐκπηδήσας τοὺς Ἰουδαίους ἐτρέψατο· καὶ πολλοὺς ἀποκτείνας, τελευταῖον καὶ αὐτὸς διεφθάρη.

ϛ'. Ὡς καὶ τὸ τρίτον τεῖχος παρελήφθη. ἔκφρασις τοῦ περὶ τὸ ἱερὸν πολέμου Ἰουδαίων τε καὶ Ῥωμαίων.

ζ'. Περὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ ἑκατοντάρχου, ὅπως πολλούς τε τῶν Ἰουδαίων ἀπέκτεινε, καὶ αὐτὸς ἀπώλετο. καὶ ὅπως τρέπονται Ῥωμαῖοι, καὶ κατακλείονται εἰς τὴν Ἀντωνίαν.

η'. Ὅπως Τίτος, κατασκάψαι προστάξας τὴν Ἀντωνίαν, τὸν Ἰώσηπον προὐτρέψατο τοῖς Ἰουδαίοις αὖθις παραινέσαι.

θ'. Ὡς μηδὲν τῶν στασιαστῶν ὠφεληθέντων ἐκ τῶν λόγων Ἰωσήπου, πολλοὶ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου πρὸς τὸ αὐτομολεῖν ὁρμήσαντες ἐξῆλθον, οὓς ὁ Τίτος εἰς Γόφναν ἐξαπέστειλεν.

ι'. Ὅπως οἱ αὐτομολήσαντες πλεῖστα τοὺς Ἰουδαίους ἱκέτευον παραδοῦναι Καίσαρι τὴν πόλιν, ἀλλ' οὐδὲν ἤνυον, μᾶλλον δὲ καὶ φιλονεικοτέρους ἐποίουν· ἐφ' οἷς Τίτος διὰ Ἰωσήπου διελέχθη, καὶ μὴ πειθομένων αὐτῶν πάλιν πρὸς τὸν πόλεμον ἐχώρει.

ια'. Ὡς ἀπὸ πάσης τῆς δυνάμεως τοὺς ἀρίστους ἐκλεξάμενος Τίτος, καὶ κατὰ τοῦ ἱεροῦ αὐτοὺς διαφείς, αὐτὸς ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας ἐκαραδόκει τὸ μέλλον.

ιβ'. Ὅπως συμπεσόντες ἀλλήλοις, πολλῶν ἑκατέρωθεν πεσόντων διελύθησαν, μηδενὸς βεβαίως νικήσαντος.

ιγ'. Ὅπως

[a] Ἀχαριστότατα] Ita ex conjectura. ἀχρηστότατα in *Edit. Basil.* & *duobus MSS.*

vocant, atque ipse cum eis sermonem habuit maxime admirandum.

35. *Quod Titus, cum tyranni nihil moderati præ se ferrent, vehementer iratus edixerit per præconem, ne jam fidem dextramque sibi dari sperarent: quo facto imperavit militibus igne omnia vastare.*

36. *De regis consanguineis ad Cæsarem perfugientibus, utque eos Romam mittendos curavit.*

37. *Quomodo seditiosi ad domum regiam profecti Romanos inde pepulerunt, & reliquam multitudinem popularium qui eo confugerant occiderunt, & duos milites Romanos vivos ceperunt.*

38. *Quomodo Romani, latronibus rursus in fugam versis, quod reliquum erat urbis incenderunt.*

39. *Quomodo tyranni cuniculis freti & innixi ad extremum usque belligerabant.*

40. *Quod Cæsar iterum superiorem urbem aggeribus occupat: cumque è seditiosis nonnulli de urbe tradenda deliberant, eos re explorata prævenit Simon & pœnis afficit.*

41. *De sacerdote ad Cæsarem profugiente, & res multas pretiosas ei tradente.*

42. *Quomodo aggeribus perfectis Romani machinas adducebant, & latronibus inexspectato fugientibus & cuniculos subeuntibus totam urbem nacti sunt Romani.*

43. *Quod Cæsar urbem introgressus eamque ob firmitatem multum miratus, cætera quidem omnia deleri jussit, tres vero turres solas in suæ virtutis & fortitudinis monumentum intactas reliquit.*

44. *Quomodo Cæsar, postquam latrones & seditiosos à se invicem delatos interfici jusserat, reliquos, partim in triumphum reservavit, partim provinciis donavit, aliosque ad Ægyptiorum opera relegavit, pluresque vendidit.*

45. *De tota multitudine eorum qui bello capti erant & perierunt.*

46. *De iis qui in cuniculos confugerunt.*

47. *Quod urbs quinquies prius capta, tunc iterum vastata erat.*

λέσαντο, ὁ δὲ αὐτοῖς διαλαλιᾷ θαυμασιωτάτῃ ὡμίλησεν.

λε΄. Ὅτι μηδὲν μέτριον φρονούντων τῶν τυράννων, ἀγανακτήσας Τίτος ἐκήρυξε μὴ ἐλπίζειν αὐτοὺς ἔτι δεξιᾶς τυχεῖν· ὅθεν τὴν στρατιὰν ἐκέλευσε τὰ λοιπὰ καταφλέξαι.

λϛ΄. Περὶ τῶν προσφυγόντων Καίσαρι βασιλικῶν συγγενῶν, ὅπως τε αὐτοὺς εἰς Ῥώμην ἀπέστειλεν.

λζ΄. Ὡς ὁρμήσαντες οἱ στασιασταὶ, τοὺς ἐν τῇ βασιλικῇ οἰκίᾳ Ῥωμαίους διώξαντες, τὸ λοιπὸν πλῆθος τῶν καταφυγόντων τοῦ δήμου πᾶν ἐφόνευσαν, δύο τῶν Ῥωμαίων ζωγρήσαντες.

λη΄. Ὅπως πάλιν Ῥωμαῖοι, τοὺς λῃστὰς τρεψάμενοι, τὰ ὑπόλοιπα τῆς πόλεως κατέφλεξαν.

λθ΄. Ὅπως οἱ τύραννοι τοῖς ὑπονόμοις θαῤῥοῦντες, μέχρι παντὸς τοῦ πολέμου προσέμενον.

μ΄. Ὡς πάλιν ὁ Καῖσαρ τὴν ἄνω πόλιν χώμασι διαλαμβάνει, καθ᾿ ὃν καιρὸν βουλευομένων τινῶν στασιαστῶν περὶ παραδόσεως, φθάνει μαθὼν ὁ Σίμων, οὓς καὶ ἐκόλασεν.

μα΄. Περὶ τοῦ ἱερέως τοῦ προσφυγόντος Καίσαρι, καὶ κειμήλια πολλὰ παραδόντος.

μβ΄. Ὡς, συντελουμένων τῶν χωμάτων, Ῥωμαῖοι, τὰς μηχανὰς προσάγοντες, τῶν λῃστῶν παραλόγως ἀποδράντων, κἀν τοῖς ὑπονόμοις ὑποδύντων, ἐγκρατεῖς τῆς ὅλης πόλεως ἐγεγόνεισαν.

μγ΄ Ὡς παρελθὼν εἴσω Καῖσαρ, καὶ πολλὰ τῆς ὀχυρότητος τὴν πόλιν θαυμάσας, τὰ μὲν ἄλλα πάντα ἀφανίσαι προσέταξε, μόνους δὲ τοὺς τρεῖς πύργους, εἰς μνήμην τῆς ἑαυτοῦ ἀρετῆς τε καὶ ἀνδρείας, εἴασεν.

μδ΄. Ὅπως Καῖσαρ τοὺς λῃστρικοὺς καὶ στασιώδεις, ὑπ᾿ ἀλλήλων ἐνδεικνυμένους, ἀναιρεθῆναι προστάξας, τοὺς λοιποὺς, οὓς μὲν εἰς τὸν θρίαμβον ἐτήρησεν, οὓς δὲ ταῖς ἐπαρχίαις ἐδωρήσατο, ἄλλους δ᾿ εἰς τὰ κατ᾿ Αἴγυπτον ἔργα, τοὺς δὲ πλείους διέπρασε.

με΄. Περὶ ὅλου τοῦ πλήθους τῶν ὑπὸ πόλεμον ἑαλωκότων τε καὶ διαφθαρέντων.

μϛ΄. Περὶ τῶν εἰς τοὺς ὑπονόμους καταφυγόντων.

μζ΄. Ὅτι πεντάκις πρότερον ἁλούσης τῆς πόλεως τοῦτο δεύτερον ἠρημώθη.

φ Λ

ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ,
Η
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ
ΛΟΓΟΣ ϛʹ.

FLAVII JOSEPHI
DE BELLO JUDAICO,
SIVE
JUDAICÆ HISTORIÆ DE EXCIDIO,
LIBER VI.

ΚΕΦ. αʹ.

Οτι Ἰουδαίων πάθη ἐπὶ τὸ χεῖρον προὔκοπτε· καὶ ὡς τῇ Ἀντωνίᾳ προσβάλλουσιν οἱ Ῥωμαῖοι.

ΤΑ μὲν οὖν τῶν Ἱεροσολύμων πάθη προὔκοπτε καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ χεῖρον, [a] τῶν στασιαστῶν μᾶλλον παροξυνομένων [b] ἐν ταῖς συμφοραῖς, καὶ τοῦ λιμοῦ μετὰ τὸν δῆμον ἤδη κἀκείνους νεμομένου. τό γε μὴν πλῆθος τῶν σεσωρευμένων ἀνὰ τὴν πόλιν πτωμάτων ὄψει τε φρικῶδες ἦν, καὶ λοιμώδη προσέβαλλεν ὀσμὴν, [c] πρός τε τὰς ἐκδρομὰς ἐμπόδιον τοῖς μαχομένοις. ὥσπερ γὰρ διὰ παρατάξεως φόνῳ μυρίῳ [d] γεγυμνασμένους, χωροῦντας ἔδει τὰ σώματα πατεῖν, [e] οἱ δὲ ἐπιβαίνοντες οὔτε ἔφριττον, οὔτε ἠλέουν, οὔτε [f] κληδόνα κακὴν σφῶν αὐτῶν ὑπελάμβανον τὴν εἰς τοὺς κατοιχομένους ὕβριν· πεφυρμένοι δ' ὁμοφύλῳ φόνῳ τὰς δεξιὰς, ἐπὶ τὸν πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους πόλεμον ἐξέθεον, ὀνειδίζοντες, ἔμοιγε δοκεῖ, τὸ θεῖον εἰς βραδυτῆτα τῆς [g] ἐπ' αὐτοῖς κολάσεως. οὐ γὰρ ἐλπίδι νίκης ὁ πόλεμος, ἤδη δὲ ἀπογνώσει σωτηρίας ἐθρασύνετο. Ῥωμαῖοι δὲ, καίτοι πολλὰ περὶ τὴν τῆς ὕλης συγκομιδὴν ταλαιπωρούμενοι, τὰ χώματα διήγειραν μιᾷ καὶ εἴκοσι ἡμέραις, κείραντες ὡς προείρηται τὴν περὶ τὸ ἄστυ χώραν, ἐπ' ἐνενήκοντα σταδίους ἐν κύκλῳ πᾶσαν. [h] ἦν

CAP. I.

Quod Judæorum calamitates magis ingravescebant: utque in Antoniam impressionem faciunt Romani.

AT enim Hierosolymorum calamitates quotidie ingravescebant, cum & seditiosi magis irritarentur adversis inclusi, & fames in populum grassata jam & ipsos depasceretur. Quin & multitudo congestorum in civitate cadaverum & visu horrenda erat, odoremque pestiferum emittebat, qui pugnantium excursibus impedimento erat. Nam incedentes, veluti per aciem plurima cæde exercitati; conculcare corpora necesse habebant; quique super eis graderentur neque horrebant neque miserabantur, neque malum omen sibi ducebant contumeliam in mortuos: gentili autem cæde dextras pollutas habentes, ad bellum cum alienigenis excurrebant, tanquam exprobrantes Deo (ut mihi videtur) supplicii sui tarditatem. non enim spe victoriæ, sed desperatione salutis jam ferociter gerebatur bellum. Romani autem, quamvis in aggreganda materia valde laborarent, aggeres tamen intra dies XXI. excitarunt, attonsa, ut jam ante dictum est, omni in orbem circa civitatem regione ad XC. stadia. Erat autem

Cumuli mortuorum in urbe.

Aggeres brevi à Romanis excitati.

a Τῶν τε στασιαστῶν] Ita *Big.* & *Ruf.* τῶν στασιαστῶν in *ceteris.*
b Ἐν ταῖς συμφοραῖς,] Illud ἐν non agnoscit *Ruf.*
c Πρός τε τὰς] Πρὸς δὲ *Big.*
d Γεγυμνασμένους,] Γεγυμνασμένης *Gall.* & *Lugd. Bat.*
e Οἱ δὲ ἐπιβαίνοντες] Οἱ δ' ἐπιβάντες *Big.*

f Κληδόνα κακὴν] Conf. infr. c. 5. §. 3. SPANH.
g Ἐπ' αὐτοῖς κολάσεως.] Ἐπ' αὐτοὺς *Big.*
h Ἦν δὲ ἐλεεινὴ καὶ τῆς γῆς ἡ θέα.] Ita *Big. Lugd. Bat.* & *Vat.* antea erat, ἦν δὲ πᾶσα ἐλεεινὴ καὶ γῆς ἡ θέα.

ἡ Ὁλο-

autem miserabilis etiam terræ facies: nam quæ antea arboribus & hortis ornata fuerant *loca*, ea tunc undique deserta sylvis accisis cernebantur. nec ullus qui antea Judæam viderat alienigena, & suburbana pulcherrima civitatis, cum ejus solitudinem tunc cerneret, lachrymas continere poterat, & mutationem non gemere, quæ & quanta fuerit, quippe omnia pulchritudinis vestigia deleverat bellum: nec si quis subito advenisset qui locum prius noverat, eum cognosceret, sed præsens quæreret civitatem.

Mutata facies urbis.

Romani à Judæis terrentur.

2. Aggerum autem opus finitum Romanis pariter ac Judæis in causa erat ut timere inciperent. namque hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri civitatem putabant: Romani vero, eam haud unquam se capturos esse, si & isti destruerentur. materia quippe eos defecerat, & labore quidem militibus attrita erant corpora, crebris vero adversis casibus animis deficiebant. Porro eveniebat ut ex civitatis calamitatibus Romani magis animos despondereut, quam qui in ea erant. nam propter istiusmodi clades pugnatores nihilo segniores habebant, ipsis interim fracta spe & debilitata, cum aggeres insidiis, machinæ soliditati muri, pugnaque manibus conserta audaciæ confligentium cederent. Maximè vero, cum & seditione & fame & bello superiorem animi fortitudinem Judæos habere comperirent, virorum quidem insuperabiles esse impetus, animos vero in calamitatibus terrore invictos gerere arbitrabantur. quid enim non sustineant prosperis in rebus, qui malis ad virtutem incitarentur? Et illi quidem propterea validiores aggeribus adhibebant custodias.

Judæi cum facibus aggerem aggrediuntur.

3. Joannes autem ejusque socii, apud Antoniam simul & futuris, si disjiceretur murus, prospiciebant; &, antequam arietes admoverentur, impetum faciebant in opera. Non tamen illis successit conatus. Sed cum facibus progressi, priusquam aggeribus appropinquarent, spe sua frustrati reverterunt. Nam primum ne concordare quidem videbatur eorum consilium, paulatim, & per intervalla, & cunctanter, non sine metu exsilientium, atque, ut summatim dicam, non Judæorum more. Simul enim illis deerant quæ gentis propria, audacia, impetus, conjunctusque omnium cursus, & sine offensione revertere. Languidiores verò progressi, quam solebant, etiam Romanos acie solito validiori stantes inveniebant: qui corporibus quidem atque armis ita undique aggeres sepserunt, ut nusquam igni aditum relinquerent; animo vero quisque eatenus confirmato erat, ut prius moreretur quam loco cederet. nam præterquam quod omnis spes illis præcideretur, si etiam ista opera forent exusta, magno sibi pudori esse ducebant milites, si per omnia cederet aut calliditati virtus, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Romani Judæis. Simul autem & machinæ obsidionales pro illis faciebant, missilia ad eos usque conjicientes qui è *muro* prosiliebant, & cum quis cecidisset subsequuturo moram injiciebat, periculumque ultra

Audacia & impetus Judæorum decrescit.

δὲ ἐλεεινὴ καὶ τῆς γῆς ἡ θέα. τὰ γὰρ πάλαι δένδρεσι καὶ παραδείσοις κεκοσμημένα τότε πανταχόθεν ἠρήμωτο καὶ περιεκέκοπτο τὴν ὕλην. οὐδεὶς τε τὴν πάλαι Ἰουδαίαν καὶ τὰ περικαλλῆ προάστεια τῆς πόλεως ἑωρακὼς ἀλλόφυλος, ἔπειτα τὴν τότε βλέπων ἐρημίαν, οὐκ [i] ὠλοφύρατο, καὶ κατεστέναξε τὴν μεταβολὴν παρ' ὅσον γένοιτο. πάντα γὰρ ἐλυμήνατο τὰ σημεῖα τοῦ κάλλους ὁ πόλεμος, καὶ οὐκ ἄν τις ἐξαπίνης ἐπιστὰς τῶν [k] προεγνωκότων ἐγνώρισε τὸν τόπον, ἀλλὰ παρὼν ἐζήτει τὴν πόλιν.

β'. Ῥωμαίοις δὲ καὶ Ἰουδαίοις τὸ τέλος τῶν χωμάτων [l] ἴσην ἐνεποίει δέους ἀρχήν. οἱ μὲν γὰρ, εἰ μὴ καὶ ταῦτα καύσειαν, ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν προσεδόκων· Ῥωμαῖοι δὲ, οὐκ ἂν ἔτι αἱρήσειν, κἀκείνων διαφθαρέντων. ὕλης γάρ τε ἦν ἀπορία, καὶ τῶν μὲν πόνων ἤδη τὸ σῶμα, τῶν δ' ἐπαλλήλων πταισμάτων αἱ ψυχαὶ τοῖς στρατιώταις ἐλείποντο. τάς γε μὴν κατὰ τὴν πόλιν συμφορὰς, Ῥωμαίοις πλέον εἶναι συνέβαινε πρὸς ἀθυμίας, ἢ τοῖς ἐν αὐτῇ. παρὰ γὰρ τὰ τηλικαῦτα πάθη τοῖς μαχομένοις οὐδὲν ἐχρῶντο μαλακωτέροις, ἀλλ' ἔθραυοντο πάντοτε τὰς ἐλπίδας, τῶν μὲν χωμάτων ταῖς ἐπιβουλαῖς, τῶν δὲ ὀργάνων στερρότητι τοῦ τείχους, τῆς δὲ κατὰ χεῖρα μάχης ταῖς τῶν συμπλεκομένων τολμαῖς πλεονεκτούμενοι. τὸ δὲ μέγιστον, στάσεώς τε, καὶ λιμοῦ [m] καὶ πολέμου, καὶ τοσούτων κακῶν εὑρίσκοντες ἐπάνω τὸ [n] παράστημα τῆς ψυχῆς Ἰουδαίους ἔχοντας, ὑπελάμβανόν τε τῶν ἀνδρῶν ἀμάχους μὲν τὰς ὁρμὰς, ἀνάλωτον δὲ τὴν ἐπὶ συμφοραῖς εὐθυμίαν εἶναι. τί γὰρ ἂν μὴ ὑποστῆναι δεξιᾷ τύχῃ χρωμένους, τοὺς ὑπὸ κακῶν πρὸς ἀλκὴν τρεπομένους; οἱ μὲν οὖν ἐρρωμενεστέρας διὰ ταῦτα τῶν χωμάτων ἐποιοῦντο τὰς φυλακάς.

γ'. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωάννην, κατὰ τὴν Ἀντωνίαν ἅμα καὶ πρὸς τὸ μέλλον, εἰ καταρριφθείη τὸ τεῖχος, ἠσφαλίζοντο· καὶ, πρὶν ἐπιστῆναι τοὺς κριοὺς, ἐπέθεντο τοῖς ἔργοις. οὐ μὴν ἐκράτησάν γε τῆς ἐπιχειρήσεως. [o] ἀλλὰ προελθόντες μετὰ λαμπάδων, πρὶν ἐγγίσαι τοῖς χώμασι, ψυχρότεροι τῆς ἐλπίδος ὑπέστρεψαν. πρῶτον μὲν γὰρ, οὐδὲ ὁμονοεῖν ἡ σκέψις αὐτῶν ἐδόκει, κατὰ μέρος ἐκπηδώντων, κἀκ διαλειμμάτων, καὶ μεμελλημένως μετὰ δέους, καθόλου τ' εἰπεῖν, οὐκ Ἰουδαϊκῶς. τὰ γὰρ ἴδια τοῦ [p] ἔθνους [q] ὑστέρητο ἅμα, ἡ [r] τόλμα, καὶ ὁρμὴ, καὶ δρόμος ὁμοῦ πάντων, [s] καὶ τὸ μηδὲ [t] πταίοντας ἀναστρέφειν. ἀτονώτεροι δὲ ἑαυτῶν προελθόντες, καὶ τοὺς Ῥωμαίους εὗρον ἐρρωμενέστερον τοῦ συνήθους παρατεταγμένους. τοῖς μέν γε σώμασι καὶ ταῖς πανοπλίαις οὕτως ἐφράξαντο τὰ χώματα πάντοθεν, ὡς τῷ πυρὶ μηδαμόθεν καταλιπεῖν [v] παράδυσιν. τὴν δὲ ψυχὴν [x] ἐτόνωσαν ἕκαστος, μὴ μετακινηθῆναι τῆς [y] τάξεως πρὸ θανάτου. [z] πρὸς γὰρ τὸ πάσας αὐτῶν ὑποκόπτεσθαι τὰς ἐλπίδας, εἰ κἀκεῖνα καταφλεγείη τὰ ἔργα, δεινὴ τοὺς στρατιώτας εἶχεν αἰδὼς, εἰ πάντα [a] κρατήσειαν, πανουργία μὲν ἀρετῆς, ἀπόνοια δὲ ὅπλων, πλῆθος δὲ ἐμπειρίας, Ἰουδαῖοι δὲ Ῥωμαίων. ἅμα δέ τι καὶ τὰ [b] ἀφετήρια συνήργει τῶν προπηδώντων ἐφικνούμενα, καὶ πεσών τις [c] τῷ μεθ' ἑαυτὸν ἐμπόδιον ἦν, ὅ, τε κίνδυνος [d] τοῦ πρόσω

χωρεῖν

i Ὠλοφύρατο,] Ὠλοφύρετο *Big.*
k Προεγνωκότων] Τῶν εὖ προεγνωκότων *Big.*
l Ἴσην ἐνεποίει δέους ἀρχήν.] Ἴσην μὲν ἐποίει *Big.*
m Καὶ πολέμου,] Abest a *L. B.*
n Παράστημα τῆς ψυχῆς,] Conf. supr. lib. 2. c. 18. §. 5. & lib. 4. c. 3. §. 11. SPANH.
o Ἀλλὰ προελθόντες] Ἀλλὰ καὶ προσελθόντες *Big.* & *L. B.*
p Ἔθνους] ἔθους *Gen.* ἔθνους *Rufin.* SPANH. ἔθους quoque ediderat HUDS. sed ex versione apparet ἔθνους voluisse, quod *Rost.* quoque comprobat HAV.
q Ὑστέρητο ἅμα,] Ὑστερεῖτο *Big.*
r Τόλμα,] Τόλμη καὶ ἡ ὁρμὴ *Big.*
s Καὶ τὸ μηδὲ] Et neque post cladem deceptam recedentes. SPANH.
t Πταίοντας ἀναστρέφειν.] Παίοντας *Big.*
v Παράδυσιν] Παρείδυσιν *Big.* Conf. supr. lib. 3. c. 7. §. 9. SPANH.
x Ἐτόνωσαν] Ἐτόνωσεν *Big.* Conf. supr. lib. 3. c. 1. §. 10. SPANH.
y Τάξεως πρὸ θανάτου.] Παραλάξεως *Big.*
z Πρὸς γὰρ τὸ πάσας] Πρὸς γὰρ τῷ & mox κόπτεσθαι *Big.*
a Κρατήσειαν,] Κρατήσειεν *Big.*
b Ἀφετήρια] Conf. supr. lib. 2. c. 19. §. 9. SPANH.
c Τῷ μεθ' ἑαυτὸν] Τῶν μεθ' ἑαυτὸν *Big.*
d Τοῦ πρόσω χωρεῖν] Ita ex conjectura. antea erat τοῦ μὴ πρόσω χωρεῖν in *Editis* & *MSS.*

e Νυμ-

χωρεῖν ἐποίει μαλακωτέρους. τῶν δ' ἐνδοτέρω βέλους ὑποδραμόντων, οἱ μὲν πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τὴν εὐταξίαν καὶ τὸ πύκνωμα τῶν πολεμίων καταπλαγέντες, οἱ δὲ νυττόμενοι τοῖς ξυστοῖς ἐπαλινδρόμουν· καὶ τέλος, ἀλλήλους κακίζοντες εἰς δειλίαν, ἀνεχώρουν ἄπρακτοι. [e] νουμηνίᾳ Πανέμου μηνὸς ἡ ἐπιχείρησις ἦν. ἀναχωρησάντων δὲ [f] τῶν Ἰουδαίων, προσῆγον οἱ Ῥωμαῖοι τὰς ἑλεπόλεις, βαλλόμενοι πέτραις τε ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας, καὶ πυρὶ καὶ σιδήρῳ, καὶ παντὶ τῷ χορηγουμένῳ Ἰουδαίοις ὑπὸ τῆς ἀνάγκης βέλει. καίπερ γὰρ πολὺ τῷ τείχει πεποιθότες, καὶ τῶν ὀργάνων καταφρονοῦντες, ὅμως ἐκώλυον τοὺς Ῥωμαίους προσάγειν. οἱ δὲ τὴν σπουδὴν τῶν Ἰουδαίων τοῦ μὴ πληγῆναι τὴν Ἀντωνίαν ὑπολαμβάνοντες γίνεσθαι δι' ἀσθένειαν τοῦ τείχους, καὶ σαθροὺς ἐλπίσαντες εἶναι τοὺς θεμελίους, ἀντεφιλονείκουν. [g] οὐ μὴν ὑπήκουε τὸ τυπτόμενον· ἀλλ' οἱ μὲν συνεχῶς βαλλόμενοι, καὶ πρὸς μηδένα τῶν καθύπερθεν κινδύνων ἐνδιδόντες, ἐνεργοὺς παρεῖχον τὰς [h] ἑλεπόλεις. ὡς δ' ἦσαν ἐλάττους, καὶ περιεθραύοντο ταῖς πέτραις, ἕτεροι τοὺς θυρεοὺς ὀροφώσαντες ὑπὲρ τῶν σωμάτων, χερσὶ καὶ μοχλοῖς ὑπώρυττον τοὺς θεμελίους, καὶ τέσσαράς γε λίθους προσκαρτερήσαντες ἐξέσεισαν. ἀνέπαυσε δὲ νὺξ ἑκατέρους, καὶ ἐν ταύτῃ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῶν κριῶν σεσαλευμένον, [i] καθ' ὃ τοῖς προτέροις ἐπιβουλεύων χώμασιν ὁ Ἰωάννης ὑπώρυξεν, ἐνδούσης [k] τῆς [l] διώρυχος, ἐξαπίνης [m] κατερείπεται.

δ'. Τούτου συμβάντος παραδόξως, ἑκατέροις [n] διετέθη τὰ φρονήματα. Ἰουδαίους μὲν γὰρ, οὓς ἀθυμεῖν εἰκὸς ἦν τῷ παρ' ἐλπίδα γενέσθαι τὸ πτῶμα, καὶ μὴ προησφαλίσθαι πρὸς αὐτὸ, θαῤῥεῖν ὡς μενούσης συνέβαινε τῆς Ἀντωνίας· Ῥωμαίων δέ γε τὴν παρ' ἐλπίδα χαρὰν ἐπὶ τῷ καταῤῥιφθέντι ταχέως ἔσβεσεν ὄψις ἑτέρου τείχους, ὅπερ ἔνδοθεν οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην ἀντῳκοδομήκεσαν. εὐμαρεστέρα μέν γε τῆς πρότερον ἡ προσβολὴ κατεφαίνετο. τότε γὰρ ἀναβῆναι διὰ τῶν καταῤῥιφθέντων ῥᾷον ἐδόκει, καὶ τὸ τεῖχος ἀσθενέστερόν τε πολλῷ τῆς Ἀντωνίας, καὶ ταχέως τῷ πρόσκαιρον εἶναι [o] λύειν ὑπελάμβανον. οὐ μὴν ἐτόλμα τις ἀναβῆναι· πρόῦπτος γὰρ τοῖς ἀρξαμένοις ἦν ἀπώλεια.

ε'. Νομίζων δ' ὁ Τίτος ἐγείρεσθαι μάλιστα τὰς τῶν πολεμούντων προθυμίας ἐλπίδι καὶ λόγῳ, τάς τε προτροπὰς καὶ τὰς ὑποσχέσεις πολλάκις μὲν λήθην [p] ἐργάζεσθαι τῶν κινδύνων, ἔστι δ' ὅτε καὶ θανάτου καταφρόνησιν, συναγαγὼν ἐπὶ ταυτὸ τοὺς ἀλκίμους, ἐπειρᾶτο τῶν ἀνδρῶν, „ ὦ συστρατιῶται, λέγων, τὸ μὲν [q] παρακελεύειν ἐπὶ τὰ μὴ φέροντα κίνδυνον, αὐτόθεν τοῖς „ παρακελευομένοις ἀκλεὲς, ἀμέλει δὲ καὶ τῷ παρα- „ κελεύοντι φέρει κατάγνωσιν ἀνανδρίας. δεῖ δ' οἶμαι „ προτροπῆς εἰς μόνα τὰ σφαλερὰ τῶν πραγμάτων, „ ὡς ἐκεῖνά γε καθ' αὐτοὺς πράττειν ἄξιον. ὥστε ἔγω- „ γε τὸ μὲν ὑπάρχειν χαλεπὴν τὴν ἐπὶ τὸ τεῖχος „ ἄνοδον, αὐτὸς ὑμῖν προτίθημι· τὸ δ' ὅτι μάλιστα „ προσήκει μάχεσθαι τοῖς δυσκόλοις τοὺς ἀρετῆς ἐφιε- „ μένους, καὶ ὅτι καλὸν ἐν εὐκλείᾳ τελευτὴ, καὶ ὡς οὐκ „ ἄκαρπον ἔσται τοῖς καταρξαμένοις τὸ γενναῖον, διέ- „ ξειμι. πρῶτον μὲν οὖν [r] ὑμῖν γενέσθω προτροπὴ, τὸ

progrediendi remissiores efficiebat. Qui vero intra teli jactum se proripuerant, alii, priusquam ad manus ventum esset, disciplina hostium & densitate perterriti, alii spiculis vulnerati retrocedebant: tandemque, alius alium timiditatis arguens, re infecta revertebantur. *Judæi se ipsos timiditatis arguunt.* Primo mensis Panemi die cœpta est oppugnatio. Judæis autem inde digressis, Romani helepoles admovêre, quamvis ab Antonia saxis peterentur & igni & ferro, telisque omnigenis quæ Judæis suppeditaret necessitas. *Romani oppugnant Antoniam.* Nam licet mœnibus multum confiderent Judæi, machinasque comtemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Judæorum studium ne læderetur Antonia ex murorum infirmitate esse arbitrantes, ratique eam fragilibus niti fundamentis, ex adverso *modis omnibus* contendebant. Nec tamen quod feriebatur ictibus cedebat: sed ipsi quidem crebris in se missilibus jactis, cum nulli periculo desuper venienti succumberent, eo perducebant helepoles ut agendi vim haberent. At cum inferiores essent, ac lapidibus comminuerentur, alii scutis super corpora concameratis fundamenta manibus & vectibus suffodiebant, atque saxa quatuor obstinato labore amoliti sunt. Nox autem prælium utrinque diremit: atque in ea, murus arietibus quassatus, qua Joannes, cum prioribus aggeribus insidiaretur, eum suffoderat, subsidente cuniculo, repente corruit. *Muri pars subito corruit.*

4. Cum hoc præter opinionem accidisset, utrique *diverse* animis affecti erant. *Romani & Judæi qualiter ex eo affecti.* Nam Judæi quidem, quos anxios & dejectos esse verisimile erat, quod præter exspectationem inciderit ruina, & adversus eam nihil præcaverant, tanquam acciderat manente Antonia, confidebant: Romanorum vero inopinatam lætitiam è prostrato *conceptam* cito restinxit muri alterius conspectus, quem post illum Joannes cum suis ædificaverat. Veruntamen priori facilior oppugnatu apparebat. Tunc enim & ascensum per ruinas promptiorem videri, & Antonia multo infirmiorem esse murum, quodque temporarius esset cito destrui posse existimabant. Nemo tamen eum audebat ascendere, quod primo tentantibus præsentissimum impenderet exitium.

5. Titus vero spe atque oratione putans alacritatem pugnantium quam maxime excitari, & adhortationes atque promissa facere ut sæpe in oblivionem veniant periculorum, atque mors ipsa interdum contemnatur, fortissimis in concionem congregatis experiebatur eos, dicens, „ Hortari *Titus suos hortatur.* „ quidem ad ea, commilitones, quæ sine peri- „ culo geri possunt, subinde & ipsis qui rogan- „ tur inglorium est, ipsumque certe qui rogat „ ignaviæ arguit. Non opus esse puto exhortatio- „ ne, nisi cum res periculosæ sint; quas scilicet „ per se quemque gerere dignum est. Quare ego „ partim quidem difficilem vobis in murum esse „ ascensum ipse profiteor; partim vero quod deceat „ gloriæ cupidos, cum difficilibus congredi, quod- „ que pulchrum sit cum gloria mori, nec infru- „ ctuosum erit primum audere forte facinus, per- „ sequor. Et primum quidem vos illud hortetur, „ quod

e Νουμηνίᾳ Πανέμου μηνὸς] Conf. supr. lib. 5. c. 13. §. 7. SPANH.

f Τῶν Ἰουδαίων,] Illud τῶν non agnoscit *Big.*

g Οὐ μὴν ὑπήκουε τὸ τυπτόμενον.] Sic supr. lib. 5. c. 6. §. 5. SPANH.

h Ἑλεπόλεις.] Conf. supr. lib. 2. c. 18. §. 9. & lib. 5. c. 6. §. 4. SPANH.

i Καθ'] καὶ καθ' *L. B.*

k Τῆς] Sic *Big. Lugd. Bat. Vat.* & *Ruf.* antea erat ἐνδούσης καὶ διώρυχος.

l Διώρυχος,] Conf. de Vita §. 31. & infr. cap. 7. §. 3. SPANH.

m Κατερείπεται.] Ita *Big.* & *Zonar.* κατέῤῥιπται in *Editis Aliisque.*

n Διετέθη τὰ φρονήματα.] Eo modo *Big. Vat.* & *Ruf.* διηγέρθη in *Editis Aliisque.*

o Λύειν ὑπελάμβανον.] Λύσιν *Big.*

p Ἐργάζεσθαι τῶν κινδύνων,] Ἐνεργάζεσθαι *Big.*

q Παρακελεύειν] Παρακαλεῖν *Big.* & mox παρακαλουμένους, & παρακαλοῦντι.

r Ὑμῖν γενέσθω προτροπὴ,] Ὑμῶν in aliquot *Codd. MSS.*

„ quod nonnullos fortasse deterreat, Judæorum patientia & in adversis rebus constantia. etenim Romanos meosque milites, quibus in pace quidem bella discere, in bello vero vincere consuetum est, à Judæis manu vel animo superari, turpe est, idque in fine victoriæ, cumque à Deo adjuti simus. nostra enim infortunia Judæorum desperationi accepta debentur: illorum autem clades vestris virtutibus, quibus auxiliatur Deus, crescunt. Etenim seditio, fames, obsidio, murorumque sine machinis casus, quid sit aliud quam in illos ira Dei, nostrumque adjumentum? Igitur non solum deterioribus inferiores videri, sed etiam divinum auxilium prodere, vobis non convenit. Quo pacto autem non turpe videatur, Judæos quidem, quibus non magno pudori est vinci qui servire didicerint, ne in posterum id patiantur, mortem contemnere, atque in nos medios frequenter excurrere, * non victoriæ spe, sed ad levem virtutis ostentationem: nos autem totius pene terræ marisque victores, quibus etiam non vincere probro habetur, otiosos sedentes, ne semel quidem in hostem aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam illis adversam cum ejusmodi armis operiri, idque cum parvo discrimine totum possitis efficere? Itaque in Antoniam si ascenderimus habebimus civitatem. nam etsi pugnandum sit adversum intus positos, quod non arbitror, attamen verticibus ac respirationi hostium insidere victoriam nobis integram spondet *& promittit*. Equidem prætermissa nunc eorum laude qui in bello moriuntur, illorumque immortalitate qui Martio furore cadunt, est ut illis, qui non adeo fortiter animati sunt, ex morbo pacis tempore mortem imprecer, quorum anima cum corpore sepulchro damnatur. Quis enim virorum fortium nescit, animas in acie quidem ferro corporibus solutas purissimo ætheris elemento inter astra collocari; easque manes bonos ac propitios heroas posteris illorum conspiciendas dare; quas vero morbus corporis tabesque consumpserit, maculæ licet labisque puras, sub terras ire in tenebras & in profundam demergi oblivionem, eundemque memoriæ statui terminum qui sit & vitæ & corporis. Quod si fati necessitate mors hominibus decreta est, ad eam autem omni morbo levius est ferri ministerium, cui non videatur ignavum negare id in commodum aliorum, quod ut fato debitum reddituri sumus? Et hæc quidem, quasi servari nequeant qui hoc ipsum aggredientur, prosequutus sum. Est autem iis qui virilem animum gerunt evadendi via etiam è maximis periculis. Nam primum quidem quod dejectum est facile ascenditur: deinde totum quod ædificatum est facile dissolvi potest. Vosque plures, sumpta audacia ad rem aggrediendam, alii aliis incitamento estote & auxilio, vestraque animi fortitudo brevi animos hostium franget. & fortasse vobis res

„ τινὰς ἴσως [s] ἀποτρέπον, ἡ Ἰουδαίων μακροθυμία, καὶ τὸ καρτερικὸν ἐν οἷς κακοπαθοῦσιν. αἰσχρὸν γὰρ Ῥωμαίους τε ὄντας καὶ στρατιώτας ἐμοὺς, καὶ διδακτὸν μὲν ἐν εἰρήνῃ τὸ πολεμεῖν, ἔθιμον δ᾽ ἐν πολέμῳ τὸ κρατεῖν ἔχοντας, ἡττᾶσθαι κατὰ χεῖρα Ἰουδαίων ἢ κατὰ ψυχὴν, καὶ ταῦτα πρὸς τέλει τῆς νίκης καὶ συνεργουμένους ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. τὰ [t] μὲν γὰρ ἐμέτερα πταίσματα τῆς Ἰουδαίων ἐστὶν ἀπονοίας· τὰ δ᾽ ἐκείνων πάθη ταῖς τε [v] ὑμετέραις ἀρεταῖς καὶ ταῖς τοῦ Θεοῦ συνεργίαις αὔξεται. στάσις γὰρ καὶ λιμὸς, καὶ πολιορκία, καὶ δίχα μηχανημάτων πίπτοντα τείχη, τί ἂν ἄλλ᾽ ἢ Θεοῦ [x] μὲν εἴη μῆνις ἐκείνοις, βοήθεια δ᾽ ἡμετέρα; τὸ τοίνυν μὴ μόνον ἐλαττοῦσθαι χειρόνων; ἀλλὰ καὶ τὴν θείαν συμμαχίαν προδιδόναι, πρὸς ὑμῶν οὐκ ἂν εἴη. πῶς δ᾽ οὐκ αἰσχρὸν, Ἰουδαίους μὲν οἷς [y] πολλὴν αἰσχύνην οὐ φέρει τὸ λείπεσθαι μαθοῦσι δουλεύειν, ὑπὲρ τοῦ μηκέτι τοῦτο πάσχειν θανάτου καταφρονεῖν, καὶ πολλάκις εἰς μέσους ἡμᾶς ἐκτρέχειν, οὐκ ἐλπίδι τοῦ κρατήσειν, [z] ἀλλὰ διὰ ψιλὴν ἐπίδειξιν ἀνδρείας· ἡμᾶς δὲ τοὺς γῆς ὀλίγου δεῖν [a] ἁπάσης καὶ θαλάσσης κρατοῦντας, οἷς καὶ τὸ μὴ νικᾶν ὄνειδος, μηδὲ ἅπαξ εἰς τοὺς πολεμίους παραβάλλεσθαι, [b] περιμένειν δὲ τὸν λιμὸν κατ᾽ αὐτῶν καὶ τὴν τύχην ἀργοὺς καθεζομένους μετὰ τοιούτων ὅπλων, καὶ ταῦτα [c] δι᾽ ὀλίγου τοῦ παραβόλου τὸ πᾶν κατορθῶσαι δυναμένους; ἀναβάντες γοῦν ἐπὶ τὴν Ἀντωνίαν, ἔχομεν τὴν πόλιν. καὶ γὰρ ἂν γίνηταί τις ἔτι πρὸς τοὺς ἔνδον ὅπερ οὐκ οἴομαι, μάχη, τό γε κατὰ [d] κορυφὴν εἶναι, καὶ ταῖς ἀναπνοαῖς ἐπικαθῆσθαι τῶν πολεμίων, ταχέως τὴν ὁλοσχερῆ νίκην ἐγγυᾶται. καὶ ἔγωγε, τὸ μὲν ὑμνεῖν ἄρτι τὴν [e] ἐν πολέμῳ τελευτὴν, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς [f] ἀρειμανίοις πεσοῦσιν ἀθανασίαν παραλείπω, ἐπαρασαίμην δ᾽ ἂν τοῖς ἄλλως ἔχουσι τὸν κατ᾽ εἰρήνην ἐκ νόσου θάνατον, οἷς μετὰ τοῦ σώματος καὶ ἡ ψυχὴ τάφῳ κατακρίνεται. [g] τίς γὰρ οὐκ οἶδε [h] τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ὅτι τὰς μὲν ἐν παρατάξει [i] ψυχὰς, σιδήρῳ τῶν σαρκῶν ἀπολυθείσας, τὸ καθαρώτατον στοιχεῖον αἰθὴρ ξενοδοχῶν ἄστροις ἐγκαθιδρύει· δαίμονες δ᾽ ἀγαθοὶ, καὶ ἥρωες εὐμενεῖς, ἰδίοις ἐκγόνοις ἐμφανίζονται. τὰς δ᾽ ἐν νοσοῦσι τοῖς σώμασι συντακείσας, κἂν τὰ μάλιστα κηλίδων ἢ μιασμάτων ὦσι καθαραὶ, νὺξ ὑπόγειος ἀφανίζει, καὶ λήθη βαθεία δέχεται, [k] λαμβάνουσά τε ἅμα τοῦτε βίου καὶ τῶν σωμάτων ἔτι δὲ τῆς μνήμης περιγραφήν. εἰ δὲ κέκλωσται μὲν ἀνθρώποις ἀναγκαία τελευτὴ, [l] κουφότερος δ᾽ εἰς αὐτὴν νόσου πάσης σίδηρος ὑπηρέτης, πῶς οὐκ ἀγεννὲς μὴ διδόναι ταῖς χρείαις, ὃ τῷ χρεὼν ἀποδώσομεν; καὶ ταῦτα μὲν, ὡς οὐ δυναμένων σωθῆναι τῶν ἐπιχειρησόντων, διεξῆλθον. ἔνεστι δὲ σώζεσθαι τοῖς ἀνδριζομένοις, καὶ ἐκ τῶν σφαλερωτάτων. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ καταρριφθὲν εὐεπίβατον· ἔπειτα πᾶν τὸ οἰκοδομηθὲν εὐδιάλυτον. ὑμεῖς τε πλείους, θαρσήσαντες ἐπὶ τὴν πρᾶξιν, ἀλλήλοις προτροπὴ καὶ βοήθεια γίνεσθε, καὶ τοῖς πολεμίοις τὸ ὑμέτερον παράστημα ταχέως κλάσει τὰ φρονήματα. καὶ τάχα ἂν ὑμῖν

„ ἀναί-

s Απολρέπον,] ἀποτρέπει *Rost.* mox ἡ Abest a *L. B.*

t Μὲν γὰρ ἡμέτερα πταίσματα] Illud μὲν è *Cod. Big.*

v Υμετέραις ἀρεταῖς] Ita *Big. Voss.* & *Ruf.* ἡμ. in *aliis.*

x Μὲν εἴη μῆνις ἐκείνοις,] Ita *Big. Vat.* & *Ruf.* μένει μῆνις in *Editis Aliisque.*

y Πολλὴν αἰσχύνην] Οὐ πολλὴν αἰσχύνην φέρει *Big.*

z Ἀλλὰ] Abest a *Rost.*

a Ἁπάσης καὶ θαλάσσης] Πάσης καὶ θαλάττης *Big.*

b Περιμένειν] Τὸ περιμένειν *Big.*

c Δι᾽ ὀλίγου τοῦ παραβόλου] δι᾽ ὀλίγου παραβόλου *L. B.* δι᾽ ὀλίγου περιβόλου *Rost.*

d Κορυφὴν] Nam & ex Antonia uti ex altiori loco descendebatur ad Templum: ita alibi καλιόντων εἰς τὸ ἱερὸν ex Antonia. Rel.

e Ἐν πολέμῳ τελευτὴν,] Ἐν τῷ πολέμῳ *Big.*

f Ἀρειμανίοις] Conf. supr. lib. 2. c. 16. §. 4. Spanh.

g Τίς γὰρ οὐκ οἶδε] ἐγὼ οὐκ οἶδα. Rel.

h Τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν,] Illa τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν possunt referri ad sequentia.

i Ψυχὰς,] Ita & Ammianus de Alanis lib. 31. *Judicatur ibi beatus qui in prælio profuderit animam.* Vide & Valer. Max. 11. 6. *Cimbri & Celtiberi in acie exultabant tanquam gloriose & feliciter vita excessuri.* Rel.

k Λαμβάνουσά τε ἅμα] Ita *Big.* & *Vat.* antea erat λαμβάνουσας.

l Κουφότερος] Sic *Big.* κουφότερον in *Editis Aliisque.*

* Non ad spem victoriæ, sed ad indicium fortitudinis & ostentationem gloriæ, *Pseudo-Hegesipp.*

m Θέα

„ ἀναίμακτον τὸ κατόρθωμα γένοιτο, μόνον καταρξαμένοις. ἀναβαίνοντας μὲν γὰρ κωλύειν πειράσονται κατὰ τὸ εἰκὸς, λαθόντας δὲ καὶ βιασαμένους ἅπαξ, οὐκ ἂν ὑποσταῖεν ἔτι κἂν ὀλίγοι [m] φθάσητε. τὸν δὲ καταρξάμενον, αἰσχυνοίμην ἂν, εἰ μὴ [n] ποιήσαιμι ζηλωτὸν ἐν ταῖς [o] ἐπικαρπίαις· καὶ ὁ μὲν ζῶν ἄρξει τῶν νῦν ὁμοίων, [p] μακάρια δ' ἀκολουθήσει καὶ τοῖς πεσοῦσι τὰ ἀριστεῖα.

„ fine sanguine successerit, si eam tantum cœperitis. Nam ascendentes quidem ab illis prohiberi verisimile est: si vero clam vel etiam per vim aliquid semel egeritis, non erit ut vos sustineant, si pauci id facere occupaveritis. Me autem profecto pudeat, nisi qui primus murum conscenderit invidendum remunerationibus fecero: & qui vixerit quidem iis imperabit, qui nunc ipsi æquales habentur; beatissima vero etiam eos sequentur præmia, qui ciciderint.

ϛʹ. Τοιαῦτα τοῦ Τίτου [q] διεξιόντος, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος ἔδεισε τοῦ κινδύνου τὸ μέγεθος· τῶν δ' ἐν ταῖς σπείραις στρατευομένων Σαβῖνος τοὔνομα, γένος ἀπὸ Συρίας, ἀνὴρ καὶ κατὰ χεῖρα καὶ κατὰ ψυχὴν ἄριστος ἐφάνη, καί τοι προϊδὼν ἄν τις αὐτὸν ἀπό γε τῆς σωματικῆς ἕξεως οὐ δίκαιον εἶναι στρατιώτην ἔδοξε. μέλας μὲν γὰρ ἦν τὴν χρόαν, ἰσχνὸς, [r] τὴν σάρκα πεπιλημένος, ἀλλ' ἐνῴκει τις ἡρωϊκὴ ψυχὴ λεπτῷ σώματι, καὶ πολὺ τῆς ἰδίας ἀλκῆς [s] στενοτέρῳ. πρῶτος γοῦν ἀναστὰς, „ ἐπιδίδωμι „ [t] σοὶ Καῖσαρ, ἔφη, προθύμως ἐμαυτὸν, πρῶτος „ ἀναβαίνω [v] τὸ τεῖχος· καὶ εὔχομαι μὲν μου τῇ τε „ ἰσχύϊ καὶ τῇ γνώμῃ τὴν σὴν ἀκολουθῆσαι τύχην. εἰ δὲ „ νεμεσηθείην [x] τῆς ἐπιβολῆς, ἴσθι με, μὴ [y] πταίσαντα „ παρ' ἐλπίδας, ἀλλ' ὑπὲρ σοῦ κρίσει τὸν θάνατον ᾑρη- „ μένον.“ ταῦτα εἰπὼν καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ τὸν θυρεὸν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς προανατείνας, τῇ δεξιᾷ δὲ τὸ ξίφος σπασάμενος, ἐχώρει πρὸς τὸ τεῖχος, μάλιστα περὶ ὥραν τῆς ἡμέρας ἕκτην. εἵποντο δ' αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων ἕνδεκα μόνοι ζηλωταὶ τῆς ἀνδρείας γενόμενοι. προῆγε δὲ πολὺ πάντας ὁ ἀνὴρ ὁρμῇ τινι δαιμονίῳ χρώμενος. οἱ φρουροὶ δ' ἀπὸ τοῦ τείχους κατηκόντιζόν τε αὐτοὺς, καὶ βέλεσι [z] πάντοθεν ἀπείροις ἔβαλλον, καὶ πέτρας ἐξαισίους κατεκύλιον, αἳ [a] ἐκ τῶν μὲν ἕνδεκα παρέσυραν ἐνίους. ὁ δὲ Σαβῖνος ἀπαντῶν τοῖς ἀφιεμένοις, καὶ καταχωννύμενος ὑπὸ τῶν βελῶν, οὐ πρότερον ἐπέσχε τὴν ὁρμὴν ἢ γενέσθαι ἐπ' ἄκρῳ, καὶ τρέψασθαι τοὺς πολεμίους. καταπλαγέντες γὰρ αὐτοῦ τήν τε δύναμιν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ τὸ παράστημα τῆς ψυχῆς, ἅμα δὲ καὶ πλείους ἀναβεβηκέναι δόξαντες ἐτράπησαν. ἔνθα δὴ καταμέμψαιτ' ἄν τις ὡς φθονερὰν ἐπὶ ταῖς ἀρεταῖς τὴν τύχην, καὶ κωλύουσαν ἀεὶ τὰ παράδοξα τῶν κατορθωμάτων. ὁ γοῦν ἀνὴρ οὗτος ὅτε ἐκράτησε [b] τῆς ἐπιβολῆς ἐσφάλη, καὶ πταίσας [c] πρός τινα πέτραν, [d] πρηνὴς [e] ἐπ' αὐτῆς μετὰ μεγίστου ψόφου κατέπεσεν. ἐπιστραφέντες δ' οἱ Ἰουδαῖοι καὶ κατιδόντες μόνον τε αὐτὸν καὶ πεπτωκότα, πάντοθεν ἔβαλλον. ὁ δ' [f] εἰς γόνυ διαναστὰς, καὶ προκαλυψάμενος τὸν θυρεὸν, τὸ μὲν πρῶτον [g] ἠμύνατο, καὶ πολλοὺς τῶν πλησιασάντων ἔτρωσεν. αὖθις δ' [h] ἀπὸ πλήθους τραυμάτων παρῆκε τὴν δεξιὰν, καὶ τέλος, πρὶν ἀποδοῦναι τὴν ψυχὴν, κατεχώσθη τοῖς βέλεσιν· ἀνὴρ ἄξιος μὲν ἀμείνονι [i] χρήσασθαι δι' ἀνδρείαν τύχῃ, πεσὼν δὲ τῆς [k] ἐπιβολῆς ἀναλόγως. τῶν δ' ἄλλων τρεῖς μὲν τοὺς ἤδη πρὸς τοῖς ἄκροις ὄντας συντρίψαντες ἀπέκτειναν τοῖς λίθοις· οἱ δ' ὀκτὼ τραυματίαι κατασυρέντες, ἀνεκομίσθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν τρίτῃ Πανέμου μηνὸς ἐπράχθη.

6. Talia cum diceret Titus, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem pertimuit: eorum vero unus qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, Syrus natione, vir & animo & manu fortissimus apparuit, etiamsi qui illum intuitus virtutem habitu corporis mensus fuisset, eum ne justum quidem militem esse credidisset. etenim colore niger erat, corpore gracilis & pilosus, sed in tenui corpore & viribus ejus angustiore heroica quædam virtus habitabat. Cum primus itaque surrexisset, „ dedo me, inquit, tibi alacri animo, Cæ- „ sar, & ante omnes in murum ascendo: atque „ opto quidem ut vires ac voluntatem meam se- „ quatur fortuna tua. * quod si quis indignans fa- „ cinus audax mihi inviderit, scito me non præter „ spem, si res aliter cesserit, sed quòd sic decre- „ verim, pro te moriturum.” His dictis, & scuto lævâ capiti prætenso, strictoque dexterâ gladio, hora quidem diei sexta murum petebat. Eumque ex aliis sequebantur, qui soli ejus virtutem æmulati sunt, viri undecim. Ille autem omnes multo antecedebat, impulsu quodam divino incitatus. At vigiles è muro jaculis eos petebant, & tela undique innumera jaciebant, insuper & saxa ingentia devolvebant, quibus aliquot ex undecim dejecti sunt. Sabinus autem missilibus occurrens, telisque *pene* obrutus, non prius destitit ab impetu, quam in summum murum evasisset & hostes fugasset. nam Judæi, tam viribus illius attoniti quam animi fortitudine, simulque plures ascendisse rati, in fugam versi sunt. Unde est quod fortuna *non immerito* incusetur, ut quæ virtutibus invideat, semperque præclaris obstet facinoribus. Siquidem hic vir, † cum quod aggressus est superasset, lapsus est, saxoque cuidam impactus maximo cum sonitu *armorum* pronus in eum decidit. Quo factum est, ut Judæi conversi, ubi solum & jacentem vidêre, undique eum peterent. Ille autem genu nixus & scuto protectus, primo quidem semet defendit, multosque ad ipsum accedentes sauciavit; postea vero vulnerum multitudine dextram laxavit, & ad extremum, priusquam animam redderet, telis est obrutus: vir sane pro fortitudine dignus meliori fortuna, haud secus tamen ac pro cœpti facinoris difficultate cecidit. E cæteris autem tres quidem qui jam ad summum evaserant, lapidibus obtritos occiderunt, octo vero saucii detracti & in castra relati sunt. Et hæc quidem tertio die mensis Panemi gesta sunt.

Sabinus vir fortissimus.

Cum XI. aliis murum aggreditur.

Cum tribus sociis periit.

7. Bi-

m Φθάσητε.] Ita ex *MSS.* φθάσηται in *Editis.*
n Ποιήσαιμι ζηλωτὸν] Ποιησαίμην *Big.*
o Επικαρπίαις] Conf. supr. lib. 1. c. 16. §. 3. Spanh.
p Μακάρια δ' ἀκολουθήσει] Μακαριστὰ *Big. Voss. Rost.* & *Bod.*
q Διεξιόντος,] Διεξελθόντος *Big.*
r Την σάρκα πεπιλημένος,] Philo Qu. Prob. Liber. p. 869. A. ὑπὸ πυκνότητος σαρκῶν πεπιλημένον, de robusto & carnoso Athleta. Unde corruptus videtur hic Josephi locus, nisi de carnoso nimium, seu carnis mole nimia laborante sumatur. Spanh.
s Στενοτέρῳ.] γενναιοτέρα *L. B.*
t Σοὶ Καῖσαρ,] Illud σοὶ è *MSS.* & *Ruf.*
v Τὸ τεῖχος] Τοῦ τείχους *Big.*
x Τῆς ἐπιβολῆς,] In ora *Cod. Big.* τοῦ ἐγχειρήματος.
y Πταίσαντα παρ' ἐλπίδας,] Πταίοντα *Voss.*
z Πάντοθεν] πανταχόθεν *Rost.*

a Ex] Abest a *L. B.*
b Τῆς ἐπιβολῆς ἐσφάλη,] Conf. supr. lib. 5. c. 5. §. 1. Spanh.
c Πρός τινα πέτραν,] Πρός τινι πέτρᾳ *Zonar.*
d Πρηνὴς] Conf. ἀλωσ. lib. 1. c. 32. §. 1. Spanh.
e Επ' αὐτῆς μετὰ μεγίστου ψόφου κατέπεσεν.] Επ' αὐτὴν *Big. Voss.* & *Bod.* ἐν αὐτῇ *Zonar.*
f Εἰς γόνυ διαναστὰς,] Εἰς τὸ γόνυ *Big.*
g Ημύνατο,] Ημύνετο *Big.* & *Zonar.*
h Απὸ πλήθους τραυμάτων] Υπὸ πλήθους *Big.*
i Χρῆσθαι δι' ἀνδρείαν τύχῃ,] Χρήσασθαι *Big.*
k Επιβολῆς] Conf. supr. lib. 5. c. 5. §. 1. Spanh.
* Quod si cœpto casus inviderit, *Ruf.* Si destitueretur secundis, nihil præter spem sibi accidere, qui judicio proprio delegisset pro Cæsare mori; *Pseudo-Hegesipp.*
† Cum quod aggressus est superasset, lapsus est,] Ubi superavit, ab aggressione decidit. Spanh.

II. *Viginti è custodibus aggrediuntur Antoniam.*

7. Biduo autem post viginti de numero custodum, per aggeres excubantium, congregati, signiferum quidem legionis quintæ, & duos quosdam ex ala equitum, atque unum tubicinem ad se vocant. hora autem noctis nona tacite per ruinas ad Antoniam progrediuntur: occisisque primis custodibus qui obdormierant, murum occupant, & buccina signum dari jusserunt. quo cæteri quidem vigiles subito exsuscitantur, fugiuntque priusquam numerum eorum qui ascenderunt discernere potuerant. Nam & timor & turba faciebant ut magna hostium multitudo ascendisse crederetur. Cæsar autem signo audito exercitum propere armari jubet, & cum ducibus primus, lectorum manu comitatus, ascendit. Cum autem Judæi ad templum confugerent, ipsi quoque per cuniculum, quem Joannes subter aggeres Romanorum excavarat, irruebant. discretique ab utroque agmine seditiosi, tam Joannis quam Simonis, arcebant eos summa vi atque alacritate repugnantes. Siquidem excidii finem putabant *locum* sanctum penetrasse Romanos, quod & illi pro victoriæ principio *habebant*. Ad ipsum autem aditum acris committitur pugna, his quidem templum vi occupare nitentibus, Judæis vero Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittæ quidem & hastæ utrisque inutiles erant, strictis autem gladiis congrediebantur, & in ipso conflictu discerni non poterat ex qua parte quisque pugnaret, permixtis quidem viris & propter angustias permutatis, incerto vero clamore propter ejus magnitudinem ad aures accidente. Quin & multa utrinque cædes erat, & cadentium cadavera simul & arma conculcantes frangebant pugnatores. Semper autem ad utram partem vergens prælium gravius esset, se invicem adhortabantur superantes, cedentesque ejulatus edebant; & neque fugæ locus erat neque persecutioni, sed incerto modo nunc inclinarent, nunc se reflecterent, acie mixta confusaque. Qui vero inter primos steterant necesse habebant ut *alios* interficerent aut *ipsi* morerentur, quod refugere non daretur: nam & posteriores utriusque partis suos in frontem urgebant, nullumque dimicantibus spatium intermedium relinquebant. Cum autem Judæorum animi Romanorum peritiam vincerent, jamque omnino tota acies inclinaret, à nona enim hora noctis ad septimam diei usque pugnabant, hi quidem simul omnes, etiam excidii periculum

Antonia capitur.

pro incitamento ad virtutem habentes, Romani vero parte exercitus, (nondum enim ascenderant legiones illisque spes pugnantium nitebantur) tunc satis esse videbatur in præsens Antoniam occupare.

III. *Juliani aristia.*

8. Julianus vero quidam centurio ex Bithynia, vir non ignobilis, quem in illo bello & ipse cognovi, & armorum peritia & corporis viribus & animi fortitudine omnium præstantissimus, ubi Romanos jam cedere & male semet defendere conspexit, (nam Tito apud Antoniam adstabat) prosiliebat, & Judæos, cum victores essent, solus in fugam vertit *persequiturque* ad interioris templi angulum. Fugiebat autem universa multitudo, neque

ζ'. Μετὰ δὲ ἡμέρας δύο τῶν προκοιτούντων τινὲς ἐπὶ τοῖς χώμασι φυλάκων εἴκοσι συνελθόντες, προσκαλοῦνται μὲν τὸν τοῦ πέμπτου τάγματος σημαιοφόρον, καὶ δύο τινὰς τῶν ἐν ταῖς ἴλαις ἱππέων, καὶ σαλπιγκτὴν ἕνα. κατὰ δ' ὥραν τῆς νυκτὸς ἐννάτην, [l] προβαίνουσι μὲν ἡσυχῇ διὰ τῶν ἐρειπίων ἐπὶ τὴν Ἀντωνίαν· ἀποσφάξαντες δὲ τοὺς πρώτους τῶν φρουρῶν [m] κοιμωμένους, κρατοῦσι τοῦ τείχους, καὶ τῷ σαλπιγκτῇ [n] σημαίνειν ἐκέλευσαν. πρὸς ὃ τῶν μὲν ἄλλων φυλάκων [o] ἐξανάστασις τε αἰφνίδιος ἦν καὶ φυγὴ, πρίν τινα τὸ πλῆθος [p] ἐπιδεῖν τῶν ἐπιβεβηκότων. ὅ, τε γὰρ φόβος καὶ ἡ σάλπιγξ φαντασίαν αὐτοῖς [q] τοῦ πλήθους ἀναβεβηκέναι πολεμίων παρεῖχε. Καῖσαρ δὲ, τοῦ σημείου κατακούσας, ἐξοπλίζει τήν τε δύναμιν [r] διὰ τάχους, καὶ μετὰ τῶν ἡγεμόνων πρῶτος [s] ἀναβαίνει τοὺς ἐπιλέκτους ἔχων. [t] καταφυγόντων δ' Ἰουδαίων εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ αὐτοὶ διὰ τῆς [v] διώρυχος εἰσέπιπτον, ἣν ὁ Ἰωάννης [x] ὑπὸ τὰ χώματα τῶν Ῥωμαίων ὑπώρυξε. καὶ [y] διαστάντες ἀπ' ἀμφοτέρων οἱ στασιασταὶ τῶν ταγμάτων, οὗ τε Ἰωάννου καὶ οὗ Σίμωνος, εἶργον αὐτοὺς, οὐδεμίαν οὔτε ἰσχύος οὔτε προθυμίας ἐλλείποντες ὑπερβολήν. πέρας γὰρ ἁλώσεως ὑπελάμβανον, τὸ Ῥωμαίους παρελθεῖν εἰς τὸ ἅγιον· ὃ δὴ κἀκεῖνοι, τοῦ κρατεῖν ἀρχήν. συῤῥήγνυται δὲ περὶ τὰς εἰσόδους μάχη καρτερὰ, τῶν μὲν καταλαβέσθαι καὶ τὸ ἱερὸν εἰσβιαζομένων, τῶν δὲ Ἰουδαίων ἐξωθούντων αὐτοὺς ἐπὶ τὴν Ἀντωνίαν. καὶ τὰ βέλη μὲν ἦν ἀμφοτέροις ἄχρηστα, καὶ τὰ δόρατα. σπασάμενοι δὲ τὰ ξίφη συνεπλέκοντο, καὶ περὶ τὴν συμβολὴν ἄκριτον ἦν ὁποτέρωθεν ἕκαστοι μάχοιντο. πεφυρμένων μὲν τῶν ἀνδρῶν καὶ περὶ τὴν στενοχωρίαν διηλλαγμένων, τῆς δὲ [z] βοῆς ἀσημάντου προσπιπτούσης διὰ τὸ μέγεθος. φόνος τε ἦν ἑκατέρωθεν πολὺς, καὶ τῶν πεσόντων τάτε σώματα καὶ τὰς πανοπλίας [a] πατοῦντες ἔθραυον οἱ μαχόμενοι. ἀεὶ δ' ἐφ' ὁπότερον βρίσειε [b] ῥέπων ὁ πόλεμος, παρακέλευσις μὲν ἦν τῶν πλεονεκτούντων, οἰμωγαὶ δὲ τῶν τρεπομένων. οὔτε δ' αἱ φυγαὶ τόπον εἶχον, οὔθ' αἱ διώξεις, ἀλλ' [c] ἀνώμαλοι ῥοπαὶ καὶ [d] μετακλίσεις μεμιγμένης ἐγίνοντο τῆς παρατάξεως. τοῖς δ' ἔμπροσθεν γινομένοις ἢ τοῦ κτείνειν ἢ τοῦ θνήσκειν ἀνάγκη παρῆν, οὐκ οὔσης ἀναφυγῆς. οἱ γὰρ κατὰ νώτου, πρόσω βιαζόμενοι τοὺς σφετέρους παρ' ἀμφοῖν, οὐδὲ τῇ μάχῃ μεσαίχμιον κατέλιπον. πλεονεκτούντων δὲ τῶν Ἰουδαίων τοῖς θυμοῖς τὴν Ῥωμαίων ἐμπειρίαν, καὶ κλινομένης [e] καθάπαν ἤδη τῆς παρατάξεως, ἀπὸ γὰρ ἐννάτης νυκτὸς ὥρας εἰς ἑβδόμην τῆς ἡμέρας ἐπολέμουν, οἱ μὲν ἀθρόοι, καὶ τὸν τῆς ἁλώσεως κίνδυνον ἔχοντες ἀνδρείας ἐφόδιον, Ῥωμαῖοι δὲ μέρει τῆς δυνάμεως, οὔπω γὰρ [f] ἐπαναβεβήκει τὰ τάγματα, κἀκείνοις ἐπανεῖχον οἱ μαχόμενοι, [g] τότε κρατεῖν τῆς Ἀντωνίας [h] ἀποχρῆν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐδόκει.

η'. Ἰουλιανὸς δέ τις ἑκατοντάρχης τῶν ἀπὸ τῆς Βιθυνίας, οὐκ ἄσημος ὢν ἀνὴρ, ὃν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον ἱστόρησα τὸν πόλεμον, ὅπλων τε ἐμπειρίᾳ, καὶ ἀλκῇ σώματος, καὶ ψυχῆς παραστήματι πάντων ἄριστος, ὁρῶν τοὺς Ῥωμαίους ἐνδιδόντας ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένους· παρειστήκει δὲ Τίτῳ κατὰ τὴν Ἀντωνίαν· προπηδᾷ, καὶ νικῶντας ἤδη τοὺς Ἰουδαίους τρέπεται μόνος μέχρι τῆς τοῦ ἐνδοτέρω ἱεροῦ γωνίας. ἔφυγε δὲ τὸ πλῆθος ἄθρουν, οὔτε τὴν ἰσχὺν, οὔτε τὴν τόλ-

l Προβαίνουσι μὲν ἡσυχῇ] Προσβαίνουσι Big. Voss. & Bod.
m Κοιμωμένους,] κειμένοις Rost.
n Σημαίνειν] σημαίνειν &c. σαλπίζειν· Hesychius. SPANH.
o Ἐξανάστασις τε] Ita Big. ἐξανάστησις αἰφν. in cæteris.
p Ἐπιδεῖν τῶν ἐπιβεβηκότων.] Ἰδεῖν Big.
q Τοῦ πλήθους] τὸ πλῆθος L. B.
r Διὰ τάχους,] Κατὰ τάχος Big.
s Ἀναβαίνει τοὺς ἐπιλέκτους ἔχων.] ἐπιβαίνει τοὺς ἐπιλ. ἐχ. L. B. ἐπιβαίνει ἔχων ἐπ. deleto τοὺς Rost.
t Καταφυγόντων δ' Ἰουδαίων] Καταπεφευγότων Big.
v Διώρυχος] Conf. de Vita §. 31. SPANH.
x Ὑπὸ τὰ χώματα] Ἐπὶ τὰ χώματα Big. Lugd. Bat. Vat. & Bod.
y Διαστάντες ἀπ' ἀμφοτέρων] Διαστάντες ἐπ' ἀμφοτέρων Vat. Διαναστάντες ὑπ' ἀμφοτέρων Big. Διαναστάντες ἀπ' ἀμφ. Rost.
z Βοῆς ἀσημάντου] Ita in quibusdam MSS. βίας in Editis Aliisque.
a Πατοῦντες ἔθραυον] Συμπατοῦντες Big.
b Ῥέπων ὁ πόλεμος,] Ita lego cum Lamb. Bos. in Animadversionibus ad Scriptores quosdam Græcos, p. 103. antea erat ῥέων, quod & agnovit Rufinus, qui vertit fluctuans.
c Ἀνώμαλοι ῥοπαὶ] Ἀγχώμαλοι Big.
d Μετακλίσεις μεμιγμένης] Ita cum Cod. Big. μετακλίσεις in cæteris.
e Καθάπαν ἤδη] Καθάπαξ Big. & Vat.
f Ἐπαναβεβήκει] Ἀναβεβήκει Vat.
g Τότε κρατεῖν] τό, γε κρατεῖν L. B.
h Ἀποχρῆν] Forte ἀποχρῆναι Cocc.

i Iu-

τὴν τόλμαν ἀνθρωπίνου [i] ὑπολαμβάνοντες. ὁ δὲ, διὰ μέσων τῶν σκεδαννυμένων ἄλλοτε ἄλλη [k] διάττων, ἐφόνευε τοὺς καταλαμβανομένους· καὶ τῆς ὄψεως ἐκείνης οὐδὲν οὔτε τῷ Καίσαρι θαυμασιώτερον, οὔτε τοῖς ἄλλοις παρέστη φρικωδέστερον. ἐδιώκετο δ᾽ ἄρα καὶ αὐτὸς [l] ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης, ἣν ἀμήχανον διαφυγεῖν θνητὸν ὄντα. [m] τὰ γὰρ ὑποδήματα [n] πεπαρμένα πυκνοῖς καὶ ὀξέσιν ἥλοις ἔχων, ὥσπερ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ἕκαστος, καὶ κατὰ [o] λιθοστρώτου τρέχων [p] ὑπολισθαίνει. πεσὼν δ᾽ ὕπτιος, μετὰ μεγίστου τῆς πανοπλίας ἤχου, τοὺς [q] φεύγοντας ἐπιστρέφει. καὶ τῶν μὲν ἀπὸ τῆς Αντωνίας Ῥωμαίων ἤρθη βοὴ, [r] περὶ τἀνδρὶ δεισάντων· οἱ δὲ Ιουδαῖοι περιστάντες [s] αὐτὸν ἀθρόοι, τοῖς τε ξυστοῖς, καὶ ταῖς ῥομφαίαις [t] πάντοθεν ἔπαιον. ὁ δὲ πολὺν μὲν τῷ θυρεῷ σίδηρον ἐξεδέχετο, πολλάκις δ᾽ ἀναστῆναι πειράσας, ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν τυπτόντων ἀνετράπη, [v] καὶ κείμενος δ᾽ ὅμως ἔνυττε τῷ ξίφει πολλούς. οὐδὲ γὰρ ἀνῃρέθη ταχέως, τῷ τε κράνει καὶ τῷ θώρακι πεφραγμένος [x] πάντα τὰ καίρια πρὸς σφαγὴν, καὶ τὸν αὐχένα συνέλκων, μέχρι κοπτομένων αὐτῷ τῶν ἄλλων μελῶν, καὶ μηδενὸς προσαμῦναι τολμῶντος, ἐνέδωκε. δεινὸν δὲ πάθος εἰσῄει [y] Καίσαρα ἀνδρὸς οὕτως ἐναρέτου, καὶ ἐν ὄψει τοσούτων φονευομένου. καὶ αὐτὸν μὲν ὁ τόπος διέκλειε [z] τοῦ βοηθεῖν [a] ἐθέλοντα, τοὺς δυναμένους δὲ κατάπληξις. Ιουλιανὸς μὲν οὖν πολλὰ [b] δυσθανατήσας, καὶ τῶν [c] κτεινάντων ὀλίγους [d] ἀπλῆγας καταλιπὼν, μόλις ἀποσφάττεται, μέγιστον οὐ παρὰ Ῥωμαίοις καὶ Καίσαρι μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς πολεμίοις κλέος καταλιπών. Ιουδαῖοι δὲ, καὶ τὸν νεκρὸν ἁρπασάμενοι, πάλιν τοὺς Ῥωμαίους τρέπονται, καὶ κατακλείουσιν εἰς τὴν Αντωνίαν. ἠγωνίσαντο δ᾽ ἐξ αὐτῶν ἐπισήμως κατὰ ταύτην τὴν μάχην, Αλεξᾶς μέν τις καὶ Γυφθαῖος τοῦ Ιωάννου τάγματος· ἐκ δὲ τῶν περὶ Σίμωνα, Μαλαχίας τε, καὶ ὁ τοῦ [e] Μέρτωνος Ιούδας, καὶ [f] Σωσᾶ υἱὸς [g] Ιάκωβος τῶν Ιδουμαίων ἡγεμὼν, τῶν δὲ ζηλωτῶν ἀδελφοὶ δύο, [h] παῖδες Ιαείρου Σίμων τε καὶ Ιούδης.

vim ejus neque audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios aliò disjecerat, ipsos quos prehendit interficiebat: illoque spectaculo nihil aut Cæsari magis admirabile visum est, aut aliis magis horribile. Verum & ipsum profecto fata persequebantur, quæ utpote mortalis vitare non potuit. Nam calceis crebros clavos & acutos, ut & cæteri milites, infixos habens, & in solo lapidibus strato currens prolabitur: cumque resupinus caderet, magnoque cum armorum sonitu, fugientes in se convertit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus est, saluti ejus metuentium: Judæi vero multi simul hastis & gladiis *eum* undique feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim scuto excipiebat; sæpe vero conatus semet erigere, percutientium multitudine prosternebatur: at jacens tamen multos gladio vulnerabat. nec enim cito peremptus est, galea & thorace per omnia tectus ubi plagam lethalem acciperet, contractaque cervice, donec concisis aliis ejus membris, & nemine ei succurrere audente, morti succubuit. Ingentem autem dolorem capiebat Cæsar ex viro tantæ fortitudinis etiam in conspectu tot virorum occiso: & locus ipsum quidem discludebat, auxilium ferre cupientem; alios autem, cum possent, metus *impediebat*. Et Julianus quidem diu cum morte luctatus, * relictisque paucis interfectorum suorum quos non percusserat, ægre perimitur; magna sui gloria non apud Romanos tantum & Cæsarem, verum apud hostes quoque relicta. Judæi vero etiam rapto mortui cadavere Romanos iterum in fugam vertunt & in Antoniam concludunt. Insigniter autem in eo prælio decertarunt, Alexas quidam & Gyphthæus ex agmine Joannis; ex parte vero Simonis Malachias & Mertonis filius Judas, & Sosæ filius Jacobus dux Idumæorum, Zelotarum vero fratres duo, Jairi filii, Simon & Judas.

Caligæ clavis suffixæ.

Juliani cædes.

ΚΕΦ. β᾽.

Οπως Τίτος, καταστκάψαι προστάξας τὴν Αντωνίαν, τὸν Ιώσηπον προὐτρέψατο τοῖς Ιουδαίοις αὖθις παραινέσαι.

[i] ΤΙΤΟΣ δὲ τοῖς μὲν σὺν αὐτῷ στρατιώταις κατασκάπτειν προσέταξε τοὺς θεμελίους τῆς Αντωνίας, καὶ τῇ δυνάμει πάσῃ ῥᾳδίαν τὴν ἄνοδον εὐτρεπίζειν. αὐτὸς δὲ τὸν Ιώσηπον παραστησάμενος· ἐπέπυστο γὰρ ἐπ᾽ ἐκείνης τῆς ἡμέρας, Πανέμου δ᾽ ἦν ἑπτακαιδεκάτη, τὸν [k] ἐνδελεχισμὸν καλούμενον, [l] ἀνδρῶν ἀπορίᾳ διαλελοιπέναι τῷ Θεῷ, καὶ τὸν δῆμον ἐπὶ τούτῳ δεινῶς

CAP. II.

Quomodo Titus, cum Antoniam dirui jussisset, Josephum incitavit ut Judæos iterum verbis hortaretur.

Titus autem militibus qui cum eo quidem erant, imperavit, ut Antoniæ fundamenta diruerent, facilemque ascensum toti exercitui dare curarent: ipse vero, cum Josephum ad se vocasset (nam audiverat eo die, qui erat mensis Panemi decimus septimus, juge sacrificium, ut vocabatur, virorum penuria Deo defuisse, idque populum

Titus Antoniæ fundamenta everti jubet.

i Ὑπολαμβάνοντες.] ὑπολαβόντες *Rost.*
k Διάττων,] Sic διάττεσθαι *Gen.* infr. c. 5. §. 1. SPANH.
l Ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης, —θνητὸν ὄντα.] Conf. Antt. lib. 8. c. 15. §. 6. SPANH.
m Τὰ γὰρ ὑποδήματα] Videsis *Balduinum* de Calceis Antiquis c. 13. & *Nigronum* de Caliga c. 4.
n Πεπαρμένα πυκνοῖς καὶ ὀξέσιν ἥλοις ἔχων,] Vocem πεπαρμένα non agnoscit *Big.*
o Λιθοστρώτου] Solum montis templi הר הבית REL.
p Ὑπολισθαίνει.] Ὑπολισθάνει *Big. Lugd. Bat. & Vat.* κατολισθαίνει *Zonar.*
q Φεύγοντας ἐπιστρέφει.] Καταφεύγοντας *Voss.*
r Περὶ τἀνδρὶ δεισάντων.] Περὶ τοῦ ἀνδρὸς *Big.*
s Αὐτὸν ἀθρόοι,] Αὐτῷ *Big.*
t Πάντοθεν ἔπαιον.] Πανταχόθεν *Voss. Rost. & Bod.*
v Καὶ κείμενος δ᾽ ὅμως] Κἀκεῖνος *Vat. Voss. & Bod.*
x Πάντα τὰ καίρια] Τὰ καίρια πάντα *Big.*
y Καίσαρα ἀνδρὸς] Καίσαρι *Big.*
z Τοῦ βοηθεῖν] τὴν βοηθεῖν *Rost.*
a Ἐθέλοντα,] Θέλοντα *Big. Rost. Voss. Vat. & Bod.*
b Δυσθανατήσας,] Conf. supr. lib. 4. c. 1. §. 4. SPANH.
c Κτεινάντων ὀλίγους] Κτεινόντων *Big.*
d Ἀπλῆγας] Conf. supr. lib. 2. c. 14. §. 1. SPANH.
e Μέρτωνος Ιούδας,] Μελίτωνος *Big.*
f Σωσᾶ υἱὸς] Conf. supr. lib. 3. c. 4. §. 2. SPANH.
g Ιάκωβος] Ιακώβου *L. B.*
h Παῖδες Ιαείρου Σίμων] δύω παῖδες, Αρσίμων &c. *Rost.*
i Τίτος] Καῖσαρ *L. B. & Rost.*
k Ενδελεχισμὸν καλούμενον,] Conf. supr. lib. 1. c. 1. §. 1. SPANH. Ita vocat sacrificium juge, sive quotidianum, תמיד Talmudicis, ex agno constans uno, qui mane, altero qui vesperi offerebatur. REL.
l Ανδρῶν ἀπορίᾳ] ἀμνῶν alii legunt pro ἀνδρῶν. Sed omnino ἀνδρῶν defectum fuisse liquet ex sequentibus, quod Titus ipse Judæos (sacerdotes nempe) quos eligeret obtulerit ut sacra iterum fierent. REL.

* Cum non paucos interfectorum suorum saucios reliquisset, *Ruf.*

Joannem ad prælium provocat.

lum valde dolere) Joanni dicere iterum præcepit quæ & ante *mandaverat*: „ quod, si quis etiam eum pugnandi pravus amor teneret, cum qua vellet multitudine ad bellum progrederetur, dum modo non una secum & civitas interiret simul & templum. sanctum tamen locum violare desineret, neve in Deum nefas admitteret. ipsi autem licere sacra intermissa celebrare per Judæos quos *ipse* delecturus esset." Atque Josephus, quasi non soli Joanni, sed etiam pluribus (cum constitisset, unde exaudiri posset) quæque *ipsi* in mandatis dederat Cæsar Hebraïce nunciavit, multisque *eos* precabatur, „ ut patriæ parcerent, ignemque jam templum attingentem depellerent, Deoque vota redderent consueta." Ad hæc mœstitia tenebatur populus & silentio. Tyrannus autem, cum multa Josepho convicia dixisset & maledicta, postremo addidit, „ nunquam *sibi* excidium esse metuendum, utpote quod Dei civitas esset." Atque Josephus ad ista exclamavit, „ Eam quippe Deo omnino puram conservasti, & sacrarium manet incontaminatum. nec in eum, cujus speras auxilium, aliquid sceleris admisisti; sed *is* sacra solennia consequitur. Et siquidem tibi, ô sceleratissime, quisquam quotidianum auferat cibum, eum pro hoste nefario habebis; ipsum vero Deum, quem perpetuo cultu privasti, in bello tibi auxilio speras futurum? & Romanis peccata imputas, qui hucusque legibus nostris curam adhibent; & quæ ipse interdixisti sacra, Deo ut reddantur vi contendunt? Quis non gemeret, & urbem ob inopinatam mutationem defleret, quod alienigenæ quidem hostesque impietatem tuam emendatum eant; tu vero Judæus, inter leges eductus, eis etiam quam illi infestior sis? Atqui, Joannes, ut malorum te pœniteat non turpe est in extremis, bonumque tibi exemplum civitate servare cupienti propositum est in Jechonia rege Judæorum: qui, cum olim Babylonius propter ipsum cum exercitu *contra urbem* venisset, sponte ea, priusquam caperetur, excessit, & cum cognatione sua voluntariam captivitatem sustinuit, ne sancta hæc hostibus proderet, Deique domum ardentem videret. Ob hoc *sane* sacra omnium Judæorum commemoratione celebratur, eumque memoria per sæcula transmissa semper nova immortalem posteris tradidit. Bonum, ô Joannes, exemplar, etiamsi immineat periculum. Ego autem veniam quoque tibi à Romanis spondeo. At memento quod popularis qui sum te moneam, Judæusque ista promittam: spectarique oporteat quis sit auctor, & unde *consilium*. Absit enim unquam me ita captivum vivere, ut genus in memoria tenere desinam, aut eorum quæ è patria mea sint obliviscar. Rursum indignaris, & vociferaris, mihique maledicis. Etiam acerbiora mereor, qui adversus fata te hortor & suadeam,

Josephus interpres Cæsaris orat obsecratque Judæos.

Tyrannus conviciatur Josepho.

Josephi oratio, Judæis deditionem suadens.

ἀθυμεῖν. [m] λέγειν τῷ Ἰωάννῃ πάλιν ἐκέλευσεν ἃ καὶ πρότερον. „ ὡς εἰ καί τις αὐτὸν ἔρως κακὸς ἔχοι τοῦ μάχεσθαι, [n] προελθόντι μεθ' ὅσων βούλεται πολεμεῖν [o] ἐξῇ, δίχα τοῦ συναπολέσθαι τήν τε πόλιν καὶ τὸν ναὸν [p] αὐτῷ. μηκέτι μέντοι μιαίνειν τὸ ἅγιον, μηδὲ εἰς τὸν Θεὸν πλημμελεῖν. παρεῖναι δ' αὐτῷ τὰς ἐπιλελοιπυίας θυσίας ἐκτελεῖν, δι' ὧν ἂν ἐπιλέξηται Ἰουδαίων." καὶ ὁ Ἰώσηπος, [q] ὡς ἂν εἰ μὴ τῷ Ἰωάννῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολλοῖς, [r] ἐν ἐπηκόῳ στὰς, τά τε τοῦ Καίσαρος διήγγειλεν [s] Ἑβραΐζων, καὶ πολλὰ προσηντιβόλει, „ φείσασθαι τῆς πατρίδος, καὶ διασκεδάσαι τοῦ ναοῦ γευόμενον ἤδη τὸ πῦρ, τούς τε ἐναγισμοὺς [t] ἐπιδιδόναι τῷ Θεῷ." πρὸς ταῦτα τοῦ δήμου μὲν ἦν κατήφεια καὶ σιγή. πολλὰ δ' ὁ τύραννος λοιδορηθείς τε τῷ Ἰωσήπῳ καὶ καταρασάμενος, τὸ τελευταῖον προσέθηκεν, „ ὡς οὐκ ἄν ποτε δείσειεν ἅλωσιν, Θεοῦ γὰρ ὑπάρχειν τὴν πόλιν." καὶ ὁ Ἰώσηπος πρὸς ταῦτα ἀνέκραγεν. „ πάνυ γοῦν καθαρὰν τῷ Θεῷ τετήρηκας αὐτὴν, ἀμίαντον δὲ μένει τὸ ἅγιον. [v] εἰς ὃν δὲ ἐλπίζεις σύμμαχον, οὐδὲν ἠσέβησας. τὰς δὲ ἐθίμους θυσίας ἀπολαμβάνει. κἂν μέν σου τὶς [x] ἀφέληται τὴν καθ' ἡμέραν τροφὴν, ἀσεβέστατε, τοῦτον [y] ἡγήσῃ πολέμιον· [z] αὐτὸν δὲ, ὃν τῆς αἰωνίου θρησκείας [a] ἐστέρησας Θεὸν, ἐλπίζεις σύμμαχον ἔχειν ἐν τῷ πολέμῳ; καὶ Ῥωμαίοις τὰς ἁμαρτίας [b] ἀνατίθης, οἳ μέχρι νῦν κήδονται τῶν ἡμετέρων νόμων, καὶ τὰς ὑπὸ σοῦ διακοπείσας θυσίας ἀποδίδοσθαι τῷ Θεῷ βιάζονται; τίς οὐκ ἂν [c] στενάξειεν, καὶ κατολοφύραιτο τῆς παραδόξου μεταβολῆς τὴν πόλιν, εἴγε ἀλλόφυλοι μὲν καὶ πολέμιοι τὴν σὴν ἀσέβειαν ἐπανορθοῦνται, σὺ δὲ [d] Ἰουδαῖος, ὁ τοῖς νόμοις ἐντραφεὶς, κἀκείνων πρὸς αὐτοὺς γίνῃ χαλεπώτερος; [e] ἀλλά τοι, Ἰωάννη, καὶ μετανοῆσαι μὲν ἐκ κακῶν οὐκ αἰσχρὸν ἐν ἐσχάτοις, καὶ καλὸν ὑπόδειγμα βουλομένῳ σώζειν τὴν πατρίδα σοι πρόκειται, βασιλεὺς Ἰουδαίων Ἰεχωνίας· ὅς ποτε στρατεύσαντι τῷ Βαβυλωνίῳ δι' αὐτὸν ἑκὼν ἐξέστη [f] πρὶν ἁλῶναι τῆς πόλεως, καὶ μετὰ γενεᾶς αἰχμαλωσίαν ὑπέμεινεν ἐθελούσιον, ὑπὲρ τοῦ μὴ παραδοῦναι ταῦτα πολεμίοις τὰ ἅγια, καὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ [g] περιιδεῖν φλεγόμενον. διὰ τοῦτο λόγος τε αὐτὸν πρὸς [h] ἁπάντων Ἰουδαίων ἱερὸς [i] ἀνυμνεῖ, καὶ μνήμη ῥέουσα δι' αἰῶνος ἀεὶ νέα τοῖς ἐπιγενομένοις παραδίδωσιν ἀθάνατον. καλὸν, ὦ Ἰωάννη, ὑπόδειγμα, κἂν προσῇ κίνδυνος. ἐγὼ δέ σοι καὶ τὴν [k] ἀπὸ Ῥωμαίων συγγνώμην ἐγγυῶμαι. μέμνησο δὲ, ὡς ὁμόφυλος ὢν παραινῶ, καὶ Ἰουδαῖος ὢν ἐπαγγέλλομαι· καὶ χρὴ σκοπεῖν, τίς ὁ συμβουλεύων, καὶ πόθεν. μὴ γὰρ ἔγωγέ ποτε γενοίμην ζῶν οὕτως αἰχμάλωτος, ἵνα παύσωμαι τοῦ γένους, ἢ τῶν πατρίων ἐπιλάθωμαι. πάλιν ἀγανακτεῖς, καὶ κέκραγάς μοι λοιδορούμενος. [l] ἄξιός γε καὶ χαλεπωτέρων, ὃς [m] ἄντικρυς εἱμαρμένης τὶ „ πα-

m Λέγειν] Ita *Big.* antea erat λέγειν δὲ τῷ,
n Προελθόντι] Προσελθόντι *Big.*
o Ἐξῇ,] ἐξείη L. B.
p Αὐτῷ.] Ita rescripsi è *Cod. Big.* αὐτῷ in *Editis Aliisque.*
q Ὡς ἂν εἰ μὴ] Ὡς ἂν εἴη *Vat.* & *Bod.* quo admisso dicendum vocem ἀκουστὸς aut simile vocabulum desiderari. *Rufinus* vertit, *ne soli Joanni hæc intimarentur, sed etiam pluribus, unde exaudiri posset constitit, & mandata Cæsaris Hebraico sermone disseruit.*
r Ἐν ἐπηκόῳ στὰς,] Conf. supr. lib. 3. c. 9. §. 2. SPANH.
s Ἑβραΐζων,] Quis ergo dubitet linguæ Hebrææ peritum fuisse Josephum. REL.
t Ἐπιδιδόναι τῷ Θεῷ.] Ἀποδοῦναι *Big.*
v Εἰς ὃν δὲ ἐλπίζεις σύμμαχον,] Εἰς ὃν τε ἐλπίζεις σύμμαχον *Big.*
x Ἀφέληται] Ἀφέλῃ *Big.* & *Bod.*
y Ἡγήσῃ πολέμιον] Ἡγήσαι *Big.*
z Αὐτὸν δὲ,] αὐτὸς δὲ L. B.
a Ἐστέρησας Θεὸν,] Ἀπεστέρησας *Big.*
b Ἀνατίθης,] ἀνατίθεις L. B.
c Στενάξειεν,] στενάξῃ L. B. στενάξει *Rost.*
d Ἰουδαῖος,] ὁ Ἰουδαῖος L. B.
e Ἀλλά τοι,] Ἀλλ' ὦ Ἰωάννη *Voss.* & *Bod.*
f Πρὶν ἁλῶναι] πρὶν ἁλῶσαι L. B.
g Περιιδεῖν φλεγόμενον.] Ἰδεῖν legisse videtur *Ruf.*
h Ἁπάντων Ἰουδαίων ἱερὸς] Vocem ἁπάντων neglexit *Ruf.* Conf. Antt. lib. 10. c. 7. §. 1. SPANH.
i Ἀνυμνεῖ, καὶ μνήμη—παραδίδωσιν ἀθάνατον.] Ita cum *Cod. Big.* ὑμνεῖ in *Editis Aliisque.*
k Ἀπὸ Ῥωμαίων] ὑπὸ Ῥωμ. L. B.
l Ἄξιός γε] ἀξιῶ γε MS. *Lips.* & L. B.
m Ἄντικρυς εἱμαρμένης τὶ παραινῶ,] Conf. Antt. lib. 8. c. 15. §. 6. SPANH.

„ παρανόμου, καὶ τοὺς [n] ὑπὸ Θεοῦ βιάζομαι καταϰρίτους „ σώζειν. τίς οὐκ οἶδε [o] τὰς τῶν παλαιῶν προφητῶν „ ἀναγραφὰς, καὶ τὸν [p] ἐπιῤῥέποντα τῇ τλήμονι πόλει „ χρησμὸν, ἤδη ἐνεστῶτα. τότε γὰρ ἅλωσιν αὐτῆς „ προεῖπον, ὅταν ὁμοφύλου τὶς ἄρξῃ [q] φόνου. τῶν [r] ὑμε- „ τέρων δὲ πτωμάτων οὐχ ἡ πόλις, καὶ τὸ ἱερὸν δὲ πᾶν „ πεπλήρωται; Θεὸς ἄρα, Θεὸς αὐτὸς ἐπάγει μετὰ „ Ῥωμαίων [s] καθάρσιον [t] αὐτῷ πῦρ, καὶ τὴν τοσούτων „ μιασμάτων γέμουσαν πόλιν ἀναρπάζει.

β'. Ταῦτα λέγων ὁ Ἰώσηπος [v] μετ' ὀδυρμοῦ καὶ δακρύων, λυγμῷ τὴν φωνὴν [x] ἀνεκόπη. καὶ Ῥωμαῖοι μὲν ᾤκτειράν τε τοῦ πάθους, καὶ τῆς προαιρέσεως αὐτὸν ἐθαύμαζαν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωάννην παρωξύνοντο μᾶλλον ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους, ἐπιθυμοῦντες ἐγκρατεῖς [y] κἀκείνου γενέσθαι. τῶν γε μὴν εὐγενῶν πολλοὺς [z] ἐκίνησεν ὁ λόγος. καὶ τινὲς μὲν, ὀῤῥωδοῦντες τὰς φυλακὰς τῶν στασιαστῶν, κατὰ χώραν ἔμενον, ἀπώλειαν μέντοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως κατεγνώκεσαν. εἰσὶ δ' οἱ, καιροφυλακήσαντες ἄδειαν [a] ἀναχωρήσεως, πρὸς τοὺς Ῥωμαίους κατέφυγον. [b] ὧν ἦσαν ἀρχιερεῖς μὲν Ἰώσηπός τε καὶ Ἰησοῦς, υἱοὶ δ' ἀρχιερέων, τρεῖς μὲν Ἰσμαήλου τοῦ καρατομηθέντος ἐν Κυρήνῃ, καὶ τοῦ Ματθίου [c] τέσσαρες, καὶ εἷς ἑτέρου [d] Ματθίου παῖς, διαδρὰς μετὰ τὴν πατρὸς ἀπώλειαν, ὃν ὁ τοῦ Γιώρα Σίμων ἀπέκτεινε, σὺν τρισὶν υἱοῖς, ὡς προείρηται. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων εὐγενῶν τοῖς ἀρχιερεῦσι [e] συμμετεβάλλοντο. Καῖσαρ δ' αὐτοὺς τάτε ἄλλα φιλοφρόνως ἐδέξατο, καὶ γινώσκων ἀλλοφύλοις ἤθεσιν ἀηδῆ τὴν διατριβὴν ἕξειν, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς εἰς Γόφναν, τέως ἐκεῖ παραινῶν μένειν· ἀποδώσειν γὰρ ἑκάστῳ τὰς κτήσεις, κατὰ σχολὴν ἀπὸ τοῦ πολέμου γενόμενος. οἱ μὲν οὖν εἰς τὸ δοθὲν πολίχνιον, μετὰ πάσης ἀσφαλείας, ἀνεχώρουν ἄσμενοι. μὴ φαινομένων δ' αὐτῶν, διεφήμισαν οἱ στασιασταὶ πάλιν, ὡς ἀποσφαγεῖεν ὑπὸ Ῥωμαίων οἱ αὐτόμολοι, [f] δηλονότι τοὺς λοιποὺς ἀποτρέποντες τῷ φόβῳ διαδιδράσκειν. ἤνυστο δ' ὡς καὶ πρότερον αὐτοῖς τὸ πανούργημα πρὸς καιρὸν, ἐπεσχέθησαν γὰρ ὑπὸ τοῦ δέους αὐτομολεῖν.

γ'. Αὖθις δ', ὡς ἀνακαλέσας τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τῆς Γόφνας Τίτος ἐκέλευσε μετὰ τοῦ Ἰωσήπου περιελθόντας τὸ τεῖχος ὀφθῆναι τῷ δήμῳ, πλεῖστοι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἔφυγον. γινόμενοι δ' ἀθρόοι, καὶ πρὸ τῶν Ῥωμαίων ἱστάμενοι, μετ' οἰμωγῆς καὶ δακρύων ἱκέτευον τοὺς στασιαστὰς, τὸ μὲν πρῶτον, ὅλῃ τοὺς Ῥωμαίους δέξασθαι τῇ πόλει, καὶ τὴν πατρίδα σῶσαι πάλιν· εἰ δὲ μὴ, τοῦ τε ἱεροῦ πάντως ὑπεξελθεῖν, καὶ ῥύσασθαι τὸν ναὸν αὐτοῖς. οὐ γὰρ ἂν τολμῆσαι Ῥωμαίους μὴ μετὰ μεγίστης ἀνάγκης καταφλέξαι τὰ ἅγια. τούτοις μᾶλλον ἀντεφιλονείκουν, καὶ πολλὰ βλάσφημα τοῖς αὐτομόλοις ἀντικεκραγότες, ἐπὶ τῶν ἱερῶν πυλῶν τοὺς τε ὀξυβελεῖς καὶ καταπέλτας καὶ λιθοβόλους μηχανὰς διέστησαν. ὡς τὸ κύκλῳ μὲν ἱερὸν ἀπὸ πλήθους νεκρῶν προσεοικέναι [g] πολυανδρίῳ, τὸν δὲ ναὸν αὐτὸν φρουρίῳ. τοῖς δ' ἁγίοις καὶ ἀβάτοις μετὰ τῶν ὅπλων εἰσεπήδων, θερμὰς ἔτι τὰς χεῖρας [h] ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντες φόνων· καὶ προὔκοψαν εἰς τοσοῦτον πα-

„ Deique sententia condemnatos servare contendam. Quis ignorat scripta veterum prophetarum, & oraculum quod miseræ civitati jam præsens imminet. Tunc enim ejus excidium *fore* prædixêre, quando aliquis è popularibus cædem patrare incipiet. Vestris autem cadaveribus nonne civitas & templum omne repletum est? Deus profecto, Deus ipse cum Romanis ignem ei lustrationis infert, totque scelerum plenam civitatem è sedibus evellit.

2. Hæc Josepho cum fletu & lachrymis prosequente, singultibus vox ejus interrupta est. Et Romani quidem miserati sunt & ipsum ob ea quæ passus est, & admirati eorum ergo quæ facere destinavit: Joannes autem ejusque socii magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes. Cæterum nobilium plurimos commovit *ejus* oratio. & nonnulli quidem, seditiosorum custodias formidantes, cum sociis suis manebant, quamvis certi de suo pariter & civitatis exitio. Erant autem qui, capto securæ discessionis tempore, ad Romanos confugere. in quibus erant Josephus quidem & Jesus pontifices; filii vero pontificum, tres quidem Ismaëli, cui apud Cyrenen fuerat caput abscissum; & Matthiæ quatuor, alterius vero Matthiæ unus, qui post interitum patris aufugerat, quem Simon Gioræ cum tribus filiis, ut supra dictum est, interemit. Multi autem ex aliis nobilibus una cum pontificibus migrabant *ad Romanos*: eosque Cæsar cætera humaniter excepit, sciensque inter alienigenarum mores haud jucunde illos victuros esse, in Gophnam dimisit, eis interim illic manere persuadens, ut qui possessiones singulis redditurus esset, cum bello confecto frueretur otio. Et illi quidem in urbeculam *sibi* concessam, cum omni securitate, læti discedebant. Cum autem illi non comparerent, seditiosi iterum divulgarunt, transfugas à Romanis occisos esse, scilicet ut metu à fuga reliquos deterrerent. Et paulisper *quidem* ut antea hæc calliditas eis profuit: nam metus eos impedivit quo minus transfugerent.

3. Rursus autem, postquam eos Titus revocatos à Gophna cum Josepho muros obire & populo in conspectum dari jussisset, plurimi ad Romanos fugiebant. Frequentes vero congregati, & ante Romanos stantes, cum ejulatu & lachrymis seditiosis supplicabant, primo quidem ut Romanos in omnem civitatem reciperent, patriamque iterum servarent: sin vero hoc displiceret, saltem de fano exirent, templumque sibi eruerent. non enim ausuros ne maxima quidem necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His autem illi magis adversabantur; cumque multa in transfugas vociferassent maledicta, supra sacras portas scorpiones & catapultas & balistas disposuêrunt. adeo ut omne quidem circa fanum spatium mortuorum multitudine cœmeterio, templum vero ipsum castello simile videretur. In loca autem sancta & inaccessa, cum armis & manibus adhuc gentili cæde calentibus, insiliebant; & eò iniquitatis processe-

Joannes cum suis irritati.

Judæorum nobilium plurimi ad Romanos confugiunt.

Cæsar eos humaniter excipit.

Judæorum ad deditionem impetus.

n Ὑπὸ Θεοῦ βιάζομαι] Ὑπὸ τοῦ Θεοῦ *Big.* & *Bod.*

o Τὰς τῶν παλαιῶν προφητῶν ἀναγραφὰς,] Conf. supr. lib. 4. c. 6. §. 3. Spanh.

p Ἐπιῤῥέποντα τῇ τλήμονι——ἅλωσιν αὐτῆς προεῖπον,] Ἐπιλείποντα *Big.*

q Φόνου.] Ad Danielis Prophetiam respicit. Rel.

r Ὑμετέρων δὲ πτωμάτων] Ita *Big. Voss.* & *Ruf.* ἡμετέρων in *cæteris.*

s Καθάρσιον] Κάθαρσιν *Big. Lips.* & *Vat.* Conf. Antt. lib. xx. c. 7. §. 5. Spanh.

t Αὐτῷ πῦρ,] Αὐτῷ legisse videtur *Ruf.*

v Μετ' ὀδυρμοῦ] Μετ' ὀδυρμῶν *Big.*

x Ἀνεκόπη.] Ἐνεκόπη *Big. Lugd. Bat.* & *Vat.*

y Κἀκείνου] Ita *Big. Lips. Voss.* & *Bod.* antea erat ἐγκρατεῖς γενέσθαι ἐκείνου.

z Ἐκίνησεν ὁ λόγος.] ἐνίκησε κἀκείνου ὁ λόγος *Rost.*

a Ἀναχωρήσεως,] ἀναχωρησάντως *Rost.*

b Ὧν ἦσαν ἀρχιερεῖς——καρατομηθέντος ἐν Κυρήνῃ,] Plures simul Ἀρχιερεῖς Judæorum vid. de Vita §. 38. supr. lib. 4. c. 3. §. 8. cap. 4. §. 3. & c. 9. §. 11. lib. 5. c. 13. §. 1.

c Τέσσαρες,] Ita *Big.* & *Ruf.* ὁ τέταρτος Ματθίου παῖς in *Editis Aliisque.*

d Ματθίου παῖς,] Conf. de Matthiæ hujus cæde, supr. lib. 5. c. 13. §. 1. Spanh.

e Συμμετεβάλλοντο.] συμμετεβάλοντο *L. B.*

f Δηλονότι τοὺς] δῆλον ὅτι, τοὺς λοιποὺς ἀποτρέποντες *Gen.* δῆλος ὅτι δὲ τ. λ. ἀπέτριπον *L. B.*

g Πολυανδρίῳ,] Conf. supr. lib. 5. c. 1. §. 3. Spanh.

h Ἐξ ὁμοφύλων] Ita *Big.* vocula ἐξ *reliquis* aberat

i Ὥστ

cesserunt; ut quam ad indignationem Judæos adduci verisimile erat, si hanc Romani in ipsos injuriam admisissent, ea tunc in Judæos, propria sacra temerantes, uterentur Romani. Nemo sane erat ex militibus qui non cum horrore templum aspiceret atque adoraret, optaretque ut latrones, antequam insanabile malum paterentur, resipiscerent.

Titus adhuc tentat Joannem adducere ad deditionem.

4. Titus autem, cum admodum doleret vicem eorum, iterum Joannem ejusque socios his verbis increpabat, „Nonne vos, ô sceleratissimi, hunc „cancellum *locis* sanctis objecistis? Nonne vos „columnas ad certa intervalla in eo statuistis, lite„ris Græcis ac nostris inscriptas; quibus edici„tur, ne septa quidem cuiquam licere transgredi? „Nonne eos qui transiissent, quamvis Romanus „quis esset, vobis necare permisimus? Quid igi„tur in eo etiam mortuos nunc conculcatis, ô „nocentissimi? Cur autem templum & externo & „gentili sanguine contaminatis? Testor ego pa„trios Deos, & si quis olim hunc locum respexit „(nunc enim neminem *ad eum respicere* arbitror) „itemque testor & exercitum meum, & Judæos „qui apud me sunt, & vosmetipsos, quod non „ego vos ad hæc violanda compellam: & si locum „aciei mutaveritis, neque accedet ad sancta quis„quam Romanorum, neque contumeliam *eis* fa„ciet. Vobis autem etiam invitis templum servabo.

Titi protestatio.

V.

Illi refragantur obsessi.

5. Hæc Josepho illis *Hebraïce* renunciante mandato Cæsaris, latrones ac tyrannus, non ex benevolentia sed timiditate adhortationes proficisci existimantes, superbia efferebantur. Titus autem, cum illos neque suas fortunas miserari neque templo parcere videret, invitus bellum repetebat. Et copias quidem universas, quod locus eas non caperet, illis admovere non poterat: tricenis autem optimorum ex singula centuria delectis, & tribunis per millenos attributis, hisce duce præposito Cereali, sub noctis horam nonam custodes aggredi jussit. Cum autem ipse quoque in armis esset, simulque ad descensum semet paravisset, propter periculi magnitudinem eum amici cohibebant, atque illa quæ à ducibus dicta erant. „Plus „enim ipsum effecturum, ajebant, ad Antoniam „sedentem, pugnamque assignantem militibus, „quam si descenderet, periculisque pro illis se „objiceret: quippe omnes in conspectu Cæsaris „strenuos fore bellatores." Istis obsequutus Cæsar, cum ad milites dixisset, „ob hoc solum se „manere, ut de eorum virtute judicaret, & ne„que fortis quisquam præmio careret, neque „ignavus pœnam evaderet, sed omnium spectator „ipse esset & testis, penes quem ulciscendi & re„munerandi arbitrium," illos quidem ad rem aggrediendam, hora quæ supra memorata est, dimisit; ipse vero, ad speculam ex Antonia progressus, quid fieret exspectabat.

Cerealis cum expedita manu jubetur impressionem facere in templum.

Acer conflictus Judæorum & Romanorum.

6. Verum hi qui missi fuerant non uti sperabant somno oppressos invenerunt, sed cum clamore insilientibus statim ad manus ventum est. Cæteri autem excubitorum clamoribus exciti ex ædibus se turmatim proripiebant. Primorum quidem impetum excipiebant Romani: & qui

ρανομίας, [i] ὥστε ἣν ἂν εἰκὸς ἀγανάκτησιν γενέσθαι Ἰουδαίων, εἰ Ῥωμαῖοι ταῦτα ἐξυβρίζοιεν εἰς αὐτοὺς, ταύτην εἶναι παρὰ Ῥωμαίων τότε πρὸς Ἰουδαίους ἀσεβοῦντας εἰς τὰ ἴδια. [k] τῶν μέν γε στρατιωτῶν οὐκ ἔστιν ὅς τις οὐ μετὰ φρίκης εἰς τὸν ναὸν ἀφεώρα καὶ προσεκύνει, τούς τε λῃστὰς ηὔχετο, πρὶν ἀνηκέστου πάθους, μετανοῆσαι.

δ'. [l] Τίτος δ' ὑπερπαθήσας πάλιν [m] ἐξωνείδιζε τοὺς περὶ τὸν Ἰωάννην, λέγων, „ἆρ' οὐχ ὑμεῖς, ὦ „μιαρώτατοι, τὸν δρύφακτον τοῦτον προυβάλεσθε τῶν ἁ„γίων; οὐχ ὑμεῖς δὲ τὰς ἐν αὐτῷ στήλας [n] διεστήσατε, „[o] γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ ἡμετέροις κεχαραγμένας, „[p] ἃ μηδένα τὸ [q] γείσιον ὑπερβαίνειν παραγγέλ„λει; οὐχ [r] ἡμεῖς δὲ τοὺς ὑπερβάντας ὑμῖν ἀναιρεῖν „ἐπετρέψαμεν, κἂν [s] Ῥωμαῖός τις ᾖ; τί οὖν νῦν, „ἀλιτήριοι, καὶ νεκροὺς ἐν αὐτῷ καταπατεῖτε; τί δὲ „τὸν ναὸν αἵματι ξένῳ καὶ ἐγχωρίῳ φύρετε; μαρτύρο„μαι θεοὺς ἐγὼ πατρίους, καὶ εἴ τις ἐφεώρα ποτὲ „τόνδε τὸν χῶρον, νῦν μὲν γὰρ οὐκ οἴομαι, μαρτύ„ρομαι δὲ καὶ [t] στρατιὰν ἐμὴν, καὶ τοὺς [v] παρ' ἐμοὶ „Ἰουδαίους, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, ὡς οὐκ ἐγὼ ταῦθ' ὑμᾶς „ἀναγκάζω μιαίνειν· κἂν ἀλλάξητε τῆς παρατάξεως „τὸν τόπον, οὔτε προσελεύσεταί τις Ῥωμαίων τοῖς „ἁγίοις, οὔτε [x] ἐνυβρίσει. τηρήσω δὲ τὸν ναὸν ὑμῖν, „καὶ μὴ θέλουσι.

ε'. Ταῦτα τοῦ Ἰωσήπου διαγγέλλοντος ἐκ τοῦ Καίσαρος, οἱ λῃσταὶ καὶ ὁ τύραννος, [y] οὐκ ἀπ' εὐνοίας ἀλλὰ κατὰ δειλίαν γίνεσθαι τὰς παρακλήσεις δοκοῦντες, ὑπερηφάνουν. Τίτος δὲ, ὡς οὔτε οἶκτον ἑαυτῶν τοὺς ἄνδρας οὐδὲ [z] φειδώ τινα τοῦ ναοῦ ποιουμένους ἑώρα, πάλιν πρὸς πόλεμον ἄκων ἐχώρει. πᾶσαν μὲν οὖν τὴν δύναμιν ἐπάγειν αὐτοῖς οὐχ οἷόν τε ἦν, μὴ χωρουμένην τῷ τόπῳ· τριάκοντα δ' ἐπιλέξας ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας τοὺς ἀρίστους, καὶ τοῖς χιλιάρχοις ἀνὰ χιλίους παραδοὺς, τούτων δ' ἐπιτάξας ἡγεμόνα Κερεάλιον, ἐπιθέσθαι προσέταξε ταῖς φυλακαῖς [a] περὶ ὥραν τῆς νυκτὸς ἐνάτην. ὄντα δὲ καὶ αὐτὸν ἐν τοῖς ὅπλοις καὶ συγκαταβαίνειν παρεσκευασμένον, οἵ τε φίλοι διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου κατέσχον, καὶ τὰ παρὰ τῶν ἡγεμόνων λεγόμενα. „πλέον γὰρ αὐτὸν ἀνύσειν, ἔφασαν, ἐπὶ τῆς Ἀντωνίας „καθεζόμενον, καὶ τὴν μάχην ἀγωνοθετοῦντα τοῖς στρατιώ„ταις, ἢ εἰ καταβὰς προκινδυνεύοι. πάντας γὰρ ὁρῶν„τος Καίσαρος, ἀγαθοὺς πολεμιστὰς ἔσεσθαι." τούτοις πεισθεὶς ὁ Καῖσαρ, [b] „δι' ἓν τοῦτο τοῖς στρατιώταις „ὑπομένειν εἰπὼν, ἵνα κρίνῃ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, καὶ „μήτε τῶν ἀγαθῶν τὶς ἀγέραστος, μήτε τῶν ἐναντίων „ἀτιμώρητος διαλάθῃ, γένηται δ' αὐτόπτης καὶ μάρ„τυς ἁπάντων, ὁ καὶ τοῦ κολάζειν καὶ τοῦ τιμᾶν κύριος, τοὺς μὲν, ἐπὶ τὴν πρᾶξιν ἔπεμπε καθ' ἣν ὥραν [c] καὶ προείρηται, προελθὼν δ' αὐτὸς εἰς τὸ κάτοπτον ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας ἐκαραδόκει τὸ μέλλον.

ς'. Οὐ μὴν οἵ γε πεμφθέντες τοὺς φύλακας εὗρον κοιμωμένους ὡς ἤλπισαν, ἀλλ' [d] ἀναπηδήσασι μετὰ κραυγῆς εὐθέως συνεπλέκοντο. πρὸς δὲ τὴν τῶν ἐκκαιλέντων βοὴν ἔνδοθεν οἱ λοιποὶ κατὰ στῖφος ἐξέθεον. [e] τῶν μὲν δὴ πρώτων τὰς ὁρμὰς ἐξεδέχοντο Ῥωμαῖοι περιέ-

i Ὥστε ἣν ἂν εἰκὸς ἀγανάκτησιν] Ὡς τινα ἂν εἰκὸς Big. ὥστε ἣν ἂν εἰκὸς ἦν ἀγανάκτησιν Vat.
k Τῶν μέν γε] τῶν μεν τοι L. B.
l Τίτος] Καῖσαρ L. B.
m Ἐξωνείδιζε] Ἐξωνειδίζετο Vat.
n Διεστήσατε,] προεστήσατε Rost.
o Γράμμασιν Ἑλληνικοῖς] Ἐν γράμμασιν Big.
p Ἃ μηδένα] Ita cum Cl. *Lowthio*, & *Bosio* pro ἃς μηδένα rescripsi. πρῶτον μηδένα Big.
q Γείσιον] Conf. Antt. Jud. lib. VIII. cap. 3. §. 9. Spanh. גיזון Talmudicis. δρύφακτον λίθινον alibi vocat Josephus. Rel.
r Ἡμεῖς δὲ] Ὑμεῖς Big.
s Ῥωμαῖός τις ᾖ;] Ῥωμαίων Voss.
t Στρατιὰν ἐμὴν,] Στρατιὰν τὴν ἐμὴν Big.
v Παρ' ἐμοὶ Ἰουδαίους,] Παρ' ἐμοῦ Big.
x Ἐνυβρίσει.] Προσυβρίζει Big.
y Οὐκ ἀπ' εὐνοίας] Οὐ κατ' εὐνοίας Big.
z Φειδώ τινα τοῦ ναοῦ ποιουμένους] Conf. Antt. lib. 17. c. 8. §. 4. Spanh.
a Περὶ ὥραν τῆς νυκτὸς ἐνάτην.] Conf. infr. §. 6. Spanh.
b Δι' ἓν τοῦτο] Καὶ διὰ τοῦτο Big. καὶ δι' ἓν τοῦτο Voss.
c Καὶ προείρηται,] Illud καὶ non agnoscit Big.
d Ἀναπηδήσασι] Ἀναπηδήσαντες Vat.
e Τῶν μὲν δὴ πρώτων] Τῶν μὲν δὲ πρῶτον Big.

περιέπιπτον δ' οἱ μετ' ἐκείνους τῷ σφετέρῳ τάγματι, καὶ πολλοὶ τοῖς οἰκείοις ὡς πολεμίοις ἐχρῶντο. [f] τὴν μὲν γὰρ διὰ βοῆς ἐπίγνωσιν ἡ κραυγὴ συγχυθεῖσα παρ' ἀμφοῖν, [g] τὴν δὲ ὀμμάτων ἡ νὺξ ἑκάστου ἀφείλετο, καὶ τυφλώττειν ἄλλως οὓς μὲν οἱ θυμοὶ παρεσκεύαζον, οὓς δὲ οἱ φόβοι. διὰ τοῦτο τὸ προστυχόντα πλήττειν ἦν ἄκριτον. Ῥωμαίους μὲν οὖν συνησπικότας, καὶ κατὰ συντάξεις προπηδῶντας, ἧττον ἔβλαπτεν ἄγνοια· καὶ γὰρ ἦν παρ' ἑκάστῳ μνήμη τοῦ συνθήματος. Ἰουδαῖοι δ' ἀεὶ σκεδαννύμενοι, καὶ τάς τε προσβολὰς, καὶ τὰς ὑποχωρήσεις ἀνέδην ποιούμενοι, πολλάκις φαντασίαν παρεῖχον ἀλλήλοις πολεμίων· τὸν ὑποστρέφοντα γὰρ ἕκαστος οἰκεῖον διὰ σκότους ὡς ἐπιόντα Ῥωμαῖον ἐξεδέχετο. πλείους γοῦν ὑπὸ τῶν ἰδίων, ἢ τῶν πολεμίων ἐτρώθησαν, ἕως ἡμέρας γενομένης ὄψει τὸ λοιπὸν ἡ μάχη διεκρίνετο· καὶ κατὰ φάλαγγα διαστάντες, τοῖς τε βέλεσιν εὐτάκτοις ἐχρῶντο [h] καὶ ταῖς ἀμύναις. οὐδ' ἕτεροι δὲ οὔτ' εἶκον οὔτ' [i] ἐκοπίων. ἀλλ' οἱ μὲν, ὡς ἐφορῶντος [k] Τίτου, κατ' ἄνδρα καὶ κατὰ συντάξεις ἤριζον ἀλλήλοις, καὶ προκοπῆς ἕκαστος ἐκείνην αὐτῷ τὴν ἡμέραν ἄρξειν ὑπελάμβανεν, εἰ γενναίως ἀγωνίσαιτο. Ἰουδαίοις δ' ἐβράβευε τὰς τόλμας, ὅ, τε περὶ σφῶν αὐτῶν καὶ τοῦ ἱεροῦ φόβος, καὶ ὁ τύραννος ἐφεστὼς, καὶ τοὺς μὲν παρακαλῶν, τοὺς δὲ μαστιγῶν καὶ διεγείρων ἀπειλαῖς. συνέβαινε δὲ τὸ μὲν πλεῖστον [l] σταδιαίαν εἶναι τὴν μάχην, ἐν ὀλίγῳ δὲ καὶ ταχέως ἀντιστρέφεσθαι τὰς ῥοπάς. οὐδ' ἕτεροι γὰρ οὔτε φυγῆς οὔτε διώξεως μῆκος εἶχον. ἀεὶ δὲ πρὸς τὸ συμβαῖνον [m] οἰκεῖος ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας ὁ θόρυβος ἦν, θαῤῥεῖν δὲ καὶ κρατοῦσι τοῖς σφετέροις [n] ἐπεβόων, καὶ μένειν τρεπομένοις· ἦν δ' ὥσπερ τι πολέμου θέατρον. οὐδὲν γὰρ οὔτε Τίτον, οὔτε τοὺς περὶ αὐτὸν ἐλάνθανε τῶν κατὰ τὴν μάχην. τὸ δὲ πέρας ἀρξάμενοι τῆς νυκτὸς [o] ἐννάτης ὥρας, [p] ὑπὲρ πέμπτην τῆς ἡμέρας διελύθησαν, ἀφ' οὗπερ ἤρξαντο τόπου τῆς συμβολῆς, μηδ' ἕτεροι βεβαίως κλίναντες τοὺς ἑτέρους, ἀλλὰ τὴν νίκην μέσην ἐν [q] ἀγχωμάλῳ τῇ παρατάξει καταλιπόντες. καὶ Ῥωμαίων μὲν [r] ἐπισήμως ἠγωνίσαντο πολλοί· Ἰουδαίων δ' ἐκ μὲν τῶν [s] περὶ Σίμωνα Ἰούδας ὁ τοῦ [t] Μέρτωνος, καὶ Σίμων ὁ τοῦ [v] Ἰωσίου, τῶν δὲ Ἰδουμαίων Ἰάκωβος καὶ Σίμων, [x] Καθλᾶ μὲν οὗτος παῖς, Σωσᾶ δὲ ὁ Ἰάκωβος, τῶν δὲ μετὰ Ἰωάννου [y] Γυφθαῖος καὶ Ἀλεξᾶς, τῶν δὲ ζηλωτῶν Σίμων υἱὸς [z] Ἰαείρου.

ζ'. Ἐν τούτῳ δ' ἡ λοιπὴ τῶν Ῥωμαίων δύναμις, ἡμέραις ἑπτὰ καταστρεψαμένη τοὺς τῆς Ἀντωνίας θεμελίους, μέχρι τοῦ ἱεροῦ πλατεῖαν ἄνοδον [a] εὐτρεπίσαντο. πλησιάσαντα δὲ τῷ πρώτῳ περιβόλῳ τὰ τάγματα [b] κατήρχετο χωμάτων· τὸ μὲν ἄντικρυς τῆς [c] τοῦ εἴσω ἱεροῦ γωνίας, ἥτις ἦν κατ' ἄρκτον καὶ δύσιν, τὸ δὲ κατὰ τὴν βόρειον ἐξέδραν, ἣ μεταξὺ τῶν δύο πυλῶν ἦν, τῶν δὲ λοιπῶν δύο, θάτερον μὲν κατὰ τὴν ἑσπέριον στοὰν τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ, τὸ δὲ ἕτερον ἔξω κατὰ τὴν βόρειον. προύκοπτε μέν τοι μετὰ πολλοῦ καμάτου καὶ ταλαιπωρίας αὐτοῖς τὰ ἔργα, καὶ τὴν ὕλην ἀφ' ἑκατὸν σταδίων συγκομίζουσιν. ἐκακοῦντο δ' ἔσθ' ὅπη καὶ [d] κατ' ἐπιβου-

illos sequerentur in agmen proprium incidebant, multisque suorum velut hostibus utebantur. Nam voce quidem suorum agnitionem confusus utriusque partis clamor, oculis vero quo minus discernerentur nox omnino impediebat: ac præterea quibusdam cæcitatem injiciebat furor, aliis timor. idcirco obvium quemque sine discrimine feriebant. Et Romanis quidem, scutorum conjunctione septis, & per globos prosilientibus, ignoratio minus nocebat: tesseræ enim suæ quisque meminerat. Judæi vero semper disjecti, & tam impetus quam recessus temere facientes, sibi invicem hostium speciem ingerebant: nam revertentem suum quisque per tenebras quasi Romanum aggredientem excipiebat. Qua re factum ut plures à suis quam ab hostibus sauciarentur, donec orto die visu deinceps pugna discerneretur, & in acie ex adverso stantes bono ordine hostes telis peterent atque propulsarent. Neutri vero cedebant, neque labore fatigabantur. Sed Romani quidem & sigillatim & multi simul veluti in conspectu Titi strenue concertabant: illumque diem sibi quisque promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Judæis autem ministrabat audaciam & proprium cujusque periculum, & quod templo metuerent, quodque tyrannus instaret, alios quidem obsecrans, alios vero verberans, & minis *ad pugnam* incitans. Verum accidebat ut maxima ex parte stataria esset pugna; atque in exiguo spatio & celeriter * huc illuc inclinaret acies. neutra enim pars prolixum fugiendi vel persequendi spatium habebat. Semper autem prout res *utrinque* eveniebat ex Antonia tumultus erat, ad suos clamantium, si superarent, ut bono animo essent, sin vero fugerent, ut fugam sisterent: eratque veluti quoddam belli theatrum. nec enim vel Titum, vel alios qui cum eo erant, quicquam latebat eorum, quæ in pugna gerebantur. Postremo nona noctis hora cœpto prælio, non nisi post quintam diei horam diremptum est; cum neutri eo loco unde pugnam iniêre certa fuga cessissent, verum mediam in ancipiti acie victoriam reliquissent. Et Romanorum quidem plurimi egregie dimicabant: Judæorum vero, ex parte Simonis, Judas Mertonis filius, & Simon Josiæ; ex Idumæis, Jacobus & Simon, hic Cathlæ filius, Jacobus autem Sosæ; atque ex Joannis factione, Gyphthæus & Alexas; & ex Zelotis, Simon filius Jaïri.

Marte ancipiti pugnatur.

Dubia victoria.

7. Interea autem reliqua Romanorum manus, septem diebus Antoniæ fundamentis eversis, latum ad templum ascensum muniverunt. Et legiones cum primo muro appropinquassent, aggeres moliri cœperunt: unum quidem contra interioris templi angulum, qui ad septentrionem orientemque spectabat; alterum vero ad exedram septentrionalem, quæ inter duas portas erat; aliorum vero duorum unum contra porticum occidentalem templi exterioris; alterum vero contra septentrionalem. Veruntamen opera illis procedebant magno cum labore & gravi difficultate, materiemque à centesimo usque stadio comportarunt. Interdum autem insidiis ipsi lædebantur, utpote mi-

Aggeres quatuor à regione templi exstructi.

f Τὴν μὲν γὰρ διὰ βοῆς] Καὶ τὴν μὲν διὰ β. *Big.*
g Τὴν δὲ ὀμμάτων] Τὴν δὲ δι' ὀμμάτων *Vat.* & *L. B.*
h Καὶ ταῖς ἀμύναις.] Καὶ τοῖς ἀμυνομένοις *Big.*
i Εκοπίων.] Conf. infr. c. 3. §. 4. SPANH.
k Τίτου,] Καίσαρος *Voss. Lugd. Bat.* & *Bod.*
l Σταδιαίαν] σταδιαῖος. *Statarius* Glossæ veteres. REL.
m Οἰκεῖος] Οἰκείοις *Vat.* vocem non agnoscit *Big.*
n Επεβόων,] Επεβοώντων *Big.*
o Εννάτης ὥρας,] Conf. supr. §. 5. SPANH.
p Υπὲρ πέμπτην] Εἰς πέμπτην *Zonar.* ὑπὲρ πέμπτης *Big.*
q Αγχωμάλῳ] ἀγχώμαλοι & ἀγχώμαλα *Thucyd. l. II. p.* 201. & 544. C. Schol. ἴσα. SPANH.
r Επισήμως] ἐπίσημοι *L. B.*

s Περὶ Σίμωνα] ἐπισήμωνα *Rost.*
t Μέρτωνος] Μαρεώτου *L. B.* & *Rost.*
v Ιωσίου,] Οσαίου *L. B.* & *Rost.*
x Καθλᾶ] Σωσᾶ *L. B.*
y Γυφθαῖος] Γεφθαῖος *L. B.*
z Ιαείρου.] Αρη *L. B.* Αρῆ *Rost.*
a Εὐτρεπίσαντο.] Ηὐτρεπίσαντο *Big.*
b Κατήρχετο χωμάτων] Κατῆρχε τῶν χωμάτων *Big.*
c Τοῦ εἴσω ἱεροῦ γωνίας,] Τοῦ ἔσω ἱεροῦ *Big.*
d Κατ' ἐπιβουλὰς αὐτοὶ,] Καὶ κατ' ἐπιβουλὰς, αὐτοὶ μὲν διαλέγισse & distinxisse videtur *Ruf.*

* Est qui vertit, *repellerentur momenta.*

minus cauti quod *insidiatores* facile superare se posse putarint, atque Judæos propter desperationem salutis audaciores haberent. Nonnulli enim equitum, quoties ad lignum sive fœnum colligendum exiissent, interea dum id facerent, equos suos frenis exutos pasci sinebant, quos Judæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaque cum id crebro fieret. Cæsar ratus, id quod verum erat, negligentia suorum magis, quam Judæorum virtute rapinas contingere, tristi animadversione cæteros ad equorum custodiam revocare statuit; unoque militum qui equum perdiderat morte damnato, *eo* metu equos suos cæteris conservavit. nunquam enim eos posthac ad pascendum dimittebant, sed tanquam natura his connexi ad necessaria egrediebantur. Et illi quidem templum oppugnabant, & aggeres erigebant.

Romanorum equos Judæi rapiunt.

Pugna ad Montem Olivarum.

8. Altera vero die post eorum ascensum, multi seditiosorum, quos rapinæ jam defecerant & fames urgebat, congregati, in præsidia Romanorum juxta Olivarum montem, circa undecimam diei horam, impetum faciunt: sperantes primo quidem inopinatos, deinde corporis curandi causa quiescentes, facile perrupturos esse. Verum Romani cum illorum eruptionem præsensissent, concursumque fecissent ex propinquis custodiis, obstabant eis murum transcendere & vi perrumpere conantibus. Acri autem pugna conserta, & alia multa fortiter utrinque gesta erant; cum Romani quidem præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Judæi vero immoderato impetu & effrenatis animis uterentur. illos autem pudor quidem urgebat, hos vero necessitas. Tunc enim dimittere Judæos, velut reti comprehensos, Romanis turpissimum videbatur; & illi unam spem salutis, si murum perrumpere possent, habebant. Et quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Judæis in fugam versis, atque in vallem coactis, equo à latere incitato prætervectus, corripit unum ex hostibus fugientem, juvenem, & alias corpore validum, & armis undique septum, talo comprehensum. tantum quippe se inclinavit equo currente, tantamque dextræ vim, & reliqui corporis, itemque equestris peritiæ ostendit. Et ille quidem, tanquam pretiosi aliquid rapuisset, captivum secum adducens ad Cæsarem venit. Titus autem vires illius, qui eum ceperat, admiratus, & captivo, quia murum aggressus est, supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, atque aggeribus erigendis instabat.

Pedanii fortitudo.

Judæi templi porticus incendunt.

9. Interim Judæi in conflictibus pessundati, paulatim semper ascendente bello & in templum etiam serpente, sicuti in corpore putrescente, membra in quæ jam invaserat abscindebant, priusquam ulterius grassaretur. Nam cum porticus partem quæ à septentrione & occasu conjuncta erat Antoniæ incendissent, postea ad viginti cubitos abruperunt, suis manibus sacra adyta urere aggressi. Biduo autem post, vicesimo & quarto mensis prædicti die, vicinam porticum incenderunt Romani; flammaque ad cubitos xv. progressa, Judæi similiter tectum abscindunt: & ab operibus *eam* non omnino avertentes, quicquid inter ipsos

λὰς αὐτοὶ, διὰ περιουσίαν τοῦ κρατεῖν ὄντες ἀδεέστεροι, καὶ δι' ἀπόγνωσιν [e] ἤδη σωτηρίας χρώμενοι τολμηροτέροις τοῖς Ἰουδαίοις. τῶν γὰρ ἱππέων τινὲς, ὁπότε προέλθοιεν ἐπὶ ξυλείαν ἢ χόρτου συλλογὴν, τὸν τῆς κομιδῆς χρόνον, ἀνίεσαν βόσκεσθαι τοὺς ἵππους ἀποχαλινοῦντες, [f] οὓς οἱ Ἰουδαῖοι κατὰ στῖφος ἐκπηδῶντες ἥρπαζον. καὶ τούτου συνεχῶς γινομένου, νομίσας Καῖσαρ, ὅπερ ἦν, ἀμελείᾳ τῶν σφετέρων πλέον, ἢ τῇ Ἰουδαίων ἀνδρείᾳ γίνεσθαι τὰς ἁρπαγὰς, ἔγνω σκυθρωπότερον τοὺς λοιποὺς πρὸς φυλακὴν [g] τῶν ἱππέων ἐπιστρέψαι· καὶ κελεύσας [h] ἀπαχθῆναι [i] τὸν ἐπὶ θάνατον τῶν ἀπολεσάντων στρατιωτῶν [k] ἕνα, φόβῳ τοῖς ἄλλοις ἐτήρησε τοὺς ἵππους. οὐκέτι γὰρ [l] εἴων νέμεσθαι, καθάπερ [m] δὲ συμπεφυκότες αὐτοῖς ἐπὶ τὰς χρείας ἐξῄεσαν. οἱ μὲν οὖν προσεπολέμουν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰ χώματα [n] διήγειραν.

η. Μετὰ δὲ μίαν ἡμέραν αὐτῶν τῆς ἀνόδου, πολλοὶ τῶν στασιαστῶν, οἷς ἁρπαγαί τε [o] ἐπέλιπον ἤδη, καὶ ὁ λιμὸς ἤπειγε, συνελθόντες [p] ταῖς κατὰ τὸ Ἐλαιῶν ὄρος Ῥωμαίων φυλακαῖς ἐπιτίθενται, περὶ ὥραν [q] ἑνδεκάτην τῆς ἡμέρας, οἰόμενοι πρῶτον μὲν ἀδοκήτων, ἔπειτα πρὸς θεραπείαις ἤδη τοῦ σώματος ὄντων, ῥᾳδίως [r] διεκπεσεῖν. προαισθόμενοι δὲ τὴν ἔφοδον αὐτῶν οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ταχέως ἐκ τῶν πλησίον φρουρίων συνδραμόντες, εἶργον ὑπερπηδᾶν καὶ διακόπτειν τὸ περιτείχισμα βιαζομένους. γενομένης δὲ καρτερᾶς τῆς συμβολῆς, ἄλλα τε πολλὰ παρ' ἑκατέρων γενναίως ἐπράχθη, Ῥωμαίων μὲν μετὰ τῆς ἰσχύος ἐμπειρίᾳ τοῦ πολεμεῖν χρωμένων, Ἰουδαίων δ' ἀφειδέσι ταῖς ὁρμαῖς καὶ τοῖς θυμοῖς ἀκατασχέτοις. ἐστρατήγει δὲ τῶν μὲν αἰδὼς, τῶν δ' ἀνάγκη. τότε γὰρ ἐξαφεῖναι Ἰουδαίους, ὥσπερ ἄρκυσιν ἐνειλημμένους, Ῥωμαίοις αἴσχιστον ἐδόκει. κἀκεῖνοι μίαν ἐλπίδα σωτηρίας εἶχον, εἰ βιασάμενοι ῥήξειαν τὸ τεῖχος. καὶ τῶν ἀπὸ [s] σπείρας τις ἱππέων, Πεδάνιος τοὔνομα, τρεπομένων ἤδη τῶν Ἰουδαίων, καὶ κατὰ τῆς φάραγγος συνωθουμένων, ῥόθιον ἐκ πλαγίου παρελαύνων τὸν ἵππον, ἁρπάζει τινὰ φεύγοντα τῶν πολεμίων, νεανίαν, στιβαρόν τε ἄλλως τὸ σῶμα, καὶ καθωπλισμένον, δραξάμενος ἐκ τοῦ σφυροῦ. τοσοῦτον μὲν ἑαυτὸν [t] ἐκτρέχοντος ἐπέκλινε τοῦ ἵππου, τοσοῦτον δ' ἐπεδείξατο τῆς τε δεξιᾶς τὸν τόνον, καὶ τοῦ λοιποῦ σώματος, ἔτι δ' ἐμπειρίας ἱππικῆς. ὁ μὲν οὖν ὥσπερ τι κειμήλιον ἁρπασάμενος ἧκε φέρων Καίσαρι τὸν αἰχμάλωτον. Τίτος δὲ τὸν μὲν λαβόντα τῆς δυνάμεως θαυμάσας, τὸν δὲ ληφθέντα τῆς περὶ τὸ τεῖχος ἐπιχειρήσεως κολάσαι κελεύσας, αὐτὸς ἐν ταῖς περὶ τὸ ἱερὸν [v] διαμάχαις ἦν, καὶ τὰ χώματα κατήπειγεν.

θ. Ἐν ᾧ Ἰουδαῖοι κακούμενοι ταῖς συμβολαῖς, ἀεὶ κατ' ὀλίγον κορυφουμένου τοῦ πολέμου καὶ τῷ ναῷ προσέρποντος, καθάπερ σηπομένου σώματος, ἀπέκοπτον τὰ προειλημμένα [x] μέλη, φθάνοντες τὴν εἰς τὸ πρόσω νομήν. τῆς γὰρ βορείου καὶ κατὰ δύσιν στοᾶς τὸ συνεχὲς πρὸς τὴν Ἀντωνίαν ἐμπρήσαντες, ἔπειτα ἀπέρρηξαν ὅσον πήχεις εἴκοσι, ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἀρξάμενοι καίειν τὰ ἅγια. μετὰ δ' ἡμέρας δύο, [y] τετάρτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ προειρημένου μηνὸς, τὴν πλησίον στοὰν [z] ὑποπιπρῶσι Ῥωμαῖοι, καὶ μέχρι πεντεκαίδεκα πηχῶν προκόψαντος τοῦ πυρὸς, ἀποκόπτουσιν ὁμοίως Ἰουδαῖοι τὴν ὀροφὴν, μήτε καθάπαν ἐξιστάμενοι τῶν ἔργων, καὶ τὸ πρὸς τὴν

e Ἤδη σωτηρίας χρώμενοι] Illud ἤδη non agnoscit *Big.*
f Οὗ οἱ Ἰουδαῖοι] Οὓς Ἰουδαῖοι *Big.*
g Τῶν ἱππέων] τῶν ἵππων *L. B.*
h Ἀπαχθῆναι] *Strangulari.* REL.
i Τὴν ἐπὶ θάνατον] Τὴν ἐπὶ θανάτῳ *Vat. L. B. Rost.* & *Big.*
k Ἕνα, φόβῳ] τινὰς ἐν ἀφόβῳ *L. B.*
l Εἴων νέμεσθαι,] Εἴω νέμεσθαι *Big.*
m Δὲ συμπεφυκότες αὐτοῖς] Δὴ *Big.*
n Διήγειραν.] Διήγειρον *Big.* & *L. B.*
o Ἐπέλιπον ἤδη,] Ἐπέλειπον *Big.*

p Ταῖς] Abest a *Rost.*
q Ἑνδεκάτην] Ita *Big Voss. Lips.* & *Ruf.* antea erat δεκάτην.
r Διεκπεσεῖν.] Διεκπαίειν *Big.* & *L. B.*
s Σπείρας τις ἱππέων,] Ita *Voss.* & *Vat.* σπείρης in *cæteris.*
t Ἐκτρέχοντος ἐπέκλινε τοῦ ἵππου,] Forsan ἐκ τρέχοντος. Confer. *Suidam* in voce Τίτος & v. ῥόθιον.
v Διαμάχαις ἦν,] Διαμαχίαις *Big.*
x Μέλη,] Μέρη *Big.*
y Τετάρτῃ] Τετράδι *Vat. Voss.* & *Big.*
z Ὑποπιπρῶσι] Conf. infr. c. 3. §. 1. SPANH.

a Συν

τὴν Ἀντωνίαν [a] συναφὲς αὐτῶν διαιροῦντες· [b] καὶ παρὸν κωλύειν [c] ὑποπιπράντας. οἱ δὲ, πρὸς τὴν ἐμβολὴν τοῦ πυρὸς ἠρεμήσαντες, τὴν νομὴν [d] ἐμέτρησαν αὐτῷ σφίσι χρησίμως. περὶ μὲν δὴ τὸ ἱερὸν οὐ [e] διέλιπον αἱ συμβολαὶ, συνεχὴς δ' ἦν κατὰ μέρος ἐκθεόντων ἐπ' ἀλλήλους ὁ πόλεμος.

ι'. Τῶν Ἰουδαίων δέ τις, κατὰ [f] ταύτας ἡμέρας, ἀνὴρ, τό, τε σῶμα βραχὺς καὶ τὴν ὄψιν εὐκαταφρόνητος, γένους τε ἕνεκα καὶ τῶν ἄλλων ἄσημος, Ἰωνάθης ἐκαλεῖτο, προελθὼν [g] κατὰ τὸ [h] τοῦ ἀρχιερέως Ἰωάννου μνημεῖον, ἄλλά τε πολλὰ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ὑπερηφάνως ἐφθέγγετο, καὶ τὸν ἄριστον αὐτῶν εἰς μονομαχίαν προὐκαλεῖτο. τῶν δὲ ταύτῃ παρατεταγμένων οἱ πολλοὶ μὲν ὑπερηφάνουν, ἦσαν δ' οἳ κατὰ τὸ εἰκὸς ἐδεδοίκεσαν· ἥπτετο γε μὴν τινῶν καὶ λογισμὸς οὐκ ἀσύνετος, [i] θανατῶντι μὴ συμπλέκεσθαι. τοὺς γὰρ ἀπεγνωκότας τὴν σωτηρίαν τάτ' ἄλλα καὶ τὰς ὁρμὰς ἀταμιεύτους ἔχειν, καὶ τὸ θεῖον [k] ἀδυσώπητον· τό, τε παραβάλλεσθαι [l] πρὸς οὓς καὶ τὸ νικᾶν οὐ μέγα, καὶ μετ' αἰσχύνης τὸ [m] ληφθῆναι σφαλερὸν, οὐκ ἀνδρείας, ἀλλὰ θρασύτητος εἶναι. μηδενὸς δ' ἐπιπολὺ προϊόντος, καὶ τοῦ Ἰουδαίου πολλὰ κατακερτομοῦντος αὐτοὺς εἰς δειλίαν, ἀλαζὼν γάρ τις ἦν [n] ἑαυτῷ σφόδρα καὶ τῶν Ῥωμαίων ὑπερήφανος, Πούδης τὶς [o] ὄνομα, τῶν ἐκ ἴλης ἱππέων, βδελυξάμενος αὐτοῦ τά τε ῥήματα, καὶ τὸ αὔθαδες, εἰκὸς δὲ καὶ πρὸς τὴν βραχύτητα τοῦ σώματος αὐτὸν ἀσκέπτως ἐπαρθῆναι, προπηδᾷ· καὶ τὰ μὲν ἄλλα περιῆν συμβαλὼν, προεδόθη δ' ὑπὸ τῆς τύχης. πεσόντα γὰρ αὐτὸν ὁ Ἰωνάθης ἀποσφάττει προσδραμὼν, ἔπειτα [p] ἐπιβὰς τῷ νεκρῷ, τό, τε ξίφος ᾑμαγμένον [q] ἀνέσειε καὶ τῇ λαιᾷ τὸν θυρεὸν, ἐπηλάλαξέ τε τῇ στρατιᾷ πολλὰ, καὶ πρὸς τὸν πεσόντα κομπάζων, καὶ τοὺς ὁρῶντας Ῥωμαίους ἐπισκώπτων, ἕως αὐτὸν, ἀνασκιρτῶντα καὶ ματαΐζοντα, Πρίσκος τὶς ἑκατοντάρχης τοξεύσας διήλασε βέλει. πρὸς ὃ τῶν τε Ἰουδαίων καὶ τῶν Ῥωμαίων, κραυγὴ συνεξήρθη διάφορος. [r] ὁ δὲ δινηθεὶς [s] ἐκ τῶν ἀλγηδόνων ἐπὶ τὸ σῶμα τοῦ πολεμίου κατέπεσεν, ὠκυτάτην ἀποφήνας ἐν πολέμῳ τὴν ἐπὶ [t] τοῖς ἀλόγως εὐτυχοῦσι νέμεσιν.

erat & Antoniam diruunt; etiam cum liceret eis incendium prohibere. Illi autem cum primum ignis injiceretur, otiosi, ejus cursum pro sua utilitate metiebantur. Qua re fiebat, ut circa templum quidem acie confligere non desinerent; sed frequens erat singulorum contra se invicem excurrentium pugna.

Cursum ignis otiose metiuntur Judæi.

10. Iisdem autem diebus, quidam ex Judæis, vir & corpore brevis & vultu despicabilis, tamque genere quam rebus aliis ignobilis, Jonathas nomine, progressus ad Joannis pontificis monumentum, cum alia multa superbe ad Romanos proloquutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare certamen provocavit. At eorum qui in acie ex adverso instructa stetere, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (ut verisimile) etiam qui timerent: cæterum quosdam non inconsulta movebat ratio, cum mortis cupido non confligendum esse. nam qui de salute desperassent, eos præter alia temerario impetu ferri, Deumque non respicere: & cum his in discrimen venire, quos neque vincere magnum sit, & vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis sed ferocitatis videri. Cum autem diu nemo procederet, multaque Judæus eorum timiditati illuderet, ut qui in se valde arrogans esset & Romanorum contemptor, Pudens quidem nomine, ex ala equitum, & verba illius & insolentiam detestatus, fortasse autem etiam corporis brevitate inconsiderate sublatus, prosiliit; & cætera quidem superior erat in conflictu, sed à fortuna proditus erat. Ipsum enim Jonathas cum cecidisset accurrens interficit; deinde pede supra mortuum posito, & gladium cruentum quatiebat lævaque scutum, atque multis acclamavit exercitui, & cæso insultans, & Romanis spectantibus obtrectans, donec eum tripudiantem & vana jactantem Priscus quidam centurio sagitta transfixit. quo facto & Judæorum & Romanorum clamor varius excitatus est. Ille autem, vertigine ex dolore correptus, in corpus hostis decidit; ostenditque in bello velocissimam ultionem sequi immerito fortunatos.

Jonathas Romanos ad singulare certamen provocat.

Pudens cum eo congreditur & interficitur.

Priscus sagitta transfigit Jonatham.

ΚΕΦ. γ'.

Περὶ τοῦ ἐπινοηθέντος παρὰ τῶν Ἰουδαίων δόλου, ᾧ πολλοὺς Ῥωμαίων ἐνέπρησαν. ἄλλη τοῦ λιμοῦ δεινοτάτου ἔκφρασις.

ΟΙ δ' ἀνὰ τὸ ἱερὸν στασιασταὶ φανερῶς τ' οὐκ ἀνίεσαν τοὺς ἐπὶ τῶν χωμάτων στρατιώτας ἀμυνόμενοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τοῦ προειρημένου μηνὸς [v] ἑβδόμῃ καὶ εἰκάδι δόλον ἐνσκευάζονται τοιόνδε. τῆς ἑσπερίου στοᾶς τὸ μεταξὺ τῶν δοκῶν καὶ τῆς [x] ὑπ' αὐτῆς ὀροφῆς, ὕλης

CAP. III. VI.

De dolo à Judæis excogitato, quo Romanorum multos exusserunt. Altera famis gravissima descriptio.

SEditiosi autem, qui in templo erant, & aperte milites in aggere versantes quotidie propulsare non cessabant, atque vicesimo die prædicti mensis hujusmodi dolum commoliuntur. Occidentalis porticus spatium, quod inter culmen & trabes erat vacuum, ligno arido

a Συναφὲς] Ἀφ' ἑαυτῶν *Big.*

b Καὶ παρὸν κωλύειν] Διὸ καὶ παρὸν in *Editis Aliisque*. Verum διὸ omisi auctoritate *Codd. Vat. Rost.* & *Voss.* quodque voculam in versione sua neglexerit *Rufinus*.

c Ὑποπιπράντας.] Ὑποπιμπράντες *Big. Lugd. Bat.* & *Vat.*

d Ἐμέτρησαν αὐτῷ] Ita *Big.* & *Ruf.* cujus versionem sequutus sum. Antea erat, ἐνέμησαν αὐτῶν: qua lectione recepta, cum Cl. *Lowthio* mallem αὐτοῦ, scilicet πυρός. In *Cod. Voss.* ἀνεῖσαν αὐτῷ.

e Διέλιπον αἱ συμβολαὶ,] Διέλειπον *Big.*

f Ταύτας ἡμέρας,] Ita *Big.* κατὰ ταύτας τὰς ἡμ. *Voss.* & *Bod.* κατὰ τὰς ἡμέρας in *Editis Aliisque*.

g Κατὰ τὸ] Κατὰ τὸ ἀρχ. *Vat.*

h Τοῦ ἀρχιερέως Ἰωάννου μνημεῖον,] Conf. supr. lib. 5. c. 6. §. 2. SPANH. Artic. τοῦ Abest a *L. B.*

i Θανατῶντι] θανατῶν, θανάτου ἐπιθυμοῦν. *Hesych.* SPANH.

k Ἀδυσώπητον] Εὐδυσώπητον *Big.* & *Vat.* ἀδυσώπητον, ἀπροσωπόληπτον, *Suid.*

l Πρὸς οὓς] Καὶ πρὸς οὓς καὶ τὸ ν. *Big.*

m Ληφθῆναι] λειφθῆναι *L. B.*

n Ἑαυτῷ σφόδρα] Σφόδρα ἑαυτοῦ *Big.* σφόδρα αὐτῷ *Bod.* αὐτῷ σφόδρα *L. B.* σφόδρα delet *Rost.* & ponit mox post ὑπερήφανος.

o Ὄνομα,] Τοὔνομα *Big.*

p Ἐπιβὰς τῷ νεκρῷ,] Ἐπιστὰς *Big.*

q Ἀνέσειε καὶ τῇ λαιᾷ τὸν θυρεὸν,] Τῇ δεξιᾷ ἀνέσειε legisse videtur *Ruf.* qui vertit, *dextraque cruentum gladium* &c.

r Ὁ δὲ δινηθεὶς] Ὁ δὲ ὀδυνηθεὶς *Voss.*

s Ἐκ τῶν ἀλγηδόνων] Ὑπὸ τῶν *Big.*

t Τοῖς ἀλόγως εὐτυχοῦσι] τῆς ἀλώσεως ἐντ. *Rost*

v Ἑβδόμῃ καὶ εἰκάδι] Εἰκάδι ἑβδόμῃ *Big.*

x Ὑπ' αὐτῆς ὀροφῆς,] Ita rescripsi è *Cod. Big.* antea erat ὑπ' αὐταῖς in *Editis*. in nonnullis *MSS.* ὑπ' αὐτῆς, & in *L. B.* ἐπ' αὐτῆς.

do itemque ſulphure ac bitumine replevere: deinde, tanquam ſcilicet labore defatigati, cedebant. Quare multi quidem improviſi, *temerario* impetu concitati, inſtabant fugientibus, & in porticum aſcendere admotis ſcalis nitebantur: at prudentiores, nullam fugæ cauſam Judæis fuiſſe cogitantes, locis ſuis manebant. Veruntamen iis qui aſcenderunt repleta erat porticus: & mox Judæi ipſam totam ſuccendunt. Cum autem undique ſubito flamma excitaretur, & Romanos qui extra periculum ſteterunt ingens ſtupor invaſit, & eos quos incendium ceperat occupavit deſperatio. Qui vero flammis circundati erant, alii ſemetipſos retrorſum in urbem præcipitabant, alii vero in hoſtes: multique ſpe ſalutis in ſuos deſilientes membra frangebant: plurimos, dum effugere conantur, præveniebat incendium: nonnullique ferro flammam *antevertebant.* ſtatim vero & eos, qui aliàs neci darentur, ignis comprehendebat, longe lateque pervagatus. Cæſarem vero, licet morientibus ſuccenſentem, quod injuſſi porticum aſcenderant, miſericordia tamen eorum tetigit, cum & nemo opem ferre poſſet. hoc erat tamen ſolatio pereuntibus, ipſum dolentem cernere, pro quo vitam quiſque prodigebat: nam palam erat, quod eos clamaret, & proſiliret, comiteſque ſuos obſecraret pro virili quemque ſua auxilium ferre. Has voces & dolorem *Cæſaris*, veluti ſplendidas exſequias, quiſque reportans, hilari animo moriebatur. Cæterum nonnulli, in partem porticûs latiorem recepti, ex igni quidem evaſerunt, à Judæis vero circundati diu quidem ſaucii reſtiterunt: tandem vero univerſi cecidêre.

Judæorum dolus qui Romanis in perniciem cedit.

Romani flammis pereuntes concitant miſericordiam Cæſari.

2. Et poſtremo quidam ex illis juvenis, nomine Longus, toti huic calamitati ornamento fuit: & quamvis ſigillatim digni ſunt memoria qui periere, *omnium* tamen fortiſſimum ſe oſtendit. quem Judæi quidem, & quia fortis erat & quia interficere eum cupiebant, ad ipſos fide ſua data deſcendere hortabantur. Frater vero ejus Cornelius, qui ex altera parte ſtabat, ne gloriam ſuam Romanamque militiam dehoneſtaret, *orabat.* Huic dicto audiens, ſublatoque altius gladio, ut ab utraque parte cerneretur, ſemetipſum occidit. Eorum autem, qui ab igne circundati erant, Artorius quidam calliditate ſervatus eſt. Appellato enim clara voce Lucio quodam commilitone & contubernale ſuo, „ hæredem te, inquit, relinquo totius patrimonii „ mei, ſi propius accedens me exceperis." Cum autem is prompto animo accurriſſet, ille quidem, qui ſe in eum projecerat, vitam ſervavit; qui vero eum exceperat, pondere alliſus pavimento continuo moritur. Hoc ipſum quod accidit pauliſper quidem Romanis mœſtitiam inferebat; in poſterum tamen cautiores effecit, & adverſus Judæorum inſidias nonnihil contulit; quibus plerumque, ex locorum ignoratione hominumque ingenio, lædebantur. Verum porticus exuſta eſt ad turrim uſque

Longi fortitudo.

Artorii calliditas.

Porticus

[y] ἀναπιμπλᾶσιν αὐτῆς, πρὸς δὲ ἀσφάλειαν τε καὶ πίστιν, [z] ἔπειτα ὡς καταπονούμενοι δῆθεν ὑπεχώρουν. πρὸς ὃ τῶν μὲν ἀσκέπτων πολλοί, ταῖς ὁρμαῖς φερόμενοι, προσέκειντο τοῖς ὑποχωροῦσιν, ἐπί τε τὴν στοὰν [a] ἐπήδων προσθέμενοι κλίμακας· οἱ δὲ συνετώτεροι, [b] τὴν ἄλογον τροπὴν τῶν Ἰουδαίων ὑπονοήσαντες, ἔμενον. κατεπλήσθη μέντοι τῶν ἀναπηδησάντων ἡ στοά, κἀν τούτῳ οἱ Ἰουδαῖοι πᾶσαν [c] ὑποπιμπρῶσιν αὐτήν. αἰρομένης δ' αἰφνιδίως πάντοθεν τῆς φλογός, τοὺς τε ἔξω τοῦ κινδύνου Ῥωμαίους ἔκπληξις ἐπέσχε δεινή, καὶ τοὺς περισχεθέντας ἀμηχανία. κυκλούμενοι δὲ ὑπὸ τῆς φλογός, οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν ὀπίσω [d] κατεκρήμνιζον ἑαυτούς, οἱ δ' εἰς τοὺς πολεμίους· πολλοὶ δ' ἐλπίδι σωτηρίας [e] εἰς τοὺς σφετέρους καταπηδῶντες ἐκλῶντο τὰ μέλη, πλείστων δ' ἔφθανε τὰς ὁρμὰς τὸ πῦρ, καί τινες τὴν φλόγα σιδήρῳ. περιεῖχε δ' εὐθέως καὶ τοὺς ἄλλως φθειρομένους τὸ πῦρ, ἐπὶ πλεῖστον ἐκφερόμενον. Καίσαρα δέ, [f] καίπερ χαλεπαίνοντα τοῖς ἀπολλυμένοις, ἐπειδὴ δίχα παραγγέλματος [g] ἀναβεβήκεσαν, ὅμως οἶκτος εἰσῄει τῶν ἀνδρῶν, καὶ μηδενὸς προσαμύνειν δυναμένου. τοῦτο γοῦν παραμύθιον ἦν τοῖς φθειρομένοις, τὸ βλέπειν ὑπὲρ οὗ τις ἠφίει τὴν ψυχὴν ὀδυνώμενον· βοῶν τε γὰρ αὐτοῖς καὶ προπηδῶν, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐκ τῶν ἐνόντων ἐπαμύνειν παρακαλῶν, δῆλος ἦν. τὰς δὲ φωνὰς ἕκαστος καὶ τὴν διάθεσιν, ὥσπερ τι λαμπρὸν ἀποφέρων ἐντάφιον, [h] εὔθυμος ἀπέθνησκεν. ἔνιοι γε μήν, ἐπὶ τὸν τοῖχον τῆς στοᾶς ὄντα πλατὺν ἀναχωρήσαντες, ἐκ μὲν τοῦ πυρὸς διεσώθησαν, ὑπὸ δὲ τῶν Ἰουδαίων περισχεθέντες ἐπιπολὺ μὲν ἀντέσχον διατιτρωσκόμενοι· τέλος δὲ πάντες ἔπεσον.

β'. [i] Καὶ τελευταῖον τις αὐτῶν νεανίας, ὄνομα [k] Λόγγος, ὅλον [l] ἐπικοσμήσας τὸ πάθος, καὶ κατ' ἄνδρα μνήμης ἀξίων ὄντων [m] πάντων τῶν ἀπολωλότων, ἄριστος φανείς. ὃν οἱ μὲν Ἰουδαῖοι τῆς τε ἀλκῆς ἀγάμενοι, καὶ ἄλλως ἀνελεῖν [n] θέλοντες, καταβῆναι πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ δεξιᾷ παρεκάλουν. ὁ δὲ ἀδελφὸς Κορνήλιος ἐκ θατέρου, μὴ [o] καταισχύναι τὸ σφέτερον κλέος, καὶ τὴν Ῥωμαίων στρατιάν. τούτῳ πεισθείς, καὶ διαράμενος φανερὸν ἑκατέροις τοῖς τάγμασι τὸ ξίφος, ἑαυτὸν ἀναιρεῖ. τῶν δὲ τῷ πυρὶ περισχεθέντων, [p] Ἀρτώριός τις πανουργίᾳ διασώζεται. προσκαλεσάμενος γάρ τινα τῶν [q] συστρατιωτῶν Λούκιον, ᾧ [r] συνεσκήνου, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, „ κληρονόμον, ἔφη, καταλείπω σε τῶν ἐμαυτοῦ „ κτημάτων, εἰ προσελθὼν με δέξαιο." τοῦ δὲ ἑτοίμως προσδραμόντος, ὁ μὲν ἐπ' αὐτὸν κατενεχθείς, ἔζησεν· ὁ δὲ δεξάμενος, ὑπὸ τοῦ βάρους τῷ λιθοστρώτῳ [s] προσαραχθείς, παραχρῆμα θνήσκει. τοῦτο τὸ πάθος πρὸς καιρὸν μὲν Ῥωμαίοις ἐνεποίησεν ἀθυμίαν, πρὸς δὲ τὸ μέλλον ὅμως [t] κατεσκεύασε φυλακτικωτέρους, καὶ πρὸς τὰς [v] Ἰουδαίων [x] ἀπάτας ὠφέλησεν, ἐν αἷς τὰ πολλὰ [y] δι' ἄγνοιαν τῶν τόπων καὶ τὸ ἦθος τῶν ἀνδρῶν ἐβλάπτοντο. κατεκάη δὲ ἡ στοὰ μέ-

χρι

y Ἀναπιμπλᾶσιν αὐτῆς,] Ἀναπιμπλᾶσιν σύμπασης *Big.*

z Ἔπειτα ὡς καταπονούμενοι δῆθεν] Ἐπεὶ δὲ *Big.*

a Ἐπήδων προσθέμενοι κλίμακας·] Ἀναπήδων *Big.*

b Τὴν ἄλογον τροπὴν] Illud τὴν è *Codd. MSS.* quibus mox (v. 4.) deeſt οἱ.

c Ὑποπιμπρῶσιν] ſupr. c. 2. §. 9. ὑποπιπρῶσι. πιπράω nempe & πιμπράω dicitur. Spanh.

d Κατεκρήμνιζον] κατακρήμνον *Roſt.*

e Εἰς τοὺς σφετέρους] Εἰς τὰ φρέατα legiſſe videtur *Ruf.* qui vertit, *in puteos.*

f Καίπερ χαλεπαίνοντα] Illud καίπερ non agnoſcit *Big.*

g Ἀναβεβήκεσαν,] Ἀναβεβήκασιν *Big.* ἀναβήκισαν *Roſt.*

h Εὔθυμος ἀπέθνησκεν.] Εὐθύμως *Big.*

i Καὶ τελευταῖον] Τελευταῖος αὐτῶν τὶς *Big.* Forſan τελευταῖος δ' αὐτῶν, cum *Rufino.*

k Λόγγος,] Λογγῖνος *Roſt.*

l Ἐπικοσμήσας τὸ πάθος,] Pro ἐπεκόσμησε, *participiis* ſæpe poſitis cum ellipſi verbi εἰμὶ pro ipſo ſuo *verbo finito.*

m Πάντων τῶν ἀπολωλότων,] Πάντων deeſt *Big.* neque agnoſcit *Ruf.* qui tamen mox ante ἄριστος vocem eandem habuiſſe videtur.

n Θέλοντες,] Ita è *Cod. Big.* non diſſentiente, ut videtur, *Rufino*, qui vertit, *& quia interficere eum cupiebant.* antea erat ἀσθενοῦντες.

o Καταισχύναι] καταισχυνθῆναι *L. B.* & *Roſt.*

p Ἀρτώριός τις] Ἀντώνιός τις *L. B.*

q Συστρατιωτῶν Λούκιον,] Ita *Big.* & *Ruf.* στρατιωτῶν in *cateris.*

r Συνεσκήνου,] σύσκηνος de Euripide in eadem ſcena verſato cum Sophocle *Plutarch. de Aud. Poët.* p. 47. ab *H. Grot.* Spanh.

s Προσαραχθείς,] Προσρασχθεὶς *Big.*

t Κατεσκεύασε φυλακτικωτέρους,] Ἀπαρακλήτους παρεσκεύασε φ. *Big.*

v Ἰουδαίων] τῶν Ἰουδ. *L. B.*

x Ἀπάτας] ἐνέδρας *L. B.* & *Roſt.*

y Δι' ἄγνοιαν τῶν τόπων] Δι' ἀπόνοιαν *Big.* Paulo aliter quam edidimus legiſſe videtur *Ruf.* qui vertit, *loca moreſque hominum neſcientes.*

z In-

χρι τοῦ Ἰωάννου πύργου, ὃν ἐκεῖνος ἐν τῷ πρὸς Σίμωνα πολέμῳ κατεσκεύασεν, ὑπὲρ τὰς ἐξαγούσας ὑπὲρ τὸν ξυστὸν πύλας· τὸ δὲ λοιπὸν ἐπιδιεφθαρμένοις ἤδη [z] Ἰουδαῖοι [a] τοῖς ἀναβᾶσιν [b] ἀπέκοψαν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ καὶ Ῥωμαῖοι [c] τὴν βόρειον στοὰν ἐνέπρησαν μέχρι τῆς ἀνατολικῆς ὅλην, ὧν ἡ συνάπτουσα γωνία τῆς Κεδρῶνος καλουμένης φάραγγος ὑπερδεδόμητο, παρ' ὃ καὶ φοβερὸν ἦν τὸ βάθος. καὶ τὰ μὲν περὶ τὸ ἱερὸν ἐν τούτοις ἦν.

γ'. [d] Τῶν δ' ὑπὸ τοῦ λιμοῦ φθειρομένων κατὰ τὴν πόλιν ἄπειρον μὲν ἔπιπτε τὸ πλῆθος· ἀδιήγητα δὲ συνέβαινε τὰ πάθη. καθ' ἑκάστην γὰρ οἰκίαν εἴ που τροφῆς [e] παραφανείη σκιά, πόλεμος ἦν, καὶ διὰ χειρῶν ἐχώρουν οἱ φίλτατοι πρὸς ἀλλήλους, ἐξαρπάζοντες τὰ ταλαίπωρα τῆς ψυχῆς ἐφόδια. πίστις δ' ἀπορίας, οὐδὲ τοῖς θνήσκουσιν ἦν. ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκπνέοντας οἱ λῃσταὶ διηρεύνων, μή τις ὑπὸ κόλπον ἔχων τροφὴν σκήπτοιτο τὸν θάνατον [f] αὐτῷ. [g] οἱ δ' ὑπ' ἐνδείας κεχηνότες, ὥσπερ [h] λυσσῶντες κύνες ἐσφάλλοντο, καὶ [i] παρεφέροντο. [k] ταῖς τε θύραις ἐνσειόμενοι μεθυόντων τρόπον, καὶ ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς αὐτοὺς οἴκους εἰσεπήδων δὶς ἢ τρὶς ὥρᾳ μιᾷ. πάντα δ' ὑπ' ὀδόντας ἦγεν ἡ ἀνάγκη, καὶ τὰ μηδὲ τοῖς ῥυπαρωτάτοις τῶν [l] ἀλόγων ζώων πρόσφορα συλλέγοντες ἐσθίειν ὑπέφερον. ζωστήρων [m] γοῦν καὶ ὑποδημάτων τὸ τελευταῖον οὐκ ἀπέχοντο, καὶ τὰ δέρματα τῶν θυρεῶν [n] ἀποδέροντες [o] ἐμασῶντο. τροφὴ δ' [p] ἦν καὶ χόρτου τισὶ παλαιοῦ σπαράγματα. [q] τὰς γὰρ [r] ἶνας ἔνιοι συλλέγοντες, ἐλάχιστον σταθμὸν ἐπώλουν Ἀττικῶν τεσσάρων. καὶ τί δεῖ τὴν ἐπ' ἀψύχοις ἀναίδειαν τοῦ λιμοῦ λέγειν; εἶμι γὰρ [s] αὐτοῦ δηλώσων ἔργον, [t] οἷον μήτε παρ' Ἕλλησι, μήτε παρὰ βαρβάροις [v] ἱστόρηται, [x] φρικτὸν μὲν εἰπεῖν, ἄπιστον δ' ἀκοῦσαι. καὶ [y] ἐγὼ δὲ μὴ δόξαιμι τερατεύεσθαι τοῖς αὖθις ἀνθρώποις, κἂν [z] παρέλιπον τὴν συμφορὰν ἡδέως, εἰ μὴ τῶν κατ' ἐμαυτὸν εἶχον ἀπείρους μάρτυρας. ἄλλως τε καὶ ψυχρὰν [a] ἂν κατεθέμην τῇ πατρίδι χάριν, καθυφέμενος [b] τὸν λόγον [c] οὗ πέπονθε τὰ ἔργα.

δ'. Γυνὴ [d] τὶς τῶν ὑπὲρ τὸν Ἰορδάνην κατοικούντων, Μαρία τοὔνομα, πατρὸς Ἐλεαζάρου, κώμης [e] Βη-

Joannis, quam ille, cum bellum adversus Simonem gereret, ædificaverat * super portas quæ ultra Xystum ducerent: reliquum vero Judæi, postquam consumpti fuerant qui ascenderant, absciderunt. Sequenti autem die Romani quoque porticum septentrionalem ad orientalem usque totam incenderunt, quarum angulus utrasque connectens super vallem quæ Cedronis appellatur ædificata erat, ubi & horribilis erat ejus profunditas. Et circa templum quidem ita se res habebant.

templi exusta.

Aliud porticuum incendium.

3. Eorum autem qui per civitatem fame perierunt infinita quidem cecidit multitudo: calamitates vero quas passi sunt enarrari non possunt. Per singulas quippe domos, sicubi vel umbra apparuisset cibi, bellum *illico* gerebatur, & amicissimi quique inter se *acriter* dimicabant, sibi invicem misera vitæ subsidia eripientes. Nec mors ipsa fidem penuriæ faciebat: sed eos etiam qui extremum spiritum exhalabant, perscrutabantur latrones, ne quis forte, cibum in sinu abditum gerens, se mori simularet. ipsi autem *latrones* præ inedia hiantes, huc illuc, tanquam rabidi canes, vagi atque incerti ferebantur: & foribus illisi instar ebriorum, etiam præ consilii inopia in easdem domos bis terve unius horæ spatio irruebant. Porro omnia *absque discrimine* necessitas mandere cogebat: atque etiam quæ ne sordidissimis quidem animalium ratione carentium usui sunt, *ea* colligentes comedere sustinebant. immo & nec cingulis nec calceamentis denique abstinuerunt, atque ipsa scutorum coria avulsa dentibus conficiebant. Quin etiam nonnullis vetusta fæni præsegmina esui fuere: quidam enim festucas colligentes, levissimum pondus quatuor drachmis Atticis venundabant. Et quid opus est impudentiam *atque improbitatem* famis ex rebus inanimatis ostendere? nam facinus dicturus sum, quale nec apud Græcos nec Barbaros *gestum fuisse* memoratur; & quod dictu quidem horrendum, auditu vero incredibile videbitur. Atque libens *certe* hanc calamitatem ipse præteriissem, ne posteris *fabulas ac* portenta loqui existimer, nisi ex nostræ ætatis hominibus testes haberem *prope* innumeros. Cæterum & frigidam *quandam* patriæ referrem gratiam, si quæ mala re ipsa perpessa est oratione dissimularem.

VII. *Ingens in urbe fames.*

4. Mulier ex iis qui trans Jordanem habitant, Maria nomine, patre *prognata* Eleazaro, ex vico Bethezob,

VIII. *Maria femina nobilis*

z Ἰουδαῖοι] Ita cum *Cod. Gall.* Ἰουδαίοις in *Editis Aliisque*.

a Τοῖς ἀναβᾶσιν] τὴν ἀνάβασιν *L. B.*

b Ἀπέκοψαν.] Sic *Big. Busb. Rhed. Vat. Rost.* & *Voss.* ἐπέκοψαν in *cæteris*.

c Τὴν βόρειον στοὰν] τὸ βορ. deleto στοὰν *Rost.*

d Τῶν δ' ὑπὸ τοῦ λιμοῦ &c.] Refertur hæc §. & sequ. à *Chrysost. T. VI. Edit. Eton.* p. 166. n. l. 6. &c. & *ab Euseb. H. Eccl.* lib. III. c. IV. p. 78. C. *apud Chrysost. Edit. Paris.* Tom. 4. p. 414. 415. SPANH.

e Παραφανείη σκιά,] Παρεφάνη *Big.*

f Αὐτῷ.] Ita *Chrysostomus* ex Editione *H. Savilii*, tom. 6. p. 166. ἑαυτῷ in Edit. *Fr. Duc.* tom. 4. p. 414. αὐτῶν *Busb.* & *Rhed.* αὐτῷ *Euseb.* & *Niceph.* in *Eccl. Hist.* l. 3. c. 6. ἑαυτῷ *Chrys.* SPANH.

g Οἱ δ' ὑπ' ἐνδείας κεχηνότες, ὥσπερ] Οἱ δ' ὑπ' ἐνδείας λυσσῶντες, ὥσπερ κεχηνότες κύνες, ἐφήλλοντο καὶ παρεφέροντο, *illi porro præ inopia insanientes, sicuti rabidi hiantesque canes in ædes insiliebant, & huc atque illuc currentes ferebantur* &c. apud *Niceph.*

h Λυσσῶντες] λυττῶντες *Chrys.* SPANH.

i Παρεφέροντο] Παρεφαίνοντο *Busb.*

k Ταῖς τε θύραις ἐνσειόμενοι] In *Chrysostomo Savilii*, ταῖς θύραις ἐνσειόμενοι μεθυόντων τρόπον, ὑπ' ἀμηχανίας ἢ εἰς τ.

l Ἀλόγων ζώων] Vox ἀλόγων deest *Chrysost. Savilii.*

m Γοῦν καὶ ὑποδημάτων] Δὲ in *Chrysost. Savilii.* verum γοῦν in margine.

n Ἀποδέροντες] Ἀποσπῶντες *Chrysost. Savilii* in *textu*, ἀποδέροντες in *margine*.

o Ἐμασῶντο.] Ἐμασῶντο *Euseb. Niceph.* & *Chrysost. Savilii.* ἐμαζῶντο *Chrys.* & *Euseb.* SPANH.

p Ἦν καὶ χόρτου] ἐάν τισι καὶ χορτ. Id. SPANH.

q Τὰς γὰρ] Conf. supr. lib. 5. c. 13. §. 6. SPANH.

r Ἶνας ἔνιοι συλλέγοντες] *Aliis* ἴνας & ἶνας. ἴνας quoque *Chrysost.* & *Euseb.* SPANH. & *Lugd. Bat.*

s Αὐτοῦ δηλώσων] Αὐτῷ *Niceph.*

t Οἷον μήτε] Ὁποῖον *Euseb.* & *Niceph.* ὃ *Voss.* & *Chrysost. Savilii.* ὃ μήτε *Chrys.* SPANH.

v Ἱστόρηται,] Ex eo tempore nonnulla exstiterunt hujusce rei exempla. *Olympiodorus* apud *Photium* meminit mulieris Vandalicæ quæ quatuor liberos suos devoravit. *Procopius* (de *bello Gothico* l. 2. c. 20.) narrat duas feminas aliquot viros comedisse. Quin & nuper (anno sc. MDCCX.) mulier in Lithuania fame urgente duos liberos suos comedit.

x Φρικτὸν μὲν εἰπεῖν,] Φρικτὸν μὲν εἰπεῖν, φρικτὸν δ' ἀκοῦσαι *Niceph.*

y Ἐγὼ δὲ] ἔγωγε *Chrys.* SPANH.

z Παρέλιπον τὴν συμφορὰν ἡδέως,] Παρέλειπον *Big.*

a Ἂν κατεθέμην] Illud ἂν è *Cod. Big. Rost. Chrysost. Euseb.* & *Niceph.*

b Τὸν λόγον] Τὸν λόγον, ὧν *Big.* & *Euseb.* τῶν λόγων, ὧν in aliquot *Eusebii Codd.* & in *Chrysost. Savilii.*

c Οὗ πέπονθε τὰ ἔργα.] ὧν *Euseb.* SPANH.

d Τὶς τῶν ὑπὲρ τὸν Ἰορδάνην κατοικούντων,] Illud τὶς non agnoscunt *Euseb. Niceph.* & *Chrysost.*

e Βηθεζώβ,] Ita rescripsi ex Hebraïco בית־אזוב quod οἶκος ὑσσώπου significat. Si quis malit Βηθεζῶβα, Βηθεζοῦβα, aut Βαθεζώβ, per me licet. antea erat Βαθεχὼρ aut Βαθεζὼρ in *Græcis Josephi*. in *Latinis* ex versione *Rufini*, aut *Vetezobra*, aut *Bethezob*. quo modo apud *Joannem Saresberiensem* in *Policratico* lib. 2. c. 6. Βηθεζὼ *Chrysostomo*, Βαθεζὼρ *Euseb.* Βαθεχζὼρ *Niceph.* HUDS. Βαθεσώβ legend. ut conveniat cum re significata, *domus Hyssopi*. Βαθεζὼρ ex *Josepho* profert *Euseb.* Facile autem ex β. fit ρ. REL. Conf. supr. lib. 5. c. 4. §. 2. SPANH.

* Super portas regiæ domus, quam Ezechias sibi rex ad habitandum condidit, *Pseudo-Hegesipp.*

f Ἰουδ-

Hierosolymis obsessa. thezob; significat autem id hyssopi domum, genere atque opibus illustris, cum Hierosolyma perfugisset una cum reliqua *hominum* multitudine obsessa tenebatur. Hujus alias quidem facultates, quas illa è regione ultra amnem collectas in urbem advexerat, *jam* tyranni diripuerant: reliquias vero rerum pretiosarum, & si quid alimenti conquiri poterat, irruentes quotidie satellites auferebant. *Eadem fame urgente filium suum comedit.* Itaque gravis indignatio mulieri incessit: ac sæpenumero conviciis & imprecationibus prædones in semetipsam irritabat. Cum autem nemo *illorum* aut ira incensus aut ex misericordia ipsam interficeret, tæderetque ipsam aliis quidem cibum parare, nec vero jam parandi modus ullus superesset, sed fames per viscera ac medullas grassaretur, fameque ipsa gravius etiam ira excandesceret, in consilium adhibita indignatione itemque necessitate, contra naturam *ipsam audacter* ibat, cumque filium arripuisset, (erat autem ipsi puer adhuc lactens) „ infans, inquit, miselle, bello & „ fame & seditione gliscentibus, cui te servave„ ro? Apud Romanos quidem, tametsi vivere „ detur, servitus nos manet. Verum & servitu„ tem prævenit fames, & factiosi *his* utrisque „ acerbiores sunt. Agedum, esto mihi cibus, & „ seditiosis furia, * atque vitæ fabula, quæ sola „ deest cladibus Judæorum." Simul ac ista diceret filium jugulat: coctum deinde *ipsa* quidem dimidium *ejus* comedit, adopertum vero reliquum servabat. Confestim vero seditiosi aderant, & nefario odore *naribus* hausto, eam se statim necaturos minabantur, nisi quod parasset in conspectum daret. Illa autem, cum bonam ipsis partem se reservasse dixisset, reliquias filii sui detexit. Atque horror continuo stuporque eos invasit, stabantque spectaculo attoniti. Tum illa, „ meus, „ inquit, vere est filius, meumque hoc facinus. „ Edite, nam & ipsa comedi. Nolite fieri femina „ molliores, aut matre misericordiores. Quod si „ *fortasse* religiosi estis, & ab esu victimæ meæ ab„ horretis, ego quidem dimidium *jam* consumpsi, „ reliquum perinde mihi maneat." Post hæc illi quidem trementes abscessere, ad hoc unum pavidi *atque imbelles*, & hoc genere alimenti ægre matri relicto. Mox autem eo scelere universa civitas repleta est: & quisque facinus illud ante oculos proponens, tanquam à seipso perpetratum esset, hor-

θεζώβ, σημαίνει δὲ τοῦτο οἶκος [f] ὑσσώπου, διὰ γένος καὶ πλοῦτον ἐπίσημος, μετὰ τοῦ λοιποῦ πλήθους εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καταφυγοῦσα συνεπολιορκεῖτο. ταύτης τὴν μὲν ἄλλην κτῆσιν οἱ τύραννοι διήρπασαν, ὅσην ἐκ τῆς Περαίας ἀνασκευασαμένη μετήνεγκεν εἰς τὴν πόλιν· τὰ δὲ λείψανα τῶν κειμηλίων, κἂν [g] εἴ τι τροφῆς ἐπινοηθείη, [h] καθ᾽ ἡμέραν εἰσπηδῶντες ἥρπαζον οἱ δορυφόροι. δεινὴ [i] δὴ τὸ γύναιον ἀγανάκτησις εἰσῄει, καὶ πολλάκις λοιδοροῦσα καὶ καταρωμένη τοὺς ἅρπαγας ἐφ᾽ ἑαυτὴν ἠρέθιζεν. ὡς δ᾽ οὔτε παροξυνόμενός τις οὔτ᾽ ἐλεῶν αὐτὴν ἀνῄρει, καὶ τὸ μὲν [k] εὑρεῖν τὶ σιτίου ἄλλοις [l] ἐκοπία, πανταχόθεν δ᾽ ἄπορον ἦν ἤδη καὶ τὸ εὑρεῖν, ὁ λιμὸς δὲ διὰ σπλάγχνων καὶ μυελῶν [m] ἐχώρει, καὶ [n] τοῦ λιμοῦ μᾶλλον [o] ἐξέκαιον οἱ θυμοί, σύμβουλον λαβοῦσα τὴν [p] ὀργὴν μετὰ τῆς ἀνάγκης ἐπὶ τὴν φύσιν ἐχώρει, καὶ τὸ τέκνον, ἦν δ᾽ αὐτῇ παῖς [q] ὑπομάστιος, [r] ἁρπασαμένη, „ βρέφος, εἶπεν, „ ἄθλιον, ἐν πολέμῳ καὶ λιμῷ καὶ στάσει, τίνι σε „ [s] τηρήσω; τὰ μὲν παρὰ Ῥωμαίοις, δουλεία κἂν [t] ζήσωμεν [v] ἐπ᾽ αὐτοῖς. φθάνει δὲ [x] καὶ δουλείαν ὁ λιμός, „ οἱ στασιασταὶ δ᾽ ἀμφοτέρων χαλεπώτεροι. ἴθι γενοῦ „ μοι τροφή, καὶ τοῖς στασιασταῖς [y] ἐριννύς, καὶ τῷ „ βίῳ μῦθος, ὁ μόνος ἐλλείπων ταῖς Ἰουδαίων συμ„ φοραῖς." καὶ ταῦθ᾽ ἅμα λέγουσα κτείνει τὸν υἱόν, ἔπειτ᾽ ὀπτήσασα τὸ μὲν ἥμισυ [z] κατεσθίει, τὸ δὲ λοιπὸν [a] κατακαλύψασα ἐφύλαττεν. εὐθέως δ᾽ οἱ στασιασταὶ παρῆσαν, καὶ τῆς ἀθεμίτου κνίσης σπάσαντες ἠπείλουν, εἰ μὴ δείξειε τὸ παρασκευασθέν, ἀποσφάξειν αὐτὴν εὐθέως. ἡ δὲ καὶ μοῖραν αὐτοῖς εἰποῦσα καλὴν τετηρηκέναι, τὰ λείψανα τοῦ τέκνου [b] διεκάλυψε. τοὺς δὲ εὐθέως [c] φρίκη καὶ φρενῶν ἔκστασις ᾕρει, καὶ [d] παρὰ τὴν ὄψιν [e] ἐπεπήγεσαν. ἡ δέ, „ ἐμόν, ἔφη, τοῦτο τὸ τέκνον „ γνήσιον, καὶ τὸ ἔργον ἐμόν. φάγετε, καὶ γὰρ ἐγὼ „ βέβρωκα. [f] μὴ γένησθε μήτε μαλακώτεροι γυναι„ κὸς, μήτε συμπαθέστεροι μητρός. [g] εἰ δ᾽ καὶ ὑμεῖς „ εὐσεβεῖς, καὶ τὴν ἐμὴν ἀποστρέφεσθε θυσίαν, [h] ἐγὼ μὲν „ ἥμισυ βέβρωκα, καὶ τὸ λοιπὸν δ᾽ ἐμοὶ μενέτω. μετὰ ταῦτα οἱ μὲν τρέμοντες ἐξῄεσαν, πρὸς ἓν τοῦτο δειλοί, [i] καὶ μόλις ταύτης τῆς τροφῆς τῇ μητρὶ παραχωρήσαντες. [k] ἀνεπλήσθη δ᾽ εὐθέως ὅλη τοῦ μύσους ἡ πόλις, καὶ πρὸ ὀμμάτων ἕκαστος τὸ πάθος [l] λαμβάνων, [m] ὡς παρ᾽ αὐτῷ καινοτομηθὲν ἔφριττεν.

f Ὑσσώπου,] Ἰωσήπου *Rost.*
g Εἴ τι τροφῆς] Εἴ τι ἄλλο τροφῆς *Niceph.*
h Καθ᾽ ἡμέραν] Ita cum *MSS. Euseb. Chrysost.* & *Niceph.* antea erat καθ᾽ ἡμέρας.
i Δὴ τὸ γύναιον] *Al.* δὲ, & apud *Euseb.* δέ τις τὸ γ.
k Εὑρεῖν τὶ σιτίου] Hoc modo scribendum censui. εὑρεῖν τὶ σιτίον ἄλλως in *Editis Josephi.* τὶ σιτίον ἄλλοις *Big.* & *Busb.* τὶ σιτίου ἄλλως *Chrysost. Savilii.* τὶ σιτίον ἄλλοις *Chrysost. Frontonis-Duc.* εὑρεῖν σιτίον ἄλλοις *Euseb.* τὶ σιτίον ἄλλοις *Niceph.* εὑρ. σιτ. *Euseb.* SPANH.
l Εκοπία,] ἐκοπίων supr. c. 2. §. 6. SPANH.
m Εχώρει,] Ita *MSS. Gen.* ἀνεχώρει.
n Τοῦ λιμοῦ] Τοῦ Abest a *L. B.*
o Εξέκαιον οἱ θυμοὶ,] Εξεκαίοντο in melioribus *Eusebii* libris.
p Οργὴν μετὰ τῆς ἀνάγκης] Ορμὴν in aliquibus *Chrysostomi Codd.*
q Υπομάστιος,] *Al.* ὑπομάζιος, ut *L. B.* & *Rost.* & ὑπομάσθιος. HUDS. Janus Gebhardus in crepundiis lib. II. cap. 3. ex Josepho citat ὑπομάζιος, uti & in Alciphrone legi observat ἄλλος μὲν γάρ ἐστιν ὑπομάζιος, & *sububeres* tales infantes Latinis dici. Mox & τηρῶ pro τηρήσω dat. Eusebius autem, qui hanc historiam verbis Josephi refert in historia eccles. lib. III. cap. 6. legit ὑπομάσθιος. REL. ὑπομάζιος *Chrysost.* ὑπομάσθιος *Eus.* SPANH.
r Αρπασαμένη,] Ita *Euseb. Niceph.* & *Chrysost. Savilii.* ὃν ἁρπασαμένη in libris *Josephi Aliisque.* Præter *L. B.* tamen, in quo ὃν non apparet.
s Τηρήσω;] Τηρῶ (prout in *libris* quibusdam) laudat *Gebhardus* in *Crepundiis* l. 2. c. 6.
t Ζήσωμεν] Ita cum *Busb. Rhed. Euseb. Niceph.* & *Chrysost.* antea erat ζήσομεν.

v Επ᾽] Sic *Niceph. Chrysost. Savilii* & *Euseb. Valesii.* ὑπ᾽ αὐτοὺς *L. B.* ἐπ᾽ αὐτοὺς in *Vulgatis Josephi Aliisque.*
x Καὶ δουλείαν] τὴν δουλείαν *L. B.* & *Rost.*
y Ερινύς,] *Erynnim* dixit pro ποινὴν, inquit *Valesius*: pro umbra quæ eos persequeretur & pœnas ab illis exposceret.
z Κατεσθίει,] Prædixerat hoc *Moyses* in *Deut.* c. 28. v. 52. ut & *Hieremias* c. 19. v. 8. Vide *Theod. Metoch.* in *Hist. Rom.* p. 84.
a Κατακαλύψασα] Καταλείψασα in solo *Chrysostomo Savilii*, ubi κατακαλύψασα ad oram.
b Διεκάλυψε.] Διανεκάλυψε in *Eusebio Valesii.*
c Φρίκη καὶ] Φρίκη τε καὶ φρ. in *Chrysostomo Savilii.*
d Παρὰ τὴν ὄψιν] Πρὸς τὴν ὄψιν in *Chrysost. Savilii.*
e Επεπήγεσαν.] Εξεπλάγησαν *Big.*
f Μὴ γένησθε] Μήτε γένησθε μαλ. *Niceph.*
g Εἰ δ᾽ καὶ] Illud καὶ additur ex *L. B.* HAV.
h Εγὼ μὲν ἥμισυ] Εγὼ μὲν οὖν βέβρωκα καὶ τὸ λοιπὸν ἐμοὶ μ. in *Chrysostomo Savilii.* ἐγὼ μὲν βέβρ. *Big.* ἐγὼ ἤδη βέβρ. *Voss.* & *Bod.* nec aliter *Ruf.* qui vertit, *& ego quidem comedi.* ἐγὼ μὲν ὑμῖν βέβρ. *Vat.* & *Niceph.* HUDS. In *Lugd. Bat.* & *Rost.* est ἐγὼ μὲν ἤδη βεβρ.
i Καὶ μόλις] Καὶ μόνης ταύτης τῆς τρυφῆς in *Chrysostomo Savilii*, in *margine* καὶ μόλις ταύτης τῆς τροφῆς.
k Ανεπλήσθη] ἐνεπ. *Chrys.* SPANH.
l Λαμβάνων,] Αναλαμβάνων in *Eusebio Valesiii.*
m Ως παρ᾽] Ως παρ᾽ αὐτοῦ τολμηθὲν *Niceph.* ὥσπερ [ἰσ. ὡς παρ᾽] αὐτῷ τολμηθὲν *Big.* & *Chrysost. Savilii.* ὡς παρ᾽ αὐτῷ τολμηθὲν δεινῶς ἔφριττε in *Eusebio Valesii.*

* *Al.* viventibus autem fabula.

τεν. [n] σπεδὴ δὲ τῶν λιμωττόντων ἐπὶ τὸν θάνατον ἦν, καὶ μακαρισμὸς τῶν φθασάντων, πρὶν ἀκοῦσαι καὶ θεάσασθαι [o] κακὰ τηλικαῦτα.

έ. Ταχέως δὲ καὶ Ρωμαίοις διηγγέλθη τὸ πάθος. τῶν δὲ οἱ μὲν ἠπίστεν, οἱ δὲ [p] ᾤκλειραν, τὲς δὲ [q] πολλὲς εἰς μῖσος τῷ ἔθνες [r] σφοδρότερον συνέβη προελθεῖν. Καῖσαρ δ' ἀπελογεῖτο καὶ περὶ τέτε τῷ Θεῷ, φάσκων, „ παρὰ μὲν αὐτῷ Ιεδαίοις εἰρήνην καὶ αὐ„ τονομίαν προτείνεσθαι, καὶ πάντων ἀμνηστίαν τῶν „ τετολμημένων. τὲς δὲ ἀντὶ μὲν ὁμονοίας στάσιν, „ ἀντὶ δὲ εἰρήνης πόλεμον, πρὸ κόρε δὲ καὶ εὐθηνίας „ λιμὸν αἱρεμένες, ἰδίαις δὲ χερσὶν ἀρξαμένες καίειν „ τὸ συντηρέμενον [s] ὑφ' ἡμῶν ἱερὸν, αὐτὲς εἶναι „ καὶ τοιαύτης τροφῆς ἀξίες. καλύψειν μέντοι τὸ τῆς „ τεκνοφαγίας μύσος αὐτῷ τῷ τῆς πατρίδος πτώ„ ματι, καὶ ἐ καταλείψειν ἐπὶ τῆς οἰκεμένης [t] ἡλίῳ „ καθορᾶν πόλιν, ἐν ᾗ μητέρες ἔτω τρέφονται. προσ„ ήκειν μέντοι πρὸ μητέρων πατράσι τῆς τοιαύτης „ τροφῆς, οἳ καὶ μετὰ τηλικαῦτα πάθη μένεσιν ἐν „ τοῖς ὅπλοις. “ ταῦθ' ἅμα διεξιὼν, ἐνενόει καὶ τῆς ἀπόγνωσιν τῶν ἀνδρῶν. ἐ γὰρ ἂν ἔτι σωφρονῆσαι τὲς πάντα προπεπονθότας, ἐφ' οἷς εἰκὸς ἦν [v] μεταβαλέσθαι, μὴ [x] παθεσιν.

rebat. Exinde cuncti, quos fames premebat, ad mortem properabant, & beatos illos prædicabant, qui antequam tantas calamitates aut oculis aut auditu accepissent, è vita excesserant.

5. Cito autem Romanis etiam nunciata est facti immanitas. eorumque alii fidem *dicentibus* non habebant, alii *obsessos* miserabantur, multisque accidit in vehementius gentis odium ferri. Verum Cæsar hac de re semet Deo excusabat, dicens, „ ab ipso „ quidem Judæis oblatam esse pacem, & suis le„ gibus vivendi arbitrium, & omnium quæ com„ miserant oblivionem. Qui vero pro concordia „ seditionem, pro pace bellum, & pro satietate „ atque abundantia famem optarunt, & suis ma„ nibus templum à nobis conservatum incendere „ cœperant, ipsos etiam hujusmodi alimentum „ commeritos esse. Veruntamen liberorum esûs „ piaculum ipsa patriæ ruina operturum esse, ne„ que Soli relicturum ut in terrarum orbe civita„ tem inspiciat, in qua matres sic vescerentur. cæ„ terum patribus ante matres hujusmodi cibum „ deberi, qui & post tanta mala nolunt arma depo„ nere. ” Simul ac ista diceret secum etiam reputabat hominum desperationem. nec eos amplius sanam mentem recepturos *existimabat*, qui cuncta jam perpessi sunt, * quæ si non passi fuissent, sententiam mutaturos esse verisimile erat.

Titi hac de re protestatio.

ΚΕΦ. δ'.

Ἐπειδὴ τῶν χωμάτων τετελεσμένων προσήγοντο οἱ κριοὶ, ἤνυον δὲ ἐδὲν, ὁ Τίτος τὰς πύλας ὑφάπτειν προσέταξεν· καὶ μετ' ἐ πολὺ ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη, καὶ ἄκοντος αὐτῷ.

Ἤδη δὲ τῶν δύο ταγμάτων συντετελεκότων τὰ χώματα Λώε μηνὸς ὀγδόῃ, προσάγειν ἐκέλευσε τὲς κριὲς κατὰ τὴν ἑσπέριον ἐξέδραν τῷ ἔσωθεν ἱερῷ. πρὸ δὲ τέτων ἓξ ἡμέραις ἀδιαλείπτως ἡ στερροτάτη πασῶν ἑλέπολις, τύπτεσα τὸν τοῖχον, ἐδὲν ἤνυσεν. ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ τῶν ἄλλων τὸ μέγεθος καὶ ἡ ἁρμονία τῶν λίθων ἦν [y] ἀμείνων. τῆς δὲ βορείε πύλης ὑπώρυττον ἕτεροι τὲς θεμελίες, καὶ πολλὰ ταλαιπωρήσαντες [z] τὲς ἔμπροσθεν λίθες ἐξεκύλισαν. ἀνείχετο δ' ὑπὸ τῶν ἐνδοτέρω καὶ διέμενεν ἡ πύλη, μέχρι τὰς διὰ [a] τῶν ὀργάνων καὶ τῶν μοχλῶν ἐπιχειρήσεις ἀπογνόντες, κλίμακας ταῖς στοαῖς προσέφερον. οἱ δὲ Ιεδαῖοι κωλῦσαι μὲν ἐκ ἔφθασαν, ἀναβᾶσι δὲ συμπεσόντες ἐμάχοντο· καὶ τὲς μὲν ἀνωθεντες [b] εἰς τἔπισω κατεκρήμνιζον, τὲς δ' [c] ὑπαντιάζοντες ἀνῄρεν. πολλὲς δὲ τῶν κλιμάκων ἀποβαίνοντας, πρὶν φράξασθαι τοῖς θυρεοῖς, παίοντες ταῖς ῥομφαίαις ἔφθανον· ἐνίας δὲ γεμέσας ὁπλιτῶν κλίμακας [d] παρακλίνοντες ἄνωθεν κατέσειον. ἦν δ' ἐκ ὀλίγος καὶ αὐτῶν φόνος. οἱ δ' ἀνενέγκαντες τὰς σημαίας περὶ αὐτῶν ἐπολέμεν, δεινὴν ἡγέμενοι καὶ [e] πρὸς αἰσχύνης τέτων τὴν ἁρπαγήν. τέλος δὲ, καὶ τῶν σημαιῶν οἱ Ιεδαῖοι κρατῦσι, καὶ τὲς ἀναβάντας δια-

CAP. IV. IX.

Postquam perfectis aggeribus adducti erant arietes inani conatu, Titus portis jussit admoveri ignem: & non longe post templum incensum est, etiam ipso invito.

Octavo autem die Loi mensis, cum duæ legiones aggeres perfecissent, exhedræ orientali templi exterioris arietes admoveri jussit *Titus*. Ante hos vero helepolis, omnium *machinarum* firmissima, sex diebus parietem sine intermissione pulsans, nihil *omnino* profecit. Verum & hac aliisque validior erat murus magnitudine & structura lapidum. Septentrionalis autem portæ alii fundamenta suffodiebant: multumque fatigati exteriores tantum lapides vellere potuere. ab interioribus autem portæ sustinebantur, tamque diu mansere, donec, instrumentorum & vectium moliminibus desperatis, *Romani* scalas porticibus applicuere. Judæi vero id prohibere non festinabant, sed cum iis qui ascenderant congressi dimicabant. & alios quidem retro depellentes præcipitabant; alios vero obviam eis procedentes trucidabant; multosque de scalis descendentes, priusquam se scutis obtegerent, ferientes gladiis præveniebant; nonnullas etiam scalas armatorum plenas in latus declinantes desuper excutiebant. & non parva etiam illorum facta est cædes. Quin & signiferi pro signis dimicabant, rapinam eorum haud ferendam esse sibique dedecori fore existimantes. Postremo tamen Judæi & signis potiuntur, & eos qui ascenderant inter-

Templum arietibus quatitur.

n Σπεδὴ δὲ] Σπεδὴ δὲ λοιπὸν τῶν λ. *Euseb.*
o Κακὰ τηλικαῦτα.] τηλικ. κακὰ *Chrys.* SPANH.
p ᾬκλειραν,] Οἴκτειρον *Voss.*
q Πολλὲς] Λοιπὲς *Big.*
r Σφοδρότερον συνέβη προελθεῖν.] συνέβ. προελ. σφοδρ. *Chrys.* SPANH. συνέβη abest a *Rost.* & mox περὶ τέτε.
s Υπ' ἡμῶν] Υφ' ὑμῶν *Big.*
t Ηλίῳ καθορᾶν πόλιν,] Τῷ ἡλίῳ *Big.*
v Μεταβαλέσθαι,] Μεταβάλλεσθαι *Big.*
x Παθεσιν.] Παθόντας *Busb.* & *Rhed.*
y Αμείνων.] Αμείνω *Big.*
z Τὲς ἔμπροσθεν λίθες] Τὲς ἔξωθεν *Big.* & mox ἐνδοτέρων καὶ διέμενεν.
a Τῶν ὀργάνων] τῶν abest a *L. B.*
b Εἰς] ἐκ *Rost.*
c Υπαντιάζοντες ἀνῄρεν.] Ita lego cum *Cod. Big.* & *Busb.* ὑπαντιάζοντας in *Editis Aliisque.* in *Rufini* versione, *accedentes alios subsidio trucidabant.*
d Παρακλίνοντες ἄνωθεν κατέσειον.] Παρακλίναντες *Big.*
e Πρὸς αἰσχύνης] Ita *Big. Voss. Rost.* & *Bod.* πρὸς αἰσχύνην in *cæteris.*

* Qui cuncta jam pertulissent, quibus, antequam paterentur, mutare sententiam sperabantur, *Ruf.*

f Προ-

Romani amittunt signa.

interficiunt; cæteri vero, clade intereuntium perterriti, discedebant. Et Romanorum quidem nemo non aliquo edito facinore cecidit: è seditiosis vero qui prioribus præliis etiam tunc strenue pugnarunt, & præterea Eleazarus, fratris Simonis tyranni filius. Titus autem, cum vidisset, se alieno templo parcendo, cum militum *suorum* damno & nece id facere, ignem portis subjici jussit.

Anani fuga ad Titum.

2. Interea vero ad eum perfugiunt Ananus Ammauntinus, è Simonis satellitibus cædis avidissimus, cumque eo Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes veniam, quod Judæos victores reliquerant. Titus autem & viros hac in re calliditatis insimulabat, aliaque *illorum* in Judæos crudelitate audita, ad utrumque interficiendum ferebatur; dicens, „ eos necessitate ductos, non sua „ voluntate adesse; minimeque salute esse dignos „ qui ex patria propter ipsos flagrante se proripiunt." Veruntamen iræ prævalebat fides *data*, virosque dimittit; sed non eo loco habendos, quo alios.

Templi incendium.

Jam vero portis milites ignem admoverant, argentumque flammis cito transitum aperuit in ligni materiam; unde continue delatæ *proximas* porticus corripuere. Judæi autem, circumcirca igne conspecto, & animis & corporibus defecerunt, & propter perturbationem defendere aut exstinguere conatus est nemo; obstupidi vero stantes spectabant. non tamen, cum male ipsos haberet quod absumebatur, *reliquo cavebant, sed tanquam jam conflagraret templum, animos acuebant in Romanos. & illo quidem die ac nocte sequuta ignis grassatus est: nam per partes, non simul omnes porticus incendere valuerunt.

Duces Titi nobilissimi advocati in consilium super templo.

3. Postridie autem Titus, parte copiarum exstinguere incendium jussa, viamque ad portas parare, ut legiones expeditius ascenderent, ille duces advocandos curabat. Cumque sex è primariis convenissent, Tiberius Alexander totius militiæ præfectus, & Sextus Cerealis quintæ legionis dux, & † Larcius Lepidus decimæ, & Titus Frugi quintæ-decimæ; cum quibus erat etiam ‡ Æternius Fronto præfectus duarum legionum Alexandrinarum, & Marcus Antonius Julianus procurator Judææ, congregatisque præterea procuratoribus & tribunis, cum illis de templo deliberabat. Atque nonnulli quidem censebant, „ belli jure „ utendum; nunquam enim Judæos res novas „ moliri desituros esse templo manente, quò omnes ubicunque essent se reciperent." Quidam vero monebant, „ si templum relinquerent „ Judæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conservandum esse; sin vero eo conscenso bellarent, comburendum: jam enim castellum, & non amplius templum esse; & deinceps piaculum non ipsos, sed qui id fieri coëgere, commissuros." Titus vero dicebat, „ etsi

Titi cupidi-

φθείρουσιν· οἱ δὲ λοιποὶ, πρὸς τὸ τῶν ἀπολωλότων πάθος ὀῤῥωδοῦντες, ἀνεχώρουν. τῶν μὲν οὖν Ρωμαίων ἄπρακτος οὐδεὶς ἀπέθανε· τῶν δὲ στασιαστῶν, οἱ κατὰ τὰς [f] προτέρας μάχας ἠγωνίσαντο γενναίως καὶ τότε, καὶ Ελεάζαρος ὁ ἀδελφιδοῦς τοῦ τυράννου Σίμωνος. ὁ δὲ [g] Τίτος, ὡς ἑώρα τὴν περὶ τοῖς ἀλλοτρίοις ἱεροῖς φειδὼ [h] πρὸς βλάβης τοῖς στρατιώταις γινομένην καὶ φόνου, τὰς πύλας προσέταξεν ὑφάπτειν.

β'. Εν δὲ τούτῳ πρὸς αὐτὸν αὐτομολοῦσιν, Ανανός τε ὁ ἀπ' Αμμαοῦς, τῶν Σίμωνος δορυφόρων ὁ φονικώτατος, καὶ Αρχέλαος υἱὸς [i] Μαγαδάτου, συγγνώμην [k] ἐλπίσαντες, ἐπειδὴ κρατούντων Ιουδαίων ἀπεχώρουν. Τίτος δὲ καὶ τοῦτο πανούργημα προὐβάλλετο τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὴν ἄλλην περὶ τοὺς Ιουδαίους ὠμότητα πεπυσμένος, ὥρμητο κτείνειν ἑκατέρους· „ ὑπ' ἀνάγκης ἧχθαι, λέγων, „ αὐτοὺς, οὐκ ἐκ προαιρέσεως παρεῖναι, καὶ σωτηρίας „ οὐκ ἀξίους εἶναι τοὺς φλεγομένης ἤδη δι' αὐτοὺς τῆς πατρίδος ἐξαλλομένους." ἐκράτει δ' ὅμως τοῦ θυμοῦ ἡ πίστις, καὶ [l] ἀφίησι τοὺς ἄνδρας· οὐ μὴν ἐν ἴσῃ μοίρᾳ [m] κατέταττε τοῖς ἄλλοις. ἤδη δὲ ταῖς πύλαις [n] οἱ στρατιῶται προσῆγον τὸ πῦρ, καὶ [o] περιτηκόμενος ὁ ἄργυρος [p] διεδίδου ταχέως εἰς τὴν ξυλείαν τὰς φλόγας, ἔνθεν ἀθρόως ἐκφερόμεναι τῶν στοῶν ἐπελαμβάνοντο. τοῖς δ' Ιουδαίοις, ὁρῶσι τὸ πῦρ ἐν κύκλῳ, μετὰ τῶν σωμάτων παρείθησαν αἱ ψυχαὶ, καὶ διὰ τὴν κατάπληξιν ἀμύνειν μὲν ἢ σβεννύειν ὥρμησεν οὐδεὶς, [q] αὖοι δ' ἑστῶτες ἀφεώρων. οὐ μὴν πρὸς τὸ δαπανώμενον ἀθυμοῦντες, εἰς γοῦν τὸ λοιπὸν ἐσωφρόνουν· ἀλλ' ὡς ἤδη καὶ τοῦ ναοῦ καιομένου, τοὺς θυμοὺς ἐπὶ Ρωμαίους ἔθηγον. ἐκείνην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα τὸ πῦρ ἐπεκράτει. κατὰ μέρος γὰρ οὐχ ὁμοῦ πάντοθεν ἴσχυσαν ὑφάψαι τὰς στοάς.

γ'. Τῇ δ' ἐπιούσῃ, Τίτος μέρει τῆς δυνάμεως σβεννύειν τε καὶ [r] παρὰ τὰς πύλας ὁδοποιεῖν εἰς εὐμαρεστέραν τῶν ταγμάτων ἄνοδον κελεύσας, [s] αὐτὸς συνῆγε τοὺς ἡγεμόνας. καὶ [t] συνελθόντων ἓξ τῶν κορυφαιοτάτων, Τιβερίου τε Αλεξάνδρου τοῦ πάντων τῶν στρατευμάτων ἐπάρχοντος, καὶ Σέξτου Κερεαλίου τὸ πέμπτον ἄγοντος τάγμα, καὶ Λαρκίου Λεπίδου τὸ [v] δέκατον, καὶ Τίτου [x] Φρυγίου τὸ πεντεκαιδέκατον, πρὸς οἷς Φρόντων ἦν [y] Αἰτέρνιος, στρατοπεδάρχης [z] τῶν ἀπ' Αλεξανδρείας δύο ταγμάτων, καὶ Μάρκος Αντώνιος Ιουλιανὸς, ὁ τῆς Ιουδαίας ἐπίτροπος, καὶ μετὰ τούτους ἐπιτρόπων καὶ χιλιαρχῶν ἀθροισθέντων, [a] βουλὴν περὶ τοῦ ναοῦ προὐτίθει. τοῖς μὲν οὖν ἐδόκει, „ [b] χρῆσθαι τῷ τοῦ πολέμου νόμῳ· μὴ γὰρ „ ἄν ποτε Ιουδαίους παύσασθαι νεωτερίζοντας τοῦ ναοῦ μένοντος, ἐφ' ὃν οἱ πανταχόθεν συλλέγονται." τινὲς δὲ παρῄνουν, „ εἰ μὲν [c] καταλίποιεν αὐτὸν οἱ Ιουδαῖοι, καὶ „ μηδεὶς [d] ἐπ' αὐτοῦ τὰ ὅπλα θείη, σώζειν· εἰ δὲ „ πολεμοῖεν [e] ἐπιβάντες, καταφλέγειν. φρούριον γὰρ „ οὐκέτι ναὸν εἶναι· καὶ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι τῶν [f] ἀναγκασάντων ἀσέβειαν, οὐκ αὐτῶν." ὁ δὲ Τίτος, „ οὐδ' „ ἂν

f Προτέρας μάχας] Πρότερον *Bod.* προτέρων *Rost.*

g Τίτος,] Καῖσαρ *L. B.* & sæpius permutantur.

h Πρὸς βλάβης] Αἴτιον βλάβης *Big.* πρὸς βλάβην & mox φόνον *Voss.* & *Bod.*

i Μαγαδάτου,] Ita cum *Rufini* libris. Μαγαδδάτου in *Græcis*.

k Ελπίσαντες,] Αἰτούμενοι *Big.* & mox ἀνεχώρουν.

l Αφίησι τοὺς ἄνδρας] Αφίησι γοῦν τοὺς ἄνδρας *Big.*

m Κατέταττε τοῖς ἄλλοις.] Κατέστησε *Big.*

n Οἱ στρατιῶται] Προσήγαγον οἱ στρατιῶται τὸ πῦρ *Big.*

o Περιτηκόμενος ὁ ἄργυρος] Conf. supr. lib. 5. cap. 5. §. 3. SPANH.

p Διεδίδου] ἐδίδου *L. B.* & *Rost.*

q Αὖοι] Αὐτοὺς *Big.* & *Ruf.* αὐτόθι *Vat. L. B.* & *Rost. Lamb. Bos.* in *Animadv. ad Gr. Scriptores*, p. 145. HUDS. Forte αὔειν vel αὖοι siccis oculis &c. sic αὖαι pro ξηραὶ Theophrast. C. Pl. lib. III. c. XI. p. 275. SPANH.

r Παρὰ] πασας *Rost.* sed rec. manu correctum.

s Αὐτὸς συνῆγε] Αὐτοὺς *Big.*

t Συνελθόντων] Προσελθόντων *Big.*

v Δέκατον,] δωδέκατον *Rost.*

x Φρυγίου] Φρουγίου *Big.* Φρουρίου *Gen.*

y Αἰτέρνιος,] Ita cum *Ruf.* Ετέρνιος *L. B.* & *Rost.* Αιτέρνιος in *Editis Aliisque.* Ετέρνιος *Big.* & *Voss.* Εστέρνιος *Vat.*

z Τῶν ἀπ' Αλεξανδρείας] Ita *Big.* & *Rost.* τῶν ὑπ' in *Editis.*

a Βουλὴν] Ita *Big.* βουλὴ περὶ τοῦ ναοῦ προὐτέθη in *Editis Aliisque.*

b Χρῆσθαι] Χρήσεσθαι *Big.*

c Καταλίποιεν αὐτὸν] Καταλείποιεν αὐτὸν Ιουδαῖοι *Big.*

d Επ' αὐτοῦ τὰ ὅπλα θείη,] Επ' αὐτῷ *Big.*

e Επιβάντες,] Ita cum *Big.* & *Zonara.* ἐνεπιβάντας *Vat.* ἐπιβάντας in *Editis Aliisque.*

f Αναγκασάντων ἀσέβειαν,] Αναγκαζόντων τὴν ἀσέβειαν *Big.*

* Saltem ut quod reliquum esset salvum haberent, animum colligebant, *Ruf.*

† Largius & mox Frigius, *Ruf.*

‡ Æternius] Liternius SPANH.

„ ἂν ἐπιβάντες ἐπ' αὐτοῦ πολεμῶσιν Ἰουδαῖοι, [g] ἔφη, „ ἀντὶ τῶν ἀνδρῶν [h] ἀμύνεσθαι τὰ ἄψυχα, οὐδὲ καταφλέξειν ποτὲ τηλικοῦτον ἔργον. [i] Ῥωμαίων γὰρ ἔσεσθαι „ τὴν βλάβην, ὥσπερ καὶ κόσμον τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ „ μένοντος". θαῤῥοῦντες [k] δ' ἤδη προσετίθεντο τῇ γνώμῃ Φρόντων τε καὶ Ἀλέξανδρος καὶ Κερεάλιος. τότε μὲν οὖν διαλύει τὸ συνέδριον, καὶ τὰς ἄλλας δυνάμεις διαναπαῦσαι κελεύσας τοῖς ἡγεμόσιν, ὅπως [l] ἐῤῥωμενέστερον ἐν τῇ παρατάξει [m] χρήσαιντο, τοῖς ἀπὸ τῶν σπειρῶν ἐπιλέκτοις ὁδοποιεῖν διὰ τῶν ἐρειπίων προσέταξεν, καὶ τὸ πῦρ σβεννύειν.

δ'. Κατ' ἐκείνην μὲν δὴ τὴν ἡμέραν [n] Ἰουδαίων κάματός τε καὶ κατάπληξις ἐκράτησε τὰς ὁρμάς· τῇ δ' ἐπιούσῃ συλλεξάμενοί τε τὴν ἰσχὺν, καὶ ἀναθαρσάντες, [o] ἐπεκθέουσι διὰ τῆς ἀνατολικῆς πύλης τοῖς φύλαξι τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ, περὶ δευτέραν ὥραν. οἱ δὲ καρτερῶς μὲν ἐδέξαντο αὐτῶν τὴν ἐμβολὴν, καὶ φραξάμενοι τοῖς θυρεοῖς κατὰ μέτωπον ὥσπερ τεῖχος [p] ἐπύκνωσαν τὴν φάλαγγα. δῆλοί τε ἦσαν οὐκ ἐπὶ πολὺ συμμένοντες, πλήθει [q] τε τῶν ἐκτρεχόντων καὶ θυμοῖς ἡττώμενοι. φθάσας δὲ τῆς παρατάξεως τὴν ῥοπὴν Καῖσαρ, καθεώρα γὰρ ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας, [r] ἐπήμυνε μετὰ τῶν ἐπιλέκτων ἱππέων. Ἰουδαῖοι δὲ τὴν ἔφοδον οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλὰ τῶν πρώτων πεσόντων ἐτράπησαν οἱ πολλοί. καὶ ὑποχωροῦσι μὲν τοῖς Ῥωμαίοις ἐπιστρεφόμενοι προσέκειντο. μεταβαλλομένων δ' ἀνέφευγον πάλιν, ἕως περὶ πέμπτην τῆς ἡμέρας ὥραν οἱ μὲν βιασθέντες εἰς τὸ ἔνδον συνεκλείσθησαν ἱερόν.

έ. Τίτος δ' ἀνεχώρησεν [s] εἰς τὴν Ἀντωνίαν, διεγνωκὼς [t] τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὑπὸ τὴν ἕω μετὰ πάσης ἐμβαλεῖν τῆς δυνάμεως καὶ τὸν ναὸν περικαταλαχεῖν. τοῦ δὲ ἄρα κατεψήφιστο μὲν [v] τὸ πῦρ ὁ Θεὸς πάλαι· [x] παρῆν δ' ἡ εἱμαρμένη χρόνων περίοδος, [y] ἡμέρα δεκάτη Λώου μηνὸς, καθ' ἣν καὶ τὸ πρότερον ὑπὸ τοῦ τῶν Βαβυλωνίων βασιλέως ἐνεπρήσθη. λαμβάνουσι δ' αἱ φλόγες [z] ἐκ τῶν οἰκείων τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν αἰτίαν. ὑποχωρήσαντος γὰρ τοῦ Τίτου, πρὸς ὀλίγον λωφήσαντες οἱ στασιασταὶ, πάλιν τοῖς Ῥωμαίοις ἐπιτίθενται, καὶ τῶν τοῦ ναοῦ φρουρῶν γίνεται συμβολὴ πρὸς τοὺς σβεννύντας τὸ πῦρ τοῦ [a] ἔξωθεν ἱεροῦ· οἳ, τρεψάμενοι τοὺς Ἰουδαίους, μέχρι τοῦ ναοῦ παρῆλθον. ἔνθα δὴ τῶν στρατιωτῶν τις, οὔτε παράγγελμα περιμείνας, οὔτε ἐπὶ τηλικούτῳ δείσας ἐγχειρήματι, δαιμονίῳ ὁρμῇ τινι χρώμενος ἁρπάζει μὲν [b] ἐκ τῆς φλεγομένης ὕλης, ἀνακουφισθεὶς δ' ὑπὸ στρατιώτου, τὸ πῦρ ἐνίησι θυρίδι χρυσῇ, καθ' ἣν εἰς τοὺς περὶ τὸν ναὸν οἴκους εἰσιτὸν ἦν ἐκ τοῦ βορείου κλίματος. αἰρομένης δὲ τῆς φλογὸς, Ἰουδαίων μὲν ἐγείρεται κραυγὴ τοῦ πάθους ἀξία, καὶ πρὸς τὴν ἄμυναν συνέθεον, οὔτε τοῦ ζῆν ἔτι φειδὼ λαμβάνοντες, οὔτε ταμιευόμενοι τὴν ἰσχὺν, [c] δι' ὃ καὶ φυλακτικοὶ πρότερον ἦσαν οἰχομένου.

ς'. Δραμὼν δέ τις ἀγγέλλει Τίτῳ, κἀκεῖνος, ἔτυχε δὲ κατὰ σκηνὴν ἀναπαυόμενος ἐκ τῆς μάχης, ὡς εἶχεν ἀναπηδήσας, ἔθεε πρὸς τὸν ναὸν εἴρξων τὸ πῦρ. κατόπιν δὲ οἵ τε ἡγεμόνες εἵποντο πάντες, καὶ πτοηθέντα

„ Judæi eo conſcenſo bellarent, ſe tamen loco vi- „ rorum res inanimatas non ulturum eſſe, neque „ unquam tantum opus crematurum: Romanis „ enim in damnum ceſſurum *ſi vaſtaretur*, ſicut „ ornamentum quoque fore imperii ſi maneret." Jam certi quid vellet ad ejus accedunt ſententiam, Fronto & Alexander & Cerealis. Et tunc quidem conſilium dimiſit: juſſiſque ducibus ut cæteras copias interquieſcere facerent, ut illis in procinctu validioribus uterentur, lectis ex cohortibus imperavit, ut per ruinas viam ſternerent & ignem reſtinguerent.

tas parcendi templo.

4. Et illo quidem die Judæos labor & conſternatio ab impetu continuit: poſtridie vero collectis viribus & recepta fiducia, per orientalem portam contra templi exterioris cuſtodes excurſionem faciunt, circa horam ſecundam. Illi autem fortiter quidem illorum impreſſionem excepére, & confertis clypeis à fronte muri ad inſtar conſtiparunt phalangem: certum tamen erat eos non diu duraturos, quod & multitudine excurrentium & animis vincerentur. Cæſar autem priuſquam verteretur acies (nam pugnam ex Antonia proſpectabat) cum lectis equitibus auxilio venit. Impetum vero ejus non ſuſtinuêre Judæi; ſed primis interfectis, plerique in fugam ſe conjiciunt. Cumque Romani quidem ſe ſubducerent, iterum converſi *illis* inſtabant; cumque illi ſe retorſiſſent rurſus refugiebant, donec, circa horam diei quintam, Judæi quidem vi coacti ſe in templum interius concluſerunt.

5. Titus autem diſceſſit in Antoniam, decreto poſtridie mane cum omni exercitu impreſſionem facere, templumque circumſedere. Sed id plane Dei ſententia jamdudum igni damnaverat: evolutiſque temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus quintus Loi menſis, quo etiam prius à rege Babyloniorum fuerat incenſum. Ab ipſis autem Judæis principium ſumpſit cauſamque habuit id incendium. Nam regreſſo Tito, ſeditioſi, cum pauliſper quieviſſent, denuo Romanos invaſerunt, cuſtodumque templi cum ignem exterioris fani reſtinguentibus pugna committitur, qui, Judæis in fugam verſis, uſque ad templum penetrarunt. Quo tempore miles quidam torre correpto, non exſpectato cujuſquam mandato, neque tantum facinus veritus, divino quodam impetu fretus ex ardente materia *aliquid* rapit, & à milite *altero* ſublevatus, ignem per feneſtram auream injicit; unde ad cellas circa templum ædificatas de ſeptentrionali regione aditus erat. Flamma igitur excitata Judæorum oritur clamor, calamitatis magnitudini par, & ad defenſionem concurrebant: neque jam vitæ amplius parcendum rati, neque viribus temperandum, eo pereunte ad quod ſervandum antea intenti erant.

Templum perit incendio.

X.

Clamor Judæorum ad ignem templi.

6. Quidam autem accurrit & Tito rem nunciat: & ille (forte enim in tentorio quieſcebat è prælio *reverſus*) proſiliens quantum potuit curſum maturabat ad templum, prohibiturus incendium. A tergo autem & duces ſequebantur omnes,

g Ἔφη,] Ita ex conjectura. φήσας in *libris*.
h Ἀμύνεσθαι] Ἀμύνασθαι *Big.*
i Ῥωμαίων γὰρ ἔσεσθαι τὴν βλάβην,] Ῥωμαίοις γὰρ ἔσεσθαι πρὸς βλάβην φθαρὲν, ὥσπερ καὶ κόσμον τῆς ἡγεμονίας εἰ σώζοιτο *Zonar.*
k Δ' ἤδη] δὲ ὅμως *Roſt.*
l Ἐῤῥωμενέστερον] Ἐῤῥωμένοις *Big.*
m Χρήσαιντο,] Χρήσαιτο *Big.* & *Ruf.*
n Ἰουδαίων] Vocem Ἰουδαίων acceptam debemus *Codicibus Big.* & *Ruf.*
o Ἐπεκθέουσι] Διεκθέουσι *Big.*
p Ἐπύκνωσαν τὴν φάλαγγα·] Ἐκύκλωσαν τὴν φάραγγα *Big.*
q Τε τῶν] τε abeſt a *L. B.*
r Ἐπήμυνε] Ἐπαμύνει *Big.*

s Εἰς τὴν Ἀντωνίαν,] Ἐπὶ τὴν *Big.*
t Τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ] Τῆς ἐπιούσης ἡμέρας *Big.*
v Τὸ πῦρ ὁ Θεὸς πάλαι.] Ὁ Θεὸς τὸ πῦρ *Big.*
x Παρῆν δ' ἡ εἱμαρμένη] Παρῆν δὲ καὶ ἡ εἱμ. *Big.*
y Ἡμέρα δεκάτη] Videſis *Scaligerum* de *Emend. Temp.* l. 5. p. 577. *Editionis Plantinianæ.*
z Ἐκ τῶν οἰκείων] Illud ἐκ habuimus è *Codd. Big. Lugd. Bat.* & *Vat.* Forſan ἐκ τῶν οἰκιῶν.
a Ἔξωθεν] Ita cum *Ruf.* & *Zonar.* antea erat ἔνδοθεν.
b Ἐκ τῆς φλεγομένης ὕλης,] Ἐκ τῆς φλεγομένης ὕλης μέρος διαρπάσας, καὶ ὑφ' ἑτέρου ἀνακουφισθεὶς στρατιώτου *Zonar.*
c Δι' ὃ καὶ φυλακτικοὶ] Δι' οὗ *Big.* δι' ὅ τι *Lugd. Bat.* διὸ δὴ καὶ *Busb.*

d Τέ-

nes, illosque attonita comitabantur agmina. Clamor autem erat ac tumultus ut in tanto exercitu sine ordine concitato. Et Cæsar quidem & voce & manu pugnantibus significabat, ut incendium restinguerent. Sed neque vox ejus audiebatur, quod aures eorum major clamor occupaverat, nec manus nutum observabant, partim pugnæ ardore, partim ira distracti. Legionum vero introcurrentium impetum neque admonitio neque interminatio continebat; sed quo furor duceret, omnes ferebantur: atque ad ipsos introitus coarctati, multi quidem sese invicem conculcabant, multi vero, in ardentes adhuc & fumantes porticuum ruinas incidentes, eandem cum victis calamitatem subibant. Cum vero templo appropinquarent, Titi mandata se audire dissimulabant, & præcedentem quisque ut ignem injiceret hortabatur. Seditiosis autem jam subveniendi quidem nulla spes erat, sed fuga & cædes omnia occupabat. Plures vero è plebe, populus imbellis & inermis, ubicunque deprehensi erant, interficiebantur: & circa altare quidem ingens mortuorum numerus congerebatur; per gradus vero templi & sanguis multus profluebat, & eorum corpora qui supra ceciderunt delabebantur.

Titus jubet ignem exstingui.

Cædes ingens.

7. Cæsar autem, cum impetum militum, furore quodam irruentium, reprimere non posset, atque incendium augeretur; cum ducibus ingressus, & intro sacrarium templi, & quicquid in eo erat, conspexit, multo quidem famâ apud alienigenas meliora, jactatione vero & opinione domestica non minora. Cum autem flamma nondum ex ulla parte ad interiora penetrasset; sed ædes, quæ in templi circuitu erant, depascebatur, ratus, id quod erat, opus *illud* adhuc conservari posse, prosilit, & ipse operam dabat ut milites ad restinguendum incendium hortaretur: & Liberalem centurionem ex stipatoribus suis fuste contumaces coërcere jussit. At illorum erga Titum reverentiam, metumque à prohibente incussum superabat iracundia, & Judæorum odium, & belli impetus quidam vehementior. Multos etiam rapinæ spes incitabat, existimantes & intus omnia pecunia referta esse; videntesque cuncta in circuitu ex auro facta. Quidam autem miles ex his qui intraverant, cum Cæsar ad inhibendos milites cucurrisset, ignem jam portæ cardinibus in tenebris subjecerat, subitoque flamma intus emicante, & duces cum Cæsare recedebant, & eos qui extra erant nemo *aliquid* succendere prohibebat. Et templum quidem hoc modo exuritur, invito Cæsare.

Titus frustra conatur ignem exstinguere.

8. Sed quamvis hoc multum quis deflendum putet, ut opus omnium quæ vidimus & audivimus maxime admirabile, tam ob structuram quam magnitudinem, itemque ob magnificentiam in singulis, & existimationem quæ de Sanctis habebatur, maximum tamen inde capiet solatium, quod fatum ut animantibus ita operibus locisque sit ineluctabile. Est autem ut mirari quis possit in eo accuratam circumacti temporis rationem. Nam eundem, ut dictum est, mensem & diem servavit, quo prius

Templo accidit ut bis eodem die

[d] τούτοις ἠκολούθει τὰ τάγματα. βοὴ δ' ἦν καὶ θόρυβος, ἅτε τηλικαύτης δυνάμεως ἀτάκτως κεκινημένης. ὁ μὲν οὖν Καῖσαρ τῇ τε [e] βοῇ καὶ τῇ δεξιᾷ διεσήμαινε τοῖς μαχομένοις τὸ πῦρ σβεννύειν. οὔτε δὲ βοῶντος ἤκουον, μείζονι κραυγῇ τὰς ἀκοὰς προκατειλημμένοι, καὶ [f] τῷ νεύματι τῆς χειρὸς οὐ προσεῖχον, οἱ μὲν τῷ πολεμεῖν, οἱ δὲ ὀργῇ περισπώμενοι. τῶν δὲ ταγμάτων εἰσθεόντων οὔτε παραίνεσις οὔτε ἀπειλὴ κατεῖχε τὰς ὁρμὰς, [g] ἀλλὰ θυμὸς ἁπάντων ἐστρατήγει· καὶ περὶ τὰς εἰσόδους συνωθούμενοι, πολλοὶ μὲν ὑπ' ἀλλήλων κατεπατοῦντο, πολλοὶ δὲ, θερμοῖς ἔτι καὶ τυφομένοις τοῖς ἐρειπίοις τῶν στοῶν ἐμπίπτοντες, ἡττωμένων συμφοραῖς ἐχρῶντο. πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ γινόμενοι, τῶν μὲν τοῦ Καίσαρος παραγγελμάτων προσεποιοῦντο μηδὲ κατακούειν, τοῖς [h] πρὸ αὐτῶν δὲ τὸ πῦρ ἐνιέναι παρεκελεύοντο. τῶν δὲ στασιαστῶν [i] ἀμηχανία μὲν ἦν ἤδη τοῦ βοηθεῖν· φόνος δὲ πανταχοῦ καὶ τροπή. τὸ δὲ πλέον ἀπὸ τοῦ δήμου, λαὸς ἀσθενὴς καὶ ἄνοπλος, ὅπου καταληφθείη τις ἀπεσφάττετο. [k] καὶ περὶ μὲν τὸν βωμὸν πλῆθος ἐσωρεύετο νεκρῶν, κατὰ δὲ τῶν [l] τοῦ βωμοῦ βάθρων αἷμά τε ἔρρει πολὺ, καὶ τὰ τῶν ἄνω φονευομένων σώματα κατωλίσθανε.

ζ'. Καῖσαρ δὲ, ὡς οὔτε τὰς ὁρμὰς ἐνθουσιώντων τῶν στρατιωτῶν κατασχεῖν οἷός τε ἦν, καὶ τὸ πῦρ ἐπεκράτει, παρελθὼν μετὰ τῶν ἡγεμόνων [m] ἔνδον ἐθεάσατο τοῦ ναοῦ τὸ ἅγιον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, πολὺ μὲν τῆς παρὰ τοῖς ἀλλοφύλοις φήμης ἀμείνω, τοῦ δὲ κόμπου καὶ τῆς παρὰ τοῖς οἰκείοις δόξης οὐκ ἐλάττω. [n] τῆς φλογὸς δ' οὐδέπω διικνουμένης οὐδαμόθεν εἴσω, [o] τοὺς δὲ περὶ τὸν ναὸν οἴκους νεμομένης, νομίσας, ὅπερ ἦν, ἔτι σώζεσθαι τὸ ἔργον δύνασθαι, προπηδᾷ, καὶ αὐτός τε παρακαλεῖν τοὺς στρατιώτας ἐπειρᾶτο τὸ πῦρ σβεννύειν, καὶ [p] Λιβεράλιον ἑκατοντάρχην τῶν περὶ αὐτὸν λογχοφόρων ξύλοις παίοντα τοὺς ἀπειθοῦντας ἐκέλευσεν εἴργειν. τῶν δὲ καὶ τὴν πρὸς Καίσαρα αἰδῶ, καὶ τὸν ἀπὸ τοῦ κωλύοντος φόβον ἐνίκων οἱ θυμοὶ, καὶ τὸ πρὸς Ἰουδαίους μῖσος, καὶ πολεμική τις ὁρμὴ λαβροτέρα. τοὺς δὲ πολλοὺς ἐνῆγεν ἁρπαγῆς ἐλπὶς, δόξαν τε ἔχοντας, ὡς [q] τἄνδον ἅπαντα χρημάτων μεστὰ εἴη, καὶ τὰ πέριξ ὁρῶντας χρυσοῦ πεποιημένα. φθάνει δὲ τις καὶ τῶν εἴσω παρεληλυθότων, ἐκπηδήσαντος τοῦ Καίσαρος πρὸς ἐποχὴν τῶν στρατιωτῶν, πῦρ εἰς τοὺς στροφέας ἐμβαλὼν τῆς πύλης [r] ἐν σκότῳ, [s] ἐξ αἰφνίδης τ' ἔνδοθεν [t] ἐκφανείσης φλογὸς, οἵ, τε ἡγεμόνες μετὰ τοῦ Καίσαρος ἀνεχώρουν, καὶ τοὺς ἔξωθεν οὐδεὶς ὑφάπτειν ἐκώλυεν. ὁ μὲν οὖν ναὸς οὕτως, ἄκοντος Καίσαρος, ἐμπιπρᾶται.

η'. Πολλὰ δ' ἄν τις [v] ἐπολοφυράμενος ἔργῳ, πάντων ὧν ὄψει καὶ ἀκοῇ παρειλήφαμεν θαυμασιωτάτῳ, κατασκευῆς τε ἕνεκα καὶ μεγέθους, ἔτι τε τῆς καθ' ἕκαστον πολυτελείας, καὶ τῆς περὶ τὰ ἅγια δόξης, μεγίστην λάβοι [x] παραμυθίαν τὴν εἱμαρμένην, ἄφυκτον οὖσαν, ὥσπερ ἐμψύχοις, οὕτω καὶ ἔργοις καὶ τόποις. [y] θαυμάσαι δ' ἄν τις ἐν αὐτῇ τῆς περιόδου τὴν ἀκρίβειαν. καὶ μῆνα γοῦν, ὡς ἔφην, καὶ ἡμέραν [z] ἐπετήρησε τὴν αὐτὴν, ἐν ᾗ πρότερον ὑπὸ

d Τούτοις] Abest a *Rost.*
e Βοῇ] Φωνῇ *Big.*
f Τῷ νεύματι] Τοῖς νεύμασι *Big.*
g Ἀλλὰ θυμὸς ἁπάντων ἐστρατήγει] Ἀλλ' ὁ θυμὸς *Big.*
h Πρὸ αὐτῶν] Ita *Big. Lugd. Bat.* & *Ruf.* παρ' αὐτῶν in *Editis Aliisque.*
i Ἀμηχανία μὲν ἦν ἤδη τοῦ βοηθεῖν.] Ἀμηχανία μὲν ἤδη τοῦ προσβοηθεῖν *Big.*
k Καὶ περὶ μὲν] Ultima vox abest in *L. B.*
l Τοῦ βωμοῦ βάθρων] Τοῦ ναοῦ βαθμῶν *Big.* & *Ruf.* τὸ Θεοῦ ἅγιον *Zonar.* Interpres male *gradus.* Hi nulli erant huic altari. Deus vetuerat. βάθρα sunt clivi tres per quos adscenditur ad altare. vid. Codicem Middoth. Βάθρα, non βαθμοί. Rel.
m Ἔνδον ἐθεάσατο] Illud ἔνδον non agnoscit *Big.*
n Τῆς φλογὸς] Τῆς δὲ φλογὸς *Big.*
o Τοὺς δὲ περὶ τὸν ναὸν] τοὺς περὶ τὸν ναὸν *L. B.*
p Λιβεράλιον] Ita ex *Versione Rufini*, qui centurionem *Liberalem* vocat. in *Græcis* Λιβεράριον.
q Τἄνδον ἅπαντα] Τὰ ἔνδον *Big.*
r Ἐν σκότῳ,] ἐν σκοτεινότερα γὰρ *Rost.*
s Ἐξ αἰφνίδης τ' ἔνδοθεν] Τότε γὰρ ἐξ αἰφνίδης ἐνδ. *Big.*
t Ἐκφανείσης] ἐκφανθείσης *Rost.*
v Ἐπολοφυράμενος ἔργῳ,] Ἐπολοφυρόμενος ἔργων *Big.* ἐλ. ἔργων ἂν *Rost.* qui mox ἂν delet. & mox θαυμασιώτατα.
x Παραμυθίαν τὴν εἱμαρμένην,] Conf. Antt. lib. 8. c. 15. §. 6. Spanh.
y Θαυμάσαι] Θαυμάσειε δ' ἄν τις *Big.*
z Ἐπετήρησε τὴν αὐτὴν,] Ἐτήρησε *Big.*

ὑπὸ Βαβυλωνίων ὁ ναὸς [a] ἐνεπρήσθη. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς [b] πρώτης κτίσεως, ἣν καταβάλετο Σολομὼν ὁ βασιλεὺς, μέχρι τῆς νῦν ἀναιρέσεως, ἣ γέγονεν ἔτει δευτέρῳ τῆς Οὐεσπασιανοῦ [c] ἡγεμονίας, ἔτη συνάγεται χίλια ἑκατὸν τριάκοντα, [d] πρὸς δὲ μῆνες ἑπτὰ καὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραι. ἀπὸ δὲ τῆς ὑστέρου, ἣν ἔτει δευτέρῳ Κύρου βασιλεύοντος ἐποιήσατο [e] Ἀγγαῖος, ἔτη μέχρι τῆς ὑπὸ Οὐεσπασιανοῦ ἁλώσεως, τριάκοντα ἐννέα πρὸς ἑξακοσίοις, καὶ ἡμέραι τεσσαράκοντα πέντε.

templum à Babyloniis exustum fuerat. Et à prima quidem structione templi, quam Solomon rex inchoaverat, usque ad *ejus* excidium, quod secundo imperii Vespasiani anno accidit, colliguntur anni MCXXX, itemque menses VII, & dies XV. A posteriore autem, quam anno secundo Cyri regis Aggæus fecerat, usque ad excidium *illius* sub Vespasiano, anni DCXXXIX, & dies XLV.

mensis conflagraret

ΚΕΦ. ε'.

XI.

CAP. V.

Η τῶν Ἰουδαίων ἐκ τοῦ ναοῦ καιομένου ταλαιπωρία. περὶ ψευδοπροφήτου, καὶ τῶν προγεγονότων τῆς ἁλώσεως σημείων.

Miseriæ quas pertulerunt Judæi ex templo ardente. De Pseudo-propheta, & signis excidium præcedentibus.

Καιομένου δὲ τοῦ ναοῦ, τῶν μὲν προσπιπτόντων ἦν ἁρπαγὴ, φόνος δὲ τῶν καταλαμβανομένων μυρίος. οὔτε δ' ἡλικίας ἦν ἔλεος, οὔτ' ἐντροπὴ σεμνότητος· ἀλλὰ καὶ παιδία καὶ γέροντες, καὶ [f] βέβηλοι καὶ ἱερεῖς ὁμοίως ἀνῃροῦντο, καὶ πᾶν γένος ἐπεξῄει [g] περιχὼν ὁ πόλεμος, ὁμοῦ τούς τε ἱκετεύοντας [h] καὶ ἀμυνομένους. συνήχει δ' ἡ φλὸξ ἐπὶ πλεῖστον ἐκφερομένη τοῖς τῶν πιπτόντων στεναγμοῖς· καὶ διὰ μὲν τὸ ὕψος τοῦ λόφου, καὶ τὸ τοῦ φλεγομένου μέγεθος ἔργου, πᾶσαν ἄν τις ἔδοξε καίεσθαι τὴν πόλιν. τῆς δὲ βοῆς ἐκείνης οὐδὲν ἐπινοηθῆναι δύναιτ' ἂν, ἢ μεῖζον, ἢ φοβερώτερον. τῶν τε γὰρ Ῥωμαϊκῶν ταγμάτων ἀλαλαγμὸς ἦν συμφερομένων, καὶ τῶν στασιαστῶν πυρὶ καὶ σιδήρῳ κεκυκλωμένων κραυγὴ, τοῦ τε [i] ἀπολειφθέντος ἄνω λαοῦ τροπή τε μετ' ἐκπλήξεως εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ πρὸς τὸ πάθος οἰμωγαί. [k] συνεβόα δὲ τοῖς ἐπὶ τοῦ λόφου τὸ κατὰ τὴν πόλιν πλῆθος. ἤδη δὲ πολλοὶ τῷ λιμῷ μαραινόμενοι καὶ μεμυκότες, ὡς εἶδον τὸ τοῦ ναοῦ πῦρ, εἰς ὀδυρμοὺς πάλιν καὶ κραυγὴν [l] εὐτόνησαν· συνήχει δ' ἥ τε Περαία, καὶ τὰ πέριξ ὄρη, βαρυτέραν ποιοῦντα τὴν ὁρμήν. ἦν δὲ τοῦ θορύβου τὰ πάθη φοβερώτερα. τὸν μέν γε τοῦ ἱεροῦ λόφον ἐκ ῥιζῶν ἄν τις ἔδοξε [m] βράττεσθαι, πάντοθεν τοῦ πυρὸς καταγέμοντα. δαψιλέστερον δὲ τὸ αἷμα τοῦ πυρὸς [n] εἶναι, καὶ τῶν φονευόντων πλείους τοὺς φονευομένους. οὐδαμοῦ γὰρ ἡ γῆ διεφαίνετο [o] ἐκ τῶν νεκρῶν, [p] ἀλλὰ σωροῖς ἐπεμβαίνοντες οἱ στρατιῶται σωμάτων ἐπὶ τοὺς διαφεύγοντας ἔθεον. τὸ μὲν οὖν ληστρικὸν πλῆθος ὠσάμενοι τοὺς Ῥωμαίους, μόλις εἰς τὸ ἔξω διεκπίπτουσιν ἱερὸν, κἀκεῖθεν [q] εἰς τὴν πόλιν. τοῦ δημοτικοῦ δὲ τὸ λειφθὲν ἐπὶ τὴν ἔξω στοὰν κατέφυγε. τῶν δ' ἱερέων τινὲς, τὸ μὲν πρῶτον ἀπὸ τοῦ ναοῦ τούς τε [r] ὀβελοὺς, καὶ τὰς ἕδρας αὐτῶν μολίβδου πεποιημένας ἀνασπῶντες, εἰς τοὺς Ῥωμαίους ἠφίεσαν. αὖθις δ' ὡς οὐτ' ἤνυόν τι, καὶ τὸ πῦρ ἐπ' αὐτοὺς ἀνερρήγνυτο, ἐπὶ τὸν τοῖχον ἀναχωρήσαντες, ὄντα ὀκτά-

Templo autem ardente, obvia quidem quæque rapta erant, & cædes erat infinita deprehensorum. nec ætatis ulla erat miseratio, nec gravitatis reverentia: sed & pueri & senes, & profani & sacerdotes similiter interficiebantur; atque omne genus hominum belli calamitas complexa persequebatur, etiam supplices pariter ac semet defendentes. atque flamma longe lateque pervagata cum gemitibus occumbentium concrepabat: & ex altitudine quidem collis, ardentisque operis magnitudine, totam quis conflagrare crederet civitatem. Illo autem clamore nihil majus aut horribilius excogitari potest. Nam & legionum Romanarum simul moventium læta erat conclamatio, & seditiosorum igne & ferro circundatorum ululatus, populusque in superioribus relictus fugabatur in hostes cum *magna* consternatione, & ob calamitatem luctum edebat & lamentationem: illisque qui in colle erant clamore resonabat multitudo in urbe. Jam vero multi fame languidi & ore *fere* compresso, postquam ignem templi videbant in questus iterum & ejulatus vires receperunt. hisque resonabatur ex Peræa & montibus in circuitu, * unde *pugnantium* impetus augebatur. Hoc tamen tumultu clades erant acerbiores. Nam collem quidem, cui templum impositum, radicitus quis † exuri putaret, ut qui ignis undique plenus erat: & sanguinem igne largiorem esse, pluresque interfectoribus interfectos. nusquam enim solum præ cadaveribus videri potuit: sed milites gradientes super acervos cæsorum fugientes persequebantur. Et latronum quidem multitudo, perruptis Romanorum agminibus, vix in templum exterius evasit, atque inde in urbem: reliquiæ vero popularis turbæ in exteriorem porticum confugerunt. At sacerdotum nonnulli, primum quidem templi verubus, itemque sedibus suis, quæ ex plumbo factæ erant, avulsis, in Romanos pro missilibus utebantur: deinde cum nihil proficerent, ignisque in eos erumperet, in parietem octo cubitos latum secedentes

Incendium templi comitantur clamor, ejulatus, & cædes.

Semimortui colligunt vires ad planctum Judæorum.

a Ενεπρήσθη.] Κατεφλέγη Big.
b Πρώτης] Πρώτης αὐτοῦ κτίσεως Big. Vat. & Voss. πρ. αὐτῶν κτ. Rost.
c Ηγεμονίας,] Βασιλείας Big.
d Πρὸς δὲ μῆνες] Πρὸς δὲ καὶ μῆνες Big.
e Αγγαῖος,] Vide *Grotium* ad *Aggæum*, c. I. v. I.
f Βέβηλοι] Τὸ βέβηλος οὐκ ἐπὶ κακῷ in ora *Cod. Big.* unde βέβηλοι verti potest *laici*.
g Περιχὼν] περιέχων L. B.
h Καὶ ἀμυνομένους.] Καὶ τοὺς ἀμυνομένους Big. & L. B.
i Απολειφθέντος] Ita *Big.* & *Gall.* ἀπολειφθέντος in *Editis Aliisque*.
k Συνεβόα] Συνεβόων Big.
l Εὐτόνησαν.] Ηὐτόνησαν Big.

m Βράττεσθαι,] Ita *Big.* διάττεσθαι in *cæteris*. Huds. Conf. supr. c. I. §. 8. Spanh.
n Εἶναι,] Abest a *Rost.*
o Ἐκ τῶν νεκρῶν,] Illud ἐκ è *Cod. Big.* & *Zonara*.
p Αλλὰ σωροῖς ἐπεμβαίνοντες] Αλλὰ καὶ σωροῖς *Vat.*
q Εἰς τὴν πόλιν.] εἰς τὴν στοὰν L. B. & *Rost.*
r Οβελοὺς] Verubus habet interpres: sed putem, quia additur illa ἀπὸ τοῦ ναοῦ esse avulsa. hoc voluisse Josephum, eos avulsisse obelos ferreos, qui in tecto ædis sacræ erant positi, ne illic aves considerent, & ἕδρας obelorum, id est, loculos plumbeos, quibus affixi erant tecto obeli, ut starent erecti Rel.

* Qui graviorem sonitum reddebant, *Ruf.*
† Exuri] Rui Spanh.

Duo Sacerdotes ruunt in ignem. tes ibi manebant. Cæterum duo ex insignibus, cum ad Romanos transeundo servari possent, aut illic permanere ejusdem cum aliis fortunæ participes, in ignem insilierunt, & una cum templo conflagrarunt; Meïrus filius Belgæ, & Josephus Dalæi.

2. Tum Romani circumpositis ædificiis frustra parci existimantes, ipso templo ardente, omnia simul incenderunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, ipsasque portas, præter duas, unam ex parte orientali, alteram ex meridiana, quas tamen postea diruerunt. *Gazophylacia cremantur.* Quin & gazophylacia combusta erant, in quibus infinita pecuniæ vis, infinitæ etiam vestes, & alia ornamenta, atque, ut breviter dicam, omnis Judæorum congesta erat opulentia, à divitibus illic domibus exstructis. Tandem autem ventum est in eam quæ restabat porticum exterioris templi, quò confugerant ex populo mulierculæ & pueri & plurima multitudo promiscua, ad sex hominum millia. *Sex hominum millia in una porticu occisa.* Sed priusquam de his Cæsar quicquam decerneret, aut ducibus imperaret, ira incitati milites porticum succendunt. Qua re fiebat, ut nonnulli quidem sese è flammis præcipitantes perierint, alii vero in ipsis. ex tanto autem numero nemo servatus est. His causa interitus erat Pseudo-propheta quidam, qui illo tempore prædicaverat populo in civitate, „ jubere Deum eos in templum ascendere, signa salutis accepturos ". Multi autem *tunc* à tyrannis subornati erant ad populum prophetæ, *Pseudoprophetæ a tyranno suppositi.* denunciantes esse auxilium à Deo exspectandum, ut populus minus transfugeret, & eos, qui supra metum erant & custodes, spes retineret. Cito autem in adversis homini persuadetur. Quod si etiam à malis prementibus liberationem polliceatur qui fallit, tunc qui patitur totus spei plenus evadit.

XII. 3. Miserandam igitur plebem seductores, seque à Deo missos mentientes, tum suadendo decipiebant: *Signa quæ præcesserunt destructionem Hierosolymorum.* evidentibus autem prodigiis, & futuram solitudinem prænunciantibus, neque advertebant animos, neque credebant. Sed tanquam attoniti, oculisque & mente capti, Dei præconia insuper habebant. Primum cum supra civitatem stetit sidus simile gladio, & anni spatio ardere perseverabat cometes. *Cometes gladio similis.* Deinde cum ante defectionem primosque belli motus, populo ad festum diem Azymorum congregato, die octavo mensis Xanthici, hora noctis nona, tanta lux circa altare templumque circumfusa est, *Lux nocte circa aram.* ut dies clarus esse videretur, atque hoc horæ dimidiæ spatio duravit. quod ab imperitis quidem pro bono omine habebatur: sed sacrorum scribæ ea quæ posthæc evenerunt portendi judicarunt. In eadem quoque solennitate, vacca, cum à pontifice ad sacrifi- *Vacca agnum parit.*

πῆχυν τὸ εὖρος, ἔμενον. δύο γε μὴν τῶν ἐπισήμων, παρὸν σωθῆναι πρὸς Ῥωμαίους μεταστᾶσιν, ἢ διακαρτερεῖν πρὸς τὴν μετὰ τῶν ἄλλων τύχην, ἑαυτοὺς ἔρριψαν εἰς τὸ πῦρ, καὶ τῷ ναῷ συγκατεφλέγησαν, Μήϊρός τε υἱὸς Βελγᾶ, καὶ Ἰώσηπος Δαλαίου.

β'. Ῥωμαῖοι δὲ, μάταιον τὴν ἐπὶ τοῖς πέριξ φειδὼ κρίναντες, τοῦ ναοῦ φλεγομένου, πάντα συνεπίμπρασαν, τά τε λείψανα τῶν στοῶν, [s] καὶ τὰς πύλας, πλὴν δύο, τῆς μὲν ἐκ τῶν ἀνατολικῶν, [t] τῆς δὲ ἐκ μεσημβρίας, καὶ ταύτας ὕστερον κατέσκαψαν. [v] ἔκαιον δὲ [x] καὶ τὰ γαζοφυλάκια, ἐν οἷς ἄπειρον μὲν χρημάτων πλῆθος, ἄπειροι δ' ἐσθῆτες, καὶ ἄλλα κειμήλια, συνελόντι δ' εἰπεῖν, πᾶς ὁ Ἰουδαίων σεσώρευτο πλοῦτος, [y] ἀνασκευασαμένων ἐκεῖ [z] τοὺς οἴκους τῶν εὐπόρων. ἧκον δὲ καὶ ἐπὶ τὴν λοιπὴν στοὰν τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ· [a] καταφεύγει δ' ἐπ' αὐτὴν ἀπὸ τοῦ δήμου γύναια καὶ παιδία, καὶ σύμμικτος ὄχλος [b] πλεῖστος εἰς ἑξακισχιλίους. πρὶν δὲ Καίσαρα κρῖναί τι περὶ αὐτῶν ἢ κελεῦσαι τοὺς ἡγεμόνας, φερόμενοι τοῖς θυμοῖς οἱ στρατιῶται, τὴν στοὰν ὑφάπτουσι. καὶ συνέβη τοὺς μὲν, ῥιπτοῦντας αὑτοὺς ἐκ τῆς φλογὸς διαφθαρῆναι, τοὺς δ' ἐν αὐτῇ. περιεσώθη δ' ἐκ τοσούτων οὐδείς. τούτοις αἴτιος τῆς ἀπωλείας ψευδοπροφήτης τις κατέστη, κατ' ἐκείνην κηρύξας τὴν ἡμέραν τοῖς ἐπὶ τῆς πόλεως, ὡς „ ὁ Θεὸς ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἀναβῆναι κελεύει, δεξομένους τὰ σημεῖα τῆς σωτηρίας. " [c] πολλοὶ δ' ἦσαν ἐγκάθετοι παρὰ τῶν τυράννων τότε πρὸς τὸν δῆμον [d] προφῆται, προσμένειν τὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ βοήθειαν καταγγέλλοντες, ὡς ἧττον αὐτομολοῖεν, καὶ τοὺς ἐπάνω δέους καὶ φυλακῆς γινομένους ἐλπὶς [e] παρακρατοίη. πείθεται δὲ ταχέως ἄνθρωπος [f] ἐν συμφοραῖς. [g] ὅταν δὲ δὴ καὶ τῶν κατεχόντων δεινῶν ἀπαλλαγὴν ὁ ἐξαπατῶν ὑπογράφῃ, τόθ' ὁ πάσχων [h] ὅλος γίνεται τῆς ἐλπίδος.

γ'. [i] Τὸν γοῦν ἄθλιον δῆμον, οἱ μὲν ἀπατεῶνες, καὶ καταψευδόμενοι τοῦ Θεοῦ, τηνικαῦτα παρέπειθον. τοῖς δ' ἐναργέσι, καὶ προσημαίνουσι τὴν μέλλουσαν ἐρημίαν τέρασιν οὔτε [k] προσεῖχον, οὔτε ἐπίστευον, ἀλλ' ὡς ἐμβεβροντημένοι, καὶ μήτ' ὄμματα, μήτε ψυχὴν ἔχοντες, τῶν τοῦ Θεοῦ κηρυγμάτων [l] παρήκουσαν. τοῦτο [m] μὲν [n] ὅτε ὑπὲρ τὴν πόλιν ἄστρον ἔστη ῥομφαίᾳ παραπλήσιον, καὶ παρατείνας ἐπ' ἐνιαυτὸν [o] κομήτης. τοῦτο δὲ ἡνίκα [p] πρὸ τῆς ἀποστάσεως καὶ τοῦ πρὸς τὸν πόλεμον κινήματος, ἀθροιζομένου τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν τῶν Ἀζύμων ἑορτὴν, [q] ὀγδόη δ' ἦν Ξανθικοῦ μηνὸς, κατὰ νυκτὸς ἐνάτην ὥραν, τοσοῦτον φῶς περιέλαμψε [r] τὸν βωμὸν καὶ τὸν ναὸν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν εἶναι λαμπρὰν, καὶ τοῦτο παρέτεινεν [s] ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν· ὃ τοῖς μὲν ἀπείροις ἀγαθὸν ἐδόκει, τοῖς δ' [t] ἱερογραμματεῦσι, [v] πρὸς τῶν ἀποβεβηκότων εὐθέως ἐκρίθη. καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἑορτὴν βοῦς μὲν, [x] ἀχθεῖ-

s Καὶ τὰς πύλας,] Καὶ τὰς πύλας αὐτῶν *Big.*

t Τῆς δὲ ἐκ μεσημβρίας,] Ita *Big.* & *Ruf.* τῆς δὲ μεσημβρινῆς in *Editis Aliisque.*

v Ἔκαιον δὲ] Conf. Antt. lib. 19. c. 6. §. 1. SPANH.

x Καὶ τὰ γαζοφυλάκια, ἐν — σεσώρευτο πλοῦτος,] An איש בית־דלי REL.

y Ἀνασκευασαμένων] Ita ex conjectura. ἀνασκευασμένων in *Editis.*

z Τοὺς οἴκους τῶν εὐπόρων.] Ita *Big.* & *Ruf.* τῶν οἴκων in *cæteris.*

a Καταφεύγει] καταπεφεύγει *L. B.*

b Πλεῖστος] Illud πλεῖστος non agnoscunt *Vat. Rost.* & *Ruf.*

c Πολλοὶ δ' ἦσαν — πρὸς τὸν δῆμον] Merito decepti a pseudoprophetis qui verum prophetam contemserant. REL.

d Προφῆται,] Abest a *L. B.*

e Παρακρατοίη.] παρακρατοίη *L. B.*

f Ἐν συμφοραῖς.] ἐν συμφοραῖς ὤν *Rost.*

g Ὅταν δὲ δὴ] Ὅταν δὲ ἤδη καὶ τῶν *Big.* ὅταν δὲ καὶ τῶν *Vat.*

h Ὅλος γίνεται τῆς ἐλπίδος.] Conf. supr. lib. 1. c. 2. §. 4. SPANH.

i Τὸν γοῦν ἄθλιον δῆμον, οἱ μὲν ἀπατεῶνες, &c.] Apud *Euseb.* H. Eccl. lib. III. cap. VIII. p. 82. C. SPANH.

k Προσεῖχον,] προσεῖχον *Eus.* & mox μέλλουσαν ἔσεσθαι.

l Παρήκουσαν.] Παρήκουον *Euseb.* in *Eccl. Hist.* lib. 3. c. 8. & *Niceph.* l. 3. c. 4.

m Μὲν] Μὲν οὖν *Big.*

n Ὅτε ὑπὲρ] ὅτι *Eus.* SPANH.

o Κομήτης.] Ἄστρον ῥομφαίᾳ παραπλήσιον, καὶ κομήτης φανεὶς παρετάθη ἐπ' ἐνιαυτὸν in *Zonara*, *Annalium* l. 6. Cæterum *Nicephorus* astrum hoc gladio simile & cometen unum idemque sidus esse existimavit: non recte, judicio *Valesii.* Κομήτας Αἰγύπτιοι λέγουσι Theophrast. de sign. seren. p. 440. SPANH.

p Πρὸ] ἐκ τῆς *Rost.*

q Ὀγδόη δ' ἦν Ξανθικοῦ μηνὸς,] Ὀγδόη Ξανθικοῦ μηνὸς *Euseb.* ἡμέρᾳ ἐννάτῃ Ξανθικοῦ μηνὸς *Niceph.* Ergo non semper mensem Aprilim aut Martium cum Nisan incidere facit. REL.

r Τὸν βωμὸν καὶ τὸν ναὸν,] Τὸν ναὸν καὶ τὸν βωμὸν *Big.* & *Zonar.*

s Ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν.] Περὶ ὥραν μίαν *Cedren.* & *Hamart.*

t Ἱερογραμματεῦσι,] *Sacrorum peritos* vertit *Rufinus*, non male. De istorum officio videsis *Valesium* ad *Euseb.* Judicium ferebant de signis cœlestibus. REL.

v Πρὸς τῶν ἀποβεβηκότων] Πρὸ τῶν ἀποβεβηκότων *Big. Ruf.* & quinque *Eusebii Codd.* quam lectionem approbat *Vales.*

x Ἀχθεῖ-

[x] ἀχθεῖσα ὑπὸ τοῦ [y] ἀρχιερέως [z] πρὸς τὴν θυσίαν, ἔτεκεν ἄρνα ἐν τῷ ἱερῷ μέσῳ. ἡ δὲ ἀνατολικὴ πύλη [a] τοῦ ἐνδοτέρου, [b] χαλκῆ μὲν οὖσα καὶ στιβαρωτάτη, [c] κλειομένη δὲ [d] περὶ δείλην μόλις [e] ὑπ᾽ ἀνδρῶν εἴκοσι, καὶ μοχλοῖς μὲν ἐπερειδομένη σιδηροδέτοις, [f] καταπῆγας δ᾽ ἔχουσα [g] βαθυτάτους, εἰς τὸν οὐδὸν ὄντα διηνεκοῦς λίθου καθιεμένους, ὤφθη κατὰ νυκτὸς ὥραν ἕκτην, [h] αὐτομάτως ἠνεῳγμένη. δραμόντες δ᾽ οἱ τοῦ ἱεροῦ φύλακες, [i] ἤγγειλαν τῷ [k] στρατηγῷ, κἀκεῖνος ἀναβὰς, μόλις αὐτὴν ἴσχυσε κλεῖσαι. πάλιν τοῦτο τοῖς μὲν ἰδιώταις κάλλιστον ἐδόκει τέρας· ἀνοῖξαι γὰρ τὸν Θεὸν αὐτοῖς τὴν τῶν ἀγαθῶν πύλην. [l] οἱ λόγιοι δὲ λυομένην αὐτομάτως [m] τοῦ ναοῦ τὴν ἀσφάλειαν ἐνενόουν, καὶ πολεμίοις δῶρον ἀνοίγεσθαι τὴν πύλην, δηλωτικόν τ᾽ ἐρημίας ἀπέφαινον [n] ἐν ἑαυτοῖς τὸ σημεῖον. μετὰ δὲ τὴν ἑορτὴν ἡμέραις ὕστερον οὐ πολλαῖς μιᾷ καὶ εἰκάδι Ἀρτεμισίου μηνὸς, φάσμα τι δαιμόνιον ὤφθη μεῖζον πίστεως. [o] τερατεία δ᾽ ἂν ἔδοξεν οἶμαι τὸ ῥηθησόμενον, εἰ μὴ καὶ παρὰ τοῖς θεασαμένοις [p] ἱστόρητο, καὶ τὰ ἐπακολουθήσαντα πάθη τῶν σημείων ἦν ἄξια. πρὸ γὰρ ἡλίου δύσεως ὤφθη μετέωρα περὶ πᾶσαν τὴν χώραν ἅρματα καὶ [q] φάλαγγες ἔνοπλοι διάττουσαι τῶν νεφῶν, καὶ κυκλούμεναι [r] τὰς πόλεις. κατὰ δὲ τὴν ἑορτὴν, ἣ Πεντηκοστὴ καλεῖται, [s] νύκτωρ οἱ ἱερεῖς [t] παρελθόντες εἰς τὸ ἔνδον ἱερὸν, ὥσπερ αὐτοῖς ἔθος ἦν [v] πρὸς τὰς λειτουργίας, πρῶτον μὲν κινήσεως [x] ἀντιλαβέσθαι ἔφασαν καὶ κτύπου, μετὰ δὲ ταῦτα [y] καὶ φωνῆς ἀθρόας, [z] μεταβαίνωμεν ἐντεῦθεν. τὸ δὲ τούτων φοβερώτερον· Ἰησοῦς γάρ τις υἱὸς [a] Ἀνάνου τῶν ἰδιωτῶν ἀγροῖκος, πρὸ τεσσάρων ἐτῶν τοῦ πολέμου, τὰ μάλιστα τῆς πόλεως [b] εἰρηνευομένης καὶ [c] εὐθηνούσης, ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, [d] ἐν ᾗ σκηνοποιεῖσθαι πάντας ἔθος τῷ Θεῷ, [e] κατὰ τὸ ἱερὸν ἐξαπίνης ἀναβοᾶν ἤρξατο, „ φωνὴ ἀπ᾽ ἀνατολῆς, φωνὴ „ ἀπὸ δύσεως, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, „ φωνὴ ἐπὶ Ἱεροσόλυμα καὶ τὸν ναὸν, φωνὴ ἐπὶ νυμ„ φίους καὶ νύμφας, φωνὴ ἐπὶ τὸν λαὸν πάντα. “ τοῦτο, [f] μεθ᾽ ἡμέραν καὶ [g] νύκτωρ, κατὰ πάντας τοὺς στενωποὺς περιῄει κεκραγώς. τῶν δ᾽ ἐπισήμων τινὲς δημοτῶν, ἀγανακτήσαντες πρὸς τὸ κακόφημον, [h] συλ-

cium adduceretur, agnum in medio templo enixa est. Sed & janua interioris sacrarii orienti obversa, quæ tota ærea & immensi ponderis erat, & quæ sub vesperam vix ab hominibus xx. claudebatur, & vectibus quidem ferro munitis sustentata erat, pessulos vero altissime in saxeum limen ex uno perpetuo lapide demissos habebat, visa est nocte circa horam sextam sponte patefacta. quod templi custodes, cum ad *templi* prætorem cucurrissent, ei indicarunt: ille vero, ubi adscenderat, ægre eam claudere potuit. Id quoque rudibus quidem & indoctis signum videbatur optimum; Deum scilicet illis bonorum portam aperuisse. docti vero & eruditi securitatem templi ultro abiisse secum reputabant, & portam hostibus gratis patefactam, solitudinemque illo ostento signari inter se pronunciabant. Paucis deinde post festivitatem diebus, vicesimo primo mensis Artemisii die, prodigiosum quoddam spectrum apparuit fidem omnem superans. Ac profecto id quod dicturus sum fabula (ut opinor) esse videretur, nisi ab iis qui illud spectarunt, proditum esset, & subsequutæ clades ejusmodi signis haudquaquam impares exstitissent. Etenim ante solis occasum per universam regionem currus in aëre sublimes ferri, & armatæ phalanges per nubes discurrere, urbesque circumvallare sunt visæ. Festo autem die qui Pentecoste appellatur, sacerdotes noctu templum ingressi ad obeunda ex more ministeria, primùm quidem motum ac strepitum se exaudisse dixerunt, tum deinde vocem quasi confertæ multitudinis simul clamantis, Migremus hinc. Quod vero his omnibus terribilius est, Jesus quidam Anani filius, vir plebejus & rusticus, quadriennio priusquam bellum esset exortum, adhuc pacata civitate & rerum omnium copia abundante, cum ad festum venisset, quo tabernacula in honorem Dei defigi ab omnibus mos est, juxta templum repente exclamare cœpit: „ Vox ab oriente, vox ab „ occasu, vox à quatuor ventis; vox in Hie„ rosolyma & in templum, vox in sponsos & „ in sponsas, vox in universum populum.” Idque noctu & interdiu clamitans omnes civitatis vicos circuibat. Nonnulli vero ex primoribus populi, diritatem ominis ægre ferentes, hominem cor-

Ærea templi porta sponte sese aperit.

De porta sponte patefacta varia conjectura.

Currus & armatæ acies tranantes nubila.

Vox audita in templo, discedamus hinc.

Jesu plebeji ac rustici clamor & mors.

x Αχθεῖσα] *Αναχθεῖσα Bod.* Non ergo fuit holocaustum aut sacrificium pro delicto, quia illa ex masculino genere semper erant. Rel.

y Αρχιερέως] Vocem ἀρχιερέως (quæ aberat omnibus *Josephi* libris) insertam dedi ex *Eusebii Codd.* Huds. ἀπὸ τοῦ. Hoc est nihili. Eusebius hæc citans integriores nactus est Codices, in quibus erat ὑπὸ τοῦ Αρχιερέως *a Pontifice Maximo* Rel.

z Πρὸς την θυσίαν,] πρὸς θυσίαν *L. B.*

a Τοῦ ἐνδοτέρου,] Male τῆς πόλεως *Cedren.* & *Hamart.* τοῦ ἐνδοτέρω *Euseb.* τοῦ ἐνδοτέρω ναοῦ *Big. Bod. Rost.* & *Voss.* τοῦ ἐνδοτέρου ναοῦ *Zonar.* τοῦ ἐξωτέρου malit *Grotius* (ad *Matt.* cap. 27. v. 51.) quod portæ interiores erant auratæ, exterior ex ære Corinthio.

b Χαλκῆ] Est porta Nicanoris. Rel.

c Κλειομένη δὲ] Orientalis Porta interioris Templi ænea clausa à XX. viris infr. adv. Apion. lib. 2. §. 9. Portas Templi haud minus ac à ducentis viris clausas dicit. Spanh.

d Περι δείλην μόλις] Ita *Big. Lugd. Bat.* & *Euseb.* κατὰ δείλην *Niceph.* περὶ δείλης in *Vulgatis Josephi Aliisque.* Abest in *Rost.*

e Υπ᾽ ἀνδρῶν εἴκοσι,] Υπ᾽ ἀνθρώπων *Bod.* & *Euseb.*

f Καταπῆγας] Antea erat καὶ καταπῆγας δ᾽ ἔχουσα. Verum καὶ delevi auctoritate *Codd. MSS.* Huds. καὶ καταπ. *Gen.* καὶ deest *Euseb.* Spanh.

g Βαθυτάτους,] Βαθυτάτους, ὤφθη apud *Euseb.* reliquis omissis. βαθυτάτους εἰς τὸν οὐδὸν, ὤφθη *Niceph.*

h Αὐτομάτως] *Αὐτομάτως ἠνοιγμένη Euseb. αὐτομάτη ἀνεῳγμένη Niceph.* In utroque desiderantur omnia quæ sequuntur de eo prodigio confestim magistratui enunciato.

i Ηγγειλαν τῷ] *Ανήγγειλαν Voss.*

k Στρατηγῷ,] Est ממונה Rel.

l Οἱ λόγιοι] *Οἱ λοιποὶ Big.*

m Τοῦ ναοῦ τὴν ἀσφάλειαν] *Τὴν τοῦ ναοῦ ἀσφάλειαν Big.*

n Εν ἑαυτοῖς] Delet ἐν *L. B.*

o Τερατεία δ᾽ ἂν ἔδοξεν οἶμαι,] *Τέρας δ᾽ ἂν ἔδοξεν εἶναι τὸ ῥηθησόμενον Euseb.*

p Ιστόρητο,] *Ιστορεῖτο Big.* & *Vat.*

q Φάλαγγες ἔνοπλοι διάττουσαι τῶν νεφῶν,] *Στρατόπεδα ἔνοπλα διατρέχοντα περὶ τὸν ἀέρα Cedren.* & *Hamart.* quæ sane pro interpretamento habeo vocum διάττουσαι τῶν νεφῶν.

r Τὰς πόλεις.] Abest a *Rost.*

s Νύκτωρ] Quando sacerdotes ingrediebantur quotidie in atrium magnum, nox erat: ideo leguntur facibus accensis atrium lustrasse in Talmude, codice Tamid. Quum vero essent dies festi majores, uti hic Pentecostes dies, credibile est maturius sacerdotes atrium ingressos. Sic notant Talmudici a media nocte cœpisse mysterium diei expiationis: & ipse Josephus alibi notat quosdam noctu ante diem festum ingressos atrium id ossibus mortuorum conspersisse, ut ægre facerent Judæis. Rel.

t Παρελθόντες] Ita cum *Euseb. Big. Rost.* & *Voss.* antea erat προελθόντες.

v Πρὸς τὰς λειτουργίας,] εἰς τὰς λειτ. *Rost.*

x Αντιλαβέσθαι] *Αντιλαμβάνεσθαι Euseb.*

y Καὶ] Abest a *L. B.*

z Μεταβαίνωμεν ἐντεῦθεν.] Ita sane cum *Editis* & *plerisque MSS.* μεταβαίνομεν *Big.* & aliquot *Eusebii Codd.* quod *Valesio* non displicere miror. Videsis *Casaub.* contra *Baronium*, *Exerc.* 16. n. 91. Huds. Tacitus etiam meminit harum vocum Rel.

a Ανάνου] *Ανανίου* apud *Eusebium.*

b Εἰρηνευομένης] *Εἰρηνευούσης Big.*

c Ευθηνούσης,] *Εὐθηνουμένης Voss.*

d Εν ᾗ σκηνοποιεῖσθαι] Ita *Big. Lugd. Bat.* & *Euseb.* ἐπεὶ in *Editis Aliisque.*

e Κατὰ το ἱερὸν,] *Εἰς τὸ ἱερὸν Euseb.* Hæc & interpres noster & Valesius junxit cum σκηνοποιεῖσθαι, quum tamen non κατὰ τὸ ἱερὸν consueverint tabernacula strui. Jungendum est cum ἀναβοᾶν. Rel. Recte. Itaque distinctionem in Græcis, & verba Interpretis in Latinis transposuimus. Hav.

f Μεθ᾽ ἡμέραν] *μεθημέραν Eus.* Spanh.

g Νυκτωρ,] *νύκτα L. B.*

h Συλλαμβάνουσι] *Καὶ ὀργισθέντες συλλ.* in *vulgatis Eusebii*, contra quam in aliquot *Codd.*

corripiunt, multisque verberibus afficiunt. At ille nec pro se quicquam loquutus, nec eos qui ipsum verberabant privatim deprecatus, eadem quæ prius verba inclamare non destitit. Proinde magistratus Judæorum rati, id quod erat, diviniorem esse hominis motum *atque afflatum*, eum ad præsidem Romanum adducunt; apud quem ad ossium usque denudationem laniatus, nec preces nec lachrymas ullas effudit: sed, quantum maxime poterat flebili ac lugubri modo vocem inflectens, ad singula verbera clamabat, Væ væ Hierosolymis. Albino autem interroganti (is enim tum *Judææ* procurator erat) quis esset & unde *venerit*, & cur ista diceret, ad ea nihil omnino respondit. Non prius autem urbem lamentari desinebat, donec Albinus hominem absolvit, furere ratus. Ille vero ad belli usque tempus neque quenquam civium adibat, neque * *aliud quidpiam* loqui visus est: sed quotidie, velut precationem quandam meditatus, Væ væ Hierosolymis, lamentabatur. Neque vero cuiquam imprecatus est, cum in dies singulos vapularet, neque cibum impartienti bene dicebat. una autem ejus responsio ad omnes erat, triste præsagium. At maxime in festivitatibus vociferabatur; idque cum annos † septem & quinque menses fecisset, neque voce raucus erat factus, neque delassabatur, donec obsidionis tempore perspectis re ipsa auguriis quievit. Nam in mœnibus obambulans, iterum, Væ væ civitati & templo & populo, voce alta clamabat. Ubi autem ad extremum adjecit, Væ etiam mihi, lapide ex balista excusso ictus statim occubuit; animamque, dum adhuc ista omina loqueretur, dimisit.

4. Hæc si quis reputet, profecto inveniet, Deo quidem curæ esse homines, modisque omnibus *eum* præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos vero sua dementia malisque voluntariis interire. Siquidem Judæi etiam post Antoniam dirutam templum quadratum fecerunt, cum in oraculis scriptum haberent, „ *tunc* fore ut capiatur „ urbs & templum, ubi templum quadratam for„ mam acceperit." Sed quod maxime eos ad bellum excitaverat, vaticinium erat ambiguum in sacris libris repertum, „ illis circiter temporibus „ quendam ex ipsorum finibus profectum orbis „ terrarum imperio potiturum." Id enim illi quidem quasi sibi proprium acceperunt, multique sapientes *ejus* interpretatione decepti sunt. significabat nempe oraculum Vespasiani principatum, qui in Judæa declaratus est Imperator. Sed enim homines fatum vitare non possunt, etiamsi *id* præviderint. At vero hi signorum quædam pro sua libi-

Oraculum datum Judæis, urbem captum iri, cum esset, forte templum τετράγωνον. Oraculum de Messia accommodatum Vespasiano. Rectius ad Christum refertur. Vide Euseb. in Eccl. Hist. l. 3. c. 8. sub finem.

λαμβάνουσι τὸν ἄνθρωπον, [i] καὶ πολλαῖς αἰκίζοντες πληγαῖς. ὁ δ' οὔθ' [k] ὑπὲρ ἑαυτοῦ φθεγξάμενος, οὔτ' ἰδίᾳ πρὸς τοὺς [l] παίοντας, ἃς καὶ πρότερον φωνὰς βοῶν διετέλει. νομίσαντες δ' [m] οἱ ἄρχοντες, ὅπερ ἦν, δαιμονιώτερον εἶναι τὸ κίνημα τοῦ ἀνδρὸς, ἀνάγουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν παρὰ [n] Ῥωμαίοις ἔπαρχον, ἔνθα μάστιξι μέχρις ὀστέων [o] ξαινόμενος, οὔθ' ἱκέτευσεν, οὔτ' ἐδάκρυσεν· ἀλλ' ὡς ἐνῆν μάλιστα τὴν φωνὴν ὀλοφυρτικῶς [p] παρεγκλίνων, πρὸς ἑκάστην ἀπεκρίνατο πληγὴν, αἲ αἲ Ἱεροσολύμοις. τοῦ δὲ [q] Ἀλβίνου διερωτῶντος, οὗτος γὰρ ἔπαρχος ἦν, [r] τίς εἴη, καὶ πόθεν, καὶ διὰ τί ταῦτα φθέγγοιτο, πρὸς ταῦτα μὲν οὐδ' ὁτιοῦν [s] ἀπεκρίνατο· τὸν δ' ἐπὶ τῇ πόλει θρῆνον εἴρων οὐ διέλειπε, μέχρι καταγνοὺς μανίαν ὁ Ἀλβῖνος ἀπέλυσεν αὐτόν. ὁ δὲ τὸν μέχρι τοῦ πολέμου χρόνον οὔτε προσῄει τινὶ τῶν πολιτῶν, οὔτ' ὤφθη λαλῶν, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ὥσπερ εὐχὴν μεμελετηκὼς, αἲ αἲ Ἱεροσολύμοις ἐθρήνει. οὔτε δέ τινι τῶν τυπτόντων αὐτὸν ὁσημέραι κατηρᾶτο, οὔτε τοὺς τροφῆς μεταδιδόντας [t] εὐλόγει· μία δὲ πρὸς πάντας ἦν, ἡ σκυθρωπὴ κληδὼν ἀπόκρισις. μάλιστα δ' ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐκεκράγει, καὶ τοῦτ' ἐφ' ἑπτὰ ἔτη, καὶ μῆνας πέντε εἴρων, οὔτ' ἠμβλύνθη τὴν φωνὴν, οὔτε ἔκαμεν, μέχρις οὗ κατὰ τὴν πολιορκίαν [v] ἔργῳ τὰς [x] κληδόνας ἰδὼν, ἀνεπαύσατο. περιιὼν γὰρ ἐπὶ τοῦ τείχους, αἲ, αἲ πάλιν τῇ πόλει καὶ τῷ λαῷ καὶ τῷ ναῷ [y] διαπρύσιον ἐβόα. ὡς δὲ τελευταῖον προσέθηκεν αἲ αἲ δὲ κἀμοὶ, λίθος ἐκ τοῦ πετροβόλου σχασθεὶς, καὶ πλήξας αὐτὸν, παραχρῆμα κτείνει. [z] φθεγγόμενος δ' ἔτι τὰς κληδόνας ἐκείνας, τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν.

δ'. Ταῦτα τις ἐννοῶν [a] εὑρήσει, τὸν μὲν Θεὸν ἀνθρώπων κηδόμενον, καὶ παντοίως προσημαίνοντα τῷ σφετέρῳ γένει τὰ σωτήρια· τοὺς δ' ὑπ' ἀνοίας καὶ κακῶν αὐθαιρέτων ἀπολλυμένους. ὅπου γε Ἰουδαῖοι καὶ [b] τὸ ἱερὸν κατὰ τὴν καθαίρεσιν τῆς Ἀντωνίας τετράγωνον [c] ἐποιήσαντο, ἀναγεγραμμένον [d] ἐν τοῖς λογίοις ἔχοντες, „ ἁλώσεσθαι „ τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν, ἐπειδὰν τὸ ἱερὸν γένηται „ [e] τετράγωνον" τὸ δὲ ἐπᾶραν αὐτοὺς μάλιστα πρὸς τὸν πόλεμον, [f] ἦν χρησμὸς ἀμφίβολος ὁμοίως ἐν τοῖς ἱεροῖς εὑρημένος γράμμασιν, „ ὡς [g] κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖ„ νον, [h] ἀπὸ τῆς χώρας τις αὐτῶν ἄρξει τῆς οἰκουμένης. τοῦτο οἱ μὲν ὡς οἰκεῖον ἐξέλαβον, καὶ πολλοὶ τῶν σοφῶν ἐπλανήθησαν περὶ τὴν κρίσιν. ἐδήλου δ' [i] ἄρα περὶ τῆς Οὐεσπασιανοῦ τὸ λόγιον ἡγεμονίαν, ἀποδειχθέντος ἐπὶ Ἰουδαίας αὐτοκράτορος. ἀλλὰ γὰρ [k] οὐ δυνατὸν ἀνθρώποις τὸ χρεὼν διαφυγεῖν, οὐδὲ προορωμένοις. οἱ δὲ καὶ τῶν σημείων, ἃ μὲν ἔκριναν πρὸς ἡδονὴν, ἃ δ' ἐξου-

i Καὶ πολλαῖς] Καὶ δειναῖς ἅμα καὶ πολλαῖς *Euseb.*
k Ὑπὲρ ἑαυτοῦ] Ὑπὲρ αὐτοῦ *Big.*
l Παίοντας,] Παρόντας est in Eusebio, sed Valesius reddit *eos qui ipsum verberabant* & monet legendum esse παίοντας, licet Rufinus lectionem vulgatam sequatur. Rel.
m Οἱ ἄρχοντες,] Huic Jesu majorem fidem habentes ac nostro. Id Christus prædixerat, venturos, qui in nomine suo loquerentur, & ipsi illos acciperent, apud Johannem c. 5. 43. Rel.
n Ῥωμαίοις] Ῥωμαίων *L. B.*
o Ξαινόμενος,] Ξεόμενος *Big.* & *Lugd. Bat.* ξεόμενος *Rost.*
p Παρεγκλίνων,] Παρεκκλίνων *Big.*
q Ἀλβίνου] Albinus Procurator Judææ sub Nerone. supr. l. 2. c. 14. §. 1. & Antt. lib. 20. c. 8. 8. §. 1. Spanh.
r Τίς εἴη,] Τίς τε εἴη *Big.*
s Ἀπεκρίνατο·] Ἀπεκρίνετο *Big.*
t Εὐλόγει.] Ηὐλόγει *Big.*
v Ἔργῳ] Ἔργον τῆς κληδόνος *Big.*
x Κληδόνας ἰδὼν,] Conf. supr. c. 1. §. 1. κληδόνα κακήν. Spanh.
y Διαπρύσιον ἐβόα.] Διαπρυσίως *Big.* Conf. supr. lib. 2. c. 1. §. 2. Spanh.
z Φθεγγόμενος] Ita *Big.* φθεγγομένην in *cæteris.*
a Εὑρήσει,] Ita *Big. Gall.* & *Ruf.* εὑρήκει in *Editis Aliisque.*
b Τὸ ἱερὸν] Ergo Antonia ut pars montis templi censita, uti & Josephus ante fecit. Rel.
c Ἐποιήσαντο,] Ἐποίησαν *Big. Bod.* & *Vat.*
d Ἐν τοῖς λογίοις] In Codice sacro ep. ad Rom. c. 3. λόγια τοῦ θεοῦ dicitur. Rel.
e Τετράγωνον.] Ita Danielis prophetiam explicuerunt de πτερυγίῳ τοῦ &c. Rel.
f Ἦν χρησμὸς—εὑρημένος γράμμασιν,] De hoc loco vid. *Euseb.* H. Eccl. l. III. c. VIII. p. 84. A. B. δικαιότερον δ' ἂν ἐπὶ τὸν χριστὸν ἀναχθείη &c. Spanh.
g Κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον,] Ergo circa id tempus venturum Messiam regem exspectabant. Tacitus etiam meminit hujus rei. Quod haud parum pro Christianis facit. Rel.
h Ἀπὸ τῆς χώρας] Haud facile, inquit *Huetius*, intelligas, utrum dictio αὐτῶν dictioni χώρας an voci τὶς adjungenda sit. Dem. *Evang.* Pr. VIII. §. XXII.
i Ἄρα περὶ τὴν Οὐεσπασιανοῦ] Ita *Big. Gall. Vat. Rost.* & *Bod.* quo modo *Josephum* scripsisse suspicatus est *Casaubonus* in *Exerc.* 1. contra *Baronium*, n. 5. ἅμα in *Editis Aliisque.*
k Οὐ δυνατὸν ἀνθρώποις τὸ χρεὼν διαφυγεῖν,] Conf. Antt. lib. 8. c. 15. §. 9. Spanh.

* Al. *neque ad quenquam.*

† *Vel sex potius, ut in Photii Bibl.*

Μία

ἐξυθένισαν, [l] μέχρις οὗ τῇτε ἁλώσει τῆς πατρίδος, καὶ τῷ σφῶν αὐτῶν ὀλέθρῳ, διηλέγχθησαν τὴν ἄνοιαν.

dine interpretati ſunt, atque alia pro nihilo habuerunt, donec & patriæ excidium ipſorumque exitium eorum redarguebant dementiam.

ΚΕΦ. ϛʹ.

CAP. VI. XIII.

Ὡς Ῥωμαῖοι, κομίσαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ ἱερὸν, Τίτον εὐφημίαις ἐγέραιρον. οἷα Τίτος ἔλεξεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, ἱκετεύοντας τυχεῖν σωτηρίας. οἷά τε αὐτοὶ ἀπεκρίναντο, πρὸς ἃ ἠγανάκτησεν ὁ Τίτος.

Qualiter Romani ſignis in templum illatis, Titum acclamationibus honorarunt. Quibus verbis uſus eſt Titus ad Judæos, ut ſibi parceretur ſupplicantes; illorumque ad Titum reſponſum, quod ei indignationem movebat.

Ῥωμαῖοι δὲ, τῶν μὲν στασιαστῶν καταπεφευγότων εἰς τὴν πόλιν, καιομένου δὲ αὐτοῦτε τοῦ ναοῦ, καὶ τῶν πέριξ ἁπάντων, κομίσαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ θέμενοι τῆς ἀνατολικῆς πύλης ἀντικρὺς, [m] ἔθυσάν τε αὐταῖς αὐτόθι, καὶ τὸν Τίτον μετὰ μεγίστων εὐφημιῶν [n] ἀπέφηναν [o] αὐτοκράτορα. ταῖς δὲ ἁρπαγαῖς οὕτως ἐνεπλήσθησαν οἱ στρατιῶται πάντες, ὥς τε κατὰ τὴν Συρίαν πρὸς ἥμισυ τῆς πάλαι τιμῆς τὸν σταθμὸν τοῦ χρυσίου πιπράσκεσθαι. τῶν δὲ ἀνὰ τὸν [p] τοῖχον τοῦ ναοῦ ἱερέων διακαρτερούντων, παῖς διψήσας ἱκέτευε τοὺς φύλακας τῶν Ῥωμαίων δοῦναι, [q] δεξιὰν αὐτῷ, καὶ τὸ δίψος ἐξωμολογεῖτο. τῶν δὲ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀνάγκης οἶκτον λαβόντων καὶ δόντων δεξιὰς, καταβὰς αὐτός τε πίνει, καὶ ὃ φέρων ἧκεν ἀγγεῖον πλήσας ὕδατος, ᾤχετο [r] φεύγων πρὸς τοὺς [s] σφετέρους. τῶν δὲ φυλάκων καταλαβεῖν μὲν οὐδεὶς ἴσχυσε· πρὸς δὲ τὴν ἀπιστίαν ἐβλασφήμουν. κἀκεῖνος, „οὐδὲν, „ἔφη, παραβεβηκέναι τῶν συνθηκῶν. [t] λαβεῖν γὰρ δε-„ξιὰν οὐ τοῦ μένειν παρ᾽ αὐτοῖς, ἀλλὰ τοῦ καταβῆναι „μόνον [v] καὶ λαβεῖν [x] ὕδωρ, ἅπερ ἀμφότερα πεποιηκὼς, „πιστὸς [y] ἔδοξεν εἶναι.” τὸ μὲν δὴ πανούργημα, διὰ τὴν ἡλικίαν μάλιστα τοῦ παιδὸς, [z] ἀπεθαύμαζον οἱ πλανηθέντες. πέμπτῃ δ᾽ ἡμέρᾳ λιμώττοντες οἱ ἱερεῖς καταβαίνουσι, καὶ πρὸς Τίτον ἀναχθέντες ὑπὸ τῶν φυλάκων, ἱκέτευον τυχεῖν σωτηρίας. ὁ δὲ, „τὸν μὲν τῆς συγ-„γνώμης καιρὸν αὐτοῖς παρῳχηκέναι, φήσας, οἴχεσθαι „δὲ δι᾽ ὃν εὐλόγως ἂν αὐτοὺς ἔσωζε, πρέπειν δὲ τοῖς „ἱερεῦσι τῷ ναῷ συναπολέσθαι,“ κελεύει κολάσαι τοὺς ἄνδρας.

R Omani autem, cum ſeditioſi quidem in urbem confugiſſent, templum vero & quæ circa *templum* arderent omnia, ſignis in templum illatis poſitiſque contra portam orientalem, & illis ibi ſacrificarunt, & Titum cum maximis acclamationibus imperatorem deſignarunt. Uſque autem adeo rapinis impleti erant milites univerſi, ut in Syria pondus auri dimidio minoris quam olim venderetur. At cum ſacerdotes, qui templi murum conſcenderant, illic perdurarent, puer ſiti maceratus cuſtodibus Romanis ſupplicabat ut dextra ſibi daretur, ſitique ſe laborare fatebatur. Ubi autem illi, tam ætatis quam neceſſitatis miſerti, ei dextram dederunt, is poſt deſcenſum & ipſe bibit, &, lagena quam ſecum attulerat aqua repleta, fuga ſe ad ſuos proripiebat. Cuſtodum autem nemo quidem eum aſſequi valuit; ejus vero perfidiæ maledicebant. Ille autem, „nihil ſe „contra quam eſſet pactum feciſſe, dicebat. Dex-„tram enim ſibi datam, non ut apud ipſos rema-„neret, ſed ut tantum deſcenderet & aquam ac-„ciperet: quæ ambo cum fecerit, in fide man-„ſiſſe viſus eſt.” Aſtutiam quidem propter ætatem pueri admodum, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta vero die ſacerdotes fame confecti deſcendunt, & à cuſtodibus ad Titum perducti ut ſibi parceretur ſupplicabant. „Ille autem, ve-„niæ quidem tempus illis præteriiſſe, fatus, „periiſſe vero id cujus eos gratia meritò conſer-„ſervaſſet, & decere ſacerdotes cum templo in-„terire” duci homines ad ſupplicium jubet.

Mos ſacri- ca- mil

Titus ſalutatur imperator veteri more.

Sacerdotes dedentes ſe puniuntur.

βʹ. Οἱ δὲ περὶ τοὺς τυράννους ὡς τῷ τε πολέμῳ [a] πανταχόθεν ἐκρατοῦντο, καὶ περιτετειχισμένοις διαφυγεῖν οὐδαμόθεν ἦν, προσκαλοῦνται τὸν Τίτον εἰς λόγους. ὁ δὲ [b] διὰ τὸ φιλάνθρωπον φύσει, τὸ γοῦν ἄστυ περισῶσαι προαιρούμενος, καὶ τῶν φίλων ἐναγόντων, ἤδη γὰρ μετριάζειν τοὺς λῃστὰς ὑπελάμβανον, ἵσταται [c] κατὰ τὸ πρὸς δύσιν μέρος τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. ταύτῃ γὰρ ὑπὲρ τὸν ξυστὸν ἦσαν πύλαι, καὶ γέφυρα συνάπτουσα τῷ ἱερῷ τὴν ἄνω πόλιν· αὕτη τότε μέση τῶν τυράννων ἦν καὶ τοῦ Καίσαρος. τὸ δὲ πλῆθος ἑκατέροις [d] βύζην [e] ἐφειστήκει. Ἰουδαῖοι μὲν περὶ Σίμωνα καὶ Ἰωάν-

2. At tyranni & qui cum illis erant, quoniam bello undique tenebantur, & circumdati nuſquam effugere poterant, Titum ad colloquium provocant. Ille autem, quod natura factus eſſet ad humanitatem, adeoque urbem tandem ſervare cuperet, amicis præterea ſuadentibus, latrones enim jam moderatiores eſſe arbitrabantur, in parte occidua templi exterioris conſiſtit. Hîc enim ſuper Xyſtum erant portæ, & pons qui civitatem ſuperiorem templo jungebat: iſque tunc inter tyrannos & Cæſarem interjectus erat. Multi autem *militum* utrinque denſi adſtabant: Judæi quidem circa Simonem & Joannem,

Tyranni, Simon & Joannes, Titum ad colloquium provocant.

l Μέχρις οὗ τῇτε ἁλώσει] Sic *Big.* antea erat μέχρις ὅτε ἁλώσει in *Editis.* μέχρις ὅτε τῇ ἁλώσει *Bod.* μέχρις ὅτε τῇτε ἁλ. *L. B.*

m Ἔθυσάν τε αὐταῖς] ἔθυσάν τε ἐν αὐταῖς *L. B.* ſed recte ſeſe habet *vulgata* lectio, eſtque locus notabilis; ut vere dixerit *Tertullianus* in Apologetico cap. XVI. p. 162. *Religio tota caſtrenſis Signa veneratur, Signa jurat, Signa omnibus diis præponit.* Ubi vide quæ notavimus. Hav.

n Ἀπέφηναν] ἐπέφηναν *Roſt.*

o Αὐτοκράτορα.] Uti ſolebant Romani parta victoria juſto bello & ſex millibus hoſtium cæſis ducem nuncupare Imperatorem, & quidem toties quoties id contingeret; unde nummis Imperator VI. aut VII. &c. legitur. Quod non ad annos imperii referendum eſt, qui diſtincte ibidem numerantur TRIBUNICIÆ POTESTATIS III. aut IV. &c. Rel.

p Τοῖχον] Nam in parietibus ædis ſacræ multa erant ſpatia in quibus latere poterant, uti videre eſt in codice Middoth, ubi hi muri deſcribuntur cap. IV. 6. ſex erant parietes ab uno latere ædis ſacræ, & omnes aliquot cubitis a ſe invicem diſtabant. Rel.

q Δεξιὰν αὐτῷ,] Δεξιὰν *Big.* infra tamen poſt δόντων δεξιάς.

r Φεύγων] φεύγων ἄνω *Roſt.*

s Σφετέρους.] Poſt σφετέρους voculam ἄνω addit *Big.*

t Λαβεῖν γὰρ δεξιὰν] Ita *Big. Bod.* & *Ruf.* antea erat λαβεῖν δὲ δ.

v Καὶ λαβεῖν] Καὶ τοῦ λαβεῖν *Big.*

x Ὕδωρ,] ὕδατος *Roſt.*

y Ἔδοξεν εἶναι.] Illud ἔδοξεν non agnoſcunt *Big.* & *Ruf.*

z Ἀπεθαύμαζον] ἐπεθαύμαζον *L. B.*

a Πανταχόθεν] πάντοθεν *L. B.*

b Διὰ τὸ φιλάνθρωπον φύσει,] Διὰ τὸ καὶ φιλ. *Big.* καὶ διὰ τὸ φιλ. *Bod.* & *L. B.*

c Κατὰ τὸ πρὸς δύσιν μέρος] Κατὰ τὸ μέρος πρὸς δύσιν *Big.*

d Βύζην] Ita ex *Codd. Big.* βυσδὴν & *Cocceio* & *L. B.* βυσσὸν in *Editis Aliiſque.* Conf. ſupr. lib. 3. c. 7. §. 30. Spanh.

e Ἐφειστήκει.] Ἐφειστήκει *Big.*

nem, spe veniæ suspensi; Romani vero ad Cæsarem, exspectantes qualiter eos exciperet. Cum autem Titus militibus edixisset, ut & iracundiam & sagittas continerent, & interpretem sibi adjunxisset, primus (quod victoris indicium) dicere instituit. „ Etiamne saturati estis patriæ malis, ô Viri, quibus neque virtutis nostræ neque infirmitatis vestræ in mentem venit, sed inconsulto impetu ac furore perdidistis populum & civitatem simul ac templum, ipsi quoque juste perituri, qui primum quidem, postquam vos Pompejus debellaverat, novas res moliri non destitistis, ac deinde bellum apertum Romanis intulistis? Num *ita animati estis*, multitudine freti? Et sane minima exercitus Romani pars vobis restitit. Igiturne auxiliatoribus confisi? Quænam vero gens extra nostrum imperium Judæis præ Romanis succurrere eligeret? An corporum robori & viribus? Atqui scitis nobis servire Germanos. An murorum firmitati? Et quis magis quam oceanus obsistit murus, quo septi Britanni arma Romanorum adorant? An patientiæ animi & astutiæ ducum? Atqui Carthaginenses captos esse novistis. Itaque vos contra Romanos ipsorum excitavit humanitas; qui primùm vobis & terram dedimus possidendam, regesque gentiles imposuimus, deinde leges *vobis* servavimus patrias, & vivere vos non solum discretos, sed cum aliis etiam vestra voluntate concessimus: quodque maximum est, tributum exigere Dei nomine ac donaria colligere permisimus; eaque offerentes neque monuimus neque prohibuimus, ut hostes nobis efficeremini ditiores, nostraque pecunia vosmet adversus nos compararetis. deinde, tantis bonis cumulati, satietatem in eos qui hæc vobis præstiterant convertistis, & immitium instar serpentium in blandientes virus evomistis. Esto igitur, Neronis socordiam contempsistis, &, tanquam membra disrupta aut convulsa, alio tempore maligne quiescentes, cum gravior ingrueret morbus, vosmet ostendistis, & ad spes improbas etiam cupiditates immodicas explicastis. Veniebat pater meus in hanc regionem, non ut ob ea quæ in Cestium admisistis pœnas exigeret, sed vos commonefaceret. Itaque cum deberet, si evertendæ nationis causa venisset, ipsam radicem petere, atque hanc statim delere civitatem, ille Galilæam & circa eam loca vastare maluit, ut vobis pœnitentiam agendi daret opportunitatem. Verum hæc ejus humanitas vobis infirmitas videbatur, & ex nostra lenitate vobis crevit audacia. Nerone è vita excedente, fecistis quod nequissimorum erat, ex turbis nostris civilibus animos sumpsistis; meque ac patre meo digressis in Ægyptum, tempus illud captastis, ad bellicos apparatus faciendos; neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Itaque cum ad nos devolveretur imperium, & omnes quidem in eo passim quiescerent, legatos autem mitterent gratularenturque exteræ nationes, ite-

Titus alloquitur tyrannos.

νην, μετέωροι συγγνώμης ἐλπίδι· Ῥωμαῖοι δὲ Καίσαρι, καραδοκοῦντες αὐτοῦ τὴν ἀξίωσιν. παραγγείλας δὲ τοῖς στρατιώταις Τίτος, θυμοῦ τε καὶ βελῶν μένειν ἐγκρατεῖς, καὶ τὸν ἑρμηνέα παραστησάμενος, ὅπερ ἦν τεκμήριον τοῦ κρατεῖν, πρῶτος ἤρξατο λέγειν. „ ἆρά γε ἤδη κεκόρεσθε τῶν τῆς πατρίδος κακῶν, ἄνδρες, οἱ μήτε [f] τῆς ἡμετέρας τῆς δυνάμεως, μήτε τῆς [g] ἑαυτῶν ἀσθενείας ἔννοιαν λαβόντες, ὁρμῇ δὲ ἀσκέπτῳ καὶ μανίᾳ τόν τε δῆμον καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ἀπολωλεκότες, ἀπολούμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ δικαίως, οἱ πρῶτον μὲν ἀφ' οὗ Πομπήϊος εἷλεν ὑμᾶς κατὰ κράτος, οὐκ ἐπαύσασθε [h] νεωτεροποιΐας, ἔπειτα καὶ φανερὸν ἐξηνέγκατε πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον; ἆρά γε πλήθει πεποιθότες; καὶ μὴν ἐλάχιστον ὑμῖν μέρος ἀντήρκεσε τοῦ Ῥωμαίων στρατιωτικοῦ. πίστει τοιγαροῦν συμμάχων; καὶ [i] τί τῶν ἔξω τῆς ἡμετέρας ἡγεμονίας ἐθνῶν ἔμελλεν [k] αἱρήσεσθαι Ἰουδαίους πρὸ Ῥωμαίων; ἀλλ' ἀλκῇ σωμάτων; καὶ μὴν ἴστε Γερμανοὺς δουλεύοντας ἡμῖν. ὀχυρότητι [l] δὲ τειχῶν; καὶ τί μεῖζον ὠκεανοῦ τείχους κώλυμα, ὃν περιβεβλημένοι Βρεττανοὶ τὰ Ῥωμαίων ὅπλα προσκυνοῦσι; καρτερίᾳ ψυχῆς καὶ πανουργίᾳ στρατηγῶν; ἀλλὰ μὴν [m] ᾔδειτε καὶ Καρχηδονίους ἁλόντας. [n] τοιγαροῦν ὑμᾶς ἐπήγειρε κατὰ Ῥωμαίων ἡ [o] Ῥωμαίων φιλανθρωπία· οἳ πρῶτον μὲν ὑμῖν τήν τε χώραν ἔδομεν νέμεσθαι, καὶ βασιλεῖς ὁμοφύλους ἐπεστήσαμεν, ἔπειτα τοὺς πατρίους νόμους ἐτηρήσαμεν, καὶ ζῆν οὐ μόνον [p] καθ' ἑαυτοὺς, ἀλλὰ καὶ [q] τοὺς ἄλλους ἐπετρέψαμεν ὡς [r] ἐβούλεσθε· τὸ δὲ μέγιστον, [s] δασμολογεῖν τε ὑμῖν ἐπὶ τῷ Θεῷ, καὶ ἀναθήματα συλλέγειν ἐπετρέψαμεν, καὶ τοὺς ταῦτα φέροντας οὔτε ἐνουθετήσαμεν, οὔτε ἐκωλύσαμεν, ἵν' [t] ἡμῶν γένησθε πλουσιώτεροι πολέμιοι, καὶ παρασκευάσησθε τοῖς ἡμετέροις χρήμασι καθ' ἡμῶν. ἔπειτα τηλικούτων ἀγαθῶν ἀπολαύοντες, ἐπὶ τοὺς παρασχόντας ἠνέγκατε τὸν κόρον, καὶ δίκην τῶν [v] ἀτιθασσεύτων ἑρπετῶν τοῖς σαίνουσι τὸν ἰὸν ἐναφήκατε. ἔστω [x] γοῦν καταφρονήσατε τῆς Νέρωνος ῥαθυμίας, καὶ καθάπερ ῥήγματα ἢ σπάσματα, τὸν ἄλλον χρόνον κακοήθως ἠρεμοῦντες, ἐν τῇ μείζονι νόσῳ διεφάνητε, καὶ πρὸς ἐλπίδας ἀναιδεῖς καὶ ἀμέτρους ἐξετείνατε τὰς ἐπιθυμίας. ἧκεν ὁ πατὴρ οὑμὸς εἰς τὴν χώραν, οὐ τιμωρησόμενος ὑμᾶς τῶν κατὰ Κέστιον, ἀλλὰ νουθετήσων. δέον γοῦν, εἴπερ [y] ἐπ' ἀναστάσει τοῦ ἔθνους παρῆν, ἐπὶ τὴν ῥίζαν ὑμῶν δραμεῖν, καὶ ταύτην [z] ἐκπορθεῖν τὴν πόλιν εὐθέως, ὁ δὲ Γαλιλαίαν ἐδῄου καὶ τὰ πέριξ, [a] ἐπιδιδοὺς ὑμῖν χρόνον εἰς [b] μετάνοιαν. ἀλλ' ὑμῖν ἀσθένεια τὸ φιλάνθρωπον ἐδόκει, κἀκ τῆς ἡμετέρας πρᾳότητος τὴν τόλμαν ἐπεθρέψατε. Νέρωνος οἰχομένου, τοῦθ' ὅπερ ἐχρῆν τοὺς πονηροτάτους ἐποιήσατε, ταῖς ἐμφυλίοις ἡμῶν ταραχαῖς ἐπεθαῤῥήσατε, καὶ χωρισθέντων εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐμοῦ τε καὶ τοῦ πατρὸς, εἰς παρασκευὰς τοῦ πολέμου κατεχρήσασθε τοῖς καιροῖς· καὶ οὐκ ᾐδέσθητε ταράσσειν αὐτοκράτορας γεγενημένους, οὓς καὶ στρατηγοὺς φιλανθρώπους ἐπειράσατε. προσφυγούσης γοῦν ἡμῖν τῆς ἡγεμονίας, καὶ τῶν μὲν κατὰ ταύτην ἠρεμούντων πάντων, πρεσβευομένων δὲ καὶ συνηδομένων τῶν ἔξωθεν

f Τῆς ἡμετέρας τῆς δυνάμεως,] Articulum omittit *Big.*
g Ἑαυτῶν] αὐτῶν L. B. & *Rost.*
h Νεωτεροποιΐας,] Alias καινοτομίᾳ. REL.
i Τί τῶν ἔξω τῆς ἡμετέρας ἡγεμονίας] Illud τί non agnoscit *Big.*
k αἱρήσεσθαι] αἱρῆσθαι *Rost.*
l Δὲ τειχῶν;] Δὴ *Big.*
m Ἤδειτε καὶ Καρχηδονίους ἁλόντας.] Ita *Big.* ἤδη τί οὖν L. B. ἤδη in *Editis Aliisque.*
n Τοιγαροῦν] τί γὰρ οὖν; cum nota interrogationis. *Rost.*
o Ῥωμαίων] Abest a *Rost.*
p Καθ' ἑαυτοὺς,] Καθ' αὑτοὺς *Big.*
q Τοὺς ἄλλους ἐπετρέψαμεν] Πρὸς τοὺς ἄλλους *Big.* & *Lugd. Bat.*
r Ἐβούλεσθε] Ἠβούλεσθε *Big.*
s Δασμολογεῖν τε ὑμῖν——ἐπετρέψαμεν,] Tributa & donaria pro Deo seu Templo colligere Judæis à Romanis concessum. De ea re vid. Philon. de Monarch. p. 822. D. SPANH.
t Ἡμῶν γένησθε] Ita *Big.* antea erat, ἡμῖν γένησθε πλουσιώτεροι, absque πολέμιοι.
v Ἀτιθασσεύτων ἑρπετῶν] Ἀτιθάσσων *Big.*
x Γοῦν καταφρονήσατε] Οὖν *Big.*
y Ἐπ' ἀναστάσει] Ita *Big.* ἐπὶ ἐπαναστάσει in *Editis Aliisque.*
z Ἐκπορθεῖν τὴν πόλιν εὐθέως,] Πορθεῖν *Vat.*
a Ἐπιδιδοὺς ὑμῖν χρόνον] Ita *Big.* ἐπιδοὺς in *cæteris.*
b Μετάνοιαν.] Μεταμέλειαν *Big.* L. B. *Rost.* & *Lips.*

c Στά-

„ θεν ἐθνῶν, πάλιν οἱ Ἰουδαῖοι πολέμιοι· καὶ πρεσβεῖαι μὲν ὑμῶν πρὸς τοὺς ὑπὲρ Εὐφράτην ἐπὶ νεωτερισμῷ, περίβολοι δὲ τειχῶν ἀνοικοδομούμενοι καινοί, [c] στάσεις δὲ καὶ τυράννων φιλονεικίαι, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, [d] μόνα τοῖς οὕτω πονηροῖς πρέποντα. [e] ἧκον ἐπὶ τὴν πόλιν ἐγώ, παρὰ τοῦ πατρὸς [f] ἄκοντος λαβὼν σκυθρωπὰ παραγγέλματα· τὸν δῆμον ἀκούσας εἰρηνικὰ φρονεῖν, ἥσθην. ὑμᾶς παύσασθαι πρὸ πολέμου παρεκάλουν, μέχρι πολλοῦ πολεμούντων ἐφειδόμην, δεξιὰς αὐτομόλοις [g] δέδωκα, καταφυγοῦσι [h] πίστιν ἐτήρησα, πολλοὺς αἰχμαλώτους ἠλέησα, τοὺς ἐπείγοντας βασανίσας [i] ἐκώλυσα, τείχεσιν ὑμετέροις μηχανὰς ἄκων προσήγαγον, ἀεὶ φονῶντας τοὺς στρατιώτας ἐφ᾽ ὑμῖν κατεῖχον, καθ᾽ ἑκάστην νίκην ὡς ἡττώμενος ὑμᾶς εἰς εἰρήνην [k] προὐκαλεσάμην. τοῦ ἱεροῦ πλησίον γενόμενος, πάλιν ἑκὼν [l] ἐξελαθόμην τῶν τοῦ πολέμου νόμων· φείσασθαι δὲ παρεκάλουν τῶν ἰδίων ὑμᾶς ἁγίων, καὶ σῶσαι τὸν ναὸν ἑαυτοῖς, διδοὺς ἄδειάν τε ἐξόδου καὶ πίστιν σωτηρίας, εἰ δὲ βούλεσθε καὶ μάχης καιρὸν ἐν ἄλλῳ τόπῳ· πάντων ὑπερείδετε, καὶ τὸν ναὸν ἰδίαις χερσὶν ἐνεπρήσατε· ἔπειτα, μιαρώτατοι, [m] προκαλεῖσθέ με πρὸς λόγους νῦν; ἵνα τί σώσητε τοιοῦτον οἷον ἀπώλετο; ποίας ὑμᾶς αὐτοὺς ἀξιοῦτε μετὰ τὸν ναὸν σωτηρίας; ἀλλὰ καὶ νῦν μετὰ τῶν ὅπλων ἑστήκατε, καὶ οὐδ᾽ ἐν ἐσχάτοις ὑποκρίνεσθε γοῦν ἱκέτας. ὦ ταλαίπωροι, τίνι πεποιθότες; οὐ νεκρὸς μὲν ὑμῶν ὁ δῆμος, οἴχεται δὲ ὁ ναός, [n] ὑπ᾽ ἐμοὶ δὲ ἡ πόλις, ἐν χερσὶ δὲ ταῖς ἐμαῖς ἔχετε τὰς ψυχάς, εἶθ᾽ [o] ὑπολαμβάνετε δόξαν ἀνδρείας τὸ [p] θανατᾶν; οὐ μὴν ἐγὼ φιλονεικήσω πρὸς τὴν ἀπόνοιαν ὑμῶν. ῥίψασι δὲ τὰ ὅπλα, καὶ [q] παραδοῦσι τὰ σώματα, χαρίζομαι τὸ ζῆν· ὥσπερ ἐν [r] οἰκίᾳ πρᾶος δεσπότης, τὰ μὲν ἀνήκεστα κολάσας, τὰ δὲ λοιπὰ σώζων ἐμαυτῷ.

γ'. Πρὸς [s] δὲ ταῦτα ἀπεκρίνοντο, „ [t] δεξιὰν μὲν μὴ δύνασθαι παρ᾽ αὐτοῦ λαβεῖν, ὀμωμοκέναι γάρ, [v] μήδεποτε τοῦτο ποιήσειν. ἔξοδον δ᾽ ᾐτοῦντο διὰ τοῦ περιτειχίσματος μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων. ἀπελεύσεσθαι γὰρ [x] εἰς τὴν ἔρημον, καὶ καταλείψειν αὐτῷ τὴν πόλιν." πρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας Τίτος, εἰ τύχην ἑαλωκότων ἔχοντες αἱρέσεις αὐτῷ προτείνουσιν νενικηκότων, κηρύξαι μὲν ἐκέλευσεν εἰς αὐτούς, „ μήτε αὐτομολεῖν [y] ἔτι, μήτε δεξιὰν ἐλπίζειν. [z] φείσεσθαι γὰρ οὐδενός· [a] ἀλλὰ ἁπάσῃ δυνάμει μάχεσθαι, καὶ σώζειν ἑαυτούς, ὅπως ἂν [b] δύναιντο. πάντα γὰρ αὐτὸς ἤδη πράξειν πολέμου νόμῳ." τοῖς δὲ στρατιώταις ἐμπιπράναι καὶ διαρπάζειν [c] ἐκέλευσε τὴν πόλιν· οἱ δ᾽ [d] ἐκείνην μὲν ἐπέσχον τὴν ἡμέραν· τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ, τό, τε ἀρχεῖον, καὶ τὴν [e] Ἄκραν, [f] καὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ τὸν [g] Ὀφλᾶν καλούμενον ὑφῆψαν, καὶ προὔκοψε τὸ πῦρ [h] μέχρι τῶν Ἑλένης βασιλείων, ἃ δὴ κατὰ μέσην τὴν Ἄκραν

„ rum hostes se ostendunt Judæi: & legationes quidem à vobis ad Transeuphratenses novarum rerum gratia missæ, murorum autem novi ambitus exstructi; seditio etiam excitata, tyrannorumque contentio, & bellum intestinum, quæ sola hujuscemodi populum sceleratum decent. Ego ad civitatem *hanc* veniebam, cum tristibus ab invito patre mandatis: cognitoque populum paci studere, lætabar. Ante bellum rogabam vos ab eo desistere, diu pugnantibus parcebam, transfugis dextram dedi, cumque ad me se recepissent fidem servavi, multosque captivos miseratus sum, cruciatibus bellum urgentes coërcui, muris vestris machinas invitus admovebam, semper cædis vestræ cupidos milites continebam, quoties vincebam toties vos ad pacem tanquam victus provocavi. cum prope ad templum accessissem, ultro iterum legis belli obliviscebar; & parcere vos propriis sanctis orabam, templumque vobisinet conservare, data exeundi copia & fide salutis, & si velletis pugnandi etiam tempore alio in loco. Omnia insuper habuistis, & templum manibus vestris incendistis: deinde, sceleratissimi, nunc me ad colloquium provocatis? Quorsum tale conservabitis, quale periit? Qua vosmet salute dignos esse judicatis post templum *excisum*? Quinetiam nunc armati stetistis, nec in extremis supplices esse vel simulatis. ô miseri, qua fiducia? nonne populus vester exstinctus est, periit templum, mihi subdita est civitas, in mea potestate sunt animæ vestræ, & tamen fortitudinis esse gloriam arbitramini, mori velle? Verum non ego contendam cum pertinacia vestra. Sed projectis armis, traditisque corporibus, vitam vobis indulgeo; ut in domo mitis dominus, qui de insanabilibus sumpto supplicio cætera mihimet servo.

Judæi non admittunt conditiones oblatas à Tito.

3. Ad hæc autem illi responderunt, „dextram quidem ab eo se minime posse accipere, jurasse enim sese id nunquam facturos. egrediendi vero per munitiones, quà murum sepserat, cum conjugibus ac liberis facultatem petebant: ituros quippe in solitudinem ipsique urbem relicturos." Quam ob rem Titus vehementer iratus, si in sorte captorum constituti victorum ipsi conditiones ponerent, declarari quidem his jussit voce præconis, „ne quis amplius transfugeret, aut spem dextræ haberet (se enim parsurum esse nemini) cunctis itaque viribus dimicarent, & quantum possent saluti suæ consulerent. jam enim se omnia jure belli gesturum." Milites autem urbem incendere ac diripere jussit. Atqui illi eo quidem die nihil agebant; postridie vero Archivum, & Acram, & Curiam, & locum qui vocatur Ophla succenderunt; & progrediebatur ignis usque ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra. in-

Titus statuit πανωλεθρίᾳ urbem perdere.

c Στάσεις] στάσεις δὲ καιναί, στάσεις δὲ καὶ Rost.
d Μόνα τοῖς οὕτω πονηροῖς πρέποντα.] Μόνα τὰ τοῖς Big.
e Ηκον ἐπὶ τὴν πόλιν ἐγώ,] Ηκον ἐγὼ ἐπὶ τὴν πόλιν Big.
f Ακοντος] Abest a L. B.
g Δέδωκα,] Εδωκα Big.
h Πίστιν ἐτήρησα,] Πίστεις Big.
i Εκώλυσα] Ita Big. forsan Ruf. ἐκόλασα in *Editis Aliisque*.
k Προὐκαλεσάμην.] Προεκαλούμην Big.
l Εξελαθόμην] ἐξελθόμεν Rost.
m Προκαλεῖσθέ με πρὸς λόγους] Προσκαλεῖσθέ με εἰς λ. Big. προσκαλεῖσθέ με πρὸς λ. Bod. Interrogationis notam vice commatis post νῦν posui.
n Υπ' ἐμοί] Υπ' ἐμὲ Big.
o Υπολαμβάνετε δόξαν] Υπελαμβάνετε Big.
p Θανατᾶν;] Δυσθανατᾶν Bod. Rost. & L. B.
q Παραδοῦσι τὰ σώματα,] Παραδώσωσι Big.
r Οἰκίᾳ πρᾶος δεσπότης,] Ita Big. Lugd. Bat. & Ruf. οἰκείᾳ in *cæteris*.
s Δὲ ταῦτα ἀπεκρίνοντο,] Illud δὲ è Cod. Big.
t Δεξιὰν μὲν] δεξιὰν μὲν ἀγάπην L. B. & Rost.
v Μήδεποτε] μήποτε L. B.
x Εἰς τὴν ἔρημον,] ἐρημίαν ἡ ἐγγίστα τῆς πόλεως Hierosolym. supr. ἀρχ. lib. 13. c. 1. §. 2. SPANH.
y Ετι, μήτε δεξιὰν ἐλπίζειν.] Voculam ἔτι adjeci auctoritate Codd. Big. Bod. Rost. Vat. & Ruf.
z Φείσεσθαι γὰρ οὐδενός] Ita Codd. Gall. φείσασθαι in *cæteris*. quod etiam ferri potest.
a Αλλὰ ἁπάσῃ δυνάμει μάχεσθαι.] Αλλὰ πάσῃ Big. & Bod.
b Δύναιντο.] Ita Big. δύνωνται in *Editis Aliisque*.
c Εκέλευσε τὴν πόλιν.] Sic Big. Bod. Rost. Lugd. Bat. & Zonar. ἐπέτρεψε in Ruf. *Aliisque*.
d Εκείνην μὲν ἐπέσχον τὴν ἡμέραν.] Επ' ἐκείνην Bod.
e Ακραν,] Videsis *Relandum* in *Palæstina S.* voce *Jerusalem*.
f Καὶ τὸ βουλευτήριον,] Τό, τε βουλ. Big.
g Οφλᾶν καλούμενον] *Al.* Οφλ. consule *Relandum* p. 855.
h Μέχρι τῶν Ελένης βασιλείων,] Conf. supr. lib. 5. c. 6. §. 1. SPANH.

incensi etiam erant angiportus & domus fame enectorum plenæ.

Izatæ filii & fratres, qui in urbe obsessi fuere, Tito supplicant.

4. Eandem circa diem Izatæ regis & filii & fratres, cumque his multi nobiles indigenæ illic congregati, supplicarunt Cæsari ut dextram sibi darent. Ille vero, quamvis omnibus qui supererant valde iratus, à moribus suis non recessit, sed eos suscipit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: Regis autem filios & propinquos postea vinctos Romam perduxit, obsidum fidem præstituros.

ἦν. ἐκαίοντο δ' οἵτε στενωποὶ, καὶ αἱ οἰκίαι νεκρῶν ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διεφθαρμένων πλήρεις.

δ'. Κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, [i] οἵ, τε [k] Ἰζάτου βασιλέως υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ, πρὸς οἷς πολλοὶ τῶν ἐπισήμων δημοτῶν ἐκεῖ συνελθόντες, [l] ἱκέτευσαν Καίσαρα δοῦναι δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ δὲ, καίτοι πρὸς πάντας τοὺς ὑπολοίπους διωργισμένος, οὐκ ἤλλαξε τὸ ἦθος, δέχεται δὲ τοὺς ἄνδρας. καὶ τότε μὲν ἐν φρουρᾷ πάντας εἶχε· τοὺς δὲ τοῦ βασιλέως παῖδας καὶ συγγενεῖς δήσας, ὕστερον εἰς Ῥώμην ἀνήγαγε, πίστιν ὁμήρων παρέξοντας.

XIV.

CAP. VII.

Quænam deinceps acciderunt seditiosis, mala multa facientibus & patientibus: & quomodo urbem superiorem occupat Cæsar.

Tyranni confugiunt in palatium.

Seditiosi autem, facto in regiam impetu, ubi ob loci munitionem multi facultates suas deposuerant, & Romanos inde pellunt, & cœtu plebis ibi congregatæ, ad octo millia & quadringentos, omni interfecto, pecuniam diripuerunt. Vivos autem duos *milites* Romanos ceperunt, unum equitem, alterum peditem. & peditem quidem trucidatum statim per omnem traxere civitatem, quasi in uno corpore omnes Romanos ulciscerentur. eques vero, se aliquid illis quod saluti foret suggesturum dicens, ad Simonem deducitur: cui cum nihil haberet quod diceret, Ardalæ cuidam è ducibus traditur puniendus. Qui cum eum, revinctis post tergum manibus, oculisque fascia obstrictis, in conspectum Romanorum veluti capite cæsurus produxisset: is, dum gladium Judæus educeret, occupat fugam maturare ad Romanos. Hunc ab hostibus elapsum, occidere quidem non sustinuit Titus, militem vero esse ratus Romanis indignum, quia vivus fuerat captus, armis ablatis eum agmine pepulit; quæ res viro pudenti morte gravior.

Supplicii capitalis modus.

Incendium urbis inferioris.

2. Postridie autem Romani latronibus ex inferiore urbe profligatis, etiam ad Siloam usque omnia incenderunt. & urbem quidem flammis absumi gaudebant, rapinis vero excidebant; quoniam seditiosi, exhaustis prius omnibus, in superiorem civitatem se receperant. Illos enim malorum quidem minime pœnitebat: sed arroganter adeo se gerebant, ac si res bene cecidissent. Itaque cum urbem ardere viderent, hilari vultu mortem se exspectare dicebant, ut qui perempto populo, incenso templo, & conflagrante urbe, nihil hostibus *diripiendum* reliquerint. * Non tamen Josephus in extremis cessabat eos obsecrare pro reliquiis civitatis. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atque impietatem loquutus, multis vero pro salute *eos* adhortatus, nihil amplius quam ut irrideretur assequutus est. Quoniam vero neque Romanis se dedere propter jusjurandum volebant, neque pugnare cum Romanis ex æquo jam poterant, arcta quippe obsidione circundati, cædibusque insuper

Josephi pietas in patriam.

ΚΕΦ. ζ'.

Τίνα ἑξῆς συνέβη τοῖς στασιασταῖς, κακὰ πολλὰ δρῶσι καὶ παθοῦσιν· καὶ ὡς τῆς ἄνω πόλεως ἐγκρατὴς γίνεται Καῖσαρ.

Οἱ στασιασταὶ δ' ἐπὶ τὴν [m] βασιλικὴν ὁρμήσαντες αὐλὴν, εἰς ἣν δι' ὀχυρότητα πολλοὶ τὰς κτήσεις [n] ἀπέθεντο, τούς τε Ῥωμαίους [o] ἀπ' αὐτῆς τρέπονται, καὶ τὸ συνηθροισμένον αὐτόθι τοῦ δήμου πᾶν φονεύσαντες, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους καὶ τετρακοσίους, τὰ χρήματα διήρπασαν. ἐζώγρησαν δὲ καὶ [p] Ῥωμαίων δύο, τὸν μὲν ἱππέα, τὸν δὲ πεζόν. καὶ τὸν μὲν πεζὸν ἀποσφάξαντες εὐθέως [q] ἔσυραν περὶ [r] ὅλην τὴν πόλιν, ὥσπερ [s] ἐν ἑνὶ σώματι πάντας Ῥωμαίους ἀμυνόμενοι. ὁ δὲ ἱππεὺς, ὠφέλιμόν τι αὐτοῖς πρὸς σωτηρίαν [t] ὑποθήσεσθαι λέγων, ἀνάγεται πρὸς Σίμωνα· παρ' ᾧ μηδὲν εἰπεῖν ἔχων, [v] Ἀρδάλᾳ τινὶ τῶν ἡγεμόνων παραδίδοται κολασθησόμενος. ὁ δ' αὐτοῦ ὀπίσω [x] τὼ χεῖρε δήσας, καὶ ταινίᾳ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀντικρὺ τῶν Ῥωμαίων προήγαγεν ὡς καρατομήσων· φθάνει δ' ἐκεῖνος εἰς τοὺς Ῥωμαίους διαφυγὼν, ἐν ὅσῳ τὸ ξίφος ἐσπάσατο ὁ Ἰουδαῖος. τοῦτον [y] διαφυγόντα ἐκ τῶν πολεμίων ἀνελεῖν μὲν οὐχ ὑπέμεινε Τίτος, ἀνάξιον δὲ Ῥωμαίων εἶναι στρατιώτην κρίνας ὅτι ζῶν ἐλήφθη, τά, τε ὅπλα ἀφείλετο, καὶ τοῦ τάγματος ἐξέβαλεν, ἅπερ ἦν αἰσχυνομένῳ θανάτου χαλεπώτερα.

β'. Τῇ δ' ἑξῆς Ῥωμαῖοι, τρεψάμενοι τοὺς λῃστὰς ἐκ τῆς κάτω πόλεως, τὰ μέχρι τοῦ [z] Σιλωὰμ πάντα ἐνέπρησαν. καὶ τοῦ μὲν ἄστεος ἥδοντο δαπανωμένου, τῶν δὲ ἁρπαγῶν διημάρτανον, ἐπειδὴ πάνθ' οἱ στασιασταὶ προκενοῦντες ἀνεχώρουν εἰς τὴν ἄνω πόλιν. ἦν γὰρ αὐτοῖς μετάνοια μὲν οὐδεμία τῶν κακῶν, ἀλαζονεία δ' ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς. καιομένην γοῦν ἀφορῶντες τὴν πόλιν, ἱλαροῖς τοῖς προσώποις εὔθυμοι τὴν τελευτὴν προσδέχεσθαι ἔλεγον, πεφονευμένου μὲν τοῦ δήμου, κεκαυμένου δὲ τοῦ ναοῦ, φλεγομένου δὲ τοῦ ἄστεος, μηδὲν καταλιπόντες τοῖς πολεμίοις. οὐ μὴν ὅ, γε Ἰώσηπος ἐν ἐσχάτοις ἱκετεύων αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν λειψάνων τῆς πόλεως ἔκαμνεν. ἀλλὰ πολλὰ μὲν πρὸς τὴν ὠμότητα καὶ τὴν ἀσέβειαν εἴπων, πολλὰ δὲ συμβουλεύσας πρὸς σωτηρίαν, οὐδὲν τοῦ χλευασθῆναι πλέον ἀπηνέγκατο. ἐπεὶ δ' οὔτε παραδοῦναι διὰ τὸν ὅρκον ἑαυτοὺς ὑπέμενον, οὔτε πολεμεῖν ἐξ ἴσου Ῥωμαίοις ἔθ' οἷοί τε ἦσαν, ὥσπερ εἱρκτῇ περιειλημμένοι, [a] τό, τε τοῦ φονεύειν ἔθος ἐκίνει τὰς

i Οἵ, τε] Conf. supr. lib. 2. c. 19. §. 2. SPANH.
k Ἰζάτου βασιλέως υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ,] Ἰζᾶ τοῦ βασ. in aliquot *MSS.*
l Ἱκέτευσαν Καίσαρα] Ἱκέτευον *Big.*
m Βασιλικὴν] Οἰκίαν post βασιλικὴν addit *Big.*
n Ἀπέθεντο,] ἐπέθεντο *Gen.*
o Ἀπ' αὐτῆς τρέπονται,] Ita *Big. Vat. Lips. Lugd. Bat.* & *Ruf.* male ἐπ' αὐτοὺς in *Editis Aliisque*
p Ῥωμαίων δύο,] Ῥωμαίους *Bod.* & *Ruf.*
q Ἔσυραν] Ἔσυρον *Big.* & *Gall.*
r Ὅλην τὴν πόλιν,] Ita *Big.* & *Ruf.* in *cæteris* deest ὅλην.
s Ἐν ἑνὶ σώματι] Illud ἐν è *Cod. Big.*
t Ὑποθήσεσθαι] Ὑποθέσθαι *Big.*
v Ἀρδάλᾳ] Ἀρδάλῳ *Bod.* Ἀδράλῳ *Rost.* & *Lugd. Bat.*
x Τὼ χεῖρε] Τὰς χεῖρας *Busb.*
y Διαφυγόντα] Antea erat διαφυγόντα μέν. verum μὲν deleri auctoritate *Codd. MSS.*
z Σιλωὰμ] Sic *MSS.* Σιλωᾶ in *Editis*. Conf. supr. l. 5. c. 4. §. 1. SPANH.
a Τό, τε τοῦ φονεύειν] Τὸ δὲ *Big.*

* Sed tamen Josephus in extremis eorum rebus pro reliquiis civitatis obsecrando laborabat, *Ruf.*

b Τὸ

τὰς δεξιὰς, σκιδνάμενοι κατὰ τὰ ἔμπροσθεν τῆς πόλεως, τοῖς ἐρειπίοις ὑπελόχων τοὺς αὐτομολεῖν ὁρμημένους. ἡλίσκοντο δὲ πολλοὶ, καὶ πάντας ἀποσφάττοντες, [b] ὑπὸ γὰρ ἐνδείας οὐδὲ [c] φυγεῖν ἴσχυον, ἐῤῥίπτουν αὐτῶν κυσὶ τοὺς νεκρούς. ἐδόκει δὲ πᾶς τρόπος ἀπωλείας τοῦ λιμοῦ κουφότερος, ὥστε καὶ Ῥωμαίοις, ἀπηλπικότες ἤδη τὸν ἔλεον, ὅμως προσέφευγον, καὶ φονεύουσι τοῖς στασιασταῖς ἑκόντες ἐνέπιπτον. τόπος τε ἐπὶ τῆς πόλεως οὐδεὶς γυμνὸς ἦν, [d] ἀλλὰ ἅπας [e] ἢ λιμοῦ νεκρὸν εἶχεν ἢ στάσεως, [f] καὶ πεπλήρωτο νεκρῶν ἢ διὰ στάσιν ἢ διὰ λιμὸν ἀπολωλότων.

γ΄. Ἔθαλπε δὲ τοὺς τε τυράννους, καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς λῃστρικὸν, [g] ἐλπὶς ἐσχάτη περὶ τῶν ὑπονόμων, εἰς οὓς καταφυγόντες οὐ προσεδόκων ἐρευνήσεσθαι. μετὰ δὲ τὴν παντελῆ τῆς πόλεως ἅλωσιν, ἀναζευξάντων [h] τῶν Ῥωμαίων προελθόντες, ἀποδράσεσθαι ἐπεχείρουν. τὸ δὲ ἦν ἄρα ὄνειρος αὐτοῖς· οὔτε γὰρ τὸν Θεὸν, οὔτε Ῥωμαίους λήσειν ἔμελλον. τηνικαῦτα γεμὴν τοῖς ὑπογείοις πεποιθότες, αὐτοὶ πλείονα τῶν Ῥωμαίων [i] ἐνεπίπρασαν. καὶ τοὺς ἐκ τῶν καιομένων καταφεύγοντας εἰς τὰς [k] διώρυχας ἔκτεινόν τε [l] ἀναίδην καὶ ἐσύλων. [m] κἂν εἴ τινος εὕροιεν τροφὴν ἁρπάζοντες, αἵματι πεφυρμένην κατέπινον. ἦν δὲ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐν ταῖς ἁρπαγαῖς ἤδη πόλεμος αὐτοῖς. δοκοῦσι δ᾽ ἄν μοι, μὴ [n] φθασθέντες ὑπὸ τῆς ἁλώσεως, δι᾽ ὑπερβολὴν ὠμότητος γεύσασθαι καὶ τῶν νεκρῶν.

assuetis familiare erat dextras movere, ante urbem dispersi in ruinis transfugere cupientibus insidiabantur. Multos autem capiebant, omnesque interficientes (nam propter inediam fugere non valebant) illorum cadavera canibus projiciebant. Omne autem pereundi genus fame levius videbatur: adeo ut ad Romanos, licet jam desperata misericordia, tamen fugerent; atque in seditiosos, à cæde non cessantes, sponte inciderent. nullusque in urbe locus erat vacuus, sed omnis aut fame aut seditione peremptos habebat, & cadaveribus eorum oppletus erat, qui aut seditione aut alimentorum penuria perierunt. *Tyrannorum crudelitas.*

3. Tyrannos autem, factionemque latronum, qui cum illis erant, fovebat spes ultima cuniculorum: in quos si confugerent, se non indagatum iri putabant: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prodire & aufugere cogitabant. Id autem plane illis erat somnium: nec enim vel Deum vel Romanos fuerant latituri. Porro tunc subterraneis freti, plura quam Romani concremabant: & qui ex incendiis fugientes in fossas descenderant, eos improbe necabant itemque spoliabant. Quinetiam cibum sicubi reperissent, sanguine *licet* concretum, rapientes devorabant. Inter ipsos autem de rapinis jam bellum gerebatur: eosque putaverim, nisi excidio præventos, nimia crudelitate etiam mortuorum corpora degustaturos. *Tyrannorum spes vana evadendi per cuniculos.*

ΚΕΦ. η΄.

Ὅπως πόλιν τὴν ἄνω χώμασι διαλαμβάνει ὁ Καῖσαρ· ὧν τελεσθέντων τὰς μηχανὰς προσάγεσθαι κελεύει, καὶ ἐγκρατὴς τῆς ὅλης πόλεως ἐγένετο.

Καῖσαρ δὲ, ὡς ἀμήχανον ἦν ἐξελεῖν δίχα [o] χωμάτων τὴν ἄνω πόλιν περίκρημνον οὖσαν, διανέμει τοῖς ἔργοις τὴν δύναμιν Λώου μηνὸς εἰκάδι. χαλεπὴ δ᾽ ἦν τῆς ὕλης ἡ κομιδὴ, πάντων, ὡς ἔφην, τῶν περὶ τὴν πόλιν ἐφ᾽ ἑκατὸν σταδίους ἐψιλωμένων εἰς τὰ πρότερον χώματα. τῶν μὲν οὖν τεσσάρων ταγμάτων ἠγείρετο τὰ ἔργα κατὰ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τῆς πόλεως, ἄντικρυς τῆς βασιλικῆς αὐλῆς· τὸ δὲ συμμαχικὸν πλῆθος, καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος κατὰ [p] τὸν ξυστὸν, ἐξ οὗ καὶ τὴν γέφυραν, καὶ τὸν Σίμωνος πύργον, ὃν ᾠκοδόμησε πρὸς Ἰωάννην πολεμῶν ἑαυτῷ φρούριον.

β΄. Κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας, οἱ τῶν Ἰδουμαίων ἡγεμόνες, κρύφα συνελθόντες, ἐβουλεύσαντο περὶ παραδόσεως σφῶν αὐτῶν, καὶ πέμψαντες ἄνδρας πέντε πρὸς Τίτον, ἱκέτευον δοῦναι δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ δὲ, καὶ τοὺς τυράννους ἐνδώσειν ἐλπίσας, ἀποσπασθέντων τῶν Ἰδουμαίων, οἳ πολὺ τοῦ πολέμου μέρος ἦσαν, βραδέως μὲν, ἀλλ᾽ οὖν κατανεύει τε [q] τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς, καὶ τοὺς ἄνδρας ἀνέπεμψε. παρασκευαζομένων δ᾽ ἀποχωρεῖν αἰσθάνεται Σίμων, καὶ πέντε μὲν τοὺς ἀπελθόντας πρὸς Τίτον εὐ-

CAP. VIII.

Quomodo Cæsar contra urbem superiorem aggeres erigit: quibus perfectis machinas adduci jubet, & totam urbem cepit.

XV.

CÆsar autem, cum urbs superior, in loco præcipiti sita, sine aggeribus capi non posset, copiis opus distribuit vicesimo die mensis Loi. Erat autem materiæ advectio difficilis; omnibus, ut dictum est, circa civitatem ad stadium usque centesimum, in aggerum priorum exstructionem detonsis. Et quatuor quidem legionum opera in parte civitatis occidentali ex adverso aulæ regiæ erigebantur: auxiliarium vero manus & cætera multitudo xystum versus *occupabatur*, ac pontem, & Simonis turrim, quam cum Joanne bellum gerens pro castello sibi ædificaverat. *Augusti XX. incipiunt Romani aggeres erigere contra urbem superiorem.*

2. Iis diebus Idumæorum duces, clam congregati, consilium de sui traditione inierunt; virisque quinque ad Titum missis, ut dextram sibi daret supplices petebant. Ille vero, tyrannos, Idumæis avulsis qui belli pars magna erant, pertinaciam abjecturos sperans, tarde quidem, veruntamen illis incolumitatem promittit, virosque remisit. Dum autem discessum pararent, rem intelligit Simon, & quinque quidem, qui ad Titum per- *Idumæi deditionem tentant.*

b Ὑπὸ γὰρ] ἀπὸ γὰρ *Rost.*
c Φυγεῖν ἴσχυον,] Φυγεῖν & mox δ᾽ ἐῤῥίπτουν in *Cod. Big.*
d Ἀλλὰ ἅπας] Ἀλλὰ πᾶς *Big.*
e Ἢ λιμοῦ νεκρὸν εἶχεν] Illud ἢ ex *Zonara* additum.
f Καὶ πεπλήρωτο νεκρῶν—ἀπολωλότων. Delet hæc *Lugd. Bat.*
g Ἐλπὶς ἐσχάτη] Ἐλπὶς ἐσχάτη ἡ π. *Big.*
h Τῶν Ῥωμαίων προελθόντες,] Illud τῶν è *Codd. MSS.* ut & mox infra v. 43.
i Ἐνεπίπρασαν] Ὑπεπίμπρασαν *Big.* ἐνεπίμπρασαν *Vat.*
k Διώρυχας] Conf. de Vita §. 31. & supr. c. 1. 3. SPANH.
l Ἀναίδην] Ita *Big.* antea erat ἀνέδην. Quæ vox sit huic loco accommodatior, aliorum esto judicium.
m Κἂν] καὶ *L. B.*
n Φθασθέντες] *Big. Rost. L. B.* Φθαρθέντες *Vat.* & *Lips.*

o Χωμάτων] *Aggeres* reddunt. Non repugno. Antea etiam χωμάτων meminit, & χάρακος quo urbem Titus cinxit. Videtur vallum fuisse ex stipitibus ligneis structum: ὕλη enim erat, qua spoliabatur omnis regio circa Hierosolymas. Christus id prædixit Luc. 19, 43. fore ut χάρακα circa Hierosolymas struerent, easque circumvallarent. Adeoque licet id in animo ante non habuerit Titus, ut dicto Christi veritas constaret, fieri debuit: qui etiam prædixit fore ut urbs a Romanis caperetur, etiamsi virtute humana id fieri nequaquam posse videretur, uti ipse Titus agnovit, mox cap. 16. σὺν Θεῷ ἐπολεμήσαμεν, & manus humanæ nil efficere possunt adversus has turres. REL.
p Τὸν ξυστὸν,] τὸ ξυστὸν *L. B.*
q Τὴν σωτηρίαν] Abest τὴν a *Lugd. Bat.*

perrexerant, statim occidit, duces vero, quorum nobilissimus erat Jacobus Sosæ filius, correptos in carcerem compingit. Idumæorum autem multitudinem, quod privati essent ducibus, consilii inopem, observari jubet, & mœnia præsidiis accuratioribus muniebat. Non tamen custodes transfugientibus obstare valebant: sed quamvis plurimi necarentur, multo *tamen* plures erant qui diffugerent. Omnes autem suscipiebantur à Romanis, & quod Titus lenitate sua præcepta priora insuper habuerat, & ipsi *milites* satietate lucrique spe cæde abstinuerant. Nam solis plebejis relictis, cæteram multitudinem cum uxoribus & liberis, minimo quemque pretio venundabant, ob mancipiorum magnum numerum & emptorum paucitatem. Quanquam autem voce præconis edixisset, ne quis solus transfugeret, ut familias *suas secum* educerent, tamen hos quoque recipiebat, appositis qui ab illis separarent quotquot pœna digni viderentur. Et quidem eorum qui venditi sunt infinita erat multitudo; è plebejis vero ultra XL. millia sunt conservati, quos Cæsar, prout gratum unicuique erat, dimisit.

Idumæi evadunt Cæsaris permissu.

Jesus sacerdos sacra quædam vasa tradit Cæsari.

3. In iisdem diebus, quidam à sacerdotibus, Thebuthi filius, nomine Jesus, jurejurando pacta sibimet à Cæsare incolumitate, ea lege ut de sacris instrumentis quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ posita erant in templo similia, mensasque & crateras & phialas, omnia ex solido auro & gravissimo facta. necnon & aulæa, & pontificias vestes cum lapidibus, & multa alia vasa sacro ministerio comparata tradit. Quin & sacri thesauri custos, nomine Phineas, comprehensus, tunicas, & cingula sacerdotum ostendit, multamque purpuram & coccum, quæ in aulæa adhibenda servabantur: cum quibus & multum cinnamomi erat, & cassia, & aromatum aliorum vis ingens, quæ commiscentes Deo quotidie adolebant. Traditæ sunt etiam ab eo & multæ aliæ res pretiosæ, & sacra ornamenta non pauca; quæ ipsi, *licet* vi capto, veniam transfugis datam conciliabant.

Phineas gazophylax comprehensus vestes sacras aliasque res indicat.

XVI. *Septembris* VIIo. *Romani machinas admovent urbi superiori.*

4. Jam vero, die septimo mensis Gorpiæi aggeribus intra octodecim dies confectis, Romani quidem machinas admovebant: seditiosorum autem alii, qui tum de civitate desperaverant, muris relictis in Acram recedebant: alii se in cuniculos abdebant, multique ordine dispositi eos propugnabant qui helepoles adducebant. Hos vero multitudine ac vi superabant Romani, quodque maximum est, læti mœstos atque jam debiles. Cum autem muri pars quædam abrupta esset, nonnullæque turres arietibus pulsatæ cessissent, statim quidem propugnatores diffugiebant, tyrannisque etiam metus incessit vehementior quam pro necessitate. nam priusquam transilirent hostes, torpore tenebantur & ad fugiendum suspensi erant. Cernere autem erat paulo ante superbos & impiis facinoribus gloriantes, ita tunc dejectos & tremebundos, ut miseranda esset, quanquam in nequissimis, tanta mutatio. Et conati quidem sunt, factis in munitiones excursibus custodes pellere, illisque perruptis evadere. Cum autem eos, quorum fideli opera prius usi fuerant, nusquam viderant,

Tyranni, Joannes & Simon, terreri incipiunt.

θέως ἀναιρεῖ, τοὺς δ' ἡγεμόνας, ὧν ἐπισημότατος ἦν ὁ τοῦ Σωσᾶ Ἰάκωβος, συλλαβὼν εἴργνυσι· τὸ δὲ πλῆθος τῶν Ἰδουμαίων, ἀμηχανοῦν διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἡγεμόνων, οὐκ ἀφύλακτον εἶχε, καὶ τὸ τεῖχος φρουραῖς ἐπιμελεστέραις διελάμβανεν. οὐ μὴν ἀντέχειν οἱ φρουροὶ πρὸς [r] τὰς αὐτομολίας ἴσχυον· ἀλλὰ καί τοι πλείστων φονευομένων, πολὺ πλείους οἱ διαφεύγοντες ἦσαν. ἐδέχοντο δὲ Ῥωμαῖοι πάντας, τοῦτε Τίτου διὰ πραότητα τῶν προτέρων ἀμελήσαντος παραγγελμάτων, καὶ αὐτοὶ [s] κόρῳ τοῦ κτείνειν ἀπεχόμενοι, καὶ κέρδους ἐλπίδι. τοὺς γὰρ δημοτικοὺς καταλιπόντες μόνους, τὸν ἄλλον ὄχλον ἐπώλουν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἐλαχίστης τιμῆς ἕκαστον, πλήθει τε τῶν πιπρασκομένων, καὶ ὀλιγότητι τῶν ὠνουμένων. καίπερ δὲ προκηρύξας μηδένα μόνον αὐτομολεῖν, ὅπως [t] καὶ γενεὰς ἐξαγάγοιεν, ὅμως καὶ τούτους ἐδέχετο. ἐπέστησε μέν τοι τοὺς [u] διακρινοῦντας ἀπ' αὐτῶν, εἴ τις εἴη κολάσεως ἄξιος. καὶ τῶν μὲν ἀπεμποληθέντων [v] ἄπειρον τὸ πλῆθος ἦν· οἱ δημοτικοὶ δὲ διεσώθησαν ὑπὲρ τετρακισμυρίους, οὓς διαφῆκε Καῖσαρ, ᾗ φίλον ἦν ἑκάστῳ.

γ' Ἐν δὲ ταῖς αὐταῖς ἡμέραις, καὶ τῶν ἱερέων τὶς [x] Θεβουθὶ παῖς, Ἰησοῦς ὄνομα, λαβὼν περὶ σωτηρίας ὅρκους παρὰ Καίσαρος, ἐφ' ᾧ παραδώσει τινὰ τῶν ἱερῶν κειμηλίων, ἔξεισι, καὶ παραδίδωσιν ἀπὸ τοῦ τοίχου τοῦ ναοῦ λυχνίας δύο [y] ταῖς κατὰ τὸν ναὸν κειμέναις παραπλησίας, τραπέζας τε καὶ κρατῆρας καὶ φιάλας, πάνθ' ὁλόχρυσα καὶ στιβαρώτατα. παραδίδωσι δὲ καὶ τὰ καταπετάσματα, καὶ τὰ ἐνδύματα τῶν ἀρχιερέων σὺν τοῖς λίθοις, καὶ πολλὰ τῶν πρὸς τὰς ἱερουργίας σκευῶν ἄλλα. συλληφθεὶς δὲ καὶ ὁ γαζοφύλαξ τοῦ ἱεροῦ Φινέας ὄνομα, τούς τε χιτῶνας καὶ τὰς ζώνας ἐπέδειξε τῶν ἱερέων, πορφύραν τε πολλὴν καὶ κόκκον, ἃ [z] πρὸς χρείας ἀπέκειτο τοῦ καταπετάσματος, σὺν οἷς [a] κινναμωμόν τε πολὺ καὶ κασσίαν, καὶ πλῆθος ἑτέρων ἀρωμάτων, ἃ συμμίσγοντες ἐθυμίων ὁσημέραι τῷ Θεῷ. παρεδόθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ πολλὰ καὶ τῶν ἄλλων κειμηλίων, κόσμος τε ἱερὸς οὐκ ὀλίγος, ἅπερ αὐτῷ βίᾳ ληφθέντι τὴν τῶν αὐτομόλων συγγνώμην ἔδωκε.

δ'. Συντετελεσμένων δ' ἤδη καὶ τῶν χωμάτων ἑβδόμῃ Γορπιαίου μηνὸς, ἐν ὀκτωκαίδεκα ἡμέραις, Ῥωμαῖοι μὲν προσῆγον τὰς μηχανάς. τῶν δὲ στασιαστῶν οἱ μὲν, ἀπεγνωκότες ἤδη τὴν πόλιν, ἀνεχώρουν τοῦ τείχους εἰς τὴν Ἄκραν. οἱ δ' [b] ἐγκατεδύοντο τοῖς ὑπονόμοις, πολλοὶ δὲ διαστάντες ἠμύνοντο τοὺς προσάγοντας τὰς ἑλεπόλεις. ἐκράτουν δὲ καὶ τούτων Ῥωμαῖοι, πλήθει τε καὶ βίᾳ, καὶ τὸ μέγιστον, εὐθυμοῦντες ἀθύμων ἤδη καὶ παρειμένων. ὡς δὲ περιερράγη μέρος τι τοῦ τείχους, καί τινες τῶν πύργων τυπτόμενοι τοῖς κριοῖς ἐνέδοσαν, φυγὴ μὲν ἦν εὐθέως τῶν ἀμυνομένων, δέος δὲ καὶ τοῖς τυράννοις ἐμπίπτει σφοδρότερον τῆς ἀνάγκης. πρὶν γὰρ ὑπερβῆναι τοὺς πολεμίους, ἐνάρκων τε καὶ μετέωροι πρὸς φυγὴν ἦσαν. ἦν δ' ἰδεῖν τοὺς πάλαι σοβαροὺς καὶ τοῖς ἀσεβήμασιν ἀλαζόνας, τότε ταπεινοὺς καὶ τρέμοντας, ὡς ἐλεεινὴν εἶναι καίπερ ἐν πονηροτάτοις τὴν μεταβολήν. ὥρμησαν μὲν οὖν, ἐπὶ τὸ περιτείχισμα δραμόντες, ὤσασθαί τε τοὺς φρουροὺς, καὶ διακόψαντες ἐξελθεῖν. ὡς δὲ τοὺς μὲν πάλαι πιστοὺς ἑώρων οὐδαμοῦ, διέφυγον γὰρ ὅπῃ τινὶ συνε-

r Τὰς αὐτομολίας ἴσχυον] Τοὺς αὐτομολήτας Big. τοὺς αὐτομόλους Zonar.

s Κόρῳ τοῦ κτείνειν ἀπεχόμενοι,] Κόρον Big. unde διὰ quis excidisse suspicaretur.

t Καὶ γενεὰς ἐξαγάγοιεν,] Καὶ τὰς γενεὰς Big. & mox ἐξάγοιεν Vat.

u Διακρινοῦντας ἀπ' αὐτῶν,] Διακρίνοντας Big.

v Ἄπειρον τὸ πλῆθος ἦν.] Ita Big. & Vat. ἄπειρόν τι πλ. in Editis, Zonara, Aliisque.

x Θεβουθὶ] Ita cum *Rufino* legendum censeo. Θεμουθὶ in Editis, forsan pro Θεβουθὶ quod habet Cod. Vat. Lugd. Bat. & Rost. Ζεβουθὶ Big.

y Ταῖς κατὰ τὸν ναὸν κειμέναις] Τῶν κατὰ τὸν ναὸν κειμένων Big. Vat. Voss. Rost. & Bod.

z Πρὸς χρείας ἀπέκειτο] Πρὸς τὰς χρείας Vat.

a Κινναμωμόν τε πολὺ καὶ κασσίαν,] Cinnamomum, Cassia ad suffitus in Templo. Vid. II. Reg. XXXIX. 2. SPANH. Hinc discimus plura aromata quam quatuor quorum Moses meminit, in pulvere suffitus fuisse, quod & Talmudici testantur, קנמון וקציע *cinnamomum & casiam* diserte memorantes. REL.

b Ἐγκατεδύοντο τοῖς ὑπονόμοις,] Διαδὺς τῶν ὑπονόμων infr. lib. 7. c. 6. §. 3. SPANH.

c Προ

συνεβούλευσεν ἡ ἀνάγκη, [c] προθέοντες γάρ, [d] οἱ μὲν ὅλον ἀνατετράφθαι τὸ πρὸς δύσιν τεῖχος ἤγγελλον, οἱ δ' [e] ἐμβεβληκέναι τοὺς Ῥωμαίους, οἱ δ' [f] ἤδη τε πλησίον εἶναι ζητοῦντας αὐτοὺς, ἕτεροι δ' ἀφορᾷν ἐπὶ τῶν πύργων πολεμίους ἔλεγον, πλαζομένου τὰς ὄψεις τοῦ δέους, [g] ἐπὶ στόμα πεσόντες, [h] ἀνῴμαξαν τὴν ἑαυτῶν φρενοβλάβειαν, καὶ καθάπερ ὑποκεκομμένοι τὰ νεῦρα τῆς φυγῆς ἠπόρουν. ἔνθα δὴ μάλιστ' ἄν τις καταμάθοι, τήν τε τοῦ Θεοῦ δύναμιν ἐπὶ τοῖς ἀνοσίοις, καὶ τὴν Ῥωμαίων τύχην. οἱ μὲν γὰρ τύραννοι, τῆς ἀσφαλείας ἐγύμνωσαν ἑαυτοὺς, κἀκ τῶν πύργων κατέβησαν ἑκόντες, [i] ἐφ' ὧν βίᾳ μὲν οὐδέποτ' ἁλῶναι, μόνῳ δ' ἐδύναντο λιμῷ. Ῥωμαῖοι δὲ τοσαῦτα περὶ τοῖς ἀσθενεστέροις τείχεσι καμόντες παρέλαβον τύχῃ τὰ μὴ δυνατὰ τοῖς ὀργάνοις. [k] παντὸς γὰρ ἰσχυρότεροι μηχανήματος ἦσαν οἱ τρεῖς πύργοι, περὶ ὧν ἀνωτέρω δεδηλώκαμεν.

έ. Καταλιπόντες δὴ τούτους, μᾶλλον δ' ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καταβληθέντες ἀπ' αὐτῶν, παραχρῆμα μὲν εἰς τὴν [l] ὑπὸ [m] Σιλωὰμ φάραγγα καταφεύγουσιν. αὖθις δ' ὀλίγον ἀνακύψαντες ἐκ τοῦ δέους, ὥρμησαν ἐπὶ τὸ τῇδε περιτείχισμα. χρησάμενοι δὲ ταῖς τόλμαις ἀγεννεστέραις τῆς ἀνάγκης, κατεάγησαν γὰρ ἤδη τὴν ἰσχὺν ἅμα τῷ δέει καὶ ταῖς συμφοραῖς, ὑπὸ τῶν φρουρῶν ἀνωθοῦνται, καὶ σκεδασθέντες [n] ὑπ' ἀλλήλων, κατέδυσαν εἰς τοὺς ὑπονόμους. Ῥωμαῖοι δὲ τῶν τειχῶν κρατήσαντες, τάς τε σημαίας ἔστησαν ἐπὶ τῶν πύργων, καὶ μετὰ κρότου καὶ χαρᾶς ἐπαιάνιζον ἐπὶ τῇ νίκῃ, πολὺ τῆς ἀρχῆς κουφότερον τοῦ πολέμου τὸ τέλος εὑρηκότες. ἀναιμωτὶ γοῦν τοῦ τελευταίου τείχους ἐπιβάντες ἠπίστουν, καὶ μηδένα βλέποντες ἀντίπαλον, ἀήθως ἠπόρηντο. εἰσχυθέντες δὲ τοῖς στενωποῖς ξιφήρεις, τούς τε καταλαμβανομένους ἐφόνευον [o] ἀνέδην, καὶ τῶν συμφευγόντων τὰς οἰκίας αὐτάνδρους [p] ὑπεπίπρασαν. πολλὰ δὲ κεραΐζοντες, ὁπότ' ἔνδον παρέλθοιεν ἐφ' ἁρπαγὴν γενεὰς ὅλας νεκρῶν κατελάμβανον, καὶ τὰ δωμάτια πλήρη τῶν τοῦ λιμοῦ πτωμάτων. ἔπειτα πρὸς τὴν ὄψιν πεφρικότες, κεναῖς χερσὶν ἐξῄεσαν. οὐ μὴν οἰκτείροντες τοὺς οὕτως ἀπολωλότας, ταὐτὸ καὶ πρὸς τοὺς ζῶντας ἔπασχον. ἀλλὰ τὸν [q] ἐντυχόντα διελαύνοντες, ἀπέφραξαν μὲν τοὺς στενωποὺς [r] νεκροῖς, αἵματι δ' ὅλην τὴν πόλιν κατέκλυσαν, ὡς πολλὰ τῶν φλεγομένων σβεσθῆναι τῷ φόνῳ. καὶ οἱ μὲν κτείνοντες ἐπαύσαντο πρὸς ἑσπέραν, ἐν δὲ τῇ νυκτὶ τὸ πῦρ ἐπεκράτει. φλεγομένοις δ' ἐπανέτειλεν Ἱεροσολύμοις ἡμέρα Γορπιαίου μηνὸς ὀγδόη, πόλει τοσαύταις χρησαμένῃ συμφοραῖς κατὰ τὴν πολιορκίαν, ὅσοις ἀπὸ τῆς κτίσεως ἀγαθοῖς κεχρημένη πάντως ἂν ἐπίφθονος ἔδοξεν, οὐ μὴν ἀξία κατ' ἄλλο τι τῶν τηλικούτων ἀτυχημάτων, ἢ τὸ γενεὰν τοιαύτην ἐνεγκεῖν, ὑφ' ἧς [s] ἀνετράπη.

(nam dispersi erant quò quenquam fugere suadebat necessitas) & præcursorum alii totum ab occidente murum subversum esse nunciarent, alii Romanos ingressos esse, alii jam in propinquo esse qui ipsos quærebant, aliique se videre hostes in turribus affirmarent, faciente metu ut errarent oculi, in faciem prolapsi vecordiam suam deplorarunt, ac veluti succisi essent nervi fugere non poterant. Unde igitur maxime quis & Dei potentiam in sceleratos intelligat, & fortunam Romanorum. Nam tyranni quidem securitate semetipsos exuerunt, atque ultro è turribus descenderunt, in quibus vi quidem nunquam, sola vero fame expugnari poterant. Romani autem, qui adeo circa mœnia infirmiora laboraverant, fortuna ea ceperunt, adversus quæ nihil valebant organa. Omnibus enim machinis validiores erant tres turres, de quibus supra memoravimus.

Tyranni mente privati divinitus munitissima loca Romanis permittunt.

5. His itaque relictis, aut magis ex illis Dei voluntate dejecti, confestim quidem in vallem infra Siloam confugerunt. Verum cum ad se rursum ex metu rediissent, munitionem illic structam petiere. Usi autem audacia minus virili quam necessitas postulabat (jam enim vires eorum metus & calamitas fregerat) repulsi erant à custodibus, & per diversa disjecti cuniculos subierunt. At Romani muris potiti, & signa in turribus posuere, & victoriam cum plausu & lætitia celebrabant, quod bellum multo levius sub finem quam sub initium invenerant. Itaque cum citra sanguinem in murum extremum ascendissent, supra quam cuique credibile est videbatur; neminemque sibi adversum videntes, præter morem quo se verterent dubitabant. In angustias autem vicorum strictis gladiis effusi deprehensos ad satietatem usque trucidabant; domosque totas, cum omnibus qui eò confugerant, incenderunt. Multas vero vastantes, cum prædæ causa eas penetrassent, integras defunctorum familias & tecta plena mortuis, quos fames confecerat, offendebant. Dein cum ista intuerentur horrescentes vacuis manibus egressi sunt. Non tamen eo modo peremptos miserantes, idem etiam circa vivos patiebantur: sed unumquemque obvium transfigentes, angustias vicorum cadaveribus obstruxerunt, & totam civitatem sanguine obruerunt, ut pleraque incensorum sanguine cæsorum exstinguerentur. Et occidentes quidem ad vesperam desierunt, nocte vero ignis prævalebat. Ardentibus autem Hierosolymis illuxit dies Gorpiæi mensis octavus, ubi quidem, tot calamitates cum obsideretur expertæ, quot bonis si floruisset ex quo fuerat condita, plane invidenda ipsa esset; non tamen aliàs tantis infelicitatibus digna, quam quod talem progeniem edidit, à qua subversa est.

Romani signa in turribus ponunt.

Cædes varia & incendium Urbis.

Urbs conflagrat XVIIIº. mensis Septembris, à passione Domini anno XLIII.

c Προθέοντες] προσθέοντες L. B.
d Οἱ μὲν ὅλον ἀνατετράφθαι] Οἱ καὶ μὲν Vat.
e Ἐμβεβληκέναι] ἐμβεβηκέναι L. B.
f Ἤδη] Delet τε L. B.
g Ἐπὶ στόμα πεσόντες,] Abest a Rost.
h Ἀνῴμαξαν τὴν ἑαυτῶν φρενοβλάβειαν,] Ita cum *Zonara*. ἀνῴμωζον in *Josephi* libris hodiernis. Conf. supr. lib. 1. c. 27. §. 5. ἐκ τινος φρενοβλαβείας & lib. 2. c. 7. §. 1. προσῆλθον εἰς τοσοῦτον φρενοβλαβείας Spanh.
i Ἐφ' ὧν βίᾳ] Ἀφ' ὧν βίᾳ μὲν οὐδέποτε ἁλῶναι ἠδύναντο λιμῷ δὲ μόνῳ *Zonar.*
k Παντὸς γὰρ ἰσχυρότεροι—ἀνωτέρω δεδηλώκαμεν.] Conf. supr. lib. 2. c. 17. §. 8. & infr. lib. 7. c. 1. §. 1. Spanh.
l Ὑπὸ] Εἰς τὴν τοῦ Σιλωὰμ φάρ. *Zonar.* εἰς τὴν ὑπὸ τῇ Σιλ. L. B.
m Σιλωὰμ φάραγγα] Σιλωὰμ φάραγξ supr. lib. 5. c. 12. §. 2. Spanh.
n Ὑπ' ἀλλήλων,] ἀπ' ἀλλήλων L. B.
o Ἀνέδην,] Ἀναιδῆν Big. Vide *Suidam* voce ἀναιδῆς.
p Ὑπεπίπρασαν.] Ὑπεμπίπρασαν Big.
q Ἐντυχόντα] ἐντυγχάνοντα L. B.
r Νεκροῖς,] Νεκρῶν Big.
s Ἀνετράπη.] Ita Big. Lugd. Bat. & Vat. ἐνετράπη in Editis Aliisque.

CAP. IX.

Quanam Cæsar intro ingressus fieri imperavit. Numerus eorum qui capti erant & perierunt. deque iis qui in cuniculos confugerunt: in quibus Simon & Joannes tyranni.

UBI autem intrasset Titus, inter alia miratus est urbem ob firma opera & turres, quas per vecordiam tyranni deseruerant. deinde considerans solidam earum altitudinem & singulorum lapidum magnitudinem, & exactissimam coagmentationem, tum qua latitudine essent qua longitudine, „ Deo, inquit, favente bellavimus, Deus est qui Judæos ex istis munimentis „ detraxit; nam humanæ manus & machinæ quid „ contra tales turres valeant? „ Et tunc quidem multa ejusmodi cum amicis collocutus est: vinctos vero à tyrannis in castellis relictos solvit. Cum autem iterum urbem alibi deleret & mœnia everteret, eas turres monumentum reliquit fortunæ suæ, qua commilitante iis potitus est quæ expugnari non poterant.

Titus fatetur Dei virtute urbem cepisse.

Quanam Cæsar de captis decernit.

2. Quandoquidem autem milites cædibus quidem defatigati erant, ingens vero multitudo superesse visa est, eos quidem solos qui in armis essent manibusque resisterent occidi jubet Cæsar, reliquam vero multitudinem vivam capi. Illi autem, cum his, quos interficere jussi erant, etiam senes ac debiles trucidabant; at ætate florentes ac usui idoneos, in templum compulsos, in destinatum mulieribus ambitum incluserunt: & custodem quidem his apposuit Cæsar unum ex libertis, Frontonem vero ex amicis, qui fortunam quam quisque meritus esset *illis* decerneret. Ille vero seditiosos quidem omnes atque latrones, mutuo indicio damnatos, occidit: juvenes autem lectos, qui proceritate & forma cæteris præstarent, triumpho servabat. Ex reliqua autem multitudine, annis XVII. majores vinctos ad metalla exercenda in Ægyptum misit; plurimos etiam per provincias distribui Titus, in theatris ferro & bestiis consumendos. Quicunque vero infra XVII. annum *ætatis* erant, *sub corona* venditi sunt. Iisdem autem diebus, dum à Frontone secernebantur, ex inedia perierunt XII. millia, partim ex custodum in illos odio nihil habentes quod comedant, partim accipere recusantes quod datum erat. Præ multitudine autem erat frumenti etiam penuria.

De captivis Judæis.

XVII. 3. Et captivorum quidem omnium, qui totius belli tempore capti sunt, numerus erat ad nonaginta septem millia: totius autem obsidionis tempore undecies centena *hominum* millia perierunt. Horum major pars ejusdem quidem gentis erat, * non vero ejusdem regionis. nam qui è tota regione ad Azymorum festum convenerant, derepente bello circumdati erant. adeo ut primo quidem ex loci angustia in illos invaderet pestis,

Captivorum, eorumque qui bello perierunt, numerus.

ΚΕΦ. Θ'.

Οἷα Καῖσαρ εἴσω παρελθὼν προσέταξε. τῶν ἑαλωκότων καὶ ἀπολλυμένων ἀριθμός. περί τε τῶν εἰς ὑπονόμους καταφυγόντων· ἐν οἷς Σίμων καὶ Ἰωάννης τύραννοι.

ΠΑρελθὼν δὲ Τίτος εἴσω, τά τ' ἄλλα τῆς ὀχυρότητος τὴν πόλιν καὶ τῶν πύργων ἀπεθαύμασεν, οὓς οἱ τύραννοι κατὰ φρενοβλάβειαν ἀπέλιπον. κατιδὼν γοῦν τὸ, τε [t] ναστὸν αὐτῶν ὕψος, καὶ τὸ μέγεθος ἑκάστης πέτρας, τήν τε ἀκρίβειαν τῆς ἁρμονίας, καὶ ὅσοι μὲν εὖρος, ἡλίκοι δὲ ἦσαν τὴν [v] ἀνάτασιν, „ σὺν Θεῷ γ' ἐπολεμή„σαμεν, ἔφη, καὶ Θεὸς ἦν ὁ τῶνδε τῶν ἐρυμάτων Ἰου„δαίους καθελὼν, ἐπεὶ χεῖρές τε ἀνθρώπων ἢ μηχα„ναὶ τί πρὸς [x] τούτους τοὺς πύργους δύνανται; “ τότε μὲν οὖν πολλὰ τοιαῦτα [y] διελέχθη πρὸς τοὺς φίλους· τοὺς δὲ τῶν τυράννων δεσμώτας οἳ κατελήφθησαν ἐν τοῖς φρουρίοις ἀνῆκεν. αὖθις δὲ τὴν ἄλλην ἀφανίζων πόλιν, καὶ τὰ τείχη κατασκάπτων, τούτους τοὺς πύργους κατέλιπε μνημεῖον εἶναι τῆς αὐτοῦ τύχης, ᾗ συστρατιώτιδι χρησάμενος ἐκράτησε τῶν ἁλῶναι μὴ δυναμένων.

β'. Ἐπεὶ δ' οἱ στρατιῶται μὲν ἔκαμνον ἤδη φονεύοντες, [z] πολὺ δέ τι πλῆθος τῶν περιόντων ἀνεφαίνετο, κελεύει Καῖσαρ, μόνους μὲν τοὺς ἐνόπλους καὶ χεῖρας ἀντισχόντας κτείνειν, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ζωγρεῖν. οἱ δὲ μετὰ τῶν παρηγγελμένων τό, τε γηραιὸν καὶ τοὺς ἀσθενεῖς ἀνῄρουν· τὸ δ' ἀκμάζον καὶ χρήσιμον εἰς τὸ ἱερὸν συνελάσαντες, ἐγκατέκλεισαν τῷ τῶν γυναικῶν περιτειχίσματι· καὶ φρουρὸν μὲν ἐπέστησε Καῖσαρ ἕνα τῶν ἀπελευθέρων, Φρόντωνα δὲ τῶν φίλων, ἐπικρινοῦντα τὴν ἀξίαν ἑκάστῳ τύχην. ὁ δὲ τοὺς μὲν στασιώδεις καὶ λῃστρικοὺς [a] πάντας, ὑπ' ἀλλήλων ἐνδεικνυμένους, ἀπέκτεινε· τῶν δὲ νέων τοὺς ὑψηλοτάτους [b] καὶ καλοὺς ἐπιλέξας ἐτήρει τῷ θριάμβῳ. τοῦ δὲ λοιποῦ πλήθους τοὺς ὑπὲρ ἑπτακαίδεκα ἔτη δήσας [c] ἔπεμψεν εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα, πλείστους δ' εἰς τὰς ἐπαρχίας διεδωρήσατο Τίτος, φθαρησομένους ἐν τοῖς θεάτροις σιδήρῳ καὶ θηρίοις. οἱ δ' ἐντὸς ἑπτακαίδεκα ἐτῶν [d] ἐπράθησαν. ἐφθάρησαν δ' αὐτῶν ἐν αἷς διέκρινεν ὁ Φρόντων ἡμέραις ὑπ' [e] ἐνδείας, χίλιοι πρὸς τοῖς μυρίοις, οἱ μὲν ὑπὸ μίσους τῶν φυλάκων μὴ μεταλαμβάνοντες τροφῆς, οἱ δ' οὐ προσιέμενοι διδομένην. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος ἦν ἔνδεια καὶ σίτου.

γ'. Τῶν μὲν οὖν αἰχμαλώτων πάντων, ὅσα καθ' ὅλον ἐλήφθη τὸν πόλεμον, ἀριθμὸς [f] ἐννέα μυριάδες καὶ ἑπτακισχίλιοι συνήχθη· [g] τῶν δ' [h] ἀπολλυμένων κατὰ πᾶσαν τὴν πολιορκίαν, μυριάδες ἑκατὸν καὶ δέκα. τούτων τὸ πλέον [i] ὁμόφυλον μὲν, ἀλλ' οὐκ ἐπιχώριον. ἀπὸ γὰρ τῆς χώρας ὅλης ἐπὶ τὴν τῶν Ἀζύμων ἑορτὴν συνεληλυθότες, ἐξαπίνης τῷ πολέμῳ περιεσχέθησαν, ὥς τε τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τὴν στενοχωρίαν γενέσθαι λοιμώδη φθοράν,

t Ναστὸν αὐτῶν ὕψος,] Conf. supr. lib. 5. c. 4. §. 3. SPANH.
v Ανάτασιν,] Ανάστασιν Big. & Vat.
x Τούτους τοὺς πύργους] τούτοις ἔφη τοῖς πύργοις Rost.
y Διελέχθη πρὸς τοὺς φίλους] Ita Big. διϊλέχθη in Editis Aliisque.
z Πολὺ δέ τι πλῆθος τῶν περιόντων ἀνεφαίνετο,] Πολὺ δ' ἔτι πλ. τῶν π. ἐφαίνετο Big.
a Πάντας,] Illud πάντας non agnoscit Big. neque Euseb. qui locum hunc affert in Eccl. Hist. l. 3. c. 7.
b Καὶ καλοὺς ἐπιλέξας] Καὶ κάλλει σώματος διαφέροντας Euseb.
c Επεμψεν εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα,] Nempe ad agros ibi colendos. SPANH.
d Επράθησαν.] Επράχθησαν Big. Confer Euseb. in Eccl. Hist. l. 3. c. 7. p. 81. B.
e Ενδείας,] Ενδείᾳ σίτου Rhed.
f Εννέα μυριάδες] Εννενήκοντα scripsisse Josephum censet Villalpandus, tom. 3. p. 123. Sequentia usque secundum μυριάδες omissa sunt in Rost.
g Τῶν δ'] τῶν δὲ ἀπολ. vid. apud Euseb. H. Eccl. l. III. cap. VII. p. 81. A. SPANH.
h Απολυμένων] Απολλυμένων Big.
i Ομόφυλον] Contribules. Judæi nim. licet non indigenæ; sed multi ex aliis regionibus. Hellenistæ. Barlovius.

* Al. non vero indigenæ.

ρὰν, αὖθις δὲ καὶ λιμὸν ὠκύτερον. ὅτι δ' ἐχώρει τοσούτους ἡ πόλις, δῆλον ἐκ τῶν ἐπὶ Κεστίου συναριθμηθέντων, ὃς, τὴν ἀκμὴν τῆς πόλεως διαδηλῶσαι Νέρωνι βουλόμενος καταφρονοῦντι τοῦ ἔθνους, παρεκάλεσε τοὺς ἀρχιερεῖς, [k] εἴπως δυνατὸν εἴη τὸ πλῆθος [l] ἐξαριθμήσασθαι· οἱ δ' ἐνστάσης [m] ἑορτῆς, Πάσχα καλεῖται, [n] καθ' ἣν θύουσι μὲν [o] ἀπὸ ἐνάτης ὥρας μέχρι ἑνδεκάτης, [p] ὥσπερ δὲ [q] φρατρία περὶ ἑκάστην γίνεται [r] θυσίαν, οὐκ ἔλασσον ἀνδρῶν δέκα, μόνον γὰρ οὐκ ἔξεστι δαίνυσθαι, πολλοὶ δὲ καὶ σὺν εἴκοσιν ἀθροίζονται. τῶν μὲν [s] οὖν θυμάτων [t] εἴκοσι πέντε μυριάδας ἠρίθμησαν, [v] πρὸς δὲ ἑξακισχίλια καὶ πεντακόσια. γίνονται δ' ἀνδρῶν, ἵν' ἑκάστου δέκα δαιτυμόνας θῶμεν, μυριάδες [x] ἑβδομήκοντα καὶ διακόσιαι, καθαρῶν ἁπάντων καὶ ἁγίων. οὔτε γὰρ λεπροῖς, οὔτε γονοῤῥοίοις, οὔτε γυναιξὶν ἐπεμμήνοις, οὔτε τοῖς [y] ἄλλως μεμιασμένοις ἐξῆν τῆσδε τῆς θυσίας μεταλαμβάνειν· ἀλλ' οὐδὲ τοῖς [z] ἀλλοφύλοις, ὅσοι κατὰ θρησκείαν παρῆσαν.

δ'. Πολὺ δὲ [a] τοῦτο πλῆθος ἔξωθεν συλλέγεται· τότε γε μὴν ὥσπερ εἰς εἱρκτὴν ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης πᾶν συνεκλείσθη τὸ ἔθνος, καὶ [b] ναστὴν ὁ πόλεμος τὴν πόλιν ἀνδρῶν ἐκυκλώσατο. πᾶσαν γοῦν ἀνθρωπίνην καὶ δαιμόνιον φθορὰν ὑπερβάλλει [c] τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων. ἐπὶ γοῦν τῶν φανερῶν, οὓς μὲν ἀνεῖλον, οὓς δ' ᾐχμαλωτίσαντο Ῥωμαῖοι, [d] οὓς δ' ἐν τοῖς ὑπονόμοις ἀνηρεύνων, καὶ τοὔδαφος ἀναῤῥηγνύντες, ὅσοις μὲν ἐνετύγχανον [e] ἔκτεινον. εὑρέθησαν δὲ κἀκεῖ νεκροὶ πλείους δισχιλίων, οἱ μὲν ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων, τὸ πλέον δ' ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διεφθαρμένοι. δεινὴ δ' ὑπήντα τοῖς [f] ἐπεισπίπτουσιν ὀδμὴ τῶν σωμάτων, ὡς πολλοὺς μὲν ἀναχωρεῖν εὐθέως, τοὺς δὲ ὑπὸ πλεονεξίας εἰσδύεσθαι, νεκροὺς σεσωρευμένους ἐμπατοῦντας. πολλὰ γὰρ τῶν κειμηλίων ἐν ταῖς διώρυξιν [g] εὑρίσκετο, καὶ πᾶσαν [h] θεμιτὴν [i] τὴν ὁδὸν ἐποίει τὸ κέρδος. ἀνήγοντο δὲ καὶ δεσμῶται πολλοὶ τῶν τυράννων. οὐδὲ γὰρ ἐν ἐσχάτοις ἐπαύσαντο τῆς ὠμότητος. ἀπετίσατό γε μὴν ὁ Θεὸς ἀμφοτέρους ἀξίως. καὶ Ἰωάννης μὲν, λιμώττων μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐν τοῖς ὑπονόμοις, ἣν πολλάκις ὑπερηφάνησε [k] δεξιὰν παρὰ Ῥωμαίων λαβεῖν ἱκέτευε· Σίμων δὲ, πολλὰ διαμαχήσας πρὸς τὴν ἀνάγκην, ὡς διὰ τῶν ἑξῆς δηλώσομεν, ἑαυτὸν παραδίδωσιν. ἐφυλάχθη δ' ὁ μὲν τῷ [l] θριάμβῳ σφάγιον, ὁ δ' Ἰωάννης δεσμοῖς αἰωνίοις. Ῥωμαῖοι δὲ [m] τάς τε ἐσχατιὰς τοῦ ἄστεος ἐνέπρησαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαψαν.

ac deinde citius fames. Quod autem tantam multitudinem caperet civitas, manifestum ex illis qui sub Cestio fuerant enumerati. Is enim integræ ætatis viros in civitate Neroni, gentem contemnenti, significare cupiens, à pontificibus petiit, ut, si quo modo possent, multitudinem numerarent. Illi autem, cum festum adesset, (*quod* Pascha vocatur), in quo à nona quidem hora usque ad undecimam hostias mactant, quasi vero sodalitas circa unamquamque victimam habebatur, ex hominibus nunquam paucioribus decem, solum enim epulari non licet, sæpe etiam viginti conveniunt: hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numeravêre. virorum autem erant purorum & mundorum, ut denos epulatores singulis victimis demus, vicies septies centena millia. nec enim leprosis, nec quibus genitura flueret, nec menstruis mulieribus, neque alio modo inquinatis licebat de sacris istis participare: sed nec alienigenis quidem, qui religionis ergo eò venerant.

Paschatis celebrandi modus.

4. Ingens autem hæc multitudo aliis è locis congregata erat: verum tunc quasi in carcerem tota gens fato conclusa erat, & urbem viris refertam circumvallaverat bellum. Itaque omnem humanam & à Deo immissam pestem superat numerus peremptorum. nam ex manifestis, alios quidem occidêre, alios vero cepêre Romani, alios etiam cuniculis *delitescentes* indagabant, perruptoque solo obvios quosque trucidarunt. Sed & ibi mortuorum ultra duo millia sunt reperti, quorum alii quidem manu sua, alii vero mutuis vulneribus, pluresque fame perempti erant. Teter autem cadaverum fœtor introëuntibus occurrebat, ut statim quidem multi recederent, alii vero præ avaritia subirent, mortuorum cumulos calcantes. nam in iis cavernis multæ res pretiosæ reperiebantur, atque omnis lucri captandi via honesta habebatur. Quin & multi educebantur & dimittebantur, quos tyranni captivos tenuerant. non enim in extremis aliquid de crudelitate remiserunt. Cæterum utrumque prout meruerunt ultus est Deus. Et Joannes quidem, cum fratribus in cavernis esuriens, dextram, quam sæpe despexerat, à Romanis supplex petiit: Simon vero, multa vi cum necessitate luctatus, sicut infra declarabimus, semet tradidit. Servatus est alter quidem triumpho in cædem, Joannes autem vinculis sempiternis. Romani vero extremas urbis partes incenderunt, & mœnia funditus everterunt.

Mirandum Dei judicium, qui ita è diversissimis locis coëgit in unum quos voluit perdere Judæos.

Exitus tyrannorum Joannis & Simonis.

k Εἴπως δυνατὸν] Judæi enim putabant illicitum esse se, i. e. populum Israeliticum per capita numerari, quod essent futuri sicut arena maris, cujus numerus iniri nequit Hos. 1. 10. & quia Davidi tam male cesserat, quod populum numerasset. Rel.

l Ἐξαριθμήσασθαι.] In Echa Rabbati fol. 62. 1. dicitur Rex Agrippa ex numero renum agnorum Paschalium deprehendisse numerum Judæorum. Erat id jam antiquissimis temporibus in usu ut hoc modo populus numeraretur, si illis credimus qui putant 2 Sam. 3. 12. טלאים significare agnos paschales uti Targumista, qui illic habet ומנונן באמרי פסחיא & *numeravit eos per agnos paschales.* Rel.

m Ἑορτῆς,] τῆς ἑορτῆς *L. B.*

n Καθ' ἣν θύουσι μὲν] Conf. Antt. lib. 16. c. 6. §. 2. Spanh.

o Ἀπὸ ἐνάτης] ἀπὸ τῆς ἐννάτης *L. B.*

p Ὥσπερ δὲ] Antt. lib. 16. c. 6. §. 2. Spanh.

q Φρατρία] φρατρίαν *L. B.*

r Θυσίαν,] θυσία *L. B.*

s Οὖν θυμάτων] Illud οὖν è *Cod. Big.*

t Εἴκοσι πέντε μυριάδας] Est qui legit, εἴκοσι πάντως μυριάδας ἠρίθμησαν πρὸς ἑπτὰ, *viginti omnino myriadas numeraverunt supra septem*, sive 270000. qui numerus, per *decem* ductus, convenit cum eo qui sequitur, *myriadum septuaginta* & *ducentarum*, & optime convenit cum eo qui est supra p. . . . *trecentarum myriadum*, sive 3000000. si accedant *impuri*. Hæc nos aliquando illustrabimus, cum numerum agnorum Paschalium hujus diei conferemus cum eo qui legitur Codice *Pesachim* in *Gemara Babylonica*; ac docebimus atrium templi capax fuisse omnino 100000. ac simul totidem Paschatum, i. e. agnorum vel hœdorum.

v Πρὸς δὲ ἑξακισχίλια καὶ πεντακόσια.] Ita cum *Cod. Big.* & *Rufino.* antea erat, πρὸς δὲ πεντακισχίλια καὶ ἑξακόσια, *quinque millia & sexcentas.*

x Ἑβδομήκοντα καὶ διακόσιαι,] Πεντήκοντα malit *Villalpandus*, tom. 3. p. 124.

y Ἄλλως μεμιασμένοις] Ἄλλοις *Big.* & *Ruf.* ἄλλως in *Editis Aliisque.* μεμιαμμένοις mox *L. B.*

z Ἀλλοφύλοις, ὅσοι] Ἀλλοτρίοις οἱ *Big.* ἀλλοφύλοις, εἰ μὴ ὅσοι legisse videtur *Ruf.* qui vertit, *nisi qui.* Leg. μὴ ὅσοι, & ita *Rufinus* Spanh.

a Τοῦτο πλῆθος ἔξωθεν] Τούτων *Big.*

b Ναστὴν ὁ πόλεμος] Μεστὴν *Zonar.*

c Τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων.] Numerum eorum qui per septennium interierunt nobis ex *Justo Lipsio* exhibet *Usserius* sub finem *Annalium.*

d Οὓς δ' ἐν τοῖς ὑπονόμοις ἀνηρεύνων,] Τοὺς δ' ἐν *Big.*

e Ἔκτεινον.] Ἔκτειναν. ηὑρέθησαν *Big.*

f Ἐπεισπίπτουσιν ὀδμὴ] Ὑποσκήπτουσιν *Big.* ὑποκρύπτουσιν vel ὑποκύπτουσιν *Zonar.*

g Εὑρίσκετο,] Ηὑρίσκετο *Big.*

h Θεμιτὴν] Ita rescripsi ex *Codd. Paris.* θεμιτὸν vulgati. Hav.

i Τὴν ὁδὸν] Artic. τὴν abest a *L. B.*

k Δεξιὰν παρὰ Ῥωμαίων λαβεῖν ἱκέτευε] Hoc ordine *Big.* antea erat παρὰ Ῥωμαίων δεξιὰν λ. ἱκ.

l Θριάμβῳ σφάγιον,] Triumpho victima *Gr.* inf. lib. 7. c. 2. §. 1. Spanh. & Rel.

m Τάς τε ἐσχατιὰς τοῦ ἄστεος] Τὰς ἐσχατιὰς *Big.* & *Ruf.*

CAP.

XVIII.

CAP. X.

Quod urbs Hierosolymorum, quinquies prius capta, tunc iterum vastata erat. Concisa historia.

Urbs capta secundo anno Vespasiani, Septembris die VIII.

ITA quidem capta erant Hierosolyma secundo anno principatus Vespasiani, Gorpiæi mensis die octavo. Quinquies autem prius capta, tunc iterum vastata erant. Nam Ægyptiorum quidem rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompejus, & post hos cum Herode Sosius captam urbem servavere. Ante hos vero rex Babyloniorum expugnatam ad vastitatem redegit, post annos ab illius conditu mille trecentos sexaginta octo, atque menses sex. Primus autem conditor ejus erat Chananæorum dynasta, qui patria lingua appellatus est rex justus. Nam erat profecto talis. Propterea que primus sacerdos erat Deo, cumque templum primus ædificasset civitatem Hierosolyma appellavit, quæ antea Solyma vocabatur. Sane Judæorum quidem rex Davides, populo Chananæorum inde ejecto, suo incolendam dedit: atque anno post ipsum quadringentesimo sexagesimo septimo cum sex mensibus à Babyloniis eversa est. A rege autem Davide, qui primus Judæorum in ea regnavit, usque ad eversionem à Tito factam, anni mille centum septuaginta & novem. A primo autem illius conditu usque ad extremum excidium, anni bis mille centum & septuagint a septem. Sed enim neque antiquitas, neque profundæ divitiæ, neque * gentis fama per universum terrarum orbem diffusa, neque magna religionis gloria quidquam juvit quo minus periret. Sane ejusmodi quidem finis erat obsidionis Hierosolymorum.

ΚΕΦ. ι.

Οτι πεντάκις πρότερον ἁλούσης τῆς πόλεως, τοῦτο δεύτερον ἠρημώθη. σύντομος αὐτῆς ἱστορία.

ΕΑλω μὲν οὕτως Ἱεροσόλυμα ἔτει δευτέρῳ τῆς Οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, Γορπιαίου μηνὸς ὀγδόῃ. ἁλοῦσα δὲ καὶ πρότερον πεντάκις, τοῦτο δεύτερον ἠρημώθη. [n] Ασωχαῖος [o] μὲν γὰρ ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς, καὶ μετ' αὐτὸν Ἀντίοχος, ἔπειτα [p] Πομπήϊος, ἐπὶ τούτοις σὺν Ἡρώδῃ Σόσσιος ἑλόντες ἐτήρησαν τὴν πόλιν. πρὸ δὲ τούτων ὁ τῶν Βαβυλωνίων βασιλεὺς κρατήσας ἠρήμωσεν αὐτὴν μετὰ ἔτη τῆς κτίσεως χίλια τετρακόσια ἑξήκοντα ὀκτὼ, [q] μῆνας ἕξ. [r] ὁ δὲ [s] πρῶτος κτίσας ἦν Χαναναίων δυνάστης, ὁ τῇ πατρίῳ γλώσσῃ κληθεὶς [t] βασιλεὺς δίκαιος. ἦν γὰρ δὴ τοιοῦτος. διὰ τοῦτο [v] ἱεράσατό τε τῷ Θεῷ πρῶτος, καὶ τὸ ἱερὸν [s] πρῶτος δειμάμενος, [x] Ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν προσηγόρευσε, Σόλυμα καλουμένην πρότερον. τὸν μὲν δὴ τῶν Χαναναίων λαὸν ἐκβαλὼν ὁ τῶν Ἰουδαίων βασιλεὺς Δαυΐδης, κατοικίζει τὸν ἴδιον· καὶ [y] μετ' αὐτὸν ἔτεσι τετρακοσίοις ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ, μησὶν ἕξ, ὑπὸ Βαβυλωνίων κατασκάπτεται. ἀπὸ δὲ Δαυΐδου τοῦ βασιλέως, ὃς πρῶτος αὐτῆς ἐβασίλευσεν Ἰουδαῖος, μέχρι τῆς ὑπὸ Τίτου γενομένης κατασκαφῆς, ἔτη χίλια καὶ [z] ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἐννέα. ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης κτίσεως ἔτη μέχρι τῆς ἐσχάτης ἁλώσεως δισχίλια ἑκατὸν, ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά. ἀλλὰ γὰρ [a] οὔθ' ὁ ἀρχαιότης, οὔθ' ὁ βαθὺς πλοῦτος, οὔτε τὸ διαπεφοιτηκὸς ὅλης τῆς οἰκουμένης [b] ἔθνος, οὔθ' ἡ μεγάλη δόξα τῆς θρησκείας [c] ἤρκεσέ τι πρὸς ἀπώλειαν αὐτῇ. [d] τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ τέλος τῆς [e] Ἱεροσολύμων πολιορκίας.

n Ασωχαῖος] In sacris litteris 2 *Regum*, c. 14. v. 25. Σουσακὶμ dicitur. Huds. Is Ptolemæus Lagus Antt. lib. XII. cap. 1. Cocc.

o Μὲν γὰρ] μὲν abest a *L. B.*

p Πομπήϊος,] ὁ Πομπήϊος *L. B.*

q Μῆνας ἕξ.] Juxta *Rufinum* legendum, μῆνας ὀκτὼ, ἡμέρας ἕξ.

r Ο δὲ] Tot σφάλματα quot verba in hac perioche, inquit *Bochartus*, l. 2. *de Phœnicum Coloniis*, c. 4. Quam vere, aliorum esto judicium.

s Πρῶτος κτίσας] Illud πρῶτος è *Cod. Big.* & *Rufini* versione. Huds. πρῶτος. Ideo ἀγενεαλόγητος in epist. ad Hebr. Rel.

t Βασιλεὺς δίκαιος.] Nempe Melchisedecus Conf. Antt. l. 1. c. 10. §. 2. Spanh.

v Ἱεράσατό τε] ἱεράσας τότε *L. B.*

s Πρῶτος δειμάμενος,] Illud πρῶτος è *Cod. Big.* & *Rufini* versione.

x Ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν—πρότερον.] Vide *Masium* in *Josuam*, cap. 10. p. 178. *Bochartum* (supra citatum) & *Beveregium* in *Annott.* ad Canones, p. 60. & *Is. Vossium* in *Epistola* ad *Colvium*, p. 395. 396. Conf. lib. VII. c. 3. §. 2. Antiq. Jud. Spanh. Lib. 1. c. 11. Antiq. dicit non Melchisedecum sed posterioris temporis homines urbem Hierosolymam appellasse. Adeoque hæc Τὸ ἱερὸν δειμάμενος &c. ad Davidem aut Solomonem referenda videntur: nisi dicere velimus Josephum sibi aperte contradixisse. Rel.

y Μετ' αὐτὸν] Ita *Big.* μετὰ τοῦτον in *Editis Aliisque*.

z Ἑκατὸν] Abest a *Rost.*

a Οὔθ' ὁ ἀρχαιότης,—πλοῦτος, οὔτε] οὔτε—οὔτε—οὔτε &c. *L. B.*

b Ἔθνος,] Pro ἔθνος Rufin. κλέος videtur legisse. Spanh.

c Ἤρκεσέ τι πρὸς ἀπώλειαν αὐτῇ.] Iterum cum *Cod. Big.* antea erat ἤρκεσε πρὸς ἀπ. *S. Petitus* (tom. 3. p. 341. *Animadv.* ἀνεκδότων in *Josephum*) post hæc verba excidisse suspicatur quæ Josepho adscribit *Euseb.* in *Hist. Eccl.* l. 2. c. 23. & ex eo *D. Hieronymus* in *Catalogo Scriptorum* &c. Ταῦτα δὲ συμβέβηκεν Ἰουδαίοις, κατ' ἐκδίκησιν Ἰακώβου τοῦ δικαίου, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ· ἐπειδήπερ δικαιότατον αὐτὸν ὄντα οἱ Ἰουδαῖοι ἀπέκτειναν, *Hæc omnia contigerunt Judæis propter Jacobum Justum, fratrem Jesu qui dicitur Christus. Qui cum esset omnium consensu justissimus, nihilominus à Judæis necatus fuerat.*

d Τοιοῦτον] Τοιοῦτο *Big.*

e Ἱεροσολύμων] *Epiphanius de Ponderib. de Hadriano*, qui Hierosolymas adiit. Spanh.

* Ita transtuli ac si lectum esset ἔθνους κλέος.

ΤΑΔΕ

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩ ΕΒΔΟΜΩ ΛΟΓΩ

ΤΩΝ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

JOSEPHI LIBRO SEPTIMO HISTORIARUM EXCIDII JUDAICI

HÆC CONTINENTUR.

19. *Quod in templo pacis, post triumphum à Vespasiano exstructo, ab ipso omnia in eo reposita erant belli spolia.*

ιθ'. Ως μετὰ τὸν θρίαμβον τέμενος εἰρήνης Οὐεσπασιανὸς κατασκευάσας, ἐν αὐτῷ πάντα τὰ τοῦ πολέμου ἀνέθηκε λάφυρα.

20. *Quomodo Bassus, cum in Judæam venisset, & castellum Herodion deditione cepisset, ad Machæruntem etiam castellum expugnandum aggressus est.*

κ'. Οπως Βάσσος εἰς Ιουδαίαν ἀφικόμενος, καὶ τὸ φρούριον τὸ ἐν Ηρωδείῳ προσαγαγόμενος, ἐπεχείρησε καὶ τὸ ἐν Μαχαιροῦντι παραστήσασθαι.

21. *De situ Machæruntis.*

κα. Περὶ τῆς θέσεως Μαχαιροῦντος.

22. *De ruta in Machæruntis regia.*

κβ'. Περὶ τοῦ ἐν τοῖς βασιλείοις Μαχαιροῦντος φυέντος πηγάνου.

23. *De altera planta, & mira de illa.*

κγ'. Περὶ τῆς ἑτέρας βοτάνης παράδοξον.

24. *De aquis illic loci calidis.*

κδ'. Περὶ τῶν αὐτόθι θερμῶν ὑδάτων.

25. *Qualiter Bassus, propter Eleazarum casu quodam mirabili captum, urbem validissimam ad deditionem redegit.*

κε'. Οπως Βάσσος, τύχῃ τινὶ παραδόξῳ διὰ τὴν Ελεαζάρου κατάσχεσιν, ὀχυρωτάτην οὖσαν τὴν πόλιν ῥᾳδίως παρέλαβεν.

26. *Quomodo etiam eos, qui ad saltum Jardem vocatum confugerant, bello appetens, omnes interfecit.*

κς'. Οπως καὶ τοὺς συμφυγόντας ἐπὶ τὸν Ιάρδην καλούμενον δρυμὸν καταπολεμήσας, πάντας ἀπέκτεινεν.

27. *Quomodo Bassus & Liberius à Cæsare omnem Judæorum terram vendere jussi sunt; & Judæis ubicunque degentibus tributum indicere, ut quotannis binas quisque drachmas in Capitolium inferat, quemadmodum prius in templum conferebant.*

κζ'. Οπως Καῖσαρ ἐπέστειλεν Βάσσῳ καὶ Λιβερίῳ τὴν γῆν Ιουδαίων πᾶσαν ἀποδόσθαι, καὶ τοὺς ἁπανταχοῦ Ιουδαίους φόρον τελεῖν εἰς τὸ Καπιτώλιον δύο δραχμὰς ἕκαστον, ὥσπερ πρότερον εἰς τὸν ναὸν συνετέλουν.

28. *De Antiocho rege Commagenorum, qualem in calamitatem incidit.*

κη'. Περὶ Αντιόχου τοῦ Κομμαγηνῶν βασιλέως, οἵᾳ συμφορᾷ περιέπεσεν.

29. *De Alanis, quæ & quanta Medis & Armenis mala intulerunt.*

κθ'. Περὶ τῶν Αλανῶν ὁπόσα Μήδοις τε καὶ Αρμενίοις κακὰ διεπράξαντο.

30. *De Masada, ejusque munitione, & sicariis qui eam occupaverant; itemque resumptio narrationis de aliis sicariis & tyrannis urbis Hierosolymorum.*

λ'. Περὶ Μασάδας καὶ τῆς ὀχυρότητος αὐτῆς, καὶ τῶν αὐτὴν κατασχόντων σικαρίων. ἐν ᾧ καὶ περὶ τῶν ἄλλων λῃστῶν καὶ τυράννων τῆς πόλεως Ιεροσολύμων ἐπανάληψις.

31. *Quomodo Silva ad oppugnationem Masadæ conversus est; ubi etiam illius urbis descriptio est.*

λα'. Οπως Σίλβας εἰς τὴν πολιορκίαν Μασάδας ἐτράπετο, ἔνθα καὶ σχηματογραφία τῆς αὐτῆς πόλεως.

32. *De armorum & victus apparatu intus reposito, ab Herodis regis temporibus, quando, ob inimicitias Cleopatræ, illic ista reposuit propter metum Antonii.*

λβ'. Περὶ τῶν ἔνδον ἀποκειμένων ὅπλων τε καὶ τροφῶν, ἀπὸ τῶν Ηρώδου τοῦ βασιλέως χρόνων, [a] ὅτε, διὰ τὴν πρὸς Κλεοπάτραν διαφορὰν, ἐνταῦθα ταῦτα ἀποτέθεικε φοβούμενος Αντώνιον.

33. *Quomodo Romanorum dux Masada expugnata, muroque igne absumpto, decreto hostes prima luce aggredi, nocte vigilias accuratiores fecit.*

λγ'. Οπως ὁ τῶν Ρωμαίων ἡγεμὼν ἐκπολιορκήσας Μασάδαν, καὶ τὸ τεῖχος πυρὶ διαφθείρας, μεθ' ἡμέραν ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις ἐγνωκὼς, τὰς φυλακὰς νύκτωρ ἐπιμελέστερον ἐποιήσατο.

34. *Quomodo Eleazarus, sicariorum princeps, omnes qui ipsi suberant orationibus ad persuadendum accommodatis eò adduxit, ut semet cum familiis suis interficerent.*

λδ'. Οπως Ελεάζαρος ὁ τῶν σικαρίων ἄρχων, τοὺς ὑφ' αὑτὸν πάντας δημηγορίαις πιθανωτάταις παρέπεισεν, ἑαυτοὺς πανγενῇ καταχρήσασθαι.

35. *Quomodo ii qui in castello erant, verbis Eleazari persuasi, omnes, præter duas mulieres & quinque pueros, sibi mortem conscivere.*

λε'. Οπως οἱ κατὰ τὸ φρούριον πεισθέντες τοῖς λόγοις Ελεαζάρου, πλὴν δύο γυναικῶν καὶ παιδίων πέντε, πάντες ἑαυτοὺς ἀπέσφαξαν.

36. *Quod Romani & Silva, exspectantes multo cum labore urbe potiri, sine pugna eam ceperunt.*

λς'. Οτι Ρωμαῖοι καὶ Σίλβας, προσδοκῶντες πόνῳ πολλῷ τὴν πόλιν κρατῆσαι, ἀμαχητὶ ταύτην παρέλαβον.

37. *Quomodo apud Alexandriam multi sicariorum, qui eo confugerant, discrimen adierunt: propterea que templum, illic olim exstructum ab Onia pontifice, destructum erat.*

λζ'. Οπως καὶ κατὰ τὴν Αλεξάνδρειαν τῶν σικαρίων συμφυγόντων πολλοὶ μὲν ἐκινδύνευσαν, κατελύθη δὲ διὰ τοῦτο, καὶ ὁ παρὰ τοῦ ἀρχιερέως Ονίου κτισθεὶς πάλαι ναὸς ἐκεῖσε.

38. *Quomodo etiam Jonathas quidam, unus è sicariis, arte textor, Judæos Cyrenenses ad turbas ciendas commovit, unde & multi perierunt.*

λη'. Οπως καὶ τοὺς ἐν Κυρήνῃ Ιουδαίους, Ιωνάθης τις, τῶν σικαρίων εἷς, τὴν τέχνην ὑφάντης, ἀνέπεισε στασιάσαι, καὶ πολλοὶ ἐκ τούτου ἀπώλοντο.

39. *Quomodo à Jonatha, prout ei suggesserat præses Catullus, falso inter alios accusatus erat scriptor Josephus.*

λθ'. Οπως, ὑποθήκαις τοῦ ἡγεμόνος Κατύλλου, παρὰ Ιωνάθου ἐσυκοφαντήθη μετὰ τῶν ἄλλων καὶ Ιώσηπος ὁ συγγραφεύς.

40. *Quod veritate à Vespasiano deprehensa, Jonathas quidem vivus exustus est, Catullus vero evasit, & postea ex plagis à Deo immissis, quod falso delatos injuste peremerat, vitam abrupit.*

μ'. Ως Οὐεσπασιανοῦ τἀληθὲς εὑρόντος, Ιωνάθης μὲν πυρὶ παρεδόθη, Κάτυλλος δὲ διαφυγὼν, ὕστερον θεηλάτοις πληγαῖς, διότι ἀδίκως τοὺς συκοφαντηθέντας ἀπέκτεινε, τὴν ψυχὴν ἀπέρρηξεν.

[a] Οτε,] Οτι in *Editis* & *MSS.*

ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ,
Η
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ
ΛΟΓΟΣ ζ'.

FLAVII JOSEPHI
DE BELLO JUDAICO,
SIVE
JUDAICÆ HISTORIÆ DE EXCIDIO,
LIBER VII.

ΚΕΦ. α'.

Ὡς κατεσκάφη πᾶσα ἡ πόλις Ἱεροσολύμων, πλὴν τριῶν πύργων· καὶ ὡς Τίτος ἐν δημηγορίᾳ ἐπαινεῖ τοὺς στρατιώτας, καὶ γέρα αὐτοῖς ἐπένειμε, πολλούς τε διαφίησιν.

ΕΠΕΙ δ' οὔτε φονεύειν, οὔτε διαρπάζειν εἶχεν ἡ στρατιὰ, πάντων τοῖς θυμοῖς ἐπιλιπόντων. οὐ γὰρ δή γε φειδοῖ τινὸς ἔμελλον ἀφέξασθαι δρᾷν ἔχοντες· κελεύει Καῖσαρ ἤδη τήν τε πόλιν ἅπασαν καὶ τὸν νεὼν κατασκάπτειν, πύργους μὲν ὅσοι τῶν ἄλλων ὑπερανεστήκεσαν καταλιπόντας, [a] Φασάηλον, Ἱππικὸν, Μαριάμμην, [b] τεῖχος δ' ὅσον ἦν ἐξ ἑσπέρας τὴν πόλιν περιέχον. τοῦτο μὲν, ὅπως εἴη τοῖς ὑπολειφθησομένοις [c] φρουροῖς στρατόπεδον· τοὺς πύργους δὲ, ἵνα [d] τοῖς ἔπειτα σημαίνωσιν, οἵας, πόλεως, καὶ τινὰ τρόπον ὀχυρᾶς [e] οὕτως, ἐκράτησεν ἡ Ῥωμαίων ἀνδραγαθία. τὸν δ' ἄλλον ἅπαντα τῆς πόλεως περίβολον οὕτως ἐξωμάλισαν οἱ κατασκάπτοντες, ὡς μηδὲ πώποτ' οἰκηθῆναι πίστιν ἂν ἔτι παρασχεῖν τοῖς προσελθοῦσι. τοῦτο μὲν οὖν τέλος, ἐκ τῆς τῶν νεωτερισάντων ἀνοίας, Ἱεροσολύμοις ἐγένετο, λαμπρᾷ τε πόλει καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις διαβοηθείσῃ.

CAP. I.

Quomodo tota Hierosolymorum urbs plane diruta est præter tres turres: utque Titus in concione extollit milites, & præmia illis distribuit, multosque dimittit.

POSTQUAM vero neque quos occiderent, neque quod raperent, habebat exercitus, quòd iratis animis omnia deerant (neque enim ut alicui parceretur, si esset quod agerent, abstinuissent) jubet eos Cæsar totam funditus jam evertere civitatem & templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasaëlo, Hippico, Mariamne; eaque tantummodo muri parte quæ civitatem ab occidente cingeret. illam quidem, ut castra essent militibus illic præsidii causa relinquendis: turres autem, ut posteris indicarent, qualem civitatem & qualiter munitam Romanorum virtus obtinuerat. Totum vero reliquum civitatis ambitum ita solo æquavere qui eum diruebant, ut ne quidem unquam habitatam fuisse vix fidem amplius faceret eò accedentibus. Et hic quidem, ex illorum dementia qui res novas moliti sunt, finis erat Hierosolymorum, splendidæ civitatis, summæque apud omnes homines celebritatis.

Urbs Hierosolymorum solo æquata tota exceptis tribus turribus & parte occidua murorum.

2. Cæ-

a Φασάηλον. Ἱππικὸν, Μαριάμμην,] Conf. supr. lib. 2. c. 17. §. 8. & lib. 6 c. 8. §. 4. SPANH.
b Τεῖχος δ' ὅσον ἦν] Τείχους Big.
c Φρουροῖς στρατόπεδον] Φρουρεῖν Big.
d Τοῖς ἔπειτα σημαίνωσιν,] Τοῖς μετέπειτα Big.
e Οὕτως,] Illud οὕτως non agnoscit Big. & commode abesse potest.

f Ἐπὶ

XIX. *Titus gratias agit exercitui & præmia dividit.*

2. Cæfar autem præfidio quidem illic ftatuit relinquere decimam legionem, nonnullafque alas equitum & peditum cohortes. Cumque jam omnes belli partes adminiftraffet, geftiebat & univerfum laudare exercitum ob res præclare geftas, & debita viris fortibus præmia perfolvere. Facto igitur fibi in medio priorum caftrorum magno tribunali, cum in eo conftitiffet cum ducum eminentiffimis, ut ab omni exercitu poffet audiri dicebat, „ magnam quidem illis fe gratiam habere quod benevolentiam erga ipfum præftare perfeverarint. Laudabat autem *eos* quod ipfi per omne belli tempus obtemperarint, idque in multis magnifque periculis cum egregia fortitudine, patriæ quidem etiam per fe amplificantes imperium, omnibus vero hominibus abunde teftatum facientes, neque hoftium multitudinem, neque regionum munimenta, neque civitatum magnitudinem, neque adverfantium audaciam temerariam, & barbaram immanitatem poffe unquam Romanorum vires effugere, quamvis in multis nonnulli fortunam opitulantem habuerint. Et pulchrum quidem effe, ajebat, illos etiam bello finem imponere, quod tam diu duraverat. nec enim optaffe *eos* his quicquam melius, cum id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atque præclarius illis accidiffe, quod duces & adminiftratores imperii Romani, ab illis creatos & in patriam præmiffos, libenter omnes fufcipiant; quodque ab illis decretum fuerit æquiffimo animo ferant, gratiam illis habentes qui fibi imperaturos elegerint. Et mirari quidem fe, ajebat, eos omnes, atque diligere, * ut qui norit, nemini, quamprimum res fieri potuit, ad aggrediendum defuiffe alacritatem. Cæterum illos, qui pro majore vi clarius dimicaffent, vitamque fuam factis egregiis condecoraffent, & rebus præclare geftis militiam fuam nobiliorem feciffent, pronunciabat, fe & præmia & honores confeftim redditurum; nec ullum eorum, qui plus alio laborare voluiffet, juftam remunerationem non confequuturum. Maximæ enim hanc rem fibi curæ fore, ut qui magis vellet virtutes commilitonum honore profequi, quam † delinquentes pœnis afficere.

Mos Romanorum egregius.

3. Confeftim ergo juffit eos, quibus datum erat id negotii, indicare, quinam in bello præclari aliquid gefferint. Ac nominatim eos appellans, & præfentes collaudabat, ut qui ex propriis bene feliciterque geftis valde lætaretur, & coronas eis aureas imponebat, atque torquibus aureis, & haftis longis aureis, fignifque ex argento factis *eos* donabat, & uniufcujufque ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubiis aurum & argentum, itemque veftes, & ex reliqua præda largiter eis diftribuit. Omnibus autem ita honoratis, prout ipfe unumquemque meritum effe judicavit, ‡ univerfo exercitui *faufta omnia* precatus cum multis & lætis acclamationibus defcendebat, feque ad facra pro victoria facienda convertit: cum-

Præmia militaria.

Sacrificia & epulæ.

β'. Καῖσαρ δὲ φυλακὴν μὲν αὐτόθι καταλιπεῖν ἔγνω τῶν ταγμάτων τὸ δέκατον, καί τινας ἴλας ἱππέων καὶ λόχους πεζῶν. πάντα δὲ ἤδη τὰ τοῦ πολέμου διῳκηκὼς, ἐπαινέσαι τε σύμπασαν ἐπόθει στρατιὰν ἐπὶ τοῖς κατορθωμένοις, καὶ τὰ προσήκοντα γέρα τοῖς ἀριστεύσασιν ἀποδοῦναι. ποιηθέντος οὖν αὐτῷ μεγάλου κατὰ μέσην τὴν πρότερον παρεμβολὴν βήματος, καταστὰς [f] ἐπὶ τούτῳ μετὰ τῶν [g] ἡγεμονικωτάτων, [h] εἰς ἐπήκοον ἁπάσῃ τῇ στρατιᾷ ἔλεγε, „ [i] χάριν μὲν πολλὴν ἔχειν αὐτοῖς τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας, ἣν χρώμενοι διατελοῦσιν. ἐπῄνει δὲ τῆς ἐν παντὶ πολέμῳ πειθαρχίας, ἣν ἐν πολλοῖς καὶ μεγάλοις κινδύνοις ἅμα τῇ κατὰ σφᾶς ἀνδρείᾳ παρέσχον, τῇ μὲν πατρίδι καὶ δι' αὐτῶν τὸ κράτος αὔξοντες, [k] φανερὸν δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις [l] καθιστάντες, ὅτι μήτε πλῆθος πολεμίων, μήτε χωρίων ὀχυρότητες, ἢ μεγέθη πόλεων, ἢ τῶν ἀντιτεταγμένων ἀλόγιστοι [m] τολμαὶ, καὶ θηριώδεις ἀγριότητες, δύναιντ' ἄν ποτε τὴν Ῥωμαίων ἀρετὴν διαφυγεῖν, κἂν [n] εἰς πολλά τινες τὴν τύχην [o] εὕρωνται συναγωνιζομένην. καλὸν μὲν οὖν, ἔφη, καὶ τῷ πολέμῳ τέλος αὐτοὺς ἐπιθεῖναι, [p] πολλῷ χρόνῳ γενομένῳ. μηδὲ γὰρ εὔξασθαί τι τούτων ἄμεινον, ὅτ' εἰς αὐτὸν καθίσταντο. τούτου δὲ κάλλιον αὐτοῖς, καὶ λαμπρότερον ὑπάρχειν, ὅτι τοὺς ἡγησομένους καὶ [q] τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ἐπιτροπεύσοντας, αὐτῶν χειροτονησάντων, εἴς τε τὴν πατρίδα προπεμψάντων ἄσμενοι πάντες [r] προσίενται, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτῶν ἐγνωσμένοις ἐμμένουσι, χάριν ἔχοντες τοῖς ἑλομένοις. θαυμάζειν μὲν οὖν, ἔφη, πάντας καὶ ἀγαπᾶν, εἰδὼς ὅτι τοῦ δυνατοῦ τὴν προθυμίαν οὐδεὶς ἔσχε βραδυτέραν. τοῖς μέντοι διαπρεπέστερον ἀγωνισαμένοις, ὑπὸ ῥώμης πλείονος, καὶ τὸν μὲν [s] ἑαυτῶν βίον ἀριστείαις κεκοσμηκόσι, τὴν δ' αὐτοῦ στρατιὰν ἐπιφανεστέραν διὰ τῶν κατορθωμάτων πεποιηκόσιν, ἔφη, τὰ γέρα, καὶ τὰς τιμὰς εὐθὺς ἀποδώσειν, καὶ μηδένα τῶν πλέον [t] πονεῖν ἑτέρου θελησάντων τῆς δικαίας ἀμοιβῆς ἁμαρτήσεσθαι. πλείστην γὰρ αὐτῷ τούτου [v] γενήσεσθαι τὴν ἐπιμέλειαν, ἐπεὶ καὶ μᾶλλον ἐθέλειν τὰς ἀρετὰς τιμᾶν τῶν συστρατευομένων, ἢ κολάζειν τοὺς ἁμαρτάνοντας.

γ'. [x] Εὐθέως οὖν ἐκέλευσεν ἀναγινώσκειν τοῖς ἐπὶ τούτῳ τεταγμένοις, ὅσοι τι λαμπρὸν ἦσαν ἐν πολέμῳ κατορθωκότες. καὶ κατ' ὄνομα καλῶν, ἐπῄνει τε [y] παρόντας, ὡς ἂν [z] ὑπερευφραινόμενός τις ἐπ' οἰκείοις κατορθώμασι, καὶ στεφάνους [a] ἐπετίθει χρυσοῦς, περιαυχένιά τε χρυσᾶ, καὶ δόρατα [b] μακρὰ χρυσᾶ, καὶ σημαίας ἐδίδου πεποιημένας ἐξ ἀργύρου, καὶ τὴν ἑκάστου τάξιν ἤλλαττεν εἰς τὸ κρεῖττον. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν λαφύρων ἄργυρον, καὶ χρυσὸν, ἐσθῆτάς τε, καὶ τῆς ἄλλης αὐτοῖς λείας δαψιλῶς ἀπένειμε. πάντων δὲ τετιμημένων ὅπως ἂν [c] αὐτὸς ἕκαστον ἠξίωσε, τῇ συμπάσῃ στρατιᾷ ποιησάμενος εὐχὰς, [d] ἐπὶ πολλῇ κατέβαινεν εὐφημίᾳ, τρέπεταί τε πρὸς θυσίας ἐπινικίους [e] καὶ πολ-

f Ἐπὶ τούτῳ] Ἐπὶ τοῦτο *Big.*

g Ἡγεμονικωτάτων,] Ita cum *Cod. Big.* & *Ruf.* antea erat ἡγεμόνων.

h Εἰς ἐπήκοον ἁπάσῃ] Nempe ἐν ἐπηκόῳ στὰς Conf. fupr. lib. 3. c. 9. §. 2. &c. SPANH.

i Χάριν μὲν πολλὴν ἔχειν] Χάριν μὲν ἔφην π. *Big.*

k Φανερὸν δὲ] φανερὸν γὰρ *Roft.*

l Καθιστάντες,] καθιστῶντες *L. B.*

m Τολμαὶ,] Ita *Big.* & *Ruf.* ὁρμαὶ in *Editis Aliifque.*

n Εἰς πολλά τινες] Illud εἰς deeft *Big.*

o Εὕρωνται συναγωνιζομένην.] Εὕρηνται συναγωνισαμένην *Big.*

p Πολλῷ χρόνῳ γενομένῳ.] Πολλῷ γε χρ. *Big.*

q Τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς] Τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν *Big.*

r Προσίενται,] Προϊέναι *Vat.*

s Ἑαυτῶν] Αὐτῶν *Big. Voff. Roft.* & *Bod.*

t Πονεῖν] ποιεῖν *Roft.*

v Γενήσεσθαι τὴν ἐπιμέλειαν,] Γενέσθαι *Big.*

x Εὐθέως] Εὐθὺς *Big.*

y Παρόντας,] Ita *Ruf.* παριόντας in *cæteris.*

z Ὑπερευφραινόμενός] Εὐφραινόμενος *Bod.*

a Ἐπετίθει χρυσοῦς,] Περιετίθει *Big.*

b Μακρὰ χρυσᾶ,] Μακρὰ τε χρυσᾶ *Big.*

c Αὐτὸς ἕκαστον ἠξίωσε,] Ἕκαστος αὐτῶν *Big.* in *Rufini* verfione, *ut quifque fe meritum præbuerat.*

d Ἐπὶ πολλῇ κατέβαινεν εὐφημίᾳ] ἐπὶ πολλὴν κατέβαινεν εὐφημίαν *Big.*

e Καὶ πολλοῦ βοῶν —— παρεστηκότος,] Πολὺ βοῶν πλῆθος παρεστηκότων *Big.*

* Quia nemo viribus alacritatem habuit tardiorem, *Ruf.*

† Delinquentes] Peccata *Gelen.* delinquentes. SPANH.

‡ Votis cum univerfo exercitu factis, *Ruf.*

f Δὴ

πολλοῦ βοῶν πλῆθος τοῖς βωμοῖς παρεστηκότος, καταθύσας ἅπαντας, τῇ στρατιᾷ [f] διαδίδωσιν εἰς εὐωχίαν. αὐτὸς δὲ τοῖς ἐν τέλει τρεῖς ἡμέρας συνεορτάσας, τὴν μὲν ἄλλην στρατιὰν διαφίησιν, ᾗ καλῶς [g] ἔχειν ἑκάστους ἀπιέναι· τῷ δεκάτῳ δὲ τάγματι τὴν τῶν Ἱεροσολύμων ἐπέτρεψε φυλακὴν, [h] οὐκέτ᾽ αὐτοὺς ὑπὸ τὸν Εὐφράτην ἀποστείλας, ἔνθα πρότερον ἦσαν. μεμνημένος δὲ τοῦ δωδεκάτου τάγματος, ὅτι Κεστίου στρατηγοῦντος ἐνέδωκαν τοῖς Ἰουδαίοις, τῆς μὲν Συρίας αὐτὸ παντάπασιν ἐξήλασεν, ἦν γὰρ τὸ παλαιὸν ἐν [i] Ῥαφαναίαις, εἰς δὲ τὴν [k] Μελιτινὴν καλουμένην ἀπέστειλε, παρὰ τὸν Εὐφράτην ἐν μεθορίοις τῆς Ἀρμενίας [l] ἐστὶ καὶ Καππαδοκίας. δύο δ᾽ ἠξίωσεν [m] αὐτῶν μέχρι τῆς εἰς Αἴγυπτον ἀφίξεως, τὸ πέμπτον καὶ τὸ πεντεκαιδέκατον, παραμένειν. καὶ καταβὰς ἅμα τῷ στρατῷ [n] πρὸς τὴν ἐπὶ [o] τῇ θαλάττῃ Καισάρειαν, εἰς ταύτην τό, τε πλῆθος τῶν λαφύρων ἀπέθετο, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους προσέταξεν ἐν αὐτῇ φυλάττεσθαι. τὴν γὰρ εἰς τὴν Ἰταλίαν πλοῦν ὁ χειμὼν [p] ἐκώλυε.

que magna boum multitudo ad aras adstitisset, omnibus mactatis, exercitui *eos* dividit ad epulas. Ille vero, per triduum cum illis in conviviis versatus, reliquum exercitum, quò quemque ire conveniret, dimittit: decimæ autem legioni Hierosolymorum custodiam concessit; neque ad Euphratem, ubi pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam vero legionem, memor quod Cestio duce Judæis cesserat, totam quidem Syria repulit, (erat enim olim apud Raphanæas) ad Melitenen autem, quæ sic vocatur, *eam* misit, ad Euphraten in confinio Armeniæ & Cappadociæ sitam. duas vero secum permanere volebat, donec ad Ægyptum perveniret, quintam *scilicet* & decimam quintam. Cumque ad Cæsaream maritimam cum exercitu descendisset, in ea & *reliquam* manubiarum vim reposuit, captivosque ibi adservari præcepit. nam ad Italiam navigare hyemis tempus prohibebat.

Legionum ordinatio.

ΚΕΦ. β'.

CAP. II.

XX.

Ὡς Τίτος ἐν Καισαρείᾳ Φιλίππου παντοίας θεωρίας ἐπιτελεῖ. περὶ Σίμωνος τοῦ τυράννου, ὅπως ἑάλω, καὶ εἰς τὸν θρίαμβον ἐτηρήθη.

Quomodo Titus Cæsareæ Philippi varia edit spectacula. De Simone tyranno, quo modo captus erat & triumpho servatus.

[q] ΚΑΘ᾽ ὃν δὲ καιρὸν Τίτος Καῖσαρ [r] τοῖς Ἱεροσολύμοις πολιορκῶν προσήδρευεν, [s] ἐν τούτῳ νεὼς φορτίδος Οὐεσπασιανὸς ἐπιβὰς, ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας [t] εἰς Ῥόδον διέβαινεν. ἐντεῦθεν δὲ [v] πλέων ἐπὶ τριηρῶν, καὶ πάσας τὰς ἐν τῷ παράπλῳ πόλεις ἐπελθὼν, εὐκταίως αὐτὸν δεχομένας, ἀπὸ τῆς Ἰωνίας εἰς τὴν Ἑλλάδα περαιοῦται, κἀκεῖθεν [x] ἀπὸ Κερκύρας ἐπ᾽ ἄκραν Ἰαπυγίαν, ὅθεν ἤδη κατὰ γῆν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν. Τίτος δ᾽ ἀπὸ τῆς ἐπὶ [y] θαλάττῃ Καισαρείας ἀναζεύξας εἰς [z] τὴν Φιλίππου καλουμένην Καισάρειαν ἧκε, [a] συχνόν τ᾽ ἐν αὐτῇ χρόνον ἐπέμεινε, παντοίας θεωρίας ἐπιτελῶν. καὶ πολλοὶ τῶν αἰχμαλώτων ἐνταῦθα διεφθάρησαν, οἱ μὲν θηρίοις παραβληθέντες, οἱ δὲ κατὰ πληθὺν [b] ἀλλήλοις ἀναγκαζόμενοι χρήσασθαι πολεμίοις. ἐνταῦθα καὶ τὴν Σίμωνος τοῦ Γιώρα σύλληψιν ἐπύθετο, τοῦτον γενομένην τὸν τρόπον. Σίμων οὗτος, [c] Ἱεροσολύμων πολιορκουμένων, ἐπὶ τῆς ἄνω πόλεως ὢν, ἐπεὶ τῶν τειχῶν ἐντὸς ἡ Ῥωμαίων στρατιὰ γενομένη πᾶσαν ἐπόρθει τὴν πόλιν, τότε τῶν φίλων τοὺς πιστοτάτους παραλαβὼν, καὶ σὺν αὐτοῖς λιθοτόμους τε καὶ τὸν πρὸς τὴν ἐργασίαν ἐπιτήδειον τούτοις σίδηρον, τροφήν τε διαρκεῖν εἰς πολλὰς ἡμέρας δυναμένην, σὺν ἐκείνοις ἅπασιν καθίησιν ἑαυτὸν εἴς τινα τῶν ἀφανῶν ὑπονόμων· καὶ μέχρι μὲν ἦν τὸ παλαιὸν ὄρυγμα, προυχώρουν δι᾽ αὐτοῦ. τῆς στερεᾶς δὲ γῆς ὑπαντώσης, ταύτην ὑπενόμευον, ἐλπίδι τοῦ πορρωτέρω δυνήσεσθαι προελθόντες, [d] ἐν ἀσφαλεῖ ποιησάμενοι τὴν ἀνάδυσιν, ἀποσώζεσθαι. ψευδῆ δὲ τὴν ἐλπίδα διήλεγχεν ἡ πεῖρα τῶν ἔργων. ὀλίγον τε γὰρ

QUO autem tempore Hierosolyma obsidere perseverabat Titus Cæsar, in eo Vespasianus, navi oneraria ascensa, Alexandriâ Rhodum trajiciebat. Hinc autem vectus triremibus, cum omnes quas subter-navigavit urbes invisisset, ipsum cum votis excipientes, in Græciam ex Ionia transit, atque inde Corcyra solvens appulit promontorium Japygium, unde jam terra iter agebat. Titus autem, ex Cæsarea maritima profectus, in Cæsaream venit, quæ Philippi vocatur; & diutius in ea commorabatur, omne genus spectacula exhibens: multique illic captivi consumpti erant, alii quidem bestiis objecti, alii vero catervatim inter se depugnare coacti. Hic loci Simonem etiam Gioræ filium hoc modo comprehensum esse accepit. Simon iste, cum Hierosolyma obsiderentur, in superiore urbe degens, postquam Romanorum exercitus mœnia intrasset & urbem omnem devastasset, tunc assumptis amicorum fidissimis, unaque lapicidis & ferro eorum operi idoneo, & alimentis quæ multis diebus sufficere possent, cum istis omnibus in quandam cavernam obscuram se demisit; & quoad vetus fossa pateret, per eam quidem progrediebantur. Cum autem terra firma occurrisset, illam excavabant, sperantes posse ulterius progressos tuto loco emergere, atque *ita* servari. Sed vanam esse hanc spem arguebat operis experimentum. Vix enim paululum fosso-

Vespasiani iter Romam versus.

Simon Giora captus.

f Διαδίδωσιν εἰς εὐωχίαν.] Δίδωσιν *Big. Voss.* & *Ruf.*
g Ἔχειν] Εἶχεν *Vat. Lugd. Bat.* & *Gall.*
h Οὐκέτ᾽ αὐτοὺς] Οὐκέτι τούτους ἐπὶ *Big.*
i Ῥαφαναίαις,] Conf. infr. c. 5. §. 1. SPANH.
k Μελιτινὴν καλουμένην] Μελίτην *Big. Lugd. Bat. Rost. Bod.* & *Ruf.* perperam.
l Ἐστὶ καὶ Καππαδοκίας.] Ita *Big. Voss. Rost.* & *Ruf.* ἔτι in *Editis Aliisque*. nisi quod ἔτι non agnoscat *Gall.*
m Αὐτῶν] Αὐτῷ *Voss. Rost. Gall.* & *Bod.*
n Πρὸς τὴν ἐπὶ] Conf. ἁλωσ. lib. 1. c. 3. §. 5. SPANH.
o Τῇ θαλάττῃ Καισάρειαν,] τῆς θαλάττης *Rost.*
p Ἐκώλυε.] Ἐκώλυσε *Big.*
q ΚΑΘ᾽ ὃν δὲ καιρὸν] Ita *Big.* καθὸ δὲ καιροῦ in *Editis*. καθ᾽ οὗ δὲ καιροῦ legendum conjiciebat *Casaubonus*.
r Τοῖς Ἱεροσολύμοις] Illud τοῖς deest *Voss.*

s Ἐν τούτῳ νεὼς] Ἐπὶ νεὼς *Big.* atque ita, ut videtur, *Ruf.*
t Εἰς Ῥόδον διέβαινεν.] Εἰς τὴν Ῥόδον διέβαλεν *Big.*
v Πλέων ἐπὶ τριηρῶν,] Quales nempe multæ Rhodi. SPANH.
x Ἀπὸ Κερκύρας] Ἀπὸ Κερκύρας ἀπῆρεν ἐπ᾽. *Big.* in *Rufini* versione, *egressus deinde Corcyra in Japygiam delatus est.*
y Θαλάττῃ Καισαρείας] Θαλάττης *Big.*
z Τὴν Φιλίππου καλουμένην Καισάρειαν] Conf. supr. lib. 3. c. 8. §. 7. SPANH.
a Συχνόν τ᾽ ἐν αὐτῇ χρόνον] Καὶ συχνὸν ἐν αὐτῇ χρόνον ἐπέμεινε *Big.*
b Ἀλλήλοις] Ita cum Cl. *Lowthio* legendum censui. antea erat ἀλλήλους.
c Ἱεροσολύμων πολιορκουμένων,] Τῶν Ἱεροσολύμων *Big.*
d Ἐν ἀσφαλεῖ ποιησάμενοι] Ἐν ἀσφαλείᾳ *Big.*

fossores processerant, jamque alimenta, quamvis parce his uterentur, eos defectura esse videbantur. Tunc igitur, quasi Romanis stuporem incutiendo posset eos fallere, candida indutus tunica & chlamyde purpurea infibulatus, eo in loco è terra emersit ubi templum dudum fuerat. Ac primum quidem obstupuêre, qui eum viderunt, locisque suis manebant: deinde propius accesserunt, interrogantes quis esset? & id quidem Simon illis non indicabat, ducem autem vocari jubebat. Cumque ad eum è vestigio cucurrissent, veniebat Terentius Rufus; namque is exercitui præfectus relictus erat. Ac postquam ab eo omnia quæ vera essent accepisset, ipsum quidem vinctum adservabat; Cæsari vero quemadmodum esset comprehensus significabat. Et Simonem quidem in ultionem crudelitatis erga cives, quibus sese amarum tyrannum præbuerat, infensissimis hostibus Deus in manum tradidit, non vi subactum, sed ipso se conjiciente sponte sua in pœnam; propterea quod multos ipse crudeliter interfecerat, falsas criminationes intendens defectionis ad Romanos. Neque enim potest iram Dei effugere nequitia, neque infirma fieri potest justitia: sed tandem ulciscitur sui temeratores, & gravius supplicium sumit de malis, quod se ab eo liberatos crediderint, quando non illico pœnas dederunt. Id etiam Simon didicit, postquam in iras Romanorum incidit. Illius autem ex terra emersio in causa fuit, ut cæterorum etiam seditiosorum magna turba iisdem diebus in cuniculis inveniretur. Ad Cæsarem autem, Cæsaream maritimam reversum, Simon vinctus adductus est: & illum quidem triumpho, quem Romæ agere parabat, servari jussit.

Terentius Rufus cum exercitu Hierosolymis relictus.

[e] μόλις πρύβαινον οἱ μεταλλεύοντες, ἥτε τροφὴ, καίτοι ταμιευομένοις, ἔμελλεν [f] ἐπιλείψειν. τότε δὴ τοίνυν, ὡς δι' ἐκπλήξεως ἀπατῆσαι τοὺς Ῥωμαίους δυνησόμενος, λευκοὺς [g] ἐνδιδύσκει χιτωνίσκους, καὶ πορφυρᾶν ἐμπερονησάμενος [h] χλανίδα, κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν τόπον ἐν ᾧ τὸ ἱερὸν ἦν πρόσθεν [i] ἐκ γῆς ἀνεφάνη. τὸ μὲν οὖν πρῶτον τοῖς ἰδοῦσι θάμβος προσέπεσε, καὶ κατὰ χώραν ἔμενον· ἔπειτα δ' ἐγγυτέρω [k] προσελθόντες, ὅστις ἐστὶν ἠρώτων. καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐδήλου Σίμων αὐτοῖς, καλεῖν δὲ τὸν ἡγεμόνα προσέταττεν. καὶ ταχέως πρὸς αὐτὸν δραμόντων, ἧκε [l] Τερέντιος Ῥοῦφος· οὗτος γὰρ ἄρχων τῆς στρατιᾶς [m] καταλέλειπτο. πυθόμενός τε παρ' αὐτοῦ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, τὸν μὲν ἐφύλαττε δεδεμένον, [n] Καίσαρι δὲ ὅπως [o] τ' εἴη συνειλημμένος ἐδήλου. Σίμωνα μὲν οὖν εἰς δίκην τῆς κατὰ τῶν πολιτῶν ὠμότητος, ὧν πικρῶς αὐτὸς ἐτυράννησεν, ὑπὸ τοῖς μάλιστα μισοῦσι πολεμίοις ἐποίησεν ὁ Θεὸς, οὐ βίᾳ γενόμενον αὐτοῖς ὑποχείριον, [p] ἀλλ' ἑαυτὸν ἑκουσίως εἰς τὴν τιμωρίαν [q] παραβαλόντα, δι' ὃ πολλοὺς αὐτὸς ὠμῶς ἀπέκτεινε, ψευδεῖς αἰτίας ἐπιφέρων τῆς πρὸς Ῥωμαίους μεταβολῆς. οὐ γὰρ [r] διαφεύγει πονηρία Θεοῦ χόλον, [s] οὐδὲ ἀσθενὴς ἡ δίκη· χρόνῳ δὲ μέτεισι τοὺς εἰς αὐτὴν παρανομήσαντας, καὶ χείρω τὴν τιμωρίαν ἐπιφέρει τοῖς πονηροῖς, ὅτι καὶ προσεδόκησαν αὐτῆς ἀπηλλάχθαι, μὴ παραυτίκα κολασθέντες. ἔγνω τοῦτο καὶ Σίμων εἰς τὰς Ῥωμαίων ὀργὰς ἐμπεσών. ἡ δὲ ἐκείνου γῆθεν ἄνοδος πολὺ καὶ τῶν ἄλλων στασιαστῶν πλῆθος, ὑπ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ἐν τοῖς ὑπονόμοις φωραθῆναι παρεσκεύασε. Καίσαρι δὲ, [t] εἰς τὴν παράλιον [u] ἐπανελθόντι Καισάρειαν, Σίμων προσήχθη δεδεμένος· κἀκεῖνον μὲν, εἰς ὃν ἐπιτελεῖν ἐν Ῥώμῃ [x] παρεσκευάζετο θρίαμβον, [y] προσέταξε φυλάττειν.

CAP. III.

Quomodo Titus, cum diem natalem fratris patrisque celebraret, multos Judæorum consumpsit. De Judæis in periculum apud Antiochiam adductis ex Antiochi Judæi iniqua legum violatione.

Ludi ad celebrandum natalem fratris à Tito editi.

IBI autem moratus fratris sui natalem diem splendide celebrabat, magnam partem Judæorum morte mulctandorum ejus honori attribuens. Numerus enim eorum qui cum bestiis depugnarunt, quique ignibus cremati sunt, & inter se digladiantes periêre, supra duo millia erat & quingentos. Ista tamen omnia Romanis videbantur, licet illi mille modis consumerentur, pœna levior *quam commeruerunt.* Postea Cæsar Berytum veniebat (hæc autem in Phœnicia est urbs, Romanorum colonia) atque diutius demoratus est, majori adhibito splendore dum patris diem natalem celebrat, tam spectaculorum magnificen-

Natalis Vespasiani aliis ludis celebratur.

ΚΕΦ. γ'.

Ὅπως Τίτος, τὴν γενέθλιον ἡμέραν τἀδελφοῦ καὶ πατρὸς ἄγων, πολλοὺς τῶν Ἰουδαίων ἀνάλωσεν. Περὶ τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ κινδυνευσάντων Ἰουδαίων, ὑπὸ τοῦ Ἰουδαίου Ἀντιόχου παραβάσεώς τε καὶ ἀσεβείας.

[z] ΔΙατρίβων δ' αὐτόθι τὴν [a] τἀδελφοῦ γενέθλιον ἡμέραν ἐπιφανῶς ἑώρταζε, πολὺ καὶ τῆς τῶν Ἰουδαίων κολάσεως εἰς τὴν ἐκείνου τιμὴν ἀνατιθείς. ὁ γὰρ ἀριθμὸς τῶν ἔντε ταῖς πρὸς τὰ θηρία μάχαις, καὶ τῶν [b] καταπιπραμένων, ἔντε ταῖς ἀλληλοκτονίαις ἀναιρεμένων, πεντακοσίους ἐπὶ τοῖς δισχιλίοις ὑπερέβαλε. πάντα μέντοι Ῥωμαίοις ἐδόκει ταῦτα, μυρίοις αὐτῶν ἀπολλυμένων τρόποις, ἐλάττων κόλασις εἶναι. μετὰ τοῦτο Καῖσαρ εἰς [c] Βηρυτὸν ἧκεν· ἡ δ' ἐστὶν ἐν τῇ Φοινίκῃ πόλις, Ῥωμαίων ἄποικος· κἀνταῦθα χρονιωτέραν ἐποιήσατο τὴν ἐπιδημίαν, πλείονι χρώμενος τῇ λαμπρότητι, περὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἡμέραν [d] γενέθλιον, ἔντε ταῖς τῶν θεωριῶν πολυ-

e Μόλις πρύβαινον] Illud μόλις non agnoscit *Big.*
f Επιλείψειν.] Απολείψειν *Big. Rost.* & *Voss.*
g Ενδιδύσκει χιτωνίσκους,] Ενδιδύσκεται *Voss. Rost.* & *Bod.* ἐνδύεται *Zonar.*
h Χλανίδα,] Χλαμύδα *Big.* & *Zonar.*
i Εκ γῆς ἀνεφάνη.] Εκ τῆς γῆς *Big.* & *Voss.*
k Προσελθόντες,] Προσιόντες ὅς τις εἴη ἠρώτων *Zonar.*
l Τερέντιος Ῥοῦφος.] Hic est qui Talmudicis Tinnius Rufus audit, quique Sionem ut agrum arasse dicitur. REL.
m Κατελέλειπτο.] Καταλέλειπτο *Big.*
n Καίσαρι] Καίσαρί τε *Big.*
o Τ' εἴη] εἴη deleto τ' *L. B.*
p Αλλ' ἑαυτὸν ἑκουσίως] Αλλ' αὐτὸν *Big.* & *Voss.*
q Περιβαλόντα,] Παραβαλόντα, δι' ὃ *Big. Voss. Rost.* & *Bod.*
r Διαφεύγει] Διαψεύδει *L. B.*
s Οὐδὲ ἀσθενὴς ἡ δίκη] Οὐδὲ ἀσθενὴς ἡ δίκη *Big. L. B. Rost.*

t Εἰς τὴν παράλιον] Conf. sup. lib. 1. c. 3. §. 5. SPANH.
u Επανελθόντι Καισάρειαν,] Παρελθόντι *Big.*
x Παρεσκευάζετο θρίαμβον,] Conf. supr. lib. 6. c. 9. §. 4. SPANH.
y Προσέταξε φυλάττειν.] Εταξε *Big.*
z Διατρίβων δ' αὐτόθι &c.] Conf. infr. c. 5. §. 1. SPANH.
a Τἀδελφοῦ γενέθλιον ἡμέραν] *Sc.* Domitiani, cujus diei natalis in 30. Decembris incurrit. *Usserius* in *Annalium* parte posteriore ad *A. M.* 4074.
b Καταπιπραμένων,] Καταπιμπραμένων *Big.*
c Βηρυτὸν] Berytus Colonia Romanorum. Hinc in Nummis: COL. JUL. AUG. FEL. BER. HUDS. & SPANH.
d γενέθλιον,] Imperii *scilicet*, quem Kalendis Julii observari solitum, ex *Suetonio* & *Tacito* docuimus. *Usserius* in *Annalibus* ad A. M. 4074.

πολυτελείαις, καὶ κατὰ τὴν ἄλλην ἐπίνοιαν τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων. τὸ δὲ τῶν αἰχμαλώτων πλῆθος τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς πρόσθεν ἀπώλλυτο.

β΄. Γενέσθαι δὲ συνέβη, [e] περὶ τὸν καιρὸν τοῦτον, καὶ τοῖς ἐν Ἀντιοχείᾳ τῶν Ἰουδαίων [f] ὑπολιπομένοις ἐγκλήματα καὶ κίνδυνον ὀλέθρου, τῆς πόλεως ἐπ᾽ αὐτοὺς τῶν Ἀντιοχέων ἐκταραχθείσης, διά τε τὰς ἐν τῷ παρόντι διαβολὰς αὐτοῖς ἐπενεχθείσας, καὶ διὰ τὰ [g] προϋπηργμένα χρόνῳ πρόσθεν οὐ πολλῷ. περὶ ὧν ἀναγκαῖόν ἐστι διὰ συντόμων προειπεῖν, ἵνα καὶ τῶν μετὰ ταῦτα πραχθέντων εὐπαρακολούθητον ποιήσωμαι τὴν διήγησιν.

γ΄. Τὸ γὰρ Ἰουδαίων γένος [h] πολὺ μὲν [i] κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην παρέσπαρται τοῖς ἐπιχωρίοις· πλεῖστον δὲ [k] τῇ Συρίᾳ κατὰ τὴν γειτνίασιν [l] ἀναμεμιγμένον, ἐξαιρέτως δ᾽ ἐπὶ τῆς Ἀντιοχείας ἦν πολὺ, διὰ τὸ τῆς πόλεως μέγεθος, μάλιστα δ᾽ αὐτοῖς ἄδειαν τὴν ἐκεῖ κατοίκησιν οἱ μετ᾽ Ἀντίοχον βασιλεῖς παρέσχον. Ἀντίοχος μὲν γὰρ, ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς, Ἱεροσόλυμα πορθήσας, [m] τὸν ναὸν ἐσύλησεν· οἱ δὲ μετ᾽ αὐτὸν τὴν βασιλείαν παραλαβόντες, τῶν ἀναθημάτων ὅσα χαλκᾶ [n] πεποίηντο, πάντα τοῖς ἐπ᾽ Ἀντιοχείας Ἰουδαίοις [o] ἀπέδοσαν, εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν ἀναθέντες, καὶ συνεχώρησαν αὐτοῖς ἐξ ἴσου τῆς πόλεως τοῖς Ἕλλησι μετέχειν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα βασιλέων αὐτοῖς προσφερομένων, εἰς τε τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν, καὶ τῇ κατασκευῇ, καὶ [p] τῇ πολυτελείᾳ τῶν ἀναθημάτων [q] τὸ ἱερὸν ἐξελάμπρυναν. ἀεί τε προσαγόμενοι ταῖς θρησκείαις πολὺ πλῆθος Ἑλλήνων, κἀκείνους τρόπῳ τινὶ μοῖραν αὐτῶν πεποίηντο. καθ᾽ ὃν δὲ καιρὸν ὁ πόλεμος ἀνεκεκήρυκτο, νεωστὶ δ᾽ εἰς τὴν Συρίαν Οὐεσπασιανὸς καταπεπλεύκει, τὸ δὲ κατὰ τῶν Ἰουδαίων παρὰ πᾶσιν ἤκμαζε μῖσος, τότε δή τις Ἀντίοχος εἷς ἐξ αὐτῶν τὰ μάλιστα διὰ τὸν πατέρα τιμώμενος, ἦν γὰρ [r] ἄρχων τῶν ἐπ᾽ Ἀντιοχείας Ἰουδαίων, τοῦ δήμου τῶν Ἀντιοχέων [s] ἐκκλησιάζοντος, εἰς τὸ θέατρον παρελθὼν, τόν τε πατέρα [t] τὸν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἄλλους ἐνεδείκνυτο κατηγορῶν, ὅτι νυκτὶ μιᾷ καταπρῆσαι τὴν πόλιν ἅπασαν διεγνώκεισαν, καὶ παρεδίδου ξένους Ἰουδαίους τινὰς, ὡς κεκοινωνηκότας τῶν βεβουλευμένων. ταῦτα δ᾽ ἀκούων ὁ δῆμος, τὴν ὀργὴν οὐ κατεῖχεν, ἀλλ᾽ ἐπὶ μὲν τοὺς παραδοθέντας, πῦρ [v] εὐθὺς ἐκέλευον κομίζειν, καὶ παραχρῆμα πάντες ἐπὶ τοῦ θεάτρου κατεφλέγησαν. [x] ἐπὶ δὲ τὸ πλῆθος ὥρμηντο τῶν Ἰουδαίων, ἐν τῷ τάχιον ἐκείνους τιμωρίᾳ περιβαλεῖν τὴν αὐτῶν πατρίδα σώζειν νομίζοντες. Ἀντίοχος [y] δὲ προσεπέτεινε τὴν ὀργὴν, περὶ μὲν τῆς αὐτοῦ μεταβολῆς, καὶ τοῦ μεμισηκέναι τὰ τῶν Ἰουδαίων ἔθη, τεκμήριον [z] ἐμπαρέχειν οἰόμενος τὸ ἐπιθύειν, ὥσπερ νόμος ἐστὶ τοῖς Ἕλλησιν· ἐκέλευε δὲ καὶ τοὺς ἄλλους [a] ταυτὸ ποιεῖν ἀναγκάζειν, φανεροὺς γὰρ [b] γενήσεσθαι

tia, quam sumptibus aliis alium in modum excogitatis. Captivorum autem *ingens* multitudo similiter ac antea cecidit.

2. Accidit autem per idem tempus, ut Judæi, qui apud Antiochiam reliqui erant, accusationes subirent & interitus periculum, concitata in eos Antiochensium civitate, tam propter criminationes eis in præsentia intentatas quam propter ea quæ fuerant non multo ante commissa. De quibus necesse habeo paucis præfari, ut eorum quæ postea gesta erant * narrationem faciam intellectu faciliorem. XXI.

Judæorum periculum Antiochiæ.

3. Nam multum quidem Judaicæ gentis per totum terrarum orbem indigenis erat interspersum: maxima autem pars Syriæ propter vicinitatem erat immista, & præcipue apud Antiochiam multi ex illis versabantur, ob urbis amplitudinem, maximeque propter liberam ibi habitandi facultatem ab Antiochi successoribus impetratam. Nam Antiochus quidem, dictus Epiphanes, vastatis Hierosolymis templum spoliavit: qui vero post eum regnum assequuti sunt, quicquid æneum in donariis reperiretur Judæis Antiochiam degentibus reddidêre, in eorum synagoga reponendum: eisque concesserunt, ut ex æquo cum Græcis participes urbis essent. A regibus etiam qui eos deinceps exceperunt eodem modo tractati, & in magnam multitudinem excreverunt, & *omni* apparatu donariorumque magnificentia illustratum dederunt templum: & multis subinde Græcis ad *suam* religionem perductis, etiam illos quodammodo sui partem fecêre. Cæterum quo tempore bellum fuerat indictum, & recens in Syriam appulerat Vespasianus, atque omnes Judæorum flagrabant odio, tunc unus eorum Antiochus quidam, cui præcipue patris causa plurimum deferebatur (erat enim Judæorum princeps apud Antiochiam) cum Antiochensium populus in concionem congregatus esset, in theatrum progressus & patrem suum & alios deferebat, insimulans *eos*, quod una nocte totam urbem incendere statuissent: & peregrinos quosdam Judæos, ut ejus consilii conscios, tradidit. Cum autem ista audiret populus, iram cohibere non poterant: sed in eos quidem qui traditi fuerant ignem statim afferri jusserunt, confestimque omnes in theatro exusti erant. In multitudinem vero Judæorum irruere properabant, eos si celeriter ulti essent, patriam suam servatum iri existimantes. Verum Antiochus iracundiam *eorum* magis adhuc accendebat, suæ quidem voluntatis mutatæ argumentum, quodque Judæorum mores odisset, exhibere se credens, si more Græco immolaret; imperabatque *populo* ut cæteros etiam idem facere

Filius Judæi ethnarcha apud Antiochiam patrem defert.

e Περὶ τὸν καιρὸν τοῦτον,] Κατὰ τὸν κ. *Voss.*

f Ὑπολιπομένοις]. Ὑπολειπομένοις *Big.* & *Voss.*

g Προϋπηργμένα] ὑπηγμένα *L. B.*

h Πολὺ μὲν] Πολὺ μὲν γὰρ ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τὸ Ἰουδαίων ἔθνος κατέσπαρται &c. *Zonar.*

i Κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην] Judæi jam tum dispersi per orbem totum. Rel.

k Τῇ Συρίᾳ] Hinc est quod Syriam Talmudici in nonnullis rebus æqualem constituerint ipsi terræ Israëliticæ, sic ut non haberetur uti reliquæ regiones חוצה לארץ *extra terram suam* Rel.

l Ἀναμεμιγμένον,] Ἐγκαταμεμιγμένον juxta *Zonaram.*

m Τὸν ναὸν ἐσύλησεν.] Ita *Big.* & *Ruf.* τὸν νεὼν *Voss.* τὸν λαὸν in *Editis.*

n Πεποίηντο,] Πεποίητο *Big.* & *Voss.*

o Ἀπέδοσαν,] Ἀνέγνωσαν *Big.*

p τῇ πολυτελείᾳ] Abest τῇ a *L. B.*

q Τὸ ἱερὸν ἐξελάμπρυναν] Manifestum quidem est ἱερὸν *templum* hîc dici, quod ante vocaverat συναγωγὴν, ob magnificentiam nimirum & splendorem ædificii ad templi formam & similitudinem exstructi.

r Ἄρχων τῶν ἐπ᾽ Ἀντιοχείας Ἰουδαίων,] Judæis Antiochiam (ut & Alexandriam habitantibus) inductum erat à regibus Græcis, & postmodum ab imperatoribus Romanis, ut delectum haberent ex sua gente præsidem, cui parerent, exempti jurisdictione & potestate præsidis regii ac imperatorii. Hic magistratus nonnunquam ἄρχων dicitur, alias ἐθνάρχης, & ἀλαβάρχης. Vide *Fullerum* in *Miscell. SS.* l. 4. c. 16.

s Ἐκκλησιάζοντος,] Ἐκκλησιασθέντων *Big.*

t Τὸν αὐτοῦ] τὸν ἑαυτοῦ *L. B.*

v Εὐθὺς] εὐθέως *Rost.*

x Ἐπὶ δὲ τὸ πλῆθος ὥρμηντο τῶν Ἰουδαίων,] Ita *Big.* ἐπὶ δὲ τὸ πλῆθος ὥρμηντο τῶν Ἰουδ. *Vat. Lugd. Bat.* & *Ruf. cum aliis.* ἐπεὶ δὲ τὸ πλῆθος ὥρμηντο μετὰ τῶν Ἰουδ. *Bas.* ἐπὶ δὲ τὸ πλ. ὥρμηντο κατὰ τῶν Ἰουδ. *Gen.* κατὰ δὲ τῶν αὐθιγενῶν Ἰουδαίων ὥρμηντο κἀκείνους τιμωρησόμενοι *Zonar.*

y Δὲ προσεπέτεινε τὴν ὀργὴν,] Illud δὲ è *Codd. Big. Vat.* & *Voss.* quod etiam agnoscit versio *Rufini.*

z Ἐμπαρέχειν οἰόμενος τὸ ἐπιθύειν,] Παρέχειν *Big.*

a Ταυτὸ ποιεῖν ἀναγκάζειν,] Τὸ αὐτὸ *Big.* & *Voss.*

b Γενήσεσθαι τῷ μὴ θέλειν] Γεγενῆσθαι *Big.* Ἔσεσθαι γὰρ φανεροὺς τοὺς ἐπιβουλεύσαντας τῷ μὴ τὴν σφετέραν θρησκείαν ἀπόμνυσθαι *Zonar.*

* Consequenti narratione referam, *Ruf.*

c Ὑπό-

facere cogerent: quippe insidiatores recusando fore manifestos. Ejus rei cum Antiocheni periculum fecissent, pauci quidem * consenserunt, qui vero renuerunt interfecti erant. Antiochus autem, acceptis à Romanorum præside militibus, atrociter instabat suis civibus, otium diei septimi eos agere non permittens, sed omnia cogens facere quæ aliis diebus facere solebant: tamque validam illis afferebat necessitatem, ut non Antiochiæ duntaxat septimi diei feriæ abrogarentur, sed ab ea facto rei initio, in aliis similiter urbibus, ad breve tempus.

Sabbati observatio tollitur.

τῷ μὴ θέλειν τοὺς ἐπιβεβουλευκότας. χρωμένων δὲ τῇ πείρᾳ τῶν Ἀντιοχέων, ὀλίγοι μὲν [c] ὑπέμειναν. οἱ δὲ μὴ βουληθέντες, ἀνῃρέθησαν. Ἀντίοχος δὲ, στρατιώτας παρὰ τοῦ Ῥωμαίων ἡγεμόνος λαβὼν, χαλεπὸς [d] ἐφειστήκει τοῖς αὐτοῦ πολίταις, ἀργεῖν τὴν ἑβδόμην οὐκ ἐπιτρέπων, ἀλλὰ βιαζόμενος πάντα πράττειν, ὅσα δὴ καὶ ταῖς ἄλλαις ἡμέραις· οὕτω τε τὴν ἀνάγκην ἰσχυρὰν ἐποίησεν, ὡς μὴ μόνον ἐπ᾽ Ἀντιοχείας καταλυθῆναι τὴν ἑβδομάδα [e] ἀργὴν ἡμέραν, ἀλλ᾽ ἐκεῖθεν ἀρξαμένου τοῦ πράγματος, [f] κἂν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὁμοίως, βραχύν τινα χρόνον.

4. Judæis autem apud Antiochiam, eo tempore mala hujuscemodi perpessis, altera denuo calamitas accessit: de qua cum narrationem facere instituissemus, hæc quoque persequuti sumus. Quoniam enim accidit, ut quadratum urbis forum, prætoriaque & tablina cremarentur, itemque basilicæ; vixque inhiberetur ignis, quin urbem universam magna cum vi peragraret, hujus facti Antiochus Judæos accusabat; & Antiochenos, si his infesti jam ante non fuissent, recenti tamen ex incendii tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex anteactis fidem dictis suis habere induxisset, quasi tantum non vidissent ignem illis injectum à Judæis, & tanquam furore correpti magno cum impetu omnes in accusatos irruerant. Vix autem motus eorum reprimere potuit Cneus quidam Collega, legatus, postulans permitti ut ad Cæsarem de rebus gestis referretur. præsidem namque Syriæ Cæsennium Pætum jam quidem Vespasianus ad eam miserat; accidit autem ut nondum adesset. Re vero diligenter inquisita Collega reperiebat veritatem, & eorum quidem Judæorum quos Antiochus accusaverat neminem conscium fuisse, omnis autem facinoris auctores exstitisse homines quosdam improbos ob æris alieni necessitatem, ratos, si curias & publica tablina incendissent, fore neminem à quo appellarentur. Et Judæi quidem, ex suspensis criminationibus futura adhuc exspectantes, magno timore fluctuabant.

Incendii Antiochiæ accusantur Judæi.

Isto crimine liberantur.

δ´. Τοιούτων δὴ [g] τοῖς ἐπὶ τῆς Ἀντιοχείας Ἰουδαίοις τῶν κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κακῶν γεγενημένων, δευτέρα πάλιν συμφορὰ προσέπεσε· περὶ ἧς ἀφηγεῖσθαι ἐπιχειρήσαντες, καὶ ταῦτα διεξήλθομεν. ἐπεὶ γὰρ συνέβη καταπρησθῆναι τὴν τετράγωνον ἀγορὰν, ἀρχεῖά τε καὶ [h] γραμματοφυλάκιον, καὶ τὰς βασιλικὰς, μόλις τε τὸ πῦρ ἐκωλύθη μετὰ πολλῆς βίας ἐπὶ πᾶσαν τὴν πόλιν περιφερόμενον, ταύτην Ἀντίοχος τὴν πρᾶξιν Ἰουδαίων κατηγόρει. καὶ τοὺς Ἀντιοχεῖς, εἰ καὶ μὴ πρότερον εἶχον πρὸς αὐτοὺς ἀπεχθῶς, [i] τάχιστα τῇ διαβολῇ παρὰ τὴν ἐκ τοῦ συμβεβηκότος ταραχὴν ὑπαχθέντας, πολὺ μᾶλλον ἐκ τῶν προϋπηργμένων τοῖς ὑπ᾽ αὐτοῦ λεγομένοις, πιστεύειν παρεσκεύασεν, ὡς μόνον οὐκ ἐπ᾽ αὐτοὺς τὸ πῦρ ἐνιέμενον ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἑωρακότας, καὶ καθάπερ ἐμμανεῖς γεγενημένοι μετὰ πολλοῦ [k] τινὸς οἴστρου πάντες ἐπὶ τοὺς διαβεβλημένους ὥρμηντο. μόλις δ᾽ αὐτῶν ἐδυνήθη τὰς ὁρμὰς ἐπισχεῖν, [l] Κνέος Κολλήγας τὶς, πρεσβευτὴς, ἀξιῶν ἐπιτρέψαι Καίσαρι δηλωθῆναι περὶ τῶν γεγονότων. τὸν γὰρ ἡγεμονεύοντα τῆς Συρίας [m] Καισέννιον Παῖτον ἤδη μὲν Οὐεσπασιανὸς ἐξαπεστάλκει, συνέβαινε δὲ παρεῖναι μηδέπω. ποιούμενος δ᾽ ἐπιμελῆ τὴν ζήτησιν ὁ Κολλήγας, ἐξεῦρε τὴν ἀλήθειαν, καὶ τῶν μὲν τὴν αἰτίαν ὑπ᾽ Ἀντιόχου λαβόντων Ἰουδαίων, οὐδεὶς οὐδ᾽ ἐκοινώνησεν, ἅπαν δὲ τοὔργον ἔπραξαν ἄνθρωποί τινες ἀλιτήριοι, διὰ χρεῶν [n] ἀνάγκας, νομίζοντες, εἰ τὴν ἀγορὰν καὶ τὰ δημόσια καταπρήσειαν [o] γράμματα, τῆς [p] ἀπαιτήσεως ἀπαλλαγὴν ἕξειν. Ἰουδαῖοι μὲν οὖν, ἐπὶ μετεώροις ταῖς αἰτίαις τὸ μέλλον ἔτι καραδοκοῦντες, ἐν φόβοις χαλεποῖς [q] ἐπεσάλευον

XXII.

CAP. IV.

Quomodo Vespasianum urbs Roma suscipiebat. Et quo pacto Germani post defectionem à Romanis iterum subjugati erant: & Sarmatæ, post incursionem in Mysiam, sedes suas repetere compulsi erant.

ΚΕΦ. δ´.

Ὅπως Οὐεσπασιανὸν ἐδέξατο ἡ Ῥώμη. καὶ ὡς Γερμανοὶ Ῥωμαίων ἀποστάντες αὖθις ὑπετάγησαν· καὶ οἱ Σαρμάται, καταδραμόντες Μυσίαν, εἰς τὰ ἴδια ὑποστρέψαι ἠναγκάσθησαν.

Vespasiani in Italiam adventus.

Titus autem Cæsar, de patre sibi allato nuncio, quod universis quidem Italiæ civitatibus gratus optatusque venisset, maxime vero quod Roma multa cum alacritate & splendore eum suscepisset, magna lætitia animique voluptate perfunditur, curis de eo quam suavissime liberatus. Vespa-

Τίτος δὲ Καῖσαρ τῆς περὶ τοῦ πατρὸς ἀγγελίας αὐτῷ κομισθείσης, ὅτι πάσαις μὲν ποθεινὸς [r] ταῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν πόλεσιν ἐπῆλθε, μάλιστα δ᾽ ἡ Ῥώμη μετὰ πολλῆς αὐτὸν ἐδέξατο προθυμίας καὶ λαμπρότητος, εἰς πολλὴν χαρὰν καὶ θυμηδίαν ἐτράπετο, τῶν περὶ αὐτοῦ φροντίδων ὡς ἥδιστον [s] ἦν ἀπηλλαγμένος. Οὐεσπασια-

c Ὑπέμειναν] Ὑπέκυψαν *Zonar.*
d Ἐφειστήκει τοῖς αὐτοῦ πολίταις,] Ἐφεστήκει *Big.*
e Ἀργὴν ἡμέραν,] Ἀργεῖν *Big.*
f Κἂν ταῖς ἄλλαις] Καὶ ταῖς ἄλλαις π. *Big. Vat. & Voss.*
g Τοῖς ἐπὶ τῆς Ἀντιοχείας Ἰουδαίοις] Τοῖς ἐπ᾽ Ἀντιοχείας *Voss.*
h Γραμματοφυλάκιον,] Χαρτοφυλάκιον *Big. & Zonar.*
i Τάχιστα τῇ διαβολῇ] Τάχιστα ἂν τῇ δ. *Big.*
k Τινὸς οἴστρου πάντες] Τινὲς *Big.*
l Κνέος Κολλήγας τις,] Ita ex conjectura. in *libris* νέος Κολλήγας vel Κολλίγας.
m Καισέννιον Παῖτον] Sic legendum ex veteri nummo, cujus meminit Cl. *Spanhemius* in Differt. *de Præst. num.* p. 570. antea erat Κεσέννιον Πέτον. HUDS. Κεσέννιον Πέτον *Gen.* leg. Καισέννιον Παῖτον, ut in Veteri nummo de eodem Proconsule Asiæ sub Domitiano: ΑΝΘΥ. ΚΑΙCΕΝ. ΠΑΙΤΟΥ. &c. Unde hunc Josephi locum olim emendavi Diff. de Præst. Num. p. 570. Conf. infr. c. 7. §. 1. SPANH.
n Ἀνάγκας,] Ita *Big. Vat. Voss. & Zonar.* ἀνάγκης in Editis *Aliisque.*
o Γράμματα,] Γραμματεῖα *Zonar.*
p Ἀπαιτήσεως ἀπαλλαγὴν ἕξειν.] Εἰσπράξεως *Zonar.*
q Ἐπεσάλευον.] Ἀπεσάλευον *Voss. Rost. & Zonar.*
r Ταῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν] Ταῖς περὶ τὴν Ἰταλίαν *Big.*
s Ἦν ἀπηλλαγμένος.] Illud ἦν non agnoscit *Voss.*

* *Al. id facere sustinuerunt.*

t Πολ-

σιανὸν γάρ, ἔτι μὲν καὶ μακρὰν ἀπόντα, πάντες οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἄνθρωποι ταῖς γνώμαις περιεῖπον ὡς ἥκοντα, τὴν προσδοκίαν ἐκ τοῦ πάνυ θέλειν ἄφιξιν αὐτοῦ νομίζοντες, καὶ πάσης ἀνάγκης ἐλευθέραν τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχοντες εὔνοιαν. τῇ τε γὰρ βουλῇ κατὰ μνήμην τῶν γεγενημένων ἐν ταῖς τῶν ἡγεμόνων μεταβολαῖς συμφορῶν, εὐκταῖον ἦν ἀπολαβεῖν ἡγεμόνα, γήρως σεμνότητι καὶ πράξεων ἀκμῇ [t] πολεμικῶν κεκοσμημένον, ᾧ τὴν [v] ὑπεροχὴν, πρὸς μόνην ἠπίσταντο τὴν τῶν ἀρχομένων σωτηρίαν ἐσομένην. καὶ μὴν ὁ δῆμος ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων κακῶν [x] τετρυχωμένος ἔτι μᾶλλον ἐλθεῖν αὐτὸν ἔσπευδε· τότε δὴ βεβαίως μὲν ἀπαλλαγήσεσθαι τῶν συμφορῶν [y] ὑπολαμβάνων, ἀπολήψεσθαι δὲ τὴν ἄδειαν μετὰ τῆς εὐετηρίας πεπιστευκώς. ἐξαιρέτως δὲ τὸ στρατιωτικὸν εἰς αὐτὸν ἀφεώρα· μάλιστα γὰρ οὗτοι τῶν [z] κατορθωμένων αὐτῷ πολέμων, ἐγίνωσκον τὸ μέγεθος. τῆς ἀπειρίας δὲ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων καὶ τῆς ἀνανδρίας πεπειραμένοι, πολλῆς μὲν αἰσχύνης αὐτοὺς ἐπεθύμουν ἀπηλλάχθαι, τὸν μόνον δὲ καὶ σώζειν αὐτοὺς καὶ κοσμεῖν δυνάμενον ἀπολαβεῖν ηὔχοντο. τοιαύτης δ' εὐνοίας ἐξ ἁπάντων ὑπαρχούσης, τοῖς μὲν κατὰ τὰς ἀξιώσεις προύχουσι τῶν ἀνδρῶν οὐκ ἔτ' ἀνεκτὸν ἦν ἀναμένειν, ἀλλὰ πορρωτάτω τῆς Ῥώμης αὐτῷ προεντυχεῖν ἔσπευδον. οὐ μὴν οὐδὲ τῶν ἄλλων τὶς ἠνείχετο τῆς ἐντεύξεως τὴν ἀναβολὴν, ἀλλ' οὕτως ἐξεχέοντο πάντες ἀθρόοι, καὶ πᾶσιν εὐπορώτερον καὶ ῥᾷον ἐδόκει τοῦ μένειν τὸ ἀπιέναι, ὡς καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν τότε πρῶτον ἐν ἑαυτῇ λαβεῖν [a] ὀλιγανθρωπίας αἴσθησιν [b] ἡδίαν. ἦσαν γὰρ ἐλάττους τῶν ἀπιόντων οἱ μένοντες. ἐπεὶ δὲ προσιὼν ἠγγέλλετο, καὶ τὴν ἡμερότητα τῆς ἐντεύξεως αὐτοῦ τὴν πρὸς ἑκάστους ἐδήλουν οἱ [c] προελθόντες, ἅπαν ἤδη τὸ λοιπὸν πλῆθος ἅμα γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐπὶ ταῖς παρόδοις [d] ἐξεδέχετο, καὶ καθ' οὓς γένοιτο παριὼν πρὸς τὴν ἡδονὴν τῆς θέας καὶ τὸ μειλίχιον αὐτοῦ τῆς ὄψεως παντοίας ἠφίεσαν φωνὰς, τὸν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα καὶ μόνον ἄξιον ἡγεμόνα τῆς Ῥώμης [e] ἀποκαλοῦντες. ἅπασα δ' [f] ἡ πόλις ὡς νεὼς ἦν, στεφανωμάτων καὶ θυμιαμάτων ἀνάπλεως. μόλις δ' ὑπὸ πλήθους τῶν περὶ αὐτὸν ἱσταμένων δυνηθεὶς εἰς τὸ βασίλειον ἐλθεῖν, αὐτὸς μὲν [g] τοῖς ἔνδον θεοῖς, θυσίας τῆς ἀφίξεως χαριστηρίους ἐπετέλει. [h] τρέπεται δὲ τὰ πλήθη πρὸς εὐωχίαν, καὶ κατὰ φυλὰς, καὶ γένη, καὶ γειτονίας ποιούμενοι τὰς ἑστιάσεις, ηὔχοντο τῷ Θεῷ σπένδοντες, [i] αὐτόν τ' ἐπὶ πλεῖστον χρόνον Οὐεσπασιανὸν ἐπιμεῖναι τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ παισὶν αὐτοῦ, καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνων ἀεὶ γινομένοις, φυλαχθῆναι τὸ κράτος ἀνανταγώνιστον. ἡ μὲν [k] οὖν Ῥωμαίων πόλις, οὕτως Οὐεσπασιανὸν ἐκδεξαμένη προθύμως, εὐθὺς εἰς πολλὴν εὐδαιμονίαν ἐπεδίδου.

β'. Πρὸ δὲ τούτων [l] ἔτι τῶν χρόνων, ἐν οἷς Οὐεσπασιανὸς μὲν περὶ Ἀλεξάνδρειαν ἦν, Τίτος δὲ τῇ τῶν Ἱεροσολύμων προσήδρευε πολιορκίᾳ, πολὺ μέρος Γερμανῶν ἐκινήθη πρὸς ἀπόστασιν, οἷς καὶ Γαλατῶν οἱ πλησίον [m] συμφρονήσαντες, κοινῇ μεγάλας ἐλπίδας αὐτοῖς συνέθεσαν, ὡς καὶ τῆς Ῥωμαίων ἀπαλλαξόμενοι δεσποτείας. ἐπῆρε δ' αὐτοὺς Γερμανοὺς ἅψασθαι τῆς

ſianum enim, etiam cum longe abeſſet, omnes per Italiam homines, tanquam venientem, animo complectebantur, exſpectationem *illius* ex vehementi deſiderio pro adventu habentes, nullaque neceſſitate adacti ſuam erga ipſum benevolentiam præſtantes. Nam & ſenatus, memor calamitatum, quas ex principum mutatione acceperat, expetebat imperatorem ſuſcipere, ſenectutis gravitate bellicorumque geſtorum maturitate decoratum, cujus eminentiam ſolummodo ſubditis in ſalutem fore noverat. Quin & populus, malis inteſtinis attritus, magis adhuc ſtudebat ejus adventui: tunc fore exiſtimans ut à calamitatibus quidem pro certo liberaretur, ſecuritatem vero cum opulentia recepturum eſſe perſuaſus. At præcipue milites ad eum reſpiciebant; ut qui maxime bellorum ab eo præclare geſtorum magnitudinem cognoverant. imperitiam vero aliorum ducum atque ignaviam experti, magna quidem ſe turpitudine liberari expetebant; eum vero, qui ſe & ſervare & cohoneſtare ſolus poſſet, recipere precabantur. Cum autem tanta benevolentia eum proſequerentur omnes, viris quidem dignitatis eminentioris non amplius tolerandum erat *eum* exſpectare, ſed longiſſime à Roma prius ſe obviam ei dare properabant. Nec tamen aliorum quiſquam moras ejus conveniendi ferebat; ſed ita ſimul omnes effundebantur, & univerſis expeditius & facilius ire quam manere videbatur, ut etiam urbs ipſa tunc primum experiretur jucundam in ſe hominum infrequentiam. nam qui manebant pauciores erant abeuntibus. Ubi autem eum appropinquare nunciaretur, & humanum manſuetumque ejus cum ſingulis congreſſum indicarent ii qui præceſſerant, omnis jam reliqua multitudo cum conjugibus ac liberis ad viam eum excipiebant; & ad quos in tranſitu adveniſſet, iſti ad jucundum illius intuitum & blandum ejus aſpectum omne genus voces ediderunt, benefactorem, & ſervatorem, ſolumque qui Romæ imperet dignum appellantes. Tota vero civitas templi inſtar erat, ſertis atque odoribus plena. Cum autem vix per circumſtantem multitudinem in palatium venire potuiſſet, ipſe quidem Diis penatibus adventus ſui gratulatoria ſacra celebrabat. Vertunt autem ſe ad epulas turbæ, perque tribus & cognationes & vicinias convivia agitantes, cum libationibus Deum precabantur, ut & ipſi *Veſpaſiano*, functo longiſſima ſtatione mortali, imperium conſervaretur; utque filiis ejus eorumque poſteris nullis viribus expugnabilis maneret principatus. Et urbs quidem Romana, cum Veſpaſianum tanta alacritate excepiſſet, ſtatim in magnam felicitatem proficiebat.

Studium omnium ordinum erga Veſpaſianum.

Urbs deſeritur, civibus Veſpaſiano obviam euntibus.

2. Jam vero ante hæc tempora, quibus Veſpaſianus quidem apud Alexandriam erat, Titus vero Hieroſolymorum obſidioni incumbebat, magna pars Germanorum ad defectionem incitata eſt: quibuſcum etiam Gallorum proximi una conſpirantes, magnam in commune ſpem illis afferebant, fore ut Romanorum dominatu liberarentur. Ipſos autem Germanos ad defectionem mo-

XXIII. *Germani rebellant.*

t Πολεμικῶν κεκοσμημένον,] Ita *Big. Voſſ.* & *Ruf.* πολεμικῶς in *Editis Aliiſque*.

v Ὑπεροχὴν,] Eminentiam, faſtigium. SPANH.

x Τετρυχωμένος] Conf. ſupr. lib. I. c. 14. §. 3. & Antt. l. 14. c. 14. §. 3. SPANH.

y Ὑπολαμβάνων,] Ὑπελάμβανον *Big.* ὑπελάμβανεν *Vat.* & *Bod.*

z Κατορθωμένων αὐτῷ πολέμων,] *Al.* κατωρθωμένων.

a Ὀλιγανθρωπίας] Conf. Antt. lib. XI. c. 5. §. 8. hominum penuriam. SPANH.

b Ἡδίαν.] Ita cum *Ruf.* ἰδίας *Voſſ.* ἰδίαν in *Editis Aliiſque*.

c Προελθόντες,] Ita *Big.* προσελθόντες in *cæteris*.

d Ἐξεδέχετο,] Ἐξεδέχοντο *Voſſ.*

e Ἀποκαλοῦντες.] Ἀνακαλοῦντες *Big.* & *Lipſ.* & *Roſt.*

f Ἡ πόλις ὡς—θυμιαμάτων ἀνάπλεως.] De Thebis Sophocl. Oed. Tyr. v. 4. πόλις δὲ ὁμοῦ μὲν θυμιαμάτων γέμει ὁμοῦ δὲ παιάνων καὶ στεναγμάτων· SPANH.

g Τοῖς ἔνδον θεοῖς,] οἱ ἔνδον θεοὶ, Dii Penates; Iidem θεοὶ Μύχιοι Dionyſ. Halicarn. Antiq. lib. I. p. 54.

h Τρέπεται δὲ τὰ πλήθη] Προτρέπεται *Bod. Lugd. Bat.* & *Roſt.*

i Αὐτὸν τ' ἐπὶ πλεῖστον] Αὐτὸν τε πλεῖστον χρόνον *Big.*

k Οὖν Ῥωμαίων πόλις,] Illud οὖν non agnoſcit *Big.* nec legiſſe videtur *Ruf.*

l Ἔτι τῶν χρόνων,] Ἔτι deeſt *Big. Voſſ.* & *Ruf.*

m Συμφρονήσαντες,] Συμφωνήσαντες *Big.*

moliendam bellumque inferendum extulit natura quidem primo, bonis consiliis vacua, & parva cum spe ad periclitandum projecta; deinde vero & odium adversus dominantes, quoniam solis sciunt gentem suam vi coactam servire Romanis. Veruntamen maxime omnium tempus eis fiduciam dedit. Nam cum viderent Romanorum imperium ex crebris imperatorum mutationibus intestina seditione turbatum, omnemque his subditam orbis terrarum partem pendere ac nutare inaudirent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus adversis atque discordiis oblatum esse putaverunt. Hujus autem consilii auctores erant, & hujusmodi spe eos efferebant Classicus quidam & Vitellius, principes inter illos; quos olim quidem hoc rerum novarum desiderio teneri manifestum erat, ea opportunitate autem ad audendum inducti, animi *sui* sententiam palam fecerunt: jamque multitudinis alacritate gestientis periculum facturi erant. Verum cum magna pars Germanorum ad defectionem consensisset, & cæteri ab illis non dissensissent, Vespasianus, quasi divina providentia, ad Petilium Cerealem, qui prius Germaniam imperio rexerat, literas mittit, quibus eum consulem declaravit, jussitque ad Britannias administrandas proficisci. Igitur dum ille quò jussus erat abire pararet, audita rebellione Germanorum, eos jam congregatos acie instructa adortus est, & magnum illorum numerum in pugna interficit, & ad sobrietatem deposita amentia compulit. Sed etiamsi ille ad ea loca non citius pervenisset, tamen haud multo post supplicia erant luituri. Nam ut primum defectionis eorum nuncium acceperant Romæ, Domitianus Cæsar hoc audito, non sicut alter illa in ætate (nam adolescentulus admodum erat) rem tantæ magnitudinis aggredi dubitabat: sed à patre habens ingenitam fortitudinem, & supra ætatem exercitatus, illico in barbaros expeditionem faciebat. Illi vero, ad rumorem de incursu consternati, præ metu se submiserunt, lucrum *hoc ex ea re maximum* nacti, quod sine clade *& calamitate* pristino jugo subjicerentur. Omnibus itaque circa Galliam ita ut oportuit, à Domitiano ordinatis, ut non facile unquam res illic iterum turbarentur, clarus atque insignis, rebus quidem præclare gestis ætatem superantibus, patris vero gloriæ convenientibus, Romam reversus est.

Præcipue rebellionis auctores Classicus & Vitellius.

Petilius Cerealis Germanos comprimit.

Domitiani contra Germanos expeditio.

3. Simul autem iisdem diebus cum supradicta Germanorum defectione fama Scythici ausûs ad Romanos perlata est. Nam qui è Scythis appellantur Sarmatæ, magna multitudine, clam quidem Istrum transgressi sunt in Mysiam; deinde vero

Sarmatarum in provinciam Romanorum irruptio.

ἀποστάσεως καὶ τὸν πόλεμον ἐξενεγκεῖν, [n] πρῶτον μὲν ἡ φύσις, οὖσα λογισμῶν ἔρημος ἀγαθῶν, καὶ μετὰ μικρᾶς ἐλπίδος ἑτοίμως ῥιψοκίνδυνος· ἔπειτα δὲ καὶ μῖσος τὸ πρὸς τοὺς κρατοῦντας, ἐπεὶ μόνοις ἴσασι Ῥωμαίοις τὸ γένος αὐτῶν δουλεύειν [o] βιασαμένοις. οὐ μὴν ἀλλὰ μάλιστά γε πάντων ὁ καιρὸς αὐτοῖς θάρσος ἐνεποίησεν. ὁρῶντες γὰρ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ταῖς συνεχέσι τῶν αὐτοκρατόρων [p] ἀλλαγαῖς ἐν ἑαυτῇ τεταραγμένην, πᾶν τε μέρος τῆς ὑπ' [q] αὐτοῖς οἰκουμένης [r] πυνθανόμενοι μετέωρον εἶναι καὶ [s] κραδαίνεσθαι, τοῦτον σφίσιν αὐτοῖς ἄριστον ὑπὸ τῆς ἐκείνων κακοπραγίας καὶ στάσεως καιρὸν ᾠήθησαν παραδεδόσθαι. ἐνῆγον δὲ τὸ βούλευμα, καὶ ταύταις αὐτοὺς ταῖς ἐλπίσιν ἔτυφον, [t] Κλασικός τις καὶ [v] Οὐίτελλιος, τῶν παρ' αὐτοῖς ὄντες [x] ἡγεμόνων, οἳ δῆλον μὲν ὡς ἐκ μακροῦ ταύτης ἐφίεντο τῆς [y] νεωτεροποιΐας, ὑπὸ τοῦ καιροῦ δὲ θαρσῆσαι προαχθέντες, τὴν αὑτῶν γνώμην ἐξέφηναν· ἔμελλον δὲ προθύμως [z] διακειμένοις τὴν πεῖραν τοῖς πλήθεσι προσφέρειν. πολλοῦ δὴ μέρους ἤδη τῶν Γερμανῶν τὴν ἀπόστασιν ἀνωμολογηκότος, καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ἂν δίχα φρονησάντων, ὥσπερ ἐκ δαιμονίου προνοίας Οὐεσπασιανὸς πέμπει γράμματα [a] Πετιλίῳ Κερεαλίῳ [b] τὸ πρότερον ἡγεμόνι Γερμανίας γενομένῳ, [c] τὴν ὕπατον διδοὺς τιμὴν, καὶ κελεύων [d] ἄρξαντα Βρεττανίας ἀπιέναι. πορευόμενος οὖν ἐκεῖνος ὅποι προσετέτακτο, καὶ τὰ περὶ τὴν ἀπόστασιν τῶν Γερμανῶν πυθόμενος, ἤδη συνειλεγμένοις αὐτοῖς ἐπιπεσὼν καὶ παραταξάμενος, πολύ τε πλῆθος αὐτῶν ἀναιρεῖ κατὰ τὴν μάχην, καὶ τῆς ἀνοίας παυσαμένους ἠνάγκασε [e] σωφρονεῖν. ἔμελλον δὲ, κἀκείνου μὴ θᾶττον εἰς τοὺς τόπους παραβαλόντος, δίκην οὐκ εἰς μακρὰν ὑφέξειν. ἡνίκα γὰρ πρῶτον ἡ [f] περὶ τῆς ἀποστάσεως αὐτῶν ἀγγελία τῇ Ῥώμῃ προσέπεσε, [g] Δομετιανὸς Καῖσαρ πυθόμενος, οὐχ ὡς ἂν ἕτερος ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, νέος γὰρ ἦν ἔτι παντάπασι, τηλικοῦτον ἄρασθαι μέγεθος πραγμάτων ὤκνησεν· ἔχων δὲ πατρόθεν ἔμφυτον τὴν ἀνδραγαθίαν, καὶ τελειοτέραν τὴν ἄσκησιν τῆς ἡλικίας πεποιημένος, ἐπὶ τοὺς βαρβάρους εὐθὺς ἤλαυνεν. οἱ δὲ πρὸς τὴν φήμην τῆς ἐφόδου καταπεσόντες, ἐπ' αὐτῷ σφᾶς αὐτοὺς ἐποιήσαντο [h] μετὰ τοῦ φόβου, κέρδος [i] εὑράμενοι τὸ χωρὶς συμφορῶν ὑπὸ τὸν αὐτὸν πάλιν ζυγὸν ὑπαχθῆναι. πᾶσιν οὖν [k] ἐπιθεὶς τοῖς περὶ τὴν Γαλατίαν τάξιν τὴν προσήκουσαν Δομετιανὸς, ὡς μηδ' αὖθις ἄν ποτε ῥᾳδίως ἔτι [l] τἀκεῖ ταραχθῆναι, λαμπρὸς καὶ περίβλεπτος, ἐπὶ κρείττοσι μὲν τῆς ἡλικίας, πρέπουσι δὲ τῷ πατρὶ κατορθώμασιν, εἰς τὴν Ῥώμην ἀνέζευξεν.

γʹ. Τῇ δὲ [m] προειρημένῃ Γερμανῶν ἀποστάσει κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ Σκυθικὸν τόλμημα πρὸς Ῥωμαίους συνέδραμεν. οἱ γὰρ καλούμενοι Σκυθῶν Σαρμάται, πολὺ πλῆθος ὄντες, ἄδηλοι μὲν τὸν Ἴστρον ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν Μυσίαν, [n] ἔπειτα δὲ πολλῇ

[o] τε

n Πρῶτον μὲν ἡ φύσις,] Ita *Big.* & *Ruf.* πρώτη in *Editis Aliisque.*

o Βιασαμένοις.] Βιασμένοις *Big.* βιασαμένων μὲν, sicut & legisse videtur *Rufin.* SPANH.

p Αλλαγαῖς ἐν ἑαυτῇ] Εναλλαγαῖς *Bod.*

q Αὐτοῖς οἰκουμένης] Αὐτὴν *Big.*

r Πυνθανόμενοι μετέωρον εἶναι] Πυθόμενοι *Voss.* & *Rost.*

s Κραδαίνεσθαι,] πνεῦμα κραδαίνοι *Æschyl.* Prometh. v. 1096. Aristoph. Schol. Acharn. p. 417. κραδαίνειν κυρίως τὸ τῆς συκῆς φύλλα σείειν. SPANH.

t Κλασικός] De Classico à Romanis desciscente Tacit. H. IV. cap. LVII. de Civilis defectione contra Romanos Idem H. IV. c. XXXV. SPANH.

v Οὐίτελλιος,] Ita *Big.* Οὐίτιλλιος *Voss.* Οὐίτιλλος *Bod.* & *Vat.* Βίτιλλος in *Editis Aliisque.* in *Rufini* versione *Civilis*, cujus defectionis meminit *Tacitus* in *Hist.* l. IV. c. XXXV. *Ballis* tamen dicitur in *Vett. Rufini libris.*

x Ηγεμόνων,] Ηγεμόνες *Bod.*

y Νεωτεροποιΐας,] Conf. supr. l. 2. c. 2. §. 1. SPANH.

z Διακειμένοις την πεῖραν] Sic *MSS.* Διακείμενοι in *Editis.*

a Πετιλίῳ Κερεαλίῳ] Vide *Tacitum* in *Hist.* l. IV. c. LXVIII. Βεντιδίῳ *Rost. Lips. L. B.* ut & Βελτιδίῳ perperam in aliquot *MSS.*

b Τὸ πρότερον] Τῷ πρ. *Big. Vat.* & *Voss.*

c Τὴν ὕπατον διδοὺς τιμὴν,] Id est, τὴν ὑπατικὴν τιμήν. sic apud *Herodianum* habemus τὴν ὕπατον ἀρχήν.

d Αρξαντα Βρεττανίας ἀπιέναι.] Αρξοντα *Big. Vat. Lugd. Bat.* & *Gall.*

e Σωφρονεῖν.] Ita *Big.* & *Ruf.* φρονεῖν in *cæteris.*

f Περὶ τῆς ἀποστάσεως αὐτῶν ἀγγελία] Illud περὶ non agnoscunt *Big.* & *Vat.*

g Δομετιανὸς Καῖσαρ—πραγμάτων ὤκνησεν &c.] Aliter de his Domitiani gestis *Suetonius Domit. c.* 7. Expeditionem in Galliam Germaniasque, neque necessariam & dissuadentibus paternis amicis inchoavit; tantum ut fratri se & operibus & dignatione adæquaret. SPANH.

h Μετὰ τοῦ φόβου,] Μετὰ φόβου *Big.*

i Εὑράμενοι τὸ χωρὶς συμφορῶν] Εὑρόμενοι *Big.*

k Επιθεὶς τοῖς περὶ τὴν Γαλατίαν τάξιν] Επιτιθεὶς *Big.*

l Τἀκεῖ ταραχθῆναι,] Τὰ ἐκεῖ *Big.*

m Προειρημένῃ] Illud προειρημένῃ non agnoscit *Big.*

n Επειτα δὲ πολλῇ] Ita in *MSS.* ἔπειτα πολλῇ τε βίᾳ in *Editis.*

p Τι

[o] τε βίᾳ, καὶ χαλεποὶ διὰ τὸ παντάπασιν ἀνέλπιστον τῆς ἐφόδου προσπεσόντες, πολλοὺς μὲν [p] τῶν ἐπὶ τῆς φρουρᾶς Ῥωμαίων ἀναιροῦσι, καὶ τὸν πρεσβευτὴν τὸν ὑπατικὸν [q] Φοντήϊον Ἀγρίππαν ὑπαντιάσαντα καρτερῶς μαχόμενον κτείνουσι, τὴν δ' ὑποκειμένην χώραν ἅπασαν κατέτρεχον, ἄγοντες καὶ φέροντες ὅτῳ περιπέσοιεν. Οὐεσπασιανὸς δὲ, τὰ γεγενημένα καὶ τὴν πόρθησιν τῆς Μυσίας πυθόμενος, [r] Ῥούβριον Γάλλον ἐκπέμπει, δίκην ἐπιθήσοντα τοῖς Σαρμάταις. ὑφ' οὗ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐν ταῖς μάχαις ἀπέθανον, τὸ δὲ περισωθὲν μετὰ δέους εἰς τὴν [s] οἰκείαν διέφυγε. τούτῳ δὲ τῷ πολέμῳ τέλος ἐπιθεὶς ὁ στρατηγὸς, καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας προὐνόησε. πλείοσι γὰρ καὶ μείζοσι φυλακαῖς τὸν τόπον διέλαβεν, ὡς εἶναι τοῖς βαρβάροις τὴν διάβασιν τελέως ἀδύνατον. ὁ μὲν οὖν περὶ τὴν Μυσίαν πόλεμος ταχεῖαν οὕτως ἔλαβε τὴν κρίσιν.

cum & vi magna, & graves ob insperatum omnino adventum, Romanos adorti essent, multos eorum, quos in præsidiis offenderunt, interficiunt, & consularem legatum Fontejum Agrippam, qui his obviam iverat, fortiter pugnantem occidunt; & in subjectam regionem omnem incursus fecerunt, omnia populantes in quæ inciderint. Vespasianus autem, cum ea quæ facta erant & Mysiæ vastationem accepisset, Rubrium Gallum mittit, de Sarmatis pœnas sumpturum: à quo multi quidem eorum in prœliis ciciderunt, qui vero salvi evaserunt timore perculsi domum se recipiebant. Huic autem bello cum finem imposuisset exercitûs dux, etiam securitati in posterum prospexit. nam pluribus & majoribus præsidiis loca circumdedit, ut barbari nullo plane modo *Istrum* transgredi possent. Et bellum quidem Mysianum ita celeriter finitum est.

Fonteji Agrippa cades.

Rubrius Gallus contra Sarmatas missus.

ΚΕΦ. ε'.

CAP. V.

XXIV.

Περὶ τοῦ ποταμοῦ Σαββατικοῦ, ὃν κατὰ τὴν πορείαν διὰ Συρίαν θεᾶται Τίτος. καὶ ὅπως Ἀντιοχεῖς κατὰ Ἰουδαίων προσελθόντες Τίτῳ παρῃτήθησαν. περί τε θριάμβου Τίτου καὶ Οὐεσπασιανοῦ.

De fluvio Sabbatico, quem in itinere per Syriam conspicit Titus. Et quomodo Antiocheni, Tito supplicantes contra Judæos, repulsam passi sunt. Deque triumpho Titi & Vespasiani.

Τίτος δὲ Καῖσαρ, χρόνον μέν τινα διέτριψεν [t] ἐν Βηρυτῷ, [v] καθὰ προειρήκαμεν. ἐκεῖθεν δ' ἀναζεύξας, καὶ δι' ὧν ᾔει πόλεων τῆς Συρίας, ἐν πάσαις θεωρίας τε συντελῶν πολυτελεῖς, καὶ τῶν Ἰουδαίων τοῖς αἰχμαλώτοις εἰς ἐπίδειξιν τῆς ἑαυτῶν ἀπωλείας [x] καταχρώμενος, θεᾶται κατὰ τὴν πορείαν ποταμοῦ φύσιν, ἀξίαν ἱστορηθῆναι. ῥεῖ μὲν γὰρ μέσος [y] Ἀρκαίας τῆς Ἀγρίππα βασιλείας καὶ [z] Ῥαφαναίας, ἔχει δὲ θαυμαστὴν ἰδιότητα. [a] πολὺς γὰρ ὢν ὅτε ῥεῖ καὶ κατὰ τὴν φορὰν [b] οὐ σχολαῖος, ἔπειτα δὲ πᾶς ἐκ τῶν πηγῶν ἐπιλείπων ἓξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ξηρὸν παραδίδωσιν ὁρᾶν τὸν τόπον. εἶθ' ὥσπερ οὐδεμιᾶς γενομένης μεταβολῆς, ὅμοιος κατὰ τὴν ἑβδόμην ἐκδίδωσι, καὶ ταύτην ἀεὶ τὴν τάξιν ἀκριβῶς τετήρηται διαφυλάττων. ὅθεν δὴ καὶ Σαββατικὸν αὐτὸν κεκλήκασιν, ἀπὸ τῆς ἱερᾶς τῶν Ἰουδαίων ἑβδόμης οὕτως ὀνομάσαντες.

β'. Ὁ δὲ τῶν Ἀντιοχέων δῆμος, ἐπεὶ πλησίον ὄντα Τίτον ἐπυνθάνοντο, μένειν μὲν ἐντὸς τειχῶν ὑπὸ χαρᾶς οὐχ ὑπέμενον, ἔσπευδον δ' ἐπὶ τὴν ὑπάντησιν, καὶ τριάκοντα σταδίων [c] ἐπὶ πλέον [d] προῆλθον, οὐκ ἄνδρες

Titus vero Cæsar aliquandiu quidem Beryti commoratus est, ut jam ante diximus. Inde autem reversus, & per omnes quas obiret Syriæ civitates, & magnificentissima edens spectacula, & Judæorum captivis * in exitii illorum indicium abutens, conspicit in itinere fluvium, cujus natura digna est quæ memoretur. Labitur is medius quidem inter Arcæam regni Agrippæ *urbem* & Raphanæas; mirabilem autem proprietatem habet. Nam cum sit copiosus quando fluit, nec in lapsu segnis, postea vero totus à fontibus deficiens per sex dierum spatium siccum alveum oculis spectandum præbet. Deinde, ac si nullam mutationem passus fuisset, die septimo sibi similis fluit. Atque hunc ordinem exacte semper *ab eo* servari observatum est: unde sane & Sabbaticum eum appellant, à sacra apud Judæos die VII^a^. ita *eum* nominantes.

Titus Beryto proficiscitur & passim ludos edit.

Fluvius Sabbaticus.

2. Antiochensium autem populus, audito Titum *urbi* appropinquare, manere quidem intra mœnia præ gaudio non sustinebant, obviam autem ei egredi properabant, & ad stadium usque tricesimum & amplius progressi sunt, non modo

Titus venit Antiochiam.

o Τε βίᾳ,] Abest a *L. B.*

p Τῶν] τοὺς *L. B.*

q Φοντήϊον Ἀγρίππαν] De eo *Tacitus* in *Hist.* l. III. c. XLVI. male Φροντήϊον *Rost.* & *Lips.*

r Ῥούβριον Γάλλον] Hujus meminit etiam *Tacitus* in *Hist.* l. II. c. 21. & c. 99. Γουβρίλλιον *Rost.* & *L. B.*

s Οἰκείαν διέφυγε.] Οἰκίαν *Big.* quo modo forsan & *Ruf.*

t Ἐν Βηρυτῷ,] Ἐν πόλει Βηρυτῷ *Big.*

v Καθὰ προειρήκαμεν.] Conf. supr. c. 3. §. 1. SPANH.

x Καταχρώμενος,] Ἀποχρώμενος *Big. Rost. Voss. Bod. Gall.* & *Vat.*

y Ἀρκαίας] Ἀρκέας *L. B.*

z Ῥαφαναίας,] Conf. supr. c. 1. §. 3. SPANH.

a Πολὺς γὰρ ὢν] Ita in *MSS.* tam *Græcis* quam *Latinis Rufini.* nec dubitat *Casaubonus* (in *Exerc.* c. *Baronium*, p. 444. *Edit. Lond.*) quin locus corruptus sit, quod & Rabbini *Josepho* adversentur, qui septimo die flumen quiescere contendunt, & contra eum faciat *Plinius* in *Nat. Hist.* lib. 31. c. 11. quare locum in hunc modum restituit: πολὺς γὰρ ὢν ὅτε ῥεῖ καὶ κατὰ τὴν φορὰν οὐ σχολαῖος ἓξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ἔπειτα δὲ πᾶς ἐκ τῶν πηγῶν ἐπιλείπων κατὰ τὴν ἑβδόμην ἐνδίδωσι καὶ ξηρὸν παραδίδωσιν ὁρᾶν τὸν τόπον. εἶθ' ὥσπερ μηδεμιᾶς γενομένης μεταβολῆς, μετὰ τὴν ἑβδόμην ἐνδίδωσι. *nam quum sit magnus quando fluit, feraturque impetu non leni per spatium sex dierum, postea totus ab ipsis fontibus deficit & die septima cessat præbetque alvei locum oculis spectandum, qui est siccus: deinde, quasi nulla facta esset mutatio post diem septimum erumpit.* Verum *Cuperus* (in *notis* ad *Lactantium*) paulo aliter, οὐ σχολαῖος ἓξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ἔπειτα δὲ πᾶς ἐκ τῶν πηγῶν ἐπιλείπων, ξηρὸν παραδίδωσιν ὁρᾶν τὸν τόπον· εἶθ' ὥσπερ οὐδεμιᾶς γενομένης μεταβολῆς, ὅμοιος μετὰ τὴν ἑβδόμην ἐνδίδωσι, *feraturque impetu non leni per spatium sex dierum; inde totus ab ipsis fontibus deficiens, siccum præbet spectandum alveum: & hinc quasi nulla facta esset mutatio, similis post septimum diem erumpit.* Quin & sic legi potest, οὐ σχολαῖος ἓξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ἔπειτα δὲ πᾶς ἐκ τῶν πηγῶν ἐπιλείπων κατὰ τὴν ἑβδόμην ξηρὸν παραδίδωσιν ὁρᾶν τὸν τόπον. εἶθ' ὥσπερ οὐδεμιᾶς γενομένης μεταβολῆς ὅμοιος μετὰ τὴν ἑβδόμην ἐνδίδωσι. Vel hoc modo, ἔπειτα δὲ πᾶς ἐκ τῶν πηγῶν ἐπιλείπων μετὰ ἓξ ἡμερῶν ἀριθμὸν ξηρὸν παραδίδωσιν ὁρᾶν τὸν τόπον· εἶθ' ὥσπερ οὐδεμιᾶς γενομένης μεταβολῆς ὅμοιος μετὰ τὴν ἑβδόμην ἐκδίδωσι. Vide *Fullerum* in *Miscell. Sacr.* l. 1. c. IX. *Cunæum* in lib. II. de *Rep. Hebr.* c. XXII. & *Colomesium* in *Opusculis*, c. XXV. cum quo confer *Gaulminum* in *notis* ad *Mich. Psellum* de *Operationibus Dæmonum*, pag. 114.

b Οὐ σχολαῖος, — ἑβδόμην ἐκδίδωσι,] Casaub. in Exercit. p. 444. ita legit hunc locum: οὐ σχολαῖος, ἓξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ἔπειτα δὲ πᾶς ἐκ τῶν πηγῶν ἐπιλείπων κατὰ τὴν ἑβδόμην ἐνδίδωσι, καὶ ξηρὸν παραδίδωσιν ὁρᾶν τὸν τόπον· εἶθ' ὥσπ. οὐδεμ. γεν. μετ. μετὰ τὴν ἑβδόμην ἐκδίδωσι· SPANH.

c Ἐπὶ πλέον] Ἔτι πλέον *Big.*

d Προῆλθον,] παρῆλθον *Rost.*

* Ad ostentationem cladis eorum, *Ruf.*

do viri, sed etiam feminarum multitudo cum liberis, ex urbe effusi. Et cum appropinquantem vidissent, ex utroque viæ latere stantes & dextras inter salutandum tendebant, variisque ominibus eum excipientes cum ipso revertebantur. Omnibus autem acclamationibus continuo mistæ erant preces de Judæis urbe pellendis. Et Titus quidem huic precationi nihil indulsit, sed tacite quæ dicebantur audiebat. Judæi autem, incerti quid sentiret, quidve facturus esset, magno & tristi metu tenebantur. neque enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed è vestigio ad Zeugma, *oppidum* ad Euphratem situm, iter contendit: ubi missi *quidam* à Vologeso rege Parthorum ad eum veniebant, cum aurea corona, victoriam Judaicam ei gratulantes. qua accepta, convivio regios adhibebat, atque inde Antiochiam regreditur. Senatu autem & populo Antiochensi multis precibus eum obsecrantibus, ut in illorum theatrum veniret, ubi omnis eum multitudo congregata exspectabat, humanissime illis obsequutus est. Rursus autem iisdem vehementer admodum instantibus, & crebro postulantibus, ut Judæos urbe pelleret, dextre illis respondit, dicens: „At patria illorum, quò revertendum Judæis esset, eversa est, neque ullus locus est in quo recipiantur.” Ad aliam itaque petitionem convertuntur Antiocheni, priore frustrati. Rogabant enim ut æneas tabulas, quibus jura Judaïca inscripta erant, ipse tolleret. Verum ne id quidem Titus eis concessit, sed Judæos Antiochenos, omnia quæ prius habuerant in regione, tenere passus, ad Ægyptum discedebat. Cumque in itinere Hierosolyma venisset, tristemque solitudinem cum antiquæ civitatis splendore compararet, disjectorumque operum magnitudinem & veterem pulchritudinem in memoriam revocaret, miseratus est excidium civitatis, non sicut alius *forsan* fecisset cum exsultatione, quod talem ac tantam vi expugnasset: verum, *multa* aliquoties imprecatus defectionis auctoribus, quique in causa fuerant ut hujusmodi pœna urbi infligeretur, ita palam testatus est, se nequaquam velle virtutem suam ex punitorum calamitate clarescere. Ingentis autem urbis opulentiæ magna adhuc pars etiam in ruinis reperiebatur. nam multa quidem Romani effodiebant, plura vero ex captivorum indicio auferebantur, aurum atque argentum, aliaque instrumenta pretiosissima, quæ possessores ob incertam belli fortunam terræ mandarant.

Aurea corona ad Titum missa à Vologeso rege Parthorum.

Titi æquitas in Judæos Antiochenos.

Titus misericordia movetur, desolata Hierosolyma intuitus.

Titus legiones remittit. 3. Titus vero propositum iter ad Ægyptum faciens, emensaque velociter solitudine, Alexandriam perveniebat: decretoque in Italiam navigare, ex duabus legionibus, quæ illum comitabantur, utramque unde venerant remisit, quintam quidem in Mysiam, decimam vero quintam in Pannoniam. Captivorum au-

μόνον, ἀλλὰ καὶ [e] γυναίων πλῆθος ἅμα παισὶ, τῆς πόλεως ἐκχεόμενοι. κἀπειδὴ γὰρ ἐθεάσαντο προσιόντα, παρὰ τὴν ὁδὸν ἑκατέρωθεν [f] παρακαταστάντες, τὰς τε δεξιὰς προὔτεινον προσαγορεύοντες, καὶ παντοίοις [g] ἐπιφημίσμασι χρώμενοι [h] συνεπέστρεφον. συνεχὴς δ' ἦν αὐτῶν παρὰ πάσας ἅμα τὰς εὐφημίας δέησις, ἐκβαλεῖν τῆς πόλεως [i] τοὺς Ἰουδαίους. Τίτος μὲν οὖν οὐδὲν ἐνέδωκε πρὸς [k] ταύτην τὴν δέησιν, ἀλλ' ἡσυχῇ τῶν λεγομένων ἐπήκουεν. ἐπ' ἀδήλῳ δὲ [l] τὸ τί φρονεῖ, καὶ τί ποιήσει, πολὺς καὶ χαλεπὸς τοῖς Ἰουδαίοις ὁ φόβος ἦν. οὐδὲ γὰρ ἐπέμεινεν ἐν Ἀντιοχείᾳ Τίτος, ἀλλ' εὐθὺς ἐπὶ τὸ Ζεῦγμα, τὸ κατὰ τὸν Εὐφράτην, συνέτεινε τὴν πορείαν· ἔνθα δὴ, καὶ παρὰ τοῦ Πάρθων βασιλέως Βολογέσου πρὸς αὐτὸν ἧκον, [m] στέφανον χρυσοῦν ἐπὶ τῇ κατὰ τῶν Ἰουδαίων νίκῃ κομίζοντες. ὃν δεξάμενος εἱστία τοὺς βασιλικοὺς, κἀκεῖθεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἐπανέρχεται. τῆς δὲ βουλῆς καὶ [n] τοῦ δήμου τῶν Ἀντιοχέων πολλὰς ποιησαμένων δεήσεις, [o] ἐλθεῖν εἰς τὸ θέατρον αὐτῶν, ἐν ᾧ πᾶν τὸ πλῆθος ἠθροισμένον ἐξεδέχετο, φιλανθρώπως ὑπήκουσε. πάλιν δ' αὐτῶν σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων, καὶ συνεχῶς δεομένων ἐξελάσαι τῆς πόλεως τοὺς Ἰουδαίους, εὔστοχον ἐποιήσατο τὴν ἀπόκρισιν, εἰπών. „ἀλλ' ἥγε πατρὶς αὐτῶν εἰς ἣν „[p] ἐμβαλεῖν [q] ἐχρῆν τοὺς Ἰουδαίους ἀνῄρηται, καὶ δέξαιτ' ἂν „οὐδεὶς αὐτοὺς ἔτι τόπος.” ἐπὶ δευτέραν οὖν Ἀντιοχεῖς τρέπονται δέησιν, τῆς προτέρας [r] ἁμαρτόντες. τὰς γὰρ χαλκᾶς ἠξίουν δέλτους ἀνελεῖν αὐτὸν, ἐν αἷς γέγραπται [s] τὰ δικαιώματα τῶν Ἰουδαίων. οὐ μὴν οὐδὲ τοῦτο Τίτος ἐπένευσεν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐάσας πάντα κατὰ χώραν τοῖς ἐπ' Ἀντιοχείας Ἰουδαίοις ὡς πρότερον [t] ἔχειν, εἰς Αἴγυπτον ἀπηλλάττετο. καὶ κατὰ τὴν πορείαν τοῖς Ἱεροσολύμοις προσελθὼν, καὶ τὴν [v] λυπρὰν ἐρημίαν βλεπομένην ἀντιθεὶς τῇ ποτὲ τῆς πόλεως λαμπρότητι, καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐρρηγμένων κατασκευασμάτων, καὶ τὸ πάλαι κάλλος εἰς μνήμην βαλλόμενος, ᾤκτειρε τῆς πόλεως τὸν ὄλεθρον, οὐχ ὥσπερ ἄλλος ἄν τις αὐχῶν ὅτι τηλικαύτην οὖσαν καὶ τοσαύτην εἷλε κατὰ κράτος· ἀλλὰ πολλάκις ἐπαρώμενος τοῖς αἰτίοις τῆς ἀποστάσεως ὑπάρξασι, καὶ ταύτην ἐπὶ τῇ πόλει τὴν [x] τιμωρίαν γενέσθαι παρασκευάσασιν, οὕτως ἔκδηλος ἦν οὐκ ἂν [y] ἐθελήσας ἐκ τῆς συμφορᾶς τῶν κολασθέντων γενέσθαι τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ [z] ἐπιφάνειαν. τοῦ δὲ πολλοῦ πλούτου τῆς πόλεως ἔτι κἀν τοῖς ἐρειπίοις οὐκ ὀλίγον μέρος [a] ἀνευρίσκετο. τὰ μὲν γὰρ πολλὰ ἀνέσκαπτον οἱ Ῥωμαῖοι, τὰ πλείω δ' ἐκ μηνύσεως τῶν αἰχμαλώτων ἀνῃροῦντο, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον, καὶ τὰ τῆς ἄλλης τιμιώτατα κατασκευῆς, ἅπερ οἱ κεκτημένοι πρὸς τὰς ἀδήλους τοῦ πολέμου τύχας κατὰ γῆς ἀποτεθησαυρίκεσαν.

γ'. Τίτος δὲ τὴν προκειμένην ποιούμενος πορείαν ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ τὴν [b] ἔρημον ᾗ τάχιστα διανύσας, ἧκεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν· καὶ πλεῖν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας διεγνωκὼς, δυοῖν αὐτῷ ταγμάτων συνηκολουθηκότων, ἑκάτερον ὅθεν ἀφῖκτο πάλιν ἀπέστειλεν, [c] εἰς μὲν τὴν Μυσίαν τὸ πέμπτον, εἰς Παννονίαν δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον. τῶν αἰχμα-

e Γυναίων πλῆθος] Γυναικῶν *Big.*
f Παρακαταστάντες,] Παραστάντες *Big.*
g Ἐπιφημίσμασι] Εὐφημίσμασι *Voss.* ἐπιφημίσμασι Thucyd. p. 546. C. SPANH.
h Συνεπέστρεφον.] Συνεπέστρεφον *Voss.*
i Τοὺς] Abest a *L. B.*
k Ταύτην τὴν δέησιν,] Illud ταύτην non agnoscit *Big.*
l Τὸ τί φρονεῖ,] In *Big.* & *Voss.* τῷ τί φρ.
m Στέφανον] De hoc more antea dictum REL.
n Τοῦ δήμου] Abest a *Rost.*
o Ἐλθεῖν εἰς τὸ θέατρον αὐτῶν,] Εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὸ θέατρον, ἐν ᾧ *Big.*
p Ἐμβαλεῖν] Ἀναχωρεῖν *Zonar.* HUDS. ἐμβαλεῖν ἐχρῆν. Id est ingredi oportuit: nam ἐμβάλλειν εἰς τόπον est intrare. Ita infra c. 27. εἰς τὴν Κομμαγηνὴν ἐνέβαλε, *Commagenen invasit.* Sic ibidem de Alanis εἰς τὴν Μηδίαν ἐμβαλεῖν *in Mediam irrumpere.* Vult dicere Cæsar: Patria, ad quam maxime aditus patere Judæis debuit, deleta est: num ergo nullo loco iis esse liceret? Vel potius, patria in quam expelli debent ut eo confugiant (quo enim se reciperent si in terris Gentium ubique expellantur?) deleta est. REL.
q Ἐχρῆν τοὺς Ἰουδαίους ἀνῄρηται,] Ἐχρῆν ἂν τοὺς Ἰουδ. *Big.*
r Ἁμαρτόντες.] ἀποστάντες *MS. Lips.* ut & *L. B.* & *Rost.*
s Τὰ δικαιώματα τῶν Ἰουδαίων.] Τὰ δίκαια *Zonar.*
t Ἔχειν,] Εἶχον *Big.*
v Λυπρὰν ἐρημίαν] Λυγρὰν *Big.*
x Τιμωρίαν γενέσθαι] Ἐρημίαν *Big.*
y Ἐθελήσας] Θελήσας *Voss.* & *Big.*
z Ἐπιφάνειαν.] Τὴν ante ἐπιφάνειαν expunxi auctoritate Cod. *Big.*
a Ἀνευρίσκετο.] Ἀνηυρίσκετο *Big.*
b Ἔρημον] Conf. supr. lib. 5. c. 1. §. 1. SPANH.
c Εἰς μὲν τὴν Μυσίαν—τὸ πεντεκαιδέκατον.] Conf. supr. lib. 4. c. 10. §. 6. SPANH. Ita dicitur regio inter Palæstinam & Ægyptum. REL.

d Ai-

μαλώτων δὲ τοὺς μὲν ἡγεμόνας Σίμωνα καὶ Ἰωάννην, τόν τε ἄλλον ἀριθμὸν ἑπτακοσίους ἄνδρας ἐπιλέξας μεγέθει τε καὶ κάλλει σωμάτων ὑπερβάλλοντας, προσέταξεν εἰς τὴν Ἰταλίαν αὐτίκα μάλα κομίζεσθαι, βουλόμενος αὐτοὺς ἐν τῷ θριάμβῳ παραγαγεῖν. τοῦ πλοῦ δ' [d] αὐτῷ κατὰ νοῦν ἀνυσθέντος, ὁμοίως μὲν ἡ Ῥώμη [e] περὶ τὴν ὑποδοχὴν εἶχε, καὶ τὰς ὑπαντήσεις, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ πατρός. [f] λαμπρότατον δ' ἦν Τίτῳ, καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ὑπαντῶν καὶ δεχόμενος. τῷ δὲ πλήθει τῶν πολιτῶν, δαιμόνιόν τινα τὴν χαρὰν [g] παρεῖχεν, τὸ βλέπειν αὐτοὺς ἤδη τοὺς [h] τρεῖς ἐν ταυτῷ γεγονότας. οὐ πολλῶν δ' ἡμερῶν διελθουσῶν, ἕνα καὶ κοινὸν ἔγνωσαν τὸν ἐπὶ τοῖς κατορθωμένοις ποιήσασθαι θρίαμβον, καί περ ἑκατέρῳ τῆς βουλῆς ἴδιον ψηφισαμένης. προδιασαφηθείσης δὲ τῆς ἡμέρας, ἐφ' ἧς ἔμελλεν ἡ πομπὴ [i] γενήσεσθαι τῶν ἐπινικίων, οὐδεὶς οἴκοι καταλέλειπτο τοῦ ἀμέτρου πλήθους ἐν τῇ πόλει. πάντες δ' ὅπη καὶ στῆναι μόνον ἦν οἷον προεληλυθότες, τοὺς τόπους κατειλήφεσαν, ὅσον τοῖς ὀφθησομένοις μόνον εἰς πάροδον ἀναγκαίαν καταλιπόντες.

δʹ. Τοῦ δὲ στρατιωτικοῦ παντὸς ἔτι νύκτωρ κατὰ λόχους καὶ τάξεις [k] ὑπὸ τοῖς ἡγεμόσι [l] προεξωδευκότος, καὶ περὶ θύρας ὄντος, οὐ τῶν ἄνω βασιλείων, [m] ἀλλὰ πλησίον τοῦ τῆς Ἴσιδος ἱεροῦ. ἐκεῖ γὰρ ἀνεπαύοντο τῆς νυκτὸς ἐκείνης οἱ [n] αὐτοκράτορες. [o] περὶ αὐτὴν ἀρχομένην ἤδη τὴν ἕω, [p] προΐασιν Οὐεσπασιανὸς καὶ Τίτος, δάφνῃ μὲν ἐστεφανωμένοι, πορφυρᾶς δ' ἐσθῆτας πατρίους ἀμπεχόμενοι, καὶ παρίασιν εἰς τοὺς Ὀκταουΐας περιπάτους. ἐνταῦθα γὰρ ἥ τε βουλὴ καὶ τὰ τέλη τῶν ἀρχόντων, οἵ τε ἀπὸ τῶν τιμημάτων ἱππεῖς, τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἀνέμενον. πεποίητο δὲ βῆμα πρὸ τῶν στοῶν, δίφρων αὐτοῖς ἐλεφαντίνων ἐπ' αὐτοῦ κειμένων, ἐφ' οὓς παρελθόντες ἐκαθέσθησαν, καὶ τὸ στρατιωτικὸν εὐθέως ἐπευφήμει, πολλὰς αὐτοῖς τῆς ἀρετῆς μαρτυρίας ἀποδιδόντες ἅπαντες. κἀκεῖνοι χωρὶς ὅπλων ἦσαν [q] ἐσθήσεσι [r] σηρικαῖς, ἐστεφανωμένοι δάφναις. δεξάμενος δ' αὐτῶν τὴν εὐφημίαν Οὐεσπασιανὸς, [s] ἔτι βουλομένων λέγειν, τὸ τῆς σιγῆς ἐποιήσατο σύμβολον. καὶ πολλῆς ἐκ πάντων ἡσυχίας γενομένης ἀναστὰς, καὶ τῷ [t] περιβλήματι τὸ πλέον τῆς κεφαλῆς μέρος [v] ἐπικαλυψάμενος, εὐχὰς ἐποιήσατο τὰς νενομισμένας, ὁμοίως δὲ καὶ Τίτος ηὔξατο. μετὰ δὲ τὰς εὐχὰς, εἰς κοινὸν ἅπασιν Οὐεσπασιανὸς βραχέα διαλεχθεὶς, τοὺς μὲν στρατιώτας [x] ἀπέλυσεν ἐπὶ τὸ νενομισμένον ἄριστον αὐτοῖς ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων [y] εὐτρεπισθέν· πρὸς δὲ τὴν πύλην αὐτὸς ἀνεχώρει, τὴν, ἀπὸ τοῦ πέμπεσθαι δι' αὐτῆς αἰεὶ τοὺς θριάμβους, [z] τῆς προσηγορίας [a] ἀπ' αὐτῶν τετυχυῖαν. ἐνταῦθα [b] τροφῆς τε προαπογεύονται, καὶ τὰς θριαμβικὰς ἐσθῆτας ἀμφιασάμενοι, τοῖς τε παριδρυμένοις τῇ πύλῃ θύσαντες θεοῖς, ἔπεμπον τὸν θρίαμβον, διὰ τῶν θεάτρων [c] διεξελαύνοντες, ὅπως εἴη τοῖς πλήθεσιν ἡ θέα ῥάων.

εʹ. Ἀμήχανον δὲ κατὰ τὴν ἀξίαν εἰπεῖν [d] τῶν θεαμάτων ἐ-

tem duces, Simonem quidem & Joannem, & alios numero ad septingentos viros, quos proceritate & elegantia corporum præstantes elegerat, statim in Italiam transportari jussit, eo animo ut illos in triumphum adduceret. Peracta vero ut volebat navigatione, similiter quidem Roma eum suscipere gestiebat, eique obviam ire studebat ac patri. Tito autem maximum in splendorem cedebat, quod pater ei obviam veniret eumque susciperet. Civium vero multitudini divinam quandam lætitiam afferebat, quod jam videret tres ipsos in unum locum convenisse. Non multis autem diebus post, unum & communem triumphum agere ob res prospere gestas statuerunt, quamvis utrique senatus proprium decreverat. Cumque jam ante declarata esset dies, qua processura erat pompa victoriæ, nemo *fere* ex infinita civium multitudine domi remansit. Omnes autem cum exissent, spatium ubi tantum stare possent occupaverant, loco duntaxat, quantus spectandis *imperatoribus* sufficeret, ad transitum necessarium relicto.

Captivi servati ad triumphum.

Titi adventus Romam.

4. Cum autem milites omnes, dum adhuc nox esset, per turmas atque ordines progressi fuissent sub ductoribus suis, & circa januas constitissent, non palatii superioris, sed prope Isidis templum, (ibi enim imperatores nocte illa quiescebant) cum jam primò dilucesceret, foras prodeunt Vespasianus & Titus, lauro quidem coronati, amicti vero patria veste purpurea, & ad Octaviæ ambulacra progrediuntur. illic enim senatus * & primores magistratuum, virique census equestris adventum illorum exspectabant. tribunal autem ante porticus factum erat, sellæque eburneæ illis in eo positæ; quibus ascensis consederunt, & milites statim acclamabant, multa virtutis testimonia illis universim reddentes. atque illi inermes erant veste serica induti, & laureis coronati. Vespasianus autem, ubi *lætas* illorum acclamationes acceperat, cum adhuc dicere vellent, silentii signum dedit. magnaque omnium quiete facta surrexit, & amictu majorem capitis partem adopertus, preces solennes adhibuit; itidemque & Titus precatus est. Finitis autem precibus Vespasianus, in commune omnes paucis alloquutus, milites quidem ad prandium more debitum, illis ab imperatoribus apparatum, dimisit: ipse vero ad portam regrediebatur, quæ ex eo, quod per illam semper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum prægustabant, & triumphalibus vestibus amicti, diisque ad portam collocatis cæsa hostia, per † theatra transeuntes triumphum agebant, ut multitudini facilior esset aspectus.

Ubi & quomodo magistratus excipiebant triumphantes.

Milites ad prandium dimissi.

Porta triumphalis.

5. Fieri autem nequit, ut pro dignitate enarretur

Triumphalis appara-

d Αὐτῷ] Αὐτοῦ *Big.*

e Περὶ τὴν ὑποδοχὴν εἶχε,] Πρὸς τὴν *Big.*

f Λαμπρότατον δ' ἦν Τίτῳ,] Λαμπρότερον *Big. Vat.* & *Voss.*

g Παρεῖχεν,] Παρείχετο βλέπειν *Big.*

h Τρεῖς ἐν ταυτῷ γεγονότας.] *Sc.* Vespasianum, Titum, & Domitianum.

i Γενήσεσθαι τῶν ἐπινικίων,] Γενέσθαι *Big.*

k Ὑπὸ τοῖς] ἐπὶ τοῖς *L. B.*

l Προεξωδευκότος,] Διεξωδηκότες *Big.*

m Ἀλλὰ πλησίον] Ita *Voss.* & *Ruf.* antea erat ἀλλὰ καὶ πλησίον.

n Αὐτοκράτορες] Adeundus *Pagi* in *Baron.* ad *A. C.* 71.

o Περὶ αὐτὴν ἀρχομένην ἤδη τὴν ἕω,] Particulam δὲ, inter περὶ & αὐτὴν in Editis *Aliisque* insertam, delevi. maxime quòd eam non agnoscat *Ruf.* (nec *Lugd. Bat.*) nec *Cod. Big.* qui legit, περὶ ἀρχομένην αὐτὴν ἤδη τὴν ἕω προσίασιν.

p Προΐασιν] παριᾶσιν *L. B.*

q Ἐσθήσεσι] Ἐσθήσεσιν εἰρηνικαῖς *Vat.*

r Σηρικαῖς,] Distinctæ ergo sericæ a βυσσίναις de quibus alibi sæpe loquitur. Rel.

s Ἔτι βουλομένων λέγειν,] Illud ἔτι deest *Vat.*

t Περιβλήματι] Hinc de Petro Marci. 14. 72. περιβαλὼν (*Sic*) ἔκλαιε. Rel.

v Ἐπικαλυψάμενος,] ἀποκαλυψάμενος *Gen.*

x Ἀπέλυσεν] Ἀπέστειλεν *Big.*

y Εὐτρεπισθέν] Ηὐτρέπισται *Big.*

z Τῆς προσηγορίας] *Gen.* τῆς προστηρίας αὐτῶν τετυχίας. Vel τῆς προσηγορίας. Spanh.

a Ἀπ' αὐτῶν τετυχυῖαν.] Voculam ἀπ' insertam dedi ex *MSS.* & mox τετυχυῖαν volui pro τετυχυίας, constructione ita postulante.

b Τροφῆς τε προαπογεύονται,] Τροφῆς φροαπογεύονται *Big.* & *Vat.*

c Διεξελαύνοντες,] Συνεξελαύνοντες *Big.*

d Τῶν θεαμάτων] τῶν θαυμάτων *L. B.*

* Et ducum proceres & honorati equites eorum præstolabantur adventum. *Ruf.*

† Spectacula *Ruf.*

tûs deſcriptio.

retur ſpectaculorum illorum multitudo, & magnificentia in omnibus, * quibus aliquis animum intenderit, ſive artium operibus, ſive divitiarum partibus, ſive naturæ raritatibus. nam omnia fere quæ ab hominibus unquam beatis præcipua poſſeſſa erant, alia apud alios mirabilia atque magnifica, iſta univerſa illo die Romani imperii magnitudinem oſtenderunt. Nam & argenti & auri & eboris in omni operum ſpecie copiam, non ut in pompa ferri, cernere erat, ſed, ut ita dixerim, omnia iſtis affluere. & partim quidem veſtes ex purpura rariſſima textas portari, partim vero in accuratiſſimas picturas arte Babyloniorum variatas. Gemmæ etiam, aliæ quidem aureis coronis inſertæ, aliæ vero aliis operibus *incluſæ*, in medium tam magno numero allatæ erant, ut *hinc* diſcere liceret, fruſtra nos earum aliquid rarum eſſe exiſtimaſſe. Quin & deorum ſimulacra ferebantur, magnitudine apud ipſos mirabilia, & arte eximia elaborata: horumque nihil, niſi quod ex pretioſa materia. Inſuper animalia diverſæ naturæ traducebantur, omnia ornamentis ſibi propriis induta. Erant autem etiam qui ſingula portarent homines multi, purpureis veſtibus atque inauratis ornati; quique ad pompam fuerant deſtinati, inſignem & admirabilem ornamentorum magnificentiam gerebant.

Pegmata ſive fercula mirabilia.

Præterea neque cernere erat captivorum turbam inornatam: ſed veſtium varietas ejuſque pulchritudo natam ex fatigatione corporum deformitatem oculis ſubtrahebat. Maximæ autem admirationi erat ferculorum, quæ portabantur, apparatus. nam & propter magnitudinem de geſtationis firmitate metuebat quicunque occurrerit. multa quippe in tertium tabulatum quartumque ſurrexerunt: & magnificentia fabricæ delectationem ſimul afferebat & ſtuporem incutiebat. nam & in multis amictus erat auratæ veſtis, & argentum atque ebur factum omnibus affixum erat. Multis autem ad imitationem factis, bellum, aliter in alia diviſum, ſeſe in conſpectum manifeſtiſſimum dedit. Erat enim cernere, vaſtari quidem beatiſſimam terram, totas vero interfici acies hoſtium, & alios fugere, alios captivos duci, muroſque magnitudine inſignes machinis dirui, & caſtellorum munimina exſcindi, & populoſarum civitatum mœnia in ſummis jugis ſuperari, exercitumque intra muros infundi, & loca omnia cædis plena, eoſque qui manibus reſiſtere non poterant ad preces converſos, atque ignem templis immiſſum, ædiumque ſuper dominos everſionem; & poſt multam triſtemque deſolationem fluvios non in arva culta decurrentes, neque ad hominum vel pecorum potum, ſed per terram adhuc undique ardentem. Hæc enim Judæi ſe bello paſſos eſſe tradiderunt. Ars vero operumque magnificentia, quæ tunc facta erant neſcien-

κείνων τὸ πλῆθος, καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐν ἅπασιν, οἷς ἄν τις ἐπινοήσειεν, ἢ τεχνῶν ἔργοις, ἢ πλούτου μέρεσιν, ἢ φύσεως σπανιότησι. σχεδὸν γὰρ ὅσα τοῖς πώποτ' ἀνθρώποις εὐδαιμονήσασιν ἐκτήθη κατὰ μέρος, ἄλλα παρ' ἄλλοις θαυμαστὰ καὶ πολυτελῆ, ταῦτ' ἐπὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀθρόα τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἔδειξε τὸ μέγεθος. ἀργύρου τε γὰρ καὶ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ἐν παντοίαις [e] ἰδέαις κατασκευασμάτων ἦν ὁρᾷν, οὐχ ὥσπερ ἐν πομπῇ κομιζόμενον, πλῆθος, ἀλλ' ὡς ἂν εἴποι τις ῥέοντα ποταμόν. καὶ τὰ μὲν, ἐκ πορφύρας ὑφάσματα τῆς σπανιωτάτης φερόμενα, τὰ δ' εἰς ἀκριβῆ ζωγραφίαν πεποικιλμένα τῇ [f] Βαβυλωνίων τέχνῃ. λίθοι τε διαφανεῖς, οἱ μὲν χρυσοῖς ἐμπεπλεγμένοι στεφάνοις, οἱ δὲ κατ' ἄλλας ποιήσεις, τοσοῦτοι παρηνέχθησαν, ὥς τε μαθεῖν ὅτι μάτην εἶναί τι τούτων σπάνιον ὑπειλήφαμεν. ἐφέρετο δὲ καὶ θεῶν ἀγάλματα, τῶν παρ' αὐτοῖς μεγέθεσι θαυμαστὰ, καὶ κατὰ τὴν τέχνην οὐ παρέργως πεποιημένα· [g] καὶ τούτων οὐδὲν, ὅ, τι μὴ τῆς ὕλης τῆς πολυτελοῦς. ζώων τε [h] πολλαὶ φύσεις παρήγοντο, κόσμον οἰκεῖον ἁπάντων περικειμένων. ἦν δὲ καὶ τὸ κομίζον ἕκαστα τούτων ἀνθρώπων πλῆθος, [i] ἀλουργαῖς ἐσθήσεσι καὶ διαχρύσοις κεκοσμημένον· οἵ τ' εἰς αὐτὸ τὸ πομπεύειν διακριθέντες, ἐξαίρετον εἶχον καὶ καταπληκτικὴν περὶ αὐτοὺς τοῦ κόσμου τὴν πολυτέλειαν. ἐπὶ τούτοις οὐδὲ τῶν αἰχμαλώτων ἦν ἰδεῖν [k] ὄχλον ἀκόσμητον. ἀλλ' ἡ τῶν ἐσθήτων ποικιλία, καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς τὴν ἀπὸ τῆς κακώσεως τῶν σωμάτων [l] ἀειδίαν ἔκλεπτε τῆς ὄψεως. θαῦμα δὲ ἐν τοῖς μάλιστα παρεῖχεν ἡ τῶν φερομένων πηγμάτων κατασκευή. καὶ γὰρ διὰ μέγεθος ἦν δεῖσαι τῷ βεβαίῳ τῆς φορᾶς [m] ἀπαντήσαντα. [n] τριώροφα γὰρ αὐτῶν [o] καὶ τετρώροφα πολλὰ [p] πεποίητο, καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῇ περὶ τὴν κατασκευὴν ἦν ἡσθῆναι μετ' ἐκπλήξεως. καὶ γὰρ ὑφάσματα πολλοῖς διάχρυσα [q] περιεβέβλητο, καὶ χρυσὸς καὶ ἐλέφας οὐκ ἀποίητος πᾶσι περιεπεπήγει. διὰ πολλῶν δὲ μιμημάτων ὁ πόλεμος, [r] ἄλλως εἰς ἄλλα μεμερισμένος, ἐναργεστάτην ὄψιν [s] ἑαυτοῦ παρεῖχεν. ἦν γὰρ ὁρᾷν χώραν μὲν εὐδαίμονα δῃουμένην, ὅλας δὲ φάλαγγας κτεινομένας πολεμίων, καὶ τοὺς μὲν φεύγοντας, τοὺς δ' εἰς αἰχμαλωσίαν [t] ἀγομένους, τείχη δὲ ὑπερβάλλοντα μεγέθει μηχαναῖς ἐρειπόμενα, καὶ φρουρίων ἁλισκομένας ὀχυρότητας, καὶ πόλεων [v] πολυανθρώπων περιβόλους [x] κατ' ἄκρας [y] ἐχομένους, καὶ στρατιὰν ἔνδον τειχῶν εἰσχεομένην, καὶ πάντα φόνου [z] πληθύοντα τόπον, καὶ τῶν ἀδυνάτων χεῖρας ἀνταίρειν ἱκεσίας, πῦρ τε ἐνιέμενον ἱεροῖς, καὶ κατασκαφὰς οἴκων ἐπὶ τοῖς δεσπόταις, καὶ [a] μετὰ πολλὴν ἐρημίαν κατηφῆ ποταμοὺς ῥέοντας οὐκ ἐπὶ γῆν γεωργουμένην, οὐδὲ ποτὸν ἀνθρώποις ἢ βοσκήμασιν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἔτι πανταχόθεν [b] φλεγομένης. [c] ταῦτα γὰρ Ἰουδαῖοι πεισομένους αὐτοὺς τῷ πολέμῳ παρέδοσαν. ἡ τέχνη δὲ καὶ τῶν [d] κατασκευασμάτων ἡ μεγα-

e Ἰδέαις κατασκευασμάτων] Ita *MSS.* ἰδίαις in *Editis.*

f Βαβυλωνίων] Ideo Babylonica ſolent appellari tapetes. Res nota ex Lucretio & aliis. Gloſſæ: Babulonica, ψιλὴ πολύμιτος Rel.

g Καὶ τούτων οὐδὲν, — τῆς πολυτελοῦς.] Omnia hæc deſunt in *Roſt.* & *L. B.*

h Πολλαὶ] πολλῶν *Roſt.*

i Αλουργαῖς] אליידים Talmudicis Rel.

k Οχλον ἀκόσμητον] Κόσμον ἀκόσμητον *Vat. Roſt.* & *Voſſ.*

l Αειδίαν ἔκλεπτε τῆς ὄψεως.] Αειδίαν, ἀμορφίαν *Suidæ.* ἀηδίαν *Big.* & *Voſſ.* hic loci.

m Απαντήσαντα.] Ita lego cum *duobus MSS.* (Ita certe & *Lugd. Bat.* quoque noſter & *Roſt.*) quibus nonnihil favet *Ruf.* in hunc modum vertens, *pro cujus magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabant.* φορᾶς ἀπιστήσαντα *Big.* In *Editis Aliiſque*, τῷ βεβαίῳ τῆς φορᾶς ἅπαν ἀπιστήσαντα, *& metuere licebat, & diffidere omnino viribus portantium*, prout vertit *Lipſius.*

n Τριώροφα γὰρ αὐτῶν] Gen. VI. de Arcæ fabrica διώροφα καὶ τριώροφα Spanh.

o Καὶ τετρώροφα] Πολλὰ καὶ τετρώροφα πεποίηντο *Big.*

p Πεποίητο,] πεποίηντο *L. B.*

q Περιεβέβλητο,] Περιβέβλητο *Big.*

r Αλλως εἰς ἄλλα μεμερισμένος,] Αλλος εἰς ἄλλα μεμ. *Big.* & *Voſſ.*

s Εαυτοῦ παρεῖχεν. Αὐτοῦ *Big.*

t Αγομένους,] ἀναγομένους *Roſt.*

v Πολυανθρώπων] Πολυανθρώπους *Big.*

x Κατ' ἄκρας] κατάκρας *L. B.*

y Εχομένους,] Ερχομένους *Big.*

z Πληθύοντα τόπον,] Πληθύνοντα *Voſſ.*

a Μετὰ πολλὴν ἐρημίαν] Μετὰ πολλὴν ἐρημίαν καὶ κατηφῆ *Big.* & *Voſſ.* Aliter adhuc legiſſe videtur *Rufinus*, qui vertit, *ædiumque ſuper dominos poſt multam vaſtationem everſiones, atque amnis triſtitiam defluentis* &c.

b Φλεγομένης.] Φλεγομένης γῆς *Big.* Aliis γῆς ſubaudiendum relinquitur.

c Ταῦτα γὰρ Ἰουδαῖοι πεισομένους] In *Rufini*, verſione, *Hæc enim Judæi bello paſſi ſunt.*

d Κατασκευασμάτων] Σκευασμάτων *Big.* κατορθωμάτων *Bod.* & *Roſt.*

* Quæ quiſque cogitaverit, *Ruf.*

μεγαλουργίᾳ, τοῖς [e] οὐκ [f] εἰδόσι τὰ γινόμενα τότε ἐδείκνυεν ὡς παροῦσι. τέτακτο δ' ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πηγμάτων ὁ τῆς ἁλισκομένης πόλεως στρατηγὸς, ὃν τρόπον ἐλήφθη. πολλαὶ δὲ καὶ νῆες εἵποντο. λάφυρα δὲ τὰ μὲν ἄλλα χύδην ἐφέρετο. διέπρεπε δὲ πάντων [g] τὰ ἐγκαταληφθέντα τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερῷ· χρυσῆ τε τράπεζα τὴν ὁλκὴν πολυτάλαντος, καὶ λυχνία χρυσοῦ μὲν ὁμοίως πεποιημένη· τὸ δὲ ἔργον ἐξήλλακτο τῆς κατὰ τὴν ἡμετέραν χρῆσιν συνηθείας. ὁ μὲν γὰρ μέσος ἦν κίων ἐκ τῆς βάσεως [h] πεπηγὼς, [i] λεπτοὶ δ' ἀπ' αὐτοῦ μεμήκυντο καυλίσκοι, [k] τριαίνης σχήματι παραπλησίαν τὴν θέσιν ἔχοντες, λύχνον ἕκαστος αὐτῶν [l] ἐπ' ἄκρων κεχαλκευμένος. ἑπτὰ δ' ἦσαν οὗτοι, τῆς παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἑβδομάδος τὴν τιμὴν ἐμφανίζοντες. ὅ, τε νόμος ὁ τῶν Ἰουδαίων ἐπὶ τούτοις ἐφέρετο τῶν λαφύρων τελευταῖος. ἐπὶ τούτοις παρῄεσαν πολλοὶ, νίκης ἀγάλματα κομίζοντες· ἐξ ἐλέφαντος δ' ἦν πάντων καὶ χρυσοῦ ἡ κατασκευή· μεθ' ἃ Οὐεσπασιανὸς ἤλαυνε [m] πρῶτος, καὶ Τίτος εἵπετο, Δομετιανὸς δὲ [n] παρίππευεν, αὐτός τε διαπρεπῶς κεκοσμημένος, καὶ τὸν ἵππον παρέχων θέας ἄξιον.

ϛ'. Ἦν δὲ τῆς πομπῆς τὸ τέλος ἐπὶ τὸν [o] νεὼν τοῦ [p] Καπετωλίου Διὸς, ἐφ' ὃν ἐλθόντες ἔστησαν. ἦν γὰρ [q] παλαιὸν πάτριον περιμένειν, μέχρις ἂν τὸν τοῦ στρατηγοῦ τῶν πολεμίων θάνατον ἀπαγγείλῃ τίς. Σίμων οὗτος ἦν ὁ Γιώρα, τότε πεπομπευκὼς ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις, βρόχῳ δὲ περιβληθεὶς εἰς τὸν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἐσύρετο τόπον, αἰκιζομένων αὐτὸν ἅμα τῶν ἀγόντων. νόμος δ' ἐστὶ Ῥωμαίοις ἐκεῖ κτείνειν τοὺς ἐπὶ κακουργίᾳ θάνατον κατεγνωσμένους. ἐπεὶ δ' ἀπηγγέλθη τέλος ἔχων, καὶ πάντες εὐφήμησαν, ἤρχοντο τῶν θυσιῶν, ἃς ἐπὶ ταῖς νομιζομέναις καλλιερήσαντες εὐχαῖς, ἀπῄεσαν εἰς τὸ βασίλειον. καὶ τοὺς μὲν αὐτοὶ πρὸς εὐωχίαν ὑπεδέχοντο, τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν εὐπρεπεῖς κατὰ τὸ οἰκεῖον αἱ τῆς ἑστιάσεως ἦσαν παρασκευαί. ταύτην γὰρ τὴν ἡμέραν ἡ Ῥωμαίων πόλις ἑώρταζεν, ἐπινίκιον μὲν τῆς κατὰ τῶν πολεμίων [r] στρατείας, [s] πέρας δὲ τῶν ἐμφυλίων κακῶν, ἀρχὴν δὲ τῶν ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας ἐλπίδων.

ζ'. Μετὰ δὲ τοὺς θριάμβους, καὶ τὴν βεβαιοτάτην τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας κατάστασιν Οὐεσπασιανὸς ἔγνω τέμενος Εἰρήνης κατασκευάσαι· ταχὺ δὲ δὴ μάλα, καὶ πάσης ἀνθρωπίνης κρεῖττον ἐπινοίας ἐτετελείωτο. τῇ γὰρ ἐκ τοῦ πλούτου χορηγίᾳ δαιμονίῳ χρησάμενος, ἔτι καὶ τοῖς ἔκπαλαι κατορθωμένοις, [t] γραφῇ τε καὶ πλαστικοῖς ἔργοις αὐτὸ κατεκόσμησε. πάντα γὰρ εἰς ἐκεῖνον τὸν νεὼν συνήχθη καὶ κατετέθη, δι' ὧν τὴν θέαν ἄνθρωποι πρότερον περὶ πᾶσαν ἐπλανῶντο τὴν οἰκουμένην, [v] ὡς ἄλλο παρ' ἄλλοις ἦν κείμενον ἰδεῖν ποθοῦντες. ἀνέθηκε δ' ἐνταῦτα καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῶν Ἰουδαίων χρυσᾶ κατασκευάσματα, σεμνυνόμενος ἐπ' αὐτοῖς. τὸν δὲ νόμον αὐτῶν, καὶ

tibus, haud secus ac si præsentes fuissent, ostendebant. Erat autem per singula fercula captæ civitatis dux, quo modo captus erat collocatus. Quin & multæ naves sequebantur. Spolia vero alia quidem passim ferebantur. Omnia autem supereminebant quæ in templo erant Hierosolymitano deprehensa; mensa aurea quæ pondere plura talenta æquabat, & lychnuchus ex auro similiter constructus, * sed opere diverso à nostri usus consuetudine. Nam medius quidem stipes basi impactus surgebat, & tenues ab eo rami producebantur, ad fuscinæ similitudinem positi, in quorum singulorum apice lychnus erat fabricatus. Erant autem isti septem, numeri septenarii honorem apud Judæos indicantes. Post hæc lex etiam Judæorum, ultimum spoliorum, portabatur. Deinde transibant multi victoriæ simulachra gestantes; omnia ex auro & ex ebore facta. quibus proxime equo vehebatur Vespasianus, & sequutus est Titus; Domitianus autem cum illis equitabat, & ipse splendide vestitus, & equo conspicuus admodum specioso.

Vasa sacra, Romam allata, in triumpho visa.

Lex Dei in triumpho portata.

6. Finis autem pompæ *triumphalis* erat ad templum Jovis Capitolini, quò cum pervenissent consistere. Erat enim vetus mos patrius illic manere paulisper, donec ducis hostium mors ab aliquo nunciaretur. Is autem erat Simon Gioræ *filius*, hinc inter captivos in pompa traductus; laqueo vero circundatus in locum foro † imminentem trahebatur, simul virgis multatus ab iis qui eum ducebant. Lex autem Romanis est, ut ibi necarentur ob maleficia morte damnati. Postquam autem *eum* vitæ finem habere nunciatum est, & læte acclamamarant universi, ex eo cœperunt sacra facere. Cumque adhibitis precibus solennibus litassent, in palatium recesserunt. Et alios quidem epulis ipsi exceperunt: aliis autem omnibus domi instructi erant lauti conviviorum apparatus. Hunc enim diem celebrabat urbs Romana victoriæ ergo, in expeditione contra hostes reportatæ, finisque malorum civilium, bonæque spei initæ de *sua in posterum* felicitate.

Finis pompæ Capitolium.

Simonis supplicium.

Epula post triumphum.

7. Post triumphos vero & firmam imperii Romani constitutionem, Vespasianus statuit Paci templum ædificare: fecitque cito admodum, & pulchrius meliusque omni opinione perfecit. Magnis enim opibus largiter in hanc rem usus, & priscorum etiam præclara omnia adhibens, picturis & statuis pulcherrimis illud adornavit. Omnia enim in hoc templum collata & disposita erant, quorum visendorum studio homines antea per totum terrarum orbem vagabantur, quo modo aliud apud alios se haberet, videre cupientes. Posuit autem & hîc è Judæorum templo vasa & instrumenta aurea, de istis glorians & se efferens. Legem vero eorum, & vela

Pacis templum à Vespasiano factum.

Lex Dei in

e Οὐκ] Οὐκ εἰδόσι γινόμενα *Big.*
f Εἰδόσι] ἰδοῦσι *L. B.*
g Τὰ ἐγκαταληφθέντα] Τὰ καταληφθέντα *Big.*
h Πεπηγὼς,] Illud πεπηγὼς non agnoscit *Big.*
i Λεπτοὶ] Ergo quum in Arcu Titiano sculpti sunt rami hi non λεπτοὶ sed crassi, id factum ut distinctius partes viderentur. REL.
k Τριαίνης] Ergo omnes rami ad æqualem altitudinem adsurgebant, non uti quidam pingunt

Sic quoque in arcu Titi conspicitur, ut æqualis sit ramorum altitudo. REL.
l Ἐπ' ἄκρων κεχαλκευμένος.] Ἐπ' ἄκρον *Big.*

m Πρῶτος,] Πρῶτος insertum dedi è *Codd. Big. Rost.* & *Voss.* & *Rufini* versione.
n Περιίππευεν,] Παρίππευεν juxta *Rufinum*, qui vertit, *adequitabat.*
o Νεὼν] Νεὼ *Big.* ut & mox infra *pag. seq.*
p Καπετωλίου Διὸς,] Καπιτωλίου *Big.*
q Παλαιὸν] τὸ παλαιὸν *Gen.*
r Στρατείας,] Ita *Big.* στρατιᾶς in *Editis Aliisque.*
s Πέρας δὲ τῶν ἐμφυλίων κακῶν,] πέρας δὲ τὸ τῶν ε. κ. *Vulg.* sed τὸ delevi auctoritate *L. B.*
t Γραφῇ τε καὶ πλαστικοῖς ἔργοις] Ita (γραφῆς τε καὶ πλαστικῆς ἔργοις) ex conjectura. Si quis malit γραφῇ τε vel γραφαῖς τε καὶ πλαστικοῖς ἔργοις, per me licet. in *Editis Aliisque* γραφῆς τε καὶ πλαστικοῖς ἔργοις. HUDS. Ea quidem conjectura opus non est, quum *MSS.* optimi duo *Paris. Vetustiss.* & *Lugd. Bat.* doceant aliter Josephum scripsisse, ita videlicet, prout jam editur, atque ipse *Hudsonus* non improbavit. HAV.
v Ὡς ἄλλο παρ' ἄλλοις] Sic lego pro ἕως ex versione *Rufini.*
* Videsis Cl. *Relandum*, de *spoliis templi Hierosolymitani*, p. 11. &c.
† Sc. *carcerem*, quem *Livius* dicit *Foro imminere.*

x Σηκ

palatio reposita.

vela tabernaculi purpurea, in palatio reposita servari præcepit.

τὰ πορφυρᾶ τοῦ [x] σκηνοῦ καταπετάσματα, προσέταξεν ἐν τοῖς βασιλείοις ἀποθεμένους φυλάττειν.

XXV.

CAP. VI.

De Macharunte; & quomodo castellum aliaque loca capit Lucilius Bassus.

Lucilius Bassus missus in Judæam legatus.

IN Judæam vero legatus missus Lucilius Bassus cum exercitu quem à Cereali Vitelliano acceperat; castellum quidem Herodion cum præsidio deditione capiebat. Post autem, copiis omnibus militaribus collectis (multas enim in partes divisæ erant) interque eas legione decima, statuit exercitum educere contra Machæruntem. Quippe omnino necesse erat exscindi castellum, ne multos ob *sui* firmitatem ad defectionem moveret. nam & salutis spem certam illud tenentibus, & aggredientibus cunctationem atque formidinem ex natura loci maxime afferre poterat. Nam quidem quod muro cingitur saxosus est collis in maximam altitudinem evectus, adeo ut difficulter admodum capi potuerit. Quin & à natura ita paratum erat, ut ne facilis quidem esset accessus; utpote vallibus quasi fossis undique cinctum præ altitudine non conspiciendis, neque facile transeundis, nulloque modo terræ aggestione complendis. nam ea quæ ab occidente secat *vallis* per LX. stadia diffunditur, lacum Asphaltiten sibi limitem faciens. Hac sane parte ipse Machærus altissimum verticem habet supereminentem. A septentrione autem & meridie valles magnitudine quidem * à prædicta superantur, similiter vero sunt inexpugnabiles. Ejus autem quæ ab oriente est vallis profunditas quidem non minor centum cubitis invenitur: terminatur vero monte ex adverso Machæruntis posito.

Machærus locus in Judæa munitissimus.

Machæruntis castellum validissimum.

2. Alexander rex Judæorum, conspecta loci natura, primus in eo castellum munivit; quod postea Gabinius, bellum gerens contra Aristobulum, demolitus est. Herodi autem regnanti visum est omni *loco* dignius, cui adhiberetur cura & constructio validissima, maximeque propter Arabum vicinitatem. nam commode situm erat, illorum terram prospectans. Et magno quidem loco cum murum circumdedisset & turres, urbem illic condidit, unde in arcem ipsam patebat ascensus. Veruntamen & circa ipsum verticem superædificavit murum, turresque in angulis sexagenorum cubitorum erexit. In medio autem ambitu regiam exstruxit, conspicuam magnitudine & pulchritudine conclavium. insuper & multas cisternas, in locis maxime idoneis ad aquam *pluviam* excipiendam abundeque suppeditandam, paravit, certamine ab ipso veluti cum natura inito, ut quod illa situ loci inexpugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarum multitudinem & machinarum *illic* reposuit, animumque adjecit ad ea omnia paranda, quibus incolas faceret contemptui habere longissimam obsidionem.

ΚΕΦ. ϛʹ.

Περὶ Μαχαιροῦντος· καὶ ὡς τὸ φρούριον, ἄλλους τε τόπους αἱρεῖ Λουκίλιος Βάσσος.

ΕΙΣ δὲ [y] τὴν Ἰουδαίαν πρεσβευτὴς [z] Λουκίλιος Βάσσος ἐκπεμφθεὶς, καὶ τὴν στρατιὰν παρὰ Κερεαλίου [a] Οὐϊτελλιανοῦ παραλαβὼν, τὸ μὲν ἐν τῷ [b] Ἡρωδείῳ φρούριον προσηγάγετο [c] μετὰ τῶν ἐχόντων. μετὰ ταῦτα δὲ πᾶν ὅσον ἦν στρατιωτικὸν συναγαγὼν, πολὺ δ' ἦν κατὰ μέρη διῃρημένον, καὶ τῶν ταγμάτων τὸ δέκατον, ἔγνω στρατεύειν ἐπὶ Μαχαιροῦντα. πάνυ γὰρ ἦν ἀναγκαῖον ἐξαιρεθῆναι τὸ φρούριον, μὴ διὰ τὴν ὀχυρότητα πολλοὺς εἰς ἀπόστασιν ἐπαγάγηται. καὶ γὰρ τοῖς κατέχουσι βεβαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, καὶ τοῖς ἐπιοῦσιν ὄκνον καὶ δέος, ἡ τοῦ χωρίου φύσις ἦν παρασχεῖν ἱκανωτάτη. αὐτὸ μὲν γὰρ τὸ τετειχισμένον, πετρώδης ὄχθος ἐστὶν, εἰς μήκιστον ὕψος ἐγηγερμένος, ὡς εἶναι καὶ διὰ τοῦτο δυσχείρωτος. μεμηχάνηται δ' ὑπὸ τῆς φύσεως εἶναι μηδὲ [d] προσβατός· φάραγξι γὰρ πάντοθεν [e] ἀσυνόπτοις ἐχούσαις τὸ βάθος περιτετάφρευται, μήτε περαθῆναι ῥᾳδίως δυναμέναις, καὶ [f] χωσθῆναι [g] παντάπασιν ἀμηχάνοις. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας περιτέμνουσα παρατείνει σταδίους ἑξήκοντα, πέρας αὐτῆς τὴν Ἀσφαλτῖτιν ποιουμένη λίμνην. κατὰ τοῦτο [h] δέ πῃ, καὶ αὐτὸς ὁ Μαχαιροῦς τὴν ὑψηλοτάτην ἔχει κορυφὴν ὑπερανίσχουσαν. αἱ δὲ ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ μεσημβρίας φάραγγες, μεγέθει μὲν ἀπολείπονται τῆς προειρημένης, ὁμοίως δ' εἰσὶν ἀμήχανοι πρὸς ἐπιχείρησιν. τῆς δὲ πρὸς τὴν ἀνατολὴν φάραγγος, τὸ μὲν βάθος οὐκ ἔλαττον ἑκατὸν εὑρίσκεται πηχῶν. τέρμα δὲ γίνεται πρὸς ὄρος ἀπαντικρὺ κείμενον Μαχαιροῦντος.

βʹ. Ταύτην τοῦ τόπου κατιδὼν τὴν φύσιν βασιλεὺς Ἰουδαίων Ἀλέξανδρος, [i] πρῶτος ἐπ' αὐτοῦ τειχίζει φρούριον, ὃ μετὰ ταῦτα Γαβίνιος Ἀριστοβούλῳ πολεμῶν καθεῖλεν. Ἡρώδῃ δὲ βασιλεύοντι, [k] παντὸς ἔδοξε μᾶλλον ἐπιμελείας ἄξιον εἶναι, καὶ κατασκευῆς [l] ὀχυρωτάτης, μάλιστα καὶ διὰ τὴν τῶν Ἀράβων γειτνίασιν. [m] κεῖται γὰρ ἐν ἐπικαίρῳ πρὸς τὴν ἐκείνων γῆν ἀποβλέπων. μέγαν μὲν οὖν τόπον τείχεσι καὶ πύργοις περιβαλὼν, πόλιν ἐνταῦθα κατῴκισεν, ἐξ ἧς ἄνοδος εἰς αὐτὴν ἔφερε τὴν ἀκρώρειαν. οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὴν ἄνω τὴν κορυφὴν τεῖχος ἐδείματο, καὶ πύργους ἐπὶ ταῖς γωνίαις ἑκατὸν ἑξήκοντα [n] πήχεων ἀνέστησε. μέσον δὲ τοῦ περιβόλου βασίλειον ᾠκοδομήσατο, μεγέθει τε καὶ κάλλει τῶν οἰκήσεων πολυτελές. πολλὰς δὲ καὶ δεξαμενὰς εἰς ὑποδοχὴν ὕδατος, καὶ χορηγίαν ἄφθονον, ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις τῶν τόπων κατεσκεύασεν, ὥσπερ πρὸς τὴν φύσιν ἁμιλληθεὶς, ἵν' αὐτὸς τὸ κατ' ἐκείνην τοῦ τόπου δυσάλωτον ὑπερβάληται ταῖς χειροποιήτοις ὀχυρώσεσιν. [o] ἔτι τε γὰρ καὶ βελῶν πλῆθος καὶ μηχανημάτων ἐγκατέθετο, καὶ πᾶν ἐπενόησεν ἑτοιμάσασθαι τὸ παρασχεῖν δυνάμενον τοῖς ἐνοικοῦσι μηκίστης πολιορκίας καταφρόνησιν.

γʹ. Επι-

x Σηκοῦ καταπετάσματα,] Σηκοῦ σκεύη *Big.*
y Τὴν Ἰουδαίαν πρεσβευτὴς] Τὴν τῶν Ἰουδαίων *Bod. & Lugd. Bat.*
z Λουκίλιος Βάσσος] De eo *Tacitus* in *Hist.* IV. 3. & alibi. Λούκιος Βάσσος *Big. Vat. & Voss.*
a Οὐϊτελλιανοῦ] Ita *Big.* Οὐιτιλιανοῦ in *Editis & Rufini libris* forte Οὐϊτελλιανός.
b Ἡρωδείῳ φρούριον προσηγάγετο] *Al.* Ἡρωδίῳ.
c Μετὰ τῶν ἐχόντων.] Μετὰ τῶν κατεχόντων αὐτὸ *Zonar.*
d Προσβατός·] Πρόσιτος *Voss.*
e Ἀσυνόπτοις] εὐσυνόπτοις lib. 3. c. 16. non placet. REL.
f Χωσθῆναι] χωσθῆναι *Rost.*
g Παντάπασιν ἀμηχάνοις.] Πάντοθεν *Big.*

h Δέ πῃ,] δήπου *Rost.*
i Πρῶτος ἐπ' αὐτοῦ——πολεμῶν καθεῖλεν.] De Machærunte munita ab Alexandro supr. lib. I. c. 8. §. 2. De Machærunte deleta à Gabinio ἀρχ. lib. 14. c. 5. §. 3. SPANH.
k Παντὸς] πάντων *L. B.*
l Ὀχυρωτάτης,] Ἰσχυροτάτης *Big.*
m Κεῖται γὰρ ἐν——γῆν ἀποβλέπων.] Μαχαιροῦντα πρὸς τοῖς Ἀραβίοις ὄρεσι supr. lib. I. c. 8. §. 2. SPANH.
n Πήχεων] πηχῶν *L. B.*
o Ἔτι τε γὰρ καὶ βελῶν] Ἔτι γὰρ καὶ *Big.*

* Supradicta cinguntur, *Ruf.*

γ'. Ἐπεφύκει δ' ἐν τοῖς βασιλείοις [p] καὶ [q] πήγανον, [r] ἄξιον τοῦ μεγέθους θαυμάσαι. συκῆς γὰρ οὐδεμιᾶς ὕψους καὶ πάχους [s] ἀπελείπετο. λόγος δ' ἦν ἀπὸ τῶν Ἡρώδου χρόνων αὐτὸ διαρκέσαι, κἂν ἐπιπλεῖστον ἴσως ἔμεινεν. ἐξεκόπη δ' ὑπὸ τῶν παραλαβόντων τὸν τόπον Ἰουδαίων. τῆς φάραγγος δὲ τῆς κατὰ τὴν ἄρκτον περιεχούσης τὴν πόλιν [t] Βαάρας ὀνομάζεταί τις τόπος, [v] φύει τε [x] ῥίζαν ὁμονύμως λεγομένην αὐτῷ. [y] αὕτη φλογὶ μὲν τὴν χροιὰν ἔοικε, περὶ δὲ τὰς ἑσπέρας σέλας ἀπαστράπτουσα. [z] τοῖς δ' ἐπιοῦσι καὶ βουλομένοις λαβεῖν αὐτὴν οὐκ ἔστιν εὐχείρωτος, ἀλλ' ὑποφεύγει, καὶ οὐ πρότερον ἵσταται πρὶν ἄν τις οὖρον γυναικὸς, ἢ τὸ ἔμμηνον αἷμα [a] χέῃ κατ' αὐτῆς· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τότε τοῖς ἁψαμένοις πρόδηλός ἐστι θάνατος, εἰ μὴ τύχῃ τίς αὐτὴν ἐκείνην [b] ἐπενεγκάμενος τὴν ῥίζαν ἐκ τῆς χειρὸς [c] ἀπηρτημένην. ἁλίσκεται δὲ καὶ καθ' ἕτερον τρόπον ἀκινδύνως, ὅς ἐστι τοιόσδε. κύκλῳ πᾶσαν αὐτὴν περιορύσσουσιν, ὡς εἶναι τὸ κρυπτόμενον τῆς ῥίζης βραχύτατον. εἶτ' ἐξ αὐτῆς ἀποδοῦσι κύνα, κἀκείνου τῷ δήσαντι συνακολουθεῖν ὁρμήσαντος, ἡ μὲν ἀνασπᾶται ῥᾳδίως, θνήσκει δ' εὐθὺς ὁ κύων, ὥσπερ ἀντιδοθεὶς τοῦ μέλλοντος τὴν βοτάνην ἀναιρήσεσθαι. [d] φόβος δ' οὐδεὶς τοῖς μετὰ ταῦτα λαμβάνουσιν. ἔστι δὲ μετὰ τοσούτων κινδύνων διὰ μίαν ἰσχὺν περισπούδαστος. τὰ γὰρ καλούμενα [e] δαιμόνια, ταῦτα δὲ πονηρῶν ἐστιν ἀνθρώπων πνεύματα, τοῖς ζῶσιν εἰσδυόμενα καὶ κτείνοντα τοὺς βοηθείας μὴ [f] τυγχάνοντας, αὕτη ταχέως ἐξελαύνει, κἂν προσενεχθῇ μόνον τοῖς νοσοῦσι. ῥέουσι δὲ καὶ θερμῶν ὑδάτων πηγαὶ κατὰ τὸν τόπον, πολὺ τὴν γεῦσιν ἀλλήλων διαφέρουσαι. πικραὶ μὲν γὰρ αὐτῶν τινές εἰσιν, αἱ δὲ γλυκύτητος οὐδὲν ἀπολείπουσι. πολλαὶ δὲ καὶ ψυχρῶν ὑδάτων ἀναδόσεις, οὐ μόνον ἐν τῷ χθαμαλωτέρῳ τὰς πηγὰς [g] παραλλήλους ἔχουσιν· ἀλλ' ὡς ἂν καὶ μᾶλλον τὶς θαυμάσειε, [h] σπήλαιόν τι πλησίον ὁρᾶται, κοιλότητι μὲν οὐ βαθὺ, τῇ πέτρᾳ δὲ προὐχούσῃ [i] σκεπόμενον. ταύτης ἄνωθεν ὡσανεὶ μαστοὶ δύο ἀνέχουσιν, ἀλλήλων ὀλίγῳ διεστῶτες, καὶ ψυχροτάτην μὲν ἅτερος πηγὴν, ἅτερος δὲ θερμοτάτην ἐκδίδωσιν· αἳ μισγόμεναι ποιοῦσι λουτρὸν ἥδιστον, παιώνιόν τε νοσημάτων, πολλῷ δὲ μάλιστα νεύρων ἄκεσιν. ἔχει δ' ὁ τόπος καὶ θείου καὶ στυπτηρίας μέταλλα.

δ'. Βάσσος δὲ, [k] πάντῃ περισκεψάμενος τὸ χωρίον, ἔγνω ποιεῖσθαι τὴν πρόσοδον, χωννὺς τὴν φάραγγα τὴν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς. [l] καὶ τῶν ἔργων εἴχετο, σπουδὴν ποιούμενος ἢ τάχος ἐξᾶραι [m] τὰ χώματα, καὶ [n] δι' αὐτῶν ῥᾳδίαν ποιῆσαι τὴν πολιορκίαν. [o] οἱ δ' ἔνδον ἀπειλημμένοι τῶν Ἰουδαίων, αὐτοὶ [p] καθ' ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν ξένων διακριθέντες, ἐκείνους μὲν ἠνάγκασαν, ὄχλον ἄλλως εἶναι νομίζοντες, ἐν τῇ κάτω πόλει παραμένειν, καὶ τοὺς κινδύνους προεκδέχεσθαι. τὸ δ' ἄνω φρούριον αὐτοὶ [q] καταλαβόντες εἶχον, καὶ διὰ τὴν ἰσχὺν τῆς ὀχυρότητος, καὶ προνοίᾳ τῆς σωτηρίας αὐτῶν. [r] τεύξεσθαι γὰρ ἀφέσεως ὑπελάμβανον,

3. In ipſa quoque regia olim fuerat ruta mirandæ magnitudinis. à nulla enim ficu vel altitudine vel craſſitudine ſuperabatur. Ferebant etiam eam ab Herodis duraſſe temporibus, & longiſſimo forſan tempore manſiſſet: ſed à Judæis, qui locum illum occuparant, exciſa erat. Vallis autem, qua civitas à ſeptentrione cingitur, locus quidam Baaras appellatur, gignitque radicem ejuſdem nominis. Illa colore quidem flammæ aſſimulari viſa eſt, circa veſperam vero jubar quoddam ejaculari. Accedentibus eamque evellere cupientibus captu haud facilis eſt; ſed refugit, nec prius ſe ſiſtit, quam quis urinam mulieris aut ſanguinem menſtruum affuderit: ac tum iis qui eam attigerint indubia mors imminet, niſi quis forte illam ipſam radicem ferat de manu ſuſpenſam. Capitur etiam & alio modo ſine periculo, qui talis eſt. Undique eam circumfodiunt, ut radicis quam minimum terra tegatur: deinde canem ei alligant, qui cum eum, à quo ligatus eſt, comitari cupit, illa quidem facile evellitur, canis vero continuo moritur, tanquam vice ejus à quo herba tollenda erat traditus. Accipientibus vero eam pòſt nihil eſt metûs. Expetitur autem propter unam virtutem tantis periculis. Nam quæ dæmonia vocantur (hæc autem malorum hominum ſpiritus ſunt) & viventes intrant, eoſque necant quibus nihil auxilii præſto eſt, ipſa ſtatim, ſi modo ægrotantibus admoveatur, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum quoque calidarum fontes, multum inter ſe ſapore diverſi. Nam alii quidem amari ſunt, alii vero nihil dulcedinis deſiderant. Multæ etiam aquarum frigidarum eruptiones non modo in humilioribus locis non longe à ſe invicem fiunt; ſed, quod amplius quis miretur, in proximo quædam ſpelunca cernitur, non quidem magnæ profunditatis, ſaxo autem prominente tecta. Super hoc duæ quaſi * mammæ eminent inter ſe paululum diſtantes; & ex altera quidem frigidiſſimus fons ſcaturit, altera vero calidiſſimum fundit: qui mixti lavacrum ſuaviſſimum præbent, morbis curandis, omnium vero maxime nervis roborandis idoneum. Habet etiam locus & ſulphuris & aluminis metalla.

Ruta mira magnitudinis.

Baaras planta, & mira de illa.

Δαιμόνια.

Mira aquarum.

4. Baſſus autem, caſtellum undique contemplatus, acceſſum parare ſtatuit, vallem orientalem terra aggeſta complens: operique ſe admovebat, properans quam celerrime aggeres erigere, perque eos facilem ad oppugnationem viam ſternere. Judæi autem qui intus erant obſeſſi, cum ſe à peregrinis ſeparaſſent, illos quidem inane vulgus eſſe exiſtimantes, in urbe inferiore manere coëgerunt ac pericula priores excipere. Superius autem caſtellum ipſi occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & ut ſaluti ſuæ conſulerent. impetraturos enim ſe veniam opinabantur,

Baſſus obſidet Macharuntem.

p Καὶ] Illud καὶ è *Codd. MSS.*

q Πήγανον,] E virgultis ſemper Ruta mirabilis & diuturna Majoris Græciæ & Siciliæ incolis. Ῥύτη *Salmas. Præf. de Homony. p.* 4. *Ariſtoph.* Veſp. p. 462. οὐδ' ἐν σελίνῳ πεῦ 'στιν οὔτ' ἐν πηγάνῳ SPANH.

r Ἄξιον τοῦ μεγέθους θαυμάσαι.] Ἄξιον διὰ μέγεθος θαυμαστὸν *Zonar.*

s Ἀπελείπετο.] ἐλείπετο *Roſt.*

t Βαάρας ὀνομάζεται] Βαὰρ *Big. & Zonar.*

v Φύει τε] καὶ φύει τε L. B.

x Ῥίζαν ὁμονύμως λεγομένην] Vide *J. Bodæum à Stapel* in *Commentariis* ad *Theophraſti Hiſt.* de *Plantis*, p. 1043. & *Relandum* in *Palæſtina S.* p. 881.

y Αὕτη φλογὶ] Videſis *Lambecium* in Comm. de Bibb. *Vindob.* l. 2. c. 7. p. 566. HUDS. Ideo Baaras dicitur; nam בער Βαὰρ eſt *arſit.* REL.

z Τοῖς δ' ἐπιοῦσι καὶ] Τοῖς ἐπιοῦσι *Voſſ. & Vat.*

a Χέῃ κατ' αὐτῆς] Καταχέῃ αὐτῆς *Zonar.*

b Ἐπενεγκάμενος τὴν ῥίζαν] Ἀπενεγκάμενος *Zonar.*

c Ἀπηρτημένην.] ἀπηρτισμένην *Roſt.*

d Φόβος δ' οὐδεὶς] Ita cum *Zonara.* antea erat φόβος γὰρ οὐδείς.

e Δαιμόνια,] Hic diſcimus quid Joſephus intellexerit per dæmoniacos, qui obſidentur a ſpiritibus hominum mortuorum & necantur, niſi juventur. REL.

f Τυγχάνοντας,] Τυχόντες *Big.*

g Παραλλήλους ἔχουσιν] Παρ' ἀλλήλων *Voſſ.* παραλλήλως *Big.*

h Σπήλαιόν τι πλησίον] Antea erat σπήλαιον γάρ τι πλ. Verum γὰρ expunctum eſſe volui, quod non agnoſcatur à *Rufino.*

i Σκεπόμενον.] Σκεπτόμενον *Big.*

k Πάντῃ περισκεψάμενος] Πάντῃ deeſt *Big. & Voſſ.*

l Καὶ τῶν ἔργων εἴχετο,] Καὶ τῶν ἄλλων ἔργων εἴχετο *Big.*

m Τὰ χώματα,] Τὸ χῶμα *Big. & Ruf.*

n Δι' αὐτῶν ῥᾳδίαν ποιῆσαι] Δι' αὐτοῦ *Big.*

o Οἱ δ' ἔνδον ἀπειλημμένοι τῶν] Οἱ δὲ ἐναπειλημμένοι τ. L. ἔνδον ἀπὸ τῶν ξένων διακριθέντες *Zonar.*

p Καθ' ἑαυτοὺς] Καθ' αὐτοὺς *Big.*

q Καταλαβόντες εἶχον,] Καταλαμβάνοντες *Big.*

r Τεύξεσθαι γὰρ ἀφέσεως] Τεύξασθαι *Big.*

* De voce μαστοὶ *mammæ* vide Ill. *Spanhem.* ad *Callim.* pag. 359.

tur, ſi caſtellum Romanis traderent. Periculo autem facto prius volebant ſpem arguere, quam de obſidione declinanda habuerunt. ideoque alacri animo quotidianas eruptiones fecerunt; &, cum obviis congreſſi, multi quidem perierunt, Romanorum vero multos occiderunt. Semper autem utriſque plus victoriæ ex tempore tribuebatur: Judæis quidem cum minus cautos & imparatos adorirentur: in aggeribus autem poſitis, ſi proviſum excurſum eorum bene ſepti armis exciperent. Sed non is futurus erat obſidionis finis. Res autem quædam fortuita inopinatam caſtelli tradendi neceſſitatem impoſuit Judæis. Erat inter obſeſſos juvenis, audacia ferox, & manu ſtrenuus, nomine Eleazarus. is autem fuerat in excurſionibus conſpicuus, plurimoſque ut exirent & aggeris exſtructionem prohiberent hortari ſolebat, & in præliis multas graveſque Romanis clades inferebat. Quin & illis qui ſecum excurſiones facere audebant, primam quidem impreſſionem facilem, viam vero receptui tutam reddebat, noviſſimus recedendo. Aliquando autem prælio dirempto & utrinque diſceſſione facta, ille, tanquam deſpiciens *omnes*, & exiſtimans neminem tunc hoſtium ad prælium laceſſiturum eſſe *quenquam*, extra portas remanſit, & in muro ſtantes alloquebatur, omni cogitatione in illos defixus. Hanc autem opportunitatem animadvertit Rufus quidam Romanus miles, genere Ægyptius; &, cum nemo exſpectaret, ſubito accurrens illum cum ipſis armis ſublatum, dum hoc viſo ſtantes in muro ſtupor teneret, celeriter hominem in caſtra Romanorum transfert. Quem cum dux comprehenſum nudari præcepiſſet, & planiſſime conſpectui civium expoſitum flagris cædi juſſiſſet, vehementer Judæos confudit caſus adoleſcentis, & univerſa civitas ingemuit, majorque erat lamentatio quam pro unius viri calamitate. Quod ubi Baſſus animadvertit, adverſus hoſtes cœpit ſtratagema adhibere, cumque vellet eorum miſerationem ita augere, ut pro ſalute viri cogerentur caſtelli traditionem facere, de ſpe non decidit. Nam ipſe quidem crucem defigi ſtatuit, quaſi Eleazarum ſtatim ſuſpenſurus. Quo conſpecto, ii qui in caſtello erant, magis doluerunt, maximis ſuſpiriis editis, non ferendam eſſe calamitatem vociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos rogabat, ne ipſum mortem miſerrimam ſubire ſinerent, & ſuæ ipſorum ſaluti conſulentes Romanorum viribus & fortunæ cederent, omnibus jam ſubactis. Illi autem, & Eleazari verbis fracti & multorum in caſtello pro eo deprecantium precibus (erat enim ex magna & populoſa familia) præter indolem ſuam miſericordiæ ceſſerunt: & quibuſdam ſtatim miſſis eos alloquebantur, ſe velle caſtelli deditionem facere, ſi accepto Eleazaro ſalvis diſcedere liceret. Quam conditionem ubi Ro-

Eleazarus vir fortis capitur à Rufo.

Baſſi ſtratagema.

Macharuntii dedunt

εἰ τὸ χωρίον Ῥωμαίοις ἐγχειρίσειαν. πεῖραν δὲ πρότερον [s] ἐβούλοντο τὰς ὑπὲρ τοῦ [t] διαφεύξεσθαι τὴν πολιορκίαν ἐλπίδας ἐλέγξαι. διὰ τοῦτο καὶ προθύμως ἐποιοῦντο τὰς ἐξόδους ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, καὶ τοῖς τυχοῦσι συμπλεκόμενοι, πολλοὶ μὲν ἔθνησκον, πολλοὺς δὲ τῶν Ῥωμαίων ἀνῄρουν. ἀεὶ δὲ τοῦ κρατεῖν ὁ καιρὸς ἐβράβευεν [v] ἑκατέροις τὸ πλέον. τοῖς μὲν Ἰουδαίοις, εἰ πρὸς [x] ἀφυλακτοτέρους προσπέσοιεν. τοῖς δὲ [y] ἐπὶ τῶν χωμάτων, [z] εἰ προειδόμενοι τὴν ἐκδρομὴν αὐτῶν δέχοιντο πεφραγμένως. ἀλλ' οὐκ ἐν τούτοις ἔμελλε γενήσεσθαι τὸ πέρας τῆς πολιορκίας. ἔργον δέ τι πραχθὲν [a] ἐκ συντυχίας παράλογον τῆς παραδόσεως τοῦ φρουρίου τὴν ἀνάγκην ἐπέστησε τοῖς Ἰουδαίοις. ἦν ἐν τοῖς πολιορκουμένοις νεανίας [b] τολμῆσαί τε θρασὺς καὶ κατὰ χεῖρα δραστήριος, Ἐλεάζαρος ὄνομα. ἐγεγόνει δ' οὗτος ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς ἐπιφανὴς, τοὺς πολλοὺς ἐξιέναι καὶ κωλύειν τὴν χῶσιν παρακαλῶν, καὶ κατὰ τὰς μάχας πολλὰ καὶ δεινὰ τοὺς Ῥωμαίους διατιθείς. τοῖς δὲ σὺν αὐτῷ τολμῶσιν ἐπεκτρέχειν ῥᾳδίαν μὲν τὴν προσβολὴν τιθέμενος, ἀκίνδυνον δὲ παρέχων τὴν ἀναχώρησιν, τῷ τελευταῖος [d] ἀπιέναι. καὶ δή ποτε τῆς μάχης διακριθείσης, καὶ γεγονυίας ἀμφοτέρων ἀναχωρήσεως, αὐτὸς ἅτε δὴ περιφρονῶν, καὶ νομίζων οὐκ ἂν ἔτι τῶν πολεμίων οὐδένα τότε μάχης ἄρξειν, μείνας τῶν πυλῶν ἔξω, τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους [e] διελάλει, καὶ πᾶς [f] πρὸς ἐκείνους τὴν διάνοιαν ἦν. [g] ὁρᾷ δὲ τὸν καιρὸν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ τις στρατοπέδου Ῥοῦφος, γένος Αἰγύπτιος· καὶ μηδενὸς ἂν προσδοκήσαντος ἐξαίφνης ἐπιδραμὼν, [h] σὺν αὐτοῖς ἀράμενος αὐτὸν τοῖς ὅπλοις, ἕως κατεῖχε τοὺς ἀπὸ τῶν τειχῶν ἰδόντας ἔκπληξις, φθάνει τὸν ἄνδρα μεταθεὶς [i] πρὸς τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον. τοῦ δὲ στρατηγοῦ κελεύσαντος γυμνὸν διαλαβεῖν αὐτὸν, καὶ [k] καταστήσαντας εἰς τὸ φανερώτατον τοῖς ἐκ τῆς πόλεως ἀποβλέπουσι μάστιξιν αἰκίζεσθαι, σφόδρα τοὺς Ἰουδαίους [l] τὸ περὶ τὸν νεανίαν πάθος συνέχεεν, [m] ἀθρόα δ' ἡ πόλις ἀνῴμωζε, καὶ θρῆνος ἦν μείζων ἢ καθ' ἑνὸς ἀνδρὸς συμφοράν. τοῦτο συνιδὼν ὁ Βάσσος [n] κατὰ τῶν πολεμίων ἀρχὴν ἐποιήσατο στρατηγήματος, καὶ βουληθεὶς αὐτῶν ἐπιτεῖναι τὸ περιαλγὲς, ἵνα βιασθῶσιν ἀντὶ τῆς σωτηρίας τἀνδρὸς ποιήσασθαι τοῦ φρουρίου παράδοσιν, τῆς ἐλπίδος οὐ διήμαρτεν. ὁ μὲν γὰρ προσέταξε [o] καταπήγνυσθαι σταυρὸν, [p] ὡς αὐτίκα [q] κρεμῶν τὸν Ἐλεάζαρον. τοῖς δ' ἀπὸ τοῦ φρουρίου τοῦτο θεασαμένοις ὀδύνη τε πλείων προσέπεσε, καὶ διωλύγιον ἀνῴμωζον, οὐκ ἀνασχετὸν εἶναι τὸ πάθος βοῶντες. ἐνταῦθα δὴ τοίνυν Ἐλεάζαρος ἱκέτευεν αὐτοὺς, μήτ' αὐτὸν περιϊδεῖν ὑπομείναντα [r] θάνατον τὸν οἴκτιστον, καὶ σφίσιν αὐτοῖς τὴν σωτηρίαν παρασχεῖν τῇ Ῥωμαίων εἴξαντας ἰσχύϊ καὶ τύχῃ, μετὰ πάντας ἤδη κεχειρωμένους. οἱ δὲ, καὶ πρὸς τοὺς ἐκείνου λόγους κατακλώμενοι, καὶ πολλῶν ἔνδον ὑπὲρ αὐτοῦ δεομένων, ἦν γὰρ ἐκ μεγάλης καὶ σφόδρα πολυανθρώπου συγγενείας, παρὰ τὴν αὐτῶν φύσιν εἰς οἶκτον ἐνέδωκαν· καί τινας ἐξαποστείλαντες κατὰ τάχος, διελέγοντο ποιεῖσθαι τὴν παράδοσιν τοῦ φρουρίου, ἀξιοῦντες ἵνα ἀδεεῖς ἀπαλλάττωνται, κομισάμενοι τὸν Ἐλεάζαρον. δεξαμένων δὲ τῶν Ῥωμαίων

s Ἐβούλοντο τὰς ὑπὲρ] Ἐβουλεύοντο *Big.* & *Lugd. Bat.* προεβουλεύοντο *Bod.*

t Διαφεύξεσθαι τὴν πολιορκίαν] Διαφεύξασθαι *Big.* & *Vat.*

v Ἑκατέροις τὸ πλέον] Ἐν ἑκατέροις *Big.*

x Ἀφυλακτοτέρους προσπέσοιεν] Ἀφυλακτοτέροις *Big.*

y Ἐπὶ τῶν χωμάτων,] Illud ἐπὶ adjectum eſſe volui è *Codd. Big. Voſſ.* & *Bod.*

z Εἰ προειδόμενοι τὴν] Ita *Big.* & *Ruf.* προειδομένοις εἰς τὴν in *Editis Aliiſque.* προϊδομένοις, εἰ τὴν *L. B.*

a Ἐκ συντυχίας παράλογον] Antea diſtinctum erat ἐκ συντυχίας παράλογον, τῆς παρ. ſequutus ſum *Rufinum* qui diſtinguit poſt συντυχίας, & non poſt παράλογον.

b Τολμῆσαί] Τόλμῃ θρ. *Big.* & *Zonar.*

c Οὗτος ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς ἐπιφανὴς,] Αὐτὸς *Big.*

d Ἀπιέναι.] Ita *Big.* & *Coccejus*, ἀπεῖναι in *cateris.*

e Διελάλει,] Ὡμίλει *Zonar.*

f Πρὸς ἐκείνους] Πρὸς ἐκείνοις *Big.*

g Ὁρᾷ δὲ τὸν καιρὸν] Ita *Big. Vat. Voſſ. Roſt.* & *Ruf.* ὁρᾷ δὲ αὐτὸν in *cateris.*

h Σὺν αὐτοῖς ἀράμενος] Καὶ σὺν αὐτοῖς *Voſſ.*

i Πρὸς τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον.] Εἰς τὸ Ῥωμ. *Big.*

k Καταστήσαντας εἰς τὸ φανερώτατον] Ita in *Editis* & *pleriſque MSS.* καταστήσαντος *Big.*

l Τὸ περὶ τὸν νεανίαν πάθος συνέχεεν,] Τότε *Big.*

m Ἀθρόα δ' ἡ πόλις] Ἀθρόα τε ἡ π. *Big*, & *Vat.*

n Κατὰ τῶν] τοῦ κατὰ τῶν *Roſt.*

o Καταπήγνυσθαι σταυρὸν,] Ita *Big.* & *Zonar.* καταπηγνύναι in *reliquis.*

p Ὡς αὐτίκα] Sic *Big. Voſſ.* & *Zonar.* antea erat ὅς.

q Κρεμῶν τὸν Ἐλεάζαρον.] Κρεμνῶν *Big.* Κρεμάσων *Zonar.*

r Θάνατον τὸν οἴκτιστον,] Θανάτων *Voſſ.* & *Vat.*

μαίων καὶ τοῦ στρατηγοῦ ταῦτα, τὸ πλῆθος τῶν ἐν τῇ κάτω πόλει, τὴν γεγενημένην ἰδίᾳ τοῖς Ἰουδαίοις πυθόμενοι σύμβασιν, αὐτοὶ κατὰ νύκτα λαθόντες ἔγνωσαν ἀποδράναι. τὰς πύλας δ' αὐτῶν ἀνοιξάντων, παρὰ τῶν τὴν ὁμολογίαν πεποιημένων πρὸς τὸν Βάσσον ἧκε μήνυσις, εἴτ' οὖν τῆς σωτηρίας [s] αὐτοῖς φθονησάντων, εἴτε [t] καὶ διὰ δέος μὴ τὴν αἰτίαν αὐτοὶ λάβωσι τῆς ἐκείνων ἀποδράσεως. οἱ μὲν οὖν ἀνδρειότατοι τῶν ἐξιόντων ἔφθασαν [v] διεκπέσασθαι, καὶ [x] διέφυγον· τῶν δ' ἔνδον καταληφθέντων, ἄνδρες μὲν ἀνῃρέθησαν, ἐπὶ τοῖς χιλίοις ἑπτακόσιοι, γύναια δὲ καὶ παῖδες ἠνδραποδίσθησαν. τὰς δὲ πρὸς τοὺς παραδόντας τὸ φρούριον ὁμολογίας οἰόμενος δεῖν ὁ Βάσσος διαφυλάττειν, αὐτούς τ' ἀφίησι καὶ τὸν Ἐλεάζαρον ἀπέδωκεν.

έ. Ταῦτα δὲ [y] διοικησάμενος, ἠπείγετο τὴν στρατιὰν ἄγων ἐπὶ τὸν προσαγορευόμενον [z] Ἰάρδην [a] δρυμόν· πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἠγγέλθησαν ἠθροῖσθαι, τῶν κατὰ τὰς πολιορκίας πρότερον ἔκ τε Ἱεροσολύμων καὶ Μαχαιροῦντος ἀποδράντων. ἐλθὼν οὖν ἐπὶ τὸν τόπον, καὶ γνοὺς τὴν ἀγγελίαν οὐκ ἐψευσμένην, πρῶτον μὲν τοῖς ἱππεῦσιν ἅπαν κυκλοῦται τὸ χωρίον, ὅπως τοῖς [b] διεκπαίεσθαι τολμῶσι τῶν Ἰουδαίων ἄπορος ἡ φυγὴ [c] γίνηται διὰ τοὺς ἱππέας· τοὺς δὲ πεζοὺς [d] ἐκέλευσε δενδροτομεῖν τὴν ὕλην, εἰς ἣν καταπεφεύγεσαν. καθίσταται δὲ διὰ τοῦτο πρὸς ἀνάγκην οἱ Ἰουδαῖοι τοῦ δρᾶν τι γενναῖον, ὡς [e] ἐκπαραβόλως [f] ἀγωνισάμενοι τάχα ἂν καὶ διαφύγοιεν. ἀθρόοι δὴ, καὶ μετὰ βοῆς ἀΐξαντες, ἐνέπιπτον [g] τοῖς κεκυκλωμένοις. οἱ δ' αὐτοὺς ἐδέχοντο καρτερῶς, καὶ πολλῇ τῶν μὲν ἀπονοίᾳ, τῶν δὲ φιλονεικίᾳ χρωμένων, χρόνος μὲν οὐκ ὀλίγος διὰ τοῦτο τῇ μάχῃ προὔβη, τέλος δ' [h] αὐτοῖς οὐχ ὅμοιον ἀπέβη τοῖς ἀγωνισαμένοις. Ῥωμαίων μὲν γὰρ δώδεκα τοὺς πάντας συνέβη πεσεῖν, ὀλίγους τε τρωθῆναι· τῶν Ἰουδαίων δ' ἐκ τῆς μάχης ταύτης οὐδεὶς διέφυγεν, [i] ἀλλ' ὄντες οὐκ ἐλάττους τρισχιλίων πάντες ἀπέθανον, καὶ στρατηγὸς αὐτῶν Ἰούδας [k] ὁ [l] Ἰαείρου παῖς, περὶ οὗ πρότερον εἰρήκαμεν, ὅτι τάξεως ἡγούμενός τινος ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῶν Ἱεροσολύμων, κατά τινας διαδύς τῶν ὑπονόμων ἔλαθεν [m] ἀποδράς.

ϛ'. Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐπέστειλε Καῖσαρ Βάσσῳ, καὶ Λιβερίῳ Μαξίμῳ, οὗτος δ' ἦν ἐπίτροπος, κελεύων [n] πᾶσαν γῆν ἀποδόσθαι τῶν Ἰουδαίων. οὐ γὰρ κατῴκισεν ἐκεῖ πόλιν, ἰδίαν [o] αὐτῷ τὴν χώραν φυλάττων· ὀκτακοσίοις δὲ μόνοις, ἀπὸ τῆς στρατιᾶς [p] διαφιεμένοις, χωρίον ἔδωκεν εἰς κατοίκησιν, ὃ καλεῖται μὲν [q] Ἀμμαοῦς, ἀπέχει δὲ τῶν Ἱεροσολύμων σταδίους [r] ἑξήκοντα. φόρον δὲ τοῖς ὅπου δήποτ' οὖσιν Ἰουδαίοις [s] ἐπέβαλε, [t] δύο δραχμὰς ἕκαστον κελεύσας ἀνὰ πᾶν ἔτος εἰς τὸ Καπετώλιον φέρειν, ὥσπερ πρότερον εἰς

mani & dux *illorum* acceperant, qui inferiorem urbem magno numero tenebant, audita Judæorum privata pactione, ipsi clam nocte fugam capessere statuerunt. Cum autem illi portas aperuissent, ab iis qui *cum Basso* pepigerant, ad Bassum veniebat rei indicium, sive quod illis inviderint, sive metuerint ne si illi aufugerent ipsi crimen sustinerent. Et fortissimi quidem exeuntium viam sibi facere occupant & evaserunt: ex iis vero, qui intus relicti erant, occisi sunt ad mille DCC, mulierculæ & pueri in servitium ducti. Sponsiones vero cum his factas, qui castellum dedere promittebant, Bassus *religiose* servandas ratus, & ipsos dimittit & Eleazarum reddidit.

se pro salute Eleazari.

5. His autem administratis, in saltum qui Jardes appellatur, exercitum ducere properabat; multi enim illic congregati esse nunciabantur, qui pridem tempore obsidionum ex Hierosolymis & Machærunte profugerant. Ergo cum ad locum venisset, neque falsum fuisse nuncium comperisset, primo quidem locum equitibus undique circundat, ut Judæi, si qui perrumpere auderent, propter equites fugiendi copiam non haberent: pedites vero sylvam succidere jussit, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt Judæi fortiter aliquid agendi, velut ex audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaque conferti, & cum clamore impetu facto, in eos, à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter eos excipiebant; multâque his quidem audacia, illis vero contentione usis, non parum quidem temporis in pugna tractum est, sed eventus ejus adversis partibus non ex æquo respondit. Nam ex Romanis quidem duodecim tantum contigit occumbere, & non multos vulnerari: Judæorum vero ex illo prælio nullus evasit; cumque non essent infra tria millia, omnes perierunt, unaque eorum dux Judas Jairi filius, de quo supra diximus, quòd ordinis cujusdam ductor in Hierosolymorum obsidione, cum quendam cuniculorum subiisset, clam effugerit.

XXVI. Saltus Jardes obsessus.

Obsessorum fortitudo.

Magna Judæorum, è saltu erumpentium, clades.

6. Eodem vero tempore Cæsar * ad Bassum & Liberium Maximum scripsit (is enim procurator erat) jubens ut omnem Judæorum terram venderent. non enim civitatem in ea condidit, proprium servans sibi eorum agrum: sed octingentis duntaxat emeritis locum incolendum dedit, qui vocatur quidem Ammaus, distat autem ab Hierosolymis † sexaginta stadiis. Tributum vero Judæis ubicunque degentibus indixit, & quotannis binas quemque drachmas in Capitolium inferre jussit, quemadmodum in

Judæam regunt Lucilius Bassus & Liberius Maximus procurator.

s Αὐτοῖς φθονησάντων,] Αὐτῶν *Big.*

t Καὶ διὰ δέος] Illud καὶ non agnoscunt *Voss.* & *Vat.*

v Διεκπέσασθαι,] Διεκπαίσασθαι *Big.* & *Lugd. Bat.* Vulgatum διεκπέσασθαι retinui, quod *Suidas* διεκπέσαντες interpretetur, διεκδρυπήσαντες, διεκδραμόντες, *qui per aliquem locum elapsi sunt.* διεκπεσεῖν *Zonar.* qua quidem voce uti & διεκπαίειν frequenter utitur *Josephus.* confer *Suidam* in v. διεξέπεσε.

x Διέφυγον] Διαφυγεῖν *Big. Rost.* & *Voss.*

y Διοικησάμενος,] Διαπραξάμενος *Zonar.*

z Ἰάρδην] Conf. sup. de Antt. Jud. lib. VII. cap. 10. §. 2. SPANH.

a Δρυμόν] i. e. Sylvam. SPANH.

b Διεκπαίεσθαι] διεκπαίεσθαι *Gen.* διεκπαίεσθαι *ed. Basil.* (ut & L. B. & *Rost.*) *Athenæus* l. III. p. 100. E. è Dioxipp. τὴν στοὰν διεξέπαισεν. SPANH.

c Γίνηται διὰ τοὺς ἱππέας] Ita *Big.* γίγνηται in *cæteris.*

d Ἐκέλευσε δενδροτομεῖν] Iterum cum *Big.* ἐκέλευε in *reliquis.*

e Ἐκπαραβόλως,] Ἐκ παραβόλου *Big.* & *Vat.* & *Rost.* ἐκ τοῦ παραβόλου *Voss.* ἐκ παραβολῆς, ἐκ παρακινδυνεύματος *Hesychius.* SPANH.

f Ἀγωνισάμενοι τάχα ἂν καὶ διαφύγοιεν.] Ita lego ex *Rufini* versione. antea erat ἀγωνίσασθαι, τάχα ἂν καὶ διαφυγόντες ἀθρόοι δὲ καὶ &c.

g Τοῖς κεκυκλωμένοις.] Κυκλωσαμένοις αὐτοὺς *Zonar.*

h Αὐτοῖς οὐχ ὅμοιον] Αὐτῆς *Big. Vat.* & *Voss.* αὐτῇ *Zonar.*

i Ἀλλ' ὄντες] Ἁλόντες *Big.* & *Zonar.*

k Ὁ Ἰαείρου παῖς] Ita cum *Ruf.* & *Josepho ipso* l. VI. c. 8. §. 4. ὁ τοῦ Ἀρι παῖς *Big.* ὁ τοῦ Ἀρεὶ παῖς in *Editis Aliisque.*

l Ἰαείρου,] Ἀρεῖ *Gen.* Ἀρεὶ *L. B.*

m Ἀποδράς.] ὑποδρὰς *Rost.*

n Πᾶσαν γῆν ἀποδόσθαι] *Gen.* πᾶσαν ἀποδ. sed scribe π. γῆν ἀποδ. Ita *Ed. Bas.* SPANH.

o Αὐτῷ τὴν χώραν φυλάττων] Ita *Big.* & *Voss.* αὐτῶν in *Editis Aliisque.*

p Διαφιεμένοις,] Sic *Big. Voss.* & *Zonar.* antea erat διαφειμένοις.

q Ἀμμαοῦς,] Alius ab eo loco, de quo *Luc.* XXIV. 13. HUDS. Hæc Emmaus eadem ac quæ Luc. 24. 13. memoratur. distincta est ab Emmaunte quæ Nicopolis fuit: de qua re alibi. REL.

r Ἑξήκοντα.] Τριάκοντα *Big. Bod. Voss. Rost.* & *Ruf.* Vide *Lud. Cappellum* in *Spicilegio* ad *Luc.* c. XXIV. 13. HUDS. Ita & Lucas c. 24. 13. REL.

s Ἐπέβαλε,] Ἐπέταξε *Zonar.*

t Δύο δραχμὰς] Id est semisiclum, nam δίδραχμον pendebat unusquisque Judæus quotanis & in Templum Hieros. inferebatur. REL.

* Ad Bassum & Liberium] Exclusa à *Gelen.* SPANH.

† Sexaginta stadiis.] *Triginta stadiis Gelen.* Quem interpretis errorem tangit etiam Bochart. de Col. Ph. p. 898. SPANH.

in templum Hieroſolymitanum prius conferebant. Et res quidem Judæorum illo tempore hunc ſtatum habebant.

τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις νεὼν συνετέλουν. καὶ τὰ μὲν Ἰουδαίων τότε τοιαύτην εἶχε κατάστασιν.

XXVII.

CAP. VII.

De calamitate Antiochi regis Commagenorum. deque Alanis, qui mala multa Medis & Armenis intulerunt.

Antiochus rex Commageues. JAM vero quarto anno imperii Veſpaſiani, accidit ut Antiochus rex Commagenes in maximas clades cum tota domo incideret, ex cauſa hujuſmodi. Cæſennius Pætus, tunc Syriæ præſes conſtitutus, ſive vera dicens, ſive propter inimicitias inter ipſum & Antiochum (nam liquido res non conſtabat) literas ad Cæſarem miſit, indicans „ Antiochum cum filio Epiphane decreviſſe à Romanis defectionem facere, pactione inita cum rege Parthorum: propterea que oportere illos ante capere, ne, ſi priores novas res adorti eſſent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. * Non debere autem Cæſarem hujuſmodi nuncium ad ſe perlatum negligere. nam vicinitas regum faciebat, ut negotium majori cura dignum haberetur. quippe Samoſata, Commagenes maximam civitatem, ad Euphratem ſita eſſe, adeoque Parthis (ſi quid ejuſmodi cogitaverint) facillimum quidem tranſitum eſſe, tutum vero receptaculum." *Expeditio Pæti in Commagenem.* Fide igitur habita Pæto, ac poteſtate ipſi facta agendi quod expedire videretur, nihil cunctatus eſt: verum derepente, Antiocho ſuiſque nihil tale exſpectantibus, ingreſſus eſt Commagenem, ex legionibus quidem ſextam ducens, & inſuper quaſdam cohortes alaſque equitum. Quin & auxilio ei erant reges, † Chalcidicæ quidem dictæ, Ariſtobulus, Emeſæ vero Soëmus nomine. Introitus autem illis erat ſine certamine. nam indigenarum nemo volebat lacertos contra *Antiochi regis fuga miſerabilis* movere. Antiochus autem, inſperato accepto nuncio, de bello quidem adverſus Romanos nequiit animum ad cogitandum inducere: decrevit autem, toto regno in eo quo erat ſtatu relicto, cum conjuge ac liberis egredi; hoc facto ſe Romanis purum à ſuſpicione criminis ſibi illati probaturum eſſe ratus. Cumque ex ‡ urbe egreſſus eſſet centum & triginta ſtadiis in planiciem, illic tabernaculum poſuit.

Pætus occupat Samoſata. 2. Pætus autem *de ſuis aliquot* ad Samoſata quidem occupanda mittit, & per eos civitatem tenebat: ille vero cum aliis copiis Antiochum verſus contendebat. Non tamen rex vel ipſe neceſſitate adductus eſt adverſus Romanos aliquid bellicum gerere; ſed de fortuna ſua querens quicquid oporteret pati ſuſtinuit: filiis autem ejus, adoleſcentibus, bellique peritis, & corporis robore præſtantibus, haud facile erat ſine pugna calamitatem perferre. Itaque ad dimicandum ſe conferebant Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem

ΚΕΦ. ζ.

Περὶ συμφορᾶς Ἀντιόχου τοῦ Κομμαγηνῶν βασιλέως. περί τε τῶν Ἀλανῶν, οἳ κακὰ πολλὰ διεπράξαντο Μήδοις τε καὶ Ἀρμένοις.

ΗΔΗ [v] δ' ἔτος τέταρτον Οὐεσπασιανοῦ διέποντος τὴν ἡγεμονίαν, συνέβη τὸν βασιλέα τῆς [x] Κομμαγηνῆς Ἀντίοχον μεγάλαις συμφοραῖς [y] πανοικεσίᾳ περιπεσεῖν, ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας. [z] Καισέννιος Παῖτος, ὁ τῆς Συρίας ἡγεμὼν τότε καθεστηκώς, εἴτ' οὖν ἀληθεύων, εἴτε καὶ διὰ τὴν πρὸς Ἀντίοχον ἔχθραν, οὐ σφόδρα γὰρ τὸ σαφὲς ἠλέγχθη, γράμματα πρὸς Καίσαρα διεπέμψατο, λέγων „ τὸν Ἀντίοχον μετὰ τοῦ παιδὸς „ Ἐπιφανοῦς διεγνωκέναι Ῥωμαίων ἀφίστασθαι, συνθή„ κας πρὸς τὸν βασιλέα [a] τῶν Πάρθων πεποιημένον· „ δεῖν οὖν προκαταλαβεῖν αὐτούς, μὴ φθάσαντες τῶν „ πραγμάτων ἄρξασθαι πᾶσαν τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν „ πολέμῳ συνταράξωσιν. ἔμελλε δὲ Καῖσαρ τοιούτου „ μηνύματος αὐτῷ προσπεσόντος μὴ περιορᾶν. καὶ γὰρ „ ἡ γειτνίασις τῶν βασιλέων ἐποίει τὸ πρᾶγμα μείζονος „ ἄξιον προνοίας. τὰ γὰρ [b] Σαμόσατα, τῆς Κομμαγη„ νῆς μεγίστη πόλις, κεῖται παρὰ τὸν Εὐφράτην, „ ὥς τ' εἶναι τοῖς Πάρθοις, εἴ τι [c] τοιοῦτον διενενόηντο, „ ῥᾳστην μὲν τὴν διάβασιν, βεβαίαν δὲ τὴν ὑποδοχήν." πιστευθεὶς οὖν [d] ὁ Παῖτος, καὶ λαβὼν ἐξουσίαν πράττειν ἃ δοκεῖ συμφέρειν, οὐκ ἐμέλλησεν· ἐξαίφνης δὲ τῶν περὶ τὸν Ἀντίοχον οὐδὲ προσδοκώντων, εἰς τὴν Κομμαγηνὴν ἐνέβαλε, τῶν μὲν ταγμάτων ἄγων τὸ ἕκτον, καὶ πρὸς τοῦτο λόχους καί τινας ἴλας ἱππέων. συνεμάχουν δὲ καὶ βασιλεῖς αὐτῷ, τῆς μὲν Χαλκιδικῆς λεγομένης Ἀριστόβουλος, τῆς Ἐμέσης δὲ καλούμενος [e] Σόεμος. ἦν δ' αὐτοῖς τὰ περὶ τὴν εἰσβολὴν ἀνανταγώνιστα. τῶν γὰρ κατὰ τὴν χώραν οὐδεὶς ἤθελε χεῖρας ἀνταίρειν. Ἀντίοχος δέ, [f] ἀγγελίας ἀδοκήτως προσπεσούσης, πολέμου μὲν οὐδ' ἐπίνοιαν πρὸς Ῥωμαίους ἔσπασεν· ἔγνω δέ, πᾶσαν τὴν βασιλείαν ὡς εἶχεν ἐπὶ σχήματος καταλιπών, μετὰ γυναικὸς καὶ τέκνων ὑπεξελθεῖν, οὕτως ἂν οἰόμενος καθαρὸν Ῥωμαίοις [g] ἑαυτὸν ἀποδεῖξαι τῆς ἐπενηνεγμένης αἰτίας. καὶ προελθὼν ἀπὸ τῆς [h] πόλεως ἑκατὸν [i] σταδίους πρὸς τοῖς εἴκοσιν εἰς τὸ πεδίον, ἐν αὐτῷ κατηυλίζετο.

β'. Παῖτος δ' ἐπὶ μὲν τὰ Σαμόσατα τοὺς καταληψομένους ἀποστέλλει, καὶ δι' ἐκείνων εἶχε τὴν πόλιν· αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς ἄλλης δυνάμεως ἐπ' Ἀντίοχον ἐποιεῖτο τὴν ὁρμήν. οὐ μὴν ὁ βασιλεὺς οὐδ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης προήχθη πρᾶξαί τι πρὸς Ῥωμαίους πολεμικόν, ἀλλὰ τὴν αὐτοῦ τύχην ὀδυρόμενος ὅτι δέοι παθεῖν ὑπέμενε· νέοις δέ, καὶ πολέμων ἐμπείροις, καὶ ῥώμῃ σωμάτων διαφέρουσιν, οὐ ῥᾴδιον ἦν τοῖς παισὶν αὐτοῦ τὴν συμφορὰν ἀμαχεὶ καρτερεῖν. τρέπονται οὖν πρὸς ἀλκὴν Ἐπιφανής τε καὶ Καλλίνικος. σφοδρᾶς δὲ τῆς μά-

---

v Δ' ἔτος] δὲ καὶ ἔτος L. B. & *Roſt.*

x Κομμαγηνῆς Ἀντίοχον] Conf. Antt. lib. 18. c. 3. §. 5. SPANH.

y Πανοικεσίᾳ] Conf. Antt. lib. 19. c. 2. §. 2. SPANH.

z Καισέννιος Παῖτος,] Κεσέννιος Πέτος *Gen.* Vel Καισ. Παῖτος ſupr. c. 3. §. 4. SPANH.

a Τῶν Πάρθων] τῶν abeſt a *L. B.*

b Σαμόσατα, τῆς Κομμαγηνῆς] Nummi ΦΛΑ. CAMO. ΜΗΤΡΟ. KOM. SPANH.

c Τοιοῦτον διενενόηντο,] Τοιοῦτο *Big.*

d Ὁ Παῖτος,] Ita *Big.* articulus deeſt *aliis.*

e Σοέμος.] Σόαιμος *Big.*

f Ἀγγελίας ἀδοκήτως προσπεσούσης,] Τῆς ἀγγελίας *Big. Lugd. Bat.* & *Vat.*

g Ἑαυτὸν ἀποδεῖξαι] Αὐτὸν *Big.* & *Vat.*

h Πόλεως] Nempe *Samoſatis.* SPANH.

i Σταδίους] Σταδίοις *Big.* & *Voſſ.*

* Non erat autem Cæſar hujuſmodi nuncium neglecturus, *Ruf.*

† Chalcidicæ Ariſtobulum, Emeſæque Sohemum, *Ruf.*

‡ Urbe] Nempe *Samoſatis.* SPANH.

k Πα-

μάχης καὶ παρ' ὅλην τὴν ἡμέραν γενομένης, αὐτοὶ τὴν ἀνδρίαν διαπρεπῆ [k] παρέχον, καὶ μηδὲν ἐλαττωθείσῃ τῇ σφετέρᾳ δυνάμει, [l] ἑσπέρας διελύθησαν. Ἀντιόχῳ δ' οὐδ' ἐπὶ τῇ μάχῃ τοῦτον [m] κεχωρηκυίᾳ τὸν τρόπον, μένειν ἀνεκτὸν [n] ἐδόκει· λαβὼν δὲ τὴν γυναῖκα [o] καὶ τὰς θυγατέρας, μετ' ἐκείνων ἐποιεῖτο φυγὴν εἰς Κιλικίαν, καὶ τοῦτο πράξας τὰ φρονήματα τῶν οἰκείων στρατιωτῶν κατέκλασεν. ὡς γὰρ [p] ἀπεγνωσμένης ὑπ' αὐτοῦ τῆς βασιλείας ἀπέστησαν, καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους μετεβάλλοντο, καὶ [q] πάντων πρόδηλος ἦν ἡ ἐπίγνωσις. πρὶν οὖν [r] τελέως [s] ἐρημωθῆναι τῶν συμμάχων, τοῖς περὶ τὸν Ἐπιφανῆ σώζειν αὐτοὺς ἐκ τῶν πολεμίων ἦν ἀναγκαῖον. καὶ γίνονται δέκα σύμπαντες ἱππεῖς οἱ μετ' αὐτοῦ τὸν Εὐφράτην [t] διαβάντες, ἔνθεν ἤδη μετ' ἀδείας πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Πάρθων [v] Βολογέσην κομισθέντες, οὐχ ὡς φυγάδες ὑπερηφανήθησαν, ἀλλ' ὡς ἔτι τὴν παλαιὰν ἔχοντες εὐδαιμονίαν, πάσης τιμῆς ἠξιώθησαν.

γ'. Ἀντιόχῳ δ' εἰς Ταρσὸν ἀφιγμένῳ τῆς Κιλικίας, ἑκατοντάρχην [x] Παῖτος [y] ἐπιπέμψας, δεδεμένον αὐτὸν εἰς Ῥώμην ἀπέστειλεν. Οὐεσπασιανὸς δ' οὐχ ὑπέμεινεν οὕτω πρὸς αὐτὸν ἀναχθῆναι τὸν βασιλέα, τῆς παλαιᾶς ἀξιῶν φιλίας μᾶλλον αἰδῶ λαβεῖν, ἢ διὰ τὴν τοῦ πολέμου πρόφασιν ἀπαραίτητον ὀργὴν διαφυλάττειν. κελεύει δὴ καθ' ὁδὸν [z] ἔτ' ὄντος αὐτοῦ τῶν δεσμῶν [a] ἀφαιρεθέντα, καὶ παρέντα τὴν [b] εἰς τὴν Ῥώμην ἄφιξιν, τὸ νῦν ἐν Λακεδαίμονι διάγειν· [c] δίδωσί τε μεγάλας αὐτῷ προσόδους χρημάτων, ὅπως μὴ μόνον ἄφθονον ἀλλὰ καὶ βασιλικὴν ἔχοι τὴν δίαιταν. ταῦτα τοῖς περὶ τὸν Ἐπιφανῆ πυθομένοις, πρότερον σφόδρα περὶ τοῦ πατρὸς δεδιόσιν, [d] ἀνείθησαν αἱ ψυχαὶ μεγάλης καὶ δυσδιαθέτου φροντίδος. ἐλπὶς δὲ καὶ αὐτοῖς τῶν πρὸς Καίσαρος διαλλαγῶν [e] ἐγένετο, Βολογέσου περὶ αὐτῶν ἐπιστείλαντος. οὐδὲ γὰρ εὐδαιμονοῦντες ὑπέμενον ἔξω τῆς Ῥωμαίων ζῆν ἡγεμονίας. δόντος δὲ Καίσαρος ἡμέρως αὐτοῖς τὴν ἄδειαν, εἰς Ῥώμην παρεγένοντο, τοῦ τε πατρὸς ὡς αὐτοὺς ἐκ τῆς Λακεδαίμονος εὐθὺς ἐλθόντος, πάσης ἀξιούμενοι τιμῆς κατέμενον ἐνταῦθα.

δ'. Τὸ δὲ τῶν Ἀλανῶν ἔθνος, ὅτι μέν εἰσι Σκύθαι περὶ τὸν Τάναϊν καὶ τὴν Μαιῶτιν λίμνην κατοικοῦντες [f] πρότερον δήπου δεδηλώκαμεν, κατὰ τούτους δὲ τοὺς χρόνους διανοηθέντες εἰς τὴν [g] Μηδίαν, καὶ προσωτέρω ταύτης ἔτι καθ' ἁρπαγὴν [h] ἐμβαλεῖν, τῷ βασιλεῖ τῶν Ὑρκανῶν διαλέγονται. τῆς παρόδου γὰρ οὗτος δεσπότης ἐστὶν, ἣν ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος πύλαις σιδηραῖς κλειστὴν ἐποίησε. κἀκείνου τὴν εἴσοδον αὐτοῖς παρασχόντος, ἀθρόοι καὶ μηδὲν προϋποπτεύσασι τοῖς Μήδοις ἐπιπεσόντες, χώραν πολυάνθρωπον καὶ παντοίων ἀνάμεστον βοσκημάτων διήρπαζον, [i] μηδενὸς αὐτοῖς τολμῶντος ἀνθίστασθαι. καὶ γὰρ ὁ βασιλεύων τῆς χώρας Πάκορος ὑπὸ δέους εἰς τὰς δυσχωρίας ἀναφυγὼν, τῶν μὲν ἄλλων ἁπάντων παρακεχω-

pugna & per totum diem habita, ipsi se fortitudine conspicuos præstabant; nullaque parte suarum copiarum imminuta, nocte appetente diremptum est prælium. Antiocho vero neque pugna hoc modo finita ferendum videbatur ut maneret; sed sumpta conjuge cum filiabus, illis eam comitantibus in Ciliciam fugit. atque hoc facto militum suorum animos fregit. nam veluti desperato ab eo regno defecere, & Romanis se dediderunt, atque ab omnibus palam desperatum erat. itaque prius quam penitus destituerentur auxiliis, Epiphani cum suis servare se ex hostibus erat necessarium. atque omnes erant equites *numero* decem, qui cum eo Euphratem transgressi, atque inde sine metu profecti ad Vologesem regem Parthorum, non quasi profugi despectui erant; sed, haud secus ac si pristinam felicitatem adhuc retinuissent, omni honore digni censebantur.

Epiphanes & Callinicus, Antiochi filii, ad pugnam se comparant.

Antiochus fugit in Ciliciam.

Epiphanes fugit ad Parthorum regem.

3. Antiochum vero ipsum, ubi Tarsum Ciliciæ venit, misso centurione Pætus vinctum Romam mittendum curavit. Vespasianus autem ita regem ad se deduci non passus est, ad veterem amicitiam potius respectum habere æquum censens, quam belli occasione inexorabilem iracundiam servare. Itaque jubet ei iter agenti auferri vincula, intermissaque interim profectione ad Romam, in præsens apud Lacedæmonem degere: magnos etiam ei pecuniæ reditus dat; ut victus non modo largus ei suppeditaretur, sed & regius *& magnificus*. Ubi Epiphanes & qui cum eo erant ista acceperant, qui patri ante valde metuebant, liberati erant magna & difficili mentis anxietate & solicitudine. insuper & spem conceperunt redeundi in gratiam cum Cæsare, cum Vologeses de illis literas scripsisset: nec enim quamvis feliciter agerent, extra Romanum imperium vivere sustinebant. Cumque Cæsar illis humaniter securitatem dedisset, Romam se contulerunt; patreque ad eos ex Lacedæmone statim advecto, omni honore excepti illic manebant.

Vespasiani humanitas in Antiochum regem captivum.

4. Alanorum autem gens, quod quidem Scythæ sint, juxta flumen Tanaim & paludem Mæotidem sedes habentes, alicubi jam ante memoravimus; his vero temporibus molientes in Mediam & ulterius prædandi causa penetrare, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. is enim est transitûs *illius* dominus, quem rex Alexander portis ferreis muniverat. Cumque is aditum istis aperuisset, confertim Medos, nihil tale suspicantes, adorti, regionem virorum plenam & omne genus pecore abundantem diripiebant, nemine illis audente resistere. etenim Pacorus qui *tum* isti regioni imperabat, in loca difficiliora præ metu se recipiens,

Alani.

Hyrcaniæ claustra & fores ferreæ.

Pacorus rex Medorum.

k Παρέχον,] Παρεῖχον *Big.* & *Voss.*

l Ἑσπέρας διελύθησαν.] Ἑσπέρᾳ *Big.* & *Voss.*

m Κεχωρηκυίᾳ τὸν τρόπον,] Ita *Big. Vat.* & *Voss.* κεχωρηκυίῃ in *Editis Aliisque.*

n Ἐδόκει.] Hic jam desinit præstantissimus *Cod. Lugd. Bat.* Ita ut verba λαβὼν δὲ τ. γ. manu recentiori (neque plura) sint adscripta in nova pagina, sed quæ constat ex simili charta, qua totus liber, atque prioribus etiam pagellis adhæret, ut appareat, nunquam in hoc exemplari plura exstitisse, neque illa quæ restant unquam adjecta codici huic fuisse. Hav.

o Καὶ τὰς θυγατέρας,] καὶ τοὺς παῖδας *Rost.*

p Ἀπεγνωσμένης] καταγνωσμένης *Rost.*

q Πάντων] τοῦτο *Rost.*

r Τελέως] Ita *Big. Vat.* & *Voss.* τελείως in *Editis Aliisque.*

s Ἐρημωθῆναι] ἐξερημωθῆναι *Rost.*

t Διαβάντες,] Sic *Big.* & *Voss.* antea erat διαλαβόντες.

v Βολογέσην] *Al.* Οὐολογέσην & Οὐολόγαισον.

x Παῖτος] *Gen.* ubique Πέτος.

y Ἐπιπέμψας,] Ἀποπέμψας *Big.* & *Voss.*

z Ἔτ' ὄντος αὐτοῦ τῶν δεσμῶν] Illud ἔτ' non agnoscunt *Big.* & *Voss.*

a Ἀφαιρεθέντα,] Ἀναιρεθῆναι *Big.* & *Voss.*

b Εἰς τὴν Ῥώμην ἄφιξιν,] Εἰς Ῥώμην *Big.*

c Δίδωσι τε μεγάλας αὐτῷ προσόδους] Δίδωσι δὲ μεγ. *Big.* & *Voss.*

d Ἀνείθησαν αἱ ψυχαὶ] Ἀνέθησαν *Big.* & *Voss.*

e Ἐγένετο, Βολογέσου περὶ αὐτῶν ἐπιστείλαντος.] Ἐγένετο. Βολογέσου δὲ καὶ π. legisse videtur *Ruf.* qui vertit. *Cum autem etiam Vologeses de his scripsisset — & cum Cæsar* &c.

f Πρότερον δήπου δεδηλώκαμεν,] Πρότερον δὴ δεδ. *Big.* & *Voss.* πρότερον που προεδηλ. *Bod.*

g Μηδίαν,] Ita cum *Big.* & *Voss. Strabone Aliisque.* Μηδείαν in *Josephi.*

h Ἐμβαλεῖν,] Ἐμβάλλειν *Big.* & *Voss.*

i Μηδενὸς αὐτοῖς τολμῶντος ἀνθίστασθαι.] Μηδενὸς αὐτοῖς ἀνθισταμένου *Bod.* & *Rost.* μηδενὸς τολμῶντος αὐτοῖς ἀντίστασθαι in *Editis Aliisque.*

piens, cæteris quidem omnibus cesserat: vix autem ab illis conjugem ac concubinas suas captas, datis centum talentis redemit. Magna ergo facilitate & sine pugna rapinas exercentes, usque ad Armeniam vastantes omnia processere. Ejus autem Teridates rex erat, qui cum illis obviam ivisset pugnamque commisisset, parum aberat quin vivus in illo conflictu caperetur. procul enim quidam *misso in eum* laqueo circundatum tracturus erat, nisi celeriter gladio abscidisset funem, & fugere occupasset. Illi autem, pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati sunt: magnam vero hominum multitudinem, aliamque abigentes prædam ex utroque regno, iterum domum suam se receperunt.

Teridates rex Armeniæ.

ρήκει, μόλις δὲ παρ' αὐτῶν ἐρρύσατο τήν τε γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς αἰχμαλώτους γενομένας ἑκατὸν δοὺς τάλαντα. μετὰ πολλῆς οὖν ῥαστώνης ἀμαχεὶ ποιούμενοι τὰς ἁρπαγὰς, μέχρι τῆς Ἀρμενίας [k] προῆλθον, πάντα λεηλατοῦντες. [l] Τηριδάτης δ' αὐτῆς ἐβασίλευεν, ὃς ὑπαντιάσας αὐτοῖς, καὶ ποιησάμενος μάχην, παρὰ μικρὸν ἦλθεν ἐπ' αὐτῆς ζωὸς ἁλῶναι τῆς παρατάξεως. βρόχον γὰρ αὐτῷ τὶς πόρρωθεν [m] περιβαλὼν ἔμελλεν ἐπισπάσειν, εἰ μὴ τῷ ξίφει θᾶττον ἐκεῖνος τὸν τόνον κόψας, ἔφθη [n] διαφυγεῖν. οἱ δὲ, καὶ διὰ τὴν μάχην ἔτι μᾶλλον ἀγριωθέντες, τὴν μὲν χώραν ἐλυμήναντο· πολὺ δὲ πλῆθος ἀνθρώπων, καὶ τῆς ἄλλης λείας ἄγοντες ἐξ ἀμφοῖν τῶν βασιλειῶν, πάλιν εἰς τὴν [o] οἰκείαν ἐκομίσθησαν.

XXVIII.

CAP. VIII.

De Masada & sicariis qui eam occupaverant. & quomodo Silva ad castelli oppugnationem se convertebat. Eleazari concio.

Flavius Silva legatus.

DEfuncto autem Basso in Judæa, Flavius Silva præfecturam suscipit: & cæteram quidem *terram* omnem bello subactam videns, unum vero adhuc castellum in defectione persistere, universis istorum locorum copiis collectis eas in illud eduxit. Castellum autem appellatur quidem Masada, ei vero præerat vir potens sicariorum à quibus occupatum fuerat, *nomine* Eleazarus, è posteris Judæ, qui Judæorum non paucis persuaserat, ut ante diximus, ne censum agi sinerent, quando Quirinius censitor in Judæam missus est. Tunc enim sicarii conspirarunt in eos, qui Romanis dicto audientes esse volebant, omnique modo his quasi hostibus utebantur, diripiendo quidem & abigendo eorum bona, ignem vero domibus eorum injiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui libertatem à Judæis * magnopere expetendam ita degeneres prodiderunt, professique sunt se malle Romanis in servitutem se tradere. Erat autem *totum* hoc plane prætextus, ac dicebatur ab iis ut crudelitatem atque avaritiam suam tegerent. id quod rebus ipsis palam fecerunt. Nam isti quidem & defectionis cum illis socii erant, & belli adversus Romanos participes; facinora vero ausi sunt in Romanos pejora *quam alii*. cumque convicti essent mendacii ex iis quæ antea præ se ferebant, multo magis eos male tractabant, qui nequitiam illis justa sui defensione exprobrabant. Erat enim quodammodo illud tempus omne genus sceleris apud Judæos fœcundissimum; ut nullum malitiæ negotium infectum relinqueretur; neque si quis cogitatione aliquid sibi fingere voluisset, novi quidpiam invenire potuerit. Ita & privatim & communiter omnes vitio laborarunt, & exsuperare alius

Masada receptaculum Sicariorum, quorum dux Eleazarus.

Sicariorum facinora.

Ilias malorum in Judæa.

ΚΕΦ. ή.

Περὶ Μασάδας καὶ τῶν αὐτὴν καταχόντων σικαρίων· καὶ ὅπως Σίλβας εἰς τὴν φρουρίου πολιορκίαν ἐτράπετο. Ἐλεαζάρου δημηγορία.

ΕΠΙ δὲ τῆς Ἰουδαίας Βάσσου τελευτήσαντος, [p] Φλαούϊος Σίλβας διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν· καὶ τὴν μὲν ἄλλην ἅπασαν ὁρῶν τῷ πολέμῳ κεχειρωμένην, ἓν δὲ μόνον ἔτι φρούριον ἀφεστηκὸς, ἐστράτευσεν ἐπὶ τοῦτο πᾶσαν [q] τὴν ἐν τοῖς τόποις δύναμιν συναγαγών. καλεῖται δὲ τὸ μὲν φρούριον Μασάδα, προειστήκει δὲ τῶν κατειληφότων αὐτὸ σικαρίων δυνατὸς ἀνὴρ Ἐλεάζαρος, ἀπόγονος Ἰούδα τοῦ πείσαντος Ἰουδαίων οὐκ ὀλίγους, ὡς [r] πρότερον δεδηλώκαμεν, μὴ [s] ποιεῖσθαι [t] τὰς ἀπογραφὰς, [v] ὅτε Κυρήνιος τιμητὴς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐπέμφθη. τότε γὰρ οἱ σικάριοι συνέστησαν ἐπὶ τοὺς ὑπακούειν Ῥωμαίων θέλοντας, καὶ πάντα τρόπον ὡς πολεμίοις προσεφέροντο, [x] τὰς μὲν κτήσεις ἁρπάζοντες, [y] καὶ περιελαύνοντες, ταῖς δ' οἰκήσεσιν αὐτῶν πῦρ ἐνιέντες. οὐδὲν γὰρ ἀλλοφύλων αὐτοὺς [z] ἔφασκον διαφέρειν, οὕτως ἀγεννῶς τὴν περιμάχητον Ἰουδαίοις ἐλευθερίαν [a] προϊεμένους, καὶ δουλείαν αἱρεῖσθαι τὴν ὑπὸ [b] Ῥωμαίοις ἀνωμολογηκότας. ἦν δ' ἄρα τοῦτο πρόφασις εἰς παρακάλυμμα τῆς ὠμότητος καὶ τῆς πλεονεξίας ὑπ' αὐτῶν λεγόμενον. σαφὲς δὲ διὰ τῶν ἔργων ἐποίησαν. οἱ μὲν γὰρ αὐτοῖς τῆς ἀποστάσεως ἐκοινώνησαν, καὶ τοῦ πρὸς Ῥωμαίους συνήραντο πολέμου, [c] τὰ παρ' ἐκείνων δὲ τολμήματα χείρω πρὸς αὐτοὺς ἐγένετο. [d] κἀπὶ τῷ ψεύδεσθαι πάλιν τὴν πρόφασιν ἐξελεγχόμενοι, μᾶλλον ἐκάκουν τοὺς τὴν πονηρίαν αὐτῶν διὰ τῆς δικαιολογίας ὀνειδίζοντας. ἐγένετο γάρ πως ὁ χρόνος ἐκεῖνος παντοδαπῆς ἐν τοῖς Ἰουδαίοις πονηρίας πολυφόρος, ὡς μηδὲν κακίας ἔργον ἄπρακτον [e] καταλιπεῖν, μηδ' εἴ τις [f] ἐπινοίᾳ διαπλάττειν ἐθελήσειεν ἔχειν ἄν τι καινότερον ἐξευρεῖν. οὕτως ἰδίᾳ τε καὶ κοινῇ πάντες [g] ἐνόσησαν, καὶ πρὸς ὑπερβαλεῖν ἀλλή-

k Προῆλθον,] Ita *Big.* & forsan *Ruf.* qui vertit *processere.* προσῆλθον in *Editis Aliisque.*
l Τηριδάτης] *Al.* Τιριδάτης.
m Περιβαλὼν] Ἐπιβαλὼν *Big.* & *Voss.*
n Διαφυγεῖν.] διαφυγὼν *Rost.*
o Οἰκείαν ἐκομίσθησαν.] Οἰκίαν *Big.* & *Voss.*
p Φλαούϊος] Ita *Big. Bod.* & *Voss.* Φλάβιος *Zonar.* Φλουΐος *Rost.* Φούλβιος *Fulvius* in *Editis Aliisque.*
q Τὴν ἐν τοῖς τόποις δύναμιν συναγαγών.] Illud τὴν è *Codd. MSS.*
r Πρότερον δεδηλώκαμεν,] Vide Antt. l. 18. c. 1. §. 1.
s Ποιεῖσθαι] Πείθεσθαι ταῖς ἀπογραφαῖς *Zonar.*
t Τὰς ἀπογραφὰς,] Conf Antt. lib. 17. c. 15. §. 5. & l. 18. c. 1. §. 1. Spanh.
v Ὅτε Κυρήνιος τιμητὴς] Ergo Cyrenius semel tantum in Judæa censum egit. Rel.
x Τὰς μὲν κτήσεις ἁρπάζοντες,] Ita *Big. Voss.* & *Ruf.* antea erat καὶ τάς.
y Καὶ περιελαύνοντες,] Illa καὶ περιελαύνοντες non agnoscunt *Big.* & *Voss.*
z Ἔφασκον διαφέρειν,] Ἔφασαν *Big.* & *Voss.*
a Προϊεμένους,] Προεμένους *Big.* & *Voss.*
b Ῥωμαίοις ἀνωμολογηκότας.] Ῥωμαίους *Big.* & *Voss.*
c Τὰ παρ' ἐκείνων] Ita cum *Big.* & *Voss.* non dissentiente *Rufino.* τὰ παρ' ἐκείνων in *Editis Aliisque.*
d Κἀπὶ τῷ ψεύδεσθαι] Καὶ ἐπὶ τὸ ψ. *Big. Voss.* & *Bod.*
e Καταλιπεῖν,] παραλιπεῖν *MS. Lips.* & *Rost.*
f Ἐπινοίᾳ διαπλάττειν] Ita *Bod.* & *Ruf.* ἐπίνοια in *cæteris.*
g Ἐνόσησαν,] Ἐνενόσησαν *Big.*

* Pugnâ etiam petendam, *Ruf.* Qui libertatem Judæis defendendam tanta ignavia prodidissent, *Al.*

h Εἰς

ἀλλήλους ἔν τε ταῖς πρὸς τὸν Θεὸν ἀσεβείαις, καὶ ταῖς [h] εἰς τοὺς πλησίον ἀδικίαις, ἐφιλονείκησαν· [i] οἱ μὲν δυνατοὶ τὰ πλήθη κακοῦντες, [k] οἱ πολλοὶ δὲ τοὺς δυνατοὺς ἀπολλύναι σπεύδοντες. ἦν γὰρ ἐκείνοις μὲν ἐπιθυμία τοῦ τυραννεῖν, τοῖς δὲ τοῦ βιάζεσθαι καὶ τὰ τῶν εὐπόρων διαρπάζειν. πρῶτοι μὲν οὖν οἱ σικάριοι τῆς παρανομίας, καὶ τῆς πρὸς τοὺς συγγενεῖς [l] ἤρξαντο ὠμότητος, μήτε λόγον ἄρρητον εἰς ὕβριν, μήτ᾽ ἔργον ἀπείραστον εἰς ὄλεθρον τῶν [m] ἐπιβουλευθέντων [n] παραλείποντες. ἀλλὰ καὶ τούτους [o] Ἰωάννης ἀπέδειξεν [p] ἑαυτοῦ μετριωτέρους. οὐ γὰρ μόνον ἀνῄρει πάντας, ὅσοι τὰ δίκαια καὶ συμφέροντα συνεβούλευον, καθάπερ [q] ἐχθίστοις μάλιστα δὴ τῶν πολιτῶν τοῖς τοιούτοις προσφερόμενος· ἀλλὰ καὶ κοινῇ τὴν πατρίδα μυρίων ἐνέπλησε κακῶν, [r] ὁποῖα πράξειν ἔμελλεν [s] ἄνθρωπος ἤδη καὶ τὸν Θεὸν ἀσεβεῖν τετολμηκώς. τράπεζάν τε γὰρ ἄθεσμον παρετίθετο, καὶ τὴν νενομισμένην καὶ πάτριον ἐξεδιῄτησεν ἁγνείαν, ἵνα ᾖ μηκέτι θαυμαστὸν εἰ τὴν πρὸς ἀνθρώπους ἡμερότητα καὶ κοινωνίαν οὐκ ἐτήρησεν, ὁ τῆς πρὸς Θεὸν [t] ἀσεβείας οὕτω καταμανείς. πάλιν τοίνυν [v] ὁ Γιώρα Σίμων, τί κακὸν οὐκ ἔδρασεν; ἢ ποίας ὕβρεως ἐλευθέρων ἀπέσχετο σωμάτων, οἳ τοῦτον ἀνέδειξαν τύραννον; ποία δὲ αὐτοὺς φιλία, ποία δὲ συγγένεια πρὸς τοὺς ἐφ᾽ ἑκάστης ἡμέρας φόνους οὐχὶ [x] θρασυτέρους ἐποίησε; τὸ μὲν γὰρ τοὺς ἀλλοτρίους κακῶς ποιεῖν ἀγεννοῦς ἔργον εἶναι πονηρίας [y] ὑπελάμβανον, λαμπρὰν δὲ φέρειν ἐπίδειξιν ἡγοῦντο τὴν ἐν τοῖς οἰκειοτάτοις ὠμότητα. παρημιλλήσατο δὲ καὶ τὴν τούτων ἀπόνοιαν [z] ἡ τῶν [a] Ἰδουμαίων. ἐκεῖνοι γὰρ οἱ μιαρώτατοι τοὺς ἀρχιερέας κατασφάξαντες, ὅπως μηδὲ [b] μέρος τι τῆς πρὸς Θεὸν εὐσεβείας διαφυλάττηται, πᾶν ὅσον ἦν λείψανον ἔτι πολιτικοῦ σχήματος ἐξέκοψαν, καὶ τὴν τελεωτάτην εἰσήγαγον διὰ πάντων ἀνομίαν. ἐν ᾗ τὸ τῶν ζηλωτῶν κληθέντων γένος [c] ἤκμαζεν, οἳ τὴν προσηγορίαν τοῖς ἔργοις ἐπηλήθευσαν. πᾶν γὰρ κακίας ἔργον ἐξεμιμήσαντο, [d] μηδ᾽ εἴ τι πρότερον προϋπαρχθὲν ἡ μνήμη παραδέδωκεν αὐτοὶ παραλιπόντες ἀζήλωτον· καί τοι τὴν προσηγορίαν αὑτοῖς, ἀπὸ τῶν ἐπ᾽ ἀγαθῷ ζηλουμένων ἐπέθεσαν, ἢ κατειρωνευόμενοι τῶν ἀδικουμένων, διὰ τὴν αὐτῶν θηριώδη φύσιν, ἢ τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἀγαθὰ νομίζοντες. τοιγαροῦν [e] προσῆκον ἕκαστοι τὸ τέλος εὕροντο, τοῦ Θεοῦ τὴν ἀξίαν ἐπὶ πᾶσιν αὐτοῖς τιμωρίαν βραβεύσαντος. ὅσας γὰρ ἀνθρώπου δύναται φύσις κολάσεις ὑπομεῖναι, πᾶσαι κατέσκηψαν εἰς αὐτοὺς, μέχρι καὶ τῆς ἐσχάτης τοῦ βίου τελευτῆς, ἣν ὑπέμειναν ἐν πολυτρόποις αἰκίαις ἀποθανόντες. οὐ μὴν ἀλλὰ [f] καὶ φαίη τις ἂν αὐτοὺς ἐλάττω παθεῖν ὧν ἔδρασαν. τὸ γὰρ δικαίως ἐπ᾽ αὐτῶν οὐ προσῆν. τοὺς δὲ ταῖς ἐκείνων ὠμότησι περιπεσόντας, οὐ τοῦ παρόντος ἂν εἴη καιροῦ κατὰ τὴν ἀξίαν ὀδύρεσθαι. πάλιν οὖν ἐπάνειμι πρὸς τὸ καταλειπόμενον μέρος τῆς διηγήσεως.

β΄. Ἐπὶ γὰρ τὸν Ἐλεάζαρον, καὶ τοὺς κατέχοντας σὺν αὐτῷ τὴν Μασάδαν σικαρίους, ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς [g] ἧκε, τὰς δυνάμεις ἄγων. καὶ τῆς μὲν χώρας ἁπάσης εὐθὺς ἐκράτει, φρουρὰς ἐν τοῖς ἐπικαιροτάτοις αὐτῆς μέ-

alium tam impietate in Deum quam iniquitate in proximos certarunt, potentes quidem multitudinem male tractando, multitudo vero ad potentium interitum properando. Illis enim erat dominandi quidem cupiditas; his vero vim faciendi, bonaque locupletum diripiendi. Et primo quidem ſicarii iniquitatis auctores erant & crudelitatis in proximos: neque verbum ullum, quod non dixerint ad injuriam, neque facinus, quod non tentarint ad exitium eorum quibus inſidiarentur, prætermittentes. Verum & hos Joannes ſemet moderatiores eſſe oſtendit. non ſolum enim omnes interficiebat, qui juſta & utilia ſuadebant, tanquam inimiciſſimos maxime cives ejuſmodi impetens: ſed & patriam communiter malis innumeris cumulavit, qualiter facturus erat homo, qui Deum quoque jam auſus eſſet impietate contemnere. nam & menſa nefaria veſcebatur, & à conſueta & patria puritate diſceſſit; ut jam ſit minime mirum quod vitæ manſuetioris & communitatis cum hominibus officia non ſervarit, qui perdite adeo deperiit impietatem in Deum. Rurſus igitur Simon Gioræ quid mali non commiſit? quave corporum liberorum ab injuria temperavit, qui eum creavere tyrannum? Quæ vero eos amicitia, quæve cognatio ad quotidianas cædes non ferociores effecit? nam alienos quidem male tractare timidæ nequitiæ opus eſſe arbitrabantur; glorioſam vero oſtentationem eſſe crudelitatem in familiariſſimos exiſtimabant. Horum autem furoris æmuli etiam Idumæi extitere. illi enim ſceleratiſſimi cum pontifices jugulaſſent, ne qua pars conſervaretur pietatis in Deum, totum, quod ex civitatis facie ſupererat, abſcidêre, ſummamque per omnia iniquitatem induxerunt. in qua illud hominum genus, qui zelotæ appellati erant, excellebant, qui nomen factis verum probaverunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati ſunt, nullo quod ipſi non imitando expreſſerunt relicto, quodcunque ante commiſſum eſſe memoriæ proditum erat: quamvis nomen ſibi ex bonorum æmulatione indidiſſent, in eos aut cavillati quos læſerant propter efferam ſui naturam, aut malorum maxima pro bonis haberi volentes. Itaque debitum vitæ finem ſinguli invenêre, Deo illis omnibus quam commeruerunt pœnam tribuente. Quæcunque enim ſupplicia ferre valet natura humana, ea omnia in eos inciderunt uſque dum mortem oppeterent, quam inter varios cruciatus obierunt. Veruntamen dixerit forſan aliquis, minora eos quam pro factis perpeſſos eſſe. haud enim erat ut merita pœna afficerentur. Illos autem, in quibus ſuam exercebant crudelitatem, non eſſet hujus temporis digne lamentari. Rurſum igitur ad eam narrationis partem redeo, unde digreſſus ſum.

Joannes Giſchalenſis.

Simon Gioræ filius.

Idumæi ſceleratiſſimi.

Zelotæ.

2. Veniebat enim dux Romanorum, contra Eleazarum exercitum ducens & ſicarios qui cum eo Maſadam tenebant. & regione quidem omni ſtatim potitus, præſidia in locis ejus opportuniſ-

Romanorum expeditio contra ſicarios qui erant Maſadæ.

h Εἰς τοὺς] εἰς τὸν *Roſt.*
i Οἱ μὲν δυνατοὶ] Ita *MSS.* οἱ μὲν οὖν in *Editis.*
k Οἱ πολλοὶ δὲ τοὺς δυνατοὺς] πολλοὶ & δυνατοὶ opponuntur. Rel.
l Ἤρξαντο ὠμότητος,] Ἦρξαν *Big.* & *Voſſ.* εἴρξαντο *Roſt.*
m Ἐπιβουλευθέντων] ἐπιβουλευμάτων *Roſt.*
n Παραλείποντες.] Sic *Big.* & *Voſſ.* παραλιπόντες in *cæteris.*
o Ἰωάννης] Joannes à Giſcalis. Conf. ſupr. lib. 2. c. 21. §. 1. & lib. 4. c. 2. §. 1. Spanh.
p Ἑαυτοῦ μετριωτέρους.] Αὐτοῦ *Big.* & *Voſſ.*
q Ἐχθίστοις μάλιστα] Ἐχθροῖς τοῖς μ. *Big.* & *Voſſ.*
r Ὁποῖα πράξειν ἔμελλεν] Οἷα *Big. Bod.* & *Voſſ.*
s Ἄνθρωπος ἤδη] Ita cum *Big. Bod. Rhed.* & *Voſſ.* ἀνθρώπους in *Editis Aliiſque.*
t Ἀσεβείας οὕτω καταμανείς.] Ita *Rhed.* & *Ruf.* εὐσεβείας in *cæteris.*

v Ὁ Γιώρα Σίμων,] Simon Giora ſupr. lib. 4. c. 9. §. 3. Spanh.
x Θρασυτέρους] θρασυτέρα *Roſt.*
y Ὑπελάμβανον,] Ὑπέλαβον *Big.* & *Voſſ.*
z Ἡ τῶν] Conf. ſupr. lib. 4. c. 4. §. 1. & ſeq. Spanh.
a Ἰδουμαίων.—κατασφάξαντες,] Ἰδουμαίων μανία *Big. Vat.* & *Voſſ.* Ἰουδαίων μανία *Roſt.*
b Μέρος τι τῆς πρὸς Θεὸν εὐσεβείας] Μηδὲ μέρος ἔτι τῆς πρὸς τὸν Θεὸν εὐσ. *Big.* & *Voſſ.*
c Ἤκμαζεν,] Ἤκμασεν *Big.* & *Voſſ.*
d Μηδ᾽ εἴ τι πρότερον] Μηδ᾽ ὅ, τι πρότερον πρ. *Big.* & *Voſſ.*
e Προσῆκον ἕκαστοι τὸ τέλος εὕροντο,] Προσῆκον τὸ τέλος ἕκαστοι εὕροντο *Big.* & *Voſſ.*
f Καὶ φαίη τις] Illud καὶ non agnoſcunt *Big. Vat.* & *Voſſ.*
g Ἧκε,] Ἧκτο *Big.* & *Voſſ.*

h Δια-

tunissimis collocavit. Castellum autem muro circundedit, ne quis obsessorum facile inde aufugeret, & distribuere custodes instituit. ipse vero castris locum occupat, ad obsidionem quidem maxime idoneum, quem delegerat; qua parte castelli rupes monti proximo conjungebantur, cæterum difficilem ad necessariorum copiam suppeditandam. Non solum enim commeatus è longinquo advehebatur, & cum labore Judæorum maximo, quibus id negotii datum erat: verum etiam potus *aliunde* in castra ducebatur, loco nullam *aquæ dulcis* fontem suppeditante. Itaque cum hæc prius disposuisset Silva, ad obsidionem se convertebat, quæ multum solertiæ & ardui laboris postulabat, propter firmitatem castelli, cujus natura hujusmodi est.

Situs urbis Masada & castelli. 3. Petram ambitu non exiguam, & longitudine excelsam, undique circundant valles adeo profundæ ut illarum terminus conspici nequeat, præruptæ *admodum* & omnium animalium gressibus inaccessæ, nisi quod locis duobus petra in ascensum non facilem cedit. Est autem via quidem una à lacu Asphaltite ad solis ortum, altera vero ab occidente, qua minori cum negotio inceditur. Vocatur autem prior coluber, ex angustia crebrisque flexibus capta similitudine. circa enim præcipitiûm eminentias fractura est, & sæpe in se revertens paulatimque rursum producta vix tangit id quod ulterius est. Oportet autem alternos figat pedes qui hac via graditur. quin & certa pernicies est, si quis labatur. nam alta præcipitia utrinque dehiscunt, quæ horrore quemvis vel audacissimum terrere possunt. Per ejusmodi viam cum quis xxx. stadiis ascenderit, quod restat vertex est, non in finem acutum desinens, sed in summitate planitiem habens. Super hoc primus quidem Jonathas pontifex castellum ædificavit & appellavit Masadam. Pòst autem Herodi regi studio fuit locum structuris occupare. Nam & murum circa omnem *Castelli descriptio.* verticis ambitum erexit, per stadia septem, è candido quidem lapide exstructum, altitudine vero XII. cubitos altum, latumque VIII, & XXXVII. turres quinquagenorum cubitorum in eo stabant; ex quibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. nam verticem, utpote fœcundum & omni planicie molliorem, culturæ dedit rex; ut si quando alimenti externi *& adventitii* esset inopia, ne hac quidem laborarent, qui salutem suam castello crediderant. Quin & regiam illic ædificavit, ab occidentalis partis ascensu, intra mœnia quidem arcis positam, ad septentrionem vero vergentem. Regiæ autem murus erat magnæ celsitudinis & validus, quatuor turres sexagenorum cubitorum in angulis habens. Conclavium etiam intus & porticuum itemque balnearum varia erat & sumptuosa constructio, columnis quidem è singularibus saxis undique suppositis, parietibus autem soloque in conclavibus variis lapidibus strato. Ad singula vero habitacula, & in summo & circa regiam & ante murum, multos magnosque puteos è scopulis exscidit ad aquam conservandam, machinatus tantum aquæ suppeditandum, quan-

ρεσιν ἐγκαταστήσας. τεῖχος δὲ περιέβαλε κύκλῳ περὶ πᾶν τὸ φρούριον, ὅπως μηδενὶ τῶν πολιορκουμένων ᾖ ῥᾴδιον διαφυγεῖν, καὶ [h] διανέμει τοὺς [i] φυλάξοντας. αὐτὸς δὲ καταστρατοπεδεύει [k] τόπον, ὡς μὲν πρὸς τὴν πολιορκίαν [l] ἐπιτηδειότατον ἐκλαβὼν, καθ᾽ ὃν αἱ τοῦ φρουρίου πέτραι τῷ πλησίον ὄρει συνήγγιζον, ἄλλως δὲ πρὸς ἀφθονίαν τῶν ἐπιτηδείων δύσκολον· οὐ γὰρ ἡ τροφὴ μόνον πόῤῥωθεν ἐκομίζετο, καὶ σὺν μεγάλῃ ταλαιπωρίᾳ τῶν [m] ἐπὶ τούτῳ τεταγμένων Ἰουδαίων. ἀλλὰ καὶ τὸ ποτὸν ἦν ἀγώγιμον εἰς τὸ στρατόπεδον, οὐ τόπου μηδεμίαν ἐγγὺς πηγὴν ἀναδιδόντος. ταῦτ᾽ οὖν προοικονομησάμενος ὁ Σίλβας ἐπὶ τὴν πολιορκίαν ἐτράπετο, πολλῆς ἐπιτεχνήσεως καὶ [n] ταλαιπωρίας δεομένην, διὰ τὴν ὀχυρότητα τοῦ φρουρίου τοιοῦδε τὴν φύσιν ὑπάρχοντος.

γʹ. Πέτραν οὐκ ὀλίγην τῇ περιόδῳ καὶ μῆκος ὑψηλὴν, πανταχόθεν περιεῤῥώγασι βαθεῖαι φάραγγες κάτωθεν ἐξ ἀοράτου τέρματος, [o] κρημνώδεις, καὶ πάσῃ βάσει ζώων ἀπρόσιτοι, πλὴν ὅσον κατὰ δύο τόπους τῆς πέτρας, εἰς ἄνοδον οὐκ εὐμαρῆ παρεικούσης. ἔστι δὲ τῶν ὁδῶν, ἡ μὲν ἀπὸ τῆς Ἀσφαλτίτιδος λίμνης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δύσεως ᾗ ῥᾷον πορευθῆναι. καλοῦσι δὲ τὴν ἑτέραν ὄφιν, τῇ στενότητι προσεικάσαντες καὶ τοῖς συνεχέσιν ἑλιγμοῖς. κλᾶται γὰρ περὶ τὰς τῶν κρημνῶν ἐξοχὰς, καὶ πολλάκις εἰς αὐτὴν [p] ἀναστρέφουσα, καὶ κατὰ μικρὸν αὖθις ἐκμηκυνομένη μόλις ψαύει τοῦ πρόσω. δεῖ δὲ παραλλὰξ τὸν δι᾽ αὐτῆς βαδίζοντα τὸν ἕτερον [q] τοῖν ποδοῖν ἐρείδεσθαι. ἔστι δὲ [r] καὶ τῷ παρολισθάνειν πρόδηλος ὄλεθρος. ἑκατέρωθεν γὰρ βάθος κρημνῶν ὑποκέχηνε, τῇ φοβερότητι πᾶσαν εὐτολμίαν ἐκπλῆξαι δυνάμενον. διὰ τοιαύτης οὖν ἐλθόντι σταδίους τριάκοντα κορυφὴ τὸ λοιπὸν ἐστὶν, οὐκ εἰς ὀξὺ τέρμα συνηγμένη, ἀλλ᾽ ὡς εἶναι κατ᾽ ἄκρας [s] ἐπίπεδος. ἐπὶ ταύτῃ πρῶτος μὲν ὁ ἀρχιερεὺς ᾠκοδομήσατο φρούριον Ἰωνάθης, καὶ προσηγόρευσε Μασάδαν. ὕστερον δ᾽ Ἡρώδῃ τῷ βασιλεῖ διὰ πολλῆς ἐγένετο σπουδῆς [t] ἡ τοῦ χωρίου κατασκευή. τεῖχός τε γὰρ ἤγειρε περὶ πάντα τὸν κύκλον τῆς κορυφῆς ἑπτὰ σταδίων ὄντα, λευκοῦ μὲν λίθου πεποιημένον, ὕψος δὲ δώδεκα, καὶ πλάτος ὀκτὼ πήχεις ἔχον, τριάκοντα δ᾽ αὐτῷ καὶ ἑπτὰ πύργοι πεντηκονταπήχεις [v] ἀνειστήκεσαν, ἐξ ὧν ἦν εἰς [x] οἰκήματα διελθεῖν περὶ πᾶν τὸ τεῖχος ἔνδον ᾠκοδομημένα. τὴν γὰρ κορυφὴν πίονα, καὶ πεδίου παντὸς οὖσαν μαλακωτέραν, ἀνῆκεν εἰς γεωργίαν ὁ βασιλεὺς, ἵν᾽ εἴποτε τῆς ἔξω τροφῆς ἀπορία γένοιτο, μὴ δὲ ταύτῃ κάμοιεν οἱ τὴν αὐτῶν σωτηρίαν τῷ φρουρίῳ πεπιστευκότες. καὶ βασίλειον δὲ κατεσκεύασεν ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἀνάβασιν, ὑποκάτω μὲν τῶν τῆς ἄκρας τειχῶν, πρὸς [y] δὲ τὴν ἄρκτον ἐγκλῖνον. τοῦ δὲ βασιλείου τὸ τεῖχος ἦν, ὕψει μέγα καὶ καρτερὸν, πύργους ἔχον ἑξηκονταπήχεις ἐγγωνίους τέτταρας. ἥ, τε τῶν οἰκημάτων ἔνδον καὶ στοῶν καὶ βαλανείων κατασκευὴ παντοία καὶ πολυτελὴς ἦν, κιόνων μὲν ἁπανταχοῦ μονολίθων ὑφεστηκότων, τοίχων δὲ καὶ [z] τῶν ἐν τοῖς οἰκήμασιν ἐδαφῶν λίθου στρώσει πεποικιλμένων. πρὸς ἕκαστον δὲ τῶν οἰκουμένων τόπων ἄνω τε καὶ περὶ τὸ βασίλειον, καὶ [a] πρὸ τοῦ τείχους πολλοὺς καὶ μεγάλους ἐτετμήκει λάκκους ἐν ταῖς πέτραις, φυλακτῆρας ὑδάτων, μηχανώ-

h Διανέμει] Ita *Big.* & *Voss.* διαμένειν in *Editis Aliisque.* nec aliter legisse videtur *Rufinus*, qui vertit, *utque custodes perseverarent.*

i Φυλάξοντας.] Διαφυλάξοντας *Rost.*

k Τόπον,] Τον τόπον *Big.* & *Voss.*

l Ἐπιτηδειότατον ἐκλαβὼν,] Ita *Big. Vat.* & *Voss.* ἐπιτηδειότητα in *Editis Aliisque.*

m Ἐπὶ τούτῳ τεταγμένων Ἰουδαίων.] Ἐπὶ τοῦτο *Big.* & *Voss.*

n Ταλαιπωρίας] Ærumnæ Spanh.

o Κρημνώδεις,] Ita cum *MSS.* & *Ruf.* antea erat κρημνώδεις δ᾽ οὐδὲ τῇ πάσῃ &c.

p Ἀναστρέφουσα,] Ανατρέχουσα *Big.* & *Voss.*

q Τοῖν ποδοῖν ἐρείδεσθαι.] Τῶν ποδῶν *Big. Bod. Vat.* & *Voss.*

r Καὶ τῷ παρολισθάνειν] Illa καὶ τῷ παρολισθάνειν non agnoscunt *Big. Bod. Vat. Rost.* & *Voss.*

s Ἐπίπεδος.] Ἐπίπεδον. ἐ. τ. πρῶτον *Big.* & *Bod.*

t Ἡ τοῦ χωρίου κατασκευή.] Articulum ἡ desiderat *Big.*

v Ανειστήκεσαν,] Ανεστήκεσαν *Big.* & *Voss.*

x Οἰκήματα διελθεῖν] Οἰκοδομήματα *Big.* & *Voss.*

y Δὲ τὴν ἄρκτον] Illud δὲ è *Codd. MSS.* & *Ruf.*

z Τῶν ἐν τοῖς οἰκήμασιν ἐδαφῶν] Illud τῶν è *Codd. MSS.*

a Πρὸ τοῦ τείχους πολλοὺς] Πρὸ τῶν πύργων legisse videtur *Ruf.*

b Τῶν

χανώμενος εἶναι χορηγίαν, ὅση [b] τῶν ἐκ πηγῶν ἐστι χρωμένοις. ὀρυκτὴ δ' ὁδὸς ἐκ τοῦ βασιλείου πρὸς ἄκραν τὴν κορυφὴν [c] ἀνεφέρετο, τοῖς ἔξωθεν ἀφανής. οὐ μὴν οὐδὲ ταῖς φανεραῖς ὁδοῖς ἦν οἷόν τε χρήσασθαι ῥᾳδίως πολεμίους. ἡ μὲν γὰρ ἑῴα διὰ τὴν φύσιν, ὡς προείπομεν, ἐστὶν ἄβατος. τὴν δ' ἀπὸ τῆς ἑσπέρας μεγάλῳ κατὰ τὸ στενότατον πύργῳ διετείχισεν, ἀπέχοντι τῆς ἄκρας πηχέων οὐκ ἔλαττον διάστημα χιλίων, ὃν οὔτε παρελθεῖν δυνατὸν ἦν, οὔτε ῥᾴδιον ἑλεῖν. δυσέξοδος δὲ καὶ τοῖς μετ' ἀδείας βαδίζουσιν ἐπεποίητο. οὕτω μὲν οὖν πρὸς τὰς τῶν πολεμίων ἐφόδους, φύσει τε καὶ χειροποιήτως τὸ φρούριον ὠχύρωτο.

δ'. Τῶν δ' ἔνδον [d] ἀποκειμένων παρασκευῶν ἔτι μᾶλλον ἄν τις ἐθαύμασε τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν διαμονήν. σῖτός τε γὰρ ἀπέκειτο [e] πολὺς καὶ πολὺν χρόνον [f] ἀρκεῖν ἱκανώτατος, οἶνός τε πολὺς ἦν καὶ ἔλαιον· ἔτι δὲ παντοῖος ὀσπρίων καρπὸς καὶ φοίνικες [g] ἐσεσώρευντο. πάντα δ' εὗρεν ὁ Ελεάζαρος τοῦ φρουρίου μετὰ τῶν σικαρίων ἐγκρατὴς δόλῳ [h] γενόμενος, ἀκμαῖα καὶ μηδὲν τῶν νεωστὶ κειμένων ἀποδέοντα. καίτοι σχεδὸν ἀπὸ τῆς παρασκευῆς εἰς τὴν ὑπὸ Ρωμαίοις ἅλωσιν, [i] ἑκατὸν ἦν χρόνος ἐτῶν. ἀλλὰ καὶ Ρωμαῖοι τοὺς [k] περιλειφθέντας τῶν καρπῶν εὗρον ἀδιαφθόρους. αἴτιον δ' οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις ὑπολαμβάνων εἶναι τὸν ἀέρα τῆς διαμονῆς, ὕψει τῷ περὶ τὴν ἄκραν, πάσης ὄντα γεώδους καὶ θολερᾶς ἀμιγῆ κράσεως. εὑρέθη δὲ καὶ παντοίων πλῆθος ὅπλων ὑπὸ τοῦ βασιλέως [l] ἀποτεθησαυρισμένον, ὡς ἀνδράσιν ἀρκεῖν μυρίοις, ἀργός τε σίδηρος, καὶ χαλκὸς, ἔτι δὲ καὶ μόλυβδος, ἅτε δὴ τῆς παρασκευῆς ἐπὶ μεγάλαις αἰτίαις γενομένης. λέγεται γὰρ [m] ἑαυτῷ τὸν Ηρώδην τοῦτο τὸ φρούριον εἰς [n] ἀποφυγὴν ἑτοιμάζειν, διπλοῦν ὑφορώμενον κίνδυνον. τὸν μὲν παρὰ τοῦ πλήθους τῶν Ιουδαίων, μὴ καταλύσαντες ἐκεῖνον, τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλέας ἐπὶ τὴν ἀρχὴν καταγάγωσι· [o] τὸν μείζω δὲ καὶ χαλεπώτερον ἐκ τῆς βασιλευούσης Αἰγύπτου Κλεοπάτρας. αὕτη γὰρ τὴν αὑτῆς γνώμην οὐκ ἐπεῖχεν, ἀλλὰ πολλάκις Αντωνίῳ λόγους προσέφερε, τὸν μὲν Ηρώδην ἀνελεῖν ἀξιοῦσα, χαρίσασθαι δ' αὐτῇ τὴν βασιλείαν τῶν Ιουδαίων [p] δεομένη. καὶ μᾶλλον ἄν τις ἐθαύμασεν, ὅτι μηδέπω τοῖς προστάγμασιν Αντώνιος ὑπηκηκόει, κακῶς ὑπὸ τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος δεδουλωμένος, οὐχ ὅτι περὶ τοῦ μὴ χαρίσασθαι προσεδόκησε. διὰ τοιούτους μὲν φόβους Ηρώδης Μασάδαν κατασκευασάμενος, ἔμελλε Ρωμαίοις ἀπολείψειν ἔργον τοῦ πρὸς Ιουδαίους πολέμου τελευταῖον.

ε'. Επεὶ γὰρ ἔξωθεν ἤδη περιτετειχίκει πάντα τὸν τόπον ὁ τῶν Ρωμαίων, ὡς [q] προείπομεν, ἡγεμὼν, καὶ τοῦ μή τινα ἀποδρᾶναι πρόνοιαν ἐπεποίητο τὴν ἀκριβεστάτην, ἐνεχείρει τῇ πολιορκίᾳ, μόνον εὑρὼν ἕνα τόπον, ἐπιβολὴν χωμάτων δέξασθαι δυνάμενον. μετὰ γὰρ τὸν διατειχίζοντα πύργον τὴν ἀπὸ τῆς δύσεως ὁδὸν ἄγουσαν εἴς τε τὸ βασίλειον καὶ τὴν ἀκρώρειαν, ἦν τις ἐξοχὴ πέτρας εὐμεγέθης τῷ πλάτει καὶ πολὺ προκύπτουσα, τοῦ δ' ὕψους τῆς Μασάδας τριακοσίους πήχεις ὑποκάτω. Λευκὴν δ' αὐτὴν ὠνόμαζον. ἐπὶ ταύτην οὖν ἀναβὰς, καὶ κατασχὼν αὐτὴν ὁ Σίλβας ἐκέλευσε τὸν στρατὸν χοῦν ἐπιφέρειν. τῶν δὲ προθύμως καὶ μετὰ πολλῆς χειρὸς [r] ἐρ-

tum haberent qui fontibus utuntur. Via autem fossa è regia in verticem summum ducebat, forinsecus non apparens. Sed nec viæ manifestæ facile usui erant hostibus. Nam orientalis quidem, natura, ut supra memoravimus, est inaccessa: occidentalem vero magna in angustia posita turri intersepsit, non minore mille cubitorum spatio ab arce distante, quæ neque transiri potuit, neque facile capi. Insuper & iis qui sine metu incederent exitu erat difficilis. Atque ita quidem adversus hostiles impetus natura pariter ac manuum opera munitum erat castellum.

Annona in annum centesimum conservata.

4. Intus autem repositi apparatus magis adhuc miranda est copia luculenta ejusque diuturnitas. Nam & frumenti multum erat reconditum & quod in longum tempus sufficeret; vinumque multum erat & oleum: quin & cujusque leguminis fructus, & palmulæ coacervatæ. Universa autem reperiebat Eleazarus, cum sicariis castello per dolum potitus, matura, nihilque recens depositis deteriora, quanquam fere ex quo parata erant ad excidium à Romanis illatum centum annorum tempus agebatur. Quinetiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendêre. Si quis autem causam diuturnitatis auram esse existimet, *profecto* non erraverit, quòd arcis altitudine ab omni terrena ac fœculenta mixtura sit remota. Insuper & omne genus armorum vis ingens inventa est, à rege recondita, quæ x. virorum millibus sufficerent, ferrumque infectum, & æs, prætereaque plumbum: scilicet ut magnis de causis factum crederes apparatum. Ajunt enim Herodem id ipsum castellum sibi ad refugium paravisse, duplex periculum suspicantem: unum quidem à Judæorum populo, ne se deposito illos qui antea reges fuerant ad principatum reduceret: alterum vero majus & atrocius à Cleopatra regina Ægypti. illa enim voluntatem suam non celabat, sed cum Antonio sæpe verba faciebat, postulans ut Herodes interficeretur, sibique regnum Judæorum donari obsecrans. Et magis quis miraretur, quod nunquam ejus imperio paruerit Antonius, male ipsi præ amore mancipatus, quam non donaturum esse *crederet & exspectaret*. Propter hujusmodi quidem timores cum Herodes *ita* exstruxisset Masadam, ea re fiebat ut Romanis id bello contra Judæos opus extremum relinqueret.

Herodis pericula.

Belli Judaici finis.

Silva obsidet Masadam.

5. Quum enim *Silva* dux Romanorum foris jam locum omnem muro circundedisset, sicut supra diximus, & ne quis effugeret diligentiam & curam maximam adhibuisset, oppugnationi manum admovebat, uno tantum loco reperto qui aggerem excitari sineret. Nam post eam turrim, quæ iter ab ocidente, quod ad regiam summumque verticem duceret, præcludebat, erat quædam saxi eminentia bene magna latitudine & simul * prominens, celsitudine autem Masadæ trecentis cubitis inferior. illam vero Leucen appellabant. Hanc igitur Silva ubi ascendit & occupavit, milites terram aggerere & *exstruere* jussit. Illis autem alacri animo & magna manu operanti-

b Τῶν ἐκ πηγῶν] Τῶν ἐκ τῆς *Big.* Forsan τοῖς ἐκ π.

c Ανεφήρετο,] Ανέφερεν *Big.*

d Αποκειμένων παρασκευῶν] Παρακειμένων *Big.* & *Voss.*

e Πολὺς καὶ πολὺν] Illa πολὺς καὶ è *Codd. MSS.* & *Rufini* versione.

f Αρκεῖν] εἰπεῖν *Rost.*

g Εσεσώρευντο.] Ita cum *MSS.* ἐπεσώρευντο in *Editis*, si quis malit ἐπεσεσώρευντο, per me licet.

h Γενόμενος,] Γεγεννημένοι *Big.*

i Εκατὸν ἦν χρόνος ἐτῶν.] Εκατοστὸς *Big. Plin. lib. XI.* jecur maximè vetustatis patiens, centum durare annos obsidionum exempla ostendunt. *Philo* Βελοπ. VII. l. V. p. 86. ὀρθῶς δὲ ἔχει δημοσίᾳ καὶ κατὰ τὰς ἰδίας οἰκίας ἀποκεῖσθαι ἄλλα τῶν ἀσήπτων &c. vid. *Epict. de loco Plinii* explicato, post *veteres Tacticos è Typ.* Reg. p. 365. SPANH.

k Περιλειφθέντας] Ita in *MSS.* & *Ruf.* περιληφθέντας in *Editis.*

l Αποτεθησαυρισμένον,] Αποτεθησαυρισμένων *Big.* & *Voss.*

m Εαυτῷ] Αὐτῷ *Big.* & *Voss.*

n Αποφυγὴν ἑτοιμάζειν,] Ita in *MSS.* & *Rufini* versione. antea erat ὑποδοχήν.

o Τὸν μείζω δὲ] Τὸ μεῖζον *Big.*

p Δεομένη.] Sic *MSS.* δεομένους in *Editis.*

q Προείπομεν,] Προείπαμεν *Big.* & *Voss.*

r Εργασαμένων,] Εργαζομένων *Big.* & *Voss.*

* Porrecta, *Ruf.*

rantibus, solidus ad cubitos CC. erectus est agger, non tamen spatii modus aut satis firmus aut sufficiens ascensûs machinis videbatur: sed super eum tribunal, constructis saxis ingentibus, factum est, altum itemque latum cubitis L. Erat autem & aliarum machinarum fabrica illis assimilis, quas primo quidem Vespasianus, postea vero Titus ad oppida oppugnanda excogitavit: & turris LX. cubitorum effecta est, tota ferro munita, unde Romani multis scorpionibus & balistis cito eos repulêre qui è muro pugnabant, & capita exserere prohibuerunt. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silva crebro murum pulsari jubet: ac vix quidem illum, licet partem ejus perfregerit, funditus evertit. Occupant autem sicarii alium intus murum idque celeriter ædificare, qui nihil simile à machinis passurus erat. illum enim ut mollis esset & ictuum impetum vehementem posset laxare, in hunc modum construxerunt. * Trabes ingentes perpetuas in longitudinem, alias aliis quà sectæ erant conjungebant. Bini autem ordines erant paribus intervallis distantes inter se tantum, quanta esset muri latitudo; inque medium spatium terram ingerebant. Ne vero crescente cumulo terra deflueret, aliis transversis trabibus *priores* in longitudinem positas revinciebant. Erat ergo istiusmodi opus quidem ædificio non absimile. Machinarum vero ictus ei quod cedebat illati debilitabantur, & ex concussione desidente materia firmiorem reddebant fabricam. Cum hoc animadvertisset Silva, igne facilius murum captum iri existimavit, militibusque præcepit ut crebras faces ardentes jacularentur. Tum murus, quippe magna ex parte ligneus, ignem cito concepit; & usque ad imum sui laxitate accensus magnam flammam edidit. Et principio quidem cum ignis erumperet, boreas spirans Romanis erat horribilis: superne enim se deflectens flammam in eos ferebat. adeo ut *de rebus suis* fere desperarint, quasi jam conflagraturæ essent machinæ. Postea vero flatu derepente mutato veluti divina providentia, auster excitatus multa vi flammam ad murum rejecit, jamque totus à summo ad imum ardebat. Et Romani quidem Dei freti auxilio ad castra læti revertuntur, eo animo ut hostes postridie aggrederentur: & nocte vigilias cura majori agebant, ne quis eorum clam aufugeret.

Eleazari ad suos oratio, qua suadet illis ut se suis manibus conficiant, priusquam capiantur à Romanis.

6. Veruntamen neque ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neque alii cuiquam permissurus erat ut fuga evaderet. Murum autem igne quidem consumptum videns, alium vero nullum salutis modum neque virtutis excogitans; sed his quæ Romani in se liberosque suos & conjuges facturi essent, si vicissent, ante oculos positis, de morte omnium deliberavit. idque ex præsentibus potissimum ratus, validioris animi sociis *vesperi* congregatis, hujusmodi verbis ad facinus eos incitabat. „Cum olim nos statuerimus, „ viri fortes, neque Romanis neque cuiquam

γασαμένων, στερεὸν εἰς διακοσίους πήχεις ὑψώθη τὸ χῶμα, οὐ μὴν οὔτε βέβαιον οὔτε αὔταρκες ἐδόκει τοῦτο τὸ μέτρον εἶναι τοῖς μηχανήμασιν εἰς [s] ἐπιβάθραν, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ [t] βῆμα λίθων μεγάλων [v] συνηρμοσμένων ἐποιήθη, πεντήκοντα πηχῶν εὖρός τε καὶ ὕψος. ἦν δὲ ἄλλων τε μηχανημάτων ἡ κατασκευὴ παραπλησία τοῖς ὑπὸ μὲν Οὐεσπασιανοῦ πρότερον, μετὰ ταῦτα δ' ὑπὸ Τίτου πρὸς τὰς πολιορκίας [x] ἐπινοηθεῖσι, καὶ πύργος ἑξηκοντάπηχυς [y] συνετέθη, σιδήρῳ καταφραγμένος ἅπας, ἐξ οὗ πολλοῖς ὀξυβέλεσι καὶ πετροβόλοις βάλλοντες οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους μαχομένους ταχέως ἀνέστειλαν, καὶ [z] προκύπτειν ἐκώλυσαν. ἐν ταὐτῷ δὲ καὶ κριὸν ὁ Σίλβας μέγαν κατασκευασάμενος, συνεχεῖς ποιεῖσθαι κελεύσας τῷ τείχει τὰς ἐμβολὰς, μόλις μὲν, ἀλλ' οὖν ἀναῤῥήξας τι μέρος αὐτοῦ, κατήρειψε. φθάνουσι δ' οἱ σικάριοι ταχέως ἔνδοθεν οἰκοδομησάμενοι τεῖχος ἕτερον, ὃ μηδ' ὑπὸ τῶν μηχανημάτων ἔμελλεν ὅμοιόν τι πείσεσθαι· μαλακὸν γὰρ αὐτὸ καὶ τὴν σφοδρότητα τῆς ἐμβολῆς ὑπεκλύειν δυνάμενον, τοιῷδε τρόπῳ κατεσκεύασαν. δοκοὺς μεγάλας ἐπὶ μῆκος [a] προσεχεῖς ἀλλήλαις κατὰ τὴν τομὴν συνέθησαν. δύο δ' [b] ἦσαν στίχοι παράλληλοι τοσοῦτον διεστῶτες, ὅσον εἶναι πλάτος τείχους, καὶ μέσον ἀμφοῖν τὸν χοῦν [c] ἐνεφόρουν. ὅπως δὲ μὴ ὑψουμένου τοῦ χώματος ἡ γῆ διαχέοιτο, πάλιν ἑτέραις δοκοῖς [d] ἐπικαρσίαις τὰς κατὰ μῆκος κειμένας διέδεον. ἦν οὖν ἐκείνοις μὲν οἰκοδομίᾳ τὸ ἔργον παραπλήσιον. τῶν μηχανημάτων δ' αἱ πληγαὶ φερόμεναι πρὸς [e] εἰκὸς ἐξελύοντο, καὶ τῷ σάλῳ συνιζάνον ἐποίουν αὐτὸ στεριφώτερον. τοῦτο συνιδὼν ὁ Σίλβας, πυρὶ μᾶλλον αἱρήσειν [f] ἐνόμισε τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς στρατιώταις προσέταττε λαμπάδας αἰθομένας ἀθρόους εἰσακοντίζειν. τὸ δ', οἷα δὴ ξύλων τὸ πλέον πεποιημένον, ταχὺ τοῦ πυρὸς ἀντελάβετο, καὶ τῇ χαυνότητι πυρωθὲν διὰ βάθους φλόγα πολλὴν ἐξεπύρσευσεν. ἀρχομένου μὲν [g] οὖν ἔτι τοῦ πυρὸς βοῤῥᾶς ἐμπνέων τοῖς Ῥωμαίοις φοβερὸς ἦν· ἄνωθεν γὰρ ἀποστρέφων ἐπ' ἐκείνους ἤλαυνε τὴν φλόγα. καὶ σχεδὸν ἤδη τῶν μηχανημάτων ὡς συμφλεγησομένων, ἀπεγνώκεσαν. ἔπειτα δ' αἰφνίδιον νότος μεταβαλὼν καθάπερ ἐκ δαιμονίου προνοίας, καὶ πολὺς ἐναντίος πνεύσας, τῷ τείχει φέρων αὐτὴν προσέβαλε, καὶ πᾶν ἤδη διὰ βάθους ἐφλέγετο. Ῥωμαῖοι μὲν οὖν τῇ παρὰ τοῦ Θεοῦ συμμαχίᾳ κεχρημένοι, χαίροντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἀπηλλάττοντο, μεθ' ἡμέραν ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις διεγνωκότες· καὶ τὰς φυλακὰς νύκτωρ ἐπιμελεστέρας ἐποιήσαντο, μή τινες αὐτῶν λάθωσιν ἀποδράντες.

ϛ'. Οὐ μὴν οὔτ' αὐτὸς Ἐλεάζαρος ἐν νῷ δρασμὸν ἔλαβεν, οὔτ' ἄλλῳ τινὶ τοῦτο ποιεῖν ἔμελλεν ἐπιτρέψειν. ὁρῶν δὲ τὸ μὲν τεῖχος ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀνακαιόμενον, ἄλλον δ' οὐδένα σωτηρίας τρόπον οὐδ' ἀλκῆς ἐπινοῶν, ἃ δὲ ἔμελλον Ῥωμαῖοι δράσειν αὐτοὺς καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας αὐτῶν, εἰ κρατήσειαν, ὑπ' ὀφθαλμοὺς [h] αὐτῶν τιθέμενος, θάνατον κατὰ πάντων ἐβουλεύσατο. καὶ [i] τοῦτο κρίνας ἐκ τῶν παρόντων ἄριστον, τοὺς ἀνδρωδεστάτους τῶν ἑταίρων συναγαγὼν, τοιούτοις ἐπὶ τὴν πρᾶξιν λόγοις παρεκάλει. „Πάλαι διεγνωκότας ἡμᾶς, „ ἄνδρες ἀγαθοὶ, μήτε Ῥωμαίοις, μήτ' ἄλλῳ τινὶ δου- „ λεύειν

s Επιβάθραν,] Vide Il. *Ez. Spanhemium* ad *Callimachi* Hymnum *in Delum*, v. 22. HUDS. ἀντ' ἐπιβαθρῶν *Callimach. Hymn. in Del.* v. 22. Vid. infr. c. 9. §. 2. SPANH.

t Βῆμα] Abest a *Rost*.

v Συνηρμοσμένων ἐποιήθη,] Ita *Big. Voss.* & *Ruf.* συνηρμοσμένον in *cæteris*.

x Επινοηθεῖσι,] Ita *Big. Bod.* & *Voss.* ἐπινοηθεῖσα in *Editis Aliisque*.

y Συνετέθη,] Συνετελέσθη *Vat.* & *Rhed.* ἐτελέσθη *Rost*.

z Προκύπτειν] προκόπτειν *Rost*.

a Προσεχεῖς] Διηνεκεῖς vel συνεχεῖς. Confer *Josephum* in l. 3. *de bello*, c. 7. §. 19. post γέῤῥοις τε & *Cæsarem* in *Commentariis*. l. 7. c. 23.

b Ησαν στίχοι παράλληλοι] Ηκαν τούτων στίχοι *Big. Vat.* & *Voss.*

c Ενεφόρουν.] Ita *Big. Vat.* & *Voss.* ἀνεφόρουν in *Editis*. συνεφόρουν *Zonar*.

d Επικαρσίαις] Conf. supr. lib. 3. c. 5. §. 1. seq. SPANH.

e Εἰκὸς ἐξελύοντο,] Forsan εἶκον, aut εἰκτικόν.

f Ενόμισε] Ενόμιζε *Big. Vat. Rhed.* & *Voss.*

g Οὖν ἔτι] Illud οὖν non agnoscunt *Big.* & *Voss.*

h Αὐτῶν τιθέμενος,] Ita cum *MSS.* αὐτῷ in *Editis*.

i Τοῦτο κρίνας] Ita *Big. Voss.* & *Ruf.* τοῦτον in *reliquis*.

* Trabes proceritate magnas & qua sectæ sunt continentes composuêre, *Ruf.*

k Ol-

,, λεύειν ἢ Θεῷ, μόνος γὰρ [k] οὗτος ἀληθής ἐστι καὶ δί-
,, καιος ἀνθρώπων δεσπότης, ἥκει νῦν καιρὸς, ἐπα-
,, ληθεῦσαι κελεύων τὸ φρόνημα τοῖς ἔργοις. πρὸς ὃν
,, [l] ἑαυτοὺς μὴ καταισχύνωμεν, πρότερον μηδὲ δουλείαν
,, ἀκίνδυνον ὑπομείναντες, νυνὶ δὲ μετὰ δουλείας ἑλόμενοι
,, τιμωρίας ἀνηκέστους, εἰ ζῶντες ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐσό-
,, μεθα. πρῶτοί τε γὰρ πάντων ἀπέστημεν, καὶ πολε-
,, μοῦμεν αὐτοῖς τελευταῖοι. νομίζω δὲ καὶ παρὰ Θεοῦ
,, ταύτην ἡμῖν δεδόσθαι χάριν, τοῦ δύνασθαι καλῶς καὶ
,, ἐλευθέρως ἀποθανεῖν, ὅπερ ἄλλοις οὐκ ἐγένετο παρ'
,, ἐλπίδα κρατηθεῖσιν. ἡμῖν δὲ ὑπόδηλος μέν ἐστιν ἡ
,, γενησομένη μεθ' ἡμέραν ἅλωσις· ἐλευθέρα δ' ἡ τοῦ γεν-
,, ναίου θανάτου μετὰ τῶν φιλτάτων αἵρεσις. οὔτε γὰρ
,, [m] τοῦτο ἀποκωλύειν οἱ πολέμιοι δύνανται πάντως εὐ-
,, χόμενοι ζῶντας ἡμᾶς παραλαβεῖν, οὔθ' ἡμεῖς ἐκείνους
,, ἔτι νικᾶν μαχόμενοι. ἔδει μὲν γὰρ εὐθὺς, ἴσως ἐξ ἀρ-
,, χῆς, ὅτε τῆς ἐλευθερίας ἡμῖν ἀντιποιεῖσθαι θελήσασι
,, πάντα καὶ παρ' ἀλλήλων ἀπέβαινε χαλεπὰ καὶ
,, παρὰ τῶν πολεμίων χείρω, τῆς τοῦ Θεοῦ γνώμης στοχά-
,, ζεσθαι, καὶ γινώσκειν ὅτι τὸ πάλαι φίλον αὐτῷ φῦ-
,, λον Ἰουδαίων [n] ἀπωλείᾳ κατέγνωστο. μένων γὰρ εὐ-
,, μενὴς ἢ μετρίως γοῦν ἡμῖν ἀπηχθημένος, οὐκ ἂν το-
,, σούτων μὲν ἀνθρώπων περιεῖδεν ὄλεθρον, προήκατο δὲ
,, τὴν ἱερωτάτην [o] αὐτοῦ πόλιν πυρὶ καὶ κατασκαφαῖς
,, πολεμίων. ἡμεῖς δ' ἄρα καὶ μόνοι τοῦ παντὸς Ἰουδαίων
,, γένους ἠλπίσαμεν περιέσεσθαι τὴν ἐλευθερίαν [p] φυλά-
,, ξαντες, ὥσπερ ἀναμάρτητοι πρὸς τὸν Θεὸν γενόμε-
,, νοι, καὶ μηδεμιᾶς μετασχόντες [q] ἁμαρτίας, οἳ καὶ τοὺς
,, ἄλλους ἐδιδάξαμεν; τοιγαροῦν ὁρᾶτε πῶς ἡμᾶς
,, ἐλέγχει μάταια προσδοκήσαντας, κρείττονα τῶν ἐλ-
,, πίδων τὴν ἐν τοῖς δεινοῖς ἀνάγκην [r] ἐπαγαγών. οὔτε
,, γὰρ ἡμᾶς ἡ τοῦ φρουρίου φύσις ἀνάλωτος οὖσα πρὸς
,, σωτηρίαν [s] ὠφέληκεν, ἀλλὰ καὶ τροφῆς ἀφθονίαν καὶ
,, πλῆθος ὅπλων, καὶ τὴν ἄλλην ἔχοντες παρασκευὴν
,, περιττεύουσαν, ὑπ' αὐτοῦ περιφανῶς τοῦ Θεοῦ τὴν ἐλ-
,, πίδα τῆς σωτηρίας ἀφῃρήμεθα. τὸ γὰρ πῦρ, εἰς
,, τοὺς πολεμίους φερόμενον, οὐκ αὐτομάτως ἐπὶ τὸ
,, κατασκευασθὲν τεῖχος ὑφ' ἡμῶν [t] ἀνέστρεφεν· ἀλλ'
,, ἔστι ταῦτα χόλος πολλῶν ἀδικημάτων, ἃ μα-
,, νέντες εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐτολμήσαμεν, ὑπὲρ ὧν
,, [v] μὴ τοῖς ἐχθίστοις Ῥωμαίοις δίκας, ἀλλὰ τῷ Θεῷ
,, δι' ἡμῶν αὐτῶν ὑπόσχωμεν. αὗται δ' εἰσὶν ἐκείνων
,, μετριώτεραι. θνησκέτωσαν γὰρ γυναῖκες ἀνύβριστοι,
,, καὶ παῖδες δουλείας ἀπείρατοι, μετὰ δ' αὐτοὺς ἡμεῖς
,, εὐγενῆ χάριν ἀλλήλοις παράσχωμεν, καλὸν ἐντά-
,, φιον τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες. πρότερον δὲ καὶ τὰ
,, χρήματα καὶ τὸ φρούριον πυρὶ διαφθείρωμεν. λυπη-
,, θήσονται [x] γὰρ Ῥωμαῖοι, σαφῶς οἶδα, μήτε τῶν ἡμε-
,, τέρων σωμάτων κρατήσοντες, καὶ τοῦ κέρδους ἁμαρ-
,, τόντες. τὰς τροφὰς μόνας ἐάσωμεν. αὗται γὰρ
,, ἡμῖν τεθνηκόσι μαρτυρήσουσιν, ὅτι μὴ δι' ἔνδειαν
,, ἐκρατήθημεν· ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς διέγνωμεν,
,, θάνατον [y] εἱλάμεθα πρὸ δουλείας.

ζ'. Ταῦτα Ἐλεάζαρος ἔλεγεν, οὐ μὴν κατ' αὐτὸ ταῖς γνώμαις προσέπιπτε τῶν παρόντων. ἀλλ' οἱ μὲν ἔσπευδον ὑπακούειν, καὶ μόνον οὐχ ἡδονῆς [z] ἐνεπίπλαντο, καλὸν εἶναι τὸν θάνατον νομί-

,, alii nisi Deo servire, is enim solus est verus &
,, justus hominum dominus, nunc tempus adest
,, quod factis animi magnitudinem probare jubeat.
,, in quo ne nosmet dehonestemus, antea servitu-
,, tem non sine periculo passi, nunc vero cum
,, servitute intolerabiles pœnas subituri, si vivi in
,, Romanorum potestatem redigamur. Nam &
,, omnium primi *ab illis* defecimus, & novissimi
,, adversus eos bellum gerimus. Quin & hanc
,, nobis à Deo gratiam datam existimo, ut bene
,, ac libere possimus mori, quod aliis non conti-
,, git præter spem superatis. Nobis autem pro cer-
,, to quidem prima luce futurum est excidium:
,, at libera est strenuæ mortis optio una cum cha-
,, rissimis. nec enim prohibere id hostes possunt,
,, quibus omnino in votis est nos vivos abduce-
,, re; neque nos illos jam valemus pugnando su-
,, perare. Nam fortasse quidem ab initio statim
,, (quando libertatem defendere cupientibus om-
,, nia & à nobis ipsis acerba & pejora *adhuc* ab
,, hostibus eveniebant) de Dei voluntate conje-
,, cisse oportebat & scivisse, quod chara ei quon-
,, dam Judæorum gens damnata esset ad interi-
,, tum. nam manens propitius, vel saltem nobis
,, leviter infensus, nunquam tantorum quidem
,, hominum perniciem insuper habuisset, urbem-
,, que sibi sacratissimam tradidisset hostibus ut in-
,, cendio periret & funditus dirueretur. Nos au-
,, tem soli scilicet ex omni Judæorum genere *cala-*
,, *mitati* superstites fore etiam speravimus libertate
,, servata, quasi in Deum non omnino deliquisse-
,, mus, nulliusque culpæ participes fuissemus,
,, qui & aliis idem suadere operam dedimus? Ita-
,, que videtis quemadmodum nos vana exspectasse
,, redarguit *Deus*, * nobis mala ferendi patiendi-
,, que necessitatem, spe nostra potentiorem, in-
,, ferens. Nec enim nobis castelli, utpote inex-
,, pugnabilis, natura quicquam profuit ad salu-
,, tem: sed & alimentorum copiam & armorum
,, multitudinem, aliamque habentes apparatûs
,, abundantiam, ab ipso Deo manifeste salutis spe
,, exuimur. quippe ignis, qui ferebatur in ho-
,, stes, non sponte sua in murum à nobis exstru-
,, ctum revertebatur: sed hæc ab ira *Dei* in nos
,, *excitata* ob multas injurias, quas furore capti
,, contra gentiles ausi sumus; pro quibus pœnas
,, *quæso* non Romanis inimicissimis, sed per nos-
,, met ipsos Deo solvamus. istæ enim illis mode-
,, ratiores sunt. Moriantur enim conjuges ab in-
,, juria vacuæ, liberique servitutis expertes: post
,, illos autem in nosmet generosum beneficium
,, mutuo conferamus, servata libertate unde pul-
,, chram habebimus sepulturam. Prius tamen &
,, pecuniam & castellum igne exuramus. Mœre-
,, bunt enim Romani, certe scio, si corpora no-
,, stra non occupaverint, & *omni* spe prædæ exci-
,, derint. Alimenta sola relinquamus. hæc enim
,, nobis erunt testimonio mortuis, quod non pe-
,, nuria edomiti sumus: sed, ut ab initio statue-
,, ramus, mortem servitio prætulimus.

7. Hæc dicebat Eleazarus, non tamen omnes qui aderant super ea re mente consentiebant. Sed alii quidem ei obedire properabant, & propemodum voluptate complebantur, pulchram esse mortem existimantes.

k Οὗτος ἀληθής ἐστι] Αὐτὸς *Big.* & *Voss.*
l Ἑαυτοὺς μὴ καταισχύνωμεν,] Αὐτοὺς *Big. Vat.* & *Voss.*
m Τοῦτο ἀποκωλύειν] Ita *Big. Vat.* & *Ruf.* ταῦτ' in *Editis Aliisque.*
n Ἀπωλείᾳ] Ἀπώλειαν *Big.* & *Voss.* Abest in *Rost.*
o Αὐτοῦ πόλιν] Αὐτῷ *Big.* & *Voss.*
p Φυλάξαντες,] Φυλάξοντες *Big.* & *Voss.*
q Ἁμαρτίας,] Illud ἁμαρτίας ex conjectura insertum. Simile quid agnovisse videtur *Ruf.* qui vertit, *nulliusque culpæ participes.*
r Ἐπαγαγών.] Ἐπάγων *Big.* & *Voss.*
s Ὠφέληκεν,] Ὠφέλησεν *Bod.*
t Ἀνέστρεφεν·] Ἀνέστρεψεν *Big. Bod. Vat.* & *Voss.*
v Μὴ τοῖς] καὶ τοῖς *L. B.*
x Γὰρ Ῥωμαῖοι,] Illud γὰρ deest *Vat.*
y Εἱλάμεθα] Est qui malit εἱλόμεθα. ἑλόμενοι *Big.* & *Voss.*
z Ἐνεπίπλαντο,] Ἐπίμπλαντο *Vat.* ἐμπίπλαντο *Big. Bod.* & *Voss.*

* Fortiore nobis speratis rebus malorum necessitate illata, *Ruf.*

ſtimantes. Qui vero molliores erant, conjugum & familiarum miſericordia tenebantur: cumque plane ſuus cuique interitus ob oculos verſaretur, alius alium intuentes lachrymis indicabant, ſe nolle iſtiuſmodi conſilium ſequi. Hos ubi Eleazarus pavitare animadvertit, animiſque frangi ex rei deliberatæ magnitudine, pertimuit ne etiam eos qui fortiter quæ dixerat audiverant, ipſi ſimul effœminarent obſecrantes & lachrymantes. Itaque ab exhortatione non deſiſtit, ſed cum ſemet erexiſſet * multoque repleſſet ſpiritu, clariorem de animæ immortalitate exorſus eſt orationem, magnaque uſus exclamatione & oculis attentis flentes aſpiciens,

Altera Eleazari oratio eodem tendens.

„ Certe, inquit, plurimum deceptus eram, qui pu-
„ tarem viris fortibus in certamine pro libertate
„ ſuccurrere, quibus bene vivere aut *honeſte* mori
„ decretum eſt. Vos autem profecto ne cuilibet
„ quidem homini vel audacia vel virtute præſtatis,
„ qui etiam mala maxima effugituri mortem time-
„ tis; cum oporteret vos ſuper ea re neque cun-
„ ctari neque exſpectare monitorem. Olim enim
„ & à prima ſtatim rerum notitia conſtanter nos
„ docuerunt patrii ac ſacri ſermones, majorum
„ quoque noſtrorum factis & animis eos confir-
„ mantibus, quod vivere hominibus, non mori in
„ calamitatem cedit. nam mors quidem animabus
„ dans libertatem, in proprium purumque locum
„ eas diſcedere permittit, ubi futuræ ſunt ab omni
„ malo immunes. Quamdiu autem mortali corpori
„ vinctæ ſunt, ſimulque malis ejus opplentur, ve-
„ riſſime dicantur mortuæ, utpote quod parum
„ deceat divinum cum mortali ſociari. Eſto qui-
„ dem multum poſſe animam etiam corpori con-
„ junctam, quippe ſuum facit inſtrumentum ſenſu
„ præditum, dum ipſa non viſa in eo motum ciet,
„ atque actionibus ultra mortalem naturam prove-
„ hit. Veruntamen cum pondere, eam in terram
„ deprimente, eique appenſo liberata, proprium lo-
„ cum recepit, tunc vim beatam & undique libe-
„ ram ſortitur poteſtatem, humanorum oculorum,
„ ut ipſe Deus, aciem effugiens. nec enim quam-
„ diu in corpore eſt conſpicitur: ut quæ nemini
„ apparens accedat, neque rurſus cum recedit cui-
„ quam aſpectabilis eſt; unam quidem naturam
„ ipſa habens mutationis expertem, corpori autem
„ in cauſa quod in eo mutationes fiant. nam quod-
„ cunque anima attigerit hoc vivit atque viget,
„ unde vero digreſſa fuerit id ipſum flacceſcit &
„ moritur: adeo in ſe abunde habet immortalitatis.
„ Eorum autem quæ dico pro indicio ſit manife-
„ ſtiſſimo ſomnus, in quo animæ in ſe collectæ,
„ nuſquam eas diſtrahente corpore, jucundiſſi-
„ mam quidem agunt quietem, cum Deo vero
„ converſantes ex naturæ cognatione loca omnia
„ peragrant, & multa futura prædicunt. Quorſum
„ igitur mortem formidaremus, cum quietem in
„ ſomno diligimus? Quomodo non amentiæ ſit
„ vivendi libertatem affectantibus, ſibi eam invi-
„ dere perpetuam? Oportet quidem nos, domeſti-
„ cis inſtitutis imbutos, aliis præire voluntate ad
„ moriendum prompta. Attamen ſi fidem ab a-
„ lienigenis faciendam deſideremus, noſmet con-
„ vertamus ad ſapientiæ profeſſores inter Indos.
„ Illi enim viri boni vivendi quidem tempus,

ζοντες. τοὺς δ' αὐτῶν μαλακωτέρους γυναικῶν καὶ γενεᾶς οἶκτος εἰσῄει· πάντως δὲ καὶ τῆς ἑαυτῶν προδήλου τελευτῆς, [a] εἰς ἀλλήλους ἀποβλέποντες τοῖς δακρύοις τὸ μὴ βουλόμενον τῆς γνώμης ἐσήμαινον. τούτους ἰδὼν Ἐλεάζαρος ἀποδειλιῶντας, καὶ πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ βουλεύματος τὰς ψυχὰς ὑποκλωμένους, ἔδεισε μή ποτε καὶ τοὺς ἐρρωμένως τῶν λόγων ἀκούσαντας αὐτοὶ συνεκθηλύνωσι ποτνιώμενοι καὶ δακρύοντες. οὔκουν ἀνῆκε τὴν παρακέλευσιν, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐπεγείρας, καὶ πολλοῦ λήμματος πλήρης γενόμενος, λαμπροτέροις ἐνεχείρει λόγοις, [b] περὶ ψυχῆς ἀθανασίας, μέγα τε σχετλιάσας καὶ τοῖς δάκρυσιν ἀτενὲς ἐμβλέψας, „ ἦ πλεῖστον, εἶ-
„ πεν, ἐψεύσθην, νομίζων ἀνδράσιν ἀγαθοῖς τῶν ὑπὲρ
„ τῆς ἐλευθερίας ἀγώνων [c] συναιρεῖσθαι, ζῆν καλῶς ἢ
„ τεθνάναι διεγνωκόσιν. ὑμεῖς δ' ἦτε τῶν τυχόντων οὐδὲν
„ εἰς ἀρετὴν οὐδ' εἰς εὐτολμίαν διαφέροντες, οἵγε
„ καὶ τὴν ἐπὶ μεγίστων ἀπαλλαγῇ κακῶν φοβεῖσθε
„ θάνατον· δέον ὑπὲρ τούτου μήτε μελλῆσαι, μήτε
„ σύμβουλον ἀναμεῖναι. πάλαι γὰρ εὐθὺς ἀπὸ τῆς
„ πρώτης αἰσθήσεως παιδεύοντες ἡμᾶς οἱ πάτριοι καὶ
„ θεῖοι λόγοι διετέλουν, ἔργοις τε καὶ φρονήμασι τῶν ἡ-
„ μετέρων προγόνων αὐτοὺς βεβαιούντων, ὅτι συμφορὰ
„ τὸ ζῆν ἐστιν ἀνθρώποις, οὐχὶ θάνατος. οὗτος μὲν
„ γὰρ ἐλευθερίαν διδοὺς ψυχαῖς, εἰς τὸν οἰκεῖον καὶ καθα-
„ ρὸν ἀφίησι τόπον ἀπαλλάσσεσθαι, πάσης συμ-
„ φορᾶς ἀπαθεῖς ἐσομένας. ἕως δ' εἰσὶν ἐν σώματι θνη-
„ τῷ δεδεμέναι, καὶ τῶν τούτου κακῶν [d] συναναπίπλανται,
„ τἀληθέστατον εἰπεῖν, τεθνήκασι· Κοινωνία γὰρ θείῳ πρὸς
„ θνητὸν ἀπρεπής ἐστι. μέγα μὲν οὖν δύναται ψυχὴ καὶ σώ-
„ ματι συνδεδεμένη· ποιεῖ γὰρ αὐτῆς ὄργανον αἰσθανόμενον
„ ἀοράτως αὐτὸ κινοῦσα, καὶ θνητῆς φύσεως περαιτέρω
„ προάγουσα ταῖς πράξεσιν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδὰν ἀπο-
„ λυθεῖσα τοῦ καθέλκοντος αὐτὴν βάρους ἐπὶ γῆν, καὶ
„ προσκρεμαμένου, χῶρον ἀπολάβῃ τὸν οἰκεῖον, τότε δὴ
„ μακαρίας ἰσχύος καὶ πανταχόθεν ἀκωλύτου μετέχει
„ δυνάμεως, ἀόρατος μένουσα τοῖς ἀνθρωπίνοις ὄμμασιν,
„ ὥσπερ αὐτὸς ὁ Θεός. οὐδὲ γὰρ ἕως ἐστὶν ἐν σώματι θεω-
„ ρεῖται· πρόσεισι γὰρ ἀφανῶς, καὶ μὴ βλεπομένη πάλιν
„ ἀπαλλάττεται, μίαν μὲν αὐτὴ φύσιν ἔχουσα τὴν
„ ἄφθαρτον, αἰτία δὲ σώματι γινομένη μεταβολῆς.
„ ὅτου γὰρ ἂν ψυχὴ προσάψηται, τοῦτο ζῇ καὶ τέθη-
„ λεν. ὅτου δ' ἂν ἀπαλλαγῇ, μαρανθὲν ἀποθνήσκει.
„ τοσοῦτον περίεστιν αὐτῇ ἀθανασίας. ὕπνος δὲ τεκμή-
„ ριον [e] ὑμῖν ἔστω τῶν λόγων [f] ἐναργέστατον, ἐν ᾧ
„ ψυχαὶ, τοῦ σώματος αὐτὰς [g] μὴ περισπῶντος,
„ ἡδίστην μὲν ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἐφ' ἑαυτῶν γενόμε-
„ ναι· Θεῷ δ' ὁμιλοῦσαι κατὰ συγγένειαν πάντῃ μὲν
„ ἐπιφοιτῶσι, πολλὰ δὲ τῶν ἐσομένων προθεσπίζουσι.
„ τί δὲ δεῖ δεδιέναι [h] θάνατον, τὴν ἐν ὕπνῳ γινομέ-
„ νην ἀνάπαυσιν ἀγαπῶντας; πῶς δὲ οὐκ ἀνόη-
„ τόν ἐστιν, τὴν ἐν τῷ ζῆν ἐλευθερίαν διώκοντας, τῆς
„ ἀϊδίου [i] φθονεῖν ἑαυτοῖς; ἔδει μὲν οὖν [k] ἡμᾶς, οἴκοθεν
„ πεπαιδευμένους, ἄλλοις εἶναι παράδειγμα τῆς πρὸς
„ θάνατον ἑτοιμότητος. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ τῆς παρὰ
„ τῶν ἀλλοφύλων δεόμεθα πίστεως, βλέψωμεν εἰς Ἰν-
„ δοὺς τοὺς σοφίαν [l] ἀσκεῖν ὑπισχνουμένους. ἐκεῖνοί τε
„ γὰρ ὄντες ἄνδρες ἀγαθοὶ, τὸν μὲν τοῦ ζῆν χρόνον,
„ ὥσπερ

a Εἰς ἀλλήλους ἀποβλέποντες] Ita ex *MSS.* εἴς τε ἀλλ. in *Editis.*
b Περὶ ψυχῆς ἀθανασίας,] Sic *Big. Voſſ.* & *Ruf.* περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας in *Editis Aliiſque.*
c Συναιρεῖσθαι,] Ita (cum *Cod. Busb.* in margine) legendum cenſui. & particulam ἢ in ſequentibus *disjunctive* non *comparative* accipiendam. antea erat συναιρεῖσθαι. *Rufinus* in hunc modum locum interpretatus eſt. *Plurimum opinione deceptus ſum, qui putarem viros fortes pro libertate certantes mori bene malle quam vivere.*
d Συναναπίπλανται,] Συναναπίμπλανται *Voſſ. Vat.* & *Bod.*

e Ὑμῖν] ἡμῖν *Roſt.*
f Ἐναργέστατον,] Ita ex *MSS.* ἐναργέστατος in *Editis.*
g Μὴ περισπῶντος,] Illud μὴ non agnoſcunt *Big.* & *Voſſ.*
h Θάνατον,] τὴν θάνατον *Roſt.*
i Φθονεῖν ἑαυτοῖς;] φθονοῦσιν αὐτοῖς *Roſt.*
k Ἡμᾶς,] Ὑμᾶς *Big. Bod.* & *Voſſ.* contra quam *Ruf.*
l Ἀσκεῖν] ἀσκεῖν de ſeverioris vitæ profeſſione SPANH.

* Al. *& argumenti ubertate ſe repleſſet.*

m Τῇ

„ ὥσπερ ἀναγκαίαν τινὰ [m] τῇ φύσει λειτουργίαν ἀκουσίως ὑπομένουσι. σπεύδουσι δὲ τὰς ψυχὰς ἀπολῦσαι τῶν σωμάτων, καὶ μηδενὸς αὐτοὺς [n] καλεπείγοντος κακοῦ, μηδὲ ἐξελαύνοντος, πόθῳ τῆς ἀθανάτου διαίτης, προλέγουσι μὲν τοῖς ἄλλοις, ὅτι μέλλουσιν [o] ἀπιέναι, καὶ ἔστιν ὁ κωλύσων οὐδείς· ἀλλὰ πάντες αὐτοὺς εὐδαιμονίζοντες, πρὸς τοὺς οἰκείους ἕκαστοι διδόασιν ἐπιστολάς. οὕτω βεβαίαν καὶ ἀληθεστάτην ταῖς ψυχαῖς τὴν μετ' ἀλλήλων [p] εἶναι δίαιταν πεπιστεύκασιν. οἱ δὲ, ἐπειδὰν [q] ἐπακούσωσι τῶν ἐντεταλμένων αὐτοῖς, πυρὶ τὸ σῶμα [r] παραδόντες, ὅπως δὴ καὶ καθαρωτάτην ἀποκρίνωσι τοῦ σώματος τὴν ψυχὴν, ὑμνούμενοι τελευτῶσι. ῥᾷον γὰρ ἐκείνους εἰς τὸν θάνατον οἱ φίλτατοι προπέμπουσιν, ἢ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων [s] ἕκαστος τοὺς πολίτας εἰς μηκίστην ἀποδημίαν· καὶ σφᾶς μὲν αὐτοὺς δακρύουσιν, ἐκείνους δὲ μακαρίζουσιν, ἤδη τὴν ἀθάνατον τάξιν ἀπολαμβάνοντας. ἆρ' οὖν οὐκ αἰδούμεθα χεῖρον Ἰνδῶν φρονοῦντες, καὶ διὰ τῆς ἑαυτῶν ἀτολμίας τοὺς πατρίους νόμους, οἳ πᾶσιν ἀνθρώποις εἰς ζῆλον ἥκουσιν, αἰσχρῶς ὑβρίζοντες; ἀλλ' εἴγε καὶ τοὺς ἐναντίους ἐξ ἀρχῆς λόγους ἐπαιδεύθημεν, ὡς ἄρα μέγιστον ἀγαθὸν ἀνθρώποις ἐστὶ τὸ ζῆν, συμφορὰ δ' ὁ θάνατος. ὁ γοῦν καιρὸς ἡμᾶς παρακαλεῖ φέρειν [t] εὐκαρδίως αὐτὸν, Θεοῦ γνώμῃ καὶ κατ' ἀνάγκας τελευτήσαντας. πάλαι γὰρ, ὡς ἔοικε, κατὰ τοῦ κοινοῦ παντὸς Ἰουδαίων γένους, ταύτην ἔθετο τὴν ψῆφον ὁ Θεός· ὥσθ' ἡμᾶς τοῦ ζῆν ἀπηλλάχθαι μὴ μέλλοντας αὐτῷ χρῆσθαι κατὰ τρόπον. μὴ γὰρ αὐτοῖς ὑμῖν ἀνάπτετε τὰς αἰτίας, μηδὲ χαρίζεσθε τοῖς Ῥωμαίοις, ὅτι πάντας ἡμᾶς ὁ πρὸς αὐτοὺς πόλεμος διέφθειρεν. οὐ γὰρ ἐκείνων ἰσχύϊ ταῦτα συνεβέβηκεν, ἀλλὰ κρείττων αἰτία γενομένη [v] τὸ νικᾶν ἐκείνοις δοκεῖν παρέσχηκεν. ποίοις γὰρ ὅπλοις Ῥωμαίων τεθνήκασιν οἱ Καισάρειαν Ἰουδαῖοι κατοικοῦντες· ἀλλὰ οὐδὲ μελλήσοντας αὐτοὺς ἐκείνων [x] ἀφίστασθαι, μεταξὺ δὲ τὴν ἑβδόμην ἑορτάζοντας, τὸ πλῆθος τῶν Καισαρέων ἐπιδραμὸν, μηδὲ [y] χεῖρας ἀνταίροντας ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις κατέσφαξαν, οὐδὲ αὐτοὺς Ῥωμαίους ἐντραπέντες, οἳ μόνους ὡς ἡμᾶς ἡγοῦντο πολεμίους τοὺς ἀφεστηκότας; ἀλλὰ φήσει τις ὅτι Καισαρεῦσιν ἦν ἀεὶ διαφορὰ πρὸς τοὺς παρ' αὐτοῖς, καὶ τοῦ καιροῦ λαβόμενοι τὸ παλαιὸν μῖσος ἀπεπλήρωσαν. τί οὖν τοὺς ἐν Σκυθοπόλει φῶμεν; ἡμῖν γὰρ [z] ἐκεῖνοι διὰ τοὺς Ἕλληνας πολεμεῖν ἐτόλμησαν, ἀλλ' οὐ μετὰ τῶν συγγενῶν [a] ἡμῶν Ῥωμαίους ἀμύνεσθαι. πολὺ τοίνυν ὤνησεν αὐτοὺς ἡ πρὸς ἐκείνους εὔνοια καὶ πίστις· ὑπ' αὐτῶν μέντοι [b] πανοικεσίᾳ πικρῶς κατεφονεύθησαν, ταύτης τῆς συμμαχίας ἀμοιβὴν ἀπολαβόντες. ἃ γὰρ ἐκείνους [c] ὑφ' ἡμῶν ἐκώλυσαν, ταῦθ' [d] ὑπέμειναν ὡς αὐτοὶ δρᾶσαι θελήσαντες. μακρὸν ἂν εἴη νῦν ἰδίᾳ περὶ ἑκάστων λέγειν. ἴστε γὰρ ὅτι τῶν ἐν Συρίᾳ πόλεων οὐκ ἔστιν ἥτις τοὺς παρ' αὐτῇ κατοικοῦντας Ἰουδαίους οὐκ ἀνῄρηκεν, ἡμῖν πλέον ἢ [e] Ῥωμαῖοι ὄντας πολεμίους. ὅπου γε Δαμασκηνοὶ μηδὲ πρόφασιν εὔλογον πλάσαι δυνηθέντες, φόνου μιαρωτάτου τὴν αὐτῶν πόλιν ἐνέπλησαν, ὀκτακισχι-

„ quasi necessarium quoddam naturæ ministerium, inviti obeunt: festinant autem animas corporum vinculis expedire; nulloque eos urgente aut exagitante malo, vitæ immortalis cupiditate aliis quidem se hinc discessuros esse prædicunt, nec est qui prohibeat quisquam; sed omnes beatos eos appellantes, ad familiares suos *defunctos* singuli aliquid in mandatis dant. ita certam verissimamque animabus esse inter se consuetudinem credidere. Ipsi autem mandatis acceptis igni tradunt corpora, ut ab omni mortali concretione puræ segregentur animæ, atque ita magna cum laude moriuntur. Facilius enim ad mortem eos amicissimi prosequuntur, quam aliorum hominum quisquam suos cives in longissimam peregrinationem *ituros*: & se quidem ipsos deflent, illos vero beatos prædicant, ut in immortalium ordinem jam receptos. Non ergo nos pudebit, si ab Indis sapientia superemur, propriaque ignavia leges patrias, quæ omnibus hominibus æmulandæ veniunt, turpiter dedecoremus? Verum esto quod contrariis institutis educti fuerimus, ut vitam summum esse bonum crederemus, mortem vero calamitatem; attamen tempus nos adhortatur eam bono animo ferre, ut qui Dei voluntate & ex necessitate morituri simus. Olim enim, ut verisimile est, contra Judæorum genus in universum hoc decretum tulit Deus; ut mortem oppeteremus, qui vita quemadmodum oportet non eramus usuri. Nam haud fas est vobismetipsis causas adscribere, neque Romanis concedere, quod nos *fere* omnes absumpserit bellum contra illos gestum. non enim ex viribus illorum ista acciderunt: sed causa fortior interveniens illis præstitit, ut vincere viderentur. Quibus enim Romanorum armis perempti erant, qui Cæsaream incolebant Judæi: quos tamen ne defecturos quidem ab illis, dum vero diem septimum celebrarent, aggressa Cæsareensium multitudo, non repugnantes cum conjugibus ac liberis mactaverunt, neque ipsos reveriti Romanos, qui tantummodo sicuti nos hostes judicabant qui defecerant? Sed dicet aliquis Cæsareensibus semper cum Judæis apud ipsos fuisse discordiam, captatoque opportuno tempore vetus odium exsaturasse. Quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiscum enim illi propter Græcos bellum gerere ausi sunt, ac non cum consanguineis nostris Romanos ulcisci. Multum igitur his profuit sua erga illos benevolentia ac fides: siquidem ab istis cum totis familiis acerbe trucidati erant, pro auxilio suo hanc gratiam consequuti. nam quæ illos à vobis pati prohibuerunt, hæc passi sunt, velut ea ipsi committere voluissent. Longum foret, si velim nunc separatim de singulis dicere. Nostis enim quod Syriæ civitatum nulla est, quæ non Judæos in ea habitantes occiderit, *eosque* nobis quam Romani magis inimicos. Siquidem Damasceni, cum ne causam quidem probabilem fingere potuissent, civitatem suam cæde maxime nefaria oppleverunt, „ octo-

m Τῇ φύσει] Illud τῇ è *Codd. MSS.*
n Καλεπειγοντος κακοῦ,] Επειγοντος *Big. Rost.* & *Voss.*
o Απιέναι,] Ita *Big.* & *Voss.* ἀπεῖναι in *Editis Aliisque.*
p Εἶναι δίαιταν πεπιστεύκασιν.] Εἶναι deest *Big.* & *Voss.*
q Επακούσωσι τῶν ἐντεταλμένων αὐτοῖς,] Ακούσωσι *Big. Rost.* & *Voss.*
r Παραδόντες,] Παραδιδόντες *Big.* & *Voss.*
s Εκαστος τοὺς πολίτας] Εκαστοι *Vat.*
t Εὐκαρδίως αὐτὸν,] Ita *Big. Vat.* & *Voss.* εὐκαρδίους in *Editis Aliisque.*
v Τὸ νικᾶν ἐκείνοις δοκεῖν παρέσχηκεν.] τὸ δοκᾶν ἐκνίκης παρέσχηκεν *Rost.*
x Αφίστασθαι,] Ita *Big.* & *Voss.* ἐφίστασθαι in *cæteris.*
y Χεῖρας] χειρῶν *Rost.*
z Εκεῖνοι] ἐκεῖ *MS. Lips.* & *Rost.*
a Ημῶν Ρωμαίους ἀμύνεσθαι.] Ita *Big.* & *Voss.* ὑμῶν in *reliquis.*
b Πανοικεσίᾳ] Conf. Antt. lib. 19. c. 2. §. 2. SPANH.
c Υφ' ἡμῶν ἐκώλυσαν,] Sic *MSS.* ἐφ' ἡμῶν in *Editis.* ἀφ' ἡμῶν *Gall.*
d Υπέμειναν] ὑπ' ἐκείνοις *Rost.*
e Ρωμαῖοι ὄντας πολεμίους.] Ita lego cum Cl. *Lowthio.* Ρωμαίοις in *Editis* & *MSS.* cum *Rufino*, qui vertit, *nobis quam Romanos* [*al. Romanis*] *plus inimicos.*

„ octodecim Judæorum millibus cum conjugibus ac familiis trucidatis. Eorum autem multitudinem plagis in Ægypto peremptorum LX. millium numerum excedere accipiebamus. Et iſti quidem fortaſſe in aliena terra, ubi nihil invenerant quod hoſtibus ſui in auxilium objicerent, ita mortem obierunt. iſtis vero, qui ſua in terra bellum contra Romanos ſuſceperunt, etiam omnibus unde firmæ victoriæ ſpem haberent nonne vires aderant? nam & arma & muri & caſtellorum ſtructuræ inexpugnabiles, atque indeterriti ſpiritus ad pericula pro libertate ſubeunda, cunctos ad defectionem fortius animarunt. Verum iſta cum ad breve tempus valuiſſent, noſque ad ſpem excitaſſent, majorum malorum viſa ſunt principium. Omnia enim capta erant, omniaque hoſtibus ſuccubuerunt, quaſi ut victoriam illis nobiliorem redderent, non in ſalutem eorum à quibus exſtructa erant apparata fuiſſent. Et in prælio quidem morientes beatos prædicari oportet, libertatem quippe defendentes, non prodentes, interiêre. Eorum vero multitudinis qui à Romanis ſubjugati erant quis non miſereatur? quiſve non, antequam eadem patiatur ac illi, mori properet? quorum quidam torti tamque igne quam verberibus cruciati periere; alii vero ſemeſi à beſtiis, ut illis in victum iterum objicerentur vivi, ſervati erant, ad riſum luſumque faciendum hoſtibus. Et illorum quidem miſerrimi habendi ſunt, qui adhuc vivunt; quibus mori non accidit, quod illis ſæpe optatum fuit. Ubi eſt autem illa magna civitas, gentis Judæorum univerſæ metropolis, tantis quidem murorum ſeptis munita, tot vero in mœnibus caſtella & magnas turres in propugnacula habens, bellique apparatum vix capiens, & tot hominum myriadas pro ipſa pugnantium complectens? Quid de ea factum eſt, quam Deum habitaſſe credidimus? Radicitus ex fundamentis evulſa eſt, & id ſolum ejus monumentum relictum, caſtra ſcilicet illorum à quibus exciſa eſt jam reliquiis ejus impoſita. Senes vero infelices templi cineribus aſſident, & paucæ mulieres ad turpiſſimam *pudoris* injuriam ab hoſtibus reſervatæ. Hæc ſecum reputans quis noſtrûm ſolem aſpicere ſuſtinebit, etiamſi vivere ſine periculo poſſit? Quis inimicus adeo patriæ, quis tam imbellis, aut parcus animæ, ut eum non pœniteat hucuſque vixiſſe? Atqui utinam omnes fuiſſemus mortui, priuſquam illam ſacram civitatem hoſtium manibus exſcindi videremus, priuſquam templum tanta impietate funditus erui. Sed quoniam ſpes non ignobilis nos lactavit, quod forte poterimus pro ea hoſtes ulciſci, nunc autem evanuit, & nos ſolos ſubdidit neceſſitati, pulchre mori feſtinemus: noſtrimet ipſi miſereamur & conjugum & liberorum, dum nobis licet nobiſmet ipſis miſericordiam adhibere. Ad mortem namque ipſi geniti ſumus, & quos ex nobis genuimus, eamque fugere ne fortunati quidem poſſunt: injuria vero & ſervitus & videre conjuges

„ λίους πρὸς τοῖς μυρίοις Ἰουδαίους ἅμα γυναιξὶ καὶ γενεαῖς ἀποσφάξαντες. τὸ δὲ ἐν Αἰγύπτῳ πλῆθος τῶν μετ' αἰκίας ἀνῃρημένων, ἓξ που μυριάδας ὑπερβαλεῖν ἐπυνθανόμεθα. κἀκεῖνοι μὲν ἴσως ἐπ' ἀλλοτρίας γῆς οὐδὲν ἀντίπαλον εὑράμενοι τοῖς πολεμίοις οὕτως ἀπέθανον. τοῖς δ' ἐπὶ τῆς οἰκείας τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον ἀραμένοις ἅπασί τε τὴν ἐλπίδα νίκης ἐχυρᾶς παρασχεῖν [g] δυνάμεων οὐχ ὑπῆρξε; καὶ γὰρ ὅπλα, καὶ τείχη, καὶ φρουρίων δυσάλωτοι κατασκευαί, καὶ φρόνημα πρὸς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κινδύνους [h] ἄτρεστον, πάντας πρὸς τὴν ἀπόστασιν ἐπέρρωσεν. ἀλλὰ ταῦτα πρὸς βραχὺν χρόνον ἀρκέσαντα καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἡμᾶς ἐπάραντα, μειζόνων ἀρχὴ κακῶν ἐφάνη. πάντα γὰρ ἥλω, καὶ πάντα τοῖς πολεμίοις ὑπέπεσεν, ὥσπερ εἰς τὴν ἐκείνων εὐκλεεστέραν νίκην, οὐκ εἰς τὴν τῶν παρασκευασαμένων σωτηρίαν εὐτρεπισθέντα. καὶ τοὺς μὲν ἐν ταῖς μάχαις ἀποθνήσκοντας εὐδαιμονίζειν προσῆκεν. ἀμυνόμενοι γὰρ καὶ τὴν ἐλευθερίαν οὐ προέμενοι τεθνήκασι. τὸ δὲ πλῆθος τῶν ὑπὸ Ῥωμαίοις γενομένων τίς οὐκ ἂν ἐλεήσειεν; ἢ τίς οὐκ ἂν ἐπειχθείη πρὸ τοῦ [i] ταὐτὰ παθεῖν ἐκείνοις ἀποθανεῖν; ὧν οἱ μὲν στρεβλούμενοι, καὶ πυρὶ καὶ μάστιξιν αἰκιζόμενοι, τεθνήκασιν. οἱ δ' ἀπὸ θηρίων [k] ἡμίβρωτοι πρὸς δευτέραν αὐτοῖς τροφὴν ζῶντες ἐφυλάχθησαν, γέλωτα καὶ παιδιὰν τοῖς πολεμίοις παρασχόντες. ἐκείνων μὲν οὖν ἀθλιωτάτους ὑποληπτέον τοὺς ἔτι ζῶντας, οἳ πολλάκις εὐχόμενοι τὸν θάνατον λαβεῖν οὐκ ἔχουσι. ποῦ δ' ἡ μεγάλη πόλις ἡ τοῦ παντὸς Ἰουδαίων γένους μητρόπολις, ἡ τοσούτοις μὲν [l] ἐρυμνὴ τειχῶν περιβόλοις, τοσαῦτα δ' αὐτῆς φρούρια καὶ μεγέθη πύργων προβεβλημένη, μόλις δὲ χωροῦσα τὰς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευάς, τοσαύτας δὲ μυριάδας ἀνδρῶν ἔχουσα τῶν ὑπὲρ αὐτῆς μαχομένων; ποῦ γέγονεν ἡμῖν ἡ τὸν Θεὸν ἔχειν οἰκιστὴν πεπιστευμένη; πρόρριζος ἐκ βάθρων ἀνήρπασται, καὶ μόνον αὐτῆς μνημεῖον [m] ὑπολέλειπται, τὸ τῶν ἀνῃρηκότων αὐτὴν στρατόπεδον, ἔτι τοῖς λειψάνοις ἐποικοῦν. πρεσβῦται δὲ δύστηνοι τῇ σποδῷ τοῦ τεμένους παρακάθηνται, καὶ γυναῖκες ὀλίγαι πρὸς ὕβριν αἰσχίστην ὑπὸ τῶν πολεμίων τετηρημέναι. ταῦτα τίς ἐν νῷ βαλλόμενος ἡμῶν καρτερήσει τὸν ἥλιον ὁρᾶν, [n] κἂν δύνηται ζῆν ἀκινδύνως; τίς οὕτω τῆς πατρίδος ἐχθρός, ἢ τίς οὕτως ἄνανδρος καὶ φιλόψυχος, ὡς μὴ καὶ περὶ τοῦ μέχρι νῦν ζῆσαι μετανοεῖν; ἀλλ' εἴθε πάντες ἐτεθνήκειμεν, πρὶν τὴν ἱερὰν ἐκείνην πόλιν χερσὶν ἰδεῖν κατασκαπτομένην πολεμίων, [o] πρὶν τὸν ναὸν τὸν ἅγιον οὕτως ἀνοσίως ἐξορωρυγμένον. ἐπεὶ δὲ ἡμᾶς οὐκ ἀγεννὴς ἐλπὶς ἐβουκόλησεν ὡς τάχα που δυνήσεσθαι πολεμίους ὑπὲρ αὐτῆς ἀμύνεσθαι, φροῦδος δὲ γέγονε νῦν, καὶ μόνους ἡμᾶς [p] ἐπὶ τῆς ἀνάγκης καταλέλοιπε, σπεύσωμεν καλῶς ἀποθανεῖν· ἐλεήσωμεν ἡμᾶς αὐτούς, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας, ἕως ἡμῖν ἔξεστι παρ' ἡμῶν αὐτῶν λαβεῖν τὸν ἔλεον. [q] ἐπὶ μὲν γὰρ θάνατον ἐγεννήθημεν, καὶ τοὺς ἐξ [r] αὐτῶν ἐγεννήσαμεν, καὶ τοῦτον οὐδὲ τοῖς εὐδαιμονοῦσιν ἔστι διαφυγεῖν. ὕβρις δὲ καὶ δουλεία, καὶ τὸ βλέπειν γυναῖκας

„ εἰς

f Ἐχυρᾶς] ἐχυροῖς ἕρκεσιν εἴργειν. Æſchyl. Perſ. v. 89. SPANH.

g Δυνάμεων οὐχ ὑπῆρξε;] Illud δυνάμεων è *Cod. Big.* & *Voſſ.* ipſe poſt ὑπῆρξε interrogationis notam poſui. Prius erat δυναμένοις, quod ſenſum commodum non fundit. Ex *Rufini* verſione (verbis iſtis expreſſa, *at omnibus qui domi cum Romanis bellum ſuſcepere nihil deerat eorum quæ ſpem totam poſſent præbere victoriæ*) eſt qui legendum cenſet, ἅπαντα τὰ τὴν ἐλπίδα νίκης ἐχυρὰν παρασχεῖν δυνάμενα ὑπῆρξε.

h Ἄτρεστον,] Ἄτρεπτον *Big.* & *Voſſ.*

i Ταὐτὰ παθεῖν ἐκείνοις ἀποθανεῖν;] Eo modo *Vat.* ταῦτα in *cæteris.*

k Ἡμίβρωτοι] ἡμίβρωτα Athenæus p. 95. C. & 681. E. SPANH.

l Ἐρυμνὴ] ἐρυμνοῖς *Roſt.*

m Ὑπολέλειπται,] ἀπολείπεται *Roſt.*

n Κἂν δύνηται] καὶ δύν. *MS. Lipſ.* SPANH.

o Πρὶν τὸν ναὸν τὸν ἅγιον] Πρὸ τοῦ τὸν ν. *Bod.*

p Ἐπὶ τῆς ἀνάγκης] Ita *Bod. Vat.* & *Rhed.* ὑπὸ in *Editis* Aliiſque. ἐπὶ τ. ἀν. *MS. Lipſ.* SPANH.

q Ἐπὶ μὲν γὰρ θάνατον ἐγεννήθημεν,] Sic in Pirke R. Eliezeris legitur הילודים למית והמתים להחיות nati ſumus ut moriamur, & morimur ut vivamus. REL.

r Αὐτῶν ἐγεννήσαμεν,] Ita ſcribendum cenſui. antea erat αὐτῶν.

, Δι.

„ εἰς αἰσχύνην ἀγομένας μετὰ τέκνων, οὐκ ἔστιν ἀνθρώποις κακὸν ἐκ φύσεως ἀναγκαῖον, ἀλλὰ ταῦτα διὰ τὴν αὐτῶν [s] δειλείαν ὑπομένουσιν, οἱ παρὸν πρὸ αὐτῶν ἀποθανεῖν μὴ θελήσαντες. ἡμεῖς δ' ἐπ' ἀνδρείᾳ μέγα φρονοῦντες Ῥωμαίων ἀπέστημεν, καὶ τὰ τελευταῖα νῦν ἐπὶ σωτηρίᾳ προκαλουμένων ἡμᾶς, οὐχ ὑπηκούσαμεν. [t] τίνι τοίνυν οὐκ ἔστιν ὁ θυμὸς αὐτῶν πρόδηλος, εἰ ζώντων ἡμῶν κρατήσουσιν. ἄθλιοι μὲν οἱ νέοι τῆς ῥώμης τῶν σωμάτων εἰς πολλὰς αἰκίας ἀρκέσοντες· ἄθλιοι δ' οἱ παρηβηκότες, φέρειν τῆς ἡλικίας τὰς συμφορὰς οὐ δυναμένης. ὄψεταί τις γυναῖκα πρὸς βίαν ἀγομένην, φωνῆς ἐπακούσεται τέκνου, πατέρα βοῶντος χεῖρας [v] δεδεμένον· ἀλλ' ἕως εἰσὶν ἐλεύθεραι καὶ ξίφος ἔχουσι, καλὴν ὑπεργίαν [x] ἡμῖν [y] ὑπεργείτωσαν· ἀδούλωτοι μὲν ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀποθάνωμεν, ἐλεύθεροι δὲ μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν τοῦ ζῆν συνεξέλθωμεν. ταῦθ' ἡμᾶς οἱ νόμοι κελεύουσι, ταῦθ' ἡμᾶς γυναῖκες καὶ παῖδες ἱκετεύουσι. τούτων τὴν ἀνάγκην Θεὸς ἀπέσταλκε, τούτων Ῥωμαῖοι τἀναντία θέλουσι, καὶ μή τις ἡμῶν πρὸ τῆς ἁλώσεως ἀποθάνῃ δεδοίκασι. σπεύσωμεν οὖν, ἀντὶ τῆς ἐλπιζομένης αὐτοῖς καθ' ἡμῶν ἀπολαύσεως, ἔκπληξιν τοῦ θανάτου καὶ [z] θαῦμα τῆς τόλμης καταλιπεῖν.

„ ad turpitudinem duci cum liberis, non est malum hominibus ex naturæ necessitate profectum, sed ista præ timiditate sua perferunt, qui ante eos mori cum licuit noluere. Nos autem animi fortitudine valde elati à Romanis defecimus: & postremo nunc illis ad salutem hortantibus non paruimus. Cui igitur non manifesta est illorum ira, si nos vivos subjugare potuerint. Miserandi quidem adolescentes erunt, quorum corporis vires ad multos sufficient cruciatus: miserandi autem provectiores, quorum ætas calamitates ferre non poterit. Videbit alius conjugem ad vim patiendam abductam; alius manibus revinctis vocem filii patrem implorantis exaudiet: sed dum liberæ sunt & gladios habent, pulchrum ministerium nobis præbeant. Expertes quidem servitutis hostium moriamur; in libertate vero una cum liberis & conjugibus vita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc à nobis conjuges ac liberi deprecantur. horum necessitatem Deus injecit, his contraria Romani volunt, & ne quis nostrûm ante excidium pereat metuunt. Festinemus igitur eis, pro sperata potiundi nostri voluptate, stuporem incutere ex morte, & admirationem relinquere ex audacia.

ΚΕΦ. θ'.

Ὅπως οἱ κατὰ τὸ φρούριον πεισθέντες τοῖς λόγοις Ἐλεαζάρου, πλὴν δύο γυναικῶν καὶ παιδίων πέντε, πάντες ἑαυτοὺς ἀπέσφαξαν.

ΕΤΙ γε βουλόμενον αὐτὸν παρακαλεῖν πάντες ὑπετέμνοντο, καὶ πρὸς τὴν πρᾶξιν [a] ἤπειγον, ἀνεπισχέτου τινὸς ὁρμῆς πεπληρωμένοι, καὶ [b] δαιμονῶντες ἀπῄεσαν, ἄλλος [c] πρὸ ἄλλου φθάσαι γλιχόμενος, καὶ ταύτην ἐπίδειξιν εἶναι τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς εὐβουλίας νομίζοντες, τὸ μή τις ἐν ὑστάτοις γενόμενος ὀφθῆναι. τοσοῦτος αὐτοῖς γυναικῶν καὶ παίδων καὶ τῆς αὐτῶν σφαγῆς ἔρως ἐνέπεσεν. καὶ μὴν οὐδ' ὥσπερ ἄν τις ᾠήθη τῇ πράξει προσιόντες ἠμβλύνθησαν, ἀλλ' ἀτενῆ τὴν γνώμην διεφύλαξαν, οἵαν ἔσχον τῶν λόγων ἀκροώμενοι, τοῦ μὲν οἰκείου καὶ φιλοστόργου πάθους ἅπασι παραμένοντος, τοῦ λογισμοῦ δ' ὡς τὰ κράτιστα βεβουλευκότος τοῖς φιλτάτοις ἐπικρατοῦντος. ὁμοῦ γὰρ ἠσπάζοντο γυναῖκας περιπτυσσόμενοι, καὶ τέκνα [d] προσηγκαλίζοντο, τοῖς ὑστάτοις φιλήμασιν ἐμφυόμενοι καὶ δακρύοντες. ὁμοῦ δὲ, καθάπερ ἀλλοτρίαις χερσὶν ὑπουργούμενοι, συνετέλουν τὸ βούλευμα· τὴν ἐπίνοιαν ὧν πείσονται κακῶν ὑπὸ τοῖς πολεμίοις [e] γενόμενοι, παραμύθιον τῆς ἐν τῷ κτείνειν ἀνάγκης ἔχοντες. καὶ πέρας οὐδεὶς τηλικούτου τολμήματος ἥττων εὑρέθη· πάντες δὲ διὰ τῶν οἰκειοτάτων διεξῆλθον. ἄθλιοι τῆς ἀνάγκης, οἷς αὐτοχειρὶ γυναῖκας τὰς αὐτῶν καὶ τέκνα κτεῖναι, κακῶν ἔδοξεν εἶναι τὸ κουφότατον. οὗτοι δὴ τοίνυν τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ὀδύνην οὐκέτι φέροντες, καὶ τοὺς ἀνῃρημένους νομίζοντες ἀδικεῖν, κἂν βραχὺν αὐτοῖς ἔτι χρόνον ἐπιζήσωσι, ταχὺ μὲν τὴν κτῆσιν ἅπασαν εἰς

CAP. IX.

Quomodo ii qui in castello erant, verbis Eleazari persuasi, omnes, præter duas mulieres & quinque pueros, sibi mortem conscivere.

IPsum, cum in adhortatione pergere vellet, omnes interpellabant, & effrenato quodam impetu pleni ad rem agendam festinabant, dæmonioque afflati abierunt, alius alium prævenire cupiens, *singuli* hoc fortitudinis rectique consilii argumentum esse apertum existimantes, ne quis inter extremos conspiceretur: tantus eos & conjugum & liberorum & propriæ cædis amor invasit. Sed nec, id quod aliquis putaverit, retundebatur impetus cum ad facinus accederent, sed eam fixam in animis servavere sententiam, quam, cum dicta perciperent, habuerunt: proprio quidem & naturali afflatu cunctis permanente; cogitatione vero ista, quod optime liberis consuluissent, prævalente. Simul enim cum amplexibus uxores salutabant, & liberos ulnis suis excipiebant, osculis extremis cum fletu inhærentes. simulque, tanquam manibus alienis jussa peragentes, volentes eos configebant: malorum, quæ subditi hostibus passuri fuerunt, cogitationem habentes pro solatio necessitatis qua ad cædem adigebantur. Denique nemo inventus est qui tam immane facinus patrare non audebat: cuncti autem conjunctissimos transfixere. Miseri, quibus id necesse erat; quibusque uxores suas atque liberos manibus suis occidere, malorum videbatur esse levissimum. Isti igitur dolorem ex iis quæ perpetrarunt non jam ferentes, & interfectos læsos existimantes, si vel brevissimum tempus eis forent superstites, statim quidem cum opes univer-

Finita oratione Eleazari, qua suos ad mutuam cædem stimulat, miro impetu ad facinus feruntur.

[s] Δειλείαν ὑπομένουσιν,] Δειλίαν pro δουλείαν reposui ex Codd. Rhed. Vat. & versione Rufini, quæ sic se habet, *sed hæc sua timiditate perferunt* &c.
[t] Τίνι] Abest a *Rost.*
[v] Δεδεμένον] Δεδεμένου *Bod.*
[x] Ἡμῖν] Ita cum *Rufino.* antea erat ὑμῖν.
[y] Ὑπεργείτωσαν] Ὑπεργησάτωσαν *Vat.* & *Bod.* ὑπεργησίτωσαν MS. *Lipf.* SPANH.
[z] Θαῦμα τῆς] θαυμαστῆς *Rost.*
[a] Ἤπειγον,] Ἠπείγοντο *Big. Vat. Rhed.* & *Voss.*
[b] Δαιμονῶντες ἀπῄεσαν,] Δαιμονιῶντες *Bod.*
[c] Πρὸ ἄλλου φθάσαι γλιχόμενος,] Πρὸς ἄλλου *Big. Bod.* & *Voss.*
[d] Προσηγκαλίζοντο,] Antea erat προηγκαλίζοντο.
[e] Γενόμενοι,] Ita *Big.* & *Voss.* γινόμενοι in *Editis.*

f Σωρεύ-

Decem electi ad jugulationem omnium. universas congessissent ignem eis injiciunt: & decem viris sorte delectis à quibus omnes mactarentur, cum singuli se juxta conjuges ac liberos humi jacentes prostravissent, eosque complexibus tenuissent, sine mora jugulum dabant illis, qui miserum ministerium obierunt. Isti autem, intrepide cunctis occisis, eandem sortis legem alii erga alios statuerunt, ut, cui id sorte evenerat, novem *sociis* interfectis semet super omnes occideret. ita omnes sibi confidebant, ut neque in audendo neque in sustinendo facinore alius alii præstaret. Et ad extremum cæteri quidem jugula supposuerunt; unus vero isque novissimus, multitudine jacentium circumspecta, ne quis forte in multa cæde superesset qui suæ manûs egeret, ut intellexit omnes occisos, regiam incendit, valida vero manu adacto per totum corpus ense, prope suos occidit. Et illi quidem perierunt, nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse. *Persona quæ cædem effugiunt.* Latuit autem una mulier grandæva, & alia quædam Eleazari cognata, doctrina & sapientia plerisque mulierum præstans, & quinque pueri in cuniculis, qui aquam sub terra potui ducebant, abditi, cum alii cædibus occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero & *Cædes die decimo Aprilis.* sexaginta cum mulieribus simul ac pueris. Atque hæc calamitas accidit quintodecimo die Xanthici mensis.

2. Romani autem adhuc pugnam exspectantes, mane, sub armis existentes, & ab aggeribus scalarum pontibus junctis, impetum *in castellum* faciebant. Cum autem hostium neminem cernerent, sed circumquaque magnam solitudinem, ignemque intus & silentium *animadverterent*, illos, quid factum esset, conjicere fugiebat; tandemque ululatum, velut ad impulsum arietis, dederunt, si quem forte intus provocarent *& elicerent*. Clamorem autem senserunt mulierculæ, atque, è cuniculis emersæ, factum Romanis ut erat indicarunt, altera earum qualiter omnia dicta erant & quomodo gesta narrante manifeste. Non tamen facile illi auscultabant, ausûs magnitudini parum credentes, ignemque exstinguere conabantur, & per hunc secta via cito regiam ingressi sunt. Cumque in cæsorum multitudinem incidissent, non ut de hostibus gaudio gestiebant; sed generosum *virorum* consilium inque tot numero, qui intrepidum facinus patrarent, mortis contemptum sunt admirati.

ταυτὸ [f] σωρεύσαντες πῦρ εἰς αὐτὴν ἐνέβαλλον· κλήρῳ δ' ἐξ αὐτῶν ἑλόμενοι δέκα τοὺς ἁπάντων σφαγεῖς ἐσομένους, καὶ γυναικί τις αὐτὸν καὶ παισὶ κειμένοις παραστρώσας, καὶ τὰς χεῖρας περιβαλὼν, παρεῖχον ἑτοίμους τὰς σφαγὰς, τοῖς τὴν δύστηνον ὑπουργίαν ἐκτελοῦσιν. οἱ δὲ ἀτρέπτως πάντας φονεύσαντες, τὸν αὐτὸν [g] ἐπ' ἀλλήλοις τοῦ κλήρου νόμον ὥρισαν, ἵν' ὁ λαχὼν τοὺς ἐννέα κτείνας ἑαυτὸν ἐπὶ πᾶσιν ἀνέλῃ. πάντες οὕτως ἐθάῤῥουν ἑαυτοῖς, μήτ' εἰς τὸ δρᾷν, μήτ' εἰς τὸ παθεῖν, [h] ἄλλον ἄλλου διαφέρειν. καὶ τέλος, οἱ μὲν τὰς σφαγὰς ὑπέθεσαν, ὁ δ' εἷς καὶ τελευταῖος, τὸ πλῆθος τῶν κειμένων [i] περιαθρήσας, μή πού τις ἔτι ἐν πολλῷ φόνῳ τῆς αὐτοῦ λείπεται χειρὸς δεόμενος, ὡς ἔγνω πάντας ἀνῃρημένους, [k] πῦρ μὲν τοῖς βασιλείοις ἐνίησιν· ἀθρόᾳ δὲ τῇ χειρὶ [l] δι' αὐτοῦ πᾶν ἐλάσας τὸ ξίφος, πλησίον τῶν οἰκείων κατέπεσε. καὶ οἱ μὲν ἐτεθνήκεσαν ὑπειληφότες [m] οὐδεμίαν ψυχὴν ὑποχείριον ἐξ αὐτῶν Ῥωμαίοις καταλιπεῖν. [n] ἔλαθε δὲ γυνὴ πρεσβῦτις [o] καὶ συγγενὴς ἑτέρα τις Ἐλεαζάρου, φρονήσει καὶ παιδείᾳ [p] πλείστων γυναικῶν διαφέρουσα, καὶ πέντε παιδία τοῖς ὑπονόμοις, οἳ ποτὸν ἦγον ὕδωρ διὰ γῆς, [q] ἐγκατακρυβῆναι, τῶν ἄλλων πρὸς τῇ σφαγῇ τὰς διανοίας ἐχόντων, οἳ τὸν ἀριθμὸν ἦσαν [r] ἑξήκοντα πρὸς τοῖς ἐνακοσίοις, γυναικῶν ἅμα καὶ [s] παίδων αὐτοῖς συναριθμουμένων. καὶ τὸ πάθος ἐπράχθη, πεντεκαιδεκάτῃ Ξανθικοῦ μηνός.

β'. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, μάχην ἔτι προσδοκῶντες, ὑπὸ τὴν ἕω διασκευασάμενοι, καὶ τὰς ἀπὸ τῶν χωμάτων ἐφόδους ταῖς [t] ἐπιβάθραις γεφυρώσαντες, προσβολὴν ἐποίουν. βλέποντες δ' οὐδένα τῶν πολεμίων, ἀλλὰ δεινὴν πανταχόθεν ἐρημίαν, καὶ πῦρ ἔνδον καὶ σιωπὴν, ἀπόρως εἶχον τὸ γεγονὸς συμβαλεῖν· καὶ τέλος [v] ὡς εἰς ἄφεσιν βολῆς ἠλάλαξαν, εἴ τινα τῶν ἔνδον προκαλέσαιντο. τῆς δὲ βοῆς αἴσθησις γίνεται τοῖς γυναίοις, κἀκ τῶν ὑπονόμων [x] ἀναδύσασαι, τὸ πραχθὲν, ὡς εἶχε, πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἐμήνυον, πάντα τῆς ἑτέρας, ὡς ἐλέχθη καὶ τίνα τρόπον ἐπράχθη, σαφῶς ἐκδιηγουμένης. οὐ μὴν ῥᾳδίως αὐτῇ προσεῖχον τῷ μεγέθει τοῦ τολμήματος ἀπιστοῦντες, [y] ἐπεχείρουν τε τὸ πῦρ σβεννύναι, καὶ ταχέως ὁδὸν δι' αὐτοῦ τεμόντες, τῶν βασιλείων ἐντὸς ἐγένοντο. καὶ τῷ πλήθει τῶν πεφονευμένων ἐπιτυχόντες, οὐχ ὡς ἐπὶ πολεμίοις ἥσθησαν. τὴν δὲ γενναιότητα τοῦ βουλεύματος, καὶ τὴν ἐν τοσούτοις ἄτρεπτον ἐπὶ τῶν ἔργων ἐθαύμασαν τοῦ θανάτου καταφρόνησιν.

f Σωρεύσαντες] Συναθροίσαντες *Zonar.*

g Ἐπ' ἀλλήλοις] Ἐπ' ἀλλήλους *Big.* & *Voss.*

h Ἄλλον ἄλλου διαφέρειν.] Ita cum Cl. *Lowthio.* ἄλλους in *libris.*

i Περιαθρήσας,] Eo modo *Big. Vat.* & *Zonar.* περιαθροίσας in *Editis Aliisque.*

k Πῦρ μὲν τοῖς βασιλείοις ἐνίησιν] Ita *Big. Voss. Ruf.* & *Zonar.* πῦρ μὲν πολὺ τοῖς in *Editis Aliisque.*

l Δι' αὐτοῦ πᾶν ἐλάσας τὸ ξίφος,] Δι' ἑαυτοῦ *Big. Voss.* & *Zonar.* δι' αὐτοῦ in *Editis.*

m Οὐδεμίαν ψυχὴν] Οὐδὲν ἔχον ψυχὴν *Big. Vat.* & *Voss.*

n Ἔλαθε δὲ γυνὴ πρεσβῦτις] Si omnes peremti, quomodo Josephus scivit quid actum sit, & quid locutus sit dux? igitur una latuisse dicitur & altera, & illa fideliter memoria retinuit quod ille dixerat de Indis &c. Rel.

o Καὶ συγγενὴς ἑτέρα τις] Καί τις ἑταίρα *Zonar.* καὶ συγγενὴς ἑταίρα τις *Big.* & *Voss.* καὶ συγγενὴς reliquis deletis *Rost.*

p Πλείστων] Vel πλεῖστον & ita *MS. Lips.* & *Rufin.* Spanh.

q Ἐγκατακρυβῆναι,] Ἐγκατακρυφθέντα juxta *Zonaram.* Est qui τῷ ἐγκατακρυβῆναι legendum censet.

r Ἑξήκοντα] Διακόσιοι πρὸς ἑξήκοντα *Zonar.* ἑξήκοντα πρὸς τοὺς πεντακοσίους *Big.* & *Voss.*

s Παίδων αὐτοῖς συναριθμουμένων.] Ita cum *Big. Voss.* & *Zonara.* παιδίων in *Editis Aliisque.*

t Ἐπιβάθραις] Conf. supr. c. 8. §. 5. Spanh.

v Ὡς εἰς ἄφεσιν βολῆς ἠλάλαξαν,] Illud ὡς è *Codd. MSS.*

x Ἀναδύσασαι,] Antea erat ἀναδῦναι.

y Ἐπεχείρουν τε τὸ πῦρ σβεννύναι,] Ita *Big. Vat. Voss.* & *Bod.* ἐνεχείρουν in *cæteris.*

Κ Ε Φ. ι'.

XXIX.

Ὅπως καὶ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν τῶν σικαρίων συμφυγόντων πολλοὶ μὲν ἐκινδύνευσαν· κατελύθη δὲ διὰ τοῦτο, καὶ ὁ παρὰ τοῦ ἀρχιερέως Ονίου κτισθεὶς πάλαι ναὸς [z] ἐκεῖσε.

Τοιαύτης δὲ τῆς ἁλώσεως γενομένης, ἐπὶ μὲν τοῦ φρουρίου καταλείπει φυλακὴν ὁ στρατηγὸς, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπῆλθεν εἰς Καισάρειαν. οὐδὲ γὰρ ὑπελείπετό τις τῶν κατὰ τὴν χώραν πολεμίων, ἀλλ' ἤδη πᾶσα διὰ μακροῦ τοῦ πολέμου κατέστραπτο, πολλοῖς καὶ τῶν ἀπωτάτω κατοικούντων αἴσθησιν καὶ κίνδυνον [a] ταραχῆς παρασχόντος. ἔτι δὲ καὶ περὶ Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐν Αἰγύπτῳ, μετὰ ταῦτα συνέβη πολλοὺς Ἰουδαίων ἀποθανεῖν. τοῖς γὰρ ἐκ τῆς στάσεως τῶν σικαρίων ἐκεῖ διαφυγεῖν δυνηθεῖσιν οὐκ ἀπέχρη τὸ σώζεσθαι. πάλιν δὲ καινοτέροις ἐνεχείρουν πράγμασι, καὶ πολλοὺς τῶν ὑποδεξαμένων ἔπειθον τῆς ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι, καὶ Ῥωμαίους μὲν μηδὲν κρείττους [b] ἑαυτῶν ὑπολαμβάνειν, Θεὸν δὲ μόνον ἡγεῖσθαι δεσπότην. ἐπεί δ' αὐτοῖς τῶν οὐκ ἀφανῶν τινες [c] Ἰουδαίων ἀντέβαινον, τοὺς μὲν ἀπέσφαξαν, τοῖς δ' ἄλλοις ἐνέκειντο πρὸς τὴν ἀπόστασιν παρακαλοῦντες. ὁρῶντες δ' αὐτῶν τὴν ἀπόνοιαν οἱ πρωτεύοντες τῆς γερουσίας, οὐκ ἔτ' ἀσφαλὲς αὐτοῖς ἐνόμιζον περιορᾷν, ἀλλὰ πάντας ἀθροίσαντες εἰς ἐκκλησίαν τοὺς Ἰουδαίους, ἤλεγχον τὴν ἀπόνοιαν τῶν σικαρίων, πάντων αἰτίους ἀποφαίνοντες ἐκείνους τῶν κακῶν. „ καὶ νῦν, ἔφασαν, αὐτοὺς, ἐπείπερ οὐδὲ πεφευγότες τῆς σωτηρίας ἐλπίδα βεβαίαν ἔχουσι, γνωσθέντες γὰρ ὑπὸ Ῥωμαίων εὐθὺς ἀπολεῖσθαι, τῆς αὐτοῖς προσηκούσης συμφορᾶς ἀναπιμπλάναι τοὺς μηδενὸς τῶν ἁμαρτημάτων μετασχόντας." φυλάξασθαι τοίνυν τὸν ἐξ αὐτῶν ὄλεθρον τὸ πλῆθος παρεκάλουν, καὶ περὶ αὐτῶν πρὸς Ῥωμαίους ἀπολογήσασθαι τῇ τούτων παραδόσει. [d] συνιδόντες οὖν τοῦ κινδύνου τὸ μέγεθος, ἐπείσθησαν τοῖς λεγομένοις, καὶ μετὰ πολλῆς ὁρμῆς ἐπὶ τοὺς σικαρίους [e] ἀΐξαντες, συνήρπαζον αὐτούς. τῶν δ' ἑξακόσιοι μὲν εὐθὺς ἑάλωσαν, ὅσοι δ' εἰς [f] τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰς ἐκεῖ Θήβας διέφυγον, οὐκ εἰς μακρὰν συλληφθέντες ἐπανήχθησαν. ἐφ' ὧν οὐκ ἔστιν ὃς οὐ τὴν καρτερίαν, καὶ τὴν εἴτε ἀπόνοιαν εἴτε τῆς γνώμης τὴν ἰσχὺν χρὴ λέγειν, οὐ κατεπλάγη. πάσης γὰρ ἐπ' αὐτοὺς βασάνου καὶ λύμης τῶν σωμάτων ἐπινοηθείσης, ἐφ' ἓν τοῦτο μόνον, ὅπως αὐτῶν Καίσαρα δεσπότην ὁμολογήσωσιν, οὐδεὶς ἐνέδωκεν, οὐδ' [g] ἐμέλλησεν εἰπεῖν, ἀλλὰ πάντες ὑπερτέραν τῆς ἀνάγκης τὴν αὐτῶν γνώμην διεφύλαξαν, ὥσπερ ἀναισθήτοις σώμασι, χαιρούσῃ μονονουχὶ τῇ ψυχῇ τὰς βασάνους καὶ τὸ πῦρ δεχόμενοι. μάλιστα δ' ἡ τῶν παίδων ἡλικία τοὺς θεωμένους ἐξέπληξεν. οὐδὲ γὰρ ἐκείνων τὶς ἐξενικήθη, Καίσαρα δεσπότην ἐξονομάσαι. τοσοῦτον ἄρα τῆς τῶν σωμάτων ἀσθενείας, ἡ τῆς τόλμης ἰσχὺς ἐπεκράτει.

β'. Λοῦπος τότε διῴκει τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ περὶ τοῦ κινήματος τούτου Καίσαρι κατὰ τάχος ἐπέστειλεν. ὁ δὲ τῶν Ἰουδαίων τὴν ἀκατάπαυστον ὑφορώμενος νεωτεροποιΐαν, καὶ δείσας μὴ πάλιν εἰς ἓν ἀθρόοι συλλεγῶσι,

C A P. X.

Quomodo apud Alexandriam multi sicariorum, qui eo confugerant, discrimen adierunt: propterea que templum, illic olim conditum ab Onia pontifice, destructum erat.

Facto autem ad hunc modum excidio, in castello quidem præsidium dux relinquit, ipse vero cum exercitu Cæsaream profectus est. Nec enim quisquam supererat in illa regione hostium, sed jam tota ex bello longo fuerat subversa, quod in causa erat ut multos, etiam loca procul remota incolentes, perturbatio attingeret ac periculum. Nam & Alexandriæ in Ægypto postea accidit, ut multi Judæorum cæderentur. Istos enim ex sicariorum factione, qui illic effugium assequi potuerunt, non satis erat in tuto esse; verum & iterum novas res moliebantur, & multis hospitum suorum persuadebant, ut se in libertatem assererent, & Romanos quidem nihil ipsis meliores putarent, Deum vero pro solo domino haberent. Cum autem Judæorum quidam non ignobiles iis adversarentur, illos quidem occiderunt, aliis vero instabant ad defectionem eos stimulantes. Illorum autem vecordiam & amentiam cum viderent senatus primores, haud amplius sibi tutum esse arbitrabantur rem negligere; sed, Judæis omnibus ad concionem vocatis, sicariorum temeritatem arguebant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: „ & nunc, ajebant, illos, „ (quoniam ne quidem si fugissent certam spem „ salutis habere videantur, à Romanis etenim „ cognitos statim perituros esse) sibi debita calamitate replere eos qui nullius fuissent delicti „ participes." Populum itaque hortabantur, ut exitium ab illis *imminens* caverent, atque semet illorum traditione Romanis excusarent. Intellecta periculi magnitudine dictis paruerunt, multoque impetu in sicarios facto eos corripiebant. illorumque sexcenti quidem statim capti sunt; quotquot vero in Ægyptum Thebasque illius regionis effugerant, non multo post comprehensi reductique sunt: quorum non est qui *animi* duritiam, sive desperatio sive voluntatis pertinacia sit dicenda, non obstupescat. Nam omni genere tormentorum & corporis vexatione in eos excogitata, ob hoc solummodo, ut Cæsarem dominum agnoscerent, nemo cessit, neque *id* dicere velle visus est; sed omnes animos necessitate superiores conservarunt, * ut qui corporibus sensu carentibus, animabus tantum non lætitia gestientibus cruciatus ignemque susciperent. Maxime autem puerorum ætas spectatores obstupefecit. nam ne ab illorum quidem ullo exprimi potuit, ut Cæsarem dominum appellarent. Usque adeo corporum infirmitati prævalebat audaciæ vis.

Judæa tota subacta & pacata.

Sicarii fuga se recipiunt Alexandriam, & illic turbas cient.

Sicariorum in Cæsarem odium.

Nullis tormentis adigi possunt ut Cæsarem dominum agnoscant.

Puerorum mira pervicacia.

2. Lupus tunc Alexandriam administrabat, & hunc motum illico per literas Cæsari significavit. Ille autem Judæos à rebus novis moliendis nunquam cessaturos esse suspicans, veritusque ne rursus in unum congregarentur, &

XXX. *Lupus præses Alexandriæ.*

z Ἐκεῖσε] Quia in Alexandriæ præfectura exstructum erat templum, forte illud Alexandriæ situm dicebant. *Seldenus* in lib. 1. *de Success. in pontif. Hebr.* p. 161.

a Ταραχῆς] ψυχῆς *Rost.*

b Ἑαυτῶν ὑπολαμβάνειν,] Αὐτῶν *Big. Vat. Voss.* & *Bod.*

c Ἰουδαίων ἀντέβαινον,] Ἰουδαῖοι *Big.* & *Voss.*

d Συνιδόντες οὖν τοῦ κινδύνου] Συνιδόντες δὲ τοῦ *Big.* συνιδόντες τοῦ κινδ. *Vat.* & *Ruf.*

e Αἴξαντες,] Ita *Big. Vat. Voss. Rost. Lips.* & *Zonar.* ὁρμήσαντες in *cæteris.*

f Τὴν Αἴγυπτον] At ipsam Alexandriam τὴν ἐν Αἰγύπτῳ vocavit. Erit ergo, *receperunt se in interiora Ægypti*: vel Ægyptus superior proprie dicitur Ægyptus, uti & Vossius ad Melam notavit. Sic in Ægypto dicitur non pluere, id est in superiori: nam Alexandriæ pluit. Rel.

g Ἐμέλλησεν εἰπεῖν,] Vide Suidam, v. ἐμέλλησε.

* Tanquam brutis corporibus non animis etiam cruciatus ignemque susciperent, *Ruf.*

Oniæ templum in Ægypto dirui jubet Vespasianus.

& quosdam sibi adjungerent, præcepit Lupo ut * templum Judæorum, in ea regione *exstructum* quæ Oniæ *regio* dicitur, demolitum iret. Illud autem est in Ægypto, & ex hujusmodi causa conditum est nomenque habuit. Onias Simonis filius, unus è pontificibus Hierosolymitanis, fugiens Antiochum regem Syriæ cum Judæis bellum gerentem, Alexandriam venit. Cumque eum humaniter excepisset Ptolemæus, propter suas cum Antiocho inimicitias, ajebat se illi in societatem adjunctum esse Judæorum gentem, si dictis suis obtemperare vellet. Rege autem confesso, se omnia quæ fieri possunt facturum esse, rogavit ut sibi permitteret in aliqua Ægypti parte templum ædificare, & more patrio Deum colere. ita enim fore ut Judæi ad bellum acrius excitarentur contra Antiochum, qui templum apud Hierosolyma vastaverat, & ad ipsum magis-propensa voluntate venirent; adeoque multos ex religionis libertate ad se colligeret.

Nomus Heliopolites, ubi Memphis.

3. Quibus verbis inductus Ptolemæus, ei regionem concedit centum & octoginta stadiis à Memphi distantem. Illa autem erat in præfectura quæ dicitur Heliopolitana, ubi Onias, castello exstructo, templum quidem dispar Hierosolymitano ædificavit, sed turri *quidem* non dissimile, saxis ingentibus ad LX. cubitos erectum. Fecit autem ut aræ fabrica Hierosolymitanum referret, & donariis similiter exornavit, præterquam quod lychnuchum non ita fabricavit. Lychnuchum enim non fecit: sed cum lychnum aureum fabrefecisset, *tanquam* jubaris luce radiantem, de aurea catena suspendit. totum vero circa templum spatium cocto latere circundedit, saxeas portas habente. Sed & rex *ei* permisit multum agri modum ad pecuniæ reditum, ut sacerdotibus esset copia & Deo multa suppeditarentur ad illius cultum *necessaria*. Non tamen Onias sana voluntate hæc faciebat: sed erat ei, propter fugæ memorem iracundiam, contentio cum Judæis Hierosolyma habitantibus: atque, hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id *se inde* multitudinem esse allecturum. Quin & olim fuerat prædictio quædam ante annos † sexcentos, *vate* cui nomen Esaias prædicente hujus templi futuram in Ægypto constructionem à viro Judæo. Et templum quidem ita fuerat exstructum.

Oniæ scopus in templo exstruendo non purus.

Esaiæ vaticinium ab Onia detortum.

Paulinus Alexandriæ

4. Lupus autem præses Alexandriæ, cum literas ab imperatore accepisset & ad templum

καί τινας αὐτοῖς συνεπισπάσωνται), προσέταξε τῷ Λούπῳ τὸν ἐν τῇ Ονίου [h] καλουμένῃ νεὼν καθελεῖν τῶν Ἰουδαίων. [i] ὁ δέ ἐστιν ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ διὰ τοιαύτην αἰτίαν ᾠκίσθη τε καὶ τὴν ἐπίκλησιν ἔλαβεν. [k] Ονίας [l] Σίμωνος υἱὸς εἷς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀρχιερέων, φεύγων Ἀντίοχον τὸν Συρίας βασιλέα πολεμοῦντα τοῖς Ἰουδαίοις, ἧκεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν. καὶ δεξαμένου Πτολεμαίου φιλοφρόνως αὐτὸν, διὰ τὴν πρὸς Ἀντίοχον ἀπέχθειαν, ἔφη σύμμαχον αὐτῷ ποιήσειν τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος, εἰ πεισθείη τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις. ποιήσειν δὲ τὰ δυνατὰ τοῦ βασιλέως ὁμολογήσαντος, ἠξίωσεν ἐπιτρέπειν [m] αὐτῷ, νεών τε που τῆς Αἰγύπτου κατασκευάσασθαι, καὶ τοῖς πατρίοις ἔθεσι θεραπεύειν τὸν Θεόν. οὕτω γὰρ Ἀντιόχῳ μὲν ἔτι μᾶλλον ἐκπολεμώσεσθαι τοὺς Ἰουδαίους, τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις νεὼν πεπορθηκότι· πρὸς αὐτὸν δ' εὐνοϊκωτέρως [n] ἥξειν, καὶ [o] πολλοὺς ἐπ' ἀδείᾳ εὐσεβείας [p] ὡς αὐτὸν συλλεγήσεσθαι.

γ'. Πεισθεὶς Πτολεμαῖος τοῖς λεγομένοις, δίδωσιν αὐτῷ χώραν [q] ἑκατὸν ἐπὶ τοῖς ὀγδοήκοντα σταδίοις ἀπέχουσαν Μέμφεως. νόμος δ' οὗτος Ἡλιουπολίτης καλεῖται, ἔνθα φρούριον κατασκευασάμενος Ονίας, τὸν μὲν ναὸν [r] οὐχ ὅμοιον ᾠκοδόμησε τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις, ἀλλὰ πύργῳ παραπλήσιον, λίθων μεγάλων εἰς ἑξήκοντα πήχεις ἀνεστηκότα. [s] τοῦ βωμοῦ δὲ τὴν κατασκευὴν πρὸς τὸν [t] οἴκοι ἐξεμιμήσατο, καὶ τοῖς ἀναθήμασιν ὁμοίως ἐκόσμησε, χωρὶς τῆς περὶ [v] τὴν λυχνίαν κατασκευῆς. οὐ γὰρ ἐποίησε λυχνίαν· αὐτὸν δὲ χαλκευσάμενος [x] τὸν λύχνον χρυσοῦν [y] ἐπιφαίνοντα σέλας, χρυσῆς ἁλύσεως ἐξεκρέμασε. τὸ δὲ τέμενος πᾶν ὀπτῇ πλίνθῳ περιετετείχιστο, πύλας ἔχοντι λιθίνας. ἀνῆκε δὲ καὶ χώραν πολλὴν [z] ὁ βασιλεὺς εἰς χρημάτων πρόσοδον, ὅπως εἴη καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἀφθονία, καὶ τῷ Θεῷ πολλὰ τὰ πρὸς τὴν εὐσέβειαν. [a] οὐ μὴν Ονίας ἐξ ὑγιοῦς γνώμης ταῦτα ἔπραττεν, ἀλλ' ἦν αὐτῷ φιλονεικία [b] πρὸς τοὺς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις Ἰουδαίους, ὀργὴν τῆς φυγῆς [c] ἀπομνημονεύοντι. [d] καὶ τοῦτο ἱερὸν ἐνόμιζε κατασκευάσας εἰς αὐτὸ περισπάσειν ἀπ' ἐκείνων τὸ πλῆθος. [e] ἐγεγόνει δέ τις καὶ παλαιὰ πρόῤῥησις [f] ἔτεσί που πρόσθεν ἑξακοσίοις, [g] Ἡσαΐας ὄνομα τῷ προαγορεύσαντι τοῦδε τοῦ ναοῦ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ γενησομένην ὑπ' ἀνδρὸς Ἰουδαίου κατασκευήν. τὸ μὲν οὖν ἱερὸν οὕτως ἐπεποίητο.

δ'. Λοῦπος δ' ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας ἡγεμὼν, τὰ παρὰ Καίσαρος λαβὼν γράμματα, καὶ παραγενόμενος εἰς τὸ ἱερὸν,

h Καλουμένη νεὼν] Ita lego (pro καλουμένον) ex *T. Fabro* in *Epp.* parte priori *Ep.* VI. p. 24. quo modo forsan & *Seldenus* qui (in libro *de Success. in Pontif. Hebræorum* lib. I. c. 8. p. 168.) vertit *in urbe ab Onia nominata*: nec aliter, ut puto, *Hieronymus* (in *Danielis* c. IX. p. 1125. *Edit. Bened.*) qui ista habet, *ipsa autem urbs quæ vocatur Oniæ &c.* Legi etiam potest (ex *Josepho* p. 621. Antt. lib. 14. c. 8. §. 1.) ἐν τῇ Ονίου καλουμένῃ χώρᾳ, vel ἐν τῇ Ονίου καλουμένῃ, ut subintelligatur χώρᾳ. vel ἐν τῇ Ονίου [aut Ονίειον] καλούμενον &c.

i Ο δέ ἐστιν ἐν Αἰγύπτῳ,] Η δὲ *Big. Bod. Vat. Voss.* & *Ruf.*

k Ονίας] Conf. supr. lib. I. c. I. §. I. SPANH.

l Σίμωνος υἱος εἷς] Rectius forsan Ονίου υἱὸς ut p. 562. Antt. lib. 13. c. 3. §. 1. atque ita in *Eusebii Chronico*, ubi dicitur ὁ τοῦ Ονίου. *Tan. Faber.* (in *Epistola* jam laudata) Σίμωνος *Josephi* ἁμάρτημα μνημονικὸν esse pronunciat. HUDS. Sed Ant. XII. 15. & XIII. 6. (Ed. *Gen.*) Ὀνίας Ονίου υἱὸς dicitur. Legendum ergo Ὀνίας τοῦ Ονίου τοῦ Σιμῶνος υἱός. REL.

m Αὐτῷ,] Abest a *Rost.*

n Ηξειν,] Sic in plerisque *MSS.* ἕξειν in *Editis Aliisque.* quod ferri potest.

o Πολλοὺς] πολλὰ *Rost.*

p Ως αὐτὸν συλλεγήσεσθαι.] Επ' αὐτὸν *Voss. Vat. Big.* & *Bod.* ὡς αὐτὸν in *Editis Aliisque.*

q Εκατὸν ἐπὶ τοῖς—Ονίας, τὸν μὲν ναὸν] Επὶ τοῖς ἑκατὸν ὀγδοήκ. *Big. Vat.* & *Voss.* ἐπὶ τοῖς ὀγδοήκοντα σταδίων *Vat.* HUDS. Conf. Antt. l. 12. c. 9. §. 7. & lib. 13. c. 3. §. 3. SPANH.

r Οὐχ ὅμοιον ᾠκοδόμησε] Καθ' ὁμοίωσιν τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις &c. p. 562. v. 32. Respectu formæ & conclavium. Id enim Judæi non licere tradunt. REL.

s Τοῦ βωμοῦ] An ergo sibi licere credidit altare Hierosolymitanum mutari? omnino 1. Quod Elias & alii altaria struerent extra locum ubi templum aut tabernaculum erat. 2. Quod niti sibi videretur nota Prophetia de 5. urbibus in Ægypto locuturis sermonem Canaan. REL.

t Οἴκοι ἐξεμιμήσατο] Οἰκεῖον *Big.* & *Voss.*

v Τὴν λυχνίαν]. Nec enim lychnuchum ejusmodi ad alios usus fabricare sustinuit, uti nec alii Judæi, qui 5, qui 6, qui 8, non autem 7. ramorum lychnuchum facere verentur. REL.

x Τὸν λύχνον χρυσοῦν] Illud τὸν non agnoscunt *Big.* & *Voss.*

y Επιφαίνοντα σέλας,] Επιφέροντα *Bod.* & *Rost.*

z Ο βασιλεὺς] Abest a *Rost.*

a Οὐ μὴν Ονίας—ταῦτα ἔπραττεν,] Conf. Antt. lib. 13. c. 3. §. 1. SPANH.

b Πρὸς τοὺς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις Ἰουδαίους,] Πρὸς τοῖς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις Ἰουδαίοις *Bod.*

c Απομνημονεύοντι.] ἀλλ' ὑπομνέου *Rost.*

d Καὶ τοῦτο ἱερὸν ἐνόμιζε κατασκευάσας] Ita *Big. Voss.* & *Ruf.* καί τοι τὸ ἱερὸν in *Editis Aliisque.*

e Εγεγόνει δέ τις καὶ παλαιὰ πρόῤῥησις] Conf. Antt. lib. 13. c. 3. §. 1. SPANH.

f Ετεσί που πρόσθεν ἑξακοσίοις,] Ετεσί τε πρόσθεν ἑξακοσίοις *Bod.*

g Ησαΐας ὄνομα—ἀνδρὸς Ἰουδαίου] Esaias (c. 19. v. 18.) spirituale Christi regnum describens dixerat in Ægyptum usque propagatum iri. *Cætera videsis apud Jac. Cappellum in Historia Sacra & Exotica*, p. 616. &c. *Confer Josephum ipsum*, l. 13. c. 3. p. 562. Antt. lib. 13. c. 3. §. 1.

* Templum Judæorum, quod esset apud Onion (quæ sic appellatur) civitatem destrueret. Hæc autem est in Ægypto &c. *Ruf.*

† Nongentos septuaginta, *Ruf.*

ἱερὸν, καί τινα τῶν ἀναθημάτων ἐκφορήσας, τὸν ναὸν ἀπέκλεισε. Λούπου δὲ μετὰ βραχὺ τελευτήσαντος, Παυλῖνος διαδεξάμενος τὴν ἡγεμονίαν, οὔτε τῶν [h] ἀναθημάτων [i] οὐθὲν κατέλιπεν, πολλὰ γὰρ διηπείλησε τοῖς ἱερεῦσιν, εἰ μὴ πάντα προκομίσειαν, οὔτε προσιέναι τῷ τεμένει τοὺς θρησκεύειν βουλομένους ἀφῆκεν. ἀλλ' ἀποκλείσας τὰς πύλας, ἀπρόσιτον αὐτὸ παντελῶς ἐποίησεν, ὡς μηδ' ἴχνος ἔτι τῆς εἰς Θεὸν θεραπείας ἐν τῷ τόπῳ καταλιπεῖν. χρόνος ἦν εἰς τὴν ἀπόκλεισιν τοῦ ναοῦ γεγονὼς ἀπὸ τῆς κατασκευῆς ἔτη [k] τρία καὶ τεσσαράκοντα καὶ τριακόσια.

advenisset, nonnullis donariis ablatis templum clausit. Verum, Lupo non multo post mortuo, Paulinus, qui ei successit in imperio, neque donariorum quicquam reliquit (vehementer enim sacerdotibus comminatus est nisi omnia protulissent) neque Deum colere volentibus permisit ad templum adire: sed clausis foribus ipsum omnino inaccessum fecit, ut ne vestigium quidem cultûs divini in loco superesset. Fluxerant *autem*, à templi conditu usque ad tempus quo clausum erat, anni CCCXLIII.

Præses post Lupum.

Κ Ε Φ. ια'.

Περὶ Ἰωνάθου, σικαρίων ἑνὸς, ἐν Κυρήνῃ στασιαστοῦ καὶ συκοφάντου πονηροτάτου.

Ἥψατο δὲ καὶ [l] τῶν περὶ Κυρήνην πόλεων ἡ τῶν σικαρίων ἀπόνοια, καθάπερ νόσος. διαπεσὼν γὰρ εἰς αὐτὴν Ἰωνάθης, πονηρότατος ἄνθρωπος, καὶ τὴν τέχνην ὑφάντης, οὐκ ὀλίγους τῶν ἀπόρων ἀνέπεισε προσέχειν αὐτῷ, καὶ προήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον, σημεῖα καὶ [m] φάσματα δείξειν ὑπισχνούμενος. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἐλάνθανε ταῦτα διαπραττόμενος καὶ φενακίζων· [n] οἱ δὲ τοῖς ἀξιώμασι [o] προὔχοντες τῶν ἐπὶ τῆς Κυρήνης Ἰουδαίων, τὴν ἔξοδον [p] αὐτοῦ καὶ παρασκευὴν τῷ τῆς Πενταπόλεως Λιβύης ἡγεμόνι [q] Κατύλλῳ προσαγγέλλουσιν. ὁ δ' ἱππέας τε καὶ πεζοὺς ἀποστείλας, ῥᾳδίως ἐκράτησεν ἀνόπλων. καὶ τὸ μὲν πλέον ἐν χερσὶν ἀπώλετο, τινὲς δὲ καὶ ζωγρηθέντες ἀνήχθησαν [r] πρὸς τὸν Κάτυλλον. ὁ δ' ἡγεμὼν τοῦ βουλεύματος Ἰωνάθης, τότε μὲν διέφυγε, πολλῆς δὲ καὶ λίαν ἐπιμελοῦς ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν ζητήσεως γινομένης, ἥλω. καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα [s] Κάτυλλον [t] ἀναχθεὶς, ἑαυτῷ μὲν ἐμηχανᾶτο τῆς τιμωρίας ἀπαλλαγὴν, τῷ Κατύλλῳ δὲ ἔδωκεν ἀφορμὴν ἀδικημάτων. ὁ μὲν γὰρ τοὺς πλουσιωτάτους τῶν Ἰουδαίων ἔλεγε καταψευδόμενος, διδασκάλους αὐτῷ τοῦ βουλεύματος γεγονέναι.

β'. Προθύμως δὲ τὰς διαβολὰς ἐκεῖνος ἐξεδέχετο, καὶ τῷ πράγματι πολὺν ὄγκον περιετίθει, μεγάλα προστραγῳδῶν, ἵνα [v] δὴ δόξειε καὶ αὐτὸς Ἰουδαϊκὸν πόλεμον κατωρθωκέναι. [x] τὸ δὲ δὴ [y] τούτου χαλεπώτερον, [z] πρὸς γὰρ τῷ πιστεύειν ῥᾳδίως, ἔτι καὶ διδάσκαλος ἦν τῶν σικαρίων τῆς ψευδολογίας. κελεύσας γοῦν αὐτὸν ὀνομάσαι τινὰ τῶν Ἰουδαίων Ἀλέξανδρον, ᾧ πάλαι προσκεκρουκὼς φανερὸν ἐξενηνόχει τὸ μῖσος, τήν τε γυναῖκα τὴν ἐκείνου Βερνίκην ταῖς αἰτίαις [a] συνεμπλέξας, τούτους μὲν πρῶτον ἀνεῖλεν· ἐπὶ δ' αὐτοῖς ἅπαντας τοὺς εὐπορίᾳ χρημάτων διαφέροντας, ὁμοῦ τρισχιλίους ἐφόνευσεν ἄνδρας. καὶ ταῦτα [b] πράττειν ἐνόμιζεν ἀσφαλῶς, ὅτι τὰς οὐσίας αὐτῶν εἰς τὰς τοῦ Καίσαρος προσόδους ἀνελάμβανεν.

γ'. Ὅπως δὲ μηδ' ἀλλαχοῦ τινες τῶν Ἰουδαίων ἐλέγξωσιν αὐτοῦ τὴν ἀδικίαν, πορρωτέρω τὸ ψεῦδος

CAP. XI. XXXI.

De Jonatha, uno è sicariis, apud Cyrenen seditioni studente, & sycophantam agente improbissimum.

Dementia vero & furor sicariorum, veluti morbi contagium, Cyrenen urbesque circa ipsam invasit. Nam cum Jonathas, vir improbissimus & arte textor, eò evasisset, pauperum & indigentium non paucis, ut ipsi se adjungerent, persuasit, & in desertum eduxit, promittens se signa ipsis & apparitiones ostensurum. & alios quidem hæc agendo atque fallendo latebat: qui vero inter Judæos Cyrenenses dignitate præstabant, ejus profectionem & apparatum Catullo Pentapolitanæ Libyæ præsidi annunciant. Ille autem, equitibus & peditibus missis, inermes facile superavit: & major quidem pars manibus interiit, nonnulli autem vivi capti ad Catullum perducti erant. Autor autem consilii Jonathas tunc quidem effugit; multum vero ac diligenter per omnem quæsitus regionem, captus est; adductusque ad Catullum, sibi quidem id confecit ut supplicium effugeret, Catullo autem ansam ad maleficia præbuit. Ille enim Judæorum locupletissimos falso insimulans, auctores sibi hujus consilii illos exstitisse dicebat.

Sicarii etiam Cyrenen turbant.

Catullus Pentapolitanæ Libyæ præses.

Jonathas dux sicariorum capitur.

2. Catullus autem calumnias istas alacriter amplectebatur, remque valde cumulabat & adaugebat, tragicis etiam verbis *singula* multum exaggerans, ut scilicet ipse bellum Judaïcum confecisse videretur. Et, quod hoc atrocius est, præter eam credulitatem, sicarios eandem calumniam edocebat. Denique cum hoc ei jussisset, ut Judæum quendam Alexandrum nominaret, (cum quo, olim ei infensus, apertas exercuerat simultates) & uxorem ejus Berenicen criminationibus implicuisset, hos quidem primo occidit; deinde omnes pecuniarum copia pollentes ad tria virorum millia simul trucidavit. & hæc secure facere arbitrabatur, quod eorum patrimonia reditibus Cæsaris adjungeret.

Catulli calumniæ in Judæa.

3. Ne vero vel alibi degentium quisquam Judæorum ejus iniquitatem redargueret, *etiam* longiùs men-

h Αναθημάτων] Ita *Big.* & *Voss.* ἀναθυμάτων in *Editis Aliisque.*

i Οὐθὲν κατέλιπεν,] Οὐδὲν κατέλειπεν *Voss.* οὐδὲν κατελείπετο *Big.* & *Rost.*

k Τρία καὶ τεσσαράκοντα καὶ τριακόσια.] Vero propius *Rufinus* ait stetisse annos CCCXXXIII. Legendum CCXXXIII. Clausum est enim Vespasiani jussu paulo post Hierosolymitanum, circa annum U. C. 824. *Capellus.* Confer. *Seldenum* in l. 1. *de Success. in Pontif. Hebr.* c. VIII.

l Τῶν περὶ Κυρήνην—σικαρίων ἀπόνοια,] Conf. de Vita §. 76. SPANH.

m Φάσματα δείξειν ὑπισχνούμενος] Τέρατα *Zonar.*

n Οἱ δὲ τοῖς ἀξιώμασι] Circa hæc deficit altera Collatio ex Vossianis (ubi pag. 996. lit. F. l. 4. scribitur, *hic def. MS.*) nam Bigotiana ad finem usque pergit. HAV.

o Προὔχοντες τῶν ἐπὶ τῆς Κυρήνης Ἰουδαίων,] Confer de Vita §. 76. SPANH.

p Αὐτοῦ] αὐτῶν *Rost.*

q Κατύλλῳ προσαγγέλλουσιν.] *Al.* Κατύλῳ.

r Πρὸς τὸν] εἰς τὸν *Rost.*

s Κάτυλλον] Abest a *Rost.*

t Αναχθεὶς,] ἀχθεὶς *Rost.*

v Δὴ δόξειε καὶ αὐτὸς Ἰουδαϊκὸν πόλεμον κατωρθωκέναι.] δόξῃ ἐν καύματος Ἰουδ. τινὰ πόλεμον κ. *Rost.* delito, δὴ quod & *Voss.*

x Τὸ δὲ] τοτε *Voss.*

y Τούτου] τούτων *Rost.*

z Πρὸς γὰρ τῷ πιστεύειν ῥᾳδίως,] Ita cum *Zonara.* πρὸς γὰρ τὸ in *Editis Aliisque.*

a Συνεμπλέξας,] Συμπλέξας *Big.*

b Πράττειν ἐνόμιζεν ἀσφαλῶς,] Sic *Rufinus* legisse videtur. πράττων in *Græcis* quibus usi sumus.

mendacium propagavit: ac Jonathæ, nonnullisque aliis qui cum eo comprehensi fuerant, persuadet, ut novarum rerum accusationem inferrent probatissimis Judæorum apud Alexandriam Romamque degentium. Horum autem, qui insidiose delati sunt, unus erat Josephus qui hæc scripsit. Non tamen Catullo, ita ut speraverat, cessit machinatio. Nam Romam quidem venit, Jonathan cæterosque vinctos ducens: finemque arbitrabatur quæstionis esse calumniam apud illum ac per ipsum conflatam. Vespasianus autem, rem suspicatus, in veritatem inquisivit: compertoque injustam hominibus illatam accusationem, illos quidem Titi studio criminibus sibi objectis solvit; pœnam vero, quam commeruit, in Jonatham statuit. Vivus enim exustus est, verberibus ante multatus.

Josephus accusatur conjurationis.

Calumniæ reteguntur & Jonathas crematur.

4. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem imperatorum contigit, ut nihil amplius reprehensionis experiretur. Verum non multo post, multiplici morbo & insanabili correptus, ægre vita discedit, non corpore tantum cruciatus, sed graviore animi morbo affectus. Terroribus enim exagitabatur & crebro clamabat, se videre umbras eorum quos peremerat sibi obversari: cumque seipsum continere non potuisset, lecto exsiliebat, tanquam tormenta ei adhibita essent & ignis. Malo autem continuò valde ingravescente, ejusque intestinis per corrosionem defluentibus, ita mortem occubuit, non minus *illustre* quam alius quisquam divinæ in puniendis scelestis providentiæ indicium factus.

Catulli mors & vindicta divina.

5. Hic nobis est finis historiæ, quam cum omni diligentia nos tradituros polliciti scimus scire cupientibus, quemadmodum hoc bellum à Romanis cum Judæis gestum erat. Et qualis sit quidem dictio, *qua usus sum*, lectorum esto judicium: de veritate autem confidenter dicere non pigebit, quod hanc solam per omnia quæ scripsi *mihimet* proposuerim.

Epilogus operis.

Finis Josephi excidii Judaïci.

ἐξέτεινε· καὶ πείθει τὸν Ἰωνάθην καί τινας τῶν ἅμα ἐκείνῳ [c] συνειλημμένων, νεωτερισμοῦ κατηγορίαν ἐπιφέρειν τοῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τε καὶ Ῥώμῃ τῶν Ἰουδαίων δοκιμωτάτοις. τούτων εἷς τῶν ἐξ ἐπιβουλῆς [d] αἰτιαθέντων ἦν Ἰώσηπος, ὁ ταῦτα συγγραψάμενος. οὐ μὴν κατ᾽ ἐλπίδα τῷ Κατύλλῳ τὸ [e] σκευώρημα προεχώρησεν. ἧκεν μὲν γὰρ εἰς τὴν Ῥώμην, τοὺς περὶ τὸν Ἰωνάθην ἄγων δεδεμένους, καὶ πέρας ᾤετο τῆς ἐξετάσεως εἶναι, τὴν ἐπ᾽ αὐτοῦ καὶ δι᾽ αὐτοῦ γενομένην ψευδολογίαν. Οὐεσπασιανὸς δὲ, τὸ πρᾶγμα ὑποπτεύσας, ἀναζητεῖ τὴν ἀλήθειαν, καὶ γνοὺς [f] ἄδικον τὴν αἰτίαν τοῖς ἀνδράσιν ἐπενηνεγμένην, τοὺς μὲν ἀφίησι τῶν ἐγκλημάτων Τίτου σπουδάσαντος, δίκην δ᾽ ἐπέθηκεν Ἰωνάθῃ τὴν προσήκουσαν. ζῶν γὰρ κατεκαύθη, πρότερον αἰκισθείς.

δ΄. Κατύλλῳ δὲ τότε μὲν ὑπῆρξε, διὰ τὴν πραότητα τῶν αὐτοκρατόρων, μηδὲν πλέον ὑπομεῖναι καταγνώσεως. οὐκ εἰς μακρὰν δὲ νόσῳ καταληφθεὶς πολυτρόπῳ καὶ δυσιάτῳ χαλεπῶς [g] ἀπαλλάττεται, οὐ τὸ σῶμα μόνον κολαζόμενος, ἀλλ᾽ ἦν ἡ τῆς ψυχῆς αὐτῷ νόσος βαρυτέρα. δείμασι γὰρ ἐξεταράττετο, καὶ συνεχῶς [h] ἀνεβόα, βλέπειν εἴδωλα τῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ πεφονευμένων ἐφεστηκότα. καὶ κατέχειν ἑαυτὸν οὐ δυνάμενος, [i] ἐξήλλετο τῆς εὐνῆς ὡς βασάνων αὐτῷ καὶ πυρὸς προσφερομένων. τοῦ δὲ κακοῦ πολλὴν ἀεὶ τὴν ἐπίδοσιν λαμβάνοντος, καὶ τῶν ἐντέρων αὐτῷ κατὰ διάβρωσιν ἐκπεσόντων, οὕτως ἀπέθανεν, οὐδενὸς ἧττον ἑτέρου τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ τεκμήριον γενόμενος, ὅτι τοῖς πονηροῖς δίκην ἐπιτίθησιν.

ε΄. Ἐνταῦθα τῆς ἱστορίας ἡμῖν τὸ πέρας ἐστὶν, ἣν ἐπηγγειλάμεθα μετὰ πάσης ἀκριβείας παραδώσειν τοῖς βουλομένοις μαθεῖν, τίνα τρόπον οὗτος ὁ πόλεμος Ῥωμαίοις πρὸς Ἰουδαίους ἐπολεμήθη. καὶ πῶς μὲν ἡρμήνευται τοῖς ἀναγνωσομένοις κρίνειν ἀπολελείφθω· περὶ τῆς ἀληθείας δ᾽ οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι θαῤῥῶν λέγειν, ὅτι μόνης ταύτης παρὰ πᾶσαν τὴν γραφὴν ἐστοχασάμην.

[k] Τέλος τῆς Ἰωσήπου Ἰουδαϊκῆς ἁλώσεως.

c Συνειλημμένων,] Συνειδότων Big. & *Voss.*
d Αἰτιαθέντων ἦν Ἰώσηπος,] Αἱρεθέντων Big. & *Voss.*
e Σκευώρημα] Σκαιώρημα Big. & *Voss.* ἐσκευωρημένον *Demosth. adv. Timocr.* 516. C. alibi σκευωρούμενοι Philipp. III. pag. 163. SPANH.
f Ἄδικον τὴν αἰτίαν] Ita Big. & *Voss.* ἀδίκως in *Editis Aliisque.*

g Ἀπαλλάττεται,] Sic MSS. ἀπολλάττετο in *Editis* forsan ἀπηλλάττετο.
h Ἀνεβόα,] Ἐβόα Big. & *Voss.*
i Ἐξήλλετο τῆς εὐνῆς] Ita *Big.* & *Voss.* antea erat ἐξήλλατο.
k Τέλος τῆς Ἰωσήπου Ἰουδαϊκῆς ἁλώσεως.] Τέλος ἁλώσεως *Big.* In Calce *Rostgardiensis Cod.* adscribitur notum illud de *Christo* testimonium.

[a]ΦΛ. [b]ΙΩΣΗΠΟΥ,

[c]ΠΕΡΙ

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ ΙΟΥΔΑΙΩΝ,

[d]ΚΑΤΑ [e]ΑΠΙΩΝΟΣ

ΛΟΓΟΣ Α'.

FLAVII JOSEPHI,

DE

ANTIQUITATE JUDÆORUM,

CONTRA APIONEM

LIBER I.

ΙΚΑΝΩΣ μὲν ὑπολαμβάνω, καὶ διὰ [f] τῆς περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν συγγραφῆς, κράτιστε ἀνδρῶν [g] Ἐπαφρόδιτε, τοῖς ἐντευξομένοις αὐτῇ πεποιηκέναι φανερὸν περὶ τοῦ γένους ἡμῶν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι καὶ [h] παλαιότατόν ἐστι καὶ τὴν πρώτην ὑπόστασιν ἔσχεν ἰδίαν, καὶ [i] πῶς τὴν χώραν [k] ἣν [l] νῦν ἔχομεν κατῴκησεν, [m] ἣν, πεντακισχιλίων ἐτῶν ἱστορίαν περιέχουσαν, ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν ἱερῶν [n] βίβλων διὰ τῆς Ἑλληνικῆς φωνῆς συνεγραψάμην. ἐπεὶ δὲ συχνοὺς ὁρῶ ταῖς ὑπὸ δυσμενείας ὑπὸ

SATIS quidem arbitror, me per libros etiam Antiquitatum, virorum præstantissime Epaphrodite, lecturis eos planum fecisse de gente nostra Judaïca, quod & vetustissima sit, & primam originem sibi propriam habuerit, utque regionem quam nunc tenemus incoluerit, quos, annorum quinque millium historiam complectentes, ex sacris libris nostris Græca lingua conscripsi. Quoniam vero multos video, qui maledicis sermonibus, malo *Prologus.*

a ΦΛ.] Φλαβίου in *Vulgatis*. Φλαΐου in quibusdam *MSS*. Verum nummi nos docent Φλαουΐου correcte scribi.

b ΙΩΣΗΠΟΥ,] Ἰωσήπου τοῦ Ἑβραίου ἐκ γένους ἱερατικοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων juxta quosdam *Rufini Codd.* Ἰωσήπου τοῦ Ἑβραίου *Euseb.* in *Præp. Evang.* p. 476. & in *Eccl. Hist.* p. 84.

c ΠΕΡΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ ΙΟΥΔΑΙΩΝ,] Idem titulus huic operi inscribitur ab *Eusebio*, in libro VIII. de *Præp. Evang.* c. 7. ad finem, p. 361. & lib. X. c. 6. prope finem, p. 476. & in titulo cap. XIII. ejusdem libri p. 500. περὶ ἀρχαιότητος Ἰουδαίων ἐξ ἱστοριῶν συγκείμενος ἀντιρρητικὸς λόγος πρῶτος καθ' Ἑλλήνων in *Cod. El.* περὶ ἀρχαιότητος Ἰουδαίων ἀντιρρητικὰ κατὰ Ἀπίωνος Γραμματικοῦ. i. e. *de Antiquitate Judæorum refutatorii contra Appionem Grammaticum*, habet *Budæus* in l. V. *de Asse*. quos (inquit) Latine ita versos legimus, ut præstabilius fuisset nunquam fuisse editos. adeo corrupti sunt *Librariorum* vitio & *Interpretis* ignorantia. Scripti post Ἅλωσιν καὶ Ἀρχαιολογίαν ut ex initio patet hujus libri. SPANH.

d ΚΑΤΑ] Κατὰ Ἀπίωνος Γραμματικοῦ Ἀλεξανδρέως ex *Rufino* & inimico ejusdem *Hieronymo* de *Viris Illustribus*. Κατὰ Ἀπίωνος abest ab *Hafn.* Eusebius Hist. Eccl. lib. III. c. IX. pag. 84. de Josephi libris: καὶ ἕτερα δὲ αὐτοῦ φέρεται σπουδῆς ἄξια δύο, τὰ περὶ τῆς τῶν Ἰουδαίων Ἀρχαιότητος, ἐν οἷς καὶ ἀντιρρήσεις πρὸς Ἀπίωνα τὸν Γραμματικὸν κατὰ Ἰουδαίων τηνικάδε συντάξαντα λόγον πεποίηται &c. A Porphyrio citantur hi duo libri πρὸς τοὺς Ἕλληνας nempe περ. Ἀποχ. lib. II. p. 381. καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ τοῦ πρὸς Ἕλληνας· εἰσὶ δὲ δύο τὰ βιβλία. SPANH.

e ΑΠΙΩΝΟΣ ΛΟΓΟΣ Α'.] Legitur etiam per geminum π. tanquam Ἀππίων nomen Romanum esset in Græcam speciem detortum ab recto *Appius*, ut Μαρκίων à *Marcius*. Verum Ἀπίων Ægyptis in usu fuit, deductum ab Api, ut à Serapi *Serapion*. Pro quo nummi faciunt, uti ostendit Cl. *Harduinus* in *Nummis Antiquis Populorum* & *Urbium illustratis*, sub voce ΥΠΑΙΠΗΝΩΝ. Κατ' Ἀπίωνος non agnoscit *Flor.* pro quibus verbis πρὸς τοὺς Ἕλληνας habet *Porphyrius* περὶ ἀποχῆς.

f Τῆς περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν συγγραφῆς,] Conf. de Vita §. 76. SPANH.

g Ἐπαφρόδιτε,] Cum anno XIIIo. *Domitiani* libros *Antiquitatum* scripserit *Fl. Josephus*, & postea *Commentarium* de *Vita sua*, tanquam appendicem ad *Antiquitatum* libros, ac denique *libros duos adversus Apionem*, omnia autem ista scripta consecrarit *Epaphrodito*: vix potest esse *Epaphroditus* ille, qui olim *Neroni à libellis*, & XIVo. *Domitiani* cæsus est, cum jam aliquandiu in exsilio fuisset; sed alter *Epaphroditus*, Trajani (ut inquit *Grotius* ad *Lucam*, c. 1. v. 3.) libertus ac procurator. De hoc Epaphrodito in fine de Vita §. 76. & Proœm. in ἀρχ. §. 2. καὶ μάλιστα δὴ πάντων Ἐπαφρόδιτος &c.

h Παλαιότατόν ἐστι] Ita in *MSS*. & *Vet. Interpr.* παλαιότατον καὶ π. *Hafn.* παλαιότατόν τε καὶ in *Editis*.

i Πῶς τὴν χώραν] Iterum cum *MSS*. (ut *Hafn.*) antea erat, καὶ περὶ τὴν χ.

k Ἣν] Conf. Proem. ἀρχ. §. 3. πεντακισχιλίων ἐτῶν ἱστορίας &c. Josephus ait à se Hebræorum volumina in Græcam linguam transferri nec addentem iis quaquam aut detrahentem Conf. ἀρχ. lib. 10. c. 11. §. 1. SPANH.

l Νῦν ἔχομεν κατῴκησεν,] Illud νῦν non agnoscit *El*.

m Ἣν, πεντακισχιλίων ἐτῶν ἱστορίαν περιέχουσαν,] *Sc.* συγγραφήν. dein in *MSS*. (ut & *Hafn.*) πεντακισχιλίων ἐτῶν ἀριθμὸν ἱστορ. &c. absque vocula ἥν. De annorum numero videsis *Is. Vossium* in *Chronologia Sacra*, p. 148.

n Βίβλων] Sic *MSS*. βύβλων & βυβλίων in *Editis* passim.

malo animo à quibusdam jactatis, fidem habeant, eaque quæ ego de antiquitate scripsi non credant, & recentiorem esse gentem nostram colligant ex eo, quod nulla ejusdem mentio facta fuerit apud celebres Græcorum historicos; de hisce omnibus putavi scribendum breviter, tum ut obtrectatorum malevolentiam voluntariumque falsiloquium arguerem, tum ut aliorum ignorantiam corrigerem, universosque de nostra antiquitate edocerem, qui veritatem scire desiderant. Eorum autem quæ à me dicentur utar quidem testibus eis, qui de omni antiquitate apud Græcos fide digni habiti fuerunt: eos vero, qui probrose de nobis falsoque scripsere *aliqua*, ipsos suis verbis convictos dabo. Conabor etiam quid causæ fuerit aperire, quod non multi è Græcis in historiis *suis* gentis nostræ meminerint: necnon & eos, qui de nobis scribere in historiis non omiserunt, producam iis qui aut nesciunt eos aut se nescire simulant.

Auctoris in scribendo institutum.

Non soli Græci de rebus antiquis audiendi.

2. Primum itaque vehementer eos mirari subit, qui de rebus antiquissimis non aliis fidem quam Græcis *hominibus* habendam esse, non nisi ab illis verum exspectandum, proinde neque nobis neque aliis quibuscunque credendum arbitrantur. Equidem hoc in genere secus omnino statuendum intelligo, si modo verum è rebus ipsis sumere potius, quam vanis opinionibus inhærere malimus. Enimvero nova *certe* apud Græcos omnia, & ante unum, ut ita loquar, alterumve diem exstitisse reperias, urbium (*inquam*) molitionem, excogitationem artium, & legum perscriptionem: omnium vero novissimò ad scribendam historiam se contulerunt. At vero & Ægyptiis, & Chaldæis, & Phœnicibus (ne cum iis nostrates hoc loco numerem) vetustissimam atque constantissimam rerum suarum manere memoriam *Græci* fatentur ipsi. Etenim cùm regionem incolunt omnium minime infesto cœlo laborantem, tum diligentiam in eo singularem adhibuerunt, uti ne quid è rebus suis oblivione consepultum jaceret, sed potius omnia publicas in tabulas à viris sapientissimis semper referrentur. Contra vero tractum illum Græciæ universum, infinitorum morborum subinde depasta lues, rerum gestarum memoriam funditus abolevit; adeoque novo semper instituto vitæ curriculo, suum quique sibi universæ principium & caput esse facile persuaserunt. Iidem sero admodum, vixque tandem literarum naturam didicere. Nam qui vetustissimum illarum usum esse volunt, eas illi sese à Phœnicibus atque à Cadmo accepisse gloriantur. neque tamen quisquam, aut in sacris, aut in publicis usquam monumentis ullum ejus temporis exstare vestigium ostenderit; ubi etiam de iis qui Trojanam expeditionem tanto post suscepere dubitatum perdiu quæsitumque est, an literis usi fuerint. Qua de re verior ea constantiorque sententia jam obtinet, ignoratum ab iis hodiernum illarum usum fuisse. Neque tu scriptum omnino apud Græcos ullum, cujus de fide modo constet, Homeri Poësi antiquius invenias. at eum post

Vetustior rerum memoria apud Ægyptios & Chaldæos &c.

Græci fatentur se literarum usum à Cadmo & Phœnicibus accepisse.

De Homeri poësi, &

τινων εἰρημέναις προσέχοντας βλασφημίαις, καὶ τοῖς περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένοις ἀπιστοῦντας, τεκμήριόν τε ποιουμένους τοῦ νεώτερον εἶναι τὸ γένος ἡμῶν, [o] διὰ τὸ μηδεμιᾶς παρὰ τοῖς ἐπιφανέσι τῶν Ἑλληνικῶν ἱστοριογράφων μνήμης ἠξιῶσθαι, περὶ τούτων ἁπάντων ᾠήθην δεῖν γράψαι συντόμως, τῶν μὲν λοιδορούντων τὴν δυσμένειαν καὶ τὴν ἑκούσιον ἐλέγξαι ψευδολογίαν, τῶν δὲ τὴν ἄγνοιαν ἐπανορθώσασθαι, διδάξαι [p] δὲ πάντας ὅσοι τἀληθὲς εἰδέναι βούλονται περὶ τῆς ἡμετέρας ἀρχαιότητος. χρήσομαι δὲ τῶν μὲν ὑπ' ἐμοῦ λεγομένων μάρτυσι, τοῖς ἀξιοπιστοτάτοις εἶναι περὶ πάσης ἀρχαιολογίας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κεκριμένοις· τοὺς δὲ βλασφήμως περὶ ἡμῶν καὶ ψευδῶς γεγραφότας, αὐτοὺς δι' ἑαυτῶν ἐλεγχομένους παρέξω. πειράσομαι δὲ καὶ τὰς αἰτίας ἀποδοῦναι, δι' ἃς οὐ πολλοὶ τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἐν ταῖς ἱστορίαις Ἕλληνες ἐμνημονεύκασιν· ἔτι μέντοι καὶ τοὺς οὐ παραλιπόντας τὴν περὶ ἡμῶν ἱστορίαν ποιήσω φανεροὺς τοῖς μὴ γινώσκουσιν ἢ προσποιουμένοις ἀγνοεῖν.

β'. Πρῶτον οὖν ἐπέρχεταί μοι πάνυ θαυμάζειν τοὺς οἰομένους δεῖν περὶ τῶν παλαιοτάτων ἔργων μόνοις προσέχειν τοῖς Ἕλλησι, καὶ παρὰ τούτων πυνθάνεσθαι τὴν ἀλήθειαν, ἡμῖν δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἀπιστεῖν. πᾶν γὰρ ἐγὼ τοὐναντίον ὁρῶ συμβεβηκός, [q] εἴγε δεῖ μὴ ταῖς ματαίαις δόξαις ἐπακολουθεῖν, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τὸ δίκαιον τῶν πραγμάτων λαμβάνειν. [r] τὰ μὲν γὰρ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἅπαντα νέα, καὶ χθὲς καὶ πρώην, ὡς ἂν εἴποι τις, [s] εὑρήσεις γεγονότα· λέγω δὴ τὰς κτίσεις τῶν πόλεων, [t] καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπινοίας τῶν τεχνῶν, καὶ τὰ περὶ τὰς τῶν νόμων ἀναγραφάς· πάντων δὲ νεωτάτη σχεδόν ἐστι παρ' αὐτοῖς ἡ περὶ τοῦ συγγράφειν τὰς ἱστορίας ἐπιμέλεια. τὰ μέντοι παρ' Αἰγυπτίοις τε, καὶ Χαλδαίοις καὶ Φοίνιξιν, ἐῶ γὰρ νῦν ἡμᾶς ἐκείνοις συγκαταλέγειν, αὐτοὶ δήπουθεν ὁμολογοῦσιν ἀρχαιοτάτην τε καὶ μονιμωτάτην ἔχειν τῆς μνήμης τὴν παράδοσιν. καὶ γὰρ τόπους ἅπαντες οἰκοῦσιν, ἥκιστα ταῖς ἐκ τοῦ περιέχοντος φθοραῖς ὑποκειμένους, καὶ πολλὴν ἐποιήσαντο πρόνοιαν, τοῦ μηδὲν ἄμνηστον τῶν παρ' αὐτοῖς πραττομένων παραλιπεῖν, ἀλλ' ἐν δημοσίαις ἀναγραφαῖς ὑπὸ τῶν σοφωτάτων ἀεὶ καθιεροῦσθαι. τὸν δὲ περὶ τὴν Ἑλλάδα τόπον μυρίαι μὲν φθοραὶ κατέσχον, ἐξαλείφουσαι τὴν μνήμην τῶν γεγονότων· ἀεὶ δὲ καινοὺς καθιστάμενοι βίους, τοῦ παντὸς ἐνόμιζον ἄρχειν [v] ἕκαστοι τοῦ ἀφ' ἑαυτῶν. ὀψὲ δὲ [x] καὶ μόλις ἔγνωσαν φύσιν γραμμάτων. οἱ [y] γὰρ ἀρχαιοτάτην αὐτῶν τὴν χρῆσιν εἶναι θέλοντες, παρὰ Φοινίκων καὶ Κάδμου σεμνύνονται μαθεῖν. οὐ μὴν οὐδ' [z] ἐπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου δύναιτό τις ἂν δεῖξαι [a] σωζομένην ἀναγραφὴν, [b] οὔτ' ἐν ἱεροῖς, οὔτ' ἐν δημοσίοις ἀναθήμασιν. ὅπου γε καὶ περὶ τῶν ἐπὶ Τροίαν [c] τοσούτοις ἔτεσι στρατευσάντων ὕστερον, πολλὴ γέγονεν ἀπορία τε καὶ ζήτησις, εἰ γράμμασιν ἐχρῶντο. καὶ τἀληθὲς ἐπικρατεῖ μᾶλλον, περὶ τοῦ τὴν νῦν οὖσαν τῶν γραμμάτων χρῆσιν ἐκείνους ἀγνοεῖν. ὅλως δὲ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν οὐδὲν ὁμολογούμενον εὑρίσκεται γράμμα [d] τῆς Ὁμήρου ποιήσεως πρεσβύτερον. οὗτος δὲ καὶ τῶν Τρωϊ-

o Διὰ] Illud διὰ ex conjectura.
p Δε] Abest ab *Hafn*.
q Εἴγε δεῖ μὴ] Εἰ δὲ δεῖ legit *Budæus* in *lib.* IV. *de Asse*.
r Τὰ μὲν γὰρ] Τὰ μέν γε *Big. Flor.* & *Hafn.* Conf. Antt. Procem. §. 3. ἐφ' ὅσον πλῆθος αἰῶνος οὐδ' αὐτῶν οἱ ποιηταὶ τὰς γενέσεις τῶν θεῶν &c. SPANH.
s Εὑρήσεις γεγονότα·] Ita in *Editis Eusebii* de *Præp. Evang.* p. 477. εὗροι in *MSo. Ejusdem.* quo modo & in *Editis Josephi* & in *MSS.*
t Και τα περὶ τὰς ἐπινοίας] Καὶ τὰς ἐπινοίας τῶν τεχνῶν καὶ τὰς τῶν ν. in *Eusebii vulgatis.* pro nobis facit *Ejusdem MS. Joannens.*
v Εκαστοι] Εκαστος τοῦ ὑφ' ἑαυτοῦ *Euseb.* in *Editis*. ἕκαστος τοῦ ἐφ' ἑαυτῶν in *MS.* ἕκαστοι τῶν ἀφ' ἑαυτῶν *Hafn.*
x Καὶ μόλις] Δέ πω *Euseb.*
y Γαρ ἀρχαιοτάτην] Ita *Euseb.* & *Bas.* οἱ γοῦν *Eusebii membrana.*
z Επ' ἐκείνου] Απ' ἐκείνου *Euseb.* minus recte.
a Σωζομένην ἀναγραφὴν,] Πως σωζομένην *Euseb. MS.*
b Οὔτ' ἐν ἱεροῖς,] Οὔθ' ἱεροῖς οὔτ' ἐπιδημοσίοις *MS. Euseb.* Vide *Vossium* in lib. 1. *de Arte Grammat.* c. 10. & *Lambecium* in *Prodromo Hist. Literariæ*, p. 158. & aliud forsan senties.
c Τοσούτοις ἔτεσι] Τοσούτοις ὕστερον ἔτεσι *Euseb.*
d Τῆς Ὁμήρου ποιήσεως] Vide *Cl. Fabricium* in *Bibliotheca Gr.* Vol. 1. p. 3. 4. &c.

e Ὕστερ

Τρωϊκῶν [e] ὕστερον φαίνεται γενόμενος· καί φασιν οὐδὲ τοῦτον ἐν γράμμασι τὴν αὐτοῦ ποίησιν καταλιπεῖν, ἀλλὰ [f] διαμνημονευομένην [g] ἐκ τῶν ᾀσμάτων ὕστερον συντεθῆναι, καὶ διὰ τοῦτο πολλὰς ἐν αὐτῇ σχεῖν τὰς διαφωνίας. οἱ μέν τοι τὰς ἱστορίας ἐπιχειρήσαντες συγγράφειν παρ᾽ αὐτοῖς, λέγω δὲ τοὺς περὶ Κάδμόν τε τὸν Μιλήσιον, καὶ τὸν [h] Ἀργεῖον Ἀκουσίλαον, καὶ μετὰ τοῦτον εἴτινες ἄλλοι λέγονται. γενέσθαι, βραχὺ τῆς Περσῶν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα [i] στρατείας τῷ χρόνῳ προέλαβον. ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς περὶ τῶν οὐρανίων τε καὶ θείων πρώτους παρ᾽ Ἕλλησι φιλοσοφήσαντας, οἷον Φερεκύδην τε τὸν Σύριον καὶ Πυθαγόραν καὶ Θάλητα, πάντες συμφώνως ὁμολογοῦσιν Αἰγυπτίων καὶ Χαλδαίων γενομένους μαθητὰς ὀλίγα συγγράψαι· καὶ ταῦτα τοῖς Ἕλλησιν εἶναι [k] δοκεῖ πάντων ἀρχαιότατα, καὶ μόλις αὐτὰ πιστεύουσιν ὑπ᾽ ἐκείνων γεγράφθαι.

γʹ. Πῶς οὖν [l] οὐκ ἄλογον τετυφῶσθαι τοὺς Ἕλληνας ὡς μόνους ἐπισταμένους τὰ ἀρχαῖα, καὶ τὴν ἀλήθειαν περὶ αὐτῶν ἀκριβῶς παραδιδόντας; ἢ τίς οὐ [m] παρ᾽ αὐτῶν συγγραφέων μάθοι ῥᾳδίως, ὅτι μηδὲν βεβαίως εἰδότες συνέγραφον, ἀλλ᾽ ὡς ἕκαστοι περὶ τῶν πραγμάτων [n] εἰκάζοιντο; πλεῖον γοῦν διὰ τῶν βιβλίων ἀλλήλους ἐλέγχουσι, καὶ τὰ ἐναντιώτατα περὶ τῶν αὐτῶν λέγειν οὐκ ὀκνοῦσι. περίεργος δ᾽ ἂν εἴην ἐγὼ τοὺς ἐμοῦ μᾶλλον ἐπισταμένους διδάσκων, ὅσα μὲν Ἑλλάνικος Ἀκουσιλάῳ περὶ τῶν [o] γενεαλογιῶν διαπεφώνηκεν, ὅσα δὲ διορθοῦται τὸν Ἡσίοδον Ἀκουσίλαος, ἢ τίνα τρόπον Ἔφορος μὲν Ἑλλάνικον ἐν τοῖς πλείστοις ψευδόμενον ἐπιδείκνυσιν, Ἔφορον δὲ Τίμαιος, καὶ Τίμαιον οἱ μετ᾽ ἐκεῖνον γεγονότες, Ἡρόδοτον δὲ πάντες. ἀλλ᾽ οὐδὲ περὶ τῶν [p] Σικελῶν τοῖς περὶ Ἀντίοχον καὶ Φίλιστον ἢ Καλλίαν Τίμαιος συμφωνεῖν ἠξίωσεν· οὐδ᾽ αὖ περὶ τῶν Ἀττικῶν οἱ τὰς Ἀτθίδας συγγεγραφότες, ἢ περὶ τῶν Ἀργολικῶν οἱ τὰ περὶ Ἄργος ἱστοροῦντες ἀλλήλοις [q] κατηκολουθήκασι. καὶ τί δεῖ λέγειν περὶ τῶν κατὰ πόλεις καὶ βραχυτέρων, [r] ὅπου περὶ τῆς περιηγήσεως τῆς Περσικῆς στρατιᾶς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πραχθέντων οἱ δοκιμώτατοι διαπεφωνήκασιν. πολλὰ δὲ καὶ Θουκυδίδης ὡς ψευδόμενος ὑπό τινων κατηγορεῖται, καί τοι δοκῶν ἀκριβεστάτην καθ᾽ αὐτὸν ἱστορίαν συγγράφειν.

δʹ. Αἰτίαι δὲ τῆς [s] τοσαύτης διαφωνίας πολλαὶ μὲν ἴσως ἂν καὶ ἕτεραι τοῖς βουλομένοις ζητεῖν ἀναφανεῖεν, ἐγὼ δὲ δυσὶ ταῖς [t] λεχθησομέναις τὴν μεγίστην ἰσχὺν ἀνατίθημι. καὶ [v] προτέραν ἐρῶ τὴν κυριωτέραν εἶναί μοι δοκοῦσαν. τὸ γὰρ [x] ἐξ ἀρχῆς μὴ σπουδασθῆναι, παρὰ τοῖς Ἕλλησι [y] δημοσίας γενέσθαι [z] περὶ τῶν ἑκάστοτε πραττομένων ἀναγραφάς, τοῦτο μάλιστα δὴ καὶ τὴν πλάνην καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ [a] ψεύδεσθαι, τοῖς μετὰ ταῦτα βουληθεῖσι περὶ τῶν παλαιῶν τι γράφειν παρέσχεν. οὐ γὰρ μόνον παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν ἠμελήθη τὰ περὶ τῆς ἀναγραφῆς, ἀλλ᾽ οὐδὲ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, οὓς αὐτόχθο-

Trojana tempora natum esse nemo non fatetur: imo ne ab ipso quidem literis suam illam poësin mandatam esse ferunt, sed posterorum memoria propagatam aliquandiu, variis ex cantilenis collectam demum & contextam fuisse, ac propterea tantum in ea vulgo discrepantiæ reperiri. Ergo qui ex illis ad scribendam historiam animum appulere, Cadmus, inquam, Milesius, & Acusilaus Argivus, ac siqui præterea nominantur, paulum admodum Persicam adversos Græcos expeditionem tempore anteverterunt. Ad hæc qui de rebus cœlestibus atque divinis primi apud eos philosophari cœperunt, ut Pherecydes Syrius & Pythagoras & Thales, illos & Ægyptiorum Chaldæorumque discipulos fuisse, nec nisi pauca scripsisse, ore omnes uno pronunciant: atque illa Græci cum omnium vetustissima esse arbitrantur, tum vix etiam ab illis ea scripta fuisse credunt.

quam antiqua sit.

Græcorum antiquissimi Ægyptiorum & Chaldæorum discipuli.

3. Quis igitur vano stolidoque fastu Græcos laborare non videat, qui si & res antiquas tenere soli, & soli accuratam illarum integramque veritatem tradere videantur? Imo quis non ex iisdem scriptoribus illud perfacile discat, perspecti ab iis nihil exploratique conscriptum, sed tantum quatenus assequi conjectura potuerint? Itaque scriptis suis alios passim alii reprehendunt, nec iisdem omnino de rebus longe diversa loqui erubescunt. Ego vero importunus & otiosus utique videar, si, quibus id quam ipsi mihi notius est, perdocere velim, quam in Genealogiæ rationibus multa sint, in quibus Hellanicus ab Acusilao dissideat: quam apud Hesiodum Acusilaus multa castiget: quam sæpe mendacii reum Hellanicum Ephorus, Ephorum Timæus, Timæumque recentiores, denique Herodotum universi peragant. Neque vero aut de rebus Siculis eadem Timæus, quæ Antiochus & Philistus & Callias, sentire voluit: aut in Atticis qui Atthidas scripsere, vel in Argolicis qui de Argo, aliorum alii sensum mentemque sequuti sunt. quanquam quid ea persequi attinet, quæ per urbes passim contigêre, & angustioribus omnino regionibus continentur, cum in ipsa quoque Persica expeditione ac rebus in ea gestis, laudatissimorum scriptorum magna sit plerumque dissensio? prorsus ut ipse etiam Thucydides, licet accuratissimam temporum suorum historiam perscribere videatur, à nonnullis erroris ac vanitatis arguatur.

Vana Græcorum arrogantia.

Sese invicem mendacii arguunt.

Magna inter eos dissensio.

4. Cujus sane dissidii, cum aliæ fortassis plurimæ aliis in illud anquirentibus occurrere possint, tum has præcipue duas summi momenti causas esse intelligo. Atque ut ab ea, quæ mihi potior videtur, incipiam, cum totum illud res eas, quæ ubique fierent, publicas in tabulas referendi studium à Græcis jam usque ab initio neglectum fuisset, id sane cum errori maxime viam aperuit, tum iis etiam omnibus, qui de rebus antiquioribus scribere cogitarent, licentiam obtulit impune mentiendi. Nec enim reliqua duntaxat Græcorum natio hanc tabularum conficiendarum curam jacere permisit: sed ne apud Athenienses quidem, quos tamen & in-

Res gestas in publicas tabulas referre diu neglexerunt Græci.

e Ὕστερον φαίνεται γενόμενος] Ὕστερος Euseb.
f Διαμνημονευομένην] Hoc parum verisimile esse existimat Fabricius in Bibl. Gr. Vol. 1. p. 269.
g Ἐκ τῶν ᾀσμάτων] Διὰ γραμμάτων Euseb.
h Ἀργεῖον Ἀκουσίλαον,] De quo ἀρχ. lib. 1. cap. 3. §. 9. καὶ Ἑλλανικός, ὁ Ἀκουσίλαος &c. SPANH.
i Στρατείας τῷ χρόνῳ] Διαστρατείας τῷ χρ. προὔλαβον in Edit. Bas. & MSS.
k Δοκεῖ πάντων ἀρχαιότατα,] Ita cum Euseb. & Vet. Interp. δοκεῖν Bas. Aliique.
l Οὐκ ἄλογον] Οὐκ ἔστιν ἄλογον Euseb. Big. Flor. Hafn. & El.
m Παρ᾽ αὐτῶν συγγραφέων] Παρ᾽ αὐτῶν ἂν τῶν συγγρ. Big. & Flor. παρ᾽ αὐτῶν ἂν τῶν συγγρ. Hafn. παρὰ τῶν αὐτῶν συγγρ. Euseb.
n Εἰκάζοιντο;] Εἴκαζον; πλέον γοῦν Euseb.
o Γενεαλογιῶν διαπεφώνηκεν,] Γενεαλογικῶν Euseb. MS.
p Σικελῶν] Σικελικῶν Euseb.
q Κατηκολουθήκασι.] Ἠκολουθήκασι Euseb.
r Ὅπου περὶ τῆς περιηγήσεως] Ὅπου γε περὶ τῆς Περσικῆς στρατείας Euseb. περὶ τῆς περιοικήσεως τῆς π. Big. Hen. & Hafn.
s Τοσαύτης διαφωνίας] Τοιαύτης Euseb.
t Λεχθησομέναις] Ἐκτεθησομέναις. & mox ἀναθήσομαι Euseb.
v Προτέραν ἐρῶ] Προτέραν γε ἐρῶ Euseb.
x Ἐξ ἀρχῆς] Ἐξεταθῆναι Euseb.
y Δημοσίας γενέσθαι] Δημοσίᾳ γίνεσθαι Euseb. δημοσίας γίνεσθαι Hafn.
z Περὶ τῶν ἑκάστοτε πραττομένων] Τὰς π. τ. ἑ. πρ. ἀναγραφὰς Euseb.
a Ψεύδεσθαι,] Al. σπεύδεσθαι.

b Παρ

& indigenas & disciplinarum apprime studiosos esse ferunt, quicquam ejusmodi factum reperias: cum è publicis quidem literis antiquissimas leges eas fuisse tradant, quas ipsis Draco de cæde tulit, homo, qui non nisi paulo ante Pisistrati tyrannidem lucem aspexerat. Nam Arcadum meminisse quid attinet, qui cum de sua tantopere vetustate glorientur, vix tamen etiam post illa tempora literarum informari cognitione cœperunt?

Causæ cur veritati parum studuerunt Græci veteres.

5. Ita plane, cum vetustior commentarius nullus exstaret, qui vel docere discendi cupidos, vel mentientes arguere posset, maxima est scriptores inter excitata dissensio. Cui tu causæ alteram hanc adjungas licet. Qui enim ad scribendum sese contulerunt, ii non veritatis utique studio ducebantur, licet hoc profiteri solenne passim omnibus tralatitiumque sit, sed vim orationis unam ostendebant: atque ita quo se quisque genere alios superaturum esse maxime confidebat, in eo elaborabant plurimum. Ergo alii fabulas texere, alii civitatum aut regum benevolentiam & gratiam laudationibus eblandiri cœperunt: nonnulli res ipsas, aut illarum scriptores carpere ac vituperare maluerunt, quod in eo sese facilius excellere posse sperarent. Cæterum isti cum historiæ legibus omnino pugnant. Cum enim eo potissimum argumento historiæ veritas comprobetur, si de rebus iisdem eadem omnes pronuncient, ac scribant. ita sese demum isti maxime reliquos omnes veritatis opinione superaturos putârunt, si ab reliquis maxime dissiderent. Certe dicendi genere & eloquentiæ vi cedere nos oportet scriptoribus Græcis; non autem historiæ de priscis veritate, & maxime de rebus propriæ uniuscujusque patriæ.

De historiæ veritate solliciti Ægyptii, Chaldæi, Judæique.

6. Quod apud Ægyptios quidem & Babylonios ex longissimis retro seculis in rebus conscribendis adhibita fuerit diligentia, quando sacerdotibus quidem id officii commissum erat, & circa eas ipsi philosophabantur, Chaldæis vero apud Babylonios, & maxime Phœnicibus qui Græcis immixti usi sunt literis, ut & vitæ rationem ordinarent, & opera publica memoriæ traderent, dum consentiant omnes, præmittendum hoc puto. De nostris vero progenitoribus, quod eandem (mitto dicere an potiorem) quam prædicti habuerint in conscribenda historia curam, pontificibus & prophetis id muneris injungentes; quodque usque ad nostra tempora cum multa diligentia hoc ipsum servarint, &, si oportet audentius dicere, etiam servabitur, conabor breviter edocere.

Pontifices apud Judæos annalium auctores.

7. Non enim tantum ab initio his rebus viros optimos & in Dei cultu assiduos præfecere, sed & curam habuere ut genus sacerdotale purum semper impermixtumque permaneret. Debet enim quisquis sacerdotio fungitur ex populari sua conjuge liberos quærere, neque ad pecunias aut ho-

νας εἶναι λέγουσι καὶ [b] παιδείας ἐπιμελεῖς, οὐδὲν τοιοῦτον εὑρίσκεται γενόμενον· ἀλλὰ τῶν δημοσίων γραμμάτων ἀρχαιοτάτους εἶναί φασι, τοὺς ὑπὸ Δράκοντος αὐτοῖς περὶ τῶν [c] φονικῶν γραφέντας νόμους, ὀλίγῳ πρότερον τῆς Πεισιστράτου τυραννίδος ἀνθρώπου γεγονότος. περὶ μὲν γὰρ Ἀρκάδων [d] τί δεῖ λέγειν αὐχούντων [e] ἀρχαιότητα· μόλις γὰρ οὗτοι καὶ μετὰ ταῦτα γράμμασιν ἐπαιδεύθησαν;

έ. Ἅτε δὴ τοίνυν οὐδεμιᾶς [f] προκαταβεβλημένης ἀναγραφῆς, ἣ καὶ τοὺς μαθεῖν βουλομένους διδάξειν ἔμελλε, καὶ τοὺς ψευδομένους ἐλέγξειν, ἡ πολλὴ πρὸς ἀλλήλους ἐγένετο διαφωνία τοῖς συγγραφεῦσι. δευτέραν δὲ [g] πρὸς ταύτῃ θετέον ἐκείνην [h] τὴν αἰτίαν. οἱ γὰρ ἐπὶ τὸ γράφειν ὁρμήσαντες, οὐ περὶ τὴν ἀλήθειαν ἐσπούδασαν, καίτοι τοῦτο [i] πρόχειρόν ἐστιν ἀεὶ τὸ ἐπάγγελμα, λόγων δὲ δύναμιν ἐπεδείκνυντο· καὶ καθ' ὅν τινα τρόπον ἐν τούτῳ [k] παρευδοκιμήσειν τοὺς ἄλλους ὑπελάμβανον, κατὰ τοῦτον ἡρμόζοντο. τινὲς μὲν ἐπὶ τὸ μυθολογεῖν [l] τρεπόμενοι, τινὲς δὲ πρὸς χάριν ἢ τὰς πόλεις ἢ τοὺς βασιλέας ἐπαινοῦντες, ἄλλοι δὲ ἐπὶ τὸ κατηγορεῖν τῶν πράξεων ἢ τῶν γεγραφότων ἐχώρησαν, [m] ἐνευδοκιμήσειν τούτῳ νομίζοντες. ὅλως δὲ τὸ πάντων ἐναντιώτατον ἱστορίᾳ πράττοντες διατελοῦσι. τῆς μὲν γὰρ ἀληθοῦς ἐστι τεκμήριον ἱστορίας, εἰ περὶ τῶν αὐτῶν ἅπαντες ταὐτὰ καὶ λέγοιεν καὶ γράφοιεν. οἱ δ' εἰ [n] ταὐτὰ γράψειαν ἑτέρως, οὕτως ἐνόμιζον αὐτοὶ [o] φανεῖσθαι πάντων ἀληθέστατοι. λόγων μὲν οὖν ἕνεκα καὶ [p] τῆς ἐν τούτοις δεινότητος δεῖ παραχωρεῖν ἡμᾶς τοῖς συγγραφεῦσι τοῖς Ἑλληνικοῖς. οὐ μὴν καὶ τῆς περὶ τῶν ἀρχαίων ἀληθοῦς ἱστορίας, καὶ μάλιστά γε τῆς περὶ τῶν ἑκάστοις ἐπιχωρίων.

ς'. Ὅτι μὲν οὖν παρ' Αἰγυπτίοις τε καὶ Βαβυλωνίοις, ἐκ μακροτάτων ἄνωθεν χρόνων, τὴν περὶ τὰς ἀναγραφὰς ἐπιμέλειαν, ὅπου μὲν οἱ ἱερεῖς ἦσαν ἐγκεχειρισμένοι, καὶ περὶ ταύτας ἐφιλοσόφουν, Χαλδαῖοι δὲ παρὰ τοῖς Βαβυλωνίοις, [q] καὶ ὅτι μάλιστα δὴ τῶν Ἕλλησιν [r] ἐπιμιγνυμένων ἐχρήσαντο Φοίνικες γράμμασιν, εἴς τε τὰς περὶ τὸν βίον οἰκονομίας, καὶ πρὸς τὴν τῶν κοινῶν ἔργων παράδοσιν, ἐπειδὴ συγχωροῦσιν ἅπαντες, ἐάσειν μοι δοκῶ. περὶ δὲ τῶν ἡμετέρων προγόνων, ὅτι τὴν αὐτὴν, ἐῶ γὰρ λέγειν [s] εἰ καὶ πλείω τῶν εἰρημένων ἐποιήσαντο [t] τὴν περὶ τὰς ἀναγραφὰς ἐπιμέλειαν, τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς προφήταις τοῦτο προστάξαντες. καὶ [v] ὡς μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων πεφύλακται πολλῆς ἀκριβείας, εἰ δὲ θρασύτερον εἰπεῖν καὶ φυλαχθήσεται, πειράσομαι συντόμως διδάσκειν.

ζ'. Οὐ γὰρ μόνον ἐξ ἀρχῆς ἐπὶ τούτων τοὺς ἀρίστους, καὶ τῇ θεραπείᾳ τοῦ Θεοῦ προσεδρεύοντας κατέστησαν, ἀλλ' ὅπως τὸ γένος τῶν ἱερέων ἄμικτον καὶ καθαρὸν [x] διαμένῃ, προυνόησαν. [y] δεῖ γὰρ τὸν μετέχοντα τῆς ἱερωσύνης ἐξ ὁμοεθνοῦς γυναικὸς παιδοποιεῖσθαι, καὶ μὴ πρὸς χρήματα

μηδὲ

b Παιδείας] παῖδας *Hafn.*

c Φονικῶν] φοινικῶν *Hafn.*

d Τί δεῖ λέγειν] Τί χρὴ λέγειν *Euseb.* τί δὴ λέγειν *Flor. Hafn.* & *Big.*

e Ἀρχαιότητα·] Ἀρχαιότατα *Big. Hafn.* & *Flor.*

f Προκαταβεβλημένης ἀναγραφῆς,] Προβεβλημένης *Euseb.*

g Πρὸς ταύτῃ θετέον ἐκείνην] Πρὸς ταύτην *MS. El.* & *Euseb.*

h Τὴν αἰτίαν.] Illud τὴν supplevimus ex *Eusebio* & *MSS.*

i Πρόχειρον] Πρόχειρον αὐτοῖς ἐστιν *Euseb.*

k Παρευδοκιμήσειν] Παρευδοκιμῆσαι *Euseb.*

l Τρεπόμενοι,] Τραπόμενοι *Euseb.*

m Ἐνευδοκιμήσειν] Εὐδοκιμήσειν ἐν τούτῳ *Euseb.*

n Ταὐτὰ γράψειαν] Antea ταῦτα. Apud *Eusebium* hæc paulo aliter leguntur. οἱ δὲ, εἰ μὴ τὰ αὐτὰ γράψειαν ἑτέροις, i. e. *si non eadem cum aliis scriberent.*

o Φανεῖσθαι] Ἐνομίζοντο αὐτοὶ φαίνεσθαι in *Euseb. impress.* ἐνόμιζον αὐτοὶ φαίνεσθαι in *MSo. Eusebii.*

p Τῆς ἐν τούτοις δεινότητος] Illud τῆς è *MS. Eliensi.*

q Καὶ ὅτι μάλιστα δὴ τῶν Ἕλλησιν] Et quia maximè usi sunt Phœnices literis, quas Græci ab iis sunt edocti. SPANH.

r Ἐπιμιγνυμένων] Ita *Big. Flor. Hafn.* & *Vet. Interpr.* ἐπιδεικνυμένων *Bas.* cum *aliis.* quod tuetur *Lamb. Bos.* & interpretatur, *& quod maxime Phœnices uterentur literis, qui Græcis earum usum ostenderunt.* Ad hunc vero modum Cl. *Lowthius, maxime vero illorum qui Græcis innotuerunt* (vel *doctrinæ suæ specimen dederunt*) *Phœnices literis usi sunt.*

s Εἰ καὶ πλείω] Cl. *Lowthius* malit ἢ καὶ πλείω.

t Τὴν περὶ τὰς ἀναγραφὰς ἐπιμέλειαν,] Illud τὴν non agnoscunt *plerique MSS.* ut nec *Hafn.*

v Ὡς μέχρι] Ita *Big. El. Hen. Hafn.* & *Vet. Interpr.* ὡς μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρ. *Bas.* & *Gen.* ἕως μέχρι τῶν legendum esse conjecerat Cl. *Lowthius.*

x Διαμένῃ,] Διαμένοι *El.*

y Δεῖ γὰρ τὸν μετέχοντα — τῶν ἀρχαίων] Sacerdotes Hebræorum è Mulieribus ejusdem gentis, ac proinde non ex proselyta aut libertina, multo minùs è Gentili aut ancilla. Vid. *Seld. de Succ. Pontif. p.* 199. SPANH.

z Διαμ.

μηδὲ τὰς ἄλλας ἀποβλέπειν τιμὰς, ἀλλὰ τὸ γένος ἐξετάζειν ἐκ τῶν ἀρχαίων [z] λαμβάνοντα τὴν διαδοχὴν, καὶ πολλοὺς [a] παρεχόμενον μάρτυρας. καὶ ταῦτα πράττομεν οὐ μόνον ἐπ' αὐτῆς Ἰουδαίας, ἀλλ' ὅπου ποτὲ σύστημα τοῦ γένους ἐστὶν ἡμῶν, κἀκεῖ τὸ ἀκριβὲς ἀποσώζεται τοῖς ἱερεῦσι περὶ τοὺς γάμους· λέγω δὲ τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Βαβυλῶνι, καὶ εἴπου τῆς ἄλλης οἰκουμένης τοῦ γένους τῶν ἱερέων εἰσί τινες διεσπαρμένοι. πέμπουσι γὰρ εἰς Ἱεροσόλυμα συγγράψαντες πατρόθεν τοὔνομα [b] τῶν γειναμένων καὶ τῶν ἐπάνω προγόνων, καὶ τίνες οἱ μαρτυροῦντες. πόλεμος δ' εἰ κατάσχοι, καθάπερ ἤδη γέγονεν πολλάκις, Ἀντιόχου τε τοῦ Ἐπιφανοῦς εἰς τὴν χώραν ἐμβαλόντος, καὶ Πομπηΐου Μάγνου, καὶ Κυϊντιλίου Οὐάρου, μάλιστα δὲ καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, οἱ περιλειπόμενοι τῶν ἱερέων καινὰ πάλιν ἐκ τῶν ἀρχαίων γραμμάτων συνίστανται, καὶ δοκιμάζουσι τὰς ὑπολειφθείσας γυναῖκας. [c] οὐ γὰρ ἔτι τὰς αἰχμαλώτους γενομένας προσίενται, πολλάκις [d] γεγονυῖαν αὐταῖς τὴν πρὸς ἀλλόφυλον κοινωνίαν ὑφορώμενοι. τεκμήριον δὲ μέγιστον τῆς ἀκριβείας. οἱ ἀρχιερεῖς οἱ παρ' ἡμῖν ἀπὸ δισχιλίων ἐτῶν ὀνομαστοὶ παῖδες ἐκ πατρὸς εἰσὶν ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς. τοῖς δὲ [e] τῶν εἰρημένων ὅτι οὖν γένοιτο εἰς παράβασιν, ἀπηγόρευται μήτε τοῖς βωμοῖς παρίστασθαι, μήτε μετέχειν τῆς ἄλλης [f] ἁγιστείας. εἰκότως οὖν, μᾶλλον δὲ ἀναγκαίως, ἅτε [g] μήτε τοῦ ὑπογράφειν αὐτεξουσίου πᾶσιν ὄντος, μήτε τινὸς ἐν τοῖς γραφομένοις ἐνούσης διαφωνίας· ἀλλὰ [h] μόνων τῶν προφητῶν τὰ μὲν ἀνωτάτω καὶ τὰ παλαιότατα, κατὰ τὴν ἐπίπνοιαν τὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μαθόντων, [i] τὰ δὲ [k] καθ' αὐτοὺς ὡς ἐγένετο σαφῶς συγγραφόντων.

η'. [l] Οὐ [m] γὰρ μυριάδες βιβλίων εἰσὶ παρ' ἡμῖν, ἀσυμφώνων καὶ μαχομένων· [n] δύο δὲ μόνα πρὸς τοῖς εἴκοσι βιβλία, τοῦ παντὸς ἔχοντα χρόνου τὴν ἀναγραφὴν, τὰ δικαίως [o] θεῖα πεπιστευμένα καὶ τούτων πέντε μέν ἐστι τὰ Μωϋσέως, ἃ [p] τούς τε νόμους περιέχει, καὶ τὴν τῆς ἀνθρωπογονίας παράδοσιν, μέχρι τῆς αὐτοῦ τελευτῆς. [q] οὗτος ὁ χρόνος ἀπολείπει τρισχιλίων [r] ὀλίγον ἐτῶν. ἀπὸ δὲ τῆς Μωϋσέως τελευτῆς μέχρι τῆς Ἀρταξέρξου τοῦ μετὰ Ξέρξην Περσῶν βασιλέως [s] ἀρχῆς, οἱ μετὰ Μωϋσῆν προφῆται τὰ κατ' αὐτοὺς πραχθέντα συνέγραψαν ἐν τρισὶ καὶ δέκα βιβλίοις· αἱ δὲ λοιπαὶ τέσσαρες ὕμνους, εἰς τὸν Θεὸν καὶ τοῖς ἀνθρώποις ὑποθήκας τοῦ βίου περιέχουσιν. ἀπὸ δὲ Ἀρταξέρξου μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς χρόνου γέγραπται μὲν ἕκαστα· πίστεως δὲ οὐχ ὁμοίας ἠξίωται τοῖς [t] πρὸ αὐτῶν, διὰ τὸ μὴ γενέσθαι τὴν τῶν προφητῶν ἀκριβῆ διαδοχήν. δῆλον δ' ἐστὶν ἔργῳ [v] πῶς ἡμεῖς τοῖς ἰδίοις γράμμασι πεπιστεύκαμεν. τοσούτου γὰρ αἰῶνος ἤδη παρῳχηκότος, [x] οὔτε προσθεῖναί τις οὐδὲν οὔτε ἀφελεῖν αὐ-

nores reſpicere alios ſed genus exquirere ſecundum antiquam ſucceſſionem multis probatum teſtimoniis. Et hæc obſervamus non in Judæa tantum, ſed ubicunque pars aliqua eſt de noſtra gente, ibi obſervatur ſollicite nuptiarum ſacerdotalium regula: puta in Ægypto, in Babylone, & ſicubi terrarum præterea ſparſi ſunt noſtri ſacerdotes. Mittunt enim Hieroſolyma deſcripta nomina parentum & majorum, additis teſtium nominibus. Quòd ſi * bellum enaſcatur, ut ſæpe factum eſt, ſicut cum Antiochus Epiphanes terram invaſit, & cum Pompejus Magnus, & cum Quintilius Varus, maxime vero noſtris temporibus, tum qui ſuperſunt ſacerdotum novas ex veteribus tabulas conficiunt, & inquirunt in feminas ſuperſtites. nam nec eas quæ bello captæ fuerunt recipiunt, ſuſpectantes eam quæ ſæpe talibus accidit cum alienigenis conſuetudinem. Eſt autem argumentum diligentiæ maximum circa iſta, quod ſummi ſacerdotes apud nos in commentariis deſcripti ſunt ab annis bis mille cum ſuis parentumque nominibus. Si quis adverſus hæc deliquerit, ei non licet altari adſtare, aut cæterarum ceremoniarum eſſe participem. recte ſiquidem, potius autem ex neceſſitate, cum neque ſubſcribendi poteſtas omnibus data, neque ulla ſit in ſcriptis diſcrepantia; ſed ſolummodo prophetis qui antiquiſſima quidem & veterrima ex inſpiratione divina cognita habuerint, ſuorum vero temporum res quo modo geſtæ erant plane conſcripſerint.

Judæi ſacerdotes de nuptiis ſolliciti.

8. Itaque apud nos nequaquam innumerabilis eſt librorum multitudo, diſſentientium atque inter ſe pugnantium: ſed duo duntaxat & viginti libri, totius *præteriti* temporis hiſtoriam complectentes, qui merito creduntur divini. Ex his quinque quidem ſunt Moyſis, qui & leges continent, & ſeriem rerum geſtarum à conditu generis humani uſque ad ipſius interitum. Atque hoc ſpatium temporis tria fere annorum millia comprehendit. A Moyſis autem interitu ad imperium uſque Artaxerxis, qui poſt Xerxem regnavit apud Perſas, prophetæ qui Moyſi ſucceſſere res ſua ætate geſtas tredecim libris complexi ſunt: quatuor vero reliqui hymnos in Dei laudem, & præcepta vitæ hominum exhibent *utiliſſima*. Cæterum ab imperio Artaxerxis ad noſtram uſque memoriam ſunt quidem ſingula literis mandata; ſed nequaquam tantam fidem & auctoritatem meruerunt, quantam ſuperiores ii libri, propterea quod minus explorata fuit ſucceſſio prophetarum. Quanta porro veneratione libros noſtros proſequamur, reipſa apparet. Cum enim tot jam ſæcula effluxerint, nemo adhuc nec adjicere quicquam illis, nec demere,

Libri ſacri Judæorum XXII.

z Λαμβάνοντα τὴν διαδοχὴν] Forte legendum λαμβάνον, ut cum voce γένος conjungatur. *Lowthius.*

a Παρασχόμενον μάρτυρας.] Παρεχόμενον *El.* & *Hafn.*

b Τῶν γειναμένων] Τῆς γαμουμένης juxta *Vet. Interpretem.* τῆς γεγραμμένης *Big.* & *Hafn.*

c Οὐ γὰρ ἔτι] Οὐ γὰρ ἐπὶ *Big. Hafn.* & *Vet. Interpr.*

d Γεγονυῖαν] γεγονυιῶν *Hafn.*

e Τῶν εἰρημένων] Perperam τῶν εἰρημένων pro *maſculino* ſumpſit *Vetus Interpr.* cum ſit *neutrius* generis & conſtruendum cum ὅτε οὖν *Boſ.*

f Ἁγιστείας.] Ἁγιασίας *Hafn.*

g Μήτε τοῦ ὑπογράφειν] Μήτε τὸ ὑπ. *Big.* & *Hafn.*

h Μόνων τῶν προφητῶν] Μόνον *Big.* & *Ruf.*

i Τὰ δὲ] Hæc deſunt in *Hafn.*

k Καθ' αὐτοὺς ὡς ἐγένετο σαφῶς συγγραφόντων.] Ita *Flor. Hafn.* & *El.* καθ' ἑαυτοὺς in *Editis.*

l Οὐ] Referuntur hæc ab *Euſeb.* H. Eccl. l. III. c. X. p. 85. uſque ad hanc vocem ἤδη οὖν. SPANH.

m Γὰρ μυριάδες βιβλίων &c.] Illud γὰρ è *Cod. Elienſi.*

n Δύο δὲ μόνα] Id eſt, V. *libri Moyſis*, XIII. *libri Prophetarum* [hoc modo, 1 *Joſua*, 2 *Judices* cum *Ruth.* 3 *Regum* I. & II. 4 *Regum* III. & IV. 5 *Paralipom.* I. II. 6 *Eſdras* cum *Neemia.* 7 *Eſther.* 8 *Daniel.* 9 Θρῆνοι. 10 *Eſaias.* 11 *Jeremias.* 12 *Ezechiel.* 13 *duodecim Prophetæ minores.* aut ſic, 1 *Joſua.* 2 *Judices* cum *Ruth.* 3 *Regum* I. & II. 4 *Regum* III. & IV. 5 *Jeremias.* 6 *Ezechiel.* 7 *Eſaias.* 8 *duodecim Prophetæ minores.* 9 Θρῆνοι 10 *Eſther.* 11 *Eſdras cum Neemia.* 12 *Daniel.* 13 *Paralipom.* I. II.] IV. *libri Hymnorum*, viz. 1 *Pſalmi*, 2 *Job*, 3 *Proverbia*, 4 *Canticum* & *Eccleſ.* ſimul omnes XXII. Alio autem ordine libros diſponit Cl. *Prideauxius* quem videſis in *Connexione Hiſtoriæ Veteris & N. Teſtamenti*, *parte pr.* p. 332. 80.

o Θεῖα πεπιστευμένα.] Illud θεῖα ex *Euſebio.*

p Τούς τε νόμους περιέχει,] Ita cum *Euſebio* in *Eccl. Hiſt.* l. 3. c. 10. antea in *Joſepho* τοὺς γενομένους περιέχει, καὶ τὴν ἀπ' ἀνθρ.

q Οὗτος ὁ χρόνος] Ita *Big.* & *Ruf.* οὗτος *Baſ.*

r Ὀλίγον ἐτῶν] Sic *Euſeb.* ὀλίγῳ in *Editis Joſephi.*

s Ἀρχῆς,] Ἀρχῆς deeſt *Euſeb.* nec agnoſcunt *plerique* (ut nec *Hafn.*) *MSS. Joſephi.*

t Πρὸ αὐτῶν,] Πρὸ αὐτῶν *Euſeb.* & *El.*

v Πῶς ἡμεῖς] Πῶς ἡμεῖς. προσιμεν τοῖς ἰδ. γρ. *Euſeb.*

x Οὔτε προσθεῖναί] Οὔτε προσθεῖναί τις, οὔτε ἀφελεῖν ἀπ' αὐτῶν *Euſeb.*

* *Al.* ſi bellum impediat & obſtaculo ſit.

Istis libris accurata custodia à Judæis adhibita.

mere, aut mutare aliquid est ausus. Sed omnibus Judæis statim ab ipso nascendi exordio hoc insitum atque innatum est, Dei ut hæc esse præcepta credamus, iisdemque constanter adhærescamus, & eorum causa, si opus fuerit, libentissime mortem perferamus. Jam itaque multi captivorum frequenter & tormenta & omne genus mortem in theatris sustinere conspecti sunt, ne ullum verbum contra leges admitterent, scriptasque de illis traditiones. Quis Græcorum tale aliquid subiret, imo vel minimum quidem lædi sufferret, licet omnia ab illis scripta interitus periculum adeant? quippe illa narrationes esse existimant, propere effusas prout allubesceret scriptoribus. Atque ita non immerito sentiunt de antiquioribus, quoniam aliquos nunc quoque vident de istis scribere aggredientes, quibus neque ipsi interfuere, neque operam dedere ut à rerum gnaris illa acciperent. scilicet etiam de bello quod nuperrime gessimus, quidam historias quas conscripserant ediderunt, cum neque ad ea loca pervenerint, neque in vicinia fuerint locorum ubi res gestæ erant: sed ex fama & auditione paucula quædam *temere* componentes, historiæ nomine impudenter admodum & insolenter se efferunt.

Josephi fides in Historia quanta.

9. Ego autem & de omni bello, deque iis quæ particulatim gesta erant, veritati congruenter scripsi, cum ipse rebus omnibus interfuerim. Etenim eorum dux exstiteram qui apud nos Galilæi audiunt, quamdiu resistendo eramus, comprehensus autem à Romanis factus sum captivus; cumque me Vespasianus & Titus in custodia haberent, illis semper assidere coëgerunt, primo quidem vinctum. postea vero solutus ab Alexandria cum Tito missus eram ad Hierosolymorum obsidionem. Quo tempore cum fierent quæ gesta erant nihil meam notitiam effugit. nam & singula in Romano exercitu prospiciens, diligenter ea notabam; quæque à transfugis nunciabantur ego solus intellexi: deinde Romæ otium nactus, opere omni jam præparato, & quibusdam propter Græcam linguam in auxilium vocatis, res prout gestæ erant literis mandabam. Adeoque veritati confidebam, ut omnium primos Vespasianum & Titum in eo bello imperatores mihi testes facere voluerim. Primum namque illis obtuli libros; & post illos multis quidem Romanorum qui bello interfuêre: plurimis etiam nostratum eos vendidi, viris Græcæ eruditionis non ignaris; in quibus erat Julius Archelaus, Herodes morum gravitate spectatissimus, idemque rex Agrippa admiratione dignissimus. Isti sane universi testimonium perhibuerunt, quod veritatem accuratam præ me ferebam, non dissimulaturi aut tacituri, si quid factorum per ignorantiam aut per gratiam commutassem aut prætermisissem.

Vespasianum & Titum aliosque appellat.

Historiæ Josephi calumniatores.

10. Quidam vero homines male feriati, historiam meam calumniari conati sunt, tanquam ejusmodi esset ut adolescentibus in scholis ad ingenium exercendum proponi debeat. O accusationem incredibilem *turpemque* calumniam! cum oporteat illud sciri, quod eum deceat qui se polliceatur rerum veritatem aliis traditurum, ipsam

Suam fidem asserit Josephus.

τῶν, οὔτε μεταθεῖναι τετόλμηκεν. πᾶσι δὲ σύμφυτόν ἐστιν εὐθὺς ἐκ τῆς πρώτης γενέσεως Ἰουδαίοις, [y] τὸ νομίζειν αὐτὰ Θεοῦ δόγματα, καὶ τούτοις [z] ἐμμένειν, καὶ [a] ὑπὲρ αὐτῶν εἰ δέοι θνήσκειν ἡδέως. ἤδη οὖν πολλοὶ πολλάκις ἑώρανται τῶν αἰχμαλώτων, στρέβλας καὶ παντοίων θανάτων τρόπους ἐν θεάτροις ὑπομένοντες, [b] ἐπὶ τὸ μηδὲν ῥῆμα προέσθαι παρὰ τοὺς νόμους καὶ τὰς μετὰ τούτων ἀναγραφάς. ὃ τίς ἂν [c] ὑπομείνειεν Ἑλλήνων ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὑπὲρ τοῦ καὶ πάντα τὰ παρ᾽ αὐτοῖς ἀφανισθῆναι συγγράμματα, τὴν τυχοῦσαν ὑποστήσεται βλάβην; λόγους γὰρ αὐτὰ νομίζουσιν εἶναι, κατὰ τὴν τῶν γραψάντων βούλησιν ἐσχεδιασμένους. καὶ τοῦτο δικαίως καὶ περὶ τῶν παλαιοτέρων φρονοῦσιν, ἐπειδὴ καὶ τῶν νῦν ἐνίους ὁρῶσι τολμῶντας περὶ τούτων συγγράφειν, οἷς μήτ᾽ αὐτοὶ παρεγένοντο, μήτε πυθέσθαι παρὰ τῶν εἰδότων ἐφιλοτιμήθησαν. ἀμέλει καὶ περὶ τοῦ γενομένου νῦν ἡμῖν πολέμου, τινὲς ἱστορίας ἐπιγράψαντες ἐξενηνόχασιν, οὔτ᾽ εἰς τοὺς τόπους παραβαλόντες, οὔτε πλησίον τούτων στρατιωμένων προσελθόντες· ἀλλ᾽ ἐκ παρακουσμάτων ὀλίγα συνθέντες, τῷ τῆς ἱστορίας ὀνόματι λίαν ἀναιδῶς ἐμπαροίνησαν.

θ´. [d] Ἐγὼ δὲ καὶ περὶ τοῦ πολέμου παντὸς, καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῷ κατὰ μέρος γενομένων, ἀληθῆ τὴν ἀναγραφὴν ἐποιησάμην, τοῖς πράγμασιν αὐτὸς ἅπασι παρατυχών. ἐστρατήγουν μὲν γὰρ τῶν παρ᾽ ἡμῖν Γαλιλαίων ὀνομαζομένων, ἕως ἀντέχειν δυνατὸν ἦν, ἐγενόμην δὲ παρὰ Ῥωμαίοις συλληφθεὶς αἰχμάλωτος. καί με διὰ φυλακῆς Οὐεσπασιανὸς καὶ Τίτος ἔχοντες, ἀεὶ προσεδρεύειν αὐτοῖς ἠνάγκασαν, τὸ μὲν πρῶτον δεδεμένον. αὖθις δὲ λυθεὶς συνεπέμφθην ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας Τίτῳ, πρὸς τὴν Ἱεροσολύμων πολιορκίαν. ἐν ᾧ χρόνῳ [e] γενομένων τῶν πραττομένων οὐκ ἔστιν ὃ τὴν ἐμὴν γνῶσιν διέφυγε. καὶ γὰρ τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον τὸ Ῥωμαίων ὁρῶν ἐπιμελῶς ἀνέγραφον, καὶ τὰ παρὰ τῶν αὐτομόλων ἀπαγγελλόμενα μόνος αὐτὸς [f] συνίην· [g] εἶτα σχολῆς ἐν τῇ Ῥώμῃ λαβόμενος, πάσης μοι τῆς πραγματείας ἐν παρασκευῇ γεγενημένης, χρησάμενός τισι πρὸς τὴν Ἑλληνίδα φωνὴν συνεργοῖς, οὕτως ἐποιησάμην τῶν πράξεων τὴν παράδοσιν. τοσοῦτον δέ μοι περιῆν θάρσος τῆς ἀληθείας, ὥς τε πρώτους πάντων τοὺς αὐτοκράτορας τοῦ πολέμου γενομένους Οὐεσπασιανὸν καὶ Τίτον ἠξίωσα λαβεῖν μάρτυρας. [h] πρώτοις γὰρ δέδωκα τὰ βιβλία· καὶ μετ᾽ ἐκείνους πολλοῖς μὲν Ῥωμαίων τοῖς συμπεπολεμηκόσι, πολλοῖς δὲ τῶν ἡμετέρων ἐπίπρασκον, ἀνδράσι καὶ τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας μετεσχηκόσιν, ὧν ἐστιν Ἰούλιος Ἀρχέλαος, Ἡρώδης ὁ σεμνότατος, [i] καὶ [k] αὐτὸς ὁ θαυμασιώτατος βασιλεὺς Ἀγρίππας. οὗτοι μὲν οὖν ἅπαντες ἐμαρτύρησαν, ὅτι τῆς ἀληθείας προὔστην ἐπιμελῶς, οὐκ ἂν ὑποστειλάμενοι καὶ σιωπήσαντες, εἴ τι κατ᾽ ἄγνοιαν ἢ χαριζόμενος μετέθηκα τῶν γεγονότων ἢ παρέλιπον.

ι´. Φαῦλοι δέ τινες ἄνθρωποι διαβάλλειν μου τὴν ἱστορίαν ἐπικεχειρήκασιν, ὥσπερ ἐν σχολῇ μειρακίων γύμνασμα προκεῖσθαι νομίζοντες. [l] κατηγορίας παραδόξου καὶ διαβολῆς. δέον ἐκεῖνο γινώσκειν ὅτι δεῖ τὸν ἄλλοις παράδοσιν πράξεων ἀληθινῶν ὑπισχνούμενον, αὐτὸν ἐπίστασθαι ταύτας πρότερον ἀκριβῶς, ἢ παρηκολουθηκότα

y Τὸ νομίζειν] Ita *Euseb.* antea editum erat ὀνομάζειν αὐτά.
z Ἐμμένειν,] Ἐπιμένειν vel ἐμμένειν *Euseb.*
a Ὑπὲρ αὐτῶν] Ita cum *Euseb.* περὶ αὐτῶν in vulgatis *Josephi.*
b Ἐπὶ τὸ μηδὲν ῥῆμα] Ita *Big. Hafn. Hen.* & *Ruf.* ἔπειτα *Bas.*
c Ὑπομείνειεν] Ὑπομένειν *Big.* ὅστις ἂν ὑπομένοιεν *Hafn.*
d Ἐγὼ δὲ καὶ περὶ—μέρος γενομένων,] Conf. Ἁλωσ. lib. 1. Inscr. SPANH.
e Γενομένων τῶν πραττομένων] Γενομένων delendum, aut πραττομένων. HUDS. γενομένην *Hafn.* Verum alterutrum delendum quoque censeo, quod influxerit ex more consueto amanuensium duplicem scriptionem quam in MSS. invenerant, ponentium post invicem. HAV.

f Συνίην] Ita legendum censeo, antea συνιῶν διετέθην legisse videtur *Interpr. Vet.*
g Εἶτα σχολῆς ἐν τῇ Ῥώμῃ—τὴν παράδοσιν.] Conf. ἁλωσ. Procem. §. 1. προὐθέμην ἐγὼ τοῖς κατὰ τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν Ἑλλάδι γλώττῃ &c. & Antt. lib. 20. c. 10. §. 2. SPANH.
h Πρώτοις γὰρ δέδωκα τὰ βιβλία·] Conf. de Vita §. 65. SPANH.
i Καὶ] Illud deest è *Vet. Interpr.*
k Αὐτὸς] Conf. de Vita 65. SPANH. Mallem in Versione, *&* ipse &c. HAV.
l Κατηγορίας] Genitivus ille κατηγορίας παραδ. per se positus, est exclamationis Atticæ, cui aliquando etiam proponitur ὦ vel φεῦ. *L. Bos.*

m Γὰρ

θηκότα τοῖς γεγονόσιν, ἢ παρὰ τῶν εἰδότων πυνθανόμενον. ὅπερ ἐγὼ μάλιστα περὶ ἀμφοτέρας νομίζω πεποιηκέναι τὰς πραγματείας. τὴν μὲν [m] γὰρ ἀρχαιολογίαν, ὥσπερ ἔφην, ἐκ τῶν ἱερῶν γραμμάτων μεθερμήνευκα, γεγονὼς ἱερεὺς ἐκ γένους, καὶ μετεσχηκὼς τῆς φιλοσοφίας τῆς ἐν ἐκείνοις τοῖς γράμμασι· τοῦ δὲ πολέμου τὴν ἱστορίαν ἔγραψα, πολλῶν μὲν αὐτουργὸς πράξεων, πλείστων δ' αὐτόπτης γενόμενος, ὅλως δὲ τῶν λεχθέντων ἢ πραχθέντων [n] οὐδοτιοῦν ἀγνοήσας. πῶς οὖν οὐκ ἂν θρασεῖς τις ἡγήσαιτο, τοὺς ἀνταγωνίζεσθαί μοι περὶ τῆς ἀληθείας ἐπικεχειρηκότας; οἳ κἂν τοῖς τῶν αὐτοκρατόρων ὑπομνήμασιν ἐντυχεῖν λέγωσιν, ἀλλ' οὔγε καὶ τοῖς ἡμετέροις τῶν ἀντιπολεμούντων πράγμασι παρέτυχον.

ια'. Περὶ μὲν οὖν τούτων ἀναγκαίαν ἐποιησάμην τὴν παρέκβασιν, ἐπισημήνασθαι βουλόμενος [o] τῶν ἐπαγγελλομένων τὰς ἱστορίας συγγράφειν τὴν εὐχέρειαν· ἱκανῶς δὲ φανερὸν ὡς οἶμαι πεποιηκὼς, ὡς ὅτι πάτριός ἐστιν ἡ περὶ τῶν παλαιῶν ἀναγραφὴ τοῖς βαρβάροις μᾶλλον ἢ τοῖς Ἕλλησιν. [p] βούλομαι δὴ μικρὰ πρότερον διαλεχθῆναι πρὸς τοὺς ἐπιχειροῦντας νέαν ἡμῶν ἀποφαίνειν τὴν κατάστασιν, ἐκ τοῦ μηδὲν περὶ ἡμῶν ὥς φασιν ἐκεῖνοι λελέχθαι παρὰ τοῖς Ἑλληνικοῖς συγγραφεῦσιν· εἶτα δὲ τὰς μαρτυρίας τῆς ἀρχαιότητος ἐκ τῶν παρ' ἄλλοις γραμμάτων παρέξω, [q] καὶ τοὺς μὲν βεβλασφημηκότας ἡμῶν τὸ γένος ἀποδείξω λίαν [r] ἀλόγως βλασφημοῦντας.

ιβ'. Ἡμεῖς τοίνυν οὔτε χώραν οἰκοῦμεν παράλιον, οὔτ' ἐμπορίαις χαίρομεν, οὐδὲ ταῖς πρὸς ἄλλους διὰ τούτων ἐπιμιξίαις. ἀλλ' εἰσὶν μὲν ἡμῶν αἱ πόλεις μακρὰν ἀπὸ θαλάσσης [s] ἀπῳκισμέναι, χώραν δὲ ἀγαθὴν νεμόμενοι ταύτην ἐκπονοῦμεν· μάλιστα δὲ πάντων περὶ παιδοτροφίαν φιλοκαλοῦντες, καὶ τὸ φυλάττειν τοὺς νόμους, καὶ τὴν κατὰ τούτους παραδεδομένην εὐσέβειαν, ἔργον ἀναγκαιότατον παντὸς τοῦ βίου πεποιημένοι. προσούσης τοίνυν τοῖς εἰρημένοις καὶ τῆς περὶ τὸν βίον ἡμῶν ἰδιότητος, οὐδὲν [t] ἦν ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις τὸ ποιοῦν πρὸς τοὺς Ἕλληνας [v] ἡμῖν ἐπιμιξίαν, ὥσπερ Αἰγυπτίοις μὲν τὰ παρ' αὐτῶν ἐξαγόμενα καὶ πρὸς αὐτοὺς εἰσαγόμενα· τοῖς δὲ τὴν παράλιον τῆς Φοινίκης κατοικοῦσιν, ἡ περὶ τὰς καπηλείας [x] καὶ τὰς ἐμπορίας σπουδὴ, διὰ τὸ φιλοχρηματεῖν. οὐ μὴν οὐδὲ πρὸς λῃστείας ὥσπερ ἄλλοι τινὲς, [y] ἢ τὸ πλέον ἔχειν ἀξιοῦν, πολεμοῦντες ἐτράπησαν ἡμῶν οἱ πατέρες, καί τοι πολλὰς τῆς χώρας ἐχούσης μυριάδας ἀνδρῶν οὐκ ἀτόλμων. διὰ τοῦτο Φοίνικες μὲν αὐτοὶ κατ' ἐμπορίαν τοῖς Ἕλλησιν ἐπεισπλέοντες εὐθὺς ἐγνώσθησαν, καὶ δι' ἐκείνων Αἰγύπτιοι, καὶ πάντες ἀφ' ὧν τὸν φόρτον εἰς τοὺς Ἕλληνας διεκόμιζον, μεγάλα πελάγη [z] διαίροντες. Μῆδοι δὲ μετὰ ταῦτα καὶ Πέρσαι φανεροὶ κατέστησαν, τῆς Ἀσίας ἐπάρξαντες· οἱ δὲ καὶ μέχρι τῆς [a] ἑτέρας ἠπείρου Πέρσαι στρατεύσαντες. Θρᾷκες δὲ διὰ γειτονίαν, καὶ τὸ Σκυθικὸν ἀπὸ τῶν εἰς τὸν Πόντον ἐγνώσθη πλεόντων. ὅλως γὰρ ἅπαντες οἱ παρὰ τὴν θάλατταν, καὶ τὴν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς καὶ πρὸς τὴν ἑσπέριον κατοικοῦντες, τοῖς συγγράφειν τι βουλομένοις γνωριμώτεροι κατέστησαν. οἱ δὲ ταύτης [b] ἀνωτέρω τὰς οἰκήσεις ἔχοντες ἐπιπλεῖστον [c] ἠγνοήθησαν. καὶ τοῦτο φαίνεται καὶ περὶ τὴν Εὐρώπην συμβεβηκός· ὅπου γε τῆς Ῥωμαίων πόλεως, τοιαύτην ἐκ μακροῦ

prius exacte eas nosse, aut quòd adsuerit cum gererentur, aut quòd ex gnaris eas didicerit. id quod ego in utroque opere me fecisse existimo. Antiquitatis namque libros, sicuti dixi, ex voluminibus sacris interpretatus sum, cum essem genere sacerdos, & à philosophia in scriptis istis comprehensa non alienus: historiam vero belli conscripsi, ut qui ipse res quidem multas gesserim, plurimas vero ipse viderim, & eorum quæ dicta vel gesta erant nihil prorsus ignorarim. Quo modo ergo non procaces isti existimarentur, qui mecum de veritate contendere aggressi sunt? qui licet imperatorum commentarios legisse dicantur, non tamen nostrorum qui illis adversabantur rebus intererant.

11. Et de istis quidem necessariam feci digressionem, significare volens facultatem eorum, qui historiam scribere promittunt: atque abunde me declaratum reliquisse arbitror, quod rerum vetustarum memoriam scriptis consignare magis in usu est apud barbaros quam Græcos. Volo igitur in primis eos paucis redarguere, qui nostrum statum recentem esse contendunt, eo quod nihil de nobis, ut ajunt, illis memorarint scriptores Græci: deinde testimonia antiquitatis *nostræ* ex aliorum scriptis afferam, & eos qui nostræ genti maledixerunt nulla prorsus cum ratione *nobis* maledicere ostendam.

Barbari antiquissimi Historiarum scriptores.

12. Quod ad nos attinet terram habitamus quæ neque mari vicina est, neque negotiationibus gaudemus, neque earum causa nobis consuetudo cum aliis gentibus est. Sed sunt urbes quidem nostræ procul à mari sitæ; ipsi autem nos regionem bonam incolentes hanc cum labore exercemus: maxime vero omnium liberis educandis studentes & legum custodiæ, ut qui pietatem ad illas exactam opus totius vitæ maxime necessarium fecerimus. Cum igitur ad ea quæ dicta sunt accedat etiam vivendi ratio propria, nihil erat priscis temporibus quod faceret nobis commercium Græcorum, sicut Ægyptiis mercimonia, ex rebus quæ importarentur aut exportarentur *ad alias gentes*; & Phœnicibus oram maritimam accolentibus, cauponandi & negotiandi studium ex amore pecuniæ. Sed neque ad latrocinia sicut alii quidam, aut amplius habere desiderantes, bellum exercendo conversi sunt patres nostri, licet regio multis virorum strenuorum myriadibus abundaret. Quo factum ut Phœnices negotiationis ergo ad Græcos navigantes statim agniti fuerint, & per illos Ægyptii, dein omnes à quibus ad Græcos onera perferebant, immensa maria pertranseuntes. Medi vero postea atque Persæ illis innotuerunt postquam Asiæ imperarunt, Persæque *præcipue* cum usque ad alteram continentem expeditiones fecissent; Thraces autem propter vicinitatem, & Scythæ ab iis qui in Pontum navigant cogniti sunt: atque in universum omnes, ad mare vel Orientale vel Hesperium habitantes, in eorum notitiam facilius venerunt, quibus in animo fuit historiæ aliquid scribere. Superiora vero incolentes & procul à mari maximam in partem ignorati erant. Hoc idem & iis contigit qui in Europa habitant. Siquidem Romanorum urbis, in tantam potentiam jam

Judæa sero admodum Græcis cognita.

Unde aliæ gentes in Græcorum notitiam venerunt.

Romani diu Græcis ignoti.

m Γὰρ ἀρχαιολογίαν,] Γὰρ non agnoscit *El.*
n Οὐδοτιοῦν ἀγνοήσας.] Οὐδὲν ὅτι οὖν *El.*
o Τῶν ἐπαγγελλομένων] Καὶ τῶν ἐπαγγ. *El.*
p Βούλομαι δὴ] Βούλομαι μικρὰ πρ. in *MSS.*
q Καὶ τοὺς μὲν] μὲν inserui ex *Hafn.* HAV.
r Ἀλόγως βλασφημοῦντας.] Ita ex *Vet. Interprete.* ἐν τοῖς λόγοις in *Josephi* Græcis tam *Editis* quam *MSS.*
s Ἀπῳκισμέναι,] Ita *Budæus* & *MS. El.* antea ἀνῳκισμέναι.
t Ἦν ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις τὸ ποιοῦν] Οὐδὲν ἐν τοῖς π. χρ. ποιοῦν in aliquot *MSS.* ut & *Hafn.*
v Ἡμῖν ἐπιμιξίαν,] Illud ἡμῖν non agnoscit *El.*
x Καὶ τὰς] καὶ περὶ τὰς *Hafn.*
y Ἢ τὸ πλέον ἔχειν] Οἱ τὸ πλέον ἔχειν ἀξιοῦντες *El.*
z Διαίροντες.] Διαιροῦντες in uno *MS.*
a Ἑτέρας] Ita ex *Vet. Interpr.* antea erat ἡμετέρας ἠπείρου.
b Ἀνωτέρω] Ita ex *MSS.* (ut & *Hafn.*) ἄνω in *Editis.*
c Ἠγνοήθησαν.] ἠγνόησαν *Hafn.*

jam inde olim evectæ, & tantas res bellicas prospere gerentis, neque Herodotus neque Thucydides quoquo modo meminerunt, nec omnino alius eorum æqualis scriptor, sed sero & vix tandem eorum nomen in Græcia auditum. Gallorum etiam & Hispanorum res usque adeo ignotæ iis fuerunt qui accuratissimi scriptores fuisse videntur, in quibus est Ephorus, ut Iberos unam civitatem esse existimaverit, cum tam late in occidentem fines eorum pateant: & ritus eorum, qui nec fuerunt nec fuisse unquam dicti sunt, scribere, tanquam ita illis uterentur, non dubitarunt. Causa vero earum quidem rerum ignorantia fuit, quod illi secum ipsi viverent commercia aliarum gentium aversantes; scriptorum vero mendacii, quod volebant illi quippiam ultra alios memoriæ mandasse videri. Quomodo ergo mirari convenit, si neque nostra gens plurimis erat nota, neque ad scribendum de se aliquam suppeditavit occasionem, tam longo scilicet intervallo disjuncta à mari, talibus vitæ institutis sese accommodans.

Græcorum genus non antiquum.

13. Pone igitur nos argumento uti vel Græcorum, quod non sit genus eorum antiquum, eo quod nihil in libris nostris de iis dictum reperiatur. Nonne omnino nos risu exciperent, ipsas ut arbitror à me nunc allatas proferentes causas, & testes è vicinis regionibus adducerent antiquitatis suæ. Igitur & ego hoc conabor efficere. Ægyptiis enim & Phœnicibus præcipue testibus utar, cum nemo eorum testimonio tanquam falso detrahere potuerit. Videntur enim & maxime in nos iniqui, communiter quidem omnes Ægyptii, Phœnicum vero Tyrii. De Chaldæis autem nequaquam hoc idem dicere potero, quoniam & generis nostri principes exstiterunt, & propter cognationem in historiis suis Judæorum meminerunt. Cum vero de istis probationes afferam, tunc etiam *istos* Græcorum historicos memorabo qui Judæorum mentionem fecere; ne quis *eorum* ex invidia & detrectatione hujusmodi occasionem arripiat nobis contradicendi.

Ægyptii & Tyrii Judæis infensi.

Manetho Historicus apud Ægyptios.

14. Initium jam faciam ab Ægyptiorum literis. Ipsas quidem eorum literas ut proferam fieri non potest. Manetho autem genere fuit Ægyptius, vir Græcam eruditionem assequutus, uti ex eo intelligitur, quod Græce patriam historiam scripserit, eam, ut ipse profitetur, è * sacris interpretatus libris; qui etiam Herodotum in multis convicit de rebus Ægyptiacis per ignorantiam mentitum. Ille certe Manetho historiarum Ægyptiarum secundo ita de nobis scribit (ejus quippe verba proferre libet, ut qui ipsum illum pro teste producam.) „ Regem olim habuimus Timaum, „ cujus tempore, cum nobis Deus nescio quo pacto „ esset iratior, ex partibus orientalibus homines „ ignobili genere illi quidem, sed tamen audaciæ „ pleni, repentinum hanc in regionem impetum „ fecerunt, eamque facile admodum ac sine pugna subegerunt: atque principibus ejus in suam „ potestatem redactis, de cætero & civitates crudeliter incenderunt, & Deorum templa everterunt. Porroque in omnes indigenas inimicissime

Testimonium ex Manethone.

δύναμιν κεκτημένης, καὶ τοιαύτας πράξεις κατορθώσης πολεμικὰς, οὔθ' ὁ Ἡρόδοτος [d] οὔθ' ὁ Θουκυδίδης, οὔτε τῶν ἅμα τούτοις γενομένων οὐδὲ εἷς [e] ἐμνημόνευκεν, ἀλλ' [f] ὀψέποτε καὶ μόλις αὐτῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἡ γνῶσις διεξῆλθον. περὶ μὲν [g] γὰρ Γαλατῶν τε καὶ Ἰβήρων οὕτως ἠγνόησαν οἱ δοκοῦντες ἀκριβέστατοι συγγραφεῖς, ὧν ἐστιν Ἔφορος, ὥς τε πόλιν οἴεται μίαν εἶναι τοὺς Ἴβηρας, τοὺς τοσοῦτο μέρος τῆς Ἑσπερίου γῆς κατοικοῦντας· καὶ τὰ μήτε γενόμενα παρ' αὐτοῖς ἔθη μήτε λεγόμενα γράφειν, ὡς ἐκείνων αὐτοῖς χρωμένων, ἐτόλμησαν. αἴτιον δὲ τοῦ μὲν μὴ γινώσκειν τἀληθὲς, τὸ λίαν ἀνεπίμικτον· τοῦ δὲ γράφειν ψευδῆ, τὸ βούλεσθαι δοκεῖν τὶ πλέον τῶν ἄλλων ἱστορεῖν. πῶς οὖν ἔτι θαυμάζειν προσῆκεν, εἰ μηδὲ τὸ ἡμέτερον ἔθνος πολλοῖς ἐγιγνώσκετο, μηδὲ τῆς ἐν τοῖς συγγράμμασι μνήμης ἀφορμὴν παρέσχεν, [h] οὕτω μὲν ἀπῳκισμένον τῆς θαλάσσης, οὕτω δὲ βιοτεύειν προῃρημένον.

ιγʹ. Φέρε τοίνυν ἡμᾶς ἀξιοῦν τεκμηρίῳ [i] χρήσασθαι περὶ τῶν Ἑλλήνων, ὅτι μὴ παλαιόν ἐστιν αὐτῶν τὸ γένος, τῷ μηδὲν ἐν ταῖς ἡμετέραις ἀναγραφαῖς περὶ αὐτῶν εἰρῆσθαι. ἆρ' οὐχὶ πάντας ἂν κατεγέλων, αὐτὰς οἶμαι τὰς ὑπ' ἐμοῦ νῦν εἰρημένας κομίζοντες αἰτίας, καὶ μάρτυρας ἂν τοὺς πλησιοχώρους παρείχοντο τῆς αὐτῶν ἀρχαιότητος. κἀγὼ τοίνυν πειράσομαι τοῦτο ποιεῖν. Αἰγυπτίοις γὰρ καὶ Φοίνιξι μάλιστα δὴ χρήσομαι μάρτυσιν, οὐκ ἄν τινος ὡς ψευδῆ τὴν μαρτυρίαν διαβάλλειν δυνηθέντος. φαίνονται γὰρ καὶ δὴ μάλιστα πρὸς ἡμᾶς δυσμενῶς διατεθέντες, κοινῇ μὲν ἅπαντες Αἰγύπτιοι, Φοινίκων δὲ Τύριοι. περὶ μέν τοι Χαλδαίων οὐκέτι δυναίμην ἂν ταὐτὸ λέγειν, ἐπεὶ καὶ τοῦ γένους ἡμῶν ἀρχηγοὶ καθεστήκασι, καὶ διὰ τὴν συγγένειαν ἐν ταῖς αὐτῶν ἀναγραφαῖς Ἰουδαίων μνημονεύουσιν. ὅταν δὲ τὰς περὶ τούτων πίστεις παράσχω, τότε καὶ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων ἀποφανῶ τοὺς μνήμην Ἰουδαίων πεποιηκότας, ἵνα μηδὲ ταύτην ἔτι τὴν πρόφασιν οἱ βασκαίνοντες ἔχωσι τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀντιλογίας.

ιδʹ. [k] Ἄρξομαι δὴ πρῶτον ἀπὸ τῶν παρ' Αἰγυπτίοις γραμμάτων, αὐτὰ μὲν οὖν [l] οὐχ οἷόν τε παρατίθεσθαι κἀκείνων. [m] Μανεθὼν δ' ἦν τὸ γένος ἀνὴρ Αἰγύπτιος, τῆς Ἑλληνικῆς μετεσχηκὼς παιδείας, ὡς δῆλός ἐστι· γέγραφε γὰρ Ἑλλάδι φωνῇ τὴν πάτριον ἱστορίαν, ἔκ τε τῶν [n] ἱερῶν, ὥς φησιν αὐτὸς, μεταφράσας, καὶ πολλὰ τὸν Ἡρόδοτον ἐλέγχει τῶν Αἰγυπτιακῶν ὑπ' ἀγνοίας ἐψευσμένον. αὐτὸς δὴ τοίνυν ὁ Μανεθὼν ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν [o] Αἰγυπτιακῶν ταῦτα περὶ ἡμῶν γράφει. παραθήσομαι δὲ τὴν λέξιν αὐτοῦ, καθάπερ αὐτὸν ἐκεῖνον παραγαγὼν μάρτυρα. „ [p] ἐγένετο βασιλεὺς ἡμῖν, „ [q] Τίμαος ὄνομα, ἐπὶ τούτου οὐκ οἶδ' ὅπως ὁ „ Θεὸς ἀντέπνευσεν, καὶ παραδόξως ἐκ τῶν πρὸς ἀνατολὴν μερῶν, ἄνθρωποι τὸ γένος ἄσημοι, καταθαρσήσαντες ἐπὶ τὴν χώραν [r] ἐστράτευσαν, καὶ ῥᾳδίως „ ἀμαχητὶ ταύτην κατὰ κράτος εἷλον. καὶ τοὺς ἡγεμονεύσαντας ἐν αὐτῇ χειρωσάμενοι, τὸ λοιπὸν τάς „ τε πόλεις ὠμῶς ἐνέπρησαν, καὶ τὰ ἱερὰ τῶν θεῶν „ κατέσκαψαν. πᾶσι δὲ τοῖς ἐπιχωρίοις ἐχθρότατά „ πως

d Οὔθ' ὁ Θουκυδίδης,] Οὔτε Θουκυδίδης *El.*
e Ἐμνημόνευκεν,] Ἐμνημόνευσεν *El.*
f Ὀψέποτε] Ὀψὲ καὶ μόλις *El.*
g Γὰρ Γαλατῶν] Illud γὰρ non agnoscit *El.*
h Οὕτω] οὕτως *Hafn.*
i Χρήσασθαι] Χρῆσθαι *El.*
k Ἄρξομαι δὴ] Locus ab *Eusebio* citatus in *Præp. Evangel.* l. 10. c. 13.
l Οὐχ' οἷόν τε] Ita ex *Eusebio* & *MS. Big.* antea erat οὐχ οἵων τε & mox κἀκείνων.
m Μανεθὼν] *Al.* Μανέθως & Μαναίθως. Huds. Μανέθως *Euseb.* *Præp.* p. 506. Spanh.
n Ἱερῶν,] Ἱερέων *Bas.* ἱερῶν *cæteri omnes.*
o Αἰγυπτιακῶν] Inde apud *Euseb.* Προπαρ. lib. X. cap. XIII. p. 500. &c. Spanh.
p Ἠγένετο βασιλεὺς ἡμῖν,] Desunt in *Hafn.*
q Τίμαος] *Al.* Τίμαιος. τοῦ τίμαιος *Hafn.* Τίμαιος *Euseb.* Spanh.
r Ἐστράτευσαν,] Ita ex *Eusebio.* (ita & in *Hafn.* exstat) antea ἀνεστράτευσαν.

* *Vel* sacerdotum annalibus.

„ Σά-

„ πως ἐχρήσαντο, τοὺς μὲν σφάζοντες, τῶν δὲ καὶ τὰ τέκνα
„ καὶ γυναῖκας εἰς δουλείαν ἄγοντες. πέρας δὲ καὶ βασι-
„ λέα ἕνα ἐξ αὐτῶν ἐποίησαν, ᾧ ὄνομα ἦν [s] Σαλάτις.
„ καὶ οὗτος ἐν τῇ Μέμφιδι κατεγίνετο, τήν τε ἄνω καὶ
„ κάτω χώραν δασμολογῶν, καὶ φρουρὰν ἐν τοῖς ἐπι-
„ τηδειοτάτοις [t] καταλείπων τόποις. μάλιστα δὲ καὶ τὰ
„ πρὸς ἀνατολὴν ἠσφαλίσατο μέρη, προορώμενος
„ Ασυρίων, [v] τότε μεῖζον ἰσχυόντων, ἐσομένην ἐπι-
„ θυμίαν τῆς αὐτῆς βασιλείας [x] ἐφόδου. εὑρὼν δὲ [y] ἐν
„ νομῷ τῷ Σαΐτῃ πόλιν ἐπικαιροτάτην, κειμένην
„ μὲν πρὸς ἀνατολὴν [z] τοῦ Βουβαστίτου ποταμοῦ, κα-
„ λουμένην δ᾽ [a] ἀπό τινος ἀρχαίας θεολογίας
„ [b] Αὔαριν, ταύτην ἔκτισέν τε, καὶ τοῖς τείχεσιν
„ ὀχυρωτάτην ἐποίησεν ἐνοικίσας αὐτῇ καὶ πλῆθος
„ ὁπλιτῶν εἰς εἴκοσι καὶ τέσσαρας μυριάδας ἀνδρῶν
„ πρὸς φυλακήν. ἐνθάδε κατὰ θέρειαν ἤρχετο, τὰ μὲν
„ σιτομετρῶν καὶ μισθοφορίαν παρεχόμενος, τὰ δὲ
„ [c] καὶ ταῖς ἐξοπλισίαις πρὸς φόβον τῶν ἔξωθεν ἐπι-
„ μελῶς γυμνάζων. ἄρξας δ᾽ ἐννεακαίδεκα ἔτη τὸν βίον
„ ἐτελεύτησεν. μετὰ τοῦτον δὲ ἕτερος ἐβασίλευσεν τέσ-
„ σαρα καὶ τετταράκοντα ἔτη, καλούμενος [d] Βηών. μεθ᾽
„ ὃν ἄλλος Απαχνὰς, ἓξ καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ μῆνας
„ ἑπτά. ἔπειτα δὲ καὶ Απωφις ἓν καὶ ἑξήκοντα, καὶ [e] Ιανίας
„ πεντήκοντα καὶ μῆνα ἕνα. ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ [f] Ασσις ἐν-
„ νέα καὶ τεσσαράκοντα καὶ μῆνας δύο. καὶ οὗτοι μὲν ἓξ
„ ἐν αὐτοῖς ἐγενήθησαν πρῶτοι ἄρχοντες, [g] πολεμοῦντες
„ ἀεὶ καὶ ποθοῦντες μᾶλλον τῆς Αἰγύπτου ἐξᾶραι τὴν ῥίζαν.
„ ἐκαλεῖτο δὲ τὸ [h] σύμπαν αὐτῶν ἔθνος [i] ΥΚΣΩΣ,
„ τοῦτο δέ ἐστι βασιλεῖς ποιμένες. τὸ γὰρ [k] ΥΚ καθ᾽
„ ἱερὰν γλῶσσαν βασιλέα σημαίνει, τὸ δὲ [l] ΣΩΣ ποι-
„ μήν ἐστι καὶ ποιμένες κατὰ τὴν κοινὴν διάλεκτον, καὶ οὕτω
„ συντιθέμενον γίνεται [m] ΥΚΣΩΣ. τινὲς δὲ λέγουσιν
„ αὐτοὺς Αραβας εἶναι." [n] ἐν δ᾽ ἄλλῳ ἀντιγράφῳ οὐ
βασιλεῖς σημαίνεσθαι διὰ [o] τῆς τοῦ ΥΚ προσηγορίας,
[p] ἀλλὰ τοὐναντίον αἰχμαλώτους δηλοῦσθαι ποιμένας. τὸ
γὰρ [q] ΥΚ πάλιν Αἰγυπτιαστὶ καὶ τὸ ΑΚ δασυνόμενον,
αἰχμαλώτους ῥητῶς μηνύει. καὶ τοῦτο μᾶλλον πιθανώτε-
ρόν μοι φαίνεται, καὶ παλαιᾶς ἱστορίας ἐχόμενον. „ [r] τού-
„ τους δὲ τοὺς προκατωνομασμένους βασιλέας [s] τοὺς τῶν
„ ποιμένων καλουμένων, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν γενομένους,
„ κρατῆσαι τῆς Αἰγύπτου φησὶν ἔτη πρὸς τοῖς πεντακο-
„ σίοις ἕνδεκα. μετὰ ταῦτα δὲ, τῶν ἐκ τῆς Θεβαΐδος καὶ τῆς
„ ἄλλης Αἰγύπτου βασιλέων γενέσθαι φησὶν ἐπὶ τοὺς
„ ποιμένας ἐπανάστασιν, καὶ πόλεμον [t] αὐτοῖς συῤῥαγῆ-
„ ναι μέγαν καὶ πολυχρόνιον. ἐπὶ δὲ βασιλέως, ᾧ ὄνο-
„ μα εἶναι [v] Αλισφραγμούθωσις, ἡττωμένους φησὶ τοὺς
„ [x] ποιμένας ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἐκ μὲν τῆς ἄλλης Αἰγύπτου

„ se gesserunt, alios quidem perimentes, alio-
„ rum vero & liberos & conjuges in servitu-
„ tem agentes. tandem vero unum ex illis re-
„ gem crearunt, cui nomen Salatis. Atque hic
„ in Memphide versabatur, provinciam supe-
„ riorem & inferiorem tributariam faciens, præ-
„ sidiaque in locis opportunissimis relinquens.
„ Quin & maxime partes munivit orientales,
„ prospiciens Assyriis, tunc aliis *populis* poten-
„ tioribus, futuram cupiditatem invadendi illud
„ ipsum regnum. Cum nactus esset in Saïte
„ nomo civitatem opportunissimam ad orientem
„ fluvii Bubastitæ sitam, quæ vero ab antiquis
„ theologis Avaris appellabatur, & ipsam ædi-
„ ficavit & muris firmissimis communivit, post-
„ quam illic collocasset ad custodiam ejus ar-
„ matorum multitudinem usque ad CCXL. mil-
„ lia virorum. Illic veniebat æstatis tempore,
„ tam ut frumenta meteret & conductitiis mer-
„ cedem solveret, quam ut armatos ad terrorem
„ extraneorum diligenter exerceret. Cum au-
„ tem regnasset annis XIX, vitam finivit. Post
„ hunc etiam regnavit alter annis XLIV, Bæon
„ nomine. Post quem alius Apachnas nomine,
„ annis XXXVI. & mensibus VII. Dein etiam
„ Apophis LXI, & Janias L. & mense uno.
„ Post omnes autem Assis annis XLIX. & men-
„ sibus II. Et isti quidem sex inter eos fuere
„ primi principes, bellum semper gerentes, &
„ maxime Ægyptum radicitus exstinguere cu-
„ pientes. Vocabatur autem gens *eorum* uni-
„ versa HYCSOS, id est Reges pastores. *Reges pastores.*
„ HYC enim in sacra lingua Regem sonat,
„ SOS vero pastorem sive pastores secundum
„ dilectum communem, unde vox composita
„ HYCSOS. Sunt autem qui Arabas illos ex-
„ stitisse dicunt." In alio autem exemplari
„ nomine illo HYCSOS non Reges significari
„ *comperi*, sed è diverso captivos pastores in-
„ dicari. HYC enim iterum Ægyptiaca lin-
gua, & HAC cum aspiratione, captivos pro-
prie nominatimque significat. Atque id mihi
verisimilius videtur, & *magis* cum antiqua hi-
storia consentiens. „ Illos autem Regum olim
„ Pastorumque nomine appellatos, illorumque
„ posteros Ægyptum in sua potestate habuisse
„ dicit, annis circiter XI. supra quingen-
„ tos. tum vero susceptam adversus pastores
„ à Thebaïdis ac reliquæ Ægypti regibus ex-
„ peditionem, bellumque grave ac diutur-
„ num inter ipsos conflatum fuisse. Sub rege
„ autem cui Alisfragmuthosis nomen erat, de-
„ bellatos Pastores illos, ac reliqua Ægypto
„ pul-

s Σάλατις.] Σάλτις *Vet. Interpr.*

t Καταλείπων] καταλιπὼν *Hafn.*

v Τότε μεῖζον ἰσχυόντων,] Ita cum Cl. *Perizonio*. ποτὲ in *Editis* & *MSS.*

x Εφόδου.] Iterum cum viris Cll. *Perizonio* & *Lowthio*, pro ἔφοδον.

y Εν νομῷ] E. *Bernardus* legendum censet (ex *Georgio Syncello*, p. 61.) ἐν νόμῳ Σεθροΐτῃ. Cum satis constet (ut inquit) *Sain* sitam esse prope ostium Nili *Sebenniticum*, *Sethro* vero super ostium ejus *Bubasticum*, ut nos docet *Ptolemæus* ipsis fere *Josephi* verbis. HUDS. in MSS. quibusd. μόνῳ & νόμῳ. utrumque male. HAV.

z Τοῦ βουβαστίτου ποταμοῦ,] Conf. Antt. lib. 13. c. 3. §. 1. SPANH.

a Από τινος ἀρχαίας θεολογίας] Ita *Big.* & *Vet. Interpr.* τῆς *Bas.*

b Αὔαριν,] Αὔαριν vel (quod idem est) Αβαριν in *libris* omnibus. Conf. infr. §. 26. SPANH.

c Καὶ ταῖς ἐξοπλισίαις] Καὶ τοὺς ὁπλίτας juxta *Vet. Interpr.*

d Βηών.] Βαίων *Georg. Syncell.* p. 108.

e Ιανίας] Ιαννὰς *Big.* & *Hafn.* haud male.

f Ασσις] Ασσης *Vet. Interpr.* Σίθως aut Ασιθ *Georg. Syncell.* p. 123. Αρχλης aut Αγχλης *Africano* & *Eusebio*.

g Πολεμοῦντες] Ita *Big. Hafn.* & *Vet. Interpr.* antea erat ποθοῦντες ἀεὶ καὶ μᾶλλον.

h Σύμπαν] Illa τὸ σύμπαν αὐτῶν ex *Eusebio*.

i ΥΚΣΩΣ,] Υκουσὼς *Euseb.* Υκσὼς h. e. βασιλεῖς ποιμένες; Υκ sacra Ægyptiorum lingua *Rex*, Σῶς, communi lingua *Pastor*. Ουσσὼς *Euseb.* SPANH.

k ΥΚ καθ᾽] Οὐσσὼς *Euseb.*

l ΣΩΣ] Οὐσσὼς *Euseb.*

m ΥΚΣΩΣ.] Υκουσὼς *Euseb.*

n Εν δ᾽ ἄλλῳ ἀντιγράφῳ] Εν δ᾽ ἄλλοις ἀντιγράφοις legisse videtur *Vet. Interpr.*

o Τῆς τοῦ ΥΚ προσηγορίας,] Τῆς τοῦ Υκουσὼς πρ. *Euseb.* Forsan. διὰ τῆς τοῦ Υκσὼς πρ.

p Αλλὰ τοὐναντίον αἰχμαλώτους δηλοῦσθαι ποιμένας.] Αλλὰ τοὐναντίον βασιλεῖς αἰχμαλώτους δηλοῦσθαι οὐ Ποιμένας. *Big.* & *Hafn.*

q ΥΚ] Υκουσὼς *Euseb.*

r Τούτους] Ita cum *Eusebio*. τούτους δὴ [vel οὖν] τοὺς *Vet. Interpr.* antea erat τούτους τοὺς πρ.

s Τοὺς τῶν ποιμένων] Καὶ τοὺς τῶν π. *Euseb.* ut & *Hafn.* Forsan τοὺς ἐκ τῶν ποιμένων, quòd eorum ex numero reges crearentur. *Viger.*

t Αὐτοῖς συῤῥαγῆναι] Illud αὐτοῖς non agnoscit *Euseb.*

v Αλισφραγμούθωσις,] Μισφραγούθωσις *Euseb.* hîc & alibi Μισφραγμούθωσιν *Georg. Syncell.* p. 103. HUDS. Μισφραγούθωσιν *Eusebio* SPANH.

x Ποιμένας ὑπ᾽ αὐτοῦ,] Ποιμένας, καὶ ἐκ μὲν τῆς ἄλλης *Euseb.* ποιμένας ἐξ αὐτοῦ μὲν *Big.*

y Αὐα-

„ pulsos, unum in locum inclusos esse tradit, „ cujus ambitus decem jugerum millia contine- „ ret. Avaris locus ille dicebatur. Hunc Ma- „ netho dicit universum à Pastoribus ingenti „ validoque muro septum ac munitum, ut quic- „ quid sibi fortunarum esset ac prædæ id omne „ tutum ac securum habere possent. At vero A- „ lisfragmuthoseos filium Thummosin CCCCLXXX. „ millium hominum exercitu muros obsedisse, at- „ que ipsos per vim expugnare conatum illum „ quidem; sed, obsidionis exitu desperato, cum „ iisdem ea conditione pepigisse, uti Ægypto re- „ licto, omnes quocunque vellent sine ullo suo „ detrimento commigrarent. Eos igitur cum uni- „ versis familiis atque omni possessione sua, uti per „ ictum fœdus poterant, haud pauciores CCXL. „ millibus ab Ægypto per solitudinem in Syriam „ tetendisse. Quod autem sibi ab Assyriorum prin- „ cipatu metuerent, (tum enim Asiam tenebant) „ in ea quam hodie Judæam appellamus regione „ urbem ædificasse, quæ tot hominum millia ca- „ peret, eandemque Hierosolyma nominasse." In alio vero quodam de rebus Ægyptiacis libro Manetho dicit, „ hanc *ipsam* gentem Pastores appel- „ latam, captivos in sacris suorum libris haberi;" idque recte. Nam antiquis progenitoribus nostris patrium erat *greges* pascere: & pascualem agentes vitam, inde Pastores vocabantur. rursusque captivi non temere in Ægyptiorum libris dicti sunt, quoniam progenitor noster Josephus dixit ad Ægyptiorum regem, se captivum esse, & postea fratres in Ægyptum evocavit regis permissu. Sed de istis quidem alibi inquisitionem faciemus diligentiorem.

Manethonis testimonium uberius. 15. Nunc autem hujus antiquitatis testes producam Ægyptios. Itaque rursus ea quæ tradidit Manetho, ad quod tempus referantur, subjiciam. Sic enim ait: „ Postquam ex Ægypto egressus „ est Pastorum populus ad Hierosolyma, qui illos „ ex Ægypto pepulit rex *nomine* Tethmosis, „ postea regnavit annis viginti & quinque, & „ mensibus quatuor, & defunctus est: regnumque „ sibi vendicavit filius ejus Chebron per annos „ tredecim. Post quem Amenophis, *annis* vigin- „ ti & mensibus VII. hujus autem soror *Amesses*, „ XXI. & mensibus IX. post hanc Mephres *annis* „ XII. & mensibus IX. post hunc Mephramu- „ thosis *annis* XXV. & mensibus X. post eum „ Thmosis annis IX. & mensibus VIII. post eum „ Amenophis *annis* XXX. & mensibus V. post „ eum Orus *annis* XXXVI. & mensibus V. Hujus „ autem filia Acenchres *annis* XII. & mense I. „ post eam frater Rathotis *annis* IX. post hunc A- „ cenceres *annis* XII. & mensibus V. post hunc A- „ cencheres alter annis XX. & mensibus III. post „ hunc Armaïs *annis* IV. & mense I. post hunc Ra- „ messes *anno* I. & mensibus IV. post hunc Armesses

„ πάσης ἐκπεσεῖν, καταϰλεισθῆναι δ' εἰς τόπον ἀρ- „ ρῶν ἔχοντα μυρίων τὴν περίμετρον. [y] Αὔαριν ὄνομα τῷ „ τόπῳ. τοῦτον φησὶν ὁ Μανεθὼν ἅπαντα, τείχει τε „ μεγάλῳ καὶ ἰσχυρῷ περιβαλεῖν τοὺς ποιμένας, ὅπως „ τήν τε κτῆσιν ἅπασαν ἔχωσιν ἐν [z] ὀχυρῷ, καὶ τὴν „ λείαν τὴν ἑαυτῶν. τὸν δὲ Αλισφραγμουθώσεως υἱὸν „ [a] Θούμμωσιν ἐπιχειρῆσαι μὲν αὐτοὺς [b] διὰ πολιορκίας „ ἑλεῖν κατὰ κράτος, ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα μυριάσι „ προσεδρεύσαντα τοῖς τείχεσιν· ἐπεὶ δὲ [c] τῆς πολιορκίας „ ἀπέγνω, ποιήσασθαι συμβάσεις, ἵνα τὴν Αἴγυπτον „ ἐκλιπόντες [d] ὅποι βούλονται πάντες ἀβλαβεῖς ἀπέλ- „ θωσι. τοὺς δὲ ἐπὶ ταῖς ὁμολογίαις πανοικεσίᾳ μετὰ τῶν „ κτήσεων οὐκ ἐλάττους μυριάδων ὄντας εἴκοσι καὶ τεσσά- „ ρων ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου τὴν ἔρημον εἰς Συρίαν [e] ὁδοιπορῆ- „ σαι. φοβουμένους δὲ τὴν Ασσυρίων δυναστείαν, τότε γὰρ „ ἐκείνους τῆς Ασίας κρατεῖν, [f] ἐν τῇ νῦν [g] Ιουδαίᾳ κα- „ λουμένῃ πόλιν οἰκοδομησαμένους [h] τοσαύταις μυριάσιν „ ἀνθρώπων ἀρκέσουσαν, Ιεροσόλυμα ταύτην [i] ὀνομά- „ σαι. ἐν ἄλλῃ δέ τινι βίβλῳ τῶν Αἰγυπτιακῶν Μανεθὼν „ τοῦτο φησὶν ἔθνος τοὺς καλουμένους ποιμένας, αἰχμα- „ λώτους ἐν ταῖς ἱεραῖς αὐτῶν βίβλοις γεγράφθαι," λέγων ὀρθῶς. καὶ γὰρ τοῖς ἀνωτάτω προγόνοις ἡμῶν τὸ ποιμαίνειν πάτριον ἦν, καὶ νομαδικὸν ἔχοντες τὸν βίον, οὕτως ἐκαλοῦντο ποιμένες. αἰχμάλωτοί τε πάλιν οὐκ ἀλόγως ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἀνεγράφησαν, ἐπειδὴ γὰρ ὁ [k] πρόγονος ἡμῶν Ιώσηπος ἑαυτὸν ἔφη πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων αἰχμάλωτον εἶναι, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς εἰς τὴν Αἴγυπτον ὕστερον μετεπέμψατο, τοῦ βασιλέως ἐπιτρέψαντος. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν ἄλλοις ποιή- σομαι τὴν ἐξέτασιν ἀκριβεστέραν.

ιέ. Νυνὶ δὲ τῆς ἀρχαιότητος ταύτης παρατίθεμαι τοὺς Αἰγυπτίους μάρτυρας. πάλιν οὖν τὰ τοῦ Μανεθῶνος, πῶς ἔχει πρὸς τὴν τῶν χρόνων τάξιν, ὑπογράψω. Φησὶ δὲ οὕτω. „ μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἐξ Αἰγύπτου τὸν λαὸν „ [l] τῶν ποιμένων εἰς Ιεροσόλυμα, ὁ ἐκβαλὼν αὐτοὺς „ ἐξ Αἰγύπτου βασιλεὺς [m] Τέθμωσις, ἐβασίλευσεν „ μετὰ ταῦτα ἔτη εἴκοσι πέντε καὶ μῆνας τέσσαρας, „ καὶ ἐτελεύτησεν, καὶ παρέλαβε τὴν ἀρχὴν [n] αὐτοῦ „ υἱὸς Χέβρων ἔτη δεκατρία. [o] μεθ' ὃν Αμένωφις „ [p] εἴκοσι καὶ μῆνας. ἑπτά τοῦ δὲ ἀδελφὴ [q] Αμεσσὴς „ εἰκοσιὲν καὶ μῆνας ἐννέα. τῆς δὲ [r] Μήφρης δώδεκα καὶ „ μῆνας ἐννέα. τοῦ δὲ [s] Μεφραμούθωσις εἴκοσι πέντε καὶ „ μῆνας δέκα. τοῦ δὲ [t] Θμῶσις ἐννέα καὶ μῆνας ὀκτώ. „ τοῦ δ' [v] Αμένωφις τριάκοντα καὶ μῆνας δέκα. τοῦ δὲ „ Ωρος τριακονταὲξ καὶ μῆνας πέντε. τοῦ δὲ θυγάτηρ „ [x] Ακεγχρὴς δώδεκα καὶ μῆνα ἕνα. τῆς δὲ [y] Ράθωτις „ ἀδελφὸς ἐννέα. τοῦ δὲ Ακεγχήρης δώδεκα καὶ μῆνας „ πέντε. τοῦ δὲ Ακεγχήρης ἕτερος δώδεκα καὶ μῆνας „ τρεῖς. τοῦ δὲ Αρμαῒς τέσσαρα καὶ μῆνα ἕνα. τοῦ δὲ „ Ραμέσσης ἓν καὶ μῆνας τέσσαρας. τοῦ δὲ Αρμέσσης „ Μιαμ-

y Αὔαριν ὄνομα] Ita ex *Eusebio* & *MSS.* minus correcte Αβαριν in *Vulgatis Josephi*.

z Οχυρῷ,] Εχυρῷ *Euseb.*

a Θούμμωσιν] Θμούθωσιν *Euseb.* Θμῶσιν & Τέθμωσιν mox ipse *Flavius* è *Manethone*. Idem vero princeps ex eodem *Manethone* Τούθμωσις *Africano* & *Eusebio* apud *G. Syncell.* & in *Canone Chronico*; & Τύθμωσις *Theophilo Antiocheno* ex *Josepho*. Θούμμωσις *Eusebio* Θμούθωσις. SPANH.

b Διὰ πολιορκίας ἑλεῖν] Διὰ πολιορκίαν *Euseb.*

c Τῆς πολιορκίας] Τὴν πολιορκίαν *Euseb.*

d Οποι βούλονται] Ita *Big.* & *Euseb.* ὅπῃ in *cæteris*.

e Οδοιπορῆσαι.] Διοδοιπορῆσαι *Euseb.*

f Εν τῇ νῦν] Omnia hæc ab *Hafn.* absunt.

g Ιουδαίᾳ καλουμένῃ] Ita cum *Eusebio* & *Josephi Codd. MSS.* antea erat Ιουδαίων.

h Τοσαύταις] ἐν ταῖς *Hafn.*

i Ονομάσαι.] ὀνόμασαν *Hafn.*

k Πρόγονος] Ad oram *Codd. Big. Hen.* & *Hafn.* apponuntur ista ab *Editis* nonnihil diversa, ὁ πρόγονος ἡμῶν Ιώσηπος καὶ ἤχθη πραθεὶς παρὰ τῶν ἀδελφῶν εἰς Αἴγυπτον πρὸς βασιλέα τῆς Αἰγύπτου, καὶ πάλιν ὕστερον τοὺς αὐτοῦ ἀδελφοὺς μετεπέμψατο, τοῦ βασιλέως ἐπιστρέψαντος.

l Τῶν ποιμένων] Illa τῶν ποιμένων desunt *Cod. El.*

m Τέθμωσις,] Θέμουσις *Vet. Interpr.* Ἄμασις *Philostrato.* Αμῶς *Africano*, Αμωσις *Eusebio* & *Georg. Syncello.* Vide *Lambertum Bos* in *Animadvers.* ad *Scriptores* Gr. cap. XXVII. pag. 116.

n Αὐτοῦ υἱὸς Χέβρων] Ο υἱὸς αὐτοῦ *El.*

o Μεθ' ὃν Αμένωφις] Τούτου δὲ *Vet. Interpr.*

p Εἴκοσι καὶ μῆνας ἑπτά.] Εἰκοσιὲν *African.* & *Euseb.*

q Αμεσσὴς] Αμεσσὶς *El.* Αμερσὶς *Syncell.* Αμέσση *Theophil.* quem pariter ac *Syncellum* velim cum *Josepho* in his & sequentibus conferas.

r Μήφρης] Μήφρις *El.* Μισαφρὶς *Syncell.*

s Μηφραμούθωσις] Μισφραγμούθωσις *Syncell.*

t Θμῶσις] Τούθμωσις *Theophil.* & *Syncell.*

v Αμένωφις] *Al.* Αμενώφθης.

x Ακεγχρὴς] Αγκαχηρὶς *El.* Αχερρὴς & Αχενχέρσης apud *Syncellum.* Αχεγχερὴς *Big.* Ακεγχερὴς *Hafn.*

y Ράθωτις] *Al.* Ραθῶς.

„ Μιαμμοῦ ἑξηκονταὲξ καὶ μῆνας δύο. τοῦ δὲ Ἀμένωφις δέκα καὶ ἐννέα καὶ μῆνας ἕξ. [z] τοῦ δὲ Σέθωσις, καὶ Ῥαμέσσης, ἱππικὴν καὶ ναυτικὴν ἔχων δύναμιν. [a] οὗτος τὸν μὲν ἀδελφὸν Ἁρμαῒν ἐπίτροπον τῆς Αἰγύπτου κατέστησεν, καὶ πᾶσαν μὲν αὐτῷ τὴν ἄλλην βασιλικὴν περιέθηκεν ἐξουσίαν, μόνον δὴ ἐνετείλατο διάδημα μὴ φορεῖν, μηδὲ τὴν βασιλίδα μητέρα τε τῶν τέκνων ἀδικεῖν, ἀπέχεσθαι δὲ καὶ τῶν ἄλλων βασιλικῶν παλλακίδων. αὐτὸς δὲ ἐπὶ Κύπρον καὶ Φοινίκην καὶ πάλιν Ἀσσυρίους τε καὶ Μήδους στρατεύσας, ἅπαντας, τοὺς μὲν δόρατι, τοὺς δὲ ἀμαχητὶ, φόβῳ δὲ τῆς πολλῆς δυνάμεως, ὑποχειρίους ἔλαβε· καὶ μέγα φρονήσας ἐπὶ ταῖς εὐπραγίαις, ἔτι καὶ θαρσαλεώτερον [b] ἐπορεύετο, τὰς πρὸς ἀνατολὰς πόλεις τε καὶ χώρας καταστρεφόμενος. χρόνου τε ἱκανοῦ γεγονότος, Ἁρμαῒς ὁ καταλειφθεὶς ἐν Αἰγύπτῳ, [c] πάντα τοὔμπαλιν, οἷς ἀδελφὸς παρῄνει μὴ ποιεῖν, ἀδεῶς ἔπραττεν. καὶ γὰρ τὴν βασιλίδα βιαίως ἔσχεν, καὶ ταῖς ἄλλαις παλλακίσιν ἀφειδῶς διετέλει χρώμενος. πειθόμενος δὲ ὑπὸ τῶν φίλων διάδημα ἐφόρει, καὶ ἀντῆρε τῷ ἀδελφῷ. ὁ δὲ τεταγμένος ἐπὶ [d] τῶν ἱερῶν τῆς Αἰγύπτου, γράψας βιβλίον ἔπεμψε τῷ Σεθώσει, δηλῶν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅτι ἀντῆρεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἁρμαῒς. παραχρῆμα οὖν ὑπέστρεψεν εἰς Πηλούσιον, καὶ ἐκράτησεν τῆς ἰδίας βασιλείας. ἡ δὲ χώρα ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος Αἴγυπτος. λέγει γὰρ ὅτι ὁ μὲν [e] Σέθωσις ἐκαλεῖτο Αἴγυπτος, Ἁρμαῒς δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δαναός.

ιϛʹ. Ταῦτα μὲν ὁ [f] Μανεθών. δῆλον δέ ἐστιν ἐκ τῶν εἰρημένων ἐτῶν τοῦ χρόνου συλλογισθέντος, ὅτι [g] οἱ καλούμενοι ποιμένες, ἡμέτεροι [h] δὲ πρόγονοι, τρισὶ καὶ ἐνενήκοντα καὶ τριακοσίοις πρόσθεν ἔτεσιν, ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἀπαλλαγέντες, τὴν χώραν ταύτην [i] ἀπῴκησαν, ἢ [k] Δαναὸν εἰς Ἄργος ἀφικέσθαι. καί τοι [l] τοῦτον ἀρχαιότατον Ἀργεῖοι νομίζουσι. δύο τοίνυν ὁ Μανεθὼν ἡμῖν τὰ μέγιστα μεμαρτύρηκεν ἐκ τῶν [m] παρ' Αἰγυπτίοις γραμμάτων· πρῶτον μὲν τὴν ἑτέρωθεν ἄφιξιν εἰς Αἴγυπτον, ἔπειτα δὲ τὴν ἐκεῖθεν ἀπαλλαγὴν, οὕτως ἀρχαίαν τοῖς χρόνοις, ὡς ἐγγύς που [n] προτερεῖν αὐτὴν τῶν Ἰλιακῶν ἔτεσι χιλίοις. ὑπὲρ ὧν δ' ὁ Μανεθὼν οὐκ ἐκ τῶν παρ' Αἰγυπτίοις [o] γραμμάτων, ἀλλ' ὡς αὐτὸς ὡμολόγηκεν, ἐκ τῶν ἀδεσπότως μυθολογουμένων προστέθεικεν, ὕστερον ἐξελέγξω κατὰ μέρος, ἀποδεικνὺς τὴν ἀπίθανον αὐτοῦ ψευδολογίαν.

ιζʹ. Βούλομαι τοίνυν ἀπὸ τούτων ἔτι μετελθεῖν ἐπὶ τὰ παρὰ τοῖς Φοίνιξιν ἀναγεγραμμένα περὶ τοῦ γένους ἡμῶν, καὶ τὰς ἐξ ἐκείνων μαρτυρίας παρασχεῖν. ἔστι τοίνυν παρὰ Τυρίοις [p] πολλῶν ἐτῶν γράμματα, δημοσίᾳ γεγραμμένα, καὶ πεφυλαγμένα λίαν ἐπιμελῶς, περὶ τῶν παρ' αὐτοῖς γενομένων καὶ πρὸς ἀλ-

„ Miammi *annis* LXVI. & mensibus II. post hunc Amenophis annis XIX. & mensibus VI. post hunc Sethosis, & Ramesses, qui *plurimas* copias habuit equestres & navales. Hic fratrem quidem Armaïn procuratorem Ægypti constituit, & aliam ei omnem regalem contulit potestatem, tantummodo autem ei injunxit, ne coronam gestaret, neque reginam matremque liberorum injuria afficeret, insuperque ut abstineret ab aliis regalibus concubinis. Ille vero in Cyprum & Phœnicen, rursusque in Assyrios & Medos expeditione suscepta, universos, alios quidem ferro, alios vero sine pugna magnæ suæ potestatis terrore sibi subjugavit: atque prospero rerum successu valde elatus, aliquanto audacius progrediebatur, orientales urbes & provincias subvertendo. Multoque post tempore, Armaïs, qui in Ægypto fuerat relictus, omnia contra quam frater monuerat ne faceret, sine timore faciebat. Nam & reginæ vim inferebat, aliisque concubinis ad libitum misceri non cessabat: persuasusque ab amicis corona utebatur, & contra fratrem insurgebat. Is vero qui constitutus erat super * sacra Ægyptiaca codicillos Sethosi misit, eum de omnibus certiorem faciens, quodque frater ipsius Armaïs contra eum bellum movebat. Illico igitur Pelusium reversus est, & proprium tenuit regnum. Provincia vero ex ejus nomine appellata est Ægyptus. dicit enim quod Sethosis quidem Ægyptus vocabatur, Armaïs autem frater ejus Danaus.

Quæ sequuntur ex Manethonis testimonio.

16. Atque hæc quidem Manetho. Ergo si tempus ad initam annorum istorum rationem exigemus, constabit omnino, quos Pastores ipsi vocabant, majores nostros, annis ante tribus nonaginta supra trecentos, ubi ex Ægypto migrassent, regionem illam insedisse, quàm Danaus Argos venisset, qui tamen ab Argivis pro antiquissimo celebratur. Ita duo nobis eaque sane præcipua, hoc Manethonis quod Ægyptiarum literarum fidem sequitur, testimonio confecta sunt: alterum eos in Ægyptum aliunde profectos esse; alterum indidem ipsos aliò commigrasse, quod etiam posterius adeo vetustum, ut Trojana tempora annis prope mille antecederet. Ista vero quæ Manetho non ex literis Ægyptiacis, sed (sicut ipse professus est) ab incertis auctoribus memorata, adjecit, postea particulatim excutiam, ea mendacia esse ostendens sine verisimilitudine conficta.

Phœnicum de Judæis testimonia.

17. Volo itaque ab istis etiam nunc transire ad ea, quæ apud Phœnicas de nostro genere conscripta sunt; & in hanc rem testimonia ex illis afferam. Apud Tyrios sane literæ sunt à multis annis consignatæ publicis monumentis, & magna cum cura adservatæ, ad ea spectantes quæ memoria digna ab illis gesta erant & cum aliis

z Τοῦ δὲ Σέθωσις] Margini *Codd. Big.* & *Hafn.* hæc nota apponitur, εὕρηται ἐν ἑτέρῳ ἀντιγράφῳ οὕτως. μεθ' ὃν Σέθωσις καὶ Ῥαμέσσης δύο ἀδελφοί, ὁ μὲν ναυτικὴν ἔχων δύναμιν, τοὺς κατὰ θάλατταν ἀπαντῶντας διεχειροῦτο πολιορκῶν· μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ τὸν Ῥαμέσσην ἀνελὼν, Ἁρμαῒν ἄλλον αὐτοῦ ἀδελφὸν ἐπίτροπον τῆς Αἰγύπτου κατέστησεν.

a Οὗτος] Οὗτος deest *Big.*

b Επορεύετο,] Επεπορεύετο *Big.* & *Hafn.*

c Πάντα τοὔμπαλιν,] Πάντα τἄμπαλιν *Hafn.*

d Τῶν ἱερῶν τῆς Αἰγύπτου,] Ita cum *Vet. Interpr.* ἐπὶ τῶν ἱερέων in *Græcis.*

e Σέθωσις] Σάθως *Big.*

f Μανεθών.] *Al.* Μανέθως & Μαναίθως.

g Οἱ καλούμενοι ποιμένες, ἡμέτεροι] Eadem ex Josepho *Euseb.* Προπ. p. 501. D. SPANH.

h Δὲ πρόγονοι, &c.] Illud δὲ ex *Eusebio* de *Præp. Evang.* pag. 501.

i Απῴκησαν,] Ita ex *MSS.* & *Euseb.* ἐπῴκησαν in *Editis Josephi.*

k Δαναὸν] Imo Inachum antiquissimum regem Argivi, non Danaum jactant. Confer *Theophilum* ad *Autolychum* l. 3. p. 251. *Edit. Oxon.*

l Τοῦτον ἀρχαιότατον Ἀργεῖοι νομίζουσι.] Immo Inachum antiquissimum Regem Argivi, non Danaum jactant. SPANH.

m Παρ' Αἰγυπτίοις γραμμάτων.] Παρὰ τοῖς Αἰγ. *Euseb.*

n Προτερεῖν] Ita ex *Eusebio.* antea erat προτέραν. *MSS.* πρότερον Peccat (inquit Cl. *Lowthius*) duplo majorem annorum summam computando, quam vera temporum ratio statuit. Ab ingressu enim Israëlitarum in Ægyptum ad Trojæ excidium vix effluxerunt anni D. multo minus ab exitu, quem hæc verba respicere videntur. Certe ab Inacho, quem Moyse multo antiquiorem recte facit *Eusebius*, ad Trojam captam annos tantum DCXLI recenset *Petavius*, annos autem DCVII. R. P. *Episc. Vigorn.* in *Tabb. Chronol.*

o Γραμμάτων,] Πραγμάτων *Hafn.* quod viro dicto non displicuit propter sequens μυθολογουμένων.

p Πολλῶν ἐτῶν] Ἀπὸ παμπόλλων ἐτῶν γρ. & mox ἐν οἷς *Syncell.*

* Sacra Ægyptiaca] Sacerdotes ἱερέων. SPANH.

q Σολο-

aliis intercesserant. In istis scriptum est, à Solomone rege Hierosolymis templum fuisse constructum, annis CXLIII. & mensibus octo priusquam à Tyriis Carthago ædificaretur, atque in illis templi nostri apparatus descriptus legitur. Hiromus enim Tyriorum rex amicus erat regis nostri Solomonis, patris in amicitia cum eo inita successor. Is itaque suam Solomoni munificentiam exhibens ad claritatem fabricæ, auri quidem talenta centum & viginti donavit; cumque pulcherrimam sylvam ex monte, cui nomen Libanus, excidisset, *lignum* ad tecti contignationem misit: Solomon vero donis aliis quamplurimis eum remuneravit, & terra in Galilææ regione quæ Chabulon dicitur. Præcipue autem illos sapientiæ studium ad invicem constrinxit. Problemata enim solvenda mutuo mittebant, & in his superior usquequaque erat Solomon, inque cæteris sapientia præstare visus est. Hactenus vero plures ex epistolis ad se invicem scriptis apud Tyrios asservantur. Quod autem sermo de Tyriorum literis à me non fingitur, testem producam Dium, virum qui Phœnicum historiam accurate scripsisse creditur. Ille igitur sua de Phœnicibus narratione in hunc modum scribit:

Ex Dio historico.

„ Abibalo vivis erepto, filius ejus Hiromus regnavit. Hic partes urbis orientales aggere cinxit „ & ampliorem eam reddidit; & Olympii Jo„vis templum, ab omni vicinarum ædium strue „ sejunctum & in insula positum, aggere inter„jecto copulavit urbi, & aureis donariis exor„navit, ascendensque in Libanum materiam in„cidit ad fanorum exstructionem. Regem au„tem Hierosolymorum Solomonem ad eum ajunt „ ænigmata misisse & ab eo alia reposcisse ea „ lege, ut qui dissolvere non posset, dissolventi „ *mulctæ nomine* pecunias penderet. Quam con„ditionem cum Hiromus accepisset, nec resol„vere ambages potuisset, mulctam ingentem „ pecuniarum pependisse. Pòst virum quendam „ Tyrium nomine Abdemonum exstitisse, qui „ problemata proposita solveret aliaque invicem „ proponeret: quæ cum Solomon non resol„visset, pecunias multas Hiromo insuper repen„disse." Ita quidem Dius de iis quæ jam diximus testatus est.

18. Sed & Menandrum Ephesium huic adjungam. Is enim singulorum regum tempore res gestas apud Græcos Barbarosque memoriæ mandabat, ex vernaculis cujusque provinciæ *vel gentis* actis, studens historiæ veritatem pandere. De iis itaque qui in Tyro regnarunt scribens, & deinde veniens ad Hiromum regem, ista dicit. „ Abibalo vita functo, „ Hiromus filius ejus regnum accepit, qui re„gnavit annos XXXIV, vita annum LIII. pro-

λήλους πραχθέντων μνήμης ἀξίων. ἐν τούτοις γέγραπται, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ᾠκοδομήθη ναὸς ὑπὸ [q] Σολομῶνος τοῦ βασιλέως, [r] ἔτεσι θᾶττον ἑκατὸν τεσσαράκοντα καὶ τρισὶν καὶ μησὶν ὀκτὼ [s] τοῦ κτίσαι Τυρίους [t] Καρχηδόνα, ἀνεγράφη δὲ παρ' ἐκείνοις ἡ τοῦ ναοῦ κατασκευὴ τοῦ παρ' ἡμῖν. [v] Εἴρωμος γὰρ ὁ τῶν Τυρίων βασιλεὺς φίλος ἦν τοῦ βασιλέως ἡμῶν Σολομῶνος, πατρικὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν [x] διαδεδεγμένος. αὐτὸς οὖν συμφιλοτιμούμενος εἰς τὴν τοῦ κατασκευάσματος τῷ Σολομῶνι λαμπρότητα, χρυσίου μὲν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἔδωκε τάλαντα· τεμὼν δὲ καλλίστην ὕλην ἐκ τοῦ ὄρους, ὃ καλεῖται Λίβανος, εἰς τὸν ὄροφον ἀπέστειλεν. ἀντεδωρήσατο δὲ αὐτῷ ὁ Σολομὼν ἄλλοις τε πολλοῖς, καὶ γῇ κατὰ χώραν τῆς Γαλιλαίας τῇ [y] Χαβουλῶν λεγομένῃ. μάλιστα δὲ αὐτοὺς εἰς φιλίαν [z] τῆς σοφίας συνῆγεν ἐπιθυμία· προβλήματα γὰρ ἀλλήλοις [a] ἀντεπέστελλον λύειν κελεύοντες, καὶ κρείττων ἐν τούτοις ἦν ὁ Σολομὼν, καὶ τἄλλα σοφώτερος. σώζονται δὲ μέχρι νῦν παρὰ τοῖς Τυρίοις πολλαὶ τῶν ἐπιστολῶν, ἃς ἐκεῖνοι πρὸς ἀλλήλους [b] ἔγραψαν. ὅτι δ' [c] οὐ λόγος ἐστὶν ὑπ' ἐμοῦ συγκείμενος, ὁ περὶ τῶν παρὰ τοῖς Τυρίοις γραμμάτων παραθήσομαι μάρτυρα [d] Δῖον, ἄνδρα περὶ τὴν Φοινικὴν ἱστορίαν ἀκριβῆ γεγονέναι [e] πεπιστευμένον. οὗτος τοίνυν ἐν ταῖς περὶ Φοινίκων ἱστορίαις γράφει τὸν τρόπον τοῦτον· „ Ἀβιβάλου „ τελευτήσαντος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εἴρωμος ἐβασίλευ„σεν. οὗτος τὰ πρὸς ἀνατολὰς μέρη [f] τῆς πόλεως „ προσέχωσεν. καὶ μεῖζον τὸ ἄστυ [g] πεποίηκεν, καὶ τοῦ „ Ὀλυμπίου Διὸς τὸ ἱερὸν καθ' ἑαυτὸ ὂν [h] ἐν νήσῳ, „ χώσας τὸν μεταξὺ τόπον, συνῆψε τῇ πόλει, καὶ χρυ„σοῖς ἀναθήμασιν ἐκόσμησεν· ἀναβὰς δὲ εἰς τὸν Λίβανον „ ὑλοτόμησε πρὸς τὴν τῶν ναῶν κατασκευήν. τὸν δὲ τυραν„νοῦντα Ἱεροσολύμων Σολομῶνα πέμψαι φασὶ πρὸς „ τὸν Εἴρωμον αἰνίγματα, καὶ [i] παρ' αὐτοῦ λαβεῖν ἀξιοῦν· „ τὸν δὲ μὴ δυνηθέντα διακρῖναι, τῷ λύσαντι χρήματα „ ἀποτίνειν. ὁμολογήσαντα δὲ τὸν Εἴρωμον, καὶ μὴ δυ„νηθέντα λῦσαι τὰ αἰνίγματα, πολλὰ τῶν χρημάτων „ εἰς τὸ ἐπιζήμιον ἀναλῶσαι. εἶτα δὴ [k] Ἀβδήμονόν „ τινα Τύριον ἄνδρα τὰ προτεθέντα λῦσαι, καὶ αὐτὸν „ ἄλλα προβαλεῖν. ἃ μὴ λύσαντα τὸν Σολομῶνα, „ πολλὰ τῷ Εἰρώμῳ προσαποτῖσαι χρήματα." Δῖος μὲν οὕτω περὶ τῶν προειρημένων ἡμῖν μεμαρτύρηκεν.

ιη'. Ἀλλὰ πρὸς τούτῳ παραθήσομαι [l] Μένανδρον τὸν Ἐφέσιον. γέγραφε δὲ οὗτος τὰς ἐφ' ἑκάστου τῶν βασιλέων πράξεις παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ βαρβάροις γενομένας, ἐκ τῶν παρ' ἐκείνοις ἐπιχωρίων γραμμάτων σπουδάσας τὴν ἱστορίαν μαθεῖν. γράφων δὴ περὶ τῶν βεβασιλευκότων ἐν Τύρῳ, ἔπειτα γενόμενος κατὰ τὸν Εἴρωμον, ταῦτά φησι. „ [m] τελευτήσαντος δὲ Ἀβιβάλου, διεδέ„ξατο τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εἴρωμος, [n] ὃς βιώ„σας ἔτη πεντήκοντα τρία ἐβασίλευσεν ἔτη τριάκοντα „ τέσ-

q Σολομῶνος] *Al.* Σολομῶντος.

r Ἔτεσι θᾶττον ἑκατὸν τεσσαράκοντα καὶ τρισὶν] Hunc calculum redarguit *Scaliger* in *Prologo* ad Librum *de Emendatione Temporum*, p. 38. Vide *Petavium* in parte secunda *de doctrina Temporum*, p. 146.

s Τοῦ κτίσαι Τυρίους] Templum Salomonis An. CXLIII. & Mens. VIII. conditum ante Carthaginem, vid. mox §. 18. seq. Quem calculum redarguit Scaliger *Proleg. Emend. Temp.* p. 38. Unde Petav. de Doctr. Temp. Part. 2. p. 146. Spanh.

t Καρχηδόνα,] *Al,* Καλχηδόνα.

v Εἴρωμος] De Hiromo & Solomone videsis Ant. l. 8. c. 2. §. 6. 7. 8. & c. 5. §. 3.

x Διαδεδεγμένος.] Διαδεξάμενος. οὗτος οὖν *Syncell.* p. 182.

y Χαβουλῶν] Ita cum *Bocharto* in *Canaan*, l. 2. c. 4. prius erat ἐν τῇ Ζαβουλῶν λεγ. *Gen.* Ζαβουλῶν. Conf. supr. ἁλωσ. l. 2. c. 18. §. 9. lib. 3. c. 3. §. 1. Spanh.

z Τῆς σοφίας συνῆγεν ἐπιθυμία·] Ἡ σοφίας ἐπήγαγεν ἐπιθυμία *Syncell.*

a Ἀντεπέστελλον] Ἀντέστελλον *Syncell.*

b Ἔγραψαν.] Ἔγραφον *Idem.*

c Οὐ λόγος ἐστὶν] Ὅτι δὲ ὁ λόγος *Idem.*

d Δῖον,] Δέξιον *Idem.* Conf. Antt. l. VIII. c. 5. §. 3. Spanh.

e Πεπιστευμένον.] Πεπιστευμένον Δίωνα *Idem.*

f Τῆς πόλεως προσέχωσεν.] Illa τῆς πόλεως non agnoscit *Syncellus.* p. 182.

g Πεποίηκεν,] Ἐποίησε *Syncell.*

h Ἐν νήσῳ,] Ἐν ἴσῳ *Idem.*

i Παρ' αὐτοῦ λαβεῖν ἀξιοῦν.] Παρ' αὐτοῦ τὴν λύσιν λαβεῖν *El.*

k Ἀβδήμονόν] Ἀβδήμουνον *Hafn.*

l Μένανδρον τὸν Ἐφέσιον.] Conf. Ant. Jud. lib. VIII. c. 5. §. 3. Spanh. Μένεδρον *Hafn.*

m Τελευτήσαντος δὲ &c.] Ista *Menandri* occurrunt & apud *Josephum* Ant. l. 8. c. 5. §. 3. & apud *Syncellum* p. 682. ex quibus *Scaliger* testimonium *Menandri* restituit in *Græcorum Fragmentis Selectis*, libro de *Emendatione Temporum* annexis. Hoc Menandri de Regibus Tyri Fragmentum impense laudat *Scaliger Proleg. Emend. Temp.* p. 38. Spanh.

n Ὃς βιώσας ἔτη πεντήκοντα τρία] Ista supplevi ex *Josepho*, Ant. l. 8. c. 5. §. 3. & *Syncello* p. 583. Antea erat βιώσας ἔτη τριάκοντα τέσσαρα. omissis quæ in medio erant.

Ἐπὶ

,, τέσσαρα. οὗτος ἔχωσε τὸν εὐρύχωρον, τόν τε χρυσοῦν κίονα τὸν ἐν τοῖς τοῦ Διὸς ἀνέθηκεν· [o] ἔτι τε ὕλην ξύλων ἀπελθὼν ἔκοψεν, ἀπὸ τοῦ λεγομένου ὄρους Λιβάνου, κέδρινα ξύλα εἰς τὰς τῶν ἱερῶν στέγας· καθελών τε τὰ ἀρχαῖα ἱερὰ [p] καινοὺς ναοὺς ᾠκοδόμησε, τό, τε τοῦ Ἡρακλέους καὶ τῆς Ἀστάρτης τέμενος ἀνιέρωσεν, [q] καὶ τὸ μὲν τοῦ Ἡρακλέους πρῶτον ἐποιήσατο ἐν τῷ Περιτίῳ μηνί, εἶτα τὸ τῆς Ἀστάρτης, ὁπότε [r] Τιτυοῖς ἐπεστράτευσεν, μὴ ἀποδιδοῦσι τοὺς φόρους. οὓς καὶ ὑποτάξας ἑαυτῷ πάλιν ἀνέστρεψεν. [s] ἐπὶ τούτου δέ τις ἦν Ἀβδήμονος παῖς νεώτερος, [t] ὃς ἐνίκα τὰ προβλήματα, ἃ ἐπέτασσε Σολομὼν ὁ Ἱεροσολύμων βασιλεύς." [v] ψηφίζεται δὲ ὁ χρόνος ἀπὸ τούτου τοῦ βασιλέως ἄχρι τῆς Καρχηδόνος κτίσεως οὕτως· ,, τελευτήσαντος Εἰρώμου διεδέξατο τὴν βασιλείαν [x] Βαλεάζαρος ὁ υἱός, ὅς, βιώσας ἔτη τεσσαράκοντα τρία, ἐβασίλευσεν ἔτη ἑπτά. μετὰ τοῦτον [y] Ἀβδάσταρτος ὁ αὐτοῦ υἱός, βιώσας ἔτη εἴκοσι ἐννέα, ἐβασίλευσεν ἔτη ἐννέα. τοῦτον οἱ τῆς τροφοῦ αὐτοῦ υἱοὶ τέσσαρες ἐπιβουλεύσαντες ἀπώλεσαν, ὧν ὁ πρεσβύτερος ἐβασίλευσεν ἔτη δεκαδύο. [z] μεθ᾽ οὓς Ἀστάρτος ὁ [a] Δελαιαστάρτου, ὅς, βιώσας ἔτη πεντήκοντα τέσσαρα, ἐβασίλευσεν ἔτη δώδεκα. μετὰ τοῦτον ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀσέρυμος, βιώσας ἔτη τέσσαρα καὶ πεντήκοντα, ἐβασίλευσεν ἔτη ἐννέα. οὗτος ἀπώλετο ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ [b] Φέλητος, ὃς λαβὼν τὴν βασιλείαν ἦρξε μῆνας ὀκτώ, βιώσας ἔτη πεντήκοντα. τοῦτον ἀνεῖλεν Εἰθώβαλος ὁ τῆς Ἀστάρτης ἱερεύς, ὅς, βασιλεύσας ἔτη τριακονταδύο, ἐβίωσεν ἔτη ἑξηκονταοκτώ. τοῦτον διεδέξατο Βαδέζωρος υἱός, ὅς, βιώσας ἔτη τεσσαρακονταπέντε, ἐβασίλευσεν ἔτη ἕξ. τούτου διάδοχος γέγονε Μάτγηνος ὁ υἱός, ὅς, βιώσας ἔτη τριακονταδύο, ἐβασίλευσεν ἔτη ἐννέα. τούτου διάδοχος γέγονε Φυγμαλίων, βιώσας δ᾽ ἔτη πεντηκονταέξ, ἐβασίλευσεν ἔτη τεσσαρακονταεπτά. ἐν δὲ τῷ ἐπ᾽ αὐτοῦ ἑβδόμῳ ἔτει, [c] ἡ [d] ἀδελφὴ αὐτοῦ φυγοῦσα, ἐν τῇ Λιβύῃ πόλιν ᾠκοδόμησε Καρχηδόνα." συνάγεται δὴ πᾶς ὁ χρόνος ἀπὸ τῆς Εἰρώμου βασιλείας ἄχρι Καρχηδόνος κτίσεως, ἔτη ρνέ. [e] μῆνες η΄. ἐπεὶ δὲ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς Εἰρώμου βασιλείας ἐν Ἱεροσολύμοις [f] ᾠκοδομήθη ὁ ναός, γέγονεν [g] οὖν ἀπὸ τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ ναοῦ ἄχρι Καρχηδόνος κτίσεως, [h] ἔτη ἑκατὸν τεσσαράκοντα τρία, μῆνες ὀκτώ. τῆς μὲν οὖν παρὰ Φοινίκων μαρτυρίας τί δεῖ προσθεῖναι πλείω. βλέπεται γὰρ τἀληθὲς ἰσχυρῶς ὡμολογημένον. καὶ πολὺ δήπου προάγει τῆς τοῦ νεὼ κατασκευῆς ἡ τῶν προγόνων ἡμῶν εἰς τὴν χώραν ἄφιξις. ὅτε γὰρ αὐτὴν πᾶσαν πολέμῳ παρέλαβον, τότε τὸν νεὼν κατεσκεύασαν. καὶ ταῦτα σαφῶς ἐκ τῶν ἱερῶν γραμμάτων ὑπ᾽ ἐμοῦ δεδήλωται διὰ τῆς [i] ἀρχαιολογίας.

ιθ. Λέξω δὲ νῦν ἤδη τὰ παρὰ Χαλδαίοις ἀναγεγραμμένα καὶ ἱστορούμενα περὶ ἡμῶν, ἅπερ ἔχει πολλὴν ὁμολογίαν καὶ περὶ τῶν ἄλλων τοῖς ἡμετέροις γράμμασι. μάρτυς δὲ τούτων [k] Βηρωσσός,

,, duxit. Hic aggere Vastum, *qui dicitur*, locum exæquavit; præterea que aureum columnam in Jovis templo collocavit: & ad lignorum sylvam profectus, è monte Libano appellato construendis templorum tectis cedros excidit; demolitusque antiqua delubra, nova templa ædificavit, Herculisque & Astartæ fana consecravit, primumque Herculis *templum* fecit in mense Peritio, deinde Astartæ, quando bellum movit adversus Tityos, quod tributa *illis imperata* non solverint: quos cum sibi etiam iterum subjecisset, reversus est. Hujus ætate quidam Abdemonis filius junior clarebat, qui problemata, quæ Solomon rex Hierosolymorum *explicari* jussit *ingenio semper* superabat." Supputatur vero tempus ab hoc rege usque ad constructionem Carthaginis, hoc modo: ,, Hiromo defuncto, in ejus regnum successit Baleazarus *ejus* filius, qui, cum vixisset annis XLIII, septem regnavit annis. Post hunc Abdastartus illius filius vita exacta annorum XXIX. regnavit novem. Hunc nutricis suæ filii quatuor insidiis peremerunt, quorum senior regnavit annis XII. Post quos Astartus filius Delæastarti regnavit, qui vixit annis LIV, regnavit annis XII. Post hunc frater ejus Aserymus, qui vixit annis LIV, regnavit annis novem. Hic à fratre Phelete interfectus est, qui regno suscepto mensibus imperavit octo, cum vixisset annis L. Hunc interfecit Ithobalus Astartæ sacerdos, qui, cum vixisset annis LXVIII, regnavit annis XXXII. Huic successit Badezorus filius, qui, cum vixisset annis XLV, regnavit annis sex. Huic successor factus est Matgenus *ejus* filius, qui cum vixisset annis XXXII. novem regnavit annis. Huic successit Pygmalion, qui vixit annis LVI, & regnum tenuit XLVII. Hujus regni anno septimo soror ejus *Dido*, fuga elapsa, in Libyâ civitatem condidit Carthaginem". Itaque colligitur omne tempus à regno Hyromi usque ad conditam Carthaginem, ad annos CLV. & menses VIII. Cum vero anno XII. Hiromi regis in Hierosolymis ædificatum sit templum, fluxit igitur à templi conditu usque ad constructionem Carthaginis tempus annorum CXLIII, mensium VIII. Et ex Phœnicum quidem *de gente nostrâ* testimoniis quid opus est plura adscribere. cernitur enim veritas *ex adductis* valde comprobata. & multum, videlicet, constructionem templi præcedit progenitorum nostrorum in hanc regionem adventus. Cum enim eam universam debellassent, tum demum templum ædificare cœperunt. Et hæc aperte ex sacris literis à me declarata sunt in Antiquitatum libris.

19. Jam vero ea nunc referam quæ de nobis apud Chaldæos literarum monumentis mandata sunt, quæ cum libris nostris etiam super aliis rebus in plerisque consentiunt. Testis autem horum est Berosus, *Berosi Chaldæi testimonium.*

vir

o Ετι τε ὕλην ξύλων] Ita ex *iisdem.* ἔπειτα in *Vulgatis Josephi* & MSS.

p Καινοὺς] καὶ νοὺς. *Hafn.*

q Καὶ τὸ μὲν τοῦ Ηρακλέους] Πρῶτος τε τὴν ἔγερσιν τοῦ Ηρακλέους ἐποιήσατο. *Al.*

r Τιτυοῖς ἐπεστράτευσεν,] Τίτος *El.* Τυρίοις reponendum censet Cl. *Lowthius.*

s Επι τούτου] Ita Antt. 8. c. 5. & *Syncell.* p. 183. pro ἐπὶ τούτων.

t Ος ἐνίκα] Ος ἀεὶ ἐνίκα Ant. 8. c. 5. & *Syncell.* p. 183.

v Ψηφίζεται] Ita omnia usque ad τελευτήσαντος ejicit *Scaliger*, tanquam *Menandri* non essent, sed *Josephi.*

x Βαλεάζαρος] Βαλβάζερος *Syncell.*

y Αβδάσταρτος] Αὐδάστρατος *Syncell.*

z Μεθ᾽ οὓς Ασταρτος] Μεθ᾽ ὃν *Syncell.*

a Δελαιαστάρτου,] Ελεαστάρτου *Syncell.*

b Φέλητος,] Φέλλητος *Idem.* ut & *Hafn.*

c Η ἀδελφὴ &c.] De condita Carthagine à Didone sorore Pygmalionis vid. infr. lib. 2. §. 2. SPANH.

d Αδελφὴ αὐτοῦ φυγοῦσα,] *Scaliger* legit ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ Διδὼ φυγ. ex *Vet. Interpr.* consentiente *Theophilo* ad *Autolychum*, quem pariter ac *Syncellum* velim in istis conferas cum *Josepho*, adjiciasque *Scaligeri Prolegomena* ad lib. *de Emendatione Temporum* p. 38. & Notas ejusdem ad *Fragmenta Gr.* p. 28.

e Μῆνες η΄.] Ita ex *Theophilo.* (cui jam accedit *Hafn.*) antea erat μῆνες κ΄.

f Ωκοδομήθη ὁ ναὸς, γέγονεν &c.] Conf. supr. §. 17. SPANH.

g Οὖν ἀπὸ τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ ναοῦ] Οὖν omittit *Hafn.* ut & *Vet. Interpr.*

h Ετη ἑκατὸν τεσσαράκοντα τρία, μῆνες ὀκτώ.] Ετη φλγ΄. *Theophil. Antioch.*

i Αρχαιολογίας.] *Sc.* l. 8. c. 2. &c.

k Βηρωσσὸς,—περὶ τῶν] Βηρῶσος *Hafn.* passim. Conf. Antt. lib. 10. c. 11. §. 1. SPANH.

vir genere quidem Chaldæus, iis vero non ignotus qui in literarum studiis versantur, quoniam scripta de Astronomia & Chaldæorum philosophia ipse Græcorum in usum edidit. Is igitur Berosus, antiquissimas sequutus historias, de diluvio & hominibus in eo pereuntibus eadem plane ac Moyses narravit: simul & de Arca in qua Noëus generis nostri princeps servatus est, ipsa scilicet in summitatem montium Armeniorum delata. Deinde ortos à Noëo numerans & sua quibusque tempora assignans, ad Nabopollassarum tandem venit, Babylonis & Chaldæorum regem, resque ab eo gestas memorans refert, „ quemadmodum in Ægyptum & ter-
„ ram nostram misso filio suo Nabuchodono-
„ soro multis cum copiis, postquam eos defe-
„ cisse intellexit, omnes devicit, & templum
„ Hierosolymitanum incendit, cunctumque gen-
„ tis nostræ populum suis è sedibus excitatum
„ Babylonem tulit. Unde & civitatem conti-
„ git desolatam mansisse annis LXX. usque ad
„ Cyrum regem Persarum." Dicit insuper,
„ quod Babylonius tenuerit Ægyptum, Syriam,
„ Phœniciam, Arabiam; quódque priores
„ Chaldæorum & Babyloniorum reges univer-
„ sos rebus à se *præclara* gestis superarit."
Deinde inferius paulo hæc iterum refert Berosus in Antiquitatibus. Ipsa vero Berosi verba proferam, ad hunc modum se habentia: „ Cum
„ autem audisset pater ejus Nabopollassarus,
„ eum, qui in Ægypto & Cœle-Syria &
„ Phœnice præpositus fuerat, satrapen ab eo
„ defecisse, ipse, ferendis laboribus per ætatem
„ impar, filio Nabuchodonosoro * ætate va-
„ lenti tradidit partem exercitus, misitque ad
„ illum bello persequendum. Nabuchodonoso-
„ rus autem, cum *satrapa* desertore congressus,
„ idque justa acie, & eum devicit & regio-
„ nem denuo in regni sui ditionem redegit. At
„ sub id tempus evenit, ut Nabopollassarus pa-
„ ter, cum morbum contraxisset, in urbe Ba-
„ byloniorum diem obiret supremum, postquam
„ regnasset annis XXIX. Nabuchodonosorus au-
„ tem, cum non multo post patris interitum
„ accepisset, rebusque in Ægypto & reliqua
„ regione ordinatis, Judæorum & Phœnicum
„ ac Syrorum & gentium in Ægypto captivis
„ amicorum quorundam fidei commendatis, ut
„ eos una cum gravis armaturæ militibus & im-
„ pedimentis in Babyloniam deportarent, ipse
„ cum paucis itinere per desertum facto Baby-
„ lonem se conferebat. Potitus autem rerum
„ quas Chaldæi administraverunt, regnique
„ sibi ab eorum potissimo adservati, totum
„ patris quod fuerat imperium adeptus, capti-
„ vis quidem, ubi *eo* venerant, colonias in
„ Babyloniæ locis maxime opportunis assigna-
„ ri jussit: ipse vero postquam de belli ma-
„ nubiis Beli templum aliaque largiter ornave-
„ rat, urbemque *Babylonis* quæ jam erat, *nova*

ἀνὴρ Χαλδαῖος μὲν τὸ γένος, γνώριμος δὲ τοῖς περὶ παιδείαν ἀναστρεφομένοις, ἐπειδὴ περί τε ἀστρονομίας, καὶ περὶ τῶν [l] παρὰ Χαλδαίοις φιλοσοφουμένων αὐτὸς εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐξήνεγκε τὰς συγγραφάς. [m] οὗτος τοίνυν ὁ Βηρωσὸς ταῖς ἀρχαιοτάταις ἐπακολουθῶν ἀναγραφαῖς, περί τε τοῦ γενομένου κατακλυσμοῦ καὶ τῆς ἐν αὐτῷ φθορᾶς τῶν ἀνθρώπων, καθάπερ Μωϋσῆς οὕτως ἱστόρηκε· καὶ [n] περὶ τῆς λάρνακος, ἐν ᾗ Νῶχος ὁ τοῦ γένους ἡμῶν ἀρχηγὸς διεσώθη, προσενεχθείσης αὐτῆς ταῖς ἀκρωρείαις τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν. εἶτα τοὺς ἀπὸ Νώχου καταλέγων, καὶ τοὺς χρόνους αὐτοῖς προστιθεὶς, ἐπὶ [o] Ναβολάσαρον παραγίνεται, τὸν Βαβυλῶνος καὶ Χαλδαίων βασιλέα, καὶ τὰς τούτου πράξεις ἀφηγούμενος λέγει, „ τίνα τρόπον πέμψας
„ ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν γῆν τὸν υἱὸν τὸν ἑαυτοῦ
„ Ναβουχοδονόσορον μετὰ πολλῆς δυνάμεως, ἐπειδήπερ
„ ἀφεστῶτας αὐτοὺς [p] ἐπύθετο, πάντων ἐκράτησε, καὶ τὸν
„ ναὸν ἐνέπρησε τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις, ὅλως τε πάντα τὸν
„ παρ' ἡμῶν λαὸν ἀναστήσας, εἰς Βαβυλῶνα μετῴκισεν.
„ συνέβη δὲ καὶ τὴν πόλιν ἐρημωθῆναι χρόνον ἐτῶν ἑβδο-
„ μήκοντα, μέχρι Κύρου τοῦ Περσῶν βασιλέως." „ κρατῆ-
„ σαι δέ φησι τὸν Βαβυλώνιον Αἰγύπτου, Συρίας, Φοινίκης,
„ Ἀραβίας, πάντας δὲ [q] ὑπερβαλλόμενον ταῖς πράξεσι
„ τοὺς πρὸ [r] αὐτοῦ Χαλδαίων καὶ Βαβυλωνίων βεβασι-
„ λευκότας." εἶθ' ἑξῆς ὑποκαταβὰς ὀλίγον ὁ Βηρωσὸς, πάλιν παρατίθεται ἐν τῇ τῆς ἀρχαιότητος ἱστοριογραφίᾳ. αὐτὰ δὲ παραθήσομαι τὰ τοῦ Βηρωσοῦ τοῦτον ἔχοντα τὸν τρόπον. „ [s] ἀκούσας δ' ὁ πατὴρ αὐτοῦ [t] Ναβολάσαρος,
„ ὅτι ὁ τεταγμένος σατράπης ἔν τε Αἰγύπτῳ καὶ τοῖς
„ περὶ τὴν Συρίαν τὴν Κοίλην καὶ τὴν Φοινίκην τόποις ἀπο-
„ στάτης γέγονεν, οὐ δυνάμενος αὐτὸς ἔτι κακοπαθεῖν,
„ συστήσας τῷ υἱῷ Ναβουχοδονοσόρῳ ὄντι ἔτι ἐν ἡλικίᾳ
„ μέρη τινὰ τῆς δυνάμεως, ἐξέπεμψεν ἐπ' αὐτόν. συμ-
„ μίξας δὲ Ναβουχοδονόσορος τῷ ἀποστάτῃ, καὶ παρα-
„ ταξάμενος, αὐτοῦ τε ἐκυρίευσεν, καὶ τὴν χώραν [v] ἐξ
„ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν [x] αὐτοῦ βασιλείαν ἐποίησεν. [y] τὸ δὲ πα-
„ τρὶ αὐτοῦ συνέβη Ναβολασάρῳ, κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν
„ ἀρρωστήσαντι, ἐν τῇ Βαβυλωνίων πόλει μεταλλάξαι
„ τὸν βίον, ἔτη βεβασιλευκότι [z] εἴκοσιν ἐννέα. αἰσθόμενος
„ δὲ μετ' οὐ πολὺ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν Ναβουχοδονόσο-
„ ρος, καταστήσας τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον πράγματα καὶ
„ τὴν λοιπὴν χώραν, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους Ἰουδαίων τε καὶ
„ Φοινίκων καὶ Σύρων καὶ τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐθνῶν συντά-
„ ξας τισὶ τῶν φίλων, μετὰ [a] βαρυτάτης δυνάμεως καὶ τῆς
„ λοιπῆς ὠφελείας ἀνακομίζειν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν, αὐ-
„ τὸς ὁρμήσας ὀλιγοστὸς παρεγένετο διὰ τῆς ἐρήμου εἰς Βα-
„ βυλῶνα. καταλαβὼν δὲ τὰ πράγματα διοικούμενα
„ ὑπὸ [b] Χαλδαίων, καὶ διατηρουμένην τὴν βασιλείαν ὑπὸ
„ τοῦ [c] βελτίστου αὐτῶν, κυριεύσας ἐξ ὁλοκλήρου τῆς πα-
„ τρικῆς ἀρχῆς, τοῖς μὲν αἰχμαλώτοις παραγενομέ-
„ νοις συνέταξεν αὐτοῖς ἀποικίας ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις
„ τῆς Βαβυλωνίας τόποις ἀποδεῖξαι. αὐτὸς δὲ ἀπὸ τῶν ἐκ
„ τοῦ πολέμου λαφύρων τό, τε Βήλου ἱερὸν καὶ τὰ λοιπὰ
„ κοσμήσας φιλοτίμως, τήν τε ὑπάρχουσαν ἐξ ἀρχῆς
„ πόλιν,

l Παρὰ Χαλδαίοις—συγγραφάς.] Illud παρὰ è *MSS.*

m Οὗτος τοίνυν Βηρωσὸς—κατακλυσμοῦ] Conf. Antt. lib. 1. c. 3. §. 6. τοῦ δὲ κατακλυσμοῦ τούτου, καὶ τῆς λάρνακος &c. ὧν ἐστὶ καὶ Βηρωσὸς ὁ Χαλδαῖος. SPANH.

n Περὶ τῆς λάρνακος,] Vide lib. 1. *Antiqq.* p. 14.

o Ναβολάσαρον] Ναβοπολάσαρον legit *Scaliger* in *Prolegomenis* ad Librum *de Emendatione Temporum* p. 13.

p Ἐπύθετο,] Ita cum *Lamb. Bos.* antea erat ὑπέθετο. nullo plane sensu.

q Ὑπερβαλλόμενον] Ὑπερβαλόμενον in *MSS.*

r Αὐτοῦ] αὐτῶν *Hafn.*

s Ἀκούσας δ' ὁ πατὴρ αὐτοῦ] Conf. Antt. lib. 10. c. 11. §. 1. SPANH.

t Ναβολάσαρος,] Potius Ναβοπολλάσαρος.

v Ἐξ ἀρχῆς] Ἐξαῦθις *Euseb.* in l. IX. *Præpar. Evangel.* p. 455. Confer *Perizonium* in *Orginibus Ægyptiacis*, pag. 422, 423.

x Αὐτοῦ] Ita pro αὐτοῦ apud *Euseb.* & αὐτῶν in *Josephi* Exemplaribus. Vide *Scaligerum* ad *Fragm. Gr.* p. 10.

y Τῷ δὲ πατρὶ αὐτοῦ] Sic in *Antiqq.* lib. 10. cap. 6. antea erat τῷ τε.

z Εἴκοσιν ἐννέα.] Recte (inquit *Scaliger* p. 10.) non εἴκοσι ἓξ prout in *Originum* l. X.

a Βαρυτάτης δυνάμεως] Ita *Hafn. Big.* & *Josephus* in *Originibus*, pro μετὰ τῆς δυν.

b Χαλδαίων,] Non gentem intelligit, sed philosophos Babyloniæ. *Scalig.*

c Βελτίστου αὐτῶν,] Hoc plane ostendit de Chaldæis philosophis (qui plurimum gratia & auctoritate potuerunt apud reges & populum) non de gente dictum *Idem.* quem velim adeas fuse de istis agentem in *Notis* ad *Fragmenta Græcorum.*

* *Al.* adhuc juveni, *vel* adulto.

Ἀνα-

„ πόλιν, καὶ ἑτέραν ἔξωθεν προσχαρισάμενος καὶ [d] ἀνακαινήσας. πρὸς τὸ μηκέτι δύνασθαι τοὺς πολιορκοῦντας τὸν ποταμὸν ἀναστρέφοντας ἐπὶ τὴν πόλιν κατασκευάζειν, ὑπερεβάλετο τρεῖς μὲν τῆς ἔνδον πόλεως περιβόλους, τρεῖς δὲ τῆς ἔξω τούτων, [e] τοὺς μὲν ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου, τοὺς δὲ ἐξ αὐτῆς τῆς πλίνθου. καὶ τειχίσας ἀξιολόγως τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας κοσμήσας ἱεροπρεπῶς, προσκατεσκεύακεν τοῖς πατρικοῖς βασιλείοις ἕτερα βασίλεια ἐχόμενα ἐκείνων, [f] ὑπεραίροντα ἀνάστημα καὶ τὴν πολλὴν πολυτέλειαν. μακρὰ δ' ἴσως ἔσται ἐάν τις ἐξηγῆται. πλὴν ὄντα γε [g] εἰς ὑπερβολὴν ὡς μεγάλα καὶ ὑπερήφανα, συνετελέσθη ἡμέραις δεκαπέντε. ἐν δὲ τοῖς βασιλείοις τούτοις [h] ἀναλήμματα λίθινα ὑψηλὰ ἀνοικοδομήσας, καὶ τὴν ὄψιν [i] ἀποδοὺς ὁμοιοτάτην τοῖς ὄρεσι, καταφυτεύσας δένδρεσι παντοδαποῖς ἐξειργάσατο, καὶ [k] κατασκευάσας τὸν καλούμενον [l] κρεμαστὸν παράδεισον, διὰ τὸ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐπιθυμεῖν τῆς ὀρείας διαθέσεως, τεθραμμένην ἐν τοῖς κατὰ τὴν Μηδίαν τόποις.

κ'. Ταῦτα μὲν [m] οὗτος ἱστόρησε περὶ τοῦ προειρημένου βασιλέως, καὶ πολλὰ πρὸς τούτοις [n] ἐν τῇ τρίτῃ βίβλῳ τῶν Χαλδαϊκῶν, ἐν ᾗ μέμφεται τοῖς Ἑλληνικοῖς συγγραφεῦσιν, ὡς μάτην οἰομένοις ὑπὸ [o] Σεμιράμιδος τῆς Ἀσσυρίας κτισθῆναι τὴν Βαβυλῶνα, καὶ τὰ θαυμάσια κατασκευασθῆναι περὶ αὐτὴν ὑπ' ἐκείνης ἔργα ψευδῶς γεγραφόσι. καὶ κατὰ ταῦτα τὴν μὲν τῶν Χαλδαίων [p] γραφὴν ἀξιόπιστον ἡγητέον· οὐ μὴν [q] ἀλλὰ κἀν τοῖς [r] ἀρχείοις τῶν Φοινίκων σύμφωνα τοῖς ὑπὸ Βηρώσου λεγομένοις ἀναγέγραπται, περὶ τοῦ τῶν Βαβυλωνίων βασιλέως, ὅτι καὶ τὴν Συρίαν καὶ τὴν Φοινίκην ἅπασαν ἐκεῖνος κατεστρέψατο. περὶ τούτων γοῦν συμφωνεῖ [s] καὶ Φιλόστρατος ἐν ταῖς ἱστορίαις, μεμνημένος τῆς Τύρου πολιορκίας. καὶ [t] Μεγασθένης ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Ἰνδικῶν, δι' ἧς ἀποφαίνειν πειρᾶται τὸν προειρημένον βασιλέα τῶν Βαβυλωνίων, Ἡρακλέους ἀνδρείᾳ καὶ μεγέθει πράξεων διενηνοχέναι. καταστρέψασθαι γὰρ αὐτόν φησι καὶ Λιβύης τὴν πολλὴν καὶ Ἰβηρίαν. τὰ δὲ περὶ τοῦ ναοῦ προειρημένα τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις, ὅτι κατεπρήσθη μὲν ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων ἐπιστρατευσάντων, ἤρξατο δὲ πάλιν ἀνοικοδομεῖσθαι, Κύρου τῆς Ἀσίας τὴν βασιλείαν παρειληφότος, [v] ἐκ τῶν Βηρώσου σαφῶς ἐπιδειχθήσεται παρατεθέντων. λέγει γὰρ οὕτως διὰ τῆς τρίτης. „ Ναβουχοδονόσορος μὲν οὖν μετὰ τὸ ἄρξασθαι τοῦ προειρημένου τείχους, ἐμπεσὼν εἰς ἀρρωστίαν, μετηλλάξατο τὸν βίον, βεβασιλευκὼς ἔτη τεσσαρακοντατρία. τῆς δὲ βασιλείας κύριος ἐγένετο ὁ υἱὸς αὐτοῦ [x] Εὐειλμαράδουχος. οὗτος προστὰς τῶν πραγμάτων ἀνόμως καὶ ἀσελγῶς, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τοῦ τὴν ἀδελφὴν ἔχοντος αὐτοῦ [y] Νηριγλισσοόρου ἀνῃρέθη, βασιλεύσας ἔτη δύο. μετὰ δὲ τὸ ἀναιρεθῆναι τοῦτον, διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν ὁ ἐπιβουλεύσας αὐτῷ Νηριγλισσόορος, ἐβασίλευσεν ἔτη τέσσαρα. τούτου υἱὸς [z] Λαβοροσοάρχοδος ἐκυρίευσε μὲν τῆς βασιλείας παῖς ὢν μῆνας ἐννέα· ἐπιβουλευθεὶς δὲ, διὰ τὸ πολλὰ ἐμφαίνειν κακοήθη, ὑπὸ τῶν φίλων ἀπετυμπανίσθη. ἀπο-

„ etiam altera addita, instauraverat, ne possent posthac qui ad urbem *istam* venirent obsidendam abacto flumine eam *facilius* aggredi, ternos quidem interiori urbi, ternosque pariter exteriori murorum ambitus circumdedit, partim quidem è cocto latere & bitumine, partim vero ex eodem latere *solo*. Cumque urbem bene munivisset, & portas magnifice adornasset, paternæ regiæ contiguam aliam exstruxit, supereminentem & altitudine & omni splendore. Longum fortasse esset ejus descriptionem facere. Suffecerit dicere hoc opus & magnitudine & omni rerum paratu eximium intra dies perfectum esse quindecim. In hac autem regia * pylas è lapidibus exstruxit excelsas, easdemque omnis generis arboribus consitas, ut speciem montibus quam simillimam referrent, elaboravit, facto etiam paradiso, qui nuncupatur pensilis, quod uxor ejus, utpote in Mediæ locis educata, † montosi sitûs desiderio teneretur.

Alia ex Beroso testimonia.

20. Atque hæc quidem Berosus de rege prædicto retulit, insuperque multa in tertio Chaldaïcorum libro, in quo reprehendit historicos Græcos, ut qui vane arbitrantur à Semiramide Assyria Babylonem ædificatam, falsoque scripserunt miranda opera illic ab ipsa fuisse constructa. Atque in istis Chaldæorum quidem historia fide digna habenda est: maxime quod in archivis Phœnicum scripta reperiantur quæ cum iis conveniunt à Beroso narratis de rege Babyloniorum, Syriam scilicet & universam Phœniciam illum subegisse. His sane adstipulatur Philostratus in Historiis, quo in loco Tyri obsidionis meminit; & Megasthenes in quarto volumine rerum Indicarum, ubi ostendere contendit prædictum Babyloniorum regem & fortitudine Herculem & magnitudine præstitisse. dicit enim eum Libyæ bonam partem & Iberiam subjugasse. Quæ vero de Hierosolymorum templo jam dicta sunt, & concrematum esse à Babyloniorum exercitu, & cœptum rursus ædificari, cum Cyrus Asiæ imperium accepisset, ex iis quæ præterea refert Berosus clare manifestabimus. Sic enim in *libro* tertio ait: „ Et Nabuchodonosorus quidem, posteaquam inchoavit prædictum murum morbo implicitus, mox è vita excessit cum regnasset annos tres & quadraginta. In regnum autem succedebat filius ejus Evilmaradouchus. Hic, quod summa rerum nefarie ac petulanter abuteretur, anno altero quam regnare cœperat, Neriglissoori sororis suæ conjugis insidiis occubuit. Hujus autem post necem, idem ipse Neriglissoorus, qui ei fecit insidias, imperium suscepit & annis regnavit quatuor. Hujus filius Laborosoarchodus, cum adhuc puer esset, regnum quidem tenuit menses novem: per insidias vero, quod multam indolis pravitatem præ se ferret, à necessariis suis cum cruciatu interfectus est. Hoc „ autem

Quibus adstipulantur Philostratus & Megasthenes.

Iterum aliud Berosus testimonium suppeditat.

d Ανακαινήσας,] Ita cum *Scaligero* ad *Fragmenta Gr.* p. 13. antea erat ἀναγκάσας. Confer *Originum* l. 10. p. 459.
e Τοὺς] τότε *Hafn.*
f Υπεραίροντα] ἐσπαίραντα *Hafn.*
g Εἰς ὑπερβολὴν] Illud εἰς è *Cod. Eliensi.*
h Αναλήμματα λίθινα] Confer *Scaligeri* notas ad *Fragmenta Gr.* p. 13.
i Αποδοὺς] Παραδοὺς *El.*
k Καλασκευάσας] κατεσκεύασε *Hafn.*
l Κρεμαστὸν παράδεισον,] Conf. Antt. lib. 10. c. 11. §. 1. SPANH.
m Οὗτος ἱστόρησε] Οὕτως ἱστόρηκεν *Big.*
n Εν τῇ τρίτῃ βίβλῳ] Illa ἐν τῇ τρίτῃ βίβλῳ addidi ex *MSS.* quorum unus est *Hafn.*
o Σεμιράμιδος] Σεμιράμεως in *MSS.*
p Γραφὴν] Αναγραφὴν *Big.* & *Hafn.*
q Αλλὰ] ἅμα *Hafn.*
r Αρχείοις] Ita *Big.* & *Hafn.* ἀρχαίοις in *cæteris.*
s Καὶ Φιλόστρατος] Illud καὶ è *MSS.*
t Μεγασθένης ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Ινδικῶν,] Conf. Antt. lib. 10. c. 11. §. 1. SPANH.
v Εκ τῶν Βηρώσου—Ναβουχοδονόσορος] Conf. Antt. lib. 10. c. 11. §. 2. SPANH.
x Εὐειλμαράδουχος,] Εὐιλμαλούρουχος *Euseb.* in *Præp. Evang.* p. 455. & mox Νηριγλοσορόορος.
y Νηριγλισσοόρου] Ita *Scaliger.* Νηριγλισσορόορου in *Editis Josephi.* Νηριγλισάρου & Νηριγλισάρος *Euseb.*
z Λαβοροσοάρχοδος] Λαβοροσάρσαχος *Al.* Χαβασσοαράχος *Euseb.*

* *Al.* ex lapide sublimia extulit ambulacra.
† *Al.* montium aspectu delectaretur.

,, autem perempto, cum inter se coiissent insidia-
,, tores ejus, communi consensu regnum detu-
,, lere ad Nabonnidum quendam Babylonium,
,, qui & ipse in eadem conjuratione fuerat. Hoc
,, regnante Babylonis mœnia, quæ flumini ad-
,, jacebant, ex cocto latere & bitumine splendi-
,, diùs ædificata sunt. Cum autem regni ejus an-
,, nus decimus septimus ageretur, Cyrus ex
,, Perside cum ingenti profectus exercitu, ac re-
,, liquum ejus imperium populatus, in Babylo-
,, niam ipsam invasit. Quam ejus impressionem
,, cum sensisset Nabonnidus, obviam egressus cum
,, exercitu, acieque conserta pugna victus, & cum
,, paucis in fugam conjectus, sese in Borsippe-
,, norum oppidum inclusum dedit. Cyrus autem
,, Babylone capta, constitutoque exteriora ejus
,, munimenta diruere, quod civitatem videret ad
,, res novas mobilem, urbem vero expugnatu
,, difficilem, inde in Porsippum proficiscitur,
,, Nabonnidum obsessurus. Nabonnidum autem,
,, cum non tulisset obsidionem, sed prius sese
,, dedidisset, perhumaniter habuit Cyrus, data-
,, taque ei ad habitandum Carmania, Babylonia
,, dimitti voluit. Et Nabonnidus quidem, reli-
,, quo tempore in ista regione exacto, diem obiit
,, supremum.

Cum quo consentiunt sacræ literæ. 21. Atque hæc narratio consentientem habet cum nostris scripturis veritatem. Proditum enim in illis est, Nabuchodonosorum anno regni sui decimo octavo templum nostrum diruisse, ejusque excidium totos quinquaginta annos durasse; anno autem Cyri regni secundo jactis fundamentis restitui cœptum, denuo vero Darii regni secundo partibus omnibus absolutum esse. Quin & *istis* ad-
Phœnicumque historiæ. jiciam Phœnicum historias. haud enim omittendum est probationum sat superque afferre. Est autem in illis temporum dinumeratio hujusmodi.
,, Ithobalo apud Tyrios regnante Nabuchodono-
,, sorus Tyrum obsedit per annos XIII. Post hunc
,, regnavit Baal annos decem. Post hunc Judices
,, constituti sunt & ipsi rexêre; Ecnibalus Baslaci
,, menses duos, Chelbes Abdæi menses decem,
,, Abbarus summus pontifex menses tres, Myt-
,, gonus & Gerastratus Abdelemi judices per
,, annos sex; post quos annum unum cum pote-
,, state regia Tyro præfuit Balatorus. Quo mor-
,, tuo misêre Tyrii qui ex Babylone Merbalum ad-
,, vocarent, regnavitque annos quatuor. Eo mor-
,, tuo advocarunt fratrem ejus Hiromum, qui re-
,, gnavit annos XX. Hujus tempore Cyrus apud Per-
,, sas potens erat. Quapropter omne tempus est an-
norum LIV, triumque insuper mensium. Septimo siquidem anno regni sui Nabuchodonosorus cœpit obsidere Tyrum: quartodecimo autem anno regis Hiromi Cyrus Persa imperium accepit. Et consonant quidem quæ de templo tradita à

,, λομένου δὲ τούτου, συνελθόντες οἱ ἐπιβουλεύσαντες αὐτῷ,
,, κοινῇ τὴν βασιλείαν περιέθηκαν [a] Ναβοννήδῳ τινὶ τῶν ἐκ
,, Βαβυλῶνος, ὄντι ἐκ τῆς αὐτῆς [b] ἐπισυστάσεως. ἐπὶ
,, τούτου τὰ περὶ τὸν ποταμὸν τείχη τῆς Βαβυλωνίων
,, πόλεως, ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου κατεκοσμήθη.
,, οὔσης δὲ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ
,, ἔτει, [c] προεξεληλυθὼς Κῦρος ἐκ τῆς Περσίδος μετὰ
,, δυνάμεως πολλῆς, καὶ καταστρεψάμενος [d] τὴν λοιπὴν
,, Ἀσίαν πᾶσαν, ὥρμησεν ἐπὶ τῆς Βαβυλωνίας. αἰσθό-
,, μενος δὲ Ναβόννηδος τὴν ἔφοδον αὐτοῦ, ἀπαντήσας
,, μετὰ τῆς δυνάμεως καὶ παραταξάμενος, ἡττηθεὶς τῇ
,, μάχῃ καὶ φυγὼν ὀλιγοστὸς, συνεκλείσθη εἰς τὴν Βορ-
,, σιππηνῶν πόλιν. Κῦρος δὲ Βαβυλῶνα καταλαβό-
,, μενος, καὶ συντάξας τὰ ἔξω τῆς πόλεως τείχη κα-
,, τασκάψαι, διὰ τὸ λίαν αὐτῷ πραγματικὴν καὶ
,, δυσάλωτον φανῆναι τὴν πόλιν, ἀνέζευξεν ἐπὶ Βόρσιπ-
,, πον, ἐκπολιορκήσων τὸν Ναβόννηδον. τοῦ δὲ Ναβοννήδου
,, οὐχ ὑπομείναντος τὴν πολιορκίαν, ἀλλ' ἐγχειρήσαν-
,, τος αὑτὸν, πρότερον χρησάμενος Κῦρος φιλαν-
,, θρώπως, καὶ δοὺς οἰκητήριον αὐτῷ Καρμανίαν, ἐξέ-
,, πεμψεν ἐκ τῆς Βαβυλωνίας. Ναβόννηδος μὲν οὖν,
,, τὸ λοιπὸν τοῦ χρόνου διαγενόμενος ἐν ἐκείνῃ τῇ
,, χώρᾳ, κατέστρεψε τὸν βίον.

κα'. Ταῦτα σύμφωνον ἔχει ταῖς ἡμετέραις βίβλοις τὴν ἀλήθειαν. γέγραπται γὰρ ἐν αὐταῖς ὅτι Ναβουχοδονόσορος ὀκτωκαιδεκάτῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔτει τὸν παρ' ἡμῖν ναὸν ἠρήμωσε, καὶ ἦν ἀφανὴς [e] ἐπὶ ἔτη πεντήκοντα· δευτέρῳ δὲ τοῦ Κύρου βασιλείας ἔτει τῶν θεμελίων ὑποβληθέντων, [f] δευτέρῳ πάλιν τοῦ Δαρείου βασιλείας [g] ἀπετελέσθη. προσθήσω δὲ καὶ τὰς τῶν Φοινίκων ἀναγραφάς. οὐ γὰρ παραλειπτέον τὴν τῶν ἀποδείξεων τὴν περιουσίαν. ἔστι δὲ τοιαύτη τῶν χρόνων ἡ καταρίθμησις. ,, [h] ἐπὶ Εἰθωβάλου
,, τοῦ βασιλέως ἐπολιόρκησε Ναβουχοδονόσορος [i] τὴν Τύρον
,, ἐπ' ἔτη δεκατρία. [k] μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσε Βαὰλ
,, ἔτη δέκα. μετὰ τοῦτον δικασταὶ κατεστάθησαν καὶ ἐδί-
,, κασαν· Ἐκνίβαλος [l] Βασλάχου μῆνας δύο, Χέλβης
,, Ἀβδαίου μῆνας δέκα, Ἄββαρος ἀρχιερεὺς μῆνας
,, τρεῖς, [m] Μύτγονος καὶ Γεράστρατος τοῦ Ἀβδηλέμου
,, δικασταὶ ἔτη ἕξ, ὧν μεταξὺ ἐβασίλευσε Βαλάτο-
,, ρος ἐνιαυτὸν [n] ἕνα. τούτου τελευτήσαντος, ἀπο-
,, στείλαντες μετεπέμψαντο Μέρβαλον ἐκ τῆς Βαβυλῶνος,
,, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη τέσσαρα. τούτου τελευτήσαντος,
,, μετεπέμψαντο τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Εἴρωμον, ὃς ἐβασί-
,, λευσεν ἔτη εἴκοσιν. ἐπὶ τούτου [o] Κῦρος Περσῶν ἐδυ-
,, νάστευσεν. οὐκοῦν ὁ σύμπας χρόνος ἔτη πεντήκοντα
τέσσαρα [p] καὶ τρεῖς μῆνες πρὸς αὐτοῖς. [q] ἑβδόμῳ [r] μὲν γὰρ [s] περὶ τῆς Ναβουχοδονοσόρου βασιλείας ἤρξατο πολιορκεῖν Τύρον· τεσσαρεσκαιδεκάτῳ δ' ἔτει τοῦ Εἰρώμου Κῦρος ὁ Πέρσης τὸ κράτος παρέλαβεν. καὶ σύμφωνα μὲν ἐπὶ τοῦ ναοῦ τοῖς ἡμετέροις γράμμασι τὰ
Χαλ-

a Ναβοννήδῳ] Ναυονίδῳ in *MS. El.*

b Ἐπισυστάσεως.] Ita ex *Eusebio* pro ἐπιστάσεως, quod antea obtinebat in *Josephi* libris. HUDS. *Gen.* ἐπιστασίως emenda. ἐπισυστάσεως, conspiratione, ut apud *Euseb.* lib. XX. Præp. vid. *Petav. D. Temp.* P. II. p. 169. SPANH.

c Προεξεληλυθὼς] Προσεληλυθὼς *Euseb.* ἐξεληλυθὼς *Syncell.* pag. 226.

d Τὴν λοιπὴν Ἀσίαν πᾶσαν,] Βασιλείαν ἅπασαν *Euseb.*

e Ἐπὶ ἔτη πεντήκοντα·] Prius editum ἐπὶ ἔτη ἑπτά. ἐπ' ἔτη δεκατρία *Hafn.* malui sane ἐπὶ ἔτη πεντήκοντα ex *Eusebio* & *Syncello.* ἑβδομήκοντα omnino legendum esse censet Cl. *Lowthius.*

f Δευτέρῳ] Ἐκτῳ πάλιν *Syncell.* quod tuetur N. *Abramus* in *Pharo Vet. Test.* p. 304. quem videsis. δεκάτῳ πάλιν *Euseb.*

g Ἀπετελέσθη.] Ἐτελέσθη *Euseb.* & *Syncell.*

h Ἐπὶ Εἰθωβάλου—Ναβουχοδονόσορος] Vide *Petavium de Doctrina Temp.* parte secunda p. 147. &c. HUDS. E Phœnicum Historiis. vid. ἀρχ. lib. 10. c. 11. §. 1. SPANH.

i Τὴν Τύρον ἐπ' ἔτη δεκατρία.] Τὴν τύρον ἐπ' ἔτη δέκα τρία in *MSS. Big. Hafn. El.* & *Vet. Interpr.* Ideoque verba, quæ excidisse videntur, illorum auctoritate restituimus.

k Μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσε Βαὰλ ἔτη δέκα.] Tyriorum Reges & Judices, de quibus & his Josephi vide *Petav. de Doctr. Temp.* P. II. c. LXIII. p. 147. SPANH.

l Βασλάχου] βασλήχου *Hafn.*

m Μύτγονος] Μύτγυνος *Hafn.*

n Ἕνα.] ἔννα *Hafn.*

o Κῦρος] *Gen.* Κυρὸς· Vel Κύρος, sub quo Iromus Rex Tyri. SPANH.

p Καὶ τρεῖς μῆνες] Καὶ ἓξ μῆνες in *Cod. Hafn.* & *Big.*

q Ἑβδόμῳ] Ἑβδόμῳ μὲν γὰρ ἐπὶ τοῦ Ναβουχ. in *Cod. Hafn.* Est qui hoc modo, nescio qua auctoritate, legit; ἑβδόμῳ μὲν γὰρ ἔτει τοῦ αὐτοῦ βασιλείας ὁ Ναβουχοδονόσορος ἤρξατο &c. Locus *Jacobo Cappello* [in *Hist. Sacr.* & *Exot.*[ita legendus videtur; ἑβδόμῳ μὲν γὰρ καὶ δεκάτῳ ἔτει τοῦ Ναβουχοδονοσόρου βασιλείας ἤρξατο πολ. Vide *Usserium* ad A. M. 3419. & *Petavium* in *Doctrina Temp.* parte *secunda* p. 147, 148. HUDS. Subint. ἔτει SPANH.

r Μὲν γὰρ] γὰρ ἐπὶ *Hafn.*

s Περὶ τοῦ Ναβουχοδονοσόρου—πολιορκεῖν Τύρον] Vid. Antt. l. 10. c. 11. §. §. 1. SPANH.

t Μὴ

Χαλδαίων καὶ Τυρίων. ὡμολογημένη δὲ καὶ ἀναντίρρητος ἡ περὶ τῶν εἰρημένων μοι μαρτυρία τῆς τοῦ γένους ἡμῶν ἀρχαιότητος. τοῖς μὲν οὖν μὴ σφόδρα φιλονείκοις ἀρκέσειν ὑπολαμβάνω τὰ προειρημένα.

κβ'. Δεῖ δ' ἄρα καὶ τῶν ἀπιστούντων ταῖς [t] μὲν ἐν τοῖς βαρβάροις ἀναγραφαῖς, μόνοις δὲ τοῖς Ελλησι πιστεύειν ἀξιούντων, ἀποπληρῶσαι τὴν ἐπιζήτησιν, καὶ παρασχεῖν πολλοὺς καὶ τούτων ἐπισταμένους τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ καθ' ὃ καιρὸς ἦν αὐτοῖς, μνημονεύοντας παραθέσθαι ἐν ἰδίοις αὐτῶν σηγγράμμασιν. Πυθαγόρας τοίνυν ὁ Σάμιος ἀρχαῖος ὤν, σοφίᾳ δὲ καὶ τῇ περὶ τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ πάντων ὑπειλημμένος διενεγκεῖν τῶν φιλοσοφησάντων, οὐ μόνον ἐγνωκὼς τὰ παρ' ἡμῖν δῆλός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ζηλωτὴς αὐτῶν ἐκ πλείστου γεγενημένος. αὐτοῦ μὲν οὖν οὐδὲν ὁμολογεῖται σύγγραμμα, πολλοὶ δὲ τὰ περὶ αὐτὸν ἱστορήκασι, καὶ τούτων ἐπισημότατός ἐστιν Ερμιππος, ἀνὴρ περὶ πᾶσαν ἱστορίαν ἐπιμελής. λέγει τοίνυν ἐν τῷ πρώτῳ τῶν περὶ Πυθαγόρου βιβλίων, „ ὅτι Πυθαγόρας, ἑνὸς αὐτοῦ τῶν συνουσιαστῶν τελευτήσαντος, τοὔνομα Καλλιφῶντος, τὸ γένος Κροτωνιάτου, τὴν ἐκείνου ψυχὴν ἔλεγε συνδιατρίβειν αὐτῷ καὶ νύκτωρ καὶ [v] καθ' ἡμέραν. καὶ ὅτι παρεκελεύετο μὴ διέρχεσθαι τόπον ἐφ' ὃν ἂν ὄνος ὀκλάσῃ, καὶ τῶν διψίων ὑδάτων ἀπέχεσθαι, καὶ πάσης ἀπέχειν βλασφημίας. " εἶτα προστίθησι μετὰ ταῦτα καὶ τάδε. „ ταῦτα δ' ἔπραττε καὶ ἔλεγε, τὰς Ιουδαίων καὶ Θρακῶν δόξας μιμούμενος, καὶ μεταφέρων εἰς ἑαυτόν. [x] λέγεται γὰρ ὡς ἀληθῶς ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος πολλὰ τῶν παρὰ Ιουδαίοις νομίμων, εἰς τὴν αὐτοῦ μετενεγκεῖν φιλοσοφίαν. ἦν δὲ καὶ κατὰ πόλεις οὐκ ἄγνωστον ἡμῶν πάλαι τὸ ἔθνος, καὶ πολλὰ τῶν ἐθῶν εἴς τινας ἤδη διαπεφοιτήκει, καὶ ζήλου παρ' ἐνίοις ἠξιοῦτο. δηλοῖ δὲ [y] ὁ Θεόφραστος ἐν τοῖς περὶ νόμων. λέγει γὰρ ὅτι [z] κωλύουσιν [a] οἱ Τυρίων νόμοι ξενικοὺς ὅρκους ὀμνύειν. ἐν οἷς μετά τινων ἄλλων καὶ τὸν καλούμενον ὅρκον Κορβὰν καταριθμεῖ. παρ' οὐδενὶ δ' ἂν οὗτος εὑρεθείη πλὴν μόνοις Ιουδαίοις. δηλοῖ δ' ὡς ἂν εἴποι τις ἐκ τῆς Εβραίων μεθερμηνευόμενος διαλέκτου, [b] δῶρον Θεοῦ. καὶ μὲν [c] οὐδὲ Ηρόδοτος ὁ Αλικαρνασσεὺς ἠγνόηκεν ἡμῶν τὸ ἔθνος, ἀλλὰ τρόπῳ τινὶ φαίνεται μεμνημένος. περὶ γὰρ Κόλχων ἱστορῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ, φησὶν οὕτως. „ [d] μοῦνοι δὲ πάντων, φησὶ, Κόλχοι καὶ Αἰγύπτιοι καὶ Αἰθίοπες περιτέμνονται ἀπ' ἀρχῆς τὰ αἰδοῖα. Φοίνικες δὲ καὶ Σύριοι οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, καὶ οὗτοι [e] ὁμολογοῦσι παρ' Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι. Σύριοι δὲ οἱ περὶ [f] Θερμώδοντα καὶ Παρθένιον ποταμὸν, καὶ Μάκρωνες οἱ τούτοισιν ἀστυγείτονες ὄντες, ἀπὸ Κόλχων φασὶν νεωστὶ [g] μεμαθηκέναι. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ περιτεμνόμενοι ἀνθρώπων μοῦνοι, καὶ οὗτοι Αἰγυπτίοισι φαίνονται ποιεῦντες κατὰ ταῦτα. αὐτῶν δὲ Αἰγυπτίων καὶ Αἰθιόπων οὐκ ἔχω εἰπεῖν, ὁπότεροι παρὰ τῶν ἑτέρων ἐξέμαθον. " οὐκοῦν εἴρηκε [h] Σύρους τοὺς ἐν τῇ Παλαιστίνῃ περιτέμνεσθαι. τῶν δὲ τὴν Παλαιστίνην κατοικούντων μόνοι τοῦτο ποιοῦσιν Ιουδαῖοι. τοῦτο ἄρα γινώσκων εἴρηκεν περὶ αὐτῶν. καὶ [i] Χοίριλος

Chaldæis ac Tyriis cum scriptis nostris. Manifestum vero, cuique contradici nequit, est testimonium de gentis nostræ antiquitate ex prædictis. Et his quidem, qui non sunt valde contentionis cupidi, sufficere arbitror quæ jam præmissa sunt.

22. Oportet autem non credentibus scriptis Barbaricis, sed solis Græcis fidem habendam esse dicentibus, quæsitis satisfacere, multosque ex illis *testes* exhibere, quibus nota erat gens nostra, illosque adjicere qui in scriptis suis, prout ipsis commodum visum est, nostri meminerunt. Pythagoram igitur Samium, valde quidem antiquum, sapientia vero & erga Deum pietate philosophorum præstantissimum habitum, non solum nostra instituta cognovisse certum est, sed etiam in plerisque ea sequutum esse & æmulatum. Et ipsum quidem nihil scriptum reliquisse in confesso est, multi tamen de eo retulêre, & ex illis celeberrimus est Hermippus, vir circa omnem historiam indagator diligens. Refert utique in primo de Pythagora libro, „ quod Pythagoras, uno familiarium suorum defuncto, nomine Calliphonte, genere Crotoniate, illius animam dicebat secum degere die noctuque, & quòd præciperet, ut non transiret locum ubi asinus lapsus esset, & ab aqua fœculenta averteret, & ab omni maledicto abstineret. " Deinde post hæc & ista adjicit. „ Hæc autem faciebat dicebatque, Judæorum ac Thracum opiniones imitans & sibi vindicans. " Vere enim dicitur quod vir ille multa Judæorum instituta in suam philosophiam transtulit. Quin & per civitates non olim ignota fuit gens nostra, multæque ex illius consuetudinibus ad quasdam jam transierunt, & imitatione dignæ à nonnullis habebantur. Quod indicat Theophrastus in iis quæ scripsit de Legibus. dicit enim „ Tyriorum legibus prohiberi, ne quis adhibeat externa juramenta. " in quibus cum quibusdam aliis etiam id juramentum, quod Corban vocatur, recenset. Apud nullos autem hoc invenitur juramentum, nisi apud solos Judæos. significat autem, quasi quis dicat, ex Hebraica dialecto vocem interpretans, donum Dei. Verum neque Herodotus Halicarnassensis nostram ignoravit gentem, sed quodammodo ejus meminisse videtur. De Colchis enim referens, in secundo libro ista habet: „ soli autem omnium hominum Colchi & Ægyptii & Æthiopes ab initio pudenda circumcidunt. Phœnices vero & Syri, qui sunt in Palæstina, didicisse ab Ægyptiis & ipsi confitentur. Syri autem qui fluvium Thermodontem & Parthenium accolunt, & horum contermini Macrones à Colchis se nuper *id* didicisse ajunt. Hi enim ex hominibus soli sunt qui circumciduntur: & apparet eos hoc facere more eodem ac Ægyptii. Ipsi vero Ægyptii atque Æthiopes, non queo dicere utri ab utris didicerint. " Dixit ergo Syros, qui in Palæstina sunt, circumcidi: omnium autem qui habitant Palæstinam soli Judæi circumciduntur. Hoc igitur sciens de ipsis pronunciavit. Quin & Chœrilus ex

Græcorum testimonia.

Pythagoras.

Ex Hermippo.

Theophrasti.

Herodoti.

Chœrili testimonium,

t Μὲν ἐν τοῖς βαρβάροις] Illud μὲν è *Cod. Big.*

v Καθ' ἡμέραν·] Ita *Cod. Hafn.* antea μεθ' ἡμέραν.

x Λέγεται γὰρ ὡς ἀληθῶς ὁ ἀνὴρ] Ita cum *Cod. Big.* (jam & *Hafn.*) & *Vet. Interpr.* Prius erat, λέγει γὰρ ὡς ἀληθὴς ὁ ἀνήρ.

y Ο Θεόφραστος ἐν τοῖς περὶ νόμων.] Aliud Theophrasti de Judæis testimonium è Porphyrio adducit *Euseb.* προπαρ. p. 404. SPANH.

z Κωλύουσιν] Conf. infr. lib. 2. §. 37. SPANH.

a Οἱ Τυρίων νόμοι ξενικοὺς ὅρκους ὀμνύειν.] Παρὰ Τυρίων in *Cod. Eliensi.*

b Δῶρον Θεοῦ.] Δῶρον τῷ κυρίῳ reddunt LXX. *Levit.* c. 1. v. 10. & 2, 4. & 3, 1. δῶρον τῷ Θεῷ apud *Epiphanium* in *Hæresi.* 33. c. 4. Neque tamen [cum *Bocharto*] sollicitare oportet *Josephi* lectionem; cum δῶρον Θεοῦ eodem modo dicat, quo alibi χρήματα Θεοῦ & Θεοῦ θησαυρόν· quove *Lucas* (c. 21. v. 4.) posuit τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ. *Cotelerius* in *Notis* ad *Const. Apost.* p. 166. *Edit. Paris.*

c Οὐδὲ] οὔτε *Hafn.*

d Μοῦνοι δὲ πάντων,] Herodoti verba de circumcisis Populis lib. II. c. CIV. SPANH.

e Ομολογοῦσι] ὁμ. γε *Herod.* SPANH.

f Θερμώδοντα] καὶ Πάρδοντα adjicit *Hafn.*

g Μεμαθηκέναι.] μεμαχθηκέναι *Hafn.*

h Σύρους,] Αρους *Hafn.*

i Χοίριλος] *Sc.* qui floruit Persicis temporibus & expeditionem Xerxis in Græciam epico carmine conscripsit. Vide (præter *Vossium* & *Fabrum* de *Poëtis Gr.*) *Scaligerum* in *Animadvers. Euseb.* ad numerum MDXXXIV. & *Sam. Petitum* in *Observat.*

ex antiquioribus poëtis de gente nostra meminit, quod cum Xerxe Persarum rege expeditionis contra Græcos particeps fuerit. Cum enim gentes omnes enumerasset, novissimam nostram posuit, dicens,

Exin miranda specie gens castra secuta est,

Phœnicum ignoto quæ voces ederet ore.

Hæc Solymos habitans montes stagnum prope vastum,

Circumtonsa comis, squallenti vertice, equini

Exuvias capitis duratas igne gerebat.

δὲ ἀρχαιότερος γενόμενος ποιητὴς μέμνηται [k] τοῦ ἔθνους ἡμῶν, ὅτι συνεστράτευται Ξέρξῃ τῷ Περσῶν βασιλεῖ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. καταριθμησάμενος γὰρ πάντα τὰ ἔθνη, τελευταῖον καὶ τὸ ἡμέτερον ἐνέταξε λέγων,

Τῷ δ' ὄπιθεν διέβαινε γένος θαυμαστὸν ἰδέσθαι,

Γλῶσσαν μὲν Φοίνισσαν ἀπὸ στομάτων ἀφιέντες.

[l] Ὠκέετ' ἐν Σολύμοις ὄρεσι πλατέῃ [m] ἐνὶ λίμνῃ.

[n] Αὐχμαλέοι κορυφάς. [o] τροχοκούριδες· αὐτὰρ ὕπερθεν

Ἵππων [p] δαρτὰ πρόσωπ' ἐφόρουν ἐσκληκότα καπνῷ.

Palam ergo est, sicut arbitror, omnibus, nostri illum meminisse, quod & Solymi montes in nostra regione sint in quibus habitamus, & palus quæ dicitur Asphaltites. ipsa enim omnium quæ in Syria sunt latissima & maxima. Et Chœrilus quidem ita nostri meminit. Quod autem non solum Judæos agnoscebant, sed ut inciderant in eos admirabantur, non è vulgo Græci, sed ob sapientiam maximè celebres, ostendere facile est. Clearchus enim Aristotelis discipulus, & Peripateticorum nulli secundus, libro primo de Somno dicit Aristotelem doctorem suum de quodam viro Judæo ista referre, Aristotelem in hunc modum loquentem inducens. Ita enim scriptum est. „ Sed longum „ esset narrare quamplurima: quicquid vero hoc „ in homine admirationis aliquid habere ac philo- „ sophum sapere videtur, eodem modo persequi „ nihilominus utile fuerit. Tibi autem Hypero- „ chida, ut aperte quod res est dicam, mirum „ quiddam somniorumque persimile narrare vide- „ bor. Cui Hyperochides verecunde, & hac „ ipsa de causa, inquit, nobis omnibus audiendi „ desiderium cietur. Ergo, subjicit Aristoteles, „ genus hominis, ut præcipiunt Rhetores, in „ primis aperiamus, ne scilicet non auditi à no- „ bis esse narrationum magistri videantur. Tu „ vero uti libuerit, inquit Hyperochides. Ille „ ergo gente quidem Judæus erat ex Cœle-Sy- „ ria. Isti vero originem ducunt à Philosophis „ apud Indos: vocanturque (ut ajunt) Philo- „ sophi apud Indos quidem Calani, apud Sy- „ ros autem Judæi, nomen à loco acci- „ pientes; quæ enim ab iis regio incolitur, „ Judæam vulgo nominant. Urbis autem ipso-

Clearchique.

Indi πρόγονοι Judaeorum.

δῆλον οὖν ἐστιν, ὡς οἶμαι, πᾶσιν ἡμῶν [q] αὐτὸν μεμνῆσθαι, τῷ καὶ τὰ [r] Σόλυμα ὄρη ἐν τῇ ἡμετέρᾳ εἶναι χώρᾳ, ἃ κατοικοῦμεν, καὶ τὴν Ἀσφαλτῖτιν λεγομένην λίμνην. αὕτη γὰρ πασῶν τῶν ἐν τῇ Συρίᾳ [s] λίμνη πλατυτέρα καὶ μείζων καθέστηκεν. καὶ [t] Χοιρίλος [v] μὲν οὕτω μέμνηται ἡμῶν. ὅτι δὲ οὐ μόνον ἠπίσταντο τοὺς Ἰουδαίους, ἀλλὰ καὶ [x] ἐθαύμαζον, ὅσοις αὐτῶν ἐντύχοιεν, οὐχ οἱ φαυλότατοι τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' οἱ ἐπὶ σοφίᾳ μάλιστα τεθαυμασμένοι, ῥᾴδιον γνῶναι. [y] Κλέαρχος γὰρ ὁ Ἀριστοτέλους ὢν μαθητὴς, καὶ τῶν ἐκ τοῦ Περιπάτου φιλοσόφων οὐδενὸς δεύτερος, ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ὕπνου βιβλίῳ φησὶν, Ἀριστοτέλην τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ περί τινος ἀνδρὸς Ἰουδαίου ταῦτα ἱστορεῖν, [z] αὐτόν τε τὸν λόγον Ἀριστοτέλει παρατιθείς. ἔστι δ' οὕτω γεγραμμένον. „ [a] ἀλλὰ τὰ μὲν πολλὰ μακρὸν [b] ἂν εἴη λέγειν. ὅσα „ δ' ἔχει τῶν ἐκείνου [c] θαυμασιότητά τινα, καὶ φιλοσοφίαν „ ὁμοίως, διελθεῖν [d] οὐ χεῖρον. [e] ὡς σαφῶς δὲ σοὶ εἰπεῖν, „ Ὑπεροχίδη, [f] θαυμαστόν τι ὀνείροις ἴσα σοὶ δόξω „ λέγειν. καὶ ὁ Ὑπεροχίδης εὐλαβούμενος, δι' αὐτὸ γὰρ „ ἔφη τοῦτο, καὶ ζητοῦμεν ἀκοῦσαι πάντες. οὐκοῦν, εἶ- „ πεν ὁ Ἀριστοτέλης, κατὰ τὸ τῶν ῥητορικῶν παράγγελ- „ μα, τὸ γένος αὐτοῦ πρῶτον διέλθωμεν, ἵνα μὴ „ ἀπειθῶμεν τοῖς τῶν [g] ἀπαγγελιῶν διδασκάλοις. λέγε, „ εἶπεν ὁ Ὑπεροχίδης, [h] ὅτι σοι δοκεῖ. κἀκεῖνος, „ τοίνυν τὸ μὲν γένος ἦν Ἰουδαῖος ἐκ τῆς Κοίλης „ Συρίας. οὗτοι δέ εἰσιν [i] ἀπόγονοι τῶν ἐν Ἰνδοῖς φιλοσό- „ φων. καλοῦνται δὲ ὥς φασιν οἱ φιλόσοφοι παρὰ μὲν „ Ἰνδοῖς [k] Καλανοὶ, παρὰ δὲ Σύροις Ἰουδαῖοι, τοὔνο- „ μα λαβόντες ἀπὸ τοῦ τόπου. προσαγορεύεται γὰρ ὃν „ κατοικοῦσι τόπον, Ἰουδαία. τὸ δὲ τῆς πόλεως αὐ- „ τῶν

vatt. l. 2. c. 2. *Eundemque* in *Animadvers.* ἀνεκδότοις p. 447. & 448. HUDS. Chœrilus antiquus Poëta de Judæis loquitur apud *Euseb.* προπαρ. p. 412. SPANH.

k Τοῦ ἔθνους ἡμῶν,] Fallitur *Josephus*, de Judæis enim non loquitur. BARLOVIUS. Vide & *Cunæum.*

l Ὠκέετ' ἐν] Ὤκουν δ' ἐν *Euseb.* in *Præpar. Evang.* lib. 9. cap. 9. pag. 412. ᾤκεε δ' ἐν *Big.* & *Hafn.* ὠκεῦ τ' ἐν & ᾤκουν τ' ἐν *Aliis.*

m Ἐνὶ λίμνῃ.] Παρὰ *Euseb.* ἐπὶ *Hafn.*

n Αὐχμαλέοι κορυφάς.] Αὐχαλέοι (quod *Hesychius* exponit σεμνοὶ, *graves, venerabiles*) malit *L. Bos* in *Animadvers.* ad *Script. Gr.* p. 118. HUDS. Αὐχ. κεφαλὰς τροχοκουράδες *Euseb.* SPANH.

o Τροχοκούριδες] Τροχοκουράδες *Euseb.* τριχοκούριδες (i. e. *omnino tonso capite*) legendum censet *Petitus*, p. 446. Scilicet quod præter morem cæterarum gentium, quæ comam alebant, neque quando tondebantur totum deponebant capillitium, sed aliæ alio tondebantur tonsuræ modo.

p Δαρτὰ] Δ' ἀργὰ in *MS. Eliensi.*

q Αὐτὸν μεμνῆσθαι,] Αὐτῶν *El.*

r Σόλυμα ὄρη] *Euseb.* p. 412. SPANH.

s Λίμνη πλατυτέρα] Λιμνῶν *Euseb.* & *Edit. Gen.*

t Χοιρίλος] Viri summi, (*Scaliger* in Notis ad *Fragmenta Vett.* p. 12. *Bochartus* de *Coloniis Phœnicum*, l. 1. c. 6. & *Cunæus* de *Rep. Hebr.* l. 2. c. 8.) *Flavium* haud recte mentem *Chœrili* percepisse existimant. contra quos faciunt *Grotius* (ad *Levit.* c. 19. v. 27. & ad *Luc.* c. 3. v. 14.) *Salmas.* in *Epist.* ad *Colvium*, p. 60. & *Sam. Petitus* in *Animadvers.* ἀνεκδότοις pag. 446.

v Μὲν] μὲν οὖν *Hafn.*

x Ἐθαύμαζον,] Θαυμάζειν *El.*

y Κλέαρχος] Clearchi Solensis verba etiam apud *Eusebium* exstant, lib. IX. de *Præp. Evang.* c. 5. Vide *Jonsium* de *Script. Hist. Phil.* l. 1. c. 18.

z Αὐτόν τε τὸν λόγον] Αὐτῷ τε in *MSS.*

a Ἀλλὰ τὰ μὲν πολλὰ] Clearchi verba è libro de somno, item ap. *Euseb.* προπ. p. 407. SPANH.

b Ἂν] Abest *Hafn.*

c Θαυμασιότητά τινα,] Θαυμασιωτάτην τινὰ φιλοσοφίαν *El.* ὅσα δ' ἔχει τὴν ἐκείνου θαυμασιότητά τινα *Hafn.*

d Οὐ χεῖρον.] Οὐχ εὗρον *Big. El.* & *Hafn.*

e Ὡς σαφῶς] Illud ὡς non agnoscit *Big. Hafn.* nec *Euseb.* qui legit, σαφῶς δ' ἴσθι, εἶπεν, Ὑπ. σαφῶς δέοι εἰπεῖν, Ὑπεροχίδη, θαυμαστὸν, ὀνείροις ἴσα *Hafn.*

f Θαυμαστὸν] Θαυμαστὸν καὶ ὀνείροις *Euseb.*

g Ἀπαγγελιῶν διδασκάλοις.] Ita, cum *Eusebio*, intelligatur de *narrationum præceptoribus, qui de rebus narrandis præcepta tradunt.* antea erat ἐπαγγελιῶν.

h Ὅτι σοι δοκεῖ.] Οὗτος εἰ δοκεῖ *Euseb.* εἴ τι σοι δοκεῖ *Hafn.* & *El.*

i Ἀπόγονοι] Ἀπόγονοι τῶν ἐν Ἰνδοῖς Καλανῶν, παρὰ δ' Ἰνδοῖς *Euseb.* quem velim conferas. HUDS. Apud *Euseb.* προπαρ. pag. 409. ἀπόγονοι τῶν ἐν Ἰνδοῖς Καλανῶν παρὰ δὲ Σύροις &c. SPANH.

k Καλανοὶ,] Ita ex *Eusebio* & *Suida.* antea Κάλλανοι. Confer *Eusebium.*

l Ἱερυ-

„ τὸ δὲ ὄνομα πάνυ σκολιόν ἐστιν, [l] Ἱερουσαλὴμ γὰρ „ αὐτὴν καλοῦσιν. οὗτος οὖν ὁ ἄνθρωπος ἐπιξενούμενός „ τε πολλοῖς, κἀκ τῶν ἄνω τόπων εἰς τοὺς [m] ἐπιθαλαττίους „ ὑποκαταβαίνων Ἑλληνικὸς ἦν, οὐ τῇ „ διαλέκτῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ ψυχῇ. καὶ τότε „ διατριβόντων ἡμῶν περὶ τὴν Ἀσίαν, [n] παραβαλὼν „ εἰς [o] αὐτοὺς τόπους, ἐν οἷς ἦμεν, ἐντυγχάνει ἡμῖν „ τε [p] καί τισιν ἑτέροις τῶν σχολαστικῶν, πειρώμενος „ αὐτῶν τῆς σοφίας. [q] ὡς δὲ πολλοῖς τῶν ἐν παιδείᾳ „ συνῳκείωτο, παρεδίδου τί μᾶλλον ὧν εἶχεν" ταῦτ' εἴρηκεν Ἀριστοτέλης παρὰ τῷ Κλεάρχῳ, καὶ προσέτι πολλὴν καὶ θαυμάσιον καρτερίαν τοῦ Ἰουδαίου ἀνδρὸς ἐν τῇ διαίτῃ καὶ σωφροσύνῃ διεξιών. ἔνεστι δὲ τοῖς βουλομένοις ἐξ αὐτοῦ τὸ πλέον γνῶναι τοῦ βιβλίου. φυλάττομαι γὰρ ἐγὼ τὰ πλείω τῶν ἱκανῶν παρατίθεσθαι. [r] Κλέαρχος μὲν οὖν ἐν παρεκβάσει ταῦτ' εἴρηκεν· [s] τὸ γὰρ προκείμενον αὐτῷ ἦν ἕτερον. οὕτως ἡμῶν μνημονεύσας. [t] Ἑκαταῖος δὲ ὁ Ἀβδηρίτης, ἀνὴρ φιλόσοφος ἅμα καὶ περὶ τὰς πράξεις ἱκανώτατος, Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ συνακμάσας, καὶ Πτολεμαίῳ τῷ [v] Λάγου συγγενόμενος, οὐ παρέργως, ἀλλὰ περὶ αὐτῶν Ἰουδαίων συγγέγραφε βιβλίον, ἐξ οὗ βούλομαι κεφαλαιωδῶς ἐπιδραμεῖν ἔνια τῶν εἰρημένων· καὶ πρῶτον ἐπιδείξω τὸν χρόνον. μνημονεύει γὰρ τῆς Πτολεμαίου περὶ Γάζαν πρὸς Δημήτριον μάχης· αὕτη δὲ γέγονεν ἑνδεκάτῳ μὲν ἔτει τῆς Ἀλεξάνδρου τελευτῆς, ἐπὶ δὲ Ὀλυμπιάδος ἑβδόμης καὶ δεκάτης καὶ ἑκατοστῆς, ὡς ἱστορεῖ [x] Κάστωρ. [y] προσθεὶς γὰρ ταύτην τὴν Ὀλυμπιάδα φησὶν, ἐπὶ ταύτης Πτολεμαῖος [z] ὁ Λάγου ἐνίκα κατὰ Γάζαν μάχῃ Δημήτριον τὸν Ἀντιγόνου, τὸν ἐπικληθέντα πολιορκητήν. Ἀλέξανδρον δὲ τεθνάναι πάντες ὁμολογοῦσιν ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης Ὀλυμπιάδος. δῆλον οὖν ὅτι καὶ κατ' ἐκεῖνον καὶ κατὰ Ἀλέξανδρον ἤκμαζεν ἡμῶν τὸ ἔθνος. λέγει τοίνυν ὁ Ἑκαταῖος πάλιν τάδε· „ ὅτι μετὰ τὴν ἐν Γάζῃ μάχην ὁ Πτολεμαῖος „ ἐγένετο τῶν ἐπὶ Συρίαν τόπων ἐγκρατής. καὶ πολ„ λοὶ τῶν ἀνθρώπων πυνθανόμενοι τὴν ἠπιότητα καὶ φι„ λανθρωπίαν τοῦ Πτολεμαίου, συναπαίρειν εἰς Αἴ„ γυπτον αὐτῷ, καὶ κοινωνεῖν τῶν πραγμάτων ἠβου„ λήθησαν. ὧν εἷς ἦν, φησὶν, Ἐζεκίας [a] ὁ ἀρχιερεὺς „ τῶν Ἰουδαίων, ἄνθρωπος τὴν μὲν ἡλικίαν ὡς ἑξηκονταὲξ „ ἐτῶν, τῷ δ' ἀξιώματι τῷ παρὰ τοῖς ὁμοέθνοις μέ„ γας, καὶ τὴν ψυχὴν οὐκ ἀνόητος, ἔτι δὲ καὶ λέγειν „ δυνατὸς, καὶ [b] τοῖς περὶ τῶν πραγμάτων, εἴπερ τις „ ἄλλος, ἔμπειρος. καί τοι, φησὶν, οἱ πάντες „ ἱερεῖς τῶν Ἰουδαίων, οἱ τὴν δεκάτην τῶν γινομένων λαμ„ βάνοντες, καὶ τὰ κοινὰ διοικοῦντες, περὶ χιλίους μά„ λιστα καὶ πεντακοσίους εἰσίν." πάλιν δὲ τοῦ προειρημένου μνημονεύων ἀνδρὸς, „ οὗτος, φησὶν, ὁ ἄνθρωπος „ τετευχὼς τῆς τιμῆς ταύτης, καὶ συνήθης ἡμῖν γενόμε„ νος, παραλαβών [c] τινας τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, [d] τὴν δια„ φορὰν ἀνέγνω πᾶσαν αὐτοῖς, εἶχε γὰρ τὴν κατοίκησιν

„ rum nomen tortuosum admodum *& impeditum* „ *est*, Hierusalem enim vocatur. Hic igitur homo „ cum à plerisque hospitio exciperetur, & à su„ perioribus partibus ad maritima loca descende„ ret, non sermone tantum sed etiam animo Græ„ cus erat. Et tunc nobis, in Asia forte degen„ tibus, accidit, ut eadem appulsus ad loca, no„ biscum aliquandiu, simulque cum aliis quibus„ dam philosophiæ studiosis, versaretur, eorum „ sapientiæ experimentum faciens. Atque, ut cum „ plurimis doctrina præstantibus familiariter vixe„ rat, plus aliquanto quam acciperet nobiscum „ ille communicabat." Hæc dixit Aristoteles apud Clearchum, & super hæc multam ac mirabilem Judæi viri in victu continentiam & castimoniam narrat. Licet autem volentibus plus ex ipsius libro cognoscere. Mihi enim cautum est, ne plura quam decet adjiciam. Et Clearchus quidem ex digressione ista dixit (aliud enim ipsi propositum erat) nostri generis ad hunc modum mentione facta. Hecatæus autem Abderita, vir non modo philosophus, sed etiam rebus gerendis aptissimus, Alexandri regis æqualis, cum quo etiam floruit, & postea cum Ptolemæo Lagi conversatus est, non obiter, sed *integrum* de Judæis ipsis librum conscripsit, ex quo volo summatim quædam eorum quæ ab eo sunt dicta percurrere: primumque tempus ostendam. Meminit enim prælii, quo circa Gazam conflixit Ptolemæus cum Demetrio: illud vero contigit undecimo quidem anno à morte Alexandri, Olympiade vero CXVII, sicuti narrat Castor. Apposita enim hac Olympiade, dicit, „ Sub hac Ptolemæus Lagi circa „ Gazam prælio superavit Demetrium Antigoni, „ qui vocabatur Poliorcetes." Alexandrum vero agnoscunt universi Olympiade CXIV. è vita excessisse. Palam ergo est, quod illius tempore & sub Alexandro gens nostra floruerit. Quare & Hecatæus insuper dicit, scilicet, „ Ptolemæum post „ prælium ad Gazam locorum in Syria factum „ esse compotem; magnumque hominum nume„ rum, cognita Ptolemæi mansuetudine & cle„ mentia, cum eo profectum esse ad Ægyptum, „ eo animo, ut rerum *illic* gerendarum partici„ pes fierent. quorum unus, inquit, erat Ezecias „ pontifex Judæorum: homo ætate quidem „ quasi annorum LXVI, dignitate vero apud „ populares suos magnus, & animi sapientia non „ mediocri, & dicendi facultate pollens, &, si „ quis alius, rerum peritus: quanquam, *ut* ait, „ omnes Judæorum sacerdotes, qui decimas in „ lucem editorum accipiunt, & res in commu„ ni positas administrant, mille omnes & quin„ genti sint." Rursus autem viri jam laudati mentionem faciens, „ Hic, inquit, homo hunc „ honorem assequutus, factusque nobis fami„ liaris, ubi quosdam è suis acceperat, diffe„ rentiam omnem illis exposuit, & habitatio„ nem eorum & civilem rationem, quam scri„ ptam

Hecatæus Abderita de Judæis librum conscripsit.

Ezecias pontifex Judæorum.

l Ἱερουσαλὴμ] Ad hunc modum ex *Eusebio*. Ἱεροσολύμην aut Ἱηρουσαλύμην in *Josephi libris*. Vide *Euseb.* in *Præp. Evang.* pag. 409.

m Ἐπιθαλαττίους] Ita *Eusebius* pro θαλαττίους, quod antea obtinuit.

n Παραβαλὼν] Παραλαβὼν ἄνθρωπον *El.*

o Αὐτοὺς τόπους,] Illud αὐτοὺς ex *Eusebio*. in qua legitur εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους ἄνθρωπος, ἐντυγχάνει ἡμῖν τε καὶ &c. Est qui legit εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους ὁ θεῖος ἄνθρωπος.

p Καί τισιν] καὶ ἀνθρώποις τοῖσιν *Hafn.*

q Ὡς δὲ πολλοῖς] Ita cum *Euseb.* antea ὡς δὲ πολλοὶ συνῳκειοῦντο. Vulgata autem *Josephi* (inquit *Vigerus*) longe aliam sententiam efficiunt; quasi eò libentius sua cum aliis communicaret, quò plures eruditione præstantes convenirent.

r Κλέαρχος μὲν] Ita lego cum Cl. *Lowthio*, vestigia *Veteris Interpretis* sequutus, qui reddit, *Clearchus igitur, facta digressione, cum aliud propositum haberet, nostri generis ita meminit.*

s Τὸ γὰρ προκείμενον αὐτῷ ἦν ἕτερον.] Antea erat, καὶ γὰρ προκείμενον ἦν αὐτῷ καθ' ἕτερον οὕτως ἡμῶν μνημονεῦσαι. Est qui malit, καὶ, ὅ τε γὰρ προκείμενον ἦν αὐτῷ, οὗτος ἡμῶν ἐμνημόνευσεν. Vel hoc modo, καθ' ἕτερον τῶν ἡμῶν μνημονεῦσαι.

t Ἑκαταῖος δὲ—ἀνὴρ φιλόσοφος] Conf. Antt. lib. 12. c. 2. §. 3. Spanh.

v Λάγου συγγενόμενος,] Λάγῳ & mox Λάγος in *Cod. El.*

x Κάστωρ.] De quo supr. ἀλωσ. lib. 5. c. 7. §. 4. & infr. l. 2. §. 7. Spanh.

y Προσθεὶς] Προσθεὶς δὲ καὶ ταύτην in *Eodem.*

z Ὁ Λάγου] ὁ Λαγὸς *Hafn.*

a Ὁ ἀρχιερεὺς τῶν Ἰουδαίων,] Secundanus fortasse pontifex, nam summus tum erat Onias I. *Usserius* ad *Annum Mundi* 3693.

b Τοῖς περὶ τῶν πραγμάτων,] Illa τοῖς περὶ commode abesse possunt.

c Τινας τῶν μεθ' ἑαυτοῦ,] Ita in *MSS.* τινα in *Editis.*

d Τὴν διαφορὰν] Antea τήν τε διαφορὰν ἀνέγνω.

e Νομ-

„ ptam habebat, pariter indicavit." Deinde palam facit Hecatæus, erga leges qualiter nosmet habemus; quodque omnia pati malimus, quam contra illas facere, hoc pulchrum esse persuasum habentes. „ Quare, inquit, quanquam & maledictis impeti solent à vicinis advenisque, & injuriose sæpe tractati sunt à Persicis regibus & satrapis, non possunt à sententia deduci, sed pro ea maxime omnium forti animo omne genus cruciatus sævissimasque mortes subeunt, nec adduci possunt ut patria instituta abdicent." Quin & indicia perhibet non exigua animi eorum propositi tenacis & validi circa legem observandam. Dicit enim, „ cum aliquando apud Babylonem esset Alexander, & vellet is Beli templum quod conciderat reponere, & omnibus militibus præcepisset humum aggerere, solos Judæos non opitulatos, imo & verbera & mulctas graves pertulisse, donec rex eis ignoscens laboris talis gratiam fecit. Qui cum in regionem, inquit, ad suos reversi fuissent, & templa & altaria exstruxissent, ista omnia diruerunt: & pro aliis quidem mulctam Satrapis quidem exsolvêre, pro aliis vero veniam consequuti sunt." Et præterea adjicit, quod „ merito ob hæc admirationem habent." Atque insuper memorat, gentem nostram populo maxime abundasse. „ nam multas nostrorum, inquit, myriadas è sedibus suis primum abduxerunt Persæ: non paucæ autem etiam post obitum Alexandri in Ægyptum & Phœnicen migrarunt, propter seditionem in Syria factam." Hic idem vir & magnitudinem regionis quam incolimus & pulcritudinem prodidit. „ ad tricies, inquit, centena millia arurarum habitant optimi fere & feracissimi soli. Judæa namque hujus est amplitudinis." Imò & urbem eandem, Hierosolyma, pulcherrimam & maximam ex multis retro seculis habitari, & de virorum multitudine, & de templi exstructione, idem ipse sic refert: „ Sunt autem Judæorum castella multa & vici per regionem sparsi: una autem urbs munita, ambitu ferme L. stadiorum, quam incolunt quidem hominum circiter centum & viginti millia. istam vero Hierosolyma vocant. illic autem in meditullio scilicet urbis septum est lapideum, quinque fere jugerum longitudinis, latitudinis cubitorum centum, portas habens geminas. Ibidem altare quadratum, ex impolitorum & candidorum lapidum coagmentatione conflatum; cujus latera singula viginti

Judæi instituorum patriorum tenaces.

Judæi populosissimi.

Hierosolymorum descriptio.

„ αὐτὴν καὶ τὴν πολιτείαν γεγραμμένην." εἶτα Ἑκαταῖος δηλοῖ πάλιν πῶς ἔχομεν πρὸς τοὺς νόμους, „ ὅτι πάντα πάσχειν ὑπὲρ τοῦ μὴ παραβῆναι τούτους προαιρούμεθα, καλὸν εἶναι [e] νομίζοντες. τοιγαροῦν, φησί, καὶ κακῶς ἀκούοντες ὑπὸ τῶν ἀστυγειτόνων, καὶ τῶν εἰσαφικνουμένων [f] πάντων, καὶ προπηλακιζόμενοι πολλάκις ὑπὸ τῶν Περσικῶν βασιλέων καὶ σατραπῶν, οὐ δύνανται μεταπεισθῆναι τῇ διανοίᾳ, ἀλλὰ γεγυμνωμένως περὶ τούτων καὶ αἰκίαις καὶ θανάτοις [g] δεινοτάτοις μάλιστα πάντων ἀπαντῶσι, μὴ ἀρνούμενοι τὰ πάτρια." παρέχεται δὲ καὶ τεκμήρια τῆς ἰσχυρογνωμοσύνης τῆς περὶ τῶν νόμων οὐκ ὀλίγα. φησὶ γάρ, „ Ἀλεξάνδρου ποτὲ ἐν Βαβυλῶνι γενομένου, καὶ προελομένου τὸ τοῦ Βήλου πεπτωκὸς ἱερὸν ἀνακαθᾶραι, καὶ πᾶσιν αὐτοῦ [h] τοῖς στρατιώταις ὁμοίως φέρειν τὸν χοῦν προστάξαντος, [i] μόνους τοὺς Ἰουδαίους οὐ προσχεῖν, ἀλλὰ καὶ πολλὰς ὑπομεῖναι πληγάς, καὶ ζημίας ἀποτῖσαι μεγάλας, [k] ἕως αὐτοῖς συγγνόντα τὸν βασιλέα δοῦναι τὴν ἄδειαν. [l] τῶν γε μὴν τῶν εἰς τὴν χώραν, φησί, πρὸς αὐτοὺς ἀφικνουμένων, [m] καὶ νεὼς καὶ βωμοὺς κατασκευασάντων, ἅπαντα ταῦτα κατέσκαπτον. καὶ τῶν μὲν ζημίαν τοῖς σατράπαις ἐξέτεινον, περὶ τινῶν δὲ καὶ [n] συγνώμης μετελάμβανον." [o] προσεπιτίθησιν, „ ὅτι δίκαιον ἐπὶ τούτοις αὐτούς ἐστι θαυμάζειν." λέγει δὲ καὶ περὶ τοῦ πολυανθρωπότατον γεγονέναι ἡμῶν τὸ ἔθνος. „ πολλὰς μὲν γὰρ ἡμῶν φησιν ἀνασπάστους εἰς Βαβυλῶνα Πέρσαι πρότερον αὐτῶν ἐποίησαν μυριάδας· οὐκ ὀλίγαι δὲ καὶ μετὰ τὸν Ἀλεξάνδρου θάνατον εἰς Αἴγυπτον καὶ Φοινίκην μετέστησαν, διὰ τὴν ἐν Συρίᾳ στάσιν." ὁ δὲ αὐτὸς οὗτος ἀνὴρ καὶ τὸ μέγεθος τῆς χώρας, ἣν κατοικοῦμεν, καὶ τὸ κάλλος ἱστόρηκε. „ [p] τριακοσίας γὰρ μυριάδας [q] ἀρουρῶν, σχεδὸν τῆς ἀρίστης καὶ παμφορωτάτης χώρας, νέμονται, φησίν. ἡ καὶ Ἰουδαία [r] τοσαύτη πλάτος ἐστίν." ἀλλὰ μὴν ὅτι καὶ τὴν πόλιν [s] αὐτὴν τὰ Ἱεροσόλυμα καλλίστην τε καὶ μεγίστην ἐκ παλαιοτάτου [t] κατοικουμένην, καὶ περὶ πλήθους ἀνδρῶν, καὶ περὶ τῆς τοῦ νεὼ κατασκευῆς, οὕτως αὐτὸς διηγεῖται. „ ἔστι γὰρ τῶν Ἰουδαίων τὰ μὲν πολλὰ ὀχυρώματα κατὰ τὴν χώραν καὶ κῶμαι. [v] μία δὲ πόλις ὀχυρὰ πεντήκοντα μάλιστα σταδίων τὴν περίμετρον, ἣν οἰκοῦσι [x] μὲν ἀνθρώπων περὶ δώδεκα μυριάδες. καλοῦσι δ' αὐτὴν Ἱεροσόλυμα. ἐνταῦθα δ' ἐστι κατὰ μέσον μάλιστα τῆς πόλεως περίβολος λίθινος, μῆκος ὡς πεντάπλεθρος, εὖρος δὲ πηχῶν ἑκατόν, ἔχων διπλᾶς πύλας. ἐν ᾧ βωμός ἐστι τετράγωνος, [y] οὐκ ἐκ τμητῶν ἀλλ' ἐκ συλλέκτων ἀργῶν λίθων [z] οὕτω συγκείμενος· [a] πλευρὰν μὲν ἑκάστην „ εἴκοσι

e Νομίζοντες.] Νομίζομεν *Big.* & *Hafn.*

f Πάντων,] Πάντες καὶ προπ. *Big.* & *Hafn.*

g Δεινοτάτοις] δεινοτάτων *Hafn.*

h Τοῖς στρατιώταις] Καὶ στρατιώταις *El.*

i Μόνους τοὺς Ἰουδαίους οὐ προσχεῖν] Conf. infr. lib. 2. §. 4. Spanh.

k Ἕως αὐτοῖς συγγνόντα] Ἕως ἂν αὐτοῖς *El.*

l Τῶν γε μὴν τῶν] Ἐπεί γε μὴν *Big.* & *El.* Forsan legendum τῶν γε μὴν στρατιωτῶν & mox πρὸς αὐτούς. Huds. *Hafn.* quoque habet ἐπείγε μὴν &c. quod magis placet quam bis repetitum τῶν; nisi forte totus locus & aliter est constituendus & vertendus; ut legas τῶν γε Μακεδόνων εἰς τὴν χωρ. φ. πρὸς αὐτοὺς &c. i. e. *Quum vero etiam Macedones in illorum venissent regionem, ibique* &c. Ut ita innuat successores Alexandri, quos mox Satrapas vocat, qui tale quid patrare ausi fuerint in Judæa. Facilis est lapsus in ΜΗΝ ΓΕ ΤΩΝ ex vetustiori ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. Præterea Judæi id circa Tyrum facere non potuerunt, sed potius in sua alicubi terra. Hav.

m Καὶ νεὼς καὶ βωμοὺς] Prius καὶ abest ab *Hafn.*

n Συγγνώμης μετελάμβανον.] Ita ex *MSS.* συγνώμας in Editis.

o Προσεπιτίθησιν,] Προσίθησιν *El.*

p Τριακοσίας γὰρ μυριάδας] Conf. Antt. lib. 12. c. 2. §. 3. Julian Imp. Epist. XXV. τὰς ἀρούρας δὲ τὰς ἑκατονταπλέθρους, de Ægyptiis Herodot. l. II. c. 168. ἡ δὲ ἄρουρα ἑκατὸν πηχέων παρ' Αἰγυπτίοις πέντε. Spanh.

q Ἀρουρῶν,] Arura mensura est apud Græcos *quinquaginta pedes* capiens, i. e. *octo ulnas & trientem*, vel potius decem, ita ut *ulnam* pro *senis pedibus*, & *passum* pro quinis accipiamus. *Budæus.*

r Τοσαύτη πλάτος ἐστίν.] Ita lego ex *Vet. Interpr.* si quis cum Cl. *Lowthio* malit τοσούτου πλάτους, per me licet.

s Αὐτὴν τὰ Ἱεροσόλυμα] Αὐτῶν *El.*

t Κατοικουμένην] Ita restitui ex *Hafn.* Neque poterat Josephus destructa jam urbe dicere κατοικοῦμεν sed bene κατοικουμένην. Unde quoque in Versione pro *quod & urbem—incolimus*, scripsi *habitari*, priori *quod* deleto. Hav.

v Μία δὲ πόλις ὀχυρὰ] Μία δὲ ἡ Ἱερουσαλὴμ πόλις ὀχ. *Euseb. de Præp. Evang.* p. 408.

x Μὲν ἀνθρώπων] Illud μὲν ex *Eusebio.* ut & mox δὲ post εὖρος in ead. §. seq. v. 3.

y Οὐκ ἐκ τμητῶν—ἀργῶν λίθων] *Ex lapidibus non dolatis, sed collectis* juxta *Vet. Interpr.* ἀτμήτων ἀργῶν λίθων apud *Eusebium* & *Codd. MSS.* unde pro ἐκ τῶν ἀργῶν reposui ἐκ συλλεκτῶν ἀργῶν λίθων. Confer *Deut.* 27. 5. Huds. Veram hanc esse conjecturam apparet ex *Cod. Hafn.* in quo ita legitur τετράγωνος ἀτμήτων συλλεκτῶν ἀργῶν &c. Hav. Conf. supr. ἁλωσ. lib. 5. c. 5. §. 6. Spanh.

z Οὕτω συγκείμενος.] οὕτως *Hafn.*

a Πλευρὰν] Ita ex *Eusebio* & *MSS.* prius erat πλευρὰ μὲν ἑκάστη.

b Εἰ

„ εἴκοσι πηχῶν, ὕψος δὲ δεκάπηχυ. καὶ παρ' αὐτὸν οἴκημα μέγα, οὗ βωμός ἐστι καὶ λυχνίον, ἀμφότερα χρυσᾶ, δύο τάλαντα τὴν ὁλκήν. [b] ἐπὶ τούτων φῶς ἐστιν ἀναπόσβεστον καὶ τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας. ἄγαλμα δὲ οὐκ ἔστιν οὐδὲ ἀνάθημα τοπαράπαν. οὐδὲ φύτευμα παντελῶς [c] οὐδὲν, οἷον ἀλσῶδες ἤ τι τοιοῦτον. διατρίβουσι δ' ἐν αὐτῷ καὶ τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας ἱερεῖς, ἁγνείας τινὰς ἁγνεύοντες, καὶ τοπαράπαν [d] οἶνον οὐ πίνοντες ἐν τῷ ἱερῷ." ἔτι γε μὴν ὅτι καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ συνεστρατεύομεν, [e] καὶ μετὰ ταῦτα τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ, μεμαρτύρηκεν. [f] οἷς αὐτὸς [g] παρατυχεῖν φησιν ὑπ' ἀνδρὸς Ἰουδαίου κατὰ τὴν στρατείαν γενομένοις, [h] τοῦτο παραθήσομαι. λέγει δ' οὕτως. „ ἐμοῦ γοῦν ἐπὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν βαδίζοντος, συνηκολούθει τις μετὰ τῶν ἄλλων τῶν παραπεμπόντων [i] ἡμᾶς ἱππέων Ἰουδαίων, ὄνομα [k] Μοσόλλαμος, ἄνθρωπος [l] ἱκανὸς κατὰ ψυχὴν, εὔρωστος, καὶ τοξότης ὑπὸ δὴ πάντων ὁμολογούμενος καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἄριστος. οὗτος οὖν ὁ ἄνθρωπος [m] διαβαδιζόντων πολλῶν κατὰ τὴν ὁδόν, καὶ [n] μάντεώς τινος ὀρνιθευομένου, καὶ πάντας ἐπισχεῖν ἀξιοῦντος, ἠρώτησε διὰ τί προσμένουσι. δείξαντος δὲ τοῦ μάντεως αὐτῷ [o] τὴν ὄρνιθα, καὶ φήσαντος, [p] ἐὰν μὲν αὐτοῦ μένῃ, προσμένειν [q] συμφέρει πᾶσιν, [r] ἂν δ' ἀναστὰς εἰς τοὔμπροσθεν πέτηται προάγειν, ἐὰν δὲ εἰς τοὔπισθεν [s] ἀναχωρεῖν αὖθις, σιωπήσας [t] καὶ παρελκύσας τὸ τόξον ἔβαλε, καὶ τὴν ὄρνιθα πατάξας ἀπέκτεινεν. [v] ἀγανακτούντων δὲ τοῦ μάντεως καί τινων ἄλλων, καὶ καταρωμένων αὐτῷ, τί μαίνεσθε, ἔφη, [x] κακοδαιμονέστατον ὄρνιθα λαβόντες εἰς τὰς χεῖρας; πῶς γὰρ [y] οὗτος, τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν οὐ [z] προϊδὼν, περὶ τῆς ἡμετέρας πορείας ἡμῖν ἄν τι ὑγιὲς [a] ἀπέγγελλεν; εἰ γὰρ ἠδύνατο προγινώσκειν τὸ μέλλον, εἰς τὸν τόπον τοῦτον οὐκ ἂν ἦλθε, φοβούμενος μὴ τοξεύσας αὐτὸν ἀποκτείνῃ [b] Μοσόλλαμος Ἰουδαῖος." ἀλλὰ τῶν μὲν Ἑκαταίου μαρτυριῶν ἅλις. τοῖς γὰρ βουλομένοις πλείω μαθεῖν, τῷ βιβλίῳ ῥᾴδιόν ἐστιν ἐντυχεῖν. οὐκ ὀκνήσω δὲ καὶ [c] τὴν ἐπ' εὐηθείας διασυρμῷ, καθάπερ αὐτὸς οἴεται, μνήμην πεποιημένον ἡμῶν Ἀγαθαρχίδην ὀνομάσαι. διηγούμενος γὰρ τὰ περὶ Στρατονίκην, „ ὃν τρόπον ἦλθε μὲν [d] εἰς Συρίαν ἐκ Μακεδονίας, καταλιποῦσα τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα Δημήτριον, Σελεύκου δὲ γαμεῖν αὐτὴν οὐ θελήσαντος, ὅπερ ἐκείνη προσεδόκησε, ποιουμένου δὲ τὴν ἀπὸ Βαβυλῶνος στρατιὰν αὐτοῦ, τὰ περὶ τὴν Ἀντιόχειαν ἐνεωτέρισεν. εἶθ' ὡς ἀνέστρεψεν ὁ βασιλεὺς, ἁλισκομένης τῆς Ἀντιοχείας, εἰς Σελεύκειαν φυγοῦσα, παρὸν αὐτῇ ταχέως ἀποπλεῖν, ἐνυπνίῳ

„ cubitorum sunt, altitudo vero duodecim. & præter hoc altare, ingens tabernaculum est, quo & ara & lychnuchus continentur, utrumque aureum, pondus talentorum duûm. insuper autem lumen inexstinctum dies noctesque continenter ardet. Nullum ibi simulachrum, donarium omnino nullum, adeoque nec planta nec lucus, nec aliud quicquam ejusmodi. Sacerdotes in eo, noctu pariter atque interdiu assidui, certis quibusdam expiationibus dant operam, quos in templo vinum omnino gustare nefas." Sed præterea testis est, militasse nos cum Alexandro, & postea ejus cum successoribus. Subjiciam illud ex iis quibus ipse se interfuisse dicit, ab homine quodam Judæo gestum in expeditione. Ita enim *rem* narrat. „ Cum proficiscerer ad mare Rubrum, una cum aliis equitibus Judæis quos itineris duces habebamus, unus eorum aliquis comitabatur, nomine Mosollamus, vir cum animi magnitudine tum corporis robore non vulgari, idemque sagittarius omnium tam Græcorum quam barbarorum confessione peritissimus. Is igitur homo, cum universa multitudo iter illud agerent, & vates quidam augurium captaret peteretque ut cuncti starent, interrogavit quorsum substitissent. Cum autem augur ei avem ostendisset, simulque dixisset, si quidem ibi resideret avis, omnibus *etiam* ut eo in loco manerent expedire, sin protinus volando contenderet, porro pergerent ipsi quoque, sin denique retro, retro similiter illi redirent. *Judæus* nihil contra, sed intento arcu jaculatur, avemque confixam peremit. Hîc augure aliisque nonnullis graviter indignantibus, ipsique una diras imprecantibus, Quid, inquit, usque adeo furitis *hac de re*, infaustissimam avem in manus sumentes? Quomodo ista, *inquit*, quæ vitæ ipsa suæ providere non potuit, sani quicquam de suscepto à nobis itinere prænunciare valuit? Enimvero si prænôsse futurum potuisset, nunquam *utique* hunc in locum venisset, præ metu ne Mosollami Judæi sagittis confixa moreretur." Verum testimoniorum ex Hecatæo satis *habuimus*. Nam quibus in animo est plura cognoscere, facile est librum ipsum adire. Non vero me pigebit nominare Agatharchidem, cum irrisione simplicitatis, ut ei visum est, nostrûm mentionem facientem. Is enim narrans de Stratonice, „ quemadmodum in Syriam quidem è Macedonia venerit, viro suo Demetrio derelicto: Seleuco autem uxorem eam ducere nolente, id quod ipsa exspectaverat; exercitum vero apud Babylonem ipso colligente, res novas circa Antiochiam molita est. deinde, post regis reversionem capta Antiochia, in Seleuciam fugerit; cumque liceret ipsi statim navi discedere, somnio

„ id

Mosollamus Judaeus avem oscinem occidit præsente Hecatæo.

Agatharchides irrisor Judæorum.

b Ἐπὶ τούτων] Ἐπὶ δὲ τούτων *Euseb.*
c Οὐδὲν,] Οὐδὲ οἷον ἀλσ. *Euseb.*
d Οἶνον] οἷον *Hafn.*
e Καὶ μετὰ ταῦτα] Illud καὶ non agnoscunt *MSS.*
f Οἷς αὐτὸς] Οἷς δ' αὐτὸς *Euseb.* de *Præp. Evang.* p. 408.
g Παρατυχεῖν] Παρατυχὼν & mox γενομένῳ in *Cod. Eliensi.*
h Τοῦτο παραθήσομαι.] Ita cum *Cod. Big.* (& *Hafn.*) ταῦτα in *cæteris.*
i Ἡμᾶς ἱππέων Ἰουδαίων,] Ita ex *Eusebio.* ἡμῖν in *Josephi* exemplaribus.
k Μοσόλλαμος,] Μοσόμανος vel Μοσόμαμος *Euseb.* 408.
l Ἱκανὸς κατὰ ψυχὴν,] Ita ex *Eusebio.* antea lectum erat, ἱκανῶς κατὰ ψυχὴν εὔρωστος, καὶ τοξότης δὴ πάντων.
m Διαβαδιζόντων πολλῶν] Βαδιζόντων *Euseb.*
n Μάντεώς τινος ὀρνιθευομένου,] Vate auguria captante. SPANH.
o Τὸν ὄρνιθα,] Sic *Euseb.* antea τὴν ὀρν. ut & paulo post.
p Ἐὰν μὲν] Ἐὰν μὲν οὖν *Big.*
q Συμφέρει πᾶσιν,] Ita *Euseb.* συμφέρειν in libris plerisque *Josephi.* συμφέρῃ *Big.*

r Ἂν δ' ἀναστὰς] Ἐὰν δ' ἀναστὰς *Euseb.*
s Ἀναχωρεῖν αὖθις,] Ita distinxi cum *Eusebio.* antea ἀναχωρεῖν, αὖθις [pro quo αὐτὸς legendum conjicit *Van-Dale* de *Idololatria* p. 393.] σιωπήσας.
t Καὶ παρελκύσας] Καὶ ἑλκύσας *Hafn.*
v Ἀγανακτούντων] Ἀγανακτοῦντος *Euseb.*
x Κακοδαιμονέστατον] Κακοδαίμονες, εἶτα τὴν ὄρνιθα λαβὼν εἰς τὰς χεῖρας *Euseb.* τί μαίνεσθε, ἔφη, κακοδαιμονέστατον ὄρνιθα λαβόντες εἰς τὰς κῆρας; *Quid furitis, inquit, ex infelicissima ave fatalia captantes?* ex conjectura *Petiti* in *Animadvers.* ἀνεκδότοις, *Tom.* IV. p. 5.
y Οὗτος,] Οὗτος, ἔφη, τὴν *Euseb.*
z Προϊδὼν,] Προειδὼς *Euseb.*
a Ἀπέγγελλεν;] Ἀνήγγειλεν *Euseb.*
b Μοσόλλαμος] Μοσόμαμος *Euseb.* Προπ. p. 409. SPANH. Μοσόλαμος *Hafn.*
c Τὸν ἐπ' εὐηθείας] Τῷ οὐκ ἐπ' εὐθείᾳ διασυρμῷ *El.*
d Εἰς Συρίαν ἐκ Μακεδονίας,] Ita ex *Vet. Interpr.* & *Codd. MSS.* inter quos *Hafn.* antea erat, ἐκ Συρίας εἰς Μακεδονίαν.

„ id facere prohibenti parendo capta est & interiit. " Ista præfatus Agatharchides, & cum dicteriis Stratonice exprobrans superstitionem, in exemplum adhibet quod de genere nostro dicitur, & in hunc modum scripsit. „ Ii qui appellantur Judæi, cum urbem habeant firmissimam, quam ab indigenis Hierosolyma vocari accidit, solitis otiari diebus septimis, ita ut eo tempore nec arma ferant, nec agrum colant, nec alterius omnino cujusquam ministerii curam habeant, sed in templo extensis manibus preces faciant ad vesperam usque, cum illam urbem intraret Ptolemæus Lagi filius cum exercitu, * & hominibus, qui urbem custodire debuerant, stultitiam observantibus, patria quidem ipsorum acerbum accepit dominum, lex vero convicta est stultam habere consuetudinem. Docuit autem alios omnes, præter ipsos, eventus ille, ut tunc somnia fugerent, & à concepta per legem opinione desisterent, ubi in rebus ambiguis humana eos consilia destituunt. " Hoc autem Agatharchidi ridiculum videtur; eis autem qui non animo infesto hæc examinant magnum apparet & multa laude dignum, si & saluti & patriæ quidam custodiam legum inque Deum pietatem semper præferunt.

Cur quidam historiographi Judæorum mentionem omiserint.

23. Quod vero scriptorum nonnulli gentem nostram non ignorantes, sed propter invidiam quandam aut alias ob causas non justas memoriam nostri omiserint, indicium me daturum esse arbitror. Hieronymus enim, qui successorum *Alexandri* historiam conscripsit, æqualis quidem Hecatæi, regis vero Antigoni amicus, Syriæ erat procurator. Verum Hecatæus etiam librum quidem scripsit de gente nostra: Hieronymus autem nequaquam nostri in historia meminit, licet pene in ipsis locis nutritus esset. In tantum hominum voluntates inter se dissident. alter namque dignos existimavit quos studiose memoraret; alteri vero omnino iniqua quædam passio ad veritatem discernendam tenebras offudit. Sufficiunt tamen ad fidem hujus antiquitatis faciendam, Syrorum & Chaldæorum ac Phœnicum historiæ, præterea que tot è Græcis historici. quibus insuper etiam licet addere, Theophilum, & Theodotum, & Mnaseam, & Aristophanem, & Hermogenem, & Euhemerum, & Cononem, & Zopyrionem, aliosque forte quamplurimos; nec enim omnes evolvi libros, qui rerum nostrarum ex professo meminerunt. Et quanquam eorum etiam, quos nominatim citavimus, plerique quòd literas nostras minime attigerint, à rerum jam inde ab initio gestarum veritate aberrarunt; communi tamen consensu omnes eidem antiquitati suffragati sunt, quod unum mihi hoc loco propositum fuerat. Ex quibus sane Demetrius Phalereus, & Philo senior, & Eupolemus, à vero propius absfuerunt: quibus etiam, si quid peccarunt, veniam hoc nomine dare æquum utique sit, quòd librorum nostrorum sensum minus accurate capere & assequi potuerint.

„ κωλύοντι πειθεῖσα ἐλήφθη καὶ ἀπέθανεν. " ταῦτα προειπὼν ὁ Ἀγαθαρχίδης, καὶ ἐπισκώπτων τῇ Στρατονίκῃ τὴν δεισιδαιμονίαν, παραδείγματι χρῆται τῷ περὶ ἡμῶν λόγῳ, καὶ γέγραφεν οὕτως. „ οἱ [e] καλούμενοι Ἰουδαῖοι πόλιν οἰκοῦντες ὀχυρωτάτην πασῶν, ἣν καλεῖν Ἱεροσόλυμα συμβαίνει τοὺς ἐγχωρίους, ἀργεῖν εἰθισμένοι δι' ἑβδόμης ἡμέρας, καὶ μηδὲ τὰ ὅπλα βαστάζειν ἐν τοῖς εἰρημένοις χρόνοις, [f] μήτε γεωργίας ἅπτεσθαι, μήτε ἄλλης ἐπιμελεῖσθαι λειτουργίας μηδεμιᾶς, ἀλλ' ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐκτεταχότες τὰς χεῖρας εὔχεσθαι μέχρι τῆς ἑσπέρας, [g] εἰσιόντος εἰς τὴν πόλιν Πτολεμαίου τοῦ Λάγου μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ τῶν ἀνθρώπων [h] ἀντὶ τοῦ φυλάττειν τὴν πόλιν διατηρούντων τὴν ἄνοιαν, ἡ μὲν πατρὶς εἰλήφει δεσπότην πικρὸν, ὁ δὲ νόμος ἐξηλέγχθη φαῦλον ἔχων ἐθισμόν. τὸ δὲ συμβὰν πλὴν [i] ἐκείνων τοὺς ἄλλους πάντας δεδίδαχε, τηνικαῦτα [k] φυγεῖν ἐνύπνια, καὶ τὴν περὶ τοῦ νόμου παραδεδομένην ὑπόνοιαν, ἡνίκ' ἂν τοῖς ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς περὶ τῶν διαπορουμένων ἐξασθενήσωσιν. " τοῦτο μὲν Ἀγαθαρχίδῃ καταγέλωτος ἄξιον δοκεῖ. τοῖς δὲ μὴ μετὰ δυσμενείας ἐξετάζουσι φαίνεται μέγα καὶ πολλῶν ἄξιον ἐγκωμίων, εἰ καὶ σωτηρίας καὶ πατρίδος ἄνθρωποί τινες νόμων φυλακὴν καὶ τὴν πρὸς Θεὸν εὐσέβειαν ἀεὶ προτιμῶσιν.

κγ'. Ὅτι δὲ οὐκ ἀγνοοῦντες ἔνιοι τῶν συγγραφέων τὸ ἔθνος ἡμῶν, ἀλλ' ὑπὸ φθόνου τινὸς, ἢ δι' ἄλλας αἰτίας οὐχ ὑγιεῖς, τὴν μνήμην παρέλιπον, τεκμήριον οἶμαι παρέξειν. Ἱερώνυμος γὰρ ὁ τὴν περὶ τῶν διαδόχων ἱστορίαν συγγεγραφὼς, κατὰ τὸν αὐτὸν μὲν ἦν [l] Ἑκαταίῳ χρόνον, φίλος δ' ὢν [m] Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως, τὴν Συρίαν ἐπετρόπευεν. ἀλλ' ὅμως [n] Ἑκαταῖος μὲν καὶ βιβλίον ἔγραψε περὶ ἡμῶν· Ἱερώνυμος δ' οὐδαμοῦ κατὰ τὴν ἱστορίαν ἐμνημόνευσε, καίτοι σχεδὸν ἐν τοῖς τόποις διατετριφώς. τοσοῦτον αἱ προαιρέσεις τῶν ἀνθρώπων διήνεγκαν. τῷ μὲν γὰρ ἐδόξαμεν καὶ σπουδαίας εἶναι μνήμης ἄξιοι· τῷ δὲ πρὸς τὴν ἀλήθειαν πάντως τι πάθος οὐκ εὔγνωμον ἐπεσκότησεν. ἀρκοῦσι δὲ ὅμως εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀρχαιότητος αἵ τε Αἰγυπτίων καὶ Χαλδαίων καὶ Φοινίκων ἀναγραφαὶ, πρὸς ἐκείναις τε τοσοῦτοι τῶν Ἑλλήνων συγγραφεῖς. ἔτι δὲ καὶ πρὸς τοῖς εἰρημένοις, Θεόφιλος, καὶ Θεόδοτος, καὶ Μνασέας, καὶ Ἀριστοφάνης, καὶ Ἑρμογένης, Εὐήμερός τε καὶ Κόνων, καὶ Ζωπυρίων, καὶ πολλοί τινες ἄλλοι τάχα· οὐ γὰρ ἔγωγε πᾶσιν ἐντετύχηκα τοῖς βιβλίοις· οὐ παρέργως ἡμῶν ἐμνημονεύκασιν. οἱ πολλοὶ δὲ τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν, τῆς μὲν ἀληθείας τῶν ἐξ ἀρχῆς πραγμάτων διήμαρτον, ὅτι μὴ ταῖς ἱεραῖς ἡμῶν βίβλοις ἐνέτυχον· κοινῶς μέντοι περὶ τῆς ἀρχαιότητος ἅπαντες μεμαρτυρήκασιν, ὑπὲρ ἧς τὰ νῦν λέγειν προεθέμην. ὁ μέντοι [o] Φαληρεὺς Δημήτριος, καὶ [p] Φίλων ὁ πρεσβύτερος, καὶ Εὐπόλεμος, οὐ πολὺ τῆς ἀληθείας διήμαρτον. οἷς συγγιγνώσκειν ἄξιον· οὐ γὰρ ἐνῆν αὐτοῖς μετὰ πάσης ἀκριβείας τοῖς ἡμετέροις γράμμασι παρακολουθεῖν.

κδ'. Ἐν

e Καλούμενοι Ἰουδαῖοι]. Confer pag. 508. Antt. lib. 12. c. 1. §. 1. med.

f Μήτε γεωργίας ἅπτεσθαι,] Neque rus colere. SPANH.

g Εἰσιόντος] Εἰσιόντος δ' εἰς legisse videtur *Vet. Interpr.*

h Ἀντὶ τοῦ φυλάττειν] Ita *Hafn.* & *El.* pro αὐτὴν φυλ.

i Ἐκείνων] ἐκείνῳ *Hafn.*

k Φυγεῖν ἐνύπνια,] Sic lego cum *Grotio.* antea erat φυγεῖν εἰς ἐνύπνια.

l Ἑκαταίῳ] Ἑκατέῳ *Hafn.*

m Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως,] Ita ex *Vet. Interpr.* Ἀντιόχου in *Græcis.*

n Ἑκαταῖος μὲν καὶ βιβλίον ἔγραψε περὶ ἡμῶν.] Conf. Antt. l. 12. c. 2. §. 3. SPANH.

o Φαληρεὺς Δημήτριος,] *Huetius* (in *Dem. Evangel.* lib. 1. c. 23. & 29.) existimat *Josephum* confudisse *Demetrium Phalereum* cum *Demetrio Judæo*; qui de *Regibus Judæorum* scripsit.

p Φίλων ὁ πρεσβύτερος,] Qui itidem *de Regibus Judæorum* scripsit, teste *Clemente Alexandrino*: sed parum convenientia cum iis quæ à *Demetrio Phalereo* tradebantur, διαφώνως τῷ Δημητρίῳ, *Strom.* l. 1. p. 404. *Edit. Oxon.* Hunc *Philonem* inter Ethnicos recenset *Josephus*, quem si sequamur (inquit *Lowthius*) concidit illorum sententia, qui *Librum Sapientiæ* ipsi tanquam *Auctori* aut saltem *Interpreti* tribuunt.

* Per stultitiam hominum qui urbem defendere verebantur, *Grotius* ad *Maccab.* 1. c. 2. qui *Græca* dat ad hunc modum, κατὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων αὐτὴν φυλάττειν τὴν πόλιν διατηρούντων τὴν εὔνοιαν.

q Ταύ-

κδ'. Ἓν ἔτι μοι κεφάλαιον ὑπολείπεται τῶν κατὰ τὴν ἀρχὴν προτεθέντων τοῦ λόγου, τὰς διαβολὰς καὶ τὰς λοιδορίας, αἷς κέχρηνταί τινες κατὰ τοῦ γένους ἡμῶν ἀποδεῖξαι ψευδεῖς, καὶ τοῖς γεγραφόσι [q] ταύτας καθ' ἑαυτῶν χρήσασθαι μάρτυσιν. ὅτι μὲν οὖν [r] καὶ ἑτέροις τοῦτο πολλοῖς συμβέβηκε, διὰ τὴν ἐνίων δυσμένειαν οἶμαι γιγνώσκειν τοὺς πλέον ταῖς ἱστορίαις ἐντυγχάνοντας. καὶ γὰρ ἐθνῶν τινες καὶ τῶν ἐνδοξοτάτων πόλεων ῥυπαίνειν τὴν εὐγένειαν, [s] καὶ τὰς πολιτείας ἐπεχείρησαν λοιδορεῖν. Θεόπομπος μὲν τὴν Ἀθηναίων, τὴν δὲ Λακεδαιμονίων Πολυκράτης, ὁ δὲ τὸν [t] Τριπολιτικὸν γράψας· οὐ γὰρ δὴ Θεόπομπός ἐστιν ὥς τινες οἴονται· καὶ τὴν Θηβαίων πόλιν [v] διέβαλε. πολλὰ δὲ καὶ Τίμαιος ἐν ταῖς ἱστορίαις περὶ τῶν προειρημένων καὶ περὶ ἄλλων βεβλασφήμηκεν. μάλιστα δὲ τοῦτο ποιοῦσι, τοῖς ἐνδοξοτάτοις προσπλεκόμενοι, τινὲς μὲν διὰ φθόνον καὶ κακοήθειαν, ἄλλοι δὲ διὰ τὸ κενολογεῖν μνήμης ἀξιωθήσεσθαι νομίζοντες. παρὰ μὲν οὖν τοῖς ἀνοήτοις ταύτης [x] οὐδαμῶς ἁμαρτάνουσι τῆς ἐλπίδος, οἱ δ' ὑγιαίνοντες τῇ [y] κρίσει, πολλὴν αὐτῶν μοχθηρίαν καταδικάζουσι.

κε'. Τῶν δὲ εἰς ἡμᾶς βλασφημιῶν ἤρξαντο μὲν Αἰγύπτιοι. βουλόμενοι δ' ἐκείνοις τινὲς χαρίζεσθαι, παρατρέπειν ἐπεχείρησαν τὴν ἀλήθειαν, οὔτε τὴν εἰς Αἴγυπτον ἄφιξιν ὡς ἐγένετο τῶν ἡμετέρων προγόνων ὁμολογοῦντες, οὔτε τὴν ἔξοδον ἀληθεύοντες. αἰτίας δὲ πολλὰς ἔλαβον τοῦ μισεῖν καὶ φθονεῖν, τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς ὅτι κατὰ τὴν χώραν αὐτῶν ἐδυνάστευσαν ἡμῶν οἱ πρόγονοι, κἀκεῖθεν ἀπαλλαγέντες ἐπὶ τὴν οἰκείαν, πάλιν εὐδαιμόνησαν, εἶθ' ἡ [z] τῶν [a] ἱερῶν ὑπεναντιότης πολλὴν αὐτοῖς ἐνεποίησεν ἔχθραν, τοσοῦτον τῆς ἡμετέρας διαφερούσης εὐσεβείας πρὸς τὴν ὑπ' ἐκείνων νενομισμένην, ὅσον Θεοῦ φύσις ζώων ἀλόγων διέστηκεν. κοινὸν μὲν γὰρ αὐτοῖς ἐστι πάτριον τὸ ταῦτα Θεοὺς νομίζειν, ἰδίᾳ δὲ πρὸς ἀλλήλους ἐν ταῖς τιμαῖς αὐτῶν διαφέρονται. κοῦφοι δὲ καὶ ἀνόητοι παντάπασιν ἄνθρωποι, κακῶς ἐξ ἀρχῆς εἰθισμένοι δοξάζειν περὶ Θεῶν. μιμήσασθαι μὲν τὴν σεμνότητα τῆς ἡμετέρας θεολογίας οὐκ ἐχώρησαν· ὁρῶντες δὲ ζηλουμένους ὑπὸ πολλῶν ἐφθόνησαν· εἰς τοσοῦτον γὰρ ἦλθον ἀνοίας καὶ μικροψυχίας ἔνιοι τῶν παρ' αὐτοῖς, ὥστ' οὐδὲ ταῖς ἀρχαίαις αὐτῶν ἀναγραφαῖς ὤκνησαν τἀναντία λέγειν· ἀλλὰ καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἐναντία γράφοντες, ὑπὸ τυφλότητος τοῦ πάθους ἠγνόησαν.

κς'. Ἐφ' ἑνὸς δὴ πρώτου στήσω τὸν λόγον ᾧ καὶ μάρτυρι μικρὸν ἔμπροσθεν τῆς ἀρχαιότητος ἐχρησάμην. ὁ γὰρ Μανεθὼς οὗτος, ὁ τὴν Αἰγυπτιακὴν ἱστορίαν ἐκ τῶν ἱερῶν γραμμάτων μεθερμηνεύειν ὑπεσχημένος, προειπὼν „τοὺς ἡμετέρους πολλαῖς μυριάσιν ἐπὶ τὴν „Αἴγυπτον ἐλθόντας κρατῆσαι τῶν ἐνοικούντων, εἶτ' „αὐτὸς ὁμολογῶν χρόνῳ πάλιν ὕστερον ἐκπεσόντας „τὴν [b] νῦν Ἰουδαίαν κατασχεῖν, καὶ κτίσαντες Ἱεροσόλυμα „τὸν νεὼ κατασκευάσασθαι," μέχρι μὲν τούτων ἠκολούθησε ταῖς ἀναγραφαῖς· ἔπειτα δὲ δοὺς ἐξουσίαν αὑτῷ, διὰ τοῦ φάναι γράφειν τὰ μυθευόμενα καὶ λεγόμενα περὶ τῶν Ἰουδαίων, λόγους ἀπιθάνους [c] παρενέβαλεν, ἀναμίξαι βουλόμενος ἡμῖν Αἰγυπτίων πλῆθος

24. Unum adhuc mihi capitulum restat, ex iis quæ sub initium orationis proposui; *scilicet* ut calumnias & convicia, quibus nostrum genus onerant nonnulli, falsa esse ostendam, auctoresque eorundem testes contra semetipsos adducam. Et quod quidem multis aliis hoc evenit propter quorundam inimicitias, eos intelligere arbitror, qui majori studio in historiis versantur. Nam & gentium nonnulli & gloriosissimarum civitatum nobilitatem fœdare, rerumque publicarum formas maledictis insectari tentarunt. Theopompus quidem Atheniensium, Lacedæmoniorum vero Polycrates; atque is qui Tripoliticum scripsit (non enim Theopompus est, ut quidam arbitrantur) etiam *Thebanorum civitatem calumniatus est. Multa vero etiam Timæus in historiis *suis* de prædictis aliisque detraxit. Maximeque hoc faciunt, quando rem habent cum præclarissimis; quidam propter invidiam atque malevolentiam, alii vero propter inanem loquacitatem memoria se dignos fore existimantes. Et apud stultos quidem nequaquam hac de spe decidunt; sani vero judicii viri illis hanc malignitatem vitio vertunt.

25. Quæ vero probra & maledicta in nostrates jactata sunt, iis causam & originem Ægyptii præbuerunt; quorum gratiæ nonnulli scriptores inservire cupientes veritatem rerum gestarum pervertere aggressi sunt, nec majorum nostrorum adventum in Ægyptum, ut re vera fuit, ingenue fatentes, nec inde egressum bona fide commemorantes. Causas autem multas *Ægyptii* odii atque invidiæ habuerunt, queis in nostram gentem exstimulati sunt. Et ab initio quidem quod nostri olim rerum in patria eorum potiti sunt; deinde quod illinc digressi, in propria patria secunda omnia nacti sunt: postremo religionum diversitas ingens eis odium in nos accendit, tantum religione nostra ab ea quam ipsi veram pietatem putant differente, quantum divina natura brutis animalibus præstat. Communis namque apud illos ritus est patrius, ejuscemodi bruta Deos arbitrari; singillatim autem alii alia colunt, homines fatui omnino & insipientes, & ab initio malas de Diis opiniones habere consueti. Noluerunt quidem ad gravitatem nostræ de Diis doctrinæ imitandam perduci: cum autem nostra instituta viderent à multis probata, nobis inviderunt. Nam eò quidem amentiæ animique pusilli processère quidam apud ipsos, ut non pigeret eos etiam contra antiquas suorum historias aliqua dicere: immo odio & invidia occœcati ignorarunt, quod sibimet contraria scripserint.

Causa calumniarum quibus onerati fuerunt Judæi.

Ægyptii cur oderint Judæos?

26. Ad unum itaque præcipuum orationem referam, quem paulo ante antiquitatis nostræ testem adhibui. Hic enim Manetho, qui historiam Ægyptiacam è sacris literis interpretari pollicitus est, præfatus „nostros progenitores cum multis myria„dibus in Ægyptum advenisse ejusque incolas sub„jugasse, deinde ipse agnoscens quod tempore po„stea sequuto illa regione exciderint & Judæam „nunc *dictam* occuparint, atque Hierosolymis æ„dificatis templum exstruxerint," eousque historias quidem antiquas sequutus est: postea vero sumpta sibi licentia, ut videretur scripsisse relata & dicta de Judæis, incredibilia quædam inseruit, volens permiscere nobis multitudinem Ægyptiorum lepro-

Manethonis mendacia de Judæis.

q Ταύτας καθ' ἑαυτῶν] Ita ex *Codd. Hafn.* & *El.* ταῦτα in *Editis Aliisque*.

r Καὶ ἑτέροις] Illud καὶ pro μὲν è *MSS.*

s Καὶ τὰς πολιτείας] Et Reipubl. formam ac institutum. Spanh.

t Τριπολιτικὸν γράψας] Sic *MSS.* antea Τριπολικόν.

v Διέβαλε.] Ita cum *Vet. Interpr.* προσέλαβε in *Editis* & *MSS.*

x Οὐδαμῶς ἁμαρτάνουσι] Οὐ διαμαρτάνουσι *Big.*

y Κρίσει,] Ita cum *Cod. Big.* (quomodo etiam scribendum esse ad marg. *Hafn.* eadem vetusta manu adnotatur) antea erat ἀκροάσει.

z Τῶν] Forte τῶν ἱερῶν ὑπ. Spanh.

a Ἱερῶν ὑπεναντιότης] Eo modo cum *Vet. Interprete*, pro ἡ τούτων ὑπεναντιότης.

b Νῦν Ἰουδαίαν] Illud νῦν è *MSS.*

c Παρενέβαλεν,] Sic in *MS. Hafn.* antea erat παρέβαλεν.

* Thebæorum momordit urbem *Vet. Interpr.*

prosorum & alios ob morbos (ut dicit) ex Ægypto fugere compulsorum. Amenophin enim regem, * falsum nomen, adjiciens, & idcirco tempus ipsius regni definire non ausus, quamvis aliis regibus accurate annos apponeret, huic annectit quasdam fabulas, oblitus ferme tradidisse se, quingentis & octodecim annis prius evenisse Pastorum exitum ad Hierosolyma. Rex enim, quando illi exierunt, fuit Tethmosis. Et ab hoc tempore regum qui postea fuere, anni sunt trecenti nonaginta tres, usque ad fratres *nomine* Sethonem & Hermæum; quorum Sethonem quidem Ægyptum, Hermæum vero Danaum denominatum dicit. quem cum Sethon expulisset, regnavit annis quinquaginta & novem, & post illum filiorum natu major Rampses annis LXVI. Ante tot igitur annos patres nostros ex Ægypto egressos confessus, dein cum Amenophin regem supposuisset, „ hunc ait concupivisse Deorum spectatorem esse, sicut & Orum quendam priorum regum, & hoc suum desiderium communicasse cum filio cujusdam Papios, cui idem cum eo nomen erat Amenophis, quique de divina visus est participare natura, propter sapientiam præscientiamque futurorum. Itaque regi dixisse hunc cognominem, quod posset videre Deos, si regionem universam de leprosis hominibus & immundis purgare vellet. Regem gaudio *ex responso* perfusum omnes corporis aliqua injuria affectos ex Ægypto congregasse dicit; & multitudinem crevisse ad numerum octo myriadum; eosque ad sectiones lapidum in partem Nili orientalem misisse, ut in opere exercerentur pariter ac alii Ægyptii eò destinati. Fuisse autem quosdam inter eos etiam eruditorum sacerdotum lepra perfusos ait. Amenophin vero illum sapientem divinumque virum subveritum esse, ne in se regemque Dei iram concitaret, si illis vis adhiberetur; præterea que dixisse *animo præsagiente*, " nonnullos auxilio venturos pollutis, „ & Ægypto dominaturos tredecim annis. Et ipsum quidem ista regi dicere non ausum esse, omnia vero scripta reliquisse & semet interemisse. Qua de causa regem anxietate laborasse. " Deinde ad verbum hoc narravit: „ Cum autem illi satis longo tempore in lapicidinis graviter laborassent, rex imploratus ut ad requiem & tutamen eorum secerneret civitatem, urbem incolis exhaustam, quæ fuerat Pastorum, nomine Avarim, eis concessit. Est autem *hæc* urbs, juxta theologiam antiquam, Tiphonis. Porro illi in eam ingressi, atque hunc locum ad res novas moliendas opportunum nacti, ducem sibimet quendam Heliopolitanorum pontificum Osarsiphum constituere, & huic se in omnibus obtemperaturos juraverunt. At ille primam quidem eis legem posuit, ut neque Deos adorarent, neque ab animalibus ullis, quæ præcipue sacra apud Ægyptios erant, se *penitus* abstinerenr, sed ut omnia mactarent atque consumerent: nullique copularentur nisi qui ejusdem conjurationis esset. Cum

λεπρῶν, καὶ ἐπὶ ἄλλοις ἀῤῥωστήμασιν, ὥς φησι, φυγεῖν ἐκ τῆς Αἰγύπτου καταγνωσθέντων. Ἀμένωφιν γὰρ βασιλέα προσθεὶς, ψευδὲς ὄνομα, καὶ διὰ τοῦτο χρόνον αὐτοῦ τῆς βασιλείας ὁρίσαι μὴ τολμήσας, καί τοι γε ἐπὶ τῶν ἄλλων βασιλέων ἀκριβῶς τὰ ἔτη προστιθεὶς, τούτῳ προσάπτει τινὰς μυθολογίας, ἐπιλαθόμενος σχεδὸν ὅτι πεντακοσίοις ἔτεσι καὶ δεκαοκτὼ πρότερον ἱστόρηκε γενέσθαι τὴν τῶν ποιμένων ἔξοδον εἰς Ἱεροσόλυμα. [h] Τέθμωσις γὰρ ἦν βασιλεὺς ὅτε ἐξήεσαν. ἀπὸ δὲ τούτων μεταξὺ τῶν βασιλέων κατ' αὐτόν ἐστι τριακόσια ἐνενηκοντατρία ἔτη, μέχρι τῶν δύο ἀδελφῶν Σέθω καὶ Ἑρμαίου, ὧν τὸν μὲν Σέθων Αἴγυπτον, τὸν δὲ [e] Ἑρμαῖον Δαναὸν μετονομασθῆναί φησιν. ὃν ἐκβαλὼν ὁ Σέθως ἐβασίλευσεν ἔτη νθ'. καὶ μετ' αὐτὸν ὁ πρεσβύτερος τῶν υἱῶν αὐτοῦ [f] Ῥάμψης. ξϛ'. τοσούτοις οὖν πρότερον ἔτεσιν ἀπελθεῖν ἐξ Αἰγύπτου τοὺς πατέρας ἡμῶν ὡμολογηκὼς, εἶτα τὸν Ἀμένωφιν εἰσποιήσας ἐμβόλιμον βασιλέα, φησὶ „ τοῦτον ἐπιθυμῆσαι Θεῶν γενέσθαι θεατὴν, [g] ὥσπερ Ὧρος εἷς τῶν πρὸ αὐτοῦ βεβασιλευκότων· ἀνενεγκεῖν δὲ τὴν ἐπιθυμίαν ὁμωνύμῳ μὲν αὐτῷ Ἀμενώφει, πατρὸς δὲ [h] Πάπιος ὄντι, θείας δὲ δοκοῦντι μετεσχηκέναι φύσεως, κατά τε σοφίαν καὶ πρόγνωσιν τῶν ἐσομένων. εἰπεῖν οὖν αὐτῷ τοῦτον τὸν ὁμώνυμον, ὅτι δυνήσεται Θεοὺς ἰδεῖν, εἰ καθαρὰν ἀπό τε λεπρῶν καὶ τῶν [i] ἄλλων μιαρῶν ἀνθρώπων τὴν χώραν ἅπασαν ποιήσειεν. ἡσθέντα δὲ τὸν βασιλέα, πάντας τοὺς τὰ σώματα λελωβημένους ἐκ τῆς Αἰγύπτου συναγαγεῖν· γενέσθαι δὲ τὸ πλῆθος μυριάδας ὀκτώ· καὶ τούτους εἰς τὰς λιθοτομίας τὰς ἐν τῷ πρὸς ἀνατολὴν μέρει τοῦ Νείλου ἐμβαλεῖν αὐτὸν, ὅπως ἐργάζοιντο καὶ τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων οἱ [k] ἐγκεχωρισμένοι. εἶναι δέ τινας ἐν αὐτοῖς καὶ τῶν λογίων ἱερέων φησὶ, λέπρᾳ συγκεχυμένους. τὸν δὲ Ἀμένωφιν ἐκεῖνον, τὸν σοφὸν καὶ μαντικὸν ἄνδρα, ὑποδεῖσαι πρὸς αὐτόν τε καὶ τὸν βασιλέα χόλον τῶν Θεῶν, εἰ βιασθέντες ὀφθήσονται. " καὶ [l] προσθέμενον εἰπεῖν, „ ὅτι συμμαχήσουσί τινες τοῖς μιαροῖς, καὶ τῆς Αἰγύπτου κρατήσουσιν ἐπ' ἔτη δεκατρία. μὴ τολμῆσαι μὲν αὐτὸν εἰπεῖν ταῦτα τῷ βασιλεῖ, γραφὴν δὲ καταλιπόντα περὶ πάντων ἑαυτὸν ἀνελεῖν. ἐν ἀθυμίᾳ δὲ εἶναι τὸν βασιλέα. " κἄπειτα κατὰ λέξιν οὕτω γέγραφεν. „ τῶν δὲ ταῖς λατομίαις ὡς χρόνος ἱκανὸς διῆλθεν ταλαιπωρούντων, ἀξιωθεὶς ὁ βασιλεὺς, ἵνα πρὸς κατάλυσιν αὐτοῖς καὶ σκέπην ἀπομερίσῃ, τὴν τότε τῶν ποιμένων ἐρημωθεῖσαν [m] πόλιν, [n] Αὔαριν συνεχώρησεν. ἔστι δ' ἡ πόλις κατὰ τὴν θεολογίαν ἄνωθεν Τυφώνιος. οἱ δὲ εἰς ταύτην εἰσελθόντες, καὶ τὸν τόπον τοῦτον [o] εἰς ἀπόστασιν ἔχοντες, ἡγεμόνα αὐτῶν λεγόμενόν τινα τῶν Ἡλιοπολιτῶν ἱερέων [p] Ὀσάρσιφον ἐστήσαντο. καὶ τούτῳ πειθαρχήσοντες ἐν πᾶσιν ὡρκομότησαν. ὁ δὲ πρῶτον μὲν αὐτοῖς νόμον ἔθετο, [q] μήτε προσκυνεῖν Θεοὺς μήτε τῶν μάλιστα ἐν Αἰγύπτῳ θεμιστευομένων ἱερῶν ζώων ἀπέχεσθαι μηδενὸς, πάντα τε θύειν καὶ ἀναλοῦν· συνάπτεσθαι δὲ μηδενὶ πλὴν τῶν συνωμοσμένων. τοιαῦτα δὲ „ νο-

d Τέθμωσις γὰρ ἦν βασιλεὺς ὅτε ἐξήεσαν.] Idem dicitur φαραώθης· ἀρχ. lib. 2. c. 14. c. 6. φαραώθης, δὲ ὁ τοσοῦτον ὑπὸ ἀφροσύνης &c. Conf. infr. lib. 2. §. 2. SPANH.

e Ερμαιον] Ερμᾶν *Hafn.*

f Ραμψης] Ita ex *MSS.* Ράμψης in *Editis.*

g Ωσπερ Ωρος] Sic ex *Vet. Interpr.* antea erat ὥσπερ ὦρ' εἰς τῶν &c.

h Πάπιος ὄντι,] Iterum ex *MSS.* Παάπιος in *Editis.*

i Αλλῶν μιαρῶν ἀνθρώπων] Illud ἄλλων ex *MSS.* ut & mox τὰς post λιθοτομίας.

k Εγκεχωρισμένοι.] An legendum ἐγκεχειρισμένοι?

l Προσθέμενον εἰπεῖν,] Sic *MS.* antea προθέμενον.

m Πόλιν,] Ita *MSS.* & *Vet. Interpr.* prius deerat πόλιν.

n Αὔαριν] Ἄβαριν *Gen.* quæ urbs fuit Typhonis supr. §. 14. SPANH. Αναριν *Hafn.*

o Εἰς ἀπόστασιν ἔχοντες,] Εἰς ἀποκατάστασιν *Hafn.*

p Οσάρσιφον] Ita cum *Vet. Interpr.* Οσάρυφον in *Editis.* Οσάρσηφον *Hafn.*

q Μήτε προσκυνεῖν Θεοὺς,] Illa μήτε προσκυνεῖν Θεοὺς adjecta esse volui ex *Vet. Interpr.* & *MSS.*

* *Id est*, hominem qui non exstitit, idcirco falso insignitum nomine, quod nullum virum istius temporis regem designavit; licet cæteroquin aliis Ægypti regibus recte & vere tributum fuerit.

r Εἰ-

νομοθετήσας, καὶ πλεῖστα ἄλλα, μάλιστα τοῖς Αἰγυπτίοις [r] ἐθισμοῖς ἐναντιούμενα, ἐκέλευσεν πολυχειρίᾳ τὰ τῆς πόλεως ἐπισκευάζειν τείχη, καὶ πρὸς πόλεμον ἑτοίμους γίνεσθαι τὸν πρὸς [s] Ἀμένωφιν τὸν βασιλέα. αὐτὸς δὲ προσλαβόμενος μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἱερέων καὶ συμμεμιασμένων, ἔπεμψε πρέσβεις [t] πρὸς τοὺς ὑπὸ Τεθμώσεως [v] ἀπελαθέντας ποιμένας, εἰς πόλιν τὴν καλουμένην Ἱεροσόλυμα. καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς συνατιμασθέντας δηλώσας, ἠξίου συνεπιστρατεύειν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' Αἴγυπτον. [x] ἐπάξειν μὲν οὖν αὐτοὺς ἐπηγγείλατο, πρῶτον μὲν εἰς Αὔαριν τὴν προγονικὴν αὐτῶν πατρίδα, καὶ τὰ ἐπιτήδεια τοῖς ὄχλοις παρέξειν ἀφθόνως, ὑπερμαχήσεσθαι δὲ ὅτε δέοι, καὶ ῥᾳδίως ὑποχείριον αὐτοῖς τὴν χώραν ποιήσειν. οἱ δὲ ὑπερχαρεῖς [y] γενόμενοι πάντες προθύμως εἰς εἴκοσι μυριάδας ἀνδρῶν συνεξώρμησαν, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἧκον εἰς Αὔαριν. Ἀμένωφις δ' ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς, ὡς ἐπύθετο τὰ κατὰ τὴν ἐκείνων ἔφοδον, οὐ μετρίως συνεχύθη, τῆς παρ' Ἀμενώφεως τοῦ Πάπιος μνησθεὶς προδηλώσεως. καὶ πρότερον συναγαγὼν πλῆθος Αἰγυπτίων, καὶ βουλευσάμενος μετὰ τῶν ἐν τούτοις ἡγεμόνων, τά τε ἱερὰ ζῶα τὰ πρῶτα μάλιστα ἐν τοῖς ἱεροῖς τιμώμενα ὡς γ' ἑαυτὸν μετεπέμψατο, καὶ τοῖς κατὰ μέρος ἱερεῦσιν [z] παρήγγειλεν, ὡς ἀσφαλέστατα τῶν θεῶν συγκρύψαι τὰ ξόανα. τὸν δὲ υἱὸν [a] Σέθων τὸν καὶ Ραμέσσην ἀπὸ Ράμψεως τοῦ πατρὸς ὠνομασμένον, πενταέτη ὄντα, ἐξέθετο πρὸς τὸν ἑαυτοῦ φίλον. αὐτὸς δὲ διαβὰς τοῖς ἄλλοις Αἰγυπτίοις, οὖσιν εἰς τριάκοντα μυριάδας ἀνδρῶν μαχιμωτάτων, καὶ τοῖς πολεμίοις ἀπαντήσασιν οὐ συνέβαλεν· ἀλλὰ μέλλειν θεομαχεῖν νομίσας, παλινδρομήσας ἧκεν εἰς Μέμφιν. ἀναλαβών τε τόντε Ἄπιν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐκεῖσε μεταπεμφθέντα ἱερὰ ζῶα, εὐθὺς εἰς Αἰθιοπίαν σὺν ἅπαντι τῷ στόλῳ καὶ πλήθει τῶν Αἰγυπτίων ἀνήχθη. χάριτι γὰρ ἦν αὐτῷ ὑποχείριος ὁ τῶν Αἰθιόπων βασιλεύς· ὅθεν ὑποδεξάμενος, καὶ τοὺς ὄχλους πάντας ὑπολαβὼν οἷς ἔσχεν ἡ χώρα τῶν πρὸς ἀνθρωπίνην τροφὴν ἐπιτηδείων, [b] καὶ πόλεις καὶ κώμας πρὸς τὴν τῶν πεπρωμένων τρισκαίδεκα ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ [c] ἔκπτωσιν αὐτάρκεις, οὐχ ἧττόν γε καὶ στρατόπεδον Αἰθιοπικὸν πρὸς φυλακὴν ἐπέταξε τοῖς παρ' Ἀμενώφεως τοῦ βασιλέως ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς Αἰγύπτου. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν τοιαῦτα. οἱ δὲ Σολυμῖται κατελθόντες, σὺν τοῖς μιαροῖς τῶν Αἰγυπτίων οὕτως ἀνοσίως [d] τοῖς ἀνθρώποις προσηνέχθησαν. ὥστε τὴν τῶν προειρημένων κράτησιν [e] χειρίστην φαίνεσθαι, τοῖς τότε τὰ τούτων ἀσεβήματα θεωμένοις. καὶ γὰρ οὐ μόνον πόλεις καὶ κώμας ἐνέπρησαν, οὐδὲ ἱεροσυλοῦντες, οὐδὲ λυμαινόμενοι ξόανα θεῶν ἠρκοῦντο, ἀλλὰ καὶ τοῖς αὐτοῖς ὀπτανίοις τῶν σεβαστευομένων ἱερῶν ζώων χρώμενοι διετέλουν, καὶ θύτας καὶ σφαγεῖς τούτων ἱερεῖς καὶ προφήτας ἠνάγκαζον γίνεσθαι, καὶ γυμνοὺς ἐξέβαλον. λέγεται δ' ὅτι τὴν πολιτείαν καὶ τοὺς νόμους αὐτοῖς καταβαλόμενος ἱερεὺς, τὸ γένος Ἡλιουπολίτης, ὄνομα Ὀσαρσίφ, ἀπὸ τοῦ ἐν Ἡλίου πόλει θεοῦ Ὀσίρεως, ὡς μετέβη εἰς τοῦτο τὸ γένος, μετετέθη τοὔνομα καὶ προσηγορεύθη Μωϋσῆς.

„ autem ista sanxisset & alia quamplurima maxime Ægyptiorum moribus adversantia, multarum manuum opera jussit ædificare civitatis muros, & ad bellum sese parare adversus Amenophin regem. Ipse vero, assumptis secum etiam aliis sacerdotibus & pollutorum quibusdam, misit legatos ad Pastores, qui à Tethmosi depulsi in urbem Hierosolyma dictam se contulerant. Et declaratis iis quæ sibi aliisque ignominiose habitis acciderant, rogavit ut una expeditionem facerent in Ægyptum. & quidem promisit se primum eos ducturum in Avarim avitam suam patriam, & necessaria se copiose exhibiturum turbæ, propugnaturum autem cum opus foret, & facile regionem sub potestatem eorum redacturum. Illi vero supra modum læti, omnes alacriter usque ad ducenta millia virorum pariter sunt egressi & non multo post ad Avarim veniebant. Amenophis autem Ægyptiorum rex, quamprimum illorum invasionem inaudivit, non mediocriter animum despondere cœpit, *præcipue* cum ei in mentem venirent quæ prædixerat Amenophis Papios *filius*. Et primum quidem congregata plebe Ægyptiaca, initoque consilio cum principibus eorum, & animalia sacra, maxime illa quæ præcipue in templis colebantur, ad se arcessivit; & sacerdotibus sigillatim præcepit ut simulachra deorum quam securissime occultarent. Filium vero Sethonem, qui etiam Ramesses à Rampse patris nomine vocabatur, cum quinque esset annorum, transportandum curavit ad amicum. Ipse autem transgressus cum aliis Ægyptiis ad trecenta millia virorum pugnacissimorum, hostibus ei obviam factis *prælio* non congressus est: sed fore ratus, ut contra Deum pugnaret, retrorsum reversus Memphim petebat: assumptoque Api & aliis animalibus sacris, quæ ad se accersiverat, mox in Æthiopiam cum universis navibus & Ægyptiorum multitudine se transtulit. Beneficiis enim ipsi obstrictus erat Æthiopum rex: unde cum eum suscepisset, populumque universum omnibus istius regionis ad hominum victum necessariis excepisset, & urbes & vicos qui ad fatale illud tredecim annorum exsilium sufficerent, tribui jussit, ut & exercitum Æthiopicum, qui in custodiam Amenopheos suorumque excubias ageret ad fines Ægypti. Et in Æthiopia quidem hæc gesta sunt. Solymitæ vero, ubi descenderant, cum pollutis Ægyptiorum, male adeo homines tractarunt, ut eorum victoria pessima illis videretur, qui tunc eorum impietates inspiciebant. Etenim non solum urbes & vicos incenderunt: neque sacrilegia committere, aut Deorum simulachra vastare satis habebant; sed iisdem etiam continuo utebantur ad assandas carnes animalium sacrorum quæ cultu divino afficiebantur, hisque mactandis jugulandisque sacerdotesque & vates adhiberi coëgerunt, nudosque ejecerunt. Dicitur autem quod reipublicæ conditor erat legumque lator, sacerdos, genere Heliopolitanus, nomine Osarsiph, ex Osiride Deo, quem colit ubs Heliopolis, denominatus, cum ad hoc *hominum* genus transisset, nomen mutavit, & vocatus erat Moyses.

27. Et

r Ἐθισμοῖς ἐναντιούμενα,] Sic *MSS.* ἐθισμοῖς in *Editis*.
s Ἀμένωφιν τὸν βασιλέα.] Ita *Vet. Interpr.* Μένωφιν in *Græcis*.
t Πρὸς τοὺς ὑπὸ Τεθμώσεως] Illud πρὸς è *MSS.*
v Ἀπελαθέντας ποιμένας,] Sic *MSS.* ἀπελθόντας in *Editis*.
x Ἐπάξειν] Ἀπάξειν malit Cl. *Lowthius*.
y Γενόμενοι πάντες] Antea distinctum erat, γενόμενοι πάντες προθύμως &c.
z Παρήγγειλεν,] Παρήγγελλεν *Big.*

a Σέθων] Σέθω *Big.*
b Καὶ πόλεις καὶ κώμας] Παρασχὼν aut simile vocabulum post πόλεις excidisse suspicor.
c Ἔκπτωσιν αὐτάρκεις,] Εἰς τὴν ἔκπτωσιν in *MSS.*
d Τοῖς ἀνθρώποις προσηνέχθησαν,] Καὶ τοῖς ἀνθρ. *Hafn.*
e Χειρίστην φαίνεσθαι,] Ita cum Cl. *Lowthio* ex *Vet. Interpr.* antea erat χρυσὸν φαίνεσθαι, nullo plane sensu.

f Πα-

27. Et quæ quidem Ægyptii de Judæis ferunt, ejusmodi sunt cum aliis multis, quæ brevitatis ergo prætereo. Iterum autem dicit Manetho, „ quod postea Amenophis ex Æthiopia regressus est cum magna militum manu, & filius ejus Rampses itidem cum exercitu; quódque hi duo congressi cum Pastoribus atque pollutis eos superarint; & multis cæsis persequuti sint eos usque ad Syriæ fines." Hæc quidem & ejuscemodi alia scripsit Manetho. Illum autem nugari & manifeste mentiri ostendam, facta prius distinctione illorum gratia quæ mox contra illum proferam. Is quippe concessit nobis atque agnovit, istos origine nequaquam Ægyptios esse, sed ipsos aliunde advenisse & Ægyptum occupasse, & inde rursus egressos esse. Quod vero nobis postea non permixti fuerint Ægyptii morbidi, quódque ex illis non fuerit Moyses populi ductor, sed multis eos ætatibus præcesserit, ex illius dictis ista probare *pro virili* conabor.

Elegans Josephi disputatio, qua superiora mendacia ἐλέγχει.

28. Primam itaque figmenti causam posuit ridiculam. „ Rex enim, inquit, Amenophis videre Deos desideravit." Quos *putas?* siquidem legibus apud eos receptos, Bovem, & Hircum, & Crocodilos, & Cynocephalos, videbat. Cœlestes autem quomodo poterat? & cur hoc habuit desiderium? quia utique & prior rex alter hos viderat. Ab illo ergo audierat, quales essent, & quemadmodum eos vidisset: adeo ut nova nequaquam egeret arte. Sed forsan *dicatur* sapientem exstitisse vatem illum, per quem hæc rex posse agere confidebat. Quod si ita fuisset, quomodo non præscivit, fieri id non posse cujus desiderio tenebatur? non enim evenit *quod voluit.* Proinde quid causæ fuerit quod propter mutilos aut leprosos oculorum ejus obtutum effugerent dii? Irascuntur enim propter flagitia, non propter corpora mutilata & debilitata. Deinde quî fieri potuit, ut octo myriadas leprosorum & male se habentium uno propemodum die congregaret? aut quomodo rex vati dicto audire non recusavit? Nam hic quidem præcepit corpore debilitatos Ægypti finibus pelli: ille vero eos in latumias conjiciendos curavit, tanquam operariis egeret, non autem regionem purgare vellet. Dicit etiam, „ quod vates sibimet mortem consciverit, ut qui Deorum iram prævideret, & ea quæ Ægypto eventura essent mala; quodque prædictionem regi in scriptis reliquerit? Proinde quomodo ab initio vates suum interitum non præscivit? quomodo non è vestigio regi contradixit volenti videre Deos? quomodo autem justus ille metus calamitatum non sui temporis? aut quid gravius passurus esset, ut seipsum interimere festinaret? Quod vero omnium stultissimum *jam* videamus. Cum enim ista audivisset & de futuris jam metuisset, debiles illos quibus Ægyptum ex prædictione purgare debuerat, neque tunc de regione pepulit; sed „ rogantibus eis, sicut ait, civitatem dedit, dudum à Pastoribus habitatam, quæ vocabatur Avaris. Ad quam congregati principem, inquit, delegêre ex sacerdotibus olim Heliopolitanis. atque hunc apud illos introduxisse, ut neque Deos adorarent, neque ab animalibus abstinerent quæ in Ægypto cultu

κζ΄. Ἃ μὲν οὖν Αἰγύπτιοι φέρουσι περὶ τῶν Ἰουδαίων ταῦτ᾽ ἐστὶ καὶ ἕτερα πλείονα, ἃ [f] παρίημι συντομίας ἕνεκα. λέγει δὲ ὁ Μανεθὼν πάλιν, ὅτι μετὰ ταῦτα ἐπῆλθεν ὁ Ἀμένωφις ἀπὸ Αἰθιοπίας μετὰ μεγάλης δυνάμεως, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ῥάμψης καὶ αὐτὸς ἔχων δύναμιν· καὶ συμβαλόντες οἱ δύο [g] τοῖς ποιμέσι καὶ τοῖς μιαροῖς, ἐνίκησαν αὐτοὺς, καὶ πολλοὺς ἀποκτείναντες ἐδίωξαν αὐτοὺς ἄχρι τῶν ὁρίων τῆς Συρίας." ταῦτα μὲν καὶ τὰ τοιαῦτα Μανεθὼν συνέγραψεν. ὅτι δὲ ληρεῖ καὶ ψεύδεται περιφανῶς, ἐπιδείξω, προδιαστειλάμενος ἐκεῖνο [h] τῶν ὕστερον [i] πρὸς αὐτὸν λεχθησομένων ἕνεκα. δέδωκε γὰρ οὗτος ἡμῖν καὶ ὡμολόγηκεν, ἐξ ἀρχῆς τε μὴ εἶναι τὸ γένος Αἰγυπτίους, ἀλλ᾽ αὐτοὺς ἔξωθεν ἐπελθόντας κρατῆσαι τῆς Αἰγύπτου, καὶ πάλιν ἐξ αὐτῆς ἀπελθεῖν. ὅτι δ᾽ οὐκ ἀνεμίχθησαν ἡμῖν ὕστερον τῶν Αἰγυπτίων οἱ τὰ σώματα λελωβημένοι, καὶ ὅτι ἐκ τούτων οὐκ ἦν Μωϋσῆς ὁ τὸν λαὸν ἀγαγὼν, ἀλλὰ πολλαῖς ἐγεγόνει γενεαῖς πρότερον, ταῦτα πειράσομαι διὰ τῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ λεγομένων ἐλέγχειν.

κή. Πρώτην δὴ τὴν αἰτίαν τοῦ πλάσματος ὑποτίθεται καταγέλαστον. „ ὁ βασιλεὺς γὰρ, φησὶν, Ἀμένωφις ἐπεθύμησε τοὺς Θεοὺς ἰδεῖν." ποίους; εἰ μὲν τοὺς παρ᾽ αὐτοῖς νενομοθετημένους, τὸν βοῦν, καὶ τράγον, καὶ κροκοδείλους, καὶ κυνοκεφάλους, ἑώρα. τοὺς οὐρανίους δὲ πῶς ἠδύνατο; καὶ διατί ταύτην ἔσχε τὴν ἐπιθυμίαν; ὅτι νὴ Δία καὶ πρότερος αὐτοῦ βασιλεὺς ἄλλος ἑωράκει. παρ᾽ ἐκείνου τοίνυν ἐπέπυστο ποδαποί τινές εἰσι, καὶ τίνα τρόπον αὐτοὺς εἶδεν. ὥς τε καινῆς αὐτῷ τέχνης οὐκ ἔδει. ἀλλὰ σοφὸς ἦν ὁ μάντις, δι᾽ οὗ τοῦτο κατορθώσειν ὁ βασιλεὺς ὑπελάμβανε. καὶ πῶς οὐ προέγνω τὸ ἀδύνατον αὐτοῦ τῆς ἐπιθυμίας; οὐ γὰρ ἀπέβη. τίνα δὲ καὶ λόγον εἶχε διὰ τοὺς ἠκρωτηριασμένους ἢ λεπρῶντας ἀφανεῖς εἶναι τοὺς Θεούς; ὀργίζονται γὰρ ἐπὶ τοῖς ἀσεβήμασιν, οὐκ ἐπὶ τοῖς ἐλαττώμασι τῶν σωμάτων. ὀκτὼ δὲ μυριάδας τῶν λεπρῶν καὶ κακῶς διακειμένων, πῶς οἷόν τε μιᾷ σχεδὸν ἡμέρᾳ συλλεγῆναι; πῶς δὲ παρήκουσε τοῦ μάντεως ὁ βασιλεύς; ὁ μὲν γὰρ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἐξορίσαι τῆς Αἰγύπτου τοὺς λελωβημένους. ὁ δ᾽ αὐτοὺς εἰς τὰς λιθοτομίας ἐνέβαλεν, ὥσπερ τῶν ἐργαζομένων δεόμενος, ἀλλ᾽ οὐχὶ καὶ καθᾶραι τὴν χώραν προαιρούμενος. φησὶ δὲ, „ τὸν μὲν μάντιν αὐτὸν ἀνελεῖν, τὴν ὀργὴν τῶν Θεῶν [k] προορώμενον, καὶ τὰ συμβησόμενα περὶ τὴν Αἴγυπτον, τῷ δὲ βασιλεῖ γεγραμμένην τὴν [l] πρόῤῥησιν καταλιπεῖν." εἶτα πῶς οὐκ ἐξ ἀρχῆς ὁ μάντις τὸν αὐτοῦ θάνατον προηπίστατο; πῶς δὲ οὐκ εὐθὺς ἀντεῖπεν τῷ βασιλεῖ βουλομένῳ τοὺς Θεοὺς ἰδεῖν; πῶς δ᾽ εὔλογος ὁ φόβος τῶν μὴ παρ᾽ αὐτὸν συμβησομένων κακῶν; ἢ τί χεῖρον ἔδει παθεῖν, [m] διὸ ἀνελεῖν ἑαυτὸν ἔσπευδεν; τὸ δὲ δὴ πάντων εὐηθέστατον ἴδωμεν. πυθόμενος γὰρ ταῦτα, καὶ περὶ τῶν μελλόντων φοβηθεὶς τοὺς λελωβημένους ἐκείνους, ὧν αὐτῷ καθαρεῦσαι προείρητο τὴν Αἴγυπτον, οὐδὲ τότε τῆς χώρας ἐξήλασεν· ἀλλὰ „ δεηθεῖσιν [n] αὐτοῖς ἔδωκε πόλιν, ὥς φησι, τὴν πάλαι μὲν [o] οἰκηθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ποιμένων, Αὔαριν δὲ καλουμένην. εἰς ἣν ἀθροισθέντας αὐτοὺς ἡγεμόνα φησὶν ἐξελέσθαι τῶν ἐξ Ἡλιουπόλεως πάλαι γεγονότων ἱερέων. καὶ τοῦτον αὐτοῖς εἰσηγήσασθαι, μήτε θεοὺς προσκυνεῖν, μήτε τῶν ἐπ᾽ Αἰγύπτῳ θρη-

„ σκευ-

f Παρίημι] παρ᾽ ἡμῖν *Hafn.*
g Τοῖς ποιμέσι καὶ τοῖς μιαροῖς,] Illa τοῖς ποιμέσι καὶ debemus *MSS.* & *Vet. Interpreti.*
h Τῶν ὕστερον] Sic *MSS.* τὴν ὕστερον in *Editis.*
i Πρὸς αὐτὸν λεχθησομένων ἕνεκα.] Πρὸς ἀλλήλους in *MSS.*
k Προορώμενον,] προορωμένων *Hafn.*
l Πρόῤῥησιν] πρόσησιν *Hafn.*
m Διὸ ἀνελεῖν ἑαυτὸν ἔσπευδεν;] Ita in ora *Exemplaris* cujusdam *Josephi.* in textu erat οὐδ᾽ ἂν ἑαυτὸν ἔσπευδεν. Aliquid deesse viderat Cl. *Lowthius.* atque locum in hunc modum refingendum esse conjecit, ἂν μὲν ἑαυτὸν ἀποκτενεῖν οὐκ ἔσπευδεν.
n Αὐτοῖς ἔδωκε πόλιν] Sic è *Cod. Big.* αὐτὸς in *Impressis.*
o Οἰκηθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ποιμένων,] Iterum cum *Cod. Big.* & *Hafn.* οἰκισθεῖσαν in *cæteris.*

p Σωμά-

„ σκευομένων ζώων ἀπέχεσθαι, πάντα δὲ θύειν καὶ κατεσθίειν· [p] συνάπτεσθαι δὲ μηδενὶ πλὴν τῶν συνωμοσμένων. ὅρκοις τε τὸ πλῆθος ἐνδησάμενον, ἦ μὴν τούτοις ἐμμένειν τοῖς νόμοις, καὶ τειχίσαντα τὴν Αὔαριν πρὸς τὸν βασιλέα πόλεμον ἐξενεγκεῖν.” καὶ προστίθησιν, „ ὅτι ἔπεμψεν εἰς Ἱεροσόλυμα, παρακαλῶν ἐκείνους [q] αὐτοῖς συμμαχεῖν, καὶ δώσειν αὐτοῖς τὴν Αὔαριν ὑπισχνούμενος. εἶναι γὰρ αὐτὴν τοῖς ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ἀφιξομένοις προγονικήν. ἀφ᾽ ἧς ὁρμωμένους [r] αὐτοὺς πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον καθέξειν.” εἶτα, „ τοὺς μὲν ἐπελθεῖν εἴκοσι στρατοῦ μυριάσι, λέγει· τὸν δὲ βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων Ἀμένωφιν, οὐκ οἰόμενον δεῖν θεομαχεῖν, εἰς τὴν Αἰθιοπίαν εὐθὺς ἀποδράναι, τὸν δὲ Ἄπιν καί τινα τῶν ἄλλων ἱερῶν ζώων παρατεθεικέναι τοῖς ἱερεῦσι, διαφυλάττεσθαι κελεύσαντα.” εἶτα, „ τοὺς Ἱεροσολυμίτας ἐπελθόντας, τάς τε πόλεις ἀνιστάναι, καὶ τὰ ἱερὰ καλακαίειν, καὶ τοὺς ἱππέας ἀποσφάττειν, ὅλως τε μηδεμιᾶς ἀπέχεσθαι παρανομίας μηδὲ ὠμότητος. ὁ δὲ τὴν πολιτείαν καὶ τοὺς νόμους αὐτοῖς καταβαλόμενος ἱερεὺς, φησὶν, ἦν τὸ γένος Ἡλιουπολίτης, ὄνομα δ᾽ [s] Ὀσαρσὶφ, ἀπὸ τοῦ ἐν Ἡλιουπόλει θεοῦ [t] Ὀσίρεως· μεταθέμενος δὲ Μωϋσῆν αὐτὸν προσηγόρευσεν. τρισκαιδεκάτῳ δὲ, φησὶν, ἔτει τὸν Ἀμένωφιν, τοσοῦτον γὰρ αὐτῷ [v] χρόνον εἶναι τῆς ἐκπτώσεως πεπρωμένον, ἐξ Αἰθιοπίας ἐπελθόντα μετὰ πολλῆς στρατιᾶς, καὶ συμβαλόντα τοῖς ποιμέσι καὶ τοῖς μιαροῖς, νικῆσαί τε τῇ μάχῃ, καὶ κτεῖναι πολλοὺς ἐπιδιώξαντα μέχρι τῶν τῆς Συρίας ὅρων.”

κθ΄. Ἐν τούτοις πάλιν οὐ συνίησιν ἀπιθάνως ψευδόμενος. οἱ γὰρ λεπροὶ καὶ τὸ μετ᾽ αὐτῶν πλῆθος, εἰ καὶ πρότερον ὠργίζοντο τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῖς τὰ περὶ αὐτοὺς πεποιηκόσι, κατά τε τὴν τοῦ μάντεως προαγόρευσιν, ἀλλ᾽ ὅτε τῶν λιθοτομιῶν ἐξῆλθον, καὶ πόλιν παρ᾽ αὐτοῦ καὶ χώραν ἔλαβον, [x] πάντως ἂν ἐγεγόνεισαν πρᾳότεροι πρὸς αὐτόν. εἰ δὲ δὴ κἀκεῖνον ἐμίσουν, ἰδίᾳ μὲν ἂν [y] αὐτῷ ἐπεβούλευον, οὐκ ἂν δὲ πρὸς ἅπαντας ἤραντο πόλεμον, δηλονότι πλείστας ἔχοντες συγγενείας, τοσοῦτοι γε τὸ πλῆθος ὄντες. ὅμως δὲ καὶ τοῖς ἀνθρώποις πολεμεῖν διεγνωκότες, οὐκ ἂν εἰς τοὺς αὐτῶν θεοὺς πολεμεῖν ἐτόλμησαν, οὐδ᾽ ὑπεναντιωτάτους ἔθεντο νόμους τοῖς πατρίοις αὐτῶν καὶ οἷς ἐνετράφησαν. δεῖ δ᾽ ἡμᾶς τῷ Μανέθωνι χάριν ἔχειν, ὅτι ταύτης τῆς παρανομίας οὐχὶ τοὺς ἐξ Ἱεροσολύμων ἐλθόντας ἀρχηγοὺς γενέσθαι φησὶν, ἀλλ᾽ αὐτοὺς ἐκείνους ὄντας Αἰγυπτίους, καὶ τούτων μάλιστα τοὺς ἱερέας ἐπινοῆσαί τε ταῦτα καὶ ὁρκομοτῆσαι τὸ πλῆθος. ἐκεῖνο [z] μέντοι πῶς οὐκ ἄλογον; τῶν μὲν οἰκείων αὐτοῖς καὶ τῶν φίλων συναποστῆσαι οὐδένα, μηδὲ τοῦ πολέμου τὸν κίνδυνον συνάρασθαι· πέμψαι δὲ τοὺς μιαροὺς εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τὴν παρ᾽ ἐκείνων ἐπάγεσθαι συμμαχίαν. ποίας αὐτοῖς φιλίας, ἢ τίνος αὐτοῖς οἰκειότητος προϋπηργμένης; τοὐναντίον γὰρ ἦσαν πολέμιοι, καὶ τοῖς ἔθεσι πλεῖστον διέφερον. ὁ δέ φησιν εὐθὺς ὑπακοῦσαι τοῖς ὑπισχνουμένοις, ὅτι τὴν Αἴγυπτον καθέξουσιν, ὥσπερ αὐτῶν οὐ σφόδρα τῆς χώρας ἐμπείρως ἐχόντων, ἧς βιασθέντες ἐκπεπτώκασιν. εἰ μὲν οὖν ἀπόρως ἢ κακῶς ἔπραττον, ἴσως ἂν καὶ [a] παρεβάλλοντο. πόλιν δὲ κατοικοῦντες εὐδαίμονα, καὶ χώραν πολλὴν κρείττω τῆς Αἰγύπτου καρπούμενοι, διατί ποτ᾽ ἂν ἐχθροῖς μὲν πάλαι, τὰ δὲ σώματα λελωβημένοις, οὓς μηδὲ τῶν οἰκείων οὐδεὶς

„ divino afficiebantur, sed omnia mactarent atque „ consumerent, & nemini nisi ejusdem conjurationis connubio jungerentur; fideque jurejurando data eos divinxisse ad perseverandum in istis legibus; cumque Avarin munivisset, regi bellum intulisse.” Deinde adjicit, „ quod Hierosolyma misit, incolas obsecrans ut sese illis adjungerent, promittensque se illis daturum esse Avarin, avitam scilicet Hierosolymis exire volentibus patriam. unde facto impetu posse illos Ægyptum omnem in suam potestatem redigere.” Mox subjungit, „ illos quidem eò venisse cum ducentis armatorum millibus, regem vero Ægyptiorum Amenophin, ut qui putaret cum Deo non pugnandum esse, statim in Æthiopiam se fuga recepisse, & Apim cum aliis sacris animalibus apud sacerdotes deposuisse, ea servare jussos.” Dein, „ Hierosolymitas, postquam venissent, urbes evertisse & templa concremasse & equites peremisse, *refert*, & omnino nulla iniquitate aut crudelitate abstinuisse. Qui vero reip. formam & leges eis posuit, erat, inquit, genere Heliopolites, nomine Osarsiph, ab Osiri Heliopolitano Deo denominatus; qui cum nomen sibi mutasset Moysen se appellavit. Amenophin vero dicit anno tertiodecimo (tantum enim temporis quo regno pelleretur ei fatis decretum erat) ex Æthiopia profectum cum magnis copiis, congressumque cum Pastoribus & pollutis, & prælio eos superasse & multos interfecisse, ad fines usque Syriæ *eos* persequutum.

29. In his iterum non intellexit sine verisimilitudine se mentiri. Leprosi namque & multitudo quæ cum illis erat, licet prius irascerentur regi, illisque qui eos male adeo tractarunt, etiam juxta prædictionem vatis: tamen cum latomiis exiissent, & urbem ab ipso & provinciam accepissent, omnes in eum *proculdubio* mitiores evasissent. Quod si & ipsum odio habuissent, seorsum ei insidiari potuissent, & non omnibus bellum inferre; cum scilicet totidem numero plurimas illic cognationes habere possent. Proinde etiam si contra homines pugnare decreverint; non erat ut auderent contra Deos illorum pugnare, & leges patriis eorum & quibus educti erat *& assueti* contrarias ferre. Oportet itaque nos Manethoni gratias agere, quod hujus iniquitatis principes exstitisse dicat, non eos qui Hierosolymis egressi sunt, sed illos ipsos utpote Ægyptios, & ex illis maxime sacerdotes & ista excogitasse & multitudinem ad jurandum adegisse. Illud autem quomodo rationi non absonum? Familiarium quidem & amicorum nemo à rep. defecit, neque periculorum belli particeps factus est: sed misere pollutos Hierosolyma, ut inde auxilia adducerent. quanam amicitia aut familiaritate intercedente? nam è contra hostes erant, & moribus plurimum differebant. Illi vero, *ut* dicit, sine mora eis obsequuti sunt, pollicitationibus *scilicet* inducti, quod Ægyptum occupaturi essent; quasi ipsi non admodum ejus regionis gnari, ex qua per vim pulsi fuerant. qui si tum miseram aut egenam vitam egissent, forsan periculum adiissent. Cum autem urbem habitarent beatam, & regione *satis* ampla Ægypto meliori fruerentur, quid tandem erat, cur ob veteres hostes, eosque corporibus morbidos, quos nemo è suis libenter susti-

Manetho nulla nititur verisimilitudine.

p Συνάπτεσθαι] συνεμβάπτεσθαι *Hafn.*
q Αὐτοῖς] αὐτοὺς *Hafn.*
r Αὐτοὺς] αὐτῆς *Hafn.*
s Ὀσαρσὶφ,] Ἀρσὴφ *Hafn.*
t Ὀσίρεως·] Perperam Ὀρίσεως in *Ed. Gen.*
v Χρόνον εἶναι] Sic *MSS.* antea erat χρόνῳ.

x Πάντως ἂν ἐγεγόνεισαν] Πάντες in aliquot *MSS.*
y Αὐτῷ] ἄνω ἀνθρώπῳ habet *Hafn.*
z Μέντοι] μὲν *Hafn.*
a Παρεβάλλοντο.] Hinc *Parabolanus.* Vide *Huetium* in *Demonst. Evangelica*, Prop. III. §. 20. Conf. Antt. lib. 2. c. 6. §. 8. Spanh.

b Ὑπο-

ſuſtinet, illis ut opem ferant diſcrimen adituri eſſent: neque enim futuram regis fugam præſciebant. nam ipſe è contra dixit, „ filium Amenophios cum trecentis millibus ad Peluſium occurriſſe:" id quod omnino cognitum erat univerſis qui advenerant. Mutationem vero propoſiti & fugam ejus unde conjectare poterant? Deinde, „ occupatis horreis Ægypti, multa mala „ feciſſe ait exercitum Hieroſolymitanum." atque hæc eis exprobrat, quaſi non hoſtes eis induxiſſet, aut quaſi hæc ſint aliunde accito militi objicienda, cum eadem ante adventum eorum feciſſent, facturoſque ſe juraſſent qui genere erant Ægyptii. Quinetiam, „ aliquanto poſt Amenophin, *ait*, hoſtes aggreſſum prælio ſuperaſſe, fuſoſque ac fugatos Syriam uſque perſequutum eſſe." Adeo ſcilicet Ægyptus eſt omnibus undecunque eam invadentibus captu facilis; & qui tunc ea jure belli potiebantur, cum ſcirent Amenophin vivere, neque aditus ex Æthiopia communiverant, cum ad hoc bene parati inſtructique eſſent; neque de aliis copiis comparandis cogitaverant. „ Ille vero etiam Syriam uſque „ trucidans eos (*ut* ait) perſequutus eſt per arenoſa & inaquoſa loca." Scilicet cum haud facile eſſet exercitui etiam abſque pugna ea pertranſire.

30. Jam quidem juxta Manethonem, neque ex Ægypto genus noſtrum oriundum, neque inde aliqui admixti ſunt. Leproſorum enim & morbidorum multos quidem in lapidicinis periiſſe veriſimile eſt, qui longo tempore illic fuerint & duriter tractati; multos vero in pugnis quas poſtea iniverunt, plurimoſque in poſtrema & in fuga.

Vana de Moyſe finxit Manetho.

31. Reliquum mihi ut de Moyſe illi contradicam. Hunc virum mirandum quidem Ægyptii & divinum exiſtimant: volunt autem eum ſibimet vindicare cum obtrectatione incredibili; dicentes Heliopoliten eſſe, unum è ſacerdotibus iſtius loci, ob lepram cum aliis pulſum. Oſtenditur autem ex hiſtoriis eum LXVIII. annis priorem exſtitiſſe, & patres noſtros ex Ægypto in regionem quam nunc tenemus eduxiſſe. Quod vero nulla ejuſmodi calamitas in corpus ejus inciderit, manifeſtum eſt ex iis quæ ab ipſo dicebantur. Lepra contracta vetuit aut in urbe aut in vico habitare, ſed ſolos ambulare voluit, & quidem conſciſſis veſtibus. Et qui eos tetigerit, aut eodem uſus fuerit tecto, eum cenſet impurum. Præterea ſi ſanetur morbus, & corpus ad ſuam naturam redeat, imperat purificationes quaſdam per ablutiones in fontanis aquis & per abraſiones omnium pilorum: multiſque & multiplicibus ſacris peractis tum demum eis permittit redire ad ſacram urbem. Quanquam è contra par erat, ut qui talem calamitatem expertus eſſet, provida quadam cura & humanitate uteretur erga eos, quibus accideret malo ejuſmodi conflictari. Non ſolum autem de leproſis ad hunc modum leges tulit, ſed ne minima quidem corporis parte mutilatos ad ſacrorum curam admiſit. Verum etſi quis ſacris admotus in talem calamitatem incideret, honore eum privari juſſit. Quomodo igitur veriſimile eſt illum has adverſus ſemetipſum

[b] ὑπομένει, τούτοις ἔμελλον παρακινδυνεύσειν βοηθοῦντες· οὐ γὰρ δή γε τὸν γενησόμενον προῄδεσαν δρασμὸν τοῦ βασιλέως. τοὐναντίον γὰρ αὐτὸς εἴρηκεν, „ ὡς ὁ „ παῖς τοῦ Ἀμενώφιος τριάκοντα μυριάδας ἔχων, „ εἰς Πηλούσιον ὑπηντίαζεν." καὶ τοῦτο μὲν ᾔδεισαν πάντως οἱ παραγινόμενοι, τὴν δὲ μετάνοιαν αὐτοῦ καὶ τὴν φυγὴν πόθεν εἰκάζειν ἔμελλον; „ [c] τὰ σιτία κρατή„σαντας, φησὶ, τὰ Αἰγύπτου πολλὰ καὶ δεινὰ δρᾷν „ τοὺς ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ἐπιστρατεύσαντας." καὶ περὶ τούτων ὀνειδίζει, καθάπερ οὐ πολεμίους αὐτοῖς ἐπαγαγὼν, ἢ δέον τοῖς ἔξωθεν ἐπικληθεῖσιν ἐγκαλεῖν, ὁπότε ταῦτα πρὸ τῆς ἐκείνων ἀφίξεως ἔπραττον, καὶ πράξειν ὠμωμόκεσαν, [d] οἱ τὸ γένος Αἰγύπτιοι. ἀλλὰ καὶ „ χρόνοις ὕστερον Ἀμένωφις ἐπελθὼν ἐνίκησε μάχῃ, „ καὶ κτείνων τοὺς πολεμίους μέχρι τῆς Συρίας ἤλασεν." οὕτω γὰρ παντάπασίν ἐστιν ἡ Αἴγυπτος τοῖς ὁποθενδηποτοῦν ἐπιοῦσιν εὐάλωτος· καὶ οἱ τότε πολέμῳ κρατοῦντες αὐτὴν, ζῆν πυνθανόμενοι τὸν Ἀμένωφιν, οὔτε τὰς ἐκ τῆς Αἰθιοπίας ἐμβολὰς ὠχύρωσαν, πολλὴν εἰς τοῦτο παρασκευὴν ἔχοντες, οὔτε τὴν ἄλλην ἡτοίμασαν δύναμιν. „ ὁ δὲ καὶ μέχρι τῆς Συρίας ἀναι„ρῶν, φησὶν, αὐτοὺς ἠκολούθησε διὰ τῆς ψάμμου „ τῆς ἀνύδρου." [e] δηλονότι οὐ ῥᾴδιον ὂν ἀμαχεὶ στρατοπέδῳ διελθεῖν.

λ΄. Κατὰ μὲν οὖν τὸν Μανεθῶνα, οὔτε ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὸ γένος ἡμῶν ἐστιν, οὔτε τῶν ἐκεῖθέν τινες ἀνεμίχθησαν. τῶν γὰρ λεπρῶν καὶ νοσούντων πολλοὺς μὲν εἰκὸς ἐν ταῖς λιθοτομίαις ἀποθανεῖν, πολὺν χρόνον ἐκεῖ γενομένους καὶ κακοπαθοῦντας· πολλοὺς δ᾽ ἐν ταῖς μετὰ ταῦτα μάχαις, πλείστους δ᾽ ἐν τῇ τελευταίᾳ καὶ τῇ φυγῇ.

λα΄. Λοιπόν μοι πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν περὶ Μωϋσέως. τοῦτον δὲ τὸν ἄνδρα θαυμαστὸν μὲν Αἰγύπτιοι καὶ θεῖον νομίζουσι· βούλονται δὲ προσποιεῖν αὐτοῖς μετὰ βλασφημίας ἀπιθάνου, λέγοντες Ἡλιουπολίτην εἶναι τῶν ἐκεῖθεν ἱερέων ἕνα, διὰ τὴν λέπραν συνεξεληλασμένον. δείκνυται δ᾽ ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς, ὀκτωκαίδεκα σὺν τοῖς πεντακοσίοις πρότερον ἔτεσι γεγονὼς, καὶ τοὺς ἡμετέρους ἐξαγαγὼν ἐκ τῆς Αἰγύπτου πατέρας εἰς τὴν χώραν τὴν νῦν οἰκουμένην ὑφ᾽ ἡμῶν. ὅτι δὲ οὐδὲ συμφορᾷ τινι τοιαύτῃ περὶ τὸ σῶμα κεχρημένος ἦν, ἐκ τῶν λεγομένων ὑπ᾽ αὐτοῦ δῆλόν ἐστι. τοῖς γὰρ λεπρῶσιν ἀπείρηκε, μήτε μένειν ἐν πόλει, μήτ᾽ ἐν κώμῃ κατοικεῖν, ἀλλὰ μόνους περιπατεῖν κατεσχισμένους τὰ ἱμάτια. καὶ τὸν ἀψάμενον αὐτῶν ἢ [f] ὁμώροφον γενόμενον, οὐ καθαρὸν ἡγεῖται. καὶ μὴν κἂν θεραπευθῇ τὸ νόσημα, καὶ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἀπολάβῃ, προείρηκέ τινας ἁγνείας, καθαρμοὺς πηγαίων ὑδάτων λουτροῖς, καὶ [g] ξυρήσεις πάσης τριχὸς, [h] πολλάς τε κελεύει καὶ παντοίας ἐπιτελέσαντα θυσίας τότε παρελθεῖν εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν. [i] καίτοι τοὐναντίον εἰκὸς ἦν προνοίᾳ τινὶ καὶ φιλανθρωπίᾳ χρήσασθαι, τὸν ἐν τῇ συμφορᾷ ταύτῃ γεγονότα, πρὸς τοὺς [k] ὁμοίως αὐτῷ δυστυχήσαντας. οὐ μόνον δὲ περὶ τῶν λεπρῶν οὕτως ἐνομοθέτησεν, ἀλλ᾽ οὐδὲ τοῖς καὶ τὸ βραχύτατόν τι τοῦ σώματος ἠκρωτηριασμένοις ἱερᾶσθαι συγκεχώρηκεν. ἀλλ᾽ εἰ καὶ μεταξύ [l] τις ἱερώμενος τοιαύτῃ χρήσαιτο συμφορᾷ, τὴν τιμὴν αὐτὸν ἀφείλετο. πῶς οὖν εἰκὸς ἐκεῖνον ταῦτα νομοθετεῖν καθ᾽

[m] ἑαυ-

b Ὑπομένει,] Ὑπέμενε in *Cod. Hafn.*

c Τὰ σιτία κρατήσαντας,] Ἐπεῖτα κρατήσαντας in margine *impreſſi exemplaris* Viri docti manu notati.

d Οἱ] ὅτι *Hafn.*

e Δηλονότι οὐ ῥᾴδιον—διελθεῖν.] Δηλονότι οὐ ῥᾴδιον οὐδὲ ἀμαχεὶ στρατοπέδῳ διελθεῖν *Hafn.*

f Ὁμώροφον] Dicitur & ὁμωρόφιος (quomodo & in *Hafn.* exſtat,) pro eodem. Ὁμόροφος de eo, qui ſub eodem tecto cum homicidis aut proditoribus habitat apud Demoſthen. de Corona p. 353. & Mid. p. 402. SPANH.

g Ξυρήσεις] Sic è *MSS.* ξυρίσεις in *Editis*. magis emphaticè καὶ ξυρήσεις πάσης τῆς τριχός.

h Πολλάς] πολλὰ *Hafn.*

i Καίτοι τοὐναντίον] Similia habet in *Originibus*, l.6. c. 5. p. 8. καὶ τοὐναντ. *Hafn.*

k Ὁμοίως] ὁμοίους *Hafn.*

l Τις ἱερώμενος] τισιν ἐῤῥωμένος *Hafn.*

m Ἑαυ-

[m] ἑαυτοῦ, εἰς ὄνειδός τε καὶ βλάβην νόμους συντιθεμένους; ἀλλὰ μὴν καὶ τοὔνομα λίαν ἀπιθάνως μετατέθεικεν. „ Οσαρσὶφ γὰρ, φησὶν, ἐκαλεῖτο.” τοῦτο μὲν οὖν εἰς τὴν μετάθεσιν οὐκ ἐναρμόζει. τὸ δ᾽ ἀληθὲς ὄνομα δηλοῖ τὸν ἐκ τοῦ ὕδατος σωθέντα Μωϋσῆν· τὸ γὰρ ὕδωρ οἱ Αἰγύπτιοι Μῶϋ καλοῦσιν. ἱκανῶς οὖν γεγονέναι νομίζω καὶ δῆλον, [n] ὅτι Μανεθὼς, ἕως μὲν ἠκολούθει ταῖς ἀρχαίαις [o] ἀναγραφαῖς, οὐ πολὺ τῆς ἀληθείας διημάρτανεν· [p] ἐπὶ δὲ τοὺς ἀδεσπότους μύθους τραπόμενος, ἢ συνέθηκεν αὐτοὺς ἀπιθάνως, ἤ τισι τῶν πρὸς ἀπέχθειαν εἰρηκότων ἐπίστευσεν.

λβʹ. Μετὰ τοῦτον ἐξετάσαι βούλομαι Χαιρήμονα. καὶ γὰρ οὗτος Αἰγυπτιακὴν φάσκων ἱστορίαν συγγράφειν, καὶ προσθεὶς ταὐτὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως, ὅπερ ὁ Μανεθὼς, Ἀμένωφιν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ῥαμέσσην, φησὶν, ὅτι „ κατὰ „ τοὺς ὕπνους ἡ Ἶσις ἐφάνη τῷ Ἀμενώφει, μεμφομένη „ αὐτὸν, ὅτι τὸ ἱερὸν αὐτῆς ἐν τῷ πολέμῳ κατέσκα„ πται. [q] Φριτιφάντην δὲ ἱερογραμματέα φάναι, ἐὰν τῶν „ τοὺς μολυσμοὺς ἐχόντων ἀνδρῶν καθάρῃ τὴν Αἴγυπτον, „ παύσασθαι τῆς [r] πτοίας αὐτόν. ἐπιλέξαντα δὲ τῶν ἐπι„ σινῶν μυριάδας εἰκοσιπέντε ἐκβαλεῖν. ἡγεῖσθαι δ᾽ αὐ„ τῶν γραμματέας Μωϋσῆν τε καὶ Ἰώσηπον, καὶ τοῦτον „ ἱερογραμματέα· Αἰγύπτια δὲ αὐτοῖς ὀνόματα εἶναι, „ τῷ μὲν Μωϋσῇ Τισιθὲν, τῷ δὲ Ἰωσήπῳ Πετεσήφ. τού„ τους δ᾽ εἰς Πηλούσιον ἐλθεῖν καὶ ἐπιτυχεῖν μυριάσι τρια„ κονταοκτὼ καταλελειμμέναις ὑπὸ τοῦ Ἀμενώφιος, ἃς „ οὐ θέλειν εἰς τὴν Αἴγυπτον διακομίζειν. [s] οἷς φιλίαν „ συνθεμένους ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον στρατεῦσαι. τὸν δὲ Ἀμέ„ νωφιν οὐχ ὑπομείναντα τὴν ἔφοδον αὐτῶν, εἰς Αἰθιο„ πίαν φυγεῖν καταλιπόντα τὴν γυναῖκα ἔγκυον· ἣν „ [t] κρυπτομένην ἔν τισι σπηλαίοις τεκεῖν παῖδα, ὄνομα „ [v] Μεσσήνην, ὃν ἀνδρωθέντα ἐκδιῶξαι τοὺς Ἰουδαίους εἰς „ τὴν Συρίαν, ὄντας περὶ εἴκοσι μυριάδας, καὶ τὸν πατέ„ ρα Ἀμένωφιν ἐκ τῆς Αἰθιοπίας [x] καταδέξασθαι.

λγʹ. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Χαιρήμων. οἶμαι δ᾽ αὐτόθεν φανερὰν εἶναι ἐκ τῶν εἰρημένων [y] τὴν ἀμφοῖν ψευδολογίαν. ἀληθείας μὲν γάρ τινος ὑποκειμένης, ἀδύνατον ἦν διαφωνεῖν ἐπὶ τοσοῦτον. οἱ δὲ τὰ ψευδῆ συντιθέντες, οὐχ ἑτέροις σύμφωνα γράφουσιν, ἀλλ᾽ αὐτοῖς τὰ δόξαντα πλάττουσιν. ἐκεῖνος μὲν οὖν ἐπιθυμίαν τοῦ βασιλέως ἵνα τοὺς Θεοὺς ἴδῃ, φησὶν ἀρχὴν γενέσθαι τῆς τῶν μιαρῶν ἐκβολῆς· ὁ δὲ Χαιρήμων ἴδιον ὡς τῆς Ἴσιδος ἐνύπνιον συντέθεικεν. κἀκεῖνος μὲν Ἀμένωφιν εἶναι λέγει, τὸν προειπόντα τῷ βασιλεῖ τὸν καθαρμόν· οὗτος δὲ Φριτιφάντην. ὁ δὲ δὴ τοῦ πλήθους ἀριθμὸς καὶ σφόδρα σύνεγγυς, ὀκτὼ μὲν μυριάδας ἐκείνου λέγοντος, [z] τούτου δὲ πέντε πρὸς ταῖς εἴκοσιν. ἔτι τοίνυν ὁ μὲν Μανεθὼς πρότερον εἰς τὰς λιθοτομίας τοὺς μιαροὺς ἐκβαλὼν, εἶτα αὐτοῖς τὴν Αὔαριν δοὺς ἐγκατοικεῖν, καὶ τὰ πρὸς τοὺς ἄλλους Αἰγυπτίους [a] ἐκπολεμώσας, τότε φησὶν ἐπικαλέσασθαι τὴν παρὰ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν αὐτοὺς ἐπικουρίαν. ὁ δὲ Χαιρήμων ἀπαλλαττομένους ἐκ τῆς Αἰγύπτου, περὶ Πηλούσιον εὑρεῖν ὀκτὼ καὶ τριάκοντα μυριάδας ἀνθρώπων, καταλελειμμένας ὑπὸ τοῦ Ἀμενώφιος, καὶ μετ᾽ ἐκείνων πάλιν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐμβαλεῖν, φυγεῖν δὲ τὸν Ἀμένωφιν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν. τὸ δὲ δὴ γενναιότατον οὐδὲ τίνες ἢ πόθεν ἦσαν αἱ τοσαῦται τοῦ στρατοῦ μυριάδες εἴρηκεν, εἴτε Αἰγύπτιοι τὸ γένος, εἴτ᾽ ἔξωθεν ἥκοντες. ἀλλ᾽ οὐδὲ τὴν αἰτίαν διεσάφησε, δι᾽ ἣν αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀγαγεῖν [b] οὐκ ἠθέληκεν, ὁ περὶ τῶν λεπρῶν τὸ τῆς Ἴσιδος ἐνύπνιον συμπλά-

cum opprobrio & damno leges tulisse? Quin & nomen quidem ei valde incredibiliter mutatum. „ Osarsiph enim (inquit) vocabatur.” Et hoc quidem mutationi parum congruum. Verum autem nomen significat ex aqua servatum Moysen: nam aquam Moy vocant Ægyptii. Satis igitur declaratum esse existimo, quod Manetho, quatenus veterum scripta sequitur, non multum à veritate aberraverit: ubi vero ad fabulas ab incerto auctore se vertit, aut parum verisimiliter eas confinxit, aut iis qui ex odio in gentem eas narraverant fidem habuit.

Charemonis locus ex Ægyptiaca historia.

32. Post hunc volo in Chæremonem inquirere. Hic enim Ægyptiacam se scribere historiam professus, addensque idem nomen regis quod Manethon, Amenophin, & filium ejus Ramessen, ait, „ Isidem in somnis Amenophi apparuisse, „ de eo querentem, quod templum illius per bel„ lum dirutum esset. Phritiphantem vero sacrum „ scribam dixisse, si de pollutis hominibus Ægy„ ptum purgare vellet, fore ut liberetur à noctur„ nis terroribus. Atque ita morbidorum millia „ CCL. collegisse & è finibus ejecisse. Duces „ vero eorum fuisse scribas Moysen & Josephum, „ atque hunc sacrorum scribam *fuisse*: Ægyptia „ vero eis nomina esse, Moysi quidem Tisithen, „ Josepho vero Peteseph. Hos Pelusium venisse, „ ibique offendisse CCCLXXX. millia ab Ameno„ phi relicta, quæ is in Ægyptum transferre no„ luerat. Cum his icto fœdere contra Ægyptum „ expeditionem factam. Amenophin autem, im„ petum illorum non sustinentem, in Ægyptum „ fugisse, relicta uxore gravida: quam, in spe„ luncas quasdam abditam, puerum enixam „ esse, nomine Messenen, eumque adultum ex„ pulisse Judæos in Syriam, numero circiter du„ centa millia; & patrem Amenophin ex Æthio„ pia recepisse.

Pugna inter Manethonem & Chæremonem de fuga Judæorum ex Ægypto.

33. Et hæc quidem Chæremon. Reor autem ex his ipsis quæ dicta sunt amborum manifestam fore mentiendi voluntatem. Si quid enim veritatis subesset, fieri non potuit ut in tantum discreparent. at qui mendacia componunt, non quæ cum aliis consentiunt ista scribunt, sed quod ipsis visum est confingunt. Et ille quidem regiam cupiditatem videndi Deos ait causam exstitisse ejiciendi impuros: Chæremon autem suum de Iside somnium finxit. Et ille quidem Amenophin esse dicit, qui regem præmonuit de lustratione facienda: hic vero Phritiphantem. in multitudinis autem numero sane non multum discordant, illo octoginta millia referente, hoc ducenta quinquaginta. Præterea Manetho quidem primum in lapicidinas ejici pollutos, deinde ad Avarim habitandam traduci: ac reliqua Ægypto bello vexata, tum demum ab illis accita esse dicit Hierosolymitanorum auxilia. Chæremon autem Ægypto discedentes circa Pelusium invenisse trecenta & octoginta millia hominum ab Amenophi relicta, & cum illis rursus Ægyptum invasisse, Amenophin vero in Æthiopiam se recepisse. Quod vero est omnium lepidissimum, ne illud quidem, quinam & unde erant tot militum myriades dixit, neque Ægyptiine fuerint genere, an aliunde advenientes. Sed neque causam indicavit, cur eos rex in Ægyptum ducere noluerit, qui de leprosis & Iside somnium confinxit.

m Εαυτοῦ,] ἑαυτῶν *Hafn.*
n Οτι] δ᾽ ὅτι *Hafn.*
o Αναγραφαῖς,] Ἱστορίαις in *Cod. Eliensi.*
p Επι] ἐπεὶ *Hafn.*
q Φριτιφάντην] Φριτοβάτην vel Φριτοβάντην in aliquot *MSS.* & hic & inf.
r Πτοίας αὐτόν.] Πτόας in *Cod. Hafn.* & *Eliensi.*
s Οἷς] εἰς *Hafn.*
t Κρυπτομένην] κρυβομένην *Hafn.*
v Μεσσήνην,] Ῥαμέσσην in *Cod. Eliens.*
x Καταδέξασθαι.] In Marg. *Hafn.* adscrib. leg. esse ἀναδέξασθαι.
y Τὴν ἀμφοῖν] τοῖν ἀμφοῖν *Hafn.*
z Τούτου δὲ] Τοῦ δὲ in *MS.*
a Εκπολεμώσας,] Εκπολεμῆσαι in *MS.*
b Οὐκ ἠθέληκεν,] Οὐκ ἠθέλησεν in *MS.*

finxit. Moysi vero & Josephum, quasi eodem tempore simul expulsum, Chæremon adjunxit, & quidem quatuor ætatibus ante Moysen defunctum, quorum sunt anni centum fere & septuaginta. Quin & Ramesses Amenophios filius, secundum Manethonem quidem, adolescens bellum administrat cum patre, & cum eodem exsulat, fuga elapsus in Æthiopiam. Hic autem finxit eum post patris obitum in spelunca quadam natum, & postea in prælio victoriam reportantem, & Judæos in Syriam abigentem, numero circiter CC. millia. O facilitatem *hominis!* neque enim prius, quinam erant illa CCCLXXX. millia, dixit, neque quomodo CLXXX. millia perierint; in aciéne ceciderint, an ad Ramessen transfugerint. quod vero maxime mirandum, ne cognoscere quidem ex eo licet, quosnam vocet Judæos, vel utris eorum det hanc appellationem; illisne CCL. millibus leprosorum, an his CCCLXXX. millibus, quæ circa Pelusium erant. Sed stultum fortasse esset eos pluribus redarguere, qui à semetipsis redarguti sunt. Si ab aliis, hoc utique ferendum esset.

σας. τῷ δὲ Μωϋσεῖ καὶ τὸν Ἰώσηπον ὁ Χαιρήμων, ὡς ἐν ταὐτῷ χρόνῳ συνεξεληλασμένον, προστέθεικεν, τὸν πρὸ Μωϋσέως πρεσβύτερον τέσσαρσι γενεαῖς τετελευτηκότα, ὧν ἐστὶν ἔτη σχεδὸν ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατόν. ἀλλὰ μὴν ὁ Ραμέσσης ὁ τοῦ Ἀμενώφιος υἱὸς, κατὰ μὲν τὸν Μανεθῶνα, νεανίας συμπολεμεῖ τῷ πατρὶ, καὶ συνεκπίπτει, φυγὼν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν. οὗτος δὲ πεποίηκεν αὐτὸν μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν, ἐν σπηλαίῳ τινὶ γεγενημένον, καὶ μετὰ ταῦτα νικῶντα μάχῃ, καὶ τοὺς Ἰουδαίους εἰς Συρίαν ἐξελαύνοντα, τὸν ἀριθμὸν ὄντας περὶ μυριάδας εἴκοσιν. ὢ τῆς εὐχερείας. οὔτε γὰρ πρότερον οἵτινες ἦσαν αἱ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ μυριάδες εἶπεν· οὔτε πῶς αἱ [c] τεσσαράκοντα καὶ τρεῖς διεφθάρησαν. πότερον ἐν τῇ μάχῃ [d] κατέπεσον, ἢ πρὸς τὸν Ραμέσσην [e] μετεβάλλοντο. τὸ δὲ δὴ θαυμασιώτατον, οὐδὲ τίνας καλεῖ τοὺς Ἰουδαίους δυνατόν ἐστι παρ' αὐτοῦ μαθεῖν, ἢ ποτέροις αὐτῶν τίθεται ταύτην τὴν προσηγορίαν· ταῖς εἰκοσιπέντε μυριάσι τῶν λεπρῶν, ἢ ταῖς ὀκτὼ καὶ τριάκοντα ταῖς περὶ τὸ Πηλούσιον. ἀλλὰ γὰρ εὐηθὲς ἴσως ἂν εἴη διὰ πλειόνων ἐλέγχειν τοὺς ὑφ' ἑαυτῶν ἐληλεγμένους. τὸ γὰρ ὑπ' ἄλλων ἦν μετριώτερον.

Lysimachus dissentit ab utroque.

34. His autem addam Lysimachum, idem quidem habentem cum prædictis mendacii argumentum, illorum vero incredibilitatem figmentorum enormitate superantem. unde constat eum ex magno *in nos* odio *sua* confinxisse. dicit enim, „ sub Bocchori rege Ægyptiorum, populum Judæorum, quod essent lepra, scabie, & aliis quibusdam morbis infecti, ad templa confugisse, & victum mendicasse. multis autem hominibus morbo correptis, sterilitatem in Ægypto accidisse. Bocchorim vero, Ægyptiorum regem, ad Ammonem scitatum oracula de sterilitate misisse: responsumque à Deo, repurganda esse templa ab hominibus impuris & impiis, ejiciendo eos è templis in loca deserta, cæterum scabiosos ac leprosos mergendos, tanquam sole ut isti viverent ægre ferente; & templa expianda, atque ita fore ut terra fructum ferat. Bocchorim autem accepto oraculo, accersitisque sacerdotibus & sacrificiis, jussisse, ut impuri collecti militibus traderentur, deportandi in desertum; utque leprosi plumbeis laminis involuti in pelagus dejicerentur. Submersis autem leprosis ac impetiginosis, reliquos congregatos in loca deserta expositos esse ut perirent. Eos autem habito concilio de seipsis consultasse: & nocte superveniente, accensis ignibus ac lucernis custodias agitasse; sequentique nocte jejunasse ut Deos saluti suæ propitios haberent. Insequenti vero luce, à Moyse quodam ipsis consilium datum, ut irent intrepidi una via, usque dum ad loca culta perveniretur: tum præcepisse, ne cui hominum in posterum benevoli essent, neque optima suggererent sed deteriora; utque Deorum templa & altaria, prout in ea inciderent, everterent. Cum autem alii ista comprobassent, & facere decrevissent, iter factum esse per desertum, & post multa incommoda tandem ad loca culta perventum: dein & hominibus injuriose tractatis, & fanis compilatis ac incensis,

λδʹ. Ἐπεισάξω δὲ τούτοις Λυσίμαχον, εἰληφότα μὲν τὴν αὐτὴν τοῖς προειρημένοις ὑπόθεσιν [f] τοῦ ψεύσματος, ὑπερπεπαικότα δὲ τὴν ἐκείνων ἀπιθανότητα τοῖς πλάσμασι. [g] δι' ὃ καὶ δῆλός ἐστι συντεθεικὼς κατὰ πολλὴν ἀπέχθειαν. λέγει γάρ. „ ἐπὶ Βοκχόρεως τοῦ Αἰγυπτίων βασιλέως, τὸν λαὸν τῶν Ἰουδαίων λεπροὺς ὄντας καὶ ψωροὺς, καὶ ἄλλα νοσήματά τινα ἔχοντας, εἰς τὰ ἱερὰ καταφεύγοντας μεταιτεῖν τροφήν. παμπόλλων δὲ ἀνθρώπων νοσηλείᾳ περιπεσόντων, ἀκαρπίαν ἐν τῇ Αἰγύπτῳ γενέσθαι. Βόκχοριν δὲ, τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα, [h] εἰς Ἄμμωνα πέμψαι περὶ τῆς ἀκαρπίας τοὺς μαντευσομένους· τὸν θεὸν δὲ [i] εἰπεῖν, τὰ ἱερὰ καθᾶραι ἀπ' ἀνθρώπων ἀνάγνων καὶ δυσσεβῶν, [k] ἐκβαλόντα αὐτοὺς ἐκ τῶν ἱερῶν εἰς τόπους ἐρήμους, τοὺς δὲ ψωροὺς καὶ λεπροὺς βυθίσαι, ὡς τοῦ ἡλίου ἀγανακτοῦντος ἐπὶ τῇ τούτων ζωῇ, καὶ τὰ ἱερὰ ἁγνίσαι, καὶ οὕτω τὴν γῆν καρποφορήσειν. τὸν δὲ Βόκχοριν τοὺς χρησμοὺς λαβόντα, τούς τε ἱερεῖς καὶ [l] ἐπιβωμίτας προσκαλεσάμενον, κελεῦσαι ἐπιλογὴν ποιησαμένους τῶν ἀκαθάρτων, τοῖς στρατιώταις τούτους παραδοῦναι κατάξειν αὐτοὺς εἰς τὴν ἔρημον· τοὺς δὲ λεπροὺς εἰς μολυβδίνους χάρτας ἐνδήσαντας, ἵνα καθῶσιν εἰς τὸ πέλαγος. βυθισθέντων δὲ τῶν λεπρῶν καὶ ψωρῶν, τοὺς ἄλλους συναθροισθέντας εἰς τόπους ἐρήμους ἐκτεθῆναι ἐπ' ἀπωλείᾳ· συναχθέντας δὲ βουλεύσασθαι περὶ αὐτῶν, νυκτὸς δ' ἐπιγενομένης, πῦρ καὶ λύχνους καύσαντας φυλάττειν ἑαυτοὺς, τήν τ' ἐπιοῦσαν νύκτα νηστεύσαντας ἱλάσκεσθαι τοὺς θεοὺς, περὶ τοῦ σῶσαι αὐτούς. τῇ δ' ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ Μωϋσῆν τινα συμβουλεῦσαι αὐτοῖς, παραβαλλομένους μίαν ὁδὸν τέμνειν, [m] ἄχρις ἂν ἔλθωσιν εἰς τόπους οἰκουμένους, παρακελεύσασθαί τε αὐτοῖς, μήτε ἀνθρώπων τινὶ εὐνοήσειν, μήτε ἄριστα συμβουλεύσειν, ἀλλὰ τὰ χείρονα· θεῶν τε ναοὺς καὶ βωμοὺς, οἷς ἂν περιτύχωσιν, ἀνατρέπειν. συναινεσάντων δὲ τῶν ἄλλων, τὰ δοχθέντα ποιοῦντας διὰ τῆς ἐρήμου πορεύεσθαι, ἱκανῶς δὲ ὀχληθέντας ἐλθεῖν εἰς τὴν οἰκουμένην χώραν, καὶ τούς τε ἀνθρώπους ὑβρίζοντας, καὶ τὰ ἱερὰ συλῶντας καὶ ἐμπρήσαντας,

„ ἐλθεῖν

c Τεσσαράκοντα καὶ τρεῖς διεφθάρησαν] Εἴκοσι καὶ τρεῖς in *MSS. Big.* & *Haf.* In *Vet. Interpr.* habemus, *neque quomodo* CLXXX. *millia perierint.*

d Κατέπεσον,] καλέπεσαν *Hafn.*

e Μετεβάλλοντο.] Μετεβαλόντο in *MSS.*

f Τοῦ ψεύσματος,] Post hæc iterum *Hafn.* ψεύσματος περὶ τῶν λεπρῶν καὶ λελωβημένων. quod apparet Glossatoris esse.

g Δι' ὃ καὶ δῆλός ἐστι συντεθεικὼς] καὶ δῆλος σύνθετ. reliquis avulsis *Hafn.*

h Εἰς Ἄμμωνα] Εἰς Ἄμμωνος in *MSS.* & hîc loci & infra, §. seq. 35. initiò.

i Εἰπεῖν,] Ἐρεῖν in *MSS.*

k Ἐκβαλόντα αὐτοὺς] *Al.* ἐκβάλλοντα.

l Ἐπιβωμίτας] πῦρ ἐπιβώμιον *Euripid. Electr. v.* 715. & ἐπιβώμια ῥέζειν *Theocrit. Idyll.* VI. v. 26. SPANH. ἐπιβωνίτας *Hafn.*

m Ἄχρις ἂν ἔλθωσιν] Ἄρχι ἂν ὅτου ἔλθωσιν in *Cod. Big.* & *Hafn.*

n Ἱερο-

„ ἐλθεῖν εἰς τὴν νῦν Ἰουδαίαν προσαγορευομένην, κτίσαντας
„ δὲ πόλιν ἐνταῦθα κατοικεῖν. τὸ δὲ ἄστυ τοῦτο [n] Ἱερόσυ-
„ λα ἀπὸ τῆς ἐκείνων διαθέσεως [o] ὠνομάσθαι. ὕστερον δ'
„ αὐτοὺς ἐπικρατήσαντας, χρόνῳ διαλλάξαι τὴν ὀνομα-
„ σίαν [p] πρὸς τὸ μὴ ὀνειδίζεσθαι, καὶ τήν τε πόλιν Ἱερο-
„ σόλυμα, καὶ αὐτοὺς Ἱεροσολύμους προσαγορεύεσθαι.

λε΄. Οὗτος δὲ [q] οὐ τὸν αὐτὸν ἐκείνοις εὗρεν εἰπεῖν βασιλέα, καινότερον δ' ὄνομα συντέθεικεν, καὶ παρεὶς ἐνύπνιον καὶ προφήτην Αἰγύπτιον, εἰς [r] Ἄμμωνα ἀπελήλυθε περὶ τῶν ψωρῶν καὶ λεπρῶν χρησμὸν οἴσων. φησὶ γὰρ εἰς τὰ ἱερὰ συλλέγεσθαι πλῆθος Ἰουδαίων. [s] ἆρά γε [t] τούτοις τοῖς λεπροῖς ὄνομα θέμενος, [v] ἢ μόνων τῶν Ἰουδαίων τοῖς νοσήμασι περιπεσόντων; λέγει γὰρ ὁ λαὸς τῶν Ἰουδαίων. ὁποῖος; ἔπηλυς, ἢ τὸ γένος ἐγχώριος; διατί τοίνυν Αἰγυπτίους αὐτοὺς ὄντας Ἰουδαίους καλεῖς; εἰ δὲ ξένοι, διατί πόθεν οὐ λέγεις; πῶς δὲ, τοῦ βασιλέως πολλοὺς μὲν αὐτῶν βυθίσαντος εἰς τὴν θάλασσαν, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς ἐρήμους τόπους ἐκβαλόντος, τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ὑπελείφθησαν; ἢ τίνα τρόπον διεξῆλθον μὲν τὴν ἔρημον, ἐκράτησαν δὲ τῆς χώρας ἧς νῦν κατοικοῦμεν, ἔκτισαν δὲ καὶ πόλιν, καὶ νεὼν ᾠκοδομήσαντο πᾶσι περιβόητον; ἐχρῆν δὲ καὶ περὶ τοῦ νομοθέτου μὴ μόνον εἰπεῖν τοὔνομα, δηλῶσαι δὲ καὶ τὸ γένος ὅς τις ἦν καὶ τίνων. διατί δὲ τοιούτους ἂν αὐτοῖς ἐπεχείρησε τιθέναι νόμους περὶ θεῶν, καὶ τῆς πρὸς ἀνθρώπους ἀδικίας κατὰ τὴν πορείαν. εἴτε γὰρ Αἰγύπτιοι τὸ γένος ἦσαν, οὐκ ἂν ἐκ τῶν πατρίων ἐθῶν οὕτω ῥᾳδίως μετεβάλλοντο. εἴτ' ἀλλαχόθεν ἦσαν, πάντως τινὲς ὑπῆρχον αὐτοῖς νόμοι, διὰ μακρῆς συνηθείας πεφυλαγμένοι. εἰ μὲν οὖν περὶ τῶν ἐξελασάντων αὐτοὺς ὤμοσαν μηδέ ποτε εὐνοήσειν, λόγον εἶχεν εἰκότα, πᾶσι δὲ πόλεμον ἀνθρώποις ἀκήρυκτον ἄρασθαι τούτους, εἴπερ ἔπραττον ὡς αὐτὸς λέγει κακῶς, παρὰ πάντων βοηθείας δεομένους, ἄνοιαν οὐκ ἐκείνων, ἀλλὰ τοῦ ψευδομένου πάνυ πολλὴν παρίστησιν. ὅς γε καὶ τοὔνομα θέσθαι τῇ πόλει ἀπὸ τῆς [x] ἱεροσολίας αὐτοὺς ἐτόλμησεν εἰπεῖν, τοῦτο δὲ μετὰ ταῦτα παρατρέψαι. δῆλον γὰρ ὅτι τοῖς μὲν ὕστερον γενομένοις αἰσχύνην τοὔνομα καὶ μῖσος ἔφερεν· αὐτοὶ δ' οἱ κτίζοντες τὴν πόλιν, κοσμήσειν αὐτοὺς ὑπελάμβανον οὕτως ὀνομάσαντες. ὁ δὲ γενναῖος ὑπὸ πολλῆς τοῦ λοιδορεῖν ἀκρασίας οὐ συνῆκεν, ὅτι ἱεροσυλεῖν οὐ κατὰ τὴν αὐτὴν φωνὴν Ἰουδαῖοι τοῖς Ἕλλησιν ὀνομάζομεν. τί οὖν [y] ἔτι πλείω τις λέγοι πρὸς τὸν ψευδόμενον οὕτως ἀναισχύντως; ἀλλ' ἐπειδὴ σύμμετρον ἤδη τὸ βιβλίον εἴληφε μέγεθος, ἑτέραν ποιησάμενος ἀρχὴν, τὰ λοιπὰ τῶν εἰς τὸ προκείμενον πειράσομαι προσαποδοῦναι.

„ venisse in locum qui nunc Judæa dicitur,
„ conditaque civitate illic habitare. istam autem
„ urbem ἱερόσυλα ab ipsorum * dispositione no-
„ minatam esse: postea autem auctos viribus
„ nomen mutasse ut probro non afficerentur, &
„ urbem Hierosolyma, & seipsos Hierosolymos
„ vocasse.

Facetus error de Hierosolymis.

35. Hic non eundem cum illis invenit regem quem memoraret, sed recentius nomen confinxit; & omisso somnio & vate Ægyptio ad Ammonem abiit de impetiginosis ac leprosis responsum relaturus. Dicit enim ad templa collectam multitudinem Judæorum. incertum leprosisne nomen imponens, an quod solos Judæos morbus occuparit? ait enim, populus Judæorum. qualis? advena an indigena? Cur igitur eos, cum sint Ægyptii, Judæos vocas? Quod si hospites sint, cur undenam sunt non dicis? Quomodo autem, cum rex tam multos ex his in mare demersisset, & reliquos in loca deserta ejecisset, tanta multitudo superfuit? aut quo pacto desertum pertransierunt, & regionem occuparunt quam nunc tenemus, & urbem insuper condiderunt, & templum exstruxerant apud omnes celebre? Oportebat autem non solum legislatorem nominasse, sed & genus ejus indicasse, quisnam erat, & ex quibus ortus; & quamobrem eis inter eundum tales voluerit ferre leges de Diis, deque iis quæ hominibus cederent in injuriam. Sive enim Ægyptii erant genere, non tam facile patrios mores abdicassent: sive aliunde erant, omnino aliquas habebant leges ad quas longa consuetudine instituti erant. At enim si quidem jurassent, nunquam se illis qui eos expulerant fore benevolos, non immerito factum fuisset; illos vero bellum acerrimum adversus omnes homines suscepisse, cum essent (ut ipse ait) miseri, & omnium opis egeni, magnam plane non illorum, sed qui ista finxerit, stultitiam ostendisset; qui scilicet affirmare ausus est, nomen impositum civitati à templorum spoliatione, & hoc postea fuisse mutatum. Manifestum enim posteris quidem tale nomen probrosum fuisse & odiosum; ipsi vero qui fundarunt urbem, sibi ornamento fore existimarunt ejusmodi nomen. Hic autem vir bonus præ immoderata convitiandi intemperantia non intellexit, quod sacrorum direptio non eadem voce Græcis & Judæis exprimitur. Quid ergo amplius quilibet diceret contra mendacium impudenter adeo confictum? Sed quoniam justam ad magnitudinem excrevit libellus, alio facto principio, reliqua, quæ ad id quod proposui spectant, faciam sedulo ut adjiciantur.

n Ἱερόσυλα] Ἱεροσόλυμα in *MSS.*
o Ὠνομάσθαι.] Ὠνόμασται in *MSS.*
p Πρὸς τὸ μὴ ὀνειδίζεσθαι,] Ita lego cum *Vet. Interpr.* antea erat πρὸς τὸ ὀνειδίζεσθαι.
q Οὐ τὸν] οὐ δὲ τὸν *Hafn.*
r Ἄμμωνα] Ἄμμωνος *Hafn.*
s Ἆρα γε] Absunt ab *Hafn.*

t Τούτοις τοῖς λεπροῖς ὄνομα θέμενος,] Illud τούτοις ex *MSS.*
v Ἢ μόνων τῶν Ἰουδαίων] Μόνον in *MSS.*
x Ἱεροσολίας] Vide *Nicephorum Callistum* in *Eccl. Hist.* l. IV. c. 33. sub finem.
y Ἔτι] Ἐπὶ *Hafn.*

* *Viz.* quod ἱερὰ σεσυλήκασι.

ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ,

ΠΕΡΙ

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ ΙΟΥΔΑΙΩΝ,

[a] ΚΑΤΑ ΑΠΙΩΝΟΣ

[b] ΛΟΓΟΣ Β'.

FLAVII JOSEPHI,

DE

ANTIQUITATE JUDÆORUM,

CONTRA APIONEM

LIBER II.

SUPERIORI quidem libro, mi chariſſime Epaphrodite, & gentis noſtræ antiquitatem demonſtravi, veritatem ex Phœnicum & Chaldæorum & Ægyptiorum ſcriptis confirmando, multis etiam Græcorum hiſtoricis in teſtes adductis, & calumnias Manethonis & Chæremonis & aliorum quorundam refutavi. Nunc vero ad reliquos, qui aliquid contra nos ſcripſerunt, refellendos arguendoſque aggrediar: quanquam ſubit mihi dubitare, an Apioni Grammatico refutando operam impenderem. Nam eorum quæ ab ipſo ſcripta ſunt, nonnulla quidem ſimilia ſunt dictis aliorum, quæ vero de ſuo adjecit valde frigida ſunt; & in plerisque ſcurrilitatem prodit, ſeque (ſi vere *& libere loquendum*) plane indoctum eſſe oſtendit; ac ſi compoſita eſſent ab homine pravis moribus, quique omni vita ſua ſe pro circulatore geſſit. Quoniam vero multi hominum præ ſtultitia iſtiuſmodi potius orationibus capiuntur, quam iis quæ cura quadam *& diligentia* literis ſunt mandatæ, & contumeliis quidem gaudent, aliorum vero laudes moleſte ferunt, neceſſarium eſſe duxi ne hunc quidem ſine examine præterire, qui nos palam tanquam in judicio accuſavit. Etenim illud quoque hominum pleriſque inſitum video, ut valde delectentur, cum is, qui alteri orſus eſt maledicere, ſua ob vitia redarguitur. Ejus quidem certe orationem nec legere facile eſt, neque plane intelligere quid dicere velit:

Apion qualis homo.

ΔΙΑ μὲν οὖν τοῦ προτέρου βιβλίου, τιμιώτατέ μοι Ἐπαφρόδιτε, περί τε τῆς ἀρχαιότητος ἡμῶν ἐπέδειξα τοῖς Φοινίκων καὶ Χαλδαίων καὶ Αἰγυπτίων γράμμασι πιστωσάμενος τὴν ἀλήθειαν, καὶ πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων συγγραφεῖς παρασχόμενος μάρτυρας· τήν τε ἀντίρρησιν ἐποιησάμην πρὸς Μανεθῶνα καὶ Χαιρήμονα καί τινας ἑτέρους. ἄρξομαι δὲ νῦν τοὺς ὑπολειπομένους τῶν γεγραφότων τὶ καθ' ἡμῶν ἐλέγχειν· [c] καίτοι περὶ τῆς πρὸς Ἀπίωνα τὸν γραμματικὸν [d] ἀντιρρήσεως ἐπῆλθέ μοι διαπορεῖν, εἰ χρὴ σπουδάσαι. τὰ μὲν γάρ ἐστι τῶν ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένων τοῖς ὑπ' ἄλλων εἰρημένοις ὅμοια, τὰ δὲ λίαν ψυχρῶς προστέθεικεν, τὰ πλεῖστα δὲ βωμολοχίαν ἔχει, καὶ πολλὴν, εἰ δεῖ τἀληθὲς εἰπεῖν, ἀπαιδευσίαν· ὡς ἂν ὑπ' ἀνθρώπου συγκείμενα καὶ φαύλου τὸν τρόπον, καὶ παρὰ πάντα τὸν βίον [e] ὀχλαγωγοῦ γεγονότος. ἐπεὶ δ' οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων [f] διὰ τὴν ἄνοιαν ὑπὸ τῶν τοιούτων ἁλίσκονται λόγων μᾶλλον, ἢ τῶν μετά τινος σπουδῆς γεγραμμένων, καὶ χαίρουσι μὲν ταῖς λοιδορίαις, ἄχθονται δὲ τοῖς ἐπαίνοις, ἀναγκαῖον ἡγησάμην εἶναι, μηδὲ τοῦτον ἀνεξέταστον καταλιπεῖν, κατηγορίαν ἡμῶν ἄντικρυς ὡς ἐν δίκῃ γεγραφότα. καὶ γὰρ αὖ κἀκεῖνο τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις ὁρῶ παρακολουθοῦν, τὸ λίαν ἐφήδεσθαι, ὅταν τις ἀρξάμενος βλασφημεῖν ἕτερον, αὐτὸς ἐλέγχηται περὶ τῶν αὐτῷ προσόντων κακῶν. ἔστι μὲν οὖν οὐ ῥᾴδιον αὐτοῦ διελθεῖν τὸν λόγον, οὐδὲ σαφῶς γνῶναι τί λέγειν βούλεται.

σχεδὸν

a ΚΑΤΑ ΑΠΙΩΝΟΣ] Hoc in libro *Apioni* præcipue reſpondet *Joſephus*, nam prior liber aliis Judaïcæ gentis obtrectatoribus ab eo eſt oppoſitus. *Uſſerius.*

b ΛΟΓΟΣ Β'.] Ἀντιρρητικὸς λόγος δεύτερος in aliquot *MSS.* ut & *Hafn.*

c Καίτοι] Καὶ τοῖς περὶ τ. . . . . ἀντιρρήσεως τετολμημένης in *MSS.*

d Ἀντιρρήσεως] additur τετολμημένης in *Hafn.*

e Ὀχλαγωγοῦ] Cont. infr. §. 12. Spanh.

f Διὰ τὴν ἄνοιαν] Διὰ τὴν αὐτῶν (αὐτὴν *Hafn.*) ἄνοιαν *MSS.*

g Πᾶ

σχεδὸν δ᾽ ὡς ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ ψευσμάτων συγχύσει, τὰ μὲν εἰς τὴν ὁμοίαν ἰδέαν πίπτει τοῖς προεξητασμένοις, περὶ τῆς ἐξ Αἰγύπτου τῶν ἡμετέρων προγόνων μεταναστάσεως· τὰ δ᾽ ἐστὶ κατηγορία τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατοικούντων Ἰουδαίων. τρίτον δ᾽ ἐπὶ τούτοις μέμικται, περὶ τῆς ἁγιστείας τῆς κατὰ τὸ ἱερὸν ἡμῶν καὶ τῶν ἄλλων νομίμων κατηγορίας.

β᾽. Ὅτι μὲν οὖν οὔτε Αἰγύπτιοι τὸ γένος ἦσαν ἡμῶν οἱ πατέρες, οὔτε διὰ λύμην σωμάτων, ἢ τοιαύτας ἄλλας συμφοράς τινας ἐκεῖθεν ἐξηλάθησαν, οὐ μόνον μετρίως, ἀλλὰ καὶ πέρα τοῦ συμμέτρου προαποδεδεῖχθαι νομίζω. περὶ ὧν δὲ προστίθησιν ὁ Ἀπίων ἐπιμνησθήσομαι συντόμως. φησὶ γὰρ ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Αἰγυπτιακῶν τάδε. „ Μωϋσῆς, ὡς ἤκουσα παρὰ τῶν πρεσβυτέρων τῶν Αἰγυπτίων, ἦν Ἡλιουπολίτης· ὃς, πατρίοις ἔθεσι κατηγγυημένος, αἰθρίους προσευχὰς ἀνῆγεν εἰς οἵους εἶχεν ἡ πόλις περιβόλους. πρὸς ἀφηλιώτην δὲ [g] πᾶσαν ἀπέστρεφεν. ὧδε γὰρ καὶ Ἡλίου κεῖται πόλις. ἀντὶ δὲ ὀβελῶν ἔστησε κίονας, ὑφ᾽ οἷς ἦν ἐκτύπωμα [h] σκάφης, σκιὰ δ᾽ ἀπ᾽ ἄκρων ἐπ᾽ αὐτὴν διακειμένη, ὡς ὃν ἐν αἰθέρι, τοῦτον ἀεὶ τὸν δρόμον Ἡλίῳ συμπεριπολεῖ." τοιαύτη μέν τις ἡ θαυμαστὴ τοῦ γραμματικοῦ φράσις. τὸ δὲ ψεῦσμα λόγων οὐ δεόμενον, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν ἔργων περιφανές. οὔτε γὰρ αὐτὸς Μωϋσῆς ὅτε τὴν πρώτην σκηνὴν τῷ Θεῷ κατεσκεύασεν, οὐθὲν ἐκτύπωμα τοιοῦτον [i] εἰς αὐτὴν ἐνέθηκεν, οὔτε ποιεῖν τοῖς ἔπειτα προσέταξεν· ὅ, τε μετὰ ταῦτα κατασκευάσας τὸν ναὸν τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις Σολομὼν πάσης ἀπέσχετο τοιαύτης περιεργίας, οἵαν συμπέπλεκεν Ἀπίων. „ ἀκοῦσαι δέ, φησί, „ τῶν πρεσβυτέρων, ὅτι Μωϋσῆς ὁ Ἡλιουπολίτης, [k] δηλονότι νεώτερος μὲν ὢν αὐτός, ἐκείνοις δὲ πιστεύσας, τοῖς διὰ τὴν ἡλικίαν ἐπισταμένοις αὐτὸν καὶ συγγενομένοις." καὶ περὶ μὲν Ὁμήρου τοῦ ποιητοῦ, γραμματικὸς ὢν αὐτός, οὐκ ἂν ἔχοι τίς αὐτοῦ πατρίς ἐστι διαβεβαιωσάμενος εἰπεῖν, οὐδὲ περὶ Πυθαγόρου μόνον οὐκ ἐχθὲς καὶ πρώην γεγονότος· περὶ δὲ Μωϋσέως τοσούτῳ πλήθει προάγοντος ἐκείνους ἐτῶν, οὕτως ἀποφαίνεται ῥᾳδίως πιστεύων ἀκοῇ πρεσβυτέρων, ὡς δῆλός ἐστι καταψευσάμενος. τὰ δὲ δὴ [l] τῶν χρόνων, ἐν οἷς φησι τὸν Μωϋσῆν ἐξαγαγεῖν τοὺς λεπρῶντας καὶ τυφλοὺς καὶ τὰς βάσεις πεπηρωμένους, σφόδρα δὴ τοῖς [m] πρὸ αὐτοῦ συμπεφώνηκεν ὡς οἶμαι ὁ γραμματικὸς ὁ [n] ἀκριβέστατος. [o] Μανεθὼς μὲν γὰρ κατὰ τὴν Τεθμώσιος βασιλείαν ἀπαλλαγῆναί φησιν ἐξ Αἰγύπτου τοὺς Ἰουδαίους, πρὸ ἐτῶν τριακοσίων ἐνενηκοντατριῶν τῆς εἰς Ἄργος Δαναοῦ φυγῆς· Λυσίμαχος δὲ κατὰ Βόκχωριν τὸν βασιλέα, τουτέστι πρὸ ἐτῶν χιλίων ἑπτακοσίων. Μόλων δὲ καὶ ἄλλοι τινὲς ὡς αὐτοῖς ἔδοξεν. ὁ δέ γε πάντων πιστότατος Ἀπίων ὡρίσατο τὴν ἔξοδον ἀκριβῶς, [p] κατὰ τὴν ἑβδόμην Ὀλυμπιάδα, καὶ ταύτης ἔτος εἶναι πρῶτον, ἐν ᾧ φησι Καρχηδόνα Φοίνικες ἔκτισαν. τοῦτο δὲ πάντως προσέθηκε τὸ Καρχηδόνα, τεκμήριον οἰόμενος αὐτῷ γενέσθαι τῆς ἀληθείας ἐναργέστατον· οὐ συνῆκε δὲ καθ᾽ ἑαυτοῦ τὸν ἔλεγχον ἐπισπώμενος. εἰ γὰρ περὶ τῆς [q] ἀποικίας πιστεύειν δεῖ ταῖς Φοινίκων ἀναγραφαῖς, ἐν ἐκείναις Εἴρωμος ὁ βασιλεὺς γέγραπται πρεσβύτερος τῆς Καρχηδόνος κτίσεως, [r] ἔτεσι πλείοσι πρὸς τοῖς πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, [s] περὶ οὗ τὰς πίστεις

fere autem quasi valde perturbatus & ex mendaciis confusus, passim quidem in similia incidit iis, quæ supra ad examen vocavimus de majorum nostrorum ex Ægypto migratione; partim vero accusationem instituit Judæorum Alexandriam habitantium. tertium autem istis admiscetur de sacris templi nostri ceremoniis, & aliis ritibus quos criminatur.

Summa libri Apionis contra Judæos.

2. Sane quod nec genere Ægyptii fuerint patres nostri, neque ob labem corporis aut alias quasdam ejusmodi calamitates inde pulsi fuerint, non mediocriter solum, sed pene ultra modum, superius à me demonstratum existimo: quæ vero istis adjungit Apion breviter memorabo. Ista enim in tertio rerum Ægyptiacarum dicit: „ Moyses, ut accepi à grandioribus natu Ægyptiis, Heliopolitanus erat; qui, patriis institutis obligatus, subdiales precationes ad septa qualia urbs habebat, reduxit. Totam autem *civitatem* ad subsolanum *inter precandum* convertebat. ita enim Heliopolis sita est. Pro gnomonibus autem columnas statuit, quibus scaphæ forma subjecta erat; ab harum vero summitatibus umbra in eam incidebat; ita ut eundem cursum quem sol in æthere absolveret." Atque hujuscemodi est admiranda illa hujus Grammatici phrasis. Mendacium autem verbis argui non desiderat, sed ex operibus Moysis abunde constat. Neque enim cum primum tabernaculum Deo construeret Moyses, aut ipse ullam talem formam ei indidit, aut posteros facere præcepit: neque Solomon, qui postea templum construxit Hierosolymis, se *ea in re* ita curiosum exhibuit, qualiter confinxit Apion. „ Accepisse autem dicit à senioribus, „ Moysen fuisse Heliopolitanum:" scilicet ipse quidem junior, illis vero fidem habens, qui per ætatem illum noverant, & cum eo versati fuerant. Cum de Homero quidem poëta, ipse, licet Grammaticus, non posset quænam ejus sit patria certo affirmare; neque de Pythagora tantum non heri nudiusve tertius nato: de Moyse vero tam multis annis illos præcedente tam facile decernit, credens iis quæ à senioribus acceperat. unde manifeste illum mentiri apparet. Quod ad temporum vero rationem, quibus Moysen ait eduxisse leprosos & cæcos & claudos, belle antecessoribus suis (uti puto) concinit Grammaticus *ille* accuratissimus. Nam Manetho quidem Judæos dicit regnante Tethmosi ex Ægypto discessisse, annis CCCXCIII. antequam exsilium apud Argos egerit Danaus: Lysimachus vero tempore Bocchoris regis, hoc est ante annos MDCC. Molon autem & alii quidam, ut cuique visum est. At vero Apion cæteris fide dignior exacte illum exitum definivit VII. Olympiade, ejusque anno primo, in quo, ut ait, Pœni Carthaginem condiderunt. Carthaginis autem mentionem adjecit, ratus id veritatis argumentum fore evidentissimum: nec animadvertit à semetipso adductum quo coargueretur. Si enim de hac colonia, monumentis Phœnicum credendum est, in illis Hiromus rex traditur antiquior Carthaginis conditu annis plus quam CL. de quo supe-

Apionis confutatio.

[g] Πᾶσαν] πάσας *Hafn.*
[h] Σκάφης,] Ita lego cum *Huetio* in *Demonstr. Evang.* prop. IV. §. 14. antea erat σκάφη, σκιὰ δ᾽ ἀνδρὸς, & mox ὡς ὅτι ἐν αἰθ.
[i] Εἰς αὐτὴν ἐνέθηκεν,] Ita *MSS.* εἰς αὐτὸν in *Editis.*
[k] Δηλονότι] δῆλον ὅτι *Hafn.*
[l] Τῶν χρόνων,] τὸν χρόνον *Hafn.*
[m] Πρὸ αὐτοῦ] Sic *MSS.* παρ᾽ αὐτοῦ in *Editis.*
[n] Ἀκριβέστατος.] Ita in *MS. Eliensi.* ἀκριβὴς in *cæteris.*
[o] Μανεθὼς μὲν—βασιλείαν. &c.] Conf. supr. lib. I. §. 26. SPANH.
[p] Κατὰ τὴν ἑβδόμην Ὀλυμπιάδα,—τὸ Καρχηδόνα,] Conf. supr. lib. I. §. 18. SPANH.
[q] Ἀποικίας] ἀπιστείας *Hafn.*
[r] Ἔτεσι πλείοσι πρὸς τοῖς πεντήκοντα] Supra in libro superiori dicitur; ἔτεσι πέντε πρὸς τοῖς π.
[s] Περὶ οὗ τὰς πίστεις—ἀναγραφῶν,] Conf. supr. lib. I. §. 18. SPANH.

Pergit Apionem confutare. superius ex Phœnicum commentariis confirmatum dedi, quod Solomoni, cum templum Hierosolymitanum exstruxisset, amicus fuerit Hiromus, & multa ad templi fabricam contulerit. ipse vero Solomon templum ædificavit post Judæorum discessum ex Ægypto annis DCXII. Porro numerum pulsorum eundem quem Lysimachus commentus (ait enim eorum fuisse millia CX.) miram quandam & credibilem reddit causam, cur Sabbatum nominari dicit *diem septimam.* „Exacto enim „inquit) sex dierum itinere, inguinum ulceribus „affecti sunt, & hac de causa septima die quieverunt, incolumes constituti in regione, quæ nunc „Judæa vocatur: & appellaverunt eam diem Sabbatum, servata Ægyptiorum voce; nam inguinis „dolorem Ægyptii vocant Sabbatosin." Annon igitur vel deridenda hæc nugacitas, vel contra odio habenda talis in scribendo impudentia. Apparet enim quod omnes inguinibus laboraverint, hominum millia centum & decem. Atqui si erant cæci & claudi & omne genus morbis vexati, quales *eos* fuisse ait Apion, ne unius quidem diei iter progredi valuissent. Sin autem poterant per magnam solitudinem proficisci, prætereaque sibi obsistentes vincere ad unum omnes pugnando, nequaquam universi post sextam diem inguinum morbo correpti fuissent. Neque enim à natura tale quippiam venire iter agentibus necesse est. Sed plurimarum myriadum exercitus definita semper itinera peragunt. neque temere ita accidisse verisimile videtur. hoc enim omnium absurdissimum est. At vero mirificus *hic* Apion „sex quidem „diebus eos pervenisse in Judæam jam ante dixit: „rursus autem Moysen conscenso monte Ægyptum inter & Arabiam medio, qui Sinæus appellatur, quadraginta diebus delituisse dicit, „indeque descendentem Judæis leges dedisse." quanquam fieri non potest, eosdem & quadraginta dies in deserto ac inaquoso loco manere, & quod in medio spatium est id totum sex diebus pertransire. Grammatica autem translatio de appellatione Sabbati multam præ se fert impudentiam vel certe magnam imperitiam. *De vocibus Sabbatum & Sabbo.* nam Sabbo & Sabbatum plurimum inter se differunt. quippe Sabbatum ex Judæorum dialecto est cessatio ab omni opere: Sabbo vero, ut ille affirmat, apud Ægyptios inguinum dolorem significat.

3. Hujuscemodi quidem nonnulla de Moyse & Judæorum ex Ægypto discessu nuper excogitavit Ægyptius Apion, præter alios ista commentus. Et quid mirum, si de nostris mentitur patribus, dicens eos genere Ægyptios esse. Ipse enim è contra de seipso mentiebatur: & natus in Oasi Ægypti, & Ægyptiorum omnium (ut sic dixerim) primus, veram quidem patriam & genus suum ejuravit. Alexandrinum autem se mentitus. generis sui pravitatem agnoscit. Merito igitur quos odit & conviciis insectatur, eos Ægyptios appellat. Nisi enim pessimos esse existimaret Ægyptios, genus suum haud ipse negasset. quandoquidem qui se patriæ celebritate efferunt, honorificum quidem ducunt ab ea cognominari, eos vero redarguunt qui præter jus eam sibi vendicant. Erga nos autem alterutro modo affecti sunt Ægyptii.

ἀνωτέρω παρέχων ἐκ τῶν Φοινίκων ἀναγραφῶν, [t] καὶ ὅτι Σολομῶντι, τῷ τὸν ναὸν οἰκοδομησαμένῳ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις, φίλος ἦν Εἴρωμος, καὶ πολλὰ συνεβάλλετο πρὸς τὴν τοῦ ναοῦ κατασκευήν. αὐτὸς δὲ ὁ Σολομῶν ᾠκοδόμησε τὸν ναὸν, μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἐξ Αἰγύπτου τοὺς Ἰουδαίους, [v] δώδεκα καὶ ἑξακοσίοις ἔτεσιν ὕστερον. τὸν δὲ ἀριθμὸν τῶν ἐλαθέντων [x] τὸν αὐτὸν Λυσιμάχῳ σχεδιάσας, ἕνδεκα γὰρ αὐτοὺς εἶναί φησι μυριάδας, θαυμαστήν τινα καὶ πιθανὴν ἀποδίδωσιν αἰτίαν, ἀφ' ἧς φησι τὸ σάββατον ὠνομάσθαι. „ὁδεύσαντες γὰρ, φησὶν, ἐξ ἡμερῶν ὁδὸν „βουβῶνας ἔσχον, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τῇ ἑβδόμῃ „ἡμέρᾳ ἀνεπαύσαντο σωθέντες εἰς τὴν χώραν τὴν νῦν „Ἰουδαίαν λεγομένην, καὶ ἐκάλεσαν τὴν ἡμέραν σάββατον, σώζοντες τὴν Αἰγυπτίων γλῶτταν. τὸ γὰρ βουβῶνος ἄλγος καλοῦσιν Αἰγύπτιοι [y] Σαββάτωσιν. οὐκ ἂν οὖν τις [z] ἢ καταγελάσειε τῆς φλυαρίας, ἢ τοὐναντίον μισήσειε τὴν ἐν τῷ τοιαῦτα γράφειν ἀναίδειαν. δῆλον γὰρ ὅτι πάντες ἐβουβώνιασαν ἕνδεκα μυριάδες ἀνθρώπων. ἀλλ' εἰ μὲν ἦσαν ἐκεῖνοι τυφλοὶ καὶ χωλοὶ καὶ πάντα τρόπον νοσοῦντες, ὁποίους αὐτοὺς εἶναι φησὶν Ἀπίων, οὐδ' ἂν μιᾶς ἡμέρας προελθεῖν ὁδὸν ἠδυνήθησαν. εἰ δ' οἷοι βαδίζειν διὰ πολλῆς ἐρημίας, καὶ προσέτι νικᾶν τοὺς αὐτοῖς [a] ἀνθισταμένους μαχόμενοι πάντες, οὐκ ἂν ἀθρόοι μετὰ τὴν ἕκτην ἡμέραν ἐβουβώνιασαν. οὔτε γὰρ φύσει πως γίνεται τοιοῦτον [b] τοῖς βαδίζουσιν ἐξ ἀνάγκης. ἀλλὰ πολλαὶ μυριάδες στρατοπέδων [c] τὸ σύμμετρον ἀεὶ βαδίζουσιν. οὔτε κατ' αὐτόματον εἰκὸς οὕτω συμβῆναι. πάντων γὰρ ἀλογώτατον. ὁ δὲ θαυμαστὸς Ἀπίων, „διὰ μὲν ἓξ ἡμερῶν αὐτοὺς ἐλθεῖν εἰς τὴν Ἰουδαίαν προείρηκεν, πάλιν δὲ τὸν Μωϋσῆν εἰς τὸ μεταξὺ „τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀραβίας ὄρος, ὃ καλεῖται Σίναιον, „ἀναβάντα φησὶν [d] ἡμέραις τεσσαράκοντα κρυφθῆναι, „κἀκεῖθεν καταβάντα, δοῦναι τοῖς Ἰουδαίοις τοὺς νόμους. καίτοι πῶς οἷόν τε τοὺς αὐτοὺς καὶ τεσσαράκοντα μένειν ἡμέρας ἐν ἐρήμῳ καὶ ἀνύδρῳ τόπῳ, καὶ τὴν μεταξὺ πᾶσαν ἐν ἡμέραις ἓξ διελθεῖν. ἡ δὲ περὶ τὴν ὀνομασίαν τοῦ σαββάτου γραμματικὴ μετάθεσις ἀναίδειαν ἔχει πολλὴν ἢ δεινὴν ἀμαθίαν. τὸ γὰρ [e] σαββὼ καὶ σάββατον πλεῖστον ἀλλήλων διαφέρει. τὸ μὲν γὰρ σάββατον κατὰ τὴν [f] Ἰουδαίαν διάλεκτον ἀνάπαυσίς ἐστιν ἀπὸ παντὸς ἔργου, τὸ δὲ σαββὼ, καθάπερ ἐκεῖνός φησι, δηλοῖ παρ' Αἰγυπτίοις τὸ βουβῶνος ἄλγος.

γʹ. Τοιαῦτα μέν τινα περὶ Μωϋσέως καὶ τῆς ἐξ Αἰγύπτου γενομένης τοῖς Ἰουδαίοις ἀπαλλαγῆς, ὁ Αἰγύπτιος Ἀπίων ἐκαινοποίησε, παρὰ τοὺς ἄλλους ἐπινοήσας. καὶ τί γε δεῖ θαυμάζειν, εἰ περὶ τῶν ἡμετέρων ψεύδεται προγόνων, λέγων αὐτοὺς εἶναι τὸ γένος Αἰγυπτίους. αὐτὸς γὰρ περὶ αὑτοῦ τοὐναντίον ἐψεύδετο. καὶ γεγενημένος [g] ἐν Ὀάσει τῆς Αἰγύπτου, πάντων Αἰγυπτίων πρῶτος ὢν ὡς ἂν εἴποι τις, τὴν μὲν ἀληθῆ πατρίδα καὶ τὸ γένος ἐξωμόσατο. Ἀλεξανδρεὺς δὲ εἶναι καταψευδόμενος, ὁμολογεῖ τὴν μοχθηρίαν τοῦ γένους. εἰκότως οὖν οὓς μισεῖ καὶ βούλεται λοιδορεῖν, τούτους Αἰγυπτίους καλεῖ. εἰ μὴ γὰρ φαυλοτάτους εἶναι ἐνόμιζεν Αἰγυπτίους, οὐκ ἂν τοῦ γένους αὐτὸς ἔφυγεν. ὡς [h] οἵγε μεγαλοφρονοῦντες ἐπὶ ταῖς ἑαυτῶν πατρίσι, σεμνύνονται μὲν ἀπὸ τούτων αὐτοὶ χρηματίζοντες, τοὺς [i] ἀδίκως δ' αὐτῶν ἀντιποιουμένους ἐλέγχουσι. πρὸς ἡμᾶς δὲ δυοῖν θάτερον Αἰγύπτιοι πεπόν-

t Καὶ ὅτι Σολομῶντι,] Illud & adjectum esse volui.

v Δώδεκα καὶ ἑξακοσίοις ἔτεσιν ὕστερον.] In *Antiquitatum* l. VIII. c. 3. tantum 592. annos computat.

x Τὸν αὐτὸν Λυσιμάχῳ σχεδιάσας,] Αὐτῷ Λυσ. in *MS. Eliensi.*

y Σαββάτωσιν.] Mox Σαββὼ de eodem. SPANH.

z Ἢ καταγελάσειε τῆς φλυαρίας,] Οὐ καταγ. in *eodem MS.*

a Ἀνθισταμένους] Ἀνισταμένους *Big.*

b Τοῖς βαδίζουσιν] Ὑπὸ τοῖς in *Codice Eliensi.*

c Τὸ σύμμετρον] Τὸ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας στρατ. in *MSS.* ut & *Hafn.*

d Ἡμέραις τεσσαράκοντα κρυφθῆναι,] Ἡμέρας *Big.*

e Σαββὼ] Conf. mox supr. SPANH.

f Ἰουδαίαν διάλεκτον] Ἰουδαίων *Big.*

g Ἐν Ὀάσει τῆς Αἰγύπτου] Apion in Oasi urbe Ægypti natus; mox infr. §. 4. ἐν τῷ βαθυτάτῳ τῆς Αἰγύπτου SPANH.

h Οἵγε μεγαλοφρονοῦντες] Ὡς οἶμαι μεγ. in *Cod. Eliensi.*

i Ἀδίκως] Ἀδίκους *Big.* & *Hafn.*

k Τὸ

πόνθασιν. ἢ γὰρ ὡς ἐπισεμνυνόμενοι προσποιοῦνται τὴν συγγένειαν, ἢ κοινωνοὺς ἡμᾶς ἐπισπῶνται τῆς αὐτῶν κακοδοξίας. ὁ δὲ γενναῖος Ἀπίων δοκεῖ μὲν τὴν βλασφημίαν τὴν καθ' ἡμῶν ὥσπερ τινὰ μισθὸν ἐθελῆσαι παρασχεῖν Ἀλεξανδρεῦσι τῆς δοθείσης αὐτῷ πολιτείας· καὶ τὴν ἀπέχθειαν αὐτῶν ἐπιστάμενος [k] τὴν πρὸς τοὺς συνοικοῦντας αὐτοῖς ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρείας Ἰουδαίους, [l] προὐτέθετο μὲν ἐκείνοις λοιδορεῖσθαι, [m] συμπεριλαμβάνει δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας, ἐν ἀμφοτέροις ἀναισχύντως ψευδόμενος.

δʹ. Τίνα τοίνυν ἐστὶ τὰ δεινὰ καὶ σχέτλια τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατοικούντων Ἰουδαίων, ἃ κατηγόρηκεν αὐτῶν, ἴδωμεν. „ ἐλθόντες, φησὶν, ἀπὸ Συρίας ᾤκησαν πρὸς „ ἀλίμενον θάλασσαν, γειτνιάσαντες ταῖς τῶν κυμάτων „ ἐκβολαῖς." οὐκ οὖν ὁ τόπος εἰ λοιδορίαν ἔχει, τὴν οὐ πατρίδα μὲν, λεγομένην δὲ αὐτοῦ, τὴν Ἀλεξάνδρειαν λοιδορεῖ. ἐκείνης γὰρ καὶ τὸ παράλιον ἐστὶ μέρος ὡς πάντες ὁμολογοῦσιν εἰς κατοίκησιν τὸ κάλλιστον. Ἰουδαῖοι δ' εἰ μὲν βιασάμενοι κατέσχον, ὡς μηδ' ὕστερον ἐκπεσεῖν, ἀνδρείας τεκμήριόν ἐστ' αὐτοῖς. εἰς κατοίκησιν δὲ αὐτοῖς ἔδωκε τόπον Ἀλέξανδρος. [n] καὶ ἴσης παρὰ τοῖς Μακεδόσι τιμῆς ἐπέτυχον. οὐκ οἶδα δὲ τί ποτ' ἂν ἔλεγεν Ἀπίων, εἰ πρὸς τῇ Νεκροπόλει κατῴκουν, [o] καὶ μὴ πρὸς τοῖς βασιλείοις ἦσαν ἱδρυμένοι, καὶ μέχρι νῦν αὐτῶν ἡ φυλὴ τὴν προσηγορίαν [p] εἶχε Μακεδόνες. εἰ μὲν οὖν ἀναγνοὺς τὰς ἐπιστολὰς Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, καὶ τὰς Πτολεμαίου τοῦ Λάγου, καὶ τῶν μετ' ἐκεῖνον τῆς Αἰγύπτου βασιλέων ἐντυχὼν τοῖς γράμμασι, καὶ τὴν στήλην τὴν ἑστῶσαν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ τὰ δικαιώματα περιέχουσαν, ἃ Καῖσαρ ὁ μέγας τοῖς Ἰουδαίοις ἔδωκεν· εἰ μὲν οὖν ταῦτα, φημὶ, γινώσκων, τἀναντία γράφειν [q] ἐτόλμησε, πονηρὸς ἦν· εἰ δὲ μηδὲν ἠπίστατο τούτων, ἀπαίδευτος. τὸ δὲ δὴ θαυμάζειν πῶς Ἰουδαῖοι ὄντες Ἀλεξανδρεῖς ἐκλήθησαν, τῆς ὁμοίας ἀπαιδευσίας. πάντες γὰρ οἱ εἰς ἀποικίαν τινὰ κατακληθέντες, κἂν πλεῖστον ἀλλήλων τοῖς γένεσι διαφέρωσιν, ἀπὸ τῶν οἰκιστῶν τὴν προσηγορίαν λαμβάνουσι. καὶ τί δεῖ περὶ τῶν ἄλλων λέγειν. αὐτῶν γὰρ ἡμῶν οἱ τὴν Ἀντιόχειαν κατοικοῦντες, Ἀντιοχεῖς ὀνομάζονται· τὴν γὰρ πολιτείαν αὐτοῖς ἔδωκεν ὁ κτίστης Σέλευκος. ὁμοίως οἱ ἐν Ἐφέσῳ καὶ κατὰ τὴν ἄλλην Ἰωνίαν, τοῖς αὐθιγενέσι πολίταις ὁμωνυμοῦσι· τοῦτο παρασχόντων αὐτοῖς τῶν διαδόχων. ἡ δὲ Ῥωμαίων φιλανθρωπία [r] πᾶσιν μικροῦ δεῖν τῆς αὐτῶν προσηγορίας [s] μεταδέδωκεν· οὐ μόνον ἀνδράσιν, ἀλλὰ καὶ μεγάλοις ἔθνεσιν ὅλοις. Ἴβηρες γοῦν οἱ πάλαι, καὶ Τυῤῥηνοὶ, καὶ Σαβῖνοι, Ῥωμαῖοι καλοῦνται. εἰ δὲ [t] τοῦτον ἀφαιρεῖται τὸν τρόπον τῆς πολιτείας Ἀπίων, παυσάσθω λέγων αὑτὸν Ἀλεξανδρέα. γεννηθεὶς γὰρ, ὡς προεῖπον, [v] ἐν τῷ βαθυτάτῳ τῆς Αἰγύπτου, πῶς ἂν Ἀλεξανδρεὺς εἴη, τῆς κατὰ δόσιν πολιτείας ὡς αὐτὸς ἐφ' ἡμῶν ἠξίωκεν ἀναιρουμένης. καί τοι [x] μόνοις Αἰγυπτίοις οἱ κύριοι νῦν Ῥωμαῖοι τῆς οἰκουμένης μεταλαμβάνειν ἡστινοσοῦν πολιτείας ἀπειρήκασιν. ὁ δ' οὕτως ἐστὶ γενναῖος, ὡς μετέχειν ἀξιῶν αὐτὸς, ὧν τυχεῖν ἐκωλύετο, συκοφαντεῖν ἐπεχείρησε τοὺς δικαίως λαβόντας. οὐ γὰρ ἀπορίᾳ γε τῶν οἰκησόντων τὴν μετὰ σπουδῆς ὑπ' αὐτοῦ πόλιν κτιζομένην, Ἀλέξανδρος τῶν ἡμετέρων τινὰς ἐκεῖ συνήθροισεν. ἀλλὰ πάντας δοκιμάζων ἐπιμελῶς ἀρετῆς καὶ πίστεως, τοῦτο τοῖς ἡμετέροις τὸ γέρας ἔδωκεν. „ ἐτίμα γὰρ ἡ-

aut enim quasi sese efferentes cognationem simulant, aut nos in infamiæ suæ societatem adsciscunt. At præclarus iste Apion videtur contumeliosam nostrûm insectationem quasi mercedem voluisse reddere Alexandrinis pro data sibi civitate: cognitoque illis cum Judæis una secum Alexandriam habitantibus intercessisse inimicitiam, proposuit quidem illis convicium facere, alios vero universos simul comprehendit, de utrisque impudenter mentiens.

4. Videamus igitur quænam illa gravia & non ferenda, de quibus Judæos Alexandriam habitantes accusat. „ E Syria, inquit, profecti sedes „ fixerunt ad importuosum mare, in vicinia alli„ sionis fluctuum." Ergo si locus opprobrium habet, non quidem patriæ suæ, sed *tamen* quam patriam dicit, Alexandriæ conviciatur. illius enim & ora maritima pars est, ut omnes fatentur, ad inhabitandum optima. Sin autem per vim eam Judæi occupaverint, ita ut ne post quidem ejicerentur, fortitudinis eorum argumentum est. Verum Alexander eis locum ad habitandum dedit, & par cum Macedonibus jus consequuti sunt. Nescio autem quid dicturus fuerit Apion, si circa Necropolim habitassent, ac non circa regiam sedes posuissent, & hodieque eorum tribus appellaretur Macedones. Sane si legisset epistolas Alexandri regis, & Ptolemæi Lagi, ac in successorum illius Ægypti regum rescripta incidisset, & columnam stantem Alexandriæ, & jura continentem quæ Cæsar magnus Judæis concessit: hæc, inquam, si certe quidem sciens contraria scribere ausus est, improbus erat: sin vero nihil horum novit, indoctus. Illud autem quod se mirari dicit, quomodo cum Judæi essent Alexandrini vocarentur, similis inscientiæ est. Omnes enim in coloniam aliquam evocati, etsi plurimum invicem genere differant; à conditoribus appellationem accipiunt. Et quid opus est de aliis dicere? Nostrorum enim ipsorum qui Antiochiam inhabitabant, Antiocheni nominantur. jus enim civium eis dedit conditor Seleucus. Similiter qui in Epheso *sunt* & in reliqua Jonia eandem cum civibus inde natis appellationem sortiuntur: illis hoc præstantibus *regni* successoribus. Romanorum autem clementia omnibus fere de suo nomine appellari concessit, non solum viris *singulis*, sed & maximis gentibus in universum. Hispani scilicet antiqui & Tyrrheni & Sabini vocantur Romani. Si vero hunc modum *communionis* civitatis tollit Apion, desinat semetipsum Alexandrinum dicere. Natus enim, ut antea dixi, in intima Ægypto, quomodo erit Alexandrinus, jure civitatis, quod ipse de nobis prædicat, sublato? cum solis Ægyptiis orbis nunc Romani domini participare cujuslibet civitatis interdixerint. Ille vero adeo generosus est, ut, cum vellet *jure* obtinere quæ impetrare prohibetur, conatus fuerit eos calumniari qui ista justissime assequuti sunt. Non enim Alexander propter inopiam habitatorum civitatis, quam studiose ædificabat, nostrorum aliquos illic congregavit. Sed, omnes probitatis ergo & fidei probe perspectos & exploratos habens, hoc præmium nostris tribuit. „ nostram enim gentem

Jura & privilegia Judæis concessa ab Alexandro M. Aliisque.

Judæorum fidelitas.

k Τὴν πρὸς τοὺς συνοικοῦντας] Τοὺς πρὸς τοὺς Big.
l Προὐτέθετο] Προὐτίθεται Big. προὐτέθειται Hafn.
m Συμπεριλαμβάνει] Συμπεριλαμβάνειν Big.
n Καὶ ἴσης] Vide lib. 2. *de Bello Jud.* c. 18. §. 7. paul. post pr.
o Καὶ μὴ πρὸς τοῖς βασιλείοις] Καὶ μὴν πρὸς τοῖς βασιλικοῖς Big. & Hafn.
p Εἶχε Μακεδόνες.] Ita in *Cod. Big.* antea erat εἶχον.
q Ἐτόλμησε,] Ἐτόλμα Big.
r Πᾶσιν μικροῦ] Πᾶσιν οὐ μικροῦ δεῖν Big. & Hafn.
s Μεταδέδωκεν.] Antea μεταδιδώκασιν οὐ μ.
t Τοῦτον] τοῦτον Hafn.
v Ἐν τῷ βαθυτάτῳ τῆς Αἰγύπτου,] Confer supr. §. 3. SPANH.
x Μόνοις Αἰγυπτίοις—ἀπειρήκασιν.] Vide *Plin. Jun.* Lib. X. Epist. XII. & *Isidor. Pelusiot.* lib. I. Epist. 489. p. 123. A. HUDS. & SPANH.

„ tem honorabat, ut etiam de nobis dicit Hecatæus, quod propter probitatem atque fidem, „ quam ei præbuere Judæi, regionem Samaritidem, ab omni tributo liberam, ab iis insuper „ teneri voluerit." Similiter quoque sensit post

Ptolemaus Lagi. Alexandrum Ptolemæus Lagi de Judæis Alexandriam habitantibus. etenim castra Ægyptiaca eis commisit, arbitratus illis nec fidem defuturam nec fortitudinem ad ea conservanda: cumque firmum in Cyrene imperium tenere vellet, & in aliis Libyæ civitatibus, illic misit partem Judæorum habitandi causa.

Ptolemaus Philadelphus. Post hunc autem Ptolemæus, qui Philadelphus est appellatus, non solum si qui fuere captivi apud eum nostrorum omnibus libertatem, sed & pecunias sæpius dedit: & (quod maximum est) leges nostras cognoscendi desiderio tenebatur, legendique sacrarum scripturarum libros. rogatum igitur misit sibi delegari viros qui ei interpretarentur legem; utque volumina pulchre exscriberentur

Versio S. Scripturarum. *hujusce rei* curam mandavit non quibuscunque viris: sed Demetrium Phalereum & Andream & Aristeam, Demetrium quidem sui ævi omnium doctrina eminentissimum, illos vero custodiam corporis sibi creditam habentes, huic curæ præfecit; non utique leges & patriam nostram philosophiam discere concupiverat, si his utentes despectui habuerit, & non potius miratus fuerit.

5. Apion autem pene omnes deinceps Macedonum majorum ejus reges ignoravit, nobis familiarissimos & amicissimos.

Ptolemaus Euergetes. Nam & tertius Ptolemæus, dictus Euergetes, tota Syria vi & armis occupata, non Diis Ægyptiacis sacra fecit ut pro victoria gratias ageret; sed, cum Hierosolyma venisset, multas hostias, sicut nostri moris est, Deo immolavit, & donaria victoriâ digna dedicavit.

Ptolemaus Philometor. Ptolemæus autem Philometor & uxor ejus Cleopatra omne regnum commisere Judæis, factique sunt totius militiæ duces Onias & Dositheus Judæi: quorum in nomine cavillatur Apion, cum debuisset facta eorum potius mirari & non conviciari, sed gratias illis habere quod servarint Alexandriam, cujus civis videri vult & haberi. Cum enim bellum inferrent reginæ Cleopatræ, & male pereundi discrimen adirent, isti fecerunt ut pax iniretur & mala intestina cessarent. Sed „ postea, inquit, Onias ad urbem deduxit parvum exercitum, cum illic præsens esset Thermus Romanorum legatus." id quod bene re-

Ptolemaus Physcon. cteque admodum factum dicerem. Ptolemæus enim cognomine Physcon, mortuo suo fratre Ptolemæo Philometore, egressus est de Cyrene, eo animo ut Cleopatram è regno ejiceret, & filios regis, ut ipse regnum injuste sibimet applicaret;

De Onia ejusque fide. propter hæc ergo Onias adversus eum bellum pro Cleopatra suscepit: & fidem quam habuit circa reges, nequaquam in necessitate deseruit. Testis autem Deus justitiæ ejus manifestus apparuit. Nam [p] Physcon Ptolemæus, cum adversum exercitum quidem Oniæ pugnare præsumeret, omnes vero Judæos in civitate positos cum filiis & uxoribus capiens nudos atque vinctos elephantis

„ μῶν τὸ ἔθνος, [y] ὥς καί φησιν Ἑκαταῖος περὶ ἡμῶν, „ ὅτι [z] διὰ τὴν ἐπιείκειαν καὶ πίστιν, ἣν αὐτῷ παρέσχον „ Ἰουδαῖοι, τὴν Σαμαρεῖτιν χώραν προσέθηκεν ἔχειν αὐ„ τοῖς ἀφορολόγητον. ὅμοια δὲ Ἀλεξάνδρου καὶ Πτολε„ μαῖος ὁ Λάγου περὶ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατοικούντων „ ἐφρόνησε." καὶ γὰρ τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον [a] αὐτοῖς [b] ἐνεχείρισε φρούρια, πιστῶς ἅμα καὶ γενναίως φυλάξειν ὑπολαμβάνων· καὶ Κυρήνης ἐγκρατῶς ἄρχειν βουλόμενος, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῇ Λιβύῃ πόλεων, [c] εἰς αὐτὰς μέρος Ἰουδαίων ἔπεμψε κατοικῆσον. ὁ δὲ μετ᾽ αὐτὸν Πτολεμαῖος, ὁ Φιλάδελφος ἐπικληθεὶς, οὐ μόνον εἴ τινες ἦσαν αἰχμάλωτοι παρ᾽ αὐτῷ τῶν ἡμετέρων, πάντας ἀπέδωκεν, ἀλλὰ καὶ χρήματα πολλάκις ἐδωρήσατο. καὶ τὸ μέγιστον, ἐπιθυμητὴς [d] ἐγένετο τοῦ γνῶναι τοὺς ἡμετέρους νόμους, καὶ ταῖς τῶν ἱερῶν γραφῶν βίβλοις ἐντυχεῖν. [e] ἔπεμψε γοῦν ἀξιῶν ἄνδρας ἀποσταλῆναι, [f] τοὺς ἑρμηνεύσοντας αὐτῷ τὸν νόμον, καὶ τοῦ γραφῆναι ταῦτα καλῶς τὴν ἐπιμέλειαν ἐπέταξεν οὐ τοῖς τυχοῦσιν· [g] ἀλλὰ Δημήτριον τὸν Φαληρέα, καὶ Ἀνδρέαν, καὶ Ἀριστέα, τὸν μὲν παιδείᾳ τῶν καθ᾽ ἑαυτὸν [h] διαφέροντα Δημήτριον, τοὺς δὲ τὴν τοῦ σώματος αὐτοῦ φυλακὴν ἐγκεχειρισμένους, ἐπὶ τῆς ἐπιμελείας ταύτης ἔταξεν, οὐκ ἂν δήπου τοὺς νόμους καὶ [i] τὴν πάτριον ἡμῶν φιλοσοφίαν ἐπιθυμήσας ἐκμαθεῖν, εἰ τῶν χρωμένων αὐτοῖς ἀνδρῶν κατεφρόνει, καὶ μὴ λίαν ἐθαύμαζεν.

έ. Ἀπίωνα δὲ σχεδὸν ἐφ᾽ ἑξῆς πάντες ἔλαθον οἱ τῶν προγόνων αὐτοῦ Μακεδόνων βασιλεῖς, οἰκειότατα πρὸς ἡμᾶς διατεθέντες. καὶ γὰρ τρίτος Πτολεμαῖος, ὁ λεγόμενος Εὐεργέτης, κατασχὼν ὅλην Συρίαν κατὰ κράτος, οὐ τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ θεοῖς χαριστήρια τῆς νίκης [k] ἔθυσεν· ἀλλὰ παραγενόμενος εἰς Ἱεροσόλυμα, πολλὰς ὡς ἡμῖν νόμιμόν ἐστιν ἐπετέλεσε θυσίας τῷ Θεῷ. καὶ ἀνέθηκεν ἀναθήματα τῆς νίκης [l] ἄξια. ὁ δὲ Φιλομήτωρ Πτολεμαῖος καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Κλεοπάτρα, τὴν βασιλείαν ὅλην τὴν ἑαυτῶν Ἰουδαίοις ἐπίστευσαν. καὶ στρατηγοὶ πάσης τῆς δυνάμεως ἦσαν, Ὀνίας καὶ [m] Δοσίθεος Ἰουδαῖοι. ὧν Ἀπίων σκώπτει τὰ ὀνόματα· δέον τὰ ἔργα θαυμάζειν καὶ μὴ λοιδορεῖν, ἀλλὰ χάριν αὐτοῖς ἔχειν ὅτι [n] διεσώσαντο τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἧς ὡς πολίτης ἀντιποιεῖται. πολεμούντων γὰρ αὐτῶν τῇ βασιλίσσῃ Κλεοπάτρᾳ, καὶ κινδυνευόντων ἀπολέσθαι κακῶς, οὗτοι συμβάσεις ἐποίησαν, καὶ τῶν ἐμφυλίων κακῶν ἀπήλλαξαν. ἀλλὰ „ μετὰ „ ταῦτα, φησὶν, Ὀνίας ἐπὶ τὴν πόλιν ἤγαγε στρατὸν „ ὀλίγον ὄντος ἐκεῖ Θέρμου τοῦ παρὰ Ῥωμαίων πρεσ„ βευτοῦ καὶ παρόντος." ὀρθῶς δὲ ποιῶν φαίην ἂν καὶ μάλα δικαίως. ὁ γὰρ Φύσκων ἐπικληθεὶς Πτολεμαῖος, ἀποθανόντος αὐτῷ τοῦ ἀδελφοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλομήτορος, ἀπὸ Κυρήνης ἐξῆλθε Κλεοπάτραν ἐκβαλεῖν βουλόμενος τῆς βασιλείας, [o]

sub-

y Ὡς καί φησιν Ἑκαταῖος περὶ ἡμῶν,] Conf. Antt. l. 22. c. 2. §. 3. Spanh.

z Διὰ τὴν ἐπιείκιαν—Ἰουδαῖοι,] Conf. supr. lib. 1. §. 22. Spanh.

a Αὐτοῖς] Conf. Antt. l. 12. c. 1. §. 1. Spanh.

b Ἐνεχείρισε φρούρια,] Vide in *Antiquitatum* l. 12. c. 1. §. 1. paul. post med. pag. 585.

c Εἰς αὐτὰς] εἰς αὐτὰ *Hafn.*

d Ἐγένετο τοῦ γνῶναι τοὺς—ἐντυχεῖν.] Conf. Præf. Antt. §. 3. Spanh.

e Ἔπεμψε γοῦν ἀξιῶν ἄνδρας ἀποσταλῆναι,] Conf. Antt. lib. 12. c. 2. §. 1. Spanh.

f Τοὺς ἑρμηνεύσοντας αὐτῷ—τοῖς τυχοῦσιν.] Vide Originum, l. 1. Procem. pag. 2. lib. 1. c. 1. §. 3. pr. & l. 12. c. 2. §. 1. med. pag. 585. seq. & item §. 10. pag. 593.

g Ἀλλὰ Δημήτριον τὸν Φαληρέα, —καθ᾽ ἑαυτὸν] Conf. Antt. lib. 12. c. 2. §. XI. Præf. Antt. §. 3. Spanh.

h Διαφέροντα Δημήτριον,] Διαφερόντων *Big.*

i Τὴν πάτριον ἡμῶν φιλοσοφίαν] Πάτριος φιλοσοφία de Legibus ac Institutis Mosaïcis. Spanh.

k Ἔθυσεν·] ἔθησεν *Hafn.*

l Ἄξια.] Ἀξίως *Big.*

m Δοσίθεος] Δωσίθεος *Big.*

n Διεσώσαντο τὴν Ἀλεξάνδρειαν,] Διέσωσαν *Big.*

o Lacuna in Græco Josephi contextu. Spanh.

p Physcon Ptolemæus,] Pro *Philopatore* male *Physconem* nominat *Josephi Interpres.*

q Unde

subjecisset, ut ab eis conculcati deficerent, & ad hoc etiam bestias ipsas inebriasset, in contrarium quæ præparaverat evenêre. Elephanti enim relinquentes sibi appositos Judæos, impetu facto super amicos ejus, multos ex ipsis interemêre. Et post hæc Ptolemæus quidem aspectum terribilem contemplatus est, prohibentem se ut illis noceret hominibus. Concubina vero sua charissima, quam alii quidem Ithacam, alii vero Hirenen denominant, supplicante ne tantam impietatem perageret, ei concessit, & ex his, quæ jam egerat vel acturus erat, pœnitentiam egit. [q] Unde recte hanc diem Judæi Alexandriæ constituti, eo quod aperte à Deo salutem promeruêre, celebrare noscuntur. Apion autem omnium calumniator, etiam propter bellum adversus Physconem gestum, Judæos accusare præsumpsit, cum eos laudare debuerit. Is autem etiam ultimæ Cleopatræ reginæ Alexandrinorum meminit, veluti nobis improperans, quoniam circa nos fuit ingrata: & non potius illam redarguere studuit, cui nihil omnino injustitiæ & malorum operum defuit, vel circa generis necessarios, vel circa maritos suos, qui etiam dilexerint eam, vel in communi contra Romanos omnes, & benefactores suos imperatores, quæ etiam sororem Arsinoen occidit in templo, nihil sibi nocentem. Peremit autem & fratrem insidiis: paternosque deos, & sepulchra progenitorum depopulata est. Percipiensque regnum à primo Cæsare, ejus filio & successori rebellare præsumpsit: Antoniumque corrumpens amatoriis rebus & patriæ inimicum fecit, & infidelem circa suos amicos instituit, alios quidem genere regali spolians, alios autem demens ad mala gerenda compellens. Sed quid oportet amplius [r] dicere, cum illum ipsum in navali certamine relinquens, id est maritum & parentem communium filiorum, tradere cum exercitu principatum, & se sequi coëgit? Novissime vero Alexandria à Cæsare capta, ad hoc usque perducta est, ut saltem hinc sperare se judicaret, si posset ipse manu sua Judæos perimere: eo quod circa omnes crudelis & infidelis exstaret. Putasne gloriandum nobis non esse, si quemadmodum dicit Apion, famis tempore Judæis triticum non est mensa? Sed illa quidem pœnam subiit competentem. Nos autem maximo Cæsare utimur teste auxilii atque fidei quam circa eum contra Ægyptios gessimus: necnon & senatu ejusque consultis, & epistolis Cæsaris Augusti, quibus nostra merita comprobantur. Has literas Apionem oportebat inspicere, & secundum genera examinare testimonia sub Alexandro facta, & omnibus Ptolemæis, & quæ à senatu constituta sunt, necnon & maximis Romanis imperatoribus. Si vero Germanicus frumenta cunctis in Alexandria commorantibus metiri non potuit, hoc indicium est sterilitatis ac penuriæ frumentorum, non accusatio Judæorum. Quid enim sentiant omnes imperatores de Judæis in Alexandria commorantibus, palam est. nam administratio tritici nihilo [s] magis ab eis, quam ab aliis Alexandrinis translata est. Maximam vero eis fidem olim à regibus datam conservare voluerunt, id est, fluminis custodiam, totiusque custodiæ, nequaquam his rebus indignos esse judicantes.

Cleopatra ultima Alexandrinorum regina.

Judæi fidem eis olim à regibus datam conservant.

6. Sed super hoc: quomodo ergo, inquit, si sunt cives, eosdem deos, quos Alexandrini non colunt? Cui respondeo. Quomodo etiam, cum vos sitis Ægyptii, inter alterutros prælio magno & sine fœdere de religione contenditis? [t] aut

q Unde recte—Alexandriæ constituti,] Conf. Antt. lib. 15. c. 2. §. 2. SPANH.

r Dicere,] Ita in *MS.* prius *dici.*

s Magis] In *MS*, minus.

[u] aut certe propterea non vos omnes dicimus Ægyptios, & neque communiter homines, quoniam bestias adversantes naturæ [nostræ] colitis, multa diligentia nutrientes? cum genus utique nostrorum unum atque idem esse videatur. Si autem in vobis Ægyptiis tantæ differentiæ opinionum sunt, quid miraris super his, qui aliunde in Alexandriam advenerunt, si legibus à principio [v] constitutis, circa talia permansêre? Is autem seditionis [x] causas nobis apponit: [y] qui si cum veritate ob hoc accusat Judæos in Alexandria constitutos, cur omnes non culpare possit, eo quòd noscamur habere concordiam? Porro etiam seditionis autores, quilibet inveniet Apionis similes Alexandrinorum fuisse cives. Donec enim Græci fuêre & Macedones hanc [z] civitatem habentes, nullam seditionem adversus nos gessêre, sed antiquis cessêre solennitatibus. Cum vero multitudo Ægyptiorum crevisset inter eos, propter confusiones temporum, etiam hoc opus semper est additum. Nostrum vero genus permansit purum. Ipsi igitur molestiæ hujus fuêre principium, nequaquam populo Macedonicam habente constantiam, neque prudentiam Græcam, sed cunctis scilicet utentibus malis moribus Ægyptiorum, & antiquas inimicitias adversum nos exercentibus. E diverso namque factum est quod nobis improperare præsumunt. nam cum plurimi eorum non opportune jus ejus civitatis obtineant, peregrinos [a] vocantes eos, qui hoc privilegium ad omnes impetrasse noscuntur. Nam Ægyptiis neque regum quisquam videtur jus civitatis fuisse largitus: neque nunc quilibet imperatorum. Nos autem Alexander quidem introduxit, reges autem auxêre, Romani vero semper custodire dignati sunt. Itaque derogare nobis Apion voluit, quia imperatorum non statuamus imagines, tanquam illis hoc ignorantibus, aut defensione Apionis indigentibus: cum potius debuerit admirari magnanimitatem modestiamque Romanorum, quoniam subjectos non cogunt patria jura transcendere: sed suscipiunt honores, sicut dare offerentes pium atque legitimum est. Non enim honoribus gratiam habent, qui ex necessitate & violentia conferuntur. Græcis itaque & aliis quibusdam, bonum esse creditur imagines instituere. Denique & patrum & uxorum filiorumque figuras depingentes exsultant, quidam vero etiam nihil sibi competentium sumunt imagines. alii vero & servos diligentes, hoc faciunt. Quid ergo mirum est, si etiam principibus ac dominis hunc honorem præbere videantur? Porro autem Legislator, non quasi prophetans Romanorum potentiam non honorandam, sed tanquam causam neque Deo neque hominibus utilem despiciens, & quoniam totius animati, multo magis Dei inanimati, probatur hoc inferius, interdixit imagines fabricare. aliis autem honoribus post Deum colendos non prohibuit viros bonos, quibus nos & imperatores & pop. Rom. dignitatibus ampliamus. Facimus autem pro eis continua sacrificia: & non solum quotidianis diebus ex impensa communi omnium Judæorum talia celebramus: verum cum nullas alias hostias ex communi, neque pro filiis peragamus, solis imperatoribus hunc honorem præcipuum pariter exhibemus, quem hominum nulli persolvimus. Hæc itaque communiter satisfactio posita sit adversus Apionem pro his, quæ de Alexandria dicta sunt.

Seditionis Alexandriæ causa.

Depulsio mendacii Apionis, Judæos seditionis Alexandriæ causam exstitisse.

u Aut] In *MS.* an.
v Constitutis,] In *MS.* constituti.
x Causas] Ita *MS.* causa in *Editis.*
y Qui si cum veritate—constitutos,] Conf. Antt. lib. 15. c. 2. §. 2. SPANH.
z Civitatem] Civilitatem in *MS.*
a Vocantes] Sic *MS.* vocant in *Editis.*

7. Admiror autem etiam eos, qui ei hujusmodi fomitem præbuêre, id est, Posidonium & [b] Apollonium Molonis: quoniam accusant quidem nos, quare nos eosdem deos cum aliis non colimus. mentientes autem pariter, & de nostro templo blasphemias componentes incongruas, non se putant impie agere: cum sit valde turpissimum liberis, qualibet ratione mentiri, multo magis de templo apud cunctos homines nominato, tanta sanctitate pollente. In hoc enim sacrario Apion præsumpsit edicere, „ asini caput collocasse Judæos, & id colere, ac dignum facere tanta religione: & hoc affirmat fuisse depalatum, dum Antiochus Epiphanes & exspoliasset templum, & illud caput invenisset ex auro compositum multis pecuniis dignum. " Ad hoc igitur primum quidem respondeo, quoniam Ægyptius, vel si aliquid tale apud nos fuisset, nequaquam debuerat increpare, cum non sit deterior asinus furonibus & hircis & aliis, qui sunt apud eos Dii. Deinde quomodo non intellexit, operibus increpatus de incredibili suo mendacio. Legibus namque semper utimur iisdem: in quibus sine fine consistimus. Et cum varii casus nostram civitatem, sicut etiam aliorum vexaverint, & [c] Theos, ac Pompejus Magnus, ac Licinius Crassus, & ad novissimum Titus Cæsar, bello vincentes obtinuerint templum, nihil hujusmodi illic invenêre: sed purissimam pietatem, de qua nihil nobis est apud alios effabile. Quia vero Antiochus neque justam fecit templi deprædationem, sed egestate pecuniarum ad hoc accessit, cum non esset hostis, & socios insuper nos suos & amicos aggressus est, nec aliquid dignum derisione illic invenit. Multi & digni conscriptores super hoc quoque testantur; Polybius Megalopolitanus, Strabo Cappadox, Nicolaus Damascenus, Timagenes, & [d] Castor chronographus, & Apollodorus: qui omnes dicunt pecuniis indigentem Antiochum transgressum fœdera Judæorum, & spoliasse templum auro argentoque plenum. Hæc igitur Apion debuit respicere, nisi cor asini ipse potius habuisset, & impudentiam canis, qui apud ipsos assolet coli. neque enim extrinsecus alia ratiocinatione mentitus est. Nos itaque asinis neque honorem neque potestatem aliquam damus, sicut Ægyptii crocodilis & aspidibus: quando eos, qui ab istis mordentur, & à crocodilis rapiuntur, felices & Deo dignos arbitrantur. Sed sunt apud nos asini, quod apud alios sapientes viros, onera sibimet imposita sustinentes. [e] Etsi ad areas accedentes comedant, aut proposita non adimpleant, multas valde plagas accipiunt, quippe operibus & ad agriculturam rebus necessariis ministrantes. Sed aut omnium rudissimus fuit Apion ad componendum verba fallacia, aut certe ex rebus initia sumens, hæc implere non valuit, quando nulla potest contra nos blasphemia provenire.

Respondetur Posidonio & Apollonio.

Et Apioni de Asini capite.

Historicos alios appellat Josephus.

8. Alteram vero fabulam, derogatione nostra plenam de Græcis apposuit: de quo dicere sat erit, quoniam qui de pietate loqui præsumunt, oportet eos non ignorare minus esse immundum per templa transire, quam sacerdotibus scelesta verba confingere. Isti vero magis studêre defendere sacrilegum regem, quam justa & veracia de nostris & de templo conscribere. Volentes enim Antiocho gratificari & perfidiam ac sacrilegium ejus [f] tegere, quo circa gentem nostram est usus propter egestatem pecuniarum, detrahentes nobis etiam

Fabula de Græco in templum incluso.

b Apollonium Molonis:] Μόλων apud *Josephum* libro superiori. Si vero pro eodem accipit *Apollonium Molonis*, qui Μαλακὸς dictus est, cum *Molone* perperam confundit, quos esse distinguendos docet *Strabo* l. XIV.

c Theos,] Sc. *Antiochus* Θεὸς Ἐπιφανής.

d Castor] Conf. supr. lib. 1. §. 22. SPANH.

e Etsi ad areas accedentes] *Al.* Et licet ad arcas acc. HUDS. Leg. forte, *Et, si ad aras* &c. i. e. si velint rapere inde aliquid ex frugum primitiis &c. Tantum abest, inquit, ut aras illis ponamus, & divino honore eos dignemur. HAV.

f Tegere,] *Al.* tegere.

etiam quæ in futuris essent, mentiti sunt. Propheta vero aliorum factus est Apion, & dixit „ Antiochum in templo invenisse lectum & hominem in eo jacentem, & appositam ei mensulam maritimis terrenisque volatilium dapibus plenam, & quod obstupuisset his homo. Illum vero mox adorasse regis ingressum, tanquam [g] maximam sibi opem præbituri: ac procidentem ad ejus genua, extensa dextera poposcisse libertatem; & jubente rege ut consideret, & diceret quis esset, vel cur ibidem habitaret, vel quæ esset causa ciborum ejus, tunc hominem cum gemitu & lacrymis lamentabiliter suam narrasse necessitatem. Ait, inquit, esse se Græcum: & dum peragraret provinciam parandi victus causa, correptum se subito ab alienigenis hominibus, atque deductum ad templum, & inclusum illic, & à nullo conspici, sed cuncta dapium apparatione saginari. Et primum quidem hæc sibi inopinabilia beneficia visa attulisse lætitiam; deinde suspicionem, postea stuporem: postremum consulentem à ministris ad se accedentibus audisse legem ineffabilem Judæorum, pro qua nutriebatur: & hoc illos facere singulis annis quodam tempore constituto. Et comprehendere quidem Græcum peregrinum, eumque annuo tempore saginare, & deductum ad quandam sylvam occidere quidem eum hominem, ejusque corpus sacrificare secundum suas solennitates, & gustare ex ejus visceribus, & jusjurandum facere in immolatione Græci, ut inimicitias contra Græcos haberent: & tunc in quandam foveam reliqua hominis pereuntis abjicere.” Deinde refert eum dixisse, paucos jam dies debitos sibimet superesse; atque rogasse, ut reveritus Græcorum deos, & superans in suo sanguine insidias Judæorum, de malis eum circumstantibus deliberaret.” Hujusmodi ergo fabula non tantum omni tragœdia plenissima est, sed etiam crudeli impudentia redundat. Non tamen à sacrilegio privat Antiochum, sicut arbitrati sunt, qui hæc ad illius gratiam conscripsêre. Non enim præsumpsit aliquid tale, ut ad templum accederet: sed sic invenit non sperans. Fuit ergo voluntatibus iniquis impius, & nihilominus sine Deo, quicquid jussit mendacii superfluitas, quam ex ipsa re cognoscere valde facillimum est. Non enim circa solos Græcos discordia legum esse dignoscitur, sed maxime adversus Ægyptios & plurimos alios. Cujus enim regionis homines non contigit aliquando apud nos peregrinari? ut adversus solos Græcos renovata conjuratione per effusionem sanguinis ageremus: vel quomodo possibile, ut ad has hostias omnes Judæi colligerentur, & tantis millibus ad gustandum viscera illa sufficerent, sicut ait Apion? vel cur inventum hominem quicunque fuit (non enim suo nomine conscripsit) aut quomodo eum in suam patriam rex non cum pompa deduxit? dum posset hoc faciens, ipse quidem putari pius, & Græcorum amator eximius, assumere vero contra Judæorum odium auxilia magna cunctorum. Sed hæc relinquo: insensatos enim, non verbis, sed operibus decet arguere.

Templi ac porticuum descriptio.

Sciunt igitur omnes, qui vidêre constructionem templi nostri, qualis fuerit, & intransgressibilem ejus purificationis integritatem. Quatuor enim porticus habuit in circuitu, & harum singulæ propriam secundum legem habuêre custodiam. In exteriorem itaque ingredi licentia fuit omnibus etiam alienis: mulieres tantummodo menstruatæ transire prohibebantur. In secundam vero porticum cun-

g Maximam sibi opem præbituri:] *Al.* maximum ei solatium pr.

τὴν πορείαν
„ ποιούμενον. τοὺς μὲν Ἰουδαίους ὑπὸ τοῦ παραδόξου τῆς θέας
„ καταπεπληγμένους, πόῤῥω μὲν ὄντας ἡσυχίαν ἄγειν·
„ τὸν δὲ Ζάβιδον ἐπὶ πολλῆς ἡσυχίας εἰς τὸν ναὸν παρ-
„ ελθεῖν, καὶ τὴν χρυσῆν ἀποσῦραι τοῦ [a] κάνθωνος κεφα-
„ λὴν, οὕτω γὰρ ἀστειζόμενος γέγραφεν, καὶ πάλιν εἰς
„ [b] Δῶραν κατὰ τάχος ἀπελθεῖν." ἆρ' οὖν καὶ ἡμεῖς ἂν εἴποιμεν, ὅτι τὸν κάνθωνα τουτέστιν ἑαυτὸν Ἀπίων ἐπιφορτίζει, καὶ ποιεῖ τῆς μωρολογίας ἅμα καὶ τῶν ψευσμάτων κατάγομον. καὶ γὰρ τόπους οὐκ ὄντας γράφει, καὶ πόλεις

cti Judæi ingrediebantur, eorumque conjuges cum essent ab omni pollutione mundæ. In tertiam, masculi Judæorum mundi existentes atque purificati. In quartam autem sacerdotes, stolis induti sacerdotalibus. In adytum vero soli principes sacerdotum, propria stola circumamicti. Tanta vero est circa omnia providentia pietatis, ut secundum quasdam horas sacerdotes ingredi constitutum sit. Mane * etiam aperto templo oportebat facientes traditas hostias interiore: & meridie rursus, dum clauderetur templum. Denique ne vas quidem aliquod portari licet in templum, sed erant in eo solummodo posita, altare, mensa, thuribulum, candelabrum, quæ omnia in lege conscripta sunt. Etenim nihil amplius neque mysteriorum aliquorum ineffabilium agitur, neque intus ulla epulatio administratur. Hæc enim quæ prædicta sunt, habent totius populi testimonium manifestum, rationemque gestorum. Licet enim sint tribus quatuor sacerdotum, & harum tribuum singulæ habeant hominum plus quam quinque millia, fit tamen observatio particulariter per dies certos: & his transactis, alii succedentes ad sacrificia veniunt: & congregati in templum † mediante die à præcedentibus claves templi, & ad numerum vasa omnia percipiunt, nulla re quæ ad cibum aut potum attineat in templum delata. Talia namque etiam ad altaria offerre prohibitum est, præter illa quæ ad sacrificia præparantur.

De sacerdotibus Judæorum.

8. Quid ergo Apionem dicimus, nisi, nihil horum examinantem, verba ‡ incredula protulisse? Sed turpe est, historiæ veram notitiam si proferre grammaticus non possit. Et sciens templi nostri pietatem, hanc quidem prætermisit. Hominis autem Græci comprehensionem finxit, pabulum ineffabile, & ciborum opulentissimam claritatem: & †† pravos ingredientes, ubi nec nobilissimos Judæorum licet intrare, nisi fuerint sacerdotes. Hæc ergo pessima est impietas, atque mendacium spontaneum, ad eorum seductionem, qui noluerunt discutere veritatem. Per ea siquidem mala ineffabilia, quæ prædicta sunt, nobis detrahere tentavêre.

9. Rursumque tanquam piissimus deridet, adjiciens fabulæ inania facta. Ait enim illum retulisse, „ dum bellum Judæi contra Idumæos ha-
„ berent longo quodam tempore, ex aliqua civi-
„ tate Idumæorum, qui in ea Apollinem colebat
„ venisse ad Judæos, cujus hominis nomen dici-
„ tur Zabidus, deinde eis promisisse traditurum
„ se eis Apollinem Deum Dorensium: venturum-
„ que illum ad nostrum templum, si omnes ascen-
„ derent, & adducerent omnem multitudinem
„ Judæorum. Zabidum vero fecisse quoddam
„ machinamentum ligneum, & circumposuisse
„ sibi, & in eo tres ordines finxisse lucernarum,
„ & ita ambulasse, ut procul stantibus appareret,
„ quasi stella per terram iter agens. Judæos qui-
„ dem, inexspectata visione obstupefactos, cum
„ procul quidem abessent, quiescere: Zabidum
„ vero multa quiete ad templum venisse, & aureum
„ detraxisse cantherii caput (ita enim scripsit, fa-
„ cetus videri volens) & rursus Doram velociter se
„ contulisse." Igitur & nos dicere possumus, quod asinum, hoc est semetipsum, gravat Apion, facitque stultitia simul & mendaciis oneratum. nam & loca ponit, quæ nusquam terrarum exstant, & civitates

De Zabido Idumæo.

a Κάνθωνος] Ita hîc loci & mox infra rescripsi pro ἀκανθῶνος. De origine fabulæ vide *Baron.* Tom. 1. p. 306. *Fullerum* in l. 2. *Miscell.* p. 322. *Bochartum* in *Hieroz.* l. 2. c. 18. & *T. Fabrum* in *Epistolis.* 1. HUDS. *Gen.* ἀκανθῶνος, vel κανθῶνος, quomodo Asinus dicitur apud *Aristoph. Vesp.* p. 441. & *Lycophr.* p. 129. SPANH.

b Δῶραν] Conf. mox infra. SPANH.

* Etiam] *Al.* etenim.
† Mediante] *Fors.* meridiante.
‡ Incredula] *Fors.* incredibilia.
†† Pravos] Ita ex *MS.* antea erat *pervios ingr.*

tes earum ignarus transfert. Nam Idumæa quidem regioni nostræ confinis est, posita juxta Gazam, & nulla in ea est urbs Dora: in Phœnicia vero juxta montem Carmelum civitas Dora appellatur, quæ nihil commune habet cum Apionis nugis. quatuor enim dierum itinere distat à Judæa. Cur itaque nos præterea accusat, quod non habeamus communes cum aliis Deos, si sic facile credidere patres nostri ad se venturum Apollinem, & cum stellis super terram eum ambulantem intueri putaverunt? Scilicet enim manifestum quod lucernam nunquam prius conspexerunt, qui tot & tanta lucernarum accensionis festa celebrarunt. Sed nec aliquis ei per regionem ambulanti è tot myriadibus obviam ivit: quin & muros sine custodibus invenit bello conflato. Cætera prætereo.

Januæ templi. Januæ autem templi altitudine quidem erant * cubitorum VII, latitudine vero XX, omnes etiam deauratæ, & fere ex auro solido. Has singulis diebus claudebant viri non minus quam viginti, easque apertas relinquere nefas erat. Facile igitur illas lucernifer iste aperuit, aut si aperuisse creditur etiam cantherii, id quod putabatur, caput habens. Utrum igitur cum hoc capite ad nos reversus est, aut illud cum sumpsisset Apion *in templum* introduxit, ut Antiochus inveniret, quo alteram Apioni fabulam narrandi occasionem suppeditaret.

Mendacii de juramento depulsio. 10. Mentitur autem & de juramento nostro, „ quod *scilicet* juremus per Deum, & cœli & terræ „ & maris creatorem, nemini fauturos alienigenæ, „ præcipue si Græci fuerint." Oportebat autem mentientem plane dicere, nemini fauturos alienigenæ, præcipue si fuerint Ægyptii. Ita enim primis ejus figmentis congruissent ista de juramento, si à cognatis Ægyptiis patres nostri non propter improbitatem sed ob calamitates expulsi fuissent. A Græcis autem magis locis quam studiis disjuncti sumus, ita ut nullæ inter nos & illos inimicitiæ intercedant aut obtrectationes. Veruntamen è contra multos eorum ad nostras leges accessisse contigit: & nonnulli quidem istis institutis adhæserunt, alii vero, in illis perseverare non ferentes, iterum recesserunt. Et hoc jusjurandum nunquam se quisquam audisse meminit apud nos habitum; sed solus Apion (ut videtur) audivit: is enim ille erat qui id confinxit.

Obviam it alteri calumniæ de servitute Judæorum. 11. Vehementer igitur in Apione admiranda est eximia prudentia, etiam ob hoc quod mox dicetur. „ Nam indicio esse, affirmat, quod „ neque legibus justis utamur, neque Deum „ convenienter ejus naturæ colamus, eo quod „ non imperemus, sed diversis potius gentibus „ serviamus, & in ipsa civitate calamitates quasdam „ perferamus, utique cum ipsi ex urbe primaria à multis retro sæculis imperare & non Romanis „ servire consueverint: † quanquam & nemo „ fere non expertus est horum egregiam magnanimitatem." Nullus etenim aliorum est qui non

οὐκ εἰδὼς μετατίθησιν. ἡ μὲν γὰρ Ἰδουμαία τῆς ἡμετέρας χώρας ἐστὶν ὅμορος, κατὰ Γάζαν κειμένη, καὶ Δῶρα ταύτης ἐστὶν οὐδεμία πόλις· τῆς μέντοι Φοινίκης παρὰ τὸ Καρμήλιον ὄρος [c] Δῶρα πόλις ὀνομάζεται, μηδὲν ἐπικοινωνοῦσα τοῖς Ἀπίωνος φλυαρήμασι. τεσσάρων γὰρ ἡμερῶν ὁδὸν τῆς [d] Ἰουδαίας ἀφέστηκεν. τί δ' ἡμῶν ἔτι κατηγορεῖ τὸ μὴ κοινοὺς ἔχειν τοῖς ἄλλοις θεοὺς, εἰ ῥᾳδίως οὕτως ἐπείσθησαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἥξειν τὸν Ἀπόλλωνα πρὸς αὐτοὺς, καὶ μετὰ τῶν ἄστρων ἐπὶ τῆς γῆς ᾠήθησαν ὁρᾷν αὐτὸν περιπατοῦντα; λύχνον γὰρ οὐδέπω δῆλον ὅτι πρόσθεν ἑωράκασιν, οἱ τὰς τοσαύτας καὶ τηλικαύτας [e] λυχνοκαΐας ἐπιτελοῦντες. ἀλλ' οὐδέ τις αὐτῷ βαδίζοντι κατὰ τὴν χώραν τῶν τοσούτων μυριάδων ὑπήντησεν· ἔρημα δὲ καὶ τὰ τείχη φυλάκων εὗρε πολέμου συνεστηκότος. ἐῶ τἆλλα. τοῦ ναοῦ δ' αἱ θύραι τὸ μὲν ὕψος ἦσαν ἑπτὰ πηχῶν, εἴκοσι δὲ τὸ πλάτος. κατάχρυσοι δὲ πᾶσαι καὶ μικροῦ δεῖν σφυρήλατοι. [f] ταύτας ἔκλειον οὐκ ἐλάττους ὄντες ἄνδρες [g] διακόσιοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τὸ καταλιπεῖν ἠνοιγμένας ἦν ἀθέμιτον, ῥᾳδίως οὖν αὐτὰς ὁ λυχνοφόρος ἐκεῖνος ἠνέωξεν [h] ἂν ἀνοίξειν οἰόμενος, καὶ τὴν τοῦ κάνθωνος ὡς ᾤετο κεφαλὴν ἔχων. πότερον οὖν αὐτὴν πάλιν ὡς ἡμᾶς ἀνέστρεψεν, ἢ λαβὼν Ἀπίων αὐτὴν εἰσεκόμισεν, ἵν' Ἀντίοχος εὕρῃ πρὸς δευτέραν Ἀπίωνι μυθολογίαν.

ι'. [i] Καταψεύδεται δὲ καὶ ὅρκον ἡμῶν, „ ὡς ὀμνυόντων τὸν „ Θεὸν, τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θά- „ λασσαν, μηδενὶ εὐνοήσειν ἀλλοφύλῳ, μάλιστα δὲ Ἕλλησιν." ἔδει δὲ καταψευδόμενον ἅπαξ εἰπεῖν, μηδενὶ εὐνοήσειν ἀλλοφύλῳ, μάλιστα δ' Αἰγυπτίοις. οὕτω γὰρ ἂν τοῖς ἐξ ἀρχῆς αὐτοῦ πλάσμασιν ἥρμοττε τὰ περὶ τὸν ὅρκον, εἴπερ ἦσαν ὑπὸ Αἰγυπτίων τῶν συγγενῶν οἱ πατέρες ἡμῶν, οὐχὶ διὰ πονηρίαν, ἀλλ' ἐπὶ συμφοραῖς ἐξεληλαμένοι. τῶν Ἑλλήνων δὲ πλέον τοῖς τόποις ἢ τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἀφεστήκαμεν, ὥστε μηδεμίαν ἡμῖν εἶναι πρὸς αὐτοὺς ἔχθραν μηδὲ ζηλοτυπίαν. τοὐναντίον μέντοι πολλοὶ παρ' αὐτῶν εἰς τοὺς ἡμετέρους νόμους συνέβησαν εἰσελθεῖν, καὶ τινὲς μὲν [k] ἔμειναν, εἰσὶ δ' οἳ, τὴν καρτερίαν οὐχ ὑπομείναντες, πάλιν ἀπέστησαν. καὶ τοῦτον οὐδεὶς πώποτε τὸν ὅρκον εἶπεν ἀκοῦσαι παρ' ἡμῖν [l] ὠμοσμένον, ἀλλὰ [m] μόνος Ἀπίων ὡς ἔοικεν ἤκουσεν· αὐτὸς γὰρ ὁ συνθεὶς αὐτὸν ἦν.

ια'. Σφόδρα τοίνυν τῆς πολλῆς [n] συνέσεως, καὶ ἐπὶ τῷ μέλλοντι ῥηθήσεσθαι θαυμάζειν ἄξιόν ἐστιν Ἀπίωνα. „ τεκμήριον γὰρ εἶναι, φησὶ, τοῦ μήτε νόμοις ἡμᾶς χρῆ- „ σθαι δικαίοις, μήτε τὸν Θεὸν εὐσεβεῖν ὡς προσῆκε, [o] τὸ „ μὴ ἄρχειν, δουλεύειν δὲ μᾶλλον ἔθνεσι καὶ ἄλλοτε ἄλ- „ λοις, καὶ τὸ κεχρῆσθαι συμφοραῖς τισι περὶ τὴν πόλιν, „ [p] αὐτῶν δηλονότι πόλεως ἡγεμονικωτάτης ἐκ τῶν „ ἄνωθεν ἄρχειν, ἀλλὰ μὴ Ῥωμαίοις δουλεύειν συνηθισ- „ μένων· καί τοι τούτων ἄν τις ἀπόσχοιτο τοιαύτης με- „ γαλοψυχίας." τῶν μὲν γὰρ ἄλλων οὐκ ἔστιν ὅς τις ἀνθρώ-

c Δῶρα πόλις ὀνομάζεται,] *Dora*, quatuor dierum spatio ab Idumæa dissita. vid. ἀρχ. lib. 13. c. 6. §. 4. & ἁλωσ. l. 1. c. 2. §. 2. SPANH.

d Ἰουδαίας ἀφέστηκεν.] Ita cum *MSS.* & *Vet. Interpr.* antea Ἰδουμαίας.

e Λυχνοκαΐας] Conf. Antt. l. 12. c. 7. §. 7. SPANH.

f Ταύτας ἔκλειον οὐκ ἐλάττους ὄντες ἄνδρες] Confer. de Porta Orientali Templi ænea supr. ἁλωσ. l. 6. c. 5. §. 3. SPANH.

g Διακόσιοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν,] Legendum certe εἴκοσι. Vide lib. 7. *de Bello*, cap. 5. §. 3. paul. ant. med. ut & *Villalpandum* in *Ezechielem*, l. 3. fol. 576.

h Ἂν ἀνοίξειν οἰόμενος,] Ἠνέωξεν ἢ κἂν ἀνοίξειν οἰόμενος malit Cl. *Lowthius*. Verbum ἠνέωξεν omittunt *Codd. MSS.*

i Καταψεύδεται δὲ καὶ ὅρκον ἡμῶν,] Καταψεύσασθαί τινα in *MSS.*

k Ἔμειναν,] Ἐνέμειναν in *MSS.*

l Ὠμοσμένον,] Ὀμωσμένον *Big.*

m Μόνος] μόνον *Hafn.*

n Συνέσεως,] Συνθέσεως in *MSS.*

o Τὸ μὴ ἄρχειν,] Illa τὸ μὴ ἄρχειν omittunt aliquot *MSS.* (ut & *Hafn.*) & *Vet. Interpr.*

p Αὐτῶν δηλονότι πόλεως—συνηθισμένων] Αὐτοὶ δῆλον ὅτι πόλεως ἡγεμονικωτάτης Ῥωμαίοις ἐκ τῶν ἄνωθεν ἄρχειν, ἀλλὰ μὴ δουλεύειν συνηθισμένων in *Codd. Big.* & *Hafn.* Quomodo legerit. *Vet. Interpr.* aliis conjiciendum relinquo ex hisce verbis: *Cum utique principalis civitas Romanorum sit, cujus cives soli ab initio regnare atque non servire consueverunt.*

* Cubitorum VII.] *Gelen.* VII. Discrepant hæc cum altitudine & latitudine forium lib. de Bello VI. cap. v. §. 4. ubi dicuntur altæ fuisse cub. LXX. & latæ cub. XXV. ut videtur auctori *Antt. Jud.* Sed nodi hujus solutionem vide in meo examine Architecturæ Villalpandicæ p. 681. Cocc.

† Quis etenim horum magnanimitati valeat obsistere? Nullus etenim aliorum potest dicere sermonem quem Apion loquutus est; quando paucis contigit in principatu continue præsidere, & non rursus aliis facta mutatione servire &c. in *Vet. Interpr.*

ἀνθρώπων οὐχ [q] ἱκανῶς καθ' αὐτοῦ φαίη τοῦτον ὑπ' Ἀπίωνος λελέχθαι τὸν λόγον. ὀλίγοις μὲν γὰρ ὑπῆρξεν ἐφ' ἡγεμονίας διὰ καιροπλίας γενέσθαι, καὶ τούτους αἱ μεταβολαὶ πάλιν ἄλλοις δουλεύειν ὑπέζευξαν. τὸ πλεῖστον δὲ φῦλον ἄλλων ὑπακήκοεν πολλάκις. Αἰγύπτιοι δ' ἄρα μόνοι διὰ τὸ καταφυγεῖν, ὥς [r] φασιν, εἰς τὴν χώραν αὐτῶν τοὺς θεοὺς, καὶ σωθῆναι μεταβαλόντας εἰς μορφὰς θηρίων, ἐξαίρετον γέρας εὕροντο τὸ μηδενὶ [s] δουλεύειν τῶν τῆς Ἀσίας ἢ τῆς Εὐρώπης κρατησάντων· οἱ μίαν ἡμέραν ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἐλευθερίας οὐ τυχόντες [t] φαίνονται), [v] ἀλλ' οὐδὲ παρὰ τῶν οἰκοδεσποτῶν. ὃν τινα μὲν γὰρ αὐτοῖς ἐχρήσαντο Πέρσαι τρόπον, οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλάκις πορθοῦντες τὰς πόλεις, ἱερὰ κατασκάπτοντες, τοὺς παρ' αὐτῶν νομιζομένους θεοὺς κατασφάζοντες, οὐκ ἂν ὀνειδίσαιμι. μιμεῖσθαι γὰρ οὐ προσῆκε [x] τὴν Ἀπίωνος ἀπαιδευσίαν, ὃς οὔτε τὰς Ἀθηναίων τύχας, οὔτε τὰς Λακεδαιμονίων ἐνενόησεν, ὧν τοὺς μὲν [y] ἀνδρειοτάτους, τοὺς δὲ εὐσεβεστάτους τῶν Ἑλλήνων ἅπαντες λέγουσιν. ἐῶ βασιλέας τοὺς ἐπ' εὐσεβείᾳ διαβοηθέντας, ὧν ἕνα Κροῖσον, οἵαις [z] ἐχρήσατο συμφοραῖς βίου. ἐῶ τὴν καταπρησθεῖσαν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν, τὸν ἐν Ἐφέσῳ ναὸν, τὸν ἐν Δελφοῖς, ἄλλους μυρίους, καὶ οὐδεὶς ὠνείδισε ταῦτα τοῖς παθοῦσιν, ἀλλὰ τοῖς δράσασι. καινὸς δὲ κατήγορος ἡμῶν Ἀπίων εὑρέθη, τῶν ἰδίων αὐτοῦ περὶ τὴν Αἴγυπτον κακῶν ἐκλαθόμενος. ἀλλὰ Σέσωστρις αὐτὸν ὁ μυθευόμενος Αἰγύπτου βασιλεὺς ἐτύφλωσεν. ἡμεῖς δὲ τοὺς ἡμετέρους οὐκ ἂν εἴποιμεν βασιλέας, Δαυίδην καὶ Σολομῶνα, πολλὰ [a] χειρωσαμένους ἔθνη. τούτους μὲν οὖν παραλίπωμεν. τὰ δὲ γνώριμα πᾶσιν Ἀπίων ἠγνόηκεν. ὅτι Περσῶν καὶ [b] μετ' ἐκείνους ἡγουμένων τῆς Ἀσίας Μακεδόνων, Αἰγύπτιοι μὲν ἐδούλευον ἀνδραπόδων οὐδὲν διαφέροντες. ἡμεῖς δὲ ὄντες ἐλεύθεροι προσέτι καὶ τῶν πέριξ πόλεων ἤρχομεν, ἔτη σχεδὸν εἴκοσι που καὶ ἑκατὸν, μέχρι Μάγνου Πομπηΐου. καὶ πάντων ἐκπολεμηθέντων πρὸς Ῥωμαίων τῶν πανταχοῦ βασιλέων, μόνοι διὰ πίστιν οἱ παρ' ἡμῖν σύμμαχοι καὶ φίλοι διεφυλάχθησαν.

ιβ'. „ Ἀλλὰ θαυμαστοὺς ἄνδρας οὐ παρεσχήκαμεν, „ οἷον τεχνῶν τινων εὑρετὰς, ἢ σοφίᾳ διαφέροντας. καὶ καταριθμεῖ Σωκράτην, καὶ Ζήνωνα, καὶ Κλεάνθην, καὶ τοιούτους τινάς. εἶτα τὸ θαυμασιώτατον τῶν εἰρημένων αὐτὸς ἑαυτὸν προστίθησι, καὶ μακαρίζει τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὅτι τοιοῦτον ἔχει πολίτην. ἔδει γὰρ αὐτῷ μάρτυρος ἑαυτοῦ. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἅπασιν [c] ὀχλαγωγὸς ἐδόκει πονηρὸς εἶναι, καὶ τῷ βίῳ καὶ τῷ λόγῳ διεφθαρμένος· ὥστε εἰκότως ἐλεῆσαι τὶς ἂν τὴν Ἀλεξάνδρειαν, εἴπερ ἐπὶ τούτῳ μέγα ἐφρόνει. περὶ δὲ τῶν παρ' ἡμῖν ἀνδρῶν γεγονότων, οὐδενὸς ἧττον ἐπαίνου τυγχάνειν ἀξίων, ἴσασιν οἱ ταῖς ἡμετέραις ἀρχαιολογίαις ἐντυγχάνοντες.

ιγ'. Τὰ δὲ λοιπὰ τῶν ἐν τῇ κατηγορίᾳ γεγραμμένων, ἄξιον ἦν ἴσως ἀναπολόγητα καταλιπεῖν, ἵν' αὐτὸς αὑτοῦ καὶ τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων ᾖ ὁ κατήγορος. ἐγκαλεῖ γὰρ ὅτι ζῶα θύομεν, καὶ χοίρους οὐκ ἐσθίομεν, καὶ τὴν τῶν αἰδοίων χλευάζει περιτομήν. τὸ μὲν οὖν περὶ τῆς τῶν [d] ἡμέρων ζώων ἀναιρέ-

affirmet, istiusmodi verborum abunde contra seipsum fecisse Apionem. Paucis etenim contigit in principatu continue præsidere, & non rursus aliis facta mutatione servire. Plurimæ namque gentes aliæ sæpe *aliis* obedire coactæ sunt. Ægyptii autem soli, eo quod se receperint (sicut ajunt) in eorum regionem Dii, & salutem consequuti fuerint assumendo bestiarum formas, eximiam gratiam invenerunt ut eorum nemini servirent, qui Asiam Europamve tenuere: qui *scilicet* per unam diem ex omni ævo non habuere libertatem, ne quidem apud dominos indigenas. *Ægyptiorum servitus.* Nam quemadmodum eis usi sunt Persæ, non semel solummodo, sed frequenter urbes eorum vastantes, sacra evertentes, *&* quos Deos esse crediderunt interficientes, *illis* exprobrare non studeo. Haud enim convenit, ut nos indoctam Apionis stultitiam imitemur, qui neque de casibus Atheniensium neque Lacedæmoniorum cogitavit; quorum hos quidem fortissimos, illos vero Græcorum religiosissimos esse omnes affirmant. Taceo reges ob pietatem omnium sermone celebratos, interque eos Crœsum, in quas vitæ calamitates incidit. Taceo incensam Atheniensium arcem, templum Ephesinum & Delphicum, aliaque multa, quibus nemo calamitatem passis sed *potius* inferentibus *casus* exprobravit. Novus autem nostrorum accusator inventus est Apion, malorum suorum, quæ in Ægypto ei acciderant, prorsus oblitus. Sed Sesostris illum excœcavit, Ægypti rex, cujus res * fabulis sunt aspersæ. Non est autem ut reges nostros nos memoremus, Davidem & Solomonem, qui multas subegerunt gentes. Et hos quidem missos faciamus. Quæ vero cunctis nota sunt ignoravit Apion; quod Persis, & post illos Asiæ dominantibus Macedonibus, Ægyptii quidem iis serviebant, à mancipiis nihil differentes. Nos autem liberi existentes etiam civitatum finitimarum dominatum & principatum tenuimus, annis centum & viginti usque ad Pompeium magnum. Et cum omnes à Romanis rerum ubique dominis expugnati fuissent, soli majores nostri propter fidem *suam* socii & amici conservati sunt.

12. „ Sed viros admirabiles non tulimus, vel„ uti artium quarundam inventores, aut sapien„ tia præcellentes. " Atque inter hos enumerat Socratem, & Zenonem, & Cleanthem, aliosque hujusmodi. Deinde, quod ex dictis maxime mirandum, *illis* semetipsum adjicit, & Alexandriam beatam prædicat, quæ civem habuerit tali ingenio præditum. *Apionis vanitas.* Oportebat enim ipsum de se testimonium dare. Nam aliis quidem circulator esse videbatur improbus, & vita & sermone pravus: adeo ut merito quis Alexandriam misereretur, si super isto sese efferat. De viris autem qui fuere apud nos, non minus quam alii quicunque laude digni, probe sciunt qui in nostris versati sunt Originum libris.

13. Reliqua autem eorum quæ complectitur accusatio, mereantur forsan ut præteream tanquam responso indigna, ita ut ipse sui & aliorum Ægyptiorum accusator habeatur. Nam vitio nobis vertit, quod animalia pro victimis mactemus, & non vescamur carne suilla; & pudendorum circumcisionem irridet. Sane quod attinet ad mansuetorum animalium

q Ἱκανῶς] ἱκανὸς *Hafn.*
r Φασὶν,] Sic cum *Vet. Interpr.* antea φησίν.
s Δουλεύειν] δουλεῦσαι *Hafn.*
t Φαίνονται),] Φαίνονται non agnoscunt *MSS.*
v Ἀλλ' οὐδὲ] Παρὰ τῶν ἀλλοτρίων, ἀλλ' οὐδὲ παρὰ τῶν οἰκοδεσποτῶν legisse videtur *Vet. Interpr.* qui habet, *neque apud indigenas dominos, neque apud externos.*
x Τὴν Ἀπίωνος ἀπαιδευσίαν,] Ita ex *MSS.* pro καὶ quod obtinuit in *Editis.*
y Ἀνδρειοτάτους,] εἶναι addit *Hafn.*
z Ἐχρήσατο συμφοραῖς βίου.] Prius erat ἐχρήσαντο.
a Χειρωσαμένους ἔθνη.] Ita ex *MS.* & *Vet. Interpr.* πειρωσαμένους in *Editis.*
b Μετ' ἐκείνους ἡγουμένων] Sic *MSS.* antea erat μετ' ἐκείνων.
c Ὀχλαγωγὸς] Conf. supr. §. 1. Spanh.
d Ἡμέρων ζώων ἀναιρέσεως,] Ἡμετέρων in *Cod. Big.* & *Hafn.*

* *Vel*, immodice celebratæ. nam μυθευόμενος hîc loci non notat confictum plane regem, sed cujus res gestæ in vanum & falsum sunt detortæ.

e Τι]

lium mactationem, id nobis cum aliis hominibus universis commune est. Apion autem, nos sacra facientes redarguens, indicat semetipsum genere esse Ægyptium. Non enim si Græcus fuisset aut Macedo, hoc ægre tulisset. Isti enim vovent Hecatombas diis sacrificare, & victimas epulis apponunt. & non idcirco contigit mundum in penuria esse pecorum, quod veritus est Apion. Veruntamen si Ægyptiorum moribus omnes semet addicerent, mundus destitutus quidem esset ab hominibus, ferocissimis autem bestiis abundaret, quas pro diis isti habentes cum cura studioque nutriunt. Quod si quis eum interrogaret, quos putaret omnium Ægyptiorum esse sapientissimos & *maxime* religiosos, illos proculdubio sacerdotes esse agnosceret. Hæc enim duo dicunt sibimet ab initio à regibus esse præcepta, ut deos colant & sapientiam diligant: illi igitur & circumciduntur omnes, & à porcinis abstinent carnibus. Sed neque ullus alter Ægyptiorum cum eis sacra diis facere dignoscitur. Mentem igitur occœcatam habuit Apion, qui Ægyptiorum gratia nos data opera conviciis insectatur, illosque accusat, qui non solum utuntur iisdem, quos in nobis reprehendit, moribus, sed etiam alios circumcidi docent, sicuti dixit Herodotus. Unde jure mihi videtur Apion ob maledicta in patriæ suæ leges pœnas dedisse quas commeruit. Nam ex necessitate circumcisus erat, utpote ulceratus circa pudenda: & cum nihil ei profuerit circumcisio, sed putresceret, magnis doloribus exspiravit. Oportet enim bene ac sapienter institutos legibus propriis circa pietatem adhærere, & aliorum minime carpere. At iste suas quidem deseruit, de nostris vero mentitus est. Atque ita quidem vitam finivit Apion, & hîc etiam *de eo* nobis finem dicendi facere par sit.

Sacerdotes Ægyptii.

Apionis mors ex morbo circa pudenda.

Finis eorum quæ dicta sunt contra Apionem.

Apollonii Molonis refutatio.

14. Quoniam vero & Apollonius Molonis, & Lysimachus, & alii quidem nonnulli, partim quidem per ignorantiam, maxima vero ex parte per malevolentiam de legislatore nostro Moyse & legibus *ejus* verba fecerunt, nec justa nec vera, hunc quidem ut præstigiatorem & deceptorem calumniantes, leges autem malitiæ apud nos, nulliusque virtutis magistras esse affirmantes, volo breviter & de omni reip. nostræ constitutione, & de qualibet re singillatim (sicuti potero) sermonem proferre. Puto enim evidens fore, quod ad pietatem & societatem inter homines servandam, & ad omnia humanitatis officia tuenda, prætereaque ad justitiam, & tolerantiam laborum, mortisque contemptum, optime factas habeamus leges. Rogo tamen eos qui in ista inciderint, ut non cum invidia lectionem adhibeant. Non enim proposui nosmetipsos laudibus prosequi; sed defensionem esse justissimam puto, ductam à legibus juxta quas adhuc vivimus, adversus eos, qui multa nobis eaque falsa objecerunt. præsertim cum Apollonius accusationem non continue sicut Apion instituit, sed sparsim & hinc inde per totam orationem. quippe qui aliquando quidem nobis tanquam atheis & hominum osoribus conviciatur, aliquando vero iterum formidinem nobis exprobrat: & è diverso rursus aliquando temerariæ audaciæ & amentiæ nos insimulat. Quin & nos è barbaris maxime omnium ineptos esse dicit: & propterea nos solos nihil ad vitæ emolumentum utile contulisse. Hæc autem omnia manifeste redargui posse existimo, si universa contra quam ab eo sunt dicta

σεως, κοινόν ἐστι καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἅπαντας. Απίων δὲ τοῖς θύουσιν ἐγκαλῶν, αὑτὸν ἐξήλεγξεν ὄντα τὸ γένος Αἰγύπτιον. οὐ γὰρ ἂν Ελλην ὢν ἢ Μακεδὼν ἐχαλέπαινεν. οὗτοι γὰρ εὔχονται θύειν ἑκατόμβας τοῖς θεοῖς, καὶ χρῶνται τοῖς ἱερείοις πρὸς εὐωχίαν. καὶ οὐ διὰ τοῦτο συμβέβηκεν ἐρημωθῆναι τὸν κόσμον τῶν βοσκημάτων, ὅπερ Απίων ἔδεισεν. εἰ μέντοι τοῖς Αἰγυπτίων ἔθεσιν ἠκολούθουν ἅπαντες, ἠρήμωτο μὲν ἂν ὁ κόσμος τῶν ἀνθρώπων· τῶν ἀγριωτάτων δὲ θηρίων ἐπληθύνθη, ἃ θεοὺς οὗτοι νομίζοντες ἐπιμελῶς ἐκτρέφουσι. καὶ μὴν εἴτις αὐτὸν ἤρετο, τῶν πάντων Αἰγυπτίων τίνας εἶναι καὶ σοφωτάτους καὶ θεοσεβεῖς νομίζει, πάντως ἂν ὡμολόγησε τοὺς ἱερεῖς. δύο γὰρ αὐτοὺς φασὶν ὑπὸ τῶν βασιλέων ἐξ ἀρχῆς ταῦτα προστετάχθαι, τήν [e] τε τῶν θεῶν θεραπείαν, καὶ τὴν σοφίας τὴν ἐπιμέλειαν. ἐκεῖνοι τοίνυν ἅπαντες καὶ περιτέμνονται, καὶ χοιρείων ἀπέχονται βρωμάτων. οὐ μὴν οὐδὲ τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων οὐδὲ εἷς συνθύει τοῖς θεοῖς. ἆρ' οὖν τυφλὸς ἦν τὸν νοῦν Απίων ὑπὲρ Αἰγυπτίων ἡμᾶς λοιδορεῖν συνθέμενος, ἐκείνων δὲ κατηγορῶν, οἵγε μὴ μόνον χρῶνται τοῖς ὑπὸ τούτου λοιδορουμένοις ἔθεσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδαξαν περιτέμνεσθαι, καθάπερ εἴρηκεν [f] Ηρόδοτος, ὅθεν εἰκότως μοι δοκεῖ τὴν εἰς τοὺς πατρίους αὐτοῦ νόμους βλασφημίας δοῦναι δίκην Απίων τὴν πρέπουσαν. περιετμήθη γὰρ ἐξ ἀνάγκης, ἑλκώσεως αὐτῷ περὶ τὸ αἰδοῖον γενομένης· καὶ μηδὲν ὠφεληθεὶς ὑπὸ τῆς περιτομῆς, ἀλλὰ σηπόμενος ἐν δειναῖς ὀδύναις ἀπέθανεν. δεῖ γὰρ τοὺς εὖ φρονοῦντας τοῖς μὲν οἰκείοις νόμοις περὶ τὴν εὐσέβειαν ἀκριβῶς ἐμμένειν, τοὺς δὲ τῶν ἄλλων μὴ λοιδορεῖν. ὁ δὲ τούτους μὲν ἔφυγε, τῶν ἡμετέρων δὲ κατεψεύσατο. τοῦτο μὲν Απίωνι τοῦ βίου τὸ τέλος ἐγένετο, καὶ τοῦτο παρ' ἡμῖν ἐνταῦθα τὸ πέρας ἔστω τοῦ λόγου.

ιδ'. Επειδὴ καὶ [g] Απολλώνιος ὁ Μόλων, καὶ Λυσίμαχος, καί τινες ἄλλοι τὰ μὲν ὑπ' ἀγνοίας, τὸ πλεῖστον δὲ κατὰ δυσμένειαν, περί τε τοῦ νομοθετήσαντος ἡμῖν Μωϋσέως, καὶ περὶ τῶν νόμων πεποίηνται λόγους, οὔτε δικαίους οὔτε ἀληθεῖς, τὸν μὲν ὡς γόητα καὶ ἀπατεῶνα διαβάλλοντες, τοὺς νόμους δὲ κακίας ἡμῖν καὶ οὐδεμιᾶς ἀρετῆς φάσκοντες εἶναι διδασκάλους, βούλομαι συντόμως καὶ περὶ τῆς ὅλης ἡμῶν καταστάσεως τοῦ πολιτεύματος, καὶ περὶ τῶν κατὰ μέρος, ὡς ἂν ὦ δυνατὸς, εἰπεῖν. οἶμαι γὰρ ἔσεσθαι φανερὸν, ὅτι καὶ πρὸς εὐσέβειαν, καὶ πρὸς κοινωνίαν τὴν μετ' ἀλλήλων, καὶ πρὸς τὴν καθόλου φιλανθρωπίαν, ἔτι δὲ πρὸς δικαιοσύνην καὶ τὴν ἐν τοῖς πόνοις καρτερίαν, καὶ θανάτου περιφρόνησιν ἄριστα κειμένους ἔχομεν τοὺς νόμους. παρακαλῶ δὲ τοὺς ἐντευξομένους τῇ γραφῇ, μὴ μετὰ φθόνου ποιεῖσθαι τὴν ἀνάγνωσιν. οὐ γὰρ ἐγκώμιον ἡμῶν αὐτῶν προειλόμην συγγράφειν, ἀλλὰ πολλὰ καὶ ψευδῆ κατηγορημένοις ἡμῖν ταύτην ἀπολογίαν δικαιοτάτην εἶναι νομίζω, τὴν ἀπὸ τῶν νόμων, καθ' οὓς ζῶντες διατελοῦμεν. ἄλλως τε καὶ τὴν κατηγορίαν ὁ Απολλώνιος οὐκ ἀθρόαν ὥσπερ ὁ Απίων ἔταξεν, ἀλλὰ σποράδην καὶ διὰ πάσης τῆς συγγραφῆς. [h] ποτὲ μὲν ὡς ἀθέους καὶ μισανθρώπους λοιδορεῖ, ποτὲ δ' αὖ δειλίαν ἡμῖν ὀνειδίζει· καὶ τοὔμπαλιν ἔστιν ὅπου τόλμαν κατηγορεῖ καὶ ἀπόνοιαν. λέγει δὲ καὶ ἀφυεστάτους εἶναι τῶν βαρβάρων· καὶ διὰ τοῦτο μηδὲν εἰς τὸν βίον εὕρημα συμβεβλῆσθαι μόνους. ταῦτα δὲ πάντα διελεγχθήσεσθαι νομίζω σαφῶς, [i] εἰ τἀναντία τῶν εἰρημένων φανείη, διὰ τῶν νόμων ἡμῖν προ-

e Τε] Abest ab *Hafn.*
f Ηρόδοτος.] Lib. 2. c. 104.
g Απολλώνιος ὁ Μόλων,] Videsis *Salmasium* in *præfat.* ad *Achillem Tatium*, *Casaubonum* ad *Suetonium* in *Jul. Cæs.* c. 4. & *Huetium* in *Demonstr. Evangel.* prop. IV. §. 33.

h Ποτὲ μὲν ὡς ἀθέους] Καὶ δὴ εἴπας ποτὲ μὲν ὡς ἀθέους in duobus (*Hafn.* inter eos) *MSS.*
i Εἰ τἀναντία] Εἰ τἀναντία τῶν εἰρημένων φανείη καὶ διὰ τῶν νόμων in *Cod. Hafn.*

k Τοῦ

προστεταγμένα, καὶ πραττόμενα μετὰ πάσης ἀκριβείας ὑφ' ἡμῶν. εἰ δ' ἄρα βιασθείην μνησθῆναι τῶν παρ' ἑτέροις [k] ὑπεναντίως νενομισμένων, τούτους δίκαιοι τὴν αἰτίαν ἔχειν εἰσὶν, οἱ τὰ παρ' ἡμῖν ὡς χείρω παραβάλλειν ἀξιοῦντες. οἷς οὐδέτερον ἀπολειφθήσεσθαι νομίζω λέγειν, οὔθ' ὡς οὐχὶ τούτους ἔχομεν τοὺς νόμους, ὧν ἐγὼ παραθήσομαι τοὺς κεφαλαιωδεστάτους, οὔθ' ὡς οὐχὶ μάλιστα πάντων ἐμμένομεν τοῖς ἑαυτῶν νόμοις.

ιε'. Μικρὸν οὖν ἀναλαβὼν τὸν λόγον, τοῦτ' ἂν εἴποιμι πρῶτον. ὅτι τῶν ἀνόμως καὶ ἀτάκτως βιούντων, οἱ τάξεως καὶ νόμου [l] κοινωνίας ἐπιθυμηταὶ γενόμενοι, καὶ πρῶτοι κατάρξαντες, εἰκότως ἂν ἡμερότητι καὶ φύσεως ἀρετῇ διενεγκεῖν μαρτυρηθεῖεν. ἀμέλει πειρῶνται τὰ παρ' [m] ἑαυτοῖς ἕκαστοι πρὸς τὸ ἀρχαιότατον ἀνάγειν, ἵνα μὴ μιμεῖσθαι δόξωσιν ἑτέρους, [n] ἀλλ' αὐτοὶ τοῦ ζῆν νομίμως ἄλλοις ὑφηγήσασθαι. τούτων δὲ τοῦτον ἐχόντων τὸν τρόπον ἀρετὴ μέν ἐστι νομοθέτου, τὰ βέλτιστα συνιδεῖν, καὶ πεῖσαι τοὺς χρησομένους περὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ τιθεμένων· πλήθους δὲ, τὸ πᾶσι τοῖς δόξασιν ἐμμεῖναι, καὶ μήτε εὐτυχίαις μήτε συμφοραῖς αὐτῶν μηδὲν μεταβάλλειν. φημὶ τοίνυν τὸν ἡμέτερον νομοθέτην τῶν ὁπουδηποτοῦν μνημονευομένων νομοθετῶν προάγειν ἀρχαιότητι. Λυκοῦργοι γὰρ καὶ Σόλωνες, καὶ [o] Ζάλευκος ὁ τῶν Λοκρῶν, καὶ πάντες οἱ θαυμαζόμενοι παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὡς ἐχθὲς δὴ καὶ πρώην, ὡς πρὸς ἐκεῖνον παραβαλλόμενοι, φαίνονται γεγονότες. ὅπουγε μηδ' αὐτὸ τοὔνομα πάλαι ἐγιγνώσκετο [p] τοῦ νόμου παρὰ τοῖς Ἕλλησι· καὶ μάρτυς Ὅμηρος οὐδαμοῦ τῆς ποιήσεως [q] αὐτῷ χρησάμενος. οὐδὲ γὰρ ἦν κατ' [r] τοῦτον, ἀλλὰ γνώμαις [s] ἀρίστοις τὰ πλήθη διῳκεῖτο, καὶ προστάγμασι τῶν βασιλέων. ἀφ' οὗ καὶ μέχρι πολλοῦ διέμειναν ἔθεσιν ἀγράφοις χρώμενοι, καὶ πολλὰ τούτων ἀεὶ πρὸς τὸ συντυγχάνον μετατιθέντες. ὁ δὲ ἡμέτερος νομοθέτης, ἀρχαιότατος γεγονὼς, τοῦτο γὰρ δήπουθεν ὁμολογεῖται καὶ παρὰ τοῖς πάντα καθ' ἡμῶν λέγουσιν, ἑαυτόν τε παρέσχεν ἄριστον τοῖς πλήθεσιν ἡγεμόνα καὶ σύμβουλον· τήν τε κατασκευὴν αὐτοῖς ὅλην τοῦ βίου τῷ νόμῳ παραλαβὼν, ἔπεισεν παραδέξασθαι, καὶ βεβαιοτάτην ἴσασι φυλαχθῆναι παρεσκεύασεν.

ις'. Ἴδωμεν δὲ τῶν ἔργων αὐτοῦ τὸ πρῶτον μεγαλεῖον. ἐκεῖνος γὰρ τοὺς προγόνους ἡμῶν, ἐπειδὴ ἔδοξεν αὐτοῖς, τὴν Αἴγυπτον ἐκλιποῦσιν, ἐπὶ τὴν πάτριον γῆν ἐπανιέναι, πολλὰς τὰς μυριάδας παραλαβὼν, ἐκ πολλῶν καὶ ἀμηχάνων διέσωσεν εἰς ἀσφάλειαν· καὶ γὰρ τὴν ἄνυδρον αὐτοὺς καὶ πολλὴν ψάμμον ἔδει διοδοιπορῆσαι, καὶ νικῆσαι [t] πολέμους, καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας καὶ λείαν ὁμοῦ σώζειν μαχομένους. ἐν οἷς ἅπασι καὶ στρατηγὸς ἄριστος ἐγένετο, καὶ σύμβουλος συνετώτατος, καὶ πάντων κηδεμὼν ἀληθέστατος. ἅπαν δὲ τὸ πλῆθος εἰς ἑαυτὸν ἀνηρτῆσθαι παρεσκεύασεν, καὶ περὶ παντὸς ἔχων πεισθέντας [v] αὐτοὺς οὗ κελευθέντος, εἰς οὐδεμίαν οἰκείαν ἔλαβε [x] ταῦτα πλεονεξίαν. [y] ἐν ᾧ μάλιστα τῷ καιρῷ δυνάμεις μὲν αὐτοῖς περιβάλλονται καὶ τυραννίδας οἱ προεστηκότες, ἐθίζουσι δὲ τὰ πλήθη μετὰ πολλῆς ἀνομίας [z] ζῆν, ἐν τούτῳ τῷ

appareant & legibus imperata, & à nobis accurate admodum observata. Si vero coactus fuero mentionem facere legum contrariarum apud alios constitutarum, ob hoc merito culpandi sunt, quibus in animo est nostra ut pejora cum iis conferre quæ apud alios sunt. Quibus neutrum puto relictum fore quod dicant: neque quod non eas habeamus leges, quarum ego summas in medium proferam; neque quod non maxime omnium in legibus propriis perseveremus.

15. Paulo ergo altius exorsus volo primum dicere: quod ii qui ordinis & communium legum primi amatores exstiterunt, eis qui sine lege & ordine vivunt, mansuetudine & bonitate naturæ non immerito præstantiores habeantur. Hinc fit quod singuli *legumlatores* summam suis vetustatem tribui affectant, ut non imitatores aliorum videantur, sed ipsi potius aliis legitime vivendi duces exstitisse. Istis hunc in modum se habentibus, virtus quidem legislatoris est, quæ optima sunt perspicere, eosque de constitutis in bonam opinionem adducere qui illis usuri sunt: populi vero, ut maneant in omnibus quæ scita & jussa fuerint; & neque ex felicitate, neque ex calamitatibus horum aliquid immutare. Dico igitur nostrum legislatorem, quoslibet qui memorantur legislatores antiquitate præcedere. Lycurgus enim, & Solon, & Zaleucus Locrensis, & omnes qui in admiratione sunt apud Græcos, non ita pridem exstitisse videntur si illi conferantur. quando ne ipsum quidem legis nomen olim apud Græcos cognoscebatur: quod & testatur Homerus, qui nusquam in Poësi sua isto est usus. Nihil quippe hujusmodi erat illo tempore, sed optimis sententiis, & regum jussis populi regebantur. Unde etiam longo tempore permansere consuetudinibus non scriptis utentes, multasque illarum semper prout res ciciderit subinde mutantes. Noster vero legislator, qui & antiquissimus, (hoc etenim in confesso est etiam apud universos, qui omnia contra nos loquuntur) & semetipsum populo exhibuit ducem consultoremque præstantissimum; & totam vitæ rationem lege complexus, eis suasit *hanc* libenter excipere, fecitque ut diligentissime observaretur à scientibus prudentibusque.

Moyses legumlatorum antiquissimus.

16. Primum autem videamus quod inter opera ejus magnificum est. Ille enim progenitorum nostrorum, postquam eis visum est Ægypto relicta ad terram propriam revertere, cum multa millia assumpsisset, illos ex multis difficultatibus ad incolumitatem perduxit: nam & inaquosam eos & valde arenosam oportebat viam transire, & bella profligare, & liberos ac uxores cum præda inter pugnandum servare. in quibus omnibus, & ducem egregium & consiliarium sapientissimum se præstitit, & omnium curatorem verissimum. Fecit autem ut omnis à se penderet multitudo, & cum omnia quæ vellet persuadere posset, in nullo horum vindicavit sibimet potestatem. Sed in quo maxime tempore potentiam quidem sibimet comparant, & tyrannidem occupant qui aliis præsunt, populum vero licenter admodum vivere assuefaciunt, in hac ille pote-

Moyses dux egregius & consiliarius optimus.

k Ὑπεναντίως νενομισμένων,] Ὑπεναντίων in duobus *MSS.*
l Κοινωνίας ἐπιθυμηταὶ] Illud κοινωνίας ex *MSS.* & *Vet. Interpr.*
m Ἑαυτοῖς ἕκαστοι] Αὐτοῖς in *MSS.*
n Ἀλλ' αὐτοὶ] ἀλλ' οὐκ *Hafn.*
o Ζάλευκος] Ita etiam legendum apud *Cosmam Indicopleustam* (p. 342.) pro Τεῦκρος ὁ τῶν Λοκρῶν.
p Τοῦ νόμου] Illa τοῦ νόμου, quæ sensum explent, habemus ex *Codd. MSS.* & *Cosma Indicopleusta* p. 343.
q Αὐτῷ χρησάμενος.] Videtis *Jos. Barnesium* in versum 20. *Hymni ad Apollinem.*
r Τοῦτον,] Τοῦτον pro τοῦτο reposui ex *Indicopleusta.*
s Ἀρίστοις] Ita ex *Cosma.* (itaque quoque *Hafn.*) ἀρίστως in *Editis.* atque ἀορίστοις in *MSS.* & *Vet. Interpr.*
t Πολέμους,] Sic *Vet. Interpr.* & *MSS.* πολεμίους in *Editis.*
v Αὐτοὺς] αὐτὶ *Hafn.*
x Ταῦτα] ταύτην *Hafn.*
y Ἐν ᾧ μάλιστα τῷ καιρῷ] Ita juxta *Vet. Interpr.* ἐν ᾧ μάλιστα τοῦ καιροῦ in *Editis.*
z Ζῆν,] Illud ζῆν adjiciendum censui ex *Vet. Interpr.*

b Καὶ

potestate constitutus, è contrario ipsum oportere pie vivere censuit, multumque benevolentiæ populo præstare: ita & se maxime virtutem suam ostensurum esse existimans, & salutem certissimam illis daturum qui ipsum sibimet ducem fecerunt. Itaque cum bonum ei propositum fuerit, & magnas res gesserit, jure censemus ducem atque consiliarium se Deum habere: & cum sibimet prius persuasisset, quod secundum illius voluntatem omnia ageret atque mente agitaret, credidit modis omnibus oportere, ut etiam populus in ejusmodi opinionem adduceretur. Nam qui Deum suam vitam respicere credunt, nulla in re peccare sustinent. Hujusmodi quidem noster legislator fuit, non magus, non impostor, sicut conviciatores injuste pronunciant; sed quales apud Græcos gloriantur fuisse Minoëm, & post eum legislatores alios. *Origo legum apud Græcos.* Namque quidam leges eorum positas à Deo dicebant: Minos vero ad Apollinem & Delphicum ejus oraculum legum vaticinia referebat, sive hoc verum esse credentes, sive hoc facile *aliis* persuasuros esse existimantes. Qui vero maxime *omnium* perfectissimam legum rationem instituerit, & * justissimam de Deo persuasionem habuerit, ex mutua legum ipsarum contentione quivis intelligat. Jam enim tempus est ut ad eas veniamus. Enimvero, infinita quidem, si singula expendantur, morum atque legum toto passim hominum genere discrimina sunt; eas tamen in summa hæc capita facile licet colligere. Alii quippe uni tantum, paucis quibusdam alii, alii denique populo summam reipublicæ potestatem commiserunt. At legislator noster, hisce neglectis omnibus, Theocraticam (liceat enim hac voce tametsi paulo duriore uti) reip. formam instituit: *Theocratia apud Judæos.* atque ita summo principatu Dei numini attributo, id egit maxime ut in eo cunctorum oculi ac mentes acquiescerent, tanquam in eo qui & omnium bonorum, seu quæ universe hominum generi eveniunt, seu quæ privatim singuli, difficilioribus suis temporibus, votis ac precibus impetrant, auctor & caussa sit: atque ejusmodi, cujus cognitionem nullum omnino factum, cogitatio nulla fugere ac latere possit. *Deus Moysis.* Eum præterea cum ortu carere, tum nullam tota æternitate mutationem subire, omnis quoque mortalis formæ dignitatem pulchritudine superare, postremo ut sua nobis potestate notum, sic natura & essentia prorsus ignotum esse profitetur. Mitto sane Græcorum sapientissimos hujus de Deo sententiæ magistrum illum ac ducem habuisse: quam præclara quidem illa quamque Dei cum natura ac majestate conjuncta foret, gravissime testatum ipsi quoque reliquerunt. *Sapientes Græci de* Pythagoras enim, & Anaxagoras, & Plato, quique Platonem excepere Stoici Philosophi, ac cæ-

ἐξουσίας ἐκεῖνος καθεστηκὼς, τοὐναντίον ᾤηθη δεῖν εὐσεβεῖν, καὶ πολλὴν εὔνοιαν τοῖς λαοῖς ἐμπαρασχεῖν· οὕτως αὐτός τε τὰ μάλιστα τὴν ἀρετὴν ἐπιδείξειν τὴν αὐτοῦ νομίζων, [a] καὶ σωτηρίαν τοῖς αὐτὸν ἡγεμόνα [b] ποιουμένοις βεβαιοτάτην παρέξειν. καλῆς οὖν αὐτῷ προαιρέσεως καὶ πράξεων μεγάλων ἐπιτυγχανομένων, εἰκότως [c] ἐνομίζομεν ἡγεμόνα τε καὶ σύμβουλον θεῖον ἔχειν· καὶ πείσας πρότερον ἑαυτὸν, ὅτι κατὰ τὴν ἐκείνου βούλησιν ἅπαντα πράττει καὶ διανοεῖται, ταύτην ᾤετο δεῖν πρὸ παντὸς ἐμποιῆσαι τὴν ὑπόληψιν τοῖς πλήθεσιν. οἱ γὰρ πιστεύσαντες ἐπισκοπεῖν Θεὸν τοὺς ἑαυτῶν βίους, οὐθὲν ἀνέχονται ἐξαμαρτεῖν. τοιοῦτος μὲν δή τις αὐτὸς ἡμῶν ὁ νομοθέτης, οὐ γόης, οὐδ' ἀπατεὼν, ἅπερ λοιδοροῦντες λέγουσιν ἀδίκως· ἀλλ' [d] οἷον παρὰ τοῖς Ελλησιν [e] αὐχοῦσιν τὸν Μίνω γεγονέναι, καὶ [f] μετ' αὐτὸν τοὺς ἄλλους νομοθέτας. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν τοὺς νόμους [g] ὑποτίθενται· οἱ δέ γε Μίνως ἔλεγεν, ὅτι εἰς τὸν Απόλλω καὶ τὸ Δελφικὸν αὐτοῦ μαντεῖον τὰς τῶν νόμων μαντείας ἀνέφερεν, ἤτοι τἀληθὲς οὕτως ἔχειν νομίζοντες, ἢ πείσειν ῥᾷον ὑπολαμβάνοντες. τίς δ' ἦν ὁ μάλιστα κατορθώσας τοὺς νόμους, καὶ τίς ὁ δικαιότατα περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ πίστεως ἐπιτυχὼν, πάρεστιν ἐξ αὐτῶν κατανοεῖν τῶν νόμων ἀντιπαραβάλλοντας. ἤδη γὰρ περὶ τούτων λεκτέον. οὐκοῦν ἄπειροι μὲν αἱ κατὰ μέρος τῶν [h] ἐθῶν καὶ τῶν νόμων παρὰ τοῖς ἅπασιν ἀνθρώποις [i] διαφοραὶ, οὕτω δὲ ταύτας κεφαλαιωδῶς ἂν ἐπίοι τίς. [k] οἱ μὲν γὰρ μοναρχίαις, οἱ δὲ ταῖς ὀλίγων δυναστείαις, ἄλλοι δὲ τοῖς πλήθεσιν ἐπέτρεψαν τὴν ἐξουσίαν τῶν πολιτευμάτων. ὁ δ' ἡμέτερος νομοθέτης εἰς μὲν τούτων οὐδοτιοῦν ἀπεῖδεν· ὡς δ' ἄν τις εἴποι βιασάμενος τὸν λόγον, θεοκρατίαν [l] ἀπέδειξε τὸ πολίτευμα, [m] Θεῷ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ κράτος ἀναθεὶς, καὶ πείσας εἰς ἐκεῖνον ἅπαντας ἀφορᾷν, ὡς αἴτιον μὲν ἁπάντων ὄντα τῶν ἀγαθῶν, [n] ἃ κοινῇ τε πᾶσιν ἀνθρώποις ἰδίᾳ τε ἑκάστοις ὑπάρχει, καὶ ὅσον ἔτυχον αὐτοὶ δεηθέντες, ἐν ἀμηχάνοις· λαθεῖν δὲ τὴν ἐκείνου γνώμην οὐκ ἐνὸν, οὔτε τι τῶν πραττομένων οὐδὲν, οὔθ' ὧν ἄν τις παρ' αὐτῷ διανοηθείη. ἀλλ' αὐτὸν ἀπέφηνε καὶ ἀγένητον, καὶ πρὸς τὸν ἀΐδιον χρόνον ἀναλλοίωτον, πάσης ἰδέας θνητῆς κάλλει διαφέροντα, καὶ δυνάμει μὲν ἡμῖν γνώριμον, ὁποῖος δὲ κατ' οὐσίαν ἐστὶν ἄγνωστον. ταῦτα περὶ Θεοῦ φρονεῖν οἱ σοφώτατοι παρ' Ελλησιν ὅτι μὲν ἐδιδάχθησαν, ἐκείνου τὰς ἀρχὰς παρασχόντος, ἐῶ νῦν λέγειν. ὅτι δ' ἐστὶ καλὰ καὶ πρέποντα τῇ τοῦ Θεοῦ φύσει καὶ μεγαλειότητι, σφόδρα μεμαρτυρήκασι. καὶ γὰρ Πυθαγόρας καὶ Αναξαγόρας καὶ Πλάτων, καὶ οἱ μετ' ἐκείνους ἀπὸ τῆς Στοᾶς φιλόσοφοι, καὶ μικροῦ

a Καὶ σωτηρίαν] Ista in *Veteri Interprete* exstant, *& salutem firmissimam præbere sequacibus bona voluntate. Ex maximis actibus in singulis casibus usus est. Quapropter recte judicabat, ducem atque consultorem se Deum habere.* Ex quibus haud facile est conjicere, quid in *suo codice* habuerit.

b Ποιουμένοις] πεποιημένοις *Hafn.*

c Ενομίζομεν] Ενόμιζε ἡγεμόνα τε καὶ σύμβουλον Θεὸν ἔχειν legisse videtur *Vet. Interpr.*

d Οἷον] ὃν *Hafn.*

e Αὐχοῦσιν] αὐχοῦντες *Hafn.*

f Μετ' αὐτὸν] μετὰ ταῦτα *Hafn.*

g Υποτίθενται.] Manca sententia est, & forsan hoc modo suppleri debet. ὑποτίθενται ἀπὸ Θεοῦ εὑρεθῆναι. ita enim legisse videtur *Vet. Interpres* qui vertit, *namque quidam eorum leges positas à Jove dicebant.*

h Εθῶν καὶ τῶν νόμων] Ita lego ex *Eusebio* in *lib.* VIII. de *Præp. Evangel.* c. VIII. prius editum erat ἐθνῶν.

i Διαφοραὶ,] Post διαφοραὶ ex *Eusebio* κεφαλαιωδῶς ἂν ἐπίοι τίς· quibus οὕτω δὲ ταύτας præmisit *Vigerus* ad sensum explendum.

k Οἱ μὲν γὰρ μοναρχίαις, —— ἐπέτρεψαν] ὁ μὲν γ. μοναρχίας, οἱ δὲ τὰς ο. δυναστείας, α. δ. τ. π. ἐπέστρεψαν *Hafn.*

l Απέδειξε τὸ πολίτευμα,] *Al.* ἀπεῖπεν.

m Θεῷ] Sic *Eusebius.* antea erat, Θεῷ (δὲ *Hafn.*) μᾶλλον μόνῳ τὴν &c. *Deo principaliter conversationem nostram atque potestatem assignans* &c. ut reddit *Vet. Interpr.*

n Α κοινῇ] Ex *Eusebio* & *Vigero* ejus *interprete* locum repræsentavi, qui antea in *Josephi* libris ad hunc modum se habuit, κοινῇ τε πᾶσιν ἀνθρώποις παρέχοντα καὶ ἰδίᾳ· καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὧν ἀπαγορεύουσι, εἰς ἐκεῖνον ἀνάγει τὴν ἀπαγόρευσιν. (& eorum, quæ prohibuit, in illam prohibitionem derivant. SPANH.) καὶ οἱ μὲν τὸ δοκεῖν ἐδίδαξαν μὲν εἶναι Θεὸν μονάρχην, μετ' αὐτὸν δὲ θεῶν τίνας μυθολογίας ἀνεπλάσαντο, τὸ εἶναι αὐτοὶ δεηθέντες ἐν ἀμηχανίᾳ, λαθεῖν τὴν ἐκείνου γνώμην οὐκ ἠδυνήθησαν. ἀλλ οὔτε τῶν πραττομένων οὐθὲν, οὔθ' ὃς ἄντις παρ' ἑαυτῷ διανοηθῇ. ἕνα γοῦν αὐτὸν ἀπέφηνεν ὁ ἡμέτερος νόμος εὐπρόσιτον, ἀγένητον, ἀΐδιον, ἄχρονον, ἀναλλοίωτον, πάσης ἰδέας θνητῆς κάλλει διαφέροντα. καὶ δυνάμει μεν μόνον ἡμῖν γνώριμον, ὁποῖος δὲ κατ' οὐσίαν ἄγνωστον. ταῦτα περὶ Θεοῦ φρονεῖν οἱ σοφώτατοι δοκοῦσι παρὰ τοῖς Ελλησι, μονάρχην ὡς ἐν παραδρομῇ ἀφιέντες. εἰ γὰρ Θεὸς οὐ Θεοὶ εἰδεῖ λέγειν τῇ ἀνάρχῳ φύσει τά καλά τε καὶ ἄτρεπτα, καὶ ὡς ἀληθῶς πρέποντα τῇ μεγαλειότητι τοῦ Θεοῦ. καὶ ὅτι μὲν ἐδιδάχθησαν ἐκείνου τὰς ἀρχὰς παρασχόντος, ἐῶ νῦν λέγειν. in *Hafn.* pro ἀπαγορεύουσιν legitur ἀπηγόρευσαν. Sequentia εἰς——μὲν τὸ absunt, & legitur μόνον δὲ καὶ τοῦτο δοκεῖν &c. paullo post ibidem ἀπρόσιτον, & ἄγνωστος, deletur vero δοκοῦσι.

* *Al.* æquissimam de Deo notionemque atque sententiam animo informarit.

κρεῖ δεῖν ἅπαντες οὕτω φαίνονται, περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ φύσεως πεφρονηκότες. ἀλλ᾽ οἱ μὲν πρὸς ὀλίγους φιλοσοφοῦντες [o] εἰς πλήθη δόξαις προκατειλημμένα, τὴν ἀλήθειαν τοῦ δόγματος ἐξενεγκεῖν οὐκ ἐτόλμησαν. ὁ δὲ ἡμέτερος νομοθέτης, ἅτε δὴ τὰ ἔργα παρέχων [p] τοῖς νόμοις σύμφωνα, οὐ μόνον τοὺς καθ᾽ αὐτὸν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνων ἀεὶ γενησομένοις τὴν περὶ τοῦ Θεοῦ πίστιν [q] ἐνέφυσεν ἀμετακίνητον. αἴτιον δ᾽ ὅτι καὶ τῷ τρόπῳ τῆς νομοθεσίας πρὸς τὸ χρήσιμον πάντων [r] ἀεὶ πολὺ διήνεγκεν· οὐ γὰρ μέρος τῆς ἀρετῆς ἐποίησε τὴν εὐσέβειαν, ἀλλὰ ταύτης [s] τὰ μέρη τἄλλα συνεῖδε καὶ κατέστησε· λέγω δὲ τὴν δικαιοσύνην, τὴν καρτερίαν, τὴν σωφροσύνην, τὴν τῶν πολιτῶν πρὸς ἀλλήλους ἐν ἅπασι συμφωνίαν. ἅπασαι γὰρ αἱ πράξεις καὶ διατριβαὶ καὶ λόγοι πάντες, ἐπὶ τὴν πρὸς Θεὸν [t] ἡμῖν εὐσέβειαν ἔχουσι τὴν ἀναφοράν· οὐδὲν γὰρ τούτων ἀνεξέταστον οὐδὲ ἀόριστον παρέλιπε. δύο μὲν γάρ εἰσιν ἁπάσης παιδείας τρόποι καὶ τῆς περὶ τὰ ἤθη κατασκευῆς, ὧν ὁ μὲν λόγων [v] διδασκαλικός, ἕτερος δὲ ὁ διὰ [x] τῆς ἀσκήσεως τῶν ἐθῶν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι νομοθέται ταῖς γνώμαις διέστησαν, καὶ τὸν ἕτερον αὐτῶν, ὃν ἔδοξαν ἕκαστοι ἑλόμενοι, τὸν ἄλλον παρέλιπον. οἷον Λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ Κρῆτες ἔθεσιν ἐπαίδευον οὐ λόγοις· Ἀθηναῖοι δὲ καὶ σχεδὸν οἱ [y] ἄλλοι πάντες Ἕλληνες, ἃ [z] μὲν χρὴ πράττειν ἢ μή, προσέτασσον διὰ τῶν νόμων, τοῦ δὲ πρὸς αὐτὰ διὰ τῶν ἔργων ἐθίζειν [a] ὠλιγώρησαν.

ιζ΄. Ὁ δ᾽ ἡμέτερος νομοθέτης ἄμφω ταῦτα συνήρμοσε κατὰ πολλὴν ἐπιμέλειαν. οὔτε γὰρ κωφὴν ἀπέλιπε τὴν τῶν ἐθῶν ἄσκησιν, οὔτε τὴν ἐκ τοῦ λόγου νόμον ἄπρακτον εἴασεν. ἀλλ᾽ εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρξάμενος τροφῆς, καὶ τῆς [b] κατὰ τὸ οἰκεῖον ἑκάστῳ διαίτης, οὐδὲν οὔτε τῶν βραχυτάτων αὐτεξούσιον ἐπὶ ταῖς βουλήσεσι τῶν χρησομένων καταλέλοιπεν. ἀλλὰ καὶ περὶ σιτίων ὅσων ἀπέχεσθαι χρή, καὶ τίνα προσφέρεσθαι, καὶ περὶ [c] τῶν κοινωνησόντων τῆς διαίτης, ἔργων τε [d] εὐτονίας [e] περὶ τὰς τέχνας, καὶ τοὔμπαλιν ἀναπαύσεως, ὅρον ἔθηκεν αὐτὸς καὶ κανόνα τὸν νόμον, ἵν᾽ ὥσπερ ὑπὸ πατρὶ τούτῳ καὶ δεσπότῃ ζῶντες, μήτε βουλόμενοι μηδέν, μήθ᾽ ὑπ᾽ ἀγνοίας ἁμαρτάνωμεν. οὐδὲ γὰρ τὴν [f] ἀπ᾽ ἀγνοίας [g] ὑποτίμησιν ἐνέχετο καταλιπεῖν, ἀλλὰ καὶ κάλλιστον καὶ ἀναγκαιότατον ἀπέδειξεν [h] παιδευμάτων τὸν νόμον· οὐκ εἰσάπαξ ἀκροασαμένους οὐδὲ δὶς ἢ πολλάκις, ἀλλ᾽ ἑκάστης ἑβδομάδος τῶν [i] ἄλλων ἔργων ἀφεμένους, ἐπὶ τὴν ἀκρόασιν τοῦ νόμου ἐκέλευσε συλλέγεσθαι καὶ τοῦτον ἀκριβῶς ἐκμανθάνειν. ὃ δὴ πάντες οἱ νομοθέται ἐοίκασι παραλιπεῖν.

ιη΄. Καὶ τοσοῦτον οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων ἀπέχουσι, τοῦ κατὰ τοὺς οἰκείους ζῆν νόμους, ὥστε σχεδὸν αὐτοὺς οὐδ᾽ ἴσασιν· ἀλλ᾽ ὅταν [k] ἐξαμάρ-

teri prope omnes, in hujus de natura divina sententiæ communionem societatemque venerunt. At enimvero, cum isti fere non nisi cum paucis philosopharentur, & dogmatis hujus veritatem in vulgus aliis jam opinionibus occupatum efferre metuerent: tum noster hic legislator, qui suarum ad legum æquitatem operum consensionem adjungeret, non eos modo qui sua ætate viverent, in eam secum mentem adduxit, verum etiam nepotibus ac posteris illorum omnibus, firmam hanc atque constantem de divino numine fidem inseruit. Quod autem in ea legum suarum informatione fructum etiam fuerit longe quam cæteri majorem sequutus, eo maxime factum est, quod non religionem virtutis partem aliquam fecerit, sed religionis potius *alias* partes esse quasdam & viderit & vero statuerit: justitiam, patientiam, temperantiam, ac mutuam civium inter se rebus in omnibus conjunctionem. Quippe quod actionum, studiorum, ac sermonum omnium rationes ex una divini numinis religione suspensas habere nos oporteat: cum nihil penitus aut non expensum, aut non definitum constitutumque reliquerit. Nam cum duæ omnino sint cujusvis disciplinæ, ac morum instituendorum viæ; quarum altera præceptis, altera conformatione vitæ continetur: cæteri quidem legislatores, dissidentium opinionum varietate distracti, atque alterutram suo quisque sensu viam sequuti, alteram omisere. Ita enim Lacedæmonii simul & Cretenses, moribus ipsis docebant, non præceptis: Athenienses autem Græcique propemodum universi, quid agendum esset, quidve fugiendum legibus edicebant, suos tamen ad utrumque rebus ipsis consuefacere negligebant.

Deo quid existimarunt.

Παιδείας τρόποι δύο; ἔθεσι & λόγοις.

17. At legislator hic noster præcipuo quodam studio ambo ista conjunxit: dum neque mutam vitæ morumque conformationem reliquit, neque legis præcepta operum societate carere permisit: sed, jam inde ab ipsomet alimenti genere, & domestica singulorum victus ratione auspicatus, ne minutissimum quidem aliquid eorum qui *illis* uterentur potestatis & arbitrii facere voluit. Imo quibus abstinendum cibis, quibus item vesci liceat, quinam in victus communionem ac societatem vocandi, quam in operibus contentionem adhibere, quem in otio tenere modum oporteat, certis quasi legis finibus regulisque descripsit: uti sub ejus tanquam parentis cujusdam aut dominæ imperio nutuque viventes, nihil omnino vel malitia vel ignoratione peccemus. Ita ne ignoratione illam, velut aliquam deprecandæ pœnæ speciem relinqueret, longe pulcherrimum nobis maximeque necessarium disciplinæ genus, legem ipsam esse voluit: nec satis id futurum putavit, ut semel, iterum, aut sæpius eam audivissemus, nisi hebdomadis quoque singulis, ab alio quolibet opere feriatos omnes, ad illam dum recitaretur audiendam, animoque penitus informandam, convenire juberet. Id quod ab reliquis omnibus legislatoribus prætermissum videmus.

Ἀκρόασις legis frequens apud Judæos.

18. Quare, plerique mortalium à vita suarum ex legum præceptis instituenda tantum absunt, ut in summa fere illarum ignoratione versentur, atque ubi peccaverint,

o Εἰς πλήθη δόξαις προκατειλημμένα,] *Al.* εἰς πλῆθος δόξαις προκατειλημμένον. vel προκατειλημμένοι.
p Τοῖς νόμοις σύμφωνα,] *Al.* σύμφωνα τοῖς λόγοις.
q Ἐνέφυσεν] ἐνέφυεν *Hafn.*
r Ἀεὶ πολὺ διήνεγκεν] Illud ἀεὶ non agnoscit *Euseb.*
s Τὰ μέρη] Μέρη τε ἄλλα, καὶ συνεῖδεν αὐτὰ καὶ κατέστησε *Euseb.*
t Ἡμῖν εὐσέβειαν ἔχουσι] Ἡμῶν εὐσέβειαν ἀναφέρουσιν *Euseb.*
v Διδασκαλικός,] Ita cum *Eusebio.* antea erat διδάσκαλος, ἕτερος δέ.
x Τῆς ἀσκήσεως τῶν ἐθῶν.] Ita *Euseb.* prius διὰ πάσης ἀσκ.
y Ἄλλοι πάντες Ἕλληνες,] Illud ἄλλοι non agnoscit *Euseb.*
z Μὲν χρὴ] Etiam μὲν desideratur in *Eusebio.*
a Ὠλιγώρησαν.] Ὠλιγώρουν *Euseb.*

b Κατὰ τὸ οἰκεῖον] Κατὰ τὴν οἴκον ἑκάστων *Euseb.*
c Τῶν κοινωνησόντων] Κοινωνησάντων *Euseb.*
d Εὐτονίας] εὐτόνους *Hafn.* sed in Marg. scribitur legendum esse συντονίας.
e Περὶ τὰς τέχνας,] Illa περὶ τὰς τέχνας non agnoscit *Euseb.* ἀπὸ τῶν τεχν. *Hafn.*
f Ἀπ᾽ ἀγνοίας] Antea ἀπὸ, quod quidem ferri potest.
g Ὑποτίμησιν ἠνέχετο] Ἐπιτίμησιν κατέλιπεν *Euseb.* De voce ὑποτίμησις vide *Vigerum* ad *Eusebium* p. 356.
h Παιδευμάτων] Παίδευμα τὸν νόμον *Euseb.*
i Ἄλλων ἔργων ἀφεμένους,] Ita *Euseb.* (cui jam adstipulatur *Hafn.*) ἄλλων antea deerat.
k Ἐξαμάρτωσι,] Ἐξαμαρτάνουσι in *Eusebio.*

caverint, eas tum demum abs se violatas, ex aliis intelligant. Quam ignorantiam summi quoque & principes eorum magistratus confitentur, dum eos rerum administrationi præesse potissimum, ac sibi assidere volunt, qui præcipuam quandam legum peritiam præ se ferant. At ex nostris, quemcunque de legum nostrarum capitibus interroges, universas facilius quam suum ipse nomen edisseret. quippe quas jam usque ab ea qua primum aliquid sentire cœpimus ætate, haustas, mentibus deinceps inustas quodammodo impressasque teneamus. Ita, & rari admodum sunt qui eas violent, & qui violarit, nulla prorsus ei deprecandæ pœna ratio superest.

Concordia Judaorum. 19. Atque hic admirabilis inter nos animorum consensionis fons est præcipuus. Nam & idem omnes de Deo sentire, & nullo vitæ morumque dissidio laborare, id vero pulcherrimam ac jucundissimam hominibus animorum studiorumque conjunctionem afferre solet. Enimvero, soli omnino sumus, apud quos neque discrepantes unquam de Deo sententias audies, quod apud alios frequentissimum est: (nec enim vulgaris tantum ac plebejus quilibet, prout peculiaris animi sensus impulerit, *de Deo* loquitur: sed hoc temeritatis vitium ad nonnullos etiam Philosophos permanavit, quorum alii omnem Dei naturam funditus exterminare conati sunt, alii eundem omni hominum cura providentiaque spoliarunt:) nec ullum in vitæ rationibus dissidium videbis. Immo vero, cum summa quædam apud nos omnium sit operum functionumque communio, tum vox similiter eadem, & cum ipsa lege de Deo consentiens, quæ omnia divini oculi sapientia regi profitetur. Quinetiam quod ad vitæ instituta spectat, ex ipsis quoque mulierculis ac mancipiis intelliges, nihil non ex cæteris ad unum religionis finem esse referendum. *Finis vita pietas.*

20. Atque hinc profectum illud est, quod à nonnullis probro nobis & crimini vertitur, neminem ex nobis ullum aut novæ orationis, aut operis novi auctorem prodiisse. Nam cæteri quidem, in nulla patriarum consuetudinum acquiescere, præclarum quiddam ac laude dignum arbitrantur, eosque potissimum qui aliquid earum labefactare conantur, à singulari prudentiæ vi solertiaque commendant. Nos contra, unam hanc & prudentiam & virtutem esse statuimus, nihil omnino quod cum legibus ante sancitis quoquo modo pugnet aut invehere aut moliri. Quod sane argumento certissimo est, optime conditam hanc fuisse legem. Quæ enim secus instituta sunt, ea correctione indigere, experientia comprobatur. *Lex Judaorum immutabilis.*

21. At nos, qui hanc primam legem ex divinæ voluntatis arbitrio latam fuisse credimus, eam deinceps violare sine impietate non possumus. Et vero, quid tandem aut ex ea mutare quis possit, aut excogitare melius, aut ab aliis convenientius mutuari? Nam forte genus ipsum Reipublicæ *totum immutabit*? At quodnam, obsecro, possit eo vel melius vel æquius institui, quod Deum quidem rerum universarum moderatorem constituit, sacerdotes vero ita publicæ maximorum negotiorum administrationi præficiat, ut illis ipsis sacerdotibus *De sacerdotibus.*

τωσι, τότε παρ' ἄλλων μανθάνουσιν, ὅτι τὸν νόμον παραβεβήκασιν. οἵτε τὰς μεγίστας καὶ κυριωτάτας παρ' αὐτοῖς ἀρχὰς διοικοῦντες ὁμολογοῦσι τὴν ἄγνοιαν· ἐπιστάτας γὰρ παρακαθίστανται τῆς τῶν πραγμάτων οἰκονομίας, τοὺς ἐμπειρίαν ἔχειν τῶν νόμων ὑπισχνουμένους. [l] ἡμῶν δ' ὁντινοῦν εἴ τις ἔροιτο τοὺς νόμους, ῥᾶον ἂν εἴποι [m] πάντα ἢ τοὔνομα τὸ ἑαυτοῦ. τοιγαροῦν ἀπὸ τῆς πρώτης εὐθὺς αἰσθήσεως αὐτοὺς ἐκμανθάνοντες, ἔχομεν ἐν ταῖς ψυχαῖς [n] ὥσπερ ἐγκεχαραγμένους. καὶ σπάνιος μὲν ὁ παραβαίνων, ἀδύνατος δ' ἡ τῆς κολάσεως παραίτησις.

ιθ'. Τοῦτο πρῶτον ἁπάντων τὴν θαυμαστὴν ὁμόνοιαν ἡμῖν ἐμπεποίηκεν. τὸ γὰρ μίαν μὲν ἔχειν καὶ τὴν αὐτὴν δόξαν περὶ Θεοῦ, τῷ βίῳ δὲ καὶ τοῖς ἔθεσι μηδὲν ἀλλήλων διαφέρειν, καλλίστην ἐν ἔθεσιν ἀνθρώπων συμφωνίαν [o] ἀποτελεῖ. παρ' ἡμῖν γὰρ μόνοις, οὔτε περὶ τοῦ Θεοῦ λόγους ἀκούεταί τις ἀλλήλοις ὑπεναντίους, ὁποῖα πολλὰ παρ' ἑτέροις· οὐδ' ὑπὸ τῶν τυχόντων μόνον κατὰ τὸ προσπεσὸν ἑκάστῳ λέγεται πάθος, ἀλλὰ καὶ παρά τισι τῶν φιλοσόφων αὐτῶν [p] τετόλμηται, τῶν μὲν τὴν ὅλην τοῦ Θεοῦ φύσιν [q] ἀναιρεῖν τοῖς λόγοις ἐπικεχειρηκότων, ἄλλων δὲ τὴν ὑπὲρ ἀνθρώπων [r] αὐτοῦ πρόνοιαν ἀφαιρουμένων. οὐδ' ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασι τῶν βίων ὄψεται διαφοράν. ἀλλὰ κοινὰ μὲν ἔργα πάντων παρ' ἡμῖν, εἷς δὲ ὁ λόγος [s] ὁ τῷ νόμῳ συμφωνῶν περὶ Θεοῦ, πάντα λέγων ἐκεῖνον ἐφορᾶν. καὶ μὴν περὶ τῶν κατὰ τὸν βίον ἐπιτηδευμάτων, ὅτι δεῖ πάντα τὰ ἄλλα τέλος ἔχειν τὴν εὐσέβειαν, καὶ γυναικῶν ἀκούσειεν ἄν τις καὶ τῶν οἰκετῶν.

κ'. Ὅθεν δὴ καὶ τὸ προφερόμενον ἡμῖν ὑπό τινων [t] ἔγκλημα, [v] τὸ δὴ μὴ [x] καινῶν εὑρετὰς ἔργων ἢ λόγων [y] ἄνδρας παρασχεῖν, ἐντεῦθεν συμβέβηκεν. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι τὸ μηδενὶ τῶν πατρίων ἐμμένειν, καλὸν εἶναι νομίζουσι, καὶ τοῖς μάλιστα τολμῶσι ταῦτα παραβαίνειν σοφίας δεινότητα μαρτυροῦσιν. ἡμεῖς δὲ τοὐναντίον μίαν εἶναι καὶ φρόνησιν καὶ ἀρετὴν ὑπειλήφαμεν, τὸ μηδὲν ὅλως ὑπεναντίον μήτε πρᾶξαι μήτε διανοηθῆναι τοῖς ἐξ ἀρχῆς [z] νομοθετηθεῖσιν. ὅπερ εἰκότως ἂν εἴη τεκμήριον τοῦ κάλλιστα τεθῆναι τὸν νόμον. τὰ γὰρ μὴ τοῦτον ἔχοντα τὸν τρόπον, αἱ πεῖραι [a] δεόμενα διορθώσεως ἐλέγχουσιν.

κα'. Ἡμῖν δὲ τοῖς πεισθεῖσιν ἐξ ἀρχῆς τεθῆναι τὸν νόμον κατὰ Θεοῦ βούλησιν, οὐδ' εὐσεβὲς [b] ἦν ἔτι τοῦτο μὴ φυλάττειν. τί γὰρ αὐτοῦ τις ἂν μετακινήσειεν, ἢ τί κάλλιον [c] ἐξεύροι, ἢ τί παρ' ἑτέρων ὡς ἄμεινον [d] ἐξενέγκοι; ἆρά γε τὴν ὅλην κατάστασιν τοῦ πολιτεύματος; καὶ τίς [e] ἢ καλλίων ἢ δικαιοτέρα γένοιτο, [f] τῆς Θεὸν μὲν ἡγεμόνα τῶν ὅλων ἡγεῖσθαι πεποιημένης, τοῖς ἱερεῦσι δὲ κοινῇ μὲν τὰ μέγιστα διοικεῖν ἐπιτρεπούσης, τῷ δὲ πάντων ἀρχιερεῖ πάλιν αὖ περι-

l Ἡμῶν] Ἡμῶν δ' ὁντινοῦν τις ἔροιτο, τοὺς νόμους ῥᾶον ἂν τις εἴποι πάντας Euseb.
m Πάντα] πάντας Hafn.
n Ὥσπερ ἐγκεχαραγμένους.] Illud ὥσπερ ex Eusebio.
o Ἀποτελεῖ.] Ita ex Euseb. ἐπιτελεῖ in Editis.
p Τετόλμηται,] Ἀποτετόλμηται Euseb.
q Ἀναιρεῖν τοῖς λόγοις] Ἀναιρεῖν τοῖς λόγοις ἐπικεχ. Euseb. ut & Hafn.
r Αὐτοῦ] αὐτὸν Hafn.
s Ὁ τῷ νόμῳ] Ita ex Eusebio. antea erat ὁμοῦ σύμφωνος.
t Ἔγκλημα,] ἐγκλήματος Hafn.
v Τὸ δὴ μὴ] Sic Euseb. prius erat, τὸ ἢ μὴ καινῶν εὑρετὰς ἔργων ἢ λόγων ἀνδρίας παρασχεῖν.
x Καινῶν εὑρετὰς ἔργων ἢ λόγων] κενῶν Hafn.
y Ἄνδρας παρασχεῖν, ἐντεῦθεν συμβέβηκεν.] ἀνδρείας Hafn.
z Νομοθετηθεῖσιν.] Ita ex Eusebio. antea vitiosa νομοθετήσασιν.
a Δεόμενα διορθώσεως] Δεόμεναι in Euseb. & Vulgatis Josephi. δεχόμεναι Hafn.
b Ἦν ἔτι τοῦτο] Sic Euseb. antea erat, ἢ ἔτι τοῦτο φυλάττειν.
c Ἐξεύροι,] ἐξεῦρεν Hafn.
d Ἐξενέγκοι;] Μετενέγκοι malit Montacutius. ἐξώνεγκοι Hafn.
e Ἡ καλλίων] ἦν κάλλιον Hafn.
f Τῆς Θεὸν μὲν ἡγεμόνα] Τῆς τὸν Θεὸν Euseb.

g Ob

πεπιστευκυίας τὴν τῶν ἄλλων ἱερέων ἡγεμονίαν. [g] οὓς οὐ κατὰ πλοῦτον, οὐδέ τισιν ἄλλαις προὔχοντας αὐτομάτοις πλεονεξίαις, πρῶτον εὐθὺς ὁ νομοθέτης ἐπὶ τὴν τιμὴν ἔταξεν· ἀλλ' ὅσοι τῶν μετ' αὐτοῦ πειθοῖ τε καὶ σωφροσύνῃ τῶν ἄλλων διέφερον, τούτοις τὴν περὶ τὸν Θεὸν μάλιστα θεραπείαν ἐνεχείρησεν. [h] τούτοις δ' ἦν καὶ τοῦ νόμου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων ἀκριβὴς ἐπιμέλεια· καὶ γὰρ ἐπόπται πάντων καὶ δικασταὶ τῶν ἀμφισβητουμένων, καὶ κολασταὶ τῶν κατεγνωσμένων οἱ ἱερεῖς ἐτάχθησαν.

κβ΄. Τίς ἂν οὖν ἀρχὴ γένοιτο ταύτης ὁσιωτέρα; τίς δὲ Θεῷ τιμὴ μᾶλλον [i] ἁρμόζουσα; παντὸς μὲν τοῦ πλήθους κατεσκευασμένου πρὸς τὴν εὐσέβειαν, ἐξαίρετον δὲ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἱερέων πεπιστευμένων, ὥσπερ δὲ [k] τελετῆς τινος τῆς ὅλης πολιτείας οἰκονομουμένης; ἃ γὰρ ὀλίγων ἡμερῶν ἀριθμὸν ἐπιτηδεύοντες [l] ἀλλόφυλοι φυλάττειν οὐ δύνανται, μυστήρια καὶ τελετὰς ὀνομάζοντες, [m] ταῦτα μετὰ πολλῆς ἡδονῆς καὶ γνώμης [n] ἀμεταπείστου φυλάττομεν ἡμεῖς διὰ τοῦ παντὸς αἰῶνος. τίνες οὖν εἰσιν αἱ [o] προῤῥήσεις καὶ ἀπαγορεύσεις; ἁπλαῖ τε καὶ γνώριμοι. πρώτη [p] δ' ἡγεῖται περὶ Θεοῦ, λέγουσα, [q] ὁ Θεὸς ἔχει τὰ [r] πάντα παντελὴς καὶ μακάριος, αὐτὸς ἑαυτῷ καὶ πᾶσιν αὐτάρκης, ἀρχὴ, καὶ μέσα, καὶ τέλος [s] πάντων· οὗτος ἔργοις μὲν καὶ χάρισιν [t] ἐναργὴς, καὶ παντὸς [v] οὑτινοσοῦν φανερώτερος, μορφήν τε καὶ μέγεθος ἡμῖν [x] ἀφανέστατος· πᾶσα μὲν γὰρ ὕλη [y] πρὸς εἰκόνα τὴν τούτου, κἂν ᾖ πολυτελὴς, ἄτιμος, πᾶσα δὲ τέχνη πρὸς μιμήσεως ἐπίνοιαν ἄτεχνος. οὐδὲν ὅμοιον [z] οὔτ' ἴδομεν οὔτ' ἐπινοοῦμεν, οὔτ' εἰκάζειν ἐστὶν ὅσιον. ἔργα βλέπομεν αὐτοῦ, φῶς, οὐρανὸν, γῆν, ἥλιον καὶ σελήνην, [a] ὕδατα, ζώων γενέσεις, καρπῶν ἀναδόσεις. ταῦτα ὁ Θεὸς ἐποίησεν [b] οὐ χερσίν, οὐ πόνοις, οὐδέ τινων [c] συνεργασαμένων ἐπιδεηθείς· ἀλλ' αὐτοῦ καλὰ θελήσαντος, [d] καλῶς ἦν εὐθὺς γεγονότα· τούτῳ δεῖ πάντας ἀκολουθεῖν, καὶ θεραπεύειν αὐτὸν ἀσκοῦντας ἀρετήν· τρόπος γὰρ Θεοῦ θεραπείας οὗτος ὁσιώτατος.

κγ΄. Εἷς ναὸς ἑνὸς Θεοῦ. φίλον γὰρ ἀεὶ παντὶ τὸ ὅμοιον. [e] κοινὸς ἁπάντων, κοινοῦ Θεοῦ ἁπάντων. τοῦτον θεραπεύουσι μὲν διὰ παντὸς οἱ ἱερεῖς, ἡγεῖται δὲ τούτων ὁ πρῶτος ἀεὶ κατὰ γένος. οὗτος [f] μετὰ τῶν συνιερέων θύσει τῷ Θεῷ, φυλάξει τοὺς νόμους, δικάσει περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων, κολάσει τοὺς ἐλεγχθέντας [g] ἐπ'

summum omnium pontificem præesse velit? Adde quod eosdem ab ipso jam initio legislator, non pro censu magnitudine, aut aliarum ejusmodi rerum, quam fortuna peperit, copia, in tanto honoris gradu collocari voluerit, sed iis duntaxat qui secum aliis partim orationis vi, partim etiam æquitate morum anteirent, divini cultus ritus commiserit. Id quod ad accuratam & legis, & reliquorum institutorum conservationem, maxime pertinebat: cum & summi omnium quæsitores, & controversiarum judices, & damnatorum punitores constituti sacerdotes essent.

Deque eorum in sacris diligentia.

22. Quodnam igitur imperii genus hoc sanctius esse queat? aut qui Deo cultus convenientior exhiberi? ubi non multitudo tantum universa ad pietatem studiosissime informetur, sed etiam & insignis quædam à sacerdotibus in rerum administratione diligentia exigatur, & solennem sacri alicujus festi religionem tota reip. ratio imitetur? Nam quæ alienigenæ paucis aliquot diebus mysteria, ut appellant, statasque ceremonias custodire non possunt, ea nos perpetuo cum suavissime, tum etiam constantissime retinemus. Quænam vero, & cujusmodi nostra illa vel edicta sunt, vel interdicta? Simplicia prorsus & illustria. Princeps quidem & caput omnium illud est, quod ita de Deo statuit: Deum universa complecti; perfectissimum illum esse atque beatissimum; sibi ipsi ac cæteris omnibus satis unum esse, principium, medium, finemque cunctorum: eundem ut operibus ac beneficiis conspicuum, imo rerum omnium longe nobilissimum, ita cum natura, tum etiam magnitudine obscurissimum: materiam omnem, ut genere ipso pretiosissima; vilem, si ad ejus imaginem exigatur, futuram: artem etiam omnem, si ad illius imitationem aspiret, inertem jacere: nihil ejus simile nec videri, nec cogitari posse. Hujus tamen opera sub aspectum cadere, lumen, cœlum, terram, solem, lunam, aquas, animantium procreationes, fructuumque proventus: hæc autem à Deo, non manibus, non labore ullo, non precaria cujusquam opera, sed uno voluntatis suæ nutu perfecta continuò, proque eo ac statuerat, bonitatem sortita esse. Ad illum omnes adhærescere, unum virtutis exercitio colere oportere, quod ea cultus divini ratio sanctissima sit.

Judæorum de Deo opiniones.

Lex Dei, non facies imaginem &c.

23. Unius Dei templum unum esse, quod simili simile delectetur; adeoque commune cum omnibus, quia Numini omnium communi sacrum. Ac sacerdotum quidem proprias ejus placandi partes esse, iis tamen unum semper aliquem præesse genere principem, qui cum aliis sacerdotibus Deo sacrificet, leges custodiat, si quid erit controversum arbitrio definiat, peractos denique reos justo supplicio coër-

Sacerdotum partes & officia.

g Οὓς οὐ κατὰ πλοῦτον,] Οἷς οὐ πλούτῳ, οὐδέ τισιν ἄλλαις προὔχουσι πλεονεξίαις, τὸ πρῶτον εὐθὺς νομοθετῆσαι ἐπὶ τὴν τιμὴν ἔταξεν *Euseb.* alteram tamen lectionem repræsentavit *Montacutius*, & sequutus est *Vigerus*: licet ei non displicet πλούτῳ pro κατὰ πλοῦτον, cum sequatur οὐδέ τισιν.

h Τούτοις δ' ἦν] Τοῦτο δ' ἦν *Euseb.* altera lectio facilior. τούτου δ' ἦν *Hafn.*

i Ἁρμόζουσα;] Ita cum *Eusebio.* antea ἁρμόσουσα.

k Τελετῆς] Sic *Vigerus* post *Montacutium.* prius erat τελευτῆς τινος, & apud *Eusebium* τελετή ἐστι τῆς ὅλης πολ.

l Ἀλλόφυλοι φυλάττειν] Ἄλλοι φυλάττουσιν *Euseb.*

m Ταῦτα] Illud ταῦτα ex *Eusebio.*

n Ἀμεταπείστου] Ἀμεταθέτου *Euseb.*

o Προῤῥήσεις] Ita ex *Eusebio* & notis *Vigeri* ad p. 365. antea erat προσρήσεις, interrogatione adhibita post γνώριμοι, non ἀπαγορεύσεις.

p Δ' ἡγεῖται] Sic in *Eusebio.* δὴ γίνεται antea in *Josephi* libris.

q Ὁ Θεὸς ἔχει τὰ] Æschyl. sept. c. Theb. v. 120. Ζεῦ πάτερ παντελὲς πάντως. SPANH.

r Πάντα παντελὴς] Σύμπαντα *Euseb.*

s Πάντων·] Ita cum *Eusebio.* antea erat καὶ τέλος οὗτος τῶν πάντων ἔργοις &c. Forsan scripserit *Josephus* καὶ τέλος οὗτος τῶν πάντων. ἔργοις &c.

t Ἐναργὴς,] Sic *Euseb.* ἐναργῆσαι prius erat.

v Οὑτινοσοῦν] οὗτινος deleto οὖν *Hafn.*

x Ἀφανέστατος·] Iterum ex *Eusebio.* prius ἄφατος.

y Πρὸς εἰκόνα την — πρὸς τιμήσεως] Juxta *Eusebium* hunc locum edidi. prius erat, πρὸς εἰκόνα την τούτου ἀλλότριος, κἂν ᾖ πολυτελὴς, ἄτιμός ἐστι πρὸς την ἐκείνου δόξαν, καὶ πᾶσα τέχνη πρὸς μιμ.

z Οὔτ' ἴδομεν] Inseruimus hæc ex *Hafn.* in *Reliquis* abest HAV.

a Ὕδατα,] Ita in *Eusebio.* antea erat ποταμοὺς καὶ θάλασσαν.

b Οὐ χερσίν,] Sic *Euseb.* prius, οὐ χερσὶν, οὐδὲ πόνοις, οὐδέ τινων.

c Συνεργασαμένων ἐπιδεηθείς] Ἐργασαμένων *Euseb.*

d Καλῶς ἦν εὐθὺς] Ita *Euseb.* prius καθὼς ἐβουλήθη εὐθὺς ἐγένοντο.

e Κοινὸς ἁπάντων,] Antea erat κοινὸς ὁ κόσμος ἁπάντων. ὁ κόσμος κοινὸς ἀπ. *Hafn.* Verum ὁ κόσμος omisit *Vet. Interpr.* & recte ut videtur *Vigero.* Nam de Templo loquitur, de mundo loquutus jam erat.

f Μετὰ τῶν συνιερέων] Ita *Euseb.* prius erat, οὗτος μὲν πρὸ τῶν ἄλλων ἱερέων. In quodam *MS.* οὗτος μετὰ τῶν ἄλλων ἱερέων.

g Ἐπ' ἀδίκῳ.] Illa ἐπ' ἀδίκῳ omittit *Eusebius.*

h Οὐκ

coërceat. Ei qui minus paruerit, pœnam huic luendam esse quasi adversus Deum impie fecerit. Cæterum ea sacrificiorum lex est, uti ne ipsis ad ebrietatis turpitudinem abutamur: cum enim horret id Deus, tum vero & injuriarum & luxus occasionem præbet; modica igitur, honesta, & sobria illa sint oportet, ut ii præsertim *qui sacris operam dant*, castigatam modestiam præ se ferant. Jam inter sacrificandum, in primis pro communi, tum pro sua cuique salute nuncupanda vota sunt. Cum enim ad mutuam societatem nati simus, is Deum sibi maxime conciliet, qui eam vita sua potiorem habuerit. Porro votorum ac precationum summa hæc sit, non uti beneficia nobis conferat; confert enim ille per sese, atque omnibus passim ingerit; verum ut ea cum rite accipere, tum diligenter conservare possimus. Ad extremum cui sacrificium faciendum erit, ei lex certa quædam præscribit lustrationum genera, quibus, susceptæ si quæ sint ex funere, lecto, uxoris consuetudine, & aliis plerisque rebus, quas nunc percensere longum esset, labes expientur. Atque hujusmodi nobis de Deo doctrina, & divini cultus tradita ratio est, quæ legis ipsa quoque vim obtinet.

De nuptiis. 24. De nuptiis vero quid? Eam tantum consuetudinem, quam cum uxore natura concedit, lex nostra probat, modo tamen ea prolis suscipiendæ caussa ineatur. At marium cum maribus congressiones exsecratur, ejusque flagitii reos capitali supplicio damnat. Cæterum in matrimonio, neque dotis rationem haberi, neque per vim rapi conjugem, neque dolo malo pellici vult: sed ab eo qui collocandæ potestatem habeat, postulari; sic tamen ut cognationis ratio habeatur. *Ac mulier quidem*, inquit scriptura, *viro per omnia deterior est.* Viro igitur obtemperet, non tamen contumeliæ caussa, sed ut alterius imperium ac ductum sequatur; vim enim & potestatem viro Deus concessit. Unius porro tantum, quacum conjunctus fueris, expetenda consuetudo est; alterius enim uxorem cogitare, nefas. Quod in scelus si quis inciderit, certum *ei* capitis supplicium: ut si quis aut virgini cuipiam desponsæ vim obtulerit, aut alii nuptam illexerit; liberorum quicquid susceptum erit, educari lex jubet. Vetat, ne qua mulier susceptum semen aut ejiciat, aut exstinguat: quæ secus faxit, pro liberorum interfectrice haberi vult, perinde ac si re ipsa & fœtus vitam oppresserit, & generis sui propagationem inhibuerit. Ergo si quis ad concubitum vel corruptionem stuprumque processerit, mundus esse non potest. Certe & post viri ac mulieris legitimam conjunctionem lavare ju-

Conjugii leges, pœnæque eas violantibus.

ἀδίκῳ. ὁ δέ γε τούτῳ μὴ πειθόμενος, ὑφέξει δίκην ὡς εἰς τὸν Θεὸν αὐτὸν ἀσεβῶν. θύομεν τὰς θυσίας, [h] οὐκ εἰς πλήρωσιν ἑαυτῶν καὶ μέθην. ἀβούλητα γὰρ τῷ Θεῷ τάδε, καὶ πρόφασις ἂν ὕβρεως γένοιτο καὶ πολυτελείας· ἀλλὰ σώφρονας, εὐτάκτους, [i] εὐσταλεῖς, ὅπως μάλιστα σωφρονῶσι. καὶ ἐπὶ ταῖς θυσίαις, ὑπὲρ τῆς κοινῆς εὔχεσθαι δεῖ πρῶτον σωτηρίας, εἶθ' ὑπὲρ ἑαυτῶν. ἐπὶ γὰρ κοινωνίᾳ γεγόναμεν, καὶ ταύτην ὁ προτιμῶν τοῦ καθ' ἑαυτὸν [k] ἰδίου, μάλιστα εἴη Θεῷ κεχαρισμένος. παράκλησις δὲ πρὸς τὸν Θεὸν ἔστω διὰ τῆς εὐχῆς καὶ δέησις, οὐχ ὅπως διδῷ τἀγαθά· δέδωκε γὰρ αὐτὸς ἑκὼν, καὶ πᾶσιν εἰς μέσον κατέθηκεν· ἀλλ' ὅπως δέχεσθαι δυνώμεθα, καὶ λαβόντες φυλάττωμεν. ἁγνείας ἐπὶ ταῖς θυσίαις [l] διήρηκεν ὁ νόμος, ἀπὸ [m] κήδους, ἀπὸ λέχους, ἀπὸ κοινωνίας τῆς πρὸς γυναῖκα, καὶ πολλῶν ἄλλων, ἃ μακρὸν ἂν εἴη [n] νῦν γράφειν. τοιοῦτος μὲν ὁ περὶ Θεοῦ καὶ τῆς ἐκείνου θεραπείας λόγος ἡμῖν ἐστιν, ὁ δ' αὐτὸς ἅμα καὶ νόμος.

κδ'. Τίνες δὲ οἱ [o] περὶ γάμων; μίξιν μόνην οἶδεν ὁ νόμος [p] κατὰ φύσιν τὴν πρὸς γυναῖκα, καὶ ταύτην εἰ μέλλοι τέκνων ἕνεκα [q] γίνεσθαι. τὴν δὲ πρὸς [r] ἄρρενας ἀρρένων ἐστύγηκεν, καὶ θάνατος [s] τὸ ἐπιτίμιον, εἴτις ἐπιχειρήσειεν. γαμεῖν δὲ κελεύει, μὴ προικὶ προσέχοντας, μηδὲ βιαίαις ἁρπαγαῖς, μηδ' ἂν δόλῳ [t] καὶ ἀπάτῃ πείσαντας, ἀλλὰ μνηστεύειν παρὰ τοῦ δοῦναι κυρίου, καὶ [v] κατὰ συγγένειαν ἐπιτήδειον. γυνὴ δὲ [x] χείρων, φησὶν, ἀνδρὸς [y] εἰς ἅπαντα. τοιγαροῦν ὑπακουέτω, μὴ [z] πρὸς ὕβριν, ἀλλ' ἵνα ἄρχηται· Θεὸς γὰρ ἀνδρὶ τὸ κράτος ἔδωκε. ταύτῃ συνεῖναι δεῖ τὸν γήμαντα μόνῃ· τὸ δὲ τὴν ἄλλου πειρᾶν ἀνόσιον. εἰ δέ τις τοῦτο πράξειεν, οὐδεμία θανάτου παραίτησις, οὔτ' εἰ βιάσαιτο παρθένον ἑτέρῳ προσωμολογημένην, [a] οὔτ' εἰ πείσαιε γεγαμημένην. τέκνα τρέφειν ἅπαντα προσέταξε. καὶ γυναιξὶν ἀπεῖπεν, μήτ' ἀμβλοῦν τὸ σπαρὲν, μήτε διαφθείρειν· [b] ἀλλὰ ἢν φανείη, τεκνοκτόνος ἂν εἴη ψυχὴν ἀφανίζουσα, καὶ τὸ γένος ἐλαττοῦσα. τοιγαροῦν εἴ τις ἐπὶ [c] λέχος ἢ φθορὰν παρέλθοι, καθαρὸς εἶναι [d] οὐ δύναται. ἢ καὶ μετὰ τὴν νόμιμον συνουσίαν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἀπολούσασθαι κελεύει ὁ νόμος. ψυχῆς τε γὰρ

h Οὐκ εἰς πλήρωσιν ἑαυτῶν καὶ μέθην.] Οὐκ εἰς μέθην ἑαυτοῖς, ἀβούλητον γὰρ τῷ Θεῷ τόδε *Euseb.*

i Εὐσταλεῖς,] Sic *Euseb.* antea εὐγενεῖς, minus recte: & dein, ὅπως δὲ μάλιστα θύοντες σωφρονῶμεν. ἐπὶ ταῖς θυσίαις.

k Ἰδίου,] Ita *Euseb.* & hîc & in sequentibus, prius erat βίου, μάλιστα τῷ Θεῷ. dein v. 30. καὶ δεήσεως· οὐχ ὅπως δῷ.

l Διήρηκεν ὁ νόμος,] Antea διείρηκεν. utrumque probari potest.

m Κήδους,] Ita *Euseb.* rectius multo (ut existimat *Vigerius*) quam ut apud *Josephum* κοίτης, sequitur enim λέχους.

n Νῦν γράφειν.] Illud νῦν ex *Eusebio.*

o Περὶ γάμων;] Περὶ γαμῶν νόμοι *Euseb.* minus recte ut videtur *Vigero*, subintelligendam enim λόγοι, & proxime sequitur μίξιν μόνην οἶδεν ὁ νόμος.

p Κατὰ φύσιν] Τὴν κατὰ φύσιν *Euseb.*

q γίνεσθαι.] γεγενῆσθαι *Hafn.*

r Ἄρρενας ἀρρένων ἐστύγηκεν,] Inseritur nunc media vox ἀρρένων auctoritate *Cod. Hafn.* HAV.

s Τὸ ἐπιτίμιον,] Ita *Euseb.* prius τοὐπιτίμιον εἰ ἐπιχ. τοὐπιτίμιον *Hafn.*

t Καὶ ἀπάτῃ πείσαντας,] Καὶ δι' ἀπάτης *Euseb.*

v Κατὰ συγγένειαν ἐπιτήδειον.] Sic *Euseb.* prius erat μετὰ συγγένειαν τὴν ἐπιτήδειον.

x Χείρων,] Ita *Euseb.* antea χεῖρον.

y Εἰς ἅπαντα.] Antea post εἰς ἅπαντα habuimus, Καὶ ἡ πον. αὐτ. ὑπ. ἀγαθ. γυναικ. (non versa ab Interprete, πονηρία ibi pro *labor*, *solicitudo*. sic πονηρὸν ἐπίπονον Eustath. in Nicom. Aristotel. p. 434. SPANH.) καὶ ἡ πονηρία αὐτοῦ ὑπὲρ ἀγαθοποιοῦ γυναικὸς *& omnis viri solicitudo est*, *ut mulierem beneficam reddat*, prout verba interpretatur *Ez. Spanhemius* in notis ad *Aristophanem*, p. 250. Verum cum ea non agnoscat *Vet. Interp.* ejecta esse volumus: utpote quæ ex *Ecclesiastico* c. XLII. v. 14. desumpta temeraria Librarii manu huc irrepserint, uti recte post *Pithœum* observavit *Cosinus Episc. Dunelmensis* in *Scholastica Hist. Canonis S. Scripturæ*, p. 20. Istis adde Cl. *Huetium* in *Demonstr. Evangel.* prop. IV. §. XI.

z Πρὸς ὕβριν, ἀλλ' ἵνα ἄρχηται.] Ita ex *Eusebio* & *Vet. Interp.* antea erat μὴ πρὸς ὕβριν ταῦθ' ἡγουμένη.

a Οὔτ' εἰ πείσαιε—μήτε διαφθείρειν.] Iterum ex *Eusebio.* prius erat, οὔτ' εἰ πείσειε γεγαμημένην, ἢ τεκνοτροφοῦσαν. ἃ πάντα προσέταξεν ὁ νόμος, καὶ γυναιξὶν ἀπεῖπεν, μήτ' ἀμφιβάλλειν ποτὲ ἔν τινι τῶν αὐτοῦς, (αὐτοῦ *Hafn.*) μήτε διαφθείρειν. *vel hæsitare aliquando in quopiam eorum quæ in illis concepta sunt.* *Seldenus* (in lib. IV. De *Jure Nat. & Gentium*, cap. 1. p. 465.) ad hunc modum legit, πείσειε γεγαμημένην. τέκνα τρέφειν ἅπαντα προσέταξε νόμος, μήτε ἀπαμβλοῦν ποτε &c. *Si quis nuptam pellexerit* [*in concubitum*] *liberos nutrire universos præcepit lex, & mulieribus abortivum facere interdixit fœtum sibi aliquem, aut eum exstinguere.*

b Ἀλλὰ ἢν φανείη,] Sic *Euseb.* antea, ἀλλὰ μηχανῇ τινι προσέπεσθαι αὐτῷ [pro quibus legit *Cotelerius* (in *Notis* ad *Constitutiones Apostolicas* lib. 7. c. 3.) ἢ ἄλλῃ μηχανῇ τινι προσεκθέσθαι αὐτὸ, *aut alia quapiam machinatione exponere*]. τεκνοκτόνος γὰρ ἂν εἴη, ψυχ.

c Λέχος ἢ φθορὰν παρέλθοι,] Ἐπὶ λέχους φθορὰν *Euseb.*

d Οὐ δύναται.] Locum ad hunc modum repræsentat. *Euseb.* ψυχῆς τότε προσήκει. καὶ μετὰ τ. ν. σ. ἀ. κ. γυναικὸς ἀπολούεσθαι, ψυχὴ γὰρ ἐμφυομένη ἔχει τοῦτο μερισμὸν πρὸς ἄλλην χώραν ὑπέλαβε. καὶ γὰρ ἐμφυομένη σώμασι κακοπαθεῖ, καὶ τούτων αὖ πάλιν θανάτῳ διακριθεῖσα. διόπερ &c.

e Ἐπὶ

γὰρ καὶ σώματος ἐγγίνεται μολυσμὸς, ὡς πρὸς ἄλλην χώραν ὑποβαλόντων. καὶ γὰρ ἐμφυομένη σώμασι κακοπαθεῖ ἡ ψυχὴ, καὶ τούτων αὖ πάλιν ὡς θανάτῳ διακριθεῖσα. διὸ ὅπερ ἁγνείας [e] ἐπίτασιν τοῖς τοιούτοις προσέταξεν.

κέ. Οὐ μὴν οὐδ' ἐπὶ ταῖς τῶν παίδων γενέσεσιν [f] ἐπέτρεπεν εὐωχίας συνάγειν, καὶ προφάσεις ποιεῖσθαι μέθης· ἀλλὰ σώφρονα τὴν ἀρχὴν [g] εὐθὺς τῆς τροφῆς ἔταξε καὶ γράμματα παιδεύειν [h] ἐκέλευσε, περί τε τοὺς νόμους ἀναστρέφεσθαι, καὶ τῶν προγόνων τὰς πράξεις ἐπίστασθαι. τὰς μὲν ἵνα μιμῶνται, τοῖς δ' ἵνα συντρεφόμενοι, μήτε παραβαίνωσι, μήτε σκῆψιν ἀγνοίας ἔχωσι.

κϛ'. [i] Τῆς δ' εἰς τοὺς τετελευτηκότας [k] προυνόησεν ὁσίας, οὔτε [l] πολυτελείαις ἐνταφίων, οὔτε κατασκευαῖς μνημείων ἐπιφανῶν· ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τὴν κηδείαν [m] προσέταξε τοῖς οἰκειοτάτοις ἐπιτελεῖν. πᾶσι δὲ τοῖς [n] παριοῦσι θαπτομένου τινὸς, καὶ [o] συνελθεῖν καὶ συναποδύρασθαι [p] ἐποίησε νόμιμον. [q] καθαίρειν δὲ καὶ τὸν οἶκον καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἀπὸ [r] κήδους· ἵνα πλεῖστον ἀπέχῃ τοῦ [s] δοκεῖν καθαρὸς εἶναί τις φόνον ἐργασάμενος.

κζ'. Γονέων τιμὴν μετὰ τὴν πρὸς Θεὸν δευτέραν ἔταξε, καὶ τὸν οὐκ ἀμειβόμενον τὰς παρ' αὐτῶν χάριτας, ἀλλ' εἰς ὁτιοῦν [t] ἐλλείποντα, λευσθησόμενον παραδίδωσι. καὶ παντὸς τοῦ [v] πρεσβυτέρου τιμὴν ἔχειν τοὺς νέους φησὶν, ἐπεὶ πρεσβύτατον ὁ Θεός. κρύπτειν οὐδὲν ἐᾷ πρὸς φίλους. οὐ γὰρ εἶναι φιλίαν τὴν μὴ πάντα πιστεύουσαν. κἂν συμβῇ δέ τις ἔχθρα [x] τούτων ἀπόρρητα [y] λέγειν κεκώλυκε. δικάζων εἰ δῶρά τις λάβοι, θάνατος ἡ ζημία. περιορῶν [z] ἱκέτην, βοηθεῖν ἐνὸν, ὑπεύθυνος. ὃ μὴ κατέθηκέ τις, οὐκ ἀναιρήσεται. τῶν ἀλλοτρίων [a] οὐδενὸς ἅψεται. [b] δανείσας, τόκον οὐ λήψεται. ταῦτα, καὶ πολλὰ τούτοις ὅμοια, τὴν πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν συνέχει κοινωνίαν.

κή. Πῶς δὲ καὶ περὶ τῆς [c] πρὸς ἀλλοφύλους ἐπιεικείας ἐφρόνησεν ὁ νομοθέτης, ἄξιον ἰδεῖν. φαίνεται γὰρ ἄριστα πάντων προνοησάμενος, ὅπως μήτε τὰ οἰκεῖα διαφθείρωμεν, μήτε φθονήσωμεν τοῖς μετέχειν τῶν ἡμετέρων προαιρουμένοις. ὅσοι μὲν γὰρ [d] θέλουσιν ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ἡμῖν νόμους [e] ζῆν ὑπελθόντες, δέχεται φιλοφρόνως· οὐ τῷ γένει μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ προαιρέσει τοῦ βίου νομίζων εἶναι τὴν οἰκειότητα. τοὺς δ' ἐκ παρέργου προσιόντας, ἀναμίγνυσθαι [f] ταῖς συνηθείαις οὐκ ἠθέλησε.

κθ'. Τἄλλα δὲ προείρηκεν, ὧν ἐστιν ἡ μετάδοσις ἀναγκαία· πᾶσι παρέχειν τοῖς δεομένοις πῦρ,

bet lex. Animæ ſiquidem & corporis pollutio innaſcitur, velut quaſi ad aliam regionem animam demittant. Enim anima corporibus inſita male habet, atque ab iis iterum per mortem velut ſecernitur. ideoque puritatis augmentum præcepit.

25. Jam nec liberorum natalitia lautioribus conviviis celebrari voluit, ne ebrietati color inde aliquis quæreretur: ſed eos ab ipſa jam ætate ineunte cum ad moderatum victum aſſueſcere, tum literis informari, legiſque præcepta ſimul, & res majorum præclaras edoceri: ut harum ad imitationem excitentur, illa vero cum ipſo lacte combibentes, nec deinceps violare conentur, nec eorum ignorationem excuſare poſſint. *Nominalia non celebrabant.*

26. Defunctorum etiam juſtis ita proſpexit, ut neque profuſis ſumptibus, neque illuſtrium ſepulchrorum apparatu luxus aleretur: ſed quæ funeri neceſſaria forent, ea propinquioribus perficienda mandarentur. & quicunque dum cadaver efferretur, illac iter haberent, ii ut ad funebrem ſeſe pompam compararent, lachrymaſque ſuas adjungerent. Domum præterea familiamque luſtrari à funere voluit, ut ex eo jure quivis intelligeret, quam ille contaminatus haberetur, qui cædem feciſſet. *Defunctorum cura.*

27. Liberorum erga parentes obſervantiam ſecundum à Dei cultu locum tenere juſſit: & qui mutuam eorum beneficiis gratiam referre ulla in re neglexerit, eum lapidibus obruendum eſſe ſtatuit. Junioribus ſuum erga ſeniores, quia omnium antiquiſſimus Deus, honorem imperavit. Amicis occultum mutuo nihil eſſe patitur, quod nulla ea ſit amicitia, quæ amicorum fidei omnia non credat. Quod ſi poſtea ſuboriantur inimicitiæ, eorum tamen arcana vulgari prohibet. Judex ſi munera acceperit, morte mulctatur. Qui ſupplicem, cui præſto eſſe potuiſſet, neglexerit, reus eſt. Quod non depoſueris, auferre non licet. Alieni quicquam attingere nemo poteſt; nemo fœnus pro mutuo exigere. His multiſque aliis vinculis mutua inter nos ſocietas continetur. *Honor parentum.* *Civilia officia.*

28. Sed & operæ pretium fuerit videre, qua nos erga extraneos æquitate noſter hic legiſlator eſſe voluerit. Quivis enim intelliget, omnium optime ab eo proviſum id fuiſſe, uti nec patriorum ipſi rituum integritatem labefactemus, nec eorum communionem rerum noſtrarum cupidis invideamus. Quotquot enim legibus noſtris vivere optaverint, omnes peramanter excipit, utique non ſolo genere, ſed etiam voluntaria inſtituti ſocietate communionem iſtam contineri ratus. Qui vero non niſi obiter ad nos, atque aliud agentes accederent, eos in conſuetudinem penitus admitti noluit. *Humanitas erga peregrinos.*

29. Cæterum alia edixit, quorum omnino copiam fieri neceſſe eſt: cujuſmodi ſunt, indigen-

e Ἐπίτασιν] Apud *Euſebium* ἐπὶ πᾶσι, probante *Vigero*.

f Ἐπέτρεπεν εὐωχίας συνάγειν,] Ἐπέτρεψεν εὐωχίαν συντελεῖν *Euſeb.* utrum horum mavis, elige.

g Εὐθὺς τῆς τροφῆς ἔταξε] Ita ex *Euſebio*. illa τῆς τροφῆς ἔταξε deerant apud *Joſephum*, quæ tamen ſenſus integritas requirit.

h Ἐκέλευσε,] Ἐκέλευσε τὰ περὶ τοὺς νόμους, καὶ τῶν πρ. *Euſeb.*

i Τῆς δ' εἰς τοὺς τετελευτηκότας] Τῆς εἰς τοὺς τελ. *Euſeb.* non ita recte.

k Προυνόησεν] προυνόηκεν.

l Πολυτελείαις ἐνταφίων,] Ita *Euſeb.* prius πολυτελείας & mox κατασκευὰς μνημ.

m Προσέταξε τοῖς οἰκειοτάτοις] Ἔταξε *Euſeb.*

n Παριοῦσι θαπτομένου] Ita *Euſeb.* antea περιοῦσι. quod forſan pro vera lectione habendum.

o Συνελθεῖν] Προσελθεῖν *Euſeb.*

p Ἐποίησε νόμιμον.] Ἐποίησε νόμιμον non agnoſcit *Euſeb.*

q Καθαίρειν] Ita *Euſeb.* prius erat, καθαίρεσθαι δὲ κελεύει καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας.

r Κήδους] Poſt κήδους in *Editis Joſephi* ſequebantur διὰ τὸν μετελθόντα τοῦ βίου. quæ idcirco omiſi, quod ea omiſerint *Vet. Interpr.* & *Euſebius*.

s Δοκεῖν καθαρὸς εἶναί] Ita ex *Euſebio*. prius erat, δοκεῖν αὐτοὺς καθαροὺς εἶναι. τὶς δὲ φόνον ἐργασάμενος, ἢ ἑκὼν ἢ ἄκων, οὐδὲ τὴν πρὸς τούτοις ἀπεσιώπησεν ἂν ἐκδίκησιν. γονέων τ.

t Ἐλλείποντα,] Iterum cum *Euſebio*. antea ἐκκλίνοντα λιθασθησόμενον παραδίδοσθαι κελεύει καὶ πάντος &c.

v Πρεσβυτέρου] Sic *Euſeb.* prius πρεσβυτερίου — ſine vocula φησίν.

x Τούτων ἀπόρρητα] Iterum cum *Euſebio*. antea τὸ ἀπορεῖν.

y Λέγειν κεκώλυκε.] Prius παραλέγειν κεκώλυκεν.

z Ἱκέτην, βοηθεῖν ἐνὸν, ὑπεύθυνος.] Rurſus ex *Euſebio*. perperam in *Editis Joſephi*, περιορῶν βοηθεῖν ἐνίοις ὑπεύθυνος. περιορῶν καὶ τοῦ βοηθεῖν ἐν οἷς ὑπ. *Haſn.*

a Οὐδενὸς ἅψεται.] Sic *Euſeb.* antea οὐχ ἅψεται.

b Δανείσας, τόκον] Vid. infr. de Maccab. §. 3. de uſuris apud Judæos vetitis. SPANH.

c Πρὸς ἀλλοφύλους] Iterum ex *Euſeb.* prius εἰς τοὺς ἀλλ.

d Θέλουσιν] Ἐὰν θέλωσι *Euſeb.* Forſan ἂν θέλωσι.

e Ζῆν ὑπελθόντες,] Sic *Euſeb.* prius ζῆν, ὑπελθόντας δέχεται φ. quod dubito an rectius ſit.

f Ταῖς συνηθείαις οὐκ ἠθέλησε.] Τῇ συνηθείᾳ *Euſeb.*

g Ἐπιει-

gentibus ignem, aquam, cibumque suppetere, monstrare viam, insepultum neminem præterire. Imo suam quoque adversus hostes appellatos æquitatem constare voluit. dum nec illorum agros igne vastari, nec mites arbores succidi permisit: sed & eos, qui in acie cecidissent, à victoribus spoliari prohibuit. Et captivos, maximeque mulieres, ab injuriis vindicavit. Ac nos ita ad mansuetudinem & humanitatem repetitis longius præceptis condocefecit, ut ne brutarum quidem animantium curam neglexerit. Nam ubi à legitimo, quem unum concedit, earum usu discesseris, omni alio interdixit. Si quæ supplicum instar nostras in ædeis confugerint, eas interfici vetuit: aut parentes cum pullis è nido tolli, aut animantes illas, quarum opera homines uti solent, etiam in hostili solo mactari noluit. Tantopere benignitati consultum esse cupiebat: partim ferendis iis, quæ adhuc commemoratæ sunt, quæque ad morum informationem pertinent, legibus; partim aliis sanciendis, quibus in superiorum violatores, citra excusationem omnem, pœnæ statuuntur.

Belli leges.

30. Pœnam enim capitis ei proposuit qui adulterium patraverit; qui puellæ vim attulerit; qui vel marem de stupro appellare ausus, vel appellanti sponte obsequutus erit. Exstat etiam de servis lex ejusmodi, quam deprecari nemo queat. De mensuris item atque ponderibus, si quis flagitium commiserit, aut injuste quidpiam doloque malo vendiderit: qui vel ex rebus alienis furatus aliquid fuerit, vel quod abs se depositum esset abstulerit. pœnæ omnium sunt non quales utique apud cæteros obtinent, sed quas summa fere severitas postulabat, constitutæ. Nam aut de parentum injuria, aut in Deum impietate, qui vel cogitarit, is ad mortem continuo rapitur. Jam qui legis ad præcepta rebus in omnibus adhærescunt, iis præmium est, non argentum, vel aurum, non corona ex oleastro, vel apio, aut aliquid ejusmodi præconium: sed conscientiæ quisque suæ testimonio freti, quod & legislator prædixit, & Deus certissimæ fidei pignore confirmavit, futurum omnino credunt, ut illis qui leges constanter servaverint, proque eis, si opus sit mori, libenter strenueque mortem susceperint, & novum deinceps ortum, & vitæ vicissim alterius longeque melioris fructum Deus largiatur. Quæ sane scriberem ipse nunquam, nisi ex factis cognitum id omnibus intelligerem, hominum plerosque nostrorum, sæpiuscule, ne vel una sibi contra legem vocula excideret, omnia fortiter pertulisse.

De sanctitate colenda & justitia.

Pœnarum severitas apud Judæos.

Præmia obedientium legi.

31. Quod si non usque adeo in hominum cognitionem gens nostra venisset, neque singulare voluntatis studium, quo legibus obsequimur, in eorum oculis ac luce versaretur, si quis exsisteret, qui vel instituta nostra, quæ descri-

Duratio legum apud Judæos.

ὕδωρ, τροφὴν, ὁδοὺς φράζειν, ἄταφον μὴ περιορᾶν. g ἐπιεικῆ δὲ καὶ τὰ πρὸς τοὺς πολεμίους κριθέντα εἶναι. οὐδὲ γὰρ ἐᾷ τὴν γῆν αὐτῶν πυρπολεῖν, οὐδὲ h κόπτειν ἥμερα δένδρα συγκεχώρηκεν· ἀλλὰ καὶ σκυλεύειν ἀπείρηκε τοὺς i ἐν μάχῃ πεσόντας. καὶ τῶν αἰχμαλώτων προυνόησεν, ὅπως αὐτῶν ὕβρις ἀπῇ, μάλιστα δὲ γυναικῶν. k οὕτως δὲ ἡμερότητα καὶ φιλανθρωπίαν ἡμᾶς ἐπαίδευσεν, ὡς l οὐδὲ τῶν ἀλόγων ζώων ὠλιγώρηκεν. m ἀλλὰ n μόνην μὲν ἀφῆκε τούτων χρῆσιν τὴν νόμιμον, πᾶσαν δ' ἑτέραν ἐκώλυσεν. ἃ δ' ὥσπερ ἱκετεύοντα o προσφεύγει ταῖς οἰκίαις, ἀπεῖπεν ἀνελεῖν. οὐδὲ νεοττοῖς p ἐπέτρεψε τοὺς γονέας αὐτῶν συνεξαιρεῖν. q φείδεσθαι δὲ κἂν τῇ πολεμίᾳ τῶν ἐργαζομένων ζώων, καὶ μὴ φονεύειν. οὕτω πανταχόθεν τὰ πρὸς ἐπιείκειαν περιεσκέψατο, διδασκαλικοῖς μὲν τοῖς προειρημένοις χρησάμενος νόμοις· τοὺς δ' αὖ κατὰ τῶν παραβαινόντων τιμωρητικοὺς τάξας r ἄνευ προφάσεως.

λ'. Ζημία γὰρ ἐπὶ τοῖς πλείστοις τῶν παραβαινόντων s ἐστὶ θάνατος, ἂν t μοιχεύσῃ τις, ἂν βιάσηται κόρην. ἂν ἄρσενι τολμήσῃ πεῖραν προσφέρειν, ἂν ὑπομείνῃ παθεῖν v πειρασθείς. ἔστι δὲ καὶ ἐπὶ δούλοις ὁμοίως ὁ νόμος ἀπαραίτητος. ἀλλὰ καὶ περὶ μέτρων x εἴ τις κακουργήσειεν, ἢ σταθμῶν, ἢ περὶ πράσεως ἀδίκου καὶ δόλῳ γενομένης, κἂν ὑφέληταί τις ἀλλότριον, κἂν ὃ μὴ κατέθηκεν ἀνέληται. πάντων εἰσὶ κολάσεις, οὐχ οἷαι παρ' ἑτέροις, ἀλλ' ἐπὶ τὸ μεῖζον. περὶ μὲν γὰρ γονέων ἀδικίας, ἢ τῆς εἰς τὸν Θεὸν y ἀσεβείας, z κἂν μέλλῃ τις, εὐθέως ἀπόλλυται. τοῖς μέντοιγε κατὰ τοὺς νόμους πάντα πράττουσι, τὸ γέρας ἐστὶν οὐκ ἄργυρος, οὐδὲ χρυσὸς, a οὐ μὴν οὐδὲ κοτίνου στέφανος, ἢ σελίνου, καὶ τοιαύτη τις ἀνακήρυξις, ἀλλ' αὐτὸς ἕκαστος αὑτῷ τὸ συνειδὸς ἔχων μαρτυροῦν, πεπίστευκε τοῦ μὲν νομοθέτου προφητεύσαντος, τοῦ δὲ Θεοῦ τὴν πίστιν ἰσχυρὰν παρεσχηκότος, ὅτι τοῖς τοὺς νόμους διαφυλάξασι, κἂν εἰ δέοι θνήσκειν ὑπὲρ αὐτῶν προθύμως b ἀποθανοῦσιν, ἔδωκεν ὁ Θεὸς γενέσθαι τε πάλιν, καὶ βίον ἀμείνω λαβεῖν ἐκ περιτροπῆς. ὤκνουν δ' ἂν ἐγὼ νῦν ταῦτα γράφειν· εἰ μὴ διὰ τῶν ἔργων ἅπασιν ἦν φανερὸν, ὅτι πολλοὶ καὶ πολλάκις ἤδη τῶν ἡμετέρων, περὶ τοῦ μηδὲ c ῥῆμα φθέγξασθαι παρὰ τὸν νόμον, πάντα παθεῖν γενναίως d προείλοντο.

λα'. e Καίτοιγε εἰ μὴ συμβεβήκει γνώριμον ἡμῶν τὸ ἔθνος ἅπασιν ἀνθρώποις ὑπάρχειν, κἂν φανερῷ κεῖσθαι τὴν ἐθελούσιον ἡμῶν τοῖς νόμοις ἀκολουθίαν, f ἀλλά τις ἢ συγγράψαι λέγων αὐτὸς

g Ἐπιεικῆ δὲ καὶ τὰ — κριθέντα εἶναι.] Ἐπιεικεῖς δὲ κ. π. τ. π. κριθέντας εἶναι *Euseb.*

h Κόπτειν ἥμερα δένδρα συγκεχώρηκεν·] Τέμνειν *Euseb.*

i Ἐν μάχῃ πεσόντας.] Ἐν τῇ μάχῃ πεσ. *Euseb.*

k Οὗτος δὲ ἡμερότητα] Plenius in *Editis Josephi*, οὕτω δὲ πόρρωθεν ἡμ. καὶ φιλ. διδάσκειν ἡμᾶς ἐσπούδασιν. quæ si quis malit, per me licet.

l Οὐδὲ τῶν ἀλόγων ζώων] Ὡς μηδὲ τῶν ἀλόγων ζώων ὀλιγωρεῖν *Euseb.* οὔτε *Hafn.*

m Ἀλλὰ] Ita ex *Eusebio*. prius erat, ἀλλὰ μόνου τῶν μὲν ἀφῆκεν τούτων χρῆσιν τὴν νομομισμένην πᾶσιν, τὴν δ' ἑτέραν ἐκώλ.

n Μόνην] μόνων *Hafn.*

o Προσφεύγει ταῖς οἰκίαις,] Iterum ex *Eusebio*. prius erat. ὅσα δ' ὡς ἱκ. προσφύγῃ ταῖς οἰκείαις.

p Ἐπέτρεψε τοὺς γονέας αὐτῶν] Sic *Euseb.* antea ἐπέτρεπε.

q Φείδεσθαι] Rursus ex *Eusebio*. prius erat, φείδεσθαι δὲ κελεύει, κἂν ἡ πολεμία, τῶν συνεργαζομένων ζώων.

r Ἄνευ προφάσεως.] Οὐκ ἄνευ προφάσεως *Euseb.*

s Ἐστὶ θάνατος,] In *Eusebio* ὁ θάνατος.

t Μοιχεύσῃ τις,] Ita *Euseb.* prius μοιχεύῃ τις.

v Πειρασθείς.] In *Euseb.* ὁ πειρασθείς.

x Εἴ τις κακουργήσειεν,] Ἤν τις *Euseb.* & mox ἢ περὶ πράσ.

y Ἀσεβείας,] Ita *Euseb.* prius εὐσεβείας. *Gen.* εὐσεβείας, vel ἀσεβ. SPANH.

z Κἂν μέλλῃ τις,] Sic *Euseb.* antea κἂν μελλήσῃ τις.

a Οὐ μὴν οὐδὲ κοτίνου — πεπίστευκε] Sequentia quidem juxta *Eusebium* repræsentavi: cum in *Josephi* libris verba hujusmodi habuerimus, οὐ μὴν οὐδὲ ὁ διάλιθος στέφανος, ἀλλὰ τὸ ὑπερβάλλον (ὑπερβαῖνον *Hafn.*) ἅπαντα τὰ γήϊνα, καὶ Θεοῦ ἐγγὺς τὸ [Θεοῦ] φίλον εἶναι. καὶ γὰρ τοῦ θεοφιλοῦς ἀνδρὸς τοιαύτη ἡ ἀνακήρυξις. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἕκαστος αὑτῷ τὸ συνειδὸς ἔχων μ. quorum nihil fere agnoscit *Vet. Interpr.*

b Ἀποθανοῦσιν,] Ἀποθανεῖν antea: minus recte.

c Ῥῆμα] Ita *Euseb.* μηδὲ ῥῆμα μόνον in exemplaribus *Josephi*.

d Προείλοντο. Antea ὑπέστησαν.

e Καίτοιγε] Iterum cum *Eusebio*. κἂν τέ τι μὴ συμβεβήκει in *Josephi* libris.

f Ἀλλά τις ἢ συγγράψαι λέγων αὐτὸς] Ita *Euseb.* prius, ἢ συγγραφεὺς λέγων αὐτὸς ἀνεγ. ἢ συγγραφὰς &c. *Hafn.*

ς Ει

τὸς ἀνεγίνωσκε τοῖς Ἕλλησιν, ἢ πȣ γε περιτυχεῖν ἔξω τῆς [g] γινωσκομένης γῆς ἔφασκεν ἀνθρώποις, τοιαύτην μὲν ἔχουσι δόξαν [h] οὕτω σεμνὴν περὶ τοῦ Θεοῦ, τοιούτοις δὲ νόμοις πολὺν αἰῶνα βεβαίως ἐμμεμενηκόσι· πάντας ἂν οἶμαι θαυμάσαι, διὰ τὰς συνεχεῖς παρ' αὐτοῖς μεταβολάς. [i] ἀμέλει τῶν γράψαι τι παραπλήσιον εἰς πολιτείαν καὶ νόμους ἐπιχειρησάντων, ὡς θαυμαστὰ συνθέντων κατηγοροῦσι, φάσκοντες [k] αὐτοὺς λαβεῖν [l] ἀδυνάτους ὑποθέσεις. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους παραλείπω φιλοσόφους, ὅσοι τι τοιοῦτον ἐν τοῖς συγγράμμασιν ἐπραγματεύσαντο· Πλάτων δὲ θαυμαζόμενος παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὡς καὶ σεμνότητι βίου διενεγκὼν καὶ δυνάμει λόγων, καὶ πειθοῖ πάντας ὑπεράρας τοὺς ἐν φιλοσοφίᾳ γεγονότας, ὑπὸ τῶν φασκόντων [m] δεινῶν εἶναι τὰ πολιτικὰ, μικροῦ δεῖν χλευαζόμενος, καὶ κωμῳδούμενος διατελεῖ. [n] καίτοι τἀκείνου σκοπῶν [o] συχνῶς τις, ἂν εὕροι ῥᾴονα ὄντα καὶ τὰς τῶν πολλῶν [p] ἔγγιον συνηθείας. αὐτὸς δὲ Πλάτων ὡμολόγησεν, ὅτι τὴν ἀληθῆ περὶ τοῦ Θεοῦ δόξαν εἰς τὴν τῶν ὄχλων ἄγνοιαν οὐκ ἦν ἀσφαλὲς ἐξενεγκεῖν. ἀλλὰ τὰ μὲν Πλάτωνος [q] λόγους τινὰς εἶναι [r] κενοὺς νομίζουσι, κατὰ πολλὴν [s] ἐξουσίαν κεκαλλιγραφημένους. μάλιστα δὲ τῶν νομοθετῶν Λυκοῦργόν τε [t] θαυμάζουσι, καὶ τὴν Σπάρτην ἅπαντες ὑμνοῦσιν [v] ὅτι τοῖς ἐκείνου νόμοις ἐπὶ πλεῖστον ἐνεκαρτέρησεν. οὐκοῦν [x] τοῦτο μὲν ὁμολογείσθω τεκμήριον ἀρετῆς εἶναι, τὸ πείθεσθαι τοῖς νόμοις. οἱ δὲ Λακεδαιμονίους θαυμάζοντες, τὸν ἐκείνων χρόνον [y] ἀντιπαραβαλλέτωσαν τοῖς πλείοσιν ἢ δισχιλίοις ἔτεσι τῆς ἡμετέρας πολιτείας, καὶ προσέτι λογιζέσθωσαν, ὅτι Λακεδαιμόνιοι μὲν ὅσον ἐφ' ἑαυτῶν χρόνον εἶχον τὴν ἐλευθερίαν, ἀκριβῶς ἔδοξαν τοὺς νόμους διαφυλάττειν. ἐπεὶ μέντοι περὶ αὐτοὺς ἐγένοντο μεταβολαὶ τῆς τύχης, μικροῦ δεῖν ἁπάντων ἐξελάθοντο τῶν νόμων. ἡμεῖς δ' ἐν τύχαις μυρίαις γεγονότες, διὰ τὰς τῶν βασιλευσάντων τῆς Ἀσίας μεταβολὰς, [z] οὐδ' ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῶν δεινῶν τοὺς νόμους [a] προὔδομεν, οὐκ ἀργίας οὐδὲ τρυφῆς αὐτοὺς χάριν περιέποντες· ἀλλ' εἴτις ἐθέλοι σκοπεῖν, πολλῷ τινι τῆς δοκούσης ἐπιτετάχθαι Λακεδαιμονίοις [b] καρτερίας, μείζονας ἄθλους καὶ πόνους ἡμῖν [c] ἐπιτιθέντας, οἱ μέν γε μήτε γῆν ἐργαζόμενοι, μήτε περὶ τέχνας [d] πονοῦντες, ἀλλὰ πάσης ἐργασίας ἄφετοι, λιπαροὶ, καὶ τὰ σώματα πρὸς κάλλος ἀσκοῦντες, ἐπὶ τῆς πόλεως διῆγον· ἄλλοις ὑπηρέταις πρὸς ἅπαντα τὰ τοῦ βίου χρώμενοι, [e] καὶ τὴν τροφὴν ἑτοίμην παρ' ἐκείνων λαμβάνοντες. [f] ἐφ' ἣν δὴ τοῦτο μόνον τὸ καλὸν ἔργον καὶ φιλάνθρωπον, ἅπαντα καὶ πράττειν καὶ πάσχειν ὑπομένοντες, τὸ κρατεῖν πάντων ἐφ' οὓς ἂν στρατεύωσιν· ὅτι δὲ μηδὲ τοῦτο κα-

pta abs sese diceret, Græcis audientibus recitaret, aut extra noti orbis terminos, in eos se alicubi homines incidisse narraret, qui cum tam graviter ac sublime de Deo sentirent, tum etiam iis legibus plura jam sæcula constantissime viverent: equidem in summa omnes admiratione tum futuros existimo, cum iis simul tam crebrarum apud se conversionum in mentem veniret. Enimvero qui ex illis simile quiddam de rep. & legibus scribere conati sunt, eos quasi monstra quædam ac prodigia composuissent, & argumenta humanis viribus majora suscepissent, reprehendi ab omnibus & accusari videmus. Alios philosophos prætereo, qui in simili disputationis genere versati sunt. Plato certe *De Platone.* quidem, is qui propter singularem vitæ morumque gravitatem, & eximiam dicendi ac persuadendi vim, qua philosophorum nationem longe superavit, Græcorum omnium ore ad miraculum usque celebratur: ille, inquam, Plato, eorum qui aliquid se in rep. gerenda videre arbitrantur, risu prope ac sibilis tanquam in theatro traducitur. cujus tamen si quis hac de re scripta diligenter evolverit, is molliora pleraque, vulgique consuetudini gemina reperiet. Nam ipse quidem ita profitetur, veram de Deo sententiam multitudinis stultitiæ secure committi non posse. Cæterum ista Platonis instituta, sunt quibus verba tantum inania, & exquisito quodam artificio contexta videantur. At Lycurgum quod attinet, illum *De Lycurgo.* maxime omnium legislatorum in admiratione habent, Spartamque omnes prædicant, quod ejus in legibus diutissime acquieverit. Ergo primum hoc habemus, virtutis argumento esse, quod legibus obtemperent. Deinde præcones isti Lacedæmoniorum, exiguum illorum constantiæ tempus cum duobus & amplius reip. nostræ annorum millibus conferant, tum ita secum ipsi reputent; Lacedæ- *De Spartanis.* monios quamdiu solum antiquam libertatem retinere potuerunt, suarum quoque legum retinentes fuisse: ubi enim fortunæ inclinationes factæ essent, tum earum simul omnem prope memoriam abjecisse. cum interea nos infinitis casibus, ob frequentes regum Asiæ mutationes jactati, ne supremis periculis, nostras unquam leges prodidimus; non ut in otio viveremus aut luxuriæ nosmet daremus eas observantes: * sed, si quis considerare voluerit, multo majora nobis certamina & opera imposita esse videbit, quam sit illa tolerantia, quæ Lacedæmoniis jussa esse censetur. Illi quippe neque agrum colentes, neque circa opificia sese exercentes, sed ab omni opere vacui, pingues, & corpora ad pulchritudinem exercentes in civitate degebant, aliis ministris ad omnia vitæ necessaria utentes, & cibum paratum ab illis accipientes. Quam sane ob rem, id quod solum opus bonum & humanum, omnia facere & pati sustinent, ut victoriam in bello reportent. Quod autem ne hoc qui-

g Γινωσκομένης] Sic *Euseb.* antea γινομένης.
h Οὕτω σεμνὴν] Iterum cum *Euseb.* prius καὶ οὕτω.
i Ἀμέλει τῶν γράψαι—κατηγοροῦσι,] Rursus juxta *Eusebium.* in *Josephi* exemplaribus, ἀμέλει τῶν γράψαι παρ' Ἕλλησι (παραπλεῖον εἰς *Hafn.*) πολιτείας καὶ νόμους ἐπιχειρησάντων, ὡς θαυμαστῶν καὶ (abest καὶ *Hafn.*) συνετῶν κατηγοροῦσι.
k Αὐτοὺς] αὐτοῖς *Hafn.*
l Ἀδυνάτους ὑποθέσεις.] Ἀθανάτους *Euseb.*
m Δεινῶν εἶναι τὰ πολιτικὰ,] Sic *Euseb.* prius δεινοὺς εἶναι. utrumque ferri potest.
n Καίτοι τἀκείνου σκοπῶν] Apud *Eusebium*, καίτοι τἀκείνου σκόπων συχνῶς τις ἂν εὕροι ῥᾷον καὶ τὰς τῶν πολλῶν ἔγγιον συνηθείας.
o Συχνῶς τις,] Ita quoque *Hafn.*
p Ἔγγιον συνηθείας.] Ἔγγιον pro αἴτιον reposui ex *Eusebio.*
q Λόγους τινὰς εἶναι] Iterum ex *Eusebio* & *Vet. Interpr.* prius erat, νόμους τινας εἶναι καινοὺς νομ.
r Κενοὺς νομίζουσι,] Ita pro καινοὺς quoque *Hafn.*
s Ἐξουσίαν κεκαλλιγραφημένους.] Ἐξουσίαν hic ante τὴν παρρησίας usurpasse videtur *Josephus*; nisi tamen nimiam hominis hoc in genere παρρησίαν à nonnullis sugillatam esse velit. *Vigerus.*
t Θαυμάζουσι,] Τεθαυμάκασι *Euseb.*
v Ὅτι τοῖς ἐκείνου νόμοις] Ita cum *Eusebio*, prius erat, ὅτι τοὺς ἐκείνου νόμους ἐπὶ πλεῖστον ἤνεγκεν.
x Τοῦτο μὲν ὁμολογείσθω τεκμήριον ἀρετῆς εἶναι,] Iterum cum *Eusebio.* (ut & *Hafn.*) antea erat, οὐκοῦν τοῦτό τε ὁμολογείσθω.
y Ἀντιπαραβαλλέτωσαν] ἀντιπαραλαμβανέτωσαν *Hafn.*
z Οὐδ' ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῶν δεινῶν τοὺς νόμους] Οὐδὲν τοῖς ἐσχ. *Euseb.*
a Προὔδομεν,] Ita cum *Eusebio.* antea προάγομεν.
b Καρτερίας,] Ita cum Cl. *Cotelerio* pag. 626. *Notarum* ad Vol. 2. *Monumentorum Eccl. Gr.* antea μαρτυρίας.
c Ἐπιτιθέντας.] Ἐπιτιθέντες malit Cl. *Lowthius.* ut cum περιέποντες conjungatur.
d Πονοῦντες,] ποιοῦντες *Hafn.*
e Καὶ τὴν τροφὴν] τὴν ex *Hafn.* inseritur.
f Ἐφ' ἣν δὴ τοῦτο μόνον τὸ καλὸν ἔργον] Est qui malit ἐφ' ᾧ.

* Quando si quis &c. *Vet. Interpr.*

Tomus II.

f Αἰ-

quidem perficere potuerunt, omitto dicere. Non enim singuli solummodo, sed & frequenter multi legis præcepta negligentes semetipsos cum armis hostibus tradidere.

Judæorum constantia in legibus observandis.

32. Utrum igitur apud nos, non dico totidem, sed duo vel tres agniti fuerint legis proditores, vel mortem formidantes; non dico illam facilem, quæ solet præliantibus accidere, sed quæ cum corporis vexatione juncta omnium videri solet gravissima? Quam (ut ego puto) quidam prævalentes nobis non per odium in potestatem suam redactis inflixerunt, sed desiderio videndi admirandum quoddam spectaculum, an homines sint, qui, unum tantummodo ipsis malum esse crederent, si agere quicquam contra leges suas, aut aliquid contra ipsas dicere ulla vi adigerentur. Nihil enim miri esse debet, si mortem super alios omnes pro legibus fortiter oppetimus. haud enim quæ ex nostris institutis facillima videntur alii facile patiuntur, videlicet manuum laborem, simplicemque & tenuem victum, & ut nihil fortuito neque quod quisque expetat id comedat aut bibat; aut ad concubitum accedat, aut splendide vestiatur; rursusque ut cessationis à labore modus immutabilis observetur. Quin & cum acie congrediuntur, & hostes ex incursibus & populationibus fugant, ordinationibus de vivendi ratione non reluctantur. Nobis vero rursus gratum est circa hæc legibus obedire, & illic abunde habemus ad fortitudinis specimen exhibendum.

Gentilium deos deridere vetuit Moyses.

33. Et jam Lysimachi & Molones, & quidam hujusmodi alii scriptores, improbi sophistæ, adolescentum deceptores, nos quasi mortalium ignavissimos conviciis insectantur. Ego sane nolo in instituta aliena inquirere. quippe nostratibus moris est patrii propria servare, non aliena accusatum ire; & ridere eos quos gentium aliarum opinio deos confinxit, iisve maledicere, id expresse legislator noster vetuit ob ipsam Dei appellationem. Sed cum accusatores non facta contentione à se refelli arbitrentur, tacere nequeo, præsertim cum quæ dicturus sum, ea non nunc primum à nobis excogitata, sed jam ante à multis & quidem probatissimis dicta fuisse constet. Quis enim eorum, qui apud Græcos ob sapientiam in admiratione habentur, non redarguit nobilissimos poëtas, & legislatores maximæ fidei, quod tales de diis opiniones ab initio populis inseruerint; facientes eos numero quidem quantos ipsi voluere, ex alterutris vero & variis nascendi modis procreatos. hos autem separantes locis & habitaculis, tanquam genera animalium, alios quidem sub terra, alios in mari, illorum vero antiquissimos in tartaris vinctos collocarunt. Quibus vero cœlum attribuerunt, his verbo quidem patrem, re autem vera tyrannum & dominum præficiendo: ideoque conflatas finxerunt in eum insidias ab uxore

Deorum gentilium multitudo.

τώρθωσαν, ἐῶ λέγειν. οὐ γὰρ καθ' ἕνα μόνον, ἀλλὰ πολλοὶ πολλάκις ἀθρόως τῶν τοῦ νόμου προσταγμάτων ἀμελήσαντες, [g] αὐτοὺς μετὰ τῶν ὅπλων παρέδοσαν τοῖς πολεμίοις.

λβ'. Ἆρ' οὖν καὶ παρ' ἡμῖν, οὐ λέγω τοσούτους, ἀλλὰ δύο ἢ τρεῖς [h] ἔγνω τις προδότας γενομένους τῶν νόμων, [i] ἢ θάνατον φοβηθέντας, οὐχὶ τὸν ῥᾷστον ἐκεῖνον λέγω, τὸν συμβαίνοντα τοῖς μαχομένοις, ἀλλὰ τὸν μετὰ λύμης τῶν σωμάτων, ὁποῖος εἶναι δοκεῖ πάντων χαλεπώτατος; [k] ὥς τ' ἐγὼ νομίζω τινὰς κρατήσαντας ἡμῶν, οὐχ ὑπὸ μίσους [l] προσφέρεσθαι ὡς ὑποχειρίοις, ἀλλ' ὡς θαυμαστόν τι θέαμα [m] βουλομένους ἰδεῖν εἴ τινές εἰσιν ἄνθρωποι, οἳ μόνον εἶναι κακὸν αὐτοῖς πεπιστεύκασιν, εἰ πρᾶξαί τι παρὰ τοὺς ἑαυτῶν νόμους, [n] ἢ λόγον εἰπεῖν παρ' [o] ἐκείνους βιασθεῖεν. οὐ χρὴ δὴ θαυμάζειν εἰ πρὸς θάνατον ἀνδρείως ἔχομεν ὑπὲρ τῶν νόμων παρὰ τοὺς ἄλλους ἅπαντας. οὐδὲ γὰρ τὰ ῥᾷστα δοκοῦντα τῶν ἡμετέρων ἐπιτηδευμάτων, ἄλλοι ῥᾳδίως ὑπομένουσιν, [p] αὐτουργίαν λέγω, καὶ τροφῆς λιτότητα, καὶ τὸ μηδὲν εἰκῆ, μηδ' ὡς ἔτυχεν ἕκαστος, [q] ἐπιτεθυμηκὼς φαγεῖν ἢ πιεῖν ἢ συνουσίᾳ [r] προσελθεῖν, ἢ [s] πολυτελείᾳ, καὶ πάλιν [t] ἀργίας ὑπομεῖναι τάξιν ἀμετακίνητον. ἀλλ' [u] οἱ τοῖς ξίφεσιν ὁμόσε χωροῦντες, καὶ τοὺς πολεμίους ἐξ ἐφόδου τρεπόμενοι, τοῖς προστάγμασι τοῖς περὶ διαίτης [x] οὐκ ἀντέβλεψαν. ἡμῖν δὲ πάλιν ἐκ τοῦ περὶ ταῦτα τῷ νόμῳ πειθαρχεῖν ἡδέως, κἀκεῖ περίεστιν ἐπιδείκνυσθαι τὸ γενναῖον.

λγ'. Εἶτα Λυσίμαχοι καὶ [y] Μόλωνες, καὶ τοιοῦτοί τινες ἄλλοι συγγραφεῖς, [z] ἀδοκίμαστοι σοφισταί, μειρακίων ἀπατεῶνες, ὡς πάνυ ἡμᾶς φαυλοτάτους ἀνθρώπων λοιδοροῦσιν. ἐγὼ δ' οὐκ ἂν ἐβουλόμην περὶ τῶν παρ' ἑτέροις νομίμων ἐξετάζειν. τὰ γὰρ αὐτῶν ἡμῖν φυλάττειν πάτριόν ἐστιν, οὐ τῶν ἀλλοτρίων κατηγορεῖν· καὶ περί γε τοῦ μήτε χλευάζειν μήτε βλασφημεῖν τοὺς νομιζομένους θεοὺς παρ' ἑτέροις, ἄντικρυς ἡμῖν ὁ νομοθέτης ἀπείρηκεν, αὐτῆς ἕνεκα προσηγορίας τοῦ Θεοῦ. τῶν δὲ κατηγόρων διὰ τῆς ἀντιπαραθέσεως ἡμᾶς ἐλέγχειν οἰομένων, οὐχ οἷόν τε κατασιωπᾶν, ἄλλως τε καὶ τοῦ λόγου μέλλοντος οὐχ ὑφ' ἡμῶν ἐλεγχθήσεσθαι [a] τῶν νῦν αὐτὸν συντιθέντων, ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν εἰρημένου καὶ λίαν [b] εὐδοκιμούντων. τίς γὰρ τῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐπὶ σοφίᾳ τεθαυμασμένων οὐκ ἐπιτετίμηκε καὶ ποιητῶν τοῖς ἐπιφανεστάτοις, καὶ νομοθετῶν τοῖς μάλιστα πεπιστευμένοις, ὅτι τοιαύτας δόξας περὶ θεῶν ἐξ ἀρχῆς τοῖς πλήθεσιν ἐγκατέσπειραν. ἀριθμῷ μὲν ὁπόσους ἂν αὐτοὶ ἐθελήσωσιν ἀποφήνασθαι, ἐξ ἀλλήλων δὲ γινομένους, καὶ κατὰ παντοίους τρόπους γενέσεων. τούτους δὲ καὶ διαιροῦντες τόποις καὶ διαίταις ὥσπερ τῶν ζώων τὰ γένη, τοὺς μὲν ὑπὸ γῆν, τοὺς δὲ ἐν θαλάττῃ, τοὺς μέντοι πρεσβυτάτους αὐτῶν ἐν ταρτάρῳ δεδεμένους. ὅσοις δὲ τὸν οὐρανὸν ἀπένειμαν, τούτοις πατέρα μὲν τῷ λόγῳ, τύραννον δὲ [c] τοῖς ἔργοις καὶ δεσπότην ἐφιστάντες· καὶ διὰ τοῦτο συνισταμένην ἐπιβουλὴν [d] ἐπ' αὐτὸν ὑπὸ γυναικὸς καὶ ἀδελ-

g Αὐτοὺς] αὐτοὺς μὲν *Hafn.*
h Ἔγνω τις] ἔγνων *Hafn.*
i Ἢ θάνατον φοβηθέντας] Illa θάνατον φοβοῦντας adjeci ex *Vet. Interpr.* ἢ θάνατον φοβηθέντας in *MSS.* HUDS. At quum *Hafn. Cod.* ipsa Græca etiam agnoscat, eadem ponere maluimus, sicut ibi inveniuntur. HAV.
k Ὥς τ' ἐγὼ] ὅσον ἐγὼ *Hafn.*
l Προσφέρεσθαι ὡς ὑποχειρίοις,] προσφέρειν τοῖς ὑπ. *Hafn.*
m Βουλομένους] βουλόμενος *Hafn.*
n Ἢ λόγον] εἰ λόγον *Hafn.*
o Ἐκείνους] ἐκείνοις *Hafn.*
p Αὐτουργίαν] Αὐτουργίαι pro cædibus propria manu factis apud Æschyl. Eum. v. 337. θανάτων τοῖσιν αὐτουργίαι. SPANH.
q Ἐπιτεθυμηκὼς] Antea ὑποτεθυμηκὼς ὑποτεθύμηκεν *Hafn.*
r Προσελθεῖν,] Sic *MSS.* prius προελθεῖν.
s Πολυτελείᾳ,] πολυτέλεια quoque vituperatur ab Alexi apud Athenæ. l. X. p. 419. B. &c. Conf. infr. §. 41. SPANH.
t Ἀργίας] ἀργείας *Hafn.*
u Οἱ τοῖς] εἰ τοῖς.
x Οὐκ ἀντέβλεψαν.] Οὐκ ἄν τις βλέψαιεν, aut βλέψειεν in *MSS.* ἀντιβλεψείαμεν legisse videtur *Vet. Interpr.* ut vult *Petitus* in Vol. 3. *Animadversionum* ἀνεκδότων in *Josephum*, pag. 309. Verum ἀντέβλεψαν lego cum *Grotio* in *Acta*, c. 27. v. 17.
y Μόλωνες,] Σόλωνες *Hafn.*
z Ἀδοκίμαστοι σοφισταί,] Ἀδόκιμοι σοφισταὶ in *MSS.*
a Τῶν νῦν αὐτὸν συντιθέντων,] Illud τῶν ex conjectura. qua vocula omissa, νῦν αὐτῶν legit *MS. Hafn.* Verum αὐτὸν ad ἔλεγχον subintellectum referri debere existimat *Lowthius*.
b Εὐδοκιμούντων,] Ita cum *Eodem*. antea εὐδοκιμοῦντες.
c Τοῖς ἔργοις] ἐν τοῖς ἔργοις *Hafn.*
d Ἐπ' αὐτὸν] ὑπ' αὐτῶν *Hafn.*

ὀγ-

δελφοῦ καὶ θυγατρὸς, ἣν ἐκ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς ἐγέννησεν, ἵνα δὴ συλλαβόντες αὐτὸν καθείρξωσιν, ὥσπερ αὐτὸς ἐκεῖνος τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ.

λδ'. Ταῦτα δικαίως μέμψεως πολλῆς ἀξιοῦσιν οἱ φρονήσει διαφέροντες, καὶ πρὸς τούτοις καταγελῶσιν, εἰ τῶν θεῶν τοὺς μὲν ἀγενείους καὶ μειράκια, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους καὶ γενειῶντας εἶναι χρὴ δοκεῖν, ἄλλους δὲ τετάχθαι πρὸς ταῖς τέχναις, χαλκεύοντά τινα, τὴν δὲ ὑφαίνουσαν, τὸν δὲ πολεμοῦντα καὶ μετὰ ἀνθρώπων μαχόμενον, τοὺς δὲ κιθαρίζοντας, ἢ τοξικῇ χαίροντας· εἶτ' αὐτοῖς ἐγγινομένας πρὸς ἀλλήλους στάσεις, καὶ περὶ ἀνθρώπων φιλονεικίας, μέχρι τοῦ μὴ μόνον ἀλλήλοις τὰς χεῖρας προσφέρειν, ἀλλὰ καὶ ὑπ' ἀνθρώπων τραυματιζομένους ὀδύρεσθαι καὶ κακοπαθεῖν. τὸ δὴ δὲ πάντων ἀσελγέστερον, τὴν περὶ τὰς μίξεις ἀκρασίαν, καὶ τοὺς ἔρωτας, πῶς οὐκ ἄτοπον μικροῦ δεῖν ἅπασι προσάψαι, καὶ τοῖς ἄρρεσι τῶν θεῶν καὶ ταῖς θηλείαις; εἶθ' [e] ὁ γενναιότατος καὶ πρῶτος αὐτὸς ὁ πατὴρ, τὰς ἀπατηθείσας ὑπ' αὐτοῦ καὶ γενομένας ἐγκύους, καθειργνυμένας ἢ καταποντιζομένας περιορᾷ· καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ γεγονότας οὔτε σώζειν δύναται, [f] κρατούμενος ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης, οὔτ' ἀδακρυτὶ τοὺς θανάτους αὐτῶν ὑπομένειν. καλά γε ταῦτα [g] καὶ τούτοις ἄλλα ἑπόμενα. μοιχείας μὲν ἐν οὐρανῷ βλεπομένους οὕτως ἀναισχύντως ὑπὸ τῶν θεῶν, ὥστε τινὰς καὶ ζηλοῦν ὁμολογεῖν τοὺς ἐπ' αὐτῇ δεδεμένους. τί γὰρ οὐκ ἔμελλον, ὁπότε μηδ' ὁ πρεσβύτατος καὶ [h] βασιλεὺς ἐδυνήθη τῆς πρὸς τὴν γυναῖκα μίξεως ἐπισχεῖν τὴν ὁρμὴν, ὅσον γοῦν εἰς τὸ δωμάτιον ἀπελθεῖν. οἱ δὲ δὴ δουλεύοντες τοῖς ἀνθρώποις θεοὶ, καὶ νῦν μὲν οἰκοδομοῦντες ἐπὶ μισθῷ, νῦν δὲ ποιμαίνοντες, ἄλλοι δὲ τρόπον κακούργων [i] ἐν χαλκῷ δεδεμένοι δεσμωτηρίῳ, τίνα τῶν εὖ φρονούντων οὐκ ἂν παροξύνειαν, καὶ τοῖς ταῦτα συνθεῖσιν ἐπιπλῆξαι, καὶ πολλὴν εὐήθειαν καταγνῶναι τῶν [k] προϊεμένων. οἱ δὲ καὶ δεῖμόν τινα καὶ φόβον, ἤδη δὲ καὶ λύσσαν καὶ ἀπάτην, καὶ τί γὰρ οὐχὶ τῶν κακίστων παθῶν εἰς θεοῦ φύσιν καὶ μορφὴν ἀνέπλασαν. τοῖς δὲ εὐφημοτέροις τούτων καὶ θύειν τὰς πόλεις ἔπεισαν. τοιγαροῦν εἰς πολλὴν ἀνάγκην καθίστανται, τοὺς μέν τινας τῶν θεῶν νομίζειν δοτῆρας ἀγαθῶν, τοὺς δὲ καλεῖν ἀποτροπαίους. εἶτα δὲ τούτους, ὥσπερ τοὺς [l] πονηροτάτους τῶν ἀνθρώπων, χάρισι καὶ δώροις ἀποσείονται, μέγα τι λήψεσθαι κακὸν ὑπ' αὐτῶν προσδοκῶντες, εἰ μὴ μισθὸν αὐτοῖς παράσχοιεν.

λε'. Τί τοίνυν τὸ αἴτιον τῆς τοσαύτης ἀνωμαλίας, καὶ περὶ τὸ θεῖον πλημμελείας; ἐγὼ μὲν ὑπολαμβάνω, τὸ μήτε τὴν ἀληθῆ τοῦ Θεοῦ φύσιν ἐξ ἀρχῆς συνιδεῖν αὐτῶν τοὺς νομοθέτας· μήθ' ὅσον καὶ λαβεῖν ἠδυνήθησαν ἀκριβῆ γνῶσιν διορίσαντας, πρὸς τοῦτο ποιήσασθαι τὴν ἄλλην τάξιν τοῦ πολιτεύματος. ἀλλ' ὥσπερ ἄλλο τι τῶν [m] φαυλοτάτων ἐφῆκαν, τοῖς μὲν ποιηταῖς, οὓς τινας ἂν βούλωνται θεοὺς εἰσάγειν, πάντα πάσχοντας· τοῖς δὲ ῥήτορσι, πολιτογραφεῖν [n] διὰ ψηφισμάτων ξένων θεῶν τὸν ἐπιτήδειον. πολλῆς δὲ καὶ ζωγράφοι καὶ πλάσται τῆς εἰς τοῦτο παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἀπήλαυσαν ἐξουσίας, αὐτὸς ἕκαστός τινα μορφὴν ἐπινοῶν, ὁ μὲν ἐκ πηλοῦ πλάττων, ὁ δὲ γράφων. οἱ δὲ [o] μάλιστα

& fratre & filia, quam suo è capite procreavit, ut ipsum comprehensum vincirent, sicut & ille ipsum suum patrem.

34. Ista multa reprehensione digna existimant viri sapientia præcellentes, & præterea in ridiculo habent, quod deorum quidem aliquos imberbes & adolescentulos, alios vero ætate provectiores & barbatos esse credendum sit; quin & alios artibus præfectos esse, unum quippe fabrum, aliamque textricem, hunc vero belligerantem & cum hominibus pugnantem, aliosque citharizantes, aut arcu gaudentes: deinde inter se invicem seditiones exortas & hominum gratia contentiones, ut non solum inter se alii aliis manus injicerent, sed etiam ab hominibus vulnerati lugerent, malaque perferrent. Quod vero omnium flagitiosissimum, coitus intemperantiam & amores omnibus fere tum maribus tum feminis diis tribuere, quomodo non absurdum? Deinde, quod præstantissimus *illorum* & princeps, idemque pater, seductas à semetipso & gravidas factas mulieres, in carcerem inclusas aut in mare demersas, insuper habeat: eosque qui ex eo nati sunt nec liberare possit, utpote fato constrictus, neque sine lachrymis eorum perferre mortes. Pulchra sane hæc, & his alia consequentia: quod adulterium in cœlo ita impudenter spectetur à diis, ut alii invidere se faterentur in tali fœditate vinctis. Quid enim facturi non essent, cum nec vetustissimus quidem *illorum* & rex ab uxoris congressu continere se potuerit, donec saltem in cubiculum venissent. Alii quidem dii servientes hominibus, & nunc mercedis gratia ædificantes, nunc vero greges pascentes, alii iterum maleficorum more in ferreo carcere vincti, quem sapientum non irritarunt, & ad eos redarguendos qui talia finxerunt, & ad magnam credentium stultitiam condemnandam. Alii vero & pavorem quendam & terrorem, necnon & rabiem atque fraudem, & omnes perturbationes pessimas in Dei naturam formamque effinxerunt. harumque honestioribus sacra facere civitatibus persuaserunt. Unde necesse habent, ut deorum quosdam bonorum largitores, aliosque vocent malorum depulsores. deinde vero eos veluti malignissimos homines muneribus atque donis placare contendunt, magni quid mali se ab illis passuros exspectantes, nisi mercedem eis studiose præbuerint.

Eorum vitia.

35. Quæ igitur causa est tantæ inæqualitatis, tantique in Deum delicti? Ego quidem arbitror, quod neque veram Dei naturam principio perspexerint eorum legislatores, neque quantum consequi valuerant, cognitionem accurate explicarint, inde alio modo ordinasse remp. sed quasi res esset parvi itidem ut aliæ momenti neglexerunt, dantes potestatem poëtis, ut quos vellent Deos introducerent omnia pati paratos; rhetoribus vero, deos peregrinos, ut quemque maxime idoneum judicarent, plebiscito admittere. Quin & pictores & plastæ in hoc apud Græcos multam habuere potestatem, ut cuilibet liceret formam quandam excogitare, alius quidem ex luto quod vellet fingens, alius vero pingens. Qui vero opificum maxi-

Causæ errorum circa Deos.

Pictores & plastæ deorum multitudinis auctores.

e Ὁ γενναιότατος] οἱ γενναιότατοι *Hafn.*

f Κρατούμενος] Sic *Vet. Interpr.* non κρατουμένους prout editum erat.

g Καὶ τούτοις ἄλλα ἑπόμενα·] Sequutus sum *Vet. Interpretem.* prius καὶ τοῖς ἄλλοις ἑπόμενα.

h Βασιλεὺς] Ita sæpe ΖΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ dictus & cultus. SPANH.

i Ἐν χαλκῷ δεδεμένοι δεσμωτηρίῳ,] Legi etiam ἐν δεσμωτηρίῳ χαλκῷ δεδεμένοι.

k Προϊεμένων.] Προσιεμένων *credentium* juxta *Vet. Interpr.* antea προεμένων, nullo plane sensu.

l Πονηροτάτους τῶν ἀνθρώπων,] Ita *MSS.* & *Vet. Interpr.* antea πικροτάτους.

m Φαυλοτάτων ἐφῆκαν,] Sic *MSS.* φαυλοτέρων in *Editis* & *Vet. Interpr.*

n Διὰ ψηφισμάτων ξένων θεῶν] Ita cum Cl. *Lowthio.* antea κατὰ ψ.

o Μάλιστα] μάλιστα δὴ *Hafn.*

maxime in admiratione sunt ebur & aurum habent subjectam perpetuo rei novæ exprimendæ materiam. Proinde fanorum quidem alia plane jacent in solitudine, alia singulari studio frequentantur & expiationum omni genere exornantur. Et qui antea honoribus floruerunt dii, consenuere; qui vero ætate vigent, ii in secundam classem, ut honorificentius dicam, surrogati sunt. Alii novi, nescio qui, introducti religione potiuntur, ut interim, quod diximus, deserta loca derelinquantur. Et fanorum alia deseruntur: alia cujusvis ad arbitrium recens construuntur. Cum contra oporteat ipsos opinionem de Deo, honoremque ei debitum absque omni mutatione servare.

36. Et Apollonius quidem Molon erat è numero stultorum & *superbia* inflatorum. Eos autem de Græcis qui in scriptis suis vere philosophati sunt, neque prædictorum aliquid latuit, neque frigidas allegoriarum excusationes ignoravere. Itaque illos quidem juste sprevere, & in vera decentique de Deo opinione nobiscum consenserunt. *Plato poëtas è rep. excludendos esse censuit.* Quare motus Plato neque ullum quempiam poëtarum censet in remp. esse admittendum; & Homerum honorifice amovet, coronatum & unguento delibutum, ne rectam de Deo opinionem fabulis destrueret. Plato autem potissimum imitatus est legislatorem nostrum, in hoc quòd nihil magis civibus præceperit, quam ut accurate omnes leges ediscerent, & ne temere extraneorum ulli suis miscerentur, sed ex solis iis constaret respublica qui legibus parerent, curavit. *Gentiles cauti denon admittendis peregrinis in civitatem.* De quibus nihil cogitans Apollonius Molo, accusationem in nos instituit; quod eos non recepimus, qui aliis de Deo opinionibus sunt præoccupati, neque cum eis consortium habere volumus, qui aliud vitæ institutum elegerint. Verum neque hoc proprium generis nostri; sed commune omnium, non modo Græcorum, verum etiam eorum qui inter Græcos probatissimi habentur. *Lacedæmonii præcipue.* Quin & Lacedæmoniis curæ erat perpetuæ peregrinos expellere, neque suis civibus peregrinari permittebant quod utroque modo leges labefactari suspicarentur. Et hos quidem juste forsan difficiles morososque esse quis existimet. nemini enim aut de rep. sua aut diutina apud ipsos mora participare concedunt. Nos autem aliorum instituta imitari nolumus: qui vero nostrorum participes esse cupiunt libenter excipimus. quod utique reor indicium humanitatis & magnanimitatis nostræ.

Supplicia ab Atheniensibus religionis ergo irrogata.

37. Sed desino jam de Lacedæmoniis amplius dicere. Athenienses vero, qui suam civitatem omnibus communem esse gloriantur, quomodo se his de rebus habuerint, Apollonius ignoravit: quod *scilicet* in animadversione pœnaque inexorabiles erant, si qui vel verbum præter legem de diis loquerentur. Cujus enim rei alterius gratia Socrates diem obiit supremum? Non enim hostibus prodidit civitatem, neque fanum aliquod spoliavit: sed ei vitio vertitur quod novo more jurabat, & dæmonem quendam id ipsum ei indicasse referebat, sive serio sive (ut dicunt quidam) joco, & pro-

θαυμαζόμενοι τῶν δημιουργῶν τὸν ἐλέφαντα καὶ τὸν χρυσὸν ἔχουσι, τὴν ἀεὶ καινουργίας τὴν ὑπόθεσιν. [p] [καὶ τὰ μὲν τῶν ἱερῶν ἐν ἐρημίᾳ παντελῶς εἰσιν, τὰ δὲ ἐμπερισπούδαστα καθάρσεσι παντοδαπαῖς περικοσμούμενα.] εἶθ' οἱ μὲν [q] πρότερον ἐν ταῖς τιμαῖς ἀκμάσαντες θεοὶ γεγηράκασιν· [οἱ δὲ [r] ἐπακμάζοντες τούτων ἐν δευτέρᾳ τάξει ὑποβέβληνται. οὕτω γὰρ εὐφημότερον λέγειν.] ἄλλοι δὲ καινοί τινες εἰσαγόμενοι θρησκείας τυγχάνουσιν, [ὡς, ἐν παρεκβάσει ὧν προείπομεν, τοὺς τόπους ἐρημωθέντας καταλιπεῖν.] [s] καὶ τῶν ἱερῶν τὰ μὲν ἐρημοῦται. τὰ δὲ νεωστὶ κατὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων βούλησιν ἕκαστος ἱδρύεται. [t] δέον τοὐναντίον τὴν περὶ τοῦ Θεοῦ δόξαν αὐτοὺς, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν τιμὴν ἀμετακίνητον διαφυλάττειν.

λϛʹ. Ἀπολλώνιος μὲν οὖν ὁ Μόλων τῶν ἀνοήτων εἷς ἦν καὶ [v] τετυφωμένων. τοὺς μέντοι κατὰ ἀλήθειαν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς φιλοσοφήσαντας, οὔτε τῶν [x] προειρημένων οὐδὲν διέλαθεν, οὔτε τὰς ψυχρὰς προφάσεις τῶν ἀλληγοριῶν ἠγνόησαν. δι' ὅπερ τῶν μὲν εἰκότως κατεφρόνησαν. εἰς δὲ τὴν ἀληθῆ καὶ πρέπουσαν περὶ τοῦ Θεοῦ δόξαν ἡμῖν συνεφώνησαν. ἀφ' ἧς ὁρμηθεὶς ὁ Πλάτων, οὔτε τῶν ἄλλων οὐδένα ποιητῶν φησι δεῖν εἰς τὴν πολιτείαν παραδέχεσθαι, καὶ τὸν Ὅμηρον εὐφήμως ἀποπέμπεται. στεφανώσας, καὶ μύρον αὐτοῦ καταχέας, ἵνα δὴ μὴ τὴν ὀρθὴν δόξαν περὶ Θεοῦ τοῖς μύθοις ἀφανίσειε. μάλιστα δὲ Πλάτων μεμίμηται τὸν ἡμέτερον νομοθέτην, κἀν τῷ μηδὲν οὕτω παίδευμα προστάττειν τοῖς πολίταις, [y] ὡς τὸ πάντας ἀκριβῶς τοὺς νόμους ἐκμανθάνειν· καὶ μὴν καὶ περὶ τοῦ μὴ δεῖν ὡς ἔτυχεν ἐπιμίγνυσθαί τινας ἔξωθεν, ἀλλ' εἶναι καθαρὸν τὸ πολίτευμα τῶν ἐμμενόντων τοῖς νόμοις προυνόησεν. ὡς οὐδὲν λογισάμενος ὁ Μόλων Ἀπολλώνιος ἡμῶν κατηγόρησεν, ὅτι μὴ παραδεχόμεθα τοὺς [z] ἄλλαις προκατειλημμένους δόξαις περὶ Θεοῦ, μηδὲ κοινωνεῖν ἐθέλομεν τοῖς καθ' ἑτέραν συνήθειαν βίου ζῆν προαιρουμένοις. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτ' ἐστὶν ἴδιον ἡμῶν· κοινὸν δὲ πάντων, οὐχ Ἑλλήνων δὲ μόνων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τοῖς Ἕλλησιν εὐδοκιμωτάτων. Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ ξενηλασίας ποιούμενοι διετέλουν, καὶ τοῖς αὐτῶν ἀποδημεῖν πολίταις οὐκ ἐπέτρεπον· διαφθορὰν ἐξ ἀμφοῖν ὑφορώμενοι γενήσεσθαι περὶ τοὺς νόμους. [a] ἐκείνοις μὲν οὖν τάχα δυσκολίαν τὶς ὀνειδίσειεν ἂν εἰκότως. οὐδενὶ γὰρ οὔτε τῆς πολιτείας, οὔτε τῆς παρ' αὐτοῖς μετεδίδοσαν διατριβῆς. ἡμεῖς δὲ τὰ μὲν τῶν ἄλλων ζηλοῦν οὐκ ἀξιοῦμεν· τοὺς μέντοι μετέχειν τῶν ἡμετέρων βουλομένους ἡδέως δεχόμεθα. καὶ τοῦτον ἂν εἴη τεκμήριον οἶμαι φιλανθρωπίας ἅμα καὶ μεγαλοψυχίας.

λζʹ. Ἐῶ περὶ Λακεδαιμονίων ἐπὶ πλείω λέγειν. οἱ δὲ κοινὴν εἶναι τὴν ἑαυτῶν δόξαντες πόλιν Ἀθηναῖοι, πῶς περὶ τούτων εἶχον, Ἀπολλώνιος ἠγνόησεν· ὅτι καὶ τοὺς ῥῆμα μόνον παρὰ τοὺς ἐκείνων νόμους φθεγξαμένους περὶ θεῶν ἀπαραιτήτως ἐκόλαζον. τίνος γὰρ ἑτέρου χάριν Σωκράτης ἀπέθανεν; οὐ γὰρ δὴ προεδίδου τὴν πόλιν τοῖς πολεμίοις, οὐδὲ τῶν ἱερῶν ἐσύλησεν οὐδέν. ἀλλ' ὅτι [b] καινοὺς ὅρκους ὤμνυε, [c] καί τι δαιμόνιον αὐτῷ σημαίνειν ἔφασκεν, ἢ σπουδάζων ἢ διαπαίζων ὡς ἔνιοι λέγουσι, διὰ ταῦτα

τα

p Καὶ τὰ μὲν τῶν ἱερῶν] Quæ uncis inclusa dedi, omissa sunt à *Vet. Interpr.* καὶ τὰ μὲν &c. Huds. Hæc Periodus omissa ab Interprete, quod paullo post eadem repeti indicetur: καὶ τῶν ἱερῶν τὰ μὲν ἐρημ. Spanh.

q Πρότερον ἐν ταῖς τιμαῖς] Πρότεροι legisse videtur *Vet. Interpr.*

r Ἐπακμάζοντες τούτων ἐν δευτέρᾳ] Ita lego. antea ὑπακμάζοντες.

s Καὶ τῶν ἱερῶν—ἕκαστος ἱδρύεται.] Vid. mox supr. Spanh.

t Δέον τοὐναντίον] Δέον τοίνυν τοὐναντίον in *MSS.*

v Τετυφωμένων.] Forsan τετυφλωμένων.

x Προειρημένων οὐδὲν διέλαθεν,] Ita *MSS.* & *Vet. Interpr.* antea εἰρημένων.

y Ὡς τὸ] ὥστε *Hafn.*

z Ἄλλαις προκατειλημμένους δόξαις] Sic *MSS.* prius ἄλλοις.

a Ἐκείνοις μὲν οὖν τάχα δυσκολίαν] Ita *MSS.* prius ἐκείνους & δυσκολίας.

b Καινοὺς ὅρκους ὤμνυε,] In contumeliam deorum, inquit *Tertullianus* [in *Apologet.* c. 14.] per *Quercum*, & *Hircum*, & *Canem* dejerabat: dein per *Anserem*, teste *Philostrato*, aliisque. *Lowthius.* Vid. suprà de Tyriis lib. 1. §. 22. quorum legibus vetitum ξενικοὺς ὅρκους ὀμνύειν. Spanh.

c Καί τι δαιμόνιον αὐτῷ] Ita ex *Vet. Interprete*, prius erat καίτοι δαιμόνιον α. σ. ἔ. ἢ. διαπαίζων. *Idem.*

d Mo.

τα κατεγνώσθη κώνειον πιὼν ἀποθανεῖν. καὶ διαφθείρειν δὲ τοὺς νέους ὁ κατήγορος αὐτὸν ᾐτιᾶτο, τῆς πατρίου πολιτείας καὶ τῶν νόμων ὅτι προῆγεν αὐτοὺς καταφρονεῖν. Σωκράτης μὲν οὖν πολίτης Ἀθηναίων τοιαύτην ὑπέμεινε τιμωρίαν. Ἀναξαγόρας δὲ Κλαζομένιος ἦν. ἀλλ᾽ ὅτι νομιζόντων Ἀθηναίων τὸν ἥλιον εἶναι Θεὸν, ὅδ᾽ αὐτὸν ἔφη [d] μύδρον εἶναι διάπυρον, θάνατον αὐτοῦ παρ᾽ ὀλίγας ψήφους κατέγνωσαν. καὶ Διαγόρᾳ τῷ [e] Μηλίῳ τάλαντον ἐπεκήρυξαν, εἴ τις αὐτὸν ἀνέλοι· ἐπεὶ τὰ παρ᾽ αὐτοῖς μυστήρια χλευάζειν ἐλέγετο. καὶ Πρωταγόρας, εἰ μὴ θᾶττον ἔφυγε, συλληφθεὶς ἂν ἐτεθνήκει, γράψαι τι δόξας οὐχ ὁμολογούμενον τοῖς Ἀθηναίοις περὶ θεῶν. τί δὲ δεῖ θαυμάζειν εἰ πρὸς ἄνδρας οὕτως ἀξιοπίστους διετέθησαν, οἵ γε μηδὲ γυναικῶν ἐφείσαντο; [f] νῦν [g] μὲν γάρ τινα ἱέρειαν ἀπέκτειναν, ἐπεί τις αὐτῆς κατηγόρησεν, ὅτι ξένους ἐμύει θεούς. νόμῳ δ᾽ ἦν τοῦτο παρ᾽ αὐτοῖς [h] κεκωλυμένον, καὶ τιμωρία κατὰ τῶν ξένον εἰσαγόντων Θεὸν ὥριστο θάνατος. οἱ δὲ τοιούτῳ νόμῳ χρώμενοι, δηλονότι τοὺς τῶν ἄλλων οὐκ ἐνόμιζον εἶναι θεούς. οὐ γὰρ ἂν αὐτοῖς πλειόνων ἀπολαύειν ἐφθόνουν. τὰ μὲν οὖν Ἀθηναίων ὤχετο καλῶς. Σκύθαι δὲ φόνοις χαίροντες ἀνθρώπων, καὶ βραχὺ τῶν θηρίων διαφέροντες, ὅμως τὰ παρ᾽ αὐτοῖς οἴονται δεῖν περιστέλλειν· καὶ τὸν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ σοφίᾳ θαυμασθέντα τὸν Ἀνάχαρσιν, ἐπανελθόντα πρὸς αὐτοὺς ἀνεῖλον, ἐπεὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐθῶν ἔδοξεν ἥκειν ἀνάπλεως. πολλοὺς δὲ καὶ παρὰ Πέρσαις ἄν τις εὕροι καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν κεκολασμένους. ἀλλὰ δηλονότι τοῖς Περσῶν ἔχαιρε νόμοις ὁ Ἀπολλώνιος, κἀκείνους ἐθαύμαζεν, ὅτι τῆς ἀνδρείας αὐτῶν ἀπήλαυσαν οἱ Ἕλληνες, καὶ τῆς ὁμογνωμοσύνης ἧς εἶχον περὶ θεῶν· ταύτης μὲν οὖν, ἐν τοῖς ἱεροῖς οἷς κατέπρησαν, τῆς ἀνδρείας [i] δὲ, δουλῶσαι παρὰ μικρὸν ἐλθόντες. ἁπάντων δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων μιμητὴς ἐγένετο τῶν Περσικῶν· γυναῖκας ἀλλοτρίας ὑβρίζων, καὶ [k] παῖδας ἐκτέμνων. παρ᾽ ἡμῖν δὲ θάνατος ὥρισται, [l] κἂν ἄλογόν τις ζῶον οὕτως ἀδικῇ· καὶ τούτων ἡμᾶς τῶν νόμων ἀπαγαγεῖν, οὔτε φόβος ἴσχυσε τῶν κρατησάντων, οὔτε ζῆλος τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις τετιμημένων. οὐδὲ τὴν ἀνδρείαν ἠσκήσαμεν ἐπὶ [m] τῷ πολέμους ἄρασθαι χάριν πλεονεξίας, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῷ τοὺς νόμους διαφυλάττειν. τὰς γοῦν ἄλλας ἐλαττώσεις πρᾴως ὑπομένοντες, ἐπειδάν τινες ἡμᾶς τὰ νόμιμα κινεῖν ἀναγκάζωσι, τότε καὶ παρὰ δύναμιν αἱρούμεθα πολέμους, καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων ταῖς συμφοραῖς ἐγκαρτεροῦμεν. διὰ τί γὰρ [n] ἂν καὶ ζηλώσαιμεν τοὺς ἑτέρων νόμους; ὁρῶντες μήτε παρὰ τοῖς θεμένοις αὐτοὺς τετηρημένους; πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλον Λακεδαιμόνιοι μὲν τῆς ἀνεπιμίκτου καταγνώσεσθαι πολιτείας, καὶ τῆς περὶ τοὺς γάμους ὀλιγωρίας· Ἠλεῖοι δὲ καὶ Θηβαῖοι τῆς παρὰ φύσιν καὶ ἄγαν [o] ἀνέδην πρὸς τοὺς ἄρρενας μίξεως; ἃ γοῦν πάλαι κάλλιστα καὶ συμφορώτατα πράττειν ὑπελάμβανον, ταῦτ᾽ [p] εἰ μὴ καὶ παντάπασι τοῖς ἔργοις πεφεύγασιν, οὐχ ὁμολογοῦσιν. ἀλλὰ καὶ τοὺς περὶ αὐτῶν νόμους ἀπομιγνύνται. τοσοῦτον ποτὲ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν [q] ἰσχύσαντας, ὥστε καὶ τοῖς θεοῖς τὰς τῶν ἀρρένων μίξεις

pter hoc morti damnatus est cicutam bibendo. Insuper & juvenum eum corruptorem esse ajebat accusator, quod auctor illis fuerit patria instituta legesque contemnendi. Et Socrates quidem civis Atheniensis hujusmodi pœnam sustinuit. Anaxagoras autem Clazomenius erat. Sed quia Athenienses solem esse Deum existimarint, ille vero eum ignem candentem esse dixerit, paucis tantum suffragiis absolutus est. Eique qui Diagoram Melium occideret talentum datum iri edicto pronunciarunt, utpote qui eorum mysteria deridere ferebatur. Et Protagoras, nisi ocyus aufugisset, comprehensus interiisset, quod aliquid scripsisse putaretur discrepans ab Atheniensium de diis opinionibus. Quid autem miri esse debet, si in viros adeo fide dignos eo animo fuerint, qui ne mulieribus quidem pepercere? Etenim sacerdotem quandam interfecerunt, quodam eam accusante quod deos docuerit peregrinos; lege quippe hoc vetitum erat, mor︎sque eis in pœnam decreta qui deos peregrinos introducerent. Igitur qui tali lege utebantur, aliorum sane *deos* non credebant esse deos: non enim si credidissent, seipsos beneficio ex pluribus *diis* privassent. tam bene scilicet administrabatur Atheniensium respublica. Scythæ autem cædibus gaudentes humanis, & parum admodum differentes à bestiis, arbitrantur tamen sua mysteria esse custodienda: & Anacharsim, quem Græci sapientiæ ergo mirati sunt, ad ipsos reversum occiderunt, quod visus sit morum Græcorum plenus ad eos venire. Quin & multos apud Persas invenire est hujusmodi de causa supplicio affectos. Sed palam est, quod Apollonio placuerint leges Persarum, illosque in admiratione habuerit? quod eorum fortitudo & de diis concors opinio Græcis fuisset conducibilis: hæc videlicet in templorum concrematione, illa in eo quod propemodum in servitutem ab illis redacta fuerit Græcia. Is autem morum omnium imitator exstitit Persicorum, uxoribus alienis injurias faciens, & filios castrans. Apud nos autem mors decreta est, si quis vel animalia rationis expertia hoc modo lædat: & ab his legibus nos abducere neque timor potuit dominorum præpotentium, neque desiderium eos æmulandi qui apud alios honorantur. Neque fortitudinem exercuimus, ad bella suscipienda ut res nostras augeamus, sed ut leges nobis maneant. Cætera igitur damna ferentes leniter, ubi sunt qui nos à legibus cogant discedere, hinc etiam supra vires bella sumimus, & ad ultima usque mala duramus. Cur itaque nos aliorum æmulemur leges, cum eas neque à legislatoribus suis servatas videamus? Quid ni enim damnarent Lacedæmonii insociabilem illam formam reip. neglectumque nuptiarum; & Elei & Thebani projectissimum illum & contra naturam cum maribus concubitum? Nam quæ olim honestissime & utilissime à se fieri arbitrabantur, ea nisi reipsa prorsus fugerunt, non confitentur. quinimo latas de eis leges admiscent. quæ quondam tantum apud Græcos valuerunt, ut etiam diis marium coitus tri-

Socrates, Anaxagoras, & Diagoras, ab illis puniti.

Sacerdos quædam pœnas luit.

Anacharsis à Scythis ob religionis mutatæ suspicionem occisus.

Apollonius imitator Persarum.

Aliorum legislatorum iniquitas.

d Μύδρον εἶναι διάπυρον,] Sic ex *Diogene Laërtio* in vita *Anaxagoræ*, prius μύλον.

e Μηλίῳ] Μιλησίῳ in *MSS*. perperam.

f Νῦν] Ita cum *Vet. Interpr*. prius νῦν μὲν γὰρ τήν.

g Μὲν γὰρ τινα ἱέρειαν ἀπέκτειναν,] Abest ab *Hafn*.

h Κεκωλυμένον,] Κεκαλυμμένον in *MSS*.

i Δὲ, δουλῶσαι] Ita ex *MSS*. prius erat δεδουλεῦσθαι.

k Παῖδας ἐκτέμνων.] *Gelen*. filiosque excæcans. Persicum παῖδας ἐκτέμνειν, castrare non *excæcare* juxta Interpretem. Ita ἐκτομίας, εὐνοῦχος, σπάδων *Hesychius*. & *Athen*. lib. VI. p. 266. F. De Panionio Chio, καὶ ὧν ἐκεῖνος ἔπαθεν δικαίως, ἐλευθέρων παίδων ἐκτομίας ποιησάμενος. Spanh. Adde Herodot. VIII. 105. 106. & de incontinentia eorundem Justin. VII. 3. Hav.

l Κἂν ἄλογόν τις] Respicere videtur *Legem* in *Levit*. c. 22. v. 24. Vide *Seldenum* lib. VII. *de Jure Nat. & Gent*. c. 3. pag. 799.

m Τῷ] Abest ab *Hafn*.

n Ἂν καὶ ζηλώσαιμεν] Illud ἂν ex *MSS*.

o Ἀνέδην] In Marg. *Hafn*. γρ. ἀναίδην.

p Εἰ μὴ καὶ παντάπασι] Εἰ δὲ μὴ π. in *MSS*.

q Ἰσχύσαντας,] Ἰσχύσαντες in *MS*.

r Ἀν-

tribuerint; eademque ratione germanarum sororum connubia, hanc sibi illicitarum & naturæ repugnantium voluptatum excusationem comminiscentes.

38. Supersedeo nunc de pœnis dicere, quot dederint olim plerique legislatores improbis compositiones, dum in adulterio mulctam pecuniariam, in corruptela connubium sanciunt. Quot etiam impietatis crimine occasiones suppeditentur negandi, si quis reum examinare conetur. Jam enim apud plerosque meditatio inolevit leges violandi. apud nos non ita est. Quin etiamsi divitiis & urbibus cæterisque bonis privemur, at lex quidem nobis permanet immortalis: nec ullus unquam Judæorum vel tam procul discesserit à patria, vel peracerbum ita formidaverit dominum, quin legem magis formidet. Si igitur ob legum virtutes sic sumus in eas animati, fateantur nos optimas habere leges. Sin malis *legibus* sic nos obtemperare arbitrantur, quanam pœna digni sunt ipsi qui melioribus non pareant? Et quoniam temporis longinquitas exploratrix creditur esse omnium verissima, hanc ego testem non dubitem facere tum virtutis nostri legislatoris, tum traditæ ab illo de Deo persuasionis. Nam cum immensum tempus elapsum sit, si quis eum cum cæterorum legislatorum conferat ætatibus, inveniet eum longe ante omnes fuisse.

Judæi legum suarum observantissimi.

Moyses antiquissimus Legislator.

39. Jam ipsius leges cæteris omnibus mortalibus semper magis magisque æmulationem sui commovisse, à nobis demonstratum est. Primi enim qui apud Græcos philosophati sunt, patria quidem instituta visi sunt servare: sed in actionibus studioque sapientiæ illum sequuti sunt, tum eadem de Deo sentientes, tum victus tenuitatem & mutuam inter homines communionem docentes. Quin & jampridem nostrorum Dei colendi rituum imitandorum quamplurimis desiderium incessit. neque ulla vel Græcorum urbs est vel barbarorum, neque ulla gens, ad quam non pervenerit septimi diei, quem otiosi traducimus, celebrandi consuetudo; & apud quam jejunia, & lucernarum incensione, & multa quæ nobis comedere nefas est observentur. Conantur autem mutuam nostram imitari concordiam, & bonorum largitionem, & in artibus exercendis sedulitatem, & tolerantiam in tormentis quæ pro legibus nostris sustinemus. Etenim, quod est omnium maxime admirandum, citra voluptatis illecebram ipsa per se lex invaluit: ac sicuti Deus universum mundum permeavit, ita lex universos mortales pervasit. Quod si suam quisque patriam domumque consideraverit, eis meis dictis non diffidet. Quo fit ut aut condemnandi sint universi mortales voluntariæ pravitatis, si aliena, eademque vitiosa, ante domestica, eademque honesta, æ-

Judaicas leges cæteri æmulantur.

ἐπεφήμισαν· κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ τοὺς τῶν γνησίων ἀδελφῶν γάμους, ταύτην ἀπολογίαν [r] αὐταῖς τῶν ἀτόπων καὶ παρὰ φύσιν ἡδονῶν συντιθέντες.

λή. Ἐῶ νῦν περὶ τῶν τιμωριῶν λέγειν, ὅσας μὲν ἐξ ἀρχῆς ἔδοσαν οἱ πλεῖστοι νομοθέται τοῖς πονηροῖς διαλύσεις· [s] ἐπὶ μοιχείας μὲν ζημίας χρημάτων, ἐπὶ [t] φθορὰς δὲ γάμους νομοθετήσαντες. ὅσας καὶ περὶ τῆς [v] ἀσεβείας προφάσεις περιέχουσιν ἀρνήσεως, εἰ καί τις ἐπιχειρήσειεν ἐξετάζειν. ἤδη γὰρ παρὰ τοῖς πλείοσι μελέτη γέγονε τοῦ παραβαίνειν τοὺς νόμους· οὐ μὴν καὶ παρ' ἡμῖν. ἀλλὰ κἂν πλούτου, καὶ πόλεων, καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν στερηθῶμεν, ὁ γοῦν νόμος ἡμῖν ἀθάνατος διαμένει· καὶ οὐδεὶς Ἰουδαίων, οὔτε μακρὰν [x] οὕτως ἂν ἀπέλθοι τῆς πατρίδος, [y] οὐδ' ἐπίπικρον φοβηθήσεται [z] δεσπότην, ὡς μὴ πρὸ ἐκείνου δεδιέναι τὸν νόμον. εἰ μὲν οὖν διὰ τὴν ἀρετὴν τῶν νόμων οὕτω πρὸς αὐτοὺς διακείμεθα, συγχωρησάτωσαν ὅτι κρατίστους ἔχομεν νόμους. εἰ δὲ φαύλοις οὕτως ἡμᾶς ἐμμένειν ὑπολαμβάνουσι, τί οὐκ ἂν αὐτοὶ δικαίως πάθοιεν, τοὺς κρείττονας οὐ φυλάττοντες; ἐπεὶ τοίνυν ὁ πολὺς χρόνος πιστεύεται πάντων εἶναι δοκιμαστὴς ἀληθέστατος, τοῦτον ἂν ποιησαίμην ἐγὼ μάρτυρα [a] τῆς ἀρετῆς ἡμῶν τοῦ νομοθέτου, καὶ τῆς ὑπ' ἐκείνου φήμης περὶ τοῦ Θεοῦ παραδοθείσης. ἀπείρου γὰρ τοῦ χρόνου γεγονότος, εἴ τις αὐτὸν παραβάλλοι ταῖς τῶν ἄλλων ἡλικίαις νομοθετῶν, [b] παρὰ πάντας εὕροι τοῦτον.

λθ'. Ὑφ' ἡμῶν τε διηλέγχθησαν οἱ νόμοι καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις, ἀεὶ καὶ μᾶλλον αὐτῶν ζῆλον ἐμπεποιήκασι. [c] πρῶτοι μὲν γὰρ οἱ παρὰ τοῖς Ἕλλησι φιλοσοφήσαντες, τῷ μὲν δοκεῖν τὰ πάτρια διεφύλαττον· ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τῷ φιλοσοφεῖν ἐκείνῳ κατηκολούθησαν, ὅμοια μὲν [d] περὶ Θεοῦ φρονοῦντες, εὐτέλειαν δὲ βίου καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους κοινωνίαν διδάσκοντες. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πλήθεσιν ἤδη πολὺς ζῆλος γέγονεν ἐκ μακροῦ τῆς ἡμετέρας εὐσεβείας. [e] οὐδ' ἔστιν οὐ πόλις Ἑλλήνων οὐδητισοῦν οὐδὲ βάρβαρος, οὐδὲ ἓν ἔθνος, ἔνθα μὴ τὸ τῆς [f] ἑβδομάδος ἣν ἀργοῦμεν ἡμεῖς, [g] τὸ ἔθος οὐ διαπεφοίτηκε· καὶ αἱ νηστεῖαι, καὶ λύχνων ἀνακαύσεις, καὶ πολλὰ τῶν εἰς βρῶσιν ἡμῖν οὐ νενομισμένων παρατετήρηται. μιμεῖσθαι δὲ πειρῶνται καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν ὁμόνοιαν, καὶ τὴν τῶν ὄντων ἀνάδοσιν, καὶ τὸ φιλεργὸν ἐν ταῖς τέχναις, καὶ τὸ καρτερικὸν ἐν ταῖς ὑπὲρ τῶν νόμων ἀνάγκαις. τὸ γὰρ θαυμασιώτατον, ὅτι χωρὶς τοῦ τῆς ἡδονῆς [h] ἐπαγωγοῦ οὐ δελεαστὸς αὐτὸς καθ' [i] αὐτὸν ἴσχυσεν ὁ νόμος· καὶ ὥσπερ ὁ Θεὸς διὰ παντὸς τοῦ κόσμου πεφοίτηκεν, οὕτως ὁ νόμος διὰ πάντων ἀνθρώπων βεβάδικεν. αὐτὸς δέ τις ἕκαστος τὴν πατρίδα καὶ τὸν οἶκον ἐπισκοπῶν τὸν αὐτοῦ, τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις οὐκ ἀπιστήσει. χρὴ τοίνυν πάντων ἀνθρώπων καταγνῶναι πονηρίαν ἐθελούσιον, εἰ τἀλλότρια καὶ φαῦλα πρὸ τῶν

r Αὐταῖς τῶν ἀτόπων] Sic *MSS.* αὐτοῖς in *Editis*.

s Ἐπὶ μοιχείας μὲν ζημίας χρημάτων,] Apud Hermogenem tamen pag. 117. dicitur νόμος τὸν μοιχὸν ἢ χρήμασιν ἢ θανάτῳ ζημιοῦσθαι. Syrianus in Hermogene p. 295. νόμος τὴν βιασθεῖσαν ἢ γάμον ἄπροικον ἢ θάνατον αἱρεῖσθαι τοῦ βιασαμένου. Idem. p. 338. SPANH.

t Φθορὰς δὲ] φθορὰς δὲ Hafn.

v Ἀσεβείας προφάσεις] Εὐσεβείας legit *Vet. Interpr.*

x Οὕτως ἂν] Οὐδ' ὡς in *MSS.*

y Οὐδ' ἐπίπικρον φοβηθήσεται] Ita juxta *Vet. Interpr.* prius erat οὐδὲ ἐπὶ μικρὸν φοβηθήσεται δεσπότας.

z Δεσπότην,] Ita *Hafn.* pro *Vulg.* δεσπότας.

a Τῆς ἀρετῆς ἡμῶν τοῦ νομοθέτου,] Sic *MSS.* & *Vet. Interpr.* antea τὸν ἡμῶν τοῦ νομοθέτου.

b Παρὰ πάντας] Ita in *MSS.* παρὰ πάντων in *Editis*.

c Πρῶτοι μὲν γὰρ] Ita *MSS.* prius πρῶτον.

d Περὶ Θεοῦ] παρὰ Θεοῦ *Hafn.*

e Οὐδ' ἔστιν οὐ πόλις—ἔνθα μὴ τὸ τῆς] Conf. Antt. lib. 12. cap. 7. §. 7. SPANH.

f Ἑβδομάδος ἣν ἀργοῦμεν ἡμεῖς,] Ἑβδομάδος, *Sabbati.* ita vox significat supra lib. 2. de B. J. cap. 8. §. 9. paul. ante med. & lib. 4. c. 9. §. 12. De more Sabbatum observandi, eadem fere habet *Philo* de *Die Septimo*, ἑορτὴ γὰρ οὐ μιᾶς πόλεως ἢ χώρας ἐστὶν ἀλλὰ τοῦ παντός. Adde quæ ex *Aristobulo* adfert *Euseb.* lib. 13. cap. 12. de *Præpar. Evangel.* ut & *Theophilum Antioch.* l. 2. ad *Autolychum*, περὶ τῆς ἑβδόμης ἡμέρας ἣν πάντες ἄνθρωποι ὀνομάζουσι. & *Dionem Cassium*, l. 33. τὴν ἡμέραν τὴν τοῦ Κρόνου καλοῦμεν. ubi mox subjicitur morem per septenos dies tempora computandi ab Ægyptiis ad omne humanum genus manasse. Vide *Seldenum* de *Jure Nat.* & *Gentium*, lib. 3. c. 9. & c. 23. & *Tertull.* Apol. c. 16.

g Τὸ ἔθος οὐ] τὸ ἔθνος δὲ *Hafn.*

h Ἐπαγωγοῦ οὐ δελεαστὸς αὐτὸς] Distinguendum videtur post vocem ἐπαγωγοῦ, ut sit ἐπαγωγοῦ, οὐ δελεαστὸς αὐτ.

i Αὐτὸν] ἑαυτὸν *Hafn.*

k Περὶ

τῶν οἰκείων καὶ καλῶν ζηλοῦν ἐπιτεθυμήκασιν. ἢ παύσασθαι, βασκαίνοντας ἡμῖν τοὺς κατηγοροῦντας. οὐδὲ γὰρ ἐπιφθόνου τινὸς ἀντιποιούμεθα πράγματος, τὸν αὐτῶν τιμῶντες νομοθέτην, καὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνου προφητευθεῖσι περὶ τοῦ Θεοῦ πεπιστευκότες. καὶ γὰρ εἰ μὴ συνίεμεν αὐτοὶ τὴν ἀρετὴν τῶν νόμων ἁπάντων, ὑπὸ τοῦ πλήθους γοῦν τῶν ζηλούντων μέγα φρονεῖν ἐπ' αὐτοῖς προήχθημεν.

μ'. Ἀλλὰ γὰρ [k] περὶ μὲν τῶν νόμων καὶ τῆς πολιτείας, τὴν ἀκριβῆ πεποίημαι παράδοσιν ἐν τοῖς περὶ ἀρχαιολογίας μοι γραφεῖσι. νυνὶ δ' αὐτῶν ἐπεμνήσθην, ἐφ' ὅσον ἦν ἀναγκαῖον, [l] οὔτε τὰ τῶν ἄλλων [m] ψέγειν, οὔτε τὰ παρ' ἡμῖν ἐγκωμιάζειν προθέμενος· ἀλλ' ἵνα τοὺς περὶ ἡμῶν ἀδίκως γεγραφότας ἐλέγξω, πρὸς αὐτὴν ἀναιδῶς τὴν ἀλήθειαν πεφιλονεικότας. καὶ δή μοι δοκῶ πεπληρῶσθαι διὰ τῆς γραφῆς ἱκανῶς ἃ προὐπεσχόμην. καὶ γὰρ ἀρχαιότητι προϋπάρχον ἐπέδειξα τὸ γένος, τῶν κατηγόρων ὅτι νεώτατόν ἐστι εἰρηκότων· καὶ γὰρ πολλοὺς ἐν τοῖς συγγράμμασιν ἐμνημονευκότας ἡμῶν [n] ἀρχαίους παρέσχομεν μάρτυρας, [o] ἐκείνων ὅτι μηδείς ἐστι διαβεβαιουμένων. ἀλλὰ μὴν Αἰγυπτίους ἔφασαν ἡμῶν τοὺς προγόνους· ἐδείχθησαν δ' εἰς Αἴγυπτον ἐλθόντες ἑτέρωθεν. διὰ δὲ λύμην σωμάτων αὐτοὺς ἐκβληθῆναι κατεψεύσαντο. προαιρέσει καὶ περιουσίᾳ ῥώμης ἐφάνησαν, ἐπὶ τὴν οἰκείαν ὑποστρέψαντες γῆν. οἱ μὲν ὡς φαυλότατον ἡμῶν τὸν νομοθέτην ἐλοιδόρησαν. [p] τῷ δὲ τῆς ἀρετῆς πάλαι μὲν ὁ Θεὸς, μετ' ἐκεῖνον δὲ μάρτυς ὁ χρόνος εὕρηται γεγενημένος.

μα'. Περὶ τῶν νόμων οὐκ ἐδέησε λόγου πλείονος. αὐτοὶ γὰρ ἑωράθησαν δι' αὐτῶν, οὐκ ἀσέβειαν μὲν, εὐσέβειαν δ' ἀληθεστάτην διδάσκοντες· οὐδ' ἐπὶ μισανθρωπίαν, ἀλλ' ἐπὶ τὴν τῶν ὄντων κοινωνίαν παρακαλοῦντες, ἀδικίας ἐχθροὶ, δικαιοσύνης ἐπιμελεῖς, ἀργίαν καὶ [q] πολυτέλειαν ἐξορίζοντες, αὐτάρκεις καὶ φιλοπόνους εἶναι διδάσκοντες, πολέμων μὲν ἀπείργοντες εἰς πλεονεξίαν, ἀνδρείους δ' ὑπὲρ αὐτῶν εἶναι παρασκευάζοντες, ἀπαραίτητοι πρὸς τὰς τιμωρίας, ἀσόφιστοι λόγων παρασκευαῖς, τοῖς ἔργοις ἀεὶ [r] βεβαιούμενοι. ταῦτα γὰρ ἀεὶ ἡμεῖς παρέχομεν τῶν γραμμάτων ἐναργέστερα. δι' ὅπερ ἐγὼ θαρσήσας ἂν εἴποιμι, πλείστων ἅμα καὶ καλλίστων ἡμᾶς εἰσηγητὰς τοῖς ἄλλοις γεγονέναι. τί γὰρ εὐσεβείας ἀπαραβάτου κάλλιον; τί δὲ τοῦ πειθαρχεῖν τοῖς νόμοις δικαιότερον; ἢ τί συμφερώτερον τοῦ πρὸς ἀλλήλους ὁμονοεῖν, καὶ μήτ' ἐν συμφοραῖς διΐστασθαι, μήτ' ἐν εὐτυχίαις στασιάζειν ἐξυβρίζοντας· ἀλλ' ἐν πολέμῳ μὲν θανάτου καταφρονεῖν, ἐν εἰρήνῃ δὲ τέχναις ἢ γεωργίαις προσανέχειν, πάντα δὲ καὶ πανταχοῦ πεπεῖσθαι τὸν Θεὸν ἐποπτεύοντα διέπειν. [s] ταῦτ' εἰ μὲν παρ' ἑτέροις ἢ ἐγράφη πρῶτον, ἢ ἐφυλάχθη βεβαιότερον, ἡμεῖς ἂν ἐκείνοις χάριν ὀφείλομεν, ὡς μαθηταὶ γεγονότες. εἰ δὲ καὶ χρώμενοι μάλιστα πάντων βλεπόμεθα, καὶ τὴν πρώτην εὕρεσιν αὐτῶν ἡμετέραν οὖσαν ἐπε-

mulari concupiverint; aut invidiæ suæ finem facere debeant accusatores nostri. Neque enim invidiosum quiddam nobis vendicamus, dum nostrum legislatorem honoramus, & ejus de Deo effatis credimus. Nam etiamsi legum omnium virtutem non intelligeremus: certe vel æmulantium multitudo fecisset, ut de eis nobis placeremus.

40. Verum de legibus quidem & rep. in meo Antiquitatum opere accurate tradidi. Nunc ea commemoravi quantum erat necessarium, non quod aliena recensere, vel nostra collaudare mihi propositum esset: sed ut eos qui de nobis inique scripserunt, evincerem in ipsam veritatem impudenter invectos fuisse. Et sane mihi videor scripto meo satis præstitisse promissa. Etenim in primis vetustum esse demonstravi genus nostrum, quod accusatores recentissimum esse dixerant: & multos allegavi testes, qui antiquitatis nostræ in scriptis suis mentionem fecerunt, illis nullos esse affirmantibus. Cumque Ægyptios fuisse majores nostros dixerint, demonstratum est eos in Ægyptum aliunde venisse. Et cum ob corporum vitium eos ejectos fuisse mentiti sint, planum factum est eos & volentes & cum singulari robore patriam terram repetiisse. Et cum illi in legislatorem nostrum ceu vitiosissimum invecti sint, compertum est virtutis ejus & olim Deum & post illum tempus exstitisse testem. *Peroratio hujus libri.*

41. De legibus nihil opus fuit oratione longiore. Nam ipsas per se perspectum est, non impietatem sed pietatem docere verissimam: neque ad hominum odium, sed ad facultatum communitatem incitare; injustitiæ inimicas, justitiæ curam gerentes; expultrices otii & luxus; & quæ homines suis contentos & laboriosos esse doceant; & à bellis habendi cupidine gerendis avocent; & pro legibus fortes esse faciant; & in pœnis irrogandis sint inexorabiles; & verborum eloquentia indeceptæ, reipsa semper confirmentur. Ista enim nos semper exhibemus literis manifestiora. Itaque ausim equidem dicere plurimorum simul & pulcherrimorum nos cæteris auctores exstitisse. Quid enim inviolata pietate pulchrius? Quid justius quam parere legibus? Quid utilius quam mutuam fovere concordiam, & neque in calamitatibus divelli, * neque in rebus secundis sævire seditionibus: sed in bello mortem contemnere, in pace artibus & agriculturæ operam navare; & omnia & ubique ab arbitro Deo gubernari persuasum habere? Hæc siquidem ab aliis vel primum scripta vel constantius fuissent servata, nos illis, ut discipuli magistris, gratiam deberemus. Sin his nos maxime omnium uti cernimur, & eorum inventionem primam nostram esse demonstravimus, valeant refutati Apio- *Legis officia.*

k Περὶ μὲν τῶν νόμων—μοι γραφεῖσι.] Vid. ἀρχ. lib. III. c. 8. §. 10. γραφὴν ἑτέραν ἠξιωκὼς συνθεῖναι περὶ τῶν νόμων· Specialis Josephi Tractatus de Legibus; talis exstat in Philone. Adde quæ de eis à Josepho dicuntur adv. Apion. lib. 2. §. 32. & seqq. usque ad finem libri, ubi h. l. remittit Lectorem ad ea, quæ his libris de Legibus Hebræorum tradiderat. Sic lib. ἀρχ. 3. cap. 9. §. 3. Librum de sacrificiis promittit, ἀκριβέστερον δὲ περὶ τῆς θυσίας τῶνδε τῶν ζώων, ἐν τοῖς περὶ θυσιῶν ἐροῦμεν. Spanh.

l Οὔτε τὰ τῶν ἄλλων] Conf. ἀρχ. lib. 3. c. 8. §. 10. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων, παύομαι λέγων· Spanh.

m Ψέγειν, οὔτε—προθέμενος] Sic in MS. & Vet. Interpr. antea λέγειν. quæ vox sane postulat κατὰ τῶν ἄλλων. quo modo legendum esse conjicit Cl. Lowthius.

n Ἀρχαίους παρέσχομεν μάρτυρας,] Ita in MS. prius ἀρχαίως.

o Ἐκείνων] Ἐκείνῳ in MS. Hafn.

p Τῷ δὲ τῆς ἀρετῆς πάλαι—γεγενημένος.] Aliter hic legit Gelenius, qui vertit: cujus virtuti dudum, quidem [illegible] post illum, tempus verò longissimum perhibet testimonium. Spanh.

q Πολυτέλειαν] Conf. supr. §. 32. Spanh.

r Βεβαιούμενοι.] Vocem παρασκευαῖς excidisse existimat Cl. Lowthius: id quod colligit ex Vet. Interprete: qui habet præparationes semper operibus exsequentes.

s Ταῦτ' εἰ μὲν] ταυτὶ μὲν Hafn.

* Neque tempora felicitatum per injurias discrepare, Vet. Interpr.

Apiones & Molones, & quicunque mentiri & conviciari gaudent. Tibi vero, Epaphrodite, maxime veritatem amanti, & propter te iis qui itidem genus noſtrum cognoſcere voluerint, & hic & ſuperior liber ſcriptus eſto.

δείξαμεν, Απίωνες μὲν καὶ Μόλωνες, καὶ πάντες ὅσοι τῷ ψεύδεσθαι καὶ λοιδορεῖν χαίρουσιν, ἐξελέγχθωσαν. σοὶ δὲ, Επαφρόδιτε, μάλιστα τὴν ἀλήθειαν ἀγαπῶντι, καὶ διὰ σε [t] τοῖς ὁμοίως βουλευσαμένοις περὶ τοῦ γένους ἡμῶν εἰδέναι, [v] τοῦτό τε καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ γεγράφθω [x] βιβλίον.

t Τοῖς ὁμοίως βουλευσαμένοις] τοὺς ὁμ. βουλευσαμένους *Hafn.*
v Τοῦτό τε καὶ] τε delet *Hafn.*
x Βιβλίον.] Subſcribitur in *Hafn.* *Cod.* Φλαβίου Ἰωσήπου περὶ Ἀρχαιότητος ἀντιῤῥήσεως λογ. β. Ἑβραίων, τουτέστιν Ἰουδαίων ἀντιλεγομένων Δίων.

[a] ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ,

[b] ΕΙΣ

ΜΑΚΚΑΒΑΙΟΥΣ

ΛΟΓΟΣ.

Η

ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΛΟΓΙΣΜΟΥ.

FLAVII JOSEPHI,

DE

MACCABÆIS,

SEU

DE RATIONIS IMPERIO,

LIBER.

ΦΙΛΟΣΟΦΩΤΑΤΟΝ λόγον ἐπιδείκνυσθαι μέλλων, εἰ [c] αὐτοδέσποτός ἐστι τῶν παθῶν [d] ὁ εὐσεβὴς λογισμὸς, συμβουλεύσαιμ' ἂν ὑμῖν ὀρθῶς, ὅπως [e] προσέχητε προθύμως τῇ φιλοσοφίᾳ. καὶ γὰρ ἀναγκαῖος εἰς ἐπιστήμην παντὶ ὁ λόγος,

GRAVISSIMUM tractaturo è media philoſophia locum, de rectæ ac piæ rationis in animi perturbationes dominatu; ſerio mihi eſtis admonendi, ut ad ea, quæ ſum diſputaturus, diligenter velitis attendere. Nam hæc oratio cum pernecеſſaria eſt cognitu cuivis, tum de ſplendidiſſima

Ratio affectuum domina.

a ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ,] Ἰωσήπου περὶ σώφρονος λογισμοῦ *Cod. MS. in Collegio Novo Oxon.* περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ in alio MS. Μακκαβαίων δ'. in *Cod. Alex.* Huds. Quod olim in votis fuerat, ut eruditus quiſpiam ac Græce doctus egregiam hanc Joſephi lucubrationem, qualis ab illo prodiit, Latio redderet; non ſicut Eraſmus pompatica laudatione παραφράσεως ſpecie nova ſua pro Joſephi antiquis obtruderet: eramque tentaturus in mea Biblioth. Patrum Concionatoria, ut inter tot Chriſtianorum Antiſtitum Maccabaicos ſermones ipſe Joſephus, non ejus potius ementito nomine Eraſmus, agmen duceret; id impræſentiarum aggredior: Prudentine ſatis conſilio, & ut nihil aut parum operis majeſtati inde decreſcat, haud facile mihi ipſi auſim polliceri: atque utinam melioribus avibus alius quiſpiam hoc labore levaſſet. Facit ad dignitatem Operis, quod in pleriſque Græcorum Bibliis Maccabæorum libris adjungitur, ac quaſi eorum appendix ac illuſtratio communi fidei legendum proponitur. Eraſmus ſua multa inferciit, nec ſæpe ſatis acri judicio, debuiſſetque non trium dierum opus effutire, cum nec Græca in promptu haberet, ut ipſemet inſinuat, ſed excoctam etiam hebdomadarum lucubrationem pari Græcis elegantia fideque publico dare.

Tanta hæc de Ratione, ejuſque victoria, Paulus potius fidei tribuat ac Chriſti gratiæ, cujus myſterium non ſatis agnoviſſe videntur, qui nulla ejus mentione ex ſola Legis notitia, ipſaque arbitrii vi proceſſiſſe annuunt, tanta hæc virtutum munera ac κατορθώματα. Sic Stoici tanta jactabant, & quaſi ipſi a ſe virtute niterent, ſoloque Rationis imperio omne ejus ſtadium inoffenſo pede decurrerent. Quod Chriſtiana pietas profligatiſſimæ ſuperbiæ merito agnoſcit ac damnat, quærens ipſa non ſuam, ſed DEI juſtitiam ſtatuere, quo auctore omnis affectuum ac vitiorum victoria eſt, & ut virtutis ſummæque fortitudinis arcem arripiamus, uti ſe res etiam in Maccabæis habuit, aliiſque, quos Joſephus ex Veteri Inſtrumento in exemplum adducit, ac quos plures Eraſmus, παραφράσεως ſuæ licentia, ex eodem congerit. Exigitur tamen etiam noſter conatus, ut quod DEI donum eſt, ſit & noſtrum opus. Quod argumentum urgere alterius & otii ſit & operæ. Comb.

b ΕΙΣ ΜΑΚΚΑΒΑΙΟΣ ΛΟΓΟΣ. Η ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΛΟΓΙΣΜΟΥ.] Sermo hic (inquit *Grotius*) de ſeptem fratribus & matre ſub Antiocho ad mortem cruciatis inſcribitur εἰς Μακκαβαίους *de Maccabæis*, non quod ad Judam Maccabæum ejuſque fratres quicquam pertineat, ſed quia ii pari cum *Maccabæis* animo pro lege Dei multa fecere & pertulêre. Euſebius. H. E. l. III. c. X. p. 85. de hoc Joſephi libro. πεπόνηται δὲ καὶ ἄλλο οὐκ ἀγενὲς σπούδασμα τῷ ἀνδρὶ περὶ Αὐτοκράτορος λογισμοῦ, ὅ τινες Μακκαβαϊκὸν ἐπέγραψαν, τῷ τοὺς ἀγῶνας ἐν τοῖς οὕτω καλουμένοις Μακκαβαϊκοῖς συγγράμμασιν ὑπὲρ τῆς εἰς τὸ θεῖον εὐσεβείας ἀνδρισαμένων Ἑβραίων περιέχειν. Spanh.

c Αὐτοδέσποτος] Αὐτοκράτωρ in *MS. Cantuarienſi.*

d Ὁ εὐσεβὴς λογισμὸς,] Ὁ λογισμὸς in *Cod. Lipſienſi.*

e Προσέχητε] Προθύμως προσέχητε *C. A.*

fima fummaque virtute agit. Prudentiæ nimirum laudes complectitur; rationem poffe adverfantes temperantiæ perturbationes, ut ingluviem & cupiditatem, domare. Quin & juftitiæ reluctantes perturbationes imprimere, ut improbitatem: & fortitudini, ut iram, metum, dolorem. At enim, forfan dicent aliqui, fi ratio perturbationibus imperat; qui fit ut ignorantiam & oblivionem non regat? id quod admodum ridicule quæritur. non enim fuis ratio perturbationibus imperat; fed iis demum quæ juftitiæ, fortitudini, temperantiæque repugnant: idque ita, ut eas non tollat penitus, fed eifdem non cedat. Multis itaque hinc inde collectis argumentis probare equidem vobis poffem, rationem perturbationum dominam effe: verum multo id copiofius & illuftrius facturus videor; fi Eleazari, feptenûm fratrum, eorumque matris, qui virtutis caufa mortem obire non dubitarunt, præclara facinora in medium adduxero. Hi enim omnes legis divinæ ftudio graviffimis tormentis cruciatibufque ad mortem ufque contemptis, atque adeo pietatis nomine vita ipfa fpreta, rationem perturbationibus imperare fecerunt teftatiffimum. Quorum virorum, qui tum una cum matre probitatis caufa vitam cum morte commutarunt, virtutes quidem laudibus meritis juftifque cumulaverim; ob fummos autem honores, quos adepti funt, beatos plane ac felices dixerim. Nam cum eorum fortitudo ac patientia, non modo cunctis reliquis mortalibus, fed ipfis etiam carnificibus, admiranda fufpiciendaque videretur, horum ope ac opera effectum eft, ut tyrannis immaniffima, qua gens illa mifere premebatur, penitus tolleretur, victo tandem patientia tyranno: ita ut patriam fuam tanta fcelerum diritate laborantem liberarint. Verumenimvero, de quæftione jam ipfa agendum eft; fumpto primum argumenti exordio, ut folemus; deinde, ad illos orationem convertam, fapientiffimo Deo gloriam dans.

Ratio quorum vitiorum & quantum domina.

Eleazari conftantia.

Sanctorum patientia compreffa perfequutio.

Quid ratio, quid fapientia, ejufque partes quænam.

2. Quærimus igitur, an ratio perturbationibus imperet, & quid fit ratio, quid perturbatio, quot perturbationum formæ: item, an omnibus iftis imperet ratio, *explicamus*. Eft itaque ratio, mens quæ recta cum ratione vitam fapientiæ conformatam rebus omnibus anteponit. Sapientia, eft divinarum humanarumque rerum, earumque caufarum cognitio. Eft autem hæc fapientia in legis inftitutione ac difciplina fita; cujus beneficio, divina graviter, humana utiliter difcimus. Quatuor autem fapientiæ partes funt, prudentia, juftitia, fortitudo, & temperantia. Primas obtinet prudentia, utpote cujus vi ratio perturbationibus imperet. Perturbationes latiffime patentes, duæ: voluptas & dolor. Alterutra in corpore & animo exiftit. In voluptate ac dolore permultæ funt perturbationum viciffitudines. Antegreditur voluptatem cupiditas, eandem fequitur gaudium. Metus dolorem præcedit, ægritudo comitatur. Ira, perturbatio eft communis voluptatis & doloris; cum quis fecum cogitat in eum fe incidiffe. Voluptate comprehenditur prava & improba affectio, quæ omnium per-

καὶ ἄλλως τῆς [f] μεγίστης ἀρετῆς. λέγω δὴ ὅτι φρονήσεως περιέχει ἔπαινον· εἰ ἄρα τῶν σωφροσύνης κωλυτικῶν παθῶν ὁ λογισμὸς φαίνεται ἐπικρατεῖν, γαστριμαργίας τε καὶ ἐπιθυμίας. ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς δικαιοσύνης ἐμποδιστικῶν παθῶν κυριεύειν ἀναφαίνεται. οἷον κακοηθείας· καὶ τῶν τῆς ἀνδρείας ἐμποδιστικῶν παθῶν, θυμοῦ τε καὶ φόβου καὶ πόνου. πῶς οὖν, ἴσως [g] εἴποιεν ἄν τινες, εἰ τῶν παθῶν ὁ λογισμὸς κρατεῖ, λήθης καὶ ἀγνοίας οὐ δεσπόζει; γελοῖον ἐπιχειροῦντες λέγειν. οὐ γὰρ τῶν ἑαυτοῦ παθῶν ὁ λογισμὸς κρατεῖ, ἀλλὰ τῶν τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀνδρείας καὶ σωφροσύνης [h] ἐναντίων· καὶ τούτων, οὐχ ὥστε αὐτὰ καταλῦσαι, ἀλλ' ὥστε αὐτοῖς μὴ εἶξαι. πολλαχόθεν μὲν οὖν καὶ ἀλλαχόθεν ἔχοιμ' ἂν ὑμῖν ἐπιδεῖξαι, ὅτι αὐτοκράτωρ ἐστὶ τῶν παθῶν [i] ὁ λογισμός· πολὺ δὲ πλέον τοῦτο [k] ἀποδεῖξαι ἀπὸ τῆς ἀνδραγαθίας τῶν ὑπὲρ ἀρετῆς ἀποθανόντων, Ελεαζάρου τε καὶ τῶν ἑπτὰ ἀδελφῶν καὶ τῆς τούτων μητρός. ἅπαντες γὰρ οὗτοι τῶν ὑπὲρ τῶν Θεοῦ νόμων ἕως θανάτου πόνων [l] καταφρονήσαντες, καὶ ὑπὲρ θεοσεβείας τὸ ζῆν αὐτῶν ὑπεριδόντες, [m] ὑπέδειξαν ὅτι περικρατεῖ τῶν παθῶν ὁ λογισμός. τῶν μὲν οὖν ἀρετῶν [n] ἔπεστί μοι ἐπαινεῖν τοὺς [o] κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὑπὲρ τῆς καλοκαγαθίας ἀποθανόντας μετὰ τῆς μητρὸς ἄνδρας· τῶν δὲ τιμῶν μακαρίσαιμ' ἂν αὐτούς. θαυμασθέντες γὰρ [p] ἐκεῖνοι οὐ μόνον ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ἐπὶ τῇ ἀνδρείᾳ καὶ ὑπομονῇ, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν [q] καταικισαμένων, αἴτιοι κατέστησαν τοῦ καταλυθῆναι τὴν κατὰ τοῦ ἔθνους τυραννίδα, νικήσαντες τὸν τύραννον τῇ ὑπομονῇ, [r] ὥστε καθαρισθῆναι δι' αὐτῶν τὴν πατρίδα. ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ ζητουμένου αὐτίκα δὴ λέγειν ἔξεσται [s] ἀρξαμένῳ τῆς ὑποθέσεως, [t] ὥσπερ εἰώθαμεν ποιεῖν, καὶ οὕτως εἰς τὸν περὶ αὐτῶν τρέψομαι λόγον, δόξαν διδοὺς τῷ πανσόφῳ Θεῷ.

β'. Ζητοῦμεν δὴ τοίνυν, [v] εἰ αὐτοκράτωρ ἐστὶ τῶν παθῶν ὁ λογισμός, [x] καὶ διακρίνομεν τί ποτέ ἐστι λογισμός, καὶ τί πάθος, καὶ πόσαι αἱ τῶν παθῶν ἰδέαι, καὶ εἰ πάντων ἐπικρατεῖ τούτων ὁ λογισμός. λογισμὸς [y] μὲν τοίνυν ἐστὶ νοῦς μετὰ ὀρθοῦ λόγου προτιμῶν τὸν τῆς σοφίας [z] βίον. [a] σοφία δέ, ἐστὶ γνῶσις θείων καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων, καὶ τῶν [b] τούτων αἰτίων. αὕτη δὲ τοίνυν ἐστὶν ἡ τοῦ νόμου παιδεία, δι' ἧς τὰ θεῖα σεμνῶς καὶ τὰ ἀνθρώπινα συμφερόντως μανθάνομεν. τῆς δὲ σοφίας ἰδέαι [c] καθεστᾶσι τέσσαρες, φρόνησις, [d] δικαιοσύνη, ἀνδρεία, καὶ σωφροσύνη. κυριωτάτη δὲ πασῶν ἡ φρόνησις ἐξ ἧς δὴ τῶν παθῶν ὁ λογισμὸς ἐπικρατεῖ. παθῶν δὲ φύσεις εἰσὶν αἱ περιεκτικώταται δύο, ἡδονή τε καὶ πόνος. τούτων δὲ ἑκάτερον [e] καὶ περὶ τὸ σῶμα καὶ περὶ τὴν ψυχὴν πέφυκε. πολλαὶ δὲ καὶ περὶ τὴν ἡδονὴν καὶ [f] τὸν πόνον παθῶν εἰσὶν ἀκολουθίαι. πρὸ μὲν οὖν τῆς ἡδονῆς ἐστὶ ἐπιθυμία, μετὰ δὲ τὴν ἡδονὴν χαρά. πρὸ δὲ τοῦ πόνου ἐστὶ φόβος, μετὰ δὲ τὸν πόνον λύπη. θυμὸς δὲ κοινὸν πάθος ἐστὶν ἡδονῆς τε καὶ πόνου, ἐὰν ἐννοηθῇ τις ὅτε αὐτῷ περιέπεσεν. ἐν τῇ ἡδονῇ δέ ἐστι καὶ ἡ κακοήθης διάθεσις πολυ-

τρο-

f Μεγίστης ἀρετῆς.] Μεγίστης ὢν ἀρετῆς in aliquot *MS.*
g Εἴποιεν ἄν τινες,] *Al.* εἴποι ἄν τις.
h Εναντίων.] Καὶ φρονήσεως ἐναντίων *C A.*
i Ο λογισμός] Ο εὐσεβὴς λογ. *C A.*
k Αποδεῖξαι] Αποδεῖξαιμι *C A.*
l Καταφρονήσαντες,] Υπεριδόντες *CA.* & *EB.*
m Υπέδειξαν] Επεδείξατο *C A.* fed ponit fup. poft καταφρ.
n Επεστί μοι] ἐπέστη μοι *Lipf.*
o Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν] Κατὰ τοῦτον *C.A. Lipf. B.*
p Εκεῖνοι] ἐν ἀνδρ. *Lipf.*
q Καταικισαμένων,] Αἰκισαμένην *CA.* & *EB.*
r Ωστε καθαρισθῆναι] Ωστε δι' αὐτῶν καταλῦσαι καὶ καθαρισθῆναι τὴν π. *CA.* & *MC.*
s Αρξαμένῳ] *Al.* ἀρξαμένων.

t Ωσπερ εἰώθαμεν ποιεῖν,] *Al.* ὅπερ εἴωθα π.
v Εἰ αὐτοκράτωρ] *Al.* αὐτοδεσπότης καὶ αὐτοκράτωρ.
x Καὶ διακρίνομεν] Διακρινῶμεν δὲ *CA.*
y Μὲν τοίνυν] Μὲν δὴ τοίνυν *C A.* & mox poft αὕτη δὲ *CD.*
z Βίον.] *Al.* βίον.
a Σοφία δέ, ἐστὶ] σοφία δὴ τοίνυν *Lipf.*
b Τούτων αἰτίων.] Τούτου *E A.*
c Καθεστᾶσι τέσσαρες, φρόνησις,] Καθεστῶσι *EA.* & *EB.*
d Δικαιοσύνη, ἀνδρεία, καὶ σωφροσύνη.] καὶ δικα. καὶ σωφ. καὶ ἀνδρ. *Lipf.*
e Καὶ περὶ τὸ σῶμα] Illa καὶ περὶ τὸ σῶμα non agnofcunt libri nonnulli.
f Τὸν πόνον] *Gen.* τῶν πόνων τὸν πόνον.

g Καὶ

τροπωτάτη πάντων ὅσα τῶν παθῶν. [g] κατὰ μὲν τὴν ψυχὴν ἀλαζονεία, [h] φιλαργυρία, φιλοδοξία, φιλονεικία, [i] καὶ βασκανία. κατὰ δὲ τὸ σῶμα, παντοφαγία, [k] λαιμαργία, [l] μονοφαγία. καθάπερ οὖν δυοῖν τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς φυτῶν ὄντων ἡδονῆς τε καὶ πόνου, πολλαὶ τούτων τῶν φυτῶν εἰσὶ [m] παραφυάδες. ὧν [n] ἑκάστην ὁ παγγέωργος λογισμὸς, [o] περικαθαίρων τε καὶ ἀποκνίζων καὶ περιπλέκων καὶ ἐπάρδων καὶ πάντα τὸν τρόπον [p] μετοχετεύων, ἐξημεροῖ τὰς τῶν ἠθῶν καὶ παθῶν ὕλας. [q] ὁ μὲν γὰρ λογισμὸς τῶν μὲν ἀρετῶν ἐστιν ἡγεμὼν, τῶν δὲ παθῶν αὐτοκράτωρ. [r] ἐπιθεώρει δὲ [s] τί πρῶτον [t] διὰ τῶν [v] κωλυτικῶν τῆς σωφροσύνης ἔργων ὅτι αὐτοδέσποτός ἐστι τῶν παθῶν ὁ λογισμός. σωφροσύνη [x] δέ τοι ἐστὶν ἐπικράτεια τῶν ἐπιθυμιῶν. τῶν δὲ ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν εἰσὶ ψυχικαὶ, αἱ δὲ σωματικαί. [y] τούτων δὲ ἀμφοτέρων ἐπικρατεῖν ὁ λογισμὸς φαίνεται. ἐπεὶ πόθεν κινούμενοι πρὸς τὰς ἀπειρημένας τροφὰς, [z] ἀποστρεφόμεθα τὰς ἐξ αὐτῶν ἡδονάς; οὐχ ὅτι δύναται τῶν ὀρέξεων ἐπικρατεῖν ὁ λογισμός; [a] ἐγὼ μὲν οἶμαι τοιγαροῦν ἐνύδρων ἐπιθυμοῦντες καὶ ὀρνέων καὶ τετραπόδων καὶ παντοίων βρωμάτων τῶν ἀπηγορευμένων ἡμῖν κατὰ τὸν νόμον ἀπεχόμεθα διὰ τὴν τοῦ λογισμοῦ ἐπικράτειαν. [b] ἀνέχεται γὰρ τὰ τῶν ὀρέξεων πάθη ὑπὸ τοῦ [c] σώφρονος νοὸς ἀνακαμπτόμενα. καὶ [d] φιμοῦται πάντα τὰ τοῦ σώματος κινήματα ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ.

γʹ. Καὶ τί θαυμαστόν; εἰ αἱ τῆς ψυχῆς ἐπιθυμίαι πρὸς τοῦ κάλλους μετουσίαν ἀκυροῦνται. ταύτῃ γοῦν [e] ὁ σώφρων Ιωσὴφ ἐπαινεῖται, [f] ὅτι τῷ λογισμῷ καὶ τῇ διανοίᾳ περιεκράτησε τῆς [g] ἡδυπαθείας. [h] νέος γὰρ ὢν καὶ ἀκμάζων πρὸς συνουσιασμὸν, ἠκύρωσε τῷ λογισμῷ [i] τὸν τῶν παθῶν οἶστρον. οὐ μόνον δὲ τὴν ἐπὶ τῆς ἡδυπαθείας οἰστρηλασίαν ἐπικρατεῖν ὁ λογισμὸς φαίνεται· ἀλλὰ καὶ πάσης ἐπιθυμίας [k] δεσπόζειν ἀναδείκνυται. λέγει γοῦν ὁ νόμος, „ οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα „ τοῦ πλησίον σου, οὐδὲ ὅσα [l] τοῦ πλησίον σου ἐστί. " καί τοι ὅτε μηδ' ἐπιθυμεῖν ἡμᾶς εἴρηκεν ὁ νόμος, πολὺ πλέον [m] πείσειεν ἂν ἡμᾶς, ὅτι τῶν ἐπιθυμιῶν κρατεῖν [n] δύναιτ' ἂν ὁ λογισμὸς, ὥσπερ καὶ τῶν κωλυτικῶν τῆς δικαιοσύνης παθῶν. ἐπεὶ τίνα τρόπον μονοφάγος τις ὢν τὸ ἦθος, καὶ [o] γαστρίμαργος καὶ μέθυσος, μεταπαιδεύεται, εἰ μὴ δῆλον ὅτι κύριός ἐστι τῶν παθῶν ὁ λογισμός; αὐτίκα γοῦν ὁ τῷ νόμῳ πολιτευόμενος, κἂν φιλάργυρός τις ᾖ, βιάζεται τὸν [p] αὑτοῦ τρόπον, τοῖς δεομένοις [q] δανείζων χωρὶς τόκων, καὶ τὸ δάνειον [r] τῶν ἑβδομάδων ἐνστασῶν χρεωκοπούμενος.

turbationum diffunditur longe latissime. Estque in animo quidem arrogantia, ambitio, contentionis studium, invidia; in corpore autem heluatio, voracitas, solitaria ingluvies. Voluptatis ac doloris, quasi plantarum quarundam corporis & animi geminarum, quamplurimi sunt stolones. quos singulos ratio communis omnium agricola amputando, collucando, ablaqueando, irrigando, omni denique modo transponendo & curando, morum perturbationumque materias subigit ac domat. Est enim ratio dux virtutum, perturbationum imperatrix. Jam vero ex iis primum quæ temperantiæ adversantur, perspicias licet, rationem perturbationum esse dominam. Temperantia cupiditatum est moderatio. Quarum aliæ animi sunt, corporis aliæ. Utrasque regit ac coërcet ratio. Unde enim, quæso, fit, cum ad interdictos nobis cibos impellimur, emanantes ex illis voluptates aversemur? nonne ex eo, quod appetitus ratio regat? Cum igitur ab aquatilibus, volucribus, quadrupedibus, omnibus denique cibis illis quibus lex nobis interdicit, flagrante cupiditate, abstinemus: mihi sane videri solet, rationis imperio nos id præstare. Appetitus siquidem impetus ac perturbatio, temperantis rationis flexa vi, cohibetur, omnesque corporis motus rationis refrenantur potestate. *Ratio victrix affectuum.*

3. Et quid mirum? ubi animi cupiditates, * ad pulchritudinem exardescentes, ratione restinguantur. Quo nomine moderatus ille Josephus celebratur, ob superatam ratione consilioque delectationem. Nam cum juvenili jam ætate floreret, ad coitum effervescente, perturbationum rabiem ratione sedavit. Neque vero delectationis modò præcipitem furorem ratio coërcet ac reprimit; sed & omnis omnino cupiditatis æstum lenit. Præcipit itaque lex, „ uxorem „ proximi tui ne concupiscito; neve quicquam „ quod illius sit." Ac sane quidem ubi cum concupiscere lex vetat, multo magis persuadere nobis debet, rationem posse cupiditatibus imperare; quemadmodum & illis perturbationibus quæ justitiæ adversantur. Alioquin qui posset fieri, ut qui solus heluari solet, atque abdomini inservire, qui pergræcari, alii se det disciplinæ; nisi scilicet quod perturbationum domina ratio sit? Cum primum igitur quis ad legis præscriptum vivit, si avaro fuerit ac sordido ingenio, suis vim adhibere moribus cogitur, ut tenuioribus sine fœnore mutuet; atque imminentibus jam septimanis mutuum amittat. Sive

Joseph victor libidinis.

Ratio lege duce affectuum victrix.

g Κατὰ μὲν τὴν ψυχὴν] καὶ τὰ μὲν ψυχῆς *Lipſ.*
h Φιλαργυρία, φιλοδοξία,] φιλαργ. καὶ φιλοδοξία *MSS.* quidam.
i Καὶ βασκανία.] Απιστία καὶ βασκανία *C A.*
k Λαιμαργία,] καὶ λαιμαργία καὶ μονοφ. *Lipſ.*
l Μονοφαγία.] *Al.* νομοφαγία.
m Παραφυάδες.] Παραφυάδας *E A.*
n Εκάστην] *Al.* ἕκαστος.
o Περικαθαίρων τε καὶ] Περικαθαίρων τε καὶ ἀποκνίζων καὶ περιπλέκων *C A.* καὶ περιπλέκων non agnoscit *EB.*
p Μετοχετεύων,] *Al.* μετοχέων.
q Ο μὲν γὰρ λογισμὸς] Ο γὰρ λογ. *C A.*
r Επιθεώρει] Επιθεώρει γε τοίνυν πρῶτον διὰ αὐτῶν κωλυτικῶν *C A.* ἐπιθεώρει δὲ τί πρῶτον δι' αὐτὸν [*al.* ἐπὶ τῶν] κωλυτικῶν *EB.*
s Τί πρῶτον] τὸ πρῶτον *Lipſ.*
t Δι' αὐτῶν] διὰ τῶν κωλυτ. *Lipſ.*
v Κωλυτικῶν] *Al.* κωλυτικόν.
x Δέ τοι] Δὴ τοίνυν *C A.* δὴ τοίνυν *Lipſ.*
y Τούτων δὲ ἀμφοτέρων] Καὶ τούτων *C A.* τούτων δὲ *Aliis.*
z Αποστρεφόμεθα] Αποτρεπόμεθα *C A.*
a Εγὼ μὲν οἶμαι] Εγὼ μὲν οὖν οἶμαι. *hæc sane mea sententia.* Combefis.
b Ανέχεται γὰρ τὰ τῶν ὀρέξεων] Αντέχεται *C A.*
c Σώφρονος νοὸς ἀνακαμπτόμενα·] σωφρ. λογισμοῦ ἀνακ. *Lipſ.*
d Φιμοῦται] φιμούμενοι ſupr. ἁλωσ. lib. 5. c. 1. §. 5. Spanh.
e Ο σώφρων Ιωσὴφ] Nota illius historia, ac castitatis victoria, quam Josephus hîc celebrat. Nec satis apte Erasmus; *Justi voce laudatur*: extraque rem est, quod Moysis exemplum adducit, Dathan & Abiron ulciscentis, quod Græca non habent, pleraque ipsa Auctoris ac meliora dissimulans atque omittens; ut quod Lege ipsa interdicta cupiditas, ejusque proinde cogendæ imperio Rationis insinuata facultas: ipsa omni exemplorum genere probata. Comb.
f Οτι τῷ λογισμῷ καὶ τῇ διανοίᾳ περιεκράτησε τῆς] ὅτι διανοίᾳ περιεκ. τῆς ἡδυπαθείας *Lipſ.*
g Ηδυπαθείας.] Δυσπαθείας *E B.*
h Νέος γὰρ ὢν καὶ ἀκμάζων] νε. γ. ὢν κ. ἀκμ. *Lipſ.*
i Τὸν τῶν παθῶν οἶστρον.] τὸν τ. παθ. ο. *Lipſ.*
k Δεσπόζειν ἀναδείκνυται.] Δεσπόζειν ἀναδείκνυται post ἐπιθυμίας habet *E B.*
l Τοῦ πλησίον] τῷ πλησ. *Lipſ.*
m Πείσειεν ἂν ἡμᾶς,] Πείσαιμ' ἂν ὑμᾶς *C A.* πείσει κἂν ὑμᾶς *E A.* πείσει κἂν ἡμᾶς *Aliis.* πείσαιμ' ἂν ὑμᾶς *Lipſ.*
n Δύναιτ' ἂν ὁ λογισμὸς,] Δύναται *C A.*
o Γαστρίμαργος καὶ μέθυσος,] γαστριμαρ. καὶ μέθυσος *Lipſ.*
p Αὐτοῦ] ἑαυτοῦ *Lipſ.*
q Δανείζων χωρὶς τόκων,] Conf. ſupr. contr. Apion. l. 2. §. 27. Spanh.
r Τῶν ἑβδομάδων] Annum Jubilæum respicit, quo sic omnia restituebantur, & debita usuræque rescindebantur: nec segetes aut vineæ demetebantur; aut etiam annum septimum, quo & ipsa terra quiescebat, ac qui religiosiores erant pleraque alia anni jubilæi præstabant. Comb.

* *Al.* pulchritudinis desiderio cassæ redduntur.

Sive parcus ac tenax fuerit, à lege vi rationis regitur, ut nec spicilegium facere possit nec racemationem. Quin & multis aliis indiciis liquere potest, rationem perturbationes regere. Lex enim pietatem erga parentes ita moderatur ut ejus causa virtus non deseratur: amori etiam erga uxorem imperat, ut ob violatam legem reprehendatur: amorem erga liberos temperat; flagitiosam eorum vitam pœnis vindicando. amicorum denique familiaritates gubernat; improbitatem eorum redarguendo. Neque vero mirum hoc vobis videri debet; cum in inimicitias etiam ratio, legis auctoritate intercedente, dominetur: ut nec sativas hostium arbores exscindat; nec res inimicorum, missas sibi, sed dominis servet; & ut quæ ceciderint, erigat. Sed & violentioribus ratio perturbationibus leges dictat; ambitioni, dico, inanis gloriæ studio, arrogantiæ, jactantiæ, & invidiæ. Has enim improbas perturbationes universas mens temperata summovet ac depellit, ut & iracundiam: cui etiam ipsi illa præest. Iratus proinde Dathani & Abiramo Moyses, nihil iracunde in eos admisit, sed ratione iracundiam mitigavit. Quandoquidem temperata mens perturbationes vincere ac debellare potest: easdemque partim huc illuc versare, partim omnino opprimere. Quod nisi ita se haberet, quare summa vir prudentia Jacobus ille, gentis nostræ auctor, Simeonem & Levin, qui Sichemitarum gentem universam è medio sustulerunt, his verbis increpat, „ exsecrabilis sit ira eorum. " nequaquam enim ita illos compellaturus videtur, nisi iram ratio vincere potuisset. Cum hominem Deus fabricaretur, ratione & arbitrii libertate instructo ac ornato, perturbationes moresque ei insevit, ducemque mentem per interiora sensus instrumenta sublimi in sede collocavit; atque legem eidem proposuit, ex cujus præscripto se gerens, sobrie, juste, bene, ac fortiter regnaret. Sed enim, dixerit quispiam, si modo perturbationum ratio domina sit, quî fit ut oblivionem & ignorantiam non regat? Quod quidem perridicule quæritur; cum non suis sed corporis ratio perturbationibus imperet. Verbi causa, cupiditatem non potest quis nobis plane adimere; verum ut cupiditati servitutem non serviamus, id demum ratio præstare potest. Nec iram prorsus exstirpare ex animis nostris quis potest; at quo minus iræ vincti tradamur, ratio suppetias potest ferre. Nec improbitatem omnino nobis evellere; sed ne improbitate flectamur, novit ratio auxiliari. Nam perturbationes ratio non evellit radicitus, sed concertando oppugnat. Id quod clarius adhuc percipere licet. Cum toto die Davides suorum copiis stipatus cum barbaris confligeret, magnamque stragem ederet; appetente vespera, sudore totus madens, & labore exhaustus, tentorium regium,

Legis virtutum documenta.

Affectus à Deo complantati ut subsint rationi.

Ratio quibus affectibus imperet.

κἂν φειδωλός τις ᾖ, ὑπὸ τοῦ νόμου κρατεῖται [s] διὰ τὸν λογισμὸν, μήτε ἐπικαρπολογούμενος τοὺς ἀμήτους, μήτε ἐπιῤῥωγολογούμενος τοὺς ἀμπελῶνας. καὶ ἐπὶ τῶν ἑτέρων [t] δὲ ἐστὶν ἐπιγνῶναι τοῦτο, ὅτι τῶν παθῶν ἐστὶν αὐτοκράτωρ ὁ [v] λογισμός. ὁ γὰρ νόμος καὶ τῆς πρὸς γονεῖς εὐνοίας κρατεῖ, μὴ καταπροδιδοὺς τὴν ἀρετὴν δι᾽ αὐτούς. καὶ τῆς πρὸς γαμετὴν φιλίας ἐπικρατεῖ, διὰ παρανομίαν αὐτὴν ἀπελέγχων. καὶ τῆς τῶν τέκνων φιλίας κυριεύει, διὰ κακίαν [x] αὐτὰ κολάζων. καὶ τῆς φίλων συνηθείας δεσπόζει, διὰ [y] πονηρίαν [z] αὐτοὺς [a] ἐλέγχων. καὶ μὴ νομίσητε παράδοξον εἶναι, [b] ὅπου τε καὶ ἔχθρας ἐπικρατεῖν ὁ λογισμὸς δύναται διὰ τὸν νόμον, μήτε δενδροτομῶν τὰ ἥμερα τῶν πολεμίων φυτὰ, τά τε τῶν ἐχθρῶν τοῖς ἀπολέσασι διασώζων καὶ τὰ πεπτωκότα συνεγείρων. καὶ τῶν βιαιοτέρων δὲ παθῶν ἐπικρατεῖν ὁ λογισμὸς φαίνεται, φιλαρχίας καὶ [c] κενοδοξίας καὶ ἀλαζονείας καὶ μεγαλαυχίας καὶ βασκανίας. πάντα γὰρ ταῦτα τὰ κακοήθη πάθη ὁ σώφρων νοῦς εἰς ἀγαθὸν προτρέπων ἀπωθεῖται καὶ βιάζεται, ὥσπερ καὶ τὸν θυμόν· καὶ γὰρ καὶ τούτου [d] δεσπόζει. θυμούμενός γέ τοι Μωϋσῆς κατὰ Δαθὰν καὶ Ἀβιρὰμ, οὐ θυμῷ τι κατ᾽ αὐτῶν ἐποίησεν, ἀλλὰ λογισμῷ τὸν θυμὸν διῄτησε. δυνατὸς γὰρ ὁ σώφρων νοῦς, ὡς ἔφην, κατὰ τῶν παθῶν ἀριστεῦσαι, καὶ τὰ μὲν αὐτῶν μεταθεῖναι, τὰ δὲ καὶ ἀκυρῶσαι. ἐπεὶ διὰ τί ὁ πάνσοφος ἡμῶν πατὴρ Ἰακὼβ τοὺς περὶ Συμεὼν καὶ Λευὶ αἰτιᾶται, μὴ λογισμῷ τοὺς Σικιμίτας ἐθνηδὸν ἀποσφάξαντας, λέγων, „ ἐπικατάρατος ὁ θυμὸς αὐτῶν. " εἰ μὴ γὰρ ἐδύνατο ὁ λογισμὸς τοῦ θυμοῦ κρατεῖν, οὐκ ἂν εἶπεν οὕτως. ὁπηνίκα γὰρ ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον [e] κατεσκεύαζε, [f] λόγῳ καὶ αὐτεξουσιότητι κοσμήσας, τηνίκα δὲ καὶ τὰ πάθη αὐτῷ καὶ τὰ ἤθη περιεφύτευσε, καὶ τὸν ἡγεμόνα νοῦν διὰ τῶν ἔνδον αἰσθητηρίων ἐνεθρόνισε· [g] καὶ τούτῳ νόμον ἔδωκε, καθ᾽ ὃν πολιτευόμενος βασιλεύσει βασιλείαν σώφρονά τε καὶ δικαίαν καὶ ἀγαθὴν καὶ ἀνδρείαν. πῶς οὖν, εἴποι τις ἂν, εἰ τῶν παθῶν [h] δεσπότης ἐστὶν ὁ λογισμὸς, λήθης καὶ ἀγνοίας οὐ κρατεῖ; ἔστι δὲ κομιδῆ γελοῖος ὁ [i] λόγος. οὐ γὰρ [k] τῶν ἑαυτοῦ παθῶν ὁ λογισμὸς ἐπικρατεῖν φαίνεται, ἀλλὰ τῶν [l] σώματος· οἷον ἐπιθυμίαν τις [m] οὐ δύναται ἐκκόψαι ἡμῶν, ἀλλὰ τὸ μὴ δουλωθῆναι τῇ ἐπιθυμίᾳ δύναται ὁ λογισμὸς παρασχέσθαι. θυμόν τις οὐ δύναται ἐκκόψαι ἡμῶν τῆς ψυχῆς, [n] ἀλλὰ τὸ μὴ δουλωθῆναι τῷ θυμῷ δυνατὸς ὁ λογισμὸς [o] βοηθεῖν. κακοήθειάν [p] τις ἡμῶν οὐ δύναται ἐκκόψαι, ἀλλὰ τὸ μὴ καμφθῆναι τῇ κακοηθείᾳ δύναται ὁ λογισμὸς συμμαχῆσαι. οὐ γὰρ ἐκριζωτὴς τῶν παθῶν ὁ λογισμός ἐστιν, ἀλλ᾽ ἀνταγωνιστής. ἔστι γοῦν τοῦτο διὰ τῆς τοῦ Δαυὶδ τοῦ βασιλέως δίψης [q] διασαφέστερον ἐπιλογίσασθαι. ἐπεὶ γὰρ δι᾽ ὅλης τῆς ἡμέρας [r] πολεμῶν τοὺς ἀλλοφύλους καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἀποκτείνας ὁ Δαυὶδ μετὰ τῶν τοῦ ἔθνους στρατιωτῶν· τότε δὴ γενομένης ἑσπέρας, ἱδρῶν καὶ σφόδρα κεκμηκὼς, ἐπὶ τὴν βασίλειον σκη-

s Διὰ τὸν λογισμὸν,] Μνείᾳ τῶν λογισμῶν EB. διὰ τ. λογ. *Lipſ.*

t Δὲ ἐστὶν ἐπιγνῶναι] Illud δὲ non agnoſcit *CA.* ἔνεστιν ἐπιγν. *Lipſ.*

v Λογισμός.] Ὁ λογισμὸς κρατῶν *CA.*

x Αὐτὰ κολάζων.] *Al.* αὐτῶν.

y Πονηρίαν] *Al.* πονηρίας.

z Αὐτοὺς] αὐτ. ἐξελέγχων *Lipſ.*

a Ἐλέγχων.] Ἐξελέγχων *CA.*

b Ὅπου τε καὶ ἔχθρας] Ὅπου γε *CA.*

c Κενοδοξίας καὶ ἀλαζονείας—βασκανίας.] κενοδ. καὶ ἀλαζονείας καὶ μεγαλαυχίας καὶ βασκ. *Lipſ.*

d Δεσπόζει.] Ita cum *CA. Aliiſque.* poſt δεσπόζει omnia uſque ad ἀκυρῶσαι incluſivè, deſiderantur in *EB. Aliiſque.*

e Κατεσκεύαζε,] Pro κατεσκ. λογ. καὶ αὐτ. κοσ. &c. in MSS. τὰ πάθη αὐτοῦ καὶ τὰ ἤθη περιεφύτευσεν. καὶ τηνίκα δὲ ἐπὶ πάντων τὸν ἱερὸν ἡγεμόνα νοῦν διὰ τῶν αἰσθητηρίων ἐνεθρόνισε. SPANH.

f Λόγῳ καὶ αὐτεξουσιότητι κοσμήσας,] Multo aliter in *CA.* ad hunc plane modum, κατεσκεύαζε λόγῳ, τὰ πάθη αὐτῷ καὶ τὰ ἤθη περιεφύτευσε. καὶ τηνικαῦτα δὲ περὶ πάντων τὸν ἱερὸν ἡγεμόνα νοῦν &c.

g Καὶ τούτῳ] καὶ τοῦτον *Lipſ.*

h Δεσπότης ἐστὶν ὁ λογισμὸς,] Ὁ λογισμὸς κρατεῖ *CA.*

i Λόγος.] *Al.* λογισμὸς.

k Τῶν ἑαυτοῦ παθῶν] *Gen.* τῶν αὐτοῦ παθῶν MSS. τῶν ἑαυτοῦ παθῶν. SPANH.

l Σώματος.] Σωματικῶν *CA.*

m Οὐ δύναται ἐκκόψαι ἡμῶν,] οὐ δύναται ἐκκόψαι ἡμῶν τῆς ψυχῆς MSS. SPANH.

n Ἀλλὰ τὸ μὴ] Ἀλλὰ τῷ θυμῷ δυνατὸν βοηθῆσαι *CA.* ἀλλὰ τῷ θυμῷ δυνατὸν τὸν λογισμὸν βοηθεῖν *Aliis.*

o Βοηθεῖν.] βοηθῆσαι *Lipſ.*

p Τις ἡμῶν] καὶ τις ὑμῶν *Lipſ.*

q Διασαφέστερον ἐπιλογίσασθαι.] Σαφέστερον *CA.*

r Πολεμῶν τοὺς ἀλλοφύλους καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν] Προσπαλαίων τοῖς ἀλλοφύλοις ὁ Δαυὶδ, πολλοὺς αὐτῶν ἀπέκτεινεν μετὰ τῶν τοῦ ἔθνους στρατιωτῶν *CA.*

; Τῶν

σκηνὴν ἦλθε. ὅπου ἦν ὁ πᾶς [s] τῶν προγόνων στρατὸς [t] ἐστρατοπεδευκώς. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἐπὶ τὸ δεῖπνον [v] εἶσαν. ὁ δὲ βασιλεὺς [x] ὡς μάλιστα διψῶν, καίπερ ἀφθόνους ἔχων πηγὰς, οὐκ ἐδύνατο δι' αὐτῶν ἰάσασθαι τὴν δίψαν· ἀλλά τις [y] αὐτὸν ἀλόγιστος ἐπιθυμία τοῦ παρὰ τοῖς πολεμίοις ὕδατος ἐπιτείνουσα [z] συνέφρυγε καὶ λύουσα κατέφλεγεν. ὅθεν τῶν ὑπερασπιστῶν ἐπὶ τῇ τοῦ [a] βασιλέως [b] δίψῃ σχετλιαζόντων, τρεῖς νεανίσκοι [c] στρατιῶται καρτεροὶ, καταιδεσθέντες τὴν τοῦ βασιλέως ἐπιθυμίαν, τὰς [d] πανοπλίας καθωπλίσαντο, καὶ [e] κάλπην λαβόντες ὑπερέβησαν τοὺς τῶν πολεμίων χάρακας. καὶ λαθόντες τοὺς τῶν πυλῶν ἀκροφύλακας, διεξῄεσαν, ἀνερευνώμενοι κατὰ πᾶν τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον, καὶ [f] ἀνευράμενοι τὴν πηγὴν [g] ἐξ αὐτῆς θαῤῥαλέως τῷ βασιλεῖ ἐκόμισαν. ὁ δὲ καίπερ [h] τῇ δίψῃ διαπυρούμενος, ἐλογίσατο πάνδεινον εἶναι κίνδυνον [i] ψυχῇ λογισθὲν ἰσοδύναμον ποτὸν αἵματι. ὅθεν ἀντιθεὶς τῇ ἐπιθυμίᾳ τὸν λογισμὸν, ἔσπεισε τὸ πόμα τῷ Θεῷ. δυνατὸς γὰρ ὁ σώφρων, [k] ἔφην, νοῦς νικῆσαι τὰς τῶν παθῶν ἀνάγκας καὶ σβέσαι τὰς τῶν οἴστρων φλεγμονὰς, καὶ τὰς τῶν σωμάτων ἀλγηδόνας καθ' ὑπερβολὴν οὔσας καταπαλαῖσαι, καὶ τῇ καλοκαγαθίᾳ τοῦ λογισμοῦ [l] διαπτύσαι πάσας τὰς τῶν παθῶν ἐπικρατείας. ἤδη δὲ καὶ ὁ καιρὸς ἡμᾶς καλεῖ ἐπὶ τὴν ἀπόδειξιν [m] τῆς θεωρίας τοῦ σώφρονος λογισμοῦ.

δ'. Ἐπειδὴ γὰρ βαθεῖαν εἰρήνην διὰ τὴν εὐνομίαν οἱ πατέρες ἡμῶν εἶχον καὶ ἔπραττον καλῶς, ὥστε καὶ τὸν τῆς Ἀσίας βασιλέα Σέλευκον [n] τὸν [o] Νικάνορα χρήματα εἰς τὴν ἱερουργίαν αὐτοῖς ἀφορίσαι, καὶ τὴν πολιτείαν αὐτῶν ἀποδέχεσθαι. τότε δή τινες πρὸς τὴν κοινὴν νεωτερίσαντες ὁμόνοιαν, πολυτρόποις ἐχρήσαντο συμφοραῖς. Σίμων γάρ τις πρὸς Ὀνίαν ἀντιπολιτευόμενος, τὸν ποτε τὴν ἀρχιερωσύνην ἔχοντα [p] διὰ βίου, καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἄνδρα, ἐπειδὴ πάντα τρόπον [q] δια-

quod totus majorum exercitus undique castrametatus munierat, pervenit. Mox alii omnes ad cœnam properare: rex vehementissima laborans siti, licet aquarum satis superque esset, sitim tamen illis sedare haud poterat: verum nescio quæ turbida eum ac bruta cupiditas aquæ hostium incessens, majorum in modum torruit ac inflammavit. Satellitibus itaque regis sitim miserantibus; terni juvenes, præstanti milites virtute, regis moti cupiditate, armis instructi undique ac muniti, sumpta situla, hostium vallo superato, clam portarum custodibus perruperunt; fontem hic illic per omnia hostium castra disquirentes: quo reperto, aquam inde regi asportarunt. At ille, quamvis siti torreretur majorem in modum, longe gravissimum sibi ducebat periculum, * si potum sanguini parem sumeret. Itaque opposita cupiditati ratione, potum libavit Deo. Mens siquidem temperata, perturbationum impetus vincere, libidinum flammas exstinguere, vehementissimos corporis dolores superare, omnes denique perturbationum dominatus rationis bonitate pessundare valet. Sed jam tempus nos vocat ad propositam de temperata ratione quæstionem confirmandam.

David aquam Deo libat quam inconsulto repererat.

4. Nam cum alta majores nostri pace justitiam æquitatemque colendo fruerentur, omnibusque florerent copiis, adeo ut rex Asiæ Seleucus Nicanor pecuniam illis in sacrificiorum usum largiretur, eorumque rempublicam probaret: tum civium quorundam perditorum novis rebus studentium scelere, quo communem concordiam labefactarent, in varias calamitates inciderunt. Quidam enim, Simon nomine, cum Onia, summo per vitam pontifice, viro sane integerrimo & optimo cujus nulla vitæ pars labe aliqua poterat aspergi, ini-

Seleucus Nicanor Judæis devotus.

Simonis adversus Oniam dissidia.

s Τῶν προγόνων] Quasi primæ nobilitatis viri, maximeque conspicui invicta fortitudine, quam eis sacer textus ibi adscribit: cujus ἐκφράσει ac παραφράσει nec Josephus nec Erasmus satis decorum aut fidem servarunt. Mendum est, quod duos Josephus numerat, cum Scriptura tres habeat, qui sic strenue perruptis hostium castris aquam e fonte hausere, quem in porta Bethlehem Scriptura dicit fuisse constitutum; nec proinde sic rimari per castra omnia necesse fuit, ut Josephus scribit: ac vel maxime, quod ne Bethlehem illis viris ignota erat, ipsa civitas David, sicque Hierosolymorum vicina, etsi in ea tunc Philistini stationem habebant. Quod item versos ad cœnam reliquos dicit Josephus, Scriptura non dicit; verisimiliusque in ipsa acie contracta siti, per quam manus ejus defecerat & obriguerat cum gladio, nimia scilicet pugnæ instantia, ad præsidium reversum, fontis illius memorem, ex quo sæpius juvenis hausisset, sic vocem misisse, votumque expressisse: quod forte deerat frigidæ copia, aut sic probatæ, ut illa Bethlemetica. Ἀπροσδιονύσως etiam Erasmus Davidis votum exaggerat non bibendi nisi ex aqua ejus cisternæ aut fontis, ac quasi pro illis poculis suis pugnatum vellet, hincque illis animum adderet: nihil enim Scriptura ejusmodi insinuat, aut Josepho in mentem venit: Bene est, quod Josephus ἀλόγιστον ἐπιθυμίαν dicit, nec minus etiam dixerim vocem *non satis ex judicio*, ut solent nonnullis etiam magnis viris ac principibus incautis excidere, quæ ipsa sic arripiantur a subditis, præter etiam loquentium mentem. Longa fatigari siti debuisset Rex David, cum nec ipsa die dicatur Bethlehem expugnata esse. τὸ, συνέφυγε etsi exemplaria habent, plane vitiosum est. An satis emendet conjectura, Lector judicet. COMB.

t Ἐστρατοπεδευκώς.] Στρατοπέδευκεν *C A.* ἐστρατοπέδευσεν *Aliis.*

v Εἶσαν.] Ἦσαν *C A.*

x Ὡς μάλιστα] ὡς καὶ μαλ. MSS. SPANH.

y Αὐτὸν ἀλόγιστος] Αὐτῶν *Aliis.*

z Συνέφρυγε καὶ λύουσα κατέφλεγεν.] Συνέφυγε *EB. Aliisque.*

a Βασιλέως] βασιλ. ἐπιθυμίᾳ MSS. SPANH.

b Δίψῃ σχετλιαζόντων,] Ἐπιθυμίᾳ *C A.*

c Στρατιῶται καρτεροὶ,] στρατιῶται καρτεροί desunt *Gen.* add. *MSS.* SPANH.

d Πανοπλίας καθωπλίσαντο,] Πανοπλίας *C A.*

e Κάλπην] κάλπιν MSS. SPANH.

f Ἀνευράμενοι τὴν πηγὴν] Εὑράμενοι *C A.*

g Ἐξ αὐτῆς θαῤῥαλέως τῷ βασιλεῖ ἐκόμισαν.] ἐξ αὐτῆς τῷ βασιλεῖ ἐκόμισαν *Gen.* ἐξ αὐτῆς θαῤῥαλέως ἐκομ. τῷ βασιλεῖ τὸ ποτὸν *MSS.* SPANH.

h Τῇ δίψῃ] κ. τὴν δίψαν *Lips.*

i Ψυχῇ] ψυχῆς *Lips.*

k Ἔφην,] Ὡς ἔφην *C A.*

l Διαπτύσαι] Ἀποπτύσαι *C A.* ἀποπτύσαι *Lips.*

m Τῆς θεωρίας] τῆς ἱστορίας *Lips.*

n Τὸν] Ita cum *Editis* nonnullis. prius erat Σέλευκον καὶ τὸν Νικάνορα, perperam. nam *Nicanor* dictus *Seleucus primus.* at *tertius* erat *Philopator*, sub quo hæc contigerunt. à *Josepho* autem *Antiq.* l. 18. p. 649. *Seleucus Nicanor* appellatur.

o Νικάνορα] Vel Νικάτορα, ceu inf. Nummor. SPANH. Νικάνωρ dictus Seleucus primus; tertius demum φιλοπάτωρ sub quo hæc contigerunt: cui etiam successit Antiochus Epiphanes, qui Oniam Sacerdotio movit, & Jasonem subrogavit, tantaque in Judæos debacchatus est, ac DEO ultore periit. Malim antiquum librarii errorem existimare, quam Josephi festinationem. Quanquam nihil levioris errati, quod ipsi Apollonio demandatam curam expilandi ærarii Templi Jerosolymitani dicit, ipsumque sacrilegii pœnas luisse, cum sacer textus sic clare Heliodoro tribuat, qui & ea pœna vere emendatus sit, cum Apollonius Ebræorum hostis perstiterit, & cum Simone Oniæ Pontificis exauctorationem procuraverit, signaque etiam cum Juda Maccabæo contulerit. Mirum certe, sic vicinum auctorem ita in his cœcutiisse; nec desunt alia, quibus aut non attigit Josephus Scripturæ sensum, aut ejus festinando non meminit. Majorque semper auctoritas & fides sacri Textus extiterit. Hic sane emulgendis pecuniis commodius fuit Heliodorum ablegari, idque dissimulato itinere, qui erat negotiis Regis præpositus, quam Apollonium, tantum scil. ducem ac prætorem, quem satis fuit admonere Regem, non relicta provincia ad negotium proficisci, quod in urbe subjecta, ad Seleuci ditionis, Procuratoris facile industria nullo belli strepitu, regia duntaxat auctoritate ac nomine expediri posset. COMB.

p Διὰ βίου,] Id ita dictum Josepho suæ ætatis morem respiciente, quo Pontifices non διὰ βίου *per omnem vitam* illo tum munere fungebantur; sed pene δι' ἐνιαυτοῦ *annui* fere Pontifices erant, contra veterem utique Aaronis & filiorum institutionem, qui sic διὰ βίου ministrarunt, ac donec per Salomonem Abiathar cessare jussus est: quod tamen in eo fuit singulare, nec nisi Divino nutu, ut existimo, cui tum Salomon obsequebatur. COMB.

q Διαβάλλων] Διαβαλὼν *C A.*

* *Al.* si quæ sanguinis pretio veniret, aquam biberet.

inimicitias exercens, ubi omni calumniarum genere petitum, nullo incommodo per populum afficere potuit, patriam proditurus, solum vertit. Unde ad Apollonium, Syriæ & Phœnices & Ciliciæ ducem, accedens, dixit: „ commodorum regis studio impulsus venio, ut ingentem privatarum pecuniarum vim in Hierosolymitanis gazophylaciis reconditam esse indicem, quæ ad templum nihil spectent; sed omnes ad Seleucum regem jure attineant." His singillatim cognitis, Apollonius Simonis erga regem studium collaudavit; & ad regem profectus, rem omnem de thesauro exposuit; acceptaque à rege pecuniæ illius asportandæ facultate, ad patriam nostram illico una cum impuro Simone atque exercitu ingenti contendit. Seque eo advenisse significat regis jussu, privatarum gazophylacii pecuniarum accipiendarum causa. Tum populo ad hanc orationem ingemiscente, & reclamante, indignum facinus esse existimante, ut qui deposita sacrosancto thesauro credidissent, iisdem fraudarentur; ut poterant obstabant. Apollonius autem in templum non sine minis perrumpit. Cumque sacerdotes una cum conjugibus ac liberis in templo supplicarent Deo, ut sacrosanctum locum tam indigne violatum tueri vellet; Apollonio cum armata manu ad pecuniam diripiendam ascendenti, ecce angeli equis vecti, cœlitus apparent, armis undique fulgurantes; qui non mediocrem terrorem horroremque illis incussere. Semianimis autem Apollonius in templi porticum exteriorem, cunctis patentem nationibus, corruens, manus in cœlum sustulit, & flens Hebræos orabat, ut precibus pro ipso conceptis, cœlestem exercitum placarent. Quibus verbis Onias pont. max. motus, quanquam & alias veritus ne rex Seleucus Apollonium non tam divina vindicta quam humana fraude sublatum arbitraretur, preces pro eo concepit. qui contra suam omniumque opinionem servatus abiit, regi indicaturus quæ ipsi acciderant. Mortuo autem Seleuco rege, succedit in imperium filius ejus Antiochus, homo insolens ac dirus: qui Oniam summo pontificatu exuit; fratremque illius Jasonem pontificem maximum creavit, qui cum eo pactus fuerat, ut, si pontificatum sibi deferret, talenta ei quotannis MMMDCLX penderet. Quapropter non modo pontificatum illi rex, sed & dominatum in populum detulit. Ille autem cives suos, ab avitis moribus, institutis, republica, legibus abductos, in omnem impuritatem præcipitavit: adeo ut non solum in fastigio patriæ nostræ gymnasium exstrueret, sed & templi curam aboleret. Quibus sceleribus

Apollonius compellatus.

Sacrilega invasio & invasoris pœna.

Antiochus Seleuci successor.

Jason intrusus pontifex. ejus scelera & impietas.

βάλλων [r] ὑπὲρ τοῦ ἔθνους οὐκ ἴσχυσε κακῶσαι, φυγὰς ᾤχετο, τὴν πατρίδα προδώσων. ὅθεν ἥκων [s] ὡς Απολλώνιον τὸν Συρίας τε [t] καὶ Φοινίκης καὶ Κιλικίας στρατηγὸν, ἔλεγεν· „ εὔνους ὢν τοῖς τοῦ βασιλέως πράγμασιν ἥκω, „ μηνύσων πολλὰς ἰδιωτικῶν χρημάτων μυριάδας ἐν „ τοῖς Ιεροσολύμων γαζοφυλακίοις τεθησαυρίσθαι, [u] τῷ „ ἱερῷ μὴ ἐπικοινωνούσας, καὶ προσήκειν ταῦτα Σελεύ„ κῳ τῷ βασιλεῖ. " τούτων δὲ ἕκαστα γνοὺς ὁ Απολλώνιος, τὴν μὲν Σίμωνα τῆς εἰς τὸν βασιλέα κηδεμονίας ἐπῄνει, πρὸς δὲ τὸν Σέλευκον ἀναβὰς καταμήνυσε τὸν τῶν χρημάτων θησαυρόν· καὶ λαβὼν τὴν περὶ αὐτῶν ἐξουσίαν, ταχὺ εἰς τὴν [x] πατρίδα ἡμῶν μετὰ τοῦ καταράτου Σίμωνος καὶ βαρυτάτου στρατοῦ ἀνέβη. καὶ προσελθὼν, ταῖς τοῦ βασιλέως ἐντολαῖς ἥκειν ἔλεγεν, ὅπως τὰ ἰδιωτικὰ τοῦ γαζοφυλακίου λάβοι χρήματα. καὶ τοῦ ἔθνους πρὸς τὸν λόγον [y] σχετλιάζοντος, ἀντιλέγοντός τε, πάνδεινον εἶναι νομίσαντες εἰ οἱ τὰς [z] παραθήκας πιστεύσαντες τῷ ἱερῷ θησαυρῷ στερηθήσονται. ὡς οἷόν τε [a] ἦν, ἐκώλυον. μετὰ [b] ἀπειλῶν δὲ ὁ Απολλώνιος ἀπῄει εἰς τὸ ἱερόν. τῶν δὲ [c] ἱερέων μετὰ γυναικῶν καὶ παιδίων [d] ἐν τῷ ἱερῷ ἱκετευσάντων τῷ Θεῷ ὑπερασπίσαι τοῦ ἱεροῦ καταφρονουμένου τοῦ τόπου, [e] ἀνιόντος τε μετὰ καθωπλισμένης τῆς στρατιᾶς τοῦ Απολλωνίου πρὸς τὴν τῶν χρημάτων ἁρπαγὴν, οὐρανόθεν ἔφιπποι [f] προσεφάνησαν ἄγγελοι περιαστράπτοντες τοῖς ὅπλοις, καὶ πολὺν αὐτοῖς φόβον τε καὶ τρόμον, [g] ἐνιόντες. καταπεσὼν [h] δὲ ἡμιθανὴς ὁ Απολλώνιος ἐπὶ τὸν πάμφυλον τοῦ ἱεροῦ περίβολον, τὰς χεῖρας ἐξέτεινεν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ μετὰ δακρύων τοὺς Εβραίους παρεκάλει, ὅπως προσευξάμενοι περὶ αὐτοῦ τὸν οὐράνιον [i] ἐξευμενίσωνται στρατόν. τούτοις ἐπαχθεὶς τοῖς λόγοις Ονίας ὁ ἀρχιερεὺς, καίπερ ἄλλως εὐλαβηθεὶς μήποτε νομίσειεν ὁ βασιλεὺς Σέλευκος ἐξ ἀνθρωπίνης [k] ἐπιβολῆς [l] καὶ οὐ θείας δίκης ἀνῃρῆσθαι τὸν Απολλώνιον, εὔξατο περὶ αὐτοῦ. καὶ ὁ μὲν παραδόξως διασωθεὶς ᾤχετο δηλώσων τῷ βασιλεῖ τὰ συμβάντα αὐτῷ. τελευτήσαντος δὲ Σελεύκου τοῦ βασιλέως, διαδέχεται τὴν ἀρχὴν [m] Αντίοχος Επιφανὴς υἱὸς αὐτοῦ, ἀνὴρ πάνδεινος καὶ ὑπερήφανος, ὃς καταλύσας τὸν Ονίαν τῆς ἀρχιερωσύνης, Ιάσονα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ κατέστησεν ἀρχιερέα, [n] συνθέμενον [o] δώσειν, εἰ ἐπιτρέψειεν αὐτῷ τὴν ἀρχὴν, κατ' ἐνιαυτὸν τάλαντα τρισχίλια ἑξακόσια ἑξήκοντα. ὁ δὲ ἐπέτρεψεν αὐτῷ καὶ ἀρχιερᾶσθαι καὶ τοῦ ἔθνους [p] ἀφηγεῖσθαι. ὃς καὶ [q] ἐξεδιῄτησε τὸ ἔθνος καὶ ἐξεπολίτευσεν ἐπὶ πᾶσαν παρανομίαν· ὥστε μὴ μόνον [r] ἐπ' αὐτῇ τῇ ἄκρᾳ τῆς πατρίδος ἡμῶν γυμνάσιον κατασκευάσαι, ἀλλὰ καὶ καταλῦσαι τὴν τοῦ ἱεροῦ κηδεμονίαν. ἐφ' οἷς ἀγανακτήσασα

r Υπὲρ τοῦ ἔθνους] Κατὰ *Al.*
s Ως Απολλώνιον] Πρὸς *C A.*
t Καὶ Φοινίκης καὶ Κιλικίας] καὶ Φοινίκης καὶ Κιλικίας Στρατηγ. *Lipf.*
u Τῷ ἱερῷ μὴ ἐπικοινωνούσας,] Τοῖς ἱεροῖς *Al,*
x Πατρίδα ἡμῶν] Ιερουσαλὴμ μετὰ *Al.*
y Σχετλιάζοντος,] σχετλιάσαντος *Lipf.*
z Παραθήκας] Παρακαταθήκας *C A.* & *Lipf.*
a Ην, ἐκώλυον.] Illud ἦν è *C A.*
b Απειλῶν δὲ ὁ Απολλώνιος] Απειλῶν *C A.*
c Ιερέων μετὰ γυναικῶν καὶ παιδίων] Γεραιῶν *Al.*
d Εν τῷ ἱερῷ ἱκετευσάντων τῷ Θεῷ] ἱκετ. τὸν Θεὸν ἐν τῷ ἱερῷ. *Lipf.*
e Ανιόντος τε] Ανιόντι τῷ Απολλωνίῳ μετὰ *Al.* Josephus hîc (uti observavit Cl. *Lowthius*) diversus abit a *Scriptore* libri secundi *Maccab.* qui tradit *Heliodorum* thesauris Regiis præfectum à *Seleuco* missum.
f Προσεφάνησαν] προυφάνησαν *Lipf.*
g Ενιόντες.] Ενῆκαν *Al.* ἐνιέντες *Lipf.*
h Δε ἡμιθανὴς] Γέ τοι *C A.*
i Εξευμενίσωνται στρατόν.] *Al.* εὐμενίσωνται στρατόν. Quæ verba in uno *MS.* ista sequuntur, ὁμολογεῖ γὰρ ὁ Απολλώνιος ἑαυτὸν ἡμαρτηκέναι, πᾶσι τε ἀνθρώποις ὑμνήσειν σωθεὶς τὴν τοῦ ἱεροῦ ἀρετὴν ἔλεγεν. Quorum vice hæc habet *Lipf.* & alius *MS.* Ελεγε γὰρ ἡμαρτηκὼς, ὥστε καὶ ἀποθανεῖν ἄξιος (ἄξιον *Lipf.*) ὑπάρχειν, πᾶσί τε ἀνθρώποις ὑμνήσειν σωθεὶς τὴν τοῦ ἱεροῦ τόπου μακαριότητα.
k Επιβολῆς] *Gen.* ἐπιβουλῆς ἀνῃρεῖσθαι. *Lipf.* ἐπιβ. καὶ μὴ θείας δίκης.
l Καὶ οὐ θείας δίκης ἀνῃρῆσθαι] Καὶ μὴ θείας *C A.*
m Αντίοχος Επιφανὴς] Ο υἱὸς αὐτοῦ Αντίοχος Επιφανὴς, ἀνὴρ ὑπερήφανος καὶ δεινὸς *C A.*
n Συνθέμενον] Αντίοχος ὁ Επιφανής *Lipf.*
o Δώσειν, εἰ ἐπιτρέψειεν—κατ' ἐνιαυτὸν] Δώσειν αὐτῷ *E A.*
p Αφηγεῖσθαι.] *Al.* ἐφεγεῖσθαι.
q Εξεδιῄτησε] *Al.* διεξήτησε τὸ ἔθνος, *exploravit gentem.* ἐξεζήτησεν τῶν Ιουδαίων τὸ ἔθνος *C A.* ἐξεδιῄτησε *Lipf.*
r Επ' αὐτῇ τῇ ἄκρᾳ] ἐν Ακροπόλει. Vide I. *Macc.* c. 1. v. 15. & II. *Macc.* cap. 4. v. 12. ἐπ' αὐτῇ τῇ ἄκρᾳ. Auctor libri 2. Maccab. c. 4. ἀκροπόλει· nec Josephus aliud voluit, in arce ergo constitutum ejusmodi epheborum gymnasium quasi meritorium, ad nefanda prostitutionis eorum, ut idem auctor magis prosequitur: Nec bene Erasmus, sed plane inscite ad thermas reducit, quarum constructione templi fabricam turbavit. Certe turbavit non fabricam, sed quidquid ejus ritus erat sustulit; quod alterum caput est ejus improbitatis, distinctum ab illa extructione non thermarum, sed dicti gymnasii. COMB.

; Αὐτὸν

σασα ἡ θεία δίκη [s] αὐτὸν αὐτοῖς τὸν Αντίοχον ἐπολέμωσεν. ἐπειδὴ γὰρ πολεμῶν ἦν καὶ Αἴγυπτον Πτολεμαίῳ, ἤκουσέ τε, ὅτι φήμης διαδοθείσης περὶ τοῦ τεθνάναι αὐτὸν, [t] ὡς ἔνι μάλιστα χαίροιεν [v] οἱ Ιεροσολυμῖται, ταχέως ἐπ᾽ αὐτοὺς ἀνέζευξεν. [x] καὶ ὡς ἐπόρθησεν αὐτοὺς, δόγμα ἔθετο, „ [y] ὅπως [z] οἵτινες
„ αὐτῶν φάνοιεν τῷ πατρίῳ πολιτευόμενοι νόμῳ, [a] κο-
„ λασθέντες θάνοιεν." [b] ἐπειδὴ δὲ κατὰ μηδένα τρόπον ἴσχυε καταλῦσαι διὰ τῶν δογμάτων [c] τὴν εὐνομίαν τοῦ ἔθνους ἀλλὰ πάσας τὰς ἀπειλὰς αὐτοῦ καὶ τιμωρίας ἑώρα καταλυομένας, ὥστε καὶ γυναῖκας, ὅτι περιέτεμνον παιδία, μετὰ τῶν βρεφῶν [d] κατακρημνισθῆναι, προειδυίας ὅτι τοῦτο πείσονται· [e] ἐπεὶ οὖν τὰ δόγματα αὐτοῦ κατεφρονεῖτο ὑπὸ τοῦ λαοῦ, αὐτὸς διὰ βασάνων ἕνα ἕκαστον ἠνάγκαζε μιαρῶν [f] ἀπογευσαμένους ἐδεσμάτων ἐξόμνυσθαι τὸν Ιουδαϊσμόν.

ε΄. Προκαθίσας γέτοι μετὰ τῶν συνέδρων ὁ τύραννος Αντίοχος ἐπί τινος ὑψηλοῦ τόπου, καὶ τῶν στρατευμάτων αὐτῷ παρεστηκότων κυκλόθεν ἐνόπλων, [g] παρεκέλευσεν [h] αὐτοῖς ἕνα ἕκαστον τῶν Εβραίων [i] ἐπισπᾶσθαι, καὶ κρεῶν ὑείων καὶ εἰδωλοθύτων ἀναγκάζειν ἀπογεύεσθαι. εἰ δέ τινες μὴ [k] θελήσειαν μιαροφαγῆσαι, τούτους τροχισθέντας ἀναιρεθῆναι. [l] πολλῶν οὖν ἀναρπασθέντων [m] ἐκ τοῦ ὄχλου, ἀνήρ τις ὀνόματι Ελεάζαρος, τὸ γένος ἱερεὺς, τὴν ἐπιστήμην νομικὸς, καὶ τὴν ἡλικίαν προήκων, καὶ πολλοῖς τῶν περὶ τὸν τύραννον διὰ τὴν ἡλικίαν γνώριμος, παρήχθη πλησίον αὐτοῦ. καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ Αντίοχος, ἔφη, „ ἐγὼ πρὶν
„ ἄρξασθαι τῶν κατὰ σοῦ βασάνων, ὦ πρεσβύτα, [n] συμ-
„ βουλεύσω σοι ὅπως ἀπογευσάμενος [o] ὑείων σώζοιο·
„ αἰδοῦμαι γὰρ σοῦ καὶ τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν πολιὰν, ἣν
„ μετὰ τοσοῦτον χρόνον ἔχων, οὔ μοι δοκεῖς φιλοσο-
„ φεῖν, τῇ Ιουδαίων χρώμενος θρησκείᾳ. διὰ τί γὰρ,
„ τῆς φύσεως κεχαρισμένης καλλίστην τὴν τοῦδε τοῦ ζώου
„ σαρκοφαγίαν βδελλύττῃ; καὶ γὰρ ἀνόητον τοῦτο
„ δοκεῖ, τὸ μὴ ἀπολαύειν τῶν χωρὶς ὀνείδους ἡδέων,
„ [p] καὶ ἄδικον ἀποστρέφεσθαι τὰς τῆς φύσεως χάρι-
„ τας. σὺ δέ μοι καὶ ἀνοητότερον ποιήσειν δοκεῖς, εἰ
„ κενοδοξῶν περὶ τὸ ἀληθὲς, ἔτι κἀμοῦ καταφρο-
„ νήσεις, ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ τιμωρίᾳ. οὐκ ἐξυπνώσεις
„ [q] ἀπὸ τῆς φιλοσοφίας ὑμῶν, καὶ ἀποσκεδάσεις
„ [r] τῶν λογισμῶν σου τὸν λῆρον, καὶ ἄξιον νῦν τῆς ἡλι-
„ κίας ἀναλαβὼν φιλοσοφήσεις [s] τὴν σύμφορον ἀλή-
„ θειαν· καὶ προσκυνήσας μου τὴν φιλάνθρωπον πα-
„ ρηγορίαν [t] οἰκτειρῆσαι τὸ σεαυτοῦ γῆρας. καὶ γὰρ
„ ἐνθυμήθητι ὡς εἰ καί τις ἐστὶ τῆσδε τῆς θρησκείας
„ ὑμῶν ἐποπτικὴ δύναμις, [v] συγγνωμονήσειεν ἂν

divina ultio accensa, illum ipsum Antiochum infensum illis ac hostem reddidit. Nam cum in Ægypto foret bellum Ptolemæo inferens, fando accepit, rumore de ipsius morte didito, quosdam Hierosolymitanos maximo gaudio fuisse perfusos, atque expeditionem confestim contra eos suscepit. „ Quibus debellatis, edicta promul-
„ gavit, ut siqui patriam legem observarent,
„ morte multarentur". Verum ubi nullo modo edictis suis efficere poterat ut à lege natio illa desisceret, sed suas minas pœnasque omnes passim contemptas videret; adeo ut mulierculæ ob infantulos circumcisos, una cum filiolis, præcipitarentur, minime nesciæ hoc se perpessuras: cum, inquam, ejus edicta contemnerentur à populo, ipse tormentis cogebat unumquemque, impuris cibis degustatis, Judaïcos ritus religionemque ejurare.

Antiochi persecutio.

Mulieres cum natis præcipitio necatæ.

5. Cum itaque immanis iste tyrannus Antiochus cum assessoribus pro tribunali in excelso quodam loco sederet, armatis copiis undique astantibus, jubet, ut cuique Hebræorum præputium attrahant, atque ut suillas carnes, & immolatas simulachris victimas cogant quemque degustare: si qui de impuro esu recusarent, in rotam actos tollant. Jamque compluribus raptis è promiscua multitudine, vir quidam nomine Eleazarus, genere sacerdos, professione legisperitus, ætate grandis natu, multis eorum qui tyrannum circumstabant per ætatem notus, coram eo adductus est. Quem conspicatus Antiochus, dixit: „ Ego tibi, ô senex, auctor sum,
„ ut, priusquam tormenta experiare, suilla carne
„ gustata, saluti consulas tuæ: nam tuam & ætatem
„ & canos revereor, quibus tanto jam tempore
„ aspersus, mihi certe, cum Judæorum superstitio-
„ nem colas, sapere non videris. Quamobrem enim,
„ quæso, natura præsertim hoc largiente, optimum
„ hujusce animantis esum detestaris? nam rebus
„ jucundis, à quibus abest probrum, frui nolle
„ delirum profecto ac stupidum est. quin & ini-
„ quum videtur, optimæ parentis naturæ dona
„ aspernari. Tu autem multo mihi stultius videris
„ facturus, si ad inanem de veritate opinionem me
„ etiam tui cruciatu contemptum adjeceris: nec
„ è nugaci ista vestra philosophia tandem aliquan-
„ do evigilaveris, cogitationumque tuarum ger-
„ ras germanas dispuleris, & dignam istac ætate
„ mentem indueris, ut commodæ veritatis studio
„ te dedas: meam denique tam benignam adhor-
„ tationem amplexus, tuæ saltem senectutis mi-
„ serere. Sic enim apud te cogites velim, si mo-
„ do aliquod sit numen, cui ista superstitio sit
„ curæ, illud facile proculdubio hanc tibi noxam,
„ quam

Eleazarus ad tribunal raptus.

Antiochi suasoria.

s Αὐτὸν αὐτοῖς] Αὐτόν τοι τὸν Αντίοχον ἐπολέμωσεν *C A.*
t Ως ἔνι μάλιστα] Ως ἔνιοι μ. *E A.*
v Οἱ Ιεροσολυμῖται,] Εν Ιερουσαλὴμ *Al.*
x Καὶ ὡς ἐπόρθησεν αὐτοὺς, δόγμα ἔθετο,] καὶ ἐπόθησεν αὐτοὺς, καὶ δόγμα ἔθετο *Gen.*
y Οπως] Vocem ὅπως omittunt aliquot *Codd. MSS.*
z Οἵτινες αὐτῶν φάνοιεν] Εἴ τινες *C A.* εἰ τ. αὐτ. φανεῖεν. *Lips.*
a Κολασθέντες θάνοιεν.] Κολασθέντες non agnoscit *C A.*
b Επειδὴ δὲ κατὰ μηδένα—δογμάτων] Καὶ ἐπεὶ κατὰ μηδένα τρ. *C A.* καὶ ἐπεὶ τοῦτο οὐκ ἴσχυσεν, ἀλλὰ π. *E B.* καὶ ἐπεὶ κατὰ μηδένα τρόπον ἴσχυσεν καταλῦσαι τὴν τῶν δογμάτων τοῦ ἔθνους ἐννόμιαν, ἀλλὰ πάσαις *Lips.*
c Τὴν εὐνομίαν τοῦ ἔθνους,] Τὴν τοῦ ἔθνους εὔνοιαν *C A.*
d Κατακρημνισθῆναι,] Clara adeo, ut a nobis reddita, prorsusque sacro textui consona 2 Maccab. 6. 10. quo sic deprehensæ mulieres natos circumcidisse cum eis dicuntur præcipitio necatæ, ineptus Paraphrastes (veriusque temperator) Erasmus in sensum non veræ pietatis, sed fanatici furoris trahit: quod scilicet ita se mulieres ipsæ præcipitarent, eaque nece longiora tormenta redimerent. Quam hæc consona nostris Josephi. Non deterritas a natorum circumcisione, etsi hæc sibi imminere (a Tyranno scilicet) præviderent. Comb.

e Επεὶ οὖν τὰ δόγματα—ὑπὸ τοῦ λαοῦ,] Επεὶ οὖν &c. desunt in *Lips.*
f Απογευσαμένους ἐδεσμάτων] Απογευομένους τροφῶν *C A.*
g Παρεκέλευσεν] παρ. τοῖς δορυφόροις *Lips.*
h Αὐτοῖς] Τοῖς δορυφόροις *C A.*
i Επισπᾶσθαι,] Περισπᾶσθαι *Al.*
k Θελήσειαν] θελήσειεν *Gen.* θέλοιεν *Lips.*
l Πολλῶν οὖν ἀναρπασθέντων] Πολλῶν δὲ συναρπασθέντων, εἷς πρῶτος ἐκ τῆς ἀγέλης Εβραῖος, ὀνόματι Ελεάζαρος *C A.*
m Εκ τοῦ ὄχλου, ἀνήρ τις ὀνόματι Ελεάζαρος,] εἷς πρῶτος ὀνόματι Ἐλεάζαρ. *Gen.* πρῶτος ἐκ τῆς ἀγέλης Ἑβραῖος ὀνόματι Ἐλεάζαρος *Lips.*
n Συμβουλεύσω σοι] Συμβουλεύσαιμ᾽ ἂν σοι τ. *C A.* & *Lips.*
o Υἱέων σώζοιο·] Τῶν ὑείων *C A.*
p Καὶ ἄδικον.] Καὶ δι᾽ ἄδικον *C A.*
q Απὸ τῆς φιλοσοφίας ὑμῶν,] Απὸ τῆς φλυαροῦ φιλοσοφίας *C A.* quod in versione agnovimus.
r Τῶν λογισμῶν—φιλοσοφήσεις] τὸν λογισμόν σου τὸν λυπηρὸν καὶ προσκυνήσας *Gen.* τὸν λογ. σ. τὸν λῆρον καὶ ἄξιον τῆς ἡλικίας ἀναλαβὼν νῦν, φιλοσοφήσεις τὴν τοῦ συμφέροντος ἀλήθειαν, προσκυνήσας. *Lips.*
s Τὴν σύμφορον] Τὴν τοῦ συμφέροντος ἀλήθειαν *C A.*
t Οἰκτειρῆσαι τὸ σεαυτοῦ γῆρας.] Οἰκτειρήσεις *C A.*
v Συγγνωμονήσειεν] Συγγνωμονήσει ἄν σοι *C. A.*

x Τοῦ-

„ quam neceſſitate coactus admiſeris, condonaturum." Cum iſtiuſmodi oratione ad nefarias epulas tyrannus invitaſſet; Eleazarus, dicendi facultate orata & exorata, verba facere ita cœpit. „ nos, Antioche, qui divinæ legi nomen dedimus, „ nullam cenſemus violentiorem eſſe neceſſitatem, „ quam ut legi noſtræ * non obtemperemus. quo „ fit, ut nullo modo nobis legem violandam exiſtimemus, quanquam ſi revera non eſſet, uti tu „ auguraris, lex noſtra divinitus data, ſed opinionis errore divinam eſſe crederemus; ne ſic quidem nobis fas eſſet ſuſceptam ſemel de pietate „ ſententiam deponere & abjicere. Noli igitur putare, leve hoc fore peccatum, ſi rebus impuris „ veſcamur. Nam ſive in magnis, ſive in parvis, „ legem violare, perinde eſt: cum utrocunque modo, legis auctoritas conculcetur. Noſtram vero „ tu philoſophiam ludos facis, quaſi eam non ita „ convenienter rectæ rationi ſectemur ac colamus. „ Quæ tamen nos temperantiam docet; ut omnibus voluptatibus cupiditatibuſque imperemus: „ & fortitudinis præceptis excolit, ut nullum non „ laborem ſponte ſubeamus: juſtitia quoque & pietate imbuit, ut verum Deum, qui unus eſt, rite „ & magnifice colamus. Quocirca nullo modo adduci poſſumus, ut impuris cibis veſcamur: cum „ habeamus perſuaſum, divinitus hanc legem eſſe „ conſtitutam; ſitque nobis cognitum & exploratum, hujuſce legis auctorem, utpote noſtræ „ naturæ probe conſcium, quæ quidem noſtris animis convenientia judicaret, ea nobis comedenda „ conceſſiſſe: quæ autem repugnantia, eorum uſu „ nobis interdixiſſe. Crudele ergo eſt atque immane, non ſolum ad legem nos violandam; ſed „ & ad veſcendum, quò noſtrum hunc ciborum impurorum eſum odioſiſſimum irrideas, „ cogere. At hoc tu me riſu nequaquam excipies, ſacroſancta majorum, de lege obſervanda, „ fœdera teſtor: ne ſi oculos quidem mihi effoderis, & liquefeceris viſcera. Non ſum, non „ ſum adeo ſenex & imbecillus, ut mihi ratio „ pietatis cauſa non juveneſcat. Para contra hæc „ rotas, ignemque vehementius incende. Haudquaquam ita me meæ ſenectutis miſeret, ut „ patriam legem illius gratia ſim deſerturus. te, „ ô magiſtra lex, non fruſtrabo, nec te, cariſſima continentia, ejurabo: neque tibi, ratio ſapientiſſima, ero dedecori: neque te abnegabo, „ honorandum ſacerdotium & legis prudentia: „ neque venerandam ſenectutem & ex legis præſtituto actam ætatem, os contaminabit unquam. Quinimo caſtum me & purum, tua „ tormenta vel ad mortem uſque nihil prorſus reformidantem, majores excipient. Utcunque „ nefaria in me & immani diritate deſævias: meas „ tamen de pietate tuenda cogitationes, nec verbis nec factis reges.

Eleazari oratio.

„ σοι ἐπὶ πάσῃ τῇ δι᾽ ἀνάγκην παρανομίᾳ γνώμην." [x] τοῦτον [y] οὖν τὸν τρόπον ἐπὶ τὴν ἔκθεσμον σαρκοφαγίαν ἐποτρύνοντος τοῦ τυράννου, λόγον ᾔτησεν ὁ Ἐλεάζαρος. καὶ λαβὼν τοῦ λέγειν ἐξουσίαν, ἤρξατο δημηγορεῖν, [z] λέγων οὕτως. „ ἡμεῖς, Ἀντίοχε, θείῳ πεπεισμένοι νόμῳ πολιτεύεσθαι, οὐδεμίαν ἀνάγκην βιαιοτέραν [a] εἶναι νομίζομεν τῆς πρὸς τὸν νόμον ἡμῶν ἀπειθείας. διὸ δὴ κατ᾽ οὐδένα τρόπον παρανομεῖν ἀξιοῦμεν. καίτοι εἰ καὶ κατ᾽ ἀλήθειαν μὴ ἦν ὁ νόμος ἡμῶν, ὡς [b] σὺ ὑπολαμβάνεις, θεῖος, ἄλλως δὲ ἐνομίζομεν αὐτὸν εἶναι θεῖον, οὐδὲ οὕτως ἐξὸν ἦν ἡμῖν τὴν ἐπὶ τῇ εὐσεβείᾳ δόξαν ἀκυρῶσαι. μὴ μικρὰν οὖν εἶναι νομίσῃς ταύτην, εἰ μιαροφαγήσαιμεν, ἁμαρτίαν. τὸ γὰρ [c] ἐπὶ μικροῖς καὶ μεγάλοις παρανομεῖν ἰσοδύναμόν ἐστι· δι᾽ ἑκατέρου γὰρ [d] ὁ νόμος ὁμοίως ὑπερηφανεῖται. χλευάζεις δὲ ἡμῶν τὴν φιλοσοφίαν, ὥσπερ οὐ μετ᾽ εὐλογιστίας ἐν αὐτῇ [e] βιούντων. σωφροσύνην τε γὰρ ἡμᾶς ἐκδιδάσκει, [f] ὥστε πασῶν τῶν ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν κρατεῖν. καὶ ἀνδρείαν [g] ἐξασκεῖ, ὥστε πάντα πόνον ἑκουσίως ὑπομένειν· καὶ δικαιοσύνην [h] καὶ εὐσέβειαν [i] παιδεύει, ὥστε μόνον τὸν ὄντα Θεὸν εὐσεβεῖν μεγαλοπρεπῶς. διὸ οὐ μιαροφαγοῦμεν. πιστεύοντες γὰρ Θεοῦ καθεστάναι τὸν νόμον, οἴδαμεν [k] ὅτι κατὰ φύσιν ἡμῖν συμπαθεῖ ὁ νομοθέτης. ὁ τοῦ [l] νόμου κτίστης, τὰ μὲν οἰκειωθησόμενα ἡμῶν ταῖς ψυχαῖς ἐπέτρεψεν ἐσθίειν, τάδε ἐναντιωθησόμενα ἐκώλυσε σαρκοφαγεῖν. [m] τυραννικὸν οὖν ἐστιν οὐ μόνον τὸ ἀναγκάζειν ἡμᾶς παρανομεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐσθίειν, ὅπως τῇ ἐχθίστῃ ἡμῶν μιαροφαγίᾳ ταύτῃ [n] ἐπιγελάσῃς ἡμᾶς. ἀλλ᾽ οὐ γελάσεις κατ᾽ ἐμοῦ τοῦτον τὸν γέλωτα· [o] μὰ τοὺς ἱεροὺς τῶν προγόνων περὶ τοῦ φυλάξαι τὸν νόμον [p] ὅρκους, οὐδ᾽ ἂν ἐκκόψειάς μου τὰ ὄμματα καὶ τὰ σπλάγχνα τήξειας. οὐχ οὕτως εἰμὶ γέρων ἐγὼ καὶ ἄνανδρος [q] ὑπάρχω, ὥστε μοι διὰ τὴν εὐσέβειαν μὴ [r] νεάζειν τὸν λογισμόν. πρὸς ταῦτα τροχοὺς εὐτρέπιζε καὶ τὸ πῦρ ἐκφύσα σφοδρότερον. οὐχ οὕτως [s] οἰκτείρομαι τὸ ἐμαυτοῦ γῆρας, ὥστε με [t] δι᾽ αὐτοῦ τὸν πάτριον καταλῦσαι νόμον. οὐ ψεύσομαί σε, παιδευτὰ νόμε, [v] οὐδ᾽ ἐξομοῦμαί σε φίλη ἐγκράτεια, οὐδὲ καταισχυνῶ σε φιλόσοφε λόγε, οὐδ᾽ ἐξαρνήσομαί σε ἱερωσύνη τιμία, καὶ νομοθεσίας ἐπιστήμη· οὐδὲ [x] μιανεῖ μου τὸ σεμνὸν [y] γῆρας στόμα, οὐδὲ νομίμου βίου ἡλικίαν. ἁγνὸν δέ με [z] εἰσδέξονται οἱ πατέρες, μὴ φοβηθέντα σου τὰς μέχρι θανάτου ἀνάγκας. [a] ἀσεβῶν γὰρ τυραννήσεις· τῶν δὲ ἐμῶν [b] ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας λογισμῶν οὔτε διὰ λόγων „ οὔτε δι᾽ ἔργων δεσπόσεις.

ϛʹ. Τοῦ-

x Τοῦτον] τ. τ. τρ. ἐπὶ τὴν ἔκθεσμον σαρκοφαγίαν ἐποτρύνοντος τοῦ τυράννου, λόγον ᾔτησεν ὁ Ἐλεάζαρος Lipſ.
y Οὖν τὸν τρόπον] Illud οὖν non agnoſcit C A.
z Λέγων οὕτως.] Λέγων deeſt C A.
a Εἶναι νομίζομεν] ἐνομίζομεν Lipſ.
b Σὺ ὑπολαμβάνεις,] Ita cum C A. in aliis deeſt σύ.
c Ἐπὶ μικροῖς] Ἐν μικροῖς καὶ ἐν μεγ. C A.
d Ὁ νόμος ὁμοίως] Ὡς ὁμοίως ὁ νόμος C A. & Lipſ. ὡσαύτως ὁ νόμος Al.
e Βιούντων.] Al. ὑγιαινόντων, vel ὑγιούντων.
f Ὥστε πασῶν—ἐπιθυμιῶν κρατεῖν.] ὥστε διὰ πάντων τῶν ἠθῶν ἰσονομεῖν καὶ εὐσέβειαν ἐκδιδάσκει, ὥστε μόνον Lipſ.
g Ἐξασκεῖ,] Ἐξασκεῖν C A.
h Καὶ εὐσέβειαν] Illa καὶ εὐσέβειαν deſunt C. A.
i Παιδεύει,] Παιδεύει, ὥστε διὰ πάντων τῶν ἠθῶν ἰσονομίαν καὶ εὐσέβειαν διδάσκειν, ὥστε μόνον τ. ὄ. Θ. σέβειν μ. C A.
k Ὅτι κατὰ φύσιν] Καὶ κατὰ φ. Al. & mox v. 27. καὶ τὰ μὲν οἰκ.
l Νόμου κτίστης,] Κόσμου C A. & Lipſ.
m Τυραννικὸν οὖν ἐστιν] Τυραννικὸν δὲ οὐ μ. C A.
n Ἐπιγελάσῃς ἡμᾶς.] Ἔτι ἐγγελάσῃ C A.
o Μὰ τοὺς ἱεροὺς] Οὔτε τοὺς ἱεροὺς τῶν πρ. C A. ἀλλὰ τ. ἱερ. Lipſ.
p Ὅρκους,] Οὐ παρήσω poſt ὅρκους addit C A.
q Ὑπάρχω,] Illud ὑπάρχω deſiderat C A.
r Νεάζειν τὸν λογισμόν.] Ἀνανεάζειν Al.
s Οἰκτείρομαι τὸ ἐμαυτοῦ γῆρας,] Οἰκτειρήσω C A.
t Δι᾽ αὐτοῦ] Δι᾽ ἑαυτοῦ C A.
v Οὐδ᾽ ἐξομοῦμαι] Οὐδὲ φεύξομαί σε, οὐδ᾽ ἐξομ. C A.
x Μιανεῖ μου τὸ σεμνὸν] Μιανεῖς C A. & Lipſ.
y Γῆρας στόμα,] Γήρως C A. & Lipſ.
z Εἰσδέξονται οἱ πατέρες,] Οἱ πατέρες προσδέξονται C A.
a Ἀσεβῶν γάρ με τυραννήσεις] Ἀσεβῶν μὲν γὰρ τ. C A. A voce ἀσεβῶν omnia uſque ad τοῦτον τὸν τρόπον, ſup. §. uſque §. 6. deſunt in *aliquibus libris.*
b Ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας] Περὶ τῆς εὐσεβείας C A.
* Illud *non* adjectum eſſe volui, ut reſpondeat voci ἀπειθείας, quam repoſui vice εὐπαθείας.

ϛ Πα-

ϛʹ. Τοῦτον τὸν τρόπον ἀντιρρητορεύσαντα ταῖς τοῦ τυράννου παρηγορίαις [d] περιστάντες οἱ δορυφόροι, πικρῶς ἔσυρον ἐπὶ τὰ βασανιστήρια τὸν Ἐλεάζαρον. καὶ πρῶτον μὲν [e] περιέδυσαν τὸν γηραιὸν [f] εὐκοσμούμενον τῇ περὶ τὴν εὐσεβείας εὐσχημοσύνῃ· ἔπειτα [g] περιαγκωνίσαντες ἑκατέρωθεν, μάστιξι κατῄκιζον, „ [h] πείσθητι ταῖς τοῦ βασιλέως ἐντολαῖς " ἑτέρωθεν κήρυκος ἐπιβοῶντος. ὁ δὲ μεγαλόφρων καὶ εὐγενὴς [i] ἀληθῶς Ἐλεάζαρος, ὥσπερ ἐν ὀνείρῳ βασανιζόμενος, καὶ οὐδένα τρόπον μετετρέπετο· ἀλλ' ὑψηλοὺς ἀνατείνας εἰς οὐρανοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀπεξαίνετο ταῖς μάστιξι τὰς σάρκας ὁ γέρων, καὶ κατερρεῖτο τῷ αἵματι, καὶ τὰ πλευρὰ κατετιτρώσκετο· καὶ πίπτων εἰς τοὔδαφος [k] ἐκ τοῦ μηκέτι φέρειν τὸ σῶμα τὰς ἀλγηδόνας, ὀρθὸν εἶχε καὶ [l] ἀκλινῆ τὸν λογισμόν. λὰξ γέ τοι τῶν πικρῶν τις δορυφόρων εἰς τοὺς κενεῶνας ἐναλλόμενος ἔτυπτεν, ὅπως ἐξανίσταιτο πίπτων. ὁ δὲ [m] τυπτόμενος ὑπέμενε τοὺς πόνους, καὶ περιεφρόνει τῆς ἀνάγκης, καὶ διεκαρτέρει τοὺς αἰκισμοὺς, καὶ [n] ὡς γενναῖος ἀθλητὴς ὁ [o] γέρων ἐνίκα τοὺς βασανίζοντας· ἱδρῶν [p] δὲ τὸ πρόσωπον καὶ σφόδρα ἐπασθμαίνων, καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν βασανιστῶν ἐθαυμάζετο τὴν εὐψυχίαν. [q] ὅθεν τὰ μὲν ἐλεοῦντες τὰ τοῦ γήρως αὐτοῦ· τὰ δὲ ἐν συμπαθείᾳ διὰ τὴν συνήθειαν ὄντες, τὰ δὲ ἐν θαυμασμῷ τῆς καρτερίας, προσιόντες αὐτῷ τινες τῶν τοῦ βασιλέως ἔλεγον· „ τί „ τοῖς κακοῖς τούτοις [r] σεαυτὸν ἀλογίστως [s] παραβάλ- „ λεις Ἐλεάζαρε; ἡμεῖς μέν σοι τῶν ἡψημένων κρεῶν „ παραθήσομεν, σὺ δὲ ὑποκρινόμενος τῶν ὑείων [t] ἀπο- „ γεύσασθαι, σώθητι. " [v] ὁ δὲ ὡς πικρότερον αἰκισθεὶς διὰ τῆς συμβουλίας, [x] ἔκραξε λέγων· „ μὴ γένοιτο ἵνα „ οὕτω κακῶς φρονήσωμεν οἱ παῖδες Ἀβραὰμ, ὥστε „ μαλακοψυχήσαντας ἀπρεπὲς ἡμῖν δρᾶμα ὑποκρίνα- „ σθαι. καὶ γὰρ ἀλόγιστον, [y] πρὸς ἀλήθειαν ζήσαντες „ τὸν μέχρι γήρως βίον, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ δόξαν νομί- „ μως φυλάξαντες, εἰ νῦν μεταβαλοίμεθα, καὶ αὐτοὶ μὲν „ ἡμεῖς [z] γενοίμεθα τοῖς νέοις ἀσεβείας τύπος, [a] ἵνα „ καὶ παράδειγμα γενώμεθα τῆς μιαροφαγίας. [b] αἰσχρὸν „ δὲ ἐπιβιώσωμεν ὀλίγον χρόνον, καὶ τοῦτον καταγε-

6. Ita tyranni adhortationi respondentem, circumstantes satellites ad tormenta Eleazarum traxerunt crudelissime. Ac primum vestibus senem exuunt, splendido pietatis habitu ornatissimum: dein brachiis à tergo utrinque ligatis cædunt flagris, præcone ex editiore loco magna voce clamante, „ regis mandato obtempera. " Magnanimus interea & vere generosus Eleazarus, quasi in somnio cruciaretur de sententia minime dimovebatur: sed oculis sublime in cœlum erectis, caro seni flagris discerpebatur & inundabat sanguine, & latera vulneribus conficiebantur: & cum jam corpusculum dolorum acerbitati diutius ferendæ esset impar, erecta interim & stabili & immota ratione perstante, humi concidit. Tum satellitum nescio quis calce ad ilia irruens percussit; ut lapsus exsurgeret. Ille vero ictus, dolorum asperitatem invicto animo pertulit, molestiam contempsit, verberum atrocitatem constanter toleravit: fortisque athletæ instar, senex vicit carnifices. Manante jam per vultum sudore, spirandique difficultate graviter opprimente; ejus animi magnitudo ipsis tortoribus fuit admirationi: adeo ut decrepitæ ætatis miseratione tacti, partim ob veterem necessitudinem condolentes, partim constantia obstupescentes, quidam regis satellitum, ad eum accedentes, sic alloquerentur: „ quid te, „ malum, Eleazare, in has ærumnas tam incon- „ siderate ac temere conjicis? Quin potius nos „ tibi elixas carnes suillas apponemus: quas tu „ gustare præ te feres, ut vitæ tuæ consulas. " Ille autem, quasi his monitis acerbiore contumelia affectus, vociferabatur: „ absit, absit ut Abra- „ hami posteri ita deliremus, ut animo remisso & „ abjecto personam nostræ dignitati minus con- „ venientem sustineamus. Nam plane videtur à „ ratione alienum & abhorrens, ut tota ætate „ ad extremam usque senectutem convenienter „ veritati acta, perstante ejus etiam gloria inte- „ gra & illibata, nunc demum de sententia „ discedamus, nosque ipsi impietatis exem- „ plar, impura dape gustata, juventuti propo- „ namus; & quod vitæ reliquum est, turpiter at- „ que ignominiose transigamus, idque nostra timi- „ ditate

Eleazari cruciatus & constantia.

c Παρηγορίαις] *Al.* κατηγορίαις.

d Περιστάντες] Παραστάντες *C A.*

e Περιέδυσαν] Περιέδυσαν αὐτὸν, ἔπειτα in *Editis nonnullis.* περιέδυσαν αὐτὸν, ἔπειτα *Gen.* περιεδ. γεραιὸν ἐγκοσμούμενοι τῇ περὶ τὴν εὐσέβειαν εὐσχημοσύνῃ *Lips.*

f Εὐκοσμούμενον] Εὐκεκοσμημένον *Al.*

g Περιαγκωνίσαντες] Recto ordine aptandis ad flagrum atque verbera, detractis vestibus ligantur ad curvaturam (quod est ἀγκὼν) brachia, sive retro ad tergum projectis manibus, sive etiam ad latera, vel ad pectus ligatis, ne scilicet manus liberæ verberum grandini incommodent. Habeatque Thesauri Auctor hic ejus vocis exemplum, quod desiderat: Portus etiam ejus vocis significationem, περιαγκώνισμα, quam Suidas exposuit, & in qua ipse hæret. *Manus post terga vincio* quidam dicunt τὸ περιαγκωνίζω, quod ita sæpe tortor reum vinciat, vinctumque ad certam distantiam teneat ac præmittat, ut a dorso ictus infligat. Verum vox Græca signantius aliquid habet & communius. Hinc Latinis *Ancus* ὑπὸ τοῦ ἀγκῶνος. Gloss. veter. *Ancus*, *mancus*, κυλλὸς, λοξός. Festus: *Qui adancum brachium habet, ut exporrigi non possit*: nec aliud ad verbera quæritur, quamvis in partem manus projiciantur. Ipse se Josephus explicat, & quid velit hac voce ostendit, dum cap. 9. ita describit similem pœnam prim. Maccabæorum; *discissa tunica* διέδησαν τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ τοὺς βραχίονας ἑκατέρωθεν *utrinque manus ejus & brachia vinxerunt*: ubi nihil est, quo manus a tergo revinctæ debeant intelligi: etsi ibi quoque sic Erasmus ludit, & sua Josephi dictis supponit. Comb.

h Πείσθητι ταῖς] Ἄνωθεν δὲ ὁ κῆρυξ ἐβόα, λέγων, πείσθητι *E A.*

i Ἀληθῶς Ἐλεάζαρος] Ὡς ἀληθῶς *C A.* & *Lips.*

k Ἐκ τοῦ μηκέτι φέρειν] Ἀπὸ τοῦ μ. *C A.*

l Ἀκλινῆ] *Al.* ἀκίνητον.

m Τυπτόμενος] Illud τυπτόμενος non agnoscit *C A.* καὶ καθάπερ γενναῖος ἀθλητὴς τυπτ. ἐν. *Lips.*

n Ὡς γενναῖος] *Al.* καθάπερ.

o Γέρων] γέρων, ἱδρῶν γε τὸ πρόσωπον καὶ ἐπασθμαίνων σφοδρῶς, καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν βασανιζόντων *Lips.*

p Δὲ τὸ πρόσωπον] Γέ τοι *C A.*

q Ὅθεν τὰ μὲν ἐλεοῦντες] τὰ μὲν ἐλε. Conf. infr. §. 9. *Lips.*

r Σεαυτὸν ἀλογίστως] *Al.* ἑαυτόν. σεαυτὸν ἀλογίστως ἀπόλλεις *Lips.*

s Παραβάλλεις] Ὑποβάλλεις *Aliis.*

t Ἀπογεύσασθαι,] ἀπογεύεσθαι *Lips.*

v Ὁ δὲ] Καὶ ὁ Ἐλεάζαρος *C A.* ὁ Ἐλεάζαρος ὥσπερ πικρότερον διὰ τῆς συμβουλίας αἰκισθεὶς, ἀνεβόησεν *Lips.*

x Ἔκραξε λέγων] Ἀνεβόησεν μὴ οὕτως κ. *C A.*

y Πρὸς ἀλήθειαν] Εἰ πρὸς ἀλ. *C A.* & mox νῦν μεταβ. sine εἰ,

z Γενοίμεθα τοῖς νέοις ἀσεβείας τύπος] γεν. τοῖς νέοις ἀσεβείας τύπος, ἵνα παράδειγμα γενώμεθα τῆς μιαροφαγίας *Lips.*

a Ἵνα καὶ] Ἵνα καὶ παρ. *C A.*

b Αἰσχρὸν] Αἰσχρὸν γὰρ εἰ ἐπιβ. *C A.* Plena hic omnia, nec illa Erasmi ad Prosopopœiam necessaria, quæ nec Eleazarus locutus merito videri possit, nec scripsisse Josephus; cujusmodi est illa invocatio Patris Abrahæ, & quod in ejus sinum gremiumque gratuletur se morte venturum: Sinum Abrahæ expressit Dominus Luc. 16. 22. in quem delatus sit Lazarus, & in quo a divite epulone conspectus; sive sinum ipsum Abrahæ intelligamus, in quo, ut hominis sinu, Lazarus ut illi carissimus conquiesceret, seu etiam epularetur, quo fere privilegio Johannes in sinu JESU in Cœna recubuit, ut Grotius aliique exponunt, intellexeruntque Hebræi, cum Eliezerum servum quondam Abrahæ fidelissimum in ejus sinu conquiescere dixerunt; sive, ut fere Antiqui, per metaphoram, regionem piis animis adscriptam, quomodo sinum terræ & maris dicimus, qui velut Abrahamo in eo principe, sinus Abrahæ dictus sit; neutroque sensu ita facile sibi gratulatus Abrahæ sinum intelligatur Eleazarus, ut hæc effutire debuerit Erasmus; quod primo modo singularis excellentia est, non facile cuivis, etiam sanctissimo præsumenda, quodque non videantur Hebræi suam illam Eden & παράδεισον ac Sanctorum locum sinus Abrahæ nomine intellexisse, vel producenda Erasmo loca, unde id habuerit. Comb.

„ ditate ab omnibus derisa: à tyranno quoque ipso „ ut imbecilli, contemnamur; pro divina denique „ lege nostra non ad mortem usque propugnemus. „ Vos igitur, qui genus ab Abrahamo ducitis, his „ spretis ac contemptis, fortiter animoseque pie- „ tatis causa, mortem oppetite, vos autem, regis „ satellites, quid statis quid cunctamini?" Cum itaque viderent illum tam excelso animo suppliciorum gravitatem infra se ducere ac despicere, neque omnino ipsorum commiseratione mutari; igni imposuerunt. Quo eum conjiciebant admotis sonticis instrumentis ad ustulandum, & graveolentes succos in nares illi infundebant. Ille vero ad ossa usque jam combustus, & è vita mox emigraturus, oculis ad Deum sublatis, dixit; „ tu probe nosti, „ ô Deus, me legis tuæ causa, cum salutis potestas „ oblata sit, tormentis flagrantibus vitam finire. „ Quare, meo, illorum nomine, supplicio, con- „ tentus; genti tuæ propitius esto, sanguineque „ meo expiationem pro illis facito: & istam animu- „ lam loco animarum eorum accipito." Quæ cum dixisset sanctissimus vir, intrepide atque animose in mediis cruciatibus vitam cum morte commutavit: atque ad extrema usque supplicia, perturbationibus rationem legis gratia opposuit. Est igitur in confesso, piam rectamque rationem perturbationibus imperare. Nam si rationis perturbationes essent dominæ ac magistræ: consentaneum utique videretur, ut dominationis jus penes illas reperiri testimonio nostro confirmaremus. Jam vero cum ratio perturbationes vincat, par est ut principatum illi deferamus. Ac sane æquissimum est, nisi ridiculi esse velimus, imperium fateri rationis esse, quandoquidem molestias extrinsecus advenientes moderatur: neque molestias solum, sed & voluptates regit, uti demonstravi, neque ipsis omnino cedit.

Eleazari suprema oratio.

7. Patris quippe nostri Eleazari ratio, scientissimi gubernatoris instar, clavum naviculæ pietatis in perturbationum pelago tenens, tyranni minis jactata & decumanis cruciatuum fluctibus obruta, pietatis gubernacula nullo modo convertit, donec immortalis victoriæ portum recto & secundo cursu appulit. Non ita solet unquam civitas multis variisque machinis obsessa, resistere: ut sanctissimi Eleazari divinus animus, verberibus ac tormentis vastatus, hostes obsidentes, rationis pro pietate decertantis, vi, debellavit. Mente sua, quasi prærupta caute porrecta, pater Eleazarus insanos perturbationum fluctus dissipavit. ô dignissime sacerdotio sacerdos: non polluisti sanctos dentes, nec ventrem, sacratos Deo cibos continere solitum, esca impura contaminasti. ô astipulator legis, divinique verbi sectator! tales plane decet esse sacrificos, qui legem suo ipsorum sanguine ac generoso sudore, malis omnibus ad mortem usque exantlatis, asserere atque vindicare non dubitent. Tu, pater, ju-

„ λώμενοι [c] πρὸς ἁπάντων ἐπὶ τῇ [d] δειλίᾳ. καὶ „ ὑπὸ μὲν τοῦ τυράννου ὡς ἄνανδροι καταφρονηθῶμεν, τὸν „ δὲ θεῖον ἡμῶν νόμον μὴ μέχρι θανάτου προασπί- „ σαιμεν. πρὸς ταῦτα ὑμεῖς μὲν, ὦ Ἀβραὰμ παῖδες, „ εὐγενῶς ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας τελευτᾶτε. οἱ δὲ τοῦ „ τυράννου δορυφόροι, τί μέλλετε;" ἰδόντες οὖν αὐτὸν οὕτω πρὸς τὰς ἀνάγκας μεγαλοφρονούμενον, καὶ μηδὲ πρὸς τὸν οἰκτιρμὸν αὐτῶν μεταβαλλόμενον, ἐπὶ τὸ πῦρ [e] ἀνῆγον. ἔνθα διά κακοτέχνων ὀργάνων καταφλέγοντες αὐτὸν [f] ὑπέρριπτον, καὶ δυσώδεις χυλοὺς εἰς τοὺς μυκτῆρας αὐτοῦ κατέχεον. ὁ δὲ μέχρι τῶν ὀστέων ἤδη κατακεκαυμένος καὶ μέλλων λειποθυμεῖν, [g] ἀνατείνας τὰ ὄμματα πρὸς τὸν Θεὸν, εἶπε· „ σὺ „ οἶσθα Θεὲ, ὅτι, παρόν μοι σώζεσθαι βασάνοις „ καυστικαῖς ἀποθνήσκω διὰ τὸν νόμον. [h] τοιγαροῦν „ ἵλεως γενοῦ τῷ ἔθνει σου, ἀρκεσθεὶς τῇ ἡμετέρᾳ „ ὑπὲρ αὐτῶν δίκῃ. καθάρσιον αὐτῶν [i] ποίησαι τὸ „ ἐμὸν αἷμα, καὶ [k] ἀντὶ ψυχῶν αὐτῶν λάβε τὴν „ ἐμὴν ψυχήν." [l] καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ ἱερὸς ἀνὴρ, [m] εὐγενῶς ταῖς βασάνοις ἐναπέθανεν, καὶ μέχρι τῶν τοῦ θανάτου βασάνων ἀντέστη τῷ λογισμῷ διὰ τὸν νόμον. ὁμολογουμένως οὖν δεσπότης τῶν παθῶν ἐστιν ὁ εὐσεβὴς λογισμός. εἰ γὰρ τὰ πάθη τοῦ λογισμοῦ ἐκεκρατήκει, [n] τούτοις οὖν ἀπεδόμην τὴν τῆς ἐπικρατείας μαρτυρίαν. νυνὶ δὲ τοῦ λογισμοῦ τὰ πάθη νικήσαντος, αὐτῷ προσηκόντως τὴν τῆς ἡγεμονίας [o] προσνέμομεν ἐξουσίαν. καὶ δίκαιόν ἐστιν ὁμολογεῖν ἡμᾶς, τὸ κράτος εἶναι τοῦ λογισμοῦ, ὅπου γε [p] τῶν ἔξωθεν ἀλγηδόνων ἐπικρατεῖ· ἐπεὶ καὶ γελοῖον· καὶ οὐ μόνον [q] δὲ τῶν ἀλγηδόνων ἐπιδείκνυμι κεκρατηκέναι τὸν λογισμὸν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἡδονῶν κρατεῖν καὶ μηδὲ αὐταῖς ὑπείκειν.

ζ'. Ὥσπερ γὰρ ἄριστος κυβερνήτης ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἐλεαζάρου λογισμὸς πηδαλιουχῶν τὴν τῆς εὐσεβείας ναῦν ἐν τῷ τῶν παθῶν πελάγει, καὶ [r] καταικιζόμενος ταῖς τοῦ τυράννου ἀπειλαῖς, καὶ καταντλούμενος ταῖς τῶν βασάνων τρικυμίαις, κατ' οὐδένα τρόπον [s] ἔτρεψε τοὺς τῆς εὐσεβείας οἴακας, ἕως οὗ ἔπλευσεν ἐπὶ τὸν τῆς ἀθανάτου νίκης λιμένα. οὐχ [t] οὕτω πόλις πολλοῖς καὶ ποικίλοις μηχανήμασιν ἀντέσχε ποτὲ πολιορκουμένη, ὡς [v] ὁ πανάγιος Ἐλεάζαρος τὴν ἱερὰν ψυχὴν αἰκισμοῖς τε καὶ στρέβλαις πυρπολούμενος, [x] ἐνίκησε τοὺς πολιορκοῦντας διὰ τὸν ὑπερασπίζοντα τῆς εὐσεβείας λογισμόν. ὥσπερ γὰρ πρόκρημνον ἄκραν τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν ὁ πατὴρ Ἐλεάζαρος ἐκτείνας περιέκλασε τοὺς [y] ἐπιμαινομένους τῶν παθῶν κλύδωνας. ὦ ἄξιε τῆς ἱερωσύνης ἱερεῦ, οὐκ ἐμίανας τοὺς [z] ἱεροὺς ὀδόντας, οὐδὲ τὴν [a] θεοσέβειαν [b] χωρήσασαν γαστέρα [c] ἐκοίνωσας μιαροφαγίᾳ. ὦ σύμφωνε νόμου καὶ φιλόσοφε θείου [d] λόγου. τοιούτους δεῖ εἶναι τοὺς [e] ἱερουργοῦντας τὸν νόμον ἰδίῳ αἵματι, καὶ γενναίῳ ἱδρῶτι τοῖς μέχρι θανάτου πάθεσιν ὑπερασπίζοντας. σὺ πάτερ τὴν εὐνο-

c Πρὸς ἁπάντων ἐπὶ τῇ] πρὸς πάντων ἐπιδειλίᾳ, καὶ ὑπὸ μὲν τοῦ τυράννου καταφρονηθῶμεν, ὡς ἄνανδροι, τὸν δὲ θεῖον ἡμῶν νόμον μέχρι θανάτου μὴ προασπίσαιμεν. πρὸς ταῦτα ὑμεῖς μὲν, ὦ Ἀβραὰμ παῖδες εὐγενῶς ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας τελευτᾶτε. οἱ δὲ τοῦ τυράννου δορυφόροι, τί μέλλετε πρὸς τὰς ἀνάγκας· οὕτως μεγαλοφρονοῦντα *Lips.*

d Δειλίᾳ.] Post vocem δειλίᾳ omnia desiderantur in *E A. Aliisque.* usque ad οὕτω οὖν μεγαλοφρονοῦντα &c. uti in illis legitur.

e Ἀνῆγον.] Αὐτὸν ἤγαγον *C A.*

f Ὑπέρριπτον,] ὑπερίπτοσαν *Lips.*

g Ἀνατείνας τὰ ὄμματα] Ἀνέτεινεν τὰ ὄμμ. π. τ. θ. καὶ εἶπεν *C A.*

h Τοιγαροῦν] τοιγ. deest in *Lips.*

i Ποίησαι τὸ ἐμὸν] Ποίησον *Ald.* ποίησον τὸ ἡμῶν *Lips.*

k Ἀντὶ ψυχῶν αὐτῶν] Ἀντίψυχον *C A.*

l Ταῦτα] αὐτὰ *Gen.* ταῦτα *Lips.*

m Εὐγενῶς ταῖς βασάνοις—διὰ τὸν νόμον.] εὐγ. ταῖς βασάνοις ἐναπέθανε, καὶ μέχρι τοῦ θανάτου βασάνων ἀντέστη τῷ λογισμῷ διὰ τὸν νόμον· *Lips.*

n Τούτοις οὖν] Τούτοις ἂν ἀποδόμην *C A.*

o Προσνέμομεν] ἀπονέμωμεν *Gen.*

p Τῶν ἔξωθεν ἀλγηδόνων] ἐπεὶ γελοῖον καὶ οὐ μόνον τῶν ἀλγηδόνων ἐπιδ. *Lips.*

q Δὲ τῶν ἀλγηδόνων] Illud δὲ non agnoscit *C A.*

r Καταικιζόμενος] Καταιγιζόμενος malit Cl. *Lowthius.*

s Ἔτρεψε τοὺς τῆς εὐσεβείας οἴακας,] Μετέτρεψεν *C A.*

t Οὕτω πόλις] οὕτως πόλις *Lips.*

v Ὁ πανάγιος] ὁ ἅγιος ἐκεῖνος τὴν ἱερὰν ψυχ. *Lips.*

x Ἐνίκησε] *Al.* ἐκίνησε.

y Ἐπιμαινομένους] Μαινομένους *C A.* ἐπινεμομένους *Lips.*

z Ἱεροὺς ὀδόντας,] Σεμνοὺς *Al.*

a Θεοσέβειαν] θεοσ. καὶ καθαρισμὸν χωρ. *Lips.*

b Χωρήσασαν] Καὶ καθαρισμὸν νομιμὸν χ. *C A.*

c Ἐκοίνωσας μιαροφαγίᾳ.] Ἐκοινώνησας *C A.*

d Λόγου.] Βίου. τοσούτους δὴ δεῖ εἶναι *C A.* & *Lips.*

e Ἱερουργοῦντας] Φυλάσσοντας *Aliis.* δημιουργοῦντες *Lips.*

f Περι-

εὐνομίαν ἡμῶν διὰ τῆς ὑπομονῆς εἰς δόξαν ἐκύρωσας, καὶ τὴν ἁγιστείαν σεμνολογήσας οὐ κατέλυσας, καὶ διὰ τῶν ἔργων [f] πιστοποιήσας τοὺς τῆς θείας φιλοσοφίας λόγους· ὦ βασάνων βιαιότερε γέρων, καὶ πυρὸς εὐτονώτερε [g] πρέσβυ, καὶ [h] μέγιστε παθῶν βασιλεῦ Ἐλεάζαρε. ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ Ἀαρὼν τῷ θυμιατηρίῳ καθωπλισμένος διὰ τοῦ [i] ἐθνοπλήκτου πυρὸς ἐπιτρέχων τὸν ἐμπυριστὴν ἐνίκησεν ἄγγελον· οὕτως ὁ Ἀαρωνίδης Ἐλεάζαρος διὰ τοῦ πυρὸς ὑπερτηκόμενος, οὐ μετετράπη τὸν λογισμόν. [k] καὶ τὸ [l] θαυμασιώτατον, γέρων ὤν, λελυμένων μὲν ἤδη τῶν τοῦ σώματος τόνων, [m] περικεχαλασμένων δὲ τῶν σαρκῶν, κεκμηκότων [n] δὲ τῶν νεύρων, [o] ἀνενέασε τῷ πνεύματι διὰ τοῦ [p] λογισμοῦ. ὦ μακαρίου γήρως, καὶ σεμνῆς πολιᾶς, καὶ βίου νομίμου, ὃν πιστὴ θανάτου σφραγὶς ἐτελείωσεν. εἰ δὲ τοίνυν γέρων ἀνὴρ [q] τῶν μέχρι θανάτου [r] βασάνων περιεώρα δι' εὐσέβειαν· ὁμολογουμένως ἡγεμών ἐστι τῶν παθῶν [s] ὁ εὐσεβὴς [t] λογισμός. ἴσως δ' ἂν εἴποιέν τινες, τῶν παθῶν οὐ πάντες [v] ἐπικρατοῦσιν, ὅτι [x] μηδὲ πάντες φρόνιμον ἔχουσι τὸν λογισμόν. [y] ἀλλ' ὅσοι ἔχονται τῆς εὐσεβείας, τὸν λογισμὸν φρόνιμον ἔχειν ἐξ ὅλης καρδίας προνοοῦσι καὶ αὐτοὶ μόνοι δύνανται κρατεῖν τῶν τῆς σαρκὸς παθῶν. οὐδὲν οὖν ἐναντιοῦσθαι φαίνεται διὰ τὸν ἀσθενῆ λογισμόν. ἐπεί τις πρὸς ὅλον τὸν τῆς φιλοσοφίας κανόνα [z] φιλοσοφῶν, καὶ πεπιστευκὼς τῷ Θεῷ, καὶ εἰδὼς ὅτι τὸ δι' ἀρετὴν πάντα πόνον ὑπομένειν, μακάριόν ἐστιν, οὐκ ἂν περικρατήσειεν τῶν παθῶν διὰ τὴν [a] θεοσέβειαν. μόνος γὰρ ὁ σοφὸς [b] καὶ ἀνδρεῖός ἐστι καὶ τῶν παθῶν κύριος.

η'. Διὰ τοῦτο γέ τοι καὶ μειρακίσκοι τῷ τῆς εὐσεβείας λογισμῷ φιλοσοφοῦντες, χαλεπωτέρων βασανιστηρίων ἐπεκράτησαν. ἐπειδὴ γὰρ κατὰ τὴν πρώτην πεῖραν ἐνικήθη [c] περιφανῶς ὁ τύραννος, μὴ δυνηθεὶς ἀναγκάσαι γέροντα μιαροφαγῆσαι, τότε [d] σφόδρα περιπαθῶς ἐκέλευσεν [e] ἄλλους ἐκ τῆς τῶν Ἑβραίων λείας ἀγαγεῖν. καὶ εἰ μὲν μιαροφαγήσαιεν, ἀπολύειν φαγόντας· εἰ δὲ ἀντιλέγοιεν, πικρότερον βασανίζειν. ταῦτα διαταξαμένου τοῦ τυράννου, παρῆσαν ἀγόμενοι μετὰ γηραιᾶς μητρὸς ἑπτὰ ἀδελφοὶ καλοί τε [f] καὶ αἰδήμονες καὶ γενναῖοι καὶ τὸν Θεὸν φοβούμενοι, καὶ [g] ἐν παντὶ χαρίεντες. οὓς ἰδὼν ὁ τύραννος καθάπερ ἐν χορῷ μέσην τὴν μητέρα περιέχοντας, ἥσθετο ἐπ' αὐτοῖς, καὶ τῆς εὐπρεπείας ἐκπλαγεὶς καὶ τῆς εὐγενείας, προσεμειδίασεν αὐτοῖς, καὶ πλησίον καλέσας ἔφη. „ ὦ νεανίαι, φιλοφρόνως [h] ἐγὼ ἑνὸς „ ἑκάστου ὑμῶν τὸ κάλλος θαυμάζω. καὶ τὸ πλῆ-

ris nostri æquitatem tua tolerantia splendide confirmasti, & sacros ritus illustrans non abrogasti: reipsa & factis divinæ philosophiæ præcepta & scita stabilivisti; ô senex cruciatibus violentior, atque igne vehementior vetule, perturbationumque rex maxime Eleazare. Quemadmodum enim pater Aaron thuribulo instructus per ignem late grassantem in populum, cursitando, ustulatorem angelum devicit: sic Aaronides Eleazarus igne liquefactus à rationis constantia non decessit. Et, quod maxime mirum, jam senex, corporis vigore flaccido, vieta carne, rigidis nervis: vi tamen rationis juvenilem denuo roboris firmitatem, spiritu animoque declaravit. ô beatam senectutem, venerandam canitiem, vitamque sanctissimam; quam fidum mortis clausit sigillum. Quod si igitur senex, pietatis asserendæ gratia, summos dolores ad mortem usque contempsit: negari certe non potest; rectam piamque rationem perturbationibus imperare. At enim, dicet aliquis, omnes non possunt perturbationibus imperare, cum prudens ratio omnibus non insit. Sed qui pietatem colunt, illi demum totis viribus satagunt ut prudentis sint rationis compotes: qui quidem soli corporis perturbationibus imperare possunt. Ergo in rationis imbecillitate diversitas sita non est. Nam quis tandem mortalium, universa philosophiæ norma sibi proposita, & fide in Deum fixa; cui pro comperto sit, nullum virtutis gratia laborem non adire ac perferre, beati ac felicis hominis esse, pietatis causa perturbationes non domet? Solus siquidem sapiens & fortis est, & perturbationum dominus.

Eleazari cum Aarone comparatio.

8. Unde factum est, ut adolescentuli, qui pietatis rationi nomen dederant, graviores cruciatus superarent. Victo siquidem plane tyranno prima illa dimicatione, cum ad nefarias dapes senem adigere non posset; tum magno iræ jactatus æstu, alios ex Hebræorum præda adduci jussit. qui si impuras dapes gustarent, dimitterentur; sin recusarent, torquerentur acerbius. Quæ ubi præcepit tyrannus, fratres una cum matre grandæva septeni, corporis dignitate illustres, verecundi, magnanimi, pii, omnique decore & gratia splendidi, raptabantur. Quos ut vidit tyrannus, matrem mediam quasi in choro habentes, lætabatur aspectu; corporisque dignitatem atque elegantiam summopere admiratus, blande eis arrisit, & ad se vocatos hac oratione delinivit: „ dignitatem ego uniuscujusque vestrûm, ô præstantissimi juvenes, amo atque admiror. multi-
„ tudi-

Puerorum Maccabæorum martyrum historia.

Tyranni suasio.

f Πιστοποιήσας] Ἐπιστοποιήσας *C A.* & *Lips.*
g Πρέσβυ,] Πρεσβῦτα *C A.*
h Μέγιστε παθῶν βασιλεῦ Ἐλεάζαρε.] παθῶν μέγιστε βασιλεῦ MSS. SPANH. Quid si μεῖζον παθῶν Ἐλεαζάρε? HUDS. in *Add.*
i Ἐθνοπλήκτου πυρὸς] Ἐθνοπλήθους *Al.* ἐθνοπλήκτου πυρός MSS. SPANH.
k Καὶ τὸ] Καί τοι θαυμ. *C A.*
l Θαυμασιώτατον,] θαυμαστότατον MSS. SPANH.
m Περικεχαλασμένων] Καὶ περιχ. *C A.*
n Δὲ τῶν νεύρων,] Δὲ καὶ *C A.*
o Ἀνενέασε τῷ πνεύματι διὰ τοῦ] Male *Gen.* ἀνενέασε τῷ πνεύματι διὰ τοῦ λογισμοῦ καὶ τῷ ἰσακίῳ λογισμῷ τὴν πολυκέφαλον στρέβλην ἠκύρωσεν. *Lips.* Ἀνενέασε τῷ πνεύματι. Erat τῷ πατρὶ, manifesto errore: quo nec vacat τὸ ἀνανέασε· nec enim vox neutra est, aut hic commoda, si palam ἀνανέωσε legendum est, ut, sicut in superioribus, defectis seniculo viribus vegetis viribus juvenem opponat, quem sic Eleazarus in frigido peneque emortuo corpore prætulit. COMB.
p Λογισμοῦ.] Post λογισμοῦ ista inserit *C A.* καὶ τῷ Ἰσακείῳ λογισμῷ τὴν πολυκέφαλον στρέβλην ἀκύρωσεν *C A.*
q Τῶν μέχρι θανάτου] Τὸν μέχρι θανάτου πόνον ὑπερεφρόνησε *Al.* τῆς μέχρι θανάτου βασάνου περιεφρόνησε *C A.*
r Βασάνων περιεώρα] βασάνων περιεφρόνησε MSS. *Lips.*
s Ὁ εὐσεβὴς] In *Lips.* ὁ εὐσεβὴς λογισμός· ἴσως δ' ἂν εἴποιέν τινες, τῶν παθῶν οὐ πάντες περικρατοῦσιν, ὅτι οὐδὲ πάντες φρόνιμον ἔχουσι τὸν λογισμόν, ἀλλ' ὅσοι τῆς εὐσεβείας προνοοῦσιν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, οὗτοι μόνοι δύνανται κρατεῖν τῶν τῆς σαρκὸς παθῶν· οὐδὲν οὖν ἐναντιοῦται τὸ φαίνεσθαί τινας παθοκρατεῖσθαι διὰ τὸν ἀσθενῆ λογισμόν, ἔπει τίς πρὸς ὅλον τὸν τῆς φιλοσοφίας κανόνα φιλοσοφῶν, καὶ πεπιστευκὼς Θεῷ, καὶ εἰδὼς, ὅτι διὰ τὴν ἀρετὴν πάντα πόνον ὑπομένειν μακάριόν ἐστιν, οὐκ ἂν περικρατήσειεν τῶν παθῶν διὰ τὴν θεοσέβειαν· μόνος γὰρ ὁ σοφὸς καὶ σώφρων καὶ ἀνδρεῖος ἐστὶ καὶ τῶν παθῶν κύριος διὰ τοῦτό γε τοι.
t Λογισμός.] Omnia post λογισμὸς usque ad διὰ τοῦτο nim. §. seq. 8. desiderantur in *Editis plerisque.*
v Ἐπικρατοῦσιν,] Περικρατοῦσιν *C A.*
x Μηδὲ πάντες] Οὐδὲ *C A.*
y Ἀλλ' ὅσοι ἔχονται] Ἀλλ' ὅσοι εὐσεβείας προνοοῦσιν ἐξ ὅλης καρδίας, οὗτοι μόνοι δύνανται κρατεῖν τῶν τῆς σαρκὸς παθῶν· οἱ πιστεύοντες ὅτι Θεῷ οὐκ ἀποθνήσκουσιν. ὥσπερ γὰρ οἱ πατριάρχαι ἡμῶν, Ἀβραὰμ, Ἰσαὰκ, Ἰακὼβ, ζῶσι τῷ Θεῷ. οὐδὲν οὖν ἐναντιοῦται τὸ φαίνεσθαί τινας παθοκρατεῖσθαι διὰ τὸν ἀσθενῆ λογισμὸν *C A.*
z Φιλοσοφῶν,] Εὐσεβῶς φιλ. *C A.*
a Θεοσέβειαν.] Εὐσέβειαν *C A.*
b Καὶ ἀνδρεῖος] Καὶ σώφρων ἀνδρεῖός ἐστιν *C A.*
c Περιφανῶς] Περιφανὴς *C A.* προφανῶς *Lips.*
d Σφόδρα περιπαθῶς ἐκέλευσεν] Τόδε δὲ σφόδρα *C A.*
e Ἄλλους ἐκ] *Al.* ἀγέλης in *C A.* ἐκ τῆς ἡλικίας τῶν Ἑβραίων ἀγ.
f Καὶ αἰδήμονες] Καὶ αἰδήμονες desunt *C A. Aliisque.*
g Ἐν παντὶ] παντὶ *Lips.*
h Ἐγὼ ἑνὸς ἑκάστου—θαυμάζω.] ἐγὼ καθ' ἑνὸς ἑκάστου ὑμῶν θαυμάζων τὸ κάλλος *Lips.*

„ tudinemque tot fratrum faciens maximi ; au- „ ctor vobis ſum , non ſolum ut ſilicernii modo „ cruciati inſaniam vobis imitandam non pute- „ tis : ſed hortor etiam ut meo conſilio morem „ gerentes , mea frui amicitia velitis. Nam ut „ meis mandatis refragantes caſtigare ; ſic mihi „ obtemperantes beneficiis cumulare poſſum. „ Quare mea juſſa faceſſite , ut rebus ego vos „ meis principes duceſque præficiam : patrio vi- „ vendi more & ritu derelicto , Græcam vitæ „ rationem ineuntes atque amplexi juventutis ve- „ ſtræ deliciis fruamini. Quod ſi bilem mihi „ veſtra contumacia moveritis ; cogetis invitum , „ diris ac immanibus ſuppliciis unumquemque „ veſtrûm perdere. Poſtremo vos ipſos miſere- „ amini , quos ego hoſtis , & ætatis flore & for- „ mæ præſtantia motus , miſereor : neque quic- „ quam aliud contumaciæ veſtræ aſſervari cogi- „ tate , quam ut tormentis miſerrime pereatis. " Quæ cum dixiſſet , tormenta in medium afferri jubet , ut metu ſaltem illos ad profanas eſcas gu- ſtandas impelleret. Prolatis jam à ſatellitio rotis , eculeo , fidiculis , uncis , catapultis , lebetibus , ſartaginibus , digitalibus , manicis ferreis , cu- neis , & follibus ; ita tyrannus infit , „ Horrete „ adoleſcentuli : ignoſcet proculdubio vobis , „ quod colitis , numen , neceſſitate ad legem „ violandam coactis. " Illi autem tantis verbo- rum illecebris auditis , tormentorumque diritate propoſita , non modo non reformidarunt , ſed & tyranno reclamarunt , ſuaque prudenti ratione tyrannidem illius ſuſtulerunt. Quid cenſemus ? ſi parvo abjectoque animo fuiſſent , qua tandem eos oratione uſuros exiſtimamus ? nonne tali ? „ ô nos miſeros & amentes , rege nos ultro „ hortante ac beneficio invitante , ſi dicto eri- „ mus audientes : quid inaniſſimis iſtis conſi- „ liis nos oblectamus , & pernicioſam contuma- „ ciam temere amplexamur ? nonne tormenta , „ fratres , perhorreſcenda , & cruciatuum minæ „ ponderandæ , frivola iſta gloriola , exitioſa- „ que arrogantia deponenda tandem aliquando „ videtur ? miſereamur noſtram ætatulam , matriſ- „ que ſenectutem miſereamur. Serio cogitemus „ immorigeris nobis præſentiſſimam mortem im- „ pendere : divinam autem ultionem neceſſitate „ regem veritis ignoturam. Quid ſuaviſſimæ „ hujuſce vitæ uſuram nobis negamus ? quid ju- „ cundiſſimi mundi amœnitate noſmet fraudamus ? „ ne obluctemur neceſſitati , neque ex noſtro „ ipſorum cruciatu gloriam aucupemur. Ne „ lex quidem ipſa id quod inviti , tormentorum „ metu , fecerimus , morte multat. Unde nam „ tanta hæc nobis pervicacia ? Quorſum iſta no- „ bis lethalis conſtantia allubeſcit , cum , ſi re- „ gem audiemus , ſecure detur vivere ? " Sed nihil horum juvenes , jamjam cruciandi , aut dixerunt , aut cogitarunt. Nam dolores parvi

„ θος τοσούτων ἀδελφῶν ὑπερλιμμένων , οὐ μόνον συμ- „ βουλεύω μὴ μανῆναι τὴν αὐτὴν τῷ [i] προβασανισθέντι „ γέροντι μανίαν· ἀλλὰ καὶ παρακαλῶ συνείξαντάς μου „ τῇ συμβουλίᾳ τῆς ἐμῆς [k] ἀπολαύειν φιλίας. δυναί- „ μην γὰρ ὥσπερ κολάζειν τοὺς ἀπειθοῦντάς μου τοῖς „ ἐπιτάγμασιν· οὕτω καὶ εὐεργετεῖν τοὺς εὐπειθοῦντάς μοι. „ πεισθέντες οὖν μοι, καὶ ἀρχὰς, καὶ ἐπὶ τῶν ἐμῶν [l] πραγ- „ μάτων ἡγεμονίας λήψεσθε· [m] ἀρνηθέντες τὸν πάτριον „ ὑμῶν τῆς πολιτείας θεσμὸν , καὶ μεταλαβόντες Ἑλ- „ ληνικοῦ βίου , καὶ μεταδιαιτηθέντες ἐντρυφήσατε ταῖς „ νεότησιν ὑμῶν. ἐπεὶ ἐὰν ὀργίλως με διαθῆσθε διὰ „ τῆς [n] ἀπειθείας· ἀναγκάσετέ με ἐπὶ δειναῖς κολάσε- „ σιν ἕνα ἕκαστον ὑμῶν διὰ τῶν βασάνων ἀπολέσαι. „ κατελεήσατε οὖν ἑαυτοὺς , οὓς καὶ ὁ πολέμιος ἔγωγε „ καὶ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς εὐμορφίας οἰκτείρομαι· [o] καὶ δια- „ λογίσασθε τοῦθ' ὅτι οὐδὲν ὑμῖν ἀπειθήσασι , πλὴν τοῦ „ μετὰ στρεβλῶν ἀποθανεῖν , ἀπόκειται. " Ταῦτα δὲ [p] εἰ- πὼν , ἐκέλευσεν [q] εἰς τοὔμπροσθεν [r] τεθῆναι τὰ βα- σανιστήρια , ὅπως καὶ διὰ τοῦ φόβου πείσειεν αὐτοὺς μιαρο- φαγῆσαι. ὡς δὲ τροχούς τε καὶ [s] ἀρθρέμβολα , στρεβλω- τήριά τε καὶ τροχαντῆρας καὶ [t] καταπέλτας καὶ λέβητας, τήγανά τε καὶ δακτυλήθρας καὶ χεῖρας σιδηρᾶς καὶ [v] σφῆ- νας καὶ [x] τὰ ζώπυρα τοῦ πυρὸς , οἱ δορυφόροι προέθησαν· ὑπολαβὼν ὁ τύραννος ἔφη , „ μειράκια φοβήθητε , καὶ „ ἣν [y] σέβεσθε δίκην ἵλεως ὑμῖν ἔσται δι' ἀνάγκην „ παρανομήσασιν. " οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐπαγωγὰ [z] ῥήμα- τα , καὶ ὁρῶντες δεινὰ , οὐ μόνον οὐκ ἐφοβήθησαν , ἀλλὰ καὶ ἀντεφιλοσόφησαν τῷ τυράννῳ , καὶ [a] διὰ τῆς εὐλογι- στίας τὴν τυραννίδα αὐτοῦ κατέλυσαν. [b] καὶ τί λογισώμε- θα ; εἰ δειλόψυχοί τινες ἦσαν καὶ ἄνανδροι ἐν αὐτοῖς, ποίοις ἂν ἐχρήσαντο [c] τοῖς λόγοις ; οὐχὶ τούτοις ; „ ὦ „ τάλανες ἡμεῖς καὶ λίαν ἀνόητοι , βασιλέως ἡμᾶς πα- „ ρακαλοῦντος καὶ ἐπὶ εὐεργεσίᾳ [d] καλοῦντος , [e] εἰ „ πεισθείημεν αὐτῷ· [f] τί τοῖς βουλεύμασι κενοῖς ἑαυτοὺς „ εὐφραινόμεθα , καὶ θανατηφόρον ἀπείθειαν τολμῶμεν ; „ οὐ φοβηθησόμεθα , ἄνδρες ἀδελφοὶ , τὰ βασανιστή- „ ρια , καὶ λογιούμεθα τὰς τῶν βασάνων ἀπειλὰς , καὶ „ [g] φύξωμεθα τὴν κενοδοξίαν ταύτην καὶ ὀλεθροφόρον ἀ- „ λαζονείαν ; ἐλεήσωμεν τὰς ἑαυτῶν ἡλικίας , καὶ κα- „ τοικτειρήσωμεν τὸ τῆς μητρὸς γῆρας· καὶ ἐνθυμηθῶμεν „ ὅτι ἀπειθοῦντες τεθνηξόμεθα , [h] συγγνώσεται δὲ ἡμῖν „ καὶ ἡ θεία δίκη δι' ἀνάγκην τὸν βασιλέα φοβηθεῖσι. „ τί ἐξάγομεν ἑαυτοὺς τοῦ ἡδίστου βίου , καὶ ἀποστεροῦμεν „ ἑαυτοὺς τοῦ γλυκέος κόσμου ; μὴ βιαζώμεθα τὴν ἀνάγ- „ κην , μηδὲ [i] φιλοδοξήσωμεν ἐπὶ τῇ ἑαυτῶν στρέβλῃ. „ οὐδ' αὐτὸς ὁ νόμος [k] ἀκουσίους ἡμᾶς θανατοῖ , φοβη- „ θέντας τὰ βασανιστήρια. πόθεν ἡμῖν ἡ τοσαύτη „ ἐντέτηκε φιλονεικία καὶ ἡ θανατηφόρος ἀρέσκει καρτε- „ ρία , παρὸν [l] μετὰ ἀδείας ζῆν , τῷ βασιλεῖ πεισθέν- „ τας ; " ἀλλὰ τούτων οὐδὲν εἶπον οἱ νεανίαι βασανί- ζεσθαι μέλλοντες , οὐδ' ἐνεθυμήθησαν. ἦσαν γὰρ περίφρονες τῶν

i Προβασανισθέντι γέροντι] προσβ. γέροντι *Lipſ.*
k Απολαύειν φιλίας.] Απολαῦσαι *C A.*
l Πραγμάτων ἡγεμονίας λήψεσθε·] πραγμ. ἡγεμονικὰς λήψ. *Lipſ.*
m Αρνηθέντες] Αρνησάμενοι *C A.*
n Απειθείας·] Απειθείας ὑμῶν *C A.*
o Καὶ διαλογίσασθε] Οὐ διαλογεῖσθε *C A.*
p Εἰπὼν ,] Λέγων *C A.*
q Εἰς τοὔμπροσθεν] εἰς τὸ μέσον *MSS.* SPANH.
r Τεθῆναι] Προτεθῆναι *C A.*
s Αρθρέμβολα ,] Vid. *Heſych.* Conf. infr. §. 10. SPANH.
t Καταπέλτας] Conf. infr. §. 20. SPANH.
v Σφῆνας] Conf. infr. §. 11. SPANH.
x Τὰ ζώπυρα τοῦ πυρὸς ,] Una ſignificatione , reliquiæ ſunt ignis ſopiti , ex quibus ignis ſuſcitatur : hic vero folles , aliaque hujuſmodi inſtrumenta , quibus flamma ſuſcitatur , ac incendium augetur : nec video , quid Eraſmo in mentem venerit , cum ita exponit ; *Succenſorium ad excitandam flammam quoddam tenue eſſe ferri telum accepimus* ; quæ potius tridentis deſcriptio eſt ad conjiciendum in ignem , aut etiam acervandas prunas , quam flammæ prunarumque ſuſcitabulum. COMB.
y Σέβεσθε δίκην] Σέβεσθε θείαν δίκην malit Cl. *Eowthius.*
z Ῥήματα ,] Ῥήματα non agnoſcit *C A.*
a Διὰ τῆς εὐλογιστίας] Eo ſenſu uſurpare εὐλογίαν videtur Joſephus (cum aſcribit Maccabæorum de tyranno victoriam) quo Stoici βούλησιν definiunt ὄρεξιν εὔλογον , redditque Cicero , *Voluntatem , quæ cum ratione aliquid deſiderat.* Recta itaque Ratione λόγῳ & λογισμῷ everſam pueris Maccabæis ſignificat Antiochi tyrannidem. Qui libri unus illi ſcopus eſt. COMB.
b Καὶ τί λογισώμεθα ;] Καί τοι λογ. *C A.* & *Lipſ.*
c Τοῖς λόγοις ;] Illud τοῖς deeſt *C A.*
d Καλοῦντος ,] Φωνοῦντος *C A.*
e Εἰ πεισθείημεν αὐτῷ·] Μὴ πεισθείημεν αὐτῷ ; *C A.*
f Τί τοῖς βουλεύμασι] Τί βουλήμασι κ. *C A.*
g Φύξωμεθα] Φύξόμεθα *C A.*
h Συγγνώσεται] συγγνῷ *Gen.*
i Φιλοδοξήσωμεν] κενοδοξήσωμεν *Lipſ.*
k Ακουσίους ἡμᾶς θανατοῖ ,] *Al.* ἑκουσίους.
l Μετὰ ἀδείας] μετ' ἀταραξίας *Lipſ.*

m Διὰ

τῶν παθῶν καὶ αὐτοκράτορες τῶν ἀλγηδόνων. ὥστε ἅμα τῷ παύσασθαι τὸν τύραννον συμβουλεύοντα αὐτοῖς τοῦ μιαροφαγῆσαι, πάντες [m] διὰ μιᾶς φωνῆς ὁμοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ψυχῆς, εἶπον πρὸς αὐτόν.

θ'. „ Τί μέλλεις, ὦ τύραννε; [n] σὺ ὄψει τί ποιεῖν „ προαιρῇ. ἕτοιμοι γάρ ἐσμεν ἀποθνήσκειν, ἢ παρα- „ βαίνειν τὰς πατρίους ἡμῶν ἐντολάς. [o] αἰσχυνόμεθα γὰρ „ καὶ τοὺς προγόνους εἰκότως, εἰ μὴ τῇ τοῦ νόμου εὐπειθείᾳ „ καὶ συμβούλῳ Μωϋσῇ χρησαίμεθα. [p] μὴ συμβούλευε, „ τύραννε, παρανομίας· μὴ ἡμᾶς μισῶν, ὑπὲρ ἑαυτοὺς „ ἡμᾶς [q] ἐλεῆσαι. χαλεπώτερον γὰρ αὐτοῦ τοῦ θανάτου „ νομίζομεν εἶναί σου τὸν ἐπὶ τῇ παρανόμῳ σωτηρίᾳ „ ἡμῶν ἔλεον. ἐκφοβεῖς δὲ ἡμᾶς, τὸν διὰ τῶν βασά- „ νων ἡμῖν θάνατον ἀπειλῶν, ὥσπερ οὐχὶ πρὸ [r] βρα- „ χέως παρ' Ελεαζάρου μαθών. εἰ δὲ οἱ γέροντες τῶν „ Εβραίων διὰ τὴν εὐσέβειαν καὶ βασανισμοὺς ὑπομείναν- „ τες, [s] εὐσέβησαν· [t] ἀποθάνωμεν ἂν δικαιότερον ἡμεῖς „ οἱ νέοι, τὰς βασάνους τῶν σῶν ἀναγκῶν ὑπεριδόντες, „ ἃς καὶ ὁ παιδευτὴς ἡμῶν [v] γέρων ἐνίκησε. πείραζε „ τοιγαροῦν τύραννε. καὶ [x] τὰς ἡμῶν ψυχὰς, εἰ θανα- „ τώσεις διὰ τὴν εὐσέβειαν, μὴ νομίσῃς ἡμᾶς βλάπτειν „ βασανίζων. ἡμεῖς μὲν γὰρ διὰ τῆσδε τῆς κακοπαθείας καὶ „ ὑπομονῆς [y] τὰ τῆς ἀρετῆς ἆθλα οἴσομεν, καὶ ἐσόμεθα „ παρὰ Θεῷ, δι' ὃν καὶ πάσχομεν· σὺ δὲ διὰ τὴν ἡμῶν „ μιαιφονίαν αὐτάρκη καρτερήσεις [z] ὑπὸ τῆς θείας δίκης „ [a] αἰώνιον βάσανον.” [b] τούτων οὕτως εἰπόντων, οὐ μόνον ὡς κατὰ ἀπειθούντων ἐχαλέπαινεν ὁ τύραννος, [c] ἀλλὰ καὶ ὡς κατὰ ἀχαρίστων ὠργίσθη. [d] εὐθὺς οὖν τὸν πρεσβύτατον αὐτῶν, κελευσθέντες παρῆγον οἱ [e] ὑπασπισταὶ, καὶ διαρρήξαντες τὸν χιτῶνα, διέδησαν τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ τοὺς βραχίονας ἱμᾶσιν ἑκατέρωθεν. ὡς δὲ τύπτοντες ταῖς μάστιξιν ἐκοπίασαν, οὐδὲν ἀνύοντες, ἀνέβαλον αὐτὸν ἐπὶ τὸν τροχόν· περὶ ὃν κατατεινόμενος ὁ εὐγενὴς νεανίας, ἐξάρθρος ἐγίνετο. καὶ κατὰ πᾶν μέλος κλώμενος, [f] ἐκατηγόρει λέγων, „ τύραννε μιαρώτατε καὶ τῆς οὐρανίου δίκης „ ἐχθρὲ καὶ ὠμόφρον, οὐκ ἀνδροφονήσαντά με τοῦτον κα- „ ταικίζεις τὸν τρόπον, οὐδ' ἀσεβήσαντα, ἀλλὰ θείου νόμου „ προασπίζοντα”. καὶ τῶν δορυφόρων λεγόντων [g] αὐτῷ, „ ὁμολόγησον φαγεῖν, ὅπως [h] ἀπαλλαγείης τῶν βασά- „ νων.” αὐτὸς εἶπεν αὐτοῖς „ οὐχ οὕτως [i] ἰσχυρότερός „ ἐστιν ὑμῶν ὁ τροχὸς, ὦ μιαροὶ διάκονοι, ὥστε μου τὸν „ λογισμὸν [k] ἄγξαι· τέμνετέ μου τὰ μέλη, καὶ πυροῦτέ „ μου τὰς σάρκας καὶ στρεβλοῦτε τὰ ἄρθρα. διὰ πασῶν „ γὰρ ὑμᾶς πείσω τῶν βασάνων, ὅτι μόνοι παῖδες Εβραίων „ ὑπὲρ ἀρετῆς εἰσιν ἀνίκητοι.” ταῦτα λέγοντι πῦρ ὑπέστρωσαν, καὶ [l] διηρέθισαν [m] τὸν τροχὸν προσεπικατατεί-

pendebant; imperabant molestiis. Adeo ut omnes, statim atque tyrannus ad impurum esum adhortandi finem fecisset, uno ore simul quasi ex eadem anima, illi ita responderint.

9. Quid cunctaris, tyranne? tu, quid agas, videris. Certum est enim nobis emori potius, quam patria præcepta violare. Majorum quippe reverentia ducimur, tametsi nec legi obtemperandum censeremus, nec monitoris Moysis niteremur auctoritate. Legis violationem ne, tyranne, suaseris: nec tu, cui sumus odio, nos plusquam ipsi nosmetipsos misereare. Morte ipsa duriorem existimamus tuam ad nos nefarie servandos spectantem misericordiam. Territas identidem, mortem per tormenta minitando, quasi paulo ante nihil in Eleazaro animadverteris. Quod si Hebræorum senes, cruciatus pietatis ergo, salva ea & integra, pertulerunt: multo certe æquius est nos, qui florente ætate sumus, suppliciorum tuorum atrocitate, quam præceptor noster superavit senex, contempta, mori. Fac itaque, tyranne, periculum. Cave putes te animis nostris, vitam nobis ob cultam pietatem adimendo, posse ullo modo torquendi sævitia incommodare. Nam nos quidem his nostris præclaris facinoribus, malorumque tolerantia, ac patientia, debita virtuti præmia reportabimus; erimusque cum Deo, cujus causa patimur; contra vero tu justo Dei judicio, ob cædem nostram in æterno cruciatu satis pœnarum dabis. *Puerorum fortis confessio.*

Quæ cum ita dixissent: tyrannus non modo ut in contumaces efferbuit, sed & ut contra ingratos excanduit. Unde, satellites jussi maximum natu adducunt: lacerataque veste, manus & brachia utrinque loris colligant. Flagrisque jam cædendo lassi, nihil proficientes, rotam illi injiciunt: circa quam generosus adolescens extensus, luxabatur: totoque jam corpore diffracto, his verbis tyrannum increpabat: „ tyranne conscelleratissime, „ divinæque hostis justitiæ immanissime, non homicidii nec impietatis reum hoc me pacto lanias, sed divinæ legis vindicem assertoremque.” Tum satellites, „ dic te, ajebant, esurum, ut a cruciatu libereris.” Quibus ille, „ haud ita, „ inquit, rota vestra, ô scelerati ministri, valida est, ut rationem mihi suffocet: membra „ mea concidite, cremate carnem, artus distorquete. nam tormentis omnibus persuadebo „ vobis, solos Hebræorum pueros in virtute propugnanda esse invictos.” Ista dicenti ignem substernunt, & rota impensius acta, accendunt. *Primi puerorum pœna.*

m Διὰ μιᾶς φωνῆς ὁμοῦ,] διὰ φωνῆς μιᾶς ὁμοῦ *Lipf.*
n Σὺ ὄψει τί] Illa, σὺ ὄψει τί ποιεῖν προαιρῇ desunt in *C A.* *Aliisque.*
o Αἰσχυνόμεθα γὰρ] Καὶ αἰσχυνόμεθα γὰρ τοὺς πρ. *C A.*
p Μὴ συμβούλευε, τύραννε,] σύμβουλε τύραννε *Lipf.*
q Ελεῆσαι.] ἐλέα *C A.* & *Gen.* forte ἐλεεῖν supra §. 6. ἐλεοῦντες *Gen.* pro ἐλεοῦντες Spanh.
r Βραχέως] *Al.* Βραχέος.
s Εὐσέβησαν·] *Al.* ἀπέθανον.
t Αποθάνωμεν] *Al.* ἀποθάνοιμεν.
v Γέρων ἐνίκησε.] *Al.* διωγμῶν.
x Τὰς ἡμῶν ψυχὰς,] ταῖς ἡμῶν ψυχαῖς *Gen.*
y Τὰ τῆς ἀρετῆς ἆθλα] Ita recte Josephus *virtutis præmia* consecutos gratulari memorat Maccabæos; non, quod inscite substituit Erasmus, *regnum cœlorum*, quod demum a Christi prædicatione innotuit, ne & *æternum ignem* dicam, ubi Maccabæi & Josephus *mortem æternam*. Est hoc παραχαράττειν non παραφράζειν. *adulterare* antiquum monumentum, non aliis pauloque pluribus verbis, majorique ornatu repræsentare: Mitior certe Em. Card. Baronii censura & excusatio in Not. quasi Erasmus alia Græca habuerit. Liquet certe, non habuisse, nec Græcorum ullum sic projectæ audaciæ fuisse, qui Josephi nomine cuderit, quod ita Erasmus re sic seria lusit: Vir scilicet tantus, & qui sibi censenda quævis Patrum Monumenta tanta audacia sumpserit. Nullius proinde auctoritatis, quicquid extra Græca, vel contra eorum fidem toto hoc libello absque omni prorsus judicio scripsit: at vero quantum viro risum daturus erat homo cucullatus, qui hæc vel scripsisset, vel Josephi opus & Maccabæorum verba haberi voluisset? Comb.
z Υπὸ τῆς θείας δίκης] Περὶ τῆς *Al.*
a Αἰώνιον βάσανον.] *Al.* αἰώνιον θάνατον. in *C A.* αἰώνιον βάσανον διὰ πυρὸς.
b Τούτων οὕτως εἰπόντων,] Ταῦτα αὐτῶν εἰπόντων *C A.*
c Αλλὰ καὶ ὡς κατὰ] Αλλ' ὡς καὶ *C A.*
d Εὐθὺς οὖν] Οθεν τὸν πρ. *C A.*
e Υπασπισταὶ] *Al.* ὑπερασπισταί.
f Εκατηγόρει λέγων,] *Al.* ἐκατηγόρει.
g Αὐτῷ,] Illud αὐτῷ deest *C A.*
h Απαλλαγείης] *Al.* ἀπαλλαγῇς.
i Ισχυρότερός] Οὐχ οὕτως ἰσχυρὸς ὑμῶν ἐστιν ὁ τροχὸς *C A.*
k Αγξαι·] *Al.* ἄξαι.
l Διηρέθισαν] διερεθίζοντες τὸν τροχὸν προσεπικατατείνοντες *Lipf.*
m Τὸν τροχὸν προσεπικατατείνοντες·] Quod instrumentum *rotam* Josephus vocat τροχὸν, auctor 2 Maccab. libri τύμπανον, quo etiam alludit Paulus Hebr. v. 35. ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν Ubi bene Interpr. *alii distenti sunt*; sic nimirum tympani in morem in ejus generis cruciatorio instrumento ad omne genus suppliciorum aptati; & ad ipsum ignem, ut Josephus significat: Sic forte illa machina rotabatur, ut in illa distentum corpus ad prunas illis urendum deprimi posset, & ad verbera, seu alias excarnificandum unguibus ferreis, aliisque levari: ea distensione ex tortorum arbitrio tormentis omnibus coaptatum.

dunt. Rota sanguine undique fœdata erat, prunarumque acervus sanie & tabo fluente exstinctus; & ad machinæ axem caro dissilit. Diffracta jam ossium compage, magnanimus & patre Abrahamo plane dignus juvenis, non ingemuit: sed quasi in medio igne ad immortalitatem translatus, tormenta excelso animo & invicto pertulit. „ne me unquam fratres, exclamans, deseritote, neque fratris vestri magnanimitatem ejurate: sacram generosamque militiam pietatis tuendæ causâ militate, per quam justi & patrii Dei nostri providentia, genti nostræ propitia facta, immanem istum tyrannum castigabit." Hæc effatus juvenis sanctissimus, animam exhalavit. Cunctisque magnanimitatem illius suspicientibus; satellites priori secundum, pro ætatis ratione, ducunt; ferreis dein manicis aptatis, catapultæ unguibus acutissimis alligant. Ut autem de esu sciscitati, priusquam torqueretur, præclaram audiverunt sententiam: ferreis manicis totam carnem à tendonibus ad mentum usque detrahunt; capitis vero cutem pardi feri discerpunt. Quem tamen ille fortiter dolorem perferens, „quam suavis est, inquit, quævis necis facies, patriæ nostræ pietatis causa! Nonne existimas, crudelissime tyranne, te nunc acrius me torqueri; cum superbam tyrannidis tuæ rationem, à nostra ob pietatem tolerantia victam videas? Dolorum enim me asperitate, voluptates è virtute emanantes, levant. tu vero, ferocibus impietatis minis discru-

Alterius certamen.

νοντες· ἐμολύνετο δὲ πάντοθεν αἵματι ὁ τροχὸς, καὶ ὁ σωρὸς τῆς ἀνθρακιᾶς τοῖς τῶν ἰχώρων ἐσβέννυτο σταλαγμοῖς, καὶ περὶ τοὺς ἄξονας τοῦ ὀργάνου περιέῤῥεον αἱ σάρκες. καὶ περιτελμημένον ἤδη ἔχων τὸ τῶν ὀστέων πῆγμα ὁ μεγαλόφρων καὶ Ἀβραμιαῖος νεανίας οὐκ ἐστέναξεν, ἀλλ' ὥσπερ ἐν πυρὶ μετασχηματιζόμενος εἰς ἀφθαρσίαν, ὑπέμεινεν εὐγενῶς τὰς στρέβλας. „μιμήσασθέ με, ἀδελφοὶ, λέγων, μή με τὸν αἰῶνα λειποτακτήσητε, μηδ' ἐξομόσησθέ μου τὴν τῆς εὐψυχίας ἀδελφότητα. ἱερὰν καὶ εὐγενῆ στρατείαν στρατεύσασθε ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας, δι' ἧς ἵλεως ἡ δικαία καὶ [n] πάτριος ἡμῶν πρόνοια τῷ ἔθνει γενηθεῖσα τιμωρήσῃ τὸν ἀλάστορα τύραννον." καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ ἱεροπρεπὴς νεανίας, ἀπέῤῥηξε τὴν ψυχήν. θαυμασάντων δὲ πάντων τὴν καρτεροψυχίαν αὐτοῦ, ἦγον οἱ δορυφόροι τὸν καθ' ἡλικίαν τοῦ προτέρου δεύτερον, καὶ σιδηρᾶς ἐναρμοσάμενοι χεῖρας ὀξέσι τοῖς ὄνυξιν [o] ὀργάνῳ [p] καταπέλτῃ προσέδησαν αὐτόν. ὡς δὲ, εἰ φαγεῖν βούλοιτο πρὶν βασανίζεσθαι πυνθανόμενοι, τὴν εὐγενῆ γνώμην [q] ἤκουσαν· [r] ἀπὸ τῶν τενόντων ταῖς σιδηραῖς χερσὶν [s] ἐπισπώμενοι, μέχρι γε τῶν γενείων τὴν σάρκα πᾶσαν καὶ τὴν τῆς κεφαλῆς δορὰν οἱ [t] παρδάλειοι θῆρες ἀπέσυραν. ὁ δὲ ταύτην [v] βαρέως τὴν ἀλγηδόνα καρτερῶν, ἔλεγεν. „ὡς ἡδὺς πᾶς θανάτου τρόπος διὰ τὴν πάτριον ἡμῶν [x] εὐσέβειαν. οὐ δοκεῖς, πάντων ὠμότατε τύραννε, πλεῖον ἐμοῦ σε νῦν βασανίζεσθαι, [y] ὁρῶν σου νικώμενον τὸν τῆς τυραννίδος ὑπερήφανον λογισμὸν ὑπὸ τῆς διὰ τὴν εὐσέβειαν ἡμῶν ὑπομονῆς; ἐγὼ μὲν γὰρ ταῖς διὰ τὴν ἀρετὴν ἡδοναῖς [z] τῶν πόνων ἐπικουφίζομαι. σὺ δὲ ἐν ταῖς τῆς „ἀσε-

Quod Chrys. ad capitis abscissionem refert, velut se res in Jacobo habuit, haud satis congruit: nec sanctus Paulus ibi Sanctos Novi Testamenti videtur tangere, sed solum Veteris, quos Judæis ipsum probantibus in exemplum adducit. Comb.

n Πάτριος ἡμῶν πρόνοια] Hîc ἀπὸ τοῦ πατρὸς, πάτριος. *A Patre paterna providentia*; nec quibus aliis passim locis vel pueri locuti leguntur, vel ipsa Mater τῇ πατρίῳ & πατρώᾳ φωνῇ *patria & paterna voce*, aliter intelligendum, quam Lingua Hebraica seu Syriaca, quasi Lingua Patriæ, quæ ipsa à Patre dicta est: durumque est, quod Cornel. a Lapide passim in erudita sua 2 libri Maccab. expositione quasi *mascula, virili, forti* interpretatur, non velut pueri aut fœminæ; abhorretque a Græcæ linguæ puritate, qua liber ille eleganter scriptus est. Quod illustrando sacro textui, Josephi affert, saniore reliquis consilio ex ipso mutuatur Josepho, ejusque Græcis, non ex Erasmiana olida illa paraphrasi: quibus etiam reddendis operam probat, licuissetque in eo genere non paucis sodalium ea præcellere, sive est ipse Corn. a Lapide, sive Sodalium alius quispiam, qui tot retro annis quasi ejus opus posthumum suam illam lucubrationem vulgaverit. Etiam παῖδες & νεανίαι non sic tenera ætate erant, ac velut impuberes, ut ejus vocis mysterio significandum fuerit, non loqui illos ut parvulos, quam passim vocem illis tribuit Erasmus, ubique ineptiens in hoc opere, ac si infantium certamen esset, non vere juvenum satisque grandium, & qui Regis negotiis jam tum præfici possent; quod eis desertæ Religionis præmium Tyrannus statim pollicebatur, uti Josephus scripsit: quin & ipse sacer Textus, & quidem omnium minimo 2 Maccab. 7, 24. *Pollicebatur amicum habiturum*, καὶ χρείας ἐμπιστεύσειν, *& negotia crediturum*, ut reddit Nobil. ac Græca petunt; publicis curis rebusque præficiendum, quod grandis jam adolescentis, & ephebi ac prope viri, non parvuli, ut & esse Amicum Regis: nec satis vulg. ex Græc. fide, *& res necessarias illi præbiturum*: nisi aliam vocem habuit, quod non liquet: quos etiam c. 8. post Eleazari necem ἐκ τῆς Ἑβραίων λείας, *ex Hebræorum præda* s. captivis suo tribunali ab Antiocho sisti jussos ait; velut nimirum captivorum nobiliores (uti etiam inter Sacerdotes nobilis Eleaz.) quibus in sententiam adductis reliquam gentis turbam ac quasi fæcem eorum exemplo in eandem se adducturum sperabat; quod quam belle dictum in parvulos & pene infantes; quorum defectio, si qua fuisset, miserationem magis haberet, quam exempli vim ac provocationem. Nomina etiam puerorum & matris aliunde accepta inferciit Erasmus, cum nec sacer Textus, nec Josephus illorum quicquam meminerint; videanturque petita ex quibusdam apocryphis, seu etiam conficta; ut ea ignorare non multum nostra intersit. Argumento est, quod alia prorsus nomina habet Erasmus, ac habeant Menæa: ut si ulla nominum habenda esset ratio alii aliique forent, quos Maccabæos dicimus. Quo patet, quam leviter dictos Maccabæos opinati sint, qui a primo ejus nominis, ac natu maximo totam eam fratrum cohortem sic dictam scripserunt: quem Menæa edita Abim vocant; Tiliana MS. nostra Abbim. Basilii Menolog. solum Eleazarum senem, & Salomonidem Puerorum matrem nominat, seu Salomonam, ut & reliqua Menæa, cum Latini quidam *Maccabæam*, ac nescio quid eam dicant. Maccabæos ego potius dictos existimem, non quod ullus eorum sic vocatus, vel quod Maccabæos & Asmonæos propius cognatione attingerent (cum ejus rei ex certis monumentis nulla sit conjectura) sed quod ignotis eorum nominibus & progenie ipsorum sic scripta historia sit in 2. illo libro Maccabæorum, unde & Mater dicta Maccabæa, quod illis imposuerit, qui ejus nomen proprium esse putaverunt. Comb.

o Ὀργάνῳ] Τοῖς ὀργάνοις *C A.*

p Καταπέλτῃ] Conf. infr. §. 20. Spanh.

q Ἤκουσαν] *Al.* εἵλκυσαν.

r Ἀπὸ τῶν τενόντων] Erasmus. *A principio cervicis ad genua usque* &c. *Ad mentum & barbam usque*, si dixisset, sensum Josephi aperuisset. Putem scripsisse *ad genas usque*, ut de illo mitius sentiam. Τένοντες majores musculi præcipue sunt, quibus caput jungitur cervici, ipsiusque cervicis pars, unde cœpta detrahi cutis cum carnibus, ipsaque tota capitis cutis ad mentum usque & barbam; quod dirum supplicium etiam significavit sacer textus, intellexitque in Josepho Ambros. l. 2. de Jacob & vita beata c. 11. Sic non placet Cornel. quod reddit *ab imis pedibus exorsi*. Sed de illa ejus vocis significatione videndus Thes. & alii. Quæ sequitur vox ἐπισπαλώμενοι nihil Græca videtur: conjectura muto ἐπαλλόμενοι, quod Jonice dicitur ἀντὶ τοῦ ἐφαλλόμενοι. Sic enim clara litera, quadratque istud sic dictum cum sequenti metaphora pardi bestiæ: οἱ παρδάλεις θῆρες, *qui immanitate pardi bestiæ erant*, ubi male Corn. *& capitis pellem admotis pardis dilacerant*, ita forte, quod mendo typogr. Argent. est παρδάλεισι, θῆρε. Erasmus longo discursu ac nugatorio istud de immissis pardis, seu *pardo* (ut loquitur) *feroce & sitibundo sanguinis*, qui DEI miraculo in mitem versus sit, exaggerat, contra omnem fidem, etiam justæ παραφράσεως. *Assiliendi* itaque voce usus Josephus ad exprimendum, quod ex indole ejusmodi bestiarum est, quam totam ea carnificina, unguiumque dilaceratione tortores illi imbuisse viderentur. Comb.

s Ἐπισπώμενοι,] Ἐπισπασάμενοι *C A.* ἐπισπαλώμενοι *Ald.*

t Παρδάλειοι] *Gen.* παραδάλειοι; Vel παρδάλεοι Spanh.

v Βαρέως τὴν ἀλγηδόνα καρτερῶν,] Positum hic βαρέως, ἀντὶ τοῦ σεμνῶς· quasi *gravi constantia*, quod & reddebam, non ulla mentis levitate aut temeritate, cum alias *moleste* sonare videatur, præsertim cum verbo φέρειν. Non bene Josephi sensus mutatus Cornelio; *Quem ille gravissimum dolorem tolerans*, ubi nullum acumen. Erasmus ut syrtem, difficultatem vitavit. Comb.

x Εὐσέβειαν.] Post εὐσέβειαν habemus ἔφη τε πρὸς τὸν τύραννον in *C A.*

y Ὁρῶν σου νικώμενον] Ὁρῶντάς σου *C A.*

z Τῶν πόνων] Τὸν πόνον *C A.*

a Ἀγνοεῖν

„ ἀσεβείας ἀπειλαῖς βασανίζῃ. οὐκ ἐκφεύξῃ δὲ, μιαρώτατε τύραννε, τὰς τῆς θείας ὀργῆς δίκας.

ι'. Καὶ τούτου ἀοίδιμον θάνατον καρτερήσαντος, ὁ τρίτος ἤγετο, παρακαλούμενος πολλὰ ὑπὸ πολλῶν, ὅπως ἀπογευσάμενος σώζοιτο. ὁ δὲ ἀναβοήσας ἔφη· „ [a] ἀγνοεῖτε, ὅτι ὁ αὐτός με τοῖς ἀποθανοῦσιν ἔσπειρε „ πατὴρ, καὶ ἡ αὐτὴ μήτηρ ἐγέννησε, καὶ [b] ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἀνετράφημεν δόγμασιν; οὐκ [c] ἐξομοῦμαι τὴν εὐγενῆ „ τῆς ἀδελφότητός μου [d] συγγένειαν." οἱ δὲ πικρῶς [e] ἐνέγκαντες τὴν παῤῥησίαν τοῦ ἀνδρὸς, [f] ἀρθρεμβόλοις ὀργάνοις τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ τοὺς πόδας ἐξήρθρουν, καὶ ἐξ ἁρμῶν [g] ἀναμοχλεύσαντες ἐξεμέλιζον· καὶ τοὺς δακτύλους, βραχίονας, καὶ σκέλη καὶ ἀγκῶνας περιέκλων. καὶ κατὰ μηδένα τρόπον ἰσχύοντες αὐτὸν ἄγξαι, περισύραντες [h] τὸ δέρμα σὺν ἄκραις τῶν δακτύλων κορυφαῖς [i] ἀπεσκύθιζον. καὶ εὐθέως ἦγον ἐπὶ τὸν τροχόν· περὶ ὃν ἐκ σφονδύλων ἐκμελιζόμενος, ἑώρα τὰς ἑαυτοῦ σάρκας περιλακιζομένας, καὶ κατὰ σπλάγχνων σταγόνας αἵματος ἀποῤῥεούσας. μέλλων δὲ ἀποθνήσκειν, ἔφη, „ ἡμεῖς μὲν, „ ὦ μιαρώτατε τύραννε, διὰ παιδείαν καὶ ἀρετὴν [k] Θεοῦ „ ταῦτα πάσχομεν. σὺ δὲ, διὰ τὴν ἀσέβειαν καὶ μιαι- „ φονίαν, [l] ἀκαταλύτους καρτερήσεις βασάνους." καὶ τούτου θανόντος ἀδελφοπρεπῶς, τὸν τέταρτον ἐπεσπῶντο, λέγοντες, „ [m] μὴ συμμανῇς καὶ σὺ τοῖς ἀδελφοῖς σου τὴν „ αὐτὴν μανίαν;" ὁ δὲ αὐτοῖς ἔφη, „ οὐχ οὕτω καυ- „ στικώτερον ἔχετε κατ' ἐμοῦ τὸ πῦρ, ὥστε με [n] δειλαν- „ δρῆσαι. μὰ τὸν μακάριον τῶν ἀδελφῶν μου θάνατον, καὶ „ τὸν αἰώνιον τοῦ τυράννου ὄλεθρον, καὶ τὸν ἀοίδιμον τῶν εὐσε- „ βῶν βίον, οὐκ ἀρνήσομαι τὴν εὐγενῆ ἀδελφότητα. ἐπι- „ νόει, τύραννε, βασάνους, ἵνα καὶ δι' αὐτῶν μάθῃς ὅτι „ ἀδελφός εἰμι τῶν προβασανισθέντων." ταῦτα ἀκούσας ὁ [o] αἱμοβόρος καὶ φονώδης καὶ παμμιαρώτατος Ἀντίοχος, ἐκέλευσε τὴν γλῶτταν αὐτοῦ [p] ἐκτμηθῆναι. ὁ δὲ ἔφη, „ κἂν ἀφέλῃς τὸ τῆς φωνῆς ὄργανον, καὶ σιωπώντων εἰσα- „ κούει ὁ Θεός. ἰδοὺ προκεχάλασται ἡ γλῶττα. [q] τέμνετε. „ οὐ γὰρ παρὰ τοῦτο τὸν λογισμὸν ἡμῶν γλωσσοτομήσεις. „ ἡδέως ὑπὲρ τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ τὰ τοῦ σώματος μέλη κα- „ κρωτηριαζόμεθα. σὲ δὲ [r] ἐν τάχει μετελεύσεται

„ ciaris: neque divinæ vindictam iræ effugies, „ sceleratissime Tyranne.

10. Isto itidem mortem nobilem obeunte, *Tertii cruciatus.* tertius ducitur, multis hortationibus rogatus, ut gustu saluti consuleret. Verum ille, „ Quid? „ inquit, vos ne latet, eundem patrem me pro- „ creasse, matremque peperisse eandem, atque „ mortuos hosce, iisdemque præceptis institutos? „ Generosam fraterni vinculi cognationem ne- „ quaquam ejurabo." Liberam tortores adolescentis vocem iniquo animo ferentes equuleo manus „ pedesque luxant, & è commissuris detrusos dirumpunt; digitos, brachia, crura, & cubitos confringunt. Cumque nullo modo suffocare ipsum possent; cutem, circumacto una cum digitorum extremis partibus detrahunt. Atque è vestigio in rotam agitur: circa quam, vertebris à se diremptis, suam ipsius carnem discerptam videt, guttasque sanguinis in viscera influentes. Jamque animam editurus, „ nos, inquit; scelestissime „ Tyranne, divinæ disciplinæ virtutisque causa, „ hæc patimur; tu vero, impietatis & parricidii „ pœnas sempiternas lues." Quo mortuo pari cum fratribus virtute; quartum raptant, clamitantes, *Quarti.* „ eandemque atque fratres tu quoque in- „ saniam insanies?" Tum ille, „ non ita calet, „ inquit, vester contra me ignis, ut animum „ despondeam. per fratrum meorum beatam mor- „ tem, æternumque tyanni exitium, ac piorum „ vitam gloriosam, sancte dejero; fratrum ma- „ gnanimitatem non abnegabo. excogita, tyran- „ ne, cruciatus: quibus experiaris, me fratrem „ eorum germanum esse, qui jam tormentis „ confecti morte occubuere." Quibus auditis, sanguinarius, atrox, omnique diritate immanissimus Antiochus, linguam illi præcidi ju- „ bet. Ille autem, ut vocis, inquit, instrumen- „ tum adimas, tacentes exaudit Deus. ecce pro- „ minet lingua: secate. Non enim propterea „ rationis usum nobis auferre poteris. Liben- „ ter divinæ legis causa, corporis partibus mu- „ tilamur. te vero, qui laudem divinarum can-

„ tricem

a Ἀγνοεῖτε,] Ἢ ἀγνοεῖτε *C A.*

b Ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἀνετράφημεν δόγμασιν;] Satis supine Cornel. δώμασι legit, quod nescio an illi habeant Cod. nec si haberent, fœdo errore vacarent. Reddit ergo, *Iisdemque nos in ædibus educatos*, quod satis ἀπροσδιόνυσον. Melius παραφραστικῶς Erasmus: *Unus est nobis Magister, unus animus* &c. Iisdem ergo educatos doctrinis atque decretis, una imbutos fide, Eleazaro eis præceptore, sive etiam Patre, ut Menæa semel & iterum videntur velle, etsi videtur illorum fides hac parte nutare. Ode 6. auctore Canonis Andrea Cretensi, προενήθλησε πατὴρ, συναθλοῦσι καὶ υἱοὶ, εὐφραινέσθω σὺν ὑμῖν καὶ ἡ μήτηρ. *Prior certavit Pater, certent pariter & filii, lætetur nobiscum & Mater.* Cui geminum illud Cathismatis. τοῦ τυράννου τὰς ἀπειλὰς κατῃσχύνατε, ὡς τοῦ νόμου ὑπέρμαχοι, καὶ τοῦ πατρὸς ἀκόλουθοι γενόμενοι σὺν μητρὶ εὔφρονι. *Tyranni minas confudistis, ut Legis defensores, & Patris effecti sectatores cum divina Matre.* Clarius Exapostilarium, quod diversi auctoris esse possit, ab Andrea auctore Canonis. Τοὺς θαυμαστοὺς ὑμνήσωμεν Μακκαβαίους, Ἐλεαζάρου παῖδας καὶ Σαλωμόνης. *Laudemus admirandos Maccabæos, Eleazari & Salomonidis filios.* Quos etiam idem Andreas ex Sacerdotali genere fuisse indicat Od. 8. Οἱ τὴν Μώσεως κάθεδραν κοσμήσαντες, καὶ τοὺς πατρώους θεσμοὺς συντηρήσαντες, ὡς ἑπτὰ ἀστέρες ἐν κόσμῳ λάμποντες. *Qui Mosis cathedram ornavere, & paternas leges servavere velut septem stellæ in mundo lucentes*: pro Eleazari scilicet necessitudine, qui ipse Sacerdos fuit, & in vice sua princeps, eaque ratione Cathedram Mosis ornavit, quam ornare non aliorum videtur, quam Sacerdotum. In reliquis Andreas Eleazarum institutorem solum ait puerorum, quos Salomona genuerit: quomodo animorum pater esset, non corporum. Ejus rei nihil habemus ex sacro Textu, aut ex his, quæ Josephus scripsit. Nostra Tiliana Menæa nihil cum editis commune habent, præter priores strophas ad Vesperas: Canon diversus incipit, παθῶν αὐτοκράτορα λογισμόν. in quo nihil ejus furfuris, quo videatur Eleazarus fuisse Pater Maccabæorum. Cathisma castigatissimum, quo fere uno Eleazari memoria recolitur. Ἱερεὺς ἀναδειχθεὶς Μωσαϊκῶς, τὰς ἐν νόμῳ λατρείας διαπαντὸς προσάγων, μακάριε, τῷ δεσπότῃ τῆς κτίσεως, καὶ ζηλωτὴς τοῦ νόμου ἐνθέως γενόμενος πολυειδεῖς βασάνους γενναίως ὑπέμεινας. ὅθεν καὶ τοῖς πᾶσιν ὑποτύπωσις ὤφθης, σοφὲ καρτερόθυμε ὑπομονῆς καὶ στεῤῥότητος Ἐλέαζαρ πολύαθλε. *Sacerdos Mosaico ritu fuisti, Legales hostias continue offerens, vir beate, Creaturæ Domino, Legisque Divinæ æmulator factus diversi generis tormenta fortiter sustinuisti: Unde & cunctis æmulandæ patientiæ ac firmitatis, sapiens tolerantis animi enituisti, Eleazar multis desudatis præliis ac victoriis clare.* Exapostilarium tamen in eam incurrit sententiam, ut Eleazarum septem Puerorum Patrem significet: quodque elegans est, repræsentare hic lubet. τοῦ νόμου χρηματίζοντες ὑπηρέται καὶ στῦλοι, τὸν θάνατον ὑπήλθατε, Μακκαβαῖοι γενναῖοι, καὶ δόξης ἐπετύχετε σὺν μητρὶ θεόφρονι πατρί τε Ἐλεαζάρῳ. *Qui Legis ministri ac columnæ essetis, mortem obiistis cum Matre Divini sensus fœmina, & Eleazaro Patre.* Nimisque durum, ut non eodem modo Mater ac Pater ejus moduli auctori intelligatur. Comb.

c Ἐξομοῦμαι] Ἐξόμνυμαι *C A.*

d Συγγένειαν.] Post συγγένειαν sequuntur in *C A.* πρὸς ταῦτα εἴ τι ἔχετε κολαστήριον προσαγάγετε τῷ σώματί μου· τῆς γὰρ ψυχῆς μου, οὐδ' ἂν θέλητε, ἅψασθαι δύνασθε.

e Ἐνέγκαντες] Ἐνέγκοντες N.

f Ἀρθρεμβόλοις] Conf. supr. §. 8. Spanh.

g Ἀναμοχλεύσαντες ἐξεμέλιζον.] Ἀναμοχλεύοντες *C A.*

h Τὸ δέρμα] τὰ ὄργανα *Lips.*

i Ἀπεσκύθιζον.] κουρὰν ἀποσκυθίσαι Athenæ. lib. XII. p. 524. F. Spanh.

k Θεοῦ] Deest θεοῦ in *Lips.*

l Ἀκαταλύτους] ἀκαλήπτους *Gen.*

m Μὴ συμμανῇς] Μὴ μανεὶς καὶ σὺ τὴν αὐτὴν τοῖς ἀδελφοῖς σου μανίαν *Ald.* μὴ συμμανῇς καὶ σὺ τοῖς ἀδελφοῖς σου τὴν αὐτὴν μανίαν, ἀλλὰ πεισθεὶς τῷ βασιλεῖ σῶζε σεαυτὸν *C A.*

n Δειλανδρῆσαι.] Conf. infr. §. 13. Spanh.

o Αἱμοβόρος] *Hesychius*: αἱμοβόρου (non αἱμαβόρου) αἱμοεσθίοντος Spanh.

p Ἐκτμηθῆναι.] Ἐκτομεῖν *C A.*

q Τέμνετε.] Τέμνε *C A.*

r Ἐν τάχει μετελεύσεται] Ταχέως *C A.*

, Ἐπὶ

„ tricem linguam exsecas, Deus ipse brevi adorietur.

Quinti. 11. Quo fœdis tormentis sublato, quintus prosiliens, dixit; „ supplicium virtutis ergo „ non moror; ipse ultro accedo; ut me quoque interempto, plurium scelerum pœnas cœlesti vindictæ des reus. ô generis humani virtutisque capitalis hostis, qua nostra culpa admissa in nos hunc in modum grassaris? an quia rerum omnium conditorem rite colimus, atque ex ipsius sanctissimæ legis præscripto vivimus? atqui hæc præmiis, non pœnis sunt digna." Carnifices talia dicentem in catapultam rapiunt vinctum: ubi ligatis genibus, iisdemque ferrea compede aptatis, lumbos circa orbicularem cuneum contorquent: totusque rotam ambiens, scorpii instar, refractus, membris divulsis detruncabatur. Atque ita, spiritu coarctato, corporeque præfocato, „ maximo, „ inquit, tyranne, beneficio nolens & invitus „ nos afficis, quod illustrioribus doloribus nostram legis nomine tolerantiam reddis testatam."

Sexti tormenta. Eo mortuo, sextus adducitur adolescentulus. A quo tyrannus sciscitatus, „ an, esca gustata, „ liberari vellet:" respondet, „ ego quidem „ certe fratribus ætate sum minor, sed animo „ plane æqualis. Ad eadem siquidem geniti & „ educati, pro eisdem mori quoque debemus similiter. Quare, si placet esca impura vesci recusantem torquere, torque." Dicentem ista, rotæ imponunt, in qua membris divulsis distentus, vertebrisque emotis, lento igne subjecto ustularunt. Veruculisque etiam ignitis dorso admotis, latera visceraque perforata concremant. Ille autem in mediis cruciatibus, „ ô „ sacrum certamen, exclamat, ad quod pietatis „ causa, ut dolorum acerbitate exerceremur, tot „ fratres invitati manus non dederimus! pietatis „ etenim professio, tyranne, ut scias, invicta „ est. Ego comes fratribus additus, probitate „ munitus, jam morior: tibi quoque, tyranne, „ mors similiter imminet, magnum & tremendum tortorem habituro. Tuam immanitatem, „ ô tormentorum artifex, & vere piorum hostis, sex adolescentuli superavimus. quid enim „ aliud est te superare, quam non potuisse te „ verbis rationem nostram flectere, neque ad „ nefarium esum cogere? frigidus nobis tuus videtur ignis, catapultæ minime molesti, violentia omnis cassa & irrita. Nam cum non tyranni, sed divinæ legis satellites à nobis stent; „ rationem habemus invictam.

Septimi. 12. Utque hic in lebetem conjectus feliciter exspiravit, septimus, omnium natu minimus, prodiit. Quem tyrannus misertus, licet ab omnibus illius fratribus acerrimis verbis proscissus, ut jam vinculis constrictum vidit, propius ad se adduci jussit. Quem his verbis delinire ac pellicere conatus est. „ Fratrum tuorum qualis „ sit exitus, vides. Ob contumaciam enim cru-

„ ὁ Θεὸς, [s] ἐπὶ τὴν τῶν θείων ὕμνων μελῳδὸν γλῶσσαν „ ἐκτέμνεις."

ια΄. Ὡς δὲ καὶ οὗτος ταῖς βασάνοις καταικισθεὶς ἀπέθανεν· ὁ πέμπτος παρεπήδησε λέγων· „ οὐ μέλλω, „ τύραννε, πρὸς τὸν ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς [t] βασανισμόν. αὐτὸς „ δὲ ἀπ' ἐμαυτοῦ παρῆλθον, ὅπως κἀμὲ κατακτείνας „ περὶ πλειόνων ἀδικημάτων [v] ὀφλήσῃς τῇ οὐρανίῳ „ δίκῃ τιμωρίαν. ὦ μισάνθρωπε καὶ μισάρετε, τί δράσαντας ἡμᾶς τοῦτον πορθεῖς τὸν [x] τρόπον; ὅτι τὸν πάντων κτίστην εὐσεβοῦμεν· καὶ κατὰ τὸν ἐνάρετον αὐτοῦ ζῶμεν „ νόμον; ἀλλὰ ταῦτα τιμῶν οὐ βασάνων [y] εἰσὶν [z] ἄξια. τοιαῦτα λέγοντα οἱ δορυφόροι δήσαντες, αὐτὸν εἷλκον ἐπὶ τὴν καταπέλτην. ἐφ' ὃν δήσαντες αὐτὸν ἐπὶ τὰ γόνατα, καὶ ταῦτα ποδάγραις σιδηραῖς ἐφαρμόσαντες τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, περὶ τροχαῖον [a] σφῆνα κατέκαμψαν· περὶ ὃν ὅλος περὶ τὸν τροχὸν σκορπίου τρόπον ἀνακλώμενος ἐξεμελίζετο. καὶ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον τὸ πνεῦμα στενοχωρούμενος καὶ τὸ σῶμα ἀγχόμενος, „ καλὰς, ἔλεγεν, ἄκων, ὦ τύραννε, χάριτας ἡμῖν χαρίζῃ, διὰ γενναιοτέρων πόνων ἐπιδείξασθαι παρέχων τὴν εἰς τὸν νόμον „ ἡμῶν καρτερίαν." τελευτήσαντος δὲ καὶ τούτου, ὁ ἕκτος ἤγετο μειρακίσκος. ὃς πυνθανομένου τοῦ τυράννου „ εἰ „ βούλοιτο φαγὼν ἀπολύεσθαι," ἔφη. „ ἐγὼ [b] τὴν μὲν „ ἡλικίαν τῶν ἀδελφῶν μου εἰμὶ νεώτερος, τὴν δὲ διάνοιαν „ ἡλικιώτης. εἰς τὰ αὐτὰ γὰρ καὶ γεννηθέντες καὶ τραφέντες, ὑπὲρ τῶν αὐτῶν καὶ ἀποθνήσκειν ὀφείλομεν ὁμοίως. „ ὥστε εἰ δοκεῖ σοι βασανίζειν μὴ [c] μιαροφαγοῦντας, „ βασάνιζε." ταῦτα αὐτὸν εἰπόντα παρῆγον ἐπὶ τὸν τροχὸν, ἐφ' οὗ [d] κατατεινόμενος ἐκμελῶς καὶ ἐκσφονδυλιζόμενος ὑπεκαίετο. καὶ ὀβελίσκους δὲ ὀξεῖς πυράσαντες, τοῖς νότοις προσέφερον, καὶ [e] τὰ πλευρὰ διαπείραντες αὐτοῦ καὶ τὰ σπλάγχνα διέκαιον. ὁ δὲ βασανιζόμενος, „ ὦ ἱεροπρεποῦς ἀγῶνος, ἔλεγεν, ἐφ' ὃν „ διὰ τὴν εὐσέβειαν εἰς πόνων γυμνασίαν ἀδελφοὶ τοσοῦτοι κληθέντες οὐκ ἐνικήθημεν. ἀνίκητος γάρ ἐστιν, „ ὦ τύραννε, ἡ εὐσεβὴς ἐπιστήμη. καλοκαγαθίᾳ καθωπλισμένος τεθνήξομαι μὲν κἀγὼ μετὰ τῶν ἀδελφῶν „ μου. σὺ δὲ, ὦ τύραννε, [f] μέγαν προσλαβὼν καὶ αὐτὸς „ τιμωρόν. καινουργὲ τῶν βασάνων καὶ πολέμιε τῶν ἀληθῶς „ εὐσεβούντων, ἓξ μειράκια κατελύσαμέν σου τὴν τυραννίδα. τὸ γὰρ μὴ δυνηθῆναί σε μεταπεῖσαι τὸν λογισμὸν „ ἡμῶν μήτε βιάσασθαι πρὸς τὴν μιαροφαγίαν, οὐ κατάλυσις ἐστί σου; τὸ πῦρ σου ψυχρὸν ἡμῖν, καὶ ἄπονοι οἱ καταπέλται, καὶ ἀδύνατος [g] ἡ βία. οὐ γὰρ „ τυράννου, ἀλλὰ θείου νόμου [h] παρεστήκασιν ἡμῖν δορυφόροι. διὰ τοῦτο ἀνίκητον ἔχομεν τὸν λογισμόν.

ιβ΄. Ὡς δὲ καὶ οὗτος μακαρίως ἀπέθανε καταβληθεὶς εἰς λέβητα, ὁ ἕβδομος [i] παραγίνεται πάντων νεώτερος. ὃν κατοικτειρήσας ὁ τύραννος, [k] καίτοι δεινῶς ὑπὸ πάντων τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καταικισθεὶς, ὁρῶν ἤδη τὰ δεσμὰ περικείμενον, πλησιέστερον [l] αὐτοῦ μετεπέμψατο, καὶ παρηγορεῖν ἐπειρᾶτο λέγων. „ τὸ μὲν τῶν ἀδελφῶν σου ἀπονοίας τὸ τέλος ὁρᾷς. διὰ γὰρ ἀπείθειαν στρεβλωθέν-

„ τες

s Ἐπὶ τὴν τῶν θείων ὕμνων] Ὅτι τὴν τῶν θ. C A.

t Βασανισμόν] Post βασανισμὸν habemus παραιτεῖσθαι in C A.

v Ὀφλήσῃς τῇ οὐρανίῳ δίκῃ τιμωρίαν.] Ὀφειλήσῃς C A.

x Τρόπον;] Τρόπον; ἢ κακόν σοι δοκεῖ, ὅτι τὸν π. C A. & Lips.

y Εἰσὶν] ἐστιν Lips.

z Ἄξια] Post ἄξια addit C A. εἴπερ ᾐσθάνου ἀνθρώπου πόθων, καὶ ἐλπίδα εἶχες παρὰ Θεῷ σωτηρίας. νῦν ἴδε ἀλλότριον ὢν Θεοῦ πολεμεῖς τοὺς εὐσεβοῦντας εἰς τὸν Θεόν.

a Σφῆνα] Conf. supr. §. 8. SPANH.

b Τὴν μὲν ἡλικίαν τῶν ἀδελφῶν] Al. Τῇ μὲν ἡλικίᾳ C A. & mox τῇ δὲ διανοίᾳ.

c Μιαροφαγοῦντας,] Al. μιαροφαγοῦντα.

d Κατατεινόμενος ἐκμελῶς] Genev. μετάτειν. Quod Corn. τὸ ἐκμελῶς *membratim* reddit, novæ fabricæ est, nec ex usu hujus vocis. Possit forte accipi, ut particula ἐκ sive ἐξ vim augendi habeat. Malim tamen contrario sensu sumere, ut sit quasi *temere, tumultuario*, ac valde ἀμελῶς, ut fieri solet in ejusmodi carnificina, ubi satellites hoc unum curant, ut rei excrucientur, & ad propositum, ut membra sic distenta suis compagibus solvantur, ac deartuentur. Sic videtur Pollux accipere l. 4. c. 8. COMB.

e Τὰ πλευρὰ διαπείραντες] τ. πλ. διαπεράσαντες Lips.

f Μέγαν προσλαβὼν] Μέγαν σοι προσλαβὼν καὶ αὐτὸς τιμωρὸν C A. μέγαν μου προσβαλὼν καὶ αὐτὸς ἀλάστορα Ald.

g Ἡ βία.] Ἡ βία σου C A.

h Παρεστήκασιν ἡμῖν δορυφόροι.] Προεστήκασιν ἡμῶν C A.

i Παραγίνεται] Παρεγίνετο C A. παρεγένετο Lips.

k Καίτοι δεινῶς] Καίτοι δεινῶς πάντων τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καταικισθέντων Ald. καίπερ δεινῶς ὑπὸ [ἴσ. ὑπὲρ] τῶν ἀδ. C A.

l Αὐτοῦ μετεπέμψατο,] Αὐτὸν C A.

m Τεσ-

„ τες [m] τεθνᾶσι. σὺ καὶ [n] εἰ μὴ πεισθείης, τάλας „ βασανισθεὶς καὶ αὐτὸς τεθνήξῃ [o] ἄωρος. πεισθεὶς δὲ, „ φίλος ἔσῃ καὶ τῶν ἐπὶ τῆς βασιλείας ἀφηγήσῃ πραγ- „ μάτων.” καὶ ταῦτα παρακαλῶν, τὴν μητέρα τοῦ παιδὸς μετεπέμψατο, ὅπως αὐτὴν ἐλεήσας τοσούτων υἱῶν στερηθεῖσαν παρορμήσειεν ἐπὶ τὴν σωτηρίαν, εὐπειθῆ ποιῆσαι τὸν περιλειπόμενον. ὁ δὲ, τῆς μητρὸς τῇ Ἑβραΐδι φωνῇ προτρεψαμένης αὐτὸν, ὡς ἐροῦμεν [p] μικρὸν ὕστερον, „ λύ- „ σατέ με, φησὶν, εἴπω τι τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς σὺν αὐ- „ τῷ φίλοις πᾶσι.” καὶ ἐπιχαρέντες ὅ, τε βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ μάλιστα ἐπὶ τῇ ἐπαγγελίᾳ τοῦ παιδὸς, ταχέως ἔλυσαν αὐτόν. [q] ὁ δὲ δραμὼν ἔστη πλησίον τῶν τηγάνων, [r] καὶ ἔφη. „ ὦ ἀνόσιε καὶ πάντων τῶν πονηρῶν „ ἀσεβέστατε τύραννε. οὐκ ᾐδέσθης παρὰ τοῦ Θεοῦ λαβὼν „ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὴν βασιλείαν, καὶ τοὺς θεράποντας αὐτοῦ „ κατακτεῖναι καὶ τοὺς τῆς εὐσεβείας ἀσκητὰς στρεβλῶσαι. „ ἀνθ᾽ ὧν ταμιεύεταί σε ἡ θεία δίκη πυκνοτέρῳ καὶ „ αἰωνίῳ πυρὶ καὶ βασάνοις, αἳ εἰς ὅλον τὸν αἰῶνα οὐκ „ ἀνήσουσί σε. οὐκ ᾐδέσθης ἄνθρωπος ὢν, θηριωδέ- „ στατε, τοὺς ὁμοιοπαθεῖς καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν γεγονότας „ στοιχείων γλωττοτομῆσαι, καὶ τοῦτον καταικίσας τὸν „ τρόπον βασανίσαι; ἀλλ᾽ οἱ μὲν εὐγενῶς ἀποθανόν- „ τες ἐπλήρωσαν τὴν [s] εἰς Θεὸν εὐσέβειαν· σὺ δὲ κα- „ κὸς κακῶς οἰμώξεις, τοὺς τῆς ἀρετῆς ἀγωνιστὰς ἀναι- „ τίως ἀποκτείνας. ὅθεν καὶ αὐτὸς ἀποθνήσκειν μέλλων, „ [t] ἔφη, οὐκ ἀπαυτομολῶ τῆς τῶν ἀδελφῶν μου ἀρι- „ στείας. [v] ἐπικαλοῦμαι δὲ τὸν πατρῷον Θεὸν, ὅπως „ ἵλεως γένηται [x] τῷ ἔθνει ἡμῶν· σὲ δὲ καὶ ἐν τῷ „ νῦν βίῳ καὶ θανόντα τιμωρήσεται.” καὶ ταῦτα κατευξάμενος, [y] ἑαυτὸν ἔρριψε κατὰ τῶν τηγάνων, καὶ οὕτως ἀπέδωκε τὴν ψυχήν.

ιγ΄. Εἰ δὲ τοίνυν τῶν μέχρι θανάτου πόνων ὑπερεφρόνησαν οἱ ἑπτὰ ἀδελφοί· συνομολογεῖται πανταχόθεν, ὅτι αὐτοδέσποτός ἐστι τῶν παθῶν ὁ εὐσεβὴς λογισμός. ὥσπερ γὰρ, εἰ τοῖς πάθεσι δουλωθέντες ἐμιαροφάγησαν, [z] ἐλέγομεν ἂν τούτους αὐτοὺς νενικῆσθαι. νυνὶ δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ τῷ ἐπαινουμένῳ παρὰ Θεῷ λογισμῷ περιεγένοντο τῶν παθῶν, καὶ οὐκ ἔστι παριδεῖν τὴν ἡγεμονίαν τῆς διανοίας, [a] ἐπεκράτησε γὰρ καὶ πάθους καὶ πόνων· πῶς οὖν οὐκ ἔστι τούτοις τὴν τῆς εὐλογιστίας παθοκρατορίαν ὁμολογεῖν, οἳ τῶν διὰ πυρὸς ἀλγηδόνων οὐκ [b] ἐπεστράφησαν; καθάπερ γὰρ προβλῆτες λιμένων πύργοι, τὰς τῶν κυμάτων ἀπειλὰς ἀνακόπτοντες, γαληνὸν παρέχουσι τοῖς [c] ἐμπλέουσι τὸν ὅρμον· οὕτως ἡ ἑπτάπυργος τῶν νεανίσκων [d] εὐλογιστία τὸν τῆς εὐσεβείας ὀχυρώσασα λιμένα, τὴν τῶν παθῶν ἐνίκησεν ἀκολασίαν. ἱερὸν γὰρ εὐσεβείας στήσαντες χορὸν παρεθάρρυνον ἀλλήλους, λέγοντες, „ ἀδελφι- „ κῶς ἀποθάνωμεν, ἀδελφοὶ, περὶ τοῦ νόμου. μιμησώ- „ μεθα τοὺς τρεῖς τοὺς ἐπὶ τῆς Ἀσσυρίας νεανίας οἳ τῆς „ [e] ἰσοπαλίδος καμίνου κατεφρόνησαν. μὴ [f] δειλαν-

„ ciati perierunt. Tu quoque misellus si parere „ nolueris, tormentis confectus immaturam mor- „ tem obibis. Sin parueris; in amicorum eris „ numero, regnique negotia cum dignitate ad- „ ministrabis.” Quibus verbis hortatus, pueruli matrem accersit, ut ipsam tot filiis orbatam miseratus impelleret ad superstitem salutis causa, morigerum præstandum. Ille autem, matre Hebræa lingua hortata, ut paulo post dicturi sumus, „ solvite me, inquit, ut regi aliquid „ ipsiusque amicis omnibus nunciem.” Pueri audita pollicitatione, rex & qui cum eo aderant, mire lætati, solverunt statim. Tum ille ad sartagines propius accedens, „ impie, inquit, im- „ proborumque omnium sceleſtissime; nihil ne „ veritus es, opibus & regno à Deo acceptis, „ illius famulos trucidare, pietatisque cultores „ cruciare? ob quæ scelera divina vindicta te „ vehementiori sempiternoque igni ac tormentis „ asservat; quæ te nullo unquam tempore sint „ desertura. Nihil ne veritus, ô immanissima „ belua, homo cum sis, ejusdem naturæ affe- „ ctuumque participes, & ex eisdem elementis „ genitos, lingua privare, totque indignis mo- „ dis fœde cruciatos interimere? At illi quidem, „ generosa ac magnanima morte obita, suam in „ Deum pietatem implevere: tu vero malus male „ multatus ob cæsos immerito virtutis cultores „ ejulabis. Quapropter ego quoque moriturus „ præstanti fratrum virtuti degener haud ero. „ Deum autem patrium oro & obtestor, ut genti „ nostræ propitius esse velit: qui te cum in hac „ ipsa vita, tum mortuum multo magis puniet.” Hæc precatus, sese in sartagines conjecit, atque ita animam reddidit.

Dura tyranni increpatio.

13. Quod si igitur fratres isti septeni summos dolores contempsere: fatendum certe est omnino, rectam piamque rationem perturbationum reginam esse. Nam prout, siquidem nefaria esca gustata perturbationibus inservissent, istos ipsos merito victos fateremur: nunc vero contra rationis à Deo laudatæ vi, perturbationibus superatis, (quorum sane divinæ rationis principatus leviter prætereundus minime videtur, quæ & perturbationes vicerit & dolores,) qui fieri potest, quin hisce similiter, qui ne horrendos quidem & formidabiles ignis cruciatus tantilli fecerint, rectæ rationis in perturbationes imperium, magna cum eorum laude agnoscamus? Quemadmodum prominentes portuum turres, dissipatis fluctuum tumoribus, tranquillam navigantibus stationem præstant: sic septiturris adolescentorum ratio, pietatis munita portu, lasciviam perturbationum compescuit ac superavit. Etenim sacro pietatis choro confecto, alii alios acuebant & confirmabant; dicentes, „ fraterne moriamur fratres, legis causa: tres illos Assy- „ riæ juvenes imitemur, qui parem tormentis „ istis fornacem flocci faciebant: in pietate propugnanda

m Τεθνᾶσι.] Τεθνήκασιν C A.
n Εἰ μὴ πεισθείης,] Εἰ μὲ μὴ π. C A.
o Ἄωρος.] *Al.* πρὸ ὥρας.
p Μικρὸν ὕστερον,] Μετὰ μικρὸν C A.
q Λύσατέ με,] Ἀπολύσατε C A.
r Ὁ δὲ δραμὼν] Καὶ δραμὼν C A.
s Καὶ ἔφη] Ἔφη C A. sine vocula καί.
t Εἰς Θεὸν εὐσέβειαν.] Εἰς τὸν Θεὸν C A.
v Ἔφη,] Illud ἔφη deest *Ald.*
x Τῷ ἔθνει ἡμῶν.] Τῷ γένει μου C A. Videsis 2 *Macc.* VII. 37.
y Ἑαυτὸν ἔρριψε] Sonant hæc ipsum a se sic prosiliisse in Sartagines, nullis ante tormentis tentatum, velut ferme Apollonia tortores suos occupans se in paratum sibi ignem conjecit: quod sacro textui 2 Maccab. nihil concinit, in quo habemus, exasperatum Regem ejus & Matris responso supra omnes in eum sæviisse: Majoribus proinde tormentis ab eo excruciatum extinctum esse, non velut a se eum ipsum una frictione mortem occupasse. Erasmus longo discursu sancti Pueri pœnas exaggerat, velutque Auctorem sacrum Josepho conciliaturus, tantis exhaustum suppliciis, *orbatum etiam palmis atque ulnulis, ignivomam sartaginem sponte ascendisse* ait; quasi adhuc vegeto corpore, inque eam rem satis robusto: quod vix fidem habet. Ita se projiciendum tortoribus sponte obtulisse, seu permisisse, id vero probabilius, ut velut in reliquis, hæc illius suprema esset excruciatio. Hæc Erasmi, *O Adonai, ô Sabbaoth!* quasi & Sabbaoth, DEI nomen, inanis mihi verborum pompa & phaleræ. Est DEUS, ac dicitur *Deus Sabbaoth*, i. e. *exercituum*, s. virtutum, non ipse Sabaoth. Comb.
z Ἐλέγομεν ἂν τούτους] Ἐλέγομεν γὰρ αὐτοὺς τούτους C A.
a Ἐπεκράτησε] ἐπεκράτησαν *Lipſ.*
b Ἐπεστράφησαν;] Ἀπεστράφησαν *Ald.*
c Ἐμπλέουσι] εἰσπλέουσι *Lipſ.*
d Εὐλογιστία] Εὐλογία *Ald.*
e Ἰσοπάλιδος καμίνου] Ἰσοπολίτιδος *Lipſ.*
f Δειλανδρήσωμεν] Conf. sup. §. 10. Spanh.

„ gnanda ne deſpondeamus animum. ” Alius item, „ bono animo ſis frater, inquit: perfer alto „ animo & obdura, ” alius: alius, vetera memoria repetendo, Recordamini, inquit, unde genus „ ducatis: aut cujus patris manu, pietatis gratia, „ mactari ſuſtinuerit Iſaacus. ” Singuli ſeſe mutuo, atque univerſi ſimul, læto & intrepido vultu intuentes, „ Deo noſmet, inquiebant, vitæ „ auctori, animarumque parenti, cordicitus con- „ ſecremus, legiſque obſervationi mutuemus cor- „ pora. Ne reformidemus eum qui corpus occi- „ dere videtur. Ingens animæ periculum in ſem- „ piterno cruciatu divini præcepti violatore ma- „ net. Quare armemus nos divinæ rationis in per- „ turbationes auctoritate ac dominatu: ut ita „ mortuos Abrahamus, Iſaacus, & Jacobus in „ ſinus nos ſuos excipiant; patreſque univerſi læti „ collaudent. ” Porro unumquemque abreptum compellabant reliqui; „ ne nos, frater, pudefacias, „ neque jam ante mortuorum fratrum eludas ex- „ ſpectationem. Neminem veſtrûm latere arbitror, „ quanta fraterno ſanguini ad amorem concilian- „ dum vis inſit, quam divina illa ſapientiſſimi nu- „ minis providentia liberis per parentes impertita „ eſt, ac per maternum uterum inſevit: in quo „ fratres pari tempore agentes, eodemque tempo- „ ris ficti ac formati ſpatio, eodem ſanguine au- „ cti, ejuſdem animæ vi & facultate abſoluti, „ æquali temporis intervallo in lucem editi, ex „ eiſdem fontibus emanantes lactis rivulos hau- „ rientes, quibus ſimul in mediis uberum amplexi- „ bus nutriuntur conjunctiſſimæ animulæ; pari- „ terque educati majorem in modum augeſcunt: „ quotidiana etiam conſuetudine, aliaque diſci- „ plina & inſtitutione, accedente etiam noſtro in „ Dei lege ſtudio atque exercitatione: ” ſic, inquam, fraterno amore flagrantiſſime conſtituto, ſepteni illi fratres, inflammatiore ſeſe mutuo benevolentia complectebantur. Nam eadem lege inſtituti, eiſdem virtutibus dediti, eademque vitæ ſanctitate ſimul educati, impendio magis ſeſe amabant. Probitatis ſiquidem & honeſtatis par ſtudium mutuam illis concordiam auxit: caritatemque fraternam pietate ſibi arctiorem reddidere. Veruntamen, quamvis & naturæ vi, & conſuetudinis, morumque probitate, fraterni amoris impetus incenderetur: pietatis tamen cauſa, fratres, qui reliqui erant, fratres germanos indigniſſimis modis tractatos, & ſummis confectos cruciatibus intueri potuerunt.

Puerorum ſeptenarius. 14. Quinetiam ad ſupplicia ſe incitare, ita ut non ſolum illi dolores contemnerent: ſed etiam fraternos motus compeſcerent. ô cogitationes ipſis regibus auguſtiores, magiſque regias, & liberis liberiores! ô ſacrum & dulcem ſeptenûm fratrum de pietate concentum! Eorum ne unus quidem trepidavit, ac mortem adire dubitavit: ſed omnes pariter, quaſi ad immortalitatis iter conficiendum properantes, ad mortem per cruciatus feſtinabant. Quemadmodum manus pedeſque convenienter imperio animi moveri ſolent: ſic ſanctiſſimi illi juvenes, ab immortali pietate, ceu anima impulſi, ad mortem,

„ δρήσωμεν πρὸς τὴν τῆς εὐσεβείας ἐπίδειξιν. καὶ ὁ μὲν, θάῤῥει ἀδελφὲ” ἔλεγεν. ὁ δὲ, „ εὐγενῶς [g] καρτέρησον.” ὁ δὲ καταμνησθεὶς ἔλεγε, „ μνήσθητε πόθεν ἐστὲ, ἢ „ τίνος πατρὸς χειρὶ σφαγιασθῆναι διὰ τὴν εὐσέβειαν „ ὑπέμεινεν ὁ Ἰσαάκ.” εἷς δὲ ἕκαστος [h] ἀλλήλους ὁμοῦ πάντες ἐφορῶντες φαιδροὶ καὶ μάλα θαῤῥαλέοι, „ ἑαυ- „ τοὺς, ἔλεγον, τῷ Θεῷ ἀφιερώσωμεν ἐξ ὅλης τῆς καρ- „ δίας τῷ δόντι τὰς ψυχὰς, καὶ χρήσωμεν τῇ περὶ „ τὸν νόμον φυλακῇ τὰ σώματα· μὴ φοβηθῶμεν τὸν „ δοκοῦντα ἀποκτεῖναι τὸ σῶμα. μέγας γὰρ [i] ψυχῆς „ κίνδυνος ἐν αἰωνίῳ βασανισμῷ κείμενος τοῖς „ [k] παραβαίνουσι τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. καθοπλισώμεθα „ τοιγαροῦν [l] τὴν τοῦ θείου λογισμοῦ [m] παθοκράτειαν. „ οὕτω γὰρ [n] θανόντας ἡμᾶς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ „ Ἰακὼβ ὑποδέξονται εἰς τοὺς κόλπους αὐτῶν, καὶ „ πάντες οἱ πατέρες ἐπαινέσουσι. καὶ ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν „ ἀποσπωμένων [o] αὐτῷ ἀδελφῶν ἔλεγον οἱ περιλει- „ πόμενοι, μὴ καταισχύνῃς ἡμᾶς, ἀδελφὲ, μηδὲ „ ψεύσῃ τοὺς προαποθανόντας ἡμῶν ἀδελφούς. οὐκ „ ἀγνοεῖτε δὲ τὰ τῆς ἀδελφότητος φίλτρα, ἅπερ ἡ „ θεία καὶ πάνσοφος πρόνοια διὰ πατέρων τοῖς γε- „ νομένοις ἐμέρισε καὶ διὰ τῆς μητρῴας [p] ἐφύτευσε „ γαστρός· ἐν ᾗ τὸν ἴσον ἀδελφοὶ κατοικήσαντες χρό- „ νον, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ πλασθέντες, καὶ ἀπὸ „ τοῦ αὐτοῦ αἵματος αὐξηθέντες, καὶ διὰ τῆς αὐτῆς „ ψυχῆς τελεσφορηθέντες, καὶ διὰ τῶν ἴσων ἀποτεχθέν- „ τες χρόνων, [q] καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν γαλακτοποτοῦντες „ πηγῶν, ἀφ᾽ ὧν συντρέφονται ἐν ἀγκάλαις μαστῶν „ φιλάδελφοι ψυχαί. καὶ [r] αὔξονται σφοδρότερον διὰ „ τῆς συντροφίας καὶ διὰ τῆς καθ᾽ ἡμέραν συνηθείας καὶ „ τῆς ἄλλης παιδείας καὶ τῆς ἡμετέρας ἐν νόμῳ Θεοῦ „ ἀσκήσεως.” οὕτω [s] δὴ τοίνυν [t] καθεστώσης συμπαθῶς τῆς φιλαδελφίας οἱ ἑπτὰ ἀδελφοὶ συμπαθέστερον [v] ἔσχον πρὸς ἀλλήλους. νόμῳ γὰρ τῷ αὐτῷ παιδευθέντες καὶ τὰς αὐτὰς ἐξασκήσαντες ἀρετὰς, καὶ τῷ δικαίῳ συντραφέντες βίῳ, μᾶλλον ἑαυτοὺς ἠγάπων. ἡ γὰρ ὁμοζηλία τῆς καλοκαγαθίας ἐπέτεινεν [x] αὐτοῖς τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν. σὺν γὰρ τῇ εὐσεβείᾳ ποθεινοτέραν ἑαυτοῖς κατεσκεύαζον τὴν φιλαδελφίαν. ἀλλ᾽ ὅμως καὶ [y] περὶ τῆς φύσεως καὶ τῆς συνηθείας καὶ τῶν τῆς ἀρετῆς ἠθῶν τὰ τῆς ἀδελφότητος αὐτοῖς φίλτρα [z] συναυξανόντων, ἀνέσχοντο διὰ τὴν εὐσέβειαν τοὺς ἀδελφοὺς οἱ ὑπολειπόμενοι τοὺς καταικιζομένους, ὁρῶντες καὶ μέχρι θανάτου βασανιζομένους.

ιδʹ. Προσέτι δὲ καὶ ἐπὶ τὸν αἰκισμὸν ἐποτρύνοντες, ὡς μὴ μόνον τῶν ἀλγηδόνων περιφρονῆσαι αὐτοὺς, [a] ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς φιλαδελφίας παθῶν κρατῆσαι. ὦ βασιλέων λογισμοὶ βασιλικώτεροι, καὶ ἐλευθέρων ἐλευθερώτεροι. ὢ ἱερᾶς καὶ ἁρμονίου περὶ τῆς εὐσεβείας τῶν ἑπτὰ ἀδελφῶν συμφωνίας. [b] οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐδειλίασεν, οὐδὲ ἐπὶ τὸν θάνατον ἐλθεῖν ὤκνησεν. ἀλλὰ πάντες ὥσπερ ἐπ᾽ ἀθανασίας ὁδὸν τρέχοντες ἐπὶ τὸν διὰ τῶν βασάνων θάνατον ἔσπευδον. [c] καθάπερ γὰρ χεῖρες [d] συμφώνως καὶ πόδες συμφώνως τοῖς τῆς ψυχῆς ἀφηγήμασι κινοῦνται. οὕτως οἱ ἱεροὶ μείρακες ἐκεῖνοι ὡς ὑπὸ ψυχῆς μιᾶς τῆς ἀθανάτου εὐσε-

g Καρτέρησον.] καρτερήσομεν *Lipſ.*
h Ἀλλήλους ὁμοῦ πάντες] Καὶ ἀλλήλους *C A.*
i Ψυχῆς κίνδυνος] Ψυχῆς ἀγὼν καὶ κινδ. *C A.*
k Παραβαίνουσι τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ.] Παραβᾶσιν *C A.*
l Τὴν τοῦ θείου λογισμοῦ] Τῇ τοῦ θ. λ. παθοκρατείᾳ *C A.* τὴν τοῦ θ. λ. ἐγκράτειαν *Ald.*
m Παθοκράτειαν.] ἐγκράτειαν *Gen.*
n Θανόντας] Παθόντας *C A.*
o Αὐτῷ ἀδελφῶν] *Al.* αὐτῶν ἀδελφῶν.
p Ἐφύτευσε γαστρός.] Φυτεύσασα *C A.*
q Καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν] Καὶ ἀπὸ τῶν *C A.*
r Αὔξονται σφοδρότερον] Αὔξοντες *C A.*
s Δὴ τοίνυν] Οὕτως δὲ *C A.*

t Καθεστώσης συμπαθῶς] Καθεστηκυίας τῆς φιλαδελφίας συμπαθούσης *C A.*
v Ἔσχον πρὸς ἀλλήλους.] Ἔσχεν τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν *C A.*
x Αὐτοῖς τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν.] Αὐτῶν *C A.*
y Περὶ τῆς φύσεως] καίπερ τῆς φύσεως *Lipſ.*
z Συναυξανόντων,] συναυξόντων *Lipſ.*
a Ἀλλὰ] Ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς τῶν ἀδελφῶν φιλαδελφίας παθῶν *C A.*
b Οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐδειλίασεν,] Οὐδεὶς ἐκ τῶν ἑπτὰ μειρακίων ἐδειλίασεν, οὐδὲ πρὸς τὸν θάνατον ὤκνησεν *C A.* *Gen.* οὐδεὶς τῶν ἑπτὰ μειρακίων ἐδειλίασεν. *In MSS.* ὢ ἱερᾶς καὶ ἐναρμονίου περὶ τῆς εὐσεβείας τῶν ἑπτὰ ἀδελφῶν συμφωνίας· οὐδεὶς ἐκ τῶν ἑπτὰ μειρ. *Lipſ.*
c Καθάπερ γὰρ χεῖρες] Καὶ ὥσπερ καὶ χεῖρες *Gen.*
d Συμφώνως] Illud συμφώνως decit *C A.*

εὐσεβείας κινούμενοι πρὸς τὸν ὑπὲρ αὐτῆς συνεφώνησαν θάνατον. ὦ [e] παναγίας συμφώνων ἀδελφῶν ἑβδομάδος. καθάπερ γὰρ ἑπτὰ τῆς κοσμοποιΐας ἡμέραι περὶ τὴν εὐσέβειαν· οὕτω περὶ τὴν ἑβδομάδα χορεύοντες οἱ μείρακες ἐκύκλουν, τὸν τῶν βασάνων φόβον καταλύοντες. νῦν ἡμεῖς ἀκούοντες τὴν θλίψιν [f] τῶν νεανιῶν ἐκείνων, φρίττομεν. [g] οἱ δὲ οὐ μόνον ἀκούοντες τὴν θλίψιν, ἀλλὰ καὶ ὁρῶντες τὸ παραχρῆμα τῆς ἀπειλῆς λόγον ἐμακαρίζοντο, θαυμαζόμενοι πῶς πάσχοντες ἐνεκαρτέρουν, καὶ τοῦτο ταῖς διὰ πυρὸς ὀδύναις. ὧν τί ἂν γένοιτο ἐπαλγέστερον; ὀξεῖα γὰρ καὶ σύντομος ἡ τοῦ πυρὸς οὖσα δύναμις, ταχέως διέλυσε τὰ σώματα [h] αὐτῶν. καὶ μὴ θαυμαστὸν ἡγεῖσθε, εἰ ὁ λογισμὸς περιεκράτησε τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἐν ταῖς βασάνοις, ὅπουγε καὶ γυναικὸς νοῦς πολυτροπωτέρων ὑπερεφρόνησεν ἀλγηδόνων· ἡ μήτηρ γὰρ τῶν ἑπτὰ νεανίσκων ἐκείνων, ὑπήνεγκε τὰς ἐφ' ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν τέκνων στρέβλας. [i] θεωρεῖτε δὲ πῶς πολύτεκνός ἐστιν ἡ τῆς φιλοτεκνίας στοργή, ἕλκουσα πάντα πρὸς τὴν τῶν τέκνων συμπάθειαν. ὅπουγε καὶ [k] τὰ ἄλογα ζῶα, ὁμοίαν τὴν [l] πρὸς ἐξ αὐτῶν [m] γενόμενα συμπάθειαν καὶ στοργὴν ἔχει τοῖς [n] ἀνθρώποις. [o] καὶ γὰρ τῶν πετεινῶν τὰ μὲν ἥμερα, κατὰ τὰς οἰκίας [p] ὀροφοιτῶντα, προασπίζει τῶν νεοττῶν· τὰ δὲ κατὰ κορυφὰς τῶν ὀρέων καὶ ἀποῤῥῶγας τῶν φαράγκων καὶ δένδρων ὀπὰς καὶ τὰς τούτων ἄκρας ἐννοσσοποιησάμενα ἀπολίκτει καὶ τὸν προσιόντα κωλύει· εἰ δὲ καὶ μὴ δύναται κωλύειν, περιιπτάμενα κυκλόθεν αὐτῶν ἀλγοῦντα τῇ στοργῇ, ἀνακαλούμενα τῇ ἰδίᾳ φωνῇ, καθ' ὃν δύναται τρόπον βοηθεῖ τοῖς τέκνοις. καὶ τί δεῖ τὴν διὰ τῶν ἀλόγων ζώων [q] ἐπιδείκνυσθαι πρὸς τὰ τέκνα συμπάθειαν· ὅπουγε καὶ μέλισσαι περὶ τὸν τῆς κηρογονίας καιρὸν ἀπαμύνονται τοὺς προσιόντας, καὶ καθάπερ σιδήρῳ τῷ κέντρῳ πλήσσουσι τοὺς προσιόντας τῇ νοσσιᾷ αὐτῶν καὶ ἐπαμύνονται ἕως θανάτου. ἀλλ' οὐχὶ τὴν τοῦ Ἀβραὰμ ὁμόψυχοι τῶν νεανίσκων μητέρα μετεκίνησε συμπάθεια τῶν τέκνων.

ιε΄. [r] Ω λογισμὲ τύραννε παθῶν, καὶ εὐσέβεια μητρὶ τέκνων [s] ποθεινοτέρα. μήτηρ δυοῖν προκειμένων, εὐσεβείας, καὶ τῆς τῶν ἑπτὰ υἱῶν σωτηρίας προσκαίρου, κατὰ τὴν τοῦ τυράννου ὑπόσχεσιν, τὴν εὐσέβειαν μᾶλλον ἠγάπησε τὴν σώζουσαν εἰς αἰώνιον ζωὴν κατὰ Θεόν. ὦ τίνα τρόπον ἠθολογήσαιμι φιλότεκνα γονέων πάθη, ψυχῆς τε καὶ μορφῆς ὁμοιότητα εἰς μικρὸν παιδὸς χαρακτῆρα [t] θαυμάσιον ἐναποσφραγίζοντα, μάλιστα διὰ [v] τὸ πάθος τοῖς γεννηθεῖσι τὰς μητέρας τῶν πατέρων καθεστάναι συμπαθεστέρας. ὅσῳ γὰρ καὶ ἀσθενόψυχοι καὶ φιλογονώτεραι ὑπάρχουσιν αἱ μητέρες, τοσούτῳ μᾶλλόν εἰσι φιλοτεκνότεραι. πασῶν δὲ τῶν μητέρων ἐγένετο ἡ τῶν [x] ἑπτὰ μήτηρ φιλοτεκνοτέρα, ἥτις ἑπτὰ κυοφορίαις τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐπιφυτευομένη φιλοστοργίαν, καὶ διὰ πολλὰς τὰς καθ' ἕκαστον αὐτῶν [y] ὀδύνας [z] ἠναγκασμένη τὴν εἰς

pro ipsa oppetendam consensere. ô sacrosanctum concinentium fratrum septenarium! nam ut in mundi creatione septeni dies circa pietatem: ita adolescentuli illi circa septenarium tripudiantes circuibant, suppliciorum metu conculcato. Nos nunc auditam adolescentulorum calamitatem perhorrescimus: cum illi non modo eam spectantes, & minaces illico tyranni voces audientes, sed etiam dolorum atrocitatem perferentes, durarint constantissime. idque adeo flammarum ardore tosti: quo quid fingi potest acerbius? Nam ignis vis, utpote velox & rapida, citius eorum dissolvit corpora. Nec vero mirum vobis videri debet, in viris rationem superasse perturbationes, cum fœminæ mens longe plura dolorum genera contempserit. Nam septenûm illorum adolescentulorum mater, in unoquoque natorum cruciatus sustinuit. Quantus vero sit & quam late pateat naturalis erga prolem amor; qui cuncta ad caritatem erga fœtus rapere solet, facile videtis: cum bruta ipsa animantia simili atque homines erga partus suos affectu & amore tangantur. Volucres itidem cicures, in domiciliorum tectis nidulantes, tuentur pullos: & quæ in montium jugis valliumque præcipitiis, in arborum specubus ac verticibus nidis constructis pariunt, accedentem arcent: si id minus possunt, saltem circa eos undique volitando, naturali affectu cogente, sua voce compellando eo quo valent modo pullis auxiliantur. Et quid necesse est brutorum exemplis allatis, amorem erga fœtum comprobare: cum apes quo tempore ceræ conficiendæ incumbunt, accedentes ulciscantur; & aculeo, quasi ferro, suo alveari appropinquantes feriant, atque ad mortem usque vindicent. Sed tamen matrem adolescentulorum, ejusdem cum Abrahamo animi, liberorum cura minime movere potuit.

Matris Macchabæorum virtus & martyrium

15. O rationem, liberorum curæ violentissimam dominam; & pietatem matri liberis ipsis dilectiorem! Mater duobus propositis, pietate, nimirum, & filiorum septem ad tempus salute, à tyranno promissa; pietatem quæ ad vitam servaret æternam cum Deo degendam, anteposuit. ô, quibus modis exprimam ac depingam tenerrimos parentum erga sobolem affectus, in perpusilla imagine pueri, animi formæque similitudinem mirum in modum imprimentes: præsertim cum matres, ubi aliquid filiis adversi acciderit, longe gravius quam patres commoveri soleant! Nam quo sunt imbecilliori matres animo, & ad partum amandum propensiores; tanto magis liberorum amore tenentur. Omnibusque adeo matribus amore erga liberos, septenûm istorum puerorum mater antecellebat: quæ septem graviditatibus ad eos infinito amore complectendos coacta, multisque molestiis uniuscujusque causa

Pietas in matre Maccabæorum ejus victrix.

e Παναγίας συμφώνων ἀδελφῶν ἑβδομάδος.] παναγίου σ. αδ. ἑβδομάς MSS. Lips.

f Τῶν νεανιῶν ἐκείνων,] τῶν νεανίσκων ἐκείνων Lips.

g Οἱ δὲ οὐ μόνον] Οἱ δὲ οὐ μόνον ὁρῶντες, ἀλλ' οὐδὲ μόνον ἀκούοντες τὸ παραχρῆμα ἀπειλῆς λόγον, ἀλλὰ καὶ πάσχοντες ἐκαρτέρουν, καὶ τοῦτο CA.

h Αὐτῶν.] Illud αὐτῶν deest CA.

i Θεωρεῖτε δὲ πῶς πολύτεκνός] θεωρεῖτε δὲ πῶς πολύπλοκος Lips.

k Τὰ ἄλογα ζῶα,] τὰ λοιπὰ ζ. Lips.

l Πρὸς ἐξ αὐτῶν] εἰς τὰ ἐξ αὐτῶν Lips.

m Γενόμενα] Γεννόμενα CA. Aliisque.

n Ανθρώποις.] Ita CA. CL. & Editio J. Luidi. in reliquis post ἀνθρώποις desiderantur omnia usque ad καὶ τί δεῖ

o Καὶ γὰρ τῶν πετεινῶν] καὶ γὰρ τῶν πετεινῶν τὰ μὲν ἥμερα κατὰ τὰς οἰκίας ὀροφοιτοῦντα, προασπίζει τῶν νεοττῶν, τὰ δὲ κατὰ κορυφὰς ὀρέων καὶ φαράγγων ἀποῤῥωγὰς καὶ δένδρων ὀπὰς, καὶ τὰς τούτων ἄκρας ἐννοσσοποιούμενοι ἀπολίκτει, καὶ τὸν προσιόντα κωλύει. εἰ καὶ μὴ δύνανται κωλύειν περιιπτάμενα κυκλόθεν αὐτῶν ἀλγοῦντα, τῇ στοργῇ καὶ ἀνακαλούμενα τῇ ἰδίᾳ φωνῇ, καθ' ὃν δύναται τρόπον, βοηθεῖ τοῖς τέκνοις. καὶ τί δεῖ τὴν διὰ τῶν ἀλόγων ζώων. Lips.

p Ὀροφοιτῶντα, προασπίζει τῶν νεοττῶν.] Ita ex Hesychio. prius ὀροφοιτοῦντα.

q Ἐπιδείκνυσθαι] Ἐπιδεικνῦναι τὴν CA.

r Ο λογισμὲ τύραννε παθῶν,] Ita, ὦ λογισμὲ τύραννε παθῶν, καὶ εὐσέβεια μητρὶ τέκνων ποθεινοτέρα desunt in libris plerisque.

s Ποθεινοτέρα.] ὦ λογισμὲ τέκνων παθῶν τύραννε, καὶ εὐσέβεια μητρὶ τέκνων ποθεινοτέρα μήτηρ. Lips.

t Θαυμάσιον] Nonnemo legit θαυμαστῶς.

v Τὸ πάθος τοῖς γεννηθεῖσι] τῶν παθῶν τοῖς γεννηθεῖσι Lips.

x Ἑπτὰ μήτηρ φιλοτεκνοτέρα,] Ἑπτὰ παίδων CA.

y Ὀδύνας] Gen. ὀδίνας, Vel ὠδίνας.

z Ἠναγκασμένη] ἐνασκημένη Gen. ἠναγκασμένη Lips. Quidam legendum conjicit ἐνησκημένη. Huds. Quin recte emendaverim haud, puto, Lector ibit inficias; ἡ ἐνασκημένη ἔχειν. Argent. ἡ ἐνασκαμένη, emendabatque vir doctus in meo Cod. ἐνκσκημένη, quæ quidem Græca vox, sed nullius hîc apti sensus, præter solœcismum nulla recta constructione. Erasmus ista dissimulat, aliaque difficilia, paraphrastæ, quem agere videri vult, licentia. Præclara omnino ac clara auxesis, quod Mater, & tantorum mater, sicque firmato in ea liberorum affectu eorum saluti temporaneæ prætulit DEI timorem, eorumque

æter-

causa devoratis, ad commiserationem impulsa: Dei tamen reverentia ducta, non diuturnam filiorum salutem nihili æstimavit. Neque vero his solum de causis, sed etiam ob præstantem filiorum virtutem ac probitatem, legisque studium atque observationem, longe majore caritate illos complectebatur. Nam & justi erant, & temperantes, & magnanimi; fratrum matrisque adeo amantes, ut ad mortem usque scita legis retinendo matri monenti obtemperarint. Verum tamen licet tot ac tanta amoris erga filios caussæ non deessent, quibus ad commiserationem mater traheretur: exquisitissimis tamen tormentis in unoquoque eorum, icta, nullo modo à mentis constantia poterat dimoveri. Sed singulos & universos mater filios, ad mortem pietatis causa obeundam, cohortabatur. ô sanctissimam naturam, amorisque parentum illecebras; & intelligentiam indulgentissimam, & nutritia, matrumque motus indomitos. Unumquemque tortum atque ustulatum conspicata mater; pietatis causa, de sententiæ constantia non decessit: liberorum suorum carnes igne videt liquefactas, pedum manuumque digitos humi palpitantes, capitum carnes, nudatas cute usque ad menta, larvarum instar ante se jacentes. ô matrem nunc acerbiores quam in illorum partu dolores expertam! ô solam fœminam quæ integram pietatem sis enixa! Nihil te primogenitus exspirans movit; nihil secundus, te miserabili vultu in mediis intuens cruciatibus: nihil tertius animam agens: nihil, oculos cernere uniuscujusque suum in tormentis supplicium torve aspicientes; naresque, mortis eorum indices. Filiorum carnes combustas videns, abscissasque manibus manus impositas, & exsecta capita capitibus injecta, cadaveraque in cadavera corruentia, locum denique ipsum filiorum illustri dudum choro læte pulsatum, tormentis sepulcretum triste factum cernens, non lachrymasti. Haud ita dulcissimi Sirenum cantus, aut suavissimæ cycnorum voces, voluptate aures permulcent: ut filiorum voces in mediis cruciatibus, matrem appellantium. Quot & quantis tum mater, cum filii rotis candentibusque instrumentis cruciarentur, tormentis torquebatur! Sed pia ratio viscera ipsius, in mediis perturbationum fluctibus, virili fortitudine imbuens, ad momentaneam filiorum caritatem contemnendam confirmavit. quamvis septenûm liberorum mater exitium spectaret, tamque varia tormentorum cerneret genera: hæc tamen omnia, generosa mater stabili in Deum fide superavit. In suo siquidem animo, ceu in senatu quodam graves videns consiliarios: hinc, naturam, procreationem, amorem sobolis; liberorum illinc cruciatus; duosque ma-

Mira fœminæ constantia.

αὐτοὺς ἔχειν συμπάθειαν, διὰ τὴν πρὸς Θεὸν πίστιν ὑπερεῖδε τὴν τῶν τέκνων πρόσκαιρον σωτηρίαν. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν καλοκαγαθίαν τῶν υἱῶν καὶ τὴν πρὸς τὸν νόμον αὐτῶν εὐπείθειαν, μείζω τὴν ἐν αὐτοῖς εἶχε φιλοστοργίαν. δίκαιοί τε γὰρ ἦσαν [a] καὶ σώφρονες, [b] καὶ μεγαλόψυχοι καὶ φιλάδελφοι, καὶ φιλομήτορες οὕτως, ὥστε καὶ μέχρι θανάτου τὰ νόμιμα φυλάσσοντας πείθεσθαι αὐτῇ. ἀλλ' ὅμως καίπερ τοσούτων ὄντων περὶ [c] τῶν τὴν φιλοτεκνίαν εἰς συμπάθειαν ἑλκόντων τὴν μητέρα, ἐπ' οὐδενὸς αὐτῶν τὸν λογισμὸν αὐτῆς αἱ παμποίκιλοι βάσανοι ἴσχυσαν μετατρέψαι. ἀλλὰ καὶ καθ' ἕνα παῖδα καὶ ὁμοῦ πάντας ἡ μήτηρ ἐπὶ τὸν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας προετρέπετο θάνατον. ὦ φύσις ἱερὰ, καὶ φίλτρα γονέων [d] καὶ σύνεσις φιλόστοργε, καὶ τροφεῖα, καὶ μητέρων ἀδάμαστα πάθη. καθ' ἕνα στρεβλούμενον καὶ φλεγόμενον ὁρῶσα ἡ μήτηρ, οὐ μετεβάλετο διὰ τὴν εὐσέβειαν· τὰς σάρκας τῶν τέκνων ἑώρα περὶ τὸ πῦρ τηκομένας. καὶ τοὺς τῶν ποδῶν καὶ χειρῶν δακτύλους ἐπὶ γῆς σπαίροντας, καὶ τὰς τῶν κεφαλῶν μέχρι τῶν περὶ τὰ γένεια σάρκας, ὥσπερ προσωπεῖα προκειμένας. ὦ πικροτέρων νῦν μήτηρ πόνων πειρασθεῖσα ὑπὲρ τῶν ἐπ' αὐτοῖς ὠδίνων. ὦ μόνη γυνὴ τὴν εὐσέβειαν ὁλόκληρον ἀποκυήσασα. οὐ μετέτρεψέ σε πρωτότοκος ἀποπνέων, οὐδὲ δεύτερος εἰς σὲ οἰκτρὸν ἐν βασάνοις βλέπων, οὐ τρίτος [e] ἀποψύχων, οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἑνὸς ἑκάστου θεωροῦσα ταυρηδὸν ἐπὶ τῶν βασάνων ὁρῶντας τὸν ἑαυτῶν αἰκισμὸν καὶ τοὺς μυκτῆρας προσημειουμένους τὸν θάνατον αὐτῶν. οὐκ [f] ἔκλαυσας ὁρῶσα σάρκας τέκνων ἀποκαιομένας, καὶ ἐπὶ χερσὶ χεῖρας ἀποτεμνομένας, καὶ ἐπὶ κεφαλαῖς κεφαλὰς ἀποδειροτομουμένας, καὶ ἐπὶ νεκροῖς νεκροὺς πίπτοντας, καὶ πολυάνδριον ὁρῶσα τῶν τέκνων τὸ χορεῖον διὰ τῶν βασάνων, οὐκ ἐδάκρυσας. οὐχ οὕτω σειρήνειοι μελῳδίαι, οὐδὲ κύκνειοι πρὸς φιληκοΐαν φωναὶ τοὺς ἀκούοντας ἐφέλκονται, ὡς τέκνων φωναὶ μετὰ βασάνων μητέρα [g] φωνούντων. πηλίκαις καὶ πόσαις τότε ἡ μήτηρ, τῶν υἱῶν βασανιζομένων τροχοῖς τε καὶ [h] καυστηρίοις ἐβασανίζετο βασάνοις; ἀλλὰ τὰ σπλάγχνα αὐτῆς ὁ εὐσεβὴς λογισμὸς ἐν αὐτοῖς τοῖς πάθεσιν [i] ἀνδρειώσασα ἐπέτεινε τὴν πρόσκαιρον φιλοτεκνίαν παριδεῖν. καίπερ ἑπτὰ τέκνων [k] ἀπώλειαν ὁρῶσα καὶ τὴν τῶν στρεβλῶν πολυπλόκον [l] ποικιλίαν. ἃς ἁπάσας ἡ γενναία μήτηρ [m] ἐξέλυσε διὰ τὴν πρὸς Θεὸν πίστιν. καθάπερ γὰρ ἐν βουλευτηρίῳ τῇ ἑαυτῆς ψυχῇ δεινοὺς ὁρῶσα συμβούλους φύσιν τε καὶ γένεσιν καὶ φιλοτεκνίαν καὶ τέκνων στρέβλας. δύο ψή-

φους

æternam salutem. *Abraam* Josepho dictam nihil apte sibi somniavit Corn. 2 Maccab. 7, 20. quod ille τὴν Ἀβραὰμ ὁμόψυχον c. 15. dixit, *Paris* scilicet, *cum Abrahamo animi præstantia*; aut etiam θυγατέρα Ἀβραὰμ. *Abrahæ filiam*: quæ una ejus generis eo capite extant: nec S. Thomas (si tamen ipse *Maccabæam* dixit) ejus nomen proprium voluisse putandus est, sed quod ita a filiis vocata sit, undecunque illis ipsis ea nuncupatio accesserit. Inscitus valde Erasmus tota hîc sua paraphrasi, ubi graviter Josephus, tantis liberorum malis & cruciatibus non mutasse propositum, aut a mentis constantia descivisse, ad eamque filios adhortatam esse, gaudio & lætitia, risuque rem omnem illi transactam scribit. *Illum incidi ungulis lætabaris; distendi rotis alium ligarique gaudebas singuli te ridente consumpti sunt. Nam quid ego describam exitia parvulorum, cum matri risus sint omnia?* Dicas, hæc bacchantis potius animæ, quam gravis satis matronæ, fideque Abrahæ æmula filios immolari, non *ridentis*, sed (quod toties inculcat Josephus) coram sub oculis *videntis*. Legisque amore ac spe præmii sustinentis, & ad sustinendum carissima pignora modeste ac ingenito pudore hortantis; qualem præfert ipsa minoris exhortatio, quam habet sacer textus, & qua crudelem *Tyrannum irrisisse* dicit, s. ei illusisse. Sed aliud est pia strue impii hominis frustrari vota, aliterque suadere, ac ille expectabat; suadere parem fratribus Legis amore perferendis tormentis constantiam, non eorum terrore, aut terrenorum expectatione ignavi animi ac degeneris a ritu patrio defectionem; aliud in his ipsis tormentis gaudere, lætari, ridere, cachinnos tollere; ex hominis scil. non sobrio satis genio, non ex sanctæ martyris indole. COMB.

a Καὶ σώφρονες,] In *Editis quibusdam* σώφρονες sine vocula καί.

b Καὶ μεγαλόψυχοι καὶ φιλάδελφοι, καὶ φιλομήτορες] καὶ ἀνδρεῖοι καὶ μεγ. καὶ φιλαδ. καὶ φιλομ. *Lips.*

c Τῶν τὴν φιλοτεκνίαν] Illud τῶν è *C A.*

d Καὶ σύνεσις φιλόστοργε,] καὶ γοναὶ φιλόστοργοι *Lips.*

e Ἀποψύχων,] Conf. Antt. lib. 19. c. 1. §. 15. SPANH.

f Ἔκλαυσας ὁρῶσα σάρκας τέκνων] ἔκλαυσας ἐπὶ σαρξὶν τέκνων *Lips.*

g Φωνούντων.] Ita *CA. CL. Lips.* & *Luidi Editio.* in reliquis desiderantur omnia post φωνούντων usque ad καθάπερ γὰρ eadem §. 27.

h Καυστηρίοις] *Al.* καυτηρίοις.

i Ἀνδρειώσασα] ἀνδρειώσας *Lips.*

k Ἀπώλειαν ὁρῶσα] ὁρῶσα ἀπώλειαν *Lips.*

l Ποικιλίαν] Ποικιλίαν ἀσπάσασα ἡ γενναία μήτηρ ἐξέλυσε in CL. & *Lips.*

m Ἐξέλυσε] Ἐξέδυσε in *C A.*

Οὐκ

φους κρατοῦσα ἡ μήτηρ θανατηφόρον τε καὶ σωτήριον ὑπὲρ τέκνων, [n] οὐκ ἔγνω τὴν σώζουσαν ἑπτὰ υἱοὺς πρὸς ὀλίγον χρόνον σωτηρίαν· ἀλλὰ τῆς θεοσεβοῦς Ἀβραὰμ [o] καρτερίας ἡ θυγάτηρ ἐμνήσθη. ὦ μήτηρ ἔθνους, ἔκδικε τοῦ νόμου, καὶ ὑπερασπίστρια τῆς εὐσεβείας, καὶ τοῦ διὰ σπλάγχνων ἀγῶνος ἀθλοφόρε. ὦ ἀῤῥένων πρὸς καρτερίαν γενναιοτέρα, καὶ ἀνδρῶν πρὸς ὑπομονὴν ἀνδρειοτέρα. καθάπερ γὰρ ἡ τοῦ Νῶε κιβωτὸς ἐν τῷ κοσμοπληθεῖ κατακλυσμῷ κοσμοφοροῦσα καρτερῶς ὑπέμεινε τοὺς κλύδωνας· οὕτω καὶ σὺ ἡ νομοφύλαξ πανταχόθεν τῷ τῶν παθῶν περιαντλουμένη κατακλυσμῷ, καὶ καρτεροῖς ἀνέμοις ταῖς τῶν υἱῶν βασάνοις συνεχομένη, γενναίως ὑπέμεινας τὸν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας χειμῶνα.

ιϛʹ. Εἰ δὲ τοίνυν καὶ γυνὴ, καὶ γηραιὰ; καὶ ἑπτὰ παίδων μήτηρ ὑπέμεινεν ὁρῶσα τὰς μέχρι θανάτου τῶν τέκνων βασάνους· ὁμολογουμένως αὐτοκράτωρ ἐστὶ τῶν παθῶν ὁ εὐσεβὴς λογισμός. Ἀπέδειξα οὖν ὅτι οὐ μόνον ἄνδρες τῶν παθῶν ἐκράτησαν, ἀλλὰ καὶ γυνὴ τῶν μεγίστων βασάνων [p] ὑπερεφρόνησε. καὶ οὐχ οὕτως οἱ περὶ τὸν Δανιὴλ λέοντες ἦσαν ἄγριοι, οὐδὲ ἡ μετὰ τὸν Μισαὴλ ἐκφλεγομένη κάμινος [q] λαβροτάτῳ πυρί· ὡς ἡ τῆς φιλοτεκνίας περιέκαιεν ἐκείνην φύσις, [r] ὁρῶσαν [s] αὐτοὺς οὕτω ποικίλως βασανιζομένους τοὺς ἑπτὰ υἱούς. ἀλλὰ τῷ λογισμῷ τῆς εὐσεβείας κατέσβεσε τὰ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα πάθη ἡ μήτηρ. καὶ γὰρ τοῦτο ἐστὶν ἐπιλογίσασθαι ὅτι δειλόψυχος εἰ ἦν ἡ γυνὴ, καίπερ μήτηρ οὖσα ὠλοφύρατο ἂν ἐπ᾽ αὐτοῖς. καὶ ἴσως ταῦτα ἂν οὕτως εἶπεν· „ ὦ μελέα ἔγωγε καὶ πολλάκις τρισ„ αθλία, ἥτις ἑπτὰ παῖδας τεκοῦσα, οὐδενὸς μήτηρ „ γεγένημαι. ὦ μάταιοι ἑπτὰ κυοφορίαι, καὶ ἀνόνητοι „ ἑπτὰ δεκάμηνοι, καὶ ἄκαρποι [t] τεθηνίαι, καὶ ταλαί„ πωροι γαλακτοτροφίαι. μάτην ἐφ᾽ ἡμῖν, ὦ παῖδες, „ πολλὰς ὑπέμεινα ὀδύνας, καὶ χαλεπωτέρας φρον„ τίδας ἀνατροφῆς. ὦ τῶν ἐμῶν παίδων οἱ μὲν ἄγαμοι, „ οἱ δὲ γήμαντες ἀνόνητοι. οὐκ ὄψομαι ὑμῶν τέκνα, „ οὐδὲ μάμμη κληθεῖσα μακαριθήσομαι. ὦ ἡ πο„ λύπαις καὶ καλλίπαις ἐγὼ γυνὴ χήρα καὶ μόνη „ πολύθρηνος. οὐδὲ ἂν ἀποθάνω θάψοντα τῶν υἱῶν „ ἕξω τινά." ἀλλὰ τούτῳ τῷ θρήνῳ οὐδένα ὠλοφύρατο ἡ ἱερὰ καὶ [v] εὐσεβὴς μήτηρ, οὐδ᾽ ἵνα μὴ ἀποθάνωσιν ἀπέτρεπεν αὐτῶν τινα, [x] ὡς οὐδὲ ἀποθνησκόντων ἐλυπήθη. ἀλλ᾽ ὥσπερ ἀδαμάντινον ἔχουσα τὸν νοῦν, καὶ εἰς ἀθανασίαν [y] ανακτίζουσα τὸν τῶν υἱῶν ἀριθμὸν, μᾶλλον ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἐπὶ τὸν θάνατον αὐτοὺς προετρέπετο ἱκετεύουσα. ὦ μήτηρ δι᾽ εὐσέβειαν [z] Θεοῦ στρατιῶτι πρεσβῦτι, [a] καὶ [b] γυναικὸς διὰ καρτερίαν καὶ τύραννον ἐνίκησας, καὶ ἔργοις εὑρέθης ἀνδρὸς καὶ λόγοις δυνατοτέρα. καὶ γὰρ ὅτε συνελήφθης μετὰ τῶν παίδων, εἱστήκεις τὸν Ἐλεάζαρον ὁρῶσα βασανιζόμενον καὶ ἔλεγες τοῖς παισὶ [c] τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ. „ ὦ παῖδες, γενναῖος ὁ ἀγών· ἐφ᾽ ὃν „ κληθέντες ὑπὲρ τῆς διαμαρτυρίας τοῦ ἔθνους, ἐνα-

nu calculos mater de filiis tenens; lethalem & salutarem, septem filiis ad tempus perbreve candido salutem calculo non dedit: sed, sanctæ Abrahami constantiæ memoriam sibi filia proposuit. ô mater gentis, legis ultrix, vindex pietatis, certaminisque in visceribus obiti victrix! ô masculis ad tolerantiam animosior: virisque ad patientiam virilior! Nam ut arca Noæ in diluvio, totum mundum obruente, mundum vectans, turgidos fluctuum motus valide sustinuit: sic tu quoque, ô custos legis perturbationum diluvio undique jactata; filiorumque tormentis ceu ventis vehementissimis agitata, pietatis causâ horrendæ tempestatis immanitatem fortiter pertulisti.

16. Quod si igitur, & fœmina, & vetula, & septenum filiorum mater, ad mortem usque liberos suos cruciatos cernere sustinuit: manifestum est, piam rationem reginam esse perturbationum. Demonstratum itaque est à nobis, non viros solum dolores vicisse: sed & mulierculam maximos cruciatus superasse. Nec vero ita feri erant leones illi quibus Daniel objiciebatur, nec adeo torridus Misaëlis caminus vehementissimo igne incensus, ut naturæ vis, qua maternum illud pectus erga liberos propendebat; quos septenos jam variis exquisitisque tormentis cruciatos videns, pia tamen ratione, tot & tantos motus mater repressit. Nam hoc quoque cogitare debemus, siquidem parvo fœmina illa fuisset animo: eos saltem, ut quæ mater erat, deplorasset; atque istiusmodi fortasse habuisset verba. „ ô me infeli„ cem, sæpiusque miserrimam; quæ septem li„ beros enixa, nullius jam sim parens! ô se„ ptem graviditates inanes, septenosque decem „ menses cassos, vanas nutricationes, atque la„ ctatus calamitosos: frustra de vobis, ô filii, „ multas ærumnas pertuli, difficilioresque edu„ catione sollicitudines. Eheu filiorum meo„ rum! alios quidem cælibes; alios vero fru„ stra conjuges factos. Liberos ego vestros non „ sum visura: neque avia vocata, dicar beata. „ O me modo multis pulchrisque liberis stipa„ tam, nunc orbam tristique in luctu solitariam „ relictam: filiorum, cum morior, qui me „ sepeliat, habituram neminem!" Verum sancta illa ac pia mater, talem lessum lamentando filiorum nulli facit, neque quenquam à morte oppetenda avertit; quinimo indoluit quod nondum obierint: sed veluti adamantina mente prædita, numerum recreans filiorum ad immortalitatem; ad mortem potius, pietatis causa, subeundam, supplex eos impulit. O mater, propter pietatem veterana Dei miles! tyrannum muliebri tolerantia vicisti; factis dictisque viro reperta es potentior. Nam quando comprehendebare, cum liberis, Eleazarum cernens cruciatum, stabas: illosque Hebraïce sic es allocuta: „ nobile, mi pueri, certamen videtis, ad quod „ vocati,

Matris provocatio ad certamen.

n Οὐκ ἔγνω] Οὐκ ἐπέγνω C A.

o Καρτερίας] Alludit forte ad Gen. 22. & Historiam de immolando Isaaco.

p ὑπερεφρόνησε.] περιεφρόνησε Lips.

q Λαβροτάτῳ] λαυροτάτῳ Gen.

r Ορῶσαν] Ὡρῶσαν αὐτῆς τοὺς ἑπτὰ υἱοὺς βασανιζομένους C A.

s Αὐτοὺς] αὐτῆς Lips.

t Τεθηνίαι, καὶ ταλαίπωροι γαλακτοτροφίαι.] τιθηνίαι καὶ ταλαίπωροι γαλακτοτροφίαι Lips.

v Εὐσεβὴς] Θεοσεβὴς μήτηρ C A. & Lips.

x Ως οὐδὲ ἀποθνησκόντων] Οὐδ᾽ ὡς ἀποθν. C A.

y Ανακτίζουσα] Ανατίκτουσα C A. & Lips.

z Θεοῦ στρατιῶτι πρεσβῦτι,] Longe depravata lectio; non levi cura, (nec ipsa inutili, ut puto) mihi sic Θεοῦ συστρατιῶτις πρεσβύτη restituta. Erat aliis στρατιώτη aliis στρατιῶτι, ut Genev. in quo vestigium veræ lectionis inveni, συστρατιῶτις, quod sanctam mulierem vocat comparatione ad Eleazarum Senem, cum pugnæ socia accesserit, ac post quem gloriosiore cum filiis Martyrio eam instauravit. *συστρατιῶτις commilito*; fœmininum, qua ipsa bello sequitur eoque pugna ac operam commodat; nam rarum est ipsam bello præesse. Comb. Neque mihi vulgata lectio placet, neque illa Combefisii emendatio, quæ tres literas, contra MSS. consensum nimis liberaliter largitur, arridet. Videamus, num minori mutatione locum adjuvare possimus. Scribo itaque & distinguo, Θεοῦ στρατιῶτις, πρεσβῦτις καὶ γυναικὸς &c. i. e. *Dei miles, anus licet, muliebri tamen constantia etiam tyrannum* &c. unde triplex Josephi nascitur argumentum, quod videlicet hæc ob pietatem sacræ militiæ nomen dans mater, anus licet & mulier, omnes Tyranni cruciatus vicerit; atque simul patet frustra γυναῖκας in Addendis suis voluisse Editorem Anglum, pro γυναικὸς. Hav.

a Καὶ] Καὶ γυνὴ διὰ καρτερίαν καὶ τύραννον ἐνικήσας C A. καὶ γυναῖκα διὰ καρτερίαν καὶ τ. Ald.

b Γυναικὸς] Forte γυναῖκας.

c Τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ.] Ἐν τῇ Ἑβρ. C A.

d Υπε-

„ vocati, ut fidei virtutiſque teſtationem nationi „ noſtræ relinquatis, pro patria lege alacriter decertate. Turpe enim fuerit, ſenem iſtum dolores ob pietatem perpeti: vos autem, juvenes, conſternari tormentis. Recordamini, vos Dei „ beneficio in hunc mundum prodiiſſe, luciſque „ accepiſſe uſuram: quocirca nullum non dolorem, Dei cauſa, tolerare debetis. propter quem „ & pater ille noſter Abrahamus, Iſaacum, gentis futurum parentem, mactare properavit: ipſeque Iſaacus patris manum enſiferam, in ſe jam „ agitatam, cernens, non reformidavit: juſtus „ quoque Daniel leonibus objectus, & Ananias „ & Azarias & Miſaël in fornacem igneam præcipitati, Dei cauſa, durarunt. Vos igitur, quibus eadem eſt in Deum fides, ne conturbemini: cum abſurdum ſit, pietatis gnaros doloribus non poſſe reſiſtere." Hujuſmodi verbis illa ſeptenûm parens, unumquemque filiorum hortata, mortem potius eis ſuaſit, quam ut divina præcepta violarent. Quibus etiam cognitum eſt atque exploratum, eos qui Dei cauſa moriuntur, Deo vivere, ut Abrahamum, Iſaacum, & Jacobum, omnes poſtremo patriarchas.

Maccabæorum mater ſponte rogo abſumpta.

17. Satellitum nonnulli retulere, cum jam illa quoque ad mortem eſſet comprehendenda: ne quis corpus ipſius attingeret, ſeſe in rogum conjeciſſe. ô mater quæ ſeptenis filiis comitata, tyranni violentiam fregeris, ſcelerata illius cogitata diſſipaveris, generoſamque fidei conſtantiam declaraveris! Tu, tecti inſtar, filiorum nixa & firmata columnis, tormentorum conquaſſationem immota ſuſtinuiſti. Bono itaque animo es, ô mater ſanctiſſima, quæ ſpem tolerantiæ firmam & ſtabilem habeas apud Deum. Haud ita luna cum ſtellis in cœlo ſplendida conſpicitur: ut tu quæ ſeptenos filios, ſtellis pares ſplendore, ad claram pietatis lucem adduxiſti, glorioſa Deo es effecta, atque una cum illis in cœlo fixa. Tua nimirum liberorum procreatio à patre deſcendebat Abrahamo. Quod ſi nos poſſemus quaſi in tabella quandam depingere hanc pietatis hiſtoriam: annon illi, qui matrem ſeptenûm liberorum, perferentem ſpectarent tormenta ad mortem uſque pietatis cauſa, contremiſcerent? Eſſet ſane conſentaneum, ut & hæc, ad memoriam popularibus dicta, ſepulchro appingerentur: HIC SACERDOS SENEX ANUSQUE CUM FILIIS SEPTENIS JACENT. TYRANNI VIOLENTIA SUBLATI HEBRÆORUM REMP. EVERTERE CONANTIS. QUI OCULIS IN DEUM CONJECTIS, CRUCIATIBUSQUE AD MORTEM USQUE TOLERATIS,

Eleazari & puerorum Epitaphium.

„ γωνίσασθε προθύμως ὑπὲρ τοῦ πατρῴου νόμου. καὶ γὰρ „ αἰσχρὸν τὸν μὲν γέροντα τοῦτον [d] ὑπομένειν τὰς διὰ „ τὴν εὐσέβειαν ἀλγηδόνας· ὑμᾶς δὲ τοὺς νεανίσκους „ καταπλαγῆναι τὰς βασάνους. ἀναμνήσθητε ὅτι διὰ „ τὸν Θεὸν τοῦ κόσμου μετελάβετε καὶ τοῦ βίου ἀπελαύσατε. καὶ διὰ τοῦτο ὀφείλετε πάντα πόνον ὑπομεῖναι διὰ τὸν Θεόν. δι᾽ ὃν καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραὰμ ἔσπευδε τὸν ἐθνοπάτορα υἱὸν σφαγιάσαι „ Ισαὰκ, καὶ τὴν πατρῴαν χεῖρα ξιφηφόρον καταφερομένην ἐπ᾽ αὐτὸν ὁρῶν ὁ Ισαὰκ, οὐκ ἔπτηξε. καὶ Δανιὴλ „ ὁ δίκαιος εἰς λέοντας ἐβλήθη· καὶ Ἀνανίας, καὶ „ Ἀζαρίας, καὶ Μισαὴλ εἰς κάμινον πυρὸς ἀπεσφενδονίσθησαν, καὶ ὑπέμειναν διὰ τὸν Θεόν. καὶ ὑμεῖς „ οὖν τὴν αὐτὴν πίστιν εἰς τὸν Θεὸν ἔχοντες, μὴ χαλεπαίνετε. ἀλόγιστον γὰρ τοὺς εἰδότας εὐσέβειαν μὴ ἀντιστῆναι τοῖς πόνοις." διὰ τούτων τῶν λόγων ἡ ἑπταμήτωρ, ἕνα ἕκαστον τῶν υἱῶν παρακαλοῦσα [e] ἀποθανεῖν ἔπεισε μᾶλλον, ἢ παραβῆναι τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. ἐπειδὴ καὶ ταῦτα εἰδότες ὅτι οἱ διὰ τὸν Θεὸν [f] ἀποθνήσκοντες ζῶσι τῷ Θεῷ, ὥσπερ Ἀβραὰμ, Ισαὰκ καὶ Ιακὼβ, καὶ πάντες οἱ πατριάρχαι.

ιζ΄. [g] Ελεγον δὲ καὶ τῶν δορυφόρων τινὲς, ὡς ὅτε ἔμελλε συλλαμβάνεσθαι καὶ αὐτὴ πρὸς θάνατον, ἵνα μὴ ψαύσειέ τις τοῦ σώματος αὐτῆς, [h] ἑαυτὴν ἔρριψε κατὰ τῆς πυρᾶς. ὦ μήτηρ σὺν ἑπτὰ παισὶ καταλύσασα τὴν τοῦ τυράννου βίαν καὶ ἀκυρώσασα τὰς κακὰς ἐπινοίας αὐτοῦ, καὶ δείξασα τὴν τῆς πίστεως γενναιότητα. καθάπερ γὰρ [i] στέγη ἐπὶ τοῖς στύλοις, οὕτω καὶ σὺ ἐπὶ παισὶ γενναίως ἱδρυμένη ἀκλινὴς ὑπήνεγκας τὸν διὰ τῶν βασάνων σεισμόν. θάῤῥει τοιγαροῦν, ὦ μήτηρ ἱερόψυχε, τὴν ἐλπίδα τῆς ὑπομονῆς [k] ἔχουσα βεβαίαν πρὸς τὸν Θεόν. οὐχ οὕτω σελήνη κατ᾽ οὐρανὸν σὺν ἄστροις σεμνὴ καθέστηκεν, ὡς σὺ τοὺς ἰσαστέρους ἑπτὰ παῖδας φωταγωγήσασα πρὸς τὴν εὐσέβειαν ἔντιμος καθέστηκας τῷ Θεῷ, καὶ ἐστήρισαι ἐν οὐρανῷ σὺν αὐτοῖς. ἦν γὰρ ἡ παιδοποιΐα σου ἀπὸ Ἀβραὰμ τοῦ πατρός. εἰ δὲ ἐξὸν ἡμῖν ὥσπερ ἐπί τινος πίνακος ζωγραφῆσαι τὴν τῆς εὐσεβείας ἱστορίαν, οὐκ ἂν ἔφριττον οἱ θεωροῦντες μητέρα ἑπτὰ τέκνων δι᾽ εὐσέβειαν ποικίλας βασάνους μέχρι θανάτου [l] γινομένας ὑπεμένουσαν. καὶ γὰρ ἄξιον ἦν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τοῦ [m] τάφου ἀναγράψαι, καὶ ταῦτα τοῖς ἀπὸ τοῦ ἔθνους εἰς μνείαν, λεγόμενα· [n] ΕΝΤΑΥΘ᾽ Ο ΙΕΡΟΣ ΓΕΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΤΑ ΠΑΙΔΕΣ ΕΓΚΕΚΗΔΕΥΤΑΙ ΔΙΑ ΤΥΡΑΝΝΟΥ ΒΙΑΝ ΤΗΝ ΕΒΡΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΝ ΚΑΤΑΛΥΣΑΙ ΘΕΛΟΝΤΟΣ. ΟΙ ΚΑΙ [o] ΕΞΕΔΙΚΗΣΑΝ ΤΟ ΕΘΝΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΑΦΟΡΩΝΤΕΣ, ΚΑΙ ΜΕΧΡΙ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΑΣ

ΒΑΣΑ-

d Υπομένειν] ὑπομεῖναι *Lipſ.*

e Αποθανεῖν] Ita *C A.* prius erat ἀποθανεῖν ἔτι δὲ ταῦτα εἰδότες.

f Αποθνήσκοντες] Αποθανόντες *C A.*

g Ελεγον δὲ καὶ τῶν δορυφόρων τινὲς, ὡς ὅτε] Ως ἔλεγον—ὅτι—Anonymus ex conjectura ad oram Ed. *Baſ.* in Bib. Coll. Reg. Oxon.

h Εαυτὴν ἔρριψε κατὰ τῆς πυρᾶς.] Sic clare Joſephus, quod & traditione aliqua compertum habuerit: ſic nempe inter deliberandum rumoreſque de illius pari cum filiis dira excruciatione, nece; muliebri pudore, ne carnificum contrectatione quaſi pollui videretur, ſic in rogum (forte etiam ſartaginem) inſiliiſſe, atque tortores præveniſſe, cui geminum noſcitur Apollonia virgo feciſſe referente Dionyſio Alexandrino, & Eccleſia ſolemni ritu probante. In fœminis & virginibus iſtud genus occupatæ mortis præcipue excuſatum ac frequentius fuit, quibus pudicitia vita potior foret, quem & animum in illis Spiritus S. perficeret, ac, qua forte laborarent, ignorantiam ſuo Numine veniabilem faceret: acceptaque ſibi holocauſta miraculorum luce ac populorum devotione, ipſoque infidelium ſtupore, & ad veram fidem adductione oſtenderet. Græci eadem ex eodem, ut apparet, Joſepho: μεθ᾽ ὧν καὶ ἡ αὐτῶν μήτηρ Σολομώνη (edita Σολομωνις) ἐπεὶ τελειωθέντας τούτους εἶδεν μὴ ὑπομείνασα χειρὸς ἀνθρωπίνης ἐπιβολὴν τῇ ἐξαρθείσῃ πυρκαϊᾷ ἑαυτὴν ἐναπέρριψεν; καὶ οὕτως τῷ Θεῷ τὸ πνεῦμα παρέδωκε. *Quibus cum etiam ipsa mater Solomona, ubi illos conſummatos vidit, non ſuſtinens ut quiſquam hominum in eam manum injiceret, in ſuccenſum ſe ipſam rogum conjecit, inque eum modum Spiritum DEO reddidit.* Eraſmus verba fundit, aliaque omnia dicit, & quasi eadem, aut pene majora filiis tormenta ab Antiocho ejuſque miniſtris pertulerit; & videri vult Joſephum reddere; ve. παραφραστικῶς plagii hoc genus, nec liberalis ſatis ingenii: debuitque Cornelius alia afferre, ut ſicut in ſuperioribus Joſephum ipſum repræſentaret, non prorſus contraria illius nomine occinentem Eraſmum intruderet. Autor ſacer ἐτελεύτησε, *mortua eſt*, nihil amplius addens, nec vulgatus aliam habuerit vocem, quod reddidit *conſumta eſt*: forte reſpexit Joſephum, ex cujus ſententia ſic vere poteſt dici conſumta, interpretando pene expoſitorem agens. COMB.

i Στέγη ἐπὶ τοῖς στύλοις,] Σὺ στέγη ἐπὶ τῶν παίδων γενναίως ἱδρυμένη &c. *C A.*

k Εχουσα βεβαίαν πρὸς τὸν Θεόν.] Γενναίως ἔχουσα πρὸς Θεὸν *C A.*

l Γινομένας ὑπεμένουσαν.] Γενομένας deſt *C A.*

m Τάφου ἀναγράψαι,] Επιταφίῳ *C A.*

n ΕΝΤΑΥΘ᾽ Ο ΙΕΡΟΣ ΓΕΡΟΝ] Ενταῦθα γέρων ἱερὸς καὶ γυνὴ γεραιὰ *C A.*

o ΕΞΕΔΙΚΗΣΑΝ ΤΟ ΕΘΝΟΣ] ἐξεδίκησαν τὸ γένος *Lipſ.*

p Γὰρ

ΒΑΣΑΝΟΥΣ ΥΠΟΜΕΙΝΑΝΤΕΣ. ἀληθῶς [p] γὰρ ὁ ἀγὼν θεῖος ὁ δι' αὐτῶν γεγενημένος. ἠθλοθέτει γὰρ τότε ἀρετὴ δι' ὑπομονῆς δοκιμάζουσα τὸ νῖκος [q] ἀφθαρσίᾳ ἐν ζωῇ πολυχρονίῳ. Ελεάζαρος δὲ προηγωνίζετο· ἡ δὲ μήτηρ τῶν ἑπτὰ παίδων ἐνήθλει. οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἠγωνίζοντο, ὁ τύραννος ἀντεγωνίζετο· ὁ δὲ κόσμος καὶ ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ἐθεώρει. θεοσέβεια δὲ ἐνίκα, τοὺς ἑαυτῆς ἀθλητὰς στεφανοῦσα. τίνες οὐκ ἐθαύμασαν τοὺς τῆς θείας νομοθεσίας ἀθλητάς· τίνες οὐκ ἐξεπλάγησαν; αὐτός γέτοι ὁ τύραννος καὶ ὅλον τὸ συμβούλιον αὐτῶν ἐξεθαύμασαν αὐτῶν τὴν [r] ὑπομονήν. δι' ἣν καὶ τῷ θείῳ νῦν παρεστήκασι θρόνῳ, καὶ μακάριον αἰῶνα βιοῦσι. καὶ γάρ φησιν ὁ Μωϋσῆς, „καὶ πάντες οἱ ἡγιασμένοι ὑπὸ τὰς χεῖρας σου." καὶ οὗτοι οὖν οἱ ἁγιασθέντες διὰ Θεὸν [s] τετίμηνται. οὐ μόνον ταύτῃ τῇ τιμῇ, ἀλλὰ καὶ τῷ δι' αὐτοὺς τὸ ἔθνος ἡμῶν τοὺς πολεμίους μὴ ἐπικρατῆσαι, καὶ τὸν τύραννον τιμωρηθῆναι, καὶ τὴν πατρίδα καθαρισθῆναι, ὥσπερ ἀντίψυχον γεγονότας τῆς τοῦ ἔθνους ἁμαρτίας. καὶ διὰ τοῦ αἵματος τῶν εὐσεβῶν ἐκείνων καὶ τοῦ ἱλαστηρίου τοῦ θανάτου αὐτῶν ἡ θεία πρόνοια τὸν Ισραὴλ [t] προκακωθέντα διέσωσε. πρὸς γὰρ τὴν ἀνδρείαν αὐτῶν τῆς ἀρετῆς τὴν ἐπὶ ταῖς βασάνοις αὐτῶν ὑπομονὴν ὁ τύραννος [v] ἀπιδὼν, [x] ἀνεκήρυξεν ὁ Ἀντίοχος τοῖς στρατιώταις αὐτοῦ εἰς ὑπόδειγμα τὴν ἐκείνων ὑπομονήν. ἔσχε τε αὐτοὺς γενναίους καὶ ἀνδρείους εἰς πεζομαχίαν καὶ πολιορκίαν. καὶ ἐκπορθήσας ἐνίκησε τοὺς πάντας πολεμίους. ὦ τῶν Αβραμιαίων σπερμάτων ἀπόγονοι παῖδες Ισραηλῖται, πείθεσθε τῷ νόμῳ τούτῳ, καὶ πάντα τρόπον εὐσεβεῖτε, γινώσκοντες ὅτι τῶν παθῶν δεσπότης ἐστὶν ὁ εὐσεβὴς λογισμὸς, καὶ οὐ μόνον τῶν ἔνδοθεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔξωθεν πόνων.

ιη'. Ανθ' ὧν διὰ τὴν εὐσέβειαν [y] προϊέμενοι τὰ σώματα τοῖς πόνοις ἐκεῖνοι, οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐθαυμάσθησαν, ἀλλὰ καὶ θείας μερίδος κατηξιώθησαν, καὶ δι' αὐτοὺς εἰρήνευσε τὸ ἔθνος, καὶ τὴν εὐνομίαν τὴν ἐπὶ τῆς πατρίδος [z] ἀνανεωσάμενοι, ἐξεπολιόρκησαν τοὺς πολεμίους. καὶ ὁ τύραννος Ἀντίοχος καὶ ἐπὶ γῆς τετιμώρηται, καὶ ἀποθανὼν κολάζεται. ὡς γὰρ οὐδὲν οὐδαμῶς ἴσχυσεν ἀναγκάσαι τοὺς Ιεροσολυμίτας ἀλλοφυλῆσαι, καὶ τῶν πατρίων ἐθῶν [a] ἐκδιαιτηθῆναι· [b] τότε ἀπάρας ἀπὸ τῶν Ιεροσολύμων [c] ἐστράτευσεν ἐπὶ Πέρσας. [d] ἔλεγε δὲ ἡ μήτηρ τῶν ἑπτὰ παίδων, καὶ ταῦτα ἡ δίκαια τοῖς τέκνοις, „ὅτι ἐγὼ ἐγενήθην παρθένος ἁγνὴ, οὐδὲ ὑπερέβην πατρικὸν οἶκον, ἐφύλασσον δὲ τὴν ᾠκοδομημένην πλευράν. οὐ διέφθειρέ με λυμεὼν ἐρημίας φθορεὺς ἐν πεδίῳ· οὐδ' ἐλυμήνατό μου τὰ ἁγνὰ τῆς παρθενίας λυμεὼν [e] ἀπατηλὸς ὄφις. ἔμεινα δὲ χρόνον ἀκμῆς σὺν ἀνδρί· τούτων δὲ ἐνηλίκων γενομένων, ἐτελεύτησεν ὁ πατὴρ, [f] μακαρίως μὲν, τὸν γὰρ τῆς εὐτεκνίας βίον ἐπιζήσας, τὸν τῆς ἀτεκνίας οὐκ ὠδυνήθη καιρόν. ὃς ἐδίδασκεν ἡμᾶς, ἔτι ὢν σὺν ἡμῖν, τὸν νόμον καὶ τοὺς προφήτας. τὸν ἀναιρεθέντα Αβὲλ ὑπὸ τοῦ Κάϊν ἀνεγίνωσκεν

GENTEM VINDICARUNT. Divinum plane certamen illud erat, quod obiere. Ubi virtus, per tolerantiam probans, muneraria: victoria, immortalitas in via perenni: primus pugil, Eleazarus: septenûm filiorum mater, concertatrix: pugiles fratres: adversarius, tyrannus: mundus, hominumque vita spectatores. Pietas tandem victrix, suos coronans athletas, declaratur. Quis non admirabatur divinæ athletas legis: quis non obstupescebat intuens? Ipse certe tyrannus, totusque adeo consessus, patientiam illorum admirabantur. Ob quam divino nunc throno adstant, ævumque degunt beatissimum. Moyses enim ait, „atque omnes sanctificati sub manibus tuis." Ergo isti quoque sanctificati, Dei causa, honores sunt consecuti. Nec hos tantum honores, sed etiam debellatorum gentis suæ sua virtute hostium, tyranni multati, patriæque, ut qui quasi victima pro delictis gentis suæ exstiterint, perpurgatæ. Quorum piorum sanguine mortisque propitiatione, divina providentia placata Israëlem ante afflictum servavit. Etenim tyrannus Antiochus, tanta virtutis ipsorum firmitate animadversa, invictaque in tormentis ferendis patientia explorata; eorum patientiam militibus suis imitandam jussit proclamari; habuitque è gente illa eximios ac fortes ad pedestrem pugnam & obsidionem, milites; quorum opera hostibus universis superatis, victor evasit. ô pueri Israëlitæ, Abrahamæi sanguinis soboles, huic legi parete, hanc omni ratione colite, quandoquidem videtis; piam rationem perturbationum esse reginam. nec perturbationum tantum internarum, sed dolorum quoque externorum.

Maccabæorum certamen.

18. Unde illi, pietatis gratia, corpora doloribus objicientes, non modo hominibus fuerunt admirationi, sed etiam divina sorte digni habiti sunt, ut ipsorum virtute, & natio pace frueretur, & lege patria renovata hostes funderentur. At vero tyrannus ille Antiochus, cum vivus pœnas dedit, tum mortuus cruciatur. Nam ut nullo modo Hierosolymitas ad externos mores & ritus amplexandos cogere, patriosque abdicandos, valuit: Hierosolymis discedens in Persas suscepit expeditionem. Quinetiam justa illa septenûm filiorum mater, hæc quoque liberis dixisse perhibetur: „casta virgo fui, nec paternæ domus limen excessi, latus ædificatum servavi. Me nec in agro vitiavit dirus solitudinis corruptor: nec virginitatem castam exitiosa serpentis astutia polluit. Ætatis florem cum viro consumpsi: istis jam adultis, pater occubuit, beate sane, ut qui fœcunditatis spatio exacto, orbitatis tempus non potuerit mœrere. Qui cum adhuc nobiscum versaretur, legem nos ac prophetas docere solebat. Abelem à Caino interfectum, „nobis

Hebræorum claritas ex Maccabæorum triumpho.

Sancta Maccabæorum disciplina.

p Γὰρ ὁ ἀγὼν θεῖος] Γὰρ ἦν ὁ ἀγὼν θ. *CA.*

q Ἀφθαρσίᾳ] Τὸ νῖκος ἐν ἀφθαρσίᾳ *CA.* ἡ ἀφθαρσία *Lipf.*

r Ὑπομονήν.] Omnia post vocem ὑπομονὴν usque ad καὶ γὰρ φησιν desiderantur in *EA. Aliisque.*

s Τετίμηνται.] Ita *CA. CL.* & *Luidi Editione.* τετίμωνται, & διὰ τοῦ αἵματος in *cæteris plerisque*: ita ut intermedia omnia desiderentur.

t Προκακωθέντα] προεκκακωθέντα *Gen.* προκακωθέντα *Lipf.*

v Ἀπιδὼν,] ἀπειδὼν *Gen.* ἀπειδὼν *Lipf.*

x Ἀνεκήρυξεν ὁ Ἀντίοχος] Possent hæc non adversari sacro textui, sic mutato ad tempus Antiochi animo, ac Judæis impenso, illisque sociis victoriis claro, quibus & Ἐπιφανοῦς (Illustris) nomen vel auxerit, vel asciverit; etsi postremo in Judæorum perniciem consilium vertit, in quo ipse DEO ultore vitam male abrupit. Sic crebræ in Aulis Regum mutationes, ubi maxime Princeps levitate animi studiis facile rapitur; nullaque virtute fulcitur. Miræ certe Seleucidarum mutationes, varieque per eorum Monarchiam acta atque jactata Hebræorum Respublica est. Vel potius Homonymia Josepho imposuit, Antiocho Seleuci tribuens, quod Antiochi Demetrii sit, per cujus tempus, Simone Pontifice Romanis præsertim auctoritate literisque tuentibus, reflorescebant Judæorum res. COMB.

y Προϊέμενοι τὰ σώματα τοῖς πόνοις] *Al.* προέμενοι,

z Ἀνανεωσάμενοι, ἐξεπολιόρκησαν] ἀνανεωσάμενοι ἐκπεπολιόρκηκε *Lipf.*

a Ἐκδιαιτηθῆναι.] Euseb. H. E. l. 1. c. 11. p. 9. ἔτι ταῖς παλαιαῖς ἀγωγαῖς ἐνδεδιῃτημέναις SPANH.

b Τότε ἀπάρας] Τότε δὲ *CA.*

c Ἐστράτευσεν ἐπὶ Πέρσας.] Ἐστρατοπέδευσεν *CA.*

d Ἔλεγε δὲ ἡ μήτηρ] Quæ sequuntur *Josephi* non esse, sed Rhetorculi alicujus aut Sophistæ, existimat Cl. *Lowthius.* Ipse quidem omnia à verbis istis, Ἀνθ' ὧν διὰ τὴν εὐσέβειαν &c. ab altera manu esse persuasum habeo.

e Ἀπατηλὸς ὄφις.] ἀπατητὴς ὄφις *Lipf.*

f Μακαρίως μὲν,] Μακάριος μὲν οἰκεῖος *CA.* & *Lipf.*

g Ὀλο-

„ nobis legere; immolatum Isaacum, Josephum-
„ que in carcere inclusum: de æmulatore Phi-
„ neeso narrare: Ananiam, Azariam, ac Misaë-
„ lem in ignem conjectos referre: Danielem in
„ fovea leonum, celebrare, quem beatum prædi-
„ cabat: Esaiæ scripturam recensere; etsi per
„ ignem transeas, flamma te non cremabit: Da-
„ videm hymnorum odarumque scriptorem can-
„ tare, dicentem; multæ sunt justorum afflictio-
„ nes, ex quibus omnibus liberabit eos Dominus:
„ proverbia Solomonis recitare, docentis; arbor
„ vitæ omnibus facientibus voluntatem ipsius: E-
„ zechielis confirmationem afferre inquientis, an
„ ossa ista arida reviviscent? quam Moyses odam
„ docuerat, oblivioni non tradere, erudientem;
„ ego interimo & vitæ restituo, hæc vita est ve-
„ stra, & temporis diuturnitas." ô amarum
illum diem: minimeque amarum, cum dirus Græcorum tyrannus, igne sævis lebetibus succenso, furore ebulliente, septenos Abrahamitidis natos ad catapultam omniaque illis parata tormenta raptans, oculorum pupillis privavit, linguas eis exsecuit, variisque interfecit tormentis. Ob quæ, divina ultio perniciem istam aggressa est, & aggredietur. Contra vero Abrahamæi pueri, una cum matre victrice, ad patrum cœtum aggregantur, sanctis animis & immortalibus acceptis à Deo: cui gloria sit in sempiterna sæcula. Amen.

„ ἡμῖν, ϗ τὸν [g] ὁλοκαυτούμενον Ισαὰκ, τὸν ἐν φυλακῇ Ιωσήφ.
„ ἔλεγε δ' ἡμῖν τὸν ζηλωτὴν Φινεές. ἐδίδασκε δὲ ὑμᾶς τοὺς
„ ἐν πυρὶ Ανανίαν ϗ Αζαρίαν ϗ Μισαήλ. ἐδόξαζε δὲ
„ ϗ τὸν ἐν λάκκῳ λεόντων Δανιὴλ, ὃν ἐμακάριζεν.
„ ὑπεμίμνησκε δὲ ἡμᾶς τὴν Ησαΐου γραφὴν, τὴν λέγουσαν,
„ κἂν διὰ πυρὸς διέλθῃς, φλὸξ οὐ κατακαύσει σε. τὸν
„ [h] ὑμνῳδογράφον ἐμελῴδει ἡμῖν Δαυὶδ, λέγοντα,
„ πολλαὶ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων, ϗ ἐκ πασῶν αὐ-
„ τῶν ῥύσεται αὐτοὺς ὁ κύριος. τὸν Σολομῶντα ἐπαροι-
„ μίαζεν ἡμῖν λέγοντα, ξύλον ζωῆς ἐστὶ πᾶσι τοῖς
„ ποιοῦσιν αὐτοῦ τὸ θέλημα. τὸν Ιεζεκιὴλ ἐπιστοποίει-
„ το λέγοντα, εἰ ζήσεται τὰ ὀστᾶ τὰ ξηρὰ ταῦτα;
„ ᾠδὴν μὲν ἣν ἐδίδαξε Μωϋσῆς οὐκ ἐπελάθετο, [i] διδά-
„ σκουσαν ϗ λέγουσαν, ἐγὼ ἀποκτενῶ ϗ ζῆν ποιήσω,
„ αὕτη ἡ ζωὴ ὑμῶν ϗ ἡ μακρότης ἡμερῶν." ὢ πικρᾶς τῆς τότε ἡμέρας, ϗ οὐ πικρᾶς, ὅτε ὁ πικρὸς Ελλήνων τύραννος πῦρ φλέξας λέβησιν ὠμοῖς ϗ ζέουσι θυμοῖς ἀγαγὼν ἐπὶ τὸν [k] καταπέλτην ϗ πάσας τὰς βασάνους αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ἑπτὰ παῖδας τῆς Αβρααμίτιδος ϗ τὰς τῶν ὀμμάτων κόρας ἐπήρωσε, ϗ γλώσσας ἐξέτεμε, ϗ βασάνοις ποικίλαις ἀπέκτεινεν. ὑπὲρ ὧν ἡ θεία δίκη μετῆλθε καὶ μετελεύσεται τὸν ἀλάστορα. οἱ δὲ Αβραμιαῖοι παῖδες σὺν τῇ ἀθλοφόρῳ μητρὶ, εἰς πατέρων χορὸν συναγελάζονται, ψυχὰς ἁγνὰς [l] καὶ ἀθανάτους ἀπειληφότες παρὰ τοῦ Θεοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

g Ολοκαυτούμενον] Ita ex conjectura. ὁλοκαρπούμενον Aliis.
h Υμνῳδογράφον] ὑμνογράφον Lips.
i Διδάσκουσαν & λέγουσαν,] διδάσκων τὴν λέγουσαν Lips.
k Καταπέλτην & πάσας τὰς βασάνους] Conf. supr. §. 8. & 9. καταπ. & πάλιν τὰς βασάνους αὐτοῦ MSS. Spanh.
l Καὶ ἀθανάτους] Illud & è C A.

FINIS OPERUM JOSEPHI.

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΤΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ.

DIS-

VARIÆ LECTIONES
IN
FL. JOSEPHI LIBROS VII. DE BELLO JUDAICO,
EX CODICIBUS GALLICANIS.

A. notat MS. Regium Sæculi undecimi. B. notat MS. Regium Sæculi decimiquarti C. notat Exemplar insigne MS. Bibl. Coislinianæ. D. E. quartum & quintum Cod. MS. denotant. F. Fragmentum Coislin. quod non procedit ulterius, quam ad pag. 726. lit. F. lin. 7.

Fr. indicat Fragmentum alterum, quod procedit a pag. 780. usque 791. estque Sæculi decimi. † notat Fragm. quod supplet paginas laceras usque pag. 711. lit. G. lin. 1.

Collatio instituta est ad Editionem Genevensem Anni 1611. quacum eadem est illa anni 1635. V. L. autem Libri Tertii & sequentium locis suis in Nova Editione, demum uti incepimus, eo usque enim jam illa processerat, quum hasce V. L. nancisceremur.

Pag. 705. Edit. Vet. lib. 1. Procem. §. 1. pr. Edit. Nov.
A l. 1. τὸ τῶν Ἰουδαίων. deest ἐπειδὴ
B l. 8. τὸ πρότερον Coisl. A
C l. 1. ῥωμαίους A. E. B. idem habebat sed cor. ῥωμαίοις
l. 2. τοῦδε οὐ κιν. μεγ.
l. 4. Ἰουδαίων δὲ τὸ
l. 6. deest εν .... ἐναφαιρέσεως A
l. 8. τὴν ἀνατολὴν. ἐπεὶ δὲ †
D l. 2. γαλάται ὄντες π- E
l. 5. τὸ στρατιωτικόν E
l. 6. ἄτοπον ηγη- deest οὖν C. A. D
l. 8. ἀράβων τε †
E l. 1. deest τε A
Pag. 706. Edit. Vet. Procem. §. 3. pr. Edit. Nov.
A l. 1. πρὸς τὸ A. E
l. 6. αἰδεῖται †
l. 9. αὐτῶν ἀδόξουσιν †
B l. 3. δι' ἀκριβείας C. A
ἀμφοτέρων E
l. 5. διαδοὺς ἐπο-- †
l. 6. οἰκεία A. D
l. 8. deest οἱ A
C l. 4. ὑπερθέμενος A
l. 6. ἢ τὸ ληστήριον. Frag. λιστήριον C. B. habet ληστρικὸν sed ad marg. ληστήριον. sic D.
l. 7. λέγοι, ἢ ..... ἐπιστένων. συκοφαντῶν C. deest ἢ B. λέγοι τοῖς D
D l. 5. deest πρὸς τὰ Ἰουδαίων
l. 9. παρακελευέτω †
E l. 3. τηλ. πραγ- κατ' αὐτοὺς γεγῶ. C. A
τηλικούτων οὐχ ὁμοίως κατ' E.
F l. 1. τοσοῦτον E
F l. 1. καί τοι τοσοῦτον ἡττῶνται ἐκείνου δυνάμεως C. A idem habet præter τῆς ἐκείνου
l. 2. καθ' ἑαυτοὺς B
l. 4. ἀπαγγελίαν A
l. 7. καὶ κατὰ τῶν ἰδίων χρόνων τοῖς μετ' αὐτὸν C. τοῖς μεθ' ἑαυτὸν συνιστᾶν τοῖς μετ' αὐτὸν B. D. E
G l. 3. ἀναλ. μεγ. καὶ πο. ἀλ- A
G l. 3. τε καὶ Ρωμαίοις τὴν C. A. E. B habet Ρωμαίοις sed ad marg. βαρβάροις D. ut B.
Pag. 707. Edit. Vet. Procem. §. 5. paul. ante fin. seq. Edit. Nov.
A l. 1. καὶ μὴ δὲ γινωσ- C. B. D. E
l. 4. μὲν τὰ deest δὴ C. A. l. 5. ἀνέστησαν †
l. 6. καὶ πῶς ἀνέστησαν †
l. 8. ἐπειδή περ καὶ. E
l. 9. ἕλληνες †
B l. 1. τῇ πατρῴᾳ φωνῇ μεταβαλόντες C. A
τῇ πατρίῳ φωνῇ μεταβαλόντες B. D. E
l. 2. οἱ τούτων τε E
l. 3. τὴν ἀρχὴν ἐκεῖθεν C. A. B. D. E
l. 6. ὡς δύναμαι, δίειμι C. A. ὡς ἂν δύνωμαι E
l. 7. ἐπιδράμω D. E
C l. 3. διαστάσαντες †
l. 5. ὁ οὐ ἀντιπ-- †
l. 7. κατεστασίασεν C. A. B
l. 8. κυιντιλλίου E. C. A. B. κιντιλ-- D
D l. 1. D. B. ad marg. συνεῤῥάγη.
l. 2. κατὰ κέστιον σόαστιον, καὶ ὅσα παρ' αὐτὰς πρώτας ὡρῶν ἐπῆλθον Ἰουδ. †
l. 4. τοὺς περιοίκους A
l. 8. εἰς τὴν χώραν deest Ἰουδαίων C. Ἰουδαίαν E
E l. 1. ἐκόπησαν ὁλοσχερῶς εἰς ὅλην τὴν γαλιλαίαν, καὶ ὡς τῶν πόλεων αὐτῆς, ἃς μὲν κατὰ κράτος, ἃς δὲ δι' ὁμολ--
l. 2. πόλεων αὐτῆς A. B. D. E habebat αὐτοῖς sed corr. αὐτῆς. deest δὲ E
l. 3. ἔταβον A
περὶ τῆς τῶν Ρωμαίων ἔν τε πολέμοις εὐταξίας C. καὶ περὶ ut supra A. ἔν τε πολ. εὐταξίας A. E. ἐν πολ. εὐτ. D
l. 5. τῆς περὶ γαλιλαίας ἑκάτερα διαστη- ἑκάτερα διας. A
F l. 2. συμφορῶν τι †
l. 6. τά τε γινόμενα A
l. 7. αὐτῶν σημεῖα †
l. 9. ἄκων ἀποδείκνυται καῖσαρ C. δείκνυται A
G l. 2. deest τὴν A
l. 6. συνήγαγε, καὶ ὁπόσας δὲ ὅπως C. καὶ πόσας A. E. B habet πόσας ad marg.
l. 7. τῶν τελῶν τειχῶν C. A. B. D. E †
Pag. 708. Edit. Vet. Procem. §. 10. m. & §. 11. seq. Edit. Nov.
A l. 2. ναοῦ διαθ. deest τὴν C. A. deest δὲ ante τούτων E
l. 5. τῶν ἱερῶν λειτουργίας, ἔτι δὲ τὰς ἐσθῆτας τῶν ἀρχιερέων, καὶ οἷον
ἐσθῆτας τῶν ἀρχιερέων δὲ οἷον A. deest δὲ ante ἐσθ-- E
l. 8. deest τοῖς †
B l. 4. ἐπιθυμῶν, ἐπιδεξιοῖ ἐπὶ εἰρήνην, ἐπὶ ἀγάπην τοὺς στασιάζοντας προυκαλέσατο· διακείναν δὲ τὰ †
l. 5. προυκαλ. διακείνων δὲ τὰ A
τε τὰ E
l. 8. καταλείψω A
l. 9. οὔτε τὰς τῶν C. A
C l. 1. ἐνεπείσθη C. E. † l. 9. τήν τε ἐπιστροφὴν †
l. 3. deest πάντα E
D l. 5. τοῖς τε τὴν C. A. E †
l. 6. ποιήσομαι δὲ ταύτην τῆς A. E
l. 8. ποιήσομαι ταῦτα τῆς ἐξ-- †

l. 7. ἐποιησάμης ἀρχὴν ςάσεως
E l. 6. εἰς τ̃ A. B. C. D. E
l. 7. τὰς τωβία υἱὰς. A. D. E
F l. 2. εἰσβαλεῖν A. C. B. D
l. 3. αὐτὸς ὁρμήσας C. A. D. E
l. 4. ἀρχ A. l. 8. ἐναγισμῶν A. B. D. E
l. 11. νομῷ C. † ἡλίᾳ πολίτῃ νομῷ A. B. D. E
l. 13. κρατήσαν †
l. 14. ποθῶν τῶν μνήμην. †
Pag. 709. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 1. c. 1. §. 2. med. Edit. Nov.
A l. 1. σῦς ἢ θύειν τῷ βωμῷ πρὸς ἃ ἅπαντες C. † ἃ ἅπαντες A. B. D. E
l. 2. ἔσφατον ἢ †
B l. 1. τόλμην .... υἱὸς ἀμοναῖε C. † ματταθίας γῦν B. D
l. 2. μωδεεῖν C. † μωδεῖν E. l. 6. τῦ πλήθους E
C l. 2. deest τελευτῶ C. A †
l. 8. κρατερῶς C. A. E. † l. 3. πρεσβυτέρῳ C. A
D l. 3. deest ἄνω B. D
D l. 4. κάτω πόλιν τοῦτο C. A
l. 5. deest ἢ τῦ †
l. 6. deest τὰς †
l. 8. μεμιαμμένων A. B. D
E l. 8. ἀρχ, κατὰ δὲ τόπον ... βεθζαχαρείας C. A. deest τὸν D
l. 9. ἀπιῶτα C. A †
F l. 2. deest ὁ C. A
l. 3. πύργῳ τῷ μεγ- καὶ περ- τείχίσμασι †
l. 4. προτυχήμασι D
G l. 3. μηδὲν δράσας πλέον A
l. 5. τὸ ζεῖν .... ἤνυσεν ὁ τολ- deest ἂν †
l. pen. δὴ pro δὲ E
l. ult. οἱ ἰουδαῖοι, καὶ μέχρι πολλῶν διηγωνίζοντο C. Id. habet A. præter πολλῶν. οἱ ἰουδαῖοι B. D. E
Pag. 710. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 1. c. 1. §. 5. circ. fin. Edit. Nov.
A l. 1. βασιλικοὶ εὐπραγίᾳ χρησάμενοι τύχῃ †
l. 3. γοφνικὴν C. † γοφνιτικὴν A. γοφνιτικὴν τοπαρχίαν B. D
l. 5. καθήσας ... καταπάντων τ̃ ἐπιτηδίων ἐπανίσατο †
l. 8. ἐπαγαγὼν †
B l. 4. ἀκέδησαν C. ἀκέδασαν A. B. D. E
l. 8. φρονούντων, τελευτᾷ. διαδ- B. D. E
D l. 7. ἀρχ C. A. † l. 1. ἀποσκεδάσαντος D
l. 8. τ̃ προσηκόντων C. † ἰόππην B. D. ἰάμνειαν D
l. 9. τ̃ φαρείων A. C †
E l. 2. τῆς ἐπιδήμου ςρατιᾶς C. τ̃ ἐπιδήμου ςρατιᾶς A
l. 6. δηώσαντα C. † δηώσοντα A. B. D. E. l. 8. γηρεὸς A
l. 7. καταδουλωσάμενον † Fr. alt. σάμενος
l. 8. ἐπανικώτερον †
F l. 2. λαβὼν ἐπὶ †
l. 3. καὶ τοῖς ὄρεσι C. A. †
l. 4. ἐπιβολαῖς D
l. 5. ἀναδείκνυται καὶ τ̃ μακεδ- C. A
l. 8. τῦ γαυρῦ †
G l. 1. τὴν γυναῖκα, καὶ τὰς παῖδας καθείρξας C. καθείρξας A
l. 3. ἀναιρήσοντας †
l. 5. πλείσω E
l. ult. deest ἤδη τ̃ †
Pag. 711. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 1. c. 2. §. 3. paul. ante fin. Edit. Nov.
A l. 1. τ̃ ὑπὸ ἱεραχ- † Frag. aliud nec habet ὑπὸ, nec ὑπὲρ
l. 1. τ̃ ὑπὸ ἱεραχ- A
l. 2. κοσμισάμενος † forte κοσμησ-
l. 3. ἱερωσύνην deest ἀρχὴ C. † ἱερωσύνην A
l. 8. προσάγων C. † προάγων A. D. προάγων sed ad Marg. προαναγων B
B l. 2. πλέον εἰσῄει καὶ δέος C. † πλέον εἰσῄει καὶ δέος A
l. 5. απ- κίνδυνον αὐτὴ ἢ θαν- E
l. 5. deest μὴ †
l. 6. τῦ εὐσεβῦς C. ἀποκλασθέντα B. D
C l. 2. μητρὸς αὐτῦ, καὶ κατακαύσας .... προσβαλεῖν C. †
l. 2. μητρὸς αὐτῦ καὶ A. E. προσβαλεῖν A. E †
l. 4. κατίδη D
l. 6. ἑπτὰ ἔτη A
D l. 3. φιλαδελφίας ἢ †
l. 7. ἐγίνετο καὶ ὑφελόμενος C. † ὑφελόμενος A. D. φελ- sed ad Marg. ἀνελ- B. deest καὶ E
E l. 1. καὶ δὴ ξενοτ- deest καὶ C. A †
l. 5. πόλεις κοινὰς †
l. 6. μεδάβιν C. † μεδάβην D. μαδάβην E
l. 7. καὶ ἀγαρζὶν αὐτὸς ἀρχ, πρὸς αἷς τὸ χυθαίων γένος. aliud Fragmentum habet χυθαίων γένος C. A. id habet præter χυθαίων
l. 8. χυθαίων B. χυθαίων γένος E
F l. 1. ἀρχ ἢ C. A. † καὶ τ̃ ἰδυμαίας A. E
l. 3. καὶ ἀδωρεὶν καὶ μάρησαν. al. ἀδωρεῖν καὶ μάρησαν. al. ἀδωρεῶν καὶ μάρεισαν C. καὶ ἀδωρεὶν καὶ μάρησαν A
l. 4. σαμαρείας, ἔνθα δὴ νῦν C. † ἔνθα δὴ νῦν A
l. 6. τὰς υἱὰς C. ἀπέςησε D
l. 8. εἰς τοσῦτο A
l. 9. ἀνδρεσάτων †
G l. 1. ἀντίοχον ἐπικ- ἀσπόνδιον sic duo Frag. alia.
l. 1. ἀσπόνδιον E. A. B. D. l. 2. ἐπακούσας A. B. habet in Marg. ἀντίγονον ἐν ἄλλω hucusque, quod cruce notatur, Fragmentum, quo iupplετur id quod in codice laceratum est.
l. 3. ἐκδιωχθεὶς A. l. 5. σαμαρείας A. B. D. τὴν σαμάρειαν E
Pag. 712. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 1. c. 2. §. 7. circ. fin. Edit. Nov.
A l. 4. deest τῦ ὄρους C. A. in A deest quoque τὴν
l. 6. deest τε F.
l. 7. τ̃ παίδων A. C. B. D. E
l. 8. πολλοὶ τ̃ κατ' αὐτὸν συν- A. B. l. 2. τόδε κατὰ πὸν ἐπι- A
B l. 3. εὐδαιμονία, καὶ τὰ κατὰ deest ἰωάννης C. καὶ τὰ κατὰ A. B. D
l. 4. ἐν τελεῖ καὶ τριάκοντα ὅλοις ἔτεσιν, ἐπὶ πέντε υἱεῦσι A. id. habet præter υἱεῦσι.
l. 8. καὶ τὴν ἀρχιε- C. A. B. D. E
C l. 3. εἶδέ τε A
l. 4. παρ' ὅσον A
l. 5. τὴν τελευτὴν τῦ πατρὸς F.
l. 8. ἐπιτίθεται μὲν C. A
D l. 1. μετὰ τετρακόσια καὶ ἑβδόμηκοντα καὶ ἓν ἔτος, πρὸς καὶ μῆνας C. μετὰ τετρακόσια ἑβδομ- καὶ ἓν ἔτος, πρὸς A
l. 4. τ̃ μετ' αὐτὸν deest μὲν C. E
l. 5. δείσας E
l. 7. deest δὴ, deest quoque ὁ
l. 8. ἐπιλελοίπει E
E l. 1. ἢ αὐτῷ C. A
l. 6. ἅτε καὶ deest δὴ C. A
l. 7. τ̃ ἀγαθοποιουμένων F.
l. 8. deest τ̃ C. A. E. λαμπρῶς suprasc.....ῶς sic E
F l. 6. ὑπὲρ τῦ ἀδελφῦ κἂν τῦτο. Frag. προσιεὶς ὑπὲρ τῦ ἀδ- A. καὶ τῦτο A
l. 9. ὅτι τε παρῆν μετὰ μεγίσων σὺν ταγμάτων .... ἀνέζευξε F.
Ib. παρεὶν A
G l. 2. ἔχειν παρ τῦ ταύτην ἤλπιζε κατασχεῖν C. παρ' αὐτὸν D
Ib. τιμὴν ἐκ βασ- μόνον ἔχειν A.
l. 5. δίϊσησι μὲν A
l. 5. προησφαλίσατο E
l. 6. deest καλύμενη C. A
Pag. 713. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 1. c. 3. §. 3. paul. post pr. Edit. Nov.
A l. 1. καὶ προσάξας ὅπλα A. ἀνόπλους E
l. 2. κλείνειν ἢ C. A. B. κλείνει ut in Ed. E
l. 3. προσῄει ... τὰς προαιρῦντας C. προσίοι E. F.
l. 5. ἐπιβ- συνίσταται C. μετὰ τ̃ ἐπ. συνίσασθαι A
l. 6. τὰς μὲν γὰρ E
l. 7. πρὸς ἀντιγ. deest τ̃ C. A. ὡς ὁ ἀδ- A. B. D. E

l. 8. ὅπλα τε αὐτῷ κατεσκόυακέναι κάλλιςα, ϗ πολεμ. C. A. E
Bl. 1. ϗ pro διὰ ante πολ- B. D
Bl. 3. θεάσειο ἂν F. aliud Frag. θεάσοιο ἂν C. θεάσαιο ἂν A. θεάσαιτ' ἂν B. E. μέλλεις, θεάσαι τ' ἂν D
l. 7. ὁ ςρατὸν@
Cl. 2. deest παθὼν E
Cl. 3. θαυμάσῃ δ' ἂν . . . ἐσαῦ@ C. θαυμάσοι δ' ἂν A. E
l. 4. ἐν τοῖς παραπαγγέλμασιν C. ἐν τοῖς πρ- E
Dl. 3. ὀφείλων ἀναιρεθῆναι C. ἀνῃρῆσθαι A. sic E. ad Marg.
l. 4. ςρατὸν@ πύργ@ C. ἔιμαρ) A
l. 5. ὁ ᾗ χρόν@ deest δὴ C. E. ὁ δὴ χρόν@ A
l. 7. ἐπὶ συνοίας C. ἐπὶ συνοίαις A. E. ἐπὶ συνοίαις B. D
l. 8. ὁ ἀντίγον@ C. A
El. 3. εὐθέως ἢ περὶ ᾗ μίσους μετ- νόσ@ C. μίσους E
l. 6. τῆς λύσεως ἀπ- D
l. 7. παραιτουμένων, ἀπόυκλαῖον αἷμα C. παραιτ. ἀθρῶν A
l. 7. ἀναβάλλειν E
Fl. 1. καθ' ὃν τρόπον
l. 5. κατασπεισ- deest ἐπὶ C. ἐπικατασπείραντ@ D
l. 9. τοὺς σφθ- F. deest τε C. A
Gl. 1. ςενάξας ὅσον αὐτῷ F. deest τὴν C. ςενάξας A. B. D. E
l. 5. ἀδελφοῦ ϗ μητρὸς ψυχὴν κατέπ- F.
l. 6. πῶ πῶ ᾗ F. deest μέχρι

Pag. 714. Edit. Vet. ἄλως. lib. 1. c. 3. §. 6. fin. cap. 4. Edit. Nov.

Al. 2. ἐπειρωνεύεσθαι
l. 3. ὁ πλέον
l. 4. τοὺς αὐτοῦ ἀδ- C. A
l. 5. τ' καθ' deest ϗ C, A. E
l. 8. καταλιπ- E
Bl. 1. ᾗ αὐτῷ C. A. δ' αὐτῷ B. D. E
l. 2. ἄσοχιν ἥρηκ- C. A. B. ἄσωχιν D. E
l. 4. πρὸς τ' πολ- C. A
l. 7. ἀμμαθοῦντ@ . . . τ' ὑπὲρ ἰορδάνην A
l. 7. μέγιςον τὴν deest μὲν C. . . ὑπὲρ ἰορδάνην C. B. D. E
Cl. 2. αἱρεῖ C. A
l. 4. αἱρεῖ ῥαφίαν C. A. ῥαφίαν E
l. 5. ϗ ἀνθηδόνα
l. 6. κληθεῖσαν (deest ἐπὶ) ἐξανδραποδισαμένου ᾗ ταύτας, ἐπανίει ᾗ ἰουδαϊκὸν ἐν ἑορταῖς C. ἐξανδραποδισαμένου E
Dl. 1. ϗ δοκεῖ A. ἐδόκει μὲν ἂν D. εἰμὲν τὸ D
Dl. 1. κρεῖττον C. κρείττων γενέσθαι A
l. 2. ϗ Κηλιδες
l. 3. ἐδέχοντο
l. 4. πρὸς τὸ C. A. F.
l. 5. ὑπὲρ ἑξακισχιλίους ἀραβ- C. A. E
l. 6. ϗ ταύτης ἑλὼν C. A. B. D
l. 7. φόρους τε
l. 9. αὐτῶν κατέπ- A. αὐτὸν B
El. 1. βάνδα τῷ C. βόνδι τῷ A. sed 1. corr. ὀβώδη D. βόνδα E
l. 2. περιλοχίσαντι A. D. E
l. 4. συνωσθέντα A. E
l. 4. κατὰ βάθους τ' φάραγ-
l. 2. ἰουδαίους . . . εὐφραίνετό γε A
Fl. 2. ἰουδαίοις . . . ηὐφραίνετό τε C
l. 4. ὅθεν παυσάμεν@ C. A. B. D. E
l. 7. πυνθανομένους ᾗ τὸ C. ᾗ pro τε E. πυνθανομένου ᾗ τὸ A. ϗ τί B. D. E
l. 8. ἔλεγε B. D
l. 9. μόγις A. E
Gl. 1. τ' ἄκαιρον C. A. B. D. E
l. 4. συνέσμιγον D
l. 6. μισθοφόροις, πεζοῖς ᾗ C. A. E
l. ult. εἰς χιλίους, τῶνδε A

Pag. 715. Edit. Vet. ἀλ. lib. 1. c. 4. §. circ. princ. Edit. Nov.

Al. 1. ϗ πρὶν μὲν εἰς C. A
l. 2. διακηρύσσονται E
l. 5. ὡς ᾗ ὅτε ἰουδαῖοι εὐθύμουν C. sed in A. corr. ut in Edito.
Bl. 1. ϗ χειρῶν
l. 2. παράδοξον A. παρατάξεως D
l. 7. ἀξιόμαχον C. A. B
l. 9. τότε λοιπὸν C. deest λοιπὸν B. D
Cl. 1. ὑποχωρησάντων B. D
Cl. 3. deest αὐτοῖς
l. 7. τὸ τ' ὠμότητ@ paulo post deest εἰς C. A
Dl. 1. κατέσφαξε A
ἐγκατ- E
l. 2. παλάκισιν A
Dl. 4. τὴν ἐπάγουσαν νύκτα φεύγει ὀκτακισχιλίους ἔξω ἰουδαίους, οἷς
l. 4. φεύγει ὀκτάκ. ἔξω ἰουδ- A. ἔξω ἰουδ- E
l. 6. deest τέλ@
l. 7. μόγις.
El. 4. τ' ὑπὲρ ἀντιπάτρου@ C. ὡρμαμένον D
l. 5. ἰόπης D
l. 6. διαιρέφει φαρ-
l. 8. ξυλίνοις πύργοις ἐνεκτίσατο E
Fl. 1. εἶρξαι γε
l. 4. deest δ' E
l. 6. ὑποχωρήσας, τὴν εἰς C. A. ἀναχωρήσας E
l. 8. ἀτάκτως περιπίπτει C. A
Gl. 6. ϗ τ' φυγῆς . . . εἰς ἀνακώμην C. ϗ τ' φυγῆς A. E εἰς ἀννὰ πόλιν sed ad Marg. κώμην E

Pag. 716. Edit. Vet. ἄλως. lib. 1. c. 4. §. 7. fin. & seq. Edit. Nov.

Al. 3. μῆνας C. A. τ' μίνυ E
l. 7. ἐπὶ γέρασαν ὴ πάλαι τ' C. γέρασαν A. post erat πάλιν sed corr. πόλιν. γέρασαν B. E
Bl. 4. ϗ τ' ἀρχ- E
Bl. 6. ἐπάνεισι πρὸς τὴν ἰουδ-
l. 1. ἐπιτειχίζας A
l. 5. περιδύσας A. E
l. 6. εἰς τὴν ἰουδ- A
l. 7. ἐδέχθη deest πρὸς C. A
l. 9. ἄρχη νόσου τεταρταίαις C. ᾗ πολέμου, ἀρχὴ A, ἀρχὴ B. E
Cl. 2. τὴν ἀῤῥωςίαν, πάλιν A. E
Cl. 3. ἐπιδοὺς C. ἀκαίρως ἑαυτὸν ἐπιδοὺς A
l. 8. ἐπακοῦσαι C. A
Dl. 2. ἐνιςαμένη τ'. A
l. 3. ἐπηγάγετο E
Dl. 5. μάλιςα ᾗ ἔθνους C. A
l. 7. erat ἀπεβάλετο. sed cor. ἀπεβάλλετο A. ἀπεβαλ. E
l. 7. ἀπεβάλλετο
l. 8. ἡλικίαν αὐτοῦ δεικνῦσι . . . νωθρότερον, ἢ C. αὐτοῦ δείκνυσιν A
El. 5. ἀκριβέςερον C. A. B. E. F. ὑφηγ- E
l. 7. σεβόμενη τὸ θεῖον deest περὶ
l. 8. ἐγίγνοντο C. A
Fl. 4. οὓς ἂν ἐθέλοιεν
l. 2. τ' ἐκκλησίας sed supra scrip. βασιλείας B
l. 5. δύναμιν ᾗ C. A
l. 7. κραίνονται A. B. E. ἔθν@. φοβερὸν ᾗ ϗ τοῖς B. D.
Gl. ult. ἐθέλοιεν αὐτοὶ deest ᾗ . . . τ' κίνδυνον βλέποντες οἱ
Gl. 4. deest τοὺς A. l. 5. παροξυνόντων A. l. 1. ἀλεξάνδρου E.
l. ult. ἐθέλοιεν αὐτοὶ A. B. D. E. l. 3. ἀνασαυρωσάντων E

Pag. 717. Edit. Vet. ἄλως. lib. 1. c. 5. §. 3. circ. med. seq. Edit. Nov.

Al. 1. μητέρα διὰ τὸ ἀξ- φεισ- τ' C. deest διὰ A
l. 6. ἀπεδέξατο A
l. 7. εἰργασμένην C. A. ᾗ τ' ἀρμ- A
l. 8. πτολεμαΐδα E

Bl. 2. λάκκε C. λυκκε A. E
l. 6. πάντων τ̃ ερυμ- C. A
l. 8. οἰκτείρησασα E
Cl. 1. τὴν γυναῖκα (deest τε) & τὰς παῖδας & αρισ-
l. 3. τῷ βορείῳ C. τῷ ἱερῷ πρὸς- A
l. 4. επονομ- B
l. 5. τυχὼν ταύτης τ̃ l. 6. ἀπὸ τε̃ deest τε
l. 7. ἀγελιππιὰς ε. τ. πολ. A. ἀγελιππιὰς E
l. 8. τ̃ & αδ. C. A. ἀλεξάνδρα B. D. E
Dl. 2. ἔτη ἐννέα.
l. 8. φυγὼν deest συμ... deest ᾗ
El. 2. deest μὲν A
El. 4. ἀδελφὸν E. C. D. ὡς παρ' ἀδελφε̃ βασ- A.
l. 6. οἰκίας C. A. B. D. E
l. 8. οἰκίαν A. B. D. E
Fl. 1. δέος τε E
Fl. 1. ἀρισοβέλε διαφερόντων. sed correctum est ἀρισοβέλῳ
ἀρισοβέλῳ διαφερόντων E
l. 5. αὐτὸς ἢ deest ὁ C. ἔθνες· ἔτος ἅμα & τ̃ B. D
ἔτος ἅμα τῷ ὑρκανῷ ἀρέτα, sed illud correctum fuit. E
l. 7. deest τε E
Gl. 1. δέχεσθαι C. A. E. ἔτως λαμπρῶς A
B. ad Marg. δέχεσθαι.
l. 9. habebatur ὑπερέχειν sed correctum παρέχειν
Frag. παρέχειν
l. 2. τῷ ἀδικεμένῳ B. D. παρέχειν E
l. 3. κατὰ πρεσ- deest τὸ C. A. B. D
l. 5. τ̃ ὑρκανὸν ἐκ τ̃ C. E. ἐκ τῆς A. τ̃ ὑρκ- B
l. 6. χρησάμενος.
l. ult. βασίλειον acc. in antep. C. A. E
Pag. 718. Edit. Vet. ἁλ. lib. 1. c. 6. §. 2. med. seq. Edit. Nov.
Al. 5. ληφθεὶς A. D
Al. 8. ἀπὸ ἑρμηνείας ὑπὸ πομπ. sic Frag. C. A. B. D. E
Bl. 3. ᾗ λολίε, ᾗ τέτες καταστήσας sic Frag. λελλίε E.
l. 4. ἐπειδὴ τὰ κατὰ C. A. E. deest τὰ B
l. 5. ἐπείχθη παρελθόντος αὐτῷ· γίνετ) ἢ ἐπίπροσθεν sic Frag.
Ibid. ἐπείχθη A. l. 6. ἀδελφῶν, ἐκαλέσε δεομένε A
l. 8. δικαίε περὶ ἀσιβέλε τριακόσια ταλ. A. l. 9. τοσε̃το B. D
Cl. 5. τῷ μὴ ἀλῶναι; πᾶσάν τε τὴν sic Frag.
Ibid. πᾶσάν τε τὴν A
l. 7. ἑξακισχιλίες κτείνει sic duo Frag. E. μεθ' ὧν deest. Id. habet A
Dl. 3. ταῖς πρὸς ἀρετὴν C. A.
l. 6. τρόπῳ & καθ' A. B. D
l. 7. ἐδὲ ἀρισο- ὑστερεῖται deest ὁ C. A
El. 2. περὶ τὰς A. l. 5. περὶ τὴν ὑρκ- A. l. 4. πρὸς τετ' B. E
El. 7. συμμάχες C. A. B. D. E
l. 8. εἰς κορεὰς A
Fl. 4. ἐξησκημένον A
Fl. 5. ἐκέλευσε C. A. E
l. 8. ἀρχὴν sed ad Marg. ἰσχὺν E
l. 9. κάτεισι πρὸς τ̃ πομπ- C. A. κάτεισι B
Gl. 2. πάλιν ἢ & αδ- A
Gl. 3. ᾗ διενεχθεὶς
l. 4. ἀνεῖτο μὴ ... μέσον ἢ C. A. ἀνεῖτο E
l. ult. αὐτὸν C. A. E
Pag. 719. Edit. Vet. ἁλωσ. l. 1. c. 6. §. 5. circ. fin. Edit. Nov.
l. 2. ἐκέλευεν A. D. παραγγέλματα E
Al. 4. ἐκχωρεῖν, ποιεῖ C. A. E. γράφων ἐκχωρεῖν, ποιεῖ B. D μέν τοι τὸ E
l. 6. παρασκευάζεται ... ὁ ἢ ἐδὲ γὰρ C. Id. habet A. præter, πρὸς τ̃ πομ-
l. 8. μητρηδάτε
Bl. 1. ἔνθα δὴ τὸ ... φοίνικας τε πάμπολυ C. ἔνθα δὴ τὸ A. B. D. E
l. 3. τὰ ἄκρα πρέμνα.
l. 7. ἀπαντᾷ C. A.

l. 8. τῷ τὰ τ̃ πόλεως ... ᾗ αὐτὸν C. τὸ μετὰ τ̃ A. erat etiam αὐτὸν sed cor. ἑαυτὸν. τῷ τὰ τ̃ E
Cl. 1. τῇ συγκομιδῇ.
l. 2. γαβίιον.
l. 5. προσβάλλει C. A. προσβάλη B. D. E
l. 7. πρὸς τέτων B
l. 6. ἑώρα ᾗ τὴν C. A.
Dl. 1. τε̃το καταφυγὴν A
Dl. 2. διαπορε̃ντες.
l. 3. στάσις τοῖς ἔνδοθεν ἐμπίπτει, τ̃ μὲν ἀρισοβέλε C. στάσις τοῖς ἔνδον εμπ. τ̃ μὲν ἀρισοβέλε A. B. D. E
l. 4. τ̃ ἢ ὑρκανε̃ deest τὰ.
l. 6. πομπηΐῳ τὴν πόλιν E
l. 6. τέτοις ἐποιεῖτο δέος C. τέτες εἰσεποίει τὸ δέος A
l. 9. ἀπ' αὐτε̃ C. A. E
El. 2. ἐν τῇ πόλει. F.
l. 4. στρατηγὸν πίσωνα. F.
l. 6. καταφυγόντων C. A
l. 9. πρὸς ἄρκτον. F.
Fl. 1. τάφρον ἐγάιε C. ἐχώννυε D
l. 3. deest διὰ D
Gl. 2. τοῖς σαββάτοις A. E. l. 3. χῶμα ὕψε & A
Gl. 5. ἀνέστη. οἱ περίβολοι τὰς κατύπερθεν, καὐπερθεν.
l. ult. deest τε A
Pag. 720. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 1. c. 7. §. 4. princ. Edit. Nov.
Al. 5. deest γὰρ E
Bl. 1. μόγις A
Bl. 7. πανταχε̃ C. E. A. habet idem, sed supra ε add. η.
Cl. 4. ἀντιθέμενοι.
l. 6. κατὰ κρημνὸν ἔρριπτον C. ἔρριπτον E
l. 7. μιαιῶντες C. E. ἐπὶ ταῖς E
l. 8. συγκαλεφλέγοντο C. deest ἐν D
Dl. 2. ἐδὲν ἢ ἕτως ἐςὶν ὃ τότε τ̃ συμφορῶν καθ- C. A
l. 5. erat αὐτὸν sed corr. ἑαυτὸν B. περὶ ἑαυτὸν D
l. 6. παριέναι τῷ ἀρχιερεῖ, τὰ ἔνδοθεν ἐθεᾶτο C. id habet præter, παρελέναι A. παρέναι ... τὰ ἔνδον B. D. παρελέναι ... τὰ ἔνδον E
l. 8. ᾗ θυμιατήριον, ολοχ-- C. A
l. 9. τε ἀρμάτων σεσωρευμένων ᾗ ἱερῶν χρ--
El. 2. deest & E
El. 3. deest τε C. A.
l. 4. τὰς ἐξέθες C. A.
l. 5. αὐτὸς δ' ἀπ- E
αὐτὸς ἢ ἀποδείξας τ̃ ὑρκ- C. αὖθις ἢ ἀποδ. τ̃ ὑρκ- A. erat etiam αὐτὸς sed corr. αὖθις A. αὖθις δ' ἀποδ- B
l. 6. αὐτὸν A.
l. 7. ἀρισοβέλῳ συμπονεῖν ὡρμημένον ἐκ τόπε C. ὅπερ ἀρισοβέλῳ A. συμπονεῖν B. συμπαρῆν E. τέτων E
Fl. 3. ὁ ἢ αὐτὸς ἦν & C. A. B. D. E
l. 4. πέλυκι A
l. 7. ἐπιστάσης φόραν.
l. 8. εἷλεν ... κατεκεῖνο deest καιρε̃ C. deest καιρε̃ A
Gl. 2. ᾗ μόνοις αὐτὰς τοῖς C. ᾗ μόνες αὐτὰς τοῖς A. E. D. B. ut C.
l. 3. γάδαρα C. A
l. 4. post δημιεΐῳ, additur supra τένομα A
l. 6. μεσόγεα C. sic erat in A sed cor. ut in Edito.
l. ult. ἰάμνιαν A. E. γαμάρεσαν E
Pag. 721. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 1. c. 7. §. 7. circ. med. Edit. Nov.
Al. 1. ᾗ ἰόπην ᾗ δῶραν C. γάζαν, ἰόπην, δῶρα C. δῶρα E
l. 2. στρατονος.
Bl. 8. ἐπεβοήθη.
Cl. 1. διαλύση C. A
l. 4. ὁ ἢ ἀποδρὰς C. A. l. 6. τὰν E
l. 7. καταρριφθὲν A. E. . . D. l. 1. deest πεμφθεὶς A
ἀλεξάνδριόν τε B. D
Dl. 5. μὲν μυριὰς E l. 7. ᾗ ὑρκανίαν. ὑρκάνιον E
l. 9. αὐτοῖς εἵπετο A
El. 1. περὶ τ̃ ἀντιπ-

l. 2. ὧν ὁ μάλχ☉ C. deest ὧν A
l. 4. ἠπήνλων.
l. 7. ἤδη τ῀ ἱερ-
Fl. 3. εἰς ἀλεξάνδρειον deest.
l. 4. ἀλεξάνδριον & sic deinceps.
l. 5. ἐξεστρατοπεδευμένυς C. E
l. 7. περισάγεσθ B. D. μὲν pro ἢ E
l. 8. εἰς τὸ ἔρυμα C. A. B. D. E
Gl. 1. γυναῖ☉ φανεὶς C. μὲν ἀεὶ γυναῖ☉ ..... ἔτω A γυναίως ἀεὶ ἀναφανεὶς B. γυναῖ☉ ἀεὶ φ- E
l. 3. ἐπηέ.
l. 5. συνεπολιάθη γυν.
l. ult. ἡ ῥάφια, ἡ μάρισα, ἡ ἀδωρεὸς, ἡ γάβαλα. ῥάφεία μάρισά τε D. E

Pag. 722. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 1. c. 8. §. 4. fin. Edit. Nov.

Al. 8. ἃ πάντα γῦν γαβίνι☉ ἐναγύσης C. ἐνεχείρησεν. ἅπαντα γῦν γαβ. ἐναγύσης A. ἐναγύσης B. D. E.
Bl. 3. ἐπὶ ῥώμης deest τ῀ C. A.
l. 6. ἡγεμονίαν αὐτῷ A
Cl. 1. συντελῦσιν.
l. 2. ἡ τὸ πεμπτὸν.
l. 4. ἀρεισοκρατία A. B
l. 7. ἐπισωίσης C. ἰυδαίυς A
Dl. 2. σέσεννα ... σερυηλίῳ C. σεσέννα A. B. D. σεννὲνα E
l. 3. επ. εἰς αὐτὸν A. l. 5. εξαπλισ- A
l. 7. deest ὁ ἐξ A
l. 6. deest εἰς C. E. deest ἦν E
El. 5. ἔνθα τὴν deest δὴ C. A
l. 7. ἐπ᾽ ἐλπίσι ...: ἀθροίσας deest ἐν C. ἀθροίσαν A
Gl. 3. ἡ τῶ ἡ χε-
l. 5. φρονῦντας.

Pag. 723. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 1. c. 8. §. 7. med. Edit. Nov.

Al. 2. σαβίνι☉ C. πρὸς ὃν γαβ- A
l. 3. τοῖς ἢ deest τῇ C. τοῖς τε θορ- A
l. 4. ἐπί τινας τε τ῀ C. A
l. 6. ἔτ☉ εξ.- ··· ἠπήνλων ἢ οἱ ἰυδαίων.
l. 8. τὸ ταβύριον.
Bl. 3. ἔνθεν ὁρκίσας, ναβαλαίων τὲ C. l. 2. πρὸς ἱερ- B
l. 4. ἡ μιθριδάτην sic deinceps.
l. 5. ἔπεμψε deest απ ... ἀποδρᾶναι ... κράσσ☉ C ἔπεμψε A
l. 6. τύτῳ ἢ κράσσ☉ αὐτῦ A
l. 8. στρατιὰν C. A. E
l. 9. χρυσόν τε πάντα.
Cl. 1. διαβάς τε C. A
l. 5. κράσσι☉.
l. 6. ἢ αὐτὴν ἐπὶ ἰυδαίας C. ἢ αὐτὴν A. D. E
l. 7. deest εἰς E
Dl. 3. γίνονται C. A. B. E
l. 5. φερώρας, σαλώμη ἢ C. ἐξωκειωμένον ἢ D
l. 6. scriptum est in A ξενίοις, sed supra οἷς ad. αι. ξενίοις B E
l. 7. τ῀ αρ- C. A. προσήγειο D
l. 8. τ῀ πρὸς τὸν
El. 5. ὑπὲρ τὸ ιο- A. l. 1. κάσσιον E. ἀλέξανδρ☉ E
Fl. 4. πατρῴα χώρα μετ- C. A. B. E.
l. 6. deest ἰυδαίοις A. l. 8. πέλυκι ὑπὸ σκιπ- A
l. 8. ὑπὸ σκιπίων☉ B. D. ἐπὶ βημ- E
Gl. 1. τὺς αὐ- deest ἢ ... ὁ μιννάιυ πατὴρ λαβὼν C. deest ἢ A. D. E
l. 2. ὁ μιννάιυ B. l. 4. ἐπιστα- E
l. 6. ἀνῆγε B. D. E. ad Marg. D. habet ἀνήγαγε. sic E

Pag. 724. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 1. c. 9. §. 2. circ. fin. Edit. Nov.

Al. 2. deest ὁ μινναίυ C. A. B. D
l. 3. κηδεμονικώτερ☉ αὐτὸς ἦν C. A. B. D. E
l. 5. ἡ ἐπειδὴ μιθ- deest περ C. A
l. 6. εἰς αἴγυπτον C. δυνάμεως εἰς αἴγυπτον A. ἧς εἶχεν E
l. 7. εἰργόμεν☉ τ῀ deest ὑπὸ C. A
Bl. 1. ἰυδαίυς εἰς C. A
l. 4. ἡ ἰάμβλιον πτολεμαῖον, δι᾽ οἷς αἱ τύτων πόλεις C. αἱ ταύτης A. E. πτολεμαῖον ἢ ἰάμβλιχον ἢ πτολεμαῖον δι- E --
l. 7. τε ἐξελθεῖν deest δι᾽
l. 8. desunt, μετ᾽ τ῀ σὺν αὐτῷ C. A. B. D
Cl. 1. καθ᾽ ἑαυτὸν C. A
l. 5. κατέχοντες ἰυδαῖοι ἢ αἰγύπτιοι. τύτυς ἢ ἀντιπ- C. A
deest ἦσαν ἢ B. deerat ἢ ante αἰγ- sed supra additum est.
l. 8. κατὰ μέμφιν deest τὴν C. A. B. D. E
Dl. 2. συμβάλλει C. A. πρὸς μάχην E
l. 8. deest τε C. μιλειδάτης E
El. 2. ἐν τῇ περιτροπῇ.
l. 3. ἐλπίδα C. A
l. 5. deest εἰς τὺς ὑπὲρ ἑαυτῦ κινδύνυς A
l. 7. ἐφ᾽ ὅλυ σχεδὸν C. A. B. D. E
Fl. 1. τὰ περὶ τὴν C. A. ὡς ἐπανῆλθεν εἰς A
l. 2. deest τῇ C. ἐδωρήσατο ad Marg. ut in Ed. E
l. 3. ἡ ἄτελον
l. 4. τὴν ἱερωσύνην A
l. 6. κατ᾽ αὐτὸ C. A. E
l. 8. δέον γὰρ ἀπο- C. ἀποδύρεσθ A. E
ἄξι☉ pro ἄτι☉ B. deest ἀποδύρεσθ B
Gl. 1. σκιπίων☉ C. A. D. δέχεσθ καὶ E
l. ult. τ῀ πατρὸς ... ἡ διότι τὴν C. πατρὸς A. sic ad Marg. E. ἡ διότι E

Pag. 725. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 1. c. 10. §. 1. circ. fin. Edit. Nov.

Al. 1. εὔνοια αὐτῶν C. ἐξ εὐνοίας αὐτῷ A. B. D. D habet ad Marg. ut Ed.
l. 2. deest τ.
l. 5. τ῀ στρατευμάτων sed ad Marginem positum est τραυμάτων.
Bl. 3. ἡ περιτυχεῖν deest περὶ.
l. 5. κτ᾽ ἀποείαν ... l. 6. διαστασιάσῃ C. A. B. D. E
l. 8. ἱερωσύνης A
Cl. 4. καῖσαρ ἐπέστελλεν ἐν τῷ καπετολίῳ C. A. ἐπεσ- E
l. 7. ὡς εἰς τὴν ἰυδ- C. συρίας εἰς τὴν ἰυδ. A
l. 8. deest μὲν ... ἀνεδείκνυτο C. deest ἡ A
Dl. 3. ὅτι οἱ E. l. 7. ὡς αὐτόν τε C
l. 7. ποιήσυσιν E
l. 9. ῥωμαίυς τε.
El. 2. ὧν αὐτοὶ A
El. 9. deest ἐν C. A. F.
Fl. 1. τ῀ συρίας καταστρέφοντα A
Fl. 1. καταστρέφοντα ..... αὐτὸν συλ- deest τε F.
l. 5. ὑμνείτω E
l. 7. ἢ ἢ ἐκ τύτυ ἢ. F.
Gl. ult. ἔνθεν ἀντιπάτρῳ θεραπεία. C. A. B. D. E. F.

Pag. 726. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 1. c. 10. §. 5. circ. fin. Edit. Nov.

Al. 1. ἐ γῆρυς D
l. 3. πίστεώς τε C. A. B. D. E. F.
l. 8. προσέχοντες πολλοὶ, τ῀ deest ἢ C. A. F.
Bl. 2. σωφρονικὸν C. A. B. D. F. σωφρονητικὸν E
l. 5. ἡ καθ᾽- F.
Cl. 1. ὧν εἰ μὴ A
Cl. 2. δίκην ἔχειν. F.
l. 3. τὲ ἢ τοῖς C. E. A. B. F. τε pro σε D.
l. 5. deest ἐκπήξας C. F. ἐκβάλλει B. F.
l. 8. παραλαβών. F.
Dl. 3. δείσας περὶ τύτυ, μήτι C. A
El. 2. παρώξυναν C. A. E. F.
l. 3. παρασκευασόμενον C. A. E. F.
l. 4. ὅτι δρᾶν C. F. ὅτι ἢ δρᾶν B
l. 6. καῖσαρ☉ στρατ- deest ἢ C. A. F.
l. 8. ἀλλ᾽ ὅτι ἢ C. A. E. F. deest τὴν ἐκ D. E
Fl. 2. τ῀ οἰήσεως C. A. B. E. D. F.
l. 5. συνεξ. E. ἡ ὁ αὐ- E
l. 7. ἡ ἀναστάσει C. E. A. F. hucusque Fragmentum Coisl. primum; quod simpliciter lit. F. notatur. μόνον E
l. 8. ἐφ᾽ ᾧ C. ὑφ᾽ ὃ A. E
l. 9. παρώξυνε A
Gl. 1. deest ἢ, εὐχαριστεῖν, μὴ C. A

l. 2. εἰ δὲ δεῖ λογιστέον C. εἰ δὲ δὴ λογ- A.B.D.E
l. 3. βραχεῖ εὐεργετῆσαι θεωρητέον, εἶναι C. deest τῷ A.E. B. D. πλέον A
l. 4. καὶ τὸ περὶ τῆς A

Pag. 727. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 1. c. 10. §. 9. circ. fin. Edit. Nov.

A l. 1. χρώμενον C.E
l. 2. deest δὲ A.B.D.E. l. 3. καὶ τῷ A. l. 6. Κικιλίου A
l. 8. deest καίσαρος στρατηγῶν A
B l. 1. deest τῆς.
l. 2. οἷς διὰ deest καὶ.
l. 4. μηκυνομένου A.D.E
l. 8. καὶ βρέτου κλείναντος deest ἄφνω C.A
C l. 1. ἐπὶ τοῦ φόνου A
C l. 4. καταληψόμενος C.A
l. 5. βάσσῳ τε μάρκῳ καὶ C. βάσσων τε μάρκων sic E
l. 7. ἀπῄει C.A
D l. 8. εἰς βραδύτητα κινήσας C. l. 5. οὕτως δὲ E
l. 9. γόφνα οὖν
E l. 1. ἐξανδραποδισάμενος τῶν ταπεινοτάτων C. ἀνδραποδ- A
l. 3. καὶ τὴν τῶν C.A.B.D.E
l. 6. ἀπεμνημόνευσεν E.D.C.A.B. l. 7. ἐνεσκιάζετο C.A.B.D.E
F l. 1. deest ὄντος.
l. 3. ἀθροίσας.
l. 9. deest τῆς C. τόν τε στρατ- A
G. l. 2. συστάντος C.A
l. 6. deest συμβεβλῆσθαι.
l. ult. κατέστησαν A.E. πεζικὴν D

Pag. 728. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 1. c. 12. §. 6. princ. Edit. Nov.

A l. 2. δὲ ἀντίπατρον.
l. 3. ἀπολίας.
l. 4. deest ὁ.
l. 7. μετὰ τὸ συμ- C.A.B.D.E. ὕπαθεν- E
l. 8. deest τε C.B
B l. 7. διαστασιάσειν C.B.D.E
l. 9. λαμπρὰν τε πομ- A
C l. 4. deest δὲ C.A. πέμπων ὑρκανὸς, ἐνῆγε A.B.D.E
l. 5. διεκώλυε A. μαλίχου E
l. 5. εἰσάγειν ἐφαγνεύσοντας C.A
l. 7. προσαπτ- ... διὰ τῆς νυκτός.
D l. 2. ἐπωδύρετο A
D l. 4. ὑφ' ἑαυτοῦ.
ἑλόντες E. φέροντες παρῆσαν αὐτῷ καὶ ἡρωδ- E
l. 6. ἑλόντος αὐτοῦ, ὑπήκοοι πανταχόθεν οἱ δυνατοὶ δωρεάς τε καὶ στεφάνους φέροντες παρῆσαν αὐτῷ. ἡρώδης μὲν τῇ deest τοῦτον.
l. 8. καὶ ἡρώδης μὲν τῇ τίμ- deest τοῦτον A
E l. 4. ἐνθυμεῖσθαι καὶ μείζονα D.C.A.B. l. 3. deest ἀποδρᾶναι A
ἐνθυμηθεὶς δὲ καὶ μειζ- E
F l. ult. μὲν ἑλκυσθεὶς C. λυθεὶς A. l. 4. τῆς οὐ χαοσίου A
G l. 2. τὸ χαοσίου C.A.B.D. τὸ οὐ E
l. 5. ὀμόσαι C. εἴτε δὴ φρ- A. l. 6. ἄδηλον δὲ ἦν A
l. 6. deest γὰρ C. l. 7. deest μὲν A

Pag. 729. Edit. Vet. ἁλωσ. l. 1. c. 12. §. 1. princ. Edit. Nov.

A l. 2. ἕλικος spiritu aspero, & sic deinceps. C. In A. modo cum aspero, modo cum leni ἕλικος B.D.E
l. 2. ἀμύνεσθαι μέλλοντος C.E. Id. habet A. sed supra μ additur θ.
l. 3. deest ὑπὲρ E. l. 4. τὴν εἰς E
B l. 4. μάσαδαν C.A.E
l. 5. ἀρρωσθεὶς C. l. 6. κἀκεῖνόν τε ἐκ A. l. 7. deest ἐκ A
l. 7. τῶν τυρίων A
l. 9. ἦσαν δὲ οὓς A.C.B.D.E
C l. 1. εὔνοιαν αὐτῷ A. l. 4. τυραννήσει πᾶσαν διαλαβὼν A
C l. 5. ἀντίγονον τὸν D.E.C.B. τὸν ἀντίγονον τὸν A
l. 8. δὲ τὴν πάντων C.A
l. 9. πρὸς οὓς C.A.B.D.E
D l. 3. deest ὤν.

l. 4. ᾠκείοντο.
l. 5. deest μέν.
l. 7. ἐγεννήθη ἀντίπατρος E
l. 7. τὸν ἀντίπατρον τότε δὴ C. in A. est δὴ sed ad. ε supra η.
E l. 3. τῆς ἀσίας A. l. 4. deest πόλεων A. l. 5. deest τε A
E l. 4. βιθυνίαν ἧκον. καὶ οἱ δυνατοὶ τῶν ἰουδαίων κατβηθυνίαν ἧκε καὶ ἰουδαίαν, οἱ E
l. 9. ὡς μὴ δὲ C.A
F l. 2. εἰς τὴν πρὸς τὴν A
F l. 3. deest δάφνην sed male.
l. 6. ἠπηνέχθη δὲ μασάλας C. μεσσάλας ἀπηλ. συμπαρεσῶτος ὑρκανοῦ A. μεσαλᾶς E
l. 7. συμπαρεσῶτος ὑρκανοῦ C.B.D
G l. 1. ὑπάρχειν A
G l. 2. τὴν γὰρ δὴ καὶ ξένος αὐτῷ C. Id. habet A praeter αὐτοῖς.
l. 4. παρενέβαλε.
l. 5. ἐπιτρέπων καὶ ἐπιτροπεύειν. προσαγ- A
l. ult. deest δὲ ... πέντε μὲν καὶ δέκα C
πέντε μὲν καὶ δέκα A

Pag. 730. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 1. c. 12. §. 6. princ. Edit. Nov.

A l. 2. πρὸς ὁ μεῖζον.
l. 3. οὖν. l. 8. τετράρχας τολμῶσι. πρὸ δὲ A
l. 5. ἐπὶ τούτοις A.E. l. 7. desunt τε τὴν ἀρχὴν A
B l. 1. παρελθὼν C.A.D.E
l. 2. μήτε αὐτοῖς.
l. 3. γενέσθαι C.A.E
l. 4. deest ὁπλίτας.
l. 7. ὑπὲρ ὑρκανοῦ A
l. 8. περὶ τὴν πόλιν συντ- παρώξυνον C.A.B.D. περὶ E
C l. 2. βαρζαφάνου deest σατράπου C. βαρζαφάνου οὐ π. τυράννου σὺν πακ. οὐ βα. A
l. 2. βαρζαφάνου B.D. βαρζαφάνους E. l. 4. διαδεδεγμένος A.E
l. 5. ὁ μὲν ναΐς.
l. 6. ὑποσχέσεσι.
l. 7. ἐπὶ βασιλείαν C.A.B.E
D l. 1. βαρζαφάνη sic deinceps scribendum C.A. βαρζαφάνην B.D. βαρζαφάνη E
l. 3. πτολεμαίων C. σιδονίων B.E
E l. 4. τε πλείους C.A. τε pro δὲ
l. 5. καρτερῷ C.A.B.D
l. 6. συρρήγνυνται A.B. l. 8. αὐτῷ ἀνδ- A
F l. 1. οἰκίαις C.A.B.E. τούτου μὲν D
l. 2. ὑποπίμπρησιν C.A.E
l. 6. ἀδιάληπτος.
G l. 1. προσεπιδραμὼν
l. 2. πρὸς ἄρκτον C. πρὸς ἄρκτον B
l. 6. τῇ τε πόλει C.A.B.D. deest δὲ E. εἰσαφῆσαι E

Pag. 731. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 1. c. 13. §. 3. med. Edit. Nov.

A l. 2. βοηθῶν C.A.B.D.E. l. 3. βαρζαφάνην E
l. 4. deest γε A
l. 5. ἀναιρεῖν τὴν.
l. 6. ἐπιδιδόναι C.A
l. 7. ἔξεισιν ὑρκ- deest δὲ C.A
B l. 3. ἐφεστῶτας B
B l. 6. τὰς ἐπιβολὰς καλ- ἐκελεύοντο C. τὰς ἐπιβολὰς A
l. 4. πανούργω σφ- D
l. 8. εἰς τὸ παραθαλάσσιον χωρίον C. χωρίον A.B.D
C l. 3. ὅτε τε παρελοχίζοντο D. ὅτι τε πρ- D
l. 6. λαμβάνειν C.A
l. 7. φυλάξοιτο C. κατ' αὐτὸν φυλάξοιτο. A.E
l. 8. πόρρωθεν ἑαυτῶν deest ἤδη C. ἑαυτῶν E
D l. 1. ἔβαλλον. οὐ μὴν A. l. 2. ὀφειλοῦς A.B.E. l. 3. τήντε συν- A
D l. 2. ἐφ' αἰλοῦς sed correctum ε pro αι ... σαμαρείας πλησιαζόντως σαμαρεία E
l. 5. προελθὼν
l. 7. πλείω γε μὴν αὐτὸς ὑπὲρ σωτηρίας δέδιεν, ὢν ἀντίγονος ὑπὲρ βασιλείας ὑπισχνεῖτο. πρὸς ταῦτα πανούργως C. πλείω γε μὴν αὐτὸς ὑπὲρ σωτηρίας ὑπισχνεῖ. πρὸς ταῦτα πανούργως A. πλεῖ-

γε μὴν B D. E. deest ὑπισχνεῖτο. D. πανέργως E

E l. 4. πρὸς τὴν ἐπιορκίαν C. A. E. l. 2. πάντων pro πάρθων A

l. 2. ἢ οἱ καταλειφθέντες B. D

l. 5. τούτοις.

l. 6. συλλαβὼν ... απαντήσας C. ἐπεβούλευσε E

l. 8. πεπυσμένος C. A. B. D. E

F l. 2. αὐτοῦ γε-

l. 7. προσακηκοὼς C. A

l. 8. ἡ ὑρκανοῦ C. προσῆν ἡ υρκ- A

l. 9. καὶ αντιβολ. μὴ προιέναι A

G l. 1. προιέναι μηδὲ ἐμπιστεύειν C. μηδὲ ἐμπιστεύειν B. D. E

l. 2. deest ἢ.

l. 4. deest οὐ C. A. οὕτω συνεῖς περ- A

l. ult. deest τῶν πολεμίων A. E

Pag. 732. Edit. Vet. ἄλως. lib. 1. c. 14. §. 1. pr. Edit. Nov.

A l. 2. νεωτέρου B. D.

l. 5. ἀφίκετο.

B l. 2. τῶν κατορθωμάτων C. A. E

l. 3. deest τε C. A

l. 6. προσγίνονται πολλοὶ, καὶ κατὰ τὴν θρῆσαν C. τὴν θρῆσαν A. E

l. 7. ὁ ἀδελ- C. τῆς ἰουδαίας ἰωσ- A. B

C l. 1. ἦσαν γὰρ

l. 3. μετὰ ἢ τὴν ἰδουμαίαν ἄγων τοὺς ἀλκιμωτάτους, κατ- A

l. 5. γυναιξὶ δύο φυλ- A

l. 6. τὰ ἐπιτ- πρὸς τὴν πολ-

l. 7. ἀραβίαν.

D l. 7. οἰκίας C. A. D. E

l. 2. μόνον

l. 7. τῶν αὐτοῖς

l. 8. κατὰ τὰς ἀπ- A

E l. 1. μαρισαίων C. μαρισαίων D. E

l. 2. deest καὶ D

l. 2. μόνον ἢ κατ- C. A

l. 3. τε καὶ ὑρκανὸν A. D

l. 4. προπεσόντος αὐτὸς E. C. A. B. προσπεσόντος αὐτὸς D

l. 6. ἀπολαβεῖν C. A. φασαήλου τε ἀπ- A

l. 7. προσρῆξαι A

F l. 1. ὥστε σιδήρου C. ὅς γε σιδήρου μὲν καὶ A. ὅς γε B

l. 3. ἀλφέσαλον C. sic erat in A. sed add. ν.

G l. 2. deest περὶ A

G l. 3. νῦν εἰπεῖν C. A. B

l. ult. συντομώτερον C. A. παρθικὴν γλῶσσαν E

Pag. 733. Edit. Vet. ἀλ lib. 1. c. 14. §. 4. paul. ante med. seq. Edit. Nov.

A l. 3. ἤλπιζε B. D. E

l. 5. deest οὐ

l. 7. ἠπείγετο

l. 8. deest ἢ C. πρεσβυτάμενος A. B. D. E

B l. 2. ἑαυτοῦ σπουδὴν ἔφθασε .... εἰς καινὸν C. τὸ ἢ χρεὼν περὶ τὴν σπουδὴν ἐφθάκει A

l. 4. εὑρίσκει C. μάλχος A. B. D. E. l. 5. προσέταξεν E

l. 6. πρόφασιν A

l. 7. ἐπικηρυκεύεσθαι

l. 8. καλάγειν C.

C l. .8 deest δυσωπεῖσθαι sed ad. ad Marg. & post τέκνοις add. in textu, ἦγεν ἡρώδης καὶ τῷ φασαήλω παιδὶ καὶ ἰωσήπῳ καὶ φερώρᾳ.

C l. 1. deest ἢ C. δυσωπεῖσθαι. A. B. l. 3. ἢ τῶν περὶ B. D. E

l. 4. οὖν pro δὴ B

l. 5. δι' ὧν καὶ φιλτ- A. l. 8. ἱερὸν A. B

l. 2. ἀντιστρέφειν E

l. 7. ἐπ' αἰγύπτου C. A. B. D. E

l. 8. ἀναλαμβάνων C.

τοὺς ἐπιχωρίους ἀναλαμβάνων A. sic habet D. ad Marg.

τοὺς ἀπολ. ἐπιχωρίους ἀναλαβὼν B

D l. 1. ῥινικόρουραν C. ῥινόκουραν A. φροντίδας, εἴη A ῥινοκόρουραν B. D. φροντίδας ἦν B. D. E

l. 2. ἐπαγγ-

l. 3. πένθους C. A. B. D. E

l. 5. ἔπεμπε C. ἀντικαλεσ- B

l. 8. ἐφορμώντων C. A. B. D. E

E l. 6. ἐπὶ ῥώμην A. l. 7. deest τὴν A

l. 8. πλέον C. A. μόγις A

F l. 2. σαπφινίου C. σαμφινίου A. deest ἢ B. D

l. 3. καίπερ δὲ ἐν B. D. E

l. 3. τῶν χρημάτων deest ὢν C. deest ὢν A. τελικῇ A. B. D

l. 4. βρεντήσιον

l. 5. ἐπαχθεὶς, πρώτως sed corr.

l. 6. ἐνέτυχεν C. τάς γε A

l. 7. ἐκδιηγεῖτο, ὅτι ἢ τοὺς C. ἐκδιηγεῖτο, ὅτι ἢ καὶ τοὺς A

τύχας αὐτοῦ συμφ. ἐκδιηγεῖτο B. ἐκδιηγεῖτο D. E

G l. ult. deest δὴ

Pag. 734. Edit. Vet. ἄλως. l. 1. c. 14. §. 4. circ. med. Edit. Nov.

A l. 2. στρατιᾶς A

A l. 5. ἀτραγῖνος C. E. B. D. ἀτραγαντῖνος A

l. 6. πατρῴους B. D. l. 7. ἐπεξ E

B l. 1. ἀλλ' ὅτι καὶ τότε διὰ C. A. B. D. E

l. 5. τῆς ἀρχῆς A

l. 6. μὲν καὶ καῖσαρ C. B. D. E. ἐξίεσαν E

l. 8. deest τε ... καπετώλιον. τὴν ἢ πρώτην ἡρώδη C

καπετώλιον, τὴν ἢ πρώτην ἡρώδη sed post η add. ν. A

τὴν ἢ πρώτην B. E. ἡρώδην D. ἡρώδη E

C l. 1. εἰσίας deest αὐτὸν D. C. B. E. ἡσεία deest αὐτὸν A

l. 4. σπανίζοντος E. l. 6. ἐβάδιζεν.

μάλχῳ μεταμέλει E

l. 7. μάλχῳ μεταμελεῖν C. μάλχῳ μεταμέλειν A. ut in Edito.

D l. 2. οὐ κατεδέησε φυγῆς A. l. 6. βένδιος ὁ A.

l. 3. ἀλλ' α- E

οὐκ ἔτ' ἐδέησε E

D l. 8. παρέβαλε C. A. B. D. E. l. 7. πάρθους ἀναιρεῖν μετ' A

l. 9. βοηθῶν ... περιαργυρωμένος C. βοηθῶν A

E l. 4. κατάφορον

l. 7. ἐθεράπευεν ... περὶ τῆς ἐλπίδος C. A. θεράπευεν B. D. E

F l. 3. deest τε C. βενδίου καὶ σιλ- A. l. 5. βένδιος A

G l. 1. ηὔξατο ... πᾶσα ἡ γαλ- C. ἡ γαλ- A. E

Pag. 735. Edit. Vet. ἄλως. lib. 1. c. 15. §. 3. paul. ante fin. Edit. Nov.

A l. 2. καταλείποιτο. συνήπεος. nom. propr. C. λίποιτο. συνῆπτε ἢ σίλων A

συνῆπτε B. D. E. l. 7. τὴν μασάδραν B. τούτοις E

B l. 2. ἡ ἐλπὶς C. D. E. ἐβεβαίου A

l. 7. καὶ ῥίζαν τὸ φρ- A

l. 7. συνήππεος ἢ αὐτῷ

C l. 2. οἱ ταύτῃ C. A. B. D. E. l. 3. προστετ- B

l. 4. περὶ τὸ τεῖχος προσέταξεν ὡς A. περὶ τὸ B. D. E

l. 5. ἐκέλευσεν ... deest τε C. παρείη B. E

l. 6. τοὺς φανεροὺς ἐχθροὺς C. A. B. D. E

D l. 1. deest τὸ C. A

l. 2. ἀμύνασθαι C. A

l. 5. ὅς ὁ σίλων C. A

l. 6. πολλοὺς τῶν στρ- C. A. B. D. E

τῶν ἐπιτ- καταβοᾶν E

l. 7. χρήματα ταῖς τροφαῖς ἀπαιτεῖν, ἀπαγαγεῖν C. A

l. 9. deest τὴν C. A

E l. 3. τε ἐπὶ τὸ C. τε περὶ τὸ A

F l. 2. καὶ μὴ διαλυπεῖν

l. 4. ᾠκεῖοτο A. πόλις αὐτῷ B. E

l. 4. πόλις αὐτῷ καὶ σῖτον C. A. D. deest καὶ οἶνον A. B

l. 6. ὁ ἀντίγονος C. A. E. κατὰ τὴν A

l. 8. ὑπὲρ τὴν C. A. B. D. E

l. 9. τῶν ὀρῶν B. D. E

l. 9. διεκαθέζοντο δι' A. B. D. E

G l. 1. κομίζοντας A

G l. 3. ῥωμαίων, πέντε ἢ C. A. E

l. 4.

l.4. πρὸς ἃς
l.5. γίνεται deest περὶ C. A
Pag. 736. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 1. c. 14. §. 6. statim post med. Edit. Nov.
A l. 1. λελημμένην C. λελειμμ- D. E
l. 2. αὐτὸς μὲν ὖν ἀπολαβὼν ἀπολύει C. A Id. habet præter λαβὼν
l. 7. εἰς τὰς προκεχωρηκυίας διαφ- deest πόλεις
B l. 1. ἀποδέξασθαι A
B l. 2. λύδοις C. B. ὡς θεραπεύζων. A. B. D. E
l. 3. ἀνειμμένοι C. ἀφθονίαις E
l. 4. ἀλλὰ τὴν ἰδυμαίαν A. ἰδυμαίαν B. D. E
l. 6. διαλαμβάνει... εἰμὴ ἦν C. διαλαμβάνει A. B. D. E
l. 7. πρὸς ἀντίγονον C. A
C l. 2. σέμφωρειν A. σφοδρο- A
l. 6. ἀναλαβὼν, πολλὴν τὴν ἀφθονίαν τῶν ἐπιτηδείων ἀναλαβὼν, πολλὴ -- E
l. 7. ὥρμηζε A
l. 8. κατὰ πολ- E. διετέθηζαν E
D l. 5. ἀπήντων
l. 7. συμβαλόντων γῦν τῶν σφετέρων δεξιῷ
l. 8. ὖ ἡρώδυ A. B. D. E
E l. 1. ὖ φυλακῆς C. ὑπέςρεφεν A
l. 2. ἀνέκοπτε C. A. B. D. E
ἀνέκλινεν E
l. 4. κτείνων C. A. B. D. E
l. 6. κεκάρθαι C. φωνῶν E. ad Marg. φόνων B. D
l. 7. ἐν τοῖς σπηλ- C. A. deest οἱ A
l. 8. ὑπεκρύπτοντο E
F l. 1. πεποιημένων
l. 2. ἐπεδίδυ C. ἀπονέμων A
l. 3. πολλαπλάσιον C. A
l. 4. ἔχειν μερίζειν E
l. 6. ἀγορᾶς αὐτῆς C. E
l. 7. ἐπιμελεῖσθαι
l. 8. βενδίδιος ἢ A
G l. 3. βεντίδιον ἀποσείλας, αὐτὸς ἐπὶ τοῖς C. βενδίδιον A
l. 2. ἢ pro μὲν B. D. E
l. 4. ἀποκρύμνοις ... ἢ ἀνόδυς ... σενωπάτας. ἡ ἢ κατὰ μέτωπον
l. 5. ἀνόδυς A
l. 7. βαθυτάτυς
Pag. 737. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 1. c. 16. §. 4. paul. ante med. seq. Edit. Nov.
A l. 1. ὀρθίαις C. D. A. B. E. ἐπιρεπ- A. E
l. 4. ἐνῆν D
l. 4. καθιὼν ἐν
l. 6. deest ἢ A. προσῶσαι A. B. D. E
l. 7. ἐθελύσιος C. A. B. D. E. τῷ ἢ D
B l. 3. ἐπὶ δεξιῷ
l. 5. ἵσαται ... προσιόντα C. ἵσαται A. deest ἀεὶ B. D. E
l. 6. ἐπιβλέπων τῷ πάθει deest τε C. ἐπιβλέπων A
l. 8. τῶν παίδων A
C l. 1. κατὰ τὺς κρημνὺς ... deest τὸ C. deest τὸ & καὶ A. l. 3. μὲν ὖν ὕτως E. l. 6. ἐπ' αὐτοῖς E
D l. 4. deest τὰ A. l. 2. εἴς τε τὰ ἕλη D
D l. 9. βενδίδιος A
E l. 3. ἱκέτευεν αὐτῷ C. αὐτῷ A
l. 5. hæc desunt & ἐπηρείας τῆς βασιλείας C. A
l. 6. ὁ δ' ὐδὲ γὰρ B. D
F l. 7. ἰυδαίυς C. ἐπετύγχανεν A. B. D. E
l. 8. ἡρωδίων ... ἀντιγονίοις
G l. 1. ἀμύνεσθαι
l. 2. ὁρμῆς C. A. B
l. 5. ἑαυτῷ φυλάττει
Pag. 738. Edit. Vet. ἀλ. lib. 1. c. 16. §. 7. paul. ante med. Edit. Nov.
A l. 1. πολεμῦντα deest προσ-
l. 4. πρὸς ἐπιδ- deest τε C. A. ἀνδρείας A. ἀδρείας D
l. 8. πάλαι τῆς ἀρετῆς αὐτὸν. τότε μᾶλλον B. D. E
l. 8. πάλαι τῆς (deest τὰ) ἀρετῆς, αὐτόν τε μᾶλλον C. A
B l. 2. ἄλλαις τιμαῖς αὐτῦ A. B. D. E
B l. 3. ἀντίγονον ἢ

l. 6. μὲν γὰρ ἰωσ- C. A. B. E
l. 8. πρὸς τῦ ἀντ-
C l. 3. ἔπεμψε deest σὺν C. μετὰ τῶν πέντε B
l. 6. γυναῖκα ἀναφανεὶς ἐν τῇ B. γυναῖκα E. sed corr.
D l. 1. ἐνεκέκρατο C. E
l. 5. ὖ σώματος
E l. 3. ἐνετείχιζε
l. 4. σίδδα καλεῖται. τύτων ἢ ὐδὲν ὐδέπω C. τύτων ἢ ὐδὲν ὐδ- A. B. D. l. 7. αὐτὸς εἰς A. B. D. E
ὐδὲν πε- E
l. 8. deest μὲν
F l. 4. ὄνειροι
l. 5. ἐκθορῶν ἦν
l. 6. οἱ ἢ ὀλίγοι ἢ πρ- D
l. 7. προσοιμόξας C. πάθυς E
l. 9. πορείαν C. deest & A
G l. 2. deest ταῦτα A. l. 6. προσέβαλε A. E. l. ult. ἐκςρ- E
Pag. 739. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 1. c. 17. §. 3. fin. Edit. Nov.
A l. 1. ἔμιξε deest σὺν
l. 3. ἡ ταχ-
B l. 2. deest πολέμῳ C. deest κοινὸν A
l. 3. ἐδιεκίνει
l. 8. ἔβαλον A
C l. 2. πάπον C. l. 3. ἑτέρων D
l. 3. ἐκπέμπει C. πέμπει A
l. 4. deest ὖν A
l. 5. τὴν πολέμιον C. A. E. l. 6. ἐν αὐτῇ A
l. 8. deest καλυμένην
D l. 2. τῶν ἰυδ-
l. 6. πάπον & sic deinceps
l. 8. deest ὑποδείσαντες A
E l. 4. τὸ συνεσὸς ... ἅπαντα
l. 6. ἑξῆς C. τὴν πόλιν E
l. 9. deest τὴν B
l. 8. συνεκπίπτει C. E. καὶ πᾶσαν μὲν ὅπλ. οἰκίαν A. B. D. E
F l. 2. τὺς ἔνδον A. l. 9. ὀῤῥέφυς B
G l. 3. ἤλαυνεν C... deest τὸ C. B. D
l. 5. βυλδομένῳ A. B. D. E
Pag. 740. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 1. c. 17. §. 7. pr. & seq. Edit. Nov.
A l. 1. ἀφεὶς .... λυσάμενος
l. 5. deest μὲν C. E
l. 7. ἢ ὑποπεπτωκότες, ὡς deest καὶ διαλανθάνοντες
l. 8. deest λυθέντες
B l. 4. ἀπεχρήσατο (τὸ sic) μηδὲν A. l. 8. αὐτῷ A
ἀπέχρη τὸ B. D. E
C l. 2. ἀναγαγὼν
C l. 3. ἀπεδείκνυτο A. ἀποδέδεικτο B. D. E
l. 4. ἐπίμαχον, καθ' ὃ & D. C. B. E. ἐπ. καθὸ & A
l. 7. αὐτὺς κελ- B.
l. 8. ἀνυτικωτάτυς C. A. B
D l. 8. τὴν τὴν προεκπ- A
D l. 9. ἐπὶ φοινικῆς ποιησάμενος A. C
E l. 3. καταςρατεύονται A. l. 6. ὑπ' αὐτὸν A
E l. 8. γὰρ ἐπὶ τῷ C. l. 5. ἀποδ- B. E
F l. 2. τελευτήσαντα C. A. B. E. θεοδ- B
l. 6. ὖ γε μὴν μαλιχυ C. A. εὐτακτότατον B
l. 8. χωναύτας C. χωννύντας A. B. D. E
G l. 1. μηχανώμενοι E
G l. 4. ἀνέσελλον C. τὰς διεκδρομὰς A. B. D. E. ἀντιπονηθ- B
l. 5. εὐπορίαν
l. 7. καταλειπόντων A. B. D. E
l. ult. deest τῷ
Pag. 741. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 1. c. 18. §. 2. paul. ant. med. Edit. Nov.
A l. 1. ὑπονόμων C. B. E
l. 2. τείχυς ὕςερον ἀντ- E
l. 2. deest ἦν C. l. 3. ἢ εἰπεῖν E
l. 5. παρακαθεζομένης
B l. 2. μνημείοις C. ἐπεισχυθείσης A. B. D

l. 3. deest τῇ
l. 5. ὑπολείπεσθαι A
l. 6. παμπληθῆ ἔν τε τοῖς στενωποῖς
l. 7. τὴν ἢ οὔτε νηπίων, οὔτε γηραιῶν C. A. B. D. E
C l. 3. εὔνοιαν E. l. 5. κἀκεῖνος ἢ μηδὲν C. E
D l. 7. διατρεφόμενος A. E. l. 7. deest τε D. l. 4. τοὺς ἢ E
D l. 9. τὴν τε πόλιν ῥωμ- ... καταλείψωσιν C. καταλείψωσιν A
D l. 5. ἀνέστειλεν E. l. 7. παρ' αὐτοῖς E
E l. 2. ἐπὶ τοσοῦτον πολιτῶν φθόνῳ
l. 4. κρίνειν E
l. 7. οὕτω τοῖς λοιποῖς ἔξων-
F l. 6. ἀγρυπνίας C. A. E
G l. 1. ἀντιγονείους A. B. D. E
G l. 2. deest κόσμον
l. 4. εἰς ἅπαξ ... deest τὸ.
Pag. 742. Edit. Vet. ἅλωσ. lib. 1. cap. 18. §. 4. med. Edit. Nov.
A l. 1. ἐφθόνει, καὶ τοὺς C. ὑπολιπέσθαι B. D
l. 2. διαβάλλουσα C. A. D. E
l. 3. ἔπεισεν ... γενομένη
l. 4. ἐκτείνασα A
l. 7. πραγμάτων ἀντώνιος ἐπινήψας, τὸ C. ἐπινήψας A
B l. 2. ἀποτεμνόμενος
l. 3. τῶν ἱεριχοῦντος φοινικῶνα C. l. 5. σιδόνος B
C l. 1. ἐπιρραγέντα
l. 3. ἢ αὐτῇ μέχρι πλουσίου πᾶσι θεραπ-
l. 6. τοῦ τιγράνη
l. 7. εὐθὺς ἐχαρίστη C. A. B. D. E
l. 8. τοῦ ἢ ἀκμαίου C. E. ἀκμαίου A. B. D
D l. 2. deest τε C... κατὰ τὴν ἰουδ- C. E. deest τε A. deest καὶ A
l. 4. διεκλείσθη μὲν οὖν
l. 7. πιστεῦσαι deest ἐμ- C. διαπιστεῦσαι A
l. 9. καὶ θάτερον C. καὶ θατέρῳ A. B. D. E
E l. 1. καταλύσῃ A. B. D. E
E l. 2. μὲν γὰρ συρίαν κατὰ C. μὲν γὰρ σύρους κατὰ A. B. D μὲν σύρους κατὰ E
l. 4. αὐτοὺς E
l. 5. ἀντιπραξαμένων
l. 6. μετακίνημα
l. 7. ἄπειροι τὸ C. A. B. D. E
F l. 5. τραπέντες C. A
l. 7. ἀθλιώτατος A. postea tamen habet ἀθηνίωνος in ac. ant.
l. 8. τὴν αὐτῷ τῶν C. A. B. D. E
G l. 1. deest γὰρ ... deest οἱ
l. 2. ὑποστρ- E
l. 4. πλεῖστόν τε αὐτὸν φθόνον
l. 6. παρατυχόντες C. ὅρμιζα D
Pag. 743. Edit. Vet. ἅλωσ. lib. 1. cap. 19. §. 3. paul. post pr. Edit. Nov.
A l. 2. ἀθλιωτάτων A. l. 7. deest κατὰ γὰρ A. deest κατὰ B. ἀρχ- γὰρ B. D. l. 5. ἐπειστ-
l. 5. κατερρίμ- ... οὖν ἔρημον
l. 9. deest καὶ B. D
C l. 4. τὸ ἢ αὐτίκα C. τὸ ἢ αὐτὶ καὶ E. A. B. D. αὐτί
l. 6. καταπεπληχέναι
D l. 4. οὔτε τὸ deest ἢ C. l. 1. αὐτομάτως E
l. 8. deest καὶ
E l. 1. οἱ ἢ φόβοι
l. 2. παρίστασθαι C. A. παρίσταται B. E. ἡμῶν παρίσταται D
F l. 1. ἀσεβάστους, ὡς οὔτε ἀνθρώπινον
l. 3. ἐφ' ὅσον C. B
l. 4. ὃν παράλογον
l. 6. τὰ τῶν ἀψύχων A. B. D. E. ὑπολάμβανε E
l. 9. πλέον τῆς ἐν αὐτοῖς βλάβης C. A. B. D. E
Pag. 744. Edit. Vet. ἅλωσ. lib. 1. cap. 19. §. 4. paul. post med. Edit. Nov.
G l. 1. χρονίων E
A l. 2. παρὰ τῶν
l. 4. πολέμου καθέστησαν A. κατέστειψαν B. E
l. 6. τοῦ πατρῴου

l. 8. ἴσω τῆς C. A
B l. 3. προκινδυνεύω
l. 4. ἀνδρείαν A. E.
l. 5. προπέτεια τῇ
l. 9. deest περὶ τοῦ C. φιλαδέλφιαν ... περὶ τοῦ μετ- A. B. D. E
C l. 1. ἠκριβολ-
l. 2. συμβαλεῖν, ἐπιτηδείων εἰργάζετο καὶ διηρεύνα. ἔτυχον E.
l. 2. προπεμποφότες ὑπὸ τοῦ βασιλέως cætera quæ interjacent, desunt in Cod. MS.
l. 3. deest οὖν A
D l. 2. ἐξήεσαν ἐπὶ C. A. l. 1. προελθὼν D. ἐπαρ- E ἐξίεσαν D
l. 6. διὸ μέχρι μὲν ἀντεῖχον, ἕως C. διὸ μεχ- A. B. D
E l. 2. συνωθὲν
l. 4. ὑπολιπόντων C. l. 5. πρεσβευομένων E
l. 6. διδόντας
F l. 1. ἡμέραις
l. 6. ὥστε προς- (deest καὶ) ὑπὲρ τοῦ ἔθνους
l. 7. ἔθνους ἀναρρηθῆναι A
G l. 1. καίσαρος ἢ περὶ C. A. E. deest ἤδη B. D
l. 2. δέος E.
l. 5. καὶ πέμψας εἰς C. τῷ κινδύνῳ B. D
Pag. 745. Edit. Vet. ἅλωσ. lib. 1. cap. 19. §. 1. circiter med. Edit. Nov.
A l. 4. ἂν μετὰ deest με
l. 8. ἐν ἀκτίου πληγὴν κατέλειπον
B l. 6. πρὸς σὲ C. A. D. E
l. 8. συνήτημαι A. B. D
C l. 1. deest τὴν ἀρετὴν
l. 2. πρόυλαβα
l. 3. οὔτινος A. οὔτινος B. D
l. 4. deest ἔφη
l. 7. ἔχω δόξας ad Marg. ut in Ed. E
D l. 3. συμμαχίαν σοι
l. 4. συμμάχους αὐτῷ A
l. 5. δόγματί σοι τὸ βέβαιον τῆς C. βέβαιόν σοι A. B. E δόγματι τὸ βεβ. σοι D
E l. 2. τῶν ἀντωνίου φίλον
F l. 5. οὐδέν ἐστιν C. in B. & D. erat οὐδὲ sed corr. οὐδὲν
l. 9. ὡς ἤκουσεν
G l. 5. ἰόπην C. A
Pag. 746. Edit. Vet. ἅλωσ. lib. 1. cap. 20. §. 3. circiter fin. Edit. Nov.
A l. 1. κλεοπάτρα E
l. 1. οὕτως ἐνῆγεν C. A. B. D. E. τοίασδε D
l. 4. βαλάνειαν τε καὶ ἀβρανίτην C. αὐρανίτην D
l. 6. ὁ τῶν C. A. διέλιπεν A. D. E
l. 7. ἐκ τοῦ τρ- D. E
B l. 8. μηδὲν ἐξῆν C. ad marg. ἐξείη D. l. 5. γένηται E
C l. 4. ἔνθα ἐπὶ
D l. 1. διπλάσιον
l. 4. deest γὰρ A. l. 6. ἔλαττον. ὃν ἀντ- A. B. D. E
l. 7. αὐτοῦ βασ-
l. 9. οἷς οὐδένα τῆς
E l. 2. καισάρειον, τῶν ἢ ἀγρίππιον
l. 3. τὰς ἐπικλήσεις C. A. B. D. E
l. 4. αὐτοῦ τὸ ... σαμαρείτιδι
l. 7. deest τούτοις
F l. 3. ἐξεκάλεσεν C. ἐπέκαλεσεν A. B. D. ἀπεκ- E
l. 4. δωρησαμένῳ τοῦ καίσαρος αὐτῷ C. deest αὐτὸν A
l. 5. ὁ ἢ καὶ ταύτῃ C. ναὸν αὐτῆς λευκῆς A
l. 6. pro πηγὰς habet ad Marg. ῥοὰς D. ῥοὰς ad Marg. πηγὰς E
l. 7. μέν τοι ὄρους C. ἢ πανεῖον A. E
l. 9. ὑπερθεν λαγόνα A. B. D. E
l. 9. ὑπώρειον λαγῇ. G l. 1. ἀπορρέουσα
Pag. 747. Edit. Vet. ἅλωσ. lib. 1. c. 21. §. 3. fin. Edit. Nov.
A l. 1. καὶ οἱ ἐν ἱεριχῷ C. E
l. 3. ἄμεινα
l. 5. καθόλου τε C. A. B. D. E
l. 7. pro χώραν habet ad Marg. βασιλείαν D. χώραν καὶ βασιλείαν E

B l. 2. παραλίοις πόλεσιν ἤδη
 l. 8. μέσον κεῖται .... παράλιον ἁλήμενον, ὡς πάντα τὸν τύρον ἐπ' αἰγύπτου παραπλ- C. τὴν φοι. παραπλ. ἐπ' αἰγύπτου A. ἐπ' αἰγύπτου B. D. E
C l. 3. τὴν ἐπιστροφὴν
 l. 5. τῇ φιλονεικίᾳ νικ- C. A. sic habet B. ad Marg. & C.
D l. 2. δυσαναλ- E
D l. 9. ηὐρύνετο C. A. B. D. E
E l. 1. οἱ μὲν ἐκαλὸν C. A. B. D. E. προσδεδόμαντο A. B. D. E
 l. 2. γὰρ pro γοῦν
 l. 4. περιείληπται E
 l. 5. δρουσίων C. D. A. E. B. l. 5. περικαλέστερος
 l. 6. κέκληται δὲ βαλβίδες τοῦ E. sed ad Marg. ut in Ed.
 l. 7. πᾶν κύκλωμα ἄγμα C. κύκλῳ νάμα B. pro νάγμα ad Marg. κτίσμα E. ad Marg. D. ἐνορμιζόντων. ἐνορμιζόντων E
F l. 4. εἰσπλέοντας C. A. B. D. E. F l. 1. βόρειος οὐελώτερος C
 l. 1. ad Marg. οὐελώτατος B. D
 l. 5. λίθοι δύο deest ὀρθοὶ
 l. 6. πύργου χείλους C. θάτερον χείλους A
 l. 8. ἐπ' αὐτῶν B
G l. 1. μεμετρημένον C. A
 l. 3. ἀπόδεον οὐ ἐν ὀλυμ- C. τοῦ τῷ αὐτῷ B
 οὐ ἐν ὀλ- E
 l. 4. ἴσως ἤρα
 l. 6. πλωϊζομένοις A. B. E
 Pag. 748. it. Vet. Ed. ἁλωσ. lib. 1. c. 21. §. 8. pr. Edit. Nov.
A l. 1. deest δὲ θέατρον C. A
 l. 8. καταρριφθεῖσαν C. A. E. ἀρχίππιον C. καταρριφ- B
B l. 1. τοὺς τοῦ αὐτοῦ φίλους
 l. 2. τῆς πόλεως ... ἐν τῷ αὐτοῦ deest ναῷ
 l. 4. μνημεῖον κατέθηκε πόλιν, ἣν C. A. B. D.
 l. 6. πλούσιον B. D. E
 l. 8. διαφέρον τειχ- A
C l. 2. καὶ πάλιν ἄλλην τειχίσας κατὰ τὸ ἀπὸ ἱεριχὼ C. πο. αλ. τειχίσας E. B. κατὰ τὸ A. ad Marg. τειχίσας D
 l. 4. deest τοῦ. l. 5. deest τε C. καὶ φίλους A. B. D. E
 l. 7. ἡρώδειον A. B. E
 l. 8. μασοφδῆ C. A. B. E
D l. 1. ἐκάλεσεν ὁμοίως deest μὲν
 l. 3. τὸ περίβολον C. l. 6. περικεχεῖσθαι E
 l. 9. λευκολάτης A. B. D. E
E l. 1. γαιόλοφον C. deest δὴ E
 l. 2. κατεσκεύαζε B
 l. 4. τὸ μὲν
 l. 7. ἐνεδ- E. l. 8. βύβλῳ D
 κύκλῳ E
 l. 9. βιρύτῳ
F l. 1. σιδόνι B
F l. 7. ἄλλας τοῦ C. B
 l. 8. deest τε A
 l. 8. ἐδωρήσατο τοῖς δεομένοις cætera quæ interjacent, desunt.
G l. 1. ἐκλίπῃ A. B. D. E. l. 2. πᾶσιν ἐδωρήσατο τοῖς A. B. E. D. habet ἐδωρ- sed ad Marg. ἐχορ-
G l. 3. παρασκευὴν
 l. ult. εἰς λυκείους A
Pag. 749. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 1. c. 21. §. 11. paul. post med. Edit. Nov.
A l. 1. δι' ὅλης ... ἐδεήθησαν ἕκαστος δαψίλειαν C. A
 Id. habet B. præter ἕκαστοι. D. ut B. E
 l. 4. ἀναλωμάτων E
 l. 5. συρία πολιτείαν
 l. 7. deest ἀποφυγαῖς
 l. 8. ἰσομήκους
B l. 1. τοῦ ἀπαθούντων ... τοῦ ἡλίοις
 ἡλίοις E
 l. 4. τούτους γὰρ κωλυομένους C. κωλυομένους (sic) A
C l. 1. χρεῶν λύσεις A. B. D
C l. 2. φασαηλίται δὲ βαλανείῳ δὲ τοῖς περὶ τὴν οἰκίαν πολυχνίοις

 l. 2. deest τὴν A. φασαηλίταις B. D. E. l. 3. ἐπεκ- E
 l. 5. ὁ φθόνος, ὡς
D l. 1. ἱππικὴν E. l. 3. deest ἀρχείων
 l. 4. πολεμιστὴς τοῦ αν- C. A. B. D. E
 l. 5. deest τε
 l. 8. deest δὲ ..... σπανίως ὢν ἔπταισεν C. ἐχρ. καὶ δε. τύχῃ A
E l. 3. ὑπαιθρίους. l. 4. κακοδαιμονεῖν C. A. E
 l. 7. γαμετὴν, γένος τὴν ἐξ ἱεροσ- C. ἐξ ἱεροσολ- A. D. E
 l. 8. γαμεῖν μαριάμμην ἀλε-
F l. 1. deest αὐτῷ A. l. 3. γὰρ τὸ ἐκ A. B. D. E
F l. 8. βαρζαφάνης C. A. B. D. E
 l. 9. κατ' οἶκον οἱ ἐπὶ εὐφ- C. κατ' οἶκον D
G l. 3. τούτῳ γοῦν πεπ- l. 4. οὐχ ἑαυτοῦ
 Pag. 750. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 1. c. 22. §. 1. fin. Edit. Nov.
A l. 1. μαριάμμης πέντε ... γινομ- l. 2. υἱοὶ
 l. 3. deest μὲν. l. 5. ἐγεγόνεισαν
 l. 7. ἡρώδῃ. l. 8. deest τοῦ A. E
B l. 1. ὅσον C. A
 l. 5. ἀδελφὸν ἰωνάθην. οὐδὲ C. A. D. ad Marg. ἰωνάθην
 l. 6. ἑπτὰ καὶ δέκα ἔτη C. ιζ ἔτη A
 l. 7. κλείνας αἰθέως
 l. 9. ἀθροῦν ἐπεδάκρυσε C. ἐπεδάκρυσε B. D. E
C l. 1. deest διὰ νυκτὸς A
C l. 2. γαλατῶν. l. 3. deest τε E
 l. 6. ταῖς γυναιξὶν
 l. 7. ἤμελλον A. l. 8. ἄλλα τε A
 l. 8. πείθανον
D l. 1. καὶ διότι ε. l. 3. αὐτὴν E
D l. 5. ἐμπεσὼν, ἐτάραξεν ἡρώδῃ C. ἐμπεσὼν A
 l. 6. λογιζόμενος τοῦ κλεοπάτρας δεινότητα
 l. 7. deest τε
E l. 6. ὡς οὐδὲ ... ὑπομένει E. C. βουλόμενος τῇ γυναικὶ, ὡς οὐδὲ A
 l. 8. deest πόθου C. αὐτὴν συμπαθοῦς ἐν ταῖς A. B. E
 D. habet συμπαθοῦς sed ad Marg. πόθου. ὑπομν- E
F l. 1. deest δὲ C. l. 2. εἶπεν ἐν ταῖς B. ἐπιστολαῖς B
 l. 4. κτεῖναι μὲν πρ- C. δι' εὐθ- E
 l. 6. ἐν ἐθουσίῳ τῷ. l. 7. ἀνειλεῖτο C. A. B. D. E
G l. 4. ἔπεται E. l. 5. ἔρως αὖθις ἀνεζ- A
 l. 6. ὡς μὴ τοῦ C. A. l. ult. deest τὸ πένθος A
 Pag. 751. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 1. c. 22. §. 5. fin. Edit. Nov.
A l. 1. περιουσίαν C. A. B. E. περιοῦσαν D
 l. 2. μίσους E. l. 2. ἔνοιαν C. ἔννοιαν λαβόντες A
 l. 3. καὶ τὸ προτ- D. l. 5. ἐπεὶ τοῦ C. A. B. D
 l. 6. deest σαλώμης A. τιτθίδος E
 l. 8. οὐ καππαδ- C. A. B. D. E
C l. 1. ἐξιδιοτίδος. l. 4. προΐσταντο
 l. 5. δι' αὐτὸ C. δι' αὐτὸν D
D l. 1. ἀπέρραξε. l. 3. deest γοῦν D
 l. 5. διαδήματος χρώμενος κολακεία. quæ interjacent, desunt.
 l. 9. ἀπειργάσατο
E l. 3. ἐμπυρότατον, C. A. B. D. E
 l. 5. τὰς δι' ἑαυτοῦ B
 l. 8. deest πανοῦργον
F l. 1. deest οὐ B
F l. 3. ἐστιν ἡδὺ, προστίθεται C. αὐτοῖς ἐστιν ἡδὺ προστίθεται A. erat προστ- sed deletum σ. ἐστιν ἡδὺ, προτ- B. D. E
 l. 4. καὶ προήγαγε B. D. E
G l. 1. τοὺς υἱοὺς C. E. ἀφεικέναι A. B. D. E
 l. 3. παρηκολούθει γὰρ ἀκλιπ- C. A. B. D. E
 Pag. 752. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 1. c. 23. §. 4. med. Edit. Nov.
A l. 3. καὶ τὰς διαλλαγάς. l. 5. D. habet τῆς δίκης sed ad Marg. ut in Edito.
 l. 7. τάλαντα A. l. 8. υἱοὺς A. E
B l. 1. τῆς ἀπολογίας
 l. 2. εὐχαρ- C. A. l. 6. deest οὐ A
 l. 8. τοὺς τοῦ τρεῖς deest τοὺς C. τούτους τοῦ E
C l. 3. τό γέμειν τῆς deest μέγεθος C. τό γε μὴν B
 l. 4. καθίστησι πατὴρ deest τοῦ l. 5.

l. 5. ἀδίκως
l. 7. τις τῶ παροίκων θεραπ-
l. 8. ἐδυνήση τῆ ἀτιμώμϑμον
Dl. 1. δεήση ... διανέμω C. ἑκάςῳ δεήσῃ συνεῖναι συγγλυεῖς τε καὶ A
l. 5. τηρεῖσι τὰς ὀργὰς
l. 6. ταξιάρχας
l. 9. ἀπολαύσωσι C. ἀπολαύεσι B
El. 2. ἡλικίαν μετ C. A. B. D. E. deest δ' E
l. 4. εἰς τροφὴν
l. 5. νέες ὑμᾶς ὑπο- E
l. 5. ἐπιτέμνεται C. A. B. Id. habet D. sed ad Marg. ὑποτ-
l. 6. μήκιςον βίον A. ἐπιμ- D. E
l. 9. ἐγὼ φθονῶ ... γεγυμνωμένοις, ἀκακόπων C. φθονῶν A. B. D. E.
Fl. 4. καὶ παρ' αὐτῶ θεραπευομένω C. περὶ τῶ θεραπευομένω D. A. B. E
l. 8. πρῶτον μὲν ἐνθ- C. A. B. D. E
Gl. 1. ἣν καὶ E. ad Marg. ἧς. l. 4. διδῶ δὲ ἡμῖν ἐσθῆτα ἤδη C.
l. 6. ὁμονοεῖτε E

Pag. 753. Edit. Vet. ἄλως. lib. 1. c. 23. §. 5. circ. fin. Edit. Nov.

Al. 3. συναπείη
l. 4. ἐπ' ἀλλήλες C. A. B. E
l. 6. ὀδυνώμενοι C. ἐξ πρεσβείας B. D. κεκυρωμένες D
l. 7. νέμων
Bl. 2. ὑπο (sic) γλώσσας A
Bl. 3. παρεδύοντο C. A. B. D. E
l. 8. ἀνεύθυνος E
Cl. 2. αὐτῷ τὸ C. A. B. D
l. 4. διελεχθὲν C. διαλεχθὲν E
l. 5. τῆ μὴν αὐτῦ φ- D. E
l. 6. δωρεὰν
Dl. 1. πεποίηκε
l. 4. τὰς διαβολὰς
l. 6. λεχθείη ἡ C. A. B. E. Id. habet D. sed ad Marg. ut in Edito.
l. 8. κατεσκευάζετο ἡσύχῃ
El. 1. πᾶν δὲ εἰς
Fl. 3. σύμβολος A
Fl. 4. κατὰ τῆ μητ-
Gl. 2. ἐκ τῦ βασ-
l. 3. καίσαρος
l. ult. παρ' ὃ καὶ C. B. παρὸ καὶ A. D. E

Pag. 754. Edit. Vet. ἄλως. lib. 1. c. 24. §. 2. med. Edit. Nov.

Al. 1. αὐτοῖς
l. 2. συνῆς
l. 3. πρὸς τὸ λοιπὸν C. διέθεκε D
l. 4. φερώραν ἐχθρῶς deest ἀντίπαλος C. ἐχθρῶς A. B. D
l. 5. τιτθίδα D. E
l. 6. πρὸς ταύτης deest τὴν
l. 7. τὴν ἑαυτῆς C. A. αὐτῆς D
l. 9. μὴν ἀποτιμωμένες C. ἀπὸ τημένες A. B. D τιμίες E
Bl. 3. ἐξ ηρ- E l. 4. ἀφιεμένε A. l. 6. πᾶσαι δὲ διὰ
Cl. 1. ἐκλαφύρας ἀτιμίαις. ων-
l. 3. ἰδιώτης
Dl. 7. l. 3. διήγγελλεν D. πολλ- deest καὶ C. deest δὲ E.
l. 8. αὐτὸν sed corr. antea legebatur αὐτῶν C. διάδοχος A. διαδόντος B
El. 6. ἠπείλησεν ὡς πατὴρ quae interjacent desunt.
Fl. 1. λέγοντας
l. 3. τὸ μὴ
l. 5. καταψευσαμένοις
l. 6. πείσοντες C. πυθόμενος E
l. 8. περιέβαλλον
Gl. 2. μεῖζον
l. 3. πλὴν ἐξ διαδήματος. περιόδες

Pag. 755. Edit. Vet. ἄλως. lib. 1. c. 24. §. 5. paul. post med. Edit. Nov.

Al. 1. ὃς καὶ αὐτὸν C. l. 3. συνοικίσας B. D
l. 5. ἐπιπεριικός
l. 8. ἀδελφῷ
Bl. 3. αὐτῇ φαρ- C. τῷ δὲ πλεῖσοι A
l. 4. deest ὄντα A
l. 7. deest μὴν
l. 9. συμμέτοχοι C. A. B. D. E. deest δὲ
Cl. 1. αὐτῦ καὶ τῆ φυγῆς, Κασόβαρος C. Κασίβαρος A
l. 2. συνῴκησεν A
l. 5. συλαῖον C. B. deest περὶ A
l. 7. καὶ τέτε C. διελεγχθεῖσα A. D
Dl. 1. χείμων τῆ κακίας B. l. 6. αὐτὴν κατεκοιμίζετο καὶ C.
l. 7. τέτοις εἰς
l. 8. ὑπηγάγετο A. B. D. E
l. 9. pro συνεσίαν ad Marg. est πρᾶξιν D. E
El. 4. καὶ καταβαπτομένω τὰς τρίχας
l. 5. τῦτο αὐτὸ A. B
l. 6. διαδέξεται τὴν C. A. B. D. E. deest τε E
l. 7. μακρὰν δὲ
Fl. 1. δυνασῶν E. l. 3. ταξιάρχας C
l. 6. ἕκασον τῆ C. τῆ λεγ. ἡ πρατι- A
l. 7. διηρεύνατο B. D
Gl. 1. πρὸς τὰς διαφ-
l. 2. διεχρῶντο. A
l. 4. κατηγορεῖτο
l. ult. ad Marg. παρ' αὐτῦ B. D. παρ' E

Pag. 756. Edit. Vet. ἄλως. l. 1. c. 24. §. 8. paul. ante med. Edit. Nov.

Al. 2. ὡς μὴ δὲ C. D
l. 6. συνέβη δὲ C. E. ἦν. συνεπέβη δὲ ἀλεξάνδρῳ ἐν ταῖς συμφοραῖς ἀντίπαλος A
συνεπέβη δὲ B. D
l. 7. ἀλεξάνδρε καὶ σίφος
l. 8. παρέλειπε
Bl. 1. τοσέτε ... τῆ θεραπείας αὐτῦ
l. 2. ἐφεσᾶναι
l. 4. σιγόντες
l. 7. ἐπιβελεύοιτο αὐτῷ A
l. 8. παραφυλάττει
l. 9. ἀποδράντι ... πιθανοῖς
Cl. 2. ἐπισεύσεν C. B
l. 3. δεῖσαι C. ἀδίκων E.
l. 5. ὀμόσαι ... καὶ τέσσαρες C. l. 7. πλεῖες E
l. 9. καὶ μὴ θέλοντι A
Dl. 1. χεῖρας ἡρώδε C. E
l. 5. προμυθεὶς ... τὴν αὐτῦ βασ- C. ἀπεκρύψατο A βασιλέως τιμὴν διεκ- B
l. 6. εὐθέως αὐτῦ πρὸ
l. 7. ὁ ἀλητήριος
El. 7. ἦν ἐκείνω A. B. D. ἐξαιτήσων B. l. 8. ἐνεγγ- B. ἐγγύησιν ad Marg. ἐνεγ- E
Fl. 1. βελτίσαιον C. D
l. 2. εὐτονώτερος A
l. 2. ἀμείψον ... γνωμ- C. ἀμείψομαι D
l. 4. περιβομβήσας E. deest περὶ E
l. 5. ἀπὸ ἀλεξ-
l. 6. ἀμφισὰς
l. 7. λαμβ. ἀφ. ἀρχ- A
Gl. 4. ἐρᾶν αἰτίαν, ἐξ ἧς ἂν ἐκ τηλικέτε μίσες προσέπεσεν, ἀπολαύων C
l. 5. ἀπολαύων ... ἐλπίζων A. B. ὑφ' ἧς E. ἐλπίζων E
l. 6. ἐλπίζων

Pag. 757. Edit. Vet. ἄλως. lib. 1. c. 25. §. 2. paul. ante fin. Edit. Nov.

Al. 4. δὲ τοῖς λεγ- D
Bl. 1. ἐκείνην C. ἐκ ἦν A
l. 3. προσαπέφηνεν B
l. 4. ἐξαιτήσωμαι
Cl. 1. deest καὶ
l. 2. ἑαυτὸν D
l. 4. αὐτὸν

l.7. ἢ ὁ μάρτυρος ὁ μάρτυρος αὐτοῦ C. καὶ μάρτυν αὐτοῦ A.D. μάρτυν E
Dl.2. πολλὰ χαλ-
l.3. ἀπὸ οὐ ἀδ- C.A. τ' ἀδ- D.E
l.7. ἡρώδης μὲν
l.8. μειλίσσεται A.D.E. διέμεινε D.
El.3. erat ἀξιόπιστος sed cor. ἀξιοπίστως A. ἀξιοπίστως B
Fl.3. μαλακωτέροις γὰρ
l.4. καταινεύσας A.B.D
l.6. νεανίσκῳ. τὸ C. δεῖ μὲν A
l.9. τὸ γάμον ἐρυ-
Gl.ult. deest ἕκαστον

Pag.758. Edit. Vet. ἄλως. lib.1. c.25. §.6. paul. ante fin. Edit. Nov.

Al.2. προεπέμφη C.E
l.3. δυνατῶν C.A.B.D.E
l.4. παρέβαλεν C.A. deest πολὺ E
Bl.1. διαφθαρεὶς C. φθαρεὶς A
l.3. πολὺ πλ- E
l.5. ἐκπορεύσαιτο
l.6. δεινότητι ῥημάτων A
Cl.1. ἐτίμων deest περὶ
l.4. προκατείληπται
l.6. deest ταχέως
Dl.1. deest ἢ C. ἄλλον ἄλλως A.B.D.E
l.4. γεγῶσιν- B
l.5. καὶ βασιλίδα συν- ἐάσῃ
l.6. τὸ ἐξ ἰδιότητος
l.8. τὴν τε ἀρχ-
El.1. καὶ ἡρώδης αὐτῷ deest ὡς
l.5. ἐνδησάμενος A.B.D
l.6. προσεπεψεύδετο ἢ ... αὐτὸν τὸ C. προσεπεψεύδετο ἢ ... αὐτὸν τὸ A
προσεπεψ- ἢ ὁ ἐπ- ... αὐτὸν τὸ B. προσεπ- ... αὐτοῦ E
ἢ ὁ ἐπιβ- D. αὐτὸν τὸ D
Fl.1. ἐπαινετὸς
l.3. τὸ ἀριστόβουλον ἀλέξανδρον θαν- ... αὐτῷ C. ἀλεξάνδρου ὁ ἀριστοβούλου A
l.5. ἔφασκεν, ἡρώδη τὸ
l.7. ἠκονῆσθαι ... τετάχθαι δεξιὰν, ἐμπόδιον
l.8. ἐμπόδιον A
l.8. τῷ πάθει
l.9. φᾶναι
Gl.2. μητρὸς φόνον αὐτοῦ τὴν ... απαθίσας C. μητρὸς αὐτοῦ A
l.ult. ὑρκαίοις αἱ μαρ-

Pag.759. Edit. Vet. ἄλ. lib.1. c.26. §.2. paul. post med. seq. Edit. Nov.

Al.3. μὴ ἢ C.A.E. πρέπει E
l.4. μνείας γινομένης, αὐτὸς ὁ εὐλόγως C. μνείας γινομένης E.A.B.D
l.7. προσκρούει D
Bl.1. καὶ μόνον A. διαφεύξασθαι D.E
l.7. deest τὸ
Cl.3. οἷος ... ἐπιτίσειν
l.6. τοιαῦτα ὁ τὰ ἀλ-
l.8. μέχρι οὐ νῦν E
Dl.4. ὅτι σύνδεσμος καὶ τυράννῳ
l.7. προσκρουσμάτων
El.1. προεκομίσθη ἢ πρὸς deest τις
l.3. μετὰ ἀλεξάνδρου
l.7. ἢ τὴν ὁ διοφ- B. δι' ἣν ὁ δ- D.E
Fl.7. ὅλον οὐ μίσους C. μίσους E
Gl.3. ὅμοια κεχρήσαιτο
l.4. ἐπὶ καίσαρος

Pag.760. Edit. Vet. ἄλως. lib.1. c.26. §.5. pr. Edit. Nov.

Al.1. ἀνιαθῆναι C. ἢ ὁ ἀνιαθῆναι A. εὐάρεστον E
l.3. εὐρυκλῆ
l.6. μόνον γὰρ ἦν ἀκριβὴς τὸ καλῶν ἐτοι- C. deest γὰρ A
Bl.2. συνδήσασθαι C. l.3. τιτθίδα E
l.4. αὐτὴν D

l.5. τὸ βασ-
l.8. διαγγέλοι ... ταῦτα ὥσπερ C.A. διαγγέλοι B.D.E
l.9. ἐβάπτισεν deest ἐπ'
Cl.1. πρὸς τὸ βασ-
l.2. καρτερήσας δεσμεῖται ἀμφ- (deest μὲν) τοὺς υἱοὺς
l.7. τὰ οὐ deest ἀπὸ A
l.8. οἰχεσθῇ
Dl.1. deest δεῖν
l.2. τὸ μετὰ τὸ υἱῶν ἐξουσίας. ἀντιγραφῆν
l.5. ἡγεμόνων C.A.B.D.E
l.6. ἐνέχονται C.E
l.8. εἰς βυβλίον
El.1. γραφὰς αὐτοῖς ...
l.3. σὺν οἷς ὁ ὀλίμνιος ὁ
Fl.1. προμυθῶς C.D
l.2. καὶ λόγους
l.3. ἀπολύσασθαι τὸ αἰτίας C.E. ἀπολύσασθαι τὰς A.B
l.4. σιδονίων B
l.8. πλημμελίας ... ὡς ὁ θανάτου χαλεπωτέρας τοῖς συνεδρίοις C
ας ... χαλεπωτέρας A.B.D.E
Cl.2. μετὰ τὸ τέκνων l.1. deest ἀτιλέγοντος A
νικᾶν νίκην E
l.3. ἑκάστην. πρῶτος deest καὶ C. deest ὁ A
l.4. κατακρίνων A
l.6. παρεστώτων, ἑτέρου τέκνοις A.B.C.D
τέκνου ἀπαιδίαν ἐπ- E
l.ult. δύο πρεσβύτεροι

Pag.761. Edit. Vet. ἄλως. lib.1. c.27. §.3. med. Edit. Nov.

Al.2. θανάτῳ
l.4. deest δι'
l.6. ἐκδεχομένη
l.7. deest ἔσεσθαι A
Bl.3. τύρων ἔλων C. τήρων A
Cl.3. σαλώμη C. σαλώμης ὁ φερώρας A. deest πολλάκις A
πείθει B
l.7. σκεψάμενόν γε μὴ
Dl.4. αὐτὸν τὸ deest ὁ
l.6. ὀνόματι
l.7. φρενοβλαβίας
l.8. τύρων ... ξυρῶσαι διαχ- C. τήρων A
l.9. περὶ ἀλεξ-
El.2. τύρωνα sic deinceps ... βασανίσας διν- C. τήρωνα A. sic deinceps.
l.4. ἐκέλευσε τὸ τυρ- C. ἐκέλευσε τὸ τήρωνα A. ἐκέλευσε B.E
l.5. καταμηνύσειν
l.6. πατέρα αὐτοῦ C. deest οὐ B
Fl.4. κουρέως
l.6. deest οὐ D
l.7. αὐτοῦ ταχέως
l.8. εἰς ἀλεξάνδρειαν ἐκέλευσεν ἀνακομισθῆναι. τὸ φρούριον συναφησομένους C
ἀλεξάνδρειον D.E
Gl.1. deest οὖν C.A
l.3. ἢ ἀμάχητον ἔχοντι C. ἄμαχον ad Marg. D
l.4. πάντων μὲν E
l.5. ἀδελφοῖς πάσας ... ὑποκρινεῖ C. πάσας ἐπι- B.D.E
l.7. deest τὴν C. αὐξομένην B.D.E

Pag.762. Edit. Vet. ἄλως. lib.1. c.28. §.1. paul. post pr. Edit. Nov.

Al.1. ἦσαν μὲν ἀλ- ... τωχάνης C. deest μὲν E
l.3. deest θυγατρὸς C.A
l.7. συνῴκησε C.D
l.8. ἐξοικούμενος
Bl.1. προσέθηκε C. post ἢ habet ad Marg. ὁ ἀντίπατρος D
l.6. πλέον, ὡς
l.7. ἢ pro δὴ C.B
Cl.1. ἐπιμελούμενον B
Cl.4. ἐμφαίνοντα deest σὺν C.A.B.D

l.5. συν-

l. 5. συναγαγὼν τότε ἡρώδης (deest γὰρ) ... καὶ φίλους deest τοὺς
l. 6. deest καὶ A
l. 7. ἐμὲ τοὺς μὲν τούτων τοκέας σκο- C. ἐμὲ τοὺς μὲν πατ. τούτων ἀνείλετο. deest σκυθρωπὸς A. τοὺς μὲν πατ- B. D. E
D l. 2. πάππος γὰρ φαν-
l. 3. αὐτοῖς ἀπολιπεῖν
l. 4. ἐγγύῳ δὴ τὴν A. l. 8. deest ὡς E
l. 9. ἀδελφὴν δὲ αὐτῆς C. A. B. D. E
E l. 1. ὁ ἀγαπῶν (deest μὲν οὖν) ἐμὲ ταῦτ᾽ ἐχέτω C
l. 1. ὢν υἱὸς ἀρχ- deest μὲν A. E. ὢν υἱὸς ἀρ- D
l. 4. ἐπὶ τῷ συμφ- C. τούτους τοὺς γάμους B. D. E
l. 5. deest τε C. ἐκγόνων D. E
l. 6. ἐπεὶ δὲ ταῦτα
l. 8. διέλυσέ τε τὸν
F l. 2. ὀδυνόμενος C. deest καὶ A. B
l. 3. αὐτοῦ κατ-
l. 6. deest καθ᾽ C. A. l. 7. deest τὸν A
τό θ᾽ ἑαυτοῦ B. D
l. 9. δι᾽ αὐτῶν
G l. 4. στερήσειν E l. 5. παρέχειν ἄλλοις A. l. 2. ad Marg. περὶ τὰς D

Pag. 763. Edit. Vet. ἅλωσ. lib. 1. c. 28. §. 4. paul. ante med. Edit. Nov.

A l. 2. μεταθεῖναι E. C. B. μεταθῆναι A. B
l. 4. deest τῆς A
l. 7. ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ C. A. B. D. E
l. 8. παλαιός
B l. 1. deest αὐτῷ C. ῥάξοη τε A
l. 5. πολυπρόσωπου E. A. B. D. l. 6. μεταθῆναι A. B
l. 9. γίνωνται τῶν
C l. 4. συνῴκησε C. A.
l. 5. τὴν φερώραν
l. 8. deest καὶ ante πολλὰ A
D l. 4. deest ἀκούσαν ... συνῴκησεν
l. 5. τῷ λέξαι
E l. 1. deest ὡς C. A. B. D. βεβαίως A
l. 8. deest προσλαβοῦσα
F l. 2. deest δύο
l. 5. ἣν ἡ σαλ-
l. 6. διέβαλε E
l. 7. πραγμάτων ἤδη. γνοῦσαι
l. 9. τῆς φιλοφρονήσεως A
G l. 1. τοῦ βασιλέως. C. deest καὶ A. B. D
l. 3. ἦσαν αὐτῶν A. D. l. 4. κῶμαι E
l. 6. καὶ πλεῖστα ἡρώδῃ διήγγειλεν C. deest δ᾽ ἐκεῖνος A. πλεῖστα ad Marg. B
l. 7. deest δ᾽ A. B. D

Pag. 764. Edit. Vet. ἅλωσ. lib. 1. c. 29. §. 2. paul. post pr. Edit. Nov.

A l. 6. ἐνδησαμένη A. B. D. E. l. 7. ἀπέστρεφε A. B. D. E
l. 8. ἀπολήψειν D
B l. 1. φείσαιτο l. 8. ἀπολήψειν D
l. 2. παρήγγελλε A. E. παρήγγελε B. D. l. 8. αὐτῷ
C l. 1. μελήσας C. E. οὔτε E
l. 8. πρὸς ἀρετὴν C. οὐ μικρὸς A. B. D
D l. 2. καὶ σίεμον C. τὸν ἐν A
l. 4. deest καὶ C. B. D. διδοὺς E
l. 5. ἀμφίστησι
l. 9. ἡρώδῃ συμφ- C. A. B. D. E
E l. 2. τῷ τε βασιλεῖ φησιν C. B
l. 4. ὃν δὴ
F l. 5. δὲ οὐκ ἀνήρ
G l. 2. ὁμόσας δὲ ἕξειν ἕνα τῆς φυγῆς ἕρον
l. 4. δὲ οὐ πρὸς C. ὑποστρέφειν B
l. 6. καταλήψειν D

Pag. 765. Edit. Vet. ἅλωσ. lib. 1. c. 29. §. 4. med. Edit. Nov.

A l. 1. εὑρίσκεται C. E
l. 2. ἧκε A
l. 3. ἐφρόντισεν C. A. B. D. E. τοῦ πάθους A. B. D. E
l. 6. εὐφημείσθω
B l. 7. τιμὴν γυν-
l. 8. δὲ αὐτὸν εὐθ- E

l. 9. ἀγοιοχέναι τε
C l. 1. δυεῖν A. B. D
C l. 3. ὅπως φίλτρῳ C. A
l. 5. τοῦτο γὰρ A. πληθεὶς
l. 8. deest τὴν
D l. 6. ἐκείνοις B
D l. 9. ἐλευθέρων παραμένους ταῦτα
E l. 1. ἐβασάνισεν C. l. 2. τὰ εἰρημένα B
l. 4. περαίαν A. B. D. E. l. 6. φείσεσθαι D
αὐτὸν διαλ- E
F l. 1. τὸν ἀντίπατρον πρὸς τὴν μητέρα εἰπεῖν
l. 2. νεάζει A. E. l. 5. desunt ποτὲ δ᾽ ἂν γενέσθαι τοῦτο A
l. 7. τοῦ ἀεις-
l. 8. ἀφῃρεῖσθαι
G l. 2. παντάπασιν παρηγορεῖν οἱό-

Pag. 766. Edit. Vet. ἅλωσ. lib. 1. c. 30. §. 3. paul. ant. fin. Edit. Nov.

A l. 1. deest αὐτὸν C. τὸν ἡρώδην, εἴθε B. D. E
l. 2. ἐάσαι ζῶντας E. l. 4. ὦ μηδὲ A. B
l. 4. λάθρα γοῦν ἀλλήλοις σύνεσμεν, ἐξέστω δὲ φανερῶς hæc desunt.
l. 8. μετ᾽ αὐτὸν εἰς περαίαν C. εἰς περαίαν A
μετ᾽ αὐτὸν εἰς τὴν περαίαν B. D. εἰς τὴν περαίαν E
B l. 2. διήλεκτο
l. 3. εἰς τὸ πρῶτον θυμὸς C. εἰς πρώτην ὁ A. B. D
l. 4. γυμνώσας C. A. B
l. 5. πολλῶν δὴ ταλάντων, ἐκβάλλεσθαι. δεύτερον δὲ τὰς φερ- C
ἐκβάλλεσθαι. δεύτερον δὲ τὰς φερ- A
l. 6. ἔτι με διηλεγμένας C. διηλεγμένας A
B habet διηλλαγμένος sed supra script. διηλεγμένας B
l. 8. deest οὐκ B
l. 9. τινα τῶν ὑπ᾽ αἰτιῶν παραλείπῃ
C l. 5. ἐπ᾽ αὐτῷ διὰ
l. 7. παραδῷ
D l. 3. ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦ στέγους C. στέγους A. δ᾽ ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦ στέγους B. δ᾽ ἑαυτὴν D
l. 5. deest ὡς ἔοικε A
l. 6. ἀντιπάτρου
l. 8. γὰρ ὑπὸ του
E l. 4. τάφῳ καλύψειν A. l. 1. αὐτὴν B. l. 3. deest καὶ D
καταλήψειν D
l. 6. τεθνεότος
F l. 2. ἢ πολύ γε C. A. B
l. 8. καταλειφθὲν C. A. B. D
G l. 1. μὴ καὶ καθ᾽ B. D. l. 3. deest δὲ C
l. 5. ἔχουσαν καταφαρμάκου
l. ult. καὶ τῶν ἀδελφῶν

Pag. 767. it. Vet. Ed. ἅλωσ. lib. 1. c. 30. §. 7. paul. post pr. Edit. Nov.

A l. 3. ἐν ἀλεξάνδρῳ
l. 5. τῶν ἀδύλων
B l. 2. καὶ τὸν υἱὸν ἡμ- B. D. l. 6. ἀπελεύθερος C. A. B †
l. 7. δηλητήριον, ἵνα εἰ desunt quæ interjacent. †
l. 8. ἑρπετῶν καὶ θηρίων ἵνα A. ἀσθενήσει A. τοῦτο A
ἑτέρων θηρίων καὶ ἑρπετῶν ἵν᾽ B. ad Marg. D. habet θηρίων καὶ
C l. 5. ταῖς ἐλπίσιν αὐτοῦ †
D l. 1. χαλεπῶς δὲ ἀλεξ. C. A †
l. 5. deest καὶ †
E l. 1. διαδοὺς A. B. D
l. 3. ἐκπώματα †
l. 4. συνωνουμένους ἐγκατακρύψῃ cætera desunt. †
l. 5. εἰς αὐτὰ A †
l. 7. καὶ τοῦτο μεγ- C. A. † καὶ τούτῳ B. D
F l. 4. ὁμοίως δὲ οὐδεὶς C. A †
l. 5. ἀπήγγελλεν A. B. D
l. 7. πρὸς αὐτῶν †
l. 8. προαιρουμένους D
l. 9. οἱ τὸν ἀνῃρημένον δαίμονες ἀδελφὸν ἐφήμουν C. †
οἱ τῶν ἀν- A. B. D. δαίμονες ἐξ ἀδ- B

† *Nota hæc est Fragmenti, quam hic in Coll. iterum apponi video usque pag. Ed. Vett. 771.*

Pag. 768. Edit. Vet. ἁλωσ. l. 1. c. 31. §. 3. paul. post pr. Edit. Nov.

A l. 2. τὴν ἐπιβουλὴν C. A †

l. 3. τοῦ περὶ τοῦ †

B l. 6. τῶν φίλων †

C l. 1. ἀσκεπότεροι C. † l. 5. κατὰ τὴν A

l. 6. γέγονεν †

l. 8. deest ἑαυτὸν

D l. 2. σαλευομένην C. A. † ἐνήργει γὰρ τὸ B

l. 3. καὶ διὰ τὸ περάσας C. καὶ διαπεράσας A. B. D

l. 4. πρεσπλώτης D

l. 9. ἐπεπλήρωτο C. A †

E l. 1. κατ' αὐτὸν C. A †

l. 8. ἀπηγγέλετο †

l. 9. μηδὲν πεφανερῶσθαι C. A †

F l. 1. διασκεδάσειν ἀναίδεια C. A. B. D †

l. 3. εἶχεν εἰς τὸ C. † l. 7. ἤγγιζεν B. D

G l. 2. ἐπὶ τηλικαύταις †

l. 4. ἀποσκευάσαι σοῦ τὰ ... δικαστὴν καὶ δικαστήριον C † δίδωμί σοι καὶ δικαστήριον A. καὶ δικαστήριον καὶ B

Pag. 769. Edit. Vet. ἁλ. lib. 1. c. 31. §. 5. paul. post med. Edit. Nov.

A l. 2. πανουργεύματι C. A. B †

l. 7. deest μὲν C. A †

C l. 2. προῆγε δέ μου †

l. 4. ὁ δὲ αὐτὸν ἐγκαλέγαν συγων ... οὖαρον ac. in ant. & sic ubique. †

l. 6. ἀντίπατρον ἐξ κείνης πέπεισμαι. δέδοικα δὲ κἀγὼ μὴ κἀμοῦ μήσηται C †

ἐξώλη A

D l. 1. deest καὶ C. A †

l. 4. οὖρον ἐπιβ- †

E l. 1. οὐαρινίθην, βασιλεύς τε οὐκ ὑπέμεινεν C. † ὑπέμεινεν A. B. D. E

l. 2. δίκαιά γε B

l. 7. ἐκείνου, ὡς ἐμαυτοῦ †

l. 8. ἀποκρύψας †

F l. 4. μὲν ἰδίαν †

l. 5. ἀναιδῆν C. † καὶ pro δὲ E

l. 8. ἀνεθέμην C. † εἰσέβησαν B

l. 9. κατ' αὐτὸν, ἡλίκος ἐπιδ- C. † ἐπιδείκνυσι A

G l. 3. ἐλπίζειν ἐπικαλύψειν, οὖαρε, σὺ †

l. ult. οὗτός ἐστιν ὁ μέχει †

Pag. 770. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 1. c. 32. §. 2. paul. ant. fin. Edit. Nov.

A l. 1. τι ἐνεδρεύει †

l. 8. ἐπεὶ δαίμων ὡς ἐξερήμοι C. A. B. D †

B l. 2. στενάζω D. l. 3. τοιαῦτα δὲ λέγων C †

l. 4. ἐνεκοτίει †

l. 5. ἀποδείξεις ἐκέλευσεν C. † ἀποδείξεις A. E. B. D. deest ὁ A

l. 6. πρὸς τοῦ †

C l. 2. deest οὖν C. A. † πῶς οὖν ἔτος ὁ παν- ὅτως B

l. 4. deest οὐδὲν C. † ἀνθρώποις E

l. 5. ἐνσκευαζόμενος E. C. † μῦσος ἐνσκευαζόμενος A. μῦσος B. D

l. 7. ἠγνόουν οὖαρος μὲν οὕτω μετῆλθε †

l. 9. ὑπόνοια μύσους †

μίσους ἀλλ' ἐσερ- E

D l. 1. μὴ γὰρ οὐκ ἐσερ- C. A. † μίσους ἄλλους ἐσερ- ad marg. οὐ γὰρ ἐσ- D

l. 3. ἀναλίσκον, εἰ γὰρ ἐξαιλέσαιτο C. † ἀπάντων A. B. D. E

E l. 1. ἐπίφθονον C. A. B. D. E. † τοῦ μακρᾶς ἀπ- B

l. 3. σοι πάτερ τοῖς σοῖς C. † σοι πάτερ καὶ A. B. D. σὺ δὲ E

l. 4. καταφρονήσει ἐν ῥώμῃ C. † γήρως A

l. 7. τ' αὐτὰ τοῦ ἐνθάδε C. † ταῦτα τοῦ A

l. 8. πιστότερος, ταῦτα ἀπολογία μοι μόνη. τούτοις C. A. B. D. E †

F l. 1. deest κατ' ἐμοῦ C. A †

l. 3. φθόνῳ. πάρειμι δὲ ἐπὶ τοὺς ἐλέγχους. πάρειμι C. A. B. D. E †

l. 4. οὐδαμοῦ C. A †

l. 6. θεῷ καὶ πρὸς ἀνθρώποις καὶ πρὸς σοι C. A †

l. 7. ταῖς τῶν ἄλλων B. D

G l. 1. μὴ φείδεσθαι C. E †

l. 3. ταῦτα μετὰ τοῦ ὀλολυγμοῦ C. † ὀλολυγμοῦ D

Pag. 771. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 1. c. 32. §. 3. circ. fin. seq. Edit. Nov.

A l. 3. πανοῦργον τοῦ A

A l. 4. ἐπ' αὐτῷ διὰ ταχέως ἔλεγχον †

l. 5. κατελείπετο A. B. D. E

l. 5. κατελείπετο, πάντα μὲν τὰ κατὰ τὴν βασιλίδα πανουργεύματα C †

l. 6. παρελθεὶς B. E

l. 8. παροῦσιν ἐνεφέδροις †

Hucusque Fragmentum cruce designatum.

B l. 2. προσελθὼν A. l. 4. ἐπεδείκνυε A

B l. 6. τοῦ μύσους A. B. D. l. 7. ἀναπληρώσεις C.

l. 7. πρὸς τούτους D

l. 8. οὖαρος δὲ κελεύσαντος A. B. D

l. 9. ἀντίπατρον οὐδὲν πλέον ἐκεῖνος εἰπὼν A. B. D

C l. 2. σιγῶν αἰτήσας δὲ τὸ deest ὁ δὲ ἡρώδης sed hoc super additum est manu recentiori.

l. 3. κατασκευασθέντων A

l. 4. deest οὖαρος

D l. 1. deest κατὰ B

D l. 3. περὶ ἰουλίας

l. 4. ἀπέσαλτο

l. 9. δὴ πλάσας

E l. 1. διηλέχθη A

E l. 2. ἐκεῖνο

l. 3. τὰς ἐλπίδας ἐκείνας C. ὡς ἠβουλήθησεν B. D. E

l. 5. δὲ ποίησον, ἐπειδὴ ἂν

l. 7. σαλώμης B

l. 8. ἔννοια μὲν ἐμπ- ... deest καὶ C. ἔννοια μὲν A. B. D

F l. 2. ὡς καὶ παρ'

l. 3. ἀνεβάλετο A

l. 3. hæc desunt οὐκέτι usque ad ἁπάντων

l. 6. ἐσκαιωρημένων C. σαλώμην E

G l. 2. deest σὺν C. l. 3. δώροις. κατέλιπε χιλ- B. D. E

l. 6. λαμπροτάταις ταῖς sed τε supra ταῖς additum.

l. ult. προσείη δὲ C. προσήει δὲ A

Pag. 772. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 1. c. 33. §. 1. statim post princ. Edit. Nov.

A l. 2. ὡς μὴ δὲ

l. 3. ἡδέων ποτὲ προσ- E

l. 5. deest καὶ

l. 8. καὶ διὰ τό

B l. 1. γαργάλου C. ἰούδας υἱὸς σεμφ- A. σεπφωρέως B

l. 3. ἐξηγούμενοι C. τὸν νόμον A

l. 7. τιμωρεῶν sed corr. τιμωρεῖν

Ibid. καὶ κατασκευασθέντα πατρίους νόμους ἔργα καλὰ τῶν

l. 9. κατὰ τὸν ναὸν deest in A

C l. 2. πρὸς τὴν μεγ-

l. 4. τις γένηται C. A. E

l. 5. ἀποθνήσκειν E

l. 6. καὶ τοῖς ἐν

l. 7. δὲ αὐγοῦς

l. 8. deest περὶ

D l. 3. θαῤῥαλαιότερον

l. 5. χοινίοις πείχεσι corr. πη...... deest τοῦ

l. 6. deest ἀετὸν

l. 7. τε pro δὲ

E l. 1. δὲ αὐτῶν C. A. D. αὐτὸν B

l. 3. τοῦ πατρῴου

l. 7. πρόσεισιν

F l. 1. ἱεροσολύμων

G l. 2. πυρετὸς μὲν ἦν, κνησμὸς A. λαῦρος B. μὲν ἦν λαβρὸς E

G. l. 3. κώλου C. A. B

l. 4. ὑδρωπιῶντος οἰδήματος τοῦ τε ἰτρίου .... ἀλγήδονι C ὑδροπιῶντος A. ἦτρου A. B. D. E

Pag. 773. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 10. c. 33. §. 5. paul. post pr. & seq. Edit. Nov.

A l. 2. σπασμοὶ C. A. B. D. E

l. 5. ἤλπιζε C. A. B. D. E

l. 7.

l.7. ἀσφαλτίτιν
Bl.2. deest δὲ C. ἐκλύει καὶ τοὺς A.B.D.E
l.6. ἐκέλευσε C.E.A.B.D. δραγμὰς A
l.7. deest ὡς A. l.9. deest τι. A.E
Cl.1. ἑκάστης χώρας B. l.1. τοὺς γοῦν ἐφ' E. l.2. deest ἐξ C
l.5. deest ἔφη & μὲν A. deest μὲν B.D.E
l.6. καὶ δι' ἑτέρων
l.8. deest ἄνδρας C. ὑπουργήσειν E
Dl.1. κτείνεται
l.6. ἔγγραφον
l.8. deest μὲν
l.9. βίχι σπασμῷ
El.2. δὲ καὶ μῆλον C. deest δὲ D
l.5. δὲ διεκώλυσεν ἀχίαμος. C. δὲ διεκώλυσεν A.B.D.E. Αβίαχος E
l.6. δὲ εὐθέως
l.7. ὡς ἠχωμένου κατὰ τοῦ βασ-
l.8. ἀναθαρρεῖται καὶ
Fl.2. οὐ μόνον οὐκ ἔλυσεν ἀλλὰ A. l.6. ὑρκανίῳ
Fl.7. deest μὲν C.. l.3. ἀπηγ- E
l.6. προσέταξεν E. καὶ πάλιν E
l.8. ἀδελφὸν δὲ ἀντιπάτρου γράφει C.A.B.D.E
Gl.3. τεσσαράκοντα καὶ τρία C. δ'. καὶ λ'. A
l.4. ἀνειδείχθη A. ἐδείχθη E

Pag. 774. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 1. c. 33. §. 8. paul. post pr. Edit. Nov.

Al.1. deest γε τε pro γε E
l.3. κατέλιπεν
Bl.7. deest πολλὰ A
Bl.8. τὰς ἐπιθήκας C. τὰς ἐπιδιαθήκας A.B.D
Cl.1. γειτνιώντων C.A.B.D
l.3. οὕτω δὲ C
l.7. deest εὐθὺς A
Dl.2. τὴν ἑαυτοῦ C
l.3. παρέλειπε
l.5. συνπομπέμψαντα
l.6. στρωμνὴ C.A.B.D.E
l.9. deest δὲ C. χρυσὸς B
El.8. εἰς ῥόδιον C. εἰς ἡρώδιον A. l.6. ὑπ' αὐτοὺς B
l.5. ταξιάρχαις E

LIB. II.

Pag. 775. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 2. c. 1. §. 1. pr. Edit. Nov.

Al.1. ἀρχέλαος δὲ νέων ἤρξατο
l.6. deest περὶ A
l.8. παραλείποι
Cl.4. ἀναδείχθη A. l.3. πλήρης D. l.7. τοῖς pro τοῦ D
Dl.1. ἀπολύσειν C.A.B.D.E. ἐπένευσε E
l.ult. πατρῷον E. deest καὶ E

Pag. 776. Edit. Vet. ἀλ. lib. 2. c. 1. §. 2. paul. post med. seq. Edit. Nov.

Al.2. πρῶτον μὲν τῶν E. l.2. τιμ- χρῆναι καὶ B.D.E
Al.5. ἐπειχ- D
l.5. ἐπείχετο C.A.B.E.D
Bl.4. ἐπὶ σωφρονισμὸν A. l.5. deest δὲ B.D
Bl.6. deest ἦσαν .... εἰ πλῆθος
l.7. ἐπιστάσης E. ἢ φάσκω E
l.7. deest τοῖς G. l.8. πολύ τε θυ- A
Cl.5. deest τοῦ στάσεως C. ἀγαγεῖν ad Marg. καταχεῖν E
l.7. διέφθειραν C.A.D.E. τραυματίας ὄλος. ἐπ- B
Dl.4. ἀθρόως B
El.2. deest τῶν βασιλείων A
El.4. καὶ ἡ τοῦ
l.5. τῷ μὲν δοκεῖν A. l.7. τῶν ἐν τῷ ἱερῷ A
Fl.6. ταμεῖα C.A
Gl.3. διερευνῶν E. διερευνῶν τοὺς τῶν χρημάτων ἀναλώτας ... παραλαμβάνει C
l.4. ἀναλώτας, τάς τε A.B.D.E
l.5. ἀρχελάου κατεφρόνουν

Pag. 777. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 2. c. 2. §. 2. paul. ante fin. Edit. Nov.

Al.1. ἀνέμενον δὲ C.A.B.D
l.2. ἀνατεθέντες A
l.4. τὴν ἐπὶ διαθήκης τὴν
l.6. deest δὲ
l.8. ἐπείγετο
Bl.2. γεγόνει A
Bl.3. ἐπεποίθει
l.4. δι' ὃ καὶ ... ἥκειν C. l.6. ἐπὶ ῥώμην E
l.8. ἕκαστος αὐτῶν αὐτονομίας A
l.9. ῥωμαίῳ A. Ibid. στρατηγῶν B
Cl.1. διαμαρτάνοι ... ἤθελε
Dl.6. deest τοῦ θυγατρὸς A. l.4. ἀπεσ- E
Dl.7. πρῶτον εκα-
l.9. δεινότερος
El.3. deest νῦν A. l.5. εἴγε μὲν μετὰ E
El.8. deest τοῦ
Fl.1. χαρισάμενος, εἶτα τῷ C.A.B.D.E. habet D ad Marg. ut in Ed.
l.1. ὅσῳ ὡς E
l.8. μετασχηματίζων C. deest μὲν A
Gl.6. σεσωρεῦσθαι

Pag. 778. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 2. c. 2. §. 5. paul. post med. Edit. Nov.

Al.1. προσκεψάμενος ... μὴ δι' ἐλπίδος αὐτῷ
l.1. deest καὶ A. l.2. αὐτῷ A. βασιλικῆς A.B.D.E
l.3. τοῦ σώματος ἀκροατὴς τὴν ὑγιαίνοντος C
τοῦ σωμ... ὑγιαίνοντος A.B.D. τοῦ σωμ-.. τὴν μὴ ὑγιαίνοντος E
λογισμοῦ, τότε τοῦτον ἐγρ- E
l.4. ταῖς διαθήκαις deest ἐπὶ C. ἤδη διαθ- D
hæc desunt ἤδη διάδοχον καὶ ταῦτα μηδὲν τῶν ἐν ταῖς διαθήκαις E
l.5. μηδὲν τῶν C.A
Bl.5. τοὺς πλείους A
Bl.6. μάρτυρας C.A.B.D.E. κατηγορουμ- E
Cl.1. αὐτοῦ καίσαρος. l.8. ταῦτα pro πάντα E
l.7. deest καὶ A. l.8. καθεστῶτα B. l.6. κληρονόμων E
Dl.1. προσέπιπτε τῶν C. παρ. ἀρχ. προσπίπτει A
προσπίπτει D.E
l.2. φιλοφρόνως C.A.B.D
El.3. ἀποστασίας A. l.1. μαλθάκη B.E
El.6. ἠρεμήσων, ἐν τῶν deest τι C. ἔν τινι τῶν E
Fl.3. deest χρήματα A
Fl.6. ὁπλίτας .. ἐχρεῖτο C. l.8. deest ἰουδαῖοι A
l.7. δὲ τοῦ ἑορτῆς τοῦ πεντηκ- οὕτω καλοῦσιν αὐτὴν ἰουδαῖοι B. τοῦ πεν- E
l.9. ἔχουσα. l.7. δὲ τοῦ πεν- D
Gl.2. deest ἄπειρον
l.3. γαλιλαίας πολὺ καὶ ... deest τοῦ
l.4. ὑπῆρχε δὲ πλῆθος, καὶ C. deest τε A.D.E
l.5. λέως

Pag. 779. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 2. c. 3. §. 1. paul. post med. Edit. Nov.

Al.1. σφᾶς αὐτοὺς C. deest σφᾶς A
l.2. κλίματος
l.7. ἔπεμψε
l.8. ὡσεὶ βραδύνει
Bl.3. τῷ πράγματι
l.6. προσπηδῶσιν B
l.7. καθ' ὕπερ
l.8. περιίεσαν C. περιῆσαν A.B.E
Cl.2. συνελέλειπτο
l.5. ὑπεμπεπρήκασι
l.7. οἱ δὲ ἐπ' αὐτῶν A.B.D.E
l.8. μὲν ἐξ αὐτῶν διε- D.l.8. μὴ δὲ ἐκλάπη E
Dl.9. ἰουδαίους δεῖ C.A.B.E
El.3. ἀπίεσαν
l.5. δὲ αὐτοὺς A.B.D.E
l.10. ἢ πολέμου C.A
Fl.1. ῥωμαῖοι G. deest οὖν A
l.2. πειρώμενοι
l.3. μὴ δὲ .. γίνεται
l.7. ἔνεδραν ἀπόπτευεν
l.8. διέφθειρε τὴν C. l.9. deest πολλαχόθεν A
Gl.1. βασιλεῖς ὁ C. l.4. Ἀχιακὸς B. ad Marg. Ἀχίαβος

χάϊος B. ἀβιαχὸς ad Marg. ut in Ed. E.
l. ult. ἐπὶ τοῖς E
l. 2. deest πάλαι

Pag. 780. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. c. 4. §. 1. med. seq. Edit. Nov.
Hic incipit Frag. Coisl.

A l. 1. σεμφώρει A
l. 6. ἐπιχειρεῖ C. A. E
l. 7. εὐμόρφῳ μὲν σώματι καὶ μεγ-
l. 8. περιτίθησιν ἑαυτῷ διαδ- deest μὲν & καὶ
B l. 1. ἱεριχῶ
l. 2. ἁρπαγὰς ἰδίους ἐκ τοῦ πυρὸς πορίζομένους
l. 4. ἐκπρεπῆ ... κρᾶτος sic deinceps cum circumfl.
l. 6. ἠπίωτ- E. πολλοὶ διε- E
l. 5. τε τραρχαιώτας. C. τετραρχαιώτας. ε ad. super αι manu posteriori. Fr.
τοὺς τετραρχαιύτας A. τοὺς τετραρχαιώτας B. D.
τοὺς τετραρχεώτας E
C l. 1. καταφλέγει
l. 2. βαιθαραμεθθὰ
βηθαραμαθοῦ C. & Fragmentum. A. B. D
l. 3. περαίας τότε. καὶ .. ἂν ποιήσασθαι βασιλ. ἐτόλμησεν ἀθρόον, γάϊος ad Marginem ὡς καὶ ποιμήν τις γάϊος ὄνομα διάδημα καὶ αὐτὸς περιτίθεται. C. περαίας. τότε .... ἐτόλμησεν ἀθρόον. γάϊος Fr. ἀθρόον. γάϊος A. E. B. D
D l. 1. αὐτὸς γὰρ καθ- C. & Frag. A. B. D. E
l. 5. deest μὲν D
l. 6. οὔτε ἰουδαίαν .. ἔλθῃ
l. 7. ἀθρεῖν περιέχειν κατ᾽ ἀμμαοῦντα ... διεκομίζοντο τῶ C. ἄθρουν περ-
καταμαοῦντα Fr. ἄθρουν περ. κατ᾽ ἀμμαοῦντα A. B. D. E
l. 9. ἑκατόνταρχον αὐτὸν A
E l. 1. κατηκόντισεν
l. 2. παθεῖν σὺν τοῖς σεβαστηνοῖς, οἷς ἐπιβ-
l. 8. deest αὐτοὺς
F l. 2. deest πᾶσαν .... δεξαμένου
G l. 1. διερχομένους
l. 3. καὶ τὸ, κατὰ πρὸς
l. 5. μέρος ἦν τοῦ C. στρατείας A
l. 6. ἔπεμψεν

Pag. 781. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. c. 5. §. 1. paul. ante med. Edit. Nov.

A l. 2. σέπφωριν Frag. l. 4. δυνάμεως, αὐτὸς οὗαρος Frag. A. l. 2. σέμφωριν A
l. 5. περιέχε τὸ C. περιέχε· τῷ μηδὲν .... εὑρεῖν. αυλ- Frag. περιέχε τῷ A
l. 4. αὐτὸς οὔαρος A. B. D. E. ἀπέχετο E
l. 6. ἑλὼν pro εὑρὼν C. l. 8. μηνιόντων B. D. E
B l. 1. σαπφῶ C. σαμφὼ A
l. 2. πόλιν pro κώμην B
l. 3. ὅσας ἐπετύγχανε C. ὅσαις ἐπετύγχανε Frag. A
l. 5. καταφλέγει C. ἀμμαοὺς κατεφλέχθη E.
l. 8. προσελθὼν. Fr. γὰρ pro τε E.
l. 9. διεσκέδασε φυγόντα ἀνὰ τὴν χώραν, δεξάμενοι αὐτόν. A
C Ibid. habet præter δεξαμ. γὰρ αὐτόν. A. E. ut A
C l. 5. πρόσπην-
D l. 8. deest μὲν B
E l. 1. τοῦ αὐτοῦ C. Fr. A. B. D. E. χώραν κατοικοῦντας B
l. 2. τὸ πρὸς
l. 3. ὑπείγετο
l. 5. παρέδωκαν C. deest μὲν E
F l. 2. ὅτι κατ᾽ οἰκείου βασ- C. Fr. A. B. D. E
l. 6. συνίσταται E
l. 8. οὐάρῳ
G l. 1. συμπαρείσαντο C. Fr. A. B. D. E
l. 5. deest τῶν C. l. 6. ἄντικρυ E

Pag. 782. Edit. Vet. ἁλ. lib. 2. c. 6. §. 1. paul. post med. Edit. Nov.

A l. 1. συμπαρείσασθαι D. C. B. συμπαρείσασθαι μὲν γὰρ ἀρχ- Fr. A. E
l. 4. ἀπὸ οὐάρου Fr.
l. 5. δυεῖν ἕνεκα C. A
l. 6. ἐγγόνοις Fr.
C l. 3. ἀναχώρησιν ἐπαναστραφέντες, desunt quæ interjacent.
D l. 7. deest τῶν C. B. D. E
l. 1. ἐλεῆσαι τά τε τοῦ Fr. A. B. D. E. αὐτοῖς pro αὐτῆς D
E l. 2. συνάψαντος C. ἀπορρίψαι Fr. B. D. E
l. 3. ἀπὸ οἰκείοις ἡγ- A. συνάψαντες E
l. 4. ἐπιδείξασθαι ὡς deest γὰρ
l. 5. μετρίου ἡγεμονίας
l. 6. deest τὴν C. Fr. A. B. D. E
F l. 1. καὶ τὸ δυσσ- C. A
l. 2. συνδιέβαλε B. E
l. 3. ἀφεστήκεσαν C. E
l. 4. ἀκούσας ἀμφοτέρων διε-
l. 6. deest μέρος
l. 8. αὐτὸν παρ-
G l. 1. γὰρ ἀντιπάτρῳ τῷ C. Fr.
l. 3. καὶ ἡ γαλιλαία C. γαλιλαία E
l. 4. αὐρανίτις Fr.
l. ult. τὰ περὶ ἴναν C. τὰ περὶ ἰάμνειαν Fr. & sic ubique.

Pag. 783. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. c. 6, §. 3. paul. post pr. Edit. Nov.

A l. 5. παρέλαβε sed sup. scriptum eadem manu παρέβαλε. Fr.
l. 6. σεβαστὴν καὶ ἰόπην, καὶ ἱερο- C. A. ἰόππην E
l. 7. γάδαραν καὶ ἵππον ἀπο- C. καὶ ἰόπην ἀποτεμόμενος A
ἀποτεμόμενος D. ἵππον pro ἰόππην E
B l. 3. κατέλειπεν, ἰαμνείας
C l. 2. συνῴκησεν
l. 5. κατοιχομ- D. E
l. 7. deest δὴ C. σιδόνι B
D l. 2. deest τις D. l. 5. ἐκκλέψειν C
E l. 1. κατὰ σχεθεὶς E. l. 3. προσεπέμφθη C.
l. 3. διώμνυσαι
F l. 1. φρενοβλαβίας. l. 2. deest τε E
l. 5. κατηγορεῖτο paulo post deest καὶ πρὶν
l. 7. ἱερωτέραις C. ἱλαρωτάταις B. l. 8. τὸ σαφῶς ἐπισάμενον A
l. 8. erat ante τῶν .. ἐπισαμένων. sed cor. τὸ ἐπισάμενον Fr.
l. 9. ὡς ἴδεν Fr.

Pag. 784. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. c. 7. §. 2. med. Edit. Nov.

A l. 1. ἐν κρυπτῷ τὰς C. Fr. B. A. E. Id. habet D. sed ad Marg. ut in Ed.
l. 5. αὐτὸ δηλ-
l. 6. καταχρήμενον C. καταχρησόμενον Fr. A. E
B l. 9. εἰς βίαιναν πόλιν τῆς γαλιλαίας C. l. 8. ἀνάτῳ Fr. A. B. D
D l. 1. μὲν αὐτῶν C. βασιλεύσειν μὲν αὐτὸν Fr. A. B. D
βαλισεύεις E. αστάχ- E
l. 3. τελευτήσειε
l. 6. ὅπερ ἦν, θυγ-
l. 8. διεξίειμεν C. διεξήειμεν A. B. D. E. l. 9. ταθὰ καὶ προδ- B
E l. 6. περιαγνυμένην A. C. sic erat in Frag. sed deletum ν in fine. l. 1. συνῴκισεν B
l. 5. ἀπεβίω
l. 6. ἐπίτροπος τοῦ ἱπ- A
l. 7. κωπώνιος C. B. D. E
l. 9. ἀνὴρ γαλιλαῖος C. Fr. A. B. D. E
G l. 1. ἀποστασίαν Fr. l. 2. μετὰ θεὸν Fr.
G l. 4. ἄλλοις πῶς προσε- ... ἰουδαίοις ἤδη φιλ-

Pag. 785. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. c. 8. §. 2. statim post princ. Edit. Nov.

A l. 1. γὰρ ὁ καὶ δοκεῖν σεμ- C. γὰρ ὁ δοκεῖ καὶ σεμ- A
l. 4. πάθεσιν ὑποκύπτειν A
l. 5. ὑπεροψίαν C. καὶ γὰρ γα- E
l. 7. τὰ παθήματα C. l. 8. ἐκτύπουσι D
B l. 3. καταφρονεῖν γὰρ

l. 4.

l. 4. τὸ κοινωνικὸν · ὐδέν ἐςιν C. τὸ κοινωνικόν. ὐδέ ἐςιν Fr. A. B. D. E
l. 7. μήθ᾽ ὑπ- B. D. E
Cl. 1. ἀλειφῇ C. Fr. A. ἀλειφθῇ E
l. 2. ἀσχημονεῖν
l. 3. διὰ παντὸς. χειροτονηταὶ
l. 5. αὐτοῖς πόλις A
l. 6. ἥκουσιν αἱρετισαῖς πέπτωται τὰ C. αἱρετισαῖς ἀναπέπταται Fr. A. B. D. E
l. 9. deest μὲν C. A
Dl. 2. τάγματος, ἐξαιρέτως τοῦ l. 6. διαῤῥ- E
l. 7. ὐδὲν ἢ ἐν A. B. D. E
El. 6. ὡς ἱκετεύοντες C. l. 7. ταῦτα ἢ E
Fl. 1. σωφρόνως B. l. 4. ἄγουσαν ac. in antep. C
Gl. 1. παρατίθεται A. l. 2. πρὸ τῆς εὐχῆς C μὲν πρὸ E
l. 3. ἀριστοποιησάμενος ἢ ἐπὶ- C. Fr. B. D. E
l. 4. γεραίρουσι τὸν C. Fr. A. B. D. E

Pag. 786. Edit. Vet. ἄλως. lib. 2. c. 8. §. 5. paul. post med. Edit. Nov.

Al. 3. συγκαθεζομένων αὐτοῖς ξένων
l. 6. φρικτὸν E
l. 4. ὐδὲ θόρυβος C. ἢ θορ- A
l. 7. τούτου ἢ αἴτιον A. B. E
Bl. 4. ἐφίεται C. ὅπερ ἂν .... ἐφίεται Fr. καθ᾽ αὐτοὺς Fr. καθ᾽ αὐτοὺς ἐφίεται A. B. D. καθ᾽ ἑαυτοὺς ἐφίεται E
l. 2. ἐνεργῆσαι E. l. 6. οὐκ ἔςι C
l. 7. ἐπιτρόπων. sed cor. ὁρμῆς, τ᾽ ἄλλα μὲν δίκαιοι C
ταμίαι, δίκαιοι, A. D
l. 9. αὐτῶν περιέσαν] C. αὐτοῖς περιέσαιαι. sed del. υ. Fr.
Cl. 1. post ἐπιορκίας ad. τοῦτο. sed manu recentiori Fr.
l. 1. ὑπολαμβάνουσιν B. D. E. l. 2. φησὶ C
l. 6. ἀλεξητήριοι C. D.
l. 7. τῷ ἢ ζηλοῦντι B. D
Dl. 1. deest τὸ
l. 3. ἐπειδὰν τούτῳ C. Fr.
l. 4. ἔγγιον C. Fr. A. D. E. προσίεισι E
l. 5. ἄγνοιαν
l. 9. deest ἅψασθαι τροφῆς
El. 1. φρικώδεις πρω-
l. 2. deest τὰ. l. 3. βλάψαι
l. 7. ἐξυβρίσειν εἰς Fr. E. τοῦ ὑπ... Sed add. supra τοὺς .... D
Fl. 1. τοῦ ὑποτεταγμένων ὑπερλαμβάνοντος
Fl. 1. τὴν ἢ ἀλ- A. l. 4. κρύψαι B. l. 4. φυλάττειν C. φυλάσσειν B
Gl. 2. ἐπαξιοχρέαις, uno verbo Fr. A
l. 2. ἐξασφαλίζεται B

Pag. 787. Vet. Ed. ἄλως. lib. 2. c. 8. §. 8. statim post pr. Edit. Nov.

Al. 1. ὅρκοις ἐκβεβλημένος καὶ τοῖς C. deest τὸ A
l. 2. πόης φαγὼν ἢ desunt C. παρ᾽ ἄλλοις B
l. 5. ἱκανὴν τὴν ἐπὶ
l. 9. deest τὸν
Bl. 2. κολάζεται C. Fr. A. D. E.
l. 3. τοῖς πλείσοις ἐν
l. 5. deest τοῦ
Cl. 1. πῦρ αὔοιεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν C. πῦρ ἐναύοιεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν Fr. A. E. B. D
l. 2. μετακινεῖσθαι
l. 3. ἀποπατοῦσι A. l. 5. παρ᾽ αὐτοῖς ad Marg. ut in Ed. E
l. 5. τοῦ νεοσυσάτης E.
l. 6. περικαλύψαν θοιμ- ... ὑβρίζωσι τοῦ θεοῦ, θωκεύουσιν
Dl. 2. τοῦ σωμάτων ἐκκρίσεως, ἀπολύεσθαι ... μεμιαμένοις
l. 4. erat μεμιαμμένοις sed corr. μεμιασμένοις Fr.
l. 4. διῄρηντο ἢ
l. 6. ἠλαττοῦντο
l. 7. ἀπολύεσθαι
l. 8. ἀλλοφύλων συμφυρέντας Fr. συμφυρέντας A. B. D. E
l. 9. παρεκτείνειν

El. 5. 6. ὡς πρὸς ῥωμαίους πόλεμος, ἐν ᾧ σρεβλούμενοι, καὶ φλογιζόμενοι καιο-
Fl. 1. ὐδέτερον C. Fr. A. B. D
Gl. 1. τινὶ τῇ φυσ-
l. 3. οἷα δὴ A. B. D. E
l. 4. μετεώρους φαίνεσθαι

Pag. 788. Edit. Vet. ἄλως. lib. 2. c. 8. §. 11. paul. ante med. Edit. Nov.

Al. 2. erat ἀποκεῖσθαι sed corr. ἀποκεῖσθαι A. απωκ- E
Bl. 2. τ τοῦ ἀσεβῶν C. τοῦ ἀσ- A. D
l. 1. ἀποτεθειμένων B. Id. habet D. sed supra ad. ανα-
l. 6. deest τὸ
l. 8. deest τὴν A. l. 9. τῷ θεῷ A. B. D. E
Cl. 6. ἀγνοίαις.
Dl. 1. τοὺς ἄλλους. l. 2. διεσὸς
l. 3. deest τὴν διαδοχὴν A
l. 5. τὸ γένος τὰ μέγιστα δοκιμ-
l. 6. τελείαν B. D. E. l. 9. γήμειν
El. 2. ἐμπειρεῖς- C. ἐμπειρώζωματα B. D. E
l. 6. καὶ τὸ μὴ πράττειν C. προσάπτοντες A
Fl. 1. deest ἢ
l. 2. τιμωρία καταδικάζεσθαι A. l. 4. σαδουκκαῖοι B
l. 7. ἑκατέρων C. ἑκάτερον E
l. 8. καὶ τὰς καθόλου τιμω- C. καὶ τὴν καθόλου τιμωρίαν A
D. habet καθ᾽ ᾅδου sed ad Marg. καθ᾽ ὅλου
Gl. 3. σαδδουκαῖοι ἢ καὶ ... ἀγριώτεροι C. σαδδουκαίων ἢ καὶ Fr. D. E

Pag. 789. Edit. Vet. ἄλως. lib. 2. c. 8. §. 14. paul. ante fin. Edit. Nov.

Al. 1. ἀπειπεῖς
l. 8. τήν τε ἑαυτῆς ... ἰάμνιαν καὶ τὰς ἐν
Bl. 1. φοινικῶνας. l. 4. δυοῖν C. E
l. 5. deest ἐν ταῖς τετραρχίαις A. διαμείναντες ἢ ὁ A
Cl. 2. κεκαλυμμένας εἰσκομίζει deest εἰς ἱεροσόλυμα
l. 3. σημαίῳ καλ-
l. 5. οὔτε τὸ ἐγγὺς C. Fr. A. B. D. E
l. 7. δίκηλον
Dl. 3. αὐτοὺς τὰ
l. 4. ἢ ἀρνουμένους, περὶ τὴν οἰκίαν πρηνεῖς
l. 5. deest ἴσας. l. 6. ἐπὶ τοῦ βη-
l. 8. ἀποκρίνασθαι E
El. 1. τέσσοιχα C. πελσοιχὶ Fr. σελσοιχῇ A. τελσιχεῖ E. αὐτοῖς τοῦ E
l. 2. deest οἱ. l. 3. ὃς καλ- E
Fl. 3. τοῦ ἱερῶν θησαυρῶν C. κορβανᾶς Fr. A. B. D. E
l. 8. deest καὶ B. D.
Gl. ult. deest ἐν τῇ φυγῇ

Pag. 790. Edit. Vet. ἄλως. lib. 2. c. 9. §. 4. paul. ante fin. Edit. Nov.

Bl. 1. καὶ τὸ τελευταῖον
l. 7. ἐτελεύτησεν. ἡγεμονεύσας ἢ ἔτη
l. 8. εἴκοσιν ἐπὶ μησὶν ἕξ, καὶ τρεῖς ἡμέρας
Cl. 2. deest τ C. l. 3. ἀποκαθ- E
l. 9. ὅπου γε ἀγρίππαν
Dl. 1. ἀνασήσειν deest δὶ C. τετραρχίας E
l. 3. εἰς σπανίαν sic deinceps C. φυγὴ B
El. 3. ἐπὶ ἰουδαίας Fr.
El. 5. ἐγκαθιδρύσαντας C. Id. habet Fr. sed add. ο super α
l. 6. δέξαιντο D. E
Fl. 2. ἀντιοχείας. οἱ ἰδαίων ἢ. l. 4. deest τὸ
l. 6. πρόσεισιν ἡ πόλις deest δ᾽ C. l. 7. διάκειται ἢ πρὸς ἀνατολὴν ὡσεὶ σαδίων E
Gl. 1. deest τῷ C. A
l. 4. κλῖμα τυρίων A. l. 6. βήλαιος ποτ- A. B. D. E
l. ult. παρ᾽ ὃ C. A

Pag. 791. Edit. Vet. ἄλως. lib. 2. cap. 10. §. 2. paul. ante med. Edit. Nov.

Al. 1. ἑκατονταπήχη C. A. l. 3. προσχόντας D
l. 4. χωρίον, κατὰ τύρον μὲν
l. 6. τοῦ ἢ μετάλλους C. Fr. A. B. l. 7. μεταβαλόντος
l. 8. μοι δοκεῖ C. Fr. τούτου μοι δοκεῖ D. A. E. B. deest τὸ A
l. 9. πάλιν χεῖσθαι

Bl. 2. τέκνων καθικέτευον, deſunt quæ interjacent.
 l. 4. πατρῴων A. l. 7. προσελθὼν
Cl. 1. τιβερίδα Fr. l. 6. ἀντέχεσθαι πρὸς E. hic deſinit Fragmentum.
Dl. 1. δίκηλον. l. 4. ὁ τοῦ δεσ-
 l. 7. ἐμὲ καὶ οὐκ ἐγὼ C. A
El. 1. πολεμήσειε ἄρα ἔφη καισ- l. 3. ἔφασκον E
 l. 4. βούλεσθαι ... αὐτῶν. l. 6. deeſt ἑτοίμους
Fl. 2. ἑξῆς ἀθρόους τε C. A. B. D
 l. 7. πρὸς δὲ μίαν πεῖραν μὴ ἐνδιδ- A
Gl. 1. προσδιέτριβεν E. C. ἀγορὰ προσδιέτριβεν A. B. D
 l. 2. παρακινδυνευτὸν ... εἰ γὰρ θεοῦ
Pag. 792. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. c. 10. §. 5. paulò ante med. Edit. Nov.
Al. 1. καὶ σωθ- E. l. 2. ὑπὲρ τοσοῦτον C
 l. 5. μετέστελλε. l. 8. δέοι φυλ-
Bl. 4. τούτου χραμ- C. E
 l. 7. ὁ πετρώνιος A
Cl. 1. ἡγεμονεύσοντος
 l. 2. deeſt μὲν
 l. 4. Σερτίου C. σερτίου σατορνίλλου καὶ πομπωνίου A. B. D
 σεργίου σατορνίλου καὶ πομπωνίου E
 l. 5. ταῖς συμμετρούσαις
 καπιτωλ- E
 l. 7. καπετώλιον ſic deinceps C. deeſt τοῦ A
 τὴν pro τοῦ B. D. E
 l. 8. καταστήσασθαι A
Dl. 3. συμβουλείαν πέμψαι κλαύδιον deeſt καὶ C. deeſt καὶ A. B. D. E
El. 2. καταλιπεῖν
El. 3. καὶ γὰρ τοῦ τυχεῖν C. καὶ γὰρ τὸ A: κρίνειν E
 l. 4. ἡγεμόνι κλ- l. 5. διοικήσει A. C. E
 l. 7. τῇδε ἐφ᾽ ... βουλῇ C. ἐφ᾽ ἑκάστου E
 l. 10. ἀπήγγειλεν C. A. ἀπήγγελεν B
Fl. 6. ὑπομένοι C. A. B. D. E
 l. 7. παραποδεισθῆναι
Gl. 1. τοῦ πατρίδος C. A. B. D. E
 l. 2. deeſt μετὰ
 l. 5. καὶ μετὰ τῶν κλαυδίου C. A
Pag. 793. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. cap. 11. §. 4. paulò poſt pr. Edit. Nov.
Al. 2. μεμφθῆναι C. A. B. D. E
 l. 4. πάντας τοὺς C. A. B. D
 l. 6. ἀπόληψιν περιδέως εἶχον C. τὴν ἀνυπόλειψιν E
 l. 8. ἠπίωτερον δὲ C
Bl. 2. καὶ συνέβη C. A. l. 4. κλαύδιος E
 l. 4. μὴ προλαβὼν ἀρχ- C. προδραμὼν A. προσδρ- B. D. E
 l. 6. ὅτι γε E. λελυπηκ- E
Cl. 5. προστιθέμενος
 l. 6. ὑπ᾽ αὐτοῦ δοθ- C. l. 8. deeſt δήμῳ B
Dl. 7. συνέρρει. l. 8. κατεχρεῖτο
El. 4. deeſt δὲ C. deeſt ἑτέροις A
 l. 6. γεγενημένας C. B. E. καὶ δρουσ- B
 l. 8. πάλιν τοῦ C. l. 9. κούσιον E
Fl. 3. τὸ ἔθος C. l. 5. ἀδελφῆς ſed ad Marg. ut in Ed. E
 l. 9. deeſt οὖν C. ἰωταπάτην A
Gl. 5. deeſt ὃς ... καθίστησι δὲ κλαύδιος C. ἦρχε A. B. D. E
 l. 6. τὸ θεῖον E. l. ult. κομανὸς
Pag. 794. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. cap. 12. § 1. paul. ante med. Edit. Nov.
Al. 1. εἰς τὴν A. l. 2. σπείρας εἰς τὴν
 l. 4. ὡς μή τοι νεωτερίζοιτο τὸ πλ-
 l. 5. ἀνασυρόμενος. l. 7. ἀπεφθέγξατο A
 l. 8. deeſt μὲν C. A
Bl. 4. καὶ ὁ κομανὸς poſtea reperitur ſemel κουμανὸς
 l. 8. διέφυγον A. B. E
Cl. 1. ὑπ᾽ ἀλλήλων. A. B. D. E. l. 5. βαιθωρῷ C. E. βεθωρῷ A. B.
 l. 9. δεσπότας ἐκελ- A. l. 8. βωμῶν B
Dl. 1. διώξαντας ... ἔνθα τῶν στρα- C. A. τῶν στρ- B. D. E
 l. 3. deeſt τὸ βιβλίον C. deeſt τε A
 deeſt ὀργάνῳ A

 l. 8. νόμων αὐτῶν C. A. B. D
El. 1. ὁ δὲ, οὐδὲ γὰρ C. A
 l. 2. μὴ τύχῃ C. A
 l. 3. διὰ μέσον τῶν αἰτημένων C. διὰ μέσον A
 l. 7. καλὰ γὰρ τὴν ὥραν καλ. C. γημᾶν B
Fl. 1. ἐν τῇ ἑορτῇ
 l. 3. deeſt ὡς C. l. 4. γνώριμοι καθ᾽ ἑαυτῶν E
 l. 7. μόνος γὰρ
Gl. ult. ἐξώρμων C. A. B. D. E. ἄτακτοί τε καὶ ἀστρατ- E
Pag. 795. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. c. 12. §. 4. paul. ante med. Edit. Nov.
Al. 1. δειναίου τινὸς υἱὸς
 l. 4. ἀκραβατηνῆς ἐπαρχίας A. ἀκραβατήνης B. D. E
 l. 5. ἐνεπίμπρασαν C. D. ἐνεπιπ- B. E
 l. 7. deeſt μίαν C. ἐξεβοήθη C. E
Bl. 4. κεφαλῶν πάσαντες ικ- E
Bl. 6. ἱεροσολύμων ... πατρίδα αὐτῶν καὶ τῶν C. ἐλεῆσαί τε τὴν πατρ- A
 l. 9. deeſt οἱ A
Cl. 2. καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν C. A. D. E
 l. 4. κόδρατον A. & ſic infra.
Dl. 4. ἑκάτερον ὑπερτ-
 l. 6. ὑπὸ τοῦ κομ-
 l. 7. ἐσταύρωσε πάντας. ἐκεῖθεν εἰς λύδα C. ἐσταύρωσεν ἅπαντας A
 εἰς λύδα B. λύδδα D. E.
El. 2. δυνατωτέρων
 l. 4. ἰουδαίους C. A
 l. 5. deeſt δὲ. l. 6. κέλευει C. deeſt καὶ κουμανῷ A
 l. 6. παρήγγελλε B. D
Fl. 1. ἀπὸ λύδων C. B. λύδδων A. D
 l. 2. ἄγων
 l. 6. τῶν δυναστῶν
Gl. 1. κέλευσε δὲ
 l. ult. φήληκα τὸν πάλαντος C. φίληκα τοῦ A. & ſic deinceps.
 φίλληκα B. φίληκα D. E
Pag. 726. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. c. 12. §. 8. paul. poſt pr. Edit. Nov.
Al. 3. γενομένην ἐπαρχίαν C. A. B. D. E
 l. 4. ἦν ἡ βατ- A
 l. 6. γεν. τετραρχίαν A. C. B. D. E
 l. 7. ἔτεσιν ὀκτὼ καὶ δέκα
B. l. 1. ὃν τῆς ἀρχ- A
Bl. 2. ἐποιήσατο deeſt εἰς
Bl. 3. βρεττανικὸν C. A
 l. 5. αὐτῷ υἱὸς καὶ ἐκ C. ἐγεγ- B
 l. 9. deeſt τινὰ τρόπον
Cl. 1. τοὺς εὐεργετησάτους C. A. B. D. E
 l. 3. ἐξώκηλεν
 l. 5. κατ᾽ αὐτοῦ
 l. 6. τῷ ἡρώδῃ, τὴν δὲ ἀγρίππα βασιλείαν C. deeſt μὲν A
 l. 7. ἐπαρχίαις A
 l. 8. καὶ ἰουλίδα C. Ἄβηλαν B. D
Dl. 2. φίληκα B. D. E. l. 4. πολλοὺς τῶν A. B. D
Dl. 5. παρ᾽ αὐτοῦ
 l. 9. ἐπεφ- E
El. 2. μισθούμενοι τῷ
 l. 3. ξιφείδια τούτοις ἔνυτον C. ἔνυτιον A. B. D. E
 l. 7. deeſt ὁ A. πρῶτον E
 l. 8. ἀποσφάττεται C. A
Fl. 2. ἐκδεχ- E. l. 3. τοὺς διαφορολέρους C
 l. 5. τοσοῦτον τῶν D. A. B. C
 l. 7. deeſt πρὸς C. A. B. D. πονηρὸν A
 l. 9. τῶν σφαγέντων C. A
Gl. 1. ἀπατεῶνες
 l. 3. πραγμάτων μαντευόμενοι A
 l. 4. εἰς τὴν ἐρημίαν. l. ult. δείξοντος A. B. D
Pag. 797. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. c. 13. § 4. paul. ante fin. Edit. Nov.
Al. 1. ὁ φήληξ ſic deinceps. ... καταβολὴν C. φίληξ D. B. E. & ſic deinceps.
 l. 2. καὶ πολλοὺς ὁ πλίτας. l. 3. πληγῆς

l. 6. ἑαυτῷ A
l. 7. περιαγαγὼν C. A. B. D. E
B l. 1. βιάζεται
l. 2. τυραννεῖ C. E
l. 5. συνεψηφήσατο A
l. 7. ἢ καὶ ζωγρηθῆναι πλείους C. A. B. D. E
C l. 6. περιηρημένους B. l. 2. συνελθόντες πολ- E
C l. 7. μεριζόμενοι ἢ εἰς C. A. B. D. E
l. 8. δυναστῶν
D l. 2. καὶ οὐ μὴν ὁ C. δὲ οὕτως B. D
l. 8. τὴν κλῆσιν μὲν A. l. 5. στασιαζόντων E
E l. 6. οἱ γηραιοὶ τοὺς ἰδίους στασιαστὰς C. A. B. E. l. 2. ἀνατεθ- E
l. 2. ἐγκαθίδρυσαν A. l. 3. μὲν οὖν ημφ- A
l. 8. deest ἢ
F l. 5. τοὺς μαχημοτέρους C. deest ἀεὶ E
l. 7. καταλιμπανομένοις E
G l. 3. ἀναιρεῖσι

Pag. 798. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 2. c. 14. §. 1. pr. Edit. Nov.

A l. 1. deest περὶ τούτου A
A l. 4. ὁ μετὰ φῆσον C. A. B. D. E
l. 6. εἰδέαν παρέλειπεν, οὐ μόνον ἢ ἐν
l. 8. τὴν ἑκάστου
B l. 2. παρ' ἑκάστης C. A
l. 8. τὸ δημοσιακὸν ἢ C. deest μὴ E
C l. 1. ὑποζωσάμενος αὐτοῦ μὲν C. ὑποζωσάμενος B. sic ad Marg. D
l. 3. προσαρπάσας τὰ τῆς
l. 5. deest ἢ C. ἀπλῆγας A. E
D l. 2. κατεβάλετο A
D l. 3. γέσιος sic deinceps C. μετ' αὐτὸν A
l. 4. λάθρα πολλά τε δι' ὕπος-
l. 8. παρέπεμψεν, τὴν ἢ ἐν μὲν τοῖς C. παρέλιπεν. τὴν ἢ ἐν μὲν τοῖς A. B. D. E
E l. 2. οὐδοὺς ἐνεποίησεν A
E l. 5. χώραν πᾶσαν. l. 4. δήμου
F l. 1. πατρῴων ἐθνῶν
l. 8. ἐκεκράγεισαν A

Pag. 799. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 2. c. 14. §. 3. med. Edit. Nov.

A l. 6. κακῷ περιεπεύσθη
B l. 5. ἀρτεμησίου C. l. 2. D. habet ad Marg. τοῦ βασιλεως pro τῆς κρίσεως. κρίσεως δὲ τὰ τοῦ βασιλέως εκο- E
l. 6. deest ἐξ αὐτοῦ C. deest ἐξ B
l. 9. μὲν κτίσαντος C. τόνδε τὸν τόπον A
l. 11. τὰς αἰτήσεις πρὸς
C l. 1. προσωκοδόμητο χωρ- A
C l. 3. ἀπέλειπεν C. μὲν πρότερον A
l. 4. τὴν οἰκοδομὴν ἐκώλυον. ὡς ἢ τούτοις
l. 5. προσπηδ- B
D l. 6. ἔθυεν C. ὄρνις A. B
l. 8. μὲν αὐτοῖς A. B. D
l. 8. μεμιασμένου ... deest οὖν
E l. 1. πάλιν ᾤχετο
l. 6. αἴρει C. A
F l. 1. εἰς νάβαρα
l. 6. περὶ τῶν ὀκτὼ
l. 7. ἔδειξε ... deest τοῦ
G l. 1. τοῦτο τοῖς ἱεροσο- C. τοῦτο τοῖς ἐν ἱεροσο- A. B. D
l. 2. deest δὲ A

Pag. 800. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 2. c. 14. §. 6. paul. post princ. Edit. Nov.

A l. 1. ἠργολαβηκὼς A. B. E. l. 4. deest εἰς A. B
A l. 6. διαπρεσίοις τὸ deest δὲ C. A. B. D. E
l. 7. ἐλευθέρων αὐτοὺς ικετ-
B l. 2. τῇ φιλαργυρίᾳ, ἀλλ' ἐπὶ τὸ μᾶλλον
l. 4. δέον γὰρ εἰς
l. 6. ἐφ' ᾧ κομισθὲν ἔλαβεν. ὁ ἢ A
l. 8. ῥωμαίοις ὅπλοις ... περιδείσῃ C. ἐργάζηται τὸ βουλόμενον, καὶ τῶν A. ἐργάσηται τὸ βουλόμενον καὶ B. D. E. l. 9. περιδύσῃ B. D. περιδύσοι E
C l. 4. καπίτονα sic deinceps C. l. 1. ὑπαντᾷ B

l. 5. deest μὴ A
D l. 4. deest ἢ C. l. 2. φερόμενον A
E l. 1. ἐκέλευε C. B. D. E
l. 3. δῆμον ἀπέφηναν
l. 4. deest οὐδὲν A
l. 6. καὶ δι' ἀφρονεστέρους
l. 8. deest τε
F l. 2. πλημμελήσασιν B. D. E. l. 8. παρακελεύουσιν C
G l. 1. ἐμπηδῶντες C. A. D. E
l. 2. deest τὴν
l. 3. τρόπον ἢ αρ-

Pag. 801. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 2. c. 14. §. 9. paul. post med. Edit. Nov.

A l. 2. ἀπολλυμένων ἀριθμὸς deest τῆς ἡμέρας C. ἀπολλυμ- B
l. 4. γὰρ νηπίοις ἀπ- C. l. 5. συνήφθη E
B l. 5. πεπισμένος C. συνηθείη D
l. 6. καὶ πεμφθεὶς
l. 9. τούς τε ἱππάρχους C. A. B. D. E
C l. 1. σωματοφυλάκους
l. 6. deest καὶ A
l. 7. ὄμμασιν αὐτοῖς
l. 8. διέφθειραν ἀλλὰ κἂν δὲ αὐτὴν A
D l. 2. τὴν τῆς στρατ- C. A. B. D. E
l. 7. καὶ ξυρίσασθαι
l. 9. αὐτὴν δὲ τῆς A. B. D. E. πρὸς τῷ μὴ B. E
E l. 1. (deest ἦν) ἐξ καιδεκάτου μηνὸς ἀρτεμησίου
l. 3. deest μὲν E
l. 3. ὑπὲρ παθοῦσαν
l. 5. ἀπωδύροντο A. ἐπίφθοροι E
l. 9. ἐξερεθίζειν E
F l. 8. εἰ μὴ προσελθόντες ὑπαντήσωσι C. προσ- E
l. 9. παραγίνοιτο
G l. 3. τοὺς ὑφ' ἑαυτοὺς
l. 6. εἰσαγαγόντες A

Pag. 802. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 2. c. 15. §. 3. paul. ante fin. Edit. Nov.

A l. 1. ἠπίστει δὲ B. l. 2. deest δὴ C
l. 5. καθαίρεσαι
l. 9. ἰδεῖν ὑπὲρ μὲν τῆς deest καταμωμένους
B l. 3. καὶ κοινοὶ
l. 5. γὰρ ἡ τοῖς στρατ- C. A. D. E
l. 7. διόρθωσιν αὐτὴν τῆς C. προσελθεῖν A. E. εἰ ἢ δὴ διώξαντο A. εἰ ἢ μὴ δεξ- E
l. 8. εἰ ἢ μὴ δεξ- ..... φλῶρον μὲν C. φλώρῳ E ἀνακο- A
C l. 3. ἄλλως τε ἢ δὲ C. καὶ οὐ μὴ πειθ- E
l. 4. δέον αὐτοῖς δῆμον ὄντα
l. 5. κἀκείνης μὴ συγγνωμονεῖν δεινῆς ἀκρασίας εἶναι C. ἀκρασίας E. A. B. D
D l. 2. ἀποκρινομένων A
E l. 4. ἀνέδην τοὺς B. D. E
l. 5. τῆς ζεβεθᾶ. post καλουμένης add. πύλης A βεζεθᾶ B
l. 7. ὧν φλῶρος deest δὲ C. deest τε A
F l. 1. τῆς ἐπιβουλῆς C. A. B. D. E
l. 4. deest τὸ
l. 6. deest πρὸς
l. 7. κρατήσει C. D. E
G l. 4. ὡς ἀπερράγησαν C. A. B. D. E

Pag. 803. Edit. Vet. ἀλ. lib. 2. c. 15. §. 6. paul. ante med. seq. Edit. Nov.

A l. 2. ἐξεῖναι C. l. 1. deest δὲ B
l. 3. καταλήψειν D. ὅσον E
l. 5. καταλείψει C. B. E
B l. 2. ἢ ἐπιβουλὴν
l. 4. ἀρχὴν ἐπιθεὶς deest τῆς μάχης
l. 5. deest οὐδ'
l. 9. μετὰ τῆς ηγεμ- ... μὲν αὐτὸν C. μετὰ τῆς ηγ- A. D. E
C l. 3. αὐτῷ ἢ τὸ πέμψαι C. l. 4. ἑτέρων D
l. 6. νεοπολ- D. A. sic infra. πολιτιανὸν ὃς E
l. 7. ὃς ἐκ τῆς ... παρατυχὼν
l. 8. ἰάμνειαν
D l. 1. ἔνθα δὲ ἰουδαίων ἀρχιερεῖς τῆς δυνατῶν δὲ C ἔνθα δὲ ἰουδ- A. D. E

l.4. ἐπωθ- E
l.8. καὶ τὸ μὴ C. A
E l.1. διὰ τὰς αὐτῶν κτίσεις C. ἔγκελοι καὶ διὰ τὰς αὐτῶν A. διὰ τὰς E. D. B
l.2. εἰρήνης A. συνῄεσαν E
l.5. ἐκώλυον γὰρ C. πολιτικὸν E. & sic infra.
l.8. deest τε
F l.2. ἐπεδείκνυσαν C. ἀπεδείκνυσαν A. B. D. E
l.4. προσελθεῖν μέχρι τοῦ σιλωᾶ C. τοῦ σιλωὰμ A
παρελθεῖν μέχρι τοῦ σιλωᾶ B. σιλωᾶ E
l.8. deest ἱκανὴν
G l.2. τῶν πρὸς ῥωμ-

Pag. 804. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. c. 16. §. 5. princ. Edit. Nov.

A l.1. τοῦ βασιλέως καὶ τοὺς A
A l.2. μετὰ φλώρου C. A. B. D. E. τραπόμενοι ... ἤξίουν E
l.3. σιωπήσαντος C. ἐπὶ τούτων φόνῳ E. ad Marg. ut in Ed.
l.4. αὐτοῖς ὑπο-
l.7. ἀποκωλύει C. D. ἀποκωλύῃ B
B l.1. οὔτε αὐτῷ λυσιτελὲς κατεφαίνετο, οὐδ' ἑτέροις τισὶ προσκαλ-
l.4. τῶν ἀμῶν οἰκίας C. ἀσαμαναίων B
C l.1. προειρημένου C. οὔτ' ἂν προῆλθον A
προηγημένον B. E
l.4. deest ἡ C. ἰω. ἐπεὶ D. l.5. ἀπείρατος E
l.6. deest τις
l.8. ὅπερ αὐτοὶ .. μεταβάλλονται
D l.1. τῶν ἑτέρων κακ- A
D l.4. θορυβεῖτο δέ μοι C. deest τὰ A
l.6. ἕν ἐστι
l.7. ἐμοὶ γὰρ διαπίστει καὶ πρὸς τοὺς ἐθέλοντας deest ἀκούειν
l.8. deest γίνηται C. deest μὴ A
l.9. ὕβρεις κατὰ τῶν
E l.1. deest γὰρ
τῆς προτάσεως ad Marg. ut in Ed. D. εἰ μὲν γὰρ ἀμύνεσθε D
l.3. τὴν κεφαλὴν τῆς προτάσεως. εἰ μὲν γὰρ ἀμύνεσθε C
συμπλοκὴν τῆς προτάσεως. εἰ μὲν γὰρ ἀμύνεσθε A. E
μὲν γὰρ B
F l.5. καὶ παρὼν C. deest καὶ A. l.1. deest ἡ A. l.2. δὴ pro δεῖ D
l.4. ποιήσεσθε B. D. ονειδ
l.8. deest τὸ
l.9. τοὺς ῥωμαίους
G l.2. καῖσαρ πρὸς οὓς αιρ- C. B. A. D. E
l.3. ἥκειν ἧς

Pag. 805. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. c. 16. §. 4. long. post princ. Edit. Nov.

A l.1. οἱ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας C. τοὺς ἐπὶ τὴν ἀνα- A
l.2. τὰ ἐντεῦθεν C. ἀκούειν εὐθέως A
l.3. γὰρ καὶ δι' ἕνα C. A. B. D. E. μικρὰς B. E
l.6. γένοιτο ἡ διόρθωσις ἂν C. deest ὁ A
l.7. μένει C. l.8. ἐλέους μετρ- E
B l.3. ἀώρου A. τοῦ μὴ ἀπὸ A
l.6. ὁ ἀγὼν C. A. B
l.8. ῥωμαίοις A
l.9. ὅτε τῆς ἀρχῆς ἐπέβαινε C. ἐπέβαινε A. B. D. E
C l.1. ὑμέτεροι C. ἡμέτεροι καὶ deest πρόγονοι A
l.2. βασιλεῖς αὐτῶν C. A. B. D. E
l.4. οὐ κατέχον A. l.6. πρώτως A. D. E
l.8. deest μὲν C. οἱ ὑπὲρ τῆς E
D l.6. μικρὰ A. l.7. ἀσίαν καλέσαντες A. κλαύσαντες B
E l.1. καὶ πλατύας C. πλατείας E
l.2. τοὺς αὐτῶν δεσπ- A
l.4. παραιροῦσιν C. φίλιππον σὺν ἀλεξάνδρῳ, καὶ παραιροῦσαν. A. B. D. -- παραιροῦσαν E
F l.1. deest τὰ
l.4. ταῖς ἐπιβολαῖς
l.5. καὶ ἀραβας A. B
l.6. τὴν τῶν ῥωμ-
l.8. ὑμέτερα καὶ τῶν πρὸς οἴκων
G l.3. τεσσαρακτίαν ἐρωμένησα quæ intejacent desunt.
l.5. deest ἑτέραν

l. ult. βρεττανῶν

Pag. 806. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. c. 16. §. 4. paul. ante med. Edit. Nov.

A l.3. τὸ πεποιθὸς ὑμᾶς κατὰ ῥωμαίους C. πεποιθὸς A. B. D. E
l.5. ὑφ' ἡλίῳ πάντων προὔχειν deest εὐγένεια C. ὑφ' ἡλίῳ E
l.6. ῥωμαίοις
l.7. μακεδόνιοι C. γὰρ καὶ μακεδόνες A. B. D. E
B l.1. οὐ δίχα C. A. B. D. E. τί δαὶ αἱ B. D
l.3. τί δὴ λέγειν ... l.4. φῦλον, βοσπορίους τε C
τί δὲ λέγειν D
C l.1. ἄπλοον. l.2. θάλασσαν. πρὸς ἃ βιθυνία C
l.5. deest μὲν C. ἡ δαὶ θρ- B. D
l.6. deest χώραν
l.7. ὀχυρωτέραν καὶ βαθὺ κρημνῷ C. ὀχυρωτ. καὶ βαθεῖ κρημνῷ A. E
l.9. ῥωμαίοις ὑπα- C. B
l.10. ἴλυροὶ A. ad Marg. ἀποτεμόμενοι D
D l.1. γὰρ οἴστρῳ
l.2. ὑπήκουσι, μεθ'
l.4. ad Marg. χειρωθῆναι. D
l.5. ἰσχὺν αὐτῶν πάλιν
l.7. ὤφειλον ἀφ- C. A. B. D. E
πρὸς ἄρκτον γὰρ D. E
E l.1. πρὸς ἄρκτον γὰρ ῥῆνα ποτ- C. πρὸς ἄρκτον γὰρ ῥῆνα A
l.2. πυρρίναιοις A
l.3. πρὸς δυσμὰς ... μὲν ἔρκει προσβεβ- C. δυσμὰς E
l.4. πληθύοντες C. A. B. D. E
l.8. πρόσοδον ἔχοντες καὶ ταμιευόμενοι παρὰ τῶν τὴν
G l.2. deest τὸ C. A
l.3. τε λυσισιανῶν καὶ κενταύρων ἐρημίαν, οὐδ' ἔτι τὸν ὠκεανὸς C
λυσιτανῶν καὶ καντάβρων ἐρημανία A. λυσιτανῶν B. D. λυσιτανῶν E
l.5. ἄμπολιν ἐπαπάγων

Pag. 807. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. c. 16. §. 4. med. Edit. Nov.

A l.1. τούτους ἐκδουλώσαντες C. l.5. μέγεθος E
l.3. τίς ἡμῶν A. ἀκοὴ A. l.9. ψυχὴν E
B l.1. deest θανάτου. A. l.3. ὅρος ἔχουσι
l.5. τὸ βρεττανῶν πλῆθος οἱ C. πλῆθος οἱ A
l.8. σικοῦντες
C l.3. καὶ τοσαύτην περ-
l.6. δουλεύσασαν τὴν
l.7. ὑφ' ἡλίῳ τὰ ῥωμαίων σκῆπτρα προσ- C. deest τὸ ὑφ' ἥλιον A
ὑφ' ἡλίῳ E
D l.1. καρχηδόνιον A. l.2. τὴν σκεπίωνος C. σκηπ- D. B
l.4. τῶν δαψίδος C. A. μαρμαρίδαι B. D. E
l.6. ἀνέκοψεν E
l.8. ἧς οὐδὲν
l.9. ὀργιζ- C. ἀντλαντικῷ A
E l.1. ἡρακλέους C. ἡρακλείοις A. B. D. E
l.6. ἑτοίμως A
l.7. ἐπιτεταγμένων ὡς-
l.9. ἀποδεικνύει ... παρ' ὃν
F l.1. γειτνιώσης C. A
l.2. ἀραβίας, ὅρμός τε οὖσα τῆς ἰνδικῆς C. ἰνδικῆς D. E
l.5. ἐκ τῆς καθ' C. E
l.7. ἐκκαδοξοι
G l.1. γὰρ μεγέθους deest καὶ C. καὶ πλήθους, μὲν A
l.3. δέκα. τὸ γὰρ ἐνιαυτοῦ παρ' ὑμῶν φόροι C. τῶν δὲ τοῦ ἐνι- A
τὸ γὰρ τοῦ ἐνιαυσιαίου ... φόρου B. τὸ γὰρ τοῦ ἐν- D. E

Pag. 808. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. c. 16. §. 4. paul. post med. Edit. Nov.

A l.7. παραλήψεσθε C. E. ad Marg. προσλ- D
B l.1. εὐφρέντην A
B l.3. οὕτω δὲ sed corr. ead. manu.
l.4. βουλευσαμένους C. erat βουλευσάμενος sed corr. βουλευσαμένους A
l.5. αὐτῶν A. l.6. ἐγκεχείας B
l.7. κἂν ἡ ... εἴη. λοιπὸν οὖν τὴν ἐπὶ τοῦ θεοῦ
C l.1. τηλικαύτην πόλιν αδυ- C. τηλ. πόλιν ἀμήχανον A
l.3. πολεμοῦντε A
l.7. ἁλώσεσθαι

D l.3

D l. 3. ποιήσασθαι
l. 4. deest τὸ μὴ C. τῶ ὑμῶν μία τῇ μὴ A
l. 5. ἐπικαλέσασθαι τὸ θεῖον εἰς τὴν ἄμυναν. C. B. ἐπικαλέσησθε τὸ θεῖον εἰς τὴν ἀμ- A. εἰς τὴν ἀμ- D
l. 6. εἰς αὐτὸν
l. 8. ἀνθρωπίνη A. B. D. E. deest τὴν B. ἀποκόπτει νεῦραν αλ- E
l. 9. τὸ νῖκος ἀποκοπῆναι ὑμεῖς ἀλῶσιν C. ἀποκόπτη νεῦραν, αλ- A
ἀποκοπὴ νεῦραν, φαν- B. D. τι δεῖ κωλ- D
E l. 5. ὅτε ἐνώρμα τὸ
l. 8. γοῦν ἐλεῆσαι
F l. 8. δεδοικότας χεῖν C. E. l. 1. καὶ μίαν προσ- E
G l. 2. deest ἕνεκα A
Pag. 809. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 2. cap. 16. §. 4. circiter fin. Edit. Nov.
A l. 4. οἶκος ἡμῶν B. ἡμᾶς D. l. 5. εἰ μὴ τέκνων deest καὶ C
l. 5. τῆ γε μητρ- B. D. E
B l. 1. ἠυχαρίστησαν C. B. superscript. εὐχαρ.
l. 2. deest μὲν
l. 3. ὡς οὐκ ἔτι τῆ σωτηρίων ὑμῶν καθ-
l. 4. βουλευσάμενος κοινῇ μὲν τὰ δέοντα σὺν ἐμοὶ, τὴν C
l. 6. κινδυνεύετε E
l. 7. deest τε
C l. 4. ἀποσκευάσασθε A. συνάψητε ... τελέσητε A
D l. 4. ἔλιπεν C. A. B
l. 7. ἄρχεις ἂν αὐτοῦ C. πέμψει A. ἂν ἀντ' αὐτοῦ B. D
E l. 5. deest αὐτῶν C. ἔπεμψε B. D. E
l. 6. ἀναδείξη τοὺς
l. 8. τούτῳ μάλιστα κινοῦντές τινες τῆ
F l. 1. φρούριον τὸ καλ- C. 3. l. ἰουδαίους pro ἰδίους D
l. 2. αὐτῷ λάθρα, τοὺς μὲν ῥωμαίων φρουροὺς ἀπεσφ- C. ῥωμαίων φρουροὺς ἀπ- A. B. D. E. l. 5. θερσύτερος E
G l. 1. deest τε C. deest οὖν post καὶ A
Pag. 810. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 2. cap. 17. §. 2. circiter fin. Edit. Nov.
A l. 3. ἀρχιερεῦσιν εἰς ταὐτὸ, καὶ τῆ B. D. E. l. 4. ἐπανηκέσοις C. A. E
B l. 1. χαλεπήσαντες, καὶ τῆ τηλικοῦτον ἐπισείσειν πόλεμον τῇ πατρίδι C
τῆ τηλ. ἐπισείσειν A. ἐπισείσειν B. D. E
l. 4. deest τῶ ἀναθημάτων C. ἐκ τῶ ἀπ. τὸ πλέον ἀναθημάτων A
l. 7. τινων, τοῦτο μὲν γὰρ C. τοῦτο μὲν γὰρ E
l. 8. deest τῆ A
C l. 1. ἐρεθίζοντας C. A. B. D
l. 2. κενούμενοι sed supra corr. καινοτ-
l. 3. καταψηφίζεσθαι A
l. 6. εἰσφέρει ... ὡς οργιζ-
l. 7. ἢ οἵτε ῥωμ- C.
l. 8. ἔκσπονδος γίνεται E. C. καὶ καῖσαρ ἔκσπονδος γένηται A
D l. 2. καὶ τὰς ὑπὲρ C. A. B. D. E
l. 4. ἐφ' οἷς E. ὕβριν καὶ ταῦτα E
l. 6. τῆ τὰ πάτρια
E l. 2. συνιδόντες A. τοίνυν pro οὖν B
E l. 3. καὶ τῆ ἀπὸ ῥωμ- C. A. B
l. 5. deest ἔπεμψαν C. ὧν ἦρχεν C. A. B. D. E
l. 7. οἷς ἦσαν deest καὶ C. A. B. D. E
l. 8. κωσόβαρος
F l. 2. deest οὖν C. τὸ pro τοῦτο B. D. E
l. 5. ἐφίσης τῆ
l. 8. τὴν ἀρχὴν ἐπι-
G l. 2. ἵππεις, αὐρανίτας τε καὶ βατάνεις καὶ
l. ult. ὑπάρχω A
Pag. 811. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 2. c. 17. §. 4. fin. Edit. Nov.
A l. 1. τῷ ἰακείμου φιλ- ... θαρρήσαντες C. E
l. 3. τοῖς κάτω
l. 5. τοῖς αἰκηβόλοις ἀδιαλήπτως
B l. 4. deest πόλιν E. l. 5. ἡμέραις συχναῖς ἀμφοτέρων φόνῳ C

l. 6. καταλειφθεὶς μέρος ἧκον C. οὐδ. οὖν καταλειφ- A. καταλειφ- D. E. B
l. 9. πυρὶ λείπει, τὸ διαμένειν C. λείποιτο. A. B. D
C l. 2. λαῷ συνεισρέοντας
l. 4. θαρραλαιότερον
l. 6. καὶ βασάνοις, ἧκον ἐκ
l. 8. deest τὰ C. B
D l. 2. τῷ βασιλεία τῆ ἢ --
l. 5. ἐπαναστήσουσι C. A
l. 6. γραμματοφυλακείῳ C. A. E. ἐνήσαν A
l. 9. ὑπονόμους διελθόντες διελ- A
E l. 1. καταφεύγοντες C. A. B. D. E
l. 3. ἀνανίας τε ὁ A
l. 6. πεντεκαιδεκάτου τῶ deest ἢ C. l. 8. ἐπὶ δυσὶν B
F l. 5. ἀφες- E. l. 8. ὑπὸ τοῖς τῆ- A. B. D
F l. 9. διέλειπεν C. E. ἀπαγορεύειν E
G l. 1. ἔνδον οἰομένους
l. 4. δεινότατος, ὁ καὶ ἐπὶ κυρίως C. δυνατώτατος ὁ καὶ A. ὁ καὶ D. E. B
Pag. 812. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 2. cap. 17. §. 8. paul. post pr. Edit. Nov.
A l. 4. τούτοις τε χρωμ- C. A. B. D. E
l. 6. διέταξε τὴν ... τῶ τῆ ἐργ-
l. 8. ἐφ' ἕνα ... ἀνακριν- C. ἐφ' ἕνα A. D. E
B l. 1. τῆ κατέχουσαν A. D. E. deest καὶ A
B l. 6. δεύτερον αὐτοῖς
l. 7. εἰδότων, καὶ
C l. 2. ἔπεμψαν ἀξιοῦντες προσελθεῖν
l. 3. τοῖς ἐπιχωρίοις καὶ βασιλικοῖς
l. 5. ἠδύναντο A. B.
l. 7. τὸ μὴ πιστεύειν εἰ δίδοιτο. καταλιπόντες δὴ τὸ C πρὸς τῷ μηδὲ B. πρὸς τῷ μὴ πισ- E
D l. 2. καὶ μαριαμ- deest τῆ D. C. καί φασ- καὶ μαρ- A
l. 4. φθάσαντες C. κατελάμβανον A
l. 6. ἕκτη οὖν γορ- C. l. 7. εὔριππον B. D. E
l. 8. εὔριππον C
E l. 3. διαφύγοι
l. 4. ἐτύφλωσεν C. E
l. 5. νομίζειν ἔχειν ἐν τοῖς A
F l. 1. κατέπρεψε
l. 3. ὧν ἑαυτοῦ C. l. 4. ἄλλων ad Marg. ὅλων E
l. 5. σοβαρῶς γὰρ ἀναβεβηκὼς C. σοβαρῶς A
l. 9. ἐπὶ τὰς ἀρχὰς
G l. 2. deest ἢ A. B. D. διαλείψειν ὅλην B. E. Id. habet D. sed ad Marg. ut in Ed.
G l. 4. ἔφυγον C. D. E. l. 5. καταλειφ- C. E
Pag. 813. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 2. c. 17. §. 9. paulò ante fin. Edit. Nov.
A l. 2. deest ὁ C. A. D
A l. 4. τῆ μασάδος ... ὄφλαν
l. 5. ὑπολαυ- C. D. E
B l. 1. ἀψαλωμὸν
l. 8. μετήλιον sic deinceps.
C l. 4. τε νικοδήμους υἱὸν καὶ ἀνανίαν σαδδόκου
l. 5. δώσαντες
D l. 1. ἐχώρουν D
D l. 9. ἰουδαίους ἢ
E l. 4. τι μήνυμα .... εἰ μὴ τὴν deest καὶ C. deest καὶ A τῶ. καὶ εἰ μὴ E
l. 5. ἐπόθουν δημοσία
F l. 3. δαιμονίας A. l. 2. ἐκκεχ- B. l. 6. δεσμίους τὰ φρούρια E
G l. 3. φιλαδελφίαν τε καὶ γεβωνίτην
φιλαδελφίαν τε καὶ γεβωνίτιν A
γέρασαν A. D. E. γεβωνῖτιν B. D. E
Pag. 814. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 2. cap. 18. §. 1. paul. post med. Edit. Nov.
l. 1. κέδασαν καὶ τύρον, καὶ πτο- A. l. 2. γάβα τε καὶ σαμάρειαν C
l. 4. πυρπολήσασαις C. A. B. E
l. 5. ἢ τῆ περὶ ἑκάστου τούτῳ τῷ
B l. 3. φθάνοντας C. κατέσχε ταραχὴ B
l. 4. διήρητο C. πᾶσα ἡ A
l. 9. εἶχεν
C l. 1. προχέρῳ

l. 7. deest τοὺς
D l. 2. ἐρριμμένους B. l. 7. τούτοις ἰουδ- B
D l. 1. πρὸς τὸ ἀπο- C. A. B. D. E. l. 3. μηδὲ τῆς A. B. D
l. 7. συμπλοκαὶ E
l. 5. ἑκάστοτε τολμωμένων A
l. 9. παρ' ἐκείνην ἰουδαίους ἐπείρασαν πολεμίους C. ἐπείρασαν πολεμίους D. A. B
E l. 1. ταξάμενοι δὲ μετὰ A. l. 7. αὐτοῖς A. l. 8. ἀλλογενεῖς B
F l. 1. deest πιστὸν A. l. 6. ἅπαντας ἀπ- C. A. B. D. E
l. 8. διήρπαζον E
G l. 6. δὲ αὐτῷ ἀξ- l. ult. τοῦ φόνου A. l. 3. deest μὲν E

Pag. 815. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. cap. 18. §. 4. paul. ante med. Edit. Nov.

A l. 1. deest τὸ C. περιεχ. αὐτοὺς οἱ σκυθοπ. καληκ. ἀνὰ A
l. 2. οὐδένα μετατρεπ- E
l. 7. εἰς ἔσχατον οἰκεῖον, θνήσκομεν ὡς ἐναγεῖς C. ἔσχατον A
l. 8. πρέπον ταῖς πολεμίων. erat ἐν sed deletum est. A
B l. 1. deest καὶ
l. 2. πρὸς ἀνδρείαν C. A. D. αὐχήσει D
l. 4. ἐπαλαζων-
l. 8. διελαύνει τῷ ξίφει, καὶ σπεύδοντος desunt quæ interjacent.
C l. 4. ὡς μηδὲ αἷμα λαθεῖν
D l. 1. καθ' ἑαυτῶν
l. 2. πεντακόσιοι A. δισχιλίοις B. D
l. 3. ἔδεισαν
l. 7. διὰ φυλακῆς C. A. D. E. φυλακῆς ἦγον B
E l. 1. σιδώνιοι C. A. D. E
l. 6. γεραληνοὶ … ἐμμένοντας
l. 8. δὲ καὶ κατὰ τὴν C. A. B. D. E
F l. 2. καταλέλειπτο D. B. πραγ. τούτου τῶν ἑταίρων τις, τοὔν. νόαρος B. D
F l. 4. τοὔνομα ἦν αὐτῷ νόαρος … προσῆκον C. προσήκων B. D. E
νόαρος E

Pag. 816. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. c. 18. §. 6. med. Edit. Nov.

A l. 1. δὲ ὅμως E. l. 3. τῆς ὁρμῆς καὶ τῆς ἐπιτροπῆς E
l. 4. τὸ φρ- B
l. 5. καθύπερθεν D. ὕπερθε deest καθ' C
l. 7. εἰς τὴν γῆν C. καὶ ἐν τῷ μαχ- A
l. 9. ἐκλιπεῖν· C. B. D
B l. 4. ὅπερ φύλακες
l. 5. ἡ στάσις D
C l. 1. ἐξισοτιμίαις … διέμενε
l. 3. αὐτοῖς ἀφορίσαντες
l. 4. ἔχοιεν αὐτοὶ τὴν A
l. 6. ἐπεί τε ῥωμ. C. A. B. D. E. l. 7. deest τῶν A
l. 8. τὰς ὑπὸ E
D l. 4. hæc desunt τότε δὲ ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐτετάρακτο
l. 5. παρ' ἐκείνης
E l. 2. ἐπέβαλον C. E
l. 6. ἔβαλον

Pag. 817. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. c. 18. §. 8. paul. ante med. Edit. Nov.

A l. 2. ἀναίμοτι
l. 3. deest γὰρ οἱ …. ὁπλισμένων C. δὲ pro γὰρ E
l. 5. ἀναίδην … deest ἦν
l. 7. κατεπίμπρασαν C. ἐπεπ- E
l. 8. τὰ ἔνδον, ἀλλὰ διὰ desunt quæ interjacent.
B l. 5. ἐτράπετο C. A. B. D. E. l. 8. φονεύσειν B
κατοικτειρήσας D
C l. 1. ἀπεσπάσατο τῶν
l. 2. τοιοῦτον μὲν D. C. B. τοιοῦτον τὸ A. τοσοῦτον E
συνήχθη E
l. 7. πεζῶν τε εξ … ἴλας C. πεζῶν τε ἐξ ἴλας καὶ A
πεζῶτε ἐξ D. πεζῶν τε E
D l. 2. ἀγρίππας δὲ
l. 3. καὶ σώεμος μετὰ τετρακισχιλίων C. A. Id. habet præter σόεμος. B. ut A. D. ut A. E
l. 5. προῆλθον εἰς …. deest καὶ C. deest καὶ A
l. 9. ἀναπληρουῦτες

E l. 3. deest ἡ C. l. 4. ἀνδρῶν B. l. 2. deest δὲ E
l. 5. deest μὲν E. l. 6. καταφεύγει C
l. 8. καίτοι θαυμάσας τοὺς καλοὺς ἔχοντας οἰκήσεις, ὁμοίως τοῖς ἐν C
θαυμάζας τοὺς καλλ- A. B. D. E
F l. 1. σιδόνι B. l. 2. ἐνέπρησαν C
l. 4. ὑπέστρεψεν
l. 6. ἀναθαρρήσαντες
l. 7. συνήεσαν C. ὑπεπ- E
G l. 2. προέπεμψεν C. A. B. D. E. ἰόπην B
l. 3. προσαίσθοιντο

Pag. 818. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. c. 18. §. 10. paul. ante med. seq. Edit. Nov.

A l. 1. τὴν ἰόπην ῥαδίως, καὶ μὴ δὲ C. A. B. deest ἀμφοτέρωθεν A
ἰόππην ῥαδίως καὶ μὴ δὲ D. E
l. 3. ἅπαντες C. l. 5. τῶν ἀναιρεθέντων A
l. 3. παρασκευάσασθαι τὴν μάχην E
l. 7. ναρβασηκὴν
B l. 5. σέμφωρις A. l. 9. σεμφώρεως A
C l. 5. οὔτε γυμνοί τε τοὺς C. l. 6. ἐξέφυγον B. E
deest καὶ E
l. 8. ὑπὲρ δισχιλίους C. A. B. D. E
D l. 2. πάσης τῆς στρατιᾶς ἀνα-
l. 5. συνηθροίσθη ἰουδαίων δύναμις οὐκ ὀλίγη
l. 6. συμβαλόντας C. l. 9. εἰς λύδδαν προσελθὼν A. B. D
E l. 4. διὰ βαθαρῶν C. l. 3. προφανέντων A
F l. 3. μὴ δὲ τῆς ἀρχῆς
l. 4. ἡ γὰρ
l. 5. ὁ δὲ ἐκστήσας C. ὁ δὲ ἐκλύσας E
l. 8. διὰ μέσον C. l. 9. deest δὴ A. μὴ pro δὴ B. D
l. 9. ὂν δὲ δὴ τῷ χαλαωθ- E
G l. 1. καὶ τοὺς πεζοὺς
l. ult. οἱ τετρακόσιοι πεζοὶ C. A. B. D. E

Pag. 819. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 2. c. 19. §. 2. paul. ante med. Edit. Nov.

A l. 3. ἀδιαβηνῆς … καὶ ὁ κενε- C. βασιλέως υἱοὶ μονοβ- A
l. 4. Κενδαῖος B. D. Βενεδαῖος E
l. 6. παρ' αὐτοῦ C. πρόσω μὲν D. deest οὖν E
l. 8. τὴν βεθωρῶν C. B
B l. 7. deest τε A. D. l. 8. περιεχόντος A. B. D
C l. 3. παρ' ἑαυτῷ C. A. B. D. E
l. 4. ἐκείνων, βορκαῖον E. C. δεξιὰν E
l. 7. μεταβάλλοιντο
D l. 1. μεταβάλληται C. ὑπ' αὐτοῦ E
l. 2. πρὶν ἢ δέξασθαι E
E l. 5. ὑπερβερετοῦ
l. 9. τὴν ἐνδοτέρω C. A. B. D. C. εἷλκον E
F l. 1. ὑποπίμπρησι τήν τε βηθεσδὰ C. τήντε ζεβεθὰν E
l. 3. κενόπολιν C. A
l. 5. καὶ εἴπερ ἐθέλησαν
l. 6. deest τῶν … παραυτίκα C. παραυτίκω A. B
G l. 1. καὶ τῶν ὑπάρχων
l. 2. αὐτῶν τῆς C. ὑπεσ- E
l. 5. ἀνέπεισεν E
l. 6. τῷ ἰωανάθου
l. ult. ὀργὴν ἰδὼν A

Pag. 820. Edit. Vet. ἁλ. lib. 2. c. 19. §. 5. paul. post pr. Edit. Nov.

A l. 1. διεμέλησεν
l. 2. κατεβάλλον D
l. 4. ἀπὸ τῶν πύργων τοὺς ἀποπειραμένους C. E. ἀποπειρομ- D
l. 6. ἀμήχανον A. E
l. 8. τὸ πρὸς ἄρκτον C. ἐπεχείρει B
B l. 4. deest καὶ
l. 6. παρ' αὐτῶν
l. 9. καὶ τὰ κατὰ τὴν πύλην E
l. 7. περιωλίσθησαν ἀπραγκτα. οἱ δὲ στρατιῶται, καλυμ- deest μηδὲν C
περιολίσθανεν A. περιωλίσθανεν B. D. περιωλίσθαινον καὶ μηδεν οἱ E
C l. 1. δεινὴ τοὺς deest δὲ

l. 3. καθ' ὃ A.B
l. 5. καὶ δεξάμενοι C.B. ἀνοίξοντες A.B.D.E
l. 8. ἀπεσραμμένους D. ἀπεσραμμένον καὶ θεῷ ἤδη E
D l. 8. μὲν οὖν ἐπὶ τὸν τῶν σκοπὸν σρατοπέδων E
E l. 2. deest ὑσάτους. l. 3. διέφθειραν E
l. 5. κατόπιν διώκοντας ἐθάῤῥουν A
l. 6. καὶ τοὺς πλευρὸν ἐγκει-
F l. 2. κακουχεῖσθαι B. l. 5. σρατιάρχης C
l. 7. ὀνόμαλι C. erat γαβαὼ sed cor. γαβαὼν A ὀνόμαλι μόλις E
l. 8. σκευῶν ἀποβάντες
l. 9. ἡμέραις ·
G l. 1. τρίτη πολλῷ πλείους deest δὲ C. πολλῷ A. B. D. E
l. 2. κύκλῳ μετὰ ἰουδ-
l. 3. κἂν ἐπιμένη
l. 5. σρατείαν A
l. 6. τὸν τε ὀρέων C. A. B. D. E
Pag. 821. Edit. Vet. ἄλως. lib. 2. c. 19. §. 8. paul. post princip. Edit. Nov.
A l. 1. διὰ τὴν χρείαν A. B. D
A l. 2. μὴ ἰουδαίους A. deest μὴ ἰουδαίοις E
l. 3. βεθώρας sic deinceps.
l. 4. ἐπέκεινλο. συνελθόντων. δὲ
l. 5. κατὰ τὰ σενὰ A.B.D
l. 8. καλεκάλυψε C. φάραγγα E
B l. 4. ἠδύναντο A.B
C l. 1. ὀδυρμοῖς. ἀντήχει αὐτοῖς deest δὲ
l. 2. ἰουδαίοις ἐγκελ- A. κραυγὴ χωρῶν τὸν ἅμα E
l. 3. ὀλίγους δὲ C. l. 4. τὴν κεσὶς E
l. 4. ἐπέλαβεν C. A. B. D. E
l. 9. σρατιώτας ὡσεὶ τετρα-
D l. 1. τῶν ὀχυρωμάτων
l. 3. οἷόν τε C. A
l. 7. κατηκόντισαν D
E l. 1. ἔφυγε μεθ' C. A. B. D
l. 3. deest ἄλλων A
l. 6. deest ἔπειθα
l. 7. ἦρων καὶ ... ἐσύλησαν C. ἦγον καὶ E
F l. 3. μὲν πεντακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἀνῃρηκότες, ἱππεῖς δὲ τετρακοσίους ὀγδοήκοντα. τὰ δὲ μὲν οὖν C. πεντακισχιλίους καὶ τετρακοσίους αν- A. E. B. D
l. 8. ἀπενήχοντο ... κωσοβ-
l. 9. τῷ ἰακείμου C. E. ἰωακίμου A. B. D
G l. 6. περὶ τὸν σάουλον C. E
l. 5. deest ὡς D
l. 7. δηλώσαντας ἀνάγκην C. δηλώσοντας D. E
Pag. 822. Edit. Vet. ἄλως. lib. 2. c. 20. §. 1. paul. ante fin. Edit. Nov.
A l. 1. τρέψαντας A. l. 8. ἐδεδοίκεισαν A
B l. 1. πλὴν ὀλίγας C. ἠπειγμένας E
F l. 6. deest τὰ C. A. B. D. E
l. 9. ἀπεδείκνυσαν οὖν C. A. B. D
C l. 1. υἱὸς λωρίωνος
l. 3. ἀνέγειραν
l. 5. τὴν τὸν ρω- B. πεποιηκότα E
l. 7. deest δημοσίων
D l. 1. χρώμενος E
D l. 5. τε υἱὸν σαπφὰν C. ἔπλεξαν B. deest τὸ B. D. ἐπέλεξε E
l. 6. υἱὸν, ναίου B.
l. 7. ἣν ἐκ τῆς περαίδος, ἦγουν ἐκ τῆς περὶ ἰορδάνην περαίας E
l. 8. ἐκαλεῖτο deest ἐπ' C. A
E l. 3. μανασσῆς, θαμνὰ C. D. ἀκραβατίνης D
l. 3. ἰωάννης βεσαῖος E
l. 5. ἰόπη καὶ ἀμαοῦς B. Ἀκραβατηνῆς B
l. 5. γνοφνιτικῆς καὶ ἀκραβατηνῆς C. ἀκραβατηνῆς A. E
l. 6. ἀναδείκνυται A
F l. 2. ἐλθὼν deest αν- C. A. D. E
l. 8. προσλάσοι
Pag. 823. Edit. Vet. ἄλως. lib. 2. c. 20. §. 6. paulò post princ. Edit. Nov.
A l. 1. προσβαλόντας C. D. προσβ- E
l. 2. καὶ τὰ ἐπιτη- E. C
l. 3. περεκχῶ καὶ ἰαφᾶ B. σέλαμιν καὶ παρεκχὼ D

l. 3. βηρσαβέε καὶ σελάμη ... περεκχῶ καὶ ἰσφᾶ, καὶ σιγὼφ C.
σελαμὶν ... καὶ σιγὼφ A. E. B. D. l. 6. γυνησαρὲμ τὴν A
l. 7. ἀνετείχισαντο C. l. 8. ἀχαβάλων E
B l. 1. μηρῶ
l. 2. σωγάνην
l. 3. σεμφωνίταις A. καθ' αὐτοὺς A. B. D
l. 5. ὁμοίως τε καὶ ἰωάννης σολὶς υἱὸς E
l. 6. ὁ ληοὶ υἱὸς C. ad Marg. ὁ σολὶς υἱὸς D
C l. 1. deest τε A. D. l. 2. κατασ- B
C l. 4. γεγυμνημένην, ἐπ' εὐθεία C. τὴν ρωμ. ισχ. αντι. γεγ. A
εὐπειθία E
l. 5. ἐπέγνω C. E
l. 8. deest δὲ C. ταξιάρχας E
D l. 1. δεκάρχαις E
l. 2. καὶ ἐπὶ τούτοις C. A. B. D. E
l. 3. ταγμάτων ἀνδρικώταλον
l. 4. σάλπιγγος
l. 5. προβολὰς
l. 7. πονοῦντι συμπαθεῖν, σόα τε C. A. B. D. E
l. 8. καὶ pro ἢ A
E l. 5. πόλεμον πειθαρχίας καὶ εὐταξίας, ἅμα δὲ καὶ προπαρατάξεως
l. 7. ὑμόφυλον· τὸ κέρδος desunt καὶ μὴ
l. 8. τὴν βλάσην B
F l. 1. τοῖς πολεμίοις C. A. B. D. E
l. 5. τὸ μὲν ἕτοιμον ... αὐτῶν συγ- C. τὸ μὲν ετ. πρὸς παρ- A. τὸ μὲν ετ- D. E. B
l. 9. αὐτὸν D
G l. 6. ἀνιχωρῆ- C. διηρεῖσθαι E
Pag. 824. Edit. Vet. ἄλως. lib. 2. c. 21. §. 1. princ. Edit. Nov.
A l. 3. υἱὸς ληοὶ C. l. 6. πενίαν ετ- E
l. 8. φιλοῦντων E
B l. 3. μεγάλην
l. 8. παρασήμαιος
l. 9. deest γοῦν
C l. 2. τύρων A
C l. 3. ἐλείζετο
D l. 4. χρήσασθαι μὴ διὸ φυλῶν ἐγκεχειρισμένων C. χρήσασθαι μὴ δι' ὁμοφύλων χρήσασθαι E
ἐγκεχειρισμένων A. αὐτοὺς ἐπὶ A
l. 5. τὴν μεθωρίαν
l. 7. δύναται ἀμφορεῖς deest τέσσαρας
E l. 1. εφορ- E. l. 3. deest καὶ C. l. 3. deest οὖν E
l. 5. μὲν ἀμφ' αὐτὸν C. ὑφ' ἑαυτὸν A. B. D
l. 7. νεωτεριζομένων C. A. B
λοχίσας E
σρατηγὸν λοχίσας deest ἐκβοηθοῦντα A
B. ad Marg. νεωτερίζοντων. sic D
l. 9. διαβάντοι B
F l. 1. προσδὼν B. l. 4. δαβαριτῶν C. δαβαριτῶν B.
l. 6. ἀφείλαντο D
l. 8. τε ἐσθῆτες A. B. D
l. 8. ἐκπωμάτων D. l. 8. ἐκπομάτων B
G l. 2. ἐκ ταρ- E. l. 5. ταριχαιάτων ἀνανίω πέμψαι
l. 4. βασιλικοὺς ἀβεβαιον E. deest περὶ E. ταριχαιώτων E
l. ult. ἐπῆγον. οἱ γὰρ C. ἐπὶ τὸ A
Pag. 825. Edit. Vet. ἄλως. lib. 2. c. 21. §. 3. ante med. Edit. Nov.
A l. 1. τὸν κεκοσμημένων C. ἄνοιαν E
l. 2. ὅτι μέλλει C. l. 4. ενεδεικ- D. E
l. 4. deest αὐτῶν C. ... ἐνεδείκνυντο C. A. B
l. 7. deest ἐπ' αὐτὸν C. ἐπ' αὐτοῖς E
B l. 1. ἐβόα B
B l. 2. ἐκεκράγεσαν C. B. ἐκεκράγεισαν A
l. 3. υἱὸς σαπφῶ C. ἰησοῦς υἱὸς σαμφία deest ἦς A
σαπφίου E. ἀρχοντος τιβ- E
l. 9. καθ' ἑαυτοῦ C. καθ' ἑαυτὸν E
C l. 2. δὲ pro μὲν E. καταπαυσαμ- E. τε pro δὲ E
C l. 7. φορικὸν ... προσφέρειν sed additum σ

D l. 1.

D l. 1. περιειλήφεσαν C. A. B. D. E
l. 2. μηδὲν αὐτὸν ἀρνήσασθαι
l. 5. τεχνητεύων
l. 6. κατ' αὐτοῦ
l. 7. πάντα ὁμολογήσας περὶ ᾗ, ἔπειτα δοῦεν
l. 9. προηγούμλω, οὔτε
E l. 1. ἡγησαίμλω C. A. B. D. E
l. 4. προσκαλασκδύλω τείχους χρήζουσιν C. deest τίω A. B. D
l. 5. τοῦ τιβεριαῖον δῆμον C. τοῦ τιβ- B
l. 6. ἡρπαγμένοις C. E
l. 7. περιβάλλωμαι
l. 8. deest ἢ C. deest τὰ A. κεκοσμημένα E
F l. 1. deest μὴ
l. 5. deest τὸν
l. 7. ἦσαν εἰς τετειχισμένας οἱ ταριχαιᾶται
G l. 1. ἀσφαλιεῖσθαι ἢ C. E. A. B. D. τείχεσιν A. B. D. E. deest ἢ E
l. 5. ἀνεχώρει (deest ἀπ-) καί τοι διωργ- C. επανεχ- D. E
l. 6. φθάσαντος C. σωμάτιον B. D. E. αφες- E
Pag. 826. Edit. Vet. ἀλ. lib. 2. c. 21. §. 5. paul. post princ. seq. Edit. Nov.
A l. 2. ἐπὶ τοῦ τέγους E. l. 5. διαλεγομένους C. E οἶκοι πρὸς E
l. 8. τίω αὐλίω C. αὔλιον E
B l. 1. περιεστήκει
l. 2. ἐλθόντας deest εἰς
l. 4. ἀφῆκε deest ἐξ
l. 6. ὁ ἰωάννης ἐπέτρεψε τοῦ
l. 7. ἤρτυσεν ... deest τοῦ
l. 8. δὴ pro ἢ C. πρὸς pro τὸν E
C l. 5. μὴ ἀπάτη
l. 10. παρίω πρὸς τίω τιβ- C. A. B. D. ἐπὶ τίω E
D l. 2. deest τίω C. l. 3. γνωρίμων αὐτῷ υπ- E
l. 5. ὁ ἰώσηπος C. A. B. D
l. 6. ἀπεσαλμῶν
l. 7. ὁπλίτας ὁ ἰωάννης προσε-
E l. 2. ὁ ἰωσ- B. E. l. 3. ἐπεπήδησεν C
l. 6. ἐν δυσὶ .. εἰς μέσον τίω λίμνην ἀνέφυγε
l. 8. ὁ ἰώσηπος C. A. D. E
l. 9. παραλώση D
l. 9. ὀλίγων φθόνον παραναλώσει ... τοῖς στρατιώταις ἀγγέλων
F l. 5. τὸν σκδυάσαντα A
F l. 6. deest ὃ
l. 7. φυγεῖν τίω
G l. 3. ἀποδεξο- E.
l. 4. αὐτὸν B. l. 5. συναίσει τοὺς C
l. 6. ἐκέλευσε δὴ τοὺς ἐφ' ἑκάστης πόλεως ἰω συναφεστῶτας κατ' ἰω supra erat pro ἰωάννης & infra.
Pag. 827. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 2. c. 21. §. 7. paulò ante med. Edit. Nov.
A l. 1. 2. ἐπεδείκνυντο τοὺς σφετέρους οἱ δῆμαλος C. δημῶται A
l. 2. ἀνεδείκνυντο D
l. 3. ad Marg. ἀπειλήσας B. D. sic habet E. in textu.
l. 5. deest ταῖς γενεαῖς
l. 6. οἱ παραγ-
l. 7. ἦσαν ὅσον deest ἢ C. σωὶ τοῖς deest ἢ A
l. 7. μεταλειφ- E
l. 8. πάλιν ἐπὶ τὰς C. A. D. ἀπέστειλεν E
B l. 4. τύραννον ἐλέσθαι τοῦ C. οὔπω E
l. 5. ταῦθ' ὁ μὴ δῆμος προϊδὼς οὐ προσεῖχεν οἱ
l. 8. πολεμῇ C. A. B. D. E
l. 9. deest τοῦ C. καθ' αὐτοὺς A. D. E αὐτοὺς κἀμὲ καλεῖν E
C l. 3. ἀνδρῶν
l. 4. σαδδου--
l. 6. παραγίνηται ἐ λόγον C. παραγίνηται A
l. 8. deest μὴ C. E
D l. 3. τέσσαρας A. l. 4. ἐλθόντες C. A
Ib. σύμφωνες A. & sic deinceps.
E l. 1. ὥρμησαν
l. 2. ἐν τοῖς ὃ

l. 8. τῷ ἢ (sed deleta littera ν) ἠγγέλη
F l. 6. deest πόλιν ... ἔμελλεν, sed correctum e loco: C deest πόλιν A. B. D. E
l. 9. ἐκέλευσεν ὡς C. προεξαγγεῖλαι A
G l. 1. deest σκάφη
l. 3. deest ἐν
l. 4. deest τίω
Pag. 828. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 2. c. 21. §. 8. paul. ante fin. Edit. Nov.
A l. 6. εἰ πρῶτον C. A. B. D. l. 8. παραναλίσκει A
B l. 1. εὐκλαιότατα δρῶσι τοῖς
l. 2. scriptum κλαίειν, correctum κλάειν, utrumque perperam.
l. 4. βεβαιώσειν. l. 8. ἀνελθεῖν E
C l. 5. τίω ἐπιβουλίω D. C
l. 7. λαβὼν A
l. 8. deest τοῦ ἀποστάσεως
D l. 1. deest εἰς ἐκεῖνον. ἀπερείσασθαι τίω
l. 2. προῃρεῖτο, λύειν δὲ C. l. 5. οὐκ ἔφερε. χετ- E
l. 7. προθ- αὐτὸν ἀποπ- D
E l. 2. εἰς τοσοῦτο
l. 5. μετ' ἢ ὀλίγας ἡμέρας C. μετ' ἢ B. D. E
l. 7. ἐπέτρεψε ἢ συναρπάσαι τοὺς στρατιώτας
l. 8. ἔδωκε C. A. B. D. E
l. 11. ἢ γὰρ τῇ
l. 16. deest ὁ
G l. 3. προσαλάκταις C. πανοπλίαι E
l. 4. θορύβων A. E
l. 6. ἢ τοῦ εἰρ- C. θειασμὸς ... δύσφημος E
Pag. 829. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 2. c. 22. §. 1. paul. post med. Edit. Nov.
A l. 1. εἶχε πάντα πρὸς E
l. 2. deest ἰω C. l. 3. κατὰ μικρὸν B. E
l. 5. ἢ τοῦ ζηλωτῶν deest τίω κληθέντων C deest τίω B
l. 6. ἢ ὑπὸ τοῦ βιᾶς
l. 7. ἀκραιβατίωὴν deest τοπαρχίαν A
l. 8. γιωρσίμων (unum verbum.)
B l. 2. οἰκίας ἐτάραξε
l. 3. σώματα κατηκοντίζετο
l. 4. deest τοῦ
l. 7. ἄλλων ἐχθρῶν αναιρ- C. A. B. D. E
C l. 1. ἀθροίσαντες ... deest ἀλλὰ
l. 2. κατὰ τίω ιουδ-

LIB. III.

Pag. 830. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 3. c. 1. §. 1. pr. Edit. Nov.
A l. 6. στρατηγοῦ μὴ ρας- C. A. B. D. E
l. 8. τρέπειν ἢ αὐτὸν ἡγεμόνος διὰ
B l. 4. deest ἢ C. ὑπὸ τοῦ A. B. D. E
C l. 1. στρατηγίαις εγγ- C. γεγηρ- A στρατείαις E
l. 4. βρετανίαν C. l. 5. ὅθεν ἐ τῷ παλαὶ αὐτοῦ κλ- A
l. 6. ἱδρωτων ... ταῦτά τε δὴ προκλυδονιζόμενος, ἢ σαθήραν C
ταῦτά τε δὴ A. B. D. E. σαθῆραν B
D l. 1. τάχιστα E. l. 4. τὸ ἐπῆγον C
l. 7. εἰς ἀλεξάνδρειαν A. l. 8. τάγματα A. B
l. 9. deest ἢ ... ελησ-
E l. 1. deest σωῆγε
l. 2. add. γειτνιώντων C. A. B. D. E
l. ult. πληγὴν ἑπόμενοι ταῖς
Pag. 831. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 3. c. 2. §. 1. paul. post princip. seq. Edit. Nov.
A l. 6. γεγενημένης
l. 8. νίγερ ὁ περάτης
B l. 1. σίλας E. sic infra. l. 3. απείρης C. A
l. 5. οὖν πολλοὶ ταῖς ὀργαῖς σωτομώτερον C. πολλοὶ A
l. 6. ὡς ἐκεῖθεν ωρμ-
l. 7. μέλλησαν ἔσεσθαι τίω
C l. 6. ἐξηρτημ- A
C l. 2. ἀπεδέξατο A. l. 9. deest ἅπαξ
D l. 3. ἱππέων ἀπειλαῖς εξ-
l. 5. πλεῖον ειργ-

l. 8. συνειλημμένων
E l. 4. ἢ ταῖς deest ἐν
F l. 2. deest μὲν C. μὲν μύριοι. τ̃ ἀριθμὸν ἰουδαῖοι ἄνδρες A. τὴν ἀριθμὸν ἰουδαῖοι ὄντες E
l. 3. deest τε A
l. 4. πλέον ἢ σὺν
l. 5. σάλις
l. 7. deest οἱ C. A
G l. 1. ὑπερορῶντες ἢ τοὺς
l. 2. τοῖς πρεσβυτέροις κατορ-
l. 3. γοῦν ὅσον οὐδὲ ἰᾶσθαι
l. 4. ἐπιλέξαντες
l. 5. καὶ πολὺ πλ- C. A. E. B. D
l. ult. ἐλατί- ... παραλοχήσαντος C. E. προόδους A.
Pag. 832. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 3. c. 2. §. 1. paul. post med. Edit. Nov.
A l. 1. deest καὶ
l. 5. deest ἐν
B l. 1. φλεγομένου ἢ C. A. B. D. E
l. 5. μετ' ὀλοφυρμὸν ... αὐτῶν
l. 7. ἀνεπληρ-
C l. 2. μεγέθους τε ἐν- C. A. B. D. E
D l. 4. φρουρᾶν. οἱ γεμὴν E. l. 5. προθύμως C. B. D. E
l. 9. οὐ μικρὸν
E l. 4. ἑπομένην
l. 8. τέλμασι C. sic erat in A. sed cor. περ-
E l. 9. ὧ προῖκα
F l. 1. ἀγορευομένην. C. πόλις· ἱππέων οὕτως προσαγορ- A
l. 4. deest ἢ ἱππήνη τὲ
l. 5. καὶ τῇ γαυλανίτιδι ταύτῃ D. τῇ γαυλανίτις D.
l. 6. βασιλείας ὄρη C. deest οἱ A. B
G l. 1. οἷς ἐν τοῖς
l. 3. ἐξαλὼθ καλεῖται C. ξαλὼθ A. B. D. E
l. 4. βηρσαβῆς ἡ C. deest εἰς εὖρος A. ἡ B
l. 5. deest τ̃ A. B. βακᾶ B
l. 6. ἀπὸ θελὰ C. θελλὰ A
Pag. 833. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 3. cap. 3. §. 24. princip. Edit. Nov.
A l. 1. κεκλημένας πρὸς
l. 4. οὔτε λειψανδρία C. λειπανδρία A. B. D. E
l. 5. ἐπειδὴ ἀμείνων τε πᾶσα καὶ εὔοτος
l. 6. εὐπαθίας προκαλε- C. κατάκομος ad Marg. κατάφυτος A. προκαλ- A
B l. 2. πολυάριθμον ἀνθρώπων διὰ
l. 3. ὥστε τὴν E
l. 6. γὰρ ἐνεργὴς C. ἐνεργός ἐστι καὶ συνε. ὅλη καρ- A. E
l. 7. ἔστι καὶ καρποφόρος ... μεῖζον C. πολὺ μὲν μείζων A. B. D. E
l. 9. ἡμερῶν C. A. B. E
C l. 5. σειλὴν τῷ τρόπῳ κυνὶ φθι- ... deest αὐτῆς
l. 7. φιλαδελφίας ... μὲν τὴν προει-
D l. 1. αὐτῇ πέρας B
D l. 1. ἡ μωαβίτης καὶ πρὸς ἀνατολὰς ἀραβία τὲ καὶ σιβωνίδι. πρὸς δε- φιλαδελφινῇ καὶ γερασοῖς C. σιβωνίτιδι (sic) A. σιλβω- E. B. D
l. 6. γλυνέας ὄνομα ... ἀκραβατινῶν C. A. ἀκραιβ- B. D. ἀκραβ- E
l. 9. μαλθακοὶ
E l. 3. διαφόρων
l. 7. μεθορίοις ἢ αὐτὸ ἡ ἀνουαθ, βορκαῖος προσαγ- C ἀνουαθβορκέος A. ἀνουαθβορκέως B. D. E
l. 8. τὰ πρὸς βο- A
F l. 2. ὅροις κώμη, καλοῦσι ἢ αὐτὴν ἰορδάν· τῇ ἢ ἰουδαίᾳ εὖρός γε C. ὅροις κώμη, καλ- ἰαρδαν A. κώμη καλ- αὐτὴν ἰαρδᾶν B. D. ἰαρδᾶν E
l. 5. παρ' ὃ καὶ C. B
l. 7. deest ἡ C. D
l. 9. κληρουχίας C. A. B. E
G l. 1. προσανισχ-
l. 2. deest ἡ A. B. l. 3. σώματος· γόφνα media desunt A
l. 4. μετὰ ταύτην ἀκρεβέλα C. ἀκραίβατην A. B
l. 5. ἀμμαοῦς C. A. B. D. λύδδα B. D
l. 6. ἐλγαδδὰ καὶ ἡρώδιον C. ἐνγαδαὶ B. ἐνγαδδαὶ D. E

l. 7. μεθ' ἃς ἰάμνεια
Pag. 834. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 3. c. 3. §. 5. paul. post med. Edit. Nov.
A l. 1. γαυλανίτης βαναία τε καὶ τραχωνίτης
l. 3. μοῖρα A. B. D
l. 6. ἐκλείνῃ τὸ D. C. B. E. ἰουλίδος ἐκτείνῃ τὸ A
l. 8. ἰουδαίας E
B l. 6. προσιόντες
l. 8. deest τ̃
l. 9. ἀτρεμοῦντα, τά τε κατὰ πόλιν ἔξωθεν λειζ- C. ἀτρεμοῦντα A. B. D. E
C l. 1. προθέοντες A. l. 3. καὶ ῥωμαίων C
l. 5. σεπφωρίταις
l. 6. deest ἢ
D l. 2. deest ἢ C. l. 6. deest ἦσαν A
l. 9. deest παραλαμβάνῃ μὲν A. ἐπέσαλτο E
E l. 4. καὶ τὸ δέκατον. τούτοις quæ interjacent desunt.
l. 1. χρωμ. προθυμία A. B. D
l. 7. deest ἱππέων
F l. 3. σωέμου
l. 4. μὲν πεζοὺς
G l. 2. μαχίμου, καὶ τὰ μὲν εἰρήνην
l. 4. ἐν πολεμίοις, ὡς μήτε ἐμπειρίᾳ, μήτε ἀλκῇ τινὸς C
ἐμπειρίᾳ μήτε ἀλκῇ A
Pag. 835. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 3. c. 4. §. 2. princip. Edit. Nov.
A l. 1. κἂν τῶδε μὲν θαυμ- C. κἂν τῶδε μὲν οὖν A
l. 5. ἀπίδοι C. A. B. D. E
l. 6. deest καὶ .... ἀρετῇ C. deest καὶ A. B. D. E
l. 9. εἰρήνη ἀπειρηκότες, ἀλλ' C. A. B. E. Idem habet D. sed ad Marg. ut in Ed.
B l. 2. ἐκκεχειρίαν B. l. 8. οὔτε δαπάναι, οὔτε πόνος C
C l. 4. οὐ γὰρ B. D. E. l. 8. ὧν τύχῃ C
D l. 3. πρὸς τὴν δήμησιν C. A. B. D. E
l. 7. λιθοβόλους
E l. 3. κατεπείγοι πλαταῖ ... pro εὐδιαθέτως erat εὐθέως sed corr. εὐθέτως C
εὐδιαθέτως ἔνδον τὸ. A
l. 8. ταξιάρχαις A
F l. 5. κατὰ τάξεις C
l. 7. μεθ' ἡσυχίας αν- ... ξύλια ἢ καὶ
l. 9. θελήσαντι αὐτεξ- C. οὐδὲ γὰρ A. B. D. E
G l. 5. χιλιάρχας C. ἑκατοντάρχους A. B. D
l. 6. μεθ' ὃν A
Pag. 836. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 3. c. 5. §. 3. paul. post med. Edit. Nov.
A l. 3. ἵνα ἢ δέοι πρὸς τὰς C. ἐπιρρ. ῥᾳδίως ἵνα δέοι A. deest εἰ E. B. D
B l. 1. διασκευάζεσθαι A. E. l. 2. ἐπιθέντες A
B l. 3. deest τὴν ἀποσκευὴν ... ἐφ' ὕπληγος C. ἱστᾶσιν ... ὕπληγος A. E. ὕπληγος D
l. 7. deest τὴν ἔξοδον A
l. 8. βραδύναντας C. l. 9. τ̃ τάξεως A. ἀπληφ- D
C l. 1. παρασάσῃ πρὸς
D l. 3. οὐ πλεῖον
l. 4. deest στρατηγὸν sed spatium relictum.
l. 6. κόφινον C. κοφηνὸν B
E l. 1. τ̃ πεζῶν
l. 3. γορύτου C. l. 4. διήρτηνται A
l. 9. ἀεὶ πολαχὸν C. αἰεὶ τὸ λαχὸν A. λαχὸν D
F l. 4. προσάγῃ, τοῖς δεχθεῖσι ... παρ' ὃ
l. 7. τύχης sed add. τε ἐπιτετευμένων C. ἐπιταγμάτων B
l. 8. δι' ἁμαρ-
l. 9. τ̃ ἐνσκέψεως. G. l. 1. ἀποτυχήσῃ A. E
G l. 6. σώματα μόνον ἀλλὰ καὶ βασάνης desiderantur quæ interjacent.
Pag. 837. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 3. c. 5. §. 7. paulò ante med. Edit. Nov.
A l. 1. φοβερώτεροι, τὸ γὰρ
l. 2. δοκεῖν. ὦμοι ἢ πρὸς
l. 5. ἀσφαλεῖς E
l. 5. αὐτῶν εὐσαλεῖς μὲν C. In A erat ἀφελεῖς sed cor. ἀσφαλεῖς. B. habet quoque ἀφελεῖς sed

sed ad Marg. συναφεῖς ἢ ἀσφαλεῖς. D ut B

Bl. 1. ἡ πλῆθος ἐσείσθησαν, ἢ σρα C. ἠσσήθησαν A. B. D

l. 8. γὰρ ἦν αὐτῆς

l. 9. ἐλάσσω ταῦτα D. C. E. B. ἐλάττω A. ad Marg. ἔλασσον B. D

Cl. 1. ῥωμαίοις E. l. 4. deest καὶ C

l. 7. ἐσπασιανὸς δὲ ἅμα C. A. B. D. E

l. 8. ἐν τῇ πτολεμαΐδι ἔτασσε C. ἐν τῇ πτολ- A. B. D. E

l. 9. ἐπὶ πολὺ E

Dl. 4. ὑπὸ τοῦ ἰωσ- C. A. B. D. E

l. 8. αὐτῷ πρὸς C. A. B. D. E

l. 8. προχωρήσειν δὲ μηκέτι εἰς C. μηκέτι A. B. D

El. 4. ἀδοκήτως E

El. 1. ἐπιπολαίως ... deest τῶν C. ἐπιπολαίως A

l. 5. ἀτονώτερον B

l. 7. ὡρμένος αὐτὸς ἐμβαλεῖν C. ὡρμένος A. D. E. erat etiam ὡρμένος sed ad. μὴ B

Gl. 2. ἐξαπιναίως

l. 4. εἵπετο μὲν ῥωμ-

l. 5. τούτοις ἐφ'

Pag. 838. Edit. Vet. ἁλ. lib. 3. c. 6. §. 2. paul. ante med. seq. Edit. Nov.

Al. 4. δυσπώρου C. ταλαιπώροιτο A. B. E

l. 5. καὶ τὰς ἐπ' αὐτῶν ηγ- C. τὰς ὑπ' αὐτὸν A. ὑπ' αὐτὸν B. D. E

l. 6. ἐπὶ τούτους

Bl. 2. πρὸς τοὺς ἐκ- l. 3. τὰς ἑλεπόλεις

l. 4. deest τε

l. 6. ἡ σημαία περιέχου

l. 8. τε ὁ ἀυνῶν

Cl. 3. εἰς ἓν πλατύνουσα. τούτοις παρηπ- C. εἰς ἓν πλατύνουσα A

Dl. 6. τῶν πολεμίων C. A

l. 7. μεταβάλοιντο C. A. B. D

l. 8. τῶν πολεμίων ἐξ-

l. 9. deest ἂν C. A

El. 3. τοῦ σεμφώρεθ

l. 5. συμμίξαντας E. C. D

l. 7. ὡς οὔπω δεχ- heic desinit Fragmentum MS. habet ὡς οὔτε

l. 8. ἔχοι C. A. B. D. E

El. 1. deest ἂν E

Fl. 5. τοὺς μείναντας A. l. 6. αἱρεῖται μετὰ τὴν πρώτην C. γαδάρων ἐπ- αἱρεῖ τε A

Gl. 1. μισεῖ τῷ πρὸς C. A. B. E. τὸ D

l. 6. ἥπτατο sed videtur ἡ factum ex εἰ

Pag. 839. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 3. c. 7. §. 2. princip. paul. post Edit. Nov.

Al. 1. deest ποτὲ A

Al. 2. γὰρ ποῖ ῥέψῃ τὰ ἰουδαίων τέλη

l. 3. μεταβάλοιντο C. A. B. E

l. 4. συγγνωσθήσεται

l. 5. προσδυκῶν, ὥστε τεθ- A

Bl. 1. ἐπὶ τὸ μεῖζον C. A. B. D. E

l. 2. τὴν τῶν πολ- ... εἰς δουλείαν κακ- C. τὴν τῶν πολ- B. D. E

l. 4. θαρσύνοιεν ἵνα σπονδὰς αἰρ- C. θαρσύνοιεν A. θαρσύνειν E. B. D

l. 9. ὡρμημένος ἐξαίρειν ... πέπτο γὰρ

Cl. 1. πεφυγμέναι deest συμ-

l. 3. deest τοὺς C. l. 4. ὀρεινὴν τε οὖσαν A

l. 8. ἀρτεμησίου C. παρελθεῖν A

Dl. 3. αὐτόμολον C. ἀνδρὸς εὐμετάβολος ὁ B

l. 4. αἱρήσοντας B. D. E

El. 1. καὶ δεκάρχην ἐβέδιον C. Αἰβούτιον E

Fl. 5. deest προσβαλεῖν

l. 7. deest ἔξωθεν ... ἵππον πᾶσαν, ἀποφράσσοντες αὐτῆς

Gl. 4. ἄντικρυς

l. 6. σφενδονίτας C. σφενδονήτας B. ἐκέλευε E

Pag. 840. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 3. cap. 7. §. 5. paul. ante med. Edit. Nov.

Al. 1. καθ' ὃ C. D. E. l. 2. περὶ τὴν πόλιν A

l. 8. δὲ θάρρος

Bl. 4. ἑπτακόσιοι. τῇ

l. 6. ἐπεξελ- ... ἀντεπαρεκταξ- C. A. ἐπεξ- deest καὶ B. D. E

Cl. 3. καὶ τειχομαχίᾳ C. A. B. D. E

l. 7. ἰωτάπατα A

Dl. 2. προεξασθενεῖν ... βορείου C. προεξασθενεῖν A. B. D. E

l. 3. καθ' ὃ

l. 4. δὲ ἰωσ- C. A

El. 5. συναλισθείσης τε ἅμα C. A. D. E

l. 7. γεῤῥάδια τείνοντες εἶχον ὑπὲρ

l. 8. deest ἐχθρὸν

Fl. 1. δὲ τοῦ πλησίον

Gl. 1. οἱ καταπ- deest τε C. ἐκέλευσε τοὺς ἐπὶ τοῦ A. B. D. E

l. 2. τὰς λόγχας ...

l. 3. ἀθρόον οὐσῶν ἀπεωρημένον, ἅπερ οὐ μόνον τὸ τεῖχος τοῖς ἰουδαίοις deest ἀνεπίβατον C. οὐσῶν ἀπαιωρουμένων A. ἀπαιωρουμένων E. D. habet ut in Ed. sed ad Marg. ἅπερ οὐ μόνον.

l. ult. ἐντὸς οὔσης εφιχ- C. καὶ τὴν ἐντὸς B. D. E

Pag. 841. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 3. c. 7. §. 9. paul. ante med. Edit. Nov.

Al. 1. καὶ γὰρ τὸ τῶν C. A. B. D. σφενδονητῶν A. B τοῖς καθ' D. l. 5. γεγυμνωμ- E

l. 7. ἐνεπιμπρ- C. A

Bl. 1. ἐνοῖ A. B. D. l. 2. εἴρχθησαν A. l. 3. παραδόσεις C

l. 4. καὶ ταῖς ἐπαλ- C. B. A. D

l. 7. ἐκέλευεν.

Cl. 1. ἐπινοεῖν

l. 4. πετροβολισθάνοι D. E

l. 5. ἀπὸ τοῦ ἰκμάδος εἴργοιντο

Dl. 2. οἰομένους C. l. 3. ἐνεπ- D

l. 7. ἀναθαῤῥης- C. A. πάλιν γὰρ A

El. 1. προστυχόντων C. A. B. D. E

l. 4. αἴρειν C. τῶν ἀναγκαίων αἴρειν B

l. 5. τῶν χρειωδῶν ἱκετεύειν B

l. 6. ἐπαυθαδιασαμένους C. D. ἀπαυθαδισ- A. E

l. 7. ῥάοσιν αὐτοὺς ἠξίου χρήσασθαι C. τετρυχ- A

Fl. 1. δὲ ἦσαν αὐτῶν C. deest πάσας A.

l. 3. deest ἔνδον

l. 5. τῷ δὲ ὀμβρίῳ C. A. B. D. E. ἀρκουμένων A

Gl. 2. βουλόμενος B. l. 6. πλεῖον ἔκαιε E

Pag. 842. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 3. cap 7. §. 2. paul. ante finem Edit. Nov.

Al. 1. ἀπὸ γὰρ τοῦ δίψους

l. 2. συρ- πύργον A. l. 7. deest μὲν A. B

Bl. 4. τοσοῦτο C. ἐξαναλισκόμενος A

Cl. 2. ἐνόησεν deest ἐν

l. 3. φυλάκων C. A. B. D

l. 5. γράμματα τε πρὸς C. A. B. D. E. τῶν ἐξ ἰουδ- A

l. 6. αὐτῶν ἔλαβε C. διεπέμπετο A. B. D. E

l. 9. erat ἄκεσιν sed corr. σακεσιν ... deest ὁ C. ἄκεσιν E

Dl. 1. παρέχειν C. l. 7. συναισθόμενοι B παρέχειν E

El. 2. ἀγωνισαμένους. l. 6. γὰρ αὐτῶν

l. 7. deest τολμῶντος C. μηδενὸς ὄντος τοῖς A

l. 8. εἰργμένους C. καθ' ἑαυτὸν A

Fl. 1. μένων γὰρ εἴσω, οὔτ'

l. 2. κἂν ἁλισκομένους sed corr. C. l. 3. ὠφελήσει A

l. 5. ἢ τάχος

l. 6. περιστάσιν deest ἀντὶ C. l. 8. περὶ πλ- A. B

Gl. 2. τὴν πολιορκίαν ὁρμῆς A

Gl. 3. αὐτοῦ περ- C. A. B. D

l. 6. κοινωνίαν φύσει τοῦ, deest κοινωνὸν σφισι C. κοινωνίαν A. D. B

l. ult. deest μένειν A

Pag. 843. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 3. c. 7. §. 16. princ. Edit. Nov.

Al. 1. ἐμοί τε δοκεῖν ... οὐδὲ γὰρ C. δοκεῖ A. οὐδὲ E

l. 3. μὲν ἱκέτης- C. A. B. D. E. αὐτοῦ τὴν εἰς

l. 4. τὴν ἀπόλυσιν ὁρμὴν ὁ τῶν. l. 7. ἀρξάμενος μα-

l. 8. σωτηρίας καλὸν, ευ- C. καλὸν E

Bl. 2. παρελθὼν A. l. 3. διεσπείραντο τὰς φρεσὶ

l. 5. θέῤῥεις ἂς l. 8. ἔκαμψεν

Cl. 6.

Cl. 6. deest ȝ A. B. E. l. 7. περισκοπῶν E

Dl. 1. ὡς ἂν οὐκ ἐξ ἀνάγκης πολεμοῦσιν, ἀλλὰ προσκλωμένοις C. A. B

ἂν οὐκ ἐξ .... ἀλλὰ προσχρωμένοις D. E

l. 3. ἀπὸ τῆς συρίας C. A. B. D. E

l. 4. ἀνέσελλον

l. 7. deest τοῖς

l. 8. ȝ ἐκ διαδοχῶν ἀμφότεροι

l. 9. deest ἑαυτῶν A. αὐτῶν B

El. 3. τοῖς τείχεσι πλησιαζόντων C. τείχεσι A. B. D. E προσάγειν B

l. 7. καταιώρηται

Fl. 1. ἐστηλιγμένοις E

Fl. 4. οὕτω καρτερὸς C. A. B. D. E

l. 5. ὡς δὲ τὰς A

l. 8. προκαθέζεσθαι C. B

l. 9. ἰουδαίων οὐκ ἠρε- C. A. B. D. E

Gl. 2. προσάγοντες A

Gl. 6. γέῤῥοις τε διλω- ... πεφραγμένοις δέῤῥεις C

γέῤῥοις τε ... deest δὲ A. E. γέῤῥοις τε B. D. E

Pag. 844. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 3. c. 7. §. 19. paul. ante fin. Edit. Nov.

Al. 3. παίοντα C. B. D. E

l. 4. καταῤῥιφθησόμενον C. A. l. 7. καθὸ A. B

καταῤῥιφη- E. B. D. l. 6. ἀχύρου B

l. 8. ἐκκένοιεν C. A. B. D

Bl. 1. τοῖς ἰουδαίοις B

Bl. 3. deest τῆ A. l. 4. ἀντεπινοήσαντες C. κοντοὺς C. E. A. B. D

l. 6. ἀπέτεμον

l. 7. deest τε C. γινομένης A

Cl. 1. ἀπεκθέουσι A. l. 2. χώμματα C

l. 3. ἀπεπίμπρασαν C. l. 4. καταπλαγέντες A. E

l. 6. deest τὸ

Dl. 3. σαβαὰβ ȝ πα- C. B

l. 4. πέτρον D. E

l. 5. ἀποῤῥῆξαι

l. 9. deest τῷ σώματι

El. 3. deest τότε A. B. D. E. l. 5. νετῆρας C

l. 6. deest μὲν C

Fl. 2. αἰρόμενοι πολὺ πῦρ C. l. 3. ὃ δὲ πεμ- A

l. 6. περὶ δείλης .. προεισῆγον ... ἢ προπεπονηκέναι C. ἀνασάντες A

l. 8. ἀπ' αὐτοῦ A. B. D. E. ἀμυνομένων D. E

Pag. 845. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 3. c. 7. §. 22. paulò post med. Edit. Nov.

Al. 3. deest τοι E

Bl. 1. ἀλλήλοις C. l. 2. ἀλλ- τύπτοντες B. l. 3. ἢ πεπρ- A

l. 3. πέτροις D. E

l. 4. ἀλλ' ὡς πυρὶ ... πέτροις C. πέτροις A. B

l. 5. ἔθαλλον. ἢ

l. 8. περιλαμβανόμενοι φλ-

Cl. 2. ἦτε γὰρ τῆ

l. 4. deest ὁ C. l. 5. γωνίας ἀπέκοπτε A

l. 7. μάθη E

Dl. 3. ἀπαρέσατο C. A. B. ἐπὶ τὸ τει- A

l. 4. ἐσφενδονίσθη A. E. l. 7. λιθοβόλου βία B. E

l. 8. τῆ οὖν ὀργ- C. A. B. D. E

l. 9. ἐπ' ἀλλήλοις ȝ ἐκλυπτόμενοι νεκροὶ C. deest ȝ A

El. 1. ἐῤῥιπτομένοι C. ῥιπτόμενοι A

l. 3. deest περὶ C. l. 5. ἠλύετο A

l. 8. ἀγωνιζομένων.

Fl. 3. φραξάμενοι τὰ σώματα τοῖς ὅπλοις A. καταῤῥιφθὲν A. D. E

l. 4. ἢ τοῖς ὁπλίταις τὸ καταληφθὲν ἀντωχύρωσαν πλὴν βλη- τὸ καταβληθὲν B

l. 5. τὰς ἀφετηρίους A. l. 8. ἀπὸ ὃ A

Gl. 1. καταῤῥιφέντων σπουδάσαι τοὺς C. l. 2. ἀποβιβάσας A. E

l. 2. δίχη διετ- B

Pag. 846. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 3. cap. 7. §. 24. med. Edit. Nov.

Al. 1. ἀποφυγόντων ἐκ τῆς ἁλώσεως διαλαθεῖν. C. διαλαθεῖν A. B. D. E

l. 4. ȝ δὲ σφεν- A. ȝ δὲ σφενδονῆτας B. D. E

l. 6. τοῖς ἀκαιρέοις

Bl. 6. αὐτοὺς εἰς E. l. 9. deest σὺν C. συνκλάσαντας B

Cl. 1. ἔμπροσθεν τοῖς θυ- A. l. 2. κενώσουσιν B. D. E.

l. 8. deest τὰ E

Dl. 1. προαλίσαντας ἐναφθῆναι C. προαλίσαντας A. B. D. E

l. 4. οὐδὲν γὰρ οὕτω sed οὕτω super additum.

El. 3. deest ὡς C. desunt τὰ μὲν γύναια A. E

l. 5. ἐῤῥιμμένων A. παρειὰ A. παρειὴ D

l. 6. ἣ ἔλαχε παρειὴ C. l. 6. καθάπερ A

l. 8. ȝ τὴν ὁρμὴν C. A. B. D. E

Fl. 1. deest ἁπάντων C. l. 1. συνήχθησαν B. l. 2. ἢ πάντων ἀφιε- A

l. 4. deest ὃ & τε A

l. 5. τὴν βολὴν C. B. A. D. E

l. 6. βαλόντων C. l. 7. ἐξέδραμον A. E

l. 8. διαβαλλ- A

Gl. 2. ἐν κινδύνῳ C. deest τῆ ante κατὰ A

l. 5. τοὺς ἑαυτῶν ἀμείβειν A. B. D. E

l. ult. βιασθέντων deest ἀπὸ

Pag. 847. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 3. c. 7. §. 27. paulo ante med. Edit. Nov.

Al. 7. ἐρεθίζει ... καλαχεῖν C. καλαχεῖν B. A. D. E

Bl. 2. κατέχεον. τοῦτο καιο- media desunt A

Bl. 3. τούτῳ καιομένῳ

l. 5. ἀπὸ κόρσφο

l. 8. ψυχρομένου C. τῆ ȝ θωρήκων τοῖς A

l. 9. ἢ τοῖς κρα- D

Cl. 4. ἐπέλειπε ȝ οὔτε ῥωμαίοις D. C. B. ῥωμαίοις A. E

l. 5. τοῖς ἰουδαίοις A. B. D. E

l. 7. καταχθέντας

Dl. 1. τὰς προβάσεις αὐτῶν ἔσφαλον

l. 3. ὑπολισθ- A

l. 4. τῆ προβαινόντων τις ὀρθὸν

l. 7. ȝ ὑπὸ τῆ ἰουδ- C. D. E. A. B. ἐφαλλωμένων γὰρ C

l. 9. ἠχόλουν. πολ- C. ἐχώρουν A. sed ad Marg. εὐχίλουν

El. 2. deest μὲν. l. 5. δαισίου D

l. 4. ἐκομίσθησαν deest ἂν

l. 8. πρὸς ὕψωσαι C. προσυψῶσαι A. B. D. E

Fl. 2. κατασκευάσαι κελεύσας C. A. B. D

κατασκευάσαι βουλεύσας E

l. 4. ἀπέστησεν ἐπι- C. ἐπέβησεν ἐπιστήσας A

l. 6. ῥαμαλαιοτάτους σφενδονασὰς C. l. 8. τοὺς ἀπὸ ὃ A ῥαμαλαιο- D. E. οἱ μὴ ȝ καθ- E

l. 9. κατὰ κάρσεις

Gl. 1. ἀμύνασθαι C. A. D. l. 2. χειρὸς βέλη

l. 3. τῆ περὶ αὐτοῖς C. A. B. D. E. ἀνάλωτον A

l. 6. ἀντικακοῦντες A

l. ult. deest μὴ

Pag. 848. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 3. c. 7. §. 31. princip. Edit. Nov.

Al. 2. πόλιν, ἰαφᾶ καλ- A. ἰαφᾶ D. l. 3. ἰωταπάτων A

Al. 4. ἐπαιρομένην

l. 8. τῷ φύσει καρτερῷ C. πρὸς τῷ φύσει καρτερὰν (sic) τυγχάνειν A

τυγχάνειν B. D. E

Bl. 1. πρὸς ἀπηλπικότας C. προαπηντ- A. B

l. 3. πρῶτον τεῖχος, ἀποκλείουσι, desunt quæ interjacent.

l. 7. συνεισβαλλ- .. deest δὲ C. l. 8. deest τότε B

Cl. 1. ἐχθροῖς παρέδωκεν A

C l. 4. ταῖς οἰκίαις ἢ

l. 6. τῆ δυοῖν ... βύζειν πολ-

Dl. 1. πρὸς γὰρ τῷ A. B

Dl. 2. ἔκλαυσεν ἡ C. ἑαυτῶν B

l. 4. κατηρῶντο, μέχρι E. l. 6. deest ȝ E

El. 4. deest δὲ

l. 5. λαοῦ κέρατος C. deest τὸ A

Fl. 4. συῤῥήγνυται C. A. E. καρτερὰ μάχη A. E

l. 6. ὁρῶν A

l. 7. deest ȝ

l. 8. ἐν ταῖς E

Gl. ult. εἰκάδι A. δαισίου D

Pag. 849. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 3. c. 7. §. 32. princ. Edit. Nov.

Al. 3. αὐτοῖς μέν ἐςιν E. l. 5. καὶ τὰ μηχανήματα, καὶ B
l. 7. τῇ καλά σφας ἀσθένεια ὠρρώδουν C. A. B. D. E
l. 8. πρὸς ταραχὴν D. C. B. E. πρὸς μάχην A
Bl. 2. οἱ σαμαρεῖται ὅλοι
l. 5. ἐκπέμπει B. D. E
Cl. 1. ἐμφλ- E. l. 5. προαιρουμένους ρω- C. προηρημένους B
l. 7. ἐπὶ τῶν δεινῶν
Dl. 1. δεξιᾶς B. l. 3. ὅπλα ῥίψαι ... προπεσὼν C
l. 4. ἰουδαίου sic supra B. D
l. 5. deest ἐπεφάχθη
l. 7. καρτερούντων A
El. 1. τῷ τείχει A. l. 5. δεδαπανημένοι μένειν οὐδὲ C
l. 8. κεκοπιωμένων F. κεκοπιω-
Fl. 1. καὶ καταδ- B. D. E. l. 2. τὸ ἢ ἰὼ C
l. 4. deest τῶν ἰουδαίων
l. 7. ἐξερρύηνωσι τοῖς C. A. B. D. E
Gl. 1. καὶ τάχος C. ἢ μέγα ἐξ- E. deest αὐτὸς E
l. 2. deest μέγα
l. 6. δομετίῳ C. E
l. ult. deest ἡσύχῃ μεθ' οὓς ἔκλος κερ- deest τις

Pag. 850. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 3. c. 7. §. 34. paul. ante med. Edit. Nov.

Al. 1. εἰσῆγον κατ- C. A
l. 3. deest ὅμως
Bl. 5. δυσχέρεια τὴν ἄμυναν ἀφείλετο C. ἀφείλετο A. B. E
l. 7. ῥᾳόνι κατὰ κράτος ἐκαλ- C. A habet in textu ut Edit. sed ad Marginem ead. manu, ῥᾷόν τι κατάκρας
Cl. 4. καταλει- D. l. 5. φυλάκων A. B. D. E
l. 6. πύργων (sic) A. πύργον C. l. 7. ὀψὲ παρῆκαν A. B. D. E
l. 8. σφαγὴν ἕτοιμον παρέχον ἀναίκμαλον, ἐνῇ ἦν- deest ῥωμαίοις C
ἕτοιμον A. ῥωμαίοις A
D habet ἕτοιμοι sed ad Marg. ut in Ed. ἕτοιμοι E
Dl. 2. εἰσέπεσεν C. A. l. 3. συμφευγόντων E
l. 5. ἱκέτευον .. ὀρέξαι χεῖρα δεξιάν. l. 8. βόθωνα
El. 1. οἱ ῥωμ- C. l. 7. τετρακισχι-- sed ad Marg. μύριοι A
l. 7. συνηρίθμησαν B
Fl. 4. κατά τε ὀργὴν C. A. B. D. E
l. 9. μέσον ἑαυτὸν deest μὲν C. μέσον αὐτῶν A
Gl. 4. λανθανόντως C. l. 5. δοκεῖν B
l. ult. κατάδυσιν καὶ C... deest ἢ ante παντ- C. A

Pag. 851. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 3. c. 8. §. 8. paul. post med. Edit. Nov.

Al. 1. πύργων αὐτὸς ὡς C. ὡς ἢ λαθεῖν A.
l. 3. ἁλώσης, ἅμα σὺν αὐτοῖς A. ἁλώσης E
l. 4. μιωνεῖται. οὐεσπασιανὸς ἢ αὐτ- C. deest πέμπει A
l. 5. γαλλιανὸν C. δεξιᾶς A. B. D. E
l. 6. προτρεψάμενος E
Bl. 1. deest τὸ
l. 2. οὐκ ἐκ τῶν φυ-
l. 4. προσκαλ- C. προκαλέμενος A. E
Cl. 2. deest περὶ A. B. D
Cl. 5. προσῆσαι τὸ κάλλισον, ἀπιςίαν φιλίας C. προσήσαιτο (& c. ut C.) A
προσήσηται τὸ καλ- ἀπιςίαν φιλίας B. D. E
l. 6. ἂν ἰδίᾳ φίλον C. deest αὐτὸς A
Dl. 3. λιπαρῶς C. A. ὅτε ὁ νικ- B. D. E
l. 8. ἢ καὶ περὶ C. A. B. D. E
El. 1. βιβλίων B
El. 2. deest ὃς C. A
l. 3. γινομ- B. D. l. 4. ὀνειράτων B
l. 4. πάσας φαν- l. 6. τῶν κτήσαντι C. B. D
l. 6. ἐκκλάσαι E. l. 8. τὰ μέγιςα εἰπεῖν
Fl. 3. ἐνδίδει τῷ C. l. 4. συνκαταφ- B
l. 5. συνήεσαν
l. 6. ἢ μεγάλα γε ἂν σενάξειαν C. A idem habet nisi quod deest γε.
μεγ- ἂν σενάξειαν B. D. E
l. 7. καὶ καταψηφίσαι θεὸς C. deest ὁ A

Gl. 1. σαυτοῦ, πόσας ὑπὲρ C. πόσους A. B
l. 2. ἀνδρίας C. A. B
l. 5. εἰ καὶ σὺ C. deest σαυτοῦ A
l. ult. χρήσομαί σοι ... ἢ ἐὰν C. σὺ ἢ εἰ μὴ A

Pag. 852. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 3. c. 8. §. 4. paulò ante fin. Edit. Nov.

Al. 1. θνήσκης ἑκούσ- C. E. B. D. εἰ ἢ ἄκων A
l. 2. θνήσκη C. ἐπανετείνοντο E
l. 7. ἔφη σοφῶν αυ-
l. 8. διασπασιαζ- C. A. D. E
Bl. 3. τὸ τῶν ρω- sed ad. τὸ C. l. 4. οὐ ἐμοῦ C. A
l. 5. φειδῶς A. B. D. E. l. 7. ὧν καὶ πρὸς
Cl. 1. ἀντιάζουσιν C. A. B. D. E
l. 3. ὅταν δέῃ ... ὅταν μὴ C. A. D. E. l. 4. ἢ δ' ἀλλὰ καὶ B. D. E
l. 5. ἀνεῖμαι
l. 6. ἀπολμησόμενος
l. 8. οὐ μὲν οὖν C. E
Dl. 1. ἀγωνέςατον
l. 3. deest μὲν C. l. 5. οὐδὲ A. l. 8. ἡμᾶς τοῦτο A
l. 5. μέν τοι ζω- E
l. 9. καὶ τοὺς ἐξ ἐνέδρας τιμωρούμεθα. τὸ C. A. καὶ τοὺς ἐξ B. D. E
El. 1. ὑβρίζει C. l. 2. μηκέτι πάλιν εἶναι ἐκ- A
l. 6. ἀνθρώπου παρακαταθήκην οὐ δέει desunt, quæ interjacent C
ἧς ἄνθρωπος A
l. 1. ἀποδράσαντας D
Fl. 2. καταλείπουσι
l. 8. ἢ καὶ ἐπήκοοι. C. A. B. D. E
Gl. ult. τοὺς πατέρων θάτερον

Pag. 853. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 3. c. 8. §. 5. paul. post med. Edit. Nov.

Al. 3. ῥίπτειν εκρ- E
Bl. 1. προσθεῖναι A. B. D. E
Bl. 2. σωζόμεθα C. A. D. l. 7. deest πρὸς τοὺς πολεμίους A
Cl. 8. εἰς ἀνδρείαν
Dl. 1. πλήξων A. B. D. E. l. 2. καλῶν, τὸ ἢ C
l. 3. θρασόμενος C. B. l. 6. κυκλωθ- A
l. 7. ἐπιςρεφόμενος A
l. 9. παρωλίσθανε C. περιωλίσθανε A. B. D. E
El. 4. ἐπεὶ δεδ- A
Fl. 2. desunt τῷ μετ' αὐτὸν C. A
l. 7. λείποιτο C. E. l. 8. ἐπὶ πίςιν E
l. 9. τῶν τε ῥωμαίων καὶ τῶν οἰκ- C. καὶ τῶν A
Gl. 2. deest αὐτοῦ A

Pag. 854. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 3. c. 8. §. 5. paulò ante med. Edit. Nov.

Al. 1. τοὺς ἢ πλησίον B. D. E. l. 4. deest οὐκ C
l. 7. τῶν οὐ πάλαι μαχομένων, καὶ τῶν ἐν χερσὶν ἐχθρῶν ἀντικείμενον C. ἀντικείμενον A. B. E
Bl. 3. πλείους ἑαυ-
l. 4. πλείση ἢ αὐτῇ καὶ παρ' αὐτῷ μοίρας
l. 7. προσέταξεν ὡς ἀναπέμπων
Cl. 1. δυοῖν
l. 3. αἰχμάλωτον αὐτὸν μόνον ειλ- C. A. B. E
Idem habet D. sed ad Marg. ut in Ed.
l. 6. τί γὰρ οἱ C. A. B. D. E
Dl. 2. δεσπότης γὰρ οὐ ... ἀλλὰ γῆς deest καὶ C. γὰρ οὐ A. B. D. E
l. 3. τίμωρια E. l. 8. διηγείρετο A. B. D. E
El. 1. ἰώσηπον ἐν ἄλλοις κατ- C. A. B. D. E
l. 2. περιτυχ- A
l. 3. οὔτε τὸ ἐπὶ τῶν ἰωταπατηνῶν.
l. 4. προμαντευσάμενος C. ἑαυτῷ A. καθ' ἑαυτῷ B. D
l. 6. τὰς ἐπ' αὐτῷ C. l. 7. μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ ἑβδόμην ἁλω- A
Fl. 1. deest ὁ C. A. l. 3. αὐτὸν ἤρετο C. A. E
l. 3. deest οὖν D. ἀνὴρ D
l. 4. ἐσθῆτι B. D. E. deest καὶ
l. 5. τε καὶ περ- C. E. B. D. l. 8. ἐκεῖθεν A. B. D. E
l. 9. deest τε A
Gl. ult. deest ἢ C. deest μὲν B

Pag. 855. Edit. Vet. ἄλως. lib. 3. c. 9. §. 1. med. Edit. Nov.

Al. 1. χυομένιω
l. 2. erat ut in Ed. sed corr. χίμεῤῥεν E
l. 3. τὸ ἢ ἔχλον ᾗ πέμπλον
l. 5. ἐλεφνὴ ἢ C. l. 8. ἐμπίπτοντες B
Bl. 7. ἐπ' αἰγύπτε πόντον C. αἰγύπτε A
l. 8. τὴν σύνταξιν C. A. B. D. E
l. 2. καταδήσαντες
Cl. 4. ἐξωτέρω C. A. διενεκτέρον A
l. 5. ἰόπης & sic ubique A
l. 7. ἑκατέρωθεν
Dl. 1. ἐπιδεικνυ-
l. 2. ἐναντί⊙ βορ-
l. 4. κατὰ τῦτο
l. 5. ἐπὶ τὴν ἔω C. τ̃ ὑπὸ τ̃ D
l. 6. μελαμβόρειον περὶ τ̃ ταύτη πλοιζ- C. μέλαν βορ- B
l. 8. συνήραξε C. A. deest ἢ A
El. 2. μετέωρ⊙ ἢ ὑπ- C. A. B. D. E
l. 3. τῦ τόπ⊙ C. A. B
l. 4. ἐξωθεμένες C. l. 5. desunt φερ. τ̃ βέλων ἐκκλίνειν A. B. D. deest ἐκκλίνειν E
l. 7. ὁ ζόφ⊙ C. ἀχνυμ- sed corr. E
Fl. 7. διέφθειραν. ἣν ἢ ὁ αρ- C
Gl. 3. στρατόπεδόν τι A. l. 4. συναυλ- B. E
l. 6. προνομεύσαντ A

Pag. 856. Edit. Vet. ἄλως. lib. 3. cap. 9. §. 4. paulò ante fin. Edit. Nov.

Al. 2. deest τε C. ἔτεμνον μὲν ᾗ A
l. 7. διεσώθησαν C. διεσώθη A. B. D. E
erat λεγ- sed corr. χυ- E
Bl. 1. ὠκεῖα A. l. 5. ἠγγέλετο B. l. 7. προσῆκον τὴν, C. A
Cl. 4. ἐξῆρχεν αυ-
l. 5. ᾗ τὰ μὲν τ̃ C. A. B. D. l. 7. ηὐρίσκετο A
Dl. 1. ἡγεμόνων πλέον ἢ ... τύχης C. πλέον ἢ B. D. E
l. 2. ἐπὶ ζῶντα, ὅσον εὐνοίας ἐπιτεθνᾶναι δοκῦντες .. ἀναλαμβάνων C
ἐπὶ τὸ τεθν- A
l. 4. εἰς ἀνδρείαν C. A. erat ἀνδριὰν sed corr. ἀνανδρίαν E
l. 9. deest ἑτέρων C. ἕτερον A
El. 2. ὥρμων
l. 3. ἀμυνόμενοι τοῖς μὲν C. αμυνομ- A. B
l. 6. ἅμα ἢ ᾗ C. A
l. 8. deest ᾗ ... δι' αὐτῶν
l. 9. παραλὶς C. E
Fl. 2. deest μέχρι B. l. 6. ἠγγέλλετο ταραχία C
Ib. ἠμέλλοντο ταρ- B
l. 7. ἦσαν. ἀμφοτέρας παντ-
Gl. 2. σωφρονήσων E. l. 4. μετάξοντα C. B. D. E
l. ult. προσελθὼν στρ- C. εἰσελθὼν A

Pag. 857. Edit. Vet. ἄλως. lib. 3. cap. 9. §. 7. med. Edit. Nov.

Al. 1. ἐμβαλεῖς στο-
l. 2. δεκάρχιω ουα- C. δεκάρχιω ουαλε- A. ουαλ. B. E.
l. 5. ἐπιθυμοίη A. B. D. E. l. 7. ἢ ουαλ- A. B. D
Bl. 1. δοκεῖεν ἀκροβολιζόμενοι C. ακροβολιζ- A. B. D. E
l. 4. παῖς τοσάτε
l. 7. τὸ μάχεσθ C. A. B. D. E
Cl. 1. τε ὅμως πέντε
l. 7. ἱκέτδον
Dl. 1. φίλα φρονῦντ⊙ C. A. B. D. E. l. 3. δεξιὰς A. D. E.
l. 4. ἐνεδίδε
l. 5. ὠργισμένοι
l. 6. λαβόντων ἢ τῦτον τῷ δήμῳ δεξιᾶς. C. λαβόντων A
l. 9. καθ' ημ- E
El. 4. ἔτι πρὸς τὴν πόλιν ᾗ τὰς τε
l. 5. ἠπήντων E
l. 6. σωτηρίας ᾗ λυτρωτὴν ἀποκαλ- C. αποκαλ- A
Fl. 2. παρήγγειλε C. l. 3. διὰ τῦτον A. B. D. E
l. 4. ἐγγυομένε ἢ σὺν αὐτοῖς

l. 6. ἀναλαμβάνειν
l. 7. ἢ τὴν παρ- C. A. B. D. E. ταραχαιῶν B. D. E
Gl. 2. ἢ καλεῖται χερσὰς περὶ
l. 3. ὑπώρει⊙ C. A. ὑπερεῖ⊙ B. D. E
l. 4. deest μὴ E
l. ult. ἐκραλύνετο C. A

Pag. 858. Edit. Vet. ἄλως. lib. 3. c. 10. §. 1. paul. ante med. Edit. Nov.

Al. 1. ταραχῶα ... μετέλαβε. σκαφίδια ἢ
l. 3. deest τ̃ C. A. B. E. deest πολλὰ A. πρός τε τὰς συμ- A
l. 4. ἐξηρτισμένα A. l. 7. προεκθέεσι C
Bl. 1. παραλάξαντες ὡς C. l. 3. deest τὰς A
l. 4. συνελαύνεσιν εἰς τὰ σκάφη αὐτῶν ᾗ
l. 5. deest εἰς C. l. 6. βάλλοντες δυν- B. D. E
Cl. 3. ὑπὲρ ὄγκον
Dl. 2. deest ᾗ A
Dl. 3. τὰς μέν γε ἡμετέρας ἐδὲ εἰς
l. 5. ὑπὲρ ἑαυτῶν
l. 6. ᾗ δεινῶν
El. 2. ἐργάσηται
l. 6. deest ᾗ C. deest ᾗ A. B. D. E
l. 8. ἐπὶ τῦτο ... κατ' εἰρήνης C. ἐπὶ τῦτο A
Fl. 1. deest τὸ
l. 4. λογίζεσθ ἢ ᾗ πρὸς γυμνίτας
l. 5. ᾗ στρατηγ- C. A. B. D. E
l. 6. διαγωνίζεσθ .. deest μὲν
l. 8. παραιλεῖται τὰ
l. 9. deest ἢ C. πολέμες A. B. D. E. πλῆθος E
Gl. 1. ἀνδρεία A. μέν γε ᾗ παρ- E. B. D. l. 4. deest ὢν C
l. ult. ἀρετὴ ᾗ εὐθυμία ᾗ τὸ C. A. E. ad Marg. εὐθυμία B
D. habet εὐθυμία sed ad Marg. εὐπείθεια D

Pag. 859. Edit. Vet. ἄλως. lib. 3. c. 10. §. 2. paul. post med. Edit. Nov.

Al. 1. deest ἄλλοις. l. 2. deest ἢ
l. 4. παλαιὸ⊙ C. A. l. 5. ᾗ ἢ μὴ B. D. E
l. 6. προστίθεσθ ... μὲν ἐδὲν ἀνέκηστον ὑμῖν ὁ φόβ⊙. πολλοὶ γὰρ οἱ φοβηθήσοντες C. ἡμῖν φόβ⊙ A. B. D. E. βοηθήσαντες B
Bl. 3. deest τε
l. 8. ὑπομεῖναι μὴ ληφθεὶς
l. 9. deest ἂν A
Cl. 1. γὰρ ἴσε ᾗ C. γὰρ εὖ ἴσε ᾗ A
l. 6. διεξιόντος C. A. B. D. E
l. 8. deest συμβαλεῖν ... deest ἱππέων
Dl. 2. σίμωνα E
Dl. 3. καταλαβεῖν τὸ A
Dl. 4. ὄρ⊙ τὰς ἐπὶ C. A. B. D. E
l. 6. πρῶτον τ̃ ἵππον ἤλαυνεν C. ἤλαυνεν B. D
l. 9. πολλῷ πλ- A
El. 1. deest καί τοι E
l. 2. πρὸς ὀλίγον C. A. B. D. E. l. 3. ᾗ τῷ ῥοίζῳ A. B. D. E
l. 7. ὗς δε φθ- C. A. B. D. E. προσκείμεν⊙ B. D. E
l. 8. πολλὰς ἢ συνήλων περὶ C. συνειλόα περὶ ἀλλήλες A
συνηλόα περὶ B. D. συνηλία E. εμπεσ- E
Fl. 1. πᾶσι ἢ τὰς C
l. 1. πρὸς τὸ τεῖχ⊙ φυγὰς E
l. 3. συνεισπεσόντες C. A. B. D. E
l. 4. αὐτὰς πάλιν στάσις C. deest εἴσω A
l. 7. πολὺς ὢν ἐβιάζετο deest πλέον
l. 8. διωργισμένων C. διωργισμένων A. B. D. E
Gl. 3. θεῦ δέξασθ C. A. E
l. ult. εἰ ταχ-

Pag. 860. Edit. Vet. ἄλως. lib. 3. c. 10. §. 4. paul. post med. Edit. Nov.

Al. 1. λήμματ⊙ C. A. B. D. E. κινδύνων E
l. 4. τὴν τ̃ ημ- C. A. B. D. E
l. 5. τοσῦτεν C. A. πρὸς τῷ νικ- B. E
l. 8. ἐλάσας πρὸς τὴν. deest πρῶτ⊙ A
Bl. 3. ὑπέμεινεν ... deest μὲν C. ὑπέμεινε A. B. D. E
l. 6. ἐκτείνοντο μὲν οἱ επι-

l. 8. deest μὴ
C l. 2. βεβαιῶσαι A. l. 5. deest ἐπεὶ B
D l. 3. λάθοι
l. 5. πήξειν ἐπὶ C. A. l. 6. δὲ ἐγένοντο A
l. 7. πλῆθος
l. 8. γενησαρ μὲν ἀπὸ τῆς C. B. ἀπὸ τῆς A. D. E
deest μὲν E
E l. 1. εὖρος ἔχουσα τεσ-
l. 2. πρὸς τούτους C. δὲ pro τε. A. B. D. E
l. 8. ἐκ ἀποδοχεῖ
F l. 2. πρὸς τοῖς
l. 3. καὶ εἰδέαν C. l. 4. πάνιον B. D
l. 5. κρυπτῶς ἐκ τῆς καλουμένης φθάλης C. κρυπτῶς A
l. 8. φιάλη καλεῖται C. l. 9. deest ἀεὶ A
ἐτύμως φιάλη E. B. D. τροχώδ- B
G l. 5. οἱ παλαιοὶ γὰρ- C. l. 2. deest τέως A
l. 4. τὸ πάνιον A. B. D
l. ult. ἀναχθέντα εἰς C. ἀνενεχθ- A. πανίου B. A. D
Pag. 861. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 3. c. 10. §. 7. paul. ante fin. Edit. Nov.
A l. 1. περιεξήσκηται C. l. 2. πλούτων A. τῆς ... πλούτων B. D. E
l. 4. τῆς μεχωνίτιδος
l. 6. μετὰ πολὺ ἰουλίδα
B l. 2. πιότητα E. l. 4. διαφόροις. καὶ ῥοιαὶ μὲν C
l. 6. συκαί τε καὶ ἐλαῖαι, καρύαι αἱ πλη- C. συκαί τε καὶ ἐλαῖαι A. E. συκαῖ D
C l. 2. ἀντιποιουμένου εἰς C. deest μόνον A
l. 7. τὴν τῶν ἀέρων εὐκρασίαν
l. 8. καφαρναόμ C. κὰφαρναοῦν A. καὶ φαρναοὺμ B
καφαρναοὺμ D. E.
D l. 2. ἐπεὶ καὶ γενναῶν τῆς κατὰ ... κορακίνων
l. 3. δὲ παρατείνει εἰς χωρίου μετὰ τὸ C. παρατείνει μετὰ τὸ E. A. B. D
l. 5. μὲν οὖν οὕτω A
l. 7. τὸ κατὰ λιμ-
E l. 6. καὶ παροξύνοντας εγ- C. ἔβαλον D
l. 8. ταῖς τε γὰρ χερμάσιν C. B. D. E
F l. 1. εἰ γὰρ πεφ- ... καὶ ἔφικτοι
l. 2. ἐγένοντο
l. 4. τοῖς σκάφεσι C. B. D. E. τῆς δὲ διεκπλέειν πειρ- A
διεκθεειν (διεκπαίειν) sic E
l. 7. εναπολειφ- C. ἐναπολειφθέντες A
G l. 1. προβαίνειν
l. 2. περωμένων
l. 6. δὲ πολλὰ τῆς ἐν αὐτῇ C. l. ult. ἐκπηδήσαντες A. B. D. E. εγκλ- E
Pag. 862. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 3. cap. 10. §. 9. paul. ante fin. Edit. Nov.
A l. 4. ὀδμή ποτε καὶ B. l. 5. ναυαγίων ἅμα καὶ δι- C. A. B. D. E
l. 7. διέφθειρον C. l. 8. μὲν οὖν εκ- A
B l. 2. ἐπὶ τῆς πο- C. A. B. D. E. l. 3. deest εἰς A. C. B. D. E
l. 7. ἐσκέπτετο C. A. B. D. E
l. 8. τὴν ἔφεσιν
l. 9. παλαιὸς
C l. 2. δὲ ὡς E. l. 2. εἶεν κἂν διαφεύξονται A. κἂν διαφεύξωνται B. D. E
l. 6. ἀνέξομαι C
l. 7. προσελθ- A
l. 8. μὴ δὲ κατὰ ἰουδαίων ἀσεβεῖς
D l. 1. deest περὶ A. l. 4. τιβεριάδος C
l. 5. ἀσφαλῆ C. l. 8. ἀποκλίνοιεν E
E l. 1. διακοσίους ἐπτακισχιλίους ὄντας C. ἑπτακισχιλίους A. χιλίους E
l. 2. ἐπιλέξας τοὺς ἰσχυροτέρους ἑξακισχ- C. A. B. D. E
l. 3. ἔπεμψεν ἰσὸν ἰσθμὸν A. l. 4. deest ὄντας A
l. 8. καὶ ἱππινοὶ C. l. 9. γαρίτιδος B

LIB. IV.

Pag. 863. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 4. c. 1. §. 1. princip. Edit. Nov.
A l. ult. λέξεως αὐτὴ δὲ ἦν
B l. 1. σώγανις E. sic infra
B l. 2. ἐκ τῆς γαυλανίτιδος ἀμφότεραι. τὰ γὰρ ἄνω καλούμενα γαυλανὰ C
ἐκ τῆς γαυλ- A. B. D. E
l. 4. τῇ σεμεχώνῃ τῆς σαμαρειτῶν λίμνῃ
l. 5. σταδίων, δια- C. στάδιοι A. B. D. E
l. 7. αἳ τρέφουσι C. B. l. 8. καλούμενον γαυλανὰ ὑπὸ B
l. 8. προπέμπουσι ... σωγάνων C. προπ- A. σώγαναι E
l. 4. τῇ δυσκολίᾳ .... deest γὰρ
D l. 3. κατ' οὐρανὸν δὲ C. l. 4. τοῦτο δὲ επ- E
l. 6. προσορθέω
l. 7. δεδογμέναι πεπύκνωνται δεινῶς ἐπ' ἀλλήλως C
ἐπαλλήλοις A
l. 9. εἰς αὐτὴν. κρημνὸς ἦν εἰς E
E l. 3. deest κρημνὸς A. l. ult. δυσμήχανον C
Pag. 864. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 4. c. 1. §. 2. princ. Edit. Nov.
A l. 1. deest ὁ A. l. 3. τῷ κατω ... πολλοὶ δὲ ελ- C.
l. 8. τῆς ἀμμαοῦς θέρμα λεγ- omissis mediis.
B l. 3. ἄκρασιν A. B. D. E.
l. 3. ἐπιτηδείας ἥτις αφικ- A. B. D. E. deest καὶ D. E
l. 4. φυλακὴν C
l. 6. καθίσῃ καὶ C. A. B. D. E. l. 8. ὑπὲρ αὐτοῦ A. B. D. E
l. 9. ἀνατολὰς οὕτω μέρος C. αὐτοῦ μέρος E. A. B. D.
deest ὅπερ A. B. D. E
C l. 4. τὰς φάλαγγας C. καὶ τούτῳ E
l. 6. ἀφεσῶσι
l. 7. ἄγγωνα
D l. 2. τὴν κάθοδον καὶ ... desunt τῆς κατὰ τὴν πόλιν C.
ἀπόλη- D
E l. 2. ἐπιμύνοντο
F l. 1. τῆς ῥιφθέντων
l. 7. προσσκείμενοι
G l. 1. ἀμύνεσθαι E
l. 4. ἔφυγον C. κατηρείπωντο A. B. D. E
l. 6. ὑπ' αὐτῆς
l. ult. τούτῳ πλείστους διέφθειραν
Pag. 865. Edit. Vet. ἁλ. lib. 4. c. 1. §. 4. paul. post med. seq. Edit. Nov.
A l. 2. κατεχωννύοντο B. l. 4. συνεργίαν E. A. B. D.
A l. 6. ὑπέκειντο E. l. 6. τὰ στέγη C.
l. 7. καί τοι κατολισθάνοντας D. sed ad Marg. habet καὶ τοὺς κατολισθάνοντας D. l. 8. ὕπερθε A
B l. 1. πλέα ἦν C. A. B. D. πλέον E
l. 4. δυσθανάτων
l. 8. ἀνηρεῖτο, καὶ C. l. 9. ἀνδρειοκ- A
C l. 2. κατηρειπωμένην ὁρῶντας B. D. κατηρειπωμένην ὁρῶντι E
l. 3. ὁρῶντι περὶ τῷ στρατηγῷ τὴν C. κατηρειπωμένην ὁρῶντι A
l. 6. μετ' ὀλίγον C. l. 7. παῖς αὐτοῦ B. l. 8. λεκιανὸν B
l. 8. ἐν στολῇ B
D l. 9. ὑπὸ πόδας
E l. 2. ἐν οἷς ὁ δεκάρχης C. deest καὶ A. l. 3. ἀφ' ἧς B
l. 6. ὄνομα γάλλος
l. 9. desunt περὶ δεῖπνον ... ἢ περὶ C. In A erat κακὰ sed corr. καλὰ A. καλὰ B. D. κακὰ εἰργάσαντο τῆς E
F l. 5. deest τε C. l. 6. τοιαύτη B
l. 7. αἰδούμενος C. A. E. l. 8. καταλ- deest εγ A
αἰδούμενος D
G l. 1. καθ' αὐτοῦ C. l. 2. ἀνδρίως A
Pag. 866. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 4. c. 1. §. 6. paulò ante med. Edit. Nov.
A l. 1. καταπλήσειν
l. 8. τῆς ὀργῆς
B l. 1. ἰσάμενοι C. ἰσαμένους A
l. 4. deest δὲ
l. 5. ἀπαγόμενοι τῆς C. l. 6. deest τῆς ὁρμῆς A
C l. 3. post hæc verba τὴν δὲ ὕστερον deest unum folium in MS. A
l. 8. τοῖς δὲ γαμ- C. B. D. E
D l. 5. οὔτε μὴν εἰς τὸ

l. 6.

l. 6. ἢ τὰ περ- … deest οἱ γυναιόταιοι C. ἢ τὰ περ- B. D. E

l. 8. λοιποὶ τ̃ ῥωμαίων

El. 1. εἰσβολὰς .. διέδρασκον

l. 3. εἴπερ ὀυκ C. ἤπερ B. l. 7. deest ἢ

l. 9. ἔτω μὲν

Fl. 3. τετειχίσμενον

l. 7. ἐπὶ τῦτο

Pag. 867. Edit. Vet. ἄλως. lib. 4. c. 1. §. 8. paul. post med. Edit. Nov.

Al. 1. ἀφυλάκλως

l. 5. ὑποτεμνόμενον C. l. 6. καταλαβόντες B

l. 7. ἔφυγον C. B. D. E. l. 8. αὐτοῖς E

l. 9. παρέδωκαν

Cl. 2. ἐκκυκλίσαντες

l. 5. deest οἱ C. ἔφυγον E

Dl. 6. εἰσέβαλον ἕως τρίτη ἢ εἰκάδι C. τρίτη ἢ εἰκάδι E

l. 9. ἀπόντα ῥωμ-

El. 1. οἷς ἢ πεζὲς A. l. 3. δειλῆς ἢ C

Fl. 2. τ̃ φονευ- … αἷμα πᾶσιν ἀπέκλυσε C. τ̃ φον- B

l. 6. εἰς ἄπυρον C. l. 9. πρόσβα- A. B. D. E

Gl. 1. ἐκάλυν. αὐτοὶ ἢ δι' ὕψο- C. πέτρας D. A. B. δι' ὕψο- A. E. B. D. ἢ λίθυς κατ- E

l. 2. deest ἢ A. E

l. 3. τὰ μὲν ῥωμ- C. A. B. D. E

l. ult. προσβαίνοντας

Pag. 868. Vet. Ed. ἄλως. lib. 4. c. 1. §. 10. paul. post med. Edit. Nov.

Al. 2. ὡς ἢ χεῖρα πρ- C. ὡς ἢ A. B. D. E

l. 3. προσβολῆς απ-

l. 7. τε αὐτὴ … ἀπώρυκτο

l. 8. ῥωμαίων ἀρχὴν ὀργὴν τ̃

Bl. 2. ἢ τρέψαντες

l. 3. ἢ πλείυς γυναικῶν

l. 4. deest ἀδελφῆς

l. 5. ἀνδρὸς τὴν ἐπι- C. ἰωακίμυ A. B. ἰωακείμυ D. E

l. 6. desunt φίλος τυγχάνων C. A. B. D. E

l. 9. πολλοὶ ἢ C. ἐσφενδόνεν A. E

Cl. 2. ὑπερβερές

l. 4. πολίχνης C. Dl. 1. deest ἢ A

Dl. 2. ἀποσάζειν ἢ συνεκρότει λῃςὶ τινὸς

l. 3. deest τὸ

l. 5. ἀγαπῶν τ̃

l. 6. ὑπόθεζιν. ὑπὸ … γίχαλα C. D ad Marg. ὑπόθεζιν.

El. 1. τὸ δὲ ἔκλον ἀπαίρει deest τάγμα

l. 6. ὀλίγων αὐτῷ C. αὐτῷ A. l. 8. προσαν- E

Fl. 5. ἢ διὰ τειχῶν

l. 6. πρῄσκει τ̃

l. 8. προιππασμένῳ C. προιππασαμένῳ A

Gl. 1. ἀναίδειν τὸ

l. 3. συναπολλύμενον C. A. B. D. E. οἶκον E

l. 4. παραςήσαθς C. A. D. E. ἐδύλευετο A. E

l. 6. τότε πλέον E

Pag. 869. Edit. Vet. ἄλως. lib. 4. c. 2. §. 2. paulò post pr. Edit. Nov.

Al. 6. ταῖς αὐθαδείαις A. l. 7. ἐλπίδι C. A

D habet ἐλπίδα sed super α add. ι.

Bl. 2. ὐδὲ γνω-

l. 3. μὲν οἱ pro μόνοι

l. 6. προείληπτο

Cl. 1. προσηλῆσθε C. D. habet ἀπιςῦντας sed ad Marg. ἀποςατῦντας

ἀποςατῦντας E

l. 3. αὐτῶν ἐκεῖ- … χαρίσαθς τ̃ ιω- C. χαρίσαθς A. B. D. E

l. 4. ὅπλον κινεῖν αὐτοῖς, ὥσπερ ἢ τὸ … ἀθεμίτε

l. 6. ὐδὲ ῥωμ- … deest ἐςιν C. ὡς ἁρπαγὴ B. τε pro ἢ E

ῥωμαίοις E

Dl. 3. ἐξ ὧν περ-

l. 4. deest αὐτοῖς C. deest ἢ A

l. 5. παλαιῶν ἐθῶν, περ- C. A. B. D. E

l. 7. τοιύτοις ἐσωφρονίζετο τ̃

l. 8. τ̃ αὐτῦ C. τῆς ἐπ' αὐτῦ E

El. 2. deest τὴν τὸ C. deest τὸ B. D. E

l. 3. desunt τ̃ & ὄλεθρον

l. 5. πρὸς κοδοσσοῖς C. κυδυασοῖς A. D. E. l. 7. deest τε A

l. 8. τὴν ὀχυρωτάτην τὴν πρὸς … ἐφοδίαν

Fl. 7. καταπερχομένῳ τ̃ αἰχμ-

l. 9. τ̃ ἐσομένων E

l. 8. ἐπελείποντο C

φόβοις, οἱ συνεξελθόντες εἶποντο. περ- E. A. D. Idem habet B. præter οἱ

l. 9. ἦσαν αἱ ολ- A

Gl. 4. ἐκ ἢ ψόφυ δρόμον

l. 5. καθάπερ δὴ παρ- … ἀνωδίαις

Pag. 870. Edit. Vet. ἄλως. lib. 4. c. 2. §. 4. paul. post med. seq. Edit. Nov.

Al. 1. προσανα- A. l. 2. deest γυναικῶν C. A. B. E. D

l. 5. καταφυγεῖν C. l. 6. deest τ̃ A

l. 7. ἕκαςον E

Bl. 2. ἢ μετὰ τ̃ τέκνων ἢ γυναικῶν C. μετὰ τ̃ φυγεῶν πρ- A. D. E. sed D. ad Marg. ut in Ed. ἀνεφήμυν D

μετὰ τ̃ γυν- B

l. 4. τίσαθς τ̃ E

l. 5. τε φείσαθς αὐτῦ ἢ … ἐπιλειπο-

Cl. 1. τ̃ ἢ συμπαρόντων

l. 3. ἀνήγαγον. ὁ C. ἐπὶ τὸ μὴ A. l. 5. ἔχειν A

Dl. 1. καταλήψεων … κολάσει

l. 4. διαπρέινοι τὺς

l. 6. ἄξιον αὐτῷ συναπολεῖν

l. 7. ὁ δεῖ C. σωφρονίσαι A

l. 8. αἰδύμενος

l. 9. φερομ

El. 3. μὲν οὖν ὕτως C. A. E

l. 5. ἢ ἰωάννυ C. A. B. D. E. ἐπειδὴ ἢ τὰ A

l. 7. συμφυγόντων E. l. 8. ἀνεπυνθάνοντο A

Fl. 2. ἢ ἐν κακοῖς C. ἢ ἢ ἐν A. B. D. E

l. 3. πολεμήσοντας E

l. 4. ἢ ἀχρήσων παραλόγως πρ- C. ἢ ἀχρήσων A. B. D. E

l. 7. παρεδήλυ

l. 8. εὐσχημόνων C. καλυμένην E

Gl. 2. ὐ μετρίως … τ̃ αὐτῶν

l. 3. τὰ τεκμ- C. A. D. E

l. 4. deest μὲν

καταληφθ- deest ἧττον C. καταληφθ A. B. D

l. 5. ἦγε

Pag. 871. Edit. Vet. ἄλως. lib. 4. c. 3. §. 1. paul. post med. Edit. Nov.

Al. 3. ὑπερβῶεν ποτὲ C. l. 4. περὶ τὰς γαλ- κώμας B

Bl. 2. deest τὴν

l. 6. εἰς ἄμυναν ἢ … παρίςαλαί τε αὐταῖς ἢ φευγεῖς C. παρίςαλαί τε αὐτὰς A. B. D. E

Cl. 1. ὅσοι τε C. A. B. D. E

l. 2. ἐπέςρεφον C. A. B. D. E

l. 4. deest μὴ C. A. B. D. E

l. 7. κατὰ τὸ πλ-

Dl. 1. ἐπεθύμει A. B. D. ἐπιθύμυν E

Dl. 2. γηραιῶν ἐπιχωρίων media desunt C. l. 3. ἕκαςος A. B. D. E

l. 6. μηδὲν αὐτοῖς ῥωμαίων C. A. B. D. E

l. 8. ῥωμαίυς E

El. 2. προσημύνοντο τοῖς A. l. 5. παρεισφθειρόντων C. E. A. B. D

l. 6. πᾶν ἀπαραιτήτως δεχομένης C

ἀπαραιτήτως A. B. E. Idem habet D. sed ad Marg. ut in Ed.

l. 7. τὺς ἐπιχεομένυς C. A.

ἐπιχ- E. ἐπ' εὐνοίας E

Fl. 6. ὐδὲν ἦν ἔτι τῶν

l. 8. ἀνεμέτρυν E

l. 9. λαθραίως, ὐδὲ ἐπὶ

Gl. 1. ἢ βασιλικῦ

l. 2. ἢ τὺς δημο- … πεπιςεῦσθαι C. B. D. δυναταιάτων A. ἢ τὺς A. E. D. B

l. 4. τούτῳ ληστὴν τινὰ … σοφᾶν υἱὸν ῥεγώλου … καὶ τοῦτο τὸ C
σοφὰν υἱὸν ῥαγουίλου A. ῥαγουΐλου B. καὶ τοῦτο τὸ B

Pag. 872. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 4. c. 3. §. 4. paul. ante finem. Edit. Nov.

Al. 1. deest καὶ C. deest δὲ A
l. 2. καθ' αὐτῶν
l. 8. deest αὐτοὺς
Bl. 1. προχειρότατον. τῆς ταβηθᾶ δορκάδος E
Bl. 1. εἰς φόνον A. l. 2. γλῶσσαν. οἱ δὲ καὶ συν- C
l. 4. τοὺς συνειλημμένους. παρανομήματα δὲ ἐν τηλικούτῳ μεγάλως ἀπεψεύδοντο, καὶ πρόφασιν διαλεχθῆναι αὐτοὺς C
l. 4. τοὺς εἰργμένους A.B.D.E.
l. 6. γὰρ αὐτοῖς ῥωμαίοις A
l. 8. κατ' ὀλίγον δὲ ἐπηλαζ- C.A
Cl. 1. τοσοῦτο B.D. l. 2. ἐκείνους ἀπονοίᾳ προσελθεῖν … deest καὶ C.
l. 4. καὶ κατὰ E. l. 5. ἀγενεῖς D.E. l. 6. τυχοῦσι B
l. 7. τοῖς παρατυχοῦσι. συνέκρουε
Dl. 4. μεμιαμμένοις ποσὶ A.E. μεμιαμμ- B.D
l. 5. ἐπανισταμένους .. ἤδη καὶ οὐ C. l. 5. εἰς τὰ ἅγια A
l. 6. γνησιώτατος
El. 2. παρεκρίνατο
l. 3. εἰρωνεύειν τὸ τῶν
l. 8. τῆς ἐπιβουλῆς C.A.E
Fl. 2. ἀρχὰς διὰ τῶν καθισαμένων
l. 3. τῶν ἱερατικῶν C: l. 4. ἐνιακὶν A. ἐνιακὴν B
l. 5. τύχης μάλιστα διαδεξόμενος αὐτῶν C. διαδεξάμενος A
l. 6. φάννι τὶς .. σαμαήλου
l. 7. μόνον οὐκ ἐξ ἀρχιερέων, ἀλλ' οὐδὲ
Gl. 1. χώρας αὐτοῦ ἀκ-
l. 3. τὴν ἱερὰν C.A.B.D.E. l. 5. deest καὶ παιδία A
l. ult. δακρύειν ἐποίει.

Pag. 873. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 4. c. 3. §. 8. med. Edit. Nov.

Al. 3. γοερῶν C. l. 5. deest καὶ A
l. 7. καὶ καθῆραι C.E
l. 8. καὶ γαμαλᾶ μὲν υἱὸς ἰησοῦς C.A. in A. deest καὶ. μὲν υἱὸς ἰησοῦς B.D.E
l. 4. τὰ κάλλιστα E
Bl. 2. ἐκέλευσαν ὡς E
Bl. 3. ἄλλους ζηλώσαντες C. ἄλλους ζηλώσαντας A.B.D.E
l. 4. ὑπερβαλλομένους A.D. ὑπερβαλομένους B.E
l. 6. καταλείψει E
l. 9. δυσεπιχειρήτῳ … ὑπολαμβάνει
Cl. 3. ἢ καλὸν C.A.B. ἦ D.E
l. 6. τὴν ἱερατικὴν
l. 7. καλούμενον
Dl. 1. ὑπομένων εὐκλεῆ .. deest καὶ C. ὑπομεῖναι εὐκλεῆ A
εὐκλεῆ B.D.E
l. 4. γὰρ δεῖ καὶ ζῆν
l. 5. desunt καὶ τυπτόμενοι σιωπᾶτε
l. 7. τί δὲ μεμφ-
l. 8. deest οὐκ ἡμῶν C. ἡμῶν καὶ τῆς ἡμετ- A
El. 3. ἐπετρέψατε C. ὑπεστρέψατε A
l. 6. ἐφ' ἁρπαγαῖς … ἀλληλείους C. παροξύνατε A
Fl. 2. ὑφ' ἡμῶν A
Fl. 5. ἐπιδόμεθα τοῦτο κακίας καθ-
l. 6. ἀεὶ θέματος
l. 9. omittuntur τοῖς ἀνοσίοις τοὺς C. deest αὐτοὺς A. B. D
Gl. 5. deest γὰρ

Pag. 874. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 4. c. 3. §. 10. paul. ante med. Edit. Nov.

Al. 1. περιμένετε ἵνα
l. 2. μὲν οὖν οὕτω A. E
l. 2. οὕτω τὰ στρατεύματα … πρὸς τοσούτων
Bl. 1. ἡμῖν A.B.E. l. 6. πολεμίους δι- C
l. 9. διελέγχειν τὸ πρότερον, λυσιτελὴς ἦν καὶ σύμφορος
Cl. 1. deest ὧν A.B.D.E
D habet ad Marg. ἠτήσασαν D
Cl. 5. ἀνενέγκαι ἧς … ἠτήσασαν τυ- C. ἀνανέγκαι A
l. 7. ἐπεὶ δὲ A
Dl. 1. ἐμπεσὼν C. ὑπ' ἐκείνων A
l. 2. ἀπῄει δὲ C.A.B. ἀπείη D.E
l. 4. δακρύειν E
l. 8. τῶν ὅρων C. l. 9. ἠθῶν B
El. 7. ἑτοίμους D.E. τάχιστα E
Fl. 3. ἐπινοήσειε C.A.B.D.E
l. 4. ἥκειν πεπ-
l. 5. παροξύνεσθαι ἐπ' αὐτοὺς ἃ deest τοῖς ἔργοις
l. 6. deest δὲ
l. 9. αὐξηθήσεται
Gl. 1. πονηροῦ, καὶ πρὸς … l. 2. αὐτομολοῦντας
l. 2. ἐξάπλειν. C. l. ult. ἂν ὑμεῖς E

Pag. 875. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 4. c. 3. §. 10. paul. ante fin. Edit. Nov.

Al. 1. προσβαίνωμεν C.B.D. ἐπ' αὐτοὺς A.B.D.E
l. 3. στρέψει deest ἀνὰ A
l. 5. δυσσεβεῖς
l. 6. deest καὶ C. deest δὲ A. l. 8. καὶ pro ἢ A
Bl. 1. deest καὶ τῶν ἁγίων
l. 2. ἐπίνοιαν C.B. deest ὑμῖν A
l. 3. ὄψεσθε φειδομένων
l. 8. ἐλπίσαντες
l. 9. προῃρεῖτο C.E. ὁτιοῦν A.B.D.E
Cl. 2. καθ' ὃν
l. 3. ἦν προθυμότατος
l. 5. πυνθανόμενοι τὴν … deest γὰρ C. πειθόμενοι B
Dl. 2. καὶ τὸ μὴ C. l. 3. συγκροτεῖσθαι A
l. 7. αὐτοῖς τὴν C.B
El. 5. τραυματίαι τε ἐγίνοντο C.A.B.D.E
Fl. 1. ἐκείνου αἷμα C. ἐκείνων A. deest οὖν A.E
l. 2. περιείησαν οἱ λῃστεῖται sed ται corr.
l. 3. deest ἀεὶ A. l. 5. deest μὲν B
l. 7. ἀνεχόντων. l. 10. τὰ ἐνδότερα B
Gl. 1. προσβάλλειν A

Pag. 876. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 4. c. 3. §. 12. paulò ante fin. Edit. Nov.

Al. 1. προηγνευκὼς
l. 4. μὲν ἡ ἀναγ- C.A.D.E. l. 7. ἀντ' αὐτῶν A
Bl. 3. τοῖς πράγμασι. καὶ δή ποτε τὰ τοῦ δήμου φρουρεῖν C. τοῖς πραγ. καὶ δή ποτε A.B.D.E
l. 5. συμπαρῆν C. deest μὲν ante σὺν A.B.D.E
l. 7. διήγγειλε τὰ
Cl. 1. μηχανωμένῳ
l. 3. deest αὐτῷ
l. 6. κατεῖχε. συν-
l. 7. deest αἰσθανομένους C. deerat etiam in A. sed add. ad Marginem.
Ib. ἅπαντα A. B. D. E
Dl. 1. τοῦ ἀγγέλλειν ὄντων. ἀπο- C. ἦν πρὸς ὑποψίαν deest ἰωάννου A
l. 3. τῶν δυνατὸν deest ὄντα C. ῥάδιον οὔτε δυνατὸν A
l. 4. ὑπεζωσμένον τε A. B. D. E
l. 5. ἐδόκει τε αὐ- C. l. 6. εἰς pro πρὸς A
l. 8. συγκαταλύσειν
El. 2. εἰς συμβουλὴν
l. 3. deest καὶ
l. 5. τὸ ἱερὸν μὴ δὲ C. τὸ ἱερὸν D.E. l. 6. ἐπ' αὐτῷ E
Gl. 1. deest δὲ A. l. 6. ἀνόπλους E. l. 7. πορίσασθαι E

Pag. 877. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 4. c. 3. §. 12. paulo post med. Edit. Nov.

Al. 3. τὸ μετανοεῖν
l. 8. ἀεὶ ἐκείνων C. ἐκείνων ἀεὶ καὶ φι- A. ἐκεῖνον καὶ φιλ- B. D. ἐκείνων καὶ φιλ- E
Bl. 1. καὶ θυσιαστηρίων τεθυμωμένων
l. 2. ὑπὸ πλείους ἂν αὐτῷ
l. 4. ἀθρόως δὲ δεδιοσ-
l. 7. ἰδίως παρ-
l. 8. καὶ ἀπειλὴν
Cl. 2. υἱὸς, ἀφεκάλες γένος … ἑκάτερον C. γένος D.A.B. φαλαικοῦ B.D.E
l. 3. πρὸς ταῖς ἰδίαις τὰς κοινὰς κατ' αὐτῶν
l. 6. ῥωμαίοις .. καὶ γὰρ οὐ ἰω
Dl. 6. σύντομον ὡς ἄνανος μὲν πρε- C. σύντομον A.B.D.E
l. 9. βραβεύοι A.B.D.E

El. 1. βοηθήσωσιν C. l. 2. ῥωμαίους E
l. 3. deest δὲ B. E
l. 8. πειθησο-
Fl. 4. ὅπλα κινεῖν A. l. 7. deest αὐτῶν C
Gl. ult. πρὸ δὲ ... καθλὰ C. υἱὸς θεκούς καὶ φιν- A.B.D.E
D. habet ad Marg. καθλᾶ

Pag. 878. Edit. Vet. ἅλωσ. lib. 4. c. 4. § 3. princ. Edit. Nov.

Al. 1. κλουσὼθ
l. 2. ὁ δὲ φόβος τῶν
l. 4. φυλακὴν
l. 8. παρεσχηκότων
Bl. 1. τὸ συμπ- C. A
l. 2. παρῆγ' οὖν l. 4. ἐπαμυνοῦντας A
l. 7. ὁμοίων τοι καλ-
l. 8. οὐδὲ γὰρ
l. 9. συγγένειαν
Cl. 2. γὰρ θαύμαζω C. γὰρ ἀθύρμαζα καὶ A. E
l. 3. ἰδίας οὔσας
l. 5. λεληθότος παρεισέλθωσαν C. λελυθότως D
l. 6. λησαὶ δὲ ὑπερβολῇ ἀσεβ-
l. 7. deest καὶ τὸ C. καὶ τὸ ἀβέβηλον εδ- ad Marg. ἅγιον A. D. habet ad Marg. ἀβέβηλον
l. 8. μεθυσκο-
Dl. 2. deest τῶν ὅπλων A. l. 3. καλούσης μὲν τοῦ C
l. 3. οἷς ἔπρεπε A. l. 4. κατὰ τῶν ἀλλ- B
l. 5. deest γὰρ C. A. B. D. E
l. 6. ὁρᾷ C. A. B. D. E
l. 7. τῶν νικῆσαν C. deest δήποτε καὶ A. deest καὶ D. E
l. 8. ὑμᾶς καὶ οὕτω B. D. E. μηδὲ γὰρ E
El. 7. τοῖς ἔξωθεν A. B. D. E
Fl. 1. τοῦ πορθουμένης C. l. 2. γε deest E
l. 5. προπολεμ- C. προασπολοῦμεν εαυ- A. D. E
l. 7. ἀποστάντες B
Gl. 1. ὑποχειρίους C. πεπ. ἡ γαλιλαία ὑποχείριος γενομένη. φε- A
l. 3. deest μὲν C. l. 4. πολεμούμενος δι' ἄνωθεν καὶ B
l. 6. φασὶν ὑμᾶς

Pag. 879. Edit. Vet. ἅλωσ. lib. 4. c. 4. §. 3. paul. ante med. Edit. Nov.

Al. 2. πραγμάτων E. l. 4. συνανεστρ- B. D
Bl. 1. ὑμῶν οὐδεὶς
l. 2. ἀναφαίρουσι
l. 3. οὐδεὶς απεσατησ-
l. 5. τί δὲ C. A. B. D
l. 8. δυσθανατούντων
Cl. 1. ἥμαρται
l. 2. deest κακὸν C. A
l. 4. πάρεσαι μετὰ
l. 7. deest ἐπὶ C. A. B. D
Dl. 7. οὐ γεύεται τοῦ τῶν ἀσίας C. γέγευται A
El. 4. ταμεῖόν τε A. E. l. 7. παραγγέλεσθ- C
l. 8. τε pro δι' A
l. 8. ἀπογνώσεσι δήμοις τὲ δήμους C. δήμοις τε δήμους A. B. D. E
Fl. 3. συνεξαίρειν τοὺς ἀλήτ- C. A. B. D. E
l. 6. αἰδεῖσθαι ... πάρεσαι C. ἀλλά τι παρ- E
l. 2. ἀναιτιάτοις E. μεταδιδ- E
Gl. 2. παρ' ἡμῖν C. E. l. 5. δεῖ, κρεῖττόν ἐστι καταλ. ἀμφοτέρους A
l. 6. ἐπεμβαίνειν E. A. B. D. ἑτέρους B

Pag. 880. Edit. Vet. ἅλωσ. lib. 4. c. 4. §. 3. paulò ante fin. Edit. Nov.

l. 1. συμβαίνειν. εἰ γὰρ C. deest ῥωμαίοις A
l. 2. ὑποπλεύεται διηλέγχαι C. ὑπόπλευται διειλέχθη ·: αι sic E
l. 3. διαβεβλημένων πεφωραμένους media desunt E
l. 4. τῇ μητροπόλει C. l. 7. deest τούτων B
l. 8. θαυμάζητε A. B. E
Bl. 1. μὲν ὁ ἰς C. A. B. D. μὲν οὖν ὁ E
l. 6. μόλις αὐτῶν τῶν οἰκεῖον κατας-
Cl. 3. deest δὲ C. A. E
l. 7. deest καὶ ... ἀποκλείνειν
Dl. 1. ἀναπεπαυμένην
l. 3. deest τοῦ C. τὰς σφαγὰς B

l. 5. ἀτυχήσαντας E. l. 7. ἐξ ὑποψ- B
El. 1. ἀθρόους ἀποκλείσαντες μὲν τὴν C. ἀθρόοις B erat ἀθρόοι sed cor. ἀθρόως οἱ D
l. 3. τυραννεῖσθε A. B. D. l. 4. ὑφ' ἡμῶν C
Fl. 1. θαρρησ- C
l. 6. τηρήσωμεν
l. 7. προπολεμήσωμεν
Gl. 1. ἡμῖν ἡ A. B. D. E
l. 2. ἐλευθερία φρονήσατε μεταβάλλησθε
l. 5. erat ῥωμαίοις sed sup. positum ἰδουμαίοις B.
l. ult. τὰ τῶν ζηλ- C. A. B. D. E

Pag. 881. Edit. Vet. ἅλωσ. lib. 4. c. 4. §. 5. paulò ante fin. Edit. Nov.

Al. 6. λαυροτάτοις B. l. 8. deest σφομένης C
Bl. 5. ἄνανσον νενικηκότα
Cl. 1. ἰδουμαῖοι συναφρεθέντες E. C. B. Idem habet D. sed ad Marg. ut in Ed.
l. 2. ἀντέθαλπον C. A. B. D. E
l. 4. οὓς ὑπὲρ αὐτοῖς κινδύνους ἐβασανίζοντο ὑπὲρ ἐκείνων
l. 6. ἐπινοήσαντες
Dl. 1. ἥξειν. πρὸς
l. 4. δυσάνακτον εσ-
l. 6. ὁκνοῦν C. B. D. E
l. 7. deest αἰσχρῶς
l. 8. μὲν βιάζεσθαι ἀπ-
El. 1. τὴν αὐτῶν
l. 6. ἄλλως τε αὐτὸς ἐκεῖνος ἀπώλοιτο: καὶ τῶν φυλάκων πλῆθος C.
ἀλλ' ὡς αὐτὸς A. B. D. E
l. 8. καὶ τότε τοῦ νυκτὸς E. C. D. εἱμαρμένης. ἤδη καὶ τοῦ A. ἢ δὴ καὶ D. E
Fl. 3. δὲ αὐτὸς πρὸς τὸ κατακουσθῆναι τῶν ψόφων deest μὴ C συνήργει δὲ A
l. 6. καὶ τοῖς αὐτοῖς πελάσι E. C. A. B. D
l. 8. deest μὲν A. τοῖς περὶ A. B
Gl. 2. εἶχε τὴν C. ἀμυνόμ- B
l. 4. περὶ τὴν πόλιν οὐδὲν εκω- deest ἂν C. A. ἐκώλυεν A
περὶ τὴν B. D. E
l. 5. πρώτους τοὺς ζηλ- C. E. A. B. D. ἔσπευδον A. B. D. E

Pag. 882. Edit. Vet. ἅλωσ. lib. 4. c. 4. §. 7. paul. ante fin. seq. Edit. Nov.

Al. 1. κινήσθαι B. οὐδ' ἂν B. D. E. l. 2. τὴν αἴτησιν C
l. 5. ἐπὶ τὸ E
l. 6. καὶ αὐτοὶ θαρροῦντες προσήεσαν εκ-- C. θαρροῦντες προήεσαν A. B. D. E
l. 9. κατέσφαξαν
Bl. 1. βουλὴν δια-
l. 8. deest φραξάμενοι δὲ
Cl. 6. πολὺς κώκυτος ἠγείρετο τῶν γυναικῶν D ad Marg. ἐγίνετο pro ηγ-
l. 5. τε pro δὲ E
l. 7. καὶ οἱ ζηλωταὶ C. l. 8. πάντων φωνὴν B
Dl. 2. κακούμενοι ... ἐχρῶντο τοῖς ἐχθροῖς. D habet ὅπλοις, sed ad Marg. θυμοῖς.
l. 3. ὅμοιοι καὶ τοῖς ικ- A
El. 2. ἐπήεσαν γὰρ οἱ D. E. A. B. deest καὶ A. E. B. D
l. 3. οἰκτρότερον C. A. B. D. E
l. 5. ἐπικλείσθη δὲ
l. 6. ἡ ἡμέρα C. A. B. D. E
Fl. 1. τῶν περιτυχόντα. l. 7. ἀπέσκωπτον
Gl. 1. πεποιημένων C. A. l. 2. προδοῦντος C. A
l. ult. εἶδον ἀπεσ- C. εἶδον αὐτὸν ἀπ- E

Pag. 883. Edit. Vet. ἅλωσ. lib. 4. c. 5. §. 2. med. Edit. Nov.

Al. 4. πρός τε τῶν C. δημοκρατείας A
l. 5. τὰ κοινῇ συμφέροντα C. A. l. 6. γὰρ ἤδη τὰ D
l. 6. εἰρήνην ἅμα ἤδη τὰ ῥωμαίων προσκοπούμενος ὑπ' ἀνάγκης, καὶ κατὰ C
προσκ. ὑπ' ἀναγ. καὶ κατὰ A. D. E
l. 7. deest δὲ B. D
l. 9. διαφέροιντο. A. B. D. habet ut in Ed. ad Marg. διαφέροιντο.
Bl. 1. deest ἂν

l. 2. ἤδη ᾗ εἰ κεχύρωτο . . . ἢ ὡ τὰς πολε- C. ᾗ εἰ κεχειρ- A. B. D
παρεῖχον E
l. 5. λειπόμενος C. A. B. D. E
l. 6. μεμιαμ. C. A. B. D. E
C l. 1. προέκοπτεν
l. 5. ἐβλέπετο
l. 6. desunt ἂν τοῖς ἀνδράσι C. desunt τοῖς ἀνδράσι δοκῶ A
Ibid. in MSS. Cod. nulla est libri Divisio, sed liber qui est 5us in Edito pars est libri 4. in Cod. MSS.
D l. 1. deest ὡ B
D l. 4. κατελείφθη τόπου C. κατελήφθη A. E. καταλειφθείη B
l. 5. συλλ- εἱρκτὴ
l. 7. προσέχον
l. 8. προείλαντο
E l. 3. ὁ τείχους οἱ
l. 4. deest μὲν C. D. l. 5. ἐρρίπτον
l. 9. καταπεκλεισμένων A. B. D. E
F l. 3. deest αἴροντες C
l. 4. εἴ τι
l. 5. deest νέων
l. 6. ἀναιδῶν
l. 8. προθέμενοι .. υἱὸν βαρισκαίου C. προθ- E
G l. ult. προσαποσκευάζεσθαι E. A. D. προσαποσκευάσασθαι B

Pag. 884. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 4. c. 5. §. 4. paul. post princ. Edit. Nov.

l. 1. deest οὖν A. B. D. E. l. 2. ἐρήμου E
l. 5. κατηγορημένων C. E
B l. 1. κατ' ἐνέδραν D. C. E. A. B. κεκλῆσθαι A
l. 2. οὐκ εἰς δικ- A
l. 4. κατηγορημένων C. A. B. D. E
l. 8. κατωλοφύρετο E
C l. 2. πέρασαι A. B. D. E. l. 4. τῶν κρινομένων C
l. 4. τὸ ἀπολ- A. B. D. E
l. 8. συνεῖσι
D l. 1. δύο ᾗ τολμηρότατος C. E
l. 3. ἔφθασαν ᾗ
l. 4. βεβαιότερον ἀπόλυσιν
l. 8. τὸ σφαγῆς C. B. D. E
E l. 2. παρουσίας μετέβαλλε ὡ C. μετέμελλε E
l. 4. δέ τις ὑπὸ deest αὐτοὺς
l. 5. ᾗ τὸ κατὰ
F l. 1. deest ὡ ante τυραν-
l. 3. μὲν (deest οὖν) αὐτοῖς διαρκῶς λύειν ἀπαρχῆς. ἐπειδὴ ᾗ εἰς deest ἅπαξ C. deest ἅπαξ A. ἀπαρχῆς B
l. 4. προσέπεσον .... ἀποθνῆναι C. ἀποθνῆναι D
l. 6. καταλύουσι ᾗ πατ- C. τῷ κλειθ-- A
l. 8. διεφθάρθαι E. C. A. B. D. τετιμωρῆσθαι A. B. D. E
G l. 3. ἐπ' ὄμμασι. l. 6. deest τὰ

Pag. 885. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 4. cap. 5. §. 5. paul. ante fin. Edit. Nov.

A l. 1. ᾗ τῷ μὴ A. B. τῷ · : ὁ (sic) D. l. 2. φαύλοις ἀπ' αὐτῶν ἀπολογίσασθαι C
l. 3. τούτοις ᾗ πειθ- C. A. deest οἱ A
l. 4. λύουσι τοὺς ἐν τοῖς C. A. B. D. E
l. 5. δημότας οἱ παρ- C. A. B. D. E
l. 6. ἀφιανοῦντο. l. 9. περὶ δόξαν
B l. 3. καταλειφθ- C. A. B. D. E. l. 8. ἀνδρείαν A
C l. 1. τὸ ᾗ γυν- C. A
l. 5. φρονήματι. l. 8. ὁ πρεσβύτης
D l. 1. τάς τε ὠτειλὰς C. A. B. D. E. l. 5. deest αὐτῷ A
l. 8. τοὺς ἀλλήλους
E l. 4. ὁ λαβεῖν ᾗ μέρος C. l. 6. deest μὴ E
l. 7. ἀπικαίρους A. B
l. 10. ὑποπτ- D. E. B. A
l. 11. μετεωτάτων ἐγκλημάτων τιμω- C. A. B. D. E
l. 16. deest κύριον
G l. 2. ἰουδαίοις ὁμονοήσειν ἡμῖν, ἢ C. ὁμον-- ἡμῖν A. B. D. E
l. ult. σκοπούντων

Pag. 886. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 4. c. 6. §. 2. paul. ante med. Edit. Nov.

A l. 1. ὁρμήσαιμεν E. l. 3. περιμένειν C περιμένοιμεν. E
l. 4. χρήσασθαι
l. 5. ἀκοντὶ C. ἀκονητὶ B. D. deest μὲν A
l. 6. τῇ στρατηγίᾳ C. A
B l. 4. νίκης ἀπωτέραν ἔσεσθαι διὰ μάχης C. ἐπωτέραν E
l. 6. deest λυσιτελέστερον. l. 8. πρέξαντας C. A
C l. 1. ἄρξειν ἄλλως C. ἔξειν B
l. 3. τὸ καιρὸν C. A. B. D. E. l. 6. τραχηλιζ- A
l. 7. deest ἂν A
l. 8. διαθεῖεν αὐτοὺς ἁλόντας εἴτε οὖν ἀσφαλές τι σκέπτοιεν χρῆναι C
αὐτοὺς ἁλόντας A. B. D. E
D l. 3. ῥηθήσεσθαι A. B. D. E. l. 5. συνήγου οἱ C
l. 7. πολλοὶ γὰρ καθ'
E l. 1. τὸ ὁπωσοῦν ἁλισκομένων A. E. ἀπιόντων A. E
E l. 7. deest γὰρ A. l. 8. ἐποίει δοκεῖν μετρ- C. E. A. B. D
F l. 3. deest τοῖς
l. 6. ἀπέλειπον C. ἐνέλιπον B
G l. ult. οἰκιζόμενοι κατὰ

Pag. 887. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 4. c. 6. §. 3. paulo post med. Edit. Nov.

A l. 2. ἐγέλασο C. l. 4. ἐθέασιζον A. E
l. 7. deest ἔνθα B. D. D. habet καταφ- sed ad Marg. κατενεχθήσεσθαι
l. 6. ἠξιώθησαν E
l. 8. καταφλέξεσθαι τὸ ἀγνώτατον νόμῳ
B l. 2. τέμενος, ὁ ἰς' .... διακόνους αὐτοῖς επ- C. αὐτοῖς επ- A
l. 5. προπειθ- l. 6. ἀφνίαζε
C l. 1. ἀπάτη ὡ λόγῳ C. A. l. 1. προσάγεσθαι E
l. 4. deest αὐτοῦ A
l. 5. δορυφόρους εἶχεν C. A. B. D. E
l. 6. ἀντικαθημένων ἀπελίπετο C. ἀνθισαμ- E
D l. 1. γὰρ αὐτὸν κατ- A. sed non repetitum.
l. 2. καθ' αὐτῶν C. A. B. D. E
l. 3. προηγεῖτο ᾗ ἡ πολέμῳ ἕκαστος ὅτιοῦν C. ᾗ ἕκαστος ἢ πολέμων ὅτιοῦν A. E. ᾗ ἡ πολ- B. D. E
l. 5. ἡ στάσις ἐκ τούτων ὡ τοῖς C. A. B. D. E
l. 6. ἀντεβασίλευσεν C. A. B. D. E
l. 7. deest αὐτοῖς A
l. 8. διηκριβολ- C. deest εἶπε A
l. 9. λίαν ἀλάξουσιν
E l. 1. ἐπειδὴ ᾗ
l. 3. δημοτικοῖς ὅπλοις. ἀμέλει C. μετεωρότερος E
l. 5. ῥωμαίοις οἷς απ-
l. 6. ᾗ ἄλλο κακὸν C. A. B. D. E
F l. 1. κτίσεως ἐν
l. 4. D. habet σικάριοι. sed ad Marg. ζηλωταὶ D. ζηλωταὶ pro σικάριοι E
l. 5. ῥωμαίων μὲν στρ- C. deest ᾗ B. D
l. 9. σωτηρίαν C. ἐξόδου ὅτε τὸ A. B. D. E
G l. 3. Ἐνγαδδὶ A. B. D. E. l. 4. ἀμύνασθαι C. A. B. E
l. 5. φθάσαντες ἐκόλασαν, ᾗ τὸ

Pag. 888. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 4. c. 7. §. 2. med. Edit. Nov.

A l. 1. φυγῆς E
l. 4. τὴν μάσαδαν E. C. A. B. D
l. 8. ἰδουμαίας sed ad Marg. δαιας A
B l. 1. ᾗ ἐν ἑνὶ σώματι
l. 2. τὴν μητροπόλεως στάσιν C. l. 4. ἁρπάζοντες A. B. D. E
l. 8. οὓς ἂν ὁρμήσαιεν. l. 9. καταλειφθ-
C l. 3. συναπόλλοιτο A. E l. 6. στασιαστῶν ἁρπάσαι ὡ C
D l. 4. τῷ μὲν δοκεῖν A. l. 7. γοῦν pro οὖν C. E
l. 8. καρτερεῖν τετράσι δυ- A. B. D. E
E l. τὸ στασιωδῶν C. A. B. D. E. l. 5. μὲν αὐτοὺς l. 6. deest εἰς
F l. 2. συλλαβόντες ᾗ ... deest ὁ μόνον. ᾗ βουληθέντες
G l. 2. αὐτοῖς, τὴν εἰρήνην ἀγαπᾷ, τὸ μὴ

Pag. 889. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 4. c. 7. §. 4. paul. post princip. Edit. Nov.

l. 2. deest ὡς A. l. 4. ἐν ᾗ ἰουδαίων πλ- C
l. 4. βιθεναβρὶν A. βηθεναβρὶν B. E l. 8.

l. 8. περικαλεσ-
Bl. 1. πορρωτάτω B. l. 4. διέφθειρεν E. deest τι E.
l. 6. πεπυκνωμένοι C
l. 8. παράδοσιν, οἱ δὲ ἠυτόνυν C. παρείσδυσιν E
Cl. 2. διέφθειρον A. l. 5. εἰ δὲ σω- E
Dl. 3. συναποκεκλεῖσθαι A.B. συναπολεῖσθαι D.E
l. 5. συνεισέπεσον C.A.B.D.E
l. 8. deest παρὰ C. ἐφθείρετο A
El. 3. συνέστησαν. l. 6. deest τε C. πανταχόθεν ἐξέστησαν τῷ A
l. 7. τῶν αὐτῶν ἔτι B
l. 8. desunt τείχη .. καὶ .. τυγχάνουσα C. deest τείχη τε A
καρτερὸν πλῆθος τῶν οἰκ- B.D.E
Fl. 5. εἰργομένοις ὑπὸ C.A. ὑπὸ τοῦ D
εἰργόμενον ὑπὸ E
l. 6. ὑπ᾽ ὄμβρον ... ἀντικρὺς C. l. 8. ἐπὶ μήκιστον παρεκτείναντες σφᾶς A. ἐπὶ μηκ- B.D. παρεκτείναντες E
Gl. ult. ἔλαττον ἤδε πλ-
Pag. 890. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 4. c. 7. §. 5. paul. post princip. Edit. Nov.
Al. 1. καὶ μεῖζον ἔδοξεν ἑαυτῆς δι᾽ ἧς media desunt.
l. 4. τὴν ἀσφαλτίδα
l. 5. κατεσύρησαν C. l. 7. Α᾽βηλα A.B.D.E
l. 8. ἰουλίδα ... ἀσφάλτιδος sed infra legitur ἀσφαλτίτιδος C. μισιμωθ A
Bl. 4. ἡ ἑάλω
l. 6. τῆς γαλατίας
Cl. 4. deest μὲν C. καὶ τοὺς κατὰ A
l. 5. ὑπειγμένας
l. 6. δεκάρχας μὲν
Dl. 2. τῇ πόλει E. l. 4. θάμναν τοπαρχίαν ἐπὶ λύδδων καὶ ἰαμνείας ἐχώρει. καὶ προσκεχωρωμένος C. θαμνᾶν A
l. 8. στρατόπεδόν τε ... deest τὸ
El. 2. βεθλεπτηφῶν C. βηθ- B. βεθλεπτηφὼν D
l. 3. deest τὴν
l. 4. φρούρια μὲν τοῖς
l. 6. ἰδουμαίας μετὰ φορίν τε καὶ φαρόρβαν, κτ- C καταφαρτόβαν A.B.D.E
Fl. 1. οὐκ ὀλίγην C.E
l. 3. ἀμμαοῦν
l. 4. μαβαρθὰ ὑπὸ D. μαβαρθὰθ ὑπὸ A. μαβαρθᾶ ὑπὸ B.E
l. 5. εἰς κοραίαν δεύτερον C. κοραίαν A.B.D.E
l. 8. ἐκ τῆς ἱεριχοῦντος ἄγων
Gl. 2. deest καὶ C.A.B.D.E. καταληφθὲν δὲ A.B.D.E
l. 5. ὑψηλὸν δὲ sed corr. videtur C. αὐτῆς B.D.E
Pag. 891. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 4. c. 8. §. 2. paulò ante med. Edit. Nov.
Al. 2. τὴν ἀγορὰν
l. 4. παρατεῖνον A.B.D
l. 4. ἕως γομόρων C. A. habet γομόρρων sed corr. σομ-- γομόρρων B
l. 6. μηκυνομ-
l. 8. γιναβρὶν C. γινναβαρὶν A.E
Bl. 4. τήντε ἀσφαλτίτιδα καὶ τὴν τιβεριαίων C. κατὰ φύσιν E
l. 5. ἡ δὲ τιβεριαίων γλ-
l. 8. παρ᾽ ὧ
Cl. 2. τὴν ἱεριχοῦν sic infra
l. 4. ἀναβλύζων C. ναυὶ παῖς A. l. 5. γλυκὺ E. δορυκτ- E
Dl. 3. ὑπὸ ἐλιοσεαὶ C. ἐλιοσαιὲ E
l. 4. deest ἔτος A
l. 7. αἰωνίῳ χάριτι προσελθὼν
El. 4. ὄμβρους pro ἀέρας E
El. 4. deest ἀέρας ... τοῖς δὲ ἐπιχωρίοις καὶ τέκνων διαδοχοῖς C
l. 5. τοῖς δὲ ἐπιχ- A. l. 8. ἔστρεψε D
Fl. 2. παρέστη A. l. 6. ὀλίγου ἡ χορηγία δαψιλὴς C
Gl. 5. παρ᾽ οἷς καὶ τῆς δαψ- E
l. 8. τὸ μῆκος
l. 9. ἐκτρέφεν δὲ ἐν

Gl. 3. ἀνιᾶζιν ... μελιτοτρ- C.A. ἀνιᾶζιν B.E
l. 4. τε pro δὲ E
Pag. 892. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 4. cap 8. §. 3. paul. post med. Edit. Nov.
l. 4. ἀποδίδωσιν. αἴτιόν μοι C.A. l. 7. D habet τὴν ἐν sed ad Marg. τοῖς
l. 5. προσκαλου- C.A.B.D.E. l. 8. ἐστὶ τοῦτο τὸ B
l. 6. καὶ διαχέοντα C. l. 9. προϊέναι A
Bl. 1. ψυχρ- D
l. 3. τοῖς ἐκβαίνουσι
l. 4. deest τὸ
l. 8. ἰορδάνου σταδίους ἐξ-
Cl. 6. deest ἐστὶ C. deest μὲν A.E
Dl. 1. τῆς δύνειν επις- C. τῆς νήχεσθαι μὴ επις- A
l. 3. ἐπὶ πνεύματος ἄνω βιαζομένους C. βιαζομένου E
El. 4. πληρώσας δὲ
l. 5. τῷ μὴ ῥύματι C. μηρύματι τοῦ σκάφους A
l. 6. ἐμμένων C. deest ἂν E
l. 7. μόνοις ἦκεν. ἐπιτήδειος δέ ἐστι καὶ χρήσιμος οὐ
Fl. 2. πεντακόσια στάδια ... ζοβάρων C. ζωάρων A.E
l. 4. αὐτῆς E
l. 8. σκιᾶς. ἔτι δὲ C.A.B.D.E
Gl. 1. ἀναλυομένην
l. 4. μυθευόμενοι
l. 5. πανταχόσε
l. 6. ἱεριχῶ C. ἀδδίδοις A
l. ult. καὶ φρουρὰς
Pag. 893. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 4. c. 9. §. 1. paul. ante med. Edit. Nov.
Al. 5. στρατιώταις ἐπέτρεψεν C.E.B.D. l. 8. καταληφθὲν D.E.A. ἐνεπίμπρατο A
Bl. 7. καὶ παρασκευαζ- C.A.B.D.E
l. 9. τρία καὶ δέκα
Cl. 1. λέγει C. l. 5. τέταρσι B
l. 7. ἔδωκαν C.E. μετ᾽ οὐ πολὺ A. αὐτὸν πάλιν μετὰ B
Dl. 2. τῆς ἀπανίας C. αἰτιαθεὶς A.B.D.E ἀπὸ τῆς E. l. 4. δὲ pro τε E
l. 5. οὐιτελλίου sic deinceps.
l. 6. κατὰ οὐιτελλίου C. οὐιτελλίου E
l. 7. καπιτώλιον C.E
l. 8. καὶ μουκίαν
El. 1. ἐπ᾽ ἀκριβὲς .. ἐπεὶ δὲ δι C. ἐπ᾽ ἀκριβὲς A.D.E
Fl. 2. τίτον ἀπασόμενον. l. 3. τῆς δὲ αὐτῆς
l. 5. διὰ τῆς αχ- A.B.D.E
l. 6. πλεονεκτεῖν .. ἀναιρεθῆναι sed corr.
Gl. 1. deest πρὸς A
Gl. 6. ἐπὶ ἰουδαίων
Pag. 894. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 4. c. 9. §. 3. princip. Edit. Nov.
Al. 1. ἐπανίστατο C. l. 2. γερασινὸς τῷ γένει A
l. 3. ἰω- τοῦ προσκαλεχ- C. l. 6. ἀκραβατηνῆς C. ἦρχε E προσκατεχ- A.B.D.E
l. 7. τὴν μάσαδαν sic infra D.C.B.E. μασάδαν A. sic infra F
Bl. 3. deest ὅτι A.E.B.D. l. 4. deest ἐξιὼν A
l. 7. τοῦ φρουρίου A.B. τοῦ φρουρίου sic D. τοῦ φρουρίου E
Cl. 7. τὴν εὔνοιαν C.A.B.
Bl. 8. deest καὶ D
Dl. 2. πρὸς βασιλέως
l. 3. ἀκραβατινῶν C. ἀκραβ- E
l. 6. τὴν φαρὰν A. φαρὰν E
l. 7. προσαγορευομένην φέρεται, πολ-
l. 8. καὶ τῆς λῃστείας εκδ- C. ταμείοις A.E
El. 8. οὕτω δὲ θαρ-
Fl. 1. ἀνετράπη χει- C.A. l. 2. ἐπεβάλετο B.D
l. 4. deest μετὰ τάχους A
l. 6. τοὺς δὲ πολλοὺς στασ- C.E.A.B.D. l. 8. ἐν μασάδι A
Gl. 2. deest καὶ A
Gl. 5. κώμην, θεκωὲ ... l. 6. ἡρωδίου
l. ult. ἑτέρων D
Pag. 895. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 4. cap. 9. §. 5. paul. post med. Edit. Nov.
Al. 7. καταστρέψασθαι τὴν

l. 8. αὐτὸν ετοι- C. A. B. D

B l. 1. ἀπὸ τοῦ ἀλύρου C. l. 2. κώμην τὸ τῆς ἰδ. στρατ- A. B. D. E

l. 3. παράδυσιν συντίθεται, ἀεὶ τίμιος ὢν διατελέσειν media desunt.

l. 6. τε pro δὲ E

C l. 2. κατ' ὀλίγον C. l. 5. διαγγέλλων A. D. habet ut in Ed. sed ad Marg. δι' ἀγγέλλων

D l. 4. εἰσήλαυνεν

l. 9. αὕτη καὶ τριάκοντα ἔτη

E l. 1. τριάκοντα ἔτη B. D. E. l. 2. μετὰ δὲ τὴν B

l. 4. αὐτοῦ λέγουσι κατα- C. E. A. B. D

l. 2. ἀβραάμου τοῦ A. E. l. 3. ἀπανάστασιν A. B. D. E.

l. 5. deest τοῦ C. D

F l. 2. κώμας καὶ πόλεις πορθῶν, λυμαινόμενος δὲ καὶ τὴν χώραν, δίχα C. D. A. B

l. 4. αὐτῷ εἵποντο A. l. 7. deest δὲ C

l. 8. deest κατόπιν A

G l. 1. κατελίπετο ... deest καὶ C. ἐμπιπρῶντες A. E

l. 3. τὴν ἐνέργειαν ὑπὸ τῆς πορνείας

Pag. 896. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 4. c. 9. §. 8. paul. post princip. seq. Edit. Nov.

A l. 6. τῆς δὲ οὐ κλέος C. ἠρπαγμένης E.

B l. 1. λαχανίας ἕνεκεν ἢ φρυγαν- C. φρυγανείας A. καὶ pro ἢ B. D

l. 6. καὶ διαστῆσαι τῆς C. E. A. B. D. Idem habet sed ad Marg. ut in Ed.

l. 8. ὄμνυσι τῶν πάντων C. A

C l. 1. τοιαῦτα θήσειν C. l. 2. φεισάμενος A. B. D

l. 2. τῶν αἰτιῶν E. τοὺς ἀναιτίους E

l. 3. τοὺς οἰκείους. τούτοις

D l. 2. βασιλεῖ ὄντι

l. 4. καὶ κίνναν C. A. B. D. E. φελγδ- E

l. 5. πρώτη οὖν ἡμέρα

l. 6. δὲ τὸ ουτιλ- C. E. In A erat τοῦ sed cor. τὸ.

l. 8. ἐν βελζέμω C. A. B. D. E

E l. 8. ὡς βηθλᾶ τε καὶ ἐφρεμ sed cor. ἐφραΐμ ... φρουροῖς C

βηθηλά τε A. B. D. E

F l. 2. ἱππάζετο. κορεάλιος media desunt C. φρουρὰ δὲ E

l. 3. καὶ συχνοὺς ηχμ- A. B. D. E

l. 6. καὶ χαφρεθάμην C. χαφεθραβὶν A. χαφεθραμὶν B. χεφεθραμὶν E

l. 7. ἐφόδου λαβὼν ἐπολιόρκει media desunt A

l. 7. ἐμπίπρησιν. πάνυ δ' ἦν media desunt E

l. 8. καλουμένην χεβρῶν προσβαλεῖν

l. 9. πλείω χρόνον C. A. B. D. E

G l. 2. προελθ- C. A. B. D. ἑαυτοὺς παρέδωκαν A. αὐτοὺς B. E

l. 5. οὔπω ιερ-

l. 6. ἐγκαταλειφθὲν ... ἀρρεῖ

l. ult. καταπίμπρησι C. κατεμπίπρησι A

Pag. 897. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 4. c. 9. §. 9. paul. ante fin. Edit. Nov.

A l. 1. ἡρωδίου

l. 2. σκοπὸς δὲ ἤδη

l. 8. αὖθις ἐπὶ τὸ

B l. 2. τῶν ἐργατῶν C. A

l. 5. τότε σωμα- ... τῆς γὰρ deest τε

l. 8. πόθου δὲ ... ἀπήρωτοι

C l. 3. κόμας συντεθειμένοι καὶ γυναικωνίας C

l. 4. τε pro δὲ B. E

l. 7. ἀσελγείας ... ἀνεποίησαν. ἐνηλινδοῦντο C. ἀσελγείας A. B. D. E

ἐνηλινδοῦντο B. D

D l. 2. προσφερ- A. E. l. 5. φοινικώτερον C. D.

l. 5. διεδέχετο A

l. 7. πρὸς ῥωμαίοις C. l. 8. ἀπεκέκοπτο A. B. D. E

E l. 1. ἰδουμαίων B. A. D. l. 3. ὠμότητος αὐτοῦ. συμ- C.

l. 5. ὑπὸ χαπτῆς A. B. D. E. συγγλοις D

l. 6. συγγένειαν δὲ C. deest αὐτὴ A

l. 8. περιεξώσαντες C. περιώσαντες A. B. D

l. 9. προειρημένην αυ- C. A. B. D. E

F l. 1. αὐτός τε ὢν ἐκεῖ καὶ τὰ λαφ-

l. 6. πάρεσι μαχ-

l. 7. νύκτωρ ἐκ τοῦ C. A. D

G l. 2. τὴν ἐπίθεσιν C. A. D. E

l. 4. ἐπενοήσαντο πρὸς C. E.

l. ult. αὐτοῖς E

Pag. 898. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 4. c. 9. §. 11. paul. post med. Edit. Nov.

A l. 3. φεύγοντας

l. 4. ὑπερηφάνων

B l. 1. ἡ καθ' ἡμῶν ἐκέκλητο. σίμων δὲ οὕτως ἐνιαυτῷ τρίτῳ τοῦ πολέμου ξανθικῷ C. τρίτῳ τοῦ πολέμου ξαν- D. A. E. B. μὲν οὖν οὕτως B. D. E

l. 4. ἱεροῦ κατὰ τῆς C. l. 5. ἀπολελωκ- E

l. 7. προσεβάλλετο δὲ C. προσέβαλε E

C l. 2. ὑπερδεξίου τὰς προσβολὰς

l. 3. καὶ οὔτε ἀστόχως

l. 4. deest ἔτι C. A. deest τέσσαρας A. l. 8. ὑπὸ τὴν A

D l. 2. deest εἰσιοῦσαν A. l. 5. διέστη δὲ ἐπὶ τῶν πύργων C

l. 6. λιθοπετροβόλους

l. 7. σφενδονίτας C. σφενδονητὰς A

E l. 1. deest τοὺς C. A. B. D. E. l. 4. deest μὲν A. E

F l. 2. περιλαφθέντες C. l. 5. τὰ μὲν οὖν E

G l. 1. καίπερ ἄρχειν καθάπερ ἄρχεσθαι E

l. 3. προῆγε C

l. ult. D. habet ἄμυναν sed ad Marg. ἰταλίαν D

Pag. 899. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 4. c. 10. §. 2. paulò ante fin. Edit. Nov.

A l. 3. συνιέντες δὲ C. A. δ' ἤδη D. E. l. 4. ἑταίρων A

l. 5. ἐβόων, ὡς οἱ A. B. D. E

l. 6. πολέμων φη-

B l. 3. ἔχοντες ὡς ἵνα δικαιότερον μή ποτε C. A. B. D. E ποτὲ δὲ τοῦ A. B. D. εἰς αὐτὸν A

l. 6. τῶν ἐκείνων C. l. 8. deest καταγόντων A

C l. 1. ἐνδεήσειν οὐ δεῖν C. δὲ οὐδενὸς A. E

l. 2. τῆς ῥωμ- A. D. l. 3. λαχνείας ἀντὶ

l. 5. παῖδα δὲ ... αἱρεῖσθαι προστάττειν, μεγ- C

παῖδα δὲ .... αἱρήσεσθαι προστάττω. μεγ- A. B. D. E

l. 7. γνησίας A. l. 8. deest οὖν C

l. 9. οὐεσπασιανὸς αὐτοὺς ἄρχειν, εἴτε ... κραθήσεσθαι γὰρ τῆς C

l. 9. καρπώσεσθαι A. καρπίσασθαι E

D l. 2. χορηγήσειν C. deest τοῖς A

l. 3. ὅτι τρία ταγ- C. l. 8. ὢν τῷ μὲν A. B. D

E l. 2. ἐπιβουλὴν A. l. 10. προήρητο A

E l. 9. ὅτι γε μὴν B. l. 12. ἐν ἰδιωτίαις

l. 17. τοῖς ὀνόμασι

G l. 1. προτρέπει δὲ αὐτὸν C. αὐτῶν ἤδη B

l. 3. ἐκβοώσης αὐτὸν ἐπὶ C. αὐτοῦ A. B. D. E

l. 6. εἰ παρέλκοι καὶ βιάς C. παρέλκοι A

Pag. 900. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 4. c. 10. §. 5. paulo ante med. Edit. Nov.

A l. 1. πείνης ἐπὶ C. A. D. ad Marg. πείνης

l. 5. καὶ πρὸς θαλάσσης deest τὰ

l. 6. δὲ τὴν μεσ- C. προβεβλημένος B

B l. 1. τεῖχος αὕτη

l. 3. τετείχιστο C. μὲν οὖν οὕτως A

l. 5. δισχιλίων ἑξακοσίων media desunt C

σταδίων τρισχιλίων ἑξακοσίων media desunt A

C l. 4. καμπτόμενος E. C. A. B. D. l. 2. deest τε A

l. 5. χειροτμ- E

l. 6. φάρος νῆσος

l. 4. D. habet ἀφαγόμενον sed ad Marg. ἀφιγνυμένον D

D l. 3. καὶ πρὸς τοῖς αντ- A. B. D. E. l. 4. ἀφιγνυμένον C. A

ἀφηγνυμένον B. ἀφιγμένον E

l. 7. τὴν χώραν B

E l. 1. τῆς ταύτης πραγ- C. l. 4. deest τιβερίῳ A

l. 5. καὶ ὡς αὐτοὺς ὑπο-

l. 7. προσλαμβάνει. προσανάγνοις ... deest ἅμα C

προσαναγ- E. A. D. B

F l. 2. πεπιστευκὼς ἤδη

l. 3

l. 3. αὐτῷ ἤδη ϗ
l. 4. διήγγελον C. E
l. 5. πᾶσαι μὲν πόλεις ἑώρταζον C. ἑώρταζεν A. B. E
l. 7. πανωνίαν A. B. παννωνίαν D. E. μικρὸν E
G l. 4. συγχάρῃ. ϗ προσ- l. ult. deest ϗ C
ἀφ' ἑκάστης A. E

Pag. 901. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 4. c. 10. §. 6. paulò ante fin. Edit. Nov.

A l. 2. κατὰ πόλεις ὅρκους ἐπαγγ-
l. 7. περιάγοιτο κε- C. E. ἀναμιμνήσκε) E. C. A. B. D
περιάγοι τὸ B. D.
B l. 3. προςπεῖν αὐτὸν ἐθαρρ- C. προςπεῖν εθ- A. B. D. E
l. 6. ὅσα περὶ τ͂ ἰωσήπατης δι' αὐτὸν ἔκαμεν ... deest μὴ C. ἔκαμον A. B. D. E
l. 8. deest ἢ
l. 9. θείως
C l. 5. περὶ αὐτὸν A. l. 6. deest ϗ C
D l. 1. ἢ ὄντως E
l. 7. βελόμψ⊕ ποιεῖ E. D
l. 8. αὐτῷ λύσωμεν τὰ δεσμὰ, desunt intermedia
D l. 1. ἀλλὰ ϗ κοψ- A. l. 5. ἄξι⊕ lῶ B. l. 7. ἑκάστης A
E l. 2. ὑπὸ ἐιτιλλίῳ .. πέμπει ἢ C. ὑπὸ ȣ̃ ουι- B.
βεβαίαν E
l. 8. τάγμα τὸ κατὰ A
F l. 1. ἡγεμονεύων αυ- C. παραταξάμψ⊕ A
l. 3. δυνάμεως, ἔπεμψε κικίλιον ἀλιηνὸν μέγα C. κικίλιον ἀλιῆνον A. B. D. E
l. 4. τlῶ ἐπιθυμίαν νίκlω
l. 5. τ͂ γαλιλαίας τ͂ C. τ͂ γαλαλίας B. D. E
l. 6. θεῖ⊕ δὲ
l. 7. ἐνταῦθα τ͂ πολεμίων τlῶ εὐταξίαν, συμ-
l. 8. συμβαλεῖ D
G l. 1. τὰς σὺν αὐτῷ ἑκατοντάρχας C. ἑκατοντάρχας B. D
l. 5. deest μόνον C. desunt λέγων μόνον A

Pag. 902. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 4. c. 11. §. 2. paul. ante fin. Edit. Nov.

A l. 2. desunt μὲν γὸ ἱκανὸν
l. 3. deest ἐδεῖ
l. 6. προαπέμψαντ⊕ εἰ κρεῖσσον
l. 7. τ͂ κικίλιον ὥρμησαν ἀναιρεῖν, κἂν C. τ͂ κικίλιον A. B. D. E
B l. 2. κλεῖναι ἀπεχ- deest μὲν C. κλεῖναι A. B. D. E
l. 3. πέμπειν ἐιτελ- C. A. B. D. πέμψιν E
l. 9. τὰ ἢ λοιπὸν
C l. 3. ἢ ἡ ἐιτιλ- E. C. B. D. ϗ τεrακόσιοι. A
l. 5. τ͂ κικίλιον πεμ- C. A. B. D. E. l. 6. ἀγγέλον-τ⊕ A
l. 6. τὰ πράγματα B
D l. 2. ἐπηγγέλλετο C. ἀπηγγέλετο B. E
l. 3. τ͂ φυλάκων A
l. 4. καπιτώλιον sic infra C. A. infra habet κατε-
l. 7. deest ἢ C. ἐκάτιω B. C. D. E
E l. 3. ϗ τ͂ ἐκ ȣ̃ A
F l. 3. περιέχ- A. D. E. l. 4. δαψιλέςερ⊕ ὥσπερ ἐν ἐχάταις C
l. 6. καθυβρισθεὶς
l. 8. ὃν συνεισέβη C. πλείονα E
G l. 1. τῇ λαχνεία
μυελάδας E
l. 3. μυελάδας ἠρήθμησαν C. πέπεραν) A

Pag. 903. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 4. c. 11. §. 4. paul. post med. Edit. Nov.

A l. 1. περσαγ- A. D
A l. 5. εὔφημος ... ἑώρταζε C. A. B. D. E
B l. 9. προσελ- B
B l. 1. σενώτερα τότε ȣ̃ πλ- C. l. 5. deest τ͂ λογισμὸν A
C l. 2. ἐπιβιβάσας A.
C l. 3. διὰ ȣ̃ πλοὸς B. l. 5. ἡρακλέους E
l. 3. κατὰ μ͂ τ͂ μενδήσιον C
μ͂ τ͂ μενδήσιον νόμον A. B. D. l. 5. ἡρακλέο⊕ B. D. κατὰ τ͂ μενδήσιον νόμον E
D l. 5. εἰς ῥαφίαν προσελθὼν C. A. προσελθὼν B. D. E
l. 4. ῥινοκουρούροις E
l. 7. ἰάμνειαν

L I B. V.

Pag. 904. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 5. cap. 1. §. 1. princip. Edit. Nov.

A l. 4. καισάρειαν ἀφικνεῖται ταύτῃ
l. 7. νέαν αὐτοῖς C. A. B. D. E
B l. 1. ενακμασ- A. B. E.
l. 2. ἐπιτρ- E. l. 4. κατεῖρξεν B
l. 5. προσδεδήλωτ) C. l. 6. ἀνηυξήνθη ταύτῃ
l. 7. γνέσθ
C l. 1. deest ȣ̃ δήμου
l. 3. τῷ ἰῶ τετολμημένοις C. τῷ ἰωάννῃ D. E
l. 5. μετριωτέρῳ τυράννῳ C. A. B. D. E
l. 6. δυναςείας οἰκείας ἐπιθυμία C. δυν- ἰδίας ἐπιθ- B. D. E
l. 7. τε τ͂ χέλικα ϗ σίμωνα τ͂ ἔξρων⊕ C. τ͂ χέλικα A. E. B. D
l. 8. deest lῶ C. χαβαεl A
D l. 1. ȣ̃κ ὀλίγον C. l. 4. ὄντες τ͂ ἐπιτ- B
l. 5. ἐγίνετο C. A. B. D. E
E l. 1. ὅτε ἢ εἰσεποιεῖτο τὰς C. ὅτε ἢ ἀδεεῖ A
l. 2. διατεθεὶς C. l. 3. ȣ̓κ ἀνίη C
l. 4. deest κατ' ἀλλήλων C. A
l. 5. πανταχόθεν τὸ . . . deest ἐν C. πανταχόθεν B. D. E

Pag. 905. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 5. c. 1. §. 3. paul. post princip. Edit. Nov.

A l. 1. βοηθείας προσήγαγε deest ὁ δῆμ⊕ C. ἑαυτῷ A. B. D. E
l. 2. προσήγαγε B. D. l. 3. προσέβαλλεν A. B. D. E
l. 4. deest ϗ E. l. 5. προσιὼν αὐτοῖς ὥσπερ ἐκεῖνοι τ͂ ἄνω- C
B l. 6. ἀλλὰ ϗ πολλὰς τ͂ C. A. B. D. E
l. 7. ὅμως ȣ̃ θύειν
l. 9. διερευνώμενοι (deest περὶ) ἢ τὰς ξένους οἱ καίπερ περὶ τὰς εἰσόδους δυσωπήσαντες C. οἱ ϗ περὶ τὰς εἰσόδους δυσωπ- A. B. D. E
C l. 4. desunt ἱερεῦσι ϗ τοῖς C. ἐνέσκηπτε ad Marg. ἔπιπτε A
l. 9. παντοδαπῶν C. A. B. D. E
D l. 3. μισῇ περὶ- C. E
l. 4. ὅτε εἰς ἔτι C. A
l. 5. ἐδύνατο C. A. ἠδύνατο B. D. E
l. 7. πάλιν ἀμείνων, εἴγε τ͂ πορθήσαντα πόλε
l. 8. καθεκλὸν γὸ A. ἐξιλάσαι E
E l. 1. ὡς ȣ̓κ ὀλοφυρόμενον C. A. B. D. E
l. 4. τ͂ ςάσεως διηρ- E
l. 8. τ͂ ἀνταςασιαςῶν C. A. B. D. E
F l. 1. ἐπιχειρεῖτο C. σίνοντας E
l. 4. ἡμείνετο
l. 6. καματώ αδ-
l. 7. desunt μ͂ πλειόνων C. ἐξέθεεν E
l. 8. ὑπεπίμπρα C. E
G l. 2. προπαρεσ- A. E. l. 3. τ͂ ὑπ' αὐτῶν ὑπτ B
l. 4. τὰ μ͂ περὶ C. A. D. E l. 4. ἀποκοπ- A
l. 5. συμφλεχθῆναι ϗ μεταίχμιον ἐρημίας γνέσθ παραλλάξεως οἰκείαν τlῶ πόλιν C. παρ. οἰκείας. E. A. D. B. l. ult. διήρκεσεν ἔτι πολ-

Pag. 906. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 5. c. 1. §. 4. paul. ante finem Edit. Nov.

A l. 4. συγκλυδωνιζόμψ⊕ E
l. 5. διεπραγματεύετο
l. 6. ϗ τ͂ ἐξ-
l. 8. κατάπληξίς τε δεινὴ A
B l. 2. ὅτε φυγὴ l. 3. οἱ ἀρχιλ-
C l. 2. deest τῷ φόβῳ A. l. 3. ἐβασανίζοντο ϗ C.
l. 5. καθ' ἑαυτὰς C. καθ' ἑαυτῶν B. ἀμφοτέροις A. B. D
l. 7. οἱ μὴ ςασιάζοντες ... πάντως ὃς ἐδέπω ... ἀλλήλας
l. 7. πάντες ὅσον D. l. 8. πεσόντες ἢ τὰς A. B. E
D l. 2. ἀπόνοιαν ἀπὸ τ͂ C. A. B. D. E
l. 4. πᾶν τὸ δοθὲν C
l. 6. ἱερὸν πύλιω εἰς πολεμῆς A. κατεχε- A
l. 7. δόξαν ἢ ποτὲ A
l. 8. τοῖς ἀρχιερεῦσιν C. A. B. D. E
ὑποστενάζοντας sed corr. ὑποστενάζοντας E.

E l. 2. desunt τὴν χρήσιμον ὕλην C. l. 6. κατεσκεύασεν A
l. 8. τοὺς περιβόλους
F l. 4. πρὶν ἐπιστῆναι
G l. 3. δι' ἀνδρείας C. ἀνδρείαν A. deest τὴν A. B. D
l. 4. εἴη προθ-
l. 5. ἐκάλεσεν αὐτῷ
Pag. 907. Edit. Vet. ἄλως. lib. 5. c. 1. §. 6. circiter med. Edit. Nov.
A l. 2. καὶ τῆς τεοσ- C. A. D. E
l. 6. deest συνείποντο
B l. 1. μὲν αὐτοῖς τὴν A. B. D. E. l. 4. προσέθετο C. A. B. D
l. 7. deest μὲν C. προσῆγον B
C l. 3. τὸ ἱππικὸν οὕτοι περὶ C. κατόπιν δὲ αὐτὸ οὐ A. δι' αὐτῶν B. D. E
τὸ ἱππικὸν B. D. E
l. 6. deest τούτους C. l. 7. τῶν σημαινομένων B
D l. 3. προσάγων C. A. B. D
l. 5. εἰς γόφνα C. B. A. D. E
l. 7. πρόσεισι C. A. B. μίαν ἑσπέραν αὐλ- A. B. D
E l. 2. διέχον B
E l. 1. γαβ. λεγομένη. A. B. D. E. l. 2. διέχων C. A. E
l. 3. ὅσον εἰς λ' σαδίους A. B. D. E
l. 4. ἀναλαβὼν δὲ εν- C. A. B. D. E. l. 6. ἔχει A
F l. 2. ἀποπεπληχότα C. A. B. D. l. 3. μὲν τὸν ὄρθιον A
l. 4. κατατείνουσι
l. 5. προεφαίνετο
l. 6. ψῆφον πύργον ... ἤγετο τῆς
G l. 2. ἐκκλίνασι C. A. B. D
l. 3. τὸ δὲ πρόσω
Pag. 908. Edit. Vet. ἄλως. lib. 5. c. 2. §. 2. med. Edit. Nov.
A l. 1. κἀκείνοις
l. 4. διεκπέσαι πρὸς C. A. deest τοὺς A
l. 6. deest νοεῖν ... μέλλοντα θεῷ
B l. 3. πλευρὰν A. E. l. 4. ἀντιπρόσωπον A. B. D. E
l. 3. παρερριπίζετο A. B. D. E. l. 5. τοὺς ἐρειπομένους τῶν ἵππων C
ἐπὶ τοὺς ἐρειπομένους A. ἐρειπομένους B. D. ἐρειπωμ- E
l. 7. ὁρμᾶν πρὸς αὐτὸν C. παρακέλευσις τὴν ἐπ' A.
l. 8. καθ' οὐ ... deest δὲ C. συνείποντο E
l. 9. κατὰ πλευρὰν C. A. B. E
C l. 1. τῷ συνεξ- A. deest τῷ A
C l. 2. τίτῳ καὶ μὴ φθ- ... τῆς ἀτονώτερον C. καὶ μὴ ... τῆς ἀπωλέρω A. τῆς ἀπωτέρω D. απο--
l. 3. καὶ κατῆκον- C. l. 5. διασώζεσθαι καὶ τοῖς μὲν ἰουδ- A. καὶ τοῖς E
l. 6. πλεονεκτήσας
l. 7. τῆς διανοίας ... θάρρος
D l. 1. ὡσαύτως συν- C. ὡς αὕτως A
l. 2. καὶ μεθ' ἡμέραν C. A
l. 6. ἑτοίμως σκοπὸς C. A. l. 7. περιβαλέσθαι A. διέχον D. E
E l. 4. φοροῦσα τὴν
l. 6. προετέτακτο
l. 8. πρὸς ἀνατολὰς
F l. 3. ἀναιτο ἄσυ συρρηγνυμένων C. A. B. D. E
l. 4. ἐπ' ἀλλήλους
l. 7. στρατοπεδευσαμ- E
l. 8. τί μένοιεν C. E. B. D. τί μέλλοιεν A
G l. 3. ἀντιπολεμίζοντος
l. 7. κερδήσωσιν C. A
Pag. 909. Vet. Ed. ἄλως. lib. 5. c. 2. §. 4. paul. ante med. Edit. Nov.
A l. 1. πανοπλίας πάσαντες ἀφνιδίως ἐκθέουσι C. πάσαντες E
B l. 1. ἐφθάνοντο παιόμενοι A. B. D. l. 3. ἐπὶ τὸ κρατεῖν C
l. 4. πολλάκις πλησίους εδ-
l. 5. δεξιᾷ χρώμενοι τύχῃ
C l. 3. πληθυνούσης
l. 5. καὶ ἀδόκη
l. 7. ἀνανδρείαν

D l. 3. τοῦ φάραγγος C. A. B. D. E
l. 8. προσβοηθήσοντας
E l. 1. το τείχισμον ἀνέπεμπεν C. ἀνέπεμπεν εἰς τὴν ακρ- A. B. D. E
l. 2. οὐ σκοποῦ A. B. D. E
l. 3. κολάσειαν αὐτοῖς θοιμάτιον
l. 7. τὴν συμβολὴν C. A. E. l. 8. ἀνέφυγον A
F l. 6. στρατιώτου τύχην ἀποκληρωθέντα τῆς καὶ οὐ
l. 6. erat καὶ μὴ τοῦ, sed deletum καὶ & add. δὲ post μὴ A
l. 7. δεσπότην, μηδὲ ὀξεῖαν οὕτως ἀφίσασθαι
G l. 2. καθ' αὐτὸν B. l. 3. βιαζόμενος C
l. 4. ἀθρόοις C. ἀνώθεν A
l. 6. καὶ καθ' ἑκάτερον δὲ ἐκκλίνοντες C. εκκλιν- A. B. D. E
l. ult. προσβαλὼν B
Pag. 910. Edit. Vet. ἄλ. lib. 5. c. 2. §. 5. med. seq. Edit. Nov.
A l. 1. τούτῳ κἂν τοῖς ἄνω C. A. B. D. E
l. 2. ἐθεάσατο C. καταφ- E
l. 7. πανικῷ δείγματι .. ἄλλος ἀλλαχοῦ
B l. 3. καὶ πλέον ἢ C. deest ἢ B
l. 5. ἅπαξ κατὰ οὐ
l. 7. ῥωμαῖοι τῆς καθ- E. C
C l. 2. εἶρχε τοὺς
l. 4. αὐτὸς μὲν κ- E
l. 5. κινδυνεύων ... περιβαλέσθαι C. A. deest δὲ A
περιβαλέσθαι B. D
D l. 2. οἱ ἰουδαῖοι C. A. B. D. l. 4. τὰς θύρας B.
l. 6. προκάλυμμα ποιησάμενος τῆς ἐπιβολῆς C
l. 7. deest συσκευάσας A
l. 8. προπέμπει τοὺς καταληψ- A. προκαταλ- D
E l. 8. καταπλήσοντες
F l. 5. deest ὡς
l. 7. διαβάντες ἐκκε χειρίαν C. B. καὶ πρὸς ἐλθόντας C.
διαβάντες A. B. D
l. 8. προσελθόντας ... διήεσαν A. προσελθόντες E
G l. 1. ἐνδότερον C. E
l. 2. πᾶσι κατ- l. 3. δύο μέρη A
l. 5. περιστρατοπ- A. B. D. περιστρατοπεδεύεσθαι E
l. 6. μὲν οὖν τοὺς A
l. 8. ἐξομαλίσαι A
Pag. 911. Edit. Vet. ἄλως. lib. 5. c. 3. §. 2. med. Edit. Nov.
A l. 6. χλαμαλὸν A. l. 7. οὐ προεῖχε C
l. 8. κολυμβήθραν C. καλουμένη A. B. κατὰ ταύτας τὰς A. B. D. E
B l. 2. προσελθόντες l. 5. ἐνειλοῦντο B. D
l. 6. παρ' ἀλλήλους ἀπέπησον C. παρ' ἀλλήλους B. D. E
l. 9. κεκρατηκότα
C l. 2. ἀπεκλίνοντο A l. 4. ὁρμήσαντας C. A
ὁρμήσαντας ἐπιστρεφομένοι, B. D. E
l. 8. ἐλπίζοντας
D l. 1. τίτῳ δὲ ἀποψίας deest δι' C. deest τὴν A
l. 5. προστεταγμένων C. A. B. D. E
l. 8. τῆς τῆς πόλεως ἐγένοντο C. ἐγένοντο A. B. D. E
E l. 3. τὴν δὲ ὀν στρ- C. l. 4. διαφυγεῖν A
l. 7. μέχρι πλείστους
F l. 7. ἀπειλεῖτο τῆς
l. 8. καῖσαρ τούτοις ἐξεδέχετο, ὡς ἰουδαῖοι μὲν οἷς διάνοια μὲν στρατ- C
καῖσαρ τούτους ἐξεδ- A. τούτοις ἐξεδ- B. D. E
G l. 3. ῥωμαίοις
l. 4. καὶ τὸ πρὸς τοὺς C. A. B. D. E
l. 5. νῦν δὲ ὑπο .. παίουσι
Pag. 912. Edit. Vet. ἄλως. lib. 5. c. 3. §. 4. med. Edit. Nov.
A l. 1. ὡς μεγάλα ... στρατείας C. ὡς pro ἢ A. ὡς ἢ μεγ- E
l. 3. ἐν πολέμῳ A
l. 5. δὲ ὅλην τοὺς υπαυ- media desunt C. l. 6. γίνεσθε B. D
l. 6. λιπολακτεῖν D
l. 7. ὑπαυθαδιαζομένους, ὅτι C. ἀπαυθαδιαζομένους A. B. D
ὑπαυθαδιαζαμ- sic E

B l. 1.

B l. 1. κατὰ πάντα B. l. 2. οὐδέποτε τεθν- C
l. 4. στρατιωτῶν ἐκέλευε καὶ τὴν ὀλίγην C. τῶν συστρ- B. D. E
l. 7. πείθεται δὲ καῖσαρ
l. 8. τὸ συμφέρον τι ... τιμωρίαν ὡς τὸ χρῆναι
C l. 2. ἀμύνηται C. ιουδ. επ. εσκ- C. A
l. 8. τὴν φάραγγα
D l. 2. εἰσήκεσαν C. B. E. εἰσήκεισαν A. D
l. 3. ξίφει περιπεφραγ-
l. 7. ἄντικρυς C. A. ψιφίνου B
E l. 2. καὶ διεστῶτα C. διεστῶσα A. D
l. 3. ἐλαιῶνος C. l. 4. ἔμεινε A. B. D
l. 7. εἰς τὴν περίβολος. ταύτῃ μὲν C. μὲν οὖν υπερ. A. αὕτη μὲν B. E
F l. 2. ὑψηλότερος δὲ πολλῷ C. τε πολλῷ A. B. D. E
l. 4. δαυίδου D. E. C. B. δᾶδ A. σολομῶνος A. D. σολόμωνος B
l. 6. ἕτερος C. l. 7. ἄντικρυς C
l. 9. διειργόμενος C. E. A. D. φαραγγίδι διειργάμενος B
G. l. 4. ἐποίησαν C. B. D
l. 5. καὶ ταύτῃ
l. ult. σιλωὰμ
Pag. 913. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 5. c. 4. §. 1. paul. ante fin. Edit. Nov.
A l. 1. τε καὶ καλὴν οὖσαν A. ἐκκαλοῦμεν B
A l. 2. ἔξωθεν κρημνοὺς πόλεως
l. 8. δαυίδου τε C. A. B. D. E. σολομῶνος A. sic infra B. D. sic infra.
B l. 1. ἀρχόμενοι B. l. 2. καταβορρᾶν C. κατὰ βόρραν A. D. κατὰ βορρᾶν B
l. 3. ξυστὸν καλούμενον
l. 5. κατὰ θάτερον καὶ πρὸς ... ἀρχομένου C. καὶ κατὰ A. E
l. 6. βηθσῶ B. D. E. χωρίου E
l. 7. κατάτεμνον ἐπὶ τὴν ἐσκιὼν
l. 8. πρὸς νῶτον ἐπὶ τὴν C. σιλωὰν A. B. D. E.
l. 9. ἀνατολικὴν
C l. 1. καὶ διῆκε χώρου
l. 2. ὄφραν τῇ ... συνῆπται
l. 4. γεννὰθ ἐκάλουν C. γεννὰθ A. E
l. 5. μόνον ἀνεῖ C. A. B. D. l. 6. ἡ ἀρχὴ B
l. 7. καταστείνων μέχρι τοῦ ... καθήκων A
l. 8. ἄντικρυς τῶν ἑλλήνων μνημεῖον
D l. 1. αὕτη, αἰζᾶ τοῦ βασ- C. ἰζᾶ του βασ- A. B. D. E
l. 2. βασιλικὸν C. l. 3. κναφέως B. D. E
l. 5. συνάπτων εἰς κε- C. συνάπτων A
l. 7. ὑπερχομένη
E l. 2. μὲν ἐπὶ τοῦ
l. 6. deest ὕψος ... προεδίδου
l. 8. ἐκλήθη δὲ ἐπιχωρίως βεζεθανὰ
F l. 2. ταύτης σκ- C. E
l. 6. ἐπινοήσῃ E
l. 7. βαλλόμενος C. A. E
G l. 1. scriptum erat ὑπορυγῆναι sed corr. ὑπορρηγῆναι
l. 2. δυνάμενον ... αὐτῷ τὸ C. l. 3. deest ἂν A δυνάμενος B
l. 4. τοῦ καὶ καταρ- C. A. B. D. E
l. 6. ὡς εἴκοσι E
Pag. 914. Edit. Vet. ἁλ. lib. 5. c. 4. §. 2. paul. ante fin. seq. Edit. Nov.
A l. 1. deest εἰς ... ἀναπετᾶσαι
l. 3. bis deest εἰς
l. 9. deest οὖν C. A. deest καὶ πλατεῖαι A
B l. 2. διακοσίας A. l. 3. τεσσαρεσκαίδεκα C. A. B. D. E
l. 6. καὶ πρώτου τείχους .. ἂν εἶχε
C l. 3. τούτοις δὲ ἀντ- C. l. 4. ὑφ' ηρ- D. E
D l. 5. ἀγωνισάμενον
l. 7. deest μὲν ... εἰκοσιπέντε πηχῶν ἕκαστος, καὶ ὕψος τετράκοντα, καὶ ουδα- C. ἕκαστος καὶ ὕψος A. B. D. E
l. 9. συνηνωμένος A. E. B. D. εἰκοσάπηχυς A. B. D. E συνηνωμένος .. τῶν ὄμβρων, εἰκοσαπήχεις ἣν deest λάκκος C
E l. 2. οἶκος, ἣν οὖν εικ-
l. 4. μὲν πήχεις .. περιεβεβλ-

l. 8. ἴσον εἶχε
F l. 1. ἐπάνω δὲ C. A. B. D. l. 3. ὑπερῳκοδομῆ A
l. 5. μηδὲν ἐνδέειν B. l. 6. τὰ δὲ ἄλλα τοῖς C
G l. 2. μεῖζον C. B. D. E
l. 3. ἀπεδέχθη C. l. 4. βασίλιοσα A
l. 5. μὲν οὖν εἴκοσι πηχῶν ναστὸν
l. ult. εἶχον ἐπάνω ... ἀπολαβόντος, τοῦ C. ὑπολαβόντος A. B. D. ὑπολαμβάνοντος E
Pag. 915. Edit: Vet. ἁλωσ. lib. 5. c. 4. §. 3. paul. ante fin. Edit. Nov.
A l. 1. ονομαθ. πύργον κεκοσ- A. E.
A l. 2. ἐκείνους τοὺς τοῦ
l. 3. deest καὶ πέντε
l. 5. αὐτός τε
l. 7. ὑψηλοτάτη.. l. 8. δὴ τίτου nom. propr.
B l. 2. φορητὸν C. l. 3. συνεστήκεισαν A
l. 6. D. habet in Ed. sed ad Marg. ἄνω περ- D
l. 7. περιέξεσαι A. l. 9. ἔνδον A
C l. 2. ἔλειπεν ὑπερβολὴ C, ἐνέλιπεν E
l. 5. διείληπτο C. A. B. D. E
l. 6. ἐκαλοῦντο τρικλίνους
D l. 6. ὑπαίθρια τούτων παντ-
l. 8. τούτοις εὔριπτο βαθεῖαι C. deest καὶ A. D. E. δεξάμεναί τε A. B. E. sic supra.
E l. 1. deest πύργοι A. l. 5. ἐπιβουλῶν C
l. 6. ἀποστάσεως κατεφλέχθησαν. καὶ E. A. B
D idem habebat, sed corr. ἀποφλέγησαν.
F l. 2. τῷ ἀνωτάτῳ C. A. χλάμαλον A
l. 4. αὐτόκρημνος C. l. 5. σολόμωνος B. A. D
l. 6. μία στοὰ C. l. 8. deest τι E
G l. 1. προσελάμβανον ὅσον επ- deest ὕστερον
Pag. 916. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 5. c. 4. §. 5. med. Edit. Nov.
A l. 2. deest ἀμφιδείμαντο
l. 4. εἰς πλείονος C. l. 7. τεσσαρακονταπήχεις B. D ἐπεῖτο D
B l. 1. ἐπιβουλὰς C. l. 7. ὠρόφωντο A. E. l. 9. οὐδὲ εξ- E
C l. 2. εἰς ἑξήκοντα σταδίους A nam habet ξ'
l. 6. τρίπηχυς C. E
D l. 2. γράμμασι, μηδένα ἀλλόφυλον ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ παρ-
l. 8. δεδομημένου C. B. A. E. δεδομημένῳ D
E l. 3. πέντε βαθμοὶ A. B. D. l. 5. ἑκάτερον δὲ τεσ- A
l. 6. deest διὰ A. ἀνατολῶν C
l. 8. δὲ αὐτῆς τοῦ C
G l. 2. μέγεθος
l. 5. παραστάσεις καὶ ... ἔξωθεν τῶν νέω C
l. 6. Κορινθίῳ χαλκῷ A. B.
Idem habet D. sed ad. ου super ω
l. ult. καταχρύσους A
Pag. 917. Vet. Ed. ἁλωσ. lib. 5. c. 5. §. 3. med. Edit. Nov.
A l. 1. τὸ πλάτος δώδεκα A. l. 5. περιοχὴν ἔχοντα C περιοχὴν A. B. D. E
l. 7. γων- ἀπὸ τοῦ ἀνατολῆς
l. 8. ἄντικρυς
B l. 1. οὖσαν ἀνάτασιν A. τὴν ἀνάτασιν E
l. 3. ἐννέα πήχεις επ- C. τοῦτον E. B. D. A
l. 6. ἀνῆγον. τῶν C. A. B. D. E
l. 9. ἄβατον καὶ τὸ μὲν E. ἣν ἄβατος καὶ τὸ μὲν C. A. B. D
ἴσος (sic) A. ἴσον B. D
C l. 2. στενότερος A. B. D
D l. 1. ὑπέπιπτε C. A. B. D. E
l. 2. διαστέγου
l. 5. διαβαίνων ... deest διὰ ante καὶ C. διαβαίνων A. B. D
l. 6. καὶ ὅλος ὁ λίθινος ὁ περὶ αὐτὴν τεῖχος C καὶ ὅλος ὁ περὶ αὐτὴν τοῖχος A. B. D. E
l. 9. διαστέγου .. deest τοῦ
E l. 4. ἐξειργ- E
l. 5. τὴν κράτησιν C. l. 8. αἰθρα, τῇδε πορ- A
F l. 2. τὴν γεύνησιν C. γεύνεσιν B
l. 4. παρόντας δὲ
l. 9. ἀποτετμημένων ... ἐν ἑαυτῷ C. ἐν ἑαυτῷ B

Pag.

Pag. 918. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. ϛ. c. ϛ. §. ϛ. med. Edit. Nov.

Al. 2. καὶ τ ἀοικήτε C. τ ἀοι- E

l. 8. οἴκε τρ-

Bl. 2. παρ' ὅσον A. B. D. l. 7. ἀπέλειπε B. D. E

Cl. 6. deest πέντε

Dl. 1. ἀνὰ ἡ πήχεις A

Dl. 2. deest ἡ .. κεφαλοειδὴς C. A. E. deest ἡ B. D. E

l. 4. ἡ ἀνὰ σιδήρε ... ἔψαυεν ... περιέστρεφε περιέστρεφε D. E

l. 6. εὔλιθόν τε καὶ C. E.

l. 9. ὅλη εἴχετο διείργον. γιω- C. ἐμμείνοις A

El. 2. προείπαμεν C. πόρον. ανδ- B. l. ϛ. διὰ τὴν πηρ- B

El. 2. βύσσων

l. 4. παραβαίνειν

l. ϛ. ἀνίσ

Gl. 1. διὰ ζώσματος καλύπτων λινᾶν C. λινᾶν A. B. D. E ἔνθεν A. E

l. 2. ποδήρης .. ὑάκινθοι C

l. 4. καὶ βροντῆς μὲν A. B. D. E. καὶ ῥοιαὶ A. B. sic infra D. αἱ ῥοιαὶ E

Pag. 919. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. ϛ. cap. ϛ. § 7. med. Edit. Nov.

Al. 1. προσήλεσα A

Al. 2. διηνθισμέναι ζῶναι

l. 3. ἡ καὶ βύσσε

l. ϛ. κεκεραμμένην C. B. l. ϛ. πλείων A. B. E

l. 6. deest ἦν C. A. B. E

l. 7. κατεκέκλιντο C. A

Bl. 1. ἔθνες πυλῶν C. l. 4. σάμπφειρος A

l. ϛ. ἀμέθυσος C. A. B. E

l. 7. μὲν ἔσεπτο τιάρα

l. 9. ἔκτυπα E. D. ad Marg. ἔκτυπα D

l. 9. τὰ ἱερώτατα γε-

Cl. 2. ἄλλον χρυσὸν λιτωτ- C. λιτότερον A. E. B. D. γὰρ pro ἡ B. E. γὰρ ελ- D

l. 3. εἰσίει ... εἰσίει ἡ

l. 8. κατελίπετο

Dl. 3. πεντήκοντα πήχεις .. περικρήμνες

l. ϛ. μὲν γὰρ ἐκ A. B. D. E

l. 8. πρὸς τ

El. 4. μεμέριστο ἡ εἰς .. εἰδέαν C. μὲν pro γὰρ A. E

l. ϛ. αὐλαῖς πλατείαις ὡς τὸ ... desunt τὴ χρειώδη

l. 9. deest πύργοις

Fl. 1. μεσημβρινῆ, καὶ κατὰ ἀνατολῶν

l. ϛ. καθίστω

l. 8. ἐπέκεινto C

l. 9. τὸ ἱερὸν, τὸ ἱερὸν ἡ ... ταύτης

Gl. 3. ὥσπερ ἔφην

l. 4. τ κενῆς

l. ϛ. ἐπεσκόπει C. A. B. D. E

l. ult. ἀποχρῶντος

Pag. 920. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. ϛ. c. ϛ. §. 8. fin. Edit. Nov.

Al. ϛ. ἡ ἄχοντας δέκα deest εἶχον

l. 7. κατειληφὲν ὃς εξ-

Bl. 3. προτέρω .. σίμωνι τῷ τ γιορε

l. 6. τὸ ἄνω τεῖχος E

l. 8. ἀνατολὰς

Cl. 2. τ ἄκρας C. l. 3. deest τῆς post τῶν C. A. B. D. E

l. ϛ. τό τε ὀλφὰν

l. 7. τὴν χώραν ἀνῆσαν

Dl. 1. πρώτην ὑπόνοιαν ὑπονήψαντες, ἐκδρομὴν ανε-

l. ϛ. μετὰ τέτες ἡ A. B. D. E. l. 7. ἁλόντες A

l. 8. τ μὲν πόλεως ἡ

l. 9. τ τοίχων

El. 3. νοεῖτο ἡ

l. 6. ἡ προσβάλλει .. ἀπηρμένων C. προσβάλοι B. D. E

l. 7. ἦν πυρὶ πρόσιτον

l. 8. τ ὀργάνων

Fl. 1. τὸ τ ἰωάννε τ

l. 2. ταύτη γὰρ τότε πρῶτον ἔρυμα deest ἦν C. ταύτη γὰρ τότε A. B. D. E

l. 4. καθὰ μὴ λίαν ἡ κενὴ πόλις C. καθὰ A. B. D. E

l. 8. τ δεξιὸν E

Gl. 1. deest αὐτῶν

l. 2. μὴ ἡ τῇ σωτηρίᾳ

Pag. 921. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. ϛ. cap. 6. §. 2. med. Edit. Nov.

l. 1. σὺν τοῖς τάγμασι C. A. B. D. E. l. 1. [illegible] D

l. 2. συμφ. τὴν ὕλην ἐκελ- A

l. 3. μεσάσης ις-

l. ϛ. καὶ πρὸς

l. 6. εἶργε

Bl. 3. deest ἐπὶ τὸ ἔργον A. l. ϛ. ὄντα τότε καὶ φ. σιω. θαρ- A

Cl. 1. περὶ αὐτῶν C. l. 2. ἐγγιῶν A. D.

l. 8. τόξοις. καὶ τοῖς ὀργάνοις τὰς

Dl. 3. ἐργαζομένοις ἀπὸ τ C. εργ. ἀπὸ μὲν τ β. [illegible] A

l. 3. deest μὲν B

l. 4. ὑπερτεταμένων C. l. ϛ. deest μὲν A. E

l. 6. τῷ δεκάτῳ C. D

l. 7. τὰς ἐκβολὰς

l. 8. ἐπὶ τ τείχες ἀνέτρεχον .. μέν γε ἦσαν ... ἀπη- σαν C

ἐπὶ τ τείχες A. B. D. E. μέν γε ἦσαν E. A. B. D πλείες απ- A

El. 2. deest ἡ A. l. 3. ἐφύλαττον C

l. 4. ῥοίζῳ θερμαίνεσθαι C. μόνον A. l. 6. deest αὐτοῖς A

l. 4. in B. erat μόνον sed cor. μόνῳ. l. 8. ἐιος E. B. D

l. 7. ὁπότε χα- E. C. B. D. l. 8. ὅυιος ερ- ... [illegible] C

l. 8. ὅυιος sed supra ad. ὁ υἱὸς A. l. 9. deest ἡ A

Fl. 2. ὁμοίως ὡς πρὸς ῥωμαίες εὐσόχεν

l. 4. διέφθειρον C. A. B. D. E. l. 7. μολυβδὶς E

Gl. 2. deest δὲ

l. 4. τὰ ἐφετῆς ἑκατὰ

l. ϛ. ἐκέλευε

l. 6. αιφν- D

l. 6. deest περὶ ... τε καὶ παρὰ C

l. 7. ὁρῶντες κοινὴν B. τεῖχος βελ- επιτρ- E

Pag. 922. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. ϛ. c. 6. §. 4. paul. ante med. Edit. Nov.

Al. ϛ. κηρύσσειν C. l. 6. παρελθεῖν βελομένοις ἐπὶ τὸ B. D

l. 9. πυρά τε A. B. D

Bl. ϛ. deest ἐπ' C. E. A. B. D. τὰ πλείονα περιεγι- νοντο B

l. 6. περιεγίνοντο. προσεβοήθη C. περιεγίνοντο A. D. E

Cl. 3. καθὼς ὁ C

Dl. 4. hæc desunt πῦρ τε τοῖς ἔργοις ἐπιφέροντες A

El. 7. ἐκινδύνευε ... τ ἐπ' ἀλ-

l. 8. ἀνέστησαν C. A

Fl. 1. ἀνδρισαμένων. ἀνδρισάμενοι E l. 3. ὁ καῖσαρ

l. 7. πυρὸς διελαύνη τὰ ἔργα

Gl. 4. ὁ τ ἰεδαίων ἡγεμὼν

l. ϛ. deest τινί. l. ult. συνέσῃ C. B. D

Pag. 923. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. ϛ. cap. 7. §. 1. princ. Edit. Nov.

Al. ϛ. αὐτομάτως ἀνὰ μέσης C. A. E. καὶ συνέβη B

Bl. 2. διεφθείροντο A

Bl. 1. ἐπὶ πλ- A. B. l. 3. σύνθεμα C

l. 3. τῷ πλησίον διηρώτα A

l. 4. ἐμβεβληκότων εἰς

l. ϛ. δείγματι

l. 7. ἐπαύσατο

Cl. 2. ἀφικνεῖντο C. l. 4. εμπρ. ῥᾳδίως διὰ A

Dl. 1. τ ῥωμαίων

l. 3. ἄλλως τε ὑπὸ

l. 4. περιττὸν C. A. D. E

l. ϛ. deest φυλάττειν C. A

El. 2. τείχες κρατεῖσι πεντεκαιδεκάτη κρατ-

l. 4. τε πολλὰ C. l. 6. deest ἡ C. ἡ τεῖχος [illegible] A. ἀσυρ- A

Fl. 1. ἔξω βέλες A. ἐξωτέρε D. l. 3. μὲν [illegible] C. A. B. D. E

l. 4. καὶ μέχρι τ προσαρκτίε σοᾶς τᾶτε ἱερᾶ

l. 6. παρὰ τ ἰῶ C. A. l. 7. πύλης δι' ἧς τὸ A

l. 9

l. 9. ἐκ τ̃ πύργων C. deest τε A. B. E
G l. 2. deest ὄντες C. A
l. 4. παρεκρότεῖ ... τρεφομϐύες C. l. 5. ἐν ταῖς συμφ- A
l. 6. ἢ ϗ ... ȣ τάχα C. deest ἢ A
l. ult. περιϐολαὶ
Pag. 924. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 5. c. 7. §. 3. paul. ante med. seq. Edit. Nov.
A l. 1. ἐνδρομαὶ
l. 2. ἥτις εἰδέα μάχης C. ἰδέα A. B. D. E
l. 6. ἰȣδαίοις C. l. 7. desunt ὑπὸ τὰς πρώτας αὐγὰς A
B l. 4. ἑτοιμότατ@
l. 5. ϗ ἥτλη ... σρατεία
l. 7. deest πᾶσι C. E. τῷ καλῶς ἀγωνισαμένῳ E
C l. 1. erat ut in Ed. τ̃ αγων- sed corr. τῷ ἀγωνισαμένῳ. A
D l. 1. ἐμπήδα C. A. B. D. παρατάξεως A
l. 5. ἐκ μέσȣ τε
l. 6. εἰς τȣ̀ς περιτέρȣς εδρ- C. l. 8. ȣ παρελθεῖν E
E l. 1. deest ȣ C. A. B. D. E. deest τινὰ E
l. 3. πρȣνοῖ, ϗ τὴν μὲν C. A. B. D. E
l. 5. τὸ κατὰ
F l. 2. ȣ̓̃τοι ȣ μέχρι .. ὑπεπληχότες C. ὑποπεπληκότας E
l. 7. ὁ καῖσαρ ȣ A
l. 9. τȣ̀ς ἱκέτας τοξότας sed ἱκέτας eadem manu additum supra τοξότας
l. 9. ἐκέλευεν A. B. D. E
G l. 3. φρονῶσι C. ταυτὰ ἤδη D. l. ult. ἐλευθέρως E
Pag. 925. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 5. c. 7. §. 4. paulò ante med. Edit. Nov.
A l. 2. ἐπιγόνων E. A. B. D. χολὴ B. l. 3. διαρπάζει C
l. 6. ἐπὶ τὰ θωρ-
B l. 3. τοξεύεται ȣ B. l. 5. ϗ ὡς ȣ δικ- C. A. B. D. E
l. 6. βάλλοντας E
C l. 1. ἧς τ̃ αὐτομόλων C. A. B. Idem habet D. sed ad Marg. ut in Ed.
l. 3. ὃ φέροι B. D. deest ϗ E
l. 6. τȣ́τȣ μὲν διήμαρτε C. A. B. D. E.
l. 8. πρὸς βλάβην E
D l. 1. ὑπεπίπλει. A. l. 3. ȣ pro τε A. l. 5. ἀλλόμενοι A. B. D
D l. 6. ῥωμαίοις ἔπαρχον
l. 8. αἴρει ... deest πέμπτη
E l. 1. μετὰ χιλίων ... ϗ περὶ αὐτῶν deest τ̃ C. χιλίων E. A. B. D
l. 2. κενῆς ... deest τὴν. l. 8. πρὸς ȣ τὴν E
l. 5. πλέον εὐθὺς C. l. 7. deest μὲν A
l. 8. τῷ μὴ E. C. A. B. D. deest ȣ A. B. D
F l. 2. ἐπιβȣλεύσειν C. A. B. D. E
l. 3. ἐπέτρεψεν C. A. B. D. E
l. 4. τὰς αἰκίας ἅμα. τοῖς μὲν στρ-
l. 6. deest ἐδίδȣ C. l. 9. προὔπεμπε ϗ B
Pag. 926. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 5. c. 8. §. 1. med. Edit. Nov.
A l. 1. προπηδήσαντες C. E. A. B. D. l. 5. κυκλȣμένων A
B l. 5. πληθύνοντας
C l. 2. ἐξεωσ- D
C l. 8. κατελείπετο C. A. B. D. E. ἐξελαθ- A. B. D. E
D l. 1. ἐφέροντο
l. 4. ἤδη διελύοντο
l. 7. προηρημένȣς C. E. A. B. D. l. 8. ὥσπερ ὑπὸ βαρβάρων βάρ@ ηδ- E. ὥσπερ βαρβάρων βάρ@ ηδ- B. D
l. 8. ὥσπερ βαρβάρων ἤδοντο δαπανωμένων A
l. 8. deest βαρβάρȣς sed abrasum est, locusque remanet vacuus C
l. 9. τȣ̀ς ἐναντίȣς ἦσαν B
E l. 4. προσβαλόντας C. A. B. D. E. l. 8. φρȣρὰν A. φρȣρὰς B. D. E
F l. 2. desunt πρὸς ὀλίγον C. l. 3. τοῖς στρ- A. B. D. E
l. 5. τ̃ λιμὸν υπο-
l. 6. εἰς δέ@
l. 9. ἐκτάξαντες C. ἐκτάξαντας A. B. D. E
G l. 4. τὰ πρὸς τ̃

l. 5. περιελάμποντο. l. ult. κατεπλήχθη
Pag. 927. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 5. c. 9. §. 1. med. Edit. Nov.
A l. 5. πᾶσιν E. l. 7. μεταβάλλεσθαι C
B l. 3. κρεῖττον τ̃
l. 8. εἰρηνικὸν, δίχη διέλων C. A. B. D. E. τ̃ χωρ- A
l. 9. deest ȣ C. A.
D l. 1. κατὰ χώραν μόνον C. l. 2. χρήσασθαι E
l. 8. ἰȣδαίȣς
E l. 1. ἀνυσικώτερον A. B. D. E
E l. 2. αὐτοῖς τε ... deest ἤδη
l. 7. πολλὰ παρεκάλȣ. φείσασθαι μὲν αὐτῶν
F l. 4. ἐπέχειν ἀπειλῶν. τȣ̀ς ȣ
l. 5. περισωθῶσι ... ὁρμᾶσθαι πρὸς ἀπώλειαν ἢ μὴν C. ἢ μὲν A
l. 8. ῥωμαίων ἀρχὴν A
G l. 1. χρῆναί τε πρ- C. εἰ γὰρ δεῖ B. D. ἐλευθερίας ȣ καλὸν B. D. E
l. 3. ȣ ζυγὸν D. l. 5. δεσπότας ἀποδείξειν ταπ- C
Pag. 928. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 5. c. 9. §. 3. paul. ante med. Edit. Nov.
A l. 2. θεὸν περιάγοντα C. ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν θεῖναι A. B. D. E
l. 8. ὑπομένοντα D. E
B l. 2. παρέμενον
l. 3. ῥωμαίοις l. 4. deest ȣ l. 6. ἐπιπίμπλοιεν
l. 9. μόνον E. deest τε E
C l. 2. μεταβάλλεσθαι
l. 4. ἀπαυθιάσαντο C. l. 6. τ̃ ἀνδρῶν A
l. 8. καῖσαρ βȣ́λεται sed corr. βȣ́λεσθαι
D l. 1. λαβεῖν τὴν. l. 4. deest ȣ
l. 4. ἔρυμα ȣ τ̃ ῥωμαίων ὑπὲρ αὐτοῖς C. ϗ αρρ- B
l. 7. ȣ ȣ ἔβαλλον. l. 9. βοῶν τ̃ οἰκείων αμν-
E l. 2. πότε ȣ ὁ θεὸς ὁ κτίσας ἀναδικῶν .. deest σὺν C. ῥωμαίȣς E
ποτὲ ȣ ȣ θεὸς A. B. D. E
l. 7. πολέμȣς καθ- C. A. B. D. E
F l. 3. D. habet βαρεῖα sed ad Marg. μυρία
l. 4. In D. deerat τὴν μητέρα, sed additum est.
F l. 2. ὁ τότε νεχαὼν C. ὁ τότε νεχαὸς A. ὁ τότε νεχαὼς B. D. E
l. 4. deest τὴν μητέρα A. E
l. 3. μύρια χειρὶ E. φαραὼ μύρια μύρια χειρὶ
l. 5. ἆρα C. B. ἀβραὰμ A
l. 8. ὑφ' ἑκάσῳ A. B. D. E
G l. 1. deest νῦν C... τ̃ ἀνίκητον C. A. D. E
l. 2. μίαν ἡμέραν ἑσπέραν ἄχραντος μὲν αὐτῷ ἡ βασ-
Pag. 929. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 5. c. 9. §. 4. paul. ante med. Edit. Nov.
A l. 1. ϗ φεύγων ἀπὸ B. l. 1. φασμάτων E
l. 5. παρὼν C. l. 6. χερσὶ τὴν ὠμότητα σφᾶς
l. 7. deest ἐκ || τὴν ȣ παντὸς C. deest ἐκ A. B. D. E
l. 8. ϗ πᾶσαν C. A
B l. 1. τὰς ἐπιλοίπȣς δέκα
l. 4. τὴν ὑπὸ σύρων αρπ- ... deest ἡμῖν C. ὑπὸ σύρων .... ἡμῶν A
l. 5. ἐσέναξε πάλαι μὲν παλ- B. l. 6. ἁρπαζομένων B
l. 6. deest ȣ. l. 8. καταφέροντα
C l. 2. deest ὁ
l. 5. σεναχηρεὶμ ... συρόμεν@ C. σεναχηρεὶμ A. σενναχήρειμ@ D. B. σεναχήρειμ@ E
l. 6. ἆρα C. B. l. 8. deest ȣ C. A
D l. 3. νεκρȣ̀ς A. l. 4. deest ϗ ... deest ȣ C
l. 9. τ̃ αὐτὸν σύμμαχον .. καθόλȣ ȣ εἰπεῖν, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν C. Idem habet A. nisi quod deest ult. εἰπεῖν
E l. 3. μένοντές γε μὴν ὑπὸ A. l. 3. τῷ κρείττονι μαχ- A
l. 4. ȣ ἔπαισαν C. l. 5. deest ταύτην A
l. 6. ἀπὸ τ̃ ȣ ἱερεμίȣ. l. 8. ἴδε
F l. 1. τ̃ ἡμετέρων. l. 2. ὑπ' αὐτὸν C. A. E
l. 3. ἀπέχθοιντο ... πλημμελίας
l. 8. ϗ παραβάλλετε. l. 9. ϗ μὴ λόγȣς
G l. 5. deest ϗ A. B. C. D. E
l. ult. τι δὴ τ' ... ἔθνȣς; ȣ̓χ ἡ τ̃ ὑπεχείων αν- C. δεῖ ταῦτα λε- A. ȣ̓χ ἡ τ̃ A. B. D. E

Pag. 930. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 5. cap. 9. §. 4. med. Edit. Nov.

A l. 1. ἀρ' οὐχὶ ἐκλάσεως C. l. 4. επετ- E
l. 8. τέλος τὸ αρ- E
B l. 3. deest δ'. l. 6. τὸ γὰρ πολ- C. A
l. 3. desunt ἐπὶ μῆνας ἓξ A
C l. 1. πείθονται τοῦ A. πείθουσι E. l. 1. αὐτοὶ προσθέωσι B.
C l. 1. D. ad Marg. προσθέωσι D
l. 2. τοῦ νόμου πε- B
l. 5. ἡμαρτηκότων B.
l. 6. ἁρπαγὰς γὰρ C. μοιχείας D. A. B.
l. 7. κενοτ- E. l. 7. τὸ ἅγιον ἱερὸν
D l. 2. παραλύοντες καὶ νόμων. εἶτα C. A
D. habet ut in Ed. sed ad Marg. ἐθῶν καὶ νόμων
ἐθῶν καὶ νόμων παρ- &c. ut in Edito E. B
l. 3. ἀσεβῆ θέντα C. l. 5. βασ. ὑμῶν A
l. 7. ὅμοια γὰρ καὶ τῶν ἀσυρίων. l. 8. ὁμοίως B
l. 9. ἡμῶν C. A. B. D. E
E l. 1. πρὸς τοὺς ὅρκους C. πορθήσει E
l. 6. desunt καὶ κτήσεις C. deest τὰς A
l. 7. σώζεσθαι. μανία γὰρ C. σώζεσθαι B
F l. 2. deest παρά. l. 4. καὶ παραχ-
l. 6. αὐτὸν ἤδη σώασιος sic semper per ω
l. 9. ἔλαβε C. πρὸς τῷ μηδὲν B. D. E
G l. 3. περὶ γὰρ τοῦ … deest τε C. πλουσιώτερον A
l. 3. ἡμῖν D. l. 4. τε σιλωὰν A. B. E. σιλώαν D
l. ult. πρὸς ἀμφοτέραις

Pag. 931. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 5. c. 9. §. 4. paul. post med. Edit. Nov.

A l. 1. νῦν οὗτοι πλ-
l. 3. πεπείρασαι C. πεπείρασθε A. B. D
l. 6. deest τε A. E.
l. 7. deest τηλικοῦτον C. E
l. 8. deest γε A
B l. 2. καὶ οἰκίαν ἀσελγῶν. l. 3. πείθεσθαι τοῖς ημετ-
l. 5. τῶν σεσιγημένων … ἢ τί κρύπτεται. τί γὰρ
l. 9. deest ἔτι A
C l. 2. σιδήρεοι D. l. 3. κατερειπωμ- A. E. l. 4. οἷς προσδ- C
l. 5. ὅσων ἐθνῶν A. B. D. E. l. 7. ἄτακτοι καὶ
D l. 2. ἕκαστα ἔσω τέκνα. l. 3. deest μοι
l. 5. ταῦτα pro τάχα A.
l. 8. σωφρονεῖν θέλετε
E l. 4. μὲν χρυσὸν. l. 8. ὅποι βάλοιτο
F l. 1. προσαυτομολεῖν. l. 2. δουλεύσαντας
l. 5. καὶ ὡς σκιὰν. l. 8. ἀνῃρῆτο
G l. 1. συνεξεκαίετο A. πρὸς ἀμφότερα εξεκ- B
G l. 4. ἀρνησαμένου. l. ult. κρύψαντες C. E

Pag. 932. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 5. c. 10. §. 2. med. Edit. Nov.

A l. 1. τοῦτ' ἔχειν C. A. E. l. 4. τοὺς …. τεθνηξομένους A. B. D. E
l. 6. μὲν εἰ πλουσ- E. C. B. D. τυγχάνοντες, οἱ γὰρ A
B l. 1. ἔπεσον C. l. 3. ἐφέλκοντες E
l. 5. ἀσθενούντων
l. 7. αἰδῶ τὸ γὰρ ἄλλος σε ἐντροπῆς C. τὸ γοῦν ἄλλως A. B. D. E
l. 8. γὰρ pro γοῦν A. B. D. E
C l. 2. ζῆν σφαλέσθαι σαλ-
l. 3. οὐδὲ ἐλάνθανον … desunt οἱ στασιασταὶ
l. 5. ἀποκλεισαμένην
l. 6. προφέρεσθαι C. D. τροφὴν A. D. E
l. 7. ἐξάραντες τὰς C. l. 8. φαρύγων A. D
D l. 2. καὶ κόμης C. καὶ κόμας A
l. 3. ἢ πολιὰς C. l. 5. εἰς γῆν A. l. 9. ὀρρόβοις B
E l. 2. ἐπέχει. l. 3. desunt καὶ ἵνα C. l. 4. deest κεκρυμ- A
l. 6. δὴ τὴν
F l. 4. ἐπικαλουμένους A. l. 5. κινδυνεύοντες C
l. 7. γὰρ pro δὴ A. l. 8. πρὸ τοῦ C
G l. 2. προδόσειεν
l. 5. deest γυμνωθεὶς C. τὸ … σεσυλημένον A. B. D
l. ult. ἀντὶ προέπεμπον γὰρ … τῶν δημωτικῶν, καὶ τὰ πτώματα C. τὰ πτώματα τῶν A. E. B
D. idem habet sed ad Marg. ut in Ed.

Pag. 933. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 5. c. 10. §. 4. paul. post med. Edit. Nov.

A l. 1. καὶ τῶν μὲν. l. 3. deest μὴ
l. 4. deest ὁ C. l. 6. deest οὖν A
B l. 1. οἵ γε καὶ τὸ τελευταῖον, τὸ A
B l. 4. συγκλεῖδες καινοτομοῦσι θανάτους τοῦ ἔθνους
l. 7. καὶ οὐ μόνον οὐχ C. μόνον οὐχ' B
l. 8. ἀμέλει καὶ οἱ μὲν ἐκ τοῦ
C l. 1. ῥωμαίοις C. B. D. E. ῥωμαίοις ἐπεράχθη A
l. 2. ὕστερον γὰρ μετὰ
l. 4. τίτῳ μὲν τὰ μὲν. l. 8. deest μὲν C. γὰρ καί τινες τῶν A
l. 9. δ' αρχουμ- E
D l. 1. ἀπετρέπετο περὶ l. 3. παίδων διαδράσκοντες
l. 4. ὑπέμεινεν. l. 6. κατελίποντο
l. 8. γὰρ καὶ κατ' ἀνάγκην ἠμύνοντο δέει τῆς κολάσεως, καὶ μετὰ μάχην
E l. 1. καὶ βασαν- E l. 7. φυλαξόντων D. E
F l. 2. ὅμοια πησομένου
l. 8. αὐτοὺς B. D. E. l. 9. ἐπὶ τοῦ τείχους C
G l. 3. κεκρατημένους οἰκέτας ελ- C. l. 4. πολλοῖς E
l. 6. βεβαίαν C. A

Pag. 934. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 5. c. 11. §. 2. paul. ante med. Edit. Nov.

A l. 8. πᾶσι E. l. 9. ἀκολουθήσων A. E
B l. 4. ῥωμαίοις C. A. δύναιντο A. l. 5. μέλειν A. D
ἀπολουμένοις καὶ ναοῦ ἀπολομένου αμ- E
l. 5. αὐτὸς σφίσιν ἀπολουμένοις, καὶ ναοῦ πῦρ πολουμένου ἀμείνω C
ἀπολουμένοις καὶ ναοῦ ἀπολουμένου ἀμείνω A. B.
ἀπολουμένοις D
C l. 3. καὶ ὁ ἐπὶ φ- A. B. D. E. l. 5. ἥλικας, πάντας, C. A
l. 6. τῶν μακεδόνων καὶ τρόπον. l. 7. deest τε C. A
l. 7. ὅθεν δὴ καὶ E. l. 9. τὸ ὑπὸ ῥωμαίοις βασιλέα
D l. 2. μεταβολὴν C. l. 5. καταοκνεῖν A. l. 6. κατά τε τὴν A. E
E l. 6. μαχομένοις καὶ C. l. 9. αρχομ- E
l. 8. εἰ μέλλειεν διὰ τῆς αλ- C
διὰ pro δέοι A. B. D. E. in B. corrigere quidem voluit δέοι
l. 9. μηνὶ C. δωδεκάτῃ E. D. A. B
F l. 1. συνετελέσθη .. ἐννάτῃ … ταῖς δεκαεπτὰ C
συνετελέσθη E. A. B. D. ταῖς δέ γε ἑπτὰ A
ταῖς δεχ' ἑπτὰ B. D. ταῖς δ' ἑπτὰ E
l. 5. καταμέσον τῆς τοῦ θείου καλουμένου κολ-
G l. 2. πηχῶν ἔχουσα κατὰ τὸ τοῦ αρ- E. C. τὸ τοῦ αρ- A. B. D.
ἔχου D
l. 3. προσαγορευομένων γὰρ. l. 4. ἀπορύξας
l. 6. ὑπὸ νόμοις C. ανακειμ- D

Pag. 935. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 5. c. 11. §. 4. med. Edit. Nov.

A l. 1. διώρυξις ἔδωκεν. l. 3. deest τοῦ C. l. 5. φλὸξ ἠγείρετο A. E
l. 4. τῷ πτώματι τοῦ A. B. D. E. l. 6. αἰφνίδιον A. B. D. E
l. 7. οἰομένους
B l. 2. καταποθέντων C. l. 6. γαρσῆς E
l. 6. ἀπὸ γὰρ τῆς πόλεως γαλιλαίας, καὶ μεγάσαρος τῶν βασιλικῶν καὶ μαριάμνης
l. 8. μεθ' ὧν C. A
C l. 3. deest τῆς C. l. 7. ἐκθορόντες A. E. ἐκθέοντες B.
D. ad Marg. ἐκθέοντες
D l. 8. κελεὺς ἐμεθίεσαν. E l. 2. προσελαμ-
l. 6. τὸ κρατεῖν C. l. 8. τάξις δέ ἐστιν A. E. δ' ἐστιν B.
δ' ἐστιν D
l. 9. desunt μετὰ τῶν ὅπλων
F l. 1. ἐπ' αὐτὴν. l. 7. προσγινόμενον τεῖχος ἐκ-
G l. 1. ταῖς αἰχμαῖς C. l. 2. τοῖς ἐχθροῖς A
l. 3. οὔτε γὰρ ἔργοις .. ἢ τὸ θαρ- C. γὰρ pro γὰρ A. B. D. E
l. 4. ἢ τὸ κακ- C. A. l. 6. τοῖς στρατιώταις A

Pag. 936. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 5. c. 11. §. 6. paul. ante med. Edit. Nov.

A l. 2. κατὰ πλευρὰν A. B. D. E. l. 3. τοῖς πολεμίοις D. C. A. E. B
l. 4. μιγῆναι γὰρ τῆς C. l. 6. οὐδετέρῳ A. B
B l. 1. deest τῶν. l. 3. καὶ ὅλον C. l. 8. μιᾶς ἡμέρας E

Cl. 2. θερμοῖέροις ἐδόκει προσφέρειν τ deest πᾶσαν C. προσαγαγόντα B. D. A

l. 2. ἐδόκει προσφέρειν τὴν E

l. 3. τε τ τεῖχος C. l. 4. καταπασάμαλι A. B. D. E

l. 4. ἰεδαίες C. A. B. D. E. l. 7. οἱ ἢ δίχα C

l. 8. ...καθεζ- C. A. E

Dl. 1. τῷ λιμῷ E. C. A. B. D. l. 2. κατὰ χώραν τοῖς A

l. 5. ἢ μετὰ τοσ-

l. 6. πρέπειν, καὶ τὸ πάτερον, αὐτῷ ἢ τὸ μὲν ἀργεῖν φθαρησομένες βαλ- C. φθαρησομένοις B. D

l. 8. ἀπορίαν

El. 2. deest τῇ στρατιᾷ A. l. 4. φανερῶς C

l. 5. deest δι' A

l. 7. δεδιέναι ἢ μὴ C. τὴν πολιορκίαν E

l. 9. τέτων μὲν γὰρ C. τέτῳ μὲν γὰρ B. A. D. E

Fl. 3. μόνης γὰρ

l. 4. ἅπαντας C. τ σωτηρίας E

l. 5. χέρωθ- A. B. C. D. E. l. 6. deest γὰρ C

l. 7. χρώμενοι A

l. 8. εἰδέτω C. εἰδέτω D

l. 9. ῥωμαίων

Gl. 3. δυνάμεις ἐπὶ τὸ ἔργον. ἀρξάμενος ἢ ἀπὸ media desunt C

l. 4. προσάγματος A. B. D. E

Pag. 937. Edit. Vet. ἄλως. lib. 5. c. 12. §. 2. paul. ante med. Edit. Nov.

Al. 1. γὰρ αὐτὸς A. B. D. E. l. 4. καλωτέραν C

l. 8. σιλωὰν E

Bl. 1. κατὰ τὸ τ αν-

l. 4. κώμης τινὸς ερ- C. A. B. D. E

l. 5. κατὰ τ ἀνατολὴν. l. 6. deest περ

Cl. 1. deest δ' A. l. 8. τὴν νύκτα E. D. habet τὰς ὕπνες sed ad Marg. τὴν νύκτα.

Cl. 3. τὸ τάχος ἢ ἡττεῖσθαι C

Cl. 9. διαστήματα B. D. E

l. 4. τῷ τείχει A. B. D. E

l. 6. ἐπεσκέπτετο A. B. D. E

l. 7. τ ταγμάτων ηγ- C. D. E

l. 7. ab his verbis τελείαν ἢ ἔλαχον- ad illa εἰς τὰς ῥωμαίων quæ reperiuntur l. 7. c. 2. §. 1. paul. ante fin. D. l. 1. quæ media sunt, desunt in MS. A

Dl. 2. βαθύνας αὐτῶν ὁ

l. 6. ἀνηρεῖτο ... καταλαμβάνει

El. 1. deest τὸ

l. 7. ξηροῖς ἢ τοῖς ὄμμασι καὶ σεσηπῶσι ... δυσθανῦντες C ξηροῖς ἢ τοῖς D. E. D. habet σεσηρόσι, ad Marg. σεσηπόσι D. σεσηπόσι E

l. 8. ἀναπαύσεσθαι

Fl. 2. τυμβωρυχῦντες γῦν τὰς C. E. l. 3. deest τ C. E τυμβορ- γῦν τὰς B. καταλυμ- D

l. 7. χρῆσθαι C. E l. 8. κατέλειπον

Gl. 5. εἰς τὰς φαρ- C. E. πεπληρωμένας E.

l. ult. υπορε- D

Pag. 938. Edit. Vet. ἄλως. lib. 5. c. 12. §. 4. paul. post princ. Edit. Nov.

Al. 1. τῷ θεῷ ὡς C. τε καὶ τὰς E. B. D. κατεμαρτύρατο τ B

l. 5. ἐφήπτετο. ἀεὶ ἢ οἱ ῥωμαῖοι ἐπ' εὐθυμίας C

l. 6. τ συρίας, καὶ τ πλησίον ἐπαρχιῶν ἔχοντες καὶ πολὺ πλῆθος ... τ κατὰ C. καὶ τ πλησίον ἐπαρχιῶν εχ- ἰσάμενοι ἢ πολλοὶ τ τεῖχος B. D. E

Bl. 4. πᾶσαν τοῖς πολέμοις ὅλοις ἐκκεκ-

l. 6. ὕψος ... μέρος sed cor. μέρη

l. 8. ἐπεδείκνυντο τοῖς C. τὰ ἔργα B

Cl. 1. ἢ ἐκείνων

l. 5. οἱ ἢ καὶ C. E. l. 7. ἐνεπιμπλ-

l. 8. ἀβασάνιστον ἀνεῖκε

Dl. 3. εἰσαφῆναι E. l. 7. γεγενημένων C

El. 1. ἀξιώσας C. B. D. E

l. 4. ἀνοίξειν C. ἀνοίξειεν B. D. E

l. 6. ἀντικρὺ ῥωμαίων προαχθείς. ἦτος γὰρ ὁ σίμων deest τ B. D. σίμων B. l. 7. βαμάδα E

l. 8. τ δορυφ- C. B. D. E

Fl. 2. υἱὸς μασαμβάλε

l. 3. βαλῆς ἀρισεὺς γινόμενος ἐξ C. ἀρισεὺς E

Gl. 4. μέν τοι καὶ οἴκῳ τ κακῶς απολ- .. πλεῖον

l. 5. αὐτῦ E

Pag. 939. Edit. Vet. ἀλ. lib. 5. c. 13. §. 2. paul. ante med. seq. Edit. Nov.

Al. 2. πονηρῷ B. D. E. l. 3. deest ἢ C

l. 5. παρ' αὐτῷ C. B. D. E

Bl. 1. διέπεμψεν. l. 2. deest ἢ

l. 3. τοῖς ῥωμαίοις ἐκάλει C. l. 4. ὡς μετὰ B. D. E

l. 6. μεθ' ὅπλων ... ἔφη γνῦς

Cl. 1. deest περὶ

l. 6. ἐπὶ τ πωμάτων τ C. l. 7. ὑπερφανιο- E

l. 9. ἢ ὡς ἀνελόντα

Dl. 2. διαγγέλλεταί τε εἰς

El. 2. προσεδόκησα ... ταύτην ἔτι πλέον ἀδύνατο C ἀδύνατο B. ἀδύνα τὸ D. E

l. 3. λησὰς ἔλαθε ταχ-

l. 6. δῆμον πάλιν ἐπὶ C. πίσιν πάλιν πρὸς- E

l. 9. ἐπὶ τ τείχες

Fl. 1. ἀπὸ τ τείχες επ- D. E. ἀπεπήδων τ τεῖχες B

l. 2. μάχη μετὰ χερ- E. C. B. D

l. 4. σωλονώτερον εὕρεσις πρὸς l. 5. deest τ

l. 6. ὑπὸ τ E

Gl. 2. ἀποθισμένων τῷ C. l. 5. αὐτὸς ὡς ἔφαμεν B

l. 4. τοῖς πύργοις ἧς ... γασρὸς λημμάτων χρ-

l. 6. προΐεσαν, ἐπεὶ ἢ αν- l. ult. deest τὰ

Pag. 940. Edit. Vet. ἄλως. lib. 5. c. 13. §. 4. paul. ante fin. Edit. Nov.

Al. 1. ἀλλὰ τοῖς .. ἐλεγχθείσης δι' ἑνὸς αναπιμπ-

l. 3. παροῖεν αὐτόμολοι. τ ἢ ἀράβων C. χρυσῦ E

l. 6. δοκεῖν C. B. D. E

Bl. 1. ηὐχετο. l. 6. εὐδήλε B. l. 8. deest τε C

Cl. 4. ῥωμαίοις ἐπιγράφοντ

l. 8. ἐρδνήσοντας C. B. D. E

Dl. 1. καὶ δεινῶς

l. 2. ὑδὲν γὰρ ὕτω πάθες

l. 4. καὶ φόβος

El. 2. deest ἢ C. ἀπίδοι E

l. 5. πολλὰ τ. l. 7. ἐπέλειπον

l. 8. ἐπεράπετο. καὶ πολλὰ μὲν καλεχώννυεν ἐκ τ ναῦ. πολλὰ

Fl. 2. deest τ

l. 4. οἱ μὲν γε ῥωμ-

Gl. 2. ἐφύλαττον, ἐπέχεεν ἐκκενώσας

l. 3. διένειμεν ὖν τῷ

l. 4. πλέον τυτονὶ μέτρον ἠλείφοντο C. l. 5. ἐξ αὐτῦ E

l. ult. τ σοδομικῆς ... πολλὴν γὰρ ... ἤνεγκαν

Pag. 941. Vet. Ed. ἄλως. lib. 5. c. 13. §. 6. circ. Edit. Nov.

Bl. 3. προσκομίσαντας

l. 7. μηκέτι ἢ ἐκφέρειν τ τὰς νεκρὰς εὐτόνως ἔλεγον σωσωρῷ

Cl. 1. παραθεῖναι

l. 2. ταῦτα ἢ μὴ ποιολογεῖν C. l. 3. προελθεῖν D

l. 4. τὰς ἁμάρας C. l. 5. παλαιὸν ὅσον B

l. 9. ἀλλ' ἠνέχοντο .. προσελθεῖν. πεπήροντο

LIB. VI.

Pag. 942. Edit. Vet. ἄλως. lib. 6. c. 1. §. 1. princip. Edit. Nov.

Al. 3. τ τε σασ-

l. 4. μὲν ἐν ταῖς συμφοραῖς; τ λιμῦ ἢ μὲν

l. 6. νεμόμενον

Bl. 1. προσέβαλεν

l. 3. γεγυμνασμένης C. B. D. idem habet sed corr. ut in Ed.

l. 5. κλύδονα

l. 6. καλοιχημένες C. πεφυρμένω B. l. 7. τὰς ὁμοφύλες B

Cl. 4. κείροντες

l. 6. καὶ τ γῆς C. B. D. E

Dl. 2. παρ' ὅσον C. B. D. E

l. 4. τ εὖ προεγν-

l. 5. τὴν πόλιν ῥωμαίοις. ῥωμαίοις ἢ

El. 1. deest ἔτι

Pag. 943. Edit. Vet. ἄλως. lib. 6. c. 1. §. 2. med. Edit. Nov.

A l. 8. deest τὴν

B l. 1. εἰς ἀλκὴν E

B l. 6. deest τοῦ C. προσελθ- C. E. B. D

l. 8. ταῖς ἐλπίσιν υπ- B

C l. 2. καὶ ἐκ διαλημ- C. μεμέλοι- E

l. 3. οὐ ἔθνους ... καὶ ἡ ὁρμὴ C. ἔθνους B. E

l. 5. τῶν αὐτῶν προσελ- C. παίοντας E

l. 8. χώματα καὶ πάντοθεν

l. 9. παρείσδυσιν C. παραλιπεῖν E

D l. 2. τῆς παρατάξεως C. πρὸς γὰρ τῷ B. D

l. 6. ἅμα τῶν ἔτι καὶ

l. 8. τῶν μεθ' ἑαυτοῦ

F l. 1. ἀνάγκης C. B. D. E. deest γὰρ E.

G l. 6. καὶ καθ' C. καθὸ B. D. καὶ καθὸ E

l. ult. ἐνδιδούσης τοῖς διωκ- .. κατέρριπτε C. τῆς pro καὶ B. D. E

Pag. 944. Edit. Vet. ἄλως. lib. 6. c. 1. §. 4. princip. Edit. Nov.

A l. 1. ad Marg. διετέθη D. l. 3. τὰ παρ' ἐλπίδα C. τῶν παρ' ἐλπ- B

l. 6. καταρριφθέντι C. B. E. l. 7. ἀντῳκοδόμησαν E

l. 8. εὐμηχέστερα μέν γε

B l. 1. γὰρ ἂν ἀναβῆναι C. κατάρριφε- D

l. 3. ταχέως τὸ προσ-

l. 8. πολλάκις μὲν γὰρ sed μὲν add. supra γὰρ

l. 9. καταφρονήσειν E

C l. 2. ἐπὶ τὰ συμφέροντα

l. 4. ἀκλεῆ. ἀμελεῖ ἐν τῷ παρακελεύοντι φέρειν C ἀκλεῆ B. D. ἀκλεέϊ sed corr. E

D l. 3. τοῖς προκαταρξ-

l. 4. ὑμᾶς γυ- ... ἀποτρέπει C. ὑμῖν E

l. 7. ἔθημον τῶν

l. 9. συνεργουμένης C

E l. 2. ὑμετέραις B. D. E. l. 4. τις ἂν ... μενείη

l. 8. πῶς μὲν οὐκ .. deest μὲν C. ἰουδαίοις B. D. E

F l. 2. τούτου πασ- C. l. 3. ἐλπίδα E

l. 4. ἄνδρας. ὑμᾶς C. l. 9. deest οὐ B

G l. 1. γὰρ pro γοῦν E. l. 2. γένηται E

l. 3. ταῖς ἀνατροπαῖς. l. ult. deest δ' C

l. ult. εἰρήνης E

Pag. 945. Edit. Vet. ἄλως. lib. 6. c. 1. §. 5. paul. post med. Edit. Nov.

A l. 1. τάφος κατ-

l. 3. τῶν ψυχῶν ἀπο-

l. 8. λαμβάνουσά τε ἅμα οὐ βίου C. deest τε ante ἅμα D. E

B l. 2. ἀνθρώποις .. τελευτῇ

l. 5. deest ὡς C. l. 6. ἐπιχειρησάντων B

l. 7. καταρρίφὲν D

C l. 3. ἡμῖν B. D. l. 6. φθάσῃ τε C. B. D

l. 2. κατακλ- E. l. 7. ποιῆσαί μοι ζηλ- E

D l. 3. ταῖς πείραις

l. 6. ἀπό τε τῆς σωματικῆς ἕξεως οὐδὲ εἰκαῖον εἶναι

l. 7. deest μὲν E

E l. 1. ἀλκῆς γυναικοτέρα. πρῶτος C. E

l. 2. ἐπιδίδωμί σοι καῖσαρ C. B. D. E

l. 4. τὴν γνώμην

l. 5. ἐπιβουλῆς ἴσθι μήτε πταίοντα C. ακολ- ψυχὴν B ἐπιβουλῆς E. μήτε πταίοντα E

D. idem habet, ad Marg. ut in Ed.

l. 6. ὑπὲρ σοῦ κεφαλῆς θάνατον sed cor. videtur.

F l. 2. deest δ' l. 3. ἀνδριὰς B. D. l. 4. deest πολὺ C. E

G l. 1. γενέσθαι τε ἐπ' B. D. E

l. 6. deest τὰ παράδοξα l. ult. ἐπιβουλῆς

Pag. 946. Edit. Vet. ἄλως. lib. 6. c. 1. §. 6. paulò ante med. Edit. Nov.

A l. 1. ἐπ' αὐτὴν C. B. D. E

l. 2. κατιδόντες αὐτὸν μόνον καὶ

l. 6. τῶν τραυμάτων

l. 8. ἀμείνω δι' ἀνδρὶ τύχῃ ... ἐπιβουλῆς

B l. 7. σημαιαφ- B. τινὲς τῶν B

C l. 1. ἐννάτην προσβαι- C. προσβ- B. D. E

l. 6. ἐξανάστασις C. B. D. E. l. 8. οὐ πλῆθος

D l. 3. ἔχων ἐπιλέκτους

l. 5. ἐπὶ τὰ χω- C. B. D. E. l. 6. ἐπ' ἀμφ- B. D. E

E l. 6. ἀμφοτέρων

F l. 2. διηλεγμένων, τῆς τῶν βοῆς ἐνηλλαγμένης καὶ προσπεσούσης C. βοῆς B. D. E

l. 6. ὁπότερον βρύσει ῥέων

l. 8. ἀλλ' ἀγχώμαλοι ῥοπαὶ καὶ μετακλίσεις C. μετακλίσεις D. E

Pag. 947. Edit. Vet. ἄλως. lib. 6. cap. 1. §. 7. circa fin. Edit. Nov.

A l. 1. ἄνδρας εφο- C. ἀνδριὰς B. D. E

l. 4. ἀπόχρη

B l. 2. ἀμυνομένους

l. 4. ἐνδοτέρου

l. 6. ὑπολαμβάνοντες, οὐδὲ διὰ μέσου

l. 7. ἄλλη δι' αὐτοῦ ἐφόνευε

D l. 4. τῶν πιπτόντων ἀνέτρεπη, κἀκεῖνος τῶν ὅμως ἔνυττε C. ἔνυττε D. E

E l. 3. θέλοντα C. E

l. 5. ἀπληγας

F l. 4. μέν τοι καὶ γυφθαῖος ὄντες οὐ

l. 6. καὶ σωσᾶ ἰακώβου τῶν deest υἱὸς C. σωσᾶ B. D. E

l. 7. παῖδες ἀελσίμων

G l. 6. deest τῶν B. D.

l. ult. κακῶς ... πολεμεῖν· ἐξῄει δίχα C. ἐξεὶν B. D. E

Pag. 948. Edit. Vet. ἄλως. lib. 6. c. 2. §. 1. paul. post princ. Edit. Nov.

A l. 1. ναὸν αὐτῶν. τὰς ἐπιλελοιπυίας media desunt.

l. 5. ἰωάννη μὲν ἀλλὰ C. ὡς ἂν εἴη μὴ B. D. E

l. 6. διήγγελλεν B. D. E

l. 8. ναοῦ γενόμενον ἤδη C. D. E

B l. 2. deest ὁ. l. 3. deest τὸ

l. 8. οὐκ ἠσεβήσας. l. 9. ἀφέλῃ τὴν

C l. 3. σύμμαχον εἶναί σοι ἐν τῷ

l. 4. ἀναλιθεὶς

l. 6. στενάξῃ καὶ κατολοφύρε C. κατολυφύρειο D. E

l. 8. ὅς γε E

D l. 1. εὐτραφεὶς C. τῶν ὁ ἰουδ- B. E. δ' ὁ ἰουδ D. E

l. 3. τοι τῷ ἰωάννῃ

l. 6. ἰεχωνίας. E l. 3. ἐπιγιν- D. E

F l. 1. γένους ἡμῶν τῶν B. l. 3. ἀξιῶ γε C

l. 4. ὑπὸ οὐ θεοῦ C. B. D. E. l. 6. D. habet ἐπιρρέοντα sed ad Marg. ἐπιρρέοντα

l. 7. πόλει χρησμὸν C. B. D. E. l. 8. τινὸς pro τις B

l. 9. τῶν δ' ὑμετέρων C. ὑμετέρων B. D. E

G l. 2. κάθαρσιν αὐτοῦ πῦρ καὶ τῶν τοσ- l. 3. ὁ ἰωσηπος C. B. D. E

l. 5. ἐνεκόπη καὶ ῥωμαίους C. ἐνεκόπη B. D. E

l. ult. παροξύνοντο ... γενέσθαι κἀκείνους C. B. D. E

Pag. 949. Edit. Vet. ἄλως. lib. 6. c. 2. §. 2. paul. ante med. Edit. Nov.

A l. 3. deest τοι ... l. 4. οἱ sine acc. C. l. 3. deest τε B

l. 7. ἀρχιερέως B

l. 8. ἐν κρήνῃ καὶ C. .. τὴν οὐ πατρὸς C. B. D. E

B l. 1. οὐ γιῶρα C. B. D. E. l. 3. συμμετεβάλοντο E

l. 5. ἀειδὴ τὴν

l. 6. εἰς γνόφαν sic infra.

l. 7. τὰς κτίσεις

C l. 1. διεφήμησαν

l. 2. δηλονότι τοὺς λοιποὺς ἀπέτρεπον τῷ

l. 4. πανοῦργον πρόσκαιρον υπεχ- C. l. 7. γνῶ- B. D. E. πανοῦργον E

D l. 1. πρὸς τῶν C. D

l. 5. ἐξελθεῖν .. ναὸν αὐτῶν. οὐ

E l. 1. μὲν ἱερῶν. l. 3. ναὸν αὐτῶν

l. 6. ὥστε ἂν εἰκὸς ἦν C. erat in B. ὥστε ἦν ἂν εἰκὸς ἦν sed del. ἦν B

l. 8. πρὸς τοὺς ἰουδαίους. ὥστε ἦν ἂν εἰκὸς ἦν D. E

F l. 4. ἐξωνειδίζετο τοὺς

l. 6. προσβάλλεσθαι

l. 9. μηδένα πρῶτον τὸ γε ... παραγγέλλειν

G l. 1. deest ἀναιρεῖν C. l. 5. deest μὲν B. D.

Pag. 950. Edit. Vet. ἄλως. lib. 6. c. 2. §. 4. paulò ante fin. Edit. Nov.

A l. 1. παρατάσεως τόπον

l. 5. γίνεται. l. 8. ποιούμενος .. deest πάλιν
Bl. 4. ἀναδισχιλίοις
l. 9. τὰ περὶ τῶν
Cl. 5. καῖσαρ καὶ διὰ τοῦτο C. καὶ δι' ὃν B. D. διὰ τοῦτο E
l. 8. γίνεται δὲ C. E
Dl. 1. deest οὖν. l. 2. προσελθὼν δὲ C. ἔπεμψε B
l. 3. ἐπὶ τῶν ἀντ B. D
l. 6. ἀλλὰ ἀναπηδήσαντες C. E
El. 2. καὶ πολλοῖς
l. 4. τὴν δὲ δι' ὀμμάτων .. ἀφείλατο C. δὲ δι' ομ- B. D. E
l. 7. deest οὖν B. l. 8. τάξεις E. ἔβλεπεν E
Fl. 3. ὑποχωρήσαντες ἀναποιούμενοι
l. 7. γενομένης ὀψὲ τὸ
l. 9. εὐτάκτως E
l. 9. οὐδέτεροι δὲ οὔτε ἧκον, οὔτε C. οὐδέτεροι B. D
Gl. 3. προτροπῆς

Pag. 951. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 6. c. 2. §. 6. paul. post med. Edit. Nov.

Al. 3. οὐδέτεροι . . . μῆκος εἶχεν . . . οἰκείως C. οὐδέτεροι B. D
Bl. 2. μηδέτεροι D. l. 4. ἀνωμάλῳ E. l. 5. ἐπίσημοι C
l. 6. ἰούδης ὁ οὖν μαρειώτου καὶ σίμων ὁ οὖν ὀσαία τῶν C. ἰούδης E
l. 7. οὖν ἰωσία E
l. 8. σίμων καθεασ- μὲν οὗτος παῖς, σωσᾶ δὲ ια- C. σωσᾶ B. D. E. οὗτος ἦν παῖς E
Cl. 1. υἱὸς ἀρεῖ. ἐν. l. 3. ἡμέρας E
l. 4. πλατέαν
l. 6. κατήρχε τῶν χωμάτων. τῶν μὲν ἀντ-
l. 9. deest δύο
Dl. 3. deest καὶ B. D. l. 4. ἐκακοῦτο γὰρ ἔθ' . . . ἐπιβουλὴν C. δι' ἔθ' B. D. E
l. 7. τολμηροτέροις τοῖς ἰδίοις. τῶν ... προσέλθοιεν
El. 1. συλλογὴν, τῶν τῆς κομιδῆς χρειωδῶν ἀνίεσαν
l. 4. ἀμέλεια C. l. 7. ἐπιτρ- E
l. 8. ἐπὶ θανάτῳ τινὰς τῶν ἀπολεσάντων στρατιωτῶν, ἐν ἀφόβῳ C. E. ἐπὶ θανάτῳ B. D. E
Fl. 6. οὐς ἁρπαγαί τε ἐπέλειπον C
l. 5. μετὰ δὲ ἡμέραν τῆς ἀνόδου μίαν, πολ- E. τῶν στρατιωτῶν E
l. 8. ἑνδεκάτην B. D. E
l. 9. οἰόμενος .. deest πρὸς
Gl. 1. ῥᾳδίως διεκπαίειν προ- C. E. D. ad Marg. διεκπαίειν D. θεραπείαν B
l. 5. in Frag. καρτερᾶς μάχης ἤτοι συμβολῆς sed in Coisl. ut in Edito.
l. 5. D. ad Marg. περίφραγμα D
l. ult. τοῦ πολέμου χρώμενοι C. δι' ἀμφ- D

Pag. 952. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 6. c. 2. §. 8. med. Edit. Nov.

Al. 1. ἀκαταχέτους Fr.
l. 5. τῶν ἀπὸ πείρας παράδοξόν τις C. Fr. πείρας B. D. E
l. 8. παραλαβὼν τὸν ἵππον Fr.
Bl. 3. ἐκτρέχειν C. Fr. l. 4. δι' deest E
l. 6. deest ἀσπασάμενος Fr.
Cl. 5. εἰς τὸ πρόσωπον Fr.
Dl. 1. deest δι' E. τετράδι καὶ εικ- E. l. 4. προκύψαντος C. Fr.
l. 6. καὶ τοῖς πρὸς ... deest διὸ Fr.
l. 7. ὑποπίμπραντες C. E. Fr. αὐτῷ σφ- B. D. E
El. 2. ἐπ' ἀλλήλοις B. l. 3. κατὰ ταύτας τὰς E. C. B. D. Fr.
l. 6. τὸ οὖν ἱερέως B. l. 9. ταύτην παρ- C Fr.
Fl. 5. τὸ μεῖον Fr.
l. 7. τὸ λειφθῆναι βλαβερὸν οὐκ ἀνδρείας C. Fr. λειφθῆναι B. D. καὶ οὐκ E
l. 8. μηδενὸς δι' C. B. D
Gl. 2. ἦν αὐτὸς σφόδρα καὶ ὑπερήφανος. τῶν ῥωμαίων τις πούδης ὄνομα C. D. E. Fr. ἦν αὐτὸς σφόδρα ... τις πούδης ον- B. ἐξ ἴλης E
l. 6. ἀπερισκέπτως C. B. D. E
l. ult. deest αὐτὸν Fr.

Pag. 953. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 6. c. 2. §. 10. paulò ante fin. Edit. Nov.

Al. 1. ἐπηλάλαζε Fr.

Bl. 5. τῆς ἀπ' αὐτῆς B. D. E. l. 7. τοῖς ὑπ' αὐτοῖς ἐρόφοις ὕλης αναπιμ- C Fr.
l. 9. πολὺ ταῖς Fr.
Cl. 2. προθέμενοι C. Fr. τὴν ἄλογον C. B. D. E
l. 4. τῶν ἄνω πηδη- Fr.
l. 5. ἀναπιμπρᾶσιν Fr.
l. 6. πάντα μὲν τῆς ... ἔξωθεν οὖν C. Fr. ἔξωθεν οὖν D
Dl. 4. δὲ καὶ ἔφθανε Fr.
l. 5. τοὺς ἄλλους Fr.
l. 6. πῦρ ἐπιπλῶσον εκφ- C. Fr. l. 7. ἀναβεβήκασιν E
El. 3. καὶ τοὺς περὶ C. D. E. Fr. l. 5. ἐπιφέρων Fr.
Fl. 3. τελευταῖος E
l. 8. ἀπὸ δὲ τῶν Fr.
Gl. 1. καταισχύναιτο σφ- Fr. l. 3. deest φανερὸν
l. 4. περισχεθέντων σερτώνιός τις πανοῦργος τῇ ἑαυτοῦ πανουργίᾳ C. Fr. Σερτώρειος B. D. Ἀντώνιός τις E

Pag. 954. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 6. c. 3. §. 2. paulò ante med. Edit. Nov.

Al. 3. ἐποίησεν ἀθυμίαν ῥωμαίοις Fr.
l. 8. κατέκαυσεν, ὑπὲρ Fr.
Bl. 1. ἰουδαῖοι ... ἀπέκοψαν C. Fr. ἀπέκοψαν D. E ἐπὶ διεφ- B. D
l. 4. οὖν κέδρονος Fr.
l. 5. ὑποδεδόμητο Fr.
Cl. 7. περιεφέροντο C. Fr. l. 8. deest καὶ B. D
Dl. 2. τοῖς, προσρυπ- B
Dl. 6. πάρεργμα C. E. Fr. hucusque Fragmentum quo suppletum id quod deest in MS. Coisl.
El. 4. δὲ ἵνα μὴ E. l. 5. τερατεύεσθαι C. B. D. E
l. 6. εἰ μὴ τὸ κατ'
l. 7. ψυχρὰν ἂν κατ'- E
l. 9. deest τις
Fl. 3. ἐπίσημον C. B. D
Gl. 1. καθ' ἡμέραν C. B. D. E
l. 5. σιτεῖον ἄλλοις C. ἄλλοις B. D. deest αὐτὴν E
l. ult. ἐχώρει C. B. D. E

Pag. 935. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 6. c. 3. §. 4. paul. ante med. Edit. Nov.

Al. 1. deest οὖν D. l. 3. deest ὂν D.
l. 3. ὑπομάζιος C
l. 6. ζήσωμεν C. B. D. E
Cl. 2. deest γυναικὸς
l. 4. μὲν ὑμῖν βέβρωκα C. B. D. μὲν ἰδοὺ βε- E
l. 6. δηλοῖ C. l. 7. μίσους E
l. 9. D. habet ad Marg. τολμηθὲν εφ- D. αὐτῶ τολμηθὲν εφ- E
Dl. 6. περὶ τοῦ
l. 7. παρὰ μὲν τοὺς αὐτοὺς ιουδ-
El. 2. δέτοι καὶ εὐθηνίας C. l. 6. deest τῷ B
l. 6. μῖσος E. l. 8. προσήκει C
Fl. 3. ταυθ' ἃ μοι δι- C. l. 6. μὴ παθόντας B. D. E
Gl. 2. ἡ στρ- B. D. E

Pag. 956. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 6. c. 4. §. 1. paul. ante med. seq. Edit. Nov.

Al. 5. κλιμάτων E. l. 9. οἱ δὲ C. B
Bl. 2. αἰσχύνης B. D. E. l. 6. οἱ καὶ καλὰ E
l. 7. ἠγωνίζοντο
Cl. 1. βλάβην E. l. 4. ἀφ' ἁμμαξῶν C
Dl. 3. φλεγομένους ἤδη διὰ τοὺς τῆς
l. 7. ξυλίαν. l. 8. ἐκφερόμενοι
El. 2. οὐδεὶς· αὐτόθι δὲ ες- C. αὐτὸν δὲ, ad Marg. D
l. 4. ἄλλως ἤδη C. ἀφορῶντες εἰς E
l. 7. πανταχόθεν ισχ-
Fl. 3. ἄνοδον ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ συν-
l. 5. τιβερίου τὲ καὶ αλεξ-
l. 6. ἐπέχοντος καὶ C. σέκλου B
l. 8. τίτου φρυγίου C. D. E. l. 9. ἑτέρνιος E
l. 9. ἦν ἑτέρνιος στρατοπεδάρχης τῆς ἀπ' ἀλεξανδρείας καὶ μάρκος desunt δύο ταγ- C. τῶν ἀπ' ἀλεξ- B. D. E
Gl. 1. ἀτώνιος, Ἰουλιανὸς θ' ὁ B. D. l. ult. καταλείποιεν C

Pag. 957. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 6. c. 4. §. 3. med. Edit. Nov.

Al. 2. καὶ τῶν λοιπῶν

l. 3. οὐδ' ἂν ἐπ' αὐτοὺς πολεμῶν deest ἐπιβάντες C. deest ἐπ' B
l. 4. ἔφη ἀντὶ B. D. E. ἀμύνασθαι E
B l. 2. ἐκείνην δὲ τὴν
C l. 1. τοῖς ἔξωθεν
l. 5. πολὺ σημαίνοντες πλ-
D l. 4. ἐνδότερον E
E l. 2. χρόνῳ περ- C. l. 5. ἐκ τῶν οἰκείων B. D. E
l. 7. ὑποτίθενται
F l. 5. ἀπὸ τοῦ
l. 8. εἰσητὸν C. εἰσιστητὸν E. l. 9. deest μὲν
G l. 3. διὸ δὴ καὶ E. l. 4. ἀναγγέλλει. l. 5. deest δὲ E. C
l. 6. δὲ ἔθεε E
l. ult. πληθέντες

Pag. 958. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 6. cap. 4. §. 6. paul. post princ. Edit. Nov.

A l. 4. τῶν νευμάτων
B l. 3. συμφορὰν
C l. 2. καὶ τῶν τῶν C. l. 7. παρ' ἀλλοφ- B. l. 8. τοῦ δὲ κόπου B
D l. 2. νεμομένους C. l. 2. νεμομένης B. D. l. 4. deest καὶ C
l. 5. λιβεχάρειον ... λογοφόρων C. λιβερτάλιον E
l. 9. μῦσος B
E l. 1. λαυρο- E
l. 2. δόξαν τε ἔχον τὰς ὡς τὰ ἔνδον ... μέγιστα εἴη
l. 4. παρεληλυθότων, πῦρ εἰς media desunt C. παρελθόντων E. εμπηδ- B
l. 6. ἐμβαλεῖν C. δ' pro τ' B
l. 7. φανείσης C. l. 8. ἐφάπτειν E
F l. 3. ἔργων πάντων C. E. θαυμασιωτάτων E
l. 7. λαβὼν
G l. 3. πρώτης αὐτοῦ κτίσεως C. D. E. κατεβαλ- E
l. ult. μῆνας

Pag. 959. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 6. cap. 4. §. 8. paulò post med. Edit. Nov.

A l. 1. οὔτε γὰρ ηλ- E. A l. 2. deest ὑπὸ E
B l. 1. ἐπεξίει περιέχων C. l. 2. καὶ τοὺς αμυν- E
l. 2. δὲ καὶ φλὸξ ... εἰς φερομένην
C l. 2. ἀπολειφθέντος C. E
D l. 2. βέλτιστος ad Marg. D. l. 3. deest δὲ C
l. 6. ἀλλὰ καὶ σωροῖς
E l. 1. πόλιν τοῦ δήμου τὸ
l. 4. μολίβδου
l. 6. δὲ ὡς οὐδὲν ἤνυον
l. 7. ἐρρήγνυτο
F l. 1. μετάσασιν
l. 6. συνεπίμπρασαν
l. 8. ἀνατολῶν
G l. 2. συνελόντα D. l. ult. deest πλεῖστος C

Pag. 960. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 6. c. 5. §. 2. med. Edit. Nov.

A l. 1. κρῖναι περὶ αὐτῶν, ἢ καὶ κελεῦσαί τι τοὺς
l. 5. ἐκ τούτων
B l. 1. δεξαμένους ... ἦσαν ἐγκάθετοι C. ἐγκάθετοι B. D. E
l. 5. παρακρατοίη C. B. παρακροίη D. E
l. 6. desunt δὲ δὴ
l. 8. τότε ὁ πάσχων ὅλως
C l. 8. κομίτου. τοῦτο δὲ ἡνίκα πρὸ τοῦ λαοῦ media desunt.
l. 4. deest καὶ B. l. 5. θεοῦ ῥημάτων E
D l. 8. τὴν ἑαυτὴν
E l. 1. μέσον ... τοῦ ἱεροῦ χαλκῆ C. τοῦ ἐνδοτέρω B
l. 2. σιβαρ- D. E
l. 3. ὑπ' ἀνθρώπων C. E. l. 4. deest καὶ C. B. D. E
l. 6. νυκτὸς περὶ ὥραν
F l. 3. ἀγαθῶν πόλιν δηλωτικόν τε media desunt.
l. 7. ἀρτεμισίου
G l. 1. ἱσορεῖτο C. B. E
l. 6. παρελθόντες C. D. E
l. ult. μὲν κρίσεως ἔφασαν αντ- C. εφ. αντ- κτύπου deest καὶ B

Pag. 961. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 6. c. 5. §. 3. med. Edit. Nov.

A l. 1. deest καὶ C. μεταβαίνομεν C. B. D. E
l. 4. εὐθυνούσης
l. 5. ἑορτὴν, ἐν δὲ σκηνοπ-
l. 7. ἀπὸ ἀνατωλῶν
B l. 3. σένωπους C. B. D
l. 9. παρὰ ῥωμαίων
C l. 4. τὴν πληγὴν C... ἐρωτῶντος C. E
l. 6. ταῦτα οὖν οὐδοτιοῦν
l. 7. διέλιπε C. B. D. E
D l. 8. ἔργα τὰς κλ- B. E. τὰς κληδόνας D
E l. 1. τὰς κληδῶνας sic l. 6., ubi deest ἐκείνας
l. 7. εὑρήσει C. B. D. E
l. 8. γένη τὰ σωτήρια, τοὺς δὲ ὑπ' εὐνοίας
F l. 2. ἐποίησαν C. B. D. E
l. 4. γενήσεται C. l. 5. αὐτοῖς E
G l. 2. δὲ ἄρα E

Pag. 962. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 6. c. 5. §. 4. paul. ante fin. Edit. Nov.

A l. 1. δὲ ἐξουθένησαν μέχρις ὅτι ... καὶ τῶν σφῶν C. ἐξουθένησαν ... καὶ τῶν B. ἐξουθένησαν D. E
B l. 3. διηλέχθησαν D. l. 5. ἀνὰ τῶν τοίχου C.
l. 8. δὲ καὶ τοῦ E
C l. 1. φεύγων ἄνω πρὸς C. B. D. E
l. 4. λαβεῖν γὰρ δὲ C. E. l. 7. deest μὲν
D l. 4. φησὶ, οιχ-
l. 7. ὡς τῷ τότε πολέμῳ πάντοθεν C. πάντοθεν E
E l. 1. ὁ δὲ καὶ διὰ C. B. D. E
l. 5. ὑπὸ τῶν ξυστῶν
l. 8. ἑκατέροις βύζειν εφες- C
βύσδην εφ- B. sic habet D. sed ad Marg. βύζην. βύζην E
F l. 7. ἡμετέρας δυν- .... μήτε τοῦ αὐτῶν C. αὐτῶν E
G l. 3. νεωτεροποϊίαις D. l. ult. ὀχυρότητα C. φανερὸν :· ὧς sic D. φανερῶς E

Pag. 963. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 6. cap. 6. §. 2. paul. ante med. Edit. Nov.

A l. 1. deest καὶ B. l. 2. βρετανοὶ C.
l. 3. ᾔδει τε C. B. D
B l. 2. καὶ τὸ μέγισον C. δασμολογεῖτε B
l. 8. ἀτιθασεύτων B. D
C l. 3. ἀναιδεῖς ἀμέτρως E. l. 6. ἐπιαναστάσει C
D l. 1. ἐδίδου καὶ τὰ πέρας ἐπιδιδοὺς C.. μεταμέλειαν C. E. B. D. ἐπιδιδοὺς E. B. D
E l. 2. καὶ τῶν κατ' αὐτὴν
l. 6. οἰκοδομούμενοι
F l. 5. πίσεις ἔτ- C. E
l. 6. βασανίσας ἐκώλυσα
G l. 1. ἐπιγινόμενος
l. 3. ὑμῶν ἁγίων C. l. 4. αὐτοῖς E
l. 5. εἰ δὲ καὶ βούλεσθαι C. βούλεσθε B. D. E
l. 6. ναὸν οἰκείαις χερσὶ C. l. ult. προσκαλ- D. E

Pag. 964. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 6. cap. 6. §. 2. paulò ante fin. Edit. Nov.

A l. 2. deest καὶ
B l. 1. ἐν οἰκίᾳ C. B. D. E
l. 4. μή ποτε C. E. l. 6. γὰρ αὐτοὺς εἰς E
C l. 1. αὐτομολεῖν ἔτι, μήτε ... φείσεσθαι C. B. D ἔτι μήτε E
l. 2. ἀλλὰ πάσῃ
l. 5. ἐκέλευσε τὴν C. E. οἶδ' D
D l. 4. οἵτε ἰεζᾶν τοῦ ... καὶ οἱ αδ- C. οἵ τε ἰζᾶ τοῦ βασ- B. D. E
l. 8. οὐκ ἔλεγξε
l. 9. τοὺς δὲ τοῦ βασ- C. B. D. E
E l. 1. δείσας C. B
l. 5. ἀπέθεντο ... ἀπ' αὐτῆς ... συνηθροισθὲν C ἀπεθ- ... ἀπ' αὐτῆς B. D. E
l. 8. ἐζώγρησαν C. B. D. E
F l. 2. ἔσυρον
l. 8. προσήγαγον
G l. 2. deest μὲν C. E. l. 3. deest μὲν B. D
l. 4. deest εἶναι E
l. ult. τοῦ σιλωάμ

Pag. 965. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 6. c. 7. §. 2. paulò post princip. Edit. Nov.

A l. 4. ἀλαζονεία B. D. l. 5. ἱλαροὶ C
l. 8. τοὺς πολεμίους
B l. 5. deest δ'

Cl. 1. μὲν pro ἢ
Dl. 1. deest ἢ C. σωὼ αὐτῷ B. l. 2. πρὸς ὃς E
l. 5. προσελθόντες ἀποδράσασθαι C. προσελ- B. D. E
l. 8. ἐνεπίμπραζαν
El. 3. αἵμασι
l. 5. μὴ φθαρέντες C. E. B. D. idem habet sed ad Marg. ut in Ed.
l. 7. desunt καὶ τῶν νεκρῶν
Fl. 8. deest ἐξ οὗ B. D
Gl. 4. deest πέντε
l. ult. deest τε E.
Pag. 966. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 6. c. 8. §. 2. paul. ante med. Edit. Nov.
Al. 4. οὐ σωᾶ C. l. 6. φυγαῖς μὲν επ- E
l. 7. διελάμβανον
l. 8. πρὸς τοὺς αὐτομόλησαντας
Bl. 2. τοῦτο τίτε C. οὐ ἢ τίτε E
l. 3. ἀμελήσαντες C. καὶ αὐτῶν ... ἀπεχομένων B. D
l. 5. νόμους E
l. 6. ἐπώλει
l. 8. καίπερ δὴ
Cl. 3. ἄπειρον τὸ πλ- C. E
l. 7. θεβέθη C. θεβουθὶ B. θεβουτὶ D. θεβουθεὶ E
l. 8. ἐφ' ᾧ παραδώσειν ἀπὸ οὐ media desunt.
Dl. 2. δύο, τῶν κατὰ τὸν ναὸν κειμένων παραπλησίας
l. 7. τῶν σκεύῶν D
El. 1. πρὸς τὰς χρείας ἀπέκειτο ... κινάμωμον ... κασίαν C. πρὸς τὰς χρ- E. B. D
l. 5. ληφθέντα
l. 8. ὀκτοκαίδεκα C. B. ὀκτωκαιδ- D. E
Fl. 1. προῆγον
l. 3. πολὺ sed corr. πολλοὶ
l. 8. ἐνεδίδοσαν
Gl. 2. deest μετέωροι
l. 5. καίπερ πονηροτάτην
l. 6. ὂν ἐπὶ τὸ. E. C. D. ὂν περὶ τὸ περ- B
Pag. 967. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 6. c. 8. §. 4. med. Edit. Nov.
Al. 2. προσθέοντες ἢ ἐκ οἱ μὲν ὅλον ἀνατετράφθαι τὸ C. ἀνατετράφθαι E. B. D
συνεβάλλεν B. D. E. l. 3. ἤγγελον D. E. ἐμβεβηκ- E
l. 5. ἢ καὶ αφ- E
l. 6. ἔλεγον πλησιάζοντος
l. 7. ἀνώμοζον ἑαυτῶν φρενοβλαβείᾳ
Bl. 5. ἀφ' ὧν E. l. 7. τείχη τὰ E. l. 7. κάμνοντες παρέβησαν C.
l. 8. deest μηχανήματος
l. 9. δεδήλωται. καταλιπόντες ἢ
Cl. 2. ὑπ' αὐτῶν E. l. 3. τὴν σιλώα deest ὑπὸ C
Dl. 8. τε pro τὰς
l. 9. ἐνεπίμπραζαν
El. 5. αὐτὸ καὶ
Fl. 2. deest δ'. l. 6. deest κατ' ἄλλο
l. 8. ἀνετράπη C. B. D. E
Gl. 1. ἀπεθαύμαζεν
l. 2. ἀπέλειπον C. φρενοβλαβείας B
l. 5. ἀνάσαζιν, εἰ σωὼ θεῷ γε
l. 8. χεῖρες τῶν ανθ-
Pag. 968. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 6. c. 9. §. 1. med. Edit. Nov.
Al. 1. διελέχθη C. B. D. διειλέχθη E
l. 2. κατελείφθησαν C. δεσμώτας δυνάστας οἱ E
l. 5. κατέλιπε
l. 7. desunt ἤδη φονεύοντες C. l. 8. πολὺ δ' ἔτι πλ- B
Bl. 1. μὲν καῖσαρ
l. 3. μετὰ παραγγελμάτων
l. 7. φρονῶν τὸ φίλον
Cl. 8. ἀπὸ μίσους E
Dl. 1. δεδομ- E. Dl. 2. deest καὶ B. D
l. 5. απολομ- E
El. 3. ἐπὶ κεσίω E. l. 7. ἑορτῆς ἢ φάσκα C. l. 8. μέχεις E
Fl. 1. φατρεαῖν C. θυσία B. γίνεσθαι D
l. 2. δαίνυσθαι C. B. D. E

l. 5. ἑξακόσια γίνεται ἀνδρῶν C. l. 7. deest καὶ C γίνονται ὂν ἀνδρῶν E
Gl. 1. μεμιαμμένοις C. B. C
l. 4. μίαν ἅπερ εἰς
l. 5. τὸ γένος καὶ
Pag. 969. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 6 c. 9. §. 4. paulò post princ. Edit. Nov.
Al. 2. ἐπεὶ γοῦν C. τὸ τῶν D
l. 5. deest ἐκ C. E. καὶ ὅσοις E. l. 8. διεφθαρμένον E
Bl. 4. θεμιτὴν ὁδὸν C. D. E
l. 6. ἀπαιτήσαιτο
l. 8. τὴν πολλάκις ὑπερηφανήσας E. C. υπον. τὴν, καὶ πολ. ὑπερηφανίσας B
Cl. 7. οὕτω τὰ ιερ-
Dl. 1. deest μὲν C. E
l. 2. ὁ πομπηΐος, ἐπὶ τούτοις ὁ συν C. καὶ ἐπὶ B. D. E
l. 3. πρὸς ἢ C. D. l. 5. κτήσεως D
l. 6. desunt μῆνας ἐξ ... χαναναῖος
El. 1. ιερόσαιλο τότε τῷ B. l. 4. δαυίδης C. B. D. E.
l. 5. τετρακοσίοις E. ἑπτὰ μησίν, ὑπὸ E
l. 7. δαυίδου C. B. D. E. l. 8. ἰουδαίοις E
Fl. 3. οὔτε ὁ πλοῦτος ὁ βαθὺς οὔτε τὸ διαπεφοιτηκὸν οὔτε ὁ πλοῦτος ὁ βαθὺς E

LIB. VII.

Pag. 970. Vet. Ed. ἀλωσ. lib. 7. c. 1. §. 1. princ. Edit. Nov.
Al. 6. ἐχύροις E
Bl. 1. deest ἄλλων
l. 3. περιέχοντα C. περιέχον D
Cl. 1. deest πώποτ' C. l. 2. προσελθ- B. D. E μηδέποτε οικ. E
l. 4. λαμπρά τε πόλις .... διεβοηθείση
Dl. 2. desunt αὐτῷ μεγάλου
l. 8. ἀνδρεία
El. 2. ἢ καὶ πᾶσι B. l. 8. τέλος αὐτοῖς C
Fl. 1. ἄμεινον ὁ εἰς αὐτὸν καθίσαιτο
l. 3. ἐπιτροπεύσαντας C. D. ἐπιτροπεύοντας E
l. 5. ὑπ' αὐτῷ. l. 6. deest μετὰ
l. 7. ὂν ἔδει πάντας
Gl. 2. μετὰ αὐτὸν E. l. 3. τὴν ἢ ἑαυτοῦ C. l. ult. τῶν στρα- E
l. 4. ἔφη καὶ τὰ E. ποιεῖν ετ- E. ἁμαρτήσασθαι E
Pag. 971. Edit. Vet. ἀλ. lib. 7. c. 1. §. 3. princ. Edit. Nov.
Al. 2. ὅσοι τε. l. 8. deest ἐκ
Bl. 2. σὺν πάσῃ C. deest αὐτοῖς E
l. 6. δίδωσιν deest διὰ. l. 7. ἑορτάσας
l. 8. καλῶς εἶλεν C. B. D. καλῶς εἶχεν E
Cl. 3. ἐπέτρεπε C. ἐπὶ τὸ E
l. 8. τὴν μελίτην C. μελιτηνὴν B
l. 9. deest ἔτι C. εἰσὶ E
Dl. 1. αὐτῷ μέχρι C. D. E
l. 8. καιροὺς C. καθ' ὃ B. E
El. 1. φορτάδος E. l. 4. πολὺς ἐπανελθὼν C
l. 7. κατ' αὐτὴν E
Fl. 3. ἐπέμψε C. B. D. l. 6. τὴν πληθὺν
l. 7. καί τις σίμωνος οὐ γει-
Gl. 3. λαβὼν deest περὶ
Pag. 972. Edit. Vet. ἀλωσ. lib. 7. c. 2. §. 1. paul. ante med. Edit. Nov.
Al. 3. απολεσ- E. l. 6. εκπερον- B. l. 7. ἐκ τῆς γῆς C. B. D
l. 8. deest ὂν B
Bl. 7. deest τὸ C. B. D. l. 9. πικρῶς αὐτοὺς ετυρ- C
Cl. 2. ἀλλ' αὐτὸν C. αὐτὸν E. παραβ- E
l. 3. δι' ὧν πολλοὺς αὐτῶν ὅμως C. δι' ὧν B. D. E
l. 4. προσεπιφ- E
l. 5. ἀσθενὴς ἡ δίκη C. B. D. ἀσθενήσει δίκη E
l. 8. αὐτοῖς απηλ- C. D
Dl. 2. ἀρχὰς ἐκπεσὼν C. ὀργὰς :- ἀρχὰ (sic) A. ἀρχὰς E
El. 2. τὸ ... μάχης D. E
Fl. 4. deest ἄλλων C. Dl. 5. παρελθόντι A
l. 8. ὑπολειπομένοις C. A. B. D. E

Gl. 2.

Gl. 2. ὑπηργμένα C. A. sic E. sed ad Marg. add. περὶ
l. 5. ποιήσωμεν
l. 6. desunt τοῖς ἐπιχωρίοις C. A

Pag. 973. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 7. c. 3. §. 3. paul. post princ. Edit Nov.

Al. 3. ἱεροσολύμων πορθήσας τὸν ναόν. hucusque Fragm. MS. Cod. ἱεροσόλυμα πορθήσας τὸν νεὸν C. τὸν ναὸν A. τὸν νεὼν B. E. D
l. 5. πεποίηκε C. A. πεποίηκε B. D. E
Bl. 1. ἀπέδωκαν B. l. 6. deest δὲ A. l. 7. αναπεπλ- A
Cl. 3. τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τοὺς media desunt. deest τὸν ante αὐτοῦ E
l. 5. διεγνώκεσαν
Dl. 1. deest κατὰ C. E. A. B. D. ἐπεὶ δὲ A. B. D
l. 2. ἐκείνους τε .... τὴν δὲ αὐτῶν A. B. D
l. 3. ἀντίοχος δὲ C. A. E
l. 4. μεμισημένους
l. 6. ὥσπερ ἔθος ἐστὶ καὶ νόμος τοῖς B
l. 6. ἐκέλευσε sed Corr. ἔπεισεν ἐκέλευσε· καὶ C
l. 7. τὸ αὐτὸ A. E
ἐκέλευσε E. τοῖς ἄλλοις E
l. 8. τὸ μὴ C. οὐ μὴ A
El. 4. αὐτοῦ πολεμίοις αρ- A. l. 9. καὶ ταῖς ἄλλαις C. A. E
El. 8. ἀπεργεῖν A. B. D. l. 9. ἄλλας διαδοθῆναι πολ- B. D
Fl. 4. διήλθομεν A. l. 6. γραμματοφυλακεῖον C. A
l. 6. γραμματοφυλάκεια καὶ τὰς φυλακὰς E
Fl. 1. τοιούτων δὴ A. B
Gl. 5. ὡς μὴ μόνον C. πολλῷ E
l. 6. ἀνιέμενον

Pag. 974. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 7. c. 3. §. 4. paul. post med. Edit. Nov.

Al. 2. νέος κόλιγας. l. 4. deest μὲν C. Κεσσένιον A. B. πέτον E
l. 8. τοὔργον C. τοὔργον B. D
Bl. 1. ἀνάγκας C. A. B. D. E
l. 2. εἰ εἰς τὴν ἀγορὰν
l. 5. ἀπεσάλλουν C. D. A. B. l. 8. deest αὐτὸν C
Cl. 2. deest ἰσχὺν C. D
l. 3. μὲν γὰρ ἔτι μὲν καὶ C. μὲν γὰρ ἔτι καὶ A
Dl. 2. deest ἡγεμόνα C. ἀπολαύειν (sic) E
l. 6. ἑωρᾶσθον
l. 8. ὑπελάμβανεν C. E
El. 1. ἀφεώρων C. κατωρθωμένων A. BD
l. 3. τῆς ἀνδρείας C. l. 5. ἀπαλλάξαι A
Fl. 3. ἐξέχεον τε πάντες ἀθρόως
l. 8. τῆς ἐντάξεως
Gl. 1. πλῆθος σὺν γυν- C. l. 2. γίνοιτο A. B. D. E
l. 5. ἀνακαλοῦντες C. D. E. τῆς ῥωμαίων E

Pag. 975. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 7. c. 4. §. 1. paulò ante fin. Edit. Nov.

Al. 1. deest θεοῖς A
Al. 2. ἀπετέλει
l. 3. γειτονείας C. deest καὶ γειτονίας A
l. 6. ἐξ ἐκείνου A
l. 7. ἀνταγωνιστὸν. ἡ μὲν ῥωμ-
Bl. 1. deest ἔτι C. A. E
l. 7. γερμανῶν
l. 9. μικρὰς ἐλπίδας
Cl. 1. deest τὸ C. A. E. deest δὲ E. l. 2. ἐπι ... ῥωμαίους C.
l. 3. πάντων ὁ καῖσαρ
l. 5. συνεχαῖς
l. 7. πυθόμενοι C. A. E
l. 8. τοῦτο σφίσιν C. deest ἄριστον A
Dl. 1. παραδίδοσθαι
κλαστικὸς E. κλασικὸς D. pro ἡγεμόνων. D. habet ad Marg. δυνατωτάτων
l. 3. κλασικός τις καὶ οὐίτιλλος C. Κλάσικός τις καὶ οὐίτιλλος A. οὐίτιλλος E
l. 4. deest ἐκ A. l. 7. διακειμένοις A. B. D. E
l. 8. δὲ μέρους C. A
El. 3. γράμματα μεντιδίῳ κερεαλίῳ τῷ πρότερον C. idem habet A. præter βεντιδίῳ A. E. B. ut A. D. ut A
l. 5. ἄρξων τε βενετα- C. κελεύοντα ἄρξοντα :· ἀρξαντ-- (sic) A. ἄρξοντα E

Fl. 2. παραβαλόντος A. B. D. E
F l. 3. ἡνίκα γὰρ ἡ τῶν απο- C. deest περὶ A. E
l. 5. ἑτέροις sed perperam C. l. 8. τελεωτέραν B

Pag. 976. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 7. c. 4. §. 3. princip. Edit. Nov.

Al. 1. τῇ δὲ παρειμένῃ l. 2. καὶ σκυθρωπὸν τόλμημα
l. 5. δὲ πολλῇ βίᾳ καὶ B. A. D. E
l. 5. ἔπειτα δὲ πολλῇ βίᾳ, καὶ χαλεποὶ τὸ C
l. 7. μὲν τοὺς ἐπὶ A
l. 8. ὑπατικὸν φρουντήιον ἀγρίππαν ὑπανιάσαντες C φρουντήιον αγ- υπαντ- A. B. D. E. deest τὸν πρεσβευτὴν E
Bl. 4. σεύβερον γάλλον C. γεύβερον γαλ- A. B. D. E
l. 5. ἀφ᾽ οὗ C. A. E
l. 7. περισωθῆναι ... οἰκίαν
l. 9. τὴν .. ασφαλ... .. πλείους γὰρ καὶ μείζους
Cl. 3. ταχέως A
Cl. 9. ἀποχρώμενος ... πορείαν C... αποχρωμ- A. B. D. E
Dl. 7. ἐνδίδωσι E
Dl. 1. ῥέει μὲν γὰρ ὁ μέσος ἀρκέας C. ἀρκέας A. E
l. 2. ἀγρίππου D. E. B
El. 3. τῶν τίτον A. l. 4. ἐπυνθάνετο E. l. 5. ὑπέμενεν A
El. 6. διῆλθον E. l. 9. παραστάντες C. περμαστας- A
l. 8. προϊόντα E
Fl. 1. εὐφημίσμασι A. l. 2. συνυπέστρεφον. A. C. D. B. E
l. 3. ἡ δέησις
l. 6. καὶ τί ποιήσει C. A. B. D. E δὲ τῷ B. D. E
l. 7. deest γὰρ
Gl. 1. πορείαν C. A. D. l. 5. deest οὐ δήμου A

Pag. 977. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 7. cap. 5. §. 2. med. Edit. Nov.

Al. 3. ἔχρην ἂν τοὺς
l. 5. προτέρας ἀποστάντες C. A. B. E
idem habet D. sed ad Marg. ut in Ed.
l. 6. αὐτῶν ἐν
Bl. 1. ἐπ᾽ ἀντιόχου
l. 3. τὴν πορείαν ... παρελθὼν
l. 4. βλεπόμενον C. l. 9. καὶ τοιαύτην A
Cl. 3. θελήσας C. A. E. l. 4. deest αὐτοῦ C
l. 9. τιμιώτερα C. τιμιώτατα A. B. D. E
Dl. 2. ἀποτεθησαυρίκασι
l. 3. ἡ τάχιστα C. l. 7. deest τὴν ... εἰς ἰταλίαν δὲ A
l. 8. παννονίαν D. E
El. 4. αὐτοῖς ἐν C. l. 6. κατὰ ῥοῦν A
Fl. 1. λαμπρότερον δὲ C. A. B. D. E
l. 3. τὸ δὲ πλῆθος C. deest τὴν A
l. 4. οὐ βλέπειν ... τρεῖς ἑαυτῷ
l. 6. κατωρθωμένοις C. B. D
l. 8. τε pro δὲ C. l. 9. ἐπινικίων A. κατελ- B
Gl. ult. παρίασιν εἰς τὰς ὀκταβίας D. C. B. E. παρίασιν εἰς τὰς ὀκταβίας A

Pag. 978. Edit. Vet. ἁλωσ. lib. 7. c. 5. §. 4. paul. ante med. Edit. Nov.

Al. 3. πρὸς τὸν δίφρον αὐτοῖς
l. 4. ἐφ᾽ οὗ C. l. 6. αὐτοῖς τὰς μαρτυρίας deest τῆς ἀρετῆς A
l. 7. ἦσαν αἰσθήσεις εἰρηνικαῖς εσεφ- C. ἦσαν ἐν ησθ- A. D. E
Cl. 1. διὰ τῆς ἀεὶ .. τῆς προσηγορίας ἀπ᾽ αὐτῶν C. ἀπ᾽ αὐτῶν A. B. D. E
τετυχηκυῖαν B. D. E
l. 2. τροφῆς προσαπογ- C. deest τε A. E. προσαπεγεύοντο A
Dl. 1. σπανιότητι E. l. 3. ἐκτίσθη κατὰ C
l. 7. παντοίαις εἰδέαις C. ἰδέαις A. B. D. E
l. 8. κομιζόμεθα
El. 4. τοσοῦτο E. l. 8. τούτων μηδὲν C
Fl. 1. τε πολλῶν
l. 4. εἴτε εἰς αὐτὸ πομ- C. deest τὸ A
l. 5. καταπληκτ- E
l. 7. ἰδεῖν κόσμον αἰκοσ- C. οὐδὲ τὸν αιχ- B. D. E
l. 9. ἀηδίαν C. A. B. D. E
Gl. 1. deest πηγμάτων
l. 3. αὐτῶν πολλὰ καὶ τετρώροφα πεπ- A. B. D. E
l. 3. φρυκτοὺς ἅπαν ἐπιστήσαντα C. φρυκτοὺς ἀπαντήσαντα A
l. 4.

l. 4. deest πολλὰ ... τὴν περὶ τὴν
l. 6. πολλὰ διάχρυσα ... χρυσὸς ἐλέφας deest καὶ
l. ult. ἄλλο εἰς

Pag. 979. Edit. Vet. ἄλλως. lib. 7. c. 5. §. 5. med. Edit. Nov.

A l. 4. ἠρειπωμένα A. ἐρειπωμένα B
l. 5. ἀλγοκομένων E. l. 6. καλάκρας C
l. 7. φόνον πληθύνοντα C. φόνων πληθύνοντα A
l. 8. ἀνταίρειν A. B. D. E
B l. 2. καὶ κατήφη C. A. B. D. E
l. 4. φλεγομένης γῆς. ταῦτα C. l. 7. οὐκ ἰδοῦσι A. E
l. 7. γινόμενα B. D. l. 8. πηγμάτων, ὅλης τῆς αλ-
C l. 1. ἐλείφθη C. l. 2. κεχαλκωμένον E
l. 3. ἐφέροντο ... τὰ καταλειφθέντα τῷ ἱερο- C. τὰ καταληφ- D. A. B
l. 5. λύχνια χρυσῆ
l. 6. ἐξήλλακτο τὴν κατὰ τὴν ... συνηθὲς
l. 9. μεμίμηται αὐλίσκοι τελαίνης σχήματα
D l. 1. λυχνὸς l. 6. ἐλεφάντες ἢ
l. 7. hæc duo verba, ἡ παρασκευή, sunt ultima MS. Cod. Coisl. in quo cætera desiderantur.
l. 8. ἤλαυνε πρῶτος καὶ A. B. D. E. παρεπ- B. E. παρελεπ- D
E l. 3. τὸ ναὸν A. l. 5. deest ἐξ A. D. E
F l. 4. ἐπεφήμησαν A. ἔχον E
εὐφημήσαντες E
l. 5. νενομισμένας A
G l. ult. χρησάμενος τύχῃ, ἔτι A

Pag. 980. Edit. Vet. ἄλλως. lib. 7. c. 5. §. 7. paulò ante med. Edit. Nov.

A l. 1. χαρᾷ τε A. καὶ πλασικῆς B. D. E
l. 2. κατεκόσμησεν αὐτὸ. παν- E. l. 8. νόμον αὐτὸν A
B l. 3. Λούκιος Βάσσος A. B. D. E
l. 5. ἐν τῷ ἱερῷ Φρου- A
C l. 5. ἱκανωτάτη A. D. l. 6. τὸ μὲν γὰρ τετάχ- A
D l. 1. μηδὲ πρόσιτος. φαρ- A. E
E l. 4. ἀπ' ἄντικρυ A. D
F l. 3. ὀχυρωτάτης A. E. l. 4. διὰ τὴν τῆς A. D. E
l. 5. ἀπέβλεπον. μέγαν A. ἐπέβλεπον erat ω sed corr. E μέγαν E
G l. 1. πηχῶν A. ἀνέστησε μεγέθει media desunt A
l. 7. ὀχυρότητι A. l. ult. ἑτοιμάσθαι sic E

Pag. 981. Edit. Vet. ἄλλως. lib. 7. cap. 6. §. 2. fin. Edit. Nov.

A l. 4. ἐλείπετο A. E. ἀπελείπετο D
l. 6. παραβαλ- E. l. 8. ἢ pro τε E
B l. 1. τοῖς ἐπι- deest δ' A. B. D. E. l. 3. οὐδὲ πρ- B
l. 4. ἐμμήνιον A. l. 8. καθαρώτερον A
C l. 4. εὐθεῖς D. l. 9. πονηρά ἐστι B
D l. 8. παραλλήλως A. B. E l. 4. ὀλίγον ἀλλήλων A
l. 6. παιώνιον A. B. D. E. l. 9. deest πάντη A
F l. 4. ποιήσεσθαι B. οἱ δ' A. B. D. E
G l. 2. καὶ προνοίας A. πρόνοιαν B. D. E
l. 4. ἐγχειρήσειαν A. l. 5. διαφεύξασθαι B. D
l. 6. προθύμους A. B. D. E

Pag. 982. Edit. Vet. ἄλλως. lib. 7. c. 6. §. 4. paul. post pr. Edit. Nov.

A l. 3. ἢ ἐπὶ τὸ χωμ- A. B. D. E. l. 4. ἔχοιντο περι- B
B l. 1. ἐγεγόνει B. l. 4. ἐκτρέχειν E
C l. 4. ὁρᾷ ἢ τὸ καιρὸν οὐ ρω- A
l. 7. ἀράμενον A. τοῖς ὅπλοις D
D l. 1. εἰς pro πρὸς A. E
l. 3. καταστήσαντες A. καταστήσαντας E. φανερώτερον A
l. 5. τε pro δ' A. E
l. 6. μεῖζον A. l. 8. στρατηγήματος A. B. D. E
l. 9. περὶ pro ἀντὶ A. E l. 3. ὡς pro ὃς A. B. D. E
l. 7. ὑπομεῖναι A. l. 8. θανάτων B. D. E
F l. 3. ἐκ μεγ- A. B. D. E
G l. 2. νύκτα μαθόντες A. l. 5. deest καὶ A
l. 6. καὶ διαφυγεῖν A. E. διεκπαίσασθαι B. D. E
l. ult. ἑπτακοσίοις B

Pag. 983. Edit. Vet. ἄλλως. lib. 7. c. 6. §. 4. mox ante fin. seq. Edit. Nov.

A l. 4. deest ἄγων A

B l. 2. τοῖς διεκπίσεσθαι A. διεκπαίεσθαι D. E
l. 7. ἐκ παραβολῆς A. B. D. E. l. 8. ἢ pro δὴ B. D. E
l. 9. κυκλουμένοις A. C l. 2. μὲν οὖν οὐκ A
l. 3. ἢ αὐτῆς οὐκ A. B. D. E
l. 8. ἀεὶ παῖς A. Αρεὶ B. D. E
D l. 6. πᾶσαν γῆν απο- A. D. E. E l. 2. ἐπέβαλλε E
l. 8. διαφιεμένοις A. ἔδωκαν A.
πετὲς E. sic infra semel.
E l. 8. Κομμαγηνῆς D. B. A. E. F l. 2. Κεσέννιος A. B. E
l. 6. λέγων πρὸς Αν- B. G l. ult. τοιοῦτο B. D

Pag. 984. Edit. Vet. ἄλλως. lib. 7. c. 7. §. 1. med. Edit. Nov.

A l. 4. πρὸς τοῦτο A. B
l. 7. τῆς ἐξόδου A. deest ἢ A. καλουμένης D
B l. 2. τῆς ἀγγελίας A. B. D. E. l. 6. αὐτὸν A. E
C l. 3. οὐ μὲν οὖν ὁ E
D l. 2. ἀνδρεῖαν A. E. l. 3. ἑσπέρα E
E l. 2. μετεβάλοντο καὶ τοῦτον προ- A. μετεβάλοντο B. D. E καὶ τοῦτον D. ad Marg.
l. 3. τελέως A. B. D. E. l. 4. ἐπιφάνην A. sic infra.
l. 6. μετ' αὐτῶν τὸν εὐφράτην διαβάντες A. E
μετ' αὐτὸν τὸν ευφ- διαβάντες B. D
F. l. 8. ἀφαιρεθῆναι E

Pag. 985. Edit. Vet. ἄλλως. lib. 7. c. 7. §. 3. paulò ante fin. Edit. Nov.

A l. 2. λακεδαιμονίας A. l. 6. πρότερόν πως A
l. 7. μηδίαν A. B. D. E
B l. 2. δεσπότης ἦν, ἣν A. B. D. E. deest πύλαις σιδηρᾶς A
l. 7. ἀνθίστασθαι A. B. D. E
C l. 4. προῆλθον A. B. D. E
l. 6. παρὰ μικρὸν A. B. D. E. l. 8. τις pro ὡς B
D l. 3. deest μὲν A. l. 5. βασιλέων A. B. D. E
l. 7. φλαΐος A. φύλβιος B. D. φυβίος E
E l. 1. ἐπὶ τούτῳ πᾶσαν τὴν ἐν A. E. τὴν ἐπὶ τοῖς το- B
τούτῳ cor. videtur A
l. 8. ῥωμαίοις θελ- E. B. D. F l. 1. deest καὶ B. E
G l. 2. ἐγίνετο A. καὶ ἐπὶ τὸ A. l. ult. παραλιπεῖν D. E

Pag. 986. Vet. Ed. ἄλλως. lib. 7. c. 8. §. 1. paulò ante med. Edit. Nov.

A l. 4. deest οὖν A. E. l. 5. ἐκείνοις γὰρ ἦν ἐπιθ- A
l. 8. ἦρξαν D. E
B l. 3. αὐτοῦ E. l. 8. ἄνθρωπος A. B. D. E
C l. 2. εἰ μὴ τὴν A. l. 3. ἀσεβείας D
D l. 6. τὸ θεὸν D. l. 8. ἤκμασεν A. E
E l. 1. ἐπηλήθυσαν. ἡ κατάρωνόμενοι media desunt A
l. 4. deest ἐπ' E.
F l. 5. deest καὶ A. B. D. E. l. 6. ἐπ' αὐτὸν A
G l. 3. τὴν μασάδα A. l. 5. deest ἐκρατεῖ A. Φρουρὰς E

Pag. 987. Edit. Vet. ἄλλως. lib. 7. c. 8. §. 2. mox ante med. Edit. Nov.

A l. 1. διαφ- E. l. 2. ἐπιτηδειότατον A. B. D. E
l. 3. προσίγγιζον A
l. 5. τροφῇ μόνη A. E. l. 6. ἐπὶ τοῦτο B
B l. 1. εἰς πολιορ- A. l. 7. deest δ' A
l. 8. παρηκούσης A. B
C l. 2. τῶν ποδῶν A. E
l. 8. desunt καὶ τῷ παρολισθάνειν A. καὶ τὸ παρ- B
καὶ τὸ παρολισθαίνειν E
D l. 5. ἐπίπεδον A. E
E l. 2. πλάτος ἰῃ πήχεις A. l. 8. γίνηται .. κάμνοιεν A.
F l. 3. τὴν εσ. E. l. 4. πρὸς τὴν ἄκραν εγ- A
l. 9. τοίχων τε καὶ τῶν ἐν A. τοίχων ἢ καὶ τῶν ἐν B. E.
G l. 1. λίθων A. l. ult. ἀνεφαίνετο B

Pag. 988. Edit. Vet. ἄλλως. lib. 7. c. 8. §. 3. paul. ante fin. Edit. Nov.

A l. 1. προείπαμεν A. B. l. 2. deest κατὰ A
l. 6. βαδίζουσιν ἦν- οὕτω A
B l. 3. ἀπέκειτο πολὺς καὶ πολὺν χρόνον deest ἐκεῖνον A
πολὺς καὶ πολὺν B. D. E
l. 5. ἐσεσωρεύντο A. B. D. E
C l. 1. περιλειφθ- A. B. D. E
l. 6. ἀποτεθησαυρισμένων A. E. l. 8. μόλιβος A. E
D l. 1. γινομένης A. l. 2. εἰς ὑποφυγὴν A. B. D
l. 4. καταλύσαντα A. πρὸ αὐτῶν E

El. 1. deest δεομένους A. δεομένη B. D. E
l. 5. κατεσκεδασμένος A. E. l. 7. τὸ τελευταῖον A
Fl. 1. ὡς εἴπαμεν A. l. 2. ἐπεποίητο A. B. D. E
l. 3. deest μόνον A. ἐπιβολὴν A. B. D. E
l. 5. ὑπὸ τῆ D
Gl. 1. ἐκέλευσε E. l. 6. συνηρμοσμένων A. B. D. E
l. 6. ἐξ αὐτοῦ E
l. ult. ἢ τῶν ἄλλων A. E. B. D. deest μὲν A
Pag. 989. Edit. Vet. ἀλ. lib. 7. c. 8. §. 5. paul. ante med. Edit. Nov.
Al. 2. ἐξηκονταπήχης συνετελέσθη E. A. συνετελέσθη B. sic habet D. ad Marg.
l. 7. deest κελεύσας A. l. 8. μόλις μὲν οὖν, ἀλλ' οὖν A
Bl. 4. αὐτῷ B. l. 7. ἢ ἦσαν τούτων σῖχοι A. B. D. E
l. 9. ἐνεφόρουν A. B. D. E. ἢ μηδὲ υψ- A. E
Cl. 2. μὲν οἰκονομία A. l. 3. παραπλήσια A. B. D. E
l. 4. προσῆκος A. πρὸς τὸ εἰκὸς E
l. 5. συνίζανον (sic) A. συνίζανον D. E
ταυτὸ B. τε αὐτὸ D. ἐπιφερ- D
l. 6. ἐνόμιζε A. B. D. Dl. 6. συμφλεγομ- E
Fl. 4. ὀφθαλμοῖς αὐτῶν A. l. 6. τοῦτο E
Gl. 3. deest κελεύων A
l. 4. αὐτοῖς A. E. l. 6. νυνὶ ἢ μηδὲ μετ' E
l. 7. deest ἡμῖν A. E. l. ult. καλῶς ἐλ- A. B. D. E
Pag. 990. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 7. c. 8. §. 6. paul. ante med. Edit. Nov.
l. 5. οὔτε ἡμῖν A. μὲν γὰρ εὐθὺς A. B. D. E
l. 7. ἐπεβ- E
Bl. 4. τοσοῦτον A. B. D. E. l. 7. καὶ μόνον A
Cl. 5. ὠφέλησεν A. l. 8. προφανῶς A
Dl. 1. εἰς τὸ κατ- A. l. 2. ἀνέστρεψεν A. B. D. E
l. 4. deest δι' A. deest αὐτῶν D
El. 7. ἑλώμεθα A. εἰλόμεθα B. D. E
Fl. 2. deest ὑπακοὴν. καὶ μονονυχὴ δόνης ἐπίμπλαντο A
l. 4. τέκνων pro γονέας A. l. 5. deest τε A
Gl. 4. λήματος A. l. 5. deest καὶ B. D. E
l. 6. δακρύουσι A. ἢ A. ἢ B
l. ult. συναιρεῖσθαι B. sic D. ad Marg.
Pag. 991. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 7. c. 8. §. 7. paulò post pr. Edit. Nov.
Bl. 2. ἐσομένους E. l. 3. συνεπίμπλαται A. συναναπιμ- B
l. 4. ταληθέστερον E. Cl. 1. ἀπολαύει E
l 4. καθορᾶται. πρ- A. l. 9. ἀπαλλαγείη B
Dl. 2. ἐναργέστατον A. E. ἐναργέστερον B. D
l. 6. τί δὴ δεῖ A. θάνατον, τὴν ἐν A. B. D. E
El. 1. αὐτοῖς, ἐδεῖ μὲν ὑμᾶς A
l. 4. τοὺς σοφίαν ἀσκεῖν A. B. D. E. l. 5. deest τε A
l. 6. τῇ φύσει A. B. D. E. Fl. 1. αὐτοῖς ἐπείγοντος A. E
l. 3. ὁ κωλύων A. l. 7. ἀκουσ- E. l. 9. ἀποκρίνουσι A
Gl. 3. ἕκαστοι A. E. l. 5. ἀπολαύοντας E
l. 6. τῆς αὐτῶν αὐτομολίας A
Pag. 992. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 7. c. 8. §. 7. circiter med. Edit. Nov.
Al. 3. εὐκαρδίως A. B. D. E
l. 4. ἀνάγκην τελευτήσοντας A. desunt γνώμη καὶ E
Bl. 3. τὸ δοκεῖν ἐκείνοις νικᾶν A. B. D. E
l. 5. μελλήσαντας E. l. 6. ἀφίστασθαι A. B. D. E
Cl. 5. ἐκεῖ διὰ A
Dl. 1. ταύτην B. E. l. 2. οὐ pro ἃ A. ἀφ' A. B. D. E
l. 5. αὐτῇ B. l. 6. deest οὐκ ἀνήρηκεν E. l. 9. ἀνεπλ- D
El. 1. καὶ παισὶν απο- E. l. 5. deest οὕτως A
l. 6. τῶνδε επι .... ἀφαμένων, ἅπασί τε τοῖς ελ- A
ἅπασι τοῖς ελπ- E. B. D. ὀχύρας B
Fl. 5. ἀνεφάνη A. B. D. E. Gl. 3. προσῆκον A
l. 5. deest ἡ A. E. l. 6. οὐ ταυτὰ B. A. D
l. ult. παιδιὰν A. B. D
Pag. 993. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 7. c. 8. §. 7. paul. post med. Edit. Nov.
Al. 1. εὐχόμενοι θανεῖν οὐκ E.
Bl. 1. ἀπολείπεται A. E. l. 2. αὐτῇ ερ- A
l. 6. βαλλόμενος ἧττον καρ- A. l. 8. καὶ νυνὶ E
Cl. 4. ἀπεβουκόλησεν A. E. τοὺς πολ- A. B. D. E
l. 5. τῆς αὐτῆς E. ἀμύνασθαι E

l. 6. ἐπὶ pro ὑπὸ A. B. D. E
Dl. 4. καὶ τὸ βλέπειν A. B. D. E
l. 6. αὐτῶν δειλίαν υπο- A. B. D. E. in E erat δυλείαν sed cor.
l. 7. περὶ αὐτῶν A. B. D. E. ἀποθανεῖν μελλήσαντες B erat μελλ- sed unum λ abrasum vid.
El. 4. παραβεβηκότες B
l. 4. ἀρκέσαντες E. l. 7. δεδεμένους B. A. D. E
l. 8. ἡμῖν ὑπηρετησάτωσαν A. E. B. D
Fl. 5. θεὸς ἐκέλευσε A. E. Gl. 2. ἠπείγοντο A. B. D. E
l. 5. ἀνδρείας A. D.
l. 6. οὐδ' ὅπερ A. B. D. E. ἀνέπεσε B
l. 7. προσελθόντες E
Pag. 994. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 7. c. 9. §. 1. paulò post pr. Edit. Nov.
Al. 2. περιπλυνόμενοι A. B. D. E. προσηνεγκαλ- B. A. D. E
l. 4. ὑπηργημένοι. παραμύθιον media desunt E
l. 6. γενόμενα A.
Bl. 3. εἰ δὲ pro κἂν ... deest ἔτι A
l. 4. χρόνον αὐτοὶ ἐπιζήσουσι E
l. 7. τις αὐτῶν A. l. 8. παρεῖχεν B. D. E
Cl. 2. ἀτρέστως A. B. D. E
l. 3. τοῦ φόνου κληρονόμον ὤρισαν A
l. 5. μετ' εἰς τὸ δρᾶν A. B. D. E
l. 6. ἄλλος ἄλλου A. B. D. E
l. 7. ὁ δ' εἷς A. B. D. E. l. 8. πεπλανηθείσας A. B. D. E
Dl. 4. pro οὐδεμίαν ψυχὴν, erat οὐδὲν ἔχον ψυχὴν, sed corr. οὐδένα ἔχοντα ψυχὴν A
l. 6. συγγενὴς D. l. 7. πλεῖστον B. D.
Fl. 1. τέλος ὡς εἰς A. B. D. E. Fl. 3. αἰθ- D. E. l. 4. εἶχε τοῖς ῥωμαίοις E. l. 5. ἐλέγχθη E. l. 5. τι δὲ τινα B. A. D. E
l. 6. desunt οὐ μὴν ῥαδίως αὐτὰ προσεῖχον B
l. 8. ἐπεχείρει A. E. ἐνεχύρουν D
Gl. 3. πολεμίους E
Pag. 995. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 7. c. 10. §. 1. mox post pr. Edit. Nov.
Al. 1. ὑπέλειπέ τις E. Bl. 7. αὐτοὺς B. D. E
l. 9. ἐπεχείρουν E
Cl. 4. γνωσθέντας A. B. D. E. deest γὰρ B. D. E
l. 5. καὶ τῆς αὐτοῖς A. B. D. E. l. 6. καταφυγόντας B
l. 9. τούτων παραδοθέντες A. οἱ ἢ συνιδόντες οὐ A. B. D. E
l. 3. τῆς εξα- deest δ' A. l. 7. deest τὴν ante ισχ- E
El. 2. ἐμέλησεν E
Fl. 2. λοιπὸς A. sic infra. l. 3. διώκει τὴν αἴγυπτον καὶ τὴν αλε- E
Gl. 2. τῆς pro τοῦ E. l. 4. ὁ ἢ τὴν ἰουδαίων ακατ- A
Pag. 996. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 7. c. 10. §. 2. paulò ante fin. Edit. Nov.
Al. 4. ὡς ἐπ' αὐτὸν A. E. θεὸν &c. usque ad τοῦ ἐν. desunt E
l. 4. εὐσεβείας E. l. 6. σταδίων A
Bl. 9. ἔχον λιθ- A. B. D. E
Dl. 1. προσαγορεύοντι B. E. l. 8. κατελίπετο B
El. 3. deest ἔτι A.
Fl. 1. τοὺς ἀπορ- D. l. 2. προσήγαγεν A
Gl. 3. ὁ ἢ ἰωνάθης media desunt A. l. 5. γενομένης A. E
l. 6. deest Κάτυλλον A. E. αὐτῷ A. E
Pag. 997. Edit. Vet. ἄλωσ. lib. 7. c. 11. §. 1. mox ante fin. Edit. Nov.
Al. 5. ἰουδαϊκόν ἵνα πολ- D. E
Al. 5. δὴ δείξειε A. δόξῃ E. l. 6. πρὸς γὰρ τῷ B. D. E
l. 7. διδάσκαλος τοῖς σικαρίοις ἦν τῆς B. E. τοῖς σικαρίοις D
Dl. 1. ἄδικον A. l. 6. πλεῖον A
l. 8. ἀπαλλάττεται A. B. D. E. El. 3. ἰδία A. E
l. 4. μὴ δυν- A. ἐξήλλετο A. B. D. E
Fl. 7. τὴν ἀναγραφὴν A. B. D. E. l. 6. οὐκ ἂν ὀκν- E. A. D. οὐκ ἂν ἀρνήσαιμι B
τέλος τῆς ἀλώσεως Ἰωσήπου A
Φλαουΐου Ἰωσήπου ἰουδαϊκῆς ἱστορίας περὶ ἀλώσεως B
τέλος τοῦ ἑβδόμου βιβλίου τοῦ Ἰωσήπου ἰουδαϊκῆς ἀλώσεως E

MSS. Cod. A. & B. regii sunt, 1us N. 1168. est und. sæc. alter N. 1126. est 14. sæc.
Cod. D. regius, N. 251 sive 2260. est 13. sæc. Cod. E. reg. N. 265. sive 2261. est 13. circiter sæc.

J. WAS-

J. WASSE
SPECIMEN EXAMINIS
V. L. HUDSONIANARUM.

HUDSONIANA

Ant. lib. xi. cap. 1.

§. 1. med. ταῦτ' αὐτοῖς π. hæc omittit *Epiphan.*

§. 2. paul. post princ. lege cum *Hen. Busb.* Κῦρον ὂν ἐγώ. positura venustiore.

§. 3. paul. post pr. dele τ'. cum MSS.

§. 2. paul. ante fin. καὶ σατραπῶν om. *Epiph.* ibidem l. omnino οἰκείων cum *Busb.* & *Epiph.*

— paul. ante med. incipit opinor *Vat.* nulla huc usque V. L. Ναβουχαδόνοσορ semper.

— med. l. θύουσι, hoc est sacrificare solent. *Epiph.* quidem immolent: non audio. *Esd.* V, 69. αὐτῷ ἐπιθυόμεν ἀφ' ἡμερῶν 'Ασβασαρέθ. ita enim & ibi ex MS. *Alex.* legendum: ita noster lib. xi. c. 4. §. 3. med.

— paul. post med. *Vat.* noster χρυσᾶ· Ed. ad quam instituitur collatio χρύσινα.

— paul. ante fin. καὶ εἰς σεμ- πεντακοσίας agnoscit *Epiph.* om. *Vat.*

— ibid. ἕτερος φέρων· ταῦτα om. *Epiph.*

— ibid. lege cum *Vat.* οἱ ἱερεῖς οἱ ἐν.

— fin. *Vat.* cum editis per omnia.

Cap. 2.

§. 1. paul. post pr. non agnoscit *Epiph.* ὑπ' αὐτῶν.

— paul. post pr. οἰκοδομῆς. *V.* hoc est, *Vatic.* noster.

— paul. ante med. γε ἐπὶ legendum cum *V.*

— ibid. delend. καὶ Σαμαρείᾳ cum *V.* & *Esdr.* agn. tamen *Epiph.* vellem ista loca exactius designasset *Hudsonus* addito versu. Hærent hæc in *Codd. Esdræ Apocr.* II, 16. sed & ibi suspecta.

— circiter med. pro πραττόμενα legisse videtur *Ep.* προσπίπτοντα. c. 1. §. 3. paul. ante fin. διαμείνῃ ex *Vat.* citat. noster vero διαμένῃ.

— paul. ante fin. καὶ μὴ περιϊδεῖν om. *Epiph.* agn. *Esdr.* II. *Ep.* om. καὶ νῦν.

— paul. post med. ἐθέλοντας non ut *Hudf.* ἐθελονταὶ *Vat.* noster argumenta capitum unde hausta non dicit, & multum distant ab editis.

Cap. 3.

§. 2. paul. post princ. *Epiph.* l. καὶ τ' Αἰθιοπ.

— paul. ante med. lego ἐνδύεσθαι. *Vat.* ἐνδύσεσθαι.

— paul. post med. *Epiph.* l. ὁ βασιλεύς.

— paul. post med. dele τόπῳ pro quo fortè θώκῳ vel θρόνῳ *Epib.* ad formam D. *Lucæ* ni fallor, ἄρας ἐφ' ᾧ κατέκειτο, nam cæteri addunt κράββατον.

§. 3. paul. ante med. pro ὁμοίαν l. μίαν ut *Esd.* si non vetant Codd. MSS.

— paul. ante med. placet εἰργόμενος *Vat.* & C. (nescio an N. C.) qu: radices nactum: ἐν ἀγρ. absunt *Ep.* & *Esdr. Apocr.*

Cap. 3.

§. 1. paul. ante fin. *Hudf.* MS., quibus non accedit *Vat.* πολλὴ γὰρ πάλαι, quod etiam amplector. Notat *Hudf.*

§. 2. paul. ante med. καὶ περιόντι. δ. δ. ἐστὶ) non agnoscit *Epiph.* aut *Esdras.*

— paul. post med. omnino leg. & ex usu G. Linguæ λήθην αὐτῶν: om. αὐτῶν *Ep.* sed frustra id facit, Demosth. Plutarchum, Æschinem moris hujus auctores dabo.

— paul. ante fin. καταλείπῃ *Vat.* at illud Atticorum.

§. 4. paul. post princ. ἰσχυρότ.- *Vat.* teste alicubi, si ritè memini *Corintho.* conf. 19. *Esdræ* phrasis.

— paul. ante med. καταπᾶν *V.* & fortè *Ep.* qui deponi.

— mox ante med. ἅπασαν *V.* quod rotundius.

— med. οὐδεὶς τολμᾷ· Verba *Esdræ* sunt, οὐ δύναται ἕκαστος ἀπελθεῖν· at legendum δύναται ex Cod. *Alex.* Sæpe in hujusmodi locutionibus peccatur.

— paul. post med. *Vat.* benè expungit οὐ· quod agnoscit *Epiph.* sed &

— paul. ante fin. οὐδὲ εἷς: *Epiph.* minimè l. οὐδαμῶς, id quod nobis favet, & Emphasin præ se fert.

— circ. fin. τ' ἀναγκαίων· *Vat.* benè: accedunt duo *Hudson.* non ita rarò G. Scriptores.

§. 5. mox post pr. φυτεύσαντας. ita *Esd.* sed ex *Alex:* φυτεύοντας. τοὺς

— paul. post princ. παρὰ τούτων· at *Vatic.* παρ' αὐτῶν· unde l. puto παρ' αὐτῶν τούτων. Notat *Hudson.*

§. 4. paul. ante fin. ὑπερβαλλομένων *Vat.* inquit. verùm non ita noster: nihil mutat.

— mox ante med. καταπᾶν *Vat.* at ibi etiam noster διαπ.

§. 5. med. ἴδωμεν. Hinc rejicienda *Alex.* Cod. lectio *Esd.* IV, 18. ubi pro ἴδ. habetur ἀγαπῶσιν, quod natum ex interprete.

— paullò post med. καὶ μητέρα hoc loco non habet *Esd.* neque Codd. quidam *Hudf.* non *Vat.* aut *Epiph.* Ergo annon orig: traxerit ex voce θρεψαμένην?

— paul. ante fin. αὐτὰ Edd. sed ταῦτα *Busb.* Hen. mallem πάντα *Epiph. Vat.* αὐτά.

— paul. ante fin. om. οὐ *Vat.*

— mox ante fin. ἐπιτιθείσης *Busb. Big.* & *Epiph.* qui *imponentem* vertit, etiam ipse *Esd.* illam alteram vocem .... maluit *Herodianus. Vat.* nil mutat.

— fin. Hinc l. patet apud *Esd.* ἐνέβλεπον· & ἕτερος πρὸς τ' ἕτερον cum *Alex.*

§. 6. mox post princip. αἱ γυν. ἰσχ. positura venustiore *Vatic.*

— paul. post princ. *Vat.* & cæteri om. δρόμῳ præter unum *Cajanum*, cujus auctoritati haud paruerim. Agn. *Esdras*, cujus exemplo saltem rescribe τῷ δρόμῳ.

— paul. post pr. *Vat.* καὶ δ. ἔτος

— paul. post pr. *Vat.* ἰσχυρόν. ut supr.

— paul. ante med. τι ἀδ. MSS. *Esd.* verò cum Edd. l. τι τὸ ἄδικον.

§. 7. princip. Καὶ abest *Vat.* nostro.

— paul. post princ. ἐπιβοήσαντος. Hinc opinor sananda *Alex.* scriptura ea est εἶπεν pro εἶπον.

— paul. ante med. πάρεξ probat *Esd.*

— mox ante med. συνεῖδῶ *Vat.* δυνατῷ. Not. *Hudf.* §. 5. paul. ante fin. αὐτὴν *Vat.* sed non ita noster, neque insertum vellem. §. 5. mox ante fin. & *Vat.* sed nostro, abest articulus.

— fin. Noster συνειδότω non malè.

§. 8. princip. ἐπὶ τούτῳ l. *Epiph.*

— paul. ante med. τ' om. *Vat.* l. αἰχμαλώτους ita C.

— mox ante med. καὶ τοὺς ita *Ep.*

— med. αὐτοῖς noster.

— med.

— med. κώμας cum *Vat.* habet I *Esd.* IV, 50.
— paul. post med. αὐτοῖς *Epiph.* eos, non iis.
§. 10. paul. ante med. à Λευῖται deficit *Vat.* usque ad εἶχον. sic adn. in marg. libri nihil monuit *Hudſ.*

Cap. 3.

§. 8. paul. ante fin. πέμψαι MSS. *Hudſ.*
§. 9. paul. ante fin. κυμβάλοις *Esd.* V, 3. τυμπάνων. *Epiph. Sonantibus* cymbalis α. ψ. δίσκων · apud Plutarchum l. videor. &, ὥσπερ κύμβαλον ψοφεῖ πρὸς δαπέδῳ ἡ ὁπλή · Cæterum vox ad aëris tinnitum haud satis apta. v. *Hesych.*
§. 10. mox post med. τεσσαράκοντα *Vat.*
— paul. post med. leg. meo periculo ex *Vat.* τῶν Δαυΐδου · Favent Gall.
— paul. ante fin *V.* συνεβάλοντο
— mox ante fin. Καὶ om. *V.* *V.* ὃς ἦν ·

Cap. 4.

§. 1. mox post pr. om. καὶ
— paul. post pr. κατεσκευάσαν τε *V.*
— paul. ante med. προσχωρίοις *V.* non benè. πρόσχωρος ut πρόσυρος, πλησιόχωρος, πάροιμος, πρόσοικος, ἀγχίθυρος · Notat *Hudſ.* cap. 4. §. 1. paul. post pr. ἀπολιπόντες ut *Vat.* ἀπολειπ.
§. 2. paul. ante med. Καδωὴλ MS. *Alex.*
— mox ante med. de Cymbalis nihil Jos. Confer *Esd.*
— med. *Esd.* seq. cujus verba : οἱ ἑωρακότες τὸν πρὸ τούτου οἶκον · immo leg. cum *Alex.* προεωρακότες
— mox post med. θρήνων καὶ δ. *Esd.* positura ex hoc loco & MS. *Alex.* auctoritate novanda est. V, 63. Μετὰ κραυγῆς καὶ κλαυθμοῦ μεγάλου. Qui immutarunt voces μεγ. cum κραυγῆς melius congruere falsò putaverunt. Vide *Esd.* X, 1. IV Reg. XX, 3. ibid. pro ὥστε μακρόθεν l. cum *Alex.* ὡς τὰ μακρόθεν ἀκ. Not. H. g. *Vat.* ὑπερβεβηκότες l. videtur ἢ deesse, ἢ οἷς vel reddere minore quodammodo. *Epiphan.* ὡς ἐπ. ἐλ. οἷς ὑπ. omisit.
§. 3. med. ·: ναοσάρης *Vat.*
— paul. ante fin. l. αὐτοῖς cum *Vat.* illud alterum præcessit modò.
— paul. ante fin. *Vat.* κοινὸν l. puto, τούτου μόνον εἶναι κοινωνοὺς εἰ βούλονται.
§. 4. paul. ante med. ἐρομένων *Vat.* ἐρῶμ. quasi ab ἔρω v. Eustath.
— mox ante med. *V.* εἶναι αὐτὸν p.
— mox post med. legerim βασιλεύσας illud *Joseph.* Et sic *Busb.* & *Epiph.* qui, *rexit imperium.* ob eandem rationem l. οἰκοδομῆσαι cum *Vat.* quod elegantius, & cum aliis τὸ ἱερὸν · nihil certius.
— paul. post med. σαθῆναι *V.* restituerant *Epiph.* .
— paul. ante fin. ποιήσασθαι πρόνοιαν · Vertit. *Ep. omnimodis immineret*, quam lectionem sequutus! Not. *Hudſ.* p. *Vat.* Σαβάσαρον.
§. 5. mox post pr. οὐ rectè, sic enim *Esd.* VI, 5.
— paul. post pr. τούτων sic *Hen. Vat. Epiph.* Cæteri τούτου, quomodo legendum.
§. 6. paul. post pr. λεγόντων τε *Busb. Ep.* rectè.
ibid. τὰς *Vat. Busb.* eleg. uti & paul. post. med.
— paul. ante med. Σισίνου *Vat.* ut alibi: sic & *Esd.*
— mox ante med. βιβλίον. Hinc apud *Esd.* VI, 23, pro τόπος εἰς lege τόμος quomodo *Alex.*
ibid. ἐν τῷ fortè del. Suadent, quæ antecedunt, nec aliter *Busb. Hen. Epiph.*
— med. εὐξεστῶν, *Vat.* βίᾳ τε ξεστῶν. *Epiph. parietibus lapidis lapide posito.* *Esd.* habet tantùm ξυστῶν · latet ulcus.
— mox post med. προσετ. omit. etiam *Esd.*
— paul. post med. ἀφέξονται *Vat.*
— paul. ante fin. οὐ τὸ *Vat.* ita lege.
ibid. Tolle ὁμοιοτέλ. legendo ἄρνας ab ἄρς · quomodo *Esd.* VI, 29. & noster passim.
— mox ante fin. ὑπαγορεύοντα *Vat.* quomodo legendum.

ibid. τὸ β. ων καὶ π.
pro Περσῶν *Esd.* παίδων quem conf. Jos. hunc locum subfrigidè tractat.
— fin. τὸ ἀδ. ἐπ. *Vat.* isque ordo *Epiph.*
§. 7. mox post pr. Σισίνης *Vat.* Σαραβαραζάνης
— paul. post pr. Liber, ad quem instituitur collatio *Vat.* MS. sine V. L. denique ἱππάρχου *Vat.* non ἐπ. ut §. 4. paul. ante med. *Esd.* VI, 3. *Epiphan. Equitum præfecto.* Sic §. 7. paul. post med. MS. & Zonaras, ut ἔγνον in Vulg.
§. 7. paul. post pr. σολῆς ὑμῶν *Vat.* ἐν τοῖς
— mox. l. γενέσθαι — med. τὸ Κύρου MS. præter *Vat.* omnes. & sic leg.
— mox post med. περὶ μὲν ἡμῖν *Vat.* eleganter.
— paul. post med. καὶ τοῦτο *Vat.*
— paul. ante fin. καὶ οἱ Λ. *Vat.*
§. 8. paul. post princ. παλαιῷ *Vat.*
— paul. ante med. ἐπιτελοῦντες agentes gratias *Epiph.*
ibid. αὐτοὺς ποθὲν τὸ *Vat.* q.
— med. καὶ οἱ μὲν usque finem Cap. omittit *Esd.*
— mox post med. Suavius aliquanto ad aures accidit ἱερεῖς, quomodo *Hen. Busb. Zonaras. Epiph.*
ibid. Ἀσαμ... *Vat.* Not. *Hudson.* al: *Vat.* αὐτῷ ut videtur. κ. *Vat.* Χιμάρρων. n. *Vat.* ut puto, nulla enim visitur V. L. ἀναβάσεως : hæc fortasse ab alio Cod. *Vat.* g. πλέον agn. *Epiph.*
§. 9. mox post pr. l. τὴν Περσῶν cum *Vat. Hen. Busb.*
— paul. post pr. ἱππάρχας *Vat.*
ibid. pro οὐκ ἠθ. *Epiphan.* liber habuit οὐδαμῶς vel οὐδενὶ τρόπῳ · at sic etiam μὴ vertit idem infra. paul. ante fin. ut plena fides ei non debeatur.
— med. Σαμαρέων *Vat.*
— —— κομις. επ. *Vat.* & Χας.
— —— Τάγανα καὶ Σαμβάσια *Vat.*
— mox post med. Χαις ut supr. bis.
— paul. ante fin. ἐστιν (sic) αὐτοῖς *Vat.* non malè.
— mox ante fin. *V.* μηδ ὑπὲρ sic.

Cap. 5.

§. 1. mox post pr. ὁ παῖς αὐτοῦ *V.*
— paul. post pr. - - - κιμος *V.*
— paul. ante med. θεοῦ *V.* at λαοῦ *Epiph.*
— mox ante med. βασιλέων omisit *Esd.* quasi Deo proprium : noster haud usquequaque superstitiosus est.
ibid. τὸ οὐ θεοῦ. sic νόμων *V. Epiph.* legis Dei *Hudſ.* not. d. *Vat.* noster, ut puto, nulla adpingitur V. L., forte habuit αὐτῶν.
— med. ἀπείτω *Vat.*
— mox post med. ἀναθήσης *Vat.* fin. 1. subs.
— med. ποι. ἐκ τ. β. γ. is ordo in *Vat.*
— med. Ἔζδ. ut alias Idem pro καὶ αναγ. ἢ ἀναγ. *Esd.*
ibid. ἀξιῶς *V.* at πανλῶς ἀξιῶ *Epiphan.*
ibid. ἕκαστον ἐπιμελεῖ θρ. *Vat.*
— mox post med. ἱεροσ. ex *Esd.*
— paul. post med. δικάζ... *Vat.* & *Esd.*
ibid. an θεοῦ pro σου ut *Esd.* VIII, 23. *Epiphan.* cum editis.
— paul. ante fin. l. pro ὅτι ἢ cum *Vat.* ἤτοι
§. 2. mox post pr. τῷ θ. καὶ
— paul. post pr. αὐτοῦ *Vat.* ἔλεγον *Epiph.*
ibid. πρὸς ἅπαντας *Vat.*
— paul. ante med. τὴν περὶ οὐ β.
ibid. ὑπερήσθησαν *Busb.* & *Zonaras.* opinor benè. ut §. 2. pr. αἰσθεῖν absolutè de gaudio ut apud Latinos auctores *afficior.* Avidè sum affectus (inquit *Cicero* de templo) quod nisi fieri video incursabit in te dolor meus. *Epist.* Ad- de *Tertul. de Anim.*
— mox ante med. Exempla in præsens minus succurrunt, ad rem ita se habere liquidò possum affirmare. i. e. παρέξεις · ita & *Esd.* in MS. Alex.
— med. φθάσας. *Esd.*.... ἐνετράπην τοῦ αἰτῆσαι *Epiph. prædicens.*

— paul.

— paul. post med. ἔχοντα Vat. Epiph. verùm omnino legendum σταθμὸν ἕλκοντα quomodo non *Esther.* II, 12. tantum, verùm etiam Plato, Aristoteles passim. Firmant Codd. *Hen.* & *Busb.*

— paul. ante fin. Leve est fortasse non inelegans tamen quod monuit *Vat.* δεκαδύο. vid. *Esther.* II, 12. *Act.* XIX, 7. XXIV, 11. *Esd.* VIII, 54. unde fortasse hausit Josephus.

§. 3. paul. post princ. μὴ κοινῇ etiam *Epiph.* q. MSS.

ibid. ἐσπάραξε *Vat.* sed cum edita l. conspirat *Epiph.*

— paul. ante med. οἱ μέτριοι *Ep. meliores.*

— med. ἔσδρας *Vat.* Idem καὶ τὰς χεῖρας om. idem agn. *Esd.* & *Epiph.*

— paul. post med. αὐτῶν ἢ l. *Epiph.*

— paul. ante fin. *Vat.* ου τὴν (sic) & ἀφιέναι

§. 4. mox post princ. abest τούτοις *Epiph.* ibid. *Vat.* ὁ Ἔσδρας, eoque modo effert *Alex.*

— paul. post princ. *V.* συμβουλίαν.

ibid. τὸ Ἰωαν. *V.* sic legas oportet.

ibid. *Vat.* Ἐλιβασίμε.

ibid. pro παστοφ. *Esd.* verus γαζοφυλάκιον· *Epiphanio* habitaculum: vox denotare *porticum* videtur. nam LXX vertunt שלכת παστοφόριον æquè ac לשכה: Neque aliud sonat apud *Esd.* & Macc. scriptores. παστοφόρος, qui ibi habitat sacerdos apud Alexandrinum Clementem, *medicinæ peritus.* Glossæ Arabico-Lat. *atria.* Caussa nominis à παστὸς *velum* quod prætendebatur foribus, ut observarunt *Salmasius* & *Vossius.* Hinc *exhedræ* & *pastophoria* conjunctim apud Eusebium in Hist. Eccles. Erat & Pastophorum collegium. *Apulejus* Mat. XI. in fine. In collegium me Pastophorum Syrorum, immo inter ipsos Decurionum quinquennales elegit. Ita editi omnes. membranæ Flor. *adegit* unde reponendum *adlegit.* Glossæ προσκηνίς. Auctor *Sueton.* aut *Plinium* sequitur.

— paul. ante med. οἱ om. *Vat.*

ibid. malim ὑπαίθρῳ cum *Hen.* favet uterque *Esd.*

— mox post med. pro ἐχομ. l. infeliciter πρώτε Noster Hudf. Nescio an ipse melius ἕως τοῦ ἔτους τοῦ ἐχομένου νουμηνίας vel ἕως τοῦ μηνὸς τοῦ ἐχομένου ἔτους νουμενίας? pro κρεῖς propter *Zelum* post *Esd. Epiph.*

— paul. post med. τοῦ & καὶ τῶν ἱερέων om. *Vat.*

— fin. l. ex *Vat.* ὡς αὐτήν.

§. 5. mox post pr. ἀπαντᾶς *V.* benè.

ibid. λαοῦ *Vat.*

— med. πεπειράσμ. *Vat.*

ibid. ἀπίναι *Vat.*

— mox post med. rescribe cum *Vat.* ἁρμήσαντας

ibid ex eod. cap. καὶ τὴν

ibid. *V.* om. τε

— paul. ante fin. ἐπανορθ. pro emendatione *Epiph.*

ibid. pro λαῷ *Epiph.* θεῷ.

— mox ante fin. — κεῖμαι *Vat.*

— fin. Ἐλεάσιμος & scribe ἱερωσύνην.

§. 6. mox post pr. περιπεσὼν *Vat.* tum l. ξένοις etiam. neque aliter *Epiph.* nisi προσελθὼν αὐτοῖς respiciunt illius verba: sin minus, omisit prorsus. *Vat.* προς. ὄντος.

— paul. post pr. ἔχειν τὸ.

ibid. pro βεβληῶθαι *Vat.* & *Busb.* καθηρῆσθαι om. αὐτῶν. Ita *Nehem.* I, 3. *Epiph.* depositis in solum.

— med. βεβλῆσθαι utitur, ubi *Ep.* jacentes. Not. *Hudf.* a. *Vat.* καὶ Λευϊτῶν om. τῶν. l. ita MSS. inquit: at non *Vat.* c. puto *Epiph.* l. λοιποῦ δ' μου. Inde habes. l. *Vat.* Ἰωαείμε. non ita noster. v. Jos. r. (ubi in textu malè p.) αὐτῶν τῶν benè *Hen.* sed non ita *Vat.* noster.

— paul. ante med. l. omnino περιόψῃ (non ..ψει quod ex 1. adjunctione nascitur) *Epiphan.* non obstante *qui despicis*: vox est aliquanto rarior, sed ex *Thucyd.* benè ergo *Hen.* & *Busb.* ; sententia interrog. vel exclamantis notula erigenda γεγόναμεν: vidit *Epiph.*

— mox ante med. μηδὲ *Vat.* 11. Inspice quæso libros, dum aliam tibi ex *Epiphanio* lectionem, sanè quam non malam illico depromam. Ille ergo *ad juvenem* unde pro Νεεμίαν legisse patet νεανίαν, idque si addicunt MSS. recipiatur.

— med. *Ep.* τὸ λοιπὸν partemque templi cadentem: quæ non satis assequor.

— paul. post med. δή, φησί· sic lego & verto; *Cæterùm inquit*,

— paul. ante fin. Σαλέον; facilis lapsus.

§. 7. princ. ἐθελόντων *Vat.* verùm rectè unus *Busb.* ἐθελοντὶ, cujus auctoritati accedit *Ep.* hoc modo locutum memini Thucyd.

— mox post princ. δ. τῷ θεῷ in suo Codice non invenit *Epiph.* itaque λαῷ reponit vir doctissimus. Sed res ad populum adhuc delata non est. Patet ex *Neem.* II, 10. venisse illum primò πρὸς τοὺς Ἐπάρχας, cumque iis communicasse Regis literas, deinde Hierosolymas, ibique populum de re tota certiorem fecisse. Nec valet *Hudsoni* ratio: semel factum re trepida, ergo in morem abiit. Nihil propius occurrit quàm εὐξάμενος τῷ θεῷ. certè simile quid requiritur. supr. ἀναβλέψας εἰς οὐρανὸν προσκυνήσας τῷ θεῷ· Confer c. 3. §. 9 paul. post. pr. c. 5. §. 3. paul. post. pr. sed tute melius.

— paul. post pr. Ἀβραμ. Ἰσακ. Ἰακὼβ *Vat.*

— paul. ante med. ὑμῶν minus benè *Epiphan.*

— mox ante med. γειτόνων *Busb.* ex Apocr. Herodiano. Lucian. γειτνιάω frequens.

ibid. περὶ ταυτ. ἡμᾶς *Vat.*

— paul. ante med. ὑμῖν *Epiph.* malè.

— mox θαρ. μέντοι *Vat.* ex 1. adsc. *Hudf.* not. h. εαλέον. εαλέω *Vat.*

ibid. αὐτοὺς om. *Hen.* & *Busb.* om. αὐτοὺς benè: atque ita *Epiph.*

ibid. ἀνίετε *Vat.*

ibid. Τε τὸ *V.*

ibid. τοῦτο abest *Vat.*

— paul. post med. μετρῆσαι *Vat.*

ibid. καὶ τὸ *V.*

— paul. ante fin. καὶ οἱ *Vat. Hen.*

ibid. ἀφ' ἧς *Vat.* benè.

— mox ante fin. ἐκ τοῦ *Vat.*

§. 8. princip. καὶ Σαμαρεῖται non agnoscit *Vat. Epiph.* quasi pro V. L. vel Samaritæ.

— mox post pr. περὶ τοῦ *Vat.*

— paul. post pr. τὴν πόλιν αὐτοῦ τ. de qua lectione ampliandum puto.

— paulo ante med. ὡπλισάμενοι μάχονται *Vat.*

ibid. αὐτὸς τὴν νύκτωρ non agn. *Vat.*

ibid. τὴν τοῦ

— mox ante med. οὐδενὶ τὴν, an pro γε *Vat.*

— med. ἐπὶ ἡμέρας *V.*

ibid. κατοικημένα *Vat. Hudf.* not. b. τε non comparet in *V.* & *Vat.* noster non agn. αὐτὴν κ. ἀτρύτως etiam & *Vat.* nost. ἔμελεν *Vat.* f. --- κημένα.

— mox post med. τε καὶ *V.*

ibid. ἴσ. τὴν πέριξ χώραν. Ita Aristoteles, Polybius, eleganter.

ibid. ὑπουργ...λ. *Vat.*

— paul. ante fin. οἱ abest *V.*

ibid. ὁ abest *V.*

— paul. ante fin. φιλοτιμότατος *Vat.*

Cap. 6.

§. 1. mox post pr. δηλώσομεν *Epiph.* demonstrabo.

— paul. post pr. ἄρχοντας om. *Vat.*

— paul. ante med. παρασκευαζομένε
ibid. ἔθνη αὐτῶν *Vat.* at non suffrag. *Epiph.*
— paul. ante med. λίνεα καὶ abest *Vat.*
ibid. ἐπέτασεν *Vat.*
ibid. κατακλίνεσθαι *Epiph.* operirent. an, κατακαλύπτεσθαι ita *Vat.* δὲ κον.... sic.
— mox ante med. Lege cum *V.* προσέταττε *Epiph.* præcepit.
— med. σωτηριῶς *V.* utrumque abest *Epiph.*
— mox post med. pro ὡς *Vat.* πῶς
— mox post med. *Epiph.* apud quos legum mandata servantur.
— paul. ante fin. *V.* πρὸς αὐτῷ πολ. εἰς. placet πρὸς αὐτῷ cum *Hen.*
— mox ante fin. ᾗ τὴν.
ibid. μεγάλην .. ἐὰν l. cum *Busb.* gemin. Attica ζημίαν μεγάλην.

§. 2. princ. Ἀσὴν *V.*
ibid. ὁ βασιλεὺς non agn. *Vat.*
— mox post pr. Voces ὡς ἐπ' ἀδ. οἷς ἤθ. absunt *Epiph.* *Vat.* ἐν ἄδων.
ibid. ὠφελ. *Vat.* & ἐκβαλεῖν.
ibid. τὴν μὲν *Vat.*
— paul. post pr. l. ἐκείνης cum MSS. contra *Vat.* quod & elegans & auribus facit.
ibid. συνεσίας MSS. *Vat.* συνέσεως.
— paul. ante med. εὐδοκιμήσας *Vat.*
— mox ante med. malè hic distinxit *Epiph.* hæc nempe ad Estheram traducens.
— med. ἐπάγεσθαι sincerum puto. Noster *II. Apion.* §. 39. χωρὶς ἢ τῆς ἡδονῆς ἐπαγωγῆς. *Livius:* Avertere oculos omnium in se. detinere etiam alicubi. *Horat.*
— med. pro πάσης *V.* οὕτως.
— mox post med. ἀπέλαυον meo animo rectè. ea voce רוה vertunt LXX vid. c. 6. §. 12. paul. ante fin.
ibid. γεγονέναι *Vat. Hen.* non malè.
— paul. post med. γαμοῦσα *Vat.* l. αὐτῆς & γάμους cum *Hen.*
ibid. --δόμῳ ἔτει *Vat. Busb. Epiph.* benè & Ἀδάρου τὸ καλουμένου *V.* benè.
ibid. πᾶν ἔργον *V.* gentes *Epiph.*
— paul. ante fin. καὶ τοὺς Μήδους om. *Vat.*
ibid. εἰσελθοῦσῃ *V.*
ibid. αὐτῇ respuit *Vat.* sed agn. *Epiph.*
ibid. καὶ & τῆς absunt *V.*

§. 3. princip. γὰρ καὶ *Vat.*
— mox post princ. usque med. παρεσκεύαζον -- usque ad θρόνῳ inclusivè delet *Epiph.* Hinc patet eum correxisse exemplaria Ju. ad Esth.

§. 4. paul. post pr. --- βαζε *Vat.* addit de suo *Epiph.* Vastianis Eunuchis, non malè, sed aliam reddit causam Esth. II, 21. si locus satis sanus sit. nam in Ebr. non hujusmodi.
— med. --- βουλεύσαντας *V.*

§. 5. paul. post pr. παρὰ πάντων *Epiph. Vat.* fallitur *Hudf.*
— paul. ante med. παραφυλάξας *Vat.* φυλ. *Epiph.* custodiri fecit
ibid. ὡς μέν. om. οἱ *Vat.*
— med τιμωρήσασθαι *V.* & *Hen Epiphan.* verò punire.
ibid. *Vat.* τὸ ἔθνος ἢ non malè.
— paul. post med. τι abest *V.*
ibid. τοῦτο τὸ ἔθν. om. *Epiph.*
ibid. ἐλευθερίαν καταθέσθαι *V. Epiph.* beneficium.
ibid. deficit *Vat.* à voce μηδέ τι ad usque §. 7. paul. post pr. χρῆμα.

§. 6. paul. ante med. κηδημ. om. *Epiph.*
— med. μηδ' ἐλεῶ --- γραμμάτων neglexit *Epiph.*
— paul. post med. *Epiph.* ad inferos descendentes: unde iterum patet eum aliósve Codicem, quo usus est, accommodasse ad Apocryph. Esth. num. 97.

§. 7. mox post princ. Legatur ἐνδὺς ex *Hen.* ob variam syntaxin utque similiter cadentia tollantur.
— paul. post pr. τὸ δ' αὐτὸ incipit *Vat.*
— paul. ante med. μελαμφιάσοντας *Gall. Vat. Busb.*
— mox ante med. ἔτυχεν *Hen. Vat.*
ibid. abest πρὸς & Μαρδοχαίῳ exhibet. unde leg. πρὸς Μαρδοχαίῳ. quod eleg. & suavius.
ibid. fortè l. ἀνεῖτο cum *Hen. Gall. Busb.* Vat. habet ᾐτεῖτο.
ibid. αὐτοῖς *Vat.*
— med. *Ep.* humiliorem, per quem regi ostenderet Judæis periculum imminere.
ibid. --- ρησαντ' αὐτῶν *Vat.*
ibid. ἀποπέμπει.
ibid. ἵσ. ὁ παρ' αὐτόν.
— mox post med. χρυσῆν *V.*
ibid. *Vat.* ἀκλήτῳ προσελθόντι non malè.
— mox post med. οὕτω abest *Vat.*
— paul. ante fin. μὲν om. *V.* παντ. ἀποχ. om. *Epiph.*
— mox ante fin. ποιησαμένη *Vat.*

§. 8. mox post pr. pro νῦν quod sincerum esse suadet sequens πρότερον, *Epiphanius* νῦν ipsam legisse suspicor: ita Dores, sed Poëtæ opinor. ibi etiam αὐτὸν ἱκετεῦσαι μηδὲν *Vat. Epiph.* τὸν θεὸν αὐτῆς ἱκέτευεν: deinde, ut nec eam nec gentem ejus. Unde iterum constat eum Codices suos ad Estheræ IV, 16. accommodasse.
— paul. post pr. γνώσεσθε pro ῥυσ. *Vat.*
ibid. ἁμαρτιῶν τι editio ad quam instituitur Collatio. *Vat.* sine adjecta V. L. ibi non malè κινδυνεύειν cum *Hen.* οὕτως ἀκλεῶς l. *Epiph.*
— med. τῇ γῇ *V.*
ibid. ἱκετ. δ. κ. Εσθ. *V.* & *Hen.*
— mox post med. καὶ τροφῆς ad ἀποταξ. agn. *Epiph.*
ibid. τρισὶν δ'. Jam tandem facta ulterius *Vaticani* mentio. fortè ad expl. lacunas tantum adhibuit.
— paul. post pr. τῆς προτέρας om. *Epiph. Vat.* verò habet τῆς ταχεῖον *Hen.* ταχίον. an τῆς ἀρχαίας? ἐν τοῖς ἐχ. σαλ. non agn. *Epiph.*
— paul. ante fin. γεγενῆσθαι *Vat.* Cæterùm τοὺς ἐχθροὺς - - - - - κατασκευάσαντας haud legerat *Epiph. Vat.* ... - - ἀσαντος.

§. 9. mox post pr. ἐκείνην lugubrem *Epiph.*
— paul. post pr. ἀπηωρεῖτο *Vat.*
ibid. ἠκ. π. τῆ βασ. om. *Epiph.*
ibid. ἔτος δ' ἦν *Vat.* non malè. *Epiph.* nil mutat.
— paul. ante med. διακεκ. Ex hoc loco firmatur lectio Codicis Alex. v. 27. num. & dele δόξῃ
ibid. αὐτ. εὐθὺς *Vat.*
— mox ante med. ἔπεσεν: &, legendum ταῖς cum *Zon. Ep. Esth.*
— med. τῇ γ... κὶ *Vat.*
ibid. ἐκ ἢ *Vat.*
— med. ἀναλαβών *V.*
ibid. πᾶσαν abest *Vat.* non item & *Epiphan.*
— mox post med. δέσποτ' εἶπεν *Vat.*
ibid. ἀποχωρεῖ.
ibid. Suspicor Jos. reliquisse μόγις.
ibid. καὶ μὴ Copula abest *Ep.*
— paul. post med. Ἐσθήρας ψυχὴν *V.*
ibid. αὐτὴ ἢ Ἐσθήρ ἐπ' *V.*
ibid. μετ' Ἀμάνου — ἐπ' αὐτὴν
ibid. δ' ἐπέν.
— paul. ante fin. λαβεῖν om. *V.*
ibid. *Epiph.* aliter, consilium suum promisit operi.
— fin. *V.* ibi Ἀμάνου.

§. 10. princip. Lege μόνος *Busb.*
ibid. ὅτε l. *Epiph.* & ταύτης *Hen.* & *Epiph.*
— mox post princ. *V.* Γαζάγαν.
ibid. *V.* τήμερον ex usu Atticorum: sic l.
ibid. Μαρδ. μὴ πρ. ὀρ. *Vat.* ordine puto concinniore.
ibid. Γαζάζης *V.*
— paul. post pr. ἐξήκοντα *Vat.*
ibid. ...σάμενος placet, quod in *Hen.* ut alibi.

ibid.

ibid. Μαρδοχαίῳ *V.* ibid. καὶ τοῦτο μ. η. ἔτ. omittit. *Epiph.* ὁ etiam Hudſ. not. *Hen. Busb. Ep.* adde & *Vat.* adn.

— paul. ante med. τετυχηκότα om. *Vat.*

ibid. Γαβαθαῖον -- ἦλθον *V.*

ibid. omnino l. γεγενημένος cum *Hen.*

— mox ante med. τίς ἡ *Vat.* non malè: *Epiph.* tamen *eſſet.*

ibid. εἰς τοῦτο *Vat.*

— med. ἐληλύθει noſter *Vat. Ep.* proceſſerat.

ibid. pro μόνον *V.* σεμνὸν· puto corruptum ex σε μόνον.

— mox poſt med. ἑαυτὸν.

ibid. κήρυττε om. *Vat. Epiph. Eſth.*

ibid. καὶ om. *V.*

— paul. poſt med. ad v. περιαυχ. *Vat.* adſc. habet manu recent. στρεπτὸν· ita *Joſ.* text.

ibid. ſcribe *bipedum.*

ibid. ἐπεγγελᾶς *V.* ita *Sophocl. Plut.* alii ἐγγελᾶς quomodo Euripides aliique.

— paul. ante fin. τότε abeſt *Epiph.* & *Vat.*

ibid. l. τῷ ὂν ſed *Vat.* om. αὐτῷ·

— mox ante fin. εἰσείη *V.*

ibid. ἀμυνεῖσθαι

§. 11. mox poſt pr. ἐπί τινα *V.*

ibid. ὁ ὡς om. *Vat.*

— paulò poſt pr. τυχεῖν.

— med. συγγνώμην *Vat. Epiph.* ἐν οἷς *Epiph.*

ibid. αὐτῆς om. *V. Epiph.*

ibid. ἔτι om. *V.*

ibid. ἀνθρωπ. om. *V. Epiph.* vid. §. 10. paul. poſt med. puto benè abeſſe, ut in indignante, cui verba ob flagitii magnitudinem deſunt.

— mox poſt med. Σαβαζάνης *Vat.*

ibid. *Vat.* hic πεντήκοντα.

ibid. περιβάλλειν· *Hudſ.* not. g. ita *Busb.* adde & *Vat.* adde & *Vat.* alter.

— paulò ante fin. om. ἐκείνου *Epiph.*

ibid. Ἀμάνους.

— paul. ante fin. ἀλλὰ δὲ τὴν deeſt in *Vat.* proinde omnia ad uſque ὡς διαβολαῖς §. 12. med. V. L. Hudſoni forte ex *Vat.* altero ut ſuperius dixi. Collationem integram habuiſſe non credo.

— paul. ante fin. οὕτως γνῶναι *Epiph.* Cæteros hoc ſentire permiſit: locum non rectè vertit *Hudſ. Ep.* l. videtur μὴ λανθ.

§. 12. paul. ante med. locum ita refingo. ὧν οὐκ ἐξ ἑαυτῶν (vel αὐτῶν) προσεδόκησαν·

ibid. ἔνιοι incipit *V.*

— med. inſerit *Ep.* &, ut quod dicimus manifeſtius intelligatis. ibid. οὖν præterm. *Vat.*

ibid. Ἀμαλ. & animo & gente Macedo. *Ep.* juxta Eſth. Apoc. xvi. unde patet eum, id quod ſupra monui, exemplaria ſua interpolaſſe.

ibid. ἅπαντα *Vat.* quæ ſincerior ſcriptura *Busb.* & *Hen.* renitentibus. *Epiph.* om.

ibid. τὴν εὐτυχίαν --- ἐταμίευσεν om. *Epiph.* &

ibid. κακοῦργως·

— mox poſt med. εἰς ἄλλους omnes: in Macedonas *Epiph.* ex Apoc. Eſth. xvi, 14.

ibid. ἐκ τοῦ *Vat.* ὑπ' Αμ. χαμ. omittit *Vat.*

ibid. *V.* non agn. τοῦ

— paul. poſt med. ἀμυνοῦντι *Vat.*

ibid. ἔστι δὲ *Vat.* om. μὲν.

— paul. ante fin. pro κἂν *Vat.* ἐὰν.

ibid. χάμμαται ob varietatem. *Hen. Busb.* non malè. vid. ſupr. §. 13. med.

§. 13. pr. *Vat.* ταῖς ἐπιστολαῖς διακονοῦντες ut ſupra §. 10. paul. poſt med. *Epiph.* ab editis ſtat.

ibid. αὐτοῖς ὁδὸν inſerit *V.* ornatè. contrà *Ep.*

ibid. ἦλθεν *Vat. Hudſ.* not. a. Noſter cum hac Ed. fallitur *Hudſ.*

— mox poſt pr. revoca ἐπέσχεν ex Ed. prima & MSS. univerſis.

ibid. confer *Epiph.* qui ob MSS. ſilentium & Apoc. libros ſuos correxit.

— paulò poſt pr. ſcribe ἥμελλον cum *Vat.* ut ἠβουλόμην apud Demoſth. alioſque.

ibid. forte, καὶ οἱ βασιλέως χαμμαλεῖς·

— paul. ante med. ὑπ' αὐτὸν *Vat.*

ibid. *V.* om. τὸ

ibid. ἐν τῇ πόλει non agn. *Vat.* meritò.

— mox ante med. καὶ τί πρὸς *Vat.*

ibid. ἔτ' αὐτοῦ πύθεσθαι, ſic *Vat.*

— med. poſt παραχθ. inſerit *V.* γενήσεσθαι.

ibid. f. vertendum. iterum tollere vel rurſus.

ibid. pro βέλ. *Vat.* eleganter δυνάμενος.

ibid. τῇ τετ. καὶ εἰκάδι *Vat.*

— mox poſt med. τοῖς venuſtè abeſt *Vat.*

ibid. *Vat.* nihil movet.

ibid. om. πάντες.

ibid. habet πάντες τὰς.

ibid. μερίδος *V.*

— mox poſt med. οὖν om. *V.*

ibid. *V.* διαφ. μ. ἐν αὐτ. τὸ κ. ſuaviter.

— paul. ante fin. παρατηρήσουσιν *V. Hen.*

ibid. προσαγορεύουσιν *V.* φρουρέας conſervatores *Epiph.* miror non in diverſum abire. Vindicem exoptat nodus iſte: viri docti non ſatis faciunt.

ibid. συνδιέπεν *Epiph.* regebat.

Cap. 7.

§. 1. pr. Ἐλεασίβου

— mox poſt princip. Ἰωάχας *V.*

— paul. poſt pr. doctè quidem ut omnia *Voſſius:* verùm οὖν ἄλλου in contextum haud admiſerim. Non tam anxiè loquitur Joſephus. *Epiph.* ex Euſebio aut ſui temporis Hiſtoricis immutaſſe ſuſpicor: nec ſanè placet, neque Græcum eſt λαοῦ. *Hen. Vat. Zonaras* audiendi. ſi οὖν Ἄχου admittatur delendum Ἀρταξέρξου, errare Scaligerum religio eſt dicere.

ibid. l. iterato χρόνος cum *V.*

— paul. ante med. leve eſt, nec ideo tamen negligendum, quod *V.* ὡς αὐτὸν·

ibid. *V.* καὶ διὰ ex hiſce minutiis haud raro elucent ſcribentis genius, ævi mos, characteris forma bonitaſque exemplaris.

ibid. ὁ abeſt *V.*

— mox poſt med. ἐν τῷ ἱερῷ ὡς *V. Epiph.* ὡς non agn.

ibid. καὶ πρότερον *V. Epiph.* om. καὶ τὸ δεινότερον.

— med. ἔργον γεγ. *Vat.* rectè.

— mox poſt med. ὅτι ὁ Ἰωάννης ὁ Αρχ. *V. Epiph.* γνοὺς ----- Ιουδαίους prorſus omittit.

— paul. poſt med. ἐν ἱερῷ φόνον tantum, *Vat.*

ibid. *V.* ἐν τῷ ναῷ·

ibid. οὐ κἀγὼ *Vat.*

— paul. ante fin. καὶ ταύτη

§. 2. paul. poſt pr. Μανασσῆς *V.*

— paul. ante med. οὖν τελευταίου nullam habuit rationem *Ep.*

— med. Σαμαρεῖται *V.* & *Busb.* quod implet aures.

— paul. ante fin. συνῴκισε. at *V.*... κησε.

— fin. τοῖς Ἰουδαίοις *V.* ibid. παντὸς om. *Ep. Hudſ.* h. volui: ſatis pro imperio voluiſti jubente Editione ad quam inſtituitur *V.* Cod. collatio.

Cap. 8.

§. 1. princip. ὁ om. V. l. κατὰ δὴ cum *Vat.* & *Hudſonianis.*

— mox poſt pr. Αἰγέας *V.*

— med. Ἐλιασ...

ibid. τὴν Λυδίαν *V.* Hudſoniani, *Epiph.* ita reliquiſſe Joſ. non dubito: verte, haud enim aſſecutus editor, cùm percurriſſet. *Ep.* Syriam malè pro Καρίαν.

§. 2. paul. poſt pr. *Ep.* quas ab alienigenis ſibi conjungere feſtinabant, mendosè.

ibid.

ibid. ἀγεθῆ *V.*
— paul. ante med. ..χωρίας *Hen. Vat.*
ibid. τῶ λ. frustra l. elegantem convellit *Hudſ.* sic *Vat.* cum Edd. nempe.
— mox ante med. μέγιστε ἱερατ. eleg. *V.*
— paul. post med. αὐτὸν *V.* κρείττονα ἢ ἐν sed manu rec. *V. Epiph.* cum Edd. placet *V.* & def. *Busb.*
ibid. ὁ τ Σαμ. *V.* lego, ὁ τ κατὰ τὴν Σαμ.
ibid. ταῦτα. à textu *Ep.*
— paul. ante fin. συνέβαλε *V.*
— mox ante fin. ἅπαντες *Ep.* plures.
§. 3. princ. *V.* ut supr. Ἐλιπ.
— mox post pr. placet διεγνωκώς. Ita habuit *Ep.* sed *V.* cum Edd. *Hudſ.* not. b. Αἰγέαις *Vat.* at non meus. ε. iis MSS. non accedit *V.* sed ab add. stat quomodo etiam *Ep.*
— paul. post pr. ἐν Ἴσσῳ τ κ. *Busb.* & ferè *Hen.* quomodo legendum. verte *ad Issum*: hoc est non longe ab. cum latitudine ἐν πλάτει noster, non nimis scrupulosè; magis tamen definitè, quàm si scripsisset εἴσω τ Κιλικίας. Ibi quidem erat *Alexander.* potes εἰς Ἴσσον vel Ἰσσῶ præpos. inducta legere pro istius urbis vicinia.
— med. Συρίαν agn. noster *V.*
— mox post med. ἐληλυθὼς *Vat.*
— paul. ante fin. αἱρεθῆ *V.* & παρεχησόμενος *Hen.* optimè, nondum enim capta est. at *Vat.* ab Editis. *Epiph.* paulò post capiendam.
ibid. ἠπείλει *V.* non malè.
ibid. στρατεύσειν legendum ex *V.* & *Busb.* δι' αὐτῶ non agn. *Vat.*
— mox ante fin. δεῖ αὐτοῖς *V.* τὴν τ γ. *Vat.* at Γαζέων.
— fin. βασιλείας *V.*
§. 4. mox post pr. δὶς ὀκτὼ. ut videtur *V. Epiph.* cum Edd.
ibid. αὐτῷ *V.*
ibid. ἠδ. ἐχ. *Vat.* benè.
— paul. post pr. ....μένως *V.*
ibid. ἔχων
— paul. ante med. διηρῆσθαι *V.*
ibid. ἡ (sic) νεοῖ. *Vat.*
— med. ἡγησόμενος *V. Hudſ.* not. κ. non solus. accedit *Vat.*
ibid. ὁ δὲ om. *Vat.* & interp. δ' ἐξελ. Ibidem
— mox post med. ἀγῶνι *V.* q. Confer *Epiph.*
ibid. ἱκεσίαν *V.*
ibid. τῷ θ. αἱ ωροσφ. *Vat.*
— paul. post med. ἱσθήσεσθαι MSS. excepto *Vat.* cui favet *Epiph.* at opinor frustra. Vid. Maccab. II, 33. D. Lucam XXIV, 4. ἐσθῆτι Poëticum esse censet, falsò id quidem Schol. Sophoclis.
— paul. ante fin. συνέχαιρε *Epiph.*
§. 5. mox post pr. Σαφεὶν *V.*
ibid. σκοπὸν *V. Busb.* figuratè idem denotat ac σκοπὴ Ebr. צפת malè *Hudſ.* vel מצפה adi 1 Reg. XXII, 3. unde admittendum. Vide etiam *Eusebium de locis Eb.* Cl. *Relandum* ante omnia heu olim nostrum: neque hic neque Biblia Ebr. sunt ad manus.

— paul. post pr. ὀργῇ & εἰκὸς ἦν *V.*
ibid. ἀπολύσειν *V.*
ibid. ἐπὶ πορ.. *V.* & *Epiph.*
ibid. ὑακίνθῳ *V.*
— paul. ante med. ἐξ αὐτῶν *V.*
ibid. numen *Epiph.*
ibid. τ Ἰεδ. benè *Vat.* pro ἐν Δίῳ *V.* recenti m. ἱερῷ
— mox ante med. μένειν *V. Epiph.* negligerem.
ibid. ἡγήσασθαι *V.* Not. *Hudſ.* l. 5. Origenem.
— med. *Busb.* τῇ αὐτῇ puto ἐνεργῶς.
ibid. ἀναμνησθεὶς *V.* & MSS. *Hudſ.* benè.
ibid. στρατιὰν *V.*
— mox post med. *Vat.* Ἰουδαίων.
— paul, ante fin. & hoc etiam loco δ' αὐτῶν mendosè.
ibid. χρῆσθαι MSS. & *Vat.* benè.
— fin. ἀπάγεσθαι *V.* στρατιὰν *V.* rursus: verùm πολλοὶ τ. σ. ... ἠγαπ. om. *Epiph.*
§. 6. mox post pr. τὴν το Σ. *Vat.*
ibid. κατεοικ. *V.* unde ex antiquis membranis desc. ΚΑΤΩΙΚ.
— paul. post pr. Coacti sunt ἔγνωσαν.
ibid. ἔχειν om. *V.*
— paul. ante med. λαμ. περ. αὐτ. ἴδ. *V.*
— med. *Epiph.* aliam neque spernendam suggerit haud paulo minus quam Hierosolymitæ.
ibid. --- μένται *Vat.*
ibid. εἰς τὴν *V.*
— mox post med. ἐκεῖνο μὲν ἀνθ' ὑπο---*Vat.* (sic)
ibid. ἰδεῖν ὑπέσχετο. & ἀφεῖναι quod non displicet.
ibid. ἐν αὐτ. ωροσ. *Vat.* benè *Hudſ.* not. *Vat.* noster, neque alium nisi in lacunis adhibuit, Σίκιμα.
— paul. post med. *Vat.* ἀπ' ἐγ. ταῦτ. εἶπεν ἔδωκα longè rotundius & numerosius: & sic fortè cæteri, certè Josephus.
§. 7. mox post pr. διαφόρως ἐμερίσθη: servat etiam τὰς contra atque scribit *Hudſ.*
— paul. post med. ἐκβεβλῆσθαι *V.* τετελ. &, ἐκεῖνοι ἤδη τ *V.* benè.
— paul. ante fin. *V.* om. μὲν
Lib. XIII. Cap. 2. §. 3. paulò
— ante med. hic pessimè noster. Plerosque vestrum pensionibus levabo. Literæ ad Judæos universos datæ sunt: dona itaque communia sint omnibus necesse est. Vertendum erat, *vos plerisque tributis* etiam levabo.

DE BEL. JUD.

— pro χέρμασι de bell. lib. 1. c. 17. §. 4. paullo ante fin. *Busb.* χάληξιν & sic in Marg. *Bigot.* in Lib. Antiqq. λίθοις. ita l. v. *Thucyd.* Job. VIII, 17. *Aristoph.* Av. 840.
De bello lib. 1. c. 17. §. 6. paullo ante fin. l. τοσοῦτον
ibid. mox ante fin. τὸ omnino dele ante ἐμπόδιον.
De bello lib. 1. c. 17. §. 6. paullo ante fin. l. ἀθρόος facilis lapsus. Sic *Bodl.* tota simul. Bianor. in *Ep.* Ἤλπεν ἐξ ἄκρης δόμος ἀθρόος Theocritus de uno: sed abest liber — κατήριπε δ' ἐς μέλαν ὕδωρ ἀθρόος. Hæc omnia sub calamo nata nimis properans effutio: fortè tamen
— non displicuisse meretur
Festinat nimium qui placuisse tibi.

JO. ALBERTI FABRICII BIBLIOTHECÆ GRÆCÆ

LIBRI IV. CAPUT VI.

longe quàm in editis locupletius ab auctore transmissum.

DE

FLAVIO JOSEPHO.

Josephi nomen, ætas, vita. 1. *Libri de bello Judaico. Josepus, Josippus, Hegesippus. Judæi barbari à Josepho dicti. Josephus Hebraicæ linguæ non ignarus.* 2. *Antiquitatum Judaicarum Libri.* 3. *Num scripti primum Hebraicè. ibid. Quanta fide dignus Josephus.* 4. *Ejus de Christo testimonium.* 5. *Libri duo contra Apionem.* 6. *De Maccabæis.* 7. *Scripta deperdita & Josepho tributum* περὶ τοῦ παντος. 8. *Josephi lectione Comes quidam ab irreligiositate conversus* 9. *Josephi editiones Græcæ.* 10. *Latinæ.* 11. *Græco Latinæ.* 12. *Versiones in linguas vernaculas.* 13. *Editiones promissæ.* 14. *De Josepho Pseudo Gorionide.* 15. *Ejus editiones.* 16. *Alii Josephi qui Græcè scripsere.* 17. *Alii quidam scriptores de rebus Judæorum.* 18. *Index Scriptorum à Josepho allegatorum.* 19.

I.

JOSEPHUS prænomen Flavii [a] accepit à Flavio Vespasiano manumissore ac Patrono suo, à quo etiam civitate Romana donatus est, gente Judæus, secta Pharisæus, * filius Matthatiæ, sive Matthiæ potius, è genere [b] Sacerdotali & regio Asmonæorum, natus Hierosolymis ** anno primo Caji Caligulæ Cæsaris, qui fuit post natum CHRISTUM trigesimus septimus. Ex ejus fortasse majoribus ac propinquis fuere Josephus ad Ptolemæum Philadelphum missus legatus & Josephus ἀνεψιὸς sive consobrinus Herodis Regis de quo XVII. 12. 9. p. 282. Ipse quidem Lib. XVI. cap. 7 (al. 11.) p. 763. Reges se Assamonæos testatus cognatione contingere, tanto magis ait turpe sibi visum mentiri. Ἡμεῖς δὲ καὶ γένους ὄντες ἀγχοῦ τοῦ ἐξ Ἀσαμωναίων βασιλέων, καὶ διὰ τοῦτο σὺν τιμῇ τὴν ἱερωσύνην ἔχοντες τὸ ψεύσασθαί τι ὑπὲρ αὐτῶν οὐκ εὐπρεπὲς ὑπειληφότες, καθαρῶς καὶ δικαίως ἐκτίθεμεν τὰς πράξεις

In litteris una cum fratre Germano Matthia institutus ita profecit, ut quatuordecim annorum cum esset, jam à sacerdotibus & primoribus civitatis quærendo de lege [c] exerceretur, & anno ætatis sexto decimo trium apud Judæos sectarum placita cognoscere inciperet. Hinc *Banuni* eremitæ se addixit, ejusque austerum vivendi genus per triennium imitatus rediit Hierosolymam, & vitam civilem ac Pharisæorum hæresin amplexus est, quam testatur leges patrias [d] diligentius reliquis coluisse, & vitæ instituto proximè ad Græcorum Stoïcos [e] accessisse. Anno ætatis vicesimo sexto, CHRISTI LXIII. [f] Romam accessit, & per mimum quendam Judæum Neroni carum insinuans se in favorem Poppeæ libertatem impetravit amicis quibusdam suis, quos Felix procurator captivos illuc miserat. Reversus domum omnia tumultu plena reperit, & frustra civibus suis graves injurias ulcisci cupientibus & qualicunque successu elatis suasit, ut pacem cum Romanis colerent. Missus deinde anno ætatis tricesimo, Christi LXVII. cum potestate in Galilæam, ut rebus turbidis prospiceret, utriusque Galilææ rector (II. 25. de bello Judaico p. 822.) multa fortiter & prudenter gessit, archistrategi sive ducis functus munere, è multis periculis feliciter evasit, adversus æmulos, inimicos & perfidos magna moderatione usus est. Inter alia Judæos nolentes ferre inter se, nisi qui circumcidi se paterentur, prohibuit, professus [g] *oportere suo quemque consilio Deum colere, non ab aliis coactum.* Tandem capta à Vespasiano Jotapata anno eodem LXVII. Neronis XIII. Kalendis Julii post aliquot dies, quibus delituerat, vivus venit in Victoris [h] potestatem, ab eoque cum mox ipsi & Tito filio præsagisset imperium [i] in vinculis habitus est, donec biennio interjecto eventus veritatem vaticinii comprobasset. Tum enim à Vespasiano solutus, catenæque ejus securi confractæ [k] ut mos erat facere in illis, qui præter fas vincti fuerant. Ex Alexandria profectus Tito adfuit in obsidione Hierosolymæ [l] Anno Christo LXX, ætatis Josephi XXXIII, ubi singula diligenter annotavit, & postea Romæ otium na-

[a] Flavius vocatur non tantum in editionibus à Codicibus MSS. sed etiam apud Clementem. 1. Strom. p. 341 Origenem, Minucium Felicem, Photium aliosque conf. Nicephorum Gregoram VII. 5 p. 146. Salmasium funere linguæ Hellenisticæ p. 381 seq. & Tillemontium T. 1. Hist. des Empereurs p. 967. De Matthiæ nomine Valesius ad Euseb. p. 47.

* Scriptor Græcus hypoteseos sive argumenti in XII. Prophetas p 300 in asse fatidico Conradi Rittershusii. Et Josephus ipse in vita sua

[b] Genus suum ipse recenset Josephus in vita, è publicis tabulis (δημοσίαις δέλτοις) p. 998 Conf de his Clariss Perizonium in triade Diss. 1. Tales fuere δημόσιαι κύρβεις, è quibus genus suum refert Synesius Epist. 57.

** Cretensem Josephum falso tradit Maximus Margunius procemio notarum in Nomocanonem Photii: licet uxorem ille secundam duxerit ex Creta insula.

[c] Ita accipio verba Josephi: συνιόντων ἀεὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν τῆς πόλεως πρώτων ὑπὲρ τοῦ παρ' ἐμοῦ περὶ τῶν νομίμων ἀκριβέστερόν τι γνῶναι. Confer quæ de JESU duodecenni Luc. II: 46.

[d] Josephus in vita p. 1023.

[e] Id p 999.

[f] Malè in Clariss. Cavei Hist. litteraria excusum 93.

[g] Pag 1007. οὐκ εἴασα βιασθῆναι, φάσκων δεῖν ἕκαστον ἄνθρωπον κατὰ τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν τὸν Θεὸν εὐσεβεῖν, ἀλλὰ μὴ κατὰ βίας.

[h] Josephus III. de bello Judaico c. 14. (in Græco 24 sq.)

[i] ib. III. 14. & V. 12. p. 854. 901. 961. Sueton. Vespas. c. 5. Xiphilinus p. 203. Suid. in Ἰώσηπος. De hoc vaticinio Josephi lectu digna & erudita exstat D. Gotfredi Olearii τοῦ μακαρίτου diss. edita Lips A 1699. qua hoc totum callidæ prudentiæ tribuit. Pro Messia habitum per aliquod temporis à Josepho Vespasianum, persuasit sibi J. Crullius in diss. adjuncta Historicæ Judaicæ ex Josepho & aliis collectæ, & Anglice Londini 1708. 8. editæ.

[k] Lib. V. de bello Judaico c. 12. (in Græco 39.)

[l] Lib 1. contra Apion p. 1037. In schebet jehuda, quem Latinè vertit Georgius Gentius, extat p. 179--187. Oratio Jo-

nactus Græcæ linguæ dedit operam [m] & ad concinnandam historiam animum appulit. Vespasiani, Titi, & Domitiani gratiam constanter expertus non obstantibus invidorum accusationibus. [n] Vixit ultra tertium decimum Domitiani annum, in quo Antiquitatum libri desinunt: fuit autem ille ætatis Josephi LVI. CHRISTI XCIII. Et post hoc opus etiamnum composuit libros contra Apionem. Forte tamen haud diu superfuit Patrono suo Epaphrodito, cujus casum, (interfectus hic est anno Christi XCV, à Domitiano) in ipsius etiam Josephi perniciem ab inimicis versum suspicatur H. Dodwellus diss. 6. ad Irenæum p. 468.

II. Scripsit ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ [o] περὶ ἁλώσεως *De bello Judaico & eversa Hierosolyma libros VII.* quod opus ante libros *** viginti Antiquitatum compositum est. Imperante adhuc Vespasiano, & in illis subinde allegatur. Bini insignes hujus operis MSti Codices in Bibl. Segvieriana sive Coisliniana p. 202. & 281. Compositum est à Josepho Hebræo patria lingua [p] primum, in civium suorum usus, deinde Græce oblatum Vespasiano, non certe ante annum ejus septimum, [q] CHRISTI LXXV. In Græca lingua adjutum se fuisse aliorum opera non diffitetur lib. 1. in Apion. Χρησάμενός τισιν πρὸς τὴν ἑλληνίδα φωνὴν συνεργοῖς, οὕτως ἐποιησάμην τῶν πράξεων τὴν παράδοσιν. Græce tamen benè se peritum esse ait XX. 9. Antiquitt. licet non satis bene linguam illam pronunciaret, τὴν δὲ περὶ προφορὰν ἀκρίβειαν πάτριος ἐκώλυσε συνήθεια. Qua in parte idem Josepho accidisse observat V. C. Michaël Rossal. in diss. de Christi nomine in Chrestum mutato p. 87. quod Severiano Syro, de quo Socrates VI. 11. & Evagrius VIII. 10. Magna fide versatum se in hac historia, cui ipse interfuit, describenda testatur Josephus tum alibi tum in vita sua pag. 1026. ubi *Justi* commentariis de eodem argumento compositis fidem detrahit, suum autem opus demonstrat, & Tito Imp. probatum fuisse, qui illud subscripto manu sua decreto [r] jusserit vulgari, & Regi Agrippæ, qui LXII. scriptis ad Josephum Epistolis suam illi benevolentiam testatam fecerit. In libro 1. contra Apionem pag. 1037. non tantum Vespasiano ac Tito, Regique Agrippæ, sed Julio Archelao quoque & Herodi & aliis à se monstratam refert, fideique tulisse testimonium. Statua donatum in urbe Roma narrat Eusebius III. 9. Hist. Eccles. Hieronymus c. 13. Catalogi: *Josephus Romam veniens septem libros Judaicæ captivitatis Imperatoribus Patri filioque obtulit, qui & Bibliothecæ publicæ traditi sunt, & ob ingenii gloriam statuam quoque meruit Romæ.* Latine transtulit *Rufinus* Aquilejensis, cujus versio exstat, quemadmodum & altera liberior audaciorque *Ambrosii* sive alteris, nescio cujus, quæ ambulat sub nomine *Hegesippi.* * Nam Benedictini quidem in præclara sua Ambrosii operum editione affirmant illam se prætermisisse, quod in ea nihil Ambrosiani styli atque ingenii esse censerent: quod visum etiam Latino Latinio est in Epist. ad Masium tom. 2. lucubration. p. 119. Quanquam Johannes Fred. Gronovius in Monobiblo Observatt. sacrarum c. 1. & 21. variis argumentis probat vel Ambrosium vel Ambrosii æqualem auctorem esse, cui accedit, quod Jo. Mabillonius in Codice antiquissimo Bibl. Ambrosianæ reperit tributum Ambrosio Episcopo tom. 1. Musei Italici p. 14. Et Carolus Daubusius lib. 1. de testimonio Josephi de CHRISTO p. 16. testatur in Codice Cantabrigiensi ad extremum libri primi exstare hæc verba: *Beatissimi Ambrosii translatio ex Josepho, liber primus explicit.* In Catalogo MSS. monasterii Cremifanensis Ord. S. Benedicti in Austria memoratur n. 58. *tractatus Ambrosii Episcopi de historia Josephi captivi translati ab ipso ex Græco in Latinum.* Apud Angelum Decembrium lib. VII. de politia litteraria p. 566. legas *Ægesippum esse vocabulum Græci Historici ex capra & equo compositum, qui de bello Titi cum Judæis scripsit, à Doctore Ambrosio Latine translatus.* *Hegesippi* vero nomen ex Josephi sive Josippi nomine corruptum notavit Is. Vossius in appendice de LXX Interpretibus p. 127. Frequens porro Latinis scriptoribus Antiquis est Josepum potius dicere, quam Josephum (vide Valesium ad Euseb. p. 19.) perinde, ut Græcis Ἰώσηπον, licet in quibusdam etiam occurrit Ἰώσηφος ut apud Pseud-Aristeum inter LXX. Interpretum nomina & 1 Maccab. v. 18. (ad quem locum, si placet, adi notas Johannis Drusii) & in Suida atque alibi passim. Præterea libros de bello Judaico cum laude memorant Photius codice XLVII. Jo. Sarisberiensis lib. 2. Policratici c. 4. &c. Hieronymus Epist. XXII. ad Eustochium de custodia Virginitatis: *tales Josephus Græcus Livius in secundæ Judaicæ captivitatis historia Essenos refert.*

III. ΙΟΥ-

Josephi qua Hierosolymitanis suasit, ut Tito se dederent. Hæc locutum Judæi de muro ingenti saxo petunt: ille periculum cedendo declinavit.

m XX. ult. Antiqu.

n In vita p. 1031. 1032.

o Eusebius III. 9. Hist. Eccles. ἱστορίαν τοῦ κατ' αὐτὸν Ἰουδαϊκοῦ πολέμου vocat, atque ita Josephus ipse, non uno in loco & Steph. in Φασηλίς. Isiodorus Pelus. IV. Ep. 75. Ἰωσήπου (ἀνδρὸς Ἰουδαίου μὲν, φιλαλήθους δὲ) περὶ τῆς ἁλώσεως ἱστορίαν. In Codice Bodlejano: περὶ ἁλώσεως Ἰουδαίας καὶ τῆς μεγάλης πόλεως. Porphyrius libro IV. περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων p. 381. allegat Josephum ἐν τῷ δευτέρῳ Ἰουδαϊκῆς ἱστορίας ἣν δι' ἑπτὰ βιβλίων συνεπλήρωσε, καὶ ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ τῆς ἀρχαιολογίας ἣν διὰ εἴκοσι βιβλίων ἐπραγματεύσατο. καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ τοῦ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἐστὶ δὲ δύο τὰ βιβλία. Apud Suidam in Ἰησοῦς, libri Josephi de bello Judaïco vocantur ὑπομνήματα τῆς αἰχμαλωσίας. Photio Cod. 107. τὰ κατὰ Ἰουδαίους πάθη. Ipse illos auctor Josephus appellat τῆς Ἰουδαϊκῆς πραγματείας. XIII. 9. Antiquitat. & libros Ἰουδαϊκῶν XIII. 18.

*** Libr. 1. Antiquitatt c. 11. ὡς μὲν καὶ πρότερον λέλεκται τὸν Ἰουδαϊκὸν ἀναγράφοντα πόλεμον. Etiam nonnulla in libris de bello Judaïco tradita, aliter referre in Antiquitatum opere observat Tillemontius, in nota 4. & 5. ad vitam Claudii. Idem de Josepho & ad ejus historiam multa erudite Tom. 1. Historiæ Imperatorum.

p Josephus procemio: Προυθέμην ἐγὼ τοῖς κατὰ τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν Ἑλλάδι γλώσσῃ μεταβαλὼν, ἃ τοῖς ἄνω βαρβάροις τῇ πατρίῳ συντάξας ἀνέπεμψα πρότερον, ἀφηγήσασθαι. Quinam sint illi οἱ ἄνω βάρβαροι docet idem paucis interjectis: Πάρθους μὲν καὶ Βαβυλωνίους, Ἀράβων τε τοὺς πορρωτάτω καὶ τὸ ὑπὲρ Εὐφράτην ὁμόφυλον ἡμῖν, Ἀδιαβηνούς τε γνῶναι διὰ τῆς ἐμῆς ἐπιμελείας ἀκριβῶς &c. Nec mirum Judæos à Judæo homine barbaros appellari, cum Christiani etiam hoc nomine appellent quandoque Christianos diversa lingua utentes. Vide Cotelerium ad homiliam IV. Clementin. T. 1. Patrum Apostol. p. 653. Quænam verò sit lingua Josephi patria, non æque perspicuo testimonio ejus constat, Itaque alii Syro-Chaldaice Josephum prius libros de bello Judaïco scripsisse affirmant. Vide V. C. Samuelem Basnagium Exerc. ad Baronium p. 388. ubi Josephum Hebraïce calluisse negat, quod mihi de Judæo legis studiosissimo, & qui ex Hebraïcis libris Antiquitates Hebraïcas condidit, nullo modo credibile videtur, licet puro Hebraïsmo usum in scribenda historia nolim contendere. Argumentis plerisque, quibus Hebraïsmi imperitum nonnulli audacter faciunt ob violentiores aliquas Hebraïcorum nominum interpretationes (quas è Josepho collegit Jo. Marcianæus T. 2. Hieronym. p. 170--- 175.) respondit Isaäcus Vossius libro de LXX. Interpretibus. Conf. Pauli Pezronii Antiquitatem temporum restitutam p. 49. Humfredum Hody, de Bibliis Original. p. 223. sq. & Rev. nostri Jo. Christoph. Wolfii Bibl. Hebraïcam T. 1. p. 547. seq.

q Tillemont. Hist des Empereurs T. 1. p. 971. edit. Bruxell.

r Ita intelligenda verba: ὥστε χαράξας τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ τὰ βιβλία δημοσιεῦσαι προσέταξεν. Neque aliud sonant Latina Rufini interpretatio, nec Nicephori II. 28. Hist. Ut fallantur, qui sibi persuaserunt: Titum manu sua libros Josephi descripsisse, vel ut Daubusius p. 12. & 109. repositis in Bibliotheca Romæ libris Josephi, ne fraus subesset, notam manu sua subscripsisse. Confer laudatam Godfridi Olearii diatribam §. 1. & Tillemontium p. 972. Hist. Imperat. T. 1.

* Confer censuram Tillemontii T. 1. memor histor. Eccles. ad vitam Sti Petri Apostoli nota 49. p. 566. seq. edit. Paris. Alius junior Eugesippus qui circa A. C. 1040. Latine scripsit: Hujus libellum de distantiis locorum terræ sanctæ edidit Allatius in συμμίκτοις p. 104--- 120.

** Ju-

III. ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ** *Antiquitatum Judaicarum libri* xx. inſcripti *Epaphrodito* [s] quem ſub extremum alloquitur & κράτιστον appellat, & in prœmio ingenti mactat encomio. Clauſulæ autem loco Joſephus operi Antiquitatum *vitam ſuam* ſubjunxit [t] licet in editionibus vita Joſephi ab Antiquitatibus divulſa legatur, poſt libros de bello Judaico. Titulum Ἀρχαιολογίας & librorum numerum videtur mutuatus à Dionyſio Halicarnaſſenſi, de cujus viginti libris ἀρχαιολογίας Ῥωμαϊκῆς dixi libri III. cap. XXXII. Perducit autem Joſephus hiſtoriam ab origine mundi, uſque ad duodecimum Neronis annum, quo rebellare Judæi adverſus Romanos cœperunt: & finem operi impoſuiſſe ſe teſtatur a tertiodecimo Domitiani, qui fuit CHRISTI XCIII ætatis Joſephi LVI. In MSS. Codicibus ſinguli libri præmiſſum habent numerum annorum, quorum hiſtoriam complectuntur.

Liber I.	annos 3833.	— — — — — — —	A. Mundi 3833.
		(Iſ. Voſſius p. 154. de LXX. interpretibus 3733.) Geſnerus in Bibl. p. 243. b. male 1833.	
II.	annos 220.	— — — — — — — —	4053.
III.	2.	(Geſnerus perperam 52) — — —	4055.
IV.	38.	— — — — — — — —	4093.
V.	476.	— — — — — — — —	4569.
VI.	32.	— — — — — — — —	4601.
VII.	40.	— — — — — — — —	4641.
VIII.	163.	— — — — — — — —	4804.
IX.	177.	menſes 7. (Geſnerus annos 157.) — —	4981.
X.	182.	menſes 6. dies 10. (Geſnerus annos 82.) -	5164.
XI.	253.	menſes 5. (Geſn. annos 243.) — —	5417.
XII.	170.	— — — — — — — —	5587.
XIII.	82.	— — — — — — — —	5669.
XIV.	32.	— — — — — — — —	5701.
XV.	18.	— — — — — — — —	5719.
XVI.	12.	— — — — — — —	5731.
XVII.	14.	— — — — — —	5745.
XVIII.	32.	— — — — — — —	5777.
XIX.	3.	menſes 6. dies 19. — — —	5781.
XX.	22.	— — — Summa annorum.	5803.

In libris ipſis Joſephi paſſim tempora ſupputantur, & numeri annorum traduntur; ſed ita fere, ut nec inter ſe ſatis, nec cum Græca LXX Interpretum verſione, [u] nec cum externis ſcriptoribus conveniant, ut pluribus exemplis nuper admodum oſtendit Petrus Brinc Danus in Chronologiæ Joſephi examine, edito Hafniæ A. 1701. 4. & Fridericus Spanhemius in Chronologia ſacra Part. 2. c. 3. T. 1. Opp. p. 151. ſq. Non dubium eſt in multis depravatos codices eſſe in culpa, ut Iſ. Voſſio, Guil. Bonjourio * aliiſque obſervatum, in nonnullis fortè Joſephi quoque negligentiam. Capitum diſtinctio quod permoleſtum accidit, in Græcis alia, alia eſt in Latinis: & in Latinis quoque ipſis editionibus varia ac diverſa, nulla à Joſepho: incertum itidem, num ipſe ſit indicis ante ſingulos libros præmiſſi auctor, an alius aliquis junior. Ceterum MStorum Joſephi Codicum in Antiquitatum libris tanta eſt diſcrepantia, ut Emericus Bigotius non dubitaverit, Joſephum binas illius operis editiones adornaſſe. Ita enim ille in litteris, [w]) datis Rhotomago 21. Febr. 1669. *Libros decem priores Antiquitatum contuli cum MSto codice præſtantiſſimo Bibliothecæ Regiæ, cujus meminit in exercitationibus adverſus Baronium Caſaubonus. Poſteriorum decem librorum nullum potui reperire MStum codicem bonæ notæ, univerſi enim, quos inſpexi, ita differunt ab impreſſis, ut conferri planè non poſſint. Jam pridem credidi, atque etiam nunc mihi perſuadeo Joſephum duplici vice Antiquitates ſuas vulgaſſe. Prima editio continebat contextum primum decem librorum, qualis extat in impreſſis, poſteriorum autem qualis occurrit in Codicibus MSS. quos conſului. In ſecunda editione priores decem libri ita legebantur ut occurrunt in MSto Regio, poſteriores vero, quales ſunt in editis. Nec leviter hoc, quod conjicio de duabus editionibus confirmatur à Joſepho ipſo affirmante, quod ſcripta ſua* [x] *Græcis emendanda permiſerit.* Etiam Hebraice Antiquitatum libros primum ſcripſiſſe legas in Bibliotheca Sixti Senenſis lib. IV. p. 273. ſed hoc rectè refellit B. D. Thomas Ittigius in eruditis ad Joſephum prolegomenis, confutata etiam alterius viri docti opinione, qui Antiquitates Hebraice primum ſtante adhuc templo ſcriptas colligebat è loco libri VII. c. 11. p. 249. quo affirmat Joſephus ſortitionem familiarum ſacerdotalium obtinere ἄχρι τῆς σήμερον ἡμέρας. Longe minus habet veriſimilitudinis audaciſſima Jo. Harduini [y] conjectura, qui Joſe-

** Juſtinus martyr cohortat. ad Græcos p. 9. ὁ γοῦν Ἰωσήπος τὸ ἀρχαῖον καὶ τὸ παλαιὸν τῆς ἱστορίας καὶ διὰ τῆς ἐπιγραφῆς τῶν βιβλίων σημαίνειν βουλόμενος, ἀρχόμενος τῆς ἱστορίας οὕτω γέγραφε. Φλαβίου Ἰωσήπου Ἰουδαϊκῆς Ἀρχαιολογίας. Hinc Antiquitatum Judaïcarum vernaculus vindex dicitur Tertulliano c. 21. Apologetici.

s Videtur intelligii *Epaphroditus* libertus Neronis, quem memorat Arrianus l. 1. Epictetearum diſſ. c. 1. & 26. Interfectum à Domitiano (anno Chriſti 95.) tradidit Dio lib. 67. p. 766. Conf. Jo. Pearſonii opera poſthuma p. 172. & Daubuſium p. 98. ſq. Alius Epaphroditus Chæronenſis Grammaticus librorum helluo, quorum ultrà 30000. collegerat, clarus circa eadem tempora & ſub Nerva Imp. hydrope extinctus, de quo Suidas.

t Clariſſime hoc teſtatur Joſephus xx. 9. p. 703. & p. 1032. & jam obſervavit Dominicus Wannerius in præf. ad vitam Joſephi Latine verſam à Godfrido Tilmanno. Conf. Thomæ Ittigii τοῦ μακαρίτου prolegomena ad Joſephum b. 3. Valeſ. ad Euſebii lib. III. 10. Hiſt. Eccleſ & Tillemont. Hiſtor. Imperator T. 1. p. 978. Steph. le Moyne ad varia ſacra p. 339. &c.

*** In ſcholio veteris Codicis octateuchi Bibl. Coislinianæ, ab Adamo uſque ad mortem Moyſis computantur anni 3862. Vid. celeberr. Montfauconii catalogum MSS. Græcorum illius Bibl. p. 25.

u Cum Samaritano Pentateucho propius convenire notat, qui de Joſephi temporum notatione conferendus Guil. Wiſtams in libro cui titulus: *The Eſſay towards reſtoring the true text of the Old. Teſtament* Lond. 1722. 8. propoſitione IX. X. XI.

* Guil. Bonjour Selectis S. Scripturam diſſertationibus Rom. 1705. fol. Jo. Clerici Bibl. Select. T. 15. p. 233. ſeq.

w Latina feci ex Gallicis, quæ leguntur ad calcem Epiſtolarum Reineſii ad Boſium p. 381. Ex iiſdem Epiſtolis vide ſi placet quæ de MSS. Codicibus Joſephi collegit v. c. Jo. Georgius Eccardus in excerptis menſtruis vernaculis (*monathlicher Auszug aus Büchern.*) a. 1700. Januar. p. 44. ſq.

x L. 1. contra Apionem p. 1037.

y Vignolius Marvillius T. 1. Miſcell. Hiſtor. Litterar. p. 78. *Mr. l'Abbe de la Chambre ſur ce que le Pére Hardouin pretendoit, que le Joſephe tel que nous l'avons aujourd'hui eſt un ourage de quelques moines du treizieme ſiecle: nous le croions, me diſoit' il, quand il nous aura prouvé que les Jeſuites ſont les auteurs des lettres provinciales.*

ſephi ſcripta, qualia hodie habemus non antiquo illi ſcriptori nobiliſſimo Judæo, ſed neſcio, quibus impoſtoribus tertii decimi à Chriſto nato ſæculi tribuit. De Hebraica Joſephi verſione, quæ dicitur ſervari in Bibl. Vaticana, dixi nonnihil infra §. v. nota b. uti de Joſepho Gorionide §. xv. hujus Capitis. Nicephori Calliſti excerpta ex Antiquitatibus Joſephi exſtant MSta Oxoniæ in Bibl. Bodlejana, Codice Barocc. 142.

IV. Fidem Joſephi plerique veteres & recentes celebrant, quibus velut proprio nomine appellatur φιλαλήθης. Theodorus Meliteniota in procemio Aſtronomiæ: Καὶ μέντοι καὶ Ἰώσηπος φιλαλήθης ἀνὴρ ἐν τῇ πρώτῃ ἱστοριῶν ἀρχαιολογίας συγγράφει. Suidas: Ἰώσηπος Ἰουδαῖος φιλαλήθης λέγων περὶ τοῦ προδρόμου &c. Theophylactus in Matth xxii. 7. ὡς καὶ ὁ φιλαλήθης Ἰώσηπος λέγει. Euſebio iii. 9. Hiſt. ἀξιόπιστος πιστεύεσθαι. Theodorit. τὸ μὲν Χριστιανικὸν οὐ δεξάμενος κήρυγμα, τὴν δὲ ἀλήθειαν κρύπτειν οὐκ ἀνεχόμενος. Iſidorus Peluſiota iv. Epiſt. 75. Ἰωσήπου ἀνδρὸς Ἰουδαίου μὲν, φιλαλήθους δὲ & iii. Epiſt. 19. ὁ ἱστορικώτατος διαῤῥήδην γράφων. Sozomenus Hiſtoriæ libro & capite primo Ἰώσηπος -- ἀξιόχρεως ἂν εἴη μάρτυς τῆς περὶ Θεοῦ ἀληθείας. Jornandes de rebus Geticis c. 4. *Joſephus quoque Annalium relator veriſſimus, dum ubique veritatis conſervat regulam, & origines cauſarum à principio revolvit.* Idem Joſepho Scaligero celebratur *diligentiſſimus &* φιλαληθέστατος *omnium ſcriptorum* præf. in opus de emendatione temporum. Sane Joſephus ipſe optime intellexit nihil in Hiſtorico magis eſſe neceſſarium, quam ſtudium veritatis. Τῷ γὰρ ἱστορίαν ἀναγράφοντι τὸ μὲν ἀληθεύειν ἀναγκαῖον. p. 1024. vitæ ſuæ. Minimeque omnium ſibi, ad Reges referenti genus eſſe εὐπρεπὲς τὸ ψεύδεσθαι. xvi. 7. (11.) p. 563. Teſtatus etiam eſt, ſe ea, quæ de gentis ſuæ antiquitatibus tradit, non aliunde quam ex ſacris libris Moyſis ac Prophetarum & ex Hebraicis litteris diligenter tranſtuliſſe. Μέλλει γὰρ περιέξειν ἅπασαν τὴν παρ' ἡμῖν ἀρχαιολογίαν καὶ τὴν διάταξιν τοῦ πολιτεύματος ἐκ τῶν ἑβραϊκῶν μεθερμηνευμένην γραμμάτων. p. 1. procem. & p. 3. Τὰ μὲν οὖν ἀκριβῆ τῶν ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς προϊὼν ὁ λόγος κατὰ τὴν ἰδίαν τάξιν σημανεῖ, τοῦτο γὰρ διὰ ταύτης ποιήσων τῆς πραγματείας ἐπηγγειλάμην, οὐδὲν προσθεὶς οὐδ' αὖ παραλιπών. p. 4. ταῦτα δ' ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις εὗρον ἀναγεγραμμένα, ἔχει δὲ οὕτως. & lib. x. cap. 11. pag. 349. clariſſime ait ſe tantum Metaphraſtem agere librorum ſacrorum, neque addere illis quippiam de ſuo, nec detrahere: Καὶ γὰρ εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς ἱστορίας πρὸς τοὺς ἐπιζητήσοντάς τι τῶν πραγμάτων ἢ μεμψομένους ἠσφαλισάμην μόνον τι μεταφράζειν τὰς ἑβραίων βίβλους, εἶπον εἰς τὴν Ἑλληνίδα γλῶσσαν, καὶ ταῦτα δηλώσειν μήτε προστιθείς τι τοῖς πράγμασιν αὐτὸς ἴδιον, μήτ' ἀφαιρεῖν ὑπεσχημένος. At ſi quis Joſephi Antiquitates cum Sacris litteris non indiligenter conferat, magna paſſim & hinc inde vix ferenda libertate vel negligentia uſum deprehendet, nam non modo omittit complura, ut adoratum à majoribus ſuis vitulum in deſerto: unde in quodam veteri Codice notatum ad marginem; παραλείπεις Ἰώσηπε τὴν μοσχοποιΐαν αἰδοῖ τῶν προγόνων, teſte Ed. Bernhardo p. 160. ad Joſeph. ne dicam de cæde infantum Bethlehemiticorum aliaque à Joſepho prætermiſſa vel ſecus tradita quæ notant Wilhelmus Wotton ** in Miſcellaneis Anglicè editis diſſ. de traditionibus Phariſæorum & Andreas Eudæmon Joannes in defenſione Baronii lib. 2. c. 16. 17. 18. Non minore licentia uſus, alia adjungit vel ſecus interpretatur deteritque narrando, (miracula præcipue) quo fidem apud Ethnicos invenirent: *** Sed & aliter non pauca commemorat ut adverſa fronte cum Moyſe ac Prophetis & cum Scriptoribus Hiſtoriæ Maccabæorum (quod vehementer illi vertit vitio exprobratque Jo. Harduinus p. 589. Oper. ſelect.) in narratione rerum quarundam concurrat. Hoc non Jacobo Saliano tantum in Annalibus V. T. qui Joſepho iniquiorem (fateor) aliquando ſe præbet, & Antonio Poſſevino in Apparatu ſacro & lib. 2. Bibl. Selectæ cap. 61. Auguſtino Maſcardo tractat. 2. de arte hiſtorica c. 1. p. 112. ſeq. &c. 2. p. 139. ſeq., ſed innumeris præterea aliis viris doctis obſervatum, è quibus Jacobus Uſſerius in Epiſtola ad Lud. Capellum p. 42. *De ipſo quoque Joſepho*, inquit, *non eſt prætereundum, quod ex ſacris Hebræorum litteris Origines ſuas translaturum ſe eſt pollicitus, neque ſubtrahendo quicquam neque addendo, id eum pari fide non præſtitiſſe. Eodem conſilio, quo Perſis nuper Hieronymus Xaverius Jeſuita interpolatam à ſe Evangelicam dedit Hiſtoriam, etiam Græcis ille rerum in V. Teſtamento geſtarum tranſmiſit memoriam: nonnulla quæ erant in Canone ſupprimens, alia (ut quum Salomoni verbi gratia pro XL. Regni annis* [z] *LXXX. tribuit & in numero talentorum argenti ad templi uſum à Davide relicto* 1 Chron. xxii. 14. *centum millia pro mille millibus ſubſtituit) immutans, atque ex ſcriptis Apocryphis non pauca adjiciens, uti in ejus de Moyſe trienni, de eodem juvene cum Æthiopibus bellum gerente, de Tharbi regis Æthiopum filia connubium ejus expetente & aliis ejuſdem farinæ narrationibus licet perſpicere.* David Blondellus * *Joſephus non videtur verſatus fuiſſe in libris Philoſophicis, ſed valde ſtuduiſſe moribus Græcorum & Romanorum. Valde propendet in partes Ethnicorum, unde cum judicio legendus. Super ſcripto Sibyllino non ſuper hiſtoria, quæ in lege exſtat, ſtruit narrationem turris Babylonicæ: Salomoni tribuit quædam, quæ certè non conveniunt ipſi, videlicet Magiæ operam dediſſe, & herbas ad magiam applicuiſſe. Ubique etiam fere Ethnicorum favorem captat, atque hinc ſit, ut magis phraſes ſuas a Græcis & gentibus mutuetur quàm ex lege. Item in contextu Hiſtoriæ ſuæ Hellanicum, Hecatæum & Beroſum magis ſequitur quàm S. Scripturam. Itaque moneo Joſephum cum judicio legendum eſſe, nihil quippe ex eo recipi debet, niſi prius Scripturæ Canonicæ conſentaneum eſſe comperiatur. Libri quidem, quos de bello Judaico ſcripſit, fide digniſſimi ſunt, quia materia, quam tractat nupera erat, & cognita omnibus, quorum manibus terenda erant ea ſcripta qui aut ex relatione ea accepiſſent, aut ipſis rebus interfuiſſent, & magnam calamitatum partem ipſi ſenſiſſent. Hos cum videret magno omnium applauſu excipi, alios attexuit de antiquitate Judæorum, ſed non pari fide: utpote in quibus nimium in partes Ethnicorum propendet, & in eorum gratiam quædam à veritate aliena admiſcet. Præterea etiam à Chriſtianis,* ** *ut alios ad ſuam religionem allicerent, quædam piis fraudibus ipſius ſcriptis addita ſunt, unde non adeo tuto ipſius hiſtoriæ fidere licet, ſed judicium adhibendum, ut vera à falſis diſtinguamus.* Plura exempla Hiſtoriarum ſacrarum à Joſepho non optima fide relatarum collegit nuper Cl. Vir Anton. Vandalen libro adverſus hiſtoriam Ariſteæ cap. x. & xi. & p. 500. tum in libro de origine ac progreſſu idololatriæ c. vii. Petrus Baylius T. 1. Dictionarii, ubi de Abimelecho agit: *Il y a long temps que je ſuis incillari* …

** In Miſcellaneis diſſ. Anglicè editis de traditionibus Phariſæorum, Bibl. Angloiſe T. iv. p. 375. ſeq. Bibl. ancienne & moderne T. xii. p. 196

*** Philoſtorgius apud Suidam in Φλέγων· ὁ Ἰώσηπος καὶ δεδοικὼς ἔοικε καὶ εὐλαβούμενος ὡς μὴ προσκρούσειεν Ἕλλησι. Thomas Pinedo, Judæus notis ad Stephanum Byzantinum p. 766. de Joſepho: *Quod S. Scripturæ miracula ad cauſas naturales conetur deducere, culpandus non eſt: Philoſophia enim ſacræ Scripturæ debet ancillari: Ethnici illa aliter credere nolebant.* Confer etiam Joannis Gregorii diſſ. Anglicè editam de LXX. Interpretibus, p. 33. ſq.

z Similia librariis fortè rectius imputantur, quam Joſepho.

* Timannus Geſſelius T. 1. Hiſt. rerum memorabilium in orbe geſtarum p. 30.

** Reſpicit Blondellus locum Joſephi de CHRISTO, de quo infra.

a Hoc

indigné contre Josephe & contre ceux qui l'epargnent sur ce sujet: Un homme qui faisoit profession ouverte du Judaisme dont la foi étoit fondée sur la divinité de l'Ecriture, ose raconter les choses autrement qu'il ne les lit dans la Genese, il change, il ajoute, il supprime des circumstances, en un mot il se met en opposition avec Moyse de telle sorte, qu'il fait que l'un de deux soit un faux Historien. Cela est-il suffrable, & n'en faut il pas conclure où qu'il ne s'est gueres soucié de scandaliser sa nation, ou qu'il à cru que le sentiment particulier qu'il avoit sur la fallibilité [a] *& par consequent sur la noninspiration de Moyse étoit commun parmi les Juifs? Je croy, que tous les anciens Historiens ont pris la méme licence à l'égard des vieux memoires qu'ils consultoient. Ils y ont consu de supplémens, & n'y trouvans pas les faits de velopper & embellis à leur fantasie, ils les ont étendus & habillez comme il leur à plu, & aujourd'hui nous prenons cela pour histoire.* Cotelerius in Chrysost. ad Danielem p. 225. *Idem Josephus in fine libri decimi refert hoc visum* (*Dan.* VIII.) *sed confuse ac, uti solet, parum accurate.* Sunt & alia, quæ in Josepho reprehendunt viri docti, nam in his etiam, quæ ex Ethnicis scriptoribus produxit testimoniis fidem ejus desiderant, ut Antonius Vandalen lib. de Aristea pag. 211. præterea multorum parachronismorum reum & in narratione rerum suæ ætatis vel affectu vel errore abreptum arguunt. Vide Petri Possini diss. de genere Herodis p. 34. seq. Harduinum Chronolog. V. T. p. 259. Papebrochii apparatum ad propylæum Actis Sanctorum Maji præmissum p. 18. Rev. Abbatem ac Theologum Helmstadiensem Joannem Fabricium T. 2. Bibliothecæ suæ p. 388. seq. Jobo Ludolfo commentar. ad Historiam Æthiop. p. 230. Josephus dicitur *Antiquitatum Judaicarum fabulator sæpius quam historicus.* Etiam Richardus Simonius Tomo 3. Epist. selectarum Epistola 8va notat Josephum non dubitasse Judæorum subinde *Agadoth* sive fabulosas narrationes, v. g. de Moysis victoria ab Æthiopibus reportata historiæ suæ adspergere. Adde eundem Simonium T. 2. Epist. 1. p. 6. seq. Sic fabulis adscribit Humfredus Prideaux T. 2. Hist. Judaic. quod Josephus XIII. 16. & XVI. 11. tradit de ter mille talentis, quæ Joannes Hyrcanus, & de alia magna vi pecuniæ, quam postea Herodes ex sepulchro Davidis aperto ceperit. Alii hallucinationes in Josepho castigant Geographicas, ut Bochartus T. 1. Opp. pag. 1197. seq. Errores quosdam morales & Theologicos notat B. Ittigius in laudatis prolegomenis c. 5. seq. Historicos alios errores Petrus Brinch, Pastor Arendalensis Ecclesiæ in Norwagia, in Historiæ Josephi examine, Hafniæ 1701. 4.

V. Utcunque autem ista se habeant, nihilominus in rebus, quæ circa ipsius tempora atque jam inde gesta sunt, ubi Historia Biblica desinit, & universè de rebus gentis suæ, ne de aliis in præsenti dicam, plurima annotavit scitu dignissima: & quis cordatus propter ætatem, eruditionem, judiciumque non libenter ei plus quam multorum Rabbinorum testimoniis tribueret? Errores autem, ut non admisit nullos (homo enim fuit) attamen tot tantique illi non sunt, ut velut intestabilis, propterea de ponte sit dejiciendus. *Nullam occasionem* (verba Casauboni sunt Exerc. XII. num. 2.) *prætermittit Baronius sive justam sive injustam detrahendi Josepho, historico nobilissimo, quicquid ingrati Josephomastiges imaginentur. -- Si omnes Josephi errores, hallucinationes aut ablepsiæ* (*de iis non loquor, in quibus discedit à Bibliis, in quo excusari non potest*) *in unam summam contrahantur, vix centesima ea pars fuerit culparum ab uno Eusebio admissarum sive in Chronico sive in aliis scriptis. Cur igitur tanta cura & tanta cum iniquitate Josepho insultabimus? cujus libros, nisi providentia Dei singularis ad nostra servasset tempora, in quantis rerum Judaicarum tenebris hodie versaremur? Quot fabulas, quot mendacia jubar Historiæ Josephi discutit?* Evangelicam quoque & Apostolicam Historiam Josephus confirmat in multis, etiamsi vel maximè ponamus dubitandum esse de γνησιότητι locorum de CHRISTO Servatore [b] lib. XVIII. Antiq. cap. 4. pag. 621. de Joanne Baptista [c] lib.

[a] Hoc nullo pacto verisimile est de Josepho, & perspicuis ejus testimoniis revincitur. Potius dixerim Josephum Pharisæum non putasse contradicere se sacris scriptoribus, quum maxime eos interpolavit secundum traditiones gentis suæ, sive Ἰουδαϊκὰς δευτερώσεις, quas secutum fuisse Josephum notat Eusebius VI. Demonstrat. Evangelicæ p. 291. Vel etiam pugnantia scripsit. Quot sunt inter Christianos, qui libros sacros tractando secundum suas opiniones præconceptas idem fecerunt, faciuntque, nec tamen de sacrorum ideo scriptorum Θεοπνευστίᾳ dubitant. Neque Petrum Comestorem auctorem historiæ scholasticæ, nec Xaverium Evangeliorum interpolatorem crediderim de fide divinorum scriptorum dubitasse, aut ex suis hisce scriptis de illa sententia posse convinci, qui tamen neutiquam sunt Josepho in referenda Historia sacra accuratiores. Longè parcius etiam quàm apud recentiores Judæos fabulis à Josepho datum esse locum, nemo non libenter fatebitur, ac pulchre notavit Michaël de la Roche T. 3. Bibl. Anglicæ p 523.

[b] Hoc Josephi loco non utuntur Justinus, Tertullianus, Chrysostomus, aliique complures, quando contra Judæos disputant. Non produxit Origenes alia Josephi laudans in libris contra Celsum. Ne Photius quidem (tanto junior) meminit, in cujus Bibl. Antiquitates Josephi bis recensentur cod. 76. & 238 Ante Eusebium tamen lib. 1. c. 11. Hist. Eccles. & lib. 3. demonstrat. c. 5 p. 124. allegaverit illum Macarius quidem cubiculi imperatorii præfectus, siquidem genuinus sit hujus ad Diocletianum sermo, qui refertur in Actis Sanctorum Maji T. 5. p. 149. Locum Macarii à Clariss. Viro W. E. Tenzelio primum in dialogis menstruis Germanice editis A. 1697. pag. 556. observatum hic adscribere integrum non dubitavi: Ἰώσηπος ὁ ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεὺς γενόμενος καὶ ἱστοριῶν μετ' ἀληθείας τὰ κατὰ Ἰουδαίους μαρτυρεῖ τὸν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν γεγονότα ἐνανθρωπήσαντά τε καὶ σταυρωθέντα καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθέντα, οὗ τὰ συγγράμματα ἐν τῇ δημοσίᾳ ἀπόκειται βιβλιοθήκῃ λέγει δὲ οὕτως. Γίνεται δὲ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν Ἰησοῦς σοφὸς ἀνὴρ εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρὴ, ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητὴς, διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν ἡδονῇ τὰ ἀληθῆ δεχομένων. Καὶ πολλοὺς μὲν Ἰουδαίων, πολλοὺς δὲ τοῦ Ἑλληνικοῦ, ἐπηγάγετο. Ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν. Καὶ αὐτὸν ἐνδείξει τῶν πρώτων ἀνδρῶν, παρ' ἡμῖν σταυρῷ ἐπιτετιμηκότος Πιλάτου οὐκ ἐπαύσαντο οἱ τὸ πρῶτον ἀγαπήσαντες. Ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἔχων ἡμέραν πάλιν ζῶν, τῶν θείων προφητῶν ταῦτα καὶ ἄλλα μυρία θαυμάσια περὶ αὐτοῦ εἰρηκότων, καὶ οὐκέτι νῦν τὸ Χριστιανὸν ἀπὸ τοῦδε ὠνομασμένον οὐκ ἐπέλιπε φῦλον. Ταῦτα οὖν τοῦ τῶν Ἑβραίων γραμματέως πάλαι ταῖς ἑαυτοῦ βίβλοις ἐγχαράξαντος περὶ τοῦ δεσπότου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, ποία ἄρα ἀπολογία τοῖς ἀπίστοις ὑπολειφθήσεται; Sed merito existimandum hæc Acta Martyrii Macariani, si non longe post Diocletianum plane conficta, saltem interpolata atque locum Josephi insertum à recentiore manu esse. Post Eusebium laudatur Josephi testimonium ab Isidoro Pelus. IV. Epist. 225. Sozomeno lib. 1. Hist. c. 1. Sophronio interprete Catalogi Hieronymiani, Joanni Malala, lib. 10. Chron. p 319. Georgio Hamartole, Cedreno, Zonara, & Glyco, quem sub Theodori Metochitæ nomine Meursius edidit, in Chronicis; Suidæ in Ἰώσηπος & Nicephoro l. 1. Hist. Eccles. c 39. è quibus varias lectiones notavit *Jo. Andreas Bosius* in Exercitatione ad Periocham Josephi de IESU CHRISTO c. 2. §. 45. (Jenæ 1673. 4. & novissime cum opusculis ejus historicis curante V. C. Jo. Georgio Walchio editis 1723. 8. p. 770. sq.) Latine præter Josephi interpretem Cassiodori æqualem & Hegesippum l. 2. de excidio Hierosol. c. 12. atque in anacephalæosi p. 685. citat Hieronymus Catalogo Scriptorum Eccles. c. 13. & Joan Sarisberiensis l. 2. Policratici c 9. ac Chronographi & Historici recentiores bene multi, Haymo l. 1. c. 13. Hist. Eccelef. Anonymus Bambergensis MSS. in Academia Jenensi & Bosio inspectus, Cunradus Urspergensis, Freculfus, Albertus Stadensis, Vincentius Bellovacensis, Petrus Comestor, Baptista Platina, &c. His testimoniis accedit consensus, non modo editorum codicum, sed etiam manu exaratorum Græcorum Latinorumque, quos evolverunt Bosius, Bigotius, & Lambecius, quem vide in epistola ad Augustum Luneburgensium Ducem de VII. MSS codicibus Josephi, qui exstant in Bibl. Cæsarea (editam Vindobonæ 1666. 4°.) & libro VIII. Comment. de eadem Bibl. pag. 3. seqq. Sed & in *Hebraïca* Josephi versione fuisse istud testimonium in pervetusto codice MSS. Vaticanæ Bibl. sed abrasum à Judæis testatur Baronius ad A. C. XXXIV. Num. 226. quod licet aliena fide narratum Casaubono videtur p. 677. Exerc. XVI. Sect ult. & Jo. Clerico T. 23. Bibl. Select. p. 173. tamen confirmatur ab Huetio Demonstrat. Evangel. propos. 3. §. 13. & Theophilo Comite de Windischgraz, qui codicem illum Romæ sibi demonstratum Wagenseilio affirmavit, ut legas in Christoph. Arnoldi collectione Epistolarum de testimonio Josephi p. 249.

[c]lib. XVIII. c. 7. p. 626. De Jacobo lib. XX. c. 8. & quæ de dirutis propter Jacobi necem injustam Hierosolymis; de Joanne Baptista Propheta & de Christo cum sacerdotibus adolente in templo ex iisdem Josephi libris laudant Origines I. contra Celsum p. 35. l. 2. p. 69. & in Matthæi XIII. p. 223. Eusebius II. 23. Hist. Hieronymus Catalogo Script. Eccles. c. 2. & 13. Suidas Ἰώσηππος & Ἰησοῦς: hodie vero in Josephi libris non [d] reperiuntur. Ad locum Josephi de Jacobo respicit etiam Anastasius Sinaita, quando in homilia de Sacra Synaxi quam edidit Henr. Canisius T. 3. Antiq. Lect. p. 78. μέμνηται, inquit, Ἰάκωβον τὸν ἀδελφόθεον, οὗ δὲ οἱ ΓΑΛΙΛΑΙΟΙ ΛΟΓΟΓΡΑΦΟΙ μέμνηνται, εὐχόμενον ὑπὲρ τῶν ἀναιρούντων αὐτόν.

Decreta pro Judæis Romana & Asiatica quæ Josephus XIV. 17. attulit, quæque in veteris Latinæ versionis editionibus mutila & minus bene translata leguntur, in Græcis atque Græcolatinis (ante Oxoniensem Hudsonianam) desiderari miratus Isaacus Vossius capite octavo libelli de Sibyllinis Oraculis, eadem editurum se promisit p. 314. ad Catullum. Hæc post eruditi illius viri obitum demum ex Codice Vossiano, qui asservatur in Bibliotheca publica Leidensis Academiæ, vulgavit Vir Celeberrimus Jacobus Gronovius, additis præter veterem interpretationem nova versione sua notisque Lugd. Batav. 1711. 8. In illis notis nonnulla notavit Stephanus Berglerus, quæ videri possunt in Actis Erud. A. 1713. p. 160. Decreta autem, quæ dixi, Clarissimus Hudsonus suis locis Josepho suo inseruit.

Adversus Joannis Harduini objectiones, qui in Herodum historia fidem Josephi non dubitavit sollicitare, hunc scriptorem erudite vindicavit, narrationesque illius a νοθείας suspicione asserens cum antiquis nummis conciliavit vir egregius Christophorus Cellarius in singulari diss. Halæ Sax. edita A. 1696. quæ in ejus exercitationibus Academicis Lipsiæ 1712. 8. junctim vulgatis undecima p. 207. seqq. legitur, atque ad calcem Josephi Hudsoniani recusa exstat.

VI. ΠΕΡΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ ΙΟΥΔΑΙΩΝ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, *de Antiquitate gentis Judaicæ libri II. adversus* Manethonem, [e] Apollonium, Molonem, Lysimachum, Posidonium & alios, *Apionem* [f] præcipue, qui nationi Judæorum detraxerat libro tertio & quarto rerum Ægyptiacarum. Singulari præterea scripto Judæis Apionem insultasse affirmant Justinus Martyr, Clemens, Julius Africanus, Eusebius & Hieronymus cujus hæc sunt verba c. 13. de Scriptoribus Eccles. *Scripsit & Josephus duos* ἀρχαιότητος *adversum Apionem Grammaticum Alexandrinum, qui sub Caligula legatus missus ex parte gentilium contra Philonem etiam librum vituperationem gentis Judaicæ continentem scripserat.* At hujus non meminit Josephus, qui hos quoque binos libros *Epaphrodito* suo κρατίστῳ & τιμιωτάτῳ inscripsit, unde ante annum Christi XCV. editos fuisse oportet, quo Epaphroditum Domitianus interfecit. Sed & Apio ipse,

seq. (Norimb. 1661. 12.) Cui addendum, quod de Joanne Baptista apud Gorionidem legitur p. 533. seq. edit. Breithauptianæ, & quod ex inedito Gyraldi Cambrensis libro de institutione principis affert præstantissimus Caveus: *Robertus* (Canutus qui circa A. C. 1170. claruit.) *Prior S. Fridiswidæ apud Oxoniam Hebraice doctus in duobus exemplaribus Josephi Hebraice scriptis invenit testimonium de Christo in aliis nuper erasum, quod & Judæis Oxoniæ degentibus ostensum fuit.* Wagenseilius tamen in Romano Codice non hoc de Christo testimonium, sed aliud de Tiberio Cæsare, Pilatoque statuas in urbem Hierosol. conatis introducere, erasum contendit. Vide Daubuzium p. 49. Omitto, quæ contra Tanaqu. Fabrum (lib. 1. Epist. 45.) aliosque pro fide hujus loci disputant B. D Joan. Mullerus noster in Judaïsmo detecto p. 1103. seq. Henr. Valesius p. 16. & 20. ad Eusebium Huetius proposit. 3. §. 21. seq Antonius Pagi ad A. C. XXXII. num. 15. Guil. Bonjour dialogo tertio triduanæ de Canone sacrorum librorum concertationis (Rom. 1704. 4.) Caveus parte 2. Hist. litterariæ adit. c. 67. Franciscus de Roye JCtus in singulari diss. edita Andegavi 1656. 4. ad calcem historiæ Berengarianæ. Honoratus de St. Maria, Carmelita, reflex. sur les regles & l'usage de la Critique T. 3. diss. 7. Georgius Wolfgang Wedelius Centur. 2. Exerc. Medico-Philog. decad 2. diss. 1. David Martinus in diss. Critica de hoc Josephi loco Gallice edita Ultrajecti 1717. 12. Christoph. Adamus Rupertus Epist. ad Thom. Reinesium p. 601 & Reinesius p. 609. seq. Joan. Colerus de veritate resurrectionis CHRISTI p. 31. seq. Justus Christoph. Dithmarus singulari diss. edita Francofor. ad Viadrum 1715. 4. & quem amicitiæ causa nomino Conr Daniel Frick, Ulmensis ὁ μακαρίτης, Lips. 1698 4. Natalis Alex. Tom 6. Hist. Eccles. V. T. Diss. 10. Estrangius prolegom. ad Anglicam Josephi versionem, Cherubinus de S. Josepho, Carmelita, T. 3. Bibliothecæ Criti. S. diss. 1. part. 3. & qui styli potissimum vindicias contra Tanaquil. Fabrum scripsit, Carolus Daubusius libris duobus de hoc testimonio editis Lond. 1706. 8. Nec Lambecii probo sententiam, qui lib. VIII. de Bibl. Vindobon. p. 22. sq. verba hujus testimonii ita explicat, ut in ignominiam CHRISTI scripta sint à Josepho: nec illis assentior, qui plane intrusum esse ajunt à Christianis, ut præter Tanaq. Fabrum, Lucas Osiander, Obertus Gifanius, Jo. Dallæus, David Blondellus apud Gallæsium p. 125. Hist. Eccles. Sebaldus Snellius, Piquesius sive potius Richard Simon. T. 2. Bibl. Criticæ p. 26. sq. auctor diss. (Abbas eruditissimus de Longveruë, vide Journal des sçavans 1714. p. 644.) quam Parisiis ad se missam edidit V. C. Jo. Clericus T. 7. Bibl. veteris & novæ p 237. s. q. qui & ipse Henr. Valesium pro γνησιότητι hujus loci contendentem oppugnat T. 16. p 90. sqq. Sed mihi non videtur Josephus potuisse mentionem Christi Christianorumque in historia illius ætatis prorsus prætermittere, licet fatendum sit factum hoc fuisse à Justo Tiberiensi, ut Photius Cod. 33. testatur: interpolatum autem suspicor cum viris doctissimis, Rich. Montacutio ad Eusebii demonstrat. Evangel. lib. 3. Stephano Lemoyne notis ad varia sacra p. 931. Clariss Wagenseilio IV. peræ libr. juvenil. p. 189. & B. I. Ittigio Prolegom. ad Josephum & in selectis capitibus Historiæ Eccles. Sect. 1. p 356. sq. 374. Paravit hoc de argumento peculiarem exercitationem quoque Frid. Spanhemius fil. at quia imperfecta ab Auctore relicta est, lucem non vidit, sed in tomo II. ejus opp. desideratur. Daubusio quidem p. 93 & 221. Josephus videtur fuisse semichristianus, imbutus opinionibus Essæorum p. 212. 224. seq. & in gratiam etiam Epaphroditi p. 103. & Flaviæ Domitillæ, Flaviique Clementis Christianorum p. 107. illa de CHRISTO historiæ suæ intexuisse. Clarissimus Hudsonus Josephum plane existimavit virum ex baptizatis à Joanne; quem laudat. XVIII. 6. 2. quare neque istud de Christo, neque ista de Jacobo testimonia dubitavit genuina scriptoris hujus esse. Vir eruditus autem qui in Epistolis, ad Houttevillium contendit testimonium hoc non quidem in corpore historiæ positum à Josepho, sed notæ marginalis instar in ora libri adjectum ab eodem illo scriptore, conjecturam minus adhuc credibilem Houttevillio, pro γνησιότητι illius loci pugnanti opposuisse videtur, uti bene judicant auctores ephemeridum eruditorum Paris. 1723. Jul. p. 12. seq. edit. Amst.

c Chrysostomus in Johannis c. 1. homil. 12. p. 82. Καὶ γὰρ καὶ ὁ Ἰώσηππος τῇ τούτου (Ἰωάννου τελευτῇ τὸν πόλεμον λογίζεται), δι' αὐτόν τε δείκνυσι μηδὲ πόλιν εἶναι τὴν ποτὲ μητρόπολιν οὖσαν, καὶ μακροὺς συνείρει περὶ αὐτοῦ λόγους ἐγκωμίων. Herodis exercitum deletum, non Hierosolymam ob Joannis cædem eversam scribit illo loco Josephus.

d Huetius propos. 3. §. 10. contendit illa à Judæis fuisse erasa, ut Blondellus lib. 1. de Sibyllis cap. 7. eadem à Christianis in libro Josephi inserta. Neutrum crediderim. Sed videmus passim ab iis, qui scriptores laudant, sententias illorum malo exemplo mutari & interpolari. Etiam Orosius VII. 6. ex Josepho refert expulsos Roma à Claudio Imp. universos Christianos, quod in editis frustra quæres. Sed & Is. Vossius libro de LXX. Interpretibus hinc inde quædam profert è Syncello vel è Codicibus Josephi MSS. quæ in editis haud exstant.

e In editionibus quibusdam ut Latina Paris. 1514. fol. minore per Albertum Goullet. Prof. Theol. emendata, liber prior inscribitur *de Antiquitate contra Manethonem Ægyptium*, liber posterior *de Antiquitate contra Apionem & fautores.* Labbeus p. 275. Bibl. novæ MSS. testatur in Codice MS. 349. Regis Christianissimi exstare *Josephum contra Manethonem & alios Stoicos* (Chæremonem puta) *Latine.* Sane magna pars libri prioris occupatur in confutandis iis, quæ Manetho de Judæis tradiderat. Vide pag. 1039. sq. 1042. & 105. sq. & sub initium libri secundi ait se respondisse priore libro Manethoni, Chæremoni, & aliis quibusdam. Auctor autem ipse in titulo libri nullum nomen adversarii posuerat, sed tantum inscripserat περὶ τῆς τῶν Ἰουδαίων ἀρχαιότητος, ut ab Origene, Eusebio & aliis veteribus allegatur. Porphyrius loco supra à me laudato βιβλία πρὸς τοὺς Ἕλληνας.

f De Apione isto Plistonice Posidonii fil. Oasitano, qui ob civitatis jus acceptum malebat audire Alexandrinus, consuli poterunt Cotelerius ad Patres Apostolicos Tom. 1. p. 592. Vossius de historicis Græcis, Meursius in Bibl. Græca, Bælius tom. 1. Dictionarii & Tillemontius Hist. Imperatorum T. 1. p. 775. sq. Appion scribendum an Apion, disquirit Jo. Harduinus in numis urbium illustratis p. 521. Πολλὰ βιβλία κατὰ τῶν Ἰουδαίων γεγραφέναι *multos libros adversus Judæos scripsisse*, legas in Clementinis, homilia V. cap. 2. ille etiam ἰατρικῆς οὐκ ἀμύητος, *Medicæ artis haud imperitus* celebratur.

g In

ipse, ut Manetho & reliqui, jam mortuus erat, cum Josephus eum confutaret, ut constat è libro 2. p. 1071. Laudat iterum Hieronymus his verbis Epist. 84. ad Magnum oratorem: *Josephus Antiquitatem approbans Judaici populi, duos libros scripsit contra Apionem Alexandrinum Grammaticum, & tanta Secularium profert testimonia, ut mihi miraculum subeat quomodo vir Hebræus & ab infantia sacris litteris eruditus cunctam Græcorum Bibliothecam evolverit.* In libro secundo p. 1064. seq. est magna in Græcis lacuna, quam fortasse supplere aliquando dabitur alicui è MSto codice. Hos libros respicit Gorionides lib. v. c. 27. p. 466. edit. Clariss. Beithaupti, ubi memoratur Josephi sacerdotis ספר הובחות ומריבות *volumen refutationum & controversiarum.*

VII. ΕΙΣ ΜΑΚΚΑΒΑΙΟΥΣ ΛΟΓΟΣ ἢ περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ sermo disertissimus *de Imperio rationis, in laudem septem Maccabæorum* qui una cum patre Eleazaro & matre [g] sub persecutione Antiochi Epiphanis Martyrium pro lege alacriter subierunt, Josepho nostro diserte tribuitur ab Eusebio III. 10. Hist. Eccles. πεπόνηται δὲ καὶ ἄλλο οὐκ ἀγενὲς σπούδασμα τῷ ἀνδρὶ περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ ὅ τινες Μακκαβαϊκὸν ἐπέγραψαν. Hieron. *Alius quoque liber ejus qui inscribitur* περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ (*de potentia rationis*, vertit Honorius Augustod. lib. 1. de luminaribus Ecclesiæ c. 13.) *valde elegans habetur, in quo & Maccabæorum digesta sunt martyria*, Idem l. 2. adversus Pelagianos: *Unde & Josephus Maccabæorum scriptor Historiæ, frangi & regi dicit perturbationes animi, non eradicari.* Photius è Philostorgii lib. I. Histor. Eccles. post enumeratos tres Maccabæorum libros: τὸ μέντοιγε τέταρτον ὑπὸ Ἰωσήπου γεγράφθαι καὶ αὐτὸς συνομολογῶν οὐχ ἱστορίαν μᾶλλον ἢ ἐγκώμιον εἶναι φησὶ τὸ περὶ τὸν Ἐλεάζαρον καὶ τοὺς ἑπτὰ παῖδας τοὺς Μακκαβαίους διηγούμενον. Laudat hunc librum etiam Nazianzenus Orat. XXXII. sed Josephi nomen reticet, quod ponere non omisit Nicetas in scholiis ad illam de Maccabæis orationem, nec Anastasius Sinaita quæstione octava. Nomine itidem prætérito Syncellus p. 293. & 279. ὡς ἐν τετάρτῃ βίβλῳ τῶν μακκαβαϊκῶν. Idem tamen p. 24. laudat Josephum ἐν τοῖς Μακκαβαϊκοῖς: Conf. Græcum Scholion in margine p. 273. Gotfridus Viterbiensis in Chronico, ubi de Josepho: *liber etiam Maccabæorum secundus ab eo dicitur compositus.* Hugo Grotius vero ad Lucæ XVI. 19. præsentis libri auctorem vocat Josephum, sed ab eo, de quo agimus, diversum. *Josephum virum sane disertum quisquis ille fuit, Historiarum enim scriptorem hunc esse non puto.* MSti codices hujus libri plurimum inter se differunt, ut patet si conferantur Latina *Erasmi* paraphrasis, in qua liber dedicatur nescio cui *Polybio Megalopolitano*, & nomina matris martyrumque referuntur, multaque aliter se habent, quam in Græcis editis: tum MStus codex Bibliothecæ Paulinæ, ex quo novam editionem hujus libri moliebatur Bosius ὁ μακαρίτης ut ipse affirmat in diss. de νεωτερικαῖς ἐπιθυμίαις p. 9. & ex quo varias lectiones à Nobiliss. cive meo Jo. Frid. Fellero excerptæ leguntur ad calcem editionis Josephi Lipsiensis. Tum codex MStus Bibliothecæ Cæsareæ, de quo Lambecius lib. v. Commentar. p. 104. & laudatus Ittigius in prolegom. ad Josephum b. 3. b. Codex item Regius Paris. quem celebrat *Franciscus Combefisius* T. 7. Bibl. Concionatoriæ Patrum p. 435. ubi *Erasmi* versionem exhibet conquestus cum plura sua quàm Josephi dare, neque acri satis judicio eas dubitasse voces subinde inserere, quas non Judæus homo sed Christianis educatus legibus prolaturus esset. Itaque idem Combefisius eundem hunc librum cum nova versione sua ac notis recudi fecit in auctario novissimo Bibliothecæ Patrum Paris. 1672. fol. tom. I. statim sub initium. Editum eundem libellum MSti Codicis ope auctiorem & emendatiorem cum versione & notis *Joannis Lloydii* Oxon. 1690. didici ex Antonii Wood Antiquitatibus Oxoniensibus T. 2. p. 140. b. sed librum ipsum non vidi. Adjunctus præterea est (licet irreligiose ad textum scribit Joan. Morinus p. 199. Exercitatt. Bibl.) quibusdam Græcorum Bibliorum editionibus, ut Aldinæ 1518. & Basil. 1545. fol. Argentinensi 1526. Basileensi 1540. apud Hervag. & 1550. apud Nicolaum Brylingerum & Græcolatinæ Basil. 1582. 8. ex officina Brylingeriana, in qua exstat versio, quæ incipit, *studiosissimum sapientiæ sermonem declaraturus.* Nam Erasmi versionis sive antiquæ ab Erasmo interpolatæ initium est: *Machabæorum agones admiratione dignissimos.* Combefisii verò, quæ etiam me curante exstat in appendice editionis Josephi Græcolatinæ Lipsiensis: *Sapientissimam ostensurus rationem.* Exstat & liber Josephi de imperatrice ratione à *Mydalio Jacobo* Gandensi, Ord. Prædicator. editus Coloniæ 1517. 4. non interprete illo quidem, sed Erasmo, licet versio Jacobo tribuatur in novissima Bibliotheca scriptorum Dominicanorum T. 2. p. 336 Addidit autem Editor quæ de Maccabæis scripsisse Cyprianus, Ambrosius, Chrysostomus, Hieronymus, Prudentius, Usuardus, Leo III. Rabanus, Bernardus, Petrus Comestor, Alcimus, Joannes Beleth, Hugo Cardinalis & Antoninus. Græce quoque legitur Josephi libellus in Bibliis Græcis Wechelianis Francof. 1597. fol. & expressa ex illis editione Veneta 1687. fol. nec non in Tomo II. editionis Oxoniensis Gratianæ 1719. in fol. & 8. collatus cum MS. Codice Collegii novi Oxon. Etiam in quibusdam Codicibus MSS. Græcis Bibliorum sub titulo *libri quarti Maccabæorum* occurrere notavit Celeberr. Montfauconus in Bibliotheca Coisliniana p. 40. & 62.

VIII. Scripta Josephi deperdita præter libros de bello Judaico patria lingua compositos nulla certo licet designare, quanquam S. Hieronymus præf. ad lib. XI. commentar. in Esaiam refert Josephum inter eos, qui de LXX hebdomadibus disputarunt, & Josephus ipse [h] promittit se dicturum de gestis Monobazi Adiabenæ Regis, tum in prooemio Antiquitatum & lib. XX. c. 9. pollicetur, se hoc opere absoluto allegoricam theoriam legum Judaicarum & rationes [i] dogmatum singulari scripto in quatuor li-

[g] In Erasmi versione & in Menologiis 1. August. mater hæc vocatur *Salomone*, Genebrardo *Salome*, Gorionidi *Anna*. Conf. FrontonemDucæum ad Chrysost. T 1. p. 95. Eosdem Maccabæos Martyres celebrant auctor libri secundi Maccabæorum sive Epitomator Jasonis Cyrenæi c. 6. & 7. & ex Antiquis Ecclesiæ doctoribus Ambrosius lib. 2. de Jacobo & vita beata c. 11. sq. Greg. Nazianzenus, Jo Chrysostomus, Augustinus, Gaudentius Brixiensis, Leo Magnus, Maximus Taurinensis, Fulgentius Episc. Hilarius Arelatensis vel Eusebius Emisenus, & Poëtæ Victorinus, Prudentius &c. Vide Baronium ad Martyrolog. Calendis Augusti, & Bibliothecam Concionatoriam Combefisii. tomo VII. Ceterum similem narrationem de septem filiis & matre martyrium libenter passis ut idololatriam effugerent, referunt Judæi in libro Chorban Beth Hammikdasch, qui Latine versus prodiit Helmstadii 1664. 40.

[h] Lib. XX. c. 2. p. 689. ἀλλὰ Μονόβαζος μὲν ὁ βασιλεὺς ὅσα κατὰ τὸν τῆς ζωῆς χρόνον ἔπραξεν, ὕστερον ἐπαγγελοῦμεν. Sed nihil de hoc in sequentibus capitibus ultimi hujus libri de Monobazo legitur.

[i] Josephus procem. p. 4. Τοῖς μέντοι βουλομένοις καὶ τὰς αἰτίας ἑκάστου σκοπεῖν πολλὴ γένοιτ' ἂν ἡ θεωρία καὶ λίαν φιλόσοφος, ἣν ἐγὼ νῦν ὑπερβέβλημαι. Θεοῦ δὲ διδόντος ἡμῖν χρόνον, πειράσομαι μετὰ ταύτην γράψαι τὴν πραγματείαν. Lib IV. 8. 4. οὓς δὲ κοινοὺς ἡμῖν καὶ πρὸς ἀλλήλους κατέλιπε (νόμους ὁ Μωϋσῆς) τούτους ὑπερεθέμην εἰς τὴν περὶ ἐθῶν καὶ αἰτιῶν ἀπόδοσιν, ἣν συναπολαμβανομένου τοῦ Θεοῦ μετὰ ταύτην ἡμῖν τὴν πραγματείαν συντάξασθαι προήκειται. Et Lib. XX. c. 9 p. 703. Προήρημαι δὲ συγγράψαι καὶ τὰς ἡμετέρας δόξας τῶν Ἰουδαίων ἐν τέσσαρσι βιβλίοις περὶ Θεοῦ καὶ τῆς οὐσίας αὐτοῦ, καὶ περὶ τῶν νόμων διὰ τί κατ' αὐτοὺς τὰ μὲν ἔξεστιν ἡμῖν ποιεῖν, τὰ δὲ κεκώλυται. Quanquam vero non adeo multum referre putabant doctissimus Cunæus III. 1. de Rep. Hebr. & J. H. Bœclerus exerc. ad lib. 1. c. 1. Josephi, quod hoc opus vel in herba perierit, vel ad nos non pervenerit, haud dubie tamen inter quasdam vanas frigidasque ingenii Judaici argutationes complura egregia & utilia nos docuis-

libros tributo persecuturum. Nemo autem est è veteribus, qui hoc Josephum fecisse aut illa Josephi scripta legisse se testetur, nisi fortè dixeris eum innui à Pseudogorionide qui lib. v. c. 25. & 27. p. 452. & 466 edit. Breithauptianæ memorat librum Sapientiæ Josephi ספר חכמת יוסף in quo nullam bellorum fecerit mentionem, sed solum sapientiam virorum præclarorum exposuerit & de templo tractaverit.

Librum *adversus Græcos* & singillatim *Platonem* scriptum περὶ τοῦ παντὸς sive περὶ τῆς τοῦ παντὸς αἰτίας, sive ut in alio περὶ τοῦ παντὸς οὐσίας, quem in duo λογίδια distinctum legit Photius cod XLVIII Josepho tribuit Joannes Damascenus * & Jo. Philoponus. ** Hunc Arnoldus Peraxylus præf. in Josephum edere promisit; tandem fragmentum ejus Græce à Max. Margunio acceptum edidit Dav. Hœschelius notis ad Photium. Ille vero Josephum non agnoscit auctorem, licet ei in quibusdam Codicibus MSS. tribuatur, ut in Bibl. Coisliniana p. 202. & in Codice Barocciano 26 p. 345. b. sed vel *Cajum* presbyterum, circa Annum CHRISTI 210. clarum, qui è Josepho, Justino, Irenæo illud scriptum collegit, ut suspicatur Dodwellus diss. 6 in Irenæum p 464 seq. vel S *Hippolytum* Portuensem, sub cujus nomine fragmentum illud Græce & Latinè cum versione sua recudi curavit Steph. le Moyne T. I. Var. Sacrorum p. 53. & ad calcem Josephi sui reposuerunt Lipsienses, atque ego T. I. operum S. Hippolyti p. 220. exhibui, Conf. B. D. Ittigii erudita prolegomena sub extremum.

Cyrillus Alexandrinus libro VI. in Julianum p. 205. ex Clementis Alex. Stromatibus refert *Sanchoniatonem* à Josepho versum Græcè è lingua Phœnicia. Hoc in Clementis editis libris incassum quæras. Suspicor autem de Philone hoc scripsisse Clementem initio primi Stromatum libri, quod nusquam exstat, in editis certe desideratur. Cyrillum autem facili memoriæ lapsu pro Philone Josephum nominasse.

Vir clarissimus Paulus Vindingius in Autumno Græco sive diss. tertia de variis linguæ Græcæ scriptoribus p. 7. Josephum putat esse primum qui inter Græcos Scriptores computaverit στίχους operis sui, siquidem testatur in calce libri ultimi Antiquitatum illas sex myriadibus versuum absolvi: ἐπὶ τούτοις καταπαύσω τὴν ἀρχαιολογίαν, βίβλοις μὲν εἴκοσι περιειλημμένην, ἓξ δὲ μυριάσι στίχων. Hinc *Masoretham Græcum* appellandum putat Josephum, perinde ut Apio Grammaticus ipsi est *Græcus Cabbalista*, utpote qui duabus prioribus litteris libri primi Iliados in voce μῆνιν divinavit Homerum ex industria designasse numerum librorum XLVIII. quibus Ilias cum Odyssea constat, ut notatum Senecæ Epist. LXXXVIII. Sed mos ille στίχους scriptorum computandi longe est antiquior, quem jam à Callimacho

cuisset, quæ fortasse nemo est hodie Judæorum Christianorumve, qui docere nos possit, unde illud exstare magni redemerim.

* Joannes Zonaras lib. VI. Annal. sect. 4. post allatum Josephi de Christo testimonium ex libro XVIII. Antiquitt. addit eundem scriptorem etiam bene meminisse CHRISTI ἐν τῷ πρὸς Ἕλληνας αὐτοῦ λόγῳ ὃς κατὰ Πλάτωνος ἐπιγέγραπται περὶ τῆς τοῦ παντὸς αἰτίας, οὗ καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς μνείαν πεποίηται ἐν τῇ ποιηθείσῃ αὐτῷ βίβλῳ τῇ καλουμένῃ Παράλληλα. Hæc Joan. Damasceni Parallela nuper Græce & Latine in Tomo secundo ipsius operum vulgavit vir eruditissimus Michael le Quien, atque hoc ipso litterarum sacrarum præsertim studiosos insigni affecit beneficio. In his p. 789 sq. nonnulla afferuntur (& quidem emendatius quam post Hoeschelium alii ediderunt) sub nomine Ἰωσήπου ἐκ τοῦ λόγου ἀναγεγραμμένου κατὰ Πλάτωνος. Vide etiam p. 277 & 755. ubi nonnulla ex libro περὶ παντὸς afferuntur sed sub nomine Meletii Antiocheni.

** Josephus ἐν τῷ περὶ τοῦ παντὸς συγγράμματι citatur à Joanne Philopono lib. 3. in Hexaëmeron cap. 16. quæ autem ex eo affert, in edito per Hœschelium fragmento non leguntur.

* Hanc editionem Josephi, & Turnebianam Philonis respiciens Neander præf. Theologiæ Bernhardi & Tauleri præfixa, *Josephi*, inquit, *& Philonis Judæorum Græca luculentissima & eloquentissima scripta, adeo pulchris typis & characteribus in Gallia & Germania excusa, ut, si Angelis tales litteræ pingendæ essent, non sint picturi & effecturi pulchriores.*

in πίναξι sive tabulis eruditorum virorum observatum fuisse patet ex Athenæi lib. VI. p. 244.

IX. In vita Comitis de Santena, qui postea religiosus Abbatiæ Trappensis (de la Trappe) fuit & sub nomine Palæmonis innotuit, memoratur, quod lectione Josephi primum fuerit commotus ad Majestatem Dei considerandam & fidem habendam sacris litteris; Edita est illa vita Gallice Paris. 1695. 12: cujus argumentum breviter referunt Ephemerides literariæ Parisienses illius anni Ephemeride 31. p. 547. edit. Amstelod.

De usu qui ex Josepho ejusque dictione ad illustrandas sacras litteras & singillatim Novum Testamentum hauriri insignis potest, exstat specimen *Francisci Wokenii*, editum Sedini 1720. 4. in disp. Philologica ad lib III. Antiquit. c. 4.

X. *Editio Josephi Græca.*

Basileæ A. 1544. fol. typis perquam nitidis * ex officina Hieron. Frobenii & Nic. Episcopii curante Arnoldo Peraxylo Arlenio qui hanc editionem Diego Hurtado Mendozæ dicavit, & præter MStos codices è Mendozæ Bibl & aliorum amicorum beneficio acceptos testatur se adhibuisse Epitomen Antiquitatum Josephi, nescio quo scriptum auctore. *Posterior*, inquit, *pars* ἀρχαιολογίας *ita multis mendis confusa & injuria quadam librarii vel imperitia deformata erat, ut ad veram præstruendam lectionem nullum laborem sufficere experti fuissemus, nisi Epitomen, quam ante annos aliquot Roma mecum comportaveram, adhibuissemus, è cujus collatione multa suæ dignitati reddita, nonnulla, quæ prætermissa fuerant, restituta, beneficio inprimis ac opera Sigismundi Gelenii. In bello Judaico ac reliquis minus negotii habuimus, propterea quod & nostra exemplaria accuratius erant descripta, & alia insuper nobis suppeditata à præstantissimis doctissimisque viris Joanne Croto ac Petro Gillio.* Pro prima editione Græca Josephi *Aldina*, quæ in Christoph. Arnoldi præfat. ad testimonium Flavianum memoratur, legendum est *Arnoldina*, ut optime observatum B. D. Ittigio in prolegom. ad Josephum, cujus industriæ singulari in recensendis Josephi editionibus multum debere me fateor.

XI. *Editiones Latinæ.*

Antiquitates è veteri versione (quæ *Rufino* vulgo k tribuitur) antiquissima editio sine loci & temporis nota in fol.

Libri VII. Historiarum de bello Judaico è Rufini versione per Platinam castigati fol. Rom. 1470 * & 1475. fol. apud Arnoldum Pannarz.

Antiquitates impressæ † *Lud. Condrata* interprete **, Veronæ 1480. fol. per Magistrum Petrum Maufer, Gallicum.

Libri de bello Judaico. ibid.

Antiquitatum & de bello Judaico libri ac de Antiquitate Judæorum Venet. 1486. per Joannem Vercellensem & 1499. (quam Gesnerus perperam in Bibl.

k Rufino etiam adscribit Codex antiquissimus Mediolanensis in Bibl. Ambrosiana, de quo Erycus Puteanus IV. 41. Epist. Jo. Mabillonius T. I. Itiner. p. 12. Guil. Burnetius Epist. 2. Itineris Ital. p. 229. edit. Germanicæ. Jo. Henr. Hottingerus Bibl. Quadripart p. 33 & G. Hieron. Welschius in Epistola ad Bosium, post Reinesianas p 420. De MSS. Codicibus insignibus Josephi Latinis tribus vel quatuor, qui exstant in Bibl. Regia Taurinensi, unde illustris viri Scipionis Maffei Epistolam ad Apostolum Zenum in Diario Veneto eruditorum Italiæ T. 6. p. 473. & Diario Londinensi Michaëlis de la Roche (Memoirs of Litterature) T. 2. p. 342. Librorum de bello Judaïco MS. Codex non contemnendus fuit in Bibl. Marci Meibomii.

* Editio A. 1470. fuit in Bibliotheca Theodori vander Lith, venum exposita Hagæ A. 1724. p. 7. In eadem Codex MSS. membranaceus Latinus librorum de bello Judaïco pulcherrimis ornamentis & iconibus conspicuus.

† Ita in MS. ad nos transmisso; in Bib. Ed. p. 243. legitur *Cendrata*.

** Mich. Maittaire T. I. annal. typograph. p. 154.

Bibl. pro prima edit. venditat) per Albertinum Vercellensem, A. 1502. cum argumentis copiosis quæ (in libros de bello Judaico quidem) composuit Magister *Franciscus Macerata*, Ord. Minorum.

Mediolani 1513. fol. cum Hegesippo.

Paris. 1514. cum *Roberti Goullet* tetramono sive Harmonia Josephi, Sacræ Scripturæ, Historiæ Scholasticæ & Hegesippi.

Ibid. 1519. ex Jo. Parvi officina.

Coloniæ 1524. ex emendatione *Godofr. Hittorpii* ad varios MSS. Codices, addito libro de Maccabæis ex *Erasmi* recognitione, qui in prioribus editionibus desiderabatur. Eodem anno Josephum post Coloniensem editionem sed hinc inde emendatiorem edidit Frobenius Basil. 1524. fol.

Lugduni 1527. 8. apud Sebast. Gryphium.

Iterum Coloniæ 1534. cum Beroso, Megasthene &c. Annii Viterbiensis.

Paris. 1535. fol. in ædibus Jacobi Kerver.

Ex emendatione *Sigism. Gelenii* Basil. 1534. (in qua edit. Gesnerus argumenta libris singulis in Græco præmissa convertit, & libros de bello Judaico cum duobus MSS. contulit) ibid. 1540. fol. & Lugd. 1539. & 1546. 8. apud Seb. Gryphium.

Ex versione *Sigismundi Gelenii* [l], qui Antiquitatum libros & vitam Josephi (quæ in prioribus editionibus deest) transtulit, versionem antiquam librorum de bello Judaico & contra Apionem emendavit, servata in libro de Maccabæis paraphrasi Erasmi, Basileæ apud Froben. 1548. fol. & 1554. fol. 1559. & 1567. quæ editio diversam ab ea, quam adornavit Erasmus, repræsentat interpretationem libri de Maccabæis, quæ incipit: *Disputaturus de re ad Philosophiæ rationem maximè pertinente.*

Lugd. 1555. 12. Basil. 1582. Colon. 1593. Genev. 1595. & minori forma 1611. duobus Volum.

Paris. 1569. fol.

Francof. 1580. 1587. 1617. 8. addita Chronologia per Sigismundum Feyerabend.

Josephi vita Latine primum translata à *Godfr. Tilemanno* Cartusiæ Parisiensis monacho Paris. 1548. 8. Licet enim Antiquitatibus ab Auctore subjuncta fuerit, tamen veterem illius interpretationem nusquam reperire se potuisse testatur Bigotius. Præter Tilemannum transtulit etiam *Sigism. Gelenius*, & eodem anno 1548. edidit, ut jam dixi.

Solam antiquam versionem libri de Maccabæis referre genium Rufini, opinatus est Emericus Bigotius in Epistola, quæ legitur inter Reinesianas ad Bosium datas p. 382. Illam antiquam versionem interpolavit Erasmus nullo Græco usus codice.

Belli Judaici compendium è Josepho collectum à *Georgio Wicelio*. Colon. 1552.

Nic. Asclepii Barbati periochæ & argumenta Antiquitatum & librorum de bello Judaico, tetrastichis comprehensa Colon. 1564. 8. cum Barthol. Steni historia Ducum, Judicum, Regumque populi Israëlitici.

Libros contra Apionem refutatorios, inquit Gul. Budæus de asse lib. v. p. 250. Latine ita versos legimus ut præstabilius fuisset nunquam fuisse editos, adeo corrupti fuerunt librariorum vitio & interpretis ignorantia.

E Josepho Supplementum Historiæ Biblicæ ab Esdra ad Maccabæos Latine vertit & Bibliis suis inseruit *Seb. Castellio*, Basil. 1551. 1573. Francof. 1697. fol.

Latini Latinii ad quædam Josephi loca observationes leguntur in ejus Bibl. Sacroprofana. p. 188. seq.

XII. *Græco-Latinæ.*

1. Genevæ 1611. fol. in qua Antiquitatum libri & vita Josephi cum Gelenii versione exhibentur, libri de Bello Judaico, cum Rufini, & libri, qui contra Apionem vulgo inscribuntur, cum versione antiqua, quæ & ipsa Rufino vulgo tribuitur, per Gelenium emendata, tum liber de Maccabæis cum paraphrasi Erasmi. Collati etiam sunt in hujus editionis ornamentum MSti Codices Palatini, sed jam longius operæ processerant cum Marquardo Frehero proxeneta Codices illi à Jano Grutero ad Petrum Roverium typographum transmitterentur, qui pollicitus quidem est se virorum quorundam doctorum notas & varias lectiones ejus qui MSta illa Palatina excussit studio collectas peculiari volumine editurum, sed id neutiquam præstitit.

2. Genevæ 1635. fol. editio jam memorata ad verbum recusa est nullo augmento, nec melius, si non deterius, quod chartam, litteras & emendationem spectat. Hanc omnium quotquot fuerunt inquinatissimam vocare non dubitat Tan. Faber ad Luciani Timonem tom. 1. p. 1053.

3. Lipsiæ 1691. fol. (quæ editio urbis Coloniæ nomen falso habet prænotatum) ita repræsentat editionem Genevensem, ut paginæ ejus servatæ sint, sed errores multi castigati præcipuè in libris de bello Judaico, deinde præter laudata Doctoris quondam mei Venerandi *Thomæ Ittigii* de Josephi scriptis & editionibus prolegomena copiosa, accessit me curante tunc admodum juvene Appendix, in qua lectori exhibentur: Aristeæ liber de LXX. Interpretibus cum versione Matthiæ Garbitii, & variis lect. meisque ad Josephi XII. cap. 2. quo summam Libri Aristeæ refert, brevibus notis. Librorum de bello Judaico & libri de Maccabæis Variæ lectiones è Codice Græco MS. non contemnendæ notæ, qui servatur Lipsiæ in Bibl. Paulina, à Nobiliss. amico & cive meo *Jo Fried. Fellero* collectæ. Libelli de Maccabæis versio Latina auctore [m] *Francisco Combefisio* cum ejusdem Animadversionibus. Ac denique fragmentum ex libro περὶ παντὸς (sub Josephi nomine ab Hœschelio in notis ad Photium vulgatum) cum versione Latina Stephani le Moyne.

4. Oxoniæ è theatro Sheldoniano 1700. fol. editio nitida, castigatissima, eruditissimis stipata notis, sed eheu mutila & infelicibus causis in medio cursu intercepta; Illas qui volet cognoscere, Thomam Smithum in vita Eduardi Bernhardi p. 30. seq. consulet. In libris Antiquitatum non processum est ultra cap. 1. libri quinti, ita ut postrema sit pagina 352. Textum Græcum comitatur versio vetus, quæ exhibetur non sub nomine Rufini, sed [n] *Epiphanii Scholastici.* Græca & Latina collata sunt cum Codicibus quam plurimis MSS. quæ exstant in Bibliothecis Angliæ, Galliæ, Italiæ, Germaniæ.

[l] Gelenium in Josephi interpretatione sæpe dormitare ait Alexander Morus ad Matth 1. 18. Itaque hæc versio passim adhuc indiget emendatione, ut multi viri docti jam animadverterunt. Nemo tamen fuit ante Hudsonum, qui meliorem conderet, vel qui illam è voto Guil. Henr. Vorstii in notis ad R. Davidis Ganzii Chronologiam p. 290. ad limam revocaret.

[m] Combefisius librum de Maccabæis cum versione sua & notis excudi fecit in Auctario novissimo Bibl. Patrum Paris. 1672. fol. ut dixi supra §. VII.

[n] Ex conjectura hoc nomen est appositum, quia Cassiodorus Epiphanio isto usus est ad Historiam Ecclesiasticam Tripartitam concinnandam, ut testatur c. 17. divin. lect. & eodem capite refert, se Josephi quoque Antiquitates curasse transferri. Quin vero hoc factum ait ab amicis suis, nec Epiphanio nominatim tribuit hanc versionem, hinc colligere licet Epiphanium, si in illa elaboravit, certe non solum eam concinnasse. Verba Cassiodori hæc sunt: *Ut est Josephus pæne secundus Livius in libris Antiquitatum Judaicarum latè diffusus, quem Pater Hieronymus scribens ad Lucium Bæticum propter magnitudinem prolixi operis à se perhibet non potuisse transferri. Hunc tamen ab amicis nostris, quoniam est subtilis nimis & multiplex, magno labore in libris viginti duobus* (libris duobus contra Apionem Antiquitatum operi adjunctis,) *converti facimus in Latinum. Qui etiam & alios septem libros captivitatis Judaicæ mirabili nitore conscripsit, quam translationem alii Hieronymo* (alii Ambrosio,) *alii deputant Rufino: quæ dum talibus viris adscribitur, omnino dictionis eximia merita declarantur.*

niæ. Variæ lectiones summo studio adnotatæ adjunctis animadversionibus reconditæ eruditionis è Scriptoribus Græcis, Latinis, Talmudicis & aliis omne genus editis & ineditis: *Patricii Junii*, *Is. Casauboni*, *Jo. Lightfooti*, *Sam. Petiti*, *Jo. Andreæ Bosii* emendationibus & collectaneis, auctore [o] EDUARDO BERNHARDO viro cum paucissimis comparando ob doctrinam incomparabilem & honestissimos mores. In libris de bello Judaico, qui cum versione veteri sub nomine incerto *Rufini* Aquilejensis, exhibentur, perventum est usque ad libri secundi caput quartum decimum, additis variis lectionibus & notis succinctis atque eruditis, cura *Henrici Aldrich* Viri præstantissimi.

5. Novissima & elaboratissima editio quam præclarissimo Viro JOHANNI HUDSONO debemus, qui illi jam propemodum absolutæ immortuus & v. Cal. Decembr. A. MDCCXIX. cum ætatem non produxisset ultra annos LVII. In hac Græcus contextus non modo castigatus diligenter ad MSS. Codices, & locis bene multis magnique momenti suppletus exhibetur, sed etiam versio Latina addita melior & accuratior, notæque criticæ in oris paginarum adjectæ non prolixæ quidem sed multam lucem Josepho affundentes, denique indices subnexi utilissimi. Curam in lucem emittendæ editionis post celeberrimi Hudsoni discessum in se suscepit vir egregius Antonius Hallius Oxoniæ 1720. fol. Ne pluribus de ea dicendum mihi putem, facit Diversorum eruditorum [p] industria, & quod eandem exspectamus integram cum insignibus auctariis propediem iterum evulgandam typis nitidis Wetstenianis & Sociorum, studio viri [q] doctrinæ & ingenii laudibus cumulatissimi SIGEBERTI HAVERCAMPI.

Loca Josephi Geographica post Bochartum eximia luce perfundit, de cujus præmaturo obitu nunquam sine dolore possum cogitare, Ultrajectinæ nuper Academiæ lumen HADRIANUS RELANDUS, in sua Palæstina Trajecti primum A. 1714. 4. ac deinde etiam typis exscripta in Germania.

XIII. *Josephus in linguas vernaculas translatus.*

ANGLICE, Thoma Lodge interprete. Oxon.

Ex recentiori versione Oxon. 1676. non diffitente interprete se vestigiis Gallici Andreæ Andillii insistere.

Ex versione eleganti *Roberti Estrangii*, à V. C. Joanne Hudsono collata cum Græco. Oxon. 1702. fol.

Epitome Josephi, cum continuatione, auctore *Joanne Crull*. Lond. 1708. 8. præmissis duabus de vita ac religione & de Chronologia Josephi dissertationibus. duobus Volum. Acta Erud. 1709. p. 203. Journal. des Sçavans 1710. p. 259.

BELGICE Leidæ 1593. fol. Lugd. Bat. 1607. fol. Dordraci 1652. fol.

Lamberto vander Bos interprete Amst. 1687. fol. una cum Hegesippo translato à Simone de Vries.

Ex versione *Wilhelmi Sevel*, Gallicam secuto Andillii versionem. Amst. 1704. 1721. fol. [r] additis præter icones nitide in æs incisas Philonis legatione ad Cajum Imp. atque Hegesippo.

BOHEMICE Vita Josephi, libri VII. de bello Judaico, libri duo contra Apionem & Maccabaicus, Paulo Aquilinate Hardeceno interprete. Pragæ 1553. fol.

GALLICE. Josephus de la bataille Judaiqué, translaté de Latin en François, pour Antoine Vedard. Paris 1480. fol.

Paris 1492. fol. teste Beughemio & 1516. fol.

Histoire des Juifs &c. par Nic. de Herberay Sieur de Essars, Paris 1553. Hist. de la guerre Judaique, Lugd. 1557. fol.

Josephus ex versione Francisci Burgundi (Bourgoin, Nivernois, Sieur de Daignon) cum Latina versione ad latus juncta, & subjecto Gorionidis compendio quod ex Latino Davidis Xyleri adornavit Franciscus Belleforestus, deinde Lugd. & Paris. 1573. 8. duobus voluminibus.

Eadem versio ex Joannis Frerii la Valle emendatione, Paris. 1570. fol.

Antonium Fayum, Gallicum Josephi interpretem memorat J. Andreas Bosius.

Josephi opera ex versione *Gilberti Genebrardi*. Paris. 1578. fol. 1588. 8. 1604. 8. 1639. fol. 1646. fol. Rothomagi 1656. fol.

Roberto Arnoldo d'Andylli [s] interprete, Paris. 1667. 1669. fol. duobus Volum. in 12. quinque Volum. inde Bruxellis 1676. 8. quinque volum. Amst. 1681. fol. 1700. fol. Bruxellis 1701. 8. &c.

GERMANICE per Casparem Hedionem, Argentorat. 1535. fol.

Libri de bello Judaico seorsim Francof. 1552. fol. & Davide Kybero interprete, Erfurti 1560. 8.

Josephi opera ex versione Conradi Lauterbachii. Francof. 1571. fol. Argentorat. 1574. 1587. 1595. 1611. 1617. & cum Hegesippo Francof. 1676. 4.

Cura Joannis Sprengenii & Zach. Munzeri. Francof. 1581. fol.

Ex recens recognita versione Francof. 1711. fol.

Sed & Michaël Adam, Judæus ad CHRISTUM conversus, civis Tigurinus sex libros Josephi de bello Judaico, capitibus XCVII. distinctos Germanice vertit & characteribus Hebraicis descriptos edidit Constantiæ A. 1545. teste Gesnero in appendice Bibliothecæ suæ excusa Tiguri 1546. Extatque illa versio in Bibl. Bodlejana, sed Gorionidem non Græcum Josephum exprimit.

Hans Rogels Zerstörung Jerusalems, aus Josepho gereimet. Erfurt 1602. 8.

HISPANICE Antiquitates, vita Josephi & liber de Maccabæis ex Latino incerto interprete, Antwerp. 1554. fol. & 4.

Libri de bello Judaico post veterem minus probatam versionem, interprete Jo. Martino Cordero, Valentino. Antwerp. 1557. 8. 1608. 8. Madrit. 1616.

Libros contra Apionem vertit Jos. Simah Arias, Amst. 1687. 8.

ITALICE Antiquitates Petro Lauro, Mutinensi interprete, Venet. 1544. 8. 1549. 8. De bello Judaico, Venet. Florent. 1526. fol. Venet. 1541. 8.

Josephi opera ex versione Francisci Baldelli, Cortonensis, Venet. 1581. 1589. 4. duobus Voluminibus.

SUECICE septem libri primores Antiquitatum, interprete Comitissa Maria Gyllenstierna, Gallicæ Andillianæ versionis vestigiis insistente, Holmiæ 1713. 4.

XIV. *Editiones Josephi promissæ.*

Bonaventuræ Cornelii Bertrami, c. 3. lucubratt. Franekenthalens. Jo-

o Hic est qui illustri viro Ezechieli Spanhemio p. 189. ad Callimachum audit *doctissimus Josephi enarrator, insigniter de tanto scriptore vel lucalento eo specimine meritus & æternum meriturus, si ortam & egregie jam protractam telam libuisset ei integram eadem diligentia eruditione ac industria pertexere.* Æquius hoc veriusque de Bernhardo, ejusque opera in Josephum collocata judicium, quam C. S. Schurzfleischii T. I. Epist. arcan. p. 132. vel Joannis Clerici T. 14. Bibl. veteris & novæ p. 305.

p Memoires litteraires de la grande Bretagne per Mr. Michaël de Rochefort. T. V. p. 212. Acta Erud. A. 1722. p. 235. Bibl. ancienne & moderne T. XIV. p. 237.

q Id. p. 303. seq. & Bibl. Theologica Philosophica Bremens. T. IV. p. 1081. & T. V. p. 740. T. VII. p. 180.

r Boeksaal van Europe A. 1703. T. 2. p. 389. Uyttrekfels A. 1704. T. I. p. 389. Bibl. Bremens. T. 7. p. 762.

s Gelenium sæpius quàm Græca consuluisse, & hujus hallucinationes non raro reddere vel obscura loca plane omittere interpretem hunc alioqui elegantissimum, notat J. Andreas Bosius in diss. de testimonio Josephi de CHRISTO edit. 2. p. 12. Confer librum Gallicum, Sentimens de quelques Theologiens de Hollande sur l'Histoire Critique de Richard Simon, lettre 4. & p. 430. Lud. Ellies du Pin Bibliothecam scriptorum Ecclesiasticor. T. 18. p. 94.

Josephi Scaligeri, Epist. 355. Vide Is. Casauboni Epist. 469. edit. Grævii, & Epistolam Guidonis Patini 67. edit. primæ. Josephi Codex Græcus, notatus passim manu Scaligeri fuit in Bibl. celeberrimi viri Conradi Sam. Schurzfleischii, [t] hodie exstat Vinariæ in Bibl. Serenissimi Gothani Ducis.

Isaaci Casauboni Epist. 717. *Ego si junior essem, & alibi viverem, auderem promittere non pœnitendam editionem illius maximi scriptoris. Videbis in hoc opere* (contra Baron.) *multa loca emendata.*

Petri Cunæi præf. ad lib. 3. de rep. Hebræorum. Confer Augusti Buchneri lib. 1. Epist. 176.

Samuelis Petiti, qui non modo Gorionidem cum nova versione notisque suis edere constituerat, sed & Græci Josephi illustrationem interpretationemque in se receperat, quam in rem Peirescius ipsi ab Holstenio trium MSS. Vaticanorum perlustrationem impetravit. Vide Gassendum in vita Peirescii p. 195. Alii etiam docti viri, ut fit, symbolas ad eum miserunt, Claudio Sarravio Petavianum illi codicem conciliante (Sarrav. Epist. p. 20. seq. edit. primæ;) & Hugone Grotio omnes pollicente suppetias (Epist. 1564. Confer Andreæ Riveti Epist. ad Gerh. Jo. Vossium, inter Vossianas 362.) At enim morte A. 1643. intercedente Petitus pro inchoatis haberi noluit quæ non absolvisset, tametsi Guido Patinus litteris ad Jac. Sponium p. 39. testatur propemodum ad prælum parata fuisse; & Sam. Sorbierius sororis Petiti filius in Epistola ad Casp. Barlæum data Id. Jun. 1644. refert morientem Petitum sibi id curæ demandasse ut illa ederet (p. 186. inter Epistolas centum à Joanne Brandt vulgatas Amst. 1702 8.) & in præfatione ad Petiti diatribam postumam de jure, Principum edictis, Ecclesiæ quæsito nec armis vindicato, Amst. 1647. 8. animadversiones illas qualescunque etiam editurum se pollicitus, est; quod (licet defunctus demum A. 1670.) non præstitit. Verba ejus sunt: „multa „restant alia hujus Viri ἀνέκδοτα, quæ inter sunt A- „nimadversiones in Josephum, ad umbilicum non „perductæ, sed immensa fruge ex antiquitate recon- „ditiori refertæ; quas erit aliquando (licet author, „Plinii exemplo voluerit pro non inceptis quæ non „absolvisset haberi) ut otium nacti, juris publici fa- „ciemus," Notæ Petiti MSS. Oxoniam missæ sunt ad Ed. Bernhardum vide præfationem ad Sorberiana; Petri Bælii Epistolas p. 120. Miscellanea Lipsiensia T. VII. p. 124. & Joannis Masson V. C. Historiam Criticam Reip. litterariæ editam Gallice T. XII. p. 351. ubi legas Sorbierium Clarendonio Comiti & Cancellario Angliæ vendidisse notas Petiti in Josephum pro Ludovicis aureis mille.

Alexandri Mori. Consule Jo. Scheferi Epistolam (post Reinesianas ad Bosium scriptas) p. 461. & Wagenseilii p. 477. Neque enim dubito ibi pro Mornæo reponendum esse Morum.

Gerh. Jo. Vossii. Christian. Noldius præf. hist. Idumææ.

Joannis Cocceji. id. Hujus notas postumas ex Cod. ejusdem ab hæredibus emto excerptas Clarissimo Haverkampo, novissimæ editionis Josephi curatori deinceps debebunt studiosi.

Christiani Schotani, qui in Bibliotheca historiæ Sacræ V. T. sive commentario uberiore ad Severum Sulpitium Josephi quædam illustravit.

Christiani Noldii, cujus historia Idumæa, sive liber de vita & gestis Herodum, Franequeræ 1660. 12. editus notas in quædam Josephi loca continet, in præfat. *Liceat enim & recte hic sperare*, inquit, *ut etiamsi nec Scaliger nec Vossius nec Petitus, litterarum lumina, editionem Josephi emendatam absolverint, sed morte præventi rem reliquerint infectam, succedant aliunde* Coccejus *aut* Schotanus, *viri linguas apprime docti, & in Antiquitate sacra profanaque versatissimi, qui Remp. litterariam isto ornent beneficio. Nostri humeri debiliores sunt, quanquam animus non deesset, si DEUS & boni media suppeditarent, ut & fontes corrigerentur; & nova versio librorum, maxime ἁλώσεως concinnaretur; quos Gelenius neglexit, & notæ vindiciæque necessariæ adspergerentur.*

Jo. Henrici Bœcleri, cujus Exercitatio in prima capita libri primi Antiquitatum scripta A. 1642. inter varias ejus dissertationes plus simplici vice recusas exstat Argentorat. 1658. 8. & 1701. 8. Confer Wagenseilii Epist. ad Christoph. Arnoldum in testimonio Flaviano p. 252.

Emerici Bigotii. Guido Patinus Epist. 67. edit. primæ.

Tanaquillus Faber in notis ad Luciani Timonem T. 1. p. 1053. postquam locum Josephi emendasset, *atque utinam*, inquit, *præstantibus ingeniis luberet aliquando tanti scriptoris emendationem suscipere, symbolam certe daremus; quadringentos amplius locos ex ingenio emendatos conferre possemus. Plura facere esset sane perfacile, sed doctioribus & qui Lutetiæ vitam agerent, & codicibus Regiæ Bibl. frui possent. Nobis non licet esse tam beatis.*

Joannis Grambsii soceri sui observationes in Josephum MSS. habere se testatur Francofurti ad Mœnum Vir. Rev. Martinus Diefenbachius in Judæo converso p. 162.

De *Wilhelmo Langio* Joannes Mothus in Epistola ad Jo. Andream Bosium 3. Jul. A. 1666. *Adest hic Wilhelmus Langius, Judex provincialis in Jutia, quo ferme nihil doctius novit Dania. Is multa meditata habet in Josephum. Accurate enim Codices optimos quosque MStos, etiam Florentinos & Parisiensem consuluit.*

J. Andreæ Bosii, qui apparatu insigni instructus ad Josephum edendum accessit, ut patet ex ejus erudita exercitatione de testimonio Josephi de CHRISTO, & MStos Codices ex Bibl. Lipsiensi, Portensi, Schleusingensi, Norimbergensi, Cæsarea præcipue: tum varias lectiones è Parisiensi Codice & duobus Florentinis ab Emerico Bigotio excerptas ad manus habuit. Vide Epistolas Reinesii Bosiique mutuas, passim: Gudianas p. 43. D. Thomæ Ittigii τȣ͂ μακαρίτȣ Prolegomena, a. 6. & Petri Lambecii Epistolam ad Augustum gloriosæ memoriæ Ducem Luneburgensem de septem Codicibus MSS. Bibliothecæ Vindobonensis ad Bosium mittendis, Vindobonæ 1666. 4. & cum observationibus V. C. Jo. Gottlieb Kransii, Lips. 1713. 8. Jam tamen Anno 1678. 14. August. Christianus Daumius scripsit ad Joachimum Fellerum τὸν μακαρίτην in hæc verba: *Mitterem Bosii litteras olim ad me datas, unde clare editio Josephi illa ejus videbitur, ut Augusti Ajax; in spongiam incubuisse. Verba ejus ad Nic. Heinsium mittere memini. Volebat enim observata illa sua in disputationum formam redigere.* Collectanea Bosiana post auctoris obitum, qui in A. 1674. incidit, ab heredibus Oxoniam transmissa sunt, quibus Eduardus Bernhardus in suis ad Josephum notis usum se subinde testatur.

Stephani Monachii sive le Moyne. Vide celeberrimi Wagenseilii præfat. ad tela ignea Satanæ p. 69. Vitam Jo. Lightfooti, operibus ejus præmissam, *** 4. b. Lemonium ipsum prolegomenis ad Varia Sacra, & Epistolas ejus ad Bosium Reinesianis subjectas p. 433. seq. atque Epistolas Petri Bælii p. 120. Etiam le Moyne nomen pro nomine Stephani Morini reponendum in Tomo 2. Miscellaneorum Lipsiensium p. 757. & in viri eruditi Chri-

stia-

[t] Acta Erud. A. 1712. p. 231. Schurzfleisch T. 2. Epist. 217. ad Martinum Diefenbachium: *Audio Josephum cum notis aliquot manu exscriptis apud te exstare, quem ego cum notis manu exaratis Josephi Scaligeri possideo. Utinam vero emendatiorem edere liceret.*

ſtiani Falſteri præfatione ad ſpecimen notarum in Gellium.

Poſt triumviros clariſſimos qui noſtra ætate Joſephi editionem moliti ſunt tribus continuis unum poſt alterum annis extinctos, *Godfridum Olearium* Lipſiæ A. 1715. 10. Nov *Jacobum Gronovium* Lugduni Bat. 19. Octobr. A 1716. & *Hadrianum Relandum* Ultrajecti A. 1717. 5. Febr. hodie Pariſiis Joſepho illuſtrando ſtudium ſuum addixere *Ludovicus Boivin*, eruditiſſimi Joannis Boivini cui Nicephorum Gregoram debemus, frater natu major, & *Martinus Bouquetus*, Ord. Benedictini Monachus, cujus editionem publicis votis facturam ſatis, ſperare ſe profitetur vir πολυμαθέστατος ex eodem Ordine Bernhardus de Montfaucon, præf. ad T. 1. Antiquitatis explicatæ p. XXIII.

Lexicon Græcolatinum in Joſephum, ſive *Concordantiæ Flavianæ* MSS. cum variis animadverſionibus & *numorum* apparatu quibus Joſephus illuſtretur plus quam quingentorum, neſcio quo auctore ſervari Tiguri, didici ex Novis litterariis Lipſiæ editis A. 1720. p. 94. unde idem repetunt Bibliothecæ Theologiæ Philologicæ Bremenſis concinnatores T. IV. p. 1082. & Bibliothecæ Germanicæ quæ Gallica lingua edi cœpit Amſtelodami T. 2. p. 180. Inter inedita *Menaſſæ ben Iſraël* à Daniele Levi de Barrios in triumpho regiminis popularis edito Hiſpanice Amſt. 5443. (Anno Chriſti 1686) 8. refertur Hiſtoria Judaica ſive continuatio Joſephi. Idem memorat *Michaëlis de Barrios* Hiſtoriam univerſalem Judaicam, ſive continuationem Joſephi deductam ad A. C. 1684. quinque Voluminibus.

XV. *De Joſepho Pſeudo-Gorionide.*

Reliquum eſt, ut nonnihil etiam dicam de Joſepho Hebraico, qui pro eodem illo, vel certe interprete ejus, cujus ſcripta Græce habemus cupit haberi. Vide edit. Breithauptianam p. 65. 67. 157. 323. 336. 346. 350. 351. 373. 398. 446. 452. 466. 721. 803. & p. 524 ubi ספר הרומיים denotat opus Joſephi Græce ſcriptum: nam per idioma Romanorum, etiam Græcam linguam quandoque a Rabbinis denotari docuit Joannes Seldenus ad Eutychii Origines Alexandrinas p. 152. licet Græcam linguam à Romana diſtinguat Gorionides p. 349. 350. 888. In Juchaſin Joſephus vocatur filius Matthatiæ ſacerdos filius Gorion, quaſi unum ſit familiæ nomen, alterum patris. Joſephus ben Cherion citatur in Chronico orientali quod ex Arabico Latine vertit Abraham Ecchellenſis f. 53. Sed Joſephus noſter, Matthiæ filius II. 25. de bello Judaico p. 822. diſerte diſtinguit ſe à Joſepho filio Γωρίωνος, & à tertio Joſepho filio Simonis. Gorionis etiam mortem commemorat lib. V. de bello Judaico c. 1. p. 885. De Nicodemo autem Gorionide Joſephi Gorionidis fratre conſulere juvabit quæ è Talmudicis notata ſunt à V. C. Georgio Elieſere Edzardi ad caput 2. Avoda Sara p. 220 — 225. Vir doctus T. 23. Bibl. ſelectæ Gallica lingua editæ p. 178. ait Breithauptium obſervare quod Hegeſippus etiam ſcriptorem de bello Judaico vocet Joſephum Gorionidem. Sed nuſquam hoc quod meminerim facit ita dictus vulgo Hegeſippus. Neque Breithauptius hoc p. 574. tradit de Hegeſippo ſed de Joſippi Epitome à Seb. Munſtero edita, & à recentiore Judæo ex Gorionide concinnata. Nam Judæis quidem liber Hebraicus qui ſub Gorionidis nomine ſtylo facili ac eleganti ſcriptus exſtat, pro vero Flavii Joſephi ac genuino fœtu habetur, & primus ejus meminit R. Sardias Gaon (circa A. C. 936.) in libro Emunoth c. 8. unde fallitur Caſimirus Oudinus qui Gorionidem hunc ad ſæculum duodecimum detrudit T. 2. commentariorum de ſcriptoribus Eccleſiaſticis p. 1049. ſeq. Meminit & Abraham Levita ben Dior (qui ſcripſit circa A. C. 1160.) notante Joanne Morino. Magnis eum elogiis mactarunt R. David Ganz p. 95. edit. Guilelmi Henrici Vorſtii, R. Abraam Conat, curator primæ editionis CPolitanæ, poſteriorisque probator R. Tam Aben Jechaja, laudat & R. David Kimchi qui circa A. C. 1380. ſcripſit ad Haggæi 2. ad Zachar. II. & in libro radicum, voce פנג, quibus aſſentitur Seb. Munſterus in præf. Ex ipſis vero Judæis graviter in eum invehitur R. Abarbanel [u] in Majene Hajeſchua p. 65 plurimaque aliena à veritate ſcripſiſſe contendit præ metu & adulandi Romanis ſtudio. In Abraami Peritſol itineribus Mundi p. 16. & 150 citantur velut diſtincti יוסף בן גוריון הכהן Joſephus ben Gorion Sacerdos & p. 20. יוסיפון Joſippon ſive Flavius Joſephus. Pro ſuppoſititio etiam habet Gorionidem Judæus ſcriptor Thomas de Pinedo notis ad Stephanum Byz. p. 198. 236. 318. 766. Cæterum eruditis hodie Chriſtianis pleriſque dubium non eſt Joſephum huncce Hebraicum ex Græco, vel potius ex Latina Joſephi Græci verſione [w] eſſe expreſſum vel excerptum potius: nec Joſephum ipſum auctorem ſed longe recentiorem aliquem qui in Britannia Galliæ Aremorica non ante nonum vel decimum ſæculum vixit, & pro lubitu digeſſit, addidit (v. g. fabulas de Alexandro M. ex pſeudo-Calliſthene) interpolavit, omiſit quæcunque ipſi videbantur addenda eſſe vel omittenda. Vide Joannis Morini exercitationes Biblicas pag. 235. ſeq. & part. 3. de ſacris ordinationibus p. 147. Jo. Druſium lib. I. de tribus ſectis Hebræorum cap. 8. Jo. Rainoldum T. I. prælect. de libris Apocryphis p. 1242. ſeq. Joſephum Scaligerum elencho trihæreſii cap. 4. ſeq. Julium Bartoloccium T. 3. Bibl. Rabbinicæ p. 799. Jacobum Baſnage in Hiſtoria Judæorum Gallice nuper edita lib. VII. cap. 6. T. 5. p. 1540. ſeq. Caſimirum Oudinum commentario de ſcriptoribus Eccleſiaſticis T. 2. p. 1032. Joannes Picus Mirandulanus in Epiſt. p. 261. Opp. *Quod petis de Joſepho, ſcias juſtum Joſephum apud Hebræos non reperiri, ſed Joſephi epitomam i. e. breviarium quoddam, in quo multa ſunt commentitia: & quæ de decem tribubus ibi leguntur, quæ poſt Babylonicam captivitatem poſtliminio non redierint, ea eſſe notha & adulterina, ex Hebræis mihi plures confeſſi ſunt.* Munſterus quoque & Breithauptius qui Gorionidem Latine verterunt, & pro genuino audent venditare, tamen eum valde interpolatum à recentioribus Judæis haud diffitentur. Vide nobiliſſimi Breithauptii præfationem ad tomum ultimum commentariorum Raſchi, & ejuſdem notas ad Gorionidem p. 222. 309. &c. Ita recentiora longe Joſepho tempora arguit quod p. 547. memorat Francos פרנקוס & Burgundiæ populum גוי בורגוני"א & Danicos דנישכי ac Danemanam טנמרי"א & Anglicam gentem גוי אינגלישיש & quæ & in Irlandia ſive Hibernia, באירלנדא. De ſcriptis autem tum ipſius Gorionidis tum aliorum qui ab eo laudantur conſulendus Jo. Gaguierius vir eruditiſſ. in prolegomenis ad ſuam verſionem, Joannes Clericus præclarus Bibl. ſelectæ auctor T. XXIII. p. 173. ſeq. & T. XXV. p. 43. ſeq. & venerandus noſter Jo. Chriſtoforus Wolfius, qui de Gorionide & ejus ſcriptis diſputat ut ſolet accurate ac diligentiſſime T. I. Bibl. Hebraicæ p. 508. ſeq.

XVI. *Editiones Joſephi Gorionidis.*

HEBRAICÆ.

Conſtantinopolitanæ duæ, una decurtata à R. Abraham Chonath, Medico CPol. prodiit A. M. 5250. (CHRI-

[w] Petrus Allixius de anno & die Natali CHRISTI p. 142. *Ille Judæus Latinam Joſephi verſionem paſſim cum illius aberrationibus exſcribit.*

(Christi 1490) & altera plenior atque integra, operis divisi ab auctore ipso (vide p. 352. edit. Breithauptianæ) in libros sex & in capita xcvii. curante R. Tham Aben Jechaia. Vide laudati Wolfii Biblioth. Hebr. T. 1. p. 1158. Hæc editio recusa & *Venetiis* A. M. 5304. (Christi 1544.) & *Cracoviæ* A. M. 5355. (Christi 1591.)

Francofurtensis A. M. 5449. (Christi 1690.) 12. Venetæ vestigiis insistens.

Latina.

Oxoniensis ex versione clarissimi Viri *Joannis Gagnerii* qui notas atque prolegomena erudita addidit. 1706. 4. Acta Erud. T. 4. supplementi p. 12. seq. Bibl. choisie de Mr. le Clerc T. xxv. p. 43.

Hebraico Latinæ.

Basileensis, cum versione & notis *Sebastiani Munsteri*, prima editione CPolitana decurtata usi, 1541. fol. Hæc editio nec admodum emendata [x] nec integra est, incipit enim à folio editionis Venetæ septimo, & desinit paginâ posteriore folii xcii. cum editio Veneta constet foliis clv.

Gothana, integros sex libros ex editione Veneta & Francofurtensi exhibens emendate & typis nitidis excusos cum perspicua versione Nobilissimi Viri *Jo. Friderici Breithauptii* [y] Consiliarii Saxonici, 1707. 4. Idem libros in capita minora divisit & singulis paginis breves subnexuit notas, quibus non modo CPolitanam & Munsterianam editionem sed & Josephum Græcum & Hegesippum Latinum contulit, pollicitus notas etiam prolixiores, sed antequam illas in lucem ediderit A. 1713. diem obiit supremum.

Vulgavit etiam *Seb. Munsterus* Wormatiæ A. 1529. 8. Hebraice cum versione sua Latina compendium Gorionidis [z] compositum circa A. C. 1161. ab *Abrahamo ben Dior*, Judæo Hispano, & insertum ab eo parti tertiæ suæ Cabbalæ: idque esse ad cujus differentiam opus integrum Gorionidis vocatur Judæis *liber Gorionidæ longus*, notatum est à Josepho Scaligero. Idem compendium *Sebastianus Lepusculus* vulgavit Basileæ 1559. Latine è laudati Munsteri versione, cum Aben Esræ expositione Decalogi & aliis quibusdam opusculis.

Qui in variis Codicibus MSS. Arabicis occurrit Josephi Gorionidis liber, interpolatam exhibet Maccabaicorum versionem, qualis occurrit in Polyglottis Londinensibus, ut notatum jam à multis viris doctis est, Bartholomæo Herbeloto, Bibliothecæ Orientalis p. 863. Jo. Gagnerio præf. ad Gorionidem, Casimiro Oudin. T. 2. commentar. de scriptoribus Eccles. p. 1058. Eusebio Renaudoto de Patriarchis Alexandrinis p. 348. & Antonio Vandale libro de Aristea p. 136.

Anglica versio Gorionidis lucem vidit Londini 1701. *the wonderfall and most deplorable history of the wars and latter times of the Jews by Josephus ben Gorion.* Illa vero Petri Morwini sive Morningi interpretatio Joanni Baleo memorata, non Gorionidis est sed Josephi Græci librorum de bello Judaico.

Gallice prodiit versio epitomes Gorionidis, quam Latine A. 1550. 8. vulgavit *David Kyberus*, Argentoratensis peste extinctus in patria A. 1553. mense Januario cum nondum annum duodetrigesimum ætatis superasset. Gallica quam dixi versio auctorem habet *Franciscum Belleforestum*, & antiquis quibusdam Josephi Græci Gallicis versionibus adjuncta legitur.

Germanica versio *Michaëlis Adami*, Judæi ad Christum conversi prodiit Constantiæ 1545. & Tiguri 1546. litteris Hebraicis.

Alia interpretatio litteris itidem Hebraicis excusa Pragæ, 4. sine anni nota, tum Amstelodami 1661. cum commentario.

Georgii autem *Wolfii*, Pastoris Grimmensis versio, charactere etiam Germanico expressa Ursellis 1557. 4. Francof. 1613. 8. tantummodo compendium Gorionidis exhibet, quod à Munstero & Lepusculo editum retuli.

De versione Hebraica Josephi, quam in Bibl. Vaticana MStam haberi testatus est Baronius, non repetam quæ dixi §. V. nota b. Quod vero in Siphte Jeschinim R. Schtai ben Joseph p. 66. legas Flavii Josephi Antiquitates, bellumque Judaicum Hebraice conversa exstare, sed tantum MSta: hoc in Actis Eruditorum Lipsiensibus Anni 1690. p. 302. non alio argumento niti creditur, quam quod R. Azarias in Meor Enajim, Josephi testimoniis plus simplici vice est usus, qui tamen ut Latinæ linguæ non imperitus fuit, Latinam Josephi versionem evolvere potuit.

XVII. *Alii Josephi qui Græce scripserunt.*

Josephus Alexandrinæ Ecclesiæ Archidiaconus, cujus Oratio brevis panegyrica ad Synodum CPol. in qua se vicarium Michaëlis Patriarchæ gessit, habita A. C. 869. exstat Latine T. viii. Concil. Labbei p. 1114. & T. V. Harduin. p. 887.

Josephus Arimathæus ex Euangelica historia notissimus, sub cujus nomine confictæ jampridem Epistolæ, de quibus D. Thomas Ittigius ὁ μακαρίτης in exercitatione de Patribus Apostolicis, Bibliothecæ Apostolicæ præfixa p. 24. seq.

Josephus Bryennius circa A. C. 1420. clarus, de cujus scriptis adversus Latinos, aliisque multa Allatius de libris Ecclesiasticis Græcorum p. 136. 143. 237. seq. 311. 339. seqq. & in aliis suis operibus. Vide utramque partem, sive potius appendicem utramque Hist. litterariæ eruditissimi Viri Guil. Cavei, & quæ notata à me sunt Volum. x. Bibl. Græcæ p. 525.

Josephi Cretensis florilegium sive hortum sententiarum MS. possidet Bibliotheca publica Augustæ Vindelicorum. Vide D. Antonii Reiseri τοῦ μακαρίτου Catalogum illius Bibliothecæ p. 40.

Josephus CPolitanus Patriarcha Latinis cedere coactus & in Florentino Concilio A. C. 1439. mortuus, d. ix. Junii. Decretum unionis cum Romana Ecclesia habetur sessione xxv. p. 405. Ejus fidei Professionem allegat Allatius p. 248. libri de purgatorio. Vide H. Warthoni appendicem ad laudati Cavei Hist. litterariæ Tomum 1. ad A. 1416. ubi scripta hujus Josephi recensentur.

Josephus sive Josaphatus Cucuzelet, de quo Allatius de libris Ecclesiasticis Græcorum p. 99. seq.

Josephus Genesius ad Constantinum Porphyrogenetum medio sæculi decimi Græce scripsit vitas Imperatorum Byzantinorum, Leonis Armenii, Michaëlis Balbi, Theophili Michaëlis filii, Michaëlis Theophili filii & Basilii Macedonis. Codex Græcus MS. servatur Lipsiæ in Bibl. Paulina, cujus editionem cum versione eruditissimi viri Stephani Bergleri exspectamus ab illustri viro D. Jo. Burchardo Menckenio. Alia de Genesio hoc & de triumviris præclarissimis Lipsiensibus editionem ejusdem pridem molitis Joanne Andrea Bosio, Christiano Wagnero & Godfrido Oleario, sed præmatura morte abreptis citius quam consilium istud possent exequi, memini me dicere Volum. vi. Bibl. Græcæ p. 620. seq.

Josephus Græcus sæculo xv. de quo Ambrosius Ca-

x Vide Josephi Scaligeri elenchum trihæresii cap. 14. & Gabrielem Groddekium τὸν μακαρίτην de scriptoribus anonymis Hebraïcis in theatro Placciano p. 606.

y Acta Erud. T. 4. supplem. p. 111. Bibl. choisie T. xxiii. p. 173. Mem. Trevoux. A. 1708. p. 538.

z In hoc compendio alia etiam adjuncta esse, quæ in Gorionide non exstant, observat Johannes Morinus p. 313. exerc. Bibl. adde laudati Wolfii Bibliothecam Hebraïcam T. 1. p. 40. seq.

Camaldulensis lib. VI. Epist. 26. T. 3. collectionis novæ veterum scriptorum Ursini Durandi & Edmundi Martene p. 184.

S. Josephi Melodi sive Hymnographi, qui sæculo IX. floruit & sub Ignatio Patriarcha CPolitano Sceuophylax fuit, Mariale è Græcis MSS. collectum Latine reddidit & notis illustravit Hippolytus Marraccius, Rom. 1662. 8. Josephi Melodi vitam à Joanne Diacono magnæ Ecclesiæ, & Rhetore scriptam habuit Allatius; εἰς τ̃ βίον τ̃ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωσὴφ τ̃ μελῳδȣ̃. Duo autem Josephi Melodi sive hymnographi apud Græcos celebrantur; unus Theodori Studitæ frater A. C. 827. defunctus, ex Monacho Studita Arhiepiscopus Thessalonicensis, cujus memoriam recolent 15. Julii. Alter defunctus A. C. 883. de quo Acta Sanctorum tertio April. T. 1. p. 266. seq.

Josephus Hypomnestici scriptor non videtur tam antiquus esse quam viris quibusdam doctis placuit, neque ultra sæculum à Christo nato decimum ejus ætas removenda ut nuper pluribus disputavi ad idem Hypomnesticon præfatus, quod cum versione mea & notis edidi ad calcem voluminis secundi Codicis pseudepigraphi Veteris Test. Hamburgi 1723. 8. Ibidem notavi Lambecium qui lib. III. de Bibl. Vindob. p. 32. memorans MStam μέθοδον Ἰωσίππȣ ἐκ τ̃ ὑπομνησικῶν αὐτȣ̃ ἢ Χρονικῶν συνταγμάτων, πῶς σώζεται τὸ ψαλτήριον, Flavium Josephum intelligit, & pro ὑπομνησικῶν jubet ὑπομνημάτων reponere.

Josephus Methonensis Episcopus ante Episcopatum Joannis Plusiadeni nomine venit, atque apologia adversus Marcum Ephesium pro Concilio Florentino, aliisque scriptis clarus, de quibus dictum est Volumine X. Bibliothecæ Græcæ p. 424. seq.

Josephus Metropolita Gani in Thracia, Epistola qua Joannem Calecam Patriarcham CPol. accusat apud Annam Imperatricem A. C. 1346. habetur MSta in Bibliotheca Vindobonensi.

Josephum Monachum & Minimum in laudatione S. Bartholomæi Apostoli laudat Allatius de Synodo Photiana p. 541. Incipit: ὁ τ̃ παρόντ@ συγκεκροτηκὼς σύλλογον τὴν Χαρμοσύνην ταύτην.

Josephus Oeconomus qui incestas Constantini ac Theodoræ nuptias benedixit.

Ex Josepho Philagrio de controversiis inter Græcos quibus ipse favet & Latinos afferuntur nonnulla ab Allatio lib. de purgatorio p. 213. 714. 792. seq.

Josephus Plusiadenus. Vide supra, in Methonensi.

Josephi Rhacendytæ Epitome Rhetorices MSta exstat in Bibl. Vindobonensi. De hoc Rhacendyta Volum. XII. Bibl. Græcæ p. 637.

Josephus Studita Theodori frater, Thessalonicensis deinde Archiep. defunctus A. C. 827. ut supra in Melodo dixi. Ad hunc plures Theodori fratris Epistolæ. Quod imaginum caussâ exilium obiisset, Confessor dictus. Ejus Oratio in exaltationem Crucis, apud Jac. Gretserum T. 2. de Cruce p. 1200. & Latine in Bibliotheca Concionatoria Combefisiana, & T. IX. Bibl. Patrum Coloniensi & T. XIV. edit. Lugd. p. 901. Epistola ad Simeonem Monachum Latine apud Baronium ad A. C. 808. num. 18. Græce & Lat. inter Theodori Studitæ Epistolas lib. 1. 23. Tom. quinto operum Jac. Sirmondi p. 274. Hujus Josephi in B. Lazarum & in festum Palmarum sermones MSS. habuit Leo Allatius.

Josephus Tenedius, JCtus cujus πρόχειρον Βασιλικῶν κατὰ στοιχεῖον MS. habuit Antonius Augustinus.

Josephus Tiberiensis, ex Judæo Christianus, laudatus S. Epiphanio hæresi XXX. num. 4. seq. qui ab eo exceptum se testatur. Hunc Isaacus Vossius existimavit esse autorem hypomnestici, sed junior est multis sæculis.

Denique in Joannis Nicæni Epistola de festo die Natali apud Francisc. Combefisium in Historia Monothelitarum p. 302. memoratur Julius Romanus Episcopus reperisse σύγγραμμά τι Ἰωσήπȣ τ̃ χρονογράφȣ συγγραφὲν παρ' αὐτȣ̃, in quo scriptum fuerit, quod mense septimo in solemnitate Tabernaculorum ac die expiationis apparuerit Dei Angelus, Sacerdosque mutus manserit, usquedum Elisabeth ejus uxor in senectute fœtum concepit.

Omitto Josephi Antiocheni librum commentitium de perfecta militia primitivæ Ecclesiæ, de quo Dan. Papebrochius tractatu præliminari ad T. 3. Act. Sanctorum Maji p. VII. seq.

XVIII. *Scriptores quidam veteres deperditi de rebus Judæorum.*

Alexander Polyhistor ἐν τῇ περὶ Ἰȣδαίων συντάξει. Euseb. IX. 17. præparat. Euangelicæ. Eadem est ἡ Ἀλεξάνδρȣ τ̃ πολυΐςορ@ γραφὴ p. 426. ubi miror eruditum Interpretem qui vertit: *Atque hæc omnia ex Alexandri Polyhistoris annalibus.* Vide & p. 454.

Antonius Julianus. Minucius Felix c. 36. *Scripta eorum relege, vel si Romanis magis gaudes, ut transeamus veteres, Flavii Josephi vel Antonii Juliani de Judæis require.*

Apion Plistonices adversus quem Flav. Josephus scripsit. De eo supra §. VI.

Apollonius Molo, eidem Josepho memoratus, & Eusebio IX. 19. præparat. ubi male excusum Μήλων: sed legendum: ὁ τὴν συσκδὴν τὴν κατὰ Ἰȣδαίων γράψας Μόλων, Apollonius enim Molo intelligitur, quod mireris erudito interpreti non suboluisse.

Aristæus ἐν τῷ περὶ Ἰȣδαίων Euseb. IX. 25. præparat. Idem cujus βιβλίον περὶ τ̃ ἑρμηνείας τ̃ Ἰȣδαίων νόμȣ laudat c. 38. intelligitque librum *Aristeæ* de LXX. Interpretibus quem etiamnum habemus & cujus summa capita refert Josephus XII. 2. Aristæum vocat præter Josephum etiam Epiphanius T. 2. p. 166. & Eusebius VIII. 2. & 9.

Aristobulus Judæus in scriptis ad Ptolemæum Philometorem laudatis ab eodem Eusebio, & ante eum à Clemente Alex.

Artabanus ἐν τ̃ Ἰȣδαϊκῆς. Euseb. IX. 18. præparat. & 23. & 27.

Clearchus Peripateticus ex cujus libro primo de somno nonnulla de Judæo quodam ex Aristotelis ore prodita refert Josephus priore contra Apionem libro. Hujus Clearchi γνησιότητ@ sine ratione vocari in dubium à quibusdam viris doctis, disputat illustris Huetius Epistola ad Grævium quam Jo. Marius Marca Tilladetus cum aliis ejus dissertationibus edidit T. 2. p. 249. seq.

Cleodemus Malchus Propheta ἱςορῶν τὰ τ̃ Ἰȣδαίων ab eodem Josepho laudatur lib. 1. Antiquitatum c. 16. ex fide Alexandri Polyhistoris.

Damocritus περὶ Ἰȣδαίων. Suid. in Δαμόκριτ@ & Ἰȣδας.

Demetrius Phalereus, vide Eusebii præparat. p. 422. 439. 445.

Eupolemus ἐν τῷ περὶ τ̃ ἐν τῇ Ἰȣδαίᾳ βασιλέων. Clemens Alex. p. 338. seq. & 343. Cyrillus Alex. VII. in Julian. p. 231. ἐν ἧνι περὶ τ̃ Ἠλίȣ προφητείας. Euseb. IX. 30. præparat.

Ezechiel ὁ τ̃ Ἰȣδαϊκῶν τραγῳδιῶν ποιητής, cujus loca servata à Clemente Alex. & Eusebio. Dixi de eo lib. 2. Bibl. Græcæ cap. 19.

Hecatæus Milesius. Καὶ βιβλίον ἔγραψε περὶ ἡμῶν, inquit Josephus Judæus lib. 1. contra Apion. p. 1050. Meminit & Diodorus Siculus apud Photium Cod. 244. p. 621. Apud Freculfum autem Hecatæi nomen in Agathæi corruptum in loco quem adscribam quoniam plura scriptorum nomina ex Josepho repetita & in his corrupta quædam continet lib. 1. Chronic. cap. 26. *Testes isti omnes qui Antiquitatem apud Græcos & Barbaros conscribere maluerint. Nam* & Manethon *qui descriptionem fecit Ægyptiorum, &* Berosus *qui Chaldaica desloravit, &* Mochus & Ae-

tius

tius (*leg.* Hestiæus) *ad hæc &* Hieronymus *Ægyptius qui Phœnicia disposuit, concordat cum eis dictis:* Hesiodus *quos &* Agathæus (*leg.* Hecatæus) *&* Hellanicus *&* Acusilaus *& inter hos* Ephorus *&* Nicolaus *in historiis suis mentionem faciunt antiquorum annis mille viventium.*

Justus Tiberiensis, Pisti nobilis filius, gente ac religione Judæus, Fl. Josephi æqualis scripsit περὶ Ἰουδαίων βασιλέων τῶν ἐν τοῖς στέμμασιν à Moyse usque ad Agrippam Regem ultimum. Laërt. II. 41. & Phot. Cod. XXXIII. qui Chronicon appellat, Suidas in Ἰοῦστος, Ἰουδαϊκὴν ἱστορίαν. Allegatur etiam in limine commentarii in Hexaëmeron qui fertur sub nomine Eustathii Antiocheni. Etiam separatim, ut videtur scripsit de bello Judaico. Hieron. de scriptor. Eccles. cap. 14. Steph. in Τιβεριάς & Josephus in vita sua p. 1000. ubi ait hunc Justum propemodum causam eversæ Reip. Judaicæ cum fratre suo fuisse, neque ejus historiam mereri fidem. Plura de eo Vossius præclaro de Historicis Græcis opere lib. 2. cap. 8.

Apollonius Molo. supra in Apollonio.

Nicarchus Ammonii, ὁ τοῦ Ἀμμωνίου ἐν τῷ περὶ Ἰουδαίων. Bibl. Coisliniana celeberr. Montfauconi p. 604.

Philo Poëta ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τὰ Ἱεροσόλυμα. Euseb. IX. 20. præparat. Liber decimus quartus ejusdem operis allegatur c. 24. Ex eodem opere proferuntur nonnulla c. 37. & apud Clementem Alex.

Herennius Philo libro περὶ Ἰουδαίων, quem octo libris Φοινικικῶν subjunxit. Vide Eusebii præparat. Euangel. p. 31. & 40. Suidam in Ἑρέννιος.

Teucri Cyziceni historiæ Judaicæ libris VI. quos memorat Suidas.

Theodotus Phœnicius poëta ἐν τῷ περὶ Ἰουδαίων. Euseb. IX. 22. præparat. Dixi de hoc lib. 2. Bibl. Græcæ cap. 19.

XIX. Index Scriptorum à Josepho allegatorum *accuratus & ad præsentem accommodatus editionem* inferius suo loco exhibebitur.

AD CLARISSIMUM AC ILLUSTRISSIMUM DIEGUM HURTADUM MENDOZAM, APUD AMPLISS. SENATUM VENETUM, LEGATUM CÆSARIUM,

ARNOLDI PERAXYLI ARLENII IN FLAVII JOSEPHI OPERA, ET HISTORIÆ UTILITATEM,

†PRÆFATIO.

AD omne factum præclarum & illustre vel suscipiendum vel perficiendum DIEGE Mendoza vir clarissime, tria potissimum adhibenda non ignoras: voluntatem, facultatem, & diligens exequendi studium: quorum unum ex ingenii quadam vi nascitur, in altero non parum sibi fortuna vendicat, tertium etsi cum voluntate magnam habeat conjunctionem, à judicio tamen bona ex parte pendet. Ut enim sunt multi, qui egregiam voluntatem afferre possint, sed opibus ad rem tam eximiam destituantur: ita non desunt qui cum rerum copia divitiisque circunfluant, ea magis appetant, quæ vel vulgus admiretur, vel à vitiosis naturis passim celebrentur. Et cum in tertio hoc hominum genere nonnunquam videre liceat utrunque, ut velint & possint, plerique tamen illorum animo parum sunt celso & erecto, maluntque otium vel citra dignitatem amplecti, quàm quò publica vocant commoda majore aliquo studio conniti, ac cum labore gloriam sibi parare. Quod cum ita sit, omnibus certè laudibus cumulatissimi ac perbeati haberi debent, in quibus hæc simul conjuncta elucent, è quorum numero tu facile principem locum tenes: quippe qui ab ineunte ætate ea tibi comparare volueris, quorum præsidio talia tantaque ornamenta assequi possis: & in disciplina exquisitarum literarum percipienda virtuteque colenda omnem operam & studium ponendum ac animum doctrina informandum censuisti: ex quibus & rerum bonarum voluntatem excitari, & verarum intelligentiam nasci facile perspexisti: nihilque in rerum natura existere quod ita mores erudiret, ac aditum ad summam nominis claritatem consectandam patefaceret, viamque quasi muniret, ut literarum studia: nihil denique tam in omnes partes fusas utilitates habere, quàm humanitatem atque doctrinam. Quibus tamen comparatis jam acquiescendum non esse, nobis ostendisti, sed planè declarasti velle te non solum sapientiæ, morumque laudem, maximo studio, labore atque doctrina consequi, longinquas terras lustrare, & eximiam ad recta vitæ instituta progressionem facere, sed eas etiam vias persequi ac indagare, quibus & nostri homines ad maximarum rerum scientiam se perventuros sperarent, & lætos uberesque fructus ad genus humanum redundaturos cognoscerent, dum labores infinitos ac sumptus maximos in exquisitissimos inventuque rarissimos codices insumeres: quos tum in Italia tum in Græcia defossos quasi thesauros aliquos eruendos, ac in tuam pulcherrimam bibliothecam deferendos curasti: quam tot tantisque pretiosissimis monumentis instructam atque ornatam, cum omnibus etiam studiosis piisque hominibus cupis habere communem: utque latius sese vel fructus vel utilitas explicaret, propagareturque ad quamplurimos, eam ipsam mihi non solum utendam, verum etiam excutiendam & perscrutandam concessisti ea lege, ut quicquid publici commodi adipiscendi causa impressioni subjiciendum existimarem, id communi utilitati offerendum curarem: qua quidem in re, ne in publicis augendis commodis grati animi benevolentiam mihi defuisse jure quis objicere possit, neve tam propensam animi tui benignitatem beneficamque gratificandi voluntatem illustri gratia non excepisse viderer, operæpretium me facturum existimavi, si ex egregia illa tua bibliotheca, quam multis & iis quidem insignibus in omni disciplinarum genere scriptoribus habes instructissimam, alios quidem aliàs, nunc FLAVIUM JOSEPHUM clarissimum & præstantissimum historicum quasi flosculum ex amœnissimo quodam horto delibarem. Hic unus liber mihi visus est qui omnium ætatum hominibus omnium maxime conveniat: complectitur enim insignium ac memorabilium rerum historiam, cujus cognitio si unquam aliàs, hoc nostro sanè seculo valde necessaria videri debet: atque haud scio an ullum scriptorum genus præclarius de rebus humanis mereatur, quam qui vel summorum principum, vel excellentium populorum, vel illustrium virorum res gestas historiarum monumentis commendarunt. Quid quæso aliud sibi voluerunt quam posteritatem docere, dum sub aspectum nostrum subjicerent vitam, mores, facta, negotiorum personarumque varietatem, vacillantis fortunæ exempla, consilia admirabilia, & consiliorum inopinatos eventus: in quæ tanquam speculum humanæ vitæ intueri nos volunt, unde ea capere documenta possimus, per quæ tum publicis tum privatis rationibus consuleretur. Viderunt enim prudentissimi viri magnam hinc rationem ad omnem vitæ partem manare: neque ullam perfectam

† Præfigitur Editioni Basileensi Græcæ, Anni MDXLIV.

ctam in publicis privatisque rebus versari sapientiam quæ hujus literis formata non esset. Unde etiam factum arbitror ut philosophia ipsa, quoties vel de moribus vel de domesticarum publicarumque rerum administratione agendum esset, ab historiæ perenni fonte multiplicem exemplorum copiam varietatemque hauriret atque deduceret. quod cum ab aliis multis crebro factitatum, tum in primis ab uno Aristotele frequentissime usurpatum, illi ipsi quos fortuna nobis reliquos fecit, indicant libri. Nec id certè mirum videri debet, præsertim cum valentissimum docendi genus esse per exempla, nemo non fateatur atque concedat. Quid præterea vel jocundius vel commodius vel etiam fructuosius, quam otio nos abundantes, domique considentes, in lectione historiarum quasi aliquo frequentissimo orbis terrarum theatro versari, ubi nullo nostro periculo, aliorum periculis cautos prudentesque fieri licet: tum etiam exempla summorum virorum & maximarum rerum habere proposita, quibus in omnes partes, usus vitæ confirmari possit: gravissimorum præterea hominum consiliis ac eorundem eventibus interesse. Denique si sapientiam, ut recte voluit Afranius Comicus, usus quidem genuit, mater autem peperit memoria, quinam tandem sapientiores vel dici vel existimari debent, quàm qui multorum seculorum & nationum, non unius tantum ætatis vel civitatis facta, mores, animo & memoria complexi sunt, quique maximorum imperiorum non solum principia & rerum publicarum veluti seminaria, sed progressiones etiam & exitus extremaque viderunt, ac malorum tam privatorum quàm publicorum causas cognoverunt, habueruntque in omni re magna & ardua jam ante se periclitatos ac in vario discrimine versatos, quos intuerentur & quorum exemplo jam edocti de instantibus, quemadmodum de Themistocle ajebat Thucydides, verissime judicare, & de futuris callidissime conjicere possint. Ac ne plura, quæ sunt penè innumerabilia, consectari, aut longius in re manifesta immorari videar, unus certe Cicero satis idoneus ac gravis testis esse poterat, qui brevibus quibusdam descriptionibus tam uberem laudandæ historiæ segetem ac sylvam nobis suppeditavit, ut nihil præterea cujusquam neque ingenio neque industria ad illius preconium addi possit. Siquidem hanc ipsam vocat TESTEM TEMPORUM, cujus nimirum beneficio rerum gestarum & memoriæ veteris ordinem cognoscimus. Et ne quis tam fabulosas narrationes quàm res vere gestas hujus nomenclatura comprehendi existimet, eandem appellat LUCEM VERITATIS. & VITAM præterea MEMORIÆ. Nam hac stante simul & virorum illustrium & rerum insignium memoria servatur. Tum etiam MAGISTRAM VITÆ nullam aliam ob causam, quàm quòd in medio proponit vel causas sapientiæ & temeritatis, vel casus varios, ut quid vel expetendum vel fugiendum, in promptu habeamus. NUNTIAM denique VETUSTATIS, quæ de rebus vetustis ac à nostra ætate amotis nos edoceat. Pulchrum enim est, inquit idem, scire quid antè quam natus sis acciderit, ne semper videamur esse pueri. Cum tot igitur tantisque beneficiis ac tam prolixè cumulateque genus humanum devinciat ac demereatur historia, quis non jure illos admirabitur, maximisque laudibus extollendos putabit, à quibus talia tantaque acceperimus dona. Ne tamen omnes qui vel res quaslibet narrant, vel in rerum veterum monumentis tradendis eatenus solliciti sunt ut audientium aures voluptate demulceant, statim pro historicis habeamus, existimavi rem me facturum ab instituto nostro minime alienam, si brevi comprehenderem quid idem Cicero in hoc scriptorum genere vel desideret vel spectandum laudandumque putet, ut hoc tam gravi nomine digni haberi, & personam quam profitentur tueri ac sustinere possint, paucisque simul ostenderem hunc nostrum Josephum, quem legendum proponimus, omnia boni historici munia diligenter exequi potuisse, ac etiam explevisse. Primam itaque legem historiæ statuit, NE QUID FALSI DICERE AUDEAT. Hanc legem jam antea Thucydidem sanxisse noverat Josephus, quippe qui probe sibi conscius nullius vel judicium recusat vel censuram reformidat, præsertim cum quæ toto bello Judaico gesta sint, in viva multorum hominum adhuc memoria insederint, haberetque inter alios multos contestatæ fidei viros Titum etiam imperatorem & Agrippam regem testes locupletissimos, qui vel obsignatis tabellis non solum laudatæ scriptionis præconium eidem tributum, sed etiam servatæ veritatis grave testimonium impertitum voluerunt. Proxima ab hac lex est NE QUID VERI NON AUDEAT. Libertatem suam constanter summa cum fide in his libris Josephus nobis probavit. Nihil hic metu vel imperatoris vel regis aut tyranni, aut alicujus denique potentis suppressum est, nihil servile deprehensum, ut hac etiam in parte scribendi rectum officium ab omni suspicione facile vindicet. Tertiam addit: NE QUA SUSPICIO GRATIÆ SIT IN SCRIBENDO, NE QUA SIMULTATIS. Hujus etiam legis hic noster si quisquam alius observantissimus semper extitit, qui nec assentationibus aut studio quasi obnoxius, nec obtrectationi quasi offensus, sed fidei servisse atque incorruptæ veritati existimetur, quique maxima semper usus libertate, suique planè juris homo, modo adversæ factionis gentem laudat, modo suam temeritatis & pertinaciæ damnat: Quæ sanè ejusmodi sunt ut ostendant virum hunc maluisse Thucydidis consilio rem perpetuo duraturam conficere, quam gratiam brevem mereri: & solidum posteritatis judicium expectare quam inanes præsentium rumores captare. Percensentur & alia multa quæ historiam exornant, aut saltem commendant. Verum hæc, qualia sint ut modum epistolæ statuamus, non erunt mihi sigillatim expendenda, sed breviter perstringenda. Totam igitur exædificationem dicit idem Tullius in rebus & verbis positam, rerum vero rationem, tum ordine temporum, tum regionum descriptione metiendam. Et quoniam in rebus magnis memoriaque dignis consilia primum, deinde acta, postea eventus expectantur, hujusce rationis proprium esse contendit, ut de consiliis significetur quid scriptor probet, & in rebus gestis declaretur non solum quid actum aut dictum sit, sed etiam quomodo: & cum de eventu dicatur, ut causæ explicentur omnes vel casus vel sapientiæ vel temeritatis: hominumque ipsorum non solum res gestæ, sed etiam qui fama ac nomine excellant, de cujusque vita atque natura. Magna sunt quæ de rebus ipsis hactenus retulimus, sed diligenti lectori non erit difficile adnotare harum omnium virtutum signa in hisce libris expressa, nedum adumbrata. Verborum autem ratio, inquit, & orationis genus fusum atque tractum, & cum lenitate quadam profluens, sine ista judiciali asperitate, & sine sententiarum forensium aculeis prosequendum est. Nec hic quidem aliquid adfertur quod Josephus diligentissime non expleverit: Quantus enim fuerit in dicendi facultate, quantumque adferre potuerit ad orationis splendorem, id non solum multorum Latinorum, & in primis Hieronymi Stridonensis viri gravissimi sanctissimique, sed ipsorum etiam Græcorum, quos optime judicare posse arbitramur, testimoniis confirmari potest. Ac ut jam nihil de Eusebio Cæsariensi divinarum humanarumque literarum interprete peritissimo ac fidelissimo, nihil de Hermia Sozomeno Salaminio historico præstantissimo ac disertissimo, ni-

nihil item de aliis, à quibus eloquentiæ laude decoratus est, dicam: unus certe Photius Patriarcha Byzantinus dignissimus qui ad hujuscemodi scripta accedens vel censoris partes suscipiat, vel arbitri honorarii officio fungatur: hic in pulcherrimis illis commentariis in quos retulit quicquid ex libris à se lectis excerpi poterat memoria dignum & scitu præclarum (opus enim hoc tum historiarum utilitate, tum varietate rerum pulcherrimarum absolutissimum tua etiam habet bibliotheca) dicit historiam hujus clarissimi scriptoris omnes elegantiæ flores, omnia eloquentiæ lumina habere, & mira orationis claritate splendescere, rerum copia & sententiarum varietate abundare: in qua omnia ornate narrantur, & regiones aut pugnæ admirabiliter describuntur, & conciones hortationesque prudenter & gravissime interponuntur. Nec his inferiora quæ Theodorus Metochita γνωμικαῖς σημειώσεσι in medium adducit. Quæ declarant auctorem non levi quapiam de causa, sed ob eximiam doctrinam & singularem eloquentiam & insignem nobilitatis ac virtutis commendationem promeruisse, ut Romæ non solum libri publicæ traderentur bibliothecæ, sed etiam illi statua poneretur. At jam hic locus fortasse postulare videbatur, ut hujus nobilissimi scriptoris vitam totam paucis proponerem, à quibus scilicet genus duceret, quam liberaliter institutus, & cur Pharisæorum potius quam vel Essenorum vel Sadducæorum (tres enim hæ tum præcipue Judæorum sectæ) religionem atque institutum amplexatus sit, quantam item in administratione rerum bellicarum peritiam habuerit. Verum cum hæc auctor ipse peculiari opere, quod nunc etiam primi in lucem protulimus instruxisset, & Photius ἀπογραφῇ τῶν ἀνεγνωσμένων αὐτῷ βιβλίων strictim attigisset, cumque jam me longius esse provectum sentirem quam proposita ratio postulare videbatur, satis habui pro meo instituto ea consectari, quæ à doctis lucubrationibus & laudabili hujus viri vel scriptione vel eruditione commendationem ducerent: ex quibus & temporum ordine & dignitate primum sibi locum vendicant viginti libri Originum Judaicarum, ita enim malo cum Catone ac Cicerone, quam Antiquitatem vocare id quod Græci ἀρχαιολογίαν. quam quidem inscriptionem mutuatus videtur à Dionysio Halicarnasseo, qui totidem libris quorum undecim adhuc sunt in manibus, Romanorum ac Urbis principia & incunabula persecutus est. Orditur historiam suam Josephus ab orbe condito, in omnibus ferè, nisi ubi quædam anxius ad allegoriam (ut nonnulli volunt) trahit, vel (quod magis crediderim) aliorum commentarios sequitur, Moysi legumlatori congruens: eamque perpetuo temporis orationisque filo ducit ad postremum illud bellum quod Romani cum Judæis gesserunt: Quo tempore eidem genti præfectus erat Agrippa, magni illius Agrippæ filius, & Gessius Florus Albini successor, homo flagitiorum ac scelerum omni genere insignis, ad Judææ procurationem vocaretur, qui annus Imperii Neronis fuit duodecimus. Hos Originum libros consequuntur alii septem, licet jam antè ab auctore conscripti, de Bello Judaico: quos maximo studio summaque fide elucubratos (omnibus enim propemodum non solum interfuit sed etiam magna ex parte præfuit) tum Græco tum etiam patrio, hoc est Hebræo sermone ediderat, existimans exemplum tam memorabile ad suæ gentis posteros vel maximè pertinere. Sunt item duo ejusdem libri περὶ ἀρχαιότητος, hoc est de Judaicæ nationis vetustate, scripti adversus Alexandrinum Apionem Grammaticum Judæorum ceremonias & religionem tum convellentem tum maledictis insectantem, qui tot tantisque priscorum scriptorum testimoniis, rerumque admirabilium cognitione & varietate referti, ostendunt, quantum hic vir in Græcorum disciplinis versatus sit, faciuntque ut jam minus admiremur tam absolutam in homine Judæo Græcarum literatum cognitionem: Quam laudem cum uno certè Philone semper habuit communem: cujus etiam disertissimi viri eruditionem & elegantiam, artisque magnitudinem tum cognoscent literati homines, ubi octo & quadraginta diversorum argumentorum libros ex tua bibliotheca, protulerimus. Confecit idem noster Josephus aliud elegantissimum opusculum περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ, in quo docet animum & rationem in homine debere imperium tenere ac præcesse, appetitum obtemperare. Hoc quidem opusculum nonnulli μακκαβαϊκὸν maluerunt appellare, qui laudes Maccabæorum & fortia pro pietate suscepta certamina complectatur. Extat adhuc ejusdem commentarius περὶ τῆς τοῦ παντὸς αἰτίας vel οὐσίας, in quo inter cætera ostendit, Platonem in multis sibi ipsi adversari ac repugnare. Non defuerunt tamen qui hoc scriptum ad Cajum quendam Romanæ ecclesiæ presbyterum, qui iisdem temporibus sub Victore & Zepherino pontificibus floruit, potius referant, alio nullo ducti argumento quam quod cum Christi veri dei nostri placitis proximè conveniant ac congruant ea quæ in eodem pertractantur libello. Quod sanè illos movere non debuit, præsertim cum in octavo decimo Originum libro tam piè de Christo sentiat, ut operibus & miraculis veluti obstupescens, eundem virum appellare non audeat, sed tacito potius suffragio ejusdem institutum, ut inquit Sozomenus, probare videatur. Huc etiam ad pleniorem confirmationem accedit, quod Photius συναριθμήσει τῶν ἀνεγνωσμένων αὐτῷ βιβλίων quadragesima octava, dicat φράσιν sive dictionis elocutionisque formam à reliquis scriptis nihil discrepare. Nos autem eundem qualemcunque propediem ut spero cum studiosis communicabimus. In extrema vero parte ἀρχαιολογίας hic idem Josephus indicat se quatuor libris complexurum Judæorum sectas sive disciplinas ac totius religionis interpretationem, traditurum quoque de deo ejusque natura, de Legibus & causas cur per illas aliud quidem liceat, aliud vero non liceat. Verum cum hos suis temporibus studiosissimus vir Eusebius desideret, nec Photius hac in parte vel ad curiositatem diligens, illorum meminerit, facile adducor ut credam auctorem nostrum, quæ tum animo conceperat ac instituerat, præstare non potuisse. Reliquum est ut quos habemus in manibus, summa cura, studio, assidua lectione, excolamus, ita enim futurum ut aut perditorum aut prætermissorum desiderium leniamus. Quod ipsum ut commodius fieri possit, meliusque tam præclaris thesauris uteremur, voluimus eos ex officina Frobeniana pulchre comptos ac affabre perpolitos exire: à qua certe nihil proficisci solet quod non summa multisque jam cognita diligentia ac singulari quadam fide commendaretur: quæ si unquam aliàs in aliis extitit, in horum maxime librorum editione enituit. Nam posterior pars ἀρχαιολογίας ita multis mendis confusa & incuria quadam librarii vel imperitia deformata erat, ut ad veram præstruendam lectionem nullum laborem sufficere experti fuissemus, nisi Epitomen quam ante annos aliquot Romæ mecum comportaveram adhibuissemus: è cujus collatione multa suæ dignitati reddita, nonnulla quæ prætermissa fuerunt restituta, beneficio in primis ac opera Sigismundi Gelenii: qui vir humanitate, & virtute & mira ingenii laude præditus, & disciplina exquisitarum literarum eruditissimus, assiduitate, labore ac omni diligentia perfecit ut omnia prodirent castigatissima. In bello Judaico ac reliquis minus negotii habuimus, propterea quod & nostra exemplaria accuratius erant descripta, & alia insuper nobis suppeditata à

præ-

præstantissimis doctissimisque viris, Joanne Croto ac Petro Gillio: qua in re & studium suum nobis probaverunt, & summum erga literas amorem declaraverunt. Verum cum jam tempus esset ut nobilissimus Josephus tam pulchra indutus veste, omnique exteriore cultu ac nitore ornatus sibi prodeundum putaret, & de domicilio quasi constituendo deliberaret, optimum factu & ab ingenuo gratoque animo minime sejunctum existimavimus si ad eum rediret, à quo primùm tanquam manumissus; ac in ejus contubernio acquiesceret à quo primùm etiam à dura blattarum tinearumque servitute qua diutissime oppressus propemodum interierat, liberatus esset. Et certè cum multas ob causas hosce pretiosissimos thesauros verius quam libros sub tuo nomine exire voluerimus Hurtade nobilissime, tum hos præcipuè quos bonis studiosisque viris omnibus, à quo tam ingens beneficium accepissent, ostendendum, quantumque tibi deberent demonstrandum putaverimus: quos etiam hos ipsos ad neminem magis pertinere judicaverimus quam ad te. Unus enim omnium, quamvis multis semper occupationibus maximarumque rerum administratione distringaris, hisce tamen literis maximè delectaris, ac in bonarum artium studia, curæ cogitationisque bonam partem transfers. Et cum omnia præclara ex Platonis sententia difficultatem quandam conjunctam habere intellexisses, nullam aliam aut viam aut rationem ad disciplinam vitæ, ad rerum gerendarum prudentiam, ad omne denique genus virtutis magis compendiariam tibi consectandam proposuisti, quam elegantissimarum artium institutionem, in qua semper tantam vim positam perspexisti, ut in quodcunque ingenium incidisset, in eodem præclarissimos fructus excitaret: eamque spem cogitationum tuarum & consiliorum nec opinio tua fefellit nec successus. Cujus etiam rei documentum hinc capere possumus, qui etsi in Betica sive Granata ultima clarissimaque Hispaniæ provincia natus es, tamen propter summum ingenium & excellentem honestarum artium scientiam, in Italiæ luce atque adeo exterarum gentium flore cognosceris. Videmus item admirabilem tuam virtutem non modo insignibus majorum imaginibus commendari, aut clarissimi parentis Inaci Mendozæ divino ingenio, summaque sapientia celebrari, aut ornatissimorum fratrum singulari fortitudine adjuvari, sed etiam optimarum disciplinarum cognitione, & liberalissimis omnium artium studiis illustrari. His namque virtutum officiis agnoscimus avitam omnium tuorum gloriam in te clarius enitescere, intelligimusque facile te posse illorum nomen eximiasque laudes aut illustriores, aut certe ornatioribus judiciis comprobatas ad infinitam posteritatem propagare. Quarum etiam laudum fama adductus CAROLUS Cæsar, quem majestatis causa nomino, te unum ex multis legit, quem Legatum ad potentissimos Reges & gravissimum Venetum Senatum in maxima temporum difficultate diceret. Quod invictissimi Imperatoris judicium longe amplissimum fuit, aptumque ad declarandum excellentem tuam virtutem & perfectam sapientiam. Huc accedit consiliorum mira felicitas. Multa certè postquam personam istam sustinere cœpisti, feliciter per te administrata vidimus, multa prudenter provisa, multa præclara animi tui monumenta nobis ostensa. Nihilo tamen inferiora, mea quidem sententia, & ad commemorationem nominis tui cum omni posteritate vel consecrandam vel adæquandam aptiora, quam illa subsidia quæ ingenuis liberalibusque disciplinis comparaveris, siquidem pro tua fortuna existimasti te posse, pro acerrimo ingenio debere, ut curares ad omnem literarum cultum doctissimos quosque scriptores in lucem proferendos, qui naturam rerum omnium aperirent, & solidæ veræque sapientiæ disciplinam exponerent. ad quorum etiam vel renovationem vel splendorem, magnam, ut jam initio dicebam, pecuniæ vim profundere voluisti, cum tua potissimum opera, plurima veterum monumenta scriptis tradita, quæ dudum in hac infelici miseraque Græciæ servitute, oppressa delituerunt, ex tenebris jam extracta conspiciantur. Quare magna mihi oblata spes est fore ut tuo auxilio omnes ferè bonæ artes aut reviviscant aut certe efflorescant, dum pretiosissimos illos thesauros jam propemodum dissipatos non solum colligendos tibi putares, sed omni studio tractandos atque evolvendos. In quibus ita præclare versatus, eamque facultatem assecutus es, ut scribendo cum ipsa vetustate paria facere possis. Nec est quòd in hac tuarum virtutum prædicatione, apud alios vel crimen adulationis, vel aucupandæ gratiæ tuæ suspitionem mihi extimescendam existimem, cum hoc meum testimonium non multorum solum relatione collectum, sed etiam domestica frequentatione & inspectione confirmatum sit. Testes erunt præterea, ut egregia quamplurima prætermittam, multo studio in Aristotelem atque adeo universam philosophiam inchoatæ paraphrases, in quas retulisti quicquid & veterum & recentiorum tam Græcorum quàm Arabum ac Latinorum libris scitu dignum, cum Peripateticorum & Academicorum disciplina consentaneum esset, vel ab eadem discreparet: ad quas perficiendas si vel amicorum negotia, vel resp. tantum otii tibi tribuerit ut extrema cum primis contexueris, opus sine controversia tum copia rerumque pulcherrimarum varietate, tum dicendi nitore & elegantia absolutissimum mihi polliceri audebo, & cujus dignitas omnibus orationis insignibus & præstantissimi philosophi ornamentis amplificata, luminibus obstruet multorum nostratium commentariorum, quos vulgus philosophantium propterea quod per imperitiam linguæ Græcæ præstantiores nondum viderat, hactenus celebres judicavit. Hæc sunt ob quæ verè me prædicare posse confidebam, te non adumbratam, sed expressam & eminentem virtutis effigiem consectatum, & doctissimum esse, rectissimisque studiis præditum. Et si Plinius Junior recte putavit beatos, quibus deorum munere datum esset, aut facere scribenda, aut scribere legenda, beatissimos quibus utrunque: quis erit qui tibi non libenter summum felicitatis gradum concesserit? Quod enim rempubl. tam prudenter administras id habes commune cum paucis: quod literas tam feliter tractas, cum paucioribus: quod simul utrumque, cum paucissimis aut fortasse nullis. Sed jam, quod mihi ab initio fuerat propositum, reliquum est Diege præstantissime, ut tibi non solum de tam singulari judicio gratularer, sed etiam gratiam haberem literarum nomine, quo eas foves atque illustras, ac adversus intolerandam inscitiam & immanem barbariem defendis: adhortarer etiam quoad possim, tametsi opus non sit, ut, posteaquam in amplissimo ordine dignitatisque altissimo gradu & arce collocatus quasi signum aliquod bonis omnibus ad bene sperandum jam sustulisti, hanc voluntatem nunquam deponas, quæ talis est, ut opinionem adferre possit studiosis hominibus, fore tandem aliquando ut omnes bonæ disciplinæ in suum nitorem restituantur: quod si unquam aliàs, in hac certè acerbioris temporis propagatione maximè necessarium videri debet. Quamobrem Christum Opt. Max. rogamus, ut te pro immensa sua benignitate in hac florente fortuna conservet, & dignos natura tua progressus det, piosque tuos conatus confirmet.

Venetiis quarto Nonâs Mart. M. D. XLIIII.

†ILLUSTRISSIMO PRINCIPI FRIDERICO V. COMITI PALATINO AD RHENUM, ELECTORALIS DIGNITATIS ET PALATINATUS HÆREDI, BAVARIÆ DUCI, &c.

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

FLAVII Josephi Hellenistarum Judæorum cùm eruditione, tum eloquentia facilè principis historica monumenta prælo meo excusa, Princeps Illustrissime, ad T. C. humiliter adfero. Sicut enim scriptorum est quæ honesta sunt & seculis profutura literis prodere: ita & in immenso aliorum super alios acervatorum librorum cumulo typographorum interest laudabiles & bonæ frugis scriptores in lucem mittere redivivos, & adversus Zoïlos potentium patronorum tutelæ committere. multiplex verò mihi causa fuit cur ad T. C. noster confugeret Josephus: namque primùm tota operis πραγματεία de rebus est quæ à Principe cognoscantur dignissimis; ipsa nempe mundani Systematis divina constitutione, humani generis ortu & propagatione, Patriarcharum vita, Mosaica Legislatione, politia Hebraica, monarchiarum, quæ olim orbem rexerunt, imperio; & aliis, quæ quatuor millium annorum historiam implent autoris & eo nomine apud Principes gratiosi, quòd non ex infimis literatorum subselliis ad hæc scribenda prodierit terræ filius; sed ex regio Hasmonæorum sanguine oriundus, & primaria sacerdotum inter Judæos familia, cùm in adolescentia ad miraculum usque in literarum studio profecisset, juventutem rebus gerendis & bello, quod cum Romanis gessere Judæi, internecino exercuit Galilææ præfectus, consilio & manu æquè promptus, ætate verò provectiori otium Romæ nactus ea literis mandavit, quæ literarum cognitione & usu didicerat, vir cæteroquin Imperatoribus Vespasiano, Tito, Domitiano ob præclaras animi dotes acceptissimus. Verùm accessit & alia causa cur Josephum coram T. C. sisterem, beneficium quod Tuæ C. debeo, ob manuscriptorum Tuæ Electoralis Bibliothecæ codicum Josephi liberalem usum, quem annuente primario nostræ ætatis Philologo Jano Grutero, Bibliothecæ præfecto, impetravit singulari sua humanitate nobilissimus & eruditissimus JCtus Marquardus Freherus Tuæ C. Consiliarius. Sed quia in hoc autore excudendo longiùs processeram cùm membranas consecutus sum, & multi assidua interpellatione ut quam primùm Josephum Græcè, publici juris iterum facerem efflagitabant, quòd editionis Basiliensis quæ ante LXVII. annos unica prodiit, nullum exemplar superesset; hortantibus cessi, quorundam virorum doctorum notas, & varias lectiones ejus qui manuscripta excussit studio collectas propediem peculiari volumine editurus. Cum itaque T. C. tuorumque beneficio sim adjutus, C. T. patrocinio Josephum historicum Principe non indignum jure meritoque dedico, demissè rogans ut quemadmodum Titus Imperat. autorem libros suos περὶ ἁλώσεως offerentem benignè admisit, probavit, & Bibliothecæ suæ inseri jussit; ita Josephum nostrum clementi vultu T. C. accipiat; & in sua perinsigni Bibliotheca quæ nobis calamo exarata exemplaria suppeditavit, ut emendatior prodiret, locum obtinere patiatur. Ipse interim Deum Opt. Max. à quo est omnis antistatus in terris, supplex orabo ut det T. C. vitam prolixam, Principatum securum, & quæcunque boni Principis vota sunt.

Tuæ Celsitudinis servus addictissimus
PETRUS ROVERIANUS
Typographus.

† *Præfiguntur hæc (nihilque præterea) Editionibus GENEVENSIBUS.*

PA-

*PATRIBUS REIPUBLICÆ LIPSIENSIS VIRIS MAGNIFICIS, NOBILISSIMIS, AMPLISSIMIS, CONSULTISSIMIS, PRUDENTISSIMIS, PATRONIS SUMMIS.

EX quo jure civitatis Vestræ gaudeo, quo me octo ab hinc annis donatum memini, post Dei cultum nil magis curæ mihi cordique fuit VIRI MAGNIFICI ATQUE NOBILISSIMI, PATRONI MAXIMI, quam ut libraria mea officina bono publico prodessem. Qua in re neque gravibus impensis unquam, neque indefessis laboribus peperci. Testari id poterunt Eusebii Cæsariensis volumina de præparatione & demonstratione evangelica, Sancti Athanasii Episcopi Alexandrini, Gregorii Nazianzeni, & Dionysii Halicarnassensis opera, Abarbanelis Judæi in Prophetas majores commentarius, aliique Scriptores, quos cum raritate sua se commendare, & ab eruditis desiderari intelligerem, ut novis typis impressi publicam lucem denuo adspicerent, curavi, quamvis ob tristissima belli tempora, & commerciorum quæ indies in pejus ruunt decrementum inter tot miserabiles regionum & urbium ruinas, quibus & dulcissimam patriam meam antiquam Nemetum urbem Spiram oppressam & pœne sepultam expertus sum, tantorum sumtuum periculum facere minus oportunum videretur. Nunc in eo sum, ut Imperatoris Juliani opera a doctissimo Jesuita Dionysio Petavio quondam Græce & Latine edita cum novis observationibus Viri celeberrimi Ezechielis Spanhemii, quas Literato Orbi gratissimas futuras haud temere confido, e bibliopolio meo propediem emittam. Et imposterum quoque, si Divina Gratia permittat, optimis quibusque libris evulgandis curas meas & facultates impendere non desistam, certa spe animatus fore, ut Vos PATRES REIPUBLICÆ OPTIMI, PATRONI MAXIMI, quod hactenus fecistis, hos Civis Vestri conatus, & bonas literas juvandi studium summa Vestra benevolentia fovere non cessetis. Hanc fiduciam in me excitarunt magna illa, quæ in me ab eo tempore, quo domicilium in Urbe Vestra fixi, contulistis beneficia, & singularis affectus, quo Magnifici Consules WAGNERUS, BORNIUS, STEGERUS, Nobilissimi Proconsules, alter BORNIUS & FALCKNERUS, Consultissimus Prætor PLAZIUS, nec non CARPZOVIUS, GRÆVIUS, PINCKERUS, BAUDISIUS aliique Senatorii Vestri Ordinis Proceres, omnes doctrina & meritis incomparabiles & quovis elogio majores, tenuitatem meam prosecuti sunt. Vos, Venerandi Justitiæ Sacerdotes, præsidio & patrocinio Vestro rebus meis & fortunis nunquam defuistis, Vos celeberrimi literarum, quibus ad miraculum excellitis, Fautores officinam meam qualemcunque haud raro præsentia Vestra illustrem reddere, & libraria mea supellectile cum privatas Vestas bibliothecas, tum publicam illam locupletare dignati estis, quæ paucis ab hinc annis a Vobis instituta, & inæstimabili rarissimorum librorum aliorumque cimeliorum apparatu subinde aucta inter splendidissima Urbis hujus ornamenta jure suo numeratur. Et hanc ipsam bibliothecam Vestram impræsentiarum Josephus meus ambit, quem, ut qualecunque gratæ mentis monumentum existat, Magnificis Vestris & Nobilissimis Dignitatibus humillime offerre audeo. Vix ediderat scripta sua Flavius Josephus, cum ea Romani publicæ bibliothecæ honore dignati sunt. Concedite quæso Patroni Summi & novæ huic Josephi editioni hunc honorem, ut in publica Vestra Bibliotheca reponatur. Non timebit Josephus armamentarium, cui Bibliotheca Vestra incumbit, cum armis non minus quam literis strenuus fuerit. Deus autem Inclytum Vestrum Collegium, cum splendidissimis Familiis & tota Republica sub Umbra SERENISSIMI AC POTENTISSIMI ELECTORIS nostri omnibus bonorum incrementis in pace florere jubeat.

Magnificarum, Nobilissimarum Amplissimarumque
Dignitatum Vestrarum

Cultor devotissimus

MAURITIUS GEORGIUS WEIDMANNUS.

* Hæc & sequentia ex novissima Josephi Editione in Germania excusi deprompta sunt.

THOMÆ ITTIGII
S. T. L.
AD NOVAM HANC
JOSEPHI EDITIONEM PROLEGOMENA.

Multorum curæ in Josephum frustra hactenus promissæ & expectatæ.

CUM a pluribus annis multa excellentia ingenia novam Operum Flávii Josephi editionem parturiverint, nescio quo fato factum sit, ut fœtum animo conceptum & sæpe jam partui maturum eniti non potuerint. Omnibus enim, qui utilissimo huic labori manum admoverunt, vel morte, antequam absolverent, præventis, vel ob alias causas a cœpto revocatis, literatus orbis diuturna exspectatione suspensus, & novi Josephi desiderio pæne contabescens, spes tandem suas & vota per integrum seculum delusa sensit. Annus agebatur superioris seculi octavus & octogesimus, cum BONAVENTURA CORNELIUS BERTRAMUS lucubrationes suas Franckthalenses a loco, ubi Geneva relicta tum agebat, sic appellatas ederet, in quibus profitebatur, (1.) se jam pridem in omnes Josephi libros notas meditatum, & aliquando, si Deus permitteret, editurum esse. Verum doctissimo hoc Viro post sexennium Lausani, quo a Bernatum republica evocatus fuerat, mortuo, simul etiam promissæ in Josephum notæ expirarunt. *Bertrami.*

Scaligeri. Hanc jacturam JOSEPHUS JUSTUS SCALIGER abunde resarturus videbatur. Vix enim admirandum illud opus, quod thesaurum temporum inscripsit, in lucem publicam emiserat, cum plerique eruditorum, Casaubono teste, (2.) non dubitarent, quin Scriptorem sibi cognominem, a pluribus, quibus hactenus obscuratus fuerat, mendis expurgaturus, doctisque suis animadversionibus illustraturus esset. Quos opinio sua minime fefellit, siquidem Phœnix ille Criticorum, cum jampridem infinita, quæ a nemine intelligi possent, loca in vulgata Josephi editione animadvertisset, & subinde nonnullis eruendis & restituendis ingenii sui vires impendisset, de hoc etiam nobilissimo Scriptore, Josepho inquam, dummodo Amicorum ope varias manuscriptorum Codicum Lectiones nancisci posset, se bene meriturum Carolo Labbeo per literas Nonis Februarii A. C. cIↃ IↃC VII. (3.) scriptas indicabat, & morti jam vicinus (4.) ad exequendum hoc propositum ætati suæ triennii spatium a supremo rerum humanarum Arbitro superaddi exoptabat. Et profecto non parum lucis & ornamenti Josephi scriptis conciliari potuisset, si illustri Scaligero, quod animo gestiebat, perficere licuisset. Quod obscurum nemini esse potest, qui ejus notas ad fragmenta selecta veterum Græcorum apud Josephum & Eusebium servata, & ejusdem animadversiones ad Eusebii Chronicon legerit. Verum istam Josephi editionem immatura Viri Divini mors rei literariæ invidit, ut Casaubonus alicubi (5.) queritur, quem una cum Carolo Labbeo vetustissima Regiæ, quæ Parisiis est, Bibliothecæ exemplaria ad vulgatam Josephi editionem conferre non piguerat, ut, qui Scaligero Josephi a librariorum corruptelis vindicandi consilium dederat, pulcherrimos illos conatus etiam qualicunque auxilio juvaret. Post Scaligeri mortem parum aberat, quin ISAACUS CASAUBONUS modo nominatus & nunquam sine veneratione nominandus palmam in medio relictam occuparet, a quo sane non pœnitendam Josephi editionem sperare poterant Musarum sacris operantes, cum incomparabilem ejus doctrinam jamdudum in plurimis aliis, quos ediderat, Scriptoribus Græcis pariter & Latinis ad miraculum usque probatam cognovissent. Verum cum neque ætas, quæ jam provectior erat, tantæ molis oneri ferendo satis valida, neque loci, ubi extrema vitæ tempora ducebat, conditio peragendo huic negotio satis commoda videretur, ut ipse (6.) in epistola proximo ante mortem suam anno Londini scripta judicavit, nihil de Josepho certa fide promittere ausus est. *Casauboni.*

Neque tamen defuerunt alii, qui Josephum edendum & illustrandum in se susciperent. PETRUS enim CUNÆUS in literis ad Franconem Duyckium, seu præfatione libri 3. de Republica Hebræorum commentarios in universa Flavii Josephi Opera polliceri minime dubitavit. Quem cunctantem & moras excusantem eloquentissimus Buchnerus (7.) & alii Familiares serio urgebant, ut spem de Josepho factam quamprimum expleret, morasque omnes rumperet, & quicquid vinculorum pulcherrimis istis commentationibus necteretur, prorsus abscinderet, ne dilata absolutissimi illius operis editione docti multas magnasque res diutius ignorare cogerentur. Verum ante vivis excessit Cunæus, quam fidem liberaret. *Cunæi.* Idem SAMUELI PETITO accidit Nemausensis ecclesiæ Ministro & Theologiæ Professori, Viro nequaquam Exiguo sed, ut Reinesii judicium nostrum faciamus, inter Gallorum literatorum maximos numerando, (8.) quem in nova Josephi interpretatione, notisque ad eundem Scriptorem edendis occupatum cum fama passim spargeret, non mediocriter eo nomine gaudebant, quotquot Josephi scriptis bene cupiebant. *Petiti.* Nec deerant, qui laudabile hoc institutum collatis suis operis egregie juvarent, in quorum numero Nicolaus Fabricius Peirescius, qui per Lucam Holstenium variorum locorum collationem cum tribus Codicibus Vaticanis manuscriptis Petito impetravit. (9.) Hugo autem Grotius, qui hactenus de ea Josephi parte, quæ legis præcepta continet, & interpretanda & notis suis illustranda cogitaverat, cum totius Josephi editionem a Petito parari intelligeret, se quicquid posset ad eam prompte collaturum datis ad Peirescium literis spopondit. (10.) Quibus promissis an Grotius steterit, ignoro. Id tantum scio, quod dum Petiti in Josephum lucubrationes, quæ, ut ex Riveti ad Vossium epistola (11.) liquet, maximo cum sumtu & labore collectæ ferebantur, multi hiarent, im-

(1.) Cap. 3. p. 59. (2.) Epistol. 496. edit. Græv. (3.) lib. 4. ep. 353. (4.) Conf. Patin. epist. 67. p. 186. edit. Paris. (5.) Exercit. I. ad Baron. c. 34. n. 99. (6.) Epist. 717.

(7.) Part. 1. epistol. 176. (8.) Libr. 1. Var. Lect. c. 25. (9.) Conf. Gassend. in vit. Peiresc. p. 195. (10.) Epistol. 1564. (11.) Epistol. 362.

imperfectas nec ad umbilicum perductas moriens reliquerit, & neque Samuel Sorberius, ad quem cognationis jure id negotii spectare videbatur (erat enim Petiti e sorore nepos) neque alius quisquam posthumum illum Petiti fœtum in lucem hactenus produxerit, & omnis de Petiti Josepho spes decollaverit. Post Petitum in Josepho occupatus
Bigotii. fuit EMERICUS BIGOTIUS, cui ne idem eveniret, quod Petito acciderat, Patinus exoptabat. (12.) Nec dubito quin etiam apud alios & egregia de Bigotio existimatio, & amor boni publici ejusmodi vota expresserit. Verum Bigotius telam, quam exorsus fuerat, aliis pertexendam postea relinquere maluit. Dicendum hic etiam foret de
Boecleri. JOHANNE HENRICO BOECLERO, insigni quondam Argentoratensis Academiæ ornamento, & Præceptore meo æternum venerando, si Godofredi, Spanhemii, Forstneri, aliorumque amicorum monitis, quibus ad Josephum Autorem sibi perquam familiarem illustrandum solicitabatur, locum aliquem concedere voluisset (13.) sed multis aliis negotiis distractus de toto Josepho edendo desperavit, & tantum priora ἰȣδαϊκῆς ἀρχαιολογίας capita peculiari dissertatione illustravit. Progredior ergo
Noldii. ad CHRISTIANUM NOLDIUM, qui in præfatione historiæ suæ Idumææ non solum aliorum, qui de Josepho emendando cogitarunt, & in his GER-
Vossii. HARDI JOHANNIS VOSSII quoque meminit, & præterea post Scaligeri, Vossii & Petiti mortem
Cocceji. JOHANNEM COCCEJUM & CHRISTIANUM SCHO-
Schotani. TANUM in hunc laborem successuros sperare jubet, sed sibimet etiam ipsi ad arduum hoc opus aggrediendum animos non deesse significat. At Noldium & spes de Coccejo & Schotano fefellit, nisi Schotani bibliothecam historiæ sacræ Veteris Testamenti ob nonnulla Josephi loca illustrata referre huc velimus, & ipse quoque orbi Literato ereptus est, antequam, quod pridem animo molitus fuerat, effectum dare posset. Omnes autem, quorum insigne de Josepho bene merendi studium hactenus laudavimus, apparatus copia superavit JO-
Bosii. HANNES ANDREAS BOSIUS Lipsiensis, Historices in inclyta Jenensi Academia Professor celeberrimus, cui tam felici esse licuit, ut Augustissimo Imperatore Leopoldo clementissime indulgente ex bibliotheca Vindobonensi insignes quosdam Josephi codices MSS. emendandis Josephi operibus haud parum profituros impetraret. Qua de re peculiaris Petri Lambecii ad Serenissimum Augustum, Brunsvicensium & Luneburgensium Principem, qui publici boni causa apud Imperatorem pro Bosio intercesserat, epistola Vindobonæ A. C. CIↃ IↃC LXVI. excusa legitur, in qua Codices illi manuscripti ad Principem Augustum indeque ad Bosium transmissi breviter delineantur. Erant autem codices illi numero septem, & in his quatuor Græci, tres reliqui Latini. Primus, ut a Græcis ordiamur, continebat Judaicarum antiquitatum libros 20. abbreviatos & passim interpolatos, & a principio mutilos, quem codicem Augerius Busbeckius Ferdinandi I. ad Solimanum Turcarum Tyrannum Legatus Constantinopoli sibi comparaverar. Secundus quem itidem Busbeckius Constantinopoli nactus fuerat, exhibebat historiam belli Judaici verbis: τρεπόμενος ἅπαντας διώκει, quæ libro 1. cap. 13. leguntur usque ad verba: τῷ Καίσαρι θαυμασιώτερον ὥστε τοῖς quæ libri 7. cap. 7. extant. Tertius codex complectebatur antiquitatum Judaicarum libros 10. priores, & præmissos singulis libris capitum indices, etsi in ipso contextu nullum divisionis librorum in capita indicium compareret, ex quo divisionis hujus in capita autorem non esse Flavium Josephum, sed singulos libros continenti scriptura primum cohæsisse Lambecius colligebat, qui primi libri indicem ab his verbis incipere docet:

> Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ πρώτῃ τῆς Ἰωσήπου ἱστοριῶν τῆς ἰουδαϊκῆς ἀρχαιολογίας.
> Προοίμιον περὶ τῆς ὅλης πραγματείας.
> ά ἡ τοῦ κόσμου σύστασις, καὶ ἡ διάταξις τῶν στοιχείων.
> β΄ περὶ τοῦ γένους Ἀδάμου &c.

Pertinuit olim hic codex ad monasterium quoddam urbis Constantinopolitanæ, quod dicitur S. Georgii in Manganis, seu loco, ubi μάγγανα h. e. machinæ bellicæ cum materiis mechanicis variisque instrumentis ad urbium oppugnationes idoneis asservari solebant (14.) Deinde venit in manus Dionysii cujusdam Zazynthii, cujus Pater eum Constantinopoli sibi acquisiverat. Postea eum emtionis jure sibi vendicavit Johannes Sambucus Maximiliani II. & Rudolphi II. Consiliarius, a quo ad Sebastianum Tencknagelium augustissimæ bibliothecæ quondam Præfectum transiit, post cujus obitum tandem in Cæsaream bibliothecam translatus fuit. Quartus Codex comprehendebat Josephi de Maccabæis librum sub hoc titulo: Μαρτύριον τῶν ἁγίων μακκαβαίων ἐκ τῆς ἰωσήπου ἱστορίας. Eadem de Græcis istis Josephi Codicibus Lambecius (15.) in suis de bibliotheca Vindobonensi commentariis iteravit. Quintus Codex, ut ad Latinos progrediamur, continebat Antiquitatum Judaicarum libros 20. & libros 7. de Bello Judaico ex versione antiqua, quæ Rufino Aquilejensis ecclesiæ Presbytero vulgo tribuitur. Sextus exhibebat librum de Maccabæis ex versione antiqua hominis cujusdam Christiani, qui eam passim interpolavit. Titulus est hujusmodi: Passio S. Machabæorum secundum Flavium Josephum. Ipse autem tractatus sic incipit: Principium meum Philosophico quidem Sermone, sed Christiano explicabitur sensu. Necesse est enim &c. De Autore versionis nondum sibi liquere ait Lambecius, etsi certo constet, quod perantiqua sit, & ad indagandam Græci textus sinceritatem plurimum juvare possit. Septimus denique Codex epitomen antiquitatum Judaicarum Flavii Josephi complectebatur sub hoc titulo: Incipit liber antiquitatis Flavii Josephi Historiographi. Ipsa epitome hujusmodi habet initium: In principio creavit Deus cœlum & terram, sed dum terra in adspectum non veniret, & profunditate tenebrarum celaretur, & spiritus Dei desuper ferebatur, Deus fieri lumen jussit, quo facto &c. Usus vero præterea est Bosius duobus Codicibus manuscriptis bibliothecæ nostræ Academicæ Paulinæ uno Græco & altero Latino, nec non membranis perantiquis & emendatissimis Gymnasii Portensis, & manuscripto Schleusingensi, cujus usum illustri Seckendorffio Heroi de re literaria plurimisque literatis immortaliter merito acceptum retulit. Accesserunt Variæ Lectiones ab Emerico Bigotio ex Regio Parisiensi Codice & duobus Florentinis excerptæ, quas Vossii, Heinsii, Gronovii & Grævii maximorum Belgii Luminum ope feliciter impetravit, item variæ Lectiones ex duobus manuscriptis bibliothecæ Noribergensis, quas Vir venerandæ memoriæ Christophorus Arnoldus ipsi procuravit. Quid igitur de Josepho sperari non poterat, cum ad hæc aliaque subsidia ingenium suum & immensam eruditionem & indefessas vigilias afferret clarissimus ille Polyhistor? Verum vitæ summa brevis spes, quas inchoaverat, longas intervertit, & Josepho ad vitam revocando dum incubuit Vir doctissimus, vitam ipse perdidit. Quo mortuo STEPHANUS LE MOYNE seu MONACHIUS le Moyne.
su-

(12.) Epist. 67. (13.) Conf. Wagenseil. epistol. ad Arnold. (14.) Conf. Cang. Constantinop. Christ. libr. 2. p. 155. & libr. 4. p. 124. (15.) Tom. VIII. p. 2. 4. 43. & 101.

ſupererat, qui edendi Joſephi curam in ſe ſuſciperet. Pridem id Vir clariſſimus jam animo ſuo agitaverat, Boſioque per literas ſignificaverat (16.) Incitabant etſi currentem Samuel Bochartus & alii, optimeque de eventu paſſim ominabantur eruditi. Audiamus nobiliſſimum Wagenſeilium, qui in præfatione ad ignea Satanæ tela (17.) cum in cauſam inquiſiviſſet, cur Joſephus eximius & utiliſſimus ſcriptor tamdiu deſertus jacuerit, nec commentatorem invenerit, etſi publica vota id ſæpe flagitarent, & interim alii minoris momenti libri annotationibus, obſervationibus, caſtigationibus & commentariis onerarentur, ejus rei hanc cauſam eſſe dicit, quod qui in Joſepho exponendo periculum fecerunt, ad ejus ſcripta explicanda animum Græcorum Latinorumque Scriptorum lectione ſubactum non ſufficere, ſed alia inſuper præſidia & imprimis non mediocrem Talmudicarum Pandectarum cognitionem afferri oportere deprehenderint, qualia præſidia cum Petito non defuerint, ejus in Joſephum commentarios, ſi extarent, ſe in precio habiturum aſſerit, & tandem iſta ſubjicit: Nunc ſpes & exſpectationes noſtræ in Stephanum le Moyne converſæ ſunt, quem nihil doctrinæ profundioris latet, quique iis adminiculis, quibus ad Joſephum emaculandum, illuſtrandumque opus eſt, abundat, proindeque huic operi pridem feliciter manum admovit. Quanta autem fuerit in Monachio Joſephi edendi cupiditas, ipſe in Prolegomenis ſuis ad Varia Sacra ſatis indicat, ubi refert, quod, cum ex Rotomagenſi eccleſia ad Lugdunenſem Academiam vocatus fuiſſet, plenus Joſepho in Belgium venerit, & ſucceſſus non pœnitendos ſperaverit, nec infauſtis ominibus operis ab aliis toties fruſtra tentati deterritus fuerit. Meliora ipſi augurabantur explorati lacerti, & humeri pondus ferre non recuſantes, & codicum Florentinorum, Pariſienſium, Londinenſium, Oxonienſium & virorum doctorum variis lectionibus & emendationibus munitæ inſtructæque vires oneri graviſſimo non impares videbantur. Recurrebat, ut ipſe loquitur, ſingulis diebus Joſephi memoria, magna ſemper oculis obverſabatur imago, vota, conſilia, promiſſa identidem officium repræſentabant, animus impatiens labores peroptabat, & ad carceres ſtans illoſque mordens mapparium ac mappam anhelabat, & admitti, pergere, ſtadium licet longum & difficile decurrere & ſuperare geſtiebat. Verum, dum ſic totus in Joſephum intentus eſſet, rumor de Joſepho in Anglia edendo aures ejus perculit, quem etſi ut falſum contemneret, cum paulo ante in Anglia verſatus nihil plane de Joſepho typis imprimendo inaudiviſſet, poſtea tamen & frequentibus amicorum literis, & ipſo ſpecimine Anglicanæ editionis oculis oblato certior ea de re factus, amores ſuos, quos tanto ardore deperibat, e medio ſinu raptos, ut ingenue fatetur, haud levius doluit, quam ſi coſtam a latere avulſam ſentiret. Quid faceret? Non invidendum videbatur Joſepho, quod e theatro Sheldoniano cum magno ſplendoris augmento emittendus eſſet. Animum igitur ad alia abduxit, Joſepho tantiſper ſepoſito, donec poſt Anglicanam editionem, ſi non uberrimæ meſſi, ſaltem non ignobili ſpicilegio locus relinqueretur. Quod ſi Monachio adhuc vita ſupereſſet, non dubium eſt, quin ad priſtina de Joſepho edendo conſilia rediturus eſſet, ſiquidem Anglicanæ editionis fama, qua perturbatus Joſephi curam abjecit, in nihilum abiit. Nondum mihi prima illius Anglicanæ editionis a Viro celeberrimi nominis E-
Bernardi. DUARDO BERNARDO procuratæ folia videre contigit. Quantum vero ex Amicis cognoſcere licuit, id imprimis ejus inſtitutum fuit, ut ex multis manuſcriptis codicibus varias lectiones textus Græci, & antiquæ verſionis colligeret, & nonnunquam animadverſiones ſatis prolixas adderet, in quibus ex manuſcriptis Arabicis nam pauca expoſuit. Verum, uti jam dictum, hanc etiam Joſephi editionem neſcio quæ impedimenta remorantur, & Anglorum literæ de ea plane deſperare jubent, quamvis & Petiti manu exarata ad Joſephum commentaria, & quæ Boſius ad Joſephum collegerat, aliaque quæ ad exornandam hanc editionem facere poſſent, magno pretio undique conquiſita & redemta fuerint.

Optandum utique, ut ex tot Eruditi Orbis Atlantibus vel uni Joſephum emendatiorem, quam hactenus prodiit, & illuſtriorem edere licuiſſet. Josephi τὰ σωζόμενα.
Neque tamen diutius ferendum, ut Bibliopolarum officinæ Joſephi ſcriptis plane careant, ne ſingulare Divinæ Providentiæ beneficium negligere videamur, quæ Joſephi opera ad noſtram uſque ætatem ſervari voluit, abs quibus multa cognitu haud indigna ſcientiam noſtram fugerent, & imprimis res proximis ante Chriſti adventum annis in eccleſia geſtæ denſiſſimis ignorantiæ tenebris ſepultæ jacerent. Sunt autem iſta Joſephi ſcripta, quæ in eruditorum manibus verſantur, libri 7. de Bello Judaico, Antiquitatum Judaicarum libri 20. cum appendice de vita ſua, libri duo contra Apionem, & Panegyricus in Maccabæos. Et hiſtoriam quidem Belli Judaici, quod & ipſe miſerabile vidit, & cujus pars magna fuit, Hebraice primum ſcripſit, Historia Belli Judaici.
quæ editio temporum injuria intercidit. Poſtea eandem Græco ſermone complexus eſt. Tanta autem operis hujus fiducia ipſi fuit, ut illud Imperatoribus Veſpaſiano & Tito, quorum auſpiciis bellum illud conſummatum fuit, offerre non dubitaverit. Nec ingratum Imperatoribus munus illud fuit. Certe Titus Imperator, ut ipſe Joſephus (18.) teſtatur, οὕτως ἐκ μόνων αὐτῶν ἐβουλήθη τὴν γνῶσιν τοῖς ἀνθρώποις παραδοῦναι τῶν πράξεων, ὥστε χαράξας τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ τὰ βιβλία δημοσιεῦσαι προσέταξεν, quæ verba Nicephorus in hiſtoria ſua eccleſiaſtica (19.) ita reddit, ut Titum libros iſtos de bello Judaico ſua ipſius manu deſcripſiſſe dicat, idque Johanni Lango (20.) non improbabile videtur, cum Titus, Suetonio teſte (21.) ſcribendi velocitate vel amanuenſes ſuos ſuperaverit, etſi alias Rufinus in verſione Euſebii hunc Joſephi locum allegantis, & alii verba illa ſic interpretati fuerint, quaſi Imperator libros illos tantum ſubſcriptione ſua dignatus fuerit, quam ſententiam Henricus Valeſius (22.) in ſuis ad Euſebium notis priori poſtponendam cenſet. Utramvis eligamus, æſtimare licet, quanti illam Joſephi lucubrationem Titus habuerit, quam propria manu vel deſcriptam vel ſubſcriptam δημοσιεύεσθαι h. e. ut Rufinus in Euſebio ſuo interpretatur, publice legi voluit. Accedit honorificum Regis Agrippæ teſtimonium, qui datis ad Joſephum literis eum πολὺ ἐπιμελέστερον τῶν ταῦτα συγγραψάντων ἠκριβωκέναι judicavit. (23.) Quin etiam hos libros bibliothecæ publicæ traditos, & Autorem ob ingenii gloriam Romæ ſtatua donatum Hieronymus memoriæ prodidit, (24.) Euſebium, ut alias in catalogo ſctiptorum eccleſiaſticorum ſolet, hic etiam ſecutus, etſi Euſebius (25.) non ſolum ſeptem illos libros de hiſtoria belli Judaici, ſed generatim τοὺς σπουδασθέντας αὐτῷ λόγους publico illo honore mactatos aſſerat. Neque hic omittendum graviſſimum Iſidori Peluſiotæ judicium, qui in epiſtola ad Adamantium (26.) hanc Joſephi περὶ ἁλώσεως

(16.) Conf. Boſ. in exercit. ad perioch. Joſeph. c. 1. theſ. 10. (17.) p. 69. (18.) de vita ſua p. 1026. (19.) libr. 2. c. 18. & libr. 3. c. 11. (20.) in not. ad Nicephor. Tom. I. edit. Græco-Lat. p. 247. (21.) in Tito c. 3. (22.) ad Euſeb. libr. 3. hiſt. eccleſ. c. 10. (23.) Joſeph. de vit. p. 1027. (24.) Catalog. Script. eccl. c. 13. (25.) Libr. 3. hiſtor. eccl. c. 9. (26.) lib. 4. ep. 75.

σεως ἱςορίαν θεήλαΐον appellat, & obſervatu dignum cenſet, quod homo Hebræus & patriæ ſuæ religionis ſervantiſſimus tragicum gentis Judaicæ excidium literis conſignaverit, ne quis horrendis illis & omne exemplum ſuperantibus calamitatibus fidem derogaret. Poſt hiſtoriam belli Judaici Joſephus ἀρχαιολογίας i. e. antiquitatum, ſeu, ut alii loqui amant, originum Judaicarum libros 20. Romæ compoſuit, Dionyſium forte Halicarnaſſenſem æmulatus, qui ibidem totidem libros ἀρχαιολογίας Ρ'ωμαϊκῆς ſeu Antiquitatum Romanarum Græco ſermone conſcriptos ediderat. In hac archæologia Joſephus Judaicæ gentis hiſtoriam ita perſequitur, ut ab ipſa mundi creatione exorſus ad duodecimum uſque Neronis annum progrediatur. Quo tempore hoc opus elucubraverit, ipſe indicat, cum in fine libri ultimi ſe anno Domitiani decimo tertio, & ætatis ſuæ quinquageſimo ſexto ultimam his libris manum impoſuiſſe ſcribit. Memoria autem lapſus videtur Sixtus Senenſis, cum in Bibliotheca ſua ſancta (27.) hos Antiquitatum libros Hebraica primum lingua a Joſepho ſcriptos aſſerit, quod de libris περὶ ἁλώσεως ſeu de hiſtoria belli Judaici, ut ex præfatione ad illos libros colligi poteſt, non item de archæologia verum eſt. Equidem Vir quidam doctiſſimus in notulis, quas ad Græco Latinam Joſephi editionem manu ſua adſcripſit, cum hunc Sixti Senenſis errorem notaſſet, ſtatim ſeipſum corrigit: imo, ait, ut nunc quidem exiſtimo, Joſephus etiam libros antiquitatum Hebraice primum exaraſſe videtur. Id enim manifeſte evincit locus lib. 7. c. 11. p. 249. ubi ſortitio familiarum Sacerdotalium in hodiernum uſque diem durare legitur, quod certe de illo tempore neceſſario intelligendum eſt, cum Joſephus templo nondum everſo adhuc Hieroſolymis ageret. Græcam enim editionem, poſteaquam Romam migraſſet, demum meditatus eſt. Verum cum Joſephus Hebraicæ illius editionis nuſquam meminerit, & tum demum ſe de antiquitatibus Judaicis ſcribendis cogitaſſe dicat, cum jam hiſtoriam belli Judaici contexeret, quod everſo templo factum eſt, credi vix poteſt, Joſephum Hieroſolymis & templo adhuc ſtante Antiquitates ſuas Judaicas Hebraice ſcripſiſſe, neque locus de ſortitione familiarum Sacerdotalium id evincit. Si enim in Hebraica, quæ fingitur, Antiquitatum editione Joſephus ſcripſit, ſortitionem illam in hodiernum uſque diem durare, idque neceſſario de tempore, quod conflagrationem templi anteceſſit, intelligendum eſt, cur Joſephus in Græca editione, quam templo pridem in cineres redacto elaboratam, & anno Domitiani decimo tertio, qui poſt templi conflagrationem tertius & vigeſimus fuit, abſolutam fuiſſe conſtat, verba iſta non mutavit? Atqui in ea expreſſe dicit, diviſionem 24. familiarum Sacerdotalium per ſingulas hebdomadas in liturgiæ officio ſibi ſuccedentium ἄχρι τῆς σήμερον ἡμέρας duraſſe. Nimirum per hodiernum diem non præciſe tempus, quo iſta literis tradebat, ſed ſeculum, quo vivebat, & integrum ætatis ſuæ curriculum intellexit, vel forte μερισμὸν illum familiarum Sacerdotalium etiam templo jam everſo eatenus adhuc duraſſe ſcribit, quatenus illarum Familiarum numerus & ordo in recenti omnium memoria viguit, & in Sacerdotum reliquiis nomina iſta manſerunt, etſi eorum functiones, quarum gratia diviſio illa per ſortem facta fuerat, jam ceſſaſſent. Ex his autem, quæ de Joſephi Archæologia dicta ſunt, etiam de tempore, quo hiſtoriam vitæ ſuæ in literas retulit, judicari poteſt. Eſt enim ea narratio appendix & epilogus Antiquitatum, ut ipſe Joſephus ad calcem libri 20. teſtatur,

Antiquitatum libri.

De vita ſua.

ubi ſe, antequam Antiquitates finiat, nonnulla de vita ſua dicturum Epaphrodito ſignificat, cui etiam in fine opuſculi de vita ſua totum Ἀρχαιολογίας ſuæ opus, quod ipſo impellente & ſtimulos addente pertexuerat, ſe dedicare ſcribit. Quamobrem ipſi errant, qui Euſebium eo nomine erroris arguunt, quod, quæ ex Joſephi vita excerpſit, ſub ἀρχαιολογίας titulo allegaverit. (28.) Et hæc ipſa cauſa eſt, cur Labbeus (29.) & alii Joſephi librum de vita ſua in Græco-Latina editione, quam nova hæc ſequitur, a libris Antiquitatum avulſam & diſtractam nollent. Cæterum ad hoc Joſephi opuſculum remittimus, qui de ejus proſapia & vitæ genere, & rebus uſque ad ſextum & quinquageſimum ætatis annum geſtis plura cognoſcere cupiunt. Poſt hiſtoriam belli Judaici, & Judaicarum Antiquitatum ſeu Originum libros, quibus vitæ ſuæ curriculum Joſephus attexuit, novi operis elaborandi occaſionem ſubminiſtravit Apio Grammaticus Alexandrinus, quem Tiberius Cæſar cymbalum mundi vocare ſolebat, cum Plinio judice (30.) publicæ famæ tympanum potius videri potuiſſet. Cum enim illud mundi cymbalum magno doctrinæ ſtrepitu contra Judaicæ gentis antiquitatem inſonuiſſet, Joſephus gentis ſuæ vindicias ex ipſis Græcorum monumentis adornavit, & duobus libris, qui paſſim περὶ ἀρχαιότητος ſeu de antiquitate inſcribi ſolent, cum Moloni & aliis, qui de Judæorum legibus & inſtitutis falſa quædam commenti fuerant, reſpondit, tum imprimis Apionis calumnias tanto profanæ doctrinæ apparatu confutavit, ut magna Hieronymum (31.) hæc legentem admiratio ſubierit, cum ab homine Hebræo omnes Græcorum bibliothecas tam ſtudioſe evolutas animadverteret. Supereſt tractatus de imperio rationis, ſeu panegyricus in Maccabæos, ſi modo is Joſephum Autorem habeat, quod Eruditorum multos negare Gulielmus Cave (32.) obſervavit. Euſebius (33.) illud opuſculum οὐκ ἀγεννὲς σπούδασμα nominat, & vulgo περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ inſcribi, & a quibuſdam Μακκαβαϊκὸν appellari ſcribit. Hieronymus (34.) valde elegantem libellum vocat. Honorius autem Auguſtodunenſis, (35.) Græcum titulum περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ, quem apud Hieronymum invenerat, non ſatis commode exprimit, cum ait hunc Joſephi librum, in quo Maccabæorum martyria digeſta ſunt, de potentia inſcribi. In Manuſcripto quodam codice Vindobonenſi, qui diverſus eſt ab eo, quem ſupra recenſuimus, nec in eorum numero fuit, qui ad Boſium tranſmiſſi ſunt, titulus eſt hujuſmodi: Ἰωσήπου εἰς τὸ αὐτοκράτορα τῶν παθῶν λογισμὸν εἶναι, ut refert Lambecius (36.) qui etiam indicat codicem illum tantum uſque ad illa procœmii verba pertingere: τὸ γὰρ ἐπὶ μικροῖς καὶ μεγάλοις ἀδικεῖν ἰσοδύναμόν ἐστι· δι' ἑκατέρου γὰρ ὡσαύτως ὁ νόμος ὑπερηφανεῖται, quæ verba in editis exemplaribus plane deſunt, nec in manuſcripto Paulinæ noſtræ bibliothecæ codice comparent, etſi ille multas integras periodos habeat, quæ in vulgata editione deſiderantur, ut ex appendice novæ hujus editionis manifeſtum eſt. Fratres autem illos Maccabæos, quorum martyrium Joſephus in hoc opuſculo expoſuit, etiam Johannes Chryſoſtomus, Gregorius Nazianzenus, Auguſtinus, Gaudentius, Leo Magnus & alii eccleſiæ Doctores ſermonibus ſuis celebrarunt. Sunt forte & alia quæ Joſephus ſcripſit. Nam in fine libri 20. promittit, ſe, ſi Fata conceſſerint, hiſtoriam belli Judaici & vitæ ſuæ κατὰ περίδρομον denuo recenſiturum, & quatuor inſuper libros de Judæorum opinionibus circa Deum ejuſque eſſentiam, & legum rationes editurum. Quæ promiſſa

Libri contra Apionem.

De Maccabæis.

Scripta a Joſepho promiſſa & deperdita.

(27.) libr. 4. p. 273. (28.) Lib 3. c. 10. (29.) in addend. ad Tom. I. de Scriptor. eccleſ. p. 817. (30.) prolog. hiſtor. natur. (31.) Epiſtol. ad Magnum. (32.) Hiſtor. liter. ſcriptor. eccleſ. p. 22. (33.) lib. 3. c. 10. (34.) in catalog. Script. eccleſ. c. 13. (35.) libr. 1. de luminaribus eccl. c. 13. (36.) Tom. V. biblioth. Vindob. p. 104.

ſa Joſephus non implevit, niſi forte hæc monumenta temporum injuria interciderint. Idem dicendum de volumine αἰτιολογιῶν, cujus in limine Antiquitatum ſuarum meminit. Ejus autem jacturam non admodum dolendam arbitratur Cunæus (37.) & ipſius Joſephi intereſſe putat, quod perierit, cum ex ſpecimine, quod libro I. Antiquitatum c. I. legitur, ſatis appareat, Joſephum frigida quædam myſteria & putidas argutias iſto volumine complexum fuiſſe. Cui conſentiens Bœclerus (38.) opus illud Joſephi ætiologicum nihil aliud fuiſſe præſumit, quam campum περιεργίας, in quem plura Judaici pulveris nube obſcurata & corrupta φιλοσοφήματα ſepoſuerit. Sunt etiam, qui ex Hieronymi præfatione ad librum XI. Commentariorum in Eſaiam colligunt, quod Joſephus Librum de 70. hebdomadibus Danielis compoſuerit. Cum enim ibi Hieronymus Africanum, Origenem, Euſebium, Clementem Apollinarium, Hippolytum, & Tertullianum commemoraſſet, ſubjungit, Joſephum Porphyriumque plurima de eadem quæſtione diſputaſſe. Verum cum Hieronymus non indicet, quis Joſephus ille fuerit, & ubi quæſtionem illam tractaverit, incertum plane eſt, an Flavius Joſephus peculiarem tractatum de 70. Danielis hebdomadibus unquam ediderit. Ad Pſeudepigrapha Joſephi opera pertinet liber περὶ παντὸς, cujus fragmentum in editionis hujus appendice exhibetur, & de quo plura inferius dicemus.

Pſeudepigrapha.

Editiones Ioſephi Græcæ.

Etſi vero genuina Joſephi opera, quæ ad noſtram uſque ætatem pervenerunt, citius pariter & ſæpius peregrino, quam proprio Græci Sermonis habitu ex officinis typographicis emiſſa fuerint, de Græcis tamen editionibus prius dicere convenit. Primæ editionis Græcæ Aldinæ mentionem facit Cl. Arnoldus in præfatione ad teſtimonium Flavianum, ubi Caſaubonum manu ſua ad hanc editionem ex codicibus Regiis multa annotaſſe, & ſe, dum in Anglia verſaretur, exemplar illud apud Seldenum vidiſſe memorat. Verum cum ipſa Caſauboni verba ſtatim ſubjiciat, in quibus editio illa Græca cum Pariſienſibus manuſcriptis collata Baſileenſis dicitur, non dubito, quin Tpographi vitio Aldina vocetur prima Joſephi editio Græca, quæ Arnoldina potius dici debuiſſet. Primus enim fuit Arnoldus Peraxylus Arlenius, qui Græcum Joſephi textum Baſileæ MDXLIV. typis Hieronymi Frobenii & Nicolai Epiſcopii in lucem publicam eduxit, cum in Diegi Hurtadi Mendozæ Cæſarei tum apud Venetos Legati bibliotheca, quæ poſtea in Eſcurialenſem tranſiit, (39.) inſignem hunc theſaurum inveniſſet. In qua editione ad emendandos & reſtituendos poſteriores Antiquitatum libros, cum eos multis in locis depravatos deprehendiſſet, epitomen quandam Joſephi, quam Romæ nactus fuerat, adhibuit, & adſcito in partem laboris Sigiſmundo Gelenio, ut quam fieri poſſet caſtigatiſſime prodiret, procuravit. In hiſtoria belli Judaici, & cæteris Joſephi ſcriptis minus negotii habuit, cum & ſua exemplaria ſatis accurate ſcripta eſſent, & alia inſuper Johannes Crotus & Petrus Gillius ſuppeditarent, quorum erga ſe ſtudium & in bonas literas amorem eo nomine collaudat. Græcam hanc editionem poſt annos 67. excepit Græco-Latina typis Petri de la Roviere A. C. MDCXI. Coloniæ Allobrogum excuſa, quæ ut emendatior prodiret, manuſcripti quidam Codices bibliothecæ Palatinæ collati ſunt, quos in Typographi gratiam a Bibliothecario Jano Grutero Marquardus Freherus impetravit, etſi jam longius operæ proceſſiſſent, cum iſtæ membranæ ad Rovierium tranſmitterentur, qui pollicitus quidem eſt, ſe Virorum quorundam doctorum notas & varias Lectiones ejus, qui manuſcripta illa Palatina excuſſit, ſtudio collectas propediem peculiari volumine luce publica donaturum, ſed, ut eventus docuit, promiſſis tantum dives fuit. Ipſa autem Roveriana operum Joſephi editio Græco-Latina ſine ulla mutatione A. C. MDCXXXIV. apud Johannem Criſpinum iterata fuit. Et præter illas modo recenſitas nulla alia vel Græca vel Græco-Latina operum Joſephi editio hactenus viſa eſt. LIBER tamen DE MACCABÆIS etiam extra Joſephi opera in nonnullis Græcis Bibliorum editionibus tertio Maccabæorum libro ſubjectus reperitur. Factum id in editione Bibliorum A. C. MDXXVI. Argentinæ typis Wolphianis a Lonicero procurata, quem tribus Maccabæorum libris librum Joſephi de martyrio ſeptem fratrum Maccabæorum irreligioſe attexuiſſe Morinus (40.) arguit, qui & plures Bibliorum Græcorum editiones recenſet, in quibus Joſephi de Maccabæis liber apocryphis inſertus legitur, nempe duas Baſileenſes, quarum una A. C. MDXL. ex Hervagii officina, altera MDL. typis Nicolai Brylingeri prodiit, & Francofurtenſem A. C. MDXCVII. typis Wechelianis editam, quibus addi poteſt editio Apocryphorum Græco-Latina Baſileæ A. C. MDLXXXII. in lucem publicam emiſſa, & forte aliæ. Eundem Joſephi librum de Maccabæis JOHANNES LLOYDIUS & auctiorem & emendatiorem cum Latina interpretatione & notis edidiſſe perhibetur. (41.) Poſtremo eundem librum FRANCISCUS COMBEFISIUS in noviſſimo, quod vocat, Bibliothecæ Patrum auctario Græce & Latine 1672. Pariſiis vulgavit.

Interpretes Latini.

Interpretes Joſephus varios habuit, qui ejus ſcripta ex lingua Græca in Latinam, Germanicam, Hiſpanicam, Italicam, Gallicam, Anglicam, Belgicam & alias transfuderunt. Ad Latinos Interpretes, ut ab his ordiamur, quodammodo referendus eſt S. AMBROSIUS Mediolanenſis eccleſiæ Antiſtes; ſiquidem ille Autor ſit librorum 5. de excidio Hieroſolymitano, qui ſub HEGESIPPI nomine circumferuntur a Jacobo Fabro per Jodocum Baldium Aſcenſium, Godofredo Hittorpio, Laurentio de la Barre, Cornelio Gualthero & aliis editi, & Patrum quoque bibliothecæ inſerti. Eſt enim hoc opus nihil aliud, quam liberior translatio librorum Joſephi de bello Judaico, cui etiam nonnulla ex libris ἀρχαιολογίας admiſta ſunt. Quod vero hi libri de excidio Hieroſolymitano Ambroſinm Autorem habeant, etſi multis incredibile videatur, Ludovicus tamen Vives (42.) libros illos ſub Ambroſii nomine allegat. Nec alienus eſt ab hac ſententia doctiſſimus Gronovius (43.) non repugnaturus, ſi quis Ambroſium ætate adoleſcentiori aut in exordio pontificatus ſui opus hoc luſiſſe contendat. Quam conjecturam & ſtyli cum Ambroſiano convenientia & fides nonnullorum veterum codicum confirmat, qualis eſt ille Mediolanenſis, quem Mabillonius (44.) literis partim Longobardicis partim Romanis majuſculis ſcriptum memorat. In eo enim liber Egeſippi ſecundus hoc titulo ſignatur: *Incipit ſecundus. Ambroſius Epiſcopus de Græco tranſtulit in Latinum.* Quem Ambroſii ut interpretis titulum etiam nonnullæ Hegeſippi editiones præferunt, ut ex Aſcenſiana & Hittorpiana manifeſtum eſt. Quod autem hi libri Hegeſippi tanquam primarii Autoris nomine vulgo gaudeant, inde factum eſt, quod Joſephi nomen librariorum vitio corruptum fuerit. Pro Joſepho enim ſæpe ſcribi ſolebat Joſepus aut Joſeppus, vel etiam Joſipus aut Joſippus. Unde & in Mediolanenſi Hegeſippi codice, quem paulo ante

Ambroſius vel quisquis Autor librorum de excidio Hieroſolymitano ſub Hegeſippi nomine [illegible]

(37.) Libr. 3. de Republ. Hebr. c. 1. (38.) Exercit. in Fl. Joſeph. p. 439. (39.) Conferatur Anton. in biblioth. Hiſp. p. 223. (40.) Exercit. Bibl. lib. 1. exerc. 9. c. 1. (41.) Conferatur Witte in Diario biographico ad A. C. 1603. (42.) ad Auguſtinum de Civit. Dei lib. 21. c. 5. (43.) obſervat. ad Scriptor. eccleſ. c. 1. p. 6. (44.) Muſ. Ital. part. 1. tom. I. p. 14.

te memoravimus, multis foliis libri quinti in capite paginarum hæc verba appoſita leguntur: JOSEPPI LIBER QUINTUS. Ex Joſippo autem in nonnullis exemplaribus levi mutatione Igiſippus natus eſt, ut ex pervetuſtis membranis, quæ apud Iſaacum Voſſium fuerunt, Colomeſius (45.) probavit. Tandem vero Egeſippi vel Hegeſippi nomen huic operi adhæſit. Cum enim proximo poſt Apoſtolos ſeculo Hegeſippus quidam claruerit, qui quinque libros actuum eccleſiaſticorum compoſuit, ab Euſebio & aliis antiquis Scriptoribus commendatos, facili errore libris quinque de excidio Hieroſolymitano Hegeſippi nomen aſſignatum fuit, etſi non ex Hegeſippo, ſed ex Joſippo vel Joſepho expreſſi fuerint. Nonnulli tamen exiſtimant, libris illis de excidio Hieroſolymitano Hegeſippi nomen non librariorum errore inditum, ſed ab Autore ſponte adjcitum, ſive quod hoc nomen quoad literarum ſonum cum Joſippi nomine magnam cognationem haberet, ſive ut ex Hegeſippi fama operi huic antiquitatis autoritatem adderet. Interim Hegeſippi nomen, undecunque illud libri de excidio Hieroſolymitano ſortiti fuerint, multis fraudi fuit, ut Hegeſippo Apoſtolorum temporibus vicino hiſtoriam excidii Hieroſolymitani tribuerent. In quorum numero miramur fuiſſe Caſparum Barthium. (46.) qui, cum multa æquioris ævi indicia in Hegeſippo deprehenderet, quæ veteris Hegeſippi ævo convenire minime poſſent, hunc ſcrupulum ita ſibi eximebat, ut diceret idem Egeſippo contigiſſe, quod in Eutropio aliiſque Autoribus factum eſſe conſtat, cum jam a multis ſeculis Monachi id in more habuerint, ut longiora ſcripta in epitomen redigerent, aut breviora aſſutis variis laciniis extenderent. Et Egeſippi quidem libros immanibus cumulis ex Rufini Joſepho petitis diſtentos atque effarctos judicat, de cætero minime dubitans, quin priſcus Egeſippus illorum librorum Autor cenſeri debeat. Diſcedit ab hac ſententia Gerhardus Johannes Voſſius (47.) & quod mireris, ipſe Barthius, qui alibi (48.) non parvam Monachorum impudentiam fuiſſe queritur, quod Egeſippum, qui hodie extat, cum veteri illo confuderint. Voſſius autem dum Barthii ſententiam refutat, ad alterum extremum labitur, dum Autorem hujus operis ſexcentis & amplius annis Ambroſio juniorem facit. Otium hic nobis fecit doctiſſimus Gronovius (49.) qui utramque ſententiam confutavit, & Autorem, qui ſub Hegeſippi nomine excidii Hieroſolymitani hiſtoriam conſcripſit, neque ad tempora Apoſtolicæ ætati proxima evehendum, neque ad Scriptores infimæ vetuſtatis detrudendum, ſed ſub Theodoſii imperio collocandum probavit. Sive autem Ambroſius hujus operis autor ſit, ſive alius Scriptor Ambroſio coævus, certum eſt eum Joſephi veſtigiis ſic inſiſtere, ut quodammodo interpretis vice fungatur. Ea tamen libertate interpretem agit, ut multa de ſuo admiſceat, & ſubinde non tam Joſephum, quam ſui ingenii impetum ſequatur. Unde Scaliger (50.) de Hegeſippo ait, quod ſincerum Joſephi vas incruſtare conſueverit. Sanctum quoque Hieronymum Joſephi opera una cum Papiæ & Polycarpi libris in Latinam linguam tranſtuliſſe rumor ad Lucinii Bætici aures tulerat. Verum Hieronymus (51.) reſpondebat, tantum nec otii ſibi fuiſſe, nec virium, ut tantos Autores pari venuſtate in alias linguas exprimere potuerit. Æqualis tamen Hieronymi RUFINUS Aquilejenſis Presbyter Joſephi Antiquitates & hiſtoriam belli Judaici & duos contra Apionem libros latinitate donaſſe perhibetur. Unde antiqua illa & vulgata iſtorum librorum verſio in Latinis Joſephi editionibus Rufino paſſim tribuitur. Nec refragantur codices manuſcripti, & in his antiquiſſimus ille, qui Mediolani in Ambroſiana bibliotheca extat, laudatus a Burneto in ſuis epiſtolis de itinere ſuo Italico (52.) & Mabillonio (53.) qui hoc volumen ex charta Ægyptiaca conſtare, & aliquot libros Joſephi de antiquitatibus Judaicis continere ſcribit, & *Boſchæ* quidem non conſentit, qui ab annis mille trecentis hoc volumen ſcriptum ſuſpicatur, antiquiſſimum tamen illud eſſe, & ante mille & centum annos exaratum judicat. Num vero recte Rufino verſio ἀρχαιολογίας ἰουδαϊκῆς & duorum librorum contra Apionem tribuatur, haut immerito dubitari poſſit. De libris ἁλώσεως minor dubitandi ratio exiſtit. Etſi enim eorum verſio ut ex Caſſiodori divinis lectionibus ſeu inſtitutione divinarum literarum (54.) patet, ab aliis Ambroſio, ab aliis Hieronymo, ab aliis Rufino adſcriberetur, vicit tamen ſententia pro Rufino, neque ſtylus ab aliis Rufini operibus diſcrepat. At cum idem CASSIODORUS ibidem dicat, quod Joſephi Antiquitatum libros 22. [intelligit libros viginti ἀρχαιολογίας & duos ἀρχαιότητος contra Apionem] per Amicos ſuos non ſine magno labore Latine reddi curaverit, ex eo haud obſcure colligi poteſt, Caſſiodori ævo, quem integro & amplius ſeculo Rufinus anteceſſit, nullam adhuc illorum Joſephi librorum verſionem extitiſſe. Quorſum enim amicis ſuis tantum laborem impoſuiſſet, ſi jam olim a Rufino ſuſceptus fuiſſet. Saltem iſtam Rufini verſionem ſilentio prætermiſſurus non fuiſſet, ſi forte illi meliorem & fideliorem ſubſtituere voluiſſet. Fatendum autem eſt, antiquam Joſephi verſionem tam in hiſtoria belli Judaici quam in antiquitatibus & duobus libris, quibus famoſum illum πλειστονίκην Apionem (55.) ſuperavit, plurimis in locis Græco Joſephi textui parum reſpondere, ſive corruptos codices habuerit Interpres, ſive bonos malo ſenſu corruperit. Κονίζειν ἐπικουρικὸν ſeu adducere auxiliares copias Antiquo illi interpreti idem eſt ac per Coricum tranſire (56.) Vicum Emmauntem ſeu Ammauntem Joſephus (57.) ab Hieroſolymis ſtadiis ἑξήκοντα diſſitum dicit, quod cum Luca (58.) convenit, & parum tamen abfuit, quin Vir quidam doctiſſimus, cujus Bochartus (59.) meminit, Lucam falſi argueret, cum apud Latinum Joſephi interpretem triginta ſtadia legiſſet. Alibi antiquus ille Joſephi interpres χιόνα ſeu nivem per æſtus explicat, ut plura alia hujuſmodi taceam, in quibus interpres Joſephi cum ipſo Joſepho non magis convenit, quam cum ex bubone, quem ſupra Agrippæ paulo poſt morituri caput adſtitiſſe Joſephus tradidit, Euſebius (60.) Angelum formavit. Non eſt hic prolixe diſſerendi locus, qualem in aliis Scriptoribus vertendis Rufinus ſe geſſerit. Notum eſt quod in Euſebio multa omiſerit, multa de ſuo adjecerit, multa denique peſſime reddiderit, ut cum Zachariam Johannis Baptiſtæ Patrem, cujus Euſebius vel Lugdunenſes in ſua epiſtola apud Euſebium obiter meminerant, in Martyrem Lugduni ſub Antonino paſſum tranſmutavit. Quali perfidia Origenis ſcripta tractaverit, non opus eſt, ut Eraſmi (62.) Dallæi, (63.) & aliorum verbis expo-

Rufinus.

Caſſiodori familiares.

(45.) Paralipom. ad Cav. Chartophyl. p. 239. edit. ult. (46.) libr. 46. Adv. c. 4. (47.) libr. 3. de Hiſt. Lat. p. 707. & de Hiſtor. Græc. libr. 2. c. 14. (48.) libr 34. Adv. c. 11. (49.) obſerv. in Script. eccleſ. c. 1. & 21. (50.) animadverſ. ad Euſeb. chron. num. 1950. (51.) epiſtol. 28. (52.) epiſtol. 2. (53.) Muſ. Ital. Tom. I. part. I. p. 12. (54.) c. 17. Tom. II. Operum Caſſ. p. 550. edit. Rotomag. (55.) Ita Apio vocatur a Plinio lib. 37. c. 5. Gell. lib. v. c. 14. Clemente Alex. lib. 1. Strom. p. 235. (56.) libr. 14. Antiqu. c. 16. (57. lib. 7. de Bell. Jud. c. 27. (58.) Luc. xxiv. 13. (59.) Chan. lib. 2. c. 16. (60.) lib. 2 hiſt. eccl. c. 10. ubi allegat locum ex Joſephi Antiquit. lib. 19. c. 7. (62.) Prolog. ad Orig. (63.) de ſcript. Ignat. c. 40. & ſeq.

ponamus. Habemus enim confitentem reum, siquidem ipſe Rufinus in præfationibus ad libros περὶ ἀρχῶν, item in præfatione & epilogo Origeniani in epiſtolam ad Romanos Commentarii non diſſimulat, quantum ſibi in Origene interpretando licere exiſtimaverit. Sed, ut ad Joſephum redeamus, nec hoc tacendum eſt, antiquam verſionem interdum ſaniorem eſſe, quam novam, & ipſi Græco, qualis nunc eſt, textui præferendam. Unicum libet adducere exemplum. Refert Joſephus, quod Boozus, cum Ruthem ducturus eſſet, coacto Senatu & adducto Ruthis cognato, qui eam ducere recuſabat mulierem juſſerit accedere cognatum ſuum, & juxta legem calceum ei derrahere, καὶ τύπτειν εἰς τὸ πρόσωπον (64.) Rectius antiquus interpres in ſuo exemplari legit: Καὶ πτύειν εἰς τὸ πρόσωπον. Sic enim vertit: Booz teſtificans Seniores, juſſit mulieri, ut ejus calceamentum ſolveret juxta legem, & in faciem ejus exſpueret. Reſpexit nimirum Joſephus ad legem de fratria ducenda, quæ extat Deut. xxv, 9. etſi ea ad præſentem cauſam non ſpectaret, ut poſt Druſium Seldenus (65.) obſervavit. Sed hæc de antiquioribus Joſephi interpretibus dixiſſe ſufficiat. Nunc ad recentiores pergendum, e quorum numero SIGISMUNDUS GELENIUS libros 20. antiquitatum nova verſione donavit. Cum enim Arnoldus Arlenius in Græca ſua Joſephi editione libros antiquitatum juxta duos codices ex diverſiſſimis terræ tractibus petitos, quorum uterque alterius lacunas explere poterat, edidiſſet, non deerant, qui novam hujus operis interpretationem ad Græcos fontes exactam deſiderarent. Gelenius autem tanto lubentius id operis in ſe ſuſcepit, quod antiquitatum libros non perinde ac hiſtoriam Belli Judaici a Rufino verſos animadverteret, ſiquidem non referrent hominem utriuſque linguæ peritum, qualis Rufinus ſeculo ſuo fuit, nec ſtylo libros de bello Judaico æquarent. Novo ipitur ſtylo hos libros reddidit, & nonnulla a veteri interprete omiſſa ſupplevit. Idem & Joſephi librum de vita ſua in Latinam linguam tranſtulit. In hiſtoria autem Belli Judaici & libris contra Apionem veterem verſionem ad Græcum textum caſtigavit, quod tamen ubivis factum non eſſe collatio oſtendit, quemadmodum etiam nova, quam fecit, Antiquitatum verſio, eruditorum cenſuram effugere non potuit, unde Vorſtius (66.) egregiam reipublicæ literariæ navaturum operam judicat, ſi quis Flavii Joſephi verſionem, in pluribus a Græco textu diſcedentem, ad limam revocaturus eſſet. Joſephi librum de vita ſua Godofridus TILMANNUS Carthuſiæ Pariſienſis Monachus Latinè vertit, & typis Michaëlis Fezandat Pariſiis exprimendum dedit, quod ex Petri Lambecii ad Principem Auguſtum epiſtola didici. Prodiit iſta Tilmanni verſio anno 1548. quo ipſo anno Gelenius in præfatione ad Joſephi opera Baſileæ ſcribebat, vitam Joſephi nunc primum in præſenti operum ejus editione ad Latinis hominibus legi poſſe. Referendus eſſet ad Latinos Joſephi interpretes etiam ERASMUS ROTERODAMUS, ſi tractatum de Maccabæis ex Græco Joſephi textu expreſſiſſet. Verum cum Græcum codicem ad manus non habuerit, e Latinis tantum Græca conjectavit, & mutatis nonnullis verſionem illius tractatus antiquam elegantiori ſtylo reddidit. Eundem tractatum de Maccabæis Lloydius & Combefiſius in Latinum ſermonem traduxerunt, ut alias libelli iſtius tranſlationes, quæ in nonnullis bibliorum editionibus nec non in nonnullis Joſephi editionibus leguntur, taceamus. Sunt autem Latinæ Joſephi editiones variæ. Antiquiſſima forte eſt, cui neque annum neque locum impreſſionis adſcriptum Boſius (67.) indicat, qui eam ex liberalitate Curatorum bibliothecæ Rhedigerianæ habuit. An præter Antiquitates Judaicas plura Joſephi opera editio illa complexa fuerit, neſcio. Nullus etiam impreſſionis annus & locus adſcriptus eſt libris ſeptem de Bello Judaico per Platinam caſtigatis, quos in ſuis Typographiæ incunabulis Cornelius a Beughem (68.) memorat. Idem Beughenius (69.) Antiquitates Joſephi Judaicas Venetiis per Ludovicum Cendratam impreſſas tradit. Aliam Joſephi Latinam editionem Venetiis 1486. excuſam in bibliotheca ſua habuit celeberrimus Heinſius (70.) Secuta eſt apud Venetos alia editio A. C. MCCCCXCIX. quæ Antiquitatum libros, hiſtoriam de Bello Judaico, & duos libros de antiquitate Judæorum contra Apionem præmiſſis ſingulorum capitum argumentis exhibuit. (71.) Quam grata hæc Venetorum opera eruditis fuerit, & quam avidos emtores Joſephus invenerit, ex eo colligere licet, quod vix triennio elapſo nempe MDII. iterum nova Joſephi editio Venetiis prodierit. Prodiit illa typis Bernardini Vercellenſis, ſumtibus Andreæ Aſulani. Præmiſſa eſt tabula rubricarum, qua ſingulorum capitum in Antiquitatibus & hiſtoria belli Judaici argumenta continentur. Et illa quidem, quæ ad hiſtoriam belli Judaici ſpectant, Autorem habent Magiſtrum Franciſcum Macæratam, Ordinis minorum, & ita concepta ſunt, ut ferme epitomes inſtar haberi poſſint. Addita etiam eſt epiſtola Hieronymi Squarzafici Alexandrini ad Raynaldum de Novimajo, in qua Joſephi libros a Rufino tranſlatos indicat, & Joſephi vitam e juratiſſimis, ut ait, Autoribus elicitam breviter ſubjungit. Aliam Joſephi editionem Venetam, quæ A.C. MDX lucem adſpexit, Reineſius in quadam ad Adolphum Vorſtium epiſtola, (72.) Mediolanenſem, quæ per Alexandrum Minutianum MDXIII. prodiit, Boſius in ſua ad Joſephi periocham exercitatione, (73.) Pariſienſem a Roberto Goullet typis Johannis Barbieri A. C. MDXIV. procuratam Lambecius in ſua ad Auguſtum Principem epiſtola, (74.) aliam Pariſienſem A. C. MDXIX. ex officina Johannis Parvi emiſſam Poſſevinus (75.) commemorat. Poſtea A. C. MDXXIV. Coloniæ in ædibus Eucharii Cervicorni Joſephi opera impreſſa ſunt, addito, qui in prioribus editionibus deſideratur, libello de Maccabæis per Eraſmum recognito. Præmiſſa eſt Jacobi Sobii ad Lectorem præfatio, in qua Joſephi verſionem a Godofredo Hittorpio ad vetuſtiſſima Latina exemplaria diligenter recognitam aſſerit. Græcum enim textum Sobius temporum injuria plane deperditum ſuſpicabatur, niſi forte in Romana Bibliotheca latitaret. Additus etiam eſt index, quem Cornelii Lynnichenſis induſtriæ debemus. Eodem anno MDXXIV. eadem Joſephi opera Baſileæ Johannes Frobenius excudit, qui agnoſcit, in Colonienſi editione, quæ ſuam aliquot menſibus antevertit, loca quædam non infeliciter reſtituta, multa tamen in mendis ſuis adhuc relicta aſſerit, cum adeo depravatus Joſephus fuerit, ut expurgando huic Augiæ ſtabulo unus Hercules non ſuffecerit. Quibus præmiſſis ſpeciminis gratia loca quædam indicat, quæ veterum exemplarium collatione in Baſileenſi hac editione emendata ſunt. Bene ſibi ceſſiſſe ſuam Joſephi editionem cum animadverteret Eucharius Cervicornus, diſtractis primæ editionis exemplaribus A. C. MDXXXIV. Joſephum majori labore & induſtria recognitum iterum Coloniæ prælo ſubjecit, additis etiam monumentis, quæ ſub Beroſi, Manethonis & Metaſthenis nomine Johannes Annius Viterbienſis

Gelenius. Tilmannus. Eraſmus. Lloydius, Combefiſius. Alii. Editiones operum Joſephi Latinæ.

(64.) Antiquit. lib. 5. c. 11. (65.) de ſucceſſion. in bon. defunctor. c. 15. (66.) in notis ad chronologiam R. Dav. Ganz. p. 290. (67.) Exercit. ad perioch. Joſeph. (68.) p. 178. (69.) p. 79. (70.) Conf. Catal. Bibl. Heinſianæ fol. 20. (71.) Conf. Bibliothecam Friſ. p. 233. (72.) epiſtol. 22. (73.) p. 8. (74.) p. 11. (75.) tom. I. apparat. p. 967.

ſis orbi literato venditavit. Sed hic iterum cum Colonia de Joſepho Baſilea certavit. Eodem enim anno MDXXXIV. Baſileæ ex officina Frobeniana Joſephus exiit, Sigiſmundi Gelenii ſtudio recognitus, qui Antiquitatum quidem interpretationem veterem ob Græcorum Codicum penuriam tantum ad vetuſta quædam exemplaria Latina contulit, hiſtoriam autem Belli Judaici ex duobus Græcis codicibus, quorum unum Georgius Arminiacus Rutenorum Epiſcopus, alterum Johannes Crotus obtulit, emendavit, & tantundem laboris aut aliquanto plus in libris contra Apionem adhibuit, ut a legentibus intelligi poſſent. Et hæc editio Baſileæ A. MDXL. repetita fuit, in qua Typographus (76.) monet, librorum de Bello Judaico & contra Apionem exemplaria Græca ex Gallia, Germania & Polonia corrogata fuiſſe, & cum Latinis collata, & in libris contra Apionem circa finem primi, & initium ſecundi libri pluſquam centenos verſus additos fuiſſe, qui hactenus omiſſi fuerant. Paulo poſt nempe A. MDXLVI. Sebaſtianus Gryphius Joſephi opera tribus voluminibus diſtincta minori forma nempe plagulis in octo folia complicandis publicavit. Et iſtæ quidem, quas hactenus recenſui, editiones antiquam Joſephi verſionem exhibent, de cujus Autoribus ſupra dictum eſt. Anno autem MDXLVIII. Baſileæ nova Antiquitatum Judaicarum verſio a Sigiſmundo Gelenio concinnata lucem publicam adſpexit, cui & cætera Joſephi opera juxta antiquam verſionem & liber de Maccabæis ex Eraſmi paraphraſi adjuncta fuerunt, & qui hactenus in Latinis editionibus nondum viſus fuerat, Joſephi liber de vita ſua ab eodem Gelenio in Latinam linguam tranſlatus, quæ editio Baſileæ A. MDLIV. repetita fuit. Has editiones ſecutæ ſunt duæ Lugdunenſes, quarum una A. MDLV. altera MDLVII. utraque apud Gryphium impreſſa, & duæ Baſileenſes, quarum una A. MDLIX. altera MDLXVII. utraque ex officina Frobeniana prodiit. Et in priore quidem Baſileenſi liber de Maccabæis ex Eraſmi Roterodami paraphraſi legitur, quæ hactenus etiam in aliis Joſephi editionibus retenta fuerat, in poſteriore autem alia verſio occurrit, cujus hoc eſt initium: diſputaturus de re ad philoſophiæ rationem maxime pertinente num affectibus imperet pia ratio, recte fecero, ſi vobis, ut Philoſophiæ ſedulo incumbatis, conſuluero. Quæ Francofurti ad Mœnum A. C. MDLXXX. impenſis Sigiſmundi Feyerabend procurata eſt editio, figuris exornatur, & ſingulis foliis chronologiam adſcriptam habet, ipſumque textum doctorum hominum laboribus & vigiliis a pluribus mendis expurgatum pollicetur. Anno MDLXXXII. iterum Baſileæ ex Frobeniana officina vulgatus eſt Joſephus, itidem chronologia & aliis ſcholiis marginalibus illuſtratus. Anno MDLXXXVIII. Sigiſmundus Feyerabend Francofurti Joſephi opera denuo typis imprimi curavit, ſed minori forma, & ad commodiorem uſum adornata. Anno MDXCIII. Coloniæ apud Johannem Gymnicum ſub monocerote Flavii Joſephi opera iterum Latine prodierunt, ut Genevenſem anno MDXCV. a Jacobo Stoerio excuſam, Francofurtenſem anno MDCXVII. vulgatam & alias taceamus. Quorſum etiam ſpectant Nicolai Aſclepii Barbati periochæ & argumenta librorum 20. de Antiquitatibus Judaicis & librorum ſeptem de Bello Judaico ſingulorum capitum ſummam ſingulis tetraſtichis complectentia, quæ una cum Ducum, Judicum, & Regum populi Iſraëlitici hiſtoria per Bartholomæum Stenum conſcripta Coloniæ typis hæredum Arnoldi Birckmanni anno MDLXIV. in lucem prodierunt, item compendioſiſſima Belli Judaici deſcriptio, quam ex Joſepho collegit, & Coloniæ MD LII. edidit Georgius Vicelius, ut alia ejus generis taceamus. Dignus autem omnino Joſephus fuit, qui non ab eruditis modo Græce & Latine, ſed etiam a vulgo in vernaculis variarum gentium linguis legeretur. Et de Germanis quidem ſuis hac in cauſa bene meritus eſt D. CASPAR HEDIO, qui anno MDXXXI. Flavii Joſephi opera in Germanicam linguam convertit, & Argentinæ typis Michaëlis Meyeri & Balthaſaris Bockii primum edidit, anno MDXXXV. & forte ſæpius novis typis impreſſa. Præmiſſa eſt explicatio vocabulorum linguæ Hebraicæ, Chaldaicæ, Græcæ & Latinæ, quæ in Joſephi ſcriptis paſſim occurrunt. Cui nominum explicationi ſubjunguntur, quæ Gulielmus Budæus in libris de Aſſe & ejus partibus ad loca quædam in libris Joſephi contra Apionem animadvertit. Fatetur autem elegantiori habitu Germanicum ſuum Joſephum legentium oculis ſe oblaturum fuiſſe, niſi defectu Græcorum exemplarium, quæ tum adhuc in bibliothecis latebant, tantum ad Latinos codices conformatus fuiſſet, quos adeo corruptos fuiſſe queritur, ut non ſine magno labore multiſque vigiliis loca quædam reſtituere, eorumque ſenſum aſſequi potuerit, qua in re etiam Melchiorem Ambachium, & Wolfgangum Muſculum auxilio ſibi fuiſſe non diſſimulat. Minime tamen dubitat, quin improbo ſuo labore tantum effecerit, ut ex Germanica ſua verſione Latina exemplaria, ſi prælo iterum ſubjicerentur, plurimis in locis emendari poſſent, ne amplius

mala culmos
Eſſet rubigo, ſegniſque horreret in arvis
Carduus, - - - - - - -
Lappæque tribulique interque nitentia culta
Infelix lolium, & ſteriles dominentur avenæ.

Poſtea, cum Arnoldi Peraxyli Arlenii ſtudio Græcus Joſephus in lucem editus fuiſſet, Bibliopolæ quidam Francofurtenſes per M. JOHANNEM SPRENGENIUM & ZACHARIAM MUNZERUM ex Græco textu Joſephi opera in Germanicam linguam transferri curarunt, quorum verſionem Johannes Feyerabend Francofurti anno MDLXXXI. prælo iterum commiſit, cum primæ editionis, quæ Georgii Rabi & Cognati cujuſdam ſui impenſis ante aliquot annos facta fuerat, exemplaria nulla amplius ſupereſſe intelligeret. Neque hic ſilentio prætermittendus CONRADUS LAUTERBACHIUS, qui itidem Flavii Joſephi opera, quæ extant, omnia Germanice reddidit, nihilque eorum omiſit, quæ Joſepho vel ornatum vel lucem afferre poterant. Ejus interpretatio primum Argentorati anno MD LXXIV. iterumque MDXCV & MDCXI & noviſſime Francofurti MDCLXXVI. lucem publicam adſpexit. Libri ſeptem de Bello Judaico Francofurti anno MDLII ſeorſim typis Chriſtophori Egenolfi Germanice prodierunt, quo interprete, cum editio illa ad manus non ſit, dicere non poſſum. In Hiſpania JOHANNES MARTINUS CORDERO Valentinus, qui multa veterum & recentiorum Scriptorum monumenta in ſermonem Caſtellæ vernaculum traduxit, Joſephi quoque libros ſeptem de Bello Judaico poſt veterem, quæ ei diſplicuit, Catholicorum Regum Chronographi interpretationem Hiſpanice edidit, impreſſos Antverpiæ anno MDLVII. & Madriti anno MDCXVI. Antiquitates autem Judaicæ, in eandem linguam traductæ, una cum vita Joſephi ab ipſomet conſcripta, & tractatus de imperio rationis ſeu de Maccabæis incerto interprete Antverpiæ anno MDLIV. typis Martini Nucii prodierunt. In Italia PEDRUS LAURUS Mutinenſis Joſephi Antiquitates Judaicas Italice reddidit, quas Balthaſar Conſtantini Venetiis anno MDXLIX. ex officina ſua prodire juſſit. FRANCISCUS autem BALDELLUS non Antiquitates modo, ſed etiam libros de Bello Judaico, libros duos contra Apio-

Verſiones Germanicæ.

Hiſpanicæ.

Italicæ.

(76.) p. 545.

Apionem, & tractatum de imperio rationis in Italicam linguam convertit, quæ Baldelli versio in duos tomos distributa itidem Venetiis anno MDLXXXI. lucem publicam adspexit. Gallicæ. Gallia Flavium Josephum in sua lingua prodeuntem sæpissime conspexit. Prodiisse Josephum Gallice anno MCCCCXCII. Cornelius a Beughem in Typographiæ incunabulis tradit, interpretem non addit, & forte ipse interpres nomen suum latere voluit. Inter eos, quos Gallice Josephum interpretatos fuisse novi, fuit NICOLAUS DE HERBERAY DOMINUS DES ESSARS, qui præter alia etiam Josephi libros septem de Bello Judaico Gallico sermone expressit anno MDLVII. Parisiis excusos. Agit de eo Autor, qui de Eruditis & præcipuis eorundem scriptis judicia pluribus tomis hactenus vulgavit, eumque in Josepho vertendo bonas horas melius, quam in transferendis Amadisi libris collocasse censet (77.) Omnia Josephi opera Gallice interpretatus est FRANCISCUS BURGUNDUS, cujus versio Lugduni apud Johannem Temporalem & postea apud hæredes Jacobi Junti, nec non Parisiis anno MDLXXIII. apud Claudium Micræum prodiit. Hanc Francisci Burgundi versionem postea correxit JOHANNES LE FERRE DE LA VAL, & hæc Burgundi versio a Frerio Lavalliensi ad Græcum textum emendata Parisiis MDLXX. apud Nicolaum Chesneau una cum Latina versione, ita ut una alteri quoad singulas periodos respondeat, lucem publicam adspexit. Additum est in eadem editione historiæ de bello & excidio Judaico compendium, quod studio Davidis Kyberi ex Hebraico Josepho Latine concinnatum Franciscus Belleforestus in Gallicam linguam transtulit (78.) Neque hic omittendus Antonius Fayus, quem a Bosio inter Gallicos Josephi interpretes referri video (79.) Nec mirum, quod qui Livium Gallici sermonis habitu donavit, Josephum quoque, quem Græcum Livium Hieronymus appellat (80.) eodem honore dignatus fuerit. Verum plerasque ex his Josephi versionibus etsi a popularibus suis factas Galli parum æstimarunt. Alias enim ob styli barbariem aspernati sunt, alias minus fideliter translatas arguerunt, nonnullas etiam de hæresi suspectas habuerunt, cum in illis phrases quasdam & loquendi formulas observare sibi viderentur, quibus ferendis non essent aures Romanis placitis assuetæ, ut Johannes Gallœsius (81.) in ephemeridibus Eruditorum annotavit, qui etiam addit GILBERTO GENEBRARDO Josephi versionem felicius cessisse. Cum enim ante ipsum intra quinquaginta annorum spatium quinque aut sex versiones Josephi Gallicæ prodiissent, postea vel centum anni elapsi sunt, antequam quisquam de nova versione Josephi cogitaret. Cum igitur tot Interpretibus in unius libri versione defatigatis omnes jam in Genebrardi versione acquiescerent, haud mirum cuiquam videri potest, quod illi excudendo prœla toties desudaverint. Prodiit enim Parisiis apud Michaëlem Sonnium anno MDLXXVIII. apud Claudium Rogerium MDLXXXVIII. apud Lucam Bruneau MDCIV. ut alias editiones taceamus. Neque tamen erroribus suis & nævis hæc Genebrardi versio destituitur, quos passim a doctis notari videas. Sane Casaubonus (82.) Gelenii & Rufini errores leves esse censet præ iis, quos Genebrardus commisit, qui tantum sibi in Josepho licere existimavit, ut pro voce Cleopatra posuerit, *cesse chiene*, pro vocibus; *δίδωσιν αὐτῇ* : *il donne a ceste putain*, ex quo magnam illius Theologi *πικρολογίαν* arguit, quam etiam Thuanus (83.) in ejus elogio notavit. Postremo ARNOLDUS D' ANDILLY quatuor & viginti abhinc annis Judaicas Josephi Antiquitates Gallice edidit, quibus post biennium etiam historiam Belli Judaici, vitam Josephi ab ipsomet conscriptam, libros contra Apionem, tractatum de Maccabæis, & Philonis legationem ad Cajum Caligulam adjecit. Cum enim per integrum seculi spatium linguæ Gallicæ cultus tantum increvisset, ut Genebrardi versio nemini amplius jucunda esse posset, si vel maxime Josephi sensus accurate expressisset, operæ se pretium facturum existimavit, si nobilissimum scriptorem, quem barbaræ versiones pæne exosum reddiderant, novo ornatu genti suæ iterum conciliaret. In hac versione Andillius, si Gallœsio in ephemeridibus eruditorum hoc opus commendanti credimus, Josephum fideliter reddidit, idque præstare ut posset, varia manuscripta consuluit, nec fideliter modo, sed comte etiam & nitide Josephum expressit, dum Gallicæ linguæ elegantias ad Græci sermonis emphases tam feliciter applicavit, ut facundia cum Josepho certare videatur. Imprimis autem istos eloquentiæ flores depræhendere licebit in historia de Bello Judaico, & maxime in oratione Anani, quæ libro 4. c. 13. extat, nec non in descriptione horrendæ famis, quæ libri 5. cap. 28. legitur. In versione Antiquitatum fatetur se a Græco textu nonnihil dissentire circa descriptionem tabernaculi & mensæ, in qua sacri panes repositi fuerunt, cum hæc & alia quædam loca in Græco textu adeo corrupta fuerint, ut ea corrigendi necessitas sibi imposita fuerit. Hæc Andillii versio etiam extra Galliam typis commissa fuit. Anno enim MDCLXXVI. Bruxellis quinque voluminibus distincta prodiit. Tria priora volumina complectuntur libros 20. Antiquitatum, duo posteriora exhibent Josephi librum de vita sua, libros 7. de Bello Judaico, libros duos contra Apionem, tractatum de Maccabæis, in quo vertendo Andillius non Erasmi paraphrasin, ut Genebrardus, sed Græcum textum secutus est, & denique Philonis legationem ad Cajum. Uno volumine, quod elegantissimis figuris æri incisis exornatum est, Andilliana illa Josephi versio Amstelodami anno MDCLXXXI. prodiit. Nondum viderat Andillianam Josephi versionem, ut unicum hoc addam, Bosius cum exercitationem suam ad periocham Flavii Josephi prima vice ederet. In altera autem illius exercitationis editione concedit quidem Andillii versionem sermonis elegantia cæteris præstare, neque negat Græciæ lepores haud raro in ista versione feliciter exprimi, vix tamen credendum censet, quod Andillius manuscripta Græca consuluerit, aut quod hæc versio majestati textus originalis perfecte respondeat, etsi Sorbonenses in approbatione operi præfixa ejus rei fidem facere voluerint. Quin potius existimat, Andillium Gelenianæ magis versioni quam Græco textui inhæsisse, ideoque nonnulla, quæ Gelenius obscure interpretatus fuerat, plane omisisse. Quod judicium aliorum, qui penitiorem Gallicæ linguæ cognitionem habent, examini relinquo. In Anglia THOMAS LODGE Josephi historiam Judaicam Anglicæ. in patriam suam linguam transtulit, & Oxonii vulgavit, ubi etiam MDCLXXVI. Josephi opera recognita & emendata juxta elegantissimam versionem Andillii in Anglicam linguam traducta cum locis scripturæ parallelis, tabula Geographica Palæstinæ, aliisque imaginibus æri incisis ad illustrandam Josephi historiam facientibus prodierunt. In Belgicam linguam Amstelodami anno MDCLXXVIII. Flavii Josephi opera omnia ex Græco Latinoque recens convertit LAMBERTUS VAN DER Belgicæ. BOS, cui editioni annexus est Hegesippus, quem ex

(77.) Jugemens de Sçavans tom. 3. Sect.930. (78.) Conf. la Bibliotheque d'Antoine du Verdier p. 368. (79.) exercit. ad Josephi periocham c. 1. p. 12. edit. secund. (80.) epistol. ad Eustoch. de custod. Virginit. c. 15. (81.) Anno 1667. d. 16. Januar. (82.) Exercit. 1. contra Baron. Sect. 9. n. 8. (83.) libr. 19. hist. p. 771.

ex Germanico transtulit Simon de Vries. Præfixa sunt singulis libris & capitibus summaria, accedunt ducentæ & quinquaginta icones æneæ elegantissimæ, tabula chronologica indicesque chronologici & biblici, nondum antea impressi. Fortasse etiam in aliarum gentium linguas Josephi opera transierunt. Si Baronio fides adhibenda, (84.)
Hebraicæ. Josephus etiam in Hebraicam linguam conversus extat. Refert enim in bibliotheca Vaticana haberi manuscriptum versionis illius Hebraicæ codicem, in quo Judæi Josephi de Christo testimonium abraserint, cujus sceleris vestigia tam manifesta esse scribit, ut nulla excusatio aut defensio locum habeat. Et quamvis hanc narrationem Casaubonus a veritate alienam esse suspicetur, (85.) Huetius tamen (86.) adhuc Romæ in Vaticana bibliotheca membranas istas videri, & Baronium a mendacio absolvere asserit. Et hanc ipsam Hebraicam Josephi versionem etiam illustri cuidam Personæ Romæ in Vaticana Bibliotheca ostensam Wagenseilius in epistola quadam ad Arnoldum memorat. E Judæis R. Schabtai ben Joseph in libro, quem Siphte Jeschenim seu labia dormientium inscripsit, itidem affirmat, Flavii Josephi antiquitates cum bello Judaico e Græco in Hebraicum sermonem conversas fuisse, ut ex Actis Eruditorum didici. (87.) Interim nulla versio Josephi Hebraica in lucem hactenus producta fuit, nisi quis Josephi Gorionidæ
Joseph Ben Gorion. historiam pro Hebraica Josephi versione habere velit, cum plurimis in locis Josephum nostrum κατὰ πόδα secutus fuerit. Edita est illa Josephi, qui se filium Gorionis appellat, historia Constantinopoli A. M. 5250. seu anno Christi MCCCCXC. iterumque ibidem A. M. 5270. Christi MDX regnante Bajazetho. Quæ autem anno MDXXIX. Wormatiæ Sebastiani Munsteri studio prodiit, brevissimum tantum est Constantinopolitanæ editionis compendium, a Judæo quodam concinnatum, & a Munstero Latine redditum. Observat autem Morinus, qui Wormatiensem editionem cum secunda Constantinopolitana contulit, (88.) Autorem illius compendii nonnulla ex aliis Autoribus addidisse, nempe traditionem Talmudicam de tredecim mutationibus, a LXX. Interpretibus in Bibliorum translationem illatis, quarum nulla mentio extet in editione Constantinopolitana, a qua compendium hoc etiam in eo discrepat, quod solam Legem a LXX. Interptetibus translatam asserat, cum in Constantinopolitana editione viginti quatuor libri translati asserantur. Post Wormatiensem editionem Munsterus iterum aliam Basileæ anno MDXLI. vulgavit, quæ, ut Morinus indicat, a Constantinopolitana nihil differt, nisi quod plus media parte mutilata est. Desunt enim in Munsteriana editione priora duo capita cum tertii capitis non mediocri parte, & cum Constantinopolitana editio 97. capitibus constet, Munsteriana in capite 63 finitur, adeoque totam historiam rebellionis Judæorum adversus Romanos, natumque inde urbis & templi excidium omittit, ut cœteras mediorum capitum mutilationes taceam, in quibus ut membra divulsa melius cohærerent, Munsterus nonnulla verba seu periodos textui assuit. Et postremam quidem partem, quæ de bello Judaico agit, in Munsteri manuscripto plane defuisse suspicatur Morinus, cum nobilem istam Josippi partem omissurus non fuisset, nisi lacerum & extrema sui parte mancum exemplar habuisset. Verum si Morinus Munsterianæ editionis titulum inspexisset, legere ibi potuisset, Munsterum etiam historiam belli Judaici & excidii Hierosolymitani Hebraice a Josippo scriptam habuisse, quippe quam se alio tempore adjecturum lectoribus promittit. Wormatiensi editioni respondet ea, quam Basileæ anno MDLIX. Sebastianus Lepusculus procuravit. Nam & illa compendium tantum continet a Judæo quodam ex variis Autoribus, sed maxime e Josepho Gorionide conflatum & a Munstero Latine redditum. Constantinopolitanæ autem editioni conformis est Veneta, quam cum mutilata Munsteri editione comparans Scaliger observat Munsterianam a folio Venetæ septimo incipere, & in folio nonagesimo secundo desinere, postremis sexaginta tribus foliis plane omissis (89.) Integram Constantinopolitanam sequuntur etiam Cracoviensis, & quæ superiore anno prodiit Francofurdiensis, quibus etiam Germanicam typis Hebraicis Tiguri anno MDXLVI. impressam, quæ postea Amstelodami anno MDCLXI. cum commentario ejusdem linguæ prodiit, addere licebit. Quamvis autem Munsterus Josephum Gorionis filium cum Flavio nostro Josepho eundem fuisse contendat, & ipse quoque Gorionides Josephi nostri personam subinde mentiatur, & se bello Judaico interfuisse simulet, & se a Vespasiano captum, & postea libertate donatum & honorifice habitum referat, aliaque, quæ vero Josepho contigerunt, sibi tribuat, Critici tamen nares aliter leones aliter catulos olere pridem senserunt. Noster certe Josephus, quoties Parentis sui meminit, ubique Mattathiæ nusquam Gorionis Filium se nominat, nec probabile est Munsteri inventum, quod hic Josephus & Gorionis & Mattathiæ Filius dici potuerit, cum Gorionem Patrem agnoverit, Mattathiam autem inter majores habuerit. Quin imo Josephus noster in historia belli Judaici (90.) a Josepho Gorionis Filio aperte se distinguit. Hebraicus autem ille Josephus seu Josippus neque pro Flavio nostro Josepho, cujus larvam in scripto suo sæpius induit, neque pro Josepho Gorionis Filio Josephi nostri coætaneo, a quo & proprium & paternum nomen mutuatus est, haberi potest, cum se multis seculis utroque juniorem abunde prodiderit, dum Hispanos ab Hannibale domitos, Gothorum, & Gallos a Cæsare subactos Francorum nomine designat, multaque alia urbium, fluminum & gentium nomina usurpat, quæ ævum a Josephi ætate remotissimum indicant. Præterea etiam Josephi gravitate plane indignæ sunt ineptissimæ & ridiculæ, quas passim nectit, fabulæ, qualis est illa de fundo Tiberis, quem a Romanis, cum Hierosolymam a Nabuchodonosore obsessam cognovissent, ære stratum narrat, ut cæteras mittamus, quas non ab alio ad Gorionidæ textum assutas fuisse, omnimoda elegantis styli cum Gorionidæ textu æqualitas evincit. Similes igitur habent labra lactucas, cum Judæi quidam hunc Josephum Gorionis Filium ejusque Hebraicam historiam magnis elogiis commendant. Virum sapientia & prudentia insignem, justumque & rectum hunc Gorionis Filium Josephum vocat R. David Ganz, (91.) eumque ut fidelem Historicum deprædicat, cum ea, quæ narrat, ipse viderit, quod testimonium ab Hebraico Josippo, qui Gorionis Filius audire voluit, tam alienum est, ut Josephus de Voisin in notis ad pugionem fidei (92.) ipsum Flavium nostrum Josephum a Ganzio hac laude condecoratum existimaverit, & hoc Ganzii testimonium Abarbanelis contra Josephum nostrum calumniis opposuerit. Majora sunt, quæ de Josepho Gorionis Filio & Hebraico ejus opere plenis buccis celebrat R. Abraham Conat (93.) Medicus Constantinopolitanus. Dicit

(84.) tom 1 annal A. C. 34. p. 210. edit. Rom. (85.) exercit. 16. in Baron. Sect. 154. (86.) demonstrat. evangel. prop. 3. p. 27. (87.) A. C. 1690. p. 302. (88.) Exercit. bibl. lib. 2. Exerc. 1. c. 3. (89.) elench. trihæres. c. 4. (90.) libr. 2. c. 42. in lat. 25. (91.) in Zemach. David q. 95. (92.) part. [illegible] c. 3. p. 202. edit. Carpzovianæ. (93.) Conf. Munsteri [illegible] ad Josipp. Bas. 1541.

cit enim Virum hunc divinum in libris edendis post Regem Salomonem felicis memoriæ omnes antecelluisse. Quin etiam R. Tam in animadversione, quam Constantinopolitanæ Josippi editioni adjecit, affirmare non dubitat, omnia istius libri verba justitiam esse, & nullam perversitatem in eo reperiri, & revera manum Dei super hunc Virum fuisse, dum hunc librum componeret, & paululum abesse, quin verba ipsius sint verba Viri Dei & Prophetæ. (94.) Forte adhuc majoribus elogiis Gorionidem hunc suum Judæi exornarent, nisi in historia Titi a Talmudicis traditionibus dissensisset. Cum enim Judæi Titum impium vocare soleant, & fabulentur, post excidium Hierosolymitanum bibentis nares muscam introivisse, & ipsum cerebrum penetrasse, ibique in pulli columbæ magnitudinem excrevisse, & pondere duas libras exæquasse, septemque annis cerebrum ejus corrosisse & perfodisse, eaque tandem educta & avolante etiam animam Titi avolasse, tantum abest, ut tribulibus suis Gorionides assentiatur, ut potius Titi sapientiam & justitiam commendet, eumque a culpa vastatæ & perditæ Hierosolymæ absolvat, cum totum illud malum Hierosolymæ ob prædones, qui tum in populo Israëlitico fuerunt & propter eorum iniquitatem contigerit, Titus autem quicquid in vastatione urbis fecit, pressus & coactus fecerit.

Recte autem Serrarius (95.) Gorionidem cum Flavio nostro Josepho comparans notavit, quod Gorionides obscurus, incognitus, illaudatusque e tenebricosis Judæorum antris non ita pridem proserpserit, cum contra Flavii nostri Josephi memoria tam illustris per plurima secula fuerit, ut neminem vel mediocri literarum cognitione tinctum ea fugere potuerit. Quamvis enim ejus scripta apud Judæos in nullo pretio fuerint, quos ignaviæ in excolendo linguarum studio & colligendo doctrinæ apparatu ipse Josephus (96.) arguit, Gentiles tamen pariter & Christiani Josephum, licet

Fragmenta Josephi. Judæum, ejusque opera magni æstimarunt. Certe Josephi testimoniis passim utuntur, & hoc ipso se in Josephi lectione probe versatos indicant celeberrimi Scriptores, Justinus Martyr, Clemens Alexandrinus, Origenes, Porphyrius, Eusebius, Hieronymus, Theodoretus, Stephanus Byzantius, & alii, quos omnes nominare nimis longum foret. Fatendum tamen in his esse quædam, quæ in hodiernis Josephi editionibus non comparent. Eusebius enim de Jacobo Justo agens (97.) refert Josephum causam excidii Hierosolymitani & calamitatum, quæ Judæis acciderunt, Jacobi hujus supplicio his verbis imputasse: Ταῦτα δὲ συμβέβηκεν Ἰουδαίοις, κατ' ἐκδίκησιν τοῦ Ἰακώβου τοῦ δικαίου, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, ἐπειδήπερ δικαιότατον αὐτὸν ὄντα οἱ Ἰουδαῖοι ἀπέκτειναν, quæ verba Rufinus ita interpretatur: *quæ omnia acciderunt Judæis pro vindicta Jacobi Justi, qui erat frater Jesu, qui dicitur Justus, quem justissimum & piissimum omnium confessione Virum Judæi interfecerunt.* Et hæc Josephum tradidisse asserunt etiam Origenes (98.) Hieronymus (99.) & alii, cum tamen id apud Josephum hodie non legatur. Etsi enim Josephus referat, (100.) quod Ananus Pontifex Secta Sadducæus, homo audax & ingenio ferox post mortem Festi Præsidis, & cum Albinus Festi Successor adhuc in itinere ageret, opportuno hoc, quod ipsi videbatur, tempore concilium convocaverit, & Jacobum Fratrem Jesu, qui Christus dicebatur, tanquam impietatis reum una cum quibusdam aliis lapidandum tradiderit, idque factum omnibus bonis, quotquot in civitate agerent, vehementer displicuerit, nusquam tamen expresse dicit, quod Deus Jacobi hujus supplicium Hierosolymitanæ urbis eversione vindicaverit, ideoque hunc locum Spencerus (1.) librariorum incuria periisse suspicatur. Fieri tamen etiam potuit, ut cum, qui primus hac in causa Josephum testem appellavit, memoria falleret, cujus oscitantia postea & alios oscitantes fecit. Non legitur etiam hodie in Josepho, quod Johannes Baptista vere Propheta fuerit, quanquam Hieronymus (2.) id a Josepho traditum affirmet. Id tantum Josephus asserit, (3.) apud Judæos constantem opinionem fuisse, quod justa Numinis ultione propter Johannem Baptistam Herodis exercitus deletus fuerit. Cum enim, ut Josephus addit, vir optimus Judæos ad pietatis & justitiæ studium incitaret, simulque ad baptismi lavacrum invitaret, quod ita demum Deo fore gratum ajebat, si animis per justitiam prius mundatis & puritatem corporis adderent, veritus Herodes, ne tanta hominis autoritas defectionem aliquam pararet, siquidem a plebe doctrinæ hujus avida magni concursus ad Johannem fiebant, & populus ejus consiliis nihil non facturus videbatur, apprehendi illum victumque Macheruntem mitti, atque illic occidi imperabat. Porro apud Suidam (4.) longa fabula de Jesu in locum Sacerdotis cujusdam Judaici defuncti surrogato recensetur, in qua refertur, Iosephum in suis de Hierosolymitano excidio commentariis dicere, ὅτι Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ μετὰ τῶν ἱερέων ἡγίαζε, seu quod Iesus in templo cum Sacerdotibus sacra fecerit. Et hæc verba a Iudæis ex Josepho expuncta putat Huetius, (5.) ego vero hæc verba Josepho potius afficta existimaverim, quod eadem facilitate me probaturum confido, quam quod hic locus a Judæis erasus fuerit. Aliud fragmentum Josephi ab Eustathio Antiocheno servatum censet Isaacus Vossius (6.) quod ita se habet: ἀπέθανε δὲ (sermo est de Harane Abrahami fratre) ἐν τῷ ἐμπυρισμῷ, ᾧ ἐνεπύρισεν Ἀβραὰμ τὰ εἴδωλα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ εἰσελθεῖν ἐξελέσθαι αὐτὰ (7.) Leo Allatius, qui Eustathii Antiocheni commentarium in Hexaëmeron, ex quo hæc verba deprompta sunt, publici juris fecit, Latine ita reddidit: *decessit* (Haran) *in incendio, quo Abraham idola Patris sui conflagravit*, (rectius incendit, vel conflagrare fecit) *dum illis ut subveniret domum est ingressus.* Equidem Eustathius in isto loco Josephi mentionem non facit. Non dubitat tamen Vossius, quin hæc verba Eustathius ex Josepho depromserit, cum Georgius Syncellus eandem historiam referens Josephum testem appellaverit. Et prius quidem verum est. Syncellus enim in chronographia sua (8.) itidem refert, Haranum, cum Abrahamus idolis ignem injecisset, ea flammis eripere conatum, incendio extinctum. Verum an Josephum ejus rei testem citaverit, haud immerito dubitari potest. Id enim tantum Syncellus ex Josepho se mutuari scribit, quod Abrahamus omni studio annisus fuerit, ut Patrem suum a fingendis & colendis idolis averteret. Nihilominus tamen Vossii sententia ex eo probabilis videtur, quod verba quæ apud Eustathium de sepulchro Harani ejusque liberis proxime præcedunt, eadem ferme sint, quæ apud Josephum in Antiquitatibus leguntur, (9.) ex quo colligere licet, Eustathium ea quoque, quæ de Harani combustione narrat, e Josepho hausisse, quamvis nec Eustathius Josephum no-

(94.) Conf. Morinus l. c. (95.) trihæres. libr. 1. c. 9. (96.) libr. 20. Antiquit. cap. ult. (97.) lib. 2. histor. eccles. c. 23. (98.) lib. 1. contr. Cels. p. 35. & libr. 2. p. 69. item in comment. ad Matth. c. 13. p 223. edit. Huet. (99.) in Catal. Scriptor. c. 2. & 13. (100.) libr. 20. Antiqu. c. 8. p. 698.

(1.) not. ad Orig. contr. Cels. p. 31. (2.) Catalog. c. 13. (3.) Antiqu. libr. 18. c. 7. p. 626. (4.) Tom. I. voce Ἰησοῦς p. 1231. (5.) demonstrat. evangel. p. 27. (6.) de 70. Interpret. c. 12. (7.) Eustath. in comment. ad Hexaëmeron. p. 57. (8.) pag. 75. & iterum p. 98. (9.) libr. 1. c. 7.

nominet, neque verba illa apud Josephum hodie legantur. Idem Vossius (10.) aliud Josephi fragmentum, quod in ejus operibus hodie desideratur, ex Græcorum Patrum catenis adducit, nempe tale: ἄτοπον εἶναι λογισάμενος μεθύοντα λαὸν καὶ παρανομοῦντα νομοθεσίαν Θεοῦ δέξασθαι. Et forte plura hujusmodi inveniet, cui Græcorum Patrum catenas pervolvere vacabit.

Josephi de Christo testimonium.

Mirabitur vero forte quispiam, quis Josepho inter Græcos Patres locus, & ipse Josephus mirari possit, quod

Se quoque Principibus permistum agnoscat Achivis.

Sunt enim variæ Græcorum Patrum catenæ, in quibus Josephi nomen Græcis Patribus intermistum legitur, quales sunt catenæ in Genesin & Lucam, quas Lambecius in suis de Vindobonensi Bibliotheca commentariis recenset, (11.) ut alias sive manuscriptas sive editas omittam. Sed quid mirum, in catenis Patrum legi, quem in Catalogo suo inter ecclesiasticos scriptores retulit Hieronymus, & cujus aliquam partem Sebastianus Castalion ipsis Bibliis adjunxit? Enimvero argumentum, quod Josephus in suis antiquitatibus tractavit, hanc gratiam apud Christianos facile conciliare ipsi potuit. Accessit honorificum de Christo testimonium, quod in ejus Antiquitatibus legitur (12.) quamquam adhuc sub judice lis est, sitne illud Josephi de Christo testimonium genuinum, an Josepho pia fraude suppositum, vel saltem interpolatum. Ruperti, Snellii, Reinesii, Majoris, Menassis, Gronovii, Blondelli, Wheloci, Lansii, Ursini, Wagenseilii, Bœcleri, Bangii, Fabri, & suas ipsius de hoc argumento epistolas collegit, & simul varia Veterum & Recentiorum de hoc testimonio judicia ex eorum scriptis excerpsit & Noribergæ anno MDCLXI. sub titulo testimonii Flaviani vulgavit Christophorus Arnoldus. Præterea peculiaribus dissertationibus hoc argumentum ventilarunt Bosius, Spanhemius, & Fraciscus de Roye. De eodem satis prolixe agunt Huetius (13.) Lambecius (14.) Natalis Alexander, (15.) Isaacus Vossius (16.) & alii. Et fatendum quidem est hoc Josephi testimonium non solum in editis & scriptis Josephi codicibus constanter legi, verum etiam ab Eusebio tam in historia ecclesiastica quam in demonstratione Euangelica Josepho tribui. (17.) Post Eusebium ejusdem testimonii fidem confirmant e Græcis Isidorus Pelusiota (18.) Sozomenus (19.) Sophronius, qui Hieronymi catalogum Græco stylo reddidit, (20.) Cedrenus, (21.) Suidas, (22.) Zonaras, (23.) Glycas, (24.) Nicephorus, (25.) e Latinis Hegesippus, (26.) Hieronymus, (27.) ut Rufinum Eusebii interpretem, & plures sequentium seculorum scriptores, quorum suffragia ad rerum summam parum conferunt, silentio prætermittam. At, si vere ista Josephus scripsit, mirari satis nequeo, quod antiqui ecclesiæ Doctores, qui ex instituto Judæos impugnarunt, telo hoc contra Judæos usi non fuerint. Non incognita erant Josephi scripta Justino Martyri, quippe qui in parænesi ad Græcos Josephi Antiquitates egregie commendat. (28.) Quid ergo opportunius fuisset, quam Tryphoni Judæo Josephum opponere, si Justini ævo illud de Christo testimonium in Josephi Antiquitatibus lectum fuisset? Tertullianus quoque, qui Josephum Antiquitatum Judaicarum vernaculum vindicem appellat, (29.) etsi peculiari opere contra Judæos disputet, Josephi tamen de Christo testimonium omittit, quod sane fieri vix potuisset, si Tertulliani ætate cognitum fuisset. Chrysostomus in orationibus adversus Judæos (30.) Josephum μάρτυρα μάλιστα ἀξιόπιστον appellat, & quid de Daniele scripserit, allegat. Qui fieri potuit, ut non etiam, quæ de Christo Josephus scripsit, allegaret? Mitto jam alios, qui contra Judæos scripserunt, & ad Photium Patriarcham Constantinopolitanum venio. Is duabus vicibus in sua bibliotheca de Josephi antiquitatibus agit, semel codice septuagesimo sexto, & iterum codice ducentesimo trigesimo octavo. Sed neutrobi ἀξιομνημόνευτον illud de Christo testimonium excerpit. Equidem Aubertus Miræus in notis ad Hieronymi catalogum Scriptorum ecclesiasticorum (31.) periocham illam de Christo, quæ apud Josephum extat, a Photio memorari scribit. Verum memoria hic eum fefellit. Seductus tamen, ut puto, a Miræo Lambecius in epistola ad Principem Augustum inter eos, qui Josephi de Christo testimonium pro genuino agnoverunt, etiam Photium numerat. (32.) De quo errore forte monitus, tantum abest, ut eum retractaverit, ut potius in commentariis ad bibliothecam Vindobonensem (33.) probare conetur, Photium saltem obscuram hujus testimonii mentionem fecisse. Sic enim procedit: Photius in recensione operis alicujus, quod περὶ παντὸς seu de universo inscriptum fuit, monet, (34.) opus illud a nonnullis Josepho attributum, sed rectius Cajo seu Gajo Romanæ ecclesiæ Presbytero tribuendum esse, cum in eo opere Salvator noster Christus appelletur, & inenarrabilis ejus e Patre generatio accurate describatur. Cum autem postea in recensendis Josephi antiquitatibus, Iesum a Josepho Christum appellari animadverteret, ne sibi contradicere cogeretur, totam Josephi periocham excerpere noluit, sed tantum passionis Christi metionem fecit his verbis: κατὰ τοῦτον καὶ τὸ ΣΩΤΗΡΙΟΝ ἐγεγόνει ΠΑΘΟΣ, sub hoc (nempe Herode, Tetrarcha Galilææ & Perææ) etiam Salvatoris contigit passio. Quibus verbis ad Josephi periocham de Christo alludi statuit, cum Josephus passionis Dominicæ nullibi nisi in decantatissimo illo testimonio meminerit. Verum Lambecius magno conatu magnas nugas agit. Verba enim illa de Domini passione Photii sunt, non Josephi, siquidem Photius ea, quæ ex Josepho excerpit, suis discursibus illustrat, & occasione Herodis Tetrarchæ obiter addit, quod Christus sub isto Herode passus fuerit, quorsum etiam spectant, quæ occasione Herodis Magni de Christi Nativitate, & infanticidio Bethlehemitico, & occasione Agrippæ de Jacobi majoris supplicio & Petri captivitate disserit, quæ sane Photius ex Josepho non excerpsit. Certum igitur est, altum esse de Periocha Josephi, quæ Christi vitam breviter exponit, in Photii bibliotheca silentium, sive in Photiano exemplari plane defuerit, sive eam pro adulterina habuerit. Sane librum περὶ παντὸς etiam hanc ob causam Josepho abjudicat, quod Iesus in eo Christus appelletur. Atqui in testimonio, quo Josephus Christum prædicasse perhibetur, expresse legitur: ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν. Accedit quod Photius in codice 33. ubi de Justo Tiberiensi agit, hoc commune Judæorum vitium esse scribit, quod de Christi adventu & miraculis sileant: Si igitur Photius in Josepho tam illustre Christi elogium, quale hodie legitur, invenisset, & pro genuino habuisset, dubio procul il-

(10.) de 70. Interpret. p. 46. (11.) tom. 3. cod. 4. & 42. (12.) libr. 18. antiquit. c. 4. p. 628. (13.) demonstrat. Euangel. p. 27. (14.) tom. VIII. bibliothec. Vindobon. p. 5. & sequ. (15.) histor. eccl. Vet. Testam. tom 6. differt. 10. (16.) de 70. Interpr. p. 161. (17.) H. E. lib. 1. c. 11. demonstrat. lib. 3. c. 5. (18.) lib. 4. epist. 225. (19.) libr. 1. c. 1. (20.) tom. 1. Hieronym. edit. Basil. fol. 123. & 124. (21.) Compend. histor. tom. 1. p. 196. (22.) lexic. tom. 1. p. 1265. (23.) libr. 3. annal. c. 4. tom. 1. edit. ultim. p. 267. (24.) annal. part. 3. p. 234. (25.) libr. 1. c. 39. (26.) libr. 2. de excid. Hierosol. c. 12. (27.) Catalog. c. 13. (28.) p. 10. (29.) in apologet. c. 19. (30.) orat. 3. adv. Judæos p. 114. edit. Hæschel. (31.) cap. 13. p. 7. (32.) pag. 4. (33.) tom. 8. pag. 14. (34.) codic. 48.

illud tanquam aliquid ſingulare, & a communi Judæorum more prorſus alienum obſervaſſet. Ne quis autem Euſebium ut antiquiorem Photio præferendum exiſtimet, ſuppetiari Photio poteſt Origenes Euſebio antiquior. Is enim clare teſtatur, quod Joſephus Ieſum pro Chriſto non habuerit. (35.) Si Ieſum pro Chriſto non habuit Joſephus, quomodo in Antiquitatibus dicere de Ieſu potuit: Χριστὸς οὗτος ἦν. Excipit Voſſius, (36.) Origenis verba ita explicari poſſe, quod Joſephus quidem crediderit, Ieſum fuiſſe Chriſtum ſeu Meſſiam, ſed hominem tamen, aut excellentioris naturæ, quam ſit humana, non divinæ. Et hanc ſententiam Apoſtolorum ævo apud Ebionitas & Nazaræos viguiſſe, quin etiam Chriſto etiamnum in terris verſante apud multos obtinuiſſe tradit. Verum Origenes expreſſe negat, quod Joſephus Ieſum pro Meſſia agnoverit, & ex ipſo Joſepho conſtat, quod Prophetarum de Meſſia oracula in Veſpaſiano impleta profeſſus fuerit. Porro ſi quis objiciat, Joſephum de Præcurſore Chriſti Johanne Baptiſta, & de diſcipulo Chriſti Jacobo nonnulla protuliſſe, ideoque boni hiſtorici partes implere non potuiſſe, ſi de Chriſto ipſo plane ſiluerit: libenter concedam, Joſephum de Chriſto non plane ſiluiſſe, quin & hoc concedam, quod Joſephus de Ieſu verba faciens a laudibus ejus non abſtinuerit. Neque enim ex inveterato Judæorum, qui hodie vivunt, erga Chriſtum odio de illorum moribus judicandum eſt, quibus miracula per Apoſtolos in Chriſti nomine quotidie facta ſacrum quendam horrorem incuſſerunt. Et quamvis probari non poſſit, Joſephum in aula Veſpaſiani ex converſatione cum T. Flavio Clemente, qui poſtea ſub Domitiano ob fidem Chriſtianam interfectus eſt, & cum Flavia Domitilla ob eandem cauſam in exilium miſſa, bonam de Chriſto opinionem imbibiſſe, quæ Ruperti (37.) conjectura fuit, aut quod Banus Joſephi Præceptor Eſſenorum ſectæ addictus Johannis Baptiſtæ ſectator fuerit, adeoque de Chriſto inique ſentire non potuerit, ut Voſſius arbitratur, qui & ipſum Johannem Baptiſtam Eſſenum fuiſſe ex cibi & veſtitus ſimplicitate, baptiſmo, & reliquarum ſectarum Judaicarum odio colligit: (38.) ex iis tamen, quæ de Johanne Baptiſta & Jacobo Joſephus retulit, ſatis, ut opinor, probari poteſt, falſam eſſe illorum ſententiam, qui Joſephum de Chriſto contumelioſe in ſuis Antiquitatibus locutum, & iſtarum blaſphemiarum vice a Chriſtiano quopiam inſigne hoc Chriſti elogium ſubſtitutum ſtatuunt. Certum quidem eſt Phariſæos, quorum placitis ſe addictum Joſephus in vita ſua profitetur, pleroſque magno Chriſti odio flagraſſe, at fuerunt etiam inter Phariſæos ab immani illo adverſus Chriſtum odio alieni, neque ſic Phariſæis addictus fuit Joſephus, ut non ſubinde eorum mores & facta perſtrinxerit. Quocirca nihil obſtat, quo minus Joſephum honorifico aliquo præconio Chriſti nomen condecoraſſe dicamus. Tale tamen illud fuiſſe minime dubito, quale decebat hominem Judæum, & qui τὸ χριστιανικὸν κήρυγμα Theodoreto (39.) teſte non amplecteretur. At quæ hodie apud Joſephum de Chriſto leguntur, ita comparata ſunt, ut Chriſtiano magis homini quam Judæo conveniant, unde & Sozomenus (40.) ex illis concludebat, Joſephum iſta ſcribentem propemodum clamare, Chriſtum Deum eſſe. Videns hanc difficultatem Lambecius (41.) in defendenda hac Joſephi periocha longe alia via incedit, quam cœteri qui hoc Joſephi teſtimonium ut genuinum tuentur. Omnia enim Joſephi verba in ſiniſtram partem interpretatur, quaſi non ad Chriſti elogium, ſed potius ad ejuſdem vituperium & contemtum ſpectarent, etſi a Joſepho, ut neque Judæos neque Chriſtianos neque Gentiles offenderet, ambiguis phraſibus concepta fuerint. Imprimis autem ea via Joſephum ſolerter uſum dicit, ut nihil ſuis verbis de Chriſto ſcribat, ſed tantum propriam Chriſtianorum traditionem ex trium Euangeliſtarum ſcriptis (Johannes enim Evangelium ſuum nondum ediderat) & Actis Apoſtolicis hauſtam referat, ſed ita tamen, ut phraſes, quas adhibet, ad irriſionem Chriſtianæ fidei torqueri poſſint. Cum ergo Joſephus Ieſum Virum ſapientem dicit, reſpicere putat Lambecius Joſephum ad loca Matth. XIII. 54. & Marc. VI. 2. & tamen ambiguo ſenſu Chriſtum σοφὸν ἄνδρα appellare, cum vox ſapientiæ nonnunquam etiam in malam partem uſurpetur. Deinde cum Joſephus titulum Viri ſapientis ita reſtringit, aut corrigit, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή, *ſi modo Virum eum appellare oportet*, Lambecius non eam Joſephi mentem fuiſſe putat, quaſi Chriſtus Deus potius quam Vir vel Homo dicendus fuerit, qua ratione Apollo Pythius apud Herodotum per oraculi vocem Lycurgum compellavit: (42.)

Δίζω ἤ σε Θεὸν μαντεύομαι, ἠὲ καὶ ἄνδρα
Ἀλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον Θεὸν ἔλπομαι ὦ Λυκόεργε:

quem ſenſum a Joſephi mente alienum fuiſſe putat, cum Chriſtum ne Prophetam quidem nedum Deum aut Dei Filium eſſe exiſtimaverit. Quamobrem ſenſum Joſephi hunc potius fuiſſe exiſtimat: fuit hoc eodem tempore Ieſus ſapiens Vir, ſi modo Virum eum appellare oportet, & non potius phantaſma ſive ſpectrum, ſiquidem ab ipſis diſcipulis ſuis propter φάσεις naturalem humanæ potentiæ modum excedentes pro tali fuit habitus. Cujus interpretationis rationem confirmat ex Matth. XIV, 26. Marc. VI, 49. Luc. XXIV, 37. Sequentia apud Joſephum verba: ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητὴς, *erat enim mirabilium operum patrator*, alludere putat ad verba populi apud Lucam c. v. ℣. 26. dicentis: εἴδομεν παράδοξα σήμερον. Veretur autem Lambecius, ne hic etiam anguis in herba lateat, & Joſephus forte per ἔργα παράδοξα, ἔργα ἄπιστα ſeu incredibilia intellexerit. Porro cum Joſephus Chriſtum fuiſſe dicit διδάσκαλον ἀνθρώπων τῶν σὺν ἡδονῇ τ' ἀληθῆ δεχομένων ſeu *Doctorem hominum cum voluptate vera ſuſcipientium*, his verbis Chriſtnm a Joſepho perſtringi cenſet ut Magiſtrum piſcatorum, publicanorum, mulierculareum aliorumque rudium hominum quævis paradoxa dogmata ſimplici credulitate ſuſcipientium, & cum voluptate tanquam vera amplectentium. Pro qua interpretatione illuſtranda Ciceronem adducit (43.) qui aſſerit, fictas quoque fabulas, e quibus utilitas nulla dari poteſt, cum voluptate legi. Sequitur apud Joſephum: Καὶ πολλοὺς Ἰουδαίους πολλοὺς δὲ καὶ Ἑλληνικοὺς ἐπηγάγετο, quæ verba Lambecius ſic interpretatur: *& multos quidem Judæos multos autem & Gentiles ſequaces nactus eſt*, nempe Judæos, ut παραφραστικῶς adjungit, per prædicationem Euangelii, Gentiles autem, quorum nomine hic etiam Samaritani comprehenduntur, partim ſola curioſitate propter famam miraculorum, partim & neceſſitate propter indigentiam auxilii ultro ſe offerentes. Quod autem Joſephus addit: ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν *Chriſtus hic erat*, a Lambecio ſic explicatur, quaſi ſenſus Joſephi fuerit, hunc Ieſum ad aliorum, qui nomen Ieſu tanquam apud Judæos admodum vulgare eodem tempore obtinebant, differentiam Chriſtum vulgo cognominatum fuiſſe, quoniam a diſcipulis & ſectatoribus ſuis promiſſus Judæis Meſſias falſo credebatur. Proxima Joſephi verba ita ſe habent: καὶ αὐτὸν ἐνδείξει τῶν πρώτων ἀνδρῶν παρ' ἡμῖν σταυρῷ ἐπιτετιμηκότος Πιλάτου οὐκ ἐπαύ-

(35.) libr. I. contr. Celſ. & in Matth. p. 223. (36.) de 70. Interpret. p. 164. (37.) epiſtol. ad Snell. (38.) de 70. Interpret. c. 17. p. 168. (39.) Commentar. in Danielem Tom. II. Opp. p. 697. (40.) libr. I. c. I. (41.) tom. 8. Bibl. Vindob. p. 22. (42.) libr. I. c. 66. (43.) libr. 5. de finib.

ἐπαύσαντο οἱ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες, eumque accusatum a primariis Viris nostris, cum cruci addixisset Pilatus, non tamen cessarunt, qui ab initio eum audiverunt. Hic Lambecius Josephum respicere putat partim ad querelam duorum discipulorum Christi, qui in itinere versus Emmauntem Christum a summis Sacerdotibus & Principibus populi ad supplicium crucis damnatum tristes referebant, partim ad Apostolos & reliquos discipulos in monte oliveti Christum a mortuis excitatum interrogantes, an hoc tempore regnum Israëlis reparaturus, & solium Davidis recuperaturus esset? cum autem Josephus ait: οὐκ ἐπαύσαντο οἱ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες, idem exprimi putat, quod in Actis Apostolorum legitur c. v, 40 πᾶσαν ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ᾽ οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι Ἰησοῦν τὸν Χριστόν. Etsi autem verba Josephi bene se habeant, pessimos tamen sensus in illis latere suspicatur. Putat enim Josephum salutiferæ Christi crucifixioni insultare voluisse, quasi ea Personæ ac titulo Messiæ, qui collapsum Israëlis regnum restituere debuisset, minime convenerit, simul & discipulos Christi deridere voluisse, quod, licet Christum a Pilato crucifixum viderint, nihilominus tamen post mortem tam ignominiosam eum ut Messiam venerari non cessaverint. Observat etiam Josephum aperte hic Judæum se profiteri, cum eos, qui Christum apud Pilatum accusarunt τοὺς πρώτους παρ᾽ ἡμῖν appellat, & simul callide anniti, ut præcipuam crucifixionis invidiam a Judæis amovens in Pilatum & Romanos transferat. Pergit Josephus: ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἔχων ἡμέραν πάλιν τῶν θείων προφητῶν ταῦτά τε καὶ ἄλλα μυρία περὶ αὐτοῦ θαυμάσια εἰρηκότων, *apparuit enim iis tertia die iterum vivus, prout divini Prophetæ & hæc & alia multa de ipso miranda prædixerant.* Hæc verba Lambecius deprompta a Josepho esse putat ex Marc. xvi, 9. Luc. xxiv, 25, 26, 27. & aliis dictis Euangelicis & Apostolicis, in quibus Christi resurrectio, & resurgentis apparitiones referuntur, ejusque gesta Propheticorum oraculorum collatione confirmantur. Minime tamen Josephi verba ita accipienda esse notat, quasi ipse vel Christi resurrectionem veram esse vel oracula Prophetarum ad eundem pertinuisse crediderit, cum potius hæc tantum ex Christianorum sententia retulerit, iisque traditionis suæ probandæ onus reliquerit, lectoribus autem suis in utramque partem judicandi libertatem concesserit. Idque ex eo confirmat, quod Josephus non simpliciter dicat: ἐφάνη πάλιν ζῶν sed ἐφάνη αὐτοῖς, quasi dixerit: *illi vivum apparuisse dicunt, fides sit penes Autores.* Tandem Josephus & hoc addit: εἰς τε νῦν τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τοῦδε ὠνομασμένων οὐκ ἐπέλιπε τὸ φῦλον, *& nunc etiam Christianorum ab hoc denominatorum non defecit genus.* His verbis Lambecius Josephum non modo se Christianorum numero eximere ait, sed etiam mirari, quod eo tempore, quo hæc scripsit, ullus adhuc Christianorum superfuerit, cum præsertim persecutio, quam sub Nerone Christiani passi sunt, tam gravis fuerit, ut totum Christianorum genus ea extingui posse videretur. Hæc paulo prolixius ex Lambecio excerpere haud gravatus sum, cum isti de bibliotheca Vindobonensi commentarii in paucorum manibus versentur, & ab aliis, qui de hac Josephi periocha scripserunt, hactenus nondum, quod sciam, ad examen revocata fuerint. Videntur autem mihi Lambecii interpretationes nimis longe petitæ, & tam coactæ, ut longe satius videatur, locum hunc Josephi ut spurium plane rejicere, vel saltem interpolatum agnoscere, quam hoc modo ut genuinum defendere. Quis enim temere præsumat, Josephum, cum Iesum sapientem Virum appellat, hoc titulo in sinistram partem uti? Christum semel iterumque a discipulis pro spectro habitum fuisse verum est, sed quod Josepho hæc in mentem venerint, cum scriberet, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή, persuadere mihi non possum. Et qualis foret hæc consequentia, Christus non tam homo quam φάντασμα potius seu spectrum fuit. Multa enim miracula patravit? Rectius hæc Josephi verba Huetius interpretatur, cum illa κατὰ σχῆμα & oratorio more a Josepho dicta asserit, ut prodigiorum a Iesu patratorum & beneficiorum in homines collatorum magnitudinem extolleret, ac si dixisset: tanta Christus gessit, ut Deo quam hominibus propior videretur. Cujus explicationis illustrandæ gratia Matthiæ Corvini Pannoniæ Regis epitaphium adducit:

> Corvini *brevis hæc urna est, quem magna fatentur*
> *Facta fuisse Deum, fata fuisse hominem.*

Notamus vero & hoc, in manuscriptis exemplaribus antiquæ versionis, quæ Rufino tribuitur, verba hæc: εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή plane non reddi, unde non injuria aliquis suspicari possit, verba illa ab aliena manu accessisse. Sane in codice ante 8. secula exarato, qui penes Vossium fuit, verba hæc latine expressa non erant, ut ipse attestatur. Porro longe aliud est libenter vera suscipere, quod Christi discipulis Josephus tribuit, aliud fabulas & quævis absurda cum voluptate amplecti, quæ Lambecii explicatio est. Cum autem Josephus ait: ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν, certum est, quod Christi nomine Jesum Nazarenum non solum a Jesu Damnei Filio, vel a Jesu Gamalielis Filio & aliis qui isto tempore hoc nomine gaudebant distinguere voluerit, sed Christi etiam nomine Messiam intelligat. Et cum Josephus quippe Judæus Iesum pro Messia agnoscere non potuerit, non possunt ejus verba aliter interpretari, qui hoc de Christo testimonium revera a Josepho scriptum contendunt, quam quod hæc verba ellipsi vocis λεγόμενος laborent. At Josephus tali ellipsi uti non solebat. Nam Jacobum vocat fratrem Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ (44.) quemadmodum & Pilatus ad Judæos dicebat: τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; (45.) Malim igitur cum Montacutio (46.) statuere, verba ista ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν glossema quoddam esse & marginalem Christiani cujuspiam lectoris annotationem, Josephi textui postea a librariis insertam. Unde & a Cedreno hoc Josephi testimonium allegante omissa videas. Aut si Christi mentionem Josephus fecit, fortasse his verbis usus est: ὁ Χριστὸς οὗτος εἶναι ἐπιστεύετο. Sic enim Hieronymus videtur legisse, qui Josephi verba ita exprimit: *credebatur esse Christus.* Præterea quoque non probabile videtur, quod Josephus crucifixioni Christi insultare, aut Apostolorum fidem in crucifixum irridere voluerit. Quomodo enim crucifixioni Christi insultare potuit, qui statim addit eum a mortuis tertia die resurrexisse, quemadmodum hæc & plura alia Prophetæ prædixerant. Quæ verba ita sane a Josepho concepta sunt, ut non ex aliena, sed ex sua sententia loqui videatur. Quamobrem hæc etiam verba vel Josepho afficta, vel interpolata arbitramur. Postremo & hoc addit Lambecius, quod Josephus historiam de Paulina quam Decius Mundus Anubidis personam simulans in templo Isidis stupravit, testimonio suo de Christo non aliam ob causam subjungat, quam ut Christianorum fidem de Christi conceptione & nativitate tacite suggillaret. Et tamen hoc testimonium Josephi de Christo summo jure in Josephi operibus pro pretiosissima & vix æstimabili gemma haberi cupit, cum per illud Sacrorum Bibliorum Novi Testamenti veritas etiam hostili attestatione confirmetur. Si igitur Lambecius hoc Josephi testimonium tanti æsti-

(44.) lib. 20. c. 8. (45.) Matth. xxvii. 17. (46.) in var. lect. ad Euseb. demonstrat. evangel. pag. 2.

æstimat, qui tamen ex maligno animo & cum maximo Christianæ religionis ludibrio hæc a Josepho dicta statuit, quanti hoc testimonium æstimabunt, qui insigne elogium his Josephi verbis contineri, & Josephum vel in confinio Christianæ lucis positum, vel ad confessionem veritatis singulari Dei virtute compulsum asserunt? Sane Abrahamus Whelocus in epistola ad Arnoldum (47.) totum potius Josephum e medio & penitus e mundo tollendum existimat, quam ut illam nobilissimam de Christo periocham a Christiana ecclesia tolli patiamur.

Scriptorum Josephi utilitas & auctoritas.

Verum cum illam Josephi periocham adulterinam vel saltem interpolatam esse non levia prodant indicia, & neque Christiani, quorum fides certioribus fundamentis innititur, magnopere illo egeant, neque Judæi ejus autoritate moveantur, leve damnum erit, si gemma illa adulterina careamus. At Josepho non æque carere possumus. Nam non solum libros Veteris Testamenti, historicos egregie illustrat, sed etiam historiam ecclesiasticam Veteris Testamenti, quæ in Sacro Codice integra non extat, continuat, quo nomine quantum Josepho debeamus res ipsa clamat, cum e solo pæne Josepho historiam ecclesiasticam Veteris Testamenti quoad ultimas ejus periodos haurire liceat. Et vel hoc unum pro Josephi commendatione sufficit, etsi longe plura, quæ nobilissimo huic Scriptori insigne precium conciliant, afferre possem, nisi soli lumen inferre intempestivum foret. Pessime quidem Historicum optime de posteritate meritum excepit Jacobus Salianus in annalibus ecclesiasticis Veteris Testamenti, cum per omnes istorum annalium tomos Josephi reprehensio utramque paginam faciat. Præiverat Saliano Baronius in annalibus ecclesiasticis Novi Testamenti, quippe qui nullam Josephi carpendi occasionem prætermittit. Neque benignior erga Josephum est Leonis Allatii affectus. Cum enim Scaliger in prolegomenis librorum de emendatione temporum Josephum diligentissimum & φιλαληθέστατον Scriptorem nominasset, & postea subjunxisset: *audacter dicimus, non solum in rebus Judaicis, sed etiam in externis tutius illi credi, quam omnibus Græcis & Latinis;* verissime quidem id a Scaligero dictum censet Allatius, (48.) sed eo tantum respectu, quatenus id audacter se dicere pronunciat, cum extremæ audaciæ sit, hominem densissimis errorum tenebris involutum omnibus Græcis & Latinis Scriptoribus anteferre. Nolo alios recensere, qui Josephum tanquam Scriptorem futilem & nullius precii traducunt. At nec defuerunt, qui Sanctorum Patrum vestigiis insistentes Josephum fide dignum judicarunt, & maximum veritatis studium in ejus operibus commendarunt. E quibus Casaubonus (49.) arbitratur, omnes Josephi hallucinationes & ἀβλεψίας, si in unam summam contrahantur, vix centesimam partem culparum ab Eusebio in chronicis aliisque scriptis commissarum æquaturas esse. Et, ut alios Josephi vindices nunc omittam, nuperrime etiam Antonius Pagi Ord. Min. Convent. S. Francisci passim (50.) Josephum ab erroribus, quorum a Baronio postulatus fuerat, absolvit. Inter alia dicit, Josephum cujus magna fides & eruditio in iis, quæ narrat, elucescit, justo inclementius a Baronio tractari, ejusque diligentiam in notatione temporum spectatissimam in iis quæ sine ipso Eusebius ignorasset, ex Eusebio corrigi non posse. Fatemur

Josephi errores & nævi.

tamen, Josephum ut hominem, & Judæum insuper, multis erroribus obnoxium fuisse. Unum atque alterum tantum notabimus. Libro 12. antiquitatum c. 13. Polybium reprehendit, quod Antiochum Epiphanem ob sacrilegii conatum periisse dicat, cum sacrilegium voluisse non videatur res digna supplicio, nisi voluntas ista perficiatur. Quam sententiam ne quidem in soli foro simpliciter tolerari posse Rainoldus (51.) animadvertit. Quamvis enim ob peccata cogitationis neminem pœnam pati Ulpianus pronuntiet, conatus tamen alicujus sceleris etiam humano judicio vindicatur. Quanto minus ergo conatus sacrilegii coram divino tribunali impunis erit? unde hac in parte etiam gentiles quosdam plus vidisse quam Josephum, & alios Judæos Christi coævos, Ludovicus Ferrandus (52.) observavit. Nimirum Josephus, ut Cunæi judicium repetamus (53.) Autor omni laude dignus, & cui post sacrorum voluminum Scriptores prima esse debet fides, etsi gravitate super cunctos Judæos eminet, tamen haud ubique a deliramentis abhorret popularium suorum. Adducit Cunæus ejus rei specimen ex historia Caini, in quo Josephus agriculturæ studium, tanquam ex lucri odore profectum & cum magna terræ injuria conjunctum damnat, unde etiam ejus muneribus per sacrificium oblatis Deum delectari non potuisse scribit, cum non sponte nata sed labore hominis avari veluti per vim producta fuerint. In qua sententia Josephum rationem fugisse etiam Bœclerus notavit, (54.) qui præterea Josephum in historia creationis & lapsus sæpius impegisse & Mosis verba ob κάλυμμα ἰουδαϊκὸν oculis incumbens minus intellecta ad sequiores interpretationes deflexisse demonstravit. Porro ad errores Josephi referenda sunt, quæ de arte Dæmones virtute radicis annulo inclusæ per nares extrahendi, & ab obsessis profligandi tanquam singulari sapientissimi Regis Salomonis invento libr. 8. Antiquit. c. 2. retulit. Radicem autem illam dum alibi describit, (55.) alium etiam errorem addit, cum ait, Dæmonia esse hominum impiorum spiritus, quos vivis immergi, & eos, quibus subventum non fuerit, necare tradit. Quam opinionem ex Magorum disciplina haustam esse Tertullianus (56.) indicat. Quamobrem hic Josepho non magis credendum est, quam illi Dæmoni puerum sedecim annorum vexanti, qui Philostrato referente (57.) interrogatus quis esset, respondebat se esse εἴδωλον ἀνδρὸς, ὃς πολέμῳ ποτὲ ἀπέθανεν, seu idolum viri jamdudum in bello interfecti, qui uxorem suam vehementer amaverit, sed quia uxor conjugii jure violato triduo post ejus mortem alteri nupserit, summum erga mulieres odium conceperit, & amorem suum ad hunc puerum transtulerit. Non probandum quoque in Josepho, quod, cum historiam transitus Israëlitarum per mare Erythræum describit, miraculum divinæ potentiæ haud parum extenuet, dum ait, (58.) se hæc recensuisse, ut in sacris codicibus invenerit, & cuilibet liberam sentiendi facultatem permittere, num Dei Voluntate via per mare Israëlitis patuerit, an naturæ sponte, quemadmodum & Alexandri M. ductu Macedonibus mare Pamphylium cesserit, & aliam viam non habentibus iter illac aperuerit, cum Deus ejus opera ad destruendum Persarum imperium uti vellet. At quid cum Mose commune habuit Alexander, quem Strabo libro 14. Pamphyliæ littus observato æstu, & militibus umbilico tenus immissis oblique legisse & superasse tradit? Quemadmodum igitur Plutarchus (59.) Gentiles Historicos perstringit, quod Alexandri iter per mare Pamphyliæ referentes miraculum excitent,

(47.) Conferatur testim. Flavian. p. 222. (48.) not. ad Eustath. p. 11. (49.) exercit. 12. ad Baron. p. 170. (50.) Conf. ejus Criticam ad annal. Baron. in apparat. n. 134. & 135. it. ad A. C. 14. n. 3. (51.) de apocryph tom. 2. 618. (52.) in Psalm. libr. p. 334. (53.) libr. 3. de Rep. Hebr. p. 373. 374.

(54.) exercit. in Fl. Joseph. (55.) lib. 7. de Bell. Judaic. c. 23. vel 25. p. 981. (56.) c. 57. de anima. (57.) libr. 3. de vit. Apollon. c. 12. (58.) l. 2. antiquit. c. 7. (59.) in Alexand. p. 673.

tent; quasi divina aliqua sorte Alexandro mare cessisset, cum tamen ipse Alexander in epistolis suis nullum ejusmodi portentum jactaverit: ita & Josephum reprehendere licebit, quod admirandum Israëlitarum per mare transitum cum Alexandri per mare Pamphyliæ itinere comparans, tanto plus vero miraculo detraxerit, quanto magis fictum amplificavit. Observarunt, qui in Josephi lectione diligenter versati sunt, quod etiam de aliis divinis miraculis subdubitanter & frigidius loquatur, quam Sacræ Scripturæ autoritas postulet. Historiam enim Jonæ a ceto devorati & post triduum redditi his verbis concludit, *διεξῆλθον ἣν τὴν περὶ αὐτοῦ διήγησιν, ὡς εὗρον ἀναγεγραμμένην, hæc de eo sic retulimus ut invenimus in commentariis.* (60.) Quali epiphonemate etiam decimum Antiquitatum librum concludit, dum ait, se hæc, ut invenerit, in literas retulisse, & cuilibet integrum relinquere, ut diversam, si velit, opinionem sequatur. Enimvero nonnunquam veritatis amorem in Josepho nimium Gentilibus placendi studium corrupit. Quorsum & illud referendum, quod libro 2. contra Apionem scribit, (61.) supremum Legislatorem aperte Judæis interdixisse, ne Deos ab aliis cultos riderent aut blasphemarent. Ubi autem Deus hanc legem sanxit, ne quisquam illis malediceret, quos aliarum gentium opinio Deos confinxit? Respexit forte ad legem, quæ Deos execrari vetat. (62.) Verum istud edictum non ad Gentilium idola, sed ad Magistratus Dei in terra Vicarios pertinet, ut jam olim Cyrillus Alexandrinus contra Julianum Apostatam ostendit. (63.) Si vero Josephus ad legem de Diis Gentilium ore non memorandis aut nominandis, quæ Exod. cap. 23. ℣. 13. legitur, respexit, ne sic quidem probare poterit, convicia in Deos Gentilium Divina lege prohibita fuisse, ut fuse Seldenus (64.) demonstravit. Neque hic dissimulanda est pudenda illa Josephi adulatio, qua oracula de regno Messiæ ad Vespasianum applicuit. Cum enim in Sacris Literis prædictum fuisset, istis circiter temporibus quendam ex Judæorum finibus profectum orbem terrarum imperio potiturum, id in Vespasiano implendum dicere Josephus non dubitavit. (65.) Et toto quidem oriente vetus illa & constans fama percrebuerat, esse in fatis, ut eo tempore Judæa profecti rerum potirentur, quam de Imperatore Romano & imprimis de Vespasiano & Tito quod interpretati fuerint Suetonius, (66.) & Tacitus, (67.) minus mirandum est, cum & ipse Josephus sacro illo oraculo Vespasianum, qui apud Judæam Imperator creatus est, designatum scripserit, (68.) a reliquis Judæis hic dissentiens, qui oraculum illud ad se spectare rati se tanto fortius Romanis opposuerunt. Non satis ergo erat Josepho, cum in castro Jotapata captus esset, imperium Romanum Vespasiano prædicere, nisi ipsum etiam terræ marisque & totius humani generis Dominum futurum prædixisset. (69.) Rectius autem vulgatum illud toto oriente oraculum de Iesu nostro explicari debuisse Hegesippus (70.) & alii notarunt. Sed nolo jam recensendis Josephi erroribus diutius immorari, quos multos esse non diffiteor. Fatendum tamen & illud, multos Josepho errores tribui, qui potius librariis vel interpretibus tribui debuissent. Sane numeros in Josephi operibus scriptorum vitio sæpe vitiatos deprehendit Constantinus L'Empereur (71.) Et nonnunquam Josephus ex ipso Josepho corrigi potest. Nonnulla enim in libris contra Apionem rectius scripta sunt, quam in libris Originum scripta fuerant, ut Scaliger in notis ad selecta fragmenta veterum Græcorum uno alteroque exemplo probatum dedit. (72.) Nec defuerunt, qui Josephum a graviorum quorundam errorum culpa liberarent. Quid frequentius quam Josepho objicere, quod a Matthæo dissentiat; dicente, Tetrarcham Herodem Fratris sui Philippi Conjugem Herodiadem rapuisse? Josephus enim Herodiadem non Philippi sed alterius Herodis uxorem fuisse dicit. Atque hinc, ut Sanctis Euangelistis veritas sua constet, quamplurimi Josephum ignorantiæ & oblivionis arguunt, & in hac de raptu Herodiadis historia vel Gorionidem ab Herodum ætate longe remotissimum Flavio nostro Josepho in cognoscenda veritate perspicaciorem fuisse contendunt. Quamvis autem Josephus in hac causa etiam a Casaubono, quem in aliis gravissimum sui vindicem expertus est, desertus fuerit, fuerunt tamen qui insanabili huic, quod videbatur, vulneri medicam manum adhiberent. Cum enim Josephum in Herodum historia accuratissime versatum constet, non permittendum censuerunt, ut in hac Herodiadis historia mendacii argueretur. Et parum quidem abfuit, quin nonnulli ex Josepho Euangelistas corrigere auderent. Legitur enim in Scaligerianis, quæ Jacobus & Petrus Fratres Puteani ex Scaligeri ore excerpserunt, veteres Christianos multa in Novo Testamento addidisse, & forte hic etiam aliquid mutasse. (73.) Verum desperato isto remedio non opus est, cum non desit commoda ratio Josephum cum Euangelistis conciliandi, quæ apud Grotium, (74.) Noldium (75.) & alios videri poterit. Quantum ad historiam infanticidii Bethlehemitici attinet a Josepho omissam, Scaliger in prædictis excerptis Christianos potius alicujus additionis ad historiam Euangelicam, quam Josephum alicujus omissionis arguere videtur. Vossius autem in chronologia sacra, quam ad mentem veterum Hebræorum & præcipue Josephi exposuit, non se mirari dicit, quod Josephus infanticidii illius historiam prætermiserit, cum post tot crudelitatis exempla Hierosolymis & per totam Palæstinam edita, post sublatos diversis suppliciis tot filios, uxores, proximos, & amicos non magna res fuisse videatur, quod Herodes unius vici & adhærentis territorii infantes sustulerit, quorum stragem non adeo magnam fuisse putat, cum non omnes, sed mares tantum, & qui intra bimatum essent, cæsi fuerint. Quod autem Macrobius libr. 2. Saturnal. c. 4. retulit, Imperatorem Augustum cum inter pueros, quos in Syria Herodes Rex Judæorum intra bimatum jussit interfici, filium quoque ejus occisum audivisset, dixisse: melius est Herodis porcum esse quam filium, id Vossius merum figmentum esse censet, cum Herodis filii, qui a Patre interempti sunt, omnes adolescentiam jam exuerint, ideoque illud Augusti scomma ad infanticidium Bethlehemiticum non pertineat. Sed esto, ad fabulas referri debere, quod inter infantes ab Herode occisos aliquis ex Herodis filiis fuerit, omnino tamen mirandum videtur, Macrobium Gentilem de infantibus intra bimatum ab Herode occisis aliquid memorasse, & Josephum Judæum, qui illorum temporum historiam magna diligentia persecutus est, stragem illam Bethlehemiticam silentio involvere, quæ non unicum tantum vicum, sed etiam totum circumjacens territorium pervasit.

Quamvis autem nonnulla in Josepho sint, quæ omnem excusationem aut defensionem respuant, cætera tamen ita comparata sunt, ut avidissimos le- *Nova editio Josephi.*

(60.) lib. 9. Antiquit. c. 11. (61.) p. 1077. (62.) Exod. XXII, 28. (63.) libr. 7. contr Julian. (64.) de jur. nat. & gent. libr. 2. c. 13. (65.) Euseb. libr. 3. c. 8. Zonar. libr. XI. annal. c. 16. (66.) in Vespas. c. 4. (67.) libr. 5. histor. (68.) libr. 7. de bell. Judaic. c. 12. vel 31. p. 961. (69.) libr. 3. de B. J. c. 27. p. 854. (70.) libr. 5 de excid. Hierosolym. c. 45. (71.) in notis ad Middoth. c. 4. sect. 3. p. 145. (72.) p. 9. & 18. (73.) p. 177. (74.) annot. ad Matth. (75.) in histor. Idum. p. 204 & seq.

lectores merito suo semper invenerit. Quamobrem cum Græco-Latina Josephi exemplaria, quibus Bibliopolarum officinæ jam pridem caruerunt, a plurimis eruditis desiderari animadverteret Vir integerrimus & sumtibus in novas Sanctorum quorundam Patrum aliorumque bonorum Autorum editiones hactenus erogatis spectatissimus MAURITIUS GEORGIUS WEIDMANNUS, cæteris in bonos libros meritis & hoc addidit, ut Josephi opera Græco-Latine impensis suis denuo imprimi & novam insuper appendicem adjici curaret. In ista

Appendix Aristeæ.

appendice primum exhibetur ARISTEÆ liber de 70. Interpretibus. Cum enim Josephus in suis antiquitatibus illam Aristeæ narrationem velut in compendio referat, & ipse Aristeas in paucorum manibus versetur, visum fuit operæ pretium, Josephi operibus Aristeam adjungere. Fuit autem Aristeas e Ministris Ptolemæi Philadelphi Regis Ægyptii, quem Hieronymus (76.) Ptolemæi ὑπερασπιστὴν appellat, quam vocem non fideliter interpretatur Hugo Cardinalis, cum ait hoc vocabulo fidelem interpretem notari ab *hyper* i. e. valde & *pistis* i. e. fides. Nec minus lepida est altera interpretatio, qua hyperaspistes est Notarius, ab *hyper* i. e. super & *pistan* assistens. Utramque deridet Erasmus, (77.) cum ὑπερασπιστὴς satellitem seu protectorem significet, quia satellites ἀσπίδος seu clypei objectu Regum corpora tegebant. Neque tamen e vulgari satellitio Aristeas fuit. Andreas enim, qui una cum Aristea Ptolemæi Regis nomine ad Judæos ablegatus fuit, in literis Regis ad Eleazarum Pontificem Judæorum Ἀρχισωματοφύλακος titulo ornatur. Si igitur etiam Aristeas Regis corporis custodiam habuit, quod Josephus asserit, (78.) ipse quoque inter præcipuos Regii corporis custodes numerandus erit. Sane Ptolemæus & Andream & Aristeam in magno apud se honore constitutos asserit. Hujus autem Aristeæ & historiæ, quam composuit de LXX. Interpretibus, præter Josephum & Hieronymum etiam Tertullianus, (79.) Eusebius, (80.) Epiphanius, (81.) Syncellus (82.) & alii meminerunt. Prodiit ille Aristeæ liber a Matthia Palmerio Latine redditus Basileæ anno 1536. apud Johannem Bebelium una cum Olympiodori in Ecclesiasten commentario, & Gregorii Neocæsariensis in eundem Ecclesiasten metaphrasi. Et hæc Palmerii versio etiam micropresbytico seu syntagmati veterum quorundam Theologorum, quod Basileæ anno 1550. Henricus Petri in lucem publicam emisit, nec non Bibliothecæ Patrum (83.) inserta legitur. Sichardus autem cum Palmerii versionem minus accuratam deprehenderet, de nova adornanda cogitabat, quod consilium postea mutavit, cum hunc laborem a Matthia Garbitio præoccupatum intelligeret, cujus versionem Basileæ anno 1561. una cum Græco Aristeæ textu Oporinus excudit. Postea etiam Jacobus Middendorpius Aristeam ex Græcis manuscriptis & Latinis codicibus restituit, & commentario suo illustravit, quæ editio Coloniæ anno 1578. in lucem prodiit. Atque ut de Germanicis, Italicis & Gallicis versionibus taceam, etiam in Hebraicum sermonem hanc Aristeæ historiam transtulit R. Azarias de Rubeis, qui hunc Aristeæ tractatum Hadrath Zekenim seu decorem senum inscripsit, & libro Meor Enajim inclusit. (84.) Num vero ista narratio de 70. Interpretibus vere a Ministro quodam Ptolemæi Philadelphi, qui Aristeæ nomen gessit, scripta, an ab impostore quodam sub Aristeæ nomine conficta fuerit, de eo non inter omnes æque convenit. Alii enim cum Isaaco Vossio (85.) priorem, alii cum Josepho Scaligero (86.) posteriorem sententiam defendunt. Peculiari tractatu paucis abhinc annis hoc argumentum discussit Humfredus Hody, qui quidem librum Aristeæ, qualis hodie superest, non diversum esse ab eo, ex quo Josephus & Eusebius historiam de 70. Interpretibus retulerunt, ipsam autem historiam jam ante Josephi ætatem sub Aristeæ nomine a Judæo quodam confictam esse pluribus argumentis demonstrare contendit. Nostrum jam non est tantas componere lites. Quæ in appendice

Notæ ad epitomen Aristeæ.

Josephi nostri sequuntur notæ ad epitomen Aristeæ vel Aristæi a Josepho excerptam debentur Juveni non vulgaris industriæ & eruditionis JOHANNI ALBERTO FABRICIO, a quo etiam novam Apocryphorum editionem propediem expectamus. Notas illas, cum & breves sint, & eruditæ, perlegere nec molestum, nec inutile fuerit. * Varias lectiones librorum de bello Judaico

Variæ Lectiones ex MSC. Lips.

& libelli de Maccabæis ex manuscripto bibliothecæ nostræ Academicæ Paulinæ collegit Excellentissimi Bibliothecarii heu nuper defuncti, sed tamen in Academia nostra & Orbe toto literato eruditionis fama immortaliter victuri Filius non degener JOACHIMUS FRIDERICUS FELLERUS, quas Josephi lectoribus non ingratas fore arbitramur cum illarum collatio locis nonnullis obscurioribus lucem afferre possit. Imprimis autem in libro de imperio rationis manuscriptus ille codex integris periodis auctior ab editis multum differre deprehenditur, quod jam supra monuimus & ipsa collatio ostendit. Ejusdem *libelli de*

Liber de Maccabæis cum versione & notis Combefisii.

Maccabæis versionem novam Combefisio elaboratam propterea addere voluimus, quia Erasmi paraphrasis supra exhibita a Græco textu nimium discrepat. Nusquam enim in Græco textu leguntur nomina fratrum Maccabæorum, quæ Erasmus in sua paraphrasi expressit nescio unde hausta. Neque in Græco textu Josephus hæc de Maccabæis ex sacris Literis se accepisse dicit, quod in Latinæ paraphraseos epilogo legitur, ut plura alia taceamus. Unde & in Erasmum invehitur Combefisius, quod nova sua pro Josephi antiquis venditaverit, & sub paraphraseos specie multa infarserit a Josephi verbis aliena, diuque sibi in votis fuisse dicit, ut eruditus quispiam & Græce doctus egregiam hanc Josephi lucubrationem Latine redderet, cum Erasmus in sua paraphrasi sui potius ingenii speculationes, quam Josephi verba expresserit. Dum autem Combefisius ita se gerit, quasi nemo hunc tractatum ante se ita interpretatus fuerit, ut Latina Græcis respondeant, ignorasse videtur, quod in nonnullis Josephi editionibus nempe in editione Basileensi anni 1567. Coloniensi anni 1593. & quibusdam aliis non Erasmi paraphrasis, sed alia nescio cujus interpretis versio legatur, quæ ad Græcum textum propius accedit. Initium illius versionis jam supra, ubi de Latinis Josephi editionibus actum est, indicavimus. Præterea in editione apocryphorum Basileensi, quæ ex Officina Brylingeriana anno 1582. prodiit, adhuc alia versio legitur, quæ sic incipit: *Studiosissimum sapientiæ sermonem declaraturus.* Non est igitur quod Combefisius, & Andillius Gallicus Josephi interpres querantur, libelli de Maccabæis nullam aliam interpretationem hactenus extitisse, quam illam Erasmi paraphrasin. Deprompsimus autem novam, quam in hac

(76.) præfat. in Pentateuchum seu epistol. 104. (77.) Tom. IV. Oper. Hieron. p 6. (78.) libr. 2. contr. Apion. p. 1064. (79.) Apolog. c. 18. (80.) libr. 3. de præparat. evangel. c. 1. & sequ (81.) de ponder. & mensur. c. 9. & sequ. (82.) chronogr. p. 273. (83.) edit. Paris. tom. 7. Colon. tom. 1. & Lugdun. tom. 2. (84.) Bartolocc. Bibliothec. Rabbin. tom. 1. p. 437. sequ. (85.) de 70. Interpret. c. 4. (86.) ad Chronic. Euseb. p. 133.

* *Hæ V. L. omissæ jam sunt post hac Prolegomena, quoniam in Notis passim suis locis inseruntur.*

hac Josephi appendice damus, Combefisii versionem cum ejusdem notis & animadversionibus ad hunc tractatum ex novissimo, quod vocat, bibliothecæ Patrum Græco-Latinorum auctario, quod anno 1672. Parisiis vulgatum est. In postremam appendicis partem rejecimus *fragmentum ex Josephi parænesi ad Græcos, quæ inscribitur de causa universi contra Platonem.* Tractatum illum περὶ παντὸς integrum habuit & legit Photius, ut in bibliotheca sua testatur, (87.) ubi refert hunc librum in quibusdam exemplaribus sic inscriptum: περὶ τῆς τοῦ παντὸς αἰτίας, in aliis περὶ τῆς τοῦ παντὸς οὐσίας. Duos vero libellos fuisse docet, quibus Autor Platonem secum pugnare docuerit, Alcinoum quoque de anima, materia & resurrectione ut absurda & falsa differentem reprehenderit, & Judæorum nationem quam Græcorum antiquiorem fuisse tradiderit. Dicit autem hunc tractatum ab aliis Josepho, ab aliis Justino Martyri, ab aliis Irenæo adscriptum fuisse. Ipse autem in eam sententiam inclinat, quod hic liber a Cajo Presbytero Romano scriptus fuerit, cum & in παραγραφαῖς marginalibus Codicis sui Caji nomen adscriptum invenerit, & Cajus in Labyrintho suo se libri de universi natura autorem professus fuerit. Josepho quo minus hunc tractatum tribuere velit, duas imprimis rationes obstare sibi profitetur, unam quidem, quod Autor de homine & anima ita disserat, ut ejus discursus Hebræorum de natura hominis doctrinæ minus convenire videantur; altera vero, quod de Christo ὡς ἔγγιστα, hoc est juxta Schottum aptissime, seu ut Tanaquillus Faber (88.) maluit, ad nostrum ferme modum seu proxime ad Christianorum fidem differuerit, κλῆσίν τε αὐτὴν ἀναφθεγγόμενος, καὶ τὴν ἐκ πατρὸς ἄφραστον γέννησιν ἀμέμπτως ἀναγράφων, & ipsam Christi appellationem explicans, & inenarrabilem ejus ex Patre generationem describens, quod a Josepho Judæo alienum esse res ipsa demonstrat. Non defuerunt tamen, qui adhuc Josepho tractatum illum vindicarent. In his Johannes Zonaras, (89.) cum Josephi de Christo testimonium adduxisset, subjungit, eundem Josephum ἐν τῷ πρὸς Ἕλληνας λόγῳ, ὃς κατὰ Πλάτωνος ἐπιγέγραπται περὶ τῆς τοῦ παντὸς αἰτίας, seu in oratione ad Græcos, quæ contra Platonem inscribitur de universi causa Christum ut mundi Judicem inducere, ejusque tractatus, ex quo verba quædam adducit, etiam Damascenum in suis parallelis meminisse. Et Arnoldus Peraxylus Arlenius, qui Josephi opera Græce primus edidit, non sufficientes rationes a Photio adductas existimat, ob quas Josepho hoc opus abjudicari debeat, cum Josephus etiam in libris Originum ita de Christo ejusque operibus & miraculis differat, ut eundem virum vel hominem vix appellare audeat, & tacito suffragio ejus divinitatem veneretur. Qua de re quid sentiendum sit, superius ostensum fuit. Promittebat autem idem Arlenius, (90.) se propediem istum tractatum cum Studiosis communicaturum. Sed promissa non servavit. David autem Hœschelius cum Photii bibliothecam Græce ederet & notis illustraret, fragmentum hujus tractatus ex Italia a Maximo Margunio ad se missum notis inseruit, cui etsi Josephi titulum præfixerit, non injuria tamen dubitari posse statuit, an Josephum Autorem habeat, cum a Christiano potius homine scriptum videatur (91.) Post Hœschelium, Stephanus le Moyne in variis suis sacris (92.) fragmentum illud iterum vulgavit, non amplius Josephi, sed Hippolyti nomine signatum. Cum enim anno 1551. non procul ab æde Laurentiana extra muros marmorea Hippolyti statua effoderetur, quæ postea in Vaticanam bibliothecam translata fuit, præter Hippolyti canonem Paschalem in hac statua repertus fuit librorum ab Hippolyto scriptorum catalogus, in quo & hoc opus observare licet:

ΠΡΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΠΛΑΤΩΝΑ
Η ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΣ,

Quamobrem non amplius dubitandum censet Monachius, quin hoc opus, cujus insigne fragmentum superest, Hippolyto tribui debeat: Cur autem hoc opus olim a nonnullis Josepho tributum fuerit, duas affert causas. Prima est, quod Josephus (93.) promiserit, se peculiari opere περὶ οὐσίας Θεοῦ acturum; Altera, quod quæ in hoc fragmento de statu & loco animarum separatarum referuntur, cum iis conveniant, quæ Josephus περὶ τοῦ Ἅδου tradidit. Possit & tertia addi ex styli æqualitate, quam Photius observavit. Addimus & quartam ex Dodwello (94.) qui hunc περὶ παντὸς tractatum a Cajo (hunc enim Autorem esse putat, non Hippolytum) ex multis Autoribus & quidem propriis Autorum verbis collectum fuisse putat, quemadmodum & Macrobius ipsa Gellii aliorumque Autorum verba suppressis nominibus describat. Videtur autem ipsi verisimile, Cajum etiam nonnulla ex Josepho in librum istum transcripsisse. Certe Photius indicat autorem illius libri inter alia Judæos Græcis antiquiores demonstrasse. Ea autem quæ de Judaicæ gentis antiquitate differuit, commode ex Josephi libris contra Apionem transcribere potuit. Forte etiam ex Josepho hausit, quæ de mundi opificio breviter disseruit. Nam de hoc etiam argumento Autorem hujus operis tractasse ex Photio discimus. Cum autem ex variis Autoribus hoc opus collectum fuerit, quorum nomina forte vel ipse Autor, vel librarius quispiam nonnunquam in margine notavit, hinc illud opus modo Josepho, modo Justino, modo Irenæo, modo aliis adscriptum fuit. Quamvis autem Josephus ad calcem suarum antiquitatum promiserit, se in quadripartito volumine de sectis Judæorum etiam de Deo ejusque substantia acturum, opus tamen illud a Josepho non absolutum fuisse Dodwellus suspicatur. Cum enim Epaphroditus anno post editam Josephi ἀρχαιολογίαν proximo, nempe anno Domitiani penultimo, Christi 95. perierit, & Josephus infensissimos e gente sua hostes habuerit, conjicit istos Patroni casum in ipsius quoque Josephi perniciem convertisse, adeoque Josephum Epaphrodito haud diu superstitem fuisse. Cæterum cum fragmentum libri περὶ παντὸς sub Josephi nomine editum olim fuerit, ei in hac appendice operum Josephi locum aliquem concedere voluimus. Quod superest, benevolum Lectorem rogamus, ut qualemcunque hanc Josephi editionem boni consulat, donec vel novi Bertrami, Scaligeri, Cunæi, Petiti, Bigotii, Bosii, Monachii excitentur, vel Clarissimus Bernardus cum Josepho suo in gratiam redeat.

Scripsi Lipsiæ A. C. 1691. ante nundinas vernales.

Fragmentum ex libro περὶ παντός.

(87.) cod. 48. (88.) part. 1. epistol. pag. 141. (89.) libr. 6. annal. c. 4. (90.) præfat. ad oper. Joseph. (91.) not. ad Phot. bibl. p. 923. (92.) pag. 53. tom. 1. (93.) libr. 20. antiqu. c. ult. (94.) diss. 6. ad Irenæum.

JOANNIS ALBERTI FABRICII
AD
FLAVII JOSEPHI
OPERA
APPENDIX,

Qua continentur

ARISTEAS de LXX Interpretibus, Græce & Latine ex verſione Matthiæ Garbitii: una cum Variis Lectionibus ex Vaticano Codice, & aliunde conquiſitis.

Ad Epitomen Ariſteæ, quæ legitur libro duodecimo Antiquitatum Joſephi, breves notæ.

Libelli de Maccabæis verſio Latina auctore Franciſco Combefis † cum ejuſdem animadvenſionibus.

Fragmentum ex libro περὶ παντὸς, ſub Joſephi nomine quondam a Davide Hœſchelio editum, cum verſione Stephani le Moyne.

† Quas jam ſuis locis inſertas quærat Lector Notis reliquis ad Græca ipſius libelli.

ILLUSTRI ET GENEROSO VIRO HULDRICHO FUGGERO, KIRCHPERGÆ ET WEISSENHORNI DOMINO, VIRO ERUDITIONE, PIETATE ET VIRTUTE AMPLISSIMO,

S. P.

Si quæ, ut censent, Fuggere generosissime, ex conquisitione, vel publicatione reconditorum scriptorum, speranda laus est: non postrema iis meo Judicio debetur, qui monumenta, quibus regum magnorumque ducum præclaræ actiones, cum in cæteris vitæ partibus, tum rebus ac artibus utilibus conservandis, memoriæ posteritatis consecratæ fuere, e tenebris in lucem eruere, & ad publicam utilitatem proferre nituntur. Etenim dum in hoc diligente opera ac cura versantur, & justa honorificentissima defunctis solvunt, eorum memoriam ab oblivionis injuria vindicantes, & commemoratione laudis ipsorum, quasi trophæis Miltiadêis viventium animos ad similium rerum studium exsuscitant atque inflammant. Quod etenim præclare de hominum genere meritis majus præconium perenni ac immortali virtutis ipsorum præconio reddi, vel quod efficacius persuadendi argumentum viventium animis, quam mortuorum virtutis commemoratio adhiberi posset? Ac utinam, ut quam hic de defunctis & vivis bene merendi campus latissimus esse videtur, tam quoque ejus ingrediendi facultas cuilibet pateret: nihil quod ad præclara, mortuorum facinora ornanda, vel superstitum mentes ad virtutum decora impellendas pertinere posset, nobis hoc tempore defuturum existimarem. Verum ea jam temporum ac rerum conditio est, ut sæpius, qui velint, vel majorum negligentia, vel præsentium invidia ab aditu pulcherrimæ laudis arceantur: ac aditu concesso, ni quis utatur, in publica commoda, ac defunctorum manes graviter deliquisse, merito censeatur. Quamobrem cum mihi præterita hyeme, Italiam lustrandi gratia obeunti, singulari cujusdam eximii viri humanitate (nomini etenim certis de causis parco) Aristeæ libellus ostensus esset, quo, quæ a celebratissimo Ægypti rege Ptolemæo, cognomine Philadelpho, in cura legis divinæ transferendæ suscepta gestaque fuere, quam elegantissime describerentur, ejus obtinendi facultate data, quæ ad ejus descriptionem pertinerent, perquam lubenter suscepi: maxime cum res veræ religionis cultui vicinior, vel liberali benignitate augustior, vel variis vitæ civilis ac gubernationis utilissimis præceptis refertior, a nullo hujus generis historico, meo judicio, literarum monumentis prodire reperiatur.

Cujus etenim per Deum immortalem Regis, omnium historicorum libris excussis, factum propius ad verum veri Dei cultum accedens, quam hoc Philadelphi, invenietur: ad instructæ Bibliothecæ adornationem, legis Hebraicæ translationem immensis sumptibus, & populi Judaici liberatione redimentis: eamque tam religiosa pietate amplectentis, ut sæpius exclamare non dubitet, Εὐχαρισῶ τῷ θεῷ, οὗ τινός ἐςι τὰ λόγια ταῦτα: diemque illum quo lex adferretur, in singulos vitæ suæ annos, non minus ac eum quo gloriosissimam ab hoste victoriam retulerit, solennem magnumque esse statuat? Celebratur quidem in libris conquirendis, eorumque interpretandi cura, multorum clarissimorum Regum egregia voluntas: ut Babylonicorum, Pergamenorum, Polycratis Samii, Nicocratis Cyprii: & qui eos subsecuti fuere, Romanorum Imperatorum, Cæsaris, Augusti, Trajani, Vespasiani, Antonini, multorumque aliorum. Veruntamen ipsorum studium, nullatenus cum Philadelphi conferendum esse videtur. Illi namque partim βιβλιοφιλίᾳ, partim ambitione ducti, librorum conquisitioni & interpretationi studuisse putantur. Hunc autem & religionis & pietatis studio ad legis convertendæ cupiditatem abreptum, & Eleazari testimonium, & vox ipsius cum adoratione sæpius prolata, solennitasque in honorem legis allatæ instituta, aperte demonstrant: ita ut cæteros quidem omnes a veræ religionis cognitione alienos, in hoc studio longe præcelluisse, proximeque Juniori Theodosio aggregandus esse videatur: quo, teste Nicephoro, in Sacris libris, eorundemque interpretibus congerendis, inter Christianos principes nullus ante studiosior, nec forte etiam post extitit: cum insigni multorum dedecore, qui titulum veræ religionis præ se ferentes, in ejus propagatione, rerumque ad eam pertinentium instauratione, rege Ægyptio multo remissiores esse videntur. Cum etenim religio Christiana literis inclusa contineatur, hæc vero neutiquam absque Bibliothecis, tanquam castellis doctrinæ, conservari queant: qua laude nomen, quod profitentur, gerere possunt, qui rerum ad ejus conservationem pertinentium cura non afficiuntur?

Jam vero, cui unquam vel ante vel post Ptolemæum, literario monumento, aut scripto, tantus liberalitatis ac benignitatis honos est habitus, quanto Philadelphus legis divinæ translationem, ejusque interpretes remuneravit? Philippi liberalitati maxima cum laude datur, quod Aristotelem ingenti donatum pecunia, ad investigandas animalium naturas a se dimiserit. Ad comprobationem insignis liberalitatis filii ejus Alexandri in doctos, vox allegatur ejus, qui post mortem illius pauculo interjecto tempore, Archestrato nobili poëtæ ino-

inopia preſſo, dixiſſe fertur: Tu vero ſi Alexandri ætate fuiſſes, in præmium cujus libet carminis Cyprum aut Phœnicen habuiſſes.

Porro ut memorabile relatum, Cherilum ſingulorum verſuum ſingulos ſtateres aureos accepiſſe. Prædicatur Lyſander, quod poëtæ Antilocho ob pauculos verſus pileum argento impleverit. Omnium ore munificentia Antonini celebratur, Oppiano, ob dedicationem poëmatis de piſcibus, patrem relegatum ab exilio reſtituentis: illumque tot aureis donantis, quot verſus in poëmate de piſcibus inveniebantur. Sunt hæc, aliaque complura (nec etenim ſingula commemorare prodeſt) liberalia, & benignitatis in doctos ſpeciem egregiam habent: ſed tamen ſi munificentiæ Ptolemæi, illorumque collatio inſtitueretur, fateri neceſſe eſſet, illorum quidem liberalitatem prædicatam, hujus autem omni laude fuiſſe ſuperiorem. Nam de rerum, Legis tranſlationi impenſarum, quantitate ac ſumma, ne quid referam: quæ ſecundum Ariſteæ narrationem, earum ſubducta ratione, tanta invenietur, ut mirari potius eam quam æſtimare liceat, tot centenis talentorum millibus, partim in Judæorum redemptionem, partim in donaria Pontifici mittenda erogatis: Quanta benignitas & obſervantia Philadelphi in interpretibus excipiendis, tractandis & dimittendis commemoratur?

Ob adventum ipſorum ita lætatur, ut ſepties de eo gratias Deo agat, atque præ gaudio in lachrymas erumpat: præſentes tanta obſervantia, quanta nullos alios proſequitur: volentes abire, muneribus ampliſſimis donatos ita dimittit, ut illos ſubinde redire precetur, eorumque adventu maxima bona ſibi contigiſſe profiteatur. Neque ſane id ſine cauſa. nam & rectam regnandi rationem ab ipſis perceperat, & (ut Eleazarus de illo refert) compererat ἄνδρας δικαίȣς ϗ σώφρονας τὴν μεγίστην ἂν φυλακὴν τῆς βασιλείας εἶναι. Noratque cum aliis regibus quamplurimis literatos charos gratoſque fuiſſe: tum vero Alexandrum, cujus in regno iſto poſt patrem locum occuparat, non minus literarum & benignitatis in doctos, quam rerum fortiter geſtarum laude excelluiſſe. Ideoque non minus eruditionis ac benignitatis, quam regni ſucceſſionem ſibi glorioſam fore. Egregia virtus, & digna celebratiſſimi optimique regis ſententia: cujus ſolius imitationi utinam noſtri ſeculi Principes inſiſterent, cum eum vel in adornandis bibliothecis, vel liberalitate exercenda, magis facultate quam voluntate æquare non poſſe videantur: næ nos literas florentiores, majoremque doctorum copiam habituri eſſemus. Uti namque bona temperies, ac aëris clementia, copiam ac ubertatem frugum: ita humanitas, honor & beneficentia principis, bonas artes, excellentiaque ingenia producere conſuevit. Verum quam pauci & hac in parte laudem Philadelphi affectent, manifeſtum, & quidem nimium manifeſtum eſt. Quotus etenim quiſque jam Principum reperitur, qui literas digno amore complectatur: literatoſque benigne foveat, ſuſtentet, honoribuſque & præmiis ornet? Itaque cum regis Ægyptii tantam liberalitatem ac venerationem in doctos ab Ariſtea deſcribi perſpicerem, quanta noſtri ſeculi hominibus optanda potius quam ſperanda eſt, non potui non voluptate lectionis ejus ſingulari perfundi.

Quid vero dicam de variis vitæ civilis ac gubernationis præceptis, quæ in hoc libello continentur? Ex omni antiquitate nec autor, nec autoris libellus ullus, meo judicio, facile invenietur, qui utiliora vitæ, & publicæ gubernationi commodiora præcepta tradat: quique dignior ſit ut in manibus principum, & eorum qui Rempublicam gerunt, diligentius teratur, memoriaque circumferatur: quam hic ipſe Ariſteæ, qui titulo quidem LXX Interpretum hiſtoriam de legis divinæ tranſlatione pollicetur, ſed revera boni ac pii vereque Chriſtiani principis ſolidam perfectamque inſtitutionem complectitur, eique veræ ac minime fallacis felicitatis viam oſtendit. Laudatur a pleriſque Xenophontis Cyri Pædia, quod quæ ad boni principis informationem pertineant, rectius & elegantius cæteris autoribus monſtret: ferturque ideo inter alios præſtantiſſimo heroi Scipioni lectio ejus fuiſſe perquam familiaris. Cur vero præ ipſa Ariſteæ libellus non laudetur, qui non ſolum boni, ſed & boni & pii principis vivam imaginem oſtendit? Neque etenim ulla gubernationis munia incidere poſſunt, ſive domi, ſive foris, vel cum ſubditis, vel cum æqualibus, cum domeſticis aut extraneis, quin quomodo in iis cum pietatis atque virtutis laude feliciter Principi verſandum ſit, hic a viris non prophana, ſed Spiritus Sancti prudentia illuminatis, tradatur: idque tanta brevitate, ut unumquodque facile a quolibet percipi, & in magnis variiſque rerum occupationibus atque negotiis in mentem redigi, & ad uſum conferri poſſit. Quare tanto ejus lectio cæteris in hoc genere ſcriptis mihi gratior eſt viſa, quanto quæ pietate nituntur, cæteris feliciora exiſtunt: quantoque quæ a Spiritu Sancto dimanant, prophanis veriora & certiora nobis habentur.

Auxit porro non parum hiſtoriæ hujus legendæ cupiditatem jucundiſſima multarum rerum deſcriptio: utpote vaſorum, phialarum, menſæ aureæ, veſtium pontificalium, locorum Judææ, Hieroſolymorum, templi, arcis: ita expreſſa, ut oculis omnia ſubjecta & expoſita videantur, eorumque lectione animus liberalis non poſſit non affici ac delectari.

Cum itaque & ad aliorum, tum vero Principum vitam exemplis & præceptis præclare informandam libellum accommodatiſſimum, & minime jucunditatis expertem eſſe cernerem, a publicis commodis non alienam me rem facturum exiſtimavi, ſi eum multos jam annos latentem, cum converſione Latina in lucem eruerem. Etſi enim ante complures annos a Matthia Palmerio Piſano in linguam Latinam, & inde quoque in Italicam tranſlatus eſſet, tamen cum is (quod citra obtrectationem dictum ſit) in pleriſque locis ſenſum autoris minus aſſecutus videretur, quod mihi in Germaniam reverſo, a cæteris ſtudiis tempus reliquum erat, labori ejus convertendi non invitus impendere cœpi. Sed me eo, fortuna magis quam voluntate, quam citiſſime liberari contigit. Nam dum in eo verſor, fit, ut optimo doctiſſimoque viro Johanni Oporino, hoſpiti & amico meo, ejus converſio, authore Matthia Garbitio pauculos ante annos in inclyta Tubingenſi Academia Græcæ linguæ profeſſione cum vita feliciter defuncto, per doctiſſimum ejuſdem Academiæ, Phyſicæ peofeſſorem, Georgium Lieblerum, tranſmittatur. Ego itaque, qui talem operam ab eruditiſſimo viro in converſione illa navatam perſpicerem, quæ doctis minime improbari poſſet, libenter id manibus defuncti conceſſi, ut debita laboris exhauſti laude frueretur, eaque converſio meæ præferretur: ita tamen, ut ad meum exemplar, quod & integrius & correctius pleriſque in locis erat, textus Ariſteæ Græcus imprimeretur.

Cum tui vero clariſſimi nominis inſcriptione, Huldriche Fuggere generoſiſſime, cum in lucem producere libuit: & ut meæ, de præſtantiſſimis animi tui dotibus, multorum prædicatione jampridem conceptæ obſervantiæ ſpecimen qualecunque præberem: & quod nulli magis quam tibi, is convenire videretur. Tu ſiquidem divino Ptolemæi exemplo in veſtra ornatiſſima familia re-

renovato, non ſolum literarum ſtudioſos quam plurimos hinc inde liberali ſumptu alis: & peritiſſimos in omni doctrinarum genere profeſſores, Gaſſarum, Wolfium, Schrimgerum, Gerſtmannum, viros mihi amicitia junctiſſimos, domi tuæ ſumma benevolentia foves, honoribuſque & præmiis eximiis ornas: ſed & ita Ptolemæum comparatione optimorum librorum, & inſtructione ſelectiſſimæ Bibliothecæ refers, ut cum ejus laudis ac ſtudii ſocios quam plurimos habeas, omnes tamen poſt te reliqueris. Teſtantur id cum alii autores complures, tua liberalitate publicæ utilitati dati: tum vero Novellarum Juſtiniani abſolutiſſima editio, nobis poſt longa deſideria, cum perpetua voluntatis tuæ in literas laude, tandem communicata. Quare libellum hunc, & tanquam ſpeculum quoddam voluntatis tuæ præclaræ in literas, earumque ſectatores, hilari fronte intueri: & compellationem hanc, ut ab eximia virtutum tuarum admiratione & obſervantia ſingulari profectam, pro æquitate tua in meliorem partem interpretari: & me, quabonos omnes, benevolentia complecti digneris, etiam atque etiam te rogo: cum benigna mentione, ut veteribus olim Romanis atque Græcis non ſolum patrios atque indigetes deos pro ſe, ſed & exteros adorare licuit: ſic literarum ſtudioſis veſtri ordinis homines, quantumvis non admodum notos, vel gratia ſuæ obſervantiæ teſtificandæ, vel veſtræ benevolentiæ promerendæ, compellandi veniam facile dari ſolere. Ejus itaque a tua Magnificentia impetrandæ, per tuæ præclaræ, tantumque prædicatæ humanitatis famam, mihi fiducia facta, illud polliceor: nihil in poſterum mihi antiquius fore, quam ut, cujus jam tenuis umbra conſpicitur, ea in te obſervantia indies magis magiſque clarior reddatur: & im majoribus rebus ita ſeſe exerat, ne, quamvis virtutis, ſapientiæ, eruditionis ac humanitatis tuæ admiratores innumerabiles inveniantur, ego poſtremas inter illos tuliſſe videri queam. Vale in Chriſto feliciter: Cal. Julii, Anno a Chriſto nato 1561.

Magnificentiæ Tuæ

obſervantiſſimus

SIMON SCHARDIUS,
J. U. D.

ARGUMENTUM LIBRI,
AUTORE
SIMONE SCHARDIO.

CUm rex Ægypti Ptolemæus Philadelphus Bibliothecam inſignem, omnique librorum genere inſtructam, adornare conſtituiſſet, ejus negotii partes Demetrio Phalereo dedit. Is itaque ſingulari induſtria ac diligentia in coëmptione & deſcriptione librorum procuranda uſus, brevi ducenta librorum millia Bibliothecæ intulit. Inter alia autem, quæ pauciſſima erant, leges Judæorum ipſi nulla alia de cauſa, quam penuria Interpretum, qui eas in linguam Græcam transferrent, deerant. Rex itaque, cui earum deſiderium ſingulare Demetrii oratione injectum fuiſſet, ad Eleazarum pontificem Judæorum, Andream præcipuum corporis ſui ſatellitem, cum Ariſtea, libri hujus autore, cum ampliſſimis & elaboratiſſimis donis ablegat: petens, ut Interpretes Legi in linguam Græcam transferendæ idonei ſibi mittantur. Utque id facilius impetret, Judæorum, qui partim à Perſis, cum illi rerum potirentur, Hieroſolymis abducti, partim a patre regis Ptolemæo cognomento Lagi capti fuerant, ultra centum millia, ad preces Ariſteæ liberat: juſto precio iis a quibus captivi detinebantur, liberaliter perſoluto. Eleazarus itaque regis erga Deum pietate, & gentem Judaicam beneficentia perſpecta, ex ſingulis duodecim tribubus ſex ſeniores cum pellibus, in quibus Lex literis aureis lingua Judæorum perſcripta erat, ad eam transferendam dimittit. Iis itaque Alexandriam appulſis, rex ſplendidiſſimum ſex dierum epulum præparat: & denis, quatuor prioribus diebus: undenis, poſterioribus duobus, quæſtionem vel de felici regni gubernatione, vel vitæ præclare inſtituendæ ratione proponit. Qua, magna cum regis admiratione, omniumque aſtantium applauſu & acclamatione a ſingulis explicata, in domum ſplendide extructam, & ab omni tumultu ſtrepituque remotam deducti, Legis interpretationem ſeptuaginta diebus perficiunt. Rex ergo interpretatione religioſa veneratione accepta, eos muneribus ampliſſimis in patriam remittit. Hæc Ariſteas cum cognitione digniſſima cenſeret, literis excepta, fratri Philocrati exponit: interim magnificentiam donorum a rege pontifici miſſorum, civitatis Hieroſolymitanæ ſitum, terræ Judaicæ fertilitatem, templi formam, arcis munitiones, & habitum veſtis pontificalis quam elegantiſſime deſcribens. Tranſtulit ex hoc autore Joſephus ea quæ ſunt lib. 12. Antiquit. Judaicarum, capite 2. ubi convivii mentione facta, tandem lectorem ad hunc Ariſteæ librum remittit. Meminit quoque ejus Epiphanius libro de Menſuris & ponderibus, ex eo quoque non pauca ad ſua transferens, ac ea Ariſteæ narrationi adjiciens, in quæ hominibus eruditis ac ingenioſis diligentius nonnunquam inquirendum videtur. Nam cum ſacri libri duplicis ſint generis, ἐνδιάθετοι ϗ ἀπόκρυφοι, non modo prioris, ſed & poſterioris generis ab Eleazaro miſſos atque traductos fuiſſe refert: cum Ariſteas, & poſt eum Joſephus loco præallegato, tantum legis translatæ meminerint. Verum ut quid de eo ſentiendum, ex eruditiſſima Joachimi explicatione Chronologiæ Nicephoreæ, diligens lector perſpicere, ſimulque de interpretationibus ſacrorum librorum ea quæ a liberali cognitione, & ab hoc argumento minime ſunt aliena, cognoſcere poterit: ita alterius præter Epiphanium, & a Juſtiniano Imperatore Novella 146. cum ſingulari admiratione relati, & ab Ariſtea prætermiſſi, non poſſum non quaſi in tranſ-

N 3 curſu

cursu mentionem injicere: nimirum, præter cætera occulta in hac interpretatione & hoc accidisse, ut cum semper bini interpretes seorsim conclusi, & singulis paribus legis translatio tradita esset, in interpretatione ita consenserint, ut collatione conversionis facta, ubi dictio ab uno parium apposita esset, ea a cæteris quoque omnibus addita: vicissim, ubi quid detractum, id æqualiter ab omnibus demptum deprehenderetur. Tanta Dei, Interpretum corda dirigentis, & ad consensionem mentes inflectentis, hic gratia apparuit. Cæterum hæc obiter admonuisse sufficit: demonstrationes eorum qui quærit, eas apud Epiphanium loco prius allegato inveniet. Ad Aristeam autem quod attinet, præter hunc, & alius liber illius de Consultationibus regiis, & cellulis atque jugis, in Pharo extat: Joachimo id quoque in Chronologia Nicephorea referente.

JACOBUS HERTELIUS
LECTORI.

Ὅστις Πτολεμαίου πλεῖστα προσφερεστάτου
Εὐεργετήματ' εἰς θεράποντας ἱερῶν
Μουσῶν, καὶ ἔργα πολλ' ἄνακτι εὐπρεπῆ,
Σκοπεῖν θέλει, ταύτην Ἀριστέου βίβλον
Ἀμφοῖν προθύμως δινέειν σπευδῇ χεροῖν.
Μαθήσεται γὰρ εὐθέως σοφωτάτου
Γνώμην Πλάτωνος εὖ κ' ἀληθέως ἔχειν,
Τὰ σωφρόνων εἶν' ἤθη ἀρχόντων ἀεὶ
Σφόδρ' εὐλαβῆ δίκαια καὶ σωτήρια,
Αὐτοὺς καὶ οὐδὲν ἀγαθοῦ διαφέρειν πατρός.
Χάριν Σίμωνι προσθέτω πολυΐστορι·
Αὐτὸς πικροῖσι γὰρ κόποις πεπονημένον
Ἡμῖν παλαιὸν ἐκδίδωσ' Ἀριστέαν.

ARI-

ARISTEÆ, DE LEGIS DIVINÆ EX HEBRAICA LINGUA IN GRÆCAM TRANSLATIONE, PER SEPTUAGINTA INTERPRETES FACTA, HISTORIA:

MATHIA GARBITIO INTERPRETE.

ΑΡΙΣΤΕΑΣ [a] ΦΙΛΟΚΡΑΤΕΙ.

Ἀξιολόγου διηγήσεως, ὦ Φιλόκρατες, περὶ τῆς γενηθείσης ἡμῖν ἐντυχίας [b] πρὸς Ἐλεάζαρον τὸν τῶν Ἰουδαίων ἀρχιερέα συνεσταμένης, διὰ τὸ σὲ περὶ πολλοῦ πεποιῆσθαι, παρ᾽ ἕκαστα ὑπομιμνήσκων, συνακοῦσαι περὶ ὧν ἀπεστάλημεν, καὶ διὰ τί· πεπείραμαι σαφῶς ἐκθέσθαι σοι, κατειληφὼς ἣν ἔχεις φιλομαθῆ διάθεσιν, ὅπερ μέγιστόν ἐστιν ἀνθρώπῳ προσμανθάνειν ἀεί τι, καὶ προσλαμβάνειν, ἤτοι τι ἀπὸ τῆς ἱστορίας, ἢ καὶ κατ᾽ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα πεπειραμένῳ [c]. οὕτω γὰρ κατασκευάζεται ψυχῆς καθαρὰ διάθεσις, ἀναλαβοῦσα τὰ κάλλιστα· καὶ πρὸς τὸ πάντων κυριώτατον νενευκυῖα, τὴν εὐσέβειαν, ἀπλανεῖ κεχρημένη κανόνι, διοικεῖ τὴν προαίρεσιν.

Ἔχοντες ἡμεῖς πρὸς τὸ περιέργως τὰ θεῖα κατανοεῖν, ἑαυτοὺς ἐπεδώκαμεν εἰς τὸν προειρημένον ἄνδρα πρεσβείαν, καλοκαγαθίᾳ καὶ δόξῃ προτετιμημένον, ὑπό τε τῶν πολιτῶν καὶ τῶν ἄλλων· καὶ κατεκτημένον μεγίστην ὠφέλειαν τοῖς σὺν ἑαυτῷ, καὶ τοῖς κατὰ τοὺς ἄλλους τόπους πολίταις, πρὸς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ θείου νόμου· διὰ τὸ γεγράφθαι παρ᾽ αὐτοῖς ἐν διφθέραις ἑβραϊκοῖς γράμμασιν. ἣν δὴ καὶ ἐποιησάμεθα ἡμεῖς σπουδῇ, λαβόντες καιρὸν πρὸς τὸν βασιλέα περὶ τῶν μετοικισθέντων εἰς Αἴγυπτον ἐκ τῆς Ἰουδαίας ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ βασιλέως, πρώτως κεκτημένου τήν τε πόλιν, [d] καὶ κατὰ τὴν Αἴγυπτον παρειληφότος.

Ἄξιόν ἐστι καὶ ταῦτά σοι δηλῶσαι. πέπεισμαι γὰρ, σὲ μᾶλλον ἔχοντα πρόσκλησιν πρὸς τὴν σεμνότητα, καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων διάθεσιν, τῶν κατὰ τὴν σεμνὴν νομοθεσίαν διεξαγόντων, περὶ ὧν προαιρούμεθα· δηλοῦντες μὲν ὥστε ἀκούσεσθαι, προσφάτως παραγεγενημένον ἐκ τῆς νήσου πρὸς ἡμᾶς, καὶ βουλόμενον ὑπακούειν, ὅσα πρὸς ἐπισκευὴν ψυχῆς ὑπάρχει. καὶ πρότερον γὰρ διεπεμψάμην σοι, περὶ ὧν ἐνόμιζον ἀξιο-

ARISTEAS PHILOCRATI.

Cum, ô Philocrates, noſtra ad Eleazarum ſummum Judæorum ſacerdotem profectio, & quæ apud ipſum agenda erant, memoratu ſint digna: tuque magni hoc feceris, quia contigiſſet me præſentem ſingillatim quæque cognoſcere: ego dedi operam, ut de quibus & ob quam cauſam miſſi fuiſſemus, plane exponerem tibi, qui ſemper ſano animi tui judicio & propoſito addiſcere & aſſumere aliquid ſtudes, vel ex hiſtoriis, vel ex negotiis & rebus ipſis vitæ. Ita enim informatur animus ad purum habitum, cum colligit optima, & in pietatem, rem omnium præſtantiſſimam intentus, ea ut regula minime fallaci utitur in conſiliis & actionibus ſuis gubernandis.

Cum ergo eſſem animo prono ad res divinas accuratius cognoſcendas, obtuli me legatum ad virum modo nominatum, virtute & fama præ aliis celebrem, & apud ſuos cives & apud alios homines, quique apud ſe haberet rem valde utilem ſuis & aliarum terrarum civibus, quæ faceret ad interpretationem legis divinæ: propterea quod illa Hebraicis literis perſcripta in membranis, apud ipſos Judæos extaret. Atque hanc quidem legationem ſtudioſe obivimus, ita ut inde acciperemus occaſionem agendi cum rege de illis, qui ex Judæa in Ægyptum traducti erant a patre regis, qui primum & civitate potitus eſt, & Ægyptum occupavit.

Sunt quidem & hæc digna quæ tibi exponam, licet perſuaſum habeam te magis invitare nos ad gravitatem & mores exponendos illorum hominum, qui ſecundum ſanctas degunt leges: id quod eſt præcipue inſtituti noſtri, ita tibi exponere, ut rem totam cognoſcas: quoniam nuper ex inſula ad nos veniſti eo animo & ſtudio, ut cognoſceres omnia quæ extarent utilia ad animi informationem. Miſi autem & ante ad te illorum, quæ putarem digna ſcitu, commenta-

[illegible]

a. Epiphan. & al.: Ἀριστεῖος. b V. C. εὐτυχίας. c V. C. πεπληρωμένων. d V. C. καὶ τὰ κατά.

rios, quos consecuti sumus in eloquentissima Ægypto, ab eloquentissimis & præstantissimis de genere Judæorum sacerdotibus. Cum enim tu magno tenearis studio eorum quæ menti prodesse possint, & rectum sit talia quidem maxime communicare cum omnibus similiter affectis: multo tamen magis tecum sunt communicanda, qui præditus es genuina, & eadem mecum animi sententia & voluntate, non solum ex eo quia vere meus moribus es frater, ex sanguine & communi institutione, sed etiam quia similiter mecum res honestas magno studio & toto impetu animi prosequeris. Neque enim animi splendor aut decus ullius illarum rerum quæ magnifiunt ab illis qui vana gloria ducuntur, tantum afferunt utilitatis, quantum doctrinæ & eruditionis cultura, & quæ in hæc confertur cura & opera. Sed ne protrahendo præfationem, incidamus in vitium alicujus garrulitatis, accedere volumus ad persequendam commemorationem susceptam.

Demetrius Phalereus. Demetrius ille Phalereus, cum esset præfectus regiæ Bibliothecæ, diligenti studio multa & varia impendit, ad colligendos, si quo modo fieri posset, omnes in mundo libros. nam & emptionibus & descriptionibus librorum a se procuratis studuit, quantum in se esset, regis perficere voluntatem. Ex quo præsentibus nobis interrogatus, quot jam myriades librorum adessent, respondit: Assunt, rex, ultra viginti: sed brevi *Numerus librorum bibliothecæ Philadelphicæ.* efficiam, ut reliquis adimpleantur myriades quinquaginta. nam narratur mihi, Judæorum etiam leges dignas esse quæ describantur, & in tuam Bibliothecam seponantur. Tum rex: Quid ergo est, inquit, quod te prohibet facere hoc? nam tibi omnia quæ ad hujus rei procurationem faciunt, sunt commissa. Ad hæc Demetrius respondit: Indigent interpretatione leges illæ. nam Judæi in sua regione, perinde ut Ægyptii literarum dispositione, ita illi characteribus propriis utuntur juxta pronunciationem quam propriam habent. Putatur a nonnullis illa esse Syriaca, quod non ita est: verum est ejus alia ratio & forma. Rex his acceptis, dixit se scripturum ad summum Judæorum sacerdotem, ut quæ exposita essent, perficerentur.

Hic ego sum ratus adesse tempus agendi illa, de quibus sæpe ante Sosibium Tarentinum & Andream, primores regis custodes, allocutus fueram, ut liberarentur illi, qui a patre regis traducti ex Judæa fuerant. Nam ille adortus partes cavæ Syriæ & Phœniciæ, cum & viribus præstaret, & ubique fortunam haberet faventem, alios in colonias traducebat, alios captos abducebat: passimque terrore injecto ita subjugarat omnia, ut ad decem myriades ex Judæa in Ægyptum traduceret: ex quibus circiter tres myriades electos & armis instructos viros assumpsit in regionem, ut in præsidiis ipsius degerent. Sed ante quoque satis multi pervenerant in regionem cum rege Persarum, & ante hos alii ut auxiliarii missi erant ad Psametychum, quo cum pugnarent adversus regem Æthiopum: verum illi non tot multitudine erant, quot secum adduxerat Ptolemæus ille Lagi filius.

Quemadmodum autem prius diximus, electos præstantissimos, qui & ætate & robore præstarent, armis instruxit: reliquam vero turbam seniorum & juniorum, ac mulierum etiam, con-

μνημονευτῶν εἶναι τὴν [a] ἀνατροφήν· ἣν μετελάβομεν παρὰ τῶν κατὰ τὴν λογιωτάτην Αἴγυπτον, λογιωτάτων ἀρχιερέων παρὰ τὸ γένος τῶν ἰουδαίων. Φιλομαθῶς γὰρ ἔχοντί σοι περὶ τῶν δυναμένων ὠφελῆσαι διάνοιαν δέον διδόναι. μάλιστα μὲν πᾶσι τοῖς ὁμοίοις, πολλῷ δὲ μᾶλλον γνησίαν ἔχοντί σοι τὴν αἵρεσιν, οὐ μόνον κατὰ τὸ συγγενὲς ἀδελφῷ καθεστῶτι τὸν τρόπον, ἀλλὰ καὶ τῇ πρὸς τὸ καλὸν ὁρμῇ τὸν αὐτὸν ὄντα ἡμῖν. χρυσοῦ γὰρ χάρις, ἢ κατασκευή τις ἄλλη τῶν τετιμημένων παρὰ τοῖς κενοδόξοις, ὠφέλειαν οὐκ ἔχει τὴν αὐτὴν, ὅσον ἡ παιδείας ἀγωγὴ, καὶ ἡ περὶ τούτων φροντίς. ἵνα δὲ μὴ περὶ τῶν προλεγομένων μηκύνοντες ἀδόλεσχόν τι ποιῶμεν, ἐπὶ τὸ συνεχὲς τῆς διηγήσεως ἐπανήξομεν.

Κατασταθεὶς [b] ἐπὶ τῆς τοῦ βασιλέως βιβλιοθήκης Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς, ἐχρηματίσθη πολλὰ διάφορα, πρὸς τὸ συναγαγεῖν, εἰ δυνατὸν, ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην βιβλία· καὶ ποιούμενος ἀγορασμοὺς καὶ μεταγραφὰς, ἐπὶ τέλος ἤγαγεν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, τὴν τοῦ βασιλέως πρόθεσιν. παρόντων γὰρ ἡμῶν ἐρωτηθεὶς, πόσαι τινὲς μυριάδες τυγχάνουσι βιβλίων; εἶπεν, [c] ὑπὲρ τὰς εἴκοσι, βασιλεῦ. σπουδάσω δὲ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πρὸς τὸ πληρωθῆναι πεντήκοντα μυριάδας τὰ λοιπά. προσαγγέλλεταί δέ μοι, καὶ τῶν Ιουδαίων νόμιμα μεταγραφῆς ἄξια, καὶ τῆς παρά σοι βιβλιοθήκης εἶναι. τί τὸ κωλῦον οὖν, εἶπεν, ἐστὶ, σε τοῦτο ποιῆσαι; πάντα γάρ ὑποτέτακταί σοι τὰ πρὸς τὴν χρείαν. ὁ δὲ Δημήτριος εἶπεν· ἑρμηνείας προσδεῖται. χαρακτῆρσι γὰρ ἰδίοις κατὰ τὴν Ιουδαίαν χρῶνται, καθάπερ Αἰγύπτιοι [d] τῇ τῶν γραμμάτων θέσει, καθὸ καὶ φωνὴν ἰδίαν ἔχουσιν. ὑπολαμβάνονται Συριακῇ χρῆσθαι· τὸ δὲ οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ ἕτερος τρόπος. Μεταλαβὼν δὲ ἕκαστα ὁ βασιλεὺς, εἶπε, γραφῆναι πρὸς τὸν ἀρχιερέα τῶν Ιουδαίων, ὅπως τὰ προειρημένα τελείωσιν λάβωσι.

Νομίσας δὲ ἐγὼ καιρὸν εἶναι, περὶ ὧν πολλάκις ἠξιώκειν Σωσίβιόν τε τὸν Ταραντῖνον, καὶ Ανδρέαν, τοὺς ἀρχισωματοφύλακας, περὶ τῆς ἀπολυτρώσεως τῶν μετηγμένων ἐκ τῆς Ιουδαίας ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ βασιλέως. ἐκεῖνος γὰρ ἐπελθὼν τὰ κατὰ κοίλην Συρίαν καὶ Φοινίκην ἅπαντα, συγχρώμενος εὐημερίᾳ μετὰ ἀνδρείας, τοὺς μὲν μετῴκισεν, τοὺς δὲ ἠχμαλώτιζε, φόβῳ ἅπαντα ὑποχείρια ποιούμενος· ἐν ὅσῳ καὶ πρὸς δέκα μυριάδας ἐκ τῆς τῶν Ιουδαίων χώρας εἰς Αἴγυπτον μετήγαγεν· ἀφ' ὧν ὡσεὶ τρεῖς μυριάδας καθοπλίσας ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν, εἰς τὴν χώραν κατῴκισεν ἐν τοῖς φρουρίοις. ἤδη μὲν καὶ πρότερον ἱκανῶν εἰσεληλυθότων σὺν τῷ Πέρσῃ, καὶ πρὸ τούτων ἑτέρων συμμαχιῶν ἐξαπεσταλμένων πρὸς τὸν τῶν Αἰθιόπων βασιλέα μάχεσθαι σὺν Ψαμμητίχῳ· ἀλλὰ οὐ τοσοῦτοι πλήθει παρεγενήθησαν, ὅσους Πτολεμαῖος ὁ τοῦ Λάγου μετήγαγε.

Καθὼς δὲ προείπομεν, ἐπιλέξας τοὺς ἀρίστους ταῖς ἡλικίαις, καὶ ῥώμῃ διαφέροντας, καθώπλισεν. τὸ δὲ λοιπὸν χῦμα πρεσβυτέρων καὶ νεωτέρων, ἔτι δὲ γυναικῶν, εἴασεν εἰς τὴν οἰκετίαν, οὐχ οὕτως τῇ προαιρέσει καταψυχὴν ἔχων,

a V. C. [illegible]
b V. C. [illegible]
c Aliter hæc ap. Epiphan. de mensuris. ἤδη μέν εἰσι μυριάδες [illegible] ὀκτακόσιαι πλεῖον ἢ ἔλασσον. ἀκούομεν δὲ [illegible] ἐν τῷ κόσμῳ ὑπάρχειν παρά τε Αἰθίοψι καὶ Ινδοῖς, Πέρσαις τε καὶ Ελαμίταις, καὶ Βαβυλωνίοις, Ασσυρίοις τε καὶ Χαλδαίοις &c.

d Hic finem periodi facit Isaacus Vossius, atque ita vertit: *Quemadmodum enim in Ægypto, sic quoque in Judæa peculiaribus utuntur characteribus. Si linguam & vocem illorum species, videntur literis & scriptura Syriaca uti. Hoc vero minime sic est, cum alia sit ratio & forma.*

ἔχων, ὡς καταπεπατημένος ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, διὰ ἃς ἐπεποίηντο χρείας ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἀγῶσιν. ἡμεῖς δὲ ἐπεί τινα παρεύρεσιν εἰς τὴν ἀπόλυσιν αὐτῶν ἀπελάβομεν, καθὼς προδεδήλωται, τοιούτοις ἐχρησάμεθα λόγοις πρὸς τὸν βασιλέα.

Μήποτε ἄλογον ᾖ, ἐλέγχεσθαι ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ὦ βασιλεῦ. τῆς γὰρ νομοθεσίας κειμένης πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις, ἣν ἡμεῖς οὐ μόνον μεταγράψαι ἐπινοοῦμεν, ἀλλὰ καὶ διερμηνεῦσαι· τίνα λόγον ἔξομεν πρὸς ἀποστολὴν, ἐν οἰκετείαις ὑπαρχόντων ἐν τῇ σῇ βασιλείᾳ πληθῶν ἱκανῶν; ἀλλὰ τελείᾳ καὶ πλουσίᾳ ψυχῇ ἀπόλυσον τοὺς συνεχομένους ἐν ταλαιπωρίαις, κατευθύνοντός σου τὴν βασιλείαν τοῦ τεθεικότος αὐτοῖς θεοῦ τὸν νόμον, καθὼς περιείργασμαι. τὸν γὰρ πάντων ἐπόπτην καὶ κτίστην θεὸν οὗτοι σέβονται, ὃν καὶ πάντες, ἡμεῖς δὲ μάλιστα, προσονομάζοντες ἑτέρως Ζῆνα. καὶ διὰ τοῦτο δὴ οὐκ ἀνοικείως οἱ πρῶτοι διεσήμαναν, δι' ὃν ζωοποιοῦνται τὰ πάντα, καὶ γίγνεται, τοῦτον ἁπάντων ἡγεῖσθαί τε καὶ κυριεύειν. ὑπερηρκὼς δὲ σύμπαντας ἀνθρώπους τῇ λαμπρότητι τῆς ψυχῆς, ἀπόλυσιν ποίησαι τῶν ἐνεχομένων ταῖς οἰκετίαις.

Οὐδὲ πολὺν χρόνον ἐπισχὼν, καὶ ἡμῶν κατὰ ψυχὴν πρὸς τὸν θεὸν εὐχομένων, τὴν διάνοιαν αὐτοῦ κατασκευάσαι πρὸς τὸ τοὺς ἅπαντας ἀπολυθῆναι. κτίσμα γὰρ ὂν θεοῦ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, καὶ μεταλλοιοῦται καὶ τρέπεται πάλιν ὑπ' αὐτοῦ. διὸ [a] πολλαῖς καὶ ποικίλαις ἐπεκαλούμην τὸν κυριεύοντα κατὰ καρδίαν, ἵνα συναγκασθῇ, καθὼς ἠξίουν, ἐπιτελέσαι. μεγάλην γὰρ εἶχον ἐλπίδα περὶ σωτηρίας ἀνθρώπων, προτιθέμενος λόγον ὅτι τὴν ἐπιτέλειαν ὁ θεὸς ποιήσει τῶν ἀξιουμένων. ὃ γὰρ πρὸς δικαιοσύνην καὶ καλῶν ἔργων ἐπιμέλειαν ἐν ὁσιότητι νομίζουσιν ἄνθρωποι ποιεῖν, κατευθύνει τὰς πράξεις καὶ τὰς ἐπιβολὰς ὁ κυριεύων ἁπάντων θεός.

Ὁ δὲ διανακύψας, καὶ προσβλέψας ἱλαρῷ τῷ προσώπῳ, πόσας ὑπολαμβάνεις ἔσεσθαι μυριάδας; ἔφη. παρεστὼς δὲ Ἀνδρέας ἀπεφήνατο. βραχεῖ πλεῖον μυριάδων [b] δέκα. ὁ δὲ, μικρόν τε, εἶπεν, Ἀριστέας ἡμᾶς ἀξιοῖ πρᾶγμα. Σωσίβιος δὲ, καὶ τῶν παρόντων τινὲς, τοῦτο εἶπον· καὶ γὰρ ἄξιόν ἐστι τῆς σῆς μεγαλοψυχίας, ὅπως χαριστήριον ἀναθῇ τῷ μεγίστῳ θεῷ, τὴν τούτων ἀπόλυσιν. μεγίστως γὰρ τετιμημένος ὑπὸ τοῦ κρατοῦντος τὰ πάντα, καὶ δεδοξασμένος ὑπὲρ τοὺς προγόνους, εἰ καὶ μέγιστα ποιήσεις χαριστήρια, καθῆκόν ἐστί σοι.

Διαχυθεὶς δὲ εὖ μάλα τοῖς ὀψωνίοις, εἶπε προσθεῖναι, καὶ σώματος ἑκάστου κομίζεσθαι δραχμὰς [c] εἴκοσι, καὶ περὶ τούτων ἐκθεῖναι πρόσταγμα· τὰς δὲ ἀπογραφὰς ποιεῖσθαι παρ' αὐτὰ, μεγαλείως χρησάμενος τῇ προθυμίᾳ, τοῦ θεοῦ τὴν πᾶσαν ἐπιτελέσαντος ἡμῶν προαίρεσιν, καὶ συναναγκάσαντος αὐτὸν ἀπολυτρῶσαι μὴ μόνον τοὺς συνεληλυθότας τῷ στρατοπέδῳ τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ καὶ εἴ τινες προῆσαν, ἢ μετὰ ταῦτα [d] παρήχθησαν εἰς τὴν βασιλείαν. ὑπὲρ τὰ τετρακόσια τάλαντα τὴν δόσιν ἀπέφαινον εἶναι.

Καὶ τοῦ προστάγματος δὲ τὸ ἀντίγραφον οὐκ ἄχρηστον, οἴομαι, καταχωρίσαι. πολλῷ γὰρ ἡ μεγαλομοιρία φανερωτέρα καὶ εὔδηλος ἔσται τοῦ βασιλέως, τοῦ θεοῦ κατισχύοντος αὐτὸν, εἰς τὸ σωτηρίαν γενέσθαι

cessit militibus in servitutem, non tam sponte & consilio suo, quam exoratus ab illis, ad usus & necessaria in belli rebus ministeria. Nos ergo postquam nacti essemus quandam ansam ad liberandos eos, talibus usi sumus verbis ad regem.

Vide ne sit deforme, te (Rex) redargui ex rebus ipsis. Nam cum ad omnes Judæos pertineant leges illæ, quas cupimus non solum describere, sed & interpretari: quam rationem habebimus mittendi ad illos, legatos, dum tam multi Judæorum servituti obnoxii sunt in regno tuo? Quin age, animi voluntate perfecta & divite libera eos, qui in ærumnis detinentur: præsertim cum idem DEUS, qui ipsis legem dedit, te tuumque regnum feliciter gubernet, quemadmodum hoc ego diligenter perpendi. Nam illi DEUM omnium inspectorem & creatorem colunt, quem etiam alii omnes homines, & nos in primis: sed nominantes aliter, vocamus Ζῆνα: qua & ipsa voce majores non incommode significarunt, eum esse omnium gubernatorem & Dominum, per quem omnia vivificarentur & fierent. Tu ergo, qui omnes homines superas magnificentia & claritate animi, libera eos qui detinentur in servitute.

Aristeæ cum Rege consultatio de legis divinæ interpretatione, & captivorum Judæorum liberatione.

Ζεὺς unde dicatur apud Græcos.

Nec vero ille ita diu suspensus mansit, cum nos etiam in animo ad DEUM preces funderemus, ut mentem ipsius præpararet ad liberandos universos illos. Cum enim genus humanum sit DEI creatura, nimirum id pro voluntate ipsius & transformatur & flectitur. Itaque multis & variis precibus in corde meo invocabam DEUM omnia administrantem, ut permoveretur rex ad perficienda illa quæ petieram. ac conceperam de salute illorum hominum magnam spem, ex hac ratione persuasionis meæ de voluntate DEI ad perficienda vota mea: quia quæ homines constituant in sanctitate animi facere ad justitiæ & bonorum operum industriam & procurationem, ad ea DEUS omnia gubernans, actiones & conatus ipsorum feliciter dirigat atque promoveat.

Tum ergo ille erecto capite & hilari vultu me aspexit, & dixit: Quot putas fore myriades? Ibi Andreas, qui prope adstabat, respondit, paulo plus fore quam decem myriades. Tum ille: Rem parvam, inquit, a nobis petit Aristeas. Tum Sosibius & nonnulli alii qui aderant, dicebant: At dignum est tua magnanimitate, ut summo DEO offeras istorum liberationem, munus animi pii & grati. Nam cum a DEO omnium gubernatore ad maximos sis evectus honores, & gloria illustratus supra majores tuos: convenit tibi, ut etiam maxima exhibeas munera, ad declarationem gratitudinis tuæ.

Hinc ille sub mensa, cum bene esset exhilaratus convivio, dixit se hoc etiam velle adjicere, ut pro singulis corporibus, illi qui ea habeant, viginti accipiant drachmas: & hac de re promulgetur edictum, idque statim fiat, & simul perscripta omnia diligenter annotentur. Ita insigni usus est animi promptitudine, DEO omnia quæ cupiebamus peragente, & impellente ipsum ad redimendos non illos tantum qui cum patris exercitu advenerant, sed illos etiam si qui ante aderant, aut postea in regnum fuerant adducti. Expensas autem referebant factas ultra QUADRINGENTA TALENTA. Ipsius etiam edicti exemplum non incommode, ut puto, est a me separatim expositum. Nam ita regis magnificentia fiet multo splendidior & illustrior, ad quam DEUS confirmabat & impellebat ipsum, ad hoc ut contingeret salus multis hominum cœtibus.

Ptolemæi Philadelphi insignis liberalitas.

[a] πολλαχῶς καὶ ποικίλως V. C. [b] Joseph. ἕνδεκα. [c] Joseph. ἑκατὸν εἴκοσι. [d] παρεισήχθησαν.

tibus. Tale autem erat edictum ex mandato regis conſcriptum.

Edictum regis Ptolemæi de liberatione Judæorum.

Quicunque militantes cum patre noſtro in regionibus Syriæ & Phœniciæ, adorti terram Judæam obtinuerunt corpora Judaica, & ea ſecum perduxerunt huc in civitatem aut regionem, aut etiam aliis vendiderunt: ſimiliter ſi qui vel ante aderant, vel poſtea ſunt huc adducti ex Judæis, volumus, ut qui eos habent, illico dimittant a ſe liberos, & accipiant ſtatim pro ſingulis corporibus drachmas viginti, milites quidem in diſtributione ſtipendiorum, alii vero de menſa regia. Nam arbitramur illos neque ex patris noſtri voluntate, neque ut decet & æquum eſt captos fuiſſe: ſed ex militari impetu & regionem vaſtatam, & Judæorum in Ægyptum traductionem factam. Nam quod commodi contigit ex auxilio militum regionis, hoc ſatis magnum fuit: quia vero homines etiam ipſi ſunt captivi abducti, hoc eſt omnino iniquum. cum ergo conſtitutum habeamus reddere omnibus hominibus jus ſuum, & multo magis illis qui ſine ratione ſunt ſub imperio alieno: cumque ubique & in omni negotio eligamus quod rectum ſit ratione & juſtitiæ & pietatis: ideo mandavimus, ut quotquot cuique Judæorum corpora ſint obnoxia ſervituti, aut quocunque alio modo in regno detineantur noſtro, qui habeant illa apud ſe, illi pro precio a nobis deputato ea dimittant libera: neque quiſquam hic callide aliquam fraudem uſurpet, ſed intra triduum poſt hoc edictum publicatum, omnes profiteantur numerum ſuorum apud præfectos huic negotio, & ſimul ſtatim exhibeant corpora ipſa. Nam ut hæc ita fierent, in noſtra conſiderata deliberatione invenimus & nobis & negotio ipſi conducere. Qui autem volet aliquem ex contumacibus deferre, ille in deprehenſum jus & poteſtatem habebit plenam, bona vero talium recipientur in fiſcum regium.

Oblato hoc edicto, ut regi prælegeretur, cum id omnia complecteretur, hoc excepto ET SI QUI VEL ANTE ADERANT, VEL POSTEA SUNT ADDUCTI EX JUDÆA: hoc rex, ex ſua munificentia & magnanimitate adjecit: juſſitque ſolutionem, ut quæ multiplex & cumulata eſſet futura, partiri & diſtribuere inter miniſtros mandatorum & regios numularios. Atque ita hoc negotium decretum, intra ſeptem dies fuit confirmatum & abſolutum, authoritate regia. Expenſæ autem protrahebantur ultra SEXCENTA ET SEXAGINTA TALENTA. nam multi etiam lactantes pueri, una cum matribus redimebantur. De quo & ipſo cum eſſet ad regem delatum, num & pro iſtis eſſent viginti drachmæ pendendæ: Rex hoc enim facere juſſit, cum plene & integre omnia in re decreta perficere ſtuderet.

His peractis, Demetrium juſſit ſcripto comprehenſo ſententiam ſuam offerre, de libris Judæorum deſcribendis. nam nihil inconſiderate & temere, ſed omnia ex mandato & cum magna diligentia adminiſtrantur apud hos reges. ex quo mihi viſum fuit ſeparatim exponere & eorum quæ fuerunt regi exhibita, & epiſtolarum exempla: ad hæc, & numerum & apparatum eorum quæ fuerunt dono miſſa Eleazaro, propterea quod eorum quodque excellebat, & munificentia & arte. Ad hunc autem modum Demetrius ſententiam ſuam regi expoſuit.

Epiſtola Demetrii Phalerei de libris Judæorum deſcribendis.

Cum Rex mandaveris mihi, ut qui deeſſent Bibliothecæ tuæ libri, eos curarem ad eam complendam conquiſitos colligi: & ſimul ſi quid de-

πλήθεσιν ἱκανοῖς. ἦν δὲ τοιοῦτο τοῦ βασιλέως προστάξαντος.

Ὅσοι τῶν συνεστρατευμένων τῷ πατρὶ ἡμῶν εἰς τοὺς κατὰ Συρίαν καὶ Φοινίκην τόπους, ἐπελθόντες τῇ τῶν Ἰουδαίων χώρᾳ, ἐγκρατεῖς ἐγένοντο σωμάτων Ἰουδαϊκῶν, καὶ ταῦτα διακεκομίκασιν ἔς τε τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν, ἢ καὶ πεπράκασιν ἑτέροις, ὁμοίως δὲ καὶ εἴ τινες προῆσαν, ἢ καὶ μετὰ ταῦτα εἰσὶν εἰσηγμένοι, τοῦ τούτων ἀπολύειν παραχρῆμα τοὺς ἔχοντας, κομιζομένους αὐτίκα ἑκάστου σώματος τοὺς ἔχοντας δραχμὰς [a] εἴκοσι, τοὺς μὲν στρατιώτας τῇ τῶν ὀψωνίων δόσει, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπὸ τῆς βασιλικῆς τραπέζης. νομίζομεν γὰρ καὶ παρὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἡμῶν βούλησιν, καὶ παρὰ τὸ καλῶς ἔχον ἠχμαλωτεῦσθαι τούτους· διὰ δὲ τὴν στρατιωτικὴν προπέτειαν, τήν τε χώραν αὐτῶν κατεφθάρθαι, καὶ τὴν τῶν Ἰουδαίων μεταγωγὴν εἰς τὴν Αἴγυπτον γεγονέναι. ἱκανὴ γὰρ ἦν ἡ παρὰ τὸ πεδίον γεγονυῖα ἐκ τῶν στρατιωτῶν ὠφέλεια. διὸ παντελῶς ἀνεπιεικής ἐστι καὶ ἡ τῶν ἀνθρώπων καταδυναστεία. πᾶσιν οὖν ἀνθρώποις τὸ δίκαιον ἀπονέμειν ὁμολογούμενοι, πολλῷ δὲ μᾶλλον τοῖς ἀλόγως καταδυναστευομένοις· καὶ κατὰ πᾶν ἐκζητοῦντες τὸ καλῶς ἔχον, πρός τε τὸ δίκαιον καὶ τὴν κατὰ πάντων εὐσέβειαν· προστετάχαμεν, ὅσα τῶν Ἰουδαϊκῶν ἐστὶ σωμάτων ἐν οἰκετίαις, παντὶ, καὶ καθ' ὃν τινὰ οὖν τρόπον ἐν τῇ βασιλείᾳ, κομιζομένους τοὺς ἔχοντας τὸ προκείμενον κεφάλαιον ἀπολύειν, καὶ μηδένα κακοτρόπως περὶ τούτων μηδὲν οἰκονομεῖν· τὰς δὲ ἀπογραφὰς ἐν ἡμέραις τρισὶν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔκκειται τὸ πρόσταγμα, ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς κατεσταλμένους περὶ τούτων καταδεικνύντας εὐθὺ καὶ τὰ σώματα. διειλήφαμεν γὰρ, ἡμῖν συμφέρειν, καὶ τοῖς πράγμασι τούτων, ἐπιτελεσθῆναι. τὸν δὲ βουλόμενον προσαγγέλλειν περὶ τῶν ἀπειθησάντων, [b] ἐφ' ἧ τοῦ φανέντος ἐνόχου τὴν κυρίαν ἕξειν· τὰ δὲ ὑπάρχοντα τῶν τοιούτων, εἰς τὸ βασιλικὸν ἀναληφθήσεται.

Εἰσδοθέντος δὲ τοῦ προστάγματος, ὅπως ἐπαναγνωσθῇ τῷ βασιλεῖ, τὰ ἄλλα πάντα ἔχοντος, πλὴν τοῦ, καὶ εἴ τινες προῆσαν, ἢ καὶ μετὰ ταῦτα εἰσὶν εἰσηγμένοι τῶν τοιούτων· αὐτὸ τοῦτο ὁ βασιλεὺς προσέθηκε, μεγαλομοιρίᾳ καὶ μεγαλοψυχίᾳ χρησάμενος. ἐκέλευσέ τε τῶν διαφόρων δόσιν ἀθρόαν οὖσαν ἀπομοιρῆσαι τοῖς ὑπηρέταις τῶν [c] πραγμάτων, καὶ βασιλικοῖς τραπεζίταις. οὕτω δοχθὲν ἐκεκύρωτο ἐν ἡμέραις ἑπτά· πλείων δὲ ταλάντων [d] ἑξακοσίων ἑξήκοντα ἡ δόσις ἐγεγόνει. πολλὰ γὰρ καὶ τῶν ἐπιμαστιδίων τέκνων, σὺν ταῖς μητράσιν ἠλευθεροῦτο. προσανενεχθέντος δὲ, εἰ καὶ περὶ τούτων [e] εἰκοσάδραχμια δοθήσεται· καὶ τοῦτ' ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς ποιεῖν, ὁλοσχερῶς περὶ τοῦ δόξαντος ἅπαντα ἐπιτελῶν.

Ὡς δὲ κατεπράχθη ταῦτα, τὸν Δημήτριον ἐκέλευσεν εἰσδοῦναι περὶ τῆς τῶν Ἰουδαϊκῶν βιβλίων ἀναγραφῆς. πάντα γὰρ διὰ προσταγμάτων καὶ μεγάλης ἀσφαλείας τοῖς βασιλεῦσι τούτοις διῳκεῖτο, οὐδὲν ἀπερριμμένως, οὐδὲ εἰκῇ. διόπερ καὶ τὰ τῆς εἰσδόσεως, καὶ τὰ τῶν ἐπιστολῶν ἀντίγραφα κατακεχώρικα, καὶ τὸ τῶν ἀπεσταλμένων πλῆθος, καὶ τὴν ἑκάστου κατασκευὴν, διὰ τὸ μεγαλομοιρίᾳ καὶ τέχνῃ διαφέρειν ἕκαστον αὐτῶν. τῆς δὲ εἰσδόσεως ἐστὶν ἀντίγραφον τόδε βασιλεῖ μεγάλῳ παρὰ Δημητρίου.

Προστάξαντός σου, βασιλεῦ, περὶ τῶν ἀπολιπόντων εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῆς βιβλιοθήκης βιβλίων, ὅπως ἐπισυναχθῇ, καὶ τὰ διαπεπτωκότα τύχῃ τῆς προση-

a Joſeph. ἑκατὸν εἴκοσι. b ἐπί. c V.C. τῶν ταγμάτων. d Joſeph. τετρακοσίων ἑξήκοντα. e δραχμαὶ ἑκατὸν εἴκοσι. Joſeph.

προσηκούσης ἐπισκευῆς· πεποιημένος οὐ παρέργως τὴν ἐν τούτοις ἐπιμέλειαν, προσαναφέρω σοὶ τάδε· τοῦ νόμου τῶν Ἰουδαίων βιβλία σὺν ἑτέροις ὀλίγοις τισὶν ἀπολείπει. τυγχάνει γὰρ ἑβραϊκοῖς γράμμασι καὶ φωνῇ λεγόμενα· ἀμελέστερον δὲ, καὶ οὐχ ὡς ὑπάρχει, σεσήμανται, καθὼς ὑπὸ τῶν εἰδότων προσαναφέρεται· προνοίας γὰρ βασιλικῆς οὐ τέτευχε. δέον δέ ἐστι, καὶ ταῦτα ὑπάρχειν παρά σοι διηκριβωμένα· διὰ τὸ καὶ φιλοσοφωτέραν εἶναι, καὶ ἀκέραιον τὴν νομοθεσίαν ταύτην, ὡς ἂν οὖσαν θείαν. διὸ πόῤῥω γεγόνασιν οἵ τε συγγραφεῖς καὶ ποιηταὶ, καὶ τὸ τῶν ἱστορικῶν πλῆθος, τῆς ἐπιμνήσεως τῶν προειρημένων βιβλίων, καὶ τῶν κατ' αὐτὰ πεπολιτευμένων καὶ πολιτευομένων ἀνδρῶν, διὰ τὸ ἁγνήν τινα καὶ σεμνὴν εἶναι τὴν ἐν τούτοις θεωρίαν, ὥς φησιν Ἑκαταῖος ὁ Ἀβδηρίτης. Ἐὰν οὖν φανεῖται, βασιλεῦ, γραφήσεται πρὸς τὸν ἀρχιερέα τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις, ἀποστεῖλαι τοὺς μάλιστα καλῶς βεβιωκότας καὶ πρεσβυτέρους ὄντας ἄνδρας, ἐμπείρους τῶν κατὰ τὸν νόμον τὸν ἑαυτῶν, ἀφ' ἑκάστης φυλῆς ἓξ, ὅπως τὸ σύμφωνον ἐκ τῶν πλειόνων ἐξετάσαντες, καὶ λαβόντες τὸ κατὰ τὴν ἑρμηνείαν ἀκριβὲς, ἀξίως καὶ τῶν πραγμάτων, καὶ τῆς σῆς προαιρέσεως θῶμεν εὐσήμως. εὐτύχει διὰ παντός.

Τῆς δὲ [a] εἰσόδου ταύτης γενομένης, ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς γραφῆναι πρὸς τὸν Ἐλεάζαρον περὶ τούτων, σημάναντα καὶ τὴν γενομένην ἀπολύτρωσιν τῶν αἰχμαλώτων. ἔδωκε δὲ καὶ εἰς κατασκευὴν κρατήρων, καὶ φιαλῶν, καὶ τραπέζης, καὶ σπονδείων, χρυσίου μὲν ὁλκῆς τάλαντα πεντήκοντα, καὶ ἀργυρίου τάλαντα ἑβδομήκοντα, καὶ λίθων ἱκανόν τι πλῆθος. ἐκέλευσε δὲ, τοὺς ῥισκοφύλακας τοῖς τεχνίταις, ὧν ἂν προαιρῶνται τὴν ἐκλογὴν διδόναι, καὶ νομίσματος εἰς θυσίας καὶ ἄλλα πρὸς τάλαντα ἑκατόν. δηλώσομεν δέ σοι περὶ τῆς κατασκευῆς, ὡς ἂν τὰ τῶν ἐπιστολῶν ἀντίγραφα διέλθωμεν. ἦν δὲ ἡ τοῦ βασιλέως [b] ἐπιστολὴ τὸν τύπον ἔχουσα τοῦτον.

trimenti cepissent, illos ad modum convenientem reficerem: ego hactenus non segnem in hoc operam navavi. & nunc præterea ad te refero, Legum Judaicarum libros cum paucis quibusdam deesse. Constant enim hi lingua & literis Hebraicis: sed negligentius, nec ita ut re ipsa se habent (quemadmodum hoc perhibetur ab illis qui intelligunt) sunt conscripti: quia nondum contigit illis regii animi cura & munificentia. Rectum autem fuerit, & hos libros accurate elaboratos extare inter tuos: quia hæ leges & sapientiores & sanctiores sunt aliis, ut quæ sunt Divinæ. Hinc enim cum alii Scriptores & Poëtæ, tum Historici omnes abstinuerunt a mentione & librorum istorum, & virorum illorum qui secundum leges has administrarunt & administrant Rempub. quia, ut Hecatæus Abderites asserit, plane sanctam quandam & venerandam contineant in se sententiam & contemplationem. Si ergo visum fuerit tibi Rex, scribetur ad principem sacerdotum Hierosolymis, ut mittat ad te ex quaque tribu sex viros maxime honestate vitæ, senio & prudentia legum suarum præstantes: ut ita ex pluribus per diligentem examinationem nacti consentientem & accuratam interpretationem, hos libros præclare, ut & rei ipsius & tuæ voluntatis dignitas postulat, recondamus. Sis felix perpetuo.

Facta hac relatione, Rex jussit ad Eleazarum istis de rebus scribi, & indicari redemptionem captivorum factam. Ac exhibuit ad confectionem craterarum, phialarum, mensæ & vasorum libationum, de auro quinquaginta pondo talentorum, de argento autem septuaginta, & lapidum preciosorum ingentem numerum. Jussit præterea, fisci præfectos facere artificibus copiam eligendi quæ vellent, & de pecunia expendere ad sacrificia & res alias ad talenta centum. Sed exponemus tibi etiam, quomodo singula fuerunt confecta, ubi epistolam regiam percurrerimus, quæ ad hunc modum conscripta fuit.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ ΕΛΕΑΖΑΡΩ
ἀρχιερεῖ χαίρειν καὶ ἐῤῥῶσθαι.

Ἐπεὶ συμβαίνει, πλείονας τῶν Ἰουδαίων εἰς τὴν ἡμετέραν χώραν κατῳκίσθαι, γενηθέντας [c] ἀνασπάστους ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ὑπὸ Περσῶν, καθ' ὃν ἐπεκράτουν χρόνον· ἔτι δὲ καὶ συνεληλυθέναι τῷ πατρὶ ἡμῶν εἰς τὴν Αἴγυπτον αἰχμαλώτους, ἀφ' ὧν πλείονας εἰς τὸ στρατιωτικὸν σύνταγμα κατεχώρισεν ἐπὶ μείζοσι μισθοφορίαις· ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς [d] προόντας κρίνας πλείστους, φρούρια κτίσας ἀπέδωκεν αὐτοῖς, ὅπως τὸ τῶν Αἰγυπτίων ἔθνος φόβον μὴ ἔχῃ διὰ τούτων. καὶ ἡμεῖς δὲ παραλαβόντες τὴν βασιλείαν, φιλανθρωπότερον ἀπαντῶμεν τοῖς πᾶσι, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖς σοῖς πολίταις· ὧν ὑπὲρ δέκα μυριάδας αἰχμαλώτων ἠλευθερώκαμεν, ἀποδόντες τοῖς κρατοῦσι τὴν κατ' ἀξίαν ἀργυρικὴν τιμὴν, διορθούμενοι, καὶ εἴ τι κακῶς ἐπράχθη διὰ τὰς τῶν ὄχλων ὁρμάς· διειληφότες εὐσεβῶς τοῦτο πρᾶξαι, καὶ τῷ μεγίστῳ θεῷ χαριστικὸν ἀνατιθέντες, ὃς ἡμῖν τὴν βασιλείαν ἐν εἰρήνῃ καὶ δόξῃ κρατίστῃ παρ' ὅλην τὴν οἰκουμένην διατετήρηκεν· εἴς τε τὸ στράτευμα τοὺς ἀκμαιοτάτους τῇ ἡλικίᾳ τετάχαμεν· τοὺς δὲ δυναμένους καὶ περὶ ἡμᾶς εἶναι, τῆς περὶ τὴν αὐλὴν πίστεως ἀξίους ἐπιχείρων [e] κατεστάκαμεν. βουλομένων δὲ ἡμῶν καὶ τούτοις χαρίζεσθαι, καὶ πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην Ἰουδαίοις, καὶ τοῖς μετέπειτα, προῃρήμεθα τὸν νόμον ὑμῶν

REX PTOLEMÆUS ELEAZARO SUMMO
sacerdotum gaudium & salutem precatur.

Quoniam evenit, ut multi ex Judæis incolerent regionem nostram, quorum alii Hierosolymis abducti sunt a Persis tum temporis, cum illi potirentur rerum: alii cum patre nostro capti in regionem nostram pervenerunt, ex quibus ille multos selectos in exercitum & ad militiæ usum stipendiis amplioribus recepit: & quia illos priores judicabat plurimos esse, his loca ad præsidia munita commisit, ne Ægypti populus sibi ab illis timeret. Nos vero consecuti regni administrationem, cum aliis omnibus exhibemus nos humaniores, tum vero præcipue civibus tuis, quorum captivos ultra decem myriades liberavimus, persoluto singulis dominis pecuniæ precio digno: & simul etiam corrigimus, si quæ ex impetu multitudinis perperam sunt acta. In quo persuasum habemus, nos pie agere, & offerre mnnus animi grati Deo maximo, qui nobis regnum conservavit in pace & gloria, quæ præstet in toto terrarum orbe. Præterea ætate & viribus valentiores in exercitum recepimus: qui vero idonei essent ut circa nos versarentur, illos dignos judicavimus, quibus negotia aulæ committeremus. Sed cum non solum his cupiamus gratificari, sed & omnibus aliis Judæis in orbe terrarum, illis etiam qui sunt in posterum futuri: constituimus, legem vestram ex Hebraica lingua interpretatione traducere

Epistola regis ad Eleazarum, de mittendis interpretibus.

a V. C. εἰσδόσεως.

b *Apud Epiphanium duæ Regis ad Judæos Epistolæ leguntur, non Eleazaro, sed Judæis Hierosolymitanis & εὐσεβείας διδασκάλοις inscriptæ, quarum priores de libris mittendis, posteriores de concedendis, quod libris transmissi intelligi non possent, interpretibus sollicitant. Unde Humfredus Hody alium Aristeæ codicem Epiphanio ad manus fuisse suspicatur.*

c V. C. ἀναρπάστους.

d V. C. παρόντας κρίνας πιστούς.

e V. C. ἐπὶ χειρῶν.

cere in Græcam, ut hæ leges vestræ in nostra Bibliotheca extent, cum aliis regiis libris. Præclare ergo & pro dignitate instituti nostri feceris, si ad nos miseris electos ex quaque tribu sex viros seniores: qui & honeste vitam peregerunt suam, & in legum peritia sunt exercitati, & interpretandi facultate pollent, ut in studio & tractatione rei magnæ germana & consentiens ejus veritas a pluribus eruta deprehendatur. Nam nos quidem ex hoc negotio peracto, arbitramur nobis magnam accessuram gloriam. Ablegavimus autem ad te Andream, præcipuum corporis nostri custodem, & Aristeam: viros apud nos magno in honore constitutos, qui tecum hac de re agant, & afferant tibi secum & in templum primitias nostræ dedicationis, & ad sacra aliosque usus pecuniæ talenta centum. Si autem & tu ad nos scripseris de quibus placuerit, rem & nobis gratam, & amicitia tua erga nos dignum facies. nam nos statim effecta curabimus, de quibus nos voluntatem tuam cognoverimus. Vale. Ad hanc epistolam Eleazarus hæc benigne rescripsit:

ELEAZARUS SUMMUS SACERDOS regi Ptolemæo amico sincero Salutem.

Eleazari Pont. ad regis Ptol. epistolam responsio.

Valeas & tu, & regina Arsinoe soror tua: liberi etiam bene, &, ut cupimus, habeant: valemus autem & nos. Accepta epistola tua, valde gavisi sumus, ob institutum & consilium tuum tam præclarum: ac congregatæ universæ multitudini prælegimus, ut cognoscerent tuam erga nostrum Deum piam voluntatem. quibus monstravimus etiam phialas, quas aureas viginti, & argenteas triginta misisti: crateras item quinque, & mensam super quam fierent oblationes, & sacra peragerentur: tum talenta centum pecuniæ, ad conficienda alia quibus templum indigeret. Quæ quidem attulerunt Andreas tibi charissimus, & Aristeas, viri honesti & boni, ac doctrina præstantes, tuaque conversatione ac justitia per omnia digni. Qui etiam exposuerunt nobis omnia sibi abs te commissa: & a nobis vicissim cognoverunt, quæ ad literas tuas respondenda fuerunt. Nam in omnibus quæ tibi proderunt, etiamsi illa naturam nostram superent, obtemperabimus tibi: id quod est argumentum amicitiæ & dilectionis. Quoniam & tu magnis & indelebilibus beneficiis cives nostros, & eos permultos, affecisti. Atque ideo statim pro te, sorore tua, liberis & amicis sacra exhibuimus, in quibus simul universa multitudo vota fecit, ut tibi omnia & perpetuo, quemadmodum cupias, succederent: & Deus, qui omnia administrat, gubernatione sua conservaret regnum tuum in pace, una cum gloria: utque tibi salutariter, & ex animi sententia, descriptio legis procederet. Atque in præsentia omnium, elegimus honestos & bonos viros ex singulis tribubus sex seniores, quos etiam misimus ad te, una cum lege. Tu vero Rex juste & præclare facies, si post absolutam ex mandato tuo descriptionem librorum, curabis ut isti viri rursus nobis tuto restituantur. Vale.

Dona missa Eleazaro.

Ex prima autem tribu hi sunt:

Nomina interpretum ab Eleazaro missorum ad legis interpretationem.

Josephus, Ezekias, Zacharias, Joannes, Ezekias, Elisæus.

Ex secunda tribu:

Judas, Simon, Somoëlus, Adæus, Mattathias, Eschlemias.

Ex tertia tribu:

Neemias, Josephus, Theodosius, Basæus, Ornias, Daces.

Ex quarta:

Jonathas, Abræus, Elisæus, Ananias, Chabrias, Satus.

μεθερμηνευθῆναι γράμμασιν ἑλληνικοῖς, ἐκ τῶν παρ' ὑμῶν λεγομένων Ἑβραϊκῶν γραμμάτων, ἵνα ὑπάρχῃ καὶ ταῦτα παρ' ἡμῖν ἐν βιβλιοθήκῃ σὺν τοῖς ἄλλοις βασιλικοῖς βιβλίοις. καλῶς οὖν ποιήσεις, καὶ τῆς ἡμετέρας σπουδῆς ἀξίως, ἐπιλεξάμενος ἄνδρας καλῶς βεβιωκότας πρεσβυτέρους, ἐμπειρίαν ἔχοντας τοῦ νόμου, καὶ δυνατοὺς ἑρμηνεῦσαι, ἀφ' ἑκάστης φυλῆς ἕξ· ὅπως ἐκ τῶν πλειόνων τὸ σύμφωνον εὑρεθῇ, διὰ τὸ περὶ μειζόνων εἶναι τὴν σκέψιν. οἰόμεθα γὰρ, ἐπιτελεσθέντος τούτου, μεγάλην ἀποίσεσθαι δόξαν. ἀπεστάλκαμεν δὲ περὶ τούτου Ἀνδρέαν τὸν ἀρχισωματοφύλακα, καὶ Ἀρισταῖον, τιμωμένους παρ' ἡμῖν, διαλεξομένους σοι, καὶ κομίσοντας ἀπαρχὰς εἰς τὸ ἱερὸν ἀναθημάτων, καὶ εἰς θυσίας, καὶ τὰ ἄλλα, ἀργυρίου τάλαντα ἑκατόν. γράφων δὲ καὶ σὺ πρὸς ἡμᾶς περὶ ὧν ἂν βούλῃ, καὶ χαριούμενος ἔσῃ, καὶ φιλίας ἄξιόν τι πράξεις ὡς ἐπιτελεσθησομένων τὴν ταχίστην, περὶ ὧν ἂν αἱρῇ. ἔρρωσο. πρὸς ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ἀντέγραψεν ἐνδεχομένως ὁ Ἐλεάζαρος ταῦτα.

ΕΛΕΑΖΑΡΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΙ ΠΤΟΛΕΜΑΙΩ, φίλῳ γνησίῳ χαίρειν.

Αὐτός τε ἔρρωσο, καὶ ἡ βασίλισσα Ἀρσινόη ἡ ἀδελφὴ, καὶ τὰ τέκνα καλῶς ἂν ἔχοι, καὶ ὡς βουλόμεθα· καὶ αὐτοὶ δὲ ὑγιαίνομεν. λαβόντες τὴν παρὰ σοῦ ἐπιστολὴν, μεγάλως ἐχάρημεν διὰ τὴν προαίρεσίν σου, καὶ τὴν καλὴν βουλήν· καὶ συναγαγόντες τὸ πᾶν πλῆθος, ἀνέγνωμεν αὐτοῖς, ἵνα ἴδωσιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν θεὸν ἡμῶν εὐσέβειαν. ἐπεδείξαμεν δὲ καὶ τὰς φιάλας ἃς ἀπέστειλας, χρυσᾶς εἴκοσι, καὶ ἀργυρᾶς τριάκοντα· κρατῆρας πέντε· καὶ τράπεζαν εἰς ἀνάθεσιν, καὶ εἰς προσαγωγὴν θυσιῶν, καὶ εἰς ἐπισκευὰς, ὧν ἂν δέηται τὸ ἱερὸν, ἀργυρίου τάλαντα ἑκατὸν· ἅπερ ἐκόμιζον Ἀνδρέας τῶν τετιμημένων παρὰ σοὶ, καὶ Ἀρισταῖος ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοὶ, καὶ παιδείᾳ διαφέροντες, καὶ τῆς σῆς ἀγωγῆς καὶ δικαιοσύνης ἄξιοι κατὰ πάντα· οἳ καὶ μετέδωκαν ἡμῖν τὰ παρὰ σοῦ, πρὸς ἃ καὶ παρ' ἡμῶν ἀκηκόασιν ἁρμόζοντα τοῖς σοῖς γράμμασι. πάντα γὰρ, ὅσα σοι συμφέρει, καὶ εἰ παρὰ φύσιν ἐστὶν, ὑπακουσόμεθα· τοῦτο γὰρ φιλίας καὶ ἀγαπήσεως σημεῖόν ἐστι. μεγάλα γὰρ καὶ σὺ, καὶ ἀνεπίληστα τοὺς πολίτας ἡμῶν κατὰ πολλοὺς εὐηργέτηκας. εὐθέως οὖν προσηγάγομεν ὑπὲρ σοῦ θυσίας, καὶ τῆς ἀδελφῆς, καὶ τῶν τέκνων, καὶ τῶν φίλων· καὶ ηὔξατο πᾶν τὸ πλῆθος, ἵνα σοι γίνηται, καθὼς προαιρῇ, διὰ παντός· καὶ διασώζῃ σοι τὴν βασιλείαν ἐν εἰρήνῃ μετὰ δόξης ὁ κυριεύων ἁπάντων θεός· καὶ ὅπως γίνηταί σοι συμφερόντως καὶ μετὰ ἀσφαλείας ἡ τοῦ ἁγίου νόμου μεταγραφή. παρόντων δὲ πάντων, ἐπελεξάμεθα ἄνδρας καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς πρεσβυτέρους, ἀφ' ἑκάστης φυλῆς ἕξ, οὓς καὶ ἀπεστείλαμεν ἔχοντας τὸν νόμον. καλῶς οὖν ποιήσεις βασιλεῦ δίκαιε, προστάξας, ὡς ἂν ἡ μεταγραφὴ γίνηται τῶν βιβλίων, ἵνα πάλιν ἀποκατασταθῶσι πρὸς ἡμᾶς ἀσφαλῶς οἱ ἄνδρες. ἔρρωσο.

Εἰσὶ δὲ πρώτης φυλῆς· Ἰώσηφος, Ἐζεκίας, Ζαχαρίας, Ἰωάννης, Ἐζεκίας, Ἐλισσαῖος.

Δευτέρας· Ἰούδας, Σίμων, Σομόηλος, Ἀδαῖος, Ματταθίας, Ἐσχλεμίας.

Τρίτης· Νεεμίας, Ἰώσηφος, Θεοδόσιος, Βασαῖος, Ὀρνίας, Δάκης.

Τετάρτης, Ἰωνάθας, Ἀβραῖος, Ἐλισσαῖος, Ἀνανίας, Χαβρίας, Σάτους.

Πέμ-

a V. C. κατὰ πολύ..

Πέμπτης· Ισαάκος, Ιάκωβος, Ιησοῦς, Σαββαταῖος, Σίμων, Λευΐς.

Εκτης· Ιούδας, Ιώσηφος, Σίμων, Ζαχαρίας, Σομόηλος, Σελεμίας.

Εβδόμης· Σαββαταῖος, Σεδεκίας, Ιάκωβος, Ισαχος, Ιεσίας, Ναθθαῖος.

Ογδόης· Θεοδόσιος, Ιάσων, Ιησοῦς, Θεόδοτος, Ιωάννης, Ιωνάθας.

Εννάτης· Θεόφιλος, Αβραμος, Αρσαμος, Ενδεμίας, Ιάσων, Δανίηλος.

Δεκάτης· Ιερεμίας, Αρσαμος, Ιάσων, Ενδεμίας, Ελεάζαρος, Δαθαῖος.

Ενδεκάτης· Σαμούηλος, Ιώσηφος, Ιούδας, Ιωνάθας, Χαβεῦ, Δοσίθεος.

Δωδεκάτης· Ισάηλος, Ιωάννης, Θεοδόσιος, Αρσαμος, Αβιέτης, Εζεκίηλος. οἱ πάντες, ἑβδομήκοντα δύο.

Καὶ τὰ μὲν πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἐπιστολὴν τοιαύτης ἐτύγχανεν ἀντιγραφῆς ὑπὸ τῶν περὶ Ελεάζαρον. Ως δὲ ἐπηγγειλάμην καὶ τὰ τῶν κατασκευασμάτων διασαφῆσαι, ποιήσω. πολυτεχνίᾳ γὰρ διαφέροντα συνετελέσθη, τοῦ βασιλέως πολλὴν ἐπίδοσιν ποιουμένου, καὶ παρ᾽ ἕκαστον ἐπιθεωροῦντος τοὺς τεχνίτας. διὸ παριδεῖν οὐδὲν ἠδύναντο, οὐδὲ εἰκῆ συντελέσαι. πρῶτον δὲ τὰ περὶ τῆς τραπέζης ἐξηγήσομαι.

Προεθυμεῖτο μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς ὑπερόπλον τι ποιῆσαι τοῖς μέτροις τὸ κατασκεύασμα. προσέταξε δὲ πυθέσθαι τῶν ἀνὰ τὸν τόπον, πηλίκη [a] τις ἡ προοῦσα καὶ κειμένη κατὰ τὸ ἱερὸν ἐν Ιεροσολύμοις; Ως δὲ ἀπεφήναντο τὰ μέτρα· προσεπηρώτησεν, εἰ κατασκευάσει μείζονα; τινὲς μὲν οὖν καὶ τῶν ἱερέων, καὶ τῶν ἄλλων ἔλεγον, μηδὲν ἐπικωλύειν. ὁ δὲ εἶπε, βούλεσθαι καὶ πενταπλῆν τοῖς μεγέθεσι ποιῆσαι· διστάζειν δὲ, μή ποτε ἄχρηστος γένηται πρὸς τὰς λειτουργίας. οὐ γὰρ αἱρεῖσθαι τὸ κεῖσθαι μόνον ἐν τῷ τόπῳ παρ᾽ αὐτοῦ· πολὺ δὲ μᾶλλον χάριν ἕξειν, ἐὰν τὰς καθηκούσας λειτουργίας ἐπὶ τῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ κατεσκευασμένων, οἷς καθῆκε, ποιῶνται δεόντως. οὐ γὰρ ἕνεκα σπανέως χρυσοῦ τὰ προσυντετελεσμένα βραχύμετρα καθέστηκεν· ἀλλὰ φαίνεται πρός τινα λόγον, [b] εἰπεῖν, οὕτω συνεστηκέναι τοῖς μέτροις. εἰ γὰρ ἐπὶ τὰ τῆς οὔσης οὐδὲν ἂν ἐσπάνιζε, διόπερ οὐ παραβατέον, οὐδὲ ὑπερθετέον τὰ καλῶς ἔχοντα. τῇ μὲν οὖν ποικιλίᾳ τῶν τεχνῶν ἐκέλευσεν ὅτι μάλιστα χρήσασθαι, σεμνῶς ἅπαντα διανοούμενος, καὶ φύσιν ἔχων ἀγαθὴν εἰς τὸ συνιδεῖν πραγμάτων ἔμφασιν. ὅσα δὲ ἂν ᾖ ἔγγραφα, πρὸς καλλονὴν ἐκέλευσε ποιεῖν· ὅσα δὲ δι᾽ ἀγράπτων, μέτρα αὐτοῖς παρακολουθῆσαι. [c] δύο γὰρ πήχεων τὸ μῆκος, τὸ δὲ ὕψος πήχεος καὶ ἡμίσεος συνετέλουν, χρυσίου δοκίμου στερεὰν πάντοθεν τὴν ποίησιν ἐργασάμενοι. λέγω δὲ, οὐ περί τι περιελελυμένου τοῦ χρυσοῦ, τὸν δὲ ἐλασμὸν αὐτὸν ἐπιδεδέσθαι. στεφάνην δὲ ἐποίησαν παλαιστιαίαν κυκλόθεν· τὰ δὲ κυμάτια [d] τρεπτὰ, τὴν ἀναγλυφὴν ἔχοντα σχοινιδῶν ἔκτοπον, τῇ τορείᾳ θαυμαστῶς ἔχουσαν ἐκ τῶν τριῶν μερῶν. ἦν γὰρ τριγωνία· καὶ καθ᾽ ἕκαστον μέρος ἡ διατύπωσις τῆς ἐνεργείας τὴν αὐτὴν διάθεσιν εἶχεν· ὥστε καθ᾽ ὃ ἂν μέρος στρέφοιτο, τὴν πρόσοψιν εἶναι τὴν αὐτήν· κειμένου δὲ κατὰ τῆς στεφάνης, τὸ μὲν εἰς τὴν αὐτὴν τράπεζαν ἀπόκλιμα τὴν διατύπωσιν ἔχειν τὸ

Ex quinta:
Isacus, Jacobus, Jesus, Sabbathæus, Simon, Levis.

Ex sexta:
Judas, Josephus, Simon, Zacharias, Somoëlus, Selemias.

Ex septima:
Sabbatæus, Zedekias, Jacobus, Isachus, Isias, Natthæus.

Ex octava:
Theodosius, Jason, Jesus, Theodotus, Joannes, Jonathas.

Ex nona:
Theophilus, Abramus, Arsamus, Endemias, Jason, Danielus.

Ex decima:
Hieremias, Arsamus, Jason, Endemias, Eleazarus, Dathæus.

Ex undecima:
Samuelus, Josephus, Judas, Jonathas, Chabeu, Dositheus.

Ex duodecima:
Isaëlus, Joannes, Theodosius, Arsamus, Abietes, Ezekielus.

Hi omnes fuerunt numero duo & septuaginta. Atque hæc quidem ad epistolam Regis sunt ita ab Eleazaro rescripta.

Munerum a rege missorum descriptio.

Porro, ut promisi, explicabo etiam ornamenta & elaborationem munerum, quæ varia & præstanti solertia artificii fuerunt confecta. Cum enim rex & suppeditaret omnia large, & artifices in conficiendis singulis observaret, non potuit fieri ut illi per oscitantiam aliquid vel intermitterent, vel temere & perperam conficerent. Primum autem mensæ confectionem exponam.

Mensa aurea.

Hanc rex mole quidem valde magnam volebat extruere: sed cum jussisset interrogare illos qui Hierosolymis fuissent, quanta illa prior ibi foret, & illi indicassent modum, ipseque rursus quæsivisset an majorem conficere deberet? ac quidem tum nonnulli ex sacerdotibus & aliis dixissent, nihil obstare: ipse dixit se paratum esse ad extruendam vel quintuplo majorem, sed veteri ne ad ministeria inutilis fiat. nam se non hoc respicere, ut tantum a se oblata in templo persistat: sed judicare multo plus gratiæ consecuturum, si ministeria & sacra solita rite, quibus conveniat, essent peracturi supra illa opera quæ a se essent confecta. neque enim ob penuriam auri, priorem mensam ita parvam factam: sed sibi videri eam, cum satis auri habeat, certa de causa & ratione ista magnitudine constare: propterea non velle. neque debere eam, cùm justa & commoda sit, transgredi & transmutare. Sed dixit se aliam initurum rationem, ac curavit ut quamplurimum ingenii & artificiosæ operæ in eam conferretur. Nam ut erat ingenio solerti ad rerum formas & imagines concipiendas, omnia ipse accurate perpendendo, ad speciem venerandam excogitabat. & quidem quæ cœlata debebant esse, illa jubebat facere quam speciosissime: quæ vero plana & nullo cœlo exornata, illis modum suum convenientem præcipiebat adhibere. hinc longitudine duorum cubitorum, altitudine autem unius & semis, eam extruebat, undique ex auro probato solidam, non foliaceo extrinsecus circumvoluto obductam. Coronam autem palmarem circumdederunt. Plegmata vero & reticula circum labia & extremitates erant contorta ad modum funiculorum, in quibus supra modum mirabile artificium tornii ex tribus lateribus erat. nam figura triangulari erant, & a quaque parte formata ad eundem effectum dispositionis suæ, ut in quamcunque partem verterentur, eandem aspicienti faciem præberent:

a V. C. πηλίκη τις ἐστιν. b V. C. εἶπεν. c Joseph. δύο καὶ ἡμίσους. d V. C. στρεπτὰ. ita & Joseph.

rent: a parte quidem juxta coronam, tractus ille qui in mensam tendebat, formam decentem habebat: sed ille qui foras spectabat, decentiorem, ut qui accomodatus esset ad contemplationem accedentium. Quia autem, ut diximus, forma triangularis erat operis in quamcunque partem versi, hinc utriusque hujus tractus pars in summo acuta & elevata erat. In hoc etiam altero tractu erant pretiosi & varii lapides, in medio plegmatum funalium situ contiguo per vices inserti ad inimitabilem connexionis formam: omnes etiam per foramina fibulis aureis, ut firmi inessent, comprehensi. angulorum juncturas clausuræ constringebant. Circa partes autem coronæ ad aspectum eminentes, per obliquum in circuitu erat ex lapidibus pretiosis confecta quædam ovorum facies, cum effigie extante, & virgulis exsculptis, ad formam continui & densi inter se situs, quæ ambibat totam mensam. Sub hac lapidea ovorum effigie, artifices fecerant coronam feracem omnium frugum, ita ut illi fructus extarent, & conspicui essent: ut botri, spicæ, palmæ, poma, olivæ, punica mala, & id genus alii fructus: quos singulos lapides non tantum ad formam, sed & colorem fructuum elaboratos in circuitu totius mensæ alligarant ad summum orbis aurei. Post coronam ita exornatam extabat in opere similiter & ovicularis illa facies, & illa reliqua virgularum & cœlaturæ forma. ut cum mensa esset ad usum ab utraque parte confecta, ad utram eam erexeris, ab illa usque ad ima pedum eandem & plegmatum & coronæ speciem referret. Nam laminam mensæ quam lata ea erat, adjunxerant solidam, & latitudine quatuor digitorum, ad pedes in eam inserendos, qui fibularum clausuris astringerentur, ut in utramvis partem erecta mensa, apta esset usui. Atque hæc quidem in externa superficie mensæ utrobique ad usum accommodatæ cernebantur. Supra ipsam autem conspicuum meandrum fecerant, qui in medio haberet extantes lapides preciosos, ut pyliades, carbunculos, smaragdos, ad hæc onyches, & alios qui speciei fulgore præstarent. Juxta meandrum erat patens quædam textura miro artificio confecta, in medio exprimens sublongam & rotundam figuram rhombo similem, quæ crystallium, & quod vocant electrum, ita affabre figurata habebat inserta, ut contemplantibus videretur opus inimitabile. Pedes vero ita erant parati, ut haberent lilia, & ea repansa in summo qua incumberet mensa. Subtus autem folia quæ sub aspectum venirent, essent erecta. Pars autem ima pedis cujusque, qua innitebatur pavimento, constabat carbunculo ex omni parte palmari, latitudine digitorum octo: quia erat loco fundamenti, cui pedi reliqua moles tota incumbebat. Ex eo etiam artificiose exsculpta prodibat hedera acantho implexa & viti, quæ circumvoluta toti pedi botros haberet ad summum usque ex lapidibus pretiosis confectos. Atque hæc eadem forma erat pedum quatuor, in quibus omnia erant ita elaborata affabre, & coaptata, ut peritiæ & artis præstantia non solum nihil discreparent a veritate, sed etiam vento per aërem flante moverentur eorum folia omnia, & situ & habitu ad nativam imaginem sculpta. Labra autem mensæ constabant ex tribus partibus, & erant veluti triplicata, ac clavis subtilibus ita inter se per crassitudinem operis coagmentata, ut neque cerni neque inveniri posset, qua juncturæ coirent. Crassitudo autem mensæ totius non minor erat semicubito: unde sumptus ad multa millia protrahebantur. nam quia Rex semel constituerat, non esse magnitudine ampliorem faciendam, quæ insumenda fuissent in eam, illa, atque adeo plura, contulit in crassitudinem,

ὡραιότητος. τὸ δὲ ἐκτὸς κλίμα πρὸς τὴν τοῦ προσάγοντος εἶναι θεωρίαν. διὸ τὴν ὑπεροχὴν ὀξεῖαν εἶναι τῶν δύο κλιμάτων συνέβαινε, μετέωρον ἐπικειμένην, ὡς προειρήκαμεν· τριγώνου κατεσκευασμένου, καθ' ὃ ἂν μέρος στρέφοιτο. λίθων τε πολυτελῶν ἐν αὐτῷ διαθέσεις ὑπῆρχον, ἀνὰ μέσον τῶν σχοινιδῶν· ἕτερος παρ' ἕτερον πλοκὴν εἶχον ἀμίμητον τῇ ποιήσει. πάντες δὲ ἦσαν διὰ τρημάτων κατειλημμένοι, χρυσαῖς περόναις πρὸς τὴν ἀσφάλειαν· ἐπὶ δὲ τῶν γωνιῶν αἱ κατακλεῖδες· συνέσφιγγον δὲ πρὸς τὴν συνοχήν· ἐκπλαγίων [a] δὲ κατὰ τὴν στεφάνην κυκλόθε τὰ πρὸς τὴν ἄνω πρόσοψιν ᾠοθέσια κατεσκεύαστο διάλιθος, ἐκτύπωσιν ἔχουσα προσεχῆς συνεχέσιν ἀναγλυφαῖς ῥαβδωταῖς, πυκνὴν ἐχούσαις τὴν πρὸς ἄλληλα θέσιν περὶ ὅλην τὴν τράπεζαν. ὑπὸ δὲ τὴν ἐκτύπωσιν τῶν λίθων τῆς ᾠοθεσίας, στέφανον ἐποίησαν οἱ τεχνῖται πάγκαρπον, ἐν ὑπεροχῇ προδήλως ἔχοντα βοτρύων καὶ σταχύων, ἔτι δὲ φοινίκων καὶ μήλων, ἐλαίας τε καὶ ῥοῶν, καὶ τῶν παραπλησίων. τοὺς δὲ λίθους ἐργασάμενοι πρὸς τὴν τῶν προειρημένων καρπῶν διατύπωσιν, ἔχοντας ἑκάστου γένους τὴν χροάν, ἀνέδησαν τῷ χρυσῷ κύκλῳ περὶ ὅλην τὴν τῆς τραπέζης κατασκευὴν κατὰ κρόταφον. μετὰ δὲ τὴν τοῦ στεφάνου διάθεσιν, ὁμοίως κατὰ τὴν τῆς ᾠοθεσίας διασκευήν, ἡ κατεσκεύαστο καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ῥαβδώσεως καὶ διαγλυφῆς, καὶ κατ' ἀμφότερα τὰ μέρη τὴν τράπεζαν πρὸς τὴν χρῆσιν πεποιῆσθαι, καθ' ὃ ἂν μέρος αἴρωνται· ὥστε καὶ τὴν τῶν κυμάτων θέσιν, καὶ τὴν τῆς στεφάνης, εἶναι κατὰ τὸ τῶν ποδῶν μέρος. ἔλασμα γὰρ ἐποίησαν καθ' ὅλου τοῦ πλάτους τῆς τραπέζης στερεόν, δακτύλων τεσσάρων· ὥστε τοὺς πόδας ἐνίεσθαι εἰς τοῦτο, περόνας κατάκλεισιν ἔχοντας ἐσφίγχθαι κατὰ τὴν στεφάνην· ἵνα καθ' ὃν ἂν αἴρωνται μέρος, ἡ χρῆσις ᾖ. τοῦτο δὲ κατ' ἐπιφάνειαν θεωρεῖται ἀμφοτεροδεξίου τῆς κατασκευῆς οὔσης. ὑπ' αὐτῆς δὲ τῆς τραπέζης μαίανδρον ἔκτυπον ἐποίησαν, ἐν ὑπεροχῇ λίθους ἔχοντα κατὰ μέσον πολυτελεῖς, τῶν πυλιάδων, ἀνθράκων τε καὶ σμαράγδων, ἔτι δὲ καὶ ὄνυχος, καὶ τῶν ἄλλων γενῶν τῶν διαφερόντων ἐν ὡραιότητι. μετὰ δὲ τὴν τοῦ μαιάνδρου διάθεσιν ἐπέκειτο χιαστὴ πλοκή, θαυμασίως ἔχουσα, ῥομβωτὴν ἀποτελοῦσα τὴν ἀνὰ μέσον θεωρίαν· ἐφ' ἣ κρυστάλλου λίθου, καὶ τὸ λεγόμενον ἤλεκτρον ἐνετετύπωτο, ἀμίμητον θεωρίαν ἀποτελοῦν τοῖς θεωροῦσι. τοὺς δὲ πόδας ἐποίησαν τὰς κεφαλίδας ἔχοντας κρινωτάς, ἀνάκλασιν κρίνων ὑπὸ τὴν τράπεζαν λαμβανόντων. τὰ δὲ τῆς ἐκτὸς προσόψεως ὀρθὴν ἔχοντα τὴν πετάλωσιν. ἡ δὲ ἀπ' ἐδάφους ἔρεισις τοῦ ποδός, ἄνθραξ λίθου πάντοθεν παλαιστιαία, κρηπῖδος ἔχουσα τάξιν κατὰ τὴν πρόσοψιν, ὀκτὼ δὲ δακτύλων τὸ πλάτος ἔχουσα· ἐφ' ὃν ἐπίκειται τὸ παρέλασμα τοῦ ποδός. κατεσκεύασε δὲ ἐκφύοντα κισσὸν ἀκάνθῳ πλεκόμενον ἐκ τοῦ λίθου, σὺν ἀμπέλῳ περιειλούμενον κυκλόθεν τῷ ποδὶ σὺν τοῖς βότρυσιν, οἳ λιθουργεῖς ἦσαν μέχρι τῆς κεφαλῆς. ἡ δὲ αὐτὴ διάθεσις ἦν τῶν τεσσάρων ποδῶν πάντα ἐνεργῶς πεποιημένα καὶ προσηγμένα, τῆς ἐμπειρίας καὶ τέχνης τὰς ὑπεροχὰς ἀπαραλλάκτως ἔχοντα πρὸς ἀλήθειαν, ὥστε καὶ ῥιπίζοντος τοῦ πνεύματος τοῦ κατὰ τὸν ἀέρα, κίνησιν ἐπιδέχεσθαι τὴν τῶν φύλλων θέσιν, πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας διάθεσιν τετυπωμένων ἁπάντων. ἐποίησαν δὲ τριμερὲς τὸ σῶμα τῆς τραπέζης, οἱονεὶ τρίπτυχον, πελεκίνοις συναρμοζόμενον γομφωτοῖς πρὸς ἑαυτὰ κατὰ τὸ πάχος τῆς κατασκευῆς, ἀθέατον καὶ ἀνεύρετον τὴν τῶν ἁρμῶν κατασκευάσαντες συμβολήν. ἡμιπηχίου δὲ οὐκ ἔλασσον ἦ τὸ πάχος τῆς ὅλης τραπέζης, ὥστε πολλῶν εἶναι ταλάντων τὴν ὅλην διασκευήν. ἐπειδὴ γὰρ οὐ προῄρητο τοῖς μεγέθεσιν οὐδὲν προσθεῖναι ὁ Βασιλεύς, ὅσον

ἔδ

[a] *In V. C. deest* δὲ, *& punctum post* συνοχὴν.

ἔδει δαπανηθῆναι κατασκευαζομένων μειζόνων, ταῦτα ἀπέδωκε πλείονα· καὶ κατὰ τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ πάντα ἐπετελέσθη θαυμασίως καὶ ἀξιολόγως ἔχοντα, καὶ τὴν τέχνην ἀμίμητα, καὶ τῇ καλλονῇ διαπρεπῆ.

Τῶν δὲ κρατήρων δύο μὲν ἦσαν, τὴν κατασκευὴν φολιδωτὴν ἔχοντες, ἀπὸ τῆς βάσεως μέχρι τοῦ μέσου· τὴν διασκευὴν τῇ ὀρείᾳ, καὶ τὴν τῶν λίθων ἀνὰ μέσον τῶν φολίδων σύνθεσιν πολυτέχνως ἔχοντες. εἶτα μαίανδρος ἐπέκειτο πηχυαῖος ὕψει· τὴν δὲ ἐκτύπωσιν ἐνυπῆρχε διὰ λιθώσεως ποικίλης, ἐμφαῖνον σὺν ὡραιότητι τὸ τῆς τέχνης φιλόπονον. ἐπὶ δὲ τούτου ῥάβδωσις, ἐφ᾽ ᾗ διαπλοκὴ ῥόμβων, δικτυωτὴν ἔχουσα τὴν πρόσοψιν ἕως ἐπὶ τὸ στόμα. τὸ δὲ ἀνὰ μέσον ἀσπιδίσκοι λίθων ἑτέρων παρ᾽ ἑτέροις, τοῖς γένεσι παραλλαγὴν ἐχόντων, τετραδακτύλων οὐκ ἔλαττον, ἀνεπλήρουν τὸ τοῦ κάλλους ἐναργές. ἐπὶ δὲ τῆς στεφάνης τοῦ στόματος κρίνων τύπωσις, σὺν ἀνθεμίσι καὶ βοτρύων σχοινίῳ διαπλόκοις διετυποῦντο κυκλόθεν. οἱ μὲν οὖν διὰ τοῦ χρυσοῦ τοιαύτην εἶχον τὴν κατασκευήν, χωροῦντες ὑπὲρ [a] δύο μετρητάς. οἱ δὲ ἀργυροῖ λίαν εἶχον τὴν διασκευὴν ἔνοπτρον δὴ γεγονυῖαν, πρὸς αὐτὸ τοῦτο θαυμασίως ἔχουσαν, ὥστε πᾶν τὸ προσαχθὲν ἀπαυγάζεσθαι σαφέστερον μᾶλλον, ἢ ἐν τοῖς κατόπτροις. οὐκ ἐφικτὸν δὲ ἐστὶν ἐξηγητικῶς τὰ προτετελεσθέντα πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας ἔμφασιν. ὡς γὰρ ἐπετελέσθη, τεθέντων τῶν κατασκευασμάτων ἑτέρου παρ᾽ ἕτερον, λέγω δὲ πρῶτον ἀργυροῦ κρατῆρος, εἶτα χρυσοῦ, πάλιν ἀργυροῦ καὶ χρυσοῦ, παντελῶς ἀνεξήγητος ἐγίνετο τῆς προσόψεως ἡ διάθεσις· καὶ τῶν πρὸς τὴν θεωρίαν προσιόντων οὐ δυναμένων ἀφίστασθαι, διὰ τὴν περιαυγίαν, καὶ τὸ τῆς ὄψεως τερπνόν. ποικίλη γὰρ ἦν ἡ τῆς ἐπιφανείας ἐνέργεια. προσορώντων γὰρ πρὸς αὐτὴν τὴν τοῦ χρυσίου κατασκευήν, ψυχαγωγία τις ἦν μετὰ θαυμασμοῦ, συνεχῶς ἐφ᾽ ἕκαστον ἐπιβαλλούσης τῆς διανοίας τεχνίτευμα. καὶ πάλιν ὅτε πρὸς τὴν τῶν ἀργυρῶν προσβλέψαι τις θέσιν ἤθελεν, ἀπέλαμπε τὰ πάντα κυκλόθεν, ὡς ἂν τις ἔτηκε, [b] καὶ διάχυσιν ἐποίει μείζονα τοῖς θεωμένοις, ὥστε παντελῶς ἀνεξήγητον εἶναι τῶν ἐνηργημένων τὴν πολυτεχνίαν.

Τὰς δὲ χρυσᾶς [c] φιάλας διετόρευσαν στεφάνοις ἀμπέλου κατὰ μέσον· περὶ δὲ τὰ χείλη, κισσοῦ τε καὶ μυρσίνης, ἔτι δὲ ἐλαίας ἀνέπλεξαν στέφανον ἔκτυπον, πολυτελεῖς ἐνέντες λίθους· καὶ τὰς λοιπὰς δὲ τορείας διηλλαγμένας ἐπετέλεσαν, ἅπαντα φιλοτιμηθέντες εἰς ὑπεροχὴν δόξης τοῦ βασιλέως ποιῆσαι. καθόλου γὰρ οὔτε ἐν τοῖς βασιλικοῖς ὑπῆρχε ῥισκοφυλακίοις τοιαύτη κατασκευὴ τῇ πολυτελείᾳ καὶ τεχνουργίᾳ, οὔτε ἔν τινι ἄλλῳ. πρόνοιαν γὰρ οὐ μικρὰν ἐποιεῖτο ὁ βασιλεύς, φιλοδοξῶν εἰς τὰ καλῶς ἔχοντα. πολλάκις γὰρ τὸν δημόσιον χρηματισμὸν παρεῖκε· τοῖς δὲ τεχνίταις παρήδρευεν ἐπιμελῶς, ἵνα καθηκόντως τῷ τόπῳ συντελέσωσιν, εἰς ὃν ἀπεστέλλετο τὰ τῶν ἔργων. διὸ πάντα σεμνῶς ἐγεγόνει, καὶ καταξίως τοῦτε ἀποστέλλοντος βασιλέως, καὶ τοῦ προστατοῦντος ἀρχιερέως τοῦ τόπου. καὶ γὰρ τὸ τῶν λίθων πλῆθος ἄφθονον, καὶ μεγάλοι τοῖς μεγέθεσιν, οὐκ ἔλαττον πεντακισχιλίων· καὶ ταῖς τέχναις [d] κρατιστεύοντα πάντα, ὥστε πενταπλασίως τοῦ χρυσοῦ τιμιωτέραν εἶναι τὴν τῶν λίθων δόσιν, καὶ τὴν τῶν τεχνῶν ἐνέργειαν.

Ὑπολαμβάνων οὖν καὶ τούτων τὴν ἀναγραφὴν ἀναγκαίαν εἶναι, δεδήλωκά σοι. τὰ δὲ ἑξῆς περιέχει τὴν πρὸς τὸν Ἐλεάζαρον ὁδὸν ἡμῖν γενομένην· τὴν δὲ θέσιν τῆς ὅλης χώρας πρῶτον δηλώσω. Ὡς γὰρ παρεγενήθημεν ἐπὶ τοὺς τόπους, ἐθεωροῦμεν τὴν πόλιν μέσην κειμένην ἐπ᾽ ὄρους, ὑψηλὸν ἐχόντος τὴν ἀνάστασιν. ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς κατεσκεύαστο τὸ ἱερὸν ἐκπρεπῶς ἔχον· καὶ οἱ περίβολοι τρεῖς,

omniaque ſunt ex ipſius ſententia perfecta ad ornatum excellentem & viſu mirabilem, in quo & artificium ſuperaret omnem imitationem, & ſpeciei decor eſſet valde conſpicuus.

Craterum deſcriptio. Crateres autem duo erant ornatu ſquammoſo, ab imo uſque ad medium perquam artificioſe torno exſculpti, in medio ſquammatarum interſertis lapidibus pretioſis. Hinc ſequebatur meander altitudine cubitali, ita ex lapidibus variis figuratus, ut in eo præter ſpeciem pulchritudinis, artis etiam inſignis induſtria eluceret. Poſt hunc erat virgularum ſeries, ſuper quam uſque ad labia rhombi, ad ſimilitudinem retis complicati. in medio horum ſcuta ex lapidibus diverſi generis, magnitudine non minore quatuor digitorum, ad ſummum illuſtrabant ſplendorem pulchritudinis illa ſua perpetua lapidum diſcrepantia. In coronæ autem labiis erant expreſſa lilia, & anthemides, atque botri in ambitu intertexti. Talem formam habebant crateres aurei, qui capiebant plus quam duas urnas. Argentei autem erant, ad nitorem mirifice conſpicuum & ſplendentem, propter hoc ipſum elaborati, ut quidvis adhibitum in iis multo expreſſius quam in ipſis ſpeculis repræſentaretur: nec ſane licet oratione aſſequi veram effigiem eorum. Nam poſtquam eſſent perfecti, & hoc ordine diſpoſiti, ut primum locum haberet argenteus, ſecundum aureus, deinde rurſus argenteus, poſtea aureus poſitus eſſet, plane inenarrabilis ſpectaculi facies reddebatur: ut accedentes ad contemplandum, non poſſent diſcedere, eo quod omnia ſplendore eorum illuſtrarentur, & quod in contemplatione magna ineſſet jucunditas, & ea condita varia quadam vi apparitionis & ſpeciei ipſorum, dum contemplantes quidem decus aureorum craterum ſentirent perpetuam quandam voluptatem, cum admiratione animi aſſidue ſe ab una ad aliam artificii ſolertiam conferentis. Reſpicientibus ad argenteos, undique in oculos incurreret ſplendor, qui multo etiam magis caperet animos, & eos ita diſtineret, ut potuiſſes diffluere: ex quo ſane varietas & ſolertia artificii eorum non poteſt enarrari.

Phialæ aureæ. Porro phialas aureas ita torno expolierant, ut in medio haberent coronas vitis, circa labia hederæ & myrti: quibus etiam coronam oleæ illuſtrem & lapidibus valde precioſis exornatam intexuerant, & reliqua ſimiliter varietate ſculpturæ ſpecioſa reddiderant, dum ſingulari induſtria ſtuderent omnia abſolvere ad excellentiam gloriæ Regis. Nam prorſus neque in ærario regio, neque ullo alio extabant tanti ſumptus & tam artificioſa opera. Rex enim, ut erat ambitioſus circa decus & ſplendorem, non parum adhibebat curæ & ſolicitudinis ad hoc ſuum inſtitutum. Nam ſæpe omiſſis publicis occupationibus, ſtudioſe aſſidebat artificibus, ut illi perficerent omnia ut conveniret loco in quem illa opera miſſurus erat. unde quidem evenit, ut omnia eſſent abſoluta honorifice, & pro dignitate tum regis mittentis, tum ſummi ſacerdotis qui præeſſet loco illi. Nam lapides & magnitudine conſpicui, & numero multi, non pauciores quinque millibus adhibiti erant: tum artis ſolertia omnia ita excellebant, ut quintuplo precium auri ſuperarent lapides collati, & artificum induſtria navata.

Ita habes & hæc, quorum expoſitionem judicavi neceſſariam. Sequens narratio, continebit iter noſtrum ad Eleazarum: ſed primum declarabo tibi totius regionis ſitum. Poſtquam ergo pervenimus in loca illa, cernebamus civitatem in medio regionis ſitam ſuper montem editum & ſubarduum. in hujus ſummo erat extructum Templum, cum inſigni ornatu: circum quod erant tres muri altitudine *Hieroſolymæ ſitus. Templum.*

a δύο φοροῦντες ἑκάτερος ἀμφορέας. Joseph.
b ἕστηκε V. C.

c quarum triginta fuerint, ut eſt ap. Joſeph.
d V.C. κρατιστεύοντα τὰ πάντα.

ne ſupra ſeptuaginta cubitos, & tum latitudine pro tali altitudine, tum longitudine pro ſtructura & mole ædificii. atque hæc omnia erant exædificata perquam magnifice, cum ſumptus ex omni parte excellentia. conſpicua etiam erat magnificentia expenſarum in portas, & compages partium earum inferiorum, & in munitionem ſuperliminarium. *Velum.* Velum item appenſum erat, ad ſimilitudinem januarum formatum, quod ſpectaculum quoddam *Deſcriptio altaris.* jucundiſſimum, & quo nunquam facile ſatiari poſſes, præbebat: & quidem ideo præcipue, quia a vento ſubintrante perpetuo movebatur, & quidem ſinuatione ab imo uſque ad ſummum, ob ventum a pavimento ſubintrantem. Altare etiam extructum erat apposite & ad locum illum, & hoſtias quæ ibi igne conſumerentur. Qua vero parte aſcenſus erat ad illud, ea perquam decenter exornata erat, & pulchre accommodata ad miniſteria ſacra, & habitum ſacerdotum ad talos uſque indutorum tunicis ex byſſo. Templum autem ſpectat ad ortum, poſterioribus ejus ad occaſum tendentibus. & pavimentum totum eſt lapide conſtratum, tractuſque habet aquæ immittendæ ad loca certa, quæ immittitur ad abluendum ſanguinem hoſtiarum: quia in ſolennibus feſtis multa millia jumentorum offeruntur. Aquæ vero confluxus nunquam deficit: & quia fons intrinſecus magnus naturalem, & eam perennem ſcaturiginem habet, & quia ſubtus terram ſunt mira & inenarrabili arte aquarum receptacula, confecta per quinque ſtadia, quemadmodum apparebat undequaque circum templum quorum ſingula habent fiſtulas infinitas, utrinque in ſe invicem emittentes fluxus: atque hæc omnia in imo & a lateribus plumbo ſunt obducta, & multa terra accurarate cooperta. Sunt præterea multa oſtia in fundo & baſi, quæ nemo cernere poteſt, præter illos quibus miniſterium eſt commiſſum: per hæc impetu & effluxu ſupermiſſæ aquæ, ſanguis quantumvis copioſus a victimis collectus, abluitur & expurgatur.

Exponam etiam, quomodo ipſe iſtorum receptaculorum molem & ſtructuram ex ſingulari benevolentia monſtratam cognovi. Nam abduxerunt me ex civitate ultra quatuor ſtadia, & juſſit me unus capite ad locum quendam inclinato auſcultare ſonum, quem aquarum concurſus ederet. Hinc ego aperte cognovi magnitudinem vaſorum illorum, de quibus dixi.

Deſcriptio ſacerdotum templi. Sacerdotes vero miniſteria peragentes, omnino virium robore præſtant, cum ſumma ornatus ac ſilentii reverentia. nam omnes ſponte intenti ſunt laboribus, licet valde moleſtis. Ac ſuæ cuique demandatæ partes ſunt curæ, ſine intermiſſione miniſterii. alii enim ligna, alii oleum, alii ſimilam, alii aromata in miniſterio ſuo curant: alii integras carnes hoſtiarum comburunt, utentes in hoc magna virium & intentione & dexteritate. apprehenſa enim utriſque manibus vitulorum crura, quæ ſingula fere talenti pondo habent, per vices utraque manu ſurſum porriciunt mira induſtria, in altitudinem ſatis magnam: nec in iis excipiendis errant. Simili modo porriciunt etiam ovium crura, nec non & caprarum, quæ mirifice & pondere & pinguedine excellunt. Nam quod jam dictum eſt, ita peragitur, ut ad id, a certis quibus hoc curæ eſt, per omnia ſeligantur, quæ & labe reprehenſionis omni vacent, & pinguedine excellant. Ad quietem autem habent locum certum, ubi quieſcentes recumbunt, atque inde uſi quiete, alacres & prompti excitantur, nemine ipſis miniſterii officia imperante. Tantumque ubique eſt ſilentium, ut putes in loco illo nullum prorſus eſſe hominem: cum interim & ſacerdotum miniſtrantium ſint circiter ſeptuaginta,

ὑπὲρ ἑβδομήκοντα δὲ πήχεις τῷ μεγέθει, καὶ τὸ πλάτος ἀκόλουθον, καὶ τὸ μῆκος, τῆς κατὰ τὸν οἶκον διασκευῆς ὑπῆρχε· μεγαλομοιρίᾳ καὶ χορηγίᾳ κατὰ πάντα περιβαλλούσῃ διῳκοδομημένων ἁπάντων. καὶ τοῦ θυρώματος δὲ, καὶ τῶν περὶ αὐτὸ συνδέσμων κατὰ τὰς φλιὰς, καὶ τῆς τῶν ὑπερθύρων ἀσφαλείας, ἔκδηλος ἦν ἡ τῶν χρημάτων γεγονυῖα ἀφειδὴς δαπάνη. τοῦτε καταπετάσματος ἡ διατύπωσις, θυρώσει κατὰ πᾶν ὁμοιοτάτη ὑπῆρχε· καὶ μάλιστα διὰ τὴν τοῦ πνεύματος ὑποδρομὴν, ἀδιάλειπτον κίνησιν λαμβανούσης τῆς διυφῆς, διὰ τὸ ἀπ᾽ ἐδάφους γινομένης τῆς ὑποδρομῆς κατὰ τὴν κόλπωσιν, μέχρι τῆς ἄνω διατάσεως, ἡδεῖάν τινα [a] δυσαπάλλακτον τὴν θεωρίαν ἔχοντος τοῦ πράγματος.

Ἥτε τοῦ θυσιαστηρίου κατασκευὴ, σύμμετρον ἔχουσα πρὸς τὸν τόπον, καὶ τὰ θύματα διὰ πυρὸς ἐξαναλούμενα, τὴν διοικοδομὴν εἶχε. τῆς δὲ ἀναβάσεως τῆς πρὸς αὐτὸ, πρὸς τὴν εὐκοσμίαν ἔχοντος τοῦ τόπου, καθηκόντως τὸ κλίμα τῶν λειτουργιῶν, τῶν ἱερέων κεκαλυμμένων μέχρι τῶν σφυρῶν βυσσίνοις χιτῶσι. ὁ δὲ οἶκος βλέπει πρὸς ἕω, τὰ δὲ ὀπίσθια αὐτοῦ πρὸς ἑσπέρας· τὸ δὲ πᾶν ἔδαφος λιθόστρωτον καθέστηκε· καὶ κλίματα πρὸς τοὺς καθήκοντας τόπους ἔχει τῆς τῶν ὑδάτων ἐπιφορᾶς ἕνεκεν, ἣ γίνεται διὰ τὴν σμῆξιν τῶν ἀπὸ τῶν θυσιῶν αἱμάτων. πολλαὶ γὰρ μυριάδες κτηνῶν προσάγονται κατὰ τὰς τῶν ἑορτῶν ἡμέρας. ὕδατος δὲ ἀνέκλειπτός ἐστι σύστασις, ὡς ἂν καὶ πηγῆς ἔσωθεν πολυρρύτου φυσικῶς ἐπιρρεούσης· ἔτι δὲ θαυμασίων καὶ ἀδιηγήτων ὑποδοχείων ὑπαρχόντων ὑπὸ γῆν, καθὼς ἀπέφαινον, πέντε σταδίων κυκλόθεν τῆς κατὰ τὸ ἱερὸν καταβολῆς· καὶ ἑκάστου τούτων σύριγγας ἀναριθμοὺς, καθ᾽ ἕκαστον μέρος ἑαυτὰ συναπτόντων τῶν ῥευμάτων· καὶ πάντα ταῦτα μεμολιβδῶσθαι κατ᾽ ἐδάφους καὶ τοῦ τοίχου· ἐπὶ δὲ τούτων κεχύσθαι πολύ τι πλῆθος κονίας, ἕως ἐνεργῶς γεγενημένων ἁπάντων. εἶναι δὲ πυκνὰ τὰ στόματα πρὸς τὴν βάσιν, ἀοράτως ἔχοντα τοῖς πᾶσι, πλὴν αὐτοῖς οἷς ἐστι λειτουργία· ὡς ῥοπῇ καὶ νεύματι πάντα καθαρίζεσθαι τὰ συναγόμενα παμπληθῆ τῶν θυμάτων αἵματα. Πεπεισμένος δὲ καὶ αὐτὸς τὴν τῶν ὑποδοχείων κατασκευὴν δηλώσω, καθὼς ἐπιστώθην. προήγαγον γάρ πλέον σταδίων τεσσάρων· ἐκ τῆς πόλεως, καὶ πρός τινα τόπον ἐκέλευσέ τις κατακύψαντα συνακοῦσαι τοῦ γινομένου ψόφου τῆς ἀπαντήσεως τῶν ὑδάτων· ὥστε συμφανές μοι γεγονέναι τὸ μέγεθος τῶν ἀγγείων, καθὼς δεδήλωται.

Τῶν δὲ ἱερέων ἡ λειτουργία κατὰ πᾶν ἀνυπέρβλητός ἐστι τῇ ῥώμῃ, καὶ τῇ τῆς εὐκοσμίας καὶ σιγῆς διαθέσει. πάντες γὰρ αὐτοκελεύστως διαπονοῦσι, πολλῆς γινομένης κακοπαθείας· καὶ ἑκάστῳ τὸ διατεταγμένον μέλει. καὶ ἀδιαλείπτως ὑπηρετοῦσιν, οἱ μὲν τὴν ξυλείαν, οἱ δὲ ἔλαιον, οἱ δὲ σεμίδαλιν, οἱ δὲ τὰ τῶν ἀρωμάτων, ἕτεροι τὰ τῆς σαρκὸς ὁλοκαυτοῦντες, ἰσχύϊ διαφερόντως συγχρώμενοι· διαλαβόντες γὰρ ἀμφοτέραις τῶν μόσχων τὰ σκέλη, πλεῖον ὄντα ταλάντου σχεδὸν ἑκάστου, ἀναρρίπτουσιν ἑκατέραις θαυμασίως ὕψος ἱκανὸν, καὶ οὐχ ἁμαρτάνουσι τῆς ἐπιθέσεως. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ τῶν προβάτων, ἔτι δὲ αἰγῶν, τοῖς βάρεσι καὶ πιμελῇ θαυμασίως ἔχει. κατὰ πᾶν γὰρ ἐκλεγομένων, οἷς ἐπιμελές ἐστιν, ἀμώμητα, καὶ τῇ παχύτητι διαφέροντα, τὸ προειρημένον ἐπιτελεῖται. πρὸς δὲ τὴν ἀνάπαυσιν τόπος αὐτοῖς ἐστιν ἀποτεταγμένος, οὗ καθίζουσιν οἱ διαναπαυόμενοι. τούτου δὲ γινομένου, τῶν διαλελοιπότων ἐγείρονται πρόθυμοι, οὐδενὸς ἐπιτάσσοντος τὰ τῆς λειτουργίας· ἥτε πᾶσα σιγὴ καθέστηκεν, ὡς τόπον λαμβάνειν, μηδένα ἄνθρωπον ἐν τῷ τόπῳ παρεῖναι, πρὸς τοὺς ἑπτακοσίους παρόντων τῶν λει-

[a] καὶ δυσαπάλλακτον. V. C.

λειτουργῶν, καὶ τῶν προσαγόντων δὲ τὰ θύματα πολύ τι πλῆθος· ἀλλὰ φόβῳ καὶ καταξίως μεγάλης θειότητος ἅπαντα ἐπιτελεῖται.

Μεγάλην δὲ ἔκπληξιν ἡμῖν παρέσχεν, ὡς ἐθεασάμεθα τὸν Ελεάζαρον ἐν τῇ λειτουργίᾳ, τά τε τοῦ στολισμοῦ καὶ τῆς δόξης, ἣ συνίσταται διὰ τὴν ἔνδυσιν οὗ φορεῖ χιτῶνος, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν λίθων· χρυσοῖ γὰρ κώδωνες περὶ τὸν ποδήρη εἰσὶν αὐτοῦ, μέλους ἦχον ἀνιέντες ἰδιάζοντα. παρ' ἑκάτερον δὲ τούτων ἄνθεσι πεποικιλμένοι ῥοΐσκοι, τῇ χρόᾳ θαυμασίως ἔχοντες. κατέζωστο δὲ διαφόρῳ ζώνῃ διαπρεπεῖ, διυφασμένῃ καλλίστοις χρώμασιν. ἐπὶ δὲ τοῦ στήθους φορεῖ τὸ λεγόμενον λογεῖον, ἐν ᾧ συνεσφιγμένοι λίθοι δεκαδύο, διαλλάσσοντες τοῖς γένεσι, χρυσῷ κεκολλημένοι, τὰ τῶν φυλάρχων ὀνόματα κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς διάταξιν γενηθεῖσαν ἀπαυγάζοντες, ἕκαστος ἀνεξήγητον τῆς ἰδιότητος τὴν φυσικὴν χρόαν. ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς ἔχει τὴν λεγομένην κίδαριν· ἐπὶ δὲ ταύτης τὴν ἀμίμητον μίτραν, τὸ καθηγιασμένον βασίλειον. ἐκ[a] τόπων, ἐπὶ πετάλῳ χρυσῷ γράμμασιν ἁγίοις τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ, κατὰ μέσον τῶν ὀφρύων, δόξῃ πεπληρωμένον· ὁ κριθεὶς ἄξιος τούτων ἐν ταῖς λειτουργίαις. ἡ δὲ συμφάνεια τούτων ἐμποιεῖ φόβον καὶ ταραχήν, ὥστε νομίζειν εἰς ἕτερον ἐληλυθέναι ἐκτὸς τοῦ κόσμου· καὶ διαβεβαιοῦμαι, πάντα ἄνθρωπον προσελθόντα τῇ θεωρίᾳ εἰς ἔκπληξιν ἥξειν, καὶ θαυμασμὸν ἀδιήγητον, μετατραπέντα τῇ διανοίᾳ, διὰ τὴν περὶ ἕκαστον ἁγίαν κατασκευήν.

Πρὸς δὲ τὴν ἐπίγνωσιν ἁπάντων, ἐπὶ τὴν παρακειμένην ἄκραν τῆς πόλεως ἀναβάντες, ἐθεωροῦμεν· ἣ κεῖται μὲν ἐν ὑψηλοτάτῳ τόπῳ, πύργοις ἐξησφαλισμένη πλείοσι μέχρι κορυφῆς, εὐμήκεσι λίθοις ἀνῳκοδομημένων αὐτῶν, ὡς μεταλαμβάνομεν, πρὸς φυλακὴν τῶν περὶ τὸ ἱερὸν τόπων· ἵνα, ἐὰν ἐπίθεσίς τις ἢ νεωτερισμὸς, ἢ πολεμίων ἔφοδος γίνηται, μή τις δύνηται ὁδὸν εἰς τοὺς περιβόλους ποιήσασθαι τοὺς περὶ τὸν οἶκον· ἐπικειμένων καὶ ὀξυβελῶν ἐπὶ τῶν πύργων τῆς ἄκρας, καὶ ὀργάνων ποικίλων καὶ τοῦ τόπου κατὰ κορυφὴν ὄντος τῶν προειρημένων περιβόλων, ὡσανεὶ φυλασσομένων τῶν πύργων ὑπὸ τῶν πιστοτάτων ἀνδρῶν, καὶ τῇ πατρίδι μεγάλας ἀποδείξεις δεδωκότων· οἵτινες οὐκ εἶχον ἐξουσίαν ἐξιέναι τῆς ἄκρας, εἰ μὴ ταῖς ἑορταῖς, καὶ τοῦτο ἐκ μέρους· οὐδὲ εἰσοδεύειν εἴων οὐδένα. μετ' ἀκριβείας δὲ πολλῆς εἶχον, εἰ καί τις ἐπιταγὴ γίνοιτο διὰ τοῦ προκαθημένου, πρὸς θεωρίαν δέξασθαί τινας· οἷον καὶ καθ' ἡμᾶς ἐγεγόνει. μόλις γὰρ ἀνόπλους ὄντας ἡμᾶς δύο παρεδέξαντο, πρὸς τὸ κατανοῆσαι τὰ τῶν θυσιῶν. ἔλεγον δὲ καὶ δι' ὅρκων πεπιστῶσθαι τὸ τοιοῦτον. τοὺς γὰρ πάντας ὀμωμοκέναι, κατ' ἀνάγκην ἐπιτελουμένου θείως, τὸ κατὰ τὸν ὁρισμὸν πρᾶγμα, ὄντας πεντακοσίους, μὴ παραδέξασθαι πλεῖον ἀνθρώπων πέντε κατὰ τὸ αὐτό. τοῦ γὰρ ἱεροῦ τὴν πᾶσαν εἶναι φυλακὴν τὴν ἄκραν. καὶ τὸν καταβαλλόμενον αὐτὴν τὴν προφυλακὴν τῶν εἰρημένων, οὕτως ἠσφαλίσατο. τῆς δὲ πόλεως ἐστὶ τὸ χῦμα συμμέτρως ἔχον, οἷον τεσσαράκοντα σταδίων ὄντος τοῦ περιβόλου, καθόσον εἰκάσαι δυνατόν. ἔχει δὲ τὴν τῶν πύργων θέσιν θεατροειδῆ. καὶ φαινομένων διόδων τῶν ὑποκειμένων, τῶν δὲ ἐπάνωθεν εἰθισμένων, καὶ τὰς διὰ τούτων διεξόδους. ἀνάκλασιν γὰρ ἔχει τὰ τῶν τόπων, ὡς ἂν ἐπ' ὄρους τῆς πόλεως ᾠκοδομημένης. εἰσὶ δὲ καὶ διαβάθραι πρὸς τὰς διόδους, οἱ μὲν μετέωροι τὴν ὁδείαν, οἱ δὲ ὑπ' αὐτὰς ποιοῦνται, καὶ μάλιστα διεστηκυίας τῆς ὁδείας, διὰ τοὺς ἐν ταῖς ἁγνείαις ὄντας· ὅπως μηδενὸς θιγγάνωσιν, ὧν οὐ δέον ἐστίν.

[a] ἐκτυποῦ V. C.

& eorum qui hostias adducant valde magnus numerus. ita omnia cum reverentia, & ut convenit magnæ divinitati, peraguntur.

Summi sacerdotis descriptio. Hinc vero magnus nos subibat stupor, cum aspexissemus Elcazarum sacra tractantem, & ornatum illum ejus, & dignitatis reverentiam, emergentem ex tunica induta, & lapidibus in ea preciosis. nam aurea tintinabula ad pedes usque ornatus ejus dependent, quæ singula harmoniæ edunt sonum suum: inter quæ singula sunt punica mala, & floribus variis & colore miro decorata. Zona autem cinctus erat valde decente, & variis ac pulcherrimis coloribus pertexta. Supra pectus gestabat quod Rationale vocant: in quo implexi & auro alligati erant duodecim lapides generum diversorum, qui splendentes specie inenarrabili nativi & proprii coloris, inscripta habebant nomina principum cujusque tribus, juxta priscam & ab initio institutam ordinationem. *Rationale.* Supra caput habebat tegumentum, quod Cidarim vocant: & supra hanc inimitabilis artificii mitram, ornamentum a regibus consecratum. *Cidaris. Mitra.* Hinc supra laminam auream nomen Dei sacris literis scriptum, cum ornatu & decore summæ reverentiæ per frontem ad supercilia usque protenditur. Ipse vero Elcazarus in tractatione sacrorum videbatur his omnibus dignus esse. Qui autem splendor inde existebat, ille metu & turbatione quadam afficiebat spectantes, cum videretur ipsis quasi extra ornatum in alium egressus esse Eleazarus: affirmoque omnem qui accessisset, ex illa contemplatione transformatum animo, deventurum fuisse in stuporem & admirationem ineffabilem, propter illum sanctum habitum, qui in singulis videbatur inesse.

Sionis arcis descriptio. Hinc, ut omnia cognoscceremus, in adjacentem civitatis arcem ascendentes, eam perlustrabamus. Hæc sita in editissimo loco, munita est turribus ad summum usque longis lapidibus extructis, ad illorum quæ circum templum erant locorum, ut colligebamus, custodiam: ut si quæ insidiæ, aut qui tumultus, aut hostium insultus existeret, ne quis posset aditum nancisci in illa circum templum munimenta. Nam in turribus arcis erant acuta jacula, & varia bellica instrumenta: locusque ille erat in vertice montis, & supereminens inter alia munimenta. Præterea turres custodiebantur a fide dignissimis, & patriæ multis argumentis declaratis viris, qui non habebant facultatem egrediendi ex arce præterquam festis diebus, idque per partes & vices: neque sinebant ingredi quenquam. & a præside jussi admittere aliquem contemplandi gratia, valde ac curate eum observabant: quod etiam tum, cum nos adessemus, eveniebat. Nam ægre nos duos & inermes admittebant, ad perlustrandas res sacras. dicebant enim, sibi sub fide commissam hanc curam: omnesque adductos ad hoc juramento, quod sancte hanc rem, ut esset sibi præscripta, curare vellent. Et hinc, cum sint numero quingenti, nunquam admittere simul plures quam quinque. Hocque ita esse cautum & prospectum ab illo, qui primus hanc præmunitionem extruxerat.

Urbis Hierosolymorum situs descriptio. Civitatis vero amplitudo est mediocritate quadam temperata: quæ, quantum colligere potuimus, in circuitu quadraginta stadia habet. Turres ejus subtus videntur esse perviæ, supra vero transitus usitatos habent, & sunt ad formam theatralem dispositæ. nam quia civitas in monte est sita, sunt reflexæ, & in se invicem pronæ. Ad illos transitus sunt etiam parati ascensus graduum editiores, ut alii in sublimi, alii subtus incederent. quæ distinctio præcipue facta est ob sanctos & religioni deditos viros, ut neminem attingerent, quem non liceat.

Non

Non temere autem illi primi conditores, civitatem hac convenienti amplitudinis dimensione condiderunt: sed sapienti hoc consilio fecerunt. Nam regio est ampla & bona. versus quidem Samaritas, & qua attingit Idumenæos, magna ex parte est campestris: in nonnullis etiam aliis locis est montosa, ubi agricolatione & diligenti terræ elaboratione indiget. Sed fere fit, ut etiam hi cultores ob suam industriam & diligentiam, abundantiam frugum habeant. ex quo sane fit, ut omnia excolantur: & ubique in regione sit magna fructuum affluentia. At vero quæ civitates sunt amplæ, & pacem fœlicitatemque & affluentiam rerum habent, in illis evenit ut juventus quidem floreat, regiones vero negligantur, omnibus ad hilaritatem animi intentis: cum ab ortu ipso naturæ suæ omnes homines ad voluptates sint præcipites & proni. id quod usuvenit Alexandriæ, quæ cum omnes civitates & magnitudine & affluentia rerum superet, in eam ex omnibus regionis partibus commeantes incolæ ad hospitales invitationes, dum morantur diutius ibi, cultum terræ in diminutionem perducunt. unde rex, ne ibi ita morarentur, hoc mandatum promulgavit, ut ne ultra viginti dies liceret in civitate exteros versari. Similiter etiam illis qui haberent negotia in civitate, præscripsit modum & tempus ad dijudicanda ea: ut si quis esset vocandus in jus, intra quinque dies negotium ejus in judicio expediretur. Cumque etiam frumentarios, commeatusque curatores & eorum ministros magnifaceret, legibus ordinavit, ut ne agricolæ & præfecti civitatis quæstum facientes, minuerent cellas & horrea, id est, fructus agriculturæ.

Alexandria Ægypti urbs, deque eadem edictum.

Fertilitas terræ Judaicæ.

In hæc autem ideo digressi sumus, quia Eleazarus ea nobis accurate demonstravit. Est ergo ibi magnum studium agriculturæ: & ideo regio eorum consita est arboribus olivarum, & ferax est omnis generis frumenti & leguminum: ad hæc, vineis & mellificio abundat. palmæ vero, & aliæ frugiferæ arbores sunt innumerabiles apud ipsos: item jumenta & pecora omnis generis multa, & pascua uberrima. Itaque præclare hoc perspicientes, ista loca multitudine hominum egere, ad hoc & civitatis constitutionem & pagorum numerum accommodarunt. Præterea immensa copia aromatum, lapidum preciosorum & auri, importatur eo per Arabes. Nam regio & ad cultum, & ad negotiationem est idonea, & civitas abundat artificibus: nec deest ei quicquam eorum quæ mari advehi solent, cum habeat portus opportunos, qui abunde suppeditent res & Ascalonæ, & Joppæ, & Gazæ, similiter etiam Ptolemaidis, civitatis a rege conditæ. Jam in medio istorum locorum est sita, nec ab illis multum distat, sed ipsa per se omnia abunde habet, cum sit & irrigua undique regio, & ad magnam securitatem munita. Nam Jordanus, fluvius ille perennis, circumfluit ipsam, in se ab antiquo continentem non minus arvorum quam sex millia myriadum. Deinde ex vicinia sexaginta myriades hominum in ipsam pervenerunt, qui singuli possessionem centum jugerum agri sunt consecuti. Fluvius autem, perinde ut Nilus, circa tempus messis exundans, multum terræ irrigat, & circa regionem Ptolemæorem in alium fluvium illabitur, qui deinde in mare ingreditur. alii etiam qui vocantur Torrentes defluunt, qui loca illa ad Gazam & regionem Asotiorum inundant. Adhæc naturalibus munimentis circumdatur, cum ob augustias viarum & præcipitia ac fauces profundas, asperitatesque montium qui eam ambiunt, irruptiones excludat, nec ab aliqua multitudine invadi possit.

Ptolemais.

Jordanis fluvius.

Jordani exundatio annua.

Narrabatur etiam, ex montibus Arabiæ vicinis prius metalla æris & ferri fuisse eruta: quæ postea,

Οὐκ ἀλόγως δὲ τὴν πόλιν συμμετρίᾳ καθηκούσῃ κατεσκεύασαν οἱ πρῶτοι, σοφῶς δὲ ἐπινοήσαντες. τῆς γὰρ χώρας πολλῆς οὔσης καὶ καλῆς, καὶ τινῶν μὲν πεδινῶν, τῶν κατὰ τὴν Σαμαρεῖτιν λεγομένων, καὶ τῶν συναπτόντων τῇ τῶν Ἰδουμαίων χώρᾳ· τινῶν δὲ ὀρεινῶν, τῶν πρὸς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς γῆς γίνεσθαι συνεχῶς, ἵνα καὶ διὰ τοῦτο οὗτοι τὴν εὐκαρπίαν ἔχωσιν· οὗ γενομένου, γεωργεῖται μὲν πάντα, δαψιλείας πολλῆς ἐν πάσῃ τῇ προειρημένῃ χώρᾳ. Τῶν δὲ πόλεων ὅσαι μέγεθος ἔχουσι, καὶ τὴν ἀκόλουθον εὐδαιμονίαν, ταύταις συμβέβηκεν εὐανδρεῖν, ἀμελεῖσθαι δὲ τὰς χώρας, πάντων ἐπὶ τὸ κατὰ ψυχὴν ἱλαροῦσθαι νενευκότων, καὶ τῇ κατασκευῇ πάντας ἀνθρώπους ἐπὶ τὰς ἡδονὰς εὐκαταφόρους εἶναι. τοῦτο δὲ ἐγίνετο ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὑπερβάλλουσαν πάσας τῷ μεγέθει καὶ εὐδαιμονίᾳ τὰς πόλεις. οἱ γὰρ ἀπὸ τῆς χώρας εἰς αὐτὴν ἐπιξενούμενοι, καταμένοντες ἐφ' ἱκανὸν, εἰς ἐλάττωσιν ἦγον τὰ τῆς ἐργασίας· ὅθεν ὁ βασιλεὺς, ἵνα μὴ καταμένωσι, προσέταξε, μὴ πλέον εἴκοσιν ἡμερῶν παρεπιδημεῖν· καὶ τοῖς ἐπὶ τῶν χρειῶν ὁμοίως δι' ἐγγράπτων διαστολὰς ἔδωκεν, ἐὰν ἀναγκαῖον ᾖ κατακαλέσαι, διακρίνειν ἐν ἡμέραις πέντε. περὶ πολλοῦ δὲ ποιούμενος καὶ χρηματιστὰς, καὶ τοὺς τούτων ὑπηρέτας, ἐπέταξε κατὰ νόμους· ὅπως μὴ πορισμὸν λαμβάνοντες οἱ γεωργοὶ, καὶ προστάται τῆς πόλεως, ἐλαττῶσι τὰ ταμιεῖα· λέγω δὲ, τὰ τῆς γεωργίας πρόσφορα.

Παρεξέβημεν δὲ ταῦτα, διὰ τὸ καλῶς ἡμῖν τὸν Ἐλεάζαρον ὑποδεδειχέναι τὰ προειρημένα. μεγάλη γάρ ἐστιν ἡ τῶν γεωργουμένων φιλοπονία. καὶ γὰρ [a] ἐλαϊκοῖς πλήθεσι συνδενδρός ἐστι, καὶ σιτικοῖς καρποῖς αὐτῶν ἡ χώρα, καὶ ὀσπρίοις, ἔτι δὲ ἀμπέλῳ καὶ μέλιτι πολλῷ. τὰ μὲν τῶν ἄλλων ἀκροδρύων καὶ φοινίκων οὐδ' ἀριθμεῖται παρ' αὐτοῖς· κτήνη τὰ πολλὰ παμμιγῆ, καὶ δαψιλὴς ἡ τούτων νομή· διὸ καλῶς ἔβλεψαν, ὅτι πολυανθρωπίας οἱ τόποι προσδέονται καὶ τὴν κατασκευὴν τῆς πόλεως, καὶ τῶν κωμῶν ἔθεντο κατάλογον. πολὺ δὲ πλῆθος καὶ τῶν ἀρωμάτων, καὶ λίθων πολυτελῶν καὶ χρυσοῦ παρακομίζεται διὰ τῶν Ἀράβων εἰς τὸν τόπον. ἐργάσιμος γὰρ, καὶ πρὸς τὴν ἐμπορίαν ἐστὶν ἡ χώρα κατεσκευασμένη, καὶ πολύτεχνος ἡ πόλις. οὐ σπανίζει δὲ οὐδὲν τῶν διακομιζομένων διὰ τῆς θαλάσσης. ἔχει γὰρ καὶ λιμένας εὐκαίρους, χορηγοῦντας τά τε κατὰ τὴν Ἀσκαλῶνα καὶ Ἰόππην, καὶ Γάζαν, ὁμοίως δὲ Πτολεμαΐδα, τὴν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐκτισμένην. μέση δὲ κεῖται πρὸς τοὺς προειρημένους τόπους, οὐκ ἀπέχουσα τούτων πολύ. ἔχει δὲ πάντα δαψιλῆ, [b] καθύγρατος οὖσα πάντοθεν ἡ χώρα, καὶ μεγάλην ἀσφάλειαν ἔχουσα. περιρρεῖ δὲ αὐτὴν ὁ λεγόμενος Ἰορδάνης ποταμὸς ἀείρρους, οὐκ ἔλαττον ἑξακισχιλίων μυριάδων ἀρουρῶν κατὰ τὸ ἀρχαῖον οὔσης. μετέπειτα δὲ οἱ γειτνιῶντες ἐπέβησαν αὐτῆς, ἑξήκοντα μυριάδες ἀνδρῶν ἔγκληροι καθειστήκεισαν ἑκατονταρούροις.

Πληρούμενος δὲ ὁ ποταμὸς, καθὼς ὁ Νεῖλος, ἐν ταῖς πρὸς τὸν θερισμὸν ἡμέραις, πολλὴν ἀρδεύει τῆς γῆς· ὃς εἰς ἕτερον ποταμὸν ἐκβάλλει τὸ ῥεῦμα, κατὰ τὴν Πτολεμαίων χώραν. οὗτος δὲ ἔξεισιν εἰς θάλασσαν. ἄλλοι δὲ χείμαρροι λεγόμενον κατίασι, περιλαμβάνοντες τὰ πρὸς τὴν Γάζαν μέρη, καὶ τὴν Ἀσωτίων χώραν. περιέχεται δὲ ἀσφαλείαις αὐτοφυέσι, δυσείσβολος οὖσα, καὶ πλήθεσιν ἀπραγμάτευτος· διὰ τὸ στενὰς εἶναι τὰς παρόδους, κρημνῶν παρακειμένων, καὶ φαράγγων βαθέων· ἔτι δὲ τραχείας οὔσης τῆς περιεχούσης τὴν χώραν ὀρεινῆς. Ἐλέγετο δὲ, καὶ ἐκ τῶν παρακειμένων ὀρέων τῆς Ἀραβίας μέταλλα χαλ-

a V.C. ἐν ἐλαϊκοῖς. b V.C. καθυγρος.

ματος, ἡ τῶν πτηνῶν χάριν, περιεργίας πυκνῆς ἐνομοθέτει ταῦτα Μωϋσῆς· ἀλλὰ πρὸς ἁγνὴν ἐπίσκεψιν, καὶ τρόπων ἐξαρτισμὸν, δικαιοσύνης ἕνεκεν, σεμνῶς πάντα ἀνατέτακται. τῶν γὰρ πτηνῶν, οἷς χρώμεθα, πάντα ἥμερα καθέστηκε· διαφέρει καθαρότητι, πυροῖς καὶ ὀσπρίοις χρώμενα πρὸς τὴν τροφήν· οἷον περιστεραὶ, τρυγόνες, ἀττακοὶ, πέρδικες, ἔτι χῆνες, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τοιαῦτα. περὶ ὧν δὲ ἀπηγόρευται πτηνῶν, εὑρήσεις ἄγριά τε καὶ σαρκοφάγα, καὶ καταδυναστεύοντα τῇ περὶ ταῦτα δυνάμει τὰ λοιπὰ, καὶ τὴν τροφὴν ἔχοντα δαπάνησιν τῶν προειρημένων ἡμέρων μετὰ ἀδικίας. οὐ μόνον δὲ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄρνας καὶ ἐρίφους ἀναρπάζουσι, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀδικοῦσι νεκρούς τε καὶ ζῶντας. παράσημον οὖν ἔθετο διὰ τούτων, ἀκάθαρτα προσονομάσας· ὅτι δέον ἐστὶ κατὰ ψυχὴν, οἷς ἡ νομοθεσία διατέτακται, δικαιοσύνῃ συγχρῆσθαι· καὶ μηδένα καταδυναστεύειν, πεποιθότας ἰσχύϊ τῇ καθ' ἑαυτούς· μηδὲ ἀφαιρεῖσθαι μηδὲν, ἀλλ' ἐκ δικαίου τὰ τοῦ βίου κυβερνᾶν, ὡς τὰ τῶν προειρημένων πτηνῶν ἥμερα ζῶα, τὰ φυόμενα τῶν ὀσπρίων ἐπὶ γῆς δαπανᾷ, καὶ οὐ καταδυναστεύει πρὸς τὴν ἐπαναίρεσιν τῶν συγγενικῶν. διὰ τῶν τοιούτων οὖν παραδέδωκεν ὁ νομοθέτης σημειοῦσθαι τοῖς συνετοῖς, εἶναι δικαίους τε, καὶ μηδὲν ἐπιτελεῖν βίᾳ· μηδὲ τῇ παρ' αὐτοὺς ἰσχύϊ πεποιθότας, ἑτέρους καταδυναστεύειν. ὅπου γὰρ οὐδ' ἅψασθαι καθῆκε τῶν προειρημένων, διὰ τὴν περὶ ἕκαστα διάθεσιν· πῶς [a] οὐ φυλακτέον παντάπασι, τοὺς τρόπους εἰς τοῦτο καταλλαγῆναι, πάντων τῆς συγχωρήσεως ἡμῖν ἐπὶ τούτων, καὶ τῶν κτηνῶν, τροπολογῶν ἐκθέσθαι. τὸ γὰρ διχηλεύειν καὶ διαστέλλειν ὁπλῆς ὄνυχας, σημεῖόν ἐστι τοῦ διαστέλλειν ἕκαστα τῶν πράξεων ἐπὶ τὸ καλῶς ἔχον. ἡ γὰρ ἰσχὺς τῶν ὅλων σωμάτων μετ' ἐνεργείας ἀπερείδεσθαι ἐπὶ τοὺς ὤμους ἔχει καὶ τὰ σκέλη. μετὰ διαστολῆς οὖν ἅπαντα ἐπιτελεῖν πρὸς δικαιοσύνην ἀναγκάζει τὸ σημειοῦσθαι διὰ τούτων. ἔτι δὲ, διότι παρὰ πάντας ἀνθρώπους [b] διεστάμεθα. οἱ γὰρ πλείονες τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων ἑαυτοὺς μολύνουσιν ἐπιμισγόμενοι, συντελοῦντες μεγάλην ἀδικίαν, καὶ χῶραι καὶ πόλεις ὅλαι σεμνύνονται ἐπὶ τούτοις. οὐ μόνον γὰρ προσάγουσι τοὺς ἄρσενας, ἀλλὰ καὶ τεκούσας, ἔτι δὲ καὶ θυγατέρας μολύνουσιν. ἡμεῖς δὲ ἀπὸ τούτων διεστάλμεθα. περὶ οὗ δέ ἐστιν ὁ προειρημένος τῆς διαστολῆς τόπος, περὶ τοῦτον εἶναι καὶ τὸν τῆς μνήμης κεχαρακτηρικέναι. πάντα γὰρ ὅσα [c] διχηλῆ, καὶ μηρυκισμὸν ἀνάγει, σαφῶς τοῖς νοοῦσιν ἐκτίθεται τὸ τῆς μνήμης. ἡ γὰρ ἀναμηρύκησις οὐθὲν ἕτερον, ἀλλὰ τῆς ζωῆς καὶ συστάσεως ἐπιμνησις· τὸ γὰρ ζῆν διὰ τῆς τροφῆς συνεστάναι νομίζει. διὸ παρακελεύεται καὶ διὰ τῆς γραφῆς ὁ λέγων οὕτως [d] μνείᾳ μνησθήσῃ τοῦ κυρίου, τοῦ ποιήσαντος ἐν σοὶ τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστά. κατανοούμενα γὰρ, καὶ μεγάλα καὶ ἔνδοξα φαίνεται, πρῶτον μὲν ἡ σύμπηξις τοῦ σώματος, καὶ ἡ τῆς τροφῆς διοίκησις, καὶ ἡ περὶ ἕκαστον μέλος διαστολή. πολλῷ δὲ μᾶλλον ἡ τῶν αἰσθήσεων διακόσμησις, διανοίας ἐνέργημα, καὶ κίνησις ἀόρατος, ἥ τε ὀξύτης τοῦ πρὸς ἕκαστόν τι πράσσειν, καὶ τεχνῶν εὕρεσις, ἀπέραστον περιέχει τρόπον, διὸ παρακελεύεται μνείαν ἔχειν, ὡς συντηρεῖται τὰ προειρημένα θείᾳ δυνάμει, σὺν κατασκευῇ. πάντα γὰρ χρόνον καὶ τόπον ὥρικε, πρὸς τὸ διὰ παντὸς μνημονεύειν τοῦ κρατοῦντος θεοῦ, καὶ συντηροῦντος. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν βρωτῶν καὶ ποτῶν ἀπαρξαμένους, εὐθέως τότε συγχρῆσθαι κελεύει. καὶ μὴν καὶ ἐκ τῶν περιβολαίων παράσημον ἡμῖν μνείας δέδωκε. ὡσαύτως δὲ καὶ

ta esse justitiæ causa, ad morum conformationem, & ad animos piis & sanctis cogitationibus imbuendos. Nam ex volatilibus, quibus utimur, omnia sunt mansueta, & excellunt puritate, nutriunturque tritico & leguminibus: ut sunt columbæ, turtures, attagenæ, perdices, anseres, & id genus alia volatilia. quæ autem nobis sunt prohibitæ volucres, illas invenies esse agrestes, carnivoras, in alias violentas, & illas mansuetas ad suum nutrimentum diripientes: nec vero illas solum, & agnos sed & hœdos, ipsosque homines & mortuos & vivos, violenta sua rapacitate petunt. Ideo eas insigni apposita nota, vocavit, immundas: hinc docens, eos quibus tulerat leges, debere etiam in animis suis justitia uti, nec quenquam potentia & viribus suis fretos subjugare, aut re ulla spoliare alios, sed totam vitam suam instituere & gubernare secundum juris rationem, ad imitationem & exemplum illorum mansuetorum animalium, quæ leguminibus ex terra nascentibus vescantur, & nullam vim usurpent ad alia sui generis absumenda. His itaque quasi symbolis quibusdam, legislator voluit ostensum intelligentibus, ut cogitarent se debere esse justos, & nihil per vim agere, neque fiducia potentiæ & virium suarum alios opprimere. Nam cum non permisit attingere jam enumerata animalia propter impetus & inclinationes illas, quas singula habent: quomodo non prorsus judicavit cavendum esse, ne moribus & vita ad ipsorum naturam perverse efformaremur? Ita quæ nobis concedit in omnibus, ut volatilibus, ita pecoribus, figurate & ad morum informationem statuit. Nam quod præcepit, pecora geminis & fissis debere esse ungulis: hoc symbolum eo tendit, ut diligenter, prout decet, discernamus actiones nostras. cum enim conatuum & totius corporis robur fulciatur, & quasi colligatur in humeris & cruribus, hoc signo monere voluit, ut omnia conaremur & perficeremus cum selectione, juxta normam justitiæ: idque hanc etiam ob causam, quia simus magno discrimine sejuncti ab aliis hominibus, quorum plerique se ipsi mutuo commercio inquinent, cum magna justitiæ violatione. Atque de hoc etiam civitates & regiones integræ glorientur, in quibus impune est, non solum cum masculis commercium habere, sed etiam puerperas & filias polluere: a quibus nos longe sumus sejuncti. Quo autem in loco est hæc distinctionis admonitio, in eo est etiam suo charactere expressum memoriæ & recordationis præceptum. Nam cum dicit, Quæcunque habent fissas ungulas, & ruminant: ibi manifeste intelligentibus proponit signum memoriæ. nam ruminatio significat memoriam & recordationem, ac quidem præcipue vitæ & constitutionis nostræ: & quod vita constat & conservatur per alimenti sumptionem. Unde similiter etiam in Scriptura cohortatur ille qui dicit: Memoria recordator Domini, qui fecit in te magna & mirabilia. Apparent enim illa magna & admiranda, cum recte considerantur: ut primum ipsa corporis compages, nutrimenti dispensatio, & singulorum membrorum sua certa figura: deinde, & multo magis, sensuum dispositio, & mentis vis atque agitatio invisibilis: tum etiam ejus velocitas ad quidvis agendum, & inventio artium in immensum sese extendunt. idcirco jubet nos hæc considerare, & meminisse, quod omnia jam commemorata virtute divina, ut sunt condita, ita conserventur. Adhæc etiam distinxit tempora, & pulchre accommodavit ad perpetuo usurpandam istam recordationem de DEO, omnia gubernante & conservante. Nam cum cibus & potus est capiendus, tum statim jubet omnes convenire & adesse, ad libationes & precationes pias per-

Quare Judæis munda vel immunda separata.

a V.C. πῶς οὖν. b C.V. διεστάλμεθα. c C.V. διχηλεῖ. d Deut. 7. 18.

peragendas. Quinetiam in veſtitu nobis indicia & ſigna illuſtria hujus memoriæ tradidit: ſimiliter etiam in portis & januis mandavit præcepta DEI affigi, ad memoriam ejus habendam. Atque etiam in manibus jubet circumplicitum DEI ſignum expreſſe & manifeſte geſtare: quo hoc plane monſtrat, omnia eſſe inſtituenda & peragenda juſte cum memoria creationis noſtræ, & in primis cum timore Dei, qui ſemper & in omnibus negotiis adeſſe debeat. Jubet præterea & cubitum euntes, & de lecto ſurgentes, ex iſta menti humanæ incomprehenſibili viciſſitudine, & alteratione ſomni & quietis, conſiderare, & quidem diligenti animi contemplatione, motiones & vices ac ſucceſſiones in operibus Dei.

Oſtendi ita tibi in expoſitione ungularum fiſſarum & ruminationis, præſtantiam oraculi legitimi, de diſtinctione, delectu & memoria, ut videres non temere iſta, prout in animum inciderint, a legiſlatore noſtro conſtituta eſſe, ſed ad veritatis & rectæ rationis declarationem. Atque ut de eſu & de cibis diſpoſuit, ita etiam de ſingulis quæ ad tactum & auditum pertinent, diligenter præcepit: jubens ut neque ageremus neque audiremus quicquam temere: neque etiam orationis facultate confiſi, ad injuſta delaberemur. Horumque rationes & cauſas ſimiliter in naturis beſtiarum, quas prohibuit, eſt invenire. Nam muſtelæ & murum, & id genus aliarum beſtiarum quæ ſunt prohibitæ, natura eſt damnoſa, & ad nocendum prona. mures enim omnia vaſtant & corrumpunt, non ſolum quantum ad ipſorum nutrimentum attinet: ſed etiam, quia quæ invadunt, illa omnino corrumpunt, & reddunt homini inutilia. Et muſtelæ natura eſt peculiaris, quia hoc animal præter jam commemoratam nocendi inclinationem & facultatem, hoc etiam proprium habet, ut auribus concipiat, ore vero pariat fœtum ſuum. Quo ſignificatur, hanc naturam & conſuetudinem hominum eſſe impuram, qua quæ auribus percipiant, verbis exaggerata efferant ad alios malis involvendos, inquinantes in hoc ſe immundicia non levi, dum plane impietatis fœditate contaminantur. Ex quo præclare Rex veſter facit, qui (ut accipimus) hoc genus hominum ſupplicio ſolet afficere. Hic ego: Tu videris mihi loqui de delatoribus. nam hos ille tormentis & ſuppliciis capitalibus, iiſque acerbis proſequitur. Tum ille: Hos ipſos & ego intelligo. nam horum vigilantia, eſt ſcelerata aliorum hominum pernicies. Noſtra vero lex jubet, ut neminem neque dicto neque facto quis lædat. Atque ita quantum brevitas permiſit, de his diſſeruimus, ad oſtendendum hoc tibi, omnia in legibus noſtris eſſe ſtatuta ad juſtitiam: neque quicquam temere aut ſeverius & durius eſſe ordinatum & propoſitum, ſed ut per totam vitam & in actionibus omnibus exerceremus & uſurparemus juſtitiam erga omnes homines, & Dei gubernantis omnia nunquam obliviſceremur. Ita ergo, & quæ de cibis, & quæ de beſtiis ſunt tradita, omnia ſpectant eo, ut juſtitia excolatur, & hominum ſocietas & converſatio ſit juſta. Mihi itaque videbatur ſingulorum rationem pulchre expoſuiſſe. nam dicebat etiam de vitulis, arietibus & hircis, qui offerrentur, quos omnes ex gregibus & armentis deligerent manſuetos, & nihil prorſus quod ferum & indomitum eſſet mactarent: ut ne ſacrificantes ex legiſlatoris ordinatione alicujus elationis & ſuperbiæ anſam arripere, & ſibi adſcribere poſſent, eo quod ſacrificans omnino faciat oblationem pro animi ſui affectione. Atque hæc fuerunt tractata in collocutione, memoratu (ut ego puto) digna: quæ tibi Philocrates, propter ſtu-

Præcepta de tactu & auditu.

Delatores apud Ægyptios capitaliter puniti.

Animalia ſacrificari ſolita cujuſmodi.

ἐπὶ [a] τῶν πυλῶν καὶ θυρῶν προστέταχε μὲν ἡμῖν τιθέναι τὰ λόγια, πρὸς τὸ μνείαν εἶναι θεοῦ· καὶ ἐπὶ τῶν χειρῶν δὲ διαῤῥήδην τὸ σημεῖον κελεύει περιῆφθαι, σαφῶς ἀποδεικνὺς, ὅτι πᾶσαν ἐνέργειαν μετὰ δικαιοσύνης ἐπιτελεῖν δεῖ, μνήμην ἔχοντας τῆς ἡμῶν συστάσεως, ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸν περὶ θεοῦ φόβον. κελεύει δὲ καὶ κοιταζομένους, καὶ διανισταμένους, μελετᾷν τὰς τοῦ θεοῦ κατασκευάς, οὐ μόνον λόγῳ, ἀλλὰ διαλήψει θεωροῦντας τὴν κίνησιν, καὶ ὑπόληψιν ἑαυτῶν, ὅταν εἰς ὕπνον ἔρχωνται, καὶ τὴν ἔγερσιν, ὡς θεία τίς ἐστι καὶ ἀκατάληπτος τούτων μετάθεσις.

Δέδεικται δέ σοι καὶ τὸ περιττὸν τῆς λογίας, τῆς κατὰ τὴν διαστολὴν καὶ μνείαν· ὡς ἐξεθέμεθα τὴν διχηλίαν, καὶ τὸν μηρυκισμόν· οὐ γὰρ εἰκῆ κατὰ τὸ ἐμπεσὸν εἰς ψυχὴν νενομοθέτηται, πρὸς δὲ ἀλήθειαν καὶ σημείωσιν ὀρθοῦ λόγου. διατάξας γὰρ ἐπὶ βρωτῶν καὶ τῶν κατὰ τὰς ἁφὰς ἕκαστα, κελεύει μηθὲν εἰκῆ μήτε πράσσειν, μήτε ἀκούειν· μήτε τοῦ λόγου δυναστείᾳ συγχρωμένους, ἐπὶ τὴν ἀδικίαν τρέπεσθαι. καὶ ἐπὶ τῶν κνωδάλων δὲ ταὐτόν ἐστιν εὑρεῖν. κακοποιητικὸς γάρ ὁ τρόπος ἐστὶ καὶ γαλῆς, καὶ μυῶν, καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων, ὅσα διηγόρευται. πάντα γὰρ λυμαίνονται καὶ κακοποιοῦσι μύες, οὐ μόνον πρὸς τὴν ἑαυτῶν τροφὴν, ἀλλὰ καὶ παντελῶς ἄχρηστον γίνεται ἀνθρώπῳ, ὅταν δηποτοῦν ἐπιβάληται κακοποιεῖν. τό, τε τῆς γαλῆς γένος ἰδιάζον ἐστί· χωρὶς γὰρ τοῦ προειρημένου, ἔχει λυμαντικὸν κατάστημα· διὰ γὰρ τῶν ὤτων συλλαμβάνει, [b] τεκνοποιεῖ δὲ τῷ στόματι. καὶ διὰ τοῦτο ὁ τοιοῦτος τρόπος τῶν ἀνθρώπων ἀκάθαρτός ἐστιν· ὅσα γὰρ διὰ ἀκοῆς λαβόντες, ταῦτα τῷ λόγῳ σωματοποιήσαντες, κακοῖς ἑτέρους ἐνεκύλισαν, ἀκαθαρσίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐπετέλεσαν, μιανθέντες αὐτοὶ παντάπασι τῷ τῆς ἀσεβείας μολυσμῷ. καλῶς δὲ ποιῶν ὁ βασιλεὺς ὑμῶν, τοὺς τοιούτους ἀναιρεῖ, καθὼς μεταλαμβάνομεν. ἐγὼ δὲ εἶπον· τοὺς ἐμφανιστὰς οἴομαί σε λέγειν· καὶ γὰρ αἰκίαις καὶ θανάτοις ἐπαλγέσιν αὐτοὺς περιβάλλει συνεχῶς. ὁ δὲ, τούτους γὰρ καὶ λέγω· ἡ γὰρ ἐπαγρύπνησις, ἀνθρώπων ἀπώλεια ἀνόσιος. ὁ δὲ νόμος ἡμῶν κελεύει, μήτε λόγῳ, μήτε ἔργῳ μηδένα κακοποιεῖν. καὶ περὶ τούτων οὖν, ὅσον ἐπὶ βραχὺ διεξελθεῖν, προσυποδέδειχά σοι· ὅτι πάντα κεκανόνισται [c] πρὸς δικαιοσύνην, καὶ οὐδὲν εἰκῆ κατατέτακται διὰ τῆς γραφῆς, οὐδὲ μυθωδῶς, ἀλλ' ἵνα διὰ ὅλου τοῦ ζῆν καὶ καὶ ἐν ταῖς πράξεσιν ἀσκῶμεν δικαιοσύνην πρὸς πάντας ἀνθρώπους, μεμνημένοι τοῦ δυναστεύοντος θεοῦ. περὶ βρωτῶν οὖν, καὶ τῶν ἀκαθάρτων, καὶ κνωδάλων, καὶ πᾶς λόγος ἀνατείνει πρὸς δικαιοσύνην, καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων συναναστροφὴν δικαίαν. ἐμοὶ μὲν οὖν ἐνόμιζε περὶ ἑκάστων ἀπολογεῖσθαι· καὶ γὰρ περὶ τῶν προσφερομένων ἔλεγε μόσχων τε καὶ κριῶν, καὶ χιμάρων· ὅτι ἀεὶ ταῦτα ἐκ βουκολίων καὶ ποιμνίων λαμβάνοντας ἥμερα θυσιάζειν, καὶ μηθὲν ἄγριον· ὅπως οἱ προσφέροντες τὰς θυσίας, μηθὲν ὑπερήφανον ἑαυτοῖς συνιστορῶσι, σημειώσει κεχρημένοι τοῦ διατάξαντος. τῆς γὰρ ἑαυτοῦ ψυχῆς τοῦ παντὸς τρόπου τὴν προσφορὰν ποιεῖται ὁ τὴν θυσίαν προσάγων: καὶ περὶ τούτων οὖν νομίζω τὰ τῆς ὁμιλίας ἀξιολόγου καθεστάναι, διὸ τὴν σεμνότητα

καὶ

a Deut. 6. 9. b Barnabæ Epiſt. p. 232. c κεκανόνισται. C. V.

χαλκᾶ καὶ σιδηρᾶ συνίστασθαι πρότερον. ἐκλέλειπται δὲ ταῦτα, καθ᾽ ὃν ἐπεκράτησαν χρόνον Πέρσαι· τῶν τότε προεστώτων, ποιησαμένων διαβολὴν, ὡς ἀχρηστος ἡ κατεργασία γίνεται, καὶ πολυδάπανος· ὅπως μὴ διὰ τὴν μεταλλείαν τῶν εἰρημένων συμβῇ καὶ τὴν χώραν καταφθείρεσθαι, καὶ σχεδὸν διὰ τὴν ἐκείνων δυναστείαν ἀλλοτριωθῆναι, παρευρέσιν λαβόντων εἰς τοὺς τόπους εἰσόδου, διά τι τὴν διαβολὴν γεγονέναι τοιαύτην. ὅσον οὖν καὶ περὶ τούτων ἔδει, κεφαλαιωδῶς σεσημαγκά σοι, ὦ Φιλόκρατες ἀδελφέ· τὰ δὲ τῆς ἑρμηνείας ἑπομένως δηλώσομεν.

Ἐπιλέξας γὰρ τοὺς ἀρίστους ἄνδρας, καὶ παιδείᾳ διαφέροντας, ἅτε δὴ γονέων τετυχότας ἐνδόξων, οἵτινες οὐ μόνον τὴν τῶν Ἰουδαϊκῶν γραμμάτων ἕξιν περιεποίησαν αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἐφρόντισαν οὐ παρέργως κατασκευῆς· διὸ καὶ πρὸς τὰς πρεσβείας εὔθετοι καθεστήκεισαν, καὶ τοῦτ᾽ ἐπετέλουν ὅτε δέοι, καὶ πρὸς τὰς ὁμιλίας καὶ ἐπερωτήσεις τοῦ νόμου μεγάλην εὐφυΐαν εἶχον· τὸ μέσον ἐζηλωκότες κατάστημα (τοῦτο γὰρ κάλλιστόν ἐστιν) ἀποτεθειμένοι τὸ τραχὺ καὶ βάρβαρον τῆς διανοίας· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ κατοιέσθαι [a] καὶ νομίζειν ὑπερφρονεῖν ἑτέρους, ὑπερβεβηκότες· τὴν δὲ ὁμιλίαν, καὶ τὸ συνακούειν, καὶ πρὸς ἕκαστον ἀποκρίνεσθαι δεόντως παραδεδειγμένοι, ὑπερφέρειν ἕτερος ἑτέρῳ, καὶ τοῦ καθηγουμένου πάντες ἄξιοι, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀρετῆς. νοῆσαι δὲ ἦν, ὡς ἠγάπησαν τὸν Ἐλεάζαρον, δυσαποσπάστως ἔχοντες, καὶ ἐκεῖνος αὐτούς, χωρὶς καὶ τοῦ πρὸς τὸν βασιλέα γεγραφέναι περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτῶν, πολλὰ παρεκάλεσε τὸν Ἀνδρέαν ποιῆσαι, συναντιλαμβάνεσθαι παρακαλῶν, καθ᾽ ὃν ἂν δυνώμεθα. καὶ ἡμῶν ἐπαγγελλομένων, ἀφροντιστεῖν περὶ τούτων· ἔφη, καὶ λίαν διαγωνιᾷν. εἰδέναι γὰρ, ὅτι φιλάγαθος ὢν ὁ βασιλεὺς, πάντων μέγιστον ἡγεῖται τὸ μεταπέμπεσθαι, καθ᾽ ὃν ἂν τόπον ὠνομασθῇ τις ἄνθρωπος διαφέρων ἀγωγῇ καὶ φρονήσει παρ᾽ ἑτέρους. μετείληφα γὰρ καλῶς αὐτὸν λέγειν, ὅτι περὶ ἑαυτὸν ἔχων ἄνδρας δικαίους καὶ σώφρονας, τὴν μεγίστην ἂν φυλακὴν τῆς βασιλείας ἕξειν, συμβουλευόντων παῤῥησίᾳ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν φίλων· ὃ δὴ σύνεστι τοῖς ἀποστελλομένοις ὑπ᾽ αὐτοῦ. καὶ διὰ ὅρκων ἐπιστοῦτο, μὴ προΐεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, εἴ τις ἑτέρα χρεία πρὸς τὰ κατ᾽ ἰδίαν αὐτῷ κατεπείγοι· πρὸς δὲ τὴν κοινὴν πᾶσι τοῖς πολίταις ἐπανόρθωσιν, ἐξαποστέλλειν αὐτούς. τὸ γὰρ καλῶς ζῆν, ἐν τῷ τὰ νόμιμα συντηρεῖν εἶναι. τοῦτο δὲ ἐπιτελεῖσθαι, διὰ τῆς ἀκροάσεως πολλῷ μᾶλλον, ἢ διὰ τῆς ἀναγνώσεως. προτιθέμενος οὖν ταῦτα, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια, φανερὸς ἦν τὴν διάθεσιν, ὃς ἦν πρὸς αὐτούς.

Ἄξιον δὲ ἐπιμνησθῆναι βραχέων τῶν ὑποδειχθέντων ὑπ᾽ αὐτοῦ, πρὸς δι᾽ ἡμῶν ἐπιζητηθέντων. νομίζειν γὰρ τοῖς πολλοῖς περιεργίαν ἔχειν τινὰ τῶν ἐν τῇ νομοθεσίᾳ περὶ τε τῶν βρωμάτων καὶ ποτῶν, καὶ τῶν νομιζομένων ἀκαθάρτων εἶναι κνωδάλων. πυνθανομένων γὰρ ἡμῶν, διὰ τί μιᾶς καταβολῆς οὔσης, τὰ μὲν ἀκάθαρτα νομίζεται πρὸς βρῶσιν, τὰ δὲ καὶ πρὸς τὴν ἁφὴν (δεισιδαιμόνως γὰρ τὰ πλεῖστα τὴν νομοθεσίαν ἔχειν, ἐν δὲ τούτοις πάλιν πάνυ δεισιδαιμόνως) πρὸς ταῦτα οὕτως ἐνήρξατο.

Θεωρεῖς, ἔφη, τὰς ἀναστροφὰς καὶ τὰς ὁμιλίας, οἷον ἐνεργάζονται πρᾶγμα· διότι κακοῖς ἐνομιλήσαντες, διαστροφὰς ἐπιλαμβάνουσιν ἄνθρωποι, καὶ ταλαίπωροι δι᾽ ὅλου τοῦ ζῆν εἰσίν· ἐὰν δὲ σοφοῖς καὶ

quo tempore Perſæ rerum potirentur, fuerunt intermiſſa: quia qui tum præeſſent, culparent illa, ut inutilis & ſumptuoſi laboris, & per quæ etiam regio poſſet perdi. Ac quidem hæc ipſorum criminatio valuit: quia fere per potentiam illorum qui intenti iis erant, regio fuit perducta in alienas manus, cum illi inde in regionem nacti fuiſſent ingreſſum. Expoſui ita ſtrictim tibi, frater Philocrates, quæ etiam de his commemoranda fuerunt. deinceps exponam illa, quæ ſunt ipſius interpretationis.

LXX interpretum electio. Elegit ergo Eleazarus optimos & eruditione præſtantes viros, utpote præclaris ortos parentibus: qui non ſolum exercitati erant in literis Judæorum, ſed etiam in ſtudia & mores Græcorum non ſegnem operam navarant: quique ideo idonei erant ad legationes, & eas obibant cum opus eſſet. Jam ad diſputationes de legibus explicandas valde ſolertes erant. iidem amplexabantur ſtatum vitæ & morum medium, qui eſt optimus, deponentes a ſe aſperitatem & barbariem animi; nec volebant videri arrogantes, & eſſe in aliqua opinione elationis adverſus inferiores, ſed ſuavitatem animi in converſationibus, & facilitatem audiendi alios, dexteritatemque reſpondendi ad ſingula, apte & ordine recto declarare ſtudebant: denique omnes erant digni præſide ſuo, & virtute ipſius. Quam vero ipſum Eleazarum amarent, hinc licebat cognoſcere, quia inviti & ægre ab ipſo diſcedebant. Ipſe etiam valde eos amabat, quod inde licebat colligere: quia præterquam quod ſcripſerat ad Regem de ipſis reſtituendis, multum etiam rogabat Andream, ut id negotii promoveret, & in aliis quibus poſſemus, ipſis gratificaremur. Cumque nos promiſiſſemus noſtram operam, & dixiſſemus ipſum non debere de iſtis ſollicitum eſſe: ipſe reſpondebat, ſe etiam valde angi animo ob iſtam rem. Compertum enim habere, Regem, cum virtutis ſtudio & amore excellat, hujus præcipue curam habere, ut ubicunque locorum celebretur aliquis doctrina & prudentia præ aliis excellens, cum ad ſe accerſat. nam & hoc ipſum dicere, & recte: Quod ſi habeat apud ſe juſtos & moderatos viros, habeat ſecum regni ſui maximum præſidium & munimentum: eo quod illi libere & intrepide conſulant, ad communem utilitatem illorum quibus ipſe benevelit. Taleſque dicebat ſe animadvertere, eſſe illos ab ipſo miſſos. Præterea jurejurando affirmabat, ſe iſtos viros non dimiſſurum, ſi quod aliud ſuum negocium inſtaret. Nunc vero dimittere illos, ad emendationem rei communiter omnibus civibus utilis. Nam ut quis bene vivat, hoc ſitum eſſe in obſervantia & diligenti cuſtodia legum: hoc vero acquiri & abſolvi multo magis ex auditione, quam lectione. Ex horum ergo & ſimilium commemoratione, ſatis declarabat animi ſui erga illos viros effectum. *Ptol. regis erga doctos homines obſervantia.*

Nunc pauca quædam ex illis quæ ipſe nobis interrogantibus explicuit, dignum fuerit commemorare, præſertim cum exiſtimemus multis videri, nonnulla in lege temere comprehenſa: ut illa quæ de cibo & potu, & animalibus illis quæ habentur impura, ſunt tradita. Interrogantibus ergo nobis, quare cum ſint unius creatione omnia condita, alia ad eſum impura habeantur, nonnulla etiam ad tactum. hæc enim & alia multa videri ſuperſtitioſe tradita eſſe in lege; & obſervari etiam nimis ſuperſtitioſe. Ad hæc ipſe ita cœpit loqui:

Eleazari ad quæſtionem ab Ariſtea & Andrea propoſitam reſponſio. Cernes, inquit, quid poſſint & efficiant converſario & conſuetudo. quia homines ex converſatione improborum depravantur, & fiunt miſeri per totam vitam. Si vero cum ſapientibus & pruden- tibus

[a] V. C. κατοίεσθαι.

tibus versentur, ignorantiæ suæ emendationem ad vitæ rectitudinem consequuntur. Hinc primus Legislator noster distincte & accurate præcepit, quæ sunt pietatis & justitiæ: & singula de his tradidit non solum prohibitione, sed etiam cum præscriptione recti: ob oculos etiam positis malis & afflictionibus, quas Deus immittat authoribus delictorum. Nam primum omnium ostendit, unum solum esse Deum, & ejus potentiam omnia pervadere, ita ut omnia sint ea repleta, nec ipsam lateat quicquam eorum quæ in terra ab hominibus clam fiant: sed quæcunque quis vel jam faciat, vel post sit facturus, ea sint illi aperta. Quibus quidem ita accurate traditis, hoc demonstravit & effecit, ut si quis tantum cogitet de aliquo improbo facinore peragendo, nedum si id peregisset, sciret Deum id non latêre: sicque in tota lege sua Dei majestatem & potentiam illustravit. Hoc initio ita facto, demonstravit deinde, omnes alios homines, præter Judæos, stulte multos statuere Deos, & colere eos quibus ipsi sint multo præstantiores. Nam illos simulachra ex lapidibus & lignis confecta, habere pro imaginibus eorum qui ipsis aliquid ad vitam utile invenerint: atque ita adorare illa, quæ manifeste videant omni sensu destituta esse. Jam ut quis concedat, ipsos respicere ad facultatem, qua tempore inventionis præditi fuerunt: hinc etiam stultos habendos, quia illi ipsorum inventores non crearint neque produxerint quicquam, sed ex creatis & productis quædam aut ostenderinr esse utilia, aut ad meliorem usum composuerint. Unde etiam hanc ob causam stulte & inaniter agere, dum habeant & colant pro diis sui similes: & eo magis, cum invenire liceat multos etiam nunc qui illis prioribus inventoribus longe sint solertiores & ad inveniendum & ad intelligendum, quos tamen illi nunquam adoraverint: & tamen interim qui Græcorum talia finxerint & commenti sint de diis, haberi apud ipsos sapientissimos. De aliis vero, ajebat, longe stultioribus quid opus est dicere, ut de Ægyptiis & similibus, qui ad bestias & multa reptilia: aliaque animalia delapsi, ea venerantur, & iis tam mortuis quam vivis sacrificant? Hæc ergo singula diligenter contemplatus, utpote sapiens & a DEO omnium rerum cognitione instructus legislator noster, circummunivit nos vallis indissolubilibus, & ferreis mœnibus, ut cum nullis prorsus aliis populis possemus ulla in re commisceri: sed permanentes & corpore mundi, & animo liberi a falsis opinionibus, unum DEUM, & eum potentem supra universam creaturam coleremus. Ex quo Ægyptiorum sacri præsides, postquam multa ex disciplina nostra intentius perpenderant, & inde assumpserant, nos DEI homines appellant: quod ex aliis nemini contingere potest, nisi verum DEUM colat. Sed fere alii homines sunt cibi & potus & vestitus, in quo toto animo incumbunt. Nostri vero his pro nihilo habitis, per totam vitam versantur in contemplatione majestatis & omnipotentiæ DEI. Hinc ergo ne per ullius impietatis communicationem inficeremur, neve conversatione improborum depravaremur, circumsepsit nos legitima sanctitate & puritate cibi, potus, tactus, auditus & visus. nam in universum omnia quæ ipse sanxit nobis, habent naturalem causam, & ita divinitus gubernantur: habetque unumquodque eorum quo vel abstinemus vel utimur, causam & rationem profundam. Ex quibus unum & alterum tibi, exempli causa, cursim exponam, ne in has abjectas & leves de legislatore nostro cogitationes incidas, quasi ipse pro muribus, mustelis & similibus tantopere sollicitus, talia legibus suis ordinarit: sed ut perspicias, omnia ab ipso graviter & sancte institu-

Ægyptiorum idololatria.

φρονίμοις συζῶσιν, ἐξ ἀγνοίας, ἐπανορθώσεως εἰς τὸν βίον ἔτυχον. διαστειλάμενος τὰ τῆς εὐσεβείας καὶ δικαιοσύνης ὁ πρῶτος νομοθέτης ἡμῶν, καὶ διδάξας ἕκαστα περὶ τούτων οὐκ ἀπαγορευτικῶς μόνον, ἀλλ' ἐνδίκως, καὶ τὰς βλάβας προδήλους καὶ τὰς ὑπὸ τοῦ θεοῦ γινομένας ἐπιπομπὰς τοῖς αἰτίοις. ᵃ ὑπέδειξε γὰρ πάντων πρῶτον, ὅτι μόνος θεός ἐστι, καὶ διὰ πάντων ἡ δύναμις τοῦ αὐτοῦ ἐστι φανερὰ γίνεται, πεπληρωμένου παντὸς τόπου τῆς δυναστείας, καὶ οὐθὲν αὐτὸν λανθάνει τῶν ἐπὶ γῆς γινομένων ὑπ' ἀνθρώπων κρυφίως· ἀλλ' ὅσα ποιεῖ τις αὐτῷ φανερὰ καθέστηκε, καὶ τὰ μέλλοντα γίνεσθαι. ταῦτα οὖν ἐξεργαζόμενος ἀκριβῶς, καὶ πρόδηλα θεὶς, ἔδειξεν, ὅτι κἂν ἐννοηθῇ τις κακίαν ἐπιτελεῖν, οὐκ ἂν λάθοι μὴ ὅτι καὶ πράξας διὰ πάσης τῆς νομοθεσίας τὸ τοῦ θεοῦ δυνατὸν ἐνδεικνύμενος. ποιησάμενος οὖν τὴν καταρχὴν ταύτην, καὶ δείξας ὅτι πάντες οἱ λοιποὶ παρ' ἡμᾶς ἄνθρωποι πολλοὺς θεοὺς εἶναι νομίζουσιν, αὐτοὶ δυναμικώτεροι πολλῷ καθεστῶτες ὧν σέβονται ματαίως ἀγάλματα γὰρ ποιήσαντες ἐκ λίθων καὶ ξύλων, εἰκόνας φασὶν εἶναι τῶν ἐξευρόντων τι πρὸς τὸ ζῆν αὐτοῖς χρήσιμον· οἷς προσκυνοῦσι, παρὰ πόδας ἔχοντες τὴν ἀναισθησίαν. εἴτε γὰρ κατ' ἐκεῖνο τις θείη, κατὰ τὴν ἐξεύρεσιν παντελῶς ἀνόητοι. τῶν γὰρ ἐν τῇ κτίσει λαβόντες τινὰ συνέθηκαν καὶ προσυπέδειξαν εὔχρηστα, τὴν κατασκευὴν αὐτῶν οὐ ποιήσαντες αὐτοὶ; διὸ κενὸν καὶ μάταιον τοὺς ὁμοίους ἀποθεοῦν. καὶ γὰρ εἰ καὶ νῦν εὑρηματικώτεροι καὶ πολυμαθέστεροι τῶν ἀνθρώπων τῶν πρὶν εἰσὶ πολλοί, καὶ οὐκ ἂν φθάνοιεν αὐτοὺς προσκυνοῦντες. καὶ νομίζουσι οἱ ταῦτα διαπλάσαντες, καὶ μυθοποιήσαντες, τῶν ἑλλήνων οἱ σοφώτατοι καθεστάναι. τῶν γὰρ ἄλλων πολυματαίων τί δεῖ καὶ λέγειν; Αἰγυπτίων τε, καὶ τῶν παραπλησίων· οἵτινες ἐπὶ θηρία, καὶ τῶν ἑρπετῶν τὰ πλεῖστα, καὶ κνωδάλων, τὴν ἀπέρεισιν πεποίηνται, καὶ ταῦτα προσκυνοῦσι, καὶ θύουσι τούτοις καὶ ζῶσι καὶ τελευτήσασι; συνθεωρήσας οὖν ἕκαστα σοφὸς ὢν ὁ νομοθέτης, ὑπὸ θεοῦ κατεσκευασμένος εἰς ἐπίγνωσιν τῶν ἁπάντων, περιέφραξεν ἡμᾶς ἀδιακόπτοις χάραξι, καὶ σιδηροῖς τείχεσιν· ὅπως μηθενὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ἐπιμισγώμεθα κατὰ μηδεν, ἁγνοὶ καθεστῶτες κατὰ σῶμα καὶ κατὰ ψυχὴν, ἀπολελυμένοι ματαίων δοξῶν, τὸν μόνον θεὸν καὶ δυνατὸν σεβόμενοι παρ' ὅλην τὴν πᾶσαν κτίσιν. ὅθεν οἱ Αἰγυπτίων καθηγεμόνες ἱερεῖς, ἐγκεκυφότες εἰς πολλὰ, καὶ μετεσχηκότες πραγμάτων, ἀνθρώπους θεοῦ προσονομάζουσιν ἡμᾶς ὃ τοῖς λοιποῖς οὐ πρόσεστιν, εἰ μή τις σέβεται τὸν κατ' ἀλήθειαν θεὸν, ἀλλὰ εἰσὶν ἄνθρωποι βρωτῶν καὶ ποτῶν καὶ σκέπης. ἡ γὰρ πᾶσα διάθεσις αὐτῶν ἐπὶ ταῦτα καταφεύγει. τοῖς δὲ παρ' ἡμῶν οὐδενὶ ταῦτα λελόγισται, περὶ δὲ τῆς τοῦ θεοῦ δυναστείας δι' ὅλου τοῦ ζῆν ἡ σκέψις αὐτοῖς ἐστιν, ὅπως ἐν μηθενὶ συναλισγούμενοι, μηδ' ὁμιλοῦντες φαύλοις, διαστροφὰς λαμβάνωμεν· πάντοθεν ἡμᾶς περιέφραξεν ἁγνείαις καὶ διὰ βρωτῶν καὶ ποτῶν, καὶ ἁφῶν, καὶ ἀκοῆς καὶ ὁράσεως νομικῶς. τὸ γὰρ καθόλου πάντα πρὸς τὸν φυσικὸν λόγον ὅμοια καθέστηκεν, ὑπὸ μιᾶς δυνάμεως οἰκονομούμενα. ᵇ καὶ καθ' ἓν ἕκαστον ἔχει λόγον βαθὺν, ἀφ' ὧν ἀπεχόμεθα κατὰ τὴν χρῆσιν, καὶ οἷς συγχρώμεθα. χάριν δὲ παραδείγματος ἓν ἢ καὶ δεύτερον ἐπιδραμὼν, σοὶ σημανῶ· μὴ γὰρ εἰς τὸν καταπεπτωκότα λόγον ἔλθῃς, ὅτι μυῶν, καὶ γα-

a V. C. προὐπέδειξε. b Euseb. lib. 8. præparat. Euangelicæ cap. 3.

καὶ φυσικὴν διάνοιαν τοῦ νόμου προῆγμαι διασαφῆσαί σοι Φιλόκρατη, δι' ἣν ἔχεις φιλομάθειαν.

Ὁ δὲ Ἐλεάζαρος ποιησάμενος θυσίαν, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐπιλέξας, καὶ πολλὰ δῶρα τῷ βασιλεῖ κατασκευάσας, προέπεμψεν ἡμᾶς μετ' ἀσφαλείας πολλῆς. ὡς δὲ παρεγενήθημεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, προσηγγέλη τῷ βασιλεῖ περὶ τῆς ἀφίξεως ἡμῶν. παρεῖμεν δὲ εἰς τὴν αὐλὴν Ἀνδρέας τε καὶ ἐγώ, φιλοφρόνως ἠσπασάμεθα τὸν βασιλέα, καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἀποδεδώκαμεν τὰς παρὰ τοῦ Ἐλεαζάρου. περὶ πολλοῦ δὲ ποιούμενος τοῖς ἀπεσταλμένοις ἀνδράσιν ἐντυχεῖν, ἐκέλευσε τοὺς λοιποὺς πάντας ἀπολῦσαι, τοὺς ἐπὶ τῶν χρειῶν· καλεῖν δὲ τοὺς ἀνθρώπους. τοῦ πᾶσι παραδόξου φανέντος, διὰ τὸ κατ' ἔθος εἶναι, πεμπταίους εἰς πρόσωπον ἔρχεσθαι βασιλεῖ τοὺς περὶ χρησίμων ἀφικνουμένους· τοὺς δὲ παρὰ βασιλέων ἢ πόλεων ἐν ὑπεροχαῖς, μόλις ἐν τριάκοντα [a] εἰς τὴν αὐλὴν παρίεσθαι· τοὺς δὲ ἥκοντας τιμῆς ἀξιῶν μείζονος, καὶ τὴν ὑπεροχὴν κρίνων τοῦ πέμψαντος, ἀπολύσας οὓς ἐνόμιζε περισσούς, ὑπέμεινε περιπατῶν, ἕως ἂν παραγινομένους ἀσπάσηται. παρελθόντων δὲ σὺν τοῖς ἀπεσταλμένοις δώροις, καὶ ταῖς διαφόροις διφθέραις, ἐν αἷς ἡ νομοθεσία γεγραμμένη χρυσογραφίᾳ τοῖς Ἰουδαϊκοῖς γράμμασι, θαυμασίως εἰργασμένου τοῦ ὑμένος, καὶ τῆς πρὸς ἄλληλα συμβολῆς ἀνεπαισθήτου κατεσκευασμένης· ὡς εἶδεν ὁ βασιλεὺς τοὺς ἄνδρας, ἐπηρώτα περὶ τῶν βιβλίων. ὡς δὲ ἀπεκάλυψαν τὰ τῶν ἀνειλημμάτων, καὶ ὑμένας ἀνείλιξαν, πολὺν ἐπιστὰς χρόνον, καὶ προσκυνήσας σχεδὸν ἑπτάκις, εἶπεν· εὐχαριστῶ μέν, ἄνδρες, ὑμῖν· τῷ δὲ ἀποστείλαντι, μᾶλλον· μέγιστον δέ, τῷ θεῷ, οὗ τινός ἐστι τὰ λόγια ταῦτα. ὁμοθυμαδὸν δὲ πάντων εἰπόντων ὑπὸ μίαν φωνήν, τῶν τε παραγεγονότων καὶ τῶν συμπαρόντων, εὖ βασιλεῦ· προήχθη δακρῦσαι, τῇ χαρᾷ πεπληρωμένος. ἡ γὰρ τῆς ψυχῆς ἔντασις, καὶ τὸ τῆς τιμῆς ὑπερτεῖνον, δακρύειν ἀναγκάζει κατὰ τὰς ἐπιτυχίας. κελεύσας δὲ εἰς τάξιν ἀποδοῦναι τὰ τεύχη, τὸ τηνικαῦτα ἀσπασάμενος τοὺς ἄνδρας, εἶπεν· δίκαιον ἦν, θεοσεβεῖς ἄνδρες, ὧν χάριν ὑμᾶς μετεπεμψάμην, ἐκείνοις πρῶτον σεβασμὸν ἀποδοῦναι· μετὰ ταῦτα, τὴν δεξιὰν ὑμῖν προτεῖναι· διὸ πεποίηκα τοῦτο πρῶτον. μεγάλην δὲ τέθειμαι τὴν ἡμέραν ταύτην, ἐν ᾗ παραγεγόνατε· καὶ κατ' ἐνιαυτὸν ἐπίσημος ἔσται πάντα τὸν τῆς ζωῆς ἡμῶν χρόνον. συνέτυχε δὲ καὶ κατὰ τὴν νίκην ἡμῖν προσπεπλωκέναι τῆς πρὸς Ἀντίγονον ναυμαχίας· διὸ δειπνῆσαι σήμερον μεθ' ἡμῶν βουλήσομαι, πάντα δύναμιν εἶπεν παρεστάναι καθηκόντως, οἷς συγχρήσησθε κἀμοὶ μεθ' [b] ἡμῶν. τῶν δὲ ἀσμενισάντων, ἐκέλευσε καταλύματα δοθῆναι τὰ κάλλιστα, πλησίον τῆς ἄκρας αὐτοῖς· καὶ τὰ κατὰ τὸ συμπόσιον ἑτοιμάζειν.

Ὁ δὲ ἀρχιητρὸς [c] Νικάνωρ Δωρόθεον προσκαλεσάμενος, ὃς ἦν ἐπὶ τούτων ἀποτεταγμένος, ἐκέλευσε τὴν ἑτοιμασίαν εἰς ἕκαστον ἐπιτελεῖν. ἦν γὰρ οὕτω διατεταγμένον ὑπὸ τοῦ βασιλέως (ἃ [d] μὴν ἔτι καὶ νῦν ὁρᾷς) ὅσαι γὰρ πόλεις εἰσίν, αἷς συγχρῶνται πρὸς τὰ ποτὰ καὶ βρωτὰ καὶ στρωμνάς, τοσοῦτοι καὶ προεστῶτες ἦσαν· καὶ κατὰ τοὺς ἐθισμοὺς οὕτως ἐσκεύαζον, ὅταν παραγίνοιντο πρὸς τοὺς βασιλεῖς, ἵνα κατὰ μηδὲν δυσχεραίνοντες, ἱλαρῶς διεξάγωσιν· ὃ καὶ περὶ τούτους ἐγεγόνει. προσεχέστατος γὰρ ὢν ἄνθρωπος ὁ Δωρόθεος, εἶχε τὴν τῶν τοιούτων προστασίαν. συνέστρωσε δὲ πάντα τὰ δι' αὐτοῦ χειριζόμενα, πρὸς τὰς τοιαύτας ὑποδοχὰς διαμεμερισμένα· διαμερῆ τε ἐποίησε τὰ τῶν κλισιῶν, κα-

dium tuum singulare cognoscendi res utiles, non potui non exponere: ut cognosceres legis illius majestatem, sanctitatemque, & mentem in natura rerum reconditam. Nunc ad institutum.

Eleazarus peractis sacris, & adornatis regi muneribus, dimisit nos cum securitate itineris. Postquam autem pervenimus Alexandriam, nunciatumque esset Regi nos advenisse, Andreas & ego statim vocabamur in aulam: & Rege comiter salutato, obtulimus ei literas Eleazari. Qui cum valde cuperet secum habere viros illos missos, mandavit reliquos omnes qui negotiorum causa adessent secedere, & illos vocare: quæ res ut inusitata, movit omnibus admirationem. quia hoc in more erat, ut qui ob privatum aliquod negotium venissent, quinto demum die in conspectum regis pervenirent: qui vero a regibus & civitatibus præstantibus missi essent, illi ægre post triginta dies in aulam admitterentur. Hos autem viros majori judicans honore dignos, & respiciens etiam ad excellentiam ejus a quo missi essent, remotis qui viderentur debere abesse, deambulans expectabat, donec advenientes salutasset. Quos quidem ingressos cum muneribus missis, & variis pellibus, in quibus lex aureis literis lingua Judæorum perscripta erat, quarumque membranæ mira arte elaboratæ erant, & ita compositæ ut oculis discerni non posset earum compositio, Rex ut vidit, de libris interrogavit. Qui postquam illos involutos revelassent, & membranas explicuissent: ille diu subsistens, cum adoratione fere septies ita est locutus: Gratias ago vobis, viri, sed majores ei qui vos misit, maximas vero DEO illi cujus hæc sunt oracula. Hæc unanimiter approbantibus, voceque una & illis qui advenerant, & qui cum Rege erant dicentibus, Bene rex facis: ille repletus gaudio, lachrimas effundere cœpit: quia animi vehemens intentio ob aliquam rem magnam & gloriosam, quæ exoptata contigit, solet elicere lachrimas. Hinc jussit illos in ordinem offerre & seponere volumina legis. hocque facto, salutans excepit illos, & dixit: Rectum erat, viri pietate insignes, me primum exhibere honorem illis ob quæ vos accersivi huc: deinde vobis præbere dextram: ideo illud prius feci. Hic autem dies in singulos annos per totam vitam meam erit mihi solemnis & magnus, quo vos ad me venistis. Et quia contigit ut ad me veniretis tempore illo, quo ego navali adversus Antigonum prælio victoria sum potitus, ideo volo hodie vobiscum cœnare. Jussitque suo convenienti ordine & modo convenire & adesse omnes magnates & potentiores suos, interque eos nos quoque, cupidos & paratos. Diversoria vero in quibus illi seniores quiescerent & morarentur, mandavit illis quæ proxime arcem decentissima essent dari, & simul quæ ad convivium attinerent adornari.

Adventus interpretum in urbem Alexandriam.

Salutatio Regis interpretibus facta.

Nicanor autem, medicorum princeps, accersitum Dorotheum, cui hoc muneris commissum erat, jussit effectam curare singulorum adornationem. nam ita a Rege ordinatum fuit, quod nunc etiam cernis, ut quot essent civitates, quæ suppeditarent ea quæ ad cibum, potum & lectisternia attinerent: tot essent etiam præfecti eorum, qui exercitati & assuefacti, cum qui ad Regem venissent, pro more omnia adornarent sine omni molestia & mora: id quod etiam circa hos hospites est factum. Nam Dorotheus, homo diligentissimus, illis præerat: qui curavit omnia sibi commissa, & ad hujuscemodi exceptiones destinata, expandi & substerni, & juxta Regis voluntatem sessionem etiam in duas partes divisit. Nam rex vo-

Nicanor.

Convivii adornatio.

a Ioseph. τοὺς δὲ πρεσβεύοντας, διὰ μηνός. b V.C. ὁμῶν. c Ioseph. ὁ ἐπὶ τῆς τῶν ξένων ἀποδοχῆς τεταγμένος. d V.C. οὐ μήν.

Primi diei convivium. voluit mediam partem illorum virorum ante se discumbere, reliquos post suum solium: nihilque intermittendum putavit, quod faceret ad honorandos illos viros.

Postquam autem discubuissent, jussit Dorotheum omnia peragere pro more illorum qui ex Judæa advenire soleant. is ergo sacros præcones, sacrificatores, & alios qui solerent peragere precationes, accersivit. sed illi Eleazarum seniorem sacerdotem ex illis qui advenerant rogarunt, ut faceret vota. qui cum convenienti reverentia stans dixit: Rex, impleat te DEUS omnipotens omnibus illis bonis quæ creavit: detque & efficiat ut ea tu, uxor, liberi & amici habeatis per omne vitæ tempus affluentia & firma. Ad hæc ab illo dicta excitatus est magnus applausus, cum clamore & exultatione, qui satis diu duravit. hinc conversi sunt ad oblectandum se illis quæ apparata erant. Tum ministri omnes, ex Dorothei præscripto & ordinatione ministrantes, expediebant sua munia: inter quos etiam regii pueri erant, quique apud regem in magno essent honore.

Ibi Rex post aliquantulum spacii, per occasionem captatam, sedentibus illis ordine secundum ætatem, eum qui primum locum in sessione habebat interrogavit: QUOMODO regnum ad finem usque retinuerit extra lapsum & offensionem? Ad quod ille paululum cunctatus, respondit: Si in tota tua gubernatione imitatus fueris æquitatem & mansuetudinem DEI. nam dum ita indignos quidem prosequeris mansuetudine & longanimitate, dignos vero (quemadmodum par est) tractabis honorificentius & mitius, illos etiam de sua improbitate detrudes, & perduces ad pœnitentiam ejus.

Hoc collaudato, proximum interrogabat: QUOMODO quodque instituat & agat? Ille respondit: Ita ipsum singula recte acturum, si quod justum est erga omnes conservet, ex eo quod statuat omnem cogitationem suam DEO notam esse: & in primis, si cum timore DEI actiones suas inchoet, in nulla earum interruptum & parum commodum processum habiturum.

Hoc etiam admodum benigne audito, sequentem interrogabat: QUOMODO posset nancisci & retinere sibi animis consentientes amicos? Cui ille: Si illi viderint te magnam curam habere illorum cœtuum, quibus præsis: tu vero ita hoc facies, si considerabis, quomodo DEUS juvet genus humanum, qui valetudinem ipsis, alimenta, victum, & alia omnia præparat temporibus suis.

Suffragatus & huic, sequentem interrogabat: QUOMODO in jure dicendo, & judiciorum sententiis ferendis, possit laudem & approbationem assequi apud illos etiam qui non sint sui compotes facti voti? Ille dixit: Si omnibus te præbueris sermone æquabilem, & nihil neque superbe neque pro tua potentia egeris contra delinquentes. Hoc autem ita facies, si Dei observabis administrationem & constitutionem, qui dignis perficit vota ipsorum: quos autem non vult participes fieri suorum votorum, illis aut per insomnia, aut factis & actionibus ipsis ostendit, ipsorum vota esse noxia: neque eos vel pro ipsorum delictis, vel pro suæ potentiæ magnitudine affligit, sed æquitate erga illos utitur.

Et hunc suis laudibus prosecutus, interrogabat eum qui sequebatur: QUOMODO in rebus bellicis posset esse invictus? Ille dixit: Si neque in multitudine, neque in potentia & viribus fiduciam tuam collocaveris: sed Deum semper invocaveris, ut tibi juste omnia agenti, conatus & consilia dirigat tua.

καθὼς προσέταξεν ὁ βασιλεύς. τοὺς γὰρ ἡμίσεις ἐκέλευσεν ἄναρχα κατακλῖναι, τοὺς δὲ λοιποὺς μετὰ τὴν ἑαυτοῦ κλισίαν, οὐδὲν ἐλλείπων εἰς τὸ τιμᾶν τοὺς ἄνδρας.

Ὡς δὲ ἀνεκλίθησαν, ἐκέλευσε τῷ Δωροθέῳ, τοῖς ἐθισμοῖς, οἷς χρῶνται πάντες οἱ παραγινόμενοι πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὕτως ἐπιτελεῖν. διὸ τοὺς ἱεροκήρυκας καὶ θύτας καὶ τοὺς ἄλλους, οἷς ἔθος ἦν τὰς κατευχὰς ποιεῖσθαι, παρῃτήσατο. τῶν δὲ παραγεγονότων σὺν ἡμῖν, [a] Ἐλεάζαρον ὄντα τῶν ἱερέων πρεσβύτερον παρεκάλεσαν ποιεῖσθαι κατευχήν, ὃς ἀξιολόγως στὰς εἶπεν· Πληρώσαι σε, βασιλεῦ, πάντων τῶν ἀγαθῶν, ὧν ἔκτισεν, ὁ παντοκράτωρ θεός· καὶ δῴη σοι ταῦτ' ἔχειν, καὶ γυναικὶ, καὶ τέκνοις, καὶ τοῖς ὁμονοοῦσι, πάντα ἀνέκλειπτα τὸν τῆς ζωῆς χρόνον. Εἰπόντος δὲ ταῦτα τούτου, κατερράγη κρότος μετὰ κραυγῆς καὶ χαρᾶς εὐφροσύνης πλείονα χρόνον· καὶ τὸ τηνικαῦτα πρὸς τὸ τέρπεσθαι διὰ τῶν ἡτοιμασμένων ἐτράπησαν, τῶν λειτουργιῶν ἁπασῶν διὰ τῆς τοῦ Δωροθέου συντάξεως ἐπιτελουμένων· ἐν οἷς καὶ βασιλικοὶ παῖδες ἦσαν, καὶ τῶν τιμωμένων ὑπὸ τοῦ βασιλέως.

Ὅτε δὲ καιρὸν ἔλαβεν ἐκ διαστήματος, ἠρώτησε τὸν ἔχοντα τὴν πρώτην ἀνάκλισιν· (ἦσαν γὰρ καθ' ἡλικίαν τὴν ἀνάπτωσιν πεποιημένοι) ΠΩΣ ἂν τὴν βασιλείαν μέχρι τέλους ἄπταιστον ἔχων διατελοῖ; Βραχὺ δὲ ἐπισχὼν, εἶπεν· οὕτως ἂν μάλιστα διευθύνοις, μιμούμενος τὸ τοῦ θεοῦ διαπαντὸς ἐπιεικές. μακροθυμίᾳ γὰρ χρώμενος, καὶ βλιμάζων τοὺς ἀξίους ἐπιεικέστερον, καθὼς εἰσὶν ἄξιοι, μεταπιθεὶς ἐκ τῆς κακίας, καὶ εἰς μετάνοιαν ἄξεις.

Ἐπαινέσας ὁ βασιλεὺς, τὸν ἐχόμενον ἠρώτα· ΠΩΣ ἂν ἕκαστον πράττοι; ὁ δὲ ἀπεκρίθη, τὸ δίκαιον εἰ πρὸς ἅπαντας διατηροῖ ἑαυτὸν, καλῶς τὰ ἕκαστα πράξοι· διαλαμβάνων, ὅτι πᾶν ἐννόημα σαφές ἐστι θεῷ· καταρχὴν δὲ θείου φόβου λαμβάνων, ἐν οὐδενὶ διαπίπτοις.

Καὶ τοῦτον δὲ εὖ μάλα παραδεξάμενος, ἕτερον ἐπερώτα· ΠΩΣ ἂν ὁμόνους ἑαυτῷ ἔχοι τοὺς φίλους; κἀκεῖνος εἶπεν· εἰ θεωροίησαν πολλήν σε πρόνοιαν ποιούμενον, ὧν ἄρχεις, ὄχλων· σὺ δὲ τοῦτο πράξεις, ἐπιβλέπων ὡς ὁ θεὸς εὐεργετεῖ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, ὁ ὑγίειαν αὐτοῖς καὶ τροφὴν καὶ τὰ λοιπὰ κατὰ καιρὸν παρασκευάζων ἅπαντα.

Συνεπιμαρτυρήσας δὲ τούτῳ, τὸν ἐχόμενον ἠρώτα· ΠΩΣ ἂν ἐν τοῖς χρηματισμοῖς καὶ διακρίσεσιν, εὐφημίας τυγχάνῃ καὶ ὑπὸ τῶν ἀποτυγχανόντων; ὁ δὲ εἶπεν· εἰ πᾶσιν ἴσος γίνοιο τῷ λόγῳ, καὶ μηδὲν ὑπερηφάνως, μηδὲ τῇ περὶ σεαυτὸν ἰσχύϊ, πράσσοις κατὰ τῶν ἁμαρτανόντων. τοῦτο δὲ ποιήσεις, τὴν διάταξιν βλέπων τὴν ὑπὸ τοῦ θεοῦ· τὰ γὰρ ἱκετευόμενα συντελεῖσθαι τοῖς ἀξίοις· τοῖς δὲ ἀποτυγχάνουσιν, ἢ δι' ὀνείρων, ἢ πράξεων, σημαίνεσθαι τὸ βλαβερὸν αὐτοῖς· οὐ κατὰ ἁμαρτίας, οὐδὲ κατὰ τὴν μεγαλοσύνην τῆς ἰσχύος, τύπτοντος αὐτοὺς, ἀλλὰ ἐπιεικείᾳ χρωμένου τοῦ θεοῦ.

Ὁ δὲ καὶ τοῦτον κατεπαινέσας, ἠρώτα τὸν καθεξῆς· ΠΩΣ ἂν ἐν ταῖς πολεμικαῖς χρείαις ἀήττητος εἴη; ὁ δὲ εἶπεν· εἰ μὴ πεποιθὼς ὑπάρχοι τοῖς ὄχλοις, μηδὲ ταῖς δυνάμεσιν· ἀλλὰ τὸν θεὸν ἐπικαλοῖτο διὰ παντων, ἵνα τὰς ἐπιβολὰς αὐτῷ κατευθύνῃ, δικαίως διεξάγοντι πάντα.

Am-

[a] ἐλεάζαρον Joseph.

Ἀποδεξάμενος δὲ καὶ τοῦτον, τὸν ἕτερον ἠρώτα· ΠΩΣ ἂν φοβερὸς εἴη τοῖς ἐχθροῖς; ὁ δὲ εἶπεν· εἰ τῇ τῶν ὅπλων καὶ δυνάμεων κατασκευῇ πολλῇ χρώμενος εἴη· εἰ δὴ εἴη ταῦτα ὄντα κενὰ ἐπὶ πλείονα χρόνον, πρὸς τὸ συμπέρασμα δρᾶν τι. καὶ γὰρ ὁ θεὸς διδοὺς ἀνοχὰς, καὶ ἐνδεικνύμενος, τὸν τῆς δυναστείας φόβον ἐγκατασκευάζει πάσῃ διανοίᾳ.

Καὶ τοῦτον δὲ ἐπαινέσας, εἶπεν πρὸς τὸν ἐχόμενον· ΤΙ κάλλιστον αὐτῷ πρὸς τὸ ζῆν ἂν εἴη; κἀκεῖνος ἔφη· τὸ γινώσκειν, ὅτι ὁ θεὸς δυναστεύει τῶν ἁπάντων· καὶ ἐπὶ τῶν καλλίστων πράξεων οὐκ αὐτοὶ κατευθύνομεν τὰ [a] βουλευθέντα· θεὸς δὲ τελειοῖ τὰ πάντων, καὶ καθηγεῖται δυναστεύων.

Ἐπιφωνήσας δὲ καὶ τούτῳ καλῶς λέγειν, τὸν ἕτερον ἠρώτα· ΠΩΣ ἂν ἀκέραια συντηρήσας ἅπαντα, τοῖς ἐγγόνοις τὴν αὐτὴν παραδιδοῖ διάθεσιν ἐπὶ τέλει; ὁ δὲ εἶπεν· εὐχόμενος ἀεὶ πρὸς τὸν θεὸν, ἀγαθὰς ἐπινοίας λαμβάνειν πρὸς τὰ μέλλοντα πράσσεσθαι· καὶ τοῖς ἐγγόνοις παρακελευόμενος, μὴ ἐκπλήττεσθαι τῇ δόξῃ, μηδὲ τῷ πλούτῳ. θεὸν γὰρ εἶναι τὸν χαριζόμενον ταῦτα· καὶ οὐ δι' ἑαυτῶν ἔχειν τὴν ὑπεροχὴν πάντων.

Ἐπιμαρτυρήσας δὲ τούτοις, τὸν μετὰ ταῦτα ἐπυνθάνετο· ΠΩΣ ἂν τὰ συμβαίνοντα μετρίως φέροι; ἐκεῖνος δὲ ἔφησεν· εἰ πρόληψιν λαμβάνοις, ὅτι γεγόνασιν ὑπὸ θεοῦ πάντες ἄνθρωποι, μετασχεῖν τῶν μεγίστων κακῶν, ὡσαύτως δὲ καὶ ἀγαθῶν· καὶ οὐκ ἔστιν ἄνθρωπον ὄντα τούτων ἀμιγῆ γενέσθαι. ὁ θεὸς δὲ τὴν εὐψυχίαν δίδωσιν, ὃν ἱκετεύειν ἀναγκαῖον.

Φιλοφρονηθεὶς δὲ καὶ τοῦτον, καλῶς εἶπεν ἅπαντας ἀποφαίνεσθαι. ἐπερωτήσας δὲ ἔτι ἕνα, καταλήξω τὸ νῦν ἔχον· ἵνα καὶ πρὸς τὸ τέρπεσθαι τραπέντες, ἡδέως διεξάγωμεν. ἐν δὲ ταῖς μετὰ ταῦτα ἓξ ἑξῆς ἡμέραις, καὶ παρὰ τῶν λοιπῶν ἑξῆς μαθήσομαί τι πλέον.

Εἶτ' ἐπερώτα τὸν ἄνδρα, ΤΙ πέρας ἀνδρείας ἐστίν; ὁ δὲ εἶπεν· εἰ τὸ βουλευθὲν ὀρθῶς ἐν ταῖς τῶν κινδύνων πράξεσιν, ἐπιτελοῖτο κατὰ πρόθεσιν. τελειοῦται δ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ πάντα σοι, καλῶς βουλομένῳ, βασιλεῦ, συμφερόντως. ἐπιφωνησάντων δὲ πάντων, καὶ κρότῳ σημηναμένων, πρὸς τοὺς φιλοσόφους εἶπεν ὁ βασιλεὺς (οὐκ ὀλίγοι γὰρ παρῆσαν τούτοις) οἴομαι διαφέρειν τοὺς ἄνδρας ἀρετῇ, καὶ συνιέναι πλεῖον. οἵ τινες ἐκ τοῦ καιροῦ τοιαύτας ἐρωτήσεις λαμβάνοντες, ὡς δέον ἐστὶν ἀποκέκρινται, πάντες ἀπὸ θεοῦ τοῦ λόγου τὴν καταρχὴν ποιούμενοι.

Μενέδημος δὲ ὁ Ἐρετριεὺς φιλόσοφος εἶπε· ναὶ, βασιλεῦ. προνοίᾳ γὰρ τῶν ὅλων διοικουμένων, καὶ ὑπειληφότων ὀρθῶς τοῦτο, ὅτι θεόκτιστόν ἐστιν ἄνθρωπος, ἀκολουθεῖ, πᾶσαν δυναστείαν καὶ λόγου καλλονὴν ἀπὸ θεοῦ κατάρχεσθαι. [b] Τοῦ δὲ βασιλέως ἐπινεύσαντος τὰ περὶ τούτων, ἔληξεν· ἐτράπησαν δὲ πρὸς εὐφροσύνην. ἐπιλαβούσης δὲ τῆς ἑσπέρας, τὸ συμπόσιον ἐλύθη.

Τῇ δὲ μετὰ ταῦτα, πάλιν κατὰ τὴν αὐτὴν διάταξιν τὰ τῆς ἀνακλίσεως καὶ συμποσίας ἐπετελεῖτο. καθὸ δὲ ἐνόμιζεν ὁ βασιλεὺς εὔκαιρον εἶναι πρὸς τὸ πυνθάνεσθαί τι τῶν ἀνδρῶν, ἐπηρώτα τοὺς ἑξῆς τῶν ἀποκεκριμένων τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ. πρὸς τὸν ἑνδέκατον δὲ ἤρξατο τὴν κοινολογίαν ποιεῖσθαι· (δέκα γὰρ ἦσαν ἠρωτημένοι τῇ προτέρᾳ) σιγῆς δὲ γινομένης, ἐπυνθάνετο· ΠΩΣ ἂν πλούσιος διαμένοι; βραχὺ δὲ ἐπισχὼν ὁ τὴν ἐρώτησιν ἐκδεχόμενος, εἶπεν· εἰ μηδὲν ἀνάξιον τῆς ἀρχῆς, μηδ' ἀσελγὲς πράσσοι· μηδὲ δαπάνην εἰς τὰ κενὰ καὶ μάταια συντελοῖ· τοὺς ὑποτεταγμένους εὐεργεσίᾳ πρὸς

Cum hunc etiam approbasset, interrogabat alium, QUOMODO existat hostibus formidolosus? Ille dixit: Si & armorum & potentiæ multo apparatu instructus fueris, & hæc longiore tempore detinueris ad negotii finitionem, compositionemque, quasi inania extra omnem rei aggressionem. Etenim & Deus utitur dilatione, & ita per declarationem potentiæ suæ omnium animis incutit terrorem.

Hoc etiam collaudato, ad sequentem dixit: QUID sibi ad vitam degendam possit esse optimum? Ille ait: Hoc cognitum habere & statuere, Deum universorum dominari: nosque etiam in illis quæ nobis maxime sunt gloriosæ actiones, non dirigere consilia nostra, sed Deum omnia perficere & gubernare pro sua potentia.

Comprobata & hujus sententia, interrogabat alium: QUOMODO & ipse posset omnia conservare & tueri integra & salva, & tandem eundem rerum suarum statum posteris etiam tradere ad perpetuitatem quandam? Ille dixit: Orando assidue Deum, ut bona de rebus agendis capias consilia: & monendo liberos, ne efferantur dignitate & opibus, neve putent se ista habere ex se, sed sciant Deum ea largiri.

Suffragatus & huic sententiæ, ex sequente percontabatur: QUOMODO quosvis eventus moderate ferat? Ille inquit: Si tibi persuaseris, homines ita creatos a Deo, ut & malorum & bonorum maximorum in vita fiant participes: nec inveniri hominem, qui sit hujus vicissitudinis expers: Deum vero contribuere animum æquum, pro quo ille sit orandus.

Hoc etiam benigne & cum approbatione audito, dixit, Omnes præclare respondere: sed interrogato adhuc uno tantum, velle in præsens desistere, ut conversis ad lætitiam & oblectationem liceat hilaribus esse: sequentibus vero sex diebus, velle etiam ex reliquis aliquid addiscere. Deinde quæsivit ex proximo: QUIS finis esset fortitudinis? Ille respondit: Si quod in rebus arduis & periculosis fuerit recte deliberatum & constitutum, id etiam ita pro animi sententia expediatur. Sed tibi, ô Rex, a Deo præclare omnia perficiuntur, qui recta & salutaria habes proposita. Acclamantibus omnibus ad hæc, & applausu suam approbationem declarantibus, Rex ad philosophos, qui non pauci aderant, dixit: Ego arbitror istos homines excellere virtute, & præ aliis esse intelligentes, qui ex tempore ad hujusmodi quæstiones ita apte respondent, omnes a Deo sermonis sui initium capientes.

Tum Menedemus philosophus Eretriensis: Recte sane, inquit, Rex. Nam cum a DEO omnia gubernentur, & recte hoc statuamus, hominem esse Dei creaturam: consentaneum est, ut ii omnes sui sermonis vim & rectitudinem a DEO principaliter petant. Hic cum rex innuisset, ipse desiit de his verba facere: ac deinde conversi sunt ad hilaritatem convivii, quod ad vesperam demum est solutum.

Postridie rursum eodem modo & ordine & convivium erat apparatum, & singuli discumbebant: ibi Rex, cum visum esset commodum interrogare aliquid ex illis viris, qui sequebantur eos qui pridie responderant ad interrogata, cœpit cum undecimo colloqui, quia decem die priori erant interrogati. ac silentio facto, quærebat: QUA ratione dives permanere posset? Tum, qui interrogatus erat, paulum moratus, dixit: Si nihil præter regni dignitatem & per luxum egeris, sique sumptus nullos in inania & inutilia impenderis: tuos vero subditos studueris beneficiis tuis perducere in benevolentiam erga te. Nam Deus est summe beneficus.

Secundi diei convivium.

[a] V.C. βουληθέντα. [b] V.C. κατέρχεσθαι.

ficus, & omnium bonorum causa: quem imitari oportet.

Collaudato hoc, Rex alterum interrogabat: QUOMODO veritatem diligere & colere posset? Ille respondit: Si primum statueris, magnum dedecus esse omnibus hominibus, mentiri: multo vero magis, regibus: qui cum habeant potestatem agendi quæ velint, cur mentiantur? Deinde si hoc etiam consideraveris: Deum esse veritatis amatorem.

Hoc etiam valde approbato, conversis oculis in sequentem, dixit ad eum: QUÆ esset doctrina, & qui fructus sapientiæ? Ille respondit: Quemadmodum tu mala quidem recusas habere, bonis vero omnibus abundare cupis, sapienter egeris, si similiter affectum te erga subditos & delinquentes exhibueris, honestos vero & probos viros humanius & animo æquiori monueris. Nam Deus etiam in sua administratione omnes homines æquitate prosequitur.

Collaudato hoc, ad sequentem dixit: QUA ratione posset esse humanus? Ille respondit: Si consideraveris, quam longo tempore, & in quantis miseriis genus humanum nascatur & crescat: quodque ideo nec facile punire oportet, neque accusare alios, ex hac cogitatione, quia vita humana per se obnoxia sit doloribus & afflictionibus. Ex horum enim diligenti consideratione inclinaberis ad misericordiam: & eo magis, si Deum etiam cogitabis esse misericordem.

Approbato & hoc, proximum interrogavit: QUI mores in regia administratione essent in primis necessarii? Ille dixit: Ut quis se servet immunem ab omnium munerum corruptione: ut sit sobrius majori vitæ tempore: ut justitiam omnibus rebus præferat, & ejus amatores amplectatur singulari benevolentia: quia & Deus amat justos.

Hoc etiam suis laudibus ornato, ad alterum dixit: IN quo consisteret pietas? Ille: In eo, inquit, ut persuasum habeas, Deum omnia in omnibus agere & scire, neque ipsum latêre quicquam quod homo vel bene vel male agat. proinde si, quemadmodum Deus totum mundum sua benignitate fovet, & tu similiter feceris, nunquam impinges & delinques.

Hoc etiam cum acclamatione approbato, dixit ad sequentem: QUIS esset finis, & quod officium regnandi: Ille dixit: Recte seipsum regere: & quidem ita nihil ex confidentia opum & gloriæ concupiscas, quod sit elatum & indecens, si sortem tuam diligenter perpenderis. Nam omnia tua ita tibi assunt tanquam nihil: & Deus vacat omni cupiditate plurium, & est æquus. quod etiam tu, ut homo, consideres: neque multas jurisdictiones ad tuum regnum pertrahere cupias.

Laudato eo, proximum interrogabat: QUOMODO posset habere optimas cogitationes, deliberationesque? Respondit ille: Si semper proposueris tibi justa, & statues injustitiam esse vitæ privationem & perniciem: justis vero Deum semper adornare bona.

Hoc approbato, ad sequentem dixit: QUOMODO in somno quietus esse possit? Ille dixit: Quæris rem explicatu difficilem. nam in illis quæ in somno dormientibus eveniunt, non regimus nos ipsi, sed ducimur sensu irrationali circum illa. quæ enim utcunque inciderunt, illis afficimur tanquam iis quæ cernamus: idque fit sine ratione, quatenus putamus nos vel in mare ferri, vel navibus vehi, aut vendere aliquid, aut volare sublatos, aut peregrinari, idque genus alia facere, quæ postea experimur non extitisse. Licet autem hæc sit difficul-

εὔνοιαν ἄγοι τὴν ἑαυτοῦ· καὶ γὰρ ὁ Θεὸς πᾶσιν αἴτιος ἀγαθῶν ἐστιν· ᾧ κατακολουθεῖν ἀναγκαῖον.

Επαινέσας δὲ ὁ βασιλεὺς τοῦτον, ἕτερον ἐπηρώτα· ΠΩΣ ἂν τὴν ἀλήθειαν διατηροῖ; ὁ δὲ [a] τοῦτο ἀπεκρίθη· γινώσκων, ὅτι μεγάλην αἰσχύνην ἐπιφέροι τὸ ψεῦδος πᾶσιν ἀνθρώποις, πολλῷ μᾶλλον τοῖς βασιλεῦσιν· ἐξουσίαν γὰρ ἔχοντες, ὃ βούλονται πράσσειν· τίνος ἕνεκεν ἂν ψεύσαιντο; προσλαμβάνειν δὲ δεῖ τοῦτό σε, βασιλεῦ· διότι φιλαλήθης ὁ θεός ἐστιν.

Αποδεξάμενος δὲ εὖ μάλα καὶ τοῦτον, ἐπιβλέψας εἰς ἕτερον, εἶπεν· ΤΙ ἐστι σοφίας διδαχή; ὁ δὲ ἕτερος ἀπεφήνατο· καθὼς οὐ βούλῃ σεαυτῷ τὰ κακὰ παρεῖναι, μέτοχος δὲ τῶν ἀγαθῶν ὑπάρχειν ἁπάντων, εἰ πράσσοις τοῦτο πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους, [b] καὶ τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ἀνθρώπων ἐπιεικέστερον νουθετοῖς· καὶ γὰρ ὁ θεὸς τοὺς ἀνθρώπους ἅπαντας ἐπιεικείᾳ ἄγει.

Επαινέσας αὐτὸν, τῷ μετ᾽ αὐτὸν εἶπε· ΠΩΣ ἂν φιλάνθρωπος εἴη; κἀκεῖνος ἔφη· θεωρῶν, ὡς ἐν πολλῷ χρόνῳ, καὶ κακοπαθείαις μεγίσταις, αὔξει τε καὶ γεννᾶται τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος· ὅθεν οὔτε εὐκόπως δεῖ κολάζειν, οὔτε αἰτίαις περιβάλλειν· γινώσκων, ὅτι τὸ τῶν ἀνθρώπων ζῆν, ἐν ὀδύναις τε καὶ τιμωρίαις καθέστηκεν. ἐπινοῶν οὖν ἕκαστα, πρὸς τὸν ἔλεον τραπήσῃ. καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἐλεήμων ἐστίν.

Αποδεξάμενος δὲ τοῦτον, ἐπυνθάνετο τοῦ καθεξῆς· ΤΙΣ ἀναγκαιότατος τρόπος βασιλείας; τὸ συντηρεῖν, εἶπεν, αὐτὸν ἀδωροδόκητον· καὶ νήφειν τὸ πλεῖον μέρος τοῦ βίου· καὶ δικαιοσύνην προτιμᾶν, καὶ τοὺς τοιούτους φιλοποιεῖσθαι. καὶ γὰρ ὁ θεὸς φιλοδίκαιός ἐστιν.

Επισημάνας καὶ τοῦτον, πρὸς τὸν ἕτερον εἶπεν· ΤΙ τὸ εὐσεβείας ἐστὶ κατάστημα; ἐκεῖνος δὲ ἔφη· τὸ διαλαμβάνειν, ὅτι πάντα διὰ παντὸς ὁ θεὸς ἐνεργεῖ καὶ γινώσκει· καὶ οὐθὲν ἂν λάθοι ἄδικον ποιήσας ἢ κακὸν ἐργαζόμενος ἄνθρωπος· ὡς γὰρ θεὸς εὐεργετεῖ τὸν ὅλον κόσμον· οὕτως καὶ σὺ μιμούμενος, ἀπρόσκοπος ἂν εἴης.

Επιφωνήσας δὲ τούτῳ, πρὸς τὸν ἕτερον εἶπεν· ΤΙΣ ὅρος τοῦ βασιλεύειν ἐστίν· ὁ δὲ ἔφη. τὸ καλῶς ἄρχειν ἑαυτοῦ· καὶ μὴ τῷ πλούτῳ καὶ τῇ δόξῃ [c] φαινόμενον ὑπερήφανον καὶ ἄσχημόν τι ἐπιθυμήσαιο, εἰ καλῶς λογίζοιο. πάντα γάρ σοι πάρεστιν, ὡς οὐδέν. ὁ θεὸς δὲ ἀπροσδεής ἐστι, καὶ ἐπιεικής. καὶ σὺ, καθόσον ἄνθρωπος, ἐννόει, καὶ μὴ πολλῶν ὀρέγου, τῶν δ᾽ ἱκανῶν πρὸς τὸ βασιλεύειν.

Κατεπαινέσας δὲ αὐτὸν, ἐπηρώτα τὸν ἕτερον· ΠΩΣ ἂν τὰ κάλλιστα διαλογίζοιτο; ἀπεκρίθη δ᾽ ἐκεῖνος· εἰ τὸ δίκαιον ἐπὶ παντὸς προβάλλοι συνεχῶς· καὶ νομίζοι, τὴν ἀδικίαν, τοῦ ζῆν [d] στέρησιν εἶναι. καὶ γὰρ ὁ θεὸς διὰ παντὸς τοῖς δικαίοις ἀγαθὰ προσημαίνει μέγιστα.

Τοῦτον δὲ ἐπαινέσας, εἶπεν πρὸς τὸν ἑξῆς· ΠΩΣ ἂν ἐν τοῖς ὕπνοις ἀτάραχος εἴη; ὁ δὲ ἔφη· δυσαπολόγητον ἠρώτηκας πρᾶγμα. συναναφέρειν γὰρ οὐ δυνάμεθα ἐν τούτοις, τοῖς κατὰ τὸν ὕπνον, ἑαυτοὺς· ἀλλὰ περιεχόμεθα ἀλογίστῳ κατὰ τῇδε αἰσθήσει. πάσχομεν γὰρ κατὰ [e] ψυχὴν ἐν τοῖς ὑποπίπτουσιν, ὡς θεωρουμένοις· ἀλογιστοῦμεν δὲ, καθόσον ὑπολαμβανόμενοι, καὶ ἐπὶ πέλαγος, καὶ ἐν πλοίοις, ἢ πωλεῖν, ἢ πέτεσθαι φερομένους, καὶ διαίρειν εἰς ἑτέρους τό-

[a] V. C. πρὸς τοῦτο. [b] V. C. καὶ τοὺς ἁμαρτάνοντας εἰ τοὺς καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς. [c] V. C. φερόμενον. [d] V. C. ὑστέρησιν. [e] κατὰ τὴν ψυχὴν ἐπὶ τοῖς. V. C.

τόπους, καὶ τοιαῦτα ἕτερα. καὶ ὁ ταῦτα ὑπολαμβάνων, μὴ καθεστάναι. πλὴν ὅσον ἔμοιγ᾽ ἐφικτὸν, οὕτω διείληφα· κατὰ πάντα τρόπον σε, βασιλεῦ, καὶ τὰ λεγόμενα, καὶ τὰ πραττόμενα, πρὸς εὐσέβειαν ἐπανάγειν· ὅπως ἑαυτοῦ συνιστορεῖς, ὅτι τὸ κατ᾽ ἀρετὴν συντηρῶν, οὔτε χαρίζεσθαι προαιρῇ παρὰ λόγον· οὐδὲ ἐξουσίᾳ χρώμενος, τὸ δίκαιον αἴρεις. ἐπὶ πλεῖον γὰρ, ἐν οἷς ἕκαστος πράγμασιν ἐγρηγορὼς τὴν διαγωγὴν ποιεῖται, καὶ καθ᾽ ὕπνον ἐν τοῖς αὐτοῖς ἡ διάνοια τὴν ἀναστροφὴν ἔχει. ὃς δὲ πάντα διαλογισμὸν καὶ πρᾶξιν ἐπὶ τὰ κάλλιστα τρεπομένην κατευθύνει καὶ ἐγρηγορὼς, καὶ ἐν ὕπνῳ. διὸ καὶ περί σε διὰ παντός ἐστιν εὐστάθεια.

Κατευφημήσας δὲ καὶ τοῦτον, εἶπεν πρὸς τὸν ἕτερον· ἐπεὶ σὺ δέκατος τὴν ἀπόκρισιν ἔχεις, ὃς ἂν ἀποφήνῃ, ἐπὶ τὸ δεῖπνον τραπησόμεθα. ἠρώτα δὲ, ΠΩΣ ἂν μηδὲν ἀνάξιον ἑαυτῶν πράσσοιμεν; Ὁ δὲ εἶπεν· ἐπίβλεπε διὰ παντὸς εἰς τὴν σεαυτοῦ δόξαν καὶ ὑπεροχὴν, ἵνα τούτοις ἀκόλουθα καὶ λέγοις καὶ διανοῇ· γινώσκων, ὅτι πάντες ὧν ἄρχεις, περὶ σοῦ καὶ διανοοῦνται, καὶ λαλοῦσιν. οὐ γὰρ ἐλάχιστόν σε [a] δεῖ τῶν ὑποκριτῶν φαίνεσθαι· τὸ γὰρ πρόσωπον οὐδὲ αὐτό ἐστι ὑποκρίνεσθαι. τοῦτο συνθεωροῦντες, ἀκόλουθα πάντα πράσσουσιν. σὺ δὲ οὐχ ὑπόκρισιν ἔχεις, ἀλλὰ ἀληθῶς βασιλεύεις, θεοῦ δόντος σοι καταξίως τῶν τρόπων τὴν ἡγεμονίαν.

Τοῦ δὲ βασιλέως εὖ μάλα συγκροτήσαντος, μετὰ φιλοφροσύνης ἐπὶ πλείονα χρόνον τοὺς ἀνθρώπους καθυπνοῦν παρεκάλουν. καὶ τὰ μὲν πρὸς τούτους ὡς ἔληξεν, ἐπὶ τὴν ἑξῆς ἐτράπησαν τῆς συμποσίας διάταξιν.

Τῇ δὲ ἐχομένῃ, τῆς αὐτῆς διατάξεως γενηθείσης, ὅτε καὶ καιρὸν ὑπέλαβεν ὁ βασιλεὺς τοῦ πυνθάνεσθαι τι τῶν ἀνδρῶν· ἠρώτα τὸν πρῶτον τῶν ἀπολιπόντων πρὸς τὴν ἑξῆς ἐρώτησιν, ΤΙΣ ἐστιν ἀρχὴ κρατίστη; ἐκεῖνος δὲ ἔφη· τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ, καὶ μὴ συγκαταφέρεσθαι ταῖς ὁρμαῖς. πᾶσι γὰρ ἀνθρώποις φυσικὸν εἶναι, τὸ πρός τι τὴν διάνοιαν ῥέπειν. τοῖς μὲν οὖν πολλοῖς ἐπὶ τὰ βρωτὰ, καὶ ποτὰ, καὶ τὰς ἡδονὰς, εἰκός ἐστι κεκλίσθαι· τοῖς δὲ βασιλεῦσιν, ἐπὶ χώρας κατάκτησιν, κατὰ τὸ τῆς δόξης μέγεθος. πλὴν ἐν πᾶσι μετριότης καλόν. ἃ δὲ ὁ θεὸς δίδωσι, ταῦτα λαμβάνων συνέχε· τῶν δὲ ἀνεφίκτων μὴ ἐπιθύμει.

Τοῖς δὲ ῥηθεῖσιν ἀρεσθεὶς, πρὸς τὸν ἐχόμενον εἶπεν· ΠΩΣ ἂν ἐκτὸς εἴη φθόνου; διαλιπὼν δὲ ἐκεῖνος, ἔφη· πρῶτον εἰ νοήσαιο, ὅτι ὁ θεὸς πᾶσι μερίζει δόξαν τε καὶ πλούτου μέγεθος τοῖς βασιλεῦσι· καὶ οὐδεὶς παρ᾽ ἑαυτοῦ ἐστι βασιλεύς· πάντες γὰρ θέλουσι μετασχεῖν ταύτης τῆς δόξης, ἀλλ᾽ οὐ δύνανται· θεοῦ γάρ ἐστι δόμα.

Ἐπαινέσας δὲ τὸν ἄνδρα διὰ πλειόνων, ἠρώτα τὸν ἕτερον· ΠΩΣ ἂν καταφρονοίη τῶν ἐχθρῶν; ὁ δὲ εἶπεν· ἠσκηκὼς πρὸς πάντας ἀνθρώπους εὔνοιαν, καὶ κατεργασάμενος φιλίας, λόγον οὐθενὸς ἂν ἔχοις. τὸ δὲ κεχαριτῶσθαι πρὸς πάντας ἀνθρώπους, καὶ καλὸν δῶρον εἰληφέναι παρὰ θεοῦ, τοῦτ᾽ ἔστι κράτιστον.

Συναινέσας δὲ τούτοις, τὸν ἑξῆς ἐκέλευσεν ἀποκριθῆναι, πρὸς αὐτὸν εἴπας· ΠΩΣ ἂν δοξαζόμενος δια-

[a] τὸ διὰ τ. V.C. [b] V.C. συμποθείας.

tas in hoc negotio, tamen quantum ego possum assequi intelligentia mea, ita puto tibi faciendum esse Rex, ut omnia quæ & agenda & dicenda sunt tibi, illa referas ad pietatem. Nam ut ipse expertum habes, dum meditaris & agis ea quæ sunt virtutis, interim neque gratificaris alicui præter rationem, neque potentia confisus jus tollis. Fere autem, quibus in negotiis quis vigilans multum versatur, in illis etiam in somno animus ejus occupatur. Hinc ergo, qui vigilans omnem cogitationem & actionem suam ad honestissima & optima habet destinatam, ille etiam in somno inde rectas habet commotiones: sicut & tu Rex perpetua es animi æquabilitate præditus.

Hoc etiam cum applausu audito, ad sequentem dixit: Quoniam tibi decimo loco est respondendum, ubi pronunciaris sententiam tuam, convertemur ad cœnationem. Ex te autem cupio cognoscere: QUOMODO nihil egerimus indignum nobis? Ille inquit: Inspice assidue in tuam gloriam & excellentiam dignitatis tuæ, ut ita consentanea illis & loqui & cogitare studeas, ex hac animi sententia: Quia omnes quibus tu imperas, de te cogitent & loquantur. Nam nihil prorsus in te debet esse simulatum & fictum: quemadmodum neque personam illam quam sustines, fingere & simulare potes. Hoc alii in te cernentes omnes, similiter studebunt agere. verum tu nihil simulas, neque es rex personatus: sed præstas regem verum, ex gratia Dei, qui pro tuorum morum præstantia tibi imperium dignum contribuit. Hæc omnia cum Rex cum magno approbationis suæ applausu accepisset, & deinde convivii hilaritatem in satis longum tempus protraxisset, tandem jussit viros illos ducere cubitum. Quo facto, & finita hac convivatione, apparabantur quæ in sequentis diei convivium instruendum pertinerent.

Sequenti ergo die, cum idem discumbentium ordo esset, Rex ubi putavit adesse tempus quærendi aliquid ex illis, primum ex reliquis nondum interrogatis hac allocutus est interrogatione: QUOD imperium esset optimum? Respondit: Sibi ipsi imperare, nec rapi ab affectibus suis. Nam hoc quidem est in natura omnium hominum, ut sint animis proni & inclinati ad aliquid prosequendum. & hinc vulgus fere putat se debere inclinari ad commessationes, potationes, & alias hujus generis voluptates: Reges vere existimant, sibi pro suæ potentiæ & dignitatis amplitudine convenire regionum subjugationem: sed modus in omnibus rebus rectus est, & probatur. Tu ergo Rex, conserves & tuearis illa quæ Deus tibi contribuit: quæ vero ad te non pertinent, & ad quæ non datur tibi accessus justus, illa ne concupiscas. *Tertii diei convivium.*

His delectatus, ad sequentem dixit: QUOMODO posset esse liber a vicio invidiæ, ita ut ipse nemini invideret? Ille interjecta brevi mora, dixit: Hoc præcipue modo, si ita tecum cogitaveris, Deum esse qui distribuat & largiatur regibus potentiam & opum affluentiam, nec esse quenquam regem ex sese. id quod inde patet, quia omnes cupiunt consequi hanc dignitatem: sed non possunt, cum sit DEI donum.

Hoc multis collaudato, ad sequentem dixit: QUOMODO spreverit hostes? Ille dixit: Si studueris omnes homines benevolentia prosequi, & ita tibi paraveris amicitias illorum, non te turbabit hostis ullus: sed ita promeritum & in gratia esse apud omnes homines, est præclarum donum DEI, quo ab illo præstantius non licet consequi aliud.

His approbatis, sequentem respondere ad hanc quæstionem jussit: QUOMODO posset esse in per-

perpetua gloria & fama apud homines? Ille dixit: Si fueris munificus, & propenſus ad alios promptitudine animi & beneficiis demerendos, nunquam te deficiet gloria. Sed ut iſta jam dicta tibi perpetuo aſſint, Deus ſemper invocandus erit.

Hoc cum approbatione excepto, proximum interrogabat: APUD quos conveniret glorioſe & honorifice ſe gerere? Ille dixit: Alii omnes putant hoc faciendum eſſe apud illos, qui amice erga nos ſunt affecti: ego autem exiſtimo hanc honorificam venditationem cum gratia civilis moderationis uſurpandam coram illis, qui in contrariis gloriam & laudem quærunt, ut hoc modo illos etiam traducamus ad id quod conveniat, & proſit illis. Sed Deus erit orandus, ut hæc ille perficiat, qui omnium animos gubernat & moderatur.

Suffragatus huic, ſextum pronunciare juſſit ſententiam ſuam ad hanc quæſtionem: QUIBUS eſſet gratificandum? Ille dixit: Parentibus perpetuo, & in primis, quoniam Deus maximum dedit præceptum, De honorandis parentibus: ſecundo loco amicis, quod idem vult cum dicit, Amicum ex æquo animæ tuæ. Sed tu Rex præclare facis, qui omnes homines in tuam amicitiam pertrahere ſtudes.

Hoc etiam approbato, ſciſcitabatur ex ſequenti: QUID eſſet dignum cultu decente, & exornatione? Ille inquit: Pietas. hæc enim & ipſa eſt excellens quædam pulchritudo, quæ vim ſuam ſitam habet in charitate, dono Dei: quam tu etiam poſſides, & in ea omnia bona complecteris.

Ad hæc amico admodum applauſu edito, ad ſequentem dixit: QUOMODO offenſione aliqua imminutam gloriam recuperare poſſet? Ille inquit: Tu quidem non potes labi & offendere quenquam, qui in omnes beneficia confers, unde germinat benevolentia: quæ cum ſit ſuperior maximis armis, præſtat maximum munimentum & præſidium. ſed ſi qui ſolent delabi in offenſas, illi ea quibus offendunt alios, non amplius faciant: ſed reconciliatis animis offenſorum, juſta agant. Verum hoc eſt donum DEI, bonis & non malis actionibus deditum eſſe.

Hic oblectatus, ad ſequentem dixit: QUOMODO quis vacuus eſſe poſſit a triſtitia? Ille reſpondit: Si neminem læſerit, ſed omnes ex amore & ſtudio colendæ juſtitiæ juverit. hujus enim fructus pariunt ſecuritatem, & tranquillitatem animi. Interim tamen DEUS erit orandus, ne quæ præter animi noſtri voluntatem & ſententiam incidere ſolent, ut obitus, morbi, mœſtitia, & ſimilia, illa etiam eum turbent. Sed tibi, pietatis cultori, nihil horum accidere poteſt.

Recte autem & hoc approbato, decimum interrogabat: QUID eſſet in primis glorioſum, & homine dignum? Ille dixit: colere & venerari Deum, non muneribus & ſacris, ſed animi puritate: & hoc ſancto ſtudio cogitandi & conſiderandi, ut omnia ab ipſo creentur, & gubernentur ſecundum voluntatem ſuam. Ad quem quidem tu es animo & ſententia tua perpetuo conformatus: ſicut hoc licet facile omnes cognoſcere ex illis quæ egiſti, & agis. Tum Rex majore acclamatione comprobationis ſuæ ipſos omnes proſequebatur: comprobantibus ipſos etiam aliis qui aderant, & præcipue philoſophis, quibus illi longe præſtantiores erant & ſtudiis vitæ & orationis uſu, ut qui a DEO omnium caperent initia. Hinc Rex ad hilaritatem convivii & invitationum rediit.

Quarti diei convivium. Poſtero die, convivio inſtructo ad eundem modum, cum Regi eſſet viſum opportunum, incipiebat interrogare illos qui ſequebantur eos qui jam reſponderant, ac ad primum dicebat: NUM pru-

μένοι; εἶπεν δέ· τῇ [b] προθυμίᾳ, καὶ τῇ χάριτι πρὸς τοὺς ἄλλους μεταδοτικὸς ὤν, καὶ μεγαλομερὴς, οὐδέποτ' ἂν ἀπολίποι δόξης· ἵνα δὲ τὰ προειρημένα σοι διαμένῃ, τὸν θεὸν ἐπικαλοῦ διὰ παντός.

Εὐφημήσας δὲ τοῦτον, ἕτερον ἠρώτα· ΠΡΟΣ τίνα δεῖ φιλότιμον εἶναι. ἐκεῖνος δὲ ἔφη· πρὸς τοὺς φιλικῶς ἔχοντας ἡμῖν, οἴονται πάντες ὅτι πρὸς τούτους δέον. ἐγὼ δὲ ὑπολαμβάνω, πρὸς τοὺς ἀντιδοξοῦντας φιλοτιμίαν δεῖ χαριστικὴν ἔχειν, ἵνα τούτῳ τῷ τρόπῳ μετάγωμεν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ καθῆκον καὶ συμφέρον ἑαυτοῖς. δεῖ δὲ τὸν θεὸν λιτανεύειν, ἵνα ταῦτα ἐπιτελῆται· τὰς γὰρ ἁπάντων διανοίας κρατεῖ.

Συνομολογήσας δὲ τούτοις, τὸν ἕκτον ἐκέλευσεν ἀποφήνασθαι πυνθανόμενος, ΤΙΣΙ δεῖ χαρίζεσθαι; ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη· γονεῦσι διαπαντός. καὶ γὰρ ὁ θεὸς πεποίηται ἐντολὴν μεγίστην περὶ τῆς τῶν γονέων τιμῆς. ἑπομένως δὲ τὴν τῶν φίλων ἐγκρίνει διάθεσιν, προσονομάσας ἴσον τῇ ψυχῇ τὸν φίλον. σὺ δὲ καλῶς ποιεῖς, ἅπαντας ἀνθρώπους εἰς φιλίαν πρὸς ἑαυτὸν καθιστῶν.

Παρακαλέσας [a] δὲ καὶ τοῦτον, ἐπυνθάνετο καὶ τοῦ μετέπειτα· ΤΙ καλλονῆς ἄξιόν ἐστι; Ο δὲ εἶπεν· εὐσέβεια. καὶ γὰρ αὕτη καλλονή τις ἐστὶ πρωτεύουσα. τὸ δὲ δυνατὸν αὐτῆς ἐστιν ἀγάπη· αὕτη γὰρ θεοδόσιός ἐστιν· ἣν καὶ [b] συγκέκτησαι, πάντα περιέπων ἐν αὐτῇ τἀγαθά.

Λίαν δὲ φιλοφρόνως ἐπικροτήσας, εἶπε πρὸς τὸν ἕτερον· ΠΩΣ ἂν πταίσας, πάλιν τῆς αὐτῆς κρατήσαι δόξης; Ο δὲ ἔφη· σὲ μὲν οὐ δυνατὸν πταῖσαι, πᾶσι γὰρ χάριτας ἔπαρκας, [c] αἳ βλαστάνουσιν εὔνοιαν· ἣ τὰ μέγιστα τῶν ὅπλων κατισχύουσα, περιλαμβάνει τὴν μεγίστην ἀσφάλειαν. εἰ δέ τινες πταίουσιν ἐφ' οἷς πταίουσιν, οὐκ ἔτι χρὴ ταῦτα πράσσειν· ἀλλὰ φιλίαν κατακτησαμένους, δικαιοπραγεῖν. θεοῦ δὲ δῶρον, ἀγαθῶν ἐργάτην εἶναι, καὶ μὴ τῶν ἐναντίων.

Συναρεσθεὶς τούτοις, πρὸς τὸν ἕτερον εἶπεν· ΠΩΣ ἂν ἐκτὸς γίνοιτο λύπης; Ο δὲ ἔφησεν· εἰ μηδένα βλάπτοι, πάντας δὲ ὠφελοῖ, τῇ δικαιοσύνῃ κατακολουθῶν· τοὺς γὰρ ἀπ' αὐτῆς καρποὺς, ἀλυπίαν κατασκευάζειν. ἱκετεύειν δὲ τὸν θεὸν ἵνα μὴ τὰ παρὰ τὴν προαίρεσιν ἡμῶν ἀνακύπτοντα [b] βλάπτῃ· λέγω δὴ, οἷον θάνατοί τε καὶ νόσοι, καὶ λῦπαι, καὶ τὰ τοιαῦτα. σοὶ δὲ εὐσεβεῖ καθεστῶτι, τούτων οὐδὲν ἂν προσέλθοι.

Καλῶς δὲ καὶ τοῦτον ἐπαινέσας, τὸν δέκατον ἠρώτα· ΤΙ μέγιστόν ἐστι δόξης; ὁ δὲ εἶπεν· τὸ τιμᾷν τὸν θεόν· τοῦτο δὲ ἐστίν, οὐ δώροις, οὐδὲ θυσίαις, ἀλλὰ ψυχῆς καθαρότητι, καὶ διαλήψεως ὁσίας, καθὼς ὑπὸ τοῦ θεοῦ πάντα κατασκευάζεται καὶ διοικεῖται κατὰ τὴν αὐτοῦ βούλησιν· ἣν καὶ σὺ διατελεῖς ἔχων γνώμην, ἣ πάρεστι σημειοῦσθαι πᾶσι ἐκ τῶν ὑπὸ σοῦ συντετελεσμένων καὶ συντελουμένων. μετὰ μείζονος δὲ φωνῆς ὁ βασιλεὺς πάντας αὐτοὺς ἠσπάζετο, καὶ παρεκάλει, συνεπιφωνούντων τῶν παρόντων, μάλιστα δὲ τῶν φιλοσόφων. καὶ γὰρ τῇ ἀγωγῇ καὶ τῷ λόγῳ πολὺ προέχοντες αὐτῶν, ὡς ἂν ἀπὸ θεοῦ τὴν καταρχὴν ποιούμενοι. μετὰ δὲ ταῦτα, ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ φιλοφρονεῖσθαι ἦλθε, διὰ τῶν προπόσεων.

Τῇ δὲ ἐπιούσῃ, κατὰ τὰ αὐτὰ τῆς διατάξεως τοῦ συμποσίου γινομένης, καθὼς εὔκαιρον ἐγίνετο τῷ βασιλεῖ, τοὺς ἑξῆς ἠρώτα τῶν προαποκεκριμένων. εἶπε δὲ τῷ πρώ-

a V.C. παρακελεύσας. b V.C. καὶ σὺ κέκτησαι. c V.C. ἔσπαρκας. d V.C. βλάστῃ.

ἠρώτα· ΤΟ φρονεῖν εἰ διδακτόν ἐστι; ὁ δὲ εἶπεν· ψυχῆς ἐστι κατασκευή, διὰ θείας δυνάμεως ἐπιδέχεσθαι πᾶν τὸ καλὸν, ἀποστρέφεσθαι δὲ τἀναντία.

Συνομολογήσας δὲ, τὸ ἐχόμενον ἠρώτα· ΤΙ πρὸς ὑγείαν μάλιστα συντείνει; ἐκεῖνος δ' ἔφη· σωφροσύνη· ταύτης δ' οὐκ ἔστι τυχεῖν, ἐὰν μὴ θεὸς κατασκευάσῃ τὴν διάνοιαν εἰς τοῦτο.

Παρακαλέσας δὲ τοῦτον, πρὸς τὸν ἕτερον ἔφη· ΠΩΣ ἂν γονεῦσι τὰς ἀξίας ἀποδῴη χάριτας; ὁ δὲ εἶπεν· μηδὲν αὐτοὺς λυπήσας· τοῦτο δ' οὐκ ἔστιν, εἰ μὴ θεὸς τῆς διανοίας ἡγεμὼν γένοιτο πρὸς τὰ κάλλιστα.

Προσεπινεύσας δὲ τούτῳ, τὸν ἑξῆς ἠρώτα, ΠΩΣ ἂν φιλήκοος εἴη; ἐκεῖνος δὲ εἶπε· διαλαμβάνων, ὅτι πάντα συμφέρει γινώσκειν, ὅπως ἂν πρὸς τὰ συμβαίνοντα ἐκλεγόμενός τι τῶν ἠκροαμένων, ἀνθυποτιθεὶς πρὸς τὰ τῶν καιρῶν ἀντιπράσσῃ), σὺν χειραγωγίᾳ θεοῦ· τοῦτο δ' ἐστὶν, αἱ τῶν πράξεων τελειώσεις ὑπ' αὐτοῦ.

Τοῦτον δ' ἐπαινέσας, πρὸς τὸν ἕτερον εἶπεν· ΠΩΣ ἂν μηδὲν παράνομον πράσσοι; πρὸς τοῦτο ἔφησε· γινώσκων, ὅτι τὰς ἐπινοίας ὁ θεὸς δέδωκε τοῖς νομοθετήσασι, πρὸς τὸ σώζεσθαι τοὺς βίους τῶν ἀνθρώπων, ἀκόλουθος ἂν εἴη αὐτοῖς.

Αποδεξάμενος δὲ αὐτὸν, πρὸς ἕτερον εἶπεν. ΤΙΣ ὠφέλεια συγγενείας ἐστίν; ὁ δὲ ἀπεφήνατο· ἐὰν τοῖς συμβαίνουσι νομίζομεν, ἀτυχοῦσι[a] μὲν ἐλαττοῦσθαι καὶ κακοπαθεῖν, ὡς αὐτῶν φαίνεται τὸ συγγενὲς, ὅσον ἰσχύον ἐστί· (τελουμένων δὲ τούτων, καὶ δόξα καὶ προκοπὴ παρὰ τοῖς τοιούτοις ὑπάρξει· τὸ γὰρ συνεργὲς εὐνόως γινόμενον, ὡς ἐξ ἑαυτοῦ ἀδιάλυτον πρὸς ἅπαντα.) μετὰ δὲ εὐημερίας, μηδὲν προσδεῖσθαι τῶν ἐκείνων, ἀλλὰ δέον ἱκετεύειν, πάντα ἀγαθοποιεῖν.

Ωσαύτως δὲ ἐκείνοις ἀποδεξάμενος αὐτὸν, ἄλλον ἠρώτα· ΠΩΣ ἀφοβία γίνεται; εἶπε δέ· συνιστοροῦσης τῆς διανοίας, μηδὲν κακὸν πεπραχέναι· θεοῦ κατευθύνοντος, εἰς τὸ καλῶς ἅπαντα βουλεύεσθαι.

Τούτῳ δὲ ἐπιφωνήσας, πρὸς ἄλλον εἶπεν· ΠΩΣ ἂν προχείρως ἔχοι τὸν ὀρθὸν λόγον; ὁ δὲ εἶπεν· εἰ τὰ τῶν ἀνθρώπων ἀτυχήματα διὰ παντὸς ἐπιβλέποι· γινώσκων, ὅτι ὁ θεὸς ἀφαιρεῖται τὰς εὐημερίας, ἑτέρους δὲ δοξάζων εἰς τὸ τιμᾶσθαι προάγει.

Καλῶς δὲ καὶ τοῦτον ἀποδεξάμενος, τὸν ἑξῆς ἀποκριθῆναι παρεκάλει· ΠΩΣ ἂν μὴ εἰς ῥαθυμίαν, μηδὲ ἐπὶ τὰς ἡδονὰς τρέποιτο; ὁ δὲ, προχείρως ἔχων (εἶπεν) ὅτι μεγάλης βασιλείας κατάρχει, καὶ πολλῶν ὄχλων ἀφηγεῖται· καὶ οὐ δεῖ περὶ ἕτερόν τι τὴν διάνοιαν εἶναι, τῆς δὲ τούτων ἐπιμελείας φροντίζειν· θεὸν δὲ ἀξιοῦν, ὅπως μηθὲν ἐλλίπῃ τῶν καθηκόντων.

Επαινέσας δὲ καὶ τοῦτον, τὸν δέκατον ἐρωτᾷ· ΠΩΣ ἐπιγινώσκοι τοὺς δόλῳ τινὶ πρὸς αὐτὸν πράσσοντας; ὁ δὲ ἀπεφήνατο πρὸς τοῦτο· εἰ παρατηροῖτο τὴν ἀγωγὴν ἐλευθέριον οὖσαν, καὶ τὴν εὐταξίαν διαμένουσαν ἐν τοῖς ἀσπασμοῖς, καὶ τῶν συμβουλίαις, καὶ τῇ λοιπῇ συναναστροφῇ τῶν σὺν αὐτῷ· καὶ μηδὲν ὑπερτείνοντας τοῦ δέοντος ἐν ταῖς φιλοφρονήσεσι, καὶ τοῖς λοιποῖς τοῖς κατὰ τὴν ἀγωγήν. θεὸς δὲ τὴν διάνοιαν ἕξει σοι, βασιλεῦ, πρὸς τὰ κάλλιστα. ὁ δὲ βασιλεὺς συγκροτήσας, πάντας τ' ἐπαινέσας κατ' ὄνομα, καὶ τῶν παρόντων ταῦτα ποιούντων, ἐπὶ τὸ μελπεῖν ἐτράπησαν.

[a] V. C. ἀτυχῶσι.

dentia studiis & doctrina parari posset? Ille dixit: Est hic habitus animi, qui a divina virtute dirigitur ad prosequenda omnia honesta, & contraria aversanda.

Suffragatus huic, sequentem intertogabat: QUID in primis faceret ad valetudinem tuendam? Ille respondit: Temperantia. Sed hanc non licet assequi, nisi Deus ad eam mentem præparet, & conformet.

Hoc approbato, ad alium dixit: QUOMODO parentibus dignas quis posset referre gratias? Ille dixit: Nulla prorsus tristitia & molestia ipsos afficiendo. Sed hoc non conceditur, nisi DEUS mentis dux & gubernator extiterit in consiliis & actionibus dirigendis ad optima quæque.

Suffragatus & huic, ad sequentem dixit: QUOMODO quis fieri posset cupidus audiendi? Si, inquit ille, existimaverit utile esse omnia cognoscere, ad hoc, ut ex auditis aliquid seligat, quod cum tempus postulet, depromat, & in agendo sequatur: sub gubernatione tamen & quasi manuductione DEI, quia ab ipso actiones ad suos eventus perducuntur.

Hoc comprobato, ad sequentem dixit: QUOMODO quis nihil egerit contra leges? Ad hoc dixit ille: Ita potuerit aliquis obtemperando sequi leges, si statuerit, Deum cogitationes & intelligentiam suggessisse legumlatori ad ferendas leges tales, in quibus salus hominum consistat.

Approbato hoc, ad sequentem dixit: QUÆ esset cognationis utilitas? Ille respondit: Si rem existimare volumus ex eventis, ut in adversa quidem fortuna una dejiciantur, affliganturque, pro magnitudine ipsorum mutuæ cognationis (Quæ cum fiunt, & gloria sequitur, & cognationis vinculum fit arctius. quoniam cognatio, benevolentia & beneficentia temperata, fit omnino indissolubilis:) in fortuna vero secunda ultra res ipsorum nihil amplius requirant, & aliunde petant: sed Deus orandus erit suppliciter, ut omnia prosperet.

Hoc similiter approbato, sequentem interrogabat: QUOMODO quis posset sine metu esse? Ille dixit: Si habuerit mentem nullius malæ actionis sibi consciam, ex beneficio DEI, dirigentis animum ad consultationes de omnibus rebus bonas.

Huic suffragatus, ad alium dixit: QUOMODO quis posset in promptu habere rationem rectam? Ille dixit: Si semper respexerit ad hominum infortunia, & inde hoc didicerit, DEUM adimere aliis secundam fortunam, alios vero extollendo evehere ad dignitatis decus.

Hoc etiam approbato, sequentem hortabatur ostendere: QUOMODO neque ad ignaviam neque ad voluptates distraheretur? Ille inquit: Si ob oculos habueris, & consideraveris, te præesse magno regno, & multis imperare, nec debere mentem ad alia traducere, sed circa istorum administrationem retinere animi cogitationes & curas: interim tamen orandus erit Deus, ne quid omittas eorum quæ sint officii tui.

Hoc collaudato, decimum interrogabat: QUOMODO posset cognoscere dolose secum agentes? Ille respondit: Si observaveris, quam sit cuique vita libero homine digna, & quam constans certaque morum æquabilitas in salutationibus, consultationibus, & reliqua conversatione, in benevolentia & reliquis vitæ officiis nihil ultra modum agant. Deus autem tibi, Rex, mentem ad optima diriget. Rex cum applausu hoc accepto, & simul omnibus aliis nominatim collaudatis, idque etiam facientibus aliis qui aderant, deinde convertuntur ad hilaritatem canentium.

Se-

Quinti diei convivium.

Sequenti die Rex ſimiliter captata opportunitate, interrogabat ſequentem: QUÆ eſſet maxima negligentia? Ille ad hoc reſpondit: Si quis non curat liberos, nec eos educando quam diligentiſſime informat. Nam oramus Deum ſemper non tam pro nobis, quam pro liberis noſtris, ut illis aſſint omnia bona. ut autem vere cupiant & poſſint acceptare temperantiæ diſciplinam, hoc eſt gratiæ & virtutis divinæ.

Hunc faſſus recte dixiſſe, alium interrogabat: QUOMODO amator patriæ quis extiterit? Ille dixit: Si ita ſtatuerit ſecum, honeſtum eſſe & vivere & mori domi: apud peregrinos vero, reputet egentes quidem contemni, divites vero male audire, tanquam ob turpitudinem aliquam exulent. Verum tu, Rex, ſi perges benefice tractare omnes, quemadmodum hoc diligenter facis, Deo contribuente tibi erga omnes tam benignam voluntatem, habeberis amator patriæ.

Hoc audito, ex eo qui ſequebatur quærebat: QUOMODO quis cum uxore poſſet commode & conſentienter in conjugio degere? Ille dixit: Hoc quidem certum eſt, genus muliebre eſſe confidens & animoſum, & idoneum ad quam rem cunque velit efficiendam: ad hæc, mutabile, ob conſilii & ſexus imbecillitatem naturalem: ſed cum ratione & ſana mente eſt tractandum, nec irritandum adverſando ad contentionem. Ita enim vita recto & fœlici curſu agitur, cum gubernator ejus ſcit & conſiderat ad quem ſcopum omnia in ea conſilia & actiones omnes oporteat referre. verum accedente invocatione opis divinæ, hæc gubernatio ſit fœlix.

Hoc cum aſſenſione audito, ad ſequentem dixit: QUOMODO ſine erratis vixerit? Ille dixit: Si egeris omnia cum diligenti conſideratione, & non habueris fidem calumniis, ſed putaveris tibi ſingula eſſe expendenda: ſique cum judicio pariter & colloquêris cum aliis, & de quibus fueris locutus, illa perficies: ita, Rex, nunquam labêris & errabis. Sed hæc ita expendere, & in iis perſeverare, eſt opus Divinæ virtutis.

His exhilaratus, ſequentem interrogabat: QUOMODO poſſit eſſe liber & vacuus ab ira? Ad hoc dixit ille: Si primum conſideraveris, quod cum omnium poteſtatem habeas, ſi adjunxeris iram, mortem ſis allaturus multis: id quod eſt inutile & triſte, ſi quis ex eo quod omnia in ſua poteſtate habeat, multos vita privat: deinde ſi hoc etiam perpenderis, cum omnes habeas ſubjectos, & nullum adverſantem, non eſſe cur tibi ſit iraſcendum. Poſtremò, ſi & hoc expenderis, DEUM totum mundum gubernare cum manſuetudine, ſine indignatione omni: huncque, Rex, tibi eſſe imitandum.

Faſſus hunc præclare reſpondiſſe, ex ſequente percontabatur: QUID eſſet recte deliberare, & ſana capere conſilia? Ille dixit: Omnia recte agere cum diligenti ponderatione, appoſitis ad conſultationem ex contraria parte noxiis etiam, ut ita ſingulis inſpectis perpenſiſque & rectum conſilium capiatur, & quod conſtitutum ſit peragatur. Sed illa demum ſunt optima conſilia, quæ divina virtute in piis animis reguntur.

Recte & hunc ſtatuiſſe faſſus, proximum interrogabat: QUID eſſet Philoſophia? Ille dixit: Recte ſentire & ſtatuere de ſingulis quæ eveniunt in vita, nec de gradu moveri impetu ullius cupiditatis: ſed perpenſis incommodis quæ ex cupiditatibus exiſtant, pro tempore omnia agere, ut conveniat cum animi moderatione. Sed ut horum curam habere poſſimus, Deus erit colendus.

Erga hunc etiam approbatione declarata, ad proximum dixit: QUOMODO apud peregrinos poſſet nanciſci hoſpitales & faciles ad ſe excipien-

Τῇ δὲ ἐχομένῃ, τὸν καιρὸν λαβὼν, ἐπηρώτα τὸν ἑξῆς· ΤΙΣ ἐστιν ἀμέλεια μεγίστη; πρὸς τοῦτ' ἔφη· εἰ τέκνων ἄφροντίς τις ᾖ, καὶ μὴ κατὰ πάντα τρόπον ἀγαγεῖν, εὐχόμεθα γὰρ ἀεὶ πρὸς τὸν θεὸν, οὐχ οὕτως περὶ ἑαυτῶν, ὡς περὶ τῶν ἐγγόνων, ἵνα παρῇ πάντ' αὐτοῖς τἀγαθά. τὸ δὲ ἐπιθεῖσθαι παιδείαν σωφροσύνης μεταχεῖν, θεοῦ δυνάμει τοῦτο γίνεται.

Φήσας δὲ εὐλογεῖν, ἄλλον ἠρώτα· ΠΩΣ ἂν φιλόπατρις εἴη; προτιθέμενος (εἶπεν) ὅτι καλὸν ἐν ἰδίᾳ καὶ ζῆν καὶ τελευτᾶν. ἡ δὲ ξενιτεία τοῖς μὲν πένησι καταφρόνησιν ἐργάζεται, τοῖς δὲ πλουσίοις ὄνειδος, ὡς διὰ κακίαν ἐκπεπτωκόσι. εὐεργετῶν οὖν ἅπαντας, καθὼς συνεχῶς τοῦτο ἐπιτελεῖς, θεοῦ διδόντος σοὶ πρὸς πάντας χάριν, φιλόπατρις φανήσῃ.

Τούτου δὲ ἀκούσας, τοῦ κατὰ τὸ ἑξῆς ἐπυνθάνετο· ΠΩΣ ἁρμόσαι γυναικί; ὁ δὲ ἔφη· ὅτι μὲν θρασύ ἐστι τὸ θῆλυ γένος, καὶ δραστικὸν, ἐφ' ὃ βούλεται πρᾶγμα· καὶ μεταπῖπτον εὐκόπως διὰ παραλογισμοῦ, καὶ [a] τῇ φύσει κατεσκεύασται ἀσθενές. δέον δ' ἐστὶ κατὰ τὸ ὑγιὲς χρῆσθαι, καὶ μὴ πρὸς ἔριν ἀντιπράσσειν. κατορθοῦται γὰρ βίος, ὅταν ὁ κυβερνῶν ἴδῃ, πρὸς τίνα σκοπὸν δεῖ τὴν διέξοδον ποιεῖσθαι. θεοῦ δ' ἐπικλήσει καὶ βίος κυβερνᾶται κατὰ πάντα.

Συνανθομολογησάμενος δὲ τούτῳ, τὸν ἑξῆς ἠρώτα· ΠΩΣ ἀναμάρτητος εἴη; ὁ δὲ ἔφησεν· ὡς ἅπαντα πράσσων μετὰ διαλογισμοῦ, καὶ μὴ πειθόμενος διαβολαῖς, ἀλλ' αὐτὸς ὢν δοκιμαστὴς τῶν λεγομένων· καὶ κρίσει κατευθύνων τὰ τῶν ἐντεύξεων, καὶ διὰ κρίσεως ἐπιτελῶν ταῦτα, ἀναμάρτητος (ἔφη) ἂν εἴης, ὦ βασιλεῦ. τὸ δὲ ἐπινοεῖν ταῦτα, καὶ ἐν τούτοις ἀναστρέφεσθαι, θείας δυνάμεώς ἐστιν ἔργον.

Διαχυθεὶς δὲ τοῖς εἰρημένοις, τὸν ἕτερον ἠρώτα· ΠΩΣ ἂν ἐκτὸς θυμοῦ γένοιτο; πρὸς τοῦτ' εἶπεν· γινώσκων, ὅτι πάντων ἐξουσίαν ἔχει· καὶ εἰ χρήσαιτο θυμῷ, θάνατον ἐπιφέρει· ὅπερ ἀνωφελὲς καὶ ἀλγεινόν ἐστιν, εἰ τὸ ζῆν ἀφελεῖται πολλῶν, διὰ τὸ κύριον εἶναι. πάντων δὲ ὑπηκόων ὄντων, καὶ μηδενὸς ἐναντιουμένου, τίνος χάριν θυμωθήσεται; γινώσκειν οὖν δεῖ, διότι θεὸς τὸν πάντα κόσμον διοικεῖ μετ' εὐμενείας, καὶ χωρὶς ὀργῆς ἁπάσης. τούτῳ δὲ κατακολουθεῖν ἀναγκαῖόν ἐστί σε, ἔφησεν, ὦ βασιλεῦ.

Καλῶς δὲ ἀποκεκρίσθαι φήσας τοῦτον, ἐπυνθάνετο τοῦ μετέπειτα· ΤΙ ἐστιν εὐβουλία; τὸ καλῶς ἅπαντα πράττειν, ἀπεφήνατο, μετὰ διαλογισμοῦ, κατὰ τὴν βουλὴν παρατιθέντα καὶ βλαβερὰ τῶν κατὰ τὸ ἐναντίον τοῦ λόγου διάστημα· ἵνα πρὸς ἕκαστον ἐπινοήσαντες, ὦμεν εὖ βεβουλευμένοι, καὶ τὸ προτεθὲν ἡμῖν ἐπιτελῆται. τὸ δὲ αὖ κράτιστον θεοῦ δυναστείᾳ πᾶν βούλευμα, ἵνα ἐξισοῖ τὴν εὐσέβειαν ἀσκοῦντι.

Κατορθωκέναι δὲ καὶ τοῦτον εἰπὼν, ἄλλον ἠρώτα· ΤΙ ἐστι φιλοσοφία; τὸ καλῶς διαλογίζεσθαι πρὸς ἕκαστα τῶν συμβαινόντων, ἀπεφήνατο, καὶ μὴ ἐκφέρεσθαι ταῖς ὁρμαῖς, ἀλλὰ τὰς βλάβας καταμελετᾶν, τὰς ἐκ τῶν ἐπιθυμιῶν ἐκβαινούσας. καὶ τὰ πρὸς τὸν καιρὸν πράσσειν δεόντως, μετριοπαθῆ καθεστῶτα. ἵνα δ' ἐπίστασιν τούτων λαμβάνωμεν, θεραπεύειν δεῖ τὸν θεόν.

Επισημήνας δὲ καὶ τοῦτον, ἕτερον ἠρώτα· ΠΩΣ ἂν ἀποδοχῆς ἡ ξενιτεία τυγχάνῃ; πᾶσιν ἴσος γινόμενος, ἔφη· καὶ μᾶλλον ἥττων, ἢ καθυπερέχων

[a] V. C. Κἂν τῇ φύσει.

χων φαινόμενος, πρὸς οὓς ξενιτεύει. κοινῶς γὰρ ὁ θεὸς, τὸ ταπεινούμενον προσδέχεται κατὰ φύσιν, καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος τοὺς ὑποταασομένους φιλανθρωπεῖ.

Ἐπιμαρτυρήσας δὲ τούτοις, ἄλλον ἠρώτα· ΠΩΣ ἃ ἂν κατασκευάσῃ, καὶ μετὰ ταῦτα διαμένῃ; πρὸς τοῦτ' εἶπεν· εἰ μεγάλα καὶ σεμνὰ τὰς ποιήσεις ἐπιτελοῖ, πρὸς τὸ φείσασθαι τοὺς θεωροῦντας, διὰ τὴν καλλονὴν, καὶ μηδένα κατεργαζόμενον τὰ τοιαῦτα παραπέμποι, μηδὲ τοὺς ἄλλους ἀμισθὶ συντελεῖν, ἀναγκάζοι τὰ πρὸς τὴν χρείαν. διανοούμενος γὰρ, ὡς θεὸς πολυωρεῖ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, χορηγῶν αὐτοῖς καὶ ὑγίειαν, καὶ εὐαισθησίαν, καὶ τὰ λοιπά· καὶ αὐτὸς ἀκόλουθόν τι πράξει, τῶν κακοπαθειῶν ἀντιδιδοὺς τὴν ἀντάμειψιν. τὰ γὰρ ἐκ δικαιοσύνης τελούμενα, ταῦτα καὶ διαμένουσιν.

Εὖ δὲ καὶ τοῦτον εἰρηκέναι φήσας, τὸν δέκατον ἠρώτα· ΤΙΣ ἐστι σοφίας καρπός; ὁ δὲ εἶπεν· τὸ μὴ συνιστορεῖν ἑαυτῷ κακὸν πεπραχότι, τὸν δὲ βίον ἐν ἀληθείᾳ διεξάγειν. ἐκ τούτων γὰρ κρατίστη χαρὰ, καὶ ψυχῆς εὐστάθεια σοι γίνεται, μέγιστε βασιλεῦ· καὶ ἐλπίδες ἐπὶ θεῷ καλαὶ κρατοῦντί σοι, τῆς ἀρχῆς εὐσεβέως. ὡς δὲ συνήκουσαν οἱ πάντες, ἐπεφώνησαν σὺν κρότῳ πλείονι. καὶ μετὰ ταῦτα πρὸς τὸ προπίειν ὁ βασιλεὺς λαμβάνειν ἐτράπη, χαρᾷ πεπληρωμένος.

Τῇ δ' ἑξῆς καθὼς πρότερον ἡ διάταξις ἦν τῆς κατὰ τὸν πότον ἐπιτελουμένων, καιροῦ δὴ γινομένου, τοὺς ἀπολειπομένους ὁ βασιλεὺς ἐπηρώτα. πρὸς τὸν πρῶτον δὲ ἔφη· ΠΩΣ ἂν μὴ τραπείη τις εἰς ὑπερηφανίαν; ἀπεκρίθη δὲ, εἰ τὴν ἰσότητα τηροῖ· καὶ παρ' ἕκαστον ἑαυτὸν ὑπομιμνήσκοι· καθὼς ἄνθρωπος ὢν ἀνθρώπων ἡγεῖται· καὶ ὅτι ὁ θεὸς τοὺς ὑπερηφάνους καθαιρεῖ, τοὺς δὲ ἐπιεικεῖς καὶ ταπεινοὺς ὑψοῖ.

Παρακαλέσας δὲ αὐτὸν, τὸν ἑξῆς ἐπηρώτα· ΤΙΣΙ δεῖ συμβούλοις χρῆσθαι; τοῖς διὰ πολλῶν, ἔφη, πεπειραμένοις πραγμάτων, καὶ τὴν εὔνοιαν συντηροῦσιν ἀκέραιον πρὸς αὐτὸν, καὶ τῶν τρόπων ὅσοι μετέχουσιν αὐτοῦ. θεοῦ δὲ ἐπιφάνεια, γίνεται πρὸς τὰ τοιαῦτα τοῖς ἀξίοις.

Ἐπαινέσας δὲ καὶ αὐτὸν, ἄλλον ἠρώτα· ΤΙ ἐστι βασιλεῖ κτῆσις ἀναγκαιοτάτη; τῶν ὑποτεταγμένων φιλανθρωπία, καὶ ἀγάπησις, ἀπεκρίνατο. διὰ γὰρ τούτων ἄλυτος εὐνοίας δεσμὸς γίνεται. τὸ δὲ γίνεσθαι κατὰ προαίρεσιν ταῦτα, ὁ θεὸς ἐπιτελεῖ.

Κατεπαινέσας δ' αὐτὸν, ἕτερον διεπυνθάνετο. ΤΙ πέρας ἐστὶ λόγου; κἀκεῖνος δ' ἔφησε· τὸ πεῖσαι τὸν ἀντιλέγοντα, διὰ τῆς ὑποτεταγμένης τάξεως τὰς βλάβας ὑποδεικνύντα· οὕτω γὰρ λήψη τὸν ἀκροατὴν, οὐκ ἀντικείμενος, συγχρώμενος δ' ἐπαίνῳ πρὸς τὸ πεῖσαι. θεοῦ δ' ἐνεργείᾳ κατευθύνεται πειθώ.

Εὖ δὲ λέγειν φήσας αὐτὸν, ἕτερον ἠρώτα· ΠΩΣ ἂν, παμμιγῶν ὄχλων ὄντων ἐν τῇ βασιλείᾳ, τούτοις ἁρμόσαι; τὸ πρέπον ἑκάστῳ συνυποκρινόμενος, εἶπεν, καθηγεμόνα λαμβάνων δικαιοσύνην· ὡς καὶ ποιεῖς, θεοῦ σοι διδόντος εὖ λογίζεσθαι.

Φιλοφρονηθεὶς δὲ τοῦτον, πρὸς ἕτερον εἶπεν· ΕΠΙ τίσι δεῖ λυπεῖσθαι; πρὸς ταῦτα, ἀπεκρίθη, τὰ συμβαίνοντα τοῖς φίλοις, ὅταν θεωρῶμεθα πολυχρόνια καὶ ἄφυκτα γινόμενα. τελευτήσασι γὰρ, καὶ κακῶν ἀπολελυμένοις, οὐχ ὑπογράφει λύπην ὁ λόγος· ἀλλ' ἐφ' ἑαυτοὺς ἀναφέροντες, καὶ τὸ πρὸς ἑαυτοὺς συμφέρον, λυποῦνται πάντες ἄνθρωποι. τὸ δὲ ἐκφυγεῖν πᾶν κακὸν, θεοῦ δυνάμει γίνεται.

dum? Dixit ille: Si te erga omnes æqualem exhibueris, aut etiam inferiorem magis quam superiorem erga illos apud quos peregrineris. Nam primum Deus ipse in universum, quod se humiliat, acceptat ex sua natura. Deinde etiam homines ipsi demissos humanitate prosequuntur. Suffragatus huic, alium interrogabat: QUOMODO extruere posset, quæ sint futura diuturna? Ad hoc dixit ille: Si magna & honorifica perfeceris opera, ut contemplantes ea, ob pulchritudinem cogantur ab illis abstinere, nec ullus similia ausit instituere, aut alios intentos curæ necessariæ ad ea perficienda perpellere possit sine mercede. Sed præcipue hoc ita assequêris, si consideraveris, DEUM magna providentia gubernare & tueri genus humanum, & ipsis suppeditare valetudinem, integritatem sensuum, aliaque omnia, & tu simile quid, imitans ipsum, egeris, non neglecta interim etiam justa malorum compensatione. Nam quæ per justitiam peraguntur, illa habent diuturnitatem.

Hunc etiam fassus recte dixisse, interrogabat decimum: QUI esset fructus sapientiæ? Ille dixit: Non esse sibi conscium malarum actionum; & in tota vita degenda veritatem colere. nam ex hoc maximum gaudium, & tranquillitas animi maxima tibi contingent Rex. Spes etiam in DEO præclara continget tibi, pie administranti regnum. His auditis, omnes exclamarunt cum applausu magno. deinde rex lætitia repletus, ad propinandum est versus.

Sequenti autem die apparato convivio, series eadem, quæ ante, erat discumbentium. ibi Rex data opportunitate, reliquos interrogare cæpit, ac ad primum dixit: QUOMODO quis vitaverit, ut non in superbiam incidat? Ille dixit: Si primum æqualitatem servaverit: deinde ubique sibi subjecerit, quod ipse homo præsit hominibus: tertio, si cogitaverit, DEUM deprimere superbos, & exaltare humiles. *Sexti diei convivium.*

Commendato eo, sequentem interrogabat: QUIBUS sit utendum consiliariis? Illis, inquit ille, qui in multis sunt exercitati negotiis, & qui sinceram erga te conservant benevolentiam, quique eisdem tecum præditi sunt moribus: sed horum cognitio contingit dignis, ex illustratione divina.

Collaudato & eo, sequentem interrogabat: QUÆ possessio esset regi in primis necessaria? Ille respondit: Subditorum humanitas & amor, quia ex his benevolentiæ nexus existit indissolubilis. Sed Dei est, ista ex animi sententia perficere.

Eo comprobato, ex sequente percontabatur: QUI finis esset orationis? Ille inquit: Persuadere, sed ita ut ostendas, adversarium ex argumentis & orationis suæ serie habere noxia proposita. ita enim conciliabis tibi auditorem ad sententiam tuam acceptandam: non contra disceptando rationibus, sed adjutus ipsius adversarii comprobatione. Verum Deus est, qui sua virtute gubernat persuasionem, ad eventum exoptatum.

Præclare hunc fassus dixisse, alium interrogabat: QUOMODO, cum in regno sit varia hominum multitudo, Regi cum illis convenire possit? Ille inquit: Duce justitia, cuique quod ei convenit attribuendo: quemadmodum tu Rex hoc facis, Deo suppeditante tibi sanitatem & rectitudinem judicii.

Hunc benigne amplexus, ad alium dixit: OB QUÆ sit tristandum? Ille respondit: Ob illa, quæ adversa eveniunt amicis, si cernamus ea fore diuturna, & inevitabilia. Nam ob defunctos & liberatos malis, ratio non permittit tristari. Sed ad se & suum commodum respicientes, etiam ob hæc omnes homines tristantur. Cæterum ut quis effugiat omne malum, hoc non contingit nisi virtute Dei.

Fas-

Fassus hunc respondisse ut oportebat, ad proximum dixit: PER quæ veniat quis in contemptum, & amittat gloriam, & existimationis famam? Ille dixit: Quando in aliquo existit superbia & confidentia perpetua, tum supervenit contemptus, & existimationis ejus eversio. Deus tamen omnem gloriam gubernans, quo vult eam inclinat.

Hujus etiam sententia pro rata accepta, sequentem interrogabat: QUIBUS debeat se credere? Illis (inquit) qui versantur tecum ob benevolentiam, non ob metum, neque ob potentiam tuam, referentes inde omnia ad suum commodum. Nam illud, argumentum est amoris: hoc, malevolentiæ, & callidæ captationis opportunitatis, ad fraudem usurpandam. Nam qui ducitur cupiditate rerum suarum locupletandarum, solet esse proditor: verum tu omnes benevolos habes, Deo suggerente tibi rectitudinem consilii.

Fassus eum sapienter respondisse, dixit sequenti: QUID conservet regnum? Ad hæc respondit ille: Sollicita & diligens observatio & cura, ne a præfectis negotiis expediendis, quid perperam agatur, & mali aliquid inferatur in subditos. quam quidem curam tu sedulo adhibes, Deo subministrante tibi animi cogitationes graves.

Hoc confirmato, sequentem interrogabat: QUID conservet gratiam & honorem? Ille dixit: Virtus, quæ bona peragit opera, & quod vitiosum est abolet. quemadmodum tu hoc donum nactus divinum, erga omnes conservas & usurpas perfectam virtutis probitatem.

Hoc etiam libenter audito, undecimum, eo quod illorum duo supra Septuaginta essent, interrogabat: QUOMODO etiam in bello gerendo posset esse animo tranquillo? Ille dixit: Si tibi persuaseris, nihil esse a te temere & negligenter ordinatum, omnesque tuos ad edenda præclara facinora inde certaturos, quia sciant, ut maxime ex vita excesserint, te habituros curatorem rerum suarum. Neque enim, Dei beneficio nactus ex animi sententia rerum successum, cessas omnes tuos refocillare, & erigere tua munificentia, ad meliorem rerum suarum statum. Edita significatione approbationis suæ per applausum, ipsos omnes amice commendavit, & singulis paulo plus propinavit, ut eo plus oblectationis & gaudii haberet ista sua conversatio cum ipsis.

Septimi diei convivium.

Septimo die, instructo convivio cum majori apparatu, eo quod plures, & ii satis multi, advenerant legati ex civitatibus, cum tempus adesset, Rex primum ex reliquis ad interrogandum percunctabatur: QUOMODO effecerit, ut non seducatur & decipiatur verbis aliorum? Ille inquit: Si expenderis & quis sit qui dicat, & quid dicat, & de quo dicat, & quidem longiori tempore eadem aliis modis sciscitando. Sed habere mentem celerem, & idoneam ad quævis dijudicanda, qualem tu habes, hoc est præclarum donum Dei.

Applausu approbationis edito, alterum interrogabat: QUARE plerique homines virtutem non amplexarentur? Ille dixit: Quia natura omnes homines sunt incontinentes, & proclives ad voluptates: unde solet existere injustitiæ & avaritiæ immensitas. At virtus functione & vi sua inhibet præcipites ad incontinentiam voluptatis, & jubet potius colere continentiam & justitiam: sed hæc etiam omnia Deus administrat pro sua voluntate.

Confessus hunc bene respondisse, proximum interrogabat: QUIBUS Reges potissimum insistere deberent? Ille inquit: Legibus, ut suo juste agendi studio demereantur omnium famam & approbationem: quemadmodum tu Rex, hoc modo obtempe-

Ὡς δὲ ἔδει φήσας αὐτὸν ἀποκρίνεσθαι, πρὸς ἕτερον εἶπεν· ΠΩΣ ἀδοξία γίνεται; ἐκεῖνος δὲ ἔφησεν· ὅταν ὑπερηφανία καθηγῆται, καὶ θράσος ἄληκτον, ἀτιμασμὸς ἐπιφύεται, καὶ δόξης ἀναίρεσις. θεὸς δὲ δόξης πάσης κυριεύει, ῥέπων οὗ βούλεται.

Καὶ τούτῳ δὲ ἐπικυρώσας τὰ τῆς ἀποκρίσεως, τὸν ἑξῆς ἠρώτα· ΤΙΣΙ δεῖ πιστεύειν ἑαυτόν; τοῖς διὰ τὴν εὔνοιαν (εἶπεν) συνοῦσί σοι, καὶ μὴ διὰ τὸν φόβον, μηδὲ διὰ πολυωρίαν, ἐπανάγοντας πάντα πρὸς τὸ κερδαίνειν. τὸ μὲν γὰρ ἀγαπήσεως σημεῖον, τὸ δὲ δυσνοίας καὶ καιροτηρησίας. ὃς γὰρ ἐπὶ τὸ πλεονεκτεῖν ὁρμᾶται, προδότης πέφυκε. σὺ δὲ πάντας εὔνους ἔχεις, θεοῦ σοι καλὴν βουλὴν διδόντος.

Σοφῶς δὲ αὐτὸν εἴπας ἀποκεκρίσθαι, ἑτέρῳ εἶπεν· ΤΙ βασιλείαν διατηρεῖ; πρὸς τοῦτ' ἔφη· μέριμνα καὶ φροντὶς, ὡς οὐδὲν κακουργηθήσεται διὰ τῶν ἀποτεταγμένων εἰς τοὺς ὄχλους ταῖς χρείαις· καθὼς σὺ τοῦτο πράσσεις, θεοῦ σοι τὴν σεμνὴν ἐπίνοιαν διδόντος.

Θαρσύνας δὲ τοῦτον, ἕτερον ἐπηρώτα· ΤΙ διαφυλάσσει χάριτα καὶ τιμήν; ὁ δὲ εἶπεν, ἀρετή· καλῶν γὰρ ἔργων ἐστὶν ἐπιτέλεια, τὸ δὲ κακὸν ἀποτρίβεται· καθὼς σὺ διατηρεῖς τὴν πρὸς ἅπαντας καλοκἀγαθίαν, παρὰ θεοῦ δῶρον τοῦτ' ἔχων.

Κεχαρισμένως δὲ καὶ τοῦτον ἀποδεξάμενος, τὸν ἑνδέκατον ἐπηρώτα, διὰ τὸ δύο πλεονάζειν τῶν ἑβδομήκοντα· ΠΩΣ ἂν κατὰ ψυχὴν καὶ ἐν τοῖς πολέμοις εἰρηνικῶς ἔχοι; ὁ δὲ ἀπεφήνατο· διαλαμβάνων, ὅτι κακὸν οὐδὲν εἴργασται τῶν διατεταγμένων οὐδέν· πάντες δὲ ἀγωνιοῦνται περὶ τῶν εὐεργετημάτων, εἰδότες, κἂν ἐκ τοῦ ζῆν ἀποτρέχουσιν, ἐπιμελητὴν σε τῶν βίων. οὐδὲ γὰρ διαλείπεις ἐπανορθῶν ἅπαντας, τοῦ θεοῦ σοι κατ' εὐφροσύνην δεδωκότος. ἐπισημήνας δὲ κρότῳ πάντας, αὐτοὺς ἀπεδέξατο φιλοφρονούμενον, καὶ προπίνων ἑκάστῳ πλεῖόν τι, πρὸς τὸ τερφθῆναι μετ' εὐφροσύνης, τοῖς ἀνδράσιν συνὼν, καὶ μετὰ χαρᾶς πλείονος.

Τῇ δὲ ἑβδόμῃ τῶν ἡμερῶν, πλείονος παρασκευῆς γινομένης, προσπαραγινομένων ἑτέρων πλειόνων ἀπὸ τῶν πόλεων (ἦσαν γὰρ ἱκανοὶ πρέσβεις) ἐπερώτησεν ὁ βασιλεὺς, καιροῦ γινομένου, τὸν πρωτεύοντα τῶν ἀπολιπόντων τῆς ἐρωτήσεως· ΠΩΣ ἂν ἀπαραλόγιστος εἴη; ἐκεῖνος δὲ ἔφη· δοκιμάζων καὶ τὸν λέγοντα, καὶ τὸ λεγόμενον, καὶ περὶ τίνος λέγει· καὶ ἐν πλείονι χρόνῳ τὰ αὐτὰ δι' ἑτέρων τρόπων ἐπερωτῶν. τὸ δὲ νοῦν ἔχειν ὀξὺν, καὶ δύνασθαι κρίνειν ἕκαστα, θεοῦ δόρημα καλόν ἐστιν· ὡς σὺ τοῦτο κέκτησαι, βασιλεῦ.

Κρότῳ δὲ ἐπισημηνάμενος ὁ βασιλεὺς, ἕτερον ἐπηρώτα· ΔΙΑ τί τὴν ἀρετὴν οὐ παραδέχονταί τινες τῶν ἀνθρώπων οἱ πλείονες; ὅτι φυσικῶς ἅπαντες, εἶπεν, ἀκρατεῖς, καὶ ἐπὶ τὰς ἡδονὰς τρεπόμενοι γεγόνασιν· ὧν χάριν ἀδικία πέφυκε, καὶ τὸ τῆς πλεονεξίας χῦμα. τὸ δὲ τῆς ἀρετῆς κατάστημα, κωλύει τοὺς ἐπιφερομένους ἐπὶ τὴν ἡδονοκρασίαν, ἐγκράτειαν δὲ κελεύει καὶ δικαιοσύνην προτιμᾶν. ὁ δὲ θεὸς πάντων ἡγεῖται τούτων.

Εὖ δὲ ἀποκεκρίσθαι τοῦτον εἴπας ὁ βασιλεὺς, τὸν μετ' αὐτὸν ἠρώτα· ΤΙΣΙ δεῖ κατακολουθεῖν τοὺς βασιλεῖς; ὁ δὲ ἔφη· τοῖς νόμοις, ἵνα δικαιοπραγοῦντες, ἀνακτῶνται τοὺς [a] δήμους τῶν ἀνθρώπων· καθὼς σὺ τοῦτο πράσσων,

[a] V. C. τοὺς βίους.

σων, ἀέναον μνήμην καταβέβλησαι σεαυτοῦ, θείῳ προστάγματι κατακολουθῶν.

Εἴπας δὲ καὶ τοῦτον καλῶς λέγειν, τὸν ἐχόμενον ἠρώτα· ΤΙΝΑΣ δεῖ καθιστάνειν στρατηγούς; ὁ δὲ εἶπεν· ὅσοι μισοπονηρίαν ἔχουσι, καὶ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ μιμούμενοι, πρὸς τὸ διὰ παντὸς εὐδοξίαν ἔχειν αὐτούς, τὰ δίκαια πράσσουσι. καθὼς σὺ τοῦτο ἐπιτελεῖς, βασιλεῦ, θεοῦ σοι στέφανον δικαιοσύνης δεδωκότος.

Ἀποδεξάμενος δ' αὐτὸν ὁ βασιλεὺς μετὰ φωνῆς, ἐπὶ τὸν ἐχόμενον ἐπιβλέψας εἶπεν· ΤΙΝΑΣ δεῖ καθιστάνειν ἐπὶ τῶν δυνάμεων ἄρχοντας; ὁ δὲ ἀπεφήνατο· τοὺς ἀνδρείᾳ διαφέροντας, καὶ δικαιοσύνῃ· καὶ περὶ πολλοῦ ποιουμένους τὸ σώζειν τοὺς ἄνδρας ἢ τὸ νικᾶν, τῷ θράσει παραβάλλοντας τὸ ζῆν. ὡς γὰρ ὁ θεὸς εὖ ἐργάζεται πᾶσι· καὶ σὺ τοῦτον μιμούμενος, εὐεργετεῖς τοὺς ὑπὸ σεαυτόν.

Ὁ δὲ ἀποκεκρίσθαι φήσας αὐτὸν εὖ, ἄλλον ἠρώτα· ΤΙΝΑ θαυμάζειν ἄξιόν ἐστιν ἄνθρωπον; ὁ δὲ ἔφη· τὸν κεχορηγημένον δόξῃ καὶ πλούτῳ καὶ δυνάμει, καὶ ψυχῇ ἴσον πᾶσιν ὄντα· καθὼς σὺ δόξῃ καὶ πλούτῳ καὶ δυνάμει τοῦτο ποιῶν, ἀξιοθαύμαστος εἶ, τοῦ θεοῦ σοι διδόντος εἰς ταῦτα τὴν ἐπιμέλειαν.

Ἐπιφωνήσας δὲ καὶ τοῦτον, πρὸς τὸν ἕτερον εἶπεν· ΕΝ τίσι δεῖ πράγμασι τοὺς βασιλεῖς τὸν πλείω χρόνον διάγειν; ὁ δὲ εἶπεν· ἐν ταῖς ἀναγνώσεσι, καὶ ἐν ταῖς τῶν πορειῶν ἀπογραφαῖς διατρίβειν, ὅσαι πρὸς τὰς βασιλείας ἀναγεγραμμέναι τυγχάνουσι, πρὸς ἐπανόρθωσιν καὶ διαμονὴν ἀνθρώπων. ὃ σὺ πράσσων, οὐκ ἐφικτὸν ἄλλοις δόξαν κέκτησαι· θεοῦ σοι τὰ βουλήματα συντελοῦντος.

Ἐνεργῶς δὲ καὶ τοῦτον προσείπας, ἕτερον ἠρώτα· ΤΙΝΑΣ δεῖ ποιεῖσθαι τὰς ἀγωγὰς ἐν ταῖς ἀνέσεσι καὶ ταῖς ῥᾳθυμίαις; ὁ δὲ ἔφη· θεωρεῖν, ὅσα ὁπλίζεται μετὰ [a] περιστολῆς· καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν τιθέναι τὰ τοῦ βίου, μετ' εὐσχημοσύνης καὶ καταστολῆς γινόμενα, βιοῖς σωφρονῶν καὶ κατέχων· ἔνεστι γὰρ καὶ ἐν τούτοις ἐπισκευή τις. πολλάκις γὰρ καὶ ἐκ τῶν ἐλαχίστων αἱρετόν τι δείκνυται. σὺ δὲ πᾶσαν ἠσκηκὼς καταστολὴν διὰ τῶν ἐνεργειῶν, φιλοσοφεῖς διὰ καλοκἀγαθίαν ὑπὸ θεοῦ τιμώμενος.

Εὐαρεστήσας δὲ τοῖς προειρημένοις, πρὸς τὸν ἔνατον εἶπεν· ΠΩΣ δεῖ διὰ τῶν συμποσίων διεξάγειν; ὁ δὲ ἔφησεν· παραλαμβάνοντα τοὺς φιλομαθεῖς, καὶ δυναμένους ὑπομιμνήσκειν τὰ χρήματα τῆς βασιλείας, καὶ τοὺς τῶν ἀρχομένων βίους, ἐμμελέστερον ἢ μουσικώτερον οὐκ ἂν εὕροις τι τούτων. οὗτοι γὰρ θεοφιλεῖς εἰσι, πρὸς τὰ κάλλιστα πεπαιδευκότες τὰς διανοίας. καθὼς καὶ σὺ τοῦτο πράσσεις, ὡς ἂν ὑπὸ θεοῦ σοι κατευθυνομένων ἁπάντων.

Διαχυθεὶς δὲ ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, ἐπυνθάνετο τοῦ μετέπειτα· ΤΙ κάλλιστόν ἐστι τοῖς ὄχλοις, ἐξ ἰδιώτου βασιλέα κατασταθῆναι ὑπ' αὐτῶν, ἢ ἐκ βασιλέως βασιλέα; ἐκεῖνος δὲ ἔφη· τὸ ἄριστον τῇ φύσει. καὶ γὰρ ἐκ βασιλέων βασιλεῖς γινόμενοι, πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους ἀνήμεροί τε καὶ σκληροὶ καθίστανται· πολλῷ δὲ μᾶλλον καί τινες τῶν ἰδιωτῶν, καὶ κακῶν πεπειραμένοι, καὶ πενίας μετεσχηκότες, ἄρξαντες ὄχλων, χαλεπώτεροι τῶν ἀνοσίων τυράννων ἐξέβησαν. ἀλλά, ὡς προεῖπον, ἦθος χρηστόν, καὶ παιδείας κεκοινωνηκός, δυνατὸν ἄρχειν ἐστί· καθὼς σύ, βασιλεῦ, μέγας ὑπάρχεις, οὐ τοσοῦτον τῇ δόξῃ τῆς ἀρχῆς καὶ τῷ πλούτῳ

[a] V.C. περιβολῆς.

rans mandato divino, immortalem nominis tui memoriam es adeptus.

Fassus & hunc præclare dixisse, sequentem interrogabat: QUI essent constituendi administratores functionum publicarum? Ille dixit: Qui oderunt improbitatem, & imitantes mores & vitæ tuæ rationem, ad retinendam perpetuam existimationis suæ famam, justa agunt: quemadmodum tu Rex hæc facis, quia divinitus concessam justitiæ coronam habes.

Approbato eo clara voce, & oculis in sequentem conjectis, dixit ad eum: QUOS oporteat in belli duces eligere? Ille respondit: Fortitudine & justitia præstantes, & quibus potius est servare homines, quam cupiditate victoriæ per confidentiam perdere eorum vitam. Nam ut DEUS beneficus est in omnes, ita tu imitatione ejus omnia beneficentia prosequeris.

Fassus eum bene respondisse, alium interrogabat: QUEM hominem conveniat prosequi admiratione? Ille dixit: Eum qui cum gloria, opibus & potentia abunde sit exornatus, interim tamen animo æquali sit erga omnes. quemadmodum tu Rex, dignus es admiratione, qui dignitate, opibus & potentia excellens, hoc facis, DEO tibi hujus rei curam injiciente.

Hoc quoque comprobato, ad proximum dixit: IN quibus rebus reges majori tempore versari deberent? Ille inquit: In legendo & in commentariis legationum illarum quæ extant perscriptæ ad reges, ad instauranda illa quæ faciunt ad rectam, salutarem & diuturnam hominum gubernationem. Quo studio tu, DEO promovente tuos conatus ad eventus suos, consecutus es gloriam aliis inaccessibilem.

Ut res se habeat, & hunc fassus dixisse, sequentem interrogabat: QUALIS vitæ ratio sit ineunda, & quid agendum in otio & remissione animorum? Ille inquit: Contemplanda sunt illa quæ sobrie, & cum animi contractione adornantur: & ob oculos ponenda, quæ in vita cum decore, honestate & moderatione fiunt, geruntur que, ut moderate & continenter vivas. Inest enim & in his quædam informatio, & sæpe ex minimis aliquid prosecutione dignum demonstratur. Tu vero, cum senio usuque vitæ & actionum sis exercitatus, philosopharis in studio & actionibus virtutis perfectæ, ex illa præstantia honoris quæ tibi a DEO contigit.

Delectatus oratione hujus, ad nonum dixit: QUÆ sit vitæ ratio in conviviis peragendis ineunda? Ille inquit: Si adjunxeris tibi discendi cupidos, quique possint tibi & regni negotia & subditorum mores vitamque commemorare, nihil his concinnius & suavius poteris habere. Nam tales, cum habeant animos eruditos, & conformatos ad res optimas, sunt chari DEO. quemadmodum & tu talibus es occupatus, ut cui omnia a DEO recte administrentur.

Exhilaratus his dictis, sequentem interrogabat: UTRUM sit satius populo ut ex privatis aliquem sibi eligant regem, an vero ex regia stirpe genitum? Ille inquit: Id est eligendum, quod est naturæ gratum & exoptatum. Nam & ex regibus electi in gubernationem regni, adversus subditos inclementes & duri solent existere: & ex privatis, ac quidem multo magis, nonnulli & alia mala & paupertatem experti, cum ad imperia populorum fuerunt perducti, extiterunt intolerabiliores etiam impiis tyrannis. Sed, quemadmodum dixi, indoles ingenii, & natura proba, & humanitatis cultu exornata, idonea est ad imperandum: quemadmodum tu Rex magnus es, qui non tam dignitate imperii &

& opibus præstas aliis, quam æquitate & humanitate omnes alios homines superas, DEO tibi ista in longius tempus sua benignitate suggerente.

Hoc etiam collaudato, postremum interrogabat: QUID esset in Regia gubernatione maximum? Ad quod ille dixit: Ut subditi habeant perpetuam pacem, & celeriter consequantur in judiciis jus suum. quæ quidem tum fiunt, quando qui præest imperio, est osor improborum, & proborum amator: ac maximi facit hoc, ut animam hominis conservet. Quemadmodum & tu maximum semper judicasti scelus injustitiam: juste vero omnia gubernando, perpetuam tibi consecutus es gloriam ex beneficio divino: unde tu mentem habes sanctam, & ab omni malorum labe immaculatam.

Finita hujus oratione, exortus est applausus cum acclamatione & gaudio: qui satis diu duravit. Postquam autem Rex finivit hujusmodi cum ipsis collocutionem, tum & aliis omnibus præsentibus, & iis qui sententias dixerant, craterem plenum vino libavit, & tandem ita dixit ad viros illos: Vestro adventu contigerunt mihi maxima bona. nam multum utilitatis percepi ex doctrina vestra, mihi de regnandi ratione tradita. Hinc mandavit, singulis talenta tria donari, & puerum qui ea obtulerit. Hæc omnibus approbantibus, cum acclamatione convivium replebatur lætitia, Rege sine intermissione omnia ad hilaritatem referente.

Ego autem ô Philocrates fui longior in commemorandis istis: sed tu dabis veniam mihi. nam ego supra modum admiratus sum istos viros, ita ex tempore respondentes de rebus meditationis longi temporis. Nec vero ego solum admirabar tum interrogantis solertiam in meditandis singulis quæstionibus, tum facultatem tam promptam respondentium ita apte & sapienter ad singulas interrogationes: sed & aliis omnibus qui aderant, videbantur hæc admiratione digna, & præcipue Philosophis. existimo autem fore, ut & aliis omnibus qui hæc sunt lecturi, videantur ea supra fidem esse. Sed profecto non licet aliquid falsi narrare de illis quæ excepta & annotata sunt, & nefas judicem etiam præterire aliquid in hujusmodi rebus: sed ut hæc sunt acta, ita ea exposui, ut vitarem omnem errorem. Licet ipse hæc omnia percepissem, tamen studiose istam expositionem meam accepi ab illis, qui singula quæ fiunt & dicuntur in regiis negotiis & conviviis, excipere & annotare solent. Nam, ut ipse scis, hic mos est, ut quo die Rex incipiat publica negotia agere, omnia excipiantur scripto, & quæ dicantur & quæ gerantur: id quod recte & utiliter fit. Nam hinc sequenti die & acta & dicta præcedentis, antequam quid denuo publice agatur, præleguntur: & si quid parum recte est gestum: id emendatur. Inde ergo cum essent omnia accurate perscripta, nos hæc, sicut dictum est, desumpta & selecta ad te misimus: non ignari, quantum sit tuum studium ad cognoscenda utilia.

Post tres autem dies, quam illa quæ exposuimus, sunt acta, Demetrius assumpsit ad se illos viros, & in insulam per aggerem maris septem stadiorum est progressus, ac trajecto ponte partes versus septentrionem occupavit: ibi congregatis illis viris in domo splendide extructa juxta littus, & ab omni tumultu & strepitu remota, cum ibi etiam adessent omnia quibus opus foret, hortabatur eos ad interpretationem legis perficiendam. Illi autem rem aggressi, singula ex collationibus ad consonantiam elaborabant: & quod ita consonum & elaboratum erat, ut dignum esset descriptione, a Demetrio scripto excipiebatur. Ac quidem quotidie ad nonam usque horam in tali studio congregati erant: deinde discedebant ad curandum corpus, quibus omnia large suppeditabantur quæ cu-

περιέχων, ὅσον ἐπιεικείᾳ καὶ φιλανθρωπίᾳ πάντας ἀνθρώπους ὑπερῆρκας, θεοῦ σοι δεδωρημένου ταῦτα ἐπὶ πλείονα χρόνον.

Καὶ τοῦτον ἐπαινέσας, τὸν ἐπὶ πᾶσι ἠρώτα· ΤΙ μέγιστόν ἐστι βασιλείας; πρὸς τοῦτο εἶπε· τὸ διὰ παντὸς ἐν εἰρήνῃ καθεστάναι τοὺς ὑποτεταγμένους, καὶ κομίζεσθαι ταχέως τὸ δίκαιον ἐν ταῖς διακρίσεσι. ταῦτα δὲ γίνεται διὰ τὸν ἡγούμενον, ὅταν μισοπόνηρος ᾖ, καὶ φιλάγαθος, καὶ περὶ πολλοῦ ποιούμενος ψυχὴν ἀνθρώπου σώζειν· καθὼς καὶ σὺ μέγιστον ἥγησαι τὴν ἀδικίαν· δικαίως δὲ πάντα κυβερνῶν, ἀένναον τὴν περὶ σεαυτὸν δόξαν κατεσκεύασας· τοῦ θεοῦ σοι διδόντος ἔχειν ἁγνὴν, καὶ ἀμιγῆ παντὸς κακοῦ τὴν διάνοιαν.

Καταλήξαντος δὲ τούτου, κατεῤῥάγη κρότος μετὰ φωνῆς καὶ χαρᾶς ἐπὶ πλείονα χρόνον. ὡς δὲ ἐπαύσατο ὁ βασιλεὺς λαλῶν, ποτήριον ἐπεχέατο, καὶ τῶν παρόντων ἁπάντων, καὶ τῶν εἰρημένων λόγων. ἐπὶ πᾶσι δὲ εἶπε· τὰ μέγιστά μοι γέγονεν ἀγαθὰ, παραγενηθέντων ὑμῶν. πολλὰ γὰρ ὠφέλημαι, καταβεβλημένων ὑμῶν διδαχὴν ἐμοὶ πρὸς τὸ βασιλεύειν. ἑκάστῳ δὲ τρία τάλαντα προσέταξεν ἀργυρίου δοθῆναι, καὶ τὸν ἀποκαταστήσοντα παῖδα. συνεπιφωνησάντων δὲ πάντων, χαρᾶς ἐπληρώθη τὸ συμπόσιον, ἀδιαλείπτως τοῦ βασιλέως εἰς εὐφροσύνην τραπέντος.

Ἐγὼ δὲ εἶπα πλείονα· καὶ τούτοις, ὦ Φιλόκρατες, συγγνώμην ἔχειν. τεθαυμακὼς γὰρ τοὺς ἄνδρας ὑπὲρ τὸ δέον, ὡς ἐκ τοῦ καιροῦ τὰς ἀποκρίσεις ἐποιοῦντο, πολλοῦ χρόνου δεομένας· καὶ τοῦ μὲν ἐρωτῶντος, μεμεριμνηκότος ἕκαστα· τῶν δὲ ἀποκρινομένων, ἀλλήλως ἐχόντων τὰ πρὸς τὰς ἐρωτήσεις· ἄξιοι θαυμασμοῦ κατεφαίνοντό μοι, καὶ τοῖς παροῦσι, μάλιστα δὲ τοῖς φιλοσόφοις. οἴομαι δὲ καὶ πᾶσι τοῖς παραληψομένοις τὴν ἀναγραφὴν, ἄπιστον φανεῖται. ψεύσασθαι μὲν οὐ καθῆκόν ἐστι περὶ τῶν ἀναγραφομένων. εἰ δὲ καί τι παραβαίην, οὐχ ὅσιον ἐν τούτοις· ἀλλὰ, ὡς γέγονεν, οὕτω διασαφοῦμεν, ἀφοσιώμενοι πᾶν ἁμάρτημα. διόπερ ἐπειράθην, ἀποδεξάμενος αὐτῶν τὴν τοῦ λόγου δύναμιν παρὰ τῶν ἀναγραφομένων ἕκαστα τῶν γινομένων ἔν τε τοῖς χρηματισμοῖς τοῦ βασιλέως, καὶ ταῖς συμποσίαις, μεταλαβεῖν. ἔθος γάρ ἐστι, καθὼς καὶ σὺ γινώσκεις, ἀφ' ἧς ἂν ἡμέρας ὁ βασιλεὺς ἄρξηται χρηματίζειν, μέχρις οὗ κατακοιμηθῇ πάντα ἀναγράφεσθαι τὰ λεγόμενα, καὶ πρασσόμενα· καλῶς γινομένου καὶ συμφερόντως. τῇ γὰρ ἐπιούσῃ, τὰ τῇ πρότερον πεπραγμένα καὶ λελαλημένα, πρὸ τοῦ χρηματισμοῦ παραναγινώσκεται· καὶ εἴ τι δεόντως μὴ γεγονὸς, διορθώσεως τυγχάνει τὸ πεπραγμένον. πάντ' οὖν, ἀκριβῶς πάντων ἀναγεγραμμένων, ὡς ἐλέχθη, μεταλαβόντες, κατακεχωρήκαμεν· εἰδότες, ἣν ἔχεις φιλομάθειαν εἰς τὰ χρήσιμα.

Μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας, ὁ Δημήτριος παραλαβὼν αὐτοὺς, καὶ διελθὼν τὸ τῶν ἑπτὰ σταδίων ἀνάχωμα τῆς θαλάσσης πρὸς τὴν νῆσον, καὶ διαβὰς τὴν γέφυραν, καὶ προσελθὼν ὡς ἐπὶ τὰ βόρεια μέρη, συνέδριον ποιησάμενος εἰς κατεσκευασμένον οἶκον παρὰ τὴν ἠϊόνα, διαπρεπῶς ἔχοντα, καὶ πολλῆς ἡσυχίας ἔφεδρον, παρεκάλει τοὺς ἄνδρας τὰ τῆς ἑρμηνείας ἐπιτελεῖν· παρόντων, ὅσα πρὸς τὴν χρείαν ἔδει, καλῶς. οἱ δὴ ἐπετέλουν ἕκαστα σύμφωνα ποιοῦντες πρὸς ἑαυτοὺς ταῖς ἀντιβολαῖς· τὸ δὲ ἐκ τῆς συμφωνίας γινόμενον πρεπόντως, ἀναγραφῆς οὕτως ἐτύγχανε παρὰ τοῦ Δημητρίου. καὶ μέχρι μὲν ὥρας ἐνάτης τὰ τῆς συνεδρίας ἐγίνετο· μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν ἀπελύοντο γίνεσθαι, χορηγουμένων αὐτοῖς δαψιλῶς, ὧν προῃροῦντο, πάντων. ἐκτὸς δὲ καθ' ἡμέραν,

ῥαν, ὅσα βασιλεῖ παρεσκευάζετο, καὶ τούτοις ὁ Δωρόθεος ἐπετέλει· προστεταγμένον γὰρ ἦν αὐτῷ διὰ τοῦ βασιλέως. ἅμα δὲ τῇ πρωΐᾳ παρεγίνοντο εἰς τὴν αὐλὴν καθ᾽ ἡμέραν, καὶ ποιησάμενοι τὸν ἀσπασμὸν τοῦ βασιλέως, ἀπελύοντο πρὸς τὸν ἑαυτῶν τόπον. ὡς δὲ ἔθος ἐστὶ πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις, ἀπονιψάμενοι τῇ θαλάσσῃ τὰς χεῖρας, ὡς ἂν [a] ηὔξαντο πρὸς τὸν θεὸν, ἐτρέποντο πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ τὴν ἑκάστου διασάφησιν.

Ἐπηρώτησα δὲ καὶ τοῦτο· τίνος χάριν ἀπονιζόμενοι τὰς χεῖρας, τὸ τηνικαῦτα εὔχονται; διεσάφουν δὲ, ὅτι μαρτύριόν ἐστι, τοῦ μηδὲν εἰργάσθαι κακόν· πᾶσα γὰρ ἐνέργεια διὰ τῶν χειρῶν γίνεται. καλῶς καὶ ὁσίως μεταφέροντες ἐπὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀλήθειαν, πάντα. καθὼς δὲ προειρήκαμεν, οὕτως καθ᾽ ἑκάστην εἰς τὸν τόπον ἔχοντα τερπνότητα διὰ τὴν ἡσυχίαν καὶ καταύγειαν, συναγόμενοι, τὸ προκείμενον ἐπετέλουν. συνέτυχε δὲ οὕτως, ὥστε ἐν ἡμέραις ἑβδομήκοντα δυσὶ τελειωθῆναι τὰ τῆς μεταγραφῆς· οἱονεὶ κατὰ πρόθεσίν τινα τοῦ τοιούτου γεγενημένου.

Τελείωσιν δὲ ὅτε ἔλαβε, συναγαγὼν ὁ Δημήτριος τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων εἰς τὸν τόπον, οὗ καὶ τὰ τῆς ἑρμηνείας ἐτελέσθη, παρανέγνω πᾶσι, παρόντων καὶ τῶν διερμηνευσάντων· οἵτινες καὶ μεγάλης ἀποδοχῆς παρὰ τοῦ πλήθους ἔτυχον, ὡς ἂν μεγάλων ἀγαθῶν παραίτιοι γεγονότες. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν Δημήτριον ἀποδεξάμενοι, παρεκάλεσαν δοῦναι τοῖς ἡγουμένοις αὐτῶν μεταγράψαντα τὸν πάντα νόμον. καθὼς δὲ ἀνεγνώσθη τὰ τεύχη, στάντες οἱ ἱερεῖς, καὶ τῶν ἑρμηνέων οἱ πρεσβύτεροι, καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ πολιτεύματος οἵ τε ἡγούμενοι τοῦ πλήθους, εἶπον· ἐπεὶ καλῶς καὶ ὁσίως διηρμήνευται, καὶ κατὰ πᾶν ἠκριβωμένως· καλῶς ἔχον ἐστὶν, ἵνα διαμένῃ ταῦτα οὕτως ἔχοντα, καὶ μὴ γένηται μηδεμία διασκευή. πάντων δὲ ἐπιφωνησάντων τοῖς εἰρημένοις, ἐκέλευσε διαράσασθαι, καθὼς ἔθος αὐτοῖς ἐστιν· εἴ τις διασκευάσει, προστιθεὶς, ἢ μεταφέρων τι τὸ σύνολον τῶν γεγραμμένων, ἢ ποιούμενος ἀφαίρεσιν· καλῶς τοῦτο πράσσοντες, ἵνα διὰ παντὸς ἀέναα καὶ μένοντα φυλάσσηται.

Προσφωνηθέντων δὲ καὶ τούτων τῷ βασιλεῖ, μεγάλως ἐχάρη· τὴν γὰρ πρόθεσιν, ἣν εἶχεν, ἀσφαλῶς ἔδοξε τετελειῶσθαι. παρανεγνώσθη δὲ αὐτῷ πάντα, καὶ λίαν ἐξεθαύμασε τὴν τοῦ νομοθέτου διάνοιαν. καὶ πρὸς τὸν Δημήτριον εἶπε· πῶς τηλικούτων συντετελεσμένων οὐδεὶς ἐπεβάλετο τῶν ἱστορικῶν ἢ ποιητῶν ἐπιμνησθῆναι; ἐκεῖνος δὲ ἔφη· διὰ τὸ σεμνὴν εἶναι τὴν νομοθεσίαν, καὶ διὰ θεοῦ γεγονέναι· καὶ τῶν ἐπιβαλλομένων τινὲς, ὑπὸ τοῦ θεοῦ πληγέντες, τῆς ἐπιβολῆς ἀπέστησαν. καὶ γὰρ ἔφησεν ἀκηκοέναι Θεοπόμπου, διότι μέλλων τινὰ τῶν προηρμηνευμένων ἐπισφαλέστερον ἐκ τοῦ νόμου προσιστορεῖν, ταραχὴν λαβεῖν τῆς διανοίας πλεῖον ἡμερῶν τριάκοντα· κατὰ δὲ τὴν ἄνεσιν ἐξιλάσκεσθαι τὸν θεὸν, σαφὲς αὐτῷ γενέσθαι, τίνος χάριν τὸ συμβαῖνον ἐστι. δι᾽ ὀνείρου δὲ σημανθέντος, ὅτι τὰ θεῖα βούλεται περιεργασάμενος εἰς κοινοὺς ἀνθρώπους ἐκφέρειν· ἀποσχόμενον δὲ, οὕτως ἀποκαταστῆναι. καὶ περὶ [b] Θεοδέκτου δὲ, τοῦ τῶν τραγῳδιῶν ποιητοῦ, μετέλαβον ἐγὼ, διότι παραφέρειν μέλλοντός τι τῶν ἀναγεγραμμένων ἐν τῇ βίβλῳ πρός τι δρᾶμα, τὰς ὄψεις [c] ἀπεγλαυκώθη· καὶ λαβὼν ὑπόνοιαν, ὅτι διὰ τοῦτ᾽ αὐτῷ τὸ σύμπτωμα γέγονεν· ἐξιλασάμενος τὸν θεὸν ἐν πολλαῖς ἡμέραις, ἀποκατέστη.

Μεταλαβὼν δὲ ὁ βασιλεὺς, καθὼς προεῖπον, περὶ τῶν τοῦ Δημητρίου· προσκυνήσας, ἐκέλευσε μεγάλην ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι τῶν βιβλίων, καὶ συντηρεῖν ἁγνῶς. προσκαλέσας δὲ καὶ τοὺς ἑρμηνεῖς, ἵνα παραγίνωνται πυκνότερον πρὸς αὐτὸν, ἐὰν ἀποκαταστῶσιν εἰς τὴν Ἰουδαίαν.

[a] V.C. εὔξαιντο. [b] V.C. Θεοπόμπου. [c] ἀπειγμώθη. V.C.

piebant, & præter hæc quotidie de illis quæ regi apparabantur, & his Dorotheus ex mandato regio subministrabat. Atque etiam quotidie bene mane veniebant in aulam, & salutato Rege redibant ad suum locum: lotisque manibus pro communi omnium Judæorum more ex mari, & votis ad Deum peractis, pergebant legere, & singula interpretari.

Quare Judæi vota peracturi manus lavent.

Interrogati autem & de hoc, quare post lotas manus vota faciant? respondebant: hoc fieri in argumentum & testimonium, nullius sceleris perpetrati, quoniam per manus omnes conatus soleant expediri, ita pulchre & sancte omnia ad justitiam referebant. In singulos ergo dies sicut ante diximus, convenientes in locum illum amœnum, jucundumque & ob silentium & ob lucis claritatem, rem susceptam studebant perficere. Ac quidem ita cecidit, ut illa interpretatio eorum absolveretur diebus septuaginta duobus, perinde ac si data opera hoc ab illis factum fuisset.

Legis interpretatio absoluta.

Absoluta autem interpretatione, Demetrius illam Judæis omnibus congregatis in locum illum, ubi ea perfecta erat, prælegit, præsentibus etiam ipsis interpretibus: qui etiam ut authores magnorum bonorum, magna laude & approbatione sunt accepti ab ipsa Judæorum multitudine. Similiter & Demetrium prosequuti sunt sua laude, rogaruntque ut istam legem descriptam suis etiam principibus dare vellet. Ut autem perlecta sunt ista volumina legis, adstantes & sacerdotes & interpretes seniores, gubernatoresque civitatis, & ipsi principes multitudinis, ita dixerunt: Quoniam recte, sancte, & per omnia accurate perfecta est ista interpretatio, par est, ut omnia permaneant in suo habitu, nec ulla fiat immutatio. Omnibus ad hæc cum approbatione acclamantibus: jussit Demetrius illos, ut haberent in more, imprecati dira illi, si quis immutaturus esset quid vel addendo, vel transferendo, vel auferendo. Quod recte fecerunt, ad hoc ut perpetuo conservarentur illa salva, & cum diuturnitate inviolata.

Interpretationis comprobatio.

Quæ & ipsa cum essent Regi denunciata, valde est gavisus Nam putabat ita præclare suum institutum esse ad perpetuitatem confirmatum. Ac quidem cum ipsi omnia essent prælecta, valde admiratus est legislatoris mentem. & ad ipsum Demetrium dixit: Quare tanti operis nullus Historiographorum aut Poëtarum aggressus sit mentionem facere? Ille inquit: Quia ista lex est sacrosancta, & divinitus lata: tum quia nonnulli aggressi, divina plaga territi, ab instituto destiterunt. Nam audivi Theopompum, cum vellet quædam ex ista lege, tum non ita commode versa, in suam historiam inserere, animo fuisse turbatum ultra dies triginta: & in morbi intermissione cum exorasset Deum votis, ut sibi declararet, quam ob causam hoc sibi accidisset: in somno ei fuisse indicatum, ideo accidisse, quia divina studio suo evulgare conaretur, & referre ad multos homines. Hinc cum institutum intermisisset, dicitur fuisse liberatus a morbo. Accepi etiam de Theodecte tragico poëta, cum voluisset aliquid quod scriptum esset hoc libro, transferre in quandam suam fabulam, fuisse visum ei ablatum, donec perpendisset hoc sibi evenisse propter hoc suum factum, & per multos dies reconciliasset sibi Deum votis suis.

Quare nullus historicorum aut poëtarum legis divinæ mentionem fecerit.

His auditis Rex, & (sicut diximus) accepta a Demetrio legis interpretatione religiosa veneratione est eam prosecutus: & jussit magnam curam haberi librorum istorum, eosque religiose observare. ipsos etiam interpretes rogavit, ut post reditum suum in Judæam crebrius ad se venire vellent.

Iam

Dona interpretibus & Eleazaro post legis interpretationem absolutam data.

Jam enim justum esse ut ipsos dimittat: sed si redirent ad se, ipsos, ut par sit, pro amicis habiturum, & maximis muneribus ornaturum. Hinc jussit adornari quæ facerent ad illos deducendos, magnaque munificentia est in eos usus, dedit cuique tres pulcherrimas stolas, & duo talenta auri, & calicem talenti unius, & omnem ornatum qui in cœnaculis expandi solet.

Mittebat etiam Eleazaro simul in deductione illa, decem mensas argenteis pedibus præditas, & omnem earum ornatum, & calicem triginta talentorum. Stolas item decem, & purpuram, ac coronam insignem decore, tum circiter centum linteola byssina. Ad hæc, phialas & pelves, & duos aureos crateras ad libationes sacras. Præterea scripsit ad ipsum, & eum rogavit, ne prohibere vellet, si quando qui istorum virorum iter ad se suscepturi essent. Nam sibi gratissimam futuram conversationem cum tam doctis & intelligentibus viris: seque malle suas opes large & magnifice conferre in tales homines, quam in alias non tanti momenti res.

Atque ita, Philocrates, quemadmodum promisi tibi, habes hanc historiam: quali puto te magis oblectari, quam libris eorum qui fabulas continent. Nam intentus es studio gravium rerum, & huc plus temporis impertis. Dabo autem operam, ut quæ alia commemoratu digna nancisci potero, & illa ad te perscribam: ut illis evolutis, consequaris studii tui pulcherrimum præmium.

a V. C. βουλήματος.

δίκαιον γὰρ, εἶπε, τὴν ἐκπομπὴν αὐτῶν γενέσθαι· παραγενηθέντας δὲ, ὡς θέμις, ἕξειν αὐτοὺς φίλους, καὶ πολυδωρείας τῆς μεγίστης τεύξεσθαι παρ᾽ αὐτοῦ.

Τὰ δὲ πρὸς τὴν ἐκπομπὴν αὐτῶν ἐκέλευσεν ἑτοιμάζειν, μεγαλομερῶς τοῖς ἀνδράσι χρησάμενος, ἑκάστῳ στολὰς ἔδωκε τῶν κρατίστων τρεῖς, καὶ χρυσίου τάλαντα δύο, καὶ κυλίκιον ταλάντου, καὶ τρικλίνου πᾶσαν κατάστρωσιν.

Επεμπε δὲ καὶ τῷ Ελεαζάρῳ μετὰ τῆς ἐκπομπῆς αὐτῶν ἀργυρόποδας κλίνας δεκα, καὶ τὰ ἀκόλουθα πάντα· καὶ κυλίκιον ταλάντων τριάκοντα, καὶ στολὰς δέκα, καὶ πορφύραν καὶ στέφανον διαπρεπῆ, καὶ βυσσίνων ὀθονίων εἰς τοὺς ἑκατὸν, καὶ φιάλας, καὶ τρυβλία, καὶ κρατῆρας χρυσοῦς δύο πρὸς ἀνάθεσιν. ἔγραψε δὲ καὶ παρακαλῶν, ἵνα ἐάν τινες τῶν ἀνδρῶν προαιρῶνται πρὸς αὐτὸν ἀνακομισθῆναι, μὴ κωλύσῃ· περὶ πολλοῦ ποιούμενος, τοῖς πεπαιδευμένοις συνεῖναι, εἰς τοιούτους τε τὸν πλοῦτον κατατίθεσθαι δαψιλῶς, καὶ οὐκ εἰς μάταια.

Εὖ δὲ, καθὼς ἐπηγγειλάμην, ἀπέχεις τὴν διήγησιν, ὦ Φιλόκρατες. τέρπειν γὰρ οἴομαί σε ταῦτα, ἢ τὰ τῶν μυθολόγων βιβλία. νένευκας γὰρ πρὸς περιεργίαν, καὶ ἐν τούτοις τὸν πλείονα χρόνον διατελεῖς. πειράσομαι δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀξιολόγων ἀναγράφειν· ἵνα διαπορευόμενος αὐτὰ, κομίζῃ τοῦ [a] βουλεύματος τὸ κάλλιστον ἔπαθλον.

JO. ALBERTI FABRICII
AD EPITOMEN
ARISTEÆ,
QUÆ LEGITUR
IN
ANTIQUITATIBUS JOSEPHI,
BREVES NOTÆ.

PAg. 585. lib. Ant. Jud. XII. c. 2. §. 2. initio. Edit. Nov. Edit. *Genevenſis* verò pag. 389. C. Βασιλείαν τῆς Αἰγύπτου παραλαβών] Plus repererat in ſuo codice vetus interpres, apud quem caput ſecundum libri XII. his verbis incipit: *Poſt decimum vero & ſecundum annum imperii Alexandri, & poſt quadrageſimum Ptolemæi Salvatoris, Regnum Ægyptiorum Philadelphus obtinuit per annos* XXXIX. Ex Iſaaci Voſſii itaque libro in hunc modum Græca ſupplebis: βασιλεύσαντος δὲ Ἀλεξάνδρου ἔτη δώδεκα, καὶ μετ' αὐτὸν Πτολεμαίου τοῦ Σωτῆρος τεσσαράκοντα καὶ ἓν ἔπειτα τὴν βασιλείαν τῆς Αἰγύπτου, παραλαβὼν ὁ Φιλάδελφος καὶ κατασχὼν αὐτὴν ἐπ' ἔτη ἑνὸς δέοντος μ'.

Ibid. Edit. Nov. Edit. Vet. D. Βιβλιοθηκῶν τοῦ Βασιλέως] Epiphanius ait Bibliothecam poſitam fuiſſe in illa Alexandriæ regione quam vocabant Bruchion. Idem memorat Ptolemæum ad varios Reges literas dediſſe, ut ad ſe, quicquid poſſent librorum mitterent. Teſtatur etiam minorem Bibliothecam conditam fuiſſe in Serapio templo. Bibliothecarii autem minime ſordidum munus fuiſſe apud Regem librorum cupidiſſimum non uno in loco oſtendit Voſſius.

P. 586. ibid. Edit. Nov. Edit. Vet. lit. D. πόσας μυριάδας] Rufinus legit χιλιάδας, vertit enim deinde: *viginti millia & quinquaginta millia.* Apud Ariſteam tamen ſemper, uti apud Joſephum quoque & Euſebium, eſt μυριάδας. Cæterum in numero librorum vehementer a ſe auctores diſſident, quod diſtinctius annotaſſe fortean fuerit ſupervacaneum. Gorionidis tamen ſententiam, quia riſum movere poteſt, non prætermittemus. Narrat enim ille Regem ex Ariſtæo & Andrea ſciſcitantem, quot libros collectos haberent? reſponſum tuliſſe quod præſto ſint nonaginta quinque ſupra nongentos. Igitur voluiſſe ut quinque inſuper legis volumina adjicerentur ad implendam chiliadem.

P. 586. ibid. Edit. Nov. Edit. Vet. E. παρ' αὐτοῖς νομίμων] Rufin. *leges eorum.* Pro νομίμων apud Ariſteam eſt τοῦ νόμου Ἰουδαίων βιβλία. Alioqui νόμιμα non tantum leges ſed & ritus ſonat, & conſuetudines, quia conſuetudines ſolent legum fere naturam induere, vel quod conſuetudines interdum uti apud Judæos, lege præceptæ ſunt. Ita Ariſtoteles in νομίμοις βαρβαρικοῖς varia inſtituta variarumque gentium ritus expoſuerat. Mentio ejus libri, ut Varronem ex Turnebi emendatione prætercam, eſt apud Apollonium Dyſcolum in hiſtoriis mirabilibus, qui poſt adductum ex Theopompi θαυμασίοις locum verba quædam ex Ariſtotelis νομίμοις adducit. Fallit itaque Jo. a Wower, qui capite IX. Polymathiæ iſta Ariſtotelis verba ex Theopompi mirabilibus depromſiſſe vult videri.

Pag. 586. §. 2. cir. fin. Edit. Nov. Edit Vet. G. εἰς τὸ σοὶ κεχαρισμένον] Hæc Gelenius uti alia complura transferre omiſit. Attigit tamen interpres antiquus: *pro tua gratia*, hoc eſt, ad gratificandum tibi.

Pag. 586. c. 2. §. 2. paul. ante fin. Edit. Nov. Edit. Gen. lit. A. pag. 390. Ζῆνα] Phornutus: πρώτως καὶ διαπαντὸς ζῶσα καὶ αἰτία οὖσα τοῖς ζῶσι τοῦ ζῆν, διὰ τοῦτο βασιλεύειν ὁ Ζεὺς λέγεται τῶν ὅλων. Hierocles: τὸν ποιητὴν καὶ πατέρα τοῦδε τοῦ παντὸς ἔθος ἦν τοῖς πυθαγορείοις τῷ τοῦ Διὸς καὶ Ζηνὸς ὀνόματι σεμνύνειν. Δι' ὃν γὰρ τὸ εἶναι καὶ τὸ ζῆν τοῖς πᾶσιν ὑπάρχει, τοῦτον δίκαιον ἀπὸ τῆς ἐνεργείας ὀνομάζεσθαι. Cæterum paulo aliter hunc Joſephi locum accepit Rufinus: *Quos benignitatem tuæ munificentiæ decet a præſenti jugo ſervitutis remittere. Nam cum multa ſæpius indagaſſem, cognovi eos factorem omnium DEUM colere, quem nos* Ζῆνα, *id eſt Jovem nominamus, quod omnibus indulgeat* ζῆν, *id eſt vivere.* Quæ deinde in Græco ſequuntur, uſque ad verba: ἐπὶ τούτῳ καὶ σὲ παρακαλῶ, eorum nullum licet in edito Ariſteæ libro deprehendere veſtigium.

Pag. 586. c. 2. §. 3. princip. Edit. Nov. Edit. *Genev.* pag. 390. C. ὀλίγου πλείονας τῶν ἕνδεκα μυριάδων] Legendum: δέκα. ita non modo Ariſteas, ſed & Euſebius octavo præparationis, & Rufinus qui reddit: *Paulo plus quam centum millia.* Confer p. 392. c. Edit. Vet.

Pag. 587. c. 2, §. 3. paul. poſt princip. Edit. Nov. Edit. Genev. p. 390. d. δραχμὰς ἑκατὸν εἴκοσι] Sic & Rufinus. At Ariſteæ editio iterum iterumque habet εἴκοσι, & recte omnino, ut paulo poſt oſtendemus.

Ibid. πλειόνων ἢ τετρακοσίων] Rufin. *quadringenta & ſexaginta.* Vide p. 391. B. Edit. Vet.

Lib. XII. Ed. Nov. c. 2. §. 3. p. 587. paul. ante med. Genev. c. 2. E. εἰς δήλωσιν] Rufin. *ad manifeſtandum poſteris Regis munificentiam.* Illud porro edictum non iiſdem verbis ab auctoribus refertur, uti collatis editionibus patet. Ariſteas tamen vult videri id ex regiis hauſiſſe ac deſcripſiſſe archivis.

Ibid. ἐπέδραμον] Rufin. *vaſtaverunt.*

Ibid. Edit. Nov. Genev. lit. f. δραχμὰς ρκ'] Diximus apud Ariſteam legi κ', non ρκ'.

Lib. XII. c. 2. §. 2. mox ante fin. Edit. Nov. pag. 391. τραπεζίταις lit. B.] Rufin. *ſacellariis.* Sacellarii dicti a Sacello, quod Veteres gloſſæ exponunt μαρσύπιον.

Pag. 588. §. 3. circ. fin. Edit. Nov. Gen. p. 391. b. τάλαντα ὑπὲρ ξ' καὶ υ'] Ariſteas p. 106. πλειόνων δὲ ταλάντων ἑξακοσίων ἑξήκοντα ἡ δόσις ἐγεγόνει. At Joſephi lectio propius accedit ad ea quæ habentur p. 390. D. Edit. Vet. & apud Ariſteam ipſum p. 105. in fine. nam & ibi non ἑξακοσίων ταλάντων mentio ſed τετρακοσίων. Fuerunt itaque a Rege redemta ad centum viginti & duo millia Judæorum, quorum ſuper de-

cem myriades servi, reliqua multitudo liberi servorum & uxores. Ex his manifesto constare potest, male apud Josephum legi, quod Rex pro singulis redimendis 120 drachmas numerari jusserit. Nam hac ratione 460 talentis vix 23000 redimere potuisset. Unde hoc loco iterum pro κ' ἢ ρ' δράχμας quod est apud Josephum, Aristeas emendatius legit εἰκοσιδραχμίαν.

Pag. 588. §. 3. paul. ante med. Edit. Nov. Gen. p. 391. C. εἰς δόσεως] Rufin. *allegationis exemplum.* De allegatione vide Cangium in glossario.

Βασιλεῖ μεγάλῳ παρὰ Δημητρίου.] Isaacus Vossius ait: *Regos etiam ab iis, qui in eadem aula versantur adiri literis & libellis supplicibus, & olim & nunc tralativum. Talem fuisse Demetrii libellum ipsa inscriptionis formula evincit.* Aristeæ tamen interpres verba illa non pro inscriptione accepit, sed cum præcedentibus junxit, fortean quod parum de specie priscarum inscriptionum habere videretur.

Pag. 588. §. 3. mox ante med. Edit. Nov. Genev. D. περί τε τῶν ἔτι λειπόντων] Hæc, ni fallor, clare satis refragantur sententiæ viri doctissimi, qui ex hac Demetrii ad Ptolemæum Epistola clare satis colligi posse putat, antequam emendatum legis codicem transmitteret Eleazarus, aliud quoque Exemplar fuisse in Bibliotheca Alexandrina, non Chaldaicis quidem seu Babyloniis, sed Samariticis literis satis negligenter descriptum. Ex qua manarit scilicet versio illa LXX interpretibus translatione antiquior, cujus meminit Aristobulus. At enim Legem ante LXX interpretes a nemine in Græcum sermonem fuisse translatam, Philo etiam testatur libro 2. de vita Mosis, ubi ait Ptolemæum indigne ferendum putasse, si leges saluberrimæ solis notæ barbaris Græcos a sui gustu penitus porro prohiberent. εἰ οἱ νόμοι παρὰ τῷ ἡμίσει τμήματι τῶ ἀνθρώπων ἡμᾶς ἐξεταζθήσονται μόνῳ τῷ βαρβαρικῷ, τὸ δ' ἑλληνικὸν εἰς ἅπαν ἀμοιρήσει.

Ibid. Paul. ante fin. Edit. Genev. E. φησὶν Ἑκαταῖος ὁ Ἀβδηρίτης] Hoc nomen desideratur in Rufini versione, non interpretis, ut opinor, culpa sed librariorum. *Quapropter inquit cautius abdita a Poëtis* &c. Vox *abdita* videtur affinem illi *Abderita* absorpsisse, uti τὸ *cautius* forte *Hecatæi* nomen deglutivit. Nulla vocabula huic interpreti æque familiaria sunt, quam *cautus*, *caute*, *cautius* &c. Puto itaque olim scriptum fuisse; *Quapropter inquit Hecatæus Abderita cautius abdita a Poëtis* &c. Scripserat ista Hecatæus in Ἰουδαίων ἱστορίᾳ cujus meminit Eusebius. Valesius autem, quod Hecatæus in Demetrii Epistola allegetur, inde suppositam eam vult colligere, æqualem enim Demetrii fuisse Hecatæum. Verum dici potest recentis scriptoris testimonium velut notius de industria a Demetrio apud Ptolemæum allegatum fuisse. Quod porro Demetrii eloquentiam in hac Epistola Valesius desiderat, ad hoc potest responderi, quod non verba sed sensum illius Aristeas exprimere satis habuerit.

Ibid. mox ante fin. Edit. Gen. F. ἐξ ἀφ' ἑκάστης φυλῆς] Scaliger in notis ad Eusebium objicit duodecim tribus tunc non amplius extitisse, quarum decem tempore Ezechiæ in Mediam deportatæ fuerint. Cui occurri potest, si cum Vossio dicamus non integras tribus fuisse abductas, sed jam a temporibus Salmanassaris plures reliquias permansisse. Unde Δωδεκάφυλον Act. 26. 7. & Epistolæ Jacobi inscriptio, quorum utrumque nec Scaligerum latuit.

Pag. 589. §. 4. paul. post pr. Edit. Nov. Edit. Gen. G. Χρυσοῦ τάλαντα ν'] Plura addit Aristeas, quæ vide p. 107. Longe autem verisimiliora hæc videbuntur cogitantibus quanta magnificentia Ptolemæus Philadelphus prosecutus fuerit Athenienses propter Sophoclis & Euripidis autographa sibi ab eis concessa.

Pag. 589. §. 4. paul. ante med. Edit. Nov. Edit. Gen. p. 392. A. ἢ τὸ πρὸς τοὺς ὁμοφύλους εὔνουν] Rufin. *& favorem, quem erga Regem habuisse videbatur.* Est aliquis, qui putat legendum: *gregem.* Simon autem, de quo hic loquitur Josephus, is ipse est, quem tanto encomio mactat Siracides capite 50. ubi etiam inter alia, ejus pro populo suo curam celebrat.

Ibid. Gen. B. βασιλεὺς Πτολεμαῖος Ἐλεαζάρῳ] Sic non modo Aristeas & Euseb. & Gorionides, sed Philo quoque, qui ait Ptolemæum legatos misisse πρὸς τὸν τῆς Ἰουδαίας ἀρχιερέα ἢ βασιλέα. At Epiphanius aliter, de quo ad Aristeam diximus p. 107. Illud porro monendum est, Epistolas Ptolemæi & Eleazari ab Aristea & Josepho, non iisdem referri verbis. Aliis iterum ab Eusebio libro præparationis octavo, aliis denique ab Epiphanio lib. de mensuris ac ponderibus.

Pag. 589. §. 4. paul. ante fin. Edit. Nov. Edit. Vet. lit. D. χαρίζεσθαι] Rufin. *præstare libertatem.*

γράμμασι Ἑλληνικοῖς] Rufini editio: *leges vestras literis Hebraicis conscriptas translatas literis Græcis & de Græcis in nostras, in mea Bibliotheca decrevi reponere.* inepte.

Lib. XII. c. 2. §. 8. pr. Edit. Nov. Edit. Vet. pag. 393. E. ὑποσχόμενοι τοίνυν ποιήσασθαι τὴν τράπεζαν] Rufin. *Promissa ergo complentes, mensam describere festinamus.*

Pag. 591. §. 8. paul. post pr. Edit. Nov. Gen. p. 393. lit. F. δύο μὲν ἢ ἡμίσεος πηχῶν τὸ μῆκος] Rufinus quoque *duorum & semis.* Sed Aristeas: *duorum.* Recte. Nam Exod. XXV. 23. & XXXVII. 10. mensam ad cujus formam hanc Ptolemæus fieri curasse dicitur, duorum tantum quoad longitudinem cubitorum fuisse apparet. adde Josephum nostrum lib. 3. A. J. c. 7. §. 1. init.

Pag. 591. lib. 12. c. 2. §. 8. paulo post med. Edit. Nov. Edit. Vet. pag. 394. C. μαίανδρον ἐξέγλυψαν] Rufin. *Mæandrum fluvium sculpserunt.* Perperam. Notum est, ut omnis res tortuosa Mæander appelletur.

Ibid. Edit. Nov. Ibid. lit. D. Edit. Vet. Κρύσταλλός τε λίθος ἢ ἤλεκτρον] Rufin. *Crystallinus lapis vel electrius.*

Pag. 592. §. ead. paulò ante fin. Edit. Nov. Ibid. lit. F. Edit. Vet. ἀνάθημα τοῦτο] Rufin. *Votiva mensa.* Epiphanius ait fuisse talentorum 50c, donatam a Rege in locum ejus quæ antea direpta fuerat. Tanta magnificentia sua Rex Philadelphus meruit, ut, quemadmodum Philo testatur, opera magnifica & sumptuosa proverbio apud Judæos usitato Philadelphia dicerentur.

Pag. eadem §. 9. principiò Edit. Nov. pag. 394. lit. G. Edit. Vet. φωλιδωτὴν] Lege φολιδωτὴν. Rufinus vettit: *sculpturam vipeream.* Aristeæ interpres: *ornatum squamosum.*

Pag. ead. §. ead. paul. ante med. Edit. Nov. pag. 394. lit. G. Edit. Vet. δύο φορμῶν ἑκάτερον ἀμφορέας] Aristeas: χωροῦντες ὑπὲρ δύο μετρητάς. Rufin. *capientes utrosque amphoram.*

Pag. 593. §. 10. paulò ante fin. Edit. Nov. pag. 395. lit. F. Edit. Vet. ὧ τοὺς νόμους εἶναι συμβέβηκεν] Rufin. *cujus hæ leges venerandæ probantur.* Paulo post scribe ὑφ' ἕν.

Pag. ead. §. ead. paulò ante fin. Edit. Nov. pag. ead. lit. F. Edit. Vet. τὰ βιβλία] Quos libros Judæi ad Ptolemæum a LXX interpretibus transferendos miserint, utrum solos legis, an reliquos etiam Propheticos & ἁγιογράφους, propterea difficillimum dictu videtur, quod cum Clemens Alexandrinus, & alii, in his etiam Josephus ben Gorion omnes libros V. T. a LXX interpretibus Græce versos, scriptum reliquerint, Aristobulus tamen non nisi πάντων διὰ τοῦ νόμου sive totius legis meminit, quod ne quis de aliis etiam libris possit interpretari, quam-vis

vis νόμος interdum latiore significatione reliquos etiam libros complectitur, Philo νομοθεσίαν a LXX interpretibus translatam testatur, quæ vox occurrit etiam in Demetrii Epistola ad Philadelphum, quoque vocabulo reliquos etiam libros notatos fuisse nemo opinor poterit ostendere. Verba Philonis sunt libro 2. de vita Mosis: φιλάδελφος ζῆλον καὶ πόθον λαβὼν τῆς νομοθεσίας ἡμῶν εἰς Ἑλλάδα, γλῶτταν τὴν χαλδαϊκὴν μεθαρμόζεσθαι διενοεῖτο. Quid quod in tot Philonis scriptis aliorum quam legis librorum vix vestigium deprehenditur? Accedit Josephi in procemio Antiquitatum clarissimus locus, quo dicit se ideo ad Judaicas Antiquitates Græco idiomate scribendas & ex Hebraicis libris transferendas animum appulisse, quod Ptolemæus Philadelphus οὐδὲ πᾶσαν ἔφθη λαβεῖν τὴν ἀναγραφὴν, ἀλλ' αὐτὰ μόνα τὰ τοῦ νόμου παρέδοσαν οἱ πεμφθέντες ἐπὶ τὴν ἐξήγησιν πρὸς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Isaacus Vossius adversus Simonium disputans ait se nunc non dubitare libros Propheticos & Historicos etiam a LXX interpretibus esse Græce redditos, licet olim dubitaverit: Ista vero Josephi verba Hieronymum & hodie plurimos fefellisse, quod perperam intellecta fuerint. Nam Josephum recte omnino negasse Philadelphum πάσης ἀναγραφῆς fuisse potitum, quia tametsi libros Propheticos & Historicos nactus fuerit, non tamen ex iis liceat haurire quæ Josephus novem posterioribus tradidit libris. Sed inepte ni fallor dixisset Josephus interpretes solos libros Propheticos transtulisse, non vero libros qui nondum erant scripti. Quæ enim narrat Josephus libris posterioribus, pleraque gesta constat post LXX interpretum ætatem. Adeoque nisi obscurissime & simul inepte velimus locutum fuisse Josephum, τὰ τοῦ νόμου utique putabimus ab eo fuisse opposita Prophetis & Psalmis, non vero libris qui eo tempore scripti non erant. Quod porro vir doctus objicit Demetrium ad Regem dixisse πολλὰ εἶναι καὶ παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις τῶν παρ' αὐτοῖς νομίμων συγγράμματα, cum quinque libros multos non fuisset dicturus, ad hoc potest responderi, multos quidem fuisse apud Judæos, sed quinque tantum fuisse ad transferendum missos, quia legem tantum a Judæis Philadelphus postulaverat, ideo οὐδὲ πᾶσαν ἔφθη λαβεῖν τὴν ἀναγραφὴν ἀλλ' αὐτὰ μόνα τὰ τοῦ νόμου, quemadmodum est apud Josephum. Ut præteream illud πολλὰ neque apud Aristeam neque apud Eusebium reperiri. Neque ex Sirachidæ præfatione aliquid exsculpi potest, quo opinio de libris Propheticis per LXX interpretes translatis magnopere juvetur. Commodus enim sensus est, si verba ejus ita exponamus, ut multum interesse dixerit librum in primitiva, qua scriptus fuit, lingua legi. Nam non istum duntaxat avi sui librum Ebraica lingua scriptum Græce ægre exprimi potuisse, sed Legem quoque ipsam & Propheticos reliquosque libros multum de majestate sua remissuros, si alia quam Ebraica lingua efferantur. Nec denique locus Josephi libro contra Apionem, sive uti Origenes citat, libro de antiquitate gentis Judaicæ secundo, multum facit ad sententiam illorum, qui omnes libros a LXX interpretibus tralatos asserunt, confirmandam. Verba sunt: ἐπιθυμητὴς Φιλάδελφος ἐγένετο τοῦ γνῶναι τοὺς ἡμετέρους νόμους καὶ ταῖς τῶν ἱερῶν γραφῶν βίβλοις ἐντυχεῖν. ἔπεμψε γοῦν ἀξιῶν ἄνδρας ἀποσταλῆναι τοὺς ἑρμηνεύσαντας αὐτῷ τὸν νόμον. Nam ἐντυχεῖν ἱερῶν γραφῶν βίβλοις est ἐξηγητικὸν illius quod ante dixerat γνῶναι τοὺς ἡμετέρους νόμους, neque dubium, quin libri legis sint ἱεραὶ βίβλοι. Epiphanii autem locus omnino explodendus est, quo præter 22 ἐνδιαθήκους etiam libros Apocryphos 72 transferendos ad Ptolemæum missos fuisse legitur.

Pag. ead. §. ead. mox ante fin. Edit. Nov. pag. ead. lit. F. Edit. Vet. Τότε τοὺς ἄνδρας ἠσπάσατο] Rufin. *viros osculatus*.

Pag. ead. §. ead. mox ante fin. Edit. Nov. pag. ead. lit. G. Edit. Vet. ἔπειτα κἀκείνους προσεῖπεν] Hæc non expressit vetus interpres, neque eorum vestigium penes Aristeam deprehendo.

Pag. ead. §. ead. circiter fin. Edit. Nov. pag. ead. lit. G. Edit. Vet. νίκην ἣν Ἀντίγονον ναυμαχῶν ἐνίκησε] Vide Diodorum Siculum libro XX. ex quo intelliges victoriam illam fuisse relatam anno tertio Olympiadis CXVIII. Idem Diodorus capite 77. illius libri etiam sacrum memorat victoriæ illius gratia a Ptolemæo institutum.

Pag. 593. §. 10. fin. Edit. Nov. pag. 395. lit. G. Edit. Vet. καταλύσεις καλλίστας] Rufin. *hospitia in arce denunciavit eis omnia deputari*. Legendum *optima*. Porro, quod *in arce* deputata hospitia ait, in hoc male ei convenit cum Aristea, qui loco ejus quod est apud Josephum πρὸς τῇ ἄκρᾳ, habet πλησίον τῆς ἄκρας, *non procul ab arce*.

Pag. 593. §. 11. princip. Nov. Edit. pag. 395. lit. G. Edit. Vet. Νικάνωρ] Hic Nicanor ἀρχίατρος dicitur in libello Aristeæ p. 20. G.

Pag. 594. §. 11. mox post med. Nov. Edit. pag. 396. lit. C. Edit. Vet. τῶν προηγουμένων ἕνα Ἐλισσαῖον] Aristeas Eleazarum appellat. Gorionides Eleazarum Pontificem una cum LXX interpretibus in Ægyptum migrasse ait, quod perspicue est falsum. At enim inter LXXII Interpretum nomina quæ ab Aristea p. 8. recensentur est alius etiam aliquis Eleazarus, est quoque Elissæus quidam. Eorum alteruter hoc loco innuitur. Legas, ut velis, nihil refert.

Pag. ead. §. ead. paulo post med. Edit. Nov. pag. 396. lit. C. Edit. Vet. εἶτα κρότος &c. ἤρθη] Rufinus: *Et post plausus cum gaudio & clamore omnium surrexerunt & residentes deinde ad epulationem & delicias parantes se contulerunt.*

Pag. ead. §. ead. paul. ante fin. Edit. Nov. pag. ead. lit. D. Edit. Vet. λόγους ἐπηρώτα φυσικοὺς] Mentionem quæstionum, quibus Ptolemæus LXX interpretum ingenium exercuit, Philo facit his verbis: ὁ μὲν γὰρ ἀπεπειρᾶτο τῆς ἑκάστου σοφίας, καινὰς ἀλλ' οὐ τὰς ἐν ἔθει ζητήσεις προτείνων, οἱ δ' εὐστόχως καὶ εὐθυβόλως οὐκ ἐπιτρέποντος μακρηγορεῖν τοῦ καιροῦ, καθάπερ ἀποφθεγγόμενοι, τὰ προτεθέντα διελύοντο. Cæterum quas hodie in Aristeæ editione legimus quæstiones, maximam partem morales sunt.

Pag. 594. §. 11. fin. Edit. Nov. pag. 396. lit. D. Edit. Vet. Ἀρισταίου βιβλίον] Rufinus perperam: *Aristeæ volumina*. unde conjicere possis Aristeæ libellum antiquo Josephi interpreti fuisse ignotum & invisum.

Pag. 594. §. 11. paul. ante fin. Edit. Nov. pag. 396. lit. D. Edit. Vet. ἐφ' ἡμέρας ιβ' συμπόσιον] Apud Aristeam non nisi septem dierum convivium memoratur.

Pag. 594. §. 12. mox post princip. Edit. Nov. pag. 396. lit. E. Edit. Vet. Καὶ διὰ τοῦτ' εἰκὸς καὶ τοῦ λόγου δύναμιν καὶ κάλλος εὑρῆσθαι] Rufinus: *ideoque virtutem & pulchritudinem videri*. Gelenius: *eoque facilius tueri hanc sententiam*. Uterque parum ad mentem Josephi, quam illustriorem reddunt hæc Aristeæ verba: Μενέδημος δὲ ὁ Ἐρετριεὺς φιλόσοφος εἶπε· ναὶ βασιλεῦ, προνοίᾳ γὰρ τῶν ὅλων διοικουμένων καὶ ὑπειληφότων ὀρθῶς τοῦτο ὅτι θεόκτιστόν ἐστιν ἄνθρωπος, ἀκολουθεῖ πᾶσαν δυναστείαν καὶ λόγου καλλονὴν ἀπὸ θεοῦ κατέρχεσθαι. Hanc igitur in sententiam Josephi locum interpretaberis: ideoque *consentaneum esse sermonis etiam robur & elegantiam inde obtineri*. a DEO & προνοίᾳ videlicet.

Pag. 594. §. 12. paul. post princip. Edit. Nov. pag. 396. lit. F. Edit. Vet. πρὸς τὴν νῆσον] Philo: νῆσος ἡ Φάρος πρόκειται τῆς Ἀλεξανδρείας, ἧς αὐχὴν ὑποταίνιος τέταται πρὸς τὴν πόλιν περικλυζόμενος οὐκ ἀγχιβαθεῖ, τὰ δὲ πολλὰ τεναγώδει θαλάττῃ, ὡς καὶ τὸ τῶν κυμάτων φορᾶς τὸν πολὺν ἦχον καὶ πάταγον ἐκ πάνυ μακροῦ διαστήματος προσεκλύεσθαι. τοῦτον ἐξ ἁπάντων τῶν ἐν κύκλῳ χρί-

κρίνοντες ἐπιτηδειότατον εἶναι τὸν τόπον ἐνησυχάσαι καὶ ἐνηρεμῆσαι, καὶ μόνῃ τῇ ψυχῇ πρὸς μόνους ὁμιλῆσαι τοὺς νόμους, ἐνταυθοῖ κατέμειναν, καὶ τὰς ἱερὰς βίβλους λαβόντες ἀνατείνουσιν ἅμ' αὐταῖς καὶ τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν, αἰτούμενοι τὸν θεὸν μὴ διαμαρτεῖν τῆς προθέσεως. In illa insula cellularum in quibus versati fuerint interpretes vestigia ruderaque oculis se usurpasse testatur Justinus Martyr.

Pag. 594. §. 12. paul. post princip. Edit. Nov. pag. 396. lit. F. Edit. Vet. Ἑπλασάδιον χῶμα τῆς θαλάσσης] In Rufini editione corrupte *Stadium*. Vide Humfredum Hody differentem contra eos qui ex nomine Heptastadii Aristeæ librum longe junioris scriptoris commentum esse convincere voluerunt.

Pag. 594. §. 12. paul. ante med. Edit. Nov. pag. 396. lit. G. Edit. Vet. προσέταξε γὰρ] Hæc verba non video expressa in editione prisci interpretis.

Pag. 595. §. 12. med. Edit. Nov. pag. 396. lit. G. Edit. Vet. ἐν ἡμέραις ἑβδομήκοντα δύο] Rufinus: *diebus septuaginta.* numero rotundo, perinde uti LXX interpretes dicimus, qui fuerunt LXXII.

Pag. ead. paul. post med. Edit. Nov. pag. ead. lit. G. Edit. Vet. ἀνέγνω τούτους] Hîc & apud Aristeam Demetrius interpretationem LXX seniorum recitasse dicitur, quod ab ipsis interpretibus factum fuisse scribit Irenæus, cujus Græca verba refert Eusebius libro Historiæ quinto. Gorionides a Rege lectas singulorum tralationes memorat.

Pag. 595. §. 12. paul. ante fin. Edit. Nov. pag. 397. lit. A. Edit. Vet. πλῆθος ἀπεδέξατο καὶ τοὺς διαφήσαντας πρεσβυτέρους τὸν νόμον] Rufini editio: *Cumque multitudo amplexa legem vel seniores ejus interpretes.*

Pag. ead. §. ead. paul. ante fin. Edit. Nov. pag. ead. lit. A. Edit. Vet. δοῦναι καὶ τοῖς ἡγουμένοις αὐτῶν ἀναγνῶναι τὸν νόμον] Apud Aristeam est: δοῦναι τοῖς ἡγουμένοις αὐτῶν μεταγράψαντα τὸν πάντα νόμον.

Pag. 595. §. 12. mox ante fin. Edit. Nov. pag. 397. lit. A. Edit. Vet. διαμεῖναι ταῦθ' ὡς ἔχει καὶ μὴ μετακινεῖν αὐτά] Aristeas addit Demetrium dira imprecatum fuisse illi qui aliquid vel adjecerit vel detraxerit vel immutarit. Idem a populo factum fuisse Rege jubente, refert Eusebius octavo Præparationis. Ejusmodi diræ leguntur Apocal. XXII. 18. & in fine Irenæi, sed & in principio Chronici Eusebiani ab Hieronymo translati. Scaliger testatur etiam in MStis aliis Eusebii libris ejusmodi adjurationes reperiri, & in MSto Historiæ Ecclesiasticæ a Rufino versæ, quales leguntur sub initium Versionis Origenis περὶ ἀρχῶν, quas repetit Rufinus invectiva in Hieronymum prima. Vide & Gregorii Turonensis Historias sub finem libri decimi.

Pag. ead. §. 13. mox ante med. Edit. Nov. pag. 397. lit. C. Edit. Vet. Theopompus] Chius ille celebris Historicus. Theodectes patria Phaselites, qui cum Theopompo, Naucrate & Isocrate in funere Mausoli certans vicit Olympiade 103. Pro Theodecte Theopompum iterum legit Vaticanus Aristeæ codex; at quædam Eusebii editiones Theodotum.

Pag. ead. §. 13. mox ante fin. Edit. Nov. pag. 397. lit. D. Edit. Vet. ἔν τινι δράματι] Rufinus: *in aliquo Dramateorum.*

Pag. 595. §. 14. mox post princip. Edit. Nov. pag. 397. lit. E. Edit. Vet. προσκυνήσας αὐτοῖς ἐκέλευσε πολλὴν ποιεῖσθαι τῶν βιβλίων τὴν ἐπιμέλειαν ἵνα διαμείνῃ ταῦτα καθαρῶς] Hæc in Rufini editione desiderantur.

Pag. ead. §. ead. paul. post princip. Edit. Nov. pag. 397. lit. E. Edit. Vet. πρὸς αὐτὸν ἐκ Ἰουδαίας παραγίνεσθαι] Ex hoc loco Isaacus Vossius libro de LXX interpretibus non verisimile, sed verum esse colligit, interpretes si non omnes saltim complures Ægyptum iterum sæpius petiisse, & cum solenni illâ interpretatione solum transtulissent pentateuchum, æquitate rei ac Ptolemæi magnificentia pellectos, cæteros quoque sacræ Scripturæ libros Græce vertisse, idque superstite adhuc Demetrio. Majorem tamen semper atque illibatam versionis Pentateuchi mansisse auctoritatem.

Pag. ead. §. ead. circiter med. Edit. Nov. pag. 397. lit. F. Edit. Vet. στολὰς ἀρίστας τρεῖς] Numerus excidit apud Rufinum. Τὴν δὲ συμποσίου στρωμνὴν deinde vertit: *totum convivatorium.*

Pag. 596. §. ead. mox post med. Edit. Nov. pag. 397. lit. G. Edit. Vet. στολὰς ί πορφύρας] Rufinus: *insuper stolas decem & purpuram.* cui versioni plane convenit cum Aristea, apud quem legitur: στολὰς δέκα καὶ πορφύραν.

Ejusmodi & majoris forsan momenti in integrum Josephum dari poterant, nisi temporis, quo editio maturatur, brevitas prohibuisset. Nunc hisce contentus esto, benevole Lector, & διτλαῖς γραφαῖς librorum de bello Judaico ac sermonis εἰς τοὺς Μακκαβαίους ex MSto Bibliothecæ Paulinæ summa fide atque diligentia excerptis interea fruere.

FLA-

FLAVII JOSEPHI DE IMPERIO RATIONIS IN LAUDEM MACCABÆORUM LIBER,

FRANCISCO COMBEFISIO INTERPRETE.

CAPUT I.

SApientissimam ostensurus Rationem, Num scilicet pia ratio ipsa domina sit ac victrix perturbationum seu affectuum, recte nimirum suaserim, ut alacres ac incitati Philosophiæ animum attendatis. Ratio namque ad scientiam prorsus necessaria est. Præterea quoque maximæ virtutum (i. e. Prudentiæ) laudem in se continet. Etenim Ratio illarum plane perturbationum victrix noscitur, quæ Temperantiæ solent officere (Gulæ scil. ac Cupiditatis) illarum item, quæ Justitiæ, cujusmodi est Malignitas: ac denique earum, quæ Fortitudini; Iræ scil. & Timoris Dolorisque.

Quærat vero forte quispiam, cum Ratio affectibus dominetur, quid causæ sit, cur non itidem oblivioni ignorantiæque præpolleat? Ridicula sane quæstio. Non enim affectuum ejusmodi dominatur, qui ejus ipsius vitia existunt, sed qui Justitiæ, & Fortitudini & Temperantiæ incommodent; ac ne horum quidem hactenus victrix est, ut eos penitus destruat, sed ne illis cedat. Possem equidem & ex aliis multis argumentum probare (Rationis scil. in perturbationes & affectus vitiaque declarare imperium) cumprimis vero ex illorum præclara constantia demonstravero, qui virtutis causa mortem oppetierunt; Eleazari scilicet ac septem Fratrum, nec non illorum Matris. Hi namque omnes spretis ad mortem usque laboribus ac tormentis, Rationem affectuum ac perturbationum dominam esse ostenderunt.

Sane vero subit animum, qua fulgent virtutum luce Athletas laudare, qui per id tempus cum Matre honesti rectique causa mortem subiere: beatosque prædicem, quod tantos inde honores consecuti sunt. Excitata enim, nedum reliquorum omnium mortalium fortitudinis & patientiæ laude, sed & ipsorum carnificum admiratione, solvendæ adversus gentes tyrannidis auctores exstitere; Tyranno ipso illorum constantia expugnato: ut inde, ac per eos, mundata piaculo patria sit Sed & recta statim ad quæsitum procedere licebit, qua videbitur commodum, argumentum aggresso: atque in eum modum ad eos sermonem vertam, Deo, qui omni sapientia præstat dans gloriam.

Quod itaque in quæstionem venit istud est: Num Ratio perturbationum ac affectuum imperio polleat? Ac distinguimus, quid demum sit Ratio? Quid vero passio s. perturbatio affectusque, & quot illorum genera? Num item Ratio horum omnium dominetur? Est igitur Ratio, mens cum recta ratione vitam curans sapientia institutam. Sapientia vero est Divinarum humanarumque rerum, earundemque causarum cognitio. Hæc porro Legis disciplina est, cujus numine Divina reverenter ac religiose condiscimus; humana, pro eo ac utile est, Sapientiæ genera, Prudentia, Justitia, Fortitudo & Temperantia. Cunctis vero principalior Prudentia; ex qua Rationi est, ut affectuum dominetur. Affectuum duo genera universalissima sunt, Voluptas & Dolor. Horum quodlibet etiam circa animum versatur. Multa Voluptatem Doloremque comitantur affectuum juga ac propagines. Voluptati præit Cupiditas; Voluptatem sequitur Gaudium. Ante Dolorem Timor, Dolori Tristitia jungitur. Ita voluptatis Dolorisque communis affectio, cum quis in eam se incidisse cognoverit. Ad Voluptatis partem attinet & Maligna affectio, cujus inter omnes affectus longe varia & multiplex indoles. Quod ad animum attinet, Arrogantia, Avaritia, Contentio & Invidia: quod vero ad corpus, Voracitas omnia liguriens, sordidique & inhospitalis animi Parcitas. Cum velut duæ animi ac corporis stirpes sint Voluptas & Dolor, multi horum surculi sunt & stolones; quos singulos quæ omnium cultu desudet, Ratio emundans atque vellicans irrigansque, omnique modo alios alio mutans, morum affectuumque plantas miti indole facit.

Ratio, Virtutum dux ac auspex: Affectuum vero & perturbationum pro imperio domina. Observa autem illorum labe, quid Temperantiæ primum officiat; idcirco nimirum, quod Ratio ipsa affectuum ac vitiorum domina est. Temperantia autem Cupiditatum elisio est, deque illis victoria. Cupiditatum aliæ ad animum spectant, aliæ ad corpus, quarum omnium potitur Ratio, ac eis dominatur. Hæc sane mea sententia. Cum itaque piscium aviumque & quadrupedum, seu etiam quarumvis aliarum escarum, quarum nobis esu Lege interdictum sit, Cupiditas incesserit, Rationis auspicio iis nos abstinemus. Sobria enim mente retinentur, atque in contrarium vertuntur quorumvis actuum desideria, cunctique corporis motus ratione frænantur.

CAPUT II.

AC quid mirum, si animi cupiditates pulchritudinis honestique desiderio cassæ redduntur. Hoc sane molimine castus [a] Joseph laudatur, quod vim libidinis Ratione superaverit. Cum enim adolescens esset, vegetaque in rem turpem ætate, Ratione

[a] Gen. 39, 12.

tione duce libidinum stimulum infregit. Nec solum turpis libidinis immitem vim ardoresque superare Ratio cernitur, verum etiam omnem Cupiditatem. Denique ait Lex, [b] Non concupisces uxorem proximi tui, nec omnia, quæ proximi tui sunt: Dum itaque præcipit, ne concupiscamus, multo magis posse Rationem cupiditatibus dominari suaserit, uti etiam affectibus Justitiæ adversis. Alioqui enim, quomodo sordida quis parcitate inhospitalis, seu etiam gulæ deditus, nisi Ratione affectuum domina eisque prævalente, mores mutaverit?

Mox sane, ac quis Legis disciplina vitam instituerit, etsi avarus erat, recti tramite indolem cogit, absque usuris indigentibus commodans, ac septimanis advenientibus fœnus rescindens. Etsi sordidus ac parcus, Rationis memor [c] Legis se Imperio subjicit, nec segetes neque vineas demetens. Itemque in aliis licet perspicere Rationem affectuum perturbationumque dominam ac domitricem esse. Lex enim etiam parentum benevolentiæ præscribit, quæ illorum causa virtutem minime prodat. Uxoris quoque amicitiam superat, cujus scelus coarguat. Liberorum item amori dominatur, quorum pravos mores puniat. Amicorum consuetudinis nullam rationem habet, quorum nequitiam atque vitia reprehendat. Neque id fidem excedere putaveritis, quando etiam Lege auspice Ratio inimicitias vincere potest, ut mansuetas hostium [d] arbores non succidat, illisque deperdita servare studeat, ac quæ fuerint collapsa ipsa pari opera erigat.

Quin & violentiorum Ratio affectuum perturbationumque potiri conspicitur, nempe amoris Principatus, inanis gloriæ ac invidiæ. Cunctos enim nequissimos istiusmodi affectus vitiaque mens sobria depellit, uti etiam iram. Alioqui quid causæ est, cur sapientissimus pater noster Jacob Symeonem & Levi accuset, quod Sichimitarum gentem nullo Rationis consilio jugulaverint, cum ait, Maledictus furor eorum? Nisi enim Ratio iræ compos esse poterat, nunquam sic locutus esset.

Deus enim homine condito, eoque Ratione ac arbitrii facultate ornato, etiam affectus, certamque indolem in eo plantavit, mentemque ducem animi satellitio fultam, velut in solio Regem collocavit: cui legem dedit, ex cujus norma institutis vitæ rationibus, regno sobrio & justo & bono potitura esset. At quomodo, dicat aliquis, siquidem Ratio affectuum domina est, oblivionem ac ignorantiam ex Imperio non vincit?

CAPUT III.

Valde sane ridicula ratio. Non enim Ratio suorum ipsa affectuum potiri cernitur, sed eorum, qui corporis affectus sunt. Puta, fieri non potest, ut cupiditatem a nobis exscindamus; præbere tamen potest Ratio, ne illi mancipemur. Non potest quis iram furoremque animo amputare; at ne illi addicamur, favens Ratio potest præstare. Pronam mali voluntatem ac libidinem non potest quis auferre, juvare tamen Ratio potest, ne animum illi inflectamus. Non enim Rationis est, ut affectus radicitus evellat, sed ut quasi adversarii munere illis obsistat.

Ac sane Davidis exemplo rem clarius advertere licet. Quod enim David [e] Rex tota die cum alienigenis congressus, ad vesperam sudoribus madens, ac valde labore fessus ad Prætorium tentorium veniens, præstantiorum militum ac ducum exercitu omni circumseptus erat; reliquis omnibus ad cœnam versis, Rex, ut qui maxima siti teneretur, etsi uberes fontes habebat, iis sitim extinguere non valebat; sed inconsulta quædam cupiditas ejus aquæ, quæ in hostium statione erat, ipsa auctior ac invalescens incesserat, solvensque adurebat: Quamobrem satellitibus ea Regis siti quiritantibus remque deplorantibus, duo juvenes Regis illa cupiditate moti, cum arma induissent, ac urnam accepissent, hostium vallo superato, positas ad portam excubias latentes, omnemque hostium rimati exercitum, cum fontem invenissent, ex illo Regi attulerunt. Is vero, quanquam siti ardebat prægrande periculum existimavit, si quæ sanguinis pretio veniret, aquam biberet. Ratione itaque cupiditati objecta, aquam Deo libavit. Etenim, uti dicebam, potest mens sobria affectuum necessitates vincere, libidinumque ardores extinguere, nec non corporum dolores, quantumvis atroces, superare.

Jam vero nos tempus vocat, & ad sobriæ Rationis seriam considerationem ex argumento inducit. Quod enim Patres nostri Legum æquitate altam pacem habebant, ut & Asiæ Rex Seleucus Nicanor, [f] in sacrificiorum templique sumptus pecuniam eis assignasset, eorumque omnem Reipubl. cultum ac disciplinam probaret; tunc sane nonnullis adversus communem concordiam res novas molientibus, diversi generis calamitatibus malisque oppressi fuere.

CAPUT IV.

Nam Simon quidam, Oniæ, jugi in vitam ritu quondam Pontifici, viro bono ac probo institutis moribus adversans, quod in eum nulla non structa calumnia in gentis perniciem, nihil ei nocere potuerat, profugus factus, patriam proditurus abscesserat. Quamobrem ad Apollonium profectus, Syriæ ac Phœnicis ducem, sic compellabat. Regis negotiis rebusque bene volens, nunciatum veni repositam esse Jerosolymis in ærario privatarum pecuniarum immensam vim, ad templi rationes nihil attinentem, ac quæ Seleuci Regis juris existat. Quibus per singula cognitis, Apollonius laudato Simone, ejus in Regem fidei atque animi, cum ad Seleucum ascendisset, ejus thesauri pecuniarum admonuit: suorumque stipatus satellitio confestim in Judæam involans cum scelestissimo Simone gravique exercitu in mandatis se perferre ajebat, Regisque imperium esse, ut privatas ærarii pecunias exportaret. Mox audito sermone, querulæ gentis voces, contradicentium murmur grave omnino ducentium, si pecuniæ sacro ærario depositæ atque creditæ dominis auferrentur, quantaque facultas obstare nitebantur. Inter quæ minabundus Apollonius templum petit, Sacerdotibus cum mulieribus atque pueris in eo in oratione prostratis, Deoque supplicantibus, ut sacrum locum protegeret, qui sic conculcabatur.

Ascendente itaque Apollonio [g] cum armata apparitorum manu ad diripiendas pecunias, apparuerunt e cœlo in equis Angeli, splendenti armorum cultu, qui & eo multum eis timorem tremoremque injicerent. Corruens itaque semivivus Apollonius in Templi cunctis pervia porticu, extensisque in cœlum manibus, cum lacrymis Hebræos obsecrabat, ut fusis pro eo precibus cœlestem exercitum placabilem redderent. Hisce inductus verbis Onias Pontifex, aliasque etiam veritus, ne Seleucus Rex humana grassatione exque insidiis sublatum Apollonium existimaret, pro illo oravit. Atque is quidem inaudito modo sospes redditus, profectus est Regi declaraturus, quæ illi acciderant.

Se-

b *Exod.* 20, 17. c *Levit.* 25, 2. d *Deut.* 20, 19. *Exod.* 23, 4. & 5. e 2 *Reg.* 23, 15.

f 1 *Macc.* 3. g 2 *Macc.* hac de Heliodoro.

Seleuco autem Rege vivis exempto, ſucceſſit in Patris Imperio Filius homo ſuperbus ac nequiſſimus. Is nempe abrogata Oniæ ſummi Sacerdotii dignitate, Jaſonem ejus Fratrem Pontificem conſtituit, annuo tributo daturum ſe illi pollicitum tria millia ſexcenta ſexaginta talenta.. Accepta itaque conditione, cum eum Pontificem juſſit agere, tum gentis ducem. Qui & gentem exploravit, & ad omne ſcelus ac improbitatem cives tranſtulit; ut nedum in ipſa patriæ arce Gymnaſium extrueret, verum etiam templi curam omnem ritumque aboleret. Quibus indignata Divina juſtitia, ipſum cis Antiochum in hoſtem vertit. Quod enim bellum in Ægypto cum Ptolemæo gerens ſparſa illius mortis fama, ea nonnullos gaudere, cumprimis vero Jeroſolymitas audierat; confeſtim reductis ad eos copiis urbem diripuit, edictumque propoſuit, ſi qui eorum patria Lege vivere deprehenſi eſſent, morte luerent. Quodque rem obtinere non valebat, ſed omnes minas ſuas & ſupplicia convelli videbat, ut & mulieres circumciſis liberis, cum infantibus præcipitio necarentur, ne præviſa quidem pœnæ atrocitate a facinore quicquam deterritæ: Quod itaque illius edicta a populo contemnebantur, ipſe tormentis pollutas eſcas guſtando Judaiſmum ejurare ſingulos cogebat.

CAPUT V.

PRæſidens itaque ſublimi quodam loco, conſidente Conſiliariorum cœtu Tyrannus Antiochus, armatiſque copiis circum undique adſtantibus, ſingulos Hebræorum trahi ad tribunal juſſit, & ut carnes ſuillas atque idolis immolatas guſtare cogerentur. Sin autem nollent aliqui immundis veſci, rotis cruciati enecarentur. Cumque multi pariter raperentur, inter alios primus unus Eleazarus [h] nomine, ex Sacerdotali genere, ſcientia Legiſperitus, & ætate provectus, multiſque Tyranni aſſeclis longo jam uſu notus, prope eum adductus eſt. Quo viſo Antiochus, ſic eum aggreſſus eſt. Ego ſane bone ſenex, priuſquam tormentis te aggrediar, auctor tibi ero, ut deguſtatis ſuillis carnibus ſaluti conſulas. Revereor enim tuam & ætatem, & canos, ex quorum ratione poſt tantum tempus non ſatis mihi philoſophari videris, qui Judæorum ſuperſtitione utaris. Quorſum enim, cujus indulgentiam fecit natura, optimam animalis hujus carnium abominaris eſcam? Stultum enim, dementiſque animi eſt, non frui dulcibus, quæ probrum non habent, injuſtumque eſt naturæ gratias averſari. Tu vero etiam majoris aliquid inſipientiæ facturus videris, qui cum inani ſenſu veri opinione erres, me quoque tui cruciatu contemnendum ducas. Non expergiſceris a Philoſophiæ veſtræ nugis, moroſumque animum tuum excuties, atque humaniſſima mea adhortatione propenſa veneratione ſuſcepta, ſenectæ ipſe tuæ miſeraberis? Etenim tecum ipſe reputa, vel ſi divina ulla virtus veſtræ religionis vindex exiſtat, veniam facile conceſſuram, quicquid per neceſſitatem violatum juris fuerit.

His ita auditis Eleazarus petita ſermonis licentia & conceſſa, in hæc verba publico conceſſu orare cœpit. Noli Antioche, qui vitam ex Divinæ Legis rationibus inſtituendam perſuaſum habeamus, nullam ea violentiorem neceſſitatem exiſtimamus, quam ut Legi obſequamur. Quare nihil ſceleris patrare in animum induco. Quin ſi etiam vere, tua ſententia, Lex noſtra Divina non eſſet (etſi plane Divinam eſſe ſentimus) ne ſic quidem nobis, quæ de pietate & religione eſt, opinionem convellere liceret. Ne leve ergo peccatum putaveris, ſi carnibus veſcamur. Sive enim in parvis, ſive in magnis, peræque eſt prævaricari: utroque enim pariter per ſuperbiam lex infringitur. Subſannas vero noſtram Philoſophiam, quod non ſana ſatis ratione ea valeamus, docet namque Temperantiam, ut omnem ſponte laborem toleremus, Juſtitiæ præceptis imbuit, ut ſolum verum Deum magnifice colamus. Quamobrem immundas carnes non comedemus. Qui enim Legem Dei eſſe credamus, ipſum natura noſtri miſeratione ductum lege ſancire novimus. Legis auctor ac conditor, quæ noſtris animabus convenientia forent, permiſit edere; carnibus vero, quæ eſſent contrariæ, veſci prohibuit. Tyrannicum vero, nedum ut ſcelerate agere cogamur, ſed & edere. Abſit tamen, ut hujus de me riſus tibi copiam faciam; nec ſacra Majorum, ſervandæ Legis ergo juramenta dimittam; nec ſi oculos effoderis, viſceraque igne conſumſeris. Non ita ſenex ac imbellis animi ſum, ut non pietatis cauſa virilem juvenili ardore animum oſtenderim. Ad hæc expedi rotas, vehementiorique flatu ignem excita. Non ſic ſenectutem miſereor, ut ejus cauſa Legem diſſolvam. Non te mentiar, mihi magiſtra Lex, nec te negabo, amica Continentia: non pudefaciam, Ratio Philoſophica, nec abnegabo, venerandum Sacerdotium Legiſque peritia. Mundum me Patres ſuſcipient, quem tuæ neceſſitates ad mortem uſque nullo terrore dejicient.

CAPUT VI.

IN hunc modum adverſa dicendi vi exſufflata Tyranni adhortationum ſuada, qui aſtabant ſatellites, acerbe Eleazarum ad ſupplicia trahebant. Ac primum quidem veſtibus nudatum, tumque cubitis manibus revinctum, ex utroque latere verberibus cædebant, præcone hinc inde clamante: Obtempera Regis mandatis. At magni vir animi Eleazarus, quaſi in ſomnis torqueretur, nihil a conſtantia demutabatur, ſed ſublimes in cœlum tendens oculos, diſſilientibus carnibus verberum illa carnificina Senex deradebatur, defluebatque cruore, ac latera immane quantum alte illi fodiebantur: cadenſque in terram, fatiſcente doloris vi corpuſculo tanta illa cruciatus acerbitate, rectam inflexamque animi Rationem habebat. Calcibus enimvero immanium quis ſatellitum inſiliens quaſi erecturus, ejus ilia tundebat. Is porro tormenta patienter ferebat, ſpretaque neceſſitate tanta illa verberum grandine conſtans perſeverabat. Vapulans Senex dilaniantes tortores ſuos vincebat, ac illis ipſis animi magnitudine admirationi erat.

Quamobrem partim ſenectutis miſerti, partim etiam pro conſuetudine neceſſitudinis ſenſu affecti, Regis quidam Miniſtri ad eum adeuntes, ajebant. Cur enimvero, Eleazare, hiſce te malis inconſulto ſubjicis? Nos ſane aſſas carnes apponemus; tu vero ſimulans ſuillam guſtaſſe, ſaluti conſulito. Ad quos Eleazarus. Ne ſic male ſapiamus filii Abrahæ, ut molli animo aliquid nobis indecorum ſimulato agamus. Inſulſum plane dementiſque animi, ſi cum ad ſenectam uſque ex veritatis rationibus vitam egerimus, ejuſque rei laudem legitime ſervaverimus, nunc conſiliis mutemur, efficiamurque nos ipſi adoleſcentibus impietatis, forma, ut & exemplo ſimus veſcendi immundis; turpemque reliquam brevem vitam ducamus, eamque omnium cachinnis expoſitam, qua ignavia illi ſuperſtites erimus. Tanta igitur conſpecta ejus animi magnitudine inflexaque eorum miſeratione conſtantia, ad ignem adductum cruciariis inſtrumentis urentem in rogum conjiciunt, ejuſque naribus fœtidos noxioſque liquores infundunt.

Jam vero ad oſſa uſque ejus uſtulato corpore, cum

h 2 *Macc.* 6, 18.

cum deficiente natura ſpiritum relaxaret, oculos in Deum levans, ait, Tu Deus noſti, cum liceret ſalvum eſſe & incolumem, Legis gratia cruciantibus me flammis interire. Idcirco propitius eſto genti tuæ, cui noſtra pro illis pœna ſufficiat. Piacularem eorum hoſtiam meum cruorem efficito; proque illorum animabus meam ipſius animam accipito. Hæcque locutus Vir ſanctus, forti mortem aſpexit propoſito.

Explorate igitur affectuum domina pia Ratio eſt. Si enim majoris præ ratione virtutis affectus extitiſſent, illis utique victoriæ teſtimonium deferrem. Nunc autem Ratione affectuum victrice, illi utique merito ducis poteſtas atque principis tribuenda ſit. Æquum proinde, ut imperium Rationis eſſe agnoſcamus, quando & extrinſecus provenientium dolorum victricem (ſed & voluptatum) nec illis cedere, oſtendo.

CAPUT VII.

QUemadmodum enim optimus gubernator Patris noſtri Eleazari inſtitutus Ratione animus, clavo regens pietatis navem in affectuum pelago, Tyrannique minis diverberatus, ac tormentorum tricumanis fluctibus affatim jactatus, nullo modo pietatis gubernacula invertit, quoaduſque ad portum immortalitatis evaſit. Nulla unquam civitas multis variiſque oppugnata machinis reſtitit, ac vir ille ſanctiſſimus, ſacro animo verberibus tormentiſque inflammatus, præ Rationis munimine obſidentes devicit. Velut enim prærupto ſcopulo ac rupe ſua pater Eleazarus obtenta mente furentes affectuum fluctus elidebat. O Sacerdotio digne Sacerdos, cujus impolluti dentes, ab omnique immundorum eſus profanatione immunis venter, qui pietatis vaſculum fuerat, ô Legi concors Divinique ſermonis Theologe. Tales ſint neceſſe eſt, qui proprio ſanguine Legem adminiſtrant, generoſoque ſudore ad mortem uſque tormentis certant.

Tu Pater noſtram æquis legibus conſtitutam pietatem ac diſciplinam, quibus patienter tuliſti ad gloriam confirmaſti, ſanctimoniamque honeſtans non convulſiſti, ac per opera divinæ Philoſophiæ ſermonibus & oraculis fidem concilians. O ſenex tormento fortior igneque torrente! Vetule, viribus ipſe contentior, ac cunctis major Eleazare. Quemadmodum enim Pater Num. 16. 46 Aaron thuribulo inſtructus medios plebis intercurrens ordines, Angelum incendia miniſtrantem devicit; ſic Aaroni ſtirpe ſatus Eleazarus, igne ipſe maceratus a Rationis tramite non deflexit. Quodque omne vincit miraculum, cum ſenex eſſet, collabentibus jam corporis viribus, & cum laxatæ carnes nervique defeſſi ac fatiſcentes eſſent, per Rationem ſpiritu juvenis virtute fulſit. O beatam ſenectutem, ac venerabiles canos vitamque ſancte legibus inſtitutam, quam fidele mortis ſignaculum conſummavit. Siquidem igitur homo ſenex pietatis cauſa ad uſque mortem tormenta deſpexit, explorate nimirum pia Ratio affectuum principatu pollet. Idcirco enim etiam juvenes pietatis Ratione philoſophantes, graviora tormenta ſuperarunt. Quod enim rei ipſo periculo illuſtri Tyrannus clade victus abſceſſerat, qui ad immundorum eſum ſenem cogere nequiviſſet.

CAPUT VIII.

TUnc vehementi accenſus ira, quoſdam ex Hebræorum præda adduci juſſit: ac ſiquidem immundis veſci in animum induxerint, guſtata eſca dimitti; ſin autem contradixerint, acrius puniri. His ita a Tyranno conſtitutis, præſto fuere ſeptem fratres cum matre vetula ad tribunal adducti, pulchri ſcilicet juvenes, inque omnibus gratioſi. Gaviſus in eis Tyrannus, vultuſque decorem ſtupens, blande ſubriſit, juſſiſque prope accedere ait, O juvenes, veſtram ego pulchritudinem propenſe admiror, totque fratrum multitudinem eximie colens, nedum auctor ſum, ne hac ipſa ſenis inſania deſipiatis, qui modo tormentis ſubactus eſt, ſed & rogo, ut mihi obſequentes in meam recipi amicitiam non pigeat. Facultas enim eſt, ut eos puniendi, qui mandatis meis morem non gerant, ſic eos munerandi, qui jubenti obtemperaverint. Mihi igitur credite, ſupraque Regis negotia conſtituemini. Patria veſtra abnegata lege rituque, atque ad Græcorum mores tranſlatis vitæ rationibus, veſtra quique fruimini juventute. Sin autem veſtra pertinacia irarum mihi neceſſitatem feceritis, diris ſuppliciis & tormentis unumquemque veſtrum perdere cogetis. Veſtri itaque vos miſereat, quorum & ipſe, qui hoſtis videar, cum ætatis tum venuſtatis formæ miſereor. Num ſeria mente hæc cogitabitis, ſi pervicaces fueritis, nec parueritis, nihil vos manere, quam ut in tormentis moriamini.

Inter quæ verba coram poni juſſit torturæ inſtrumenta, ut & timore immundis veſci ſuaderet. Ubi autem rotas & fidiculas, tormentaque & rotabula & catapultas, & lebetes, frixoria quoque & digitalia, ungulaſque & cuneos; folles item igniſque ſuſcitabula, cum ſatellites coram objeciſſent, ſubſecutus Tyrannus ait: Timete adoleſcentes, quodque colitis Numen vobis propitium erit, qui neceſſitatis vi violatæ Legis rei efficiamini.

At illi audita verborum illecebra, diroque tormentorum conſpectu nihil territi ſunt, ſed & adverſa Tyranno philoſophati, Rationis præſtantia ejus tyrannidem everterunt. Quid vero exiſtimamus, ſi inter illos formidoloſi quidam fuiſſent? quibus aliis, quam iſtis verbis uſuri eſſent? Nos miſeri & valde inſipientes, adhortante nos Rege & ad munera vocante, ſi modo ei morem geſſerimus. Cur nos inanibus deſideriis oblectamur, ac quæ necem afferat pugnacis animi contentionem præſumimus? Non timebimus, viri fratres, tormenta, nec cruciatuum minas reputabimus, inanemque hanc gloriam exitioſamque ſuperbiam fugiemus? Noſtræ nos miſereat ætatis, matriſque ſenectutis miſereamur, atque animo reputemus, moriendum nobis eſſe, niſi ut obſequamur in animum induxerimus. Prorſus indulgebit Divina juſtitia, qui neceſſitate Regem timuerimus. Cur nos ipſi dulciſſima vita extrudimus, atque ſeculi jucunditate privamus? Ne neceſſitati vim faciamus, neve in noſtro tormento gloriam ambitioſe quæramus. Nec Lex ipſa volentes neci dabit, qui timuerimus tormenta. Unde tanta nobis inſedit contentio, placetque lethifera ſuſtinentia, cum ſecure morem Regi gerentes vivere liceat? Verum nihil horum tormentis admovendi locuti ſunt juvenes, aut cogitarunt. Quippe qui cruciatus contemnebant; dolorumque victores, ſubditis Rationi affectibus erant. Quare ut ſtatim peroravit Tyrannus ſuadendo ut immundis veſcerentur, omnes ſimul, quaſi ex eodem animo in hæc verba vocem ſuſtulerunt.

CAPUT IX.

QUid tardas, Tyranne? Parati enim ſumus mori potius, quam patria noſtra mandata tranſgredi. Merito enim nos præfari pudet, niſi Legis obedientia conſilii nobis auctore Moſeque uſi fuerimus. Noli Tyranne conſulere, ut Legis ſcita violemus. Noli qui odio habeas, noſtram magis, quam nos ipſi ſortem miſerari. Ipſa enim morte graviorem exiſtimamus tuam miſericordiam, ut ſcelere ſaluti conſulamus. Territas vero, qui tormentis mortem illaturum mineris, quaſi non pau-

paulo ante ab Eleazaro didiceris. Quando enim Hebræorum senes, pietatis palæstra, tormenta sustinendo fortiter certamen desudarunt, justiori titulo moriamur nos juvenes, spretis persecutionum tuarum tormentis, quorum & ipse noster institutor senex Eleazarus victor extitit. Tenta igitur, Tyranne, nec cruciatu damnum ullum animabus te allaturum putes, si pietatis causa intueris. Nos enim malorum perpessione ac patientia virtutis præmia referemus; tu vero hoc potissimum scelere quod neci tradis, Deo ultore æternam abunde mortem sustinebis.

His ita dictis, graviter ferre Tyrannus, nedum quod non obsequerentur, sed & ira accendi, quod illius gratiæ nulla ratio habeatur. Jussi itaque apparitores natu maximum admoverunt, discissaque tunica manus & brachia utrimque colligarunt. Cumque ea jam verberum laniena fessis frustra eis abiret conatus, rotæ innectentes, eaque distendentes, fortis animi adolescentis artus omnes compagibus suis dimoverunt. Quo is cruciatu, membrisque omnibus fractus, in hæc fere verba improperabat: Impurissime Tyranne, cœlestique devote vindictæ ac cruente, non his verberibus dehonestas ac pœnis afficis, quod sim homicida, aut pietatem ulla re violaverim, sed quod Divinæ Legis propugnator sim. Urgentibusque satellitibus, ut se manducaturum profiteretur, ut a tormentis liberari liceret; contra ille: Non sic rotæ vestræ vis exuperat, acerbi ministri, ut, quæ mihi inest, vim Rationis præfocet. Secate membra, carnes igni assate, artus distorquete: Quicquid enim tormentorum adhibueritis, mei ipse periculo certos faciam, proprium hoc filiis Hebræorum, ut virtutis palæstra uni invicti existant.

Hæc illo loquente, subjectis prunis, igneque exsuscitato, longe abunde rotam distendunt, quam fusus undique sanguis cruentaret, & ex qua sanie guttatim defluente extingueretur prunarum strues: circaque feralis machinæ axes, carnes peremfluebant. Cumque jam magni animi Abrahamique dignus stirpe parique indole juvenis concisam undique ossium compagem haberet, ne ingemuit quidem, sed quasi in igne conflaretur ad incorruptionem, fortiter tormenta sustinuit. Imitatores mei estote, Fratres, ajebat. Ne meum certamen fatiscentibus animis deserite, neve meam fortis animi fraternitatem ejurate. Sacram mentisque generosæ militiam pietatis causa gerite, per quam Divina paternaque providentia genti nostræ placata, in superbum dirumque Tyrannum animadvertet. Hæcque prolocutus sacer honestusque juvenis animam efflavit.

Cunctis vero prioris forti tolerantia attonitis, adducunt satellites ætate secundum, innexisque ferreis manibus acutis unguibus, cum catapultæ (quæ machina est) alligant. Deinde percontati, priusquam eum torquerent, num vellet comedere? postquam generosum ejus mentis propositum audierunt, ferreis manibus assilientes, a cervicimusculis ad mentum usque carnem omnem & capitis cutem, pardi bestiæ, detraxerunt. Is vero hunc gravi constantia dolorem tolerans, Quam dulce, ajebat, omne mortis genus ob patriam nostram pietatem? Non putas te, ô omnium crudelissime Tyranne, magis quam me nunc torqueri, cum videas superbam Tyrannici animi rationem nostra pietatis causa patientia vinci? Etenim ego virtutis oblectationibus laborem levo, tu vero in impietatis minis cruciaris. Neque vero effugies, impurissime Tyranne, pœnas iræ Divinæ.

CAPUT X.

ATque hoc item inclytæ mortis agone perfuncto adductus tertius est, quem multis plures hortabantur, ut degustando carnes saluti consuleret. Ad quos ille firma exclamavit voce. Ignoratis, inquit, eodem me patre satum cum his; qui jam diem obierunt, eademque matre natum, nec non iisdem nos esse educatos decretis? Non ejurabo tam nobilem fraternitatis cognationem. Tum illi hominis dicendi libertem graviter ferentes, tortoriis instrumentis ac fidiculis manus ejus pellesque exartuant, laxatisque commissuris membratim discerpebant, digitosque & brachia & crura & poplites atque cubitos commolebant. Cumque nullo modo tanta tormentorum vi præfocare valerent ac extinguere, detracta cum summis digitorum capitibus circumquaque cute excoriant. Deinde eum protinus ad rotam ducunt: cui circumjectus, cum vertebris exartuaretur, cernebat carnes suas frustatim dissilire, & ex visceribus cruoris rivos profluere. Jamque adeo moriturus ait, Nos quidem, impurissime Tyranne, ob Dei disciplinam atque virtutem hæc patimur; tu vero ob impietatem cædesque nefarias, quanta nec mente comprehendi possint, tormenta sustinebis.

Atque hoc etiam pari fratribus virtute ac constantia mortuo, quartum trahebant, dicentes, Num & tu eadem ac fratres dementia insanies? Ad quos ille, Non tanta urendi vi vester ignis adversus me prævalet, ut hunc ignavia paveam. Per beatam fratrum meorum mortem, æternumque tyranni interitum, nec non inclytam piorum vitam non abnegabo sic ingenuam fraternitatem. Nova Tyranne excogita tormenta, ut & ex illis noveris, esse me fratrem eorum, qui iis priores decertarunt.

His auditis cruentus ille cædisque avidus ac longe impurissimus Antiochus, linguam præscindi jubet. Ad quem strenuus pugil: Quanquam abstuleris vocis organum, exaudit & tacentes Deus. En, jam lingua laxata est, abscindite. Non enim tua hac immanitate etiam Rationem nostram, velut foris linguam secabis. Libenter Dei causa corporis membris truncamur: in te autem cito Deus ulciscetur, quippe qui linguam Divinas modulantem laudes exscindis.

CAPUT XI.

UBi vero hic quoque tormentis excruciatus obierat, quintus prosiliit dicens: Non tardo, Tyranne, quin & ipse virtutis causa tormenta adeam. Ipse a meipso venio, ut me quoque interempto plurium scelerum reus majorem cœlesti Judici pœnam luas. Quo nostro scelere, hominum ac virtutis osor, cum in modum genus nostrum vastas & perdis? Num quod Creatoris omnium cultu religiosi sumus, ejusque Lege virtutis scitis vivimus? Atqui hæc non suppliciis, sed honoribus muneranda sunt.

Hactenus dixerat, vinctumque tortores ad catapultam traxerent: inque illa in genua ligantes iisque ferreis pedicis adstrictis, ejus lumbos circa orbicularem cuneum inflexerunt, ita ut totus circum rotam scorpii more inflexus exartuaretur. Hoc pacto cum & spiritus comprimeretur & corpus angeretur, Præclara, inquit, in nos, Tyranne, & invitus confers munera, dum fortioris animi laboribus nostra tuenda Lege tolerantiam clarere facis.

Hoc etiam defuncto adducitur & sextus puer junior; ac percontante Tyranno, num comedendo dimitti vellet, ait: Equidem Fratribus ætate junior sum, sed animi præstantia æqualis. Ad eadem enim nati & educati, pro iisdem pariter etiam debemus mori. Quare si constitutum est, ut nonvescentem immundis torqueas, torque. Hæc ubi locutus est, ad rotam ducunt, in qua temere dis-

tentus, artubusque ac compagibus disjectis, subjecto igne torrebatur. Dorso etiam adhibitæ candentes subulæ: latera ac viscera trajecta atque succensa.

Inter quæ tormenta; O sacrum, ajebat, decorumque certamen, ad quod tanta fratrum turba pietatis ergo vocata, laborum palæstra nulli victi fuerunt. Est enim invicta, ô Tyranne, pia doctrina, probitate armata. Cadam & ego cum fratribus meis, & tibi ipse quoque magnas addam furias. O novorum tormentorum excogitator, & vere piorum hostis, sex pueri tuam Tyrannidem evertimus. Nam quod Rationem nostram de sententia dimovere non potuisti, aut cogere, ut immundis vesceremur, nonne tui eversio est? Tuus ignis nobis frigidus est, & sine dolore catapultæ. Non enim Tyranni, sed Divinæ Legis satellites nobis defensores sunt, idque in causa est, cum Ratione invicta polleamus.

CAPUT XII.

Cum vero hic conjectus in lebetem beato fine consummatus esset, advenit septimus, omnium natu minimus. Cujus misertus Tyrannus, etsi dire adeo in omnes ejus fratres sævierat, videns jam vinculis adstrictum ad se propius venire jussit, serioque hortabatur, dicens. Fratrum tuorum pertinacis animi atque superbi finem conspicis: quod enim obsequi noluerunt, tormentis subacti mortui sunt. Tu quoque, nisi morem gesseris, miser ipse etiam tormentis exanimatus morieris. Sin autem obtemperaveris, amicus eris, publicisque negotiis præficieris. Inque eum modum exhortans pueri matrem accersit, ut ejus misertus, quod tot liberis orbata esset suadere filio perurgeret, ut salutis suæ rationem habens morem gereret.

Hic vero, Matre cum Ebraica voce adhortante, uti dicturi sumus, solvite me, inquit, ut Regi & cunctis ejus in comitatu amicis aliquid loquar. Gavisique maxime ea pueri pollicitatione, confestim eum solverunt, currensque haud procul ubi sartagines succensæ erant, Scelerare, inquit, ac nequam omnium scelestissime Tyranne, non veritus es, qui a Deo bona regnumque accepisses, cum ejus servos occidere, tum pietatis cultores excruciare: quorum gratia te manet Divina ultio, densiore igni atque æterno, tormentisque reposita, nullo unquam seculo intermittendis. Non veritus es, homo cum sis, bestiarum omnium immanissime, ejusdem tecum sortis homines, exque iisdem elementis conflatos, lingua membrisque aliis mutilare, atque in eum modum dehonestatos torquere? Verum hi quidem fortiter occumbentes sua in Deum pietate functi sunt: at tu misere plorabis, qui virtutis pugiles insontes peremeris. Quare & ipse moriturus a Fratrum meorum forti robore non abscedo. Hæcque locutus seipsum in sartagines injecit, & in eum modum animam reddidit.

CAPUT XIII.

Sin autem septena Fratrum cohors ad mortem usque labores ac cruciatus contempsit liquet undique, Rationem ipsam a se affectuum dominam esse. Quemadmodum enim, si affectibus mancipati vesci immundis in animum induxissent, fuisse illos iis victos diceremus. Nunc vero haud ita se res habet, sed laudata apud Deum Ratione affectuum victores extitere. Neque fas est, Mentis imperium contemnere: nam & affectum ac passionem ac cruciatus vicere. Quomodo igitur non rectam eis Rationem, affectuum imperio pollentem tribuemus, quos ignis cruciatus a constantia non dimovere? Velut enim objecti portubus scopuli ac moles eis prominentes, minaces fluctus obtundentes, tranquillam eo navigantibus stationem præbent; sic & septena mole substructa juvenum recta Ratio, communito pietatis portu affectuum incontinentiam ac libidinem vicit.

Sacro enim pietatis constituto choro, alter alterum animabant, dicentes, Fraterno more Fratres moriamur pro Lege: Æmulemur tres [i] illos in Assyria juvenes, qui paris luctæ fornacem contempsere. Ne ignavia animis concidamus prodenda pietate. Atque alius quidem, Confide Frater, ajebant. Alter vero, Forti animo sustine. Alter autem præsenti memoria, Mementote, ajebat, unde sitis, ac cujus patris dextera pietatis ergo [k] Isaac sustinuit jugulari. Singuli vero alter alterum læti ac præfidentes cum attenderent, Nos ipsos, ajebant, ex toto corde, Deo, qui animos dedit, sacrificemus, Legisque custodiæ corpora utenda tradamus. Ne timeamus eum, qui videtur corpus occidere: [l] ingens enim est animæ periculum, æterno cruciatu his repositum, qui Dei mandatum transgrediuntur.

Divinæ igitur Rationis continentia armemur. Sic enim vita functos Abraham, Isaac & Jacob suscipient, omnesque laudabunt Patres. Quisquis Fratrum avellebatur, dicebant qui reliqui erant, Ne nos, Frater, pudore afficias, nec Fratres, qui ante mortui sunt, mentiaris. Non nescitis fraternitatis philtra, quæ Divina omnique sapientia prædita Providentia per Patres ex illis ortis partita est, & per maternum plantavit uterum, in quo fratres æquale hospitati tempus, & per illud formati, nec non eodem aucti sanguine, eademque anima perfecti, atque paribus momentis partu editi, exque iisdem fontibus lacte potati, ac quibus pariter educantur amplexibus fratrum amantes animæ vehementiusque augescunt pari contubernio, & quotidiana consuetudine ac reliqua disciplina, nec non nostra in Dei Lege exercitatione.

Sic igitur cum tanta sit fraternæ necessitudinis atque amoris affectio, major longe septem Fratrum mutua fuit dilectio. Eadem quippe lege eruditi, earundemque virtutum palæstra perfuncti, ac eodem justitiæ cultu educati, alter alterum magis diligebant. Par enim virtutis æmulatio illorum inter se concordiam augebat. Pietate namque comite, desiderabiliorem sibi ipsis fraternum amorem reddebant. Nihilominus tamen, etsi natura, consuetudine, virtutis indole moribusque avita illis erant fraterni amoris philtra, sustinuerunt pietatis causa, qui Fratrum residui essent, ut Fratres ad mortem usque dehonestari ac tormentis excruciari viderent.

CAPUT XIV.

Neque id solum, sed ut etiam ad eadem hortarentur impellerentque. Quocirca nedum cruciatus vimque omnem doloris contempserunt, verum etiam fraterni amoris affectus superarunt. O Rationes Regibus longe clariores nobilibusque nobiliores! Nullus minas formidavit, aut mortis conspectu expavit. Sed velut omnes immortalitatis semitam decurrerent, sic tormentorum via celerabant. Ac sicut manus pedesque summo consensu animi nutibus moventur, sic & sacri juvenes illi, velut una anima, quæ interitum nescit, pietate eis motum imprimente, mortis pro illo stadio concordes erant.

O sanctissimum concordium pignorum septenarium ac hebdomadam! Velut enim septem mundi fabricæ dies septimanam, sic juvenes pietatem, choros

i *Dan* 3, 16. k *Gen.* 22, 3. l *Matth.* 10, 28.

ros ducentes tormentorum metum convellendo obibant. Modo audita juvenum ærumna diroque supplicio inhorrescimus: illi vero nedum videntes autve audientes acturum intentatas minas, verum etiam patientes fortiter ferebant; idque adeo cum igne excruciarentur, cujus ardoribus quid ad pœnam molestius? Acuta enim celerque ignis vis cito corpora dissolvit.

Nec mirum videatur, quod Virorum illorum Rationem victricem in tormentis enituisse existimemus, quando etiam mulieris animus longe plures diversique generis dolores ac cruciatus contempsit. Septem enim illorum juvenum parens in singulis liberorum paria illis tormenta sustinuit. Considerate enim, quomodo a natura insitus filiorum amor erga liberos effusus, nullum non trahens, ut illis afficiatur, cum ipsa quoque muta animantia pari ac homines affectu amoreque naturali erga susceptos ex ipsis fœtus ducantur. Ac quid necesse, ut brutarum animantium exemplo impensum erga liberos parentum affectum ostendamus, cum & apes illarum aggredientes favos ulciscantur, ac velut ferro, stimulo feriant sic invadentes, & ad mortem usque suos labores defendant?

CAPUT XV.

Haud enimvero juvenum Matrem pari cum Abrahamo mentis sensu præditam, Liberorum affectio a sano sensu dimovit. Zelosissima Mater duobus propositis, pietate scilicet, septemque liberorum temporanea salute, juxta ac Tyrannus pollicebatur, pluris pietatem fecit, quæ Deo auctore ac rem præstante in Vitam æternam salvet. O qua demum ratione parentum erga liberos effusa amore viscera repræsentare possim, quæ tum animi tum formæ similitudinem in minoris filii admiranda specie vultuque informarent; quando maxime liberis in malis versantibus matres propensiore patribus affectu ac doloris sensu ducuntur. Quanto enim animo imbecilliores matres sunt prolisque amantiores, tanto majore illecebra erga liberos afficiuntur. Matrum vero nec una fuit liberorum amore septem illorum matre superior, quæ tamen ipsa septeno partu nativam illam liberorum amoris insitam vim cum haberet, multiplicique cujusque parturitione ac doloribus roboratam in eos necessitudinem, majore erga Deum timore, temporaneam illorum salutem contempsit.

Nec hoc solum, sed &, qua filii probitate nitebant, Legique propense obsequentes erant, amoris filiorum vis major in illa exarserat. Erant enim justi, & casti, magnoque animo præditi; fraterna devincti charitate, sicque Matris amantes, ut & ejus suasu ad mortem usque Legis scita servare in animum induxerint. Etsi tamen tanta erant, quæ materna viscera ad liberorum nativo illorum amore miserationem traherent, nullius eorum causa ejus evertere animum diversa adeo supplicia valuerunt: sed eorum singulos omnesque simul religiosa Mater ad mortem pro pietate obeundam hortabatur.

O sacra indoles, parentumque in liberos amoris illecebræ, & prudentia liberorum amans nutrixque: matrumque demum affectus indomabiles! Cum singulos filiorum torqueri Mater videret atque incendi, pietatis arce non movebatur. Filiorum carnes igne torreri videbat & emacerari, pedumque ac manuum exsectos digitos in terra palpitare, capitum item evulsas carnes ad mentum usque larvarum more extare. O Mater graviores nunc labores experta, quam cum eosdem parturires! O sola mulierum totam plenam enixa pietatem! Non secus animum mutavit liberorum primus efflans spiritum, nec vero alterius inter tormenta miserabiles aspectus, neque tertius agens animam: nec denique cum singulos in tormentis videres suam ipsorum lanienam torve contuentes, naresque eorum occasum præsignantes. Non soluta lacrymis es, cum liberorum carnes exuri videres, aliasque ex aliis præscissas manus, atque alias ex aliis cæsas cervices, aliosque super alios cadentes mortuos; non, inquam, muliebri affectu, dum filiorum locum commune mortuorum factum tumulum conspiceres plorasti.

Non sic Sirenum modulati cantus autve Cygnorum voces blande aures auditorum trahunt, ac liberorum inter tormenta matres vocantium. Velut enim in judicii loco ipsa secum Mater, duos nimirum consiliarios videns, naturam & genesim ac liberorum amorem eorumque tormenta, duos calculos tenens, alterum lethiferum, alterum in salutem, haud operæ pretium putavit, ut eligeret, quo septem liberis ad breve tempus salutem quæreret; sed Abrahæ filia, religiosam fortis animi tolerantiæ vim in mentem revocavit. O Mater gentis, Legis vindex pietatisque defensio; eoque certamine victrix coronata, cujus palæstra visceribus geritur. O masculis ad fortitudinis robur magis strenua, virisque virili magis ad patientiam constantia! Quemadmodum enim [m] Arca Noæ in mundi communi diluvio mundum ipsa vehens fortiter fluctus toleravit; sic tu quoque Legis custos undequaque passionum diluvio obruta, ventisque validis liberorum tormentis pulsata insurgentem pietatis causa procellam strenue superasti.

CAPUT XVI.

Cum porro & mulier vetula, & septem pignorum mater eorum ad mortem usque tormenta videns patienter tulerit, liquet plane, piam Rationem affectuum imperio potiri hisque dominari. Ostendi igitur, nedum viros affectuum victores extitisse, sed & fœminam tormenta maxima contempsisse. Nec sic [n] Danielis Leones feri extitere, ac nec Misaëlis voracissimo igne succensus caminus, ut amore liberorum impensa indoles eam perurebat, dum variis adeo tormentis septem filios excruciari videbat: piæ tamen Rationis nutu ac ope tales tantosque Mater perextinxit affectus ac perturbationes.

Nam & hoc quoque animadvertamus operæ pretium est; siquidem mulier animo pavida fuisset, quippe quæ mater esset, eorum interitu quiritans ejulansque in hæc fere verba linguam formasset: Me infortunatam, terque ac sæpius miseram, quæ septeno perfuncta partu nullius liberorum mater existam! O vani septem partus frustraneaque decem mensium toties repetita uteri gestatio, ac nullius frugis nutricatio! Frustra in vobis, Nati, tot enixa dolores sustinui gravioresque educandi partibus curas suscepi! O liberi partim quidem innupti partim frustra nuptiis copulati! Non sum visura vestros liberos, nec aviæ nomine beata prædicabor. O quæ copiosa probaque aucta sobole, ego mulier vidua multo luctu oppressa ac calamitosa! Nec si obiero, ullum filiorum relinquam, qui justa persolvat ac sepeliat. Enimvero nullum liberorum ejusmodi nænia planctuque sacra piaque Mater prosecuta est, nec ab obeundæ mortis proposito liberorum quenquam avocavit, ut neque morientibus mœrori indulsit: sed quasi adamantino pectore foret prædita, filiorumque numerum immortalitatis munere instauraret, eos potius ad litandum morti pietatis causa supplex impellebat.

O Mater Dei pietate viro seni belli socia, & quæ tolerandi constantia & mulierem & Tyrannum

m *Gen.* 6, 7. n *Dan.* 6, 16. (14, 30.) *it.* 3, 21.

num viceris, rebusque ac verbis potentior viro inventa sis! Comprehensa enim cum liberis firmo animo constitisti, Eleazarum cernens tormentis exanimatum, sicque filios Hebraica lingua alloquebaris. O filii, nobile est certamen ad quod vocati estis ut genti testimonium perhibeatis: pro patria Lege alacriter certate. Etenim turpe est, qui jam senex sit, eum pietatis causa dolores patienter ferre, vos autem, qui juvenes estis, tormenta expavescere.

Mementote, vos propter DEUM mundo editos esse lucisque usuram accepisse, quamobrem etiam debetis DEI causa omnem laborem atque ærumnam patienter ferre, ob quem etiam Pater noster [o] Abraham propense ivit, ut Isaac gentium patrem immolaret, nec contabuit, cùm dexteram ferro armatam in eum irruere videret. Lubens etiam Daniel leonibus esca projectus est, nec non [p] Ananias, Azarias atque Misaël in fornacem ignis jactati, DEIque causa patienter tulerunt. Igitur vos quoque eadem in DEUM præditi fide, ne rem moleste feratis. Haud enim rationi consultum est, ut qui pietatem noverimus, laboribus malisque non resistamus. Hisce sermonibus septies Mater unumquemque Natorum mori hortabatur; cum præterea non nescirent, qui propter DEUM moriantur, DEO vivere, quemadmodum Abraham, Isaac, & Jacob, & omnes Patriarchæ.

CAPUT XVII.

Sed & satellitum quidam dicebant, fore ut & ipsa comprehensa neci traderetur: quo illa rumore ne quis intaminatum corpus contrectaret, in rogum se conjecit. O Mater, quæ cum septem filiis Tyranni vim evertit, ejusque mala machinamenta infregit, atque fide fortes animos ostendit. Velut enim tectum firma basi septem filiorum columnis fortiter nixum inflexa animo tormentorum motum salumque sustinuisti. Confide igitur sacro animo parens, quæ firmam patienter spem teneas apud DEUM.

Non sic Luna in cœlo cum sideribus clara micat, ac tu septem filios pietatis fulgoribus illustrans venerabilis DEO existis, fixasque in cœlo cum eis sedes habes. Nempe quod liberos suscepisti, ex Abrahamo fuit. Quod si liceret velut in tabella oculis legendam pietatem coloribus ac penicillo depingere, num horror quidam ac stupor incesseret, qui septem liberorum matrem ad mortem usque diversa illata supplicia sustinere viderent? Merito namque & in ipso tumulo in Gentis monumentum istud tituli adscribendum foret. Hic sacri Senis septemque Puerorum curatum funus; ob Tyranni vim hoc satagentis, ut Hebræorum instituta legesque everteret: qui & gentis vindices extitere in DEUM aspicientes, atque ad mortem usque tormenta sustinentes.

Vere enim divinum certamen, quod peractum est. Certaminis Præses tunc virtus erat, per patientiam incorruptione Victoriam in vitam longævam probans. Eleazarus primis partibus auspicabatur; Mater ipsa septem Puerorum stadio aderat: Fratres decertabant: Tyrannus adversarius erat: Pietas Religioque suos coronans athletas vincebat. Qui non minarentur Divinæ Legis pugiles? qui demum non stuperent? Ipse sane Tyrannus omneque Concilium etiam atque etiam illorum patientiam suspexere. Etenim ait Moses, [q] Et omnes sancti sub manibus tuis. Et hi igitur sanctificati propter DEUM honorem adepti sunt, piorumque illorum cruore ac mortis eorum propitiatione Israëlem malis attritum Divina Providentia servavit. Tyrannus enim Antiochus eorum virtutis spectata fortitudine, ipsorumque in tormentis explorata patientia tantam eam constantiam sub præconis voce exercitibus suis in exemplum posuit, virosque strenuos ac fortes in pedestribus copiis urbiumque obsidione socios habuit, iisque expugnatis omnium hostium victor extitit. O Pueri sanguinis Abrahæ nepotes Israëlitæ, legi huic obsequimini, & in omnibus pietatem colite, quos non lateat, piam Rationem affectuum ac perturbationum dominam esse.

CAPUT XVIII.

Nec eorum duntaxat dolorum qui a nobis intusque afficiunt, sed & laborum, qui extrinsecus & violenter ingruunt: unde illi pietatis causa prodendo corpora nedum hominibus admirationi fuere, sed & Divinam nacti sunt portionem; gentemque pace componendo, legumque æquitatem in patria instaurando adversarios expugnarunt: Tyrannusque Antiochus cum in terra dedit pœnas, tum mortuus punitur. Cum enim Jerosolymorum cives nihil cogere potuisset, ut ad Gentium instituta, legitima sua atque patria deserendo transirent, Jerosolymis profectus adversus Persas movit.

Ajebat autem septem Puerorum Mater & hæc mulier justa filiis. Virgo casta fui, nec paternam domum excessi, sed ædificatam costam custodivi. Non me viri noxa corruptor [r] desolationis corrupit, nec serpens [s] seductor ipse perinde lues meæ virginitatis casta munera violavit. Mansi cum viro per ætatis florem; hisque jam ad pubertatis annos deductis, Pater beato fine quievit. Nec enim se filiis orbum doluit. Dum vero adhuc nobiscum versaretur, Legem nos ac Prophetas docebat: interemptum a Caino [s] Abelem legebat: Isaac [t] holocausto oblatum; Josephum [v] in carcere constitutum; narrabat æmulatorem [x] Phinees: docebat nos in igne [y] Ananiam, Azariam & Misaëlem. Laudabat quoque Danielem in lacu Leonum, ac beatum prædicabat. In memoriam revocabat [z] Isaiæ sententiam, in hæc verba, Etsi transieris per ignem, flamma non comburet te. Laudem cantica conscribentem Davidem nobis modulabatur, dicentem, [a] Multæ tribulationes justorum. Salomonis parœmiam referebat, [b] Lignum vitæ est omnibus facientibus ejus voluntatem. Ezechieli fidem adstruebat, dicenti, [c] si vivent ossa hæc arida? Non latebat, quod Moyses [d] docuit Canticum, quo docet aitque, Ego occidam & vivere faciam. Hæc vita vestra & beatitudo dierum. O amarum tunc diem & non amarum, cum scilicet plenus amaritudinis felle Græcorum Tyrannus, succensis crudelibus ollis ac liquoribus in eis ebullientibus ad catapultam trahens, cunctaque sua tormenta septem Abrahamitidis filiis adhibens oculorum pupillas cœcaret, linguas amputaret, variis suppliciis interficeret: ob quæ Divina in eum ultio animadvertit, & animadverteret. Abrahæ vero seminis Pueri cum Matre triumphalibus infulis decorata in Patrum choro congregantur, qui castas immortales a DEO animas nacti sunt; cui gloria in secula. Amen.

o *Gen.* 22, 2. p *Dan.* 6. (14.) & 3. q *Deut.* 33, 3. r *Deut.* 22, 25. s *Gen.* 3, 2. t *Gen.* 4. v *Gen.* 22. x *Gen.* 39.
y *Num.* 25, 7. z *Dan.* 3, 8. 14. a *Isa.* 43, 3. b *Psalm.* 33, 20. c *Prov.* 3, 18. d *Ezech.* 37, 4. e *Deut.* 32, 39.

ΙΩΣΗΠΟΥ

ἐκ τοῦ πρὸς

ΕΛΛΗΝΑΣ

λόγου τοῦ ἐπιγεγραμμένου κατὰ Πλάτωνα[a]

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΣ ΑΙΤΙΑΣ.

EX

JOSEPHI

Sermone ad

GRÆCOS

qui inscribitur de causa universi contra Platonem.

STEPHANO LE MOYNE
INTERPRETE.

[b] ΚΑΙ οὗτος μὲν ὁ περὶ δαιμόνων [c] τόπος. περὶ δὲ ᾅδου, ἐν ᾧ συνέχονται ψυχαὶ δικαίων τε καὶ ἀδίκων, ἀναγκαῖον εἰπεῖν. ὁ ᾅδης, τόπος ἐστὶν ἐν τῇ κτίσει ἀκατασκεύαστος, [d] χωρίον ὑπόγαιον, ἐν ᾧ φῶς κόσμου οὐκ ἐπιλάμπει. φωτὸς τοίνυν ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ μὴ καταλάμποντος, ἀνάγκη σκότος διηνεκῶς τυγχάνειν. τοῦτο τὸ χωρίον ὡς φρούριον ἀπενεμήθη ψυχαῖς· ἐφ᾽ ᾧ κατεστάθησαν ἄγγελοι φρουροὶ, πρὸς τὰς ἑκάστων πράξεις διανέμοντες τὰς τῶν τρόπων προσκαίρους κολάσεις. ἐν τούτῳ δὲ τῷ χωρίῳ τόπος ἀφώρισταί τις, λίμνη πυρὸς ἀσβέστου. ἐν ᾧ μὲν οὐδέπω τινὰ καταῤῥεῖφθαι [F. καταῤῥίφθαι] ὑπειλήφαμεν· ἐσκεύασται δὲ εἰς τὴν προωρισμένην ἡμέραν ὑπὸ θεοῦ, ἐν ᾗ δικαίας κρίσεως ἀπόφασις μία πᾶσιν ἀξίως προσενεχθείη. καὶ οἱ μὲν ἄδικοι, καὶ θεῷ ἀπειθήσαντες, τά τε μάταια ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων κατεσκευασμένα εἴδωλα ὡς θεὸν τιμήσαντες, ταύτης τῆς ἀϊδίου κολάσεως, ὡς αἴτιοι μιασμάτων γενόμενοι, προσκριθῶσι· οἱ δὲ δίκαιοι τῆς ἀφθάρτου καὶ ἀνεκλείπτου βασιλείας τύχωσιν. οἱ ἐν τῷ ᾅδῃ νῦν μὲν συνέχονται, ἀλλ᾽ οὐ τῷ αὐτῷ τόπῳ, ᾧ καὶ οἱ ἄδικοι. μία γὰρ εἰς τοῦτο τὸ χωρίον κάθοδος, οὗ τῇ πύλῃ ἐφεστῶτα ἀρχάγγελον ἅμα στρατιᾷ πεπιστεύκαμεν. ἣν πύλην διελθόντες οἱ καταγόμενοι ὑπὸ τῶν ἐπὶ τὰς ψυχὰς τεταγμένων ἀγγέλων, οὐ μιᾷ ὁδῷ πορεύονται· ἀλλ᾽ οἱ μὲν δίκαιοι, εἰς δεξιὰ φωταγωγούμενοι, καὶ ὑπὸ τῶν ἐφεστώτων κατὰ τόπον ἀγγέλων ὑμνούμενοι, ἄγονται εἰς χωρίον φωτεινόν· ἐν ᾧ οἱ ἀπ᾽ ἀρχῆς δίκαιοι πολιτεύονται, οὐχ ὑπ᾽ ἀνάγκης κρατούμενοι, ἀλλὰ τῆς τῶν ὁρωμένων ἀγαθῶν θέας ἀεὶ ἀπολαύοντες, καὶ τῇ τῶν ἑκάστοτε καινῶν προσδοκίᾳ ἡδόμενοι, κἀκεῖνα τούτων βελτίω ἡγούμενοι. οἷς ὁ τόπος οὐ καματηφόρος γίνεται· οὐ καύσων, οὐ κρύος, οὐ τρίβολος ἐν αὐτῷ, ἀλλ᾽ ἡ τῶν πατέρων δικαίων τε ὁρωμένη ὄψις πάντοτε μειδιᾷ, ἀναμενόντων τὴν μετὰ τοῦτο τὸ χωρίον ἀνάπαυσιν καὶ αἰωνίαν ἀναβίωσιν ἐν οὐρανῷ. τούτῳ δὲ ὄνομα κικλήσκομεν κόλπον Ἀβραάμ. οἱ δὲ ἄδικοι [εἰς] ἀριστερὰ ἕλκονται

ET ille est Dæmonum locus. Nunc necesse est dicere de Hade, in quo continentur animæ justorum, & injustorum. Hades locus est in ipsa creatione inconditus & inornatus. Receptaculum subterraneum, in quo lux mundi non splendet. Luce, vero, in isto loco non fulgente, necesse est tenebras ibi esse perpetuas. Locus ille tanquam carcer & custodia destinatus est animabus, in quo constituti sunt Angeli custodes dividentes varias, & temporarias pœnas, secundum cujusque mores, actiones & facinora. In isto receptaculo locus quidam separatur, lacus nimirum, ignis inextinguibilis, in quem nullum adhuc conjectum & detrusum fuisse suspicamur. Præparatus vero est ad determinatam a Deo diem, cum una sententia justi judicii de omnibus juste feretur. Et injusti quidem & Deo increduli, colentes, ut Deum, idola, vana hominum manibus opera præparata, isti æterno supplicio, ut variis sordibus inquinati, adjudicabuntur. Justi vero, regni incorruptibilis, & indesituri potientur. Illi nunc in Hade continentur, sed non in eodem loco, in quo injusti concluduntur. Unus est quippe descensus ad illud receptaculum, ad cujus portam Archangelum cum exercitu collocatum credimus. Quam portam prætereuntes ii qui deducuntur ab Angelis animarum præsidibus, non una & eadem via pergunt. Sed justi ad dextram pergentes per mediam lucem, & multos circumstantes Angelos, qui illos hymnis prosequuntur, tandem ad locum lucidissimum perveniunt. In quo justi ab initio conversantur, non necessitate coacti, sed contemplatione bonorum visibilium semper fruuntur, & novorum cuilibet destinatorum spe & expectatione recreantur, illa multo meliora & potiora præsentibus apud se reputantes. Quibus locus ille nullos labores & molestias parit. Non ibi ardor, non frigus, non tribolus, sed patrum, justorumque vultus subridet, expectantium post istud receptaculum, quietem & æternam vitam in cœlo. Locum vero istum vocamus sinum Abrahami. Injusti vero ad sinistram

a Πλάτωνος, Damascenus in parallelis p. 789 b Ναὶ MS. Coislinianum. c λόγος MS. d περὶ MS. e καὶ ὑπόγειος MS.

ftram trahuntur ab angelis tortoribus, non fponte incedentes, fed vi & violentia ut vincti rapiuntur. Quos, Angeli inftantes & urgentes comitantur, illos conviтiis lacerantes, torvis oculis minitantes, & ad inferiora detrudentes. Quas animas trahunt urgentes Angeli, ufque ad confinia Gehennæ. Et qui tam prope funt, audiunt femper agitationem, & æftum, & non funt expertes vaporis & fumi, ab ifto calore manantis & affurgentis. Proxima autem ifta vifione, videntes terribile & immodicum fpectaculum ignis, horrent quafi gelu conftricti propter expectationem futuri judicii, jam quafi virtualiter fupplicio affecti. Sed & ibi non vident patrum chorum, nec juftos, & hoc ipfo torquentur. Nam in medio Chaos magnum & profundum extenditur & firmatur, adeo ut nullus fit ex juftis mifericordia ductus qui illuc tranfire, & excipi poffit; aut ullus injuftus qui audeat præterire. Et hæc de Hade dicenda erant, in quo continentur omnium Animæ, ufque ad tempus quod Deus determinavit, tunc omnium refurrectionem facturus, non Animas ex corpore in corpus aliud detrudendo, fed eadem ipfa corpora, iterum excitando. Quæ diffoluta videntes, non creditis ô Ethnici, fed difcite non effe increduli. Animam enim credentes factam, & immortalem a Deo conditam fecundum fententiam Platonis, in tempore; non debetis non credere, quod Deus potens eft corpus ex iifdem Elementis compofitum & factum, ad vitam illud revocans, immortale reddere. Illud enim poffibile, hoc vero impoffibile, non dicetur de Deo. Nos ergo credimus corpus refurrecturum. Si enim corrumpitur non omnino perditur. Terra enim recipiens illius reliquias, illas fervat, & efflorefcunt factæ inftar feminis & terræ pinguedini implicatæ & immerfæ. Et feminatum granum, nudum feminatur, ad imperium vero Dei creatoris indutum, & gloriofum exfurgit, non ante quam moriens, diffolvatur & terræ commifceatur. Adeo ut non vane credamus refurrectionem corporum. Nam etiamfi ad tempus folvatur corpus, propter primam ab initio tranfgreffionem perpetratam, tanquam in conflatorio terræ mandatur rurfum aliquando reformandum. Non tale quale nunc, refurrecturum, fed purum & non amplius corruptioni obnoxium. Et cuilibet corpori fua propria anima reddetur, & illo induta, non mœrore marcefcet, fed cum illo gaudebit, pura purum inhabitans. Cui nunc in mundo jufte comes facta, & non habens in ulla re, illum infidiatorem, rapietur & accipietur cum omni gaudio. Injufti viri non immutata affument corpora, nec liberata affectibus & morbis, neque illa glorificata accipient. Sed in iis quibus finierunt vitam morbis, & qui in incredulitate vixerunt, tales certe judicabuntur. Omnes enim five jufti five injufti, ducentur coram Deo verbo. Illi enim pater omne judicium dedit. Et ille voluntatem patris implens, judex adveniet, ille inquam quem nos Chriftum vocamus. Neque enim Minos, aut Radamanthus funt judices, ut fecundum vos, Ethnici. Sed ille quem Deus & pater glorificavit, de quo alibi particulatim differuimus, in gratiam eorum qui quærunt veritatem. Ille ipfe juftum judicium patris in omnes exercens, ordinabit quod æquum & juftum erit, unicuique fecundum opera. Cujus judicio fiftentur, omnes, homines, Angeli, Dæmones, & unanimes vocem emittent, fic dicentes, juftum eft judicium tuum. Cujus vocis æquitas apparet in retributione in utrofque. Cum bene facientibus, jufte fruitio æterna præbeatur, malorum vero cupidis, æternum fupplicium diftribuatur & expendatur. Et hos manet ignis inextinguibilis,

ὑπὸ ἀγγέλων κολαστῶν, οὐκέτι ἑκουσίως πορευόμενοι, ἀλλὰ μετὰ βίας ὡς δέσμιοι ἑλκόμενοι. οἷς οἱ ἐφεστῶτες ἄγγελοι διαπέμπονται ὀνειδίζοντες, καὶ φοβερῷ ὄμματι ἐπαπειλοῦντες, εἰς τὰ κατώτερα ὠθοῦντες· * ἃς ἀγομένας ἕλκουσιν οἱ ἐφεστῶτες ἕως πλησίον τῆς γεέννης. οἱ ἔγγιον ὄντες τοῦ μὲν βρασμοῦ ἀδιαλείπτως ὑπακούουσι, καὶ τοῦ τῆς θέρμης ἀτμοῦ οὐκ ἀμοιροῦσιν· αὐτῆς δὲ τῆς ἐγγίονος ὄψεως τὴν φοβερὰν καὶ ὑπερβαλλόντως θέαν τοῦ πυρὸς ὁρῶντες, καταπεπήγασι, τῇ προσδοκίᾳ τῆς μελλούσης κρίσεως, ἤδη δυνάμει κολαζόμενοι. ἀλλὰ καὶ οὗ τὸν τῶν πατέρων χορὸν καὶ τοὺς δικαίους ὁρῶσι, καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ κολαζόμενοι. Χάος γὰρ βαθὺ καὶ μέγα ἀνὰ μέσον ἐστήρικται, ὥστε μὴ δίκαιον συμπαθήσαντα προσδέξασθαι, μήτε ἄδικον τολμήσαντα διελθεῖν. οὗτος ὁ περὶ ᾅδου λόγος· ἐν ᾧ ψυχαὶ πάντων κατέχονται, ἄχρι καιροῦ, ὃν ὁ θεὸς ὥρισεν· ἀνάστασιν τότε πάντων ποιησόμενος, οὐ ψυχὰς μετενσωματῶν, ἀλλ᾽ αὐτὰ τὰ σώματα ἀνιστῶν. ἃ λελυμένα ὁρῶντες ἀπιστεῖτε Ἕλληνες, μάθετε μὴ ἀπιστεῖν. τὴν γὰρ ψυχὴν γενητὴν καὶ ἀθάνατον ὑπὸ θεοῦ γεγονέναι πιστεύσαντες, κατὰ τὸν Πλάτωνος λόγον, χρόνῳ· μὴ ἀπιστήσητε, ὡς καὶ τὸ σῶμα ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων σύνθετον γενόμενον δυνατὸς ὁ θεὸς ἀναβιώσας ἀθάνατον ποιεῖν. οὐ τὸ μὲν δυνατὸς, τὸ δὲ ἀδύνατος, ῥηθήσεται περὶ θεοῦ. ἡμεῖς οὖν καὶ σῶμα ἀνίστασθαι πεπιστεύκαμεν· εἰ γὰρ φθείρεται, ἀλλ᾽ οὐκ ἀπόλλυται, τούτου γὰρ τὰ λείψανα ὑποδεχομένη ἡ γῆ, τηρεῖ· καὶ δίκην σπόρου γενόμενα, καὶ τῷ γῆς λιπαρωτέρῳ συμπλεκόμενα, ἀνθεῖ· καὶ τὸ μὲν σπαρὲν κόκκος γυμνὸς σπείρεται, κελεύσματι [m. f. κελεύσιμόν τι] δὲ τοῦ δημιουργήσαντος θεοῦ θάλλων ἠμφιεσμένος καὶ ἔνδοξος ἐγείρεται οὐ πρότερον, εἰ μὴ ἀποθανὼν λυθῇ καὶ συμμιγῇ. ὥστε τὴν ἀνάστασιν τοῦ σώματος οὐ μάτην πεπιστεύκαμεν. ἀλλ᾽ εἰ καὶ λύεται πρὸς καιρὸν, διὰ τὴν ἀπ᾽ ἀρχῆς γενομένην παρακοὴν, ὡς εἰς χωνευτήριον, εἰς γῆν καθίσταται, πάλιν ἀναπλασθησόμενον· οὐ τοιοῦτον ἀνιστάμενον, ἀλλὰ καθαρὸν καὶ μηκέτι φθειρόμενον. καὶ ἑκάστῳ σώματι ἡ ἰδία ψυχὴ ἀποδοθήσεται, καὶ τοῦτο ἐπενδυσαμένη οὐκ ἀνιαθήσεται, ἀλλὰ συγχαρήσεται καθαρὰ καθαρῷ παραμείνασα· ᾧ ἐν τῷ κόσμῳ νῦν δικαίως συνοδεύσασα, καὶ μὴ ἐπίβουλον ἐν πᾶσιν ἔχουσα, μετὰ πάσης ἀγαλλιάσεως ἀπολήψεται. οἱ δὲ ἄδικοι οὐκ ἀλλοιωθέντα τὰ σώματα, οὐδὲ πάθους ἢ νόσου μεταστάντα, οὐδὲ ἐνδοξασθέντα ἀπολήψονται· ἀλλ᾽ ἐν οἷς νοσήμασιν ἐτελεύτων, καὶ ὁποῖοι ἐν ἀπιστίᾳ γεγόνασι, τοιοῦτοι πιστῶς κριθήσονται. πάντες γὰρ, δίκαιοί τε καὶ ἄδικοι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ Λόγου ἀχθήσονται. τούτῳ γὰρ ὁ πατὴρ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε, καὶ αὐτὸς βουλὴν πατρὸς ἐπιτελῶν, κριτὴς παραγίνεται, ὃν Χριστὸν προσαγορεύομεν. οὐδὲ γὰρ Μίνως καὶ Ῥαδάμανθος κριταὶ οἱ καθ᾽ ὑμᾶς Ἕλληνες· ἀλλ᾽ ὃν ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἐδόξασε, περὶ οὗ ἐν ἑτέροις λεπτομερέστερον διεληλύθαμεν πρὸς τοὺς ἐπιζητοῦντας τὴν ἀλήθειαν. οὗτος τὴν πατρὸς εἰς πάντας δικαιοκρισίαν ποιούμενος, ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα παρεσκεύασε τὸ δίκαιον. οὗ κρίσει παραστάντες πάντες ἄνθρωποί τε καὶ ἄγγελοι, καὶ δαίμονες μίαν ἀποφθέγξονται φωνὴν, οὕτως λέγοντες. δικαία σου ἡ κρίσις. ἧς φωνῆς τὸ ἀνταπόδομα ἐπ᾽ ἀμφοτέροις ἐπάγει τὸ δίκαιον· τοῖς μὲν εὖ πράξασι δικαίως τὴν ἀΐδιον ἀπόλαυσιν παρασχόντος, τοῖς δὲ τῶν φαύλων ἐρασταῖς τὴν αἰώνιον κόλασιν ἀπονέμαν-

νέμαν-

νενέμηται· καὶ τούτοις μὲν τὸ πῦρ ἄσβεστον διαμένει καὶ ἀτελεύτητον, σκώληξ δέ τις ἔμπυρος, μὴ τελευτῶν, μηδὲ σῶμα διαφθείρων, ἀπαύστῳ δ' ὀδύνῃ ἐκ σώματος ἐκβράσσων παραμένει. Τούτους οὐχ ὕπνος ἀναπαύσει, οὐ νὺξ παρηγορήσει, οὐ θάνατος τῆς κολάσεως ἀπολύσει, οὐ παράκλησις συγγενῶν μεσιτευσάντων ὀνήσει· οὐ γὰρ ἔτι δίκαιοι ὑπ' αὐτῶν ὁρῶνται, οὐδὲ μνήμης γίνονται ἄξιοι· μόνοι δὲ οἱ δίκαιοι δικαίων μεμνήσονται ἔργων, δι' ὧν ἐπὶ τὴν οὐράνιον βασιλείαν κατήντησαν· ἐν ᾗ οὐχ ὕπνος, οὐ λύπη, οὐ φθορὰ, οὐ φροντὶς, οὐδὲ νὺξ, οὐδὲ ἡμέρα χρόνῳ μετρουμένη, οὐχ ἥλιος ἀνάγκῃ κύκλον οὐρανοῦ δρόμῳ ἐλαυνόμενος, ὅρων μέτρα ἢ κέντρα πρὸς εὔγνωστον ἀνθρώπων βίον διαμετρούμενα ὁροθετοῦντος· οὐ σελήνη φθίνουσα ἢ αὔξουσα, ἢ τροπὰς καιρῶν ἐπάγουσα· οὐχ ὑγραίνουσα γῆν· οὐδὲ ἥλιος ἐπικαίων, οὐκ ἄρκτος στρεφομένη, οὐκ ὠρίων γεννώμενος, οὐκ ἄστρων πλάνη ἀνάριθμος, οὐ δύσβατος γῆ, οὐδὲ δυσεύρετος παραδείσου αὐλὴ, οὐδὲ δεινὸν θαλάσσης φρύαγμα κωλῦον ἐπιβάντα πατεῖν, εὔβατος δὲ καὶ αὕτη τοῖς δικαίοις γενήσεται, οὔτε τοῦ ὑγροῦ στερουμένη· οὐκ οὐρανὸς ἀοίκητος ἀνθρώποις, οὐδὲ τούτου τῆς ἀναβάσεως ἡ ὁδὸς ἀνεύρετος· οὐ γῆ ἀνέργαστος, οὐδὲ ἀνθρώποις ἐπίπονος, αὐτομάτη δὲ φύουσα καρποὺς πρὸς εὐκοσμίαν· οὐ θηρίων γενέσεις πάλιν, οὐδὲ τῶν λοιπῶν ζώων ἐκβρασσομένη οὐσία. Οὐδὲ γὰρ ἀνθρώπους πάλιν γεννᾷ· ἀλλ' ὁ τῶν δικαίων ἀριθμὸς διαμένει ἀνέκλειπτος ἅμα δικαίοις ἀγγέλοις καὶ πνεύμασι. Τούτοις οἱ πεισθέντες τοῖς λόγοις ἄνθρωποι, [f] ἔσεσθε καὶ τῶν δικαίων κοινωνοὶ, καὶ τῶν μελλόντων [g] ἐντεύξεσθε ἀγαθῶν, ἃ οὔτε ὀφθαλμὸς εἶδεν, οὔτε οὖς ἤκουσεν, οὔτε ἐπὶ [h] καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη, ὅσα ὁ θεὸς ἡτοίμασε τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

& qui nunquam finietur. Et vermis igneus non moriens, non corpus corrumpens, sed irrequieto dolore ex corpore effervescens & ebulliens. Illis somnus, cessationem & quietem non conciliabit, non nox leniet & mulcebit dolores, non mors supplicia solvet, non juvabit exhortatio affinium intercessorum. Nam justi non amplius ab illis videbuntur & non sunt illorum memoria digni. Soli enim justi, operum justorum erunt memores, per quæ pervenerunt ad Regnum cœleste. In quo nec somnus, nec dolor, nec corruptio, nec solicitudo, nec nox, nec Dies Tempore mensurata, nec sol necessitate quadam per circulum cœli cursum suum agitans & impellens in hora natali notantis & disponentis, terminorum mensuras, & cardines commensuratos ad facile cognoscendam hominum vitam. Non Lunæ decursus & incrementum, quæ temporum mutationes inducit, & terram madidam reddens; non sol ardens, non ursa versatilis, non Orionis ortus, non Astrorum errores innumeri, non invia terra, non inventu difficilis paradisi aula, non molestus maris fremitus impediens quo minus a vectore pedibus calcetur, justis enim erit & ipsum pervium, etiamsi humido non privetur. Cœlum non erit inaccessum hominibus, & via qua ascendi & scandi possit, non talis erit quæ non possit inveniri. Non terra rudis & inculta, & hominibus laborem & molestiam creans, sed sponte fructus progerminans ad cultum, & ornatum. Non iteratæ ferarum generationes, neque aliorum animalium effervescens & ebulliens substantia. Neque enim homines tunc rursus generant, sed manet indesinenter numerus justorum, cum justis Angelis & spiritibus. His verbis obtemperate, & illa credentes ô homines eritis justorum consortes, & futurorum bonorum potiemini, quæ neque vidit oculus, neque auris audivit, neque ascenderunt in cor hominis, quæ Deus præparavit iis qui diligunt illum. Illi sit gloria & potentia in sæcula sæculorum. Amen.

f ἔσεσθαι MS. g τεύξασθαι MS. h καρδίας MS.

DES. ERASMUS ROTERODAMUS
INTEGERRIMO DOCTISSIMOQUE PATRI
HELIÆ MARCÆO MACHEBÆTANO,
HONORATISSIMI MACHABÆORUM COLLEGII MODERATORI,
S. D.

UNIUS dieculæ opellam tibi non gravatè dicavi, pater integerrime, recognito, & quoad licuit, emendato Joſephi libello de ſeptem fratrum Machabæorum, fortiſſimæque matris martyrio. Atque utinam cumulatiùs tuo voto ſatisfacere potuiſſem. Nunc quoniam Græcus codex ad manum non erat, è Latinis Græca conjectans, mutavi nonnulla, ſed non admodum multa. Non falsò de ſe prædicat Joſephus, ſeſe in Græcanici ſermonis facultate uſque ad eloquentiæ miraculum proceſſiſſe, quod ſanè vel ex hoc libello perſpicuum erat, in quo vir ille ſingularem quandam orationis tum vim tum copiam declaravit, ut pulcherrimum facinus dictionis ornamentis æquaſſe videatur. Proinde divus Hieronymus hoc opuſculum peculiari elogio, valde elegans, Suidas ἐνάρετον πάνυ *vocat. Ex utroque titulum corruptum reſtituimus* περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ, *id eſt, de imperatrice ratione: quod hæc ſit hujus narrationis ſumma, rationem nihil in homine non præſtare, ſi dominetur cupiditatibus. Extat argumentum hoc in libris Machabæorum, quos Hebræi licèt non recipiant in canonem, inter ſacros tamen habent. Equidem iſti collegio multis aliis quoque nominibus celebri, tamen hoc præcipuè gratulor, quod illi tam inſigni theſauro locupletari contigit. Quin magis univerſæ Coloniæ Agrippinæ magnopere cenſeo gratulandum, urbi tot modis felici, verùm haud alio titulo feliciori, quam quòd una tam multa, tamque eximia pietatis pignora gremio ſuo complectitur: felicior etiam futura, ſi quorum ſervat reliquias, eorum virtutes exprimat: & quorum poſſidet corpora, ab horum moribus non ſit aliena: nimirum ſi trium regum pietatem, ſynceritate religionis imitetur: ſi undecim millium virginum martyrio dignam puritatem, vitæ ſobrietate æmuletur: ſi fortiſſimos adoleſcentes Machabæos, & invicti pectoris viraginem, animi infracti conſtantia referat. Atque hanc ſanè meliorem felicitatis ſuæ portionem ipſa ſibi vel largiri poteſt, vel conduplicare. Tu perge, quod facis, in martyrum illuſtranda gloria, ſimul & virtutis exemplar efficere commendatius, & urbis veſtræ famam illuſtriorem auguſtiorémque reddere. Bene Vale.*

FLAVII JOSEPHI
DE
MACHABÆIS,
SIVE DE
IMPERIO RATIONIS LIBELLUS,
A
DES. ERASMO ROT.
In Sermonem Latinum παραφραστικῶς tranſlatus.

MACHABÆORUM agones admiratione digniſſimos non oratorio ſermone, ſed noſtro potiùs eloquio, ad exhortationem noſtræ proſapiæ, Polybio Megalopolita id flagitante, ttadere volui. Neceſſe eſt autem nobis in his rationem humanam paucis explicare, & paſſionem ipſam deliberandi aſſignare ſententiæ. Nam qui ad tolerandam omnem pro Dei gloria injuriam ſemel dicavit animum, in martyrium mihi videtur impleſſe. Summi ergo meriti eſt, ſemel fixiſſe ſententiam, atque ideo ut dixi, ratio principatum obtinet paſſionis: & ſi ſors perpetiendi deneget facultatem, pertulit tamen cuncta, quæ voluit pati. Quicunque igitur renunciare ſeculo volet, contentus præmiis cœleſtibus, primum debet conſilium ſobrietatis intrare, & excluſa inde radicitus gula, vel quæ eſt illi comes laſcivia, cunctíſque aliis id genus vitiis, quæ mentem occupare ſolent, virtutis apicem conſcendat, præliaturus contra corporales poſtmodum labes, dolorem pariter & timorem: quorum unum antequam incipias alterum neceſſe eſt eſſe cùm cœperis. Timorem enim antè excipis, quàm ad illud veneris quod timebas: dolorem verò, cùm ad id quod verebaris, adveneris. Multa in hac re exempla ſunt fortium militum Dei, quæ ſingula fortè diſſererem, niſi mihi unius uteri ornamenta ſufficerent: quos fœcundus ſanctæ matris partus, non eodem tempore, ſed eadem mente progenuit. Primum itaque eorum paſſionis autorem Eleazarum non ſilebo, deinde quas inter alia tormentorum genera mater ipſa pœnas pertulerit, non omittam: quamvis inter illos quis in paſſione primus, quíſve poſtre-

postremus sit, humanus sermo explicare non queat, sed Dei sit expectanda sententia. Communiter ergo firmato mentis robore, inter se similes plus mente, quàm vultu fragilem hanc indicarunt hujus lucis usuram: nec in seculis blandimentis vel in captanda aliqua vanæ hujus salutis fraude, quicquam sibi dulce posuerunt: levis apud illos, quamvis horridus tortor, moles, catenæ, & quælibet pœnarum acerbitas æstimata ostendebatur. Ut vero ad priora tractatus nostri verba redeamus, excogitata omnia, quæcunque exquisita judicis crudelitas imperat, se prævisa habere rati sunt. Laudabo itaque in his fratribus robur animorum qua potero voce, aut ut verius dicam exponam quàm verissimè potero (id quod maximam laudem habet) sanctorum virorum pugnam. Et cùm blandiri non liceat, historico more progredi, & ad verum ordinem facta redigere compellor. Antequam ergo exordium extinctæ ab ipsis gentilitatis arripiam, de ratione mihi pauca dicenda sunt, in qua asserui maximam persuasionem esse martyrii. Itaque ut primum voracitate sublata, repudiatísque multiformibus cibis jejuniis serviamus, ratio facit. Deinde, ut vilis pecuniæ usus habeatur, & parvipendatur tumultus dignitatum, ejus etiam bonæ rationis assertio est: ut resistatur libidini, & manus obviæ luxurioso opponantur ardori, nónne rationis hoc donum est? Hinc provenit, ut cùm se paulatim domitis quæ delectant, firmiores ad resistendum viderint, inculcent animo dolorum pœnarúmque contemptum, ut tantam occasionem quantam cogentur, expectent. Atque quo magis res pateat, rationem ipsius ordinis requiramus. Ratio etenim sapientia est: nam nemo inter bonum malúmque definiendi potest habere consilium, nisi sapientia radicitus fulciatur. Jam ipsam sapientiam sequitur semper sociata justitia, justitiam virtus animi non relinquit, virtutem comitatur castigata sobrietas: quadripartita itaque est ista sapientia. Duo sunt præterea quæ aut faciunt passionem, aut impediunt: dolor & voluptas: quorum unum semper respuit, alterum semper exoptat: sed ubi voluptas insurgit, & ratione statim ejicitur, confirmatur animus: & pœna trutinata cum gloria, spe majoris præmii, contemni incipit, antequam veniat: cum autem venerit, erubescit animus non sufferre quod voluit. Ratio est itaque, cujus est omne quod facimus: per illam animi punitio, omniúmque vitiorum detestatio est: quæ officio periti functa cultoris, inutilia sarmenta succidens, & omnem spiritum noxii humoris enecans, illud solum quod profuturum intelligit manere permittit. Sic ratio hominem passione depurandum, purum reddens & ante passionem confirmat, & ipsa passione corroborat. Quis non venationis, quis non piscium esca delectetur? quem non grata diversarum avium sagina solicitet? an exquisiti terra marique cibi, usquequo non esurire compellant? Da rationem, quæ abstinentiam imperat. Concupiunt quidem omnes, sed nemo attingit. Docetúrque his rebus animus delectationem suam vincere, & imperare protinus voluptati, ut dum ad occasionem martyr venerit, rejectis hisce vitiis, præsentem pœnam præteritis virtutibus non præponat. Inde Joseph justi voce laudatus, quod libidinem in puerili ætate flagrantem ratione restinxerit. Sic futurum reddit salubritate consilii, considerationéque, perditam amicitiam renovat, novam parat, & nihil fieri crudele permittit. Moses quoque exemplum præstat, qui nisi in Datan & Abiron justa indignatione efferbuisset, suo proculdubio dolori animi ratione conspicuo minùs satisfecit. Quid pater noster Jacob? nónne filios suos Simonem & Levi magna vociferatione corripuit, quòd sine respectu consilii alicujus, sic immites gentili feritate aberrassent, dicens: Maledicta eorum ira. Quam utique iram si ratio reprimere potuisset, nec maledici isti, nec illi interire potuissent. Deus itaque humani artifex corporis, cum hominem fundavit & mores, hæc singula membrorum lineamenta componens, perfecto jam corpori dominam (quæ in eo esset, & imperio quodam uteretur) mentem dedit: cui quædam in ipsa potestate observationis mandata constituit, ut sobrietatem teneat, diligat bonum, justitiam non relinquat, & ipsa imperii potestate qua corpori imperat, imperia tamen divinæ potestatis observet. Etenim dicet quispiam, si ratio principatum obtinet passionis, cur habemus sæpius impiam voluntatem? Si hoc existimas esse, ridiculum est. nam ratio non potest obtinere ne desideretur aliquid: sed potest cogere, ut quod desideratum fuerit, prudentis consilii ratione vincatur: utputa obtinere non potest, ne irascaris, sed cogere potest, ut nullum scelus iratus admittas. Turpissimas quoque similiter voluptates non, ne concupiscas, sed ne his satisfacias, obtinebit. Non ergo extinguit penitus vitia, sed repellit. Sanctus David loco exempli ponitur, qui alienigenis bellum inferens, cùm multis fortunæ blandientis successu, animíque virtute prostratis, jam advesperasceret, sudore nimis & lassitudine fatigatus, ad tabernaculum regium properabat, quod militum suorum agminibus in circuitu claudebatur. Ibi cùm omnes commilitones delicatis dapibus cœnæ deditos videret, & ipse aridis faucibus sitim ferre non posset, aquam juxta defluentem (quia religio vetabat) haurire non fuit ausus: promiserat enim, nullum se habiturum poculum, nisi primùm hostibus expugnatis, relatos fontes suis etiam præberet, scilicet ut & major bellantium esset instantia, si non pro victoria tantum, sed & pro poculis pugnaretur. Itaque cùm medullitus sitis adureretur incendio, & contra legem facere non auderet, tres ex militibus ejus magni roboris juvenes se obtulerunt: & instructi armis, quæ forent, ad usum aquæ necessaria levantes, per hostium acies & castra properarunt. Illuc aggressi, portarum custodes primùm formidine inferendæ mortis exterruerunt: deinde per eos ad locum desideratum optati fontis accedunt, inde sumptam velociter aquam regi exhibent: sed David sanctus humanum desiderium ratione mollivit, abstulit voluntatem: docénsque timorem Dei rebus omnibus præferendum, singulare patientiæ monstravit exemplum. Nam sumptam magno periculo aquam, & à se crebrò expetitam, humi protinus eam Deo libavit, ariditate potiùs ac siti perire volens, quàm crimine. Nec ante considerationis jus est ratio tanti consilii, ut libidinem animi, doloris corporisve singula (quibus inflammati agimur) atque in ipsa ultima passione, mitem faciat esse tractatum. Jam quidem nos optata historiæ revelatio vocat: sed nec hæc velut superfluo dicta debemus accipere, quæ futuræ narrationi quodammodo blandiuntur. Tanta itaque patrum nostrorum prudentia, tanta etiam fides fuit, ut ipse quoque Seleucus Asiæ rex, & opes illis augeret sacerdotio deputatis, & alienæ sectæ homo, fidei suæ eorum quibus non credebat gesta præferret. Sed nec sic quidem modum injustorum hominum accepit insania. Nam quidam Simon nomine, dum Oniam persequens sacerdotem, nec apud gentilem quidem judicem punire permitteretur, relicta protinus patria, Apollonium ducem Syriæ, Phœniciæ, & Ciliciæ convocavit: ibique in medio cœtu senatus magna voce proclamat, infinita se commoda regi posse conquirere. Esse videlicet maximum apud Hierosolymitas in occultis pondus argenti & auri, & exuberantem rerum singularum copiam, quæ cuncta ad Seleucum regem debeant pertinere. His

Apollonius cognitis, collaudato Simone, thesauri Seleuco lucra declarat: & accepta à rege acquirendi in omnibus potestate, cum Simone collecto exercitu, ad nostram patriam venit, ut vim (si inferretur) manus armata depelleret. Ibi cùm gazophylacium omne spoliaretur, Onias præ dolore lacrymarum imbres graviùs excitando, dicebat: durum esse illis, quibus thesaurus creditus esset aliquid auferri. Tunc templum ingrediens Apollonius, seniorum ac mulierum, infantium etiam deprecantibus vocibus urgebatur, qui & illi pœnam, templo præsidium fideli oratione poscebant. Itaque cum magno agmine vallatus armatorum, templum sanctæ sedis fuisset ingressus, angeli equites igneo fulgore radiantes, armorum etiam instructi specie, infidelis hominis mentem perculêre. Præceps Apollonius in faciem cadit: ibi post magnum spacium temporis attollens se, in ministrum templi paululum recumbebat. Timore enim rei adhuc præsentis vacillantibus hinc inde vestigiis, per se stare non poterat. Ibi cùm medelæ aliquid sperandum adhuc putaret, utrasque ad cœlum manus tendens, quæ se impetrare posse pro auso scelere non credebat Hebræos (ad quorum depopulationem venerat) patronos & intercessores desiderans, veniam cum lacrymis postulabat delictorum: & non modò peccatum suum recognoscens animo, verumetiam voce contestans morte se dignum, & summis conficiendum cruciatibus confitebatur. Hæc omnia sanctus Onias aspiciens, metuens etiam, ne si obisset Apollonius, insidiis Hebræorum crederetur occisus, precem pro eo fudit, & inimici vitam oratione promeruit. Statim judex regi cuncta festinans nunciare, Seleuco jam mortuo, in ejus loco Antiochum reperit imperantem, qui sævis moribus, & veterano quodam naturæ odio Oniam prosequens sacerdotem, Jasonem fratrem ejus promissis ab eo tribus millibus sexcentis sexaginta argenti talentis per singulos annos dandis, pontificem creat. Qui factus continuo sacerdos & princeps gentis Judæorum, iniquos omnes esse compulit, & à religione seduxit: ita ut pro constructione thermarum, ipsam tuitionem templi fabricámque turbarent, & doctores omnes in perfidiæ parte congruerent. Quæ res indignationem divinam protinus concitavit: nec irato Deo hostis quæsitus alienus est. ipse namque Antiochus contra eos vertitur in furorem, Ptolemæo Ægyptiorum regi bellum inferens, famam mortis suæ ab Hebræis audit emissam. Cum magna etiam apud Hierosolymitas gratulatione susceptus, statim certamine adimpleto, decretum dat, ut si quis eorum in patria consistens, ad sacrificia migrare noluisset, districtus rotæ impetu rumperetur. Sed hæc parvipendebat multorum mens puta credentium, ita ut mulieres circumcisis (ut mos nostræ religionis erat) parvulis suis in præceps se demitterent, quippe quæ vitantes longiora tormenta, celerem halitum ingestæ mortis optarent. Videns ergo Antiochus legis timore hæc ab eis fieri non posse, cùm omnes ad exitium sponte properarent, sedens in editiore (videndus omnibus) loco, attractis singulis Hebræorum, porcinæ carnis sacrificiorum altaribus immolatæ gustum dare jubet. Et cùm multi conquisiti undique convenissent, inter cæteros etiam Eleazarus (nam hoc nomen illi) ex sacerdotali genere descendens disciplinæ & timoris artibus eruditus adducitur, gravis annis, & ipso & ætatis ac vultus honore venerandus, notus omnibus & virtute præclarus. Cui Antiochus ait: Accipe à me sanctissime senex salubre consilium, effuge repugnantibus promissa tormenta, dulcem hanc serva caniciem, nec contemnendam existima gratam hujus lucis usuram. Sume sacrificium, & porcinæ carnis dapibus delectare. nam alienum est à sapientis doctrina, Judæorum persuasionibus credere, & repudiare escam quam ad usum humanum passim ut cæteras dapes, natura præstiterit. Ingrati quodammodo divinis beneficiis sumus, si eorum dona contemnimus, & discretionem facimus, cum ratio sit una naturæ: qua enim ratione hoc animal præ cæteris abhorrendum magis videtur? Aut amanda omnia, aut penitus repudianda. Superstitionis & ignaviæ est legem sibi facere, & voluntatem appellare rationem. Abjice intellectum vanum & delirum, & venerandæ ætatis tandem in melius flecte sententiam. Certè si quam virtutem fidei vestræ inesse confidis, dabit hæc patienti veniam, cùm sciat te impulsione potius, quàm voluntate peccare. Ad hæc Eleazarus hortanti simúlque cogenti, accepta respondendi facultate, respondit: Nos Antioche non rumorem sequimur, sed servatam semper à majoribus nostris veritatem religionis tenemus, nec averti à sententia nostra possumus, nec ad aliam fidem pœnæ timore compelli. Quinetiam si non optimis quibusque fundamentis corroborata esset tradita nobis à patribus consuetudo, nunquam tamen caderem, nec in re facili superatus abscederem. Nec leve existimes, cibum impietatis accipere, & sacrificio immolata gustare. Nam omnino pars profanitatis est, tangere quod in se profanum est. Philosophiam vestram lex nostra condemnat, in qua tanto minus quis intelligit, quanto plus intelligere se credit. Docti sumus sobrietatem deligere, desideria libidinum vincere, corpus casta observatione retinere, & si quid pro Dei inferatur nomine, sustinere: voluntatem, veritatem, justitiam, pietatem, & inter cætera unum Deum (qui solus & verus est) non negare. Ideoque profanam escam respuens, quæ mihi sunt edenda cognosco: habens quoque præceptum altissimi Dei, cujus mandatis doctus sum obedire, & à sacrificiorum libaminibus temperare, & ea quæ prosunt animæ, totis viribus amplecti. Tyrannica vis est, ad illa quenquam cogere, quæ lex recusat, & ad justitiæ non consentanea imperioso sermone compellere. Molire quidvis, tolle si libet cachinnum, plus tamen desiderabilis, quem derisisti: ego patrum mysteria sacrosancta custodiam. Effodias licèt pertinaci manu dulcedinem oculorum, & acuto protinus cultro viscera interna rescindas, nunquam ex me victoriam consequeris. Sanus, patiens, & defunctus in Dei amore consistam, nec te securum faciat meorum magna series annorum, & tremulum corpus. Si necesse fit aliquid offerri pro domino, vividis videbis annis tolerantiam pueri, fortitudinem juvenis, & totius gaudium voluntatis. Præpara exquisitum focis succensum ignem, & quævis alia, fide mea mihi & lege viliora, securiorem in suppliciis videbis, quàm expertus es ante supplicia. Nunquam te ego fundamentum salutis, credentis præsidium, firmamentum fidei, lex sancta violabo: nunquam præceptis tuis contrarias manus porrigam, nihil aliud credam justum esse, quàm quod abs te doctus accepi. Non perdam tot annorum merita, nec servatam hactenus disciplinam. Castum, integrum, purum, & tota Deo virtute devotum me patrum turba suscipiet, cùm non timuero tuas ô rex impie minas, quamvis nomen istud regium mutaveris in tyrannum: nec factum meum, nec consensum, nec verbum revocabis ad crimen. Cum hæc Eleazarus libertate & justitia plenus effunderet, armatorum qui circumstabant manibus trahitur ad pœnam: nudatur, suspenditur, flagellatur. Quo ex utroque latere ictus impios perferente, præco clamabat: Subditus esto imperio regis, mandata ejus agnosce. Magnanimus autem Eleazarus, nec flagellis, nec tormentorum ictibus fatigatur, quasi per quietem somniúmque acerbissima quæque patere-

teretur: securus igitur & intrepidus pœnarum ferebat dolores, & venerandos ad cœlum erigens oculos sciebat cui se crederet, cui animam dedicaret. Et hinc atque inde respiciens corporis sui frusta dissolvi, cruorem etiam nimium latere utroque profluere mirabatur, gratias Deo agens de tanta patientia. Tamen fragilitatis humanæ conditione (quæ cruciatus tam exquisitos ferre vix poterat) in faciem semilaceram ruit, eas gratias stratus humo agens Domino, quas paulò antè stando egisset. Unus verò ex armigeris plenus insania, ut regi se fidelem in hac tam profana, támque sacrilega exhibitione monstraret, jacentem calcibus suppressit, & quo ad acerbiorem supplicii carnificinam tractaretur, exegit. Ille verò & animo fortis & corpore, ac summi Dei verus athleta, dolorem omnem intrepidus perferebat, tortorésque impios mitis senex patiendo debellavit. Summa tamen lacerantium admiratio, quæ & illos non parum incesserat, tot eum, ac talia sustinuisse supplicia. Accedentes verò ad eum ministri regis proclamant in eum: quàm diu Eleazare in hac persuasione consistens, nec lucis gratia caperis, nec suppliciorum immanitate terreris? gusta porcinam carnem & effuge cuncta quæ pateris. Eleazarus qui in pœna tacuerat in tam sinistra persuasione non tacuit: & velut hoc verbo plus laceratus, exclamat, Non ita inutiles, & imbecilles Hebræorum filii sumus, ut viam salutis, quam usque ad senectam servavimus, deseramus: & tam citò transeunte affecti ludibrio, exemplum decipiendis relinquamus: nec sic instructi sumus. Modicum est, quod vitam hic prorogat: nostra enim parva sunt, quæ relinquimus: maxima autem, quæ indubitato speramus. Nunquid tyranno verò persuasione hac vestra inducti placere poterimus? minus profectò utiles credet, quos mutabiles varióśque cognoverit. In tuis, ô venerabilis pater Abraham, manibus, & in sinum tuum gremiúmque venturi, grata voluntate moriemur. Hunc animum videntes armigeri, sanctissimum senem nutu regis in ignem imposuêre: naribus ejus noxios ac fœtidos liquores infundentes. Quæ omnia sanctus ipse ac venerabilis senex libenter excipiens, cum incendio crematus, natura deficiente spiritum relaxaret, cœlum oculis caligantibus suspiciens, sic est locutus: Tu es Deus, à quo salus procedit & vita: ecce legem impleo tuam, fragile quoque hoc corpus depono, propitius esto genti tuæ, ne deseras hos quos in sinu tuo, sub alis (si dici potest) clementiæ tuæ hucusque servasti, sit mors mea malorum omnium finis, & in tota gente remedium omnium peccatorum. Accipe me pro cunctis, & dona mihi cunctos. Atque in hoc sermone animam lætus effudit. Inde est, quod prius diximus, omnem tolerantiam passionis ex optima oriri ratione quæ semel firmata, prosperum facit animum, patientissima semper doloris, & actus optimi provida existens consiliatrix, fixum in homine propositum non relinquit. Itaque cum passio inter se ratióque pugnaverint, necesse est, ut hæc dominetur illi, si ex altera triumphum velimus. Patri itaque Eleazaro gubernatrix fidissima ratio fuit, quæ nec dolori locum præbuit, nec blandimenta illecebrosæ voluptatis admisit. Servavit contra omnes procellas, tempestatésque insaniæ sancti corporis navem, quam nullis turbinibus à vero dissolvit itinere, jactata quidem tyrannicis fluctibus, infracta tamen permansit: tenénsque iter suum, ad salutis portum pervenit. Nulli quamvis validis muris sic ab hostibus urbem propriam defendêre, ut animam suam sanctissimus senex adhibita diligenti ratione servavit. Passus equidem verbera, crucemque, & flammas in adversis, qui antea in lætis erat constitutus. Nam ut apices rupis alicujus excelsæ, irruentis fluctus obnoxiæ ictibus franguntur, & sinus ille intrinsecus clausus est securus: ita munimentis optimæ rationis, primíque consilii, venientium impetus procellarum suis accepit membris, eósque nisu corporis invictus fregit, ne interiora penetrando, ad divinum illum cœlestis animæ meatum pervenirent. O beate præ omnibus senibus senex, & præferende cæteris sacerdotibus sacerdos, nulla profani sacrilegii dape sancta ora maculasti. Nihil perfidiæ tramitem illum faucium contigit, per quem Deo frequens oratio mittebatur. Nihil valuit principis imperiosa crudelitas. Exemplum igitur omnium antistitum Dei factus es. Talem verè esse decuerat sacerdotem, ut tormentis fortior, torquentibus durabilior, securior quoque imperantibus, ipso etiam quo crematus es igne violentior, pœnam martyrii possideres. Tibi omnis cessit antiquitas, à te exemplum habebit posteritas. Si ergo invalida senectus omni virtute juventutis exuta, frigidi aut penè nullius sanguinis, ad omnem tolerantiam doloris infirma (quippe quam ipsa series fregit annorum) tot cruciatus, tot supplicia, tot pœnas prudenti consideratione sustinuit, quis est qui negare audeat, totius passionis caput in ratione potissimum consistere? Vidimus omnem acerbitatem fixi semel consilii observatione Deo adjuvante superatam. Sunt tamen qui dicant, non omnes qui ratione considerarunt, sufferre fortiter passionem, quæ illorum superflua & vana reprehensio est. Constat enim illum dolori cedere, quem consideratio sapiens non munivit. Cæterùm qui non deliberatum tantæ rei negotium, cupiditate repentinæ præsumptionis aggreditur, necesse est ut serò illud deserat, ad quod subitò convolarit. Matura enim & præconcepta diu deliberatione, omnem vitæ exitum ad passionem portamus, ne aliquid nos subita acerbitate confundat: ventura omnia præsumuntur, ne timeri quæ inferuntur possint, cùm sperata proveniant. Qui sapiens itaque & fortis, hic totius dominus est passionis, utpote qui bene cogitatam præcogitat, & acceptam respuit nusquam. Nec stupenda omnino est in senectute prudentia, cùm infantulos tantus amor capiendæ laudis invaserit, ut ipsis quoque admirationi fuerint, quorum acerbitate sunt consumpti. Cæterùm efferata crudelitas, Eleazari gravi ætate permota, redivivo quoque insanæ mentis ardore, credens se sapientia victum majoris ætatis, irrita consilii firmitate, septem illustres pueros Hebræorum Antiochiam adduci arrociter de eorum castello Sosandro præcepit. quos in tenera adhuc ætate, eáque ad excipiendos dolores infirma (quemadmodum ipse putabat) versantes, ut fallaci oratione ac varii cruciatus terrore perverteret, talem edicti sui legem proposuit, ut qui sacrificii carnem ore noluisset accipere, exquisitis extemplo suppliciis subjaceret. Septem igitur una cum matre Solomona (nam hoc illi nomen erat) jamjam in senium declinante, coram se sisti jussit. Producti sunt itaque non solùm præclari, verum etiam speciosissimi tam generosæ matris nati, & voce, & corpore gratissimi, angelici quidem juvenes, vultúque pellucidi, solis instar sereni luminis, & in oculis omnium non sine virtutum gratia radiantes, ut tali procul dubio argumento totam humanam mortalémque formam transcenderent. Et illa talis habita ab exordio antiquorum parentum majorúmque suorum syncera, & id quidem in hunc usque diem, ut tota ejus esset approbata nobilitas. Sed illud formæ decus quod sanguinis quoque ornamentis cumulum magnæ dignitatis acceperat, ante omnia virtutis robore firmabatur, qua simul omnes alios laudis modulos pro motu ingentis animi præcedebat. Proinde hos ut aspexit tyrannus, atque matrem in medio lætam assistere alacríque mente ad-

adesse cognovit, pueros callidissimè alloquitur: Consultum esse vobis (inquit) in primis volo, ô admirabiles pueri, hoc enim & forma vestra, & sanguinis nobilitas suadet. ne ergo ad repugnandum insanam sumatis audaciam, vitate non tormenta modò, verùm etiam mortem. Cupio enim vos & honoribus cumulare maximis, & immodicis divitiis ampliare. Spernite supervacaneam patrum vestrorum credulitatem, & ad gentilem vos cultum nostræ observationis adducite. Illud enim si in animo vestro non statueritis (id quod futurum esse non arbitror) diversa & exquisita supplicia, quibus vos per diuturnam deficientis animæ acerbitatem excruciem, excitabo. Quapropter ut timor ipse acrior audientes surreperet, singula proferri in medium tormenta mandavit. Exhibentur itaque rotæ, radii, ungulæ, rotabula, catapultæ, lebetes, catastæ, frixoria, digitaria, pugillaria, manus ferreæ, subulæ succensoriæ, ollæ æneæ, sartago. Hæc enim illis nomina esse reperimus. Succensorium ad excitandam flammam quoddam tenue esse ferri telum accipimus. Exhibentur id genus reliqua nimis profectò abhorrenda, quæ sigillatim enarrantem dies sit defecturus. His itaque omnibus in apertum prolatis, ait: O prudentissimi pueri, etiamsi aliquod in hac re putatis esse peccatum, optima justæ defensionis excusatione poteritis armari, quia coacti hæc potius (quantum videre videor) quàm sponte facere videmini. Parvuli verò cœlesti quodam sensu & divinæ majestatis ardore accensi, contemnentes immanissima tot pœnarum genera, parvi faciunt irascentis tyranni minas, hortantísque blanditias: & piissimè (licèt falsò) loquentem pariter ac minantem, in majorem iracundiam furoris impellunt. Hinc ergo patet, quid ratio inferat affectui. Nam si ignavus quispiam, & nullo antè tractatu rem tantæ gloriæ petens, ad hoc subitus atque imparatus accederet, visis continuò tam exquisitis ac tantis pœnarum generibus, mente trepidus, demisso vultu, gressu titubans, tremore turbatus, primo victus aspectu sumptum negocium reliquisset, nec se tanto oneri parem ad sufferenda fore putasset, statímque diceret: Insensatus ego, quid magis eligam? an ista sufferre, an illa quæ promittuntur præmia obtinere? Miserebor potius ætati meæ, miserebor matri, veniam pro hoc facto (quod necessitati imponitur) divinitas non negabit: regis enim gratiam promerebor. Sed ubi Spiritus præcedente ratione firmissimus duraverit, atque ad bonam frugem animum conduxerit, illud sequitur, quod his fratribus ostendam esse probatum, quibus sacrificii ut imperata gustatio est, omnes quasi uno ore una & mente proclamant: Quid innocentes persequeris ô tyranne? mori nobis voluntas & votum est, patrum præcepta servamus, quæ ut omnipotens Deus jussit, Moses magister edocuit. Tu verò tyranne, injustitiæ amator, crudelitatis magister, iniquitatis inventor, noli sub specie ficti amoris non immutare, quod non potes: gravior nobis venia est à te oblata quàm pœna, contemptu mortis armamur, verba tua verò non magnificamus: quæ ne admittamus, recens doctoris nostri Eleazari nobis monstrat exemplum. Cur ergo infirmos juvenes putas, cùm tanti roboris videris senem? Illius instituta retinemus, scire animum nostrum non potes, nisi in corporis nostri laceratione cognoscas: securi pro Deo omnia sufferemus, & à seculo recedentes, ad cœlestia regna migrabimus. Tu verò propter hoc potissimùm scelus, quo innocentes animas premis, æterno igni reservabere. Hac oratione tyrannus non parum inflammatus, cùm nec crudelitatem suam formidini fuisse, nec promissionis præmia locum gratiæ obtinuisse cognosceret, taureis singulos agitare nisus est. Machabæum quoque ipsum natu maximum, ex septem fratribus ordine primum, protrahi in medium, & sacrilegis dehinc carnificum manibus distendi atrocius jubet: nec mora, post tergum manus ligantur, crudelius verberatur, sed lassescentibus tortoribus, quàm inviolabilis sit patienti virtus dignoscitur, cum inferentes magis desistere cuperent, quàm is qui patiebatur. Illigari igitur mole pedibus appensa, atque innecti rotæ jubetur Machabæus: ita etiam in gyrum circuli porrectus, ut solutis hinc inde visceribus venísque distentis, dolores ipsius & pœnæ crescerent. Neque tamen patientis vox superato dolore, Deum non promere cuncta cernentem, tyrannúmque non objurgare tormenta crudelia machinantem. Resumptis itaque viribus exclamasse perhibetur: O execrande tyranne, divinæ majestatis persecutor, non veneficum crucias, nec ereptorem salutis alienæ tanta crudelitate persequeris, sed servatorem justitiæ, amatorem legis, caritatis autorem. Cúmque eum misericordia victi carnifices, ut regi assentiretur, orarent: Non tam graves (inquit) nec tam acerbæ rotæ vestræ sunt, ô nequitiæ ministri, ut mentem meam valeant inflectere circa cœlestia versantem: lacerate membra, quinetiam si placet igne torrete, singulas quoque corporis partes multifaria crudelitate consumite, ut cognoscatis nos juvenes ad impietatem non posse compelli. Hæc eo loquente, præparatur incendium, & ut erat affixus rotæ, igni in catasta objicitur, atque ita tendentibus corpus radiis, & contrahentibus flammis, costis deinde patentibus laterum vitalia rumpuntur. Animus sanus & integer cedentibus membris, mens ipsa fortior, nil prorsus dolebat. Nam in ipsis suppliciis victor exclamat: Eja dilectissimi fratres, exemplum ex me divinæ virtutis accipite, invicti animi robur considerate, seculi hujus blandimenta contemnite, militate Deo potius quàm tyranno, cui facilè est potentem dejicere, sublevare dejectum. Inter perorandum, ut brutum animal excoriatur, lingua extrahitur, sartagini ipse injicitur, magna cum omnium admiratione decedens, stuporem adversariis, suis gaudium dereliquit, & sibi pariter regnum paraturus & fratribus. Hinc Aber nomine, qui proximus ætatis gradu erat, ab armigeris miserè raptus adducitur. Et ante interrogationem tyranni, antequam supplicia libaret, omnis illi à carnificibus tormentorum apparatus exhibetur, ut formidine tetri aspectus à sententia flecteretur. Sed repudiante illo profanum sacrificii cibum, nec supplicia formidante, ferreis ligato catenis, manus in altum protenduntur. A principio cervicis ad genua usque cum ipsa capitis parte cutis divellitur pectoris severius secreta patent: ita tamen ut patentibus viscerum rimis interiora fibrarum secuturo supplicio servarentur. Adjicitur & his horribilius spectaculum: ferox namque pardus & sanguinis sitibundus exhibetur, ut truculento sævóque laniatu quicquid ex corpore remanserat, sorpturus accederet. Verùm ore ipsius bruti admoto, ut arbitror, Dei providentia disponente, ferocitatem bestia deposuit, vultúmque retorquens, martyrem minimè læsit. Tyrannus autem in furiam magis incitatur. Martyr verò invictus fortior imperante, torquentéque constantior: O quàm suavis est, inquit, mors omnigenis pro Deo vulneribus inflicta, imò tanto suavior, quanto cum spe majore recipiendæ mercedis accipitur. Cæterùm hoc quod agis, crudelitati tuæ sceletissime tyranne satisfieri ne putes. Nam magis me voluptatem patientiæ meæ consequi quàm dolorem, ipso quo torqueris dolore comprobes necesse est. Atque libentius ego perferam, quàm tu pœnas inferas: minor patientis dolor est quam jubentis: mihi cruciatus virtus animi est, amor legis,

gis, veritatis assertio: Dei postremò justitia, te vertet in exilium: tu torquendo torqueris: & in ira patientiæ meæ, tuáque indignatione, nunc ferè consumptus, consumeris. divini judicii diem non effugies. Manet te pœna illa perpetua, quam nec profana mens ferre, nec tua crudelitas declinare unquam poterit, æterno videlicet peccatrice anima damnata supplicio. Hoc modo fortis ad mortem usque in sententia permanens, & præviis cruciatibus fratris constanter animatus perseverans migravit ad dominum. Machir tertius ex pueris adduci jubetur, quem cùm miseratione dignissimum geminus duorum fratrum fecisset interitus, hortantibus plurimis ac volentibus, ut à sententia fratrum supplicia vitando discederet, natus ait: Idem nos pater genuit, eadem mater effudit, unus est nobis magister, unus animus, una contestatio: nolite ergo morando tempus consumere, ad supplicia non ad responsa, properavi. Animadvertite in hæc membra pro audaci vestra libidine: nam animæ vobis potestas nulla tribuitur. Motus his verbis tyrannus, à duobus peremptis hunc considerans nihilo degenerantem, inhumana aliquid crudelitate majus excogitat, orbiculare afferri in medium jubet: hinc cùm pedes unà cum manibus, deorsum colligati fuissent, sanctum quoque chorda orbiculari ventrem circuncingente in altum usque contrahit: Nec mora, separatur à sede sua dorsi junctura, crura cum brachiis extrahuntur, ejiciuntur humeri. sicque singulis nervis districtis solvitur martyr invictus. At ubi hæc sibi parva sanctus perferentis animus æstimaret, pellis capiti incisa detrahitur. Rotæ postmodum affigitur, nec tendi magis jam poterat, quia & partes & frusta corporis horrendissimo pependêre aspectu. Et cùm jam cruoris nimia defluentis vacuitate defectus, orbatus manibus & pedibus, proximam sibi mortem adesse cerneret, hac oratione vitæ munus explevit: Nos quidem nefandissime tyranne hæc pro Dei amore toleramus, tu verò tantæ & tam injustæ crudelitatis inventor, supplicia sine fine patieris. sicque lingua orbatus, sartagini injectus, acerrimarum universitate pœnarum excoctus spiritum perbeatum effudit. Post hos Judas (hoc nomine fulgens) quartus adducitur, qui omnium ferè monitis, ut regi assensum præberet, pulsatus tanquam pugil interritus pessundatis precibus & pœnis, constantissimè dixit: Ignis vester ut nec me à Dei lege, ita nec à fratrum meorum (quorum interitus non mors, sed vita est) unione dissociare valebit. Tibi ô tyranne interitum, credentibus autem spem æternæ salutis denuncio. Proba ergo crudelissime omnium, & æquissimo Dei judicio plectende, ipsisque rebus adverte, num ipse ille Deus me sit derelicturus, qui tres jam primos obviis proculdubio suscepit manibus, quos tam sanctæ matris uterus, sigillatim ad gloriam effudit. His auditis, horridus atque insanus tyrannus per seipsum ad exhibenda supplicia insiliit, ita videlicet superaturus jamque exæstivans, linguam ejus secari radicitus jubet. Sed ille non territus Antiocho respondet: nec illa quidem proderit execranda crudelitas, nec ex hoc ut reris tyranne victoriam consequeris. Non enim Deus noster clamoribus excitandus est, sed ad afferendam opem famulis suis corde potius quàm oris strepitu poscendus. Tacentium commoda respicit, & poscentium vota si mereantur exaudit, tantum integer sensus pura & fideli anima petat. Scit enim Deus noster omnia, antequam postules, & prius quàm in anima aliquid cogitare incipias, agnoscit. Secetur lingua, nunquid & mens poterit secari? docuit illam priora passionis ornamenta suscipere, per quam Deo fidelis semper oratio mittebatur. utinam sic singulas corporis mei partes puniendo sanctifices, & tibi supplicia irroges stulto, mihi præmia largiaris. Nec diu hæc impunita censeas relinquenda velim. His finitis, eripitur cultro lingua, alligatur trunco juvenis, quem solido fune lacertis retrorsum congyratis tortor versat, & in aciem sanctum pectus agitatur: patitur hæc libens spiritus, licet ipsa facies in nigredinem commutetur. Exinde solutus, tandem rotatus, pro caducis Deum exorans, priorum fratrum pœnas promeruit. Caligine mortis oppressus, dulcem spiritum Deo obtulit. Achas dehinc quintus ex fratribus, antequam protrahi juberetur prorupit in medium, contemptum mortis ostendens, provocando se ad supplicia, ut gratiam Dei inveniret, iram judicis patiendi cupiditate promereri voluit, & ait: O tyranne, ecce ad pœnam venio prius quàm jubeas. Nihil ergo ex illo impetrare posse te credas, quem aspicis velle torqueri. Reum te gehennæ, effusus quatuor innocentum sanguis effecit, me quinto gradatim numerus ipse ampliandus est, ut tibi tandem pœnæ ex multitudine peremptorum accrescant. Responde inhumanissime tyranne, cujus sceleris reos nos innocentes crucias, cujus perpetratores facinoris tanta crudelitate persequeris? quid nefarium admisimus? quid profanum? quid ausi iniquum sumus? hoc est tibi crimen omne, quòd Deum creatorem omnium contestamur, & ejus majestatis præcepta servantes, piè vivimus, & in hoc solo tua supplicia non timemus: honor nobis est & salus, non pœna: mirificum accipiemus à Deo beneficium, si in nulla nobis laterum parte parcatur. Hæc loquens jussu regis raptus, carnificum manibus ollæ æneæ imponitur (hoc pœnali supplicio nomen est) prælo gyrato sanctum caput ad genua pellitur: sicque corpore deorsum redacto, pugil in ea quam diximus olla miserrimè delituit. Patitur dehinc fratrum suorum excogitata tormenta, minimè tamen mente turbatus, exurgit subitò, ita perorans acrior in tyrannum: O immanissime tortor, quanta nobis inscius subministras bona: tu quanto plus irasceris, tanto nos gratiores Deo reddis: si mei misereri velis, dolerem. Hic levis mœror æternitatem gaudii parat. Hæc hujus seculi mors si mihi non sponte inferretur, ventura æterna commoda non largirentur. Correptus igitur atque prioribus exagitatus, clara luce spiritum dulcem emisit. Exhibitum post hunc (Areth vocabulo) sextum, pœnam eligere aut honorem optione data eum tyrannus jubet. Iratus respondet: Fratribus quidem meis ô tyranne minor annis, sed mente consimilis accedo. Simul enim nutriti, simul edocti, simúlque morituri in Dei amore persistimus omnes. Accelera itaque ad exquisita tormenta, & illud tempus, quod in persuasione impensurus eris, in suppliciorum excogitatione consume. Hac oratione confusus Antiochus, illigari eum statuæ, sic jubet, ut depressa cervice, ex descensu humorum caput dolore quassaretur: exponitur incendio, ut sensim longius igne ab eo posito, paulatim diutino consumptus ardore distenderetur potius quàm cremaretur. Subulis etiam ferire pendentis latera ad viscera jubet, ut per eas quæ his ductæ erant in longum tramitem rimas, ad intimas fibras flamma perveniret. Atqui ut dolor simul ipse major incresceret tactu vulnerum, ac subustione membrorum cruor scaturiens ardore in spumas decoctus, miro modo ad caput ejus descendit. In his doloribus juvenis exclamat: O certamen insigne, ô pertinax bellum, ô contentio inter se pietatis & sceleris. Hi sunt viri agonis, quorum corona martyrii, pœna ferientis est: libens fratrum interitum sequar, ut quibus jungor sanguine, jungar & morte. Aliquid ô tyranne majus excogitato, hæc enim quæ inveneras, superata agnoscis. O crudelitatis magister, inimice

ce pietatis, justitiæ persecutor. Sex nobiles pueri, regiam potestatem, & apparatum totius regni & orbis extinximus. Ignis tuus frigidus est, non calet: flexibiliora namque corporibus nostris arma sunt regia: plus auxilii Deus noster suggerit nobis quàm tu confusus doloris posses infligere. Itaque manet firma in nobis Dei sententia. His dictis ignea forcipe ejus lingua cauteriatur: & cum suis fratribus pari pœna excoctus, & in sartaginem conjectus, emisit spiritum. Sex itaque varia morte consumptis, unus remanserat matri Jacob nomine, junior cæteris ætate, non mente. Hunc cum assistere crudelissimus tyrannus aspiceret, miseratione motus, vel quòd solus, vel quòd ultimus, vel quòd periturus esset, indoluit, vocatóque propius ad se puero, ejus manu apprehensa à tormentis seorsum, atque putans ei salutem persuasurum, sic inquit: Satis abunde exemplo fratrum tuorum, quid immineat repugnanti videre potuisti, subtrahe te tantis protinus malis, quicquid honorum regni mei fuerit obtinebis, magistratum tibi non denegabo, ductor quoque militum & consilii particeps nobis semper assistes. Cæterùm hujus matrem (cùm ipse parum proficeret) jussit adduci. Cui prope filium stanti ait tyrannus: Ubi est ô generosa mulier fœcunditas tua? Ecce ex tanta numerositate filiorum unum (si velis) fata conservabunt. Da consilium pietatémque parvulo & mentem rigidam ad prosperiora converte. Monitis hisce regiis utcunque auditis inclinans se mater ad eum, ita ut falleret tyrannum, Hebræo ait sermone: Fili mi miserere mei, & explora dolentem matrem, quæ te novem mensibus in utero meo gessi, téque alvi lacte triennio, & liberaliter educatum ad hanc ætatem usque perduxi. Rogo te fili, ut conspecto cœlo & terra, & omnibus quæ sunt in eis, scias hæc cuncta à Deo ex nihilo facta esse: ipsum etiam genus humanum ab eodem rerum omnium conditore factum nemo ambigit. Non timeas tortorem ethnicum, sed imitator fratrum tuorum effectus, mortem libenter excipias, ut in die miserationis unà cum fratribus tuis in cœlestibus te suscipiam. Hæc matre adhuc monente, juvenis Hebræo sermone sese solvi, & ut regi & suis aliquid secreti diceret, rogat. Ille autem ubi vincula effugiendi facultas fuit, celer cucurrit ad pœnam, stabat enim flammivomis ignibus succensa sartago ad torrendos præparata passuros, ad quam cùm invictissimus puer pervolasset, inspectando fratres, & ad regem vultum reflectens, ait: O scelerate tyranne, jam ego nunc, inquam, ego in fratribus meis agnosco, te non crudelem solùm, sed ipsam esse crudelitatem. Quis tibi vesano hanc purpuram dedit? quis regnum tribuit? quis tanta ornamenta concessit? Nempe ille quem insequi in nobis posse credis, cujus cultores necas, famulos premis: tu verò infelix æterno cremandus incendio, & sine fine torquendus. Sic enim inter te & reliquos discretio potestatis, nunquid alterius, tu operis, túne alterius naturæ homo es? Una nascendi & moriendi omnibus ratio est. Quisquis hominem interficit, interfici se posse confirmat. Tu effigiem tuam laceras, tu in torquendo nihil proficis. Eadem ratione ortum, eodem genere procreatum, quem ante multos annos opifex rerum Deus creavit, quémque similem suæ produxit imagini, puncto quodam repentini furoris interimis. Et quicquid fieri tua regia potestas jusserit, justissimum putas, linguas eruis, ungulas injicis, & humana corpora igne consumis. Illi quidem qui hoc pertulêre, gaudium æternæ salutis acceperunt. Tu verò quicquid pœnarum singulis intulisti, solus exsolves. ne me obsecro gratiam abs te ullam sperare confidas. Sequar fratres, & in legis observationê perdurabo. Hæc audiens fremuit tyrannus, juvenémque in catasta fovit: in doloribus mater astat nato, piis manibus sanctum caput fulciens. Resupinus in dolore distenditur, de ore ejus, naribus, secretísque cruor effluit, spiritu tandem deficiente tortor cessat, ut mox resumptis divinitus viribus, contumax esset regi, severiúsque quàm fratres ipsi cruciaretur. Demum orbatis palmis atque ulnulis, levatis oculis Deum exorans ait: O Adonai, ô Sabaoth, in turbam fratrum meorum me suscipe, & cesset jam ira tua, neque eos deseras qui te miseratorem per nos interpellant. Hæc dicens rupta lingua ignivomam sartaginem sponte conscendit, ac stupente Antiocho constantius interiit. Ecce nunquam magis claruit rationem esse dominam affectus, qua puerorum animus præmunitus, firmior torquentibus stetit. Quod enim spreti dolores, & pœna contempta postrema utilitas salutis fuêre, deliberatio piæ honestæque rationis effecit. Inexpugnabiles itaque pueri fortissimis turribus similes perstiterunt, & portum quietis intrantes, qui diu per navifragas cautes turbinésque jactati fuerant, iter rectum per fluctus horridos gubernantes, tandem ad littora optata venerunt. Namque alter alterum fecit consilio fortiorem. Nullus segnis, nullus timidus delicata mente martyrium denegavit. Nec deliberatio ulla, sed omnium fuit fortis, & indivisus consensus, sese invicem hortantium: Pro lege igitur nostra moriamur, tres pueros imitemur, Assyriorum furore damnatos: quos in una fornace conjectos, patientia ad cœlum evexit. Hoc dum alter alterum sermone confirmat, factum est ut nemo peccaret: sed in sententia permanentes patrii sibi generis, virtutis, audaciæ, ante oculos memoriam reducebant dicentes: Pater noster Isaac cùm jussu Dei se immolandum cerneret, armatam patris dexteram non refugit. Tradamus ei animas nostras (inquiunt) per quem & spiritum & corpus accepimus. Facilis membrorum est ista jactura, cùm sciamus pios æterna salutis præmia accepturos. Abraham, Isaac, & Jacob læti nos participes regni expectant. Ornemus matris uterum, quæ nos denis mensibus tulit. Nemo infirmior alio, nemo inter fratres degener appareat. Eodem patre generati, eodem lacte nutriti pares in omnibus esse debemus. Similis nos doctor instruxit, lex nobis data communis omni est virtute retinenda. Hoc concordiæ vinculo, fraternitas sancta permansit, nec fuit in spectaculo (cùm unus præsentibus cæteris torqueretur) mœror dolentium, sed gaudium peremptorum. O nobilissimi regum omnium pueri, inæstimabilis gloriæ, virtutísque eximiæ. Nullum ex vobis formido perterruit, ita properastis ad mortem, quasi immortalitas sola peteretur. Verè vos fratres, quos interitus ipse sauciavit. Magnum quidem nostro generi decus omnipotens protulit, & ad omnium confirmandos animos, exemplum unicæ laudis ostendit. quos (credo) propterea in eo numero esse voluit, in quo mundum ipse construxit, ut septem fratres, septem dierum, quibus perfecta sunt omnia, æmuli redderentur. Sed quid hic animum miramur in pueris, cùm se mulier ad contemptum doloris armaverit? quamvis non mater dicenda sit, sed humana quidem fragilitate quid sublimius, quæ peperit tot triumphos? Nam interfectis parvulis, mater piè accensa, nec immeritò, cum id non solùm humanus sensus habeat, sed immanibus quoque feris amoris ista conditio sit, ut visis insidiis, parvulos saluti propriæ præponentes, alis protegant, defendant morsu, ungue custodiant. & cùm cuique sit resistendi facultas, obviam ire hosti pro pullorum amore festinant. Nec in his solùm caritas ista servatur, sed apes quoque ipsæ non sobolem tantùm, sed & mella servantes, minantibus aculeis irruentes, ut sint per-

perituræ post morsum, plus parcunt generi quàm saluti. Ad hæc zelosissima mater divino utique spiritu fundata, consilio quoque sapientiæ & incredibilis virtutis, filios ante se perire festinavit. Quippe quæ non esset victura post prolium orbitatem, maluit eam securè suscipere, quam interire solicita. Omni igitur familia Deo dicata, postremum decus passorum accedit mater, contemnens minas regis, & maternum pectus offerens & vitam filiorum. O beati generis origo, ô unius uteri gloriosa fœcunditas. Non ego vos parvulos membrorum lineamentis, & totius vultus notis matris æmulos dicam: sit hæc summa laudis in cæteris, quibus præter naturam nihil animus dedit: vos ergo similes mente, robore, fide, asseram: & matri in omnibus pares dicam. In nullo ei postponendi, in nullo minus venerabiles estis, nisi quòd illa immanitatem dolorum præ oculis excepit: & dum in suis quoque torqueretur membris, similis vobis illi tolerantiæ animus fuit. Hoc illa præstantior, quòd septem cruciatus, antequam cruciaretur, excepit: & in omnibus ne superaretur extimuit. Verum exemplum fœminarum omnium, nescio an pepereris mulier parvulos tuos, an creaveris, quos sereno vultu passa es in frusta secari. quod intrepida vidisti, parum est: hortata es, ut perirent. Illum incidi ungulis, lætabaris: distendi rotis alium, ligarique gaudebas. Illius vicina mirabaris incendia, atque alium ne tanta ac talia pertimesceret, admonebas. Et quamvis cum intestino in illorum laceratione ferireris dolore, graviora quàm olim parturiens tormenta sentires, simulabas tamen lætitiam, & discusso vultus nubilo, inducebas speciem triumphantis. Singuli te ridente consumpti sunt. Nec cùm unum remansisse cerneres, expavisti. Nam quid ego describam exitia parvulorum cùm matri risus sint omnia? scissos nervos, detractum capite tegumen, linguam radicitus detruncatam, manusque confractas, ignem, laminas, rotas & ad costandos homines æra candentia, multa etiam quæ ipso ignota sunt nomine. Absit, ut sit cygnis tanta dulcedo quorum suaviore melonacoras in morte voces narrat antiquitas. Omni enim harmonia dulcius, omni voce præstantius, pereuntium carmen fuit. Sirenum pueri fabulas in morte superastis, cum vel matri solitudinem ultimam, vel Deo gratias referretis. Optavit incredibilis prosapiæ mulier brevem orbitatem potius, quàm æterni judicii pœnam subire, cùm filiorum corpora maluit cruciari, quàm animas: sciens nihil infirmius labe membrorum, quæ etsi passio desit, sæpe tamen intestinus dolor affligit, enecant febres, copia sanguinis premit, aut nimius cursus eviscerat, quis autem ignorat navigantium naufragia, iter agentium lapsus, quietósque sessores subita morte consumptos? Taceo incendia repentina, latronum insidias, & pereundi vias. Cùm ergo tot occasionibus humanum pectus ad mortem agitetur, quis non optet interitum cum salute: in quo temporalia amittuntur, & æterna retinentur? O venerandissima fœminarum atque legis, & gentis nostræ gloria. In hoc Noë arcæ simillima, in mediis fluctibus & procellis inviolata permansisti. Ut illa enim diluvii cœlestem impetum tulit, & compagine firmata tabularum, inclusum intra se quod acceperat, non amisit: ita tu quoque sanctum Spiritum, quem Deo dispensante acceperas, in recessu pectoris custoditum, vinci ab hoste non es passa. Ecce quantum utilis ratio esse potest, quæ nos sæpenumero viros inferiores fœminis facit. Nec Daniel tantùm visis leonibus formidavit, nec caminus tribus pueris jugi igne succensus, tantum arsuris dolorem incussit, quantum hæc fœmina in singulis passa pereuntibus, antequam ad corporis sui pœnam veniretur, accepit. Quid faceret alia mulier & mater, nisi per tristia lamenta flebilis præcessisset, ululatus gemitúsque misceret, se infelicem, se miseram conclamaret: quæ ideò plures peperisset, ut sæpius orbata lugeret: repeteret partus, & illa denis mensibus materna fastidia, tot enixa mortes, tot pericula sæpe repetita, lactis alimoniam & parvulorum cibum, pressam diu corporis partem, bajulas manus, dulces susurros, informantis verba, curas, vigilias, timorem, & in omnibus etiam prosperis animum semper futura metuentem. Diceret flens, non ego filios vestros avida blanda complectar, paulò antè nimii gregis mater, nunc agens celerem vitam. Si mori mihi contigerit hodie, à quo sepeliar non habeo. Hæc omnia matris alterius, Dei ancilla non habuit: sed adamantino quodam sensu, rigidior cautibus stetit, filiis nec in pœna, nec in morte defuit, ut interirent compulit, nec doluit interiisse. Nam comprehensa cum parvulis suis Eleazari pœnam aspiciens, Hebræa lingua, cùm essent docti, simul exhortabatur dicens: O fortissimi pueri mei, ad dulce certamen, in quo & genti nostræ paremus gloriam: & nos à Deo merita æterna consequamur, ad pœnam sponte properemus, nec formidemus ô juvenes, quæ Eleazari senile corpus suscepit. Satisque in hac fragilitate duravimus, ad superiora properemus. Pater noster Abraham venerabili sermone memorandus, unicum Deo filium, cùm posceretur, obtulit: nec adhibere formidavit altari, quem vix in senectute susceperat. Et Isaac libens patris victima stetit, sciens Deo in omnibus esse serviendum. Similis quoque Danielis, ac trium puerorum causa est, mihi credite: tentamur potius quàm punimur. Quicquid enim in hoc seculo provenit, temporaneum & umbræ simile judicandum est. Hos filiis animos mater incussit: & viris mulier virilem animum effecit. Novissimè filiis singulis consumptis, admirabilis tantorum athletarum parens, in cruenta pœnarum carnificina, flexis repente genibus, corporis à Deo dissolutionem efflagitabat: non enim vivendi cupiditate, sed filiorum causa tantum tempus protraxisse. Septem igitur triumphos mater pientissima suscepit. Antiochus faucibus stridet, matrem generosam affligere jubet, tyrannicè rapitur, teneris nudatur artubus, in altum manus alligantur, sævis illiditur flagellis, læsis mœret uberibus ac flammivomæ addicta sartagini, ambustos ultro filios concomitatur in pœnas, ac oratione protensis surrectisque manibus, pro gravidis matribus fusa cœlibem effudit spiritum. Porrò cœli fulmine tremuit Epiphanes. O magistra justitiæ, filios comitata victores, ô superatrix tyrannorum, ô speculum martyrum, ô patientiæ forma non mulieribus solùm, sed viris futura, veneranda præsentibus, colenda posteris, admirationi non solùm genti nostræ futura, sed seculis. Splendoribus tuis luna succumbit: nec se, quamvis mundum impleat, cum tuis fulgoribus comparabit. Septem te clariores cœlestibus stellæ, grata luce circunstant. Si possit in picturam aliquam manus humana describere, & victorum omnium pœnarum genus in posterum ceris, ut gestum constitit, explicare, sine lacrymis nemo transiret, omnis utique multitudo conflueret, suffragarentur plurimi, & multa videretur donasse, qui in gloriam summi Dei talia stratagemata depinxisset. Et si quis sculpendi artifex, hanc figuram aspectu miserabilem sepulchro intriverit, aut ædibus illocaverit, ab omni tetra peste esset alienus, æternáque felicitate indubiè frueretur. Sed unde ullius magnitudinis saxum, quamvis tenui limula minutum opus tenens, capacitatem haberet tot pœnarum? Senex itaque Eleazarus, & hæc illustris mater, filiique septem, propter decus generis sepulchrali honore

nore decorantur. Magnus ab his omnibus cultus exhibetur, etiam alienæ sectæ homines invasit timor. In justitiæ argumentum, ut piis cordibus summa venerario insigatur, octistellium exoritur, dum angelicis manibus interemptorum funeribus ministratur. Enimvero ipse tyrannus stupore defixus, tam piæ mentis virtutem expavit. Tantum postremò assecuti sunt gratiæ, ut gentis nostræ peccata restinxerint. Exitium sequitur mox tyranni, Israël aliquando respirat. Videns namque Antiochus magnitudinem fidei mortisque contemptum, peditum sibi legiones ex Hebræorum numero congregat, per quas hostes perculit, & laudis plurimum cepit. O benedictum Abrahæ semen. Videte quantum nobis septem filiorum ac matris passio præstitit collegarum. In hac pietate durate, ut patribus pares esse possitis. Ecce totius gentis mala populíque peccata, paucorum exemit exitium. Superatíque hostibus, quos Israëlitarum manus perculit, soluta jam peccata post victoriam fuêre. Postremò autem rabie fremens, verminosóque ventre, ac squalidis fœtoribus conflictatus Antiochus, expiravit. Supplicia sequuntur extinctum. Nam cùm Hierosolymitas à lege retrahere non posset, Persis (quia poscebat necessitas) bellum indixit, ibíque quod merebatur, excepit. Nunc tandem superest, ut paucis omnia complectamur. In ipso namque agone pientissima mater ac martyr circunstantibus dicebat: Virginalem usque dum licuit pudorem tenui, castis me postea nuptiis illigavi, domum propriam non reliqui, procreavi filios non pudendos, & mariti morte perculsa, nihil ex fide perdidi: hoc & multo alio sermone vocitabat. Sed quid amplius? proponebat filiis prophetas, interfectum Abel fraternis insidiis, oblatam hostiam loco Isaac, exulem Jacob, Joseph custodia carceris occupatum, Danielis leonem, & trium puerorum incendia. Recensebat etiam eisdem Esaiæ librum qui dicit: Licet per ignem transeas, flamma te non comburet. Davidicum psalmum in quo ait: Multæ tribulationes justorum. Salomonem quoque similiter, ponentem lignum vitæ facientibus voluntatem ejus. Ezechielem etiam non omittebat dicentem: Vivent hæc ossa arida. Canticum deinde quod docuerat Moses non obliviscebatur, in quo scriptum est: Ego occidam, & ego vivere faciam, & longitudo dierum vestrorum in manibus meis. O infelix tyranne, quid tibi lebetes ardentes, quid machinæ profuerunt? quid sectæ oculorum palpebræ, detractæ etiam imis faucibus linguæ, cùm his omnibus longè pejora patiaris? Illi verò quos interficis (mihi crede) divino utuntur imperio, & de salute & de ultione securi. Nam qui pro causa salutis passi sunt: prosper illis eventus erit, cùm pater omnium Deus atque universa respiciens, sequentibus se vitam præbeat sempiternam. Hæc itaque quæ in monumentis veterum & sacris literis de divis comperi Machabæis posteritati æternum legenda consecravi.

COL-

COLLATIO LIBRI JOSEPHI
DE
MACCABÆIS
CUM CODD. MSS. PARISIENSIBUS.

Num. 18. exarato fæculo undecimo, & cum altero *Coisl.* numero 4. fcripto fæculo duodecimo. Num. 18. defignatus litt. A. num. 4. litt. B. fed C. & D. exarati funt undecimo fæculo. R. Regius Num. 1875.

A. *hunc habet titulum* Ἰωσήπου περὶ σώφρονος λογισμοῦ. B. *vero iftum* : μακκαβαίων δ΄. C. & D. *hunc titulum præferunt.* διήγησις ἰωσήπου εἰς τὸ μαρτύριον τῶν ἁγίων ϗ ἐνδόξων μακκαβαίων.

Novæ Edit. §. 1. Edit. *Gen.* vero

Pag. 1084. l. 2. εἰ αὐτοκράτωρ ἐστὶ τῶν παθῶν ὁ λογισμὸς R.
l. 4. deeft ὑμῖν R.
l. 5. deeft προθύμως R.
A l. 6. παντὶ γοῦν ὁ λόγος A
l. 7. λέγω δὴ ὅτι φρο- A
λέγω δὴ deeft in B. habent C. D. ut A
l. 7. μεγίστης ὢν ἀρετῆς C. D. R.
λεγω δ' ὅτι φρ- R.
l. 8. εἰ ἄρα A
B l. 2. ἐπιθυμίας, ἔτι ἀλλα A
ἐπιθυμίας ἔτι, ἀλλα R.
l. 3. φαίνεται, οἷον R.
l. 4. κακοηθείας τὲ ϗ C. D
κακοηθείας τε ϗ ἐπιθυμίας, ϗ τῶν τοῦ R.
l. 5. πόνου ϗ φόβου A ... deeft ἴσως R.
τε ϗ φόνων, ϗ φόβου. πῶς B
πόνου ϗ φόβου C. D. R. ......
πῶς ἴσως οὖν εἴποιεν ἂν τινες C. D
l. 7. ἀγνοίας πῶς οὐ C. D. R.
φόβου. ἴσως οὖν εἴποιεν ἂν τινες R.
l. 8. deeft τοῦ A. R.
ἑαυτοῦ παθῶν C. D. R.
C l. 1. τούτων αὐτῶν οὐχ A
l. 3. ἐπιδεῖξαι ἀπὸ τοῦ ἀνδραγ- media defunt B
l. 4. ἀποδείξαιμι A
πλέον, ἀπὸ τούτων ἀποδείξαιμι C. D. R.
l. 5. τῶν ὑπὲρ αὐτῆς ἀποθ- D
l. 6. deeft τῶν C. D. R.
l. 7. γὰρ οὗτοι ὑπὲρ τῶν τοῦ Θεοῦ νόμων τοὺς ἕως θανάτου πόνους ὑπεριδόντες, ϗ ὑπὲρ τοῦ εὐσεβείας αὐτῶν τὸ ζῆν ὑπερφρονησαντες ἐπέδειξ- A
γὰρ οὗτοι ὑπὲρ τῶν τοῦ Θεοῦ νόμων ἕως θανάτου πόνων καταφρονήσαντες ϗ ὑπὲρ θεοσεβείας τὸ ζῆν αὐτῶν ὑπερειδόντες ὑπέδειξαν ὅτι C. D. R. ut C. & D. præter ζῆν ἑαυτῶν
D l. 1. ἐπέστη μοι A. B
κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν B
Ib. ἐπῆσίν μοι R.
l. 3. [illegible] R.
l. 3. τῶν δ' τινῶν μακαρίσαιμ' ἂν αὐτούς. Θαυμασθέντες γὰρ οὗτοι οὐ μόνον A. ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων A. ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων B
ἂν αὐτοὺς .. θαυμασθ. γὰρ ἐκεῖνοι οὐ μόνον .... ἐπὶ τῇ ἀνδρείᾳ C. D. R.
l. 5. [illegible] C. D. R.
l. 6. αἴτιοι κατεστάθησαν τοῦ A
κατὰ ἔθνη C. κατὰ ἔθνους D.
Ib. τοῦ κατὰ τὸ θεῖναι τὴν B
l. 8. ὥστε αὐτὸν καταλῦσαι ϗ καθαιρεθῆναι τὴν πατρίδα. ἀλλὰ ϗ περὶ τοῦ νῦν αὐτίκα λέγειν ἔξεστιν ἀρξαμένῳ τὴν ὑπόθεσιν, ὅπερ εἴωθα ποιεῖν. ϗ οὕτως εἰς τὸ περὶ αὐτῶν τρέψομαι A
D l. 8. ὥστε αὐτὸν καταλῦσαι, ϗ καθαιρεθῆναι τὴν πατρίδα. ἀλλὰ ϗ περὶ τούτων αὐτίκα δὴ λέγειν &c. ut in B. R.
ὥστε καθαιρεθῆναι δι' αὐτῶν τὴν πατρίδα ἀλλὰ ϗ περὶ τούτου νῦν αὐτῇ καλεῖ λέγειν ἔξεσαι ἀρξαμένῳ τῆς ὑποθέσεως, ὅπερ εἴωθα ποιεῖν B
ὥστε καταλῦσαι ϗ καταιρεθῆναι τὴν πατρίδα. ἀλλὰ ϗ περὶ τούτων αὐτίκα δεῖ λέγειν ἔξεσιν. [ἔξεστε D.] ἀρξαμένῳ ut in B. C. D
l. ult. περὶ αὐτῶν B. R. C. D

Nov. Edit. §. 2. *Gen.* vero

Pag. 1085. l. 1. δοὺς δόξαν τῷ πανσ. Θεῷ. ζητουμένου τοίνυν τούτου εἰ δεσπ. ϗ αὐτοκράτωρ ἐστὶ τῶν παθῶν ὁ λογισμός. ϗ τί πάθος ϗ πόσαι αἱ τῶν παθῶν C. D
A l. 2. εἰ δεσπότης ϗ αὐτοκράτωρ ἐστὶ τῶν παθῶν ὁ εὐσεβὴς λογισμός. διακριν- A
R. habet ut C. & D. fed poft λογισμὸς addit, διακρινομέν τί ποτέ ἐστιν ὁ λογισμὸς, ϗ τὸ πάθος ϗ πόσαι αἱ τῶν πάθος, πόσαι δ' B
l. 3. τί δ' ἐστὶ λογισμὸς B
l. 4. εἰδέαι R.
l. 4. πάντων τούτων ἐπικρατεῖ ὁ λογ- λογισμὸς δὴ τοίνυν R. A
πάντων ἐπικρατεῖ ὁ λογισμός. λογισμὸς μὲν δὴ τοίνυν B
l. 5. deeft μὲν C. D
l. 6. τὸν τοῦ σοφίας βίον. σοφία δὴ τοίνυν ἐστὶ A
τὸν σοφίας βίον. σοφία δὴ τοίνυν ἐστὶ B
τὸν τοῦ σοφ. βίον. σοφία δέ ἐστι R.
l. 7. αὕτη δὴ τοίνυν ... παιδία, δι' ἧς ϗ τὰ A
Ib. αὕτη δέ ἐστιν C. D. R.
l. 8. ἧς ϗ τὰ θεῖα C. D. R.
l. 9. μανθάνωμεν A
B l. 1. εἰδέαι καθεστήκασι τέσσαρες, φρ. R.
ἰδέαι καθεστήκασι τέσσαρες, φρον- A. B. C. D
l. 2. δ' πασῶν ἐστὶν ἡ φρον- A
ὁ λογισμὸς A. B
κυριωτάτη δ' πασῶν ἐστὶν ἡ φρον. C. D. R.
ἧς τῶν παθῶν ὁ λογ- C. D. R.
l. 4. ϗ πόθος C
ἡδονὴ ϗ πόνος R.
l. 5. ἑκάτερον ϗ περὶ τὸ σῶμα ϗ περὶ τὴν A. C. D. R.
l. 6. ἡδονὴν ϗ περὶ τῶν πόνων εἰσίν C. D
ἡδ. ϗ περὶ τὸν πόνον ἀγαθῶν εἰσὶν R.
l. 6. ἡδονὴν ϗ τὸν πόνον ἀγαθῶν εἰσὶν ἀκόλουθοι A
ἡδονὴν ϗ τὸν πόνον εἰσὶν ἀκολουθίαι. πρὸς μὲν οὖν τὴν ἡδονὴν B
l. 7. μετὰ δ' τὴν ἡδονὴν R. C. A. D
μετὰ δ' τὴν ἡδονὴν λύπη .... τὴν πόνον χαρά. θυμὸς B
C l. 1. ἡδονῆς τε ϗ C. D. R.
ἐὰν οὖν ἐννοήθη τις ἑαυτῷ, ὅτι περιεπεσέν τῇ ἡδονῇ. ἡδονή ἐστι κακοη- C. D
l. 2. τις ὅτι αὐτῷ περιέπεσεν ἐν τῇ ἡδονῇ. ἡδονή ἐστι ϗ A
l. 2. R. habet ut C. & D. præter, ἡδονὴ δέ ἐστιν ϗ [illegible]

l. 3. πολυτροπωτάτη C. B D. πολυτρωπωτάτη A
C l. 4. R. habet καὶ τὰ μὲν τῆς ψυχῆς &c. ut in C. & D
κατὰ μὲν τῆς ψυχῆς ἀλαζονία, φιλαργυρία, καὶ φιλοδοξία, καὶ φιλονεικία καὶ βασ- A
καὶ τὰ μὲν, ψυχῆς ἀλοζονεία, καὶ φιλαργυρία, φιλοδοξία καὶ φιλονεικία καὶ βασ- B
in C. & D. erat καὶ τὰ sed in D. corr. κατὰ, postea, μὲν τῆς ψυ. ἀλαζονεία, φιλαρ. φιλοδ. φιλον. ἀπιστία, φθόνος βασκ- C. D
l. 6. καὶ μονοφαγία, καὶ λαιμαργία. καθάπερ οὖν δυεῖν τοῦ A
καὶ λαιμαργία καὶ μονοφαγία. καθάπερ οὖν τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς δυοῖν ὄντων φυτῶν B
παντοφ. λαιμαρ. μονοφ. καθ. οὖν δυοῖν C D. R.
l. 9. περικαθαίρων καὶ ἀποκνίζων, καὶ περιπλέκων, καὶ ἐπάρδων, καὶ πάντα τρόπον μετοχετεύων ἐξήμεροι τὰς τῶν παθῶν καὶ τῶν ἠθῶν ὕλας. ὁ γὰρ λογισ- A
ἀποκν. καὶ περιπλέκων καὶ ἐπ..... μετοχετεύων ἥμεροι &c. ut in Edit. C. D. ὁ γὰρ λογ. C. D. R. habet ut C. & D
περικαθαίρων τε καὶ ἀποκνίζων, καὶ περιπλέκων καὶ ἐπαρδεύων, καὶ πάντα τρόπον μεταχέων ἐξήμεροι τὰς τῶν παθῶν καὶ ἠθῶν ὕλας· ὁ γὰρ λογισ- B
D l. 3. ἐπιθεωρεῖται γὰρ πρῶτον διὰ τῶν κωλυτ- A
ἐπιθεωρεῖ δὲ τοίνυν πρῶτον διὰ τῶν κολυτ- B
ἐπιθεωρεῖ γὰρ πρῶτον διὰ τῶν κωλ- C. D. R.
l. 5. ὁ εὐσεβὴς λογισμός. σωφροσύνη δὴ τοίνυν A
ὁ λογισμός. σωφροσύνη δὴ τοίνυν B
ὁ λογ- σωφρ. τοίνυν C. D
σωφρ. δέ ἐστιν R.
l. 7. σωματικαὶ, τούτων δὲ ἀμφ- C. D. R.
l. 8. ὁ λογισμὸς ἐπικρατεῖν φαίνεται. ἐπεὶ πόθεν κινούμενοι πρὸς τὰς ἀπειρημένας τροφὰς ἀποστρεφόμεθα τὰς ἐξ αὐτῶν ἡδονάς. οὐχ ὅτι τῶν ὀρέξεων δύναται ἐπικρατεῖν ὁ λογισμός. ἐγὼ μὲν οἶμαι. A. B. R. C. & D. idem habent præter, ἐπικρατῶν φαίνεται. ἐπεὶ

Nov. Edit. §. 3. *Gen.* vero

E l. 2. βρωμάτων ἀπεχόμεθα media desunt in C. & D. & R.
l. 5. ἀνακοπτόμενα νοὸς καὶ φιμοῦνται A
νοὸς ἀνακοπτόμενα, καὶ φιμοῦται B
ὑπὸ τοῦ σωφρονισμοῦ ἀνακοπτόμενα καὶ φιμοῦται C. D
ἄγχεται γὰρ τὰ τῶν ορ. πάθη ὑπὸ τοῦ σώφρονος [νοῦ sic] ἀνακοπτόμενα καὶ φιμοῦται R.
l. 7. deest αἱ A
l. 8. τὴν τοῦ ἡδέως κάλλες C. D. R.
l. 8. ἀκυροῦνται λόγῳ. ταύτῃ A
F l. 1. ὅτι διανοίᾳ περιεκράτησε τῆς ἡδυπαθείας. νέος γὰρ ὢν καὶ ἀκμάζων R. C. D. A
ὅτι τῷ λογισμῷ διανοίᾳ περιεκράτησε &c. ut supra B
l. 3. τὸ τῶν παθῶν ὕστρον ... deest τὴν A
τὸν τῶν παθῶν οἶστρον B
τὸν οἶστρον τῶν παθῶν καὶ οὐ C. D. R.
l. 4. κρατεῖν C. D
τὴν ἐπὶ τῆς ἡδυπ. οιστ. κρατεῖν R.
l. 5. ἐπιθυμίας δεσπόζειν ἀποδείκνυται. λέγει τοίνυν ὁ A
ἐπιθυμίας δεσπόζειν ἀναδείκνυται. λέγει γὰρ ὁ C. D. R.
l. 7. οὐδὲ ὅσα τῷ πλη- R. C. A. D
οὐδὲ ὅσα τῷ πλησίον σου ἐστιν ἐπιθυμεῖν εἴρηκεν ὁ νόμος ἡμᾶς πολὺ πλέον πείσαιμ' ἂν ὑμᾶς. ὅτι τῶν ἐπιθ. κρ. δύναται ὁ B
l. 8. μηδὲ ἐπιθυμεῖν. C. D. R.
πολὺ πλέον παράσαιμ' ἂν ὑμᾶς. ὅτι τῶν ἐπιθ. κρατεῖν δύναται ὁ R. A. C. D
C. tamen habet οὐ δύναται
G l. 2. ἐπεί τίνα τις τρόπον μονοφάγος ὢν τὸ ἦθος καὶ γαστρίμαργος ἢ καὶ μέθυσος τὴν ἐπιθυμίαν μεταπαιδεύεται A
ἐπὶ τίνα τρόπον μονοφάγος τις ὢν τὸ ἦθος, καὶ γαστρίμαργος, καὶ μέθυσος μεταπαιδεύεται B
C. & D. habent ut A, nisi quod deest ἢ & τὴν ἐπιθυμίαν
R. ut C. & D
l. 3. εἰ μὴ δὴ ὅτι C
l. 4. ὁ εὐσεβὴς λογισμός. αὐτίκα γοῦν ὁ τῷ A
γοῦν ὁ τῷ C. D. R.
l. 6. erat αὐτοῦ sed corr. ἑαυτοῦ ... δεομένοις χορηγεῖν, καὶ δανείζων A
l. 6. deest καὶ C. D
τὸν ἑαυτοῦ τρόπον .... deest καὶ B
δεομένοις ἐπιχορηγῶν καὶ δαν- C. D. R.
l. ult. ἑβδομάδων εἰ ταυτὸ χρεο- A
ἑβδομάδων ἐνστάσων χρεω- B
ἑβδ. ἐνστασῶν χρεωκ- C. D
ἐνστάσων χρεοσκοπ- R.
Pag. 1086. A l. 1. φειδολόγος ᾖ, ὑπὸ τοῦ νόμου κρατεῖται διὰ τὸν λογισμὸν A. B. C. D. R.
φειδωλός τις ᾖ ... διὰ τὸν λογισμὸν C. D. A. B. R.
l. 3. μήτε ἐπιρωγολογούμενος τοὺς ἀμπελῶνας. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δ' ἐστὶν ἔργων ἐπιγνῶναι τοῦτο ὅτι τῶν παθῶν ἐστὶ ὁ λογισμὸς κρατῶν. αὐτίκα γοῦν ὁ τῷ νόμῳ πολιτευόμενος κἂν φιλάργυρός τις ᾖ, βιάζεται φιλάνθρωπος εἶναι. ὁ δὲ νόμος καὶ τῆς A
μήτε ἐπιρογολογούμενος τοὺς ἀμπελῶνας, καὶ & ut in edito B
μήτε ἐπιρωγολ. τοὺς ἀμπελῶνας καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων ἐστὶν ἐπιγν. τοῦτο ὅτι τῶν παθῶν ἐστὶν αὐτοκράτωρ ὁ λογισμός. αὐτίκα γοῦν &c. ut in A. præter ὁ γὰρ νόμος C. D
l. 3. R. habet ut C. & D. præter ὁ εὐσεβὴς λογισ-
l. 6. deest τῆς .... διὰ τὴν παραν- A
διὰ τὴν παραν- αὐτὴν ἐλέγχων B
l. 8. τῆς τῶν τεχνῶν C
B l. 2. ἐξελέγχων A
l. 3. ὅπουγε καὶ A. B
l. 4. μηδὲ δενδροτ- R.
τὰ ἡμέτερα τῶν A
Id. habebat B. sed corr. ἡμέρα.
l. 5. τὰ δὲ τῶν A. B. C. D. R.
l. 6. καὶ διὰ τῶν βιαιω-
καὶ διὰ τῶν βιαιοτ. παθῶν κρατεῖν C. D. R.
l. 7. φιλαρχίας καὶ κενοδοξίας καὶ φιλοδοξίας, καὶ ἀλαζονίας, καὶ μεγαλαυχίας· ταῦτα γὰρ πάντα κακο-... ἀποθεῖται βιάζεται δὲ ὥσπερ καὶ τὸν θυμὸν καὶ γὰρ καὶ τούτου δεσπόζει. θυμούμενος γέτοι μωσῆς κατὰ δαθὰν καὶ ἀβηρὼν οὐ θυμῷ τι κατ' αὐτῶν ἐποίησεν ἀλλὰ τῷ λογισμῷ τὸν θυμὸν διήτησεν δυνατὸς γὰρ ὁ σώφρων νοῦς ὡς ἔφην κατὰ τῶν παθῶν ἀριστεῦσαι, καὶ τὰ μὲν αὐτοῦ μεταθῆναι, τὰ δὲ ἀκυρῶσαι. ἐπεὶ διατί ... ἰακὼβ A
φιλαργυρίας καὶ κενοδοξίας καὶ ἀλαζονίας καὶ μεγαλαυχίας καὶ βασκανίας. πάντα γὰρ ταῦτα τὰ κακο- .... ἀποθεῖται, ὥσπερ καὶ τὸν θυμὸν βιάζεται cætera ut supra, iis exceptis, ἀβείρων, οὐ θυμοῦ ... καὶ τὸν θυμὸν ... αὐτῶν μεταθεῖναι τάδε καὶ ἀκυρ- B
l. 3. σικημίτας ἐθνηδὼν A. σικημίτας αἰφνηδὸν B. σικιμίτας C. D
σικημίτας ἐθν- R.
φιλαρ. καὶ κεν. καὶ ἀλαζονείας καὶ μεγ. καὶ βασκ. πάντα γὰρ ταῦτα τὰ κακ. ὁ σώφρων νοῦς εἰς ἀγαθὸν περιτρέπων βιάζεται ὥσπερ καὶ τὸν θυμὸν καὶ γὰρ τούτου &c. ut in A. excepto quod D. habet ἀβειρὼν, οὐ θυμοῦ, C. & D. αὐτῶν μεταθεῖναι C. D
R. habet ut C. & D. præter ἀβειρὼν θυμῷ τι κατ'- ut paulo post deest σώφρων, habet autem τάδε καὶ ἀκυρ.
l. 4. τῶν θυμῶν A. τῶν παθῶν B
l. 4. ἠδύνατο B. C. D. εἰ γὰρ μὴ ἠδυν- R.
l. 6. κατεσκεύασε, τὰ πάθη αὐτῷ καὶ τὰ ἤθη περιεφύτευσε, ἡνίκα δὲ ἐπὶ πάντων τὸν ἱερὸν ἡγεμόνα νοῦν διὰ τῶν αἰσθητηρίων ἐνεθρονίασεν καὶ τοῦτον A
κατεσκεύασε &c. ut supra iis exceptis. καὶ τηνικάδε ἐπὶ πάντων καὶ τὸν ... ἐνεθρόνησε καὶ τούτῳ B.
l. 6. κατεσ. τὰ πάθη αὐτοῦ περι- ἐφ. καὶ τηνικάδε ἐπὶ παν.

παν. τὸ ἱερὸν νῦν διὰ τὸ αἰσθη. ἡγεμόνα ἐνεθρόνιζεν καὶ τούτῳ C.D
R. habet ut ſupra præter, πάθη καὶ τὰ ἤθη αὐτοῦ.
D l. 1. καθ᾽ ὃ C.D
l. 2. πολιτευόμενος ὁ βασιλεὺς τῆς κτήσεως εἰς βασιλείαν σώφρονά τε, καὶ δικαίαν, καὶ ἀνδρείαν, καὶ ἀγαθὴν A
πολιτευόμενος βασιλεύσει βασιλείαν σώφρονά τε καὶ δικαίαν, καὶ ἀγαθὴν, καὶ ἀνδρείαν B
σώφρονά τε καὶ δι- &c. ut C. & D
deeſt οὖν B.R.
l. 2. σώφρονα καὶ δικ. καὶ ἀνδρείαν. πῶς οὖν C.D
l. 4. παθῶν δεσπόζει ὁ C.D
R. δεσπόζει ὁ λογ- πῶς οὖν ... πῶς λήθης R.
l. 6. ἐστι δὲ καὶ κομιδὴ B
l. 6. τοῦ ἑαυτοῦ A.B.C.D.R.
l. 7. ἐπικρατεῖν δύναται A
l. 9. deeſt ἡμῶν ἀλλὰ τὸ μὴ C.D
l. 9. ἐγκόψαι ἡμῶν, ἀλλὰ τῷ μὴ A
ἀλλὰ τὸ μὴ B.C.D
ἐκκόψαι, ἀλλὰ τὸ μὴ R.
E l. 1. παρέχεσθαι ... ἡμῶν τῆς ψυχ. ἀλλὰ τὸ μὴ δου. τῷ θυ. δυνατὸς ὁ λογ- βοηθῆσαι R.
l. 2. ἐγκόψαι ἡμῶν, ἀλλὰ τῷ θυμῷ δυνατὸν τὸν λογισμὸν βοηθῆσαι κακοηθίαν A
ἐκκόψαι ἡμῶν τῆς ψυχῆς. ἀλλὰ τῷ θυμῷ ... βοηθῆσαι κακοήθειαν τίς ὑμῶν οὐ δύναται B
l. 2. ἐκκόψαι ὑμῶν τῆς ψυχῆς ἀλλὰ τῷ μὴ δουλωθῆναι τῷ θυμῷ. δύναται ὁ λογισμὸς βοηθῆσαι. ἡμῶν κακοήθειαν C.D
l. 4. ἐγκόψαι, ἀλλὰ τῷ μὴ καμφθῆναι τῇ κακοηθίᾳ. δύναιτ᾽ ἂν ὁ λογ- A
l. 4. ἀλλὰ τῷ μὴ D
l. 6. deeſt ἐστιν C.D
ἐστι δὲ τοῦτο C.D.R.
l. 7. deeſt τοῦ ante δαυιδ. in R. A. & B. ſed eſt in C. & D
l. 8. ἡμέρας προσκαμὼν A
ἐπειδὴ γὰρ δι᾽ ὅλης τῆς ἡμέρας πολεμῶν τοὺς [τοὺς D] ἀλλοφύλους καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἀποκτείνας ὁ δαδ μετὰ τοῦ C.D
ἐπεὶ γὰρ δι᾽ ὅλης τῆς ἡμ. πολ. τοὺς τοὺς &c. ut in C. & D. R
F l. 1. μετὰ τοῦ A
l. 3. ἱδρῶν τῷ προσώπῳ καὶ σφόδρα A
ἱδρῶν τε καὶ σφόδρα B
l. 4. ὃν ὁ πᾶς A.B.C.D.R.
l. 5. δεῖπνον ἴεσαν A.D. ᾔεσαν C.
περὶ δεῖπνον ἦσαν R.
l. 6. deeſt ὡς C.D.R.
l. 7. ἠδύνατο A.B.C.D.R.
l. 8. erat τις αὐτῶν ſed corr. αὐτὸν A
B. habet αὐτὸν
τις ἀλόγιστος αὐτὸν C.D.R.
l. 9. συνέφρυγε καὶ λυ- A.B.R.
συνέφρυγεν καὶ δυ- C.D
G l. 2. βασιλέως ἐπιθυμίᾳ σχετλιαζόντων δύο νεανίσκοι στρατιῶται καρτεροὶ καταιδεσθέντες τῇ τοῦ βασιλέως ἐπιθυμίᾳ A
B. idem habet præter τὴν τοῦ βασιλέως ἐπιθυμίαν.
C. D. habent ut B. præter, στρατιῶται καὶ ἑταῖροι κατ-
R habet ut B
l. 6. διεξίεσαν A
διεξήεσαν ἀνερευνώμεναι A.B
ἐρευνώμενοι C.D.R.
l. ult. καὶ ἀνευράμενοι τὴν πηγὴν, ἐξ αὐτῆς θαρσαλέως ἐκόμισαν τῷ βασιλεῖ ποτόν. A
B. idem habet ſed addit τὸ ante ποτὸν
R. C. & D. ut B. D. tamen habet τὸ ποτόν.
ὁ δὲ καὶ ὑπὲρ τὴν δίψαν διαπ- C.D
καί περ τὴν δίψαν R.
Pag. 1087. A l. 2. τῇ δίψῃ B
l. 3. κίνδυνον ψυχῆς C.D.R.
l. 5. deeſt ἔφην A.B.C.D.R.
l. 6. οἴστρων ἡδονὰς καὶ R.

l. 8. καταπαλαῖσαι A.D.R.
l. 9. ἀποπλῦσαι A.B.C.D.R.
Nov. Edit. §. 4. *Gen.* vero
B l. 2. τῆς ἱστορίας τοῦ σω- A.B.C.D.R.
l. 5. τῆς ἀσεβείας ſed ſupra cor. ἀσίας B
σέλευκον τὸν νικάτορα R.
l. 7. ἀποδέξασθαι A
αὐτοὺς ἀποδέχεσθαι B
C l. 2. ἀντιπολιτευσάμενος τὸν τότε τὴν A
l. 3. διὰ βίᾳ B
l. 4. κατὰ τοῦ ἔθνους A
διαβάλλων ὑπὲρ C.D.R.
l. 6. ὅθεν ἧκον πρὸς ἀπολλώνιον τὸν συρίας τε καὶ φοινίκης καὶ κιλικίας στρατηγὸν A
ὅθεν ἥκων &c. ut ſupra B.C.D
R. ut ſupra præter, ὡς ἀπολλ-
l. 8. προσάγμασιν ἧκα D.
Ib. deeſt πολλὰς C.D
l. 9. τοῖς ἱερουσαλὴμ. R.C.D.
D l. 1. τοῖς ἱεροῖς A.C.D.R.
l. 2. προσήκειν ταύτας σε- D.
προσήκοντας σε- C
l. 2. τούτων δὲ ἐκ- C.D.R.
deeſt ταῦτα ante σελεύκῳ R.
l. 6. περὶ αὐτῶν εξου- καὶ ταχὺς A
περὶ αὐτὸν ἐξου- ταχὺ B. in B. deeſt τὴν
περὶ αὐτῶν ἐξ. ταχὺ εἰς τὴν ἱερουσαλὴμ μετὰ τοῦ C.D
R. idem habet præter, περὶ αὐτοῦ
Ib. μετά τε τοῦ A
l. 7. στρατοῦ ἀνέβη καὶ προσελθὼν ἔλεγε ταῖς τοῦ βασ. εἴκοσιν ἐντ. ὅπως C.D
D. tamen habebat ἥκοιεν ſed corr. εἴκοσιν.
l. 8. In B. erat εἴκοσιν ſed corr. videtur ἥκοιεν
R. ut C. & D. præter ἥκοιεν
E l. 2. σχετλιάσαντος A.B.C.D.R.
l. 6. καὶ αντιλ. πανυδοιὸν εἶναι νομίσαντές τε οἱ τὰς .... θησαυρῷ ὅτι στερήσονται C
D. idem habet præter πάνδοιον νομι- D
l. 2. καὶ ἀντιλέγοντες πανδ. εἶναι νομίζοντες εἰ οἱ τὰς ... ut in ed. στερήσονται R.
l. 5. τῶν δὲ γεραιῶν μετὰ R.
l. 3. νομίζοντες κίνδυνον, εἰ οἱ τὰς παρακαταθήκας A
νομίζοντες εἰ οἱ τὰς παρακαταθήκας B
l. 4. deeſt θησαυρῷ .... ὡς οἷόν τε ἦν ἐκωλ- A
θησαυρῶν .... ὡς οἷόν τε ἦν ἐκωλ. B
ὡς οἷόν τε ἦν ἐκ- C.D.R. Ib. μετὰ ἀπειλῆς τε ὁ C.D.R.
l. 5. ἀνείη εἰς τὸ ἱερόν. τῶν δὲ γεραιῶν μετὰ γυναικῶν καὶ παιδίων ἱκετευσάντων τὸν θεόν. deeſt ἐν τῷ ἱερῷ A
ἀπήει εἰς τὸ ἱερόν. τῶν δὲ ἱερέων μετὰ γυναικῶν καὶ παιδίων ἱκετευσάντων τὸν θεὸν B
ἱκετευσάντων τὸν θεὸν ἐν τῷ ἱερῷ ὑπερ- R.C.D
l. 7. τοῦ τόπου deeſt B
deeſt tantum τοῦ C.D
l. 8. ἀνιόντος δὲ μετὰ A
τῆς στρατείας B
ἀνιόντι τῷ ἀπολλωνίῳ μετὰ καθωπλ. στρατείας πρὸς τὴν .... περιεφάνησαν C.D
R. ut ſupra præter στρατιᾶς.
F l. 1. προὐφάνησαν A.B. ... ἐλαστράπτοντες αὐτοὺς τοῖς A
l. 2. αὐτῷ φόβον τε καὶ τρόμον ἐνῆκαν. ὁ δὲ πεσὼν ἡμιθανὴς ἐπὶ τὸν παμφ- C.D.R.
l. 2. αὐτῷ φόβον ... ἐνιέντες. καταπεσὼν δὲ τότε ἡμιθ- A
τρόμον ἐμποιοῦντες. καταπεσὼν γέ τοι ἡμιθ- B
l. 6. προσδεξόμενοι B
l. 7. ἐξευμενίσωνται στρατόν. ὡμολόγει γὰρ ὁ ἀπολλώνιος ἑαυτὸν ἡμαρτηκέναι ὥστε καὶ ἀποθανεῖν ἄξιον εἶναι. πᾶσί τε ἀνθρώποι ὑπομνήσειν θεὶς (D. σωθεὶς) τὴν τοῦ ἱεροῦ τόπου ἀρετὴν ἔλεγχον. τούτοις δὲ τοῖς λόγοις ἀπαχθεὶς ὁ ἐνίας C.D
R. idem habet præter, ἀνθρώποις ὑμνήσειν σωθεὶς ... ὑπαχθεὶς ἐνίας --
ἐξευμενίσωνται στρατόν. ἔλεγε γὰρ ἡμαρτηκὼς ὥστε καὶ ἀποθανεῖν ἄξιος ὑπάρχειν. πᾶσί τε ἀνθρώποις ὑμνήσειν σωθεὶς τὴν τοῦ ἱεροῦ τόπου μακαριότητα. τούτοις ὑπαχθεὶς A ἐξευ-

ἐξολομένισωνται στερεὸν. ἔλεγε γὰρ &c. ut supra, excepto quod deest τόπε B.

G l. 2. ποτὲ νοήσειεν D

l. 2. R. habet A. præter, ἑξήκοντα ταλ. ἀργυρίου

l. 3. ἐπιβουλῆς καὶ μὴ θείας δίκης ἀνῃρῆσθαι ηὔξατο A
Idem habet B. sed post καὶ μὴ, addit ὑπὸ,
ἐπιβ. καὶ οὐ θείας δίκης ἀναιρεῖσθαι ... ηὔξατο C.D
Id. habet R. præter ἀνῃρῆσθαι

l. 6. δὲ τοῦ σελεύκου διαδ. C. D.R.

l. 7. αὐτοῦ ἀντίοχος ὁ ἐπιφανὴς, ἀνὴρ ὑπερήφανος καὶ πάνδεινος A
τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, ἀντίοχος ἐπιφανὴς ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἀνὴρ ὑπερήφανος καὶ δεινὸς B
τὴν ἀρχὴν ἀντ. ὁ ἐπιφ. υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ ἀνὴρ πάνδεινος καὶ ὑπερήφανος C.D
R. Idem habet nisi quod deest ἀντ. αὐτοῦ

Pag. 1088. A l. 1. ἀρχιερωσύνης κατέστησεν ἀντ. αὐτοῦ ἰάσωνα τὸν ἀδ. αὐτοῦ ἀρχιερέα C.D.R.

l. 2. δώσειν εἰ ἐπιτρέψειεν αὐτῷ τὴν ἀρχὴν κατ' ἐνιαυτὸν τρισχίλια ἑξακόσια ἑξήκοντα τάλαντα χρυσίου. ὁ δὲ ἐπε- A
Idem habet B. his exceptis. ἑξήκοντα ἓξ τάλαντα. ὁ δὲ ἐπε-
C. & D. ut A. præter, τρισχ. ἑξακόσια τάλαντα ἀργυρίου ὁ δὲ --

l. 4. ἀρχιερᾶσθαι τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ B
C. & D. ut A. præter, τρισχ. ἑξακόσια τάλαντα ἀργυρίου. ὁ δὲ

l. 5. ὃς καὶ ἐξεδιῄτησε τὸ ἔθνος τῶν ἰουδαίων καὶ ἐξεπολ- A
ὃς καὶ ἐξεδιῄτησε τὸ ἔθνος καὶ ἐξε- B

A l. 6. ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ τῆς πατρίδος αὐτῶν γυμν. C. D.R.

l. 8. κηδεμονίαν R.B.C.D
ἀφηγεῖσθαι καὶ ἐξηδιῄτησεν ὁ ἰάσων τὸ ἔθνος τῶν ἰουδαίων καὶ ἐξεπολ- R.C.D

B l. 1. ἐξεπολέμωσεν A

l. 2. αἴγυπτον ὁ ἀντίοχος πτολεμαίῳ C.D.R.

l. 3. deest ὅτι φήμης B

l. 4. ὡς ἐνὶ μάλιστα A.B
ὡς ἔνι μαλ. C.D

l. 4. οἱ ἐν ἱερουσαλὴμ C.D
ὥσενὶ μαλ. χαι. οἱ ἐν ἱερουσαλὴμ R.

l. 5. καὶ ὡς ἐπόρθησεν αὐτοὺς, δόγμα ἔθετο ὅπως εἴ τινες αὐτῶν φανοῖεν ἐν τῷ πατρίῳ πολιτευόμενοι νόμῳ, κολασθέντες θάνοιεν. ἐπειδὴ δὲ κατ' μηδένα τρόπον ἴσχυε καταλῦσαι διὰ τῶν δογμάτων τὴν τοῦ ἔθνους εὐνομίαν. ἀλλὰ πάσας τὰς ἑαυτοῦ ἀπειλὰς καὶ τιμωρίας ἑώρα καταλυομένας, ἐπετίδωσε δογματίσαι ὥστε καὶ τὰς γυναικὰς τὰς περιτεμούσας τὰ βρέφη κατακρημνισθῆναι μετ' αὐτῶν προειδυίας A
καὶ ὡς ἐπόρθησεν αὐτοὺς, δόγμα ἔθετο ὅπως εἴ τινες αὐτῷ φανεῖεν, τῷ πατρίῳ πολιτευόμενοι νόμῳ θανατοῖεν, καὶ ἐπεὶ κατ' μηδένα τρόπον ἴσχυσε καταλῦσαι διὰ τῶν δογμάτων τὴν τοῦ ἔθνους εὐνομίαν, ἀλλὰ πάσας τὰς & ut in edito præter, περιέτεμον τὰ παιδία B
καὶ ὡς ἐπορθ. αὐτοὺς δι' ἔθηκε δόγμα εἴ τινες αὐτῶν φανεῖεν τῷ πατρῴῳ πολιτ. νόμῳ, κολασθέντας θανεῖεν. ἐπειδὴ &c. ut in A. iis exceptis; ἴσχυσε κατ.... τὰς ἀπειλὰς καὶ τιμ- αὐτοῦ ἑώρα .... ἐπετήδευσε δογ.... περιτεμνούσας &c. C.D
R. idem habet præter, πατρίῳ ... θανεῖν --

C l. 4. ἕκαστον τοῦ ἔθνους ἠνάγκαζε μιαρῶν ἀπογευομένους A
Idem habet B. his exceptis ἀπογεύεσθαι θυσιῶν καὶ ἐξόμνυσθαι B
πείσονται [D. πήσονται]
αὐτὸς δὲ διὰ βασάνων, media desunt C.D.R.

Nov. Edit. §. 5. *Gen.* vero

ἕκαστον τοῦ ἔθνους αναγ- μιαρῶν ἀπογεύσειν ἐδεσμάτων ἐξομν- C.D.R.

l. 6. τῶν ἐνεδρῶν A

l. 6. γέτοι ὁ ἀντίοχος μετὰ τῶν συνέδρων ἐπί τινος C.D.R.

l. 8. ἐνόπλων κύκλωθεν παρεκέλευσε τοῖς δορυφόροις ἕνα ἕκαστον ἑβραῖον ἐπισπάσασθαι καὶ κρεῶν ὑῶν καὶ ἰδωλοθύτων A

κύκλωθεν ἐνόπλων παρεκέλευε τοῖς δορυφόροις ἕνα ἕκαστον τῶν ἑβραίων ἐπισπᾶσθαι καὶ κρεῶν ὑῶν καὶ εἰδωλοθύτων ἀπογεύεσθαι, deest ἀναγκάζειν. B
στρατευ. κυκλόθεν αὐτῷ ἐνόπλων παρεστηκότων ἐκέλευσε τοῖς δορυφ. ἕνα ἕκαστον ἑβραῖον ἐπισπᾶσθαι καὶ κρεῶν ὑῶν καὶ εἰ -- C.D
R. idem habet præter, κρεῶν ὑΐων --

D l. 3. μὴ θέλοιεν A.B.C.D.R.
πολλῶν οὖν συναρπ- &c. ut in C. & D. præter, γένους ἀρχιερωσύνης νομ- R.

l. 4. πολλῶν οὖν ἀναρπασθ- ἐκ τοῦ ὄχλου ἀνήρ τις ὀνόματι ἐλεάζαρος, ἐκ γένους ἱερατικοῦ νομικὸς τῇ ἐπιστήμῃ, προβεβληκὼς τὴν ἡλικίαν καὶ πολλοῖς C.D
l. 5. πρῶτος ἐκ τῆς ἀγέλης τῶν ἑβραίων ὀνόματι A
εἷς πρῶτος ἐκ τῆς ἀγέλης ἑβραῖος ὀνόματι B

l. 7. πολλοῖς τῶν περὶ τὸν τυρ. διὰ τὴν φιλοσ. γνωρ. ἤχθη τῷ ἀντιόχῳ, ὁ δὲ ἰδὼν αὐτὸν ἔφη C.D

l. 7. πολλοῖς τοῖς περὶ τὸν τύραννον διὰ τὴν φιλοσοφίαν γνώριμος, προσήχθη A
πολλοῖς τῶν &c. ut in C. præter προσήχθη R.

l. 8. καὶ αὐτὸς ἰδὼν ἀντίοχος ἔφη, ἐγὼ πρὶν ἄρξασθαι A
καὶ αὐτὸν ἰδὼν ἀντίοχος ἔφη, ἐγὼ πρὶν ἄρξασθαι B
ὁ δὲ ἰδὼν αὐτὸν ἔφη, ἐγὼ πρὶν ἄρξασθαι C.D.R.
deest τῶν R.

E l. 1. συμβουλεύσαιμ' ἂν σοι ταῦτα, ὅπως ἀπογευσάμενος τῶν ὑῶν A
Idem habet B. præter τῶν ὑείων
ὦ πρέσβυς συμβουλεύω σοι ὅπως απογ. τῶν ὑῶν C.D
R. ut C. præter ὑΐων

l. 3. τοσοῦτον ἔχων χρόνον A.B.C.D.R.

l. 5. γὰρ τὴν τῆς φύσεως κεχαρισμένην καλ. τοῦδε τοῦ ζώου σαρκοφ. σὺ βδελ. καὶ γὰρ ἀνόητον εἶναι δοκεῖ τὸ μὴ ἀποτ. C.D
γὰρ τῆς φυ. κεχαρισμένης καλ. τὴν τοῦδε &c. ut supra R.

l. 5. κεχαρισμένης τὴν τοῦδε ζώου καλλίστην σαρκοφαγίαν σὺ βδελυττεῖ; καὶ γὰρ ἀνόητον τοῦτο εἶναι δοκεῖ τὸ μὴ ἀπολαύειν σε τῶν A

l. 5. deest τήνδε B.

l. 6. τοῦτο τὸ μὴ B

l. 8. ἀποστρέφεσθαι ... ποιεῖν δοκεῖς C.D.R.

F l. 2. ἔτι μου R.

F l. 3. ἐξυπνίσεσθαι γοῦν ἀπὸ τῆς τοσαύτης καὶ φλυ- C.D
R. habet ut C. præter ἐξυπνώσεσθαι
φλυαρὲς σοφίας καὶ ἀποσκεδάσεσθαι τὸν λογισμὸν σοῦ τὸν ληρὸν καὶ ἄξιον τῆς ἡλικίας ἀναλαβὼν νοῦν φιλοσοφήσεσθαι τὴν τοῦ συμφέροντος ἀλήθειαν καὶ προσκυν- ... οἰκτειρέσεσθαι A

l. 4. σοῦ τὸ τολμηρὸν καὶ ἄξιον &c. ut supra B
τὸν λογ. σοῦ τὸν ληρὸν καὶ ἄξιον νοῦν τῆς ηλ- αναλ. φιλοσ. τὴν σοι (σύμφορον R.) συμφέρουσαν αλ. καὶ προσκ. C.D.R.
οἰκτειρήσεσθαι C.D.R.

l. 5. νόμον εὐπειθίας R.
θεῖος ὡς σὺ ἀπολαμ. ἀλλ' ὡς δὲ ἐνομιζ- R.

l. 6. deest καὶ ante κατ' A.R.

l. 6. deest ὡς C.D.R.

l. 6. ἐνθυμήθητι ὅτι εἰ καὶ A

l. 7. θρησκείας ἡμῶν B

l. 8. πάσῃ παραν. δι' ἀναγ. γιν. B

l. 8. πάσῃ τῇ δι' ἀνάγκην παραν- γιν. A
πάσῃ τῇ δι' ἀν. γιν. παρ. R.

l. 8. συγγνωμονήσειεν ἂν σοι ἐπὶ πάσῃ τῇ δι' αναγ. γιν. παραν. C.D

l. 9. τὸν τρόπον ἐπὶ τὴν ἔκθεσμον σαρκοφαγίαν ἐποτρύναντος τοῦ τυράννου λόγον ᾔτησεν ὁ ἐλεάζαρος καὶ λαβὼν τοῦ ... δημηγορεῖν καὶ λέγειν οὕτως A
τὸν τρόπον ἐποτρύνοντος τοῦ τυράννου πρὸς τὴν ἔκθεσμον σαρκοφαγίαν λόγον ᾔτησεν ὁ ἐλεάζαρος καὶ λαβὼν τοῦ λέγειν ἐν ἐξουσίᾳ ἤρξατο δημηγορεῖν οὕτως B

l. 9. τοῦτον οὖν τὸν τρόπον &c. ut in A. iis exceptis. ἐποτρύνοντος ... δημηγ. λέγων οὕτως ἡμεῖς μὲν ὦ ἀντίοχε. C.D.R.

G l. ult. ἐνομιζόμεθα A.B.R.

Pag. 1089. A l. 1. ἐξ ὧν ἐστιν A. ἐξ ὧν B

l. 2.

l. 2. deest μὴ B
l. 2. ἢ μὴ μακρὰν C
l. 3. νομίσεις A. B
l. 5. γὰρ ὁμοίως ὁ νόμος ὑπερφρονεῖται A
γὰρ ὡς ὁμοίως ὁ νόμος ὑπερηφάνηται B
γὰρ ὡσαύτως ὁ νόμος ὑπερηφανεῖται C. D. R.
ὥσπερ μετὰ R.
l. 7. ἐν αὐτῇ βιώνων A. C. D. R.
μετ' εὐλογίας ἐν αὐτῇ βιώνων B
l. 8. σωφρ. γὰρ διδ. ἡμᾶς C. D. R.
l. 9. ἀνδρείαν ἀσκεῖν C
ἀνδρείας ἐξασ- D
B l. 1. ὥστε πάντα πόνον καὶ δικαιοσύνην ἑκουσίως ὑπομένειν παιδεύει. καὶ διὰ πάντων τῶν ἠθῶν ἰσοδυναμίαν καὶ εὐσέβειαν διδάσκει, ὥστε μόνον τὸν ὄντα θεὸν μεγαλοπρεπῶς εὐσεβεῖν. διὸ οὐ μιαρ. πις. θεὸν κατεσακέναι τὸ C. D
l. 1. R. habet ut C. præter ἠθῶν ἰσονομίαν
l. 3. παιδεύει, ὥστε διὰ πάντων τῶν ἠθῶν ἰσονομεῖν, καὶ εὐσέβειαν ἐκδιδάσκει, ὥστε μόνον τὸν A. B
l. 5. φύσιν συμπαθῆ ἡμῖν R.
l. 5. οἴδαμεν δὲ ὅτι C. D. R.
l. 6. καὶ τὰ μὲν A. R. C. D
ὁ δὲ κόσμος R. C. D
l. 6. οἰκείῳ θησόμενα ἐκώλυσε media desunt C. D
l. 8. τυραννικὸν οὐκ ἔστιν οὐ μόνον τὸ ἀναγ- A. C. D. R.
C l. 2. ἐσθίειν, ὅπως τῇ αἰκίσει ἡμῶν μιαροφαγίᾳ ταύτῃ ἐπεγγελάσῃς, ἀλλ' οὐ γελάσῃς A
B. idem & præter ἐπεγγελάσῃς
ἐσθίειν, ὅπως τῇ ἐχθίσῃ ὑμῶν μιαρ. ταύτῃ ἐπιγελάσῃς ἡμᾶς ἀλλ' οὐ γελάσῃς [C. γελάσῃς] C. D
l. 2. R. idem habet ac C. præter ἡμῶν μιαρ.
l. 3. μὰ τοὺς ἱεροὺς R.
l. 3. γέλωτα, μὰ τοὺς ἱεροὺς [ἱερεῖς C.] τοῦ C. D
l. 4. deest οὐ παρῆσα A. C. D. R.
l. 5. σπλάγχνα μου B
l. 6. deest ἐγὼ B. R.
l. 5. καὶ τήξειας μου τὰ σπλάγχνα R. C. D.
l. 6. ὡς μὴ διὰ τὴν εὐσέβειαν νεάζειν μου τὸ A
ἀνανδρος ὑπάρχω ὥστε μοι C. D. R.
l. 7. μὴ ἀνανεάζειν τὸ C. D
l. 9. οὐχ οὕτως γὰρ τὸ εμ. γη. οἰκτείρω, ὡς τὸ δι' ἐμαυτοῦ δοκεῖν τὸν πάτριον καταλύειν νόμον C. D. R.
D l. 1. ὥστε δι' ἐμαυτοῦ δοκεῖν τὸν πάτριον καταλύεσθαι A
ὥστε με δι' ἐμαυτοῦ τὸν πατρῷον καταλῦσαι B
l. 2. προσφιλὴ ἐγκράτεια C. R. R.
l. 4. ἐπισήμη. οὐδὲ μιανεῖ με τὸ σεμνὸν ἐπὶ γήρως σόμα. οὐδὲ νομίμου ἐπισήμη. οὐδὲ μιανεῖ μου τὸ σεμνὸν γήρως σόμα. οὐδὲ νομ. βίου ἡλικίαν. ἁγνὸν δέ με εἰσδεξ. οἱ πατέρες. C. D
D. tamen habet μιάνῃ sed corr. R. ut C
βίου ἡλικίαν. ἁγνόν με οἱ πατέρες εἰσδέξονται A
ἐπισήμη οὐδὲ μιάνῃς με τὸ σεμνὸν γήρως σόμα. οὐδὲ νομίμου βίου ἡλικίαν. ἁγνὸν . . . . προσδέξονται B
l. 6. ἀνάγκας. ἀσεβῶν μὲν γὰρ τυραννήσεις, τὸ δὲ ἐμὸν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας λογισμὸν οὔτε δι' ἔργων, οὔτε λόγοις δεσπόσῃς. τοῦτον τὸ A
Idem habet B. εἰς mutatis. ὑπὲρ εὐσεβείας λογισμὸν, οὔτε λόγοις δεσπόσῃς, οὔτε δι' ἔργων. τοῦτον τὸ τρόπον ἀντιῤῥη- B
αναγ. ασ. μὲν τυρ. τὸ δὲ ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ευσ. λογισμῶν οὔτε διὰ λόγων οὔτε δι' ἔργων δεσπόσεις. τοῦτον οὖν τὸ C. D. R.
ἀναῤῥητ- C
l. 8. κατηγορίαις παρασάντες A. B
κατηγ. παρασάντες C. D. R.
l. 9. ἐσυραν B

Nov. Edit. §. 6. Gr. vero

E l. 1. περιέδυσαν τὸ γηραιὸν ἐγκοσμημένον τὴν περὶ τὸ

εὐσεβείας εὐσχημοσύνην. ἔπειτα . . . . ταῖς μάστιξι A
B. idem habet iis exceptis τὴν εὐσέβειαν . . deest ταῖς.
περὶ τὸ γηραιὸν ευκοσ. τῇ περὶ τὴν εὐσέβειαν εὐσχημοσύνη εἶτα περιαγκων- C. D
R. ut C. præter τὸ γέρον
l. 3. ἑτέρωθεν A. B
ἑκατέρωθεν μασ- R.
l. 2. κατήκιζον, ἄνωθεν δὲ ὁ κήρυξ ἐβόα λέγων· πείσθητι C. D. R.
ἐντολαῖς. ὁ δὲ μεγάλ- C. D. R.
l. 4. μεγαλόφρων καὶ εὐγενὴς ὡς ἀληθῶς ἐλεάζαρ. A. B
C. D. R. idem habent præter ἐλεάζαρος
l. 5. ὡς ἐν ὀνείρῳ B. C. D. R.
l. 6. με τετρέπετο τὸν λογισμόν. ἀλλ' A--
οὐρανὸν A. B. C. D. R.
l. 7. ὀφθαλμοὺς ὁ γέρων, ἀπεξ- D
τὰς σάρκας μάστιξι, καὶ τῷ αἵματι κατ- R. C. D
l. 8. τὰ αἵματα A
F l. 1. τὸ ἔδαφος ἀπὸ οὐ μηκέτι φέρειν A
τὸ εδ. ἐκ οὐ μηκέτι φέρειν C. D. R.
l. 2. ἀλγηδόνας. ὅθεν εἶχε καὶ ἀκίνητον τὸν λογισμόν. λὰξ γέτοι πικρῶς τις τῶν ὤμων δορυφόρων εἰς A
ἀλγ. ὀρθὸν καὶ ἀκίνητον εἶλε τὸ λογ. &c. ut supra C. D. R.
l. 5. ἐξανίσατο πίπτων. ὁ δὲ τυπτόμενος ὑπέμενε A
ἐξανίσατο πίπτων. ὁ δὲ ὑπεμ- B
ἐξανίσατο. ὁ δὲ τυπτόμενος ὑπέμενε R. C. D
ἐξανίσατο. ὁ δὲ τυπτόμενος ὑπέμενεν R.
l. 7. αἰκισμοὺς, καὶ καθάπερ γενναῖος ἀθλητὴς τυπτόμενος ἐνίκα τοὺς βασανίζοντας ὁ γέρων. ἱδρῶν γέ τοι τὸ πρόσωπον καὶ ἐπασθμαίνων σφοδρῶς, καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν βασανιζόντων ἐθαυμάζετο τῆς εὐψυχίας. ὅθεν τὰ μὲν ἐλεοῦντες τὰ δὲ γήρως αὐτοῦ A
l. 7. αικισ. καὶ ὡς γεν. ἀθλητὴς ὁ γέρων ἐνίκα τοὺς βασ. ἱδρὼς δὲ τὸ προσ. &c. ut in C. præter γήρως R.
αἰκισμοὺς, καὶ καθάπερ ἀθλητὴς τυπτόμενος ἐνίκα &c. ut supra iis exceptis. ἐπὶ τῇ ευψυχίᾳ. ὅθεν τὰ μὲν ἐλεοῦντες δὲ γήρως αὐτοῦ B
αἰκισμοὺς, καὶ ὡς γενναῖος ἀθλ. ὁ γέρων ἐνίκα τοὺς βασαν. ἱδρῶν δὲ τὸ προσ. καὶ σφοδρῶς ἐπασθ. καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν βασανισῶν ἐθαυ. τὴν εὐψυχίαν. ὅθεν τὰ μὲν ἐλεοῦντες τὰ δὲ γήρως αὐτοῦ C. D
Pag. 1090. A l. 2. ὄντες, τὰ δὲ ἐν θαυμασῷ τῆς καρτερίας προσιόντες A--
ἐν θαυμασμῷ τῆς καρτερίας προσιέντες B
συμπαθεῖα διὰ τὴν συνήθειαν ὄντες, τὰ δὲ ἐν θαυμασμῷ τῆς καρ. αὐτοῦ προσιέντες αὐτῷ τινὲς δὲ C. D
R. ut C. præter προσιόντες πρὸς αὐτῷ.
l. 3. deest τί R. ἑαυτῶν ἀλογ. παραπόλλεις ἐλεάζαρε. ημ. μέν τοι τῶν ηψημ. σοι βρωμ. παραθήσωμεν. R.
ὑῶν σώθητι. ὁ δὲ ὡς πυρ. &c. ut in C. præter μαλακοψυχήσαντας R.
l. 4. σεαυτὸν ἀλογίσως ἀπολλύεις ὦ ἐλεάζαρ. ἡμεῖς μέν τοι τῶν καθαρῶν βρωμάτων σοι παραθήσομεν A
σεαυτὸν ἀλογίσως ἀπολεῖς ἐλεάζαρ ἡμεῖς μέν τοι τῶν ἑψημένων βρωμάτων παρα- B
σεαυτὸν παραπόλλεις ἐλε. ἡμεῖς μέν τοι τῶν ἑψημένων σοι βρωμ. παρα- C. D
l. 6. ὑῶν σώθητι. ὁ δὲ ἐλεάζαρ ὥσπερ πικρότερον διὰ τῆς συμβουλίας αἰκισθεὶς ἀνεβόησε λέγων, μὴ οὕτως κακῶς φρονήσαιμεν οἱ A
ὑῶν ἀπογευσάμενος σώθητι καὶ ὁ ἐλεάζαρ ὥσπερ πικρ. διὰ τῆς συμβ. αικ. ἀνεβόησε, μὴ οὕτως κακῶς φρονήσαιμ' ἂν οἱ B
ὑῶν ἀπογευσάμενος. ὁ δὲ ὥσπερ πικρ. α. κ. διὰ τῆς συμβ.

συμϐ. ἔκραζε. λέγων. μὴ γένοιτο ἵν' ὅτως κακῶς φρονήσωμεν οἱ παι. ἀδε. ὥςε μαλαψυχήσαντες C. D

l. 8. μαλακοψυχήσαντας ἡμᾶς ἀπρεπὲς ἡμῖν A

B l. 1. ὑποκρίνεσθαι B

l. 1. εἰ πρὸς ἀλήθειαν ζήσαντες A. C. D. R.
in B. deest prorsus εἰ

l. 3. ἐπ' αὐτῷ δόξαν A. B. C. D. R.

Ibid. εἰ νῦν μεταϐαλλοίμεθα B

Ibid. νομίμως φυλάξαντες desunt in C. D. R.
μεταϐαλλοίμεθα D. R.
μεταϐαλλώμεθα C.

l. 4. γενοίμεθα τοῖς νέοις ἀσεϐείας τύπος· ἵνα παράδειγμα γενοίμεθα τῆς μιαροφαγίας. αἰσχρὸν γὰρ εἰ ἐπιϐιώσαιμεν A
B. idem habet iis exceptis παραδ. γενώμεθα τῆς μιαροφ. αἰσχρὸν γὰρ εἰ ἐπιϐιώσομεν
γενώμεθα τοῖς &c. ut in B. C
γενοίμεθα τοῖς &c. ut in B. præter αἰσχρὸν γὰρ εἰ ἐπιϐιώσωμεν D
C. habet αἰσχρὸν γὰρ εἰ ἐπιϐιώσωμεν.
γενοίμεθα τοῖς νέοις εὐσεϐείας τύπος ἵνα παρ. γενω. &c. ut in D. R.
R. habebat ἀσεϐ- sed corr. εὐσεϐ-

l. 6. πρὸς πάντων ἀνθρώπων ἐπὶ δειλίᾳ, καὶ ὑπὸ μὲν τοῦ τυράννου καταφρονηθῶμεν ὡς ἄνανδροι. τὸν δὲ θεῖον ἡμῶν νόμον μὴ προασπίσαιμεν. πρὸς ταῦτα ὑμεῖς μὲν ὦ ἀϐραὰμ παῖδες εὐγενῶς ὑπὲρ τῆς εὐσεϐείας τελευτᾶτε. οἱ δὲ τοῦ τυράννου δορυφόροι τί μέλλετε πρὸς τὰς ἀνάγκας. ὅτως μεγαλοφρ- A
καταγελώμενον ὑπὸ πάντων ἐπὶ δειλίᾳ &c. ut supra his exceptis: τὸν δὲ θείων ἡμῶν νόμων μέχρι θανάτου μὴ προασπισ- B
ὑπὸ πάντων ἐπὶ &c. ut in B. præter ista, μὴ μέχρ. θαν. προασ- .... μέλλετε. ἰδόντες οὖν αὐτὸν ὅτω πρὸς τὰς ἀναγ. μεγαλ. C. D

l. 6. ὑπὸ πάντων ἐπιδειλίᾳ &c. ut in A. usque ad μὴ μέχρις θαν. &c. ut in D. attamen non habet αὐτὸν ante ἀνῆγον R.

l. 7. R. habet ut B. præter ταῦτα φήσας ... ὁμολογουμένως.

l. 1. deest εὐσεϐὴς R.

l. 8. τὸν οἰκτισμὸν αὐτὸν ἀνῆγον A
τὸν οἰκτιρμὸν αὐτὸν ... ἤγαγον B

C l. 1. ὑπερήφανον καὶ δυσ- B. R.
ἀπέρριπτον C

C l. 3. κατακεκαυμένον ἔχων τὸ σῶμα, καὶ μέλλων λιποθυμεῖν ... πρὸς τὸν θεόν, A
κατακεκαυμένος καὶ μέλλων λιποθυμεῖν ... πρὸς τὸν θεὸν B
μέχρις τοῦ ος. κατακ- &c. ut in B. iis exceptis, ἀνατείνας τὰ -- σώματα πρὸς τὸν θεὸν εἶπεν σὺ οἶδας κύριε ὅτι παρόν μοι σωζ C. D

l. 3. μέχρι τοῦ ὀςέον ἤδη κατ- &c. ut in C. R.

l. 5. διασώζεσθαι ... ἀποθνήσκω διὰ τὸν νόμον σου· ἵλεως A
τὸ σώζεσθαι ... ἀποθνήσκω διὰ τὸν νόμον. τοιγ- B
σώζεσθαι ... ἀποθνήσκω διὰ τὸν νόμον. ἵλεως C. D. R.

l. 7. δίκη, καὶ καθαρισμὸν αὐτῶν ποίησον τὸ ἐμὸν αἷμα, καὶ ἀντίψυχον αὐτῶν λαϐὲ .... καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ ἱερὸς ἀνὴρ εὐγενῶς ταῖς βασάνοις ἐναπέθανε καὶ μέχρι τοῦ τοῦ θανάτου βασάνων ἀντέςη τῷ λογισμῷ διὰ τὸν νόμον ὁμολογουμένως οὖν A
δίκη. καθάρσιον αὐτῶν ποίησαι τὸ ἐμὸν αἷμα καὶ ἀντίψυχον .... καὶ ταῦτα εἰπὼν &c. ut supra præter ὁμολογούμενος οὖν B
ἀπ' αὐτῶν δίκη. καθάρσιον αὐτῶν ποίησον τὸ ἐμὸν αἷμα, καὶ ἀντίψυχον .... καὶ ταῦτα φήσας ὁ ἀνὴρ εὐγενῶς &c. ut in A. C. D

D l. 3. τούτοις ἂν ἀπεδόμην A. B. D. R.
C. habet τούτοις οὖν ἀπεδόμην.

l. 4. νυνὶ δὲ οὐχ ὅτως. ἀλλὰ τοῦ λογ- A

l. 5. deest secundum αὐτῷ A. B. C. D. R.

l. 6. προσνέμομεν A. R. B
προσνέμωμεν C. D

l. 8. τὸ ἔκτοθεν αλ- R.

l. 8. ἀλγηδόνων ἐπικρατεῖ ἐπιγελοίων. καὶ οὐ μόνον τῶν ἀλγηδόνων ἐπιδείκνυμι A. B
αλγηδ. ἐπικρατεῖ. καὶ οὐ μόνον γε τῶν αλγ. επιδ. C. D

Novæ Edit. §. 7. Edit. *Gen.* vero

E l. 2. ὑπήκουε R.

l. 3. ὁ ἄριςος R.

l. 1. κρατεῖ μὴ δὲ αὐταῖς ὑπήκων A
κρατεῖν μηδὲ αὐταῖς ὑπήκειν B

l. 5. deest τῶν παθῶν B

l. 8. μετέςρεψε B
ἀπέκρυψε τοὺς C. D
ἀπέρριψεν τοὺς R.

F l. 1. ἔπλευσεν ἐπὶ A. B
ἕως ἔπλευσεν C. D. R.

l. 2. οὐχ ὅτως πόλις A. B. C. D. R.

l. 3. πανάγιος ἐλεάζαρος τὴν R.

l. 4. καὶ ςρεϐλαῖς A. B. R.
πανάγιος ἐλεάζαρος αικ. τε καὶ ςρεϐλαῖς C. D

l. 6. ὥσπερ γὰρ περικείμενον ἄκραν τὴν αὐτοῦ διαν. ἐκλείνας ὁ πα. ἡμῶν ἐλεάζαρος C. D

l. 6. ὥσπερ γὰρ πείκρημον A
ὥσπερ γὰρ πρὸς κρημνῶν B
R. habet ut C. nisi quod deest ἡμῶν --

l. 7. τὴν αὐτοῦ B

l. 8. ἐπιμῳμομένους A
ἐπινεμομένους B
ἐπιμαινομένους τῶν ποταμῶν κλύδωνας. C. D

G l. 1. ἱερεῦ σου ὀδόντας οὐδὲ τὴν θεοσέϐειαν καὶ καθαρισμῶν νόμιμον χωρήσασαν γαςέρα ἐκοίνωσας A
B. habet ut in Edito, iis exceptis, θεοσέϐειαν καὶ καθαρισμὸν χωρη-
τοὺς σεμνοὺς σου ὀδόντας οὐδὲ τὴν θεοσεϐῆ καὶ καθαρισμῷ νομίμῳ, χωρη- γάς. ἐκοίνωσας C. D
R. ut C. præter χωρήσασάν σε γας. ἐκοινώνησας R. --

l. 2. ὦ σύμφερων νόμου C
ὦ σύμφερον D
ὦ σύμφωνε νόμῳ R.

l. 3. θείου βίου. τοιούτους δεῖ εἶναι ἱερεῖς τοὺς δημιουργοῦντας A
θείου βίου. τοιούτους δεῖ εἶναι τοὺς δημιουργοῦντας
θείου βίου. τοι. δεῖ εἶναι τοὺς φυλάσσοντας τὸν C. D

l. 5. μέχρι θανάτου πότοις ὑπερ- A
θείου βίου τοι. δὴ εἶναι τοὺς φυλάσσοντας τὸν R.

l. ult. ἁγιασίαν σεμ- B
deest οὐ κατέλυσας B
ἐπισοποίησας B
ἁγιασείαν σεμ- C

l. ult. ἐπισοποίησας τοὺς τῆς ἀληθείας φιλοσοφίας σου λόγους A
ἔργων τοὺς τῆς θείας σου φιλ. λόγους ἐπισοποίησας. ὦ βασάνων βιαι. γέρον. C. D
R. ut C. præter βιαιω- γέρων

Pag. 1091. A l. 1. ὦ βασάνων A. B

l. 2. πρεσϐύτα καὶ παθῶν μέγιςε βασιλεῦ ἐλεάζαρ A. C. D
πρεσϐυ. καὶ παθῶν βασιλεῦ μέγιςε ἐλεάζαρ B
πρέσϐυ. καὶ πα. με- βας. ἐλεάζαρ R.

l. 3.

l. 3. ὥσπερ δὲ ὁ ..... καθωπλισάμενος διὰ τοῦ ἐθνοπάγκλου πυρὸς ἐπιτο- C. D
ὥσπερ δὲ ὁ ..... καθοπλισμένος διὰ τοῦ ἐθνοπλήκτου πυρὸς ἐπιτρ. R.
l. 4. διὰ τοῦ ἐθνοπλήκτου πυρὸς ἐντρέχων A
διὰ τοῦ ἔθνους τε καὶ τοῦ πλήθους ἐπιτρέχων ἐμ- B
l. 5. οὕτως ὁ μακάριος ἐλεάζαρος C. D. R.
l. 5. ὁ ἀαρωνίδης A. B. ἐλεάζαρ
l. 6. τηκόμενος
l. 7. καί τοι τὸ θαυμ- A. B. ... μὲν οὖν ἤδη A
καί τοι τὸ θαυμασιώτατον ... λελυμένων ἤδη C. D
R. ut C. præter καὶ λελυμ-
B l. 1. δὲ καὶ τῶν A
σαρκῶν καὶ κεκμηκότων τῶν C. D. R.
l. 2. ἀνενέωσε τῷ πνεύματι διὰ &c. ut in D. præter, σεμνῆς πολιᾶς ... ὃν πιση (sic sine accentu) R.
l. 2. τῷ πνεύματι διὰ τοῦ λογισμοῦ καὶ τῷ ἰσαακίῳ λογισμῷ τὴν πολυκέφαλον στρέβλαν ἠκύρωσεν. ὦ μακαρίου γήρως, καὶ σεμνῆς πολιτείας, καὶ βίου νομίμου ὃν πιστὴ θανάτου σφραγὶς ἐτελείωσεν. ἤδη τοίνυν γέρων ἀνὴρ τῶν μέχρι θανάτου βασάνων περιε- A
Idem habet B. his exceptis, ἰσακίῳ ... εἰ δὲ τοίνυν γερ. αν. τῶν μέχρι θαν. πόνων ὑπερεφ- B
ἀνενέασε τὸ πνεῦμα διὰ τοῦ λογ- &c. ut in A. iis exceptis. εἰ δὲ τοίνυν ... περὶ ἑώρα δι' εὐσ- C. D
C. tamen habet. τῶν ἰσαακίῳ λογισμῶν --

Nov. Edit. §. 8. *Gen.* vero

l. 7. λογισμός. ἴσως δ' ἂν εἴποιέν τινες τῶν παθῶν οὐ πάντες περικρατοῦσιν. ὅτι οὐδὲ πάντες φρόνιμον ἔχουσι τὸν λογισμὸν B
ἀλλ' ὅσοι τῆς εὐσεβείας προνοοῦσιν ἐξ ὅλης καρδίας. οὗτοι μόνοι δύνανται κρατεῖν τῶν τῆς σαρκὸς παθῶν. πιστεύοντες ὅτι θεῷ οὐκ ἀποθνήσκουσιν. ὥσπερ οὐδὲ οἱ πατριάρχαι ἡμῶν, ἀβραὰμ, ἰσαὰκ καὶ ἰακώβ. ἀλλὰ ζῶσι τῷ θεῷ. οὐδὲν οὖν ἐναντιοῦται τῷ λόγῳ τὸ φαίνεσθαί τινας παθοκρατεῖσθαι διὰ τὸν ἀσθενῆ λογισμόν. ἐπεὶ τίς πρὸς ὅλον τὸν τῆς φιλοσοφίας κανόνα φιλοσόφων καὶ πεπιστευκὼς θεῷ, καὶ ἰδὼς ὅτι τὴν ἀρετὴν πάντα πόνον ὑπομένειν μακάριόν ἐστιν. οὐκ ἂν περικρατήσει τῶν παθῶν διὰ τὴν θεοσέβειαν; μόνος γὰρ ὁ σοφὸς καὶ ἀνδρεῖός ἐστι τῶν παθῶν κύριος. διὰ τοῦτο γέτοι A
Idem habet B. iis exceptis. ὅτι τῷ θεῷ οὐκ ἀπο- .... ἐναντιοῦται τό φαιν. deest τῷ λόγῳ ... κανόνα εὐσεβῶς φιλοσ- καὶ πεπισ. τῷ θεῷ καὶ εἰδὼς ὅτι διὰ τὴν ἀρ- ... οὐκ ἂν περικρατήσειε .... σοφὸς καὶ σώφρων καὶ ἀνδρεῖος -- B
λογ. ..... ut supra πάντες ἐπικρατοῦσιν ὅτι μηδὲ φρόνιμον ἐχ. τὸν λογ. ἀλλ' ὅσοι ἔχονται τῆς εὐσεβείας, τὸν λογισμὸν φρόνιμον ἔχειν ἐξ ὅλης καρδίας προνοοῦσι καὶ οὗτοι μόνοι δυν. κρ. τῶν τῆς σαρκὸς παθῶν· οὐδὲν οὖν ἐναντιοῦται τὸ φαιν. τινας παθῶν κρατεῖσθαι διὰ τὸν ἀσθενῆ &c. ut in A. præter, εἰδὼς ὅτι τὸ δι' ἀρετὴν .... περικρατήσειε ... τὴν εὐσέβειαν ... ἐστὶ καὶ τῶν πα- κυρ. διὰ τοῦτο καὶ μειρ. C. D
R. ut C. præter τινας παθοκρατεῖσθαι --
l. 8. φιλοσοφήσαντες A. C. D. R.
l. 9. τὴν πρώτην πεῖραν A. B
ἐπειδὴ κατὰ τὴν πρ. πει- C. ἐπειδήπερ κατὰ τὴν πρώτην πεῖραν D. R.
C l. 1. ἐνικήθη φανερῶς ὁ C. D. R.
C l. 3. τότε δὴ σφ- A. B
τότε οὖν περ. C
τότε γοῦν σφόδρα περ. D
τότε οὖν σφ- R.
l. 4. τῆς ἀγέλης τῶν ἑβραίων ἀγαγεῖν A. B. C. D. R.
l. 4. deest μὲν R.
l. 5. πικροτέρως C. D
l. 7. γεραιᾶς μητρὸς ἑπτὰ ἀδελφοὶ καλοί τε καὶ αἰδήμονες καὶ γενναῖοι A. B. C. D
γηραιᾶς μητρὸς &c. ut supra R.
D l. 1. χαριέντες καὶ τὸν θεὸν φοβούμενοι. οὓς ἰδὼν ὁ τύραννος καθάπερ ἐν χορῷ τὴν μητέρα περιάγοντες, ἤθελε ἐπ' αὐτοὺς καὶ τῆς εὐπρεπείας ἐκπλαγεὶς καὶ τῆς εὐγενείας προσεμειδίασεν A
χαριέντες. οὓς ἰδὼν ὁ τύραννος μέσην οὖσαν τὴν μητέρα καθάπερ χορὸν, ἤθελε ἐπ' αὐτοῖς καὶ τῆς εὐπρ. ἐκπλ. καὶ τῆς συγγενείας προσεμειδ- B
γενναῖοι καὶ τὸν θεὸν φοβούμενοι οὓς &c. ut in A præter, χορῷ μέσην τὴν μητ. περιέχοντας [D. ἔχοντας] ἤθελε ἐπ' αὐτοῖς καὶ τῆς εὐπ.... εὐγενείας προσ- C. D
R. ut C. nisi quod deest οὖσαν
l. 3. ὦ νεανίαι φιλοφρόνως ἐγὼ καθ' ἑνὸς ἑκάστου ὑμῶν θαυμάζων τὸ κάλλος καὶ τὸ πλῆθος τῶν τοσ- A
ὦ νεανίαι φιλ. ἐγὼ καθ' ἑνὸς ὑμῶν θαυμάζω τὸ κάλλος καὶ τὸ πλῆθος τοσ- B
ἔφη ἐγω μὲν ὦ νεανίαι φιλ. θαυμάζων ἑνὸς ἑκάστου τὸ κάλλος ὑμῶν καὶ ὑπερτιμῶν τὸ πλ. τῶν τίσ. C. D
l. 3. R. ut C. præter θαυμάζω--
l. 5. deest τὴν αὐτὴν A. B
l. 6. προβασανισθέντι γέροντι μανίαν A. B
αὐτὴν μανίαν βασ. ἀλλὰ C. D
αὐτὴν μανίαν τῷ βασαν. γέροντι. ἀλλὰ R.
l. 7. συνείξαν τάς μου τῇ συμβουλείᾳ ἀπλαύειν τῆς ἐμῆς φιλίας. δυναίμην δ' ἂν ὥσπερ A
B. ut in Edito, habet tamen, δυναίμην δ' ἂν ὥσπερ-
C. & D. ut A. præter, δύναμαι γὰρ ὥσπερ
R. ut C. præter συμβουλίᾳ --
E l. 1. πείθεσθαι (πείθεσθε) οὖν μοι A
πεισθέντες οὖν μοι καὶ ἀρχὰς καὶ ἐπὶ C. D. R.
l. 2. πραγμάτων ἡγεμονικὰς λήψεσθαι A. B
πραγ. ἡγεμονίας λήψεσθε. C.
πραγ. ἡγεμονίας λήψεσθε D. R.
l. 3. μεταβαλόντες C
l. 4. ἐντρυφήσητε D
ἐντρυφήσετε R.
l. 5. διαθήσεσθε διὰ τῆς ἀπειθείας ὑμῶν A--
διαθήσεσθε deest ὑμῶν B
διαθῆσθε διὰ τῆς ἀπ. ὑμῶν C. D
διαθεῖσθε διὰ τῆς ἀπ. ὑμῶν R.
l. 9. καὶ τῆς εὐμορφίας A. B. C. D
καὶ τῆς εὐμ- οἰκτίζομαι, καὶ διαλογίσασθε R.
Ibid. οἰκτείρομαι καὶ διαλογίσασθε C. D
F l. 2. deest δὲ A
ἀπόκειται. καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐκέλευσεν εἰς τὸ μέσον τεθῆναι τὰ βασανιστήρια, τροχούς τε καὶ .... καταπέλτας τε καὶ C. D. R.
l. 3. τὸ ἔμπροσθεν προτεθεῖναι A
τὰ ἔμπροσθεν προθεῖναι
l. 4. ὅπως κἂν διὰ τοῦ A B
l. ult. δακτυλήθρας, χεῖρας τε σιδηρᾶς καὶ σφῆνας R.
l. ult. δακτυλήθρας καὶ χεῖρας σιδηρᾶς καὶ σφῆνας .. προέθεσαν εἰς μέσον. ὑπολαβὼν A
δακτυλίθρας καὶ χεῖρας σιδηρᾶς. καὶ σφῆνας ... προέθηκαν, ὑπολαβὼν B
δακτυλήθρας καὶ σφίγγας C. D
Pag. 1092. A l. 1. πυρός. ὅπως κἂν διὰ τοῦ φόβου πείσειεν αὐτοὺς μιαροφαγῆσαι καὶ προέθεσαν οἱ δορυφόροι τὰ βασανιστήρια καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ τύραννος. μειράκια φοβ. καὶ ἣν σέβεσθε C. D. R.
l. 5. ἐπάγωγα ῥήματα A. C. D. R.
l. 7. εὐλογιστίας .... καί τοι λογισόμεθα εἰ δειλόψυχοί ... ἐν ἑαυτοῖς A
B. Idem habet præter, ἐν αὐτοῖς
εὐλογιστίας ... καί τοινυν λογισώμεθα &c. ut in B
R. C. D
B l. 1. deest λίαν C. D
l. 2. καὶ ἐπὶ εὐεργεσίᾳ A. C. D. R.
καὶ ἐπὶ εὐεργεσίαν B
Ibid. εἰ μὴ πειθείημεν αὐτῷ. τί τοῖς βουλ. ἀφρενοῦμεν. κενοῖς ἑαυτοὺς εὐφραίνοντες βουλήμασιν καὶ θαν- C. D
R. ut C. nisi quod deest μὴ. erat ἀφαινοῦμεν sed corr. αφρε ---
l. 3. καινοῖς ἑαυτοὺς ἀπατῶμεν A
l. 4. καὶ θανατ. απειθ. τολμῶμεν desunt in B
l. 6. τῶν τυράννων ἀπειλὰς C. D
l. 7. καὶ φευξόμεθα A. B. D. R.

ὀλεθρηφόρον ἀλαζονείαν C.D.R.

C l. 1. μητέρ☉ ἡμῶν γῆρας A
ἡλικίας, κατοικτείρωμεν ἢ τὸ τ̃ μητρὸς ἡμῶν γήρας C.D.R.

l. 2. τεθνηξώμεθα. συγγνώσε) ἢ A
τεθνηξόμεθα. συγγνώσε) ἢ B
τεθνηξώμεθα. συγγνώσεται ἡμῖν θεῖα C
τεθνηξο. συγ. ἡμῖν ἡ θ. D
τεθνηξο. συγ. ἢ ἡμῖν η. θ. R.

l. 6. κενοδοξήσωμεν A
βιασώμεθα ... κενοδοξήσωμεν C.D.R.

l. 7. νόμ☉ ἡμᾶς ἑκουσίως A
νόμ☉ ἑκουσίως ἡμᾶς B
νόμ☉ ἑκουσίως ἡμᾶς θάνατοι πόθεν ἡμῖν η τοσ. ἐντετηκε C.D.R.

l. 8. ἡμῖν ἐντέτηκεν ἡ τοσαύτη A
ἡμῖν ἡ τοσαύτη ἐντέτηκε B

D l. 1. παρὸν μετ' ἀταραξίας ζῆν C.D.R.

l. 3. ἢ μέλλοντες A

Ibid. ἐνεθυμήθησάν τι τοιοῦτον. ἦσαν C.D
ἐνεθ. τι τούτων. ἦσαν γὰρ ἀδελφοὺς τ̃ R.

l. 4. ἅμα τῷ παυ- B.C.D.R.

l. 5. αὐτοὺς μιαροφάγησαι, πάντες διὰ μιᾶς φωνῆς A
αὐτοῖς μιαροφάγησαι & ut supra B
C.R.D. ut B

l. 7. εἶπαν. τί μέλλεις ὦ τύραννε, σὺ ὄψει τι ποιεῖν προείρησε. ἕτοιμοι A
εἶπον. τί μέλλεις ut in edito B
εἶπον. τι μελ. ὦ τυρ. σὺ ὄψῃ τι ποιεῖν προήρησαι. ἕτοιμοι C.D.R.

l. 9. θανατηφόρ☉ ἀρέσκετα, παρὸν μετὰ ἀταραξίας ζῆν A
θανατηφόρ☉ ἀρέσκετα καὶ ἀρτέρετα. παρὸν μετὰ ἀταραξίας ζῆν B

Nov. Edit. §. 9. *Gen.* verò

E l. 1. πατελαὸς A

l. 2. αἰσχυ. ἢ καὶ τοὺς R.C
αἰσχυ. καὶ τοὺς D
προγόνους ἡμῶν εικ- C.D.R.

l. 3. εὐπείθεια, καὶ συμβουλῶ μωσῆ χρησόμεθα σύμβουλε τύραννε παρανομίας ... ὑπὲρ αὐτοὺς ἡμᾶς ἐλέα R.

l. 4. μωσῆ χρησοίμεθα σύμβουλε τύραννε A
μωσῇ χρη. σύμβουλε τύραννε B
εὐπείθεια, καὶ συμβουλῷ μωσῇ χρησώμ. σύμβουλε τυρ. καὶ παράνομε μὴ ἡμᾶς C.D

l. 5. μισῶν ὑπὲρ ἑαυτοῦ A
μισῶν ὑπὲρ αὐτοὺς ἡμᾶς ἐλεῇ C.D

l. 6. αὐτοῦ τ̃ θάνατον νομίζωμεν A
εἶναι αὐτοῦ τοῦ θανάτου νομίζομέν σου B

l. 7. ἐκφοβεῖσθαι ἢ ἡμᾶς τ̃ διὰ βασάνων A
φοβερίζεις ἢ C.D.R.

l. 8. βασ. θαν. απ. ὥσπερ οὐ περὶ μικροῦ μαθὼν D
C. idem habet præter ἀπειλῶν ἡμῖν.
R. ut C.
ὑπομείναντες ἀπέθανον. ἀποθάνωμεν

F l. 1. μαθών. ἰδοὺ γέροντες B
μαθὼν παρ' ἐλεαζάρου εἰ οὖν οἱ γερ- C.D.R.
ὑπομείναντες ἀπέθανον. ἀποθάνωμεν ἂν B

F l. 2. deest καὶ R.

l. ult. τ̃ σῶν ἀναγκῶν deest R. ἂν B

F l. 3. ἀποθάνοιμεν ἂν A
ἀποθάνοιμεν δὴ δικ- R

l. 2. deest καὶ

l. 3. ἀποθάνοιμεν δικ- C
ἀποθάνομεν δικ- D

l. 4. βασάνους ὑπερ. τ̃ σῶν βασ. καὶ ἀναγκῶν τὰς C.D
γέρων ὢν C.D.R.

l. 8. βασ. θαν. απ. ὥσπερ οὐ περὶ μικροῦ μαθὼν D
C. idem habet præter ἀπειλῶν ἡμῖν. R. ut C.

Pag. 1093. A l. 1. ὦ τύραννε καὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν A
ὦ τυρ. καὶ τὰς ἡμῶν ψυχὰς B.C.D.R.
θανατώσεις ἡμᾶς διὰ C.D.R.

l. 2. ἢ ἡμᾶς βλάπτειν ἡμᾶς βασανίζων. ἡμεῖς μὲν γὰρ C.D

R. idem habet sed deest tamen ἡμᾶς

l. 3. ἡμεῖς μὲν γὰρ διὰ τῆσδε τ̃ κακο- A.B.R.C.D

l. 4. ἆθλα νομιζόμεθα καὶ ἐσόμεθα παρὰ θεῷ, δι' ὃν καὶ πάσχομεν. σὺ ἢ διὰ τὴν ἡμῶν A
ἆθλα ἕξομεν καὶ ἐσόμεθα &c. ut in A.C.D.R.

l. 5. καρτερήσας ὑπὸ B

l. 6. βάσανον διὰ πυρός. ταῦτα αὐτῶν εἰπόντων A
βάσανον. ταῦτα αὐτῶν οὕτως εἰπόντων B
τούτων ἢ ταῦτα εἰπόντων .... ἀπειθούντων, ἀλλ' ὡς καὶ ἀχαρίστων ἐχαλέπηνεν ὁ τύραννος. εὐθὺς οὖν τ̃ πρεσβ- αὐτῶν C.D.R.

l. 9. αὐτὸν κελευσθέντες παρήγαγον A
αὐτῶν κελευσθέντες παρῆγον B.C.D
αὐτῶν κελευσθ. παρῆγον οἱ ὑπερασπισαι R.

B l. 2. ἑκατέρωθεν. ὡς ἢ A.B.C.D.R.

l. 3. μηδὲν ἀνυ. ἀνέβαλον αὐτὸν ἐπὶ τ̃ R.

l. 3. μηδὲν ἀνύοντες ἐνέβαλον αὐτὸν ἐπὶ τ̃ A.C.D
μηδὲν ἀνύοντες ἐνέβαλλον αὐτὸν ἐπὶ τ̃ B

l. 5. ἐγίνετο C.D.R.

l. 6. ἐκατηγόρει λέγων B.D. κατηγορεῖ C

l. 7. καὶ ὁμόφρων οὐκ ανδ- A
καὶ ὁμόφρων οὐ πατρός σου οὐ διαβόλου, οὐκ ανδ- B
ὁμόφρον D.R.

l. 8. με, οὐδὲ ἀσεβήσαντα τοῦτον τ̃ τρόπον κατακικίζεις, ἀλλὰ A
με καταικίζεις τοῦτον τ̃ τρόπον οὐδὲ ασεβ. ἀλλὰ B
με οὐδὲ ασεβ. με καταικ. τ̃ τρόπον τοῦτον ἀλλὰ C.R.
με οὐδὲ ασεβ. με καταδικάζεις τ̃ τρ. τυ. ἀλλὰ D

C l. 2. λεγόντων αὐτῷ R

l. 2. λεγόντων αὐτῷ. ομολ.... ἀπαλλαγῆς τ̃ βασ. αὐτὸς εἶπεν &c. ut in A.C.D.R.

l. 3. ἀπαλλαγῆς ... εἶπεν αὐτοῖς. οὐχ οὕτως ἰσχυρὸς ὑμῶν ὁ A
ἀπαλλαγῆς ... εἶπεν. οὐχ οὕτως ἰσχυρότερ☉ ὑμῶν ἐστιν ὁ B

l. 6. πυροῦτε μου τὰς B.R.
στρεβλοῦτε μου τὰ B.R.

l. 7. γὰρ ὑμᾶς A.R.B.C.D

l. 8. ὑπὲρ ἀρετὴν A
ὑπὲρ αὐτῆς C

l. 9. καὶ ταῦτα ... καὶ τὸ διερεθίζον τ̃ τροχὸν προσεπικαλέτενον A
καὶ ταῦτα ... καὶ διερεθίζον τ̃ τροχὸν, ἐπεὶ, κατέτενον. B
C. & D. R. ut C
habent ut A. nisi quod C. habet προσέτι καλέτενον, D. πρὸς ἔτι καλέτενον.

D l. 2. ὁ σωρὸς A.B.C.D.R.
καὶ περιτεθηγμένον R.

l. 5. καὶ περιτεθηγμένον ... πῆγμα ὁρῶν ὁ μεγαλ- A
καὶ περιπεπηγμένον ... πῆγμα ὁ μεγαλ. B

l. 7. ἀλλ' ὡς ἐν C.D.R.

l. 8. μιμήσασθέ με A
στρεβλὰς λέγων. μιμ- C.D.R.
αδ. μυ. μή μου τὸ νέον λειπ. C.D
ἀδελφοί μου, μή μου τ̃ ἀγῶνα λιποτακτήσητε R.

E l. 1. λειποτακτήσησθε B

l. 2. τ̃ ψυχῆς ἀδελφ- A
τὴν ἀδελφ. τ̃ εὐψ. μυ. C.D.R.

l. 3. ὑπὲρ τ̃ εὐσε. C.D.R.

l. 4. καὶ ἧς A

l. 4. καὶ πάνσοφ☉ ἡμῶν B

l. 5. τιμωρήσατε A.B
τιμωρήσηται C.D
τιμωρήσεται R.

F l. 1. οὐ πρώτου τ̃ δεύτερον A
οὐ προτέρου τ̃ δευ. C.D.R.

l. 2. ὀργάνῳ καὶ καταπ- A
ὀργάνων, ὑφ' οἷς καταπ. C.D.R.

l. 3. ὡσεὶ φαγεῖν βουλ- C.D.R.
γνώμην. εἵλκυσαν ἀπὸ τ̃ τεσσάρων ... ἐπισπασάμενοι C.D

l. 3. ὡς εἰ φαγεῖν βούλοιτο πρὶν βασανίζεσθαι μέλλοι παυθαν- A

ὡς

ὡς δ' εἰ φαγεῖν &c. ut in edito B
l. 4. τὴν συγγνώμην γνω- B
l. 5. ἀπὸ δὲ τῶν ... χερσὶν ἐπισπασάμενοι A
ἀπὸ τῶν ... χερσὶν ἐπισπασάμενοι B
γνώμην εἵλκυσαν ἀπὸ τῶν τενόντων ... ἐπισπασάμενοι R.
οἱ παρδάλεοι θῆρες ἀπέσυρον C. D
Pag. 1094. A l. 1. οἱ παρδάλιοι A. B. R.
l. 2. ἀπέσυρον B. R.
l. 2. ὁ δὲ τὴν τοιαύτην ἀλγ. βαρέως καρ- C. D. R.
l. 4. οὐ δοκεῖ σοι παν- C. D. R.
l. 4. εὐσέβειαν, ἔφη τε πρὸς τὸν τύραννον; ἆρα οὐ δοκεῖς ὦ πάντων A
l. 5. πλέον ἐμοῦ βασανίζεσθαί σου ὁρῶντά σου νενικημένον R.
l. 5. πλέον ἐμοῦ βασανίζεσθαι ὁρῶν σου νενικημένον C. D
l. 7. τὸ δι' εὐσέβειαν ἡμῶν ὑπομονῆς; ἐγὼ μὲν γὰρ διὰ τὴν ἀρετὴν A
τὸ δι' εὐσεβ. ἡμῶν ὑπο- ἐγὼ μὲν γὰρ ταῖς διὰ τὴν ἀρετὴν B
εὐσέβειαν ὑμῶν C
l. 8. διὰ τὴν ἀρετὴν C. D. R.

Nov. Edit. §. 10. *Gen.* vero

B l. 1. δίκης ὀργάς. καὶ τούτου τὸν A
l. 2. καὶ τούτου τὸν B
καὶ τοῦτον τὸν ἀοίδιμον R. C. D
τοῦ δευτέρου, ὁ τρίτος C. D. R.
l. 4. τῶν υἱῶν σώζοιτο A
υἱῶν C. ὑῶν D
l. 5. τοῖς προαποθαν- A. R.
l. 6. αὐτὴ ἐγέννησέ με μήτηρ C. D. R.
l. 7. ἀνετράφην δόγμασι; οὐκ ἐξόμνυμι A
ἀνετράφημεν δογ. οὐκ ἐξόμνυμαι B. C. D
δόγμασιν ἀνετράφην; οὐκ ἐξόμνυμαι R.
l. 8. ἀδελφότητός μου συγ- C. D. R.
πικρῶς οὐκ ἐνέγκοντες C. D
πικρῶς ἐνέγκοντες R.
l. 8. συγγένειαν. πρὸς ταῦτα εἴ τι ἔχετε ἔχετε, προσαγάγετε κολαστήρια τῷ σώματί μου. τῆς γὰρ ψυχῆς, οὐδ' ἂν θέλητε, ἅψασθαι δύνασθε. οἱ δὲ πικρῶς ἐνέγκοντες A
l. 9. αἱθρεμβόλοις A. B
τοῦ παιδός, ἀρθρ- C. D. R.
C l. 2. ἀναμοχλεύοντες ἐξεμέλιζον A
l. 2. ἀναμοχλεύοντες ἐξεμέλιζον τοὺς R.
ἀναμοχλεύοντες ἐξεμέλιζον B
ἀνομοχλεύοντες ἄξονι εἵλιζον τοὺς δακτ- C. D
l. 3. καὶ τοὺς βραχίονας καὶ τὰ σκέλη, καὶ τοὺς ἀγκῶνας A. B. C. D. R.
l. 4. κατέκλων C. D. R.
l. 5. περισύραντες τὰ ὄργανα τὸ δέρμα σὺν ἄκροις ταῖς τῶν B
l. 5. ἰσχύοντες ἄγξαι. περιλύσαντες τὰ ὄργανα σὺν ἄκραις ταῖς τῶν C. D. R.
l. 6. ἄκραις ταῖς τῶν A
l. 7. ἦγαγον τροχὸν B
l. 7. ὃν ὅλως ἐκ σπονδύλων A
ὃν ἐκ σπονδύλων B
ὃν ἐκ σπονδύλων μελιζόμενος C
ὃν ἐκ σπονδ. μελιζόμενος D
ὃν ἐκ σφον. μελιζ- R.
l. 8. ἑώρα περιμαλακιζομένας τὰς ἰδίας σάρκας καὶ τῶν C. D
ἑώρα περιλακιζ. τὰς ἰδίας σάρκας R.
D l. 1. τῶν σπλάγχνων A. B. C. D
l. 1. σταγόνας ὕδατος R.
l. 4. μεγαλοφωνίαν C. D
l. 5. ἀκαταλύτους A. B. C. D. R.
l. 6. τούτου θάνατον θανόντος A
τούτου ἀδελφοπρεπῶς ἀποθανόντος C. D. R.
l. 7. μὴ συμμανῇς &c. ut C. R.
l. 7. μὴ μανῇς .... τὴν αὐτὴν μανίαν. ἀλλὰ πεισθεὶς τῷ βασιλεῖ σῶζε σαυτόν. & ad marg. ὁ δὲ ἔφη πρὸς αὐτοὺς A

μὴ μανῇς καὶ σὺ ... τὴν αὐτὴν μανίαν, ἀλ. πεισθ. τῷ βασ. σῶσον σεαυτὸν οὐχ B
μὴ συμμανεῖς καὶ σὺ τοῖς ἀδελφοῖς τὴν αὐτὴν μανίαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. οὐχ C. D
l. 8. ἔχεται A
E l. 2. καὶ τὸν ἀΐδιον τῆς εὐσ. A. B
καὶ τὸν ἀέναον τῆς εὐσ- C. D. R.
l. 3. ἐπινοεῖ τοιγαροῦν ὦ τύραννε A. C. D. R.
deest ὦ R.
l. 4. ἵνα κἂν δι' C. D. R.
l. 5. ἀκούσας ὁ μιαιφόνος, καὶ αἱμοβόρος καὶ παμμιαρ. ... ἐκτμηθῆναι. C D
ἀκούσας ὁ μιαιβόρος καὶ φονώδης καὶ παμμ- ... ἐκτμηθῆναι R.
Pag. 1095. A l. 1. σιωπώντων ἀκούει A. B. C. D. R.
l. 2. τέμνε. A. B. R.
τοιγαροῦν τέμνε C. D
l. 3. ἡδέως γὰρ ὑπὲρ τοῦ θεοῦ A
ἡδέως ὑπὲρ θεοῦ B
ἡδέως γὰρ ὑπὲρ τοῦ νόμου τοῦ θεοῦ C. D. R.
l. 4. ἀκρωτηριάζομαι A
ἀκρωτηριαζόμεθα C. R.
Ibid. σε δὲ ἐν τάχει C. D. R.
l. 5. θεὸς ὅτι τὴν τῶν θείων ὕμνων C. D. R.
l. 6. καὶ αὐτὸς ταῖς C. D
l. 7. ἐναπέθανε σεμνῶς A
ἐναπέθανεν. B. C. D

Nov. Edit. §. 11. *Gen.* vero

B l. 1. εἰς τὸν ὑπὲρ ἀρετῆς A
τύραννε πρὸς ὃν ἀπαιτεῖς θάνατον. αὐτὸς δὲ B
πρὸς τὸν ὑπὲρ ἀρετῆς C. D. R.
l. 2. ἐμαυτὸν ἥκω, ὅπως C. D. R.
l. 3. ὀφειλήσεις A
ὀφλήσῃς B. D
ὀφλήσεις C. R.
l. 4. ὦ μισάρετε καὶ μισάνθρωπε A. R.
ὦ μισαρώτατε καὶ μισανθρωπότατε B
ὦ μυσαρὲ καὶ μισάνθρωπε C. D
l. 5. τρόπον; ἢ κακὸν εἶναί σοι δοκεῖ, ὅτι τὸν πάντων κτίστην εὐσεβοῦμεν θεόν. καὶ A
ὅτι εἰς τὸν πάντων C. D
τρόπον. ἢ κακόν σοι δοκεῖ ὅτι τὸν παν. &c. ut in edito R.
l. 8. R. ut A. præter, ποθῶν, καὶ ... νῦν ἴδες ἀλλ. θεοῦ ὢν .... εἰς τὸν θεόν. τοια. δὲ
l. 8. ἐστιν ἄξια. εἴπερ ἠθάνου ἀνθρώπους ποθῶν, καὶ εἶχες ἐλπίδας σωτηρίας παρὰ θεῷ. νυνὶ δὲ ἀλλότριος ὢν θεοῦ πολεμεῖς τοὺς εὐσεβοῦντας εἰς θεόν. τοιαῦτα λέγοντα A
εἰσὶν ἄξια. τοιαῦτα λέγοντος οἱ δορυφόροι ut in Edito B
ἐστιν ἄξια. τοιαῦτα αὐτὸν λέγοντα δήσαντες οἱ δορυφόροι εἵλκυσαν ἐπὶ τὸν καταπ- C. D
l. 9. αὐτὸν ἦγον ἐπὶ A
R. ut in Edito.
C l. 2. ἐφορμίσαντες R.
l. 2. περὶ τὴν τροχαίαν A
περὶ τὸν τροχαῖον C. D
ἐπὶ τὸν τροχαῖον R.
l. 3. ὅλος ἐπὶ τὸν A. R.
ὅλος ἐπὶ τὸν τροχὸν σκορπίου δίκην ἀνα- B
l. 4. ἐξεμελίζετο τοῦτον τὸν τρόπον. ὅθεν τὸ πνεῦμα A
l. 3. ὅλως καταχλώμενος ἐπὶ τὸν τροχὸν σκορπίου τρόπον ἐξεμιλίζετο ὅθεν καὶ τὸ C. & D. C. tamen habet ὅλος
l. 6. σῶμα αἰχόμενος κρίξας ἔλεγεν. ἄκων ὁ τύραννος χάριτας ἡμῖν χαρίζει καλὰς διὰ R
l. 6. σῶμα ἀγχόμενος, καλὰς, ἔλεγεν, ὦ τύραννε, χάριτας ἄκων ἡμῖν A
σῶμα ἀγχόμενος &c. ut in edito B
l. 7. γενναίων B
Ibid. συνεχωρέμενος ἔλεγεν. καλὰς ἡμῖν ἄκων ὦ τυρ. C. D
l. 8. παρέχων εἰς τὸν ... καρτερίας C. D

 B. ἡμῶν

B. ἡμῶν παῤῥησίαν
D l. 1. τούτους ἀδελφοπρεπῶς ὁ ἕκτος ηγ. μειρ. καὶ πωθ- B
l. 2. deest ὃς R.
l. 3. εἰ βούλετο φαγὼν ἀπολυθῆναι ἔφη. ἐγὼ μὲν τῇ ἡλικίᾳ τῇ τῶν ἀδ. μου νεώτερός εἰμι. τῇ δὲ διανοίᾳ ἡλι- εἰς τὰ αὐτὰ τρ. καὶ γεν. C. D
l. 3. ἀπολύεσθαι, ὁ δὲ ἔφη, ἐγὼ τῇ μὲν ἡλικίᾳ τῶν ἀδ. μου εἰμὶ νεώτερος. τῇ δὲ διαν. ηλικ. R.
l. 3. εἰ βούλεται φα. ἀπολ. ἐγὼ μὲν τὴν ηλ. ἀδελφῶν μου B
l. 5. deest καὶ ante γεννηθέντες A. B
l. 7. μιαροφαγοῦντας R.
l. 9. ἐκ μελῶν καὶ σφονδ- A
ἐκ μελῶν καὶ ἐκσφ- C. D
l. 7. βασανίζειν με μὴ C. D
τοιαῦτα αν. επ. ἦγον ... ἐφ᾽ οὗ C. D
ἐφ᾽ οὗ R.
E l. 1. ὑπερεκαίετο R.
l. 1. deest δ᾽ A. B. C. D. R.
πυρώσαντες εἰς τὸ νῶτον παρετίθουν. καὶ διαπείραντες τὴν πλευρὰν αὐτοῦ ἔκαιον τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. ὁ δὲ βασαν. ἔλεγεν ὦ ἱεροπ. αγ. ἐφ᾽ ὃν C. D
διαπείραντες ἀπ᾽ αὐτοῦ τὰ σπλάγχνα κατέκαιον R.
ἱεροπ- αἰῶνος R.
l. 3. ὦ ἱερο- A
l. 5. κληθέντες ἐνικήσαμεν A
l. 7. καθωπλισμένος τεθ- R. B
καὶ καλοκἀγαθίας ὡπλισμένη C. D
l. 8. μέγαν σοι πρόσ. A. B
αὐτὸς. ἀλάστωρ καινοῦργε βασ. B
μου. σὺ δὲ ὦ τύραννε μέγαν προσβαλὼν καὶ αὐτὸς τιμωρόν. τιμωρηθήσῃ καινοῦργε τῶν βασ- C. D
μέγαν σοι προσβάλλων ἀλάστορα κενοῦργε R.
F l. 2. εὐσεβούντων τῷ θεῷ οὐξ A
καταλελύκαμεν B. C. D
Pag. 1096. A l. 1. μήτε βιασ- πρὸς τὴν μιαρ. καταλ. σου ἐστίν. τὸ C. D
μήτε βιασ. πρὸς τὴν μιαιρ. οὐ καταλύσεις. ἔστιν σου τὸ πῦρ ψυχρὸν R.
l. 3. καταπέλται, καὶ ἀδύνατος ἡ βία. οὐ γὰρ A. R. B
καὶ ἄτονοι οἱ καταπ. &c. ut supra C. D
ἀλλὰ ὁσίου νόμου δορυφ. προις. ἡμῶν C. D
l. 4. οἱ δορυφόροι A. R.
παρεστήκασιν ἡμῶν οἱ δορυ- B
l. 6. ἀνεπέθανε A
l. 7. παρεγένετο A. R.
παρεγίνετο B
παραγίνεται ὁ νεω. πάντων C. D
ὃν καὶ οἰκτείρας C. D
l. 8. ὃν κατοικτείρας R.

Nov. Edit. §. 12. *Gen.* vero

B l. 1. καίπερ δεινῶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ κακισθεὶς A. R
καίτοι δεινῶς ὑπὸ πάντων τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ κακισθεὶς B
l. 2. C. & D. ut A. præter, καταικισθεὶς πλησ. αὐτὸν R.
l. 2. δεσμὰ προκείμενα, πλησιέστερον αὐτὸν μετ- A
δεσμὰ παρακείμενα πλησιώτερον αὐτὸν παρεπέμψατο B
πλησιέστερον μεταπεμψάμενος αὐτὸν παρη- C. D
l. 5. R. ut A. nisi quod deest δε-
l. 5. τεθνήκασι. σὺ δὲ εἰ μὲν μὴ A. B
τεθνήκασιν. καὶ σὺ δὲ εἰ μὴ πισθῇς. D
C. idem habet præter πισθεὶς.
l. 6. πισθεὶς χαλεπῶς καὶ αὐτὸς βασαν- τεθνήξῃ B
A. habet etiam τεθνήξῃ sicut & D. & R.
καὶ αὐτὸς ἄωρος τεθνήξῃ π. C. & D
l. 8. βασιλείας μου B
C l. 1. παρακαλέσας C. D
C l. 2. ὅπως ἑαυτὸν ἐλεήσωσιν τοσ- A
ὅπως τοσούτων παίδων στερηθεῖσαν ἐλεήσῃ καὶ εὐπειθῆ ποιήσῃ B
ὅπως αὐτὸν ελε- ut in edito C. D
l. 3. ἐπὶ τὴν σωτήριον εὐπείθειαν τὸν περιλειπ. A. D

ἐπὶ τὴν σωτήριον εὐπρέπειαν τὸν περ. C
l. 5. R. ut A. nisi quod deest τι
l. 5. ἐροῦμεν μικρὸν ὕστερον, λύσατέ με, φησὶν, εἴπω τι τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς σὺν A. C. D
ἐροῦμεν μικρὸν ὕστερον reliqua ut in A. præterquam quod deest τι B
ἐπιχαρέντες ὅ τε βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, μάλιστα οἱ ἐπὶ D
C Idem habet nisi quod deest οἱ ante ἐπι-
l. 8. deest τι A. R
αὐτόν. ὁ δὲ δραμὼν, ἔστη πλησίον τῶν τηγάνων καὶ ἔφη ὦ ἀνόσιε καὶ πάντων πονηρότατε τυρ- C. D
τηγ. ἔφη, αν. φη- R
D l. 3. deest καὶ ante τοὺς A. B. C. D. R.
l. 5. ἡ θεία δίκη πυκνοτέρῳ A.
ἡ δίκη πικροτέρῳ C. D
ἡ θεία δίκη πυκνο- R.
l. 6. πυρὶ καὶ σορβανῆσαι εἰς ὅλον ... ἀνήσουσί σε B
l. 7. ἀνήσουσι σε A. C. D
καὶ βάσανοι εἰς ὅλον τὸν αἰῶνα οὐκ ἀνήσουσίν σε R.
l. 8. ἠδέσθης ὦ θηριωδ- C. D
E l. 1. τοῦτο καταικαύσας A
τοῦτον καταικαύσας C. D
l. 4. ὑμώξεις A. οἰμώξῃ B
τοὺς τῆς εὐσεβείας αγων- B
ἀνταγωνιστὰς C. D
l. 5. μέλλων ἔφη οὐκ A. B. R
l. 6. οὐκ αὐτομόλῳ C. D
deest μου C. D
l. 6. ἀσεβείας. ἐπικαλοῦμαι δὲ τὸν πατρῷον θεὸν, ὅπως ἵλεως γένεται τῷ ἔθνει ἡμῶν. σὲ δὲ καὶ ἐν τῷ νῦν βίῳ καὶ θανόντα τιμωρήσεται. καὶ ταῦτα κατευξάμενος ἑαυτὸν ἔῤῥιψε A. B
C. & D idem habent præter, τιμωρήσηται
Ibidem μου ἀδείας. ἐπικαλ. ut in A. præter, τῷ γένει ἡμῶν R.
l. 7. ἐπὶ τῶν τηγ- B
l. 8. ἀπέδωκε τὸ πνεῦμα. A
deest τὴν ψυχὴν R.
Ibid. οὕτως ἀπέθανεν. εἰ δὲ τοίνυν τῶν μέχεις C. D

Nov. Edit. §. 13. *Gen.* vero

Pag. 1097. A l. 1. ἤδη τοίνυν A
εἴδε τοίνυν τόν με θαν. πόνον B
l. 2. συνωμολογηται. πανταχόθεν τοίνυν ὅτι B
συνωμόλογηται πανταχ- C. D. R.
l. 2. οὖν πανταχόθεν A
l. 3. deest εὐσεβὴς B
l. 5. τούτοις αὐτοῖς A
ἂν αὐτοὺς νεν- deest τούτους B
μιαροφάγεσαν R.
deest αὐτοὺς C. D
ἂν αὐτοὺς τούτοις νεν- R.
l. 7. περιεγένοντο τῶν παθῶν, ὧν οὐκ ἔστι παρειδεῖν A. C. D
B. Idem habet præter, παθῶν καὶ οὐκ ἐστι.
R. ut B
l. 8. ἐπεκράτησαν γὰρ καὶ πάθους, ἔτι μὴν καὶ πόνων A
B. Idem habet inter nisi quod deest ἔτι μὴν
C. & D. ut B
R. ut B
B l. 1. πῶς οὖν ὃ οὐκ ἔστιν καὶ τούτοις τὴν τῆς R.
εὐλογ. παθοκράτειαν οἱ τῶν μὲν διὰ πυρὸς &c. ut A. R.
l. 1. τὴν ἐπὶ τῆς εὐλογισίας παθοκράτειαν ὁμολογεῖν, οἱ τῶν διὰ πυρὸς ἀλγηδόνων οὐκ ἐπεστράφησαν A
C. & D. ut A. præter, εὐλογίας ... τῶν μὲν δια-
l. 2. οἱ τῶν μὲν διὰ πυρὸς ἀλγ. οὐκ ἐπεσρ- B
l. 4. προβληθέντες B
καθάπερ δὲ προβλῆτες C. D
προβλῆται λιμ. πύργοις R.
l. 5. τοῖς εἰσπλέουσι R. A. C. D
τοῖς πλέουσι B
l. 7. εὐλογισία A. C. D. R.
εὐλογισία τῆς εὐλογισίας οχ- B

l. 8. ἐπι-

l. 8. ἐνίκησε κόλασιν C. D
l. 9. παρεθάρσυνον C. D
παρεθάρσυνον R.
l. 9. εὐσεβείας πάντες χορὸν συνησάμενοι παρεθάρσυνον ἀλ- A
εὐσε- στήσαντες χορὸν παρεθάρσυνον ἀλ- B
Cl. 1. ἀποθάνωμεν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἀδελφοὶ καὶ νόμου. A
ἀποθάνωμεν &c. ut in Edito B. C. D. R.
ἀσυνείας νεανίσκους οἱ τῆς ἰσοπόλιδος R.
l. 2. τοὺς τρεῖς τοὺς ἐπὶ τῇ ἀσυνείᾳ νεανίσκους οἱ τῆς ἰσοπολίτιδος C. D
l. 2. τοὺς τρεῖς νεανίσκους τοὺς ἐπὶ τῆς ἀσυνείας, οἱ τῆς ἰσοπολίτιδος A
l. 2. ἐπὶ τῆς συνείας νεανίσκους οἱ τῆς ἰσοπόλιδος B
l. 3. deest πρὸς B
l. 4. ἀπόδειξιν R.
l. 5. ἔλεγεν. ὁ δὲ εὐσεβῶς καρτ- A
ἔλεγεν ὁ δὲ εὐγενῶς B. R.
ὁ μὲν ἔλεγεν, θαρ. αδ. C. D
l. 6. ὁ δὲ ὑπομιμνήσκων ἔλεγεν. C. D
l. 6. deest καταμνησθεὶς R.
l. 6. τινὸς μητρὸς R.
l. 6. ἔστε καί τινος B
l. 7. ἕκαστος καὶ αλ- B
ὁ ἰσαάκ. εἰς δὲ εκ. καὶ αλ- R.
Dl. 1. πάντες ἐφορμῶντες θαῤῥαλέως ἑαυτοὺς B
l. 1. ὁμοῦ αλ. εφορ. φαιδροὶ μάλα καὶ θαρσαλαῖοι [D. θαρσαλέοι] ἔλεγον ἑαυτοὺς ... ὅλης τῆς C. D
ἐφόρων φαι. καὶ μάλα θαῤῥαλέοι ἑαυτοῖς R.
l. 2. ἀφιερώσομεν ἐξ ὅλης τῆς R. B
l. 3. χρήσωμεν A. B. C. D. R.
l. 5. deest τὸ σῶμα R.
ψυχῆς ἀγὼν καὶ κίνδυνος ἐν αιω. βασάνῳ ... παρέβασιν R.
l. 6. κινδ. αἰωνίῳ βασάνῳ, deest ἐν, C. D
ψυχῆς ἀγὼν κίνδυνος ἐν αἰωνίῳ βασάνῳ κείμενος τοῖς τὴν ἐντολὴν θεοῦ παραβαίνουσι A
l. 6. βασάνῳ B
τῇ δὲ θείου λογ. παθοκρατείᾳ R.
deest γὰρ R.
l. 8. λογισμοῦ παθοκρατείαν A. C. D
τὴν δὲ ὁσίου λογ. παθοκρατείαν B
El. 1. ὑποδέξονται εἰς τοὺς κόλπους αὐτῶν. καὶ πάντες οἱ πατριάρχαι ἐπαινέσωσιν ἡμᾶς C. D
l. 2. αὐτῶν ἀδελφῶν B
deest αὐτῷ C. D
αὐτῷ ἀδελφῷ R.
El. 2. αὐτῶν ἀδελφῶν ἔλεγον οἱ περιλειπόμενοι ἀδελφοί· μὴ A
l. 4. deest ἡμῶν C. D
περιαποθ. οὐκ αἰνοεῖται R.
ἀνθρωπότητος φίλτρῳ R.
διὰ τῆς πα- R.
l. 5. ἀγνοεῖτε ἀδελφοὶ τὰ τῆς A
l. 6. τοῖς γεννωμένοις A. B. C. D. R.
l. 7. μητρῴας γαστρὸς φυτευσθ. χρόνος C. D
l. 8. κατοικ. χῶρον C. D
Fl. 1. αὐτῷ χωρίῳ πλασθ- .... deest αὐτοῦ A
l. 4. καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῶν γαλακτοποτοῦντες A. B. R.
καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῶν πηγῶν γαλακτοτροφηθέντες ἐφ' C. D
ἀγκαλισμάτων C. D
ἀφ' οὗ συν- R.
διὰ συντροφίαν. καὶ τῆς C. D
τῆς καθημερινῆς συν- C. D
τῆς αὐτῆς παιδ. C. D
ἄλλης παιδιᾶς R.
l. 8. καθεστηκυίας συμπαθούσας της A
l. 8. καθεστηκυίας συμπαθοῦς τῆς A
καθεστώσης συμπαθοῦς τῆς B
οὕτως τοίνυν καθεστηκυίας συμπαθοῦς τῆς C. D
Ibid. συμπαθέστερον πρὸς ἀλλήλους τὴν ὁμόνοιαν εἶχον C. D
συμπαθ. ἔχον τὴν πρὸς ἀλ. ὁμόνοιαν R.
l. 9. τῇ δικαίων συντραφέντες τοῖς πλεονεκτήμασι, μᾶλλον C. D

l. 9. μᾶλλον ἐπαυλοῦς ἤγαγον R.
l. 10. μᾶλλον ἀλλήλους ἠγάπων A. . . . ἐπέτεινεν αὐτῶν τὴν πρὸς ἀλλήλους εὔνοιάν τε καὶ ὁμόνοιαν A
Ibid. ἡ -- γὰρ ὁμοψυχία τῆς καλ- ἐπέτεινεν αὐτῶν τὴν ut in edito. R. B
ὅμως καίπερ τῆς B. C. D
ἐπέτεινεν αὐτῶν τὴν πρὸς ἀλ. εὔνοιαν. σὺν C D. addit καὶ ὁμόνοιαν
l. 11. τῇ θεοσεβείᾳ πιθανωτέραν αὐτοῖς A
τῇ ευσ- ποθεν. αὐτοῖς B
ποθεινότερον αὐτοῖς κατεσκεύαζε C. D
αὐτοῖς κατεσκεύαζε R.
ἀλλ' ὁμοίως καίπερ τῆς
συναυξόντων C. D. R.
l. 12. τῆς φύσεως ἠθῶν τὰ τῆς R.
l. 12. τὰ τῆς ἀρετῆς καὶ ἀδελφότητος ... συναυξόντων A
τὰ τῆς ἀδελφ- ... συναυξόντων ἃ ἠνέγκοντο διὰ τὴν εὐσέβειαν τοὺς αδ- &c. ut in Edito B
l. 13. οἱ ὑπολελειμμένοι R.
l. 13. διὰ τὴν εὐσέβειαν τὴν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς οἱ ὑπολειπόμενοι, τοὺς δὲ κατεικιζομένους ὁρῶντες μέχρι θανάτου καταικιζομένους. πρ- A
διὰ τὴν εὐσέβειαν οἱ ὑπολ. τοὺς ἀδελφοὺς καταικιζομένους πρὸς ἔτι ἐπίτρ. ἐπὶ τῶν αἰκισμῶν ὡς C. D
Nov. Edit. §. 14. *Gen.* vero

Pag. 1098. l. 15. ὡς μὴ μόνων B
l. ult. ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἀδελφῶν φιλαδ. παθῶν .. ὦ βασιλέως R.
l. 16. ὦ βασιλέως C. D. R.
Al. 1. ἐλευθερώτεροι. ὦ ἱερᾶς καὶ ἐναρμόσου περὶ τὴν εὐσέβειαν τῆς ἑπτὰ ἀδελφῶν συμφωνίας. οὐδεὶς ἐκ τῆς A
B. idem habet præter, τῆς εὐσεβείας. habet etiam ἐλευθερώτεροι B
ἐλευθερώτεροι. ὦ ἱερᾶς καὶ ἐναρμονίου περὶ τῆς εὐσεβ. τῆς επ. αδ. συμ. οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐδειλ- C. D
R. ut B. nisi quod deest ὦ.
l. 2. θάνατον ἐλθεῖν ὤκνησεν A
ἐπὶ τὸν θαν. ἐλθεῖν ωκ- C. D
l. 4. διὰ βασ. θαν. εσπ. καθάπερ γὰρ χεῖρες καὶ πόδες συμφ. R.
l. 4. βασάνων θάνατον ἔσπευδον. καθάπερ αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες συμφώνως A. C. D
βασ. θαν. εσπ. καθ. γὰρ χεῖρες καὶ πόδες συμφώνως B
l. 7. ψυχῆς ἀθανάτου τῆς εὐσεβείᾳ πρὸς τὸ deest μιᾶς κινούμενοι A. R.
τῆς ψυχῆς ἀθαν. τῆς εὐσ. κινούμενοι πρὸς τὸ B
μειράκιες ὡς ὑπὸ θανάτου ψυχῆς τῆς εὐσεβείας πρὸς τὸ ... συνεφώνησε C. D
Bl. 1. ὦ παναγία συμφώνων ἀδελφῶν ἑβδομάς. ὥσπερ γὰρ A
ὦ πανάγιε συμ. ἀδελ. ἑβδομὰς sed cor. erat antea ἑβδομάδος, καθάπερ γὰρ B
ὦ παναγία συμφονέων αδ. ἑβδομὰς καθ. D
ὦ παν. νυμφονέων αδ. ἑβδομαδάς. C
ὦ παν. &c. ut in A. præter καθάπερ γὰρ R.
l. 3. οἱ μειρακίσκοι R.
l. 4. νῦν οὖν ἡμεῖς .... νεανίαν ἐκείνων φρίττομεν. οἱ δὲ οὐ μόνον ἀκούοντες ἀλλὰ καὶ ὁρῶντες τὸ παραχρῆμα ἀπειλῆς λόγον, ἐμακαρίζοντο θαυμαζόμενοι. ἀλλὰ καὶ πάσχοντες A
νῦν ἡμεῖς ... νέαν. ἐκείνων φριτ. οὐ μόνον οἱ ὁρῶντες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀκούοντες τὸ παρ. απ. χρόνον, ἀλλὰ καὶ παρ- B
ἐκαρτέρουν B. R.
C. & D. ut A. præter τῆς ἀπειλῆς ... θαυμαζόμενοι πῶς πάσχοντες.
l. 6. οὐδὲ μόνον ἀκούοντες R.
l. 8. ὀδύναις, οὗ τί C. D
l. 9. γίνοιτο ἄλλο επαλγ- A
deest ἂν R.
Cl. 1. διέλυε A. C. D. deest οὖν B
σώματα αὐτῶν C. D
διελεύσεται τὰ R.

l. 2.

l. 2. ἤγηθε B
ἡγεῖθε C. D. R.
l. 3. deest ἐν D
l. 4. πολυτροπώτερον A. B. R.
περίεφρον- C. D
l. 5. deest ἐκείνων A.
l. 6. ἐφ' ἑνὸς ἑκάςῳ τέκνῳ ςρε- C. D
l. 7. θεωρεῖτε γὰρ πῶς πολύπλοκός ἐςιν A. R.
θεωρεῖται γὰρ πῶς πολύπλοκός ἐςιν B
C. & D. ut A. nisi quod deest γὰρ
l. 8. τῶν σπλάγχων συμπάθειαν A. C. D. R.
D l. 1. ὁμοίαν εἰς τὰ ἐξ αὐτῶν A
ὁμοίαν τὴν πρὸς τὰ ἐξ B
καὶ τὰ ἄλλα ζῶα ὁμοίαν εἰς τὰ ἐξ αὐτῶν γεννώμενα C. D
τὴν πρὸς τὰ ἐξ αὐτῶν γεννώμενα R.
l. 3. ἀνθρώποις. καὶ γὰρ τῶν πετεινῶν τὰ μὲν ἥμερα κατὰ τὰς οἰκίας ὀροφυῦντα περιασπίζει τῶν νεοττῶν. τὰ δὲ κατὰ κορυφὰς τῶν ὀρέων καὶ φαράγγων ἀποῤῥωγὰς, καὶ δένδρων ὀπὰς καὶ τὰς τούτων ἄκρας ἐννοσσοποιούμενα ἀποτίκτει, καὶ τὸν προσιόντα κωλύει. εἰ δὲ καὶ μὴ δύναιντο κωλύειν περιπτάμενα κυκλόθεν αὐτῶν ἀλγοῦντα τῇ ςοργῇ. καὶ ἀνακαλούμενα τῇ ἰδίᾳ φωνῇ, καθ' ὃν δύναται τρόπον βοηθεῖ τοῖς ἰδίοις τέκνοις. καὶ τί δεῖ A
ἀνθρώποις καὶ γὰρ τῶν πετ- .... ὀροφοιτοῦντα ..... κατὰ κορυφὰς ὀρέων καὶ φαρ. ἀποῤῥοὰς καὶ δενδρέων .... εἰ δὲ καὶ μὴ δύναιτο τρόπον βοηθεῖν τοῖς τέκνοις. καὶ τί δεῖ B
C. & D. ut A. his exceptis: τὰς κορ. τῶν ορ. καὶ αποῤ. τῶν φαρ. καὶ δενδροογὰς [δενδρογὰς D.] καὶ ... ἐννοσσοποιησάμενα ... δύναται κωλ. περὶ ιπτ. κύκλωθεν ... ςοργῇ ἀνακαλούμενα ... καθ' ὃ δύναται βοηθεῖ τοῖς τέκνοις.
l. 3. R. ut A. præter hæc, πετεινῶν .... ὀροφοιτοῦντα ... τὰς κορυφὰς ὀρέων ... νοσσοποιησάμενα ...... περὶ ιπτάμ.... ςοργῇ ἀνακαλούμενα ... ὃν δυναιτεῖ τ. τοῖς τέκνοις. καὶ τί δὴ τὴν R.
l. 4. ἐνδείκνυναι A
deest ἐπιδείκνυσι C. D
ἐπιδεικνῦναι τὴν πρὸς R.
l. 5. περὶ τὸν τῆς κηρογονίας καιρὸν A. C. D
πρὸς τὸν, (sed cor. τὴν.) τῆς κερογονίας ἡμέραν B
περὶ τὸν τῆς κηρωνίας καιρὸν R.

Nov. Edit. §. 15. *Gen.* vero

A l. 7. περιιόντας τῇ R.
l. 9. οὐχὶ τὸν τῆς ἀβραὰμ C. D. sed cor. in D. τὴν τῶν τῶν νεανιῶν R.
E l. 1. τέκνων. ὦ λογισμὲ γυναικὸς, τέκνων, παθῶν τύραννε, καὶ εὐσέβεια μητρὶ τέκνων ποθεινοτέρα μήτηρ δυεῖν A
τέκνων. ὦ λογισμὲ τέκνων παθῶν τύραννε. καὶ εὐσέβεια. μήτηρ τέκνων ποθεινοτέρα. μήτηρ δυεῖν B
ὦ λογ. γυναικὸς παθῶν τυρ. καὶ ευσ. μήτηρ [μητρὶ D.] τεκ. ποθ. μητρὶ δυοῖν C. D
l. 1. R. ut A. nisi quod deest γυναικὸς
l. 3. καὶ τοῦ τῆς ἑπτὰ A
καὶ τῆς ἑπτὰ B
l. 4. ἠγάπησας τὴν σώζουσάν σε εἰς A
ἠγάπησας τὴν σω. εἰς B
l. 6. ὢ τίνα τρ. ἠθολογήσαιμι C. D
l. 6. ἢ θεολογήσαιμι A
ἠθολογήσαιμι B. R.
l. 7. μορφῆς ἰδιότητα εἰς B
deest παιδὸς B
παιδοχαρακτῆρα θαυ. ἐναπεσφράγιζον R.
l. 8. ἐναποσφραγίζωμεν μάλιστα. διὰ γὰρ τῶν παθῶν τοῖς γεννη- A
ἐναποσφραγίζων μάλιστα διὰ τὸ τῶν παθῶν τοῖς γεννη- B
ἐναποσφάζων μάλιστα διὰ τὸ τῶν παθῶν τοῖς γεν. C
ἐναποσφραγίζων μαλ. διὰ τῶν &c. D
l. 8. μαλ. διὰ τὸ τῶν παθῶν τοῖς γεν. R.
F l. 1. ὅσῳ γὰρ ἀσθενέσεραι καὶ πολυγονώτεραι ὑπάρχουσιν A
ὅσῳ γὰρ ἀσθενόψυχοι καὶ πολυγονώτεραι ὑπάρ- B. C. D. R.
l. 4. ἑπτὰ παίδων μήτηρ A. C. D
Ibid. ἡ τῶν ἑπτὰ C. D
l. 5. τῇ πρὸς αὐτοὺς ἐπιφυτευομένῃ φιλοςοργίᾳ R.
l. 5. ἐπιφυομένην φιλ- B
ἐπιφυτευομένην ςοργὴν καὶ C. D
l. 6. καθ' ἕνα ἕκαςον αὐτῶν ὠδῖνας ἠναγκασμένη τὴν A
B. idem habet, R. ut B. nisi quod deest ἕνα
R. C. & D. ut B.
l. 7. εἰς θεὸν B
l. 7. ἔχειν συνήθειαν C. D
l. 7. πρὸς τὸν θ. R.
l. 7. ὑπέρειδε τὴν A
l. 8. deest καὶ ante διὰ C. D.
πρὸς τὸν νο. αυ. συνήθειαν C. D
πρὸς τὸν νο. αυ. εὐπείθειαν R.
l. 8. deest γὰρ ... καὶ διὰ τὴν πρὸς τὸν νόμον αὐτῶν εὐπείθειαν A
οὐ μὴν γε ἀλλὰ ..... καὶ τὴν πρὸς ut in A. B
l. 9. μείζων τὴν ἑαυτοῖς ἔχε φιλ- C. D
l. 9. μείζων τὴν ἐν αὐτοῖς ἔχειν R.
σώφρονες καὶ ἀνδρεῖοι &c. ut in A. R.
l. 9. αὐτοῖς ἔχε .... σώφρονες καὶ ἄνδριοι, καὶ μεγαλόψυχοι καὶ φιλάδελφοι καὶ φιλομ- A
αὐτοῖς εἶχε φιλ. δίκαιοι γὰρ ἦσαν καὶ σώφρονες, καὶ ἀνδρεῖοι, καὶ ut supra B
σωφρ. καὶ ἀνδρεῖοι καὶ μεγ. καὶ φιλα. καὶ φιλομήτορες. οὕτως ἔςαι καὶ C. D
l. 10. περιφυλάσσοντας A. B
l. 11. ὅμως καὶ ὑπὲρ τοσ. ὄντων τῶν περὶ τὴν φιλοντεκνίαν εἰς συμ- R.
l. 11. ὅμως καίπερ τοσούτων ὄντων τῶν περὶ τὴν φιλ- A. B
C. & D. ut supra nisi quod deest τῶν
Ibidem ὑπ' οὐδενὸς B
μητέρα αὐτῶν ἐπ' C. D
l. 12. παμποίκιλαι R.
l. 12. ἀλλὰ καὶ καθ' A. C. D. R.
μεταςρέψαι ἀλλὰ καὶ καθ' B
l. 13. deest ὑπὲρ A. C. D. R.
Ibidem γονέον καὶ γονεῦσι φιλος. καὶ τρόφια R.
Ibidem γονέων καὶ γενέσῃ φιλόςοργε καὶ τρόφια καὶ A
B. idem habet præter καὶ τροφὲ μητέρων
ὦ φύσις [φύσις D.] ἡ σὰρξ καὶ φίλτρα γονέων καὶ γοναὶ φιλοςόργοι καὶ τροφεῖα C. D
l. ult. ςρεβλούμενόν τε καὶ B
Pag. 1099. A l. 1. μετεβάλλετο A. B
ἡ μήτηρ οὐ μετεβάλλετο C. D
περὶ τῶν περὶ τὰ R. l. 4.
l. 3. σπαίροντας R. D. B
l. 4. μέχρι τῶν περὶ τὰ C. D
l. 5. περικείμενα C. D
l. 5. περικειμένας B
l. 6. deest πόνων B
l. 6. πειραθεῖσα εἴπερ τῶν ἐπ' αὐτοῖς ὠδίνων ἠναγκασμένη. ὦ μόνη A
πειραθ. εἴπερ τῶν ἐπ' αὐτῆς ὠδίνων. ὦ μόνη B
l. 8. μετέτρεψε B
l. 8. οὐδὲ ὁ δεύτερος εἰς σὲ οἰκτρὸν βλέπων ἐν A
οἰκτρὸν βλέπων ἐν B
l. 5. ὦ πικρ. μὲν νυῦ ... ἤπερ τῶν ... ὠδίνων ὦ R.
ὦ πικρ. πόνων νυῦ πειραθ. [πειραθ. D.] ἡ μήτηρ, εἴπερ τῶν ἐπ' αὐτοῖς ὠδίνων. ὦ μόνη γυνὴ ολο. τὴν εὐσ. C. D
οὐ μετέτρεψεν αὐτὴν πρωτ- C. D
εἰς αὐτὴν οἰκτρὸν ἐν βασ. βλέπων C. D
l. 8. εἰς οἰκτρὸν βλέπων ἐν βασ. οὐδὲ τρίτος ἀποψύχων R.
B l. 2. ἀποψύχων A. R. B. C. D
σὺ δὲ τοὺς οφθ- B
l. 3. τὸν αὐτὸν A. R.
τὸν ἑαυτῶν B
τῶν αὐτῶν αἰκισμῶν C. D
l. 6. τέκνων ἀποκεκομμένας R.
C l. 4. omnes MSS. βυλδυληεία

l. 5. σὲκ

l.5. οὐκ ἔκλαυσεν ἐπὶ σαρξὶ τέκνων. ἐθεώρει σάρκας τέκνων ἀποκαιομένας C.D
l.5. ἔκλαυσας ἐπὶ σαρξὶ τέκνων σου, ὁρῶσα A
Idem habet B. nisi quod deest σοῦ. R. ut B.
l.6. deest τέκνων B
l.6. χεῖρας τετμημένας C.D
l.8. ἐπὶ νεκροῖς A.B.C.D. πολυάνδρειον A
ἐπὶ νεκροῖς νεκροὺς ἐπιπίπτοντας R.
l.9. τὸ χωρίον A.B
τέκνων αὐτῆς τὸ χωρίον ... οὐκ ἐδάκρυσεν C.D
Cl.1. οὕτως σειρήνιαι μελωδίαι οὐδὲ κύκνιοι A
οὕτως σειρήνιοι μελωδίαι οὐδὲ κύκνιοι R.B
οὕτως σειρήνιοι [σειρήνιοι D.] μελ. οὐ κύκνιοι C.D
l.4. φωνοῦσαι πηλ. &c. ut B. præter ἀνδρώσασα ἐπέκρινεν ... παίδων ὁρῶσα ... τὸν θεὸν R.
l.4. φωνούντων. πηλίκαις καὶ πόσαις τότε ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν βασανιζομένων τροχοῖς καὶ καυτηρίοις ἐβασανίζετο βασάνοις. ἀλλὰ τὰ σπλάγχνα αὐτῆς ὁ εὐσεβὴς λογισμὸς ἐν αὐτοῖς τοῖς πάθεσιν ἀνδρείως ἐπέτεινε τὴν πρόσκαιρον φιλοτεκνίαν παριδεῖν, καίπερ ἑπτὰ τέκνων ὁρῶσαν ἀπώλειαν, καὶ τὴν τῶν στρεβλῶν πολύπλοκον ποικιλίαν. ἃς ἁπάσας ἡ γενναία μήτηρ ἐξέλυσε διὰ τὴν πρὸς θεὸν πίστιν. καθάπερ γὰρ A
Idem habet B. iis exceptis, τροχοῖς τε καὶ .... ἀνδρειώσας ἐπέτεινε ..... ἃς πάσας C. & D. ut A. præter, πηλίκοις ... ἀνδρώσας ... ἃς πάσας ... ὥσπερ γὰρ ἐν
l.4. τῆς ἑαυτῆς ψυχῆς C.D
l.4. ἐν βουλευτηρίῳ R.
l.5. γεννήσειν C.D. ἑπτὰ υἱοῖς R.
l.5. δεινῶς ορ συμβούλου R.
l.6. στρεβλῶν R.
l.7. deest ὑπὲρ τέκνων B
l.8. οὐκ ἐπέγνω A.B.C.D.R.
Dl.1. deest χρόνον A.B
l.2. ὦ μῆτερ R. l.2. ὦ μῆτερ A
l.3. deest καὶ post νόμου C.D. ὦ ἀρρένων
l.4. deest ὦ ante ἀρρένων C.D
l.5. καὶ ἀνδρὸς πρὸς ὑπομονὴν ἀνδρειοτέρα A
καὶ ἀνδρῶν πρὸς ὑπο. ἀνδρειοτέρα B
l.6. ἀνδρειοτέρα C.D.R.
l.6. ἡ νῶε B.A
ὥσπερ γὰρ ἡ νῶε C.D
ἐν τῷ κόσμῳ τῷ κατακλυσμῷ πλήθει ὑπέμεινε τοὺς κλύδωνας κοσμοφοροῦσα. οὕτως ἡ νομοφ- παντ. τῷ C.D
l.8. οὕτως σὺ ἡ A οὕτω σὺ εἶ B
ὑπήνεγκεν τοὺς κλ. οὕτως σὺ R.

Nov. Edit. §. 16. *Gen.* vero

El.1. ταῖς τῶν βασάνων συνεχ- A
ταῖς τῶν υἱῶν βασάνοις συνεχ- B.C.D.R.
l.2. τοὺς ... χειμῶνας A.B.R.
ὑπέμεινε τοὺς ὑπὲρ εὐσεβείας χειμῶνας C.D
εἰ δὲ τοιν. καὶ γυνὴ καὶ γεραιὰ καὶ R.
l.4. ἤδη τοίνυν καὶ γυνή, καὶ γεραιά, καὶ A.B
εἰ [ἡ C.] τοίνυν καὶ γυνὴ καὶ γεραιὰ ὑπέμεινεν ὁρῶσα ἑπτὰ παίδων μήτηρ ὁμολογουμένως μέχρις θανάτου τὰς τέκνων βασάνους. οὕτως δεσπότης τῶν παθῶν ἐστὶν ὁ εὐσ. λογ. ἀπεδείξαμεν οὖν C.D
l.5. μέχρι θανάτου βασάνους A.B
l.6. ὁμολογούμενος B
l.8. ἐπεκράτησαν A.R.
l.8. τῶν μέχρις θανάτου βασ- C.D
Fl.1. περὶ τὸν δανιὴλ B.C.D. l.2. deest τὸν A.B
οὐδὲ ἡ περὶ τοὺς τρεῖς παῖδας ἐκφλεγομένη κάμινος C.D
οὐδὲ μισαὴλ, media desunt R.
l.3. λαβρωτάτῳ πυρὶ A.C. λαβροτάτῳ B.D
λαβρωτέρῳ R.
l.4. περιέκλειεν ἐκείνην B. ὁρῶσα αὐτῆς οὕτως R.
l.4. ὁρῶσαν αὐτὴν οὕτως ποικίλως A.B.C.D
l.6. τὰ τοσαῦτα καὶ τηλ- R.A.C.D
τὰ τηλικαῦτα καὶ τοσ- B
l.7. τοῦτο ἐπιλογεῖσθε &c. ut B.R.

l.7. deest ἐστιν ἐπιλογίσασθε εἰ δειλόψυχος ἦν ἡ γυνὴ A
καὶ γὰρ τοῦτο ἐπιλογίσασθε ὅτι εἰ δειλοψ. ἦν ἡ γυνὴ B
καὶ γὰρ τοῦτο διαλογίσασθε & ut B.C.D
l.9. ὠλοφύρετο ἂν ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἴσως ἂν ταῦτα εἶπεν A
ὠλοφύρετο ἂν ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἴσως ταῦτα οὕτως εἶπεν B
ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἴσως ἂν ταῦτα εἶπεν C.D
l.9. R. ut B. præter ἴσως ἂν-
l.10. erat μέλεα ut in Edito, sed additum fuit ν sic, μέλενα ἐγὼ καὶ. A
B. habet μέλαινα ἔγωγε καὶ
l.11. ἑπτὰ υἱοὺς C.D
l.12. ἑπτὰ δὲ κάμινοι C.D
l.12. ἑπτὰ δὲ καμῖναι καὶ ἄκαρποι τιθῆναι, καὶ ταλαίπωροι γαλακτοτροφίαι. μάτην δὲ ἐφ' ὑμῖν ὦ A
ἑπτὰ δεκάμηνοι καὶ ἄποροι γαλακτοτροφίαι καὶ ἄκαρποι τιθηνίαι, μάτην ἐφ' ὑμῖν ὦ B
τιθηνίαι καὶ ταλαίπωροι γαλακτοτροφίαι. μάτην δὲ ἐφ' ἡμῖν C.D
ὠδῖνας, καὶ χαλ- ἐλπίδας ἀνατ. ὦ R.
l.13. ὀδύνας ... ὦ τῶν ἐμῶν A
ὠδῖνας .... ὦ τῶν ἐμῶν B. ὠδῖνας C.D
l.14. οἱ μὲν γήμαντες, ἀνόνητοι, οἱ δὲ ἄγαμοι, οὐκ B
ἀνόητοι οὐκ D
l.14. ὑμᾶς τέκνα C.D
R. ut A. præter ἔξω.
l.14. ὦ ἡ πολύπαις .... οὐδ' ἂν ἀποθάνω θάπτοντα τῶν υἱῶν ἔξω A.R.
οὐδὲ ἐὰν ἀπο. θάψοντα τῶν υἱῶν ἔξω B
θάπτοντά τινα τῶν υἱῶν ἔξω C.D
D. tamen habet ἔξω
Pag. 1100. A.l.1. ἀλλὰ τούτων τῶν θρήνων οὐδένα B
l.1. οὐδὲν ὠλοφ- A
οὐδένα ὠλοφύρετο C.D
l.2. καὶ θεοσεβὴς μήτηρ A.B.C.D.R.
l.3. ὡς γὰρ οὐδὲ ἀποθ. αὐτῶν ἐλυπ- C.D
τινὰ οὐδ' ὡς ἀποθ. R.
l.5. ἀνατίκτουσα A.B.C.D.R.
l.6. πρὸς τὸν θαν- C.D
θάνατον αὐτοῦ R.
l.7. ὦ μῆτερ A.B.C.D
l.8. θεοῦ στρατηγικωτάτη μήτηρ καὶ εὐσεβοῦς στρατηγίας πρεσβῦτις, καὶ γύναιον τῇ φύσει καὶ διὰ καρτερίας τύραννον C.D
l.8. καὶ γύναι διακαρτερίαν A
στρατιῶτις καὶ γύναι πρεσβῦτις. καὶ διὰ καρτερίαν B
ὦ πάτερ δι' ... στρατιώτη πρεσβύτη, καὶ γύναι διὰ R.
Bl.1. καὶ ἔργοις δυνατωτέρα καὶ λόγοις εὑρεθεῖσα ἀνδρός. καὶ γὰρ A
Idem habet B. nisi quod habet εὑρεθεῖσα ἀνδρεῖος καὶ λόγοις καὶ ἔργοις δυνατωτέρα εὑρεθῇς. καὶ γὰρ ὅτ' ἂν συνελήφ- C.D
τῶν τέκνων εἰσήκεις C.D
l.1. R. ut A. præter εὑρεθῇς
l.4. καὶ ἔλεγες A.B.C.D
l.5. ἑβραΐδι φωνῇ, ὦ A
παισὶ τῇ ἑβρ. φωνῇ C.
παισὶν ἐν τῇ ἑβρ. φωνῇ D.R.
l.6. ἔθνους ἡμῶν ἀγωνι- A
ἔθνους ἡμῶν ἐναγων- C.D
Cl.1. τὰς διὰ τῶν σωμάτων ἀλγηδ- B
ὑπομείναντα διὰ R.
l.2. δὲ ὅτι διὰ A
l.3. θεὸν καὶ οὐ B
l.4. ἀπηλαύσατε (sic) A
ἀπηλαύσατε C.D
l.5. ὑπομένειν B.C.D
ὑπομένειν διὰ θεὸν R.
l.6. ἔσπευσε τὸν ... σφαγιάσαι A.B
σφαγιάσαι C.D.R.
l.8. ὁρῶν ὁ ἰσαὰκ οὐκ ἔφριξε, καὶ δανιὴλ δὲ ὁ A
B habet ut in edito, deest tamen ὁρῶν.
αὐτὸν ὁρῶν τὸν ἰσαὰκ οὐκ επτ. C
αὐτὸν ὁρῶντα τὸν ἰσαὰκ οὐκ D
Ibid. εἰς λάκκον λεόντων C.D
Dl.1. καὶ ἀζαρίας A.R.B.C.D

l. 4. πρὸς τὸν θεὸν A.C.D. πρὸς θεὸν R.
l. 5. τὴν εὐσέβειαν μὴ ἀντίσασθαι πρὸς τοὺς πόνους A.
γὰρ τοὺς ἐιδ. ευσεβ. μὴ ἀνθίσασθαι τοῖς C.D
ἀνθίσασθαι R.
l. 6. ἡ τῶν ἑπτὰ παίδων μήτηρ A.
l. 7. ἀποθανεῖν ἔπεισε μᾶλλον ἢ παραβῆναι τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ. ἔτι δὲ καὶ ταῦτα εἰδότες A R.C.D
Idem habet B. hoc excepto: θεοῦ. εὖ δὲ καὶ ταῦτα εἰδότες
l. 8. ἀπαθανόντες A.B.C.D.R.
l. 9. ὥσπερ ἀβραὰμ ισ- A.
ὥσπερ ἀβραὰμ καὶ ισ- B.C.D.R.
E l. 1. πατριάρχαι ἐπαινέσωσιν. ἔλεγον A
Ibid. καὶ παν. οἱ πατρ. desunt in C. & D

Nov. Edit. §. 17. *Gen.* vero

l. 2. ὡς ὅτι ὅτε ἔμελλε συλλαμβάνεσθαι καὶ αὐτὴ A. B
ὡς ὅτι ὅτε ἔμελλον καὶ αὐτὴν συλλαμβάνεσθαι πρὸς C. D
l. 3. ὡς ὅτε εμ. καὶ αὐτὴ συλλ. πρὸς τὸν θαν. ἵνα μὴ ψ. τι τοῦ R. l. 3. ὡς ὅτε ἐμ. R.
l. 3. εἰς θάνατον B. l. 4. τὸ σῶμα A
l. 5. ἔρριψεν ἐπὶ τῆς A. ὦ μῆτερ C.D
l. 6. καταδύσασα B. l. 6. τυράννου ὠμότητα A
l. 7. καὶ διδάξασα τὸν τῆς C.D
l. 9. ἀκλινῶς C. D
l. 8. καθ. γὰρ σὺ στέγη ἐπὶ τοὺς συ. R.
l. 8. καθάπερ γὰρ στέγη ἐπὶ στύλους, οὕτως καὶ σὺ ἐπὶ τοῖς παισὶ γεν- A
καθ. γὰρ στέγη ἐπὶ τοὺς στύλους &c. ut in Edito B
C. & D. ut A. præter στύλου
F l. 2. ὦ μεγαλόψυχε τὴν ἐλπίδα τῆς ψυχῆς βεβαίαν ἔχουσαν πρὸς τὸν θεόν. A
ὦ μῆτερ ἱεροψ. τὴν ἐλπ. τῆς ὑπομ. βεβ. ἔχ. πρὸς τὸν θεὸν B. βεβαίως ἔχουσα πρὸς R.
C. & D. ut B. præter βεβαίως
l. 3. ἐν οὐρανῷ C.D
l. 4. σὺ τοὺς ἰσαστέρους ἑπτὰ A. C. D. σὺ τοὺς ἰσάστρους ἑπτὰ B
l. 6. ἐντίμως καθέστηκας Κω. B
ἔντ. καθ. ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ C.D
l. 6. καὶ ἔστησαι ἐν A
τῷ θεῷ καὶ ἐστήριξας ἐν R. deest τοῦ πατρὸς R.
l. 8. εἰ γὰρ ἐξὸν ἡμῖν ἐπί τινος ζωγραφ. τὴν ἱστορ. τῆς θεοσεβείας σου C.D
l. 8. ἡμῖν ἦν ὡς ἐπί τινος ζωγραφῆσαι τὴν τῆς εὐσεβείας σου ἱστορίαν. A
ἦν ἡμῖν ὥσπερ ἐπί τινος ζωγ- &c. ut in Edito.
l. 8. ἡμῖν ἦν ὥσπερ τινὸς ζωγραφ. τὴν τῆς ἱστορίας σου εὐσέβειαν R.
G l. 3. γινομένας A.B.C
l. 2. θεωροῦντες C. D.R.
βασ. γιν. [γεν. D.] με. θαν. ὑπομένουσαν ὁρῶντες. καὶ δὴ ἄξιον C.D
Ibid. ὑπομένουσαν ὁρῶντες. καὶ γὰρ B
l. 2. θεωροῦντες ὁρῶντες μητέρα R. l. 3. γεινομένας R.
l. 4. καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἐπιταφίου ἀναγράψαι ταῦτα τοῖς ἐπὶ τοῦ A
καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ τάφου ἀναγράψαι. καὶ ταῦτα τοῦ ἔθνους B
καὶ ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιταφίου ἀναγ. ταῦτα εἰς μνημόσυνον τοῖς ἀπὸ τοῦ ἔθνους λεγ. C.D
l. 4. ἐπὶ αὐτοῦ R.
l. 6. ἐνταῦθα γέρων ἱερεὺς καὶ γυνὴ γεραιὰ καὶ ἑπτὰ παῖδες ἐγκεκήδευνται A.C.D. ἐνκεκήδευνται B
διὰ τύραννον τὴν εβρ- C.D. θέλοντα C.D
l. 6. R. ut A. præter γερεὰ
l. ult. τὸ γένος εἰς θεὸν A. τὸ γένος εἰς τὸν θεὸν C.D
Pag. 1101. A l. 1. γὰρ ἦν ἄγων A.R.B.
γὰρ ἦν ὁ ἄγων C.D. γενόμενος C
l. 3. ἡ ἀρετὴ δι' ὑπομ. δοκιμ. οὐδὲ νίκη αὐτῆς ἦν ἀφθαρσία C
Idem habet D. sed pro οὐδὲ corr. est ἡ δὲ
l. 3. ἡ ἀρετὴ ... τὸ τέλος ἐν ἀφθαρσίᾳ, ἐν A
ἡ ἀρετὴ, reliqua ut in Edito B
l. 3. νῖκος ἐν ἀφθαρ. R.
l. 4. ἐλεάζαρος δὲ προηγωνίσατο. καὶ ἡ μήτηρ τῶν παίδων C.D
l. 5. deest ἑπτὰ A.
l. 6. ἠγωνίζοντο, τύραννος δὲ ἀντ- C.D
ἠγωνιζ. ὁ τυρ. αντ- R.
l. 7. deest βίος A
l. 8. τοὺς αὐτῆς A. τοὺς ἰδίους αθλ- C.D
l. 1. αὐτός τε ὁ τυρ- C.D
καὶ τὸ συμβ. αὐτοῦ, ἐθαυ. τὴν ὑπομ. αὐτῶν C.D
l. 1. αὐτός γερ. R.
l. 2. ὑπομονὴν, δι' ἣν καὶ τῷ θείῳ νῦν παρεστήκασι θρόνῳ, καὶ τὸν μακάριον βιοῦσιν αἰῶνα, καὶ γάρ φησιν ὁ μωσῆς R. A. C. D. B. μωϋσῆς B
l. 2. ἐθαυμ- R.
l. 5. διὰ τὸν θεὸν C.D
l. 5. τετίμηνται, οὐ μόνον τῇ τιμῇ ταύτῃ, ἀλλὰ τὸ δι' αὐτοὺς τῷ ἔθνει ἡμῶν τοὺς πολεμίους μὴ ἐπικρατῆσαι, καὶ τὸν τύραννον τιμωρηθῆναι καὶ τὴν πατρίδα καθαρισθῆναι. ὥσπερ ἀντίψυχον γεγονότας τῆς τοῦ ἔθνους ἁμαρτίας. καὶ διὰ τοῦ αἵματος A
τετίμηνται, οὐ μόνον ταύτῃ τῇ τιμῇ ἀλλὰ καὶ τῷ δι' αὐτοὺς τὸ ἔθνος &c. ut supra B
C. & D. ut B. his exceptis: ἀλλὰ καὶ τὸ ... ἡμῶν τῶν πολεμίων ἐπικρατῆσαι.
l. 5. διατετίμηνται, οὐ μόνον ταύτῃ τῇ τιμῇ, ἀλλὰ καί τοι δι' αὐτοὺς τὸ ἔθνος ἡμῶν τοὺς πολ. μὴ ἐπικρατήσας καὶ &c. ut in A. præter καὶ αἱ διὰ R.
l. 6. τοῦ θανάτου C.D
l. 7. deest τὸν ἰσραὴλ A
προκακωθέντα A.R. B.
κακωθέντα C.D
l. 8. ἀρετῆς καὶ τῆς ... ὑπομονῆς. ὁ τυρ. ἀφιδών αν. R.
αντ. ανεκ. R.
C l. 1. ἀπιδὼν A.B.
ἀπειλῶν C
D. habebat quoque ἀπειλῶν sed corr. ἀπιδών.
ὁ ἀντίοχος C.D
l. 2. αὐτοῖς εἰς ὑπόδειγμα τὴν ἐκείνων A.B.C.D.R.
l. 3. ἔσχε δὲ αὐτοὺς A.
ἔσχε τε αὐτοὺς B.C.D. ἔσχεν τε R.
l. 5. ενικ. παν. τοὺς πολ. R. ὦ τῶν R.
l. 7. πείθεσθε A. B. C.D.R.

Nov. Edit. §. 18. *Gen.* vero

D l. 1. οὐ μόνον C.D.R.
l. 2. περιέμενοι τὰ C.D.R.
l. 3. deest τῶν C.D
l. 5. καὶ δι' αὐτοὺς εἰρήνευσε τὸ ἔθνος A. B.C.D.R.
l. 6. deest τὴν ante ἐπὶ B.
ἀνανεωσάμενον ἐκπεπολιόρκηκε τοὺς B
l. 7. ἐκπεπορθήκασι τοὺς A. C. D.
ἐκπεπολιόρκησαν R.
E l. 1. οὐδαμῶς ἴσχυσεν desunt A
ἀναγκάσαι deest in C. & D
l. 2. τῶν πατρικῶν C.D
ἐκδιατιθέναι C.D
l. 3. ἐπάρας ὁ ἀντίοχος ἀπὸ ἱερουσαλήμ. C.D
l. 3. τότε δὴ ἀπάρας ... ἐστρατοπέδευσεν R.
l. 4. ἱεροσολυμιτῶν ἐστρατοπέδευσεν A
l. 5. ὅτι ἐγὼ ἐγενόμην παρ. ἁγνὴ καὶ οὐχ ὑπερ- τὸν πατρ. ὅρκον C.D
l. 5. deest παίδων C.D
ταῦτα δίκαια C.D
l. 5. ὅτι ἐγὼ ἐγεν- B.R.
l. 6. ἁγνὴ καὶ οὐχ ὑπερ- R.B
l. 6. πάτριον R.
l. 7. ᾠκοδομημένην πλευράν. οὐδὲ ἔφθειρε A. B
οἰκοδομουμένην π. λ. οὐδὲ εφθ. C.D
ωκοδομουμ. R.
F l. 2. ἀκμὴ οὖν C. D
l. 2. ἀπάτης ὄφις. ἔμεινα χρόνον A
ἀπάτης ὄφις ἔμεινα δὲ χρ- B.C
l. 2. ἀπάτη σοφισαίμην δὲ χρόνον R.
l. 3. ἀνδρ. ἐνηλίκων δὲ γενομένων ἡμῶν ετελ- B
l. 4. ὁ πατὴρ τούτων, καὶ μακάριος μὲν ἐκεῖνος. τὸν γὰρ τῆς εὐτεκνίας ἐπιζήσας βίον A
ὁ πατὴρ, μακάριος μὲν ἐκεῖνος. τὸν γὰρ τῆς εὐσεβείας βίον ἐπιζήσας τὸν τῆς ἀσεβείας οὐκ B

l. 4.

l. 4. ὁ πατὴρ αὐτῶν μακάριος μὲν ἦν ἐκεῖνος, τὸ γὰρ τῆς εὐσεβείας βίον ἐπιζήσας, τὸ τῆς φιλοτεκνίας οὐκ C. D

l. 4. πατὴρ μακάριος μὲν ἐκεῖνος τὸ γὰρ τῆς εὐτεκνίας R.

l. 5. ὡς ἐδίδασκεν ὑμᾶς ... deest & ante τοὺς A
ὃς ἐδιδ. ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν B. C

l. 6. in C. & D. deest & ante τοὺς

l. 8. ἀνεγίνωσκε δὲ ὑμῖν ..... καὶ τὸ ἐν φυλακῇ ἰωσὴφ. ἔλεγε δὲ ὑμῖν A

Ibid. deest ἀνεγίνωσκεν ἡμῖν B
καὶ τὸ ἐν &c. ut in A. B
καὶ τὸ ζηλ- B

Ibid. ἀνεγίνωσκεν ὑμῖν καὶ τὸ ἐν φαυλισμῷ ἰωσὴφ ἔλεγε δὲ ὑμῖν

l. 8. ἀνεγιν. δὲ ἡμῖν ... καὶ τὸ ἐν φυλ. R.

l. 10. δὲ ὑμᾶς A. B. C. D

l. 11. δανιὴλ, καὶ ἐμακ. R.

l. 11. δὲ ἡμᾶς καὶ τὴν A
deest ὃν ἐμακάριζεν B.
δὲ ὑμᾶς τὴν B
Ibid. δὲ καὶ τὴν ἤσαϊs

l. 12. τὸ ὑμνογράφον ἐμελ. ἡμῖν R.

l. 12. τὸ ὑμνογράφον ἐμελ- A. C. D
ἔλεγε ... τὸ ὑμνογράφον ἔλεγεν ὑμῖν B

l. 13. σαλ. ἐπαροιμ. R.

l. 13. ἐπαροιμίαζεν B

l. 13. δικαίων & ἐκ πασῶν αὐτῶν ῥύσεται αὐτοὺς ὁ κύριος τὸ σολομ- C. D

l. 14. ὑμῖν λέγοντα ξύλον ζωῆς ἐστὶ τοῖς deest πᾶσι, A
B. idem habet præter, ἐστὶ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν. τὸ ιεζ- B. C. & D. ut A

l. 14. ζωῆς ἐστὶν πᾶσιν R.

l. ult. ᾠδὴν μὲν γὰρ ἦν R.

l. ult. τὰ ὀστέα B
οὐκ ἐπελ. τὴν λέγουσαν R.

l. ult. μὲν γὰρ ἣν ἐδίδαξε μωϋσῆς οὐκ ἐπελάθετο διδάσκων τὴν λέγουσαν A. B
ᾠδῆς μὲν γὰρ ἧς ἐδιδ. μωσῆς οὐκ ἐπελ. διδάσκων τῆς λεγούσης C. D.

Pag. 1102. Al. 1. αὕτη ἡ ζωὴ A. B. C. D. R.

l. 2. deest τὸ C. D
ὦ πικρᾶς τῆς τότε ἡμᾶς R.

l. 3. ὅτε ὁ πικρὸς ἐλ. A. B. R.
ὅτι ὁ πικρὸς τὸ ἐλ. C. D

l. 4. πῦρ πυρὶ σβέσας λέβησιν A
πῦρ πυρὶ ζέσας C. D

l. 5. καὶ πάλιν τὰς βασάνους αὐτοῦ τὰς ἐπὶ τοὺς A. B
καὶ πάλιν τὰς βασ. αὐτοῦ τοὺς ἑπτὰ R.
ἀβραμίτιδος R.

l. 6. καὶ τὰς τὸ ὀμ- B

l. 8. ποικίλαις ἐξέτεμε καὶ ἀπέκτεινεν A

l. 9. ἀλάστορα τύραννον. οἱ δὲ A. C. D

l. 10. ἀθληφόρῳ C

l. 10. μητρὶ πατέρων χορῷ συναγελ- C. D

l. 10. μητρὶ & τῷ γεραιῷ ἐλεάζαρ τῷ τῶν πατέρων χορῷ συναγελάζονται ψυχὰς ἁγνὰς καὶ ἀθανάτους ἀπειληφότες παρὰ τοῦ θεοῦ A. R.

Ibid. ἁγνὰς καὶ ἀθαν. παρειληφότες ἀπὸ τοῦ θεοῦ B
ἁγνὰς καὶ ἀθ. ἀπειλ. παρὰ τοῦ θεοῦ C. D

l. 11. αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν B. R.
δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν. C. D

MS. Cod. A. hæc habet in fine.

Μακκαβαίων τέταρτος περὶ σώφρονος λογισμοῦ. τῶν δὲ ἑπτὰ ἀδελφῶν τὰ ὀνόματα ταῦτά ἐστιν. ἀντώνιος, γυρίας, μάρκελλος, εὐσεβωνᾶς, ἄβης, σαμωνᾶς, ἐλεάζαρ ὁ πρεσβύτης, καὶ ἡ μήτηρ αὐτῶν σολομονὴς.

Cod. MS. R. hæc habet in fine num. MS. 1875.

ἰώσιππος ὁ συγγραφεὺς τῶν δὲ τῶν λόγων τῆς βίβλου τῶν μακκαβαίων, οὗτος ἦν ἱερεὺς ἱεροσολύμων ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν βασιλέων ῥώμης οὐεσπεσιανοῦ καὶ τίτου.
τὰ ὀνόματα τῶν μακκαβαίων τῶν ἑπτά. Ἀβείν, γυρίας, εὐσεβωνᾶς, μάρκελλος, ἀντώνιος, ἰσλεάζαρ, σαμωνᾶς, ἡ μήτηρ σολομονής. ὁ πατὴρ ἀρχίππας καὶ ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς ὁ τούτων διδάσκαλος.

VITA JOSEPHI

COLL. CUM MANUSCRIPTO COD. REGIO N. 1126.

Nov. Edit. §. 1. *Gen.* vero

Pag. 998. A l. 2. δὲ pro δὴ B
l. 8. διάφορα. καὶ τὸ ἐν ταύτῃ δὲ φυλῶν ἐκ τῆς ἀρίστης ὑπάρχω, καὶ τοῦ βασ- B

B l. 1. ἔγγονος B
l. 3. ὁ πρόπαππος ἡμῶν σίμων B
l. 7. τούτων δὲ ματθίας ἐστὶν ὁ ἠφιλὶς λεγ- B

l. 9. ἀρχιερέως τοῦ πρώτου ἐκ τῶν Ἀσαμωναίου παίδων γένους ἀρχιερατεύσαντος, τοῦ ἀδελφοῦ σίμωνος τοῦ ἀρχιερέως. καὶ γίνεται B

C l. 3. βασιλεύσαντος B.
l. 4. ματθίας δὲ B

§. 2.

D l. 5. παρ' ἡμῶν B
l. 6. ἐγεγόνει B

E l. 1. περὶ τὸ τεσ- B
l. 4. πρώτων ὑπ' αὐτοῦ παρ B
l. 5. περὶ δὲ ἐκ- B
l. 8. deest ἡ B

Pag. 999. A l. 2. βάννουν B. ἔρημον B
l. 9. ἐννεακαιδέκατον δ' ἔτος B

§. 3.

B l. 4. φίληξ τοῦ B

C l. 3. καὶ καρύοις B. πολλὰ κινδ- B
l. 8. πλοίου φθάσαντος τοὺς ἄλλους, B
τινες ἑταῖροι περὶ ὀγδ- B

D l. 3. ἀλιτύρῳ B

§. 4.

l. 7. δωρεῶν πρώτης εὐεργ- B
l. 8. ἐπὶ τὰ οἰκεῖα B

E l. 4. ποιησομένους B
l. 6. μόνον B. deest & B. εὐτυχίαν ἀπανίες ἐλατ- B
l. 8. πατράσι B

§. 5.

F l. 5. ἦν B. ἀφικοίμην B

G l. 1. ἐνδότερον B
l. 2. μαναίμου B. sic infra.
l. 4. δ' ἔτι μέτριος B
l. 6. ποιήσομεν B
l. 7. συγκατανεύσειν B
l. ult. ἀπελθόντας, ἐὰν τοὺς δικαίους ἀναιρεῖν ὅπλα πίστιν εὕρωσι. ταῦτα δ' ἔπραττον. τοῦτο μὲν ἐλπίζοντες οὐκ εἰς μακρὰν Κέσιον B

§. 6.

Pag. 1000. A l. 3. deest τὸ B. Κεσίου B. sic infra.

l. 4. σύμπαντος ἡμῖν B
l. 6. ἤλπιζαν B
C l. 4. μὲν τούτων B

§. 8.

E l. 2. ἔγνωσο δὲ τοῦτο, πεῖσαι μὲν ἔχειν τὰ B
l. 5. σεπφ- B. sic infra.
l. 8. καὶ ὅτι Κεσίῳ Γάλλῳ B

§. 9.

F l. 1. περιτείνειαν B
G l. 6. πῶς ἐπιμανῆς B
l. ult. Ἴσως δ' ὁ πιστοῦ B. ἐνδοιάζειν πρὸς E
Pag. 1001. A l. 4. πόλις ἀεὶ τῆς γαλιλαίας ἄρξειεν, ἐπί τε τῆς B
l. 7. πρωτεῖον αὐτοῖς B
l. 9. φίληκος περιεσαμένου B. ἔλεγον B
B l. 1. δοθέντος B
l. 4. παρ' αὐτοῖς B. ἀρχαῖα πάντα, καὶ πρὸς B. οὐ βασ- B
l. 6. ὑπὲρ οὐ τὸν δῆμον εἰς τὴν ἀπόστασιν ἐρεθίσαι B
C l. 4. τεραπέδας B

§. 10.

D l. 6. ἐκπίπρησι B
l. 7. καὶ Ἰοππηνῶν κώμας B
E l. 1. κείμενοι B. ἐν τοιούτοις B
l. 3. ὁ οὐ λαοῦ B
l. 7. γαδαρηνοὶ καὶ βαραγαναῖοι B
l. 8. ἐπέσπεσόντες B

§. 11.

F l. 2. ἐπειδὴ δὲ καὶ παρακατ- B. ἔζωξαν B
l. 3. ἐπὶ τούτοις B
l. 5. ἔθνεσι, καὶ τοῦ κράτους ἐνίκησε. τὰ δὲ γιχ- B
l. 6. τὸ pro τοῖς B
l. 7. δὲ πιστὴ πρὸς B
l. 8. ὁ Ἰωακίμου B
G l. 6. ἀφικέσθαι τὴν φιλίππου. ταῦτα δὲ αὐτὸν εννο- B. ὑπ' αὐτῷ B
l. ult. συμφέρον τι. B. ἀπωλώλει B
Pag. 1002. A l. 2. ἐπισολὴν τοῖς παισὶ Ἀγρίππα καὶ Βερνίκης B
l. 6. Κεσίῳ pro γεασίῳ B. sic semper.
l. 8. ἀχρεῖος B
B l. 2. κομίσαντα B
l. 3. ψευδές τε φήσας B
l. 8. δι' ὃ B
C l. 4. τὸν ἀγρίππαν .. ἰουδαίων μαρτυρίας B
D l. 4. deest ἀπέκτεινε B
E l. 2. ὅτι ὁ ου- B
l. 5. γὰρ αὐτῷ τεκ- B
G l. 4. πολλῶν B
l. 6. σύρους. διαδέδοκτο γὰρ B
Pag. 1003. A l. 6. Αἴκουον Μον- B. πέμψας αὐτῷ διὰ- B

§. 12.

B l. 8. δεκάτων B
C l. 1. δ' αὐτοὺς πρ- B
l. 8. παραγιν- B
D l. 1. πρεσβεῦσαι, μετὰ B
l. 2. τὸν οἶκον τὸν ἀπὸ B
l. 5. ἐὰν ἡμᾶς B
l. 6. Κάπελλον B
l. 8. οὐ σαφία παῖς B. ὃν τὸ τῶν αὐτῶν καὶ B
E l. 7. ἀπὸ βηθμῶν B

§. 13.

F l. 2. γεγόνεισαν B
l. 8. τοὺς τὸ αὐλῆς B
l. 9. καὶ Κάπυλλον B
G l. 3. τί ποτ' ἐφρόνει B. κατεῖχον δ' B
l. ult. καὶ τί διανόοιτο B
Pag. 1004. A l. 1. ἐνενοούμην B. ἢ ἐμαυτῷ B
l. 4. πεπιστεῦσθαι B
l. 5. deest καὶ ante ἐπὶ B
B l. 1. ἠτιωμένος ἀποδὺς τὴν B
l. 5. οὐ τὴν δυν- ... παρακαλοῦντος B
l. 8. εὐπορίας αὐτοῖς οὐ παρ- B
l. 9. παραβαίνουσι B

§. 14.

D l. 3. ἐποιούμην ἀπὸ τῶν τε καίσ- B

l. 7. ὀλίγα B
E l. 1. παρ' αὐτῷ B

§. 15.

l. 4. δὲ pro γὰρ B
F l. 5. τις τῶν παρ- B
l. 8. ἐφύλαξεν. πάντων δὴ B

§. 16.

Pag. 1005. A l. 6. ἐπεσέναξαν B. ὁ Ἰωάν- B

§. 17.

D l. 1. βραδύνοντος B
l. 3. οὐ σίλα B
l. 6. deest τῇ B. l. 7. ἐμοῦ τῇ B

§. 18.

E l. 7. ἐπὶ θρίγκου B

§. 19.

F l. 11. ὡς εἴην μετὰ B
l. 12. τοὔργον εἰ μὴ οὐ θρίγκου B
l. 15. ταριχαίας B
Pag. 1006. B l. 1. ἐδαφοποιήσαντα B
l. 3. deest τὸ B

§. 20.

l. 9. ἀπολέσαι B
C l. 2. περὶ αὐτοῦ B

§. 22.

F l. 6. δ' ἐμοῦ B
G l. 2. κἀγὼ ὡς πυθ- B
Pag. 1007. A l. 5. ἔφησε τὴν B

§. 23.

B l. 7. χρήματα ἀποκομ- deest δ' B

§. 24.

C l. 7. Αἴκουν Μονόδιον γάμαλα τὸ B
D l. 1. Ἐβούτιος B. sic infra.
l. 5. ἐν μεθορίῳ B. sic infra.
l. 8. παρὰ pro περὶ .. ἐν γαβᾶ B
l. 9. deest νυκτὸς B
E l. 7. ἔγνω B
F l. 3. εἰς γαβᾶ B
l. 5. περὶ βήσαραν B
l. 6. μεθορίῳ μὲν τὸ B
l. 9. φρουρεῖν αὐτὸν ασ- B
l. 11. Βερνίκης B. deest εἰς τὴν βησάρων B. πληρώσαντες B
l. 12. ἐπήγομεν B
l. 13. παρεκαλοῦμεν B. καταπ. B
l. 15. ἴλης μὲν B

§. 25.

Pag. 1008. A l. 1. ἐγενόμην B. οὐ λαοῦ παῖς B
l. 2. ἔφαμεν τοῖς διχάλοις B
l. 6. δ' αὐτοῦ B
l. 7. μὲν pro με B
B l. 1. deest νομίζων B. πρὸς τούτοις δὲ καὶ B
l. 4. αὐτὸν εφ- B
l. 8. deest καὶ B

§. 26.

C l. 6. πρός με B
l. 9. deest τὸ B
D l. 1. δαβαριτηνοὶ B
l. 4. χωρὶς pro χάειν B
l. 7. φυγεῖν B
l. 8. ἀπεφέρετο B. ταριχαίας B
E l. 3. φυλάξαι deest διὰ B
l. 7. τὸ πράσεως B

§. 27.

F l. 8. deest τὰ ἡρπασμένα B
G l. 1. δασίωνα ... λησὶ B
l. 6. ταριχαίας B. sic semper.
l. ult. ἀπολαβόντες B

§. 30.

Pag. 1009. A l. 2. πάντων περὶ οὐ B
l. 4. προσωσιν- B
B l. 3. μὴ καὶ ὑπὲρ B. ἔφη B

§. 28.

l. 6. μισοπονηρεύσαντες B
C l. 4. διηγῆσέ με B. ἐξήγγελεν B
l. 6. τε γενέσθαι ὡς θνήσκειν ὡς B. ὑφ' αὐτοῦ B. πρὶν δὴ ελ- B

D l. 5.

D l. 5. δάκρυσι βρέχων ελ- B
l. 7. πρὸ ἢ B
E l. 2. νομισθέντος B

§. 29.

F l. 1. εἶπεν B
l. 5. τε προθύμως τοσέτων B
l. 6. ἡμετέρας B
l. 8. ὑμῶν ἐστιν ἑορτὴ B
G l. 1. περὶ μὲν τῶν ταριχαιάτων B
l. 5. τῶν μὲν κολάζειν ἀπειλήσαντα με, τῶν δὲ B. ἐπειδὴ δ' ἐπηγγειλάμην B
l. 6. ταῖς ἀνάγκαις B
Pag. 1010. A l. 3. περὶ αὐτῶν B
l. 5. ἐμπρήσαντες B
l. 8. τὰς τῆς οἰκίας θύρας B
B l. 1. ὅδε pro ὅτως B
l. 2. αὐτῶν, εἰς τὸ μυχαίτατον περὶ θύρας τῆς οἰκίας, καὶ μάστιξιν B
l. 4. πρὸς τὰς ἔξαπος- B. τέσσαρ B
l. 6. αὐτοὶ τοιαῦτα B

§. 31.

C l. 1. ἐξέφυγον B
l. 5. καὶ κωλυτὰς τὰς B
l. 7. χάριν αὐτῶν πιθαν- B
l. 8. δ' ἐγὼ περὶ τέτων, πάλιν B
D l. 1. μὴ δεῖν διδάσκεσθαι B
l. 4. φαρμάκων B
l. 5. αὐτῷ pro ἐμῷ B
l. 9. ἢ μύσας B
E l. 6. τῶν Ἰοπιτῶν B

§. 32.

F l. 4. ἄμεινον δὴ νομ- B
l. 6. ὁ βασ- B
G l. 1. φυλάξασαν B
l. 3. δ' ἐμὲ B
l. 4. ἠκηκόεισαν δὲ τὰς ταριχαίας B
l. 5. κατδύνασας ἦν B. deest τὰ B. l. ult. σαδίας B
Pag. 1011. A l. 4. μετὰ πολλῶν ἠφίεσαν φωνὰς εὐφήμες, κατ' B
l. 8. ἀφεικὼς B
C l. 1. καὶ pro κἂν B
l. 2. ἀνάγκη. δοκεῖ δὲ τοῖς ταριχαιάταις B
l. 6. ἀφικόμην B. τῶν πολ- B
l. 7. χρήσασθαι B

§. 33.

D l. 2. ἐξεῖναι B
l. 6. καὶ αὐτὰς δὲ B
l. 9. ἐκ εἴκυσαν B
E l. 8. βάλλεσθαι B

§. 34.

F l. 6. αὐτὸς pro αὐτοῖς B
G l. 3. κατ' ὀλίγον B
l. 5. οἷον κακὸν B. τιμωρήσεσθαι B. Κλεῖτος δ' ὀν- B
l. 7. προελθόντα ... Κλείτε B
l. ult. προελθεῖν B
Pag. 1012. A l. 7. ἀσμένως B. l. 8. αὐτῷ B

§. 35.

B l. 2. γνόντες τὴν στρατηγίαν B
l. 8. ἀγνοῶν B. deest τοι B
C l. 1. deest μὴ B
l. 4. ἢ ἐμὲ B
l. 6. ἀποκόψειαν B
l. 7. ἀποκαλέσαντες B

§. 36.

D l. 3. ἴστε ἢ σώφρονος κολάσεως. ταῦτα παρὰ τὴν B
l. 4. διαλεχθεὶς τοῖς B
l. 6. τῆς Ἰωακίμε ... ἐκ γαμάλων ἢ B
l. 8. μεθιστάναι μὲν ἔαρον ὑπὸ B
l. 9. Μονόδιον Αἴκκον B
F l. 4. καὶ Μονόδιος B
F l. 9. εἰς τὴν Κατανααίαν B
l. 11. μὴ γενέσθαι B
l. 12. ποιήσειν B
l. 13. αὐτῷ συνάρασθαι καὶ B
l. 14. ἔπειθεν αὐτὰς B

l. ult. καὶ μετ' αὐτῷ δὲ B. ἀδελφὸν B

§. 37.

Pag. 1013. A l. 6. καὶ Σαγώνη φύσει κώμης ὀχυρωτάτης B
B l. 2. ἐν τῇ κάτω γαλιλαίᾳ B
l. 3. ἀρβήλων cum sp. aspero B. Βηρσάβην, σελ- B
l. 4. Καφαραθᾶ καὶ τὸ Ἰταβ- media desunt B

§. 38.

l. 7. τῷ ἢ λδύϊκ B
l. 9. ἦν παντὸς B
C l. 2. σισεννᾶ B. ὁπλίτας τε deest & B
D l. 5. σωνήθης πρός με, τότε δὲ διαφ- B
l. 7. γαμαλᾶ B. sic infra.
στάσεως, ἐκείνης ἐκ- B. ἐπὶ μηχ- B
l. 9. δόξῃ B
E l. 1. ἀφαιρεθείην B
l. 5. γὰρ pro δὲ B
l. 8. λέγειν δίκαιον δύναται, φαύλων ἔργων εἶναι B. ταῦτα pro τὰ B

§. 39.

F l. 2. αὐτῷ, πρ- B
l. 6. καταθέσθαι B
Pag. 1014. A l. 1. τέσσαρας. εἰ δ' αὖ διὰ τὴν ἱερωσύνην λέγοιεν ἀγαπᾶν με, μηδ' αὐτὰς ἀγνοεῖν ἔθη τὰ πάτρια φάσκειν. εἰ δ' αὖ διὰ τὴν ἱερ. B. melius in Ed.

§. 40.

l. 4. ἀποθέμενοι τοῖς περὶ B
B l. 1. ἐκέλευον B
l. 2. πειθαρχοῦντος B
l. 5. ἐξήεσαν B
l. 6. ἀδελφὸν τῶ ἰω- B

§. 41.

C l. 8. deest τε B
D l. 2. καὶ τὸ τῶν B... deest τῶν B
E l. 2. deest περὶ B
l. 7. ἤκυσα B. δοκεῖ μοι B
F l. 3. ἀσωχίς ἐστιν B. τέτω- διὰ δὲ τῆς νυκτὸς ἐκ. θαυμάσιον οἷον ον. εθε- B

§. 42.

l. 8. δ' pro τ' B

§. 43.

Pag. 1015. A l. 4. νομίσας B
l. 5. κατανεύω δὴ μένειν B
B l. 1. εἰς γαμαλῶν κώμην B
l. 5. ἴλης B
C l. 4. ὥσπερ B
l. 7. κατὰ pro μετὰ B

§. 44.

l. 8. ὡς ἔφαμεν B
D l. 1. deest με B
l. 8. αὐτὸν, καὶ παραινέσαντες B
l. 9. δὲ pro δὴ B
E l. 2. μετὰ pro μετὰ B
l. 4. δυεῖν B
l. 6. κρίνεσι πόλεμον B
F l. 2. καὶ τῶν τῆς B
l. 8. ἀνακείμενοι B
G l. 1. καὶ δειπνεῖν σὺν ἡμῖν B
l. 5. φίλων B. οἷον pro οἶνον B
l. ult. συνεῖς τῶν γεγενημένων επ- B
Pag. 1016. A l. 6. λήψῃ B
l. 7. ὅδ' ἄσμενος B
l. 8. πλέον B. τὸ αργ- B. ἠδύνατο B
C l. 1. εἰς ξαλὼθ B
l. 4. ἐν χαβαλὼν B

§. 45.

D l. 2. δὲ & καθ' B. πισὸν B
l. 3. διαφυλάξαντος B
E l. 3. εἰς Ἰαφᾶ B
l. 5. ἀπολωτίασε B
F l. 5. ὅδεν περὶ τῶν στρ- B
G l. 6. ὁ Ἰωάννης B. συνεῖς ὅτι B
l. ult. deest ὅσον B
Pag. 1017. A l. 6. σύμμαχος αὐτῷ καὶ B

§. 46.

l. 8. καθίσαντες B
l. 9. ἐπιχειρήσεως B
B l. 1. κώμας. τούτων εἰς τὴν θελήσειε παραδώσομαι, χωρεὶς γοῦν καὶ B
l. 6. τοὺς εὐνοικῶς B
C l. 2. Σαγχαίς B
l. 4. οὐκέτι δὴ δεῖν B
D l. 5. παραφυλάξαντας B

§. 47.

E l. 1. ἀναλαβεῖν B
F l. 8. ἁρπαγὴ μολύνειν τὰς χεῖρας B
l. 13. οὐδὲ ταῦτα B

§. 48.

Pag. 1018. A l. 1. οὖν ὄχλον B. καὶ τὰς θύρας απ- deest ἄλλας B
l. 5. τοὺς δ' ἄλλους ἀπείρξοντας B
l. 7. ἐψεύσθησαν B
C l. 2. προσελθεῖν B
l. 3. εὐθέως ὡς αὐτοὺς, τί B
l. 4. προσελθ- B

§. 49.

D l. 3. κατηφεῖς ὑπέμφαν. ἐνσης- B
l. 4. εὐφημίας καταχεῖν deest πάντας B
l. 7. ἢ καὶ τοῖς B
E l. 4. διαλύσαντός μου B
l. 5. παρακαλέσαιεν τέ με B
F l. 2. ἀνάγκην ἂν εἴχετε B
l. 7. ὑμᾶς διὸ B
l. 8. καὶ πάσης ἀρετῆς ἐνθάδε B
l. 10. λέγων ἐπὶ B
G l. 2. deest μοῦ B
l. 5. λελυπηκὼς B

§. 50.

l. ult. πεμφθείσας οἱ περὶ τὸν B. ἀπεσάλκασι B
Pag. 1019. A l. 1. παραγίνωσκον B
l. 3. χρώμενος B. l. 4. παραλιπ- B

§. 51.

l. 7. deest αὐτοὺς B. τοῦ φρενῶς B.
B l. 1. πλῆθος καὶ παρ- B
l. 2. ὡς διαφθερ- B
l. 8. ὑπέχοντο B
C l. 2. ἐγινόμην B
l. 6. deest ἐν B

§. 52.

D l. 4. ἐπεὶ ἢ περὶ τὴν σωγάνην εγ- B
l. 6. ὀργὰς καὶ ταῦτ' ἐπανηκέσοις τιμωρίαις B
E l. 1. χώραν αὐτῶν διας- B
l. 2. κἂν pro καὶ ἂν B

§. 53.

F l. 7. φύλακας B
l. 10. διαμαρτόντες B
l. 11. ἐπορεύθησαν λη- B
l. 12. deest ἐκείνων B. γεχ- B. επαγγ- B
l. 13. μὲν οὖν ἐπὶ B
l. ult. ἐπακούσας αὐτῷ καὶ παρ- B
Pag. 1020. A l. 1. οἱ περὶ τὸν B
l. 7. τέ μου γνω. καὶ πολιτῶν ὄντων δικ- B
B l. 1. ποιήσωσι B
l. 3. μὲν pro με B

§. 54.

l. 8. πολυπραγμονήσαντας τί B
C l. 1. ταριχαιῶν B. sic semper per αι
l. 2. σημαίνωσιν B
l. 3. πύθωνται B
l. 5. καὶ πολλὴν B
l. 8. ἢ ὁ ἄρχων B
E l. 1. τὴν ἐπιβολὴν B
l. 6. ἡ σύνοδος B
F l. 1. εἶτ' επιν- B
l. 8. ἐχθρὰν μοι B

§. 55.

Pag. 1021. B l. 2. ὑπακούσεως B
l. 5. deest καὶ B. τὰ χ- B
C l. 1. ἡγεμένους B

l. 4. ἐξεῖναι B. τοῖς δ' οὕτω μετ- B

§. 56.

l. 8. κακοῦργος, γνώμην εἰσῆγε τοῖς B. πανδήμει B
D l. 1. ἐκέλευεν B
l. 2. μὴ τοῦ παρ' B
l. 7. ἐπὶ τῶν ἑαυτῶν B
E l. 2. γὰρ εὐθύς με B
l. 3. ἅπερ ἔχει δι' B. l. 6. ἀνδρίαν B
F l. 1. οἷον τ' ἦν B
l. 4. μόνον δ' ἐμὲ μετὰ B
l. 6. καὶ πρὸς εὐχὰς τρ- B

§. 57.

l. 7. βασιλ. αὐλῆς σκευῶν B
l. 8. μου, περὶ τίνι B
G l. 3. Καπελλᾶν ἔχειν εἶπον B
l. 4. εἶπε χρύσινοι B
l. 5. εἰς ἱερουσαλὴμ B

§. 58.

Pag. 1022. A l. 6. φανερὸν ἔργῳ δεικ- B
l. 7. σωνιδῶν B
B l. 8. διεφθάρησαν B
C l. 3. αὐτῷ κατ- B. deest ἢ B
l. 4. ἄρχειν τ' επ. B
l. 6. οὐ ἢ δήμου B

§. 59.

D l. 1. τῷ Ἰωάννῃ προσιόντι B
E l. 8. πράξειν B
F l. 1. αὐτοῦ πέρας τοῦ B

§. 60.

l. 2. μετὰ πολλὰς deest οὐ B
l. 3. ἀφικνοῦνται πάλιν οὓς ἔπεμψ. καὶ ἀπήγγελλον B
l. 6. με ταύτης παρεσκ- B
G l. 1. ἐμοὶ μετὰ τὴν B
l. 3. οἰκείαν B
l. 6. διηγεῖσθαι B

§. 61.

Pag. 1023. A l. 7. μὲν οὖν B
B l. 1. προσιθεμένην B
l. 7. εὐτρεπῶς B
l. 9. ἀπεῖναι B
C l. 3. ὁπλίτας B

§. 62.

l. 7. εἰ δεήσειεν B
D l. 1. δαβάρηττα B. ἐσχάταις B
l. 6. λῃστὰς ὧν B
E l. 1. deest τοὺς ante ανθ- B
l. 5. πρὸς μὲν οὖν τοὺς B
l. 8. ἐν κώμαις πρ- B
F l. 8. εὐτρεπῆ B
l. 13. Ἰωάζαρον B. πόρρω B
l. 14. πολλῶν τῶν παραφ- B. ἐλθεῖν ὡς ἐμὲ. βουλ- B
l. 5. οὖν διὰ νεότητα καὶ πρὸς ἐλπίδα B

§. 63.

Pag. 1024. A l. 2. τε φιλοφ- B
l. 4. ἐπὶ πορ- B
B l. 1. τὸ γνωμ- B. τοὺς μετ' ἐμαυτοῦ B
l. 5. deest ἢ B
l. 9. πρὸς τὰς δεήσεις B
C l. 1. ὁπλιτῶν ἀπὸ τοῦ B

§. 64.

l. 7. εἰς τὴν τιβ- B
D l. 2. εἰς τὴν Ἰωταπάτην B
E l. 1. προσευσάντας B

§. 65.

l. 8. εἰς τοὐμφανες B
F l. 1. ἀπέδωκα B
l. 2. δ' ἐν ταύτῃ τοῦ B
l. 4. ἄλλους τὴν ις- B
l. 6. desunt μικρὸν διελθεῖν B
l. 8. συντεθεικόσι, τῷ μηδ- B
l. 9. ἐκείνοις δεδωκέναι κατ- B. ἀληθείας τὸν λόγον τρέψαι. Ἰοῦστος B
G l. 1. πράξεις τῶν πολέμων B. l. 2. deest οὐδὲ B

§. 63.

l. 5. τινῶν τιμωρίας B

l. 2. σε τῇ περὶ ... σάσῃ B
Bl. 7. Βερνίκης B
Cl. 5. γεγόνασι τ B
Dl. 1. καί τι καὶ θε- B
l. 3. αὐτὸν B
l. 5. ἀσφαλεῖς εἶεν B
l. 7. τ τ συρίας B
ἡγεμονεύοντος B
El. 1. πολιορκουμένης τε τ B
l. 6. φωνησαρέιδι B
ἀπέχουσα Ἰόππης B
l. 8. ὑπηκόου βασιλεῖ B
Fl. 1. deest ἢ B
l. 2. πίσιν ῥᾳδίως deest φυλάττειν B
l. 3. γὰρ πολὺς ἦτε δῆμος καὶ ὅπλων ηὐπορεῖτε B
l. 8. πεσόντα, γέγονεν αἴτιος. τοτ᾽ οὖν B
l. 9. παντὸς B
Gl. 1. ῥίψαι τὰ B
παρασῆσαι τῷ τε βασ- B
l. 2. ὅτι δὴ B
l. 4. παρεμείναιε B
deest καὶ B
l. 5. προσέλθοι B
l. 6. καταθέσθαι B
Pag. 1026. Al. 1. ἢ pro εἰ B
l. 7. οὐχὶ καὶ κατὰ B
l. 8. Ἱεροσολυμιτῶν B
Bl. 3. φόβον φησὶ πεπ- B
Cl. 1. Βερνίκη B
τὴν σὴν σωτηρίαν B
l. 2. δέ σου κακουρ- B
l. 3. deest σοι B
ὡς καὶ ταύτης εὗρε ῥᾳδιουργὸν B
Dl. 5. τὰ κατὰ τὰ Ἱεροσόλυμα B
l. 8. ἀναγνοὺς B
El. 1. τοῖς γὰρ και- B
l. 4. αὐτοκρατόρων τ τ πόλεμον κατεργασαμένων καὶ βασ- B
l. 6. ἡκόντων, τὴν B
Fl. 7. τεύξασθαι B
l. 9. παρατελεύχεισαν τῷ πολ- B
Gl. 1. ὁ μὲν γὰρ αὐτοκρ- B
l. 2. deest οὕτως B
παραδ. τοῖς ἀνθ. τὴν γν. τ πρ. B
l. 4. δημοσιῶσαι B
l. 6. τῇ τ αλ- παραδόσει B
Pag. 1027. Al. 7. οὕτως δέ μοι ἀπαρτηθ- B
ἀληθείᾳ B

§. 66.

Bl. 6. τὸ συν- B
l. 9. περὶ pro ἐπὶ B
Cl. 3. φόνων B
l. 5. ὑπὸ τῷ Ἰωάννῃ B
Dl. 3. ῥίψασι B
l. 7. ἀριθμὸν ὄντες. μόνοι B
l. 8. οἱ ὁπλῖται καὶ B
El. 1. μὲν οὖν οὕτω B

§. 67.

Fl. 5. καιρὸν οὐ βουληθέντες, εἶχον B
Gl. 4. ὑπομιμνήσκων B
l. ult. μέρος τ πόλεως εἰσβεβηκότων B
Pag. 1028. Al. 2. τε pro ἢ B
l. 8. ἔσωσαν B

§. 68.

Bl. 1. ἀνηρπάσθη B
l. 5. δι᾽ ὁ βασ- B
l. 9. deest πᾶν B
Cl. 3. δὴ pro ἢ B
l. 6. ἠξίουν σὺν αὐτοῖς κατ. ἄρδην αὐτοὺς ἀφαν- B
καὶ γὰρ περὶ B
l. 7. εἶχον B

§. 69.

Dl. 2. deest ἐπ᾽ αὐτοὺς B
El. 2. ἢ pro δὴ B
μέχρι οὐ τοῖς B
l. 4. deest αὐτῶν. καὶ B
l. 7. deest οὐ B
Fl. 1. deest λάθρᾳ B
l. 2. βασιλέα. μὴ γὰρ διωχθήσεσθαι, καὶ ὁ μὲν ταῖς ὑποθήκαις πεισθεὶς διέφυγε. Τιβεριὰς B

§. 70.

Gl. 1. δι᾽ αὐτὸν B

§. 71.

Pag. 1029. l. 1. περὶ βασιλέα Κρίσπον, ὡς ἀσφαλ- B
l. 4. γάλλον πέμψαντες ἥκειν B
l. 8. πάνυ pro πάλιν B
Bl. 3. εἰς γαρὶς κώμην. ἔνθα βαλομ- B
l. 4. ἀπὸ pro ἀπέχων B
l. 5. ἐπ᾽ αὐτῇ B
l. 6. ἐμβιβάσας B
Cl. 1. ὑπεχωρήσαμεν ἀνελόντες ῥωμαίων μὲν ἱππεῖς δύο, πεζοὺς ἢ δέκα, ὀλίγους B
l. 6. deest με B
l. 7. ἢ ἐπὶ τ παρ- B
Dl. 4. οὖν βουλόμενος σρ- B
l. 5. φρουρὰν ἐπισῆσαι ταῖς B
τῇ τε εἰς σελεύκειαν ἀγούσῃ B
l. 8. ἀποκλείσειν B

§. 72.

El. 6. αὐτῷ οὐ
Fl. 1. ἂν ἐπισπάσωνται B
l. 2. εἰκάσας ταῖς ἀληθείαις τοὺς B
παρελθὼν B

§. 73.

l. 6. deest τ B
l. 9. ἐφ᾽ ᾧ B
l. 11. deest συγ- B
ἐπὶ τοὔδαφος B
l. 12. κώμην Κεφαρνακῶν B
Pag. 1030. Al. 1. διὰ τ νυκτὸς B
l. 4. προσελθόντων B
l. 6. ἀπέκτεινεν B
l. 8. ταριχαιῶν B

§. 74.

Bl. 4. τύριον B
Cl. 2. λόγον Νέρωνι περὶ B
l. 7. δεκαπόλεως B
Dl. 1. αὐτῶν ἐμπρῆσαι. B
l. 2. ὑπὸ τ ἐπὶ τ B
l. 4. δεδηλώκαμεν B
l. 8. περὶ τάριχ κώμην B
El. 1. ἐποιήσαντο B
ἀνεχώρησα. B
l. 6. ἐν τοῖς ... βιβλίοις B

§. 75.

Fl. 5. ἠγαγόμην τινα B
l. 7. δι᾽ αὐτῇ μοι B
l. 9. ἀπηλλάγην B
ἠγαγόμην B
l. 13. ῥωμαίων ὅσα κινήθειεν B
συνεχεῖς τε κατ-
l. 14. ὡς καὶ αὐτῶν πρόσθ- B
l. ult. ἐκ τ κατασκαφῆς B
Pag. 1031. Bl. 1. ἐγκέκλειτο B
l. 6. Κερεαλίῳ B
l. 7. θεκωὰν λεγομένην, προκατανοήσων εἰ B
Cl. 1. ἐγνώρισα ... ἤλγησα τε τὴν B

§. 76.

Dl. 3. ἐδέξατο πᾶσι τιμὴν B
El. 7. διέγνω θαν- B
Gl. ult. ἢ τίτον δομ-
Pag. 1032. Al. 4. ἐμοὶ ἢ τ B
l. 6. λαβόντι. καὶ πολλὰ ἢ ἡ οὐ Καισ- .... εὐεργετοῦσά με B

MSS.

MSS. Cod. Reg. A. num. 2258. ſæc. 11. B. num. 2259. ſæc. 14. E. num. 2261. ſæc. 14.

Κεφάλαια τοῦ πρώτου βιβλίου τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀλώσεως.

Προοίμιον. Ὅπως καὶ δι' ἣν αἰτίαν ὁ συγγραφεὺς ἦλθεν ἐπὶ τὸ γράψαι τὴν παροῦσαν ἱστορίαν.

Ἔκθεσις κεφαλαιώδης τῆς ὑποθέσεως τῆς πάσης πραγματείας.

Ὅπως διὰ στάσιν τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις, Ἀντίοχος ὁ ἐπιφανὴς τῆς τε πόλεως ἐγκρατὴς γέγονε, καὶ κακῶς τοὺς Ἰουδαίους διέθηκεν. καὶ ὡς Ὀνίας πρὸς Πτολεμαῖον διέφυγεν.

Ὅπως Βακχίδην ὠμότατα διακείμενον πρὸς τὸν λαὸν (πρὸς τὸν ἐλεάζαρον A. E.) ματθίας ὁ ἱερεὺς ἀποκτείνας, τὸ πλῆθος ἐπαγόμενος τόν τε ἀντίοχον ἐπολέμησε, καὶ τελευτῶν Ἰούδᾳ (τῷ A. E.) πρεσβυτέρῳ τῶν παίδων τὴν ἀρχὴν καταλέλοιπε. καὶ ὁπόσα (ὅπως A. E.) αὖθις ἐκεῖνος κατώρθωσε πολεμῶν.

Ὅπως τοῦ ἐπιφανοῦς τελευτήσαντος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντίοχος διαδεξάμενος τὸν πατέρα κατὰ τῶν Ἱεροσολύμων ἐστράτευσε, καὶ τὴν πόλιν κατέσχε. καὶ ὡς ἐλεάζαρος (ὁ B.) ἀδελφὸς ἰούδα ἀπέθανεν ὑπὸ τοῦ ἐλέφαντος, μηδὲν μέγα δράσας. καὶ ὡς αὐτός τε Ἰούδας καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς ἀνῃρέθη.

Ὅπως Ἰωνάθης τοῦ ἀδελφοῦ διαδεξάμενος (ἰωνάθου τοῦ ἀδ. διαδεξαμένου A. E.) τὴν ἀρχὴν, δόλῳ συλλαμβάνεται παρὰ τρύφωνος τοῦ ἐπιτρόπου ἀντιόχου, καὶ κτείνεται.

Ὅπως (ὁ A. E.) σίμων ὁ ἔσχατος διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν, καὶ γενναίως μὲν ἀφηγησάμενος τῶν πραγμάτων, ἐλευθερώσας δὲ καὶ τοὺς ἰουδαίους μετὰ ρο ἔτη τῶν μακεδόνων, καὶ ἀποδειχθεὶς (ἀποδεχθεὶς A. ſed corr.) παρὰ τοῦ ἔθνους E. διὰ τοῦτο ἀρχιερεὺς (διὰ τοῦ ἀρχιερέως A.) ἐπιβουλεύεται ἐν συμποσίῳ ὑπὸ πτολεμαίου τοῦ γαμβροῦ.

Ὅπως Ιωάννης ὁ καὶ ὑρκανὸς ὁ υἱὸς σίμωνος τὸν πατέρα διαδεξάμενος τόν τε πτολεμαῖον ἐξέφυγε, καὶ τὸν ἀντίοχον ἀπώσατο. καὶ ὅσα κατώρθωσε διά τε ἑαυτοῦ καὶ τῶν παίδων ἀριστοβούλου καὶ ἀντιγόνου. καὶ ὡς ἐν λ̄ τρισὶν ἔτεσιν καλῶς ἀφηγησάμενος τῶν πραγμάτων τελευτᾷ ἐπὶ ε̄ υἱοῖς, ἄρχων τε τοῦ ἔθνους καὶ ἀρχιερεὺς καὶ προφήτης ὤν.

Ὅπως Ἀριστόβουλος ὁ πρεσβύτατος τῶν ὑρκανοῦ παίδων μετὰ τριακοσιοστὸν (τε τετρακοσιοστὸν A.) οᾱ ἔτος τῆς ἀπὸ Βαβυλῶνος ἀνακλήσεως διάδημα περιθέμενος, καὶ τυραννικῶς ἄρξας τελευτᾷ, οὐ πλεῖον ἐνιαυτοῦ βασιλεύσας.

Ὅπως ὁ ἀδελφὸς ἀριστοβούλου ἀλέξανδρος βασιλεύει, καὶ ὅσα ἔπραξεν ἐν πάσῃ τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ. καὶ ὅπως ἐμισήθη ὑπὸ τῶν (ἰουδαίων E.) ἰδίων διὰ πολλὴν ὠμότητα, καὶ ὡς ἀπηλλάγη βασιλεύσας ἔτη κζ.

Ὅπως ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἀλέξανδρα καλῶς ἦρξε, καὶ τῶν υἱῶν τὸν μὲν πρεσβύτερον ὑρκανὸν ἀρχιερέα δείκνυσι, τὸν δὲ ἀριστόβουλον ἰδιώτην κατεῖχε. καὶ ὡς διὰ τὴν τῶν φαρισαίων ἐξουσίαν ἐκινδύνευσεν.

Ὅπως ἀριστόβουλος τῆς μητέρος μετὰ ἔνατον ἔτος τελευτησάσης τὸν ὑρκανὸν καταγωνισάμενος ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς, ἔπειτα διαλλάττεται. καὶ ὁ μὲν τὴν βασιλείαν, ὑρκανὸς δὲ τὴν ἀρχιερωσύνην λαμβάνει.

Ὅπως κρατήσαντος ἀριστοβούλου δείσαντες οἱ διάφοροι καὶ μάλιστα ὁ Ἰδουμαῖος (Ἰδαιμαῖος A.) ἀντίπατρος ἔπεισεν ὑρκανὸν φυγεῖν πρὸς ἀρέταν τῶν ἀράβων βασιλέα. καὶ ὅπως κατήγαγεν αὐτὸν μετὰ πλήθους στρατοῦ εἰς (πρὸς E. A.) τὴν πατρίδα. κἂν ἐκράτησεν, εἰ μὴ σκαῦρος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς δῶρα λαβὼν παρὰ Ἀριστοβούλου, τὴν πολιορκίαν ἔλυσεν.

Ὅπως ὑρκανοῦ καὶ ἀντιπάτρου δεηθέντων (δεθέντων A.) πομπήϊος ὀργισθεὶς ἀριστοβούλῳ ἐπείπερ ὑπερηφανεῖ μέχρι παντὸς ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τῶν δικαίων, ἐπολιόρκησέ τε καὶ ἔλαβεν ἱεροσόλυμα. καὶ τῷ ὑρκανῷ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀποκατέστησε. (καὶ B.) ὅπως ἀφελόμενος τὰ προσκληθέντα πάλαι, ἐκ τῆς συρίας (ἰουδ- παρὰ τῶν μακαβ. A.) (ἰούδας τῶν μακκ- E.) τῶν ἰουδαίων παρὰ τῶν (κτηθέντα E) μακκαβαίων αὐτῶν τε καὶ τῆς ἄλλης συρίας σκαῦρον ἐπίτροπον κατέστησεν. ἔνθα καὶ περὶ τῆς τοῦ βαλσάμου φησὶν (τῆς βαλ. φησὶν E) ἐργασίας. καὶ περὶ ὧν ὁ πομπήϊος εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ. καὶ ὅσοι ἀμφοτέρωθεν ἀπώλοντο.

Ὅπως τὸν ἀριστόβουλον μετὰ τῆς γενεᾶς λαβὼν, εἰς ῥώμην ἤει πομπήϊος. ἐξ ὧν ἀλέξανδρος διαδιδράσκει ὁ ἀριστοβούλου ἐκ τῆς ὁδοῦ. καὶ ὅπως σκαῦρος εἰς τὴν ἀραβίαν ἐνέβαλε, καὶ αὖθις ἀπέστη. καὶ ὅσα ὁ ἀποδρὰς ἀλέξανδρος ἔδρασέ τε καὶ ἔπαθεν. B.) hoc arg. deeſt in A. E.

Ὅπως γαβίνιος σκαύρῳ (σκαύρου E. A.) πεμφθεὶς διάδοχος, καταγωνισάμενος ἀλέξανδρος (ſed cor. in B. ἀλεξάνδρῳ) καὶ συγγνώμην δοὺς αἰτησαμένῳ πᾶν (περὶ B.) τὸ ἰουδαϊκὸν ἔθνος εἰς ε̄ συνόδους διεῖλεν.

Ὅπως καὶ (deeſt καὶ E.) ἀριστόβουλος ἀποδρὰς ἐκ ῥώμης, καὶ πολεμήσας γαβινίῳ, (γαβίνιον E.) τέλος ἡττᾶται. καὶ ἐν ῥώμῃ δέσμιος πάλιν ἄγεται.

Ὅπως ὁρμήσας κατὰ πάρθων γαβίνιος, ἐμποδίζεται ὑπὸ πτολεμαίου, καὶ ὡς πάλιν τοὺς ἰουδαίους (τοῦ ἰούδα A.) ὑπὸ ἀλεξάνδρου ἀναστατωθέντας (ἀναστατωθέντος A. E.) ἐπελθὼν κατεστήσατο.

Ὅπως κράσσος (κράσος A.) ἐλθὼν αὐτῷ (αὐτοῦ A.) διάδοχος, ὑπὸ πάρθων κτείνυται (κτίννυται E.) (κτείνεται A.) καὶ ὅσα κάσσιος μετ' αὐτοῦ φυγὼν (μετὰ τοῦ φυγεῖν E.) διεπράξατο.

Περὶ ἀντιπάτρου καὶ τῆς αὐτοῦ γενεᾶς.

Ὅπως καῖσαρ ἀνεὶς τῶν δεσμῶν ἀριστόβουλον εἰς ἱεροσόλυμα (πέμπει A. E.) κἀκεῖνος ἀπελθὼν ἐκεῖσε, οἷα αὐτός τε καὶ οἱ αὐτοῦ παῖδες παρὰ τῶν (τοῦ A. E.) πομπηΐου πεπόνθασιν.

Ὅπως ἀντίπατρος ἐπὶ θεραπείᾳ καίσαρος, συμμαχήσας μιθριδάτῃ πηλούσιον πολιορκοῦντι, καὶ γενναῖος κατὰ τὴν μάχην φανεὶς, πολιτείᾳ τε τῇ ῥωμαίων καὶ ἀτελείᾳ παρ' αὐτοῦ τετίμηται. καὶ ὡς κατηγορηθεὶς (ὅπως κατηγορηθέντος A. & ibi eſt diviſio) (ὅπως κατηγορηθεὶς E. & B. eſt diviſio) παρ' ἀντιγόνου τοῦ ἀριστοβούλου παιδὸς ἐπὶ καίσαρος, κρατεῖ ταῖς δικαιολογίαις. καὶ ὑρκανῷ τε βεβαιοῖ τὴν ἀρχιερωσύνην, καὶ αὐτὸς ἐπίτροπος τῆς ὅλης ἰουδαίας γίνεται.

Ὅπως ἀντίπατρος τά τε κατεστραμμένα ὑπὸ πομπηΐου πρότερον ἐτειχίσατο, καὶ τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ θορύβους κατέστελλε (κατέστειλε A. E.) καὶ τῶν υἱῶν, τὸν μὲν φασάηλον ἱεροσολύμων καὶ τῶν πέριξ στρατηγὸν, τὸν δὲ ἡρώδην τῆς γαλιλαίας κατεστήσατο.

Ὅπως ὑρκανὸς ὑπό τε τῶν βασκάνων ἐρεθιζόμενος καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοῖς κατορθώμασι βασκαίνων, τὸν ἡρώδην εἰς κρίσιν ἐκάλεσε, καὶ αὖθις ἀπέλυσε. καὶ ὡς ἡρώδης ἐπὶ τοῦτο μνησικακῶν ἐπιστρατεύει τῷ ὑρκανῷ. καὶ αὖθις ἀνίησι παρακληθεὶς ὑπό τε τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ φασαήλου B.) hoc argumentam deeſt in A. & E.

Περὶ τοῦ γενομένου ἐμφυλίου πολέμου ῥωμαίοις περὶ ἀπάμειαν. καὶ ὅπως (in A. E. deeſt καὶ & ibi eſt diviſio) βροῦτος καὶ κάσσιος ἐδολοφόνησαν καίσαρα, καὶ οἷα κάσσιος ἐν ἰουδαίᾳ ἔπραξε. καὶ ὡς ὑπισχνούμενος μεγάλα (τῷ E. B.) ἀντιπάτρῳ, εἰ κρατήσειεν, αἴτιος αὐτῷ διὰ ταῦτα τοῦ καὶ ἀπολέσθαι ὑπὸ μαλίχου φαρμάκοις ἐγένετο (ἐγίνετο B.)

Ὅπως ἡρώδης ἐτιμωρήσατο μάλιχον κασσίου συνεργίᾳ. καὶ ὡς ἔλιξ ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ μαλίχου ἐπαναστὰς φασαήλῳ καὶ ἡττηθεὶς πρότερον παρ' ἐκείνου, ἔπειτα δὲ καὶ παρ' ἡρώδου ἱκέτης ἀφίεται. καὶ ὡς μαρίων ὁ τύραννος ἀπηλλάγη (ἀπηλάθη E. A.) γαλιλαίας ὑφ' ἡρώδου. καὶ ὅπως (In E. A. deeſt καὶ & ibi eſt diviſio) ἡρώδης μετὰ τὴν πρώτην γυναῖκα, καὶ δευτέραν τὴν μαριάμμην (μαριάμνην A.) (τοῦ E.) τὴν ὑρκανοῦ μὲν θυγατριδῆν, (θυγατριδοῦν E.) ἀριστοβούλου δὲ θυγατέρα ἠγάγετο.

Ὅπως

Ὅπως μετὰ τὴν κασσίου ἀναίρεσιν ἀντώνιος εἰς ἀσίαν ἐλθὼν, κατηγορηθέντας τοὺς περὶ τὸν ἡρώδην, οὐ μόνον οὐ παρέλυσε τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ τετράρχας κατέστησεν.

(Ὅσα ἐπράχθη παρὰ βαρζαφάνου καὶ πακόρου τῶν πάρθων βουλομένων καταγαγεῖν τὸν ἀντίγονον ἐπὶ τὴν βασιλείαν. καὶ ὅπως ὅ τε φασάηλος ἀπώλετο, καὶ ἡρώδης ἐπιβουλευθεὶς ἐξέφυγεν. ὁ δὲ ὑρκανὸς τὰ ὦτα λωβηθεὶς εἰς παρθυηνὴν ἀπηνέχθη, καὶ ἀντίγονος τὴν βασιλείαν κατέσχεν. B) hoc arg. deest in A. & E.

(Ὅπως ἡρώδης ἀπελθὼν πρὸς τὸν ἀράβων βασιλέα λαβεῖν χρήματα πρὸς τὸ λυτρώσασθαι τὸν ἀδελφόν. ἀποτυχὼν δὲ τῆς ἐλπίδος δι' ἀλεξανδρείας εἰς ῥώμην παραγίνεται, καὶ ἀντωνίῳ καὶ καίσαρι τὰς συμφορὰς ἀποδυράμενος, καὶ διηγησάμενος πῶς ἀντίγονος διὰ πάρθων τῆς βασιλείας ἐγκρατὴς γέγονε, βασιλεὺς αὐτὸς παρ' αὐτῶν, τῆς συγκλήτου συμψηφισαμένης ἀποδείκνυται B.) hoc arg. deest in A. & E.

Ὅπως ἀντίγονος τοὺς ἐν μασάδᾳ τῷ ἡρώδῃ προσήκοντας ἐπολιόρκει.

Ὅπως ἡρώδης ἀπὸ ῥώμης ἐπανελθὼν, τὸν πρὸς (κατὰ E.) ἀντίγονον διήνεγκε πόλεμον. καὶ ὅπως (in A. E. deest καὶ & ibi est divisio.) τοὺς περὶ αὐτὸν εἰς τὴν μετὰ πάρθων ἐκπέμψας μάχην, αὐτὸς τοὺς ἐν τοῖς σπηλαίοις λῃστὰς ἐκπολεμήσας ἐχειρώσατο.

(Ὅπως ἡρώδου ἐπ' ἀντίγονον ὁρμήσαντος, εἰς σαμάρειαν ἐπανέστησαν γαλιλαῖοι, καὶ ὡς ὑποστρέψας, πάλιν αὐτοὺς κατεστήσατο. καὶ ὡς μετὰ τὴν πάρθων ἧτταν, λαβὼν συμμάχους παρ' ἀντωνίου ἐπὶ τὸν ἀντίγονον, ἐπειδὴ ὁ στρατηγὸς αὐτῶν μαχαίρας, οὐ κατὰ σύμμαχον πρὸς αὐτὸν διετέθη, πάλιν πρὸς ἀντώνιον ὑπέστρεψε. καὶ τὰ σαμόσατα πολιορκοῦντι συνεξεπόρθησεν. ἡνίκα καὶ ἰώσηπος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀπόντος συμβαλὼν ἀντιγόνῳ, αὐτός τε σφάττεται. καὶ τὸ στρατιωτικὸν πᾶν διαφθείρεται, καὶ τὰ ὑπήκοα αὖθις ἐπανέστησαν B.) hoc arg. deest in A. & E.

Ὅπως ἐπανελθὼν ἡρώδης ἀπὸ ἀντωνίου, καὶ συμβαλὼν τοῖς τοῦ ἀντιγόνου, ἄλλας τε πολίχνας αἱρεῖ (αἵρει A.) καὶ τὴν ἱεριχοῦντα. καρατομεῖ δὲ καὶ πάππον τὸν στρατηγὸν ἀντιγόνου τὸν φονέα τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ ἰωσήπου.

Ὅπως ἐπολιόρκησε τὰ ἱεροσόλυμα ἤδη τρίτου ἔτους αὐτῷ τῆς βασιλείας (τὴν βασιλείαν E.) ἀνυομένου καὶ οἷα μὲν (deest μὲν E.) μετὰ τὴν ἅλωσιν ἱεροσολυμίταις ἀπήντησεν. (οἵῳ δὲ τέλει καὶ ἀντίγονον ἐχρήσατο B.)

Οἷα διὰ τὸν κλεοπάτρας ἔρωτα ἀντώνιος (αὐτῷ E.) ἔπραττεν. (ὅπως τοῦ ἀκτιακοῦ συστάντος πολέμου ἐπέμφθη ἡρώδης πρὸς ἀντώνιον ἄραβας πολεμῆσαι. καὶ πολεμήσας ἡττᾶται κατὰ κράτος. ἔνθα καὶ δεδοικότας τοὺς ἰδίους διὰ τοὺς συμβάντας ἀλλ' ἐπὶ ἀλλήλους σεισμοὺς, δημηγορίᾳ πρὸς θάρσος παρακροτεῖ. B.)

Ὅπως μετὰ τὴν περὶ (περία E.) ἄκτιον (ἀκτὸν A.) νίκην προσῆλθε καίσαρι. καὶ οἷα πρὸς αὐτὸν εἶπε. καὶ παρ' αὐτοῦ ἤκουσε, καὶ ὅσαις αὐτὸν δωρεαῖς καῖσαρ ἐτίμησεν. hoc arg. in A. jungitur cum præcedente, quod in A. desinit ad, ἔπραττεν.

(Περὶ τῆς ἐπισκευῆς τοῦ ναοῦ, καὶ τῶν γινομένων κτισμάτων παρ' ἡρώδου. καὶ ὁποῖος ἦν τό τε σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. B.) hoc arg. deest in A. & E.

(Περὶ τῶν κατ' οἶκον δυστυχιῶν γενομένων αὐτῷ διὰ μαριάμμην τὴν γυναῖκα, αἳ συνέβησαν ὅτι τὸν πάλαι αἰχμαλωτισθέντα ὑρκανὸν ἡρώδης ἀπέκτεινε, πάππον αὐτῆς ὄντα, καὶ τὸν ἀδελφὸν ἰωνάθην. καὶ ὅπως καὶ αὐτὴν ἀπέκτεινεν B.) hoc arg. deest in A. & E.

Ὅπως ὑπὸ ἀντιπάτρου τοῦ υἱοῦ τῶν κατὰ τῶν παίδων μαριάμμης διαβολῶν πλησθεὶς ἡρώδης ἕλκει μετ' αὐτὸν (μετ' αὐτοῦ A. E.) ἀλέξανδρον ἐπὶ ῥώμης, δίκας ἀπαιτήσων αὐτὸν ἐπὶ καίσαρος. ἀπολυθέντος δὲ ἀναλαβὼν καὶ εἰς ἱεροσόλυμα γενόμενος, ἀπολογεῖται ὑπὲρ πάντων πρὸς τὸ πλῆθος. (κατὰ τὸ πλ- E.)

Περὶ τοῦ ἤθους ἀντιπάτρου καὶ τῶν μαριάμμης παίδων.

Περὶ (τῶν B.) φερώρα τοῦ ἀδελφοῦ ἡρώδου, καὶ ὅπως αὐτῷ διάφορος (διαφορὰ E.) γέγονεν.

Περὶ τῶν εὐνούχων ἡρώδου, καὶ ὡς δι' αὐτοὺς οἱ περὶ ἀλέξανδρον ἐκινδύνευον (ἐκινδύνευσαν E. A.)

Ὡς ἀρχέλαος ὁ πενθερὸς ἀλεξάνδρου ἐλθὼν ἐκ καππαδοκίας, διήλλαξε τὰ μειράκια πρὸς τὸν πατέρα. (καὶ τὸν πατ- E.)

Περὶ τῆς κακοηθείας τοῦ λάκωνος εὐρυκλέους, καὶ ὡς πάλιν ἐξηγρίωσε τὸν ἡρώδην πρὸς τοὺς υἱούς. (καὶ τοὺς υἱοὺς E.)

Ὅπως ἀλέξανδρον καὶ ἀριστόβουλον δεσμήσας ὁ πατὴρ ταῖς διαβολαῖς σαλώμης, καίσαρι περὶ τούτων μηνύει, καὶ δεξάμενος τὴν ἐξουσίαν παρ' αὐτοῦ, κτείνει τοὺς υἱούς. B.) hoc arg. deest in A. & E.

Ὅπως ἀντίπατρος ἐμισήθη παρὰ πάντων, καὶ ὡς τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνῃρημένων κατήγγυησε τοῖς ἑαυτοῦ συγγενέσιν ὁ βασιλεύς.

(Ὡς ἡ φερώρα γυνὴ καὶ ἡ μήτηρ ἀντιπάτρου διάφοροι γεγονυῖαι σαλώμης αἴτιαι κατέστησαν ἀπωλείας ἀντιπάτρου τε καὶ ἑαυτῶν. καὶ ὅπως ἀντίπατρος ὑπεκκλίνων αὐτὸν ἐκ τοῦ πατέρος εἰς ῥώμην πρὸς καίσαρα λαμπρῶς παραγίνετο. καὶ περὶ συλλαίου τοῦ ἄραβος, καὶ τῆς φερώρα τελευτῆς B.) hoc arg. deest in A. & E.

Ὅπως ἡ τελευτὴ φερώρα τῆς ἀντιπάτρου ἀπωλείας αἰτία γέγονεν.

Ὅπως ἡ γυνὴ φερώρα ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦ τέγους ῥίψασα, θεοῦ προνοίᾳ διεσώθη μέλλοντος ἀντιπάτρου. (ἀντίπατρον E.)

Περὶ τῆς ἀπὸ ῥώμης ἐπανόδου τοῦ ἀντιπάτρου. καὶ ὅτι διὰ τὸ πρὸς αὐτὸν μῖσος οὐδεὶς αὐτῷ τὰ εἰς τὴν ἰουδαίαν συμβάντα ἀπήγγειλεν.

Ὅπως συνέδριον ὁ βασιλεὺς συναθροίσας κατήγορον ἀντιπάτρου (κατηγόρει ἀντίπατρον A.) (κατηγόρει ἀντιπάτρου E.) παρόντος οὐάρου νικόλαον παρεστήσατο, καὶ ὡς ἀντὶ πατρὸς ἀπελογήσατο. (ἀπελογίσατο E.)

Ὡς καὶ σαλώμην ἀντίπατρος ἐπιβουλεύων ἐφωράθη ἀπὸ τῶν τῆς ἀκμῆς τῆς θεραπαίνης ἰουλίας κρατηθέντων γραμμάτων (γράμματα A.)

Περὶ τῶν σοφιστῶν ἰούδα τε καὶ ματθίου, καὶ περὶ τοῦ χρυσοῦ ἀετοῦ.

Περὶ τῆς νόσου τοῦ βασιλέως, καὶ ὡς πρὸς τῇ τελευτῇ γινόμενος, πλῆθος ἰουδαίων ἐπισήμων ἀπὸ πάσης ἰουδαίας συναγαγὼν (ἐπισυναγαγὼν A.) ἀναιρεθῆναι τούτους μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν παρεγγύησεν (παρηγγύησεν A.)

Ὡς ἀνεῖλεν ἀντίπατρον τὸν υἱὸν, καὶ ἐπιβιοὺς ἡμέρας πέντε τελευτᾷ.

Tituli Capitum l. II. de Bel. Jud. Edit. Bas. Coll. cum MS. Cod. Reg. A. & B.

Pag. 717. l. 6. διὰ τὸν ἀετὸν A. B. E. κταθέντας B
l. 9. ανεχ- E
l. 18. deest τῶν ante ἰουδ- A
ἑαυτοῖς A. B. E
l. 22. ἐπὶ Καισ- A. E
εἰς Καισ- B
l. 25. ἐξεῖπε B
l. 27. τῷ τε ἀντίπᾳ A
ἔξοδος B
l. 28. λοιπῇ τοῦ ἡρώδου γενεᾷ A. B. E
deest καὶ ante λοι- E
l. 29. deest εἶναι E
l. 38. ἀγαγὼν A

l. 40. τῶν κορβανᾶν πρὸς ... καταναλ- A
κορβανᾶν E
τὸν κορβανὰν εἰς ... καταν- B
Pag. 718. l. 1. οὐκ ἐδέχθη διὰ τὸ media desunt A
l. 4. ἔπειτα μετὰ τοῦ αδ- A
καὶ τὴν τοῦ αδ- B. E
l. 8. παγγενῆ A. E
παγγενεὶ B
προηπλω- E
l. 9. Βηλαιοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ Μέμνονος A. B
βηλαιοῦ E
l. 12. τῶν ὅλων A. B. E
l. 15. deest καὶ B. E

Βερνίκη γαμβρὸν B. A. E
l. 16. ἀρξάμενος Ἀγρίππας τε- A. B. E
l. 18. βασιλεὺς E
l. 19. ὅτι υἱοὶ μὲν ἦσαν A. B. E
l. 22. λαβόντος A
λαβόντα B
λαβόντες E
l. 25. deest διὰ A. B
l. 29. ἀρισοβέλε, τῇ δὲ A
τῇ δὲ B. E
ἡρώδη E
l. 31. φίληκα B. A. E
l. 35. ἐν σαμαρείᾳ μετ- E
l. 37. καὶ ὡς ὁ μετ' A. E
καὶ ὡς μετ' B
l. ult. αὐτὴν, τὴν προηγγελμένος τοῖς B

Cap. 24. & 25. simul junguntur in B.

Pag. 719. l. 1. καὶ ἀσπάσασθαι, καὶ εἴ τι media desunt B
καὶ ἀντασπάσασθαι E
l. 1. στρατιώταις δὲ μὴ ἀσπάσασθαι, καὶ εἴ τι media desunt A
l. 2. στρατιώταις, μήτ' ασπ- E
l. 4. ὁ δὲ πολιτιανὸν χιλ- A. B. E
l. 8. θαυμαζιωτάτην συμβελίω. A. B
l. 11. μάσαδαν ἐχειρώσατο A. B. E
l. 16. περὶ ἀλεξάνδρε δὲ τοῦ A
περὶ λαζάρε καὶ τοῦ B
Ibid. σὺν αὐτῷ στασιαστῶν A. B. E
l. 18. κυρηνίας E
βασιλεῖς E
l. 19. καὶ ὅσα ποιήσας A. B. E
l. 21. τοῖς παρ' αὐτῷ ἰεδαίοις E
l. 22. τοῖς κατὰ χώραν A
τοῖς περιχώροις B
επεδ- E
l. 24. καί τοι συμμαχήσαντες B
καὶ τὲς συμμ- A
αὐτοῖς, καὶ E
deest καὶ & sic incipit cap. 37. Ὅπως E

Cap. 38. & 39. simul junguntur in B.

l. 38. καὶ ὡς ἐ δυνάμενος τὴν πόλιν ἑλεῖν ἀπεστράφη, καὶ ὡς αὖθις A
l. 39. πείσαντος, ὡς πεῖσαι αὐτὸν, καὶ αὖθις B
ὡς πεῖσαι E
Pag. 720. l. 5. ἀκροβατινὴ A. B. E

Titul. Cap. l. III.

Pag. 764. l. 5. ὡς μυρίες A
l. 8. σεμφωρῖται A. sic paulo post
l. 20. γαδαραίων A
l. 24. ἐν Ἰωταπάτᾳ A. B
ἐν Ἰωταπάτοις E
l. 26. πόλεως Ἰωταπάτα A. B
Ἰωταπάτων E
l. 29. ἐπὶ μακρῷ A
l. 36. τῶν Ἰωταπάτων απ- A
765. l. 1. Ἰωταπατ A
Ἰωταπάτων B. E
l. 2. εἶλω A
l. 4. Ἰωτάπατα A. B
l. 6. ἑτέροις E
l. 7. ἠθελήθη A. B
l. 12. ῥωμαίες ἀπωσθεῖς A
l. 13. ὁποῖα ὀεσπαζιανῷ B
l. 14. παράλιον E
l. 16. τὴν Ἰόπην A. B
l. 19. τὴν Ἰωταπ A. B.
τὰ Ἰωτάπατα E
l. 20. ἀλοφύροντο E
l. 26. περὶ δὲ E
l. 27. παράκροτεῖ A. B. E
l. 28. δὲ τίτε A. B. E
l. 30. γεννησὰρ B

γεννησαρὲτ A

Tit. Cap. l. IV.

Pag. 793. l. 4. οἷα φρέρια A. E
τοῦ ἐμεχ- A
l. 8. ἀπὸ pro μετὰ B
l. 10. ὀεσπαζιανὸς μόνος σὺν A. B. E
δεκαδάρχης B. E
l. 15. deest hic tit. ἄλωσις γαμάλας &c. A
l. 16. γίχαλαν B
l. 19. ἐξάγεσθαι A
φυτὸν ταύτην A. B
l. 23. στάσεως τῶν ζηλωτῶν, οἷα B. fine cap. dist.
l. 25. ἑαυτὸν B

Cap. 11. & 12. simul junguntur B
Cap. 12. & 13. simul junguntur B

l. 27. πρὸς τὸ δ- A. B. E
l. 29. ἠνάγκαζαν A. B. E
l. 31. ἐκκαλέσασθαι A
l. 36. περὶ τὴν E
l. 38. κατέσφαζον A. B. E
ζαχαρίε τινὸς Ἰεδαίε μετὰ A. E. B
οἰκεῖον E
Pag. 794. l. 2. τὴ μὴ δὲ ταφῆς A. B
l. 3. deest δὲ A. B. E
l. 4. μάσαδα A. B
l. 15. καθίσῃ A. B. E
l. 17. γάλβας A. B. E
ὄθων A. B. E
ὀλίγε E
l. 20. ἄβρεμος A. B. E
l. 21. τὴν ἰδεμαίαν A. B. E
l. 24. αἴρει A
γοφνιτικὴν A. B. E
ακρεβ- A
ακραιβ- B
ἀκραβατινῶν E
ἑτέρων πολιχνιῶν A
l. 26. καὶ ὅπως ὁ δῆμος στασιάσας A. B. E
l. 36. στρατηγὸς Κικίλιος τὸ A. B. E
l. 37. ἰδὼν, πέμπει καὶ τὲς A
l. 38. ἀπογνόντων B
τῷ τιβερίῳ (τιβερίῳ E) πέμπειν A. B
l. 39. καὶ τὸν Κικίλιον ... ἀναπέμπει. A. B. E
l. ult. ὑπέστρεψεν A. B. E

Tit. Cap. l. v.

Pag. 829. l. 4. ἱεροσόλυμα B
l. 6. πολεμᾶντες E
ἐδὲ E
l. 8. γενομένης A. B. E
l. 13. ἐπὶ τῶν E
l. 2. ἀπολειφθεὶς A. E
l. 21. παρακινδυνεύειν B
l. 22. Ὅπως pro ὡς A. E
l. 26. ἐστρατοπέδευσε E
l. 28. desunt ἐκφρασις δὲ ἱερῶ A. E
l. 31. ὡς περιϊόντος A. B. E
σκεπομένε B
l. 34. ὅτι περὶ E
l. 34. ἄλλοις E
l. 35. deest ἐκραπιζωμένων B
l. 36. καὶ pro πρὸς E
l. 37. ῥωμαίοις A. B. E
l. 40. καὶ μετὰ πολὺν A. E
καὶ ὅτι πολὺν B
desunt μηχ. τῷ λεγ. νικ- A
Pag. 830. l. 1. ἀναλαβόντες A
l. 4. δὲ δευτέρε τείχες A. E
αὐτῷ E
καὶ pro πρὸς E
l. 5. κατὰ τὴν ... ηὐτρεπίζοντο A
l. 12. πρὸς τὸ μὴ A. B
τῶν αὐτομόλων ἐπὶ δὲ τείχες ἄγοντες ἐπεδείκνυον. ὡς

ὡς τῶν αὐτομόλων τοιαῦτα A.B.E
l. 13. deest ἔκτεινον A.B.E
l. 14. οἱ αὐτοῦ A
οἱ μετ' αὐτοῦ B.E
l. 15. κατεκρήμνισαν A.B.E
κατορ- E
προσαγαγ- E
l. 25. ἰούδας E
l.ult. μήνων δύω ἥμισυ B
l.ult. ὅσοι E

Tit. Cap. lib. 6.

Pag. 862. l. 6. ἐφαίνετο B.E
l. 13. αὐτοὺς B.E
l. 19. εἴς τι ἄντρον E
l. 24. γόφνα B
l. 28. τῖτος αὐτοῖς διὰ B.E
l. 29. ἐχώρησαν B
l. 35. ὥς τινων deest cum toto art. E
l. 38. ὅτε καὶ B.E
l. 39. τῷ καισ- καθάπερ ἢ κειμ- B
τῷ καισ..... ἐξήγαγεν E
l. ult. προσκλ- E
Pag. 863. l. 1. αλαζ. αὐτοῦ απ- B
ἀλαζονίαν αὐτοῦ E
l. 2. ὃς πολ.... ἐνέπρησεν E
l. 4. deest articulus περὶ λόγγου E
l. 5. τῷ συνεσχηκότη B
l. 8. deest art. ὅπως τῶν E
l. 14. ὃ pro οὕτως B
l. 16. deest art. ὅπως ιουδ- E
l. 18. ἐνεπρήσθη E
l. 19. καὶ κατὰ τὸ δὲ B
l. 21. deest art. ὡς τοῦ ναοῦ & sequens E
l. 25. συγκατέφλεξαν σὺν πλ- B
l. 36. deest art. ὅτι μηδὲν E
l. 39. συγγενῶν, ὅπως B.E
l. 41. deest art. ὡς ορμ- E
Pag. 864. l. 4. βουλομ- E
l. 9. ὡς συντετελεσμένων B.E

προσαγαγόντες B.E
l. 21. εἰς τοὺς υπ- B.E

Tit. Cap. Lib. 7

Pag. 889. l. 6. τοῖς μετέπειτα B.E
l. 7. πρὸς τοὺς στρ- B.E
l. 8. καὶ γέρρα B
l. 11. ἐπὶ ῥώμης B.E
l. 14. ὅπως &c. deest art. E
l. 16. καὶ τοῦ πατρὸς B.E
l. 18. deest art.
l. 22. ῥωμαίοις E
l. 23. καὶ pro οἱ B
l. 23. σαρματῶν καταδραμόντων E
l. 24. καταλείποντας E
l. 27. ἐξελθόντες πρὸς τῖτον B
l. 27. ἀντίοχος καὶ ἰούδας προσ- E
l. 34. ὡς καὶ τὸ B
l. 34. deest hic art. & sequens E
l. 36. ἡρωδίῳ B
l. 37. ἐπεχείρει B
Pag. 890. l. 4. deest art. E
l. 7. τοῦ καμαγ- B
l. 8. ἀρμενίοις B.E
l. 9. deest art. E
l. 15. τὴν κλεοπάτρας E
l. 16. φοβούμενος αὐτὴν E
l. 17. μάσαδαν B
l. 17. deest art. E
l. 21. πιθανοτάταις B.E. παγγενεὶ B
l. 23. πάντας deest πέντε. E
l. 26. deest art. E
l. 30. ἐκ τούτων E
l. ult. ψυχὴν βεβαίως απ- E

Nomina mensium secundum Macedonas ex MS. E.

Janu. ἀνδιναῖος. Febr. περίτιος. Mart. δύστρος. Apr. ξανθικός. Majus, ἀρτεμίσιος. Jun. δέσιος. Jul. πάνεμος. Aug. λῶος. Sept. γορπιαῖος. Oct. ὑπερβερεταῖος. Nov. δῖος. Dec. ἀπελαῖος E

Initia Cap. lib. 7. de Bel. Jud. secundum MSS. Cod. A. & B.
l. 1.

Pag. 705. A l. 1. Cap. 1. ἐπειδὴ A.B
A l. 4. Cap. 2. ἀρχαιολογεῖν A.B
D l. 4. Cap. 3. ὅπως τε τοὺς A
F l. 4. Cap 4. ἔπειτα ὡς A
G l. 3. Cap. 5. ὅπως τε επαν- A
708. A l. 8. Cap. 6. ἔπειτα διεξ- A
E l. 1. Cap. 3. στάσεως B
709. A l. 2. Cap. 7. A. Cap. 4. B. καὶ βακχίδης
E l. 1. Cap. 5. λαμβαν- B
710. C l. 1. Cap. 8. διαδεξ- A. Cap. 6. B
D l. 6. Cap. 7. σίμων δὲ B
G l. 3. Cap. 8. προγνοὺς B
712. C l. 5. Cap. 9. μετὰ γὰρ τὴν A.B
714. A l. 2. Cap. 10. ταῦτ' εἰπὼν B
716. C l. 7. Cap. 11. καταλείπει B
717. C l. 7. πρὶν δ' επεξ- Cap. 12. B
F l. 5. Cap. 13. οὗτος ἅμα σὺν τῷ B
718. E l. 7. Cap. 14. ἐπεὶ δὲ παρελ- B
D l. 2. Cap. 14. καὶ ἐπειδὴ A
721. A l. 6. Cap. 15. παραδοὺς δὲ B
C l. 6. Cap. 16. ἐδόκει δ' ἂν B
722. D l. 5. Cap. 17. μετ' οὐ πολὺ B
F l. 8. Cap. 18. γαβινίῳ δὲ A.B
723. B l. 6. Cap. 19. Κἂν τούτῳ A.B
D l. 2. Cap. 20. τούτῳ γήμαντι A.B
E l. 4. Cap. 21. Καῖσαρ δὲ A.B
724. A l. 4. Cap. 22. ἀντίπατρος δὲ A.B
725. C l. 4. Cap. 23. τὰς μὲν δὴ A
l. 6. Cap. 23. ἀντίπατρος δὲ B
726. C l. 4. Cap. 24. τούτοις καὶ B
727. A l. 4. Cap. 25. κἂν τούτῳ A.B
728. B l. 1. Cap. 26. Μάλιχος δὲ καθ' A
D l. 8. Cap. 26. Μάλιχος δ' υποπτ- B
729. E l. 1. Cap. 27. ἐπεὶ δὲ Κάσσιον A.
F l. 1. Cap. 27. αὖθις δὲ B
730. C l. 1. Cap. 28. μετὰ δὲ B
732. G l. ult. Cap. 29. ἡρώδης δὲ B
734. C l. 2. Cap. 30. παρὰ δὲ B
E l. 8. Cap. 31. ἤδη δὲ B
737. D l. 8. Cap. 32. ἤδη δὲ B
739. C l. 5. Cap. 33. ἡρώδης δὲ B
740. B l. 9. Cap. 34. λωφήσαντος B
741. F l. 7. Cap. 35. βασιλεὺς δὲ A.B
742. C l. 8. Cap. 36. τοῦδε 'Ακτιακοῦ B
744. E l. 8. Cap. 37. μεταλαμβάνει A.B
746. C l. 7. Cap. 38. πεντεκαιδ- B
749. E l. 3. Cap. 39. τάς γε μὴν. B
751. B l. 5. Cap. 40. ἀναπληθεὶς B
753. A l. 8. Cap. 41. ἀλλ' ὁ μὲν B
754. G l. 1. Cap. 42. ἦσαν δὲ B. A
755. D l. 1. Cap. 43. μετέβαινε B
756. C l. 3. Cap. 44. ὁ δὲ ἀλέξανδρος B
758. A l. 4. Cap. 45. μετ' οὐ πολὺ B
760. B l. 7. Cap. 46. τοῦθ' ὥσπερ B
761. G l. 3. Cap. 47. ἀντιπάτρῳ B
763. E l. 7. Cap. 48. ἡ γὰρ φερώρᾳ B
765. B l. 2. Cap. 49. μετέβαινε B
766. C l. 1. Cap. 50. κἂν τούτῳ B
767. E l. 8. Cap. 51. πάντων δὲ B
G l. 2. Cap. 51. βασιλεὺς δὲ A

769. A l. 6. Cap. 52. τῇ δὲ ἐπιέσῃ A. B
771. D l. 1. Cap. 53. μετὰ ταῦτα A. B
772. A l. 6. Cap. 54. δύο ἦσαν B
F l. 9. Cap. 55. ἔνθεν B
773. E l. 7. Cap. 56. καὶ ταχέως A. B

Initia cap. in B. recentiori mana posita sunt. In A. quædam bene ponuntur.

Lib. 2.

P. 809. B l. 6. Cap. 29. τοσαῦτα εἰπὼν A. B
810. E l. 2. Cap. 31. συνειδότες A. B
813. E l. 2. Cap. 33. τῆς αὐτῆς A. B
816. B l. 5. Cap. 36. μετὰ τὴν A. B
819. B l. 6. Cap. 38. ἔνθα δὴ B. in A. non notatur.
822. F l. 2. Cap. 42. Ἰώσηπος A. B
828. E l. 15. Cap. 44 ἐν δὲ τοῖς B. in A. non notatur.

Lib. 4.

872. D l. 5. Cap. 12. ἐπανιςαμένε A. B
873. B l. 4. Cap. 13. καὶ δὴ συν- B. In A. non notatur.
883. D l. 1. Cap. 19. μετὰ B. In A. non notatur.
890. F l. 2. Cap. 27. αὐτὸς A
G l. 4. In B. ibi est divisio, sed omnia inversa sunt.
896. E l. 3. Cap. 34. ἐν τέτῳ A. In B. ibi divisio est.
897. A l. 4. Cap. 35. ὁ σίμων A. In B. ibi est divisio & sic consequenter.
901. A l. 3. Cap. 39. προχωρ- A
D l. 6. Cap. 40. χεσπ- A

Lib. 5. In B. Cap. 14. & 15. simul junguntur, sicque mutatur numerus.

921. B l. 9. Ἰωάννης Cap. 18. A. cap. 17. B

Lib. 6.

943. E l. 7. Cap. 3. ἀναχωρησάντων B
945. D l. 3. Cap. 5. τῶν δ' ἐν ταῖς B
948. G l. 3. Cap. 9. ταῦτα λέγων B
à Cap. 29. ad finem non notatus numerus Capitum.

Lib. 7. In B. non notantur ad marg. numeri Capitum.

977. D l. 2. Cap. 15. τίτος A
980. A l. 2. Cap. 20. πάντα A
B l. 3. Cap. 21. εἰς τὴν A
981. B l. 2. Cap. 22. ἐπεφύκει A
982. A l. 8. Cap. 26. ἦν ἐν τοῖς A
983. A l. 4. Cap. 27. ταῦτα A
983. E l. 7. Cap. 28. ἤδη A
984. G l. 3. Cap. 29. ταῦτα τοῖς A
986. F l. 8. Cap. 31. πάλιν ἂν A

Quædam voces quarum explicato ponuntur ad Marg. MS. A.

Lib. 1.

λήμματα id est κέρδη, δῶρα.
ἐπὶ δεξιαῖς id est ἐπὶ εἰρήνην, ἐπὶ ἀγάπην
ἐνδεχελισμὸν id est συνέχειαν, πυκνότητα
τῶν ἐναγισμῶν id est τῶν θυσιῶν, ἐκ τοῦ ἁγιάζειν
κληδῶν id est μαντεία, προφητεία
τιμωρήσων id est ἀντιβοηθήσων, ἐκδικήσων
ἐθηλύνετο id est ἐχαυνοῦτο, ἐνεδίδε

FRAGMENTA JOSEPHI
COLL. CUM CODD. PARIS.
Ex Frag. de Tabern. arca &c. ex Jos. Ant. Jud. per Epitomen.

Pag. 80. D l. 8. πηχῶν
F l. 1. ἐπεὶ
Pag. 81. A l. 3. χάλκεον
l. 5. τῶν πολλῶν καταχεῖν
B l. 1. ἐγήγερται
l. 2. δέκα διεστήκει
l. 3. ὁ δ' ἄλλος
l. 4. κατελείπετο.... ὁπόσον προβαίνει τὸ
F l. 7. κατὰ δέκα
G l. 7. ἄδυτον ἦν καὶ ὡς οὐρανὸς ἀνεῖτο τῷ θεῷ καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἦν ἄβατον
l. 8. ἐπιτέτραπτο.
Pag. 82. ναὸς
l. 7. φᾶρος ὁ κατείλνυτο τῆς σκηνῆς ἄνθεσι παντοίοις .... ἐνυφασμένον, ἔσω κόσμον εἶσιν ἔμελλον
F l. 4. γίνεται δὲ κιβωτὸς τῷ θεῷ ἐκ ξύλων ἰσχυρῶν καὶ ἀσήπτων δὲ ἱερωνυμία καλεῖται κατὰ τὴν
G l. 2. καὶ τὰ ἐκτὸς περ-
l. 6. καθ' ἑκάτερον δι' ἡλίκων αὐτοῖς τῶν ἐπιμηκ. κρ. πρ. χρύσεοι δύο.
l. ult. καθ' ἑκατ. τοῖχον
Pag. 83. A l. 3. χερουβὶμ μὲν
l. 5. δέ φασι
l. 7. συμβέβηκεν
l. 8. δύο δὲ ἥμισυ κατὰ μέτωπα
D l. 4. ἐν τῷ ναῷ τετραμμένα ... ἄρτους δώδεκα
l. 8. ἔχον.
E l. 2. ἄλλοι ἐκομίζοντο ἄρτους.
l. 8. καθ' ἑλλάδα δὲ γλῶσσαν καλεῖται τάλαντα.
G l. 4. ἐπὶ δὲ καὶ ἐχ. χρυσέα ὑπερανεστῶσα
l. 6. ἵδρυται
Pag. 84. A l. 4. ἀντικρυς

Frag. Joseph. Sæc. 14. incipiens ad hac verba. ἄρδεται δ' οὗτος ὁ κῆπος &c.

Nov. Edit. Lib. 1. Ant. Cap. 11. §. 3.

Pag 5. C l 8. καὶ Φείσων μὲν σημαίνει
D l. 2. γάγγης καλούμενος
l. 3. ἐρυθρὰν ἀπίασι
l. 6. γηὼν διὰ τῆς αἰγύπτου ῥέων, δηλοῖ τὸ ... ὃν νεῖλον

Frag. 14. Sæc.

Lib. xi. Ant. Cap. 1. §. 1. & 2.

Pag 357. C l. 1. τοῦτον εἶπε
l. 5. προφητείας ἠσαίας καταλέλοιπε.

Frag. Joseph. Sæc. 10. ex cod. 8. Lib. IV de Bello Cap. VIII. §. 3.

Pag. 891. C l. 2. τὴν ἱεριχοῦν ἔςι
l. 3. πρὸς ἀρδείαν
l. 4. ναυὴ
D l. 3. ἐλισσαιε τοῦ
l. 5. ἱεριχοῦν, πλεῖστον δέ τι
l. 7. προσελθὼν
l. 8. ἀγγίον
E l. 1. μειληκτηρίους
l. 2. γονίμους τε ἀέρας δου- ... εὐθηνίαν τοῖς δ' ἐπιχωρ-
l. 8. ἐξ αὐτῆς τῆς τιμῆς ἐτρεψε
F l. 1. ὀρφανίσαν αὐτοῖς καὶ

Ex Frag. Stephani de urbibus. Sæc. 10. Cod. 27.

Δῶρος, πόλις Φοινίκης. Ἑκαταῖος Ἀσίᾳ. μετὰ δὲ ἡ πάλαι δῶρος νῦν δὲ δῶρα καλεῖται. καὶ οὕτως Ἰώσηπος καλεῖ ἐν ε' τῆς ἰουδαικῆς ἱστορίας. ἀπὸ μὲν Ἰορδάνε μέχρι δώρων πόλεως. καὶ πάλιν· ἀζότῳ καὶ δώροις ὁριζόμενοι. καὶ ἐν ς'. εἶναί τι γύναιον ἐν πόλει δῶρα. καὶ πάλιν· ὅτε ἤνεγκεν εἰς τὴν δῶρον.

Ex Frag. Sæc. 13. fol. 166. vers. Cod. 5.

Ὅτι ὀλίγοι μὲν ἐκτείνοντο ὑπὸ τῶν πολεμίων. οἱ πλεῖους δὲ ὑπὸ τῶν συμμάχων διὰ τὸ τῇ γλώσσῃ διαφωνεῖν. φόβοι τε πολὺς ἦν καὶ φήμη πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας τῆς γεδεῶν νίκης ἀφικομένης.

Aliud Frag. Sæc. 13. fol. 244. vers. Cod. 6. idem habet præter τῆς γεδεῶνος.

Aliud Frag. Cod. Sæc. idem habet ac præcedens Cod.

COL-

COLLATIO

Concionis Agrippæ Regis, Judæos a bello cum Romanis gerendo dehortantis; quæ exstat lib. II. de Bello Jud. cap. XVI. instituta cum Cod. Lugd. Bat., qui inter varia aliorum scriptorum Excerpta, hanc quoque continebat Orationem.

Pag. Edit. Novæ 186. §. 4. sive lin. 18. καὶ εἰλικρινέστατον. abest. ἠρεμοῦσ dein ibid.
l. 19. παρῆλθον εἰς ὑμᾶς.
l. 20. ἐθάρρησα & mox δέον ποιεῖν.
l. 21. ἀκούντων πάντων.
l. 22. ὁμόνοια, ἤ.
l. 27. μεταβάλλονται, καὶ μὴ τῶν ἑτέρων.
l. 30. θορυβήσῃ μηδείς.
l. 31. μὴ π. ἤ deleto τά.
l. 32. 33. ὡρμημένοις ---- περιγίνεσιν. omnia absunt.
l. 40. τῆς προτάσεως.
l. 45. ὡς ἔτι μικρὰ τὰς πολεμῶν ὑποθέσεις.
l. 47. θερ. μὲν οὐκ ἐρ. ἢ τ. ἐ.
l. 50. ἀπελέγχεσθαι. sed superscrib. vulg. lectio.
l. 56. ἀλλ' οὐδὲ Καῖσαρ.
l. 57. ἥκη τις.

Pag. 187. l. 1. ἐπὶ τὴν ἀνατ.
l. 6. καὶ περὶ τῶν μὲν ἡμ. ἐγκ. quibus dein illa subjunguntur, καλῶς πρὸ ἀνηκέστοις συμφορὰς μεταβάλλετε καὶ παρὰ τὸ σωτήριον ἕως ἔξεσι ῥεῦσαι. νόμος γε μὴν ἔ.λεσος, καὶ παρὰ θηρῶν ἰσχυρότατος, καὶ παρὰ ἀνθρώποις, τοῖς δυνατοτέροις ὑπείκειν.
l. 7. γένητ' ἄν. ibid. ὁ ante αὐτὸς deletur.
l. 9. εἰκὸς ἔλεσθαι μετ.
l. 11. ἀλλὰ τόγε νῦν.
l. 12. 13. μὴ ἀποβαλεῖν.
l. 14. καὶ ὑπὲρ οὗ μὴ ἄρξασθαι.
l. 15. ἀνθιστάμενος, αὐθ.
l. 17. πάν τε transponitur post Ῥωμαίους.
l. 20. καὶ σωμα. καὶ χρήμασι.
l. 24. τοσοῦτον abest.
l. 26. ὑπὲρ τῆς τ Ε.
l. 31. μιᾶς νεὼς δ. π. ἢ τὴν σμικρὰν.
l. 37. αὐτῶν δεσπ. καὶ Μακ. ἐπιφανέστ.
l. 38. καὶ ante Αλεξ. abest, sed mox καὶ περιεσπείρουσιν &c.
l. 42. περὶ ἐλεύθ.
l. 46. διαλειψόμενος.
l. 47. ταῖς ἐπιβουλαῖς.
l. 48. πρὸς Αραβας; οἴεσθαι κενῶν.
l. 49. οὐ παρεῖσι ψαῦσαι.
l. 50. οὐ μετείσετα —— τὰ ὑμετ. deleto μὲν.
l. 52. τῆς οἰκ. ἀείτητος.

Pag. 188. l. 2. μεσ. καὶ μέχρι.
l. 4. ἑτέραν abest, dein ἐξήτησαν εὑρεῖν οἰκ.
l. 8. ἔσαι πάντων.
l. 13. ἢ καὶ Μακ. οἱ δικαιότεροι &c.
l. 18. καὶ τὸ Ταβρῶν φῦλον.
l. 28. ἡμετέρους.
l. 29. καὶ βαθὺ κρυμνῷ.
l. 32. Δαλμ. ἀποτεμνομένην.
l. 39. 40. ἀφορμὰς μεγάλας. dein μάλιστα delet.
l. 42. Αλπεσι.
l. 43. Πυρηναίοις.
l. ult. οἰκίαν εὐδ.

Pag. 189. l. 6. 7. στρατιώτας.
l. 10. Λουσιτανῶν καὶ κατ' ἄκρον Αρμένια, ἀλλ' οὐδὲ &c.
l. 9. Ηρακλῆος.
l. 13. Πυρηναῖα.
l. 17. ἀλκὴ μὲν γὰρ καὶ μεγέθη σωμάτων εἴδετε. videtur tamen mihi σωμάτων ex l. 20. huc influxisse.
l. 19. ἔχουσι. ἀλλ' οὗτον.
l. 21. καὶ τὴν μὲν τύχην καταφ. θαν.
l. 23. τῆς ὅρμης ὁ. ἐ. καὶ Ρωμ. absunt.
l. 24. δαμαζόμενοι, δ. μ. ἀλλῶντες.
l. 26. Βρετ. πλῆθος.
l. 28. καὶ τῆς ἄλλης καθ' ἡμ.
l. 30. οἰκοῦντες, πλ. ἐδελώσαντο.
l. 34. περιβεβλημένην δυν.
l. 37. ἢ σχεδὸν τῶν ὑφ' ἡλίῳ.
l. 39. Καρχηδόνιον.
l. 43. Μαρμαρῖται, τὸ μ. τ. ψεύδος.
l. 44. καὶ τῆς ἀκούουσι Σύρτης:
l. 49. στήλας Ηρακλείους, καὶ αἱ deleto μέχρι.
l. 51. ἐλισίων.

Pag. 190. l. 4. 5. καί τι δή.
l. 7. ὅρμος τε.
l. 8. 9. τὰς ἐπ' ἀκοσίας.
l. 10. κατηκούντων, ὡς ἐν. ἐκ τῶν.
l. 11. εἰσφορὰν τεκμήρεσθαι.
l. 12. ἀδοξῆ.
l. 15. μέν γε εἴκοσι σταδίων.
l. 16. ἐνιαυσίον.
l. 23. 24. χαλινοῦν.
l. 25. παραλείψεσθαι.
l. 28. οἴεται πρὸς ἀμύναν.
l. 33. ὑπ' αὐτῶν ἐπὶ Ρωμ. οἴει.
l. 35. καὶ τοῦτο πάντη περὶ &c.
l. 36. πόλιν ἀδύνατον.
l. 38. πολέμῳ ἤτε ἀδ.
l. 40. ἀποστρέψασθε.
l. 42. ῥαδίως ἁλώσεσθαι.
l. 43. 44. τὰς ἡμετέρας συμμ.
l. 45. 46. ἐν πολέμῳ deleto τῷ.
l. 48. ποιήσασθαι τὸν ἀγῶνα.
l. 49. 50. ἐπικαλέσασθαι τ. θ. εἰς τὴν εὐυμήναν.
l. 51. εἰς αὐτῷ θερ.
l. 52. ἀνθρωπίνη βοηθ.
l. 53. ἀμφοῖν τὸν οἶκος ἀποκόπτειν, φανερὰν φανερὰν bis repetitur.

Pag. 191. l. 2. χερσίν.
l. 3. 4. ταύτην πατρίδα καταφλέξας; μαν. γ. ἔτας &c.
l. 5. κερδήσεται. sed superscr. κερδήσετε.
l. 6. ὅτε τὸ σκάφος ἐν ὅρμῳ, προσκέψασθε τ. μ.
l. 7. τὰς θυέλλας.
l. 8. 9. ἐπιπεσοῦσι —— —— πρόδηλον. Omnia absunt.
l. 12. ἡμῶν μετελάζειν.
l. 17. δεδοικότας.
l. 18. καὶ κατὰ τῶν τάς.
l. 21. ἡμῶν καταστροφ. deleto ἕνεκα.
l. 27. τῆς γε μητ.
l. 28. φείσασθαι οὖν &c.
l. 29. καὶ τὸν νόμον.
l. 30. τούτων Ρωμ. κρ.
l. 31. φησάμενοι πρ. ἤυχαρ.
l. 32. ἐγὼ ἡμῶν.
l. 42. 43. 44. 45. 46. τὰ ἔργα —— —— εἰσφοράν. Omnia absunt.
l. 47. ψυχρόν.

EXCERPTUM

Ex Institutionibus Antiq. & Histor. M. Andreæ Franckenbergeri, in Acad. Wittenberg. Professoris. edit. Wittenb. 1586.

Posteà in ea serie reponatur Flavius Josephus, cui quidam nimiùm tribuunt, nonnulli verò minorem fidem habendam esse censent. Fuit is Matthiæ filius, ex genere sacerdotum oriundus: cumque in vicibus non mediocre discrimen statuatur, inter viginti quatuor ἐφημερίδας ex prima, & quidem cum laude amplissima ortum suum traxit. Quemadmodum enim apud alias nationes aliæ nobilitatis rationes & caussæ allegantur: ita apud Judæos jus sacrorum habere, illustris originis argumentum erat. Immo verò Pontificum dignitatem pluris, quàm regiam faciebant, rati videlicet, quantò Deus antestat homini, tantò Pontificatum regno excellentiorem esse. Ideoque rex Agrippa, Judæus natus, in sua oratione apud Philonem, libro περὶ ἀρετῶν καὶ πρεσβείας πρὸς Γάϊον: pagina septingentesima vicesima quinta inquit: Γεγένημαι μὲν ὡς οἶδας Ἰουδαῖος. ἔστι δέ μοι Ἱεροσόλυμα πατρὶς, ἐν ᾗ ὁ τοῦ ὑψίστου Θεοῦ νεὼς ἅγιος ἵδρυται. Πάππων δὲ καὶ προγόνων βασιλέων ἔλαχον, ὧν οἱ πλείους ἐλέγοντο ἀρχιερεῖς, τὴν βασιλείαν τῆς ἱερωσύνης ἐν δευτέρᾳ τάξει τιθέμενοι, καὶ νομίζοντες, ὅσῳ Θεὸς ἀνθρώπων διαφέρει κατὰ τὸ κρεῖττον, τοσούτῳ καὶ βασιλείας ἀρχιερωσύνην. Neque verò id satis est Josepho, sed materna stirpe Asmonæos reges propinquitate attigit, qui aliquandiu in gente ista regnum simul & sacerdotium obtinuerunt, sicut libro decimo sexto Archæologiæ, capite undecimo testatur: ἡμεῖς δὲ καὶ γένους ὄντες ἀγχοῦ τῶν ἐξ Ἀσαμωναίων βασιλέων, καὶ διὰ τοῦτο σὺν τιμῇ τὴν ἱερωσύνην ἔχοντες &c. Sed ut minùs solliciti simus de genere & ortu, id potissimum consideremus, in quo cardo rei vertitur, quam veritatis studiosus fuerit. Ad monumenta igitur ingenii quod attinet, reliquit nobis Archæologiam viginti librorum, tanquam pedissequam veteris Testamenti, quos alii quidem Antiquitatum Judaicarum, alii verò Originum libros appellare maluerunt. In his autem Scripturam, cujus excellentem cognitionem sibi comparaverat, ex voluminibus sacris interpretatus est. Fuitque consilium laboris suscepti, ut Historiam Propheticam, instar Solis fulgore quodam claritatis tenebras cunctis scriptis humanis obducentem: ac propter simplicissimam & sincerissimam puritatem, & certitudinem exteris quoque regibus expetitam, in linguam peregrinam, & tunc omnibus ferè gentibus notam transfunderet, atque ita populi sui historiam multorum seculorum, memoriamque conservaret. Apparet etiam ex proœmio Operis, eum Pontificis Eleazari institutum, & septuaginta duorum interpretum apud Ptolemæum Philadelphum vel æmulari, vel imitari voluisse.

De Flavio Josepho, & illius nobilitate.

Josephus materna stirpe Asmonæos reges propinquitate attigit.

Josephus Scripturam ex voluminibus sacris interpretatus est.

Consilium Josephi in scribendo.

Hypothesis Archæologiæ statuatur, quòd post πανωλεθρίαν, seu universale excidium Hierosolymorum, quasi compendio gentis suæ antiquitatem, patrum priscorum mores & vitas: legis item promulgationem, reipublicæ formam, fortunæ vicissitudines, populi ad pietatem institutionem, cæterasque virtutes, & bella tot seculis suscepta comprehendere voluit. Neque illi summum studium veritatis defuit, quandoquidem à Moysis legislatoris sapientia dependens, in eadem præfatione se neque quicquam subtraxisse, neque addidisse confirmat.

Hypothesis Archæologiæ, vel Antiquitatum Judaicarum.

Non defuit Josepho summum studium veritatis.

Deinde, quòd cùm posteri Herodis Magni adhuc rerum potirentur, assentari tamen & mentiri turpe duxit: & sine ullius respectu veritatis potiùs rationem habuit. Pronunciat enim apertissimè, domum regis propter violatum Davidis sepulchrum in deterius ruere & labi cœpisse. Nam dum filius Salomon patrem magnificè sepelivit, præter alia solennia regum in funeribus, maximas & amplissimas divitias in monumentum ejus intulit, quas Herodes aliquandò adiens, satellites amisit, erumpente ex adytis flamma contra temerè progressos. Tertium indicium studii veritatis in Josepho est, quod vehementer & acriter à vero aversos, & adulationibus indulgentes reprehendit, ut Nicolaum Damascenum, Historiographum Herodis regis, qui malitiam & scelus domini sui de descensu ad Davidis sepulchrum: & crudelitatem immanem, inauditamque probè texit ac reticuit: multumque regis vivi auribus largiens, & benevolentiam captans, ea tantummodò attigit & prædicavit, quæ ad laudem & gloriam illius amplificandam pertinere videbantur, vel ut textus in fontibus Græcis, pagina quadringentesima, nonagesima nona loquitur: μόνον ἁπτόμενος τῶν πρὸς εὔκλειαν βασιλεῖ φερόντων.

Secundum indicium studii veritatis.

Tertium indicium studii veritatis.

Quamdiu autem juxta vetus Testamentum, non ut dux, sed ut comes & minister Scripturæ sacræ incedit, eique officiose subservit & ancillatur, tamdiu vestigiis Scripturæ diligenter inhæret atque insistit. Addit etiam & immiscet narrationibus religiosa quadam observatione, fidelique custodia circumstantias jucundas ex commentariis Hebræorum, quæ quidem in Bibliis non extant, & tamen eisdem non adversantur. Nam ubi Genesis capite quarto habet nude & simpliciter de Caino fratricida hæc verba: Egressus Cainus à facie Domini habitavit profugus in terra ad Orientalem plagam Eden: Josephus in secundo capite libri primi Archæologiæ isthæc longiùs, latiusque extendit, eum regiones multas cum conjuge emensum, tandem Naida condidisse: ac tantùm abfuisse, ut post castigationem Dei ad sanitatem rediret, aut ad portum pœnitentiæ salutaris sese converteret, ut etiam voluptatibus suis vel cum aliorum injuria indulgens pejor evaserit: facultatesque domesticas vi & rapinis accumulans, accitis undecunque latrociniorum & nequitiæ sociis, ferrum ipsis ad audaciam prætulerit.

Quamdiu juxta Vetus Testamentum incedit, vestigiis Scripturæ diligenter insistit.

Demonstratio de circumstantiis jucundis ex Hebræorum commentariis.

Refert præterea de filiis Caini, ejus sobolem sceleratissimam extitisse, ac posteritatem superiore deteriorem semper fuisse, ut non solùm prioris vitia certatim imitata sit, verum etiam longè superaverit. Meminit quoque Genesis strictim in fine quarti, & in quinto capite Sethi & filiorum Sethi, sed Josephus in eodem capite secundo libri primi Archæologiæ circumstantias dulces adjicit, Sethum studiis virtutis se totum tradidisse: & cùm vir optimus evasisset, ipsum quoque nepotes sui similes reliquisse, qui quandoquidem bona indole præditi erant, & patriam absque seditione incolebant, in perpetua fœlicitate vitam exegerunt, syderumque scientiam, ac cœlestium rerum cognitionem excogitaverunt. Ne autem inventa ex hominum notitia dilaberentur, ac priùs perirent, quàm pernoscerentur, scientes Adamum universalem rerum interitum præcecinisse, unum incendio, diluvio alterum, excitatis duabus columnis, in utraque sua inventa inscripserunt: ut si lateritiam diluvio deleri contingeret, lapidea superstes hominibus discendi copiam faceret, & quæ inscripta continebat, spectanda exhiberet. Testatur autem ibidem, alteram ab ipsis dedicatam, suis adhuc temporibus in terra Syria reliquam fuisse. De longitu-

gitudine item vitæ, & de morte Noæ patriarchæ ſimiliter in fine noni capitis Geneſeos oratio contractior legentibus occurrit. Sed ibi rurſum Joſephus capite tertio libri primi Archæologiæ cauſſas longævitatis patriarcharum inveſtigat, & nobis ſubjicit, Deo chari cùm eſſent, ac recens illius creatura, commodioreque ad diuturnitatem victu uterentur, meritò ipſos tam annos multos vixiſſe. Denique tum propter ſtudium virtutis excolendum, tum propter utilitatem inventarum artium, ut Aſtronomiæ ac Geometriæ, conditorem illis vitam longiorem conceſſiſſe. At verò ut finem iſti collationi textuum imponamus, in octavo capite prodit, Abrahamum Ægyptiis adhuc rudibus earum diſciplinarum, Arithmeticam & Aſtronomiam benignè communicaſſe: quæ quidem artes à Chaldæis ad Ægyptios profectæ, tandem ad Græcos propter commercia gentis utriuſque & peregrinationes virorum ſapientum pervenerunt. Quapropter reliqua in hoc genere ſtudioſi pietatis & bonarum artium per ſeſe inter legendum ac conferendum accuratè, cogitateque obſervabunt. Alicubi tamen traditione ſuorum decipi, delinquere, atque in errorem induci: neceſſariorumque præteritione in ejuſmodi compendio Scripturæ ſacræ (quanquam rariùs id accidit) labi exiſtimandus eſt. Neque verò iſtud in Opere tam magno, tamque arduo & prolixo, mirum, aut ab imbecillitate humana alienum videri debeat, cùm præſertim nemo ſit tam lynceus, qui in rebus divinis nihil offendat, nuſquam incurrat. Noti ſunt etiam verſus Poëtæ ſapientis:

Joſephus cauſſas longævitatis Patriarcharum inveſtigat.

Finis collationi textuum imponitur.

Joſephus alicubi labitur, ſed rariſſimè.

Joſephus excuſatur.

> Ἔςι τὸ μὲν, χεῖρον, τὸ δ᾽ ἄμεινον γ᾽ ἔργον ἑκάςε:
> Οὐδεὶς δ᾽ ἀνθρώπων αὐτὸς ἅπαντα σοφός.

Nec non & aureoli iſti in oratione Demoſthenis περὶ ςεφάνε:

> Μηδὲν ἁμαρτεῖν ἐςι θεῶν, καὶ πάντα κατορθεῖν
> Ἐν βιοτῇ. μοῖραν δ᾽ ἔτι φυγεῖν ἔπορεν.

Sed hanc ob cauſam nos minimè decet, inerti quadam confuſione vera omnia cum uno atque altero errato repudiare & abjicere.

Cum circumſtantiis authores ethnicos Græcos, qui de eadem materia cum Prophetis ſcripſerunt, in medium producit, ne Biblicæ narrationes incredibiles videantur, ut de univerſali inundatione aquarum Beroſum Chaldæum, Hieronymum Ægyptium, Mnaſeam & Nicolaum Damaſcenum; de longævitate Patriarcharum, Manethonem, Beroſum, Mochum, Heſtiæum, Hieronymum Ægyptium, Heſiodum, Hecatæum, Hellanicum, Acuſilaum, Ephorum & Nicolaum Damaſcenum: de turri Babylonica Sibyllam, & de loco Sennaar in Babylonia Heſtiæum. Cæterùm ubi vetus Teſtamentum definit, reliqua gentis Judaicæ uſque ad annum decimum tertium Principatus Domitiani Cæſaris: ætatis verò ſuæ quinquageſimum ſextum in Archæologia deducit. Sic enim ſcribit libro viceſimo, capite ultimo: Κἂν τὸ θεῖον ἐπιτρέπῃ καὶ περιδρομὴν, ὑπομνήσω πάλιν, τοῦ τε πολέμου, καὶ τῶν συμβεβηκότων ἡμῖν, μέχρι τῆς νῦν ἐνεςώσης ἡμέρας, ἥτις ἐςὶ τρὶς καὶ δεκάτου μὲν ἔτους τῆς Δομετιανοῦ καίσαρος ἀρχῆς, ἐμοὶ δὲ ἀπὸ γενέσεως πεντηκοςοῦ καὶ ἕκτου. In hac autem parte poſteriore plurima complectitur longè utiliſſima, & valde neceſſaria ad Prophetarum vaticinia & Teſtamentum Novum dextrè enarrandum, quæ, quò ad mentis noſtræ cæcucientis caliginem, mirabiliter lucem nobis adferunt: & fidei Chriſtianorum infirmæ ac labenti quaſi præſidium parant, etiamſi aliàs per ſeſe Scripturæ ſacræ abſque his adminiculis conſtanter credendum eſt. Etenim ad explicationem prædictionum divinarum commemorat libro undecimo, capite primo, Cyrum poſteaquam vaticinium Eſaiæ de ſe nominatim editum cognoverit, quod tamen, ſecundum Joſephum, annis ducentis & decem ante ipſius ætatem conſcriptum fuerat, admiratum eſſe Prophetæ divinitatem, & correptum cupiditate exequendi ea, quæ legerat, Judæis permiſiſſe, ut in patriam proficiſcerentur, & urbem denuo Hieroſolymam cum templo exædificarent. Narrat quoque, vaſa aurea & argentea: Pſycteres, Thericleas, Situlas, Libatoria, Phialas: & præterea alia magna mille, quibus olim templum ſpoliaverat Nabogdonoſor, per Cyrum tunc ex Babylone remiſſa eſſe. Deinde verò libro undecimo, capite octavo ait, monſtratum eſſe Alexandro magno à Pontifice & à ſacerdotibus Hieroſolymitanis librum Danielis, prædicendo expectationem futurorum commoventis, de Pardo & Hirco caprarum, ſeu de rege Græcorum, quem ſeipſum eſſe interpretatus, multitudinem lætus dimiſit. Cumque ſequenti die vocatos ad ſe, juſſiſſet, ut quicquid vellent, peterent, non ſolùm ipſis αὐτονομίαν in cultibus, & ſeptimo quoque anno tributorum immunitatem conceſſit, verumetiam promiſit ſe curaturum, ut qui in Babylonia & Media degerent Judæi, iiſdem beneficiis fruerentur. Poſtea ad enarrationem undecimi capitis Danielis, de regibus Ægypti & Syriæ, inter quos Judæa jacens, duriſſime concuſſa & afflictata eſt, atque inprimis de Antiocho Epiphane agit, & de Maccabæis pro cultu Dei propugnantibus, ex quorum familia reges orti ſunt: donec libro decimo quarto, capite octavo, Cn. Pompejus Hieroſolymis expugnatis Ariſtobulum Romam avectum in triumpho duxit. Etenim ut vaticinio Jacobi Patriarchæ Geneſis quadrageſimo nono ſatisfieret, jugum tunc graviſſimum, & malorum omnium civilium extremum, ſervitus in libertate educatis impendere cœpit. Nam etiamſi revera ſceptrum eſt ablatum, quando Herodes συνέδριον, ſeu brachium regni ſuſtulit: tamen Pompeji tempore initium ſervitutis eſt factum, cùm Judæi ſubjecti Romanorum imperio regionem de Syris bello captam reddere, ac brevi tempore plùs quàm decem talentorum millia victoribus pendere coacti ſunt: præterquam quòd regnum, quo priùs Pontifices cohoneſtabantur, ad plebejos homines tranſlatum eſt, quemadmodum idem author illuſtris teſtatur verbis ſequentibus: τήν τε γὰρ ἐλευθερίαν ἀπεβάλομεθα, καὶ ὑπήκοοι ῥωμαίων κατέςημεν. καὶ τὴν χώραν ἣν τοῖς ὅπλοις ἐκτησάμεθα τοὺς σύρους ἀφελόμενοι, ταύτην ἠναγκάσθημεν ἀποδοῦναι τοῖς σύροις. καὶ προσέτι πλείω ἢ μυρία τάλαντα ῥωμαῖοι ἐν βραχεῖ χρόνῳ παρ᾽ ἡμῶν εἰσεπράξαντο. καὶ βασιλεία ἡ πρότερον τοῖς κατὰ γένος ἀρχιερεῦσι διδομένη τιμὴ, δημοτικῶν ἀνδρῶν ἐγένετο. Præterea Teſtamento novo ſubſervit & ancillatur Flavius Joſephus libro decimo quarto, capite viceſimo quinto cum aliquot ſequentibus, ut de Herode Magno, rege Judææ, qui ἐξ ἰδιώτου editus, largitionibus & amicitiis ad ſummum honoris gradum aſſcendit: rex declaratus Romæ, C. Domitio Calvino iterum & C. Aſinio Pollione Conſulibus: ſed vir in omnes ex æquo crudelis, iræ ſervus, juris dominus, fortuna autem propitia uſus. ἀνὴρ ὠμὸς μὲν εἰς πάντας ὁμοίως, καὶ ὀργῆς μὲν ἥσσων. κρείσσων δὲ τοῦ δικαίου. Quanquam enim tam populo, quàm ſuis propter impietatem, ſævitiamque inviſus, in multa & magna pericula incidit: tamen præter omnium expectationem ſemper fœliciter evaſit, donec libro decimo ſeptimo, capite octavo, morbi genere prorſus tragico & fœdiſſimo correptus eſt. Reliquit autem moriens, libro decimo ſeptimo, capite decimo, filios tres, Archelaum, Herodem Antipam, & Philippum, quorum primo pater in diſtributione regnum largitur: Herodem verò Antipam Galilææ ſimul ac Perææ tetrarcham conſtituit: & Gaulaniten, Trachonitin, Batanæam & Paneada regiones Philippo aſſignat. Sed Cæſar Auguſtus li-

Cum circumſtantiis authores ethnicos producit, qui de eadem materia cum Prophetis ſcripſerunt.

Ubi vetus Teſtamentum deſinit, reliqua uſque ad annum decimum tertium Domitiani Cæſaris deducit.

Joſephus conducit ad vaticinia Prophetarum enarranda.

Demonſtratio à vaticinio de Cyro.

Vaticinium de Alexandro Magno, & circumſtantiæ ex Joſepho.

Conducit ad enarrationem undecimi capitis Danielis.

Quando revera ſceptrum de Juda ablatum.

Joſephus Teſtamento Novo ſubſervit & ancillatur.

De Herode Magno, rege Judææ.

De filiis Herodis Magni, Archelao, Herode Antipa & Philippo.

libro decimo septimo, capite decimo tertio, in confirmatione testamenti regnum in duas partes divisit, quarum alteram, continentem Idumæam, Judæam & Samariam cum Ethnarchiæ appellatione Archelao commisit, regnum quoque pollicitus, quamprimùm ille se tali honore dignum redderet. Herodi vero Antipæ transamnanam regionem cum Galilæa attribuit. Philippo Batanæa, Trachonitis, Auranitis cum parte quadam Zenodori domus obtigit. Porrò libro decimo octavo, capite primo agitur de Cyrenio viro consulari, & de æstimatione facultatum, propter quam Judas Galilæus cum Sadduco Pharisæo populum ad defectionem sollicitavit. Et ibidem capite secundo, quemadmodum & libro secundo περὶ ἁλώσεως, capite septimo, de sectis tribus, Pharisæorum, Sadducæorum atque Essenorum pertractat, quæ in senecta gentis Judaicæ inter tot bella & permixtiones ethnicorum natæ erant. Sed multò jucundissimum est, quod capite quarto, libri ejusdem meminit Iesu Servatoris nostri verbis sequentibus: Fuit eisdem temporibus Iesus, sapiens vir, si tamen virum eum nominare fas est. Erat enim mirabilium operum effector, & doctor hominum eorum, qui libenter, quæ vera sunt, audiunt. Et multos quidem Judæorum, multos etiam ex gentibus sibi adjunxit, Christus hic erat. Hunc accusatione primorum nostræ gentis virorum, cùm Pilatus in crucem agendum esse decrevisset, non deseruerunt hi, qui ab initio eum dilexerunt. Apparuit enim eis tertia die iterum vivus, secundum quod divinitus inspirati prophetæ vel hæc vel alia de eo innumera futura esse prædixerant. Sed & in hodiernum diem Christianorum, qui ab ipso nuncupati sunt, & nomen perseverat & genus: γίνεται κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον, ἰησοῦς σοφὸς ἀνὴρ, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή. ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητὴς, διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν ἡδονῇ τἀληθῆ δεχομένων. καὶ πολλοὺς μὲν ἰουδαίους, πολλοὺς δὲ καὶ ἑλληνικοὺς ἐπηγάγετο. ὁ χριστὸς οὗτος ἦν. καὶ αὐτὸν ἐνδείξει τῶν πρώτων ἀνδρῶν παρ' ἡμῖν, σταυρῷ ἐπιτετιμηκότος Πιλάτου, οὐκ ἐπαύσαντο οἵγε πρῶτον ἀγαπήσαντες. ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἔχων ἡμέραν πάλιν ζῶν, τῶν θείων προφητῶν ταῦτα καὶ ἄλλα μυρία θαυμάσια περὶ αὐτοῦ εἰρηκότων. εἴς τε νῦν τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τοῦδε ὠνομασμένων οὐκ ἐπέλιπε τὸ φῦλον.

De Cyrenio & facultatum æstimatione. *De tribus sectis.* *De Jesu Servatore nostro.* *Pagina 552. in Græco exemplari.*

Ne autem hîc longiùs provehamur, & prolixitas nauseam & fastidium pariat, non dicemus nunc plura de Pontio Pilato, libro decimo octavo Archæologiæ, capite quarto, & de Johanne antecursore Domini: de quo Machærunte cæso confirmat, per vindictam & ultionem justam à Deo immissam, à quibusdam existimari, exercitum Herodis concisum esse, ut is pœnas Baptistæ innocenti penderet: neque de martyrio Jacobi, fratris Domini, Episcopi Hierosolymitani, & aliis plurimis, maximè frugiferis & fructuosis, quæ unicuique privato studio & diligentia pervolvenda sunt.

Præcisio de usu Archæologiæ in novo Testamento.

In libris περὶ ἁλώσεως, seu de Bello Judaico eum cuivis Græcorum & Latinorum Historicorum, quò ad fidem historiæ, opponere non vereamur. Nam præterquam quòd eventus vaticinio Servatoris, Matthæi vicesimo tertio & vicesimo quarto: Marci decimo tertio: Lucæ decimo nono & vicesimo primo exactissimè respondet, veritatem solam, tanquam prudens, syncerus & gravis rerum gestarum pronunciator, sibi scopum instituto Operi propositum habuit, ut merito suo in ordine primo reponi debeat. Cumque postulet lex historiæ, ne quid falsi dicere audeat, & ne quid veri non audeat: ne qua suspicio gratiæ sit in scribendo, ne qua simultatis: hanc ipsam maximo studio, summaque cura & religione observavit, ne quid vel per ignorantiam negligeret, vel per gratiam commutaret, aut prætermitteret. Deinde, quandoquidem in hoc cardo rei vertitur, in isto bello Dux Galilæorum fuit, quamdiu defendendi facultas erat, & omnibus non solùm interfuit, verumetiam magna ex parte præfuit: αὐτουργὸς καὶ αὐτόπτης τῶν πράξεων, adjutor, administrator & spectator: eumque ab hostibus Romanis vinctum, ac paulò pòst ex singulari imperatorum benevolentia solutum, nihil eorum, quæ gererentur, latere potuit. Etenim tum Romanorum exercitus quotidie intuens, universa diligenter pro ingenii sui finibus contexuit, tum ea, quæ vel à transfugis, vel à dedititiis, aut vi captis nunciabantur, integriùs ac penitiùs considerans atque intelligens, accutissimè secundum seriem temporum disposuit. Quinetiam Vespasiano & Tito filio imperii Romani gubernationem prædixit.

De libris περὶ ἁλώσεως, seu de Bello Judaico quid sentiendum sit. *Veritatem solam habuit scopum instituto Operi propositum.* *In Bello Judaico Dux Galilæorum fuit, αὐτουργὸς καὶ αὐτόπτης τῶν πράξεων.* *Suidas.*

Indicium verò mentis benè sibi consciæ est, quod libros περὶ ἁλώσεως ipsis imperatoribus, liberè, incorruptè atque integrè judicantibus sine ullo metu exhibuit, cùm adhuc recens id bellum penè in hominum oculis versaretur, quorum alter è solis istis rerum earum notitiam peti voluit, & sua manu subscriptos in Bibliotheca publicari jussit. Multis etiam Romanorum, qui unà pugnaverant, obtulit, & plurimis suorum, Græca eruditione imbutorum, ut Julio Archelao, Herodi & Agrippæ regi vænum dedit. Sed audiamus ipsum authorem pagina sexcentesima, quinquagesima prima, sic in vita sua modestissimè descripta, loquentem: οὐ μὴν ἐγώ σοι τὸν αὐτὸν τρόπον, περὶ τῆς ἐμαυτοῦ γραφῆς ἔδεισα. ἀλλ' αὐτοῖς ἐπέδωκα τοῖς αὐτοκράτορσι τὰ βιβλία, μόνον οὐ τῶν ἔργων ἔτι βλεπομένων. συνῄδειν γὰρ ἐμαυτῷ τετηρηκότι τὴν τῆς ἀληθείας παράδοσιν, ἐφ' ᾗ μαρτυρίας τεύξεσθαι προσδοκήσας οὐ διήμαρτον. καὶ ἄλλοις δὲ πολλοῖς εὐθὺς ἐπέδωκα τὴν ἱστορίαν, ὧν ἔνιοι καὶ παρατετεύχεισαν πολέμῳ, καθάπερ βασιλεὺς ἀγρίππας καί τινες αὐτοῦ τῶν συγγενῶν. Imponit autem colophonem controversiæ una inter sexaginta duas epistolas Agrippæ regis, in hanc sententiam scripta: βασιλεὺς ἀγρίππας ἰωσήπῳ τῷ φιλτάτῳ χαίρειν. ἥδιστα διῆλθον τὴν βίβλον. καί μοι πολὺ ἐπιμελέστερον ἔδοξας τῶν ταῦτα συγγραψάντων ἠκριβωκέναι. πέμπε δέ μοι καὶ τὰς λοιπάς. ἔρρωσο φίλτατε.

Indicium mentis benè sibi consciæ in Josepho.

PORRO secundum τεκμήριον veritatis judicetur, quòd accerrimè reprehendit ἐκ τῶν ἀκροαμάτων, vel ex levi auditione impudenter acta belli quoquo modo consuentes, cùm non ad ista loca pervenissent, ac ne quidem solo natali, vel limine potiùs pedem extulissent.

Secundum τεκμήριον veritatis.

Libri duo περὶ ἀρχαιότητος aut ut habet titulus Latinus, contra Apionem confecti, pro vetustate & honore gentis Judaicæ propugnant, & Josepho summæ ac solidæ doctrinæ in disciplinis Græcorum testimonium perhibent.

De libris duobus περὶ ἀρχαιότητος.

Quantùm verò ad characterem & stylum attinet, præparatoriam ac dispensato opere, Græcæ elocutioni Romæ usu operam & studium navavit. Sed oratio plùs virium & nervorum, quàm fucorum continet: atque eo ipso, quòd non calamistris inuritur, ornata est. Author quoque pro sua modestia in primo contra Apionem Græcis gentilibus non solùm splendorem majorem dictionis & phraseos, verumetiam δεινότητα concedit: λόγων ἕνεκα, καὶ ἐν τούτοις δεινότητος δεῖ παραχωρεῖν ἡμᾶς τοῖς συγγραφεῦσι τοῖς ἑλληνικοῖς. Tametsi non est expers ornamentorum omnis generis, quantùm in hac imbecillitate videre atque respicere possumus, sed iisdem planè refertus esse deprehenditur. Quam quidem ob caussam Divus Hieronymus decorans eum laude eloquentiæ, Græcum Livium vocare non dubitat.

De stylo & charactere Josephi in lingua Græca. *Pagina 918.* *Non est expers ornamentorum omnis generis.*

Inprimis verò censoris, vel arbitri honorarii munus & partes Photius Patriarcha Byzantinus susci-

Judicium Photii Patriarchæ.

cipere queat, qui judicat, hiſtoriam Græcam Joſephi omnes elegantiæ flores, omnia eloquentiæ lumina habere, & mira orationis claritate ſplendeſcere: rerum copia, ſententiarumque varietate abundare: in qua omnia ornate narrentur, & regiones aut pugnæ admirabiliter deſcribantur: & conciones, adhortationeſque prudenter & graviſſime interponantur. *Virtuti premia propoſita ſunt.* Pro tanto labore ſcribendi & difficultatibus, quas exorbuit, ob ingenii gloriam Romæ ſtatuam promeruit. Et præter Euſebium Pamphili, divinarum, humanarumque literarum peritiſſimum, libro tertio, capite nono Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, Sozomenus Salaminius libro primo, capite primo, eundem hoc elogio, brevi quidem, ſed ſynceriſſimo ornat: *Sozomenus Salaminius vehementer laudat Joſephum.* Ἰώσηπος ὁ ματθίου, ἀνὴρ παρά τε ἰουδαίοις, καὶ ῥωμαίοις ἐπιδοξότατος γενόμενος, ἀξιόχρεως ἂν εἴη τῆς περὶ θεοῦ ἀληθείας: Joſephus Matthiæ filius, vir cum apud Judæos, tum apud Romanos glorioſiſſimus, fide dignus veritatis de Deo teſtis eſt. Excuſa ſunt Opera ejus Græca Baſileæ in officina Frobeniana, anno milleſimo, quingenteſimo, quadrageſimo quarto, in folio, typis ſpectabilibus, majuſculis & perquam elegantibus. *Ubi opera illius Græca excuſa ſint.*

CAROLI DAUBUZ
PRESBYTERI & A. M.
PRO
TESTIMONIO
FLAVII JOSEPHI
DE
IESU CHRISTO
LIBRI DUO:
Quorum priore de variâ ejus fortunâ usuque, necnon Auctoris consilio in eo conscribendo pertractatur; posteriore vero ex stylo ac dicendi modo & sensu, ejus veritas comprobatur.

Cum Præfatione

JOANNIS ERNESTI GRABE.

VENERABILI AC REVERENDO
VIRO

HENRICO JAMES,

SS. THEOLOGIÆ IN ACADEMIA CANTAB.
PROFESSORI REGIO,

IBIDEMQUE

COLLEGII REGINÆ PRÆSIDENTI,

NEC NON

IN UTRAQUE ECCLESIA METROPOLITICA
PRÆBENDARIO,

PATRONO SUO PLURIMUM
COLENDO,

Hanc ſuam TESTIMONII FLAVIANI Defenſionem grati animi ergo

D. D.
CAROLUS DAUBUZ.

BENEVOLO LECTORI

S. P. D.

JOANNES ERNESTUS GRABE.

IAM pridem ab *Irenæo* [a] bene observatum est, quòd Iesum vivum atque præsentem omnes tam *amici*, quàm *inimici*, ipsique Dæmones, Christum atque Dei Filium confessi fuerint, quódque testimonium non modò cœlitus acceperit *a Patre*, *a Spiritu*, *& ab Angelis*, sed & in terrâ *ab hominibus*, *& ab apostaticis Spiritibus*, *ab erroneis*, *& ab inimico.* Τοῦτο γὰρ τῆς εὐμηχάνου τοῦ Θεοῦ σοφίας, ὅταν καὶ τοὺς ἐχθροὺς τῆς ἀληθείας αὐτοὺς μάρτυρας ποιεῖ γενέσθαι τῆς ἀληθείας. *Est enim hoc omnipotentis sapientiæ Dei opus*, *ut inimici veritatis fiant ipsi testes veritatis*, prout *Joannes Chrysostomus* ait Homil. 57. in Genesin, hanc ibidem rationem insinuans, quòd adversariorum testimonia πολὺ τὸ ἀξιόπιστον habeant. Sed neque sine singulari Divini Numinis providentiâ factum videtur, ut Servatori nostro jam defuncto atque absenti luculentum testimonium perhibuerit præcipuus gentis Judaicæ, ipsi adversæ, Scriptor, ac unicus, quo superstite fruimur, Historicus, *Flavius Josephus* [b]. Equidem haud mirandum, eum in Archæologiâ, quâ res in populo Israelitico gestas narrat, aliquam Iesu Nazareni mentionem fecisse, imò mirum foret, ni fecisset; siquidem munere suo malè defunctus fuisset, si personam dictis factisque tam celebrem, ac res tanti momenti prorsus silentio præteriisset: adeo ut vel exinde testimonii istius in dubium vocati γνησιότης probari queat. Quòd verò Iesum & eximiæ sapientiæ, & insignium miraculorum ab ipso patratorum laude ornaverit, eumque ultra communem hominum sortem evexerit, nec non ejus è morte ad vitam reditum, à discipulis, quibus vivus apparuit, assertum memoraverit, id sane non absque divino nutu vel instinctu factum puto. Decreverat nimirum Deus Pater istum Filio suo conciliare honorem, quem hic Ecclesiæ suæ pollicitus est, Apocalyps. 3. 9. *Ecce dabo de Synagogâ Satanæ*, *qui dicunt se Judæos esse*, *& non sunt*, *sed mentiuntur; ecce faciam illos ut veniant & adorent ante pedes tuos*, *& scient quia ego dilexi te.* Hinc paulo post ascensionem Christi in cœlos non solùm plebis Judaicæ aliquot millia, sed & Sacerdotum plurimi fidem in Iesum susceperunt, Act. 6. 7. donec tempore aliquantum procedente, numerus credentium in multas myriadas excrevit, Act. 21. 20. licet iidem antiquæ, ac à novo Legislatore antiquatæ Legis adhucdum tenaces essent, indeque Gentilibus ad Christum conversis, Mosaica autem statuta negligentibus, sese haud jungerent, vel alias ob causas integram atque publicam cum Ecclesiâ communionem detrectarent. Atqui his accensendum puto *Josephum*, de Iesu Nazareno scilicet, nec non Joanne Baptistâ hujus præcursore, ac Jacobo Apostolo sectatore bene sentientem; saltem non ausum, illius nomen, cujus tot egregia ac divinæ sapientiæ plena dicta, totque miracula, divinæ virtutis signa, memoriæ prodita essent, à plurimis fide recepta, à nullo autem falsitatis convicta, cum reliqua occæcatorum Judæorum turba rejicere; præsertim cum videret, credentes in eum, ipso defuncto, superstites ac in fide constantes mansisse, quin majori indies numero auctos, frémente licet præpotenti Judæorum ac Ethnicorum adversariorum turba, per tot annorum seriem durâsse. Hinc enim divinum id opus esse colligebat, *Gamaliëlis*, celeberrimi Legis Doctoris ratiocinium, Act. 5. 39. bene secutus. Quod autem ad Christianæ Ecclesiæ sacra, aut prorsus non, aut non palam, accesserit, id nimio Mosaicæ Legis atque Pharisaicæ Sectæ studio, vel Politicis, quas vocant, rationibus adscribendum videtur. Extorsit tamen ei vis veritatis amplum hoc charissimi Servatoris nostri elogium; quod qui adeo pertinaciter rejiciunt, nec nisi à Christiano publicè professo proficisci potuisse contendunt, næ isti, multùm vereor, ratiociniis suis inducti inficias quoque irent, ab adversis Spiritibus Christo dictum: *Quid nobis & tibi*, *Iesu fili Dei!* Matth. 9. 29. aut a Centurione & iis, qui cum eo erant, exclamatum: *Verè filius Dei erat iste!* Matth. 27. 54. aut titulum cruci Domini à Pilato inscriptum: *Iesus Nazarenus Rex Judæorum*, Joan. 19. 19. Ista, inquam, mira sane, pari ratione negarent, aut in dubium vocarent Viri eruditi, nisi fides sacrorum Evangeliorum auctoritati debitè habita istud vetaret. Unde eos probe perpendere velim, divinâ providentiâ res humanas sæpenumero ita gubernari, ut qui cæteroqui sunt prudentissimi, rebusque suis optimè consulentes, tamen quædam dicto scriptove proferant, aut facto exequantur, institutis suis parum congrua, imò prorsus adversa, ubi ad Dei gloriam hominumque commodum conducere videantur: quamvis controversa Judaici Scriptoris pericopa nihil contineat, quod non à tali, qualem fuisse *Flavium* antea dixi, proferri potuerit.

Nec volo, nec possum quicquam amplius aut melius pro hoc *Josephi* de Christo dicere Testimonio, quàm quidem dictum est ab eruditissimo Auctore Tractatus jam in lucem prodeuntis: quem cùm primùm legissem manuscriptum, totus totus quidem, maximè vero pars posterior mirificè mihi placuit, utpote quâ modò dictam periocham verbis phrasibusque *Mathatiadæ* aut propriis, aut valde familiaribus, ejusque more compositis constare luculenter probatum, ac hoc ipso egregium Iesu Christi elogium ita confirmatum est, ut jam de eo vix dubitandum, saltem id non tanquam manifestè spurium sit rejiciendum; prout a doctis quibusdam, in *Galliâ* præsertim, viris factum videmus. Unde oportunè accidit, ex eadem natione prodiisse quempiam, qui hunc Judaici scriptoris fœtum fortiùs propugnaverit, quàm quidem ab aliis oppugnatus est, ejusque genuinum parentem ex nativâ similitudine, adeoque firmiori, quàm hactenus allatum fuit, argumento probaverit. Quis enim sibi persuadere queat, duobus proximis à *Josepho* seculis, quo valde rara erat inter Christianos ars Critica, quemquam illius libros adeo studiosè atque accuratè perlegisse, ut eandem scribendi formam ad vivum exprimere, & supposititium fœtum *Flaviana* veste induere potuerit? imò quemnam priscorum Christianorum diversam aliquantùm posteriorum Archæologiæ Judaicæ librorum phrasin à stylo, quo priores exarati sunt, ita solerter di-

[a] Lib. 4. cap. 14. [b] Lib. 18. cap. 4.

distinxisse putes, ut hoc evitato, illi se totum accommodârit? Incredibile sanè, verbi gratiâ, ab impostore observatam sub medium operis sæpius occurrentem formulam, κατ' ἐκεῖνον vel τοῦτον τὸν καιρὸν, propiùs autem ad finem iterumque usurpatam aliam, κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον· quò repudiatâ priori adhiberet posteriorem, hancque de Christo περικοπὴν iisdem inchoaret verbis: γίνεται κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον· & sic in cæteris, quæ Auctor noster pro eo, quo pollet, ingenio animadvertit. Cui major idcirco debetur laus, quòd primus internum hoc, ab ipsius Josephi stylo petitum argumentum in se susceperit, ac major ei gratia habenda, quòd non sine magno labore idem plenissimè executus sit, sicque rem omnibus Christum amantibus gratam fecerit. Licet enim ipse *testimonium ab hominibus non accipiat*, Joan. 5. 34. neque illud dignitatem ejus augere queat; nobis tamen tale non potest non esse acceptum, ac robur fidei nostræ addere. *Illa est enim vera & sine contradictione probatio, quæ etiam ab adversariis ipsis singula* (lege *sigilla*) *testificationis præfert*, ut *Irenæus* loco antedicto ait: cujus verbis ut præfationis hujus initium, ita & finem facere placet.

LECTORI SALUTEM.

SI quisquam est alius in quem Defensio Testimonii Flaviani competat, is certè ego sum: qui olim nimis inconsultò abreptus, ac partes accusatorum secutus, iniquissimè de hoc Testimonio senserim; quos necdum perspexissem id magis conjecturarum acumine ac solertiâ, quam rationum pondere damnâsse. At verò cum sedula scriptorum Flavii Josephi lectio, hujusque fortunarum consideratio mihi planissimè demonstraverit, non modò potuisse Flavium de Iesu nostro Servatore benè sentire, sed & istud ipsum scripsisse, quod nunc præ manibus habemus Testimonium; id quod priùs damnabam ipse, nunc pro virili defendere statui, quod verissimum esse reperissem.

Hinc itaque jam video, atque mirari desino, cur ferè solenne sit iis, quibus aliquid quacunque de causa displicuerit, quamque plerumque vix audeant fateri, alias plurimasque prætexere causas, tametsi non multum illis aliàs ipsi fidem haberent; sed tunc acriùs urgere, quòd suis consiliis quodammodo favere videantur. Has qui rem aliter spectant, varias & inutiles potiùs esse deprehendunt, atque Censorum regulas non esse omni ex parte veras, sed pro lubitu ac necessitate tantum susceptas & mutabiles confitentur. Facetè igitur, neque tamen minùs verè, Vir quidam doctus, cui cum altero etiam satis docto non leves intercesserant altercationes: Ego dum, *inquit*, iræ fuerant inter nos, nihil quod ille scriberet, rectum putabam; nunc autem ex quo redacti sumus in gratiam, mutata sunt etiam consilia: nihil in ejus scriptis culpandum video: ipsumque agnosco Scriptorem esse venustum & politum. *Idem quoque profectò Testimonio accidit Flaviano. Qui id amant, aut saltem non oderunt, nihil in eo vident vitiosum: qui verò secus, omnia reprehendunt: & illa ipsa quæ maximis essent laudibus efferenda, damnant.*

Nam quale est illud argumentum Tanaquilli Fabri decantatissimum a stylo Testimonii petitum? quod cùm ipse tam evidens esse crediderit, ut nulla probatione egeret, ego tamen falsissimum esse repperi, & inde pro Testimonio firmissimum comparavi. Et tamen huic adeo commentum placebat, aliisque qui id non diligentiùs quam ipse Faber consideraverant, ut hoc solo totum Testimonium penitùs posse confici crederent. Certè huic argumento male consultum est a Fabro, cùm ne minimam quidem ejus probationem addiderit ipse, neque alii pòst attulerint; cui probando omnes ingenii vires conferre debuissent. Non sic egerunt qui olim & nunc de stylo cujusquam Scriptoris judicare voluerunt. Solent ii saltem aliquam suæ opinionis rationem producere. Sic nempe Antonius Riccobonus M. T. Ciceronis Consolationem oppugnavit; sic defendit Car. Sigonius: & alii quoque alia. Solius est Tan. Fabri ac ejus sequacium, tam insolenter se efferre, & pro imperio nobiscum agere, ac postulare, ut quod ipsis usque placet, nos indictâ causâ, neque dum satis probatâ, ideoque sine ratione rectum putemus.

Quamobrem licet argumentum meum à stylo petitum satis sit validum, præsertim eo quo illud produxi modo, ad confirmandam præstantissimi hujus Testimonii veritatem contra omnes omnium cavillationes, aliasque magis subtilitate quam pondere atque auctoritate pollentes conjecturas, quæ nihili sunt præ ipsis Josephi verbis; cùm ista sint totidem monumenta ab ipso auctore indita, prout à quovis verum esse reperietur, qui eo animo ut probet, atque eâ diligentiâ, quam ego adhibui, omnia Josephi scripta perscrutabitur: quoniam tamen iste veternus adeo nostri seculi hominibus insedit, & multi quamvis ferè ignari scriptorum, styli generisque dicendi Josepho proprii, tam audacter de Testimonio judicant, & simulata auctoritate pronunciant, ideo rationes eorum, seu potius nudas conjecturas, debilesque captiunculas, quibus hi adducuntur ut Josephi negent esse hoc Testimonium, confutare statui, omnes pedetentim secutus.

Historiam itaque Testimonii ejusque fortunæ primùm conscripsi eo modo, ut simul etiam omnia quæ in illam congruenter referri poterant objecta dimoverim. Multi enim non solùm quid ego super hac re dicere possim, scire cupient; sed & quid olim alii de hoc Testimonio senserint. Quod cum pro virili, & ad fastidium usque fortasse aliorum fecerim, statim quoque inde reperisse puto, qui factum sit, ut cùm omnes scriptores constaret, tum Græcos tum etiam Ecclesiæ Latinæ Patres, in eâ fuisse sententiâ, certum esse hoc Flavii Josephi Testimonium, exorirentur tamen quidam nuperi homines, qui accuratiùs isthæc quàm veteres illi, quanquam antiquissimi, tractare pertenderent. Nam cùm hæc dubia primùm sint mota, ubi Christiani recentioris ævi animos ad legendum Judæorum recentiorum libros appulerunt, deque Flavio Josepho, ejusque de Christo sententia judicarent ex istorum placitis; hinc est, ut quod isti Judæi improbant, illis quoque Josephus minùs probâsse videatur. Sed quam longè Judæi recentiores à Josephi mente plurimis in rebus recedant, & à multis est aliàs ostensum, & à me quoque non leviter est pensitatum. Quapropter non quid Judæi sentiant hodierni, sed quid Josephus in eâ quâ fuit conditione collocatus, sentire debuit de Iesu Christo, examinavi. Quo quidem examine contrarium eorum quæ isti ex Josephi conditione eruebant, comperi: ut si ne quidem stylus tam clarè à nostris partibus esset, ac nunc stare à me demonstratum est, attamen ipsum Testimonium verum esse videretur. Atque hæc quidem primo libro sunt contenta discussaque. Altero verò libro ipsum Testimonium aggressus, de ejus stylo fusè dissero; planissimam cum reliquis Flavii scriptis comparationem instituo, sensum eruo atque explico, reliquas adversariorum rationes primo libro prætermissas diluo ac confuto; exemplis controversas Testimonii sententias illustro atque comprobo. Sic igitur tandem, licèt hoc Testimonium à multis Josepho sit extortum quâ vi quâve injuriâ, cùm verò rei furtivæ, vel quæ vi, quanquam istis jure ablata videatur,

deatur, non competat usucapio; curavi ut Josephus proprio eo tanquam auctor & pater potiretur. Hancque recuperationem hisce duobus libris satis, ut puto, effectam dedi.

Deinde hisce non inutile Auctarium præmisi, ipsum scilicet Flavii Josephi Testimonium de Christo, cum omnibus variis lectionibus atque priscis versionibus, quas undique corradere potui, & ad rem meam conferre posse cogitavi. Cæterum ut apertè profitear per quos profecerim, & grati animi me officium explevisse demonstrem, non mihi hac in parte defuit Josephus Vassius Cantabrigiensis, ut est aliàs in his rebus diligentissimus, imprimis verò nostri studiosus, primusque auctor & impulsor, ut ne Flavii Testimonium injuriâ contemptum desererem. Denique quantum Johanni Ernesto Grabe Viro clarissimo debeam, ipse per te, Lector benevole, videre potes. Is enim, cum studia Theologica undique promovere quærat, suis laboribus non contentus, etiam alienis est adjumento, quantum potest. Hinc est quod hujus defensionis libros non modò prælo committendos procuraverit, sed etiam ipse perpoliverit, & amplissimo, quod vides, illustraverit suffragio.

FLAVII JOSEPHI TESTIMONIUM DE IESU CHRISTO

EX ARCHÆOLOGIÆ JUDAICÆ LIB. XVIII. CAP. IV.

Γίνεται δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰησοῦς σοφὸς ἀνήρ, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή· ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητής, διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν ἡδονῇ τἀληθῆ δεχομένων, καὶ πολλοὺς μὲν Ἰουδαίους, πολλοὺς δὲ καὶ Ἑλληνικοὺς ἐπηγάγετο. ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν· καὶ αὐτὸν ἐνδείξει τῶν πρώτων ἀνδρῶν παρ' ἡμῖν, σταυρῷ ἐπιτετιμηκότος Πιλάτου, οὐκ ἐπαύσαντο οἵγε πρῶτον ἀγαπήσαντες. ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἔχων ἡμέραν πάλιν ζῶν, τῶν θείων προφητῶν ταῦτα καὶ ἄλλα μυρία θαυμάσια περὶ αὐτοῦ εἰρηκότων· εἰς τε νῦν τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τοῦδε ὠνομασμένον οὐκ ἐπέλιπε τὸ φῦλον.

Descripta sunt hæc verba ex editione Græco-Latina, edita Coloniæ Allobrogum Anno Christi 1634. ad Codices MSS. Bibliothecæ Palatinæ emendata; quibus operæ pretium est ut etiam addantur variæ Lectiones e Codice MS. Chartaceo, antiquo, ab Augerio Busbequio olim Constantinopoli comparato, & in Bibliotheca Cæsarea reposito: in cujus folio 254. extat hoc testimonium, productum a Lambecio Tomo VIII Bibliothecæ Vindobonensis; & aliæ quædam lectiones, quas quidam Græci Scriptores exhibent, ubi citant hoc testimonium.

Γίνεται δέ.] MS. Cæsar. γίνεται δή· Est autem δὴ μεταβατικόν, ut sit verborum sensus, *Fuit porro circa hoc tempus*, &c. Sic Lambecius; sed de hoc infra.

Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον.] Eusebius in Demonstr. Euangel. & Isidorus Pelus. legunt κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον. Cedrenus, κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον.

Ἰησοῦς.] Euseb. in Historia Eccles. Ἰησοῦς τις.

Σοφὸς ἀνήρ.] Nicephorus Callistus, ἀνὴρ σοφός.

Εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή.] Niceph. λέγειν αὐτὸν χρή. sed Cedrenus αὐτὸν ἐχρῆν.

Τῶν ἡδονῇ.] MS. Cæsar. Euseb. Hist. Eccl. Zonaras. τῶν σὺν ἡδονῇ· sed in Euseb. in Demonstr. Evang. omittuntur. Cedren. legit ἐν ἡδονῇ.

Δεχομένων.] Euseb. in Demonstr. Evang. σεβομένων.

Ἰουδαίους.] Euseb. Hist. Eccles. Nicephor. Suidas, τῶν Ἰουδαίων. Euseb. in Demonstr. Evang. τοῦ ἰουδαϊκοῦ.

Καὶ Ἑλληνικούς.] MS. Cæsar. Isidor. Pelus. Suid. Zonar. καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ. Euseb. Hist. Eccles. καὶ ἀπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ. Editio Froben. & Euseb. Dem. Evang. καὶ ἑλληνικοῦ. Niceph. καὶ ἀπὸ τοῦ ἑλληνισμοῦ. Cedrenus vero hæc & sequentia sic legit; sed ut videtur, παραφράζων his verbis: πολλοὺς γὰρ καὶ ἀπὸ ἑλλήνων ἠγάγετο Χριστὸς, ὃν Πιλάτου σταυρώσαντος οὐκ ἐπαύσαντο κηρύσσοντες περὶ αὐτοῦ· οἱ δὲ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες μαθηταί. E quibus patet, Cedrenum non secus atque alios legisse in testimonio hæc verba, ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν· contra quam quidam existimavit.

Αὐτόν.] Euseb. Demonstr. Evangel. αὐτῶν ἐνδείξει.

Τῶν πρώτων ἀνδρῶν παρ' ἡμῖν.] Euseb. Dem. τῶν παρ' ἡμῖν ἀρχόντων.

Ἐπαύσαντο.] Euseb. Hist. Eccles. ἐξεπαύσαντο.

Οἵγε πρῶτον.] Euseb. Hist. Eccles. & Demonstr. Zonar. Niceph. Isidor. οἱ τὸ πρῶτον. & MS. Cæs. cum Suida.

Ἀγαπήσαντες.] MS. Cæs. Euseb. Hist. Eccles. Niceph. Suid. Cedren. legunt, αὐτὸν ἀγαπήσαντες.

Ἔχων.] Euseb. Demonstrat. Evangel. omittit hanc vocem.

Ταῦτα καὶ ἄλλα μυρία θαυμάσια περὶ αὐτοῦ.] MS. Cæs. Euseb. Hist. Eccl. & Demonstr. Zonaras, ταῦτά τε καὶ ἄλλα, &c. Isidor. ταῦτά τε περὶ αὐτοῦ καὶ ἄλλα. Cedrenus, ταῦτα καὶ ἄλλα μαρτυρησάντων περὶ αὐτοῦ θαυμάσια καὶ εἰρηκότων. Niceph. ταῦτα καὶ ἄλλα περὶ αὐτοῦ θαυμάσια εἰρηκότων. MS. Cæs. & Zonar. περὶ αὐτοῦ θαυμάσια.

Θαυμάσια.] Suidas, θαυμαστά. Euseb. Dem. Evang. omittit.

Εἰς τε νῦν.] Euseb. Dem. ὅθεν εἰς ἔτι νῦν. MS. Cæs. Euseb. Hist. Eccles. Niceph. Zonar. εἰς ἔτι τε νῦν. Isidor. ἴδε τοίνυν τῶν χρ. Suid. εἰς τε νῦν τὸ τῶν χριστιανῶν. Euseb. Demonstr. ἀπὸ τοῦδε τῶν χρ. οὐκ ἐπέλιπε.

Ὠνομασμένων. Euseb. Dem. omittit. Suidas, ὠνομασμένον, ut & Hermias Sozomenus in sua paraphrasi, quæ alias cum vulgata consentit.

Οὐκ ἐπέλιπε τὸ φῦλον.] Isidor. οὐκ ἐξέλιπε τὸ φῦλον. Suidas, οὐκ ἀπελείπετο φῦλον.

D. HIERONYMI
V E R S I O
Ex ejus Libro
DE SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS.

[a] EOdem tempore fuit Iesus [b] Vir Sapiens, si [c] tamen virum eum oportet dicere. Erat [d] enim mirabilium patrator operum, & doctor eorum, qui libenter vera suscipiunt: plurimos quoque tam de Judæis quam de Gentibus sui habuit Sectatores, & credebatur [e] esse Christus. Cumque invidia nostrorum Principum, cruci eum Pilatus addixisset, nihilominus qui eum [f] primùm dilexerant, [g] perseverârunt: Apparuit [h] enim eis tertia die vivens, multa [i] & hæc & alia mirabilia, carminibus Prophetarum de eo vaticinantibus; & usque hodie [k] Christianorum gens ab hoc [l] sortita vocabulum non defecit.

Variæ Lectiones e Codice MS. Bibliothecæ Noribergensis & Freculpho Episcopo Lexoviensi, Tom. II. Chron. Lib. II. cap. 5.

a Freculph. *Eo.* *b* Freculph. *Sapiens Vir.* MS. Nor. omittit *Vir.* *c* quidam Codices omittunt *tamen.* *d* Frec. *autem.* *e* MS. Nor. etiam habet; sed Frec. id omittit. *f* Frec. omittit *primum.* *g* MS. Nor. *perseverârunt in fide*; Freculph. *perseverârunt in eo.* *h* MS. Nor. & Frec. *autem.* *i* MS. Nor. & Frec. non legunt, *&c.* *k* Frec. hoc omittit. *l* Frec. *Vocabulum sortitæ.*

EXCERPTUM vel PARAPHRASIS
B. AMBROSII † EPISCOPI

Quæ in ejus Translatione ex JOSEPHO *reperitur, subque ementito* HEGESIPPI *nomine vulgata est, Lib. II. Cap. 12.*

QUod fuerit illo in tempore Vir Sapiens, (de Christo nempe loquitur) si tamen oportet, inquit, virum dici, mirabilium [a] patratorem operum, qui apparuerit discipulis suis post triduum mortis suæ vivens [b] iterum secundum prophetarum scripta, [c] qui & hæc & alia innumerabilia de eo plena miraculis prophetaverunt: ex quo cœpit congregatio Christianorum & in omne hominum [d] penetrare genus; nec ulla natio Romani orbis [e] remanserit quæ cultus ejus expers relinqueretur. *Paulo post:* Ita mente devius fuit, ut nec sermonibus suis crederet, sed locutus est propter historiæ suæ fidem, quia fallere nefas putabat; non credidit propter duritiem cordis, &c. Plus addit testimonio, quod nec incredulus & invitus negavit.

† Ut hos de excidio Judæorum Libros D. *Ambrosio* tribuamus, facit Codex MS. in Biblioth. Cantabrigiensi in quo statim fini Libri I. subjecta est hæc Scribæ nota: *Beatissimi Ambrosii Episcopi translatio ex Josepho Liber primus explicit.* Visum est idem quoque aliis. Variæ Lectiones sunt hæ.

a Creatorem. *b* omittitur *iterum.* *c qui hæc.* *d penetravit.* *e remansit.*

VERSIO ANTIQUA ARCHÆOLOGIÆ JUDAICÆ PER
M. AUR. CASSIODORUM
Senatorem V. C. procurata.

Hoc testimonium sic exhibetur in duobus antiquis Bibliothecæ Cæsareæ Codicibus MSS. membranaceis, inter Codices MS. Theologicos Latinos 4970 & inter Historicos primo.

[a] FUit autem hisdem temporibus Iesus, Sapiens Vir, [b] si tamen Virum eum nominare fas est. Erat enim mirabilium operum [c] effector, & doctor [d] omnium eorum hominum qui audiunt libenter quæ vera sunt, [e] & multos quidem Judæorum, multos etiam ex Gentibus sibi adjunxit. [f] Christus hic erat. Hunc accusatione primorum nostræ gentis [g] virorum, cum Pilatus in [h] crucem agendum decrevisset, non deseruerunt [i] hi, qui ab initio eum [k] dilexerant. Apparuit enim eis [l] tertia die iterum vivus, secundum [m] quod divinitus inspirati prophetæ, vel hæc vel alia de eo innumera miracula [n] futura esse prædixerant. Sed & in hodiernum Christianorum, qui ab ipso nuncupati sunt, & nomen perseverat & genus.

Utcunque versio ista non sit Ruffini, certum tamen est, istum interpretem Ruffini versionem hic consuluisse & descripsisse. Ita enim consentiunt ut nihil supra. Quapropter Codicibus Cæsaris potius quam Vossii & antiquæ editioni quoad omissiones standum esse videtur; præsertim cum nullus codex Græcus his faveat. Addo & aliud argumentum. Vetus interpres Cassiodori amicus habuit proculdubio Sozomeni Historiam; at vero Sozomenus hæc omnia legit, suntque ex eo in Hist. Tripartitam translata. Vidit itaque interpres iste hæc verba, non modo in Græcis Josephi Codicibus, sed & in illis Sozomeni, haud secus ac in Ruffini versione, quam descripsit. Adjiciam itaque, ut hoc pateat, non solum Ruffini versionem & Sozomeni excerptum, sed & ipsam excerpti versionem per Epiphanium concinnatam.

Variæ lectiones ex antiquissima Editione, quæ cum annum non exhibeat, typorum tamen inventionem propemodum æquare videtur, ac Vincentio Bellovacensi, Lib. 7. pag. 229. ut & Codice MS. antiquissimo Isaaci Vossii, ante VIII sæcula exarato.

a Vincent. Bellov. *Fuit his temporibus.* *b* V. B. *si eum virum nominare.* sed Cod. MS. Voss. hæc omittit, & mox legit, *Hic erat mirabilium operum effector.* Quin etiam innuit Vossius sic alia quoque, quæ consuluit exemplaria exhibere. *c* V. B. patrator. *d* Ed. Ant. omittit, *omnium*, & V. B. hoc & sequens, *hominum.* Edit. Ant. legit, *hominum eorum qui libenter quæ vera sunt, audiunt.* *e* V. B. *multosque sibi Judæorum, & multos adjunxit ex Gentilibus.* *f* Omnes sic legunt præter editionem antiquam, quæ prorsus omittit hæc verba: *Christus hic erat.* *g* V. B. omittit, *virorum.* *h* V. B. *cruce erigendum decrevisset.* Ed. Ant. *crucem agendum esse decrevisset.* *i* V. B. *eum hi.* *k* Edit. Ant. *dilexerunt.* *l* Ed. Ant. *tertio.* V. B. *iterum tertia die.* Petrus Comestor. Hist. Evang. legit, *apparuit enim his iterum vivus.* *m* Ed. Ant. *quæ.* sed V. B. omittit, *divinitus.* *n* V. B. *de ipso futura prædixerant. Sed & usque in hod. diem Chr. qui ab eo dicti sunt, perseverat & nomen & genus.*

V E R S I O
RUFFINI AQGILEIENSIS

Ex ejus Versione Eusebii Historiæ Eccles. per Beatum Rhenanum edita, desumpta.

FUit autem iisdem temporibus Iesus Sapiens Vir, si tamen Virum eum nominare fas est. Erat enim mirabilium operum effector, doctorque hominum eorum qui libenter quæ vera sunt audiunt. Et multos quidem Judæorum, multos etiam ex Gentilibus sibi adjunxit. Christus hic erat. Hunc accusatione primorum nostræ gentis virorum, cum Pilatus in crucem agendum esse decrevisset, non deseruerunt hi, qui ab initio eum dilexerant. Apparuit enim eis tertio die iterum vivus, secundum quod divinitus inspirati prophetæ vel hæc vel alia de eo innumera miracula futura esse prædixerant. Sed & in hodienum diem Christianorum, qui ab ipso nuncupati sunt, & nomen perseverat & genus.

EXCERPTUM vel PARAPHRASIS
HERMIÆ SOZOMENI
Histor. Ecclesiast. Lib. I. Cap. I.

ΚΑὶ Ἰώσηππος δὲ ὁ Ματθίου ὁ ἱερεὺς, ἀνὴρ παρά τε Ἰουδαίοις καὶ Ῥωμαίοις ἐπιδοξότατος γενόμενος, ἀξιόχρεως ἂν εἴη μάρτυς τῆς περὶ θεοῦ ἀληθείας· ἄνδρα μὲν γὰρ αὐτὸν ἀποκαλεῖν ὀκνεῖ, ὡς παραδόξων ἔργων ποιητὴν, καὶ διδάσκαλον λόγων ἀληθῶν. Χριστὸν δὲ περιφανῶς ὀνομάζει, καὶ

καὶ τῷ σταυρῷ καταδικασθῆναι, καὶ τριταῖον ζῶντα φανῆναι. καὶ ἄλλα μυρία θαυμάσια περὶ αὐτοῦ προειρηκότας τοῖς θείοις προφήταις οὐκ ἀγνοεῖ. πολλοὺς δὲ ὄντας οὓς ἐπηγάγετο Ἕλληνάς τε καὶ Ἰουδαίους διαμεῖναι ἀγαπῶντας αὐτὸν μαρτυρεῖ, καὶ τὸ ἀπ' αὐτοῦ ὠνομασμένον μὴ ἐπιλεῖψαι φῦλον.

VERSIO HUJUS EXCERPTI PER EPIPHANIUM SCHOLASTICUM EX HISTORIA TRIPARTITA.

JOsephus autem Matathiæ filius atque Sacerdos, vir apud Judæos nobilissimus, nec non & apud Romanos, dignissimus erit testis de veritate Christi. Vocare namque eum virum non audet, tanquam factorem insignium operum, magistrumque sermonum veracium: Christum vero aperte nominat, & pœnæ crucis adjudicatum, & tertia die apparuisse vivum, & alia infinita miracula de eo a prophetis sanctis non ignorat esse prædicta. Sed het etiam multos tunc extitisse, quos elegit Græcos atque Judæos, & in ejus permanere dilectione, atque gentem ab eo nominatam nequaquam defuisse testatur.

EXCERPTUM. MICHAELIS GLYCÆ

Annalium, Par. III. pag. 234.

TOTE δὴ, τότε Φίλων ὁ σοφὸς καὶ Ἰώσηππος ἤκμαζεν· οὗτος δὴ φιλαληθὴς ἐλέγετο, διά γε τὸ τὸν βαπτιστὴν τοῦ Κυρίου ἐπαινεῖν, καὶ διὰ τὸ τὸν Χριστὸν ὁμοίως ἄνδρα σοφὸν μαρτυρεῖν, καὶ μεγάλων σημείων ἐργάτην, σταυρωθέντα δὲ ζῶντα φανῆναι μετὰ τρίτην ἡμέραν.

ELOGIUM ABRAH. WHELOCI.

TOllatur e medio potius, atque penitus è mundo, Flavius Josephus, quam ut illam à Christiana Ecclesia gemmam, illam intelligo περιοχὴν, tolli patiamur.

EX ISAACI VOSSII

Lib. de Sibyllin. Oracul. Cap. xi.

PRofecto nullos religio Christiana infensiores habet hostes, quam ipsos Christianos; cum vix ullum apud antiquos de Christo aut vaticinium, aut testimonium invenias, quod non complures etiam doctissimi viri labefactare, aut etiam penitus evertere fuerint conati.

PRO TESTIMONIO FLAVII JOSEPHI DE IESU CHRISTO

LIBER PRIMUS.

SÆPE sum miratus, cum animo versarer, quî factum ut quædam scripta, quæ a Viris afflatu divino aliquando, sæpiusque fortasse, inspiratis, Apostolorumque nomine claris sunt confecta, in Ecclesia tamen velut ipsa divinitus inspirata nunquam reciperentur: cum alia quædam scripta, de quibus eorumque auctoribus, & olim & nunc est dubitatum, in fidei tamen regulam sint recepta, & quasi ex hostibus recuperata. Hinc videre licet, etiam optimorum auctorum libros sua quoque non secus ac profanorum habere fata. Qui hoc dubium etiam ante nos moverunt, ut hinc se expediant, ad genuinam solent confugere difficultatem solvendi tollendive rationem. Prima ex recepta in Ecclesia Christiana consuetudine ducitur; tantum scilicet in stabilienda divinorum scriptorum auctoritate Ecclesiæ consensum ac testimonium valere, ut sine illis ne quidem optima recipi, ut inde fidem nostram possimus statuminare, mereantur. Altera ratio est eorum qui, interna quoque, & ex ipsis eruta scriptis argumenta accersunt, qualia sunt vel dicendi genus, vel rerum scriptarum pondus cum divino lumine & majestate conjunctum, quibus probi homines, quique unitatem amant & appetunt, ad illa pro divinis admittenda moveantur.

Tametsi testimonium Flavianum neque fuerit, neque sit unquam inter divina scripta referendum, cùm tamen in illo conscribendo, aliquid, non humano consilio, sed prope divinitus datum esse videatur, non secus ac in ejus conservatione; cumque invitis quamplurimorum doctorum conatibus, longe tamen a pluribus defendatur, utque genuinum habeatur: ad ejus defensionem quam in me jam suscepi, maxime pertinere videtur, si quemadmodum illi, qui scripta divina genuina esse probant, has rationes sequuntur; sic etiam ego eundem rationum ordinem consequar in isto Flavii Josephi testimonio recuperando. Neque mihi quisquam posthac dicam scribat, quod libros Josephi cum Sacris Scripturis hac ratione quodammodo contulerim. Nam siquis recte perpendat, quantum intersit fidei Christianæ, ut eventus vaticiniorum Iesu Christi adversus Judæos probe intelligatur; nullus dubito, quin statim mecum sentiat, quandoquidem nemo melius calamitates cladesque Judæorum exponat quam Josephus, a quo ceu fonte, quicquid est scriptorum inter Christianos qui de his verba faciunt, sua omnia mutuo accepisse con-

constat, quapropter non sine divino consilio, quod nos partim providentiam divinam, partim vero afflatum, vocare solemus, cautum esse videtur, ut Josephi scripta non tantum ederentur, sed & accurate per omnia Ecclesiæ sæcula conservarentur, ut quædam minora fidei, veritatisque monumenta.

At vero cum Flavii hujus testimonium de Christo, quod inter cætera ejus scripta quadantenus eminet, ideoque a multis, neque immerito ut egregia quædam gemma spectatur; utque fieri solet, cum diversa plerumque sint hominum studia, sic altera parte non desint qui id non minus vili pendant, eorum rationes cum mihi displiceant, statui mecum, hoc pro fide Christianâ non leve argumentum stabilire, & ab injuriis adversariorum tutari, idque eo modo ac ratione, quibus solent sacros defendere codices. Hac itaque oratione quicquid ad Ecclesiæ doctorumve consensum, variamque hujus testimonii fortunam spectare videtur, edisseram; & de usu testimonii defensionisque necessitate, ac in quanta, si verum, apud nos auctoritate sit habendum, denique, de Auctoris fortuna consilioque dicam; altera vero, ex ipso dicendi genere, totius orationis tenore, modoque conscribendi, & sententia, adeo Josephi esse proprium ostendam, ut ne quidem ad quenquam alium pertinere possit.

PARS PRIMA, LIBRI I.

De Varia Testimonii FLAVIANI *fortuna.*

1. PRimum quod est mihi pertractandum, est Ecclesiæ doctorumve consensus, in testimonio Flaviano tum citando, tum etiam comprobando. Atque hic universo consensu, ex quo primum usu venit aut necessitate, ut citari cœperit, semper & agnitum & lectum est hoc testimonium: necessitas enim hujus usum introduxit, ut frustra sint qui expectaverint citari testimonium eo tempore, quo vel nulla erat ejus necessitas, neque tum satis scriptorum Josephi usus apud posteros ei scriptori auctoritatem conciliaverat. Ut ut vero hæc sunt, non solum apud gravissimos auctores, per omnia fere sæcula, sed & in omnibus tum Græcis tum Latine versis codicibus, constantissime perlegitur, attestantibus quoque ipsis adversariis.

2. Eusebius Pamphili, Cæsariensis, primus est, quantum scimus, qui citaverit; in cujus scriptis non semel hoc testimonium legitur. Eum autem ducentis non amplius, post ætatem Josephi annis floruisse certum est, eoque tempore vixisse, quo passim in Bibliothecis occurrebant scripta Josephi. Jam tum enim Christiani, non amplius Cæsarum furorem pertimescentes, summa Constantini gratia, per orbem invitis æmulis, dominabantur, & Episcopi, rerum potiti, studia sua cum fructu exequi poterant. Ideoque ipsis ad omnes Bibliothecas erat accessus. Duobus hic locis testimonium citavit: Demonstrationis Euangelicæ Libro tertio, capite quinto; deinde Historiæ Ecclesiasticæ libro primo, capite decimo: ubi sane hoc testimonium sic producitur, ut non longe a vulgata Codicum Archæologiæ lectione recessisse videatur: Adeoque audacter proferuntur utrobique verba testimonii, ut omnino Eusebium bona fide egisse compareat; adeo, ut illum vel dolo, vel negligentia, aliquid immutâsse ne nos quidem cogitare patiatur: tantum abest, ut aliquid fraudis subesse sit suspicandum.

3. Verumtamen adversus hoc Eusebii, viri gravissimi testimonium insurgunt multi, ut eum minus fidelem in citandis testimoniis, vel minus cautum in exhibendis probent. Sed & exortus est aliquis, qui asserat, hanc esse ipsius Eusebii imposturam. Quo quidem judicio ego nihil audacius, ne quid dicam de temeritate, unquam vidi. Tria igitur, ut memini, Eusebio super hac re objiciuntur. Primum est, Eusebium, ut cæteros quoque Patres, bene factum existimâsse, si adjutum irent cœlestem figmentis suis veritatem. Sed ego nullam iniquiorem istâc unquam vidi suspicionem. Fuerunt hoc sæculo & superiore homines, qui cum se horum Patrum auctoritate premi in quibusdam viderent, ut hic se illico expedirent, omnibus ingenii viribus sunt conati, Patrum istorum auctoritatem levare. Licet autem multa primis istis sæculis sint conficta Euangelia, Actus Apostolici, Apocalypses, & similia; ausim tamen dicere, neminem in Ecclesia Catholica Patrem vel Episcopum fuisse, qui his opem tulerit vel fingendo, vel diu etiam comprobando. Omnia ista erant ab hæreticis obtruia, utpote quorum fæces atque pravitatem sententiasque redolerent. Quo factum est, ut jam sæpius ab Ecclesiæ Catholicæ Patribus rejecta, fere penitus exoluerint. Non mea est hæc sed perantiqua querela, & observatio, eo tempore facta, quo has fraudes D. Blondellus valuisse potissimum profitetur. Qui hac de fraude queritur est Hegesippus, cujus verba excerpsit Eusebius, quasi ad suam olim prævidisset defensionem profutura: καὶ περὶ τῶν λεγομένων δὲ ἀποκρύφων διαλαμβάνων, ἐπὶ τῶν αὐτοῦ χρόνων πρός τινων αἱρετικῶν ἀναπεπλάσθαί τινα τούτων ἱστορεῖ. Non decet itaque fraudes hæreticas patribus istis objicere, quasi religionem Christianam mendaciis stabilire voluissent. Falli potuisse Patres facile concedimus; sed fallere quenquam voluisse religionis ergo, id fortiter pernegamus. Causam Sibyllinorum aliorumque monumentorum, quæ damnavit Blondellus, hîc agere non deerevimus, neque Hermetis Trismegisti scriptorum; quamvis quædam partes eorum ante natum Christum pervulgatæ fuisse videntur, ut etiam satis essent aptæ ad juvandum religionis causam, cum ostendant de Messia illo plurimorum expectationem, & de religionis Christianæ veritate sententiam; antequam Messias ille hujus religionis auctor nasceretur.

4. Alterum illud crimen quod Eusebio objiciunt, inde natum est, quod quibusdam parum fidus in citandis auctoribus, ipsoque nominatim Josepho, cujus res hîc præsertim agitur, esse videatur. Hoc ut probent, aliquot, duos scilicet aut tres, ex illo producunt locos, ubi non satis bene capit mentem Josephi; qualis est ille, ubi de vocibus in Templo auditis ante urbis excidium, Josephus loquitur; quod cum Eusebius, & post eum Hieronymus minus caute dicant post Iesu Christi passionem accidisse, (licet hoc etiam sit verum,) quidam tamen nimis urgent, & inclementer interpretantur Eusebii verba, quasi ille dixisset: has voces in Templo fuisse auditas die ipso Pentecostes, proxime passionem sequenti. Nam Eusebio sufficit, si hæc paucis post Christi mortem annis acciderint, ut ostendat quod erat ipsi comprobandum, Templi nempe Judæorum vastationem, Iesu Christi neci fuisse subsecutam. Alios quoque locos profert Tanaq. Faber, de Therapeutis Philonis, & de Carnificina puerorum Bethlemi, & denique de censu sub Cyrenio, in quibus Eusebius non satis recte verba Josephi capit. Sed quid hoc quæso ad rem vestram? Si ea verba quæ citat Eusebius in Josephi scriptis non extarent, vestra hæc oratio aliquid haberet ponderis: sed cum hoc solum crimen Eusebii fuerit; quod ista verba non sint ejus ad quam illa produxerat probatio; si quid commisit, peccavit errando, humanum est. An ergo ea omnia quæ ille citavit perverse, dum sensum eorum male in-

intelligeret pro spuriis sunt habenda? Quid hoc est argumenti? In his hærere quemquam pudet sane pigetque. Certe Dallæus, quem testimonio Flaviano non valde amicum fuisse constat, in alia controversia, Ignatiana scilicet, ut auctoritatem Eusebii qua se premi sentiebat elevaret, noluit hoc uti argumento; *& ad alia ejusdem scriptoris loca excurrere & exempla aliorum σφαλμάτων conquirere, in quæ ille fatentibus eruditis incidit* [a]. Nunquam quidem hoc facturus, si quidquam ad causam suam pollere credidisset. Aliud enim est sensum auctoris male capere, aliud verba supponere, quæ ille nunquam locutus est aut scripsit.

5. Ad tertium illud crimen jam venio, Eusebium hanc periocham in scripta Josephi intrusisse; quod si verum non fuerit, malitiam quandam summa cum temeritate in accusatore prodet. Quo crimine ut Eusebium alliget T. Faber accusator, tantum abest ut aliquod judicium habuerit, ut ne quidem levissima Eusebium accusandi suspicio vel ratio subsit, neque ipse quicquam protulit accusator: Sed cum stultus & temerarius sit Eusebius, teste Fabro, in citandis quibusdam testimoniis, ideo sibi videri hunc esse hujus fraudis auctorem. Mirari subsit mihi perpendenti quale demum sit eorum judicium, qui de fraudis hujus auctore pronunciant, antequam ullam fraudem inesse constet. Siccine quenquam esse adeo præcipitis judicii, ut de rei qualitate loquatur, priusquam de rei existentia certam habeat cognitionem? siccine jura sinunt ut reus quis agatur antequam crimen ullum commissum esse cognoscatur? licet enim Tan. Faber de hac re ita sit locutus, ut neminem amplius dubitare sinat, adeo firmis rem istam se credidit fuisse rationibus consecutum: at vero nondum satis rem in plano constituit, ut non multi gravissimi Viri etiam post illum scriberent, atque fraudem inesse huic testimonio pernegarent.

6. Ego vero, uti spero, eam orationem de periocha ista sum habiturus, quæ inviti consensum accusatoris extorqueat; licet autem in altera parte de fraudis hujus auctore falso suspecto verba sim facturus, attamen quia necesse est ut Eusebio, quem primum esse qui citaverit videmus, sua constet auctoritas, quædam in antecessum de hoc crimine dicam. Quapropter verbis Henrici Valesii Tanaq. Fabrum percontabor; *Cui bono id Eusebius confingere voluisset? An ex testimonio Josephi pendebat divinitas Christi? Annon Eusebii ætate libri Antiquitatum Josephi in omnibus Bibliothecis visebantur; quibus prolatis facillimum fuisset Eusebii fraudem convincere* [b]? Quasi non fuerint tunc temporis multi Gentiles, apud quos etiam extarent Josephi scripta. In conscribenda Historia sua usus est Eusebius Libris ex Hierosolymitana Bibliotheca, ut ipse fatetur, desumptis. Vides igitur quot & quantas regiones peragraverit iste Codex Archæologiæ Josephi, antequam in illa Bibliothecâ Româ delatus deponeretur? idcirco frequentia hujus fuisse exemplaria verum est. Hunc itaque scriptorem, Romæ statuam ob ingenii gloriam meritum, cujus libri in Bibliotheca publica repositi sunt, ab ipso Imperatore Tito subscripti, ne fraus subesset, quisquam ausus esset interpolare? denique ut nullus sit dubitandi locus, infra probabimus habuisse alios alibi scriptores Josephi historiarum codices, in quibus hoc extaret testimonium, quod etiam alterius accusatoris, Blondelli, conjecturam, sæculo nempe Christianismi secundo hanc fraudem, quam inter pias numerat, fuisse confictam, penitus destruit.

7. Sed quid verbis opus est? laterem fortasse lavo, dum studeo Eusebii crimina falso objecta diluere: nam licet inculpabilis esset, *ejus tamen testimonium, utpote hominis ducentis annis* Josepho *recentioris, nullum vim habere*, erunt fortasse, qui Dallæi exemplo prætendent. Nemo enim adhuc hoc objecit, contentus Eusebii auctoritatem destruxisse reliquis argumentis, quæ Dallæus sequi noluit in controversia Ignatiana. Nequis itaque dilutis criminibus, auctoritatem Eusebii in posterum cupiat convellere, isto quem proposuit modo Dallæus; erit operæ pretium, ut hac quoque parte eum restituam in quem meretur locum. Quid ergo spectatis o boni! ut vobis producam auctores Eusebio antiquiores, cum nulla his esset necessitas ad Josephum provocandi? nemo ante Eusebium negabat extitisse Christum, cujus adhuc tum erat recens memoria, supererantque tum nativitatis, tum passionis ejus publica monumenta, ad quæ tum provocare & poterant, & solebant, Christiani Patres, ubi primum de ejus existentia dubitari cœptum est, ibi sufficit, ut producat Eusebius, quæ hoc dubium ab hominum mentibus auferre possent. Sed id genus argumenti, quo negant, quemquam post cujusquam scriptoris mortem de ejus scriptis liquido testari posse, quale demum vocabimus? An ergo non vera sunt quæ protulit Eusebius auctorum loca, licet nemo præter eum horum meminerit? cum cætera omnia sibi invicem satis accurate respondeant; veritas rei scriptæ, Codicum fides locique citati; quid jam quæso objicimus, nullam esse auctoritatem citantis si modo annis post ducentis vixerit? Non enim quæritur an Eusebius viderit Josephum scribentem; tum enim nihil esset hujus testimonium longe post alterum nati; qua sola suppositione nititur objectio; sed id quæritur: utrum Eusebius hoc testimonium in Archæologiæ quos tum vidit codicibus, legerit? Quæ cum ita sint, an ergo non sufficit Eusebii auctoritas, ut probet, hoc testimonium in sui ævi codicibus lectum fuisse? nihil amplius opto. Hoc si concedant, aliunde veritatem testimonii probabo, ut ipsi adversarii id tandem aliquando verum esse fateantur. Hactenus quidem de Eusebii auctoritate, quæ hoc testimonium firmat, satis est hoc loco dictum, quæ mea quidem sententia satis ad firmandam hujus periochæ auctoritatem valeret.

8. Huic tempore proximus est D. Hieronymus, qui laudat testimonium Flavianum. Quæ duo autem in hoc negotio plurimum pollent; vir erat doctissimus, censor acutus, & fere inculpabilis, quodque magis pro nobis facit, Judæorum Magistris addictior quam par est. Attamen in Catalogo Scriptorum Ecclesiasticorum, cum posuisset Josephum, ejus etiam testimonium de Christo exhibet sine ulla suspicionis notâ: quod utique nunquam fecisset, nisi vel genuinum esse credidisset, vel etiam in suis codicibus legisset. Græcos Archæologiæ Judaicæ codices habuisse constat, & ex A. Cassiodori libro de divinis lectionibus discimus; tradit enim, Hieronymum de vertendis illis in linguam Latinam cogitâsse, sed operis magnitudine deterritum, mutavisse sententiam. Ergo cum nondum versa essent Josephi scripta, ipse suam hujus periochæ versionem dare coactus est. Postea quam enim multa honorifice de Flavio Josepho edisseruisset, nosque quædam quæ alias nesciremus docuisset, his periocham istam subjungit.

9. Hunc itaque tam preclare de istac periocha testantem ut nobis surripiant, eodem quo Eusebium crimine onerant, primo quidem, quod iste falso alibi citet Josephum, cum non satis recte mentem ejus capiat. Deinde huic quoque vitio vertitur, quod incaute Eusebium errantem plerumque sequatur. De primo crimine satis dixi pro Eusebio, quæ hunc quoque tegant. Quod ad alterum illud attinet, quod ajunt Hieronymum, cum Ca-

[a] Lib. II. Cap. 35. [b] Not. ad Euseb. Histor. Eccles. H. Ecc. Lib. VI. cap. 21.

Catalogum Scriptorum Ecclesiasticorum conficeret, exscripsisse Eusebii collectanea, ideoque Eusebio erroris comitem se dedisse; nunquam quidem injustius vidi crimen cuiquam objici, cum cuivis legenti, vel istum de Josepho articulum, planum sit, immane quantum differre codices Archæologiæ Eusebianos ab illis Hieronymi, ut satis ex hujus versione patebit. In illa enim duo sunt, quæ nullo modo nos dubitare de codicum varietate patiantur. Nam ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν ab Hieronymo vertitur, *& credebatur esse Christus*; deinde vero ἐνδείξει huic Latine sonat, *invidia*. Facile erat emendare & mutare vocem istam in hanc scilicet, *indicio*; sed cum codices omnes manu exarati, & qui descripsit hoc testimonium ex Hieronymo Freculphus, sic constanter legant, neutiquam sinunt ut ad mutandam antiquam lectionem sola suspicione moveamur.

10. Ruffinus Aquilejensis Presbyter, æqualis Hieronymo, in eorum numero est ponendus, qui hoc testimonium suis suffragiis comprobârunt; hic enim Ecclesiasticam Eusebii historiam versionis libertate quasi fecit suam. Pluris autem facio hujus, & Hieronymi auctoritatem quam alii; eam enim certiorem faciunt ortæ inter illos iræ atque simultates. Quod si quid alteruter horum in his rebus innovasset, paratum habebat æmulum, qui hanc audaciam satis acriter reprehenderet. Ergo sapienter & modeste uterque progreditur, dum alterius reprehensionem veretur.

11. Verum enim nescio, annon supra Hieronymo, & Ruffino, præmittere debuissem quem Hegesippum vulgo vocant, sed Ambrosium rectius nuncupares. Huic enim potius, quam illi, malunt Docti Viri libros de Excidio Judæorum tribuere, ajuntque, versos ex Josepho, vel saltem consarcinatos fuisse, cujus nomen sub ficto Hegesippi latitare suspicantur, vel ab ignaris quibusdam corruptum esse librariis. Etenim hujus rei fidem faciunt codices manu exarati, qualis est ille Cantabrigiensis, cui ad finem Libri primi hæc scribæ notula est adjecta, *Beatissimi Ambrosii translatio ex Josepho. Liber primus explicit.* Utique vero non est absimile, Ambrosium juvenem in hac se palæstra animi gratia exercuisse. Iste vero Ambrosius non solum totam hujus testimonii sententiam proponit, eamque suo modo circumscribit & interpolat, sed etiam ostendit, quam probabile sit, Josephum hæc dixisse, adeo, ut quasi primus hujus testimonii defensor haberi mereatur. *Ita*, inquit, *mente devius fuit; ut nec sermonibus suis crederet, sed locutus est propter historiæ suæ fidem, quia fallere nefas putabat, non credit id propter duritiem cordis, &c. plus addit testimonio quod nec incredulus & invitus negavit.* Habemus igitur hic codices Mediolanenses, ut & supra Orientales Æliæ, Aquileienses Ruffini, præter illos quos apud se habuit Hieronymus: qui omnes ducentis aut aliquot amplius annis post ætatem Josephi, in ejus Archæologia Judaica hoc testimonium exhiberent, sine ulla imposturæ suspicione. Quorum auctoritas annon sit omnibus novorum hominum conjecturis & nudis fere judiciis anteferenda, judicent, qui in his rebus aliquid sapiunt præter vulgi modum. De aliis etiam alibi per Orbem sparsis codicibus jam videbimus.

12. Isidorus Pelusiota, Johannis illius Chrysostomi discipulus, hoc etiam utitur testimonio: cujus auctoritas ideo magis est spectanda, quod quidam mirentur, Johannem illum, in illis quos contra Judæos libris scripsit, sive potius habuit pro concione orationibus, tametsi laudet & in medium proferat ex Josepho testimonia, non tamen usum esse hac periochâ. Hinc factum est, ut qui omnia quantum possunt & quasi mordicus arripiunt, ut huic testimonio malefaciant, fere concludant, doctum istum & pium Χρυσοῤῥήμονα de hujus fide vel auctoritate dubitâsse. Sed omne dubium tollit hic Isidorus ejus discipulus; qui nunquam usurpâsset, si magistro sensisset hanc displicere. Is autem Epistolarum Libro quarto N. 225. quamvis agnoscat Josephum fuisse summum legis Judaicæ Zelotam, ex ipso tamen hoc producit testimonium, & producendo comprobat.

13. Hos excipit Hermias Sozomenus, qui in Ecclesiasticæ Historiæ Libr. I. capite primo, hujus periochæ illam dedit paraphrasin, quæ maxime suspectas hujus periochæ sententias comprobat. Sed obstat magis, ut quidam volunt, quam proficit hujus auctoritas: nam cum voluerit ex hac periocha concludere Christum esse Deum, nescio quo pacto id quod defendere debuisset, prodidit; Josephi enim auctoritatem in hoc negotio nimis urgens, nullam fecit. Sed dandum est hoc Sozomeno, aliisque Patribus, qui controversiâ cum Arianis concitati, & nimio calore disputantes, id credunt se videre quod non vident. Sic, quia Josephus κατὰ σχῆμα, vel oratorio dicendi genere usus, de Christo loquens, ut eum laudibus efferat, quasi propter excellentiam vir non esset, isti protinus, quod parce tamen erat datum, nec aliter quam aliis quoque soleat Josephus attribuere, volunt sibi quâdam largitiâ datum: quæ tamen, ubi quis diligentius animum advertit, multum eos non juvat.

14. His quoque addendus est M. Aur. Cassiodorus Senator, qui primus Latine vertendam curavit Archæologiam Judaicam, quod ipse amicorum operâ factum esse memorat. Horum itaque Interpretatio locum hunc Latine versum repræsentat; & eo quidem modo, ut quo nos hoc testimonium, sic illos quoque ostendat in suis legisse; adeo ut horum etiam tempore, sine ulla suspicionis notâ legeretur. Quibus etiam jungendus est ille Epiphanius hujusce Cassiodori amicus, quique hoc jubente Tripartitam Historiam consarcinaverit ex Socrate, Sozomeno & Theodorito. Qui cum in Sozomeni Historiâ hanc periocham citari vidisset, sine censurâ totum hoc in suam farraginem transtulit, sicque majorem huic testimonio conciliavit auctoritatem; cujus opus ipse Cassiodorus, ut è præfatione constat, probavit.

15. His suppar est Johannes Antiochenus Malala, qui hoc etiam testimonium laudat; nec tamen eo quo Sozomenus modo tractat, sed pro more suo satis inconcinne, Libro Chronographiæ suæ X. pag. 319. at vero cum, nec hujus nec aliorum ætate minorum, magna sit apud doctos hujus ævi auctoritas, ideo contenti erimus eorum nomina proferre qui vel hoc testimonium laudant, vel etiam simul ipsis verbis exhibent, ad renatas usque literas, hoc est fere ad inventionem typorum in libris edendis usurpatorum. Primus horum esto Nicephorus Callistus qui Historiæ Ecclesiasticæ, Lib. I. Cap. 39. totum exhibet. Huic fere proximus est Cedrenus Compendii Historici, Tom. I. pag. 196. Deinde Zonaras; nisi & hic sit cæteris anteponendus, non enim admodum sedulo temporum rationem in his non valde necessariis persequor; is autem Zonaras Annalium Lib. I. Cap. 4. Tom. I. edit. ultimæ pag. 267. hoc testimonium descripsit; & Michaël Glycas Annal. Parte III. pag. 234; qui ad hoc videtur allusisse. Hisce omnibus addendus Suidas; quanquam is Sophronium, Hieronymi interpretem, per omnia secutus esse videatur.

16. Transeo jam ad alteram quasi partem, ut eos ex Latinis scriptoribus enumerem qui hoc testimonium comprobant, quorum tamen, utpote recentiorum, auctoritate non multum hujus testimonii fides & veritas adjuvatur, nisi quod ostendant

dant constantem doctorum de hoc testimonio sententiam. Horum igitur antiquissimus est, ut puto, Freculphus Episcopus Lexoviensis, qui Tom. II. Chronic. Libr. II. capite quinto ex Hieronymo hoc testimonium videtur esse mutuatus. Hunc sequatur Johannes Saresberiensis qui claruit sub Friderico Imperatore primo, quique hæc verba citat Lib. II. Cap. 9. Polycratici seu de Nugis Cur. ab initio testimonii ad hæc verba, *Christus hic erat*: ex quo satis patet eum vidisse antiquam versionem. Hunc excipit Vincentius Bellovacensis circa A. C. MCCCXV. qui libro septimo pag. 229. in medium id protulit ex eadem versione; & Petrus Comestor in Historiâ Euangelicâ capite XXIX. ex eadem quoque versione, ut videtur; & Baptista Platina in Libro de Vitis Pontificum.

17. Ad annum itaque Christi cIↄIↄ intemerata hujus testimonii fides mansit & auctoritas, multisque etiam post annis, donec tandem exorti sunt Hubertus Gifanius Juris C. & Lucas Osiander Theologus, M. Lutheri partibus addictus, qui primi, quantum rescire potui, de hoc ausi sunt dubitare. Sed datâ tum portâ, quod isti levissimâ conjecturâ negaverant, alii non modo negare, sed & argumentis pro captu suo validissimis confirmare non sunt veriti. Posteaquam autem posteriorum sæculorum, hoc est decimi sexti & sequentis a Christo nato, hujus testimonii assertores ac defensores enarravero, de illis quoque loquar qui Gifanium ac Lucam Osiandrum secuti, non obiter modo sed & datâ quasi operâ, vel partim etiam libris integris hujus testimonii fidem elevare sunt conati; quibus nominatim quantum possum prolatis, eorum quoque rationes generatim ac leviter, tametsi fideliter in medio proponam; his vero excutiendis non solum hujus quod reliquum erit, sed alterius quoque tractationem sermonis reservo.

18. Cum in eo jam verser ut primo tantum proponam eos qui hoc & superiore sæculo, vel non multo ante, hoc Josephi testimonium vel probaverunt vel etiam defenderunt, eos cæteris præponam qui id tantum nude proferunt, sed eo modo ut id etiam comprobare videantur. Nec tamen omnes hîc advocare possum, sed præcipuos, eosque quorum notitia ad me pervenerit: quibus non solum temporis ratione, sed & nobilitatis prærogativâ præpono Johannem Picum Comitem Mirandulanum, nec minus etiam doctrina clarum. Consulatur ejus Epistola ad amicum ignotum, quæ sic incipit, *Quisquis es*, &c. *In Josepho Græco scio*, inquit, *esse quædam, quæ de Christo & fidelem & honorificam faciant mentionem.* Petrus Galatinus ex Judæo factus Christianus Libro primo de Arcanis Catholicæ veritatis, capite quarto, quo de Judæorum scriptoribus, quos paulo post Christum passum esse contigit, & quid de ipso senserit peroravit. Iste vero non modo hoc testimonium profert, sed & ostendit quales sint illi Judæi qui de Christo nostro prout Josephus sentiunt, de quibus in hoc sermone infra dicemus: quæ quidem viri docti verba si accurate adversarii nostri pensitâssent, nunquam tam acerbe pro hujus testimonii suppositione contendissent. Centuriatores Magdeburgenses hunc etiam locum laudant, utque verum citant Lib. I. Centur. I. Cap. 10. Sebastianus Munsterus in notis ad Libr. V. Cap. 44. Gorionidis, testimonium Flavii vocat, *magnificum præconium.* Sic quoque Sixtus Senensis Tom. II. Libr. IV. Bibliothecæ sanctæ de Josepho loquens, inquit *eum fuisse Christianorum amicum, quanquam Judæus esset, Dominumque Iesum insigni elogio celebrâsse.* Hunc ordine sequitur Cæsar Baronius Cardinalis Annalium Ecclesiast. Tom. I. ad Annum Christi xxxiv. hæc Josephi verba referens, simul etiam se credere profitetur, *hunc non nisi Dei virtute compulsum atque coactum fuisse* ut hæc scriberet. Quum autem, ut suspicor, videret quosdam hoc testimonium rejecisse, id sibi negotii dedit ut aliquatenus vindicaret. Quamobrem ad A. C. xcvi. Sermonem de hoc Flavio repetens de illo sic disserit, ut etiam contra Osiandrum defendere videatur. Ne quid hic dicam de Johanne Gabriële Bisciola, vel de Joh. Spondano, qui cum hujus Annales ad Epitomen redactos ediderint, nemo non videt illos ad hanc classem esse referendos. Antonium quoque Possevinum ea de causa Bibliothecæ suæ Lib. XVI. Cap. XIV. Baronium secutum prætermitto. Vincentius Lupanus in notis suis ad Librum quintum Historiarum Taciti hunc locum tum legisse ostendit, tum etiam comprobâsse. Similiter Franciscus Feuardentius, in notis ad Irenæi Librum IV. Cap. XIV. ubi cum asserat Irenæus, oportere veritatem accipere testimonium ab ipsis extraneis, hoc ipse inter alia refert Josephi testimonium tanquam ab extraneo.

19. Pluris fieri, & quidem jure, solet judicium eorum, qui de rebus controversis agunt, circa res ipsas de quibus est orta controversia, quam eorum qui res tantum obiter pertractare videntur. Quamobrem Isaacum Casaubón. in Exercitat. XI. ad Annales Baronii Ann. xxi. N. ii. cum Baronio disputantem credere licet nusquam prætermissurum fuisse occasionem reprehendendi Annalistam in hoc negotio, nisi hoc esse verum testimonium judicâsset. Sed neque tacuisset, credo, Josephus Scaliger, cui Flavius Josephus admodum placebat, (si de hac suppositione quidquam ei suboluisset.) Tantum autem abest ut Casaubonus sic sentiret, ut contra potius testimonii veritatem vindicet; annorum rationem in Flavio Josepho de Christo testimonium edente, quam nullam esse Baronius culpaverat defendit; asseritque facere hoc sæpissime principes Historicos, Thucydidem, Polybium, Livium, in iis præsertim quibus nolunt immorari; sed & in partibus legitimæ historiæ idem jus persæpe usurpare, neque tamen propterea quemquam illos redarguere. Quam sane Viri docti rationem si perpendissent qui Gifanium Osiandrumque sequuntur Censores, non tam insolenter se efferrent, cum tam acerbe nostræ periochæ cum cæteris connexionem urgeant.

20. Gulielmus Schickardus vir in Judæorum scriptis exercitatissimus, quales hâc de causâ nescio quomodo magis pronos ad omnia nuperorum Judæorum placita recipienda esse compertum est; quorum Judæorum porro non interest, ut hoc Josephi testimonium admittatur: iste inquam Schickardus nihil minus quam Judæorum stat sententiæ. Nam in prooemio ad Tarich, hoc testimonium produxit, ejusque fidem ex ipsis Judæorum scriptis firmare conatur. In quo licet non satis caute progrediatur; cum quem ipsi Josephum admittant nescire videatur; ipsum tamen non movebat illa censorum ratio, quæ facit ut non credant Judæum sacerdotem tam honorifice de Iesu nostro sentire potuisse. In hac quoque classe collocandus est Georgius Calixtus in disputationibus de veritate unica Religionis Christianæ, Them. XXVIII. & Conradus Hornejus disputationum Theologicarum, Part. I. Disp. I. Sect. I. Thes. XLVIII. qui Josephum asserit non alia dixisse quam quæ Judæi in suo Talmude fateantur; necnon Gregorius Gregorii Francus in Lexico sancto Num. LXXVIII. qui rectius quam illi etiam quos jam supra memoravi, super hac re sentiens, nostri Flavii asserit majorem esse quam vel Gorionidis Rabbinici, vel etiam Talmudis auctoritatem. Quinetiam huc referendus est Theodorus Hackspan in Assertione Passionis Dominicæ adversus Judæos & Turcas; Judæum enim introducit confitentem, se si neget Iesum nostrum

in crucem fuisse actum ex ipso Flavio suo falsi fore arguendum. Ad easdem quoque partes vocandus est Paganus Gaudentius, qui de progressu Philosophiæ apud Romanos Cap. LXXVII. perorans, adversus Salianum & Augustin. Mascardum defendit Josephum, ejusque testimonium ut verum vindicat. *An cœperunt*, inquit, *videre Salmeron, Salianus, Mascardus, quod cernere non potuerunt tot Sapientissimi viri.* Cui comitem se dedit Georgius Hornius Historiæ Philosophicæ Libro quinto capite secundo, ubi saniores Judæos in magnâ æstimatione Christum asserit habuisse, quod ex Josephi Eulogio, ut ipse dicit, insigni constat. Nec aliter Joh. Conrad. Danhawerus Act. I. Dramat. Sacri Theatr. I. Phænomen. II. qui id egregium vocat elogium. Has quoque partes sequitur Joh. Micrælius qui Libr. IV. Judæ, Dialogo secundo, hoc testimonium adversus Judæos citat & defendit, necnon Jacobus Usserius Armachanus Tom. II. Annal. Ætat. Mund. VII. ubi lectionem quam exhibet Hieronymus lectioni vulgatæ & Eusebianæ præfert. Cum Micrælio consentit Antonius Hulsius Libr. I. Part. I. de Adventu Messiæ, Sign. VIII. & pariter defendit. Medius quasi inter hos & censores testimonii incedit Johannes Hoornbeck Lib. III. contra Judæos Cap. V. sed eâ tamen ratione ut lubens tanquam verum admitteret, nisi certioribus argumentis uti maluisset. At vero Jacobus Alting Lib. IV. de Schilo, capit. 29. id non concessit, sed adversus Judæos tanquam verissimum, & Euangelio consentiens urget.

21. Quid plura? vereor ne mea nimis excrescat oratio, si longior fuerim in recensendis pro testimonio sententiis, Johannis Tobiæ Majoris in Act. Apost. Cap. II. 22. Johan. Gerh. Vossii de Historicis Græcis Lib. II. Cap. 8. Johan. Cocceji, Virdungi, Hadriani Junii, Uchtmanni, Cælestini Capucini Sacræ Historiæ Lib. IV. Art. 5. fol. 400. Martini Alphonsi Vivaldi in glossis ad Petri della Cavalleria zelum Christi contra Judæos, &c. Num. 1014. Josephi Voysin in Disput. Theolog. Orthod. de sanctissima Trinitate adv. disceptationem Hæretici Antitrinitarii, D. de Iuignè in Dictionario Historico voce *Joseph*, Auctoris Ephemeridum Gallicarum ad Ann. cIↃIↃcLXVII. mensemque Januarium, Severini Waltheri Sluteri in Propylæo Historiæ Ecclesiasticæ; quorum plerique non citant modo, sed defendunt. Difficile enim admodum videtur homini Christiano amplissimum hoc testimonium ab ipsis Christianis levissimâ de causâ rejectum videre, neque simul indignantem defendere conari. Quapropter ne mirum sit quamplurimos ex his quos nude testimonium citâsse dixi, unâ quoque operâ propugnare, licet admodum leviter hoc sit factum.

22. Ad alterum jam ordinem pervenimus eorum qui hoc testimonium non solum comprobant sed & partim obiter, partim data opera, justos ad ejus defensionem ediderunt libellos. Inter quos primum ponimus Sebastianum Lepusculum, cui nomen Huberti Gifanii J. C. debemus, quemque primum accepimus de hoc testimonio suspicatum fuisse, quo vero scripto vel an ore tenus hoc acceperit Lepusculus, nondum mihi constat. Hujus itaque sententiam evertere conatur Lepusculus in Epistolâ ad M. Severinum Ertzbergium scripta Basileæ A. C. cIↃIↃLIX. die XXIV. Febr. quæ inter Epistolas Philologicas Goldasti Num. LXI. habetur. Hunc sequi videtur Robertus Bellarminus Cardinalis, qui in libro de scriptoribus Ecclesiasticis, posteaquam memorâsset Josephum Hebræum, cujus mirabile quod reddit de Christo testimonium non laudat modo, sed & adversus Hebræos defendit; nullos enim nosse Christianos videtur Bellarminus, qui de hoc testimonio dubitare fuissent ausi; firmissimum ex Eusebii & Hieronymi auctoritate profert indicium atque veritatis argumentum. *Certe*, inquit, *D. Hieronymus & Eusebius, viri doctissimi fuerunt, & omnes pene veterum scriptorum libros pellegerunt: Et nunquam hoc testimonium de Christo, Josepho tribuissent, nisi scivissent, vere ab illo auctore ita scriptum fuisse.* Hucusque Bellarminus. Aubertus Miræus a Photio memorari scribit, quod an verum sit infra videbimus, sic tamen iste quoque defendit. Michaël Waltherus in præfatione Commentar. in Epist. ad Hebr. Num. IV. testimonium istud, quod plane insigne, auro contra carius judicio suo existimabat, defendit, & D. Joh. Mullerus Part. I. Judaismi Libr. I. Cap. 29. Num. VIII. lingua Teutonica editi in eâdem Palæstrâ se exercuit. Atque hi quidem obiter.

23. Nunc de aliis quoque, quorum plerique fere justos super hac re tractatus edidêre, videamus. Atque hîc primos eos nominabimus quorum Philologicas Epistolas simul congessit Christophorus Arnoldus, ediditque A. C. cIↃIↃLXI. Noribergæ, cum responsionibus adversariorum. Primus autem in hac congerie est Christophorus Adamus Rupertus quem ad scribendum movit Johannis Cloppenburgii cum Ludovico Capello altercatio. Triplici hic suam firmat observatione sententiam. Asserit enim primo è criticorum regulâ nihil esse corrigendum, expungendum, infarciendum; nisi vel Manuscripti codices veteres, bonique fidique addixerint, vel conjecturæ claræ, liquidæ, certæ sint. Secundo, non omnes Judæos fuisse cæcos & hostes nominis Christiani. Non videri alienum ab instituto Josephi, qui se alias satis æquum Jacobo fratri Domini præbuit, hoc de Christo testari, præsertim cum multi fuerint in aulâ Domitiani Christi sequaces. Tertio, inconcussam esse Eusebii & Hieronymi auctoritatem. Deinde periocham connexione omnino carere negat, & Photii silentium nihil esse contendit, quæ duo Sebaldus Snellius moverat.

24. Proximus inter istos, qui pro testimonio steterunt, est Thomas Reinesius, quem doctissimum Germanorum sui temporis fuisse, sunt qui dicere non verentur. Hic autem licet obiter tantum id tangat, attamen Josepho non ita defuit, quin ipsum prout in testimonio habetur sensisse credat & comprobet. Quin etiam Abrahamus Whelocus in Epistola sua vehemens est in defendendâ periochâ, vult enim ut *tollatur e medio potius atque penitus è mundo Flavius Josephus, quàm ut illam à Christianâ Ecclesiâ gemmam*, illam intelligit *periocham*, *tolli patiamur*. Nec minus fortiter Thomas Lansius, qui *semper*, ut ipse profitetur, *in eâ stetit sententiâ firmus*, *Josephum singulari divini numinis impulsu de Iesu Christo veritatem scripsisse.* Hos excipit, alieno tamen nomine non suo, Johannes Christophorus Wagenseil, is regulam a Ruperto positam ex amici sententiâ tuetur; deinde fatetur, licet primo aspectu verba majus quid præ se ferre videantur, quam ut a Judæo sint prolata, accuratius tamen considerantibus talem sensum admittere, quasi non ex sui animi, sed assectarum Christi sententiâ loquatur: Denique ipsum dicendi genus Josephi phrasin quam maxime redolere, & verbum ἐπιθυμόω hoc sensu Josepho passim usurpari. Hæc inquam ille ex amici sententiâ; nam ipse tum temporis dubius erat mentis. Nomen amici non comparet, quod quidem male factum, cum rem acu prope attigisse videatur. Ultimus vero in Arnoldi collectione est Thomas Bangius qui censet elogium illud, ut varietati judiciorum expositum, ita dignum ut ejus sinceritas tutius investigata defendatur contra hodiernos Judæos, qui cum nequeant totum Josephum Christianis eripere, nobile hoc tantum membrum de Christo invident. Atque

que hactenus ex Arnoldi collectaneis; ad reliquos festinemus.

24. Postea quam David Blondellus & Tanaq. Faber, quorum ille doctrina & auctoritate, multum hic ingenii vi & acumine valebant, hujus testimonii suppositionem pro viribus asserere fuissent conati, quasi irritâssent crabrones, ingens virorum doctorum numerus in eos insurrexit, ut ipsos hoc pro religione Christiana præsidium eripere vetarent: neque minus quam duodecim notitiam ad me pervenire contigit. Primus fuit Gulielmus Spencerus S. T. P. qui per commentarios omne genus eruditionis refertos in Origenis Libros contra Celsum à se editos satis orbi literario innotuit, is autem in suis annotationibus verba Origenis, quibus maxime præter stilum moveri Faber videtur, nihil tamen contra hoc testimonium facere ostendit, cum eorum sensum non bene intellexisset Faber, non enim ea mens fuit Origeni, ut vellet Josephum contra Christum scripsisse, quæ vana est Fabri suspicio; sed non credidisse in Christum tanquam Judæorum Messiam. Porro ejus testimonium esse ita intelligendum, prout nonnulli Iesum pro Christo & Messia haberi voluerunt. Hæc ille; noluit enim ut mihi videtur ultra Origenem suum latius pervagari.

25. Eodem tempore, hunc enim pede presso sequitur Henricus Valesius, qui cum videret hujus suppositionis crimen in Eusebium, quem tum edebat in lucem, a Tan. Fabro impingi; utrumque & Eusebium & Testimonium Flavianum conatus est defendere. Tollit itaque in notis suis objectionem ex Justini Martyris silentio, Origenis verba explicat, testimonii mentem aperit, Eusebii crimen ut falsum diluit. In eodem campo se Franciscus Regius Juris Conf. Andegavensis exercuit, & dissertatione peculiari hoc argumentum ventilavit. Fertur etiam id fecisse Sutlandus Anglus, & Bosius Germanus, cum de edendis Josephi operibus meditaretur: nec non Fridericus Spanhemius in Epitome Isagogica ad Historiam Ecclesiasticam Novi Testamenti; Natalis quoque Alexander in Historiâ Ecclesiasticâ Veteris Testamenti Tom. VI. diss. X. Tanaquilli Fabri dissertationem adhuc quasi novam Isaacus Vossius in Chronologiâ Sacrâ, scripto de LXXII. Interpretibus subjectâ, pedetentim sequitur confutatque. Dixit etiam aliquid de hoc testimonio in Libro de Sibyllinis Oraculis, nullibi tamen respondet objectioni a stylo petitæ: ut mihi quidem adhuc integra servata esse videatur. Confutationem Fabri ulterius prosecutus est Vir doctissimus Daniel Huetius, Episcopus Suessionum designatus, in magno opere de Demonstratione Euangelicâ, Propositione III. Num. II. ubi nullum non movit lapidem ut hoc testimonium vindicaret. Huetii institutum etiam persequitur Samuël Parkerus, Episcopus Oxoniensis, sed Anglico sermone, in Demonstratione Religionis Christianæ, & adversus Fabrum ingeniose testimonium defendit. Hunc excipit Tillemontius in Historiâ Imperatorum ad sæculum sextum, ejusque rationes urget, & P. Pagi in dissertationibus ad Annales Baronii, qui cum agmen horum omnium qui testimonium defendunt, claudat, stat Huetii rationibus & Lambecii, de quo jam sum aliquid dicturus. Iste enim Tomo octavo Catalogi Bibliothecæ Cæsareæ pagina 4. & sequentibus; longam instituit dissertationem de hoc testimonio, in qua ut illud defendat longe aliam à cæteris omnibus insistit viam: omnia enim hujus testimonii verba in pejorem partem explicat: ut quibusdam satius videatur, vel plane rejicere, vel saltem interpolatum agnoscere quam defendere modo Lambeciano. Hoc autem fecerat Lambecius, ne Josephus nimis Christiane loqui videretur. Sed vanus est hujus metus; nihil enim est in hac periochâ quod dici a Josepho, in eo quo fuit statu, haud potuerit. Atque hactenus ista satis de fautoribus Flaviani testimonii dicta sunto.

26. Quoniam vero quidam sunt qui velut medii inter eos qui hoc testimonium prout nunc legitur in Archæologia Judaica recipiunt, illosque qui prorsus aversantur damnantque ut suppositum, incedunt; ideo placuit medios istos hic reponere. Sunt autem illi qui hoc de Christo testimonium scripsisse Josephum volunt, sed esse tamen quædam, quæ nunc in hoc leguntur, interpolata. Primus eorum, ut dignitate sic etiam ætate præcipuus, est Richardus Montacutius olim Episcopus Norwicensis, qui in notis ad Eusebii Demonstrationem Euangelicam Lib. III. de verbis: ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν, *proculdubio*, inquit, *glossema est & marginalis cujusdam Christiani lectoris annotatio, licet habeatur in scripto codice, & in Josepho.* Huic succinit, sed ultrà tantisper progreditur Johannes Henricus Ursinus, ut totam periocham non insertam, sed alicubi interpolatam potius divinaret. Videri plane Josephum de Iesu Nazareno honestam aliquam fecisse mentionem; non tamen ejusmodi, qualis hodie legatur. Non probare se Fabri institutum, sed existimare aliquid veri, ut ab Historico, & in laudem Iesu fuisse scriptum. Possem hic de Johanne Henrico Bœclero dicere aliquid, cum sit in ea sententia ut dubitet quidem, sed non plane rejiciat. Inter hos quoque censendus Joh. Hispanicus, in Libro, quem Gallice editum ipse vocavit *Shibboleth.*. Denique multa quidem præclara de Josepho, & hoc præcipue testimonio expectari potuissent a Stephano Le Moyne, qui per viginti annos Josephi editionem fertur esse meditatus. Sed cum is summum obierit diem antequam voti fuisset compos, standum est illis quæ in notis ad Hippolyti Librum dixit, ubi se Montacutii quam protuli sententiam sequi profitetur. Idem quoque de Thoma Ittigio dicendum videtur, qui quædam verba, & nominatim illa, ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν, censet esse interpolata. Is autem est qui ad nuperam Josephi editionem prolegomena concinnavit; nisi in alia classe sit ponendus.

27. Jam vero illos, qui adversæ Testimonii fortunæ auctores perhibentur esse, videamus. De quibus, ut ordine progrediatur oratio, dicendum nunc est. Quod ut fiat perspicue, illi in tria genera sunt distribuendi. Primum genus est eorum qui silentio ipso, hoc testimonium damnavisse feruntur: alterum genus est Judæorum, quorum interest scilicet ne Testimonium istud admittatur ut verum: tertium denique genus est eorum inter Christianos, qui primo quidem palam & aperte de Testimonio dubitare, postea vero adversus etiam sustinent scribere. De illis itaque primo loco dicam, quorum silentium ab istoc tertio genere trahitur, ut falsum & suppositium esse hoc testimonium comprobent.

28. De Justino Martyre primo loco dicendum est. Nam cum iste de hoc Testimonio tacuerit, in eo Dialogo quem cum Tryphone Judæo habuit, licet, ut isti volunt, magni fuisset momenti hoc Testimonium in ea Controversia produci; hinc concludit Faber Justini tempore Testimonium, quod jam legimus non fuisse in Archæologia scriptum, sed aliud plane contrarium, nequaquam Christo honorificum. Huic vero silentio sic respondeo: nihil certi generatim ex silentio posse comprobari, præsertim cum Justini Opera omnia quæ scripsit non habeamus: & licet neque hic neque alii, de quibus postea, hujus loci meminissent, certi tamen nihil inde posset elici. Deinde nihil ponderis habere potuit hoc Testimonium adversus Tryphonem. Aliud longe erat Justini institutum, qui non ex Auctoribus profanis, sed ex ipsis

ipſis Prophetarum Libris Chriſtianam Fidem & Divinitatem Ieſu Chriſti voluit adſtruere. Ad hanc rem nihil adjumenti Teſtimonium Flavianum conferre potuiſſet. Denique nimis recens erat Scriptor Flavius Joſephus, nec minus à Chriſti morte quam Juſtini ætate remotus, quo fortaſſe nato nondum exceſſerat è vita Joſephus, eratque præterea Judæis etiamnum fortaſſe inviſus nimium, multiſque nominibus, ut apud Judæum aliquid auctoritatis haberet. Stabat, fuiſſe quendam Ieſum a quibuſdam ut Prophetam agnitum, & poſtea per primores Populi crucifixum, & quem jam multi ut Chriſtum reciperent. Non negabat Tryphon, ea quæ in Teſtimonio continentur, quo minus neceſſe fuit id producere Juſtino, ſed divinos Ieſu Chriſto honores eſſe tribuendos: circa hoc enim Juſtini præcipue verſatur oratio.

29. De T. Flavio Clemente Alexandrino proxima lis eſto. Is autem licet in Libro primo Stromatum profiteatur ſe conſuluiſſe Joſephum; nuſquam tamen hoc citavit ex eo Teſtimonium. Sed neque alias eum citavit, ubi tamen ſæpius optima ſe offerebat occaſio. Vel itaque non habuit Clemens hujus Libros vel ſaltem non tanti duxit, ut ſæpius laudare fuerit neceſſe, in re præſertim ubi Joſephus Clementem non multum adjuvare potuiſſet. Nemo tum negabat Chriſtum extitiſſe; & fortaſſe produxit in illis qui deperditi ſunt Libris. Sed neque eos, qui adhuc ſuperſunt, integros habemus.

30. Tertullianum, ſicubi pro ſe facere videtur, allegat Faber; ubi ſecus, vel negligit, vel etiam plane deſerit. Sane ubi Tertullianus citavit Joſephum, ibi aliquid poterat, ejus auctoritas, cum ſcilicet in Apologetico defendit Judæos ex Joſepho, quod cultus eorum religioſus irrideretur. In aliis, ut negotio de Chriſto, ampliora habuit teſtimonia Tertullianus. Ad ipſos Imperatorum Senatuſque Commentarios publicos provocat. Sed ridet eum Faber & jactat quod nimium avide credulus fuerit Tertullianus: Jure ne an injuria, non eſt hujus loci diſputare. Sed hoc affirmo; licet Tertullianus hujus loci meminiſſet, ei tamen non haberet fidem Faber, ut a propoſito vel minimum hujus auctoritate commoveretur, quem in aliis non probat. Inſtant vero, licet non citaverit in Apologia Tertullianus, cur non utitur hoc Argumento adverſus Judæos? Sed facilis eſt reſponſio, nempe quia hi neque Joſephi auctoritate moventur ut ea credant, quæ in hoc Teſtimonio reperiuntur: præſertim cum eo tempore de Chriſti exiſtentia nemo dubitaret.

31. Nunc ad Origenem ventum eſt: quem Tan. Faber non modo de Teſtimonio ſiluiſſe contendit, ſed & contra illud ſcripſiſſe; adeo ut prout ejus fert ſententia, Origenes ſit ad eorum claſſem, qui creduntur contra hoc Teſtimonium ſcripſiſſe, revocandus. Contra autem ſcripſiſſe creditur, quod aliud Faber plane huic Teſtimonio contrarium in Archæologia ſibi legiſſe videatur. Ex eo duos excerpit locos Faber, quibus præcipue adductus eſt, ut contra hoc Teſtimonium ſcriberet. Primus eſt ex ejus Commentariis in Matthæum, qui Græce ſic ſonat, καὶ τὸ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι τὸν Ἰησοῦν ἡμῶν οὐ καταδεξάμενος εἶναι Χριστὸν, οὐδὲν ἧττον Ἰακώβῳ δικαιοσύνην ἐμαρτύρησε τοσαύτην. λέγει δὲ ὅτι καὶ ὁ λαὸς ταῦτα ἐνόμιζε διὰ τὸν Ἰάκωβον πεπονθέναι. Græca iſta non vidit Faber, ſed Latina tantum, quæ amplius quid ſonare videntur; ſic autem ſe habent; *Quodque mirum eſt, cum non probârit hanc ſententiam, Ieſum noſtrum fuiſſe Chriſtum, nihilo ſecius Jacobo tam magnificum Juſtitiæ Teſtimonium præbet*, &c. Alter eſt è Libro primo contra Celſum, ὁ αὐτὸς, καί τοιγε ἀπιστῶν τῷ Ἰησοῦ ὡς Χριστῷ. Sed ex his nihil aliud effici poteſt niſi hoc, Joſephum non fuiſſe Chriſtianum, quod quidem omnes lubenter fatentur. Neque quiſquam adhuc eſt, quod ſciam, qui Teſtimonium aliter explicaverit, ſi paucos excipias, & eos qui huic male eſſe volunt. Neque ſane hæc verba ὁ χριστὸς οὗτος ἦν, ut infra videbimus, ſtatim ſupponunt eum qui proferat Chriſtianum eſſe, hoc eſt, agnoſcere Ieſum pro Chriſto, eo modo quo alii Chriſtiani ſolent; ſed ſolummodo ex vulgi captu vel conſuetudine locutum eſſe. Sic ipſi quoque loquuntur adverſarii aliis in rebus; quemadmodum ubi, verbi gratia, Salmaſius & Blondellus quem repudiabant Ignatium, ut falſo nomine ſic vocatum, Ignatium tamen ſæpius nuncupant. Quapropter jure, ut ſibi videtur, carpit Hammondum Dallæus de ſcriptis Ignatii p. 445. quod ſic loquentes ſententiam mutâſſe dixerit. Quod quidem etiam de noſtro Flavio dici poterit, quem injurie Chriſtianum eſſe vellent, quod in iſto Teſtimonio dixerit, ὁ χριστὸς οὗτος ἦν.

32. Sed ut ad Origenem Fabrumque redeamus. Quandoquidem hic & alii tantopere Origenis auctoritate commoveri, ſiquidem ipſis liceat ut volunt interpretari ejus verba, videantur: quidni mihi, quod his liceat, quando ſe Euſebii atque Hieronymi auctoritate premi ſentiunt; ut nempe Origenis ipſius auctoritatem hac in re nihili faciam, qnod hic non ſatis accurate Flavii verba legiſſe reperiatur, ſiquidem verba Joſephi de Johanne Baptiſta & Jacobo Fratre Domini eo trahit, ut nequeant cum verbis Flavii, prout nunc leguntur, convenire: & eodem quidem loco, ubi de Chriſto Joſephum male ſentientem fuiſſe aſſerit. Ideoque cum verba Joſephi tam male accepiſſe conſtet, cur non etiam Teſtimonium de Chriſto male intellexiſſe cenſebitur? Ait enim, ut ipſe ex Joſephi ſententia loqui profitetur, Johannem in peccatorum remiſſionem tinxiſſe; deinde propter Jacobi necem Urbis excidium contigiſſe. At vero neutrum horum, ſi verba Joſephi diligentius perpendantur, ita ſe habet. Dicendum eſt igitur, Origenem verba Joſephi in rem ſuam torquere voluiſſe: quo fit ut in talibus minus valeat ejus auctoritas. Recte itaque quod Euſebio noſtro objecerant his repono. Tantum enim abeſt ut inde quis jure concludat Origenis Codices hoc Teſtimonium de Chriſto aliter ac nunc legiſſe, & minus Chriſto honorifice; ut potius ſi verba de Chriſto in Codice Origenis ejuſdem farinæ atque coloris fuerint cum illis quæ de Johanne Jacoboque referuntur; tum quidem neceſſe eſt ut inde quis jure concludat Origenis Codicem hoc Teſtimonium ſic extuliſſe, ut ne minus ac in cæteris fuerit Euangelio congruum. Adeo ut ego quidem potius contrarium eorum quæ illi præ ſe ferunt, eliciam. Quæ cum ita ſint, de locis Origenis ſic mea fert Opinio; Origenem non fuiſſe quidem ignarum Teſtimonii Flaviani, ut nunc legitur; neque aliter ac nos id intellexiſſe: ſed cum videret Joſephum narrationem de Chriſti nece ſic eſſe in hoc Teſtimonio conſecutum, quaſi ejus Paſſio nihil ad Gentis excidium aut dedecus pertineret, cum tamen ad illam Jacobi perventum eſſet, non potuiſſe Joſephum adeo tacere, quin factum illud Primoribus Gentis Regique diſplicuiſſe fateatur: hinc ultra tendens Origenes credit Joſephum de hujus nece tanquam excidii cauſa perorâſſe. Atque ſic ſatis compertum eſt, nihil adverſariis prodeſſe Origenis auctoritatem; ſed Teſtimonium ab eorum objectionibus inde petitis eſſe liberatum. Verum, ut ingenue fatear, Origenes ex ſola memoria mihi Joſephi verba aut ſententias citâſſe videtur.

33. Origenis ſolidum, ut iſti putant Judicium, illuſtrare conatur Faber iſtis Verbis Theodoriti ex parte poſtrema Commentarii in Daniëlem deſumptis, quæque Fabro Johannes Dallæus in cauſæ ſubſidium ſuppeditavit: Ἰώσηπος ὁ ἑβραῖος τὸ μὲν χριστια-

χριστιανικὸν οὐ δεξάμενος κήρυγμα, τὴν δὲ ἀλήθειαν κρύπτειν οὐκ ἀνεχόμενος. Per me licet, ut Origenes ex his verbis lucem accipiat; at vero cum extrema verba, Josephum non potuisse Veritatem occultare dicentia, (quæ fraude in his rebus non ferendâ, quia causæ suæ noceant reticet Faber) pleno quasi ore clamitent, Theodoritum hoc Testimonium de Christo vidisse; ubi enim gentium, nisi hoc in loco, Veritatem istam agnovit Josephus; tantum abest ut Theodoritus ac Origenes contra nos faciant, ut jam clare persuasum habeam utrumque hoc Testimonium legisse; de Theodorito vero rem esse certissimam.

34. Ingentem edunt strepitum Faber, & alii nonnulli quoniam Photius de hoc Testimonio silere videatur. Ajunt vero si Photius vidisset, utique & annotâsset; deinde si vidit, nec tamen annotavit, magnum argumentum esse ipsum existimâsse fraudem hic inesse. Sed nunquam id efficient quod volunt. Nolo hîc eo confugere ut dicam, non semper ex hac Bibliotheca nosci posse Photii sententiam; siquidem verum sit quod olim Hadrianus Valesius erat pollicitus probare, hanc non esse omnem Photii, sed tertiá & amplius parte interpolatam. His respondebo quasi universa fuisset a Photio consarcinata. Primum ergo rogo, quid si hoc non in Photii Lectionibus perlegatur. An ergo falsum aut suspectum esse debet quidquid ille dicere præteriit. Ecquid non sufficit, tot alios ipso vetustiores hujus Testimonii meminisse. Tantundem est ac si quis diceret, quod etiam rectius ut mea quidem fert sententia dici possit, ea omnia esse supposita in Sacro Codice quæ Josephus narrare neglexerit. Præsertim cum in Archæologia, quæ in Sacris Judæorum Literis habentur, ipse profiteatur isthæc velle se consequi. Photius vero excerptoris partes tantummodo agit; omnia se pertractare velle non profitetur. Sane ubi Photius Archæologiam legebat, non tam notatu digniora excerpere videtur, quam singulorum Librorum nuda Argumenta perscribere, quô factum est ut hoc excerptum adeo sit jejunum, ut nequidem ullam de Johanne Baptista, aut etiam Jacobo, mentionem faciat. Quæ tamen vera esse plerique adversarii fatentur. Quin & Excerptorum hic mos est ac consuetudo, ut multa etiam prætereant notatu dignissima; præcipue quæ nota & pervulgata sunt. Hic itaque cum videret Josephi Testimonium omnibus notum citatumque celebrari, noluit hic excerpere. At vero alia illi alibi mens fuit, nec enim de Testimonio tacuit, ut jamjam videbimus.

35. Urgent porro; Photius [a] iste Justum Tiberiensem perstrinxit, quod communi Judæorum vitio laborans nullam prorsus de Christo faciat mentionem. Postea vero dicit [b] Librum περὶ τοῦ παντὸς, non videri sibi esse Josephi, quod Liber iste de Christo loquatur ut vero Deo, & modo inenarrabili generatum esse asseveret. Responsio vero est in promptu; nam cum hæc scriberet, nondum viderat Archæologiam, ideoque credidit eum eodem quo Justum Tib. laborâsse vitio. Utcunque tamen recte putavit Librum illum, qui est Hippolyti, non esse Josephi, quia nimis Christiane loquitur; quodque non eâ solâ ratione factum est quod Christus ibi nominetur, sed quod Verba fiant de ineffabili ejus generatione tanquam Dei Filii. Ergo si fortasse præ oculis Archæologiam habuisset, cum hoc de Justo Tib. judicium ferret aliam esset viam consecutus. De loco ubi Photius credi possit Testimonium Flavianum legisse videamus. Codice CCXXXVIII. clara fit de Iesu Christo mentio, quasi ex Josepho, his verbis, ἐφ' οὗ καὶ Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ ἡμετέρου γένους παρθενικῆς ἀποτίκτεται μήτρας, καθ' οὗ καὶ μανεὶς Ἡρώδης, οὗ μὲν δεσπότου διήμαρτε, φονεὺς δὲ πολλῶν νηπίων γέγονε. Dixi, *quasi ex Josepho*, Photius enim excerptum Josephi tantummodo videtur excerpere, ait enim, ἀνεγνώσθη ἰωσήπου ἡ ἀρχαιολογία ἧς ἡ ἐκλογὴ, ὅσα τε ἱστορεῖ περὶ ἡρώδου. Licet ista aliter quoque accipi posse videantur: quasi non supra, sed nunc: non integram Archæologiam; sed Herodis facta Bibliothecæ suæ mandare voluisset. Agnosco tamen lubens Photium istud ex sua sententia addidisse: sed cum postea de Johanne Baptista hæc subsequantur, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν μέγαν ἀνελὼν ἰωάννην τὸν πρόδρομον δεδιὼς Ἰώσηπός φησι, μὴ τὸ ἔθνος αὐτοῦ διαστήσῃ. Utcumque priora hujus sententiæ Verba sint Photii, ejusque solum de Præcursore isto sententiam contineant, isthæc tamen quæ sequuntur, non ex ipsius modo Photii confessione, sed per se ipsa Josephi esse compertum est. Nam illa ratio, Johannem in carcerem fuisse conjectum, & capite pœnas dedisse propter Herodis metum, ne Judæos ad rebellionem concitaret, prorsus est Josephi propria & Euangelio contraria. Quo fit ut etiam quæ sequuntur, καὶ τοῦτόν ἐστι τὸ σωτήριον ἐγεγόνει πάθος, non minus ex Josephi sententia, visoque Testimonio dicere potuerit Photius, licet eam suis quodammodo verbis obumbret: cum & illa quæ sequuntur de Anano qui curavit lapidibus cædi ad necem, Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου, ad Josephum quoque pertinere sit verum. Quæ tria notatu dignissima sunt fere præcipua & sola de quibusdam fidei nostræ Principibus viris testimonia, quæ Josephus cum Euangelistis communia habere videatur. Quidcunque vero dicant, de Josephi Testimonio Photium non prorsus siluisse jam patet: nam cum ita cædem Johannis Baptistæ & Jacobi describat, ut ipsum Josephum secutus esse videatur; tametsi illa fere suis verbis more excerpentium efferat, quidni & Passionem Christi juxta eundem consequeretur. Aut si Testimonium Flavianum de Christo non vidit, cur tamen de Christi Passione loquitur, aut cur non monet Josephum non minus ac Justum Tiberiensem de Christi Passione tacuisse. Quod ultimum cum Photius nusquam fecerit, restat ut cum Testimonium de Christo Flavianum perlegisse fateamur. Miscuit equidem sua quædam de Christi natalibus; sed quid vetat excerpentem censoremque, ne sua quandoque interponat alienis. Sunt qui suspicentur Photium, dum alibi Archæologiæ Librorum Argumenta scriberet, rem ita de Industria implicare; fortasse ut consulatur iis, quæ supra scripserat de Libro περὶ τοῦ παντὸς, ne sibi forte nimis aperte contradicere cognoscatur. Sed vanus est hic metus ac suspicio, cum hîc eam de Christo mentionem faciat, quam alibi sicco pede prætererat, brevitati proculdubio consulens. Quæ cum ita sint, tum quidem Photius noster est.

36. Sed neque adhuc relinquimus Photium; quin prius, quod nobis objiciunt ex eo silentium, in ipsos adversarios retorqueamus. Etenim si verum est quod ipsi dicunt, Photium silentio suo Testimonium damnavisse, id enim subnotare neglexisse ea de causa, quod spurium esse tum crederet; cur non ergo Photius, dum tot alios perlegeret, qui id Testimonium pro vero agnoscerent, confutat? Dignum sane fuit isthanc imposturam suâ censurâ, siquidem eam esse imposturam credidit, perculisse. At vero cum hoc nullibi fecerit, hinc pari jure, ac equidem potiore concludamus, eum quoque non minus Flavianum Testimonium comprobâsse. Ergo in posterum sibi caveant, ne damnosum istud silentium, nobis vero utilissimum objecerint.

37. Ad alterum adversariorum genus quod & in ista recensendum Oratione pervenimus. Hi autem sunt

[a] Cod. XXXIII. [b] Cod. XLVIII.

sunt Judæi. Nemo autem negabit quin eorum intersit, ne Testimonium Flavianum admittatur. Quapropter haud mirum esto, si uno ore omnes hoc Testimonium respuant. De omnibus disserere neque possum, neque statui. Fatetur Menasses Ben Israël in Literis ad Arnoldum datis, hoc Testimonium esse *Apocryphum* (sic enim loqui amant) communem Judæorum fuisse sententiam. Quamobrem duo tantum hîc monebo, deque illis solum, quæ ad rem istam maxime pertinere visa sunt, differam. Primum enim cum observavisset Baronius ad A. C. XXXIV. in pervetusto Judæorum Codice Historiæ Flavianæ è Græco in Hebraicum Sermonem translatæ abrasam esse periocham quandam; quamque ipse, hoc esse de Christo Testimonium, suspicatur: quo fit ut in Editione Munsteriana hiulca sit oratio, velut observavit Cloppenburgius; hoc avide arripiunt nonnulli, ut fraudem Judæorum suggillent. Faber autem acute ut omnia, licet minus caute, conatur in rem suam vertere; aitque, ei qui hoc abraserit, fraudem scilicet suboluisse: iste Codex Romanus cum sit proculdubio Josephi Gorionidis inter Judæos hodiernos satis noti, non mirum esset si de Christo hic taceret. Nunquam tamen ego adducar ut credam, in isto Gorionidis, vel alio quovis Hebræorum Codice extitisse hoc de Christo Testimonium. Omnes in atra caligine versabantur & Andabatarum more pugnabant, qui de hac periocha ex Romano Codice abrasa verba faciebant; donec exortus sit Vir in Literis Hebraicis doctissimus Johannes Christophorus Wagenseil, qui ex Editione Hebræa Cracoviense & Germanica Versione Pragæ per Judæos editâ, ostendit in istis verbis, hinc sublatis & abrasis, illinc omissis sermonem esse de Tiberio Cæsare Pilatoque, qui statuas in Urbem Hierosolymorum noctu est conatus inducere, quibus Plebs Judæorum valde fuit commota. Quæ verba cum sint in Tiberium paulo duriora; ne hodiernos Imperatores offenderent, partim ex ineditis Codicibus sunt sublata, partim etiam in editis quibusdam omissa a Judæis Germanis; licet alii in suâ Sarmatiâ, Cæsaris iram non pertimescentes, hæc verba reposuerunt. Hinc cognoscite quam periculosum sit, ut observat quidam, de loco aliquo corrupto aut genuino, sine Codicum auctoritate, judicium facere, vel fidem aliis habere.

38. Vir doctissimus me comiter monuit per literas, Judæos ipsos fraudem nostri Testimonii comprobâsse; imo pugnâsse locum non extare in antiquissimis Josephi manu exaratis Codicibus Mediceis; idque Cosmo I. Etruriæ Duce fuisse compertum. Hæc enim narrare Auctorem Portæ Veritatis M. S. qui floruit & scripsit circa A. C. cIↃIↃc xxx. Quanquam difficile sit de illis loqui Codicibus, quos nunquam vidi, habeo tamen quædam non spernenda, quæ huic Judæo opponam. Primo enim satis constat, Judæos cum de Josepho loquantur, eum intelligere, quem in manibus versant, Gorionidem scilicet Hebræum; de quo ut ait R. Menasses Ben Israël, eundem esse cum Flavio Josepho, nunquam fuit inter Judæos lis suborta: quoniam unanimiter credant, Flavium ipsum, scriptorum Hebraicorum quæ sub Nomine Josephi Gorionidis volitant, auctorem esse. Hunc vero Gorionidem non mirum est præteriisse testimonium de Christo. Sed & Gorionidem esse, quem hic Judæus laudat Veritatis Portitor, Hebræum, vel saltem Hebraice scriptum, nullus dubito; cum nostrum Flavium, cujus Archæologia Græce extat, omnes penitus Judæi hodierni rejiciant, prout infra comprobabo; Gorionidem suum solumque admittant. Sed quem Josephum? Judæum quidem, sed nugatorem, impostorem, ignarum, impudentem, multo recentioris ævi hominem, utpote quem constet non ante IↃcc annos scripsisse, cujusque nemo Judæus ante ccccLXX annos meminit. His enim eum ornat laudibus Scaliger. Quinetiam probat, Turonensem Francum fuisse; & produnt eum sua scripta. Hunccine igitur iste Veritatis Portitor nobis obtrudere pro vero & genuino Flavio? Nihil tamen hic facit, quod non ab aliis in hoc negotio factum sit prius: fertur enim, hac ratione [a] Isaacus Abarbanel Flavii auctoritatem negligere, *non enim*, inquit, *sic extat in Libro F. Gorionis, qui inter nos est.*

39. Quantumvis autem iste Veritatis Portitor asseveraret extare Codices MSS. Flavianos, Græce vel Latine, in Bibliotheca Medicæa, illi tamen nullam fidem haberem, cum asserat in illis non comparere testimonium de Christo Flavianum. Nam cum Isaacus Vossius, Vir candidus & in tractandis id genus literis peritissimus, decem aut circiter, nec amplius annis post hunc Portitorem, & eodem quoque tempore Emericus Bigotius, iisdem laudibus dignissimus, omnes Bibliothecarum Florentinarum forulos excusserint; ac ibi etiam duos codices MSS. Flavianos contulerint, & secum invicem communicaverint; quis dubitat Vossium siquid hujusmodi sibi compertum esset, non fuisse taciturum? Sed & omnes qui de hoc scribunt testimonio, uno ore clamitant hoc testimonium in omnibus legi codicibus, etiam antiquissimis. Neque hoc negavit Blondellus, sed aliunde vim horum omnium conatur eludere. Usquedum vero amplius constet de Florentinis Codicibus; oppono istis Rabbinicis & antiquissimis quod ajunt Flavii Josephi MSS. exemplaribus, primo quidem Codices Eusebii, Ambrosii, Hieronymi, Ruffini, Cassiodori, aliorumque vetustissimos fideique non temeratæ: deinde & alios qui adhuc extant; qualis est ille in Bibliotheca Cæsaris Græcus, ab Augerio Busbequio olim Constantinopoli comparatus, quemque ad partes Lambecius advocat: atque etiam duo alii Latine versi, in eadem Bibliotheca, membranacei; qui omnes hoc testimonium repræsentant. Postea vero etiam oppono codices quibus usi sunt Isaacus Vossius & Emericus Bigotius, partim Græcos, partim vero Latinos; quorum unum habuit Is. Vossius, nugatore Gorionide antiquiorem, hoc est jam ante octo sæcula exaratum, qui quidem antiquam versionem exhibet: Denique Codicem Peirescianum, quem vidit Henricus Valesius: nisi & hunc quoque viderit Bigotius. Eum autem satis esse vetustum credo, quia adscripta habuit Scholia in Testimonium Flavianum, ex quo unum Scholion infra describam.

40. Restat ut jam tertium genus adversariorum, hoc est Christianorum, recenseamus, qui partim de fide hujus Testimonii dubitare, partim etiam contra scribere, & insertum ab aliena manu probare sunt conati. Quem vero primum omnium qui de hoc testimonio dubitâsse feruntur, falsumve pronunciâsse dicam, nondum statui: mens enim inter duos eodem tempore florentes, Hubertum scilicet Gifanium, Juris Cons. & Lucam Osiandrum, Theologum hæret dubia. De Luca Osiandro primo loco perorabo; quia ejus liber in quo adversus Testimonium scripsit, ad manus meas pervenit; de Hub. Gifanio, quem tamen antiquiorem fuisse credo, fando tantum audivi; neque ipse fortasse literis commisit sententiam suam; fierique potuit, ut neuter alterius rationes contulerit cum suis. Lucas Osiander quando floruit, ex eo licet conjicere, quod teste [b] Thuano, A. C. cIↃIↃLXIV. colloquio Maulbrunensi de controversia Eucharistica interfuerit, Notarius ex parte Virtembergicorum

[a] Commentar. in Daniel. vid. Observation. Gul. H. Vorstii ad R. David Ganzii Chronologiam.

[b] Thuani Histor. Lib. xxxv.

rum delectus, cui socius sit adjectus Gulielmus Xylander è partibus Palatinorum. Deinde [a] A. Christi, cIↃIↃcLXXXI. cum M. Crusio junctus, disputationem instituit contra Hieremiam C. P. Patriarcham. Is igitur Osiander cum Historiæ Ecclesiasticæ Epitomen ederet, relictis [b] Centuriatoribus Magdeburgicis, de hoc testimonio sic pronunciat: *Testimonium Josephi de Christo, ego omnino suppositittium esse credo, & ab aliquo sciolo ipsius libris insertum. Si enim Josephus ita de Christo sensisset, ut testimonium illud præ se fert, Josephus fuisset Christianus, cum tamen in omnibus ejus scriptis nihil prorsus, quod saltem Christianismum redoleat, reperiri queat.* Hæc quidem leviuscula est, tamen est ratio: sed Hubertus Gifanius nullam prorsus suspicionis suæ dedit, quantum potui cognoscere, rationem. Audiamus Sebastianum Lepusculum. *Hub. Gifanius J. C. omnium disciplinarum & Antiquitatis studio ornatissimus, existimavit hunc locum esse spurium: & a Christiano quodam Patre, qui Judæis & Christianis factum vellet fucum, interpositum.* Quid non licebit, si supicari modo sit satis ad evertendam scriptorum fidem? Hic sane nihil, præterquam suspicatur.

41. Hos sequuntur Jacobus Salianus, Alphonsus Salmeron, & Augustinus Mascardus; & æquis propemodum passibus [c] Jacobus Capellus, cujus verba pariter atque sententiam sequitur [d] Ludovicus Capellus: cui etiam magna fuit de hoc loco cum Johanne Cloppenburgio controversia; quamvis uterque idem de suppositione Testimonii sentiret; sed de modo & ratione lis erat, altercabanturque de rei qualitate, prius quam de existentia constaret. Istis quoque temporibus hoc Testimonium damnasse feruntur sequentes, (non enim puto sententiam suam palam fecisse, quod cum ita sit, eorum nomina ex aliena fide coactus sum recuperare.) In hoc itaque numero statuunt Danielem Heinsium, M. Z. Boxhornium, Claudium Salmasium, Johannem Fredericum Gronovium, Gulielmum Henricum Vorstium, Johannem Freinshemium, Theodorum Graswinkelium, & Johannem Dallæum: quibus addi potest, [e] Christophorus Noldius, qui Capellum sequi videtur, ejusque comprobare rationes.

42. Isti quidem non multum mali Testimonio Flaviano fecissent, nisi Sebaldus Snellius, & Christophorus Arnoldus, in Germania rem istam aggressi, in eo opere tantis ingenii conatibus desudavissent, ut Testimonium propemodum confecisse videantur. Ille duo tantummodo præcipua objicit; primo quidem connexionis defectum, deinde Photii silentium. Hic vero quasi sibi diffisus, opem amicorum imploravit, quorum sollicitatis sententiis, in causæ subsidium advocavit, præsertim autem D. Blondelli, atque Tanaquil. Fabri, qui, dum cæteri in Germania litem inter se agitarent, in Gallia Judicio constituto, Testimonium prorsus rejicere & damnare voluerunt. Cognoscite igitur quibus rationibus freti, tam insolenter se extulerint, ut ne quidem amplius quemquam de suo judicio dubitare patiantur. Hæc vero proponit D. Blondellus adversus testimonium: Primo, quod desit connexio, cum non cohæreat Testimonium neque præcedentibus, neque subsequentibus. Secundo, falsum esse, quod dicatur de Christo, quasi ille multos Gentiles ad se traxerit. Deinde tertio, in id quoque animadvertit, quod Christus vir esse dubitetur, quia mirabilium operum erat effector. Quarto, negat Blondellus, Christianos ex gentibus ac Judæis promiscue collectos, dici φῦλον potuisse. Quinto denique, absurdum esse, Josephum a Christianismo alienissimum, & ad Gentiles potius inclinantem, prædicare Christum resurrexisse, & in illo completa fuisse divina vaticinia. Habet iste quoque quid peculiare; nempe, cum illud quod occurrit in Archæologia de Johanne Baptista testimonium, rejiciat. Sola vero huic est ratio, quod nec ista bene cum cæteris cohærere videantur.

43. Tanaquilli Fabri dissertatio est longiscula, cumque illa multa complectatur, ut falsitatis hujus testimonii probationem consequatur, rationum capita & argumenta, hic subnectere non gravabor. Primo quidem loco objicit; multa hîc dici, quæ Josepho dicere minime conveniat, Pharisæo, sacerdoti Judæo, religionisque avitæ tenacissimo. Secundo; stylum testimonii negat esse Josephi proprium, sed laxum & hiulcum, secus ac Josephi soleat esse. Tertio vero culpat, quod de Iesu dicatur Ἰησῦς τις, & mox εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρὴ, sine judicio censet scripta, his enim vult innui Iesum fuisse Deum, cum tamen Messiam non alium quam hominem expectarent Judæi. Quarto; quod hujus testimonii auctor non satis Gentilium Lectorum, quibus præcipue scripta est Archæologia, inscitiæ consuluerit. Quinto; quod desit mentio præcursionis Johannis Baptistæ. Sexto; quod desit connexio periochæ cum cæteris, ut jam intrusa videatur. Septimo; conjicit ex Hieronymi versione, huic suboluisse fraudem istam. Octavo argumento, utitur silentio Justini Martyris, Tertulliani, Clementis Alexandrini, Origenis, Theodoriti, & Photii. Nono, producit ex Origenis Commentariis in Matthæum, & Libris contra Celsum, binas sententias, quibus oppugnat testimonium, quale nunc legitur, & contrarium potius in Origenis codicibus scriptum fuisse primus docet. Tandem vero decimo loco, conatur Eusebium, cujus auctoritate testimonium nititur, futilem scriptorem, vanumque comprobare, denique, auctorem & insertorem esse testimonii conjicit.

44. Quinetiam audio extare quendam librum, ab Hispano quodam Latine scriptum, duasque dissertationes continentem: alteram, de nomine Iesu, alteram vero de hoc testimonio, cujus fraudem ex antiquitate conatur detegere. Videant illi quibus est ad manum. Elias Dupinus, auctor nuperus, nihil habet de suo, nec ipse nova se conferre jactat: aliorum argumenta, quæ quidem scopum attingere visa sunt, ad sex capita reduxit; cætera neglexit ut minus valida. Primum ex stylo desumptum est; secundum, quod integra Periocha, cum interrumpatur orationis connexio, post exactam Historiæ seriem inserta fuisse videatur. Tertium argumentum hinc petitur, quod verba testimonii per se sumpta satis ostendant, Christianum hîc induci loquentem, Iesum vocari Deum, agnosci ejus miracula, resurrectionem, vaticiniorum in ipso completionem. Quis hoc credat dicere Josephum, qui de miraculis in Veteri Testamento scriptis, quodammodo dubitare soleat? Quartum, quod non sit verisimile, ut Josephus addictus Judæis, tam honorifice de Christo sit locutus. Quintum, debuisse Josephum cum de Jacobo verba faceret, annotare se loqui de fratre ejus, quem prius in Historia memoraverat. Sextum denique, ignotum hoc esse Veteribus testimonium. Sic ille. Hîc etiam collocandus videtur Thomas Ittigius, qui quantumvis censeat testimonium esse alicubi interpolatum, non tamen satis hoc defendi posse existimat, nec satis validas esse Huetii, nec Lambecii rationes purat, nihil tamen amplius affert quod non ab aliis dictum sit prius.

45. Amici beneficio venit etiam ad manus meas scripta dissertatio cujusdam Sorbonici de hoc Testimonio. Circa quam non est quod diu laborem, cum nihil insit quod Dupino sit intactum, cum quo

[a] Thuani Histor. Lib. LXXIII. [b] Cent. I. Lib. II. Cap. 7. [c] Comm. in Act. Ap. [d] Compend. Hist. Judaicæ. [e] Histor. Idum. Num. XX.

quo fere videtur rationes suas contulisse: & habeat insuper hoc cum illo commune, ut testimonium de Johanne Baptista rejiciat. Atque hactenus de utraque hujus Testimonii fortunâ, tum secundâ, tum adversâ. De cujus fide & auctoritate, si per defensores atque adversarios judicemus, pro Testimonio reperiemus defensores numero quidem plures, ætate vero omnium antiquissimos; cum admodum sit recens quæ adversus hoc Testimonium commota lis fuit. At vero, siquidem res non sola agitur auctoritate, alia quoque ad ejus defensionem sunt argumenta revocanda.

PARS SECUNDA, LIBRI I.
De Usu & Auctoritate Testimonii FLAVIANI.

1. AD alteram orationis nostræ partem transeamus, in qua dicere statui de usu Testimonii, & defensionis necessitate; & in quanta, si verum esse reperiatur, apud nos auctoritate sit habendum: quanquam autem id præclarum esse debet, nec sine honore colendum, quod tot & tanti viri per omne ævum non indignum esse suis laboribus ac laudibus judicârunt: quia tamen illi qui illud flocci faciunt, ut a se hujus negligentiæ invidiam amoveant, dictitare solent, non multum posse religionem Christianam hoc Testimonio promoveri, huic enim non habere fidem Judæos, nec Josephum capere arbitrum: quæ dubia sunt vel falsa rei Christianæ obesse potius quam prodesse, cum ad religionis veritatem comprobandam, quasi vera sint, profetantur: nihil esse commune luci cum tenebris, Christo cum malo Dæmone: veritatem religionis Christianæ cum fraudibus meticulosæ pietatis conjungi non debere: vetuisse Paulum Apostolum ne spiritus impostor quicquam, licet verum, de se prædicaret; non enim egere se hujus testimonio, qui mendax ab initio fuisset repertus: Paulum in eo secutum esse Magistrum suum, qui Dæmonia ipsum pro Christo agnoscere, palamque profiteri vetaret: hæc omnia cum prædicent; ideo, ne operam in hisce dissertationibus perdidisse videar, his respondendum esse aliquid existimo, quo demonstrem, nonnihil usûs esse, ut hoc Testimonium servetur & adhibeatur; nec tam vili ejus auctoritatem esse faciendam.

2. Nemo negaturus est, siquidem verum fuerit hoc Testimonium, quin pro argumento firmissimo possit usurpari contra omnis religionis hostes, quales sunt Athei, & quos nunc Theistas vocamus, præcipue autem contra Judæos, & maximo cum emolumento; nisi, ut olim nimis erant iniqui Josepho Flavio, sic & nunc solerent ejus scripta contemnere. Judæos itaque, si quis humanis ratiociniis confutare voluerit, nequid hîc dicam de divinis auxiliis, illi laborandum est primum, ut ad meliores priscorum Judæorum opiniones fidemque revocentur. Nam ex quo alias amplexi sunt opiniones, quæ sui non admittebant patres, qui nec tanto Christianorum odio flagrârunt, cum necdum ex Christianis mali quidpiam essent passi, difficilior est eos convertendi ratio. Multa enim nunc recipiunt tanquam verissima, quæ nostris conatibus adversa fronte repugnant. Quæ quidem licet antiquis Judæorum opinionibus sint contraria, ab istis tamen admittuntur, quia nempe contra Christianos facere posse maxime visa sunt. Quod ut facilius intelligatur, & ne qua fides dictis desit, quædam eorum hîc apponam, præcipue illa quæ nostrum Flavium propiùs respiciunt. Sunt autem hujusmodi, ut his admissis nihil polleat Euangelium, nihil Josephus, aut quisquam bonæ notæ liber. Nam quale est illud quod ajunt, Davidem ipsum non fuisse vatem, neque Danielem? Nunc Judæos gentem esse sapientem atque prudentem, hoc sibi quod Deus [a] priscis attribuit conferentes. Non licere cuiquam rationem inire de venturo Messia; hæc enim, præter illam mendaciorum farraginem, quam traditionum avitarum nomine recipiunt, nisi penitus ablegent, non est quod quisquam de horum salute sperare possit. His quoque addo, ut opinionem illam putidissimam deponant; quâ nullis præterquam suis Scriptoribus, nedum Historicis se credere fatentur. *Nos*, inquit [b] R. Dav. Ganzius, *Sanctus cœtus Israëlis non credimus historicis, qui non sunt è filiis Israëlis.* Quamobrem eousque insaniæ progressi sunt, ut ipsum Mosem Ægyptium Maimonidem, quod videatur quandoque Talmudis auctoritatem contemnere, & Christianorum interpretationes in locis quibusdam propheticis statuminare, perhorrescant: & passim ab istiusmodi superstitiosis ejus libri flammis adjudicentur, qui infensiore sunt erga Christianos animo. Ergo adlaborandum est, ut Josepho Flavio melius velint: quem si in aliis etiam sequerentur, citius faciliusque ad religionem Christianam amplectendum adducerentur. Prava enim præjudicia iste excuteret, neque ipsi tam bene de hodiernis Magistris sentirent. Pergamus igitur, ac perpendamus, quæ adversus Josephum, tum Judæi generatim objiciunt, tum etiam speciatim alii quoque, contra usum ac necessitatem testimonii. Hoc est, ut ipsius Testimonii fidem atque veritatem confirmemus, Josephi fides est primo loco stabilienda. Multi enim, licet hoc Josephus scripserit Testimonium, in eo tamen acquiescere se velle negant, neque Josephi auctoritatem flocci faciunt, neque tanquam testem idoneum ac fide dignum admittunt. Quas igitur Flavio faciunt injurias, erit operæ pretium nobis Testimonii defensoribus repulisse.

3. Prima quæ fit injuria Flavio Josepho est, quod cum Judæorum Gorionide conferatur; a plerisque vero Gorionides iste Flavio præponatur. Sed frustra; neque enim de hoc Gorionide inter Judæos adhuc convenit. Johanni Pico Mirandulano plures Hebræi sunt confessi, notha esse & adulterina quæ ab illo de variis Judæorum rebus scripta sunt. Ex quo is concludit, illorum Josepho Gorionidi fidem nullam habendam esse. De suo tamen Josepho aliter sentit [c] R. Dav. Ganzius, aut sentire videtur, sed in eo paucos habebit consentientes, si de Flavio intelligatur prout ille Græce scripsit; sin aliter, omnes probum esse scriptorem fatebuntur, & Flavio anteponendum. Nam Flavium Apostatam [d] Isaacus Abarbanel non veretur vocare. Minime itaque illi esse credendum, quia displicent ea quæ de Danielis Hebdomadibus scripsit Flavius, cum quo non conveniat Gorionides, qui inter ipsos est. Ego sane nullam hic inter Flavium & Gorionidem Planum comparationem instituere decrevi. Siccine enim hujus Annales Volusiani cum Græco Livio, uti loquitur Hieronymus, conferentur? Hinc vero solum illud deprehendo; Judæos istos natura quidem ad miseriam esse natos, ut abjectis bonis literis, quæ cum veritate solent consociari, errori & mendacio credant, nec nisi quisquiliis, anilibus fabulis, crassissimâque nebulâ delectentur. Auferendi sunt itaque Judæis Gorionides, aliique similis farinæ nugatores; qui nisi auferantur, nunquam erit de eorum conversione sperandum. Optima igitur fuit illa Cæsarum ratio, qui Judæos perlegere suos scriptores, præcipue autem compilatores traditionum vetabant. Hoc nisi fiat, cur ipsos sem-

[a] Deut. IV. 6. [b] Zemach David Lib. II. pag. 169. [c] Zemach David Lib. I. Mill. IV. ann. 829. [d] Comment. in Dan. Font. 10. palm. 7. vide notas J. H. Vorstii ad Ganzii Chron. pag. 286. &c.

ſemper eadem falſiſſima legentes, ſententiam mutatores eſſe ſperabimus? At vero cum hoc nimis fuerit difficile ac pene impoſſibile, ſtrenue laborandum reſtat, ut tandem aliquando male de ſuis ſcriptoribus ſentiant.

4. Poſthabitâ igitur hâc comparatione, quæ Flavio Joſepho nequit eſſe honorifica, Judæos, condonando ipſis quod petunt, preſſius urgeamus; ut nempe Flavius idem ſit cum Gorionide. Licet autem Ganzius, [a] doctiſſimus eorum ſcriptor Annalium, maxime æſtuet, ut exponat, quomodo Gorionides qui ſe Julio Cæſare Imperante, vel ſaltem anno Julii Cæſaris XIX, natum fuiſſe annos LXX ſcribit, ad excidium ſecundi Templi pervenire potuerit, quo tempore ducenteſimum exegiſſet annum ætatis: quoniam tamen ipſe auribus pronis hanc excepit fabulam, demus Judæis & Gorionidem verum eſſe ſcriptorem, & eundem eſſe quem nos Flavium nuncupamus, qui & Græce & Hebraice Belli Judaici hiſtoriam perſcripſerit, eoque modo, quo & apud nos, & apud illos, habetur. Hinc itaque ſic ad hominem, quod ajunt, argumentabimur, ideoque Judæos ſuo ſibi jugulabimus gladio. Ferunt enim Annales Judæorum, nec non, Digeſta Talmudica, teſte ipſo Ganzio, Joſephum Gorionidem, hoc eſt Flavium ipſum, dictumque Joſippum, fuiſſe fratrem Nicodemi filii Gorionis Sacerdotis: huncque fuiſſe ditiſſimum omnes fatentur. Quid, quod [b] R. Eliezer in Capitulis aſſerit, hunc fuiſſe Judæorum Virum primarium, & ſupremum inter magnates Hieroſolymitanos locum obtinuiſſe; adeo ut & nominis & temporis conditioniſque ratione, iſte Nicodemus nequeat alius eſſe a Nicodemo illo de quo Johannes in Euangelio, idque duplici loco, ſatis longas & honorificas habet digreſſiones. Iſte vero Nicodemus etiam coram de Chriſto præſtantiſſimum dedit Teſtimonium, atque Flaviano ſimillimum. Et poſtea Chriſto accuſato ac ſuperſtite, non ſecus ac paſſo, revera oſtendit quanta fuerit apud ſe Ieſu Chriſti exiſtimatio. Si igitur Nicodemus tam honorifice de Chriſto ſenſerit, palamque ſit profeſſus, ut teſtatur Euangelium; quidni & Joſephus frater pariter ſentiret; cum, ut dixi, nihil ſimilius Teſtimonio Flaviano ſit quam illud Nicodemi in Euangelio. Aut negent ergo Teſtimonium Nicodemi, aut utrumque admittant. Sed de hac comparatione hoc ſatis eſto, cum hanc tantummodo obiter attigerim, ut alias in altera diſſertatione hac uti poſſim tanquam cauſâ integrâ.

5. Sed quid mirum, Judæos hodiernos tam male Flavio velle, qui eorum cauſam nihil prorſus juvare ſoleat; cum & ipſi Chriſtiani, aut ſaltem non pauci inter hos, Flavio parum ſint æqui cenſores. Quoniam non omnia ſcilicet dicat, quæ eum dixiſſe vellent; aut aliena prorſus ab ipſorum rationibus referat. Is enim certe mos eſt hominum iniquiſſimus, qui utilitate quam ad ſuam cauſam conferri cupiunt, ſic etiam ſcriptorum auctoritatem probent. Sane moroſos hic habet cenſores, qui neque loqui quæ voluit, neque tacere quæ iſti vellent dicta, patiuntur. Quidam in Joſepho culpant ſummam ac intolerabilem mentiendi libidinem; quidam negligentiam, alii fraudem & adulationem; nec minima eſt eorum querela, qui acriter in eum inſurgunt, quod antiqua Moſis & aliorum miracula elevare videatur. Sed qui ſic judicant, fere Joſephum, aut ejus conſilium ſe neſcire fatentur. Quum doctiſſimi, hoc, & ſuperioribus ſæculis ſcriptores, de Joſepho aliter ſentiant. Etenim [c] Theophylacto audit φιλαληθής. Quem hîc laudo, quia ſuſpicor eum nunquam hoc de Joſepho dicturum fuiſſe, niſi etiam legiſſet Teſtimonium de Chriſto, pariter ac cæteri Græci ſcriptores. At vero Joſepho Scaligero non ſolum φιλαληθέςατος appellatur, ſed & diligentiſſimus omnium ſcriptorum; cui tutius credatur quam cæteris quibuſcunque, tum Græcis tum Latinis ſcriptoribus. Hoc etiam addo; licet nulla hujus Teſtimonii ratio haberetur, ſi tamen Judæi Flavium admitterent, ejuſque ſcripta legerent, tanta ſunt ac præclara in illis veritatis indicia, ſcripturaſque ſacras ſine præjudiciis legendi ſtudium, ut fieri nequeat, quin Judæi pertinaciâ ſuâ depoſitâ, ſtatim ad partes noſtras tranſirent. Sed ad objectionem illam redeo, quæ rem noſtram propius attingere videtur: non enim ſtatui generalem hîc Joſephi defenſionem ſuſcipere, ſed illorum, quæ tantummodo cum Teſtimonio de Chriſto quadam affinitate conjuncta ſunt.

6. Eſto ſane ut Joſephus de tranſitu Hebræorum per mare Erythræum deſiccatum loquens, hoc παράδοξον, ſic enim ipſe vocat, cum tranſitu Alexandri magni per Pelagus Pamphylium comparaverit, quo magis ei haberent fidem lectores Gentiles, qui hoc factum eſſe in nuperis de geſtis Alexandri ſcriptoribus legiſſent; an ergo dicendum eſt, Joſephum miraculis non crediſiſſe Moſaicis? An quia Hugo Grotius Vir doctiſſimus, idemque acerrimus ac diligentiſſimus pro veritate Religionis Chriſtianæ propugnator fidem de Chriſti reſurrectione, petitis aliunde ex Hiſtoricis profanis exemplis ſtabilire conatur, ergo miraculum reſurrectionis Chriſti cenſendus eſt elevare voluiſſe? non vident iſti quantum hæc adverſâ fronte pugnent. Culpant quod de Chriſti miraculis, ut veris, ſit locutus, cum etiam dubitaſſe de Moſaicis conquerantur. Eſto ſane demum ut neutra vel utraque crediderit Joſephus. Quidni igitur & hæc pariter ac illa in Hiſtoria ſua fideliter recenſere potuiſſet? Ut ut vero de utriſque eſt locutus, diſpar tamen eſt utraque narrandi ratio. Aſſero eum miracula Moſaica crediſiſſe, Chriſti miracula crediſiſſe dubito. Moſaica enim effuſa oratione perſequitur, Chriſti vero pede ſicco tranſit & ſubſultans attigit. Quemadmodum ſidum quidem decuit ſcriptorem, ſed Judæum.

6. Tertio vero, licet Judæi Gorionidem cum Flavio Joſepho confundant, illumque nugatorem, quod pro ipſis ſtare videatur, magni faciant; Flavium tamen, hoc eſt, Archæologiæ Judaicæ Græce conſcriptæ auctorem, rejiciunt ſtultitiâ nullatenus æquiparandâ, & ſervulum adulatorem, aſſentatoremque aulicum vocant; varium denique ac deſertorem, eadem prorſus ratione, quâ Daniëlem è Vatum numero expungunt. De Daniële teſtem audito [d] P. Cunæum, *Nempe audio*, inquit, *quia in aula atque in regum cultu ætatem egit, quia politicus fuit & vatem profeſſus non eſt.* cujus conjecturam fulcit ea Judæorum ſententia, *tempore perſecutionis, ac præſertim quando ſervitur gentibus ceſſare vaticinandi facultatem, ideoque neque captivum, neque ſervum, neque exulem aut ſui non compotem, vatem eſſe poſſe.* De Joſepho quoque Flavio ſic Iſaacus Abarbanel, & alii inter Chriſtianos, qui quod Joſephus fuerit aulicus, neque fuerit ſe Chriſtianum profeſſus, de Chriſto teſtatum nolunt, neque uſquam audiendum eſſe. Et hæc quidem eſt ratio eorum certa ut utrumque abdicent; ſed vera eſt, quod ſtantibus eorum rationibus, cauſâ protinus Judæi cadant. Sic igitur, quia contra iſtos, quod cum ratione dicant, nihil habent, ad hoc tandem confugiunt, ut ſatis ſit illis, ſi utrumque aſſentatorem aulicum poſſint, quo jure quâve injuriâ, nuncupare. At vos Judæi, quæſo cur Gorionidem veſtrum admittitis quem fuiſſe Flavium illum

a Zemach David Millen. IV. ann. 757. b Piru Eliezer cap. 2. c Theoph. in Matth. XXII. 7. Ed. Roman. p. 93.

d De Repub. Heb. Lib. III. cap. 7.

lum confitemini? Si vester Gorionides non fuisset servus, esset fortasse quod Flavium cum quadam rationis specie culparetis; at vero, cum eadem fuerit & similis utriusque fortuna, cur hunc disertum atque verissimum, impostori vestro nugacissimo atque stultissimo posthaberetis? Aut quid tandem causæ cum ratione afferetis? Vos certe O Judæi ea ratione qua Josephum ablegâstis, iniquiores ipso Porphyrio, vestræ haud secus ac nostræ religionis hoste infensissimo, videmini. Nam iste, cum ausus non esset pro Vate non agnoscere eum, a quo tam multa, & tam clara fuisse prædicta sciret, ad id tandem divertitur, ut neget a Daniele scripta esse Vaticinia. Vos vero, qui non inficiamini ejus esse Auctoris, cujus nomen præ se ferunt, facti estis ipsis religionis vestræ hostibus pervicariores, eademque pertinacia Josephum horretis, quod æquus saltem erga Iesum nostrum eousque fuerit, ut de eo aliquatenus honorifice sit locutus. Quæ cum ita sint stulte atque injuste comparata, quid aliud, O miseri, nisi summam amisso pudore cum pervicacia stultitiam proditis?

8. Sed quid vobis tandem O Christiani dicam, qui cum Flavio Josepho præclarum hoc Testimonium invideatis; ut illud simul extorqueatis, creditis multum effecisse dicendo, Josephum fuisse aulicum Virum, nihilque veri testari potuisse: quia semel iterumque adulatus est Hero Imperanti & adhuc superstiti, dum beneficii summi memoria recentissima maneret, neque cum periculum transiisset; nunquam postea mutare sententiam potuisse, ut vel semel sine fuco loqueretur, daretque non valde amplum, dignissimum tamen veritati Testimonium. Quasi qui semel adulando quid dixerunt, in illa plerumque falsissimâ, & ad tempus saltem necessitate receptâ sententiâ permanere cogerentur. Abjicite in posterum omnium quæ ad hanc pervenerunt ætatem Historias optimas, cum plerumque conscriptæ ab aulicis sint viris. Quasi quisquam alius gestorum consiliorumque veritatem istis melius scire possit? Nunquam ergo in posterum credite Jac. Aug. Thuano, vel Paulo Servitæ; Huic Historiâ Concilii Tridentini, Illi vero sui temporis generali clarissimis, quia maximi Principis ille favore frueretur, hic Reipublicæ Augustissimæ consiliarius esset. Atque in sua uterque Republica longe plus polleret quam Flavius Libertus. Quod si quosdam Romanæ Ecclesiæ filios multa ingenue contra matrem scripsisse contigerit, negate demum viros aulicos eo modo de Ecclesia cui isti addicti fuerunt, loqui potuisse: si enim locuti essent, utique popularibus suis dedissent pœnas. Siccine igitur iniqui estis Josepho, ut ne semel quidem contra Judæos, aut bene de illis quos Judæi oderunt, dicere voluisse concedatis? Quasi mores aulicorum vel semper essent mali, vel etiam scriptoribus omnem amorem adimerent veritatis.

9. Contra usum hujus Testimonii quarto loco surgit Tanaq. Faber, afferitque adversarii Testimonium vel mendacis non esse recipiendum, cum Christus ipse, & Paulus Apostolus, Dæmoniorum Testimonia rejecerint, quod eorum ope non indigerent. Imo vero & adversarii & mendacis Testimonium admitterem, præsertim ubi contra se testatur: maximamque veritatis inde firmatæ potestatem fuisse concluderem. Sic enim licet aliquando Christus detractaverit Dæmoniorum Testimonium, sed aliam prorsus ob causam atque eam quam assignat Faber, id tamen modestiæ indicium in magistro, Euangelistæ, ac discipuli gloriæ Christi consulentes, noluerunt tacere; quodque Christus præ modestiâ, vel alia de causa, pro tempore admittere noluit, id isti in omne ævum prædicare voluerunt. Sed & passim Apostoli omnes, adversariorum Testimonio seu confessione maxime innituntur; speciatim autem Petrus, [a] ad ipsius Pilati judicis Testimonium de Iesu Christi innocentiâ provocat. Verum enim, Tanaq. Faber, è quo tu Rhetore hoc didicisti, non prodesse adversariorum confessionem: vel quomodo probas esse prorsus ab omni fide alienum, ut adversarius illa, quæ contra se faciant & aliis prosint placeantve, fateatur? Quem tu Theologum hìc produceres qui diceret, per Euangelium, aut Christi Apostolorumve exemplum, non licere adversarii confessionem ad veritatem stabiliendam advocare. Tecum certe non sentit Irenæus cum ponat, [b] *Oportere veritatem ab omnibus accipere Testimonium, & esse judicium in salutem quidem credentium, in condemnationem autem non credentium.* Neque Novatianus qui lib. de Trinitate, *firmum* appellat, *genus probationis, quod ab adversariis sumitur, ut veritas ab ipsis veritatis inimicis probetur.* Cujus verba mihi, licet sibi ignoto, suppeditavit J. Ernest. Grabe, quem honoris ejus, atque grati animi ergo hìc nomino: Ad te autem T. Faber redeo. Quod enim causam tuam exemplo Pauli fulcire tentas, frustra es; neque melius Lucam intelligis quam Josephum. Nam cum per dies plusculos malus Dæmon Paulum & Silam sua garrulitate, vera quidem confessione, sed importuna, vexavisset; pertæsus ille, dæmonem non a Testimonio dando coërcet; sed puellam ab infesto socio liberat. Neque magis prodest exemplum Christi. Non enim tum expediebat ut fama de Iesu spargeretur. Ad tempus itaque tantum vetat: alioquin omnes a prædicando Euangelio, & Christi miraculis fama efferendis prohiberentur; quia Christus id semel atque iterum ex instituto consiliove speciali prohibuerit fieri. Si falsum esset hoc Testimonium reipsa, aut non esset Josephi genuinum, aliqua subesset ratio, cur nullus ex eo usus esset futurus. Sed a vero aberrant, qui hoc asserunt, ut altera oratione sum probaturus. Quid erit igitur, cur ab usu hujus Testimonii deterreamur? Equidem credo, me hujus facti causam cognoscere. Nam cum isti ideo falsum esse hoc Testimonium asserant, atque Josepho insertum, suppositumque ab iis qui Christianæ religioni bene vellent; vel saltem, ut ipsi putant, contumeliosa in Christum verba ab antiquis Christianis fuisse commutata, qui meticulosâ quâdam feruntur pietate laborâsse: sic & isti nuperi censores usum præstantissimi hujus Testimonii non magni æstimant, licet verum esset, ne quis se haud satis bene velle religioni Christianæ suspicetur. Atque hanc ego puto veram Tanaq. Fabri fuisse rationem. Ferunt tamen bonos esse viros, qui sic sentiant, & optime alias de religione Christianâ, tum doctrinâ tum pietate meritos. At quid id meâ? itane parati sunt suâ negligentia vel socordiâ veritatem prodere? certe qui partes nostras produnt nimiâ indulgentiâ, vel non satis strenue defendunt cum melius possint, ii non aliter ac hostes quidam sunt habendi. Injuste igitur ita comparatum est, pessimeque religioni Christianæ consultum, ut cum quis è viris doctis aliquid adversariis concesserit, id nemini postea liceat iis objicere. Quod si feceris, tum nihil eos pudet eo nomine tantum id rejicere, quod doctus aliquis è partibus nostris concesserit, tanquam debile & infirmum argumentum. Quasi id minus nunc suâ naturâ sit verum, quod quis alius olim aut nunc male defenderit. Apage igitur hanc socordiam & damnosas concessiones, quæ nihil prodesse quidem, sed multum fidei nostræ obesse quandoque possint.

10. Quæ cum ita sint, quid mirum est, si denique quinto loco etiam ultra objiciant, licet verum fuerit hoc Testimonium, non tanti tamen esse, ut quis tantopere pro eo laboret; quia periculum

[a] Act. III. 13. [b] Lib. IV. cap. 14.

lum eſt, ne ſi verum non fuerit, adverſarii rideant, & in malum potius vertatur male concinnata defenſio. Enimvero Ego illos meticuloſos valere jubeo; nam ſi rejicienda ſunt omnia illa ex adverſariorum, vel gentilium confeſſionibus deſumpta Teſtimonia, quæ pro religione noſtra in ſubſidium præter cætera poſſint advocari, quia de illis eſt quandoque dubitatum, nihil reſtabit, quo Chriſtianorum fides adverſus negantes confirmetur: de omnibus enim fere dubia ſunt mota, quæ ad religionem quidquam conferre poſſe viſa ſunt. Sibyllina, quæ Veteres Eccleſiæ Patres toties cum fructu producebant, jam vileſcunt, & tanquam tramæ putridæ ſpectantur. Tiberii præſtantiſſimum de Chriſti miraculis Teſtimonium, negat eſſe verum Faber. Acta Pilati, antiqua illa & genuina, quæ ipſi quoque Gentiles admittebant, jam fere pro falſis habentur. Sed neque pauci Epiſtolam M. Antonini intactam relinquunt. Nec deſunt, qui Luciano ſuum Philopatridem auferre vellent. Multi ea de cauſa, & fere ſola, ſi res accuratius introſpiciatur, Ariſteam rejiciunt, ut omnibus Eccleſiæ Patribus os ſublinant, aut ſublitum eſſe monſtrent, pariter ac Joſepho cæteriſque omnibus, qua Judæis, qua Chriſtianis Veteribus; ſicque Patrum iſtorum auctoritatem nullam eſſe probent. Alii vero etiam propius graſſantur; quas enim ſummâ veneratione excepit Eccleſia priſca, virorum Apoſtolicorum Epiſtolas, aut tanquam ſuppoſititias damnant, aut interpolatas cenſent: idque ea ratione, ut quæ inde contra ſe proferuntur, haud datâ aliâ contemnere poſſint. Quorſum enim hæc omnia, niſi quia velut multi ſunt, qui nollent hæc dicta fuiſſe, quæ ab Apoſtolicis viris dicta feruntur, ſic etiam plures nollent ea dixiſſe Judæos priſcos, aut profanos ſcriptores, quæ Chriſtianorum fidem firmare poſſint. Dabimuſne igitur his manus, ut rejectis externis præſidiis atque teſtibus, tandem ſicubi Euangeliſtas & Apoſtolos coram ſiſtemus, iſtos plauſibiliore quoque prætextu reſpuant, ut minus idoneos in ſua cauſa teſtes. Quamobrem verum eſt, quod vir doctus de horum Teſtimoniorum fortunâ optime pronunciavit, Chriſtianorum eſſe culpam, impune permittentium, ut quælibet ſcripta & quælibet Teſtimonia, quibus præcipue noſtra nititur religio, veluti ſpuria & nullius fidei, non contemnantur modo, ſed & palam explodantur, & conculcentur. Nec deſunt qui aſſerant, ea eſſe certe ſigna quædam ὀλιγοπιστίας, quæ non carent inſana impietate. Quæ cum ita ſint, vanuſque ſit metus eorum; qui ne Teſtimonium Flavianum ſit ſuppoſititium ſuſpicantur; quid vetat, ut Teſtimonium illud contra Judæos & religionis hoſtes citari poſſit? Non recte feciſſe eos, qui aliquem fidei articulum inde certo ſtabilire conarentur, agnoſco: & qui controverſiis finem hinc ſtatuere ſatagerent; quaſi verba Joſephi εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρὴ, Arrianorum dogmata ferirent. Neque committendum eſt, ut ſolis exterorum teſtimoniis, ut fragili & incerto nitantur fundamento, quæ nos credimus; cum copias teſtium confertas habeamus. Sed hinc illuſtrari poſſe factorum quorundam, quibus noſtra nititur fides, & circa quæ præſertim verſatur, certitudinem contendimus. Et cum exteri nobiſcum ſimul eant, & ad noſtram quaſi ſententiam tranſeant, multum id conferre ad conatus hoſtium frangendum, impudentiam & proterviam compeſcendum, erroreſque refutandum. Uſquedum igitur Judæi ſuum abjiciant Gorionidem nebulonem, & Flavium Joſephum, vere ſuum atque noſtrum, audire velint teſtantem ſat honorifice de Ieſu Chriſto; uſurpetur ſaltem hujus Teſtimonium adverſus Atheos, cæteroſque religionis hoſtes cum fructu & emolumento; neque ſine ſummo eorum pudore, ſi tamen eos unquam contingat pudere, rejiciatur.

PARS TERTIA, LIB. I.

De Conſilio FLAVII JOSEPHI in Teſtimonio conſcribendo.

1. VEntum aliquando eſt ad tertiam hujus orationis partem; in qua, ut ad ipſum Joſephum jam propius accedam, de ejus conſilio in Teſtimonio de Chriſto conſcribendo ſtatui perorare, ut cognoſcamus, quale fuerit ejus conſilium, eumque in ea conditione poſitum fuiſſe probem, ut de Chriſto nec aliter loqui, nec ullo modo tacere poſſet; tantum abeſt, ut quoniam Judæus eſſet, Phariſæorumque ſectæ, ut iſti volunt addictus, vel de Chriſto tacuiſſe ut plurimi, vel contra ipſum atrociter ac contumelioſe ſcripſiſſe, cum Tanaq. Fabro ſentiam. Objiciunt quidem Photii quandam regulam, quam ipſe potiſſimum Juſto Tiberienſi, Flavii noſtri acerbiſſimo æmulo applicat, commune eſſe Hebræorum vitium, ut de Chriſti adventu aut miraculis nullam facere ſoleant mentionem; atque ideo ſuffeciſſe contendunt, ut Photius hoc in Juſto Tiberienſe perſtringeret, ne ſi idem aperte in Flavio faceret Chriſtianorum odia in ſe provocaret. Cum itaque Photius de Joſepho taceat, credendum eſſe Photio eam mentem fuiſſe, ut innueret, Joſephum eodem vitio laborâſſe. At vero quam iniqui hac in re ſint Photio ſupra oſtendi. Si tamen iſto Photii de Juſto Tiberienſe judicio aliquid etiam de Joſepho eſſet ſtatuendum, cum iſte Juſtus fuerit perpetuus Joſephi æmulus & inimicus, adeo ut in omnibus fere diſſimiles eſſent; vel hoc ſatis fuit Joſepho, ut de Chriſto ſcriberet. Neque dubito, quin cum Juſtus de Chriſto tacere voluerit, contra Joſephus honorificam de Chriſto mentionem vel ſolo æmulationis ſtudio abreptus feciſſet, quandoquidem alius eſſet utriuſque ſcopus, nec iiſdem vel auctoribus vel amicis uterentur. Ille enim Judæos habuit benevolos, Joſephus vero potiſſimum ac ſolis nitebatur Romanis, quorum plurimi in ipſa Domitiani Regia, & quidem præpotentes, erant Chriſtiani. Quamobrem poſſet hic quis aſſerere, Joſephum in eorum numero collocandum eſſe ſcriptorum, qui ambiguitate quadam lectores ancipites quaſi ſuſpendunt; dummodo alieni, modo recte ſentire videntur. Quale genus hominum in aula fuit admodum frequens, poſtea quam facti ſunt Cæſares Chriſtiani; quoſque modo Gentiles, modo vero Chriſtianos eſſe credebant. Nec deſuerunt ſcriptores qui inter hos erant numerandi; qualis Procopius Hiſtoricus; & de Heſychio Mileſio, idem quoque perhibet Suidas. Alii quoque hujuſmodi fuerunt, de quibus olim, & nunc, a viris doctis ſunt dubia mota. Hoc iſti feciſſe cenſentur, tum ut ſibi Cæſarum gratiam conciliarent; tum quod de religione loqui nollent, quam ipſi quidem non amplectebantur, ſed a Cæſaribus & aliis non ſine magna veneratione erat recepta. Quam quidem fuiſſe Joſephi conditionem, quibuſdam mutatis, ſtatim comprobabo.

2. Quales ſint Judæi nunc dierum, ſatis eſt compertum: at vero ætate Joſephi quales fuerint, & ſuperiori ævo, plerique qui de hoc Teſtimonio dubitant, vel non aſſequuntur, aut ſaltem non aſſequi ſe ſimulant. Iſti tamen de veteribus Judæis ſic judicant atque pronunciant, quaſi ſatis eſſet ſibi perſpecta eorum conditio, qualique de noſtri ævi Judæis res ageretur. Cum tamen ex præconceptis hac ætate, aut etiam poſtquam Chriſtiani rerum ſunt potiti, opinionibus, atque propter mala quamplurima quæ ſunt paſſi, odio in Chriſtianos concepto, longe alieniores animo, & Chriſto & ejus doctrinæ facti ſint: quis non videt aliam

eſſe

esse ac diversam utrorumque conditionem. Quapropter, cum sine exacta horum consideratione fieri nequeat, ut recte de Josephi consilio judicemus, hinc ordiendum est, ut satis explorata sit priscorum Judæorum conditio atque sententia, quantum sane ad Christum attinet; liquidoque cognoscatur, qualis fuerit Josephus, tum superstite republicâ, tum etiam postea subversâ. Quod ultimum, ut etiam plenius fiat, erit operæ pretium cognoscere, quales quoque fuerint illi, ad quos Flavius scripserit, tum & illi, quorum hortatu & auctoritate Archæologiam edidit.

3. Primores Judæorum, a Iesu Christi tempore ad urbis excidium, in duo genera dividi possunt. Primum genus est eorum, qui vel cæteris hæresibus, hoc est, ut plurimum reipublicæ factionibus studentes, vel metu Romanorum, ne quid novi affectare suspicarentur Judæos, omnes gentis seditiones statim compescere cupiebant. Hi non adeo de Religione solliciti, quam suæ potentiæ ac reipublicæ saluti consulentes, cum Christianos tanquam rebelles, rerumque novarum studiosos, legisque Mosaicæ subversionem appetentes spectarent; quo jure, quaque injuriâ sectam Christianorum pessumdare cogitabant. Tales fuerunt Sacerdotes primarii, Cajaphas, alii, & Ananus, qui Josepho teste, Jacobum Iesu Christi fratrem curavit sine jure perimendum. Cujus quidem facti rationem à Josepho improbari, non minus ac bonis omnibus, ut ille videtur innuere, clarum est. Neque enim his tantopere legum Mosaicarum honos fuit cordi, ac sui honores, & apud plebem existimatio curæ fuit. Cum enim plerique Sadducæorum sectæ se applicarent, quos ego quandam Theistarum, ut nunc vocamus, speciem fuisse suspicor, quique tantummodo divina scripta recipiebant specie tenus, ne nimis plebi forent invisi; patet hinc Primores istos non tantam religionis curam habuisse, ac studio vultuque simulabant. Ideoque horum sibi mores Josephus displicuisse profitetur. Quæ cum ita sint, mirari soleo, qui factum est, ut quisquam Flavium Josephum de incredulitate erga Mosis miracula accusare sustinuerit. Cum Josephus à Sadducæorum commercio & sententia abstineret, qui Mosis scripta & auctoritatem propemodum pernegarent. Cum itaque in hoc genere non sit censendus Flavius, videamus in qua potius classe sit collocandus.

4. Erat igitur alterum genus eorum, qui cum bonâ fide Mosaicam religionem admitterent & amplecterentur, ideoque Messiam expectarent, tanquam spem Israëlis optimam atque firmissimam, corde atque animo revera, quæ alii simulate tantum, recipiebant. Hi de providentiâ divinâ, ejusque promissis in Vatum commentariis contentis, bene sentientes, non credebant fore, ut Deus quamvis perniciosam sectam contra populum suum valituram esse pateretur. De consilii ac causæ bonitate ex solo fere successu, hoc est aperto Dei auxilio judicantes. Qui contra, si malus esset, tum etiam malam causam putabant malumque consilium; præcipue vero in negotio de adventu Messiæ, ex quorundam malo fato verisimillimum judicium consecuti. In eorum ego numero pono Nicodemum, deinde & Gamaliëlem illum, Pauli Apostoli præceptorem, virum apud suos magnæ æstimationis, nec minoris potentiæ & auctoritatis. Quem virum, si fatis urbis superfuisse contigisset, atque videre, quanto in honore & existimatione jam tum Christi nomen ætate Domitiani erat, Dei beneficio Apostolorum prædicationi faventis; non dubito quin optime de Christo, ac ejus religione sentientem audivissemus. Nam id probum esse sentiebat, cui Deum reperisset secundum. Hunc cum Josephus impense laudet; credendum est, ei hujus rationem, vitæ modum, sententiamque placuisse. Quamobrem ego puto, Josephum stante republica, in horum numero fore collocandum. An vero necesse sit, ut qui de Christo bene sentiunt, statim etiam fiant Christiani, atque rejiciant legem cæremoniasque Mosaicas, alia res est. Cum multi tanquam prophetam Christum reciperent, qui tamen ut cæremonias relinquerent Mosaicas, nondum adduci possent. Cujus rei præstantissimum & indubitatum habemus exemplum in Johanne Baptista. Quem quidem omnes ut vatem agnoscebant, licet ejus consilium de vita nove instituenda, & recipiendo Messia, nondum probarent. Idem quoque plurimis, Iesum vatem maximum esse putantibus, contigit. Quem licet agnoscerent, non tamen ejus sectæ dabant operam. Ejus quidem doctrinam, ut bonam ac præclaram, atque tanquam legis Mosaicæ quandam adjectionem, spectabant: quam tamen recipere, abjecta Mosaica institutione, non fuerit necessarium, sed cuique liberum vel amplecti, vel in medio relinquere. Denique, esse instar earum institutionum, quas nonnullæ Judæorum sectæ sequebantur: quasque liberi erat arbitrii cuilibet vel probare, vel repudiare: Quod autem Josephus, sæpius sectas Judæorum enumerans, non ponat Christianos, id eâ factum est de causa, quia Christiani plurimi essent ex Gentibus profanis. Noluit itaque inter sectas Judaicas censere Christianos, quod secta eorum non esset Judæorum propria, sed etiam communis gentium. Atque in ea acerbissima fisci Judaici exactione, de qua infra dicam, Christianos Judæis accensere tantundem esset ac si ad fiscum Flavius detulisset. Est autem Josepho cautio, ne quid invidiæ plenum scribat. Ad Judæorum Primores redeo. Minus illud quod dixi mirum videri debet de illis, qui excisæ Urbi, Temploque diruto supervíventes, non parum adducerentur, ut amplius de Christi religione consulerent. Quanquam autem non omnes adeo lumine divino illustrarentur, ut plena fide Christum agnoscerent: eousque tamen afficiebantur, ut saltem de Christo bene sentirent; fierentque quasi semichristiani; cum admodum esset arduum, totum semel & simul exuere Judaismum. Neque vetus hoc aut nimis rarum est exemplum, cum & nostra ætate, patrumque nostrorum memoria, multi fuerint, qui cum suam religionem aperte colerent, ad alienam tamen aliquantum fuerint proniores: neque tamen eousque, ut pro ista alteram illam & avitam relinquerent. Hi igitur cum scribant, soliti sunt hac de causa alteram non sine honoris cujusdam præfatione ac nota nuncupare.

5. Restat ut examinemus, utrum necne ea fuerit Josephi conditio, ut in horum numero, recte ponendus esse videatur? quod ut rite procedat, est altius nobis Flavii Josephi vita repetenda. Fuit autem Josephus Matthiæ sacerdotis filius, ex Ephemeria prima, ipse sacerdos, natus anno Caji Cæsaris primo. Cum annum ætatis decimum & quartum egisset, tantos in disciplinis Judaicis progressus fecerat, ut tum etiam laudem maximæ in legibus peritiæ à Primoribus urbis obtineret. Hic cum sectarum suæ gentis Philosophicarum rationem tentare vellet, Bano Essenq per triennium dedit operam; sed annum agens decimum nonum, cum videret Pharisæos in Republica plurimum posse, ad hos se appulit. At vero cum etiam postea, natus annos sex supra viginti, Felice procurante proficisceretur Romam, ut quosdam sacerdotes in carcere detentos liberaret; in itinere submersa nave in medio Adrio totam noctem pernatavit, ubi tribus aut non multo plus annis Paulus Apostolus eandem fracta nave fortunam expertus est. Re feliciter peracta, & ad pristinum cum Pharisæis commercium

cium reversus, cum vir rebus gerendis idoneus videretur, præfectus est Galilææ, virilem ætatem, hoc est Annum trigesimum adeptus. Ibi Vespasiano bellum Judæis inferente, expugnatisque Jotapatis, in manus victoris captus adducitur. Sed Ulysseâ propemodum versutiâ usus, imperiumque Vespasiano pollicitus, manumittitur; & in honore summo apud Vespasianum habetur. Hinc illi Flavii nomen est impositum. Missus est ab isto cum Tito filio ad urbis Hierosolymæ obsidionem, sæpe vitæ periculum adiit, Judæis eum ut desertorem capere maxime cupientibus, ut extremo supplicio afficerent. Ipsisque Romanis quoties aliqua clades eis accideret, id Josephi proditioni imputantibus, Titoque continenter acclamantibus, ut tolleret proditorem. Urbe Temploque captis ac dirutis, agro in Judæa à Victore donatur; deinde Romam perductus, civitate. Quem tantis honoribus excepit Vespasianus, ut etiam suarum ædium, quæ sibi privato civi propriæ fuerant, participaret. Honorem & emolumenta à Patre Vespasiano concessa Josepho, Titus filius continuavit; auxit etiam Domitianus. Quæ munera, ut olim per Poppæam negotium de sacerdotibus liberandis confecerat, sic etiam nunc per Domitiæ gratiam sibi servavit. In quo patet ejus sapientia seu versutia, ut fœminas ad suum commodum flecteret; cujus ipse meminisse non veretur. Anno Domitiani decimo tertio, ætatis suæ sexto supra quinquagesimum, Archæologiam Judaicam, quam ei fuerat auctor Epaphroditus ut ordiretur ac scriberet, feliciter absolvit, & Epaphrodito dicavit; mox etiam librum de vita sua.

6. Videamus jam & altera parte, qualis fuerit conditio eorum, ad quos scripsit, quorumque potissimum hortatu, & gratia; Archæologiam suam edidit. De ipso Domitiano primum verba faciam. Hunc infensissimum Christianorum hostem fuisse tradunt multi: idque avide ab adversariis nostris arripitur. Si generis humani dixissent, aliqua inesset ratio. Sed eum [a] Henricus Dodwellus, vir celeberrimus, hoc crimine partim absolvit. Persecutio quæ ab eo fuit commota, adeo brevis fuit, ut vix unum annum impleverit. Nam statim extinctum tradit Lactantius. Cœpta demum est, cum annos fere quindecim imperium tenuisset, hoc est, juxta clariss. Dodwelli rationes, A. C. xcv. quo tempore Flavia Domitilla in exilium est relegata. Postea vero suum impetum ipse Domitianus repressit, exulesque revocavit. Eum stupendo miraculo Johannis, in oleum conjecti, salvique prodeuntis deterritum, in innocentes sævire desiisse idem suspicatur. Sed quid nos his movemur? cum satis constet anno ejus decimo tertio, quo scribere cessavit Josephus, absolutâ Archæologiâ, Domitianum nondum cœpisse persequi Christianos. In Davidicam sobolem, hoc est Christi cognatos, inquirere voluit; sed pauperes compertos contemsit, & edictum adversus Christianos abrogavit. Cum itaque Domitiani odium in Christianos, perfecta Archæologiâ, nondum flagraret; ideoque vanus sit metus eorum, qui Josephum pro Christianis bene locutum negent, quod sibi à Domitiano metueret: videndum est, an magis æquus aut mitior in Judæos fuerit, ut hac de causa iste se Judæum profiteri maluerit; tantoque magis in Iesum sævire maledictis. At vero testis est Suetonius, præstantissimus, hoc imperante, [b] *Præter cæteros Judaicum fiscum acerbissime actum esse: ad quem deferebantur, qui velut professi, Judaicam intra urbem viverent vitam, vel dissimulata origine, imposita genti tributa non pependissent. Interfuisse adolescentulum* se *meminit* idem, *cum a procuratore, frequentissimo consilio inspiceretur nonagenarius senex, an circumsectus esset.* Quam *fisci Judaici calumniam sublatam S. C.* Nerva Imperante demum refert Dio. Agnosco, Josephum à Domitiano ἀτέλειαν, ut ipse refert, obtinuisse. Sed licet res ita se haberet erga Josephum, cur jam sopitum sibi leonem suscitaret Josephus, nimia vel intempestiva, & pertinace religionis suæ confessione, cum alienæ exprobratione, quam ipsius fortasse amici colerent? nam usquedum in Christianos sæviret Domitianus, plena erant omnia, Christianorum aperte religionem suam profitentium. Ipsi Cæsaris cognati sua Christo nomina dederant; adeo, ut religio Christiana in maxima tum auctoritate fuisse videatur.

7. Quæ cum ita sint, duo hîc Testimonii Flaviani inimicos rogâsse vellem. Primum est, cur Josephus hoc taceret, quod cæteri Judæi olim & nunc quoque palam confitentur? de præcipuis rebus quæ in hoc Testimonio continentur, intelligo. Tria enim in isto continentur; Iesum miracula fecisse, fuisse Christum, resurrexisse è mortuis postquam passus est sub Pontio Pilato. Iesum Christum fecisse miracula, Judæi fatentur: nam cum ajunt, eum miracula fecisse læva manû, fatentur tamen. De fine ac modo miraculorum tum enim sola lis erit. Deinde, Christum fuisse qualem qualem agnoscunt, atque gentibus idoneum profitentur. Licet autem sibi alium Christum expectent, habemus tamen (vere) confitentes adversarios, & nostrum Christum vaticiniis divinis quadam ex parte respondisse. Tum denique negant quidem Christum resurrexisse, sed neque hoc clare asserit Josephus, sed ait eum apparuisse suis discipulis. Sic illi affirmant; penes eos fides esto. At vero cum necdum cessavisset vis Apostolorum mirifica, quid vetat ut Josephus his credidisse censeatur, licet non eousque progrederetur, ut palam quoque penitusque fidem nostram amplecteretur. Ego sane semper existimavi, Josephum semichristianum esse potuisse. Cum autem ipsi adversarii quandoque concedant, Josephum non valde res Judæorum curavisse; cur ergo illum alibi prædicant in religione sua fuisse tam pertinacem; aut etiam adeo ferocem & iniquum in nostram, ut odio nostri, & amore suorum, male de nostra loqueretur, etsi sciret sibi capiendos fore inimicos homines, potentes, cognatos Cæsaris. Sed de his plura inferius, ne si omnia hic prius occupem, sequentia nimis sicca videantur.

8. At vero, cum & nonnulli sic fere crepent, Josephum ad Gentiles in Archæologia scripsisse: ideoque summo studio cavisse, nequid minus credibile diceret; quo factum est, ut de Veteris Testamenti miraculis loquens, sæpe quasdam excusationes misceat, quasi neque ipse fidem his haberet, aut timeret, ne fides suis dictis apud gentiles deesset. ὁ Ἰώσηπος δὲ δεδοικότι ἔοικε, καὶ εὐλαβουμένῳ, ὡς μὴ προσκρούσειεν Ἕλλησι, inquit Philostorgius in [c] Suidæ collectaneis. Eum igitur qui sic caute agat, non decere illis se intermiscere narrationibus, quas nec ipse crederet, nec lectores esse credituros putaret. Hos itaque qui sic cogitant secundo loco rogatos velim, cur Josephus ea Græcis dicere veretur quæ ipsi de aliis non minus fidem omnem sperantibus crederent? cur Christum extitisse dubitarent, de quo Pilatus ad Tiberium Cæsarem, Cæsar vero pleno in senatu, de collocando inter Deos, ipse retulisset? An miracula fecisse negarent, quæ neque Celsus, neque Porphyrius, neque Julianus ipse Cæsar, multis post annis negare potuerunt? Et recens erat tum memoria prodigiorum ab Apostolis editorum, quæ fidem Christi miraculis astruerent, quorum in Annalibus suis mentio-

[a] Differt. Cyprian. XI. §. 16. [b] Sueton. Domit. Sect. 12.

[c] Voc. φλέγων.

tionem fecerat Phlegon, Hadriani Libertus, teste [a] Origene. Ipsi vero Gentiles scriptores, de miraculorum patratoribus ad nauseam usque narrationes oggerunt. An negarent de Christo loqui potuisse Vates, quod ipsi de Vespasiano verum esse dicebant; ad quem, Josephum fortasse secuti, vaticinia de Rege venturo referre solebant? *Percrebuerat*, inquit [b] Suetonius, *oriente toto vetus & constans opinio, esse in fatis, ut eo tempore Judæâ profecti rerum potirentur. Id de Imperatore Romano quantum eventu postea prædictum patuit, Judæi ad se trahentes rebellârunt.* Hunc etiam refert idem morbos quoque sanavisse. An denique Christi resurrectionem, ex Apostolorum fide recitatam, ablegarent Gentiles, qui de similibus factis, multa in suis scriptoribus legerant? hujusmodi enim narrationes exhibent Herodotus, Plato, Valerius Maximus, Plutarchus, Plinius, Diogenes Laërtius, Galenus, denique Theodosius Macrobius. Sed & Domitiano Imperante, fertur Apollonius Tyanæus elatam ad funus puellam ad vitam, in ipsa quoque urbe, revocâsse. Si itaque Gentiles hoc de Christo Testimonium culpare voluissent, utpote minus verisimile; sane id tum fecisset Josephus, quod & alibi fecisse reperitur, cum transitum Hebræorum per mare Erythræum expeditioni Alexandri M. per Pelagus Pamphylium similem facit. Eos enim, qui sibi hanc narrationem de Christo ex fide Apostolorum vitio verterent, tunc etiam ad suas Historias amandâsset. Nequis autem vim hujus argumenti, quod partim Josephi auctoritate & exemplo comprobavi, eludere conetur, aut minus validum esse sentiat, adjiciam quoque Origenis sententiam, qua possit in tuto satis collocari. Nam cum Celsus Judæum introduxisset de Christi resurrectione dubitantem, respondet Origenes, inconsiderate hoc esse factum ab eo, quasi res esset impossibilis è mortuis aliquem cum eodem, quod prius habebat, corpore resurgere: hancque addit rationem; [c] οὐκ ἂν γὰρ εἶπεν ὁ ἰουδαῖος ταῦτα, πιστεύων τοῖς ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Βασιλειῶν ἀναγεγραμμένοις, καὶ τῇ τετάρτῃ περὶ παιδαρίων. ὧν τὸ μὲν ἕτερον Ἡλίας ἀνέστησεν, τὸ δὲ λοιπὸν ὁ Ἐλισσαῖος. διὰ τοῦτο δ' οἶμαι καὶ τὸν Ἰησοῦν οὐκ ἄλλῳ ἔθνει ἐπιδεδημηκέναι, τοῖς ἐθάσι γενομένοις πρὸς τὰ παράδοξα τῇ παραθέσει τῶν πεπιστευμένων πρὸς τὰ ὑπ' αὐτοῦ γενόμενα καὶ περὶ αὐτοῦ ἱστορούμενα, ὅπως παραδέξωνται, ὅτι οὗτος, περὶ ὃν γέγονε μείζονα, καὶ ὑφ' οὗ ἐπιτελέσθη παραδοξότερα, πάντων ἐκείνων μείζων ἦν. Hoc ratiocinium, ut de Judæis verissimum, sic etiam, licet renitente Origene, gentilibus qui multa fidem superantia admittebant, ut supra ostendi, aptissime potest applicari. Josephus igitur, neque quoniam Judæus esset, neque quia ad gentiles scriberet, quidquam debuit metuere, ne sibi vitio verteretur, si quædam de Iesu Christo vel mirabilia, vel cum nonnulla honoris præfatione, aut veritatis confessione literis mandaret. Præcipue vero cum neque tunc pertinax Judaismi confessio, aut contra Christianos defensio cum provocatione ac jurgio, quicquam proficeret; neque quemquam offenderet confessio veritatis: satisque proni essent Gentiles ad audiendum cum voluptate illa de Christo mirabilia, modeste tamen narrata, æque ac illa quæ Josephus de Mosaicis, aliisque narrationibus mirabilibus in sua scripta retulisset. Nam pauci erant scientiæ cupidi, qui non etiam tunc scire cuperent, quis aut qualis esset Christus ille, de quo tam late nomen esset cum laude celebratum: *cum* etiam, ut ait [d] Cicero, *fictas fabulas è quibus utilitas nulla duci potest, cum voluptate legerent.*

8. Porro quoniam jactare solent, adulandi causa Josephum ea, quæ de Christo prædixerint vates, Vespasiano tribuisse, cum libros de Bello Judaico conscriberet, adeoque vix esse verisimile, eum postea cum Archæologiam ederet, mutavisse sententiam: erit operæ fortasse pretium si perpendamus, annon etiam adulandi gratia, ea quæ de Christo in Archæologia sunt scripta, literis mandaverit. Primum enim omnium satis constat, Epaphrodito auctore & impulsore, Flavium nostrum ad gentis suæ Historiam literis tradendam edendamque se appulisse. Hunc ipse Flavius in procemio asserit doctum fuisse virum, tum omne genus disciplinarum, tum etiam rerum gestarum scientiæ imprimis avidum, ut qui ipse in maximis negotiis, variisque fortunæ casibus versatus, in omnibus eximiam indolem præ se tulisset. Istum vero Epaphroditum, Neronis Libertum fuisse docet [e] Tacitus, eumque [f] Suidas σωματοφύλακα, sed rectius fortasse *a libellis* Neroni & postea Domitiano fuisse scripsit [g] Suetonius; à quo etiam capitali pœnâ damnatus est, atque Dione teste necatus. Cujus necis causâ factam esse conjurationem idem tradidit. Licet Suetonius ob necem Flavii Clementis, maturatum fuisse Domitiano exitium afferat. Fortasse utrumque verum est. Et ut morte conjuncti sunt, sic etiam in vita erant amicitiâ & necessitudine vincti. Hunc igitur Epaphroditum constat in aula Imperatorum, non sine magna omnium existimatione ad extremum Domitiani annum commoratum, a quo propter suspiciones levissimas, ut erat omnium suspiciosus Domitianus, utque suos ab audacia simili deterreret, (ferebatur enim Epaphroditus Neroni manus intulisse) est interemptus. Josepho fuerat auctor uti dixi Epaphroditus, Archæologiam edendi; ea autem est edita duobus aut circiter annis, antequam tolleretur Epaphroditus, hoc est anno XIII. Domitiani.

9. Erit autem videndum, annon hic Epaphroditus sit ille, de quo Paulus Apostolus aliquoties in Epistolis suis meminit, quique Paulo in vinculis suis multa signa ac notas benevolentiæ præstitit. Hunc sane eundem fuisse cum illo Neronis Liberto, suspicatus sum; quoniam utriusque conditio & tempus maxime conveniunt. Atque hujus meæ suspicionis aliquot indicia & argumenta, quæ hoc admodum esse probabile ostenderent, habebam. [h] Paulus enim in Epistola quâ de Epaphrodito loquitur, etiam innuit in aula Neronis, aut si malis, in ipsa familia fuisse plurimos Christianos. Epaphroditum vero illo tempore servili fuisse conditione probant, tum quod Paulus asserit, [i] eum in vincula fuisse conjectum, & συναιχμάλωτον, tum quod fuit Phryx, ejusque nomen decurtatum servili modo proferatur. Præter hæc, ubi Paulus hujus nomen decurtatum per Ἐπαφρᾶν extulit, [k] ibi quidam Codices Orationum Johannis Chrysostomi legunt Ἐπαφρόδιτον. Hinc quoque recte conjiciemus, Ἐπαφρόδιτον atque Ἐπαφρᾶν unum esse nomen, ut voluit H. Grotius, qui etiam ostendit, isthæc nomina contracta esse è longioribus. Iste autem Epaphroditus, primo quidem Neronis servus, ac postea libertus, in Cæsarum familia perstitit, donec jubente Domitiano plecteretur. Sic itaque & nomen & conditio, atque etiam fortasse patria, utriusque fortunæque, non minus ac tempora congruunt, ut eundem esse suspicemur.

10. Posteaquam hæc omnia è mera suspicione ac conjecturâ orta, sic tamen congruentia reperissem: commodum affuit [l] Abrahami Berkelii plena affirmatio, quæ animum meum statim explevit: hunc Epaphroditum, libertum quidem Neronis, Epicteti vero Philosophi herum, esse proculdubio re-

a Lib. II. contr. Cels. b Sueton. Vespas. Sect. 4.
c Origen. c. Celsum, Lib. II. pag. 95.
d De finibus Bon. & Malor. Lib. V.

e Tacit. Annal. Lib. XV. p. 259. f Vo. Ἐπίκτητος.
g Neron. Sect. 49. & Domit. Sect. 14. h Philip. I. 13. & IV. 22. i Philem. v. 23. k Coloss. IV. 12. l Præfat. in Epicteti Enchirid.

recenſendum inter illos Chriſtianos, in ipſa Neronis familia degentes, & eſſe ipſum qui Paulo vincto, etiam lubens, nec advocatus, aſtiterit: atque propter eum, hoc eſt Chriſti nomen, fuerit carceri mancipatus. Nam quod ait Paulus eum eſſe παραβολευσάμενον τῇ ψυχῇ, [a] hæc verba non ſunt ita intelligenda ut vulgo ſolent, quaſi Epaphroditus in morbum incidens de vita ſit periclitatus: cum & illud ἀσθενεῖν, quod ibidem quoque uſurpatur, ſit *pati perſecutionem*, ut obſervavit aliud agens [b] Johannes Chryſoſtomus: ſed eum tam audacter coram Hero Nerone Pauli cauſam egiſſe, ut ipſe truderetur in Carcerem. Ideoque, ut in codice Puteani vertitur teſte [c] Caſaubono, *Parabolanus fuit de anima ſua.* Nihil enim obſtat quod [d] alii teſtantur ibi legi, *Parabolatus fuit de anima ſua*; [e] alii denique, *Parabolatus eſt animam ſuam*; quæ eodem ſpectant. Nam Parabolani non ſunt qui morbo ægrotant, ſed qui ſponte ſuâ vitæ diſcrimen ineunt, ut aliis opitulentur. Quo ſenſu etiam Joſephus uſurpat vocem παραβαλλόμενος maxime proprie, ut omnia, in libro de vita ſua, [f] ἔρημα ἢ παραβαλλόμενος χρήσασθαί τι ἐκ τόλμης. Cui ſuffragantur Grammatici. Ex iſto Epaphrodito, Chriſtiano ut videtur, vel etiam ex Paulo ipſo Apoſtolo, quo cum conſueverat Epaphroditus, eorumque colloquiis de fide Chriſtiana, fortaſſe etiam & commentariis, ſua omnia vult ac conjicit Epictetum hauſiſſe Berkelius, quæ doctrinam redoleant Chriſtianam. Epictetus enim ſervus quoque fuit Epaphroditi, Neronis liberti, & συνδημώτης illius quem laudat Paulus; uterque Phryx, Epictetus Hierapoli, Epaphroditus Coloſſis, prope Laodiceam atque Hierapolin oriundi. Phryges vero atque Aſiatici Romæ plerumque ſervi, ut tum pene proverbio ſit notum, quod uſurpat Cicero, [g] *Phrygem plagis fieri ſolere meliorem*, & [h] alibi apud eundem legimus, *Venales Aſiaticos.* Quod vero dicatur Epaphroditus in Epiſtola Pauli, Apoſtolus ſeu Nuncius Philippenſium, id de illo ſic exponendum eſt, qui Paulo horum nomine pecuniam numerari curaverit. Nec obſtat, quod de illo Paulus loquatur, quaſi in poteſtate ſua quodammodo fuiſſet, non autem Heri; ut ejus miniſterio Paulus uti poſſet; nondum enim ad id fortunæ culmen quo poſt illa pervenerat. Et cum primam Neronis iram atque ferociam evitâſſet, liberum ei erat quamvis legationem aut negotium ſubire. Licet ſubiiſſe non conſtet, ſed forſan Romæ manſit, atque Nerone uſus eſt multo quam antea mitiore.

11. Huic igitur Epaphrodito quod eſſet Chriſtianus blandire cupiens Joſephus, hoc de Chriſto Teſtimonium & potuit, & voluit ſuæ Hiſtoriæ interſerere. Id enim aulicorum eſt ingenium, neceſſitaſque eos premit, ut multa ad aliorum mentem cogantur, vel dictis vel ſcriptis, quanquam non averſo animo, ſæpe tamen præter animi ſui ſententiam, perſequi. Eam autem eſſe aulicorum in his rebus conditionem, quotidie videmus; ac niſi videremus, vel ex iſto Epaphrodito facile poſſemus aſſequi: cujus vitæ ratione cognitâ, cum neceſſariorum, & eâdem fortunâ utentium ſimul, unum plerumque aut ſimile ſit ſtudium, ſimiliſque ſententia, de Joſephi quoque ſententia poterimus judicare. Quamobrem uſus erit, ut hic apponamus quæ ex ore Epicteti decerpta narrat Arrianus, de Epaphrodito iſto Epicteti Hero. Sic autem ille in [i] diſſertatione de modo quo tractandi aut colendi ſunt Tyranni. Εἶχέ τινα Ἐπαφρόδιτος σκυτέα, ὃν διὰ τὸ ἄχρηστον εἶναι ἐπώλησεν. εἶτα ἐκεῖνος κατά τινα δαίμονα ἀγορασθεὶς ὑπό τινος τῶν Καισαριανῶν, τοῦ Καίσαρος σκυτεὺς ἐγένετο. εἶδες ἄν, πῶς αὐτὸν ἐτίμα ὁ Ἐπαφρόδιτος. τί πράσσει Φηλικίων ὁ ἀγαθός, φιλῶ σε. εἶτα εἴ τις ἡμῶν ἐπύθετο, τί ποιεῖ αὐτός; ἐλέγετο, ὅτι μετὰ Φηλικίωνος βουλεύεται περί τινος. Ergo cum Joſephus hunc Epaphroditum Chriſtianum coleret, oportet etiam, ut de Chriſto bene ſit locutus. Non ſatis erat tunc Domitiani gratiam captare, niſi Epaphrodito, qui erat à Libellis, etiam adularetur. Ea enim eſt aulicorum conditio, ut idem obſervat Arrianus, non ſolum ut Tyrannos colere debeant, ſed & eorum cubicularios. Quapropter licet Domitianus non eſſet Chriſtianus; neque ideo fuerit opus Joſepho ut de Chriſto loqueretur honorifice; cum tamen Epaphroditus Flavii amicus eſſet, atque Chriſtianus, nolentem eum ac quaſi invitum adduxiſſet ut ſcriberet. Neque hic obſtaret quidquam impenſus amor religionis Judaicæ, quem tamen alibi negant in Joſepho fuiſſe.

12. Nequis autem putet me hæc omnia eo fine tantummodo excogitâſſe, ut hoc Teſtimonium defenderem; neque quidquam ineſſe huic argumento virtutis aut roboris, ut aliquis mutaviſſe putetur ſententiam pro variâ fortunâ, vel prout cum variis fuerit verſatus, quorum opinionibus ac conſiliis ipſe loquens aut ſcribens ſua quoque verba accommodaverit, atque ſententias; producam aliud exemplum in D. Hieronymo, viro magno, & ut ita dicam, in ſuo genere Joſepho pari, cuique propter opiniones ſingulariter admiſſas graviſſima fuerunt cum multis Eccleſiæ Patribus jurgia. Hunc autem, qua ego ratione Joſephum explicare, quo modo Judæus cum eſſet, honorifice tamen de Chriſto ſit locutus; eadem quoque tum defendere; tum etiam frequentiores ejus de auctoritate, ac inſpiratione interpretum LXXII. contradictiones explicare conatur Arnoldus Bootius, acerrimus Hieronymi contra Morinum & Capellum defenſor. Verba ejus quæ totum hoc negotium mirifice illuſtrant hæc ſunt; [k] *Nihil igitur mirum, quum adeo immani ob novam ſuam tranſlationem flagraret invidia Hieronymus, ſi ad illam amoliendum aliquid interdum locutus eſt, contra quam ipſe ſentiret. Sed & cum amicis ſuis ſic agere ſolebat, ut quoties in eos incideret, qui iſta de* θεοπνευστίᾳ τῶν *LXXII. opinione erant penitus imbuti, affectibus ipſorum verba ſua accommodaret, quo facilius eos corrigeret, atque veritati recipiendæ aptiores experiretur. Facilius enim credebant, ſolo veritatis amore illum nova moliri, atque a veteri verſione diſcedere, de cujus auctoribus ipſe tam honorifice ſentiret.* Habemus itaque Hieronymum, non minus ac Flavium noſtrum verſipellem, & pro temporum vel hominum ratione mutantem; ideoque alterum in verbis ac ſententiis Theramenem. Nequis hoc novum eſſe in noſtro Flavio crediderit aut ſingulare.

13. Verum enim, ut tandem huic orationi aliquem modum ac finem ſtatuam, licet Epaphroditus iſte non fuerit Chriſtianus, quod tamen ego veriſſimum eſſe credo, verum tamen Chriſtiana erat Flavia Domitilla, tunc temporis, cum ſcriberet Flavius Joſephus, & poſtea ob Chriſti confeſſionem in Pontiam inſulam relegata. Erat etiam Chriſtianus T. Flavius Clemens, Conſul, interfectus ob impietatem, ut ferunt, hoc eſt, Chriſti fidem. Quem Domitianus tamen, quo ſcribebat tempore Joſephus, impenſe amabat; cujuſque filios etiam tum parvulos ſucceſſores palam deſtinaverat. Hunc cum Suetonius *contemptiſſimæ inertiæ* fuiſſe dicat, ego de ſummo Chriſtianæ religionis ſtudio intelligo; quam qui tunc colebant, hujus quaſi vitæ contemptu, plerumque fere rem publicam negligebant. Hoc Suetonius *inertiam* vocat. Iſtos Flavios coluiſſe noſtrum, & magis etiam fortaſſe quam ipſum

a Philip. II. 30. *b* Orat. XXV. in II. ad Corinth. *c* Epiſt. CCCCXXXVIII. *d* Joh. Crojus in obſ. ad N. T. p. 118. *e* Hugo Grotius. *f* pag. 1010. *g* Orat. pro Flacco. *h* In Verr. V. *i* Arrian. Epict. Libr. I. cap. 19.

k Vindic. pro Heb. veritat. cap. XI. p. 109.

ipſum Domitianum, immanem atque intractabilem belluam, nullus dubito: ideoque voluiſſe coram in os lædere male de Chriſto dicendo, aut animo malevolo tacendo, nunquam adducar ut credam. Certe, Joſephum magis eſt probabile Flaviis iſtis familiariter uſum eſſe, ac Epaphrodito, quam ipſo Cæſare. Quapropter ipſis potius adulatum eſſe conſtat. Joſephus nemini non blandiebatur, qui aliquid apud Domitianum polleret; cum etiam de Domitiæ Longinæ, licet hujus uxoris, probri tamen plenæ, gratiâ gloriaretur. ἡ δὲ τοῦ Καίσαρος γυνὴ Δομετία οὐ διετέλεσεν εὐεργετῆσαί με, inquit ille Libro de Vita ſua extremo. Aliorum igitur Flaviorum, Cæſariſque cognatorum gratiam neglexiſſe, non eſt veriſimile. Quam ſi minime neglexerit, ſed omni conamine tentaverit conſequi, non ſolum à maledicendo de Chriſto abſtinuit, ſed neque quidem tacere potuit. Non enim mihi videtur, Joſepho de Chriſto tacere fuiſſe liberum arbitrium. Neque hic quidquam Juſti Tiberienſis exemplum valet. Aliud erat in ſcribendo Juſti, qui de Chriſto tacuiſſe fertur, propoſitum; aliud Flavii Joſephi. [a] Ille enim eo fine Hiſtoriam ſcripſit, ut veritati fucum faceret, cum eſſet vir malus, & Judæus Zelota, hoc eſt religioni ſuæ addictiſſimus, Romanorum ac Chriſtianorum oſor. Huic vero ſola veritas erat cordi, quam ubique ſe cupere aſſequi profitetur, quantum poſſit; etiam ubi contra ſe ſtet, nec tam religioni ſuæ addictum ſe oſtendit, quin multa in ſe admittere deprehendatur ſui propoſiti gratiâ, quæ non ſatis congruere cum illo Judaico Zelo atque ſuperſtitione videantur. Cum itaque & rei veritas, & amicorum gratia, Joſephum ad bene de Chriſto ſentiendum, bene etiam atque honorifice ſcribendum hortarentur; quid nos miramur, illum de Chriſto Ieſu hoc Teſtimonium ſcribere voluiſſe, aut etiam potuiſſe pernegamus?

14. Hactenus de conſilio Flavii Joſephi, cum Archæologiam ſcriberet, egimus; quo manifeſtum fiat, eum voluiſſe ac debuiſſe de Chriſto loqui. Nunc tandem ex ejus conſilio, atque Hiſtorias deſcribendi modo, cognoſcite eſſe impoſſibile, ut quis totam hanc de Chriſto periocham Archæologiæ interpolaret. Hoc ſi fecero ut cognoſcatis, quid reſtat, niſi ut uno ore ſimul omnes hoc Teſtimonium tanquam veriſſimum excipiamus. Satis enim conſtat, facilius eſſe integrum aliquem tractatum, aut librum alicui ſupponere, quam verum inſigni aliqua parte aut lacinia interpolare. Illud enim ut recte fiat, nihil opus eſt, niſi ut quis, quod voluerit ſcribat, nomenque quod placuerit ſupponat. Deinde ſi temporum rationem accurate obſervaverit; vel etiam ſcriptoris, ſi qua ſint ejus alia ſcripta, ſtylum, & orationis colorem fuerit imitatus, omnia recte ſe habebunt, & latebit dolus: fortaſſe tamen latebit; multa enim ſunt non expectata quæ fraudem ſubolere faciant: Ut vero quis in verum cujuſdam ſcriptoris librum aliquid novum infarciat, ei opus eſt atque neceſſarium, ut omnes per orbem hujuſce libri codices ſcriptos immutet; aut ſaltem, ut codices ad pauciſſimos redactos in ſua poteſtate habeat immutandos, aut ſupprimendos, illis editis qui fœtum ſuppoſitum geſtent. Hoc niſi fecerit, non eſt quod ſperet diu fraudem ſuam latere poſſe, cum adhuc ſuperſint alii codices, quorum collatione fraus detecta citius apparebit. Hac enim comparatione, non ſolum interpolata patent, ſed & omiſſa reſarciuntur, & incaute ſine dolo malo intruſa rejiciuntur. Videndum eſt itaque, an Joſephus non curaverit, ut multa fuerint ſuorum ſcriptorum exemplaria; quod ut aſſeram facit, quod libro de vita ſua ſcripſit de ſuo more libros in publicum edendi. Ut ut enim hoc eſt de libris Belli Judaici dictum, nihil tamen obſtat, quin eum quoque morem atque inſtitutum in aliis ſervaverit. Ait enim ſe libros Veſpaſiano atque Tito obtuliſſe, quos Titus, manu ſua ſubſcriptos, in Bibliotheca publicari juſſerit. Deinde & aliis quamplurimis, Regique Agrippæ eam Hiſtoriam communicâſſe. Hunc morem ſi in aliis quoque ſcriptis ſervaverit, eumque ſervâſſe nullus dubito; atque ut vidimus, ducentis poſt ejus ætatem annis horum exemplaria ubique proſtarent diſperſa, neque minima pars in manus gentilium perveniſſet, quorum cauſâ eos edidit: quî fieri poſſit, ut aliquis Chriſtianus, eos inſigni hac periochâ augeret; quam quidem exhibuiſſe omnes olim codices ſupra compertum eſt? Concoquant ſane iſtam fabam adverſarii, & quibus dura eſt ingluvies: mihi longe ſatius eſt, nunquam iſtam in me admittere ſtultitiam, quam miſſis ambagibus verum eſſe hoc Joſephi Teſtimonium confiteri.

[a] Joſeph. de vita ſua pag. 1001.

PRO

TESTIMONIO FLAVII JOSEPHI DE IESU CHRISTO.

LIBER SECUNDUS.

De ſtylo ac vero ſenſu Teſtimonii FLAVIANI.

1. NEminem jam latet, quantum hæc quæſtio per omne genus hominum celebretur; quorum ut vidimus plurimi locum eſſe ſpurium contendunt. Hi labaſcenti opem veritati ſe conferre credunt, licet aliquantum ab argumentis, quibus fulcitur fides Chriſtiana auferre videantur. Ut autem Flavio Joſepho hanc extorqueant periocham, multa comminiſcuntur etiam extrinſecus producta, quæ ut ab illis gratis atque leviter ſunt aſſumpta, facile quoque ut incerta refelluntur. Fundamentum vero incœpti, ad quod tanquam ad ſacram anchoram nuperi cenſores Teſtimonii confugiunt, præcipuum eſt ſtylus dictionis: quem ut a partibus ſuis ſtare putant, ita κριτήριον in his rebus eſſe certiſſimum exiſtimant. Lubens hunc judicem accipio, eâ viciſſim lege, ut ſi à noſtris ſtet partibus, tum protinus & hoc Teſtimonium

monium fere amissum recuperetur; & ad pristinas sedes, quas ei Josephus in Archæologia destinaverat, in omne ævum sine ulla dubitatione retineatur. Primum autem erit operæ pretium exquirere, quomodo hîc se expediant, ut stylum esse spurium, ac proinde totam ῥῆσιν esse supposititiam comprobent. Primus aut saltem præcipuus adversarius, qui de stylo Testimonii hujusce sic judicavit, quemque sine ullo examine cæteri postea sunt secuti, is est Tanaq. Faber, qui edito super hac re libello, omnem lapidem adversus hoc Testimonium movit; de stylo vero sic decernit potius quam argumentatur. *stylus vero*, inquit, [a] *stylus certissimum in his rebus κελήελον, quam aperte, si nihil aliud adjumenti haberemus, rem ipsam proderet! Nemini profecto homini unquam minus cum altero convenit, quam* Josepho *secum, si hæc* Josephi *sunt. Ut frigidus! ut laxus! hæret, sudat, balbutit*, neque proficit hilum. *Male profecto de posteris judicavit, quisquis hanc næniam tam probo scriptori affinxit, credidit que, fore neminem a quo doli tam male consuti explicarentur: saltem id accurate decuerat præstari: nam ut ait Comicus*, Aliter catuli longe olent, aliter sues. *Is quippe scriptor est* Josephus, *qui nihil remisse, nihil ignave facere soleat: quod hic contra fit.* Mox infit: *quod nunc nobis præ manibus est, inerter ac putide compositum.* Hucusque ille, satis quidem pro imperio. Nam ut hoc confirmet leviculas affert rationes; & cum rationum pondere careat, nec veritate sit adjutus, in quasdam exclamatiunculas divertitur, quæ vices rationum suppleant.

2. Mihi vero longe alia est sententia. Affero enim filiam nunquam melius formâ suâ matrem referre, aut germanos fratres esse similiores, quam hæc periocha sit cæteris Josephi scriptis stylo & dicendi genere similis. Nam & verba, & phrases, & λέξεως χρῶτα si spectes & invicem contuleris, ut purpura ad purpuram collata, sic & ista se mutuo illustrabunt, atque genuina ostendent. Verum tamen antequam de periochæ stylo speciatim tractare incipiam, aliquid generatim de stylo Josephi præmonendum, in rem nostram fore duximus. Licet autem passim ac promiscue voces istas, nempe stylum, ac dicendi characterem, & genus usurpaverim; stylus tamen proprie à dicendi genere distinguendus est; ut aliud sit stylus, aliud dicendi genus; cum per varia dicendi genera stylus idem manere possit, & genus dicendi sit fere rei proprium, stylus vero scribentis. Nam dicendi genus circa sermonis quantitatem, stylus circa qualitatem versatur. Dicendi genus non modo sententiarum & verborum pondus atque delectum spectat, sed etiam sensum. At vero stylus de sensu parum sollicitus, in sola verborum & phrasium electione versatur: quæ phrasium aut verborum electio cuilibet auctori sive casu, sive potius studio & exercitatione frequentius usurpatorum, in oratione characterem aut colorem inducit, quem stylum docti soleant nuncupare. Adest etiam quædam sermonis formatio & circumscriptio, hoc est verborum nominumque, una cum particularum orationis certa dispositione, eodem modo & ordine subinde quasi familiariter recurrentium, unumque totius orationis sonum, ut loquitur Cicero, efficientium, quem non solent alii observare: quique æque varius est ac sint hominum ingenia, studiorumque rationes. Hinc fit ut ne quidem eidem homini constans sit semper stylus, mutatis rerum, temporum, vel studiorum rationibus. Nam licet dicendi genus sit vel tenue, vel mediocre, vel uber & magnificum, quæ sunt tria dicendi genera ab auctoribus usurpari solita; etsi quoque verba & phrases quædam sint propriæ cuique generi deligendæ, nullus tamen erit stylus manifestus, nisi easdem phrases & verba atque verborum phrasiumque formationes sæpius occurrentes reperiamus. Nunc vero isthæc omnia Josephus qua tractet arte videamus. Is autem Josephus est scriptor, qui polite atque ornate loquitur, & Græcarum literarum est peritissimus; ut nequeam eorum accedere sententiæ, qui eum judicant more Hellenistarum perorare; siquidem eos Hellenistas velint & Judæos, qui non Græcam phrasin, sed idiomate Hebræo corruptam usurpabant. Josephus enim prorsus Græce loquitur, ut nequidem melius, ut mea fert opinio, quisquam scribere possit.

3. Quod ad ejus igitur stylum spectat, hoc est phrasium verborumque sæpius usurpatorum delectum, ut in dicendi genere, sic quoque in stylo varius est. Nam in libro de Maccabæis, ut passim in orationibus, & in quibusdam narrationibus, est sublimis atque magnificus. In aliis vero in mediocrem dicendi rationem quandoque delabitur; in tenuem rarius aut nunquam; adeo, ut quod illi à quibusdam est attributum, Græcorum Livius nuncupari jure mereatur. Quoad stylum vero, ut multa scripsit, ita quoque varius est; licet non sit admodum varietas ista manifesta. Factum est tamen ut in quibusdam libris quidusdam utatur prasibus, quas in aliis negligit, Hinc est, ut ista diligenter excutienti comparuerit, alium esse stylum librorum de Bello Judaico à libris Archæologiæ, alium esse stylum quoque librorum contra Apionem, aliumque prorsus orationis de Maccabæis. Quodque non leviter est observandum, alius est stylus librorum Archæologiæ Judaicæ priorum, alius vero posteriorum: hoc est, verba quædam atque locutiones in posterioribus frequentius comparentes, rarius in prioribus adhibentur. Quinetiam sæpe factum est, ut quibusdam libris quasdam interponat phrases, quæ nusquam alibi observari potuerunt. Si qua tamen est in ejus stylo differentia, ea talis est, ut saltem ab eodem producta videatur: neque major est ac sint inter fratres geminos, aut iisdem prognatos parentibus oris forma & differentia. Quorum ne fides dictis desit, in sequentibus aliquot exempla subjeci; cum plura possem si tanti esset; utque omnem cavillandi ansam præriperem, si contigisset, quod tamen in hac periocha factum fuisse nego, ut in hac Josephus a cæteris ejus scriptis & oratione diverteretur. Tantum enim abest ut hoc illi contigerit, ut contrarium potius appareat. Quo proxima sunt alia scripta, eo quoque periochæ simillima.

4. Horum autem causas indagare, quemadmodum non inutile forsan erit; ita nec ab instituto nostro alienum. Quoniam multum intersit ea summâ conquirere diligentiâ, quæ vel nebulonis imposturam, si qua sit impostura, vel ipsius scriptoris indolem atque ingenium illustrare possint. Primum enim & locus, & tempus, & lectio varia, aliquid in sermone solent innovare. Deinde potest etiam Historiæ scriptoris stylum mutare, non modo rerum & materiæ differentia, sed & stylus modusque dicendi, quibus usi sunt auctores illi, quorum subsidio suam recentior comparaverit. Denique nonnihil huc confert, correctorum amicorumque sedulus labor & ingenium, qui si plures, aut vario tempore varii fuerint, prout cuique sua magis placent; sic quoque nonnihil à se invicem immutari necesse est ea, quæ judicio sint submissa variorum.

5. Quæ quidem omnia in Flavio Josepho concurrunt, variæ lectionis studiorumque viro, variisque si quis alius fulto præsidiis, scriptorumque monumentis. Siquidem ea quæ scripsit in libris de Archæologia non modo sua non sunt, sed è peregrinâ quoque linguâ conversa. Hebræi priorum ma-

[a] Tan. Faber. Lib. I. Epist. XLIV.

materiam suppeditàrunt, Græci vero posteriorum. Sed Historiam de Bello Judaico ipse composuit. Hinc & illa fortasse à cæteris aliquantum differt. Porro etiam, non omnia sunt eodem scripta tempore, neque iisdem elaborata subsidiis. Varios denique correctores advocavisse certum est, quippe quod illud de se contra Appionem scribendo, jactans ut puto, profiteatur. Ait enim libro primo, χρησάμενός τισι πρὸς τὴν ἑλληνίδα φωνὴν συνεργοῖς, οὕτως ἐποιησάμην τῶν πράξεων τὴν παράδοσιν. Quod si istos συνεργοὺς, non correctores voces, sed adjutores, jam mirum non esset, etsi major cerneretur in stylo differentia, quam sit ea quam nunc in ejus scriptis videmus.

6. Eum decet igitur, qui aliquâ periochâ Josephi libros suffarcire voluerit, horum omnium non solum fuisse acutissimum indagatorem, & observatorem diligentissimum, *sed etiam omnino memorem.* Quæ cum ita sint, periocham nostram à nemine interpolatam fuisse hinc concludo; nam hisce omnibus spectatis, ea cum cæteris Josephi scriptis accurate convenit: proximis locis est simillima, nec est aliena à remotioribus. Stulte tamen ajunt hanc imposturam fuisse consarcinatam, licet Eusebium Pamphili, virum maximum auctorem habuerit. Ego vero sic sentio; si hæc sit dolo conficta, & Josepho consuta, assero, eum mirabili quadam arte usum esse, qui adeo dolum suum astu coluerit, ut quod longe post Josephi ætatem texturæ consutum volunt, potius una cum subtemine contextum existimem. Ideoque periocha ista non alium quam Josephum auctorem habere potuit; quia si fuisset inserta, fraus illa tam diu latere non potuisset.

7. Quoniam autem illi ad stylum, certissimum indicium, provocant, accipio conditionem; & vicissim rogo, ut postposito partium studio, ipsi non testentur de stylo, qui partes accusatoris occupant. Ne quod olim sunt professi, inviti negare recusent. Ipse de suo det testimonium opere Josephus. Eum ego & solum dabo testem amplissimum, & omni exceptione majorem. Hunc si testem admittant, nullius ego judicium vel arbitrium detrectabo. Istam enim periocham, quam fœtum esse Josephi negant, ipse si reviviseret Josephus proculdubio ut suam agnosceret. Quippe quod formam orisque characterem, quem Josephus indidit, non magis immutatum esse scio longo temporis intervallo, quam sint cætera, quæ ab ipso vel ab aliis ejusdem ætatis sunt auctoribus producta. Ejus formam qualis nunc est edita, qualemque sum defendere paratus, ut lectoris memoriam refricem, hîc exhibebo. Γίνεται δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰησοῦς σοφὸς ἀνὴρ, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή. ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητὴς, διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν ἡδονῇ τἀληθῆ δεχομένων, καὶ πολλοὺς μὲν Ἰουδαίους, πολλοὺς δὲ καὶ Ἑλληνικοὺς ἐπηγάγετο. ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν. καὶ αὐτὸν ἐνδείξει τῶν πρώτων ἀνδρῶν παρ' ἡμῖν, σταυρῷ ἐπιτετιμηκότος Πιλάτου, οὐκ ἐπαύσαντο οἵγε πρῶτον ἀγαπήσαντες. ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἔχων ἡμέραν πάλιν ζῶν, τῶν θείων προφητῶν ταῦτα καὶ ἄλλα μυρία θαυμάσια περὶ αὐτοῦ εἰρηκότων. εἰς τε νῦν, τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τοῦδε ὠνομασμένων, οὐκ ἐπέλιπε τὸ φῦλον.

8. Hæc sunt verba quæ tam male agitant quosdam viros, doctos quidem, sed nimis fastidiosos. Primum autem quæritur an debito hæc stent loco? Sunt qui hoc negent. Ajunt enim hæc debuisse ad finem capitis quinti rejici: quæ cum alieno sint loco posita, & scriptoris orationem abrumpant, pro supposititiis sunt habenda; ipse enim Josephus non huc illa intrusisset. Sed hoc commentum facile diluitur. Nam cum Christus sit passus sub Pilato, cumque rebus Pilati gestis caput quartum & quintum Josephus tribuerit, si ad finem capitis quinti Testimonium de Christo fuisset intrusum, necesse esset Christi passionem ad annum Pilati nonum vel etiam decimum referre: qui tamen multo ante passus est. Instant, divelli hîc duas narrationes calamitatum quas passi sint Judæi; At quid hoc quæso ad rem? An etiam non satis dividuntur Historiæ illæ duarum calamitatum, longâ illâ narratione de Paulinâ Romanâ, & Decio Mundo, quæ nihil facit ad res Judaicas. Et illa erat pari rejicienda ratione. Quippe quod cum isto de Christo Testimonio sexies sit amplior, longe magis divellit Historiæ seriem. Sed lepida illa narratio, ne quid pejus dicam, melius quorundam sapit palato quam luculentum de Christo Testimonium. Verum enim ut uno jam verbo hoc absolvam, hisce duobus capitibus non exactam rerum seriem complectitur, sed tres aut quatuor mirabiles eventus, nulla sibi invicem præterquam temporis ratione connexos simul refert. Et admodum jejuna videtur narratio eorum, quæ sub Pilato gesta sunt, quod utique vel deficiente rerum gestarum copiâ accidit, aut commentariorum defectu. Neque tamen hæ duæ calamitates adeo sibi invicem sunt connexæ, quin septem, aut etiam octo, inter primam & alteram anni sint elapsi. Non male itaque rejicitur hoc Christi Testimonium medio temporis intervallo, cum Christus in cruce fuisse passus inter utramque videatur. Omnia igitur hîc recte se habent.

9. Sunt, qui hæc objecisse non contenti, etiam amplius addant, atque se maxime in hoc argumento efferant, sibi videri hanc periocham post absolutam demum Historiam & orationem huic loco fuisse insertam. Quoniam apertum sit eam filum orationis intersecare. Siquis vero respondeat, ab ipso Josepho inseri potuisse: tum instant & acrius urgent, hoc responsum suppositionis insimulare totam periocham, cum vel ab alio pariter ac Josepho potuerit interpolari; esse autem verisimilius ab alio esse interpolatam. Ego vero non sic respondeo. Neque licet concederem, hanc periocham filum orationis interrumpere, ideo tamen & statim censerem quod periocha fuisset interpolata; cum non necesse sit, ut auctor Historiæ eo ordine semper scribat, quo res rem quasi protrudat, & gesta sibi invicem haud interrupta connexione ne vinciantur. Thucydides sane cujus laus in Historia fere supra omnes reliquos effertur, hanc ob rem à [a] Dionysio Halicarnassensi ἀσαφὴς καὶ δυσπαρακολούθητος nuncupatur. Nam ut ejus rationem, quæ sane præclara est atque huic loco aptissima, apponam, πολλῶν κατὰ τὸ αὐτὸ θέρος ἢ χειμῶνα γιγνομένων ἐν διαφόροις ὡς εἰκὸς τόποις, ἡμιτελεῖς τὰς πρώτας πράξεις καταλιπὼν, ἑτέρων ἅπτεται τῶν κατὰ τὸ αὐτὸ θέρος ἢ χειμῶνα γιγνομένων. πλανώμεθα δὲ, καθάπερ εἰκὸς καὶ δυσκόλως τοῖς δηλουμένοις παρακολουθοῦμεν ταραττομένης τῆς διανοίας. Dicit frequentius interrumpi rerum narrtionem, quo factum est, ut lectores mente jam turbata, summâ cum difficultate res expositas consequantur. Quid mirum igitur si perturbentur isti, hac de Christo in Flavio digressione quod orationis nexum quodammodo secare videatur. Quam ergo duri in Flavium sunt censores, ut quod Thucydides frequentius commisit crimen, ejus ne semel quidem Josepho gratiam faciant.

10. Reponent fortasse, Thucydidem esse horridiorem & στόμφακα, incultum porro atque negligentem. Hunc non sequi Josephum, utpote qui sit tersus, politus, perspicuus, ut tanquam limpidum flumen ejus effluat dictio: denique sequi potius Herodotum quam Thucydidem. Quasi vero Herodotus non suas quoque habeat digressiones? Photium igitur audiant, cujus isti tantopere & solâ fere commoveri auctoritate videantur. Verba ejus

[a] Epist. ad Pomp.

ejus hæc ſunt, κέχρηται δὲ μυθολογίαις καὶ παρεκβάσεσι πολλαῖς, δι' ὧν αὐτῷ ἡ κατὰ διάνοιαν γλυκύτης διαρρεῖ, εἰ καὶ πρὸς τὴν τῆς ἱστορίας κατάληψιν, καὶ τὸ οἰκεῖον αὐτῆς καὶ κατάλληλον τύπον, ἐνίοτε ταῦτα ἐπισκοτεῖ, οὐκ ἐθελούσης τῆς ἀληθείας μύθοις αὐτῆς ἀμαυροῦσθαι τὴν ἀκρίβειαν, οὐδὲ πλέον τοῦ προσήκοντος ἀποπλανᾶσθαι ταῖς παρεκβάσεσι. Hic itaque crebris utitur digreſſionibus quæ quandoque obſcuritatem pariant, & accuratam in veritate ſubtilitatem obfuſcent, cum non liceat nimium à re propoſita ſcriptorem digredi. At vero quidni ſemel iterumque liceret. Alibi Photius Cteſiam cum Herodoto conferens, ait, hunc πρὸς ἐκτροπάς τινας ἀκαίρους ἀπάγειν τὸν λόγον. Sunt itaque in Herodoti ipſius ſcriptis diverticula quædam, quæ cenſoribus importuna videantur. An itaque φορτικοί non ſunt illi & nimis acres cenſores, qui unam hanc ut iſti putant digreſſionem importunam eſſe nimis cenſeant. Verum tamen magis ipſi importuni, qui hac ſola freti ratione hanc periocham ab aliena manu judicent eſſe inſertam & interpolatam. Præſertim cum nulla intercedat ratio, vel norma ac ſcribendi conſuetudo, quæ non ſinat ſcribentes quandoque digreſſionibus ſecedere: à quibus diverti ſoleant & orationis nexum interciſum arripere, præmiſſis formulis ut ſequentia ad ſuperiora, tum quidem intermiſſa, referantur. [a] Obſervavit Iſaacus Caſaubonus, eſſe Hiſtoricorum principibus in more poſitum, variis obſervationibus, quas Græci ἐπιστάσεις melius appellant, ſuas narrationes ornare. Quamobrem dum varia conjungunt, ea minus concinne lectori inter ſe cohærere videntur. Et maxime id fieri amat, ſi quando memorabile quidpiam ſubindicare volunt; tunc enim ſermonem aliqua ex parte quaſi abrumpere neceſſum eſt. Iſtæ autem digreſſiones cum ornent ſimul & onerent orationem, non idcirco tamen dicuntur contaminare, licet interpolare videantur. Nam cum digreſſionibus peractis ad conſequentia dilabantur, voces quaſdam præmittunt, quæ ſatis oſtendant, narrationem abruptam hîc repeti; quaſi ſimul dicant, interjectorum non habendam eſſe rationem.

11. Eſto tamen non licere hoc aliis, quod tamen licere omnibus eſt probatum; at vero hic ſane mos erat Joſephi; tales enim digreſſiones, quas ἐπιστάσεις ille ſupra nuncupat, Photius vero παρεκβάσεις & ἐκτροπὰς ἀκαίρους, quandoque ſunt ab ipſo Joſepho uſurpatæ. Legantur modo quæ libri quinti capitibus decimo, undecimoque referuntur. In his enim poſt longas digreſſiones & quidem numero plures, nulloque alio nexu niſi tempore conjunctas, atque finitæ antea de bello quodam narrationi ſubjectas, ſequitur alia de ſimili bello narratio, quam hujuſmodi quoque qualem in Teſtimonio & poſt Teſtimonium reperimus, eſt formulâ conſecutus. Nam cum dixiſſet capitis decimi initio, Palæſtinos ab Iſraëlitis exegiſſe tributum, è qua ſervitute Samſon illos tandem recuperavit, cujus vitam & geſta Joſephus digreſſione longiuſcula perſequitur; deinde etiam capitis undecimi principio, poſt hujus necem rebus Hebræorum Elim Pontificem præfuiſſe monuiſſet: atque iterum in longiſſimam de Rutha digreſſionem eſſet collapſus, quæ nihil cum rebus Samſonis aut Palæſtinorum communis haberet; ad aliud bellum enarrandum, cumque Palæſtinis confectum revertitur, quaſi prioris partem ſecundam, de quo ſic præfatur, Ἑβραίων δὲ τῶν πραγμάτων αὐτοῖς ὑπενεχθέντων πάλιν πόλεμον ἐκφέρουσι Παλαιστινοῖς. Ipſorum jam cenſorum liberum eſto judicium vel arbitrium, an illa formula, πάλιν πόλεμον ἐκφέρουσι, qua bellum iſtud ſecundum cum illo ſuperiore conjungitur, non prorſus ſit ſimilis illi, quam, abſoluto per digreſſionem breviſſimam de Chriſto Teſtimonio ſubjicit, καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἕτερόν τι δεινὸν ἐθορύβει τοὺς Ἰουδαίους, ut hanc narrationem ad illam priorem, quæ de ſeditione ſub Pilato tractabat, referre videatur. Sane prorſus ſunt ſimiles; ideoque ſe mutuo firmant, ut ne quidem aptior defenſio quam ex ipſo Joſepho poſſit adhiberi.

12. Poſſem hîc aliam eamque ſimillimam ex Joſephi Archæologia digreſſionem producere, ubi ſcilicet de Johanne Baptiſta loquitur; ſed cum ea in dubium quoque revocetur, licet non ſine ſumma injuria, hîc omittere malo. Sed & plures hujuſmodi digreſſiones, ſimili quoque formulâ exceptæ, quæ ſequentia ad antecedentia referant, in ipſa ſcriptura ſacra reperiuntur. Conſulantur ſi placet, quæ Judicum Hiſtoriæ Cap. XIII. 1. extant, atque cum illis quæ Cap. X. 5. legimus conferantur. Quod cum factum fuerit, rogabo, cur non intermedia iſta tanquam ſuppoſita & intruſa confodiuntur: Præterea, neque nos fortaſſe rectè legimus, neque adverſarii ſatis intelligunt Flavii mentem. Nam quid ſi non γίνεται δὲ ſed γίνεται δὴ ut in codice Cæſareo legamus? Quomodo etiam hanc particulam uſurpavit Michaël Glycas, ubi de hoc Teſtimonio loquitur, τότε δὴ τότε Φίλων ὁ σοφὸς καὶ Ἰώσηππος ἤκμαζον. Cum vero δὴ Latine ſonet *etiam*, tantum abeſt ut narrationem divellat hoc Teſtimonium, ut admiſſa hac particula, potius conjungere videatur. Sed levia ſunt iſta, ut & adverſariorum rationes, tametſi hanc ſcripturam non admittamus. Quorſus igitur hîc nobis negotium faceſſunt, quaſi novum hoc eſſet ac inſolitum, aut ſaltem tanti, ut propter has leviuſculas & inanes rationes præſtantiſſimum hoc Teſtimonium, per tot ſæcula in Eccleſia Chriſtiana celebratum, ſit nunc tandem è ſede ſua propter quorundam lubidinem rejiciendum.

13. Neſcio certe, an hîc producere debeam Johannis Cloppenburgii de ſuppoſitione hujus periochæ ſuſpicionem; quoniam quo prodiit tempore à Ludovico Capello, viro clariſſimo, eſt optime ſolideque refutata, licet Capellus non alias huic periochæ eſſet ſatis amicus. Nequid vero negligere videar quod ad rem faciat, pauca utrinque ſum excerpturus. Ait autem Cloppenburgius, voluiſſe Joſephum parallelismo Paulinæ, ſua opinione à Deo, revera à Decio Mundo impraegnatæ, aut ſtupratæ, ridere fidem Chriſtianam de conceptione Ieſu Chriſti, & nativitate ex Virgine per operationem ſpiritus ſancti. Propter quam blaſphemiam, ita ſuſpicatur, à Chriſtiano aliquo caſtigatum & caſtratum fuiſſe eo loco Joſephum, ut jam illa pericha ſit ἀσύνδετος. Huic igitur reſpondet Capellus, Joſephum hanc præmiſiſſe de Paulina narrationem, poſteriori calamitati, quatuor millium Judæorum, in Sardiniam pulſorum, ob inſignem impoſtoris Judæi, religione ſui Templi dolo malo abutentis fraudem. Nequis autem Romanus impoſturam illam Judæis per convicium in os objiceret, præmittere voluiſſe aliam longe graviorem Equitis Romani religione ſacrorum Templi Iſidis ad turpiſſimum facinus abutentis; ut ſiquis vellet Judæis impoſturæ crimen objicere, illic in promptu haberent reſponſionem paratam. Hæc enim inter ſe argumenti ſimilitudine atque affinitate cohærent, adeoque aperte à Joſepho in Hiſtoriæ ſuæ narratione non ſine ſtudio connectuntur. In utroque facto impoſtura eſt hominum, religione ſuâ turpiter abutentium, & utrobique Saturninus eſt tum Paulinæ, tum Fulviæ maritus. Quam quidem viri docti rationem nemo non probabit, qui obſervaverit, quanto cum ſtudio Joſephus ſategerit, ne illam de Fulvia per Judæos decepta narrationem exordiretur, priuſquam hanc de Paulina per ſacerdotes Iſiacos conſtuprata præmitteret, ea de cauſa quam Capellus attulit. Sed & ipſe

[a] Ad Annal. Bar. Exercit. XIII. Sect. 63.

ipſe narrationis ordo ſatis oſtendit, iſtas narrationes ſe mutuo reſpicere. Ex quibus videre licet, Flavium noſtrum in omnibus ſemper gentis ſuæ honori conſulere.

14. Tranſeamus tandem, his de recta Teſtimonii poſitione præmiſſis, ad ipſum Teſtimonium, quod cum aliis Joſephi verbis ac phraſibus ſimillimis componere ſtatuimus: ut inde eluceſcat, quam genuinus ſit Joſephi fœtus, ſuiſque fratribus ſimillimus. Hoc autem fiet, totam ſedulo percurrendo periocham, ſingulaque verba atque phraſes cum paribus comparando verbis ac phraſibus, phraſiumque circumſcriptionibus, in quibus ſtyli conſiſtit ratio & orationis character.

I. ΓΊΝΕΤΑΙ. In ſtylo dignoſcendo duo ſunt obſervanda, frequens uſus vocum atque phraſium modorumque loquendi, & ſimilis vocum poſitio ſeu ſtructura. Utrumque, ut recte principium ponamus, de hac voce probandum eſt. Etenim non inſolitum Joſepho, ſicubi filo orationis abrupto, in aliam rerum ſeriem tranſit, hoc verbum præponere. Sic enim libro Archæologiæ XVIII. cap. 12. cum ſuperiore capite de imagine Caji Cæſaris in Templo Hieroſolymæ ſtatuenda diſſeruiſſet, ad res Babylonicas converſus his exorditur verbis, [a] Γίνεται δὲ περὶ τοὺς ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ καὶ μάλιστα τὴν Βαβυλωνίαν οἰκοῦντας Ἰουδαίους, συμφορὰ δεινή. Sic libr. XX. cap. 2. [b] Γίνεται δὲ πρᾶξις αὐτῶν καλάφωρος τοῖς ὑπηκόοις. Unum tantum addam ex eodem libro cap. 6. [c] Γίνεται δὲ καὶ τῶν καισάρειαν οἰκούντων Ἰουδαίων, στάσις πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ Σύρους. Confer Lib. I. cap. 3. Archæologiæ pag. 6. D. & cap. 16. pag. 24. F. Lib. XX. cap. 5. pag. 691. E. & de Bello Jud. Lib. I. cap. 1. pag. 709. G. Et cap. 4. pag. 715. E. & Lib. IV. cap. 15. pag. 876. B. & iterum Archæologiæ Lib. III. cap. 6. pag. 82. F. & cap. 8. pag. 84. B. Quinetiam dignum eſt obſervatu, Joſepho eſſe fere ſolenne verbum, quod vocant principale, in ſententia ſtatim à principio ponere; quippe quod verbum ſic poſitum, tanquam fundamentum, vim ac pondus addat orationi.

II. ΚΑΤᾺ ΤΟΥ͂ΤΟΝ ΤῸΝ ΧΡΌΝΟΝ. Hæc eſt formula quâ connectuntur ſequentia cum ſuperioribus, non tam naturali nexu quam tempore ſimul exiſtentia. In prioribus autem Archæologiæ libris aliquantum ſtylum variat, ſed ſine inſigni differentia. Lib. VI. cap. 14. [d] κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν ἀκούσας Δαβίδης. Ibidem mox, [e] ἀποθνήσκει δὲ κατ᾽ αὐτὸν καιρὸν καὶ Σαμουῆλος ὁ προφήτης. Et lib. VIII. cap. 2. paulo aliter, [f] κατ᾽ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν. Dixerat paulo ante eodem capite, ὑπερῆρε δὲ καὶ διήνεγκε σοφίᾳ καὶ τῶν κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν δόξαν ἐχόντων παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἐπὶ δεινότητι. Plura ſunt in eodem capite exempla pag. 271. A. & pag. 274. A. & lib. IX. cap. 1. pag. 300. B. & cap. 2. pag. 321. A. ἦν δέ τις κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν προφήτης ναοῦμος τοὔνομα. At vero quo propius accedit ad periocham, eo ſtylum quoque propius aſſimilat; nam Lib. XIII. cap. 9. eaſdem uſurpat voces, aitque, [g] κατὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον. A quo non multum diſtat, quod lib. XIV. cap. 27. [h] reperitur: ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀντώνιος μὲν ἐτρίβεν ἐν Ἀθήναις. Nec multum ab iſta formula quod eſt Lib. XIII. cap. 21. [i] κατὰ τοῦτον δὲ τὸν χρόνον. Sed & Lib. XVI. cap. 16. [k] habemus, κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἧκοντος ἀπὸ καππαδοκίας πρεσβύτου παρὰ Ἀρχελάου. Lib. XVII. cap. 1. [l] Ἡρώδῃ δὲ τῷ βασιλεῖ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον συνῴκουν ἐννέα γυναῖκες. Nec deſunt plures ejuſmodi formulæ eodem quo hæc periocha continetur libro XVIII. cap. 3. [m] τελευτᾷ δὲ καὶ Φραάτης ὁ παρθυαίων βασιλεὺς κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον. Et eodem quo periocha capite; quæ verba periocham ſequuntur, [n] καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. Mox etiam legas, [o] τῶν ἐν Ῥώμῃ Ἰουδαίοις κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον συντυχόντων. Libro etiam proximo, hoc eſt XIX. cap. 2. iſtud occurrit exemplum, [p] στασιάζεται δὲ κατὰ αὐτὸν τὸν χρόνον Ἰουδαίων τὰ πρὸς Ἕλληνας ἐπὶ τῆς Ἀλεξάνδρου πόλεως. Et alia hujuſmodi ſexcenta, quæ ex quavis pagina afferre potuiſſem. Nemo igitur eat inficias, hanc phraſin non eſſe Joſephi genuinam ſine ratione contendens. Sunt alii, inter quos Sebaldum Snellium numeres, qui tametſi non negent quin hæc verba ſint ſecundum Joſephi ſtylum genuſque dicendi, tamen inſuavem in tam pauculis illis lineis repetitionem non ferant. Enim vero aures delicatas & nimis faſtidioſas! ut elegantes ſunt! credas ſi datum eſſet iſtis ut in aliquo ſcriptore Hiſtoriarum cenſuram exercerent, ita animum ibi eſſe, ut ſtatim etiam leviſſima culparent; neque condonaturos Thucydidi ſua, ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει, vel τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους, vel τοῦ δ᾽ αὐτοῦ χειμῶνος, & denique κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, & alia hujuſmodi, quæ ſexcenties occurrunt, & quamlibet fere paginam occupant. Hi homines ſi legerent Homeri Iliadem, credas ſtatim exortos Zoilos, qui vel ſpuria & interpolata, vel ſaltem inſuavia damnarent ea omnia ubi Poëta ſuum repetit τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος. Ut jam neceſſe non ſit, pluſcula ex ipſo Joſepho petere hujus repetitionis exempla, quæ ubique fere extant, & in eo capite quo continetur Teſtimonium ſæpius.

III. ἸΗΣΟΥ͂Σ ΣΟΦῸΣ ἈΝΉΡ. Hæc eſt non ſolum lectio vulgatorum Joſephi codicum, ſed & Codicis Cæſarei eorumque omnium qui vel Græcam Joſephi periocham citant, aut verſiones exhibent Latinas, ſi ſolum excipias Euſebii Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ codicem Græcum: in quo legitur Ἰησοῦς τις σοφὸς ἀνήρ. Sed neque hæc videtur eſſe genuina Euſebii lectio, cum in demonſtratione Euangelica voculam τὶς omittat; atque ejus interpres Latinus Ruffinus Aquilejenſis, & omnes Græci qui Euſebium exſcripſiſſe videntur. Ut melior iſta quam retinent vulgati codices Flaviani ſit lectio, quam Euſebiana. Opus autem fuit, ut iſta notarem, quia Tanaq. Faber ſibi monſtra hîc larvaſque ſuſcitavit quibuſcum luctaretur, de quibus jam videbimus.

IV. ἸΗΣΟΥ͂Σ. Non ignotus erat Joſepho Ieſus Chriſtus, utpote quem alieno etiam loco commemoret & quaſi aliud agens. Cum enim de cæde Jacobi juſti loquitur, aſſerit eum fuiſſe fratrem Ieſu τοῦ λεγομένου Χριστοῦ. Et ſane ſtultum eſſet credere, Joſephum nuſquam alibi de ipſo fuiſſe locutum. An quod neſciret Ieſum extitiſſe; at vero id quidem falſum eſt; cum & in Galilæa, ubi ſua potiſſimum edidit miracula Ieſus, ſatis diu fuerit verſatus quadraginta poſt ejus necem annis; & in eo vico Galilææ, quem Cana vocant Joſephus & Euangeliſta. An neſciebat ille Chriſtum, qui præceptorem habuit Banum, quemque diſcipulum aut ſectatorem ejus fuiſſe tradunt, cujus erat Chriſtum omnibus oſtendere, is autem erat Johannes Baptiſta. Inſtant quidem, ipſum quoque Juſtum Tiberienſem noviſſe Ieſum; de ipſo tamen tacuiſſe. Verum id quidem eſt; ſed aliud erat Juſti propoſitum, aliud Joſephi. Nam Juſtus Regum Judæorum Hiſtoriam conficere aggreſſus eſt; Joſephus vero univerſas Judæorum Origines ac geſta recenſere. Tantundem igitur hoc erit, ac ſiquis ratiocinetur ad hunc modum: Joſephus in libris de Bello Judaico altum de Chriſto ſervavit ſilentium, licet de eo loqui non rara ſe obtuliſſet occaſio: Ergo in libris Originum de eo non eſt locutus. Quamquam autem vel Juſtus, vel alii Judæi, exciſâ urbe de Ieſu tacerent, nemo tamen tunc auſus eſſet eum olim

a pag. 644. C. b pag. 688. B. c pag. 695. G. d pag. 197. G.
e pag. 200. B. f pag. 273. E. g pag. 442. D. h pag. 502. D.
i pag. 458. F. k pag. 575. A. l pag. 583. G. m pag. 619. G.

n pag. 622. D. o pag. 623. D. p pag. 673. F.

olim in terris cum cæteris mortalibus versatum negare. Quid autem id tunc negarent, quod ne nunc quidem audent. Sane illi Judæi qui Josephi ætate vivebant, vix aliter quam Josephus de Christo sentiebant. Si qui pejus sentirent, non tamen eousque insaniæ progrediebantur, ut nunquam prorsus extitisse contenderent. Multi enim inter eos, & passum, & miracula fecisse agnoscebant; nec non è mortuis resurrexisse. Hoc solum negabant, divinos ei honores tribuendos, aut ritus Judæos esse deserendos. Progressu vero temporis odio reciproco moti, hostes Christianorum sunt facti: idque quod olim credebant tandem omnino negare ausi sunt. Frustra sunt qui censent, ex hodiernis Judæis aliquid certi de priscis illis esse statuendum. Quid quod proximâ post Josephum ætate, siquidem libro Zoharis sit credendum, quem ferunt scriptum ad mentem, aut etiam ab ipso R. Simeone F. Jochai, & R. Akibæ, qui Hadriano imperante floruit, discipulo; adeo, ut Aquilæ Pontici fuerit coætaneus: in illo obscurissimo loco ad Geneseos Cap. II. 4, 5, 6. quem exercitatione illustravit Ludovicus Capellus, Judæi duos agnoscunt Messias, alterum filium Davidis, hoc est Regem magnum, victoremque, alterum filium Josephi pauperem contemptum, quia ut ait Capellus, liberationem à Romanorum aliarumque gentium servitute, quam à suo Messia expectabant, per eum non sunt nacti; ideoque relegant ad Christianos, ipsisque relinquunt colendum. Licet autem hæc prave sint intellecta, cum potius de gemino Christi adventu essent exponenda, hoc humiliationis, illo altero gloriæ: habemus tamen, ut ita dicam, confitentes reos, qui Iesum pro qualicunque agnoscunt Christo, seu Messiâ. Horum autem sententiam recipere potuit Flavius.

Istum Zoharis locum, qui probare videatur veteres Judæos circa Josephi tempora Iesum nostrum pro Christianorum Messia recepisse, adeo, ut satis bene illis cum Josephi Testimonio convenerit: quod si verum fuerit, nihil magis ad rem nostram facere possit, erunt fortasse qui afferant, nihil proficere, cum per Messiam filium Josephi non intelligant nostrum Christum, sed alium è tribu Ephraimi, vi oraculi Jacobæi quod Geneseos Cap. XLIX. 26. occurrit expectandum, atque Josephi Patriarchæ gratia concedendum. Agnosco sic velle Judæos hodiernos; sed cum illud posteriorum effugium esse videatur, ut ipse testatur Capellus, judicent docti, utrum alter iste Messias, quem filium Josephi nuncupant, pauper, infirmus, mendicus, leprosus, quemque etiamnum delitescere comminiscuntur inter mendicos ad portas urbis Romæ, dici possit Messias, Josephi Patriarchæ gratia concessus. Præclaram sane gratiam isti Josephi optime de gente Hebræorum merito sic reponunt. Certe hinc videre liceat, quo magis in obstinata infidelitate persistunt Judæi, eo cæciores esse atque stultiores; qui ut suæ causæ patrocinentur perquam debili fultæ tibicine, absurdissima nunquam excogitare vereantur. Ego vero longe aliam fuisse Judæorum post eversam urbem sententiam existimo. Nam cum viderent ex vocatione gentium, per Iesum nostrum ejusque nomine & auctoritate facta, eum non alium esse quam Messiam: præsertim, cum Vates omnes nominatim satisque clare prædixerint, Gentes ad Dei cognitionem per Messiam esse revocandas; ne istum omnino recipere cogerentur, aut vates mendacii insimularent, hoc sunt usi commento, ut Messiam istum Josephi filium Christianis relinquerent, sibi vero alterum Messiam, potentem, magnificum, & pro captu suo vere Regium, venturum esse affirmarent. At vero, cum etiam Judæi posteriores hoc ipsum sibi fraudi esse cernerent; ad aliud effugium convolârunt: quod quidem priore illo suorum majorum est longe stultius. Sic igitur mihi nova Judæorum commenta objiciuntur, cum ego primis & antiquissimis illorum concessionibus stare mallem: istæ autem concessiones optime quadrant cum sententia Testimonii Flaviani. Non mirum est itaque, si Josephus Iesum agnoscat, quem alii etiam prisci Judæi agnoverunt. Josephus enim ille, quem Messiæ patrem esse perhibent, maritus est Mariæ Virginis, Iesuque matris.

V. ἸΗϹΟΥϹ ΤΙϹ. Huic voculæ τις, dicam inscribit Tanaq. Faber, *Isne*, inquit, *qui pro Christo habitus, ab aliis certe ita cognominatus, is inquam à Josepho fuerit hoc loco dictus* Iesus quidam? *Deinde iste ignobilis* Ἰησοῦς τις *ita in hoc Josephi, ut volunt Testimonio describitur, ut veteres prophetas facile superaverit omnes.* Mirum quidem hanc voculam tantopere derideri, quam etsi facile Josepho abjudicem propter rationes supra allatas, nequeo tamen ita præterire, quin & recte, & secundum Josephi consuetudinem usurpatam esse nunc asseram; siquidem verum esset ut Josephus sic esset locutus. Quis enim scriptorum ubi de ignoto antea viro, postmodum vero quasi è tenebris in lucem emergente non sic loquatur? non potuit mea quidem sententia hoc melius exprimere. Etenim in aliis ejusmodi casibus ab hac non divertitur forma loquendi. Nemo magis famosus in Archæologia Judaica quam Jeroboamus filius Nabatæi. Qui decem tribus à Roboamo Solomonis filio extorsit; is vero Jeroboamus antea ignotus, cum primum in Historiæ serie compareat, hac voce celebratur, quæ sane vel in bonam vel in malam solet partem accipi. Libr. VIII. cap. 2. [a] ἐπιτίθεται δὲ Σολομῶνι, καὶ τῶν ὁμοφύλων τις Ἱεροβόαμος υἱὸς Ναβαταίου. Nec aliter loquitur, etiam cum de propheta res est, ut ex iis verbis apparet quæ supra de Nahumo posuimus. Similiter de Juda Vate simul & Esseno sic habet Lib. XIII. cap. 19. [b] μάλιστα δ' ἂν θαυμάσειε τις Ἰούδαν τινά, Ἐσσηνὸν μὲν τὸ γένος, οὐδέποτε δὲ ἐν οἷς προεῖπε διαψευσάμενον τἀληθές. Idem dixit de Nehemia, illo Judæorum instauratore maximo, atque è regiâ, ut multis visum est, stirpe Davidis oriundo, Lib. XI. cap. 5. De Abrahamo quoque Berosum sic inducit loquentem, Lib. I. cap. 8. παρὰ Χαλδαίοις τις ἦν δίκαιος ἀνήρ. Neque aliter de præceptore suo loquitur in Libro de Vita sua, πυθόμενος τινα Βανοῦν ὄνομα κατὰ τὴν ἐρημίαν διατρίβειν —— ζηλωτὴς ἐγενόμην αὐτοῦ. Legantur porro quæ de Ceniaso & Jephtha, aliisque multis similiter efferuntur. Denique, quod cardo rei est, non aliter loquebantur de Christo, illi qui Christum aut Messiam esse negabant, inter quos suum nomen Josephus, ut isti volunt, profitetur. Etenim sic de Christo verba facit Festus, apud Lucam in Historia Apostolica. Plura possem producere, sed hæc ad institutum nostrum sufficiant; ne sit necesse ad illud confugere, depravata scilicet esse Josephi exemplaria, utque simul quoque notetur, quælibet culpari posse quæ nobis displicent, quantumvis alioquin recta esse videantur.

VI. ϹΟΦῸϹ ἈΝῊΡ. Multæ passim occurrunt in Archæologia Judaica magnorum virorum descriptiones, ac elogia, quæ solet Josephus plerumque morte commemoratâ subjungere. Istis fere descriptionibus ac elogiis vocem ἀνὴρ, inutilem certe plerumque, sed tamen emphaticam solet accommodare. Raro aliquod elogium sine ista voce legimus. Huic vero alias adjungit pro re nata convenientes. Harum multas descriptionum consului, quæ à se invicem fere sunt diversæ, ut nemo magis quam Josephus copia verborum abundare videatur. Quapropter nemo miretur, si vocem σοφὸς nul-

[a] pag. 273. G. [b] pag. 455. C.

nullis adjunctam descriptionibus commonstrem. Ausim enim asseverare, Josephum de nullo alio præterquam de Iesu Christo hac usum esse. Sed ne hoc quisquam carpat, viros excellentes variis & à se invicem distinctis attributis honestat, ut fere nunquam quemquam deprehendatur eadem qua alium laude celebrare. Hoc ut compareat quod de utraque dixi voce, præcipua Heroum Elogia ac descriptiones, quantum ad rem nostram sit satis, subjeci. De Abrahamo è Beroso Chaldæo Lib. I. cap. 8. παρὰ χαλδαίοις τις ἦν δίκαιος ἀνήρ. Ipse Josephus de eodem cap. 17. ἀνὴρ πᾶσαν ἀρετὴν ἄκρος. De Isaaco Lib. I. cap. 20. ἀνὴρ θεοφιλὴς καὶ πρόνοίας πολλῆς ἠξιωμένος ὑπ᾽ αὐτοῦ. De Jesu Naveci filio Lib. V cap. I. ἀνὴρ δὲ μήτε συνέσεως ὢν ἐνδεὴς, μήτε δὲ τὰ νοηθέντα πρὸς τοὺς πολλοὺς σαφῶς ἐξενεγκεῖν ἄπειρος. De Samuele Lib. VI. cap. 14. ἀνὴρ οὐ τῆς τυχούσης ἀπολαύων παρὰ τοῖς ἑβραίοις τιμῆς; mox, ἀνὴρ δίκαιος καὶ χρηστὸς τὴν φύσιν. De Nathane Vate. Lib. VII. cap. 7. ὁ δὲ Νάθαν, ἀστεῖος ὢν καὶ συνετὸς ἀνήρ. De Chusi Lib. VII. cap. 8. φίλος ἀνὴρ καὶ βέβαιος. Ibidem de Achitophele. ἀνὴρ ὢν φρενήρης καὶ συνιδεῖν τὸ λυσιτελὲς ὀξύτατος. De Davide Lib. VII. cap. 12. οὗτος ἄριστος ἀνὴρ ἐγένετο. De Elisæo Lib. IX. cap. 9. ἀνὴρ ἐπὶ δικαιοσύνῃ διαβόητος. De Polybio Megalopolitano Lib. XII. cap. 13. ὃς ἀγαθὸς ὢν ἀνήρ. De Juda Maccabæo Lib. XII. cap. 19. ἄνδρα γενναῖον καὶ μεγαλοπόλεμον γενόμενον. De Johanne Baptista Lib. XVIII. cap. 7. κτείνει γὰρ τοῦτον ἡρώδης ἀγαθὸν ἄνδρα. Unum exemplum addam è Lib. IV. cap. 18. de Bello Judaico, quo voluit Ananum Pontificem celebrare, σεμνὸς ὁ ἀνὴρ καὶ δικαιότατος. Morem suum quoque servat etiam de muliere loquens, sic enim Alexandræ Reginæ elogium orditur Lib. XIII. cap. 24. γυνὴ τῷ ἀσθενεῖ δὲ φύλε καὶ οὐδὲν χρησαμένη. Hinc satis patebit in nostra periocha Josephum, licet attributum σοφοῦ ἀνδρὸς adhibuerit à cæteris omnibus discrepans, quod nisi fecisset non esset hic similis sui; quoad modum tamen sententiæ ac elogii suis moribus obsecutum fuisse. Etenim hoc, ut mea fert opinio, non minus stylum declarat, quam si centies alibi integrum σοφοῦ ἀνδρὸς attributum dedisset.

VII. ΕἼΓΕ ἌΝΔΡΑ ΑΥΤῸΝ ΛΈΓΕΙΝ ΧΡΉ. Hanc omnium Græcorum codicum lectionem, non agnoscunt Codices manu exarati antiquæ Versionis Latinæ, quos penes se fuisse testatur Isaacus Vossius, inter quos fuit unus ante octo secula descriptus. Hinc suspicatur ille ab aliena manu accessisse. Sed frustra, cum repugnet aliorum omnium consensus, tum Græcorum tum etiam Latinorum, atque eorum quidem, quos secutus est iste Vetus Interpres, quique cum sint eo antiquiores, hanc tamen periocham cum ista sententia perlegerunt. Esto tamen, aliquid Codici Vossiano esse tribuendum; At quam proclive sit talia librariorum in curiâ in optimos libros irrepere, nemo est qui nesciat, eorum qui in hisce literis tractandis operam suam collocant. Fieri enim possit, ut aliquis Christianus, cum apud Josephum legisset, Iesum Christum elogio σοφοῦ ἀνδρὸς solummodo insignitum atque celebratum, margini indignabundus adnotaverit, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή. Quæ verba ignarus postea librarius in ipsius verba scriptoris intruserit. Sic quidem ista defendi possent, nisi alia quoque suppeterent quæ me non sinant istis rationibus commoveri. Non opus est ut de codicum nostrorum fide aliquid pertimescam: omnia se in illis recte habere credo. Cum nemini mirum videri queat, in scriptis codicibus quædam deesse quæ ex aliis cito suppleantur. Hæc itaque esse Josephi lubens agnosco: quid aliud quærunt adversarii? me quidem habent confitentem. Dictum hoc est à Flavio: & recte dictum existimo. Phrasin à stylo tutam reddit hoc è libro primo contra Apionem, statim à principio, εἴγε δεῖ μὴ ταῖς ματαίαις δόξαις ἐπακολουθεῖν. Ut ne sic quidem desint exempla quæ hanc phrasin esse secundi Josephi stylum comprobent.

Ad sensum hujus phraseos illustrandum defendendumque veniamus. Qui postulaverit sibi rationem dari, quomodo Josephus id de Iesu testari potuerit, hoc accipito responsum. Ista verba non statim supponunt, Josephum dixisse, Iesum esse Deum, ut putavit Tanaq. Faber, cum diceret, *Quid, quæso aliud innuere vult, nisi Iesum Dominum esse Deum? in quo graviter peccat hic pius impostor.* Peccat ipse potius Faber, cum verba istæc ultra protendit quam ipsa verba patiantur. Sunt enim solummodo dubitantis, qualis fuerit Homo ille de quo tam multa atque mirabilia audivisset. Tales dubitationes Judæorum animis insedisse, testes sunt Euangelistæ. Erant enim, qui Iesum vatis pridem mortui phantasma esse crederent, Eliæ puto aut Jeremiæ, aut etiam Johannis Baptistæ. Quæ satis ostendunt, eos plane nesciisse quid de Iesu sentirent. Inde fortasse ortæ quorundam Gnosticorum opiniones, quasi Christus non fuerit verus homo, neque corpore passus esset. Isti qui sic credebant, dicere cum Flavio, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή, potuerunt. Utrum Josephus in ista fuerit opinione non judico. Sic tamen credere potuit, licet esset Judæus, ac proinde dubitare, quo potissimum nomine Iesum indigitaret. An quia ejus Discipuli olim dubitarent ac quærerent, Matth. VIII. 27. ποταπός ἐστιν οὗτος, ideo nesciebant esse hominem, aut Deum esse affirmabant? Ex sola ac mera dubitandi formula Christum Iesum à Josepho θεολογούμενον affirmare, eorum est, qui nodum in scirpo quærunt, ansamque cavillandi quocunque modo arripiunt. Quid, ad hunc fere modum [a] Terentius dixit, *Si tu sis homo, hic faciat.* Hoc est, si tu sis qualem ego te velim esse. Nemo sanus dixerit ideo, dubitare Demeam utrum filius sit homo necne. Ad eundem fere modum Josephus ipse de Judæis obsessis; centurionemque Julianum ἀνδραγαθήσαντα fugientibus dicit, οὔτε τὴν ἰσχὺν, οὔτε τὴν τόλμαν ἀνθρωπίνην ὑπολαμβάνοντες. De Bello Jud. Libr. VI. cap. 7. pag. 947. an ergo vel Judæi vel Josephus qui hæc narrat, Julianum fuisse Deum, non fuisse hominem crediderunt? Ergo fuit ejus virtus non humana sed plane divina, ut illi quidem suspicari possent. Hic etiam conferre possim quod de Agrippa Rege, Cæsareæ concionem habente adulatores dixerint, referente Josepho Archæologiæ Lib. XIX. cap. 7. θεὸν προσαγορεύοντες, quem Lucas in Actis Apostolicis Herodem appellat, aitque, dixisse populum acclamantem θεοῦ φωνὴ, καὶ οὐκ ἀνθρώπου. Quod si dicant hanc vocem esse adulantium, sic & nostra vel dubitantis vel admirantis est; nam utrumvis accipiant & omnia in nostra periocha recte se habent. His simile est quod libro XVI. Ann. Taciti legimus de Thrasea Pæto. *Audiret senatus voces quasi ex aliquo numine supra humanas.* Sic Æneas dubitans,

> *O, quam Te memorem, Virgo? namque haud tibi vultus*
> *Mortalis nec vox hominem sonat, ô Dea certe.*
>
> Virg. Æneid. I.

quamquam enim illa Venus esset, nihil hoc ad rem; cum Æneas id nesciret. Sed quam formâ præstantissimâ respicit, dubitat esse mulierem. Atque iterum, licet illa, *Haud equidem tali se dignetur honore*, tamen Æneas illam sic alloquitur, *O dea, si prima*, &c. sic etiam mirantis est istud in Flavio nostro Lib. XV. cap. 2. καὶ Δέλλιος ἐπεφθέγγετο λέγων οὐκ ἐξ ἀνθρώπων αὐτῷ δοκεῖν, ἀλλὰ θεοῦ τινος γενέσθαι τοὺς παῖδας. Verum tamen ut te Tan. Faber, pressius

[a] Adelph. Act. V.

ſius aliquantum urgeam, quid de illis quæ de Moſe ſcripſit Joſephus Lib. III. cap. 13. rogare velim ſentias? inquit enim, καὶ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα τεκμήρια τῆς ὑπὲρ ἄνθρωπον αὐτοῦ δυνάμεως ἐστίν. An ergo Moſes non fuit Homo? ita vides quod tamen irridebas non modo dubitâſſe Joſephum, Moſes an eſſet homo, ſed quod magis ad rem noſtram conducit, plane aſſeruiſſe, vim ejus ſupra humanam fuiſſe Majus eſt etiam quod de Eliſæo dixit Lib. IX. cap. 9. ὡς μετὰ τὴν τελευτὴν ἔτι δύναμιν ἔχει θείαν δεδηλώκαμεν. Quod ſi hoc te non tetigerit, quid nobis negotium faceſſis, Joſephum cum videas de miraculis Ieſu Chriſti teſtantem, atque ob eam rem dubitantem, an vis ejus aut natura eſſet ſupra humanam? præſertim vero cum videas Joſephum tantundem, aut etiam aliquid amplius de Juliano centurione quam de Chriſto Ieſu Servatore noſtro locutum. Sic quoque referente Luca Paulum à vipera morſum, neque mali quicquam paſſum Barbari ſtupefacti [a] ἔλεγον θεὸν αὐτὸν εἶναι.

Porro, quoniam in iſta ſententia inſit cum dubitatione figurata locutio, quæ multiplici quoque modo conſiderari poteſt, ne quid prætermittam quod planiſſimum efficiat à Joſepho hanc efferri potuiſſe ſententiam; dabo ſimul operam ut pateat iſtum loquendi modum in eorum eſſe numero, qui à Joſepho, quem in dicendo ferunt non reſpuere ſchemata orationis, quandoque ſunt uſurpati. Ineſt itaque huic ſententiæ multiplex ſchema; nam præter ἀπορίαν quæ in dubitatione, de qua prius dixi, & ἐπανόρθωσιν, quæ in revocatione ſui, ſeu verborum correctione, conſiſtit, vocis ἀνὴρ repetitio πλοκὴν, integra vero locutio quandam hyperbolen conſtituit. Ubi enim eſt πλοκὴ, neceſſe ut ſint plures, utpote quæ fiat ex permiſtis figuris. Poſteaquam igitur de πλοκῇ quædam dixero, quæ ad hanc rem maxime viſa ſuut pertinere, eloquar quid ſit iſtæc hyperbole, & quam non dura, vel nimis audax ſit, licet vehementior eſſet, quam nunc legitur, ut ultra modum fidemque tendat, nec ſit etiam præter Joſephi morem & aliorum. Tunc enim eſt hyperbole virtus, definiente Quinctiliano, cum res ipſa de qua loquendum eſt, naturalem modum exceſſit, quod de Ieſu Chriſto fatentur omnes eſſe veriſſimum. Quamobrem etſi Joſephus non εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρὴ, ſed εἴγε οὐχὶ καὶ θεὸν αὐτὸν λέγειν χρὴ dixiſſet, ne ſic quidem male.

Πλοκὴ eſt, quando vox quædam uno loco hominem, perſonam aut rem, altero, mores aliamve qualitatem ſignificat. Eſtque ſpecies quædam παρωνομασίας; nam in παρωνομασίᾳ eodem verbo quaſi falſum quid augetur. Harum finitionem & exempla nobis Phœbammon Sophiſta præbet aptiſſima: cujus Scholia Rhetorica cum necdum ſint typis edita, integra verba è codice manuſcripto apponam. Παρωνομασία δέ ἐστι παραποίησις ὀνόματος πρὸς παραπλήσιον ἐγγὺς κείμενον, ὡς εἰ λέγοιμεν. στρατήγιος στρατηγὸς εὑρέθη. ἤγουν λέξις τῆς αὐτῆς λέξεως, ἐπ' ἄλλου καὶ ἄλλου σημαινομένου, καὶ ἐναλλαγὴν νοῦ, ὁ πλοκῆς ἴδιον. ὡς ἵνα εἴπωμεν. ὁ ἄνθρωπος ἄνθρωπός ἐστι. τὸ μὲν τῇ φύσει, τὸ δὲ τρόπῳ. Et in alio loco, καὶ ἡ πλοκὴ περιποιοῦσα μὲν τὴν διάνοιαν, ἀναφέρει δὲ εἰς τὸ αὐτὸ ὄνομα. Mox etiam, τῆς δὲ πλοκῆς τὸ χάριεν ἐστίν. ἄνθρωπος ὅταν ᾖ ἄνθρωπος. καὶ τῷ μὲν ὀνόματι τῷ αὐτῷ ἐχρήσατο. ἐνήλλαξε δὲ τὸ σημαινόμενον. τὸ μὲν γὰρ κοινῶς εἴρηται ἐπὶ παντὸς ἀνθρώπου. τὸ δὲ, ἰδίως ἐπὶ τοῦ χρηστοῦ ἀνθρώπου. Atque ſic σοφὸς ἀνὴρ, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρὴ hoc ſchema conſtituit, cui ſimillimum exemplum ex iſto Sophiſtâ exhibetur; quod quidem exemplum ex aliquo oratore petitum eſſe videtur; atque fere ſenſu ac voce conſentit cum his verbis Demoſthenis, ex oratione contra Timocratem; τὸ μὲν γὰρ, χρηστῶν. τὸ δ' ἀνάνδρων ἀνθρώπων ἔργον ἐστι. Quaſi quis dicat, malos non eſſe viros, bonos vero ſupra humanam naturam eſſe collocandos.

Tametſi hæc omnia in oratore ferri poſſint; nec in illo culpentur locutiones, quæ augendo vel minuendo, quod proprium eſt hyperboles, fidem ſuperare videantur: in noſtro tamen Flavio ſolent hanc culpare loquendi rationem. Sed fruſtra & injurie; cum iſtum audaciorem ornatum è ſententia Quinctiliani, nec alii, nec ipſius Joſephi ſcribendi ratio vel modus reſpuat. Dedi ſupra hujus exemplum ex Adelphis Terentii, nunc etiam exemplorum numero & pondere adverſarios urgere ſtatui. Primum autem exempla petentur è Terentii Fabulis, ubi quis iratus vel indignans in hanc invehitur hyperbolem, cum primum cœperit intumeſcere, aut indignari. [b] Sic Parmeno contra Gnathonem Paraſitum cum ſic dicat, *Ex homine hunc natum dicas?* Cum bellua ſcilicet comparare vult. Laches iratus ſenex ſic uxorem ſuam alloquitur,

Tu inquam, mulier, quæ me omnino lapidem, haud hominem, putas. Hecyr. Act. II.

& mox, Philippus uxorem Myrrhinam iiſdem propemodum verbis,

Vir ego tuus? tu virum me, aut hominem adeo eſſe deputas?
Nam ſi utrumvis horum, mulier, unquam tibi viſus forem,
Non ſic ludibrio tuis factis habitus eſſem.

Hecyr. Act. III.

An ergo neſciebant uxores, utrum vel Laches vel Philippus eſſent viri vel homines? Mores itaque hæc ſpectant verba, vel hominum qualitatem. Plenus fere hujuſmodi locutionum eſt M. T. Cicero in Orationibus. Libro III. actionis in Verrem, dixit, *contempſit Siculos, non duxit homines.* Libro IV. de ipſo Verre, *mirari ſolebam, iſtum in his ipſis rebus aliquem ſenſum habere, quem ſcirem nulla in re quidquam ſimile hominis habere.* Necnon Libro V. *Vir accumbebat nemo, præter ipſum & prætextatum filium. Tametſi recte ſine exceptione dixeram, virum, cum iſti eſſent, neminem fuiſſe.* Denique haud multo poſt, *Cum homine enim crudeli nobis res eſt, an cum fera atque immani bellua?* Et in M. Antonium Philippicâ tertiâ. *Hunc igitur ego conſulem, hunc civem Romanum, hunc liberum, hunc denique hominem putem?* nec magis mulieri parcit, nam in oratione pro A. Cluentio, de ejus matre ſic inquit, *cujus ea ſtultitia eſt, ut nemo hominem; ea vis, ut nemo fœminam; ea crudelitas, ut nemo matrem appellare poſſit.* Mox, *eo jam denique adducta eſt, ut ſibi, præter formam nihil ad ſimilitudinem hominis reſervârit.* Nec diſſimile Flaviano εἴγε ἄνδρα λέγειν χρὴ eſt iſtud ex divina Philippica, II. *Verumtamen homines quamvis in turbidis rebus ſint, tamen ſi modo homines ſunt, interdum animis relaxantur.* Atque hæc ſunt exempla eorum qui malos quoſdam, vel pro malis acceptos, non homines eſſe exiſtimant. Tranſeo jam ad alios qui bonos ac præclaros viros, ob id ipſum, non verentur inter Deos collocare, atque ſic per audaciorem quodammodo hyperbolen, majori quoque laude celebrare. Utriuſque rei exemplum hic M. T. Ciceronis ſermo complectitur, in Oratione pro Q. Ligario; *Hæc nec hominis, nec ad hominem vox eſt: quâ qui apud te C. Cæſar, utetur, ſuam citius abjiciet humanitatem, quam extorquebit tuam.* Hinc notum eſt proverbium, [c] *Homo homini Deus*, & vice verſa; [d] *Lupus homo homini, non homo; quom qualis ſit non novit*, apud Plautum. Græcum Oraculum de Lycurgo Spartano ſic repreſentat Herodotus Lib. I. c. 65.

Ἥκεις ὦ Λυκόεργε ἐμὸν ποτὶ πίονα νηὸν,
Ζηνὶ φίλος, καὶ πᾶσιν ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.
Δίζω ἤσε θεὸν μαντεύσομαι ἢε καὶ ἄνδρα.

Ἀλλ'

a Act. XXVIII. 6.

b Eunuch. Act. III. c Cæcilianus apud Symmach. d Plaut. Aſinar. Act. II.

Ἀλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον θεὸν ἔλπομαι ὦ Λυκόεργε.

De quo oraculo ſic olim apud Plutarchum in vita Lycurgi legeram; quod etiam ad hæc exempla attinet, [a] πρῶτον ἀπεδήμησεν εἰς δελφοὺς καὶ τῷ θεῷ χρησάμενος καὶ θύσας, ἐπανῆλθε τὸν διαβόητον ἐκεῖνον χρησμὸν κομίζων, ᾧ θεοφιλῆ μὲν αὐτὸν ἡ πυθία προσεῖπε, καὶ θεὸν μᾶλλον ἢ ἄνθρωπον. Hinc apud Suidam legas, ὃν καὶ θεὸν ἡ πυθία προσηγόρευσεν. Equidem, quantum videre liceat, non minus decantatum fuit illud oraculum inter priſcos illos Hellenas, quam eſt hoc de noſtro legiſlatore apud Chriſtianos teſtimonium Flavianum.

Vel ſolus M. T. Cicero talium exemplorum faſciculum nobis ſuppeditare poſſit. Ea vero in duo genera diſtribui poſſunt. Quorum primum eſt, ubi Cicero rectâ viâ atque aperte aliquem *Deum* appellat; alterum vero, ubi cujuſdam virtutem, conſilium, vim aut gloriam *Divinam* nuncupat, aut aliquid *Divinitus* factum eſſe ab eo aſſerit. Exempla prioris generis hæc ſunto. De P. Lentulo Oratione ad Quirites poſt reditum, *P. Lentulus conſul, parens, Deus, Salus noſtræ vitæ.* De Quiritibus ipſis in eadem oratione, *Numenque veſtrum æque mihi grave, & ſanctum, ac deorum immortalium in omni vitâ futurum.* Quæ propemodum repetit in Senatu Oratione poſt reditum, *Princeps P. Lentulus, parens ac Deus noſtræ vitæ,* &c. Ibidem, *Ego vos univerſos Patres conſcripti, deorum numero colere debeo.* De lege Agraria contra Rullum Oratione ſecundâ, *Hæc qui proſpexerint, majores noſtros dico, Quirites, non eos in Deorum immortalium numero venerandos a nobis & colendos putatis?* Quemadmodum etiam de Q. Metello loquitur Oratione in Piſonem, *Quem ego civem meo judicio cum Deorum immortalium laude conjungo.* Et de ſeipſo in eadem oratione, *mihi Populus Rom. univerſus illa in concione non unius diei gratulationem, ſed æternitatem, inmortalitatemque donavit.* Et Oratione pro Cn. Plancio de ejus pietate erga parentem loquens, *quem veretur*, inquit, *ut Deum, neque enim multo ſecus parens liberis*; Libro primo de Oratore, *Equidem te in dicendo ſemper putavi Deum*, propter facundiæ laudem. Quemadmodum etiam Libro II. de Oratore; *Vide quam ſim in iſto genere inquit, Catule Deus, non mehercule mihi niſi admonito, veniſſet in mentem.* Dixerat enim ille, *In qua tu mihi ſemper Deus videri ſoles.* Denique ex aliorum ſententia ſic loquitur Oratione pro Flacco. *Mithridatem, Deum illum patrem, illum conſervatorem Aſiæ, illum Euium, Dionyſium, Bacchum, Liberum nominabant.* Quæ omnes locutiones inde natæ ſunt, quoniam ut inquit Plinius [b], *Deus eſt mortali juvare mortalem.* Hinc Cicero pro Ligario, *Homines enim ad Deos nullâ re propius accedunt, quam ſalutem hominibus dando.* Et illud Strabonis, [c] εὖ γὰρ εἴρηται καὶ τοῦτο, ἀνθρώπους μάλιστα μιμεῖσθαι θεοὺς ὅταν εὐεργετῶσιν. Hinc orti Dii Ethnicorum, atque Reges divinos honores conſecuti ſunt; quorum exempla infra dabo, poſtquam exempla alterius generis ex Cicerone protulero.

De Pompejo Magno itaque hæc habemus oratione pro lege Manilia, *Cn. Pompeji divino conſilio, ac ſingulari virtute depulſum eſt.* Et mox, *Tantam ne unius incredibilis ac divina virtus, tam brevi tempore lucem afferre reipublicæ potuit?* Et mox, *Eſt hæc divina, atque incredibilis virtus imperatoris.* Hic quidem τὸ παράδοξον τῶν ἔργων vult non ab alia quam divinâ naturâ ac virtute profluxiſſe. Oratione pro Flacco, *Illa eſt enim Gloria divina Pompeji*; & Philippicâ II. *Quid vero ille conſularis vir ac pene divinus de me ſenſerit, ſciunt qui eum de Pharſalica fuga Paphum perſecuti ſunt.* De Cajo Cæſare initio Orationis pro M. Marcello, *Tam denique incredibilem ſapientiam ac pene divinam tacitus nullo modo præterire poſſum.* De C. Cæſare Octaviano, Philippica III. *Incredibili ac divina quadam mente.* Philippicâ V. *Divinum adoleſcentem* appellat. Philippicâ X. *Incredibilis ac Divina virtus Cæſaris.* Et Philippicâ XIII. *Cæſaris enim incredibilis ac divina virtus.* De Legionibus Cæſaris Octaviani, Philippicâ III. laudat militum *divinum atque immortale meritum;* atque Philippicâ XIV. etiam in ſententia proferenda, ubi maxime ſimpliciter loqui ſolent, laudat tamen eorum *divinam virtutem.* Et Philippicâ V. vocat, *divinas Legiones.* De Serv. Sulpicio Philippicâ IX. *Nec vero ſilebitur admirabilis quædam & incredibilis, & pene divina ejus in legibus interpretandis, æquitate explicanda, ſcientia.* De Planco Philippicâ XIII. *Plancum participem? cujus memorabilis ac divina virtus lucem affert reipublicæ.* De C. Piſone oratione ad Quirites poſt reditum, *me* inquit, *C. Piſonis, generi mei divina quædam, & inaudita auctoritas, atque virtus — a vobis deprecatæ ſunt*; oratione pro domo ſua, *Nam quid ego illa divina, atque immortalia municipiorum, & coloniarum, & totius Italiæ decreta commemorem?* De Galba Libro primo de Oratore, *Equidem & Servium Galbam memoriâ teneo divinum hominem in dicendo.* Ergo homo eſt, tamen divinus. Ad eundem modum hæc quoque quæ ſequuntur dicta ſunt. Initio orationis pro Domo ſua, *Cum multa divinitus, Pontifices, à majoribus noſtris inventa ſunt, tum nihil præclarius*, &c. Oratione ad Quirites poſt reditum, *ut intelligere poſſitis, neminem unquam tanta eloquentia fuiſſe, neque tam divino, atque incredibili genere dicendi*, &c. Sic etiam Libro de Oratore primo, *Quo quidem in ſermone multa divinitus a tribus illis conſularibus Cotta deplorata & commemorata narrabat.* Eodemque libro, *Etſi Plato de rebus, a civilibus controverſiis remotiſſimis, divinitus eſt locutus.* Neque de ſeipſo iſtuc dicere veretur; etenim oratione pro P. Sulla hæc jactat, *In quo ego tam ſubito, & exiguo & turbido tempore multa divinitus, ita ut dixi, non mea ſponte providi.* Ideoque *divinam* hic ſibi *providentiam* vendicat. Huc etiam referendum procemium actionis in Verrem.

Diximus ſupra Reges propter beneficia quibuſdam collata ab illis honores divinos ipſumque Dei nomen conſecutos fuiſſe, cujus rei ſupra exemplum in Mithridate protulimus ex Cicerone. Hic etiam plura lubet addere. Cum obſideret Furius Camillus Faliſcos, proditos ſibi a præceptore, pueros parentibus dimiſit; hunc illi Deum ideo nuncupârunt; Plutarchus in vita Camilli. [d] τὸν δὲ Κάμιλλον, σωτῆρα καὶ Θεὸν καὶ πατέρα ἀνακαλοῦντες. Pompejus M. ut ſcribit idem, Athenis ſacrificans concione ad populum habitâ cum abiret ſtatim, [e] ἀνεγίνωσκεν εἰς αὐτὸν ἐπιγεγραμμένα μονοστιχα τὸ μὲν ἐντὸς τῆς πύλης,

Ἐφ' ὅσον ὢν ἄνθρωπος οἶδας, ἐπὶ τοσοῦτον εἶ θεός·

τὸ δ' ἐκτός,

Προσεδοκῶμεν, προσεκυνοῦμεν, εἴδομεν, προπέμπομεν.

[f] Iidem Athenienſes, teſte Plutarcho, Demetrium & Antigonum propter exactum Demetrium Phalerea, non ſolum Reges, quod nemini ante ſucceſſorum Alexandri M. fecerant, vocaverunt, ſed etiam σωτῆρας ἀνέγραψαν θεούς. Hæc quoque habet Plutarchus de Dione Syracuſano, quem propter reſtitutam non ſemel Rempublicam, & à Tyranno Dionyſio recuperatam, hoc nomine decorârunt. [g] ἀνήει, inquit Plutarchus, διὰ τῆς ἀχραδινῆς, ἑκατέρωθεν παρὰ τὴν ὁδὸν, τῶν συρακουσίων ἱερεῖα καὶ τραπέζας, καὶ κρατῆρας ἱστάντων, καὶ καθ' οὓς γένοιτο, προχύταις τε βαλλόντων καὶ προτρεπομένων, ὥσπερ θεὸν κατευχαῖς. Atque iterum [h] τὸν μὲν Δίωνα, σωτῆρα καὶ θεὸν ἀποκα-

a Ed. Ald. fol. 13. b Hiſt. Nat. lib. II. cap. 7. c Libro X.

d Aldi. Ed. fol. 42. e Aldi. Ed. fol. 107. f V. Demetrii, edit. Ald. fol. 285. g Dione fol. 313. h Fol. 316.

πολλῶν. Milites Romani Siccium Dentatum propter navatam fortiter & feliciter ipsius ductu operam, Patrem, Servatorem, & Deum appellant, apud Dionysium Halicarnasseum, Libro X. Virgilius, Cæsarem Augustum servatorem suum, eodem verbo in carmine celebravit.

O Melibæe, Deus nobis hæc otia fecit.
Namque erit ille mihi semper Deus; illius aram
Sæpe tener nostris ab ovilibus imbuet agnus.

Hinc Menecrates Medicus se *Jovem*, Empedocles *Deum* apud Agrigentinos professus initio καθαρμῶν, quod exhibet Diogenes Laërtius, & exagitavit Tertullianus Libro de Pallio. Neque ab hujusmodi locutionibus abstinent Christiani ipsi, qui non minus ac Judæi religione distinentur, ne nomen illud vilifaciant. Antonius Augustinus, Venetorum legatus ad Cæsarem Maximilianum oratione quam exhibet [a] Guicciardinus, profitetur rempublicam Venetorum colere ac venerari Cæsarem, & ut *Deum* respicere. Sed & Paulus Jovius, Matthiæ Corvini, Regis Hungarorum epitaphium profert, in quo non minoribus ille laudibus effertur. Sic autem est.

Corvini brevis hæc urna est, quem magna fatentur
Facta fuisse Deum, fata fuisse hominem.

Ecquid audacius fingi possit? nemo tamen a Christiano hoc fuisse scriptum negabit; præ istis quidem nihil est Testimonium Flavianum. Sed nequis mihi novum hoc esse objiciat, aliquot etiam antiquissima adjiciam, quorum primum erit fere ætate par testimonio nostro. Nam sic de Peregrino loquitur Lucianus, in vincula propter Christianismum, fictum tamen conjecto; καὶ ὡς θεὸν αὐτὸν ἐκεῖνοι ἡγοῦντο. Quid jam audio? hoccine stolidum gloriæ animal Christianos ut Deum existimâsse? factum id tamen est, aut factum putat Lucianus, qui hanc hyperbolen audacem nimis non putavit. Sed neque alii inter Christianos hanc hyperbolen nimis duram esse existimârunt. Hæc dixit Gregorius Nazianzenus de beneficiis à Deo in Christianum collatis; [b] υἱὸν, inquit, γενέσθαι θεοῦ, συγκληρονόμον χριστοῦ, τολμήσας εἴπω, καὶ θεὸν αὐτόν. Quin & Hieronymus, Huetio indice, hominem jubet fieri *Deum* ut mentiri desinat, omnem quippe hominem esse mendacem; & cum *Deus* fuerit effectus & desierit esse homo, tum & mentiri desiturum. Quid jam dicam? nisi tritam esse hanc hyperbolen, ut magis etiam Oratoribus atque Poëtis esse condonanda videatur. Q. Horatius: *Palmaque nobilis Terrarum Dominos evehit ad Deos.* Ne quid hîc de Plautino dicto afferam, & *Humanis Jovibus*, eo quod sit dictum minis comice, quia Parasitice; ut & illud Plautinum. ER. [c] *Ut sacrifices.* HE. *Cui Deorum?* ER. *mihi Hercle! nam ego tibi nunc sum summus Jupiter.* Quemadmodum etiam in Asinaria [d] ille alter dixerat,

—— Siquidem mihi statuam & Aram statuis,
Atque ut Deo mihi hîc immolas bovem: nam ego tibi Salus sum.

Ut scilicet quos miramur, aut quibus indigemus, iis vota tanquam Diis nuncupemus. Hinc etiam Terentianum illud,

[e] *Laudarier te audit libenter, facio te, apud illum Deum.*

Nec non & alterum istuc ex eodem, quod etiam est Plautinum, nam in Curculione dixit quidam, *Deus sum, si hoc ita est.*

Verum enim ut tandem aliquando finem aliquem huic argumento ac modum orationi statuam: certum id quidem est, τὸ παράδοξον τῶν ἔργων in qualicunque demum id extaret homine, semper effecisse ut vulgus aliquid in eo *divinum* inesse suspicaretur. Cujus opinionis aliquot hic instantias subjiciam. [f] De Fabio Maximo cunctatore sic Plutarchus, ἡ γὰρ περὶ τῆς μάχης Φαβίου δειλία καὶ ψυχρότης λεγομένη, μετὰ τὴν μάχην εὐθὺς, οὐδὲ ἀνθρώπινος ἐδόκει λογισμὸς, ἀλλὰ θεῖόν τι χρῆμα διανοίας καὶ δαιμόνιον ἐκ τοσούτου τὰ μέλλοντα προορωμένης, ἃ μόλις ἦν πιστὰ τοῖς πάσχουσι. Nec aliter Appianus de Hannibale ipso: ὅδε, ὡς ἐν βαρβάροις τε καὶ τεθηπόσιν αὐτὸν, καὶ δι' ἄμφω δυναμένοις ἀπαλλάσσειν, τὴν ἐσθῆτα καὶ τὴν κόμην ἐνήλλασσε, συνεχῶς ἐσκευασμέναις ἐπινοίαις, καὶ αὐτὸν οἱ Κελτοὶ περιιόντα τὰ ἔθνη, πρεσβύτην ὁρῶντες, εἶτα νέον, εἶτα μεσαιπόλιον, καὶ συνεχῶς ἕτερον ἐξ ἑτέρου, θαυμάζοντες, ἐδόκουν θειοτέρας φύσεως λαχεῖν. Sed neque Philosophi ab hac opinione liberi erant, de Pythagora enim ita scriptum est, καὶ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ δόξαν εἶχον περὶ αὐτοῦ, ὡς εἴη Ἀπόλλων ἐξ ὑπερβορέων ἀφιγμένος. Quæ verba sunt Diogenis Laërtii, neque aliter [g] Porphyrius; quem consulere præstat, quam ejus verba describere; quod observare non neglexit [h] Lucianus, Θεὸς, οὐ βροτὸς εἶναι φαίνεται. Neque Ælianus in varia Historia; & post Porphyrium [i] Jamblichus, horum quoque meminit, ut minus utique mirum videatur. Si ejus discipuli sententias magistri vocarent θεοῦ φωνάς, ut testatur Diogenes Laërtius & Philostratus apud [k] Suidam. Quamobrem non modo hujus exemplum viros sapientiæ laude celebratos pro diis habitos a rudiori vulgo vel disciplinæ suæ sectatoribus, sed & Zamolxis, Abaris, Orphei, Lini, aliorumque declarant. Dicent fortasse hæc omnia vetustatem illam redolere, quæ id quod nesciebat, omne *Divinum*, existimabat; quasi vero non ipse Plutarchus, Syllæ Dictatori tribuat θειότητα, verba ejus hæc sunt, [l] ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῆς θειότητος, τὸν δ' ἄλλον τρόπον, ἀνώμαλός τις ἔοικε γεγονέναι καὶ διάφορος πρὸς ἑαυτόν. Quod si bene memini, Philostratus Apollonium Tyanæum, ἔργων παραδόξων ποιητὴν, vel à se vel a Damide Apollonii socio, deprehensum fuisse naturæ supra humanam excellentioris participem asserit. Si bene inquam memini, neque enim nunc licet librum consulere, at vero si hoc verum non fuerit, tamen verum est, Eunapium Jamblicho θειότητα ascripsisse, quem etiam vult fuisse παραδόξων ποιητήν. Neque certe alia mens fuit Tiberio, cum audivisset de Christi miraculis, atque ad senatum retulerit, ut in Deorum numero collocaretur. Nam cum credere nollet eum esse hominem, qui tam incredibilia posset efficere, dubius igitur mentis inter Deos collocat. Neque alia erat ratio illorum Lystrensium, qui Paulo & Barnabæ tanquam Jovi & Mercurio vota nuncupare voluerunt. Neque novum hoc erat, eum, qui pro mortuo fuerit reputatus, iterum vero statim apparuerit, tanquam Deum ab Ethnicis existimari; *Epidium Nuncinonum*; inquit [m] Suetonius, *ferunt olim præcipitatum in fontem fluminis Sarni; paulo post cum cornibus extitisse, ac statim non comparuisse, in numeroque Deorum habitum.* Idem, aut prorsus simile de Zamolxi refert [n] Herodotus. An non igitur Josephus, qui ad Græcos scripsit, usurpare potuerit schema in oratione, ac sententiam illis prorsus familiarem, ac suæ ætatis hominibus usurpatam; ut sic Ethnicos alloquens, dicta Ethnicorum imitaretur, usurparetque sententias? Sed & ipsi Ethnici a Tiberio Cæsare edocti, jamdudum fortasse bene de Christo sentire potuerunt; quem sciebant solius senatûs intercessione abfuisse, ne colerent ut Deum.

Licet ista satis fuerint ad os cujuslibet quantumvis fastidiosi opprimendum: ne quid restet subterfugium, etiam aliquid reponam illis, quæ affert, ut objectionem supra factam stabiliat Tan. Faber.

Ju-

[a] Lib. 8. [b] Orat. XVI. περὶ φιλοπτωχίας, pag.253. [c] Capteiv. Act. IV. [d] Act. III. [e] Adelph. Act. 4.

[f] Vita Fab. Max. Aldin. ed. fol. 58. [g] V. Pythag. p. 189. [h] Vir. Auction. [i] De Vit. Pythag. [k] V. πυθαγόρας. [l] Plut. Sylla, fol. 150. [m] De Clar. Rhetor. cap. IV. [n] Lib. IV. cap. 95.

Judæi enim, inquit, *ne suspicabantur quidem*, *Messiam seu Christum fore Deum*, *sed præstantissimum aliquem principem ex semine Davidis.* Atque hîc iterum primum illum videmus errorem eorum, qui ex ista sententia putant asseri Iesum fuisse Deum, quia dubitans Josephus dixit, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή; quæ mirantis vox est potius, quam asserentis. Utcunque vero hæc sint intelligenda; esto sane, ut quidam Judæorum non usque adeo in arcana vaticiniorum penetravissent, non tamen omnium erat ista sententia. Quin etiam, si quosdam Saducæos, aut Sacerdotes ab eorum partibus stantes excipias, necesse est, ut contrarium potius plebem saltem Judaicam aut ipsos scribas sensisse fateamur. Porro infelix omnino fuit Faber, qui hoc e Matthæi cap. XXII. 42. conatus est probare, quod vel ad rem suam nihil facit vel contra se. Judæos enim expectâsse Messiam qui esset Filius Dei, & hic locus probat, licet Pharisæi Christi respondere objectioni nequiverint, vel quod ego potius censeo, noluerint, atque multi alii, quales sunt isti loci Matt. XXVI. 63. Joh. I. 49. Filius autem Dei non minus esse Deus credebatur, quam Regis cujuslibet filius est Rex, ubi Pater eum Regni sui participaverit, cum hac tamen differentia, Dei filium ipsum fuisse semper Deum. Deus enim esse nequit, qui aliquando non fuit.

Agnosco Tryphonem Judæum, attestante Justino Martyre in Dialogo quem cum ipso habuit, in alia fuisse sententiâ, cum diceret, καὶ γὰρ πάντες ἡμεῖς τὸν χριστὸν ἄνθρωπον ἐξ ἀνθρώπων προσδοκῶμεν γενήσεσθαι, καὶ τὸν Ἠλίαν χρίσαι αὐτὸν ἐλθόντα. Sed quid inde conficias? certe nihil aliud quam Judæos quosdam urbe dirutâ mutavisse sententiam. Longe alia illis mens erat aliquot ante Christum natum annis, cum famam de Rege magno venturo per orbem sparsissent, editis nomine Sibyllarum carminibus, quæ Deum regnaturum esse prædicerent, quale est hoc, Lib. II. circa fin.

> Τότε δὴ βασιλεία μεγίστη
> Ἀθανάτου βασιλῆος ἐπ' ἀνθρώποισι φανεῖται.

Qui versus, cum reliquis huic proximis [a] M. T. Ciceroni visus est, ut ipse significat; nequit autem aliter explicari quam de Deo venturo, ideoque Tryphonis opinioni contrarius est. Neque sane aliunde peti possunt vel origo, vel intellectus eorum, quæ Virgilius de Vatis Cumææ ultimâ cecinit ætate, nam eum quidem Regem futurum esse Dei filium, vel hic versus indicat, quem nemo aliter possit intelligere,

> *Chara Deum soboles, magnum Jovis incrementum.*

Ridet Eusebium Tan. Faber, adeo illi inveteratum est odium contra omnia de Christo testimonia, quoniam istam Virgilii Eclogam de Christo explicet; ipse potius ridendus, qui aliter explicari posse credat. Alio quidem hoc Vaticinium ipse transfert Virgilius, sed præter ejus auctoris mentem à quo illa mutuatus est. Quem quidem Vatem Cumæam fuisse credit; sed qui non alius esse possit quam Judæus, qui istæc vaticinia ex priscis Vatibus desumpta cecinerit.

Ne quis vero in posterum a nobis postulet, undenam ista Virgilius hauserit, vel tam familiare cum Judæis commercium habuerit, ut ab illis fieret arcanorum particeps, hoc adjiciam. Quod nequis me accuset nimium pervagari, intra meos me limites continebo, atque ex Flavio Josepho potissimum comprobabo. Herodes Magnus, Rex Judæorum Romæ designatur C. Domitio Calvino II. & C. Asinio Pollione. Iste Pollio factus erat tunc temporis Herodi amicissimus, erat enim ut narrat Josephus Lib. XV. cap. 13. Τῶν μάλιστα σπουδασάντων περὶ τὴν Ἡρώδου φιλίαν· quippe, quod ei filios suos Herodes, Alexandrum, & Aristobulum, ex Mariamne dilectissima conjuge susceptos, commiserit hospitio excipiendos. Apud eum longo satis temporis intervallo vixerunt, ut disciplinis instituerentur liberalibus, quod etiam testatur idem Lib. XVI. cap. 1. Iste autem Pollio, negotio de reducendo in urbem Alexandriam Ptolemæo Rege ex mente Sibyllæ, *non interfuit solum sed præfuit*, ut me docet [b] M. T. Cicero. Tunc enim longe lateque personabant ista Vaticinia Sibyllina. Habemus itaque Pollionem Sibyllinorum carminum plenum; quique ad eorum mentem negotium peregerit maximum. Habemus etiam domi ejus juvenes duos regios, & quidem Judæos cum pædagogis instituendos, in quorum libraria supellectile carmina Sibyllarum a Judæis composita defuisse, vix adducar ut credam. Sed & tunc cautum erat à Judæis Alexandrinis, ut ubique carmina ista spargerentur, quosque, ut magis auctoritate pollerent, sub ementitis Sibyllarum nominibus venditabant. Erant autem istæc carmina ut vaticiniorum apud Judæos receptorum commentarii. Quamobrem cum Virgilius in Pollionis familia his quoque temporibus, quibus ferveret negotium Sibyllinum, fuisse videatur, natusque Pollioni filius Saloninus; quid mirum si Virgilius huic puero istos Sibyllæ versus censeatur accomodare voluisse.

Quoniam vero in eo sum, ut etiam gentilium scripta antestari necesse sit, ad priscam Judæorum fidem & opiniones cognoscendum, cum adeo sint iniqui hujus ætatis Judæi, ut ea omnia penitus negent atque rejiciant, quæ sibi damno esse, & a Christianis in rem suam conferri vident, licet a patribus suis olim sanctissime sint recepta; adjiciam his testimonium Chalcidii Platonici, *Sane notanda est*, inquit, *alia sanctior & venerabilior historia, quæ perhibet de ortu stellæ cujusdam, non morbos mortesque denunciantis, sed descensum Dei venerabilis ad humanæ conversationis, rerumque mortalium gratiam, quam stellam cum nocturno itinere suspexissent Chaldæorum profecto sapientes viri, & consideratione rerum cœlestium satis exercitati, quæsisse dicuntur recentis Dei ortum; repertaque illa majestate puerili, venerati esse & vota Deo tanto convenientia nuncupâsse.* Euangelicam sane narrationem! sed quid, an ergo hunc esse Platonicum negabimus? quasi non sit de Dei descensu Platonis dogma. Deum certe Plato ipse, Deum, inquam ipsum quem maxime coli volebat, descensurum pollicetur. In secundo cum Alcibiade Socratis dialógo, promittit philosophus discipulo: *Aliquem* venturum esse, qui eum doceat quomodo sit precandum; & roganti quis esset ille, aut futurus esset tantus Doctor, respondet Socrates, οὗτός ἐστιν ᾧ μέλει περὶ σοῦ, & mox ἀλλὰ μὴν κἀκεῖνος θαυμαστὴν ὅσην περί σε προθυμίαν ἔχει. Quæ omnia de alio præterquam de Deo nequeunt ullatenus intelligi. Et nisi Platonem hæc ex Judæis hausisse dicamus, omnem prorsus humanam sapientiam istud dogma superabit.

VIII. ἮΝ ΓẺΡ ΠΑΡΑΔΌΞΩΝ ἜΡΓΩΝ ΠΟΙΗΤΉΣ. Sic legunt omnes tum Græci tum Latini codices, præter unum Vossianum antiquæ versionis qui omissis præcedentibus hæc ita vertit, *Hic erat mirabilium operum effector.* Quasi legisset in suo codice interpres, οὗτος τῶν παραδόξων ἔργων ποιητής. Malo tamen hic vulgatam lectionem sequi, ea de causa quam supra protuli. Negent fortasse sic loqui potuisse Josephum; sed quid eum a veritate agnoscenda commoveret? an quisquam magis infensus Iesu Christo esse potuit quam ipsi Sacerdotes primarii, & Pharisæi, qui eum Pilato tradiderunt in cruce perimendum. Hi autem non negabant Iesum miracula fecisse. [c] Τί ποιοῦμεν, inquiunt, ὅτι οὗτος

[a] In Catilin. III.

[b] Epist. VI. ad Lentulum. [c] Johan. XI. 47.

ὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ. Nemo igitur inter Judæos id tunc pernegabat, Iesum fecisse mirabilia opera, cum & Pharisæi, & Judæorum Pontifices, id agnoscerent. Si autem Josephus de hac re dubitavisset, multi illum ab hac opinione revocassent. Tuti ergo sumus a sensu, potuisse Josephum agnoscere Iesum multa mirabilia opera fecisse. Quamobrem potius ad cognoscendum Stylum transeamus: Ποιητὴς vox est propria & signata, ut exemplis non indigeat: restat ut ἔργα παράδοξα miracula significare in Josephi scriptis demonstremus. Illa quæ de Mose scripsit sunt his rebus aptissima Lib. II. cap. 5. De Mose Rex Pharao inquit, [a] τοῖς γὰρ ἐπ' αὐτῷ παραδόξοις ἀναφέρων, πιθανὸς ὡς παρ' ἀπαιδεύτοις ὑπάρχειν. Quin & σημεῖα vocantur ἔργα. Paulo enim ante Deus sic Mosem alloquitur, [b] καὶ ἐὰν δέῃ μὲν λόγων, πειθὼ παρέξειν, ἐὰν δ' ἔργων, ἰσχὺν χορηγήσειν. Ista enim ἔργα sunt σημεῖα ut passim loquuntur Euangelistæ. Sic etiam postea ait, [c] περὶ τὸ παράδοξον ἀμηχανῆσαι ὁ βασιλεύς. De Elisæo dicit, θαυμαστὰ γὰρ ἐ παράδοξα διὰ τῆς προφητείας ἐπεδείξατο ἔργα. Atque hæc sufficiant ad phrasin istam extra dubium collocandam.

IX. ΔΙΔΑ'ΣΚΑΛΟΣ ἈΝΘΡΩ'ΠΩΝ ΤΩ͂Ν 'ΗΔΟΝΗ͂ ΤἈΛΗΘΗ͂ ΔΕΧΟΜΕ'ΝΩΝ. Qui hanc periocham suppositionis insimulant hæc verba vocant, *tristem & putidam elegantiam.* Istam tamen elegantiam non negligit alibi Josephus, sed usum esse loquendi modum passim ostendit, & quidem adeo sæpe, ut nihil supra. Effecit enim ut bene de tota primo sentirem periocha, & ut pleniorem ejus cognitionem adipiscerer incitavit. Quo tandem factum est, ut qui olim nimium Fabro, aliisque Testimonii adversariis crederem, nunc sim factus pro virili defensor, atque despiciam illorum cum temeritate arrogantiam, qui nullis productis testibus, volunt tamen ut tanquam jure constituta judicia suas admittamus sine ratione conjecturas, factasque pro lubitu censuras. Ut ad nostram vero sententiam redeamus, stylum illa Josephi & orationis sonum cum primis refert, ut nihil magis aptum sit natum ad cognoscendum Testimonii auctorem. Hanc itaque simul & per partes examinare juvat.

X. ΔΙΔΑ'ΣΚΑΛΟΣ. Jesus ille Naveci filius, Mosis alumnus ac successor, ipse magister Hebræorum sic suo loco nuncupatur, nempe Lib. III. cap. 2. [d] καὶ μωϋσῇ διδάσκαλον τῆς περὶ θεὸν εὐσεβείας πεποιημένον. Quibus simile est quod extat Lib. XVII. cap. 14. [e] τοιαύτης κακίας διδάσκαλον αὐτῷ γενόμενον. Plura in re non valde necessaria referre supersedeo. Sic de Iesu loquitur Nicodemus, ipse non magis fortasse Christianus, quam Josephus, [f] οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος.

XI. ἈΝΘΡΩ'ΠΩΝ ΤΩ͂Ν 'ΗΔΟΝΗ͂ ΤἈΛΗΘΗ͂ ΔΕΧΟΜΕ'ΝΩΝ. Ecquid similius possit afferri, quam quod ex eodem Libro, ac capite, scilicet XVII. cap. 14. sum allaturus, αἴτιον γὰρ ἦν τῆς ἀνθρώπων τὸ ἡδονῇ δεχομένων τοὺς λόγους ἐπὶ τῷ φερεγγύῳ τῆς μορφῆς. Res est quoad Josephum admodum similis, loquitur enim de falso Alexandro multos ad partes suas attrahente. Ubinam vero sunt illi, qui jam hoc triste ac putidum aut inelegans dicent? sed ampliemus usque judicium: si enim causa nondum sit probata, aderunt jam plures testes non minus fide digni. Hæc enim insunt Lib. XIX. cap. 2. [g] Σέντιος μὲν τοιούτοις ἐχρῆτο τοῖς λόγοις, καὶ τῶν βουλευτῶν ἡδονῇ δεχομένων, καὶ ὁπόσοι τῶν ἱππέων παρῆσαν. Nec minus apta sunt quæ leguntur Lib. XVIII. cap. 1. [h] καὶ ἡδονῇ γὰρ τὴν ἀκρόασιν ὧν λέγοιεν ἐδέχοντο. Quibus adjungas & hæc è Lib. eodem cap. 4. quod quidem caput nostram periocham continet. [i] Γυμνοῦντες τὰς σφαγὰς, ἡδονῇ δέξεσθαι τὸν θάνατον ἔλεγον. Et hæc quidem periocham proxime præcedunt. Antequam vero caput illud deseram, aliud etiam hujusmodi locutionis exemplum proferam quod illam periocham sequitur & imposturæ suspicionem omnino diluet, nempe hoc, [k] καὶ δεχομένου τὴν ἱκετείαν ἡδονῇ. Josephus hic sane, ut mihi videtur, quasi deditâ operâ periocham de Iesu Christo utrinque munivit, eaque indidit monumenta, quibus fœtum suum quilibet agnosceret: quasi ipse prævidisset, olim tanquam ὑπόβλητον iri suspicatum.

XII. 'ΗΔΟΝΗ͂. Familiare hoc verbum Josepho & fere proprium, nisi dicam eum id à Demosthene mutuatum esse. Etenim affirmare ausim, nullam locutionis speciem sæpius a Flavio fuisse usurpatam. In prioribus libris Archæologiæ multas præpositiones huic voci dedit comites: in posterioribus vero, solam plerumque ponit. Rarius, idque bis, aut ter cum aliqua præpositione. Quandoque utitur τῷ διὰ, ut Lib. I. cap. 18. δι' ἡδονῆς συνάψασθαι συγγένειαν. Quandoque præponit εἰς, ut Lib. III. cap. 4. εἰς ἡδονὴν λαμβανόντας ἰδίαν. Est ubi ἐν adhibet, ut Lib. XI. cap. 4. οὐκ ἦσαν ἐν ἡδονῇ τοῖς προειρημένοις ἔθνεσιν. Est ubi ἐπὶ, ut Lib. XVIII. cap. 5. καὶ ἐφ' ἡδονῇ τῆς πληθύος, & ejus libri cap. XI. idque bis, pag. 642. E. & pag. 643. F. in quibusdam locis apponit κατὰ, ut Lib. XVI. cap. 16. de Herode loquens, καὶ τοῦτο μὲν ἦν καθ' ἡδονὴν τὸ πάντων ἥδιστον ἡρώδης ἐλάμβανεν. Addit etiam περὶς, ut Lib. II. cap. 3. περὶς ἡδονὴν ὑπερφέρων. Quorum omnium plura sunt exempla, quæ jam prætereo; illa enim parum ad rem faciunt. Attamen observandum est, rectius hic legi cum vulgatis exemplaribus ἡδονῇ, quam σὺν ἡδονῇ, prout in Codice Cæsareo, & apud Eusebium in Historia Ecclesiastica & Zonaram. Nam sane hæc duo nunquam, quod meminerim, in totis Archæologiæ Judaicæ Libris viginti, nedum in cæteris Josephi scriptis simul juncta reperiuntur. Sed ἡδονῇ ut hic, in tertio casu sæpissime usurpatur. Soletque Josephus similes loquendi normas adhibere, ut ὀργῇ, ὁρμῇ & alias hujusmodi. De ἡδονῇ vero, ut hic in tertio casu quærant otiosi locos jam designandos, quos è pluribus selegimus, quique proximi sunt periochæ falsitatis accusatæ, Lib. XVII. cap. 7. pag. 591. G. & cap. 8. pag. 595. G. mox eodem capite pag. 597. A. tum etiam cap. 9. pag. 599. B. Deinde prope periocham nostram, Lib. XVIII. cap. 1. pag. 616. E quædam etiam periocham sequuntur; Lib. XVIII. cap. 8. pag. 633. G. Mox in fine capitis pag. 636. D. habes ἡδονῇ φέροντες, quod tantumdem est fere ac δεχόμενοι. Et mox pag. 637. C. ἡδονῇ δεχομένου. Libr. ejusdem capite 12. pag. 646. C. ἡδονῇ δέχεσθαι. quæ duo exempla ad præcedentem pertinent sectionem. Denique Lib. XIX. cap. 3. pag. 671. ἡδονῇ μὴ φέρουσαν ἄρχεσθαι. In reliquis Josephi scriptis, quod ut mirum, ita nec ab instituto nostro observare alienum est, id nusquam quantum potuerim observare reperitur; quamvis sæpius interserendi non defuisset locus. Semel, idque Lib. II. contra Apionem dixit, ἡδέως δεχόμεθα. Sic igitur quod illi ut putidum rejiciunt, id propter Styli convenientiam potius laudibus censeo maximis efferendum. [l] Et sunt tamen qui dicant hanc phrasin Stylum ac sententiam Christianorum luculente redolere. Sed fruantur suo judicio, ipsosque sibi sine Equite plausum concitare patiamur.

XIII. ΚΑΙ' ΠΟΛΛΟΥ'Σ ΜΕ'Ν 'ΙΟΥΔΑΙ'ΟΥΣ, ΠΟΛΛΟΥ'Σ ΔΕ' ΚΑΙ' 'ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ'Σ 'ΕΠΗΓΑ'ΓΕΤΟ. Hanc dicendi formulam, & phraseos non modo sonum, sed & constructionem, ac circumscriptionem, in multis locis observat Josephus. Quosdam è multis apponam. Et primum quidem sumam è Lib. III. cap.

[a] Pag. 62. B. [b] Pag. 60. G. [c] Pag. 63. B. [d] Pag. 75. A. [e] Pag. 612. D. [f] Johan. III. 2. [g] Pag. 666. C. [h] Pag. 616. E. [i] Pag. 621. D.

[k] Pag. 622. D. [l] J. H. Boecl. Ep. ad J. Chr. Wagenseilium.

cap. 13. Ubi de Mose verba facit, καὶ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα τεκμήρια τῆς ὑπὲρ ἄνθρωπον αὐτοῦ δυνάμεως ἐστίν. Huic exemplo succedat aliud è Lib. XX. cap. 2. πολλοὺς μὲν ἀνεῖλε, πολλοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβεν, αὐτόν τε τὸν Θευδᾶν ζωγρήσαντες, ἀποτέμνουσι τὴν κεφαλὴν καὶ κομίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα. Ejusdem Libri capite 4. hoc reperies, καὶ συλλαβὼν πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινε, πλείους δὲ ζῶντας ἔλαβεν. Nec desunt in libris de Bello Judaico hujusmodi phrases, qualis est hæc Lib. I. cap. 5. πολλὰ τὸν Ἀριστόβουλον εἰς τὸ ἦθος διαβάλλων, πολλὰ δ᾽ ἐπαινῶν τὸν Ὑρκανὸν. παρῄνει δέξασθαι. Quæ sequitur instar omnium esse posset Libr. IV. cap. 41. ἔνθα δὴ πολλοὶ μὲν τῶν ξένων ἔμποροι, πολλοὶ δὲ τῶν ἐπιχωρίων ἀπώλοντο. Plura possem, sed hæc sufficiant; præsertim cum phrasis sit optima. Quidam legunt, πολλοὺς μὲν τῶν Ἰουδαίων. Phrasis huic simillima occurrit in Libro de Vita sua, [a] πολλοὺς τῶν Ἰουδαίων ἀπέκτεινε. Hujusmodi quoque multa alibi occurrunt.

XIV. ἙΛΛΗΝΙΚΟΥ͂Σ. Omnes Ethnicos qui Deum verum non colebant, cujuscunque fuerint gentis, quinetiam Syros, & Phœnices, Judæi ἕλληνας aut ἑλληνικοὺς vocabant, ut ex Euangeliis, & aliis novi fœderis scriptoribus satis patet. Eusebius hoc loco non legit ἑλληνικοὺς, sed ἀπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ; & in Demonstratione Euangelica sic constanter legisse, non periochæ solummodo exemplar, sed & ejus annexa paraphrasis satis ostendunt. Quædam editiones legunt καὶ ἑλληνικοῦ. Utrumque rectum est. Quare nihil necesse est, ut quis Nicephori lectionem, quam sequitur Isaacus Vossius, ἀπὸ τοῦ ἑλληνισμοῦ sequatur. Frobenii lectionem tuetur hæc phrasis illi similis, Lib. II. cap. 23. de Bello Judaico [b] τὸ δὲ ἑλληνικὸν (περιεῖχε) τῇ παρὰ τῶν στρατιωτῶν ἀμυνῇ. Vulgatam lectionem refert quod Lib. II. contra Apionem dicitur, [c] τοὺς μέντοι κατ᾽ ἀλήθειαν ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς φιλοσοφήσαντας, οὔτε τῶν εἰρημένων οὐδὲν διέλαθεν. Ad eundem modum dicitur τὸ ἰουδαϊκὸν, capite periocham subsequente, [d] κελεύει πᾶν τὸ ἰουδαϊκὸν τῆς ῥώμης ἀπελαθῆναι. Plura qui volet quærat otiosus; ad alia transeo.

Adversus hanc vocem turget & excandescit Blondellus, & quidem solus. Credit enim falsum esse, immo ipsiusmet Christi verbis & expressæ protestationi contrarium, cum de ipso dicitur πολλοὺς δὲ καὶ ἑλληνικοὺς ἐπηγάγετο. Quos enim gentiles, inquit, si unam Syrophœnissam, cujus filiam sanavit excipias, convertisse legitur? His alia quædam addit de muliere Hæmorrhoousa, quæ tanti non sunt, ut vel exscribere vel respondere sit necesse: cum iste quidem prius Testimonium damnare voluisse; deinde sui judicii causas invenire videatur. Næ tu quidem, O Blondelle, nimis es iniquus in nostrum, qui ne quidem id quod ratione ac jure quoque licet, eum dicere patiaris; ut quod quis vel per se, vel per alios fieri curaverit, ab ipso qui curaverit factum esse pronuncietur? Sed quid verbis opus est? Quasi Josephus non sit intelligendus prout ipse suam mentem aperit, nempe inter sectatores qui Christo partim ex Judæis, partim vero ex Ethnicis nomen dederint, quosque proinde ille sibi adjunxisse dicitur, concludi quos ipse Josephus mox asserit ad ætatem usque suam pertigisse. Quam iniquum vero in tam paucis lineis, quibus hoc Testimonium constat, tantam expectare in his rebus ab historico scriptore subtilitatem & ἀκρίβειαν? Ut vero etiam amplius pateat adversarios nostros satis inclementer, ne dicam nimis atrociter, nobiscum agere, & omnia arripere etiam falsissima, quæ ad rem suam vel facere vel solummodo spectare videantur: neque tamen vel unum succedere ipsis feliciter; negamus veram esse objectionem; ideoque verum esse multos ex Ethnicis, Christo nondum passo, in ipsum credidisse asserimus.

[a] Pag. 1002. D. [b] Pag. 797. E. [c] Pag. 1079. [d] Pag. 623. F.

Nam in quo numero ponemus eos Magos qui ex oriente Christum puerum adoraturi convenerant? Illosne solos qui crediderint ex gente sua putabimus? siccine viros omnium gentium sapientissimos non alios quoque populares adduxisse, nedum ut crederent voluisse? An cum Eunuchus Candaces Reginæ solus suffecerit, ut religionem Christianam Æthiopiam usque transmitteret ad hanc ætatem duraturam; non etiam sufficiebant Magi, ut istam religionem suos homines, aut saltem quasdam ejus partes docerent? Mihi sane sæpius mirari subit, quorsum isti Magi Christum officiose tantum salutarent, adorarentque, nisi ejus etiam adventum ethnicis, aut suis certe popularibus publicarent? Adeone infructuosam fuisse tantam horum peregrinationem, ut ad neminem alium hominem, præterquam istos, Christi cognitio pertingeret: sed nos hic veteres omnes deserunt historiæ: nemo est, qui doceat, quid de his tandem factum sit Magis. At enimvero, si fuerit hîc conjecturæ locus, puto me illos reperisse homines ad quos hi Magi suum præconium pertulisse videantur.

Magos è Perside venisse Clementi Alexandrino, Johanni Chrysostomo, Theodorito, aliisque permultis visum est: & hæc opinio jam omnibus reliquis antefertur; cum etiam Herodotus, Suidas aliique, Magos in Perside collocent. Adhuc vero etiam in Perside genus hominum reperio indigenarum, antiquum sane, quos nunc *Gauros* vocant. Hi quoque singularem colunt religionem. At vero de Vate aut Propheta suo, quem filium sculptoris fuisse, ac religionis suæ auctorem perhibent, multa prædicant adeo Christi natalibus, Magorumque itineri, denique omnibus illis quæ de Christo tum Magi scire potuerunt convenientia, ut ab illis Gauri edocti fuisse videantur. Nec futurum esse quemquam adeo pervicacem existimo, qui collatis sedulo quæ de his scripsit [e] *Joh. B. Tavernerius*, vivâ quod ajunt voce ab ipsis edoctus, cum Euangelistarum narrationibus de Christi natalibus, non etiam statim mecum sentiat. Habeo certe ipsum Tavernerium super hac re mihi fere consentientem. Hinc enim, inquit, facile judicatu est, eos confusam de Mysteriis Religionis Christianæ cognitionem habere, ut & multi alii. Habere autem ipsos, hic docet multos ritus aut mores a religione Christiana satis alienos, sed quos etiam profitentur non a propheta suo accepisse, sed diu ante acceptos retinuisse. Hos vero Gauros esse Magorum discipulos vel ostendit quod refert Herodotus, Magos in Perside fuisse & maxime horruisse animantia reptilia: quem morem adhuc isti Gauri conservâsse reperiuntur. Eos autem esse semi-Christianos declarat Baptismus, & fides de Resurrectione cum aliis quibusdam. His addo, Turcos hodie quoque Christianos vocare *Ghiauros*, hoc est ut quidam suspicantur lingua Chaldaica גיור vel גורא, qui Græce γιώραι appellantur, Exod. XII. 19. & Esaiæ Cap. XIV. 1. Ubi sane nemo est qui neget verba Vatis esse intelligenda de Christianis. Qui autem *Gauri* vocantur a Persis, voce fortasse Turcicâ, nam & illâ plerumque linguâ loquuntur Aulici Persarum, hi vero se Persicâ *Behdin*, ut ex [f] Petro Vallensi discimus, nuncupant: hoc est *Fideles*, πιστοὺς voce, qua etiam Christiani passim denotantur. Denique quodammodo pro me stare videtur [g] Hottingerus, vir in his rebus scientiæ ac peritiæ laude celebratissimus, cum asserat, *Christianismi primitias ex hoc ordine ortas. Unde non pauci postea secuti Christo nomen dederint.* Sed quid istum ego

[e] Itiner. Persic. Lib. IV. cap. 8. de Gaurorum Religione.
[f] Epist. II. P. II. [g] Compend. Theatri Orient. Part. II. cap. 2. pag. 93.

ego recentiorem advoco, cum Johannes ipse Chrysostomus id conceptis verbis asserat de Magis in Perside primis Euangelii præconibus. Sic enim ille, [a] ὅθεν ἐμοίγε δοκοῦσιν οὗτοι καὶ οἱ διδάσκαλοι γενέσθαι τῆς ἐγχωρίου. οἱ γὰρ ἐνταῦθα μὴ παρρησιασάμενοι τοῦτο εἰπεῖν, πολλῷ μᾶλλον εἰς τὴν αὐτῶν ἐπαρρησιάσαντο, ἅτε καὶ τὸν χρησμὸν τὸν παρὰ τοῦ ἀγγέλου λαβόντες, καὶ τὴν παρὰ τοῦ προφήτου μαρτυρίαν. Et alibi postea, [b] ἅπερ οἱ μάγοι εἶδον, οἱ τῆς ἐκκλησίας πρόγονοι, οὐδὲ γὰρ αἰσχύνομαι οὕτως αὐτοὺς καλῶν. Et Homilia proxima de Angelo loquens, qui eis postquam Iesum vidissent apparuit, τοὺς δὲ μάγους ἐκπέμπει ταχέως, ὁμοῦ μὲν διδασκάλους ἀποστέλλων τῇ Περσῶν χώρᾳ.

At vero si minus hoc sit verum, non sic tamen causâ cadimus. Solamne illam fuisse putabimus Syrophœnissam quæ in Christum crediderit, neque aliis è gente sua persuasisse ut eum agnoscerent, qualem ipsa summo beneficio atque insigni miraculo comperuisset? Mitto jam Abgarum Edessenorum Principem ad fidem in Christum ex ethnico conversum, cujus meminit Eusebius. Licet enim pauci hanc admittant narrationem, non tamen desunt viri docti qui eam ut veram recipiant. Ajunt quidem non esse admittendam quoniam non extet in Euangelio. Sed quid hoc ad rem? quasi vero omnia quæ Christus dixerit aut fecerit extent in Euangeliis. An ergo mentitus est Euangelista ultimus qui asserit se propemodum infinita prætermisisse? At vero non modo hujus conversionis constans fuit traditio apud Armenos; sed & eorum ferunt [c] Annales, tunc primum Armenos religionem amplexos fuisse Christianam. Et an [d] Samaritæ illi qui feruntur credidisse pro Judæis sunt sumendi aut Ethnicis? Annon potius ex Josephi sententiâ inter Ethnicos numerabimus? Sed nequis mihi dicam scribat, rogetque ut multos producam Ethnicos ad Christi fidem conversos ante ejus necem, idque cognoscatur ex probatis fidisque monumentis: eorum votis obtemperabo, modo credant ea quæ ab eodem Euangelistâ Johanne cap. XII. com. 20. sequentibusque conscripta sunt. Hic enim quidam Græci cupere ut Iesum visant feruntur. Hoccine igitur vel animi tantum causâ, vel fidei factum fuisse comminiscemur? Utcunque tamen, nonne recte dicuntur ἐπάγεσθαι, qui animi quoque causâ curiosi ad aliquem doctorem accedunt? Pudeat tandem adversarios illa protulisse, ut nobis hanc eripiant periocham præstantissimumque testimonium, quæ partim inania, partim etiam falsa esse reperiuntur.

XV. ἘΠΗΓΆΓΕΤΟ. Quamquam quæ supra dicta sunt sufficerent, inest tamen huic voci quid peculiare: hoc enim in loco significat, *ad partes vel sectam ac consilium trahere.* Solet quoque Josephus alibi hoc verbum huic usui accommodare. Etenim Lib. XIII. cap. 22. sic legimus, [e] οὐκ ἀρκούμενοι ἀγωνίζεσθαι καθ' σφᾶς αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ ἀλλοφύλους ἐπαγόντων. Quin etiam de falso Alexandro factionem cogente hoc verbo utitur, Lib. XVII. cap. 14. [f] ἀλλὰ κρήτῃ προσενεχθεὶς, ἰουδαίων ὁπόσοις εἰς ὁμιλίαν ἀφίκετο ἐπηγάγετο εἰς πίστιν. Quo nihil amplius requiri possit. Nec admodum est dissimile illud Lib. XVIII. cap. 8. de Agrippâ in vinculâ conjecto, quem sic alius alloquitur, [g] ὦ νεανία, κατέχεθεν μέν σε τὸ αἰφνίδιον τῆς μεταβολῆς, πολλήν τε οὕτως καὶ ἀθρόαν ἐπαγαγὸν τὴν τύχην. Hic enim τύχη tanquam persona ad partes τοῦ αἰφνιδίου τῆς μεταβολῆς attrahitur, ut junctis viribus Agrippam contristent. Est ubi etiam *sollicitare* significat, ut Lib. XV. cap. 4. [h] μετὰ ταῦτα καὶ τὸν Ἀντώνιον ἐπῆγεν ἀεί τε τῶν ἄλλων ἀφαιρουμένην αὐτῇ χαρίζεσθαι· de Cleopatra enim Reginâ loquitur.

XVI. Ὁ ΧΡΙΣΤΟ`Σ ΟΥ̓͂ΤΟΣ ἮΝ. Hic est ille locus qui potissimum doctos homines induxit, ut totam damnarent periocham. Quid de hoc senserit Faber, cuilibet videre præsto est; meum enim non est singula refutare, neque sane expedit. Docet enim ipsum Josephum quod scribere debuerit, parum sollicitus an suæ rationes cum illis quas habuit Flavius conveniant. Sed cum eo tempore quo Josephus Archæologiam edidit, anno scilicet Domitiani XIII. hoc est non multo ante centesimum annum Christi, ubique jam personaret Christi nomen, propter quod tam multi Nerone Imperante, tamque gravia paulo ante passi erant; satis ut puto fuit Josepho solum nomen Iesu Christi proferre, id est autem cum eo cognomine quod passim innotescebat. Nam hæc verba ὁ χριστὸς οὗτος ἦν nisi fallor, innuere videntur Christum satis tunc fuisse notum. Quamobrem abunde quidem Græcis satisfactum est, ubi Josephus eis ostenderit eum hominem quem nomine Christi solummodo cognoscerent. Ideoque ex mente Flavii Josephi non incommode per alteram formulam hæc explicabitur sententia: ut ita ὁ χριστὸς οὗτος ἦν, idem sit quod, ὁ λεγόμενος χριστός. Quomodo etiamnum præsente Christo Pilatus eum appellabat, [i] τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν. Sic sæpe vulgo loquuntur, nomen assumptum, veréne an falso, tamen sine correctione aut exceptione efferendo. Profecto Tan. Faber id nunc culpare videtur, quod est olim objectum quoque Pilato a Judæis Pontificibus cum titulum Crucis conscripsisset in quam Iesus est erectus, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· quod cum Judæi mutatum vellent, non tamen eorum querelis Pilatus movetur. Mansit enim in sententia. Sed neque Flavium aliter locutum esse opus est ut cupiamus: ipse se alibi explicat non minus, nec aliter quam Pilatus: cum quod hic scripserit per se satis intelligatur. Nam quidcunque dicant nunquam efficient, ut Judæus nequeat sic loqui, quantumvis Christi adversarius. Sed & nostri quoque adversarii loquuntur aliis in rebus non aliter ac nunc Josephus, ut libro superiore monebamus. Optime autem sensum hujus loci intellexit Hieronymus ut ex ejus versione comparebit; vertit enim, *Et credebatur esse Christus.* Quam versionem probat & admittit Isaacus Vossius, quasi in Græco fuisset scriptum, καὶ ἐπιστεύετο εἶναι χριστὸς· vel, ut ipse in Testimonio describendo Vossius inseruit ἐπιστεύετο δὲ εἶναι χριστὸς· tametsi ne sic quidem sibi satis Vossius fecerit, quin vulgatam lectionem præferat. Quod ad eos vero spectat, qui Testimonium quidem admittendum censent; sed hanc sententiam ut interpolatam tolli cupiunt; non magis isti sapiunt quam priores, neque eos juvant Cedreni auctoritas & antiquæ Versionis editio, quorum ille tantummodo videatur hæc verba omittere, hæc vero non tantæ sit auctoritatis ut cæteris omnibus tum Græcis, tum etiam Latinis codicibus debeat anteferri. Quapropter nunquam his adductus sum ut communem lectionem horum auctoritate immutare voluissem. Quid enim mirum est si tam celebris locus, tot doctorum manibus tractatus, & a pluribus exscriptus, quasdam sit passus in lectione vel versione diversitates?

Operæ prætium erit hic diluere quod Tanaq. Faber objecit D. Hieronymo; quoniam id supra cum de illo verba facerem prætermisi. Ait autem Faber eum doli conscium, emollire sua versione voluisse, sed fraudem eâdem operâ patefecisse, quâ illam obtegere studuit. Nostri sæculi homines, ut mea quidem fert opinio, eâ mente priscos auctores legunt, ut culpent. Atque errores, si tamen errores quandoque sunt, notare; non ut vitare,

[a] Hom. VI. in Mat. [b] Hom. VII. [c] Vid. Tavern. Itiner. Persic. Lib. II. cap. 4. [d] Johan. IV. 39. [e] Pag. 461. D. [f] Pag. 612. E. [g] Pag. 633. G. [h] Pag. 518. A.

[i] Matth. XXVII. 17.

tare, ſed ut ridere atque damnare poſſint. At vero ſi ſatis erit accuſâſſe, quis innocentiâ ſolâ ſe tueri poterit? Sufficiat hîc reſpondiſſe, iſtæc verba longe ante Hieronymi ætatem fuiſſe lecta: neque proinde ſciri poſſe, utrum in Hieronymi codicibus, ut ille vertit, aut velut nos legimus in noſtris lectum fuerit, necne. Quin etiam ſæpe fieri, ut qui in aliam linguam quid vertunt, id plerumque ſoleant, non verbum verbo reddere; ſed prout ipſi mentem ſcriptoris capiunt. Quod ipſum Ruffino atque etiam antiquo Interpreti Archæologiæ accidit, dum uterque verba hæc, οὐκ ἐπέλιπε τὸ φῦλον, vertunt, *& nomen perſeverat & genus.* Hæc monuiſſe nihil opus fuit, niſi eam mihi legem impoſuiſſem, nequid objectum retorquere prætermitterem.

XVII. καὶ αὐτόν. Iſtâc loquendi formulâ in principio periodi utitur Joſephus paſſim, tamque frequenter ut pluſquam ſexcenties occurrat. Aliquot hic tantum, duo vel tria exempla prælibabo. Lib. III. cap. 2. [a] καὶ ταύτην μὲν τὴν μάχην πρώτην μαχεσάμενοι πρὸς τοὺς καταπολμήσαντας αὐτῶν. Lib. XVIII. cap. 12. [b] καὶ αὐτοὺς, παῖδες δ' ἦσαν ὀρφανοὶ, ἡ μήτηρ προσέταξεν. Lib. XX. cap. 2. [c] καὶ τοῦτον δὲ μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἐξ ἐπιβουλῆς τελευτήσαντα.

XVIII. ἐνδείξει. Non memini quidem iſtam vocem alibi legi. Sed parum id obſtat: non enim eſt è ſingulis verbis adeo certe de Stylo judicare, ac phraſeos conſtructione. Vox tamen iſta cum ſit huic ſignificationi ac loco propria, non eget defenſione; neque uſum hujus vocis poteſt improbare Joſephus, cum alias voces, huic tamen cognatas ut idem denotaret, uſurpaverit. Verbum enim huic nomini cognatum plerumque uſurpat, ut Lib. XVII. cap. 1. [d] ὡς ἐπ' ἀσφαλείᾳ σωτηρίας τοὺς ἀδελφοὺς ἐνδεδειχώς. & Libro VI. de Bello Jud. cap. 44. [e] καὶ λῃστρικοὺς πάντας ὑπ' ἀλλήλων ἐνδεικνυμένους, ἀπέκτεινε. Lib. VII. cap. 9. [f] καὶ τοὺς ἄλλους ἐνεδείκνυτο κατηγορῶν. Libro de Vita ſua pag. 1024. ἐνδειξαμένων δὲ τοὺς ἄνδρας, ἐκείνους μετὰ δεδεμένους εἰς τὴν ἰωτάπην πόλιν ἐξέπεμψα. Plura exempla nolo mihi comparare. Sed oſtendam quod olim ſum pollicitus, ſcilicet ſcholium illud quod in Manuſcripto codice legitur, qui fuit olim Peireſcii, quodque produxit Henric. Valeſius. Id autem vocem ἔνδειξιν huic loco maxime propriam eſſe oſtendit. Sic vero ſe habet, ὅτι ἔνδειξίς ἐστι κατηγορίας ὄνομα κατὰ πλειόνων μὲν λαμβανομένη· μάλιστα δὲ κατὰ τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ καὶ πολιτεύεσθαι μελλόντων. Conferri poſſunt ad hanc vocem Grammatici, Harpocration, Etymologus & Suidas, vocibus ἔνδειξις & ἐνδείκνυμι, ubi etiam Suidas Flavii citat ſententiam. Photius de Joſepho atque ejus cognomine Flavio differens, quod ſibi ille Flaviorum, Veſpaſiani & Titi beneficio accepta libertate tribuebat, ſic inquit, [g] καὶ οὐ μόνον ῥωμαῖον αὐτὸν καὶ φλάβιον ἀναγράφων οὐδαμοῦ ξενίας ὁ Ἰώσηπος ἑάλω· καί τοι πολλῶν τῷ φθόνῳ κατ' αὐτοῦ βαλλόντων ἀλλ' οὐδ' ἔνδειξιν εἰσήχθη· vox ἔνδειξις hîc minus eſt propria: niſi quis dicere voluerit, Photium de Joſepho loquentem, ipſumque hoc Teſtimonium in animo habentem, maluiſſe vocem minus quidem propriam, ex Joſepho tamen de quo loquebatur mutuatum uſurpare.

XIX. τῶν πρώτων ἀνδρῶν παρ' ἡμῖν. Viros primarios aut Proceres eſt ubi vocat Joſephus τοὺς ἐν τέλει, eſt ubi etiam ut hîc. Cum vero de Judæis loquitur nunquam eos vocat μεγιστᾶνας· at vero cum de alienis res eſt, hanc vocem non reſpuit. Ut verbi gratia Lib. XX. cap. 2. pag. 687. E. ubi de Parthorum primoribus agitur. Quod ad τῶν πρώτων attinet, habemus multas inſtantias, & quidem noſtræ periochæ proximas. Prima eſto è Lib. XIV. cap. 25. [h] αἱ τῶν πρώτων καὶ οὐ γένους τῶν αὐτῶν ἔμελλον ἔσεσθαι. Lib. XV. cap. 10. [i] ἐπανιόντων ἀπ' αἰγύπτου τῶν πρώτων. Sic enim Romanorum Primores nuncupat. Etiam Lib. XVIII. cap. 1. [k] διαφθοραῖς ἀνδρῶν τῶν πρώτων. Poſt periocham hæc ſequuntur, Lib. XVIII. cap. 6. [l] οἵ τε πρῶτοι τῇ τῇ δὲ ἐκτείνοντο ἀνδρῶν. Quod vero ſequitur aptiſſimum eſt, Lib. ejuſdem cap. ultimo: [m] ἐγίνοντο οὖν ἀφ' ἑκατέρων λόγοι, καὶ τῶν πρώτων παρ' ἑτέροις ἀνδρῶν προσιόντων ἐπὶ διαλλαγὰς τάχιστα ἡ σύμβασις ἐγένετο. Epiſtola Petronii Lib. XIX. cap. 6. ſic incipit, Δωριέων τοῖς πρώτοις. Izates Rex Adiabenorum Lib. XX. cap. 2. dicitur miſiſſe dono, [n] πολλὰ χρήματα τοῖς πρώτοις τῶν ἱεροσολυμιτῶν. Denique Lib. XX. cap. 5. [o] οἱ δὲ πρῶτοι κατὰ τιμὴν καὶ γένος τῶν ἱεροσολυμιτῶν. Mox etiam, [p] κελεύει δὲ καὶ τοῖς τῶν σαμαρέων πρώτοις, καὶ τοῖς ἰουδαίων. Atque hæc hactenus: nam ut alibi ſæpius, ita & libro de vitâ ſuâ frequentiſſime præ cæteris ejus ſcriptis reperitur: quæ autem in medium produxi, ſunt ſatis ad ſtylum ejus declarandum.

XX. παρ' ἡμῖν. Parum refert exhibere quoties uſurpetur iſta loquendi formula; Ne tamen plane ſit ἀσύμβολος quædam apponam loca, ubi eo ſenſu eſt uſurpata quo hîc. Lib. III. cap. 10. [q] τῷ δὲ ξανθικῷ μηνὶ ὃς νισὰν παρ' ἡμῖν καλεῖται καὶ τοῦ ἔτους ἐστὶν ἀρχή. Lib. XV. cap. 3. [r] καὶ τῆς σκηνοπηγίας ἐνστάσης, ἑορτὴ δ' ἐστὶν αὐτὴ παρ' ἡμῖν εἰς τὰ μάλιστα τηρουμένη. De Bello Judaico Lib. III. cap. 25. [s] τοὺς γοῦν ἀνελόντας ἑαυτοὺς, παρὰ μὲν ἡμῖν, μέχρις ἡλίου δύσεως ἀτάφους κρύπτειν ἔκριναν. Denique libro de vitâ ſuâ ſtatim ab initio, [t] ὥσπερ δὴ παρ' ἑκάστοις ἄλλη τίς ἐστιν εὐγενείας ὑπόθεσις, οὕτω παρ' ἡμῖν ἡ τῆς ἱερωσύνης μετουσία τεκμήριόν ἐστι γένους λαμπρότητος.

XXI. σταυρῷ ἐπιτετιμηκότος Πιλάτου. Si quid ſit quod ſtylum Joſepho proprium, ejuſque orationis colorem repræſentet, hoc eſt: nam ἐπιτιμᾶν pro τιμωρεῖν dicere non omnium eſt auctorum. Hoc autem verbum non ſemel eâ ſignificatione uſurpavit Flavius, licet vox illa, & apud eum ipſum, & apud alios plerumque contrarium potius ſignificare videatur. Ea enim *objurgare* denotat, quandoque etiam & *honore afficere*, prout & vox [v] τιμὴ à quâ ἐπιτιμᾶν eſt natum, non ſolum δόξαν ſed & τιμωρίαν deſignat, atque etiam ἀντέκτισιν, quæ propria eſt vocis ſignificatio. Quo autem ſenſu *objurgare* ſignificat, uſurpat Flavius Lib. XVI. cap. 12. [x] τὸ μὲν ἐπιτιμᾶν, ἢ φάναι γενέσθαι τι περιπετὲς αὐτῷ τελέως ἀνοίκειον εἰς τὸν καιρὸν ἡγήσατο. Sed apud Flavium plerumque, ut in hoc Teſtimonio idem eſt ac τιμωρεῖν. Habemus itaque Lib. XIII. cap. 18. [y] τιμησαμένων αὐτὸν τῷ μέτρῳ τῆς δίκης, πληγῶν ἔφασαν καὶ δεσμῶν. Quin Lib. XVIII. cap. 9. dicitur. [z] καὶ ἡρώδῃ γυναικῶν ἀκροασαμένῳ κουφολογιῶν, δίκην ταύτην ἐπετίμησεν ὁ θεός. Quo vero capite Teſtimonium exhibetur de Chriſto, ſtatim poſt bis hoc verbum hac ſignificatione uſurpavit. [a] ἐνδείᾳ σιτίων θάνατον ἐπιτιμᾶν αὐτῷ καλῶς ἔχειν ἐνόμιζεν. Atque mox [b] Μούνδῳ δὲ φυγῆς ἐτίμησεν. Adeo ut, quo tempore teſtimonium iſtud ſcripſit, hanc vocem præ aliis amâſſe videatur. Habemus vero hîc modum pœnæ poſt ἐπιτιμᾶν quarto & ſecundo caſu; ſed in teſtimonio tertium ſubjecit, σταυρῷ ἐπιτετιμηκότος. Neque deſunt hujuſmodi exempla; Libro enim II. de Bello Judaico & cap. 15. invenimus [c] ἐπιτιμᾶται φυγῇ. Redeo ad Archæologiam atque librum ipſum quo Teſtimonium continetur. Etenim Lib. XVIII. cap. 6. legimus, [d] καὶ τιμωρίας τε ἐπετίμα τοῖς ἀλοῦσι, καὶ ἠφίει τοὺς ἀδίκως ἐν ἐγκλήματι γενομένους. Libro vero de Bello Judaico II. cap. 23. [e] θάνατον ἐπιτιμῶντες τοῖς

a Pag. 76. E. b Pag. 644. E. c Pag. 688. A. d Pag. 582. C. e Pag. 968. C. f Pag. 973. C. g Epiſt. CCXLVII.

h Pag. 498. F. i Pag. 527. E. k Pag. 616. E. l Pag. 625. B. m Pag. 650. B. n Pag. 686. E. o Pag. 691. G. p Pag. 692. E. q Pag. 93. A. r Pag. 514. D. ſ Pag. 853. A. t Pag. 989. A. v Vid. Heſych. V. τιμὴ & ἐπιτιμᾶ. x Pag. 569. F. y Pag. 453. F. z pag. 639. B. a pag. 622. C. b pag. 623. C. c pag. 790. D. d pag. 625. G. e pag. 797. C.

τοῖς πειθαρχᾶσι τῇ ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ. Denique Lib. III. cap. 25. [a] ἑαυτοῖς βίαιον ἐπιτιμήσομεν, id est θάνατον, ut sensus postulat. Sed neque ubi hoc verbum negligit, ibi quoque nomina aliasque voces cognatas, cognatæ quoque significationis recusat. Nam ἀνυποτιμήτως sic impune significat, ut Lib. XVI. cap. 13. [b] ἀνυποτιμήτως τὴν ἡρώδε πᾶσαν ἄγοντες καὶ φέροντες διετέλεν. In libri fine habemus quoque ἀσεβείας τεκμήριον ἀνυποτιμήτε. Nec aliter ἐπιτίμησιν legimus Lib. II. contra Apionem. [c] ἐδὲ γὰρ τὴν ἀπ' ἀγνοίας ἐπιτίμησιν ἐνέχετο καταλιπεῖν· Et mox ἐπιτίμιον, ut [d] καὶ θάνατος τἐπίτιμον εἰ ἐπιχειρήσειεν. Quanquam hic legendum τἐπιτίμιον videatur: ἐπίτιμος enim aliud est. Alibi vero sæpius ἐπιτίμιον ut de Bello Jud. Lib. I. cap. 12. [e] ἐπιτίμιον τῆς μεταβολῆς εἰσεπράξατο παρὰ τῶν πολεμίων ἑκατὸν τάλαντα. Et Lib. II. cap. 10. [f] μηδίοις δὲ ἤρκεσεν ἐπιτίμιον τῆς ἀνοίας τὰ ἀναλώματα. Cui respondet in loco Archæologiæ ubi hæc ipsa refert καταδίκη. Denique Lib. IV. cap. 22. ὃ καὶ τοῖς αὐτομολᾶσιν ἐπιτίμιον, θάνατος ἦν. Ut nemo in posterum hæc stylo Josephi convenire sit denegaturus.

XXII. ΟΥ'Κ ἘΠΑΥ'CΑΝΤΟ ΟἹ ΓΕ ΠΡΩ͂ΤΟΝ ἈΓΑΠΗ'CΑΝΤΕC. Mallem cum Eusebio utrobique, Isidoro, Nicephoro, Zonara & Codice MS. Cæsareo legere οἱ τὸ πρῶτον. Etsi postea non sit necesse, ut multis lectum est, hîc inserere αὐτὸν· etenim superius αὐτὸν sequi posse ἀγαπήσαντες existimo. At vero nequeo Eusebii lectionem & aliorum qui legunt ἐξεπαύσαντο probare: hæc enim vox nusquam in Flavii scriptis quod sciam comparet. Sed neque Eusebius aliter legisse videtur cum Demonstrationem Euangelicam conscriberet, ac in nostris codicibus jam legatur. Cæterum formula τὸ πρῶτον sæpius occurrit, inter alias & Lib. XVI. cap. 16. [g] λῃσαὶ δὲ τὰ τράχωνα κατοικᾶντες τεσσαράκοντα τὸ πρῶτον, εἶτα αὖθις πλείονες, sic enim est legendum. Quod ad τὸ ἐπαύσαντο ἀγαπήσαντες, plurimas hujusmodi loquendi formulas habemus. Sic dicitur, [h] ἐ διέλειπε προσκαλέμενος, Lib. VI. cap. 10. [i] τιμῶντες ἐ διέλειπον, Lib. VII. cap. 2. [k] ἐ διέλειπεν ἐξυβρίζων, Lib. VIII. cap. 4. [l] ἐ διαλείπεσι περὶ τᾶτο ἐνεργᾶντες, Lib. VIII. cap. 6. & alia hujusmodi sexcenta, quæ nunc recensere nimis esset longum. Quod ad ipsa verba ἐπαύσαντο ἀγαπήσαντες: & illa quoque sæpius extant. Satis sit unum & alterum locum indicâsse. Sic Lib. VII. cap. 10. ἀγαπᾶν μὲν αὐτὸν τῆς ἁπλότητος καὶ τῆς μεγαλοψυχίας ἔλεγε. Quod ideo contuli quia hic ἀγαπᾶν est *mirari* aut *probare*, ut & in periochâ nostrâ significare videtur. Quin & in ipso capite quo periocha continetur legimus, οἱ δὲ, ἐκ ἠγάπων τοῖς ἀμφὶ τὸ ὕδωρ δρωμένοις. Non probabant quæ Pilatus fecerat circa aquam in urbem deducendam. Ad ἐπαύσαντο referantur ista; Lib. III. cap. 9. Pag. 90. ἐπαύσαντο δὲ λάμπειν. Lib. XV. cap. 4. Pag. 517. A. ἐπαύσαντο μὲν ἐκείνης τῆς ὁρμῆς. Deinde in Lib. de Bello Judaico habemus pag. 738. A. ἐπαύσατο τῆς πρὸς ἀντώνιον ὁρμῆς. Pag. 811. E. ἀκεσθέντες ἀνεπαύσαντο. Pag. 816. F. παύσαντο νεωτερίζοντες. Pag. 817. B. δὲ φονεύειν ἐπαύσαντο. Sed quid longinqua petimus exempla, cum & ipsum caput quod Testimonium exhibet plura suppeditet. Ibi enim legimus, εἰ μὴ παυσάμενοι θορυβεῖν ἐπὶ τὰ οἰκεῖα ἀπίοιεν. Et mox κατεβόων αὐτᾶ παύσασθαι δὲ ἐπὶ τοιέτοις προθυμεμένε. Sic quidem neque hac parte quicquam a Josephi stylo est recessum. Ut frustra sint, qui in istis stylum aut orationis colorem desiderent.

Quod denique ad integram sententiam attinet: licet phrasis sit Josephi, eam tamen in scholis Christianorum natam voluit esse [m] Boeclerus, atque inde ejus originem arcessendam. Sed profecto nihil hic dicitur quod non alius in simili negotio diceret. Quam similis est huic Josephi de Christo isthæc de M. Lutheri morte Jac. [n] Aug. Thuani sententia! *Ut certatim*, inquit, *cum vivum multi complexi, sic nec morte quidem ab ejus amore divelli potuerunt.* Quam similis, inquam ego, ratio Josephi cum Christo, & Thuani cum illo Patre Protestantium!

XXIII. ἘΦΑ'ΝΗ ΓΑ'Ρ ἈΥΤΟΙ͂C. Non modo de hominibus, sed etiam de Deo ipso sic dicit, phrasin hanc servans. Lib. VII. cap. 7. [o] τῷ προφήτῃ Νάθαν φανεὶς κατὰ τὲς ὕπνες. Similiter de Deo Solomoni apparente Lib. VIII. cap. 2. his verbis apparitionis modum consecutus est, [p] φανεὶς γὰρ αὐτῷ κατὰ τὲς ὕπνες ἐκείνης τῆς νυκτὸς, ἐκέλευσεν αἰτεῖσθαί τινας ἀντὶ τῆς εὐσεβείας δώσειν αὐτῷ δωρεάς. Sic quoque Lib. XIII. cap. 20. [q] φανέντα κατὰ τοὺς ὕπνες αὐτῷ τὸ θεὸν ἐπηρώτα. Sic denique Lib. I. contra Apionem de Iside, ὅτι κατὰ τοὺς ὕπνες ἡ Ἶσις ἐφάνη τῷ ἀμενώφει. A stylo itaque salvi sumus.

Verumtamen improbat hanc sententiam Tan. Faber; licet non disertis verbis, transverso tamen impetens jaculo. Nam cum Eusebium hujus, ut sibi videtur, imposturæ accusaverit, eumque scriptum a Josepho vituperium in Iesum Christum mutasse suspicetur in laudem; huc usque non subsistit; sed tantum abest ut hoc admittat tam celebre de Christi resurrectione testimonium, ut potius hujus periochæ, ac speciatim hujus sententiæ loco, olim plane fuisse contrariam suspicetur. Atque pro eo quod hic de Christo dicitur, eum tertiâ die vivum discipulis suis apparuisse, contendit a Josepho descriptum esse illud Sacerdotum Judæorum commentum, quasi Christus clam per discipulos suos ex sepultura fuisset sublatus. Cujus commenti meminit Euangelista Matthæus. His quoque addit Justini Martyris tempore, ut ex ejus Dialogo cum Judæo Tryphone constat, eadem adversus Iesum dici solita; quibus ut puto innuit, Josepho nostro intermedio viventi tempore eandem placuisse rationem. Sed fugit eum ratio. Nam illa ex quibus hoc instruxit argumentum, partim quidem dubia, partim vero etiam falsa sunt. Primum enim dubium est quomodo sit intelligendus Matthæus ubi dicit, [r] καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ ἰεδαίοις μέχρι τῆς σήμερον. Quidam enim intelligunt ut λόγος οὗτος sit ea fama mendax de corpore Christi per Discipulos substracto: quam famam divulgâsse sacerdotes Judæorum missis per orbem universum nunciis ex Justino discimus. Alii vero sic intelligunt, hanc Sacerdotum fraudem hucusque non latuisse, sed sparsum fuisse de fraude rumorem. Uti vero Grotius priorem explicationem præfert; ita sane neutiquam posteriorem improbat. Quanquam autem Sacerdotes nuncios miserint; ecquid absurdum hoc mendacium in publicum tandem emanâsse, atque statim ut mendacium fuisse compertum. Hinc factum est, ut plurimi Judæorum initium nacti conversionis in Christum crederent, atque Sacerdotum multi. Quod utique verum esse testatur [s] Lucas in Actis Apostolicis. Nam Pilatum doli conscium tandem fuisse constat ex Tertulliano; cum sit admodum verisimile Tiberium Cæsarem id ex ipso nec alio cognovisse, & adversarii id quoque fateantur. Ridet hoc [t] Tanaquillus Faber, dicitque falsum esse Tertullianum, qui hanc narrationem ex Actis Pilati hauserit. Sed bis peccat Faber, cum hæc Acta Pilati prorsus omnia falsa fuisse prædicet, tum etiam quod asserat Tertullianum ex his totum pendere. Quasi Tertullianus

[a] Pag. 852. C. [b] Pag. 571. A. [c] Pag. 1072. C. [d] Pag. 1074. C. [e] Pag. 737. D. [f] Pag. 784. B. [g] Pag. 576. F. [h] Pag. 187. G. [i] Pag. 217. A. [k] Pag. 280. A. [l] Pag. 284. A. [m] Epist. ad Chr. Wagenseilium.

[n] Histor. Lib. II. pag. 42. Edit. Par. An. cIↃ IↃcvi. [o] Pag. 226. F. [p] Pag. 255. E. [q] 456. C. [r] Cap. XXVIII. 15. [s] Act. Ap. VI. 7. [t] Lib. 2. Epist. 12.

nus non potuisset Tiberii commentarios ac Senatus Consulta consulere. At vero in dubium fides Tertulliani acutissimi scriptoris doctissimique revocatur. Sic nempe solent Athei, aliique religionis hostes. Sibi non esse verisimile comminiscuntur quod displicet, adeoque falsum. Sed si hoc admittamus, quid erit tandem vel in religione vel in historia fide dignum? Satis hoc sit, cum vir doctissimus Johannes Pearsonus Episcopus Cestriensis hujus loci Apologiam conscripserit in operibus posthumis. Unum hic tantum monebo de Actis illis Pilati, quæ rejicit Faber, atque quidem sine ullâ quantum video ratione, Diocletiano & Maximiniano Coss. Maximum Præsidem Numerianum hæc [a] Acta Pilati pro genuinis agnovisse, prout fidem faciunt passionis Tarachi Probi & Andronici Acta, genuina illa quidem quæ in lucem edidit Bigotius. Si igitur hæc vera fuerint, atque Pilatus Christum resurrexisse resciverit, patefactâ demum Sacerdotum fraude, quidni Josephus id quoque nunc agnosceret, quod & multi Romanorum scire potuerunt? Quanquam ille fraudem Sacerdotum, ut eorum existimationi consultum iret, prætermittens, rem potius dixerit. Utique enim fit potius verisimile, Sacerdotes Judæos, cum rem ipsam occultare non possent, dolum etiam dissimulâsse. Est tamen quod opponat Tanaq. Faber, [b] ait enim ex Justini M. Dialogo cum Tryphone constare suo tempore hoc commentum perduravisse, idque duobus in locis asseri. Hoc est falsum illud quo argumentum suum astruit. Nego ita factum esse a Justino. Extant hi loci nisi fallor, alter pag. 181. Editionis Sylburgii, & alter pag. 262. neuter vero id ait quod vult Faber. Hunc quia alterum etiam in se continet hîc apponam. καὶ οὐ μόνον οὐ μετενοήσατε, μαθόντες αὐτὸν ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν, ἀλλ' ὡς προεῖπον, ἄνδρας χειροτονήσαντες ἐκλεκτοὺς, εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐπέμψατε, κηρύσσοντας ὅτι, Αἵρεσίς τις ἄθεος καὶ ἄνομος ἐγήγερται ἀπὸ Ἰησοῦ τινὸς Γαλιλαίου πλάνου· ὃν σταυρωσάντων ἡμῶν, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κλέψαντες αὐτὸν ἀπὸ τοῦ μνήματος νυκτὸς, ὁπόθεν κατετέθη ἀφηλωθεὶς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, πλανῶσι τοὺς ἀνθρώπους λέγοντες ἐγηγέρθαι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ εἰς οὐρανὸν ἀνεληλυθέναι. Justinus alloquitur Judæos qui Christum cruci affixerant, eos vero tanquam in Tryphonis persona præsentes. Hinc autem famam istam ejus tempore celebratam asserere à vero est alienum.

Fabro displicet Josephus quod verum dixerit: quid si falsum quid dixisset de Christo? Forsan tum quidem placuisset. Conjecturam nostram firmat ejus de Johanni Baptistæ exhibito testimonio judicium. Impense laudat illud Faber; inest tamen meâ saltem sententiâ insignis ignoratio veritatis. Consentiunt Euangelistæ Marcus & Lucas, Paulus etiam in Actis Apostolicis, Johannem prædicâsse βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Omnes oculati testes pluris quam Josephus faciendi. Ille autem disertim hoc negat; ait enim de Johanne, [c] οὕτω γὰρ καὶ τὴν βάπτισιν ἀποδεκτὴν αὐτῷ φανεῖσθαι μὴ ἐπὶ τινῶν ἁμαρτάδων παραιτήσει χρωμένων, ἀλλ' ἐφ' ἁγνείᾳ τοῦ σώματος, ἅτε δὴ καὶ τῆς ψυχῆς δικαιοσύνῃ προεκκεκαθαρμένης. Hîc itaque quia sacris scriptoribus adversatur Josephus, plauditur: Illîc quia consentit, improbatur. Verum de Christo testimonium vocatur *Nænia*; hoc de Johanne falsiloquium; *Luculentissimum testimonium.* Exclamat tandem Faber, *Quid quæso simile est inter illam de Christo næniam, & hoc luculentissimum testimonium?* Nihil sane, aut potius quantum est inter verum & falsum similitudinis. Cogitanti mihi quî factum fuerit, ut Josephus, qui non potuerat nescire qualis esset Johannes, tam insigniter in ipso doctrinæ Johannis fundamento falleretur, tandem in mentem venit, hîc ut sæpe alias Josephum res suas agere. Essenorum enim opinionibus imbutus quo scripsit tempore, insignem hunc virum ad partes suas attrahere conatus est. Nam quod dicit de Johannis Baptismo, dogma est Essenorum. Vide sodes Josephi de Bano ac ejus institutionis ratione testimonium in Libro de Vita sua. Ut autem quam mitissime de Josepho statuamus, forsitan satis erit dixisse, Josephum cum audivisset Johannem cæteris in rebus fere cum Essenis consensisse ut etiam baptismum instituerit, statim inde sine longiore institutâ super hac re quæstione, ansam arripiendo dixisse, Johannem eâdem de causâ lavisse qua Esseni.

His ita constitutis, quid vero tandem de Origenis super hac quæstione verbis credendum est? Is enim in suis Archæologiæ codicibus aliter legisse videtur. Nam Josephum producit de Johanne B. loquentem tanquam [d] καθάρσιον τοῖς βαπτισαμένοις ἐπαγγελλομένῳ· atqui καθάρσιον est peccatorum expiatio, quod negat disertis atque conceptis verbis Josephus. Vel igitur dicendum Originem hîc memoriâ lapsum & nimis properantem hæc descripsisse, vel saltem codices nostros ejus esse integriores. Magis enim placet Josephus cum Johannem Baptistam ad suam, hoc est Essenorum sectam & sententiam conatur attrahere. Sic enim moribus suis magis est obsecutus. Sed redeo jam ad institutum meum; nam omnes Fabri errores hac in parte confutare immane quantum hanc orationem produceret.

XXIV. ΤΡΙ'ΤΗΝ ἜΧΩΝ 'ΗΜΕ'ΡΑΝ ΠΑ'ΛΙΝ ΖΩ͂Ν. Cum isthæc sententia sit de illis rebus quæ semel acciderunt; adeoque sententia ipsa τῶν ἅπαξ λεγομένων necesse est, ut sit; quia solus Christus tertiâ die vivus resurrexit, frustra essem si apud Josephum plures hujusmodi phrases quærerem. Licet autem non defuerit occasio hac uti phrasi cum de miraculis Eliæ ac Elisæi diceret, sed cum Josephus copiâ verborum uti soleat, nihil mirum si pluribus loquendi modis hæc efferat. Sic igitur usurpat primo vocem, [e] ἀνεβίωσεν; deinde vero [f] ἀναζωπυρῆσαι. Habeo tamen phrasin huic similem: nam Lib. III. cap. 14. de Bello Jud. dixit, καὶ τοῖς ποσὶν ἐμπλεκόμενοι πάντες εἴχοντο. Satis hæc sit ad stylum & orationis sonum demonstrandum; etenim verba ἔχων πάλιν ζῶν sunt similia verbis ἐμπλεκόμενοι εἴχοντο quoad loquendi modum, qui prorsus alias Græcus est.

Levius erit igitur fortasse animadvertisse, si Christianus hoc testimonium inseruisset, vix aut ne vix quidem usus esset hâc locutione, ut Christum resurrexisse diceret. Cum enim isti de hâc re loquuntur, Christum dicunt ἀναστῆναι & ἀναστήσεσθαι & similia. πάλιν ζῶν non est Christiani, sed hominis non multum cum Christianis versantis, qui hunc loquendi modum rarius aut nunquam usurpant. Unum tamen hic magnique momenti monendum duco; & hæc & alia quæ sequuntur satis commode interpretari posse, quasi Josephus ex Apostolorum Christi mente loqueretur: hoc autem satis innuunt verba præcedentia ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς. Adeoque ipsum sic sensisse nondum patet. Ipsis, inquit, apparuit Iesus iterum vivus, penes eos fides esto; ego me quidem indicem tantum statuo, non judicem.

XXV. ΤΩ͂Ν ΘΕΙ'ΩΝ ΤΑΥ͂ΤΑ ΚΑΙ' ἌΛΛΑ ΜΥ'ΡΙΑ ΘΑΥΜΑ'ΣΙΑ ΠΕΡΙ' 'ΑΥΤΟΥ͂ 'ΕΙΡΗΚΟ'ΤΩΝ. Nulla est hic exemplarium varietas, nisi quod τὸ, μύρια absit in aliquot codicibus, quod licet abesse possit sine sententiæ detrimento, est tamen omnino in hac locutione retinendum. Singula

[a] Pag. 280. [b] Epist. XLIV. Lib. I. pag. 149. [c] Lib. XVIII. cap. 6.

[d] Lib. I. contra Cels. pag. 35. [e] Lib. VIII. cap. 7. [f] Lib. IX. cap. 5.

gula hujus ambitûs aut periodi verba etiam alibi sæpius extant, quæ jam non afferam, contentus monuisse τ̃ χρῶτα τ̃ λέξεως extare Lib. XVIII. cap. 10. de Apione Mundi Cymbalo πολλὰ ἢ καὶ χαλεπὰ Ἀπίων εἰρηκότος. Itemque Lib. II. contra Apionem, τ̃ κατηγόρων ὅτι νεώταλόν ἐστιν εἰρηκότων. Atque hactenus de sono ac structura orationis. De sensu ac ἐννοίᾳ alia res est. Hoc enim, siquid alias, naso suspendit Faber. Inquit enim, *quid dicas aliud, quam eum a quo hæc scripta sunt*, εἰς ἄκρον μωρίας ἐλάσαι; Satis quidem dicaciter, sed parum verecunde. Quia hæc vera sunt, nimis excandescit Faber, si falsa fuissent, probaret. Licet autem isthæc ex iis quæ superiore sectione diximus defendi possent, alium tamen hîc ordinem persequar. Ut igitur hoc nunquam Josepho in mentem venisse probet Faber, satis est illi dixisse, *Josephum fuisse Sacrificatorem, ideoque ut par est, religionis Judaicæ tenacissimum; Deinde sectâ Pharisæum & reliqua.* Et Josephum & Sacrificatores Pharisæosque Judæos probe cognôsse vult videri Faber, cum tamen nobis nullos horum satis nôsse videatur. Quasi vero non multi è Sacerdotibus in Christum, uti supra dixi, credidissent, qui tamen non deserebant avitam religionem. Undenam ergo tam crebræ Pauli Apost. & aliorum disputationes, nisi ex eo quod plurimi Christiani nollent religionem deserere Judaicam. Et quasi multi non etiam in Christum crederent, qui nolebant ejus amplecti ceremonias. Quasi mentitus sit Lucas in [a] Actis Apostolicis qui asserit multos sectâ Pharisæos fidem recepisse Christianam, quanquam vellent etiam fideles ex Ethnicis conversos circumcidi, legesque observare Mosaicas. Quo satis patet ipsos neutiquam ejus legis observationem neglexisse, quam aliis imposuere celebrandam. Quasi etiam mentitus sit idem, cum [b] Sacerdotum multitudinem Christo fidem habuisse asserit. Porro satis clara ut puto sunt hæc Justini M. verba quæ; ut vidit Faber, ita certe diligentius considerare debuit. [c] ἐπειδὴ ἐγνώκατε αὐτὸν ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν, καὶ ἀναβάντα εἰς τ̃ οὐρανόν, ὡς αἱ προφητεῖαι προηγμένον γενησόμενον, οὐ μόνον οὐ μετενοήσατε ἐφ' οἷς ἐπράξατε κακοῖς, ἀλλὰ ἄνδρας ἐκλεκτοὺς ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ ἐκλεξάμενοι τότε, ἐξεπέμψατε εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, λέγοντες, αἵρεσιν ἄθεον χριστιανῶν πεφηνέναι. Quamobrem ut sunt qui veritatem tametsi, non inscii; non tamen agnoscant; sic & alii esse possunt, qui eam quidem agnoscant, nec tamen ejus ita rationem habeant, ut jam institutum vitæ ordinem non amplius persequantur.

Quid vero de Nicodemo non solum Pharisæo sed è Primoribus Populi, ex eorum numero quos gentis suæ πρώτους ἄνδρας Josephus nuncupat, & Euangelista Johannes ἄρχοντα τ̃ ἰουδαίων, dicam? Hunc quidem recentiores Judæi suum esse fatentur, atque in eo se imprimis efferunt. Hic autem, licet Judæus, sic de Christo sentiebat: [d] οἴδαμεν, inquit, ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος. οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ; Quam similia sunt ista verbis Justini Martyris atque id quod Martyr ille dixit de Judæis comprobantia. Unde autem illud οἴδαμεν nisi ex prophetiarum cum Christi gestis collatione? Quid etiam similius Flavii testimonio quam sit hæc ad Christum salutatio cum laude celebrata? Non legimus tamen hunc Nicodemum relictâ reipublicæ Judaicæ administratione, totum se religioni Christianæ colendæ dedisse. Quæ cum ita sint, licet iste non sit amplexus Euangelii prædicationem, non tamen veritatem occultare voluisse reperitur. Ergo quis non videat, verbi gratiâ, hæc Theodoriti quæ de Josepho scripsit, similiter posse Nicodemo accommodari, τὸ μὲν χριστιανικὸν οὐ δεξάμενος κήρυγμα, τὴν δὲ ἀλήθειαν κρύπτειν οὐκ ἀνεχόμενος. Quibus fere respondent, licet obscurius aliquanto, Origenis de Flavio verba, τ̃ ἰησοῦν ἡμῶν οὐ καταδεξάμενος εἶναι χριστόν. Quod si vel Origenes vel Theodoritus hæc de Nicodemo scripsissent, non dubito quin pari ratione, nec minore jure exortus esset aliquis Faber, qui contenderet fraudem D. Johannis Euangelio fuisse factam, eâ de Nicodemo interpolando, quæ homini Pharisæo, & Populi Judaici principi, ex hujusmodi Fabri sententiâ nullatenus convenire potuissent. Si vero Nicodemi verba cum Josephi de Christo testimonio componere vellem, amplius quid dixit Nicodemus quam Josephus. Nam ἀπὸ θεοῦ διδάσκαλος, magis est quam διδάσκαλος ἀνθρώπων τ̃ ἡδονῇ τ' ἀληθῆ δεχομένων. Itemque σημεῖα ἃ σὺ ποιεῖς non minus est quam ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητής. Denique, ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ, longe magis est quam quod in Testimonio Flaviano dicitur de Prophetarum vaticiniis. Quin etiam, ut mea quidem fert opinio, verba illa ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος sunt quasi Mosis vaticinii explicatio, Deuteronomii cap. XVIII. 15, 18. Ubi Vates quidam promittitur qui Judæos doceat, quemque sint audituri si salvi esse velint. Hoc enim tam celebre vaticinium semper eos in ore habuisse patet. At vero verba Nicodemi augustum quid sonant ac sacrum, & multo quidem præstantiora sunt quam cum noster dixerit dubitans, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή. Nec minus est illud Nicodemi ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ quam quod de Mose noster dixit, τ̃ ὑπὲρ ἄνθρωπον αὐτοῦ δυνάμεως. Siquis autem vellet in dubium istæc Nicodemi verba revocare, conjecturam suam firmare viderentur ea quæ Nicodemus hic dixisse fertur, nemini præterquam paucissimis Christi discipulis fuisse patefacta. Quapropter isthæc cum nostra de Christo pericha ex Josepho componenti videretur longe pericha nostra verisimilitudine præcellere, illa de Christo quæ omnes sciebant referens, hancque de Nicodemi testimonio in Johannis Euangelio periocham post se relinquere; cum hæc ea quæ pauci tantummodo è Christi discipulis resciverint, contineat; illa vero de Christo, quæ omnes tum scirent, referat. Sicque tandem videmus in quantas hujusmodi rationes nos præcipitent absurditates. Quid non audebimus, quid non conabimur, non omnibus historiis solum, sed & sacris literis injurium? Nihil itaque vetat quin Josephus Sacerdos, quantumvis religionis Judaicæ tenacissimus, atque ut isti volunt Pharisæus, ea quæ in istâ leguntur periochâ de Iesu Christo cogitaret, aut scriberet.

Nondum tamen hic pedem figo. Erunt enim fortasse qui nihil me profecisse existimabunt, nisi etiam ostendero Josephum non aliter sensisse de Messiæ aut Christi adventu ex vaticiniis innotescente, quam hic fere hoc Testimonio est consecutus. Id vero sic conficio. Primum autem quid de sua vaticiniorum scientia senserit ac cognitione videamus. Postquam itaque in manus Romanorum captus venisset, dicit se somnium habuisse, quo Deus suum ipsi fatum, & Romanorum futurum imperium ac victoriam ostenderet. De hoc negotio autem sic verba facit, de seipso loquens Libr. III. cap. 24. de Bello Judaico, [e] ἦν δὲ περὶ κρίσεις ὀνείρων ἱκανὸς, συμβάλλειν τὰ ἀμφιβόλως ὑπὸ τοῦ θείου λεγόμενα· τ̃ γε μὴν ἱερῶν βίβλων οὐκ ἠγνόει τὰς προφητείας, ὡς ἂν αὐτός τε ὢν ἱερεὺς καὶ ἱερέων ἔκγονος, ὃς ἐπὶ τ̃ τότε ὥρας ἔνθους γενόμενος; καὶ τὰ φρικώδη τ̃ προσφάτων ὀνείρων ἀνάσας φαντάσματα, προσφέρει τῷ θεῷ λεληθυῖαν εὐχήν. Quo quidem argumento utitur Johannes in [f] Euangelio de Cajapha Pontifice loquens. Ex oratione vero quæ verba Flavii sequitur eum rescivisse gentis

[a] Act. XV. 5. [b] Act. VI. 7. [c] Dial. cum Tryph. pag. 181. Ed. Sylb. [d] Joh. III. 2.

[e] Pag. 851. D. [f] Joh. II. 51.

tis ſuæ perniciem futuram patet. Porro erit etiam operæ pretium ſcire annon cæteri quoque Judæi id æque noverint. Hoc autem ſic fuiſſe cognitum ipſe teſtatur Flavius in oratione ad Judæos, quæ extat Lib. VI. cap. 8. de Bello Judaico. [a] τίς οὐκ οἶδε, inquit, τὰς τῶν παλαιῶν προφητῶν ἀναγραφὰς, καὶ τὸν ἐπιῤῥέποντα τῇ τλήμονι πόλει χρήσιμον, ἤδη ἐνεστῶτα. Inde patet quoque vulgatam fuiſſe hanc Judæorum, de melioribus ſaltem loquor, expectationem ac vaticiniorum expoſitionem. Ut autem ſciamus, unde hanc ſcientiam ſumſerint vel Joſephus vel Judæi, his omnino ſunt ſequentia verba ex Archæologiæ Lib. X. cap. ultimo conferenda. Sic enim rem iſtam definit Flavius, τὸ αὐτὸν ᾗ χρόνον Δανιῆλος καὶ περὶ τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀνέγραψε, καὶ ὅτι ὑπ᾽ αὐτῶν ἐρημωθήσεται. Si quis autem hæc cum Danielis verbis capite IX. 25, 26. conferat, a quo illa mutuatus eſt Flavius, ſtatim videbit aliter fieri non poſſe quin Joſephus crediderit Chriſtum jamdudum veniſſe; nec ſolummodo veniſſe, ſed etiam è medio ſublatum fuiſſe. Nam quocunque modo verba Danielis exponantur, aliud nunquam ex illis efficient. Quapropter noſtræ ætatis Judæi Danielem rejiciunt: nam ſtantibus ejus vaticiniis, nequeunt ſane Judæorum ſtare rationes. Qui vero Danielem admittunt, illi hoc in loco de Chriſto ac ejus nece prædictum eſſe fatentur. Stultum igitur eſſet credere Joſephum, qui tam bene numeros Danielis prophetiarum alibi ſit conſecutus, hìc tam longe à vero aberrare. Iſtud ſane conſtat, ut probavit [b] Iſaacus Voſſius, Flavii Joſephi calculum optime cum Danielis Hebdomadibus congruere. Hinc itaque liquido cognoſcitur, etiamſi verba iſta de Chriſto apud Joſephum non extarent, illum tamen de Servatore noſtro ita ſenſiſſe, ut eum verum Meſſiam fuiſſe crediderit. Dices, cur non igitur factus eſt Chriſtianus? recte quidem id quæſitum eſt. Sed aliud eſt Chriſtum Ieſum pro Vate ac Meſſiâ agnoviſſe, aliud eſſe Chriſtianum. Fuiſſe quoſdam qui cum prius crederent, neque tamen eſſent Chriſtiani declaravi, atque exemplis ut puto ſatis lucide demonſtravi.

Si quis tamen objiciat Joſephum exiſtimaſſe Veſpaſianum fuiſſe illum Chriſtum: næ ille Flavium Joſephum Danieli atque ſuis opinionibus manifeſto contradicentem affirmaverit. Etenim ex Daniele patet, Chriſtum de medio tollendum eſſe antequam everteretur Templum & Urbs Hieroſolyma. Nihil clarius admittenti Danielis Vaticinia, eorumque divinam auctoritatem; longe aliter ac nunc Judæi ſoleant hodierni, qui Vatem eum fuiſſe negant; vel ſaltem, ut ſuam malitiam diſſimulent, poſtremo inter Vates collocandum loco ſentiunt. At vero Veſpaſianus diu poſt everſam Urbem ac Templum imperavit. Quis ergo tam ſtultum eſſe credat Flavium ut hoc in ſe abſurdum admitteret? Quapropter Joſephus id ex animo non dixit. Licet autem veritatis in hiſtoria ſit amantiſſimus, cum tamen hos de Bello Judaico libros conſcriberet, ut Veſpaſiani libertus, ita ſane vero comparatus fuit ut tantiſper fortunæ ſuæ ac temporum rationibus inſerviret. Adulatur ubique Veſpaſiano à quo multis eſt affectus beneficiis; neque auſus eſt aliter famam illam de Rege magno futuro exponere quam de Veſpaſiano; iſque eſt ut puto qui Suetonio ac Tacito Hiſtoricis anſam dederit hanc quoque famam de Veſpaſiano filioque Tito interpretari; cum [c] Tacitus hoc & alia ſimillima ex Joſepho exſcripſiſſe videatur. Ergo Joſephum nihilominus aliter ſenſiſſe de his rebus perſuaſum habeo, cum nemo Judæus unquam id de aliquo Ethnico crediderit, quia conſtans fuit fama Chriſtum illum fore de tribu Judæ, ac ſtirpe quidem Davidica. Ea enim erat Scribarum in concionibus doctrina, ut declarant Euangeliſtæ. Conferenda ut hoc pateat, ſunt loca ſequentia Matthæi cap. XXII. 42. & Marci cap. XII. 35. atque cum Vaticinio Eſaiæ cap. IX. 7. comparanda. Quinetiam ſic ſenſiſſe Joſephum hinc licet ſuſpicari, quod Veſpaſianus ipſe ſic putaverit: [d] adeo ut omnes è genere Davidis ortos tolli curaverit, ne quis in poſterum è regia ſtirpe ſupereſſet facem ſeditioni præbiturus. Quæro jam unde Veſpaſianus ſpem Iſraëlis ac Vaticiniorum ſenſum cognoverit, niſi dicamus eum vel ex Judæis vel ex Joſepho ipſo didiciſſe. Quæ quidem fama eſt Domitiano imperante renovata, ſed ſine ulla ſanguinis effuſione. Ut nemo tandem ſit adeo pertinax ut Joſephum ſic fatuum fuiſſe cogitet, ut crederet Imperatorem Romanum futurum eſſe Judæorum, quem ipſi expectabant, Meſſiam. Aut quaſi etiam Romani Imperatores non fuiſſent æque Judææ Domini, etiam ante Veſpaſianum, ac ſunt facti poſtea. Eſto tamen ut Joſephus ſic tum, cum ſcriberet, ſenſerit: at mutatis temporibus, mutatam eſſe ejus ſententiam quid vetat? Deinde volunt Joſephum fuiſſe Phariſæum, quid igitur tantopere a Phariſæorum doctrina & fide nunc receſſit; cum libera & ſentiendi & ſcribendi data eſſet occaſio.

Ne quis autem miretur Joſephum has verſutias in ſe admiſiſſe, etſi jamdudum ſimilis verſutiæ exemplum in Teſtimonio de Johanne Baptiſta dederim, tertium quoque in hoc viro, licet maximo, certiſſimum exhibebo: ut liquido appareat ipſum ſæpius ſuam pro ratione temporis permutaſſe ſententiam. Cum juvenis admodum ac pene puer eſſet ad Eſſenos Banumque acceſſit, & eorum eſt inſtitutus diſciplinis: ſed ad rempublicam adminiſtrandam converſus, cum videret Phariſæos apud plebem plurimum pollere, his quoque tunc ſe adjunxit, idque non ſemel: nam & Româ reverſus antequam annum ageret ætatis trigeſimum, vitam atque mores Phariſæorum eſt ſecutus. Cum eam ſolam atque efficaciſſimam diu ſtandi in republica adminiſtranda viam haberet comparatam. Quamobrem cum leve eſſet ac varium ejus conſilium, republica tandem everſâ ſtatim ad priſtinas reverſus eſt opiniones. Nam cum libros Archæologiæ ſcriberet, omnino Eſſenus erat. Ubique laudat Eſſenos, carpit vero Phariſæos. Nec non Urbe obſeſſâ, Eſſenorum opiniones affectaviſſe probat quod Lib. V. cap. 22. ſcripſit; quas hinc ſatis conſtat, tunc & poſt illa retinuiſſe. Sordes enim aut cadavera ad ſolem expoſita, Dei vultus conſpurcare, Eſſenorum erat commentum. Eſſeni autem neque de Johanne Baptiſtâ, neque de Chriſto male ſentiebant; ideoque facile ad eam ſectam tranſibant quæ poſt ſub Gnoſticorum nomine innotuit. Et dogmata & nomina ipſa Eſſenorum Gnoſticorumque idem fere deſignancia id ſatis probant. Quod tamen pluribus verbis jam exponere non eſt meum, neque multum ſane expedit. Denique Joſephus neque de Johanne Baptiſtâ, neque de Jacobo Juſto fratre Domini Ieſu Chriſti male ſentit, cujus mortem a primoribus Judæorum injuſte procuratam aſſerit. Fruſtra itaque ſunt qui male de Ieſu Chriſto vel ſenſiſſe vel etiam locutum fuiſſe contendunt.

XXVI. ΕΙΣ ΤΕ ΝΥΝ. Hæc locutio variis modis effertur, qui omnes ad idem fere recidunt. Quidam legunt εἰς ἔτι νυῶ. MS. Cæſar. cum multis aliis εἰς ἔτι τε νῦν. Sic ipſe Joſephus alibi de uxore Loti in ſtatuam converſâ loquitur, inquit enim Lib. I. cap. 22. [e] ἔτι γὰρ καὶ νῦν διαμένει. Et Lib. X. cap. ulti-

[a] Pag. 948. F. ubi legendum videtur χρησμὸν, niſi mavis τὸ χρήσιμον ὀνειρός. [b] Lib. de Sibyllin. Oracul. cap. XI. [c] Hiſtor. Lib. V. Edit. Par. pag. 119.

[d] Euſeb. Hiſt. Eccl. Lib. III. cap. XI. [e] Pag. 20. G.

ultimo de Daniele, [a] ἀναγινώσκεται παρ' ἡμῖν ἔτι καὶ νῦν, καὶ πεπιστεύκαμεν ἐξ αὐτῶν, ὅτι Δανιῆλος ὡμίλει τῷ θεῷ. Hunc ego hic produxi locum quem alias producere potuissem, ut duos simul unâ fideliâ dealbarem parietes; tum ut exemplo huic locutioni inserviret, tum etiam ut notum facerem, quam bene de Daniele cogitaret; quia Danielis non vagas ut cæteri fere vates res prædixisset, sed etiam tempus annosque numerâsset.

XXVII. ΤΩ͂Ν ΧΡΙΣΤΙΑΝΩ͂Ν. Sæpe miratus sum, qui factum esset, ut Josephus qui toties de Sectis Judæorum disserit, nunquam Christianos tanquam Sectam descripserit. An quia non Judæos fuisse existimavit, quoniam etiam Ethnicos Christianum dogma fuissent amplexi? Sane illos non alibi præterquam hîc nominavit; opportuno quidem loco, sed admodum modeste. Nihil etiam quod non sit verum affirmat. Sed neque quemquam eorum edocet dogmata, vel etiam laudat institutum. Hæc vero digressio ita est confecta ut magis ad historiæ seriem atque veritatem, quam ad religionem Christianam docendum comparata videatur. Istæc tamen dixit eorum gratiâ quos ipse sibi amicos conciliaverat dogmati Christianorum faventes, quales fuerunt ille Flavius Clemens, quem postea Consulem designatum Domitianus interfecit, & Flavia Domitilla; & fortasse ipse Epaphroditus, qui fuit auctor Josepho ut Archæologiam ederet. Aut igitur oportet ut plenius à Christianis non edoceretur, qui ne tunc quidem quoslibet facile suorum dogmatum participabant, aut si quos participabant, statim etiam sinebant illa, quorum facti fuissent participes, effutire. Archæologia vero eo fine est conscripta ut ab Ethnicis etiam legeretur.

XXVIII. ἈΠῸ ΤΟΥ͂ΔΕ ὨΝΟΜΑΣΜΈΝΩΝ. Hic modus dicendi omnino genuinus est. Sic enim alibi loquitur, ut Lib. I. de Bello Jud. cap. 4. [b] καθάπερ ἀπό τε τοῦ σεβαστοῦ καὶ ἀγρίππα, σεβαστὴ καὶ ἀγριππίας πόλεις ἕτεραι μετωνομάσθησαν. Iterumque Lib. VI. cap. 13. [c] καὶ τελοῖ τοῖς ἡδίστοις προσώποις ἀφ' ὧν ὠνόμαζε τοὺς πύργους. Nec dissimile quod sequitur mox, ἀπὸ τοῦ φίλου προσαγορευθείς. Denique Lib. I. contra Apionem, [d] τὸν ἡγόν σέθων τὸν καὶ ῥαμέσσην ἀπὸ ῥαψῆς τοῦ πατρὸς ὠνομασμένον, πενταέτη ὄντα, ἐξέθετο πρὸς τὸν ἑαυτοῦ φίλον. Satis hæc sonum orationis & modum ostendunt.

XXIX. ΟΥ̓Κ ἘΠΈΛΙΠΕ ΤῸ ΦΥ͂ΛΟΝ. Satis erit pro nostro instituto tres aut quatuor hujusmodi vocum instantias proferre quæ passim fere alias occurrunt. Nam quod ad verbum ἐπέλιπεν attinet, inter alia etiam reperitur Lib. II. cap. 5. [e] δεδιὼς ὑπὲρ τοῦ παντὸς ἔθνους μὴ σπάνει τῆς ἐπιτροφησομένης νεότητος ἐπιλείπῃ. Quo loco de Hebræis in Ægypto verba facit. Res cum sit eadem iisdem quoque verbis effertur. Alibi de Eliâ Thesbonæo cum viduâ muliere colloquente, sic infit Flavius, Lib. VIII. cap. 7. [f] προλέγω γάρ σοι μηδέποτε ἐπιλείψειν ἀλεύρων ἐκεῖνο τὸ ἀγγεῖον. Et mox οὐκ ἐπέλειπε δ' οὐδὲν αὐτοὺς τούτων. Atque hæc sufficiant de istac voce; nam ad ultimam est tandem aliquando transeundum.

XXX. ΤῸ ΦΥ͂ΛΟΝ. Sæpissime hanc vocem fuisse usurpatam a Josepho non est necesse ut moneamus. In solâ Agrippæ Regis ad Judæos oratione, quæ Lib. II. de Bello Judaico cap. 28. extat, quater & amplius adhibetur. Atque Lib. III. cap. 24. ipse Flavius in precatione ad Deum, gentem suam vocat ἰουδαίων φῦλον. Quanquam vero sic legant Codices omnes, aliquid tamen amplius legisse videntur interpretes, Ruffinus quidem Eusebii, atque ille ignotus ac priscus Archæologiæ, nam uterque vertit *& nomen perseverat & genus*, quasi apud Josephum legissent οὐκ ἐπέλιπε τὸ ὄνομα καὶ τὸ φῦλον. Nisi dicamus eos sic hujus vocis τὸ φῦλον sensum efferre voluisse. Quin etiam Tan. Faber posuit hîc γένος, non τὸ φῦλον, cum hanc periocham describeret. Quod unde accersiverit prorsus nescio. γένος autem quomodo de Christianis dici possit, nescio, qui ut verbis utar Tertulliani, *fiunt non nascuntur?* Verum enim ne sic quidem male. Nam γένος pro sectâ usurpare omnino rectum est & Josepho proprium, qui sectam Sadducæorum Lib. XIII. cap. 18. vocat τὸ σαδδουκαίων γένος· & quod magis etiamnum ad rem facit, sectam ipsam Essenorum, quorum plerique neque uxores ducebant, neque liberis operam dabant, capite sequenti γένος quoque appellat, ait enim μάλιστα δ' ἄν τις θαυμάσειε καὶ ἰούδαν τινὰ ἐσσηνὸν μὲν τὸ γένος, οὐδέποτε ἐν οἷς προεῖπε διαψευσάμενον τἀληθές. Sic etiam ventriloquos Lib. VII. cap. 15. quos Saulus consuluit nuncupat, τὸ τῶν ἐγγαστριμύθων γένος ἀνάγον τῶν νεκρῶν ψυχάς. Itaque nec in minimis vocibus quicquam a Josephi consuetudine vel stylo est recessum. Eant nunc quibus displicet hujus periochæ stylus: quique tam insolenter se jactant, eosque qui secum sentire nequeunt irrident.

Quemadmodum vero fuerunt qui vel primas hujus periochæ voces, quasi insuaves culparent, stulteque repetitas; ita neque huic ultimæ voculæ parcitum est. Ajunt enim Christianos ex Ethnicis atque Judæis collectos promiscue, quo scripsit tempore Josephus, φῦλον dici nequaquam potuisse. Eum profecto oportet esse valde morosum qui nodum in hoc scirpo quærat. Nam quid aliud nomen his daret jam collectis ac mutuo se fratrum nomine appellantibus, nisi illud quo unam quasi gentem esse ex Judæis cum Ethnicis permixtam significaret? Vel novum itaque hic nomen erat reperiendum, quod utique magis isti culpandum censerent: vel saltem iis erat utendum quæ ad manum jam essent, quibusque jam satis sine censurâ in simili negotio esset usus. Fortasse vero Blondellus, cujus est ista censura, in hâc enim neminem habet adjutorem, credidit non posse dici vocem φῦλον, nisi de illis qui cognatione simul juncti essent, vel collecti, respiciens scilicet, ad primam vocis originem. Sed hoc quidem non solum est præter morem Atticorum, penes quos optime Græce vel loquendi, vel scribendi ratio fuit ac norma, sed etiam aliorum, adeoque ipsius Josephi, qui non semper solent ad vocis hujus originem respicere. Athenienses enim φυλὰς suas vocabant quasdam populi Attici partes, non quidem cognationis, sed solâ domicilii vel fundi ratione conjunctas. Uti neque Heroës ἐπώνυμοι tribubus nomina dederant, quod ab illis originem ducerent tribules, sed solâ id honoris causâ factum fuisse videtur, longe aliter ac apud Hebræos. Hinc igitur recte alii quemlibet gentium hominumve concursum, olim quidem dispersorum, postea verâ quâcunque de causâ vel ducis ergo vel consilii communione conjunctorum, nunquam vocare φῦλον verentur. Sic illam gentium plurimarum colluviem quæ Brenno duce Delphos spoliatum ducta, ibi magnam cladem est perpessa, Callimachus hymno quem in Delum cecinit, φῦλον vocat.

[g] Αἱ γαλάταις κακὴν ὁδὸν ἄφρονι φύλῳ Στήσονται.

Hi autem cum ex omnibus Galliis essent collecti, ex gentibus ut minimum trecentis erant; tot enim narrat Plutarchus a Cæsare fuisse superatas. Quin & noster quoque Flavius cum narravisset Archæologiæ Lib. XIII. cap. 17. Hyrcanum Idumæis superatis, eos amplecti ritus Judaïcos & cæremonias coëgisse, ex quo primum Judæi atque Idumæi in unam gentem sunt conflati, ambos postea populos, ubique fere vel Judæos vel ἰουδαϊκὸν φῦλον nuncupat. Quidni igitur & illos, quos cum Judæis quibusdam unam sectam & quasi gentem constituentes considerans

[a] Pag. 354. A. [b] Pag. 717. E. [c] Pag. 914. D. [d] Pag. 1053. D. [e] Pag. 55. B. [f] Pag. 286. A.

[g] Pag. 253. Ed. Ald.

deravit, hoc ipſo nomine vocaret? Equidem αἵρεσιν vel philoſophiam Joſephus hoc vocare potuiſſet, prout de reliquis Judæorum Sectis agens fecerat. Sed cum idem voce γένος de illis etiam uſus eſſet, quid etiam vetaret de Chriſtianis Semijudæis & tanquam Judæorum novâ ſectâ ſpectatis vocem φῦλον adhibere? Siquidem iſthæc Chriſtianorum ſucceſſio ab ætate Ieſu Chriſti ad tempora Joſephi permanentium ſatis fuit ut dici φῦλον optimo jure mereantur.

Quæ cum ita ſint, tantum abeſt ut credam totam hanc periocham quæ teſtimonium exhibet de Chriſto, Joſepho abjudicari debere, ut potius jam ſit planum nullius eam niſi ejus eſſe. Quam vanum itaque eſt eorum judicium qui Euſebio dicam ſuppoſitionis impingunt. Etenim ſi hoc ſit verum, oſtendant noſtra methodo ac de ſtylo judicandi ratione totam ῥῆσιν ſtylo Euſebii eſſe ſimilem. Hoc ſi fecerint, tum ego quoque in eorum tranſibo ſententiam. Quod ſi tamen id nequeant facere, velut ego pro certo aſſeverare auſim, meam ſaltem probent admittantque rationem; quam ſi nolint admittere, ſciant quidem ad id certamen ſe provocatos, aut laborem detractâſſe aut inutilem fore exiſtimâſſe. Quo ut onere leventur, aſſero me deprehendiſſe ſtylum Euſebii prorſus eſſe Teſtimonii Flaviani diſſimilem, atque in totâ hâc periochâ vix ineſſe unam phraſin quæ ſonum orationis Euſebio familiaris repræſentet. Mirum autem eſſet, ſi ne unam quidem impoſtor ille ſui notam in Teſtimonio, monumentumque reliquiſſet. Neceſſe eſt itaque ut quos dolos eſſe ſuſpicantur, optime etiam conſutos eſſe fateantur. Illos etiam qui ſecus ſentiant ac nos, horum præcipue ignari quæ ad Stylum Joſephi pertineant, oportet ſe præcipiti abreptos judicio confiteri. Nam ſicut illi admodum ſunt temerarii, qui de Stylo ſcriptorum definire non ambigunt, cum nulla eorum ſuperſint ſcripta quibus comparentur, præterquam ipſa de quibus lis eſt; quales ſunt verbi gratia qui de Stylo Epiſtolarum Clementis, Barnabæ vel Ignatii decernunt, quorum præter iſta quæ in quæſtione ſunt, nullum aliud ſcriptum poſſit recuperari: ita eos multo magis temerarios eſſe quis non videt, qui ea ſcripta quaſi ſuppoſititia redarguunt, extantibus eorundem ſcriptorum indubiis monumentis, quæ in cæteris ſuſpicari nullam fraudem impoſturamve patiantur. Qualem in hoc Joſephi Teſtimonio nullam ineſſe demonſtravi, cum reliquis ejus ſcriptis nunquam ſuſpectæ fidei comparando.

Cæterum non adeo facile iſtiuſmodi nectuntur doli. Hinc fit ut Tanaq. Fabri rationem ſatis mirari nequeam; qui cum extent genuina auctoris verba de quorum Stylo ipſe tam male judicavit, auſus eſt tamen dolum comminiſci quem huic præferre periochæ non erubuit. Videamus & nos an hæc Fabri impoſtura ſtare poſſit, vel an ſit noſtro Teſtimonio præferenda? Primum enim multis utitur dicendi formulis quæ Joſephi ſtylum non ſapiunt, ut eſt hæc inter alias, τοῖς ἐσχάτοις ἐζημίωσεν. Nuſquam quantum memini in ſcriptis Flavii extat hic loquendi modus: legimus quidem Lib. XV. cap. 2. [a] μέλλοντα θανάτῳ ζημιοῦσθαι, & occurrit quandoque τὸ, ἐν ἐσχάτοις ut vitæ terminum deſignet, ſed ut ſit pœna, nunquam. Tum vero quale eſt iſtud quod ſequitur, οὗτινος ἀνδρὸς οὐδὲν οὐδὲ πώποτε εἶδεν ὁ βίος πλείονος ἄξιον? De phraſi ac locutione nihil dicam, hoc tantum volo; plenum fuiſſe Terentii, vel Luciani, aut utriuſque Tan. Fabrum cum hæc ſcriberet; ſic enim loquitur Phormio Terentianus, *At quem virum! quem ego viderim in vitâ optimum.* Hæc duo a ſe invicem non adeo differunt, quin illud ab hoc oriundum eſſe exiſtimem. Oſtendant in ſcriptis Joſephi ſimile quid vel ſecundum verbis iſtis, εἶδεν ὁ βίος. Nequeo hîc ſuſtinere quin obſervem, hanc vocem, hoc quidem ſenſu, è Luciani Peregrino hauſiſſe Fabrum. Fidem dictis facient tum verba Luciani, tum Fabri annotatio ad ea, τὸν μέγαν γοῦν ἐκεῖνον ἔτι σέβουσιν ἄνθρωπον, τὸν ἐν τῇ παλαιστίνῃ ἀνασκολοπισθέντα, ὅτι καινὴν ταύτην τελετὴν εἰσήγαγεν εἰς τὸν βίον. Nota Fabri non tam Lucianum reſpicit, quam Teſtimonium Flavianum, quod tunc primum hîc in dubium ſuâ animadverſione revocavit. Si tam ſedulo Joſephum legiſſet Faber, ac Lucianum, & hujuſmodi religionis hoſtes, non tam male de Stylo judicâſſet. Conſtat igitur eum hoc loco, non tam de Luciani verbis illuſtrandis, quam de Teſtimonio Flaviano damnando cogitâſſe. Dum enim ubique fraudes Chriſtianorum ſuſpicatur, non vidit hunc Luciani locum haud adeo eſſe corruptum aut detruncatum, quin leviuſculâ mutatione poſſit corrigi. Etenim ſi τὸν μέγαν, mutes in τὸν μάγον, non ſolum Luciani verba ab omni fraude liberabis, ſed & ſimul Suidæ verbis ſatis facies; qui dixit, Lucianum βλασφημεῖν τὸν χριστὸν ἐν τῷ τοῦ Περεγρίνου βίῳ. Magis autem, ut mea fert ſententia, Luciano convenit quando Chriſtum fertur τὸν μάγον ἄνθρωπον vocare, quam cum μέγαν. Hoc enim laudis eſt, illud vero vituperii atque blaſphemiæ.

Pergamus porro contra Fabri impoſturam, atque inſtitutum ordinem perſequamur. Pilatum dixit Faber ἐπιτροπεύοντα; agnoſco Pilatum vocari ἐπίτροπον in Libris de Bello Judaïco, ſed in Archæologia cujus conſuetudinem ſervare debuiſſet Faber, ſemper vocatur ἡγεμὼν, ut ab ipſis etiam Euangeliſtis. Deinde inquit, ὅτι ἀηδισθήσονται τοῖς ὑπ' ἐμοῦ γραφομένοις οἱ δημόται, μάλιστα δὲ πάντων οἱ Φαρισαῖοι, ὧν εἷς κἀγὼ τυγχάνω ὤν. Quaſi Joſephus ſibi metuiſſet a popularibus, præcipue vero a Phariſæis. Iſtud ſane eſt perjucundum. Multas ille quidem popularium ſtante republica evitavit inſidias: At quis tandem metus popularium jam penitus fractorum eſſe potuiſſet? Joſepho, inquam tum cum ſcriberet, Romanorum Imperatorum gratiâ freto. Multo minus Phariſæorum, quorum ſecta, ut in republica plurimum pollebat, ſic etiam ſimul cum urbe penitus interciderat. Certe credo neminem auctorem ſcripſiſſe poſt everſam urbem harum ſectarum veſtigia ſupereſſe. Sunt qui ex iſtis Juſtini Martyris verbis elicere conantur eos hujus tempore etiamnum ſupereſſe, [b] μηδὲ Φαρισαίοις πειθόμενοι διδασκάλοις, τὸν βασιλέα τοῦ Ἰσραὴλ ἐπισκώψητέ ποτε, ὁποῖα διδάσκουσιν οἱ ἀρχισυνάγωγοι ὑμῶν μετὰ τὴν προσευχήν. Sed fruſtra; hæc enim potius contrarium declarant. Eſſeni denique in Sampſitas degeneraverunt; vel Ebionitis, utrique autem erant Gnoſtici, adjuncti ſunt, ut Epiphanius teſtatur. Lepidum quoque eſt, Flavium Joſephum producere ſectam adhuc Phariſaïcam profitentem. Tantum enim abeſt, ut tunc eſſet Phariſæus, cum Archæologiam ſcriberet, ut fere nunquam de Phariſæis loquatur, quin ſimul carpat. Fatetur in Libro de vitâ ſuâ ſe Phariſæos aliquamdiu ſecutum fuiſſe; ſed ſimulato id feciſſe ſtudio ſatis etiam innuit, quia ſine Phariſæorum gratiâ non pateret via ad honores in republicâ Judaïcâ.

Denique de Stylo multa crepuit Tan. Faber, cum de Teſtimonio iſto verba faceret, quod in honorem Chriſti Flavius ſcripſerat; vellem ut ille in ſua impoſtura convaſanda ſe ad ſtylum Joſephi melius imitandum appuliſſet: nihil enim interſperſit quod Stylum Joſephi in oratione redoleret. In noſtrâ certe periochâ, cujus ipſe Stylum, aliique poſt illum, tantopere redarguunt, nihil admiſſum eſt, quod non in aliis quoque Joſephi ſcriptis, quo propius ad periocham accedant eo ſimul etiam aptius atque ſimilius reperiatur. Cujus veritatis demonſtrationem, licet non ingenio & acumine, labore tamen aliquo non uſquequaque pænitendo mihi videor conſecutus.

[a] Pag. 511.

[b] Dial. cum Tryph. p. 287.

FINIS.

XXX. EPISTOLÆ PHILOLOGICÆ ET HISTORICÆ, DE FLAVII JOSEPHI TESTIMONIO, QUOD IESU CHRISTO TRIBUIT

Lib. XIIX. Antiq. cap. IV.

CHRISTOPHORUS ARNOLDUS

fideliter illas recensuit,

ARGUMENTA PRÆMISIT,

ET

JUDICIA VETERUM AC RECENTIORUM

ex Scriptis Eorundem excerpsit.

OMNIA CUM INDICE NECESSARIO.

PROLEGOMENA, DE FLAVII JOSEPHI TESTIMONIO.

Tertullianus, *vir Scriptorum* [a] *nobilissimus*, bene ac prudenter in libro, *adversus Valentinianos* (ut cum *Augustino* [b] de hoc ipso Auctore, dicam) eloquentissime scripto: *Nihil VERITAS erubescit, nisi solummodo abscondi. cap. 3.* Quam vocem cum sæpe pensiculatius æstimarem, ac Viri præterea eruditi has apud me Variorum, de celebri loco Josephi, Epistolas latere haud ignorantes, me commonefacerent; ut impertirem eas aliis quoque, communicaremque cum bonis ac doctis Lectoribus: nullus equidem potui, quin & horum voluntatibus obtemperarem, ipsamque Veritatem diligentissime observarem; quæ *tutius* (ait Præsul ille [c] Hipponensis) *auditur, quam prædicatur.* Sed terrorem mihi *periculum* ferme præbuit, cum complexus essem cogitatione *Bernhardum*, [d] ita scribentem: *VERITAS humiliter auditur, sed sine periculo non prædicatur.* Percussit me etiam *Hieronymus*, [e] novumque injecit terrorem his verbis: *Hæc est conditio VERITATIS, ut eam semper inimicitiæ sequantur.* At enim à bonis nil metuo, malos non curo; quorum tam præfracta in mansuetiores Musas petulantia, ac tanta protervitas est, ut Nemesin haud reverenter habeant; sed ultro in se provocent, concitentque. Sapiant hi sibi, queis nempe anima pro sale, aut nasus pro salino est: Istis non refragabor.

Ad illos nunc revertor, qui velut moderatores, quasi temperatores veræ eruditionis, in judiciis modeste se gerunt; & omnia temperate agunt. Quivis facile (cui pectus sapit) ex harum Epistolarum editione intelliget, me ex animo agere, & sine dolo malo: De illis ad Lectorem nihil occulto; nihil dissimulo; nihil mihi aliisve indulgeo. Haud raro (fateor) eruditissimo *Snellio* (cujus sanctissimos Manes ob veram pietatem, improborum invidia certe dignissimam, & præclara in me olim merita, constanter colo) fictam intendi liticulam; quasi manibus pedibusque in Clarissimi *Ruperti* P. M., Præceptoris quoque mei fidelissimi, sententiam illico abiturus: Sed pertentando utramque sententiam, ad eruditum certamen, quo magis exprimeretur Veritas, calamos elicere, haud supersedi: Cumprimis, ubi Vir integerrimus petivisset à me, in Belgio tum temporis degente, maxima contentione; ut celeberrimorum Virorum ea de re judicia perscriberem: Nam leniter & verecunde (qua is erat modestia) ac sine detestatione nimia, sineque opprobratione acerba reprehensionis, caussam suam, in *Abravanele* propositam, porro tueri atque defendere, illi quidem propositum erat. Sed immatura morte præventus, quod animo intenderat, ex constituti fide (ut cum Floro dicam) resignavit; neque ultimas meas vidit. Exaravi quidem ad varios varia quoque epistolia; sed reculas, vel nugas potius meas, contemsi semper, ac pro nihilo putavi: Quare pauciores literas, à beatissimo *Snellio* inter schediasmata sua relictas, & ab amico dein mihi communicatas, cæteris immiscui. Ad me vero quod attinet, vel verbo nunc ostendam, qui sit meus sensus de hoc testimonio: Idem cum *Osiandro*, *Snellio*, *Blondello* (cui & *Ursinus* meus adstipulatur) aliisque sentio; & cum his libenter facio, quia Historicorum auctoritatem (cujus superstitione unus & item alter fortassis obligatur, conflictaturque) tanti non fecére; ut fraudem manifestam, *ante ipsam Origenis ætatem* studio factam, quæ jam oculis cernitur, detegere tandem, & nudare, propter nescio quam timiditatem, dubitarent. Hæc mea quidem sententia est, quam nemini obtrudo; neque etiam in hoc Flavii testimonio ab ea dissentientibus, succenseo: Si tamen alii, quodam repugnandi studio, in contrarium forte, accingantur; vel propriam auctoritatem suam studiose defensitent, penes eosdem lis esto; quam meam (crede) non faciam. Inter hæc autem confido, & magis magisque in spem venio; hanc quoque libertatem illos mihi remissuros, quos ea patior sentire, quæ velint.

Adhæc silentio prætereundum non est, quod Vir commemorabili eruditione ac prudentia præditus, *Henr. Valesius* (quem *seculi delicias* merito vocamus) in pereruditis annotationibus suis *ad Eusebii Historiam Ecclesiasticam*, hunc ipsum, quam potuit accuratissime, tutatus, *Tanaquilli* (ceu videtur) *Fabri* impetus propulsavit; qui τεχνάσματος, sive fraudis hujus auctorem esse Eusebium, scripserat. Ante hunc illa de Christo fuisse Josepho addita, ostendit & ipse *Snellius*, *Disp. ad Abrav. th.* 29. Vota pro Valesio, communique reipub. literariæ nuncupamus, uti ea res, quam Vir illustris de *Theodoreto* pariter atque insimul (ni fallor) *Socrate*, eadem cura & diligentia edendis, in animo habet, & Historiæ & Nomini Valesiano bene ac feliciter eveniant.

Nec mirum videri debet, falsarium quendam, in Josepho, ad fallendos sive Christianos sive Judæos, talem dolum intendisse, ut vana accresceret fides: Nam doli machinatores, in Codicibus maxime sacris, vel aliqua saltim ex parte ad Christianam religionem attinentibus, inserebant tollebantve ad libitum, quæ vellent. *Philip. Melanchthonem* testor, qui *Part. II. Consil. Theol. sub finem A.* 1559. de sententia verborum cœnæ, ad Jo. Cratonem sic scribit: *In* THEOPHYLACTO *Oecolampadius bona fide reddidit verba* περὶ μετασοιχώσεως, *quæ invenit in suo Codice. Tota illa sententia deest in nostro Codice. Ita veteribus libris insertæ sunt corruptelæ.* Nonne & ea verba ex Euangelio LUCÆ, *cap. XIX.* §. 41. quibus flevisse Christus dicitur, & humanæ in eo affectiones probantur, veteribus exemplaribus abrasa fuerant, & Epiphanii ætate desiderata; quæ tamen hodie in omnibus exemplaribus Græcis, & apud Syrum, veteremque interpretem Latinum leguntur? Vide, si placet, *J. Drusium lib. VII. Observ. cap.* 2. Adde Josephum, in loco de Habele corruptum, *lib. VI. cap.* 12. Illud de *emto*, *ex proditionis pretio*, *agro in* JEREMIA *olim extitisse* (quo inclinat *Eusebius lib. X Demonstr. Euang. cap.* 5.) disputat Socinus; quod *Theod. Thummius in Impiet.* Pho-

a *Ruffin. lib. II. Hist. Eccl. c.* 24. b *Lib. de Hæresib.* c *Tract.* 57. *in Johan.* d *Serm. II. in Cœn. Dom.* e *In cap. IV. Epist. ad Galat.*

Photin. Art. de Script. Sacr. pag. 118. negat. Sed hîc omni cautione opus est, ne navigemus, nisi explorate.

Num ad vetera Fl. Josephi MSSta hîc recurrendum sit, *Dav. Blondellus in Epist. sua, pag.* 210. 211. sententiam pro me dicat. De his olim Codicibus exquisivi in Bibliothecis publicis: *Lugdunensi*, *Oxoniensi*, *Cantabrigiensi*: item in *Domo Petri*, & *Johannitica*, quæ Cantabrigiæ celebrantur: Londini in *Regia*, *Westmonasteriensi*, *Cottoniana*, & *Sionis*. Exploravi etiam privatas *Jac. Usserii*, *Mer. Casauboni*, & *Jo. Seldeni*: Sed frustra. *Viennense* illud *vetustissimum* esse, Magnæ Britanniæ Oraculum, *Seldenus* me edocebat; hæc insuper de *Cantabrigiensi* addens Codice: *Non didici*, ait, *ullibi in Anglia, vel in tribus etiam Regnis, esse Josephum MStum!* Præterea *Codices tres Ruffini* possidere Britanniam, Vir summus affirmabat; qui Presbyter Aquilejensis *Eusebii Cæsariensis Historiam Ecclesiasticam* (ubi & testimonium istud Josephi reperitur) ex Græco convertit: Verum *Eusebius* ipse trecentis demum post Josephum annis scripsit: Hunc *Ruffinus*, post annos sexaginta, insecutus est; ita ut vel parum, vel nihil omnino, è *triplici* quamvis Ruffini *Codice*, à nobis colligi possit, quod fidem Josephi augeat, vel tueatur. Ab omni cura ac solicitudine liberat nos *Casaubonus Exerc. I. ad Appar. Annal. num.* 99. his verbis: *Non obstat, quod apud* Photium *vulgata extat lectio; aut quod* Ruffinus *multo antiquior eandem agnoscit. Verissimum enim est, quod multos ante annos* ad Suetonium *dicebamus, & argumentis aliquot demonstravit postea ὁ μακαρίτης* Jos. Scaliger, *Josephi Codices depravatissimos circumferri; neque hodie aut heri esse corruptos, sed* ante Ruffini *ætatem.* Et post paullo: *Tanta autem fuit* Ruffini *in hoc præclaro incepto* infelicitas, *ut libris illi uti contigerit etiam hodiernis nostris interdum depravatioribus.* Fuit præterea penes *Seldenum* prima Josephi *editio Græca*, hoc est, *Aldina*, in quam *Isaacus* quidem *Casaubonus* ex aliis Coddd. Regiis multa Parisiis quondam enotavit; sed hanc ipsam de Christo περιοχὼ intactam prorsus reliquit. Hic & genuinam esse, censuit *Exerc. XI. ad Annal. Eccles. Ann. XXI. Num.* 2. Hujus collationis ipse meminit *Exerc. I.* ante citata: *Græci Codicis scripturam*, inquit, *in editione Basiliensi (nupera enim priore deterior) locis prope infinitis esse corruptam, & sæpe vocibus aliquot mutilatam, est ubi periodis integris, docuit me diligens comparatio cum vetustissimis exemplaribus, quæ in Regis Christianissimi Bibliotheca servantur. Collationem illam ante annos quinque institueram, opera adjutus doctissimi Viri & amicissimi*, Caroli Labbæi, *Jurisconsulti; quum id à nobis illustrissimus* Scaliger *petiisset, de editione nobilissimi Scriptoris tum cogitans.* Hæc Casaubonus.

Auctor ipse, Flavius, laudatur ab his, culpatur ab illis; ceu varia de hoc judicia Vir singularis industriæ, *Mart. Zeillerus Part. I. Historic. Chronol. & Geogr. Celebr. pag.* 74. fideliter consignavit. Idem *ambitiosus & fallax* vocatur à *Guil. Sossio in Dial. de Numine Historiæ, cap.* 46. Contra strenue illum defendit *Paganinus Gaudentius, lib. de Philos. apud Roman. cap.* 77. & 114. Nec non *Casaubonus*, velut *Historicum nobilissimum* contra Baronium, *ingratum* Josephomastigem. *Exerc. XI.* Contra *importunam calumniam* hujusdem Baronii, *Rich. Mantacutius, Tom. I. Orig. Eccles. Part. poster. num.* 87. Dein illum appellat *gravissimum virum, & Historicum diligentissimum, Scriptorem laudatissimum.* Vide sis eum in *Analect. Exerc. Eccles. X. sect.* 4. Imo *in historia & diligentissime & veracissime versatum* (sed ne quid nimis!) *sect.* 6. Denique *doctissimum Judæorum Historicum* (quod facile crediderim) *sect.* 7. Super hæc *Schikardus* eundem, *Scriptorem alioquin probum*, itemque *exploratæ fidei autorem* vocat in *Proœm. ad Tarich, pag.* 58. 68. Nam multa profecto illi debemus, quæ *recta* (Judice Balduino) *præclara, necessaria, ad ipsam quoque sacram historiam illustrandam.* Consule mitius de hoc cum aliis sentientem *Deg. Whear in Relect. Hist Part. I. sect.* 32. Nec probat divinus ille *Vossius* istorum audaciam, *qui qualicunque auctoritate, vel minuta ratiuncula defendere contrarium sibi posse videntur.* Hist. Græc. *lib. II. c.* 8. Errores mollissime tangit, atque excusat *Melch. Canus lib. XI. Loc. Theol. c. ult.* hunc in modum: *Errores fuere ignorantis, non mendacia fallentis.* De ipsius historia hæc præmittit: *Quin & Josephus ipse historiam suam gravibus, probabilibusque rationibus commendavit: Quæ non minorem faciunt fidem, quam si eædem ab Hieronymo, aut alio quopiam auctore, positæ fuissent.* Dandum autem inter tot judicia hoc temperamentum existimo, ut modum in istis teneamus; nec mali semper, nec boni ubique Historici leges observasse, arbitremur. Tres enim historiæ leges *Cicero lib. II. de Orat.* commemorat: *Primam*, ne quid falsi dicere audeamus; *alteram*, ne quid veri non audeamus; *tertiam*, ne qua suspicio gratiæ sit, ne qua simultatis. Ex his tertiam significari apud *Cicer. lib. V. Ep. Fam.* 12. monet *P. Manutius in Comment.* Peccasse istum in has leges, *H. Grotius* ad historiam Pilati, sanguinem Galilæorum miscentis cum sacrificiis eorum, *Luc. XIII. §.* 1. jam observavit: *Historiam hanc à Josepho prætermissam, non magis mirum est, quam infanticidium Bethlehemiticum. Fuerit hoc forte inter illa, quorum Judæi Pilatum apud Cæsarem accusarunt.* Simile quid in historia Herodis, & Euangelistæ Johannis, *Georg. Calixtus lib. III. Concordiæ cap.* 2. deprehendit: *Quicunque quidem*, ait, *quantumcunque vir magnus fuerit, Scripturæ contradicit, falsum dicit; neque excipi debet Josephus. Interim vix verisimile est, Josephum hæc tam celebria, & ipsius propemodum ætate gesta ignorasse, &c.* Interdum & sectæ Pharisaïcæ, cui addictus erat, aliquid indulgens, longe secus de factis, vel consiliis potius judicabat, atque ingenui Scriptores solent. Sane Antiochum, in templum Dianæ sacrilegum (si licuisset) futurum, *lib. XII. cap.* 13. excusat: *Voluisse tantum*, ait, *ac non etiam perfecisse sacrilegium, non videtur res digna supplicio.* Hac de causa & concupiscentiæ originalis malitia, Paullo, adhuc Pharisæo, res inaudita videbatur. *Rom. VII. §.* 7. Ceu præclare, ut omnia, *Jo. Conr. Danhawerus* id ipsum nos edocet *Act. I. Dramatis Sacri, Theat. I. Phænom. II.*

At ne quem forte offendat *Ben Matthiæ* cognomentum, quo in Epistolis (ubi cum *R. Menasse* mihi res fuit) *Gorionidem* una & item altera vice appellavi, hoc ex abundanti adjicio; me nimirum, *ex Judæorum sententia*, cum Judæo locutum, qui *Josephi continuationem* cogitans, in privato sæpe colloquio Gorionidem, *suum Ben Matthiæ*, tantum indigitabat. Quare & *Munsterus præf. ad Gorion.* serio contendit, appellari eum *Gorionis filium*, in Hebraico volumine, à parente propinquiore, in Græcis autem *Matthiæ*, sive *Matathiæ*, à remotiore; sed rebus gestis, & nominis celebritate nobiliore. Quod Josephus, *filius Gorion*, ipse nominet se *filium Matthiæ*, monuit *Schikardus in Proœm. ad Tarich, pag.* 91. Et ante Schikardum *Vossius* ac *Scaliger* (quorum integra, de Josepho, *Matthiæ filio*, æque ac Josippo, *Ben Gorionis*, judicia, his ipsis præmisi Epistolis, ut eo melius intelligi *possent*) fraudem hanc plane commonstrarunt *pagg.* 13. 16. Fusius contra Judæos (qui è *lib. II. de Bell. Jud. cap.* 25. probare conantur, Josephum sacerdotem, *filium Gorionis*, universæ Galilææ gubernatorem; & *filium Matthiæ*, quæ præfectura huic etiam in Græco Codice tribuitur, eundem fuisse) disputant *Seb. Snellius in Disp. ab Abrav. th.* 23. & *seqq.* atque *Ant. Hulsius in Theol. Judaic. lib. I. part. I. sign.* 8.

Postre-

Postremo fallacem istum Gorionidem (quem cum Fl. Josepho eundem faciunt Judæi) *ab otiosis hominibus*, *ante quadringentos annos*, aut præter propter, *interpolatum*, imo *falsatum* fuisse; ejusque historiam *hominem quendam imperitum nimium auxisse*, dudum conjecit *J. Drusius in Henoch*, *cap.* 18. Inde, ut autumo, delineatio ista prosapiæ Josephi, quam *Sam. Bochartus* (ut & alia multa, quæ in *Basiliensi* editione desiderantur) in *Veneta* A. C. 1644. se reperisse, testatus est, *lib. III. Phaleg. c.* 15. Nec immerito amicus meus, *Epist. XXI.* dubitavit, *annon præter illum*, *quem Hebraice*, *atque in vernacula nostra*, *nobis dedere Judæi* Gorionidem, *aut potius ex sese finxere*; alium *vel* habeant, *vel* habuerint *in secretioribus thesauris*. Hæc igitur in antecessum dare volui, & quasi proludere; ut ne res esset obscurior, & difficiles explicatus haberet. *Lege*, quisquis es, & *judica*.

DESIGNATIO EORUM, QUÆ IN HOC OPUSCULO CONTINENTUR.

1 # GERARDUS JO. VOSSIUS
DE
FLAVIO JOSEPHO
Lib. II. de Hist. Græc. cap. VIII.

FLavius Josephus, Mattathiæ filius, natus fuit anno primo *Caji* Cæsaris, cognomento *Caligulæ*: maternum genus ducebat à regia *Hasmonæorum* stirpe, sive, ut vulgo vocant, *Maccabæorum*: secta fuit *Pharisæus*, quam ipse ait ad illam, quæ Græcis *Stoica* vocatur, proxime accedere: annos natus XXVI. Romam iit, ut pro sacerdotibus aliquot
2 suæ gentis intercederet; quos *Felix*, Judææ procurator, ob culpam leviculam, vinctos miserat Romam: ea occasione per *Aliturum* mimum, genere Judæum, ac *Neroni* charum, innotuit *Poppeæ* Augustæ: nec modo impetravit, ut dimitterentur sacerdotes; sed etiam donis ab Augusta ornatus in patriam rediit. Ubi, gliscente seditione, *dux Galilæorum* ab Hierosolymitanis factus, multa prudenter, & fortiter gessit; usque dum, *capta Jotapata*, *vivus in manus Romanorum venit*, ut ad Neronem mitteretur; quo cognito, *postulavit*, *ut cum Vespasiano loqui posset*, Tito filio, & duobus amicis præsentibus. Ibi ille *Vespasiano imperium prædixit*. Cujus etiam rei Suetonius meminit. Nam cum de Carmeli DEI apud Judæam oraculo dixisset, subjicit ista: *Et unus ex nobilibus captivis*, *Josephus*,
3 *cum conjiceretur in vincula*, *constantissime asseveravit*, *fore*, *ut ab eodem brevi solveretur*; *verum jam Imperatore.* Nimirum *vaticinium* propheticum *de Messia* Rege, quem iis temporibus Judæi etiamnum exspectabant, *Vespasiano* accommodabat: eamque vanissimam interpretationem eventu postea comprobatam fuisse, gentiles putarunt; quibus ignotum erat regnum spirituale, quod per universum orbem habet Sospitator noster Iesus. Hinc idem Tranquillus paullo ante dixerat: *Percrebuerat Oriente toto vetus*, *& constans opinio*, *esse in fatis*, *ut eo tempore Judæa profecti rerum potirentur. Id de Imperatore Romano* (*quantum eventu postea patuit*) *prædictum*, *Judæi ad se trahentes rebellarunt.* Ac similiter Tacitus lib. V. Histor. *Pluribus persuasio inerat*, *anti-*
4 *quis sacerdotum literis contineri*, *eo ipso tempore fore*, *ut valesceret Oriens*; *profectique Judæa rerum potirentur*: *quæ ambages Vespasianum*, *ac Titum*, *prædixerant.* Nempe, ut videmus, in sublesta hac interpretatione gentibus præivit Josephus, postquam res Judæorum retro cedere, ac Vespasiano omnia ex voto fluere, perspexit. Est ea de re egregius quoque locus apud Zonaram, Annalium Tom. II. pag. 193: Ὁ γὰρ Ἰώσηπος, ὡς αὐτὸς ἐκεῖνος ἱστόρησε, χρησμόν τινα ἐν γράμμασιν ἱεροῖς εὑρηκὼς, δηλοῦντα ὡς ἄρξει τις ἀπὸ τῆς χώρας αὐτῶν τῆς οἰκουμένης, διὰ τὰς ἐν τῇ Ῥώμῃ στάσεις, καὶ τὰς ἐκεῖ βασιλέων τὰς συνεχεῖς ἀλλαγὰς, εἰς τὸν Οὐεσπασιανὸν τείνειν ὑπείληφε τὸν χρησμὸν, καὶ τὸ κράτος προεμαντεύσατο. Τούτου δὲ τοῦ χρησμοῦ μέμνηται καὶ Ἀππιανὸς ἐν τῷ εἰκοστῷ δευτέρῳ λόγῳ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ
5 Ῥωμαϊκῆς. Δικαιότερον δ᾽ ἂν, ἢ ἀληθὲς μάλιστα νομισθείη, τὸ ἐπὶ τὸν σωτῆρα τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν χρησμὸν ἐκληφθῆναι. Οὐ γὰρ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης Οὐεσπασιανὸς ἐβασίλευσε, κατὰ τὸν χρησμὸν, ἀλλὰ τῆς ὑπὸ Ῥωμαίους μόνης. *Josephus enim*, *ut ipse narrat*, *cum in sacris literis oraculum reperisset*, *fore*, *ut quidam ex Judæa orbi terrarum imperaret*: *id oraculum*, *ob Romanorum seditiones*, *ad Vespasianum retulit*, *eique vaticinatus est imperium. Ejus oraculi meminit etiam Appianus Historiæ Romanæ lib. XXII. Rectius autem*, *ac verissime id oraculum de Servatore humani generis*, *Domino nostro Iesu Christo*, *intelligetur. Neque enim toti terrarum orbi imperavit*: *sed Romano imperio duntaxat.* Quod & judicium fuit Eusebii, Histor. Eccles. lib. II. cap. XIX. Sunt vero ejusmodi: Σὺ μὲν, Οὐεσπασιανὲ, νομίζεις αἰχμάλωτον αὐτόμολον εἰληφέναι τὸν Ἰώσηπον. Ἐγὼ δὲ ἄγγελος ἥκω σοι 6
μειζόνων. Μὴ γὰρ ὑπὸ θεοῦ πεμπόμενος οὐκ ᾔδειν τὸν Ἰουδαίων νόμον, καὶ πῶς στρατηγοῖς ἀποθνήσκειν πρέπει. Νέρωνί με πέμπεις; τί δαί; οἱ μετὰ Νέρωνα μέχρι σοῦ διάδοχοι μένουσι; Σὺ Καῖσαρ, Οὐεσπασιανὲ, καὶ παῖς ὁ σὸς οὗτος. Δέσμει δέ με νῦν ἀσφαλέστερον, καὶ τήρει σαυτῷ. Δεσπότης δὲ οὐ μόνον ἐμοῦ σὺ, Καῖσαρ, ἀλλὰ καὶ γῆς, καὶ θαλάσσης, καὶ παντὸς ἀνθρώπων γένους. Ἐγὼ δὲ ἐπὶ τιμωρίαν δέομαι φρουρᾶς μείζονος, εἰ κατασχεδιάζω καὶ θεοῦ. *Tu quidem*, *Vespasiane*, *tantum hoc putas*, *Josephum te habere captivum*: *ego autem majorum ad te nuntius venio*, *præmissus à DEO*: *alioqui Judæorum legem sciebam*, *& quemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronem me mittis? quid ita? quasi qui Neroni usque ad te successuri sunt*, *maneant. Tu es Cæsar*, *Vespasiane*, *& Imperator*, *atque hic filius tuus*: *me autem colligatum arctius tibi asservato*: *nam Dominus* 7
quidem non mei solius es tu, *Cæsar*; *verum etiam terræ*, *marisque*, *ac totius humani generis*: *me autem ad majorem pœnam custodiri oportet*, *si ex tempore*, *& subito*, *in Deum ista confingo.*

Cæterum etsi Vespasianus putaret, callide ista Josephum esse commentum, quod dimitteretur: tamen ubi cognovit Neronis, & Galbæ mortem; ac civile inter Othonem & Vitellium bellum; ubi item Tiberius Alexander, Ægypti præfectus, in Vespasiani verba legiones adegit: mox *Josephum veste*, *& ornamentis donavit*; qui vinculis solutus, & eo mactus honore, *cum Tito ad Hierosolymorum obsidionem profectus fuit.*

Hoc peracto bello, edidit Josephus *libros VII. de* eo ipso *Bello Judaïco*: quibus Romæ, ob ingenii
& eruditionis gloriam, statuam meruit: ut Hiero- 8
nymus quoque narrat in Ecclesiasticorum Scriptorum catalogo. Eos se primum Vespasiano, & Tito, obtulisse ait, quod eorum judicium minime expavesceret. Quin refert, Titum ex solis istis peti voluisse ejus belli historiam: præterea illum manu sua iis subscripsisse, & jussisse, ut in Bibliotheca publica asservarentur. Adhæc commemorat, ut Regi eos Agrippæ ostenderit, & ab eo acceperit epistolas septuaginta duas, quibus quam verissime historiam à se exaratam fuisse, planum fiat. Multa quoque alia adfert, quibus fidem historiæ suæ conciliet: imprimis, quod *prope omnia oculis suis* viderit: cætera ab iis acceperit, qui ipsi rebus præfuerunt.

Adhæc edidit *XX. libros Antiquitatum Judaïca-* 9
rum; quas decimotertio Domitiani anno absolvit. Orditur vero eas *ab orbe condito*, ac perducit *usque ad duodecimum annum Neronis*: quo Judæi injuriis Flori, qui Albino successerat, coacti, arma adversus Romanos ceperunt. His libris *adtexuit Vitam suam*; unde peti debent, quæ præteriimus. Scripsit quoque *libros II. contra Apionem*; qui à gen-

gentilibus legatus Romam missus, librum adversus Philonem ediderat, quo Judaïcæ gentis vituperationem complexus erat. Fecit & *librum* περὶ τοῦ αὐτοκράτορος λογισμοῦ, *de imperio rationis.* Qui & Μακκαβαϊκόν, *de Maccabæis*, inscribitur. Cæterum Porphyrius quoque lib. IV. περὶ ἀποχῆς, *de abstinentia ab animalibus*, quædam de triplici apud Judæos secta adducit ex Josephi *duodevigesimo Antiquitatum*
10 libro: item ex *secundo Historiæ Judaïcæ*; ac *septem* fuisse addit historiæ ejusce libros. Hoc Judaïcæ historiæ opus signat & Stephanus in Φασαηλίς; ubi eum citat ἐν τῷ α' πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πολέμῳ, *libro primo de bello adversus Romanos.*

De stylo ejus ita censet Photius Cod. 47. esse eum *candidum*, *purum*, *elegantem*, ac *jucundum*; in concionibus etiam *disertum.* B. Hieronymus, libello ad Eustachium de custodia virginitatis, *Græcum Livium* nominat. *Quantum* autem *fidei* mereatur, *minime* nunc *convenit inter eruditos*: Sunt, "quibus usque adeo fides ejus suspecta sit, ut plane susque deque habeant, quid Josephus dicat; "dummodo vel alterius qualicunque auctoritate, "vel minuta ratiuncula, defendere contrarium sibi
11 "posse videantur. Contra magnus Scaliger Prolegomenis ardui operis de Emendatione Temp. "censet, ubique elucere Josephi, & eruditionem, "& fidem, in tantum, ut non solum in rebus Judaïcis, sed etiam externis, tutius ei credatur, "quam omnibus Græcis, ac Latinis.

Illustre apud eum *de Christo testimonium* habemus in duodevigesimo Antiquitatum libro: unde illud etiam citat Hieronymus in Ecclesiasticorum Scriptorum catalogo, item Suidas in Ἰώσηπος. *Mirum* vero, *non meminisse ejus Photium* in Excerptis suis, cap. LXXVI.

IDEM IBID.
DE
JOSIPPO GORIONIDE.

12 ÆQualis huic Josepho, juxta Genebrardum, in Chronologia; imo si Munsterum audimus, idem plane fuit Josephus is, qui vulgo dicitur *Josippus Gorionides*; (Præfat. in lib. Josephi edit. Basil. ann. 1541.) Scriptor historiæ de bello Judaico, quæ Hebraïce exstat; ac beneficio Munsteri, *mutile* tamen, in lucem prodiit *Basileæ*; *integrius* vero excusa est *Venetiis.* Sed *neque* hic *idem* est, ac Flavius Josephus; *neque æqualis.* Siquidem lib. III. cap. XV. *Gotthos in Hispania* ponit: etiam *partem Africæ* vocat *Barbariam*: item lib. V. c. I. ait, *Francos* à Julio Cæsare subactos. Quo tempore nomen id non erat *Gallis.* Imo ejusdem libri cap. XLII. (*in Lat. translat. sed in Hebr. XLI.*) *Francorum* meminit, qui *Gallias* occupassent. At *aliquot* demum *seculis post* natio ista has terras obtinuit. Quid,
13 quod *multa* adeo dicat, quæ *Flavio Josepho*, ac veritati ipsi, *repugnent*? Quocirca non possum dissentire ab illis, qui pro *supposititio Scriptore* habent: ut sunt Baronius Tom. I. Annal. ad ann. LXXII. num. XXVII. Possevinus in Apparatu, voce Hegesippus, Ribeira comment. in Obadiam, num. CX. & Maldonatus in Matth. cap. XVI. Amplius dico; Gorionides iste *non librariorum culpa* titulum mentitur: sed *ipse*, *quantus quantus est*, *impostor est.* Quod pluribus probandum duxi. Scriptor ejus operis legerat apud Josephum, *ex interpretatione Rufini* (hac enim usum liquet) *Josephum*, *Gorionis filium*, quem Γωρίωνα Fl. Josephus nominat, una cum Amano mœnibus fuisse præfectum: *Josephum* autem, *Matthathiæ filium*, præfuisse Galilææ. Horum ille *utrumque in*
14 *unum conflavit*: & bonus vir nobis persuadere est conatus, *se* nempe *esse sacerdotem* illum Josephum, qui de excidio Judaïco scripserat. Sed vide hominis stuporem. Ipse commenti sui interdum obliviscitur. Uti quando ait; *non quivisse se sanctuarium ingredi*, *eo quod solis sacerdotibus fas esset.* Quam belle cum eo hoc convenit, quod se finxerat sacerdotem? Et tamen genti suæ, ut ad istiusmodi credula est, potuit persuadere, esse se celebrem illum Fl Josephum. Solent vero Judæi *nobilem* illum *historicum*, de quo antea dictum, vocare *Josephum*, sive *Josippum Longum*: nempe ut distinguant ab ea Josippi Epitome, quam Hebraïco-Latinam Basileæ edidit Sebastianus Lepusculus. Quod ad gentem, & ætatem Pseudogorionidæ, fuisse *Judæum Gallum*; & quidem *nuperum Scriptorem*, saltem vixisse *post annum Christi sexcentesimum*, satis verisimiliter probat Josephus Scaliger: quem vide Trihæresii elencho cap. IV. & V. 15

JOSEPHUS SCALIGER
DE
JOSEPHO PSEUDOGORIONIDE.

loc. cit.

NOn opus est tot verbis de Josepho Gorionide, quibus cap. 9. quæritur (à Nic. Serrario) quis fuerit ille? Satis est, si ostendero, cujas fuit, quando vixit, cujusmodi Scriptor est. *Gallum Judæum* fuisse, ex agro *Turonensi*, non difficile est colligere; ut qui *plus de illis*, quam de aliis Galliæ *tractibus* agat. *Recentem admodum* fuisse, arguunt verba locorum recentia, quibus utitur, *Tours*, *Amboise*, 16
Chinon. Quæ loca post DC. annos à natali Christi adhuc *Turones*, *Ambasia*, *Kainon* vocabantur. Quare cum Munsterus videret, eum *Francorum* & *Gothorum* mentionem facere; & *Francos* interfuisse exequiis *Herodis*, quos Γαλάτας Josephus vocarit; ex eo solo potuit odorari, hunc Scriptorem recentissimum esse, ac proinde Planum, qui nomen Josephi Historici sibi vindicarit. Doctus sane vir fuit Munsterus, cui multum debent literæ Hebraïcæ; quem tamen non nisi contumeliose appellat Serrarius, civilitate solenni Sociorum usus; tamen in præfatione, quæ editioni Gorionidæ Basiliensi præposita est, multum æstuat, ut probet Josephum Matthathiæ, & hunc impostorem eundem esse: & tota illa præfatione nihil aliud quam se traduxit. 17
Vides igitur, quam *recens* sit Scriptor.

Inscitiam plusquam Judaïcam produnt infinita in illius libris sparsa. Quod *David* in *Neapolitano* agro fuerit, quod multi veteres *Patriarchæ*, aut *Judices* Hebræorum in *Europa* bellum gesserint. Opus suum excerpsit ex Latino Rufini. Antiochum *Pium* nominat Latine, non εὐσεβῆ Græce. *Mariamen*, ut Rufinus ex Josepho. Atqui in eo etiam sui Ebraïsmi oblitus est. Nam Μαριαμμή Josephi nihil aliud est, quam Μαριάμ, non מרימי, ut ipse ex Rufino hausit. Impudentiam etiam hinc portentosam, cum insigni imperitia, deprehendes. Fingit enim Æram, sive ἐποχήν, quam vocat שנות לאמפראוס, *Annos Imperatoris.* Cujus anno 60. Romani Calabriam & Messanam ceperunt, ut inquit ille: quæ sunt verba ex Chronico Eusebii, anno 3. Olymp. 126. Paulo post, anno 134. illius 18
epochæ se natum dicit, hoc est, annis 139. ante excidium Templi. Quid plura? Judæum agnoscas, sive inscitiam sive impudentiam spectes. Major vero ea fuit & impudentia & stupor: Dicit enim, Æra Imperatoria 182. natum Julium Cæsarem; se vero tunc fuisse annorum 51. anno autem ipsius Cæsaris 19. se septuagenarium fuisse. Josephus vero Matthathiæ scribens anno 13. Domitiani, erat tantum annorum 57. Omnem ἀναισχυντίαν & ἀναισθησίαν superat, quod cum legisset apud *Rufinum cap. 25. lib. 2.* de excidio Jerosolym. Josephum filium Gurionis (Γωρίωνα Fl. Josephus vocat) una cum Anano

nano Pontifice præpositum mœnium sartis tectis fuisse, & Josephum filium Matthathiæ Galilææ
19 præfectum: ipse duos illos Josephos unum Josephum Gurionis filium esse, suspicatus est; eundemque sacerdotem, & excidii Jerosolymitani Scriptorem. Hinc splendido mendacio persuasit genti suæ, se eum ipsum esse Scriptorem belli Judaïci, Josephum, filium Gurionis, sacerdotem. Certe absque eo impostore esset, Judæi omnem *historiam Maccabæorum*, & excidii Jerosolymitani ignorarent. Eodem enim modo, quo ipse interpolavit, omnem historiam illam Judæi hodierni, & paulo vetustiores Bibliorum enarratores referunt. Ne quis dubitaret, se Joseph esse illum, qui à Christianis *Josephus* vocatur, ita scribit: *Sic dixit Joseph, filius Gurion, sacerdos. Ipse est Jopsiphun, & quidem nomine diminutivo Josiphun. Ipse est, qui vo-*
20 *catus est Josiphus, Græce;* & גושיפוס *Guschipus, Latine.* Et Crassus ipse, qui ἀγέλαςος dictus fuit, hæc sine risu non legeret.

Hunc nugatorium Scriptorem primus Christianis publicavit Sebastianus Munsterus cum Latina interpretatione sua, & notis; sed admodum mutilum, ut ex editione Veneta colligitur, quæ est foliorum 155. Editio Munsteri incipit à folio 7. Venetæ, desinit in folio 92. pagina posteriore: ut de 155. foliis editionis Venetæ *sexaginta tria desint* in Munstero. Præterea in editione Munsteri multa commata desiderantur, multa verba omissa. In non paucis etiam scripti Codicis lectionem Munsterus assequi non potuit, &c. Ejus Josephi Epitoma publicata est Basileæ à Sebastiano Lepusculo, ad cujus differentiam liber totus Pseudogurionidæ
21 vocatur ab Abraham Zacuth ספר בן גוריון הארוך, *Liber Gorionidæ longus*, id est, totus, integer.

Videmus igitur, quis fuerit iste Pseudogurionides, qua impudentia, qua inscitia. Et tamen non solum Munsterus, sed & multi hodie ei potius in rebus Judaïcis credunt, quam Flavio Josepho. Quod si illis aliquis sensus esset Critices, ne nominarent quidem. Præterea cum inquinatissimum eum ediderit Munsterus, ejus menda velle defendere, quod facit Serrarius, neque eruditi hominis est, neque modesti. *Dupliciter* enim peccatur, & quod auctorem futilissimum producunt; & quod ex editione Munsteri potius, quam Veneta.

Quod de Pseudogurionide dixi idem de *Pseudohegesippo*, infimæ vetustatis Scriptore, dictum vo-
22 lo: non quod in eo ea portenta sint, quæ in Pseudogurionide: sed quia multa in rebus Judaïcis non minus eo utuntur teste, quam Flavio Josepho; propterea castigandos dico, qui malint à rivulo, quam à fonte haurire. Quid enim ille habet, quod non à Josepho, nisi in paucis, ubi strenue mentitur.

In eodem capite 9. præclara argumenta (Serrarius) colligit, quibus probet, Flavium Josephum, præstantissimum Scriptorem Pseudogurionidæ larvato σύγχρονον fuisse. Judæi, inquit, illum Gorionidem perantiquum statuunt. Credite, οἰκοθεν γὰρ μάρτυς. Perantiquissimum esse, qui *infra sexcentos annos* est, & cujus nullus Judæus ante 370. annos meminit, qui credit, illi summa vetustas sit, quod abhinc 400. annis gestum sit.

23 FL. JOSEPHI
LOCUS CONTROVERSUS
Lib. XVIII. Antiq. Judaic. cap. IV. vel VI.

Γίνεται δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον, Ἰησοῦς σοφὸς ἀνὴρ, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή. Ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητὴς, διδάσκαλος ἀνθρώπων, τῶν ἡδονῇ τἀληθῆ δεχομένων. Καὶ πολλοὺς μὲν Ἰουδαίους, πολλοὺς δὲ καὶ Ἑλληνικοὺς ἐπηγάγετο. Ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν. Καὶ αὐτὸν ἐνδείξει τῶν πρώτων ἀνδρῶν παρ᾽ ἡμῖν, σταυρῷ ἐπιτετιμηκότος Πιλάτου, οὐκ ἐπαύσαντο οἵγε πρῶτον ἀγαπήσαντες. Ἐ- 24
φάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἔχων ἡμέραν πάλιν ζῶν, τῶν θείων προφητῶν ταῦτα καὶ ἄλλα μυρία θαυμάσια περὶ αὐτοῦ εἰρηκότων. Εἴς τε νῦν τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τοῦδε ὠνομασμένων οὐκ ἐπέλιπε τὸ φῦλον.

SIGISMUNDI GELENII
INTERPRETATIO.

Eodem tempore fuit Iesus vir sapiens, si tamen virum eum fas est dicere. Erat enim mirabilium operum patrator, & doctor eorum, qui libenter vera 25
suscipiunt; plurimosque tam de Judæis, quam de Gentibus sectatores habuit. Christus hic erat; quem accusatum à nostræ gentis Principibus Pilatus cum addixisset cruci, nihilominus non destiterunt eum diligere, qui ab initio cœperant. Apparuit enim eis tertia die vivus, ita, ut divinitus de eo vates hoc, & alia multa miranda, prædixerunt; & usque in hodiernum Christianorum genus ab hoc denominatum non deficit.

B. HIERONYMI 26
VERSIO,
Quæ in Ejusdem libro Illustrium Virorum, Cap. XIII. de Josepho, *juxta Codicem MS. Bibliothecæ Noribergensis*, sic legitur:

Hic in XVIII. Antiquitatum libro manifestissimè confitetur, propter magnitudinem signorum Christum à Pharisæis interfectum, & Johannem Baptistam verum Prophetam fuisse, & propter interfectionem Jacobi Apostoli Jerosolymam dirutam. Scripsit 27
autem de Domino in hunc modum: Eodem tempore fuit Iesus sapiens, si tamen virum eum oportet dicere. Erat enim mirabilium patrator operum, & doctor eorum, qui libenter vera suscipiunt. Plurimos quoque tam de Judæis, quam de Gentibus sui habuit sectatores, & credebatur etiam Christus. Cumque invidia nostrorum Principum cruci eum Pilatus addixisset, nihilominus qui eum primum dilexerant, perseverarunt in fide. Apparuit autem eis tertia die vivens. Multa hæc & alia mirabilia
carminibus Prophetarum, de eo vaticinantibus. 28
Et usque hodie Christianorum gens ab hoc sortita vocabulum non deficit.

Exhibito Fl. Josephi textu Græco (una cum duplici versione) Disputationis Theologicæ, *ab Eruditissimo Viro*, M. Sebaldo Snellio, Alumnorum Noric. *olim* Inspectore, *P. M. in Academia Altdorffina A. C.* cIↄ. Iↄc. xlvii. *conscriptæ* (qua, quæ Isaac Abravanel ad cap. xxxiv. Esaiæ, atque Obadiæ prophetiam, contra fidem Christianam scripsit, expenduntur) *particulam ipsis epistolis (pleræque enim ex illa disputatione fluxerunt) præmittere volui. Et quoniam* eodem anno, *in Academia Jenensi*, D. Jo. Tobias Major *Snellii sententiam, in* Exegematibus Locorum difficiliorum ΠΡΑΞΑΠΟΣΤΟΛΩΝ, *erudite impugnaverat, illam quoque περιοχὴν (cujus in Epist. II. ipse Snellius meminit) excerpere, ac Snellianis thesibus subjungere, haud ingratum fore, putavi.*

ISAAC ABRAVANEL 29
Commate XXIII. in Esaiæ cap. 34. & 35.
interprete Seb. Snellio,
pag. 6. & 7.

Si igitur maxime Italia fuerit terra Romanorum, atque ex filiis Javan ab initio & ab ortu creationis, & diebus diluvii; quid tamen prohibet, quo minus post hæc, tanta temporis intercapedine, populi descenderint è filiis Edom; eamque incoluerint? Præsertim, cum inveniamus magnum

huic fulcrum in verbis Josephi Gorionidis, scribentis: cum ascenderet cum fratribus Josephus ex Ægypto, ad sepeliendum patrem Jacobum, magnaque cum ipsis esset Ægyptiorum turba; obtulerunt se illis in via duces Esavi, adversus quos, pugna conserta, gravis fuit manus Josephi; cepit
30 enim filium Eliphasi, nepotem Esavi Zepho, ejusque selectos, quos etiam vinctos in Ægyptum deduxit. Evasit autem fuga Zepho cum viris suis ex Ægypto, & venit in Africam ad Annium, Regem Carthaginis atque Africæ, qui illum Zepho magno honore suscepit, & ducem exercitus sui constituit; ac Zepho etiam gessit prælia Regis adversus Romanos, qui sunt incolæ Italiæ, ac (tum temporis) fuerant hostes Africanorum & Carthaginis. Postea profugit inde Zepho, venitque in terram Romanorum, Italiam scilicet, ipse omnesque ejus viri; ubi multo cum gaudio susceptus, & copiis præfectus, ita cum turmis Africanis & Carthaginensibus depugnavit, ut hæ à facie ejus fugerent; subegitque filios Tubal, qui habitabant in Pisa. Romani igitur conspicati successus viri in
31 præliis, & cuncta roboris & fortitudinis tantæ specimina, Regem sibi eum præfecerunt, nomen ejus Zepho indigitantes Janum; erat enim ei nomen Zepho, sed illi appellarunt eum Janum, q. d. Saturnum. A stella enim Saturni ipsum denominarunt, quam istis temporibus colebant; dum existimabant, vim & influxum hujus esse in illo. Regnavit autem super Romanos quinquaginta annis in planitie Campaniæ, & de suo nomine vocavit, ibique sepultus est; quæ Jani sepultura nota est in hunc usque diem. Similiter Palerma, urbs Siciliæ primaria, ab ipso extructa scribitur. Nam regnavit super totam Italiam, sub cujus complexu illa fuit, ac post ipsum regnavit filius ejus; pariter secuti sunt Reges alii ex ejus posteris. Et juxta tra-
32 ditionem Sapientum f. m. fuit ex illis (*Jani posteris*) quidam dux Magdiel, qui primum cœpit habitare tractum Romanorum, antequam veniret Romulus; qui deinceps extruxit urbis muros, & portas statuit. En tibi testimonium clarum è verbis Josephi, qui princeps Historicorum etiam inter ipsos (*Christianos*) audit, in terra Romanorum regnasse, qui fuerunt è filiis Edom!

SEB. SNELLIUS

in ipsa Disputatione Theologica à *th.* 22. usque ad *th.* 35. sic ait:

22. QUomodo autem assertionem suam probet noster, animadvertamus. Producit *Josephum Gorionidem* illum, tot eruditorum stylis pri-
33 dem confossum, & multiplicis falsi convictum autorem. Rejiceremus eum, si maxime vera diceret; si quidem jus, quod nobis dixit Autor *Zemach David*, sibi quoque suisque dici pateretur. Sic enim ille pag. 169: *Nos cœtus sanctus Israëlis non credimus Historicis, qui non sunt è filiis Israëlis; proinde corrigemus hoc, atque dicemus, &c.* Quasi vero sancta Veritas: vobis, dixisset, ô Judæi, me

Conjugio jungam stabili, propriamque dicabo!

Cum tamen ipsi fateamini in *Midrasch Echa* ad c. 2, 9. p. 73. c. 2.: *Si quispiam tibi dicat: est inter gentes sapientia, crede id per Obadiæ vers.* 8. Magna autem ejus pars est historia, quam ab orbe condito deducere, judicio doctorum, est nihil aliud, *quam fundamentum universæ eruditionis cum divinæ,*
34 *tum humanæ jacere, & principia veritatis tum divinæ, tum exoticæ exponere.*

23. Sed hoc modo non urgeo. *Tria* omnino *circa* istum *Gorionidem* in quæstionem veniunt: I. utrum Flavius Josephus sit ille ipse Josephus Gorionides, loquendo de persona, non opere? Hoc affirmat Abravanel; negandum vero est, quod prior sit filius Matthiæ, Josephi nepos, atque ejus genealogia ab ipso autore ad Hasmonæos deducatur, sub initium Vitæ suæ, quam descripsit; adeo ut Matthias sit pater ejus proximus, alius ab illo Hasmonæi nominis conditore; alter vero sit Gorionis sive filius sive nepos. Nam eum אבן גוריון vocari in editione Veneta, autor est *Jo. Drusius in Præteritis ad Act.* 13, 21. *& Apocal.* 22, 16. אבן au-
tem ex usu Rabbinico, ut docet CL. *Schickardus in* 35
Bech. Happ. p. 174. non significat simpliciter filium, sed filii filium, h. e. nepotem. Et si maxime usitatam appellationem בן גוריון retineas, adhuc nepos esse poterit, quomodo scilicet loc. cit. & p. 175. R. Abraham, qui patrem habebat quendam Mejer, dicitur בן עזרא nepos Esræ, & qui libros Enac Beth Israël comportavit, inque prima operis facie audit R. Jacob F. Salomonis nepos Chafif, eum vocat *Zemach David p.* 149. R. Jacob בן חביב.

24. Ac fit omnino in Talmude mentio Abbæ Gorion, cujus sententia recitatur in *Jalkut p. 2. n.* 1044. *f.* & R. Gorion, in *En Isr. p.* 61. 2. [רבי חמא בר גיריון, *in Midrasch Esther ad c. 2. v. 7.*] & Nicodemi F. Gorion, valde pii & miraculis clari,
Beth Isr. p. 157. 3. atque in fine quidem traditionis 36
ab *En Isr. p.* 133. 4. repetitæ additur, nomen Nicodemi fuisse ipsi ab eventu impositum שנקרה לו המת בעבירו, quod ob preces illius Sol iret purior, cum alias diceretur בוני Bonai; de quo nomine aliam ob causam vide *Dn. D. Const. L'Empereur ad Gramm. Mosis Kimchii p.* 92. & *Vorstium ad Zemach David p.* 259. nec non alterius etiam Nicodemi F. Gorionis, viri divitis, sed avari; cujus filia à summis divitiis ad stupendam paupertatem descenderit, in *Beth Isr. p. 13. col.* 1. Hujus quidem Nicodemi fratrem ait fuisse Josephum Gorionidem *Zemach David p.* 86. Unde dicere non licet, Gorion fuisse *familiæ nomen*, utrique Josepho, revera autem inde uni, commune. *Patris* potius *nomen* est, quem isti fratres denominationem filiorum ab
ipso sortiti patrem agnoverunt. Accedit, Flavium 37
aperte satis sese ab illo Josepho distinguere dum *libr. II. A. J. cap.* 25. hunc dicat Hierosolymis tuendis, se autem Galilææ utriusque rectorem in pugna contra Romanos designatum fuisse: ubi non videtur Flavius probatæ fidei scriptor è Gorionide moderno quam plurimis, ut dicam mitissime, additamentis deformato, corrigendus eo in loco, quem in fine præfationis sistit Seb. Munsterus; potius enim probabile est, recentiores utrumque ibi Josephum in unum conflavisse, scenæ inservientes suæ. Vide hîc CL. Virum, *Gerh. Jo. Vossium de Histor. Græc. lib. II. cap. 8. p.* 160.

25. Quid? quod Flavius *libr. II. de Bello cap.* 18.
circa fin. memorat istum Josephi illius fratrem, Ni- 38
codemum F. Gorionis, qui missus sit, cum cæteris daturus dextras & sacramentum Romanis deditionem facientibus? Et *libr. IV. c. 5. in med.* Josephum F. Gorionis inter eos fuisse, qui cum præstare cæteris videbantur, hortati sunt populum ad libertatem, contumeliamque Sacerdotali ordini factam vindicandam. Et *libr. V. c. 1. fin.* occisum fuisse virum, dignitate simul & genere præstantem, plenum spiritu, libertatis amantem, &c. Atque hæc tum temporis Hierosolymis gesta sunt, cum Flavius in Galilæa degeret, captusque postea à Romanis excidio multis annis superesset. Non igitur unus, sed *duo* divisi fuerunt *Josephi.*

26. Seb. Münstero tamen prior sententia, quæ etiam Abravanelis & Judæorum communiter est, tantopere probatur, ut scribat in *Notis ad libr. V.*
c. 44. lit. c: *Incertum est, an Judæi eraserint ex E-* 39
braico volumine magnificum illud præconium, quod Josephus tribuit Salvatori nostro Iesu Christo cap. 6. libr. 18.

18. *Antiq. aut ipſe Autor data opera id omiſerit, ne ſuis illudere videretur.* At tantum abeſt ut alterutra conjectura eruditis noſtra ætate ſe probet, ut *D. Jo. Cloppenburch in diſceptatione Epiſtolica cum CL. Viro Lud. Cappello p. 159.* cenſeat, Joſephum narratione ſimili illi, quam de Paulina à Decio Mundo ſub ſpecie DEI ſubſtrata ſubjicit, eludere voluiſſe fidem Chriſtianorum, qui Ieſum è virgine natum confitebantur. Favent admodum, quæ ſub initium *libr. V. cap. penult.* in Gorionide Munſteriano leguntur:

27. בי בימי תיבריאוס קיסר לא לבד ביהודה
40 נעשו נבלות כיאם ברומה בעיר מלכותו נעשו
נבלות הרבה וכו׳: Hoc eſt: *Nam in diebus Tiberii Cæſaris non in Judæa tantum contigerunt flagitia impudiciſſima, ſed complura Romæ, in urbe ejus regia, &c.* Obſerva 1. cauſalem כי, NAM, quæ omnino arguit præcedens aliquid, à quocunque tandem ſublatum fuerit; ſufficiunt autem iſta uti cuivis intelligenti, modernis inprimis Judæis, unde deeſſe quidpiam intelligant, atque hi quidem diſpiciant, ut viva voce, quod ſolent, ſuppleatur. 2. Ne quem moveat mentio Tiberii Cæſaris, cum Salvatoris noſtri benedicti nativitas ſub Auguſto contigerit; *nihil enim novi hoc eſt* (dicam verbis magni Buxtorfii Patris, in Lex. Talm. p. 146.) *in libris Judæorum; ſed ſtudio id faciunt, ut tanto minus impoſtura à Chriſtianis animadvertatur.*

41 28. Id diligenter perpendatur, phraſi Scripturæ, quam ille Gorionides ſectatur, נבלה ſignificare flagitium, ſtupro vel adulterio commiſſum, *Gen. 34, 7. 2 Sam. 13, 12. ſq. Prov. 6, 32.* Tale igitur innuit Gorionides in Judæa commiſſum, cui ſimile de Paulina ex ipſa Roma ſubjungit. Ergo concludit D. Cloppenburch, *propter hanc blaſphemiam ita ſuſpicor ab aliquo Chriſtiano caſtigatum & caſtratum eo in loco Joſephum, ut jam illa περιοχὴ ſit ἀσύνδετος.* Nec obſtat Cardinalis Bellarmini judicium *libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis p. 26.* S. Hieronymum & Euſebium viros doctiſſimos fuiſſe, & omnes pene libros veterum Scriptorum legiſſe, qui nunquam hoc teſtimonium de Chriſto, Joſepho tribuiſſent, niſi ſciviſſent, vere ſic ab eo autore
42 fuiſſe ſcriptum. Vixit enim uterque ſeculi III. hic quidem A. 26. ille vero 90. teſte eodem *ib. p. 70. & 104.* Cæterum notavit *Iſ. Caſaubonus Exerc. I. ad Apparatum Annal. Baron. p. 54. col. 1.* primis Eccleſiæ temporibus quam plurimos extitiſſe, qui facinus palmarium judicabant, cœleſtem veritatem ſuis figmentis ire adjutum; quo facilius videlicet nova doctrina à gentium ſapientibus admitteretur: id quod poſtea exemplo Juſtini è ſecundo, & Clementis Alexandrini, Tertulliani item aliorumque è ſeculo tertio conſtare ait.

29. Itaque hactenus nihil obſtat, quo minus ante Hieronymum atque Euſebium illa de CHRISTO ſint Joſepho addita, per quæ cohæſio luxata eſt, optime ſibi conſtitura, ea ſi tollantur (nec non
43 ſuppleantur, quæ ſublata olim indicio eſt locus è Munſteriano Gorionide *theſi* 27. citatus.) Illa enim cum antecedentibus & conſequentibus nihil habere commune, agnoſcit in reſponſione ad propoſitam quæſtionem p. 169. CL. Cappellus; etſi aliam connexionis cauſam ſuggerat. Nec meminit illorum in Excerptis ſuis ſeculo IIX. Photius, quod miratur *Gerh. Jo. Voſſius de Hiſt. Gr. libr. II. c. 8. p. 159.* Uti igitur Judæos ſublati teſtimonii de Salvatore noſtro è Gorionide non inſimulamus, quod à noſtris in Flavio forte ſuppoſitum non inficiamur: ita viciſſim eos blaſphemiæ de eodem relationis è patrio Scriptore ſublatæ per ea, quæ in exemplari *Baſileënſi* extant, arguimus. Quæ ſi inſuper cæteris editionibus, *Cracovienſi* ſcilicet, &
44 *Venetæ* abfuerint, jam immutati codicis penitus habemus convictos; quod quidem ad tertium pertinet quæſitum.

II. Quæritur: utrum Joſephus Gorionides aliùs à Flavio Matthiæ F. quædam geſta Judaïca ſcriptis ſermone patrio ſit complexus? Quod forte poteſt concedi; non enim de nihilo videtur tam conſtans Judæorum traditio, cui in ſuæ gentis homine appellando hiſtoricam fidem negare non poſſumus. Hinc *Jo. Druſius l. de Henoch. c. 18. p. 24. Accidit*, inquit, *ante 400. annos, quod aliis multis autoribus bonis, quorum lucubrationes ab otioſis hominibus interpolatæ, imo falſatæ fuere; aut præter propter Joſepho Gorionidi, qui & Aben Gorion, quem cum Fl. Joſepho eundem faciunt Judæi; cujus hiſtoriam agyrta quidam homo imperitus nimium auxit, ne dicam, corrupit.* Et dicere forte de eo licet, quod 45
Bernhardinus Baldus divinatione in tabulam æneam Eugubinam, lingua veteri Hetruſca perſcriptam, anno hujus ſeculi XIII. ad Marcum Velſerum de Anniano Beroſo, ſcilicet, *perſpicaciores nonnullos in tam denſis nugarum nubibus alicubi emicantes veritatis radios obſervaſſe; itaque Scriptorem, quem à priſco genuino Gorionide longe alium eſſe neceſſario fateantur, neque tamen —— aut non multo ſuperiori ætate confictum, ſed tum mala manu corruptum, & interpolatum fuiſſe exiſtiment; non omnino abjiciendum, ſed cum delectu legendum ſentire.*

31. Exemplo ſit illa de Johanne Baptiſta, quem Herodes Antipas interfecerit, eo quod reprehenſus ab illo eſſet ob ductam Herodiadem fratriam, marito Philippo adhuc vivo, narratio deſcripta in 46
exemplari Munſteriano *libr. V. cap. ult. ab init.* Cracovienſe exhibet in notis *ad Zemach David Vorſtius p. 283.* Venetum *Jo. Druſius de Sectis J. cap. 8. n. 25.* Ubi obiter noto, ſuperfluam videri correctionem אשר נטבל &, quod in hoc & iſto occurrit, in טובל vel המטבל, cum illud habeat: יוחנן אשר עשה טבילה, *Johannes, qui baptiſmum frequentavit*, cujus verſionis veritatem docet *Dn. D. Glaſſius Phil. Sacr. lib. III. p. 296.* Nominaſcit etiam hoc loco participium Niphal, itaque actionem denotat, vel *Druſio* judice, in *Parallelis Sacris p. 94. a.* Quin Rabbinis inſolens non eſt, ejus conjugationis participium pro Benoni ponere. Sic legitur in *Schemoth rabba ſect. 44. p. 152. col. 4.* parabola de Rege, qui iratus conjugi ſpernit interceſſoris pro ea preces, ולא היה נשמע לו, quod ſequenti 47
ſtatim linea tertia effertur, ולא היה המלך שומע לו:, *neque illi Rex obtemperavit.*

32. Quanquam autem Flavium etiam Ebraice ſcripſiſſe probat l. cit. Druſius ex Euſebio, & ipſius Joſephi ad libros de Bello præfatione, non longe ab initio; quin & extare illum codicem in Hebraïcum ſermonem, è Græco tranſlatum, in bibliotheca Vaticana affirmat Card. Baronius apud *Iſ. Caſaubonum Exercit. 16. ſect. 154.* Gorionidis tamen ſcripta (demptis etiam illis patentioribus) neque huic, neque ut *th.* 30. dictum, omnia recentiorum cuipiam tribui poſſunt. Sane Flavius non ſcripſerit, Johannem Baptiſtam ab Herode occiſum, quod reprehenſus eſſet ab illo ob fratriam, præter fas conjugio ſibi junctam; cum non probabile ſit, il- 48
lum, qui *libr. XVIII. Antiq. c. 7.* aliam cauſam attulerat, in re tam recenti, quam ab αὐτόπταις haurire poterat, ſui oblitum, vel etiam ſtudioſe pugnantia ſcripſiſſe; & quomodo eundem, quod facit Cracovienſis editio, Sacerdotem maximum vocaret? Vide ſeriem Pontificum è Flavio collectam à *Jo. Seldeno libr. I. de Succeſſ. Ebr. in Pontific. cap. 11.* Neque ea recentioribus tribuas, qui pro virili tollunt potius, quæ Chriſtianorum cauſæ quam minimum prodeſſe queunt. Eſt autem hoc illuſtre veritatis Euangelicæ teſtimonium; quanquam incarcerationis potius cauſam dixiſſet Gorionides, quam necis. Ad hoc etiam quæſitum jam non parum faciunt, quæ recenſet, Seb. Munſterus præfat. ſæpius dicta, ibi: *utitur ſtylo Ebraico; &c.* per li-

49 lineas 16. Adde *Jo. Drusium de Sectis p.* 208. *n.* 261. *videri*, scribentem, *illum Scriptorem usum historia Josephi Ebraïca, unde pleraque quæ libro sexto, qui peculiariter inscribitur: Liber bellorum Domini.* Si usus est Ebraïco Flavii libro, non est ipse Flavius. Recentior autem facile per dicta excluditur, ne sit ille totus ab isto profectus.

III. Utrum, quæ nunc extat sub nomine Gorionidis historia, sit illius antiqui, ut ab ipso profecta est, nullam mutationem, additionem passa, de quo secunda agit quæstio? Atque hoc negant Viri doctissimi, luci expositis falsis, quæ liber ille continet, atque suos prodit natales, nimirum *D. Constantinus L'Empereur præf. in tit. Middoth signo* (* 5.) *a. Is. Casaubonus contra Card. Baronium Exer-*
50 *cit. XIII. num.* 26. & *Exerc. XV. num.* 154. *Rob. Cocus in Censura Veterum Scriptorum p.* 90. atque ipsarum insuper editionum, Venetæ & Basileënsis collatione ostendit illustris *Scaliger in Elencho Trihæresii* passim, cumprimis *cap.* 3. *num.* 37. & *cap.* 4. *num.* 42. & *cap.* 18. *num.* 139. *seqq.* Illustris Comes *Picus Mirandulanus in Epistolis lit. E. a.* ipsorum Hebræorum appellat fidem. Sic enim ad amicum ignotum scribit Epistola, quæ incipit: *Quisquis es, noster eris, &c.*

34. *Quod petis de Josepho, scias justum Josephum apud Hebræos non reperiri; sed Josephi epitomen quandam, in qua & multa sunt commentitia, & quæ de X. Tribubus ibi leguntur, quæ post Babylonicam captivitatem postliminio non redierunt, ea esse notha & adulterina, ex Hebræis mihi plures sunt confessi. Qua-*
51 *re illorum Josepho nulla prorsus fides adhibenda.* Fatetur etiam Munsterus, *quod quarundam vocum Græcarum in eo Josepho fit mentio, & citantur quædam gentes, quæ longe post Josephi tempora in mundo surrexerunt, —— hæc plane arguere, Josepho quædam accessisse per posteros Judæos, expositionis*, inquit, & *præfationis gratia.* Et quanquam ad principium dicta mavult restricta, de cæteris tamen negare non potest, quod vel subjectum è *libro V. cap.* 42. exemplum docet; insuper in præcedentibus fatetur, alia ratione Josephum scripsisse gentibus, & alia Judæis; *gentibus ab initio mundi juxta seriem in libris sacris observatam; Judæis vero, ubi historiæ Biblicæ desinunt, incipit scribere res consequenter gestas, à captivitate scilicet Babylonica initium sumens, & continuans Judæorum facta usque ad tempora sua, &c.*

52 35. Hæc ultima si vera sunt, jam illud de Zephone merito inter ea refertur, quæ recentiores de suo addiderunt. Sint enim aliqua, quæ vere ab ipso Gorionide perscripta ad nos pervenerunt; at talia ea esse, quæ noster ex ipso recenset, unde constabit? Dicamus sane cum *Jo. Drusio de Sectis, pag.* 61: *Autor* (hodiernus Josephus Judæorum) *est recentior; neque ulla ei fides apud me, nisi ubi verum dicit, ac tunc etiam Josepho Græco præfertur*, quod exemplo, *th.* 31. allato, declarat. Sed h. l. nec cum suis, nec cum veritate Nostro convenit. Illi eam narrationem vel ignorant, vel tacent, vel contraria relatione evertunt. Commentatores Biblicos, Abenesram & Kimchium, Gorionidem, quem passim citant, habuisse oportet; sed vel hæc non
53 habuisse in suis exemplaribus, cum scilicet Historici Judæi, uti quidam nova, ea nondum concinnassent; vel, si habuere, non credidisse. Alias enim posteriori traditioni non accessissent, quæ istam priorem tollit, supra *pag.* 5. *fin.* & *p.* 12. *ab init.*

D. JOH. TOBIAS MAJOR

Part. I. Exegematum Loc. Diffic. Πραξαπ.
Cap. II. v. 22. *seqq.*

Προσφωνήσει utitur Orator κατὰ πάντων στόμα, ad auditores directa, qua in historiam vitæ & mortis *Iesu Nazareni* compendifecit; quem *virum* dicit, *orbi divinitus ostensum*, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον, tot *miraculis clarum*, & illustrem. Videri poterat, Josephum *lib. XVIII. de Ant. Jud. cap.* 6. secundum alios 4. insigne encomium, quod 54
de Salvatore nostro tulisse legitur, inde mutuo accepisse, quando eum vocat ἄνδρα παραδόξων ἔργων ποιητὴν, *Virum mirabilium operum patratorem*, διδάσκαλον ἀνθρώπων, τῶν ἡδονῇ τἀληθῆ δεχομένων, & *eorum, qui veritati applaudunt, doctorem*; qui insuper ὑποχωρητικῶς addit, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρὴ, *si modo virum*, בן אנוש hominem plebejum, terræ filium, salutare liceret. Ita quidem hactenus creditum est, Flavium scripsisse, ac honorificam Christi mentionem injecisse, ut ut de eo apud Photium altum sit silentium. Verum suspecta ea videntur *L. Cappello, Compendio H. J. p. CX.* eo quod *nulla eorum, quæ isthic dicuntur, cum antecedentibus & sequentibus connexio appareat; ut omnino jure videatur ab aliquo Christiano eo loci insulta περιοχὴ illa, falsoque Josepho adscripta.* Addit insuper: 55
Si Josephus de Christo revera ita sensisset & scripsisset, proculdubio nativitatis ejus memoriam non tacuisset suo loco, Magorum adventum non siluisset, neque cædem infantum Bethlehemiticorum ab Herode factam; imo fusius & latius totam Christi historiam enarrasset, cujus tamen alibi in tota illius historia ne obscurum quidem vestigium apparet; uti nec Christi discipulorum: quod non aliunde videtur profectum, quam ex odio in Christum, & Christianam religionem, cum ipse Judæus esset pertinax. Atque ut Cappellum juvemus, mirum omnino est, apud Josippos, abbreviatores Josephi, encomii illius nec volam extare, nec vestigium; an illud perfidiæ Judaicæ sit adscribendnm, quam in verpo præsumere licet, an brevitati, cui litarunt, ambigo. Meminit equidem minor, p. LXXXII. alterius ישו הנצרי Iesu Nazareni, 56
cujus passim in Talmud scelera enarrantur, hominis magi, ex adultera geniti, qui tandem ob facinora נתפש ותלוי comprehensus & suspensus fuit. Verum alium ab illo fuisse, ipsimet Judæi fateantur necessum est, per ea, quæ è Christianis natis evicerunt. *Sebastianus Lepusculus* præfatione Josippi, de bello Judaico, *Joh. Coccejus ad Excerpta Gemaræ Sanhedrin, cap. XI. num. XXXVII.* è conversis Judæis, *Petrus Galatinus de Arcanis Catholicæ Veritatis lib. I. cap.* 7. Posset itaque gravior adhuc suspicio de Josephi codicibus alicui oriri, eo quod neque apud epitomatores ejus vel γρῦ occurrat: nisi id forsan eis condonandum est, qui modo fusiores sunt, modo contractiores illo, quem exscripserunt. Hoc magis urget, tum quod historia il- 57
la encomiastica in quibusdam codicibus Græcis non compareat; tum quod pridem suboluit cordatioribns, connexionem cum sequente historia æque esse ἀπροσδιόνυσον ac illam, quam cum antecedente habet, qua in fit mentio Christi. Videtur itaque I. Cloppenburgio, *voluisse Josephum παραπληλισμῷ Paullinæ, sua opinione à DEO, revera autem à Decio Mundo imprægnatæ aut stupratæ, ridere fidem Christianam, de conceptione Iesu Christi, & nativitate ex Virgine per operationem Spiritus S. Propter eam blasphemiam* suspicatur *à Christiano aliquo castigatum* fuisse *Josephum, ut jam illa περιοχὴ sit ἀσύνθετος.*

Nobis argumenta illa tanti ponderis non esse videntur, ut in partes eorum descendamus, qui lo- 58
cum Josephi, non luxatum tantum, quod facile concessero; sed & studio à Christiano homine interpolatum esse, credunt. Etiamsi enim Flavius, genealogiam Christi, ejusque res gestas, silentio præterierit, nondum tamen illud probat omnimodam ejus oblivionem; quin potius sufficere videtur, quod semel ipsius cum prolixa honoris præfatione meminerit. Proinde addenda potius nonnulla, quæ fortean injuria temporum è Codice Flavii per-

perierunt, quam demenda esse omnino arbitror, ut ordo & connexio sibi constet: quænam autem illa sint, nemo absque MSS. codicibus divinabit. Nec etiam subscribimus Cloppenburgio, cujus conjecturam Cappellus laudat, ut acutam & ingeniosam; qui locum quidem integrum non expungit,
59 miram tamen connectendi rationem instituit. Quis etenim, Deum immortalem! crediderit, hominem Judæum, calumniandi & blasphemandi animo, in laudes hostis ἀσπόνδου evagari? Posito autem, hoc modo utramque Christi & Paullinæ historiam connecti debere, anne calumniose quoque Verpus addidit: τῶν θείων προφητῶν ταῦτα καὶ ἄλλα μύρια θαυμάσια περὶ αὐτοῦ εἰρηκότων, *prout divinitus inspirati Prophetæ hæc & mille alia stupenda de eo prædixerunt?* adeo, ut nemo fortius contortam illam connexionem infringat, quam ipse Flavius; qui utique nativitatem Christi singularem, vel verbulo tetigisset, si illam similem stupro in Paullina, sub persona Anubidis à Decio patrato, credidisset. Perparvi denique pendenda est utriusque Josippi, quos vernaculæ linguæ Scriptores Latio descripsit Sebastianus Munsterus, autoritas; eo quod ovis arietem sequatur, nempe Epitomator Ψευδο-Gorionidem lib. V. c. XLIV. quem pag. CCVIII. nominat 60
מלחמת משוח הכהן quæ, si vertere liceret, *ducem bello consecratum*, caderet censura doctorum Virorum, quasi se falso Sacerdotem venditasset Gorionides.

61

VARIORUM EPISTOLÆ DE FL. JOSEPHI TESTIMONIO.

63

EPISTOLA I.

M. SEBALDO SNELLIO *Christ. Adamus Rupertus* S. P. D.

Virdungi *de loco Josephi*, & Ruperti *de Snelliano Examine Is. Abravanelis*, judicia. *ARGUMENTUM I. contra Snellium, à* communi Criticorum regula. *ARGUM. II. Fl. Josephus cum Apostolis, aliisve, colloqui potuit. Idem Josephus* æquior Christianis, *quasi* in lucis confinio positus. *Rupertus hanc pericopen habuit pro genuina.* Flavii *prænomen.* Flavii *aliquot* Christiani. *Ex his fuisse* Flaviis *videtur* Clemens Alexandrinus. *Fortassis* ad petitionem Flaviorum *Auctor talia inseruit.* Græcus Livius. *ARGUM. III. à Scriptorum Ecclesiasticorum auctoritate. Oracula* Sibyllina *sunt* supposititia.
64 *Historia Judaica* à Tito subscripta. *Scriptores varii* in Bibliothecis publicis *repositi. Snellii* suspiciones duæ. *Historia de Paullina. Ægyptiorum ac* Judæorum *sacra cur conjungantur?* Photii silentium. *Excerptorum consuetudo. Antiquitas ut plurimum defendenda.*

PRæstantissime Dn. Magister, in loco *Josephi libr. XVIII. c.* 4. dissentire me à sententia, quam partim è Cappelli & Cloppenburgii, amœbæis, partim ex ingenio tuo proposuisti in *Examine Isaaci Abravanelis num.* 27, 28, 29. inaudivisti; & propterea poscis, ut scripto communicem meam. Facio lubens, sed eo animo, ut eliciam meliora, quibus vel confirmes, vel ita redarguar, ut in posterum jure silere possim. Certe si quis est, qui eruditam hujus narrationis censuram
65 cognoscere velit, is ego sum. Unde jam ante XII. annos de illa ipsa CL. VIRDUNGUM consului, qui rescripsit, *genuinam* sibi *videri*. Schedam nescio quo sepositam jam non reperio; mitterem alias. Neque hactenus sufficientem discedendi rationem me invenire potuisse, ingenue confiteor. Tuum examen quod attinet, industriæ & eruditæ lectionis admirandum est, sed postquam de hoc loco, qui ad nostrum usque seculum, ut arbitror, à nemine Criticorum solicitatus est, dicere cœpisti, nil attulisti, nisi *suspiciunculas* quasdam nimis *invalidas*; quarum in hoc Censorio genere continentissimos nos esse jubent doctissimi Viri.

Nam (quod *primum* argumentum meum est) communis Criticorum regula sic habet: *Nil esse* 66
corrigendum, expungendum, infarciendum; nisi vel MSSti veteres boni fidique addixerint, vel conjecturæ claræ, liquidæ, certæ sint. Nosti hoc tum ex aliis quam plurimis, tum è *Lipsii Satyra Menippea.* Et hoc à veris Criticis religiose solet observari, in minoris momenti locis; quanto magis decorum est, in isto, quem dignum existimârunt Patres, qui pervicacibus Judæis objiceretur? At nil à libris manu exaratis auxilii tibi est ὤγαθὲ; quos, si fortassis è nupero *Jenensi scripto*, quod vidisti, allegare voles, demonstrandum erit, quam vetusti sint, & quibus in Bibliothecis lateant? Mihi videtur doctissimi Theologi doctissimus ille Filius è Vossio collegisse: *Quia Photius in Excerptis non habet istud testimonium de Christo, verosimile est, non reperisse in* 67
suis Codicibus. Sed hâc de suspicione dicam infra. Editio Josephi Aurelianensis A. S. 1611. ad MSS. Cod. Bibliothecæ Palatinæ castigata locum, uti hactenus legebatur, integrum repræsentat. Alias jam habere non potui. Sed nec conjecturas tuas esse tales, quales Lipsius desiderat, fateberis ipse, si eas pensiculatius examinaveris.

Secundo: Quid tantopere stupemus ad luculentum illud de SALVATORE testimonium? Ἐπὶ τὴν καρδίαν (τῶν Ἰουδαίων) τὸ κάλυμμα κεῖται, ut loquitur S. Apostolus *II. Corinth. III.* 15. Sed non omnium; & qui per ætatem cum uno vel altero ex Apostolis & quingentis illis testibus (de quibus idem ille Paulus *I. Cor. XV.* 6.) colloqui potuit, qui vatici-
nio Salvatoris de excidio Hierosolymitano eventum 68
respondere vidit; qui à sceleribus & impietate reliquorum Judæorum prorsus abhorruit (videndus tum alibi passim, tum *l. VI. de B. J. cap.* 16.) non

tam

tam facile honestam de sese opinionem aboleri patitur. Profecto fuisse Christianis æquiorem, & in confinio lucis positum, à Judæis tamen non prorsus recessisse, quia χαλεπῶς ἐςὶ μεταδιδάσκειν, memini judicare *Virdungum*. Non esse frivolam hanc conjecturam (quod secundi argumenti vicem erit) ex aliis Josephi locis colligere licet. *Libr. XVIII. cap.* 7. laudat *Joannem Baptistam*, fuisse Virum optimum, Judæos excitâsse ad virtutum studia: & in primis ad pietatis & justitiæ, simulque ad Baptismi lavacrum. Refert ibidem, fuisse commu-
69 nem Judæorum opinionem, ob hujus cædem divinitus punitum fuisse Herodis exercitum. *Lib. XX. cap.* 8. execratur cædem Jacobi, fratris Iesu Christi, *factum illud*, inquiens, *omnibus in Hierosolymitana civitate bonis, & Legum studiosis, vehementer displicuisse*. Tam bene sensit de istis, præcursore altero, altero fratre: de Christo ipso potius omnia alia judicasse putes, quam, quæ hodie legimus, scripsisse? De Magistro fœda atque abominanda narrâsse, cum ejusdem discipulum, ob fidem in Magistrum cæsum, innocentem pronuntiet, ac magnifice commendet, allato omnium bonorum judicio? Ego vero inde argumentari malim, de Christo quoque sensisse quam honorifice, qui sævientem in fidei Christianæ præconem
70 sic aversatus est. An hîc etiam admovebis scalpellum Criticum? Quo more id facies? Quo exemplo? Ista quidem vis erit, ut ajebat Cæsar. Addam hactenus dictis conjecturam, sed quam accipies, quo voles, modo. Per me quam vilissimum illi pretium ponere licet. Fuit hic Josephus Flaviorum Vespasianorum cliens, ac beneficiarius; *Flavii* nomen ferebat ipse, quia Vespasianus jus civitatis Romanæ dederat; atque adeo *Flavios*, ut opinor, sectabatur & colebat omnes, qui quidem *Vespasiani propinqui* & gentiles essent. Sed ex iis tum vivebant nonnulli, Christianis sacris addictissimi, *T. Flavius Clemens*, T. Flavii Sabini F. T. Flavii Vespasiani & Domitiani Imperatorum frater patruelis, Cos. A. U. 847. ob Christianæ fidei professionem cæsus est,
71 quem Dio, Scriptor Ethnicus, refert interfectum *ob impietatem*. Vid. *Baron. in A. C.* 98. [Ab istis originem traxisse puto *T. Flavium Clementem*, Alexandriæ Episcopum, & ob id Alexandrinum dictum, cujus προτρεπτικὸν πρὸς Ἕλληνας, Pædagogum, & libros Stromatum habemus. *T. Fabium Clementem* appellat Heinsius in dedicatione, immemor MSStorum, quæ ipse laudat in Notis.] Ejusdem è sorore neptis & uxor, *Flavia Domitilla*, ob eandem causam iisdem temporibus in Pontiam (ut legimus apud *Eusebium lib. III. Hist. Ecclesʃ. cap.* 14. & in *Chron. num* 2112. & apud *Hieronymum in Epitaphio Paulæ*) sive Pandatariam insulam, ut apud gentiles, relegata est. Quid si igitur Josephus, *ad petitionem* Christianissimorum *Flaviorum*, historiæ suæ tam honorifica de *Christo*, *Johanne*, & *Jacobo*
72 inseruit? Sciebant eam immortalem fore, auctor ipse *Græcus Livius* dicebatur; nec, cum Antiquitatibus ultimam manum imponeret, in Flavium Clementem & Domitillam, gentiles suos, grassari cœperat Domitianus. Florebant adhuc fama, opibus & honoribus. Sed hæc, ut dixi, *conjectura* est: illud manifestius sententiæ nostræ propugnandæ argumentum, quod ex narratione de Johanne Baptista & Jacobo Apostolo prætulimus.

Atque hinc *tertio* inconcussa stat Ecclesiasticorum Scriptorum autoritas, *Eusebii* & *Hieronymi*. Casauboni quidem observatione premere conaris illas, *quod multi facinus palmarium judicârint, cœlestem veritatem suis figmentis ire adjutum*: & sane,
73 quin *Sibyllina* illa *carmina*, quibus suffarcinati contra gentiles incedebant multi veterum, ὑποβολιμαῖα sint, nemo sanæ mentis negabit. Sed hic attendenda tibi fuit diversitas. Vaticinia & hujusmodi alia spargere in trivia, & iis plebem circumvenire (quales imposturæ ne nostro quidem seculo incognitæ) uti facile, ita multis solitum jam ab antiquissimo ævo. Vide præter alios *Tacitum lib. VI. Annal. c.* 12. Sed non tam facile, affingere & immittere tot alienas narrationes autori, qui ab Imperatoribus in publicas Bibliothecas, omnium oculis expositas fuerat receptus. Hoc enim falsi crimen tum majus periculum, majorem infamiam erat pariturum. De historia Bell. Jud. ipse Autor refert in Vita sua p. 1026. *Titi Imp. manu subscriptam in Bibliotheca publicatam*. De universis libris, 74
& simul de Autoris existimatione, *Eusebius Hist. Eccl. libr. III. cap.* 9. *Non solum apud gentem suam, verum etiam apud Romanos Judæorum illius temporis facile præstantissimus habebatur, ita ut tum statuæ honore in urbe Roma decoraretur, tum libri ab eo industria elaborati confectique in Bibliothecam publicam merito reponerentur*. Ita Tacitus, Suetonius, Plinius Junior, & alii in publicis Bibliothecis repositi, non castrati, vel correcti sunt ea parte, qua Christum & Christianos impie calumniantur. Quod ad *Hieronymum* solum, remisisti me ad vetus illud Epicharmi: ΝΑΦΕ, ΚΑΙ ΜΕΜΝΑΣΟ ΑΠΙΣΤΕΙΝ, quod de Jacobo quæ narret, non reperiantur in Josepho nostro. Atqui ea reperi, & supra recitavi; & si quæ porro adjicit, scire potes ex ipsa Hieronymi 75
indicina, esse Clementis Josephi verbis interspersa. Illa quidem ejusdem Hieronymi: *Tradit item Josephus, tantæ eum sanctitatis fuisse, & celebritatis in populo, ut propter ejus necem creditum sit subversam Hierosolymam*, in Josepho ipso non legi; neque ipsum Hieronymum legisse reor, sed in alio quodam, qui ex consequentia, ut ita loquar, rem narraverat. Josephus enim *libr. II. Antiq. cap.* 6. refert, *multos pietatis ergo in urbem venisse, patrasse cædes in ipso templo; unde fas sit credere, Deum tantam impietatem aversatum Hierosolyma & templum lustrare decrevisse Romanorum facibus quasi lustralibus*. Atqui, subsumsit ille, quisquis hæc legit, ex istis in sacro loco, & religionis causa, interfectis præcipuus fuit Jacobus, Christi frater; ut ipse Josephus nos docet *cap.* 8. *ejusdem libri*, collatus cum 76
nostris. Ergo. Quicquid sit, unus iste locus testimonium de Salvatore suspectum non facit. Ut denique cognoscas, nec sequentium temporum Scriptores dubitâsse de sinceritate hujus, conferre te velim *Isidorum Pelusiotam lib. IV. ep.* 225. ubi Judæis confidentissime resistit, hoc solo fretus; & *Hermiam Sozomenum Salaminium libr. I. Histor. Eccl. cap.* 1.

Venio nunc ad suspiciones tuas, quibus persuadere nobis conaris, vel nimis credulos fuisse Patres, vel credulitati temporum suorum illudere voluisse. Si recte mentem vestram capio, *duo* sunt, quæ urges: *Primum*, totam περιοχὴν esse apud Josephum ἀσύνδετον; videri, turpiculum aliquid de S. Virgine narrâsse, ut respondeat historia sequens de Paulli- 77
na, quæ cum Anubidis complexibus sese dignatam existimaret, saltem Decio Mundo substrata fuit. Huic conjecturæ favere dicis nonnulla Josippi Gorionidis. *Secundo*, non de nihilo esse Photii silentium.

Primum quod attinet, locum Josephi non inspexi limis; legi totum caput quartum & quintum: post lectionem surrexi, &, quæ legeram, mecum examinavi, dispexi πρόσω καὶ ὀπίσω, nec ullam causam, idem vobiscum statuendi reperire potui. Videbantur enim omnia non bene, sed quam optime inter se devincta; nusquam hærebat, vel præter morem Historicorum diffluebat Auctor. Idem fac, quæso, & fortassis statues aliter. Narrat Josephus ab initio capitis gravem *Judæorum cladem*, quam 78
perpessi sint ob motam seditionem. Tum subjungit *hæc de Christo*. An ut sub oculos poneret, quanta

ta calamitas ſupplicium de illo ſumptum exceperit? Quemadmodum poſt expoſitam Herodiani exercitus *cladem* ſtatim ſubjicit *cauſam*, cædem Joannis Baptiſtæ? Sed mittamus hanc rationem, ut divinatoriam; ipſe Auctor connexionis rationem reddit haut obſcuram, cum ait: Γίνεται δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰησοῦς σοφὸς ἀνήρ. i. e. *Circa ea tempora fuit Ieſus vir ſapiexs.* Temporis igitur ratione motus, hoc inſeruit valde memorabile. Pulchre deinde infortunio ſuperiori Judæorum adjicit *aliam* ejuſdem gentis *cladem*; ſed memor boni Hiſtorici eſſe, ἄνωθεν τὴν πηγὴν διορύττειν, & ad fontes ipſos, unde 79 eventus ſcaturierunt, adſcendere, hoc de *Paullina* & *Decio Mundo* præmittit, velut *non poſtremam cauſam* perſecutionis Judaicæ. Etenim Tiberius improbitate ſacerdotum Anubidis, *Ægyptii numinis*, exacerbatus, etiam de *Judæorum* peregrino *ſacro*, propter unius ſcelus, acerbius ſtatuit. Quod ſi profanos Hiſtoricos conſulere vis, animadvertes hanc ipſam *Ægyptiorum* & *Judæorum* calamitatem conjungere. *Suetonius in Tiberio cap. 36: Externas ceremonias, Ægyptios, Judaïcoſque ritus compeſcuit.* Item *Tacitus lib. II. Annal. cap.* 85. §. 4: *Actum eſt de ſacris Ægyptiis Judaiciſque pellendis.* Ita Joſephus utriuſque gentis pœnam conjungit, ejuſque cauſas. Vides jam, *mi chariſſime*, ut omnia cohæreant, quamque inepte negotioſus ſit *Cloppen-* 80 *burgius*, in comminiſcenda alia connexi ratione. Referenda ſunt, inquam, *iſta de Paullina*, non ad ſuperiora de Chriſto; ſed *ad inferiora de pulſis Ægyptiorum & Judæorum ſacris.* Doleo celeberrimi Theologi vicem; qui cum fortaſſe provectioris ſit ætatis, nondum deſiit hariolari: Tironum enim hoc eſt, nec dum Philologiæ ſacris initiatorum. Jam & nihil hûc faciunt, quæ multa cum cura diſputas de ſenſu *verborum Gorionidis* tui. Etiamſi concedam tibi, te latentem illam Gorionidis blaſphemiam protraxiſſe feliciter, num ex illo ſtatim reformandus erit Joſephus, legitimus & genuinus è ſpurio; vel, ſi mitius agere me vis, è corrupto & interpolato?

Alterum de *Photii ſilentio* eſt aliquid, & eſt ni- 81 hil. Scimus quæ ſit Excerptorum conſuetudo. At, inquis, excerpunt maxime memorabilia. Indulgebo tibi hoc quoque, quamvis non ſim neſcius, quid factum ſit aliis magnæ famæ Hiſtoricis: ſed tamen hîc addi patieris, NISI PERVULGATA, VEL AB ALIIS OBSERVATA SINT. Photius cum videret Joſephi locum de Chriſto notum omnibus, totieſque ab antiquioribus citatum, non duxit operæ pretium excerpere.

Et hæc ad petitionem tuam, *Præſtantiſſime Dn. M. Snelli*, reſpondere volui, imo debui. Virginalis verecundia in hoc loco tractando decere videbatur: atque adeo cauſam meam longe favorabiliorem jam apud te futuram ſpero, quam Cloppen- 82 burgii; qui conjecturis ſane leviſſimis impulſus, in Joſephi & Patrum famam quorundam impetum fecit; Judæis vero inſultandi præbuit occaſionem. "Ut Cicero defenſiones quam accuſationes ſuſci- "pere maluit, ita optimus quiſque facere debet in "cauſis antiquiorum; niſi VERITAS aperte ſe con- "tra ſiſtat. Et annon in eadem mecum ſententia *CL. Dn. Hackſpanius?* Niſi memoria me fallit, Joſephi locum, ut γνήσιον, objecit Judæis in *Dialogo quodam;* ſed qui nunc non eſt ad manus. Quod ſi ita eſt, ab eo miror te tam facile receſſiſſe ad ficulnea iſta Cloppenburgii. Sed ſatis eſt, & jam papyrus, ut vides, deficit. Tu quam optime vale, & incomptæ libertati meæ ignoſce! Scribebam d. xx. Novemb., Altdorffii, A. S. cIↄ. Iↄc. XLVI.

EPISTOLA II.

CHRIST. ADAMO RUPERTO 83

Sebaldus Snellius

S.P.D.

Photii ſilentium. *Juſtus Tiberienſis* Ebræorum vitio *laborans. Judæi Scriptores in quo deprehendendi? Communis* Criticorum regula *infringitur.* Connexio *urgetur. Patres decepti, alios in errorem abripuerunt.* Hieronymi *&* Euſebii *error. Inſerere aliquid Scriptoribus*, olim facile *fuit.* Integri *ſæpe* libri *&* Vaticinia *ſupponebantur.* Chriſten- *Maſchiach.* Meſchichiim. *Ἀνὴρ non idem, quod* Filius hominis; *aut*, Terræ filius. *Joſepho* perſona, ſecta, *&* ſapientia. *Cloppenburgii ſententia.* Munſteri ſuſpicio *de Gorionide Ebræo.*

CLariſſime Vir, Domine & Præceptor honoratiſſime: pro benevola ſententiæ tuæ circa Jo- 84 ſephi locum communicatione gratias Tibi ago maximas; ac viciſſim, quid in ea deſiderem, & meæ patrocinari videatur, ingenue expono, paratiſſimus cedere, quam nobis utrinque propoſitam habemus, VERITATI; vel ſi minus, ut in re obſcura hanc attingere datur, dicenti, quod eſt probabiliſſimum. *Photii ſilentium* (ab hoc enim ordiar, quod plurimum ejus Viri autoritatem hîc poſſe mihi perſuadeam) omnino infert, eum iſtam pericopen in Flavio non legiſſe. Nam *Codice XLIIX.* memorat librum *de Univerſi natura*, Joſephi nomen gerentem, quique nihil dicendi genere à reliquis iſtius ſcriptis diſcedat. At cum idem liber *aptiſſime de Chriſto loquatur*, quando & ipſam Chriſti appellationem illi attribuit, & inenarrabilem ex patre ge- 85 nerationem citra reprehenſionem deſcribit, hinc colligit Photius: *Hæc res ambigendi fortaſſe cuipiam cauſam præbeat, ſitne hoc opuſculum Joſephi?* Si jam in Antiquitatibus præſentem pericopen legiſſet, annon putas iiſdem prope verbis fuiſſe uſurum? Nam & ibi, & in relatione de cæde Jacobi Apoſt. *Chriſti appellationem* Salvatori noſtro tribuit; & quanquam æternam à Patre generationem non exprimit, adſignat tamen illi, è quibus divinitatem collegit. *Sozomenus lib. I. c. 1. lin. 23.* videri, inquiens, *Joſephum clara propemodum voce pronunciare, — Chriſtum eſſe Deum.* Atqui Photius iſtis verbis circa præſens uſus non eſt. Ergo non legit. Dein *Codice XXXIII.* perſtringit *Juſtum Tiberienſem*; quod, communi Hebræorum vitio laborans, Judæus ge- 86 nere cum eſſet, de Chriſti adventu, deque iis, quæ ipſi acciderunt, aut de miraculis ab illo patratis, nullam prorſus fecit mentionem. Nolim hinc inferre: ergo habuit Flavius aliquam iſtorum mentionem; ſecus enim & ipſum perſtrinxiſſet. Sufficit, quod reprehendendum in Judæis Scriptoribus ſibi Photius ſumſerat, in hoc Juſto monuiſſe; cavitque, credo, prudenter, ne ſi idem in Flavio aperte faceret, Chriſtianorum offenſionem in ſe provocaret. Ergo ſic potius coucludo: *Si inveniſſet apud Flavium aliquam dictorum mentionem, & pro genuina agnoviſſet, utique collaudâſſet ingenuam in hoſte quoque virtutem; uti contrarium in Juſto vituperaret. Atqui non laudat. Ergo illam non invenit.* Certe Photius in *Cod. XXXIII.* ponit majo- 87 rem: *Qui eſt Hebræus, is communi gentis vitio nihil de Chriſto noſtro meminit.* Subſumit in *Cod. XLIIX.* ab init: *Atqui Flavius eſt Hebræus.* Quæ ad mentem ejus ſubdenda ſit concluſio, mea ſcilicet aſſertio, puto ita liquere. Eſt autem hæc: *Photium illam pericopen in ſuo exemplari vel non legiſſe, vel pro genuina non agnoviſſe.* Limitationem tuam: *Excerpi maxime memorabilia, niſi pervulgata, vel aliis jam ſint obſervata*, utut ſe in aliis habeat, Photio ap-

applicare non potes; sic enim & signa, excidium
Hierosolymitanum præcedentia, dicto Cod. xliix.
non excerpsisset, compluribus notata.
Deinde *connexionem* adhuc *urgeo*. Equidem mo-
tui sub Pilato occasione sacræ pecuniæ, in usus
alienos conversæ, excitato recte subjungi novum
88 incommodum, scio; atque hoc recte etiam à *Cap-
pello* adversus *Cloppenburgium* urgeri sentio *p.* 168.
sed & Paullinæ Historiam commode interponi, lar-
gior eidem, Tibique; quanquam non video, quî
hanc dicas extitisse causam pellendorum Roma Ju-
dæorum; cum huic facto non Paullinæ negotium,
sed Judæorum Romanorum improbitas ansam sup-
peditâsse Josepho dicatur *cap.* 5. & Scriptores gen-
tiles conjungunt eventus, quorum causæ erant sa-
ne diversæ. Cæterum illa de Christo pericope un-
de? Et annon insuavis illa in tam pauculis illis li-
neis repetitio: Γίνε) ἢ κατὰ τȣ̃τον τ̃ χρόνον, *eodem
tempore fuit, &c.* Et: Καὶ ἀπὸ τȣ̃ς αὐτȣ̃ς χρόνȣς, *cir-
ca ea ipsa tempora* (quod ultimum non potest ad
Christi miracula patrantis, passi ac resurgentis; sed
89 prioris seditionis tempora referri; per illam ipsam
etiam conjecturam tuam, quam mox adducam)
Græco Livio indigna Tibi videtur? At Tu tem-
poris ratione testimonium hoc insertum censes val-
de memorabile. Hîc igitur Tibi incumbunt, quæ-
cunque objicit Cappellus apud *D. Majorem lit. E. b.*
non minus memorabilia. Detur enim ratio, cur
Flavius ea itidem suis locis non commemoravit?
Imo ut Historiæ Euangelicæ satis negligentem, si
non penitus imperitum agnoscas, causam incarce-
rationis Baptistæ eam assignat; ubi qui Josephum
maxime excusatum eunt, fateri necesse habent, si
non contraria Euangelistis, diversa tamen ab eis
scripsisse. Conjectura tua de ista pericope, hûc
loci relatâ à Scriptore, quasi causam reddere vo-
90 lente præcedentis infortunii, firmatur testimonio
Eusebii libr. II. cap. 6. atque arguit, non fuisse plum-
beo ingenio, qui de suo, ut mea quidem fert opi-
nio, aliqua Josepho assuit, adeo convenienti loco
id facere aggressus est, ubi probabiliter lateret.
Mittis autem eam, & facile apparet, Eusebium,
qui ipse sentiret, exposuisse. Quicquid hujus sit,
oportet ante constare, *sitne ille locus Josephi*, quam
hîc eo ipso ad dictam causam respexisse statuatur.
Hieronymianæ citationi adhuc insisto, atque *Eu-
sebii libr. II. cap.* 23. percurrens, non possum non
sentire, hos Patres hactenus fuisse deceptos; se-
cumque alios in errorem abripuisse. Allegant e-
nim tanquam formalia Josephi verba, quæ hodie
nuspiam, aut aliter, in Josepho legas. Ita *Euse-
91 bius* lit. B. *Josephus non detractavit etiam hoc scripto
testari, cum his verbis loquitur: Hæc contigerunt Ju-
dæis ultionis causa propter Jacobum justum, qui erat
frater Iesu, quem Christum nominant. Judæi siqui-
dem illum, cum justissimus esset, occiderunt.* Subji-
cit deinde alium locum è *libro XX. Antiq.* de cæde
Jacobi fratris Iesu, qui Christus dicebatur; hodie
comparet: *Jacobus frater Iesu Christi.* Equidem
Photius Cod. CCXXXVIII. p. 978. de Flavio agens,
vocat *fratrem DOMINI*; non ex hujus, sed
propria mente, quomodo *p.* 967. *med.* occasione
Herodis nascentis Christi, & Bethlehemitici infan-
ticidii mentionem facit. Similiter *Suidas*, etsi pe-
ricopen de Christo exhibet, *tribuit* tamen *Flavio*,
scripsisse, propter cædem Jacobi Apostoli vastata
92 fuisse Hierosolyma, & Baptistam vere fuisse Pro-
phetam; quorum *neutrum* hodiernus *Flavius asserit*.
Cæterum locus *Eusebii* Tibi persuadebit, quæ *Hie-
ronymus* in eundem sensum allegavit, non scripsisse
eum, quasi secutus sit loquentem ex consequentia.
Ac textus *libr. XX. Antiquit. cap.* 6. loquitur de pri-
vatis; Jacobus à Concilio publica autoritate damna-
tus est: ille de occisis in templo, in Jacobo au-
tem tollendo ordinarium supplicium servatum est,
ipse scilicet urbe eductus ad modum Stephani *Act.
VII.* 57. Vide etiam *Majmonidem* apud *Schickar-
dum in Mischp. p.* 104. *ab init.* Quid igitur miri,
Hieronymum & Eusebium in recipienda aliqua par-
ticula Josephi errasse; qui toto errasse libro Flavii
videntur; certissime autem Eusebius, qui *lit. F.* &
A. in fine, bis Ἰώσηππον memorat; qui Hieronymi 93
indicio, erat *Egesippus?* Frustra autem objicitur,
non fuisse facile, aliquid in Josephum inferre; cum
in relatione de Jacobi obitu id aperte prodant *E-
gesippus*, *Clemens Alexandrinus*, *Eusebius*, *Hieronymus*,
Suidas? Fuerit periculi plenum, at non majoris,
quam in Novi Testamenti Codicem dictum inge-
rere. *Si quis propterea secundo exosculatus fuerit, quod
id illi placuerit, &c.* ut est apud *Justinum Martyrem
Tom. I. p.* 263. *in Athenagoræ pro Christianis Oratio-
ne.* Et quid ipse *Justinus Tom. II. p.* 142. de textu
lxx. Interpretum circa quædam loca sentiat, lege-
re est apud *D. Glassium Phil. Sacr. libr. I. p.* 141. *sq.*
Qui itaque integros libros in negotio fidei, non
tantum vaticinia supposuere, ut *loc. cit.* & *p.* 22. *a.*
item *p.* 144. testatur Casaubonus, qui manum ne à
Divinis scriptis abstinuerunt, hos periculum me- 94
tuisse putabimus, cujus erant in tam pia causa, ut
ipsis quidem videbatur, ego tamen probare non
possum, appetentissimi? Ita olim altaria gentilium
diruerunt, idola confregerunt, Judæorum Syna-
gogas succenderunt, ausu privato, bono (ut pu-
tabant) inducti zelo; sed revera *errore non excusan-
do, quem sæpe postea martyrii falx correxit*, ut lo-
quitur *S. Augustinus.* Illa autem *Sozomeni* senten-
tia, quam *libr. VI. c.* 2. *pr.* proponit, plane ut im-
pia, ab omnibus, vera de officio subditorum erga
Magistratum edoctis, rejicitur. Sed & in publi-
cas Bibliothecas recepti sint libri Josephi, quan-
quam hic ipse, & *Hieronymus* & *Suidas* non nisi de
libris, bellum Judaicum complexis, loquuntur;
Eusebius autem indefinite, non universaliter: Quid 95
sanctius putamus asservatum Actis Pilati præsidis,
in causa Christi, quæ pressisse iniquum suo etiam
judicio virum, credibile est, quantum licuit. Ad
Christianos tamen emanârunt, ut est apud *Euse-
bium libr. II. c.* 2. Et jam circa medium seculi *ter-
tii* imperio præfuit *Philippus*, Christianis sacris ini-
tiatus; sub *secundi* autem annum xx. floruit *Cle-
mens Alexandrinus*, qui forte aliquid in gentili re-
formando molitus. Hoc magis appareret, si præ-
sto essent *libri Hypotyposeon*; vel constaret de auto-
re *libri de Universi natura*, quem allegabat Photius;
liqueret item, hunc inter alios referendum, quos
scripsisse Flavium, memorat *Eusebius libr. III. cap.*
10. E dictis tamen hoc relinquitur, aut vacillare
Patrum autoritatem in allegando Josepho, aut hunc 96
malam manum passum. Hoc posterius non etiam
in Ethnicis Scriptoribus contigisse, forte causa est,
quod parce ac verecunde talia tentanda prudenter
judicârint infartores; ne dolus patesceret citius ju-
sto in auctoribus, qui gentilibus magis erant triti,
quam Flavius Judæus: præsertim cum alias essent,
quibus istos urgerent, à Judæis vero instructis co-
gnitione Bibliorum in authentico, Christianis hâc
in parte imparatis, plus esset, præsentisque peri-
culi; ideoque dolo bono viderentur revincendi,
medio bonitatem sibi à fine, quem rectissimum si-
bi persuadebant, propositum habere, pollicente.
Hæc mihi istorum intentio fuisse videtur.
Accedit ipsa Josephi consideratio. Non vocat 97
Salvatorem, ut supra apud Eusebium, *quem Chri-
stum nominant*, vel: *qui Christus dicitur*, ab asseclis
scilicet, & vulgari verbo, uti moderni adhuc Ju-
dæi eum appellant der Christen *Maschiach*, & nos
Meschichiim, sed: *Christus*, inquit, *hic erat.* Du-
bitat, fasne sit, eum *virum* nominare, intelligens
humana conditione superiorem; adeoque *Deum*, uti
censuit etiam Sozomenus. Nam, quod apud Te
di-

dictum sit, cum *D. Major lit. E. a.* ἄνδρα dixisse vult Josephum, ut respexerit ad Ebræorum *filium hominis*, i. e. plebejum, terræ filium; male æstimat Scriptoris stylum, si cujusquam, græcissantem ex Hebraïsmo; ut alia omittam, quæ hic dici possent. Eadem de causa frustra *D. Müllerus* in Judaismo exempla è Veteri Testamento congerit,
98 quibus ostendat, non ineleganter à Flavio dictum: κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον &c. Et: ἀπὸ τῆς αὐτῆς χρόνης &c. Insuper cum tantum, talemque descripsisset, confirmat, *vivum suis tertia à morte die apparuisse*; idque *juxta testimonium Prophetarum divinorum*. Hæc quidem Autorem non in confinio, ut loqueris, sed claro lucis jubare positum arguere mihi videntur, *Rom. X. 9. Joann. XX. 31.* Fateor non omnibus Judæis velamen incubuisse, fuisse aliquas electas reliquias, *Rom. XI. 7.* At si in harum numerum fuerit Josephus collocandus, ut illud testimonium ab ipso sit profectum; jam necesse est, dicamus, fuisse ad Christum conversum. *II Cor. III, 16.* quod illi ipsi Scriptores Ecclesiastici, quos citas, non admittunt. Non ipsi nego virtutem, atque odium
99 vitiorum; Christianismum, quem illud testimonium plenis velis invehit, ipse ei tribuere non audes. Aut enim ex animo, quod ita sentiret, scripserit; aut in gratiam Flaviorum, quod conjicis. Vide autem quantum de ejus laudibus datrahas, dum sentis scripsisse in gratiam gentilium ea, quibus ipse in conscientia adstipulari nequibat. Et num voluisse ita gratificari arbitraris *Flaviis*, ut non dubitaret se *Domitiani* odio, quod in apertam persecutionem paullo post erupit, exponere? Quæ de Baptista & Jacobo scripsit (intelligo autem de hoc posteriori ea, quæ citat ex ipso *Eusebius* è *lib. XX. Antiq.*) genuina credo; quanquam ut supra audivisti, de Joanne aliquantum dissentit *Suidas*. At unde constat, Josephum novisse, illum fuisse Chri-
100 sti præcursorem? Neque etiam hunc dicit fuisse Apostolum, & laudes, quos in utrumque congerit, præscindunt à religione; secus in Salvatore nostro se res habet. Et quomodo in Antiquitatibus modo *Christum* appellet, modo *eum, qui Christus dicebatur*? Quare illud de Christo minime redditur probabile, è facta Baptistæ & Jacobi mentione. Abominandam an fecerit Flavius, postea dispiciam; hactenus enim Cappellum tueri placet. Et quid ille Apostolos cæterosque Christianos curârit, ab ineunte ætate sectas Judæorum pervagatus, postea miles, qui meminerat gentem suam per fictitios Christos toties delusam; nunquam sibi persuasurus, eum esse verum, cujus discipulos, ut vulgo audiebant, tam abesse à Messiæ requisi-
101 tis videbat, qualia passim in animis Judæorum obtinuerant, scilicet de regno terreno? Mihi, potius videtur è numero Sapientum hujus seculi fuisse, de quibus Paulus *I Cor. I, 26. & cap. II, 6, 8, 14.*

De MSS. rogo, ut moram tantisper feras, dum responsum à *D. Major Jena* recipio, quem eo nomine compellavi. Et fac, nulla vel illum, vel me exhibere posse; spero Te aliter judicaturum, ubi modo dicta expendere dignaberis. Hæc Tibi videbuntur evincere, pericopen de Christo Flavii non esse: Jam ulterius dispiciendum, malisne cum Cappello eam nude tollere; an in sublatæ locum cum Cloppenburgio substituere scævam relationem de Christi nativitate, quam è Rabbinorum traditione hauserit Flavius? Aliquam enim fuisse, indicium
102 feci è Gorionide *th.* 27. & è Juchasin *th.* 139. patescit itidem è loco Talmudico, qui in *Synagoga Judaica* citatur *p.* 107. cum iis collato, quæ conversi è libro *Toledoth Jeschu* recensent; de quo tamen nunc non admodum laboro, uti nec, cum in Abravanelem scriberem, de sententia, quam nunc assero, eram solicitus. Id enim tantum spectabam, ut Munsteri suspicionem amolirer, de Gorionide Hebræo, qui malitiose sustulerit magnificum de Christo præconium.

Et monebo utique sub finem sectionis posterioris lectorem, ut in *th. 29. lin. 3.* pro (*vel, quod verisimilius factum fuisse*, substituat: *nec non*, & *lin. 5.* pro: *hæc, illa*, & *lin.* 10. pro: *Flavio*, *Gorionide*, & *lin.* 11. post illa: *à nostris*, suppleat: *in Flavio.*

Virginalem verecundiam apud Judæos vix requires, quibus ipsa se in hoc præsertim fidei negotio 103 nunquam credidit; & nescio, an non istorum risui nos exponamus, urgendo testimonium autoris, quod quî genuinum esse confirmemus, atque adversus objecta vindicemus, fateor, me adhuc ignorare; atque adeo Te rogo, *Vir Clarissime*, si quid est, quo mihi succurras, in regiam me allabores reducere. Ego obsequium ac gratitudinem nunquam intermorituram ex animo promitto. Bene vale, & me Tibi commendatum habe. Scribebam die 1. Decembris, Anno 1646.

CL. atque Excell. Tuam impense æstimans.

EPISTOLA III. 104

M. SEBALDO SNELLIO
Christ. Adamus Rupertus
S. P. D.

Photii silentium defenditur. *Ejus in excerpendo lectio interrupta. Locus ille non est luxatus. Historici veteres* non curiosi verborum. *Notatur Sigonius.* Repetitiones Livio *non inusitatæ. Historici multa*, quæ debebant, *non commemorarunt. Petitio Flaviorum.* Fluctuantes in religione, *ritu Aulicorum. Tales erant* Procopius, Hesychius Milesius, *&* Joannes Lydius. *Cappellus* præfertur *Cloppenburgio. Utriusque in* L. Æmilio Paullo *lapsus. Cappellus* Q. Æmilium Paullum, *male pro*, L. Æmilio Paullo *Consulem constituit.*

P*Ræstantissime Dn. Magister:* Acceptissimis literis tuis respondere cogor ἀκηδῶς, quia mentem di- 105 versæ cogitationes huc illuc trahunt. Forte nec istis opus est. Video Tibi placere Helenam tuam, nec ego rapere velim, Paridi, ut nosti, dissimillimus. Ecquis, quæso, disputandi finis erit? Quum, deficientibus MSS. conjecturis, saltem hîc agendum sit, eæ nunquam Te, nunquam me, deficient; fietque adeo, quod dicitur, *Thuscum jurgium.*

De silentio Photii, quæ debebam, haut dixi, fateor. *Lassa manus spectabat ad epistolii clausulam*, ut ita cum *Seneca* [a] loquar. Tu fecisti, quod Oratores facere jubet *Cicero*, [b] & argumentum fortissimum validissimumque constituisti in prima acie. Nondum tamen (quod pace tua dicam, *mi doctissime SNELLI*) plene persuades, ut credam, 106 Josephi locum in codice, quem Photius excerpsit, haut extitisse.

Primo notabis *interruptam Photii lectionem.* Quum excerperet libros belli Judaici, & alterum suppositititium de Universo, nondum erat ad manus volumen Antiquitatum. Cur enim alias interpositi essent autores XXVII? Hinc illa, ut opinor, calidior ratio: *Quia CHRISTI nimis honorificam mentionem facit hic liber, non est Josephi.* Aliter respondisset, si libros Antiquitatum habuisset junctos. Nosti tumultuarias esse id genus Ἐκλογάς, & has quidem in aliena terra, dum Legati munere fungitur, scriptas. Multa levi brachio manuque transmissa, quod ea Tarasium jam scire crederet, fate- 107 tur ipse. Accuratior fuisset ἐν ἐπιτομαῖς, quarum gustum nobis dedit in *Philostorgio.* Conjectura hæc est, inquis, alga vilior. Esto vel re viliori vilior. Interim Codex CCXXXIX. suspicionem mihi facit, testimonium illud de Salvatore Photium in eo reperisse. Ita cædem Joannis Baptistæ, passionem Chri-

[a] Epist. XXVI. [b] II. de Orat. 77.

Christi, & præcipue Jacobi lapidationem narrat; ut Josephi filum secutus videatur. Admiscet, nescio quo jure, sua, & inter hæc fortasse nativitatem quoque Christi; de qua in Josepho nostro ne γρῦ quidem. Absolvam me (tædet enim plurium) & quod sentio, dicam; & quantum decet, largiar. Videri potest Photius, suspectum habuisse testimonium Josephi; nec tamen ausum resistere aliis nu-
108 dis suspiscionibus inductum. Hinc ita rem simul & posteritatem intricavit, ut nesciamus, illane tota ipsius sint, an ex parte Josephi? Simul censuræ suæ prospexit *Cod. XLIIX.* Quod si adhuc urges, instas, invadis, facies ut incalescam; &, posita virginali verecundia convertam in Te horribilem machinam tuam: *Quia Photius obscœnam illam narrationem silet, quam immittere vultis Josephi textui, somnium est, & Nævii butubata.* Hoc argumentum credo me facilius probaturum doctis.

Secundo, videtur Tibi luxatus etiamnum locus. Concedis historiam Paullinæ insertam ideo, ut pateret causa pulsorum Ægyptiacorum sacrorum; cui parem aliquam narrationem nuper quærebas in superioribus, mihique adeo præbebas occasionem lon-
109 gius à Te recedendi. Conjecturam etiam meam firmas ex Eusebio. Nihilominus diverticulum de Christo nimis molesta res est. Impostorem, qui assuit, non fuisse plumbeo ingenio censes; & tamen in nexu & verbis deprehenditur ut sorex. Sed, quod caput est, indigna *Græco Livio* (ita Josephum appellavi ex *Hieronymo*) repetitio: Γίνεται δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰησοῦς σοφὸς ἀνὴρ, *&c.* Et mox: Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, *&c* Miror, Te tam delicatos, tamque verborum ubique curiosos putare Historicos veteres! Ipsum *Josephum* consule *libr. XX. Antiq.* & habebis in uno *cap.* 6. repetita eadem verba: Ἀφικνεῖται δέ τις, inquit, ἐξ Αἰγύπτου κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον. Et post non multas lineas: Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ὁ βα-
110 σιλεὺς Ἀγρίππας, *&c.* Non dubito, quin & alia sint, sed non otium mihi colligendi. In Romanorum Livio quondam *Sigonius* aspernatus est, non quidem similem, repetitionem tamen. Unum eundemque, dicebat, quis credat iterum iterumque *Prætorem Urbanum* appellari? Sed docuit ætate nostra *Gronovius* ad *Livii libr. XXXIII. c.* 21. non esse Livio insolentes id genus repetitiones. Profecto ita res est. Sæpius in Auctoribus frustra regnum exercent logodædali. Liberiores illi sunt, & in angustioribus occupati verba jungendi, ut ita loquar, & similia insuper habent. Παρεκβατικοὶ quoque λόγοι diverticula passim magno numero. Remittis me ad Cappellum, ut illi respondeam. Ni fallor, illud est quod æstimas: *Si Josephus ita de Christo*
111 *scripsisset, meminisset etiam nativitatis, &c.* Iterum dico, abesse debet à lectione Veterum hic rigor. In historia Romana quanta multitudo eorum, quæ debebant, nec memorata sunt! Homines sunt, & bibunt aliquando de flumine Lethes. Tam varia, tam multa mentem obruunt. Nec omnia statim ad institutum faciunt, etiamsi in animo sint. Quam leve est, quod ex odio in Christianos & Salvatorem nostrum siluisse putat cædem infantum Bethlehemiticorum? Potuisset cædem commemorare, suppressa causa, quam apud Euangelistam legimus. Quam falsum in tota historia Josephi nec volam nec vestigium extare de discipulis Christi! Tollat illud de Jacobo, si potest. Atque hæc ad *binas conjecturas* tuas. Intelligis, ut opinor, nihil hîc firmiter
112 concludi. Sinendus igitur locus intentatus, ut nos jubent, qui emendandi regulas tradiderunt. Si MSS. codices indicaverit *D. Major*, vel alius, dabo victas manus. In istis potissimum situm est. Sine iis tota nostra disputatio nil erit, nisi Andabatarum pugna; quoniam conjecturæ certæ & liquidæ desunt. Expectabo lubens, dum *Jena* responsum veniat, sed nec Te festinare jussi.

Cetera epistolæ tuæ, quibus doces, Josephum corrumpi potuisse, Hieronymum & Eusebium errasse, de libris Antiquitatum incertum esse, an in Bibliothecam publicam sint recepti, jam mitto. Neque etiam hic monebo, quæ alicubi pro me dici possunt, & alicubi contra Te; præsertim de *Philippo latrone & parricida*, non Christiano. Profecto vix tempus est auribus, quod ajunt, scalpendis.

Josephi personam quod attinet, certum est, non 113
parum me detrahere autoritati, si conjecturam meam locum habere volo, de *petitione Christianorum Flaviorum.* Hoc stante, cadit illud, sincere fuisse Christianum: Sed eam tantum proposui, non recipiendam dixi. Num vero tam absurdum est, si dicam, modo *in mero lucis* Christianæ *meridie* videri positum, modo in *crepusculo?* Tales omnes, qui nutant fluctuantque. Dubia miscent certis, progrediuntur & resiliunt, constantes in levitate sua. E veteribus Scriptoribus occurrit hujus commatis *Procopius*, qui *de nostræ religionis mysteriis ita dicit, ut ab iis modo alienus, nonnunquam recte sentire videatur;* quæ sunt verba *Nicolai Alemanni præf. in Arcan. Historiam p.* 10. ubi notat, *Hesychium Milesium* & *Joannem Lydium* eadem ambiguitate lusisse; 114
nec raram fuisse istiusmodi hominum turbam, *Justiniani tempore;* & quidem *in aula Imperatoria.*

Pro Cappelli & Cloppenburgii epistolis, mecum communicatis, ago Tibi gratias. Risi suaviter, cum utrumque de *L. Paullo Æmilio* Consule judicantem legerem. Magni facio Cappellum præ Cloppenburgio: Sed profecto hîc cœcus cœco viam. L. Æmillius Paullus, quem *Valerius Max. libr. I. cap.* 2. *ext.* 3. scribit *Isidis & Serapidis fano securim primum infixisse*, Consul est anni 703. ante Christum natum 47. collega C. Claudii Marcelli. Nam *eo anno SCtum factum est de Serapidis Isidisque fanis diruendis*, ut aperte scribit *Dio libr. XL. p.* 142. In aliis annis, quibus ex Paullorum familia oriundi Consules fuere, nihil reperimus tale. Unde mirum in *Pighio*, tanto antiquario, cepisse locum Valerii 115
de *L. Æmilio Paullo* Coss. A. U. 534. cujus res memorabiles omnes fuse descriptas habemus à Livio; sed in eo hac de re silentium altum. Cloppenburgius & Cappellus falluntur, si quicquam ad historiam, de Paullina & pulsis Ægyptiis sacris, à Josepho relatam, facere putant. Ut dixi; quod Valerius scribit, referendum est ad annum 703. hoc, quod Josephus ad annum 771. quo Consules fuerunt M. Junius Silanus, L. Norbanus Flaccus, si *Tacito* credimus; vel, si *Josephum* sequimur, ad recentiores Imperii Tiberiani annos. Deinde non bene docet Cappellus, anno Imperii Augustæi XLIV, Consulem fuisse non *L. Æmilium Paullum*, sed *Q. Æmilium Paullum;* corruptissimi fuerunt Fasti, qui 116
hoc illum docuerunt. Imo Consul eo anno cum C. Cæsare, Augusti F. adoptivo *L. Æmilius Paullus*, *L. Æmilii Paulli Lepidi Censoris F. L. Æmilii Paulli*, qui fano Serapidis primus admovit manum, *Nepos.* Vide Inscriptionem Neapolitanam, apud *Pighium in A. U.* 753. *p.* 531. & Indiculum Consulum apud *Dionem p.* 548. *edit. Leuncl.* Et hæc hactenus. Bene vale, *mi charissime*, Dabam Altd. d. III. Decemb. A. S. CIƆ. IƆC. XLVI.

Virtutum ac Eruditionis Tuæ cultor perpetuus.

EPISTOLA IV. 117

CHRIST. ADAMO RUPERTO

Sebaldus Snellius

S. P. D.

Snellius pro monstratis erroribus gratias agit. Responsum à D. Majore Jena *expectat.* Codicum Græcorum *fidem explorat.*

Clarissime, atque Excellentissime Domine Professor, Præceptor honoratissime: Quæ transmisisti, magna cum voluptate perlegi; ac sunt aliqua, in quibus Tibi absentire non possum: adeoque *gratiæ* à me debentur *non vulgares*, quod *errores comiter* mihi *monstrare* dignatus es. De cæteris mentem Tibi aperiam meam, cum *Jena* responsum accepero;
118 quod propediem futurum confido. Paucas scripsi ad *D. Majorem* lineas, neminem nominavi; saltem rogitans, indicium mihi faceret istorum, quos laudat, *codicum Græcorum*; *quot*, *& cujus antiquitatis sint*: & num *visi*, vel *auditi* tantum? Bene vale, Vir Excellentissime, & fave. Scribedam d. VIII. Decembr. Anni 1646.

Cl. atque Excell. Tuæ observantissimus.

EPISTOLA V.

D. THOMÆ REINESIO
Christ. Adamus Rupertus
S. P. D.

Josephi testimonium à Patribus *pro* genuino *habitum. Communis* Criticorum Regula. *Ille* de Christo *judicavit* honestius. *Veterum Scriptorum* ambigui-
119 tas. *Connexio rerum ostensa.* Cloppenburgius *notatur.* Repetitiones *Flavio familiares.* Potissimum *Snellii* argumentum. *Photii lectio* interrupta. *Scriptio Eclogarum* tumultuaria. *Idem Flavius rem de industria implicuisse videtur.*

Vir Nobilissime, & Excellentissime, Adfinis pl. honorande: Ad Epistolas Tuas [a] acceptissimas suavissimasque nihil me per totum annum rescripsisse, magno mihi dolori est. Quod quia tam ingenue confiteor, puto Tibi satisfactum: Tædet pigetque veteris illius næniæ: Occupatus fui; rerum mearum is status erat, qui meliorum literarum tantum non oblivisci coëgit — Locum apud *Josephum lib. XVIII. Antiq. c.* 4. de Salvatore nostro an
120 γνήσιον judicas? Quem à tot seculis intentatum reliquere Critici, & pro genuino habuerunt *Hieronymus*, *Eusebius*, *Isidorus Pelusiota*, *Sozomenus*; & è recentioribus *Casaubonus Exerc. II. adv. Baron. num. 2. p.* 170. Eum hodie solicitarunt *Cloppenburgius* & *Cappellus*; quorum sententiam secutus est *M. Sebaldus Snellius*, juvenis doctissimus, Alumnorum Noricorum Inspector, in *Examine Abravanelis, num.* 27. *& seqq.* Misi hîc *Examen:* sed desunt quædam, nondum impressa, quæ accipies alio die. Suasi ego, sequeretur potius communem Criticorum regulam, *nihil esse corrigendum*, *expungendum*, *infarciendum*; *nisi vel MSSti veteres boni fidique addixerint*, *vel conjecturæ claræ*, *liquidæ*, *certæ sint.* Addidi, non esse mirum, Josephum de Salvatore nostro judicasse benignius, qui Johannis Baptistæ
121 *l. eod. c.* 7. & Jacobi, fratris Iesu Christi, *lib. XX. c.* 8. honorificam mentionem fecerit. Et quamvis hîc in mero meridie lucis Christianæ videatur positus, alibi tantum in crepusculo; non id illum turbare debere. Χαλεπὸν εἶναι μεταδιδάσκειν. E Scriptoribus veteribus simili ambiguitate lusisse *Procopium*, *Hesychium Milesium*, *Joannem Lydium*; de quibus *Alemannus Præf. in Arcanam Historiam*, *pag.* 10. Argumenta denique *Cloppenburgii* & *Cappelli* nimis esse invalida. Videri enim omnia in *d. c.* 4. quam optume inter se devincta, nusquam hærere vel diffluere auctorem. Cum narratione superiori de Judæorum clade *pulchre connecti*, quæ paullo post narret de iisdem Roma pulsis: *Paullinæ historiam* insertam ideo, ut pateret *causa pulsorum Æ-*
122 *gyptiacorum sacrorum*; quorum fortunam cum Judæorum calamitate similiter jungant *Tacit. lib. II. Ann. c.* 85. §. 4. *Sueton. c.* 36. Inepte negotiosum esse *Cloppenburgium*, qui comminiscatur aliam connexi rationem. Nihilominus ille retinet Helenam suam. Indigna Josepho, inquit, repetitio: Γίνεται δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰησοῦς σοφὸς ἀνὴρ, &c. Et mox: Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. Respondi, frustra hîc regnum suum exercere Logodædalos. Ipsum *Josephum lib. XX. c.* 6. legere jussi, ubi bis eadem verba, non multis interjectis lineis. Potissimum est, quod urget ex *Photii Cod. XLVIII.* Si Photius *librum de Universo* non credit esse Josephi, quod nimis clare loquatur de Josepho; sit consequens, testimonium illud *lib. XVIII. c.* 4. in Codice non reperisse. Colligit etiam nonnihil è *Cod. XXXIII.* ubi *Photius* notat Justum, quod communi Hebræo-
rum nihil dixerit de Christo. Sic igitur conclu- 123
dit: *Si Photius invenisset apud Flavium aliquam de Christo mentionem*, *utique collaudasset ingenuam in hoste quoque virtutem*; *uti contrarium in Justo illo vituperat.* Rescripsi, notandam in Photio *interruptam lectionem.* Cum excerperet *libros belli Judaici*, & alterum suppositum *de Universo*, nondum ad manus fuisse *volumen Antiquitatum.* Cur enim alias interpositi essent auctores XXVII? Hinc illam videri calidiorem rationem: Quia Christi nimis honorificam mentionem facit hic liber, non est Josephi. Aliter responsurum, si libros Antiquitatum contulisset una. *Tumultuarias* esse has ἐκλογάς, *& in peregrinatione* scriptas: accuratiorem futurum
fuisse ἐν ἐπιτομαῖς, quarum gustus superfit in *Philo-* 124
storgio. Spreto hoc responso, dedi aliud, *Codicem CCXXXVIII.* suspicionem mihi facere, testimonium de Salvatore à Photio lectum. Ita cædem *Johannis Baptistæ*, *passionem Christi*, & præcipue *Jacobi lapidationem* referre, ut Josephi filum secutus videatur. Admiscere quidem alicubi sua, atque ita rem implicare, forsan de industria; ut consulatur iis, quæ scripserat *Cod. XLIIX.* Hæc, & alia multa, inter nos dicta, scripta, quæ valde rogo ut censeas. Viden', quantum de humanitate Tua mihi pollicear? — Bene vale, *Vir Nobilissime*, mihique favere perge. Scr. *A.* 1646. XVI. Decemb. ob parentis mortem jam ab anno 1623. furvo, & inauspicato. Ignosces igitur, si quid à me scriptum secus.

EPISTOLA VI. 125

CHRIST. ADAMO RUPERTO
Thom. Reinesius
S. P. D.

Testimonium hoc à variis solicitatum. *Josephus æque ac Pilatus Christum* τὸν λεγόμενον *vocarunt. Vanus* Osiandri *metus. Photium* recentiorem vetusti *prævalent. Photius in Excerptis haud raro à Josepho* abit in historia N. T. *Photius ea* infarcit, *quæ in Josepho nusquam inveniuntur.*

Adfinis suavissime: Merito habuisti fiduciam animi mei, cum mihi satisfactum existimas de tam diuturno silentio ingenua confessione, quam amplector. Procul habeo omnia, quantum ad Te,
quæ ut male suspicentur, irritare solent homines, 126
& angere. Redditæ mihi sunt tuæ, etsi serius; altero nimirum mense, ex quo scriptæ essent: nihilo tamen minus plusquam gratissimæ ob desiderium, quod auxerat cunctatio. — Testimonium, quod *Fl. Josephus lib. XVIII.* Ἀρχαιολ. *cap.* 4. Servatori nostro perhibuit, non hodie primi solicitârunt *Jac. & Ludov. Cappelli*, *& Johannes Cloppenburgius.* Nam & *L. Osiander Cent. I. Hist. Eccl. lib. II. cap.* 7. à sciolo quodam; & *Hub. Gifanius JC.* teste *D. Seb. Lepusculo in Epist. ad M. Severinum Ertzbergium*, Ord. Philos. Decanum scripta *Basileæ A.* 1559. d. 24.

[a] *Integram in Th. Reinesii Epistolis, num. LXIIX. invenies, ex qua hæc de loco Josephi excerpsimus.*

24. *Febr.* à Christiano quodam Patre insertum esse existimârunt. Etiam *Rich. Montacutius in Var. Lect. & Notis ad Euseb. lib. III. Demonstr. Euang.* ista apud
117 Josephum verba: ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν, è glossemate & marginali annotatione lectoris Christiani irrepsisse: cui neque hoc adsentior. Cur enim Josephus Judæus de gentili suo Iesu, quod *vulgo haberetur pro Christo* (sic enim etiam *lib. XX. cap.* 8. Jacobum fratrem Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ appellat, quæ Verba *Photius* non expressit, satis habens ἀδελφὸν κυρίου, cum ore tamen Josephi loqui videri vellet, nominâsse) dicere non poterat; cum Pilatus multo à Christo alienior, & cum invincibili Messiæ ignorantia Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστὸν, *Matth. XXVII*, 22. sonuerit? Uterque nimirum ex opinione hominum tum vulgata locutus est; & propterea metus vanus est, quo cruciatur *Osiander*, ne, si Josephum ita scripsisse asseramus, Christianum fuisse ipsum nos
128 dicere oporteat. Sentin' acùmen viri? Imprimis autem futile est, quod à Photio negative contra Te argumentari ausus est *M. Snellius*, qui de eo satis responsi abs Te ex intima Photianæ πραγματείας, & instituti excerpendi autores ratione accepit; & cedere igitur debet, si est εἰρηνικὸς, ἐπιεικὴς, εὐπειθὴς, quales facit ἡ ἄνωθεν σοφία, *Jacob. III.* 17. Unum *Photium* recentiorem tot vetusti, puto, prævalebunt. Ipsa Excerpta Antiquitatum Josephi, quæ *Cod. CCXXXVIII.* exhibet, quota quæque particula sunt diffusi operis? Et quis fidem ejus, è Josepho non alia plura excerpsisse, vel excerpturum fuisse, si integrum opus instituisset ἀνακεφαλαιῶσαι, *Photium*, nobis facere poterit? Quantum *abierit à Josepho*, cuivis contendenti ob-
129 vium est; *præsertim* in illis, quæ *Novum fœdus*, & *Historiam Euangelicam Apostolicamque* attinent. Infercit *fol.* 976. de Jacobo, decollari jusso ab Agrippa; & de Petro, quem Josephus scilicet κορυφαῖον τῶν μαθητῶν indigitaret, ad supplicium rapiendo: quæ *Act. XII.* leguntur, in nostris Josephi exemplaribus nusquam; quantum memini. Quæ desunt in Snellianis, ea mihi curabis; & si quæ præterea edentur hujus generis. Aveo etiam legere Cl. Hackspanii notas in R. Lipmanni Nizachon. Τὸ לתרבות רעה in *th.* 39. velim mihi interpretetur *M. Snellius*, &c.

Nota: Integra epistola, quæ apud Reinesium extat *num. LXIX.* post obitum B. Ruperti Altdorffium fuit allata, dataque d. XII. Maji, cIↃ. IↃc. xlvii.

130 Epistola VII.

D. THOMÆ REINESIO

Sebaldus Snellius

S. P. D.

Reinesii judicium de silentio Photii *probatur*. Osiander *defenditur*. Hieronymi *exemplar* cum nostris *non convenit*. *Scrupulus*, defensionem Montacutii *concernens*.

IN judicio tuo, *Vir Excellentissime*, de silentio Photiano circa locum Josephi ingenue acquiesco. Hoc unicum quærere liceat, quomodo non recte inferat *Osiander*, si ita scripsisse Josephum asseramus, sicut nostra habent exemplaria, Christianum fecisse ipsum dicere nos oportere, sive, *ut ego lo-*
131 *quor*, Christianismum illud testimonium plenis velis invehere? Neque enim nostra exemplaria, quod sciam, legunt, Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστὸν, quomodo sane *S. Hieronymus* præter alios, quos attuli, *Catalogo Scriptorum Ecclesiasticorum*, in Josepho allegat; ubi nihil diceret Osiander: sed, ὁ Χριστὸν οὗτος ἦν, &c. quod contra *Montacutium* defendis esse genuinum. Hunc ut mihi *scrupulum* eximas, valde oro. Apponam vero etiam verba *Dn. D. Majoris* è literis, quas ad me dedit, &c. Altdorffi, d. vii. Jul. A. S. cIↃ. IↃc. xlvii.

Epistola VIII. 132

M. SEBALDO SNELLIO

Jo. Tob. Major D.

S. P. D.

Josephi Codex MS. in Academia Cantabrigiensi. *Locus ipse* suspectus. *De Notis Snellianis* in Abarbanelem. *Illius* judicium.

VIr *Clarissime & eximie Docte, fautor & amice honorande!* Citius equidem ad quæsitum tuum epistolicum respondissem, si per occupationes multas licuisset. Nunc jam occasionem nactus sat commodam significo, me *ad Acta* loqui, non de Codicibus impressis, sed manu exaratis; quorum copiam mihi aliquando fecit Vir amicissimus, *Abraham Whelocus*, *Bibliothecarius Academicus Cantabri-* 133
giensis, & tum temporis, cum Angliam peragrarem, *Professor Linguæ Arabicæ*. Eos recentissime ex Oriente allatos, cum de his talibus confabularemur, juxta cum aliis cimeliis sat pretiosis, pro ea, *qua exteros prosequebatur*, adlubentia & prothymia, mecum communicabat: Ex eo *dubium* mihi, & *suspectum* usque visum fuit testimonium illud incomparabile, quod Josephus Salvatori nostro dedisse *vulgo creditur*; donec in scripta adversaria *L. Cappelli* & *J. Cloppenburgii* incidissem, qui *me non parum confirmârunt*. Ceterum ad rem ipsam quod attinet, video Te illis esse ὁμόψηφον *in notis ad Abarbanelem* eruditissimis, quas summa cum jucunditate & aviditate perlegi, ultimam manum abs Te non tam expectans, quam efflagitans. Ita e- 134
nim Te *genuinum pullum* Viri & amici mei *Hackspanii* ostendes, quem, nisi grave fuerit, summa salute meo nomine imperties, & ex voto valere jubebis. Sed & Tu Vir Clarissime! bene vale, & de amore reciproco nequicquam dubita. E Musæo Jenæ, d. xxi. Febr. cIↃ. IↃc. xlvii.

Claritatem Tuam sincere amans æstimansque.

Epistola IX.

M. SEBALDO SNELLIO

D. Thomas Reinesius

S. P. D.

Osiandri *collectio claudicans*. Pilatus eadem *dixit*, *quæ Josephus*. Montacutius *pro* glossemate *habuit istam pericopen*. Fidem D. Majoris *poscit*, *in citatione MSS.* Fidei *Codd. manuscriptorum* latitudo. 135
Verba D. Lepusculi. *Etiam* Gifanio *locus is videbatur* spurius. *Scriptores veteres quomodo censendi?* *Josephus*, ita de Christo sensisse, *defenditur*. *Hæc* περιοχὴ, Judæorum *malitia*, *in* Ebræo scilicet *Codice* abrasa. *Casaubonus in hoc non credit* Baronio. *Hunc excusat* Reinesius.

TArdius, quam oportebat, & quam volebam, Tibi respondeo, *mi carissime SNELLI.* Morbus qui me lecto affixum aliquandiu detinebat, & curarum, cum paullum convalescere viderer, continuus æstus fecit, quo minus, quod destinâram, exequi possem. Ignosce igitur; nihil quidem Tibi deerit apud me, qui amare constanter soleo, & quemvis solvendæ amicitiæ semel initæ prætextum execror. Circa Josephi testimonium de Salvatore 136
nostro Te admittere tandem, quod verum esse judicarunt docti, contra negantes, id vere esse Josephi, bonum factum. *Osiandri collectio* ideo claudicat, quia è male intellecta ῥήσει Josephi procedit, ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν: *Hic erat Messias ille, quem tum appellabat vulgus*: Hieronymus: *& credebatur esse*

Christus. Hanc mentem Josepho fuisse, patet è *cap.* 8. *lib. XX.* ubi Dominum vocat Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστὸν, quod sane minus est, quam si dixisset τὸν ὄντα, vel ὄντως Χριστὸν: Idemque plane dixerat Pilatus *Matth. XXVII.* 22. & tamen nondum auditus fuit, qui propter ista verba eum fidelium numero aggregaret; reliqua in hanc rem legisti in *Epist. ad Rupertum b. m.* mea. *Montac. p. 2. b. Not. ad Eusebii libr. III. Dem. Euang.* textum Josephi αὐτοῖς
137 ῥήμασι quibus & *Hieronymus*; *Isidorus Pelusiota lib. IV. cap. 225. Zonaras, Suidas*, recitantem ita: ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν: *procul dubio*, inquit, *glossema est*, & *marginalis cujusdam Christiani lectoris annotatio, licet habeatur in scripto Codice, & in Josepho.* Viden', eum *sibi contradicere*, dum dubitat sine gravi causa de re, quam in Cod. MSS. & excusis extare noverat; quod nihil aliud, est, quam ἀρχῆς παρούσης, ἴχνη ζητεῖν; vel cum habeat patentem januam, latentem rimam quærere. *Dn. D. Majorem*, dum historiam illam *encomiasticam* in quibusdam Codd. Græcis non comparere ait, fortassis fefellit memoria; neque potest indicare, quinam illi, quot, apud quem, & quando sibi visi? quod fateri satius
138 puto fuerat, quam quod inadvertenti & properanti exciderat, incrustare tali adsertione, cui nemo sine alio teste credet. Admirabilem solertiam hominum tegendis erroribus, sæpe etiam fraudibus suis, subinde deprehendere est. Si autem in Anglia vidit ejusmodi Codices Josephi; qui eam particulam non habebant; proximum erat, & negotio, quod agebat, & ingenio ejus, qui libenter solet prædicare, quid apud exteros viderit audiveritque, conveniebat, ut diserte de visis sibi ejusmodi manuscriptis *ex Oriente* allatis *in Angliam*, qui in ista narratione dissentirent à nostris, exprimeret. Quod cum non fecerit in scripto publico, quî succurrit ipsi rei notabilis memoria tandem, cum Epistolam privatim scriberet equidem, & non
139 adeo longo intervallo? Imo cum XXI. Febr., ut ais, ista ad Te scripserit, mense vero demum Majo ejus *Exegemata Loc. Diff.* Περίξαπ. prodierint, quomodo ejus, quod mense secundo cum tot circumstantiis sciebat, mense quinto oblitus esse potuit? Mihi ita hebes sum, ista videntur ἀσύγκλωστα, & propterea ἀπέχω, dum aliunde ab iis, qui istos *Codices Cantabrigiæ* etiam ipsi inspexerint (neque enim raro commeant eo docti, præsertim Belgæ) scilicet quod *D. D. Major* sibi persuadere voluit, re vera ita habere edoceatur. Qui ad Manuscripta provocant, vel se talibus usos jactant, ii si neminem præterea alium conscium eorum ostendant, cujus testimonio fidem suam adminiculentur, merito suo sunt incredibiles. Imo etiam *fidei Codd. manuscriptorum latitudo quædam est*, eoque non nisi
140 cum summa accuratione & cautelose recipi debet. *D. Lepusculi verba*, quæ desideras, hæc sunt: *Hub. Gifanius JC. omnium disciplinarum & antiquitatis studio ornatissimus, existimavit, hunc locum esse spurium; & à Christiano quodam Patre, qui Judæis simul & Christianis fucum factum vellet, interpositum: sed hoc pacto, si censere veteres Scriptores volumus, ecquid tandem erit, quod non in dubium vocare possimus? Et nimis est temerarium, contra omnes libros veteres stare, quem Judæi vel maximum putant. His igitur, qui etsi Græce hæc scripserit, Judæus tamen fuit, paternarumque traditionum acerrimus æmulator; nisi ea, quæ per Prophetas illi de Messia prænunciati fuerant, recte intellexisset, neque de Christo tam bene sensisset; neque ea, quæ de ipso dixerant, tam bona fide retulisset.*
141 *Quare neque dubium est, qui hæc de eo Græce scripserit, quin alia quoque longe plura, Legem & Prophetas exponens, Ebraice scripserit; cum ipse utramque linguam optime calluerit, & sacris literis ab ipsis incunabulis incitatus fuerit. Unde & credi quoque par est, alios etiam plurimos præter eum iisdem temporibus extitisse, qui de Domino Iesu Christo recte senserint, & Prophetarum vaticinia explanantes vera de eo scripserint.* Hactenus ille. Cum *Gifanio* eadem sentit *Jac. Cappellus Comment. in Acta App.* cujus verba pene eadem sunt cum iis, quæ Major l. d. è *Lud. Cappelli Comp. Hist. Jud. p. CX.* refert. Illam ipsam περιοχὴν *è Codice pervetusto Judæorum* dum Romæ requireretur, *abrasam* inventam fuisse, adserit *Baron. Tom. I. f.* 214. *edit. Plantin.* adeoque nullam ad excusandum scelus potuisse adferri defensionem, cum membrana ipsa id exclamare videre- 142
tur; quod *Cornelio à Lapide* in certamine cum Judæo, cujus meminit *Comm. in Acta p.* 9. non succurrisse, mirum videri potest. *Casaubono* relatio Baronii non probatur, quod nusquam extent libri Ἀρχαιολ. à Josepho Hebraice scripti. Atqui neque id dixerat Baronius, sed hoc: Codicem quendam Ebræum Josephi apud Judæos fuisse repertum. Et probabile valde est, à Judæo quodam, uno ex iis, qui primo secundove Ecclesiæ seculo plurimi Christianismo nomen dedere, versionem Ebraicam è Græco Josephi eam, in qua testimonium sæpe laudatum legebatur, elaboratam fuisse; quam gentiles ejus, βαθεῖς Ἑβραῖοι, in quorum manus devenerat, mutilatam isto membro de Christo conservârunt, & circum tulerunt: Ἀλλ' ἄλις δρυός. — CL. 143
HOFMANNUM, cum familia, meis verbis amantissime saluta; amorem vero tuum mihi persevera, *mi optime SNELLI.* Scrib. Altenb. prid. Cal. Febr. ANNO CIↃ. IↃCC. XLIIX.

EPISTOLA X.

CHRISTOPHORO ARNOLDO

Sebaldus Snellius

S. P. D.

Snellius apologiam *meditatur.* Gentius *de scriptis* Karaïtarum *edendis admonetur.* Manassis Ben Israel *de doctrina Christi* effugium. *Responsum theologicum ad* Remonstrantis *cujusdam* argumentum, *de Filii deitate. Egregia* Snellii *de fide sua in Christum* Confessio. *Augustini precatio.*

SAlve plurimum, *mi Amantissime Dn. M.* Est 144
omnino, cur impense gaudeamus, nobisque gratulemur mutuo de valetudine commoda; quam utrique, quin nostris, atque adeo omnibus perennem ipse jubeat Altissimus! Memini, cum serenitatem ejus, qua nunc per DEI gratiam utor, in tempestate mea prædiceres; quod si igitur aliquid Tibi evenit, quod me olim non vanum fuisse augurem ostendit, id quoque sit mutuum: Pergamus autem officiis, amore, ac precibus fovere cæptam feliciter amicitiam. Vidi *tuum panegyricum*, & pro transmisso exemplo ago gratias; probo maxime institutum, bonum factum. Iter tuum *in Angliam* fortunet bene Christus! Certumne vero id Tibi est, & nihil deterret belli eas oras depascens
flamma? Denuo Te rogo, *Charissime Dn. M.* ut, 145
si Tibi suppetunt loca *Heinsii* & *Gronovii*, eorum mihi facias indicium; videbo, ubi tandem nanciscar dictos Autores. Nam *D. Major in Acta* meam sententiam ad *disp. Abravanielem* impugnavit. Allegata, inquam, tantum describe; verba ipsa non peto, forte pluscula. De *Schiedamensi* Tibi plane assentior *virgine.* Noster *Dn. Hackspan* plurimum Te salvere jubet, ac lætatur ob *Menassis* librum *in Prophetas*, quem scribis sub prælo esse; etiam ob alterum *Gentii*, quem vult, ut salute impertias, dicasque, *Hackspanium* orare, ut maturet editionem unius vel alterius è *Caraitis*; quos sibi esse manu descriptos, ac se publicaturum esse, coram asseveraverat. Etiam *Persici operis* mentio eum delectavit. Memini, *mi Dn. Magister*, Te nuper illi 146
No-

Nostro scribere, Menassen venum proponere libros
Judaicos. Quæso, si ita habet, & Tibi suppetit
occasio, vide utrum mihi acquirere possis, & quo
pretio aliquos, v. c. *Jalkut*; *En* & *Beth Israël*,
Midrasch Tillim. Si pretium est tolerabile, perscri-
be; & videbo, quid fieri à me possit. *Utinam eum
virum nobis accedere contingat!* Intellexi quoque *ef-
fugium*, quo usus est apud Vorstium *de fœminis.*
Sed quid diceret ad *exemplum Pauli*, certe primo
persecutoris, non amici, I *Cor. XV*, 8. Tandem ad
argumentum tuum ita respondeo: Si τὸ ῥητὸν spe-
ctas, nec Pater, nec Spiritus S. dicitur uspiam,
quod sciam, *à se Deus.* Falsa est igitur hoc mo-
do major. Si τὴν διάνοιαν, sive rem ipsam, ne-
147 ganda est minor. Nam dicitur Filius aperte *Deus
verus*, 1 *Joh. V*, 20. Unde argumentum: *Deus ve-
rus est à se ipso, Christus est verus Deus, E. Christus
est à seipso.* At, inquis, Christus sive, *Filius DEI
est à Patre.* Quomodo ergo *à se ipso?* Utrumque
verum est, quia utrumque dicit Scriptura: Hoc,
quod sit *à Patre*, quia *Filius* est: Illud, quod sit
à se, quia Deus verus est, non secus ac Pater &
Spiritus S. Imo hi tres, sive, hæ tres personæ,
sunt *unum*, hoc est, *una essentia* divina, *l. cit. v.* 7.
Vide autem, *mi Dn. Magister*, de diversa termini
metaphysici, *à se*, acceptione; quæ eleganter do-
cet noster *Scheiblerus Tom. I. Metaph. c.* 21. *num.* 22.
Quæ huc recidunt, *Filium esse à Patre*, ut princi-
piatum à principio; non ut dependens aliquid, vel
causatum, aut effectum, aut creatum ab indepen-
148 dente, causante, efficiente, vel creante: Hoc e-
nim sensu ipse Filius, æque ac Pater, & Spiritus S.,
est ens independens, hoc est, à nullo cæterorum
finitorum & creatorum entium; sed à quo ipsa po-
tius omnia dependent, producta & creata sunt.
Hæc, *mi Charissime Dn. Magister*, judico vera, &
verbo Dei consona; quod secutus, & fœderis in
baptismo initi memor, & *sistens mihi* in cogitatio-
ne *historiam Servatoris* nostri, *in Jordane* tincti,
Matth. III. hunc Deum meum adoro, ipsi gratias
ago, confido; pro viribus, quas largitur, obtem-
pero; quin vivum ac mortuum me commendo,
cum *Augustino* ingeminans, ad quemvis horæ pul-
sum: *Te Deum Patrem ingenitum, Te Filium Iesum
149 Christum unigenitum, Te Spiritum S. paracletum, san-
ctam & individuam Trinitatem toto corde & ore con-
fiteor, laudo atque benedico: Tibi sit gloria in perpe-
tuum!* In hoc Domino ac Deo nostro vale felici-
ter, *Amantissime Dn. Magister*, & mei in preci-
bus tuis perge esse memor. Adversus tentationes
scribam Tibi breve verbum: *Lege ac meditare divi-
nam Scripturam, & ora! Ephes. VI*, 16, 17, 18.
II Timoth. III, 16. Hoc sensi optimum remedium.
Iterum vale, *mi Charissime.* Altdorph. d. 26. Sept.
An. 1650.

150 Epistola XI.

M. SEBALDO SNELLIO

Christophorus Arnoldus

S. P. D.

Heinsii, Gronovii, Boxhornii, Salmasii, Vorstii
*de hoc testimonio judicia. Anonymus Scriptor, Hi-
spanus, etiam pro spurio agnovit.* Voisin *sequitur*
Hieronymum. *Judicium* D. Cocceji laudatur.
Mira *Christianorum* dubitatio. *Josephus* titubans.
Additamentum istud nimis abruptum. Ἀνὴρ.
אנשים. *Sibyllina Oracula cum hoc loco comparan-
tur. Pseudo-Gorionides à Flavio plane diversus.* R.
Menasse Ben Israël *utrumque* pro uno *habuit.* R.
David Ganz *in Tzemach eundem laudat, quem* R.
Abravanel *vituperat. Spes versionis Mischnajoth.*
Conciliatoris partes quatuor, *in lingua Lusita-
nica.*

Debeo sane responsum amicissimis tuis, *Vir Cla- 151
rissime*, quas a d. xxvi. m. viibr. ad me dedi-
sti; sed variis impeditus negotiis, illud citius ex-
solvere haud potui. Loca nempe *Heinsii* & *Gro-
novii* desideras, quorum copia mihi non suppetit;
neque alia scio, quam quæ uterque in colloquiis
subindicarunt: Fraudem scilicet non tectam, ne-
que obscuram esse, sed exploratam satis, apertam-
que; nexum illorum (quæ Josepho tribuuntur)
verborum omnino disparilem videri, ac plane dis-
solutum, divulsumque. Pro pia veterum Christia-
norum fraude eundem Josephi locum *Boxhornius*
dudum apud me habuit, & (ceu dixi) *Gronovius*;
cujus sententiam è literis, quas jam expecto, bre-
vi forte intelliges. *Vorstius* interpolatam Histori-
ci fidem in hoc accusat, quod scilicet non sensim 152
sine sensu, sed *ex abrupto* magnificam Servatoris
laudem fictis verborum lenociniis extollere incipit.
Salmasius, ὁ πάνυ, Oraculorum Sibyllinorum veri-
tatem cum hac ipsa περικοπῇ comparavit, licet hæc
verba in MSS. codicibus observasset. Hinc idem
cum *Salmasio* statuit *Vorstius*, eamque lectionem
fucosorum, hoc est, *posteriorum seculorum* esse, con-
tendit. Extat præterea liber ἀκέφαλος, ab *Hispa-
no* quodam Latine scriptus; duas continens disser-
tationes: *alteram* quidem de nomine Iesu, *alteram*
vero de hoc Josephi loco, cujus fraudem ex anti-
quitate & ordine Patrum satis fideliter detexit; ceu
summus Vir ille, *Theod. Graswinckelius*, nuper *Ha-
gæ Comitis* cum essem, primum significavit. Li-
brum Hispani nondum vidi, cujus sententiam (hoc 153
est, dolum subesse) assensione approbavit Vir do-
ctissimus.

Sunt & vicissim, quibus sincerum ac sanum pror-
sus videtur testimonium Josephi, eo quod *Hierony-
mus in lib. de Vir. Ill.* id ipsum recte observaverit.
Hac motus ratione *Josephus Voisin in Disput. Theolog.
Orthod. de Sanctissima Trinitate, adversus disceptatio-
nem Hæretici Antitrinitarii* (cui *Slichtingius* in notis
suis ad concionem *Georgii Vechneri*, ob argumenta
quædam Rabbinico-Targumica haud sane absimi-
lis, si non unus idemque est) *Anonymi* sic explo-
dit §. *XI.* ejusdem consequentiam, hunc in modum:
*Quæ est ista consequentia? Recentiores Judæi impu-
gnant mysterium Trinitatis; ergo & antiquiores impu-
gnarunt. Si ex Chaldæis Targumim mysterium Trini-
tatis erui possit, cur nullus recentiorum Rabbinorum eo- 154
rum doctrinam est amplexus? Conclude ergo similiter: Si
Josephus ex Judæis antiquis Iesum Christum laudaverit,
eumque supra hominem commendaverit; cur nemo ex
Judæis recentioribus ejus sententiam amplectitur? Lib.
enim Antiq. Jud. XIIX. cap.* 4. *hæc habet, &c.* Ver-
bis igitur (quæ quidem ex auctoritate *S. Hieronymi*
esse credidit) ordine recensitis, hæc tandem sub-
jungit Voisin: *Et hoc testimonium Josephi recte obser-
vavit S. Hieronymus in lib. de viris illustribus.* Sed è
diverticulo ad Viros in Belgio celebres (quorum
judicia cum primis à me expetis) illico redeundum
est. Admirandæ humanitatis Vir, jamque vicinus
meus, *Dn. D. Coccejus* constanter, locum hunc esse
"suppositium, negat: Nos Christiani, ait, mi-
"ramur, fidei ac veritatis religionis nostræ (quæ
"à Christo Christiana dicitur) testimonia apud 155
"profanos extare Scriptores; ceu hodienum id
"genus hominum fere solet, mirantium ac demi-
"rantium, in V. T. Deum toties ea esse locutum,
"quæ in N. T. repetita, salutem humanam spe-
"ctant: Causa vero hæc est, quod Prophetæ pa-
"riter ac Apostoli non nisi ex Lege loquebantur.
"Quod si vero (pergit is) mentionem fecisset Eu-
"angeliorum, nulla interim Christi mentione fa-
"cta; tunc utique de ipso Christo (nec de testi-
"monio tantum) prorsus dubitarent. Numquid
"*Taciti* (addit idem) vel *Suetonii* testimonia de
"*Chresto*, sive Christo, suppositia quoque dica-

 mus?

"mus? Sunt ea certe, inquit, signa quædam ὀλι-
156 "γοπιςίας, quæ non carent insana impietate.„ De
cætero illi Josephus (ceu ultro fassus est) *Phari-
sæus*, & *titubans* quidem videtur; qui non nisi ho-
neste de Christo senserit: nec sine caussa. Cum
enim hæc ipsa quæstio inter Judæos semper agita-
retur: Num Christus solus homo, vel etiam Deus
aliquis esset? Opus omnino esse duxit, plura hac
de re in Historia sua referre, & quidem (Agellii
vox est) cum additamento; quod *Vorstius* (ceu di-
xi) nimis *abruptum* esse, censet.

Verba, pensiculatius æstimanda, hæc sunt: Γί-
νεται δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰησοῦς σοφὸς ἀνήρ. Et dein
notanter: Εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή. Dixit ἄνδρα,
id est *hominem* (de quo inter illos erat quæstio)
more ac sensu, Græcis usitato; quibus ἄνδρες haut
raro idem, quod ἄνθρωποι notant: nec absimili E-
157 bræorum, qui אנשים, proprie *homines*, pro vi-
ris sæpe ponunt. Porro Josephus *passionem* pariter
ac *resurrectionem* Christi admirabilem subnectit,
prout Historicum decet; ne quid forte silentio
prætereat, quod memoria ac fide haud indignum
sit. Super hæc *D. Coccejo* Salmasii de *Sibyllinis O-
raculis* judicium, quo his omnem derogat fidem,
non multum arridet; utpote cui mirum videtur,
tam ingeniosum fraudis suæ artificem vel unquam
extitisse, qui Patribus cunctis glaucoma objiceret,
Oracula illa ὁμοθυμαδὸν pro se allegantibus. At ve-
ro litem hanc, nostram non faciemus, quam *Dav.
Blondellus* jam dudum suam fecerat in singulari *de
Sibyllis* libro Gallice perscripto. *Gorionidem* unum
cum *Flavio* eundemque fuisse, tantum abest, ut
158 Vir ille perspicacissimus credat; ut potius affir-
met, id sibi persuasurum neminem, eo quod *mul-
ta nugatoria* Judæus iste Pseudo-Gorionides *de gen-
te sua* immisceat.

Responsum, vel saltem eclogam ex literis Viri,
in sententiis aliorum modestissimi, familiarissimi-
que, *Menassis Ben Israël*, diu à me expectas? De
Josepho Gorionis, vel *Matthiæ* potius, aut *Matta-
thiæ*, judicium accipies ex inclusis illius literis Gal-
licis; festinante calamo Latine à me versis. Miror
sane, *Menassen* inibi de se, suisque sectatoribus id
affirmare (*nous crojons unanimement*) se *unanimiter*
credere, *Josippum* ac *Flavium* ab ipsis pro *uno eo-
demque* haberi. Rescripturus propediem, de ver-
bis illis ad aurem (velut memoriæ sedem) molli-
ter eum, more antestantis, admonebo, quæ in
159 *Tzemach David ad annum* 829, *millen.* 4. de eximia
Josippi fide (judicio Abravanelis de *Flavio* plane
contraria) leguntur; & si *uterque unus* fuerit, e-
undem simul *fidelem*, ac *cum immutatione veritatis
scribentem*, Historicum testantur. Illa vero hæc
sunt: והוא קודם בזמן מחכמי הגמרא כמה מאות
שנה וראה את כל הנעשה בימיו כן אין אנו
מהזיקין אותו לסופר הבלתי נאמן: Id est: *Et
tempore antecessit Sapientes Gemaræ aliquot centenis an-
nis; viditque omnia, quæ sua ætate gesta sunt: nec
est, cur eum censere debeamus inter Historicos minus
fideles.* At vero *Gemara* injecit mihi scrupulum
(quem ex animo meo evellas, rogo) & quandam
dubitationem; cum illa sit, significetque *supple-
mentum*, scilicet *Mischnæ*; quam una cum *Mikra*
160 Moses in monte legisse, scribit *R. Eliefer Capit.
XLVI.* At dicas forte: *Gemaram*, hoc est, *sup-
plementum*, ætatis non esse ejusdem cum *Mischna;*
cujus est supplementum? Neque me latet hoc
ipsum discrimen; nihilo tamen minus id semper in
mentem est: *Aliquot centenis annis ante Sapientes
Gemaræ.* Ita vix ac ne vix quidem verisimile erit,
ejusdem ætatis, vel (ut clarius dicam) unum idem-
que *Flavium* & *Gorionidem*, sive *Josippum* fuisse;
cum hic quidem *centenis*, imo *aliquot centenis* (co-
gita, quæso) *annis ante* Sapientes Gemaræ vixerit;
ille vero temporibus Vespasiani floruerit. Sed de
his plura in proximis ad Menassen, ubi commo-
dum fuerit.

De cætero utinam legisset olim beatus *Rupertus*
noster elegans nempe *R. Abravanelis* judicium, quod
de Flavio habet *Comment. in Daniel. Fonte X. Pal- 161
ma* 7. cujus verba hæc sunt: ואף שנורה להם
שיוסף כתב זה לא נקבלהו מה שהעירו עליהם
כתבי הקדש כדי להסיר פנים לרומיים כעבר
העומד ביד ארונים קשים שידבר כרצונם:
Id est, interprete Voritio: *Confessum quoque illis
est, cum Josephus istud scribit, nos non recipere illud
ab illo, quia plurima scribit cum immutatione verita-
tis, ac perversione istius, quod Scripturæ sacræ de illis
testantur; ut elevaret faciem Romanorum* (hoc est,
honorem iis exhiberet) *tanquam servus existens in manu
Domini sui duri, qui loquitur ad beneplacitum illius.*
Hac ipsa scilicet de causa, quod *Flavius* in pluri-
bus adversatur *Josippo*, non magni illum Judæi fa-
ciunt. De rebus Judæorum (quos magnus ille 162
Coccejus *hæresium Patriarchas* interdum vocat) hac
vice plura scribere non habeo, nisi quod *Borelii fi-
lium* (ope Judæi cujusdam conversi, Constantino-
politani) *Mischnajoth Latina versione* adornare ajunt.
Menassis Conciliator, Lusitanica conscriptus lingua,
& in partes quatuor divisus (ceu auctor ipse ite-
rum rescripsit) Latina deinceps veste superbiet.
Gentium de promisso *Karaitarum* admonui sedulo.
Ob pium atque eruditum responsum tuum, è me-
dio sinceræ Theologiæ petitum, est, cur mihi
gratuler; & consuetæ humanitati tuæ gratias agam
singulares. Vale, ac ama feliciter! Lugd. Bat. a.
d. XXIV. m. Jan. st. n. A.C. cIↃ. IↃc. LI.

EPISTOLA XII. 163

A Monsieur Arnauld.

MONSIEUR,

Bien, que je sois fort occupé, toutesfois j'ay
pris cette occasion de satisfaire a mon devoir.
Sçachez donc, que je n'ay pas a vendre les livres,
desquels vous avez fait mention. Quand a mon
Conciliateur: j'espere, que *les IV. parties* s'impri-
meront *en Latin*, au commencement du printemps.
Touchant ce, que doutez de *Flave Josephe*, il est
certain, qu'il a *tousjours* esté *constant en la religion*
Judaique, de la secte *Pharisienne;* comme il tesmoi-
gne lui mesme au commencement de sa vie, qu'il
a escrit *a la fin de son Histoire*, *& du* 6. *chapitre du* 164
16. *livre des Antiquitez; & au chap.* 5. *du* 7. *livre
de la Guerre Judaicque.* Tellement, qu'il n'a ja-
mais *chargé*, ni *vacillé* jusques a sa mort: Car les
Gentils & Juifs n'eussent jamais oublié de luy re-
procher, estans ses capitaux & mortels ennemis, a
cause de la grande privauté, qu'il avoit avec Ve-
spasian; comme il appert de son tesmoignage *au cha-
pitre* 4. *du livre* 7. *de la Guerre Judaicque.* Et ce
qu'aucuns alleguent a l'encontre *du chap.* 6. *du liv.*
18. *des Antiquitez*, ne fait rien a cecy, a cause que
nous l'estimons *apocryphe*, & non canonique: Ce
que je vous pourrois tesmoigner avec diverses &
indissolubles arguments, que je vous pourrois
mieux dire de bouche, que par lettres; pource
que j'evite autant, qu'il m'est possible les occasions 165
de faire presumer, que je voulusse offenser quel-
qu'un. Touchant *Flave Josephe* escrit *en Hebreu*,
plusieurs en doutent, & entre autres le tres docte
& celebre *Gerard Vossius.* Toutesfois cela n'entre
jamais en question entre nous, a cause, que nous
crojons *unanimement*, que *Flave Josephe* en est *l'au-
theur.* Le mot, ויפח est verbe, & vient de la ra-
cine פוח, il signifie: *Et parlera jusques a la fin.*
Et se parle de la *redemption* de la *captivité* Babylo-
nienne. Voila le peu, que l'embaras de mes af-
faires me permet de vous escrire: Desirant donc
des

des nouvelles occasions de vous rendre quelque service ; je vous recommande au tres haut , & demeure vostre tres affectionné.

A dieu , ce 7. Decembre 1651. (50)

Menasseh ben Israël.

166 ## VERSIO LATINA.

una cum

ARGUMENTO.

Conciliatoris partes quatuor *veste Latina ornandæ. Josephi* in religione constantia. *Hostes ejus acerbissimi exprobrassent* titubanti *levitatem.* Testimonium *Josephi* negat *esse* canonicum. *R. Menasseh Christianos non facile læsit. Flavio scripta Ebraica, quæ hodie exstant* , unanimi *tribuit* consensu *Judæorum. Verbi* פוח *significatio.*

QUamvis sim valde occupatus , nihilo tamen minus hanc arripui occasionem , uti debito meo satisfacerem. Scias igitur , me non habere venales libros , quorum in tuis mentionem fecisti. Ad *Conciliatorem meum* quod attinet , *partes ejus quatuor* (ceu spero) imprimentur *Latine* , sub initium veris. Quod de *Flavio Josepho* dubitatis, cer-
167 tum id est , quod *semper* fuerit *constans in religione* Judaica, sectæ *Pharisaicæ* addictissimus, se ipso teste *in princ. Vitæ suæ*, quam *in fine Histor.* descripsit ; ut & ex *cap. 6. lib. XVI. Antiq.* nec non ex *cap. 5. lib. VII. Bell. Jud.* apparet. Ita ut *nunquam mutaverit* (sententiam) vel *titubaverit usque* ad mortem. Neque enim cum à Gentibus , tum ab ipsis Judæis in hoc quicquam fuisset intermissum , quin hoc ei objicerent ; utpote qui tum temporis acerbissimi infensissimique hostes ejusdem exstitere, ob insignem amicitiam illam , quam coluit cum *Vespasiano ;* ceu ex ipsius testimonio apparet *cap. 4. lib. VII. Bell. Jud.* Quod vero nonnulli opponunt è *cap. 6. lib. XIIX. Antiq.*, nihil ad rem ; quoniam pro apocrypho (supposititio) nec pro canonico
168 (genuino) habemus. Quod melius Tibi ad oculum demonstrare possem variis indissolubilibusque argumentis ; sed facilius ore , quam literis id significavero : Nam , *quantum in me est* , *occasionem omnem refugio* , *ut ne quis de me suspicetur* , *quasi animo lædendi tale quid facere sustineam.* De *scriptis* Fl. Josephi *Ebraicis* non pauci sane dubitant , ac inter alios doctissimus æque ac celeberrimus *Vossius :* Sed hac de re quæstio plane nulla apud nos suboritur, quoniam *unanimiter* credimus , *Fl. Josephum auctorem illorum* esse. Vox ויפח est verbum , veniens à radice פוח, significansque : *Et loquetur usque ad finem.* Sermo hic est de *redemtione* ex ipsa *captivitate Babylonica.* En pauca , quæ impedimentum negotiorum meorum me Tibi scribere permisit ; velut desiderantem occasiones novas deinceps
169 inserviendi. Commendo te Altissimo , constanter Tibi favens. Bene vale.

d. VII. Decemb. 1651. (50.)

EPISTOLA XIII.

R. MENASSI BEN ISRAEL

Christophorus Arnoldus

S.P.D.

Josephus titubans *porro asseritur* ex Abrabaniele. *Quia is* immutavit veritatem. *Idem* adulator *fuit*, *&* blandiloquentulus. *Verba* Prophetarum neglexit. *Ipsi Judæi* probationes *Josephi* rejiciunt. *Ebræus & Græcus* non unus *idemque. Inter utrumque ipsi distinguunt Ebræi. Josippus ben Gorion maxime ab istis* laudatur , *Flavius contra Josephus* culpatur.

NOn sine magna voluptate, *Rabbinorum Sapientissime* , humanissimas tuas accepi ; pro quibus 170
gratias Tibi ago , quas debeo , sane haud vulgares. Miror equidem lectionem Josephi accuratissimam, quem velut de facie nosti : At vero vel ipse ego persuadere mihi vix potero , Josephum in religione, vel etiam secta sua , non *inconstantem* , nedum *titubantem* fuisse ; in primis si data opera multa scripserit *in gratiam Romanorum* , in plurimis adversatus & Josippo, & placitis sæpe Magistrorum. Judicium *Isaaci Abrabanielis in Comment. Danielis, Fonte X. Palma VII.* de hoc Scriptore Flavio , jam dudum ab ipso *Vorstio in Observat. ad Tzemach David* , *sive Chronologiam Sacroprofanam R. Ganz* productum , ignorare haud potes ; ubi inter alia fides ei derogatur à Judæis , qui id expresse fatentur:
שיוסף כתב זה לא נקבלהו ממנו׃, *cum Josephus* 171
scripsit istud , *nos non recipimus illud ab illo.* Cur, quæso , non recipitis ? Causa sequitur illico : כי הרבה דברים כתב בחילוף האמת׃ , *quia plurima scripsit cum immutatione veritatis.* Sic vero scripsisse Josephum, ulterius idem affirmat his verbis: כדי להסביר פנים לרומיים כעבד העומד ביד ארונים קשים שידבר כרצונם׃ , *ut elevaret faciem Romanorum* , *tanquam servus existens in manu Domini sui duri* , *qui loquitur ad beneplacitum illius.* Cumque aliquot recensuisset (sit venia verbo) mendacia *Abravaniel* , sic pergit : ואלו רבות עמו שמיראתו פן יכצפו עליו בדברו עמם דברי יתרונות שלא הגיו להם והחניפם בדבריו כלבבם׃, *Atque ejusmodi plurima apud ipsum sunt* , *quia metuebat sibi* , *ne irascerentur sibi* , *cum loquere-*
tur ad eos excellentia (sive , hyperbolas) *quas non* 172
apprehendebant ; atque iis adulatus est verbis suis juxta illorum animum. Ecquis constantem in religione diceret Josephum, quem מחליק לשון *blandiloquentulum* pro ratione (ut ajunt) status his porro coloribus depingit : שמאשר ראה עצמו ברומי עם מלכים ויועצי ארץ להיות בעיניהם כמוצה שלום וכמהליק לשון כתב הדברים. כפי מה שראה שהיו מוטבעים בהם בסברותיהם הכוזבות׃ , *Cum videret se Romæ esse cum Regibus & Senatoribus terræ* , *ut esset in ipsorum oculis* , *veluti pacem colens* , & blandiens lingua ; *conscripsit res* , *prout videbat infixas esse illorum falsis opinionibus:* Ne vacillasse , vel titubasse quidem Scriptorum istum , credamus , qui verbis Prophetarum susque deque habitis , *non firmiter* retinuit verita-
tem? Sic ille : גם בדברי הנביאים שראה בהם 173
זרות כפי ההרגל שנה והחליף אותם ולא חלק כבוד הנביאים מקום שהיה לו לקדש השם בתוכם ילהחזיק את האמת והוא באמת בכלל כי דבר ה׳ יבזה ולמה אב׳ נקח ראיה מדבריו׃, *Cum enim : videret in verbis Prophetarum inusitatum quid* , *mutavit atque pervertit illa ; neque locum honoris concessit verbis Prophetarum* , *ubi decebat illum sanctificare Deum inter illos* , & firmiter *retinere* veritatem. *Atque ipse revera fuit in classe:* Verbum enim DEI sprevit. (Num. xv, 31.) *Cur itaque reciperemus probationem ex verbis ejus?* Ad ultimum cur nolint Judæi accipere probationem ex verbis ejus , omnino liquet : כהיותו בלתי עומד בדבורו ומחליף את משכורתו עשרת מונים׃ *Cum sit inconstans in sermone suo* , *atque immutet mer-*
cedem suam decem vicibus. Gen. xxxi, 7, 41. Hæc 174
brevi verborum compendio excerpere sustinui , *Vir Celeberrime*, ne singula demum evolvere molestum esset. Sed pensiculatius , si placet , æstima, quæso , verba illa Abrabanielis ; cujus non parva apud vos auctoritas: *Non firmiter retinuisse veritatem*, &, quod super omnia est, *verbum Domini sprevisse* eum, quem Tu *vacillasse* pernegas. Hæc profecto *constantem in religione Judaica* virum haud addecent. Verbo me expediam : *Adulator* fuit , *blandiens linguæ ;* itemque *inconstans in sermone suo.*

Su-

Super hæc *Flavium Josephum*, ut & *Josippum*, hunc quidem *Ebræum*, illum vero Scriptorem *Græcum*, prorsus diversos & satis distinctos fuisse, quis non videt? Utrumque enim (hoc est, Ebræ-
175 um & Græcum, ceu semper discordantes inter se) ipsi Judæi solicite conciliare allaborantes, distinctis quoque appellant nominibus; velut *Abrabaniel* statim sub initium loci citati: *Ego vero*, ait, *dico numerum hunc*, *quem* בשם יוסיפון, *nomine Josephi memorant*, *falsum esse*; *non enim sic exstat in libro* בן גוריון, *F. Gorionis*, *qui inter nos est*. Nec illud silentio involvendum, ceu *Flavius Josephus* ab Ebræis modo contemtus fuit, ita *Josippum*, *Filium Gorionis* sacerdotis, vel *Matthiæ* potius, magni ab illis fieri; dilaudatur is enim in *Tzemach David ad annum* 829. *num.* 4. tanquam *vir sapientissimus & prudentissimus*, *vir justus & rectus*; qui cum Sapientes Gemaræ aliquot centenis annis antecesserit, *non esse*, *cum referre* Ebræi *debeant*, לסופר הבלתי נאמן,
176 *inter Historicos minus fideles*. Quo igitur modo *Josippus*, *Ben Matthiæ*, unus idemque cum *Fl. Josepho* nunquam *titubante* fuerit, usque adhuc non vidi. Hæc ad tuas respondeo, Vir Sapientissime, etiam atque etiam rogans, ut deinceps mihi occasione ostendas, ubi erraverim. Bene vale.

Lugd. Bat. a. d. 2. m. Febr. 1651.

Epistola XIV.

CHRISTOPHORO ARNOLDO

Sebaldus Snellius

S. P. D.

Heinsi, Cappelli, Cloppenburgii, Gronovii, & Boxhornii *una eademque sententia*. Vorstius *notatur*. *Quæstionis status*, *de his laudibus*. Priora *potius*, secula, *quam posteriora sunt* fucosa. *Se-
177 culi IIX. suspicio*, *concessa à Ruperto*, *p. m.* Patres decepti *fuere*. *Differunt* rumor, assensus, confessio. *Sententia* D. Cocceji *expenditur*. Ὁ λεγόμενος *notat fere* Messiam impostorem. *Christum* esse Deum, *pro* blasphemia *habitum*. *Discrimen* nudæ mentionis & confessionis *repetitur*. *Scrupulus de* Gemara & Gemaristis *eximitur*. Versio Vorstiana *corrigitur*. Menassis Ben Israël sententia *Snellio arridet*. *Preces disputatiunculis præferendæ*.

Salve plurimum, *mi Amantissime Dn. M.* Dolorem meum è silentio tuo longiori sedarunt binæ tuæ, uno mihi tempore redditæ; pro quarum communicatione, & responsio ad quæsita fusiore, gratias Tibi ago longe maximas. Quod si grave Tibi non est audire, habeo unum atque alterum, quod bono animo proponam; non dubito, quin optime sis interpretaturus. *Heinsii*, *Gronovii*,
178 & *Boxhornii* sententiam intelligo, quæ est eadem cum *Cloppenburgii* & *Cappelli* asserto. Cum *Vorstio* nolim *fictas laudes* appellare, quæ sunt verissimæ, & Servatori nostro maxime competunt. Sed hîc quæritur; an eæ profectæ sint à Scriptore Flavio? Nisi tamen fallor, ob illam causam stomachatur *Coccejus*, ut paullo post dicam. Neque cum eodem Vorstio *fucosa* dicam *secula* posteriora, cum certum sit, vel *prima* fuisse talia, fatente *Casaubono contra Baronium*; & mutationem oporteat factam *ante Eusebium*, *Hieronymum*, *alios*; hi enim, ut notum, jam citant hodiernam sectionem. Hoc ipsum opponitur recte MSS. in quibus ipsa exstat. *Rupertus* tamen b. m. largitus mihi est, *suspectam* eam jam fuisse Photio, Seculo IIX. Decepti sunt boni Patres, ac passi sibi imponi; quod *in prima*
179 *Epistola* Ruperto nostro ostendi. Et profecto longe differunt, *rumor* de passione & prodigiis, à Christo editis, passim sparsus; qui notitiam potuit horum apud plures excitare: aliud est *assensus*, eumque secuta *confessio* adeo illustris in tali homine, quam ea verba inferunt. De illa accipio *Hieronymum*; & fac, fuisse Flavio, non illico hanc dabo posteriorem. Ac proinde, ut ad *Coccejum* accedam, non mirarer, à Flavio fieri mentionem fidei ac veritatis Christianæ etiam hoc loco controverso (sicut admitto libens, alibi integrum esse, & sanum Scriptorem, ubi appellat Iesum τὸ λεγόμενον Χριστόν, vel Johannem memorat, ubi præscindit à religione) si *nudam* faceret *mentionem*; sed *testimonium* edere, confiteri, scribere, quæ hodie exstant, Flavium, nunquam probaverit; qui, quid
dicatur, & à quo, & quorum respectu, expendat. 180
Titubantem fuisse, etiam Rupertus dixit; *sensisse* de Christo nostro *honeste*, non apparet: Ego contrarium credo, quod dicit τὸ λεγόμενον Χριστόν; quo ipso eum refert in classem Impostorum, qui sæpe Messiam jactantes, Romanos molestia, plebem Judaicam damno mactarunt. Nec semper *honoris verbum* deputandum, si quis dicat: *Hic est ille Demosthenes*. Præterea quis, obsecro, illis temporibus quæsitum dicat, *Messias* φιλὸς ἄνθρωπος *sit*, *an Deus*? Vide *Matth. XXII*, 46. Et fac, paucis probis constitisse de hae posteriori, ut *Joh. I*, 49. &, ex institutione Servatoris, discipulis, *Joh. VI*, 69. & *Matth. XVI*, 16. Publice de hoc altum fuit silentium; imo cum emanasset, habitum pro blasfemia.
Joh. V, 18. & *c. X*, 33. *Matth. XXVI*, 65. Et ipse 181
Servator suis interdixit, *Matth. XVII*. 9. Quid ergo sciverit, vel crediderit de hac quæstionis parte Flavius, primo *Pharisæus*; deinde *miles*, in Magistratum legitimum Romanum seditiosus? Ne nunc addam alia. De *Tacito* & *Suetonio* est longe dispar ratio; nihil hi quicquam commune cum Flaviana sectione habent. Repeto superiorem distinctionem inter *nudam mentionem*, & *confessionem*; hæc *suspecta* est, & facit autorem suum; non illa. Εἴγε ἄνδρα Patres *ad Deitatem* referunt, id quod probabilius est, voluisse eorum verborum autorem.

Sed ad dubium tuum de *Gemaræ initio*. Hoc *ad Mosen* referunt, ut solent; sed *Gemaricos Doctores* invenies apud *Vorstium in Chronologiam Jud. pag.* 112.
quibus *ducentis annis*, *ac pluribus* superior est ipso- 182
rum *Josippus*, *ibid. pag.* 92. Nulla ergo pugna, si, *Gemara* seposita, *Gemaristas* attendas; quos dicto spatio *Flavius* & *Gorionides* præcedunt. *Abravanelis* autem *judicio* de Flavio oppone eundem *Vorstium d. l. pag.* 286. & *seqq. Menassen in Concil. p.* 151. Illud vero, ואף שנודה להם, verti debet: *Etiamsi vero largiamur ipsis*, &c. Sed hæc nunc excutere plenius, non vacat. Certe *de nihilo non videtur*, quod ipsi impingit crimen *Abravanel*; ita memini, eum in *de Bello Jud.* appellare *Poppeam* Neronis, *piissimam fœminam*; & (ni fallor) legi alicubi, *suspectum* fuisse Domitiano *ob nimiam familiaritatem cum uxore* Augusta. Quid vero futurum ipsi crederes, si Christianismi, illi Principi tam exosi, vel
tenuem umbram præ se scripto, non dicam tam 183
aperte, tulisset? Atque hæc hactenus. Te, mi amantissime Dn. M. rogo, ut omnia dextre interpreteris; scribo, quod sentio, paratus cedere omni, meliora monstranti. Nominavi viros sine honoris præfatione, omni laude majores: Nunc ad relicta in tuis me accingo. De Sibyllinis nihil moveo, quod ea nihil ad meam Andromachen. Testimonium *Menassis* de Flavio valde mihi arridet; pro communicatione habeo magnas gratias. Nec vulgariter gaudeo de insignibus scriptis, quæ ais proditura; id me discruciat, quod nihil eorum, quæ pridem significasti, ad nos pervenit. Placuisse responsum meum, est, quod Deo gratias agam; qui Te porro Spiritu bono suo dirigat in veritate,
quod scis ejus esse verbum; hoc ama, tracta, ad- 184
mixtis precibus vel è *Meditationibus* atque *Exercitio*

Pie-

Pietatis nostri *D. Gerhardi*, qui libellus elegantissi-
me apud vos prodiit; & plus senties emolumenti,
consolationis atque lucis, quam è difficilioribus dis-
putationibus. Excerpta, quæ *Blondelli* & *Grono-
vii* sententiam contineant, libens præstolabor. De-
um ex animo veneror, ut bene Tibi eveniat iter
Anglicanum; sed heus Tu, *Cantabrigiæ* vide in
Mercatores Batavos ut incidas; quos mittet explo-
ratum meus *Thomas*, ὁ ὀλιγόπιςος. Liceat mihi
apud Te jocari, Charissime; nam & paulatim ri-
dere incipio. *Dn. Hornio* salutem ex me plurimam,
ac reverenter, velim, dicas. Dominus noster Ie-
sus Christus Te propitius servet, Tibi benedi-
185 cat jugiter, ac justo tempore salvum incolumem-
que Tuis restituat, Amen. Scrib. Altdorfii d. 24.
Martii, Anni 51.

Epistola XV.

M. SEBALDO SNELLIO
Christophorus Arnoldus
S. P. D.

Uchtmanni *sententia. Talia quoque de Christo retu-
lisse* Philo *videtur. Comparatur hic, ut Philoso-
phus cum* Seneca, *&* Josepho. *Quæ vulgo nar-
rantur, referre*, Historici officium *est. Mos eo-
rundem*, ex abrupto *aliquid recensendi*. Vox hi-
storica, ἰδού, *velut* Ebræorum ויהי, *&* Arabum
وهي. *Eædem sunt*, Erat, Credebatur, *&* Λεγό-
μενος. Jo. Saresberiensis *hoc testimonium citat*.
G. Hornii *sententia. Josephus Historicum egit. Te-
stimonium istoc* Vorstius *testimoniis Alcorani de
CHRISTO æquiparavit. Christianis* crimen cor-
186 rupti Alcorani *impegit*. Alcoranum *à corruptela*
defendit Jac. Golius. *Excusatio prudens* Grono-
vii. *De hoc loco* Hadr. Junii *judicium*. Blasphe-
mia *R. Menassis*.

Gaudeo sane, *Vir Clarissime*, geminas meas tan-
dem aliquando ad Te fuisse perlatas; ex qui-
bus mentem potius meam (vel saltem promissa)
quam res præclaras accepisti. Promissis tamen sta-
re jam debeo, quæ etiam (sed, quo ære, nescio)
libens exsolvam. Verum sacra Manibus adhuc fa-
cere ante omnia me oportet, umbras venerantem
optimi Præceptoris mei; qui quondam aliter sen-
sit, ac Tu soles. *Uchtmannus* nuper monuit, *Sui-
dam* illustrem Josephi περιοχὴν totidem recensere
verbis. De cætero idem esse, ait, ac si quis lo-
187 cum *Philonis Judæi* in legatione ad C. Caligulam *de
Pilato* negare vellet; ubi dicitur, Pilatum quam
plurimos (quibus utique & Christus continetur)
vel levi, vel prorsus nulla de caussa, morti dedis-
se. En, Philosophus, & Judæus, & ex genere
Sacerdotum Judaicorum talia referre non dubita-
vit? Nimirum *Philo*, philosophiæ studio simul ac
ritibus patriis deditus, quæ ad fidei dogmata atti-
nebant, parum curabat. Alias vero *Scaliger in E-
lencho adversus Jesuitas* Philonem Hebraismi adeo
imperitum fuisse, contendit, ut dubites, an et-
iam legere sciret Hebraice. Porro sic & Roma-
nus Sapiens (admonente iterum *Uchtmanno*) philo-
sophiæ tribuit omnia; nec de religione Christiana
tam solicitus unquam fuit, ut in eam inquireret.
Hoc etiam modo Josephus, recutitis traditionibus
188 suis contentus, & Romanorum insuper, nec non
gentis suæ publicis onustus negotiis, non singula
tam circumspecta perlustravit cura, ut rem ipsam
perscriberet; sed satis erat tum temporis, vel ea
saltim memoriæ dedisse, quæ viritim ac vulgo de
Christo narrabantur. Hinc ipse Pilatus apud *Mat-
thæum* Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστὸν vocat *cap. XXVII.
§. 22.* Nota, λεγόμενον, quem omnes vocabant
Χριστὸν, sive, משיח. Opus igitur fuit, *Historici*
officio fungi, hoc est, ea referre, quæ omnes uno
ore enunciant. At, *ex abrupto*, dicit *Vorstius*,
hæc inseri verba? Is ipse Historicorum mos est,
ut, dum varia conjungunt, ea minus concinne in-
ter se cohærere, Lectori videantur; & maxime id
fieri amat, si quando singulare quidpiam subindi-
care volunt; tunc enim sermonem aliqua ex parte 189
quasi abrumpere necessum est. Frequens hoc ad-
modum *Livio*, ut notat *Cl. Gronovius ad lib. XI.
cap. 32.* hujuscemodi abruptas, & nexu (ceu vi-
dentur) destitutas parentheses facere. Ex abun-
danti voculam ἰδού adjicio, Historicis narrationibus
magno opere inservire, ritu Ebræorum, ויהי, nec
non Arabum وهي, qua formula *Achmed* in *Timuri*
Historia, & *Georgius Elmacinus* in Historia Sara-
cenica, sæpicule usi sunt. *Salianus in Annal.* ob-
servat, τὸ *erat* in Hieronymo mutatum fuisse in,
credebatur esse. Quicquid vero sit, *credebatur*, in-
dicat famam atque opinionem vulgarem; & notat
τὸ λεγόμενον. Adde, quod nec *Jo. Saresberiensis* (qui
claruit, *Trittenhemio* teste, sub Friderico Imp. pri-
mo, Anno Domini M. C. XL.) metuens ullius frau- 190
dis, *lib. II. Policratici, cap. 9.* hæc ipsa citavit ver-
ba, tali modo incipientia: *Fuit autem iisdem tempo-
ribus Iesus, &c.* quorum is est finis: *Christus hic
erat.*

Sed ne nimis sententiæ Ruperti b. m. studere vi-
dear, eorum quoque sententias (studio atque amo-
re veritatis) illico subjungam, qui tuis partibus fa-
ventes, verba Josephi genuina esse, pernegant. *Ge-
orgius Hornius* (Te amicum veterem multa salute
impertiens) sic fere sentit: Josephum, linguæ E-
braicæ satis peritum, utique non ignorasse, quid
esset משיח, nimirum Χριστός; quem hoc ipso nomi-
ne appellare non ausus fuisset. At vero (juvat,
aliquando esse contrarium!) id ipsum *fidelis Histo-
rici munus* esse, supra diximus; ut non solum nuda
personarum nomina, sed etiam res ipsas, uti sunt, 191
ex ore narrantium recenseat; ita tamen, ut nihilo
minus incertum sit, utrum is illorum verbis (quæ
modo recensuit) calculum suum addat, ac probet,
nec ne? *Tacitus*, itemque *Suetonius* commemorant
Christum, sive *Chrestum*: Quid tum postea? Per-
git idem *Hornius*: Aliud est, inquit, Christi no-
men apud Gentiles legi; aliud, apud Judæos: Ne-
que me hic ictus ferit; oratio integra, sive à Ju-
dæo, sive à Gentili profecta fuerit, penitius sem-
per inspicienda est, quid in ea de aliquo dicatur,
vel (ut barbare magis loquar) prædicetur. Addit
Hornius, vir amicissimus: Si ita sensit Josephus,
mirum est, quod in religione sua permanserit. Ec-
quis vero nescit eundem (*Abravanele* teste *in Da-
nielem*) fuisse titubantem? Dein fabulis affectibus- 192
que suis occœcatus, civilibusque negotiis graviter
onustus, aliter sentire noluit, nec potuit. Tan-
dem hæc adjecit Vir Clarissimus: Nugator nugas
Judaicas hinc inde plurimis sæpe verbis ac lineis
descripsit; ea vero, quæ ad historiam Christi at-
tinent, brevi admodum calamo perstrinxit. Non
mirum, & Judæum, & militem, & hominem po-
liticum talia tanti non facere, quæ penitioris sunt
Theologiæ; sed breviter, & ex sententia potius
aliorum perscribere. Candide agat Historicus, opor-
tet; & aliorum referat mentem, quamvis ipse non
ita sentiat. Quod si Scriptor aliquis orthodoxus,
ex ore ac mente Pontificiorum alicubi diceret, *Pa-
pam esse caput universæ Ecclesiæ*, numquid exinde
concluderem recte, Scriptorem illum Pontificiis 193
favere, nec aliter revera sentire? non autumo.

Cl. *Vorstius* Josephi (quod ferme oblitus essem)
locum cum Muhammedicis de *Christo Iesu*, *filio
Mariæ* (المسيح عيسى ابن مريم) aliquot testimo-
niis, in compendium historicum à *Levino Warne-
ro*, duce *Golio*, fideliter collectis editisque com-

parans,

parans, constanter asserit, ea omnia in eodem habenda esse pretio, quo nempe Josephi locus; hoc est, esse supposititia. Causam desideranti, hoc ulterius responsi dedit: Tot *Christianos in Arabia*, *Persia*, *& Indiis*, facili negotio talia inserere, & sic nos, perinde ac Infideles, eadem arte ludere istos omnino posse. Sed audiamus ea de re sum-
194 mum virum, *Jac. Golium*, ita censentem: Literulas Alcorani omnes esse numeratas, ita ut affirmare non dubitet, majorem (vel certe haud imparem) in illo certitudinem lectionis deprehendi, quam in S. Bibliorum codice. Vocales interdum (ex amanuensium incuria) variare, libenter concedit; quod MSto parum, vel prorsus nihil detrahit, dummodo characteres literarum in numerato habeamus. Quid? quod *septem* gentis Arabicæ *sectæ*, in Theologia sua sæpissime dissentientes, in Alcorano fideliter exarato semper concordant inter se. Cæterum ipsi Arabum Theologi in commentariis suis subtilissimis doctissimisque ea ipsa de Christo loca, sive testimonia, totidem citant verbis; dum de his disputant. Exstant præterea in
195 magni illius Golii Bibliotheca, MStis Orientalibus refertissima, MSta etiam Alcorani exempla, in *India*, *Arabia*, *Persia*, *Turcia*, nitidissime descripta; quæ optime inter se conveniunt. Silebone MStum ejusdem, *à Mauris* ante *quingentos* annos in ipsa Mauritania; & aliud *Meccæ*, in Muhammedis patria, nec non fragmentum aliquod, insigne prorsus ac splendidum, ante *nongentos* annos exaratum; in quibus omnibus eadem, salvo atque integro sensu, leguntur. Sed hæc, *ὡς ἐν παρόδῳ*.

Gronovius, Musis suis canens, calculum album vel nigrum addere, in amicissimis suis nuper ad me datis, modeste satis recusavit; consulens famæ suæ, ne impietatis notam pateretur; ceu *Scaligero*, *Casaubono*, *Grotio*, *Salmasio*, aliisque magnis nominibus non raro accidit: Excerpsi autem verba
196 illius, quæ me Tibi excusatum reddent. [*Vide sis Epist. sequentem.*] Herbam Te porrigere juberem, Amice dulcissime, nisi linguam mihi occlusisset singularis amicus meus, *Dav. Blondellus*; qui tam accurate ac solide omnia explicuit, ut nihil habeam, quod reponam. Sic enim ille, cum MSti Codicis in Anglia apud *Whelocum* aliquam in meis mentionem fecissem. [*Adi Epist. XVII.*]

Ad ultimum subjungo viri sublimis judicii, ac mirificæ eruditionis, *Hadr. Junii*, sententiam, quam modo coram exposuit: *Josephum* scilicet in Græca historia sua *liberius* fuisse *locutum*, eo quod Judæi linguæ illius essent ignari; hinc non mirum videri, etiamsi hæc ipsa verba in *Gorionide* non leguntur. At *ex abrupto* posita nemini hypobolimæa
197 videri debere, ait, quia hæc scribere, proprii ejus instituti non erat. Postremo dum Josephus, *ἔργα* quædam *παράδοξα* commemorat, non est (inquit) cur quisquam subesse fraudem metuat; ipsi enim Judæi credunt, & scripto perhibent, IESUM schedulæ cujusdam, in sura absconditæ, beneficio multa patrasse miracula. Quod nec ipse (ceu olim in meis significavi) *Menasseh Ben Israël* negabat, Christum, inquiens, miraculis suis (absit verbo blasphemia) imposuisse fœmellis. Verbo me expediam; si possum: Josephum hujus rei indicem potius, quam judicem fuisse, arbitratur; quod de se quondam, *ὁ πάνυ*, *Vossius* affirmavit in *Historia Pelagiana*; quam nobis recensuit, sed sine præjudicio. Nimis profecto longus sum, in re-
198 censendis virorum apud nos doctissimorum judiciis, quæ vehementer desiderasti; quare nunc finem scribendi facio. Bene vale, mi Charissime! meque, ut soles, ama. Dat. Amstelodami, a. d. XVII. m. Apr. A. C. cIↃ. IↃc. LI.

ADDITAMENTUM.

QUantus honor, *Christiane Lector*, etiam apud Muhammedanos, Iesu Christo, Domino nostro habitus fuerit, non solus nos docet *Lev. Warnerus in Compendio Historico eorum, quæ Muhammedani de Christo, & præcipuis aliquot religionis Christianæ capitibus tradiderunt*; quod in lucem emisit Lugd. Bat. A. C. cIↃ. IↃc. XLIII. Verum etiam *Jo. Seldenus Comment. in Eutychii, Patriarchæ Alexandrini, Origines Ecclesiæ suæ, pag.* 59. ad Precationem Iesu, Filii Mariæ (quæ quasi Dominica altera est) in libello MS. extantem, cui titulus: *Preces dierum*, singularum scilicet hebdomadis, annotavit sequentia:

NEque mirum videatur, quod D. N. Iesu Christi, 199
aut Beatæ Virginis nomen adeo reverenter habeant Mahumedani. Ut cum de Patriarchis veteris Testamenti, aliisve, quos magni æstimant, demortuis; sic etiam cum de hisce, sive simul sive seorsim loquuntur, infrequens non est adjectio illa: Super eos sit pax! (*aut* super eum, *aut* eam.) *Quemadmodum nominibus mortuorum, quotquot sine reverentia memorare nolunt Ebræi, subjicere plerumque solent*, עליו *seu* עליהם השלום, super eum, *aut* super eos sit 200
pax! *Et in Alcorano, summo cum honore, mentio fit non rara D. N. Iesu Christi. Repetitum legitur in* Azoara 2. *velut ex persona Numinis*: Dedimus Iesu, Filio Mariæ, virtutes notissimas (*miracula faciendi interpretatur* Mahumedes Ben Achmet, *egregius Alcorani Paraphrastes Mahumedanus*) & fortem eum reddidimus per Spiritum Sanctum. *Salutatio item Angelica ad hunc modum se habet* Azoara 3. *Arabice, sed Latine quinta*: O Maria, Deus bonum nuntium tibi mittit per Verbum suum, quod ex eo est. 201
Nomen ejus Messias (*seu Christus*) Iesus, Filius Mariæ, potens in præsenti seculo, & futuro; scientissimus, qui loquetur hominibus in cunabulis (*infantulis*) & senibus, vir optimus. *Ubi Mahumed Ben Achmet, Paraphrastes, expressim illud*, Verbum suum, quod ex eo est, *interpretatur per* Filium, *nempe Mariæ tantum. Nec enim aliter vult secta illa. In præsenti autem seculo intelligi eum, ait ille, potentem fore* prophetia; *atque in futuro*, intercessione & præparatione cœlesti. *Compluria ibi* 202
sequuntur, quibus maximi fit apud eos tum D. N. Iesus Christus, tum Euangelium ejus; uti Azoara 5. *Arabice, seu* 12. & 13. *Latine; &* Azoara 17. *Latine, quæ Arabice est*, 61; *alibique in farragine illa. Et vide sic* Joannem Cantacuzenum in Apologia 4. *κατὰ τοῦ Μωαμέθ*.

Hæc *Seldenus*. Hac ipsa de re (quod nimirum Alcoranus Christum habeat pro *Dei Legato*, & *Ejus verbo*; nec non Euangelium pro *verbo Dei* agnoscat) egit etiam Anglus ille doctissimus, *Laurentius Sarson*, sed idiomate Britannico, in *Analysi of the I. Timoth. I. 15. pag.* 74. 75.

EPISTOLA XVI. 203

CHRISTOPHORO ARNOLDO
Jo. Fredericus Gronovius
S. P. D.

Gronovii curæ secundæ in Livium. *Amica* Richterorum *mentio. Lis istæc erudita* Theologis *relicta. Magnis viris* impietas *objecta.* Gronovii pietas.

LIbenter vidi tuas, & sane citius illis respondissem, ni me multa identidem impeditum tenuissent. Nam eodem tempore & libellum, quem vides, donoque Tibi mitto, edebam; & *Noctes Atticas Gellii* Elzevirio ad editionem parabam; & *Livium*, quem aut reddiderunt jam, aut reddent prælo propediem, qui istuc incolunt Elzevirii, recensebam;

204 ſebam; in quo quidem tantum ſecundarum curarum mihi naſcitur, ut quæ finis futura ſit, nondum prævideam. Multæ interea non publicæ tantum, ſed & privatæ in gratiam ſtudioſorum ἀκροάσεις faciundæ; ut taceam de officiis quotidianis vel præſtandis vel excipiendis, quid mihi vacui temporis relinquat, facile tibi erit rationem inire. *Richterorum*, *Patris* venerandi Senis, & omnibus virtutum honorumque ſtipendiis emeritis, *Filii* in paterna ornamenta præclare ſuccedentis, conſtanti erga me amore & judiciis mirifice delector. De loco τοῦ ἑλληνίζοντος Ἑβραίου noli me in palæſtram iſtam vocare. Τοῖς μαθοῦσι γράμματα res expeditiſſima eſt: "Sophiſtis non poteſt perſuaderi, qui ſtatim ad
205 "impietatem, bonis viris objiciendam, & Grammaticos eſſe Theologiæ (quam iſti in Sophiſticen converterunt) ignaros, decurrunt. Hoc "*Scaligero*, *Caſaubono*, *Salmaſio* accidit. Itaque "conſtitui anſas illas calumniaturis non dare, & "vita potius ac ſententiis pietatem, & ſi quid in "ſacris profeci, oſtendere; quam quæſtiones, quæ "ſui fori eſſe putant, tangendo oſtentare. **** "Vale, mi Chriſtophore, & me ama. Non. Febr. Daventr. cIↃ. IↃCC. LI.

EPISTOLA XVII.

DAVID BLONDELLUS

Chriſtophoro Arnoldo

Εὐπράττειν.

Blondelli humanitas *ſingularis*. *Scripta ſua is recen-*
206 *ſet*. *Snellio herba porrigitur*. *Ad MSta hic non recurrendum*. *Fraus* ante Origenis ætatem *facta*. Seculum II. *propter impoſturas* infeliciſſimum. *Hinc fraudes piæ* Pſeudo-Eſdræ, Pſeudo-Sibyllæ, Euangeliorum, Actuum, Apocalypſeon, Hiſtoriarum, Prophetiarum, Oraculorum, Triſmegiſti, Hyſtaſpis. *Somnium eſt*, Joſephum, Philonem, *&* Senecam *Chriſtianiſmo imbutos fuiſſe*. *Mala connexio fraudem indicat*. *Hæc pericope* expuncta, *ſenſus* planus *oſtenditur*. Virum *non recte* negavit *Flavius*. *Chriſti verbis contrarius eſt*, *in* converſione Gentilium. *Sola ex his* Syrophœniſſa. *Additur* Hæmorrhouſa, *ex fama tantum*. Statua, *Chriſto poſita*. *De* multis Gentilibus *quæſtio eſt*. *Chriſtiani*, ex Gentibus & Judæis, φῦλον *dici nequeunt*. *Abſurdum eſt*, *Joſephum de* Prophetarum oraculis, *&* *Ieſu* reſurgente die tertia, *hæc ſcripſiſſe*. *Parænesis de* pace Eccleſiaſtica.

Quas ad me 4. Nonas decurrentis menſis de-
207 deras, hodie deferente *Reverendo Domino Viſſero*, *Auguſtanæ confeſſionis fratrum Eccleſiaſte*, accepi; & commendatiſſimas tam tuo, quod reconditiorem eruditionem ſpirat, quam *Nobiliſſimi Dn. Harſdörfferi*, & *Clariſſimi Dn. Snellii* nomine habui. Eorum ſemel ſuſceptis mandatis tanta ſuperſtitione teneri non debueras, ut vel ad momentum me eorum voluntatis certiorem facere differres. Non adeo ſunt pretioſa mea ſive tempora ſive ſtudia, ut quenquam juſta & pia poſcentem à me arcere debeant; mihi me non natum memini, quique quam curta ſupellex mea ſit, novi, tam à venditandis reculis meis, quam à deneganda earum communicatione alienus eſſe, per Dei gratiam didici. Utinam penes me eſſet, quod *Valerium* tuum *Catonem*
208 magis ac magis emacularet, offerrem lubens; ope, quam exigis, deſtitutum, nihil quod in uſum tuum ſit polliceri, non moleſte feres. Quo magis *hiſtorica mea* commendavit *Dn. de Elz*, eo ſolicitius mecum repeto, quid tanta commendatione dignum publico dare potuerim; vix enim quicquam tractavi, quod *hiſtoria* dici mereatur, ante annos 30. libellum edideram *Apologeticum pro Proteſtantium Eccleſiis*, in quo nonnulla hiſtorica attigeram; ſed vix ullum hodie exemplar extare puto, aut de juvenili opuſculo nobiliſſimum virum cogitaviſſe. Ante decennium ſpiſſum volumen *de Primatu in Eccleſia adverſus Baronium*, *Bellarminum*, *Perronium* Cardd. alioſque Rom. ſedis palpones, publici juris feci; nec id tamen, ut multa veteris Eccleſiæ facta contineat, hiſtoriæ nomen ferre poteſt. Anno 209
1646. *Diatriben de formula*, *Regnante Chriſto*, in qua Henrici IV. Imp. & Philipporum I. & II. Francorum hiſtoria ex parte elucidatur; eodemque fere tempore *Apologiam* pro ſententia *Hieronymi*, *de Epiſcopis & Presbyteris*, ac tandem *Elucidationem familiarem* famoſæ quæſtionis: *An fœmina inter Leonem IV. & Benedictum III. Papas media ſederit?* elucubravi. Hæc tria Blaewius noſter ſub prælum ſuum miſit. Excudit nunc idem primum volumen *Everſionis Vindiciarum Hiſpanicarum*, quas adverſus Regis mei gentem & dignitatem per orbem Chriſtianum diſſeminavit ** *Chiffletius*; quem pro ſuo merito excepturus ſum. Nihil horum in mentem *Dn. de Elz* veniſſe crediderim; ſed forte nactus diſſertatiunculam *de Regni Neapolitani jure*
pro Tremollio Duce, ab ejus Legato Principum ple- 210
nipotentiariis Monaſterii & Oſnabrugis congregatis oblatam, non improbavit, rogatoque auctoris nomine, *à me profectam* audiit; ſed certi nihil pronunciaverim, nec eam ejus præconio dignam cenſuerim. Si qua in re officia qualiacunque mea *Dn. Harſdörfferus* deſideret, ſimul ac exegerit, toto affectu bene de eo mereri ſtudebo.

Ad *Dn. Snellium* venio, qui tam vere *aſſutam Joſepho laciniam* aſſeruit, quam inconſiderate negavit *Doctor*, quiſquis ille eſt, *Jenenſis*; quibus ſe firmamentis ſubnixum putet, divinare, meum non eſt; ratione omni deſtitutum eum, certo certius eſt; nec ad *Cantabrigienſes Codices*, ut hallucinatio ejus revincatur, recurrere neceſſe eſt. Facile crediderim, antiquiora recentioribus puriora non eſſe; 211
imo *ante annum* 200, ipſamque *Origenis* ætatem, inquinatiora fuiſſe, res ipſa clamat; cum *Origenes* adverſus *Celſum* anno circiter 235. *Euſeb. Hiſt. lib. III. c.* 23. *Ruffinus* in verſione, *Hieronymus* in Catalago, *Cedrenus*, *Nicephorus*, *&c.* Joſephum ſcripſiſſe dicant, *Judæos pro vindicta Jacobi Juſti debellatos*, *& dira paſſos*; quod nemo in exemplaribus hodiernis, hac in parte ſincerioribus, deprehenderit. Quod de DOMINO IESU ei infartum eſt, *Euſebius lib. III. de Euangel. Demonſtr. lib. I. Hiſt. c.* 10. & ex eo *Ruffinus* & *Hieronymus* genuinum crediderunt; nec advertere dignati ſunt, *ſecundum* Chriſtianiſmi *ſeculum* (ſive *impoſturam* facientium effrænem *audaciam*, ſive patientium *ſecuritatem* plane deplorandam, ſpectare libeat) infeliciſſimum 212
fuiſſe; nec ullum unquam *fraudes* plures *pias* venditaſſe: Hoc enim, regnante Nerva, *Pſeudo-Eſdram*; Hadriano deſinente, *Pſeudo-Sibyllam*, ſuppoſita *Euangelia*, *Actus*, *Apocalypſes*, *Hiſtorias*, *Prophetias*, propemodum infinitas protulit: Eodem decurrente, immani auſu & *Monarchia divina*, & *Incarnationis veritas*, & *regenerationis neceſſitas* oppugnata eſt; quoque molimine falſis Chriſtianis commenta ſua pro *Sibyllinis Oraculis* Gentibus obtrudere placuit, eodem & *Pſeudo-Hermetem Triſmegiſtum* ſubornare, & *Hyſtaſpem* confingere, & Joſephum non uno loco interpolare, & *Philonem* cum *Seneca* Chriſtianiſmo imbutos ſomniare viſum eſt; ſed æque falſo. Ne à *Joſepho aſſictis* abſcedam, res ipſa clamat, intruſa eſſe; non enim cohærent præcedentibus, non ſequentibus; *iiſdem* 213
vero *expunctis ſenſus planus eſt*, ei nihil deeſt; imo priora poſterioribus optimo ordine ſuccedunt. *Antiq. lib. XIIX. cap.* 4. de Judæorum, ob tumultum à Pilati milite cæſorum, calamitate verba cum feciſſet,

cisset, ad aliud eorum infortunium, ne syllaba interposita transierat, hæc ad verbum scribens: Πολλοὶ μὲν αὐτῶν ταύτῃ καὶ ἀπέθνησκον, οἱ δὲ καὶ τραυματίαι ἀνεχώρησαν, καὶ οὕτω παύεται ἡ στάσις. Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἕτερόν τι δεινὸν ἐθορύβει τοὺς Ἰουδαίους. Sed *inter utriusque calamitatis narrationem* suam de Christo περικοπὴν mediam inseruit, & consimili audacia lætiores ludos faciens, *cap.* 7. corrupit. Scripserat *Josephus*, ταῦτα Ἡρώδης γράφει πρὸς Τιβέριον. Ὁ δὲ ὀργῇ φέρων τὴν Ἀρέτα ἐπιχείρησιν, γράφει πρὸς Οὐϊτέλ-
214 λιον, πόλεμον ἐξενεγκεῖν, καὶ ἤτοι ζῶον ἑλόντα, ἀναγαγεῖν δεδεμένον, ἢ κτεινομένου πέμπειν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Καὶ Τιβέριος μὲν ταῦτα πράσσειν ἐπέστελλε τῷ κατὰ Συρίαν στρατηγῷ. Οὐϊτέλλιος δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς πόλεμον, *&c.* At nebulo, ut suo de *Johanne* commento locum faceret, *narrationis filo abrupto*, post στρατηγῷ *lineas* 20. nec prioribus nec posterioribus cohærentes *intrusit*. Falsa etiam, & inconvenientia, de CHRISTO DOMINO & Christianis scripsit; cum *virum sapientem* eum dixisset, *virum* negare maluit, quo argumento? ἦν παραδόξων ἔργων ποιητής, quasi vero, *quæ præter opinionem fiunt*, viro convenire nequeant; sic *Mosen*, *Eliam*, *Elisæum*, παραδόξων operatores *viros* jure negaveris. *Secundo* falsum, imo Christi ipsiusmet verbis, & expressæ
215 protestationi contrarium, quod de eo addit, πολλοὺς Ἑλληνικοὺς ἐπηγάγετο. Quos enim Gentiles (si *unam Syrophænissam*, cujus filiam sanavit, excipias) convertisse legitur? ad eos *se missum* negat, Chananeam *canem* vocat, & *pane filiorum* indignam pronunciat; Discipulos, Euangelii prima semina jacturos, *in viam gentium abire*, *& in urbem Samaritanorum ingredi* vetuit; nec ante *demissum cœlo linteum* Gentes ad participationem gratiæ suæ vocandi potestatem fecit; qui ergo Ἑλληνικοὺς induxerit? *Hæmorrhousam*, Cæsareæ Palæstinæ, seu *Paneadis*, civem fuisse, ex fama narrat *Euseb. lib. VII. c.* 18. Ab eademque *ex gentili more* Christo positam statuam, quam tamen ipse non viderit; & sub *Juliano*, post ejus mortem, confractam refert *Sozomen.*
216 *lib. V. c.* 20. Sed de *mulieris* gente, in *Herodi & Judæorum* terra *sanatæ*, nihil Euangelium; ut vero *Paneade* ortam demus, non ex ejus conversione conficitur, quod volebat Pseudo-Josephus, *multos Gentiles* à Christo vocatos fuisse. *Tertio* Christiani ex *Gentibus* & *Judæis*, quo Josephus tempore scripsit, promiscue collecti, φῦλον dici nequaquam potuerunt. *Quarto* absurdum, Josepho à Christianismo alienissimo, & ad Gentilium vanitatem magis, quam Apostolorum disciplinam inclinanti, tribuere, quod *Prophetas* de DOMINO IESU, quem nunquam coluit, *locutos* aut *die tertia excitandum* prædixisse agnoverit. Ut finem faciam, nihil in tota illa περικοπῇ, quam Pseudo-Christiani
217 ante annos 1300. ejus operi assuerunt, si quid capio, Josepho conveniens, nihil (quicquid in contrarium *Jenensis Doctor* moliatur) sanum video. "Pudeat Christi servos, mendacia, quia antiquos "propitios habuerunt, & credulæ & ad fabulas ni"mium facili fidelium multitudine fucum fecerunt, "tantisper dum *Nocentius ex Vaticano* adversus pa"cem publicam detonet, & Protestantibus uni"versis dira minatur, mordicus tueri; & de lana "caprina adversus fratres libere, pro suo jure, "quod credebant verius, efferentes digladiari: "Deus Opt. Max. universos ad pacem componat! Tu vero, *mi Arnolde*, mei in precibus tuis memor, magnis illis Viris, qui de me consultando mandata dederant, quandocunque se occasio offe-
218 ret; respondebis; meque acceptæ hujus epistolæ certiorem facies. Vale in Domino. Dabam Amstelodami A.D. 1651. 8. Kal. Martias.

EPISTOLA XVIII.

CHRISTOPHORO ARNOLDO

Abrahamus Whelocus

S. P. D.

Longissimæ *de hoc testimonio* literæ *Wheloci* perierunt. *Josephi MS.* nullum in Bibliotheca Cantabrigiensi. *Josephum appellat* nobilem Judæum, *nec non*, oculatissimum *&* optimum Judæum, *item*, Virum probum, *&* nobilem Scriptorem. *Hanc pericopen* Christianæ Ecclesiæ gemmam *vocat. Fundamenta fidei Historiarum infantiæ non committenda sunt. Angli Germanos amant.* Arnoldus *quidem in Epist.* ad Diegum *fatetur*, *se testimonium illud in Cod. MS. invenisse. Antiquitas pro eodem allegatur.* Eusebii *encomium*, *& locus.* 219
Sozomenus *Josephum* laudat. *Is ipse ex Josepho* Christi divinitatem *adstruit. Editio* Persicorum Euangeliorum *promittitur.*

SAlve, *Ornatissime Domine Arnolde:* Gratulor mihi jucundissimam amicitiam tuam, cum multas ob causas; tum propter illam potissimum, quod veritati impensissime faveas, & nobilium Polyhistorum veracitati. Literas quidem, easque prolixas, elegantioribus tuis responsorias, accepit à me delicatulus civis noster, & juvenis, *Baretius*; satisque (si illum probe noveris, quod in laudem dico) λογοδαίδαλος. At ille (quas accepisse se & lætor hoc teste) fatetur, legatas ait per comitem quendam Legati, Lugdunum Batavorum. Verum
ego in via excidisse sentio, & doleo; sed dolorem 220
minuit amissi epistolii, cum ipso doctissimo Te, & comtissimo viro tam propinqua confabulatio; & propinquior in posterum, si Tibi huc ad hanc civitatem nostram, & *Athenæum antiquissimum*, veniendi sors tua attulerit. Aisne (Vir præclare) famigeratissimam & decantatissimam illam περιοχὴν *Josephi lib. XIIX. Antiq. cap.* 4. tot in Germania viros celeberrimos exercuisse? & disputationes acerbiores inter illos jam, nescio quam levi, aut plane nulla de causa ortas; easque auctiores demum factas *fabula* quadam & *somnio*, Bibliothecam *Cantabrigiensem Codicem habere MStum*, qui eam particulam, ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν (ut in prioribus literis tuis) non habebat? vel (ut in proximis hisce) licet isthæc apparebat quidem, supposititiam
Doctor eximius Jenensis forte suspicatur? Sed nec 221
verum, nec supposititium, hoc est, nec verum (in hanc sententiam) nec (quod mireris) falsum, affirmat Codex MS. Bibliothecæ publicæ Cantabrigiensis: Qualem Codicem MStum neque hodie, neque majorum nostrorum ætate vidisse autumo, imo credo, Academiam nostram. Neque hinc ajo, magnum illum Theologum falsum esse, fallacia certe & suspicione fraudis *majorem*; Doctorem quippe in Academia nobilissima veritatis supremæ Professorem: Nam, ut hominem tamen scias, & licet non fallere, at falli; vel ad fallendum proclivem, quod aut *Oxonii* vidit, aut *Londini*, alibive; non mirum, si vir occupatissimus, locorum & rerum multarum oblitus, putaret, vi-
disse se *Cantabrigiæ*. At liceat mihi & hoc etiam 222
atque etiam premere: Si tale quippiam contra fidem illam *nobilis Judæi*, in MSto ullo Codice vidisset, proclivior ego sum, ipse ut credam, *ipsam* etiam *corrumpi magis antiquitatem*; quam ut tam gloriosum & spectabile inter ipsos convertendos Judæos testimonium aut extingueretur, aut ullo modo premeretur. Tollatur è medio potius, atque penitus è mundo, *Flavius Josephus*, quam ut illam à Christiana Ecclesia *gemmam* (illam intelligo περιοχὴν) tolli patiamur. Verum (Vir eruditissime)

me) veritas palmam, non fraus ſpecioſa pietatis ceruſſa, obtineat: Idque vel maxime, cum admiranda & veneranda canities antiquitatis acceſſerit. Cur non ipſe *oculatiſſimus*, *& optimus Judæus*, ſi quis illa ætate ullus, diceret; cum nihil, præter-
223 quam, quod *virum probum* decuit, dixiſſet. Faveant Judæi, ſi & quod valde volumus, & in illam juramus ſententiam, facile credimus: Sed non adeo faciles, qui *fundamenta fidei* noſtræ, Petra æterna in cœlo fundata, *fragilitati* aut *infantiæ hiſtoriarum* committamus. Sed non ingratum benevolis veritati Chriſtianis, ſi antiquitas, atque etiam novitas (licet in multis clauda utraque) eant curantve, ut poſſint, in ſententiam noſtram. Liceat mihi in cauſam hanc vitæ æternæ noſtræ à Joſepho, homine Judæo, non ſine mira Dei providentia defenſam, hinc à *Cantabrigia* in *Germaniam* veſtram, & noſtram quoque (*è Germania etenim nos oriundos gloriamur*) unum aut alterum ſpargere argumentum.

224 *Alter* familiæ tuæ (Vir egregie) & nominis, *Arnoldus*, Vir eruditione atque auctoritate conſpicuus, *in epiſtola ſua ad Nobiliſſimum Diegum*, in laudem editionis Flavii Joſephi data, ante illam Joſephi Hiſtoriam typis mandatam, *eandem* videbat *Codice MSto diſerte demonſtratam.* Numquid deſiderant MStum Codicem in hoc teſtimonium Chriſtiani? rogitent manes Domini *Arnoldi* illius τοῦ μακαρίτου; aut rogitent librum hunc, quem verſamus, in lucem datum: *Unde tu liber impreſſus originem ſortiris?* à fonte, reſpondet, antiquitatis, & Codicis, è Græcorum ſcriniis huc ad oras Occidentales venientis MSti. Tantum certe MSto Codici *Venetorum*, aut *Baſileenſium* tribuendum, quantum *Cantabrigienſi*, ipſa experientia ſatis proclamat.

225 Quid, quod hoc ipſum de CHRISTO teſtimonium, ut ab antiquis uſque temporibus, inter Hiſtoricos, veritatis cuſtodes, receptiſſimum, ornare geſtiat *Euſebius*, autor ſane, in quem (ut hiſtoricarum rerum mirabiliter gnarum) nemo vel demum hiſcere audebit. Sic ille, vel ipſius Joſephi hac in re diſcipulus, *lib. I. Eccleſ. Hiſt. cap.* 11. Γίνεται δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον, Ἰησοῦς τις σοφὸς ἀνήρ, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή. Ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητής. Διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν σὺν ἡδονῇ τἀληθῆ δεχομένων. Καὶ πολλοὺς μὲν τῶν Ἰουδαίων, πολλοὺς δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀπηγάγετο. Ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν. Et ut eundem eſſe Chriſtum, quem fatemur, noſtrum, agnoſcamus; ita paullo poſt reſurrectionem depingit: Ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἡμέραν ἔχων πάλιν ζῶν, τῶν θείων προφητῶν ταῦτά τε καὶ ἄλλα μυρία περὶ αὐτοῦ
226 εἰρηκότων. Hæc *magnus* ille *hiſtoricæ veritatis myſtagogus* nobis reliquit. Nec non *Sozomenus* (in eodem argumento & multus quidem, & dilucidus) *lib. I. Hiſt. cap.* 1. Nec ipſum gravat auctorem Joſephum ſtilo celebrare: Ἰώσηππος ὁ Ματθίου ὁ ἱερεύς, ἀνὴρ παρά τε Ἰουδαίοις καὶ Ῥωμαίοις ἐπιδοξότατος γενόμενος ἀξιόχρεως ἂν εἴη μάρτυς τῆς περὶ Θεοῦ ἀληθείας. Ἄνδρα μὲν γὰρ ἀποκαλεῖν ὀκνεῖ, ὡς παραδόξων ἔργων ποιητὴν, καὶ διδάσκαλον ἔργων ἀληθῶν. Et ne quid admirandæ huic deſit *nobilis* quidem *Scriptoris* auctoritati, CHRISTI etiam ex eodem Joſepho *Divinitatem* ſic paullo poſt plane adſtruit: Καὶ μοὶ δοκεῖ ταῦτα ἱστορῶν μονονουχὶ βοᾶν ἀναλόγως τοῖς ἔργοις Θεὸν εἶναι τὸν Χριστόν, ὑπὸ δὲ τοῦ παραδόξου πράγματος καταπλαγεὶς
227 ὡδί πως μέσος παρέδραμε, μηδὲν τοῖς εἰς αὐτὸν πιστεύσασιν ἐπισκήψας, μᾶλλον δὲ καὶ συνθέμενος. Sic argute pieque, atque intrepide *Joſephus*; atque è Joſepho *Sozomenus*, non contra veritatem quantillumcunque muſſitantes, pro veritate contendunt.

In *Perſica Euangelia*, prælo brevi mandanda, pro virili adlaboro: Characteres cum & grandiores non adeo terſos nacti ſumus, *annotationes multas*, oræ libri dandas, ſubterfugio. Vale, *Vir Clariſſime*, & meis horridioribus, & Perſicis apicibus vexato interdum, ignoſcere digneris.

Cantabrigiæ, Auguſti 12. cIↃ. IↃc. LI.

EPISTOLA XIX. 228

JO. FREDERICO KRESSIO à KRESSENSTEIN,

Thomas Lanſius

S. P. D.

Teſtimonium hoc olim nequiter eraſum ſtatuit. Criticorum cenſuram improbat. Semper pro genuino *habuit. Ex hoc ipſo non ſtatuminandum Chriſtianæ religionis myſterium. Chriſtus in* S. Scriptura *quærendus eſt, quæ* ſola *nobis* cynoſura.

Nobiliſſime KRESSI, *Amicorum Chariſſime!*

SCheda à *Dn. Arnoldo* P. P. Norico miſſa fuit, omnino mihi gratiſſima: quippe quæ nova me beavit amicitia. Quod theſauri genus ego in primis facio magni, tanquam ſuaviſſimum ſenectutis 229
præſidium condimentumque. Quod autem ad locum *Fl. Joſephi* ex *lib. XIIX. cap.* 4. productum attinet, ſic breviter accipe. Quamvis non ignorem, & olim fuiſſe nefarios λειπωδέρμους, qui alicubi tam illuſtre de IESU CHRISTO teſtimonium nequiter eraſerint; ſciam quoque, extitiſſe poſtea nonnullos, qui Criticam cenſuram admolientes *Græco illi Livio* (uti à *D. Hieronymo* honorifice appellatur Joſephus) fidem memorabilis dicti εἰς ἑκάτερον raptaverint prælicenter: nihilominus ego *ſemper in ea ſteti ſententia* firmus, Joſephum *ſingulari Divini Numinis impulſu* de IESU CHRISTO *veritatem ſcripſiſſe*; hactenus tamen me æſtimare teſtimonium Joſephicum, ut credam, parum Chriſtiane facturum illum, qui 230
eo ſacroſancta Religionis noſtræ myſteria & capita ſtatuminare velit. In talibus enim S. Scripturam ſcrutari, CHRISTUM ipſummet in Verbo revelatum audire & ſequi debemus. Et erraverit, qui aliam Cynoſuram finxerit. Nec plura addere poſſum, negotiis aliis impeditus. Hoc unum Te rogo maximopere, *mi Kreſſi*, ut & *Nobiliſſimum Dn. Parentem Tuum*, *Summatem*, *atque de Repub. optime meritum Virum*, ut & CL. Dn. Arnoldum honorifice & officioſe ſalutes. Ita vale ſuaviſſime Amicorum, & me amare perge. Tubingæ, 7. Jul. A. C. 1657.

Tuus omnibus officiis.

EPISTOLA XX. 231

CHRISTOPHORO ARNOLDO

Jo. Henricus Urſinus

S. P. D.

Amicitiæ pactum. De multis, non penitius excuſſis, non dubitamus, facile credentes Scriptoribus. Rationes duæ Cloppenburgii. *Dubia* Cappelli *reſponſio.* Bellarminus, verum *eſſe hoc teſtimonium, cenſet. Gorionides* fabulator. *Hujus* contrarium *de Ieſu Nazareno* judicium. *Jeſus quidam ante nativitatem Domini noſtri. Ratio* prima *dubitandi, quod Flavius Prophetarum* vaticinia frigide *explicuiſſet.* Secunda, *qui factus tam* cito Chriſtianus *eſſet?* Tertia, *videtur* gloſſema *interpoſitum. Flavio* non adeo cordi *fuit* religio. *Nova ſententia, hanc pericopen* non inſertam, ſed interpolatam *fuiſſe.* Semi-Judæi, *ut &* Pagani, *honeſtius* 232
de Chriſto locuti. Hoc judicio veteres quidam abuſi ſunt. Contraria *quoque* ſententia *expenditur.* Gorionides *etiam aliquam* Ieſu Nazareni, *ex Flavio forte*, mentionem *facit. Ejus* σκληροκαρδία *Judaica. Modeſta* Urſini ſententia. *Aliqua Ieſu* mentio, *ſed* non talis. *Ipſe* Origenes aliter, ac nos

hodie, *legit*. *Iesus noster* suffragio *istorum*, qui foris sunt, *non indiget*.

PRævenisti, *Amice exoptatissime*, & amoris nexu fecisti me tuum. Ea enim, amicitiæ indoles est, ut inter eos, quos studiorum morumque, & adeo animorum similitudo conciliat, facile coalescat. Habeo à Te pignus geminum; elegantissimum munusculum, & amabilem judicii errorem, quo labi solemus amantes omnes. Δειναὶ γὰρ αἱ εὔνοιαι δεκάσαι τὰς ψήφους. Ita oculis amor solet glaucoma
233 objicere, ut majora videamus, aut plura quam sunt, quæ amamus. Habeo pro utraque maximas gratias; relaturus pro isto proxime, ἀντιδώρῳ quidem impari, pari tamen affectu. Nam in amore non sinam mihi primas eripi. Et tametsi Tu prævorteris, alacriter ad hanc laudem contendam æquo passu. Testes erunt hæ meæ deproperatæ, inter Scholasticas occupationes, eo fere articulo, quo tuæ mihi reddebantur. Erubescebam enim relinqui, & post primum mutuæ humanitatis officium præreptum, secundum mihi vendicandum arbitrabar. Erant horulæ illæ diribitioni præmiorum Scholasticorum constitutæ, Ampl. Senatus decreto, cui me quoque cum Dnn. Collegis Scholarchis interesse oportebat. Quo nomine excusatio-
234 nem mihi paratam velim, si exspectationi tuæ non satis fecero. Quanquam quo jure vos, quibus ab ineunte ætate optimis Magistris in capacissimo illo Philologiæ studio uti licuit, à me in isto genere aliquid expectatis, cui ætas in concionando fere omnis exacta est, non video. Malui tamen maciem ingenioli mei, ut cum Symmacho dicam, publicare, quam spem tuam frustrari.

Quæris; quid de Josephi, Ἀρχαιολογίας Judaicæ conditoris, testimonio, quod Salvatori nostro perhibuisse legitur & creditur, statuam? Exponam paucis: Quantisper nulla dubitandi esset causa aut ratio; sic à pluribus laudatum Scriptoribus antiquis & recentibus approbabam, ut solemus, cum rem non penitus excutimus. Primus injecit scrupulum *Cloppenburgius in Ep. ad Ludov. Cappel-*
235 *lum*, Amstelodami edita anno 1643. Merito, inquit, suspecta videantur, quæ isthic de Christo dicuntur. Quid ita? *Primo*, quia illius περιοχῆς, ita pergit, nulla est cum antecedentibus & sequentibus connexio. *Deinde*, quia verisimile; fuisse illo loco à Josepho factam Christi mentionem ejusmodi quæ ἀναλόγως perfidiæ Judaicæ, blasphemam habuerit connexionem cum sequenti historia, scilicet de Paullina à Decio Mundo imprægnata. Hinc conjicit, castigatum à Christiano aliquo, castratumque Josephum, insertamque hanc περιοχὴν ἀσύνδετον. Respondit *Cappellus*, & συνάφειαν quidem conatus est in historia Josephi ostendere; de testimonio vero ipso, obelóne con-
236 figeret, an calculo suo approbaret, videtur nutavisse. Ego tum quidem hanc velitatiunculam annotavi ad *Bellarmini* Scriptores Ecclesiasticos, qui verum & germanum hoc esse Josephi testimonium, censet; & Hebræos refellit, argutantes; illud in suis libris, in *Josepho Gorionide*, non haberi, & ideo superadditum videri. At in eo ipso *fabulatore*, qui Josephi historiam sic in compendium misit, ut nugis suis passim corruperit, de Iesu Nazareno contrarium, etsi subobscurum, repereram elogium, ἀνάλογον plane Judaicæ blasphemiæ, quæ in Talmude apertius eructatur: quod quidem in meo libro *pag.* 82. legitur. Nam quod Viri quidem docti hoc Gorionidæ, *alteri* cuidam *Iesu cognomini* tribuunt, qui *centum & decem* circiter *annis* Dei ac Domini nostri nativitatem in terris præ-
237 cessisset, vereor ut rem acu, de quo *Gregorius Gregorii Francus in Lexico Sancto p.* 102. Itaque mihi dubiam traxit sententia mentem. Argumenta, quæ animum huc illuc dividebant, ut calculum interim suspensum tenerem, accipe: *Primo* sciebam, quam frigide Josephus alibi diserta Prophetarum, de Christo Rege è Judæis prodituro, eique æterno & sine fine dato imperio, vaticinia explicuisset; suisque applicuisset. *Deinde*, non poteram ratione assequi, quî tam cito fieri potuerit Christianus? *Tertio*, suspectum omnino erat illud: ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν. Glossema à pio aliquo interpositum, non poteram non arbitrari. Nam cætera, quæ præcedunt, quæque sequuntur, talia sunt, quæ à Judæo, *homine imprimis politico*, & cui *religio non adeo esset cordi*, 238
scribi potuisse videantur, si paucula hinc inde subtrahantur. Ut totam περιοχὴν *non insertam*, *sed interpolatam* potius divinârim. Ita enim de Domino judicat, quomodo & alii *Semi-Judæi* olim, & *Pagani* forte ipsimet; quorum oracula, si non & illa hypobolimæa, fuisse dicunt, -- σοφὸν, τερατώδεσιν ἔργοις: Uti Josephus totidem fere syllabis, σοφὸν, παραδόξων ἔργων ποιητήν. Adhæc piæ istius fraudis non ignorabam plurima manifestissima exempla, qua tamen quo judicio Veterum quidam abusi fuerint, nescio: *Veritas nuda pulcherrima non egebat isto mangonio*, *&c.*

Ex adverso, ne censoria virgula damnarem totum illud testimonium, non pauciora vetabant. An aliquis Veterum Doctorum *ante Origenem* illud citarit, non recolo. Ille vero sic adducit, ut, ne 239
vacillaret fides, tibicinibus quibusdam substruxerit. Locus est *lib. I. contra Celsum* post medium. Certe qui *Johanni Baptistæ* tam præclarum tribuit elogium, qui injustæ cædi *Jacobi Justi* imputat ultimam cladem Judæorum, urbisque ἅλωσιν, cur de *Iesu Nazareno* non aliquid in partem meliorem testari potuerit, equidem non video: sed neque *hiatum in historia*, eo loco, quo de hoc mentionem fecit: occupatur enim in variis eventis enarrandis. Nec in Annalium Scriptore requiritur talis connexio. Ipse ille nugo Gorionides, de Iesu Nazareno aliquid se reperisse in Josepho, insinuat. Quod vero tempora confundit, & in *Aristobuli* regnum eum removet; ac denique *de doctrina*, *& miraculis tacens*, de sola comprehensione & supplicio, gar- 240
rit, more suo solens facit: ut σκληροκαρδίαν & nigrum illud fel hominis Judæi manifeste videre sit. Nam de Johanne Baptista contra, quam magnifice, יוחנן כהן גדול, *Johannes*, inquit, *Sacerdos magnus*. Quid multa? si sententiam mihi, ut pedario, ferre licet, ita censeo: Videri plane, *de Iesu Nazareno honestam aliquam fecisse mentionem; non tamen ejusmodi*, *qualis hodie legitur*: *Prius* ideo; quia non reperio causam, cur historiam tam celebrem debuerit, aut & potuerit, prætermittere? & quia de Domini præcursore, ejusque fratre dicto, Jacobo, non sine laude, historiam texit: Nam si eam quoque in dubium vocaverimus, quid certi relinquemus? Si hoc argumentum in Schola tractandum haberem, pro mea sententia adferrem *volunta-* 241
tem Josephi, & *facultatem*, & *signa*, & *circumstantias*, & *testes* tot *Ecclesiasticos*: his causam, *in statu conjecturali*, apud æquos Judices, me obtenturum confiderem. *Posterius* vero cur videatur, argumenta jam dedi, & quidem *palmarium*: quia personam, non credo quenquam fore, qui statuere possit tam fuisse Christianam, quam hoc ejus testimonium est. Et nisi me *Gelenii* interpretatio fallit (nam Græcum exemplar non erat ad manus) *Origenes* ipse indicat; *suo* adhuc *ævo non ita lectum* fuisse illud in Josepho: ait enim, Josephum *Iesum nostrum parum agnovisse pro Christo*; quasi dubitarit. At qui testimonium ejus, ut hodie extat, & ut *post Origenem* primus forte *Eusebius* adduxit *lib. III. De-* 242
monstr. cap. 7. & *lib. I. Histor. Eccles. cap.* 14. legit, si dubitasse Josephum putet, oculos suos mentemque amiserit oportet. Hæc, quoniam ita jubebas, ex-

extemporali studio; plura tamen, quam proposueram: Qua causa abstinui citata loca ex *Origene*, *Eusebio*, *Gorionide*, *Bellarmino*, *Gregorio Franco*, & ex amica collatione *Cloppenburgii* ac *Cappelli* inprimis, exscribere. Qualia tamen, ut in Lectorum conspectu sint, si doctissimorum illorum Virorum judiciis, quæ editurum in Te recipis, subjungantur, non putem ingratum fore, aut supervacaneum. "Denique quicquid sit, habet Iesus noster, qui est "Deus super omnia benedictus, testes suos omni "majores exceptione: neque enimvero necesse est,
243 "prensare illos, qui foris sunt: & emendicare suf-"fragium. Ajant, non ajant, nihil illi accedit, nihil decedit.

Salve, Virorum optime, amicorum desideratissime; & si verbositate offendo, Tibi imputa; qui, quod ajunt, cicadam ala: Tu boni hæc consule, & ut cœpisti, amare persevera.

Ratispon. 23. *Martii*, 1659.

Nota: In proximis suis Vir Excellentissimus, unum atque idem se cum *Dav. Blondello* sentire, significavit his verbis: *Cum Clarissimo* Blondello *de tempore confecti aut falsati testimonii illius plane mihi convenit. Eo ipso die scribebam contra eos, qui Mercurium Trismegistum, Zoroastrem. Sanchoniathonem, Scriptores Mose antiquiores nobis obtrudere volunt, ut nuper in Oedipo suo Kircherus; & censebam, pleraque id genus scripta partim ab* Hæreticis, *partim* à Magis, *qui se* Platonicos *appellabant*, altero *post Christum* Seculo *videri excusa*, &c. *De quo alias plura.*

244 Epistola XXI.

CHRISTOPHORO ARNOLDO

Jo. Christophorus Wagenseil

S. P. D.

Locus genuinus *esse* videtur. *Ut aliquis locus pro* corrupto *habeatur*, evidens necessitas *requiritur. Provocatio ad veteres Codices.* Conveniens *Servatoris nostri* mentio. *Josephus* ex aliorum sententia *loquitur. Ejusdem* Josephi phrasis *est. Verbum* ἐπιλιμάω *urgetur.* Freinshemius *contra* supposititium *esse*, *affirmat*, *ob* locum inconvenientem, ævi istius fraudem, & phrasin discrepantem. *Josephi Ebræi*, *sive* Gorionidis, *Codex* in Vaticana *hodienum exhibet* abrasum à Judæis *testimonium.* Gorionidem *forte* alium *vel habent*, *vel habuerunt* Judæi. *Spes* Polybii, cum Animadversionibus *celeberrimi* Bœcleri, *proxime* prodituri.

245 Veniam deprecor, *Reverende Vir*, si parum in tempore ad tuas rescribo; nec enim voluntas defuit, multo prius hoc officio defungi; facultatem autem causa gemina hactenus ademit. Nempe veredarius, qui tuas cum cæteris attulit, dum itinere Basileam confecto, reversurum sese, unaque laturum, quæ remittere vellem, fidem dederat, fefellit eam; & per dies tam multos suspensum me tenuit, qui ejus inprimis opera uti decreveram; ut ea occasione unum & item alterum exercitium Academicum epistolæ adjungerem, quæ cum vili comitatu apud internuncios viam minus commodam inventura esset. Cæterum dum vehementer mihi formido, ne aliqua sinistra de mea tarditate oboriatur suspicio, quod in præsentia-
246 rum queo, me velle necessitas jubet; quamque olim fastidiveram occasionem, arripere, aliaque alium in diem reservare. Quare, si jam animus nulla sui parte ostendere potest, quanto Tibi devinctus sit opere, quod denuo de *Vorstii ad Lipmannum* collectis benignam spem fecisti; erit tamen, cum ejus clarissima documenta edam, effi-ciamque, ne Te hujus favoris pœnitere possit. *Josephi locum* quod attinet, egi ea de re cum N. N. qui suam, & magnorum antesignanorum, *Schmidii*, *Dannhaveri*que mentem testatus, *genuinum esse* locum illum, nec ab aliena manu intrusum; pro-que hac sententia pugnare principio immotum illud: *Nullum locum pro corrupto habendum, nisi id nos facere evidens compellat necessitas*; quam in hoc 247
negotio obtinere, nondum à quoquam esse evictum: Nondum productos veteres Codices, in quibus fragmentum illud abesse conspiciatur: Gratis fieri, quod quidam aliena in sede illud locatum causentur; nam *convenienter ibi Servatoris mentionem injici*, ubi ejus ætatis Romanorum Præsidis res gestæ pertractantur: Fatendum, primo adspectu verba *majus quid* præ se ferre, *quam ut à Judæo prolata* videri queant; sed accuratius considerantibus talem sensum admittere, quasi *non ex sui animi*, *sed assecclarum Christi sententia* loquatur: Denique ipsum *dicendi genus Josephi phrasin* quam maxime *redolere*; & verbum ἐπιλιμάω aliis non ita facile, Josepho autem, eo, quo hîc occurrit sensu, passim frequen- 248
tatum. Hæc fere sunt, quæ Vir laudatus mecum communicavit; quæ an Tibi satisfactura sint, etiam atque etiam dubito: Nam, ut ingenue fatear me quoque ἀναμφισβήτητον relinquunt; quanquam de iis nunc quidem disquirere, parum interest; attamen & ipsi statim regerebam, *duo*, in quæ maximum robur collocaret, minus, quam pro opinione esset, conficere; nempe illud de *aliena hypothesi* contortum esse, & *verbum* illud ἐπιτεθμηκότος, quod urgeret, id quidem in mea editione non comparere. Annus nunc agitur, cum Heidelbergæ agerem, ibique Amplissimum *Freinshemium* aliquando convenirem: tum vario sermone etiam ad hunc nobilem locum deventum nobis est; cumque illius judicium exposcerem, *supposititium* illum sibi videri, 249
serio edicebat, causas allegans, quod *loco minime convenienti* de Servatore mentio instituatur; quæ alibi multo fieri poterat commodius, si tale quid Josephus scribere præsumsisset: notum esse, quid *illo ævo* in aliis *ad arripienda undecunque contra infideles argumenta* sit commissum: denique nimium quantum *discrepare phrasin* τῆς περικοπῆς istius *à recepto* Josephi *loquendi genere*; & *Angli* vel *Galli* alicujus (nomen memoriæ excidit) noviter editas *quæstiones epistolicas* producebat, qui fuse operoseque hæc probabat. Operæ pretium erit, & illud hoc loco subjungere; quod, cum olim in Austria apud Illustrissimum, & incredibilis eruditionis lectionisque Heroëm, *Theophilum*, *Comitem de Windischgrätz* hoc de argumento quæsitus, pro tenui an- 250
gustaque re nostra aliqua dissererem; illudque *Baronii* commemorassem, prodentis, inventas fuisse Romæ membranas vetusti voluminis, *Josephi in Ebræum conversi*, in quibus malitia Judæorum *abrasum* fuerit illud *testimonium*; ipsus adhuc hodie in Vaticana illud asservari, sibique ostensum esse, subjecerit. Certe jure merito dubitandum videtur, annon præter illum, quem Hebraïce atque in vernacula nostra nobis dedere Judæi *Gorionidem*, aut potius ex sese finxere; alium vel habeant, vel habuerint in secretioribus thesauris; deque eo, nisi totus fallor, capiendus *R. Gans parte priore* § צמח, *pag.* 38. *b.* Apertissime *Juchasin pag.* 24. *b.* מצאתי ביוסיפון בן גוריון גדול, qui num genuinus horum locorum senius sit, Tu nos, Vir Clarissime, quod precor, edocebis. De incomparabilis *Bœcleri* men- 251
te nihil adhuc constat; & ne quid dissimulem, is altera causa est tarditatis in scribendo; scilicet pauci sunt dies, ex quo ejus familiaritate gaudeo: & absque Te fuisset, tuisque jussis, nunquam forte illi innotuissem. *** Tanta humanitate & benevolentia me non solum excepit, sed etiam postridie nos rursus invisendo ita ubertim ejus perpetuitatem pollicitus; ut magnæ potius rei, quam illius favoris jacturam ferrem. Quod Josephi locum concernit, calamo se magis quam ore animi sensa declaraturum, ultro statim spondebat; quod gauderet de oblata materia & Tibi mihique inservien-di:

di: nondum autem fidem liberavit, etsi die ab-
hinc tertio rursus promissi eum admonui; excusat
252 autem Virum eruditissimum, quod acidulas potat,
ne ægre feramus hanc moram. Certum est, lima-
ta & docta futura, quæ ipse suggeret, inprimis
cum Josephum familiaris & domestici loco habeat,
atque à *Gothofredo*, *Spanhemio* patre, *Forstnero*,
Palmerio, aliis sæpe sit admonitus, librum com-
mentarium ederet; in quo quanquam ipse, utpo-
te qui ab aliis nullam quietem habet, desperet;
tamen variis hactenus de Josepho dissertationibus
salivam eruditioribus, majusque desiderium movit.
Amstelodami propediem evulgabitur ejus cura ad-
ornata *Polybii* editio *cum Animadversionibus*, quibus
maximam partem bellica pertractat. Vale, &
ignosce festinanti calamo, quo scripsi ipsis Nonis
Jun. Argentorati, 1660.

253 EPISTOLA XXII.

JO. CHRIST. WAGENSEILIO

Illustrissimi Comitis Hardeccii, &c. Ephoro, o-
mnibus ad id muneris ingenii dotibus & ani-
mi artibus instructissimo, &c.

Jo. Henricus Bœclerus

S. P. D.

Scripsisse ea Flavius videtur, quæ Patres, *& alii ha-
ctenus eruditi, constanter* allegarunt. *Codicum* per
tot secula *consensus*. Cohæsio *antecedentium ac
sequentium accurate* examinatur. *Accedit* lectio-
num varietas. *Mitigatio est*, Credebatur, *pro*,
Erat. *Vox Græca* ἔνδειξις *hîc* non habet invidiam.
Hieronymi consilium, cur dubitarit? *Josephus hæc
ipsa*, si scripsit, non credidit. *Non vidit* ocu-
lis Christianis. Παράδοξα ἔργα *non sunt* Messiæ
254 miracula, *à Prophetis descripta.* Periphrasis se-
ctæ Christianorum. *Ostenditur &* stilus *&* sen-
tentia *eorundem.*

GRatulor Academiæ nostræ plurimum de *Illu-
strissimi DN. Comitis Hardeccii* indole, & Tua
singulari virtute; mihi autem privatim gaudeo de
amico tam exquisitæ eruditionis, & ad eam æsti-
mandam parum in me opis esse, lubens meritoque
agnoscam atque sentiam. Quanquam enim S. lite-
rarum studio inde à pueris flagraverim, & quæ ex
Hebræis fontibus, aliisque linguis Orientalibus pe-
ti vel possint vel debeant subsidia, non ignorave-
rim; multum tamen de qualicunque Hebraicæ li-
teraturæ peritia detraxit aliorum studiorum assidua
exercitatio, quæ non patiebatur me Rabbinorum
255 loculos excutere; aut, quantum vellem, illorum
disciplinæ vacare. Quo fit, ut nec rarissima Ju-
dæorum monumenta MSS. quæ magno numero
possides, eo, quo par est, judicio penetrare, nec
Tua in his rebus singulari doctrina, satis frui va-
leam. Veneror tamen, & *in bonis seculi* numero
has opes; Deumque precor, ut rempublicam lite-
rariam, hac tam rara eruditionis parte, Tui inge-
nii viribus attollat ornetque. Petis autem, ut in
gratiam Amici Tui, viri doctissimi, quid mihi de
elogio Christi Servatoris nostri apud *Fl. Josephum*
Judæum (*Antiquit. lib.* 18. *c.* 4. vel 6.) videatur,
exponam. Non sunt mihi nunc ad manum alio-
rum libri, quibus suam de hac re sententiam con-
signarunt. Igitur, cum Tuæ voluntati repugna-
re fas non esse credam, vel cum periculo æstima-
256 tionis meæ, aliquid disserendum mihi video: quod
Tu excusabis, primum Tibi, deinde & aliis. *Scri-
psisse* ea Josephum, *& his ipsis verbis*, quæ hodie
legimus, *scripsisse*; pauci sustinuerint dubitare. Re-
tulit in suam Historiam Ecclesiasticam *Eusebius*,
interpretatus est *Hieronymus*; descripserunt avide
juniores, viri magni, multi, eruditi: quibus vel judi-
cium vel curam abfuisse, nemo ausit suspicari. Acce-
dit *Codicum* Josephi *consensus*, per tot sæcula propa-
gatus. Sunt tamen aliqua, quæ considerari probe
mereantur, si rem in expedito esse non sinant.
Quomodo *hæreat* ista narratio iis, quæ *antecedunt*,
& quæ *sequuntur*, non examinabo curiosius. Præ-
cesserat de *incommodo Judæorum*, quod *sua sibi se-
ditione* acciverant: Sequitur, cum nota connecten-
dæ historiæ, καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἝΤΕΡΟΝ τι
δεινὸν ἐθορύβει τοὺς Ἰουδαίους; *sub idem tempus & ALIUD* 257
incommodum Judæos perculit. Hoc ALIUD pertinet
ad comparanda & connectanda incommoda: quibus ac-
censeri non potest, quod *de Iesu interjectum* est,
nulla *ratione contextus* apparente. Ita ut hoc ἀπο-
σπασμάτιον *insertum sine occasione*, ac veluti *in medio
destitutum* videatur. Varietatem lectionum, quæ
in *Josephi* Codice, *Eusebio*, & *Suida* (voce Ἰώση-
πος) occurrit, nolo in argumentum suspicionis
trahere; nisi quod majoris ad dubitandum momen-
ti est, quod in *Josepho* legimus, cæterisque Græ-
cis Codicibus: ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν, in *Hieronymo* au-
tem: *credebatur esse Christus.* Facile autem credi-
derim, Hieronymo idem visum esse, quod cuivis
diligenter cogitanti videri oportet: *Josephum nun-* 258
quam asseverare potuisse, Iesum MESSIAM fuisse.
Hinc illa *mitigatio* forte *interpreti* subnata: *Credeba-
tur*, pro, *Erat.* Atque hoc ipsum existimo *pal-
marium argumentum.* Itane Josephus asseveraret,
Iesum, à Pilato damnatum, esse Messiam? ὁ Χριστὸς
(significanter loquitur) οὗτος ἦν. An Josephus di-
ceret: *invidia Principum nostrorum* hoc accidit, ut
Hieronymus habet? quanquam *Græca vox* (ἔνδειξις)
latiore accusandi significatu hîc posita, *invidiam
non habet.* Ut rursus cogitandi occasio offeratur,
de S. Patris consilio. An enim locutus est *ex sua
mente*, & negotii indole, quo invidiam Judæorum
dubitabilem esse non scivit? At enim, quis doctis-
simo Patri eam tribuerit *incogitantiam*, ut oblivi-
sceretur, cujus ex persona hæc dicerentur? quan-
tumque *piaculum* esset Josepho, ita loqui? Iterum 259
hoc repetendum est, an Josephus potuerit dicere:
Hunc (Iesum) *fuisse illum Messiam; illum Messiam,
cujus miracula Prophetæ abunde prædixerint?* hoc e-
nim subjicitur. Profane impius fuisset Josephus,
si hoc credidisset, & Messiam in Iesu non adoras-
set; non aliquam notam suæ sententiæ de exhibi-
to, nec venturo, Messia, addidisset. Credidit
ergo, inquies, hunc Iesum fuisse Messiam. Somniat,
qui *hoc* eum *credidisse*, neque eo minus *Judæum
fuisse*, & more Judæorum ac disciplina, infinita
scripsisse, id est, frontibus adversis pugnantia di-
xisse, credit. Quì autem potuit credere? an ora-
cula Prophetarum, ut Judæi tum interpretaban-
tur, in Iesu impleta vidit omnia? Ergo *oculis* vidit
Christianis; ergo agnitum Messiam sequi, sive se- 260
ctam ejus profiteri voluit, quæ non alia quam
Christianorum erat, sicut ipse hoc loco fatetur.
Capere enim non possum, si quis dicat: Hic Ju-
dæus Iesum agnovit Messiam, sive Christum, &
tamen non secutus est ejus auspicium; non elegit
eum ducem. Sed nimirum Judæus hic non vidit,
Iesum esse Messiam. An credent, *Messiam* esse,
qui *suspensus* est; qui accusantibus Judæis suppli-
cio affectus? Si hoc Josepho tribuis, κάλυμμα Ἰου-
δαϊκὸν oculis ejus detrahis, *quo ipse se impediri* pas-
sim & ubique *testatur.* An crederet, resurrexisse
Christum, qui crucifixus erat; an diceret: inter
eos, quibus תלוי ludibrio est, & qui famam re-
surrectionis vel irriserunt, vel mendacii arguerunt?
Fateatur Josephus cum Judæis, fuisse Iesum παρα- 261
δόξων ἔργων ποιητήν. Hoc enim facile poterit fieri,
ut crederent, qui Iesum non colerent. Sed fuisse
illa ipsa παράδοξα ἔργα, *non alia, quam Propheta-
rum prædictionibus descripta Messiæ miracula*, id ve-
ro

ro *Josephi captu* altius est. Nisi solus ex Judæis omnibus tum vixit, qui etiam reliqua oracula Prophetica, *μύρια θαυμασὰ περὶ Χριςȣ̃* continentia, & ad multum externum splendorem, potentiam, dominationem pertinere visa (hic enim vulgo sensus erat) in Iesu hujus humilitate invenit, id est, ut diximus, *non Judæus* religione, *sed Christianus* fuit. Qui hæc ad concordiam redigere volet, non parum sibi negotii datum animadvertet. In phrasi, estne illa *periphrasis sectæ*, *οἵ γε πρῶτον ἀγαπήσαντες*, sive, *οἱ τοπρῶτον ἀγ.* ut *Eusebius* & *Suidas* habent,
262 aliunde quam *è scholis Christianorum*, in quibus nata est, arcessenda? Jam illud, *διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν ἡδονῇ τἀληθῆ δεχομένων*, veritatis doctorem Christum iis, qui veritatem amant, divinitus datum, *Christianorum stilo* & *sententia* tam luculente signat, ut quivis intelligat, de eo sermonem esse, qui dixit: *πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκȣ́ει μȣ τῆς φωνῆς.* Quid ergo dicemus tandem? *ἐπέχω*, donec meis dubitationibus medelam afferat Tua, *Vir Clarissime*, & amici Tui eruditio, cui libenter meritoque debebo hoc beneficium. Valete. Scr. Argentorati 13. Jul. 1660.

263 Epistola XXIII.

JO. CHRIST. WAGENSEILIO

Jo. Henricus Bœclerus

S. P. D.

Singularis Bœcleri *modestia. Gorionidis* Cracoviensis supplementum. *Lectores Flavii non faciles ad credendum, nec promti ad* judicandum. *De difficultate judicandi verba Concil. Florentini.* Bœcleri *eadem, quæ* Ursini, *sententia.*

Nobilissime, Clarissimeque Vir, Fautor & Amice honoratissime:

Tuæ literæ sicut amorem spirant dulcem mihi, & optatum, ita non parum suffuderunt ruboris, dum ea mihi tribuis, quæ in me nulla es-
264 se scio, & agnosco. Si quid proficio in literis, non alia æstimatione id metiendum indico, quam ut magis magisque intelligam, quantum nesciam. Igitur vide in posterum, quid agas; & amico Tibi sincere dedito sufficere crede, si mutui animi documenta, familiaritate magis simplici, quam laudatione immerita velis edere. Altera pars epistolæ seriam & maturam mihi voluptatem attulit, quando *supplementum Gorionidis Cracoviensis Hebræum & Germanicum* mecum communicare non gravatus es. Memorabilis est observatio, & cujus nomine nobiscum Cl. Arnoldus Tibi debebit. Cujus benevolentiæ ut me commendes, plurimum rogo. Legi & cetera avide *Snellii*, *Hornbeckii*, *Majoris*,
265 quæ liberaliter submisisti. Satis video, *non* esse abunde *faciles ad fidem* lectores Josephi: sed *nec promtos* tamen *ad judicandum.* Quapropter à tantæ *modestiæ* exemplis *invitus* recesserim. Obversabantur paullo ante animo meo verba magni Ecclesiarchæ in Concilio Florentino (*sect. 9. cap. 3.*) Τὸ γὰρ διακρῖναι τὸ νόθον ἀπὸ τȣ̃ γνησίȣ, πολλὴν ἔχει δυσχέρειαν, καὶ μεγάλης δεῖται σκέψεως ἐπισημονικῆς· Uno verbo: Sicut *γνήσια esse omnia hujus loci* Josephi *nec credere, nec dicere ausim;* ita *qua ratione* omnia, an aliqua sint vel inserta, vel immutata, vel *corrupta*, *expedire nequeo:* id est, ad silentium redigor. Atque hanc clausulam, sive potius totam epistolam ad eruditissimum nostrum Arnoldum perferri cuperem, si Tibi ita videtur, *Nobilissime Domine*, cu-
266 jus judicio fidere, & benevolentia gaudere opto.

Tuus omni observantia obsequioque.

Epistola XXIV.

CHRISTOPHORO ARNOLDO

Jo. Christophorus Wagenseil

S. P. D.

Eusebii *Historia Ecclesiastica* cum Annotationibus Henr. Valesii. *Hujus de loco Josephi judicium, à magno Bœclero indicatum.* Libellus singularis *de hoc ipso loco.* Justinus *quare* non citarit *in disputatione* adversus Tryphonem? *Argumento ex Origene respondetur. Josephus* Christi fidem non amplexus. *Numquid* Eusebius *hujus* fraudis auctor? *Accuratum* Bœcleri *τȣ̃ πάνυ de* Ruperti Observat. ad Hist. Univers. Synopsin Besoldianam *judicium.* Tacito laus *sua restituitur.*

Literæ tuæ, *Reverende Vir*, non mediocri me 267
sollicitudine liberarunt; vix enim postremas meas ad internuntium perferri jusseram, & illico pudere ac pigere me cœpit festinantis præjudicii; veritusque, ne homini innoxio injuriam fecissem, & grande crimen nulla legitima conjectura permotus, impingerem. Gestio igitur, quod frustra non fui. Pro fide & opera, quam locasti, maximopere me Tibi obstrictum profiteor. Prodiit anno superiori *Parisiis*, cura *Henrici Valesii*, nitidissima *Eusebii* editio, cujus exemplar quia ante triduum nactus Cl. noster *Bœclerus*; simulque comperit, tam avidos inventos emtores, ut in ipsa Gallia nullum amplius prostet; adeoque vix fieri posse credat, ut ad vos liber iste perferatur: idcirco
rem gratam me Tibi facturum censebat, si ea, 268
quæ *Valesius in lib. I. Historiæ Ecclesiast. Eusebii, pag.* 20. de Josephi loco annotavit, describerem, Tecumque communicarem:

Jam superius mentionem feci libelli *cujusdam, qui nuper est editus:* in quo hic locus Josephi *de Iesu Christo* expenditur. *Auctor hujus libri* duo *nobis persuadere tentavit:* Primum *est*, *locum illum Josephi falsum ac subditicium esse:* Alterum *est*, *Eusebium nostrum ejus* fraudis auctorem *extitisse. Quod attinet ad primum caput disputationis, jam pridem viri docti*
eum Josephi locum in dubium revocarunt. Sed cum 269
nudis indiciis, *&* suspicionibus *ad id judicandum impellerentur, conjecturam suam silentio premere maluerunt, quam quidquam temere affirmare. Quod quidem prudenti consilio ab iis factum esse, nemo negaverit. Quamobrem Scriptor illius libelli, in eo mihi reprehendendus videtur, quod cum* nullis *nitatur* demonstrationibus, *tamen ita pronunciat, ut nos posthac de ejus loci falsitate dubitare minime patiatur. Quænam porro sunt argumenta illa, quibus hoc ad-*
struit? Justinus, *inquit*, in disputatione adversus 270
Tryphonem nullam hujus rei mentionem fecit. *Quasi vero necesse fuerit Justino, Josephi testimonium adducere; aut quasi testimonium Josephi, historiarum Scriptoris, magnum pondus habiturum fuisset apud Tryphonem. Atqui non* hoc est propositum *Justino, ut ex profanis Scriptoribus*, *sed* potius, ut ex sacris Prophetarum libris *Christi fidem ac divinitatem probaret. Quare nihil opus erat, ut Josephi testimonium afferret; præsertim cum Josephus* Scri-
ptor *esset etiam* tum recentissimus; *quippe qui* sub 271
extrema Domitiani tempora *Antiquitates Judaicas publicasset. Ad illud autem argumentum, quod ex* Origene *ducitur, facilis est, & expedita responsio.* Negat *quidem Origenes* in libris contra Celsum, *Josephum* agnovisse Iesum Christum, *id est, credidisse Christo, seu Christianum fuisse: sed neque ex hoc Josephi loco, quem hic citat Eusebius, sequitur, Josephum Christi fidem amplexum fuisse. Quamvis enim dicat,* ȣ̃τος ἦν ὁ Χριςὸς, *subaudiendum est,* λεγόμενος; *id est*, hic est, qui dicebatur *Christus. Jam* 272

vero quod scribit auctor illius libelli, Eusebium *nostrum hujus* falsitatis Architectum *fuisse*, *nunquam profecto cordatis hominibus id persuadere poterit. Nam* cui bono *id Eusebius confingere voluisset? An ex testimonio Josephi pendebat* divinitas Christi? *Annon Eusebii ætate libri Antiquitatum Josephi in omnibus Bibliothecis visebantur; quibus prolatis, facillimum fuisset, Eusebii fraudem convincere?*

De *Ruperti Historia* Viri summi judicium, *egre-*
273 *gium plane* illud *scriptum* esse, *quod facem præferat ad multa obscura penitus perspicienda; nec orbem literarium sine magno detrimento eodem carere potuisse: quare invidere sese felicitati, quæ Besoldianis affaniis obtigit, ut tanto Commentario illustrarentur, in quo omnia præclara, nihil protritum sit.* Sed illud de Tacito *liberum nimis judicium*, vovet, ne Viro eruditissimo excidisset; cum rationes, quas afferat, nulli unquam rem recte æstimanti persuadeant; ut *laudi*, quam doctior orbis communi suffragio, ob sollicitum veritatis studium, *Tacito* tribuit, quicquam derogent. *** Cæteroquin, ut dixi, liber ille apud eum *in multo maximo* est *pretio*; & sæpissime ad eum provocat in Prælectionibus suis, quibus res à Christo nato, mira industria & eruditione,
274 nunc ab exordio pertractat. Vale, *Vir Clarissime*, & à Bœclero nobisque salve.

Argentorati, d. 13. VIIbris. 1660.

EPISTOLA XXV.

CHRISTOPHORO ARNOLDO
Jo. Henricus Ursinus
S. P. D.

Tanaq. Fabri Epistola *transmittitur. Inter hunc & Ursinum* convenit. *Alter ab altero* dissentit. *Etiam* Pharisæi *Christo* laudem tribuere *potuerunt*.

Libero fidem meam, Tibique, ὦ φίλτατον κάρα, promissum exemplar *Epistolæ Fabri* mitto. Dedi id describendum: Relegi post cœnam, oculis jam connivis, & semisomnis, propter diurnas va-
275 rias occupationes. Puto recte se habere. Nihil forte novi afferet doctissimus *Faber*, post tot alios; jucundum tamen est, de eodem argumento diversas audire sententias. Et videtur hic *in Gallia primus* illud tractavisse. Inter me & illum in eo convenit, *quod Josephus* aliquid de Domino Iesu scripserit: Dissentimus autem, *quale illud fuerit?* Ille atro *carbone dignum*, ut *à Judæo profectum*, & à Christianis ideo ablatum, censet: Ego, ut ab Historico, *aliquid veri; & in laudem.* Quale quid Pharisæi ipsimet non potuerunt non Domino tribuere, ut *Matth. XXII.* & *Johann. III.* Neque argumenta deessent, si tueri conjecturam hanc mens esset. Et *facilior* adeo fuisset correctio, aut verius, *corruptio.* Sed hæc pluribus persequi non va-
276 cat. Salve plurimum, *Vir Clarissime*, &c., quod facis ama.

Ratisp. prid. Calend. Octobr. 1660.

EPISTOLA XXVI.

CHRISTOPHORO ARNOLDO
Jo. Christophorus Wagenseil
S.P.D.

Cloppenburgii de lacuna Gorionidis *conjectura. Codicis* Münsteriani defectus. *Hunc supplent* Cracoviensis *editio*, *&* Versio *Germanica* Pragensis. *Longe* aliud castratum *fuit. Exemplar* Cracoviense *omnino inspiciendum.*

De iis, quæ *Vir Reverende*, alio die ad Te transmiseram, jam pridem receptis, minime ambigo. *** Commodum tum de vexato hoc loco, quædam in manus venere, ea ad Virum ma-
gnum (*Bœclerum*) proferri jubebam; quodque a- 277
nimadvertissem. *Cloppenburgii ad Cappellum* conjecturam *de Gorionidis lacuna*, nimium aliis aut placere, aut saltem negotii facessere, monere simul eundem sustinui, frustra illos omnes esse; nostramque tum *Cracoviensem* Gorionidis *editionem*, tum ejusdem *Germanicam versionem*, quæ ipsismet Judæis curantibus *Pragæ* prodiit, utrobique supplere *Münsteriani Codicis* defectum; palamque testari, quam longe aliud, quam quod Servatorem attineret, fuerit castratum ** Cæterum supplementum Gorionidis pigebat ad Te perscribere, quod Te hæc jam perspecta habere crederem; & à tot tantisque nominibus, quibuscum hac de re egeras,
dubio procul inculcata; fierique neutiquam possit, 278
ut non aliquis eorum *Cracoviense exemplar* inspexerit. Plura ob festinationem non addo, nisi ut ames me, Tui observantissimum.

Argentorati, a. d. 12. *VIIIbr.* 1660.

EPISTOLA XXVII.

CHRISTOPHORO ARNOLDO
Jo. Christophorus Wagenseil
S.P.D.

Gorionides truncatus. *Indicium ejus est* כי, *particula.* Non *fuit* erasum è Gorionide *testimonium. Codicis* Münsteriani defectus *ostenditur. Non testimonium* de Christo, *sed sermo* de Tiberio *omittitur. Ratio*, cur *hic* omissus? *Exhibentur ea*, *quæ* in Ebræo omissa *sunt. Consonat* versio Germanica. *Bœcleri* de locis corruptis *assertum* confirmatur.

Binas tuas, *Reverende Vir*, eadem die gratabun- 279
dus accepi: quare æquum est, ut ad earum responsum mature me accingam. *** *Gorionidem* quod attinet, hoc circa eum accidit: Animadverterat Cl. Cloppenburgius, in *Münsteriana* editione *libri V. caput penultimum* sui principio truncatum esse; cum nullo modo sit verisimile, in hæc verba potuisse eum ordiri: כי בימי תיבריאוס קיסר לא לבד ביהודה נעשו נבלות כי אם ברומה העיר מלכותו נעשו נבלות הרבה: , *Nam in diebus Tiberii Cæsaris non in Judæa tantum contigerunt flagitia*, *sed etiam Romæ*, *in urbe ejus Regia*, *multa abominanda perpetrata.* Illud enim causale כי arguit, præcessisse aliquid, quod autor, tanquam nefandum atque atrox reputaret; at Tiberii, ejus-
que regiminis, nulla prius facta mentio. Quare 280
viro erudito in mentem venit, *erasum* hoc loco illud Flavii Josephi *de Christo testimonium*, aut certe aliquid ejusmodi; voluisseque Gorionidem narratione simili, quam de Paullina, à Decio Mundo sub imagine Dei vitiata, subjicit, illudere fidei Christianorum, qui Iesum de virgine Maria sanctissimi Spiritus adumbratione conceptum, & natum crederent. *Hæc*, quantum ex iis, quæ varii citant, colligere licet, *Cloppenburgio mens*, quam primum sibi, deinde & aliis persuasit; ut eam conjecturam, tanquam acutam & ingeniosam, utroque, quod ajunt, pollice collaudarent. Verum enim vero, uti palam est, *laborare Münsterianum Codicem defectu*, ita & hoc non minus in proclivi nobis ostendere, alia omnia, quam quod Servato-
rem attingeret, castrata. *Cracoviensis* enim Gorio- 281
nidis *editio*, simul & *Germanica* ejusdem *Versio* (quæ opera Judæorum *Pragæ* prodiit) utrobique supplet "illum defectum, atque *de ipso Tiberio* Cæsare *ser*-"*monem* esse ostendit; qui *ne hodiernos Imperatores*, "ut pote paulo durior, *offenderet*, ideo insulsissi-"mi quidam recutitorum, & temporum, suo pro "more, & religionis discrimina ignorantes, eum "*è quibusdam Codicibus sustulerunt*; quem tamen a-"lii,

"lii, vel quod se magis sapere, aut saltem in *Sarmatia* sua minus formidandum crederent, recensere non dubitarunt. Sic autem habet, quod *omissum* est: ובימים ההם מת אגוסתוס הקיסר החסיד ואחריו מלך תיבריאוס חקיסר והיה תיבריאוס איש רע ורשע וישלח פילאטוס שר צבאו
282 לירושלם וצלם דמות תיבריאוס קיסר בידו: ויבקש להביא הצלם העירה וימנעוהו העם מלבא בו אל העיר כי אמרו העם אליו לא יבא צלם אדם בעיר הקדש: ויקצוף פילאטוס שר צבא רומה על עם יהודה ורבים מאנשי עיר ירושלם המית בחרב גם רבים מגדודיו הוצעו פגרים מתים ארצה:, Tum deinceps illi succedunt, כי בימי תיבריאוס קיסר וכו׳:, Non pigebit adscribere *versionem vernaculam:* In den Tagen denselbigen da ist gestorben der Käiser *Augustus*, der חסיד (fromme) und nach ihm hat gekönigt der Käiser *Tiberius*, und er ist gewesen der *Tiberius* ein Mann ein böser, und ein schalkhaftiger, und er sandt gen *Jeruschalaim* seinen obersten Feld-Hauptmann *Pilatus*, und ein צלם (Bildnisz) das war gemacht
283 in der Gleichnus desz Käisers *Tiberius*, das führet er in seiner Hand: Und er begert, dasz er wolt bringen das צלם hinein in die Stadt *Jeruschalaim*, aber das Volk das wolt ihm nicht lassen hinein kommen, in die Stadt, den sie sagten das Volk zu ihm, es sol nicht hinein kommen kein Bildnus des Menschen in die Stadt die heilige; da ward derzürnt *Pilatus* der oberste Feld-Hauptmann der *Romijim* über das Volk *Jehuda*, und viel von den Mannen der Stadt *Jeruschalaim* lies er darnider schlagen mit dem Schwert, und auch viel von seinen Heerscharn, die wurden niedergeschlagen zu der Erden. Und in den Zeiten des Käisers *Tiberius* nicht allein in den Land *Jehuda* wurden gethan solche grosse Schalkheit, den auch zu *Roma*
284 und in allen Land seiner Gewaltung thäten sie Schalkheit viel, &c. In hisce autem nostris editionibus est hoc *libri VI. cap. 62.* Cæterum confirmant ista Amplissimi nostri *Bœcleri* assertum, *periculosum* esse, de loco aliquo corrupto aut genuino, *sine Codicum autoritate*, judicium facere, vel fidem aliis habere. Vale, decus nostrum, & quod facis, fave Tui observantissimo.

Argentorati, a. d. 5. Nov. 1660.

EPISTOLA XXVIII.

CHRISTOPHORO ARNOLDO
Jo. Fredericus Gronovius
S. P. D.

Nic. Heinsii *in arte Critica laus.* *De* Tanaq. Fabro *judicium.* Is. Vossius *Flavianum istud testimonium*
285 *γνήσιον esse, affirmat.* *Ejusdem* de LXX. Interpretibus *liber singularis.*

HOc triduum, quo cessant operæ publicæ, donec decessor meus ejuraverit, libet absentibus amicis dare: nam mox aliquandiu toti præsentium erimus. Etsi nunc quoque tot occurrant, quibus responsum debeo, ut τίνι πρώτῳ, τίνι δ' ἔπειτα, vix decernam. *Ovidio* vestro utitur fruiturque, quo nunc in terris nemo potest melius, *Heinsius* noster, cis paucas tempestates in Sueones iturus pro Ordinum Legato, eoque festinantior. ***** De *Josephi loco* vidisti, opinor, quæ in Epistolis nuper homo Gallus, οὐ τῶν τυχόντων, qui παρεμβεβλημένον esse disputat. At vicissim [a] ὁ πάνυ, quem scis magni facere τοὺς ό, pro explorato habet, γνήσιον
286 εἶναι τοῦ πατρὸς Φλαβίου παιδίον, quod mihi ex illo audire gratissimum fuit. Magnopere auctor fui, ut opusculo, [b] quod in manibus habet, περὶ τῶν Ἑβδομήκοντα hanc περικοπὴν insereret. *** *Cl. Dilherrum* plurimum resaluto. *Lugduni in Batavis*, Non. Febr. Gregor. cIↄ. Iↄc. LXI.

a *Is. Vossius.* b *Lib. de LXX. Interp.*

EPISTOLA XXIX.

CHRISTOPHORO ARNOLDO
Thomas Bangius
S. P. D.

Testimonium Josephi Mich. Walterus *auro pretiosius esse, censuit. Illius sinceritas* contra Judæos *defendenda. Sine* MSStorum *notitia* Bangius *non vult judicare. Prolixiores hac de re pollicetur.*

PAucis lineis prolixam εὐπροσηγίαν signaturus,
Vir Rev. Clarissime, & Doctissime, Amice hono- 287
ratissime, Frater in Christo Iesu conjunctissime, gratissima mente complector literas tuas, quia literatæ erant, atque pulcherrimis interiorum literarum thesauris divites. Tales decent literatos literæ, quæ utilibus atque eruditis Quæsitis floridæ, uberem literariæ Reip. fructum spondent; nec nudis foliis, aut literarum ambagibus luxuriant. Quibus dudum respondissem, nisi *plane insigne, auro margaritisque contra pretiosius* (judicio magni Viri, *Michaëlis Walteri*) testimonium Fl. Josephi de Servatore CHRISTO & certiores & pleniores vindicias suo quodam jure postulasset. Nam Elogium illud ut varietati judiciorum expositum, ita dignum, ut ejus *sinceritas tutius investigata defendatur contra*
hodiernos Judæos; qui cum nequeant totum Jose- 288
phum CHRISTIANIS eripere, nobile hoc tantum membrum de CHRISTO invident. Meam vero symbolam, quam amice expetis, quod spectat, morem geram tuo erga me amori, si non rei dignitati aut omnium votis; à quibus incolumi amicitia dissentire cogor. Ceterum in antecessum amice rogaris, ne justo celerius hîc festines. Meditandi spacio opus erit, & incorruptorum antiquorum MSStorum notitia. De his exteræ consulendæ Bibliothecæ. Scripsi in spem tuæ gratiæ ad eruditum virum, qui jam *Madriti* in Hispania vivit, ut exemplaria Græca MSSta, quæ in Regia *Escuriali* Bibliotheca inveniuntur, viseret ac conferret; à quo brevi responsum exspecto. Uti-
nam ab erudito aliquo amico impetrares σύγκρισιν 289
Codd. MSStorum Græcorum, qui in Regia Bibliotheca *Parisiensi* exstant; valde tuo proposito conduceret. De ant. vol. manu exaratis apud *Oxonienses* Anglos cogitationem ac curam suscipiam. Plura angustia temporis negat; quam brevitatem compensabo, Deo benedicente, prolixitate, quam primum licebit occupato his vacare literis. Interea Deo, pervigili Israëlis custodi, devotis votis commendatus vale. *Hafniæ, XXII. Jun. V. S. M. DC. LXI.*

AMICE LECTOR:

Ne *Tanaquilli Fabri*, Galli certe doctissimi (quem & *Gronovius* noster *Epist. XXVIII.* οὐ τῶν τυχόντων esse censebat) *Epistola* prorsus careres *ad Jo. Chabrolium, Theologum*; hanc ipsam è primo Epistolarum, *Salmurii* A. C. cIↄ. Iↄc. LIX. editarum, volumine, *num. XLIV. pag.* 125. cæteris subjungere, haud incongruum fore, autumavi.

EPISTOLA XXX. 290

V. CL. JOHANNI CHABROLIO
Tanaquillus Faber
S. P. D.

Flavii Josephi de D. Iesu locum *suppositum esse.* Argumenta *quædam* probabilia. *Si à Josepho esset hic locus, longe plura haberet, quam nunc habet.* Joannis *Baptistæ* elogium *apud Josephum* certum *esse.* Banus *non erat* Hemerobaptistes. *Si Josephus de Iesu D. scribere voluisset, non eo loco scripsisset,*

psisset, sed sub finem lib. V. Hieronymus dubitanter *locum illum convertit, & fortassis fraudis aliquid suspicabatur.* Justinus Martyr & Tertullianus *adversus Judæos scribentes, ut &* Clemens Alexandrinus, *illo testimonio Josephi usi non sunt. Quæ περὶ τῆς προϋπάρξεως Christi scripsit* Eusebius
291 lib. I. Historiæ Ecclesiasticæ, *à quo auctore sint? Locus ex Davide à* Justino *citatus de* cruce Domini, *qui tamen apud Davidem non est. Josephus contra D. Iesum scripserat; quod inferius probabitur.* Celsus Epicureus, *contra quem scribit* Origenes, *is est, ad quem* Lucianus Pseudomantin *misit.* Theodoreti *locus contra illud Josephi testimonium.* Photium *in recensione Josephi, hujus loci* non meminisse; *imo contra scribere; gravissimum argumentum.* Origenis testimonio *ostenditur, Josephum contra Iesum Dominum scripsisse.* Quando *illa* fraus *admissa videatur; & à* quo? *Credibile fit, esse τέχνασμα* Eusebii. *Exemplum insigne falsitatis in* Eusebio *de* SS. Innocentibus, *& ibidem error contra temporum doctrinam. Aliud exemplum, &c. Quod verisimile sit, à Josepho contra D. Iesum fuisse scriptum.*

CUm non ita pridem, *Chabroli Clarissime*, scriptum à me fuisset, posse *Origenis auctoritate*
292 perquam facile refelli illorum hominum opinionem, qui ita existimant, Iesum D. fuisse olim à Josepho, rerum Judaïcarum Scriptore, laudatum, bene multi extitere; & in iis nonnulli, quorum nomen jam pridem in literis clarissimum est, qui missis ad me hinc illinc epistolis percontati sunt, ubinam illa Origenis testimonia reperirentur: Ejus enim momenti esse ea, ut iis deberent, qui meliorum literarum studia amplecterentur, nota esse omnibus. Addebant præterea, debere me propter quæstionis nobilitatem diligenter dispicere, num id, quod ab Origene asseri dicebam, *aliis quoque argumentis* posset confirmari. Iis itaque gratum ut faciam, & eorum causa multis, uti spero, aliis, decrevi diatribam hanc paucis conscribere; & rem
293 ipsam ita enucleare, ut nullus in posterum dubitandi locus relinquatur; nisi forte iis, quibus perpetuo dubitare decretum sit. Idque adeo ut recte, & uti res postulare videtur, inchoëmus, Josephi testimonium, quo de agitur, apponemus, uti Græce se habet: Γίνεται δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰησοῦς τις σοφὸς ἀνὴρ, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή. Ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητής, διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν ἡδονῇ [al. σὺν ἡδονῇ] τ' ἀληθῆ δεχομένων, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν Ἰουδαίων, πολλοὺς δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐπηγάγετο. Ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ οὗτος ἦν. Καὶ αὐτὸν ἐνδείξει τῶν πρώτων ἀνδρῶν παρ' ἡμῖν, σταυρῷ ἐπιτετιμηκότος Πιλάτου, οὐκ ἐξεπαύσαντο οἱ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες. Ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἡμέραν ἔχων πάλιν ζῶν, τῶν θείων προφητῶν ταῦτά τε καὶ ἄλλα μυρία περὶ αὐτοῦ θαυμάσια εἰρηκότων. Εἰσέτι τε καὶ νῦν τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τοῦδε ὠνομασ-
294 μένων οὐκ ἐπέλιπε φῦλον. *Hoc tempore fuit quidam Iesus, homo sapiens, si modo hominem eum par est dicere; mirabilium enim operum perfector erat, eosque docebat, qui vera libenter accipiebant. Multos autem cum ex Judæis tum ex Ethnicis adduxit. Hic erat Christus. Quamvis autem deferentibus eum gentis nostræ principibus in crucem sublatus sit Pilati sententia, non ideo tamen cessarunt, qui illum initio amaverant; nam tertia die revixit, illisque apparuit, cum de eo tum hæc, tum infinita alia plane miranda, divini prophetæ prædixissent; & in hunc usque diem genus hominum, quibus ex ipso Christianis nomen est, perseverat.* "Locum istum Josephi (ita enim existimari "volunt) à plerisque omnibus video non sine ve-"nerationis honore produci; neque ullum me ex "iis legere memini, qui fidem D. Iesu scriptis suis
295 "munire studuerunt, quin ita existimet, magnum "aliquid præstitisse se, ubi illum literis uncialibus "κατὰ πλάτος exposuit. Periculum itaque fuerit "fortasse, hæc movisse, & errorem hunc, cui tot "jam secula, totque præstantissimi Viri pondus "atque auctoritatem addidisse videntur, conari ex "animis hominum evellere. Quamquam autem id fortasse verum erit, nihilo secius hanc lucubratiunculam amori veritatis dabimus, quam nemo unquam semel visam deserere, nisi plane θεοσεχθείας μεστὸς, sustinuerit. Si quis tamen aliter judicaverit, & meum scribendi consilium in crimen detorserit, is, ut ait ἠθικώτατος Poëta,

Stulte nudabit animi conscientiam.

Quemadmodum enim & recte & vere olim pro- 296
nunciavit Amphis,

Ὅστις ὀμνύοντι μηδὲν πείθεται,
Αὐτὸς ἐπιορκεῖν ῥᾳδίως ἐπίσταται.

Sic non minus vere dici potest, qui ob rem nullam alios impietatis insimulant, eos satis aperte ostendere, quam leve peccatum existiment tam dirum scelus. Verum ad rem veniamus, idque demus operam, ut probemus, sublitum os in hac re bonæ potestati fuisse (quod & sæpe alias usu venit) ostendamusque ῥῆσιν hanc tam insulse ac negligenter intrusam fuisse, ut Origenis testimoniis, quæ à nobis infra proferentur, facile carere possimus; ita res ipsa fallaciam, piam illam quidem, (quis negat?) sed fallaciam tamen nobis apportatam esse vociferatur.

Jam primum, qua causa factum præcipue est, 297
ut hoc testimonium tanto studio ac plausu homines exceperint; ea ipsa, uti videtur, fieri debebat, ut in suspicionem vocandum, atque adeo explodendum esset, *Chabroli Clarissime*: Non enim saltem meminisse decuerat, ea apud Judæum Scriptorem lectitari, quibus ampliora, aut magnifica magis habere nequeant Scriptores ii, qui ritum Christianæ religionis sequuntur? Id certe unum, cætera ut mittam, animos hominum arrigere debuerat. Dein, cujus magis intererat, ea ne in vulgus emanarent, quam Josephi? Qui ipsum, qui ipsius vitam, sectamque norunt, næ illi haud unquam dubitabunt, quin hic sibi multum permiserint inconsulta hominum studia. Nisi rem paucis absolvere decretum foret, totam hominis vitam percenserem;
sed erit, opinor, satis dixisse, *Sacrificatorem* fuisse, 298
ideoque, ut par est, religionis Judaïcæ tenacissimum: dein *secta Pharisæum*, id est, ex eo hominum genere, quos sibi præcipue exagitandos D. Iesus existimaverat; utpote Ecclesiæ Mosaïcæ principes, & vanissimis hominum commentis præcepta Dei obruentes. Sed hæc missa facio. Stylus vero, stylus, certissimum in his rebus κριτήριον, quam aperte, si nihil aliud adjumenti haberemus, rem ipsam proderet! Nemini profecto homini unquam minus cum altero convenit, quam Josepho secum, si hæc Josephi sint. Ut frigidus! ut laxus! hæ-"ret, sudat, balbutit, neque proficit hilum. Ma-"le profecto de posteris judicavit, quisquis næ-"niam hanc tam probo Scriptori affinxit, credi-
"ditque, fore neminem, à quo doli tam male con- 299
"suti explicarentur. Siquidem hominum facilitati imponendum fuerat; saltem id accurate decuerat præstari: nam, ut ait Comicus, *aliter catuli longe olent, aliter sues.* Is quippe Scriptor est Josephus, qui nihil remisse, nihil ignave facere soleat: quod hîc contra fit. Operæ pretium erit, *Joannis Baptistæ elogium*, quod infra ex eodem Scriptore afferam, legere; atque, ubi diligentissime fuerit examinatum, ibi demum existimare, fierine unquam potuerit, ut à quo illud magnifice adeo, tantaque ἐμμελείᾳ conditum fuerit, ab eodem hoc ipsum, quod nunc nobis præ manibus est, tam inerter ac putide compositum fuerit. Verum, ut singula examinemus, quis non miretur *illius, qui hoc nobis*
*suppos**uit*, *socordiam*, cui in mentem non venerit, 300
Jo-

Joſephum alibi (*libro XX.* ubi *de morte Jacobi* obi-
ter agit) ſatis ſignificare, noſſe ſe quis eſſet Ieſus
Dom. neque pro ignobili aliquo homuncione ha-
bitum? Et tamen iſtius ſuppoſitionis primus auctor
Joſephum nunc inducit ſcribentem, Ἰησοῦς τις. Qua-
ſi iſtuc, Ἰησοῦς τις, is ne, qui pro Chriſto habitus,
ab aliis certe ita cognominatus, is inquam, à Jo-
ſepho fuerit hoc loco dictus *Ieſus quidam?* Deinde
iſte ignobilis Ἰησοῦς τις ita in hoc Joſephi, ut vo-
lunt, teſtimonio deſcribitur, ut veteres Prophe-
tas facile ſuperaverit omnes. Non poſſum itaque
quin exclamem, O vim veritatis! quanta ſolertia,
quamque exprompta memoria iis opus eſt, qui hu-
juſmodi technas moliri ſtudent? Incurioſum vero,
301 ſi hujus fraudis auctori credendum eſt, Joſephum,
qui virum totius hiſtoriæ, quam ipſe ab origine
gentis ad ſua tempora perduxit, longe maximum,
ignoraret. Sed quo judicio ſcriptum eſt, quod ſe-
quitur, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή? *Si modo hominem
eum vocare par eſt.* Quænam, quæſo, *dubitandi
ratio* eſt? quia, inquit, παραδόξων ἔργων ποιητὴς
ἦν, *mirabilium operum perfector erat.* Itaque adeo,
quando ita vult, dubitabitur in poſterum à nobis,
Dii an homines appellandi ſint Moſes, Elias, Eli-
ſæus: nam & illi fuerunt παραδόξων ἔργων ποιηταί.
Deinde, cum ait, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή, quid,
quæſo, aliud innuere vult, niſi Ieſum Dominum
eſſe Deum? in quo graviter peccat hic pius im-
poſtor. Judæi enim ne ſuſpicabantur quidem *Meſ-*
302 *ſiam* ſeu Chriſtum *fore Deum*; ſed *præſtantiſſimum*
aliquem *Principem*, ex ſemine Davidis. Itaque ad-
eo obmutuiſſe Phariſæos legimus, cum illos ſic in-
terrogavit Ieſus: Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνος
υἱός ἐστι; λέγουσιν αὐτῷ, τοῦ Δαβίδ. Λέγει αὐτοῖς· Πῶς
οὖν Δαβὶδ ἐν πνεύματι κύριον αὐτὸν καλεῖ, λέγων, εἶπεν
ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ
τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. Εἰ οὖν Δαβὶδ κα-
λεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν; Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο
αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον, οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης
τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι. Id eſt: *Quid vo-
bis videtur de Chriſto? cujus filius eſt? Dicunt ei,
Davidis. Ait illis: Quomodo ergo David in ſpiritu
vocat eum Dominum, dicens:* Dixit Dominus Do-
mino, ſede ad dextram meam, donec ponam ini-
micos tuos ſcabellum pedum tuorum. *Si ergo Da-*
303 *vid vocat eum Dominum ſuum, quomodo filius ejus eſt?
Et nemo poterat ei reſpondere verbum: neque auſus
fuit quiſquam ex illo die eum amplius interrogare.* Se-
quitur mox triſtis & putida elegantia, διδάσκαλος
ἀνθρώπων τῶν τἀληθῆ σὺν ἡδονῇ δεχομένων, *docens eos,
qui vera libenter audirent.* Ad ea autem, quæ ſe-
quuntur, τῶν θείων προφητῶν ταῦτά τε καὶ ἄλλα μυρία
περὶ αὐτοῦ θαυμάσια εἰρηκότων, quid dicas aliud, quam
eum, à quo hæc ſcripta ſunt, εἰς ἄκρον μωρίας ἐλά-
σαι? Ea enim ut recte ab homine Chriſtiano dice-
rentur, ita à Judæo Sacrificatore ſcribi quis cre-
“dat? Mirari certe mihi ſæpe contigit, non ex-
“titiſſe aliquem, qui ſcriberet, Joſephum, de-
“ſerto religionis Judaicæ ritu, in Aſiam minorem
“ad Joannem Theologum ſeſe contuliſſe, & ibi
304 “pleroſque vel gentis vel θρησκείας, qui per Pon-
“tum, Galatiam, utramque Phrygiam, Lydiam,
“Ioniamque, &c. ſparſi erant, ad cognitionem
“Euangelii adduxiſſe. Deus bone, quam pronis
“id auribus acceptum fuiſſet!

Sed alio convertamus animum. Locus hic etſi
primo ampliſſimus videatur, & ſpecioſa fronte le-
ctorem inducat hiantem; non eſt tamen is, qui vi-
detur. Pro certo enim haberi poteſt, Judæum ho-
minem, qui exiſtimaſſet, D. Ieſum fuiſſe Chri-
ſtum, totas & animi & ingenii vires hîc collectu-
rum fuiſſe, ac longe plura, multoque firmiora de
Meſſia ſcripturum; qui ſcilicet à Patriarchis Pro-
phetiſque tamdiu expectatus fuerat: Qui legis Mo-
ſaicæ finis ultimus erat: Qui regnum Judaicum
tot concuſſum caſibus reſtauraturus vulgo credeba- 305
tur. Satin' Joſepho fuiſſet, ut Judæorum popu-
lorumque ἀλλοφύλων liberatio orbi innoteſceret; ſa-
tin', inquam, ei fuiſſet dicere, οὗτος ἦν ὁ Χριστός,
hic erat Chriſtus! Græci, propter quos maxime
libros Ἀρχαιολογίας ſcripſit (ait enim in præfatio-
ne: Ταύτην δὲ τὴν ἐνεστῶσαν ἐγκεχείρισμαι πραγματείαν,
νομίζων ἅπασι φανεῖσθαι τοῖς Ἕλλησιν ἀξίαν σπουδῆς;) Græ-
ci, inquam, ſatis cum venia poterant ignorare,
quidnam omnino eſſet Chriſtus; quippe qui nec
vocem illam quidem intelligerent, ut ex nonnullis
veterum obſervare eſt, qui *Chreſtum* malebant quam
Chriſtum vocare; quia videlicet *Chreſtum bonum* &
commodum Græce ſignificat, *Chriſtus* vero *unctum*;
cum ungere vel Reges, vel Pontifices, vel Au-
gures, Athenis aut Romæ in more non eſſet: Po- 306
terant, inquam, Græci ignorare, quænam &
quanta adventus Chriſti vel neceſſitas vel utilitas
foret: Quænam eſſent illius officia, quænam ſub
ipſius regno vivendi ratio inſtitui deberet; atque
alia multa, quæ prudens & ſciens omitto. Ea au-
tem omnia ut explicaret Joſephus, ſatin' ei fuit
dicere, *hic erat Chriſtus?* Cras credo, nihil hodie,
ut ait Varro. Ea certe prudentia eſt Joſephus, ut
ſibi nunquam in re tam gravis momenti defuiſſet;
neque adeo leviter tranſiliiſſet, quod ipſi præter
cætera ab ultimo gentis exordio fuerat ſtudioſiſſi-
me repetendum. Sed enim, quando de *Joannis
elogio* ſupra injecta mentio eſt, non abs re fuerit,
quo huic quæſtioni major lux accedat, illud ex-
ponere; idque ubi lectum ab iis fuerit, qui ani-
mo libero ſunt, neque obnoxio, non minus for- 307
taſſe diſcriminis inter utrumque reperietur, quam
Joannem inter & Ieſum D. ſeu *dicendi character*
ſpectetur, ſeu *vis* & δεινότης τῆς διανοίας. Sic au-
tem ſe habet, *lib. XVIII. tmemate VII.* Τισὶ δὲ τῶν Ἰου-
δαίων ἐδόκει ὀλωλέναι τὸν Ἡρώδου στρατὸν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ
μάλα δικαίως τιννυμένου κατὰ ποινὴν Ἰωάννου, τοῦ ἐπικα-
λουμένου Βαπτιστοῦ. Κτείνει γὰρ τοῦτον Ἡρώδης ἀγαθὸν ἄνδρα,
καὶ τοῖς Ἰουδαίοις κελεύοντα ἀρετὴν ἐπασκοῦσιν, καὶ τὰ πρὸς
ἀλλήλους δικαιοσύνῃ, καὶ πρὸς τὸν θεὸν εὐσεβείᾳ χρωμένοις,
βαπτισμῷ συνιέναι, οὕτω γὰρ καὶ τὴν βάπτισιν ἀποδεκτὴν
αὐτῷ φανεῖσθαι μὴ ἐπί τινων ἁμαρτάδων παραιτήσει χρωμέ-
νων, ἀλλ' ἐφ' ἁγνείᾳ τοῦ σώματος, ἅτε δὴ καὶ (lego, ἅτε
δῆτα) τῆς ψυχῆς δικαιοσύνῃ προεκκεκαθαρμένης. Id La-
tine ſic converti debet: *Erant ea tempeſtate, qui
exiſtimarent, numinis ira periiſſe exercitum Herodis,* 308
*qui juſtas ob interfectum Joannem, cognomento Bapti-
ſtam, pœnas dabat. Herodes enim Joannem necari
juſſit virum optimum, quique Judæos hortabatur, ut
per exercitationem virtutis ad Baptiſmum accederent,
mutuam inter ſeſe juſtitiam colentes, & pietatis in De-
um officiis ſatis facientes. Ita enim Deo acceptum iri
lavacrum, ſi eo uterentur; non ad quorundam pecca-
torum veniam obtinendam, ſed ad corporis tantum
munditiem; utpote animis juſtitia prius juſtificatis.*
Quid, quæſo, ſimile eſt inter illam de Chriſto
næniam, & hoc luculentiſſimum teſtimonium.

Sed unum eſt, quod haudquaquam præteriri
deceat: Cum enim Ieſus D. à Joſepho, ut vulgo
contendunt, pro Chriſto habitus ſit; quî tandem
poteſt fieri, ut in eo, quod modo allatum eſt,
teſtimonio, nulla ſit περὶ προδρομίας Joannis Bapti- 309
“ſtæ mentio? Qui locum hunc de Ieſu D. obtru-
“ſere, *Chabroli Clariſſime*, næ illi minus aſtuti
“fuerunt, quam in tali fraude ſtruenda eſſe decue-
“rat. Complures ego memoria noſtra novi, qui,
“ſi cauſa integra uti liceret, ejuſmodi τεχνίδιον
“longe aliter ſtruerent. Huic enim de Joanne te-
ſtimonio nonne aliquid aſpergere debuerant, in
quo de Ieſu D. vel tantillulum quid ageretur? Sed
qui iſta ſcripſit, haud dubie, ut Davus Terentia-
nus, *hanc rem ſperavit adjuturos Deos.* Et tamen
illud commentum refelli quoque potuiſſet, ut mox
oſtendam. Ceterum, ut hoc ἐν παρέργῳ dicam,

non

non est quod quis testimonium istud Josephi de Joanne Baptista elevare conetur. Nam mihi satis
310 constat, Joannem magnam apud Judæos dignationem esse consecutum, non modo, quia in Euangelio legimus, φοβούμεθα τὸν ὄχλον, πάντες γὰρ ἔχουσι τὸν Ἰωάννην, ὡς προφήτην: Sed quia mihi plane persuasum est, ejus ἄσκησιν (τὴν διὰ βαπτισμοῦ scilicet) diu perseverasse, & in ea institutum fuisse ipsummet Josephum, sub Magistro quodam, qui Banus dicebatur. En quo fretus, dico: locus est in libro Josephi de vita sua. Ubi dixit, expertum esse se tres sectas, quæ tunc temporis apud Judæos florebant, *Pharisæorum*, *Sadducæorum*, *Essenorum*, tum addit: Πυθόμενός τινα Βανοῦν ὄνομα κατὰ τὴν ἐρημίαν διατρίβειν, ἐσθῆτι μὲν ἀπὸ δένδρων χρώμενον, τροφὴν δὲ τὴν αὐτομάτως φυομένην προσφερόμενον, ψυχρῷ δὲ ὕδατι τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα πολλάκις λουόμενον πρὸς ἁγνείαν, ζηλωτὴς ἐγενόμην αὐτοῦ, καὶ διατρίψας
311 παρ' αὐτῷ ἐνιαυτοὺς τρεῖς, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τελειώσας, εἰς τὴν πόλιν ὑπέστρεφον. Id est: *Cum comperissem, Banum quendam in deserto agere, amictum sibi ex arboribus parantem, alimentisque sponte provenientibus vescentem, crebrisque noctu & interdiu lavacris frigidis utentem, ad puritatem* (notandum istud ob ea, quæ mox afferentur) *castitatemque corporis tuendam, cœpi ejus institutum imitari: exactisque in ejus contubernio tribus annis, cum jam ea, quæ expetiveram, perfecissem, in urbem redii.* Josephus itaque, qui vel eandem ἄσκησιν, vel plane similem illi, quam Joannes usurpabat, secutus erat, non poterat non laudare tantum virum. His addas *Origenis locum* ex libris adversus Celsum: *Judæi*, inquit, *Joannem cum Christo non conjungunt.* Videlicet alterum
312 laudabant, alterum secus. Unde, ut dicebam supra, refelli potuisset commentum τῆς προδρομίας, si ab aliquo pio impostore inductum fuisset in laudationem Joannis, quæ apud Josephum legitur. Ceterum non est, quod quis existimet, Banum illum fuisse Hemerobaptisten, quod scio nonnullis in mentem venire posse; sed nil tale asseri potest. Illa enim αἵρεσις τῶν Ἡμεροβαπτιστῶν, ut constat ex *Epiphanio lib. I.* ἐλούετο οὐχ ἕνεκεν πλύσεως σώματος, ἀλλὰ ἕνεκα τῶν ἁμαρτημάτων. Id est: *Lavacris utebatur, non ad corporis munditiem & puritatem, sed ad detergenda peccata.* Banus autem contra faciendum esse censebat, ut ex Josephi loco, superius allato, constat: Itaque idem cum Joanne Baptista (secundum Josephum) de lavacro sentiebat; atque inter
313 Hemerobaptistas referri non potest. Verum ad propositum revertamur.

Nunc magnum operæ pretium erit, examinasse, quam prudenter hæc nænia in hac potius Josephi parte, quam alibi, scripta fuerit. Sane, ut simplicitate Latina utar, non potuit hoc παρεγχείρημα alibi ineptius admitti. Rem ipsam paucis aperiam: In ea historiæ parte, unde hoc Josephi testimonium producitur, præter cætera *duæ calamitates* narrantur, quarum descriptionem huc convehere nihil necesse est. Priorem ubi absolvit Josephus, hæc verba addit: καὶ οὕτω παύεται ἡ στάσις. [*Atque ita seditioni finis imponitur.*] Alteram autem, quæ demum *cap. V.* describitur, cum priori connectit his verbis: ΚΑΙ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἕτερόν τι δεινὸν ἐθορύβει τοὺς Ἰουδαίους, &c. [*Sub idem*
314 *QUOQUE tempus Judæos alius casus mire turbavit.*] Quis igitur satis miretur illius hominis, qui nobis imponere studuit, simplicitatem? Neque enim divellendæ illæ historiæ erant; nil minus; sed locus aliquis opportunior quærendus, & hæc pia fraus sub finem *cap. V.* conjicienda; ubi scribit Josephus, Pilatum à Vitellio ex Judæa Romam missum, ut coram Tiberio ad objecta responderet: Ibique luculentum aliquod testimonium in hanc ferme sententiam erat assuendum: Quid enim vetat, quo minus & nos aliquid comminiscamur?

Vos æquum cognoscere, atque ignoscere,
Quæ veteres factitarunt, si faciunt novi.

Οὗτος δ' ἐκεῖνός ἐστιν ὁ Πιλάτος, ὅστις τὴν Ἰουδαίαν ἐπιτροπεύων Ἰησοῦν τὸν Ναζαραῖον τοῖς ἐσχάτοις ἐζημίωσεν, οὗ τινος ἀνδρὸς οὐδὲν οὐδεπώποτε εἶδεν ὁ βίος πλείονος ἄξιον· ὅθεν δὴ καὶ οὐκ ἄλλως μέχρι τοῦ νῦν ὁ Χριστὸς 315
ὑπάρξαι ἐνομίσθη. Tum pleraque ex iis erant exponenda, quæ à Iesu D. apud Euangelistas facta legimus; & ostendendum magnifica oratione, quid esset Christus; & illius promissiones ex veteribus omnium ætatum Prophetis repetendæ, atque enucleandæ; sed ea ratione tamen, ut aliquid discrepantiæ inter sacros Scriptores & Josephum relictum fuisset; ne cui nasuto fraus potuisset subolere, si plane convenisset inter utrosque: atque ubi illud τέχνασμα docte & affabre perpolitum fuisset, tum vero ea addenda erant, quæ sequuntur: Καί τοι οὐκ ἐμὲ τοῦτο διέλαθεν, ὅτι ἀηδισθήσονται τοῖς ἐπ' ἐμοῦ γραφομένοις οἱ δημόται, μάλιστα δὲ πάντων οἱ Φαρισαῖοι, ὧν εἷς κἀγὼ τυγχάνω ὤν. Ἀλλ' οὐκ ἔστι πρὸς γυναῖκα συγγραφέως τὴν ἀλήθειαν προδιδόναι, &c. Hanc, aut 316
aliam hujusmodi orationem si Josepho affinxisset ille φέναξ, à quo hodierna nænia composita est, quis non dejeraret, ab ipsiusmet Josephi manu esse? Sed id maturè præstitum oportuit: Nam, ut infra videbimus, si quis ex antiquis Josephum legisset nondum corruptum, tum dolus ille, dolus non fuisset: refelli enim potuisset.

Nunc aliud specta (jam enim rem urgebimus;) *Hieronymus in Catalogo Scriptorum Ecclesiasticorum* locum hunc cum faceret Latinum, non vertit, *Hic erat Christns*, itidem ut Græce legitur, sed, *Hic credebatur esse Christus.* Id quamobrem, quæso?
"Videlicet sagacissimo viro, cuique librariæ fraudes probe notæ erant, paullo durius visum est in ore Judæi hominis istuc dictum: quamobrem e- 317
mollire tentavit, dum τὸ εἶναι τοῦ χρήματος ad δόξησιν & existimationem hominum traduxit; & cum dicere debuisset, *Erat Christus*, erubuit scilicet, scripsitque, *Credebatur Christus.* Sed ô factum bene! fraudem enim eadem opera patefecit, qua illam obtegere studuit.

Justinus Martyr, quem Martinus Polonus non sine magna oscitantia eundem facit cum eo *Justino*, qui *Pompeji Trogi* historias in compendium coëgit, ejusque, si eidem Polono fides est, discipulus fuit; is, inquam, Justinus, Scriptor Græcus, secta Platonicus, genere Samarites, Antonini Pii tempore (nam ad eum Apologiam scripsit) circa annum Christi CXLII. florebat, fidei Christianæ propugnator acerrimus. Is librum scripsit ac- 318
curatum sane, prout illa ferebant tempora; ex quo, id ut obiter moneam, satis inverecunde descripsit Eusebius, quæ de præexistentia (Græci προΰπαρξιν dicunt) Christi dixit *lib. I. Ecclesiasticæ Historiæ.* In eo seu dialogo, seu melius libro, cum id daret operam, ut Tryphonem, hominem Hebræum, ad fidem nostram adduceret, nil prorsus intentatum reliquit; sed *curas animum diduxit in omnes.* Quin etiam (quod pudet referre; neque facerem, nisi operæ pretium foret) cum ad crucis ignominiam ventum est, nimio pietatis amore cœcus non dubitavit locum è Davide producere. *Psal. XCVI.* (Secundum Just. est *XCV.*) his verbis: Εἴπατε ἐν τοῖς ἔθνεσι, ὁ κύριος ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ ξύλου. Id est: *Dicite in gentibus, regnasse Dominum à ligno;* quæ postrema verba, *à ligno*, quibus 319
tota rei illius, quam susceperat, probatio stabat, nusquam extant: Et tamen hodieque canitur,

David fideli carmine
Dicens: In nationibus
Regnavit à ligno Deus.

Neque adeo mirum; *Tertulliani* enim id, & *Leonis Pontificis* auctoritate fit, qui post Justinum non dubitarunt ita citare Psalmisten. Sed ad rem redea-

deamus: Is igitur Justinus, cum toto dialogo, qui
sane operosus est, & quo *pulmo animæ prælargus*
anhelet, omnis generis argumenta conquisiverit,
quibus id efficere posset, quod sibi faciendum pro-
posuerat; credibile ne est, omissurum illum fuis-
se hunc Josephi locum, si quidem ea tempestate
320 apud Josephum extitisset? mihi quidem hercle non
fit verisimile, neque verum puto. At, inquies,
ne Josephum quidem Justinus fortasse noverat, at-
que ita ejus testimonio uti non poterat. Imo et-
iam, inquam; nam cum Samarites fuerit (*pag. LII.*
& CCCXLIX. edit. ultimæ Parisiens.) qui, quæso,
fieri potuisse credas, ei ut Josephi scripta ignota
fuerint? hominis nomen non audierit? Plane in-
credibile. Sed ne quis tricetur, is Justinum Mar-
tyrem evolvat; reperiet lectum ab eo Josephum
fuisse; nam ipsum alicubi ab eo citari memini.
Quidnam autem validius adversus Judæum homi-
nem, quam Judæi Sacrificatoris testimonium; e-
jus, inquam, cujus & scripta & nomen magnam
semper auctoritatem habuerint? Verum, mirari
non est æquum, id à Justino Martyre factum non
321 "fuisse. Nam non modo hæc, quæ hodie legun-
"tur, non scripserat Josephus; sed plane contra
"Dom. Iesum scripserat, ut mox cuilibet homini
"constabit; quod longe ab opinione nostrorum
"hominum remotum est. Josephus enim ab ea
sententia, quæ hodie ipsi adscribitur, plane erat
alienus.

Quid autem? Nonne & *Tertullianus* (qui sub Se-
vero Imp. scribebat) *librum integrum adversus Ju-*
dæos strinxit? Atqui de hoc ipso Josephi testimo-
nio altissimum apud illum silentium est; quod ta-
men secus eventurum fuisse, satis conjicient ii, qui-
bus Tertulliani genius notus est. Fortasse, itidem
ut de Justino, dixerit quispiam, Josephum non le-
gerat Tertullianus: At eum, qui ea de re dubitet,
322 nunquam perlegisse Tertullianum ajo, qui plane
sciam ab eo *Josephum citari in Apologetico.*

Quid? *Clemens Alexandrinus*, quem sub Severo
quoque vixisse constat, testimonii hujus cur non
meminit? & tamen Josephum legerat, ut ex I. il-
lius Στρωματέων discere est.

Addo aliud: *Celsus*, Philosophus Epicureus (il-
le ipse, ad quem *Lucianus*, uti aliquando probabi-
mus, elegantissimum libellum, Commodi Impera-
toris tempore, misit, cui nomen *Pseudomantis* est,)
olim adversus Christianos scripsit. Illius librum,
qui *verus sermo* dicebatur, refutavit Origenes (qui
circa annum Christi CCLVI. mortuus est, ut ex Eu-
sebio constat) allatis hinc illinc omnis generis ar-
gumentis; (& est hoc opus inter Origenis opera,
323 meo judicio, longe pulcherrimum atque amplissi-
mum.) Quid autem? adeone immemor fuit Ori-
genes, ut adversus hominem Ethnicum, quippe
sacrorum Codicum auctoritatem non admittebat,
Josephi testimonio usus non fuisset, Scriptoris Ju-
dæi, & cujus tanta esset auctoritas?

Præterea nonne Josephus, si Iesum D. fuisse
Christum scripsit, pro Christiano habere debuit?
κατάγε τὸν ἄνθρωπον dico. Deus enim, qui solus καρ-
διογνώστης est, novit, an is historice scriberet; an
vero *ad salutem ore confiteretur*; posteri autem, hoc
testimonium legentes, haud dubie hominem Chri-
stianum fuisse existimare debebant. Et tamen *Theo-*
doretus, Episcopus Cyri, ut mihi per Epistolas in-
dicavit *Joannes Dallæus*, Vir παντοδαπῆς ἀναγνώσεως
324 μεστὸς, extremis *in Danielem commentariis* affirmat,
Ἰώσηπον τὸν Ἑβραῖον οὐ δέξασθαι τὸ χριστιανικὸν κήρυγμα.
Id autem qui potuisset scribere Theodoretus, si
apud Josephum reperisset, quod hodie legimus, οὗ-
τος ἦν ὁ Χριστός? Plane contraria affirmare poterat
Theodoretus; videri scilicet ipsum fuisse Christia-
num. Ad *Theodoreti* vero *ætatem* quod attinet, hinc
cognoscitur, quod *Concilio III.* Oecumenico *E-*
phesino, & interjectis circiter XX. annis, *Chalcedo-*
nensi interfuit, anno Christi CCCCLI.

De *Photio* vero quid censendum? Is *nono seculo*
medio, & adulto vixit; fuitque, ut de illo scribit
Zonaras, ἐν λόγοις ὀνομαστότατος: Josephi scripta le-
gerat diligentissime: quæ notanda visa sunt, excer-
psit: de Josepho judicium tulit: ejus vitam recen-
suit. Quid? verine simile est, eum Scriptorem
tanti momenti locum prætermissurum fuisse? Si, 325
quod hodie apud Josephum legimus, vidisset *Pho-*
tius, haud dubie annotasset, (est enim *acerrimi &*
exquisitissimi judicii vir) aut si vidit, neque tamen
annotavit, magnum argumentum est, existimasse
ipsum, meram stropham esse. At tandem, tan-
dem, inquies, quanta illa diligentia sit, cui non
aliquid excidere possit? Concedam id quoque: Sed
ad id elevandum, quod à me jam dicetur, quid
tandem afferri potest? *Photius titulo XLVIII.* ait,
legisse se Josephi librum περὶ τοῦ Παντὸς, vel περὶ τῆς τοῦ
Παντὸς οὐσίας, vel περὶ τῆς τοῦ Παντὸς αἰτίας; addit dein-
de: Διέξεισι δὲ περὶ τῆς κοσμογονίας κεφαλαιωδῶς· περὶ
μὲν τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν ὡς ἔγγιστα θεολογεῖ.
Κλῆσίν τε αὐτὴν ἀναφθεγγόμενος, καὶ τὴν ἐκ πατρὸς ἄ-
φραστον γέννησιν ἀμέμπτως ἀναγράφων. Id est, doctis- 326
simo Andrea Schotto interprete: *De mundi quoque*
generatione per compendium differit: de Christo autem
vero DEO aptissime loquitur (melius vertisset, ἡμῶν
ἔγγιστα, *in nostrum ferme modum*, vel *proxime ad no-*
stram fidem) *& ipsam Christi appellationem illi attri-*
buit [mallem vertere, *& ipsam Christi appellatio-*
nem explicat] *& inenarrabilem ex patre generationem*
citra reprehensionem describit. Mox addit: Ὃ τινὰς
ἴσως δὲ ἀμφιδοξεῖν ὡς Ἰωσήπου εἴη τὸ συντάγματιον ἀνα-
πέπεικεν. Id est: *Quæ res ambigendi fortasse cuipiam*
causam præbeat, sitne hoc Josephi opusculum? Ex quo
loco Photii hoc elicio, Josephi Ἀρχαιολογίαν, in
qua legimus hodie testimonium de Iesu D., fuisse
mutilatam in Photii Codice, & id sublatum fuis-
se, quod adversus Dominum Josephus scripserat 327
(nam *contra Dominum scripserat:*) alioqui nullus
plane dubitandi locus fuisset de auctore libelli il-
lius, qui inscribebatur περὶ τῆς τοῦ Παντὸς οὐσίας. Si
quis enim Josephi locum, in quo Iesum D. nega-
bat esse Christum (qui locus à primis Christianis
post Origenis mortem sublatus est) vidisset, næ
ille haud unquam dubitasset, num tractatus περὶ τῆς
τοῦ Παντὸς οὐσίας Josephi Judæi esset: cum contra li-
quido constare potuisset, utrumque librum ejus-
dem Scriptoris esse non posse, cum ab altero pro
Christo haberetur Iesus D. ab altero plane secus.
Verum quod addit Photius, omnem plane dubi-
tandi, atque adeo argutandi, causam præcidit:
Ait enim, εὗρον δὲ ἐν παραγραφαῖς, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ λό-
γος Ἰωσήπου, ἀλλὰ Γαΐου τινὸς πρεσβυτέρου ἐν Ῥώμῃ διά-
τρίβοντος, &c. Ἀνεπιγράφου δὲ καταλειφθέντος τοῦ μό- 328
γου, φασὶ τοὺς Ἰωσήπου ἐπιγράψαι, τοὺς δὲ Ἰουστίνου τοῦ Μάρ-
τυρος, ἄλλους δὲ, Εἰρηναίου, &c. Id est: *comperi an-*
notatum fuisse, non esse Josephi hoc opus, sed Caji
cujusdam presbyteri Romæ agentis, &c. Cum enim
sine titulo opus relictum esset, alii quidem Josepho in-
scriptum retulerunt; alii Justino Martyri, nonnulli
Irenæo, &c. Ex his, quæ supra a nobis allata sunt,
id efficitur, testimonium hodiernum de Iesu Do-
mino nostro in Codice Photii non fuisse: alioqui
eo usus fuisset, ut probaret librum illum περὶ τῆς τοῦ
Παντὸς οὐσίας, Josephi esse: Contra autem plane dis-
serit Photius: nam ex eo, quod in illo libro de
Iesu D. multa honorifice dicebantur, ait, dubi-
tandi causam existere, an Josephi Judæi illud opus
esset, an Caji? Ceterum, ut obiter hoc quoque 329
dicamus, *Cajus presbyter* is ille est, cujus in Ec-
clesiastica Historia meminit *Eusebius:* quippe *E-*
pistolam ad Hebræos Pauli non esse, primus censuit;
quemadmodum post illum *Hippolytus in libello con-*
tra hæreses, ut ex eodem Photio constat; qui ta-
men

men Photius illud judicium improbat alicubi.

Nunc autem ad *Origenem* veniendum. Et si, quæ sunt à nobis allata superiùs, abunde illud probent, quod probandum susceperamus: Tamen ut dictis ultima fides astruatur, & doctissimorum hominum cupiditati satisfaciamus, locos eos, quibus præcipue ad scribendum adducti sumus, exponemus, Latine tantum; cum Græca mihi non occurrerint. Eorum alter petitus est *ex II.* illius *vo-*
330 *lumine, p. VIII. columna I. editionis Calderianæ Parisiis*, quam, ut opinor, curavit Genebrardus: *In tantum*, ait, *in populo refulsit hic Jacobus propter justitiam, ut Josephus, qui viginti libris descripsit Antiquitatem Judaicam, dum vult causam adducere* (dicam alias, quidnam super hac re sentiendum videatur) *quare Judæorum populus tam acerba passus sit, ut etiam templum subverteretur, dixerit, per Dei vindictam hæc illis evenisse, ob ea quæ in Jacobum fratrem Iesu, qui dicebatur Christus, ausi fuerant. Quodque mirum est*, (verba sunt Origenis) CUM NON PROBARIT HANC SENTENTIAM, IESUM NOSTRUM FUISSE CHRISTUM, nihilo secius Jacobo tam magnificum justitiæ testimonium præbet. Alter vero petitus est ex libris *adversus Celsum* Epicu-
331 reum, & ita se habet: JOSEPHUS, QUAMVIS IESUM NON AGNOSCENS PRO CHRISTO, &c. Quid? Satin' aperte, satin' diserte Origenes? Quid magis ἀναμφίβολον, quid magis ἀναντίῤῥητον? Si morum id meorum esset, rem ipsam prolixa oratione amplificare, nil facilius; verum mihi satis est, liberasse fidem; ostendisseque, non temere (quod animadverti quosdam suspicatos fuisse) asseruisse me nuper in *Notis ad Peregrinum Luciani*, ῥῆσιν hanc, qua de nunc agitur, in Josephum intrusam fuisse ab iis, qui cum bene animati essent, existimarunt Josephi testimonium adversus Ethnicos, qui sacris Codd. fidem non adhibebant, magnam vim habiturum. Sed nostrum non est, mala facere, ut boni quid inde oriatur.

332 Sane isthæc Origenis verba non sunt perplexabilia, ut ait Comicus; quin contra, nil planius. Clare enim, & ut audiant omnes, ait Josephum, hanc sententiam improbare, Iesum nostrum esse Christum. Unde ex hoc quoque Origenis loco constat, *Vir Clarissime*, à Josepho Iesum D. laudatum non fuisse, sed contra: itaque adeo id verum esse, quod antea sæpe significavi, adversus Iesum D. scripsisse Josephum. Quorsum enim diceret Origenes, CUM NON PROBARIT, &c. Et iterum, QUAMVIS IESUM NON AGNOSCENS PRO CHRISTO? At hodie agnoscit.

Mitto dicere, quanquam id restat, quis & quantus vir fuerit Origenes. Quorsum enim? cum id accuratissime à veteribus præstitum sit. Docuit il-
333 le, scripsitque omnium maxime, idque temporibus asperrimis; labantem Ecclesiam constantissimis laboribus, ac indefesso studio sustinuit: Librorum conquisitor acerrimus (quod ad rem præsentem inprimis facit) postremo tantæ in literis præstantiæ, ut ab ipsomet Porphyrio meruerit laudari, viro, siquis alius fuit, religioni Christianæ & ejus cultoribus infestissimo. Quamobrem non est, quod Scriptoris illius testimonium, ejus esse generis putemus, qualia quotidie è vanissimis auctoribus proferuntur. Neque enim, ceteros ut omittam, eo in numero habitus unquam est, vel ab *Hieronymo*, vel ab *Erasmo*, acerrimis harum rerum æstimatoribus: Sed ab illo præclaris ornatus laudibus, ab hoc princeps Theologorum passim in notis ad N. Testamentum nominatus.

334 Postquam satis, ut videtur, à nobis probatum est, in hoc testimonio Josephi fraudem posteris factam fuisse, unum nunc superesse videtur, quod quis ex me percontetur, quonam scilicet tempore suspicer illud παρεγχείρημα admissum fuisse? Quæ res haud difficulter inveniri potest: Id enim *ab Origenis tempore ad Eusebii ætatem* factum, mihi liquet dejerare. Ille autem circa annum CCXXII. & paullo inferius florebat; at Eusebius sub Constantino Magno. Constat autem ex iis, quæ sunt à nobis scripta superius, nondum eam corruptelam in Josephi libros irrepsisse, quo tempore scribebat Origenes: Itaque constet necesse est, id intra illud tempus admissum fuisse, quod *ab Origene ad Eusebium* fluxit. Mihi autem inprimis credibile fit, auctorem hujus τεχνάσματος esse Eusebium. *Pri-*
mum, nemo omnium est, quorum ad nos scripta 335
pervenerint, qui testimonii hujus vel tantillulum quid ante Eusebium meminerit; ideoque ut videtur, haud par est, ut in quemquam alium hujus fraudis suspicio conferri debeat. *Dein*, quid obstabat, quone Origenem studiose legeret Eusebius? quod ab eo si factum fuisset, sapere haud dubie di- "dicisset. *Præterea* sæpissime deprehendi, Scri- "ptorem illius nerrationis speciem sequi libentius, "quam fidem. *Tum* hoc in eo vel maximum vi- "tium est, quod ubi quid in animum induxit, "pervicaci confidentia grassatur; quod in iis omni- "bus animadvertas, quod imprudens veritatis amor "transversos agit. Quis enim (erit hoc exemplum) 336
satis rideat ineptam illam hominis sententiam, ut quæ à *Philone* de quibusdam Judæis, rerum divinarum contemplationi vacantibus, scripta sunt; ea de primis Christianæ religionis cultoribus, quos ille Marco, Petri discipulo, subjicit, accipienda existimet? Id ut vincat Eusebius, quid non molitur? interim vel mediocriter eruditi facile pervideant, nil quicquam fingi posse, quod anilibus fabulis consimilius sit; &, ni princeps bonarum literarum id in Animadversionibus Eusebianis refutasset, à nobis pro modulo nostro perfici posset.

Addam aliud exemplum, quod ingenium hominis penitissime aperiat. *Lib. I. Ecclesiasticæ Historiæ, cap. VIII.* ubi de crudeli illa infantum carnificina agit, qui ἀπὸ τοῦ διετοῦς καὶ κατωτέρω, ut ait Euange- 337
listes, suspiciosi Herodis imperio contrucidati fuerant, scribit: Ὡς δὲ ἅμα τῇ κατὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, καὶ τῶν ἄλλων νηπίων ἐπιβουλῇ, θεήλατος αὐτὸν καταλαβοῦσα μάστιξ εἰς θάνατον κατήλασεν, οὐ χεῖρον ἐκ τῶν φωνῶν τοῦ συγγραφέως ἐπακοῦσαι κατὰ λέξιν, ἐν ἑπτακαιδεκάτῃ τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀρχαιολογίας τὴν καταστροφὴν τοῦ κατ' αὐτὸν βίου, τοῦτον γράφοντος τὸν τρόπον. Id est: *Ceterum quomodo statim post insidias Servatori nostro, & aliis infantibus factas, cœlitus invecta plaga, illum ad extremum afflictarit, non erit alienum, vocibus auctoris* [Josephi scil.] *ad verbum citatis attente auscultare: qui quidem in decimo septimo Judaïcæ Antiquitatis libro vitæ illius exitum accurate scribit ad hunc modum.* Tum Josephi testimonium producit, in quo post multa,
quæ nihil necesse est transscribere, inter cætera 338
hæc leguntur: Ἐλέγετο δὲ οὖν ὑπὸ τῶν θειαζόντων, καὶ οἷς ταῦτα προαποφθέγγεσθαι σοφία προὔκειτο, ποινὴν τοῦ πολλοῦ δυσσεβοῦς ταύτην ὁ θεὸς εἰσπράττεσθαι παρὰ τοῦ βασιλέως. Id est: *Dicebatur ab iis, qui divinandi arte multum pollebant, quique in sapientia ac scientia rerum hujusmodi interpretandarum omne suum studium collocabant, Deum has pœnas à Rege, ob variam & multiplicem impietatem, expetivisse.* Sed istuc quidnam aliud est, quæso, quam ex hac statua caput demere, ut in illum transferas? nam in eo Josephi loco de teneris infantibus ab Herode interfectis, ne Mu quidem Lucilianum, ut ajunt; sed de Juda Sariphæi, & Matthia Margalothi, filiis, Herodis jam morientis jussu interfectis, ibi agitur: Et tamen fidelis Eusebius, sublata altera historiæ parte, &
prætermissis illorum νομοδιδασκάλων Judæ, & Mat- 339
thiæ nominibus, Josephum auctorem producit. Quid, quæso, isthuc sit aliud, quam στροφὰς στρέφειν? Quin, *tempora* ipsa *non conveniunt*; quod saltem vidisse debuerat Eusebius, si personas mutare de-

decreverat. Nam quod ait idem Scriptor, ἅμα τῇ, &c. *statim post*, &c. & antea, μηδὲ σμικρᾶς ἀναβολῆς γεγενημένης [*nulla vel minima quidem dilatione interposita*] falsum est. Quid ita tandem? Quia, quod ibi à Josepho narratur, anno demum septimo post βρεφοκτονίαν evenit. Quid autem, cum *quartam Virgilii eclogam de Christo* τῷ μέρει exposuit, aut certe explicandam probat? (in illo libro cui titulus est: *Oratio Constantini ad Sanctorum Cœtum*) quis festiviores ludos præberi vidit? Nil equidem
340 per viginti annos, quos legendis veterum qua meliorum qua nequiorum Scriptorum libris impendi, magis ridiculum vidisse me, dejerare possum. Sed nunc nuper doctissimus ille temporum magister, *Blondellus*, id omne acerrime exagitavit *in libro de Sibyllis*.

Iis, quæ modo annotavi, unum addam etiam, unde hominis vanitas & levitas appareant. Beatus *Lucas cap. II.* ait, natum esse Christum D. tempore primi census, seu primæ descriptionis, quæ à Cyrenio, seu Quirino, facta est: Αὕτη ἡ ἀπογραφὴ, ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. Quid ibi molitur *Eusebius? lib. I. Hist. Ecclesiasticæ cap. V.* hunc B. Lucæ locum confirmari ait, Josephi testimonio; quo nihil quicquam vel magis falsum, vel magis impudens dici potuit. Tantum enim abest,
341 ut Josephus hanc descriptionem census sub Herode M. statuat, ut contra post pulsum Archelaum Herodis filium factam fuisse scripto prodat, *lib. XVII.* Ἀρχαιολογίας *cap. ultimo sub finem*, *& lib. XVIII. cap. I. primulo initio*. Et tamen bonus Eusebius Josephum citat. Βαβαὶ, fidem vero historicam, si Diis placet. Possem & alia multa τοῦ αὐτοῦ κόμματος ex eodem Scriptore afferre: sed, ut opinor, non est tanti. Si qui tamen erunt, qui ea de re dubitent, eos ego magnopere rogatos velim, ut illum cum judicio prius legant, quam quicquam decernant. Atque utinam ii omnes Scriptores extarent, quorum testimoniis utitur Eusebius; haud dubie multo minus dignationis haberet, quam apud quosdam viros bonos obtinet.

342 Verum, antequam manum de tabula, roges fortasse, quid ego censeam à Josepho olim hujus testimonii loco adversus Iesum D. scriptum fuisse? Nil equidem habeo, ἐξαιρέτως quod suspicer, ita multa scribi potuerunt; sed in iis tamen mihi perquam verisimile est, omissum non fuisse, quod apud Matthæum legimus *cap. XXVIII. à versu XI. ad XV.* cum præsertim ibi dicatur: Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον. Bene autem, μέχρι τῆς σήμερον, nam eadem plane à Judæis dicebantur adversus Iesum D. etiam tempore *Justini*; ut constat ex *Dialogo* πρὸς Τρύφωνα, duobus in locis; quorum in altero ait, etiam vulgo appellatum fuisse Γαλιλαῖον πλάνον.

Nunc autem illud fortasse refellendum esset, quod à *Baronio* de hoc testimonio ad Ann. Chri-
343 sti XXXIV. & XCVI. scriptum fuit: sed operi parcam, cum satis superque refellatur, si vera illa sunt, quæ fuere à nobis dicta superius: Et quod *in veteri quodam codice Hebraico totum illud testimonium abrasum fuisse* ait, minime mirum. Ei videlicet, qui id abrasit, si verum est, quod ait Baronius, fraus suboluerat.

Et hæc quidem paucis, in magnis temporis angustiis, raptim scripta sunto. Si Tibi, quod sane pervelim, probabuntur, mihi equidem gratulabor, qui Tibi placuero; sin minus, mihi gratulabor quoque, qui animi mei conscientiæ morem "gessero. Si qui porro erunt, ut sunt varia ho"minum judicia, qui existiment, *non satis pie fe"cisse me, qui hæc moverim*; ex iis perconter li-
"bens, ecquid commune esse putent lucem inter 344
"& tenebras, Christum inter & Belialem. Ni"hil, ut opinor: Quid autem? Veritas Christia"næ religionis cum fraudibus timidæ pietatis "conjungi debeat? ne dixeris. Alioqui, *nugatoria* illa *scripta*, quæ vulgo sub *Sibyllarum* nomine leguntur, & alia id genus, quibus de Iesu D. multa & vere & magnifice memorantur, cur, quæso, non amplectimur? Cum olim, ut in Actis SS. Apostolorum, Spiritus Pythonis diceret, & vere quidem, Paulum & Silam esse δούλους τοῦ θεοῦ ὑψίστου, & ab iis viam salutis doceri; quamvis vera prædicaret Spiritus impostor, non tamen existimavit Paulus, egere se eo testimonio, quod à Cacodæmone edebatur; qui jam inde ab initio rerum mendax repertus esset: Ita ego non abs re, ut opinor,
dixerim, nos hac laudatione D. Iesu, quæ ex frau- 345
de orta sit, haudquaquam egere. Deinde, qui hoc à me parum pie fieri dixerint, metuo, ut id ipsi satis pie faciant, qui ita temere de aliis judi"cent. Scio equidem, & ultro confiteor, longe "me ab illa lacrymosa & *meticulosa pietate*, quam "hodie video in vulgus tantopere placere, natura "& moribus abhorrere, ut qui maxime; sed veræ "tamen sinceræque pietatis officio digressum un"quam fuisse, me qui probet, hominem scio natu "neminem. Videlicet de Deo nil parvum, nil "humile sentio; nihil, quod eum ad corporis no"stri ministerium deprimat: Quin contra, mihi "plane persuasum est, istos, qui in templis orantes
"sibi oculos misere pervertunt, manusque ad cœ- 346
"lum perpetuo jactant; quique suspirabundi in"dentidem exclamant, Domine, Domine, illa"que ratione popello imponunt, falso se religio"nis nomine tutari: usque adeo magnum interesse "discrimen arbitror inter gesticulationem, & ger"manam pietatem; inter theatrum & templum; inter scenicum artificem, & ἀληθινὸν προσκυνητὴν, ὅστις, ut ait Christus apud Joannem, τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ προσκυνεῖ. Vale plurimum, *Vir Clarissime*, & illius memineris, quod à Platone scriptum est, ΚΑΛΟ'Ν Ἡ ἈΛΉΘΕΙΑ, Ὧ ΞΈΝΕ, ΚΑΊ ΜΌΝΙΜΟΝ.

ADDITAMENTUM 347
ex
EJUSDEM FABRI Epist. LXVII
ad Alexandrum Morum
pag. 222. 223.

Σχεδίασμα illud nostrum de Josephi loco lectum à Te fuisse, nec improbatum, *More Doctissime*, summopere gaudeo. Quod autem scribis, repertos esse isthic nonnullos, qui *scripturam* illam, ut ait Comicus, *in pejorem partem rapuerint*, minime equidem mihi novum accidit; & tamen præter *unicum memoriæ sphalma* (cui suppetias tulerit Photii locus) ubi de Hegesippo ago, quem ego pæne puer legeram, neque tunc in his regionibus nancisci potui, uti tum monui, nihil est, quod vel puer tueri non possit. Tamen idem hic quoque evenit, quod isthic factum dicis.

349 # EXCERPTA
EX
ANTIQUIS NOVISQUE SCRIPTORIBUS, *QUI TESTIMONII HUJUS MEMINERUNT.*

351 I.
ORIGENES
Contra Celsum

Lib. I. pag. 35. 36.

Ex editione Guil. Spenceri.

Ἐβουλόμην δ᾽ ἂν Κέλσῳ, προσωποποιήσαντι τὸν Ἰουδαῖον παραδεξάμενόν πως Ἰωάννην ὡς βαπτιστὴν, βαπτίζοντα τὸν Ἰησοῦν, εἰπεῖν· ὅτι τὸ, Ἰωάννην γεγονέναι βαπτιστὴν, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτημάτων βαπτίζοντα, ἀνέγραψέ τις τῶν μετ᾽ οὐ πολὺ τοῦ Ἰωάννου καὶ τοῦ Ἰησοῦ γεγενημένων. Ἐν γὰρ τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀρχαιολογίας ὁ Ἰώσηπος μαρτυρεῖ τῷ Ἰωάννῃ, ὡς βαπτιστῇ γεγενημένῳ, καὶ καθάρσιον τοῖς βαπτισαμένοις ἐπαγγελλομένῳ. Ὁ δ᾽ αὐ-
352 τὸς, καίτοιγε ἀπιστῶν τῷ Ἰησοῦ ὡς Χριστῷ, ζητῶν τὴν αἰτίαν τῆς τῶν Ἱεροσολύμων πτώσεως, καὶ τῆς τοῦ ναοῦ καθαιρέσεως· δέον αὐτὸν εἰπεῖν, ὅτι ἡ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ἐπιβουλὴ τούτων αἰτία γέγονε τῷ λαῷ, ἐπεὶ ἀπέκτειναν τὸν προφητευόμενον Χριστόν· ὁ δὲ, καὶ ὥσπερ ἄκων οὐ μακρὰν τῆς ἀληθείας γενόμενος, φησὶ ταῦτα συμβεβηκέναι τοῖς Ἰουδαίοις κατ᾽ ἐκδίκησιν Ἰακώβου τοῦ δικαίου, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, ἐπειδήπερ δικαιότατον αὐτὸν ὄντα ἀπέκτειναν. Τὸν δὲ Ἰάκωβον τοῦτον ὁ Ἰησοῦ γνήσιος μαθητὴς Παῦλός φησιν ἑωρακέναι, ὡς ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου· οὐ τοσοῦτον διὰ τὸ πρὸς αἵματος συγγενὲς, ἢ τὴν κοινὴν αὐτῶν ἀνατροφὴν, ὅσον διὰ τὸ ἦθος καὶ τὸν λόγον. Εἴπερ οὖν διὰ Ἰάκωβον συμβεβηκέναι λέγει τοῖς Ἰουδαίοις τὰ κατὰ τὴν ἐρήμωσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ, πῶς οὐχὶ εὐλογώτερον διὰ Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν τοῦτο φάσκειν γεγονέναι; οὗ τῆς θειότητος μάρτυρες αἱ τοσαῦ-
353 ται τῶν μεταβαλόντων ἀπὸ τῆς χύσεως τῶν κακῶν ἐκκλησίαι, καὶ ἠρτημένων τοῦ δημιουργοῦ, καὶ πάντ᾽ ἀναφερόντων ἐπὶ τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἀρέσκειαν.

SIG. GELENIO INTERPRETE.

Hic vellem Judæum, cujus personam Celsus inducit, monitum, quando *non inficiatur, Iesum à Joanne baptizatum*, mentionem Joannis in peccatorum remissionem baptizantis facere Scriptorem, qui mox secutus est Joannis & Iesu tempora: nam *Josephus in decimo octavo Antiquitatum* testatur, Joannem fuisse Baptistam, expiationemque baptizatis esse pollicitum. Idem, *quamvis Iesum parum agnoscens pro Christo*, dum quærit *causam Hierosolymorum excidit, templique demolitionis* (cum debuisset
354 dicere, id accidisse *propter ejus populi contra Iesum insidias, quia Christum à Prophetis promissum interemissent*) quasi invitus haud procul à veritate discedens, ait, hæc contigisse Judæis *in ultionem Jacobi, cognomento Justi, fratris Iesu, qui dicitur Christus; quia justissimum hominem occiderant.* Hunc Jacobum, germanus Iesu discipulus, Paulus ait (*Gal. I, 19.*) à se visum, ut fratrem Domini; non tam ob sanguinis cognationem, communemque ipsorum educationem, quam ob mores & doctrinam. Ergo si *propter Jacobum* dicit, accidisse Judæis *desolationem Hierusalem;* annon probabilius est, *propter Iesum Christum* id contigisse, cujus *divinitatis* testes extant tot hominum exemtorum è vitiorum colluvie Ecclesiæ, opificique suo adhærentium, & cuncta referentium ad illius placitum?

II.
EUSEBIUS 355
Lib. I. Hist. Eccles. cap. 11.

Ex editione Rob. Stephani, & Henr. Valesii.

Capitis argumentum est: Τὰ περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ, καὶ τοῦ Χριστοῦ μεμαρτυρημένα, *Testimonia de Johanne Baptista, & Christo.* In contextu affert *duo* Josephi *testimonia;* prius *de Johanne*, alterum *de Domino.* Atque hæc quidem, præmissa præfatiuncula hac: Ταῦτα περὶ τοῦ Ἰωάννου διελθὼν, καὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, κατὰ τὴν αὐτὴν τοῦ συγγράμματος ἱστορίαν, ὧδέ πως μέμνηται. Wolfg. Musculo interprete: *Hæc ubi de Johanne commemoravit, etiam Servatoris nostri in eadem commentarii hujus historia sic meminit.* Sequitur ipsum Josephi testimonium, ut in ipso extat,
nisi quod habet: Καὶ πολλοὺς μὲν τῶν Ἰουδαίων, πολλοὺς δὲ 356
καὶ ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐπηγάγετο, quod in editis Josephi paullo aliter legitur. Denique epilogum subjicit: Ταῦτα τοῦ ἐξ αὐτῶν Ἑβραίων συγγραφέως ἀνέκαθεν τῇ ἑαυτοῦ γραφῇ, περί τε τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, καὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, παραδεδωκότος, τίς ἂν ἔτι λείποιτο ἀποφυγὴ, τοῦ μὴ ἀναισχύντους ἀπελέγχεσθαι, τοὺς κατ᾽ αὐτῶν πλασαμένους ὑπομνήματα· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐχέτω ταύτῃ. Id est: *Quum hæc igitur Historicus iste, ex ipsis Hebræis oriundus, commentariis suis olim de Baptista Johanne ac Servatore nostro tradiderit, quodnam amplius effugium relinquitur, quo minus impudentes esse deprehendantur, qui commentarios istis contrarios confinxerunt? Sed de his hactenus.*

III. 357
FRECULPHUS,
Episcopus Lexoviensis,

Tom. II. Chronic. lib. II. cap. 5.

Ex edit. Commelin.

Hic *in XVIII. Antiquitatum libro* manifestissime confitetur, *propter* magnitudinem signorum *Christum à Pharisæis interfectum: & Johannem Bapt.* vere Prophetam *fuisse, &* propter interfectionem Jacobi *Apostoli* Hierosolymam dirutam. *Scripsit autem de Domino in hunc modum:* Eo tempore fuit Ie-
sus sapiens vir; si tamen virum eum oportet dice- 358
re. Erat autem mirabilium patrator operum, & doctor eorum, qui libenter vera suscipiunt. Plurimos quoque tam de Judæis, quam de Gentibus, sui habuit sectatores, & *credebatur* Christus. Cumque invidia nostrorum Principum cruci eum Pilatus addixisset, nihilominus qui eum dilexerant, perseverarunt in eo. Apparuit autem eis III. die vivens. Multa hæc & alia mirabilia carminibus Prophetarum de eo vaticinantibus: & usque hodie
gens ab hoc vocabulum sortita, non defecit. *Re-* 359
fert etiam idem Historiographus, oraculum *quoddam,* in sacris literis *repertum; quod per idem tempus* virum *designaret*, ex eorum religione processurum, *qui* totius orbis *potiretur imperio. Cujus oraculi præsagium* Vespasianum *declarare suspicatur. Sed Vespasianus non aliis, quam illis* solis Gentibus, quæ Romano imperio *videbantur* subditæ, *dominatus est: nec de prosapia aut religione Judæorum processit. Un-*
de justius ad Christum *hæc responsa referuntur, ad* 360
quem

quem Pater: Pete à me, & dabo tibi gentes hæ-
reditatem tuam, & possessionem tuam terminos
terræ. *Et cujus per idem tempus, per Apostolos suos*,
in omnem terram *exierat sonus eorum*, *&* in fines
orbis terræ *verba eorum*.

IV.
NICEPHORUS CALLISTUS
Lib. I. Hist. Eccles. cap. 39.
Ex interpr. Jo. Langi.

Reliquum nunc esse puto, Josephum quoque
veritatis amantem apud Hebræos *Historicum*, in
medium producere; & quæ is in decimo octavo
361 Antiquitatum libro de Servatore nostro IESU CHRI-
STO scripta reliquerit, primo huic Historiarum li-
bro, tanquam coronidem apponere. Quum enim
de præcursore Johanne ea, quæ paullo ante recen-
suimus, exposuisset, deinde de CHRISTO verbis
hisce ita scribit: *Extitit eo tempore IESUS, vir sa-
piens, si quidem virum eum dicere fas est. Erat enim
operum, opinionem fidemque omnem excedentium, ef-
fector; & hominum eorum, qui libenter veritatem
complecterentur, magister. Multos enim simul ex Ju-
dæis, & ex Græcorum superstitione, in disciplinam
suam ascivit. CHRISTUS is fuit. Et quum eum
principum apud nos virorum delatione, Pilatus crucis
supplicio affecisset; non tamen, qui ante eum erant com-
plexi, consectari supersederunt. Apparuit quippe illis
362 tertio post die superstes ac redivivus. Quandoquidem
divini Prophetæ & hoc, & alia de eo admiranda, va-
ticinati fuerant. Et ad hodiernum usque diem, quæ
ab eo est cognominata, Christianorum gens non defecit.*
Hæc Josephus.

V.
JO. TRITTENHEMIUS
in Lib. de Scriptoribus Ecclesiasticis.

Josephus Judæus, natione Hierosolymitanus, re-
ligione Sacerdos, Mathatiæ Sacerdotis filius,
Philosophus, Rhetor, temporumque Scriptor
insignis; quem in catalogo nostro non ponerem,
nisi & ejus scripta legeret Ecclesia, & beatus Hie-
ronymus id porro fecisset. Post excidium Hiero-
solymæ, captus à Vespasiano & Tito Principibus,
363 Romam ducitur; & propter ingenii excellentiam,
à Senatu & populo Romano magnifice honoratur.
Qui *etsi Judæus permanserit*, *genus tamen Christia-
norum sæpe laudavit*, & de Domino nostro Iesu
Christo, in decimo octavo Antiquitatum libro,
insigne testimonium descripsit.

VI.
GALATINUS
Lib. I. de Arcanis Cathol. Veritat. cap. 4.
cujus hoc lemma est:
*De Judæorum Scriptoribus, quos paullo post Christum
passum esse contigit; & quid de ipso senserint?*

GALAT. Ex quibus nonnulli quidem juxta ve-
rum sensum prophetias de Christo loquentes,
364 recte enucleare videntur: nonnulli vero *de ipso Do-
mino Iesu, deque Christianis bene senserunt*, ut in u-
trorumque scripturis liquido patet. Et ut cæteros
nunc taceam, duos duntaxat, quorum apud Ju-
dæos plurimum valet autoritas, *Philonem* scilicet,
sacerdotali ex genere progenitum, & *Josephum*,
Matathiæ filium, exempli gratia adducam. Qui
suis in Codicibus Dominum nostrum *Iesum Chri-
stum* non modo confitentur, verum *miris* quoque
ac divinis exornant *laudibus*; ejusque sectatores ma-
xima prosequuntur laude. Nam *Philo* quidem eo
libro, quem *de vita nostrorum*, hoc est, *de viris
Apostolicis* scripsit, primam sub Marco Euangelista
apud Alexandriam Ecclesiam describens, *Christi se-
quaces mirum in modum honestavit*; eos non ibi tan-
tum, sed in multis quoque provinciis esse memo- 365
rans, eorumque habitacula monasteria dicens. **
Josephus autem (ut ea, quæ de Johanne Baptista,
& de Jacobo Apostolo, cognomento Justo, magna
cum eorum laude narrat, omittam) in XVIII. An-
tiquitatum libro, Tiberii Cæsaris, sub quo Chri-
stus passus est, tempora describens, hæc de Chri-
sto ipso Græce refert: Τοῦτον τὸν χρόνον Ἰησοῦς σοφὸς
ἀνήρ. *Hoc tempore Iesus, sapiens vir, &c.* Hæc
Josephus ille, quem Judæi vel maximum putant.
Hi igitur viri tam excellentes, *Philo & Josephus*;
qui etsi Græce scripserint, Judæi tamen ambo fue-
runt, paternarumque traditionum acerrimi æmu-
latores, nisi ea, quæ per Prophetas de Messia præ-
nunciata fuerant, recte intellexissent, neque *de
Christo* tam *bene opinati* fuissent; neque, quæ de
ipso dixerunt, tam veridice retulissent. ** Unde 366
& credi quoque par est, alios præter eos, eisdem
temporibus permultos extitisse, qui & de Domi-
no Iesu Christo recte senserint; & Prophetarum
vaticinia explanantes, vera de eo scripserint. HO-
GOSTR. Si ergo isti veritatem agnoverunt, quare
ipsam amplecti neglexerunt? Constat enim (ut a-
lios prætermittam) & *Philonem*, & *Josephum*, quos
exempli gratia attulisti, *haudquaquam Christo adhæ-
sisse*; sed usque ad obitum in Judaismo permansisse.
GALAT. Id quidem *verum est*, & *de Josepho præ-
sertim*; ne de *Philone* dicam, qui cum gentis suæ
legatus ad Cajum Caligulam Romam venisset, *ad-
modum familiarem cum Petro*, Apostolorum princi-
pe, consuetudinem duxit. Te tamen non igno-
rare velim, post Domini resurrectionem in *triplex* 367
Judæos divisos fuisse genus. *Quidam* enim viden-
tes Prophetarum dicta in eo consummata, & fide
& opere illi adhæserunt; ut Gamaliel ille senex fe-
cit, cujus dicta apud Talmudistas maximæ sunt
auctoritatis. Quod & alii pæne infiniti fecerunt,
non de plebejis, aut ignaris tantum, sed de nobi-
lioribus atque sapientioribus. Nam ut in Actibus
Apostolicis scribitur, maxima pars Sacerdotum
obtemperabat fidei. ** *Quidam* vero eorum cre-
debant quidem, ipsum Dominum Iesum fuisse Mes-
siam illum, de quo Prophetæ locuti fuerant; Mo-
saicas tamen observantias deserere nolebant. Hi fi-
de tantum, & non opere, Christo adhæserunt:
Quia Christum quidem confitebantur, in Judaismo 368
tamen perseverabant. *Qualis* (ut arbitror) *Jose-
phus fuit*; ac alii fere innumeri. De quibus Actuum
Apostolorum liber meminit XV. & XXI. cap. ubi sic
dicitur: Vides frater, quot millia sunt in Judæis,
qui crediderunt, & omnes æmulatores sunt Legis!
In hoc tamen maxime errabant. Omnes namque
veteris Legis ceremonias, cum Christi gestorum-
que ejus figuræ extiterint, in ipso omnino finem
habuisse, clarum est. Horum etiam quam pluri-
mi & vera nonnulla de Christo scripserunt, & pro-
phetias in multis recte exposuerunt. *Alii* denique
Judæorum, nec fide nec opere Christo adhærere
volentes, in perfidia sibi pertinaciter permanen-
dum, tanquam cœci elegerunt. Qui neque tamen
veritatem (vide, quanta veritatis sit vis) omnino 369
negare valuerunt. Nam Legem Prophetasque ex-
planantes, sola veritate compulsi, ipsam in multis
penitus tacere nequiverunt. Quod absque divina
dispositione factum fuisse, putandum non est; ut
contra veritatis inimicos, eamque negantes, ab
eisdem ipsius veritatis testimonia haberemus. Nec
tamen id veritati præjudicat, quia ipsi non credi-
derunt; sed plus testimonio addit, quia nec incre-
duli, & inviti ipsam negaverint.

VII.
SIXTUS SENENSIS
Tom. II. Bibliothecæ Sanctæ, lib. IV.

370 JOSEPHUS Mathatiæ Sacerdotis filius *** *amicus fuit Christianorum*, quanquam Judæus esset; & Dominum nostrum Iesum Christum in 18. Antiquitatum libro *insigni elogio* celebravit. *Qua de causa* D. Hieronymus eum in catalogo Ecclesiasticorum Scriptorum digna cum laude recenset.

IDEM SENENSIS.
Lib. VII. Bibl. Hæres. II. Dissol. Object. §. 14.

SI Josephus inter alias Herodis sævitias hanc *occisorum infantium* crudelitatem non recensuit, nihil id Christianum virum movere debet; præcipue cum ipse *Josephus* alia fere *innumera*, multo etiam *majoris momenti*, multoque illustriora, vel *oblivione*, vel *incuria*, vel potius *malitia* præterierit; sicuti eum Egesippus, pervetustus Historicus, accusat, *quod divinam Domini nostri Iesu Christi RE-*
371 *SURRECTIONEM, ejus divina opera, VOLENS SCIENSQUE tacuerit.* Quin & *Euangelii autoritas*, à Spiritus Sancti, & Ecclesiæ catholicæ autoritate pendeat, & *non à testimonio Josephi*, vel cujuspiam alterius prophani Scriptoris, quantumcunque probati.

VIII.
CÆS. BARONIUS
Tom. I. Annal. Ecclesiast.
A. C. XXXIV.

POst sanctos Euangelistas, Josephus (*lib.* 18. *Antiq. c.* 4.) Judæus reperitur, qui post annos quinquaginta, Græco sermone, res gestas Judæorum est prosecutus: Qui *res* etiam *gestas Christi* addens, eas his paucis perstrinxit: *Eo*, inquit, *tempore fuit Iesus*, *vir sapiens*, *&c.* Hæc Josephus;
372 cujus testimonium in pervetusto Judæorum Codice, in quo ejus historiæ, è Græco in Hebraïcum translatæ, antiquitus scriptæ sunt, cum hîc Romæ requireretur (ô perfidorum imprudentiam!) abrasum inventum est; adeo ut nulla, ad excusandum scelus, possit afferri defensio, cum membrana id ipsum exclamare videretur. Habes ejusdem Josephi de Christo testimonium, ab Eusebio (*lib. I. Hist. Eccles. cap.* 11.) recitatum, atque ab aliis compluribus. Cæterum *de rebus Christi*, ab eodem Josepho scriptis, *parum* est, quod illi *debeamus*; quippe qui temporum ordinem invertendo, complura (ut superius est demonstratum) ambigua potius & obscura, quam facilia & certa reddidit. *** At certe credo, hunc, quatenus *Christum Dei fi-*
373 *lium esse fatetur*, non nisi *Dei virtute compulsum* atque *coactum* fuisse: Quandoquidem cum agit (apud *Euseb. lib. I. Hist. cap.* 22.) de immensa clade, Judæis à Tito illata, illius belli causam Jacobi potius neci, quam Christi atroci supplicio adscribendam putavit: ut videre sit, ipsum *erga Christum*, & res Christianorum, *parum æquum* fuisse *Historicum*. Hinc merito de eo conqueritur Hegesippus (*de Excid. Hierosol. in præf.*) Judaïcarum rerum Scriptor (non ille, ut falso quidem multi existimant, qui proximus fuit temporibus Apostolorum; sed, ut ex ejus scriptis, *lib.* 3. *c.* 5., probatur, qui scripsisse noscitur post tempora Constantini) sic dicens: *Utinam tam religioni & veritati attentus, quam rerum indagini, & sermonum sobrietati fuisset:* Consortem *se enim* perfidiæ Judæorum *et-*
374 *iam in ipso sermone exhibuit*, *quem de* eorum supplicio *manifestavit*; *& quorum arma deseruit*, *eorum tamen sacrilegia non dereliquit: Deploravit flebiliter ærumnam*, *sed ipsius* causam ærumnæ *non intellexit.* Hæc juste in eum expostulans Hegesippus.

IDEM A. C. XCVI.

CUm Romæ videret Ecclesiam CHRISTI florentissimam, quæ in dies magis ubique gentium, ac potissimum Romæ, & apud Nobiles, ipsosque Cæsaris affines, feliciter propagabatur; *licet Christianus non esset*, tamen *ne inofficiosi Historici querela tam justa urgeri posset*, quod rem, toto orbe perspicuam, silentio obvolutam reliquisset; *illud de CHRISTO elogium suis scriptis intexuit:* Cum enim Judæorum res inspiceret, penitus esse collapsas, Vespasianumque defecisse; cui vaticina- 375
tus tribuerat, quod CHRISTO revera oraculis Prophetarum prænuntiatum erat imperium, jamque tempus Messiæ adventus præteriisse videri posset; *prudentis potius*, *quam pii hominis*, *partes agens*, illud de IESU, *quod CHRISTUS haberetur*, *à plurimis tam Judæis*, *quam Gentilibus*, protulit testimonium.

IX.
ANT. POSSEVINUS
Lib. XVI. Bibl. cap. 14.

SEd & illud in primis *summi momenti* est, quod cum res gestas Judæorum post Christum Dominum attigisset, ejusdem Christi Domini non potuit non mentionem facere, cum ita locutus est: *Eo tempore fuit IESUS*, *vir sapiens*, *&c.* Hæc Josephus. Cujus testimonium (inquit *Cæsar Ba-* 376
ronius Cardinalis tomo primo suorum Annalium) in pervetusto Judæorum Codice, &c. *** In *causa excidii Hierosolymitani*, quam potius *Jacobi neci*, quàm *morti Christi* Domini illatæ tribuit, lapsus est; ut item in aliis nonnullis.

X.
ROB. BELLARMINUS
Lib. de Scriptoribus Ecclesiasticis.
A. M. 4057.

JOsephus Ebræus * * libro decimo octavo Antiquitatum c. quarto reddit Christo *mirabile testimonium*, affirmans, eum *fuisse plus quam hominem*, & *vere Christum*, in operibus magnificum, in verbis veracissimum; & à Pilato quidem occisum, sed tertia die resurrexisse: cujus testimonii 377
meminit *Eusebius* libro primo Histor. Ecclesiast. cap. undecimo, & sanctus *Hieronymus* in libr. de Scriptoribus Ecclesiast. in Josepho. Quod autem Hebræi dicunt, testimonium illud de Christo in suis libris non haberi, & ideo videri superadditum à Christianis; facile refelli potest. Nam Hebræi *non habent Josephum*, *filium Matathiæ*, qui Græce scripsit libros Antiquitatum, de quo nos loquimur; *sed Josephum*, *filium Gorionis*, qui aliquid simile scripsit Hebraice: Proinde non est mirum, si Judæi in suo Josepho hoc testimonium non habeant, cum in nostro habeatur; & non sit superadditum, sed verum & germanum Josephi testimonium. Certe sanctus *Hieronymus*, & *Eusebius*, viri doctissimi fuerunt, & omnes pæne libros veterum Scriptorum legerunt: Et *nunquam* hoc te- 378
stimonium de Christo, Josepho *tribuissent*, *nisi scivissent*, *vere* ab illo auctore *ita scriptum* fuisse.

XI.
LUCAS OSIANDER
Epitom. Hist. Eccles. Cent. I. lib. II. cap. 7. *f.*

TEstimonium Josephi de Christo ego *omnino suppostitium* esse credo, & *ab aliquo sciolo* ipsius li-

libris *insertum.* Si enim Josephus *ita* de Christo *sensisset*, ut testimonium illud præ se fert, Josephus *fuisset Christianus:* Cum tamen *in omnibus* ejus *scriptis nihil* prorsus, *quod* saltem *Christianismum redoleat*, reperiri queat.

379 XII.

IS. CASAUBONUS.

Exercit. XI. ad Baron. Annal. Ann. XXI. Num. II.

IN anno Domini XXI. Tiberii quinto, sine justa causa Josephus reprehenditur; qui nusquam dixit, post passionem Christi *Paullinæ historiam* accidisse: licet *mortis Domini* prius meminerit. Nam quia propositum illi non erat, *res Servatoris nostri* per annos digestas explicare; *vitæ illius, passionis, & resurrectionis brevem mentionem conjecit in tempus, quo certum erat, illum vixisse:* annorum rationem nullam habuit. Faciunt hoc sæpissime principes Historici, *Thucydides*, *Polybius*, *Livius*; in iis *præsertim*, *quibus nolunt immorari.* Sed & in par-
380 tibus legitimæ historiæ idem jus persæpe usurpant, ut dicebamus *in præfatione Chronologiæ Polybianæ.* Neque tamen propterea quisquam illos reprehendit. Quare non sunt ferenda hîc de Josepho ista verba: *more suo plurimum à veritate temporum discrepat.* Taceo alia, quæ poterant in eam rem dici.

IDEM CASAUBONUS

Exerc. XVI. ad Ann. XXXIV. Num. CCXXI.

VAlde vereor, ne *ex aliena fide* scribat auctor, quæ narrat *de Codice Hebraico* Josephi, è Græco translato; quem ait extare *in Vaticana*, & servare *manifesta vestigia imposturæ* Judæorum, qui *locum de Christo*, è libro XVIII. cap. IV. *eraserint.* Ego vero non puto extare hodie in rerum natura Jo-
381 sephi opera, è Græco in Hebræum, ut ait Baronius, conversa. Extat quidem Historia ejusdem argumenti Hebraico sermone eleganter contexta, sub nomine *Josipon ben Gorion*, sive *Josephi Gorionidæ:* qui *impostor insignis* sic opus suum concinnavit, ut vellet videri à vero Josepho illud fuisse scriptum. Sed aliter catuli, aliter leones olent. Adeo enim antiquus Josephus hic non est, ut *recens* admodum sit *Scriptor*, & quidem *Gallus;* ut certis argumentis demonstravit *Scaliger in Elencho.* Porro etsi planus hic in multis Josephum sequitur κατὰ πόδα, vel potius ejus interpretem Latinum; totius tamen operis textura longe diversissima: Neque in hunc Scriptorem, quantum existimo, potest cadere, quod suaviludius aliquis Baronio persuasit.

382 XIII.

WILH. SCHIKARDUS

in Procemio ad Tarich, pag. 91. 92.

AUdiatur Josephi, *gente* quidem *ac mente Judæi*, sed, Rabbinorum quoque judicio, *veracis Historici* testimonium, quod de Salvatore nostro perhibet lib. 18. Antiq. c. 4: *Eodem tempore fuit IESUS, vir sapiens, &c.* Et ne fides authoris apud Judæum periclitetur, quæso vide paradoxum, quomodo eum *R. David* ipsis præferat Scriptoribus Talmudicis, *Part. I.* sui *Zæmach fol.* 38. *b.* (interpete eodem Schikardo:) *Josephus filius Gorion* (ait ipse nominat se FILIUM MATTHIÆ) *fuit de prosapia Sacerdotum in Jerusalem, unctus ad bellum* (h. e.
383 Sacerdos castrensis, de quorum officio & authoritate pridem in *Jure Regio* tractavi *Theor.* 18. *fol.* 140.) *Quamvis vero quædam ejus verba, materiæ de Tito, videantur contradicere sermonibus Rabbinorum nostrorum piæ memoriæ, qui habentur in capite Nezikin* (quod est quintum in libro Gittin) *scito tamen, quia vir iste magnus fuit sapientia & intellectu, præterea probus & rectus, tum vero anterior in tempore Doctoribus Gemaræ, aliquot seculis, qui vidit ipse cuncta, quæ contigerunt suis diebus: ideo non teneamus eum pro Scriptore haud veraci.*

XIV.

GEORG. CALIXTUS

in Disput. de Verit. Unic. Relig. Christ. th. XXIIX.

JOsephus, Matthiæ filius, genere Judæus, per patrem è sacerdotali primæ vicis, per matrem è 384
regia Asamonæorum familia oriundus, prudentia & eruditione omnes post Christum natum Judæos superans, qui tamen *Christianis sacris initiatus nunquam fuit* (certe nihil ea de re constat) *præclara* tum ipsi Christo, tum Johanni præcursori, tum Jacobo fratri & Apostolo *testimonia* perhibet. Nam, quod observandum, quæ de Apostolis diximus, de ipso etiam Domino, & sine dubio urgentiore adhuc ratione, dici possunt: nempe si se, Dei filium & mundi Redemtorem professus, non fuit, qui credi voluit; portentosæ sive improbitatis, sive superbiæ, sive stultitiæ, absolvi nequit. Quibus vitiis si obnoxius fuisset, pluribus etiam aliis modis ea sese prodidissent; quorum tamen nulla exempla memorantur, sed contraria omnia. *Jose-* 385
phus de eo scribit, quæ subjicio, utpote *notatu apprime digna:* Γίνεται κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰησοῦς σοφὸς ἀνὴρ, *&c.*

XV.

CONR. HORNEJUS

Disp. Theologic. Part. I. Disp. II. Sect. I. thes. XLIIX.

HUc accedit, quod ipsi infideles Judæi, acerrimi alioqui Christi & Christianorum hostes, Christum miraculis claruisse, in Talmude suo fatentur. *Eximium* etiam *testimonium* est, quod ex eadem gente veritati dicit insignis Scriptor, Josephus lib. XVIII. Antiq. Judaic. cap. IV: *Eodem tempore*, inquit, *erat Iesus, vir sapiens; si tamen virum eum fas est dicere: erat enim mirabilium operum patrator, & doctor eorum, qui libenter vera suscipiunt.* Et rursus: 386
Apparuit eis (discipulis suis) *tertia die vivus, ita ut divinitus de eo vates hoc & alia multa admiranda prædixerant.* Ita ille, qui *nec ipse* tamen *Christianus*, quod sciatur, fuit.

XVI

GREGORIUS GREGORII FRANCUS

in Lexico Sancto, num. LXXVIII.

CÆterum est in primis animadversione dignum, Josippum & Talmud cujusdam ישו הנצרי, *Iesu Nazareni* meminisse, de quo turpia multa prædicant; quem tamen imprudentes quam plurimi, ipsum ישוע Iesum Salvatorem nostrum fuisse, arbitrantur. Monuit hoc *Sebastianus Lepusculus*, cujus Epistola extat in Centuria, a *Goldasto* edita, *p.* 247. *num.* 61. ostenditque, hunc ישו fuisse cx. circiter annis ante Iesum Salvatorem nostrum, regnante Hir- 387
cano Machabæo, Simonis Machabæi filio; eumque adulterа ac polluta natum, idololatram, magum, & tandem ob scelera sua suspensum fuisse. Tantum errorem aluit hactenus, & roboravit, Historiæ & Chronologiæ ignoratio; nec non recentiorum Judæorum cœca perfidia: *quos* Josephi Historici de CHRISTO IESU testimonium ex lib. 18. Antiq. Judaic. cap. 6. *abunde refellit.*

NOTA: De hoc Iesu fabulam Talmudicam uberius recenset *Galatinus lib. I. Arcan. cap.* 7. sed censuram non effugisse *Rainoldi Prælect. CLIII. de libris Apocryphis*, observavit *Jo. Coccejus in Not. ad Excerpta Gemaræ Sanhedrin, cap. XI. num. XXXVII. pag.* 365, *& seqq.* Adde *Schikardum in Procemio ad Tarich, pag.* 83.

83. *usque ad pag.* 96. *Micrælium lib. IV. Judæ, dial.* 2. *p.* 45. & *Dav. Christiani, Disp. II. de Messia, th.* 135. 138. qui omnino consulendi sunt.

388 XVII.

JO. CLOPPENBURCHIUS
in Epistola ad
LUD. CAPPELLUM,
pagg. 158. 159.

ALterum problema habe, occasione observationis tuæ ad Historiæ Judaicæ Compendium ex Josepho, de Iesu Christi Domini nostri *mentione perhonorifica*, quæ extat apud Josephum. *Merito suspecta* Tibi videatur, quæ isthic de Christo dicuntur; & *falso adscripta Josepho* περιοχὴ illa, cujus *nulla* est *cum antecedentibus & sequentibus connexio.* Cogita, quæso, accuratius, annon vero simile sit, fuisse illo loco a Josepho factam Christi mentionem ejusmodi, quæ ἀναλόγως perfidiæ Judaicæ blasphemam habuerit connexionem cum sequenti historia;
389 quæ magis ἀπροσδιόνυσος est, ut jam quidem jacet, quam mentio Christi; ut voluerit Josephus parallelismo Paullinæ, sua opinione a Deo, revera a Decio Mundo imprægnatæ, aut stupratæ, ridere fidem Christianam de conceptione Iesu Christi, & nativitate ex Virgine per operationem Spiritus Sancti. Propter quam blasphemiam ita suspicor, a Christiano aliquo castigatum, & castratum eo loco Josephum, ut jam illa περιοχὴ sit ἀσύνδετος.

XVIII.

LUD. CAPELLUS
in Responsoriis ad
JO. CLOPPENBURCHIUM
pagg. 168. 169.

AD conjecturam tuam de Josephi Historici pe-
390 riocha, quæ de Christo loquitur; agnosco & eam esse acutam, atque ingeniosam: sed nescio an satis sit Josephi eo loco menti & scopo, adeoque & verbis accommodata. Refert nempe isthic Josephus aliquot *gentis suæ*, quas a Romanis passi fuerant Judæi, *clades* atque *injurias*. Nam ante periocham de Christo narrat, quomodo Hierosolymis male accepta fuisset a Pilato clamosa, atque in ipsum contumeliosa Judæorum turba; post eam vero, quomodo *Romæ pulsi* sint, Tiberii jussu atque edicto, *tota Italia* Judæi; ac quatuor eorum millia sub prætextu militiæ fuerint in Sardiniam insulam missa. Jam vero quia hæc posterior Judæorum calamitas illis acciderat, ob *insignem impostoris* Judæi religione sui Templi dolo malo abutentis, *fraudem:* ne quis
391 Romanus imposturam illam Judæis per convitium in os objiceret, præmittere voluit *aliam longe graviorem* Equitis Romani, religione sacrorum templi Isidis ad turpissimum facinus abutentis, *imposturam;* ut si quis vellet Judæis facinus impostoris illius, Doctoris nomen mentientis, objicere, haberent illi in promptu, quod statim regerere possent *Decii Mundi longe turpissimum factum.* Hæc inter se *argumenti similitudine* atque affinitate *cohærent*, adeoque aperte à Josepho in historiæ suæ narratione connectuntur, si periocham de Christo (*quæ cum istis nihil habet commune*) detrahas. Nam ante eam, hæc sunt ultima Josephi verba, καὶ ἕτω παύεται ἡ στάσις, sublata, quæ de Christo est, periocha sequitur: Ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἕτερόν τι δεινὸν ἐθορύβει
392 τοὺς Ἰουδαίους. Quæ verba aperte satis cohærent cum illis, ἕτω παύεται ἡ στάσις. Narratio autem de *Paullina* inserta est, ac præmissa narrationi de *Fulvia*, ob eam, quam ante dixi, causam, tum etiam ob argumenti similitudinem: quia *in utroque facto impostura est* hominum, religione sua turpiter abutentium: & *utrobique Saturninus* est, tum Paullinæ tum Fulviæ *maritus.* Hæc mihi videtur commodissima τῆς συναφείας in Josephi historia ratio.

XIX.

THEOD. HACKSPAN
in Assertione Passionis Dominicæ, adversus Judæos & Turcas, Dialogo inclusa.

JUDÆUS. Varia commisces; de Messiæ passione nil fando accepi, nil sacræ suggerunt literæ, nil 393
Moses, nil Prophetæ, nil postremo Hagiographa memorant: Iesum autem illum Mariæ filium, à majoribus nostris in crucem actum, *si maxime inficias iverim, Josephus noster falsi me argueret;* qui *lib.* 18. *cap.* 4. diserte testatur, eum accusatum à nostræ gentis principibus, à Pilato condemnatum, execranda crucis morte peremtum.

NOTA: *CL. Hackspanius* P. M. olim apud *D. Calixtum*, σῶμα πρὸς σῶμα de hoc Flavii testimonio; quod Vir magnus tum temporis, ceu genuinum, firmiter defendit; ut ipsius testatur *Disp. de Verit. Unic. Relig. Christ.* Noluit igitur optimus illi Hackspanius refragari, veterem secutus sententiam, ut nomen impietatis evitaret. Hunc ipsum Præceptoris locum *Rupertus Snellio*, illius discipulo, *Epist. I pag.* 82. impegit.

XX. 394

PAG. GAUDENTIUS
de Progressu Philosophiæ apud Romanos, Cap. LXXVII.

S*Alianus* aliquis, aut *Augustinus Mascardus* Salianum secutus, dicent, eum *corrupisse sacras antiquitates*, & invertisse, ut *adularetur Vespasiano, Tito, Domitiano;* imo pleraque omnia, & insigniora miracula, quæ exstant apud Mosen, aut negasse, aut interpolasse, *rem facturum gratam iisdem Principibus.* Sic ergo indignum esse, qui Philosophiæ nomine commendetur; cum Philosophia generosa sit, & palpum non obtrudat, sed libertate in dicendo Vero utatur. Sed non est difficile, defendere Josephum adversus impudentiam *Saliani*, & *Mascardi;* nam quod *veridicus* fuerit *Historicus*, docent libri de *bello Judaico*, qui repositi sunt in pu-
blica Bibliotheca Romæ; quosque ne ipse quidem 395
Salianus, & *Mascardus*, ut falsos reprehendere sunt ausi. Quod vero in *Antiquitatibus* noluerit *adulari*, ex eo constat, quia non apparet, Principes illos valde fuisse sollicitos de ejusmodi opere. Certe id absolutum est anno XIII. Domitiani. *Non* ergo *voluit adulari Vespasiano*, *& Tito;* qui mortui erant: *nec Domitianus ipsum impulit* ad ejusmodi opus, *sed* potius *Epaphroditus*, vir insignis, & omnimoda rerum cognitione instructus; cui etiam Antiquitates dedicavit. *** Tantum abest, ut Josephus evertat miracula Mosis, ut multa alia recenseat, quæ faciunt ad ostendendam divinitatem earundem sa-
crarum literarum. Vide narrationem ejus, quan- 396
do agit de translatione S. literarum sub Ptolemæo Philadelpho: Vide, quæ habet, quando agit de Machabæis, de *eversione Hierosolymorum.* Quid? quod *insigne testimonium* perhibuit Domino nostro Iesu Christo, dum dixit, *eum operatum esse miracula:* Quæ narratio procul dubio non placuit Imperatoribus, præsertim *Domitiano*, qui *S. Johannem* expulit urbe. Usque ad *Salmeronem*, & *Salianum*, non exstitit, qui ejusmodi scelus impegerit Josepho. S. Hieronymus eum recensuit inter Scriptores Ecclesiasticos: auctores historiæ Ecclesiasticæ antiqui eum commendarunt. An cœperunt videre *Salmeron*, *Salianus*, *Mascardus*, quod cernere non potuerunt tot sapientissimi viri?

XXI.

397
XXI.
D. JO. MULLERUS
Part. I. Judaiſmi, lib. I. cap. 29. num. VIII.

RAbbi Luſitanus ſchreibet fol. 26. in Colloqu. Mittelburgenſi: Ob zwar Joſephus zeuge, das Chriſtus Wunder gethan, ſo ſey doch daſſelbige Zeugnis verdächtig, und von andern hineingeflicket. Joſephus erzehle erſtlich, wie Pilatus zum Aufruhr Urſache gegeben, dar auf ſolle folgen ein Text, um dieſelbige Zeit iſt den Juden noch eine andere Unruhe zugeſtanden: weil aber darzwiſchen erzehlet werde die Hiſtoria von Iesu, hange der Text nicht aneinander; die andere Unruhe zeige auf die erſte: Das Wörtlein, und, beweiſe, das auf Pilati Aufruhr die andere Unruhe bald ſolle
398 ezehlet werden. Es ſey auch nicht glaublich, das Joſephus ſolle einerley Art zu reden brauchen: Erſtlich ſolle er ſagen, es hat eben zur ſelbigen Zeit gelebet Iesus, und bald darauf: Um dieſe Zeit iſt den Jüden noch eine andere Unruhe zugeſtanden. Es ſey auch Chriſtus damals ſchon geſtorben geweſen, wie können denn Joſephus ſagen, das er um die Zeit gelebet; und ob es gleich Joſephus ſelber geſchrieben hätte, ſo habe er doch an dieſen Iesum nicht geglaubet. Antwort, es ſind die Juden voller Gifft, Neid, und Zorn, auf den Iesum von Nazareth; aus ſolchem Zorn wollen ſie kein Zeugnis annehmen ſeiner Wunder, ob es gleich ihre eigene Scribenten ſetzen. Es findet ſich dieſes Zeugnis beym Joſepho im 18. Buche, cap. 4. im Griechiſchen Texte, darinnen er
399 ſeine Hiſtoriam beſchrieben; und ſind die Urſachen viel zu ſchlecht, welche die Jüden anziehen, um derer Willen wir glauben ſolten, das ſolch Zeugnis von andern hinein geflicket were. (1.) Die Aufruhr Pilati, und die nachfolgende Unruhe, können wol leiden, das die Hiſtoria von Iesu mitten eingeſeizet werde; denn der Text ſaget nicht, das eben zwiſchen der Aufruhr, und der andern Unruhe, die Geſchicht-Iesu ſich begeben; ſondern das es um dieſelbige Zeit geſchehen: Es hat auch zur ſelbigen Zeit gelebet Iesus, ein ſehr weiſer Mann. Als die Aufruhr, und das andere Unglücke ſich begeben, hat Iesus gelebet; was aber Iesus von ſeinen Wunderwercken, Tode, Auferſtehung und Nachfolgern ſchreibet, hat nicht eben die Meinung, als ob es ſich alles zwiſchen
400 der Aufruhr, und dem andern Unglücke, begeben; ſondern es wird nur die Perſon beſchrieben, mit welcher ſich ſolche Dinge hernach zugetragen. Das erweiſet der Text Joſephi, das Geſchlecht der Chriſten währet noch, bis auf den heutigen Tag; dadurch er nicht eben den Tag verſtehet, an welchem die andere Unruhe ſich begeben; ſondern an welchem er ſeine Hiſtoriam geſchrieben, nach Chriſti Tod und Auferſtehung, und auch nach derſelbigen Unruhe. Das Bind-Wörtlein, und, hebet ſolches nicht auf; denn das Wörtlein bey allen Scribenten auf vielerley Weiſe gebraucht wird, den Text zu binden, und aneinander zu hangen. Stehet doch in der Hiſtoria von Chriſto das Wörtlein, auch, welches nicht weiniger als, und, ein Binde-Wörtlein iſt: So kan auch die erſte und andere Unruhe beyſammen erzehlet wer-
401 den, doch alſo, das die Hiſtoria von Chriſto, als in *parentheſi*, mit eingeſchloſſen werde. (2.) Das es nicht bräuchlich ſey, alſobald aufeinander zu reden, zur zelbigen Zeit, und, um dieſe Zeit, darinnen irret der Rabbi ſehr. Wie oft wird ſolche Art zu reden bey dem Propheten wiederholet? Jer. 31. ſtehet zu dreyen malen aufeinander, v. 27. Sihe, es kommet die Zeit, v. 31. Sihe, es kommet die Zeit, v. 38. Sihe, es kommet die Zeit. Amos 4. ſtehet funffmal aufeinander, v. 6. 8. 9. 10. 11. Noch bekehret ihr euch nicht zu mir. Solten denn darum die Propheten verfälſchet ſeyn, weil ſie ihre Rede etliche mal wiederholet? Das würde folgen aus dem Schlus dieſer Rabbinen, wenn Joſephus darum ſolle verfälſchet worden ſeyn. (3.) Were Chriſtus gleich damals ſchon
geſtorben geweſen, würde doch darum der Text 402
nicht verfälſchet ſeyn; denn Joſephus erzehlet vergangene Geſchichte: Wolan, iſt Iesus ſchon geſtorben und auferſtanden geweſen, ſo iſt ſolches von Joſepho beſchrieben, als ein vergangenes. (4.) Hat Joſephus nicht geglaubet an Iesum, wolan, ſo kehren wir es um, und ſchlieſſen für uns, das ihm deſto mehr zu glauben ſey. Hätte er an Iesum geglaubet, würden die Jüden ſagen, er hätte es gethan, dem Iesu zu Ehren, welchen er für ſeinen Gott gehalten: Aber weil er nicht an ihn geglaubet, iſt ſein Zeugnis deſto kräfftiger, dieweil er unparteyiſch redet, und dem ein gutes Zeugnis gibt, welchem er doch nicht zugethan geweſen. (5.) Das Joſephus ſolches an andern Orten nicht wiederholet, iſt kein Beweis, das es in ſeinen Text von andern geflicket ſey. Denn er
hat ſolcher Hiſtorien viel, derer an andern Orten 403
von ihm nicht gedacht wird; die darum von andern nicht ſind darein geſchoben. Und wenn es gleich zehenmal im Joſepho zu finden were, das Iesus Wunder gethan hätte, würden die Jüden doch immer ſagen, das es von andern eingeſchoben, und Joſephus an ſo vielen Orten verfälſchet were. Ob einmal, oder etliche mal, etwas in einem Hiſtorien-Schreiber gedacht wird, das machet die Sache weder gewiſſer, noch ungewiſſer; der Warheit kan einmal geredet werden, die Lügen können auch oftermals wiederholet werden. (6.) Man hat Joſephum auch zwar in Hebreiſcher Sprache, darinnen dieſe Hiſtoria von Chriſto nicht wird gefunden; es iſt aber nicht der rechte Joſephus, Matthathiæ Sohn, ſondern *Ben-Gorionis*, oder Gorions Sohn; welcher den rechten Joſe-
phum aus der Griechiſchen Sprache in die Hebrei- 404
ſche überſetzet; und dieſe Clauſul von Chriſto den Jüden zugefallen auſſen gelaſſen.

XXII.
MICHAEL WALTHER
in Præfat. Commentar. in Epiſt. ad Ebræos, num. IV.

JOsephus, der Jüdiſche Geſchichtſchreiber, ein Sohn Matthathiæ, und Prieſter von Jeruſalem, den Veſpaſianus gefangen bekommen, hat von unſrem Seeligmacher *lib.* 18. *Antiquitat. c.* 4. das ſchönſte Zeugnis, vor den vorigen, *produciret*, und in der Griechiſchen Sprach, derer er *ad ſtuporem uſque* kundig geweſen; das er daher dem *Hieronymo Epiſt.* 22. *Grævus Livius* heiſſen muſs, in der Stadt Rom, darinnen er ſeine zwantzig Bü-
cher *de Antiquitatibus Judaicis* verfertiget; wie er 405
am Ende derer ſelbſt bekennet, ſo geſchrieben: Γίνεται κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰησοῦς, σοφὸς ἀνὴρ, &c. [*Sequitur verſio Latina, ex editione Frobeniana; & Hieronymi tranſlatio.*] Das lautet auf Teutſch alſo: Zu derſelbigen Zeit iſt geweſen *IESUS*, ein Weiser Mann, wo man ihn anderſt einen Mann nennen darff; dann er war ein Thäter wunderbarer Wercke, und ein Lehrer derer, die gern annemen, was waar iſt: Er hat auch, ſowol von Juden, als Heyden, viel Nachfolgere gehabt, und war (und wurd geglaubet) *CHRISTUS*: (der *MESSIAS* und Geſalbte) Und als ihn, aus Neid unſerer Oberſten, Pilatus dem Creutz zugeurtheilet hatte, ſind nichts deſtoweniger die, welche
ihn erſtlich geliebet, beſtändig bey ihm verblie- 406
ben:

ben: dann er iſt ihnen LEBENDIG erſchienen am dritten Tag: Von ihm haben dieſe und viel andere Wunderdinge die Propheten in ihren Büchern geweiſſaget: Und bis auf den heutigen Tag höret nicht auf zu ſeyn das Volck der CHRISTEN, die von ihm den Namen bekommen. Von dieſem Zeugnis iſt unter den Gelehrten viel diſputirens. 1. Die heutigen verſtockten Juden verläugnen es *ſimpliciter*, halten es *pro ſuppoſititio;* und ſprechen, es ſtehe in ihrem Ebræiſch-überſetzten Joſepho nicht. Nun iſt es wol nicht ohn, derſelbe Joſipon, *Ben Gorion*, oder *Joſephus Gorionides*, hat das *teſtimonium* freylich fürbeygangen; er iſt aber ein *Scriptor recentior*, und wie es *Joſephus Scaliger* aus gewiſſen
407 Argumenten beweiſet, *natione Gallus:* Und ob er ſich ſchon befliſſen, ſeine Hiſtorien *eleganter* genug in der Ebræiſchen Sprach zubeſchreiben, und dafür geachtet zu werden, als wann er dem alten Joſepho aberall auf dem Fus nachgefolget hatte; ſo iſt doch gleichwol nach *Caſauboni judicio Ex.* 16. *p.m.* 549. *totius operis textura longe diverſiſſima*: Und er iſt mehr im überſetzen der Lateiniſchen *Verſion* nachgegangen, als dem Griechiſchen *Original*-Text. Iſt alſo dieſer *planus & impoſtor* etwa einer geweſen aus den heutigen verſtockten Juden, welche *perduelles* und ewiggeſchworne Todfeinde des *IESU* von Nazareth ſind: Dannenhero es kein Wunder nicht, das er das ſchöne Zeugnis, aus boshaftigem und vergallten Gemüt, gantz ausgelaſſen. Merk-
408 ſam iſt es hingegen, was *Baronius in Annal. Eccleſ. ad An.* 34. *num.* 226. ſo *annotiret: Joſephi teſtimonium in pervetuſto Judæorum Codice, in quo ejus Hiſtoriæ, è Græco in Hebraïcum tranſlatæ antiquitus ſcriptæ ſunt, cum hîc Romæ inquireretur (ô perfidorum impudentiam!) abraſum inventum eſt; adeo, ut nulla ad excuſandum ſcelus poſſet afferri defenſio, cum membrana ipſa id exclamare videretur. Caſaubonus* meinet zwar *loc. alleg.*, das habe der Cardinal *ex aliena fide* geſchrieben, und er halte dafür, die *Opera Joſephi* aus dem Griechiſchen ins Ebræiſche übergeſetzet, ſeyen heutiges Tages nirgend *in rerum natura* zu finden. Ich weis aber nicht, ob hierinnen dem *Baronio* mit gutem Fug ſo gar kein Glaub zugeſtellet werden könne? Seine Wort klingen je nicht anderſt, als dahin, das er deſſen ein
409 αὐτόπτης geweſen ſey; und den angezogenen *Codicem* zu Rom *in Bibliotheca Vaticana* ſelbſt geſehen habe; es mag denſelbigen verfertiget haben, wer da gewolt. Uns vergnüget, wider die *Apellas* und *Recutitos*, mittels deſſen das, das der rechte, alte *Joſephus* ſolches *teſtimonium* beſtändig führet in allen Griechiſchen *editionibus*; und ſo daraus angezogen wird, nicht allein, wie ſchon gehöret, vom *Hieronymo* in der Lateiniſchen, ſondern auch in der Griechiſchen Sprach vom *Euſebio lib. II. Hiſt. Eccleſ. c.* 11. Ja, wenn man bey dem *Joſepho* den "gantzen *contextum* anſihet, ſo mercket man, das "derſelbige ſeine Nachrichtung von ſich gebe, "das dieſes *teſtimonium genuinum* ſey: Dann vor "und nach dem handelt er daſelbſt durch das gant"ze Capittel von unterſchiedlichen *ſeditionibus* der
410 "Juden, die ſie wider den Römiſchen Landpfle"ger *Pilatum* erreget; zu deſſen Zeiten auch *IE*"*SUS* geweſen iſt. Darum hat man ſich zu verwundern, das 2. auch jemand unter den Chriſten, und namhaftiglich unter unſeren Lutheriſchen *Theologis*, ſich finden laſſen, nemlich *Lucas Oſiander*, welcher *Centur. I. Epitom. Hiſt. Eccl. p.* 17. das ſetzet: *Teſtimonium Joſephi de CHRISTO ego omnino ſuppoſititium eſſe credo, &c.* Aber die vorangeführten Grunde laſſen uns an der Warheit dieſes Zeugnis gar nicht zweiffeln, das es vom *Joſepho* ſelber ſeinen Schrifften einverleibet worden ſey. Das Argument, das er kein Chriſt geweſen ſey, und nichts Chriſtliches in ſeinen Büchern hinter ſich gelaſſen, *urgiret* auch *Baronius*, ob er ſchon *de genuinitate & veritate teſtimonii ipſius* nicht zweifelt; und ſchreibet *loc. all.: De rebus CHRISTI,* 411
ab eodem Joſepho ſcriptis, parum aut nihil eſt, quod illi debeamus, &c. [Sequuntur loca duo Baronii, unuſque Hegeſippi.] Aber wann *Joſephus* ſchon ſein Zeugnis, von Gott dazu gezwungen und genöhtiget, unſers Seeligmachers wegen, abgeleget hätte; ſo were es uns doch allbereit eben darum genugſam zu dem *Scopo* und Endzweck, um deſſen willen wir es *produci*ren, und hoch *æſtimiren.* Wann er auch gleich für ſich in gantz keinem *reſpect* ein Chriſt geweſen were, ſo bekrafftigte doch dieſes ſein herrliches Feugnis, das er ſo wol *CHRISTO*, als ſeinen Chriſten, nicht übel *affectioni*ret geweſen ſey. Er hat auch ohne das, ſo wol Johannis, des Täuffers, als des Apoſtels Jacobi, in allen Ehren gedacht. Dann von jenem leſen wir *cap. 7. lib. alleg.* das: *Apud Judæos fuit opinio, juſta ultione* 412
Numinis deletum Herodis (Antipæ) *exercitum propter Joannem, qui Baptiſta cognominatus eſt: Hunc enim Herodes necavit, virum bonum, Judæos excitantem ad virtutum ſtudia, & in primis pietatis & juſtitiæ; ſimulque ad baptiſmi lavacrum: Quod ita demum DEO gratum ajebat fore, ſi non ab uno tantum alterove peccato abſtinerent; ſed animis per juſtitiam prius mundatis, adderent & puritatem corporis, &c.* Von dieſem handelt er *lib.* 20. *Antiq. c.* 8. und nennet ihn *fratrem IESU CHRISTI*; und erzehlet, das ihn König Herodes (*Agrippa*) ermordet, und ums Leben gebracht habe. Darum iſts viel geſaget, das in allen Schrifften *Joſephi* nichts gefunden werden könne, welches zum wenigſten nach der Chriſtlichen Religion riechen ſolte. Ja *Petrus Galatinus* zehlet ihn, und den *Philonem*, *lib.* 1. *c.* 4. 413
ausdrücklich unter die Chriſten; welche Chriſto zwar nicht mit dem Werck, weil ſie die Moſaïſchen *Obſervationes* noch nicht fallen laſſen wolten, doch mit dem Glauben angehangen, und gegläubet haben, das der HERR *IESUS* der jenige *Meſſias* ſey, von dem die Propheten geweiſſaget. Wie demnach *Baronius* den *Joſephum* in vielen Sachen *reprehendi*ret, da er das *crimini*ren gar nicht *meriti*ret; welches *Jacobus Salianus*, der Frantzöſiſche Jeſuwider, in ſeinen *Annalibus Sacris* noch bey weitem ärger machet, der ihn faſt nichts für gut hinſtreichen läſſet, aus gleichem lautern Has; alſo thut er ihm auch hie Gewalt und Unrecht. Und der *taxi*ret 3. noch etwas an dem fürhabenden *teſtimonio: De quo*, ſpricht er *loco poſtremum adducto, illud tantum monuiſſe ſufficiat, aliter ſe habuiſſe ejus* 414
lectionem S. Hieronymi temporibus, ab ea, quæ legitur in præſentiarum: Nam quod Latina verſio habet, CHRISTUS hic erat, *S. Hieronymus ſic ex Græco reddidit:* Et credebatur eſſe CHRISTUS. *Quæ lectio nobis magis probatur, ut quæ conſentire videatur Auctoris ſtudio & profeſſioni; quippe qui, ſe eſſe Judæum, & non Chriſtianum, in omnibus præ ſe ferret: Licet in cæteris, quæ in eam ſententiam de CHRISTO ſcribit, Numine ipſo cogente, profeſſus ſit veritatem.* Aber woher wird das vermutlich, das nummehro alle unſre Griechiſche *Codices*, die beſtändig leſen, Χριστὸς οὗτος ἦν, ſolten in dem *Punct* und *Commate* verfälſchet ſeyn? Die Lateiniſche *Verſion* des *Euſebii*, *Anno* 1570. zu Bazel *publici*ret, liſet *lib. I. de Hiſt. Eccleſ. c.* 11. je auch, *CHRISTUS hic erat.* Und warum kan nicht beydes beyſammen Statt 415
haben? wie ich es droben in der Teutſchen *translation* beydes mit Fleis zuſammen geſetzet habe: *CHRISTUS hic erat, & credebatur?* Dann *ſicut dici*, ita & *credi*, requirit ineſſe: Wer CHRISTUS in der That und Warheit iſt, der wird auch billich dafür gegläubet. Und ſo hat *Hieronymus* das *conſequens* für das *antecedens* ſetzen wollen.

XXIII.

XXIII.

JO. CONR. DANNHAWERUS

Act. I. Dramatis Sacri, Theat. I. Phænom. II. pag. 67.

Vidisses Historicos, Philonem, *ait*, & Josephum, magnum auctorem; nisi ubi κάλυμμα Judaïcum obfuit, aut *adulatio in transversum rapuit*,
416 de quo Sixt. Senens. Bibliothecæ lib. 4. p. 337. Extat ejus *egregium* de Iesu Nazareno *elogium* (*quanquam alias maligne reliqua Christi*, in publica luce exposita, *silentio involverit*) lib. 18. Antiq. c. 4. *Hoc tempore Iesus, sapiens vir, &c.*

XXIV.

JO. MICRÆLIUS

Lib. IV. Judæ, Dial. 2.

Theoph. Josephus tibi, ô Juda, tanquam gentilis tuus, & antiquitatum vestrarum vernaculus index, ut Tertullianus (*in Apologet cap. 20.*) ait, notus est, nec de auctoritate tanti inter majores tuos viri, ullum tibi potest suboriri dubium. Jud. Illumne Josephum putas, qui Hebraïce de bello Judaïco scripsit, & beneficio Sebastiani Mün-
417 steri, jam Latine loquitur, an Josephum Græcum? Th. Josephus Hebraïcus, quem alias Josippum vocamus, Casaubono & aliis non videtur adeo multis abhinc seculis consarcinatus: estque illius Josephi, qui Græce Antiquitates Judæorum & bellum Judaïcum scripsit, abbreviator, sicut *Justinus Trogi*, & *Xiphilinus Dionis Cassii*: & fatetur ipse, se de summis Josephi ramusculis librum suum decerpsisse. Sed cum amplissimum testimonium de Iesu nostro Domino, ut & de Johanne Baptista in Josepho Græco inveniamus, Hebraïcus Josippus Johannem quidem vocat *Rabbi Johannem* כהן גדול *magnum sacerdotem*, sed quæ de Iesu in Josepho Græco [*l.* 18. *c* 4.] invenit, plane omisit. Jud. Imo hoc testimonium [*Josipp. Compend. Hist. p.* 82.]
418 Iesu vestro Nazareno dat, quod tempore Hyrcani comprehensus sit: id quod etiam Talmud passim comprobat. Th. Servator noster post tempora Hyrcani & Pompeji sexaginta amplius annis natus est. Alium igitur oportet esse Iesum Nazarenum, cujus Josippus meminit; & alium, quem Josephus tempore Pilati crucifixum memorat. Ille matrem habuit *Pandeiram*, ut ex duobus Talmudis locis patet: hujus pater in terris nullus; mater vero innupta, virgo Maria. Ille Mamzer, seu spurius fuit, non ex legitimo Pandeiræ marito satus, sed ex adultero Papho, Jehudæ filio natus: hic illæsis virginitatis maternæ claustris in lucem prodiit. Ille paucos habuit discipulos, quorum quinque nominat Talmud, nominibus omnino à nostris Apo-
419 stolis & Euangelistis diversis: hic præter xii. Apostolos lxx. alios discipulos emisit in messem suam. Ille magus, idololatra, libidinosus, matreque adultera & polluta natus, cum in consortio Magistri sui R. Jehoschuæ, qui vixit circa tempora Aristobuli & Hyrcani, eo itinere, quo ex Alexandria Hierosolymam rediret, ob lasciviorem alienæ uxoris aspectum è Synagoga deturbatus, & secta peculiari instituta, ob scelera tandem varia, post captivitatem xl. dierum in urbe Ludda lapidatus fuit; ut ex Talmude, & imprimis ex capite Chelek videre est: hic vero, cum seditionis falso accusaretur, die toto non elapso, insons crucifixus Hierosolymis, tantæ fuit divinitatis, ut Josephus eum *virum* vix audeat dicere. Παραδόξων ἔργων ποιητὴς, διδάσκαλος ἀνθρώπων, τῶν ἡδονῇ τἀ-
420 ληθῆ δεχομένων. Patravit ea miracula, quæ hominibus prorsus negata sunt; doctoremque se præbuit illorum, qui cum voluptate ea, quæ vera sunt, receperunt. Χριστὸς οὗτος ἦν: *Messias erat*, inquit Josephus, & à Judæis accusatus, atque à Pilato cruci affixus, apparuit iterum discipulis, iterumque revixit; prout divini Prophetæ hæc & innumera miracula alia de eo prædixerant. Jud. Hæccine Josephus habet, Theophile? Th. Apud ipsum lege, si lubet. Etsi enim erat acerrimus traditionum paternarum æmulator, nihilominus rectius modernis vestris Magistris de Iesu sensit; cumque *aperte Messiam confessus*, omnium Prophetarum divinorum complementum in eo factum esse asseruit. Sed vos Judæi, quæ de illo Iesu Naza-
reno, cujus Josippus meminit, in Talmude vestro 421
consignata legitis, non sine detestanda blasphemia, Domino & Salvatori nostro Iesu Christo falso impingitis. Jud. Ego vero vel fando nunquam quicquam de duobus Nazarenis, eodem nomine Iesu vocatis, accepi. Th. Ipsa vero tempora, quod dixi, confirmant. Tu modo, qui hactenus ingens in Dominum nostrum concepisti odium, quia, quæ de alio Iesu in Talmude patrata legisti, ipsum fecisse credidisti; rectius tandem de innocenti & sancto viro, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρὴ, ut Josephus ait, sentire occipe. Habuit ille præcursorem Johannem Baptistam, cujus pietatem & divinum in animis, ad Messiam suscipiendum præparandis, zelum Euangelistæ passim describunt. Nec hic Josepho est incognitus. Vocat eum [*l.* 18. *c.* 7.] ἀγα-
θὸν ἄνδρα, *virum bonum*, qui Judæos ad virtutum, 422
& imprimis pietatis ac justitiæ studia, simulque ad baptismi lavacrum excitaverit; quo ab Herode Antipa citra culpam cæso, apud Judæos opinio invaluerit, justa ultione numinis deletum Herodis ab Areta exercitum. Idem Josephus meminit [*l.* 20. *c.* 8.] Jacobi, tempore Herodis Agrippæ interfecti, eumque *fratrem*, (quo nomine consanguineos etiam notant Hebræi) *Iesu Christi* vocat. Ecce Iesus noster *altera vice* Josepho tuo *Messias* est.

XXV.

JAC. USSERIUS

Tom. II. Annal. Ætat. Mund. VII fol. 613.

Cum Acta Christi, per quatuor paschata distincta,
exhibuisset è quatuor Euangeliorum harmonia 423
Jo. Richardsoni, S. Theol. D. & Ardachdensis, in provincia Armachana, Ecclesiæ Episcopi, hæc tandem adjecit sequentia:

Hucusque Euangelica protenditur historia, res Christi & præcursoris ejus, Johannis Baptistæ explicans; quorum à Fl. Josepho, Judæorum Historico, in 18. *Antiq. libro*, brevis, sed honorifica facta habetur mentio. [Post ea, quæ ad Jo. Baptistam attinent.] De Christo Domino in 4. *capite* ista: *Eodem tempore fuit Iesus vir sapiens, si tamen virum cum oportet dicere. Erat enim mirabilium patrator operum, & doctor eorum, qui libenter vera suscipiant. Plurimos quoque tam de Judæis, quam de Gentibus sui habuit sectatores: &* credebatur *esse Christus, &c.* Ita in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis locum hunc transtulit *B. Hieronymus*, cu-
jus illa lectio: *Credebatur esse Christus*, alteri illi 424
videtur præferenda, quæ apud *Euseb. lib. I. Hist. Eccles.* κεφ. *l.* & *Rufinum*, & in nostris Codicibus habetur, ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν, *Christus hic erat.* Cum ad nostram religionem nihilo propius accessisse constet, quam *Regem Agrippam*, cui ille erat addictissimus; cujus illa ad Paulum exstat professio *Act. XXVI*, 28: *Propemodum persuades mihi, ut fiam Christianus.*

XXVI.

ANT. HULSIUS

Lib. I. Part. I. de Adventu Messiæ,
Sign. VIII. p. 128.

VOlunt Judæi, eundem Flavium Josephum,
qui scripsit Græce, etiam scripsisse historiam
425 suam Hebraïce; & speciali instituto, in exemplari
Hebraïco, se ipsum vocare *Josephi Ben Gorion*, qui
in Græco dicatur *Flavius Josephus*. Major est apud
ipsos *authoritas Josephi Hebraïci*, quam Græci; præ-
sertim *cum non perhibeat testimonium de Christo*, *uti*
Græcus; multaque figmenta contineat (inter quæ
& illud de Zephone) quæ somniis aliquot Judaïcis
adstruendis non parum inserviunt. Excusus est He-
braïcus Josephus Venetiis & Basileæ. *Basiliensis* e-
ditio an. 1541. *mutila* est; *desunt* enim *libri de bello*
Judaïco. Ejus exemplar ego habeo, cum versio-
& annotationibus *Sebastiani Münsteri*, qui etiam
cum Judæis sentit, hunc Josephum esse eundem
cum Flavio; quod aliquot rationibus in præfatio-
ne sua, ad edit. Basil. evincere satagit. Non ta-
426 men ideo majorem ei tribuit authoritatem, quam
Græco; cum *corruptum esse* agnoscat, fabellis Ju-
daïcis conspurcatum, & *testimonium de Christo*, *Ju-*
dæorum malitia, *erasum*. Sed diversos esse Scripto-
res, communis Christianorum sententia est, &c.

XXVII.

JOHANNES HOORNBEEK

Lib. III. contra Judæos, cap. V.

IEsu nostro egregium, ut supra Judaïcum attri-
butum eloquium legitur apud Flavium Jose-
phum, *Antiquit. lib. XVIII. cap. IV.* quod quia du-
biæ fidei habetur apud Christianos ipsos, & Judæi
palam rejiciunt, ideo non attuli vel isto loco, vel
modo, quo tale, si quidem esset ἀναμφισβήτητον,
mereretur. Alii tamen genuinum asserunt. Et
427 propterea in disputatione nostra omnino, saltem
hoc loco, omissum nolui. Satis vero ostendo, me
aliis potius potius fidere argumentis, quam huic.
Locus ita habet: Γίνεται δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰησοῦς,
σοφὸς ἀνήρ. Citat pro Josephi illud testimonio, in-
ter Veteres, *Eusebius in Historia Ecclesiastica lib. I.*
cap. XI. Atque, in *Demonstratione Euangel. lib. III.*
cap. VII. Hieronymus in Catal. Script. Ecclesiast. Sui-
das, *in Lexico*, *Tom. I. pag.* 12. 65. voce Ἰώσηπος.
Hermias Sozomenus, *in Hist. Eccles. lib. I. cap. I.* At-
que Josepho illud vindicatum eunt, *Baronius An-*
nal. Tom. I. ad a. 34. *num. CCXXVI. Bellarminus de*
Scriptoribus Ecclesiasticis pag. 26. *Ant. Possevinus in*
Apparatu Sacro. Tom. I. pag. 966. Atque ex Prote-
stantibus, *Sebastianus Lepusculus*, inter Epistolas
Philologicas *Goldasti*, *Epist. LXI. Wilhelmus Schi-*
428 *kardus*, *in Serie Regum Persicorum*, seu *Tarich. pag.*
61. *Joh. Müllerus in suo Judaismo*, *part. I. cap.*
XXXIX. pag. 1103. *Joh. Tobias Major*, *Exegemat.*
in Act. Apost. II, 22. Magnus vir, *Gerardus Jo-*
hannes Vossius, sic de eo, *lib. II. de Histor. Græcis*,
cap. VIII: *Illustre apud eum de Christo testimonium*
habemus in duodevigesimo Antiquitatum libro: unde il-
lud etiam citat Hieronymus in Ecclesiasticorum Scripto-
rum Catalogo, *item Suidas in* Ἰώσηπος. *Mirum ve-*
ro, *non meminisse ejus Photium*, *in Excerptis suis cap.*
LXXVI. Ex adverso alii disputant, & locum cen-
sent suppositițium: ex *luxata* & *hiante* (uti pu-
tant) *connexione*; quod totum est, quod objiciunt.
Neque enim, ut multi multa in Veterum scriptis
olim mutarint, addiderintque, ideo hujus apud
Josephum loci similis res est, & casus. Neque est,
429 quod adeo mirum videatur testimonium, à Jose-
pho Christo perhibitum, supra testimonium, quod
idem Scriptor de Johanne Baptista protulit. Nisi
& hoc etiam, quia elegans & admirandum, pro-
pterea in dubium trahas; quod nescio an ulli ha-
ctenus fecerint. Jam autem omnia fere contra hoc
objicias, quæ contra illud. Unde annon illud quo-
que de sermonis, qui videtur, interruptione &
ἀνακολουθίᾳ solvi possit; quæ an tanta revera sit, ac
putatur, & annon paria ei exempla ubique dari
"possint, ego impræsens non disputo. Qui vel
"proinde, quia non pro certo ab eruditis non-
"nullis illud haberi sciebam testimonium, ne alio-
"rum certitudinem hac ratione ullatenus commi-
"nuerem, non præterire quidem, sed nec urgere,
"volui, in hac gravi materia, ubi de fundamento
"& summa rei agitur; nempe de Messia, quis il- 430
"le sit?

XXVIII.

JAC. ALTING.

Lib. IV. de Schilo, *cap.* 29.

TErtius locus inter testes Judæos de Iesu Mes-
sia debetur Josepho Historico, genere Sacer-
doti, religione Pharisæo, munere Præfecto Gali-
lææ, & exercitus Judæorum in illa provincia Im-
peratori. Hic licet *ad extremum usque Judaico cultui*
addictus manserit, *ea* tamen *de Iesu*, *deque Jacobo*
Apostolo *testatur*, *quæ Euangelicæ historiæ exactissi-*
me consentiant; simulque ipsum *ab omni odio & in-*
sectatione in Iesum, ejusque doctrinam & discipulos
alienissimum fuisse, probent. De Iesu enim sic scri-
bit Antiquit. lib. 18. cap. 4: Γίνεται δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρό- 431
νον Ἰησοῦς τις σοφὸς ἀνήρ. *Erat eodem tempore IESUS*
QUIDAM, *vir sapiens*, *&c.* Iesum hic nominat
consentienter Euangelio *hominem sapientem*, imo
homine majorem, Matth. 16. v. 13. seqq. *miraculorum*
patratorem, Joh. 3. v. 2. *veritatis doctorem*, sed apud
eos, *quibus veritatem audire volupe*, Matth. 22. v. 17.
Joh. 18. v. 37. quorum tam *ex Judæis* Hebræis,
quam *ex Græcis* innumeros habuerit *sectatores*; Joh.
12. v. 9, 11, 20. imo ipsummet *Messiam*, Joh. 1.
v. 42. Refert, *primoribus Judæorum invisum*, ad
horum delationem *à Pilato crucis pœna interemtum*,
diem tertium vita caruisse, Luc. 24. v. 19, 20, 21.
Act. 13. v. 27, 28. Tunc vero, ea recepta, *appa-*
ruisse non omnibus, sed *iis duntaxat*, *qui mortuum*
etiam amare perseverarant. Act. 10. v. 38. seqq. 432
Hancque ipsius tam *mortem*, quam *resurrectionem*,
quæque *alia* fecerit, sanctos *Prophetas* ita futura
prænunciasse. Joh. 1. v. 46. Luc. 24. v. 25. seq. v. 44.
seq. Denique *Christianorum* gentem ab ipso *denomi-*
nationem sortiri. Act. 11. v. 26. Eph. 3. v. 14, 15.
Rursum de Apostolo Jacobo, fratre Domini, *An-*
tiq. lib. 20. *cap.* 8: Ὁ δὲ νεώτερος Ἄνανος, ὃν τὴν ἀρ-
χιερωσύνην εἴπομεν παρειληφέναι, θρασὺς ἦν τὸν τρόπον,
καὶ τολμητὴς διαφερόντως. Αἵρεσιν δὲ μετῄει τῶν Σαδδουκαίων,
οἵπερ εἰσὶ περὶ τὰς κρίσεις ὠμοὶ παρὰ πάντας τοὺς Ἰουδαίους,
καθὼς ἤδη δεδηλώκαμεν. Ἅτε δὴ οὖν τοιοῦτος ὢν ὁ Ἀνα-
νος, νομίσας ἔχειν καιρὸν ἐπιτήδειον, διὰ τὸ τεθνάναι
μὲν Φῆστον, Ἀλβῖνον δὲ ἔτι κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπάρχειν, κα-
θίζει συνέδριον κριτῶν, καὶ παραγαγὼν εἰς αὐτὸ τὸν ἀδελ-
φὸν Ἰησοῦ τοῦ Χριστοῦ λεγομένου, Ἰάκωβος ὄνομα αὐτῷ, καὶ
τινὰς ἑτέρους, ὡς παρανομησάντων κατηγορίαν ποιησάμενος, 433
παρέδωκε λευσθησομένους. Ὅσοι δὲ ἐδόκουν ἐπιεικέστατοι τῶν
κατὰ τὴν πόλιν εἶναι, καὶ τὰ περὶ τοὺς νόμους ἀκριβεῖς, βα-
ρέως ἤνεγκαν ἐπὶ τούτῳ. Καὶ πέμπουσι πρὸς τὸν βασιλέα
κρύφα, παρακαλοῦντες αὐτὸν, ἐπιστεῖλαι τῷ Ἀνάνῳ μηκέτι
τοιαῦτα πράσσειν, μηδὲ γὰρ τὸ πρῶτον ὀρθῶς αὐτὸν πεποιη-
κέναι. *Junior autem Ananus*, *quem Pontificatum sum-*
mum accepisse diximus, *temerarius erat moribus*, *&*
immane quantum audax. Sectam vero amplectebatur
Sadducæorum, *qui in judiciis crudeles sunt supra omnes*
Judæos; *uti jam declaravimus. Talis igitur cum es-*
set Ananus, *ratus nactum se tempus opportunum*, *quod*
mor-

mortuus esset Festus. Albinus vero adhuc in via esset; constituit Synedrium judicum, & adducens in illud fratrem Iesu, qui Christus dicitur, Jacobo nomen erat,
434 *aliosque nonnullos, accusatos ceu Legis violatores, tradidit lapidandos. At qui videbantur æquissimi civium, & circa leges exquisitissimi, graviter id tulerunt; miseruntque clam ad Regem, rogantes ipsum, ut per literas mandaret Anano, ne tale quid ultra admitteret; neque enim hoc primum recte egisse.* Et rursum recitante ejus verba *Eusebio Hist. Eccl. lib. 2. c. 22.* Ταῦτα δὲ συμβέβηκεν Ἰουδαίοις κατ' ἐκδίκησιν Ἰακώβου τοῦ δικαίου, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἰησοῦ, τοῦ λεγομένου Χριστοῦ. Ἐπειδήπερ δικαιότατον αὐτὸν ὄντα οἱ Ἰουδαῖοι ἀπέκτειναν. *Hæc vero* (quæ vastationem Hierosolymorum, & Reipubl. Judaicæ excidium attinent) *acciderunt Judæis, in ultionem Jacobi Justi, qui frater Iesu, dicti Christi; quoniam, cum justissimus esset, Judæi eum interfecerunt.* Cædem Jacobi injustam scribit, etiamsi violatio Legis obtenderetur; quasi ab ipso admissa non
435 vita (nam justissimum pronunciat) sed doctrina; improbatam ab æquissimis, legumque peritissimis, vindicatam extremo gentis excidio.

XXIX.
CHRIST. NOLDIUS
in Historia Idumæa, sive de Vita & Gestis Herodum, num. XX.

Herodes moriturus, *Alexæ* huic, cum *Salome* uxore, ultimæ voluntatis suæ exsecutionem credidit; mandans, ut, quamprimum animam edidisset, hippodromum, in quem regni nobilissimos, ad corrumpenda populi super morte sua tripudia acciverat, militibus circumdaret, & conclusos interficeret. Sed ille tamen, affine melior, & cru-
436 entam ac tam horridam parentationem detestatus, omnes mortuo tyranno dimisit. Quæ hîc post *Num. 19.* recoquo, quod *Ludovicus Cappellus, Histor. Apostol.* illustrat. *p. m.* 105. hoc existimet commentum: *Quasi Josephus, hoc ut commento παιδοκτονίαν Bethlehemiticam voluisset obscurare.* At vero etiamsi hæc *nobilium captivitas*, & *cædes Bethlehemitica* valde sint ὁμόχρονα; *confundi* tamen, alterumque pro *fabula* haberi, nequeunt: Cum certum sit, *Flavium*, superstitione sua fascinatum, *tantum Christi & rerum ejus habuisse fastidium, ut nec palam, nec tecte, quidquam eorum, quæ egit aut passus est, scribere voluerit; solam ejus mentionem faciens in Jacobo lapidato*, quem ἀδελφὸν Ἰησοῦ, τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, appellavit. *Antiq. lib. XX. c. 8.* Omnino enim testimonium ejus de Christo, *Antiq. lib. XIIX. c. 4.* (etsi 437
Eusebio in Catalogo, &c. Hegesippo Excid. lib. II. c. 12. probantibus etiam *Baronio Tom. I. Annal. Possevino Appar. Sacr. p. 279. in Josepho, & Bibliothec. lib. XVI. c. 14. p. 301.* memoratum) est *suppostitium.* Ita autem verba habent: Γίνεται κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰησοῦς, σοφὸς ἀνήρ, *&c.* Ad quæ recte *Cappellus Histor. Judaic.* p. m. 110: *Hoc loco*, ait, *fit apud Josephum Iesu Christi Domini nostri mentio perhonorifica; sed suspecta videntur, quæ isthic de Christo dicuntur, &c.* [Vide integrum locum supra, in Excerptis *Exegem. Jo. Tob. Majoris, pagg.* 54 55.]

XXX.
ERUDITE LECTOR!

En Tibi Veterum quorundam, ac Recentiorum, qui hujus meminere testimonii, Excerpta; sed *quorundam* tantum: Neque enim me latet, *Eusebium in Demonstrat. Isidorum Pelusiotam, Sozomenum,* 438
Cedrenum id attigisse; & *Salianum, Mascardum Jac. Cappellum*, alios præterea, litem hanc Flavio intendisse: Hi vero auctores (Græci cumprimis) in manibus non erant. Loca, sive judicia nonullorum vel in ipsis jam leguntur Epistolis, vel etiam his præmittuntur; quæ hîc rursus repetita Emtori æque ac Lectori molestiam exhibuissent. Alios de industria omisi, qui testimonium istud (ceu *Suidas*, aut *Don Martinus Alphonsus Vivaldus* in Glossis ad *Petri de la Cavalleria Zelum Christi contra Judæos, Saracenos, & Gentiles, num.* 1014.) sine ulla ratione, aut judicio, ex ipso Josepho, vel ex Eusebio, leviter citarunt. Cæterum hæc Excerpta (ut & Epistolas) ea locavi serie, qua Viri φιλολογοῦντες vixerunt, scripseruntve; ut ne ambigua honoris contentio quibusdam odiosa esset. Denique singulari Lectorum (si qui sint futuri) modestiæ, benevolentiæque, *errores* forte *typographicos* committo; cum summa nundinarum festinatio in talibus me curiosum esse haud sinat. Fortuito in *pag. 176. lin. 1.* incidens, omissas voces duas (*iste tuus*) deprehendi, 439
hunc in modum restituendas: *Josippus iste*, tuus *Ben Matthiæ, &c.* Sic enim Judæi, velut à vitio studioque ostentationis loquaciores, Gorionidem suum (ceu in *Prolegomenis* quoque monui) haud raro appellant. Quod superest, fave, ac vale!

INDEX
RERUM AC VERBORUM,
QUÆ IN HOC OPUSCULO CONTINENTUR.

—— hos

F I N I S.

PETRI BRINCH
Colleg. Medic. Inspect.

CHRONOLOGIÆ
ET
HISTORIÆ FL. JOSEPHI
EXAMEN

QUO

I. Universa V. T. Chronologia, à Creatione Mundi ad usque mortem Herodis Magni, qualis in Scriptis Josephi impressis hodie exstat, proponitur, &, factâ numerorum omnium in Josepho huc pertinentium, nec non Versionis Bibliorum S. Græcæ & Is. Vossii Chronologiæ collatione, examinatur, & quid veri, quid falsi habeat, declaratur.

II. Ex Antiquitatibus Judaicis notantur & examinantur ea, quæ Scriptoribus Sacris V. T. parum consentanea sunt, aut saltem illis non memorata.

APPROBATIO

Totius Operis, cujus partem hic exhibemus.

LUx ipſa Veritatis, & anima quaſi Hiſtoriæ, Notatio & Obſervatio Temporis eſt, memoriamque rerum in orbe geſtarum optime tuetur, optime conſervat. Proinde non utiliter minus quam laudabiliter hic in computandis temporum antiquorum periodis, æris & epochis ſuum Doctiſſimus & Solertiſſimus Auctor tempus inſumſit: præſertim, dum in evolutione Hiſtoriæ Sacræ rudentem movere & explicare ipſi libuit. Quod enim Fratres olim Helenæ, lucida illa duo ſidera, navigantibus, id duo iſti adhuc Hiſtoriarum ocelli, TOPOGRAPHIA ſcilicet & CHRONOGRAPHIA, Scripturarum Lectoribus præſtant, commonſtrationem nempe viæ & itineris directionem, & certum ac ſecurum ductum: cum alii vice verſa, iiſdem adminiculis deſtituti, & nullâ exactâ Temporum Locorumque notitiâ inſtructi, in Lectione Hiſtoriæ, non ſecus ac boves in theatris, & pueri in triviis, ſtupent & hærent.

Hafniæ Prid. Non. Jul. Anno M. DC. XCIX.

H. BORNEMANND.

CUm, Judicio Magni Scaligeri, non vulgari laude digni ſint, qui Temporum rationes conſcribere, atque fugitivam Antiquitatem retrahere conantur, præſentiſcet facile Clariſſimus Author, quodnam eruditi hujus Operis futurum pretium, & quam benevola conatibus ipſius reſpondebit cenſura.

Hafniæ d. 30. Julii 1699.

P. VINDINGIUS.

ILLUSTRISSIMIS ET EXCELLENTISSIMIS,
PERILLUSTRIBUS, ET AMPLISSIMIS
DOMINIS

D^N^. ULDRICO ADOLPHO DE HOLST, L. BARONI DE FYRENDAL, EQUITI AURATO, S. R. MAJEST. DAN. ET NORW. SUPREMO CUBICULARIO, TERRITORII CAPITULI SLESWICENSIS GUBERNATORI.

D^N^. DITHLEWO DE WIBE. DOMINO DE FREYENFELDT, EQUITI AURATO, S. REG. MAJEST. DAN. ET NORWEG. SECRETARIO SUPREMO.

D^N^. HENRICO BORNEMANND. SÆLANDIÆ EPISCOPO, S. S. THEOLOGIÆ DOCTORI EJUSDEMQUE FACULTATIS IN ACAD. HAFN. PROFESSORI P. ET DECANO.

D^N^. PAULO WINDING. S. R. MAJEST. JUSTITIÆ CONSILIARIO, IN SUPREMO TRIBUNALI ET CONSISTORIO ASSESSORI, GRÆCÆ LINGUÆ IN ACAD. HAFN. PROFESSORI P. COLLEGII MEDICEI EPHORO:

Gratiosissimis Literarum & Virtutum Patronis

Hoc suum opusculum submisse dedicat
PETRUS BRINCH Jacobi Fil.

GRATIOSISSIMI MÆCENATES!

Cum Vester in Literas & virtutes Amor & Favor, tum meus in utrisque serius & diutinus labor fecit ut confiderem, Vos non ægre laturos, illustria Vestra Nomina opusculo huic præscribi, sed favorabiliter daturos tam scripto hanc gloriam, ut vestris illustratum Nominibus, vestrisque probatum judiciis, in publicum prodeat commendatius, quam Scriptori hanc veniam, ut Patronos suos, quos habet aut habere cupit, hoc Literario munusculo veneretur, seque illis gratum, his non indignum probet clientem. Vos, Illustrissimi & Excellentissimi DOMINI! quibus nunc primum innotescere hoc specimine & placere studeo, præbete, quæso, Vos faciles, & commendationem hominis eruditi à Literis & Virtutibus petitam benigne suscipite, non indecorem habituri clientem. Atque ita Vos facturos, pro certo mihi pollicetur Vestra Generositas, Prudentia, Humanitas. TE, PRÆSUL summe Venerabilis! TEque, Collegii Medicei Perillustris EPHORE! officiose in primis salutare omnino debuit hoc scriptum, simulac in publicum prodierat, cum Vos & Censores scripti & Fautores scriptoris dudum exstiteritis. Publice prædicare debeo hospitium subsidiumque honestum, quod mihi studiisque meis in Collegio Mediceo nuper attribuerunt illustres Academiæ nostræ Professores: quorum beneficio cum Tu, Vigilantissime Collegii nostri EPHORE! & stimulum & cumulum addideris, merito id ago, ut Tuo favore & honorifico judicio haud indignus appaream. Cæterum Vobis singulis, Gratiosissimi Mæcenates! bene fidens, non interpellabo vos pluribus, sed voto finiam:

Florete, GRATIOSISSIMI Literarum & Virtutum PATRONI! & DEO, REGI, PATRIÆ diu feliciterque vivite!

PRÆFATIO.
AD LECTOREM DE INSTITUTO ET USU HUJUS SCRIPTI.

Vides hic, CANDIDE & ERUDITE LECTOR! partem aliquam majoris operis, quo scilicet, præter illud quod jam publicamus, CHRONOLOGIÆ & HISTORIÆ JOSEPHI EXAMEN, continetur etiam SCRUTINIUM TEMPORUM VET. TESTAMENTI, in quo ex Scriptoribus sacris attentissime perlectis atque ex primariis Chronologis Scaligero puta, Calvisio, Petavio, Usserio, Simsonio, If. Vossio, Ricciolio, Marshamo, sincero studio & Judicio recognitis ac collatis, ordinate solideque indagatur & demonstratur vera Mundi ætas à Creatione usque ad Epochæ Christianæ vulgatæ initium. Accedit HISTORIA GENTIS & REIPUBLICÆ HEBRAICÆ, à Creatione Mundi usque ad mortem Herodis Magni, per quatuor millia annorum, continua serie ex scriptoribus sacris &, ubi illi desinunt, ex Fl. Josepho deducta & compendio repræsentata. Si in Academia haud interrupte vixissem, eaque hic esset, quæ alibi, preli facilitas, jam totum istud in publicum prodierat opusculum, nempe ante biennium confectum: Nunc autem, ne totum delitesceret diutius, hanc partem præmittere libuit, de qua facilius rectiusque judicabis, benevole Lector! si ea benigne acceperis, quæ hic in declarationem instituti nostri præfari necessum duximus.

I. Chronologiam Vet. Testamenti ejusdemque Historiam Israëliticam plene & accurate cogniturus, etiam Fl. Josephi scripta attente perlegi, non vano consilio, nec exiguo fructu, præsertim in Historia gentis Israëliticæ, quam Josephus non solum simul cum scriptoribus sacris tradit & illustrat, sed etiam post illos continuat, post tempora scilicet Esræ & Nehemiæ unicus fere Rerum Judaicarum Auctor & scriptor. Inter perlegendum autem duo in primis egi. Primo ad Chronologiam Josephi animum attendi, & qualis illa esset, quid veri, quid falsi haberet, dispexi. Deinde ex Historia Josephi ea notavi, quæ scriptoribus sacris parum consentanea aut saltem non memorata deprehendi. Sic ex lectione scriptorum Josephi natum est illud, quod hic Judiciis Eruditorum submittimus, Chronologiæ & Historiæ Josephi Examen, & quidem tale, quale in Titulo hujus opusculi describitur. Sed cui bono? Dicam, & quidem primo de Chronologia.

II. Chronologiæ studioso operæ pretium duxi, scire, quantum Josephus in Chronologia Vet. Testamenti cum Codice S. Hebræo concordet, quantum ab eodem discrepet. Errata autem & menda Josephi Chronologica notavi duplici consilio. Primo, ut patesceret, emendatiorem Temporum Vet. Test. computationem & veram ætatem Mundi frustra à Josepho sibi aliisque promisisse Is. Vossium. Æger hic, non Medicus, habitat. Tanta nimirum in Josepho numerorum pravitas & discordia est, ut vix colligi possit, quæ fuerit Josephi de ætate Mundi sententia, & qualem ipse tradiderit Temporum V. T. computationem: nam quod hic adstruitur, illic destruitur, & aliter particulatim, aliter summatim numerantur anni. id quod ex perlecto hoc opusculo Lectori satis superque innotescet. Deinde nævos & vulnera Josephi detexi ostendique publico, non ut in ipsum (quem certe magni facio) contemptores provocarem, sed ut invitarem Medicos curationem & remedia, si qua supersint, adhibituros. Commune hoc mihi cum multis votum est, & dignus sane Josephus, in quo emendatius edendo (si qua adhuc ex collatis Manuscriptis conficienda restet emendatio) desudarent Eruditi. Sed nescio quo iniquo fato factum sit, ut Literatores hac in re affectum magis hactenus quam effectum ostenderint, & relictus sibi manserit Josephus, cum multi minoris nominis & usus scriptores tam largam & prolixam nacti sint doctorum in ipsis emendandis & explicandis curam & operam. Ego hic, quod ex instituto volui & debui, diligenter feci, & qualis in Codicibus hactenus impressis deprehenditur Chronologia Josephi, bona fide retuli. Num ex collatis Manuscriptis restitui nonnihil & emendari queat, viderint alii, queis id agere magis quam mihi libet & licet. Vossius quidem in Chronologia Josephi restituenda & defendenda laboravit: sed voluit magis quam potuit, & fecit plus quam debuit, dum non raro ex suo ingenio, non ex fide bonorum Manuscriptorum correxit. Contulimus etiam Chronologiam Josephi cum Versione Bibliorum S. Græca, quæ LXX. interpretum appellatur, quia illam Josephus in primis V. T. periodis secutus videtur.

III. Jam de Examine Historiæ Josephi à nobis instituto monemus, id eo factum consilio, ut demonstrarem, Josephum in Antiquitatibus Judaicis Græce conscribendis non solum Codicem S. Hebræum, sed & alios gentis suæ scriptores, insuperque suum sæpe ipsius ingenium arbitriumque, nec non eloquentiæ & magnificen-

ficen-

ficentiæ ſtudium ſecutum eſſe, & ſic factum, ut multa præter, quædam etiam contra Libros ſacros commemoraverit aut interpretatus ſit. Ex eo autem ſequitur, vanam eſſe hanc, quam in Chronologia ſua aliquoties facit Voſſius, collectionem: ita eſt in Joſepho, ergo procul dubio etiam in Codice S. Hebræo idem olim exſtitit.

Præterea ex eo, quod hic exhibemus, hiſtoriæ Joſephi Examine intelligi etiam poteſt, quam exigua & obſcura fuerit, per ea tempora, etiam doctiſſimis Judæorum Magiſtris, Codicis S. Hebræi & rerum Divinarum cognitio. Joſephus certe inter Theologos & Philologos ætatis gentiſque ſuæ eminuit: attamen vel ex hoc noſtro opuſculo videas licet, quantum, non ſolum in Theologia, ſed & in Philologia ſacra caligaverit, & in quam multis audire meruerit illud Chriſti ad Nicodemum: Tu Doctor Iſraëlis es, & hoc ignoras?

Cæterum in examine Hiſtoriæ Joſephi eo progreſſi ſumus, quouſque ex Codice S. Hebræo ſuppetebat examinandi Ratio & Regula. Ulterius procedere non libuit: quia in Hiſtoria ſequentium Temporum rarius, opinor, hallucinatur Joſephus, &, quamvis hic etiam in nonnullis erraverit, erroris tamen haud facile poterit convinci, cum nullos habeamus alios Rerum Judaicarum Scriptores, ex quibus redargui poſſit.

Hic vides, Cordate Lector! noſtrum in hoc opuſculo propoſitum, quod eruditis & ſinceris Cenſoribus ſperamus non improbandum, ſed potius fore, ut favorabili illorum Judicio excitati properemus, quantum licet, publico porro communicare, non ſolum alteram Operis noſtri Chronologici partem, ſed etiam Philologum noſtrum Sacrum Hebræo-Græcum, qui Codicem ſacrum Novi Teſtamenti ex Codice ſacro Vet. Teſtam. tam Hebræo quam Græco, nec non ex Apocryphis Græcis præſtantioribus, illuſtratum exhibet, item Admiranda Senecæ Ethica & Politica notis illuſtrata. Vale, benevole Lector! & noſtris conatibus fave!

EXAMEN CHRONOLOGIÆ FLAV. JOSEPHI.

Cap. I.

Summarium. I. *Qualis hodie exſtet in Joſepho Periodi antediluvianæ Chronologia.* II. *Quomodo reformetur à Voſſio & Verſioni Bibliorum Græcæ conformetur.* III. *Verſionem Græcam recte ita à Voſſio corrigi ut anni conficiantur 2256 à Creatione ad Diluvium numerandi.* IV. *Iſtam tamen Chronologiam nunquam in Codice S. Hebræo exſtitiſſe nec pro veriori acceptandam.* V. *A quibus & quare adaucti ſint olim numeri Geneſ. V. & XI. in Verſione Græca.* VI. *Cur hic Joſephus Verſionem Græcam ſecutus ſit.*

I. A Creatione Mundi ad finem Diluvii univerſalis annos fluxiſſe 1656 ex codice S. Hebræo Geneſ. V. & VIII. certum eſt. At Antiquit. l. I c. 4. & quidem in omnibus Joſephi editionibus, quas mihi videre licuit, nimirum in Baſileenſi anni 1544, Aurelienſi 1611, Genevenſi 1634, Colonienſi 1691. primum quidem ſummatim ponuntur anni 2656 à Creatione Adami ad Diluvium numerandi, ſed mox iidem anni per recenſum generationum Patriarcharum ita particulatim colliguntur, ut (etiamſi Mahalaleëli Jaredum generanti, cujus generationis annus in Joſepho non exprimitur, adſcripſeris ex Verſione Græca annos 165) non plures quam 2153 confici poſſint anni: & tamen poſt factum iſtum recenſum expreſſe ait Joſephus, ex annis iſtis collectis eam, quam prædixit, confici ſummam. Unde evidens eſt, numeros iſtos in Joſepho corruptos eſſe.

II. Iſ. Voſſius Chronol. S. cap. 1. pro 2656 loco citato Joſephi legere jubet 2256, & hos annos etiam particulatim ex Joſepho colligit, correctione quadam numerorum vel potius reſtitutione adhibita. Porro etiam ex Tranſlatione Bibliorum Græca paululum emendata eandem producit Voſſius annorum antediluvianorum computationem & ſummam, contenditque nec Græcos interpretes nec illos ſecutum Joſephum aliter olim ſcripſiſſe. Sed ut iſta clarius dignoſcantur, calculorum iſtorum Synopſin exhibeo:

	ex Cod. S. Hebr.	ex Verſ Gr.	ex Joſepho	ex Voſſio
Adamus genuit Sethum quum vixerat annos — —	— 130 —	230	230	230
Sethus — Enoſum — —	— 105 —	205	205	205
Enoſus — Kenanem — —	— 90 —	190	190	190
Kenan — Mahalaleelem —	— 70 —	170	170	170
Mahalaleel — Jaredum —	— 65 —	165	(165)	165
Jaredus — Enochum —	— 162 —	162	162	162
Enochus — Methuſelam —	— 65 —	165	162	165
Methuſelas — Lamechum —	— 187 —	167	187	187
Lamechus — Noachum —	— 182 —	188	182	182
Noachus, quum deſiit Diluvium, vixerat annos —	— 600 —	600	600	600
Summa	1656	2242	2153	2256

Cæterum de iſta Verſionis Gr. & Joſephi Chronologia deque adhibita utrique à Voſſio correctione & reconciliatione quid cenſeam ſequentibus exponitur aphoriſmis.

III. Voſſium hic Verſionem Gr. recte & ex ipſorum Interpretum mente & ſcriptione correxiſſe credo; primo quia Methuſelæ Lamechum generanti non poſſunt anni 167 adſcribi, ni Methuſelas Diluvio per annos 14 ſuperfuiſſe dicendus ſit: tantam autem abſurditatem commiſiſſe ipſos interpretes Græcos non eſt veriſimile. Secundo, quia numeri, quos Voſſius reſtituit, in Codice S. Hebræo

bræo leguntur. Denique quia ex prioribus, quos Versio Græca in recensu generationum ponit, numeris evidens est, primum istius Chronologiæ auctorem non minuisse usquam numeros in Codice S. Hebræo positos, sed auxisse, atque id fecisse eum pari in singulis, quos auxit, numeris additamento, annorum nempe 100. Atque tali augmento sex numeros auxit, dum sex Patriarcharum annis post filiorum generationem transactis annos ademit in singulis 100, eosque ipsos annis ante generationem numerandis addidit. Sic factum est, ut Chronologiam Periodi Antediluvianæ Mosaicam additione sex seculorum liberaliter auxerit, ideoque pro annis 1656 ediderit 2256.

IV. Verum quod Translatio illa Bibliorum S. Græca, quæ hodieque exstat & nomine LXX. Interpretum insignitur, (cum revera incerti sit auctoris) in recensu generationum Genes. V. & XI. alios habet numeros quam Codex S. Hebræus, ex eo nequaquam sequitur, ut vult Vossius, eosdem numeros in Codice quoque Hebræo olim exstitisse, nec ipsum Mosen aliter scripsisse: nam & alia plurima leguntur in Versione illa Græca, quæ in Codice S. Hebræo nunquam exstitisse fatendum est. Porro, nemo hactenus certis argumentis ostendit, quo tempore, à quibus & quas ob caussas numeri Codicis S. Hebræi Genes. V. & XI. olim à Mose positi, ita sint imminuti, ut hodie computatio annorum inde multo contractior prodeat quam olim fuit. Nec ulla afferri potest ratio digna satis ob quam Chronologiam, quæ in Codice S. Hebræo Gen. V. & XI. hodieque exstat, rejicere & diversam ex Versione Gr. computationem amplecti debeamus.

V. Cæterum perquam credibile est, Judæos olim, cum scripta Mosis in Linguam Græcam transferrent, largiter auxisse illos numeros Gen. V. & XI. quibus Moses spatium temporis à condito orbe ad natum Abrahamum elapsi definivit: partim ut Antiquitatis gloriam (de qua tanta erat Judæis cum Græcis contentio, ut ex libris Josephi contra Apionem liquet) Scriptori suo Mosi vindicarent, partim ne Chronologia Mundi & populorum atque regnorum à Mose tradita Græcis videretur absurda, cum nimium discreparet à monumentis & opinionibus aliarum gentium, maxime Chaldæorum & Ægyptiorum, qui, quia veram ignorabant, vera longe majorem & ferme infinitam Mundi & populorum, regnorumque ætatem credebant & credi volebant, sicut docet etiam Diod. Siculus l. 2. & fatetur ipse Vossius Differt. de ætate Mundi cap. 10.

VI. Non est magnopere mirandum, Josephum Antiquitates Judaicas Græcis Græce perscripturum Versionem Bibliorum S. Græcam, cui Græci pridem assueverant, potius quam Codicem S. Hebræum ipsum in Chronologia priscorum temporum sequi voluisse, præsertim cum productior illa, quam Versio Græca tradit, Chronologia, opinionibus gentium, sicut prædiximus, propior esset & magis consentanea. Immerito autem Vossius credi postulat, etiam in Codicibus S. Hebræis talem Josephi temporibus exstitisse Gen. V. & XI. Chronologiam, qualem habet Josephus, eo quod Josephus testatur, se Libros sacros Hebræos fideliter secutum: nam Josephus in Antiquitatibus Judaicis conscribendis non sola volumina sacra Hebræa, sed illorum Versionem Græcam aliosque gentis suæ Scriptores, nec non Traditiones secutus est. Eo fit, ut non solum multa Literis sacris Hebræis perscripta perperam interpretetur, sed & multa referat, quæ Scriptoribus Sacris nusquam memorata sunt, imo quædam illis contraria. Id quod in Examine Historiæ Josephi luculente demonstramus.

Cap. II.

I. *Annorum à Diluvio ad mortem Tharæ transactorum qualis in Josepho existat computatio, qualis in Versione Græca, qualemque ex utraque conficiat Vossius tertiam.* II. *Quid de hac & de illa & de ista computatione, necnon de Cainane Versionis Græcæ fictitio judicandum sit.*

I. A Fine Diluvii ad mortem Tharæ & Abrahami in Palæstinam adventum annos transiisse 427, satis aperte docet Codex S. Hebræus Genes. XI. v. 10 — 24. 32. XII. v. 1 — 4. sicut in nostro Temporum V. T. Scrutinio luculente demonstramus. Sed in Josepho Antiquit. l. I. cap. 7. primum quidem legimus, à Diluvio ad annum Tharæ 70 (quo Abrahamum natum scribit Josephus) annos præteriisse 292, quod Codici S. Hebræo convenit & ex quo sequitur à Diluvio ad mortem Tharæ sive annum ipsius 205 numerandos esse annos 427, quod volumus & fieri debet: Sed mox ibidem talis instituitur in Josepho annorum istius periodi particularis collectio, ut anni prodeant 1128 à Diluvio ad mortem Tharæ numerandi. Versio Græca annos hic producit 1307. At Vossius corrigendo modo ex Josepho Versionem Græcam, modo ex hac illum, annos tandem conficit 1267, & pro annis istis 292 qui Antiquit. l. I. cap. 7. leguntur à Diluvio ad natalem Abrahami elapsi, legere jubet 1192. Sed ut clarius patescat faciliusque dijudicetur ista diversitas, synopsin calculorum hic repræsentamus:

	ex Cod. S. H.	ex Vers. Gr.	ex Josepho	ex Vossio.
Semus genuit Arphacsadum annis post Diluvium — —	— 2	— 2	— 12	— 12
Arphacsadus quum genuit Salam (at secundum Versionem Gr. Cainanem) vixerat annos —	— 35	— 135	135	135
Secundum Versionem Gr. Cainan genuit Salam, quum vixerat -	— —	130	— —	130
Salas —— Eberum - - -	— 30	130	130	130
Eberus —— Pelegum - -	— 34	134	134	134
Pelegus —— Rehum - -	— 30	130	130	130
Rehus —— Serugum - -	— 32	132	130	130
Serugus — Nahorem - -	— 30	130	132	132
Nahor —— Tharam - -	— 29	179	120	129
Tharas vixit annos - - - -	— 205	205	205	205
Summa	427	1307	1128	1267.

II. Verum enim vero de Versionis Græcæ deque Josephi Chronologia valet hic illud quod supra Cap. I. S. 4. 5. 6. protulimus Judicium. De Vossii autem computatione non est quod magnopere la-

laboremus, cum sit ex ipsius ingenio conjecturisque formata, atque tam à Josepho quam à Versione Græca haud parum abeat. Etenim in nullo Versionis Græcæ exemplari dicitur Semus genuisse Arphacsadum annis 12 post Diluvium, vel Nahor generasse Tharam anno ætatis suæ 129. Nec ostendi potest ullum exemplar Josephi, in quo Abrahamus dicitur natus annis post Diluvium 1192, vel quod Cainanem istum fictitium inter Arphacsadum & Salam interserit. Antiquit. l. I. cap. 7. bis numerat Josephus Patriarchas illos, qui in recta Genealogiæ linea Noachum & Abrahamum intercesserunt, sed Cainanis istius nusquam meminit. Adhæc cum Josephus ibidem expresse affirmet, Abrahamum decimum esse à Noacho, evidens est Cainanem istum Josepho ignotum fuisse: nam si Cainan fuit filius Arphacsadi & pater Salæ, Abrahamus à Noacho fuit undecimus, non decimus. Porro non datur ullum Codicis S. Hebræi exemplar, quod vel Genes. XI. vel 1. Chronic. I. inter Patriarchas illos ponit Cainanem. Imo nec ipsa Versio Gr. 1. Chronic. I. v. 14. inter Arphacsadum & Salam ullum ponit. Tenendum igitur est, Cainanem istum, qui in Versione Gr. Genes. XI. v. 12. 13. & Luc. III. v. 36. inter Arphacsadum & Salam inseritur, incertæ originis esse, incerti auctoris, nec satis constare, in Græcane versione primum an vero in Historia Euangelica Lucæ locum habere cœperit.

Cap. III.

I. *Spatium temporis ab adventu Abrahami in Palæstinam ad egressum Israëlitarum ex Ægypto recte definivisse Josephum.* II. *Attamen errasse alibi in spatio Servitutis Israëlitarum Ægyptiacæ determinando, nec posse ex Genes. XV. v. 13. aut ex Exod. XII. v. 40. satis excusari.*

I. A Morte Tharæ & Abrahami in Palæstinam adventu ad Egressum Israëlitarum cum Mose ex Ægypto annos transiisse 430, atque illorum dimidium, quod est annorum 215, ante Jacobi in Ægyptum adventum, alterum autem dimidium post istum effluxisse, recte & tam Literis Sacris quam versioni Græcæ & Chronologis fere omnibus convenienter affirmat Josephus Antiq. L. 2. c. 6.

II. Attamen Antiquit. l. 2. c. 5. scribit Josephus, Ebræos servitutem in Ægypto serviisse per annos 400. Atqui locis citatis fatetur Josephus, ab adventu Jacobi in Ægyptum ad Egressum Israëlitarum ex Ægypto annos tantum 215 fluxisse, & servitutem Ebræorum in Ægypto post mortem demum Jacobi, imo Josephi cæpisse. Quâ ratione ergo dicentur serviisse in Ægypto annos 400? Sed excusaret hic aliquis Josephum & cum Scriptura S. locutum diceret. Nam etiam Genes. XV. v. 13. tempus servitutis Israëlitarum numero annorum 400 definiri, & Exod. XII. v. 40. tempus peregrinationis ipsorum in Ægypto annis 430 determinari. Verum, ut ad ista respondeam, Genes. XV. v. 13. Deus non initium sed tantum finem Servitutis Israëlitarum in Ægypto signat, docetque, tum demum finitum iri istam servitutem quum anni transiverant 400, non ex quo servire Ægyptiis cæperant Israëlitæ, sed ex quo Abrahami ex Sara progenies existere & peregrinari in Palæstina cæpit, id est, à nato Isaaco, à cujus natali ad Egressum Israëlitarum ex Ægypto anni fuere præcise 405. Porro verba Mosis Exod. XII. v. 40. bene interpretatur Versio Græca, dum loco citato indicat, Mosen ibi nomine Israëlitarum & eorum peregrinationis comprehendere etiam proavos Israëlitarum Abrahamum, Isaacum & Jacobum ipsorumque peregrinationem, & sic initium numerationis duci ab eo tempore quo Abrahamus relictâ patriâ in Palæstina peregrinari cæpit: inde enim ad egressum ex Ægypto annos 430 transiisse auctor certissimus est Apostolus Galat. III. v. 16. 17. Sed Josephus loco supra citato expresse loquitur de servitute Israëlitarum in Ægypto post mortem demum Josephi cœpta, cui proinde annos 400 adscribere excusare nequit.

Cap. IV.

I. *Ostendimus Josephum in spatio temporis ab egressu Ebræorum ex Ægypto ad fundationem Templi Salomonis definiendo tam à se ipso quam à Scriptoribus sacris discrepare plurimum, annosque hujus Periodi ipsum propter neglectum servitutum & Judicum synchronismum nec summatim nec particulatim recte computasse.* II. *Quales fuerint Ebræorum Judices, qualesque temporibus Judicum servitutes ex libro Judicum demonstramus.* III. *Rectam annorum hujus Periodi collectionem & Summam subjicimus.*

I. Antiquit. l. VIII. c. 2. scribit Josephus, exorsum fuisse Salomonem ædificationem Templi annis transactis ab ortu Mundi 3102, à Diluvio 1440. ab adventu Abrahami ex Mesopotamia in Palæstinam 1020, ab egressu Ebræorum ex Ægypto 592.

Istos nnmeros examinabimus jam singulatim, ut vel hinc pateat quam vitiosa sit quæ hodie in scriptis Josephi exstat Chronologia. Quantum autem errorum Librariis, quantum ipsi Auctori imputandum sit, haud facile dijudicaveris: plerosque numeros male se habere & inter sese contrarios esse certum est & jam apparebit.

I. Ab ortu Mundi ad fundationem Templi Salomonis numerantur in Josepho anni 3102. At (a) ex Codice S. Hebræo non plures colligi possunt quam 2992. (b) Antiq. l. 1. c. 4. numerantur à creatione ad Diluvium anni amplius 2000. L. 1 c. 7, plures quam 1000 computat à diluvio ad Abrahami in Palæstinam adventum. Libr. 2. cap. 6. ab Adventu Abrahami in Palæstinam ad egressum Ebræorum ex Ægypto annos numerat 430. Libr. 8. c. 2. numerantur ab Exodo ad fundationem Templi Salomonis anni 592. Redige jam in summam omnes istos numeros, habebis annos amplius 4000 ab ortu Mundi ad fundationem Templi numerandos. (c) Libr. I. contra Apionem scribit, à creatione Mundi ad mortem Mosis transiisse annos ferme 3000. Id si verum est, erravit Josephus & in eo quod L. I. cap. 4. & 7. ab ortu Mundi ad Abrahami in Palæstinam adventum annos computavit amplius 3000, & in hoc quod Libr. 8. c. 2. à condito orbe ad fundationem Templi Salomonis annos tantum 3102 numeravit.

II. A Diluvio ad fundationem Templi Salomonis numerantur Antiq. l. VIII. c. 2. anni 1440. Verum (a) ex Codice S. Hebræo colliguntur tantum 1336. (b) Si annus Mundi 3102, quo Templum fundatum scribit Josephus, fuit annus à Diluvio 1440, oportet inter creationem & diluvium annos tantum 1662 intercessisse. Sed Antiq. l. I. c. 4. anni amplius 2000 colliguntur. (c) Quia à Diluvio ad fundationem Templi annos numerat 1440, ideo non debuit à diluvio ad Abrahami in Palæstinam adventum plures quam 418 computare: nam ab adventu illo Abrahami ad Exodum annos numerat 430 l. II. c. 6. Ab Exodo autem ad fundationem Templi 592, l. VIII. c. 2. Collige, habes annos 1022. Jam ut conficias 1440, desiderantur tantum 418, à Diluvio ad Abrahami in Palæstinam adventum numerandi. Sed l. I. c. 7. particulatim colliguntur plures quam 1000 à Diluvio ab Abrahamum anni: summatim vero ibidem anni tantum 292 eidem Periodo adscripti leguntur.

III. Ad adventu Abrahami in Palæstinam ad fundatio-

dationem Templi Salomonis numerantur Antiquit. l. VIII. c. 2. anni 1020. At (a) ex Codice S. Hebræo non colliguntur plures quam 909. (b) Si annus à Diluvio 1440, quo fundatum dicitur Templum, fuit annus ab adventu Abrahami in Palæstinam 1020, evidens est à Diluvio ad istum Abrahami adventum annos tantum 420 numerandos esse: at l. I. c. 7. plures quam 1000 colliguntur.

IV. Ab Exodo ad fundationem Templi numerantur Antiq. l. VIII. c. 2. anni 592. Verum (a) 1. Reg. VI. 1. anni tantum 479 completi scribuntur. (b) Si annus ab adventu Abrahami in Palæstinam 1020 fuit annus 592 ab Exodo, non oportet intra istos terminos numerari plures quam 428. Sed 430 intercessisse fatetur ipse Josephus Libr. 2. c. 6. (c) Antiqu. Libr. XX. c. 8. & Libr. II. contra Apionem numerantur ab Exodo ad ædificationem Templi Salomonis anni 612. (d) Historia hujus Periodi apud Josephum 599 annos recenset huic Periodo adscribendos: namque illa assignat annos

Mosi post egressum ex Ægypto	40	Antiq. l. 4. c. 8.
Josuæ post Mosen	25	l. 5. c. 1.
Anarchiæ post Josuam	18	l. 6. c. 6.
Servituti sub Cusane	8	l. 5. c. 3.
Inde Othnielis Principatui	40	l. 5. c. 4.
Inde Servituti sub Eglone	18	l. 5. c. 5.
Inde Principatui Ehudi	80	l. 5. c. 5.
Inde Principatui Samgaris	1	l. 5. c. 5.
Inde Servituti sub Jabino	20	l. 5. c. 6.
Inde Principatui Baraci	40	l. 5. c. 6.
Inde servituti sub Midianitis	7	l. 5. c. 7.
Inde Principatui Gedeonis	40	l. 5. c. 8.
Inde Abimelecho	3	l. 5. c. 9.
Inde Jairo	22	l. 5. c. 9.
Inde servituti sub Ammonitis	18	l. 5. c. 9.
Inde Principatui Jephthæ	6	Ibidem
Inde Principatui Ibzanis	7	Ibidem
Inde Principatui Elonis	10	Ibidem
Inde servituti sub Philistinis	40	l. 5. c. 10.
Inde Principatui Samsonis	20	Ibidem
Inde Pontificatui Eli	40	l. 5 c. 12.
Inde Samueli soli	12	l. 6. c. 14.
Inde Regi Sauli	40	Ibidem
Inde Regi Davidi	40	l. 7. c. 12.
Inde Regi Salomoni ad fundationem Templi	4	l. 8. c. 2.

Summa 599.

In hac Chronologia Josephi notanda veniunt sequentia.

1. Principis Tholæ, de quo Judic. X. v. 1. 2. Josephus non meminit, sed post mortem Abimelechi Jairum Principatum suscepisse scribit, l. 5. c. 9.

2. Abdonis meminit quidem l. 5. c. 9. sed annos principatus ejus non exprimit.

3. Josephus scribit Othnielem Principatum tenuisse annos 40, Ehudum 80, Baracum 40. At scriptor sacer Judic. III. v. 11. & 30. & V. v. 31. annorum istorum numeratione, non spatia Principatus Othnielis, Ehudi, Baraci, sed pacis & libertatis ab illis restitutæ durationem definit: Sicut à nobis in Scrutinio nostro Temporum V. T. fuse demonstratur. Quamdiu autem post suas victorias vixerunt isti Principes incertum est. Quæ fuerit Principatus & dominationis illorum ratio, mox declarabitur.

4. A morte Eli ad Regnum Saulis perperam l. 6. c. 4. numerantur anni tantum 12, cum & scriptor S. 1. Sam. VII. 2. & ipse Josephus l. 6. c. 2. scribat, annos 20. transiisse à morte Eli ad stragem Philistinorum ad Ebenezer, & illam victoriam Israëlitis contigisse ductu Samuelis antequam Regem petierant.

5. Incpte & sine Judicio in Chronologia hujus Periodi versatur Josephus, dum summam annorum confecturus, annos cujuslibet servitutis, & cujuslibet pacis & singulorum Judicum separatim numerat, nullum synchronismum servitutum, nullum Judicum observans. Id autem aliter fieri oportere in Scrutinio Temporum V. T. ostendimus, & jam hic etiam demonstrabimus prolixius tam Judicum quam servitutum istarum rationem & conditionem accuratius exponendo.

II. (1.) Servitutes illæ Ebræorum, quæ in libro Judicum describuntur, non fuerunt universales sive communes, ita ut unamquamque ex illis servierint eodem tempore cunctæ Ebræorum tribus tam ultra quam citra Jordanem: Sed cum gentibus inimicis circum cincta fuerit Ebræorum terra, à diversis hostibus diversæ tribus, diversis temporibus infestabantur. Sæpe bello aut servitute premebantur tribus ultra Jordanem habitantes, dum in pace vivebant quæ citra Jordanem erant: aut contra dum hæ affligebantur, illæ pace gaudebant. Scilicet propter invalescentem idololatriam immittebantur à Deo hostes, resipiscentibus autem pax & libertas reddebatur. Quomodo autem non eodem semper tempore deficiebant à Deo aut revertebantur ad Deum omnes tribus, sic neque eodem tempore premebantur vel liberabantur simul omnes. Exemplis ex Libro Judicum adductis res fiet manifesta. Dominatio Regis Jabini, qua annos 20 pressi dicuntur Hebræi Judic. IV. 3. non extendit se ultra Jordanem, sed dum Zebulonitæ & Nephthalitæ & istis proximæ tribus affligebantur à Jabino, adhuc pace ab Ehudo parta fruebantur Rubenitæ & Gaditæ ultra Jordanem, nec ad depellendam Jabini dominationem quidquam contulerunt, teste Debora Judic. V. 16. 17. Eadem fuit ratio servitutis, quam Ebræi Philistinis per annos 40. serviisse dicuntur Judic. XIII. 1. nam & ista citra Jordanem substitit. Contra Moabitæ, Midianitæ, Ammonitæ, quia istæ gentes ultra Jordanem orientem versus habitabant, Tribus Ebræorum ultra Jordanem afflixerunt maxime. Interdum etiam Tribus quasdam citra Jordanem infestabant, sed eas tantum quæ flumen proxime accolebant. Judic. VI. 1. 4. XII. 1. 2. Aliquando quidem tam ultra quam citra Jordanem simul premebantur Ebræi, sed non ab eodem hoste. Sic eodem tempore illic ab Ammonitis, hic à Philistinis pressi leguntur Judic. X. 8.

(2.) Principibus illis Ebræorum, qui vulgo Judices appellantur, nec continua fuit successio, nec imperium perpetuum, nec æqualis in omnes Tribus potestas, sed pro diversitate hostium ac periculorum diversis temporibus, à diversis Tribubus diversi creabantur aut à Deo constituebantur Duces belli ac libertatis Vindices. Illi post confecta bella & restitutam civibus libertatem ex rebus pro Republica bene gestis gloriam magis quam imperium retinebant, priscis Romanorum Dictatoribus simillimi, qui publica quadam necessitate urgente dicebantur extra ordinem, eademque cessante susceptum deponebant Imperium. Suppetunt quæ rem firmabunt exempla. Baracus à Debora Dei verbis animatus Ducem se præbuit bello & vindicem libertatis adversus Jabinum Cananæorum Regem: Sed neque in bello omnibus tribubus præfuit, cum non ad omnes tribus extenderit se illud bellum, neque confecto bello Principatum tenuisse & Ebræis præfuisse usquam dicitur. Idem de Ehudo dixeris. Gedeon autem ab horreo & tritura, ad bellum adversus Midianitas gerendum à Deo vocatus, post confectum bellum delatum sibi suæque progeniei à civibus imperium recusavit. Judic. VIII. 22. 23. Abimelechum non omnes Tribus sed soli fere Sichimitæ Regem sibi constituerunt, Judic. IX. 6. Jephtham Gileaditæ bello pressi sibi præ-

præfecerunt. In cæteras Tribus non fuit ei Imperium: etiam mortem ei minabantur Ephraimitæ. Judic. XI. 13. XII. 1. Frustra hic nobis aliquis cum Usserio Chronöl. S. cap. 13. objecerit: Judices istos Israëlem, non aliquas solum Tribus, judicasse dici. nam nomine Israëlis & filiorum Israëlis tam aliquæ quam omnes Ebræorum Tribus appellantur, quia ex Israële sive Jacobo originem ducunt ex æquo omnes Tribus. Id quod ex lectione Sacrarum Literarum satis est manifestum. Porro si omnibus Israëlis Tribubus præfuisse dicendi sunt, quicunque Israëlem judicasse dicuntur, jam & Abimelechus, & Jephthas & Samson omnibus Tribubus præfuisse dicendi erunt, cum tamen revera iste solis fere Sichemitis, ille solis Gileaditis, hic vero nulli Tribui præfuerit, quod supra ostendimus & mox amplius ostendemus.

(3.) Viris illis, qui in Historia sacra verbo שפט Ebræos judicasse dicuntur, diversa fuit conditio, diversa officia. Hanc diversitatem ut intelligamus, notanda est diversa verbi שפט significatio. scilicet dicitur tam de eo, qui docet, decernit, Jus dicit, & lites lata sententiâ dirimit, quam de eo qui aliquem ab inimicis oppressum vindicat & liberat. Utriusque significationis exempla in Codice S. Hebræo passim occurrunt. Inde est quod in Libro Judicum & I. Samuelis diversa diversorum Judicum Officia eodem verbo describantur. Ea autem est Judicum istorum ratio, ut in quibusdam utraque quam dixi, verbi שפט significatio locum habeat, in aliis vero altera tantum. De Debora, de Eli, de Samuele usurpatum significat docere, decernere, Jus dicere, more Prophetarum & Pontificum, sicut interpretantur ipsi Scriptores Sacri Deuter. XVII. 9. 12. Judic. IV. 5. 1. Samuel. VII. 16. Ast ubi Jephthas Ebræos sex annis judicasse dicitur, utraque verbi שפט significatio valet: is enim cives suos & in bello armis vindicavit, & in pace legibus & Judiciis rexit. In Thola autem & Ibzane & Elone & Abdone altera tantum verbi istius significatio locum habet; quia isti non armis cives vindicasse, sed tantum in pace Judiciis ac Reipublicæ præfuisse leguntur. Samson à reliquis omnibus Judicibus differt, quod etiam Marshamus notavit: nam nec bella publica gessit, nec publica Judicia administravit, sed tantum suis ipsius viribus Philistinos coërcuit & ob id Hebræos judicasse, id est, ab hostibus vindicasse dicitur.

(4.) Ex iis, quæ jam exposita sunt, satis intelligi poterit, quantum erravit Josephns, dum putavit omnes istas Ebræorum servitutes omnesque ipsorum Judices ordinata serie sibi invicem successisse, & proinde tam illarum quam horum annos omnes in definienda hac Periodo separatim & sine ullo Synchronismo numerandos esse: cum tamen & diversæ servitutes & Judices diversi eodem tempore apud diversas Tribus exstiterint.

Annos 18 Servitutis sub Ammonitis & annos 40 servitutis sub Philistinis Josephus ita separatim numerat, ac si istarum servitutum altera multo post finem alterius incepisset. Sed ex Judic. X. 8. nos alibi eum Marshamo luculente probamus, utramque eodem tempore sed apud diversas Tribus exstitisse. Ergo Josephus eosdem annos 18 bis numeravit.

Annos Samsonis 20 inclusos esse annis 40 servitutis sub Philistinis certum est eu Judic. XV. 20. attamen istos Josephus ab his distinguit. Etiam annos 40, quibus Eli Pontificatum gessit, male Josephus ab annis cæterorum Judicum omnium separat & seorsim numerat: nam quod Eli dicitur annos 40 judicasse Hebræos, more scilicet Pontificum, ex eo non efficitur, nullum fuisse per idem tempus Ebræis Judicem Politicum aut Militarem. Moses eisdem 40 annis Judex Ebræorum fuit, quibus Aaron Pontifex. Deut. XVII. 9. 12. exstat Lex Divina, quæ Sacerdotem summum in administratione Reipublicæ Principi Politico consociat. Sic Samuel etiam regnante Saule, Ebræos judicasse, id est, pro ratione officii Prophetici docuisse & Justitiam publicam administrasse, dicitur. 1 Sam. VII. 15.

III. Illis, quæ jam exposuimus, fundamentis innititur illa, quam nos ex Marshamo nostram facimus & alibi evidenter confirmamus annorum ab Exodo ad fundationem Templi Salomonis subordinatio, quâ Summam illam annorum completorum 479. 1 Reg. VI. 1. commode conficimus, ita particulatim colligendo annos:

Ab egressu Ebræorum ex Ægypto & mortem Mosis	40.	Exod. VII. 7.
Inde ad mortem Josuæ	25.	Deut. XXXIII. 7.
Inde ad cœptam servitutem sub Cusane	34.	
Inde ad restitutam per Othnielem Libertatem	8.	Judic. III. 8.
Inde ad cœptam servitutem sub Eglone	40.	Jud. III. 11.
Inde ad redditam per Ehudum Libertatem	18.	Jud. III. 14.
Inde ad cœptam servitutem sub Midianitis	80.	Jud. III. 30.
Inde ad restitutam per Gedeonem Libertatem	7.	Judic. VII. 1.
Inde ad mortem Gedeonis	40.	Jud. VIII. 28.
Inde ad mortem Abimelechi	3.	Jud. IX. 22.
Inde ad mortem Tholæ	23.	Jud. X. 2.
Inde ad mortem Jaïri & cœptam Servitutem sub Ammonitis & Philistinis	22.	Jud. X. 2. 7. 8.
Inde ad finem servitutis sub Philistinis & recuperatam Vindice Samuele Libertatem	40.	Jud. XIII. 1.
Inde ad initium Regni Saulis	16.	1 Sam. VII. 13.
Inde ad mortem Saulis	40.	Actor. XIII. 21.
Inde ad mortem Davidis	40.	1 Reg. II. 11.
Inde ad fundationem Templi Salomonis	3.	1 Reg. VI. 1.
	Summa 479.	

Cap. V.

I. *Spatium Temporis à fundatione Templi Salomonis ad ejusdem interitum elapsi ex Codice S. Hebræo definitur. Deinde proponitur & examinatur Chronologia ejusdem Periodi in Josepho, & institutâ numerorum huc pertinentium collatione pravitas & discordia ingens ostenditur, simulque hujus Examinis consilium indicatur.*

I. A Fundatione Templi Salomonis ad ejusdem excidium annos 427 recte numerant Scaliger, Calvisius, Cluverus, Simsonius, alii. Etenim (1.) annus imperii Salomonis 4 fuit annus Templi 1. 1 Reg. VI. 1. 2 Chronic. III. 2. Ergo annus 40 sive ultimus Salomonis fuit annus Templi 37. (2.) A morte Salomonis & divisione Regni usque ad interitum Regni Samaritani annos transiisse 258 mani-

nifestum facit illa, quam Scriptores S. tradunt, annorum Regum in utroque Regno collatio, ex qua patescit, annum Ezechiæ 6 & Oseæ 9, quo esse desiit Regnum Samaritanum, fuisse annum Templi 295. Subtrahe jam annos Templi 37 ante mortem Salomonis elapsos, tum relinquuntur anni 258 à morte Salomonis ad interitum Regni Samaritani numerandi. (3.) Ab interitu Regni Samaritani ad interitum Templi & Regni Hierosolymitani annos 132 transiisse ostendit numeratio annorum Regum, qui post occasum Regni Samaritani regnarunt Hierosolymis.

Collige jam annos

A fundatione Templi ad mortem Salomonis	37
Inde ad Interitum Regni Samaritani — —	258
Inde ad excidium Templi Salomonis — —	132
Summa	427

Insigniter confirmatur illa computatio ex Ezech. IV. 5. Sed hæc alibi prolixius, jam videamus Josephum.

II. Antiq. l. X. c. 11. ubi Josephus ex professo describit tempus incensi à Chaldæis Templi Salomonis, annos 470 effluxisse testatur à fundatione Templi ad ejusdem ruinam: quos Historia hujus Periodi in Josepho particulatim numerat ita ut sequitur:

	Ann.	Antiq.
Salomon regnavit —	77.	L. 8. c. 3.
Rhoboamus — —	17.	— 4.
Abia — — —	3.	— 5.
Asa — — —	41.	— 7.
Josaphatus — —	25.	L. 9. c. 1.
Joramus — — —	8.	— 3.
Ahasia — — —	1.	— 5.
Athalia — — —	6.	— 7.
Joas — —	40.	— 8.
Amasias — —	29.	— 10.
Usias — —	52.	— 11.
Jothamus — —	16.	L. 9. c. 12.
Achasus — —	16.	— 13.
Ezechia — —	29.	L. 10. c. 3.
Manasses — —	55.	— 4.
Ammon — —	2.	— 4.
Josias — —	31.	— 6.
Joachas —	3 mens.	— 6.
Joachimus — —	11.	— 8.
Jechonias —	3 mens.	— 8.
Zedechias — —	11.	— 11.
Summa	Ann. 470.	Mens. 6.

III. Ex iis, quæ in principio hujus Capitis dicuntur, liquet quantum hic à vero aberret Josephus. Scilicet pro annis 427 numerat 470. Causa erroris duplex. Prima, quod Salomoni annos imperii 80 adscribit Antiq. l. 8. c. 3. Cum nec in Codice S. Hebræo nec in Versione Græca plures ei tribuantur quam 40. Satis hic ineptit Vossius Chron. S. c. 7. dum defensurus Josephum ait, scriptores sacros silentio omisisse 40 posteriores annos imperii Salomonis, ideo quia hos in idololatria transegit. Sed quam istud falsum sit ostendit universa Regum Historia, in qua non minus idololatrarum quam piorum Regum anni computantur. Altera errandi causa hic Josepho fuit, quod hanc Periodum definiturus distincte & separatim annumeravit omnes omnium Regum annos in Codice Sacro notatos, non instituta annorum Regum in utroque Regno collatione, ex qua discere potuisset, quoties filius regnavit annos aliquot cum patre; quotiesque annus ultimus Regis decedentis idem est qui primus succedentis. Sic factum est ut Josephus eosdem sæpe annos bis numeraverit & summam protulerit justâ majorem.

IV. Jam porro dispiciemus quantum in Chronologia hujus Periodi à se ipso discrepet Josephus, conferendo quos alibi ponit ad hanc Periodum pertinentes numeros.

Antiquitat. l. 10. c. 11. dicuntur Ebræi fuisse sub Regibus usque ad excidium Urbis & Templi Salomonis per annos 514. annumeratis annis 20 Saulis. Verum ibidem Josephus à fundatione Templi Salomonis ad ejusdem interitum annos numerat 470. Adde 20 Saulis, 40 Davidis annos & 3 Salomonis, habes annos Regum, non 514, sed 533. istis adde annos alteros 20 Saulis, prodeunt 553, quot ipse Josephus Antiqu. l. XI. c. 4. ab anno I. Saulis ad ultimum Zedechiæ, sive ab initio ad finem Regni Ebræorum, transiisse scribit.

Libr. 8. de bello Judaïco cap. (secundum Ruffini distinctionem) 18, scribit Josephus, eversam fuisse à Chaldæis Hierosolymam annis post Regem Davidem 477. Atqui à morte Davidis ad fundationem Templi Salomonis 3 solum anni fuere. Ergo à fundatione Templi ad ejus ruinam numerandi essent anni 474.

Antiqu. l. 20. c. 8. inter fundationem Templi Salomonis & ejus interitum anni 466 intercessisse dicuntur.

V. A morte Salomonis ad interitum Regni Samaritani annos 258 transiisse supra docuimus. At Antiqu. l. 9. c. 14. dicuntur intra istos terminos fluxisse anni 240, totidemque ex Historia quoque Regum in Josepho particulatim colliguntur: nam annos adscribit imperii

	Ann.	Antiqu.
Jeroboamo — — —	22	l. 8. c. 5.
Nadabo — — —	2	— 5.
Baesæ — — — —	24	— 6.
Elæ — — — —	2	— 6.
[Simri — — — 7 dies]		— 7.
Omri — — —	12	— 7.
Achabo — — —	22	— 7.
Ahasiæ — — —	2	l. 9. c. 1.
Joramo — — —	12	— 5.
Jehuo — — —	27	— 8.
Joachæ — — —	17	l. 9. c. 9.
Joæ — — —	16	— 9.
Jeroboamo — —	40	— 11.
[Zachariæ — 6 mens.]		— 11.
[Sallumo — 30 dies]		— 11.
Menahemo — — —	10	— 11.
Pekahiæ — — —	2	— 11.
Pekæ — — —	20	— 11.
Oseæ — — — —	9	— 13.
Summa	Ann. 239. Mens. 7. D. 7.	

Annis istis 240 quum addis 77, quot secundum Josephum Salomon post fundationem Templi regnavit, habes annos 317 à fundatione Templi ad interitum Regni Samaritani numerandos. Adde porro 130, quos Josephus Antiqu. l. X. c. 11. ab interitu Regni Samaritani ad ruinam Templi Salomonis numerat, prodeunt anni 447 à fundatione Templi ad ejus ruinam numerandi. Adhæc Antiqu. l. X. c. 11. Dicitur Templum Salomonis eversum esse annis post creationem Mundi 3513. at libr. VIII. c. 2. idem Templum dicitur fundatum annis post creationem 3102. hos subtrahe jam istis, relinquuntur anni 411 à fundatione Templi ad ejus excidium numerandi. Denique Antiqu. l. X. c. 11. Dicitur Templum Salomonis conflagrasse annis post Diluvium 1950. Libr. VIII. c. 2. Dicitur fundatum annis post Diluvium 1440. hos subtrahe istis, habes annos 510 à fundatione Templi ad ejus interitum numerandos.

VI. Tanta in scriptis Josephi numerorum discordia

dia est, & adhuc ostendi posset uberior, si vacaret ulteriorem instituere collationem: Sed piget jam mendis & erroribus recensendis diutius immorari. Quod autem hactenus feci, hoc consilio feci, ut patesceret quam prava ac discors sit illa quæ hodie in scriptis Josephi exstat priscorum temporum computatio, & proinde quam male Rei Chronologicæ consuluit Vossius, dum ex Josepho priscorum temporum emendationem & veram ætatem Mundi tradere instituit. Cæterum quantum vitii ex ipsius Auctoris ingenio, quantum ex Librariorum incuria, quantum denique ex diversorum Lectorum arbitrio traxerit Chronologia in Josepho, meo quidem judicio haud facile dijudicabitur.

Cap. VI.

I. *Partitio hujus Periodi.* II. *Ab excidio Urbis & Templi à Chaldæis illato ad Assamonæorum Principatus primordia annos 422 numerandos esse.* III. *In annis successorum Nebucadnezaris numerandis turpe notatur in Josepho erratum.* IV. *Ad Judæorum ex Babylonia in patriam permissu Cyri, reditum, nec ab excidio Urbis, ut fecit Josephus, nec à deportatione Jechoniæ, ut alii, annos 70. numerari oportere. Ex Literis Sacris nec hoc, nec illud probari posse. Danielem cap. I. v. 1. non de priori sed de posteriori Nebucadnezaris in Joachimum expeditione loqui, & illam priorem recte à Josepho ad annum 8 Regis Joachimi referri, male ab aliis ad annum 4.* V. *A reditu Judæorum ex Babylonia sub Cyro ad mortem Menelai Pontificis annos 374 transiisse, non 414, ut scribit Josephus.* VI. *Principatui Assamonæorum annos adscribi oportere 130, non 126 tantum, quod fecit Josephus.* VII. *Qua ratione anni isti 130 inter Principes Assamonæos distribuendi sint, & quid hic in Josepho veri quid pravi sit.* VIII. *In tempore regnantis Herodis definiendo biennium prætermisisse Josephum. Regnasse Herodem post acceptum à Romanis Regnum annos integros 39, post captum Antigonum 36. exspirasse anno aut ad summum sesquianno post natalem Christi.*

I. SPatium temporis ab excidio Templi Salomonis ad mortem Herodis Magni elapsi commode in hæc tria distinguitur intervalla: I. ab excidio Templi Salomonis ad exordium Principatus Assamonæorum. II. ab initio istius Principatus ad ejusdem finem. III. inde ad mortem Herodis Magni porrigitur. Jam singula intervalla vero annorum numero definiemus, & tum conferemus cum nostra computatione Chronologiam hujus Periodi à Josepho traditam, & quid hæc recti falsive habeat ostendemus.

De Intervallo. I.

II. In scrutinio nostro Temporum V. T. luculente demonstramus, Templum Hierosolymitanum prius incensum esse à Chaldæis anno Mundi 3419, anno 3 Olympiadis 47, ante Epocham Christianam 590, Periodi Julianæ anno 4124. Templum posterius ab Antiocho Epiphane profanatum est anno Græcorum 145. 1. Maccab. I. 57. Antiqu. Joseph. l. XII. c. 7. Iste autem annus Græcorum incidit in annum 168 ante Epocham Christianam Periodi Julianæ 4546, 1. Olymp. 153. sicut Calvisius, Petavius, aliique Chronologi docent. Ergo ille annus, quo profanatum est ab Antiocho Templum & à quo cæpit Assamonæorum Principatus fuit annus 422 post Templi prioris interitum. In hujus intervalli Chronologia videamus jam quid peccet Josephus.

III. Antiqu. l. X. c. 12. Dicitur Nebucadnezar regnasse annos 43. Evilmerodachus 18, Neriglissares 40. Labosordachus 9 mensibus, Belsazar annos 17. Collige, habes annos 118. his subtrahe annos 18 quos Nebucadnezar in imperio transegerat cum Hierosolymam vastabat, relinquuntur anni 100 ab excidio Templi Salomonis ad interitum Monarchiæ Babylonicæ numerandi. At nos in Scrutinio nostro Temporum V. T. evidenter ostendimus, intervallum istid fuisse, tantum annorum 51, & ipse Josephus Antiqu. l. XI. c. 1. scribit annum 1. Cyri in Babylonia regnantis fuisse annum 70 exsilii Judæorum in Babyloniam à Nebucadnezare deportatorum. Ergo turpiter erratum est in ista annorum Regum, qui interim Babylone regnarunt, computatione. Vossius librariorum vitio accidisse contendit, ut pro annis 2 Evilmerodachi 18, pro 4 Neriglisaris 40 in codicibus hodie legamus. Et libet hic Vossio credere potius quam errorem tam stupidum ipsi Josepho adscribere.

IV. Antiqu. l. X. c. 11. & l. XI. c. 1. l. XX. c. 8. Josephus ab excidio Templi Salomonis ad annum 1. Cyri in Babylonia regnantis, quo Judæos exsulantes in patriam dimisit, annos numerat 70. Verum nos in Scrutinio nostro Temporum luculente demonstramus, isti intervallo non plures quam 53 annos adscribi oportere. Ergo hic procul à vero abit Josephus & eum secutus Marshamus. Falluntur etiam qui cum Calvisio aliisque à deportatione Regis Jechoniæ ad dimissionem Judæorum à Cyro factam annos 70 transiisse putant. Nec istud nec hoc usquam docent scriptores S. quod facile apparet diligentius consideranti loca illa Sacrarum Literarum ex quibus vel illud vel hoc colligunt. Etenim (a) Jerem. XXV. v. 11. 12. Propheta annis 70 definit durationem, non exsilii Judæorum post deportationem Jechoniæ aut Zedechiæ, sed illius servitutis quam & Judæi & finitimæ gentes sub imperio Babylonico servituræ essent, ab anno 1 Nebucadnezaris, qui in annum 4 Regis Joachimi incidit, usque ad interitum Monarchiæ Babylonicæ à Medis & Persis inferendum: id quod ex ipsis verbis Prophetæ cap. XXV. v. 1. 9. 11. 12. manifestissimum est, & Petavio, Ricciolio aliisque dudum observatum. Adhæc locum illum ex Jeremia citat ipse Josephus l. 11. c. 1. & dum citat, refutat præmissam ibidem assertionem de annis 70 ab excidio Hierosolymæ ad annum 1. Cyri in Babylonia regnantis numerandis. nam scribit Jeremiam (Cap. 25. v. 11.) annorum 70 numero definivisse durationem servitutis Judæorum sub Nebucadnezare & ejus in imperio Babylonio successoribus. Atqui ista servitus nec ab excidio Urbis nec à deportatione Jechoniæ primum cœpit, sed ab eo tempore quo Nebucadnezar Joachimum primum subegit & Judæam Babylonico imperio subjecit, II. Reg. 24. 1. Cæterum quoto Regis Joachimi anno istud factum sit, non expresse indicant Scriptores Sacri, ideoque de eo non satis convenit inter interpretes. Josephus Antiqu. l. X. c. 7. scribit, factum id esse anno Jojachimi 8. sed Calvisius, Petavius, Usserius, Ricciolius aliique censent id factum esse anno 4 Joachimi, atque hoc ex Daniel. I. 1. confirmari credunt. Verum hic ego non ausim illis assentiri sed Josepho accedo. Etenim bis à potentiore Rege Regnum suum accepit Jojachimus, primum à Pharaone Necho. 2. Reg. 23. v. 34. Deinde à Nebucadnezare Babylonio, II. Reg. XXIV. 1. Porro Nebucadnezar bis infestum exercitum in Jojachimum duxit. Priori expeditione Jojachimum Pharaonis hactenus clientem suo subjecit imperio 2. Reg. 24. 1. posteriori Joachimi post triennium in fide & obsequio transactum defectionem ultus est, 2. Reg. 24. 2. 2. Chron. 36. 6. Daniel autem cap. I. v. 1. non loquitur de priori illa expeditione Nebucadnezaris, sed de posteriori neque numerat annos Jojachimi ab eo tempore, quo Regem eum fecit Pharao Necho, sed ab eo tempore quo Regem cum

eum fecit Nebucadnezar. Cum enim Nebuc. regnare cœperit anno Jojachimi 4, Jer. 25. 1. & primum Nebucadnezaris adversus Pharaonem tum Judææ Dominum prælium factum sit ad Euphratem anno 4 Jojachimi, Jerem. 46. 2. & adventus Nebucadnezaris in Judæam prædici primum cœperit anno 4 Jojachimi, idemque etiam anno 5. Jojachimi tanquam futurus denunciaretur, Jerem. 25. 1. 9. & 36. v. 9. 29. evidentissimum est, Nebucadnezarem non subjecisse sibi Judæam & expugnasse Hierosolymam anno 3 aut 4 ex quo Jojachimus Regnum à Pharaone acceperat. Quod Usserius aliique dicunt, annum Nebucadnezaris 1, quo subactum credunt ab eo Jojachimum, incidisse partim in 3 partim in 4. annum Jojachimi, id, quamvis verum esset, nihil ad rem facit: manet nihilo minus certum quod diximus. Igitur fatendum est, Danielem Cap. 1. v. 1. loqui de posteriori Nebucadnezaris in Jojachimum expeditione, qua Jojachimi defectionem gravissime ultus est Babylonius, dum Hierosolymam vi expugnavit, Templum expilavit, adolescentes nobilissimos (quos inter fuit Daniel) deportavit, Daniel I. v. 1. 3. II. Chronic. 36. v. 7. Regem ipsum Jojachimum catenis vinctum abduxit, & cum brevi in vinculis exspiraverat, insepultum abjecit, II. Chron. XXVI. 6. Jerem. 23. v. 18. 19. In priori autem expeditione ita sæviisse in Judæos Nebucadnezarem, neque ex verbis scriptoris sacri illam describentis II. Reg. XXIV. 1. (ea enim deditionem potius quam violentam expugnationem loqui videntur) colligi potest, neque res ipsa credi postulat, quia Nebucadnezar tum nulla lacessitus injuria Judæis bellum ultro intulit, ideoque causam in victos sæviendi non habuit. Ex demonstratis ita colligo: annus, quo regnare desiit Jojachimus, fuit undecimus ex quo à Pharaone Regnum acceperat II. Reg. XXIII. 36. II. Chron. XXXVI. 5. At Daniel cap. 1. 1. scribit Jojachimum regnare desiisse anno regni sui 3. Ergo Daniel annos regnantis Jojachimi aliunde numerat, nempe ab eo tempore quo à Nebucadnezare regnum accepit, loquiturque de illo triennio, quo Jojachimus sub imperio Nebucadnezaris obsequenter regnavit, interprete Scriptore S. 2. Reg. 24. 1. Inde porro fluit hæc collectio: annus 11, ex quo Jojachimus regnum accepit à Pharaone, fuit annus 3 ex quo Regnum accepit à Nebucadnezare. Ergo à Nebuc. subactus non fuit Jojachimus ante annum 8 ex quo à Pharaone regnum acceperat. Atque hoc est quod docet Josephus & ex illo Marshamus. Quod dicunt nonnulli, Jojachimum post factam à Nebucadnezare defectionem liberum regnasse triennio, & de hoc loqui Danielem, id de nihilo est. nam Nebucadnezarem Regem ut potentissimum ita superbissimum rebellionem Jojachimi impunitam tolerasse triennio, quis credet? Sed demus tolerasse, demus Jojachimum post defectionem liberum regnasse triennio, at Danielem ab ista defectione novum annorum regnantis Jojachimi initium duxisse, nequaquam probabile est. Tandem ex prædictis prodit hæc conclusio: Judæorum & circumjacentium populorum sub imperium Babylonicum subjectionem & Jeremias prædicere & Nebucadnezar efficere cœpit annis 70 ante Monarchiæ Babylonicæ interitum, sive anno 4 Jojachimi Regis & 1. Nebucadnezaris: ipsa tamen Judæa non venit in potestatem Babylonii ante annum 8 Jojachimi qui 5 Nebucadnezaris fuit. Sed jam eo revertamur unde digressi sumus.

(b.) Jer. 29. 10. promittit Deus se ab exilio Babylonico reducturum Judæos, non post annos 70 à deportatione Jechoniæ Regis elapsos, sed לפי מלאת לבבל שבעים שנה, id est, quando imperium Babylonicum compleverat annos illos 70, quos ei à Deo definitos dixerat Jeremias XXV. 11.

(c.) 2. Chronic. 36. v. 21. non dicitur vel exsilium Judæorum vel vastitatem Judææ duravisse annos 70, sed ait terram jacuisse desertam donec complerentur 70 illi anni quos prædixerat Jeremias. Ergo loquitur de 70 illis annis imperii Babylonici ab anno 1 Nebucadnezaris ad exordium dominationis Persarum in Babylonia numerandis, quod ipse Scriptor S. II. Chron. XXXVI. 20. indicat.

(d.) Sic etiam Daniel. 9. 2. non ait Propheta vel exsulasse Judæos cum Jechonia deportatos vel vastatam jacuisse Hierosolymam per annos 70, sed ait prædixisse Jeremiam, vastitatem Hierosolymæ finem habituram esse quando completi erant anni 70: atqui annorum istorum 70 initium Jeremias nec ab excidio urbis nec à deportatione Jechoniæ ducit, sed ab anno 1 Nebucadnezaris & cœpta gentium sub imperium Babylonicum subjectione, sicut ante demonstratum est. In summa: ex Jerem. XXV. v. 11. 12. discimus: imperium Babylonicum ab anno 1 Nebucadnezaris sive 4 Jojachimi floruisse per annos 70 & interim tam Judæos quam circumjacentes populos sub illud imperium redactos & detentos fuisse. Cætera, quæ citavimus, loca de iisdem 70 annis loquuntur & docent, Judæorum servitutem & exsilium & Judææ ad Hierosolymæ vastitatem à Babyloniis illatam tum demum finem habuisse, cum Babylonicum imperium annos istos 70 à Jeremia prædictos compleverat, atque à Medis & Persis eversum erat: Sed annis 70 durasse vel exsilium Judæorum post deportationem Jechoniæ vel vastitatem Judææ post excidium Hierosolymæ nequaquam docent.

V. Antiqu. l. XX. c. 8. Josephus annos 414 numerat à reditu Judæorum ex Babylonia regnante Cyro ad mortem Menelai Pontificis jussu Antiochi Eupatoris occisi. Perperam. nam ante ostendimus annum Græcorum 145, quo Templum Hierosol. posterius profanavit Epiphanes, fuisse annum 422 post Templi prioris excidium. Annus autem 1. Antiochi Eupatoris, quo Menelaum interemit, fuit annus Græcorum 150, I. Maccab. 6. v. 16. 20. Antiqu. l. XII. c. 14. 15. Ergo annus 1. regnantis Eupatoris & ultimus Pontificis Menelai fuit annus 427 post templi prioris excidium. Porro inter excidium Templi prioris & annum 1. Cyri in Babylonia regnantis anni intercesserunt 53, quod alibi ostendimus. Istos 53 subtrahe de annis 427, vides ab anno 1. Cyri, quo Judæos dimisit, ad annum 1 Antiochi Eupatoris, quo periit Menelaus, annos solum 374 transiisse, non 414.

De Intervallo II.

VI. Profanavit Antiochus Templum anno ante Epocham Christianam 168, ut prædiximus. Herodes à Romanis Rex Judæis constitutus expugnavit Hierosolymam anno 37 ante Epocham Christianam, anno 4 Olympiadis 185, ut Calvisius, Petavius, alii docent. Ergo intercesserunt anni 130. & hi Assamonæorum Principatui adscribi debent: nam is exordium tum habuit cum Mattathias Assamonæus Religionem & libertatem gentis suæ publicam adversus Antiochum Epiphanem in Judæos & Judæorum sacra sævientem armis defendendam susceperat, finem vero tum cum Antigonus Aristobuli Filius, expugnata ab Herode Hierosolyma, capiebatur & paulo post Antonii jussu interibat. Utrumque diserte docet Josephus: prius Antiqu. l. XII. 8. & de bell. Jud. l. I. c. 1. posterius Antiqu. l. XIV. c. 28. ubi tamen Josephus Assamonæorum Principatui annos non 130 ut oportet sed tantum 126 adscribit.

VII. Principatus Assamonæorum anni 130 recte inter Principes distribuuntur hac ratione:

Mattathias	1	Alex. Jannæus	26
Judas Maccabæus	6	Alexandra	9
Jonathan	17	Ariſtobulus	6
Simon	8	Hyrcanus	22
Hyrcanus	31	Antigonus	3
Ariſtobulus	1		
		Summa	130

Jam hanc annorum iſtorum diſtributionem in ſingulis probabimus.

1. Principatui Mattathiæ annum tribuit etiam Joſephus Antiqu. XII. 8. Is fuit annus Græcorum 146 & primus poſt profanationem Templi ab Antiocho factam, teſte Joſepho Antiqu. l. XII. 9. & I. Maccab. II. v. 70.

2. Judas Maccabæus mortuo parenti in Principatum ſucceſſit anno Græcorum 146. Anno Græcorum 152 occubuit in prælio I. Maccab. 9. v. 3. 18. Ergo Principatui Judæ 6 annos adſcribi oportet. Annos Principatus Judæ Joſephus nuſquam numerat, ſed Antiq. l. XII. c. 19 ſcribit ipſum obiiſſe anno Pontificatus ſui 3. Sed hic ſibi parum conſtat Joſephus. Nam Antiqu. l. XII. c. 17. ſcribit Judam Maccabæum poſt mortem Alcimi Pontificatum à populo accepiſſe: ſed Antiq. l. XX. c. 8. docet, Hieroſolymam, mortuo Alcimo caruiſſe ſacerdote Maximo, donec Jonathan Frater Judæ Pontifex factus eſt. Atque hoc verius videtur quam illud: nam & auctor libri 1. Maccabæorum, qui iſtorum temporum res geſtas ſatis accurate deſcribit, nuſquam memorat Pontificatum à Juda geſtum, ſed ſcribit Alcimum exſpiraſſe anno poſt mortem Judæ, I. Maccab. IX. v. 3. 18. 54. 56. Jonathanem autem Fratrem Judæ Pontificatum ab Alexandro Ant. Epiphanis Filio ſibi delatum aſſumpſiſſe anno Græcorum 160 refert, I. Maccab. X. v. 21. conſentiente Joſepho Antiqu. l. XIII. c. 3. 5. Cæterum quoniam Judas obiit anno Græcorum 152, & Jonathan Pontificatum iniit anno Græcorum 160, verum non eſt quod Antiqu. l. XIII. c. 5. legimus, Jonathanem iniiſſe Pontificatum annis 4 poſt mortem Judæ.

3. Judæ Jonathan, Jonathani Frater Simon ſucceſſit in Principatum. Annus ultimus Judæ fuit annus Græcorum 152 I. Maccab. IX. v. 8. 18. Annus 1. Simonis fuit annus Græcorum 170, I. Maccab. XIII. v. 41. 42. & cap. 14. v. 26. Ergo Principatui Jonathanis annos 17. adſcribere oportet. Nuſquam video annos Principatus Jonathanis à Joſepho numeratos. Pontificatum geſſiſſe ipſum Annis 7. ſcribit Antiqu. l. XX. 8. Sed cum Jonathan aſſumpſerit Pontificatum anno Græcorum 160, ut prædiximus, & mortuus ſit anno Græcorum 169, evidens eſt ipſum fuiſſe Pontificem per annos 9 integros.

4. Simonis annus 1. fuit annus Græcorum 170, I. Maccab. XIII. 41. 42. ultimus fuit 177, I. Maccab. XVI. 14. Ergo Principatui Simonis recte adſcribit Joſephus annos 8. Antiqu. l. 13. c. 14.

5. Annus ultimus Simonis fuit annus Græcorum 177. & incidit in annum 136. ante Epocham Chriſtianam & 1. Olympiad. 161. Annus ultimus Ariſtobuli filii Alexandri Jannæi, quo Pompejus Hieroſolymam expugnavit, fuit annus 63 ante Epocham Chriſtianam, 2. Olympiadis 179. ut Calviſius, Petavius aliique docent. Ergo ab anno ultimo Simonis excluſo ad annum ultimum Ariſtobuli incluſum fuerunt anni 73. Ex his Joſephus Johanni Hyrcano annos adſcribit 31. Antiqu. l. XIII. c. 18. & l. XX. c. 8. (pro quibus perperam ſcribuntur 33, l. 1. de bell. Jud. c. 3.) Ariſtobulo Hyrcani Filio 1. Antiqu. l. 13. c. 19. & l. 20. c. 8. & de bello Jud. l. I. c. 3. Alexandro Jannæo 27. Antiqu. 13. c. 23. & l. 20. c. 8. & de bello Jud. l. 1. 4. Alexandræ Reginæ 9 Antiqu. l. 13. c. 24. & l. 20. c. 8. de bello Jud. l. 1. c. 4. In Summa 68. Jam de annis iſtis, quos prædiximus, 73 ſuperſunt tantum 5 à morte Alexandræ ad expugnatam à Pompejo Hieroſolymam numerandi. Verum cum Alexandra exſpiraverit anno, ut ſcribit Joſephus, 3, vel rectius, ſecundum Calviſium & Petavium, 4. Olympiadis 177, Pompejus autem expugnaverit Hieroſolymam & Regnum ademerit Ariſtobulo anno 2 Olympiad. 179, evidens eſt, annum ultimum Ariſtobuli fuiſſe annum 6 poſt mortem Alexandræ. Ergo annis iſtis 68 nuper ex Joſepho collectis unum detrahi oportet (id quod à nobis fit, dum Alexandro Jannæo annos tantum 26 integros adſcribimus) ne ab anno 1. Hyrcani ad annum ultimum Ariſtobuli incluſive pro annis 73. (quot oportet numerari) numerentur 74. Porro cum Joſephus Antiqu. l. 14. c. 1. & l. 20. c. 8. & de bello Jud. l. 1. c. 4 expreſſe doceat, Ariſtobulum ſtatim poſt mortem Alexandræ Fratri Hyrcano tam Regnum quam Pontificatum extorſiſſe, evidens eſt, Ariſtobulo adſcribendos eſſe 6 illos annos qui à morte Alexandræ ad captam à Pompejo urbem tranſierunt. Igitur non video, qua ratione Joſephus Antiqu. l. 20. c. 8. Ariſtobulo tres ſolum annos adſcribat, nec quo Jure Petavius 6. iſtos annos æqualiter inter Hyrcanum & Ariſtobulum partiatur.

6. Antiqu. l. XX. c. 8. ſcribit Joſephus Hyrcanum Fratrem Ariſtobuli redditum à Pompejo Pontificatum geſſiſſe per annos 24. ſed ſolum 23 ei adſcribi poſſunt, etiamſi annumeraveris & annum, quo accepit à Pompejo Pontificatum & annum quo eum amiſit iterum eripiente Antigono. Nam Pompejus expugnavit Hieroſolymam anno 63 ante Epocham Chriſtianam, ut prædiximus, Antigonus autem armis Parthorum Regnum occupavit anno ante Epocham Chriſtianam 41, quod docet Calviſius & ex ipſo etiam Joſepho colligi poteſt. Cæterum quia nos annis 6 Ariſtobuli annumeravimus illum annum, quo Urbs à Pompejo capta eſt, ergo Hyrcano ſolum annos 22. tribuimus.

7. Antigonus Ariſtobuli Filius inductus eſt in Regnum à Parthis ſub finem anni 41. ante Epocham Chriſtianam. regno exutus eſt anno 37 ante Epocham Chriſt. quo Herodes expugnavit Hieroſolymam. Ergo Antigono recte cum Joſepho Antiqu. l. XX. c. 8. annos 3 integros adſcribimus.

De Intervallo III.

VIII. Antiqu. l. 14. c. 26. ſcribit Joſephus Herodem Romæ à Senatu Regnum accepiſſe Olympiade 184, Conſulibus Romæ C. Domitio Calvino iterum & C. Aſinio Pollione. Is fuit annus Julianus 6, ante Epocham Chriſt. 40, quo deſiit annus 4 Olympiadis 184 & cæpit 1 Olympiadis 185. Antiq. l. 14. c. 28. docet Joſephus, Herodem à Romanis adjutum expugnaſſe Hieroſolymam & Antigonum ultimum Judæorum ex Aſſamonæis Regem in poteſtatem ſuam redegiſſe, Olympiade 185, Conſulibus Romæ M. Agrippa & Canidio Gallo. Is fuit annus Julianus 9, ante Epocham Chriſtian. 37, 4 Olympiad. 185. ſicut Calviſius, Petavius, Ricciolius docent. De tempore mortis Herodis conſtans Joſephi aſſertio eſt, regnare illum ac vivere deſiiſſe annis 37 poſt acceptum Romæ Regnum, annis autem 34 poſt captum Antigonum. Antiqu. l. 17. c. 10. & de bello Jud. l. 1. c. 21. Cæterum quia ex Hiſtoria Euangelica conſtat, Herodem poſt natum Chriſtum exſpiraſſe, de ipſo autem natali anno Chriſti diverſæ ſunt diverſorum ſententiæ, ex eo fit ut de iſta aſſertione Joſephi varient Chronologorum Judicia.

Acquieſcunt in calculo Joſephi Petavius, Uſſerius, Voſſius, nec aliam, credo, ob cauſam illi in anno 5 vel 4 ante Epocham Chriſtianam nata-

lem Christi posuerunt, quam quod ex locis citatis Josephi crediderunt, mortuum esse Herodem anno 3 vel 4 ante Epocham Christianam, & ex Historia Euangelica collegerunt, Christum natum esse eo anno qui mortem Herodis præcessit. At Simsonius, qui statuit Christum natum esse anno Periodi Julianæ 4712, sive anno 2 ante Epocham Christianam, censet exspirasse Herodem anno 1 ante Epocham Christianam, ideoque corrigendam esse Josephi de annis regnantis Herodis assertionem, & pro annis istis 37 numerari oportere 39, pro 34 autem 36. Ricciolius censet exstinctum esse Herodem anno 1 Epochæ Christianæ, ideoque regnasse Herodem annos 40 post acceptum Romæ regnum, post captum autem Antigonum 37. Mihi satis facit Calvisii Judicium, qui cum Simsonio censet, Herodem vivere desiisse anno Periodi Julianæ 4713 sive 1 ante Epocham Christianam, ideoque regnasse Herodem post acceptum Romæ Regnum annos 39, post captum Antigonum 36. Etenim ipse Josephus Antiqu. l. XVII. c. 8. & 11. testatur, paulo ante mortem Herodis accidisse lunæ eclipsin & exspirasse Herodem paulo ante Pascha. Jam demonstrat Calvisius incidisse istam eclipsin Lunæ in mensem Januarium anni 1 ante Epocham Christianam. Ergo exspiravit Herodes paulo ante Pascha ejusdem anni. Est autem annus 1 ante Epocham Christianam 40 post datum Herodi à Romanis Regnum, 37 autem post captum Antigonum & finitum Assamonæorum Principatum. Herodes igitur dicendus est, regnasse, post acceptum Romæ Regnum annos integros 39, post captum Antigonum 36, & Josephus annos 2 omisisse censendus. Porro, Christum vel sub finem anni 3 vel ipso anno 2 ante Epocham Christianam natum esse ostendimus alibi: Inde jam concludimus, inter diem natalem Christi & diem emortualem Herodis ad minimum annum, ad summum sesquiannum intercessisse.

Chronologiæ Josephi examine ad finem perducto pergimus jam ad ipsius Historiam pro instituti nostri ratione examinandam.

EXAMEN HISTORIÆ FLAV. JOSEPHI.

Cap. I.

Summarium. Notantur errata quædam Josephi de hominum primorum Conditione, & lapsu, de Sacrificiis Caini & Abelis, nec non de filiis Dei Genes. VI. 2. 4.

I. Antiq. l. I. c. 2. censet, merum naturalem serpentem fuisse, qui hominibus suam invidens felicitatem eos ad violandum Creatoris interdictum induxit. Inde porro scribit Deum serpenti propter homines seductos loquelam ademisse.

II. Ibidem scribit, Adamum & Evam post lapsum, cum se ficulneis foliis texerant, visos sibi fuisse feliciores, ut qui invenissent quo prius carebant. At Moses Genes. III. 7—10. docet, pudorem & metum & fugam à Deo, ideoque non adauctæ felicitatis opinionem sed amissæ sensum lapsum comitatum fuisse.

III. Beatitatem hominum ante lapsum totam in jucunda & diuturna in his terris vita positam fuisse arbitratur. Homines in imaginem Dei ideoque ad æternam sanctitatis beatitatisque Divinæ communionem creatos fuisse, quod Moses docet, Josephus reticet. Scilicet quod non intellexit, omisit.

IV. Primum primorum hominum peccatum non alias pœnas quam hujus Vitæ labores & molestias peccantibus attulisse credit.

V. Antiqu. l. I. c. 3. scribit, sacrificium Abelis Deo placuisse magis quam Caini hanc ob causam, quod ille obtulit ea quæ sponte naturæ provenerant, hic autem ista quæ avarum hominis ingenium vi quadam à natura extorserat. Sed aliam rei illius causam docet Moses Genes. IV. 7. Johannes I. Epist. III. v. 12. Paulus ad Hebræos cap. XI. v. 4.

VI. Antiqu. l. I. c. 4. refert Josephus, multos ex Angelis Dei mulieribus concubitu commixtos prolem procreasse impiam & sævam. Verum homines pios à Mose Genes. VI. v. 2. 4. appellari בני־האלהים tam certum est quam eosdem à scriptoribus sacris N. T. τέκνα τοῦ Θεοῦ sæpissime nominari.

Cap. II.

Notantur ex Josepho quædam de Nimrodo, de Thara, de Abrahamo, Mosi non memorata, nec non de Canaane aliquid minus verum.

I. Antiqu. l. I. c. 5. scribit, Nimrodum hominibus suæ ætatis auctorem impietatis ac contemptus Numinis fuisse, ejusque ductu & auspiciis structuram Turris Babylonicæ cœptam esse, quum Deo semel iterumque jubenti, ut colonias deducerent, obtemperare noluissent.

II. L. I. c. 7. refert, Tharam ex Urbe Chaldæorum Ura migrasse Charras, quia ob funus Filii sui Haranis Chaldæam esset exosus.

III. L. I. c. 8. narrat, Abrahamum in Chaldæa meliorem, quam habebant cæteri, de Deo sententiam ex observata terrarum marisque gubernatione motuque astrorum collegisse: eam vero cum publice docuisset, migrare coactum fuisse, insurgentibus in ipsum Chaldæis cæterisque Mesopotamiæ incolis.

Hæc Josephus, cum Mosi nusquam memorentur, vel ex aliis scriptoribus, vel ex traditione, vel denique ex suo ipsius ingenio hauserit necesse est.

IV. Libr. I. c. 7. scribit, cladem illam ingentem, quam Cananæis Ebræi ductu Mosis & Josuæ intulerunt, hanc habuisse causam, quod Noachus Canaanem exsecratus fuerat, Genes. X. 25. At Deus iqse Genes. XV. 16. Deuter. IX. 5. & alias sæpe docet, causam istius calamitatis fuisse multiplicem ipsorum Cananæorum malitiam. Noachus autem Canaanem exsecrando cladem istam Cananæis non propter Chami flagitium imprecatus est, sed propter prævisam ipsorum impietatem prædixit.

Cap. III.

Notantur in Josepho non nulla quæ habet de causa profectionis Abrahami in Ægyptum, deque mora & doctrina ejus ibid. Porro de Agara Ancilla Saræ, de Sichemitis à Simeone & Levi occisis, de nomine Fi-

Filii posterioris Rachelis, de officio Potipharis & ejus uxore.

I. ANtiqu. l. I. c. 9. Scribit Josephus, Abrahamum, urgente Palæstinam fame, abiisse in Ægyptum, non solius annonæ causa, sed & ut sacerdotum Ægyptiacorum de Diis doctrinas cognosceret, paratus rectiora vel discere, si isti plus saperent, vel docere. Verum hæc nec Moses docet nec pro veris haberi debent: non enim Abrahamo exigua adeo tum fuit & dubia veri Dei cognitio, ut majorem se certioremque ab Ægyptiis discere posse speraverit, neque ignorabat, unice veram esse illam, quam de Deo jam tum tenebat, Divinitus edoctus, sententiam.

II. Ibidem refert, Pharaonem, cognito, quod Sara uxor erat Abrahami, & opes ei multas dedisse & veniam in Ægypto commorandi. Hinc Abrahamum Philosophis Ægyptiorum familiariter convixisse, & Arithmeticam ac Astronomiam docuisse. At Moses Gen. XII. 19. 20. & XIII. 1. 3. testatur, Abrahamum statim post restitutionem uxoris, jubente Pharaone, exiisse Ægypto & in Palæstinam rediisse.

III. L. I. c. 11. ait Josephus, Saram jussu Dei Abrahamo adjunxisse ancillam Agaram. At id Moses nusquam docet: Apostolus Galat. IV. 28. haud obscure contrarium.

IV. L. I. c. 19. Josephus non memorat susceptam à Sichemitis circumcisionem, de qua Moses Genes. XXXIV. sed scribit solummodo Simeonem & Levin, cum die quodam festo Sichemitæ luxuriati fuerant, noctu urbem ingressos, civibus interfectis, sororem Dinam reduxisse.

V. Ibidem scribit Josephus, Jacobum posteriorem ex Rachele filium appellasse Benjamin propter dolores quos Mater inter pariendum sustinuit. At Moses Genes. XXXV. 18. docet, Rachelem in puerperio morientem nominasse filium Benoni, Patrem vero mutato nomine Benjamin vocasse: atque non hoc sed illud nomen dolores maternos significare certum est. Ne ob istud Josephus Linguæ Hebrææ parum peritus crederetur, Vossius in librarios culpam transtulit, contenditque ipsum Josephum hæc scripsisse: τὸ ἐξ αὐτῆς παιδίον Βενιαμὶν ἐκάλεσε πρώτερον καλούμενον Βενόνι διὰ τὴν ἐπ' αὐτῷ γενομένην ὀδύνην τῇ μητρί. Verum debuisse sic scribere Josephum, nullus dubito, an vero scripserit, dubito, cum hæc verba à Vossio addita, πρώτερον καλούμενον Βενόνι, in nullo Codice inveniantur.

VI. Antiqu. l. II. c. 3. scribit, Potipharem illum, qui Josephum in Ægypto emit, fuisse ἐπὶ τοῦ βασιλέως μαγείρων, coquorum Regis præfectum. Hic Josephus male interpretatur verba Mosis. שר הטבחים, quæ ut alibi ita hic quoque notant Præfectum Satellitum, non coquorum. Id discas vel ex hoc solo, quod iste Potiphar Mosi dicatur summus custodiarum præfectus Gen. XL. 3. id quod coquorum præfecto non convenit. Aliquando tamen vocabulo טבח coquum significari ex 1. Sam. IX. 23. 24. liquet: atque inde error Josephi provenisse videtur.

VII. Ibidem scribit Josephus, uxorem Potipharis die quodam festo morbum simulasse, ut solum Josephum sola nancisceretur. Id autem à Mose non refertur.

CAP. IV.

I. Notantur non pauca de Mose Josepho memorata, quæ nec à Mose tradita sunt, nec iis, quæ Moses de se scribit, consentanea.

I. ANtiqu. l. II. c. 5. scribit Josephus Pharaonem jussisse, ut infantes Ebræorum mares in flumen projicerentur, eo quod quidam ex sacerdotibus Ægyptiacis prædixerat, nasciturum ex Ebræis virum, qui & Ægyptiis magnam cladem & Ebræis ingentem felicitatem allaturus esset. Postea Amramo, cum is uxore jam gravida Deo pro gente sua supplicasset, Deum in somno indicasse, uxorem ipsius parituram esse virum illum Ebræum, à quo sibi metuebant Ægyptii. Deinde uxori Amrami tam facile fuisse puerperium, ut custodes fefellerit.

II. Ibidem scribit, Mosen infantem à filia Pharaonis servatum alienigenarum ubera aversatum fuisse, Matris autem suæ adductæ mammam avide excepisse. Postea, cum aliquando Pharao tradito sibi filiæ alumno Diadema blandiens imposuerat, Mosen istud projectum pedibus calcasse, non sine vitæ periculo: isto enim omine excitatum vatem, quem prædiximus Ægyptium institisse apud Regem, ut interficiendo Mosen & Ægyptiis metum calamitatis & Ebræis spem libertatis adimeret.

III. Ibidem porro Josephus refert, Æthiopum incursionibus pressos Ægyptios, monente Oraculo, Mosen sibi constituisse Ducem. Tum Mosen loca propter serpentum frequentiam in via, aviculis quibusdam in serpentes immissis, tuto transgressum, victricibus armis eo compulisse Æthiopas, ut Saba metropolis obsideretur. Hic autem filiam Regis Æthiopum amore Mosis exarsisse, ipsique deinde post expugnationem Urbis nupsisse.

Ista omnia de Mose Josephus: quæ Judaicam fabulandi libidinem haud parum sapiunt. At ipsius Mosis quam simplex est & seria ideoque vera de se narratio. Scilicet in Ægypto se vixisse refert donec ob cæsum Ægyptium Pharaonem fugere cogeretur; exsulasse deinde inter Midianitas & hic uxorem duxisse: in Ægyptum vero non rediisse antequam à Deo mittebatur Ebræos ex Ægypto educturus.

CAP. V.

Notamus I. tepidum Josephi de Miraculis quibusdam Divinis Judicium. II. Nugas de aquis amaris & de Manna. III. Silentium de Ebræorum idololatria in deserto. IV. In recensu præceptorum Decalogi errorem & superstitionem.

I. ANtiq. l. II. c. 7. ubi transitum Ebræorum per mare rubrum commemoravit, ita concludit Josephus: hæc ego, sicut in Literis sacris perscripta inveniuntur, retuli. Nec incredibile cuiquam videatur, hominibus istis priscis & probis viam salutis per mare, sive Numinis jussu sive sponte Naturæ, patefactam fuisse: nam & Alexandri Magni copiis mare Pamphylium cessit transitumque præbuit. Sed de his quilibet, prout ipsi visum fuerit, sentiat. Hæc Josephus. Videmus hic tepidum profani hominis de Divino Miraculo Judicium. Divino extra ordinem imperio, an sponte naturæ factum sit, dubitat, nec veritatem Miraculi tuetur & credi postulat, sed in medio relinquit & cujusvis arbitrio permittit. Satis apparet, voluisse ipsum hæc dicere: relata refero; fides sit penes auctorem: ego cum nemine super istius rei veritate contenderim. Nec aliter loquitur Antiqu. l. III. c. 4. de illustrissima Numinis in monte Sinai apparitione & habitis ibidem cum Mose colloquiis. De his, inquit, pro suo arbitrio judicet lectorum quilibet: ego vero ea referre debui, qualia in Libris sacris perscripta exstant. Ita Josephus. At scriptores sacri quam magnifice, quam devote & indubitanter illustrissima illa Miracula venerabundi prædicant celebrantque! Vide Exod. XV. 1. &c. Deut. IV. 32. & XXXIII. 2. Josu. XXIV. 6. Judic. V. 4. Ps. CXIV. 3. Nec rarum Josepho istud vitium est, quod Divina ex Literis Sacris Miracula ita referat, ut, dum refert, dubia Lectoribus & suspecta reddat, rerumque Divinarum veritatem,

quam tueri debebat, prodat. Exempla istius perfidiæ præbet etiam Antiqu. l. X. c. 11. ubi de metamorphosi Nebucadnezaris & de sodalibus Daniëlis ex ardentissima fornace servatis loquitur: nec non ejusdem Libri cap. 12. quando suam de vaticiniis Daniëlis & inde probanda contra Atheos & Epicuræos Divina providentia dissertationem concludit.

Eo autem magis detestanda est ista impietas, quod cum vera & Divina Miracula tanquam fabulas referat, ipse vana sæpe & ridicula narret & pro veris venditet, & dum ita historiis veris & seriis, quas ex Literis Sacris refert, ridiculas quasdam nugas & aniles fabulas permiscet, faciat ut & ipsa veritas propter interspersa mendacia minus habeat fidei: cujus perversitatis exempla mox habebimus.

II. Quæ Moses Exod. XV. 23. 25. scribit, ea Josephus Antiq. l. III. c. 1. ita refert: Moses ad preces versus orat Deum, ut amaram aquam Ebræis reddat potabilem. Precibus annuente Deo, Moses particulam ligni ad pedes forte jacentis accipit, istamque per longitudinem scissam mittit in aquam, simulque persuadet Ebræis, Deum pollicitum, aquam, qualem cuperent, futuram, si jussa gnaviter peragerent. Rogatus quid factu opus sit ut aqua mutetur, robustissimum quemque exhaurire stagnum jubet affirmatque, parte majori exhausta, reliquum aquæ fore potabile. Id autem cum fecerant, agitatione continua purior facta est aqua & potabilis. Hæc Josephus: quæ quantum ab Historia Mosaica discrepent, ex collatione nemo non videt.

Ibidem de Manna hæc Josephus habet: Mose inter preces manus attollente, ros de cœlo delapsus est, manibusque Mosis adhærens concrevit. Moses suspicatus in alimoniam dari illum rorem gustat, & re comperta lætus populum, qui ningere putabat, qualitatem roris usumque edocet. Hic etiam Josephus à veritate Historiæ Mosaicæ totus abit, & Majestatem Miraculi (de quo vide Exod. XVI. 13. &c.) frivola narratione imminuit.

III. Antiqu. l. III. c. 4. Idololatriam ab Ebræis vitulum aureum in deserto adorantibus commissam silentio tegit Josephus. At Moses istam prolixe accurateque describit, Exod. XXXII.

IV. Ibidem Josephus in recensu X. præceptorum appendicem primi præcepti de simulacris Idololatricis facit secundum præceptum, & quod nobis est secundum, ipse facit tertium, & sic deinceps, donec tandem nonum & decimum contrahat in unum. Ibidem ait ait nefas esse Judæis, Decalogum Legis Divinæ iisdem, quibus à Mose perscriptus exstat, verbis referre: proinde se sensum ejus non ipsa verba expressisse. Hoc Judaicam superstitionem sapit.

Cap. VI.

Notamus in Josepho I. *De Tabernaculo sacro & rebus eo pertinentibus profanum Judicium. II. Ambitiosam* φιλαυτίαν *Mosi adscriptam.* III. *Vocabulorum quorundam Ebraicorum ineptam interpretationem.* IV. *Mendacium in Idolorum honorem & Romanorum gratiam.* V. *Aliquid Sauli, aliquid Davidi perperam adscriptum.*

I. De structura Tabernaculi sacri & rebus eo pertinentibus Josephus Antiqu. l. III. c. 8. ita pronunciat: si quis singula attente & sine partium studio consideraverit, universitatem rerum in istis imitatione & similitudine quadam expressam inveniet. Pars prima & secunda Tabernaculi omnibus sacerdotibus perviæ terram & mare significant, quæ omnibus hominibus patent. At pars tertia Deo soli assignata cælum notavit hominibus inaccessum. Mensa panes XII sibi impositos habens annum notabat in menses XII descriptum. Vela quadruplicis coloris elementorum quatuor naturam adumbrarunt. Candelabrum septem habuit lucernas pro numero planetarum referendo. Hæc & similia leguntur loco citato plura, quæ argumento sunt, Josephum non intellexisse sensus ususque quos ex Divino instituto habuerunt sacra Ebræis olim per Mosen demandata. Veriora de illis ac sublimiora docentem habemus Apostolum in sua ad Hebræos Epistola.

II. Antiqu. l. III. c. 9. Mosen facit ita loquentem: quod si meimetipsius arbitrio permissa res fuisset, me ipsum Pontificatu maximo dignum judicassem; tum quod omnes naturâ sint (φίλαυτοι) amantes sui, tum propter labores ob vestram salutem susceptos: at nunc ipse Deus Aaroni illum adjudicavit honorem. Hic Josephus Mosi ambitiosam φιλαυτίαν adscribit, à qua Vir ille Divinus fuit alienissimus. Vide Numer. XII. 3. & XI. 29.

III. Antiqu. l. III. c. 10. scribit Josephus, vocabulum Hebræum יובל significare ἐλευθερίαν. Libr. V. c. 1. גלגל notare ἐλευθέριον. Libr. VI. c. 2. אבן העזר significare ἰσχυρόν. Verum neque istud libertatem, neque illud locum libertatis, neque hoc fortitudinem sive robur significare nemo non novit Linguæ Hebrææ gnarus, cujus exactam cognitionem Josepho defuisse ista argumento sunt. Vide Josu. VI. 5. & v. 9. 1. Sam. VII. v. 12.

IV. Antiqu. l. IV. c. 8. Legibus Divinis per Mosen latis hæc annumerat edicta: Diis alienis non esse maledicendum, nec fana exterorum violanda, nec consecrata Diis donaria inde auferenda. Similia docet Libr. II. contra Apionem, affirmans, Legislatorem Ebræorum Mosen expresso interdicto irrisionem & maledicta à Diis aliarum gentium prohibuisse. Hic Josephus in gratiam aliarum gentium maxime Romanorum, quos inter rerum Dominos vixit scripsitque, turpiter mentitur Deo & Mosi legem affingens, quam tulit nunquam, immo cui contrariam tulit. Exod. XXIII. v. 24. Deut. XII. v. 2, 3. Videtur autem Josephus respexisse ad hæc Dei verba: אלהים לא תקלל. Exod. XXII. v. 27. Sed sic falsum egit interpretem, cum voce אלהים non ficta gentium Numina (quæ simul cum suis cultoribus exsecratur Lex Divina) sed Magistratus ac Judices, usitata Hebræis phrasi, appellentur.

V. Antiqu. l. VI. c. 11. ait, Regem Saulem poposcisse & Davidem dedisse 600 Philistinorum capita. At scriptor sacer 1. Sam. XVIII. 25. præputia memorat, non capita.

Libr. VII. c. 11. inducit Davidem sic loquentem: Majores nostri neglexerunt mandatum Dei qui præceperat, ut, quam primum terram Cananæorum occupassent, Deo templum exstruerent. At falsum istud esse, ex 2. Sam. VII. 7. discimus.

Cap. VII.

Notamus in Josepho I. *De nomine Pharaonis apud Ægyptios assertionem parum firmam.* II. *Impiam de miraculo Jonæ dubitationem.* III. *Fabulosa quædam de Rege Usia.* IV. *In historia Danielis referenda erratum Chronologicum.*

I. Antiqu. l. VIII. c. 2. scribit, se in gentis suæ commentariis invenisse, quod post Regem illum Ægypti, qui Salomoni socer fuit, nemo ex Regibus Ægyptiorum Pharao appellatus sit. At scriptores sacri etiam posteriores Ægypti Reges vocant Pharaones. Jerem. 44. v. 30. & 46. v. 17. 25. Ezech. 29. 2. Notandum hîc porro, quod Josephus fatetur, se in Antiquitatibus Hebraicis conscribendis non solos scriptores Sacros sed & alios gentis suæ commentarios consuluisse. Ibidem docet Josephus, Reginam, quæ Salomonem invisit, Æthiopiæ ac Ægypto imperasse. At scriptoribus sacris non nisi Regina Sabæ dicitur. 1. Reg. X. 1. 2. Chron. IX. 1.

II. An-

II. Antiq. l. IX. c. 11. Ea, quæ Jonas Propheta cap. II. accidisse sibi testatur Josephus dubie & tepide refert, & quasi fabulosam narrationem excusaturus bis protestatur, ista à se referri, quia sic in commentariis Ebraicis, quos Græce exponendos susceperat, perscripta inveniuntur. At Christus Matth. XII. v. 40. 41. Historiam Jonæ certissimam esse & notatu dignissimam docet.

III. Ibidem Josephus de Rege Usia in Templo leprâ punito hæc habet: ingenti motu concussa terra est, fissoque superne Templo splendente solis radio percussa Regis facies & leprâ infecta est. eodem terræ motu dimidium montis ante urbem jacentis avulsum est & per stadia 4. devolutum. Hic Josephus simplici ac veræ Miraculi narrationi, quæ II. Chron. XXVI. v. 19. 20. exstat, addit de suo talia, quæ fabulis Judaicis annumerari merentur & veri Miraculi fidem lectoribus minuunt.

IV. Antiqu. l. X. c. 11. scribit Josephus, Nebucadnezarem post Jerosolymæ excidium ex captivis Judæis nobilissimos & formosissimos Juvenes seligi jussisse, atque in eorum numero fuisse Danielem Prophetam & hujus sodales Hananiam, Misaëlem, Asariam. Verum ipse Daniel cap. I. docet, se tempore Regis Jojachimi venisse cum istis suis sodalibus in Babyloniam, scilicet annis 11. ante excidium Urbis & Templi.

Cap. VIII.

Notamus in Josepho I. *Interdictum Artaxerxis perperam Cambysi adscriptum.* II. *De voto Darii, de Sorobabelis ad Regem Darium profectione & inde secuta Judæorum in patriam reductione fabulas.* III. *Ad tempora Darii relata quædam quæ Cyro regnante facta sunt.*

I. Antiqu. l. XI. c. 2. scribit Josephus, Cambysen Cyri filium fuisse illum Persarum Regem, qui Cuthæis per literas Judæos criminantibus interdicto suo effecit, ut Templi Hierosolym. exstructio intermitteretur, donec ad Regnum pervenerat Darius Hystaspis filius. Verum cum scriptor sacer Esras duos ponat inter Cyrum & Darium Reges, Ahasuerum nempe & Artaxerxem, Esr. IV. v. 6. 7. doceatque, Judæorum hostes ad utrumque quidem scripsisse, interdictum autem, quod ædificationem Templi interrupit, non à priori sed à posteriori Rege editum esse, non video qua ratione istud à Cambyse profectum dici queat: nam si Artaxerxes ille fuit Cambyses, quis tum fuit Rex ille Ahasuerus, qui inter Cyrum & Artaxerxem illum ponitur? Vossius Chronol. S. cap. 10. liberaliter fingit, Ahasuerum illum fuisse Darii Medi, qui cum Cyro subegit Babyloniam, filium, atque hunc una cum Cyro & forsan etiam cum Cambyse, vivente etiamnum Cyro, regnasse. Sed istud nec ex scriptoribus rerum Persicarum ostendi potest, nec verbis Esræ congruit. Etenim Esras cap. IV. v. 6. Ahasuerum illum & à Cyro præcedente & Artaxerxe insequente distinguit, eique distinctum & proprium regnandi initium adscribit. Petavius, Simsonius, Ricciolius censent, sine absurditate credi posse, quod Esras cap. IV. 6. 7. duobus nominibus, Ahasueri & Artaxerxis, unum eundemque notaverit Regem nempe Cambysen. Sed nec istud credi patitur Esras, ut qui nec Reges illos nec nomina Regum confundit, sed distincte scribit, Cuthæos duas diversis temporibus ad Reges diversos scripsisse adversus Judæos epistolas. De Rege priori loquitur c. IV. v. 6. & illum Ahasuerum vocat non Artaxerxem. de posteriori ibidem v. 7 -- 24 & hujus nomen quoties exprimit (id autem quinquies fit) Artaxerxem nominat, non Ahasuerum. Igitur fatendum est, Ahasuerum illum esse Cambysen, Artaxerxem esse Magum Cambysis successorem, atque non illius sed hujus interdicto factum esse, ut Templi Hierosol. ædificatio cessaverit.

II. Antiqu. l. XI. c. 4. scribit Josephus, Darium Hystaspis filium, dum privatus fuit, Deo vovisse, si ad Regnum perveniret, Templum Hierosol. exstructurum, & vasa sacra, quæcunque adhuc Babylone asservabantur, remissurum. Verum istud vel ex hoc solo refellitur, quod Esras cap. I. 7. & cap. V. 14. testetur, omnia illa vasa jam ante à Cyro remissa fuisse, nec ulla Babylone relicta.

Porro ibidem scribit Josephus, ad Darium regnare jam exorsum venisse Hierosolymâ Sorobabelem, &, quia Dario olim in amicis fuerat, cum duobus aliis à Rege inter custodes corporis adscitum. Non multo post Regem, quum ex convivio ierat cubitum & à brevi somno experrectus fabulari cum istis satellitibus cæperat, hanc illis solvendam proposuisse quæstionem: utrum Reges, an vero Mulieres, an vero vinum, an vero veritas vim habeat maximam. porro, qui ad quæstionem optime respondisset, huic Regem promisisse usum purpuræ, tiaram byssinam, torquem aureum, insuperque in consessu Procerum locum Regi proximum. Postero die, Rege cum Proceribus ad audiendam quæstionis solutionem residente, quum alii alia respondissent, Sorobabelem Veritati, magno cum applausu, vim maximam vindicasse, & inde Regem promissa deferentem voti, quod privatus fecerat, monuisse. Tum Regem exosculatum fuisse Sorobabelem ipsumque potestate exstruendi Templi instruxisse. Proinde Sorobabelem & Josuam Josedechi filium ingentem Judæorum multitudinem ex Babylonia secum in Judæam reduxisse. Hæc Josephus. Verum Fabulæ Judaicæ ista sunt & Sacro Scriptori Esræ contraria. Nam (1) Josua Josedechi filius ex Babylonia rediit, non Dario, sed Cyro regnante. Esr. II. 2. & cap III. 8. (2) Sorobabel non bis, sed semel tantum, nempe anno 1. Cyri, ex Babylonia venit in Judæam. (3) Regnante Dario Hystaspis filio nulla facta est Judæorum ex Babylonia in Judæam reductio. Esr. cap. V. & VI. (4) Numerus Judæorum, quos Josephus scribit sub Dario rediisse, his exprimitur, verbis: Τὸ δὲ κεφάλαιον τῶν ἀπερχομένων ἔτη ιβ τὴν ἡλικίαν γεγονότων, ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς καὶ Βενιαμίτιδος ἦν μυριάδες υξβ καὶ ὀκτακισχίλιοι. Λευῖται δὲ τέσσαρες καὶ ἑβδομήκοντα, γυναικῶν δὲ ἀναμὶξ καὶ παιδίων, σώματα τὴν τετρακισμύρια ἑπτακόσια τεσσαράκοντα δύο. &c. Quam crassa hic prostent vel ipsius Josephi vel librariorum errata ac mendacia, manifestissimum est ex Esr. 2. v. 64. 65. & cap. 8. v. 1 -- 20. & Numer. 1. 46. ubi vides Judæorum, & eorum qui sub Cyro cum Sorobabele, & eorum qui sub Artaxerxe cum Esra redierunt, numerum multo fuisse minorem, atque nec ingentem illam hominum ex omnibus Tribubus multitudinem, quæ cum Mose exiit Ægypto, tam numerosam fuisse.

III. Multa, quæ Esras regnante Cyro gesta testatur, nempe exstructam Aram, Esr. III. 2. celebratum Tabernaculorum Festum, Esr. III. 4. Cæptam Templi ædificationem, Esr. III. 8. luctuosam in senibus Templi prioris memoriam, Esr. III. 12. petitam à Cuthæis ædificandi Templi communionem, Esr. IV. 2. hæc omnia Josephus sub Rege Dario Hystaspis filio accidisse scribit.

Cap. IX.

Notamus in Josepho I. *Historiam repetitæ sub Dario ædificationis Templi male alicubi ordinatam.* II. *Consummationem Templi ad annum 9 Darii relatam.* III. *Esram & Nehemiam à Xerxe missos dici.* IV. *Indicatur laboris nostri in erratis Josephi mendisque*

disque recognoscendis scopus, nec non nostrum de scriptis Josephi Judicium.

I. INtermissam Templi ædificationem Darii primum jussu repetitam scribit Josephus Antiqu. l. XI. c. 4. deinde quum timerent Judæi, ne, calumniantibus adversariis, mutaret Rex sententiam, tum Prophetas Haggæum & Zachariam populum ædificantem confirmasse. Verum à Deo prius voce Prophetarum quam à Dario jussos fuisse Judæos ædificationem Templi repetere clarum est ex Esræ cap. 5.

II. Consummationem ac dedicationem Templi Josephus Antiqu. Libr. XI. c. 4. refert ad 9 annum Darii Regis: at Esras ad 6 annum. Esr. VI. 15. 16.

III. Antiqu. l. XI. c. 5. scribit Josephus, Esram & Nehemiam missos fuisse Hierosolymam à Xerxe qui Artaxerxis Longimani Pater fuit. Verum ea, quæ de Artaxerxe suo Esras & Nehemias memorant, non permittunt, ut hic assentiamus Josepho. Nam (1) Ex iis, quæ Artaxerxes anno imperii sui 7, cum Esram mittebat in Judæam, in commoda Judæorum fecisse & edixisse dicitur Esræ cap. VII. evidens est, Regem illum eo tempore domi vixisse & in pace securum. At Xerxes anno imperii sui 7. nec domi vixit nec in pace, sed Græciæ terra marique ingentibus copiis bellum inferebat, teste Diod. Siculo libr. XI. (2) Insignis illa veri Dei reverentia, insignis illa in Religionem, in Templum, in urbem gentemque Judæorum benevolentia ac munificentia, quam in Artaxerxe suo Esras & Nehemias prædicant, non cadit in Xerxem, qui se Numinis & Religionis omnis contemptorem impiis ac superbis dictis factisque declaravit. (3) Nehemias testatur Artaxerxem suum annos amplius 32. regnasse, Nehem. V. 14. & XIII 6. At Xerxem anno imperii sui 21. exspirasse constat. Quod igitur Josephus scribit Nehemiam venisse primum Hierosolymam anno Xerxis 25, id nec antiquis Rerum Persicarum scriptoribus congruit nec Nehemiæ, qui scribit se anno Regis sui 20 venisse primum Hierosolymam. Defensurus Josephum Vossius ait, Xerxem aliquandiu cum Patre suo regnasse. Verum cum Xerxes exspiraverit anno 21 post mortem Patris, & Nehemias Artaxerxi suo plures quam 32 annos adscribat. ergo si ille Artaxerxes fuit Xerxes, dicendus est Xerxes regnasse cum Patre Dario annos amplius 12. Sed istius rei nullum exstat argumentum: imo aliud ex Herodoto discas, qui non diu ante mortem Darii factum docet, ut, ortâ de successione inter filios Darii controversiâ, Xerxes cæteris præpositus & successor Regis declaratus fuerit.

IV. Ne quis vel de meo in erratis & mendis Chronologiæ & Historiæ Josephi recognoscendis labore, qui jam ad finem pervenit, vel ex eo de scriptis Josephi perperam & aliter quam ipse sentio judicet, hic iterum moneo: me illo recensu non id egisse, ut ipse Josephus mendax fallaxque Auctor crederetur, sed ut constaret, Josephum in prisca gentis suæ Historia Græce conscribenda non solos scriptores sacros sed alios etiam gentis suæ Historicos, & hos interdum propius quam illos secutum esse, & sic factum, ut à Literis sacris & veritate rerum sæpé aberraverit, non de industria mendax sed improvide credulus. Quamvis autem, quod fatendum, suo etiam ipsius vitio aut saltem majori eloquentiæ & splendoris quam veritatis studio, non raro peccet Josephus, non desinit tamen esse scriptor diligens, disertus, elegans, & dignus qui sacris tam Novi quam Veteris Testamenti scriptoribus adjungatur attente legendus.

TANTUM.

I. B.

I. B. OTTII ANIMADVERSIONES IN FL. JOSEPHUM.

OMISSA VARIA A FLAVIO JOSEPHO.

Vel quod ipsi non viderentur necessaria, vel quæ reticuit negligentia, aut amore Judæorum, vel adulatione Romanorum, vel opinione quorundam odio Christianorum, vel aliis nobis parum cognitis causis, de quibus pro suo quisque genio judicet.

I.

ΣΙΩ'Ν.

Sion, Tzion nomen, montem munimentum semel iterumque apud Josephum quærens nullibi inveni, neque iis etiam locis, ubi expugnationem arcis Tzion expresse tractat; quum tamen centies & millies ipsi occasio data fuerit, ita ut plane sentiam ipsum studio & datâ operâ hoc tam gloriosum pro Novo Testamento nomen pressisse silentio. Toties historia sacra illud promit, toties Psalmi, toties Prophetæ repetunt, toties ex iis Novi Testamenti Scriptores inferunt, ut non facile fieri possit, quin Lector & Scrutator Sacrorum librorum, qui vel aliquem gustum divinarum sub Sionis figura promissionum habeat non statim Novi Testamenti bona simul degustet. Noster autem dum hanc vocem supprimit, sæpius, semper omnino aut pro nomine appellativo accepit, aut amaram perfidiæ radicem corde suo pressit. Si levissime judicem, pro appellativo accepisse dixerim, Zion enim notat locum aridum, siccum, sterilem; talis enim erat antequam Davidis sedulitate redditus esset locorum amœnissimus. Extat in hanc mentem ex profanis etiam memorabilis Strabonis locus lib. xvi. p. 722. Hierosolyma Moses facile obtinuit Est enim locus petrosus, aquis tantum abundans, circumstantem vero regionem λυπρὰν ἢ ἄνυδρον, sterilem ac siccam habet. Et pavlo post, p. 723. παντελῶς διψηρὸν, exterius omnino sicca, quæ revera voci ציון respondent. Sed quis credat, si omnino Strabo appellative accepit, Josephum Judæum non meliora fuisse doctum? Præter innumera prophetica & mystica in Sacris loca, ex historicis quæ Zionis & ejus expugnationis mentionem faciunt, præcipuus est 2. Samuel. v. 7. Καὶ προκατελάβετο δαυὶδ τὴν περιοχὴν Σιών, αὕτη ἡ πόλις τοῦ δαυίδ. Qui fere itidem se habet 1. Paralip. xi. 7. Et hic quidem Flavius quum rem ipsam satis gloriose deducat Antiq. vii. 11. p. 218. studiose tamen cavet, ne vox Sion unquam in calamum fluat, δαβίδης τὴν ἄνω πόλιν περιλαβὼν ἢ τὴν ἄκραν συνάψας ἐν αὐτῇ ἐποίησεν ἓν σῶμα. David superiorem urbis partem & arcem in ea conditam in unum corpus redegit. Semper ibi ἄκρας voce adhibita. Posterioribus vero sæculis, quum obsideretur à Romanis urbs, tunc ἄκρας appellatione arci in altero colli datâ hanc Sionis arcem non Sion sed φρούριον vocat. B. Jud. VI. vi. 912. Joh. Henric. Otho in Lexico Rabbinico-Philologico notat Josephum non amplius Sionem, sed stylo post captivitatem Babylonicam usitato τὴν ἄνω πόλιν, τὴν ἄνω ἀγορὰν nominasse, turres Psephinam, Hippicam fuisse ab Aquilone. B. Jud. V. xii. xiii. & quidem adjunctas Regiæ, quæ in urbe superiore, Sione scil. erat. B. J. II. xxxix. Sionem cum Templo conjungebat pons, ibi Josephus Regiam vocat, τὰ βασίλεια. Ant. XIV. viii. 473. nomen semper devitat. Josippon b. Gorion ab hac voce non abstinet, meminit enim מצודת ציון, non abstinet Abarbanel, non abstinent plures alii, quamvis parcius. Quis miretur nominis non meminisse qui Sionem perdiderunt & literalem & mysticam?

II.

ΜΟΣΧΟΠΟΙΐΑ.

Idololatriæ nefandæ Vituli aurei, quam Moses Exod. xxxii. Capite describit Flavius mentionem non facit, quod pro Majorum respectu ipsum fecisse Criticus illi exprobrat, Biblioteq. Angloif. To. iv. part. ii. p. 375. 376. Hoc authoris Silentium in Codice quadam veteri, uti id Bernardus in Notis ad Joseph. p. 160. citat his verbis in margine notatur: Παραλείπεις Ἰώσηπε τὴν μοσχοποιΐαν —— αἰδοῖ τῶν προγόνων. Sed & multi Judæorum eam non tangunt, alii culpam in Ægyptios transferunt, Aaronem excusantes; alii remoto pudore ingenue fatentur hanc Idololatriam omnium malorum causam esse: "Nulla adhuc calamitas venit in mundum, scil. post conflatum Vitulum in qua non fuit granum vel Drachma in depressione libræ vituli illius adorati in Dachedr. Vitulorum tamen aureorum Jeroboami meminit non sub voce μόσχος, sed δάμαλις. Antiq. VIII. viii. 276.

III.

ΣΑ'ΒΒΑΤΟΝ.

Nolo in hoc esse longior. Nec me, nec alios morabor. Non enim contendo auctorem nihil narrare de Sabbato. Omnes ejus paginæ, ipseque ab ipso adductus Decalogus me confunderent. Id non capio, qui fiat ut Woltonus Anglus ut citatur in supra memorata Bibliot. Angl. indicet Josephum fere nihil memorare de legibus, quæ ad Observationem Sabbati spectant. Illud eo tendit ut Misnam & Talmud supra Josephi authoritatem collocet, in hoc cœli puncto Talmudistarum amore cœcutit, nullus non locus est, ubi Flavius Sabbatum & ejus authoritatem non asserat, meminit primi exempli & institutionis, ponit quartum de Sabbato præceptum. Ant. III. iv. 79. recenset varias de Sabbati violatione vel observatione historias, ad insaniam usque extollit flumen Sabbaticum seu Sambathionem, ne in Utopia quidem visum. Occasione Mannæ duplicis die Veneris de Sabbato non meminit, quia ejus institutionem antiquiorem esse judicavit. Plurima de his leges in Vocibus Σάββατον, ἕβδομας, ἀνάπαυσις. &c. —

IV.

'ΙΩ'Β.

Neque personæ, neque libri Job citationem apud Fl.

Fl. Josephum reperi, quid ille cogitarit conjectare meum non est, ænigma potius, quam historiam, quod aliis placuit, scrutari nolo. Certe neglexit. Addam tamen hac occasione assumentum Septuaginta Interpretum, quod habent supra & ultra Textum Hebræum, nam quum Textus sacer & originalis ad versum 17. libro finem imponat his verbis. Et mortuus est senex & plenus dierum. Græci sequentia habent: Γέγραπται δὲ αὐτὸν πάλιν ἀναστήσεσθαι μεθ' ὧν ὁ Κύριος ἀνέστησεν. Οὗτος ἑρμηνεύεται ἐκ τῆς Συριακῆς βίβλου, ἐν μὲν γῇ κατοικῶν τῇ Αὐσίτιδι, ἐπὶ τοῖς ὁρίοις τῆς Ἰδουμαίας καὶ Ἀραβίας· προϋπῆρχεν δὲ αὐτῷ ὄνομα Ἰωβάβ. (Ἰωβάλ) Λαβὼν δὲ γυναῖκα Ἀράβισσαν, γεννᾷ υἱὸν, ᾧ ὄνομα Ἐννών. Ἦν δὲ αὐτὸς πατρὸς μὲν Ζαρὲ, ἐκ τῶν Ἠσαῦ υἱῶν υἱός· μητρὸς δὲ Βοσόῤῥας ὥστε εἶναι αὐτὸν πέμπτον ἀπὸ Ἀβραάμ· Καὶ οὗτοι οἱ βασιλεῖς οἱ βασιλεύσαντες ἐν Ἐδὼμ, ἧς καὶ αὐτὸς ἦρξε χώρας· πρῶτος Βαλὰκ ὁ τοῦ Βεὼρ καὶ ὄνομα τῇ πόλει αὐτοῦ Δενναβά. Μετὰ δὲ Βαλὰκ Ἰωβὰβ ὁ καλούμενος Ἰὼβ, μετὰ δὲ τοῦτον Ἀσωμὶ ὁ ὑπάρχων ἡγεμὼν ἐκ τῆς Θαιμανίτιδος χώρας. Μετὰ δὲ τοῦτον Ἀδὰδ υἱὸς Βαδὰδ, (Βαράδ) ὁ ἐκκόψας Μαδιὰμ ἐν τῷ πεδίῳ Μωὰβ, καὶ ὄνομα τῇ πόλει αὐτοῦ Γεθθαίμ. οἱ δὲ ἐλθόντες πρὸς αὐτὸν φίλοι, Ἐλιφὰζ τῶν Ἠσαῦ υἱῶν Θαιμανῶν Βασιλεύς. Βαλδὰδ ὁ Σαυχαίων τύραννος. Σωφὰρ ὁ Μιναίων Βασιλεύς. Hoc quicquid est non tantum in Hebræo non extat, sed neque Vulgatus translator habet, qui alioquin pluries contextum Hebræum relinquit, τοὺς LXX. magis secutus, hoc in loco Hebræorum premens & cum Hebræo finiens. Josephus autem Jobum ut Arabem minus curavit quam si Hebræus fuisset. Dum autem alterius Jobi filii Isachar & Jobabi filii tectam mentionem facit, de hoc nostro Scriptore non cogitavit.

V.

ΒΗΘΛΕΕ'Μ.

Cædes Bethlehemitica.

Quæ hactenus ex Omissis Flavianis recensuimus levia videri possunt, comparata ad illud quod Matthæus Euangelista habet, II. 16. Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς, καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον, ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. Tanti enim momenti est ista narratio & tam immanis in Ascalonita crudelitatis signum, ut non desint, qui ipsam Matthæi fidem ex Flavii silentio in dubium vocare veriti sint. Hoc nos argumentum in prolixam Dissertationem proferre non constituimus, post multos alios à Celeberrimo Spanhemio sufficientissime pertractatum, sed præter Augusti à Macrobio citatum testimonium, melius esse Herodis porcum esse quam filium, ea saltem ex authore nostro notare, ex quibus palam fiat, etiamsi hujus infanticidii singularem mentionem non injiciat, eum tamen de Tyranno ejusmodi recensere, ex quibus palam constet omnem Matthæo fidem in illâ suâ relatione adhibendam esse, quanquam etiam adhibenda sit, si summum apud omnes esset hujus rei gestæ silentium, quum sit non tantum ἀξιόπιστος, verum etiam θεόπνευστος. Josephus si omnia Herodis enarrare voluisset non secundum, sed etiam tertium aut plura volumina habuisset. Sufficeret pro asserenda fide narrationis Matthæi, quod legimus occasione cædis Alexandræ Ant. XV. XI. 531. f. g. ὁ δὲ τὴν μὲν οὐδὲν ἀναβαλλόμενος ἀποκτεῖναι προσέταξεν. Ille sine mora eam jussit interfici -- χαλεπῶς τὴν ψυχὴν καὶ σώματι, κεκακωμένος ὁμοῦ πρὸς τὸ δυσάρεστον, καὶ πάσαις ταῖς αἰτίαις ἑτοιμοτέρως εἰς τιμωρίαν τῶν ὑποπεσόντων ἐχρῆτο. Animo & corpore debilitatus, (efferatus) ut quavis ex causa ad sæviendum esset propensissimus, quamobrem ne ab intimis quidem amicis sanguinarias manus abstinuit. --. Quibus omnia respondent à Spanhemio ex Flavio citata. Πονηρὸν τὸ ἦθος ἐπὶ τιμωρίαν ἀπότομον, καὶ κατὰ τῶν ἀπηχθημένων ἀταμίευτον. Multis iterum de illa Herodis sævitia agit de bello Jud. l. XVII. 755. g. Τὸ μὲν ψεῦδος εἶχε παραχρῆμα πίστιν, αἱ κολάσεις δὲ τῶν διαβολῶν ἦσαν ὠκύτεραι. Mendacio confestim habebatur fides & erant criminationibus ipsis velociora supplicia. Plura & truculentiora habet Ant. XVI. c. XVII. al. XIII. circa finem libri: ubi Tyro coram Herode exclamavit: ὡς ἀπόλοιτο ἡ ἀλήθεια, τὸ δὲ δίκαιον ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἀνῃρημένον εἴη, κρατείη δὲ τὰ ψεύσματα καὶ ἡ κακοήθεια, καὶ τοσοῦτον νέφος ἐπάγει τοῖς πράγμασιν -- -- Qui profecto totus finis libri XVI. omnibus modis etiam atque etiam expendendus, cumprimis tota illa pragmatica diductio quæ in Græco extat & in translatione Gelenii, in Ruffini autem, aut cuicunque ascribere velis, translatione Latina veteri non legitur. "Tam cito eos, filios, occidere impotentis affectûs gratiâ, quid aliud est, quam "argumentum impiæ licentiæ? Καὶ τῆς ἡλικίας --- "maxime cum essent eâ ætate in quam excusatio "ignorantiæ non competit. Paria de insigni Herodis facinore narrantur Antiq. XVII. III. ubi Pharisæi Pheroræ uxori prædixerunt, Deo decretum esse regnum ab Herode auferre & in ejus progeniem transferre -- quam iterum cædes subsecutæ sunt: Quod autem Infantes in specie attinet, etiam crudelitatis in eos ipsum arcessere interemtorum matres: προσεξῆψαν αὐτοῦ (Hyrcani) τὴν ὀργὴν καὶ αἱ μητέρες τῶν ὑπὸ Ἡρώδου πεφονευμένων. Accenderunt Hyrcani iram matres etiam eorum, quos Herodes necaverat, nam hæ per singulos dies in Templo non desinebant precibus suis tum Regem tum populum obtundere, rogantes ut Herodes coram Synedrio facti sui rationem cogeretur reddere. Ant. XIV. XVII. 484. Scripsit Josephus quæ in Annalibus Herodis continebantur, qui Herodis annales si adhuc superessent, multa sciremus, quæ nunc ignotâ nocte sepulta jacent. Herodes in suos quidem sævissimus, in extraneos munificus. Antiq. XVI. V. Memoratu dignum quod de exitu & ultima Herodis voluntate noster ait Act. XVII. VIII. 598. Ex novissima ejus voluntate deprehendi potest, quam inhumano animo præditus fuerit, quandoquidem jam è vita discessurus curavit, ut ex singulis familiis uno aliquo sublato tota gens in luctum conjiceretur ----. Hæ Flavii Relationes quamvis cædem Bethlehemiticam non immediate ponant, tamen eum testem constituunt ejus veritatis quam Matthæus divinitus nobis pandit. Cur enim hoc credi possit, tota Herodis vitæ ratio ostendit. Cur Josephus hoc ipsum non tetigerit non minus facile ostendere possumus; si enim hoc unum scripto prodidisset, non potuisset non Messiæ Christi Iesu universam historiam confirmare. Sed & hoc obiter moneo quum hujus infanticidii mentionem Josephus transeat, ipsum perinde Bethlehemi urbis ad hæc tempora non meminisse, quum res ejus in V. T. gestas nobis enarret; Post Roboami ævum de eo loco silet, sub eo autem hæc narrat: ᾠκοδόμησε πόλεις ὀχυράς τε καὶ μεγάλας, Βηθλεὲμ --. Roboamus urbes munitas & magnas condidit, Bethlehem, Etame &c. -- Antiq. VIII. III. 278. Hæc ex Josepho, reliqua ex aliis aliunde de hoc παιδοκτόνῳ hauriuntor: Inter Clarissima tandem, hoc est quod legimus B. J. l. XIX. Timore pavidus erat & ad omnes suspiciones excitabatur: multosque innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret in tormenta ducebat.

VI.

CANTICUM ANNÆ.

Priori Samuelis Secundo Capite historia nascendi natique Samuelis extat, simulque excellens illud & mysticum Annæ Canticum. Historiam Annæ

næ author noster enarrat Antiq. V. xv. de Cantico tacet, qui tamen Mosis Canticum post Ægyptiorum cladem atque internecionem Exodi xv. Antiquitatum libro III. in fine adfert & rationem etiam Carminis indicat, si modo talis fuit. Cum elogio etiam adducit alterum Mosis Carmen Valedictorium & Propheticum. "Deinde Hexame-"trum eis carmen effecit, quod in libro dereliquit "in sacrario conservandum eloquium continens fu-"turorum secundum quod omnia facta sunt at-"que fient, nullaque veritate privatur. Horum autem Canticorum Argumentum ipsum, rem internam vel sensum nullo modo tangit, scilicet non è re existimans Romanis declarare, quæ non intelligerent, & quod ipse ille nec intellexerat, nec crediderat, adeoque mirari non subit, cur Canticum Annæ sicco pede transierit.

VII.

HERMON.

Montis Hermon in Sacris frequens mentio, Deuter. IV. Psal. XLI. LXXXIX. CXXXIII. Sunt Montes alti, pars Libani & inde porriguntur versus Meridiem, terram Basan à Coele Syria dirimunt, cingunt Galilæam à Septentrione & Ortu, Amorrhæi nominant eos montes Sanir, Deuter. III. 8 9. Ἕως Ἀερμῶν, οἱ Φοίνικες ἐπονομάζουσι τὸ Ἀερμὼν Σανιώρ, καὶ ὁ Ἀμορραῖος ἐπωνόμασεν αὐτὸν Σανίρ. Σανίρ. In Hebræo הר חרמון Mons Hermon, Sidonii vocabant Chermon שריון, Emoræi vocabant eum שניר. Fagii Chaldaïca Latina habet usque ad montem Hermon. Zidonii vocant Hermon Sirion. Æmorræi vero vocant eum montem (nivis). Hujus nullam hactenus reperi apud Flavium mentionem, nisi intelligat hos ipsos pro nomen Galaad. Antiq. IV. IV.

VIII.

PLAGÆ ÆGYPTI.

Illas Flavius non omittit, quas habemus Exodi VII. VIII. IX. X. XI. id tamen inter omissa notandum, quod non omnes recenseat, ordinemque aliquo modo intervertat, ut hoc evidenter appareat seriem Scripturæ & seriem Josephi parallelum dabimus.

Juxta S. Codicem.	*Juxta Fl. Josephum.*
1. Mutatio aquarum. Ἰδοὺ ἐγὼ τύπτω τῇ ῥάβδῳ τῇ ἐν τῇ χειρί μου ἐπὶ τὸ ὕδωρ τῷ ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ μεταβαλεῖ εἰς αἷμα. Exod. VII. 17 — 25.	1. Nili cruor. ὁ ποταμὸς αὐτοῖς αἱματώδης Θεοῦ κελεύσαντος ἐῤῥύη. Ant. II. v. 61. Bernard. p. 134.
2. Ranæ. Ἰδοὺ ἐγὼ τύπτω πάντα τὰ ὅριά σου τοῖς βατράχοις. Exod. VIII. 2. 3 — 10.	2. Fœda copia Ranarum. βατράχων πλῆθος ἄπειρον τὴν γῆν αὐτῶν ἐπεβόσκετο. Antiq. II. v. 63. c.
3. Pediculi. Ἔσονται σκνίφες ἔν τε τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἐν τοῖς τετράποσιν, καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ Αἰγύπτου. Exod. VIII. 16. s.	3. Ægyptus pediculosa. Φθειρῶν γὰρ τοῖς Αἰγυπτίοις ἐξήνθησεν ἄπειρόν τι πλῆθος ἔνδοθεν ἀναδιδομένων. ibid. e.
4. Insecta omnis generis. Ἀπελεύσεται ἡ κυνόμυια καὶ ἀπὸ τῶν θεραπόντων σου, καὶ ἀπὸ τοῦ λαοῦ σου αὔριον. Exod. VIII. 29 — 32.	4. Omne genus monstra. Θηρίων γὰρ παντοίων καὶ πολυτρόπων, ὧν εἰς ὄψιν οὐδεὶς ἀπηντήκει πρότερον τὴν χώραν αὐτῶν ἐγέμισεν. ibid. d.
5. Pestis. Ἰδοὺ ἡ χεὶρ κυρίου ἔσται ἐν τοῖς κτήνεσί σου, ἐν τοῖς πεδίοις, καὶ ἔν τε τοῖς ἵπποις, καὶ ἐν τοῖς ὑποζυγίοις —— θάνατος μέγας σφόδρα. Exod. IX. 1 — 7. דבר.	5. Hanc quintam, pestem Flavium omisisse puto, aut cum quarta, aut cum sexta in unam combinâsse, certe distinctam ab aliis non collocat, sed tanquam effectum insectorum εἰ δέ τι καὶ διέφυγε τὴν ὑπ' ἐκείνοις ἀπώλειαν νόσῳ τοῦτο (an τούτῳ) καὶ τῶν ἀνθρώπων ὑπομενόντων ἐδαπανᾶτο. Qui præsentaneum exitium evadebant, infecti tamen earum veneno à morbis corripiebantur. p. 64. a.
6. Pustulo. Ulcus. Γενηθήτω κονιορτὸς ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν Αἰγύπτου, καὶ ἔσται ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐπὶ τὰ τετράποδα ἕλκη φλυκτίδες ἀναζέουσαι ἔν τε τοῖς ἀνθρώποις &c. Exod. IX. 9. s.	6. Ulcus frequens ac flagrans. Δεινῶς αὐτοῖς ἐξηλκοῦτο τὰ σώματα, τῶν ἐντὸς διαφθειρομένων. ib. p. 64. quod à præcedenti parum differt.
7. Tonitrua. Grando. Ἰδοὺ ἐγὼ ὕω χάλαζαν πολλὴν σφόδρα — Exod. IX. 12 — 35.	7. Ruina diræ grandinis. Χάλαζα μήτε πρότερον τοῦ κατ' Αἴγυπτον ἀέρος τοῦτο πεπονθότος, μήτε ὅμοια τῇ παρ' ἄλλοις ὥρᾳ χειμῶνος καλούσῃ μείζων δὲ τῆς παρὰ τοῖς τὰ βόρεια, καὶ τὴν ἄρκτον νεμομένοις ἔαρος ἀκμάζοντος κατενεχθεῖσα τοὺς καρποὺς αὐτῶν κατέκλασεν.
8. Locustæ. Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ταύτην τὴν ὥραν ἐπαύριον ἀκρίδα πολλὴν ἐπὶ πάντα τὰ ὅριά σου. Exod. X. 1. 2. 3. s.	8. Locustarum nubes. Φῦλον ἀκρίδων ἐπινέμεται τὴν ὑπὸ τῆς χαλάζης μὴ καταβλαβεῖσαν σποράν, ὥστε. &c. — ib.
9. Tenebræ per totam terram. Ἐξέτεινε Μωυσῆς τὴν χεῖρα εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐγένετο σκότος γνόφος, θύελλα ἐπὶ πᾶσαν γῆν Αἰγύπτου τρεῖς ἡμέρας. Exod. X. 21. 29.	9. Horror triduanæ caliginis. Σκότος βαθύ, καὶ φέγγος ἄμοιρον περιχεῖται τοῖς Αἰγυπτίοις &c. —— ib. p. 64.
10. Cædes Primogenitorum. Κύριος ἐπάταξε πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύπτῳ ἀπὸ πρωτοτόκου Φαραὼ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου ἕως πρωτοτόκου τῆς αἰχμαλωτίδος τῆς ἐν τῷ λάκκῳ, καὶ ἕως πρωτοτόκου παντὸς κτήνους. Exod. XII. 29 30.	10. Primogenitorum strages. Ἡ φθορὰ τῶν πρωτοτόκων κατ' ἐκείνην ἐπέσχε τὴν νύκτα τοῖς Αἰγυπτίοις, ὡς συνελθόντας πολλοὺς τῶν περὶ τὸ βασίλειον διαιτωμένων &c. —— Ant. II. v. 65. a.

Hic exstant plagæ Ægypti ex S. Scriptura & ex Josepho parallele, ubi aliqui omissum aliquid à Flavio volunt, alii nihil, hæc examinet quicunque velit, conferat etiam si libuerit Philonem de Vita Mosis lib. I. p. 846. 848. seqq. ubi quæstio illa eximie pertractatur: Cur Deus Ægyptios non per Leones, Ursos, aliasque immanes belluas sed per contemtas bestiolas puniverit! ostenditque Deum Summum tanto majorem suam potentiam atque Majestatem declarâsse.

IX.

NAZARETH.

Hujus oppidi in N. Testamento frequentissima mentio, citatur Matth. II 21. 22. 23. & ratio Etymologiæ allusive additur. Adeo vilis & contemtus locus erat, ut ejus non tantum apud Josephum, sed neque in Veteri Codice mentionem factam cognoscamus. An auctori nostro non data occasio? An locus adeo exiguus? ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; Joh. I. 46. 47. An studio & odio Christi locum tacuerit, Pilato pejor, non facile dixerim. Idem locus non reperitur in Tabulis Geographicis à Judæis confectis, qualis est Jacobi Justi, sed & in N. Testamento vix in bonam partem, si excipias, quod ibi excusatus sit Dominus, cui tamen ipsi

ipsi inimici; volebant enim ipsum à supercilio montis, super quod ædificata erat urbs ipsorum præcipitare. Luc. IV. 21. 29. Postea Archi-Episcopalis sub Patriarcha Hierosolymitano. 7. milliaribus à monte Tabor. v. lex. Geogr. Hæc quoad urbem & Josephi silentium. Alia quæ ad Nazareth, Nasiræos & Nazoræos attinent, non tangam, aliis examinata & ulterius examinanda.

X.

GOG & MAGOG.

De iis Ezechielis capp. XXXVIII. XXXIX. illamque Prophetiam quidam de Antiocho Epiphane ad literam intelligunt, cujus historiam Flavius fuse persecutus est, imo de Maccabæis sub Antiocho persecutionem passis libellum expressum conscripsit ab Erasmo paraphrastice redditum, cujus libertatem Combefisius etiam atque etiam modis omnibus perstringit: Gogi tamen atque Magogi apud nostrum maximum silentium, nec literam adfert, nec mysterium tangit. Magogi solo nomine adducto in divisione Gentium ad Caput X. Geneseos. Vide Rumetschium.

XI.

GALILÆI. Luc. XIII.

Quæ Lucæ XIII. versibus primis de Galilæis quos Pilatus interfecerat, & de collapsâ in Siloam turri narrantur, ea apud Josephum non leguntur. Siloe aquarum meminit, sed hujus casûs nullo modo: Item Galilæorum à Pilati trucidatorum, sed plane aliâ occasione. Ant. XVIII. IV. al. V. statim ante Testimonium de I. Christo.

XII.

SERPENS ÆNEUS. NECHUSTAN.

Inter ea, quorum Flavius studio & datâ operâ non meminisse videtur, serpens est æneus, præcedentia enim & sequentia illius historiæ habet, ut non temere credendum sit, in ignominiam Crucis Christi hoc ipsum siluisse atque transsiliisse. Ille enim Typus adeo erat evidens, ut significatio ejus nullo modo negari possit ab ipsis etiam Hebræis. Servator noster evidentiam illam declarat Johann. III. 14. 15. quod Josephus scire poterat: [præsuppono enim quod exemplis datis occasionibus ostendimus, ipsum Scripturas novi fœderis habuisse & legisse, certe Paulinas, perplura enim hinc inde citantur, quæ hujus conjecturæ vestigia præbent, id quod ex specimine Centuriæ locorum N. Testamenti patebit] nisi velis Johannem suum Euangelium scripsisse demum post Fl. Josephum, ad finem sæculi primi, quod à vero non alienum videtur. Dum autem nescierit locum Johan. III. in quo tam viva & tam clara serpentis ænei applicatio extat; non tamen ignorare potuit ejus ex libro Numerorum historiam, neque Nechustane illius Ezechiæ Regis, cujus ille vitam atque Reformationem tantopere laudat, generalia illius pertractans, silentio prætergressus ambustionem serpentis ænei. Oportebat fidum historicum tantum miraculum minime præteriisse, qui Mosis in Æthiopia adversus serpentes stratagema ope Ibidum omnibus modis extulit. Ubi etiam hoc divinæ Providentiæ signum atque umbra futuri boni notanda, quod in deserto Israëlitarum nullus Ibidibus ad profligandos serpentes locus uti illic, si modo vera sunt, quæ de illis Flavius narrat. Eccur non idem mali remedium Moses attulit, quod illic? Scilicet Deus extare voluit monumentum, quo docerentur ita Omnipotentiæ atque Misericordiæ Divinæ confidere, ut simul haberent Pædagogum ad Christum: nam quid impedivisset Mosen, quo minus congestis eodem modo Ibidibus Israëlitas salvaret, quo olim in Æthiopia bellaverat? Impium autem & iniquum est Judæorum in cruce I. Christi scandalum quod omni fundamento caret, totum acceptum. Ita illi objiciunt: Se capere non posse, quomodo salus contingat per maledictum de ligno pendentem? At hoc ipsum in serpente æneo intuiti sunt pactâ ipsis in deserto à pendente salute? Dicat mihi Judæus unde salus Israëlitis ex serpente erecto, & dicam ipsi unde salus ex maledicto pendente in Cruce. Naturalem illi proferre rationem nullam possunt, restat ut typicæ locum cedant sublato crucis scandalo. Accedit ad Judæorum vel pertinaciam vel convictionem, quod in hoc serpentis ænei miraculo ipsi Rabbini fateantur remedium plane fuisse contrarium, quod ad mysterium Christi pulcherrime facit; nihil minus quam curare morsus à serpentibus æs valet, præsentissimam potius accelerare mortem; hoc diducerem, nisi illud pereleganter & dilucide P. Fagius in suis ad Paraphrasin Chaldaicam Notis in locum Numer. XXI. præstitisset, nec non Galatinus in arcanis Catholicæ veritatis. Verum etiam ad Gentiles famam serpentis ænei pervenisse inde constat, quod Serpens Æsculapii, ὑγιείας, Salutis signum nobile est habitum, quod infinitis documentis Antiquarii ostendunt & nos in Numismatum Flavianorum Tabula VII. n. 53. præstamus. Tacuerit Josephus, non tacet Philo, sed hunc serpentem serpenti qui Evam seduxit opponit, libr. de Agricultura. p. 284.

Isthæc nonnisi quædam sunt omissorum à Flavio specimina. Plura alia sunt, quorum vel nullo modo, vel non plane, vel sub alio titulo mentionem facit, ut sunt Sors ab Hanano jacta, Piscina Bethesdæ, Urbs Edessa, alia, quæ suo loco in Lexico nostro Flaviano dabuntur. Nunc alterum Specimen dabimus nempe Centuriam Locorum N. Testamenti, in quibus vel Phrasis quam Josephus adhibet, vel historia eadem, vel etiam conjectura perquam probabilis Auctorem nostrum Sacrum N. T. Codicem inspexisse, aut aliquos saltem ejus libros jam suo tempore legisse.

CENTURIA
LOCORUM NOVI TESTAMENTI.

Cum Flavianis vel phrasibus vel historiis aliquid commune habentibus, & ex quibus non quidem singulis omnibus tamen probabile sit, aliquam partem librorum N. Testamenti Josephum inspexisse, legisse. Illud magnæ utilitatis esse & de scopo, fide aut perfidia Authoris, reliquove ejus genio nos edocere posse nemo est qui dubitet. Centuria hæc dabit specimen, non enim hic omnia continentur, maxima pars in ipsum Lexicon juxta Alphabetum Græcum conjecta est. Lector de eo an credendus sit habuisse eum Sacrum Novi Testamenti Codicem ipse ex sequentibus judicet, nihil enim pro arbitrio determinabo.

Deberet hoc loco ante omnia proferri atque cum N. Testamento conferri illustre illud Flavii de I. Christo testimonium Antiqq. XVIII. IV. de quo tamen nunc quidem judicium nostrum suspendimus: In ipso Lexico ad quamvis vocem singulariter patebit quid de eo sentiamus.

De tribus Muneribus Christi, Prophetico, Sacerdotali, Regio communis Theologorum sententia, eaque verissima est illa soli Servatori Iesu Christo competere, quod ut de Antitypo seu re ipsa constat; ita aliqui etiam de Typis exponunt, neminem typum omnium trium horum munerum ge-

gestâsse, Melchisedecum Regem & Sacerdotem, Davidem Regem & Prophetam fuisse, nullum Regem, Prophetam & Sacerdotem simul. Sequius ævum, si Josepho fides, talem vidit, usurpatione saltem: ita enim de Johanne Pontifice legimus B. Jud. l. III. 712. Τρία γοῦν τὰ κρατιστεύοντα μόνος εἶχε τήν τε ἀρχὴν τοῦ ἔθνους, καὶ ἀρχιερωσύνην, καὶ προφητείαν.

1. *Matth. II.* 16 — 19. Cædes Bethtlehemitica, quamquam illam singulatim Josephus non recenseat; inter omissa tamen ad Num. 5. ostendimus loca authoris non pauca, quibus quasi digito ad illud Herodis flagitium intendit, ultimum, sed præcipuum hic repetam, extat de Bello Judaico l. XIX. p. 766. c. his verbis: ἐπλόνιζε δὲ τῷ φόβῳ, καὶ πρὸς πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐξερριπίζετο, πολλοὺς τε τῶν οὐκ αἰτίων εἶλκεν εἰς βασάνους δεδοικὼς μή τινα τῶν αἰτίων παραλίπῃ. Timore pavidus erat Herodes, & ad omnes suspiciones excitabatur: multosque innocentes, metu nequem nocentium intermitteret, in tormenta ducebat. ——.

2. *Matth. II.* 22. Ἀκούσας ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει — — Hoc indicat de bello Judaico l. I. c. XXI. p. 774. circa illa loca, ubi finem libro facit. —

3. *Matth. VI.* 26. Τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας. Collectio frugum in granaria, apothecas hominum propria, non bestiarum aut animalium. Josephi exemplum Josephus habet Antiq. II. III. 44. μὴ κατὰ περιουσίαν αὐτοῖς χρῆσθαι. Monuit Ægyptios frugibus annorum fertilium utendum cum parsimonia, & quod præsenti usui superesset, ad futuram necessitatem reservandam. Περιουσία & περιουσιασμὸς affluentiam notant, Eccles. II. 8. Collegi mihi περιουσιασμοὺς χωρῶν. Horrea subterranea fuere veteribus Germanis, Tacito teste. " Solent & subterraneos specus aperire, eosque multo insuper fimo onerant, suffugium hyemi & receptaculum frugum: Panem in Oratione Dominica petimus non περιούσιον, sed ἐπιούσιον. Tales περιουσίας aves non habent. Eximia est in hanc mentem Ciceronis sententia: Neque enim serendi, neque colendi, nec tempestive demetendi percipiendique fructus, neque condendi ac reponendi ulla pecudum scientia est. De Natur. Deor. lib. II. circ. fin.

4. *Matth. XI.* 11. 12. item *Matth. XIV.* Testimonium de probitate, sanctitate, innocentia Johannis Baptistæ, Herodis in illum impietate, de doctrina Johannis, de vero & legitimo baptismi usu, quod extat Antiq. XVIII. x. 626. aliquid habet, quod ostendit, Josephum illud non tantum rumore vulgi hausisse, sed & Euangelium legisse: κτείνει τοῦτον Ἡρώδης, ἀγαθὸν ἄνδρα, καὶ τοῖς Ἰουδαίοις κελεύοντα ἀρετὴν —— simulque βαπτισμῷ συνιέναι. Josippon ben Gorion ipsa Scripturæ verba adhibet; Interfecit quoque Johannem כהן גדול magnum Sacerdotem, quia dixerat אסור לך לקחת אשת אחיך. Non licet tibi in matrimonio habere Philippi fratris tui uxorem. lib. V. c. XLV. p. 534.

5. *Matth. XIV.* 6. Herodis γενέσια. Sunt qui natalitia seu diem nativitatis quotannis recurrentem festivum intelligant; sed sunt qui natalem Regni exponant, qualem Regni natalem celebravit Herodes Pater. Antiq. XV. XI. 546. συνεκπεπτώκει τῇ προθεσμίᾳ τοῦ περὶ τὸν ναὸν ἔργου καὶ τὴν ἡμέραν τῷ βασιλεῖ τῆς ἀρχῆς ἣν ἐξ ἔθους ἑόρταζεν. Incidit in celebritatem absoluti Templi fabricæ etiam natalis Regni, quem Herodes anniversaria hilaritate solitus est colere — Persius hujus meminit Satyr. v. 180. f. — — — at cum Herodis venêre dies, unctaque fenestrâ Dispositæ pinguem nebulam vomuere lucernæ, Portantes violas &c. ——

6. *Matth. XVIII.* 20. Οὗ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ —— Phrasis hæc non flagellanda ad duorum præcise aut trium numerum, intelliguntur pauci, ita plane Josephus contra Apion. l. II. p. 1077. ἀρ' οὖν καὶ παρ' ἡμῖν οὐ λέγω τοσούτους, ἀλλὰ δύο ἢ τρεῖς ἔγνω τις προδότας γενομένους τῶν νόμων. Non singuli solummodo, sed multi frequenter eorum subito legis præcepta negligentes, semetipsos cum armis hostibus dedidere. Putasne & apud nos non dico tanti, sed duo vel tres agniti sunt, proditores effecti legum ——

7. *Matth. XX.* 18. Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Hæc phrasis in Euangeliis frequens. Etiam in Psalmis CXXII. Quaquaversum aut undecunque aliquis iter faceret Hierosolymas, inde ascendebat, etiam Josepho usitatum, ἀπὸ Λυδδῶν ἀνέβαινεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Quadratus Lyddâ ascendebat Hierosolymam. B. Jud. II. XI. 795. e. f. Contra alter ille Hierosolymis descendebat in Jericho.

8. *Matth. XXI.* 41. Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς. Ita noster: Κακοὶ κακῶς ἀπόλλυντο. De plaga pediculorum in Ægypto, à quibus mali male perdebantur. Ant. II. v. 63. f.

9. *Matth. XXII.* 35. ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Nolo hic inquisitionem instituere quis ille Zacharias, filius Barachiæ, sed hoc tantum ex Flavio demonstrare, quantum scelus habitum sit Templum homicidio polluere: Ant. XX. VI. 695. Confodiebant alios non modo in reliquis Urbis partibus, sed in ipso Templo etiam, nam & ibi interdum sunt ausi cædes patrare, ac si nihil hoc modo pietatem cæderent, unde fas est credere, Deum tanta impietate offensum aversatum esse Hierosolyma, καὶ τὸ ἱερὸν οὐκ ἔτι καθαρὸν οἰκητήριον αὐτῷ κρίναντα Ῥωμαίοις ἐπαγαγεῖν ἡμῖν καὶ τῇ πόλει καθάρσιον πῦρ, Temploque ut non amplius puro domicilio Romanos induxisse, purificaturos id flammis lustralibus.

10. *Matth. XXIV.* 15. Τὸ βδέλυγμα τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου. — Servator alteram Templi vastationem per Danielem prædictam fuisse asserit, Josephus priorem. Τὴν δ' ἐρήμωσιν τοῦ ναοῦ συνέβη γενέσθαι κατὰ τὴν Δανιήλου προφητείαν, πρὸ ὁ καὶ ἡ γενομένην ἐτῶν. Antiq. XII. XI. 415. Una alterius typus. Quum tamen Chronologiam Danielis consideramus, dicere equidem possumus Danielem sub vastato Templo vixisse, vastationem prædixisse priorem non reperio, nec credibile est ob juventutem. Ultimam enim visionem habuisse creditur A. M. 3437. Templum desolatum 3365. i. e. 72. annis ante postremam ipsius visionem: Ipse ante desolationem cum Jojakimo Babylonem abductus 3354. undecim annis ante Templi vastationem, oporteret ergo illum hæc valde puerum prædixisse; sin de vastatione Templi posterioris intelligamus, omnia liquida & prophetiæ Christi conformia: Utramque explicationem applicabis ex iis quæ notat Antiq. X. XII. 354. g. 355. a. Eodem modo scripsit & de Romanorum Imperio καὶ ὅτι ὑπ' αὐτῶν ἐρημωθήσεται, & quantam vastitatem illaturi essent nostris hominibus. Hæc omnia divinitus sibi demonstrata tradidit scripto & posteris legenda reliquit, ut videntes eventum non discrepare à prædictionibus, Danielem mirentur ob tam insignem honorem illi à Deo habitum. Grotius de verit. Rel. Christ. l. v. §. 14. p. 240. hac occasione observat ex Jachjade ad Dan. IX. 24. Septuaginta annorum hebdomadas, finire in excidio Templi Secundi.

11. *Matth. XXIV.* 21. Θλίψις μεγάλη, οἵα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου, ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται. Confirmat id Flavius B. Jud. VI. XI. 933. a. ut breviter dicam, neque etiam civitatem unquam talia perpessam puto, neque ullam nationem post hominum memoriam malitiâ ferociorem fuisse.

12. *Matth. XXIV.* 31. Ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων. Hæc vox Iesu de colligendis electis suis: ita Væ exclamavit in Hierosolymas Jesus Anani Filius. Vox à quatuor ventis, ἀπὸ τεσσάρων ἀνέμων; proxime ante excidium. B. Jud. VII. XII. 961. Jesus hic poste-

Qq 3

posterior instinctu Iesu Nazareni ita exclamavit in eâdem causa: Hæc forte Josephus non ignoravit, nec caret omine, quod ipse hujus dicti promus condus sit ex ore Judæi, quam prolocutus est Servator Mundi.

13. *Matth. XXVII.* 26. Παρέδωκεν ἵνα ςαυρωθῇ, Pilatus Iesum crucifigendum tradidit. Verbum παραδίδωμι de judice superiore qui reum ad supplicium tradit ita usurpatur B. Jud. II. XI. 795. παραδοθῆναι Ἰουδαίοις. Celerem Quadratus vinctum Hierosolymam missum Judæis, ad supplicium tradidit, ut per urbem tractus capite plecteretur.

14. *Marc. IX.* 7. 8. De apparentibus Christo in transfiguratione Elia & Mose, & Apostolis stupentibus legimus, ἐξάπινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα εἶδον. Scil. iisdem verbis Mosis ex terris discessum auctor describit, νέφους ἀφνίδιον ὑπὲρ αὐτοῦ ςάντος, ἀφανίζεται κατά τινος φάραγγος. Ant. IV. VIII. 132. e.

15. *Marc. XII.* 40. Κατεσίοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν: fere similiter B. Jud. VII. XI 959. g. ἀνασκευασμένων ἐκεῖ οἴκων τῶν εὐπόρων. Totas domos exhauserant.

16. *Marc. XIV.* 64. Πάντες κατέκριναν αὐτὸν ἔνοχον εἶναι θανάτου. Antiq. Judaica. XIV. XVII. 484. Ἡρώδης Ἐζεκίαν ἀπέκτεινε —— παραβὰς τὸν ἡμέτερον νόμον, ὃς κεκώλυκεν ἄνθρωπον ἀναιρεῖν, καὶ πονηρὸν ὄντα εἰ μὴ πρότερον κατακριθείη τοῦτο παθεῖν ὑπὸ τοῦ συνεδρίου.

17. *Lucæ I.* 1. Πολλοὶ ἐπεχείρησαν. Hoc verbum de susceptâ scriptione etiam adhibetur cont. Ap. I. 1034. e. οἱ μέν τοι τὰς ἱςορίας ἐπιχειρήσαντες συγγράφειν.

18. *Luc. I.* 8. Ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ. Duo loca Flaviana huc repono, quæ has Ephemerias & praxin, & institutionem earum exponant: Alter extat in vita Josephi p. 998. b. ἐμοὶ δ' οὐ μόνον ἐξ ἱερέων ἐςὶ τὸ γένος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς πρώτης ἐφημερίδος τῶν εἴκοσι τεσσάρων. Ego autem non solum ex Sacerdotum oriundus sum genere, verum etiam ex vice prima inter viginti quatuor illas, quas inter non mediocre discrimen est, quin & ad regium genus per matrem pertineo. Alter de institutione legitur Antiq. VII. XI. 249. a. & fusior est, quam qui hic integer ponatur, refertur autem ad 2. Paralip. V. 10. XXIII. 8.

19. *Luc. I.* 78. Ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους. Hic Josephum torsisse vaticinia veterum, etiam Bileami, quinimo etiam Cantici hujus effatum non immerito multis suspectus est, in gratiam enim Vespasiani explicuit, quod Spiritus S. de Messia I. Christo edixit. Τάχιον δὲ ἐπινοίας διήγγελλον αἱ φῆμαι τὸν ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς αὐτοκράτορα. Opinione vero citius declaratum in Oriente Vespasianum Imperatorem, ubique fama nuntiavit B. Jud. V. XII. 900. g. inde hoc ipso Capite § Inhonestum ait Vespasianus, ut qui sibi auguràsset Imperium, vocisque Dei Minister ac Nuntius extitisset, adhuc captivi loco haberetur, fortunamque sustineret adversam, vocatumque ad se Josephum solvi jubet. Id conveniens est ei, quod apud eundem legimus B. J. III. XIV. 854. ubi suum de Vespasiani Imperio vaticinium pluribus narrat: "Vespasianus quasi missurus "eum Cæsari, ut cautissime custodiretur præce-"pit. Quo audito Josephus aliquid ei soli se di-"cere velle ait, summotisque ab illo omnibus aliis "præter Filium Titum, ac duos amicos. Tu "quidem, inquit, Vespasiane, tantum hoc putas, "Josephum Te habere captivum, ego autem ma-"jorum ad Te nuntius venio, præmissus à Deo: "alioquin Judæorum legem sciebam, & quemad-"modum Duces Exercituum mori deceret. Ad "Neronem me mittis? quid ita? quasi qui Nero-"ni usque ad Te successuri sint, maneant. Tu es "Cæsar, Vespasiane & Imperator, atque hic fi-"lius Tuus. Me autem colligatum arctius Tibi "asservato, nam Dominus quidem non mei solius, "es Tu Cæsar, verum etiam Terræ, Marisque, "ac totius hominum generis, me autem ad majo-"rem pœnam custodiri oportet, si ex tempore & "subito in Dominum ista confingo. &c. — Cum hoc augurio convenit Tacitus Histor. l. V. c. XIII. n. 3. Liberum Patrem cœli, Domitorem Orientis pluribus persuasionibus inerat antiquis Sacerdotum literis contineri, eo ipso tempore fore, ut invalesceret Oriens & Judæâ profecti rerum potirentur. Si Flavius ad Vespasianum torsit loca quæ de צמח quod LXX. ἀνατολὴν reddunt, aliis Judæis eorumque Magistris adversabatur, qui vi prophetiarum Jerem. XXIII. Mich. V. Zachar. III. VI. Genes. XLIX. Numer. XXIV. sibi ipsis maximam fatorum magnitudinem futuram velut ex oraculo spondebant, unde *vulgus*, ut ait Tacitus, *more humanæ cupidinis sibi tantam fatorum magnitudinem interpretati, ne adversis quidem ad vera mutabantur.* Ittigius in prolegomenis super auctorem nostrum pudendam Josephi adulationem appellat, quâ Oracula de Regno Messiæ ad Vespasianum applicuit, atque in hanc sententiam Eusebium citat Histor. l. III. c. VIII. cujus hæc mens. "Adhuc & aliud quid-"dam mirabilius idem Historicus scribit: Oracu-"lum quoddam dicens in sacris repertum esse lite-"ris, hoc in se continens, quod illo tempore ex "ipsorum quisquam regione ortus orbi esset impe-"raturus, quod ipse quidem Josephus in Vespasia-"no impletum esse intellexit. Verum ille non to-"ti sed soli Romano orbi imperavit. Justius au-"tem Oraculum hoc ad Christum refertur, ad "quem dictum est à Patre: Pete à me & dabo Ti-"bi gentes hæreditatem Tuam & possessionem "tuam terminos terræ, Psal. II. cujus sane Apo-"stolorum sonus jam illo ipso tempore in omnem "terram & verba illorum in fines orbis exierant," hæc Eusebius, cui consentanea narrat Zonaras, l. XI. Annal. c. XVI. At ex quo Codice Eusebius hausit, quod Flavius ad istam prædictionem traxerit Psalmi II. Oraculum? idque potius, quam aliquod aliud propheticum, cumprimis collatum ad Luc. I. 78. ubi Servator vocatur ἀνατολὴ ἐξ ὕψους, eam denominationem ex dictis locis aliqui haustam volunt, quandoquidem Hebræorum צמח LXX. per ἀνατολὴν reddunt, unde & hoc colligeretur, quod Josephus Septuagintavirali versione potius quam Textu Hebræo usus fuisse videretur. De Oraculis Scripturæ à Josepho ad Vespasianum tortis generalis non singularis mentio B. Jud. VII. XII. p. 961. g. Cum in S. Literis, ἐν τοῖς λογίοις scriptum haberent, capiendam Civitatem ac Templum, si fanum quatuor angulis esset effectum, & quod maxime ad bellum eos excitaverat responsum erat ambiguum χρησμὸς ἀμφίβολος, ibidem in Sacris literis inventum, quod eo tempore quidam esset ἀπὸ τῆς χώρας, ex eorum finibus Orbis terræ habiturus Imperium. Id enim illi quidem quasi proprium οἰκεῖον acceperunt, multique sapientes interpretatione decepti sunt: Quo responso Vespasiani designabatur Imperium, qui apud Judæam creatus est Imperator. Hunc Josephi locum emendat Egesippus de Excid. Hieros. V. XLIV. p. 61. b. Oracula de Iesu exponit: "Inter quæ illud præcellentissimum, "quod in Literis æque vetustis, quas sacras voca-"bant, manabat impressum, quod secundum illud "tempus futurus esset Vir, qui de Regione eo-"rum Imperium assumeret in Orbem terrarum; "Quæ res eos in tanto furore posuit, ut sibi non "solum Libertatem, sed etiam Regnum polliceren-"tur. Id alii ad Vespasianum referendum puta-"verunt, prudentiores ad D. Iesum, qui eorum "in terris secundum carnem frater genitus ex Ma-"ria regnum suum per universa terrarum spatia dif-"fudit." Suetonio cum Tacito convenit: Percrebuerat Oriente toto vetus & constans opinio, esse in

in fatis, ut eo tempore Judæâ profecti rerum potirentur. Id de Imperatore Romano quantum eventu postea patuit prædictum, Judæi ad se trahentes rebellarunt. Multum semper Orienti tributum, unde & Gentilium priscorum mos Solem Orientem adorare, de quo alibi dicendi locus erit, Moses etiam aram erigi jussit ad Solem Orientem obversam, ut Author noster docet Antiq. IV. VIII. 130. ex Deuter. XXVII. 28. Inde patet Judæorum & Gentilium Scriptoribus inter se collatis, quam constans fuerit de Salute ex Oriente juxta illud tempus afferendâ opinio & validum adversus Judæorum pertinaciam de præstito Messia argumentum. Quod enim in Vespasianum vaticinatus est Flavius verum utique si de Imperio intelligas obtento, absurdum si de felicitate & victoriis Judæorum, quorum ipse flagellum extitit. Verissimum & λογίοις Θεῦ consentaneum, si de Regno I. Christi exposueris, in quo nomen ejus ab Oriente ad Occidentem magnificum est, eritque magis magisque Psal. CXIII. Malach. I. Ita illustris non tantum ORIENS AUGUSTI, quod in Nummis persæpe legimus, sed & ORIENS AUGUSTUS, ἀνατολὴ ἐξ ὕψȣς, de Cœlo ipso. Ex voce Ἀνατολὴ etiam Asia Minor Natolia, Anatolia, Anadoul Turcis nomen suum obtinuit, quæ fuerat Imperii pars Orientalior. Josippon ben Gorion quamquam se verum Josephum fingat & plura de suis rebus, seque à Vespasiano capto, detento, liberato narret, alias Imperatoris in se Liberalitates commendat, hujus autem suæ de ejus Imperio prædictionis ne tantillum quidem meminit.

20. *Luc. II.* 2. Αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίȣ. Hæc descriptio prima facta est Præside Syriæ Cyrenio, alii legunt: Prius facta est, quam præsideret Syriæ Cyrenius. Duas fuisse Antiquitatum indagatores agnoscunt. Josephus Antiq. XVII. XV. 615. a. Τῆς ἀρχελάȣ χώρας ὑποτελȣ̃ς προσνεμηθείσης τῇ σύρων πέμπεται Κυρήνιος ὑπὸ Καίσαρος, ἀνὴρ ὑπατικὸς, ἀποτιμησόμενος τὰ ἐν συρίᾳ. Ditione Archelai contributa Syriæ, missus est illo à Cæsare Vir Consularis Quirinius, qui Censum ageret per Syriam. Deinde immediate libri XVIII. initium hoc est. ὡς Κυρήνιος ὑπὸ Καίσαρος ἐπέμφθη τιμητὴς Συρίας καὶ Ἰȣδαίας —— ut jura populis redderet, facultatesque denseret omnium. Capite denique III. ejusdem libri p. 618. asserit Quirinium vendidisse & confiscâsse Archelai facultates peregisseque censum. Hoc anno post Christum natum quarto Chronologus Flavianus censet, alii octavo. Ejus adhuc mentionem facit B. Jud. VII. XXVIII. 985. e, ubi asserit Judæum quendam Eleazarum in Massada non paucis Judæis persuasisse, ne professionem facerent, quando Censor Cyrenius in Judæam missus est. Quicquid indagemus patebit aliam esse descriptionem memoratam Lucæ, aliam his locis Josepho memoratam, quæ fuit nativitate Christi aliquot annis posterior, nec tam late patebat, quam illa quæ Josephum & Mariam Bethlehemum proficisci compulit. Placet Magendeum contra Baronium afferre, qui non multorum teritur manibus. Semel tantum missus est Quirinus Præses in Judæam, idque cum duplici potestate tum regendæ Provinciæ, tum Censûs habendi. Duas ergo Præfecturas Quirinii Pater Annalium (qui tertio eum in Syriam esse missum vult) hic falso comminiscitur. Casaub. §. 30. 31. Marcus Titius post Agrippam missus est in Syriam, non Quirinius. Somnium est igitur illa prima Præfectura quam Baronius tribuit Quirinio. Quid secunda? Illa vero multo magis. Male fingitur Quirinius eâ Provinciâ successisse Cajo, qui nunquam rexit eam, licet Lucas dixerit, hanc descriptionem primam factam fuisse quum Quirinus, Syriæ præesset. Non necessarium est, ut ex eo concludamus Quirinium fuisse Præsidem Syriæ. Nam ἡγεμὼν non tantum dicitur Præses, sed & Romanus Imperator, & Procurator Cæsaris & Legatus. Dicitur ergo ἡγεμὼν, non quod fuerit Syriæ Præses ordinario jure, sed quia cum extraordinario Imperio venisset in Syriam ad faciendam descriptionem. Spanhemii Dubia Part. II. Dub. V. consuli possunt.

21. *Luc. II.* 49. Οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τȣ̃ πατρός μȣ δεῖ εἶναί με. Vulg. Nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt oportet me esse? Capellus singularem observationem hoc loco habet, quam cum Fl. Josepho debeat, huc inserendam è re duco, is enim non de negotiis Patris, sed de Templo Patris phrasin ἐν τοῖς τȣ̃ πατρός μȣ exponit, negotiis videlicet non exclusis, juxta id quod ipse Servator ait. Τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω. Inducit Syrum interpretem qui phrasin de τῷ ναῷ reddit, quod me oportet esse in domo Patris mei. Similis equidem phrasis eodem sensu apud Josephum l. I. c. Apion. p. 1043. occurrit, τόντε χρυσȣ̃ν κίονα τὸν ἐν τοῖς τȣ̃ Διὸς ἀνέθηκεν, aureamque ibi columnam in Templo Jovis reposuit. Ubi ἐν τοῖς manifesto ponitur pro ἐν τῷ ναῷ. Addit Capellus, aptius esse hoc exemplum & manifestius quam illud quod à Fullero affertur ex Chrysostomo. Acutum quippe Christi responsum, q. d. An vos decuit me alibi quærere, quam in Templo? Est enim domus Patris mei, in qua me decet esse. Ante Capellum Gualtherus noster idem voluit, quanquam non vi phraseos sed necessario sensu rei: "At Dei patris "voluntas erat ut in Templo doceret & suæ fun"ctionis Tyrocinium faceret.

22. *Luc. XIII.* 16. Ταύτην θυγατέρα Ἀβραὰμ ȣ̃σαν. Filia Abraham & naturâ & imitatione, Phrasis Judæis adhibita Josephus de Maccabæis. c. 15. p. 1099. ἀλλὰ τῆς θεοσεβȣ̃ς Ἀβραὰμ καρτερίας ἡ θυγάτηρ ἐμνήσθη, quod in Erasmi liberrima Paraphrasi Latine non legitur, in Combefisii versione ita habet de Matre Martyrum Maccabaicorum loquens: Sed Abrahæ filia religiosam fortis animi tolerantiæ vim in mentem revocavit. p. 58.

23. *Luc. XVI.* 22. Εἰς τὸν κόλπον τȣ̃ Ἀβραάμ. De anima Lazari ab Angelis in sinum Abrahæ portatâ. Quanquam Josephus hujus Abrahami sinûs non meminerit. Interim tamen Sermone seu libello de Maccabæis Eleazarum quum loquentem introducit Erasmus in liberiore paraphrasi de suo hæc addit. In tuis ô venerabilis Pater Abraham manibus & in sinum tuum gremiumque venturi grata voluntate moriemur. p. 1090. quâ de causa à Combefisio p. 61. in notis mirifice vapulat: "Plena hic omnia, nec illa Erasmi ad Prosopopœiam necessaria, quæ nec Eleazarus locutus merito videtur, nec scripsisse Josephus: cujusmodi est illa invocatio Patris Abrahæ, & quod in ejus sinum gremiumque gratuletur se morte venturum. Vide plura ibidem. de Textu autem Luc. XVI. 22. Saubertus in Variis N. T. Lectionibus in addendis p. 248. Euthymium inducit sinum Abrahæ de Regno cœlorum paraphrazizantem in locum Matth. VIII. 11. μετὰ Ἀβραὰμ &c. id est ἐν τοῖς κόλποις Ἀβραὰμ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν ȣ̓ρανῶν. Sinus Abrahami, quia Abrahamo potissimum promissio facta.

24. Πρὸς τῇ καταβάσει τȣ̃ ὄρȣς τῶν ἐλαιῶν. *Luc. XIX.* 37. 41. Ὡς ἤγγιζεν ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ. Descensum montis Olearum Josephus singulariter habet Antiq. XX. VI. 695. Quidam ex Ægypto venit Hierosolymas vatem se esse profitens & plebi suadens σὺν αὐτῷ πρὸς τὸ ὄρος τὸ προσαγορευόμενον ἐλαιῶν ἔρχεσθαι, ὃ καὶ τῆς πόλεως ἀντικρὺς κείμενον ἀπέχει στάδια πέντε, ut secuta se in Montem Oliveti ascenderet, qui è regione urbis ad quintum abest stadium, illic enim visuros suo jussu cadere Hierosolymorum mœnia, ita ut per eorum ruinas aditus

in

in civitatem pateat. Quod factum juxta Chronologum Flavianum circa A. C. 58. Circa quod tempus etiam Ægyptii illius mentio Actor. XXI. 38. Ejus ulterior mentio de Bello Jud. II. XII. 797. Majore plaga Judæos afflixit Ægyptius quidam Pſeudo-propheta. Adveniens quippe in Provinciam, magus quum eſſet, Prophetæ opinionem ſibi arrogavit, triginta ferme millia hominum congregavit, quos vanâ ſeductione deceperat. Et circumducens illos de ſolitudine in montem, qui vocatur Olivarum, inde ad Hieroſolymam nitebatur aſcendere, depulſoque Romanorum præſidio in populares exercere dominationem. Utebatur autem ſtipatoribus, qui ad id facinus convenerant. Prævidit ejus impetum Felix —— Ægyptius cum paucis fugit — Itaque Tribunus Paulum hunc eſſe arbitrabatur, ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας. Differentia in numero, Acta enim recenſent τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων. Joſephus 30000. quæ tamen ita conciliari poſſunt, ut quatuor mille judicandi ſint, quos eduxit ab initio, tandem ingenti colluvie accedente ad poſteriorem numerum adaucti ſint, præterea Joſephus numerum non certo ponit, ſed ait περὶ, circiter, imo etiam facile pro τρισμυρίους τετρακισχιλίους legere poſſit. De Lachrymis Chriſti ad Oliveti montem ad calamitatem Judæis imminentem hoc unum notari velim, quum ipſa calamitas eos premeret, lachrymis omnibus fuiſſe ſuperiorem. Cum hi ardere ſuperiorem civitatem vidiſſent οὔτε ἤλγησαν, οὔτε ἐδάκρυσαν, neque doluere, neque illacrymavere. Sed apud Romanos, qui hæc paterentur inventi ſunt. B. Jud. VI. XI. 933.

25. *Luc. XX.* 38. Θεὸς οὐκ ἔστι νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων, πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. Hoc argumento Chriſtus ex Hiſtoria Abrahami, Iſaci & Jacobi veritatem Reſurrectionis probat, cum quibus pulchre convenit, quod de Maccabæis legimus: οἱ διὰ τὸν Θεὸν ἀποθνήσκοντες, ζῶσι τῷ Θεῷ ὥσπερ ἀβραάμ, ἰσαὰκ καὶ ἰακὼβ, καὶ πάντες οἱ πατριάρχαι. De Maccabæ. p. 1000. d. His verbis Mater filiorum Maccabaiorum animos illis incuſſit, ſeu jam hæc ipſius verba ſint, ſeu verius Joſephi, qui eam per προσωποποιΐαν infert, quis non quaſi in ſpeculo videt verba Chriſti loco dicto allegata? Fere ejuſmodi eſt, quod eodem de Maccabæis libro Eleazarus exclamat, p. 1090. In tuis, o Venerabilis Pater Abraham manibus & in ſinum tuum gremiumque venturi gratâ voluntate moriemur. Niſi hæc verba libertati Paraphraſtis adſcribenda eſſent, quod ſupra n. 23. indicavimus.

26. *Luc. XXIV.* 31. Ἄφαντος ἐγένετο ἀπ᾽ αὐτῶν. Talem dicendi modum Joſephus infert de Ægyptio Pſeudo-propheta, de quo num. 24. actum eſt: ὁ δὲ αἰγύπτιος αὐτὸς διαδράσας ἐκ τῆς μάχης ἀφανὴς ἐγένετο. Ægyptius ipſe pugna elapſus diſparuit, profecto non quod inviſibilis manſerit in loco qui antea aderat viſibilis, ſed quod loco ceſſerit, unde ſaltem id conſequi neceſſe eſt vocem ἀφανὴς, ἄφαντος, talem diſparentiam notare, quæ diſceſſum ſubindicet.

27. *Johann. III.* 14. 15. De Serpentis ænei hiſtoriâ à Flavio omiſſa actum à nobis eſt in Omiſſis, num. 12. ibi vide.

28. *Johann. IV.* 20. 21. Ἐν τῷ ὄρει τούτῳ. In monte hoc, id eſt in Garizim oportere adorationem fieri contendebat Samaritana. Joſeph. Antiq. Judaic. lib. XIII. VI. 434. a. "Judæi contendunt juxta Moyſi "præſcripta Hieroſolymitanum Templum eſſe le- "gitimum, Samaritæ vero Gaziritanum. De Samaritanorum in Judæos propter Templum odio ibid. 433. & alibi in toto opere paſſim. Quoties feliciter degere Judæos Samaritæ viderint cognatos ſe eorum appellant, quando vero in rebus adverſis eos aſpiciunt, nihil ad ſe pertinere ajunt. Antiq. IX. XIV. 526.

29. *Johann. V.* 2. 3. Ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ. Piſcinæ (hujus probabiliter mentio B. Jud. VI. VI. 913. a. Ὑπὲρ τὴν σιλωὰμ ἐπιστρέφων πηγὴν, ἔνθεν τε πάλιν ἐκκλίνον πρὸς ἀνατολὴν, ἐπὶ τὴν σολομῶνος κολυμβήθραν. Incipit murus à turri, cui nomen eſt Hippico —— deinde ſupra fontem Siloam in meridiem flexus, atque inde rurſus in Orientem verſus, qua Stagnum Salomonis eſt, uſque ad locum quem Ophlam vocant. Quid ſentiendum Heinrici Hottingeri Notis in Goodwinum & Conradi Hottingeri Diſſertatione de piſcina Betheſdæ conſtat.

30. *Johann. VI.* 27. Ἐργάζεσθε τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον. 35. Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. 32. Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ᾽ ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. Aliquid ejuſmodi de Manna habet Ant. III. I. 73. Θεῖον ἦν τὸ βρῶμα καὶ παράδοξον. Divinus & incredibilis erat hic cibus inopinabilis. Quanquam de ſpirituali vereque cœleſti manna ignorare voluit.

31. *Johann. X.* 22. Ἐγκαίνια ἐν ἱεροσολύμοις. Locus eſt Antiq. XII. XI. 416. de repurgato à Juda Templo, ob quod feſtivitatem inſtituit tantâ lætitiâ, ut lex lata ſit, quæ juberet quotannis hoc feſtum reparati cum cæremoniis templi per octo dies celebrari καλοῦντες αὐτὴν φῶτα, vocamus hanc feſtivitatem luminum, opinor ideo quod ex inſperato nobis illuxerit tanta felicitas. 25. Decembr. I. Maccab. IV.

32. *Johann. XVIII.* 28. Ἵνα φάγωσι τὸ πάσχα. Placet indicare hoc loco ex B. Jud. VII. XVII. 968. ingentem & incredibilem multitudinem ovium Paſchalium ſub Ceſtio uno Paſchale mactatorum, ut inde de adhuc majore Judaici populi multitudine rationes ſubduci poſſint. Ceſtius vires civitatis ac florem Neroni ſignificare cupiens, contemnenti nationem, à pontificibus petiit, ut ſi quo modo poſſent multitudinem numerarent. Illi autem hoſtiarum ducenta & quinquaginta ſex millia & quingentas numeravere. Fiunt autem, ut denos epulatores per ſingulas imputemus, vicies centena ac ſeptingenta millia, ſancti omnes ac puri, unde colligere licet, quomodo promiſſio Dei impleta, quod numerus illorum futurus ſit ut arena maris. Summa autem Joſephi ex ovium mactatarum multitudine numero rotundo maximo ſumitur, non præciſe, quod ita procederet. 256500. Hoſtiæ, unaquæque pro 10. Convivatoribus. 2565000. Convivatores.

At ſecundum Joſephum ponuntur 2700000.

33. *Actor. I.* 11. Ἄνδρες Γαλιλαῖοι. Ita & Joſephus Galilæos alloquitur: ὁρκίζω ὑμᾶς ὦ γαλιλαῖοι. Vos viri Galilæi adjuro ne veritatem celetis. Vita Joſ. p. 1018. f. g. *Actor. I.* 18. Πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησε μέσος. Cum Judæ morte mors Ahitophelis conferri poteſt. Is in penitiſſimas ædes digreſſus ſe ipſe ſuſpendit ἀνήρτησεν αὐτόν· quem cognati laqueo demtum καθελόντες ἐκ τῆς ἀγχόνης, funeraverunt. Antiq. VII. IX. 233. Laqueo finire vitam quibuſdam pro honore in fortitudinis ſignum. Bardeſanes apud Euſebium Præpar. l. VI. c. 10. variarum gentium mores deſcribens, Γερμανῶν τοὺς πλείους ἀγχονιμαίῳ μόρῳ ἀποθνήσκειν fracto cervicibus laqueo mori, & Procop. l. 2. Gothicor. Herulo defuncto uxor laqueo apud viri ſepulchrum vitam finivit, quæ hoc facere recuſaret, ignominioſa habita. Florus de Cimbrorum mulieribus. Quum miſſâ ad Marium legatione libertatem ac Sacerdotium non impetrâſſent, nec fas erat, ſuffocatis eliſiſque paſſim infantibus ſuis, aut mutuis concidere vulneribus, aut vinculo è crinibus ſuis facto ab arboribus jugiſque pependerunt. Job. VII. 15. Anima mea ſtrangulationem eligit מחנק, Aquila reddit ἀγχόνην.

34. *Actor. II.* 6. Συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη. De

De ingenti ad Templum conveniente turba, de cujus numero heic num. 32. specimen ex Paschali congregatione sumi potest. Sed quod hi omnes Judæi vel Proselyti quod Lucas his verbis docet, ἦσαν ἢ ἐν ἱερεσαλὴμ κατοικᾶντες ἰεδαῖοι ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνες τ̃ ὑπὸ τ̃ ἐρανὸν, qui postmodum v. 9. enarrantur. Ad explicationem atque illustrationem horum omnium faciunt duæ voces, quas auctor adhibet de innumerabili multitudine Judæorum Hierosolymis tempore festi Paschalis sub Nerone degente. B. Jud. VII. XVII. 968. Τέτων τὸ πλέον ὁμόφυλον μὲν ἀλλ' ἐκ ἐπιχώριον. Horum plerique gentiles fuere, i. e. ex una gente orti, sed non indigenæ, ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem festum congregati. —— ——

35. *Actor. III.* 1. Ἐπὶ τὴν ὥραν τ̃ προσευχῆς τὴν ἐννάτην. Ita Actor. X. 3. 30. imo etiam Matth. XXVII. 45. 46. Marc. XV. 33. 34. Josephus B. Jud. VII. XVII. 968. Πάσχα καλεῖται, καθ' ἣν θύεσι μὲν ἀπὸ ἐννάτης ὥρας μέχρι ἑνδεκάτης —— Judæi cum dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quando à nona quidem hora usque ad undecimam hostias cædunt. — ea hora sacrificiorum vespertinorum, sacrificii paschalis mactandi, Orationis, Passionis Christi ἐν ἀκμῇ. de hora confer Jos. Ant. XIV. VIII. 474.

36. *Actor. V.* 36. Ἀνέστη Θευδᾶς. Ejus Rebellionem vide Antiq. XX. II. 689. 690. an Theudas ante Judam vel Judas ante Theudam, Magenel in Baron. p. 133. Drusii præterita, Capelli Spicilegium.

37. *Actor. V.* 34 —— 40. Γαμαλιήλ. Gamaliel. Diversos hujus nominis adducit ex Magistris Otho in Lexico. Noster memorat Simonem Gamalielis. Ὁ γαμαλιήλε συμεών. B. Jud. IV. v. 873.

38. *Actor. VI.* 9. Ἐκ τ̃ συναγωγῆς λεγομένης λιβερτίνων, καὶ κυρηναίων καὶ ἀλεξανδρέων. Sunt qui vocem Libertinorum non pro secta præcise hoc loco intelligant, sed populorum qui ad utrumque littus maris Mediterranei erant & pro se Jerosolymis specialem Synagogam habebant. Hebraice sonaret לעבר שני, dialecto recentiore לעבר תני Legnebertene Libertene, vel in binis lateribus Judææ & Syriæ, extat in hanc sententiam tractatus P. H. atque illa aliorum mentem qui sectam vocant non diruit: Aliquid Josephus non absimile habet, Ant. XX. X. 561. Τὰς ἢ κατὰ τὴν ἀσίαν Ἰεδαίες καὶ ὅσες ἡ πρὸς κυρήνην λιβύη κατέσχεν ἐκάκεν αἱ πόλεις. Unde conjicio urbes illas in Asia & Cyrenaica sibi oppositas ad utrumque maris illius latus multa habuisse, quod ad Judæos inter Græcos ibi habitantes communia, easdem consuetudines, eandem linguam, eadem fata, eandem, ut videtur, & communem Hierosolymis Synagogam, ubi Græce Lex ipsis legeretur.

39. *Actor. IX.* 10. Σαῦλον ὀνόματι ταρσέα. Plane multa eximia de Tarso Flavius, ex quibus paucula delibabimus. Θαρσὸς ἢ Θαρσεὺς. Tharsus Tharsos condidit, sic enim antiquitus Cilicia vocabatur, Tharsos enim apud eos maxima Civitatum Metropolis, T. pro Θ. mutato. Apud Josephum habemus Θ. in N. Test. & in Nummis T. quos damus Tab. III. n. 3. cumprimis notandum Tarsenses jus civitatis Romanæ habuisse, id quod locum Actor. XXII. 28. mire explicat; in Nummis TARCOY MHTΡΟΠΟΛΕΩΣ. Tarsum à Sardanapalo conditam, seu auctam alius nummus ostendit, qui symbolum ejus habet. Jonas εἰς Ταρσὸν ἔπλει τ̃ κιλικίας. Antiq. IX. XI. 318.

40. *Actor. IX.* 32. Κατοικᾶντας λύδδαν. Lydda urbs maritima Syrophœnicum, purpura celebris Josepho sæpissime memorata Antiq. XX. V. 692. κώμη dicta. εἰς κώμην λυδδὰ προσαγόμενος λύδδαν. Quadratus in vicum profectus Lyddam, instar urbis magnum, sedit pro Tribunali. Distabat Hierosolymis instar itineris diarii. Fœminæ Lyddanæ depsunt massam, ascendunt Templum, orant, redeuntque priusquam fermentetur: Multa ex Rabbinis de hoc loco habet Otho in Lexic. Rabbinico, sed & hoc addendum etiam Hieronymi tempore multos ibi fuisse Rabbinos. Memini, ait præfatione in Jobum, me ob intelligentiam hujus voluminis Lyddeum quendam præceptorem, qui apud Hebræos primus esse putabatur non parvis redemisse nummis. Ptolemæus etiam meminit, ἰάμνία, λύδδα, ἀντιπατρὶς, alias Diospolis dicta.

41. *Actor. IX.* 36. Ταβιθὰ ἡ διερμηνευομένη λέγεται δορκάς. à δέρξ, caprea sylvestris, quia in sylvis proprie degit *dama*, δέρκω, video, illa enim animantia sunt ὀξυδερκῆ, acuto visu prædita. Tabitha, ex צבי. Deuter. XIV. 5. Chald. טביתא טביא caprea: Nomen videtur amabile & eo tempore in usu, Joseph. B. Jud. IV. v. Johannes ad cædes promtissimus, δορκάδος ἔτος ἐπεκαλεῖτο. qui lingua patria Dorcadis filius appellabatur: p. 872. a. b.

42. *Actor. XI.* 28. Ἐσήμανε λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκεμένην ὅστις καὶ ἐγένετο ἐπὶ κλαυδίε καίσαρος. Hanc famem describit Josephus Antiq. III. XIII. 100. Nuper etiam non longe ante Judaicum bellum principatu Claudii, Pontificatum apud nos Ismaële obtinente, tam valida fames regionem nostram pressit, ut assaron quatuor drachmis veniret &c. —— Ejusdem sub Claudio famis altera mentio Antiq. XX. II. 686. λιμὸς τὴν πόλιν πιεζοῦντος. Helena Adiabenorum Regina peropportune Hierosolymas venit, cum civitas gravi fame premeretur & multi perirent alimentorum inopia, Regina ex suis Alexandriam misit comparaturos magnam vim tritici, alios in Cyprum, qui copiam ficuum passarum inde adveherent, quibus omnibus brevi reversis, cibos egenis distribuit, atque hoc beneficio memoriam immortalem sibi apud nostram gentem peperit.

43. *Actor. XII.* 19. Φύλακας ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι. Herodes jussit custodes duci scil. ad supplicium: hoc sensu vox adhibetur ab authore de Herode Ascalonita qui Hyrcanum sustulit, εἰς αἰτίαν τὸ τοιῦτον ἐπαναφέροντα δωροδοκίας καὶ προδοσίας ἀπαγαγεῖν προστάξαι τ̃ ἀνδρα. Antiq. XV. IX. 525. c. Psal. CXXV. 5. ἀπάξει κύριος. Plinius ad Trajanum Ep. XCVII. lib. X. de Christianis. Interrogavi ipsos an essent Christiani, confitentes iterum ac tertio interrogavi, supplicium minatus, perseverantes *duci* jussi. Cicero ad Catilinam, ad mortem te *duci* jam pridem oportebat. Luc. XXIII. 32.

44. *Actor. XII.* 22. 23. Herodis infandum scelus & miserabilis exitus à Josepho fuse describitur, ut videatur quasi Commentarii loco in Lucam adhibendus, Lucas enim scripsit prior. Vocat autem hunc Regem auctor noster Agrippam Magnum. hancque tragœdiam exhibet Antiq. XIX. VII. 679. Τακτῇ ἡμέρᾳ à Josepho describitur dies solennium ludorum Cæsareæ habitorum pro salute Cæsaris, & quidem ἡ δευτέρα, secunda illius celebritatis. Ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν, indumentum illud noster ita describit: στολὴν ἐνδυσάμενος ἐξ ἀργύρε πεποιημένην πᾶσαν, ex argento totam mirabili opere contextam, quæ radiis exorientis Solis percussa divinum quendam fulgorem emisit & venerationem cum horrore incutiebat spectantibus. Quum Lucas ait ὁ δῆμος ἐπεφώνει, Φωνὴ Θεῦ καὶ ἐκ ἀνθρώπε. noster id ita exponit, moxque κόλακες adulatores perniciosi aliunde acclamantes, Deum consultabant (προσαγορεύοντες melius redditur appellantes, ut Ruffinus habet & verbum Græcum cum testimonio scripturæ convenit) rogantes ut faveret propitius, quod Ruffinus etiam majore cum emphasi reddit, dicentes scil. ad Regem. Propitius esto nobis, quam impiam ille adulationem nec castigavit, nec repulit. Quod Lucas addit, παραχρῆμα ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίε, illud Flavius de nuncio Bubone malo omine viso explicat, quod signum

gnum externum adesse poterat, Angeli divini vi intrinsecus agente. Quod σκωληκόβρωτον Lucas vocat, hoc περιφερέζει Josephus secuta ventris tormina κοιλίας ἄλγημα, crescente dolore cruciabatur, cruciatu per quinque continuos dies (Juchasin tres dies ponit) nihil remittente confectus vitam finiit, postquam regnasset per septennium. Ubi mirum quod Josephus quum aperte fateretur ipsum propter adulationem ita à Deo punitum, ipse tamen ibi etiam post mortem omnibus modis adularetur. Interim his ipsis quum posterior Lucâ scripsisset, maxime confirmat veritatem Scriptionis sacræ. Anni regni B. Jud. II. x. 793. aliter ponuntur. Decessit in Cæsarea βεβασιλευκὼς ἔτη τρία, postquam tribus annis regnâsset? Josippon viginti tres ipsi dat, lib. V. c. XLV.

45. Παῦλος ἐπιλεξάμενος σίλαν. *Actor. XV.* 40. Alterum Silam memorat Joseph. Antiq. XIX. 5. Agrippa Rex constitutus Magistrum præfecit toti suæ militiæ Silam, quem multorum & difficilium laborum individuum socium habebat. Hic quum Regi Agrippæ quotidie importunius labores suos in ejus gratiam exhaustos exprobraret, præfectura illi ademta, vinctusque in patriam servandus missus. Antiq. XIX. VII. 677. Agrippa mortuo Herodes Dynasta Chalcidis & Chelcias magister Regiæ militiæ, priusquam evulgaretur Regis obitus conspirantes Aristonem miserunt, qui Silam communem amborum inimicum interficerent, quasi hoc à Rege mandatum acceperit. p. 679. g. Hæc occasione nominis & temporis, alias hi diversissimi.

46. *Actor. XVIII.* 2. Χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τῆς ῥώμης. Claudius edictum emisit ut omnes Judæi Româ cederent. Hanc Judæorum à Claudio factam expulsionem apud Josephum nondum legi, sed potius ingentia ejus in Agrippam Regem benefacta. Antiq. XIX. V. Gloriosus auctor hoc studio in gratiam populi tacere potuit. Memorant Ethnici, Suetonius in Claudio, Judæos impulsore Chresto assidue tumultuantes Româ expulit; Confundit Judæos & Christianos, innocentes cum nocentibus.

47. *Actor. XVIII.* 18. Κειράμενος τὴν κεφαλήν. *Actor. XXI.* 23. Ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ᾽ ἑαυτῶν —— ἵνα ξυρήσονται τὴν κεφαλήν. Ejusmodi rasuræ mentionem habet Josephus sub Agrippa Rege, qui multos Nazaræos ξυρᾶσθαι διέταξεν, Antiq. XIX. V. 675. & de Berenice, quæ venit Hierosolyma, ut vota Deo persolveret —— antequam immolent ξυρήσασθαι τὰς κόμας, capillos radunt. B. Jud. II. XV. 801. In voto Naziræatus alebant comam. de Berenice Juvenalis Satyr. VI. 154. Alia Berenice Catulli qui de Coma Berenices scripsit Elegiam 67.

48. Ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος. *Actor. XXI.* 38. Hunc describit noster Antiq. XX. VI. 695. & Bell. Jud. II. XII. 797. Eodem tempore, sub Felice, quidam ex Ægypto venit Hierosolyma, vatem se esse profitens & plebi suadens, ut secuta se in montem Oliveti ascenderet, qui è regione urbis ad quintum abest stadium, illic enim visuros suo jussu cadere Hierosolymorum mœnia, ita ut per eorum ruinas aditus in civitatem pateat. Quo cognito Felix jubet milites arma sumere, stipatusque multis equitibus ac peditibus, erumpens invadit turbam seductam ab Ægyptio, quorum quadringentis occisis, ducentis viros cepit: Ægyptius ipse pugna elapsus disparuit, ἀφανὴς ἐγένετο, quæ phrasis etiam in N. T. non disparentiam sed clandestinam & proximo non observatam abitionem notat, quod de hoc ipso alibi noster asserit, τὸ μὲν αἰγύπτιον φυγεῖν μετ᾽ ὀλίγων. ——

49. *Actor. XXVI.* 6. 7. Εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐλπίζει. Apostolus hac voce exprimit duodecim tribus rediisse, duodecim tribus expectare Messiam, non tantum duas illas ex quibus Regnum Judæ olim constabat, quod equidem posterius autor noster etiam atque etiam multis locis pertendit & trans Euphratem nescio quodnam (etiam ipse nescit) Israëlitarum regnum amplissimum fingit, scilicet in ipsa Utopia. In eo tamen Josephus sibi non usque adeo constat, ut non hinc inde aperta vestigia post se relinquat, ex quibus cognoscere possimus ipsum convictum fuisse de reditu duodecim tribuum, de religione, sacrificiis, cultu & fide duodecim tribuum. Nam duodecimo Antiq. libro c. II. p. 391. à Ptolemæo Philadelpho arcessuntur seni ex singulis tribubus Seniores, qui fuerunt isti 72. interpretes: quid eâ re opus, si non fuerunt populus duodecim tribuum? Idem adhuc accuratius & significantius cernimus in Aristea, qui cum Fl. Josepho impressus est p. 8. ubi viri illi ex unaquaque tribu distincte omnes nominibus suis recensentur. Hoc Josephus sui oblitus iterum confitetur, quum absoluti Templi historiam & dedicationem sistit Antiq. XI. IV. 366. Sacerdotes ac Levitæ cum reliqua Israëlitarum multitudine obtulerunt sacrificia χιμάρους ιβ´ κατὰ φυλήν, τοσαῦται γάρ εἰσιν αἱ τῶν Ἰσραηλιτῶν φυλαί. Taceo quod Reliquiæ decem Tribuum missis ad Regem Assyrium Legatis petierant, ut Sacerdotes aliquot è captivis Israëlitis ad eos remitteret, quo facto Legem & Dei colendi rationem denuo edocerentur, Antiq. IX. XIV. 315. 316. Dodecaphylon triplici hominum genere constitisse videtur. 1. ex iis qui non abducti erant, sed in regione manserant. 2. Reg XVII. 2. ex iis qui redierant, quamvis non plenis tribubus, diversis tamen turmis. 3. ex iis qui cum adhuc in dispersionibus essent, ad Sacra tamen festa Hierosolymas ascenderunt. Plura ex aliis qui velit, adeat Adr. Pauli Dissertationem de decem Tribubus perditis non deperditis, cump. p. 59. Sub Esdra rursus XII. hædos obtulerunt, quod videre est p. 314. editionis Lat. Frobenianæ. Esdr. VI. 17. VIII. 35.

50. *Actor. XXVII. XXVIII.* Iter Pauli Romam & passum in eo maritimo itinere naufragium plane multa habet parallela cum Flavii Josephi itinere Romano atque itidem passo naufragio, quod ipse in vita sua describit p. 999. adeo ut & tempus & loca considerantibus liceat opinari eos quasi unâ navi vectos fuisse, nisi pauca quædam alia aliud plane sentire juberent. βαπτισθέντος ἡμῶν τοῦ πλοίου κατὰ μέσον τὸν ἀδρίαν, inquit. Mergebatur nostra navis in medio mari Adriatico. Ecce Parallelismos, *a.* Tempus, Paulus ad initium Præfecturæ Porcii Festi Romam deductus, Actor. XXIV. 27. XXVII. 1. Josephus quo tempore Felix in Judæa Procurator erat iter destinavit sub Festo effectum dedisse videtur, nam annus 26. vitæ ipsius de quo mentionem facit procurationi Felicis minime respondet. *b.* Utriusque Iter ex Palæstina navi Romam. *c.* Pericula. Uterque maximis in mari exhaustis periculis. *d.* Captivi in utriusque itinere erant in navi, ob leviorem culpam vincti Romam missi. Actor. XXVII. 41. *e.* Naufragium uterque sustinuit. *f.* Loca in quæ naufragio facto appulerunt aut aliâ navi ingressi transierunt, Puteoli. Actor. XXVIII. 13. *g.* Ipsa navis aliquid injicere potest, nempe altera illa post naufragium Alexandrina vocatur, Actor. XXVIII. 11. Josephi Cyrenaica, Cyrene autem ad idem latus maris cum Alexandria situ est, potuit Cyrenaica esse, *quæ ex celebri Alexandriæ portu solvit. *h.* Puteolis Paulus fratres invenit, i. e. Judæos, tota enim illius Capitis series ostendit per fratres Paulum non Christianos sed Judæos intelligere: Josephus perinde Puteolis cum Judæis familiaritatem contraxit, cujus ope evenit ut Poppææ conjugi Neronis innotesceret. Aliæ conjecturæ ad-

addi possent, quasi una utriusque navigatio fuisset. Obstant tamen disparitate, non erant totidem utrinque personæ, alia atque alia fata, hic nemo vitæ jacturam fecit, illic ex sexcentis octoginta emerserunt. Hoc saltem conjicio, etiamsi non fuerit eadem atque una utriusque navigatio, probabile tamen esse Josepho Pauli doctrinam & causam vel in ipsa Palæstina, vel Romæ ubi eodem tempore degerunt, non fuisse incognitam & ab ipsis Judæis detectam.

51. *Roman. I.* 23. Ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ, δόξα eo loco & gloriam Deo debitam notat & simul notare potest doctrinam seu opinionem & sententiam de Deo. Quo facit quod apud nostrum legimus contr. Apion. II. 1078. εἰ δέον τοὐναντίον τὴν περὶ τοῦ Θεοῦ δόξαν αὐτοὺς, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἡμῶν ἀμετακίνητον διαφυλάττειν. Oportet Opinionem de Deo ejusque culturam immobili Religione servare. Sic loquitur author, postquam Græcorum Deos salse risisset, quod senescant & putrescant, quod novos Deos, nova Templa erigant, quum unus & verus Deus sit ἄφθαρτος & τὸ φθαρτὸν nunquam possit esse Deus.

52. *Roman. I.* 30. Ἐφευρετὰς κακῶν. Josephus cont. Ap. II. 1073. a. Καινῶν εὑρετὰς ἔργων.

53. *Roman. II.* 28. 29. Οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή. Helenæ Adiabenorum Reginæ cum filiis suis ad Judaicam Religionem convertendæ hoc ipsum Ananias pro ratione protulit, Antiq. XX. II. 685. Licere ei etiam absque circumcisione Deum pie colere, si Judæorum instituta placeant. In hoc enim magis suam religionem, quam in circumcisione corporis, τοῦτο εἶναι κυριώτερον τοῦ περιτέμνεσθαι, daturumque Deum veniam si necessitate coactus signaculum id omitteret. —

54. *Roman. XVI.* 3. Ἀσπάσασθε πρίσκιλλαν καὶ ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. quorum etiam mentio Actor. XVIII. Aquilæ nomen circa illud tempus valde in usu. Etiam Josephus meminit, extremum Cajo Imperatori istum qui illi ultimum attulerit exitium Aquilam inflixisse τελευταίαν δὲ ἀκύλας ὁμολογεῖται. Ant. XIX. I. 660. Differt hic Flavianus à Pontico Pauli, nam Caji interfector Romanus potius censendus, differt ab Aquila qui partem versionis Græcæ confecit, ut aliqui sinistre arbitrantur. Caji interfector pertinet ad Annum Christi 42. Aquila Priscillæ Judæus Ponticus, cujus acta, itinera, hospitationes pertinent ad annos Christi a 49 — 67. Aquila translator, S. Aquilas, qui à quibusdam cum Onkelos confunditur sub Hadriano floruit integro post superiora tempora sæculo, de quo Hieronymus consuli potest & ex variis compendio Wetstenius in Origenem.

55. 1. *Corinth. I.* 20. Τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου — Jos. Ant. XX. IX. 703. in fine totius operis. μόνοις σοφίαν μαρτυροῦσι τοῖς τὰ νόμιμα σαφῶς ἐπισταμένοις. Solos sapientes suo suffragio Judæi pronuntiant, qui legis & sacrarum literarum tantam assecuti sunt peritiam, ut eas etiam interpretari valeant.

56. 1. *Corinth. IV.* 13. Ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι. Homines Diis immolati sunt, ad averruncandam eorum iram à plerisque fere nationibus, quod Ursinus in Analectis notat. De Scythis noster C. Ap. II. 1080. a. σκύθαι φόνοις χαίροντες ἀνθρώπων, Scythæ cædibus gaudentes humanis, nempe in re Sacrâ. Sed præcipua pars libri II. C. Apionem legenda, cumprimis magnum illud fragmentum, quod in Græcis impressis non extat, sed in Latino Ruffini legitur, ubi Apion calumniator Judæos incusabat, quod in adyto Templi Græcum aluissent ad Sacrificium ex eo faciendum, quam calumniam multis noster confutat.

57. 1. *Corinth. VII.* 18. Περιτετμημένος τις ἐκλήθη, μὴ ἐπισπάσθω. Quomodo id factum sit noster recenset in timoribus & Persecutionibus Antiochianis Antiq. XII. VI. 408. Impetrato à Græcis Hierosolymis Gymnasio, adduxerunt sibi præputia συγχωρήσαντες καὶ τὴν τῶν αἰδοίων περιτομὴν ἐπεκαλύψαν, ὡς ἂν εἶεν καὶ τὰ περὶ τὴν ἀπόδυσιν ἕλληνες, ut nudi quoque non essent Græcis dissimiles. Celsus l. VII. c. 25. Cutis chirurgi operâ ferro adducta, ut glandem rursus operiat, attrahebatur pellicula, ne amplius dicerentur Apellæ. 1. Macc. I. 15. ἐποίησαν ἑαυτοῖς ἀκροβυστίας. Jerem. IX. 25. minatur Deus, se visitaturum ἐπὶ πάντας περιτετμημένους ἀκροβυστίας αὐτῶν: qui cum fuerint circumcisi, postea præputium attraxerint. Drusius in Præteritis ex Epiphanio ostendit, quod id arte medicâ ope σπαθιστῆρος factum sit. Gravius est, verba sunt ex Epiphanii versione Latina de mensuris & Ponderib. p. 611. hoc quod etiam à circumcisione præputiati fiunt, arte quadam medicâ, per instrumentum attractorium Spathisterem appellatum infernam membrorum cuticulam attrahi sinentes, suturamque admittentes, & glutinatoriis circumdatis præputium rursus superinducunt. — Hanc traditionem Diabolici inventi Esau fratrem Jacob reperisse ajunt ad abnegationem Dei & ad deletionem characteris patrum ipsius. Talis Hebræis משוך dicitur. Epispasmum in Æthiopia locum habere narrant.

58. 1. *Corinth. X.* 8. Ἔπεσον εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. Josephus Antiq. IV. VI. 117. a. habet ἄνδρες οὐκ ἐλάττους τετρακισχιλίων, quatuordecim millia non minus virorum. Numer. XXV. 9. habet textus Hebræus & Græcus, ארבעה ועשרים אלף, τετρακισχιλίων καὶ μυρίων. Apud Josephum est non nisi generalis recensio, aut librariorum oscitantia οἱ μύριοι neglecti sunt, qui si addantur numerus cum numero Num. XXV. consentiet. Quod vero Paulus nonnisi 20000. recenseat videtur hinc esse, quia tantum eos putat qui gladio perierunt, non putatis mille viris primoribus, qui suspendio luebant.

59. 1. *Corinth. XIII.* 4. Οὐ περπερεύεται. Dilectio non in protervum sapit. apud Josephum hoc verbum non inveni. Etymologicum vetus Masuri. Πέρπερος ὁ φλύαρος· ἀπὸ τοῦ περιφέρω. —

60. 2. *Corinth. XI.* 24. Τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον. XXV. 3. Ἀριθμῷ τεσσαράκοντα μαστιγώσουσιν αὐτόν. Joseph. Antiq. IV. VIII. 124. Qui contra fecerit πληγὰς μιᾶς λειπούσας τεσσαράκοντα τῷ δημοσίῳ σκύτει λαβὼν τιμωρίαν ταύτην αἰσχίστην ἐλεύθερος ὑπομενέτω. Qui contra fecerit, plagas una minus quadraginta publicâ scuticâ accipiens illiberalem hanc pœnam sustineat — Judæi Mose vel ipso Deo sapientiores esse voluerunt. Consulendus Fagius ad locum Deuteronomii.

61. 2. *Corinth. XII.* 7. Σκόλοψ ἐν σαρκί. Aliquid ejusmodi de cruciatu immani refert author, quum dira fames obsessos premeret & cibum crudelissimi ex aliis extorquerent: ὀρόβοις μὲν ἐμφράττοντες τοῖς ἀθλίοις τοὺς τῶν αἰδοίων πόρους, ῥάβδοις δ' ὀξείαις ἀναπείροντες τὰς ἕδρας. Acerbissimos cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent, nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo. B. Jud. VI. XI. 932.

62. 2. *Corinth. XII.* 11. 12. 13. Γέγονα ἄφρων καυχώμενος. Ita noster c. Ap. II. p. 1069. g. Non proposui laudes conscribere nostrorum, ἀλλὰ πολλὰ καὶ ψευδῆ κατηγορημένοις ἡμῖν ταύτην ἀπολογίαν δικαιοτάτην εἶναι νομίζω &c. —

63. *Galat. I.* 19. Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου. Sic Flavius Antiq. XX. VIII. 698. b. ἀδελφὸν Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, Ἰάκωβος ὄνομα αὐτῷ. De quo plura in ipso Lexico Flaviano.

64. *Galat. III.* 19. Ὁ νόμος διαταγεὶς δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου. Ita: τοῖς νόμοις δι' ἀγγέλων παρὰ Θεοῦ μαθόντων. Ita Stephanus ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων. Actor. VII. 53. Antiq. XV. VIII. 522. a. Hebr.

Hebr. II. 2. Velim aliquis mihi ostendat unde Josephus hanc veritatem & hanc simul expressionem hauserit, nisi vel à Stephano vel à Paulo. Ex Veteri enim Testamento directe & ad literam non habere potuit, quæ enim Deuter. XXXIII. 2. & Psalmi LXVIII. leguntur, illa ad stabiliendam hanc veritatem eximia sunt, sed inde eliciuntur per consequentiam, phrasis ipsa ibi non extat, ut omnino videatur hic textum N. Testamenti inspexisse, atque eximium hunc florem inde delibâsse. De μεσίτῃ ipse Moses loquens introducitur ἀκροαλὴς ἀφθάρτυ φωνῆς ἐχόμενω. Ego nihil aliud sum quam tanti Numinis Interpres. Antiq. III. IV. 78.

65. *Galat. IV*. 9. Ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα. De velo ait Flav. Antiq. III. VIII. 87. a. Τὰ φάρση ἐκ τεσσάρων ὑφανθέντα τὴν τῶν στοιχείων φύσιν δηλοῖ. Vela è quatuor coloribus contexta elementorum naturam designant: vide ibidem ejus cogitationis deductionem prolixiorem.

66. *Galat. IV*. 26. Ἡ ἄνω Ἱερουσαλήμ. Plane Apostolus in hac Anagoge videtur respexisse ad situm Hierosolymorum. In descriptione enim urbis ampliore quæ legitur de B. J. VI. VI. 912. g. mentio est τῆς ἄνω πόλεως.

67. *Ephes. II*. 12. Ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραήλ. Hoc verbum noster adhibet pro excommunicatione, quum ἀποσυνάγωγος aut aliud non repererim. Locus est Antiq. XI. v. 370. Esdras proposito edicto: ut omnes è captivitate reversi intra biduum aut triduum Hierosolyma convenirent & quisquis per contemtum non adfuerit intra præscriptum tempus ἀπαλλοτριωθησομένων τοῦ πλήθους excommunicetur, bonaque ejus fisco adjudicentur, talis ergo ἀπαλλοτριωθεὶς, erat ut Ethnicus, quos ita Paulus loco dicto vocat.

68. *Philip. I*. 8. Μάρτυς μου ἐστὶν ὁ Θεός. Piissimo exemplo Dei à Paulo in testem invocati, impientissimum Antipatri opponimus, Deum conscientiæ suæ inspectorem obtestabatur, ut evidenti aliquo signo probaret alienum se ab omni culpa — Cum Epicrisi. Is mos est malorum omnium, ut quoties nefarium aliquod facinus aggrediuntur, nihil non sibi permittant, nullo respectu divini Numinis, cum autem suis sceleribus inciderunt in periculum, tum demum illis in mentem venit Deus per cujus invocationem & testimonium volunt eripi —— Antiq. XVII. VII. 594. a. b.

69. *Philip. II*. 10. Καὶ καταχθονίων. Pharisæi animas credunt esse immortales & sub terris earum judicia fieri, ὑπὸ χθονὸς δικαιώσεις τε καὶ τιμὰς, tum præmia quoque contingere ex virtutis aut malitiæ merito. Antiq. XVIII. II. 617. e.

70. *Philip. II*. 25. Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν, καὶ συνεργὸν, καὶ συστρατιώτην μου. Epaphroditi mentionem facit author in Proœmio Antiquitatum, nec non ab initio libri I. contra Apionem, summisque virum laudibus extollit, quem sibi authorem & incitatorem fuisse narrat scribendarum de Antiquitatibus Judaicis Historiarum. Primum autem contra Ap. librum ipsi consecrat, κράτιστε ἀνδρῶν Ἐπαφρόδιτε, Optime Ruffinus reddit: Opulentissime Epaphrodite. Vitam per se conscriptam ita Josephus claudit, σοὶ δ᾽ ἀποδεδωκὼς κράτιστε ἀνδρῶν Ἐπαφρόδιτε τὴν πᾶσαν τῆς ἀρχαιολογίας γραφήν. Eximia hæc laudatio me impulit, cogitarem, nihil ne in antiquis restaret monumentis, unde conjectare liceret, quis tandem esset iste Epaphroditus. Si Laus Christiana Epaphrodito gentili conveniret, eundem cum Pauli esse judicarem, tempus non multum obstaret, uterque splendidus, uterque Romæ, uterque sub Nerone & successoribus. In amplioribus meis Flavianis plura habeo. Ex titulis Epaphroditi Apostolici, qui ἀπόστολος dicitur quibusdam Philippensium Episcopus dicitur, Theodoretus tres esse credidit. Epaphroditus Josephi Neronis Libertus, Neronem morientem confecit ultimo ictu. Hujus servus fuit Epictetus elegantissimus moralium Scriptor.

71. *Coloss. II*. 15. Θριαμβεύσας αὐτοὺς. Triumphi D. N. I. Christi super Principatus & potestates per servos suos Vespasianum & Titum habiti & extrema deletio chirographi à Josepho domestico scriptore fuse describitur Belli Judaici libro VII. c. XXIV. p. 977. cum p. 979. ubi τῆς πομπῆς τὸ τέλος describitur Simonis Gioræ ad Templum Jovis Capitolini deductio atque cæsio, πεπομπευκὼς ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις. Eo enim actu arbitror centrum, summumque finem sepulturæ ceremoniali solenniter impositum, quem mire illustrat & confirmat nummus cum Inscriptione TRIVMP. AVG. qui in Tabula nostra VI. conspicitur primus.

72. 1. *Timoth. II*. 1. 2. Ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχὰς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων· ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων. Hoc pii ex Judæis factitabant, scelerati facere recusabant, sæpius hunc locum Josephus tangit, B. Jud. II. XVII. 809. g. Cœpta Judæorum contra Romanos rebellio, Eleazarus filius Ananiæ Pontificis persuasit his qui sacrificiis ministrabant μηδενὸς ἀλλοφύλου δῶρον ἢ θυσίαν προσδέχεσθαι, ut nullius munus aut hostia qui non esset de Judæorum gente susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atque materia. Rejecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc Pontificibus atque Nobilibus deprecatis, μὴ παραλιπεῖν τὸ ὑπὲρ τῶν ἡγεμόνων ἔθος, ut non præterirent eum morem, quo supplicabatur pro Regibus, nihil tamen acquieverunt. Ita fecerant Judæi pro Ptolemæo Philadelpho pro cujus Salute sacrificia obtulerunt. Quamobrem continuo pro Te, Sororeque Tua & liberis & amicis προσηγάγομεν θυσίας καὶ τὸ πλῆθος εὐχὰς ἐποιήσατο, hostias obtulimus & populus vota fecit pro felici rerum tuarum successu, & pro pacato regni tui statu Antiq. XII. II. 392 g. Pro Regibus Persarum idem factum. Inter Christianos fideles pro Principibus infidelibus Deum exorabant, extat locus Athenagoræ Atheniensis, in fine Supplicationis, quam habuit ad Imperatores, Antoninum & Commodum: "Vos "igitur, qui in omnibus omni modo, tum natu- "ra, tum institutione boni, moderati, humani "& Imperio digni estis, mihi nunc, & cum ob- "jecta confutarim, & quod nos Pii, Justi & ani- "mo contemperati simus demonstraverim, Regali "Capite annuite. Quos obtinere justius est, quod "petunt, quam nos, qui pro Imperio vestro ora- "mus, ut & filius à Patre, sicut æquissimum est "Imperium per manus accipiatis, & ipsum Impe- "rium vestris subjectis omnibus incrementum & ac- "cessionem capiet — &c. —"

73. 1. *Timoth. II*. 14. Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη. Jos. Ant. I. III. 5. ἀναπείθει κακοήθως τὴν γυναῖκα. — Καὶ τὸν Ἄδαμον ἀνέπεισεν αὐτῷ χρήσασθαι. Persuasio quâ serpens erga Evam usus expresse in Sacris notatur Genes. III. At illa quâ Eva usa erga Adamum non exprimitur, nude dicitur: ותתן גם לאישה.

74. 1. *Timoth. IV*. 5. Ἁγιάζεται διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. De Essenorum recepto more testatur B. Jud. II. VII. 785. g. Pulmentum singulis cocus apponit προκατεύχεται δὲ ὁ ἱερεὺς τῆς τροφῆς, deinde voce cibum Sacerdos antevenit, neque gustare quenquam fas est, nisi prius Deo celebretur Oratio. Post finem quoque prandii vota repetunt. Nam & cum incipiunt, & cum desinunt, quasi χορηγὸν τῆς τροφῆς datorem victûs Deum canunt.

75. 1. *Timoth. IV*. 8. Ἡ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν. De Ozia, primum pio deinde cultum Dei deponente Antiq. IX. XI. 319. e. Immortalem illam ac sempiternam potentiam cœpit negligere,

gere, nec religionis nec pietatis admodum observans, αὕτη οὖν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν εὐσέβεια καὶ τὸ τηρεῖν τὰ νόμιμα. Gelenio Ruffinus accuratius reddere videtur, p. 274. Est autem immortalis substantia pietas circa Deum & custodia mandatorum.

76. 1. *Timoth. IV.* 17. Ἐῤῥύσθην ἐκ στόματος λέοντος. Ita Paulus tacite de Nerone. Sic apud Josephum de morte Tiberii Libertus Agrippæ. Τέθνηκεν ὁ λέων. Mortuus est Leo, quod Hebraico sermone pronuntiavit, plenus adhuc metu. Antiq. XVIII. VIII. 636. d. e.

77. 1. *Timoth. V.* 4. De viduis, μανθανέτωσαν ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις —— Moses in Deteronomy τοῦ νόμου, secundum Josephi Ant. IV. VIII. 126. — Non voluptatis causa in matrimonium se convenisse, neque ut collatis in commune facultatibus opulentiores fierent, sed ut liberos acquirerent, qui se in senectute nutriant & necessaria sibi suppeditent.

78. 1. *Timoth. V.* 22. Ἐνώπιον τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων. Obtestatur Apostolus per electos Angelos. Aliud est jurare per Angelos, aliud & maxime diversum obtestari aliquem per Angelos. Angeli enim testes negligentiæ, ambitionis, malæ fidei &c. — Solennis fuit & Judæis usitata per Angelos obtestatio; aut Josephus hanc loquendi formulam ab Apostolo haustam per prosopopœïan Regi Agrippæ in aurea ad Judæos adlocutione adscribit, quando eos in fide Romanorum continere volebat B. Jud. II. XVI. 809. b. μαρτύρομαι δ᾽ ἐγὼ μὲν ὑμῶν τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἱεροὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ, καὶ πατρίδα τὴν κοινήν. Ego testor quidem sancta vestra, sacrosque Angelos Dei, patriamque communem.

79. *Hebr. II.* 2. Ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν. Sic noster in Prœmio Antiquitatum. p. 3. f. Τοὺς μὴ ταῦτα φρονοῦντας, μηδὲ πιστεύοντας ἀπαραιτήτως ἐκόλασεν. In eos, qui neque sapiunt, neque credunt severe admodum animadvertit.

80. *Hebr. IX.* 4. 5. Σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων, χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν, ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης. De iis quæ in arca continebantur author variis locis & temporibus, quæ huc proferam, ut collatio quibus visum sit, institui possit. *a.* In Tabernaculo Moses juxta sententiam nostri reposuit in arcam δύο πλάκας, tabulas decem præcepta continentes, in utraque quina, & in singulis paginis duo cum dimidio, ipsamque arcam intra adytum recondidit. *b.* In Templo ejusque inauguratione postquam Antiq. VIII. II. 263. translationem arcæ in adytum Templi exposuisset, ita scribit εἶχε δ᾽ ἡ κιβωτὸς οὐδὲν ἕτερον ἢ δύο λιθίνας πλάκας αἳ τοὺς δέκα λόγους τοὺς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ λαληθέντας. Continebat arca nihil aliud, quam decem præcepta, Dei ore in monte Sina prodita. De restitutione arcæ in Templo secundo author noster nihil, de Pompeji ingressu quum agit Antiq. XIV. VIII. & Bell. Jud. l. I. c. V. quoque de arca & quæ in ea fuerint, nihil, imo Florus appellat inania Sacra; nihil tandem de arca & contentis in Triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo, B. Jud. VII. XXIV. Legem Judæorum in palatio servari jussam. At illa Lex non sunt binæ istæ Tabulæ quæ in arca reconditæ, sed una, ut arbitror, ex Megillis. Quod arca inter quinque quæ Templo secundo defuerunt ex præcipuis fuerit tum Rabbini reliqui docent, tum multis ex iis Galatinus in arcanis Catholicæ veritatis, ut nugivenduli sint, qui hæc in Templo S. Johannis Lateranensis Romæ ostendant.

81. *Heb. IX.* 24. Εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν. Antiq. III. V. 81. f. g. Tertia pars quæ intra quatuor columnas continebatur sacerdotibus inaccessa ὡς οὐρανὸς ἂν εἴη τῷ Θεῷ cœlum Dei quodammodo repræsentabat.

82. *Hebr. XI.* 29. Διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν. Verum transitum Paulus adducit. Hoc miraculum noster Ant. II. VII. p. 68. extenuat & cum Pamphylico Alexandri M. tempore transitu obliquo, observato æstu confert, tamen sui quasi oblitus dum vocem ἀντιπέραν adhibet, omnino fateri cogitur verum fuisse transitum ἐσώθησαν εἰς τὴν ἀντιπέραν γῆν ἀπαθεῖς, in adversum littus evaserant Hebræi. Philo mediam scissuram vocat, & de vita contemplativa p. 1215. deductis violenter aquis & utrinque consolidatis in parietum speciem medium interstitium, latamque viam præbuit. Josippon Gor. l. VI. c. XXXVIII. idem asserit atque orationi Mosis illud adscribit.

83. *Hebr. XI.* 38. Ἐν σπηλαίοις. Id plane sub Antiocho ita contigisse docet noster Antiq. XII. VIII. p. 411. d. Καὶ ἐν τοῖς σπηλαίοις διῆγον Judæus quidam. Si cui est cordi religionis incolumitas, me sequatur, ait, cum dicto in desertum se contulit, ibique victitabant in specubus —— Nec mirum cui natura locorum & Davidis fata ac facta cognita sunt.

84. 2. *Petr. I.* 1. Ἰσότιμον πίστιν. Fides utique est, quæ habet æque pretiosa dogmata sed deinde etiam hæc, quæ easdem prærogativas, eadem jura ac privilegia habeat. Antiq. XII. III. 398. b. hoc sensu posteriore: ἐν αὐτῇ τῇ μητροπόλει Ἀντιοχείᾳ πολιτείας αὐτοὺς ἠξίωσε, καὶ τοῖς ἐνοικισθεῖσιν ἰσοτίμους ἀπέδειξε Μακεδόσι καὶ Ἕλλησιν. Seleucus Nicanor in ipsa Metropoli Antiochia jus civitatis Judæis dedit, voluitque pari ibi cum Macedonibus & Græcis conditione degere.

85. 2. *Petr. I.* 16. Σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες. In Prœmio Antiquitatum testatur auctor, cæteros Legislatores τοῖς μύθοις ἐπακολουθήσαντας, priscas fabulas esse secutos, unde Theologia illa Gentilium Mythologice, in qua, ut noster meminit, id maxime aspernandum, quod de Diis suis multa scelestia, turpia, peccaminosa finxerint; talem Mosen non fuisse ait, nihilque Dei magnificentiâ indignum prædicâsse, quod maxime utroque adversus Apionem libro urget.

86. 2. *Petr II.* 16. Ἄφωνον ἐν ἀνθρωπίνῃ φωνῇ φθεγξάμενον. Non tantum rem, sed & verbum & phrasin habet noster: Κατὰ βούλησιν Θεοῦ φωνὴν ἀνθρωπίνην λαβοῦσα ἡ ὄνος κατεμέμφετο τὸν Βάλαμον. Ant. IV. VI. 112. Imitatur Petrum magis quam locum Numer. XXII.

87. 1. *Johan. III.* 2. Ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστι. De Amenophe Ægyptiorum Rege Contr. Ap. I. 1054. testatur quod voluerit videre Deos ἐπιθυμῆσαι Θεῶν γενέσθαι θεατήν. quod Sacerdos dixerat fieri posse, si provinciam à leprosis purgaret. Tota illa contra Apionem disputatio non tantum invisibilitatem Dei sapientioribus Ethnicorum creditam ostendit: nam cur Amenophis cupivit videre Deos, si tot Ægyptiorum simulachra pro Diis habita sunt? sed & visionem Dei esse aliquid spirituale & mentis non corporis. —— .

88. 1. *Johan. III.* 5. 6. 7. *f.* Ὁ ἁμαρτάνων οὐκ ἔγνωκεν αὐτόν. Cum peccaverint homines, tunc agnoscunt ab aliis, quam legem probantur esse prævaricati. Co. Ap. II. 1072.

89. *Apocal. IV.* 4. 10. Εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι. Plane hic numerus exprimitur ad imitationem viginti quatuor ordinum in Sacerdotio Levitico. Joseph. de Vita sua p. 998. b. Ἐμοὶ δ᾽ οὐ μόνον ἐξ ἱερέων ἐστὶ τὸ γένος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς πρώτης ἐφημερίδος τῶν εἴκοσι τεσσάρων. Ego autem non solum ex Sacerdotum oriundus sum genere, verum etiam ex vice prima inter viginti quatuor illas, quas inter non mediocre discrimen est. Sub Davide hi 24. ordines instituti, de quo apud Goodwinum videre est. Vide hic Luc. I. 8.

90. *Apocal. VI.* 6. Χοῖνιξ σίτου. Apud Josephum non-

nondum reperi. Septuaginta apud Ezechiel. XLV. 11. vocem בת ita reddunt τὸ δέκατον τοῦ γομὸρ χοίνιξ. Præstat victum diurnum unius hominis. Modius Ægyptius aut Italicus habet choinicas octo. Badi liquidorum descriptionem habemus Antiq. VIII. II. 259. Salomon Regem Tyriorum præmiis est muneratus, frumenti annuos bis mille coros mittendo, & totidem olei bados. Ὁ δὲ βάδος δύναται χωρῆσαι ξέστας ἑβδομήκοντα, καὶ δύο, Badus autem continet sextarios 72. —— .

91. *Apocal. VII.* 16. Οὐδὲ πᾶν καῦμα. Essenorum dogma οὔτε νιφετοῖς οὔτε καύμασι βαρυνόμενον —— Ultra Oceanum animas pie defunctorum degere, quod etiam Græcorum dogma est, ubi eis reposita sit fruitio: illic quippe esse regionem, quæ neque imbribus, neque nivibus, neque æstibus aggravetur. B. Jud. II. VII. 708.

92. *Apocal. XI.* 2. Μῆνας τεσσαράκοντα δύο. Hos tres cum dimidio annos qui quadraginta duos menses efficiunt prophetice ad futura respicientes, ex phrasi præterita sub Antiocho gesta respicere evidens est: habemus de duratione persecutionis Antiochi locum B. Jud. VI. XI. 929. ἠρημώθη δ' ἔτη τρία καὶ μῆνας ἓξ τὸ ἅγιον. Confer etiam Antiq. X. XII. 355. & ex Judæis apud Galatinum in Arcan. l. IV. c. XXI. p. 265. Grotiumve de veritate Relig. Christianæ, aliosve.

93. *Apocal. XI.* 6. Ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ. Alluditur ad id quod Achabi temporibus gravis pœnæ loco accidit. Aut quorundam opinione etiam in Ægypto, ubi multis creditur Nilus pluviæ loco esse, quod tamen Flavii testimonio confutatur, ait enim Antiq. II. IV. 53. μήτε ὕοντος τοῦ Θεοῦ. Fames crescebat in Ægypto, nec aderat remedium, neque flumine agros rigante, neque ullis de cœlo pluviis. Ergo præsupponit in Ægypto dari pluvias, nec solam Nili exundationem pro pluviis esse. Loca Ægypti perplui Vanslebius in Itinerario testatur. Loca quæ non perpluuntur Plinius memorat Ægypto non recensitâ.

94. *Apocal. XIII.* 6. Μῆνας τεσσαράκοντα δύο. Vide supra Apoc. XI. 2. v. I. Κέρατα δέκα. v. II. κέρατα δύο &c. —— Per cornua Regna intelligi Josephus etiam ex Daniele habet. Antiq. X. XII. 354. Τὰ δὲ κέρατα σημαίνειν τοὺς βασιλεύειν μέλλοντας. &c. — Sed hoc ipsum in ipsis priscorum Regum nummis sisti ex Alexandri, Lysimachi arietinis, maxime autem ex Antigoni hircinis constat, Sacerdos Judæorum ad Alexandrum dixerat: Tu hircus ille caprarum es. Hoc pluribus prosequor in voce κέρας.

95. *Apocal. XVII.* 4. Ἡ γυνὴ ἡ περιβεβλημένη πορφύραν καὶ κόκκινον — — ἔχουσα χρυσοῦν ποτήριον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς &c. — Hæc descriptio falsæ Ecclesiæ sub titulo insignibusque regni etiam ad Regnorum publica insignia pertinet, quæ jam olim vigebant. Darius Hystaspis juxta Josephum. Nothus juxta alios, solventi propositas quæstiones promisit πορφύραν ἐνδύσασθαι καὶ ἐν ἐκπώμασι χρυσοῖς πίνειν. &c. — plura Antiq. XI. IV. 360.

96. *Apocal. XVIII.* 12. Inter merces Babylonicas etiam sunt vasa χαλκᾶ, vasa ænea. Erat species æris omni auro atque argento pretiosior. Antiq. XI. V. 369. b. Χαλκᾶ σκεύη χρυσοῦ κρείττονα σταθμοῦ ταλάντων ιβ'. Dedit ei Xerxes vasa ærea auro meliora, pondo talentorum Duodecim. Nisi aliquot Sæculis hæc Xerxis donatio præcessisset Corinthiorum excidium, statuere proclive esset fuisse vasa æris Corinthii, de cujus origine Florus l. II. c XVI. sed idem noster de ære Salomonæo recenset Ant. VIII. III. 225.

97. *Apocal. XVIII.* 12. Ξύλον θύϊνον. Et omne lignum Thyinum, Vulgata & Beza. Est ἅπαξ λεγόμενον non tantum in Sacris, verum & ferme in profanis. Syrus interpres & alii quidam translatores à speciali denominatione ad generalem transeunt, vertentes ligna aromatica, Θυΐα, θυΐα Theophrasto est arbor odora. Ophirina ligna noster πεύκινα vocat, Antiq. VIII. II. 271. de Thyino Suidas singulare habet: Sub Zenone Imperatore Barnabæ Apostoli & comitis D. Pauli reliquiæ in Cypro sunt inventæ, & in pectore Barnabæ Euangelium secundum Matthæum, quod folia Thyina habebat, ἔχων πτυχία θύϊνα.

98. *Apocal. XIX.* 16. Βασιλεὺς βασιλέων καὶ Κύριος Κυρίων. Tales titulos sibi arrogarunt prisci, qui alios sub se Reges habuerunt. Susacus, σεσόστρις Ægypti Rex sibi titulum dedit: Βασιλεὺς βασιλέων, δεσπότης δεσποτῶν. De Xerxe, qui in Sacris Arthasastha Jos. Antiq. XI. V. 368. a. Βασιλεὺς βασιλέων Ξέρξης Ἔσδρᾳ ἱερεῖ. Hoc nomen etiam legitur in Arsacidum nummis Tab. II. 16. in Zemiscis. Tab. VII. n. 55.

99. *Matth. XXIII.* 35. Ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου. Nomen justi Abeli specialissime datum. Ita & noster. ὁ νεώτερος δικαιοσύνης ἐπεμελεῖτο. Abel junior justitiam colebat. Antiq. I. III. 6. Etiam hic Codicem N. T. inspexisse videtur author.

100. *Actor. XXVIII.* 13. Δευτεραῖοι ἤλθομεν ποτιόλους. Secundâ die venimus Puteolos Numero 50. egimus de diversis parallelis itineris Paulini & Flaviani, inter quæ & hoc, quod Puteolos appulerunt: Puteoli Græcis alio nomine δικαιαρχίας potius veniunt, quo titulo sæpe apud Flavium occurrunt, verum etiam ποτιόλων. In Vita Joseph. p. 999. Διασωθεὶς εἰς τὴν Δικαιαρχίαν ἣν Ποτιόλους Ἰταλοὶ καλοῦσιν. Navem conspicati 80. ferme nostrum feliciore usi natatu in eam recepti sumus. Ita servatus Dicæarchiam sive Puteolos, ut Itali vocare malunt familiaritatem contraxi cum Alituro &c. —— Puteoli urbs ad mare, ut Florus habet, Emporium, Colonia, statio navium, ubi Judæi rem suam habebant, id quod ex Cicerone manifestum est. Quæro abs Te, Vatini, missus ne sis à me Consule Puteolos, ut inde aurum exportari argentumque prohiberes? in eo negotio cum te non custodem ad continendas, sed portitorem ad partiendas merces missum putares, cumque omnium domos, apothecas, naves furacissime scrutarere hominesque negotia gerentes judiciis iniquissimis irretires, mercatores è navi egredientes teneres, conscendentes morarere: teneasne memoria tibi in conventu Puteolis manus esse allatas? ad me Consulem Puteolanorum querelas esse delatas? Ubi aurum exportari prohibitionem de prohibitione auri à Judæis inde Hierosolymas quotannis exportari soliti commentatores exponunt. De Obeliscis ab Augusto & Cajo ex Ægypto Puteolos translatis Plinius narrat. Agrippa ad Tiberium profecturus Puteolis appulit, Antiq. XVIII. VIII. 630. e. Topographicam Puteolorum Tabulam exhibet Jac. Laurus in antiquo Urbis splendore: Zurentum vocatur à Gorionide.

Hanc Centuriam speciminis saltem loco damus; possent enim in sexcenta alia Scripturæ etiam Novi Testamenti loca pura sisti, quibus aliquid vel ex Josepho lucis affunditur vel ex Scriptura ipsi. Majores nostri labores ex quibus hæc excerpsimus, in modum Lexici conscripti, justum & magnum Volumen in Folio habent & quasi Concordantiam, infinitis Observationibus refertam, cumprimis in iis quæ ad Geographiam pertinent, quibus parum aut nihil desit, dein quæ rem Numismaticam veterem illustrant; consignata enim sunt non paullo minus quam mille Hebræa, Græca, Romana Numismata quæ omnia vel absolute vel quodammodo ad hunc Authorem referri possunt.

I. B. OTTII
SPECIMEN LEXICI FLAVIANI.
EXCERPTA EX LITERA A.

'ΑΒΑΡΊΣ, Mons, 'ΑΒΑΡΕΊ.

1. Ως δ' ἐπὶ τῷ ὄρει τῷ Ἀβαρεὶ καλυμένῳ ἐγένετο. Ut in monte Abari vocato constitit Moyses, qui celsus è regione Hierichuntis attollitur, & condescendentibus late Chananææ terræ exhibet prospectum, Senatum dimisit. Antiq. IV. VIII. 132. c. al. Lat Fr. 105. Ἀβαρεὶ ab עברים ἀβαρεὶς, ut γαριζεῖα, גריצים. Melius Mons Abarin qs. πειραὸν, Mons Jordani imminens ad Trajectum, vide observ. Bernardi, p. 320. Geographus Judæus eum vocat partem montis Nebo. Num. XXXIII. 47. 48. Chaldæus habet: Et profecti de Abron Dibiathaim manserunt ad montes Abarim ante Nebo. Profectique de montibus Abarim manserunt in planicie Moab, juxta Jordanem, Jericho. Hebr. לפני נבו παρενέβαλον ἐπὶ τὰ ὄρη τὰ ἀβαρεὶμ ἀπέναντι ναβαν. Num. XXVII. 12. Deut. XXXII. 49 עלה אל־הר העברים הזה הר־נבו אשר בארץ מואב. Ascende in montem Abarim sive transituum illum montem Nebo, qui in terra Moab, qui super facies Jericho; quo loco non *ante Nebo*, sed ipse Nebo vocatur. LXX. τὸ Nebo h. l. omittunt: ἀνάβηθι εἰς τὸ ὄρος τὸ ἀβαρεὶμ, ὅ ἐςὶ ἐν γῇ Μωάβ. Chaldæus Hebræo similis, Hieronymus in locis Hebraicis Abarim, in transitu, quod significantius Græcis πέραν dicitur.

'ΑΙΣΧΥ'ΝΗ.

1. Τῶν ἀνθρωπίνων ἁμαρτημάτων εἰς τὰς Θεὰς τῷ λόγῳ τὴν αἰσχύνην μετέθεσαν. Ruf Humanorum delictorum confusionem in Deos suos sacrilego sermone verterunt. G. Pudenda hominum peccata in Deos suos verbis transtulerunt. Procem. Antt. 20.

2. Καὶ τὴν αἰσχύνην ὕπαιθρον ἔχοντες. R. Confusionem manifestam facientes. Hæc verba Gelenius interpres, & codex ejus Græcus non habet, neque leguntur in textu Hebraico, sensus tamen non malus.

'ΑΚΑΝΘΩ'Ν.

1. Καὶ τὴν χρυσῆν ἀποσύρει τῷ ἀκανθῶνος κεφαλήν. Zabidum multa quiete ad templum venisse, & aureum detraxisse asini caput. C. Ap. II. p 106. 7. A. Bochartus debere legi κάνθωνος, quæ vox asinum ingentis magnitudinis significet. Vide epistolam nostram apud Hasæum, Dissert. de crimine Asini adorati. huc referendus versus Juvenalis, Satyr. XIV. v. 97.

> *Quidam sortiti metuentem Sabbata patrem*
> *Nil præter nubes, & Cilli numen adorant.*

Cillus, κίλλος, & ὄνος. Hasæus, p. 4. 5. vide etiam Dissertationem Relandi.

"ΑΜΠΕΛΟΣ.

1. Εἶχε δὲ καὶ τὰς χρυσᾶς ὑπὲρ αὐτῆς ἀμπέλυς, ἀφ' ὧν βότρυες ἀνδρομήκεις κατεκρέμοντο. Interior porta tota inaurata erat, desuper autem habebat aureos pampinos, unde racemi staturâ hominis pendebant, & quia contignatio intercedebat, templum exteriore humilius videbatur. B. J. VI. c. VI p. 717. d. e. Froben. p. 783: vide & Ant. XIV. c. IV. p. 394. L. XV. c. XIV. p. 453. ejusd. Rufini. Hinc Ethnici accusabant Judæos, quod Bacchum colerent, Tacitus vitis aureæ mentionem facit. "Sed "quia Sacerdotes eorum tibiâ, tympanisque con-"cinebant, hederâ vinciebantur, *Vitisque aurea* "Templo reperta, Liberum Patrem coli Domito-"rem Orientis quidam arbitrati sunt." Et quidem quod ad vitem auream attinet, id Josephus confirmat, erat confecta ex auro mundo, quod Gorionides expresse ostendit: fecit Herodes vitem de auro mundo, & posuit in summitate columnarum, cujus pondus erat 1000. talentorum aureorum. Hinc creditum fuit illos Bacchum adorare; aliam tamen rationem fuisse Theologi norunt; credibile enim vitem in Templo auream repositam fuisse in memoriam insignis ejus palmitis Escolentis. Num. XIII. 23. Jos. Antiq. III. c. XVII. p. 87. Frob. Confer Tab. I. num. Sam. 20 — 23. Relandum, Florum, Buxtorfii exercitationes.

'ΑΝΑΝΕ'ΩΣΙΣ.

1. Περὶ τὴν ἀνανέωσιν τῶν θεῶν ἡδονῇ. Magna erat lætitia ob reductos ritus patrios apud Maccabæos, sive Asmonæos. Ant. J. XII. XI. 416. a. ad 1. Maccab. IV. 52. hoc festum vocabant φῶτα; in N. T. ἐγκαίνια. Joh. X. 22. de eo vide Otthonis Lex. Rab. 205. Reland. Antiq. S. 499. & numorum nostrorum Tab. I. 4 —— 17.

EXCERPTA EX LITERA O.

'Ο Ἡ ΤΟ'.

1. Ἐν τοῖς τοῦ Διός. In Templo Jovis. C. Ap. l. I. p. 1043. a. plane ut in N. T. Luc. II. 49. ἐν τοῖς τοῦ πατρός. In Templo Patris mei. Capell. Spicileg. 54. Fullerus in Miscellan. 519. Syrum adducit, hanc phrasin ita paraphrasizantem דבית אבי, nonne sciebatis, quod in domo patris mei me oportet esse? ex Chrysostomo Serm. Genes. LII. locum habet: ἐν τοῖς τοῦ δεσπότου, in iis locis, quæ ipsius Domini.

"ΟΒΕΛΟΣ.

1. Κατὰ κορυφὴν χρυσέυς ὀβελὰς ἀνεῖχε τεθηγμένυς. Templum in summo aureis verubus horrebat acutissimis, ne ab insidentibus avibus pollueretur. B. Jud. VI. VI. 918. c. Proverbii loco dicitur apud Siracum, ἐπὶ ἐπάλξεων πόλεων περιπατεῖν, ambulare quasi in summis fastigiis turrium. Zehner. Adag. Cent. VI. ad. 75. Blondellus contra Baronium in fine p. 25.

'Ο-

Ὅθεν.

1. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς. Unde & nos. Ant. I. 1. 7.

Ὄθων. Otho Cæsar.

1. Ἀνῄρητο μὲν γὰρ κατὰ μέσην τὴν ῥωμαίων ἀγορὰν γάλβας, ἀποδεδειγμένος δὲ αὐτοκράτωρ ὄθων, ἐπολέμει οὐιτελλίῳ βασιλειόντι, τοῦτον γὰρ ᾕρητο τὰ κατὰ γερμανίαν τάγματα, καὶ γινομένης συμβολῆς κατὰ Φρηγδιακὸν τῆς Γαλατίας πρός τε οὐάλεντα καὶ καικίνναν, τοὺς οὐιτελλίου στρατηγοὺς, τῇ πρώτῃ μὲν ἡμέρᾳ περιῆν ὄθων, τῇ δευτέρᾳ δὲ τὸ οὐιτελλίου στρατιωτικὸν, καὶ πολλοῦ φόνου γινομένου διεχρήσατο μὲν ὄθων ἑαυτὸν, ἐν Βριξέλλῳ τὴν ἧτταν πυθόμενος, ἡμέρας δύο, καὶ τρεῖς μῆνας κρατήσας τῶν πραγμάτων. Creatus Otho Imperator — —— primo die Otho superavit —— Otho autem apud Brixellum semet occidit. B. Jud. V. VIII. 896. Nummos Othonis habet Tab. V. num. 20.

2. Ἀπεδείχθη δὲ αὐτοκράτωρ ὄθων. Et Otho declaratus fuit Imperator. B. J. V. VI. κθ. p. 893. d. Disce ex Josepho, non scribendum esse *Otto*, quod multi faciunt, sed *Otho*, hanc Josephi scriptionem nummorum Inscriptiones confirmant.

Οἰκεῖος.

1. Κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν. Proprio ordine. Suo quævis ordine. Ant. procem. §. 15.

2. Καὶ οὐ κατ' οἰκείαν ἰσχύν. Et non propriâ subsistere virtute: al. Non nostris viribus, sed ipsius voluntate contingere. Antiq. I. VIII. p. 16. a. al. p. 37.

Οἰκία.

1. Ἀνῆκε γὰρ αὐτοῖς τὰ ὑπὲρ ἑκάστης οἰκίας. Remisso ab Agrippa eis tributo, quod soliti erant in singulas ædes pendere. Ant. XIX. v. al. VI. p. 675. d. Tributum quod Agrippa remitit non fuisse Capitationem vult Camero Myroth. 54.

Οἰκοδομέω.

1. Τῷ τὸν ἑαυτοῦ μέλλοντι βίον οἰκοδομήσασθαι. R. Quisquis suam vitam bene gubernaturus. G. Vitam suam recte dispposituro. Pro. Ant. 17.

Οἶκος.

1. Κειμήλια συνελόντι δ' εἰπεῖν, πᾶς ὁ Ἰουδαίων σεσώρευτο πλοῦτος, ἀνασκευασμένων ἐκεῖ τῶν οἴκων τῶν εὐπόρων. Quin etiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incendunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, omnesque Judæorum congestæ divitiæ, quod opulentissimus quisque illuc totas domos exhauserat. B. J. VII. XI. 959. g. Sic male congestæ opes male dispereunt, ego enim illud sic accipio, ut omnino hic pœna extet illius peccati, cujus mentionem facit Servator Marc. XII. 40. οἱ κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν.

2. Σὺ γὰρ, εἶπεν, οἶκον μὲν αἰώνιον ἔχεις, ὦ Δέσποτα. Tu quidem, *inquit Salomon in Dedicatione Templi*, sempiternam domum habes, Domine, nec ignoramus, Te Tibi ipsi hanc universi molem condidisse. Ant. VIII. II. 264. Quam eleganter ex Gentilibus aliquid ejusmodi confessus est Euripides!

Ποῖος δ' ἂν οἶκος τεκτόνων πλασθεὶς ὕπο δέμας τὸ θεῖον περιβάλοι τοίχων πτυχαῖς. Quænam domus sit fabricata? quâ manu? quâ contineri possit immensus Deus?

Οἰκουμένη.

1. Οὐ τὰ μὲν ὑμέτερα πρὸς τῶν προσοίκων ἐθνῶν ἡττήθη πολλάκις, ἡ δὲ ἐκείνων ἰσχὺς διὰ τῆς οἰκουμένης ἀνίκητος; μᾶλλον δὲ καὶ ταύτης ἐζήτησάν τε πλέον· οὐ γὰρ ἐξήρκησεν αὐτοῖς ὅλος εὐφράτης, ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν, οὐδὲ τῶν προσαρκτίων ἴστρος; ἥτε μεσημβρινὴ μέχρι τῶν ἀοικήτων ἐρευνηθεῖσα λιβύη; καὶ γάδειρα πρὸς ἑσπέραν· ἀλλ' ὑπὲρ ὠκεανὸν ἑτέραν ἐζήτησαν οἰκουμένην, καὶ μέχρι τῶν ἀνιστορήτων πρότερον βρεττανῶν διήνεγκαν τὰ ὅπλα: Nonne scitis vestram, ô Judæi, civitatem à conterminis gentibus frequenter esse superatam? Romanorum autem virtus per totum orbem invicta percurrit, imo etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt: Neque enim sufficit eis ad Orientem quidem totus Euphrates, ad Septentrionem Ister, neque in Meridie solitudine tenus perscrutata Libya, neque in Occidente Gades, sed ultra Oceanum alium quæsiverunt *Orbem*, & usque ad Britannias inaccessas prius arma & exercitum transtulerunt. B. J. II. XVI. 805. g. ad L. Fr. 684. Eximius locus, qui doceat, quam vere Lucas scripserit, Euang. II. 1. Cæsarem Augustum edictum dedisse, quod describeretur totus terrarum Orbis, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, quod aliqui ὑπερβολικῶς dictum, vel à Romanis ita usurpatum interpretantur, atque typice ita sumtum volunt, quemadmodum mystice Romana moderna Ecclesia se Oecumenicam appellari, ab aliquot sæculis postulat. Quam late pateat illa Pop. Rom. οἰκουμένη, Cicero Oratione de Provinciis Consularibus n. 31. declarat, ostendens, post Cn. Pompeji victorias universum orbem terrarum esse pacatum. "Possum, *inquit*, de "omni regione, de omni hostium genere dicere; "nulla gens est, quæ non aut ita subacta sit, ut "vix extet, aut ita domita, ut quiescat, aut ita "pacata, ut victoriâ nostrâ imperioque lætetur.

2. Οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ τῆς οἰκουμένης πάντες εἰσὶ ῥωμαῖοι. Quos in bella de solitudinibus aliquibus socios accipietis? Siquidem omnes qui in orbe habitabili degunt Romani sunt, nisi forte quis vestrum spes suas ultra Euphratem porrigat? B. Jud. II. XVI. 808. a.

Οἰνοχόος.

1. Τῶν δὲ αἰχμαλωτισθέντων τις Ἰουδαίων οἰνοχόος τοῦ βασιλέως ἀρταξέρξου νεεμίας ὄνομα. Cæterum quidam ex captivis Judæis, pincerna Regis Xerxis Nehemias nomine, deambulans — Antiq. XI. v. 371. a. ita legimus Nehem. I. fine. καὶ ἐγὼ ἤμην οἰνοχόος τῷ βασιλεῖ. Origenes responsione ad Africanum, ex edit. Wetstenii habet p. 243. Νεεμίας οἰνοχόος τοῦ βασιλέως καὶ εὐνοῦχος αὐτοῦ. Pincerna & Eunuchus, ubi in Notis eruditissimis ex Huetio infert alium Origenis locum, qui itidem Neemiam Eunuchum appellat, quasi imperitiâ linguæ Hebrææ lapsus εὐνοῦχον pro οἰνοχόῳ posuerit, sed quum alio loco voces distincte conjungat, Orientalium Regum famuli plerique Eunuchi fuerunt. Pincerna Hebræis est משקה, vide eundem Wetstenium, p. 225. 226.

Οἴομαι, Οἶμαι.

1. Ὠήθη δεῖν τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνης πείρας μεταλαμβάνειν. R. Infudit hominibus esse participari. G. Censuit pro se unumquemque adniti oportere. Procem. Ant. 20.

2. Ἐφ' οἷς αὐτοὺς εὐδαιμονήσειν ᾤετο. Serpens invidiam habuit, in quibus eos arbitrabatur esse felices. G. Invidebat eis felicitatem venturam. Ant. I. I. al. III. §. 12.

3. Οἰόμενος συμφορᾷ περιπεσεῖσθαι παρακούσαντας. R. Quos putans serpens per inobedientiam calamitati succumbere. G. Ratus in calamiratem casuros. ib. §. 12.

Οἷος.

1. Καθ' ὅσον οἷοί τε καὶ πείρεσθαι κατακολουθεῖν. R. Quan-

Quantum virtus esset, hunc sequi tentaret. G. Imitari quantum in suis viribus est & sectari conetur. Pro. Ant. 17.

2. Καὶ τὸ τέλ☉ οἷον ἀπέβη. Qualis vel quis eventus fuerit. Pr. Ant. §. 3.

ʼΟΚΝΈΩ.

1. Τὰ ἐναντιώτατα περὶ τ̃ αὐτῶν λέγειν οὐκ ὀκνοῦσι. Etiam libris se invicem Græci arguunt, & valde contraria de rebus eisdem non piget eos dicere. Cont. Api. I. 1034. g.

ʼΌΚΝΟΣ.

1. Ὄκν☉ μοι ᾗ μέλλησις ἐγίνετο. Mihi segnities tarditasque successit. G. Cunctatio quædam ac segnities mihi incessit: Procem. Ant. §. 6.

ʼΟΚΤΏ.

1. Καὶ ταῦτα ᾠκοδόμησεν ἔτεσιν ή. R. Quæ cum octo annis ædificâsset. G. Absolutoque octo annis ædificio. Antiq. XV. xiv. 545. g. Quæritur quomodo hoc conciliari possit cum eo quod habetur Johan. II. 20. Τεσσαράκοντα ᾗ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς ὗτ☉. Qui volunt hanc ædificationem Zorobabelicam innui, nihil habent quod in hoc loco difficultatis inveniant; sed illi, qui Judæorum ad Iesum verba ad Herodianam extructionem applicant: Placet ergo huc apponere diversorum de hac re sententias, & eorum qui 46. annos ad Herodis tempora putant, quibus intellectis facilis erit cum textu conciliatio. Joh. Wolphius Commentario in Ezram c. VI. v. 15. p. 77. b. vult: Judæos non præcise hæc narrâsse, sed eum arripuisse numerum, qui vero propior esset, itaque juxta Eusebium numerat 44. Eusebium recensens, qui totidem ponat à Cyro ad sextum Darii. Grotius censet largius eos computare ædificationem sub Persarum Regibus, comprehensis etiam annis, quibus interruptum opus fuerat, quo majorem Iesu invidiam facerent. Calovius Calvininianos vellicat, quod 46. annos de Zorobabelico Templo explicent, cum potius aut 139. si Darius Nothus intelligatur, aut tantum 39. si Hystaspen posuerimus, occurrant: quasi hæc de religionis capite esset Disputatio, qui tamen ipse statim nubem Reformatorum affert, qui istum calculum de Herodianâ ædificatione explicant, tanta est apud istum consuetudinis in contradicendo vis & describendi aptitudo — Ad Herodem hos annos 46. refert Capellus. Cœpit extructionem Herodes anno regni sui 18. computando regnum non à declaratione Romanorum, sed ab expugnatis Hierosolymis, sedecim ante mortem annis. Christus circa finem dierum Herodis natus triginta habuit annos, quando hoc ipsi cum Judæis colloquium fuit. A primis ab Herode jactis ædificandi fundamentis ad id momentum numerantur anni 46. Octo anni, quorum mentionem Josephus facit non obstant, quia semper aliquid additum, Agrippæ demum Junioris tempore absolutum. Videntur ergo hoc voluisse Judæi, jam ab annis 46. cœpta est ab Herode hujus Templi structura, nec dum est absoluta, & tu &c. Vide Ἱερὸν, n. 1.

2. Ἑορτὴν ἄγομεν ἐφ' ἡμέρας ὀκτὼ, τὴν τ̃ ἀζύμων λεγομένην. Festa per octo dies celebramus, quos vocamus azymorum. Antiq. II. v. 65. d. Exod. XIII. 6. 7. Septem dies injunguntur, qua de re vide in voce ἄζυμα, n. 1.

ʼΌΛΕΘΡΟΣ.

1. Ἀψαμένοις ἐξ αὐτῦ ὄλεθρον γενησόμενον. R. Perditionem esse venturam. G. Confestim exitium ejs affuturum. Ant. I. 1. al. III. §. 12. Genes. II. 17. Θανάτῳ ἀποθανεῖσθε, מות תמות. Quod Josephus ὄλεθρον appellat, hoc Scriptura mortem vocat & quod in Hebraico textu singulari effertur numero, hoc plurali efferunt Græci. Vehemens atque acris Erasmo cum Beza de hujus vocis sensu intercessit disputatio, occasione loci 1. Cor. V. 5. Erasmo in confirmatione thesium suarum 217. 218. pertendente vocem ibi non extinctionem affectuum carnis, sed mortem corporis notare; & videtur Erasmus hoc Flavii loco parum juvari.

ʼΟΛΑΥΜΙ.

1. Τισὶ ᾗ τ̃ Ἰουδαίων ἐδόκει ὀλωλέναι τ̃ ἡρώδου στρατόν. Apud Judæos autem fuit opinio justâ ultione Numinis deletum Herodis exercitum. Quibusdam Judæorum videbatur ideo perisse Herodis exercitum. Ant. XVIII. VII. 626. f. Vide ὄλεθρ☉.

ʽΟΛΟΚΑΥΤΌΩ.

1. Θύσας τὴν παῖδα ὡλοκαύτωσεν — ad præfinitum terminum Pater Jephtha mactatam filiam holocautoma obtulit. Ant. V. x. 158. ad Judic. XI. 31. du Guet explicat de voto cœlibatûs Act. Lips. 1703. p. 215.

ʼΟΛΌΚΛΗΡΟΣ.

1. Δεῖ γὰρ ὁλοκλήρους ἀρχιερᾶσθαι. Antigonus Hyrcani auriculas dentibus truncat, ut ne solutus quidem mutatis rebus unquam Pontificatum recipiat, ab *integris* enim celebrari sacra oportet: B. J. I. XI. p. 732. c. in Ed. Bernardi edit. p. 42. in Eras. Lat. Frob. 617.

2. Τῦ νόμου τ̃ ὁλοκλήρων εἶναι τὴν τιμὴν ἀξιοῦντ☉. Quando lex hunc honorem nonnisi ei, qui integro sit corpore adjudicat. Ant. XIV. XXV. 497. Dum lex hunc honorem jussisset integros tantum obtinere. p. 417. ed. Fr. Lat. Lex hæc extat Levit. XXI. 17 — 21. Ubi sacerdotes, saltem illi qui erant de filiis Aharon in generationibus suis debebant esse integri, non manci, non mutili &c. Vox ὁλόκληρ☉ à LXX. adhibetur pro נצב stationarius, Zach. XI. 16. ᾗ τὸ ὁλόκληρον μὴ κατευθύνῃ, quod stat, quod erectum est non sustinebitur. Usurpatur pro שלם. Lapidibus integris ædificandum altare. Deuter. XXVII. 6. Jos. VI. 31. Usurpatur pro תם Ezech. XV. 5. Septem septimanæ integræ, Levit. XXIII. 15. Est ergo ὁλόκληρον cui nihil deest. Forte ad hanc ceremonialem & typicam Sacerdotum integritatem allusit b. Paulus & Jacobus, quum ille petit, ut Deus nos sanctificet totos: ᾗ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ σῶμα, πνεῦμα, ψυχὴ custodiatur ἀμέμπτως, 1. Thess. v. 23. Alioquin non essemus Sacerdotes spirituales: Et hic posterior à nobis Christianis desiderat, ut simus ὁλόκληροι, integri, quales, videlicet corpore esse debebant Sacerdotes typici. *De Hyrcano Josippon narrat, V. VIII. 387. Hyrcano patruo suo Antigonus aures amputari jussit, ut ad Pontificatum imposterum inhabilis esset, propter מום maculam ipsi inhærentem. Legi in quibusdam præfationibus Euangelii Marci, antiquæ enim, Græcæ, probatæ illud non habent, D. Marcum amputâsse sibi pollicem, ut Sacerdotio reprobus haberetur, fuisse enim ex Tribu Levi: Nescio quis fabulator hoc adinvenerit, quomodo enim apud Canonistas ad Sacerdotium Christianum aptus fuisset, qui fuerat ad Leviticum ineptus? Casuistæ multa narrant de irregularitate, quæ nascitur ex defectu corporali, ut compendio narrat Binsfeldius in Enchirid. Pastoral. c. XII. p. 676. forte ineptus aliquis pro *Marcus* legerat *Murcus*, ita pollice truncati appellabantur, *les Poltrons*. A Persis religione observatum est, quod & toti Orienti familia-

miliare, neminem in Imperium admittere, quem corporis mutilatio, vel naturæ in quibusdam membris infirmitas notaret. Idem & Romanos quandoque servâsse legimus, nam, referente Dionys. Halic. Horatius Cocles, & Mutius Scævola quia mutili, magistratûs incapaces judicati sunt. Recte itaque alicubi Curtius." Plerisque gentibus ingens in corpore veneratio est, magnorumque operum non alios, quam quos specie egregiâ & eximiâ Natura donavit &c. Spenc. Leg Hebr. l. I. c. VII. §. IV. III. p. 152. 156.

ὍΛΟΣ.

1. Πάντα τῇ τῶν ὅλων φύσει σύμφωνον ἔχει τὴν διάθεσιν. R. Cuncta circa naturam rerum affectionem consonam habere noscuntur. G. Omnia summâ concinnitate juxta universi naturam sunt disposita: Procem. Ant. §. 21.

2. Ὅλην ὕλην. Totam Naturam. Ant. l. I. al. II. §. 1.

3. Τὸν οὐρανὸν τοῖς ὅλοις ἐπιτίθησιν. R. Cœlum super omnia collocavit. G. Cœlum universitati rerum superimposuit: Ant. l. I. 2. Genes. I. 7. ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸ στερέωμα.

4. Δημιουργὸν τῶν ὅλων ἕνα. Primus Abraham præsumpsit pronuntiare Deum Creatorem unum esse cunctorum. G. Unum esse Deum rerum universitatis Conditorem. Ant. I. VIII. 16. a. Non tantummodo πολυθεότης, sed & ἀθεότης à diluvio ad Abrahamum usque tantas radices egerunt, ut hi plures Deos crederent, alii æternitatem Mundi astruerent, duplicem ergo, imo multiplicem Abrahamus instituit Reformationem.

ὈΛΥΜΠΙΆΣ.

1. Ἀρξαμένου τοίνυν τῆς ἀρχιερωσύνης ὑρκανοῦ τῷ γ' ἔτει τῆς ζ' καὶ ο' πρὸς ταῖς ρ' ὀλυμπιάδος —— Quum igitur Pontificatum accepisset Hyrcanus anno tertio septimæ & septuagesimæ supra centesimam Olympiadis 173. Q. Hortensio, Q. Metello Cretico Coss. statim bellum ei Aristobulus intulit, & commisso ad Hierichuntem prælio, multi ex ejus militibus ad fratrem transfugerunt. Ant. XIV. I. p. 468. c. Miror ubi versatus fuerit, vel quos Codices habuerit Ruffinus, p. 392. hunc locum ita reddens. Centesima octogesima tertia Olympiade Q. Hortensio & Q. Metello Cretico Coss. bellum contra Hyrcanum Aristobulus præparavit.

2. Τῆς γὰρ ἐπ' ἀκτίῳ μάχης προσδοκωμένης, ἣν ἐπὶ τῆς ζ' καὶ π' καὶ ρ' ὀλυμπιάδος γενέσθαι συνέβη. Herodes Aretæ illaturus erat bellum, ni remoratus esset Romanorum cotentionibus, quum enim expectaretur pugna Actiaca, quæ in centesimam octogesimam septimam Olympiadem incidit, Cæsar de Imperii summâ decertaturus erat cum Antonio. Antiq. XV. VI. 519. e. Id Bucholzerus notat ad A. Mundi 3941, ante Christum 30.

ὍΜΗΡΟΣ.

1. Καὶ μάρτυς ὅμηρος. Co. Ap. II. p. 1070. d. Homerus vocis Legum non meminit, quare Seldenus de Meta —. Anglorum p. 176. Homeri Poëmate nullum vetustius. 1034. d. quomodo conservatum, ib. Homerus in Numismatibus Smyrnensium, Chiorum conspicitur & in his ultimis quidem relegens & emendans Iliadem. Sphinx in Chiorum nummis Homeri Poëticam & Ænigmaticam doctrinam notat. Tab. III. num. 2. 188. VII. 29.

2. Καὶ τὸν ὅμηρον εὐφήμως ἀποπέμπεται. R. Plato Homerum honorabiliter admonet: ita legitur in edit. Froben. p. 890. Male. melius in Gr. Lat. p. 1079. a. b. Quod Plato respiciens, neque ullum quempiam Poëtarum dicit in Republica esse recipiendum, & Homerum honorifice amovet, coronatum & unguento delibutum, ne rectam opinionem de Deo fabulis forte destrueret. Locum apud Platonem habemus Dialogo III. de Rep. vel de Justo, p. 558. edit. Lat. Frob. Quanquam ex eo loco pateat hunc Josephi locum per *admonet* æque bene legi, ac juxta Græcum per *amovet*. Interim & hinc patet Sphingem devorantem homines non inepte Homero adpingi in Chiorum nummis, suis enim ænigmatibus claram de Deo opinionem ita incrustavit, atque veritatem in iniquitate detinuit, ut horribili idololatriâ multas animarum myriades ad inferos detruserit.

3. Uunusquisque enim, si suam regionem domumque conspicit, his quæ dicuntur Homerus recessavit: Ita habet interpres C. Ap. II. 888. editionis Frobenianæ; Barbare. In Græco Homeri nulla mentio, id ita restituit Gelenius, p. 1081. Unusquisque enim, si suam regionem domumque conspiciat, his quæ dicuntur à me credere non recusabit.

4. Ὅλως δὲ παρὰ τοῖς ἕλλησιν οὐδὲν ὁμολογούμενον εὑρίσκεται γράμμα τῆς ὁμήρου ποιήσεως πρεσβύτερον. Constat autem, quod apud Græcos nulla invenitur conscriptio, Poëmate Homeri vetustior. Et ajunt, neque hunc literis suum Poëma reliquisse. C. Ap. I. 1034. d. e. Guilielmus Nicols Anglus in suo de literis inventis tractatu pertendit, paulo post Mosis tempora Phœnices artem scribendi habuisse in saxis juxta Herculis columnas repertis, vocibusque juxta Procopium, de reb. Vandalorum, lib. IV. ἡμεῖς ἐσμὲν οἱ φυγόντες ἀπὸ προσώπου Ἰησοῦ τοῦ λῃστοῦ υἱοῦ Νάυη, inscriptis declarare nititur. Et ex eo falsum colligit, quod Flavius prodat, Græcos ante Homerum literis non usos, cum ipse Homerus Iliad. ζ. v. 168. 169. σήματα λυγρὰ ἐν πίνακι πτυκτῷ γράψαντα dixerit. Quod ad Scripturam juxta Herculis columnas repertam attinet, illa pro antiquitate Scripturæ supra Mosen nihil facit, sed potius confirmat eorum post Mosaicam ætatem usum: parum autem omnino fidei illi inscriptioni tribuendum censeo. Quod attinet Scripturæ Græcæ ante Homerum usum, non arbitror istam hoc loco Flavii mentem fuisse, quasi nullas omnino eousque Græci habuerint literas, sed quod nulla magna, illustris scriptio antiquior sit iis, quæ ab Homero tradita sunt, ita ὁμολογούμενον γράμμα erit, quod Paulus in alio & sanctiore proposito ὁμολογουμένως μέγα μυστήριον vocat.

5. Φασί τινες ὅτι καὶ ὅμηρος ταῦτα ὠνόμαζεν σόλυμα. Non desunt qui affirmant etiam apud Homerum Solymorum nomine urbem Hierosolymorum intelligendam. Ant. VII. III. 218. ita Gelenius. Rufinus autem: Quidam vero dicunt, quod & Homerus Poëta Hierosolymam nuncupavit. p. 187. ed. Frob. Vide Σόλυμα.

ὉΜΙΛΈΩ.

1. Μεγάλοις ὁμιλήσας πράγμασιν. R. Qui ipse magnis rebus interfuisset. G. Ipse in maximis negotiis versatus. Procem. Ant. §. 6.

ὉΜΙΛΊΑ.

1. Εἰς ὁμιλίαν αὐτῷ φοιτῶν. Ad colloquium veniens. G. Familiariter cum Deo colloqui solitus. Ant. l. I. al. III. §. 14.

2. Πρότερον ἡδόμενος τῇ πρὸς αὐτὸν ὁμιλίᾳ, νῦν &c. R. Quum prius ejus alloquio delectaretur, nunc &c. —— G. prius delectatus Adamus Dei consuetudine. Ant. I. I. al. III. §. 14. Id quod patet ex fuga protoplastorum coram facie Dei, postquam lapsi

lapsi essent: Genes. III. 8. 9. 10. Talis cum Deo Homileticus erat Moses. Numer. XII. 8.

ὉΜΟΊΩΣ.

1. Πολλοὺς ὁμοίως ὑπολαβεῖν φιλομαθεῖς. Multos amatores esse putare. Procem. Ant. §. 10.

ὉΜΟΛΟΓΕΏ.

1. Ὅλως δὲ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν οὐδὲν ὁμολογούμενον εὑρίσκεται γράμμα τῆς Ὁμήρου ποιήσεως πρεσβύτερον. Constat quod apud Græcos nulla invenitur conscriptio, poëmate Homeri vetustior, C. Ap. I. 1034. d. e. ὁμολογούμενον γράμμα videtur Josepho esse celebris, illustris scriptio, quæ ut talis suscepta sit, quemadmodum in alio & sanctiore proposito D. Paulus citat τὸ ὁμολογουμένως μέγα τῆς εὐσεβείας μυστήριον. 1. Tim. III. Libri editi & recepti tales appellari possunt, erant forte ante Homerum & alia exilia Scripta, sed hoc primum quod agnosceretur & publicaretur dignum habitum.

ὉΜΟΦΡΟΝΕΏ.

1. Ὁμοφρονούντων δὲ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τῶν ζώων ἁπάντων. G. Cum nullum esset per illud tempus animantium dissidium. R. Cum concordarent. Ant. I. 1. al. III. §. 12. alii legunt ὁμοφωνούντων.

ὉΜΟΦΩΝΕΏ.

1. Ὁμοφωνούντων δὲ &c. — vide supra. id disertis verbis non extat in Genesi, potest tamen Genes. III. 1. 2. subintelligi.

ὊΜΦΑΛΟΣ.

1. Παρὸ καί τινες οὐκ ἀσκόπως ὀμφαλὸν τὸ ἄστυ τῆς χώρας ἐκάλεσαν. Media vero ejus (Judææ) Hierosolyma, unde quidam non sine ratione umbilicum ejus terræ eam urbem vocarunt. B. Jud. III. II. p. 833. f. Gremium Græciæ Ætolia. Thessalonicenses positi in Gremio Imperii nostri. Cicer. Orat. de Provinc. Coss. in Notis Abrami IV. VII. 575. Auctor noster cum accurate & vere de Hierosolymorum urbe scripsisset, eam umbilicum, i. e. medium, seu gremium esse, illud non absolute scripsit, respectu totius terrarum Orbis, nec etiam respectu οἰκουμένης, seu tunc cognitarum trium terrarum orbis partium, quod non inepte etsi pingui Minervâ dici posse adversus Baronium Magenel ostendit c. XXXIII. p. 99. Et Büntingius talem Tabulam Geographicam in Itinerario suo exhibet. Ἄτοπον autem est quod multi ad totum globum illud trahunt & locum Ezech. V. 5. ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν τέθεικα αὐτὴν, huc applicant, imo Golgotham centrum illud constituunt. Deus salutem operatus est in *medio terræ*, i. e. Iesus passus est in monte Calvariæ. Hi suaves lusus sunt. Vide Siricium de lachrymis Christi, p. 87. Ursini Analect. S. part. I. l. IV. p. 224. Casauboni Exercitt. in Baron. XVI. 73. p. 552. Josephus bene scripsit Hierosolymas umbilicum Judææ vocans. Ita Mediolanum Longobardorum quasi Mittelland.

ὈΝΕΙΡΩΓΜΌΣ. קרי.

1. De eo quomodo Pontificem impediat ad sacra facienda & vicarium illo tempore postulet, vide Crenium 3. Betrachtung über den Zabion, ad Matth. XXV. 2. bl. 98. 99. nescio adhuc an vox ipsa apud Josephum occurrat; rem vide Antiq. XVII. VIII. 597. d.

ὌΝΟΜΑ.

1. Καὶ τὸ μὲν ὄνομα ἔθετο νύκτα. R. Et alii quidem nomen imposuit noctem. G. Et his (tenebris) nomen imposuit noctem. Ant. I. 1. al. II. §. 1. LXX. Genes. I. 5. καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα.

2. Δηλοῖ δὲ ἀνάπαυσιν κατὰ τὴν Ἑβραίων διάλεκτον τὸ ὄνομα. Quæ vox (Sabbatum) requiem Hebræorum lingua significat. Ant. I. 1. 7.

3. Καὶ τούτοις ὀνόματα τίθησιν οἷς ἔτι καὶ νῦν καλοῦνται. R. Et his (animalibus) nomina imposuit, quibus etiam nunc vocantur. G. Nomina indidit, quibus etiam hodie nominantur. Ant. I. 1. 9. ad Genes. II. 19. Πᾶν ὃ ἐὰν ἐκάλεσεν αὐτὸ ἀδὰμ ψυχὴν ζῶσαν, τοῦτο ὄνομα αὐτῷ. שמו.

4. Ὁ δὲ ἐκείνης ὄνομα τῆς γυναικός. R. Nomen vero mulieris illius. G. Hujus autem nomen erat Eva. Antiq. I. 1. al. II. 10. ad Genes. II. 21. καὶ ἐκάλεσε ἀδὰμ τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ζωή, חוה.

5. Σημαίνει δὲ πληθὺν τὸ ὄνομα. R. Phison quod inundationem significat. G. Ea vox multitudinem significat. Ant. I. 1. al. II. §. 11. ad Genes. II. 11.

6. Σημαίνει κτῆσιν μεθερμηνευόμενον τὸ ὄνομα. Cain quod interpretatur acquisitio. Cain, quod nomen interpretatum significat possessionem. Ant. I. III. p. 6. c.

ὈΝΟΜΆΖΩ.

1. Καὶ ὁ μὲν Φεισὼν ὀνομαζόμενος. Phison nomen est uni. Antiq. I. 1. §. 11.

ὌΝΟΣ, Ὁ, Ἡ.

1. Ἡ ὄνος ἐφ' ἧς ὁ Βάλαμος ὀχεῖτο συνεῖσα τοῦ θείου πνεύματος. R. Asina, in qua Balaam sedebat intelligens divinum ejus spiritum. G. Asina quâ vehebatur. Antiq. IV. IV. p. 112. g. ad Numer. XXII. 22. 23. אתון.

DISSERTATIO
CL. V.
CHRISTOPHERI CELLARII,
QUA
FLAVII JOSEPHI
DE HERODIBUS HISTORIA
A Νοθείας suspicione contra Cl. V.
JOANNEM HARDUINUM
JUSTIS VINDICIIS ADSERITUR,
ET NUMMIS ANTIQUIS CONCILIATUR.

DE Herodibus disserturi principio indicamus, cujus fide in enarratione innitamur. Is *Flavius Josephus* est, Judæorum historiæ auctor locupletissimus; cui tantum antiqui, recentes, & medii tribuerunt, ut nemini historicorum plus potuerint. Quantum enim est, quod Hieronymus illum epist. XXII. ad Eustochium cap. XV. cum optimo comparat, dum *Livium Græcum* appellat? hoc est eum, cujus in condenda historia ingenium, industriam, & fidem non minus omnes mirentur, quam T. Livii Patavini, *cujus visendi causa Gaditanum quemdam ab ultimo terrarum orbe venisse, statimque, ut viderat, abiisse*, cum Plinius lib. II. epist. III. tum idem Hieronymus epist. CIII. cap. I. referunt. Eusebio, probatissimo & ipsi auctori, H. E. lib. III. cap. IX. Josephus est ἄξιος πιστεύεσθαι, *dignus cui fides habeatur*: & ut unum tantummodo ex recentioribus, sed facile principem, adjungamus, magno Scaligero prolegom. Emend. Temp. idem φιλαληθέστατος, *veritatis studiosissimus* non immerito censetur.

II. Quanto igitur laus est illustrior, ab laudatis viris, non interrupto consensu, laudari: tanto major admiratio subit, quod clarissimus vir, & tam Plinio illustrato, quam urbium & populorum ex nummis geographia eximiam laudem doctrinæ consequutus *Joannes Harduinus*, Prolusione Chronologiæ ex nummis restitutæ Lutetiæ nuper excusa, in tantum derogat de Josephi auctoritate, ut pro inepte ficto & supposititio auctore habeat, ad id nummorum, ut ait, fide inductus, qui passim Flavianis narrationibus in Herodiadum historia adversentur. Nos ut omnino magni antiquos nummos facimus, & ex iis multa in historiis & chronologia emendari censeamus; ita commoveri nondum possumus, ut præ hisce nummis, quos Harduinus producit, omnis antiquitatis & memoriæ in Josepho consensionem negligamus, aut penitus elusam illam contemni vel everti patiamur. Quanta igitur fieri industria potest, doctissimi viri nummos & rationes quibus nititur, ita exponemus omnium conspectui, adjecta veritati consona interpretatione, ut & nummis genuinis sua fides, & Josephi simul historiæ sua intemerata constet auctoritas.

III. Nota est Josephi de Herodum familia traditio à doctis omnibus huc usque magno consensu approbata, & in Antiqua nostra Historia, locis ubique ex Josepho significatis, breviter repetita. Scilicet Herodem, Antipatri filium, illustri genere proselytorum Idumææ ortum, summam rerum in Palæstina à patre acceptam (is autem Cæsari Julio debuerat) Antigoni Hasmonæorum ultimi, quem Parthi juvabant, invasione amisisse, sed breui post Antonii ope cum titulo Regis recepisse, atque ita satis multos annos totam Palæstinam, quæ inter Syriam, Arabiam & Ægyptum patet, Augusti Cæsaris auspiciis, qui confirmaverat regnum, severo imperio tenuisse. Hujus filium Archelaum, quum IX annos Judææ & Samariæ imperitasset Ethnarchæ nomine, in Galliam relegatum esse, & ex possessione ejus provinciam Romanam factam, quam procuratores Cæsaris rexerint: reliquos filios, Herodem Antipam & Philippum, utrumque suæ tetrarchiæ præfuisse, illum quidem Galilææ & Perææ; hunc Iturææ & Trachonitidi; & hoc mortuo; illo itidem relegato, Agrippam, primi Herodis ex interfecto filio Aristobulo nepotem, Claudii Cæsaris favore totum avitum regnum, sublata provinciæ forma recepisse, sed hoc post paucos annos exstincto Judæam iterum provinciam factam, filium vero, Agrippam minorem, Chalcidenæ regulum, deinde Abilenes & Philippi tetrarchiæ exstitisse.

IV. Ab his dissentit non una ratione Harduinus. Primum ait, Herodem per Julium Cæsarem ingressum dominationem esse: nec illum totam Palæstinam, sed tantum Judæam & Samariam rexisse: in eodemque regno, cum regio etiam titulo, Archelaum patri successisse: Galilæam autem cum cæteris partibus sub potestate Zenodori tetrarchæ fuisse, cui vivo patre, Herodes, Herodis filius, Philippus frater ejus, uterque tetrarcha, sed divisa possessione, successerint. Et hunc tetrarcham Herodem, Baptistæ interfectorem, non Judæum, nec proselytum, sed gentilem, postea regem factum, eundem esse qui Jacobum sustulerit, & Petrum conjecerit in vincula, eumque perperam sub Agrippæ nomine à tetrarcha distingui. Neque Judæam postquam semel à morte Archelai (nam & hujus exsilium negat) provinciæ formam induerit, unquam rursus regni habitum, ut Josephus prodit, recepisse. Et quæ reliquæ de hisce rebus paradoxæ opiniones sunt. Singula ordinatim examinabimus.

V. Vir celeberrimus de initio dominationis Herodis ita sentit pag. 24. *Judæa Herodi data est hanc, ut nunc videtur, ob caussam: Erat Julius Cæsar dictator in magno ære alieno Herodis, ut conjicere est ex* illa

illa Tullii voce ad Atticum lib. VI. Epiſt. I. SED HEUS TU! JAMNE A CÆSARE PER HERODEM TALENTA ATTICA QUINQUAGINTA EXTORSISTIS? Mira res, ne dicam, ridicula. Scripta epiſtola in Aſia eſt à proconſule Cicerone, quum Cæſar adhuc in Gallia eſſet. Quo pacto igitur ad illum Herodis Idumæi pecunia? qui ante Alexandrinum bellum ne notus quidem Cæſari fuit. Prætera variatis ſcripturis vexatus ita locus eſt, ut quidam non *Herodem*, ſed *Orodem* legant: quidam pro *jamne vos* monſtroſe *Genuarios*; unde ſunt, quæ *Genuævos*, quod nomen Allobrogum civitatis eſt, exſculpant. Quam clarior explicatiorque eſt Joſephi hiſtoria, Antipatrum, Herodis patrem, Hyrcani regis amicum, in Peluſiaca expugnatione, & in præliis cæteris egregiam Cæſari operam in Ægypto præſtitiſſe, à quo id præmium laboris acceperit, ut Hyrcano regi in gerenda republica adjungeretur, aut ſolus illam adminiſtraret, atque iſte, quod ſimul pontifex erat, rebus ſacris magis quam civilibus præeſſet. Vide Joſeph. lib. I. de Bello cap. XVIII.

VI. Nunc fines regno Herodis conſtituendi ſunt. Patre ſuperſtite præfectus Galilææ erat, unde in amicitiam Sexti Cæſaris, Syriæ proconſulis, venit. Sed patre, Malichi fraude, hoc eſt veneno, ſublato, incidit Antigoni bellum, Parthorum auxilio geſtum, quo Hyrcanus rex captivus abductus, Phaſaëlus, Herodis frater, in carcere ſe interfecit; ipſe Herodes ægre evaſit in Italiam: ubi rex ab ſenatu Romano, Antonii ope, declaratus, aliquamdiu de regno cum Antigono certavit, donec ille Romanis armis & Soſio duce oppreſſus captuſque & ſecuri percuſſus fuit. Sic Herodes in totum regnum Haſmonæorum venit, cujus pars etiam Galilæa & vicinæ regiones erant. Vir contra clariſſimus Jo. Harduinus pag. 24. *Herodis ethnarchiam regiamque poteſtatem ad Judæam tantummodo cum Samaria pertinuiſſe* contendit.

VII. Argumenta, quibus perſuaſus eſt, fere hæc ſunt: primum, quia Lucæ 1. comm. 5. vocetur βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας tantum *Judææ rex*. At ſi arcte ſumitur *Judæa*, neque Samariæ imperitavit, quod contra Harduinum eſt: ſin laxe, tam Galilæam & Peræam, quam Samariam comprehendit. Deinde objicit Archelai ſucceſſionem in his duabus tantum partibus, qui tamen Matth. cap. 2. comm. 22. dicatur ἀντὶ τοῦ πατρὸς, *pro parente ſuo regnaſſe*, quæ formula integram hereditatem à patre filio relictam ſignificet. Verum eſt, ſignificat id, quod vult vir clariſſimus, niſi teſtamentum interveniat, aut ſuperioris domini, qui Auguſtus erat, alia diſpoſitio: quibus duæ tantum ex quatuor regni partibus majori filio ceſſerunt: reliquæ fratribus tetrarchis Antipæ & Philippo. Etiam illud putat, pag. 26. Herodis regnum coarctare, quod nullas urbes in Galilæa, fidei erga Romanos & reverentiæ monimenta, condiderit, ſicut alibi Cæſaream & Sebaſten. At nec in Idumæa condidit, & ſi accurate loquimur, nec in ipſa Judæa, quia Cæſarea, ut ex Act. Apoſt. 12. comm. 19. apparet, extra limitem Judææ fuit. Sufficit aliquibus regni locis condidiſſe: in ſingulis partibus ædificare neceſſarium non erat.

VIII. Tandem illud, tanquam præcipuum urget, quod Herodis temporibus Galilæa Zenodori tetrarchæ fuiſſet, à quo Herodis filii vel adfinitate vel alio titulo acceperint, non autem ex paterna hereditate. Id credit fide nummi unius alteriuſque, qui Octaviani vultum præferant, & in poſtica vultum Zenodori ſine diademate, cum inſcriptione ΖΗΝΟΔΩΡΟΣ ΤΕΤΡΑΡΧΗ .... ΓΗ ..... & in altero, ΖΗΝΟΔΩΡΟΥ ΤΕΤΡΑΡΧΟΥ .... detritis literis cæteris, ut legi nequeant.. Priore annus Græcorum ita expreſſus conſpicitur, L. ΒΠΣ, id eſt CLXXXII. Sed quid inde conficitur ad minuendos Herodiaci regni fines? Joſephus Antiq. Jud. lib. XV. cap. 9. Zenodoro Trachonitidem cum vicinis partibus adſignat, eaſque diſerte à Galilæa diſtinguit, quas Auguſtus poſt mortem Zenodori donaverit Herodi. Id quod & Dio Caſſius confirmat lib. LIV. pag. 526. ſub urbis annum DCCXXXIV. τῷ Ἡρώδῃ Ζηνοδώρου τινὸς τετραρχίαν ἔδωκεν, *Herodi Zenodori cujuſdam tetrarchiam donavit* Auguſtus. Hæc tetrarchia fere illa erat, quam poſtea Philippus ex paterna hereditate accepit, Paneadem etiam, quod Joſephus addit, complexa: ſed tota extra Galilæam. Harduinus autem p. 30. *Eo*, inquit, *animus ut credam inclinat, Galilææ ſimul tetrarcham fuiſſe* Zenodorum. Quoniam vero nihil præter inclinationem ſuam, hoc eſt conjecturam, adfert; nos potiori jure, id eſt regni Haſmonæi, in quo Herodes ſucceſſit, adſeveramus, extra Zenodori hujus poſſeſſiones Galilæam exſtitiſſe. Quod de *vultu* obvertit, inſueto in nummis Judaicis, contra ipſum auctorem invertimus; quia Galilæa ubique ab Judæis habitata erat, uti pernotum eſt ex Euangeliis; nummi vultum præferentes, ut Zenodori ſunt, ad Galilææ dominum non poſſunt pertinere. Unum, antequam ad reliqua pergamus, de Herode non prætereundum eſt, poſt patris mortem, ſed ante bellum Parthicum, *tetrarcham* ab Antonio, quemadmodum & Phaſaëlus frater, conſtitutum fuiſſe, quod Joſephus tradit l. XIV. c. 13. p. 642. Hyrcano autem capto, & exſtincto fratre Phaſaëlo, *etnarchæ* nomen ſibi uſurpaſſe, quod nos vir illuſtriſſimus & princeps in his literis, *Ezechiel Spanhemius* docet de Præſt. & Uſu Numiſm. pag. 447. producto nummo, cui inſcriptum eſt ΗΡΩΔΟΥ ΕΘΝΑΡ ..... quem is pro ſummo judicio ſuo non alium, quam primum Herodem cenſet fuiſſe, antequam regium nomen ab Romanis impetraret.

IX. Nunc de *Archelao* diſquiremus, quem Joſephus ἐθνάρχου, *Ethnarchæ* honores, non regios, ab Auguſto accepiſſe refert l. XVII. Antiq. cap 13. ipſumque antequam poſſeſſionem Auguſtus confirmaret, φειδοποιεῖσθαι τοῦ βασιλείας ὀνόματος, *regio nomine abſtinuiſſe*. (ibidem cap. XI.) quod illud unice à Cæſaris auctoritate & adſenſu dependeret. Harduinus autem æque regem, ac patrem, fuiſſe ſibi perſuaſum habet, quia Matth. cap. 2. comm. 22. βασιλεύειν *regnaſſe* dicatur, & in locum patris ſucceſſiſſe. Quis vero neſcit, ſacros ſcriptores ſæpe cum vulgo loqui, cui Judaico præſertim, etiam minores principes *reges* dicuntur, quemadmodum Herodes alter in una eademque hiſtoria à Matthæo cap. XIV ineunte, & Luca cap. IX. comm. 7. recte & ex Romanorum genio & decreto, τετράρχης *tetrarcha*; à Marco autem cap. VI. comm. 14. βασιλεὺς *rex*, populari loquendi modo, appellatur. Succeſſit in locum quidem patris Archelaus, ſed ex parte, quæ ibidem ad Judæam (ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας) reſtricta eſt: non in toto regno: neque in nomen etiam regium, quod non hereditarium erat, ſed Romanorum liberalitate concedendum.

X. In annis etiam Archelai, & exitu non levis eſt diſſenſus. Joſephus ait extremo lib. XVII. Archelaum δεκάτῳ ἔτει τῆς ἀρχῆς, *decimo principatus anno*, id eſt exacto nono imperii, accuſatum à ſuis & Viennam Galliæ ab Auguſto relegatum eſſe. In re conſentit Dio Caſſius lib. LV. p. 567. Ἡρώδης ὁ Παλαιστινὸς, αἰτίαν τινὰ ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν λαβὼν, ὑπὸ τὰς Ἄλπεις ὑπερωρίσθη, *Herodes*, inquit, *Palæſtinus à fratribus accuſatus trans Alpes relegatus eſt*. Quod is octavo ante mortem Auguſti anno, qui & Chriſti ætatis ferme octavus erat, contigiſſe, per conſules annorum ſingulorum enumerat. Ex Joſephi autem calculo non ante undecimum annum Chriſti poteſt accidiſſe. Quod Harduino p. 38. videtur

cum ſacro codice pugnare, quo *Chriſtus dominus dicatur, ante annum ætatis duodecimum, ſingulis annis templum frequentaſſe, id quod poſt annum ætatis fere octavum intelligendum videtur: ut ſaltem per annos quatuor ante id tempus in templum ſe contuliſſe credatur, quod adire Archelao vivo, quem fugerat, noluiſſet.* Quod vix ex Lucæ contextu (cap. II.) probaveris, ubi κατὰ τὸ ἔθος, non ad Chriſtum puerum, ſed ad parentes vel ad feſtos dies eorumque ritus referendum eſt, niſi ex verbis comm. 44. νομίσαντες ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι, quod multi interpretes faciunt, idem velimus colligere. Cui opinioni non repugnamus, nec vero ex eo firmiter, quod Archelaum fugerit, probari credimus, vivente illo in templum non veniſſe. Ex Ægypto reverſi cum puero parentes non tam Archelaum, ut Herodis filium, refugerunt (ſic enim nec ſe filio alteri credidiſſent Galilææ imperanti) ſed proditionem ex habitationis loco in Bethlehemitico agro, timuerunt.

XI. Sed de annis faciliores ſumus, quum numeris, præſertim per notas ſcriptis, perfacile aliquid erroris adlabi poſſit. Nulli genuini nummi, ab Archelao percuſſi, ſuperant, ex quibus decidi controverſia poſſit: id ſolum ex nummo, quem Harduinus oſtendit, clarum probatumque videtur ante annum XXXIX receptæ Aſiæ, ſeu pugnæ Actiacæ ſublatum Archelaum fuiſſe. Is enim nummus *ſpica* fertilitatis ſymbolo, & *Palma*, Judææ gloria, inſignitus non alius quam ΚΑΙϹΑΡΟϹ nomen habet, & anni notam ΛΘ, ex quo conjicitur, in Judæa jam provincia cuſum eſſe, non in regno, aut ethnarchia. Quoquo autem anno Archelai imperium ceſſavit, de modo ceſſationis major eſt controverſia. Joſepho is relegatus eſt: Harduino ſine herede obiit. Quod vero, ut ſupra diximus, Joſepho, Dio Caſſius conſentit, qui communi nomine *Herodem* vocat, quem alii *Archelaum*, ut in Antipa quoque & Agrippa conſuevit fieri; huic receptæ ſententiæ eo conſtantius inhæremus, quo propius ad illam etiam Judæi accedunt. Ben Gorion enim cap LXI. extremo: ויהי מקץ ה׳ ימים עלה על ארקילאוס חיל הרומיים ויאסרהו שר החיל בנחשתים וישלחהו אל רומי וימת שם. *Poſt quintum diem* (à ſomnio Archelai) *adſcendit contra Archelaum exercitus Romanorum, cujus dux illum catenis conſtrinxit, miſitque Romam ubi mortuus eſt.* Conſentit auctor in deportatione, licet modi & loci definitione aberret.

XII. Sed graviſſima lis, ut prædiximus, de *Herode* tetrarcha eſt, & *Agrippa* rege, quos diſtinguit Joſephus ut filium Herodis, Baptiſtæ interfectorem, Antipam ſingulari nomine, eundemque tetrarcham Galilææ, non regem, in Galliam à C. Cæſare relegatum: & alterum Agrippam Herodem, Herodis magni ex Ariſtobulo, quem interfecerat, nepotem, à Cajo Cæſare tetrarchiis Philippi & Lyſaniæ, ac regio nomine ornatum, poſtea etiam tetrarchia Antipæ à Claudio Judææ quoque & Samariæ regionibus auctum ſed brevis imperii regem, vix tertio Claudii expleto anno fataliter peremptum. Harduino autem unus idemque eſt Herodes longo tempore tetrarcha, tandem etiam rex, atque ſic idem qui Baptiſtam & Jacobum, Joannis fratrem, interfecit. Quam ſententiam nunc noſtrum eſt diligentius examinare.

XIII. Primum in eo Harduinus eſt, ut tetrarcham Herodem, non Judæum, nec proſelytum, ſed gentilem fuiſſe perſuadeat p. 54. ſeq. At vero qui natus eſt Judæo patre, & ea gente oriundus, quæ tota ante nonaginta annos proſelytorum lege Judæis adſcripta fuerat, & qui præfuit genti Judaicæ, ut Galilæi erant: ac quotannis ad ſacra Judæorum profectus Hieroſolymam eſt, & Joannem Baptiſtam libenter audivit; hunc Judæis ritibus initiatum fuiſſe negabimus? Natus is erat Herode rege, Judaiſmi obſervatore, ut præter Joſephum vel ex Auguſti joco apud Macrobium lib. II. Saturn. cap. IV. *Melius eſt Herodis porcum eſſe quam filium*, apparet. Non exſtat in Scripturis Sanctis, tetrarcham hunc regis Herodis filium eſſe, quod Joſephus adfirmat; ſed ſi Joſepho non credemus, evincit vetus inſcriptio, à diligentiſſimo viro Jac. Sponio Miſcell. Erud. Antiq. f. 338. in lucem producta: ΗΡΩΔΗΝ ΗΡΩΔΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΥΙΟΝ ΤΕΤΡΑΡΧΗΝ, &c. Nec illa ætate Idumæi, unde Genus Herodes ducebat, proſelyti, ſed Judæi erant, à longo tempore in Judaiſmum recepti, adeo ut Scaliger ad Euſeb. Animadverſ. p. 165. probet, Herodem majorem proſelyti abnepotem exſtitiſſe. Quæ ſatis confirmant, non ita tetrarcham, ut Ἕλληνες *Græci*, Joann. XII verſ. 20. quod Harduinus credit, Hieroſolymam ſacrorum cauſſa profectum, ſed tanquam Judæum & Judaica ſacra pleniſſime profeſſum. quod autem p. 56. ex illicito conjugio, cum fratris uxore inito, & ab Joanne improbato, contra Judaïſmum tetrarchæ argumentum petit, nobis plane contrarium videtur; nec dignum, cui multis verbis reſpondeamus.

XIV. Deinde ex nummo & numero annorum tetrarchiæ Joſephum falſitatis incuſat. Is ita ſcalptus Græcis literis eſt: ΗΡΩΔΗΣ ΤΕΤΡΑΡΧΗΣ ΜΓ. & in altera facie ΓΑΙΩ ΚΑΙΣΑ. ΓΕΡΜ. ΣΕΒ. ſive ut eminentiſſimus vir. Hen. Noris, ſingulari diſſertatione *de Nummo Herodis Antipæ*, æri inciſum expreſſit, in anticæ laurea ΓΑΙΩ ΚΑΙΣΑ. ΓΕΡ. .... ΝΙΚΩ: in poſtica circa palmam ΗΡΩΔΗΣ ΤΕΤΡΑΡΧΗΣ, cum anni literis ΜΓ. Ex quo conſtare videtur ſub Cajo Caligula XLIII annum tetrarchiæ Herodem egiſſe. Sed nec hoc Joſephi hiſtoriæ repugnat, qui non ſub alio quam Cajo principe, relegatum tetrarcham dixit, & poſtremo quidem illius anno. Vide Antiq. Jud. lib. XVIII. cap. 9. Et laudatus Noriſius pro docta ſua computandi ratione ita calculum diſponit, ut hinc XLIII tetrarchiæ annus cum ultimo Caligulæ bene conveniat. Quod ſi vero aliam & vulgarem rationem numerus tetrarchiæ excedere videatur; non inconveniens erit dicere, Antipam à vivo patre, ſeu aliquot ante mortem annis, Galilææ fuiſſe præfectum, ſicut ipſe pater Herodes ab Antipatro parente ſuo, adhuc ſuperſtite & principatum tenente, ut ſupra diximus, eidem Galilææ præpoſitus fuerat. Hæc ſatis tuendo calculo ſunt, ſi utique non alia æra, quam tetrarchiæ acceptæ, intelligenda ſit.

XV. Ad hæc unum eſſe tetrarcham & regem ex communi nomine *Herodis* Harduinus putat, quum Scriptura neque *Antipæ*, neque *Agrippæ*, majoris, nempe, nomen habeat. Sed nihil proficit. Etiamſi enim diſcriminationis nomina, quæ Joſephus pandit, Scriptura non uſurpaverit: habet tamen alios diſcernendi ſatis claros characteres, dum v. gr. Act. XII & XIII, utroque ineunte capite, alterum Herodem *regem*, alterum *tetrarcham* nominat, qui ſane diverſi honores & munia ſunt. Et quoties alii ſcriptores *Antiochos*, *Ptolemæos* nominant, non appoſito, quo differant invicem, ullo cognomine? Juſtinus quidem Martyr. Dial. contra Tryph. p. 330. Herodem quoque Herodis, ſub quo natus Chriſtus eſt, filium, βασιλέα *regem*, vocat, ſed dum βασιλέα Ἰουδαίων *Judæorum regem*, & διάδοχον *ſucceſſorem patris* appellat, ſatis imperitiam hiſtoricarum rerum prodidit.

XVI. Ad alium itaque nummum p. 48. vir clariſſimus provocat, in quo ſcriptum eſt ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΗΡΩΔ. .... ΥΔΙΟΣ: & in altera parte ΚΛΑΥΔΙΩ ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΕΤ. Γ. *Rex Herodes Philoclaudius & Claudio Cæſari Auguſto, ann. III.* Quid cogit vero, ut de Herode Herodis filio hæc intelligamus, aut quid impedit, quo minus cum ſummo viro, quem iterum honoris cauſſa nominamus,

Ez. Spanhemio, pag. 443. de Agrippa Majore interpretemur? Is ſane, Joſepho teſte lib. XIX extremo, tres annos vixit in aucto ſibi à Claudio regno, in cujus beneficii profeſſionem *Philoclaudius* cenſeri voluit, & aliquot regni ſui urbes, ut Gabam, Tiberiadem, *Claudias* appellavit, quod ſupra laudatus Henricus Noris in Epoch. Syro-Maced. pag. 389 & 463 itidem ex nummis declaravit. Quo & illum nummum referendum putamus, quem Lucas Holſteinius, Germanorum quondam inter Italos decus in Steph. Byz. pag. 154 ex Barberina Gaza oſtendit, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΗΡΩΔΗΣ, & in averſa. ΚΛΑΥΔΙΑ· ΚΑΙΣΑΡΙΑ. *Rex Herodes, Claudia Cæſaria.*

XVII. Hic eſt ille Herodes, Joſepho *Agrippa major* cognominatus: cujus mentio facta eſt XII. cap. Apoſtol. Actuum. Quod ſi Joſephi teſtimonium pro more ſpreverit vir doctiſſimus Harduinus; nequaquam tamen contemni licebit antiquiſſimi interpretis Syri ſuffragium, qui, ut omnem ſcrupulum eximeret, non tam interpretem quam paraphraſtam egit, dubitabilem locum cap. XII. comm. I. ſumma perſpicuitate ita interpretatus, ܗܪܘܕܣ ܡܠܟܐ: ܗܘ ܕܡܬܟܢܐ ܐܓܪܦܘܣ *Herodes rex, qui cognominatur Agrippas.* Quid clarius dici potuiſſet, & quidem in tanta antiquitate, qua vix majorem habere poſſumus? Sic omnes codices ferunt, nec quidquam variantis lectionis obſervatum unquam eſt, unde de novitate aut interpolatione conjici fortaſſis poſſit.

XVIII. Quum ergo vir clariſſimus nihil ex nummis adferat, quo recepta ex Joſepho de Herodibus ſententia evertatur; utique in ea perſtantes, Act. XII Herodem Agrippam, Ariſtobuli filium, cui Claudius Cæſar avitum regnum donaverat, intelligendum eſſe cenſemus. Hinc à Tiberio, cui maledixerat, in vincula conjectus, à Cajo Cæſare ſolutus & rex tetrarchiæ Philippi & Lyſaniæ factus, poſt tertium annum ab eodem tetrarchæ Herodis poſſeſſionem accepit: mox à Claudio Samariam quoque & Judæam, ut ſic omnem Palæſtinam ſive Iſraëlis terram, per triennium, ad fatalem uſque mortis pœnam, ab Joſepho non minus quam à S. Luca (licet ab illo obſcurius) notatam, poſſederit. Vide Antiq. Jud. lib. XIX. extr. & Dion. Caſſ. lib. LIX. p. 645. & l. LX. p. 670.

XIX. Accedit egregium ab hoſte teſtimonium, Juſto nempe Tiberienſi, Galilæo, cui graves inimicitiæ cum Joſepho æquali ſuo interceſſerunt, nihilominus cum iſto in Herodum diſtinctione conſentiente. Ex ejus chronico Photius Biblioth. cod. XXXIII hæc excerpſit: Ἄρχεται τῆς ἱστορίας ἀπὸ Μωσέως, καταλήγει δὲ ἕως τελευτῆς Ἀγρίππα τοῦ ἑβδόμου μὲν τῶν ἀπὸ τῆς οἰκίας Ἡρώδου ὑστάτου δὲ ἐν τοῖς Ἰουδαίοις βασιλεῦσιν, ὃς παρέλαβε μὲν τὴν ἀρχὴν ἐπὶ Κλαυδίου, ηὐξήθη δὲ ἐπὶ Νέρωνος, καὶ ἔτι μᾶλλον ὑπὸ Οὐεσπασιανοῦ. τελευτᾷ δὲ ἔτει τρίτῳ Τραϊανοῦ. Hoc eſt, in Herodum regnatrice familia ſeptimum ac ultimum fuiſſe Agrippam minorem, qui ſub Claudio regnare cœperit, vita exceſſerit anno tertio Trajani. Bene autem hic numerus cum Joſepho convenit, cui I. eſt *Herodes Magnus*: II. *Archelaus*: III. *Philippus*: IV. *Antipas*: V. *Agrippas major*: VI. *Herodes Chalcidicus*: VII. *Agrippa minor.*

XX. Negat Harduinus Herodem Actuum Apoſtolicorum Judææ imperaſſe, aut provinciam Romanam rurſus regnum fieri potuiſſe. At quot exempla in Aſia ſunt, Ciliciæ, Ponti, Syriæ Commagenæ, ubi, provinciæ formulis abrogatis, regna reſtituta ſunt? Ex Tabulis, Hiſtoriæ Antiquæ noſtræ ſubjectis, omnia clariſſime dilucent. Sed Hieroſolymæ forſan hoſpes fuit, ut tetrarcha Herodes, cui vinctum Servatorem Pilatus ſubmiſit. Apoſtolos itaque tanquam Galilæos, ad Galilææ principem, forte præſentem, procurator Cæſaris remiſit, præſertim in cauſſa non civili, ſed religionis Judaicæ. Ita ſentit & interpretatur ſæpe laudatus Harduinus p. 55. Verum haudquaquam hæc ſufficiunt ad ſenſum Lucæ interpretandum. Si hoſpes tantum fuit; unde poteſtatem ſupplicii in milites præſidis Romani habet, neglectæ cuſtodiæ reos? nam XIX commate ejuſdem capitis, ἐκέλευσε ἀπαχθῆναι, *duci ad ſupplicium* & ſecuri feriri *juſſit*, quod Latini etiam ſimpliciter *duci* dicunt. Plinius de Chriſtianis ad Trajanum epiſtola, *perſeverantes duci juſſi.* Vide quæ ibi adnotavimus. Syrus interpres rurſus perſpicue, ܘܚܝܒ ܐܢܘܢ ܠܢܛܘܪܐ ܘܦܩܕ ܕܢܬܩܛܠܘܢ *condemnavit illos cuſtodes, & præcepit interfici.* Addo: ſi hoſpes tantum fuit, cur Hieroſolymis Cæſaream diſceſſit, & διέτριβεν *habitavit* ibidem tanquam in regia ſua? Quando autem provincia erat Judæa, non Galilæi principis, ſed præſidis Romani ſedes Cæſarea erat, uti ex Felicis & Feſti hiſtoria longe eſt clariſſimum.

XXI. Ipſe nummus, quo Harduinus gloriatur, inſcriptus ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΕΓΑΣ ΑΓΡΙΠΠΑΣ ΦΙΛΟΚΛΑΥΔΙΟΣ *Rex magnus Agrippa Claudii amicus*, pro Joſephi ſententia cum primis facit. Si enim *magnus rex* ille fuit, uti fuit, nummo præferente, omnino ſequi oportet, ut majores poſſeſſiones, quam geminam tetrarchiam, ab Harduino ipſi tributam, Galilææ & Philippi, (vide pag. 65.) tenuerit, quæ vix *regis* aut *reguli* nomine, ne dicam *magni*, dignæ habebantur. Joſepho autem hîc Agrippa amplioris regni, aviti nempe, ſeu totius Palæſtinæ dominus laudatur, à quo minus ambitioſus ille titulus abhorret.

XXII. Diximus ſupra de religione Herodis illius tetrarchæ: à quo diverſum Herodem regem eſſe, Act. XII. memoratum, quum demonſtraverimus, de ejus etiam religione deſpicere nonnullum in hiſtoria pretium erit. Harduinus, cui unus eſt tetrarcha & rex, eodem loco negat, qui Jacobum occiderit, Judæum fuiſſe. *Nec proſelytum*, inquit, p. 55. *neque Judæum fuiſſe, Lucas aperte declarat; qui cum non ſtudio religionis impulſum, ſed* QUIA PLACERET JUDÆIS, *bellum Chriſtianis indixiſſe narrat.* Anne vero Judæi non ſunt, qui *Judæis ſtudent placere?* Sic neque Romani fuiſſent, qui *populares* dicebantur effuſis patrimoniis, ut populo placerent, ejus favorem ſibi & ſtudium populi conciliantes: nec ex imperatoribus Romani, qui ob eandem cauſſam *civiliſſime*, ut Eutropius ait, ſeſe in imperio geſſerunt.

XXIII. Hujus Agrippæ frater fuit *Herodes rex Chalcidenſis*, Joſepho auctore lib. II. de Bello Jud. pag. 1071.) cujus nummum Petrus Seguinus, vir hujus ſtudii peritiſſimus, produxit, ita ſignatum in laurea: ΚΛΑΥΔΙΩ ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ET. E. id eſt, *Claudio Cæſari Auguſto anno V.* & in averſa parte, ſenili capiti, & faſcia regali præcincto circumſcriptum: ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΗΡΩΔ........ ΥΔΙΟΣ, *Rex Herodes* φιλοκλαύδιος, Harduinus contra pag. 58. *Quid ſi non tantum nullus Herodes Chalcidicus, ſed neque regnum Chalcis ullum fuit?* Ita facillime cenſet præjudicio occupatus, falſa omnia eſſe, quæ ex ſola Joſephi hiſtoria promuntur. Hic vero Herodem, Agrippæ fratrem, lib. 19. p. 873. dicit τῆς Χαλκίδος δυναςεύοντα, *Chalcidis dynaſtam*: & lib. II. de Bello c. II. de eodem, ἦρξε τῆς Χαλκίδος, *regnabat in Chalcide.* Immo *rex* à Claudio appellatus in epiſt. apud Joſeph. lib. XX. cap. I. Momentum quæſtionis ex eo pendet, an quinto Claudii anno ſuperfuerit Herodes Agrippa, quod vero ſimile non eſt, etiam contra Euſebium, qui in Chronicis *quarto* imperii anno interiiſſe dicit, quod laudat & approbat Scaliger Animadverſ. pag. 189. Quid? quod Dio Caſſius, incorrupta fide Auctor, lib. LX. pag. 670. de Claudio Cæſare: ἀδελ-

φῷ

φῷ αὐτοῦ Ἡρώδῃ δυναστείαν τινὰ ἔδωκε, *fratri* (majoris Agrippæ) *principatum quemdam dedit*, quem Josephus lib. XIX cap. 5. nominatim significat non alium quam *Chalcidicum* fuisse. Nondum ergo satis rationis est, ut ab Josepho & Eusebio refugiamus, quibus cum bene etiam Dio, ut cognovimus jam, concordat.

XXIV. Filius *Agrippa* superest in Actibus Apostolorum cap. 30. cum sorore *Berenice* memoratus. Hic Romæ apud Claudium erat septemdecim annorum adolescens, quum de morte patris nuntius adferretur. Cui successorem hunc Claudius constituisset, nisi amici admonuissent, periculosum esse limitaneum regnum, ut Judaicum erat, puero regi committere. Rursus itaque in provinciæ formam Judæa cum cæteris Agrippæ possessionibus redacta, Cuspio Fado misso, qui præses ordinaret regeretque. Vide Josephum extremo lib. XX. Negat Harduinus, Judæam iterum provinciam factam, quæ nunquam cessaverit, postquam semel facta sub Augusto fuerat. Respondimus supra sectione 19. exemplis regionum in Asia, quæ ex Romanis provinciis regna, & rursus provinciæ facta fuerant. Nunc Taciti suffragium accedat ex lib. V. Hist. cap. 9. *Claudius defunctis regibus, aut ad modicum redactis, Judæam provinciam equitibus Romanis aut libertis permisit.*

XXV. Nec vero Agrippa, Agrippæ filius, regno caruit, sed id non statim post mortem patris consequutus est. Josephus Scaliger in Euseb. p. 189. *Non statim*, ait, *ab obitu patris regnum illi traditum, sed nomine Cæsaris tamdiu administratum, quoad Rex tutelæ suæ fieret.* Idem paucis interjectis ad Taciti verba annalium XII. c. XXIII. ITURAEI ET JUDAEI, DEFUNCTIS REGIBUS SOHEMO ATQUE AGRIPPA, PROVINCIAE SYRIAE ADDITI, *Intelligendum*, inquit, *Ituræos Syriæ perpetuo additos fuisse: Judæos autem, quoad Agrippa Junior ad tutelam suam perveniret. Sed quinquennio post obitum Agrippæ senioris hoc contigisse quis credat, nisi qui in ratione temporum, & historia externa, Corn. Tacitum non semel, neque leviter peccasse meminerit?* Malim aliter scripsisset vir maximæ dignitatis. Bene enim inter Tacitum atque Josephum convenit. Mors Agrippæ majoris, ut supra ex Josepho & Eusebio ostensum, in annum IV. Claudii incidit. Minor Agrippa, XVII. annorum puer, non successit patri, cujus regnum provinciæ formam subiit, aut Syriacæ provinciæ adjectum fuit. Nono imperii anno ineunte, hoc est C. Pompejo & Q. Verannio Coss. in Chalcidico regno, Herodi patruo haud dubie tum morituro, Agrippam, Agrippæ filium, imperator Claudius suffecit: sed quadriennio post, hoc est imperii sui duodecimo anno, dempta Chalcide, eidem Philippi & Lysaniæ tetrarchias, hoc est Trachonitidem, Battanæam, & Abilenam donavit, quum interea Judæa, Samaria & Galilæa, ac reliqua ejusdem juris, à præside Romano usque ad excidium urbis regerentur. Vide Josephum lib. XX. c. 5. &c. Diu præfuit regno suo Agrippa, per L annos, ab IX Claudii ad III Trajani, Photius enim patriarcha, Cod. XXXIII Bibliothecæ, ex Justo Tiberiensi, qui æqualis Josepho fuit, verbis supra adlegatis hæc recenset: Ἄρχεται τῆς ἱστορίας ἀπὸ Μωσέως, καταλήγει δὲ ἕως τελευτῆς Ἀγρίππα τοῦ ἑβδόμου μὲν τῶν ἀπὸ τῆς οἰκίας Ἡρώδου, ὑστάτου δὲ ἐν τοῖς Ἰουδαίων βασιλεῦσιν. ὃς παρέλαβε μὲν τὴν ἀρχὴν ἐπὶ Κλαυδίου, ηὐξήθη ἐπὶ Νέρωνος, καὶ ἔτι μᾶλλον ὑπὸ Οὐεσπασιανοῦ, τελευτᾷ δὲ ἔτει τρίτῳ Τραϊανοῦ. Hoc est: *Incipit* (Justus) *historiam à Mose: desinit in morte Agrippæ, septimi illius è familia Herodis, & ultimi inter Judæorum reges. Qui regnum sub Claudio accepit, quod auctum à Nerone est, magisque à Vespasiano. Mortuus anno tertio Trajani.* Multa numismata hujus regis supersunt cum Vespasiani, Titi, Domitiani iconibus percussa, quæ summus patronus noster Ez. Spanhemius de Præst. & Usu numism. p. 864. ostendit, quorum illud, quod cum Vespasiani effigie est, in postica habet ΕΤΟΥ ΚΘ. ΒΑ. ΑΓΡΙΠΠΑ *anno* XXIX *regis Agrippæ*, quod satis argumentum est longævæ dominationis.

XXVI. Hæc de Herodibus eorumque ordine & successione. Quod reliquum eorum est, quæ contra Josephum Harduinus urget, nunc vindicandum nobis sumimus. Cujus fidem ille ut omnibus suspectam faciat, primum objicit, *Antipæ* nomen, quod Josepho debemus, in nummis & inscriptione supra n. XIII. adducta non apparere. At vero si valeret, etiam *Archelai* nomen suspectum foret, quod, ut ipse Harduinus fatetur, in nummis non occurrit, & pro illo *Herodes* apud Cassium invenitur. Quale autem sit *Antipæ* nomen, Gorionides cap. 63. ineunte ostendit. qui אנטיפטר, *Antipatrum*, Græco nomine appellat, ex quo fit *Antipas*, sicut ex Harpocrates *Harpocras* apud Plinium lib. X. epist. V. Pergit Harduinus Josepho falsitatem objicere, dum Herodem Antipam modo in Galliam, modo in Hispaniam relegatum dicat. Sed & hæc perfacile conciliari possunt, quum in Galliam primum, deinde ut gravior pœna esset, in Hispaniam usque, atque sic longissime à patria, abduci potuerit. In Hispaniam missum fuisse Gorionides quoque cap. LXIII, & Rabbi Ganz. pag. 36. confirmant, ספרד locum exsilii nominantes, quæ Judæis Hispania est. Ad hæc ex eo etiam suspectum vult Josephum reddere p. 51, quod Claudium in imperio capessendo ab Agrippa, qui forte Romæ erat, adjutum scribat, quum non pronum ad fidem sit, ditionis barbaræ regulum consiliorum senatus arbitrum fuisse. Sed & heic non deest, qui Josephi fidem tueatur, Dio Cassius lib. LX. p. 670. de Claudio: τῷ Ἀγρίππᾳ τῷ Παλαιστινῷ, συμπράξαντι οἱ τὴν ἡγεμονίαν ἔτυχε γὰρ ἐν τῇ Ῥώμῃ ὢν τὴν ἀρχὴν προσεπηύξησε. *Agrippæ Palæstino, qui eum in potiundo principatu adjuverat, regnum auxit.*

XXVII. Alia via vir clarissimus Josephum adgreditur, templi Hierosolymitani novam structuram, quam ille lib. XV. cap. XI. Herodi tribuit, *confictam* in magnificentiæ prædicationem esse, pag. 32. objiciens. Non autem confictam esse illam templi instaurationem, etiam ex divino scriptore Joann. cap. II. comm. 20, non obscure probatur. Illi enim XLVI anni οἰκοδομήσεως, ad Zorobabelis templum, quod quadriennio perfectum fuit (Esdræ VI, 15.) referri non possunt. Neque cum provincia Judæa esset, cessavit templum renovari, nec vero auspiciis Romani illud præsidis fiebat. Cæsares enim principi cuidam Judaici generis hanc sacrorum & templi curam permisere, ut, Agrippa majore sublato, Claudius Herodi fratri, Chalcidensi regulo, concessit, Joseph. lib. XX cap. I & III, quod jus postmodum Agrippæ minori mansit, usque ad templi & urbis eversionem. Vide ibidem cap. VII, & cum primis cap. VIII. f. 899, ubi de Agrippa rege dicitur, ἐπεπίστευτο ὑπὸ Κλαυδίου Καίσαρος τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ ἱεροῦ, *templi curam ei Claudius Cæsar concrediderat*; quamvis neque Herodi illi, nec Agrippæ juniori in Judæam vel Hierosolyma quidquam juris fuerit, quod omne penes præsidem seu procuratorem erat.

XXVIII. Aliud crimen Josepho Harduinus impingit, ex quo constare putat, auctoriali Palæstinam non fuisse conspectam. quia lib. XV. cap. XIII Cæsaream Palæstinæ ἐν τῇ Φοινίκῃ in *Phœnice*, posuisset. Novum crimen & ante inauditum, cujus si reus Josephus agendus est, ante hunc princeps geographorum Strabo quoque condemnari debet. Hic enim lib. XVI. pag. 520. *Jam Cælesyria peragrata*, ἐπὶ τὴν Φοινίκην μέτιμεν, *in Phœnicen transimus.*

mus. Recensitis urbibus, tandem claudit, p. 523. hisce verbis, Τοιαύτη μὲν ἡ Φοινίκη. *Hactenus de Phœnicia.* Medio sermone & in mediis Phœnices urbibus infit: Μετὰ τὴν Ἄκην, Στράτωνος πύργος προσορμὸν ἔχων, *post Acen* (quæ Ptolemaïs est) *Stratonis turris, navale habens.* Hæc autem ipsa Cæsarea. Plinius lib. v. cap. XIII. *Stratonis turris, eadem Cæsarea, ab Herode rege condita.* Quo jure nunc Josephus accusatur, qui idem sentit quod Strabo, quod alii geographorum historicorumque? quibusdam longior in austrum Phœnicia procurrit, licet aliis angustiori limite definiatur. Livius lib XXXV. cap. XIII. *Antiochus rex, ea hyeme Raphiæ in Phœnice Ptolemæo regi Ægypti filia in matrimonium data, -- extremo jam hiemis Ephesum pervenit.* Raphia autem prope Ægypti fines ad mare est.

XXIX. Tandem etiam de *Hasmonæorum regno*, Josephum Harduinus sublestæ fidei insimulat. At vero diu ante Josephum Strabo lib. XVI. p. 524. in Syriæ & Judææ enarratione, πρῶτος ἀνθ' ἱερέως ἀνέδειξεν ἑαυτὸν βασιλέα Ἀλέξανδρος, *primus pro pontifice se regem fecit Alexander*, qui & Jannæus erat, Hyrcani & Aristobuli pater: quod satis ad *fabulam*, quam objicit Harduinus, diluendam est, licet in eo corrigendus Strabo sit, quod Alexander hic non primus fuerat, qui diademate & regis titulo uteretur, sed frater ejus Aristobulus eodem honore antecessit. Ad hoc, credo, inductus est vir clarissimus, quod nummos forsan Hasmonæorum regum non repererat. Sed sic multæ & præstantissimæ partes historiarum negandæ forent. v. gr. Imperium Trapezuntinum, quod per CCL annos stetit, ab Alexio Comneno conditum, quum Constantinopolis in Latinorum potestatem venisset; ex nummis adhuc illustrari nondum potuit, nec peritissimi viri eos videre se meminerunt. Nec vero propterea fabula est quod Nicetas, Gregoras, Paullus Venetus, Chalcocondyles de illo narraverunt.

XXX. Denique in foro quoque Grammaticorum Harduinus reum Josephum facit: *Taceo*, inquit, p. 64, *de Josephi solœco*, Ἀγρίππου, *quod etiam in Codd. MSS. legitur, pro* Ἀγρίππα, *ut nummi exhibent ipsius Agrippæ, quicum vixisse vult videri.* Sed bona verba, quæso. Solœcum non est, quo optimi Græcitatis scriptores usi sunt. Gemina forma gignendi casus in his nominibus est, & Ἀγρίππα quidem, Act. Apost. XXV. 23. & apud Xiphilinum Vespasiano tam Stephani editione p. 222. quam Sylburgii p. 322. reperitur, nec vero solœca est altera in ου terminata, qua Plutarchus in Antonio p. 946. Dio Cassius ineunte lib. LII, Appianus Alexandrinus B. Civ. lib. v, & elegantiorum imitator Zonaras in Augusto, usi sunt. Hosne ergo solœcismi accusabit Harduinus? Nec in aliis propriis, in ας finitis, insitatum est. v. gr. Ἀνέου Ἀρέτου Μαικήνου. Theodorus Gaza, Isagog. lib. I. p. 4. κλίνεται Αἰνείας, Αἰνείου & nummus ab Andr. Morellio, sagacissimo antiquitatis scrutatore, in Specim. Tab. XXIII. nuper productus: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΕΘΟΥ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ: & ipse Dio Cassius d. l. μετά τε τοῦ Ἀγρίππου καὶ τοῦ Μαικήνου. Neque alterius formæ, quam solam Harduinus Græcam putat ignarus fuit Josephus noster, quod vel uno exemplo satis sit ostendisse. Lib. XIV. Antiquit. cap. II. pag. 469. Πέτρα, τὰ βασίλεια τοῦ Ἀρέτα.

XXXI. Superest, quod infantium cædem de industria prætererit, *ne legisse sacras Novi Testamenti literas videretur*: p. 36. Etiam Scaligero in Euseb. Animadvers. p. 176. *mirum est, tam belluinæ crudelitatis exemplum ab Josepho præteritum esse, qui tanta diligentia, reliqua sævitiæ Herodianæ facinora persequitur.* Miramur ipsimet; nec vero id satis putamus esse ad fraudem scribentis, quo Harduinus refert, evincendam. Fieri enim alia de causa potuit, & si qua culpa est in Nicolaum Damascenum potius, quam Josephum, illa rejicienda. Iste enim haud dubie præteriit, quia vivente Herode scripsit, cujus amicus & orator ad Augustum fuit; quem dum presse, uti non diffitetur, Josephus insequutus est; forte accidit, quod aliis pluribus accidisse novimus, ut non dedita opera, sed partim memoriæ lapsu, partim tenaci præeuntis persequutione, detestabile factum effugerit animum, memoriam, & manum scribentis.

* * *

CL. V. Jo. Harduinus pag. 39. νοθείας scriptores accusat, qui Romanos *imperatores* vocant βασιλέας, & *imperium* illorum βασιλείαν. Esto, exossa Latina fuisse vocabula *regnum* & *rex*: Græca tamen mitius fuerunt, nec invitis Romanis, habita. Herodianus lib. I. cap. II. de Marco imperatore, βασιλεύοντι Μάρκῳ: & cap. VII de Commodo τὴν τοῦ βασιλέως ἄφιξιν; ac ibidem de Faustina augusta, βασίλισσα. Et ante Herodianum Pausanias Phoc. cap. XVI. βασιλεὺς Αὔγουστος: & Dionysius Perieg. v. 1052.

Αὐσονίου βασιλῆος, ——

Augustum Cæsarem, sub quo scripsit, designans: ac Diodorus Siculus ecloga libri XXXV. ΙΜΠΕΡΑΤΩΡΑ αὐτὸν ἀναγορεύειν καὶ ἀποκαλεῖν, ὅ ἐστι βασιλέα. Non est itaque quod cum Harduino τὸν βασιλέα ὑπερέχοντα I Petri II. comm. 14. de Polemone malimus, quam cum Grotio de Romano imperatore, interpretari. Sequiori ævo ita βασιλέως vocem sibi Constantinopolitani vindicarunt, ut cæteros reges, etiam ipsos Germanicos imperatores, ægre βασιλέας, sed tantum ῥῆγας (à ῥὴξ, *rex*) appellaverunt. Exempla prostant passim in Historia Byzantina.

CHRIST. NOLDII
HISTORIA IDUMÆA,
SEU,
DE VITA ET GESTIS HERODUM,
DIATRIBE.

Accesserunt hinc inde Notæ in Josephum: ut & pro eo vindiciæ & responsiones, contra Baronium, Serarium, Salianum, & Alios.

HIERON. in Matth.

Multi labuntur ob Historiæ ignorantiam, putantes eosdem Herodes esse.

PERILLUSTRIBUS ET EXCELLENTISSIMIS
DOMINIS,

D^N. OTHONI KRAG,

Hæreditario in Wolleberg &c. Regni Daniæ Senatori, & Neoburgi in Fioniâ Præfecto Regio,

NEC NON

D^N. GODESCALCO A BUCHWALT,

Hæreditario in Guiresbech, &c. S. R. M. Daniæ à Consiliis Status, & Præposito Utersensi,

Pro temp. Serenissimi Daniæ Regis, ad Præpotentes & Celsissimos Fœderati Belgii Ordines Generales, Legatis Extraordinariis,

PATRONIS MAXIMIS,

Salutem, æternamque in Christo Benedictionem.

Perillustres, Excellentissimi Domini,

EÆ, proh dolor! nunc rerum vices sunt, ut seu aliorum cum aliis, seu vicinorum cum vicinis odia consideremus, humanum genus continuis natum præcipitiis quasi videatur. Quid Cometa velocissimus, qui annô seculi secundô supra quinquagesimum arsit, intra illud sexennium quô rexerunt alii, terris portendit, res est tristior, quam ut debeat repeti, aut ut à me satis declarari possit. Id malim dicere, & id magis ad propositum sit, quod à quô ad hanc Sociam Gentem missi estis, multorum in vos oculos converteritis. Etenim, EXCELLENTISSIMI, cum omnes scirent, Pietate, Prudentiâ, & si quid aliud tantos ornat titulos, abunde vos instructos esse, singulos pariter læta hæc arrexit spes, fore, ut vestrâ sanctâ industriâ pax collapsa Boreæ resarciretur. Quod Patriæ & fœderati hujus Populi votum, quam publicam exspectationem, dum privatus Ego ad vos fero, simul etiam meam ipsius qualem qualem debui addere observantiam, & hoc parvô thure Nomini litare vestro. Faxit Deus propter suas miserationes, ut consilia vestra & omnium Similium, in honorem ejus, & afflictissimæ Patriæ, in certam nec insidiosam pacem prosint.

In quô voto finio, & persevero

Perillustr. Excellent. Vestrar. Servus Humillimus

CHRIST. NOLDIUS, Danus.

Franequeræ Frisiorum, Calend. April. Anno 1660.

AD LECTOREM.

Familiam hîc exhibemus Herodianam. Familiam equidem, si opes & florem spectes, amplam: sed si vitam aut mores, turpem ac propudiosam. Nam hæc est illa progenies, quæ Christum in cunis vagientem requisivit, & coëgit in exilium: quæ ministranti insidiata est: quæ per scelus ab hostibus captum risit: quæ Sanctos Præcones, aut gladiô sustulit, aut multavit carcere, aut disjecit, contempsit, ac innoxios destituit. Quorum scelerum Divina, (ut fit) ultio sic consequuta est, ut familia hæc florentissima, & tot fusa per generationes, justâ nemesi, intra centum annos, tota pene exstirpata sit. De quô graviter Flavius, Ant. XIIX. c. 7. βούλομαι οὖν εἰπεῖν ἐπὶ μακρότερον περί τε Ἡρώδου καὶ γένους αὐτοῦ, ὡς ἐγένετο· ἅμα μὲν καὶ διὰ τὸ ἀνήκειν τῇ ἱστορίᾳ τὸν περὶ αὐτῶν λόγον, ἅμα δὲ καὶ παράστασιν ἔχειν τοῦ θείου, ὡς οὐδὲν ὠφελεῖ πληθὺς, οὐδὲ ἄλλη τις ἀλκὴ τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐπιτετηδευμένων, δίχα τῶν πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβειῶν, εἴγε ἐντὸς ἑκατὸν ἐτῶν ἐξόδου, συνέβη πλὴν ὀλίγων, πολλοὶ δ᾽ ἦσαν, διαφθαρῆναι τοὺς Ἡρώδου ἀπογόνους. *Volo inquit, altius repetere Herodis progeniem: vel quod hoc ad præsentem pertineat historiam, vel quo magis appareat Divina Providentia: quandoquidem absque Pietate nihil prodest nec numerosa soboles, nec ulla humana potentia. Prout Herodis copiosa proles, intra centum annos, præter paucos occidit. Quô ipsô partim Operæ nostræ fructus constat, partim latius explicabitur. Nam cum in Sacrâ Novi Fœderis Historiâ, tot occurrunt Herodes, Archelai, Philippi, Berenicæ adhæc, Drusillæ, & Alii, (ut nihil dicam de profanis Scriptis Judaicis & Romanis) in quibus, maxime ad personas cognomines, Lector sæpe hæret & offenditur, operæ pretium futurum judicavi, ut accurata esset Herodum Genealogia, ad quam Lector dubius recurrere posset. Recte enim Hieronymus in Matthæum: multos labi ob historiæ ignorantiam, putantes eosdem Herodes esse. Et vel unus locus Actor. capit.* XII. *evincit: in quô novimus quam Interpretes halucinentur, quod Herodem Lucæ, Agrippam Flavii esse, non perceperint. Tentarunt quidem Serarius, Salianus, Montacutius, Capellus, & alii, has genealogias; sed profecto infeliciter. Maxime Capellus: cujus in Genealogiâ Herodianâ, (Hist. Apostol. & Jud. p. m. 85.) pene quot Personæ, tot sunt vitia. Alteram rationem, ob quam in hoc argumentum sum ingressus, præbuit Josephus. Nam cum eum quamvis optime meritum, Judæi juxta ac Pontificii incursant,*

quasi prorsus nullius esset fidei, vindicandum eum hac opellâ duximus. Judæorum odium Flavius, uti videtur contraxit, vel quod à quô Vespasianis vinctus imperium prædixerat, (ἁλώσ. *III. c.* 14. *& V. c.* 12. *Sueton. l.* 8. *in Vespas. Xiphilin. in Vespasian.*) *penes Romanos manserit: vel quod scripserit veritatem, Judæis ipsis imputans excidium, quod immorigeri & insanabiles, Romanis rerum Dominis se opposuissent. Unde in eum sic detonat Abrabanel, Comment. in Daniel. font.* 10. ואף שנודה להם שיוסף כתב זה לא נקבלהו ממנו כי הרבה דברים כתב בחילוף האמת ובתלוף מה שעידו עליהם בתבי הקדש כדי להסביר פנים לרומיים כעבד העומד ביד אדונים קשים שידבר כרצונם: *Et quamvis (inquit) concederemus illis Josephum hoc scripsisse, non tamen apud nos receptum foret. Nam multa scripsit cum depravatione veritatis, & contra Scripturæ testimonium: aucupandæ Romanorum gratiæ causâ, & in eorum arbitrium, instar Servi subditi dominis gravissimis verba componit &c. Hæc ille. Pontificiis haud dubie sudes in oculis est, quod Josephus, l.* 1. *contr. Apion. p. Gelen.* 1026. *asserat: Judæorum Canonem ex duobus supra viginti libris tantum constare & sub Rege Artaxerxe obsignatam.* οὐ μυριάδες, *inquit,* βιβλίων εἰσὶ παρ' ἡμῖν ἀσυμφώνων καὶ μαχομένων, δύο δὲ μόνα πρὸς τοῖς εἴκοσι βιβλία, τὰ τοῦ παντὸς ἔχοντα χρόνου τὴν ἀναγραφὴν, τὰ δικαίως πεπιστευμένα. καὶ τούτων πέντε μέν ἐστι μωϋσέως *&c. Sequitur:* ἀπὸ δὲ ἀρταξέρξου μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς χρόνου γέγραπται μὲν ἕκαστα, πίστεως δὲ οὐχ' ὁμοίας ἠξίωται τοῖς πρὸ ἑαυτῶν, διὰ τὸ μὴ γενέσθαι τὴν τῶν προφητῶν ἀκριβῆ διαδοχήν. *Quô Authoris Maximi clarô testimoniô, cum excludantur Pontificii, quo minus possint Apocrypha sua in Canonem intrudere,* πύξτε παλαισμοσύνῃ τε καὶ ἅρμασιν ἤτε πόδεσσιν *hoc agunt, ut Scriptoris Optimi authoritatem infringere, & fidem ejus elevare possint. Notæ in eum sunt injuriæ, Baronii, Cani, Possevini, Salmeronis, Pererii, Pinedæ, Gordoni, & inprimis Saliani in Annalibus: cujus quasi curæ destinatæ sunt, barbam ut vellat mortuis leonibus, & duos Josephos, Flavium scilicet & Scaligerum exagitet. Sed illum maxime. Ut vix pagina abeat, quâ non legas & audias: rem atrocem in Josephô incidisse. Longe alia de eô fuit eruditorum Principum & Antiquitatis sententia: dum & Titus Imperator libros ejus sub manu suâ edi ac in Bibliothecis poni fecit; & Agrippa Rex doctissimus, eosdem sibi ad censendum missos publicis aliquot literis comprobavit.* (*Joseph. in Vit. p. Gelen.* 1026. *Euseb. Hist.* 1. *c.* 9.) *Hieronymo Epist.* 22. *ita Josephus placuit, ut ab eô Græcus Livius appellatus sit. Eusebius, Hist. Eccles.* 1. *c.* 5. *eum habuit pro* ἐπισημοτάτῳ τῶν παρ' ἑβραίοις ἱστορικῶν. *Photio, Bibl. cod.* 47. *dicitur,* καθαρὸς τὴν φράσιν, καὶ ἀξίωμα λόγου μετὰ εὐκρινείας καὶ ἡδονῆς ἐκφῆναι. πιθανός τε ταῖς δημηγορίαις, καὶ ἐπίχαρις, κἂν ἐπὶ τἀναντία ὁ καιρὸς καλῇ, χρήσασθαι τῷ λόγῳ. δεξιὸς καὶ γόνιμος ἐνθυμημάτων ἐφ' ἑκάτερα, καὶ γνωμολογικὸς δὲ ὡς εἴ τις ἄλλος καὶ πάθη τῷ λόγῳ περιστῆσαι ἱκανώτατος, καὶ ἐγεῖραι πάθος, καὶ πραῦναι δοκιμώτατος. *Quæ ne minimam habent malæ fidei suspicionem. Possevinus, Bibl. tom.* 1. *l.* 2. *c.* 61. *& tom.* 11. *l.* 16. *c.* 14. *contra eum adducit Egesippum. Sed is totus favet. Ita enim scribit in Prologo: Relator egregius historicô stylô Josephus, utinam tam religioni & veritati attentus, quam rerum indagini & sermonum sobrietati. Consortem se enim perfidiæ Judæorum in ipsô etiam sermone exhibuit, quem de eorum suppliciô manifestavit: & quorum arma deseruit, eorum tamen sacrilegia non dereliquit. Deploravit flebiliter ærumnam, sed ipsius causam ærumnæ non agnovit &c. Ubi tantum abest, Egesippus Josephi Historiam reprehenderet, ut is potius in ipsô rerum collaudatâ indagine, veritatem tantum Euangelii desideraverit. Quo oculô Judæum cæcum quis mirari vellet? Denique: Scaliger, vir si quisquam perspicax & oculatus, in Prolegomenis Operis de Emendat. Tempor. serio judicat: ubique elucere Josephi simul & fidem & eruditionem; ut tutius ei non modo in Judaicis, sed & externis credit possit, quam omnibus aliis Græcis ac Latinis. Hærebat scilicet non vane in animô, quod Josephus, qui ipse pars eorum fuit quæ scripsit, & qui in cæteris, liberalissimâ educatione, genere Regiô, sectâ Pharisæus, accessum habuit ad patriæ archiva, & postea (Romæ otium nactus) ad instructissimas Orbis melioris Bibliothecas &c. falso aut temere scribere non potuerit. Quod, (si nolint ipsi credere Josepho, Ant.* XX. *c.* 5. *l.* 1. *contr. Apion. p. Gelen.* 1037. 1038. *& in Vit. p.* 1026.) *Pontificii discant & suô Torniellô, qui in Annal. ad ann. M.* 4051. *n.* 31. *ita inquit: Si mihi licet dicere quod sentio, puto multo tutius esse sequi hac in parte Josephum, Authorem valde gravem &c. Id namque ipse Josephus, multo melius scire potuit, quam quivis alius. Fuit enim natione Judæus, & historiarum Judaicarum peritissimus, & ipsius Herodis tempori valde proximus, atque in gestis ejus studiosius perquirendis ac describendis omnium diligentissimus. Habuit item ad manus libros Nicolai Damasceni,* (*conf. Ant.* XII. *c.* 3.) *Scriptoris egregii, sæpius ab ipsô citati. qui fuit Herodis contemporaneus & familiarissimus, &c. Hæc Torniellus. Neque segnius contra Judæos instat Judæus Zemach D. ad ann.* 4829. *Abrabanele multo sedatior & temperatior:* יוסף בן גוריון הכהן מיחוסי ושועי הכהנים שבירושלים ומשוח מלחמה הוא חבר את ספרו אחר הרבן הבית ואם מקצת דבריו בענין טיטוס נראין קצת כסותרין את דברי רזל" אשר בפרק הנזקין ממ" תדע מאחל שזה האיש היה גדול בחכמה ובתבונה איש צדיק וישר והוא קודם בזמן מחכמי הגמרא כמה מאות שנה וראה את כל הנעשה בימיו על כן אין אנו מחזיקין אותו לסופר הבלתי נאמן ומפני זה אנשים חכמים וידועים הלמו יחד סיפוריו וסיפורי רזל" באופן שאין דבריהם יהיו סותרים זה לזה: *Josephus filius Gorionis Sacerdotis, ex nobili & opulentâ stirpe Sacerdotum Hierosolymitanorum ortus, & unctus in belli Ducem, composuit librum suum post excidium Templi. Quamvis autem quædam ejus dicta de historiâ Titi, videantur quasi repugnare verbis Rabbinorum nostrorum, f. m. in Talmude tract. Githin cap. Hanizachin, tamen cum fuerit vir sapientissimus & prudentissimus, vir justus & rectus, & tempore antecesserit Sapientes Gemaræ aliquot centenis annis, videritque omnia quæ suâ ætate gesta sunt, non est cur eum censeamus inter Historicos minus fideles. Quamobrem viri Sapientes & eruditi conciliant ea quæ refert, cum iis quæ tradunt Rabbini nostri: sic ut eorum dicta non sint contraria. Hæc Ille: Flavium vocans filium Gorionis, (cum esset Matathiæ, & hunc ipsum intelligat) more Judæorum. Nam & Josephus Hebræus, cit. Raym. Mart. p. m.* 260. *Josephum filium Gorionis dicit alloquutum nomine Titi, Hierosolymitanos: Quem ex* ἁλώσ. VI. *c.* 7. 11. 15. *&* VII. *c.* 4. *constat ipsum Flavium fuisse. Quid ergo, dices, non erravit Flavius? Inquam Ego: Menda Editionum manifesta sunt. De quo graviter Casaubonus, Exercit.* 1. *sect.* 34. *p. m.* 154. *Verissimum est, (inquit) quod ante multos annos ad Suetonium dicebamus, & argumentis aliquot demonstravit postea* ὁ μακαρίτης *Josephus Scaliger, Josephi Codices depravatissimos jam circumferri. Neque hodie atque heri esse corruptos, sed ante Ruffini ætatem. Id enim versio illius manifestissime declarat, multis locis ad insaniam usque inepta, non aliam persæpe ob causam, nisi quod corruptissimos nactus Codices, & judiciô criticô destitutus, quicquid invenit, exprimere est coactus. Et post: Consensus versionis cum hodiernis Exemplaribus Græcis etiam manu exaratis, & quidem oppido vetustis, veritatem sententiæ non probat. Porro, Græci Codicis scripturam, (nupera enim priore deterior) locis prope infinitis esse corruptam, & sæpe vocibus aliquot mutilatam, (est ubi periodis integris) docuit me diligens*

com-

comparatio cum vetustissimis Exemplaribus, quæ in Regis Christianissimi Bibliothecâ servantur. Collationem illam ante annos quinque institueram, operâ adjutus doctissimi Viri & amicissimi Caroli Labbæi JCti, quum id à nobis illustrissimus Scaliger petiisset, de editione nobilissimi Scriptoris tum cogitans: quam immatura viri Divini mors Reipublicæ literariæ invidit. Tum igitur ex unius aut alterius libri contentione didici, quod dudum eram suspicatus, hodiernis Josephi libris nihil depravatius posse inveniri. De quô tamen ne per somnium quidem tot Interpretes videntur cogitasse. Hactenus Casaubonus. Ut vitiosum constet nos habere Josephum, tam Græcum quam Latinum, tam Basileensem, quam Gelenianum sive Genevensem, (quis enim ex Antiquis hanc non tulit labem?) at defectu vix Authoris, sed bonorum Codicum. Qui interea dum conquirantur, (supersunt enim Vaticani, Regii, Vossiani &c. probatiores, sobrie & circumspecte Authorem tam insignem nos tractare convenit: nec (quod ajunt,) infantem cum sordibus abjicere, aut Librariorum sphalmata Scriptori ipsi imputare. Liceat enim & recte hic sperare, ut etiamsi nec Scaliger, nec Vossius, nec Petitus &c. Literarum Lumina, editionem Josephi emendatam absolverint, sed morte præventi rem reliquerint infectam, succedant aliunde Coccejus aut Schotanus, Viri Linguas apprime docti, & in Antiquitate sacrâ profanâque versatissimi, qui Rempublicam literariam istô ornent beneficiô. Nostri humeri debiliores sunt: quanquam animus non deesset, si Deus & boni media suppeditarent, ut & fontes corrigerentur, & nova versio Librorum maxime ἁλώσεως concinnaretur, quos Gelenius neglexit, & notæ vindiciæque necessariæ adspergerentur. Nuper etiam Josepho illud objecit vir Clarissimus, quod circa tempus raptæ Herodiadis, cum Euangelistis non posset conciliari. Euangelistas dicere: Herodiadem raptam ante Christi Passionem, (ut quæ Christô vivente apud Antipam maritum, Baptistæ lethum procuraverit,) Josephum autem hæc referre quasi ad annum imperii Tiberii penultimum, post Christi Passionem &c. Sed Josephus Ant. XIIX. *c.* 7. *dicit, assumptam Herodiadem, postquam Antipas Româ esset reversus. At Romam haud dubie ivit Antipas, tum cum illic esset Tiberius, (quid enim eô absente illic ageret?) Romæ autem non fuit Tiberius, postquam secessisset Capreas, COSS. M. Liciniô & L. Calpurniô. Tacit. Annal.* IV. *c.* 67. *coll. cum c.* 7. *annô scilicet Imperii ejus* XIII. *Imo vero Ant.* XIIX. *c.* 8. *clariorem adhuc Characterem temporis habet Josephus, cum refert Herodiadem in Antipæ thorô vixisse circa mortem Drusi, filii Tiberii. Nam Agrippa, qui post obitum Drusi Româ discessit, quod Tiberius neminem ex Drusi amicis, ne dolor refricaretur, ad se vellet admittere, veniens summe inops in Judæam, interventu Herodiadis, Antipæ tum uxoris, sustentationem mox accepit. Drusum autem constat sublatum COSS. C. Asiniô & C. Pollione: annô scilicet Tiberii* IX. *Teste Tacitô, Annal.* IV. *c.* 8. *coll. cum c.* 1. *Ut satis in tempore & Euangeliis convenienter Josephus asserat raptam Herodiadem: cum annus nonus Tiberii, satis antecedat Christi mortem. Bellum Antipæ cum Aretâ circa ultima Tiberii, (cujus facit mentionem Flavius Ant.* XIIX. *c.* 7.) *non evincit Josephum tum asserere, primo assumptam Herodiadem ab Antipâ. Nam per ὑςέρωσιν, (ut assolet) totam ibi narrat Historiam, ubi ejus eventus tantum incidit. Nimirum: Simultas inter Aretam & Antipam ob rejectam filiam & hujus locô introductam Herodiadem, non tum cæpit, cum bellum erupit; sed aliquot annos ante insederat, quam ad arma, occasione agri Gamalitici esset ventum. Prout ex Flavii apilogismis jam adductis, & totius apud ipsum narrationis filô constat. Atque hoc est de quô Lector Optime te volui admonitum. Quem in nomine Iesu sic valere jubeo.*

CHRIST. NOLDIUS.

CHRITIANO NOLDIO,
L. A. M.

S. P.

E*Rudite vir:*

Legi obiter opusculum tuum de vitâ & rebus Herodiadarum. Probo utilitatem Libri pro Studiosis historiæ sacræ: quia ea breviter cognoscere possunt, quæ facem præferunt N. T. historiæ. Probo diligentiam, quâ ex plurimis contracte exhibes, quæ diffuse & sparsim apud alios habentur. Alibi etiam acumen est in solvendis difficultatibus. Atqui cum in illis, quos alleges autores, plurimi laude industriæ & eruditionis ὡς ἀιετοὶ ἐν νεφέλαις eminuerunt, & quod plus est, pietate præstiterunt haud vulgari, queri posset judiciosus lector, carpi quidem illos, sed sine præfatione debiti honoris. Cæterum, quantum rem ipsam attinet, probo communiter, quod Josephum defendere moliaris adversus conjurationem Lojolitarum. Ego eum cum eruditis judico φιλαλήθη, & in mediâ luce rerum versatum non potuisse ignorare sui temporis res & eventa. Lapsum tamen esse non tantum in superioribus, id est remotis antiquitatibus, sed & in rebus Hassamonæorum, etiam Herodiadarum, haud ambigo. Nemo enim hominum sui temporis res ita scire aut componere potest, ut ab errore immunis sit. Tuam conciliationem de uxore Philippi, magis probo quoad conatum, quam effectum. Quod enim Herodes ille Philippi nomen habuerit, non potest fieri, nec verosimile est, id habuisse cognomen. Nomen unius hominis apud Judæos unum erat, cui accedebat cognomen aliquando duplex. Inter nomen & cognomen non discernis, quando διωνυμίαν (hæc est pons asinorum in λόγοις historiæ sacræ) perurges. Nomen id unum in Græcum solebat verti, aut à significatione, aut à sono. Saulus ad Græcos exiturus dictus est Paulus. Simonis cognomen Syrum Cephas, versum est Πέτρος, ut Thomas redditum est δίδυμος: Manasses Μνασέας; Joacim ἄλκιμος; Jesus Ἰάσων. at Malchus Philosophus ille vocatus est *Porphyrius*, quia purpura regum gestamen erat. Talia sunt infinita. Illic non erant duo nomina, sed unum versum aut transformatum. Herodes ille (ut ferme omnes Herodiadæ) Græco dicebatur nomine, ἥρως, ἥρωος, ἥρως, ἡρωΐδης, sed ἰῶτα eliso ἡρώδης. Nihil certius est. quia apud Græcos etiam hoc nomen frequentabatur, ut novisti. Herodes Parthicus nihil habet affine cum Herode. Quia Græcum nomen erat, non fuit opus versione aut metaplasmo. Ut cognomen Philippi fuerit, quî convenit, quod fratrum uni erat nomen? Cognominibus quæritur discriminatio. Verum est, quod multi Herodiadarum autoribus dicti fuerint Herodis vocabulo, ut Antipas, ut Agrip-

Agrippa major in sacris, minor apud profanos: sed hoc non fuit verum nomen, quia fuit confusio. Herodes ibi valebit idem quod Herodiades. Quod si etiam concedamus hoc tuum à nomine conciliationis conamen, nondum res erit in salvo. Nam Euangelistæ vivente Johanne Baptistâ, Herodiadem in Antipæ thorum transiisse dicunt, utpote quæ viro sancto lethum procuraverit apud adulterum: at Josephus post passionem Domini, penultimo, si forte, anno Cæsaris Tiberii, ab Herode marito traductam esse ad Antipam. Quomodo ista cum Euangelistis possunt conciliari? Sunt & alia, in quibus tecum non possum sentire, ut hoc, quod magorum adventum biennio post Christum natum factum esse putes. Ego tua argumenta non conabor solvere, quia id nunc non ago nec otium est, sed video Euangelistam Matthæum ὀφθαλμοφανῶς contradicere. Narrat enim sic: Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν τῇ Βηθλεὲμ &c. Sic dico, si advenerunt biennio post, non advenerunt cum Dominus natus esset, ut congratularentur nativitati. Nam quis ille modus designandi temporis, dicere factum esse Christo nato, quod factum est biennio post Christum natum. In designatione hujusmodi (ut nosti rectius) tempus apud Rhetoras inter connexa, non consequentia constituitur. Ita & rogant magi: Ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς Βασιλεύς &c. Hic ostendunt se quærere regem jam natum, id est, istum regem, cui hoc signum esset, quod esset natus. Atqui nativitas nullius hominis indicium esse potest nisi recens. Quærere de bimulo, ubi est ille rex qui natus est? non quadrat. In Græco est ὁ τεχθεὶς cum ἀποδείξει, ut sciamus à nativitate regem illum denotari. Ego sic existimo, advenisse magos sub ipsam nativitatem Domini, ut pastores Bethlehemiticos sequerentur gratulaturi & salutaturi Regem suum, gentiles post Judæos. Nativitas Domini attraxit, & hoc adventu debuit esse prælustris. Quod Herodes bimulos necaverit, id non tam pertinet ad computationem à nativitate Domini, quam (ut ipse Euangelista annotat) ἀπὸ τοῦ χρόνου τοῦ φαινομένου ἀστέρος. Stella ista prænuntiavit magis nativitatem, qui ut sub nativitatem adessent, profecti domo sunt. Ego ista breviter & festinabundus, cum me alia vocarent. Deum conatibus tuis faventem precor, re uti tuam diligentiam amplector.

9 Aprilis, Juliani 1660.

Tuus

C. Schotanus.

HONORI

Cl. D. Magistri,

CHRISTIANI NOLDII,

Historiam Idumæam vindicatam & conciliatam edenti.

Quæ sit Idumæûm scelerata potentia Regum,
Eximiâ Noldi *dexteritate probas.*
Dignus laude labor, nostros terrere Monarchas:
Ne juvet Herodum tetrica facta sequi.
Quæ sit Idumæûm celebris prosapia Regum,
Eximiâ Noldi *dexteritate doces.*
Dignus laude labor: Te defensore Josephi
Antiquum accipiunt scripta, tenentque decus.

posuit

N. Arnoldus,

SS. Th. D. & Prof.

CLARISSIMO, PRÆSTANTISSIMO VIRO,

D. CHRISTIANO NOLDIO,

Liberalium artium Magistro solertiss.

Τοὶ δ' ἀεργίην δυσερπέα τῆλε γενέσθαι
Οἶδα κραδίης σοῦ, Νόλδιε φίλε σοφοῖς.
Οὔποτέ σοι ἠὼς καμάτων ἄτερ οὐκ ἀνατέλλει,
Οὐδὲ ἔδυ ἔργῳ ἠελίοιο φάος.
Ἀλλὰ ἀεὶ φιλόμουσος ἐὼν ἔργον ἐπὶ ἔργῳ
Ἐργάζῃ ἐνδελεχῶς, μηδ' ἀτρεμίαν ἔχων.
Νῦν ποιεῖς ᾠδὰς μάλα ῥυθμίζων κατὰ τέχνην.
Βιβλία μουσάων ὄργανα καλὰ γράφων.
Νῦν δ' Ἰδουμαίων, Ἡρωδῶν, ἤθεα, ἔργα,
Ἀμμιώτωρ Φλαβίου, ἱστορέεις λόγιος.
Οὕνεκά τοι ἄμμες μεγάλην χάριν ἴδμεν ἅπαντες,
Καὶ πάνυ ἄσβεστόν σοι δ' γένοιτο κλέος.

Lubens posui,

Petrus Moll, J.U.D.

& Græc. Ling. Profess. ordin.

CLARISSIMO DOCTISSIMOQUE VIRO,

D. CHRISTIANO NOLDIO,

HISTORIAM IDUMÆAM

egregie paranti,

Hunc Ἀναγραμματισμόν,

CHRISTIANUS NOLDIUS,

SOLUS HIC NIDUS TRINA.

Ita ἐξηγημένον,

Herodum Tria monstra stupes? sed, Lojola quondam
Solus in hoc uno Nomine Trinus erat.
Non Aquilæ imbelles generat mistura Columbas;
Sed simili similes progenerantur Aves:
Solus *at* Hic Nidus, *quem Lojola struxit averno,*
Trina *tibi specie monstra aliena dedit.*
Et Canis, & rugiens Leo, quos Vulpecula fallax
Instruit, hoc nido fœtificare solent.
Gens Idumæa tuos Herodes plangito; nostris
Sed nunc invaluit Lojola, Christe! malis.
Quid juvat ingemuisse? tuos sensisse labores,
Noldi, *tot nostris sit medicina malis.*

Honoris & Amoris ergo

posuit,

N. Wandstad.

FAMILIA ASCALONÆA, seu HERODUM.

[2] ANTIPAS, seu ANTIPATER Junior, Dux Idumææ, Et Judææ Procurator: *Vxor*, [3] Cypris.

[7] HERODES MAGNUS, REX: *Vxores*,

[9] Mariamme Hircani.

[30] Aristobulus: *Vxor*, [49] Berenice.

[63] AGRIPPA MAJOR, REX: *Vxor*, [53] Cypros.

Pellex, [70] Agrippæ Fratris. [76] Titi Vespasiani.

[77] Mariamme, seu Maria: *Nupta*, [78] Archelao, Filio Chelciæ. [78] Demetrio Alexandrino; Judæo Opulento.

[78] Beronice. [78] Agrippa.

[79] Drusilla: *Nupta*, [80] Azizo, Regi Emesenorum, [81] Felici Præsidi Judææ.

[82] Agrippa.

[64] Herodias: *Nupta*, [34] Herodi: aliàs Philippo. [37] Antipæ.

[31] Filius Anonymus. [32] Salampsio: *Nupta* [25] Phasaëlo. [33] Cypros: *Nupta* [23] Antipatro.

[10] Mariamme Simonis.

[34] Herodes seu Philippus: *Vxor* [64] Herodias.

[65] Salome: *Nupta* [41] Philippo. [68] Aristobulo.

[11] Malthace Samarites.

[35] ARCHELAUS TETRARCHA: *Vxores*, [36] Maria. [29] Glaphyra.

[37] ANTIPAS, TETRARCHA: *Vxores*, [38] Filia Aretæ, Regis Arabum. [64] Herodias.

[39] Olympias ... [15] ...

[1.] ANTIPAS, seu ANTIPATER Senior, Dux Idumææ: *Vxor*, Anonyma.

[11] Cleopatra Hierosolymitis.

[40] Herodes, [41] PHILIPPUS, TETRARCHA: *Vxor* [65] Salome.

[11] Pallas. [42] Phasaëlus.

[11] Phædra. [43] Roxanes: *Nupta* [46] Filio Pheroræ.

[11] Elpis. [43] Salome: *Nupta* [46] Filio Pheroræ.

[12] Filia Fratris. [12] Consobrina.

[13] Josephus: *Vxor* [39] Olympias.

[44] Maria: *Nupta* [59] Herodi.

[14] PHERORAS, TETRARCHA. Ei *Vxores*, [15] Soror conjugis Herodis. [16] Ancilla. *Sponsæ*, [17] Salampsio, & Cypros. [18] Puella anonyma.

[45] Filius Anonymus: *Vxor* [18] Puella ἄγνωστος,

[46] Duo Filii Anonymi: *Vxores*, [43] Roxane, Et [43] Salome.

[47] Filia Anonyma. *Desponsata*, [56] Alexandro. *Nupta*, [54] Filio Antipatri.

[4] Josephus: *Vxor*, [29] Salome.

[5] ...

[19] Salome: *Nupta*, [4] Josepho. [20] Costobaro. [21] Alexæ. *Amata*, [22] Syllæo Arabi.

[10] Alexas Selcius.

[48] Filius, Anonymus: destinatus nuptiis [18] Puellæ.

[49] Bernice: *Nupta*, [30] Aristobulo.

[51] Filia Anonyma: *Nupta* [51] Calleæ. [50] Avunculo Antipatri.

[23] Antipater: *Vxor*, [33] Cypros.

[24] Josephus.

[6] PHASAELUS, Dux Hierosolymæ: *Vxor* ἀνώνυμος.

[25] Phasaëlus: *Vxor* [32] Salampsio.

[52] Antipater: *Vxor* Cypros.

[52] Cypros: *Nupta* Alexæ Selcio.

[52] Cypros.

[52] Herodes. [52] Alexander. [52] Alexandra: *Nupta* Timio Cyprio, Privato. [53] Cypros: *Nupta* [63] Agrippæ Majori.

[12] Filia Anonyma: *Nupta* [7] Herodi.

[8] Doris Idumæa.

[26] Antipater: *Vxores*, [27] Filia Antigoni, Regis. [62] Berenice; seu Mariamme.

[54] Filius Anonymus: *Vxor*, [47] Filia Pheroræ. [55] Filia Anonyma: *Nupta* [59] Herodi.

[28] Alexander: *Vxor* [29] Glaphyra.

[56] Alexander: *Sponsa*, [47] Filia Pheroræ.

[58] TIGRANES, Rex. *Vxor*, Anonyma.

[66] TIGRANES, Rex: *Vxor* ἄγνωστος.

[67] ALEXANDER, Rex: *Vxor* Jotape.

[59] Herodes: *Vxores*. [55] Filia Antipatri. [44] Maria.

[68] ARISTOBULUS, Rex: *Vxor* [65] Salome.

[83] Herodes. [83] Agrippa. [83] Aristobulus.

[72] Berenice. [72] Berenicianus. [72] Hircanus.

[69] Jotape

[62] Berenice, seu Mariamme: *Nupta* [26] Antipatro.

[70] AGRIPPA MINOR, REX: ἄγαμος.

[60] Aristobulus, *Vxor* [61] Jotape.

[71] Drusus.

Sponsa, [73] M. Alexandri.

[7?] Bern... *Vxor*. [59] Herodes. [74] Polemo...

1

DE VITA, ET GESTIS HERODUM.

I. ANTIPATER *Senior:*] Filio, [de quô infra,] cognominis. *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 2. *Phot. Biblioth. n.*238. *Alexander Jannæus*, Rex Judææ, & ejus Uxor *Alexandra*, eum *Ducem Idumææ* fecerunt. *Joseph. c. l.* Eusebius, *Hist. Ecclesiast.* 1. *c.* 6. 7. ex *Africanô*, eum vocat *Herodem :* dicitque, *& eum, & Majores ejus*, ἱεροδούλους, seu ἱερέας *fuisse fani Apollinis, ad muros*, [πρὸς τοῖς τείχεσιν, non in muris, sicut vertunt Alii;] *Urbis Ascalonis.* Atque etiam addit: *Eum ita pauperem fuisse, ut filium Antipatrum à Latronibus Idumæis captum, præ inopiâ redimere non potuerit.* Quam sententiam comprobant *Magdeburgenses, Hist. Eccles. Cent.* 1. *l.* 1. *c.* 3. *p.* 21. Sed fabulas hîc sequu-
2 tum *Eusebium*, constat ex *Josepho:* Cujus *Ant.* XIV. *c.* 2. hæc sunt verba : Οὗτος τοίνυν ὁ Ἀντίπατρος, ἀντίπας τὸ πρῶτον ἐπεκαλεῖτο, καὶ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τοῦτο ἦν τοὔνομα. ὃν ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ στρατηγὸν ἀποδειξάντων ὅλης τῆς ἰδουμαίας, ποιήσασθαι φιλίαν πρὸς τοὺς ὁμονοοῦντας αὐτῷ ἄραβας, καὶ γαζαίους, καὶ ἀσκαλωνίτας λέγουσι, πολλαῖς αὐτοὺς, καὶ μεγάλαις ἐξιδιωσάμενον δωρεαῖς. Τὴν οὖν τοῦ ἀριστοβούλου δυναστείαν ὁ νεώτερος ἀντίπατρος ὑφορώμενος *&c.* Ex quibus luculenter docemur: *Patrem Junioris Antipatri*, (quicquid omnino fuerit de *Nomine*) certe non fuisse *Æditum*, aut delubri Ministrum ; multo minus oppressum egestate ; Sed *Ducem Idumææ*, & opibus sic affluentem, ut *gentes*, & *urbes*, muneribus, hisque *multis* & *magnis*, demereri potuerit. Quem
3 etiam constat filium reliquisse non modo πολλῶν εὐπορεῦντα χρημάτων, *Jos. Ant.* XIV. *c.* 2. *Hegesipp. de Excid.* 1. *c.* 14. Sed & Regiâ affinitate dignatum. *Joseph. Bell. Jud.* I. *c.*6. Imo: Genti Idumææ præfectum ; idque ἕνεκα τῶν προγόνων. *Jos. Bell. Jud.* I. *c.*5. Erat enim Majoribus apud suos clarus. *Hegesipp. de Excid.* I. *c.* 14. Quæ cum *Eusebianâ* ejus vili & humili conditione, haud consistunt. Quamquam autem *Alii* verba ante laudata *Josephi* accipiant de *Antipâ Juniore :* Quasi *Hic* primum, & non *Pater*, Dux Idumææ à *Jannæô* factus esset, tamen Textus exerte his contrariatur. Et cum *Josephus* subjicit: ὁ νεώτερος Ἀντίπατρος &c. clare significat voce νεώτερος, quod de *aliô Antipatrô*, hoc est: *Seniore*, ante fuerit loquutus, & quod ex διεκβάσει quadam à *Patre* ad *Filium* deinceps reverti vellet. Ratio etiam Temporis, pro *Nobis* est. Nam *Antipater Junior*, ita non fuit à *Jannæô* Dux crea-
4 tus, ut potius primum cæperit inclarescere sub *Jannæi* filiis, *Hircanô*, & *Aristobulô*, sicut passim liquet ex *Josephô:* Et *Antipater*, ipsô teste *Eusebiô l. cit.* paulo postquam à Latronibus esset educatus, cum *Hircanô* amicitiam contraxit. Sed quid Respondendum iis, qui heic loci *Josephum* non recipiunt: Inter quos *Serrarius Opusc. de Herod. c.* 9. 11. & ex eô *Salianus*, *in Annal. ad Ann. M.* 3989. *n.* XI. XII. [Qui tamen se ipsum confutat, *ad A. C.* 1. *n.* 49. cum eum *Idumææ Ducem* facit,] *Eusebii* sequuntur partes, quod idem cum ipsô de *Antipatri* origine, scripserint, *Africanus*, *cit. Euseb. Hist. Eccles.* 1. *c.* 6. *Epiphan. Hæres.* 20. *Theodoret. in Dial. immutabil. & Orat.* 9. *in Daniel. Ambros. in c.* 3. *Luc. Hieronym. in cap:* 22. *Matth. &c.* atque ideo, *Sanctorum Patrum sententias unius Josephi Testimonio, qui tam sæpe falsitatis convincitur, præponderare.* Sed facilis est Responsio : scilicet, In re antiquâ, Authores Antiquos & Domesticos, haud esse deferen-
dos, nisi ubi metus est absurditatis. Et proinde 5
Patres adductos à *Serrario*, qui *Quartô*, *Quintô &c. Seculô* demum vixerunt, & *Traditione*, (incertum cujus) nixi, rationes, ob quas à *Josephô* discedendum, nullas addiderunt, minime valere posse. Ut contra hos tam alienos Testes, *Unus Josephus*, (*Scriptor* scilicet *Internus*, & *Idoneus*, & qui etiam in hac ipsâ causâ, *Patres* aliquot Patronos habet) satis stare possit. Nam quod non toties falsitatis convincatur, quoties eum *Lojolistæ* accusant, passim *hoc Opusculô*, ostenditur. Quin imo: Et *Africanum* sæpe errasse constat ; dum seriem Regum Assyriæ, etiam ante diluvium auspicatur &c. quomodo passim notant *Chronologi*. Et *Eusebius*, [quem hîc sequuntur Alii,) parum attente legit scripta Veterum, & pleraque habet majori studiô, quam judiciô collecta. *Scalig. de Emendat. Temp. l.* VI. Qui & *Patres* ab eô deceptos monstrat, & plures ejus errores indicat. Quomodo & Molinæus, *a-
pud Wolf. t.* 2. *lection. memorabil. fol.* 610. Ut Bel- 6
larminus, *de Scriptor. Ecclesiast. ad Ann. Chr.* 326. non injuriâ miretur, quod moderni *Eusebium* tantô ardore velint defendere.

2. ANTIPATER *Junior:*] Prius *Antipas*, postea *Antipater.* Genere Idumæus. Vir dives, acer, factiosus, & industrius. *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 2. *Hegesipp. Excid.* 1. *c.* 14. *Phot. Bibl. n.* 238. Arte mirâ factus ad pecuniam gratiæ conciliandæ causâ contemnendam. *Hegesipp. l. cit.* Ut propter & hæc, & decus Majorum, Gentis suæ Principatum nactus sit. *Joseph. Bell. Jud.* 1. *c.* 5. Eusebius, *Histor. Ecclesiast.* 1. *c.* 6. 7. narrat : *Eum una cum aliis spoliis è fano Ascalonis raptum, quod Pater pro ipsô non esset solvendô, mansisse apud Latrones in Idumæâ, & ipsorum moribus, & institutis educatum.* Quasi *origine Idumæus* non fuisset. *Photius* eum *Idumæum* quidem recte habet, & ex *Ascalone Bibl. n.* 238. sed *Bibl. n.* 76. addit amplius, eum fuisse ἀσκαλωνίτην
ἱεροδοῦλον. Quæ quam vere tradant tum *Eusebius*, 7
tum *Photius* [utut *Ille* etiam præsumat, eos, à quibus hausit, sibi ἀληθεύοντας hoc tradidisse,] palam *ex his*, & quæ *supra* dicta fuerant, licet æstimare. Recte *Cunæus l.* 1. *de Rep. Heb. c.* 16. familiam illam, *Sacerdotalem* fuisse negat. Exortâ autem in Judæâ dissensione inter fratres *Hircanum*, & *Aristobulum*, [ob quam Gens in servitutem lapsa *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 8. & *l.* 2. *contra Apion. Phot. Bibl. n.* 238. *Euseb. Hist. Eccles.* 1. *c.* 6.] *Antipater* Hunc suspectum habens, totum se *Hircano* dedidit, eique ad Principatum repetendum, quem per vim invaserat *Aristobulus*, suasor fidus, & adjutor exstitit. *Joseph. & Hegesipp. loc. alleg.* [Nam quod *Photius Bibl. l. cit.* scribat contrarium, & quod Antipater *Hircano* propter amicitiam cum *Aristibulô*, fuerit διάφορος, castigandi *Codices :* mirorque illud nec ab *Hæschelio*, nec à *Schottô* factum. Magna certe oscitantia. Cui
similis, quod *eod. n. p.* 981. *Schottus* legat, οὗ καὶ ἀδελ- 8
φὴ συνῴκει Μαριάμμη : Quasi soror *Aristobuli*, vixisset cum *Mariamme*; quæ fuit *Mariamme* ipsa. Ut facile fuisset librarios corrigere & ita restituere: ᾧ, nempe *Herodi*, cujus ante mentio facta, καὶ ἀδελφὴ συνῴκει Μαριάμμη.] Certe non ante destitit *Antipater*,

ter, quam ingeniô validiſſimô contra *Ariſtobulum* in partes traxiſſet, primo *Aretam*, Regem Arabum, à quô *Ariſtobulus* victus, & obſeſſa Hieroſolyma. *Joſeph. Ant.* XIV. *c.* 2. 3. *Bell. Jud.* 1. *c.* 5. *Hegeſipp. l. cit.* ſed & deinde *Pompejum*, a quô Hieroſolyma menſe tertiô, (non *anni*, ut temere litigant *Scaliger & Petavius*; ſed *obſidionis*,) expugnata, & *Ariſtobulus* Romam abductus. Ut *Hircano* tandem dominatio permitteretur *Joſeph. Ant.* XIV. *c.* 5. 8. *Bell. Jud. l. cit. Tacit. Hiſt.* V. *c.* 9. *Dio. Hiſt. Rom. l.* 37. *Strab. Geogr.* XVI. *Appian. de Bell. Syr. p.* 119. *Hegeſipp. Excid.* 1. *c.* 16. 17. Ab eô tempore *Antipater*, dum
9 Romanos rerum Dominos ſectatur, & ex ipſorum Ducibus, alium quidem ſublevat *annonâ*, alium etiam *milite*, *& pecuniâ*; *Joſeph. Ant.* XIV. *c.* 9. 10. 11. *Bell. Jud.* 1. *c.* 6. *Hegeſipp. Excid.* 1. *c.* 18. 21. brevi ita in ipſorum venit gratiam, ut non modo ei legationes maximas *Scaurus*, & *Gabinius*, crediderint; *Joſeph. Ant.* XIV. *c.* 9. 11. *Bell. Jud. l. prox. cit.* Sed & *hic*, & *Caſſius*, à conſiliis ejus ſæpe pependerint. Sicut ad Potentiorum animos, donis & hoſpitiis ſibi comparandos, fuit inſtructiſſimus. *Joſeph. Ant.* XIV. *c.* 11. 12. 23. *Bell. Jud.* 1. *c.* 6. 10. *Hegeſipp. Excid.* 1. *c.* 21. 22. 28. Maxime vero illud extulit *Antipatrum*, quod *Bellô Alexandrinô*, laboranti *Cæſari* veniſſet in auxilium. Nam ex eô factum, ut dum *Antipater* in Ægyptum iret, & non modo *commeatu* & *milite*, largiter ſuccurreret; ſed & fortiter pugnaret ipſe, & captô *Peluſiô*, cum hoſte confligens, Cæſareanos pulſos reſtitueret &c. Cæſar eum ob virtutem collaudatum, Civitate do-
10 naverit. *Joſeph. Ant.* XIV. *c.* 14. 15. *Bell. Jud.* 1. *c.* 7. Sed & inter Amicos receptum, immunitate *Talenti* auxerit. *Hegeſipp. Excid.* 1. *c.* 24. Et accuſatum ab *Antigonô*, quod peregrinus, inique legitimis oppreſſis, poteſtatem ſibi ſumeret, parum habuerit culpâ abſolviſſe; ſi non eum, vulnera pro ſe accepta oſtentantem, inſuper *Procuratorem Judææ* declaraſſet, & conſtituiſſet. Ut *Hircano* ſaltem *Sacerdotium* relinqueretur. Et jam ita ſublatus *Antipater*, & quaſi per gradus ad ſumma ductus, porro viam Virtute affectat, mænia reficit, præcavet ſeditionibus &c. *Joſeph. Ant.* XIV. *c.* 15. 16. *Bell. Jud.* 1. *c.* 8. *Hegeſipp. Excid.* 1. *c.* 25. Domi foriſque, vigilans & moderatus, ut haud ſecus paſſim coleretur, quam ſi Rex, *Joſeph. Ant.* XIV. *c.* 17. *Phot. Bibl. n.* 238. aut Parens publicus, *Hegeſipp. Excid.* 1. *c.* 26. fuiſſet; cum repente, [ut fit] invenit, qui inviderent. Erat *Malichus*, genere Judæus, qui cum
11 videret *Antipatrum* indies magis magiſque inclareſcere, & confirmari; ſimul etiam filios ejus, [*Alterum* Hieroſolymorum Ducem; *Alterum* autem Galilææ & militiæ,] late creſcere, & ad ſumma tendere; ratus occurrendum, priuſquam factio hæcce prorſus regnum ſubvertiſſet, initium facere ab *Antipatrô*, conſtituit. Cui dum clanculum ſtruit inſidias, opportunitatem nactus in epulis, ad quas *Hircanus*, [quamquam inſcius conſilii] & Antipatrum & ipſum invitaverat, agit cum *Pincernâ Hircani*, ut *Antipatro* venenum funderet. *Joſeph. Ant.* XIV. *c.* 17. 18. 19. *Bell. Jud.* 1. *c.* 9. *Hegeſipp. Excid.* 1. *c.* 28. Quô facinore *Antipater* exſtinctus fuit: poſtquam blandientem ſibi fortunam, in aliis, totâ vitâ habuiſſet. *Euſeb. Hiſt. Eccleſ.* 1. *c.* 7. Ab eô tamen [quod indignum,] proditus, quem non ſolum ſæpe beneficiis coluerat; ſed & morte ipſâ liberaverat. *Joſeph. Ant.* XIV. *c.* 18. *Bell. Jud.* 1. *c.* 9. Documentô mortalium, *quam ſint novæ & nimiæ*
12 *Poteſtates in periculô*, & *quam ægre imperia Externorum tolerentur.* Scelus poſtea in *Malichô* ulti ſunt filii Antipatri, *Phaſaëlus*, & *Herodes*. *Joſeph. Ant.* XIV. *c.* 19. 20. *Bell. Jud. & Hegeſipp l. cit.* Quorum *Hic* etiam, Urbem *Antipatridem*, ei in honorem condidit. *Joſeph. Ant.* XVI. *c.* 9.

3. *Cypris:*] Ita enim vocâtur, apud *Joſeph. Bell. Jud.* 1. *c.* 6. *Euſeb. Hiſt. Eccleſiaſt.* 1. *c.* 6. *Phot. Bibliothec. n.* 76. & 238. *Hegeſipp. Excid.* 1. *c.* 22. *Cyprus* autem, *Joſeph. Ant.* XIV. *c.* 12. & XV. *c.* 9. Quin & *Cyprine. niſi fallit Caſaubonus Exercit.* 1. *in Annal. p. m.* 11. illuſtri locô orta apud Arabes. *Author. allegat.* (Tanto minus, ſecundum *Cyrill. l.* 8. *contra Julian.* genere *Judæa* fuit.) Ut etiam neceſſitudine, aut affinitate, *Reges Arabum* attigerit. *Joſeph. Bell. Jud.* & *Hegeſipp. loc. cit.* Unde, quod *Mariamme* ei δυσγένειαν, ſeu *Generis obſcuritatem* exprobrarit, *Joſeph. Ant.* XV. *c.* 11. ad faſtum ejus, & moroſitatem referendum eſt: Tanquam quæ omnes, ſibi non placentes, præ ſe, ut *ignobiles* deſpexerit. Cæterum, 13
quo Hanc *Mariamme* magis faſtidiret & contemneret; *Joſeph. Ant.* XV. *c.* 9. 11. tanto eam *Herodes* filius, æquiore locô habuit. Memoratur enim tam flagranti eam ſtudiô atque affectu proſequutus, ut cum carpentum, caſu in fugâ everſum, eam aliquando afflixiſſet, gladiô eductô, necem ſibi intentarit, & voluerit ſe interficere, niſi manum proximi inhibuiſſent. *Joſeph. Ant.* XIV. *c.* 25. Apparet eam diu advixiſſe. Certe quô tempore *Herodes* poſt devictum *Anthonium* abeſſet apud *Cæſarem*, illa adhuc vixit in *Maſadâ*. *Joſeph. Ant.* XV. *c.* 9. Mortuæ tandem, *Herodes* magnifice caſtellum ſupra *Hierichunta* dedicavit; quod ab eâ, dictum *Cyprus*. *Joſ. Ant.* XVI. *c.* 9. *Bell. Jud.* 1. *c.* 16. Antipater ex eâ *quinque liberos* ſuſcepit: Scilicet, *Phaſaëlum*, *Herodem Regem*, *Joſephum*, & *Pheroram*, mares; Filiam autem unam, *Salomen*. *Joſeph. Ant.* XIV. *c.* 12. *Bell. Jud.* 1. *c.* 6. *Hegeſipp. Excid.* 1. *c.* 22. 14

4. *Joſephus:*] Ita enim rectius, quam per *Joſippum*, ὁ Ἰώσηππος exprimitur. Cum *Herodes* Laodiceam vocaretur ab *Anthoniô*, ut cauſam diceret ſuper cæde *Ariſtobuli*; [Erat is Frater Uxoris ejus, *Mariammes*, quem *Herodes*, decimô ſeptimô annô ætatis ſummum factum Pontificem, paulo poſt ob ſtudium gentis, lacu prope *Hiericho* ſubmerſerat. *Joſeph. Ant.* XV. *c.* 3. *Bell. Jud.* 1. *c.* 17. *Hegeſipp. Excid.* 1. *c.* 36. 37.] *Joſepho* huic regnum, & quam à regnô proxime habuit chariſſimam, *Mariammen* commendavit. Addens in ſecretis mandatis, ut ſi audiret ſe necatum ab *Anthoniô*, una etiam *Illam* interficeret. Etenim, cum ſciret *Anthonium* vitæ diſſolutæ Principem, formæ *Mariammes* inhiare, tanta eum ceperat vecordia, ut non modo *illam* vivus in alterius manu, pati non voluerit; ſed & ne quidem mortuus eâ ſpoliari, aut carere. Quæ mandata, cum *Joſephus*, nihil mali ſuſpicans, *Mariam-* 15
mæ inter converſandum detexiſſet, & illa, tanquam argumenta alienati à ſe animi, *Regi* objeciſſet; *Herodes* zelotypiâ furens, cum putaret, niſi per ſtuprum, quæ tam ſancte juſſerat premi, haud exſculpta; ita ſibi non potuit temperare, ut *Joſephum* ne quidem in conſpectum admiſſum mox necari, & occidi juſſerit. Ad has turbas, *Salome*, *Regis Soror*, & eadem *Uxor Joſephi*, multum contulit. Nam cum eam *Mariamme* crebro ſævis dictis peteret, & ipſam, Matremque, quotidie tanquam genere impares divexaret; *Salome*, volens paria facere, Fratri ſuſpicionem auget, & vindictæ dulcedine, ſumma imis miſcere, ac innoxios, imo vel *Maritum* perdere, turpi infamiâ, nihil penſi habet. Neque enim *Joſephus* hic fuit *Salomes filius*; [ut vel contra ſe ipſum nugatur *Salianus*, *in Annal. ad A. C.* 1. *n.* 49.] Sed *Maritus*. *Joſeph. Ant.* XV. *c.* 4. *Bell. Jud.* 1. *c.* 17. *Hegeſipp. Excid.* 1. *c.* 37. Sed ea dum dici- 16
mus, multa *Nobis* reſtant complananda. Etenim quæ hîc *Antiquitatum Scriptor*, juſſa, factaque *Joſepho* refert, idque adhuc ſalvô ſub *Anthoniô*; alibi, hoc eſt: *Ant.* XV. *c.* 9. 11. dicit eveniſſe *Sohemo*, poſtquam jam *Anthonius* eſſet ad *Actium* victus, aut occiſus. Quid tenendum? Certe pugnantia ſunt, aut videntur: *Joſephum* Mariammes neci præfectum, rem ad eam detuliſſe; Et tamen aliquot annos poſt, *So-*

Sohemum hoc fecisse, & supplicium ob hoc tulisse. Adhæc: *Josephum* παραχρῆμα interfectum, [hoc est: florente etiamnum *Anthoniô*, à quô *Herodes* tum reversus fuerat;] & tamen occisum una cum *Mariamme*, [παραχρῆμα γὰρ κτείνειν προσέταξεν ἀμφοτέρους.] *Bell. Jud.* I. *c.* 17. hoc est: *post victoriam Actiacam*: Imo vero, *annô integrô*, postquam *Herodes*, sublatis *Anthoniô* & *Cleopatrâ*, ex Ægyptô, à Cæsare rediisset. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 11. *Casaubon.*
17 *Exercit.* IV. *p.m.* 207. (Nunquam enim *Herodes*, salvis rebus *Anthonii*, Mariammen ausus est occidere; *tum* quod sciret, si id faceret, *Cleopatram* anxie *Judææ* inhiantem, contra se causam, quam quærebat, habituram; *tum* quod ipse *Anthonius* Mariammæ propter formam esset deditus, & in imagine ejus ad se missâ, magnam voluptatem habuisset: *Joseph. Ant.* XV. *c.* 2. 3. 4. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 37. Erat enim venustas ei corporis tanta, ut nulla unquam illi par fuisse videretur. *Phot. Bibl. n.* 238. Atque hoc modô *Mariamme* saltem, *bis* ab Herode fuisset occisa: Primo παραχρῆμα cum *Josephô*, hoc est; Sub *Anthoniô*: Et iterum sub *Augustô*, post Victoriam ad Actium. Nodus utique solutu haud facillimus. Videtur tamen Textus *Joseph. Ant.* XV. *c.* 11. prælucere, qui sic habet: Τὰς Ἰωσήπῳ δοθείσας ἐντολὰς ἀνεμνημόνευεν, (loquitur de Mariamme,) ὥστ' ἤδη διὰ
18 θεραπείας εἶχε τοὺς φρουρούς, καὶ μᾶλλον τὸν Σόεμον, ἐν ἐκείνῳ τὸ πᾶν ἐπισταμένη. Σόεμος δὲ κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς πιστὸς ἦν, οὐδὲν ὧν Ἡρώδης ἐνετέταλτο παρείς. λόγοις δὲ καὶ δωρεαῖς λιπαρέστερον τῶν γυναικῶν ἐκθεραπευουσῶν αὐτὸν, ἡττᾶτο κατὰ μικρὸν ἤδη. καὶ τέλος ἐξεῖπεν ἁπάσας τὰς ἐντολὰς τοῦ βασιλέως &c. Et paulo post. Μαριάμμη δὲ χαλεπῶς μὲν ἤκουσε, εἰ μηδὲν πέρας αὐτῇ τῶν ἐξ Ἡρώδου κινδύνων ἔσται. *Non excidebant mandata, Josepho olim data, ita ut omnibus modis demereri conaretur Custodes, præcipue Sohemum, non ignara incolumitatem suam sitam in ejus manibus. Ille vero principiô fidus erat, non discedens ab Herodis præscriptô: Deinde muneribus, ac blanditiis muliebribus, paulatim mollitus est: postremo effutiit omnia Regis mandata &c.* Et paulo post. *Mariamme iniquô animô tulit, alia ex aliis sibi nasci ab Herode pericula.* Ex quibus verbis, cum *Mariamme* dicitur *meminisse mandatorum ante Josepho datorum*, & quod *alia & alia sibi ab*
19 *Herode nascerentur pericula &c.* distincta temporum intervalla possunt colligi. Palam est enim *Mariammen* à *Sohemô* edoctam de mandatâ suâ ab *Herode* nece, conqueri quod jam ante sub *Josephi* custodiâ, simili fuerit periculo exposita. Sicut ἀνάμνησις, *præteritorum, seu absentium* est. *Teste Philos. l.* I. *de memor.* Ex quô efficitur: *Cædem Mariammes, bis ab Herode imperatam.* Sicut *bis* præcipue *Herodes*, in vitæ, & Regni incidit periculum. Primo, sub *Anthonio*, cum rationem redderet necis *Aristobuli*: Et *iterum* sub *Augusto*, cum respondendum ipsi esset, de societate cum *Anthonio*. *Illud*, Laodiceæ: *Hoc*, in Rhodô, contigit. In *priori causâ*, Herode absente, solus *Josephus*, Regis Patruus, Regno & fæminis fuit præpositus. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 4. *Bell. Jud.* I. *c.* 17. In *posteriore* autem, Herodes dum abest, Regnum committitur fratri, *Pheroræ*; Mariamme autem, & castellum Alexandrium, *Sohemo Ituræo*, & *Josepho*. E-
20 rat is *Josephus*, Herodis *Quæstor*. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 9. Et sic alius à *Josephô priore*, qui jam ante, (ut dictum) jugulatus fuit. Hæc distinctio clare ostendit: quomodo per intervalla, tum *Josepho*, tum *Sohemo*, eadem cædes *Mariammes* demandari potuit: & quomodô uterque, culpâ simili, *Joseph. Ant.* XV. *c.* 4. & *c.* 11. perierunt, & oppressi sunt. *Josephum* prodidit ipse *Mariamme*, in os Herodi exprobrans mandata. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 4. *Bell. Jud.* I. *c.* 17. *Sohemum* autem prodidit, non Mariamme; sed Mariammes *Eunuchus*, ex fidissimis: Cui *Herodes*, per equuleum expressit, quod *Mariamme* ei esset infensa, propter mandata, quæ *Sohemus* ei revelaverat. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 11. Ut *bis* eandem actionem recurrisse, *personis* tantum, & *tempore*, mutatis, haud obscurum esse possit. Quod autem *Flavius*, *Bell. Jud.* I. *c.* 17. narret: *Utrumque* (scilicet *Josephum* & *Mariammen*) *post Herodis reditum ab Anthoniô*, παραχρῆμα *interfectos &c.* de 21
paritate non *temporis*; (*Josephi* enim supplicium, *aliquot annos* prius fuit; sed *pœnæ* tantum, molliter accipiendum est. Quasi diceret: *Utrumque interfectum.* Prout hoc simpliciter, & absque prosthesi τοῦ παραχρῆμα explicat *Hegesippus. Excid.* I. *c.* 37. Atque ita & illud vulnus *Josephi*, (saltem recte si speramus,) coiit.

5. *Cæphalion*:] *Josepho* etiam *Bell. Jud.* I. *c.* 5. Φαλλίων appellatur. Pro quô *Hegesippus Excid.* I. *c.* 14. scribit, *Fallion.* Ad locum *Papyronem*, (*Hegesippo l. cit.* male *Paparionem*) dum *Aretas* Rex Arabum, & *Hircanus*, infeliciter acie dimicant cum *Aristobulô*, cæsis septem millibus, occubuit. *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 4. *Bell. Jud.* I. *c.* 5. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 14.

6. *Phasaëlus*:] Hunc pater à *Cæsare* Judææ Procurator factus, compertô quod *Hircanus*, (cui cæteroquin *Ethnarchia* debebatur, naturâ hebes & 22
ignavus esset, *Hierosolymis* præfecit. *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 17. *Bell. Jud.* I. *c.* 8. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 25. Eô officio, dum omnia publica per se obit, & in iis magnâ gratiâ versatur, nec potestate abutitur ad cujusquam injuriam, *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 17. ita nomen & honorem auxit, ut victis percussoribus Cæsaris, *Anthonius* eum una cum *fratre*, Regni totius fecerit *Tetrarcham*: Hircanô ita non dissentiente, ut etiam ipse ab *Anthoniô* rogatus, quem ad gentem regendam, & in officiô continendam magis judicaret necessarium? pro *Phasaëlô*, & *Herode* responderit. *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 23. *Bell. Jud.* I. *c.* 10. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 28. Postquam autem *Antigonus*, filius Aristobuli ejecti, *Parthos* contra *Hircanum* adduxisset, *Phasaëlus* belli componendi causâ, Legatus ad eos, cum *Hircanô* missus fuit. Ubi contra jus Gentium, fidemque, una cum *Hircano* captus, dum manibus vinctis interficere se non 23
posset, ut erat magni animi, fortisque, caput saxis obviis illidit, & ex eô vulnere, (cum ei etiam *Antigonus* scelerate venenum locô pharmaci, supermisisset) vitæ sibi finem fecit. Nullô editô mæroris signô; sed potius animô gaudens, & elatus, postquam audiret evasisse fratrem, qui hanc hostium perfidiam ulcisci posset. *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 24. 25. *Bell. Jud.* I. *c.* 11. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 29. In ejus honorem, *Herodes* postea *Phasaëlum* Urbem, & Turrim *Pharô* non minorem struxit. *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 9. *Bell. Jud.* I. *c.* 16. Quæ deinde Romanis usui fuit. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 12. Et reliquis fere omnibus subversis, *Hierosolymæ* à Titô in memoriam relicta fuit. *Joseph. Bell. Jud.* VII. *c.* 18.

7 HERODES.] à Patriâ, *Ascalonita*; (Strabo *Geogr.* XVI. eum vocans ἄνδρα ἐπιχώριον, explicatur *n.* 63.] à rerum gloriâ, *Magnus* cognominatus, 24
cum ætate majora ostenderet indicia, mature publicis gerendis est adhibitus. Quippe quem Pater quindecennem, Galilææ; *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 17. *Bell. Jud.* I. *c.* 8. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 25. Sextus Cæsar, Cœlesyriæ; *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 17. & Samariæ, *Joseph. Bell. Jud.* I. *c.* 8. Cassius, & Marcus, toti Syriæ; *Joseph. Bell. Jud.* I. *c.* 9. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 27. & Anthonius, Judææ, *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 23. *Bell. Jud.* I. *c.* 10. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 28. præfecerunt. Ejectus autem Hierosolymis à *Parthis*, quos contra *Hircanum*, tanquam regni invasorem, magnis præmiis *Antigonus* conduxerat, fugit ad Romanos. *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 24. 25. Ibi, ut ludunt rerum vicissitudines, dum sibi & suis tantum patrocinium; Regnum autem, (sibi tanquam peregrino

grino ἀνέλπιστον, *Phot. Bibl. n.* 238. *p.* 973.) stirpe
Regiâ ortis, & Fratri uxoris peteret, operâ &
commendatione *Anthonii*, (male autem ut is solus
25 ἐδοκιμάσθεν, juxta *Appian. Bell. Civil. l.* 5.] supra
quam sperârat extollitur, & magnâ catastrophe,
à senatu, *Rex* statuitur. Primô ejus Regni die,
[qui incidit in consulatum *C. Domit. Calvin.* II. &
C. Asin. Pollion. hoc est: *Olympiad.* 184. seu *Annum
Periodi Julian.* 4675. ex calculô *Scaligeri*, *De E-
mendat. Tempor. l.* VI.] egredientem eum ex curiâ
stipabant Urbis Principes, *Augustus*, & *Anthonius*,
& *Hic* etiam epulô excepit. *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 26.
Bell. Jud. I. *c.* 11. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 29. 30. Sub-
nixus autem Romanorum copiis, rem non diffe-
rendam ratus, movet in Judæam, eamque & Ga-
lilæam brevi, pulsis Hostibus non modo recipit;
sed & impigre purgat latrociniis, promptissimô
quoque arcis inclusô, & ad Claustra prædonum in
montibus, submissô. *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 27. *Hege-
sipp. Excid.* I. *c.* 30. Una restabat *Hierosolyma*, & in
eâ *Antigonus*, factionum Caput: sed & hîc fortu-
na præstô fuit. Nam eam post quinque mensium
26 Obsidionem, & una *Antigonum*, in potestatem ac-
cepit. Quô tum quidem vinculis oneratô, postea
autem *Antiochiæ* occisô, [*Dio Hist. Rom. l.* 49. in-
quit: *Anthonius*, non Sosius, ut male fontem cor-
rupit Xylander, *Herodi regnô Judæorum concessô,
Antigonum cruci alligatum, quô suppliciô nullus unquam
Rex à Romanis fuerat affectus, flagris cæcidit, ac
deinde jugulavit*;] Principatus *Asamonæus* desiit:
postquam à *Maccabæis* ad hanc rerum periodum
sub *Antigonô*, stetisset *annos circiter centum*, *& vi-
ginti sex. Joseph. Ant.* XIV. *c. ult.* & XV. *c.* I. *Bell. Jud.*
I. *c.* 13. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 31. Ex quibus usque ad
Pompeji invasionem, *anni centum & viginti*, Liber-
tatis erant. *Joseph. l.* 2. *Contra Apion. p. Gelen.* 1068.
Atque in hunc modum quæsitâ potentiâ *Herodes*
tandem regnum adiit: πρῶτος τῶν ἀλλοφύλων. *Euseb.
Hist. Ecclesiast.* I. *c.* 6. *Phot. Bibl. sect.* 238. *Tacit.
Histor.* V. *c.* 9. Cujus suæ nuditatis conscius, [nam
Idumæi primum sub *Hircanô* aggregati sunt. *Joseph.*
27 *Ant.* XIII. *c.* 17.] antiquos *Genealogiarum* Libros,
quotquot potuit, corrupit & incendit. *Euseb. Hist.
Eccles.* I. *c.* 7. Princeps alias, ut in bellô fortis, ita
in struendô, & donandô perquam gloriosus. *He-
rodion*, *Sebasten*, *Cæsaream*, *Gabalam*, pluraque
intra & extra Regnum, sumptu Regiô, seu nova
condidit, seu *Templis*, *Portubus*, *Muris &c.* auxit.
Volens ubique Magnus videri: alibi autem, cum
Genti non fideret, seu tutus præsidiis, seu gratus
in Amicos: Quibus pariter mortuis, ac vivis; Sed
uni magis Cæsari *Augusto*, Urbes, arces, turres,
palatia, templa, statuas, theatra &c. dedicavit.
Joseph. Ant. XIV. *c.* 8. *&* XV. *c.* 11. 12. 13. *&* XVI. *c.* 9.
Bell. Jud. I. *c.* 5. 16. *Tacit. Hist.* V. *c.* 11. *Euseb. Chronic.
Scal. p.* 155. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 35. Ut *Augustus*,
& *Agrippa* dicerent: Magnanimitati ejus Regnum
non sufficere. Quia enim Honoris fuit cupidissi-
mus, magnopere incitabatur ad *Magnificentiam:*
28 sicubi spes, aut in præsens laudis, aut in posterum
memoriæ, subiret. *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 5. Cumque
& his, & *Ludis quinquennalibus*, quos in gratiam
Cæsaris induxerat, Gentem pene totam ostendis-
set, tanquam qui leges Patrias contemneret, & ri-
tus, signaque Gentilium assumeret, *Joseph. Ant.*
XV. *c.* 11. 12. 13. una Beneficentia ejus plebis recon-
ciliavit animos, dum annonâ passim graviter ac-
censâ, tertiam partem tributorum remitteret, &
aulæ etiam supellectilem incideret, ut inde con-
flaretur pecunia, quâ ex Ægyptô frumentum emi,
& laborantes ali possent. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 12. Di-
gnitatem ejus non parum auxit, quod Romanis re-
rum Dominis niteretur, & quod præter *Antho-
nium*, in cujus semper animô validus fuit. *Joseph.
Ant.* XIV. *c.* 23. 26. *Augustum*, & *Agrippam*, Lumi-

na Imperii, sic habuerit obnoxios, ut *Augusto* ho-
nore secundus post *Agrippam*, & *Agrippæ* secundus
post *Augustum* fuerit habitus. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 13.
Bell. Jud. I. *c.* 15. *Confer. Philon. in Legat. ad Caj. p.
m.* 799. Quomodo etiam *Augustus* victor, ei re- 29
gnum non confirmavit modo, *Joseph. Ant.* XV. *c.* 10.
sed & auxit, amplissimamque ei *Zenodori* Tetrar-
chiam addidit, *Joseph. & Hegesipp. loc. cit. Tacit.
Histor.* V. *c.* 9. *Dio Hist. Rom. l.* 54. Et de hoc *Cæ-
saris* beneficio, loquitur Strabo, *Geogr.* XVI. *p. m.*
526. Cum sic inquit: Βασιλεὺς ἐχρημάτιζε, [nem-
pe *Herodes*] δόντος τὸ μὲν πρῶτον Ἀντωνίου τὴν ἐξουσίαν,
ὕστερον δὲ καὶ Καίσαρος τοῦ σεβαστοῦ. Nempe Regnum
quidem primum accepit, ab *Anthoniô*, sed & ἀπὸ
Αὐγούστου, καὶ τῆς συγκλήτου, *Euseb. in Chronic.* At po-
testatem ei *Augustus Victor* [cum ob conspiratio-
nem cum *Anthoniô*, deponi potuisset] *solus* postea
confirmavit; & sic quasi de novô Regem fecit, *Jo-
seph. Ant.* XV. *c.* 10. Clarissima ei Gloria nata est
ex Templô illô Augustissimô, quod vetere, du-
plô majus, *Phot. Biblioth. n.* 238. *p.* 973. certe altius.
Joseph. Ant. XV. *c.* 14. [Nam *prius*, à *Villalpandô*, 30
Tom. II. *Explanat. Ezech. p.* 300. negatum] incredi-
bili sumptu Hierosolymis exstruxit. Quô intra de-
cennium splendidissime absolutô, [ut merito Ta-
cito, *Histor.* V. *c.* 8. immensæ opulentiæ; Dioni
autem, *Hist. Rom. l.* 37. rectius περικαλλέστατον & ἀ-
χανὲς, quam ἀνώροφον seu *sine tectô*, dici posset]
quantum *Herodes* Gentem exhilararit, & illam si-
bi fecerit obnoxiam, vix ac ne vix dici potest.
Joseph. & Phot. loc. cit. confer. Ant. XVII. *c.* 8. *& Bell.
Jud.* VI. *c.* 6. Cæterum ad Templum hoc magni-
ficentissimum ædificandum, (de quô recte scri-
ptum in Thalmud: מי שלא ראה בנין הורדוס לא
ראה בנין נאה : *Qui non vidit Herodis structuram,
non vidit structuram pulchram*,) Herodes inductus est
à *Babâ*, *filiô Buthæ*, ad expiandam *Synedrii*, seu
Rabbinorum cædem. [*vide infra.*) Nam cum He-
rodes hunc *Babam*, quem unum ex *Synedrii Asses-
soribus* servasset, aliquando interrogaret, *quomodo
facinus tam impium elueret?* responsum tulit: הוא 31
כיבה אורו של עולם ילך ויעסוק באורו של
עולם : *Extinxit Lumen mundi*, [Rabbinos] *ibit
& laborabit in lumine mundi*, [id est: Templô.]
Sed Romanis res non æque grata visâ fuit. Nam
Augustus de *Templô* consultus rescripsit: אם לא
סתרת אל תסתור אם סתרת אל תבנה אם
סתרת ובנית עבדא בישא בתר לעבדין מתמלכי'
אם זיינך עלך ספרך כאן לא רכא ולא בר רכא
הורדוס עבדא קלניא מתעביד : *Si non diruisti*,
[Templum,] *non dirues: Si diruisti, non ædifica-
bis: Si diruisti, & ædificasti, servus malus es. Post-
quam fecerunt, consulunt. Si armis tuis*, [confidas]
scriptum hîc: non Rex es, (prosapiâ) *nec filius Re-
gis, Herodes servus est, per se liber factus.* Thal-
mud *in Bavâ Bathrâ, & ex eô Beth Iischraël.* Sed
quam laudem Herodes magnis meruit virtutibus,
eam non minoribus vitiis fœde corrupit, obscura-
vit, & exstinxit. Princeps, si quisquam alius,
præceps, & regnandi cupidus: *foris* felix, *domi*
afflictissimus. Calamitatis ipsius domesticæ fax & 32
tuba fuerunt *Salome*, & *Antipater*: Hic *Primoge-
nitus* ipsius, illa *Soror*: Quibus etsi diversa ratio,
(*illi* ut litem privatam ulcisceretur, *Joseph. Ant.* XV.
c. 49. 11. 4. XVI. *c.* 1. 6. *Huic*, ut gradum ad Re-
gnum sibi faceret. *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 6. *&* XVII. *c.* 1.
Bell. Jud. I. *c.* 17. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 38. 40.) unum
tamen fuit consilium, ut *familiam Asamonæam* per-
derent. Horum calumniis *Herodes* incitatus, per se
animô mobilis, & suspicax, quævis sibi atrocissima
imaginatur. *Mariammen* Regii sanguinis fæmi-
nam, suam etiam uxorem perimit. *Joseph. Ant.* XV.
c. 11. *Bell. Jud.* I. *Euseb. Pamphil. Chronic. l. prior.
Hegesipp. Excid.* I. *c.* 37. Addit scelus sceleri, &
una cum eâ fratrem *Aristobulum*, *Joseph. Ant.* XV.
c. 3.

c. 3. *Bell. Jud.* I. *c.* 17. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 36. 37.
Avum *Hircanum*, *Joseph. Ant.* XV. *c.* 9. *Bell. Jud.* I.
c. 17. Matrem *Alexandram*, *Joseph. Ant.* XV. *c.* II.
Et duos suos ex eâ filios, *Alexandrum*, & *Aristo-*
33 *bulum*, *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 17. *Bell. Jud.* I. *c.* 17.
Strab. Geogr. XVI. *p. m.* 526. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 41.
42. interficit. *Josephum*, & *Costabarum*, Affines,
& *illum* etiam Patruum, occidit. *Joseph. Ant.* XV.
c. 4. II. *Euseb. in Chronic. Scaliger. p. pr. p.* 156. *Do-*
rin, & aliam *Mariammen*, Uxores aulâ ejicit. *Jo-*
seph. Ant. XVII. *c.* 6. *Bell. Jud.* I. *c.* 19. Fama erat, &
Fratrem *Pheroram* venenis eum sustulisse. *Joseph. Bell.*
Jud. I. *c.* 16. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 42. Præter mul-
tos sine numero ex fidissimis, *Joseph. Ant.* XV. *c.* II.
& XVI. *c.* II. Et ipsum illum scelestissimum *Anti-*
patrum, filium ex *Doride*; *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 9.
Hegesipp. Excid. I. *c.* 45. in quos etiam sævitum. Ut
ita non *unô*, sed *tribus filiis* ab Herode jugulatis,
recte *Augustus* dicere potuerit, *quod præstaret ejus*
porcus, quam filius esse, *Macrob. Saturn.* II. *c.* 4.
Sed hæc talia modica, quæ in *suos* perpetravit:
Crudeliora adhuc, nec minora restant. In tantum
ille hominem exuit, & Divina, humanaque pro-
34 miscuo nihil pensi nihil moderati habuit. Præter
duos illustres *Summos Pontifices*, quos tetra illa San-
guinis Vomica impie occidit, *Joseph. Ant.* XV. *c.* 3.
9. quatuor alios officiô deposuit. *Joseph. Ant.* XV.
c. 3. 12. & XVII. *c.* 6. 8. Sepulchrum Davidis fre-
git, & diripuit. *Joseph. Ant.* XVI. *c.* II. Pharisæo-
rum sex millia aut necavit, aut multavit. *Joseph.*
Ant. XVII. *c.* 3. *Euseb. Chron. Scal. p.* 156. Sustulit &
Sanhedrin, seu judices 70. *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 17.
& iis, (unô excepto *Sameâ* & Pollione, *Joseph. loc.*
prox. seu *Babâ*, cui tamen oculos effodit. *Thalmud.*
in Bavâ Bathr. Capit. Hassutaphin) Proselytos substi-
tuit. *Philo de Temp. l.* 2. Ut multos alios, quo-
rum numerus inexputabilis est, ferrô, aut flammâ
interfectos, *Joseph. Ant.* XV. *c.* II. & XVI. *c.* 17. &
XVII. *c.* 8. *Bell. Jud.* I. *c.* 17. *Thalmudist. ap. Galatin. de*
Arcan. Catholic. Verit. l. IV. *c.* 6. *Hegesipp. Excid.* I.
c. 45. & II. *c.* I. taceam: Dum etiam eo feritatis
35 est deventum, ut Tyrannus Execrabilis sub edictô
hominum conventus prohibuerit, & ipse etiam,
habitu mutatô, sæpe noctu plebi se miscuerit, quô
studia hominum, & sermones deprehenderet. Quô
ipsô, incredibile dictu, quot ex turbâ innoxiâ,
linguâ vel minimum abutentes aut peccantes, ad
supplicia raptari contigit. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 13. Ut
merito scripsetit Eusebius, *Histor. Eccles.* I. *c.* 8. *Ar-*
gumentum crudelitatis Herodis, omnem Tyrannidem,
quæ à Tragœdis describitur, longe superasse: Et *Le-*
gati Judæorum conquesti sint: Τοσήνδε ἡρώδην ἐπεισά-
γεσθαι τὴν ὕβριν αὐτοῖς, ὁπόσην οὐκ ἂν θηρίον, ἀνθρώ-
πων ἐπιστατεῖν δυνάμεως αὐτῷ παραγενομένης: *Tantas se*
ab Herode passos injurias, seu contumelias, ut majo-
res ipsis ingerere non potuisset Bestia, si ipsi imperium
fuisset. Joseph. Ant. XVII. *c.* 12. *confer Hegesipp. Ex-*
cid. II. *c.* I. Sunt, qui inter hæc tristia funera re-
ferunt Patrem Baptistæ *Zachariam*, jussu Herodis,
36 Inter aram & Templum, nullô aliô crimine macta-
tum, quam quod seu Christi prædicasset adventum;
Cyrill. advers. Anthropom. Origen. in Matth. contr. 20.
Gregor. Nyssen. de Christi nat. Basil. ho. de human.
Christi gen. conf. Epiphan. de vit. & interit. Proph. c. 25.
seu filium *Johannem Baptistam*, (quem Herodes,
propter insueta circa nativitatem ejus incidentia,
pro *Messiâ* habere potuit) efferis manibus Tyranni
subduxisset. *Petr. Alexandr. Can.* 3. *in Bibliot. Pa-*
trum. 2. *Syn. Sext. can.* I. *ap. Theod.* Et quid nisi
immane ab ipsô exspectandum, qui ne quidem ab
ὑπομαζίοις vim abstinuit? *Salvatorem mundi*, in cu-
nis vagientem, Dira Belua ad necem requisivit: &
dum is, Oraculô monitus, fugâ in Ægyptum e-
vadit, inauditâ rabie, Lutum Sanguine macera-
tum & vomica, Bethlehemi, & totô tractu vici-
nô *omnes Bimulos, & infra*, obtruncari fecit. *Matth.*
II. 13, 14, 15. *Macrob. Saturnal.* II. *c.* 4. *Euseb. Hi-*
stor. Eccles. I. *c.* 8. *& in Chronic. p.* 42. 156. 267. *Ni-* 37
cephor. l. I. *c.* 12, 13, 14, 15. *Epiphan. t.* I. *l.* I. *c. penult.*
Phot. Biblioth. n. 238. Quô ipsô, quasi gradu sum-
mô Bestialitatis auctus, & modum omnem ferita-
tis supergressus, contrucidatis tot innoxiis infanti-
bus, XIV. millia, habet *Miss. Æthiopic.* πάντας ὅσοι
Τύραννοι, ὑπερβαλέσθαι ἱστόρηται. *Phot. Biblioth. n.* 238.
Edit. Schott. p. 969. Cæterum ad *Infanticidium* hoc
horrendum, Herodes, non *elogiis Simeonis*, & *An-*
næ; *Luc.* II. 25, 36. *sed Magorum secessu*, & *frustra-*
tione est inductus, *Matth.* II. 16. Neque enim Ma-
gi *intra Purificationem*, advenerunt. Sicut infra fu-
se hoc probabimus. At quid tandem Herodi post
tot facta atrocissima? Num diu illa impunita tole-
rata sunt? Minime. Eusebius, *Hist. Eccles.* I. *c.* 8.
inquit: Παραυτίκα, μηδὲ σμικρᾶς ἀναβολῆς γεγενη-
μένης, ἡ θεία δίκη περιόντα ἔτ' αὐτὸν ἐν τῷ βίῳ μετελή-
λυθε, τὰ τῆς μετὰ τὴν ἐνθένδε ἀπαλλαγὴν διαδεξομένων 38
αὐτὸν ἐπιδεικνῦντα προοίμια: *Statim post, & nullâ vel*
minimâ dilatione interpositâ, Divina ultio illum dum
adhuc in vitâ mansit, exagitavit; & quasi procemia
rerum ei post discessum è vitâ obventurarum evidenter
ostendit &c. Et porro: ἅμα τῇ κατὰ τοῦ σωτῆρος, καὶ τῶν
ἄλλων νηπίων ἐπιβουλῇ, θεήλατος αὐτὸν καταλαβοῦσα
μάστιξ εἰς θάνατον συνήλασεν &c. *Flavius* autem, *Ant.*
XVII. *c.* 8. per partes singula clarius deducit. *Regi*,
infit, *morbus factus est gravior, pænam impietatis*
exigente Numine. Lentô enim calore torrebatur, qui
non tam externô deprehendebatur tactu, quam intrin-
sece viscera rodebat. Aderat & vehemens voracitas,
cui continuo cibos suggerere necesse erat, simulque vexa-
batur intestinorum exulceratione, & colicis passioni-
bus. Pedes & inguina, phlegmate humidô, & pel-
lucidô tumebant. Ipsa quoque verenda putrefacta sca-
tebant vermiculis, accedente fædâ & molestâ tentigine 39
& fætore ingratissimô. Super hæc omnia nervorum
contractione, & spirandi difficultate laborabat. Ut
constans fuerit opinio, Regem læsæ tot modis Pietatis
dignas factis pœnas exsolvisse &c. Confer *Bell. Jud.* I.
c. 21. *Euseb. Chronic. Scalig. p.* 42. 267. *Hegesipp. Ex-*
cid. I. *c.* 45. Inter has horrendorum pœnas faci-
norum, postquam Tyrannus malis indies magis ma-
gisque graviter auctis, præ desperatione cultrô,
(non *gladiô*, ut *Hegesipp. cit. loc.*) frustra mortis
compendium tentasset, & diu ante se sensisset mo-
ri quam moreretur, tandem *Hierichunte*, (quo post
usum thermarum diverterat) *sub ferias Paschales*
(*Annô Urbis* 753) animam terris execrabilem de-
posuit Humani Generis Carcinoma & Propudium.
Qui ita sanguine non potuit abstinere, ut etiam
tum, cum anima pene in labiis hæreret, inter tor-
mina gravissima & mortis præsentissima indicia ne
deessent, qui ipsô mortuo lugerent, Nobilitatis
lectissimæ, ad se evocatæ cædem imperaverit. *Jo-*
seph. Euseb. in Chronic. & Hegesipp. loc. allegat. aut 40
seq. Adeo Immanissimus mortalium, eô tempore
innoxios, & qui ipsum non læserant, voluit ex-
stinguere, quô alii etiam summis injuriis, & ho-
stibus totâ vitâ infestis solent ignoscere. Vixit *An-*
nos circiter LX. Regnavit *Annos* XXXIIX. (Josephus
dissentiens infra corrigitur.) Funus ejus sumptuo-
sissime elatum, & summâ pompâ in *Herodiô* se-
pultum. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 10. 8. *Bell. Jud. loc.*
cit. Uxores ei X. fuerant: Nempe, *Mariamme Hir-*
cani, & aliæ IX. Quas unô tempore habuit in
matrimoniô, *Joseph. Ant.* XVII. *c.* I. *Bell. Jud.* I.
c. 18. Et hunc in modum Tyranni hujus prima,
novissimaque absoluta sunt.

Mantissæ locô: Dubia quædam circa *Annos ejus*,
& (quæ hiuc pendet) *Epiphaniam* seu *tempus Ma-*
gorum, explicanda sunt. Scripserat Flavius, *Ant.*
XIV. *c.* 17. τῷ δὲ μετ' αὐτὸν ἡρώδῃ τὴν γαλιλαίαν ἐπι-
τρέψε, νέῳ παντάπασιν; [ἄλλως. I. *c.* 8. vocatur νέος 41

κομιδῇ] ὄντι, τέ γὰρ αὐτῷ ἐγεγόνει μόνα ἔτη. Βλάπτει δὲ
οὐδὲν αὐτὸν ἡ νεότης ἀλλ' ὢν τὸ φρόνημα γενναῖος ὁ νεα-
νίας, ἀφορμὴν εὑρίσκει παραχρῆμα εἰς ἐπίδειξιν τῆς ἀρε-
τῆς. His simillima habet Photius, *Bibl. n.* 238. *p.*
edit. Schott. 970. Τὸν δὲ μετ' αὐτὸν ἡρώδην, νέον ὄντα
κομιδῇ, πέντε καὶ δέκα γὰρ αὐτῷ ἀπὸ γενέσεως ἔτη ἦν, τῆς
γαλιλαίας ἀποφαίνει ἐπίτροπον, οὐδὲν ὑπὸ τῆς νεότητος,
οὐ μὴ οὐχὶ τὸ δεινὸν αὐτῷ καὶ γενναῖον ἐκφῆναι κωλυόμενον.
Sed ætatem illam Herodis, Casaubonus *Exercit.* I.
sect. 34. *p. m.* 153. [ut eripiat scilicet *Josephum*, cui
Baronius, *Tom.* I. *Annal. p.* 26. 27. Possewinus,
Biblioth. Tom. I. *l.* 2. *c.* 16. *& Tom.* II. *l.* 61. *de Histor.*
c. 14. *p.* 301. & Alii insultant, *quasi novem Annos*
Herodis prætermisisset;) in hunc modum habet su-
spectam: *Ubi* inquit, *Ant.* XIV. *c.* 17. *dicitur, He-*
rodem quô tempore Julius Cæsar Bellô Ægyptiacô con-
42 *fecto, res in Syriâ & Judæâ composuit, natum fuisse*
annos tantum quindecim, sciat Lector, mendosum esse
illum locum, ut alios in Optimô illô Scriptore infinitos.
Perperam enim apud Josephum legitur ιε̄ γὰρ αὐτῷ ἐγεγό-
νει μόνα ἔτη: *quindecim tantum annos natus erat: quum*
sit absque dubiô scribendum κε̄, *vel etiam* κς̄ *annos tum*
natus erat tantum XXV. *aut etiam* XXVI. *quem admo-*
dum jam ante nos recte censuerunt Viri Præstantissimi, &
harum rerum callentissimi, Scaliger, Suslyga, Kepplerus,
Torniellus &c. Idem tuetur & Langius, *in Annis*
Christi. l. 2. *part. prior. c.* 18. *p.* 338. Salianus au-
tem, *in Annal. ad Ann. M.* 4008. *n.* 42. 43. 46.
quasi inter partes medius, & à *Casaubonô*, & à *Ba-*
roniô dissentit. Nam *Lectionem* quidem sanam a-
gnoscit, sed *sententiam* non probat: Quippe, *He-*
rodem circa id Tempus non habuisse annos XV. *sed* XXVII.
43 *Tum quod incredibile sit nobilem Galilææ provinciam,*
Adolescentulo quindecim annorum non solum commissam
esse, (*Regnum enim Agrippæ etiam septendecenni nega-*
tum. Joseph. Ant. XIX. *c.* 7.) *Sed ea gesta esse illô tem-*
pore ab ipsô (intelligit Latrones Galilææ exstirpa-
tos. *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 17. & XVII. *c.* 12. *Bell. Jud.*
I. *c.* 8.) *quæ in illam ætatem minime cadere videantur:*
Tum, si nunc egerit annum decimum quintum, & an-
nô septuagesimô decesserit, ut tradit Josephus, oporte-
ret eum ad Annum Urbis 759. *aut* 760. *id est: Deci-*
mum Christi, vitam produxisse: & sic non regnasse
annos XXXVII. *sed* XLVII. *&c.* Hæc Illi. Quorum
difficultatibus ut evolvamur, primo certe via non
debet tentari, per ea quæ *Casaubonus* adducit. Ne-
que enim illô locô *Josephi* mendum esse potest:
Non, quod non *Libri Josephi* depravati sint; aut
quod in Annum XXV. aut XXVI. nomen etiam νέος,
imo vel παντάπασιν aut κομιδῇ νέος, non possit cade-
re: (Id enim satis eleganter ostendit *loc. allegat.*
44 Casaubonus, Vir sui seculi utique Eruditissimus,
& cujus auspiciis, admirabilis cursus ad omnem do-
ctrinæ factus excellentiam. *Cunæ. de Rep. Hebr.* I.
c. 9.] sed quod *Josephus* & *Photius* illum characte-
rem addant, *quod* νεότης *Herodi nihil obfuerit, quo*
minus rem præclare gesserit &c. Ex eô enim γενναῖον
ἦν patet, mentem illam *Flavio* fuisse, & lectio-
nem frustra aliter refingi. Cum fortia facta in
Quindecenni quidem, propter ætatem, habeant ad-
mirationem, in Virô autem *annorum* XXV. *aut plu-*
rium, nullam habeant. Itaque *illic* non est anguis
in herbâ; sed *in totâ* potius *ætate Herodis:* quam
is scilicet habuit annorum σχεδὸν, non *septuaginta*,
sed *sexaginta*. Ut pro ἑξήκοντα, ἑξηκοστὸν, tam faci-
le potuerint ἑβδομήκοντα, & ἑβδομηκοστὸν, *Joseph. Bell.*
Jud. I. *c.* 21. & *Ant.* XVII. *c.* 8. surrepere, ac τελοῖν
ὅλοις καὶ τριάκοντα ἔτεσιν dominationis Hircani, *Bell.*
Jud. I. *c.* 3. pro ἔτεσιν ἑνὶ καὶ λ'. *Ant.* XIII. *c.* 18. aut
pro σχεδὸν τελοῖν &c. εἰκοστῷ ἐνιαυτῷ *Ant.* XVIII. *c.* 6
45 pro εἰκοστῷ δευτέρῳ. *Scalig. de Emendat. Temp.* V. *p.*
m. 239. ἀδελφὸς *Ant.* XVIII. *c.* 7. pro ἀδελφιδέος, vel
ἀδελφιδοῦς. *Ant.* XVII. *c.* I. confer *num.* 39. *Hujus.*
τετρακοσίων ἐτῶν *Ant.* II. *c.* 5. pro διακοσίοις πρὸς τοῖς
δεκαπέντε. *Ant.* II. *c.* 6. Nam *Josephum*, Habitatio-
nis populi in Ægypto annos non plures CCXV. nu-
merantem, à LXX. seductum fateor. Neque ideo
prorsus fidem amittet: nisi simul amittent tot *Græ-*
ci Latinique Patres, qui ingenti agmine Codices LXX
Interpretum æque sequuti sunt. Imo *Vetus Ecclesia*
secundum LXX. *Annos Mundi*, etiam in Conciliis
Oecumenicis computabat. *Voss. Isagog. Chronol. c.* XI.
p. 95. Ita Herodes Galilææ præfectus est *Annô æ-*
tatis XV. Annum autem agens XXII. hoc est: *Annô*
Urbis 714. *Julian.* VI. Rex est declaratus; mortuus
tandem ante Pascha, *Anni Urbis* 753. *Julian.* XLV.
Sed *hoc ultimum* nobis diligenter solidandum; ut
quô maxime opus. Ne postea tanquam ex dubiis
progredi, & Andabatarum more, cæcis ictibus
pugnare audiamus. De morte Herodis, *Tres* in-
venio Sententias illustriores. *Prima* est *Kepleri*, & 46
Petavii: qui eam proferunt ad *Annum Julian.* XLII.
Secunda est *Langii*, circa finem *l.* I. *de Ann. Chr. &*
passim. [ante etiam approbata, saltem qua Annum,
ab *Alstediô*, in *Chronol. p. m.* 132. & explicata à *Cal-*
visio in *Isagog. Chron. c.* 46. *p.* 161.] qui eam redu-
cit ad plenilunium mensis Adar prioris, *Anni Ju-*
liani XLIV. *Tertia* est *Scaligeri*, V. *Emendat. Temp.*
p. m. 433. 434. statuentis eam in *Annô Julianô* XLV.
Prima Sententia, maxime enormis est: Quod sic
oporteret *Herodem* prius morbô absumptum, quam
in hanc lucem Christus prodiisset. Recte enim *Sca-*
ligeriani ex talibus epilogismis, qui convelli ne-
queant, partum Virginis incidisse probant in *An-*
num Julian. XLIII. (ut Dionysiana vulgata Christi
Epocha *duobus totis Annis* brevior sit:) Nam is si
moveretur; Christum *Annô* XI. *Tiberii* non posse
esse ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα. *Luc.* III. 1, 21, 23. Cum An-
nus XV *Tiberii*, sit *Julianus* LXXIII. Id quod re- 47
ctius, *l.* II. *part.* 2. *c.* 2. 3. & *p.* 346. *seq.* ostendit
Langius, Vir Ingenii alias incomparabilis, quam
suam ipsius roborat Sententiam. Secundum hanc e-
nim *Purificatio, Profectio in Nazareth*, Luc. II. 39.
& *Bethlehem*, (infra demonstranda) *fuga, infanti-*
cidium, & *Herodis obitus*, in *unum mensem Adar*,
cumulanda sunt. Imo intra *dies* XVII. Cum ex men-
te *Langii*, *p.* 367. 352. Purificatio contigerit II
Februarii; & mors Herodis XIX *Febr.* Cui *quintô*
die, hoc est: XIV. *Februar.* laniena Bimulorum præ-
cessisset: Sed quomodo tanta moles rerum, ita
non dicam festinari, sed præcipitari potest? Si
post Purificationem, *Dies* admodum VI. sumantur
pro morâ datâ Amicis in Hierusalem, & itinere in
Galilæam, *Luc.* II. 39. (modo vero hoc tantillum
sufficit; Cum vix sit probabile potuisse *Simeonem*
&c. puerum sibi tam diu desideratum statim post
Purificationem dimittere, aut ab eô divelli,) Præ-
terierunt *Dies* VIII. Februarii: si addantur *Dies* VII. 48
aut VIII. (tempus & illud satis modicum,) quibus
Parentes res in Nazareth disposuerint, (secundum
ea, quæ infra disputo,) & redierint *Bethlehemum.*
Labentur *dies Mensis* XVI. Ponamus vero quam
possumus ocissime, & vel illâ ipsâ nocte, quâ ven-
tum in *Bethlehem*, fugam esse imperatam: (pona-
mus, inquam: Nam *infra* illic parentes diutius
probo mansisse) quæ absurda consequentur? *Occi-*
sos scilicet Bimulos, antequam fuga inita, imo, quam
mandata: Et *Deum*, (qui mortuô Herode, jussit
ut parentes redirent,) *vocasse ex Ægyptô filium, qui*
in Ægyptô necdum fuerat. Matth. II. 13, 15, 19.
Nam III. *diebus.* [qui intersunt inter fugam, &
Herodis mortem] parentes certe in Ægyptum non
venissent. Qui ex confesso bis *Tribus*, & ultra,
septimanis, ex Ægypto non redierant. Moniti e-
nim *ante Pascha* ab Angelo, (nempe postquam He-
rodes decessisset,) ipsi *Langio p.* 367. primum *post* 49
Pentecosten sunt reversi. Quæ incommoda magis
augebuntur & major fiet temporis confusio, si ad-
huc Herodes, non 33: sed [quæ sunt *Langii p.* 352.
δ&-

δεύτεραι φροντίδες] 50 aut 55. ante Pascha diebus, exspiraverit. Ut nihil dicam de *Eusebiô*, qui expresse in *Chronic. Græc. Scalig.* [*Latinum*, mendosum ultro contemnimus] bimulorum cædem refert ad *Annum Christi* II. & in *Histor. Eccles.* I. *c.* 8. graviter asserit: morbum ultimum Herodis, tanquam pœnam demum immissum post Infanticidium. At *Langio* ita non sequitur morbus, ut etiam ἀπομάζιοι, postquam *ultra mensem* Herodes jam decubuit, (quintô scilicet ante ejus mortem die,) primum trucidati & sublati sint. Sed huic telo prævenit *Langius p.* 370. Dum contendit, *ex Eusebio nihil certi haberi posse, quod in Annis Herodis crassissime erraverit.* Ego vero memini *Eusebium Græc. in Chronic. p.* 265. Herodi eosdem annos Re-
50 gni tribuere quos *Josephum.* Invenio etiam Christi γέννησιν referri ab ipsô ad *annum regni Herodis* λε'. Quæ haud dubie *Langius* aut non improbabit, aut non improbare potest. Imo vero esto vel maxime, quod Eusebius *Tyranni res* frigide distinxerit, hoc est: eos ad *annos Augusti, aut Olympiades* non recte redegerit; (neque enim illud est in quæstione:) num propterea Vir illô locô positus, saltem ubi γνήσι☉, non præsumendus in *Annis Iesu Christi* circumspectior & attentior? Imo vero quod talis fuerit, saltem in tempore *Epiphaniæ*, & *Magorum*, (ut in annô χελσογονίας etiam ipsi *Langio p.* 369. satisfecit,) infra pluribus mox demonstrabimus. Vel me tacente novit *Vir Doctissimus*, Antiquitatem, si quando erret, non propterea, etiam ubi vera dicit, aut ubi commode potest explicari, deserendam aut abjiciendam esse. Restat ergo *Tertia*, nem-
51 pe *Scaligeri Sententia.* Quæ si falsa, nusquam stabulum confidentiæ. Atqui ea est verissima. Nititur enim *Charactere infallibili:* quod tum, cum lethaliter *Herodes* decumberet, *Luna passa syncopen dicatur.* Joseph. *Ant.* XVII. *c.* 8. Nulla vero aliâ *Lunæ Eclipsis* circa hoc tempus potest inveniri, quam quæ incidit in IX. *Januar. Anni Juliani* XLV. Cæpit nempe *horâ primâ post mediam noctem, feriâ septimâ ineunte Hierosolymis: Latitudo Lunæ nulla, cum versaret in Eclipticâ. Semidiameter Lunæ* 17. 40. *Summa semidiametrorum* 63. 0. *Digiti ecliptici* 21. 24. *Anomalia latitud. med.* 89. 7. 28. *duravit horis quatuor.* Quin imo, occurrit *Langius p.* 351. Arbelis *Annô Julian.* XLIV. XX. *Januarii*, etiam Luna defecit. Hunc defectum, auditum ab Assyriis, *Nicolaum Damascenum* annotasse, & ex hoc ita exscripsisse *Flavium.* Respondeo: Cum Herodes *Annô Julian.* XLIV. (ut nuper visum) non fuit mortuus, uti-
52 que neque *Eclipsin Anni Julian.* XLIV. posse esse eam, quæ sub mortem ejus contigit. Deinde multa hîc in circulum projiciuntur. Probandum *primo:* Nicolaum Damascenum qui vixit in Judæâ, de *Eclipsi illâ* audivisse, & si audiverit, annotasse. *Deinde* probandum: Josephum eam comprobasse, & ex ipsô eam in chartas suas retulisse. Quæ conjecturæ, ut longe petitæ sunt, ita nihil habent solidi. Etiamnum quæritur quid seu *hunc*, seu *illum*, seu *utrumque* impulerit, ut tam alieni cæli symptoma indicarent? An quod ad morbum Herodis aliquid contulisse ab iis judicatum fuit? Equidem non apparet. Fuerunt enim tam Docti Scriptores emunctioris naris, quam ut *Eclipsin ordinariam & parvam* morbos tam graviter acuere posse, somniarent. Imo: quis unquam, seu *Judæus* seu *Syrus*, ita se & alios prostituit, ut *Eclipses Parthicas* in *Judæâ*, (ubi non sunt visæ,) posse operari crederet? scilicet, qualis hæc fuit, vulgatissimas? Ad-
53 do: Eclipsis hæc facta ἐν νυκτί. *Ant.* XVII. *c.* 8. Quomodo facta *Judaica Anni Juliani* XLV. (sicut declaratum,) & non *Arbelensis Anni* XLIV. Nam hæc ipsô *Langiô* fatente *circa quintam vespertinam* desiit. Manet ergo *Herodem* ante Pascha *Anni* XLV. cujus fuit Lunæ hoc deliquium & non *Anni* XLIV. vitâ excessisse. At obstas cum Petaviô *Doctrin. Temp. t.* 2. *l.* XII. *c.* VI. *p. m.* 413. dicisque: *Temporis ratio hoc non patitur. Nam ita Herodes, qui Annô Julianô* VI. *Rex est factus, moriens Annô Julianô* XLV. *non potuit dici regnasse annos* XXXVII: *Sed nec Archelaus*, IX: *aut Philippus*, XXXVII. *Id quod tamen ex Josepho constat.* Scaliger *Emendat. Temp.* V. *p. m.* 433. istô laqueô ut evolvat se, videtur ad hanc rimam fugere, quod Judæi à tempore *Simonis Hircani* annos Regum non à *Nisan*, aut *Thisri*; sed à mense *Ijar* inceperint. Quibus consona, habet *Calvisius.* Sed Josephus *Ant.* XV. *c.* 7. *Bell. Jud.* I. *c.* 14. inquit: *Bellum Actiacum incidisse in Annum Herodis* VII. (erit is à quô vicerat *Antigonum.*) Ex quô εὕ- 54
ρημα *Scaligeri* convellitur. Nam nunquam Herodi *Bello Actiacô*, (id est: *Annô U. C.* 723. Dio *Hist.* 50. 51.) annus regni VII. curret à dejectô *Antigonô.* (Coss. scilicet M. Agrippâ & Canid. Gallô. *Ant.* XIV. *c.* 28. annô *U. C.* 717. Dio. *Hist.* 49.) nisi strictissime anni ejus numerentur, & investitura regni data à Romanis prius *Josepho* computetur, quam à *mense Ijar.* Ratio enim *Regni Herodis ante Antigonum*, etiam haberi debet. Unde nobis, (de *Archelao* & *Philippo* suô locô disputantibus,) hîc de *Herode* tutius sic respondere: *Primo* quidem, sed hoc obiter & perfunctorie,) *Petavium* & *Asseclas* ipsâ suâ sicâ peti. Cum nec ipsorum hypothesi fiant *Anni Herodis* XXXVII; sed XXXVI. Herodes enim Rex factus *Annô Julianô sextô*, secundum ipsos *quadragesimô secundo* obiit. *Deinde:* propius ad rem hoc dicimus, quod *Josephus* illic explicandus sit σοχασικῶς, & quod τὸ σχεδὸν tacite subintellexerit.
Neque enim hoc in ipsô novum: & plura, quæ 55
aliter juvari nequeunt. Sicut dicetur ad *Annum Actiacum* XXXVII. *Num.* 35. Nempe: Ut *Josephus* determinans *regimen Herodis*, *Ant.* XVII. *c.* 10. *Bell. Jud.* I. *c.* 21. σοχασικῶς, *plus* à donatione regni ad Antigonum assumit; (numerat enim *tres totos annos*, cum fuerint tantùm *duo & tres menses. Ant.* XIV. *c.* 27. *collat. cum Ant.* XIV. *c.* 28. prout regnum delatum, *Cn. Calvisiô* & *Pollione Coss.* Joseph. *Ant.* XIV. *c.* 26. id est: Annô U. C. DCCXIV. *Dio Hist.* 48. & Antigonus expugnatus Claudiô & Norbanô Coss. Annô U. C DCCXVI. *Dio Hist.* 49. 48. seu mense tertiô anni sequentis. *Ant.* XIV. *c.* 28.) Ita *justô minus* accipit ab *Antigonô victô* usque *ad obitum:* nempe *annos triginta quatuor*; cum revera fuerint *triginta sex.* Ex quibus addendis ita comparatis mirum non est quod *summam datis similem* aggregaverit. hoc est: vero proximam, non accuratam. Ut nihil certius, quam eâ summâ nos non posse stare: quippe *Jose-*
phum sponte balbutire, (*confer Num.* 35.) & per 56
triginta septem regni annos, σχεδὸν *triginta septem* intelligere: hoc est; *triginta octo cum appendice.* Ita *l.* 2. *contra Apion. p. Gelen.* 1068. ἐλευθερίαν Judæorum æstimat ad *Pompejum*, εἰς ἔτη σχεδὸν εἴκοσι πρὸς τοῖς ἑκατόν. Ubi τὸ σχεδὸν vel in XX. *annis* prodigum est. Nam *Libertas Gentis* cæpit cum *Assamonæorum Principatu.* At hic *annorum* CXXVI. Et à *Pompejô*, qui servitutem induxerat, ad finem *Assamonæorum in Antigonô*, *anni* erant XXVI. (Uti horum temporum probatio exstat infra *Num.* 27. 35.) Ablatis ergo *Servitutis annis*, nempe XXVI. de CXXVI. annis totius dominationis *Assamonæorum*, remanebunt *anni Libertatis* ἑκατόν. Ita & ἁλώσ. I. *c.* 21. *Ant.* XVII. *c.* 8. scripserat, *Herodem* mortuum *annô ætatis* σχεδὸν aut περὶ, (ex nostrâ emendatione,) LX. Qui tamen fuit, (Bzovii *Hist. Eccles.* I. *ad Ann. Chr.* I. *n.* I. LXVI. & Baronii *Annal. ad Ann. Chr.* 8. *n.* I. *c.* LXVII. falsus est) LXI. Nam illic eum ruditer egisse & 57
pingui minervâ, numerum *rotundum* pro *exactô* accepisse certum est. Quomodo scilicet *Scriptura*, propter memoriam, in annis Judicum, *Othonielis*, *Barach*, *Gideonis*, *Samsonis*, *Eli &c.* tot assumit *Quadragenarios*, qui nequaquam *pleni* omnes reputandi

tandi sunt. Atque hæc cum ita sint, Calvisium *in Chronol. ad Ann. M.* 3949. *p. m.* 425. statuentem *Herodem mortuum annô Regni* XL. non intelligo aliter quam ut falsus sit. Nam certe cum ipse *Isagog. Chronol. c.* 46. *p. m.* 161. supponit Herodem Regem factum *post Pascha Anni Julian.* VI. & *ante Pascha Anni Juliani* XLV. idem decessit, tantum abest, *quadragesimus regni annus* inciperet, ut ne quidem *trigesimus nonus* solidus sit. Et hæc contra ἔνστασιν *Petavii. Quæ, cum aliis* necessario præmuniendis fecit, ut è viâ longius digrederemur. Nam recte Serarius, *Opusc. Tom.* 1. *in Herod. c.* 22 *p. m.* 245. *Sic se in temporum disputationibus habet res, ut qui chor-*
58 *dam unam tangat, alias moveat simul complures.* Restat adhuc aliquid in *Salianum.* Sed hujus reliquiæ objectionum sic sunt tenues, ut natam inde discrepantiam quis admirari possit. *Herodes quindecennis rexit Provinciam, & latrones sustulit.* Quid vero hîc ἀκόλουθον? Sunt Adolescentes, quibus Prudentiâ senile quid ætatem supplet. *Cicer.* 4. *Philip.* ut Juniores sæpe perspicacioris ingenii fuerint quam Senes. *l.* 37. *ff. de ædil. edict. l.* 91. *ff. de V. O.* Ibi perfecta ætas, ubi perfecta virtus. *Ambros. in Orat. sup. Obit. Theodos.* Romæ, Corvinus, Marcus, Scipio Africanus, Pompejus, Augustus &c. ante tempus, Consulatum, aut alios publicos honores consecuti sunt. *Plut. in Vit. Appian. l.* 3. *Bell. Civil. Alex. ab Alexand. l.* 3. *c.* 3. *Plin. de Vir. illustr. c.* 29. 49. 68. 77. Et cum in Senatu consultarent, quemadmodum Nero, Princeps vix annos XVII. egressus, suscipere eam molem (imperii) aut propulsare posset? responsum: *Octavô decimô ætatis annô* Cn. Pompe-
59 jum; *nonô decimô*, Cæsarem Octavianum civilia bella sustinuisse. *Tacit. Annal.* XIII. *c.* 6. Philippus, Rex Macedonum penultimus, non modo παῖς ὢν regnum adiit; sed & ἑπτακαιδεκαέτης multa præclare gessit. *Polyb. Hist.* IV. *p. m.* 294. Dubitatio *Polybii*, quomodo posset eâ ætate τηλικούτων πραγμάτων διευκρινεῖν &c. ad dexteritatem ejus in respondendô, non promptitudinem in agendô spectat. Et quid mirum de *Annis* XV? Cum etiam infra eam ætatem, Alexander Severus, *adhuc puer*, in Imperiô: *Ælius Lamprid. in Ejus Vit. Volaterr. l.* 23. Henricus aliquis, *novennis*, in Angliâ: *Polydor. Hist. l.* 16. Otho III. *Undecennis*, mirabilia mundi dictus, in Germaniâ: *Sigebert. in Chronic.* Carolus VIII. *tredecennis*, in Galliâ: *Ric. l.* 3. *Franc. Reg.* non sine laude, publica administrarunt. Ut nihil dicam de *Anno* XIV. Quô Bassianus, (alias Helæagabalus) non modo Orbis Princeps, est electus;
60 *Herodian. Hist.* V. sed & in illô fuit vigore, ut in pugnâ contra Macrinum, equô adactô, & gladiô districtô, suos fugientes reduxerit. *Xiphil. Epit. Dion. in Macrin.* Estque ille annus, quô LL. iis, qui ob anticipatam industriam, ætatis impetrant gratiam, judicandi & gerendi magistratus veniam concedunt. *Beyerlinck in Theatr. titul. Magistr. p.* 160. Et quô, hodieque *Reges Galliæ*, inter omnes fere Principes Europæos maxime sibi permissi & liberi, tutelâ exeunt, & regno admoventur. Recte Cicero 5. *Philip.* Ab excellenti atque eximiâ Virtute, *ætatis progressus* non est exspectandus. Instantia de *Agrippâ* nihil obtinet. Nam hic solus, & toti genti Judaicæ, dolore injuriæ ad motus spectanti &c. debuit præfici. *Herodes* autem uni tantum in Judæâ præfuit Provinciæ: Et illud quidem adhuc sub aliorum, (nempe *Hircani*, & Patris *Antipatri*,) summô patrociniô. Non dicam, ei quie-
61 tæ, & necdum irritatæ aut hostili. Ut facile sit animadvertere, quomodo in *Agrippæ* ætate esse potuit diffidentia; quæ in *Herodis*, nulla. Atque hæc ad *dubium de annis Herodis.*

Superest alterum, *De annô Epiphaniæ.* Nam hoc etiam excussuros nos promisimus: quo tanto rectius historia rerum Iesu Christi sub *Herode*, possit ordinari, & ad *ejus annos* distribui. *Intra Purificationem* accessisse Magos, contendunt quotquot pro *Epiphaniâ*, aut XIII. à Nativitate Christi diem assumunt, aut XL. *Prior*, fuit vetus traditio, comprobata à *Langiô*, *l.* 2. *c.* 3. *p.* 367. Prout *Epiphaniæ* festum mense *Januariô* dudum celebratum. *Ammian. Marcell. l.* 21. *Posterior*, fuit sententia Scaligeri, *l.* VI. *de Emendat. Temp. p.* 254. *seq.* Casauboni, *Exercit.* 11. *sect.* IX. Alstedii, *Chronol. p.* 132. Saliani, *in Annal. ad Ann. Chr.* 1. *n.* 34. & Aliorum. Nos dicimus *post Purificationem demum magos advenisse*, nixi his rationibus. (1) Quod digressis Magis parentes jussi sint fugere in Ægyptum *Matt.* II. 62
13. ut exinde tempus, se & puerum Hierosolymis παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ, *Luc.* II. 22. nullum habuerint. Et quamquam *Matthæus* non addat vocem παραχρῆμα, dicatve illud *statim* factum &c. tamen nihil suadet, ut à *simplici textus literâ* discedamus, aut ut moram interponamus. Imo vero, est quod suadet ut non interponamus. Non dicam, quod particula ἰδοὺ, hoc significet; quæ ipsorum est ὑπόληψις: Sed quod (2) Si præcessisset *Epiphania*, & per hanc Pueri manifestatio, parentes minime ausi fuissent Hierosolymam ascendere, & in templô se ostendere: qui satis à *Magis* fuerant edocti, quam *Urbs* & *Herodes*, ad nuncium Pueri fuissent perturbati, & in viciniâ deinde ignorare haud potuerant, quam Herodes fureret. *Matth.* II. 16. Ut cum Deus noluerit, ut Magi, (ne puer proderetur) reverterentur, & aliis mediis, quam *per fugam*, puerum eripere haud decrevisset, multo minus passurus fuisset, ut puer ultro iret Hierosoly- 63
mam, & se hostibus in manum traderet. *Dicas:* Herodem tempore καθαρισμοῦ non fuisse *Hierosolymis*; sed ad *Callirhoen* Etiam vero hoc aliquid nihil est. Nam Herodes primum *Annô sequente*, (nempe quô mortuus,) æger eo deportatus est. Atque esto quod fuerit: num propterea periculô res caruisset? maxime postquam Herodes per omnes Urbis angulos, tot haberet *Emissarios*, per quos minima quæque observaret. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 13. Ut nullô pactô res tam illustris, in templô & locô maxime publicô, non sine cantu & strepitu, *Luc.* II. 28. 38. gesta, hostes Pueri latere potuisset. (3) Quod expresse Eusebius *in Chronic. Scalig. p.* 267. Annum Christi II. adstruat: cum Christô conceptô εἰκάδι πέμπτῃ τοῦ δύστρου μηνὸς *Anni* 4. *Olympiad.* 194. sub *Annô* 2. *Olympiad.* 195. ita scribit: 64
Ἡρώδης τὴν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν πυθόμενος παρὰ τῶν Μάγων, τὰ περὶ τὴν Βηθλεὲμ ἀναιρεῖ παιδία ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, οἰόμενος καὶ τὸν Χριστὸν τῆς τοιαύτης τοῖς ὁμήλιξιν συναπολαῦσαι συμφορᾶς &c. *Annus tertius*, in Chronicô Latinô Eusebii, error *Hieronymi* est, à nobis non probatus. Quo pertinent, (paucis mutatis) quæ habet Epiphanius *l.* 2. *contra hæres.* 51. *Magorum*, inquit, *adventus contigit circa talem casum, ut similis non fuerit commoratio Mariæ & Josephi ei quæ apud Lucam propter descriptionem relata est: scilicet, quod non esset locus in diversoriô propter frequentiam. non enim invenerunt Mariam in speluncâ ubi peperit: sed velut Euangelium habet, deducebat eos stella usque ad locum ubi erat puer; & ingressi in domum, invenerunt puerum cum Mariâ, non amplius in præsepi, non amplius in speluncâ, sed in domô. Ut cognosceretur veritatis certitudo, & temporis duorum annorum*, (Nobis secundi anni) *spatium, ex quô natus est, donec accesserunt Magi.* Adhæc, cum in eô convenimus, 65
quod statim post adventum Magorum, *bimulorum cædes facta sit*, & tum *Macrobius*, tum *Eusebius* confirment cæsos bimulos sub extrema Herodis, isque mortuus *secundô Christi Annô*, &c. quid restat, nisi ut Epiphaniam etiam ad *Annum Christi* II. *referamus.* Verba *Macrobii* sunt, *Saturnal.* II. *c.* 4. *Cum*, inquit, *audivisset* (Augustus) *inter pueros, quos in Syriâ Herodes Rex Judæorum intra bimatum jusse-*

jusserat interfici, *filium quoque ejus occisum*, ait: *Me-*
lius est Herodis porcum esse, *quam filium.* Manife-
stum est autem sub tempus *Infanticidii* neminem ex
Herodis filiis interfectum præterquam *Antipatrum*:
cujus cædes impii patris fata *dies quinque* antever-
tit. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 10. Quomodo autem *Eu-*
sebius, *Hist. Eccles.* I. *c.* 8. asserat, *statim aut brevi*
morâ interpositâ; imo ἅμα τῇ τοῦ σωτῆρος καὶ τῶν ἄλ-
λων νηπίων ἐπιβουλῇ, Herodi plagam inflictam, quâ
exstinctus, patuit supra in *verbis ejus*, *circa finem*
Vitæ Herodis adductis. Ut *Saliani* impudentiam sa-
66 tis mirari haud liceat, quod *in Annal. ad Ann. Chr.*
I. *n.* 13. sic ausit scribere: *In biennium quoque Ma-*
gorum adventum differt in Chronicô Eusebius, *si ta-*
men Eusebius. Nam in Codice Græcô, *quem edidit*
Scaliger, *nihil eâ de re habetur. Ut ea potius Hiero-*
nymi Interpretis, *& Amplificatoris*, *quam Eusebii*
sententia dicenda sit. In Ecclesiasticâ vero Historiâ,
si Græcam consulueris, *nullum verbum reperies*, *quô*
aut citius aut tardius contigisse Epiphaniam significet
Eusebius. At quid hoc sibi vult? aut quid est fal-
lere, si hoc non est? Verba *Eusebii*, tam ex *Codi-*
ce Græcô Scaligeri; quam ex *Historiâ*, manifestissi-
ma sunt: & (quamdiu illa perstat hypothesis, *quod*
παιδοκτονία Epiphaniam mox sequuta sit,) consequen-
tia inde deducta multo planior, quam ut *Saliano*
quisquam possit assentiri, nisi qui prorsus fungum
pro cerebrô, & peponem pro corde habeat. Ita
ergo *ratione*, & *testibus* ostensum: *Epiphaniam*, (&
quæ hanc excipit, *fugam*, *Infanticidium &c.*) non
ante *Purificationem*; sed *Annô Christi secundô* demum
67 contigisse. Ut hic rerum fuerit ordo. Incipiente
Annô Julian. XLIII. qui est nati Christi, in Janua-
riô *Stella* fulserit. Dum interea *Magi* conferunt,
(neque enim fortean statim rem intelligunt) iter
decernunt, & ad illud se præparant, tandemque
illud instituunt & veniunt, *Annus Julianus* XLIV.
ferme jam exiverit. Ut *affectô Decembri*, IV. sci-
licet aut V. *Kalendas Januarias*; Hierosolymam
primum sint ingressi. Erat tum minimô minus
Biennium, à quô Sydus visum ἐν ἀνατολαῖς. (Non
μετὰ δύο ἐτῶν χρόνον. cum *Epiphan. l.* I. *contr. Hæres.*
Tom. II. *p. m.* 154.) Ut hoc modô, rogati ab He-
rode, *Biennium* recte dicere potuerint. *arg. Matth.*
II. 7, 16. At erat *Annus Christi incipiens secundus*:
Ut qui secundum Tabulas Censorias, *teste Chryso-*
stomô in sermon. d. Natali, natus fuit VIII. *Kalend.*
Januar. annô, (cujus sæpe meminimus,) *Julianô*
XLIII. *Secundô* aut *tertiô Januarii* sequentis, Hero-
68 des adhuc sanus & vegetus, delusum se sentiens
sævierit in bimulos. Dico: *adhuc sanus & vege-*
tus. Nam si *Macrobius* statuit bimulos simul in-
terfectos cum *Antipatrô*, utique hallucinatur. Sed
nihil opus hoc de ipso suspicari: Cum dicere pos-
sit, bimulorum & Antipatri cædes, quod paucis
tantum diebus differrent, unô tempore Romæ au-
ditas, sed non unô factas. Ut illud Macrobii: *in-*
ter pueros &c. possit exponi, *præter pueros.* Quo-
modo si quis diceret: *Cum audivisset Lysimachus*,
inter Cognatos Alexandri, *quos in Macedoniâ Cassan-*
der jusserat interfici, *matrem quoque Alexandri occi-*
sam &c. non inferret necessario, *hanc* cum *illis* eo-
dem interfectam tempore; sed tantum *quod simul*
illæ cædes cognitæ, aut *quod sibi proximæ contigerint.*
Erat præterea circa hæc tempora *Urbs* & *Regia*
etiam tranquilla Ut admitti *Magi* tum præ tur-
bis sat potuerint. Clarum id est ex ipsorum redi-
tu, quos *Herodes* Romam miserat. Nam illi ante
69 cæsum Antipatrum ad *Herodem* fuerant reversi. *Jo-*
seph. Ant. XVII. *c.* 9, Id quod vix tum fieri potuit,
nisi ad minimum *ad Bimestre* abfuissent. Quis e-
nim intra brevius tempus, eos non solum ire & re-
dire; (γραμματοφόροι *mortis Caji*, utut εὐπλοοῦντες,
ultra XXVII. *dies* itineri impenderant. ἁλώσ. II. *c.* 9.)
sed & mortem *Acmes*, & responsorias de *Antipa-*
trô, qui tot in Urbe & Aulâ sibi fecerat obnoxios,
à *Cæsare* etiam, Herodis in filios animum ante su-
spectum habente, & qui tam sero ad consentien-
dum super morte filiorum Mariammes &c. adduci
voluit. *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 8. 16. impetrare potuisse
crederet? At quô tempore *Legati* abirent, omnia
certe Hierosolymis pacata Proditio parricidalis
detecta, sontes imo & suspecti examinati; & ca-
put turbarum *Antipater* missus Hierichuntem in
custodiam. Paulo post mactatos infantes, Hero-
des ægrotare incipit. Cujus morbo lethali com-
pertô, *Sophistæ*, VII. an VIII. *Januarii* conspiratio-
ne factâ Aquilam decutiunt: & ob hoc *die sequente*, 70
(ut quem noctu *Lunæ Eclipsis* sequuta) suppliciô
afficiuntur. Inde Herodes ad *Callirrhoen* proficisci-
tur. Cujus usu debilitatus magis, quam refectus,
Hierichuntem defertur, & illic moritur. Sed *quô*
Anni mense? aut *quotô die ante Pascha*? Nam eo
etiam lubeat excurrere. Edorardus Liveleus, *in*
Chronolog. approbante *Usser. Annal. ad A. M.* 4001.
p. 535. diem assumit VII. *Mensis Cisleu*, id est: XXV.
Novembr. quod ex מגילת תענית (volumine Je-
junii) constet, *Judæos illum diem celebrasse*, *quod*
Herodes, *qui Sapientes oderat*, *illô decesserit.* Sed hic
Rabbinicus Epilogismus cum *Eclipsi supra*, neutiquam
conciliari potest. *Langio* in *Ann. Christ. p.* 350. *seq.*
placet XIX. *Februar.* & vel *quinquagesimus Dies ante*
Pascha. Id quod etiam supra monitum. *Nobis* vel
dies XXX *pauciores* sufficiunt: Ut in *Martiô* Tyran-
nus exspiraverit. At, inquit Langius: *Quot dies*
tantæ pompæ præparationi impensos credas? Ego ve-
ro, quantum Langius & *præparationi*, & *Archelai* 71
reversioni tribuit, *dies* VIII. facile concesserim. Per-
git Langius: *Cum Josephus Bell. Jud.* I. *c.* 21. *asse-*
rat, *pompam funebrem versus Herodium*, *per* 200. *sta-*
dia fuisse observatam, *& Ant.* XVII. *c.* 10. *per* 8. *sta-*
dia, *aliter ea explicari nequeunt*, *nisi ut dicatur Jo-*
sephum unô locô totam viam descripsisse; *alterô autem*
cujusvis diei. Nec commode plus unô die, *quam octo*
stadia absolvere poterant tantæ solennitati intenti, *die-*
bus brevioribus, *& viis propter hyemem difficilibus.*
Divide ergo 200. *per* 8. *habebis dies* 25. *quibus fune-*
bris pompa duravit. Imo vero inquam ego: Divi-
de 200. per 32. (quot stadiis constat *milliare Ger-*
manicum) & habebis *milliaria* 6¼. Quibus Hero-
dium Hierichunte distaret; quibusque absolvendis,
(non *horæ* sed) *Dies* 25. cum *Langio*, essent insu-
mendi. Quod cum sit absurdum, necesse est aliâ
insistamus viâ, & suspicemur quod res est: *Jose-*
phum hîc, *ut alibi*, *corruptum esse.* At sana est le-
ctio διακοσίων, in *Librô* ἁλώσεως. Uti etiam *stadia* 72
ducenta Hegesippo sunt. *Excid.* I. *c.* 46. *Hierichus*
enim ubi mortuus Herodes, & ex quâ funeris so-
lennitas incipiebat, *stadiis* CL. aberat à Hierosoly-
mis. *Joseph. Bell. Jud.* V. *c.* 4. Et ultra Hierosoly-
mam, ἐν συντομωτέρᾳ πορείᾳ versus *Masadam* & *Idu-*
mæam, LX. *stadiis Herodium* distabat. *Joseph. Ant.*
XIV. *c.* 25. *&* XV. *c.* 12. *Bell. Jud.* I. *c.* II. 16. Quæ
aggregata, *ducenta & decem* faciunt *stadia*, pro *di-*
stantiâ Herodii à Hierichunte si quis iret λοξοδρομῶν
per Hierosolymam. At hâc ad *orientem* relictâ si
quis recta iret, X *stadiis* brevius iturus esset. Recte
ergo illa consignata sunt. Fallit vero *Liber Antiqui-*
tatum. In quô scilicet pro *octo stadiis*, (viâ funeris
diurnâ) legenda, aut *viginti*, aut *triginta octo.* Ut no-
tam κ'. aut λ'. incuriâ Librariorum omissam sit ne-
cesse. Recte Torniellus *in Annal. ad Ann. M.* 4051.
a. 33. *Credimus*, inquit, *verum esse*, *quod nos alias*,
& alii quoque observarunt: *nimirum potuisse sive Libra-*
riorum errore, *ut fit*, *sive Typographorum incuriâ ali-* 73
quid vitium in Josephi codicibus alicubi, *præsertim ve-*
ro in annorum numeris interdum irrepere. Quin po-
tius verum esse, *quod de hoc Authore scribit* Melchior
Canus, *lib. locor. Theolog.* II. *c.* 5. *ad* 9. *prop fin. di-*
ctæ respons. sed in numeris, *inquit*, *Josephi Libri men-*

da habent innumera, quæ ego menda Viro diligentissimo atque gravissimo assignare, nec volo nec debeo. Hac ratione *octo supra viginti stadia* dietim progressi, VII. *circiter die* Herodii esse potuerunt. *Instantia ab Hyeme aut tarditate pompæ sumpta*, nulla est. Nam cum 28. *stadia*, necdum *unum* faciant *milliare*, abunde illud tantulum iter, & ad pompam foret suspensum, & dietim vel in *Solstitiô*, obiri posset. cum *Discipuli Emauntici*, (incertum adhuc quâ horâ egressi,) pene circa idem anni tempus, iter longius pedibus confecerint. *Luc.* XXIV. 13. 29. Addo vero posse fieri, ut vel *major numerus* in *Josephô* sit expunctus; & ut *dies singuli exsequiales* vel *octo supra sexaginta stadia*, (duo circiter milliaria) ab-
74 sumpserint: Ad quod suspicandum moveor, *quod Archelaus Romam festinaverit.* ἔχων τὴν ἐπὶ ῥώμης ὁδὸν ἀνύειν προκειμένην αὐτῷ τάχος &c. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 11. *Bell. Jud.* II. *c.* I. Festinanti vero, omnibus salvis, iter longius diurnum potuisse confici, in comperto est. Insistit Langius: *Sed &, inquit, dies unus aut alter itineri ac reversioni Archelai à castello Masadâ versus Hierosolymam tribuenda erit.* Voluit dicere: *à castello Herodio.* Nam in *Masadâ* Archelaus tum non fuit. At cum *Herodium*, LX. tantum *stadiis* esset dissitum à Hierosolymâ, potuit ea festinans, non *unô aut alterô die*; sed *alterâ etiam horâ* emetiri. Post exequias facile *dies* VII. largior: Sed invenio Archelaum post finem luctus & ferale convivium, mox in concionem venisse & multis populo datis & promissis, reque sacrâ peractâ, *illô ipsô die post meridiem*, dum Archelaus esset ad prandium cum amicis, populum cæ-
75 pisse tumultuari. Ad quem leniendum postquam dies (utique non multi,) consumpti essent, ita erat præ foribus *Pascha*, ut *Archelaus* ipsô die ἑορτῆς, (ἑορτὴ autem πάσχα καλεῖται *Ant.* XVIII. *c.* 6.) cum sentiret *verbis* se nihil proficere exercitum totum in seditiosos miserit, & eos aut cæciderit, aut disjecerit. *Joseph. loc. cit.* Ex quô patet quam non dies XV. (id quod subjicit Langius) interjici possint inter hunc tumultum & *Pascha*: Cum vel *dies* IV. suffecissent. Nam tum cum erumperet seditio, partem populi nec dum ad festum convenisse, ut non *diebus* IV. potuerint accessisse reliqui, ex *Josephô* non intelligo. Quin potius ex *Josephi characteribus* hoc intelligo, quod dictum; nempe quod abunde Herodes *intra diem trigesimum ante Pascha* decesserit. ὅπερ ἔδει δεῖξαι. Atque eum in ordinem compositâ historiâ, & *rebus Christi biennalibus* excussis, multæ tricæ ultro se aperient. Certe non opus, *cum Jansen, c.* 11. *concordant. Baron. ad Ann.*
76 *Chr.* I. *n.* 35. *Bzov. Hist. Eccles.* I. *p.* 14. *n.* 19. & *aliis, post Chrysost. Homil.* 7. *in Matth.* hariolari, quod Herodes bimulis minores occidens, majoris securitatis causâ, æque in *tempore*, ac in *locô*, Matth. II. 16, 5, 8. fecerit superfluum. Nam Herodi infans requirendus fuit non ad tempus γεννήσεως Pueri, (illud enim ignoravit;) sed ad tempus φάσεως τοῦ ἀστέρος: à quô *annum secundum* volvi, Magi eum λάθρα jam docuerant. *arg. Matth.* II. 7. 16. *Janseniana* enim, & *Baroniana Glossa*, quâ *loc. cit.* bimulos interfectos computat à stellæ tempore retrogrediendô: *Quasi post ortum ἀστέρος nati, tanquam extra suspicionem positi, non fuissent jugulati &c.* falsa nititur hypothesi, & violenta est. Supponit enim cum Theodor. *in Epit. ad Clem. Alexandr.* Cyprian. *ap. August. Sermon.* 3. *de Epiphan.* August. *Serm.* 6. Chrysostom. *Homil.* 6. *in Matth.* Suar. *t.* 2. *part.* 3.
77 *disp.* 14. *s.* 4. Salian. *in Schol. in Ann. M.* 4053. quod stella, tanquam signum Pueri nati, & non nascituri, Christo fuerit coæva. At si Stella prius, quam Infans, (more aliarum *Novarum Stellarum*, quæ signa sunt rerum imminentium, non præsentium. *Scalig. de Emendat. Temp.* VI. *p. m.* 254.) haud præexstitit, quomodo magi *intra dies* XIII. (quod ipsi illi Authores defendunt: nisi quod *Salianus*, sibi non constans, jam minus diebus XL. seu purificationis, *ad Ann. Chr.* I. *n.* 34. Jam trimestre, *ad Ann. cit. n.* 4. assumat,) comparere potuerunt? An enim intra tam paucos dies, magi & necessariis instrui, & ex oriente, (esto vel camelis, quorum celeritatem ex fugâ Zenobiæ *ap. Vopisc. in Aurelian.* frustra captat Gordonus *in Matth.* II. *v.* 13.) terrâ advolare, & Hierosolymam totam turbis implere, & ibi examinari, *Matth.* II. 3, 4, 7, 8. potuerunt? ex *Oriente* dico, tantô itinere: nempe ex *Cappadocia*, *Mesopotamiâ*, aut *Persiâ* (ubi *Magi*, per *Strab. Geogr.* XV. XVI. *Appian. de Bell. Syr. p. m.* 78
125. *Philon. de spec. legat. Plin. Histor. Natur.* VI. *c.* 26.) Et sic minime ex *Arabiâ*; cum Baron. *ad Ann. Chr.* I. *n.* 31. Bzov. *Hist. Eccles.* I. *p.* 11. *n.* 5. Langio, *de Ann. Christ. p.* 366. & aliis, post Justin. *in Dialog. cum Tryphon.* Tertullian. *l.* 3. *contr. Marcion.* Cyprian. *de Oper. Card.* Epiphan. *in comp. Doctr. &c.* Magos enim in *Arabiâ* fuisse, testibus nondum idoneis compertum. *vide Casaubon. Exercit.* 11. *sect.* IX. *p. m.* 182. Dico: *Idoneis.* Nam *Patres* recensiti, qui hoc statuunt, non dicam seris seculis vixerunt; sed ex *Prophetiâ Bileami*, temere ad hoc credendum sunt inducti. *Langius* errat, cum ex *Plin. l.* XXV. *c.* 3. Magos in Arabiâ præsumit. Nam *illô locô Plinii*, ejus rei neque vola, neque vestigium est. Meminit quidem Plinius. *l.* XXX. *c.* I. *Hippoci* cujusdam, Arabis magi: Sed an ille in *Arabiâ*, an vero in *Persiâ*, (ubi haud dubie artem didicit, sicut illic ei prima origo, & maximus honos &c.)
magiam fuerit professus, in incertô est. *Thus*, *myrrha* &c. etiam alibi quam in *Arabiâ*; saltem *per permutationem.* Strab. *Geogr.* XVI. *Conf. Ezech.* XXVII. 79
22. *Esa.* LX. 6. *Certe arbor thuris* sata & in Carmaniâ. *Plin. Hist. Nat.* XII. *c.* 14. & *myrrha* etiam Indica & Trogloditica. *id. l. cit. c.* 16. 13. Breviter: *Arabia* veteribus in genere alia ἀρωματοφόρος, & ea versus *austrum*; alia ἔρημος (sub quâ, nî fallor, *Petræa*,) versus *boream. Strab. Geogr.* XVI. *Stephan. de Urbib. in Arab.* Ex *neutrâ* hoc modô venissent *Magi*; ut quæ fuisset seu πρὸς ἄρκτον, seu πρὸς νότον: magi vero *ex Oriente* accesserunt. Quomodo magis se implicat Bzovius *loc. allegat.* cum magos *ex Sabâ* trans Arabiam deducit. nam Regina *Sabæ*, I. *Reg.* X. 1, 2, *seq.* Regina *Austri* est. *Matth.* XII. 42. *Luc.* XI. 31. Et Scheba, *australis*, respectu terræ Israël. *Aben Ezra in Dan.* 11. 6. Imo: *Sabæi*, gens *Arabiæ desertæ*; quæ προσάρκτιος, seu πρὸς
ἄρκτον συνάπτουσα τῇ συρίᾳ. *Strab. & Stephan. loc. cit.* 80
Et quanquam hujus *angulus aliquis*, (nempe excurrens è *Peræâ* &c. *Joseph. Bell. Jud.* III. *c.* 2. aut *Asphaltite. Plin. Hist. Nat.* V. *c.* 16.) esset Judææ *orientalis*; (de quô, aut falso, loquitur *Tacitus*, *Hist.* V. *c.* 6. cum *Judæam ab Oriente terminatam Arabiâ, scribit*;) tamen quia *Matthæus* utitur voce ἀνατολῶν, planum est eum designare locum *totum & toti Judææ Orientalem.* Qualis utique alius, hoc est: remotior, quam *Arabia.* Ideoque, si Magi ex *longinquô* profecti tamen venerint intra *dies* XIII. necesse est prius *Stella* se ostenderit, quam in lucem puer fuit editus. *Deinde*: cum Matthæus, *c.* 11. 16. inquit: Καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας, τοὺς ἐν Βηθλεέμ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς, καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν Μάγων. *&c.* quis non *simplicem hunc sensum* accipit, 81
quod carnificina fuerit exercita in bimulos, (porro, & non retro,) numeratos à tempore, quô diluxit sydus? Secundum quem etiam potest dari *ratio*, ob quam *bimulis minores* trucidati sint. Scilicet: quod intrâ *biennium*, hoc est; ortum ἀστέρος, & *Epiphaniam*, oporteret natum eum, qui quæreretur; & sic inter cæsos deprehendi. Quæ *ratio* in ipsorum sententiâ, prorsus nulla est: Quando hîc recte locum habeat, quod si Christus exacte bi-

bimulus, *Minores bimulis*, tanquam in quibus nul-
la suspicio, ad supplicia exquiri non potuerint.
Cavillatio est, quod Herodes majoris cautâ securi-
tatis, æque hic *tempus*, ac *locum*, Matth II. 16,
5, 8. supergressus sit. Nam qui scivit Christum
Bethlehemi nasciturum, non statim scivit eum inde
in loca alia non iri deportatum, postquam natus
esset: & sic *rationem* habuit eum non solum in ur-
be *Bethlehemô*; sed & *in viciniâ* quærendi. At qui
scivit tempus nati Christi, (si hoc quidem cum
82 *Cometâ* incidit,) extra illud, & inter ante natos,
quærere eum, nisi stolidus, non potuit. Aut ve-
ro quis mallet cum *aliis* jocari; quod Herodes cre-
diderit satellites potuisse decipi, ut *puerum bimum*
pro *necdum menstruô* supponi sibi paterentur, &
hunc ab illô, *præ staturæ æqualitate*, certo satis
non valuerint discernere? Utrum vero, in his, an
iis, qui hoc ipsis tribuerunt, *glaucoma* fuerit, pu-
to manifestum esse. Nam nos recta ex his tricis
pergimus. Superest vero priusquam hinc discedа-
mus, ut paucis etiam respondeamus iis, qui pro
Epiphaniâ Quadragesimali pugnant. *Primum argu-
mentum* invenio desumptum ab *Aoristis Matthai*,
cap. II. v. 1, 2. γεννηθέντος, & τεχθείς. Illud τεχθεὶς,
inquit *Scaliger de Emendat. Temp.* VI. *p. m.* 254. non
διετὲς παιδίον, sed ἀρτιγενὲς significare, non nega-
bunt, qui vel mediocriter Græce sciunt. Et addit
Casaubonus, *Exercit.* II. *s.* IX. *p. m.* 178. (quem se-
quitur *Langius de ann. Chr. p.* 366) Illud primum,
83 *ait*, observemus: dixisse Euangelistam γεννηθέντος,
non γεγεννημένου. *Hoc* de perfectâ multô etiam an-
te actione recte usurparis; *illud*, de paulo ante per-
fectâ, & adhuc quasi pendente. *Participii aoristi*
eam vim esse, ut simul denotet *celeritatem adven-
tus*. sicut aliud est: ἰωάννου τρωθέντος, ἦλθεν ὁ ἰατρὸς,
aliud ἰωάννου τετρωμένου &c. Ego vero illud firmiter
inde sequi non intelligo. Nam tempus ἀόριστον,
Græcis ideo dicitur ἀόριστον, quod præterita ejus
significatio incerta sit, *paulóne ante*, *an multo*, res
præterierit. *Institut. Græc. in Oper. Reg.* Imo ve-
ro secundum *alios*, & ut res loquitur, ideo ἀόριστον
est, quod non modo *temporis præteriti*, (etsi illud
sæpius, & ordinarie) sed & *præsentis*; ut *Matth.*
XXIII. 2. *Luc.* I. 47. & XV. 16. *Joh.* I. 12. imo *futu-
ri*; ut *Joh.* VIII. 58. & XI. 56. & XV. 6. *addatur
Marc.* XIV. 30. *Luc.* II. 26. *Joh.* IV. 49. habet signi-
84 ficationem. Certe cum Judæi dicunt: τεσσαράκον-
τα καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναός. *Joh.* II. 20. Aoristus
ᾠκοδομήθη non potest designare templum *paulo ante*
exædificatum. Nam qua potiorem substantiam du-
dum sub *Herode*, annô scilicet regni ejus XXVII.
fuit fabrefactum *Ant.* XV. *c.* 14. & qua exquisitam
consummationem adhuc etiam sub manu fuit: ab-
solutum scilicet diu post sub Florô. Nam ἤδη τότε
καὶ τὸ ἱερὸν τετέλεστο. *Ant.* XX. *c.* 8. Adhæc: cum Iso-
crates, *princip. Panegyric.* inquit: πολλάκις ἐθαύμασα
τῶν τὰς πανηγύρεις συναγαγόντων, καὶ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶ-
νας καταστησάντων, &c. *Aoristi*, συναγαγόντων, & κα-
ταστησάντων, actionem noviter factam, aut adhuc
pendentem non insinuant: cum *Ludi gymnici*, non
tum primum, sed *multo ante à majoribus* fuerunt
instituti. Unde & *Scaliger* Aoristis hisce ita diffi-
dit, ut postea palinodiam cecinerit, & *magorum
85 adventui*, mortique Herodis *annum* Christi *secun-
dum* attribuerit. Scribit enim *in Animadvers. p.* 160.
*Matthæus aperte dicit Herodis jussu pueros à bimatu
& infra interfectos fuisse, postquam ex Magis tempus
nati Messiæ exquisivisset. Bimulo igitur proximum
pronunciarant, & ab ejus natali ad eam diem bien-
nium, aut paulo minus interfuisse.* Hæc ille. Ut
ita, quid ex *Aoristis*, etiam *participiorum*, possit
colligi, notorium sit. (Quanquam *Nos* puerum
propius *annuum*, quam complete διετῆ statuimus:
& sic actionem non ita diu ante præteritam defen-
dimus.) Neque enim quia Matthæus *cap.* II. *v.* I.
magorum adventum nativitati Christi proxime sub-
jicit, ideo etiam proxime sic contigit. Nam Mat-
thæus *seri biennii* lacunam habet: saltum faciens a
nativitate ad Epiphaniam, & *Lucæ* intra id tempus
gesta, *circumcisionem* scilicet, *purificationem*, & *iter
in Nazareth &c.* relinquens. De quo Epiphanius,
l. 2. *contr. hæres.* 51. *Matthæus*, inquit, *ubi recen-
suit quod natus sit in Spiritu S. & conceptus sine viri* 86
*semine, nihil de circumcisione dixit, neque quidquam
ex iis quæ facta sunt circa ipsum ante* (potius, intra)
duos annos: sed exponit adventum Magorum &c. *ut
non sit hoc tempus de quô Lucas tractavit. Sed Lucas
ante* (potius intra) *duos annos facta narrat. Mat-
thæus vero ubi dixit de nativitate transilivit ad bien-
nale tempus* &c. Hæc Epiphanius. Insistit Casau-
bonus, *loc. cit. p.* 180. Non multo post nativita-
tem advenisse magos, declarat locutio Euangelistæ,
inprimis autem illud ἰδού. Idem urget & Salianus,
in Annal. At particulæ הן, seu הנה, vel ἰδού,
asterismi tantum Spiritus S. sunt, quibus *attentio-
nem excitare*, & *rem evidentem demonstrare* vult. Sic-
ut *Gen.* I. 29, 31. & XII. 8. & XXIIX. 15. & XXIX. 2, 25.
Esa. LVIII. 9. & LXV. 1. *Matth.* XXV. 6. *Joh.* I. 29.
Act. I. 10. *&c.* tantumque abest, *rem nuper factam*
semper inferrent, ut etiam sæpe *rebus demum futu-
ris* adhibeantur. *Psalm.* XL. 8. *Esa.* VII. 14. *Zachar.*
IX. 9. *Matth.* I. 23. Quin & interdum *explendi* tan- 87
tum *gratiâ* semiotiose adsciscantur. *confer Glass.
Grammat. Sacr. l.* I. *tract.* 3. *can.* 4 & *l.* 3. *tract.* 5.
canon. 15. Denique, ita insurgit Scaliger, *lib. cit.
p. m.* 256. magi in oppidô Bethlehem puerum Ie-
sum adorarunt. Quod si in oppidô Bethlehem,
ergo intra purificationem. Nam eo Maria, (*ad-
dit Langius loc. cit.*) post purificationem minime
reversa fuit. *Luc.* II. *vers.* 39. *Respondeo:* Fuga con-
tigit ex Bethlehemo; ergo Maria post purificatio-
nem fugiens, etiam post purificationem Bethlehe-
mi fuit. *Minor* probatur. Quia inde jussa est Ma-
ria fugere ubi erat periculum ab Herode. Jam ve-
ro *Bethlehemi* tantum erat periculum, quia ibi He-
rodes à Scribis audiverat Christum nasciturum:
Sicut ibi etiam cædem instituit. *Matth.* II. 5, 16.
Ut si *Maria* post purificationem tantum fuisset
Nazarethæ, *Luc.* II. 39. fugâ minime habuisset o-
pus, cum illic Herodes pueros nullos fuisset occi-
surus. Manifestum est ergo *Mariam* post purifi- 88
cationem, ex *Nazareth* reversam *Bethlehemum*.
Non repetam, quæ supra fuerunt adducta: scili-
cet, quod *Matthæus*, cap. II. 13. *Parentum fu-
gam*, *Magorum discessui proxime subjiciat.* Ut quo-
modo *hic* ex *Bethlehem* factus; ita & *illa*. At oc-
currit Scaliger, *loc. cit.* Quid faceret mulier ad-
vena deinde Bethlehemi in diversoriô? Plures il-
lam cantilenam canunt. Quasi si nobis *ratio* non
suppeteret, res propterea non potuit esse facta. At
neque omnis *ratio* deficit. Nam quid si Virgo *ex
domô Davidis*, semel visô Bethlehemô, & forte,
(quid enim impedit?) illic consanguineis repertis,
maluerit postea habitare *in Urbe Davidis*, *Bethlehe-
mô*, Luc. II. 4. quam *in Galilæâ?* Certe, nisi lares
in *Nazareth* reliquisset, & migrasset *Bethlehemum*,
antequam fugisset, reversa demum, non conten- 89
disset in *Judæam*; sed in *Galilæam*, ad domum
suam. Atqui vero petiit *Judæam*; & eam primo
habuit in animô. *Matth.* II. 21, 22. Ut clarum
sit eam, relictâ *Nazareth*, illic rerum suarum se-
dem jam ante posuisse. *Denique:* Si nulla alia *re-
ditus in Bethlehem* ratio dari posset, una hæc suffi-
ceret, quod Maria eo Numinis instinctu rediisset,
ut *Magos*, (alibi quam in *Bethlehem* Puerum ne-
scientes quærere) illic opperiretur. Secus enim
Magorum iter, & tam illustre *Gentium vocationis*
proludium, fuisset irritum; & *Puer ipse*, honore
suô, tamque insigni, caruisset. Atque ita *objecti-
nibus etiam Adversæ partis* fuit responsum, & sen-

tentia *Eusebii*, de *Annô Epiphaniæ* vindicata, at-
que illustrata. Quam miror Doctos ita insectari.
Quasi non foret ex Divinâ nemesi, ut *infanticidium*
Herodi scelerum supremum esset, & ut illud *μά-*
90 *στιξ θεήλατος* mox sequeretur: aut quasi non esset
Scripturæ satis, ut *Magi* essent *Gentium primitiæ*,
etiamsi illud non statim; sed demum *secundô Christi*
annô fieret: aut quasi non possent *menses aliquot* sa-
tis esse ad *exilium Ægyptiacum &c.* Nobis, ut quæ
simplicem *Dei Amanuensium* literam & narrationem
sequitur, nihilque habet contrarium præter *quorun-*
dam παραδόσιν, digna visa est, quæ æquius acci-
piatur. Cum omnibus aliis rationibus subductis,
utique magis fuerit harmonica, quam quæ aut ge-
sta hæc fingit, antequam vere Christus in hanc
lucem prodiit: aut quæ *intra duos menses*, nativi-
tatem, circumcisionem, Epiphaniam, purificatio-
nem, infanticidium, pluraque, non tam colligit,
quam confundit. *Eusebio* equidem suos esse nævos
non inficiamur; sed simul etiam suademus ὑπείκειν;
& ut ipsi, qui in multis profuit, eodem liceat uti
jure, quô utuntur alii ex *Patribus*. Quorum uti-
que sententias haud odimus, nisi commode exponi
nequeant.

91 8. *Doris.*] *Δωρὶς.* Josepho, *Ant.* XIV. *c.* 21. etiam
Dores. Gorionidi *l.* 5. *c.* 27. 32. *Dositheah.* Hegesippo
autem *Excid.* 1. *c.* 28. *&* 36. per errorem *Dosis.* Si
non is potius error est *Amanuensium.* Quod ele-
menta r, & s, simillima, *scriptione* maxime *Lon-*
gobardicâ, posterioris ævi Librariis facile confundi
possent. *Cornel. Gualther. in not. ad Hegesipp. p.* 71.
Genere fuit, non *Idumæa*, (ut Salian. *Annal. Tem.*
VI. *p.* 797. & Typograph. *in nostr. Genealog.*) sed ex
indigenis: Joseph. Bell. Jud. 1. *c.* 10. & ea quidem
Hierosolymitis Joseph. Bell. Jud. 1. *c.* 17. *Hegesipp.*
Excid. 1. *c.* 36. non ignobilis. *ἁλώσ.* 1. *c.* 10. Hero-
des quidem eam sibi privato nuptam, postquam
regnum, & Regia sponsa in manus venissent, di-
misit; sed cum *filii Mariammes*, insolentius se ge-
rere, & matris necem non lugere modo, sed &
ultum ire velle viderentur, Herodes iis frontem ut
minueret, *Dorin*, suumque ex eâ filium, propere
92 accersit, & in aulam recipit, *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 6.
Bell. Jud. 1. *c.* 17. communicatis omnibus cum ipsa
consiliis. *Ant.* XVI. *c.* 11. *Bell.* 1. *c.* 17. Sed ea
tamen spem elusit: dum turbandis rebus quam sa-
nandis melior, filio potius operam impendit, non
in iis modo, quos corrigere sperabatur, hoc est:
Mariammæis, opprimendis; sed & *ipso Herode*,
(cujus senectus tædio esse cæpit,) evertendô. Ad
quod audacter dum affectat viam, & non modô
ipsa in Herodis hostium, (*Pheroræ mulierum*) fre-
quens est consortiô; sed & scelesto suo filio *Anti-*
patro, Pheroræ Uxorem stuprô conciliat, quo per
eam *Pheroras*, (cujus societas erat necessaria) tan-
to magis in potestate esse posset: re detectâ per
ancillas indices, quæ culpam graviter in ipsam re-
ferebant, multorum talentorum donatô sibi mun-
dô spoliatur, & ex Regiâ extruditur. *Joseph. Ant.*
XVII. *c.* 3, 6, 7. *Bell. Jud.* 1. *c.* 17. 19. *Hegesipp. Ex-*
cid. 1. *c.* 43. 44. Ita hæc fæmina turbulentis mo-
ribus, se & suos temere subvertit. Errat Nice-
93 phorus *Hist. Eccles.* 1. *c.* 6. cum hanc *Dorin* non
modo genere *Arabem* facit; sed & eam exstinctam
asserit, antequam Herodes *Mariammen* duceret: οὗ
id est ὑρκανοῦ,) τὴν θυγατέρα Μαριάμμην τῷ Ἀριστο-
βούλῳ γεγεννημένην, μετὰ μόρον τῆς ἐξ Ἀράβων γυναικὸς ὁ
Ἡρώδης ἠγάγετο. Ubi etiam illud notabis, quod *Ma-*
riammen vocet *filiam Aristobuli.*

9. *Mariamme Hircani.*] Gorionidi *Marime:* Ruf-
fino *Mariame:* Thalmudistis *Tzemach David*, *Me-*
rime. Formâ, *Joseph. Ant.* XV. *c.* 2. & genere, ne-
mini secunda. (Erat enim Aristobuli Regis; ex fi-
liô Alexandrô, & Hircani pontificis ex Alexandrâ
neptis. *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 25. *&* XV. *c.* 2. *Bell. Jud.* 1.
c. 10. *Hegesipp.* 1. *c.* 36. & hinc dicta *Βασίλισσα. Bell.*
Jud. 1. *c.* 17. 20. *&* VI. *c.* 6.) In alienis provida. *Jo-*
seph. Ant. XIV. *c.* 25. & *γυναικῶν συνετωτάτη. Joseph.*
Bell. Jud. 1. *c.* 11. in suis temeraria. Nam cum il-
lam Herodes ita deperiret, ut se mortuô, eam,
(ne quis alius ejus compos fieret,) occidi vellet.
Joseph. Ant. XV. *c.* 4. 11. *Bell. Jud.* 1. *c.* 17. *Hegesipp.* 94
Excid. 1. *c.* 37. ipsa tamen, amorem odiô temere
compensans tanto magis ei se opposuit. *Zelotypiam*
certe ei injecit, *tum* quod Anthonio effigiem suam
per matrem miserit: (ipsam se quasi offerens ho-
mini stupris dedito, & qui vim inferre posset,)
tum quod Herodi per iram objecerit, quod custo-
dibus mandasset, ut cum ipsô eam interficerent.
Vide supra Num. 4. Nam Herodes putavit *Ma-*
riammen iis secretum illud minime elicuisse, nisi
prius corpus eis subdidisset. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 24.
11. *& Bell. Jud. loc. cit. ut & Hegesipp.* Quâ in re
etsi ille erraret; ipsa tamen, dum apud hominem
suspicacissimum ea tacere nescit, occasionem præ-
buit. Gliscente hac simultate, cum *Mariamme*
simulandô, & vel postea se reprimendô, rem in
integrum reducere potuisset: (maxime postquam
maritum facilem, & amoribus suis deditissimum
haberet) tamen tantum abfuit hoc faceret, ut et-
iam multo se præbuerit ferociorem, & cum non 95
ad condonandum modo; sed & ad oscula & am-
plexus sese offerentem temere repulerit. Fratris,
& avi nece ipsi exprobratâ. Quod, (cum alia ut-
cunque ferret) ita eum movit & offendit, ut vix
sibi temperarit manus. Animum ita præparatum
& exulceratum, adhuc acrius incendit *Salome.*
Nam ea volens ulcisci injurias sibi & matri factas
per jurgia, (*Vide Num.* 4.) cognitô Regem in fer-
mentô esse, callide quendam ex Pincernis intro-
mittit, jussum dicere: *Mariammen secum transigere*
voluisse, ut pharmacum aliquod sibi incompertum, Re-
gi locô amatorii ministraret. Herodes venenum fuis-
se ratus, nec jam amplius sui compos, cogi Con-
cilium, & uxorem in jus duci præcipit. In quô
partibus auditis & sententiis collatis, etsi Rex ipse
accusator staret, pœna tamen gravior *carcere* haud
fuisset decreta, nisi *Salome*, vetus malum iterum
intervenisset. Nam hæc quique cum eâ erant, 96
metum injecerunt; *quasi Populus, id si foret, re-*
bellaret. Itaque denuo latis suffragiis Mariamme
capitis damnata fuit. *author. alleg.* Thalmud addit,
præcipitiô exstinctam, & funus ejus *septem annos* as-
servatum. ita enim verba habent ex Librô בבא
בתרא *Capite* השו תפין: הרודס עבדא דבית
חשמונאי הוה נתן עיניו באותה תינוקת יואמא
הד שמעיה להחוא גברא דאמר כל עבדא דמריד
השתא מצלח קם קטלינהו לכולהו מרותיה
ושיירה להחיא ינוקתא כי חזית ההיא דקאבעי
למינסבא סליקא לאיגר׳ ורמ׳ קלא אמר׳ כל מאין
דאתי ואמ׳ [עין יעקב in בבא בתרא legit דייתי
דיימר] מבי׳ חשמונאי קאתינא עבדא הוא הלא
אישתיירא מנייהו אלא ההיא ינוקתם וההיא
ינוקתא נפלה מאגרא לארעא טמנה שבע
שנין בדובשא איכא דאמרי בא עליה איכא 97
דאמרי לא בא עליה אמרי לה בא עליה הא
דטמנה דליכבשיה ליצריה ואמרי לה בא עליה
תאי׳ ודטמנה כי היכי דנאמרו בת מלך נסב:
Herodes servus fuit ex domô Chasmonai, *&* dedit
oculos in illam puellam: (*Galatinus, De arcan. Ca-*
thol. Verit. l. 4. *c.* 6 audacter adsuit: *Dedit oculos in*
quandam puellam de eadem domô & familiâ, quæ Me-
rime vocabatur. Prout ille *magnus Plagiarius*, &
laborum *Raymundi Martini* fucus multa loca pessi-
me corrupit.) Quodam die audivit sibi virum, (Li-
ber בית ישראל alias עין יעקב in *Bavâ Bathrâ*, *le-*
git: בת קלא *filiam vocis:* Quod & retinet *Galatin.*
cum *Raymundô* Præceptore suô, *Pugion. Fidei. p. m.*
255.) dicentem: Omnis servus, qui nunc rebella-
vit, prosperabitur. Surrexit *ergo*, *&* occidit omnes
do-

dominos suos, (Galatin. de suó addit: *omnesque fi-*
98 *lios dominorum suorum.*) relictâ illâ puellâ. (Galatin. & Raymund. *ut eâ mediante affinitatem contraheret.*) Hæc *autem* quia vidit, quod *Herodes* peteret eam *sibi in uxorem*, ascendit in altum, (Galatin. & Raymund. *turrim*,) & vocem elevavit dixitque: Omnis qui venerit & dixerit, de domô Chasmonai venio, servus est. Ille *enim* (*Herodes*) non fecit de eâ reliquum, præter illam puellam. *At* puella illa cecidit ex altô in terram. (Liber בת ישראל *loc. cit.* habet: תיפול ותימות השתא ונפלה לה ומתה *Cadet & morietur nunc, & cecidit sponte & mortua est.*) *Et Herodes* occultavit, (*condivit*) eam septem annos melle. (non *Balsamô*, ut vertit *Galatinus*. Nam & *melle* condire solitum: prout corpus *Aristobuli Regis* ἐν μέλιτι κεκηδευμένον. *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 13. *Mellis* enim natura, ut corpora non sinat computrescere. *Plin. Hist. Nat.* XXII. *c.* 24.) Sunt qui dicunt, venit ad illam; (cogno-
99 vit eam, vel duxit eam in uxorem:) sunt qui dicunt, non venit ad illam. Qui dicunt quod venit ad illam, hoc *assumunt pro ratione*, quod occultaverit eam, ut cohiberet cogitationes suas. (mitigaret funeris præsentiâ dolorem. *Pugio fidei p.* 255. vertit *ut compesceret concupiscentiam suam atque libidinem.* minus congrue aut ad rem.) Qui dicunt quod non venit ad illam, hoc *prætendunt*, quod occultaverit eam, ut diceretur filiam Regis accepisse. בית ישראל legit: כי היכי דניפוק ליה שם דנסיב בת מלכא ut *fama vel nomen exiret, quod filiam Regis acceperit.* quasi voluerit videri accepisse; ut ipse servus cum esset, dignitatem sibi hóc matrimonió conciliaret.) Hactenus *Thalmudistæ*. Sed qui inter vigilandum somnient. Quanquam enim *Flavius* genus supplicii non referat, tamen satis stat Judæorum genti *præcipitium* inter supplicia non fuisse: saltem ordinaria. Et cum Herodes *Ma-*
100 *riammen* carceri includere non auderet, populi causâ, & ne fieret tumultus; multo minus passurus fuisset, ut ea ex turri ad populum sic concionaretur: quæ spectaculó tam miserandô plebem magis commovere potuisset. Imo vero *Flavius*, *loc. cit.* author est, eam ex magnitudine animi dum iret ad supplicium, ne verbum edidisse, & ne quidem matri, quanquam non modo verbis incessenti; sed & crines involanti respondisse. Taceo plures alias ineptias: Quasi *Merime* ideo se deturbasset, quod Herodes eam in Uxorem petiisset: aut quasi in ejus manum eam convenisse dubium sit. cum potius constet eam solenniter in nuptias ejus consensisse: *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 23. 25. 27. & plures liberos ex eô sustulisse. Ut nihil certius sit, quam *Thalmud* fingere, & *Mariammen* aliter exstinctam quam per præcipitium. certe *Herodi* conjugatam etiam refert Tzemach David. *in part.* 1. *millenar. quart. ad ann.*
101 724. ולקח הורדוס לו לאשה את מרימי בת אלכסנדר בן אריסתובלוס והיא בת בתו של המלך הורקנוס: *Accepit Herodes sibi in uxorem Merimen, filiam Alexandri filii Aristobuli: quæ erat neptis Hircani Regis.* Hæc ille. quanquam de *jure istarum nuptiarum* dubitari possit secundum Majemonid. *Tract. Isure biah. cap.* 12. מצרי ואדומי אחד זכרים ואחד נקבו״ דור ראשון ודור שני אסורין לבא בישראל ודור שלישי מותר שנ״ בנים אשר יולדו להם וכו׳ *Quod inquit ad Ægyptios & Idumæos attinet, sive mares, sive fæminas, in primâ & secundâ generatione cum Israelitis affinitatem contrahere non possunt. In Tertia vero generatione licet. Juxta illud Deuter.* XXIII. 6. *Filii qui nascentur eis in tertiâ generatione ingredientur Ecclesiam Dei.* cæterum *Mariammes* necem sceleris pænitentia, & digna Dei ultio mox subsequuta est. Rex desideriô ejus noctes diesque assiictim cruciatus, & in eam etiam
102 lapsus vecordiam ut quasi vivam per ministros advocaret, cum affectus pertinacissimi discutiendi causâ, frustra varia remedia tentasset, & in avia etiam procul hominum commerciis secessisset, tandem in morbum incidit gravissimum: per quem non modo mentis integritatis; sed & vitæ adiit periculum. Restitutus tamen præter exspectationem, aliis gravibus plagis mox excipitur. Nam furiis quasi ultricibus impulsus, proximos quosque aut offendit, aut occidit: totâ domô versâ in discordiam, & animum ejus, turbis odiisque, supra quam potest dici, affligente. Exorta & pestilentia, quæ majorem populi partem abstulit. Ut iratô Deô *Mariammen* interfectam, tandem tot malis victus, sat didicerit. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 11. *Hegesipp. Excid.* 1. *c.* 37, 38. Turris *Mariamme*, inter omnes pulcherrima exstructa ab Herode, describitur apud *Flavium*, *Lib.* ἁλώσ. VI. *c.* 6.

10. *Mariamme Simonis.*) Ita dicta ad differentiam 103
Mariammes Hircani: de quâ *Num.* 9. *sive præcedent.* Filia fuit *Simonis Boëthi*, Sacerdotis cujusdam Hierosolymitani: quem *Herodes*, ut Regiâ affinitate dignus esset, dejectô *Jesu*, *Phabetis filiô*, ad pontificatum extulit. Cæterum, hæc *Mariamme*, corporis venustate, quâ inter omnes Hierosolymis excelluit, Herodem ventri & veneri deditum ita cepit, ut ab eô in uxorem expetita sit. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 12. Sed fortuna illa solida non fuit. Nam cum indices conjurationis Antipatri, eam etiam inter conscios nominassent; quod insidias vitæ Herodis structas dissimulasset, & non indicasset, aulâ (uti *Doris*,) est expulsa. Quanquam in eô *Doride* infelicior, quod suâ unius culpâ, etiam *Patrem*, & *Filium*, (insontes) pessumdederit. Quorum scilicet *ille* fuit ab officiô remotus: *hic*, abdicatus, & è testamentô, (in quó post *Antipatrum* regni successor fuerat scriptus) erasus. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 4. 6.
Bell. Jud. 1. *c.* 18. 19. *Hegesipp.* 1. *c.* 43. postea tamen 104
rarô exemplô tres Mariammes hujus *fratres*, stolâ Pontificiâ donati sunt. Nempe *Joazarus*; *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 8. fortunæ ἄθυρμα: (semel enim eum Archelaus, *Ant.* XVII. *c.* 15. secundum etiam Quirinius, *Ant.* XIIX. *c.* 3. deposuerant.) Joazari frater, *Eleazarus*; sed brevissime. *Ant.* XVII. *c.* 15. Et (tertius) *Simon Boëthi* seu *Cantheras*. *Ant.* XIX. *c.* 5. Dico: *fratres*. Nam *Mariammen* fratres habuisse constat ex *Antipatri conjuratione*: sub quâ torti. *Joseph. Bell. Jud.* 1. *c.* 19. & diserte *Joazarus*, frater *Eleazari*, per *Ant.* XVII. *c.* 15. vocatur ἀδελφὸς ἦ γυναικὸς Ἡρώδου. *Ant.* XVII. *c.* 8. Imo vero, dicet quis: Joazarus, *Ant.* XVII. *c.* 15. & XIIX. *c.* 1. & Simon Cantheras, *Ant.* XIX. *c.* 5. vocantur *filii Boëthi*: *Patrui* ergo, & non *Fratres* Mariammes sunt. *Respondeo*: enallagen esse *filii* pro *nepote*: qualis passim. Ita enim *Matthias*, Assamonæi pronepos ex Jo-
hanne, *Ant.* XII. *c.* 8. vocatur ἀσαμωναίου υἱός. *Bell.* 105
Jud. 1. *c.* 1. & *Ant.* XIV. *c.* 8. *in titul.* Mariamme ut plurimum vocatur Hircani, & Hircani filia. *Bell. Jud.* 1. *c.* 11. At Hircanus πάππος, & hæc ejus υἱωνή. *Joseph. Bell. Jud.* 1. *c.* 17. seu θυγατριδῆ. *Ant.* XIV. *c.* 21. *Bell. Jud.* 1. *c.* 10. id est; neptis ex filiâ. *Ant.* XIV. *c.* 25. 26. Ut Aristobulus frater Mariammes, dicitur Hircani filius: & Agrippa, Herodis *Euseb. Chronic. p.* 156. Ita Tiberius junior, & Cajus, non solum *Ant.* XIIX. *c.* 8. appellantur *fratres*; sed & Tiberii Imperatoris τέκνα, cujus tamen fuerant *nepotes*: ille scilicet ex filiô *Drusô*; hic ex *Germanicô* &c. Ubi etiam *Germanicus* vocatur *frater* Tiberii, qui ipsi ex *Drusô fratre* nepos fuit. Simile est, cum ἀδελφὸς, pro voce ἀδελφιδοῦς accipitur. De quó *Num.* 39. υἱωσις enim tam late extenditur ut *naturâ*, *adoptione*, *affinitate*, *successione in regnum vel privatam hæreditatem &c.* esse possit *Casaub. Exercit.* 1. *p. m.* 95. At inquis, probandum non quod esse possit, sed quod hoc lo-
co revera ita sit. Ego vero id probare certus sum. 106
Nam primô, *Joazarus*, frater uxoris Herodis di-

 ctus,

ctus, *Ant.* XVII. *c.* 8. id est *Mariammes Simonis:* & sic eundem, quem *Mariamme*, habuit Patrem: *Simonem* scilicet *Boëthi*, non *Boëthum*. De *Simone Castherâ*, res est eadem. Dicitur enim is *Patrem*, *duosque Fratres, summos habuisse Pontifices; fuisseque illius Boëthi filium, cujus filiam in Uxorem Herodes M. duxisset.* Verba *Flavii* sunt, *Ant.* XIX. *c.* 5. Ἀγρίππας θεόφιλον μὲν τ' ἀνάτυ τῆς ἀρχιερωσύνης μετέστησε, τῷ δὲ Βοηθοῦ σίμωνι, τούτῳ κανθήρας ἐπίκλησις ἦν, τὴν ἐκείνου προσένειμε τιμήν. δύο δὲ ἦσαν ἀδελφοὶ τῷ σίμωνι, καὶ πατὴρ βοηθός, οὗ τῇ θυγατρὶ βασιλεὺς συνῴκησεν ἡρώδης, ὡς ἀνωτέρω δεδήλωται. σὺν τοῖς οὖν τὴν ἱερωσύνην ἔσχεν ὁ σίμων, καὶ σὺν τῷ πατρὶ &c. Hæc *ille*. Ut cum *Boëthus* nunquam fuerit *Socer Herodis*, aut *Summus Pontifex;* sed filius ejus, *Simon Boëthi*, per
107 *Ant.* XV. *c.* 12. nec in totâ Pontificum Maximorum serie, alii *Pontifices* possint reperiri, qui *Simonis Cantheræ* fratres esse queant, præter supra à nobis productos; *Boëthum* pro *filiô* sumptum manifestum sit: & *Simonem Cantheram*, dictum *Simonem Boëthi*, sicut *Mariammen Hircani*. Fallit ergo se & alios *Serarius*, cum *Opusc. tom.* I. *Herod. c.* 18. *p.* 241. Simonem cognomentô Cantheram, *Mariammes Patrem vocat;* (fuit enim *frater* ut ostendimus.) & absurde comminiscitur, eum *cum Patre & duobus fratribus ab Agrippâ factum Pontificem &c.* Nam Pater, *Ant.* XV. *c.* 12. & Fratrum alter, *Ant.* XVII. *c.* 8. ab *Herode M.* facti sunt Pontifices. *Alterum* fecit Pontificem *Archelaus*. *Ant.* XVII. *c.* 15. Montacutius, *in Appar.* V. *n.* 75. *p. m.* 192. vult *Mariammen hanc*, præter Herodem, *binas alias sexus fœminei* Herodi peperisse. Sed hoc falsum.

11. *Malthace, Cleopatra, &c.*] De *his quinque*, præter nomina, & liberos quos genuerint ex He-
108 rode, *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 1. *Bell. Jud.* I. *c.* 18. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 42. nihil memini: præterquam quod *Malthace*, quæ & *Marthace*, Joseph. *Ant.* XVII. *c.* 12. (male *Hegesipp. loc. cit.* dicta *Matebates*, & *Gorionidi*, *l.* 5. *c.* 32. *Malthaces*) Romæ, quo filium *Archelaum* ad regnum petendum comitata fuit, ex morbô decesserit. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 11, 12. *Bell. Jud.* II. *c.* 1, 2. & quod *Elpis*, Hegesippo *Helphis* appelletur.

12. *Filia Fratris: Consobrina.*] Harum duarum genus & nomen, non æque disces ex historiâ horum temporum, ac quod fuerint improles, & inter uxores Herodis. *Joseph. Ant* XVII. *c.* 1. *Bell. Jud.* I. *c.* 18. *Prior*, haud dubie fuit filia *Phasaëli*, de quô *Num.* 6. Nam etsi *Flavius* hoc non asserat διαῤῥήδην; tamen cum fuerit ἀδελφιδῆ, *Bell. Jud.* I. *c.* 18. seu παῖς ἀδελφοῦ Herodis, *Ant.* XVII. *c.* 1. aliô quam *Phasaelô* natam haud est consentaneum. Nam *Josepho*, fratrum Herodis alteri, alia soboles quàm *Mariamme* non adscribitur. *Ant.* XVIII. *c.* 7. imo ve-
109 ro hic *Josephus* fuit ἄγαμος. *vid. Num.* 39. *Pherorâ* autem si fuisset prognata, absque dubiô easdem partes, quas *Pater*, hoc est: *Antipatri*, fuisset sequuta: & sic inter sontes conjurationis æque nominat à *Flaviô*, ac aliæ Herodis eidem crimini obnoxiæ uxores, *Doris* scilicet, & *Mariamme Simonis*. *Ant.* XVII. *c.* 6. *Bell. Jud.* I. *c.* 19. Accedit: quod quô tempore, hæc *fratris filia* in Herodis esset thorô, *Pheroræ filiæ* adhuc parvulæ fuerint. Nam *Herodes* despondens earum alteram *nepoti suo ex filiô Alexandrô*, dicitur conjunxisse παίδων τὰς δεξιάς. *Joseph. Bell. Jud. lib. cit. c.* 18. Sicut etiam *Pheroræ filiæ* sub novissima Herodis, adhuc παρθένοι dici potuerunt. *Joseph. Ant.* XVII *c.* 3. Unde & Montacutius, in *Appar.* V. *n.* 75. confidenter eam *Phasaëli* vocat *filiam*. *Posteriorem* dictam *Herodis consobrinam* seu ἀνεψιάν, *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 1. *Bell.*
110 *Jud. loc. cit.* quænam fuerit, ignorare me profiteor. Si sanus esset *Gorionides*, nomen alterius harum foret cognitum. Nam is, *l.* 5. *c.* 32. unam ex *Uxoribus Herodis*, vocat *Ærodiphilon:* quasi *Herodis* φίλην. (non ut *Munsteri* habet versio, *Adrophilon.*) Sed mendacissime. Nam *Herodem* ex eâ 6. *aut* 7. *liberos* habuisse adjicit. Cum tamen *Uxores*, quibus non est nomen apud *Flavium*, fuerint ἄτεκνοι: & reliquarum nulla, aut dicta *Ærodiphilos*, aut tot Herodi liberos pepererit.

13. *Josephus.*] Fratri *Herodi* Parthos fugienti, in vicô Idumææ *Thressâ*, (alias *Ressâ*, ut videtur ex *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 27.) obviam factus, ab eô matri, aliisque familiaribus in castellô *Masadâ* custodiendis est præfectus. *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 25. *Bell. Jud.* I. *c.* 11. Sequente Antigonô, & castellum obsidente, cum in eô esset, ut ob aquæ penuriam die posterô transfugeret ad Arabes, Deus ipsius hoc consilium antevertit, dum nocte, post quam voluit discedere larga cælô pluvia caderet, per quam 111
omnes putei implerentur. Miraculum hoc ita ei auxit animum, ut non modo hostem tolerarit; sed & eum erumpendô & audendô, ultro plurimis occisis provocaverit. *Joseph. l. cit. c.* 26. *Bell. Jud.* I. *c.* 12. Ad extremum solutâ obsidione per *Herodem*, qui opportune Româ cum auxiliis advenerat, dum illô proficiscente ad *Anthonium*, exercitui præficitur, & contra mandata pugnat cum *Antigonô*, non procul *Hierichunte*, circumventus angustiis, totô pene cum exercitu opprimitur. Caput ejus, (non corpus, ut perperam habet *Salianus*, *Annal. Tom.* VI. *p.* 793.) præcisum ab Antigonô, *Pheroras* talentis 50. redemit. *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 27. At id negat *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 30. cujus hæc sunt verba: *Nec tantô contentus triumphô, addidit etiam victoriæ gravem in defunctum contumeliam, ut abscissô capite relinqueretur: Pro quô Pherora frater perempti quinquaginta talenta obtulit, nec impetravit.* 112
audacter utique. Sed fefellit *Hegesippum* hîc, ut sæpius, versio *Ruffini*, quæ (nequidquam etiam correcta à *Geleniô*,) verba *Josephi*, ἁλώσ. I. *c.* 13. ἀντιγόνῳ δὲ οὐκ ἀπέχρησεν ἡ νίκη, προῆλθε δὲ εἰς τοσοῦτον ὀργῆς, ὥς τε καὶ νεκρὸν αἰκίσασθαι τὸν ἰώσηπον. κρατήσας γοῦν τῶν σωμάτων ἀποτέμνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καί τοι πεντήκοντα τάλαντα λύτρον αὐτῆς φερώρα τἀδελφοῦ διδόντος &c. ita interpretatur: *Antigonus autem victoriâ minime contentus fuit: sed eo processit iracundiæ, ut mortuum quoque Josephum verberaret. Denique nactus corpora mortuorum, etiam caput ejus abscidit, quamvis L. talenta Pheroras frater pretium redemptionis offerret.* Atqui verô φερώρα διδόντος, non est *Pherorâ offerente*, (quod etiam frustratus posset facere,) sed *dante*. Ut *Libri* ἁλώσεως etiam post *Gelenium* adhuc egeant correctione. Cæterum *Pappus* Dux Antigoni, qui *Josephum* suâ manu straverat, ab *Herode* postea in acie occisus est, & caput missum 113
Pheroræ in solatium. *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 27. *Bell. Jud. loc. cit.*

14 PHERORAS.] Gorionid. *l.* 4. *c.* 17. *Pherodas.* forte surrepente literâ ד pro ר. ut *Esa.* VIII. 38. 44. fratrum Herodis minimus. Prima edidit specimina bellô *Herodis* contra *Antigonum:* in quô commeatui præpositus, & castellum *Alexandrium* instaurare jussus, rem præclare, & cum laude præstitit. *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 27. *Bell. Jud.* I. *c.* 12. *Magistrum* etiam *Exercitus* fuisse, scribit cum *Ruffinô Gelenius.* ἁλώσ. I. *c.* 13. Sed in *fonte Græcô* nihil ejus rei est. Bellô prospere gestô & finitô, *Herodes* eum splendide auxit. Nam & *Tetrarchiam* ei ab *Augustô* impetrâvit, & bona alia ipse addidit, ex quibus ei *centum talentorum*, (summæ circiter *sexaginta coronatorum millium*, *teste Corn. Gualth. in Hegesipp. p.* 170.) reditu annuô, orta est accessio. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 13. *Bell. Jud.* I. *c.* 17. *Hegesipp.* I. *c.* 40. *Tetrarchia* autem illa, sita trans fluvium, (non *Euphratem*, ut *Hegesipp. l. cit. & l.* III. *c.* 3. sed) 114
Jordanum, *Joseph. Bell. Jud.* I. *c.* 17. 19. *Plin Hist. Nat.* V. *c.* 14. alia non fuit, quam quæ inde nomen habuit, *Peræa*. *Joseph. l. cit.* extensa in *longitudine*, à

à Machærunte versus Pellam ; in *latitudine* autem, à Philadelphiâ ad Jordanem. *Joseph. Bell. Jud.* III. *c.* 2. *Hegesipp.* III. *c.* 6. Quam etsi *montibus asperis* diversam asserat *Plinius*, *loc. cit.* ita inquiens: *Arabiæ & Ægypto proxima Peræa, asperis diversa montibus, & à cæteris Judæis Jordane amne discreta &c.* tamen liquet de parte tantum id intelligendum esse; cum alibi habuerit campos mollissimos, vineis lætos, fontibus irriguos. denique : olearum, palmarum, segetum &c. magnâ copiâ feracissimos. *Joseph. & Hegesipp. loc. prox. cit.* Inenarrabile est, *addit Hegesippus loc. cit.* quanto decori sit, cum ventô impulsi palmarum ordines concrepant, ac suaviores solitô funduntur dactylorum odores. Cæterum, Pheroras, relictâ Tetrarchiâ, fere in aulâ
115 apud Fratrem consenuit: totius regni, præter diadema particeps. *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 11. *Bell. Jud.* I. *c.* 17. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 40. Ut etiam pro *Herode* absente, Regni curam sæpe gesserit. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 9. Pravorum societas maxime eum obscuravit, & seduxit. Nam diu juxta cum *Salome* & *Antipatrô*, filiis Mariammes opprimendis deditus, *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 6. ad extremum *priore* spretâ & neglectâ, *Ant.* XVI. *c.* 11. contra *Herodem*, cum *Antipatro* moliri cæpit. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 3. *Bell. Jud.* I. *c.* 18. Cum quô non semel odia exercens, *Ant.* XVI *c.* 11. & XVII. *c.* 3. *Bell. Jud.* I. *c.* 17. 18. *Hegesipp.* I. *c.* 40. dum crescente indies diffidentiâ & simultate, coram jubetur, aut Uxorem, (ruptæ inter fratres concordiæ seminarium) dimittere, aut ex aulâ excedere; ultimo paruit, & in *Tetrarchiam* abiit. Post quod tempus brevi morbô corripitur & exstinguitur : venenô, (ut pu-
116 tant) philtri specie, ab Uxore (non matre Antipatri, ut *Montacut. apparat.* V. *n.* 120.) perditus. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 3. 5. *Bell. Jud.* I. *c.* 19. *Hegesipp.* I. *c.* 42. Quanquam alii mortis ejus causam referant in *Herodem* fratrem: *Joseph. Bell. Jud.* I. *c.* 17. (falsus enim *Gelenius*, illic loci, cum *Pheroram* Herodi Reginâ superstite insidiatum transfert : debuit enim sententia converti. prout fecit *Hegesipp. loc. cit.* quanquam *l.* I. *c.* 40. dicat cum *Geleniô*.) alii etiam in *Syllæum Arabem : Hegesipp.* I. *c.* 43. quem *Pheroras* circa *Salomen* offenderat. *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 11. confer *Num.* 16. Herodes tamen *Pheroram* mortuum, fletu (seu verô, seu quæsitô) maximô prosequutus est; & funus ejus Hierosolymas deportatum magnifice & sumptuosissime curari ac efferri fecit. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 5. *Bell. Jud.* I. *c.* 19.

15. *Soror Conjugis Herodis.*] Ἀδελφὴ τῆς ἰδίας γυναικὸς ἡρώδου. *Joseph. Bell. Jud.* I. *c.* 17. *Hegesipp.* I. *c.* 40. Ni fallor, soror *Mariammes Simonis :* Quæ
117 κατ' ἐξοχὴν *Uxor Herodis* videtur dici, sive quod inter primas ejus uxores fuerit; sive quod fuerit stemmate Sacerdotali : *Ant.* XV. *c.* 12. & sic inter *novem* illas, quas tum *Herodes* habuit in contuberniô, maxime illustris.

16. *Ancilla.*] Hujus suæ ministræ amoribus *Pheroras* ita fuit inligatus, ut præ eâ non tantum *Puellæ* sibi à Rege oblatæ nuptias contempserit; sed & *ipsas filias Regis*, fortunâ quanquam florentissimas rejecerit. *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 11. & XVII. *c.* 1. imo, cum eâ, (siquidem *Herodes* rem non ferret,) clam ad *Parthos* fugere decreverit. Ipse confessus est, se ex amore hujus lapsum in vecordiam, & quid rerum egerit, haud cognovisse. *Joseph. Bell. Jud.* I. *c.* 17. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 40. Cæterum *Ancilla hæc*, Herodem, quem sibi propter nuptias cum Pherorâ parum æquum noverat, modis omnibus impugnare & exagitare cæpit : tractis in societatem *Sorore* & *Matre*, simul suâ & *Antipatri*,
118 (falso Hegesippus, injurias *Dosidi* refert hanc intulisse. *Excid.* I. *c.* 42.) ut & scelerum Capite, *Antipatrô :* à quô stuprô & præmiis expugnata, non modô ipsa *Herodi* se opposuit; sed & maritum pharmacis ad hoc induxit. Atque ita factio coaluit, per quam tota Aula mox concussa fuit. Prima *Salome*, Regis soror, observatis hominum conventiculis & compotationibus, rem suspectam habuit & palam fecit : serio Regem admonens periculi, quod haud dubie inde ei imminebat. Sed conjurati, hanc operam ut eluderent, & tectiores essent, coram inter se simulant discordias; domi autem, aut positi extra arbitros, omni studiô coëunt, & se conjungunt. Donec tandem, cum *Pheroræ Uxor*, manifeste deprehenderetur, non modo *dissidia inter fratres* sevisse; sed & *Regis filias* contumeliose habuisse, imo : rebelles pecuniâ juvisse, (erant circiter *sex millia Pharisæorum*, pro quibus, mulctatis ab *Herode* quod nollent homagium præstare, *Uxor Pheroræ* mulctam solvit, quod 119
quasi futurorum præscii docerent *Herodem* brevi moriturum, & post ipsum *Pheroræ genus* regnaturum &c.) Rex convocatô conciliô, fæminam graviter accusat, & *Pheroram*, eam ut rejiceret, hortatur. Sed ille respondit : Uxorem sibi vitâ chariorem esse, & paratum se potius mori, quam ut ab eâ vellet separari aut disjungi. Quâ pertinaciâ Rex sic est offensus, ut etsi alias esset φιλαδελφότατος, *Joseph. Bell.* I. *c.* 17. eum, uxoremque aulâ mox ejecerit. Sed major fuit *Pheroræ* animus, quam ut illô casu moveretur : cui potius *aula* sic non placuit, ut etiam jurejurandô sanxerit, per vitam Herodis, in eam se non rediturum. Id quod etiam inviolatum præstitit. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 3. 5. *Bell. Jud.* I. *c.* 18. 19. *Hegesipp.* I. *c.* 42. qui tamen falso adjicit, ab uxore divulsum. Cæterum *Uxor*, pro quâ tot mala tulerat, fædam ei gratiam rependit. Etenim subornata ab *Antipatrô*, cibos ei venenis inficit, quibus non ita diu post exstinctus 120
est. Sunt tamen, qui hoc per errorem volunt factum : quasi per fraudem *Syllæi Arabis* venenum ei locô *philtri* surrepsisset. confer si placet, *Num.* 14. At *mortem Pheroræ* tempestas magna consequuta est. Etenim cum *Liberti* quidam ejus, sceleris indicium *Herodi* fecissent, ille ut erat animô sagax, aliis ab aliis quæstioni subjectis, tandem etiam *veneficium in ipsum se paratum* elicit : Deô undiquaque ad flagitia evigilante, & pœnas immanium factorum exigente. Cumque *Uxor Pheroræ* venenum in custodiâ habere argueretur, & illa hoc jussa adferre, metu è tectô se præcipitaret, neque tamen statim exspiraret, *Herodes*, promissâ cum resipuisset, veniâ, si culpam remque ultro confiteri vellet, totam seriem proditionis elicit: quomodo scilicet *Antipater*, offensus quod pater tamdiu regnum senectâ suâ detineret, ex *Ægyptô* emerit venenum, & illud *Pheroræ*, *Uxorique ejus*, dederit, ut *Herodem* 121
eô per occasionem tollerent. Cum dictô, simul *pyxis* profertur, in quâ aliquid *veneni* adhuc conditum, (majorem partem Pheroras ipse, animam agens, igne aboleverat) cujus ea fuit efficacia, ut reus, (cui experimenti causâ fuit ingestum,) eô mox collapsus sit. Hac confessione editâ, *Herodes* eam aliasque ejus domesticas dimisit, & iram maxime transtulit in *Antipatrum.* Joseph. *Ant.* XVII. *c.* 6. 7. *Bell. Jud.* I. *c.* 18. 19. 20. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 42. 43. Invenio autem & hanc ex *Pherorâ* habuisse *liberos.* Apud *Flavium* certe *Ant.* XVII. *c.* 3. mentio fit communium *ejus* & *Pheroræ* liberorum : & *filium* certe ex *Pherorâ* sustulerat, antequam ille nuptias rescidit cum *secundâ Herodis filiâ.* Joseph. *Ant.* XVI. *c.* 11.

17. *Salampsio*, & *Cypros.*] Filiæ *Mariammes.* Dicitur enim *Pheroras* duarum natu majorum filiarum Herodis, & quæ postea nupserunt *Phasaelo*, & filio Salomes *Antipatro*, nuptias contempsisse. *Jo-* 122
seph. Ant. XVII. *c.* 1. Quæ aliæ quam *Salampsio*, & *Cypros*, non possunt esse. *Ant.* XIIX. *c.* 7. Sicut etiam ἁλώσ. I. *c.* 17. narratur, *filiam Herodes natu maximam*,

ximam, & quæ postea *Phasaëlo* cessit in thorum, *Pheroræ* cum dote 300. *talentorum* fuisse desponsatam: & expresse *Cypros* appellatur altera, *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 11. Res ita habet. Inciderat *Pheroras* in amorem *Ancillæ suæ* adeo insanum, ut oblatam sibi in uxorem *Regis filiam* rejecerit. Id quidem pupugit *Herodis* animum; sed videns *Pheroram* flecti non posse, filiam collocavit *juniori Phasaëlo*. Procedente autem tempore, ratus deferbuisse fratris lubidinen, & conquestus de repulsâ, *alterius filiæ* nuptias ei obtulit. Ille persuasus à *Ptolemæô* Regis amicorum intimô, *ἁλώσ.* I. *c.* 17. & II. *c.* I. conditionem accipit in diem XXX. & *Ancillam* ablegat: jurejurandô interpositô, nihil sibi posthac cum ablegatâ fore commercii. Sed exeunte præ-
123 finitô tempore, *Pheroras* tamen affectibus sic succubuit, ut non staret promissis, & ad pristinos sordidos amores ut relaberetur. *Joseph. loc. prox. cit.* Confer. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 40. Et plura de his filiabus Herodis peti possunt ex *Num.* 32. 33.

18. *Puella.*] Hæc *tertia* est, quam *Pheroras* à Rege sibi oblatam spreverat. Cætera, quænam fuerit haud divinare possum. Unum id constat, sub tutelâ & curâ *Herodis* eam educatam. Sicut hic eam *Pheroræ* desponsavit, & ab eô ancillæ desideriô non acceptam, *filio* etiam *Costabari* negatam, ad extremum *filio Pheroræ* pepigit: dote additâ *centum talentorum*. Etenim, postquam *Pheroras* intelligeret, eam sibi fastiditam, à Rege destinari *filio Salomes ex Costabarô*, petiit eam suo filio, *Tetrarchæ* post se designato, in Uxorem: callide adjectô. *filium Costabari* propter necem Patris, fidum haud mansurum. *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 11. *Gelenii* versio, (ut hoc obiter aspergam) illic loci inter
124 optimas haud computanda est. Verba enim, μετεπείθετο ὑπὸ τοῦ Φερώρα τὸν νεανίσκον οὐκ εὔνουν ἔσεσθαι, λέγοντος, διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ πατρὸς, &c. interpretatur: *Mutavit sententiam*, (loquitur de Herode) *persuasus à Pherorâ, negante Adolescentem amaturum talem socerum propter Patris sui cædem &c.* Atqui vero alius quam *Herodes*, adolescentis hujus patrem, id est: *Costabarum*, non occidit. Idem ergo si adolescentis foret socer, (prout hoc ausus assuere *Gelenius*) sequeretur *puellam*, de quâ hîc sermo, *Herode* prognatam. Id quod falsum. Nam *Herodes* nullas filias habuit *Pheroræis* nuptas, præter duas. *Roxanen* & *Salomen*, quæ primum *Herode mortuô*, idque à *Cæsare*, his elocatæ sunt. Vide *Num.* 43.

19. *Salome.*] Gorionidi *l.* 4. *c.* 17. *Schelomith.* Falsum nomen; (inquit *Serarius*, *Opusc. de Herod. c.* 17. *p. m.* 240.) fuit enim mulier turbarum dissen-
125 sionumque machinatrix & consarcinatrix. Imo vero familiæ suæ furia & Alastor; ac Medea quasi aulica. Totâ vitâ, quâ apud *Fratrem* consenuit, *duo* valide egisse visa est. *Primum*, ut Mariammen Hircani, ejusque genus & prosapiam oppirmeret: *alterum*, ut pro *Fratre* staret in excubiis, & insidias omnium contra ipsum proderet. In utrôque ita se industriam exhibuit, ut cui magis se addixerit, incertum sit. Simultatis inter ipsam, & Mariammen, causa erat hujus insolentia; & quod hæc crebro ipsi, & matri, ignobilitatem generis objiceret. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 4. 11. *Bell.* I. *c.* 17. Ex quo initio, lites inter ipsas ita acres natæ sunt, ut *Herodes* extra regnum abiturus, necesse habuerit *Mariammen* ejusque matrem, Alexandrii; *Sororem* autem suam, *matremqne*, seorsim, hoc est: Masadæ deponere. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 9. Herode extra regnum profecto, cum *Mariamme* custodibus sibi adjunctis familiariter uteretur, (confer *Num.* 4. &
126 9.) *Salome* jam ante ultionis cupida, excitata hac occasione, *Mariammen* stupri cum custodibus insimulat: affectumque Regis exulceratum tamdiu fovet calumniis, & impellit miseros, ut non desierit turbare, priusquam & *Mariamme*, *Joseph. Ant.* XV. *c.* 4. 11. *Bell. Jud.* I. *c.* 17. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 37. & *duo Principes*, Mariammes filii, quanquam ipsorum *alter* ipsius *Salomes* filiam in Uxorem duxerat, *Joseph. Bell.* I. *c.* 17. *Hegesipp.* I. *c.* 38. è medio sublati essent. *Joseph. Ant.* XVI. *c.* I. 6. 16. 17. *Bell. Jud. loc. cit. Hegesipp.* I. *c.* 40, 41, 42. Quâ crudelitate etiam usa est *Salome* in *duos Maritos*. *Num.* 4. & 20. Exstinctis *Assamonæis*, cum *Antipater*, quasi liberatus æmulis, & metu solutus, caput tolleret, ac cum *domô Pheroræ*, cuderet contra *Herodem*; una iis *Salome* impedimento fuit: *Joseph. Ant.* XVII. *c.* I. ut quæ consilia artesque conjuratorum omni studiô pervestigavit & detexit. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 3. *Bell. Jud.* I. *c.* 18. Id quod magnam ei peperit invidiam: sic ut omnium odiis exposita, & 127
pro malâ & garrulâ passim habita, *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 11. solum pene *Regem* habuerit, in quo tutò niti posset. Quæ ejus fides large compensata fuit. Nam *Herodes* moriens non solum ei, cum marito, ultima mandata credidit: scilicet, ut *Nobiles* in hippodromo occiderent; (quamquam hi potius eos dimiserunt) *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 8. 10. *Bell.* I. *c.* 21. *Hegesipp.* I. *c.* 45. sed & eam, ut sibi constanter fidam, *Ant.* XVII. *c.* 8. legato amplissimo urbium, *Jamniæ*, *Azothi*, & *Phasaëlidis*, sed & *argenti signati millium quingentorum* auxit. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 10. Quod legatum *Cæsar* confirmavit, & *Regiam* Ascalone addidit: ut reditus ei annui fuerint *sexaginta talentorum*. *Joseph. Bell. Jud.* II. *c.* 4. Adeo, cum & hinc, & aliunde patet, *Salomen* fratri *Herodi* supervixisse, (scilicet quæ etiam mortuô fratre, Romam navigare, & *Antipæ* hortatrix esse potuit, ut simul iret, & regnum peteret. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 11. *Bell. Jud.* II. *c.* I.) mirari subit, 128
quid *Baronio* ad *Ann. Chr.* 2. *num.* 2. venerit in mentem, quod cum Eusebio, *in Chronic.* & Philone, *l.* 2. *de tempor.* tenere voluerit, quod *Salome cum Virô de Tribu Judâ, ab Herode, regni annô tricesimô interempta sit.* Nam *Philo* ille *de Temporibus*, suppostitius est: Ipse scilicet *Annius Viterbiensis.* Et de *Eusebiô* tam crasse fallitur *Baronius*, ut is potius scripserit contrarium. Inspiciatur *Codex Scaligeri p.* 41. & 156. ubi ita scriptum: *Herodes ad ea quæ supra crudeliter egerat, etiam hoc addidit. Virum sororis suæ Salomæ interfecit, & quum eam alii tradidisset Uxorem, etiam hunc necavit.* Quæ *Salomes maritos*, non ipsam *Salomen* interfectam referunt. *Cardinali* rectius crimen imputandum est, cum per *Eusebium*, ipsi *emendatum*, (si non potius depravatum) vult *Salomen* mortuam *Ann. Chr.* 2. & tamen adhuc eam refert inter vivos *Ann. Chr.* 7. Quomodo eam *Herodes* bis occidit. Imo, *annô sequente* Baronio adhuc vivit *Salome*; & frater, qui jam bis occiderat, testamentum condens, legato eam 129
divite prosequitur. Porro: *Salomen* levitatis & lasciviæ (ne in hoc etiam fratri non esset similis) arguit, tum quod marito libellum repudii contra leges miserit. *Ant.* XV. *c.* 11. *confer. Ant.* XVI. *c.* 11. tum quod *Alexandro Mariammes* noctu per incestum *vim* intulerit. *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 11. *Bell.* I. *c.* 17. *Hegesipp.* I. *c.* 40. Taceo quæ ad probrum vulgaris famæ in causâ conjugii egerat cum *Syllæô*. De quibus *Flavius*, *Ant.* XVI. *c.* 11. & XVII. *c.* I. *Bell. Jud. loc. cit.* Mortua est tandem fessâ ætate, sub *M. Ambivio*: & bonorum hæredem *Juliam* instituit. *Joseph. Ant.* XVIII. *c.* 3. haud dubie quod Augustus in honore eam semper habuisset. *Strab. Geogr.* XVI. *p. m.* 526. Ut hæc esset Gratitudo. Sed quænam illa *Julia*? *Salianus* in *Annal. ad Ann. Chr.* 11. *num.* 4. culpat *Josephum*, quod *Ant.* XVIII. *c.* 3. scripserit *Salomen sub M. Ambiviô Procuratore Syriæ, testamentô, Juliæ Jamniam, cum suâ Toparchia*, reliquisse. Additque: *Hoc quoque suspectum redditur. Nam duodecimum jam annum rele-* 130
gata

gata erat; nec aliud ob Augusto, teste Tranquillo l. 2. c. 65. quam vomica & carcinomata audiebat. Ut credibile sit eum honorem istum inversæ loco fuisse datum. *Salianus* ergo *Juliam Cæsaris filiam* intelligit. Nugacissime. Neque si *filiæ*, aliquid periculi. Potuit *Philippus*, Juliæ Cæsaris filiæ *urbem*, (æternum monumentum,) inscribere. *Joseph. Ant.* XVIII. *c.* 3. Ut non injuriæ duceret Cæsar. Vixit autem; quippe sub *Quirinio. Joseph. loc. cit.* Quare ergo non potuisset *Salome* absque offensâ ei testari? Imo vero, *non illi;* sed *Juliæ Cæsaris Conjugi, fuit* testata. *Flavius* enim *Cæsaris Conjugem*, nunquam aliter quam *Juliam* appellavit. Prout id patet ex *Ant.* XVI. *c.* 9. *&* XVII. *c.* 1. 7. 8. 10. *&* XVIII. *c.* 3. *Bell. Jud.* I. *c.* 18. 21. *&* II. *c.* 8. omnibusque locis, in quibus ejus meminit. Imo ut magis *Salianus* manifestus sit, & pateat quam is funes nectat ex sabulô, producemus *Flavium*, ἁλώσ. II. *c.* 8. sic di-
131 centem: Σαλώμη τελευτῶσα, Ἰουλίᾳ τῇ τοῦ Σεβαστοῦ γυναικὶ τήν τε αὐτῆς τοπαρχίαν, καὶ Ἰάμνειαν, καὶ τὰς ἐν Φασαηλίδι φοινικῶνας κατέλιπεν. Cum quô Hegesippus, *Excid.* II. *c.* 3. inquit: *Salome moriens, loca quæ tenuerat, Lybiæ Uxori Cæsaris dereliquerat. Julia* ergo, cui *Salome* legavit, fuit γυνὴ & non θυγάτηρ τοῦ Σεβαστοῦ. Non possum mihi temperare, quin hic erroris moneam *Scholiastas Augustos:* qui *Uxorem Cæsaris*, vivô quidem maritô *Liviam*, (Hegesippo, *Excid.* I. *c.* 42. *&* II. *c.* 3. Lybiam;) sed post hujus excessum, *Juliam* volunt dictam. *Casaubon. in Sueton. l.* IV. *c* 23. *p. m.* 124. quod tum primum in *familiam Juliam* fuisset adoptata. Tacitus, *Annal. c.* 8. Post mortem Augusti, *Livia in familiam Juliam nomenque Augustæ assumebatur.* Et *Annal.* VI. *c.* 51. de Tiberiô: *Pater ei Nero, & utrimque origo Gentis Claudiæ; quamquam mater in Liviam, & mox Juliam familiam adoptionibus transierit.* Dio adhuc clarius, *Hist. Rom* LVI. Τότε δὲ ἀθανατίσαν-
132 τες αὐτὸν, καὶ θιασώτας οἱ καὶ ἱερὰ, ἱέρειάν τε τὴν Λιουίαν, Ἰουλίαν τε τὴν καὶ Αὐγοῦσταν ἤδη καλουμένην, ἀπέδειξαν. Hæc Illi. Sed quorum hasta, stipula est. Nam quamquam *unus Tacitus* eam post mortem *Augusti* constanter vocat *Juliam;* sicut ante, *Liviam: Flavius* tamen, (ut supra) eam *totâ vitâ Augusti*, dixit *Juliam*. Et alii Scriptores Augusti, promiscue eam nunc *Liviam*, nunc *Juliam* indigitarunt. Sicut constat ex *Vellejô*, *Pedone*, *Martiali*, *Senecâ*, *Pliniô &c.* Dio etiam, post decretum adoptionis, *lib.* LVI. *Liviam* dixit. Et Hieronymus *in Loc. Sanct.* Urbem post mortem Augusti ei ab *Antipâ* dedicatam, *Liviadem*, scripsit. Ad *argumenta* respondemus: Neutiquam sequi, quod quæ adoptione *Julia* solemniter dicta fuit, non potuerit idcirco *ante*, nondum solenniter, *Juliæ;* aut *post*, nomine priore uti. Nam vivô *Augustô*, nomen *Juliæ* non fuit prohibitum: & postquam hoc fuit publice
133 decretum, prius, nempe *Liviæ*, nunquam Lege fuit vetitum. Quamquam hîc etiam *Principes* non imperent. Nam recte dictum *Tiberio* a *Marcellô:* Σὺ Καῖσαρ ἀνθρώποις μὲν πολιτείαν Ῥωμαίων δύνασαι δοῦναι, ῥήματι δὲ οὔ. *Dio Hist. Rom.* LVII.

20. *Costobarus.*] Ita plerumque *Flavio* vocatur. *Costabarus* tamen etiam dicitur, *Ant.* XVI. *c.* 11. forte à *Coze*, idolô Idumæorum, cujus antistites, majores ejus fuerant. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 11. Monstrose *Gelenius*, *Bell. Jud.* I. *c.* 17. Græcum Κοσόβαρον, per *Aristobulum* vertit. *Herodes* eum *Idumææ*, seu *Gazæ* Principem constituit; & *Sororem* ei suam conjugavit. In quem gradum elatus, & pecuniâ, (quam avare collegerat) fretus, novis rebus animum adjecit. Certe eo insolentiæ progressus fuit, ut non modo *Herodis* imperata detrectaverit, sed & ad *Cleopatram* miserit, rogans ut principatum Idu-
134 mææ, *Herodi* ablatum, sibi ab *Anthoniô* impetraret. Ob quam fraudem capite luisset, nisi hoc, *uxor, materque* ejus avertissent. *Uxorem* autem cum

exinde offendisset, abit ea sine morâ ad *Herodem*, & libellô repudii *Costobaro* missô, eum insuper graviter insimulat, *quod Babæ liberos jam ab annis duodecim perquisitos, hostesque & perduelles declaratos domi suæ clam foveret.* Quô indiciô vehementer Rex perculsus, eum, Babæque liberos, mox obtruncari facit. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 11. *Euseb. Chron. p.* 156. Scaliger *Anim. in Euseb. p.* 159. nescio ubi mentem habuerit, cum negarit hunc occisum. *Iste*, inquit, *Costobarus, qui primus in Judæâ dimissus est ab uxore, solutô matrimoniô abiit: neque illum Herodes necavit, ut commentus est Eusebius.* Et paulo post: *Unde paretur patrocinium commento Eusebii, non video.* Sed hic bonus dormitat Homerus. Uti ex *loc. alleg.* constat.

21. *Alexas.*] Eusebio, *Hist. Eccl.* I. *c.* 8. Ἀλέξανδρος. & Hegesippo, *Excid.* I. *c.* 42. *Alexander.* Cum *Salome*, post cædem *Costobari* ad nuptias cum 135
Syllæô propenderet; & Frater, cum *Juliâ Augustâ*, hoc non ferrent, (quamquam ἁλώσ. I. *c.* 18. & *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 42. habeatur, quod *Julia* pro eâ intercesserit) *Herodes* ei tertium offert hunc *Alexam*, sibi ex fidissimis: Jovem jurans lapidem, ni faceret, nunquam sese æquum ei permansurum. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 1. Ut necesse fuerit *Salomæ*, quamquam invitæ, obsequi. Herodes moriturus, *Alexæ* huic, cum *Salome Uxore*, ultimæ voluntatis suæ executionem credidit; mandans, ut quamprimum animam edidisset, hippodromum, in quem Regni nobilissimos, ad corrumpenda Populi super morte suâ tripudia acciverat, militibus circumdaret, & conclusos interficeret. Sed ille tamen, Affine melior, & cruentam ac tam horridam parentationem detestatus, omnes mortuo tyranno dimisit. Quæ hic, post *Num.* 19 recoquo, quod *Ludovicus Cappellus*, *Histor. Apostol. illustrat. p. m.* 105. hoc existimet commentum: *Quasi Josephus, hôc ut commentô* παιδοκτονίαν *Bethlehemiticam* 136
voluisset obscurare. At vero etiamsi hæc *nobilium captivitas*, & *cædes Bethlehemitica* valde sint ὁμόχρονα; confundi tamen, alterumve pro *fabulâ* haberi, nequeunt: cum certum sit *Flavium* superstitione suâ sic motum, tantum *Christi & rerum ejus* habuisse fastidium, ut nec *palam*, nec *tecte*, quidquam eorum quæ egit aut passus est, scribere voluerit. solam ejus mentionem faciens in *Jacobo* lapidatô: quem ἀδελφὸν Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, appellavit. *Ant.* XX. *c.* 8. Omnino enim testimonium ejus de Christo, *Ant* XVIII. *c* 4. etsi Eusebio *Hist. Eccles.* I. *c.* 11. Hieronymo *in Catalog. &c.* Hegesippo, *Excid.* II. *c.* 12. probantibus etiam Baronio, *Tom.* I. *Annal. Possevin. Appar. Sacr. p.* 279. *in Joseph. & Bibliothec.* XVI. *c.* 14. *p.* 301. memoratum) est supposititium. Ita autem verba habent: Γίνεται δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰησοῦς, σοφὸς ἀνὴρ, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν 137
λέγειν χρή. ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητὴς, διδάσκαλος ἀνθρώπων, τῶν ἡδονῇ τἀληθῆ δεχομένων. καὶ πολλοὺς μὲν Ἰουδαίους, πολλοὺς δὲ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐπηγάγετο. ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν. καὶ αὐτὸν ἐν δείξει τῶν πρώτων ἀνδρῶν παρ᾽ ἡμῖν, σταυρῷ ἐπιτετιμηκότος Πιλάτου, οὐκ ἐπαύσαντο οἵ γε πρῶτον ἀγαπήσαντες. ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἔχων ἡμέραν πάλιν ζῶν. τῶν θείων προφητῶν ταῦτά τε καὶ ἄλλα μυρία θαυμάσια περὶ αὐτοῦ εἰρηκότων. εἰς τε νῦν τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τοῦδε ὠνομασμένων οὐκ ἐπέλιπε τὸ φῦλον. *Eodem tempore*, inquit, *fuit Jesus, Vir Sapiens si tamen virum eum fas est dicere. Erat enim mirabilium operum patrator; & Doctor eorum, qui libenter vera suscipiunt: plurimosque tam de Judæis, quam de gentibus sectatores habuit. Christus hic erat:* (Hieronymus in *Catalog.* legit: *credebatur esse Christus.*) *quem accusatum à nostræ gentis Principibus Pilatus cum addixisset cruci, nihilominus non destiterunt eum diligere, qui ab initiô* 138
amaverant. Apparuit enim eis tertiâ die vivus; [illegible] *divinitus de eô Vates, hoc & alia miranda prædixerant. Et usque in hodiernum diem Christianorum genus;*

nus ab eô denominatum non deficit. Ad quæ recte Cappellus, *Histor. Judaic. p. m.* 110. *Hoc locô*, ait, *fit apud Josephum Iesu Christi Domini nostri mentio perhonorifica; sed suspecta videntur, quæ isthic de Christo dicuntur. Nulla enim est eorum cum antecedentibus & sequentibus connexio: Ut omnino jure videatur ab aliquo Christiano, eô loci infulta* περιοχὴ *illa, falsoque Josepho adscripta. Et sane si Josephus revera de Christo ita sensisset, procul dubio nativitatis ejus memoriam non tacuisset suô locô; Magorum adventum non siluisset, neque cædem infantum Bethlehemiticorum, ab Herode factam. Imo, fusius & latius, totam Christi Historiam enarrasset: Cujus tamen alibi in totâ illius Historiâ ne obscurum quidem vestigium apparet. Uti nec Christi Discipulorum. Quod non aliunde videtur profectum, quam ex odio in Christum, & Christianam*
139 *religionem: Ipse cum esset Judæus pertinax.* Cæterum ex hôc matrimoniô natus est ille *Alexas Selcius*, cui postea Uxor *Cypros*. De qua *Num.* 52. Ex *Joseph. Ant.* XIIX. *c.* 7.

22. *Syllæus Arabs.*] *Obodas* Rex Arabum, ipse ignavus, *Syllæum* hunc, acris virum ingenii, rerum omnium fecerat Dispensatorem, & ab eô totus regebatur. Cujus nomine missus ad *Herodem*, cum inter cœnandum *Salomen* conspexisset, amore tactus in uxorem eam petiit addens: utrique genti hoc profuturum, siquidem *regnum Arabiæ* sibi esset destinatum. Sed cum circumcisionem & alios ritus Judaicos metu *Arabum* Syllæus non reciperet, spes nuptiarum omnis evanuit, & *Salome* amicorum consensum nullô modô impetrare potuit. *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 11. & XVII. *c.* 1. *Bell. Jud.* 1. *c.* 17, 18. *Hegesipp.* 1. *c.* 42. 40. 41. Ob hanc causam *Syllæus* odium implacabile in *Herodem* concipit. Et primo quidem latrones, confinia Judææ populan-
140 tes, castellô *Raptâ*, iis datô, protegit. *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 13. 14. Inde cum sentiret *Obodam*, latrones & mutuum sexaginta talentorum, quæ ab *Herode* postulabantur, velle reddere, *Obodam* ipsum venenô perimit, & Herodem perfide deludit, & traducit. *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 13. 15. Ob quæ gravia crimina; sed & cædes nobilium, & ingenuarum stupra, cum ab *Herode*, & Rege *Aretâ* accusaretur, Cæsar, quem diu mentiendô circumvenerat, citatis auditisque partibus, pronunciat eum solutione debiti, & (hac factâ,) capite teneri. *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 16. Sed frontis perfrictæ homo & verbero, domum dimissus ut nomina dissolveret, non solum ausus judicato non parere, sed & plures cædes perpetrare: quin & *Herodi* per satellitem *Corinthum* vim & necem etiam intentare. Quorum criminum denuo Romæ, tam ab *Arabibus*, quam ab *Herode* postulatus, *Joseph. Ant.* XVII.
141 *c.* 4. *Bell. Jud.* 1. *c.* 18. an, aut quo evaserit, incertum est. Cardinalis *Baronius* eget collyrio, cum *in Annal. ad Ann. Chr.* 1. *n.* 30 affirmat, hunc *Syllæum propinquioris Judææ Arabiæ fuisse Regem.* Constat enim eum fuisse *Ministrum Regum*, & non *Regem.* Hegesippus, *Excid.* 1. *c.* 40. eum per errorem vocat *Obodam Sylæum.*

23. *Antipater.*] De hoc nihil usquam invenio, nisi quod fuerit uxoratus, *Joseph. Ant.* XIIX. *c.* 7. & artibus dicendi (δεινότατος ὢν εἰπεῖν &c.) excelluerit. Quibus confisus, & forte etiam à matre *Salome*, quæ *Antipæ* fuit addictissima, impulsus, Romæ de regnô pro *Antipa* causam dixit. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 11. *Bell. Jud.* II. *c.* 1. *Hegesipp. Excid.* II. *c.* 1. Ludovicus Cappellus, *Hist. Apostol. & Judaic. p.* 55. *in Geneal.* nugacissime hunc subjicit *Alexæ*: quasi eô fuisset natus. Cum tamen quô tempore mater ejus nuberet *Alexæ*, (nempe sub extrema *Herodis*,) ipse etiam jam esset uxoratus. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 1. ἁλώσ. 1. *c.* 18.

142 24. *Josephus.*] Existimo hunc fuisse, qui post mortem *Herodis*, Varo Syriæ Præfecto, Hierosolymam ad motus componendos & *tertiam Legionem* liberandam venienti occurrebat. Fuit enim certe ἀνεψιὸς Herodis: *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 12. sed & Archelai. *Joseph. Bell. Jud.* II. *c.* 3. Huic scilicet *consobrinus*: illi *nepos*. Et sic haud alius *Josephus* quam hic ipse. Plura, quæ hic dici possent, occupabit *Num.* 39. *infra.*

25. *Phasaëlus.*] Gorionidi *l.* 4. *c.* 17. hoc nomen est *Phasea*, vel *Phaseas*. Septimô annô ætatis, patre misere orbatus fuit. Exinde eum *Herodes* ad se recepit, & dum à *Parthis* oppressus egeret pecuniâ, *Malcho Arabi* in pignus destinavit. *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 25. *Bell. Jud.* 1. *c.* 11. Quomodo reliquum ætatis egerit, nuspiam invenio, nisi quod *filiam Herodis* duxerit, & ex eâ multos liberos susceperit: quorum *Cypros*, nupta *Agrippæ* postea *Regi*,
clarissima. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 1. & XIIX. *c.* 7. *Bell.* 143
1. *c.* 17. Addit Flavius, *Bell. Jud.* 1. *c.* 17. *Phasaëlum hunc* postea à Parthis interfectum: (τὴν θυγατέρα τῷ πρὸς πάρθων ὕστερον ἀναιρεθέντι συνέζευξεν ἀδελφιδῷ.) & consentit Hegesippus, *Excid.* 1. *c.* 40. Quod equidem non intelligo. Nam certe, à quô regnum *Herodes* adiit, id est: à quo *Phasaëlus* militiam aut regere, aut sequi potuit, *Parthis* contra *Judæos* nil hostile. Licet itaque forsitan hariolari, quod *Phasaëlus* bello Armenio interfuerit; & tum à *Parthis* fuerit occisus, cum *Tigranes* ejus cognatus illic armis contra eos contenderet. De quô infra *Num.* 66.

26. *Antipater.*] Filius *Herodis* primogenitus. Vitiorum omnium perditissima colluvies, regni pestis, & familiæ incendium. *Herodes* eum, ne *Mariamme*, Sponsa Regia offenderetur, urbe, nisi ad festa, expulit. *Joseph. Bell. Jud.* 1. *c.* 17. *Hegesipp. Excid.* 1. *c.* 36. Atque utinam ei hoc exilium perpe-
tuum! Sed cum *Filii Mariammes* caput tollerent, 144
& patri, generis fiduciâ molesti essent, ille eos ut per æmulum tractabiliores redderet, *Antipatrum* accersit. A quô tempore, assentandô & miseris fratribus calumniandô, patris animo tam valide surrepsit, ut *Herodes* eum non modo *filiis Mariammes* præposuerit; sed & his subversis, in hæredem cooptaverit: Cæsaris ad hoc voluntate impetrata: *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 6. 7. 8. 11. 16. & XVII. *c.* 1. 4. *Bell. Jud.* 1. *c.* 17. *Hegesipp. Excid.* 1. *c.* 38. 40. cum ille tamen, ingratissimus mortalium, fœde tantam gratiam rependerit. Etenim, cum ad supremum culmen nihil deesset præter patris obitum; *æmulis sublatis, Cæsare propitiô, patre etiam & Proceribus obnoxiis*, ille per scelus agitans compendium, (quasi pater qui diu viveret & imperaret, plurimum ei voluptatis interciperet, ἁλώσ. 1. *c.* 19.) ipsum etiam proditione appetit. communicatis consiliis cum *matre*, & *Pherorâ*: sed & hujus *tribus mulie-*
ribus; conjuge scilicet, hujusque matre, & soro- 145
re: quorum prona in Herodem conspiratio. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 13. *Bell. Jud.* 1. *c.* 18. Volebat & *Salomen*, unice sibi sudem in oculis, & artibus suis adversam adjungere; ad quod astute blandiendô, & *filiam* nuptiis *Avunculi sui* implicandô affectavit viam, sed illa, (ut quæ jam diu ipsum in cute noverat; moresque ejus in celandô ingeniô, & amicitiis consuendis dissuendisque perspexerat,) ab illô se abstinuit. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 1. *Bell. loc. cit.* Post hanc spem decollatam, aliâ viâ insistere, vimque parare cæpit: omnibus studiis eo conversis ut *Salomen* Regi fidam, *Ant.* XVII. *c.* 3. ei redderet suspectam. Ad quod mature viam invenit per *Acmen* quandam *Juliæ* ancillam: cujus fidem præmiis corruperat, ut literas quasi *Dominæ* manu Româ mitteret, *Salomen*que accusaret: *Quasi hæc nuptiis ne-*
gatis offensa, contra fratrem Cæsari scripsisset. Qui- 146
bus ordine cognitis; sed & insidiis in *Archelaum*, *Philippum*que, fratres Romæ degentes, structis; imo, in ipsum Patrem veneficiis: ut *Furiæ* quasi

ex compactô surgerent, *Antipater* tandem in judi-
ciô convincitur, & aut mittendus ad Cæsarem,
aut necandus in tempore, vinculis oneratur. Quam
catastrophen dictu incredibile est, quanta homi-
num festivitas sequuta fuit: illucescente tandem il-
lô die, quô is, *tantus publicæ quietis titio*, *Fratrum*
oppressor, *& Parentis carnufex*, tandem suis in sce-
leribus compertus esset. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 6, 7.
Bell. Jud. 1. *c.* 19, 20. *Hegesipp. Excid.* 1. *c.* 43, 44.
Non multô interjectô tempore, *Herodes* graviter
cum morbo conflictari cæpit. Ubi dum *Herodes*,
cultrô sibi ad aperiendum pomum datô vim para-
ret, & ob hoc magnus fieret tumultus; *Antipa-*
ter insolitô ejulatu excitatus, inductusque ut cre-
deret de Patre esse conclamatum, cæpit agere cum
custodibus de missione. Sed hoc ei scelerum su-
147 premum fuit. Nam Rex de omnibus monitus à
commentariense, fremens & frendens ad hominis
nequitiam, cum jus necis in ipsum à Cæsare jam
accepisset, statim ablegat qui eum interficerent.
Joseph. Ant. XVII. *c.* 8, 9. *Bell. Jud.* 1. *c.* 21. *Hegesipp.*
Excid. 1. *c.* 45. Et hunc finem inglorium habuit
Antipater, homo ingenii turbidi & sanguinarii; pu-
doris adhæc, si quis alius, profligatissimi: Quem
pater similis, *quintô die* mox sequutus fuit. *Auth.*
alleg. cædis ejus ab Herode περὶ τῆς ἐσχάτης τοῦ βίου τε-
λευτῆς mandatæ meminit *Eusebius*, *Histor. Eccles.* 1.
c. 8. Meminit ejus etiam *Macrobius*, Scriptor pa-
ganus, *Saturn.* II. *c.* 4. in hunc modum: *Cum au-*
divisset, inquit, [Augustus] *inter pueros*, *quos in*
Syriâ Herodes Rex Judæorum intra bimatum jusserat
interfici, *filium quoque ejus occisum*, *ait*: *Melius est*
Herodis porcum esse, *quam filium.* Scilicet: Quia
Herodes tanquam Judæus esu suillæ abstinens, por-
148 cos, (uti filios,) haud jugulabat. Ex hoc locô
Macrobii, Decherius *annot.* 10. *in* 1. *p. thes. Disput.*
de ort. Salvat. male elicit hunc paralogismum: *He-*
rodes cum infantibus bimulis suum quoque filium inter-
fecit, *ergo eum bimulum interfecit.* Nam præcise ex
verbis *Macrobii* illud non potest confici. Qui *inter*
bimulos occiditur, non statim *bimulus*. Id quod
etiam dictum sit *Baronio*, qui in *Annal. ad An. Chr.*
1. *n.* 49, 50, 51. non solum, uti *Decherius*, præsu-
mit *Macrobium* intellexisse Herodis filium bimu-
lum; sed & eum recte sic intellexisse. Etenim,
eum fuisse infantem, *& alium ab Antipatrô*; *non an-*
notatum à Josephô, *quod vitæ brevis*, *de uterô quasi*
ad tumulum translatus sit &c. At quid juvat Au-
thorem quæsitis, nostrisque conceptibus velle ad-
stringere, quamdiu lumen aliunde præsto est? Cer-
tum, *circa infanticidium in Syriâ*, filium Herodis
Antipatrum occisum. In hoc enim consonat Euse-
bius, *Hist. Eccles.* 1. *c.* 8. &c. At num *infans* etiam
149 *ex Herodis filiis* circa hoc tempus fuerit necatus,
non est æque certum: sed sic conjicit *Baronius*.
Nemo autem clare adstruit. Postquam vero *tex-*
tus Macrobii Glossæ hujus utriusque capax est, [fi-
lius enim ipsi occisus, tam *major infante*, quam *in-*
fans esse potest,] judicet quisquis vacuus à parti-
bus, & cui bonæ mentis vel scrupulus, *utra* ex
his melior & assumenda: num quæ lucem habet
ex Antiquis; an quæ solis conjecturis nititur? Se-
rarius *Opusc. Tom.* 1. *de Herod. c.* 21. novâ ratione
Baronio venit in auxilium: quod filius, de quô lo-
quitur Macrobius, Cæsare insciô & inconsultô
trucidatus sit; & sic alius fuerit quam *Antipater*.
In quam sententiam nititur etiam attrahere *Scalige-*
rum: quod is *animadv. in Euseb. p.* 163. ita scripse-
rit: *Filios*, inquit, *capitis potuit damnare Herodes*,
jure tam patriæ potestatis, *quam Regiæ*: *Sed & hanc*
quoque rem judicio Cæsaris subjecit. Eundem honorem
habuit & Cæsari, *quum Antipater filius ejus capitis à*
Varô damnatus est. Quamvis enim ipse jure Patriô
150 *& Regiô hoc facere potuisset*; *tamen maluit ad decli-*
nandam facti invidiam, *judicium Varo committere*:
qui quamvis Antipatrum insidiarum in patrem convi-
ctum capitis damnasset; *tamen prius Romam literas de*
hac re & homines misit, *qui vivâ voce Augustum do-*
cerent, *& de crimine*, *& de sententiâ capitis in reum*
latâ. Itaque hic filios suos Herodes ex sententiâ Cæ-
saris interfecit. Quo magis miror, *apud Macrobium*
Augusto dictum hoc excidisse, *præstare porcum Hero-*
dis esse quam filium: *tanquam nescius hujus judicii hoc*
pronunciarit. Quum tamen sententiam capitis in tres
filios Herodis, *ipse judiciô suô comprobatam confirma-*
verit. Hæc Scaliger. Sed *Scaligerum* frustra im-
plorat *Serarius*: ut qui in eâ sententiâ nunquam
fuit. Nam non solum, *in Emendat. Tempor.* VI. *p.*
m. 514. hæc notat ad Macrobium: *Omnino*, in-
quit, *tam falsum est Antipatrum Herodis filium in-*
ter illos pueros cæsum, *quam ipsum Antipatrum bimu-*
lum fuisse; *nisi forte hominem* XXV *annorum aut am-*
plius, *bimulum vocaveris.* [nempe non negat occi- 151
sum; sed inter bimulos, & bimulum:] verum et-
iam *in his ipsis animadversion. p.* 162. sic scribit:
Quod puerorum cædes non multo præcesserit Antipatri
casum, *tum ex Euangeliô constat* &c. *tum etiam ex*
Macrobiô, *qui infantes ab Herode cædi jussos*, *& in-*
ter illos filium quoque ipsius Herodis pœnas dedisse re-
fert. Quid ergo sibi volet *Scaliger?* nempe se mi-
rari, non quod Antipater hæc circa interfectus sit,
[nam de hoc eum non dubitasse patuit:] sed quod
Macrobius de *Augustô* tanquam insciô ea referre po-
tuerit. *Scaliger* ergo hoc non potest apprehende-
re. Potuisset vero & *ille*, & *Serarius*, si cogitas-
sent, quod *Augustus* nunquam *absolute* illas neces
jusserit. Nam *filios Mariammes* ita *Herodi* permi-
serat, ut si parricidiô non tenerentur, *levi pœnâ*
contentus esset. *Ant.* XVI. *c.* 16. *Hegesipp. Excid.* 1.
c. 41. Et de *Antipatro* ita ei fecit potestatem, ut
Exilii etiam moderationem suaserit. *Ant.* XVII. *c.* 9.
Hegesipp. 1. *c.* 45. *Augustus* ergo non potuit scire, 152
utrum consilium Herodes sequi vellet. Putarat e-
nim paternum affectum ita apud ipsum victorem
futurum, ut mitius eligeret. Sed cum hoc negle-
ctum audiret, & *filios interfectos*, tyrannicum ejus
animum improbans, tandem erumpit: *Præstare e-*
jus porcum quam filium esse.

Thomas Lydyat, *in Explicat. argum. natal. Chr.*
c. 14. *p. m.* 167. non solum (cum Kepplerô *Sylv.*
Chron. p. 33.) inconvenienter necem filii apud *Ma-*
crobium intelligit de *Alexandrô* & *Aristobulô*; sed
etiam fabulatur: *filium dicere videri* Macrobium,
quia illorum alterum, *Alexandrum*, *neci Pollionis*
subtractum fuisse, *rumore vulgatum postea refert Jo-*
sephus. At ubi hoc refert *Josephus?* Qui non so-
lum tradit *Alexandrum* & *Aristobulum* hospitiô *Pol-*
lionis honorifice Romæ habitos; *Ant.* XV. *c.* 13. sed
& vulgatum quod *uterque* evaserit. *Ant.* XIIX. *c.* 14.
Nunquam ergo fama tulit *alterum tantum* neci sub-
tractum: multo minus *neci Pollionis*; aut ut illud 153
diceret *Josephus*: nisi hujus codices *nobis* alii, quam
Anglis sunt.

27. *Filia Antigoni.*] Ultimi Regis, ex familiâ
Assamonæâ. Joseph. Ant. XVII. *c.* 7. Quem *Herodes*
auxiliis Romanorum victum, & una cum urbe Hie-
rosolymâ captum, tristi spectaculô per *Anthonium*
occidi fecit. Nam cum Herodes ἀλλόφυλος, regni
Judæorum invasor, legitimos semper hæredes me-
tueret, neque iis salvis dignitatem apud gentem su-
perbam se tueri posse cerneret, (sicut Judæi אין
מעמידין מלך מקהל גרים אפילו אחר כמה
דורות עד שתהיה אמו מישראל: *Non constituunt*
Regem è cætu Proselytorum, *ne quidem post multas ge-*
nerationes, *nisi matrem habeat Israëlitidem.* Maje-
mon. *tr. de Regib. c.* 1.) maximis præmiis *Anthonium*
inducit, ut *Antigono* cervicem tolleret. *Joseph. Ant.*
XIV. *c.* 28. *&* XV. *c.* 1. *&* XX. *c.* 8 *Bell. Jud.* 1. *c.* 13.
Hegesipp. 1. *c.* 31. *Niceph. Hist.* 1. *c.* 6. Dio *Hist Rom.* 154
XLIX. addit eum prius in cruce cæsum atque flagel-
latum,

latum, remque exemplô caruisse. Τόνδ' Ἀντίγωνον, (inquit de Anthonio) ἐμαςίγωσε, ςαυρῷ προσδήσας, (ὃ μηδεὶς ἄλλος βασιλεὺς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐπεπόνθει,) καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ἀπέσφαξεν. Idem habet Plutarchus *in Vit. Anthon.* Ἀντίγωνον, inquit, Ἰουδαῖον προαγαγὼν ἐπεκέλιζεν, οὐδενὸς πρότερον ἑτέρου βασιλέως οὕτω κολασθέντος. Ut *Populus Romanus*, hæc & alia gesta *Anthonii*, haud bene interpretatus sit. Cæterum *Principatus Assamonæorum*, (nomen iis ab *Assamonæô*, Sacerdote classis Jojarib: & hic forte à *monte Galilææ*, ἀσαμών. *Bell. Jud.* II, *c.* 23. ex quô natus *Matthias*, Sacerdos Modinensis, arma primus contra *Syros* sumpsit, & gentis liberatæ ab *Antiochô* dominationem ad posteros transmisit. I. *Maccab.* II. I. *seq. Joseph. Ant.* XII. *c.* 8. *Bell. Jud.* I.
155 *c.* I.) duravit usque ad *Antigonum* ultimum, *annos* CXXVI. per *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 28. Ex quô sequitur errare R. Jose, *in lib. Ahabodâ Zarâ, distinct. Liphne*, & *Seder Olam. c.* 30. cum regni domus *Hasmonai*, (sicut domus Herodis) *annos* numerant *tres & centum.* Regium nomen ex *his Assamonæis* primus sumpsit *Aristobulus*, filius Hircani, *Annô regressus Populi ex Babylon*, CCCCLXXXII. per *Joseph. Ant.* XIII. *c.* 19. *Bell. Jud.* I. *c.* 3. (Errat Strabo, *Geogr.* XVI. *p. m.* 762. cum primum Regem ponit *Alexandrum*: πρῶτος, inquit, ἀνθ' ἱερέως ἀνέδειξεν ἑαυτὸν βασιλέα Ἀλέξανδρος. τούτου δ' ἦσαν υἱοὶ Ὑρκανός τε, καὶ Ἀριστόβουλος.) Post quem *Aristobulum*, qui succederent, omnes sese *Reges* appellarunt. De quorum in cives tyrannide pulchre & graviter Tacitus. *Hist.* V. *c.* 8. Interim qui *Pontifices* dicti sunt, (prout omnes ante *Aristobulum*,) ita maluerunt ipsi: τὴν βασιλείαν τῆς ἱερωσύνης ἐν δευτέρᾳ τάξει τιθέμενοι, καὶ νο-
156 μίζοντες ὅσῳ Θεὸς ἀνθρώπων διαφέρει κατὰ τὸ κρεῖττον, τοσούτῳ καὶ βασιλείας τὴν Ἀρχιερωσύνην. *Philo in Legat. ad Caj. p. m.* 797. Sed quomodo, quoque jure hi *Assamonæi, Levitæ*, ausi sunt regnare? Graviter sane hoc vocat in dubium R. Bechai, *in Leg. sect.* ויחי *fol.* 59. in hunc modum: שלא נתנה המלכות כי אם לשבט יהודה לכף נענשו המלכים שלא היו משבט יהודה ולא הצליחה מלכותם כענין שאול המלך הראשון לישראל שנהרג הוא רבניו ולא היתה מלכות של קיימא וכענין החשמונים שאבדה מלכותם ונענשו במדה כנגד מדה ותחת שהיו רוצים למלוך ולא להם משפט המלוכה היו עבדים לעבדיהם כי השית" המשיל עליהם עבדיהם והכריתום: *Quia non est datum regnum nisi tribui Juda; ideo puniti sunt Reges, qui non erant*
157 *de tribu Judâ; neque felix fuit eorum dominatio. Sicut contigit Sauli, primo Israëlitarum Regi, qui occisus est ipse & filii ejus, neque stabile fuit regnum. Sic accidit Hasmonæis, quorum regnum periit, & pari mensurâ puniti sunt. Quia ambierant regnare sine jure regni, subditi sunt servis suis. Deus enim S. Benedictus præfecit illis servos eorum, à quibus excisi sunt.* Ex mox: ומלמד טענה זו שלא היו החשמונים מזרע המלוכה עוד יש בו טענה אחרת שלת היו להם למלוך לפי שהיו כהנים ונצטוך בתורה תשמרו את כהנתכם לכל דבר המזבח ולמבית לפרכת והיון שכן הוא לא היו ראויים לבקש מלכות רק לעבוד את עבדת ה" ומפני זה נענשו כעונש זה־וכן אמרינן בירישלמי אין מושחין מלכים מן הכהנים: *Hæc ratio docet Chasmonæos non fuisse stirpis Regiæ. Præterea est alia ratio, cur regnare non debuerint: quia nimirum erant*
158 *Sacerdotes, quibus imperatur in Lege Numer.* XVIII. *v.* 7. *Custodietis Sacerdotium vestrum in his omnibus, quæ pertinent ad altare & intra velum. Quæ cum ita sint, non eorum erat ambire regnum; sed obire tantum ministerium Dei. Ideo dicunt in Talmude Hierosolymotanô: Non ungunt Sacerdotes in Reges.* Sed respondemus: Ex Jure regnandi tribui Judæ promissô usque ad *tempus* τοῦ *Schiloh*, non consequi *alias Tribus* esse excludendas. Aliud est dicere: *Tribum Judæ desituram in regnô cum venisset Schiloh*; & aliud dicere: *Judam solum ordine minime interruptô regnaturum.* Id quod ἄγραφον. Nam & Saulus Ephraimita, I. *Sam.* IX. I *seq.* & ante ipsum *tot judices ex tribubus aliis quam Judæ*, populo à Deo sunt præfecti. Ut res per *Mosen*, tandem etiam ad *tribum Levi* fuerit devoluta. Ita enim vel contra se ipsum R. Bechai *in Targ. Onkel. Gen.* XLIX. ומפני זה אמר עד כי יבא שילה והוא רמז על
משה ובאור הכתוב כי המלכות ליהודה עד 159
זמנו של משה שתשוב המלכות והממשלה לבית לוי והוא משה רבינו הגואל הראשון המולך על ישראל: *Quamobrem dicit: Donec veniat Schiloh; sic designandô Mosem, ut significet Scriptura Regnum penes Judam futurum usque ad tempus Mosis: qui translaturus erat regnum in dominationem Levi. Moses enim Magister, fuit primus Redemptor & Rex Israël.* Ita ergo, *Alii quam Juda*, potuerunt regnare; sed non *ante Schiloh proxime.* Unde hoc addimus: *Assamonæos lineâ maternâ fuisse ex tribu Judâ.* Ut titulô hujus cognationis cum Judâ, æque *Regnô* & *Sacerdotiô* uti potuerint. Συναφθειζῶν τῶν δύο φυλῶν, inquit Epiphanius, *l.* I. *adv. Hæres. Tom.* II. τοῦ τε βασιλικοῦ καὶ ἱερατικοῦ, Ἰούδα δέ φημι, καὶ Ἀαρών, καὶ πάσης τῆς τοῦ Λευΐ, οὕτω βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς ἐγένοντο. Quomodo & Cyrillus, VIII. *contr. Julian.* Assamonæos sub Tribu *Judâ* comprehen- 160
dit; dicitque *eam & domum Davidis regnasse usque ad Herodem Regem.* Verba ejus sunt: πῶς οὖν καταλῆξαι φησὶν εἰς Σεδεκίαν τὴν τοῦ Δαβὶδ βασιλείαν, καί τοι τοῦ Ζοροβάβελ, ὡς ἔφην, μετὰ τὸν τῆς αἰχμαλωσίας καιρὸν τοῖς τῆς βασιλείας θάκοις ἐνιδρυμένου, καὶ ὄντος μὲν ἐκ φυλῆς Ἰούδα καὶ Δαβὶδ, παραπέμψαντας δὲ διὰ τῶν τῆς ἐφεξῆς τὸ σκῆπτρον μέχρι τῆς Ἡρώδου βασιλείας, ὃς μητρὸς μὲν γέγονεν Ἰουδαίου, ἀλλογενοῦς δὲ πατρός.

Quibus simillima habet Epiphanius, *l.* I. *adv. Hæres. p. m.* 118. cum tribum Judæ dicit regnasse usque ad Christum. Κατὰ διαδοχὴν, inquit, διήρκεσε θρόνος Δαβὶδ, ἕως αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, μὴ διαλειπόντων τῶν ἐξ Ἰούδα ἀρχόντων, ἕως ἦλθεν ᾧ τὰ ἀποκείμενα ἦν, καὶ αὐτὸς εὐδοκία ἐθνῶν, φησιν. Et paulo post: τότε δὲ λοιπὸν, ἀλλόφυλος βασιλεὺς Ἡρώδης, καὶ οὐκέτι οἱ ἀπὸ τοῦ Δαβὶδ, διάδημα ἐπέθετο. Nicephorus etiam 161
Histor. Eccles. I. *c.* 9. Reges Judæis tribuit ἐκ φυλῆς Ἰούδα, ἄχρις οὗ Αὔγουστος μόναρχος ἀνηγόρευτο.

Sed *dices*: Lex erat *Numer.* XXXVI. 6, 7. ut filiæ extra tribum non nuberent. & ex Philone, *l.* 2. *de Monarch. p. m.* 639. constat: Pontificem S. in suâ tribu *virginem Sacerdotalem* debuisse ducere &c. πρὸς δὲ τούτῳ, inquit, καὶ τὸ γένος ἠκρίβωσε τῶν μελλουσῶν γαμεῖσθαι· προστάξας τῷ μὲν ἀρχιερεῖ μνᾶσθαι μὴ μόνον γυναῖκα παρθένον, ἀλλὰ καὶ ἱέρειαν ἐξ ἱερέων, ἵνα ἐκ μιᾶς οἰκίας καὶ τρόπον τινὰ τοῦ αὐτοῦ αἵματος ὦσιν νυμφίος τε καὶ νύμφη, πρὸς ἁρμονίαν ἐπιδειξάμενοι παρ' ὅλον τὸν βίον κρᾶσιν ἠθῶν βεβαιοτάτην· ἐπετράπη δὲ τοῖς ἄλλοις, καὶ μὴ ἱερέων γαμεῖν θυγατέρας· τῇ μὲν ὅτι μικρὰ τούτων καθαρσία, τῇ δ' ὅτι τὸ ἔθνος οὐκ ἠβουλήθη γονεῖς εἰς ἅπαν ἱερατικῆς ἀμοιρῆσαι, καὶ παντελῶς ἀποζεῦξαι. Quæ 162
equidem concesserim: Etsi in tempore jus hoc emollitum statuam: cum non solum *Sacerdotes alii quam Summi*, uxores pro lubitu potuerint accipere, (per *Philon. supra*;) verum & ipsi *Summi Pontifices* extra tribus, uxores sumere: prout *Aharon* & *Jojhada*, ex tribu Judæ. Potuisse adhæc tum *Judices magni Synedrii*, (domus etiam Judæ & Davidis;) tum *ipsos Reges* contrahere affinitatem cum *tribu Levi*, constat ex *Rabbinis.* Majemonides *in tract. Sanhedrin cap.* 2. inquit: ואין מעמידין בסנהדרין אלא כהנים לוים וישראל המיוחסין הראויים להשיא לכהונה וגו": *Non constituunt in Synedriô, nisi Sacerdotes, Levitas & Israëlitas, nobilis prosapiæ: dignos qui affinitatem contrahant cum Sacerdotibus.* Et idem, *in Jad Chazakah. tract. de Regib. c.* I. אין מעמידין מלך אלא מן המשיאין
לכהונה והטעם שנ" מקרב אחיך תשים עליך 163
מלך ממבחר שבאחיך: *Non constituunt Regem, ni-*

si

si ex iis qui affinitatem contrahere possunt cum Sacerdotibus, ita enim hæc intelligo, non κατὰ τὸ ῥητόν: המשיאין לכהונה *assumptos in Sacerdotium*: Regibus enim Sacerdotium non fuit licitum: sed quasi esset המשיאין להתחתן לכהונה *assumptos ad affinitatem contrahendam cum Sacerdotiô*) *juxta illud Deuteron.* XVII. *c.* 5. *E mediô fratrum tuorum pones super te Regem; id est: ex præstantissimis fratrum tuorum.* Montacutius quidem *Apparat.* II. *in Histor. Eccles. n.* 29. *seq.* hanc sententiam exagitat in *Baroniô* & *Barradiô*; sed *Num.* tamen 44. *p. m.* 95. propter *Cyrillum* ita mitescit, ut admittat excusationem. *Ista*, inquit, *de lineâ fœmininâ, utcunque dicantur inconcinne; per quam ponuntur Maccabæi ad sceptrum illud Judæ adspirasse: tamen propter Cyrilli authoritatem, qui solus ex Antiquis, quod ego sciam*, (lo-
164 cum scilicet vel Epiphanii supra, non legerat) *Cardinalis opinioni suffragatur, fuerint per me excusatiora.* Ego vero non tantum excusatiora; sed & recta censeo: cum aliter nequeat percipi aut explicari, quomodo juxta Patriarcham vatem, *Sceptrum Judæ steterit usque ad adventum Schiloh.* Quamquam, qui *sceptrum Judæ* intelligunt de potestate *Synedrii* [criminali & legislativâ] XL. annos ante Templum sublatâ, *Schabbat fol.* 15. 1. *Ganz in Zemach mill.* 4. *ann.* 788. *confer Joh.* XIIX. 31. hoc est: illô ipsô articulô, quô Christus ministerium ingressus *annô ætatis* XXX. [excidium enim incidit in annum Christi LXX.] mundo se ostendit, illi [inquam] negent, *Asmonæos ad tribum Juda pertinere*, quod si vel omnes genus maternum inde ducerent, tamen משפחת אם אינה משפחה *familia matris non sit familia*: ut hac causâ *Rabbini* Asmonæorum regnum improbaverint. Ita Alting. *Schil.* I. *c.* 17. & II. *c.* 5. Sed sine magnâ necessita-
165 te ab *Antiquitate* non est discedendum: cujus causa satis hîc est favorabilis. Quare enim non potius illi à *tribu Judâ* possent denominari, qui genus saltem maternum inde ducerent, [dubitantibus contra *Antiquitatem*, aut ei *conjecturam* impingentibus valida incumbit probatio] quam qui non ducerent: ut tot *Judices Synedrii*? aut quomodo *sceptrum Synedrii* magis *Judæ* potuit dici quam *Levi*: cum *S. Pontifex* divisam in eô προεδρίαν habuit cum *Principe Judæ*? [conf. *Num.* 73. *infr.*] & suô tempore majorem etiam potestatem? Denique: non intelligo, quomodo *Synedrii jus criminale*, Christi exortu fuit terminatum, quod postea jussum. *Joh.* VIII. 7. & XIIX. 31. quin & usurpatum. *Act.* V. 33. 40. & VI. 12. *collat. cum cap.* VII. 58, 59. Judæis non licebat occidere, ut non ingredi Prætorium; hoc est: *propter festum. Joh.* XIIX. 28. Nec *Rabbini* loquuntur de exauthoratione aliquâ *Synedrii* absolutâ; sed
166 migratione saltem, aut intermissione temporariâ. Quanquam ultimis temporibus confusionem aliquam in *Judicium hoc* introductam, & potentiam imminutam, satis pateat ex *Jacobi condemnatione*: ad quam *Præfectô Romanorum* fuit opus. *Joseph. Ant.* XX. *c.* 8. In *regnis hæreditariis*, sceptrum *juris materni*, etiam illud sceptrum: quanquam *juri masculorum* sit postpositum.

28. 30. *Alexander: Aristobulus.*] Post cædem *Matris*, Romam eos Pater miserat, ut illic in domô *Pollionis* educarentur. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 13. Sed inde à Patre domum reductos magna ilico calamitas afflixit. Etenim, cum formâ, doctrinâ, & moribus egregii essent, (κάλλει τε, καὶ λόγων ἀσκήσει, καὶ χειρῶν ἔργοις, οὐδὲν ἧττον ἢ ὅτι βασιλέως ἦσαν παῖδες, πάντων ἐφέροντο στόμασι. Phot. *Biblioth. Codic.* 238.) repente invidiam incurrunt eorum, qui mortis *Mariammes* quondam fuerant authores. Grave enim
167 his erat, Adolescentes Rege & populô subnixos, non modo emergentes videre; sed & eos ad maxima quæque, id est: regnum destinatos: Verentibus, ne si aliquando ipsis potestas deferretur, ratio iis scelerum reddenda esset. Itaque contra ipsos conspirant, qui tum in regnô, & Regis animô maxime valebant: *Salome* scilicet, *Pheroras*, & *Antipater.* Quorum scelestis artibus & insidiis, brevi tanquam novatores & cædis maternæ ultores, patri credulo suspecti redditi sunt. *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 1, 6, 7. *Hegesipp. Excid.* 1. *c.* 38, 40, 41. Non parum ipsis nocuit loquacitas, & quod linguæ parcere non didicissent. Nam cum pro insitâ animi magnitudine libere quidquid ureret effutirent, factum inde, ut adversariis omnia captantibus & explorantibus, materies calumniandi non defuerit. *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 6. *Bell. Jud.* 1. *c.* 17. Et quamquam eos in hunc modum circumventos semel Cæsar; *Ant.* XVI. *c.* 8. *Hegesipp.* 1. *c.* 38. secundum Archelaus; *Ant.* XVI. *c.* 12. *Hegesipp.* 1. *c.* 40. tertium
etiam ipse Pater, *Ant.* XVI. *c.* 11 *Bell. loc. cit.* fraude 168
cognitâ, in integrum restituisset; odia tamen ad tempus sopita semper recaluerunt: quasi si ignis in cineribus non exstinguatur. Ut miseri Pricipes in nova pericula; sed & vincula tandem sint adducti. Nec multo post quæstio tam acriter haberi cæpit, ut amici inimicique juxta, totâ aulâ tracti ad equuleum sint. Sed illic quamquam inter varia indicia, *alii* proderent quod juvenes dixissent, se ad regnum elatos uxores quidem Regis ad textrinas; fratres autem ad pædagogia detrusuros: *Alii*, quod dixissent se, propter patris invidiam, staturam contrahere opus habuisse, & peritiâ jaculandi haud potuisse uti: *Alii*, quod Patrem societatis cum Mithridate Parthô voluerint accusare: Sed & quod eô venenis aut inter venandum occisô, cogitarint fugere ad *Romanos*, aut in *Cappadociam*; imo essent, qui nominarent *Alexandrium*: *Joseph. Ant.*
XVI. *c.* 11, 16. Res tamen omnis, vera comperta 169
huc evasit: *quod matris casum graviter tulissent; dolore injuriæ contra Patrem quid dixissent, & apud ipsum pravorum calumniis oppressi, destinassent fugere ad Socerum, in Cappadociam.* Hæc fuerunt illa crimina, [alia enim non poterant probari,] ob quæ *Herodes*, concedente Cæsare, eos coram *quinquaginta & centum virorum* judicio [inter quos tamen etiam *Pheroras* & *Salome*, hostes juratissimi. ἁλώσ. 1. *c.* 17. *Hegesipp.* 1. *c.* 41.] *Beryti* accusari, & capitis damnari fecit. Sicut etiam eos paulo post, *Sebastæ*, gulâ laqueo elisâ sustulit. *Joseph. Ant.* XVI. *c.* 17. *Bell. Jud. loc. cit. confer Euseb. Chronic. p.* 41. 156. *Hegesipp. Excid.* 1. *c.* 40, 41, 42. Gente totâ prosequente lacrymis, & quod voce non licuit, gemitu detestante. Strabo Cappadox, *Geogr.* XVI. *p. m.* 765. etiam huc respicit, cum Herodem quosdam filiorum ob insidias necasse scribit: Τῶν δ', inquit, υἱῶν, τοὺς μὲν αὐτὸς ἀνεῖλεν, ὡς ἐπιβουλεύσαν-
τας αὐτῷ· τοὺς δὲ τελευτῶν διαδόχους ἀπέλιπε, μερίδας 170
αὐτοῖς ἀποδούς. Hæc *Strabo. Uxores* ipsis adsignatas invenies apud Flavium, *Ant.* XVI. *c.* 2, 7. *Bell. Jud.* 1. *c.* 17.

29. *Glaphyra.*] Filia *Archelai* Regis Cappadocum. Fœmina animi ferox, & litigiosa. Domus claritas ei semper in linguâ fuit: ut quæ genus paternum à *Temenô*; maternum autem à *Dariô filiô Hystaspis*, Rege Persiæ, haberet. Certe cum contumeliose pergeret, & generis jactantiâ non modo *Uxoribus Regis*; sed & *Salomæ* molesta esset, potentiorum in se odiis concitatis, primo marito, & hinc sibi casum fecit. *Joseph. Bell. Jud.* 1. *c.* 17. *Hegesipp. Excid.* 1. *c.* 40. In aliis, ejus Virtus fidesque in Maritum clara fuit: ut quæ & vincula ejus tulit indignissime, & rogata in causâ ejus, liquido testata fuit. *Ant.* XVI. *c.* 16. *Ter* nupsisse referunt Historici. *Primo*, huic *Alexandro Mariammæo*. Post quem, ad patrem cum dote remissa, *Ant.* XVII. *c.* 1. *Bell.*
Jud. 1. *c.* 18. expetita in thorum est à *Jobâ*, (non 171
Tibâ, juxta *Hegesipp. Excid.* 11. *c.* 2.) Rege Libyæ. Quo defuncto, *Archelao*, Judææ Ethnarchæ dedit

dit ſe. Qui ultimus eam tam efflictim deperierat, ut uxore legitimâ *Mariamme*, rejectâ, eam contra Leges duxerit. Ajo: *contra Leges.* quia *Glaphyra* ante ex *Alexandrô Archelai Fratre* prolem habuit. & fratrum uxores, niſi ob ſemen excitandum, *Gen.* XXXVIII. 8. *ſeq.* haud fuerint licitæ. *Levit.* XIIX. 16. *&* XX. 21. Unde hoc facinus, brevi, *Archelao* exilium; *Glaphyræ* citam mortem peperit. Nam *Glaphyra*, ab *Alexandrô*, cujus thorum polluerat, in ſomnio objurgata, & levitatis ſuæ, ac hinc pœnæ monita, *quintô* poſtquam ſomniarat *die*, magno ſuo bono eſt ſublata. Nam in hoc certe *Numen* faverat, quod morte prærepta, mariti triſtes caſus haud incurrerit. *Joſeph. Ant.* XVII. *c.* 15. *Bell. Jud.* II. *c.* 6. *Hegeſipp. loc. cit.* Gorionides, *l.* 5. *c.* 44. ita: *Videbat*, (inquit de Glaphyrâ,) *quaſi ſibi*
172 *aſtaret Alexander primus maritus. Quem cum cuperet amplecti, repulſam paſſa eſt ab eo dicente ſibi: Deſine à me, & noli me tangere. annon erubeſcis me tangere, quæ poſt me nupſiſti Jobab Regi Libyæ? Sed nec hoc ſatis fuit tibi, niſi & maritum acciperes Archelaum fratrem meum: in cujus domum ingreſſa es in confuſionem meam. Et jurans dixit: Non feram opprobrium iſtud, donec ultionem ſumpſero de te*, (mitiora verba habet alter Joſephus, loc. cit.) *& de Archelao fratre meo, qui hanc ſtultitiam tecum egit. Evigilans deinde mulier retulit ſomnium puellis ſuis, vivenſque biduo*, (quinque dies habet Flavius,) *poſt ſomnium ſuum mortua eſt.* Hæc ille.

Cæterum, quis eſt ille *Archelaus*? ſed & *Joba*? quorum in his facta mentio? *Jubas* Hiſtoria *duos* memorat, circa hæc tempora: *Patrem*, & *Filium.* Nomen utrique nunc *Juba*, nunc *Joba*, (poſterior etiam *Gorionidi* loc. cit. *Jobab*) & regnum in *Aphricâ*; ſed diverſâ ſorte. *Prior* fuit filius *Hiem-*
173 *pſalis, Rex Numidiæ.* Dio, *Hiſt. Rom.* XLI. Pompeji partium fideliſſimus contra Cæſarem aſſertor *Vellei. Hiſt.* II. *c.* 53. & valde formidabilis. Ut qui ipſo *Cæſare* fatente, *Legiones* X. *Equitum* XXX. *Levis armaturæ C. millia*, *Elephantos* CCC. ſecum traxerit. *Sueton. l.* I. *c.* 66. Quanquam alii putent numerum, ſtudio auctum à *Cæſare*, ut milites experiretur: Duxiſſe enim LX. *Elephantos*, *Equitum millia* XX. *&* XXX. *peditum.* Appian. II. *Bellor. Civil.* Pro quibus *Hirtius* ponit, III. *Legiones*, XXX. *Elephantos & Numidas infrænes* CCC. Ad extremum, cum *Scipione* victus ad *Thapſum*, caſtriſque exutus, poſt epulas lautiſſimas, cum *Petrejo* ſuarum partium Duce certamine congreſſus, quæſitâ morte periit. *Dio. Hiſt. Rom.* XLIII. confer. Hirt. *in Commentar. hujus Bell.* Plutarch. *in Vit. C. Cæſar.* Paul. Diac. *Hiſtor.* VI. Appianus, *loc. cit.* addit hoc factum in cœnaculo, ſeu ἐπὶ τῇ διαίτῃ. Quod etiam velle videtur Florus, *Hiſtor.* IV. *Jubæ*, inquit,
174 *cum ſeſe recepiſſet in regiam, magnifice epulatus, poſtero die, cum Petrejo fugæ comite, ſuper menſam & pocula interficiendum ſe ei præbuit. Ille & Regi ſufficit, & ſibi: cum interim ſemeſi in medio cibi, & parentalia fercula, regio ſimul, Romanoque ſanguine madebant.* Hæc ille. *Lucanus* autem videtur hunc *Jubam*, *Nothum* facere *Hannibalis Carthaginenſis*, cum obliquum ei ſanguinem attribuit &c. Ita enim ſcribit *Pharſal.* VIII.

Hinc anceps dubii terret ſolertia Mauri.
Namque memor generis Carthaginis impia proles
Imminet Heſperiæ, multuſque in pectore vanô eſt
Hannibal, obliquô maculat qui ſanguine regnum.

Quæ non vane improbant *alii*: quibus *Hiſpanus* poëtari viſus, hoc eſt: fingere. *Pictoribus atque Poëtis &c.* Poſterior *Juba*, prioris filius, Puer à
175 Cæſare in triumphum abductus, Romæ ita crevit ac profecit, ut non modo ſui ſeculi eruditiſſimus; ſed &, ut ludunt vices mortalium, Rex ditiſſimus & potentiſſimus evaſerit. Plutarchus *in Vit. C. Cæſaris*: Τότε καὶ Ἰόβας υἱὸς ὢν ἐκείνου, κομιδῇ νήπιος, ἐν τῷ θριάμβῳ παρήχθη, μακαριωτάτην ἁλοὺς ἅλωσιν, ἐκ βαρβάρων καὶ Νομάδων Ἑλλήνων τοῖς πολυμαθεστάτοις ἐναρίθμιος γενέσθαι συγγραφεῦσιν. Appianus *Bellor civil.* II. *p. m.* 491. inquit: ἔνθα (ſcilicet in triumpho Cæſaris) καὶ Ἰόβα, παῖς Ἰόβας, ὁ συγγραφεὺς, βρέφος ὢν ἔτι, παρήγετο. Cum adoleviſſet, Auguſtus ei, in uxorem datâ Cleopatrâ (Selene) filiâ Anthonii, Ægyptum & regnum patrium deſtinavit. Dio *Hiſt. Rom.* LI. ἥτε Κλεοπάτρα, Ἰόβᾳ τῷ τοῦ Ἰόβου παιδὶ συνῴκισε. Τούτῳ γὰρ ὁ Καῖσαρ τραφέντι τε ἐν Ἰταλίᾳ καὶ συνεστρατευσαμένῳ οἱ, ταύτην τε, (loquitur de Ægy- 176
pto) καὶ τὴν βασιλείαν τὴν πατρῴαν ἔδωκε &c. Sed poſtea tamen mutatâ ſententiâ, (*Ægypto* enim certe non præfuit: nam Ægyptum jam inde à *Divo Auguſto*, Equites Romani obtinebant loco Regum. *Tacit. Hiſtor.* I. *c.* II. & Ægyptus jam inde ut imperio Romano juncta eſt, recta à præfectis. *Ammian. Marcell. l.* 22.) *Auguſtus* ei pro paterno regno, *partem Gætuliæ, & Bocchi Bogudiſque tractum* dedit. Iterum Dio, *Hiſt.* LIV. Τῷ μὲν Ἰούβᾳ τῆς τε Γαιτουλίας τινὰ ἀντὶ τῆς πατρῴας ἀρχῆς, ἐπείπερ ἐς τὸν τῶν Ῥωμαίων κόσμον οἱ πλείους αὐτῶν ἐσεγεγράφατο, καὶ τὰ τοῦ Βόκχου, τοῦ τε Βογούου, ἔδωκε. Pro quibus recte Plinius, *Hiſt. Nat.* V. *c.* I. utramque Mauritaniam ſubſtituit. Hoc eſt Cæſarienſem, atque Tingitanam. *Plin. lib. cit. c.* 2. (poſtea tamen non à *Cajo*; ut *Plin. Hiſt. Nat.* V. *c.* I. ſub quo rebellarat; ſed à *Claudio*, ita bipartitam. *Dio. Hiſt.* LX.) Etiamſi
Strabo *Geogr.* XVII. paterno Jubæ regno dicit Bo- 177
gudis & Bocchi ditionem ſive Mauritaniam adjectam: ut (ſecus quam *Dio*) Juba etiam *Numidiam* tenuiſſet. *Doctrina Jubæ* fuit illuſtriſſima. Plinius *loc. cit.* inquit: *Juba Ptolemæi pater, qui primus utrique Mauritaniæ imperavit, ſtudiorum claritate memorabilior etiam quam regno, ſimilia prodidit de Atlante &c.* Qui & ibi, ſicut *Hiſt. Nat.* XII. *c.* 14. (*confer. l.* XXXVII. *c.* 8. *& Solin. c.* 32. *Ammian. Marcell. Hiſtor.* XXII.) voluminum ejus ad Cajum Auguſti filium meminit. Ut merito Plutarcho, non modo *in Vit. Anthon.* dictus ſit ὁ χαριέστατος τῶν βασιλέων: ſed & *in Vit. Sertor.* πάντων βασιλέων ἱστορικώτατος. Ex *Cleopatrâ* filium habuit *Ptolomæum*, (Strab. *Geogr.* XVII.) quem in Regnô ſuccedentem, *Cajus* perfide ad ſe pellectum interfecit. Suetonius, *lib.* IV. *c.* 26. *Leve ac frigidum ſit his addere, quô propinquos, amicoſque pactô,* [Cajus] *tractaverit. Ptolemæum Regis Jubæ filium conſobrinum ſuum, erat e-*
nim & is M. Anthonii ex Selenâ filiâ nepos, [Cleo- 178
patra, filiæ ſuæ ex Anthonio, σελήνης dederat ἐπίκλησιν. *Plutarch. in Vit. Anthon. Dio Hiſt.* 51. Atque hinc eſt, quod quam *Dio* & *Plutarchus*, vocant *Cleopatram*; *Tranquillus*, & *Euſeb. Chronic. p.* 42. *& Græc. Scaliger. p.* 60. *Selenam* nominent,] *& inprimis ipſum Macronem* &c. *quibus omnibus cruenta mors perſoluta eſt.* Conſentit Dio *Hiſtor. Rom.* LIX. & cauſam addit. Nempe quod *Cajus* opibus ejus inhiarit: Γάϊος inquit ἐν τούτῳ τόν τε Πτολεμαῖον, τὸν τοῦ Ἰόβα παῖδα, μεταπέμψας, καὶ μαθὼν ὅτι πλουτεῖ, ἀπέκτεινε. Seneca, *De Tranquillit. c.* XI. paulo obſcurius: *Ptolemæum*, inquit, *Regem Aphricæ, Mithridatem Armeniæ, inter Cajanas cuſtodias*, (in carcere apud Cajum) *vidimus. Alter in exilium miſſus eſt; alter ut meliore fide mitteretur optabat.* Scilicet recte conjicit Lipſius, *in not. ad Tacit. Annal.* IV. *c.* 7. *p. m.* 106. hinc intelligi, *Cajum* primo
Ptolemæum dimiſiſſe: & poſtea eum ſub viâ fide 179
violatâ occidiſſe. Propterea enim ut meliore fide, (ſeu domum, ſeu in exilium) mitteretur, hic optaverat. Scelus ulciſci voluit *Ædemon*; de quô Plinius, *Hiſt. Nat.* V. *c.* I. *Romana arma, primum Claudiô Principe in Mauritaniâ bellavere: Ptolemæum Regem à C. Cæſare interemptum ulciſcente Libertô Ædemone, refugientibuſque Barbaris ventum conſtat ad montem Atlantem.* Ex quibus conſtat, errare *Aurel. Victor.* cum *Ptolemæum* præterit: *à me-*

meridie, inquit, *Mauri accessere provinciis; demptis Regibus post Jubam &c.* Sed redeo ad *Glaphyram*: cujus causâ hæc διέκβασις instituta. Nam si quis quærit, *utri Jubarum* ea nupserit? omnes quasi in re certâ conclamabunt: *juniori.* Ego vero etiam *neutri.* Nam *Juba* cui *Glaphyra* nupsit, prius decessit, quam hanc duxit *Archelaus.* Μεταστάντος seu τελευτήσαντος Λιβύος &c. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 15. *Bell. Jud.* II. *c.* 6. Recte vero, inquit Salianus, *An-*
180 *nal. Tom.* VI. *ad Ann. ...br.* 6. *p.m.* 813. *Videtur Juba eò prælió, quó Gætuli superiores fuerant*, (vide Dion. Histor. LV.) *occidisse: nam hoc tempore mortuum fuisse, & ejus uxorem Glaphyram Regis Cappadociæ Archelai filiam, ad Patrem reversam, & tertiis nuptiis ab Archelaô Judææ Ethnarcha ductam auctor est Josephus.* Id vero oppido falsum & insulsum est. Etenim, quô annó *Archelaus* Dioni *Histor.* LV. dicitur relegatus ab Augustô, nempe Coss. *Lepidó & Arruntió*, (quam vere explicamus alibi,) dicitur etiam *Juba* vixisse, & bellum cum *Gætulis*, subditis, habuisse. *Dio loc. cit.* Quomodo ergo *Archelaus* hujus viduam ante exilium potuit ducere? Imo vero *Juba ille* vixit sub *Tiberiô*, & tum primum diem suum obiit. Testis Strabo *Geograph.* VI. νυνὶ δ', inquit, εἰς Ἰούβαν περιέστηκεν ἥ τε Μαυρουσία, καὶ πολλὰ μέρη τῆς ἄλλης Λιβύης, διὰ τὴν εἰς ῥωμαίους εὔνοιάν τε καὶ φιλίαν. *Nunc Mauritaniam aliasque multas par-*
181 *tes Aphricæ, Juba obtinet, ob studium in Romanos & amicitiam hoc consecutus.* Scripsit autem illa sub Tiberiô. nam paulo post: οὐδέποτε, inquit, γοῦν εὐπορῆσαι τοσαύτης εἰρήνης καὶ ἀφθονίας ἀγαθῶν ὑπῆρξε ῥωμαίοις καὶ τοῖς συμμάχοις αὐτῶν, ὅσην καῖσάρ τε ὁ σεβαστὸς παρέσχεν, ἀφ' οὗ παρέλαβε τὴν ἐξουσίαν αὐτοτελῆ, καὶ νῦν ὁ διαδεξάμενος υἱὸς ἐκεῖνον παρέχει Τιβέριος, κανόνα τῆς διοικήσεως καὶ τῶν προσαγμάτων ποιούμενος ἐκεῖνον· καὶ αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ Γερμανικός τε καὶ Δροῦσος ὑπουργοῦντες τῷ πατρί. *Nequaquam igitur Romanis & eorum sociis tanta pax omniumque bonorum abundantia potuisset obtingere, quantam & Cæsar Augustus præbuit, postquam ad eum solum summa rerum est delata: & nunc præstat filius ejus & successor Tiberius; sicut & ipsum imitantur patris administri filii, Germanicus*
182 *& Drusus.* Videtur autem ea scripsisse *circa quintum Tiberii.* Nam *Geogr.* IV. ita de Noricis, Tauciscis, & aliis Inalpinis gentibus: πάντας δ' ἔπαυσε, inquit, τῶν ἀνέδην καταδρομῶν Τιβέριος καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δροῦσος θερείᾳ μιᾷ, ὥσθ' ἤδη τρίτον καὶ τριακοστὸν ἔτος ἐστὶν, ἐξ οὗ καθ' ἡσυχίαν ὄντες ἀποδιδόασι τοὺς φόρους. *Horum omnium crebris incursionibus finem imposuit Tiberius, & ejus frater Drusus, unicâ æstate; & nunc agitur annus tertius supra tricesimum, ex quô quiescentes tributum legitime persolvunt.* Id quod convenit *anno quinto Tiberii*: Consulatui scilicet *Junii Silani*, & *Norbani Flacci*: qui erat *trigesimus tertius* à Coss. *Drusi Libonis* & *Calpurnii Pisonis*; ad quorum tempus ea Tiberii & Drusi gesta in Noricis refert Dio, *Hist.* LIV. Probat & Tacitus, *Jubam hunc* tum exstitisse. Nam censis Imperii opibus sub Tiberiô, *Mauros Juba Rex acceperat, donum populi Romani: cætera Aphrica per duas legiones pari-*
183 *que numeró Ægyptus &c.* Annal. IV. c. 5. Qui etiam probat sub *Tiberio* eum decessisse, dum *Annal.* IV. *c.* 23, 24, 26. asserit, filium *Ptolemæum* tum regnasse, & ob societatem fidemque contra *Tacfarinatem*, à Senatu accepisse *scipionem eburneum, & togam pictam: antiqua Patrum munera &c.* Et quô tempore *Strabo* opus suum Geographicum absolvit, (nempe sub *Tiberiô*, ut constat ex Ptolemæô;) paulo ante *Juba* expiraverat. Ait enim *Geogr.* XVII. Ἰούβας μὲν οὖν νεωστὶ ἐτελεύτα τὸν βίον. διαδέδεκται δὲ τὴν ἀρχὴν υἱὸς Πτολεμαῖος γεγονὼς ἐξ Ἀντωνίου θυγατρὸς καὶ Κλεοπάτρας. Et mox: τὴν χώραν μετὰ Σύφακα κατέσχε Μασανάσσης, εἶτα Μικίψας, εἶτα καὶ οἱ ἐκεῖνον διαδεξάμενοι. καθ' ἡμᾶς δὲ Ἰούβας ὁ πατὴρ τοῦ νεωστὶ τελευτήσαντος Ἰούβα. Vixit itaque *Juba* sub *Tiberiô.* Sed & fortiter hoc stringit *Salianum*, quod *Ptolemæus* 184
Jubæ filius, cum ultimum defecisset *Tacfarinas*, adhuc in juventâ fuerit. Tacitus *Annal.* IV. *c.* 23. inquit: *Jamque tres laureatæ in urbe statuæ, & adhuc raptabat Africam Tacfarinas; auctus Maurorum auxiliis, qui Ptolemaô Jubæ filió juventâ incurioso, libertos Regios, & servilia imperia belló mutaverant.* Colligantur jam anni, quibus *Selena* uxor Jubæ, post partum *Ptolemæi* vixit; & quibus *Glaphyra* in thoro *Jubæ* fuit post *Selenam*; & hinc domum rediit, & nupsit *Archelao.* Addantur etiam anni à morte *Glaphyræ* sub *Augustô*, ad motus ultimos Tacfarinatis sub *Tiberio* &c. An *Ptolemæum in juventâ* colliges? Nihil minus. Fuit tamen *in juventâ.* Quid hoc ergo rei est? Dicam: *Glaphyra* Jubæ illi nunquam nupsit: cum, ut dictum, *Juba* Jubæ filius, adhuc vixit sub *Tiberio*: & sic ante sub *Augustô* non decessit, aut tum *Glaphyra* viduam *Archelao* nondum exuli reliquit. Itaque falsa ἐγχείρησις *Saliani*, quod *Juba* à Gætulis [sub *Augusto*] 185
interfectus sit. In quem errorem *Gelenius* ipsum aut induxit, aut inducere potuit. Nam cum Flavius, *Ant.* XVII. *c.* 15. Jubam Glaphyræ, vocat Regem τῶν λιβύων, audacter *Gelenius* vertit & interpretatur: *Regem Mauritaniæ.* Cum tamen *Mauritania*, nunquam dicta fuit *Libya.* Nam *Libya* in Authoribus vel accepta invenitur pro *totâ Africâ*; vel *in specie* usurpata pro *Carthaginensi*, *Cyrenaicâ*, *Tripolitanâ*, atque *Mareoti*: quarum nulla fuit *Mauritania.* *Africa major* seu *tota*, in genere dicta fuit *Libya*, tum *Ciceroni*, I. *de natur. Deor.* 141. vastitas Libyæ &c. tum Straboni, *Geogr.* II. *p. m.* 67. μνησθεὶς τῶν περιπλεῦσαι λεγομένων τὴν λιβύην. item: νέμεται δ' ἔθνη τὴν λιβύην τὰ πλεῖστα ἄγνωστα: tum Plinio, *Hist.* V. *in titul.* Africam Græci Libyam appellavere, qua mare ante eam Libycum incipiens, Ægyptó finitur. Quo contendo *etymon*: quatenus
Libya vel sit quasi λείπουσα τοῦ ὕειν. juxta *Varron.* [un- 186
de fortean Lucano, *Pharsal.* I. dicta sitiens,] vel sit dicta quod inde Libs flet, id est: Africus. *Isidor.* XIV. *c.* 5. imo vero, ab antiquâ voce λίβυς; quæ, [ut μαυρὸς] *nigrum* denotat. Nam ut *Galathia* ἀπὸ τοῦ γάλακτος, *candidó*; ita certe *Libyes* à *nigró.* Qui *Libyam* deducunt, seu à *Libyâ* Epaphi filiâ, illic regnum quæ condidit. *Isidor. loc. cit.* seu à *Liby* quodam, filiô Mesræi; quasi prius dicta fuit *Phute. Joseph. Ant.* I. *c.* 7. sicut postea *Aphrica*, ab *Ophre*; *Joseph. Ant.* I. *c.* 16. nihil moror. Pro *Africâ Carthaginensi*, seu *minore*, aut *Proconsulari*, [sitâ inter promontorium candidum & Mercurii, & divisâ in provincias, veterem & novam, fossâ discretas, *Plin. Hist.* V. *c.* 4.] *Libyam* accipit illud Virgilii, *Æneid.* II. Libyæ defixit lumina regnis &c. & *Æneid.* IV. littus arenosum Libyæ &c. prout in hac etiam *Libyphœnices. Strab. Geogr.* XVII. *Plin. loc. prox.* & Libyam ad corpus totius reipublicæ
jugens, Gelimerem Regem, opesque Carthaginis, 187
in urbe regiâ, Principi obtulit. *Jornand. de regnor. successf.* De *Libyâ Cyrenaicâ* seu *Pentapolitanâ*, plurimi. In Pentapoli Libyâ, (inquit *Ammianus Hist.* XXII) Cyrene posita est, urbs antiqua &c. Cyrenes, (inquit *Sext. Ruf. in Breviar.* cui consonant *Jornand. loc. cit. Paul. Diacon. Hist.* VI.) cum civitatibus Libyæ Pentapolis, Ptolemæi antiquioris liberalitate accepimus: Libyam supremi Apionis Regis benefició sumus adsequuti. Hinc Φυκοῦς, (urbs seu promontorium Cyrenaicæ *Plin. Hist.* V. *c.* 5.) πόλις τῆς λιβύης. *Stephan de urbib.* *Libyam Tripolitanam*, inter duas Syrtes, (de quibus operose *Strabo*, *Geogr.* XVII.) discas licet ex Salmasió, *Exercit. in Solin. c.* 27. *p. m.* 319. authoritate *Eusebii*: cui *Libya* aliqua, dicitur π... μέχρις ...κρᾶς σύρτεως. Denique: *Libyam Mareotin* habet Plinius, *Hist.* V. *c.* 6. cum sic inquit: *Ea quæ sequitur*
regio, Libya Mareotis appellatur; Ægypto contermi- 188
na.

na. Ammianus Marcellinus, *Hist.* XXII. vocat *siccam*; & Ægypti veteris partem facit, *Tres*, inquit, *provincias Ægyptus fertur habuisse temporibus priscis; Ægyptum ipsam, & Thebaidem, & Libyam: quibus duas adjecit posteritas, ab Ægypto Augustamnicam, & Pentapolim à Libyâ sejunctè disparatam.* Ut cum *Libya* hæc *Marcotis*, Cyrenaicam attigit, non immerito, *Act.* II. 10. λιβύη κατὰ Κυρήνην dicta sit. Finis ei ad Canopitanum Nili ostium; seu ad *Canopum*, oppidum Ægypti. *Solin. Polyhist. c.* 31. Nam hunc tractus circa *Canopum*, *terra Libya* appellata. *Tacit. Annal.* II. *c.* 60. & Judæi in ea loca delati, *novissima Libyæ* insedisse memorantur. *Tacit. Hist.* V. *c.* 2. Et hæc hactenus de *Libyâ*: ne fidant Teucri: *Libyam posse verti per Mauritaniam. Juba* ergo maritus Glaphyræ, fuit Rex *Libyæ*, & non *Mauritaniæ*. Sed cujus *Libyæ?* certe non quæ *Romanis* paruit; scilicet *Carthaginensis*, *Cyrenaicæ*,
189 aut *Tripolitanæ:* in quibus partibus nullus *Juba* potest ostendi, qui *sub Augusto* desiit. Fuit itaque, (nam quid aliud restat?) *Libyæ Rex*, *Mareotis*, aut *Libyægyptiorum*, supra Gætulos. *Plin. Hist.* V. *c.* 7. Romanis Scriptoribus haud dubie incognitus, quod nihil ipsi seu amicitiæ seu inimicitiæ cum Romanô Populô intercesserit. *Strabonis* certe ætate, pleræque gentes *Libyæ*, incognitæ. *Strab. Geogr.* II. & *Plinii* tempore, primus *Suetonius Paulinus*, consul, Atlantem transgressus. *Plin. Hist.* V. *c.* I. totumque regnum Romanorum in Africâ, in has *sex provincias* redactum: *Proconsularem*, *Numidiam*, *Byzacium*, *Tripolin*, & *Mauritanias duas*, *Sitifensem & Cæsarcensem.* Sex. Ruf. *in Breviar.* ad quas *Libya Marcotis* haud pertinuit. Ut cum *Agrippa Minor*, apud Josephum *Bell. Jud.* II. *c.* 16. asserat, quod Romani τὴν τρίτην τῆς οἰκουμένης μοῖραν ὅλην ἐχειρώσαντο, hyperbolâ more Oratorum, usus sit. *Libya* autem *Marcotis*, cum tres habuit gentes;
190 *Marmaridas*, *Adyrmachidas*, & *Marcotas*: & tot *Atlantes*, *Ægipanes*, *Blemmyæ &c.* in Æthiopiis. *Plin. Hist.* V. *c.* 7. quibus ni fallor, mixti *Libyes: arg.* Solin. *Polyhist. c.* 30. verisimile est eas aut omnes aut singulas, æque suos habuisse Reges, ac gentem illic modicam *Garamantum. Tacit. Annal.* IV. *c.* 23, 26. Inter quos Reges, *Jubam Glaphyræ* tutius assumere, quam ad *Jubam Maurum* recurrere, & absurdâ ratione *Glaphyram* χηρεύσαν post eum velle fingere, quæ haud quaquam ei supervixit. Ut hunc *tertium*, id est: *Glaphyræ Jubam*, unus nobis *Flavius* detexerit: & Lydyat, *in emend. temp. hujusque explic. c.* 3. *p. m.* 29, 48. frustra hinc quærat fabulæ præsidium, quod initium regni Herodis sumendum sit *novem annos* serius quam *Josepho:* hoc est: *à victoriâ ad Actium.*

De *Archelao* etiam, patre *Glaphyræ*, pauca adspergenda sunt. Is ejecto *Ariarathe*, Cappadociæ ab *Anthonio Triumv.* præfectus fuit: Genus ei pa-
191 ternum descendit ab *Archelais*, (celeberrimus fuit *Archelaus Dux Mithridatis*, tribus præliis à *Sullâ* profligatus. *Eutrop. Histor. l.* 5.) Mater ei fuit scortum *Glaphyra*. Dio *Hist. Rom.* XLIX. familiam Regiam sanguine non attingens. *Strab. Geogr.* XII. in *Bello Actiaco*, cum ipse ut alii Asiæ Reguli pro *Anthonio* stetissent, *Augustus* victor omnes ad modicum redegit, & dejecit, præter hunc *Archelaum*, & *Amyntam.* Dio *Hist.* LI. Et *Archelao* quidem ita favit, ut pristino ejus regno adjecerit loca quædam maritima *Ciliciæ*; & *Minorem Armeniam* post *Medum* ei demandarit. Dio *Histor.* LIV. Cæterum, quam indigne & perfide postea eum *Tiberius* tractaverit, refert Tacitus, *Annal.* II. *c.* 42. *Rex Archelaus*, inquit, *quinquagesimum annum Cappadociâ potiebatur: invisus Tiberio, quod eum Rhodi agentem nullo officio coluisset. Nec id Archelaus per superbiam omiserat; sed ab intimis Augusti monitus: quia florente*
192 *C. Cæsare, missoque ad res Orientis, intuta Tiberii* *amicitia credebatur. Ut versû Cæsarum sobole imperium adeptus est, elicit Archelaum, matris* (Liviæ) *literis; quæ non dissimulatis filii offensionibus, clementiam offerebat, si ad precandum veniret: ille ignarus doli, vel si intelligere crederetur, vim metuens, in urbem properat: exceptusque immiti à Principe, & mox accusatus in Senatu, non ob crimina, quæ fingebantur; sed angore, simul fessus senio, & quia Regibus æqua, nedum infima insolita sunt, finem vitæ sponte an fato implevit. Regnum in Provinciam redactum &c.* addit *Annal.* II. *c.* 56. *Cappadoces in formam provinciæ redacti, Q. Veranium Legatum accepere; & quædam ex Regiis tributis deminuta, quo mitius Romanum imperium speraretur.* Eadem fere, paucis additis, resumit Dio *Histor.* LVII. & ex eo Xiphilinus, *in Tiber: Archelaum*, ait, *infensus ei quod cum olim sibi is supplicasset, suoque patrocinio accusatus ab incolis usus fuisset, Rhodi se neglexisset; at Cajum in Asiam venientem officiose coluisset, insimulatum quasi novis rebus studeret, evocavit Romam, & Senatus* 193
judicio tradidit hominem, non senectute modo extremâ; sed Podagrâ etiam vehementi confectum, & delirare creditum. Et quidem aliquando mente vere fuerat alienatus, ut tutor regno ejus ab Augusto datus fuerit. Nunc vero satis sanus, impotem se animi simulabat: saltem in hoc præsidium salutis quærens. Neque evitasset mortem, nisi quis falsum protulisset testimonium: Dixisse Archelaum, quod domum reversus ostensurus esset Tiberio, quales sibi nervi essent. Id risum excitavit, & Tiberium à necandô eô retraxit: postquam ille non modo non stare, sed ne quidem sedere potuerit. Ut lecticâ contectâ in curiam illatus fuerit; prospectansque ex eâ pauca disseruerit. Archelaus tum evitatô periculô nihilominus paulo post obiit. Atque inde Cappadocia quoque Romani juris facta, & Equiti regenda data. Hæc illi. Summatim autem per scelus eum à Tiberiô oppressum referunt, Sext. Aurel. *Epit. in Tiber.* Suidas, *in Vit. Cæsar.* Euseb. *Chronic. in Tiber. p.* 42. 137. & *alii:* adduntque Eutro- 194
pius, *Breviar. l.* 7. & Jornand. *de regnor. & temp. success. p. m.* 645. eum moriturum Romanis regnum legasse: quod illô titulô in Provinciam acceptum; & urbs ejus *Mazaca*, dicta *Cæsarea.* Quanquam falso Jornandes *loc. cit.* ea gesta asserat sub *Claudiô.* Videtur certe fuisse eruditus. Nam Plinius, *Hist. Natur.* XXXVII. *c.* 3. scribit: *nasci & in Indiâ* (Succinum,) *certum est. Archelaus, qui regnavit in Cappadociâ, cortice inhærente tradit advehi rude, polirique adipe Suis lactentis incoctum.* Qui & *l. eod. c.* 8. Scriptoris hujus meminit. Atque hæc obiter de Patre *Glaphyræ.* Mirari vero prius liceat, quam hinc abeo, *Saliani* supercilium. Nam cum Clariss. *Casaubonus*, iis Suetonii, *l.* 3. *c.* 8. verbis: *Civilium officiorum rudimentis*, (loquitur de Tiberiô) *Regem Archelaum, Trallianos, & Thessalos, variâ quoque de causâ, Augustô cognoscente defendit*, inter notas adscribit: *Meminit Dio obiter l.* LVII. Salianus, *Annal. in Scholiis ad Ann. Chr.* 3. *n.* 7. ut os est, & pru- 195
ritus non vulgaris contradicendi, audet in hunc modum obstrepere: *Male*, inquit, *ibi Casaubonus Archelaum Cappadocem non Judæum interpretatur: de quô Dio, l.* 57. *Cujus omnis accusatio ac judicium Tiberiô jam imperante confectum est.* Hactenus ille: certe frigide. Nam cum Dio, *Hist.* LVII. *supra allegat.* expresse dixerit: *Archelaum à Subditis accusatum Tiberii patrociniô usum, & hinc, cum Tiberium Rhodi negligeret, ingratum judicatum &c.* quomodo potest plenius aliquid loqui pro *Casaubonô*, aut docere *Salianum:* Quod scilicet, *non omnis Archelai Cappadocis accusatio & judicium, Tiberiô jam imperante confectum sit:* quandoquidem aliud judicium præcessit, *in quô Archelaus accusatus à Subditis, Tiberium, imperante Augustô*, (antequam scilicet Tiberius Rhodum quasi in exilium ivisset; *Dio loc. cit.* & LV. *Sueton.* III. *c.* 13.) *habuit patronum?* ut *Je-*

Jesuita etiam in aëre piscetur, cum *in Annal. ad*
196 *Ann. Chr.* 3. *n.* 7. huic fragili fundamento super-
struit *biennalem Christi moram in Ægyptô*. Quasi *ad*
Annum Christi 2. Tiberius in causâ *Archelai Judæi*,
nondum ex septennali suâ peregrinatione, (mansione
in Rhodô, *Vellej. l.* 2.) *Romam rediisset*. Nam un-
de probabitur Tiberium *Archelao Judæo* fuisse pa-
trocinatum? Scilicet quod sic referat Suetonius,
l. 3. *c.* 8. *alleg.* Id vero demum est in circulum ire,
& κοκκύζειν. Nam adhuc certe est in quæstione:
Utrum *Archelaum Cappadocem*, an *Judæum*, Sue-
tonius intelligat? Nobis certum *prius*, non *poste-
rius*. Quando nunquam probari potest *Archelaum
Judæum* defensum à Tiberiô: (in judiciô hujus ob
contentionem fratrum de herciscundô mortui Pa-
tris regnô aderat *Cajus* Augusti ex filiâ nepos. *Jo-
seph. Ant.* XVII. *c.* 11. *Bell. Jud.* 11. *c.* 1. frustra à Ly-
dyat *in explicat. emend. temp. c.* 14. *p. m.* 169. 171.
transformatus in *Agrippam posthumum*; non *Tibe-
rius*:) potest autem probari *Archelaum Cappado-*
197 *cem* defensum. Sicut supra. Addo: *Archelaus Sue-
tonii*, fuit *Rex*; (Regem Archelaum inquit &c.) &
sic etiam *Cappadox*, non *Judæus*: cum *hic* nunquam
Rex, sed *Ethnarcha* fuit. Obiter etiam Doctiss.
Freinshemius, *in Indic. ad Tacit. Bernegger.* admo-
nendus est; cum *Archelaum*, cui nepos Rex Arme-
niæ *Tigranes*, *Tacit. Annal.* XIV. *c.* 26. alium putat
ab hoc nostrô *Archelaô*, & de quô *Tacitus Annal.* II.
c. 42. Id quod *Num.* 66. hujus refutatur.

30. *Aristobulus.*] Vide *Num.* 28. de *Alexandrô*.

31. *Filius Anonymus.*] Romæ in studiis mortuus.
Joseph. Bell. Jud. 1. *c.* 17. confer *Ant.* XIV. *c.* 21. De
quô plura si quæris, Asini (ut dicunt,) vellus
quæres. Nam falso Serarius, *Opusc. in Herod. c.* 19.
p. m. 241. de hoc Anonymô: *Videtur*, inquit, *esse
ille, qui l.* 1. *capt. c.* 18. ἡρώδης *vocatur. Nam & hoc
testatur Gorionides, l.* 5. *c.* 32. Similes habent labra
lactucas. Nam quid sibi ille *Pseudogorionides*? To-
198 tô *Capite* 18. ἁλώσ. nullius alius *Herodis* exstat men-
tio, quam cui mater *Mariamme Simonis*, & πρὸς
μητρὸς πάππος ἀρχιερεύς. Ut oculi *Serario* caligent
in meridie: Quamdiu *Mariamme Simonis*, non est
Mariamme Hircani; aut hujus pater *Alexander*,
Ἀρχιερεύς. In transcursu notandus error *Ruffino-Ge-
lenii*: Qui ad ἁλώσ. 1. *c.* 17. ε΄ τέκνων Herodis ἐκ μα-
ριάμμης, exponit: *Quinque filiorum &c.* cum *tres*
tantum *filii* fuerint. Nam *duæ* erant *filiæ*.

32. 33. *Salampsio: Cypros.*] Pheroræ utramque
desponsatam diximus *Num.* 17. Unde hîc parci es-
se possumus: cum ibi etiam, quibus deinde nupse-
rint, notatum. *Cyprus*, (quod nomen in Aviâ,
Tzemach David *part.* 1. *millenar.* 4. *ad Ann.* 697.
exprimit per *Kiphron. Gorionides autem l.* 4. *c.* 17.
per *Kiparon: Eusebius, Nicephorus, Cedrenus, Georg.
Syncellus, Tzetzes, &c.* per *Cyprinen*, aut *Cyprin.*)
sine liberis decessit. Quin imo, inquit Cappellus,
199 *Hist. Apostol. & Judaic. p. m.* 85. *Cyprus* ex *Antipa-
trô Salomes*, genuit *Cyprum* uxorem *Alexæ Selcii*:
ex quibus etiam alia *Cypros*. Id vero nos negamus.
Flavius inquit, *Ant.* XIIX. *c.* 7. Τοῦτο μὲν δὴ τὸ φα-
σαήλου καὶ σαμψιοῦς, (lege σαλαμψιοῦς, ut ante in *hoc
Capite*,) ἐστι γένος. Κύπρῳ δ' ἐξ ἀντιπάτρου θυγάτηρ
γίνεται κύπρος, καὶ αὐτὴν ἀλεξᾶς σέλκιος γαμεῖ τοῦ ἀλεξᾶ.
Καὶ αὐτῆς θυγάτηρ ἦν κύπρος. ἡρώδην δὲ καὶ ἀλέξανδρος,
οὓς ἀδελφοὺς ἔφην ἀντιπάτρου, ἄτεκνοι τελευτῶσιν. Ubi
certe *Josephus* memorat *Cypro* natam filiam *Cyprum*
ex *Antipatro* &c. (quod fugaci oculô perlustratum
à *Capellô*, nec cum textu collatum eum seduxit.)
Sed quô *Antipatrô*? Subnectit *Flavius*: Cui ἀδελ-
φοὶ ἡρώδης & ἀλέξανδρος. Is certe jam non est *An-
tipater filius Salomes*, prout sustinet *Cappellus*; (cui
scilicet *tales fratres* nunquam fuerant,) Sed *Anti-*
200 *pater filius Phasaëli junioris*. Nam ita *Josephus* an-
te in *hoc Capite*: φασαήλῳ μὲν ἐκ σαλαμψιοῦς γίνονται
ε΄ παῖδες, ἀντίπατρος, ἡρώδης, ἀλέξανδρος, θυγατέ-
ρες τε ἀλέξανδρα καὶ κύπρος &c. *Serarius* etiam *O-
pusc. Tom.* 1. *de Herod. c.* 20. Cypro huic *Liberos*
tribuit; sed ex aliô *Antipatro*: nempe filiô *Pha-
saëli*. Id quod confutatum vide sis ad *Num.* 52.

32. *Herodes*, seu *Philippus.*] *Herodis* nomen varie
redditum. *Herodos* dicitur in Thalmud, Juchasin &c.
Gorionidi *l.* 5. *Erodus: Hiraudes*, Syriaco in Matth.
22. Appiano in Parth. ὀρόδης. Sonat, *pellis gloria: pel-
libus glorians: mons gloriæ & arrogantiæ &c. Hor* enim
est pellis; *Har*, mons; *Hod*, gloria, robur &c. Isido-
rus, *l.* 7. *c.* 16. exponit: *pelliceum gloriosum. Herodes
plures* in *Parthiâ*, *Syriâ*, & *Atticâ*; recensetur à Jo-
seph. *Ant.* XIIX. *c.* 3. Plutarch. *in Vit. Anthon.* Philo-
strat. *l.* 1. *Vit. Sophistar. p.* 536. 594. & *l.* 11. *p. m.* 545.
seq. Trebell. *l. de* 30. *Tyrann.* 14, 15. Appian. *in Syria.* 201
p. 83. *Parth.* 92. Justin. *l.* 42. Gell. *l.* 1. *Noct. c.* 2.
Sed & in *Italiâ*. *Herodes* enim aliquis Consul cum
Torquatô II. sub Anthoninô Pio. per *Aurel. Cassio-
dor. in Chronic.* Quo magis admiror illud Salma-
sii, *ad consecrat. Templ. in Triop. p. m.* 11. *Herodes
nomen Romanum non est. Græculum igitur oportet es-
se &c.* Quasi primo non esset *Romanum*: aut si non
esset, ideo foret *Græculum*. In *Palæstinâ* certe plu-
rimi *Herodes*. Ut constat ex *Flavii omnibus Scri-
ptis*; *Eusebio*, & *aliis*. Ubi saltem *Herodes* non fuit
quasi ἥρας, hoc est: *Junonis plenus*. (ut deducit
Martinius *in Lexic. voc. Herod.*) cum non constet,
quô pactô id à Græcis huc transierit: & domesti-
ca alia origo suppetat. Cæterum, ad institutum.
Herodem, (Nobis etiam *Philippum*,) post *Antipa-
trum* testamento Herodis successorem scriptum, &
iterum *culpâ matris* abjectum, ante ad *Num.* 10.
ostensum fuit. Postquam autem Josephus *Ant.* XIIX. 202
c. 7. Uxorem ei tribuit *Herodiadem*, *duæ* graves
ortæ *controversiæ* sunt. Primo, *an talis Herodes ex-
stiterit*? Et deinde, si exstiterit, *an Herodias ei nu-
pta*? Baronius, *Annal. ad Ann. Chr.* 31. *n.* 48. scri-
bit: *mirum videri, unde novus iste Herodes emerse-
rit*; (quasi eum Josephus confinxisset,) *cujus nec
in Testamentô Patris, nec in divisione regni ab Augusto
ulla ratio habita fuit.* Sed *Baronii* admirationis af-
fectui longe prævalet authoritas *Josephi*. Ut qui
stirpe Regiâ ortus, quomodo procul habuit men-
tiri, *Ant.* XVI. *c.* 11. & XX. *c.* 9. σκόπον sibi προθέ-
μενος τὴν ἀλήθειαν. *Ant.* XX. *c.* 5. *Confer & Præfa-
tion. Nostr.* ita pluribus unô locis, claram hujus
mentionem injicit, traditque eum non modo *He-
rodi* natum & vixisse; sed & sponsam, *Ant.* XVII.
c. 1. *Bell. Jud.* 1. *c.* 18. *Hegesipp. Excid.* 1. *c.* 42. quin
Uxorem, *Ant.* XIIX. *c.* 7. accepisse: In Successorem
etiam ab Herode cooptatum, *Ant.* XVII. *c.* 4, 6. *Bell.
loc. cit.* Et patri (nempe quô exstinctô Uxorem 203
ei Antipas abstulit, *Ant.* XIIX. *c.* 7.) etiam super-
vixisse. Ut minus opus sit mirari, *unde hic Hero-
des venerit*, quam quod *Baronius*, tot librorum Cu-
stos, *conjurationem*, ob quam Herodis hujus non
est habita ratio, *Ant.* XVII. *c.* 6. *Bell. Jud.* 1. *c.* 18, 19.
Hegesipp. 1. *c.* 43. (unum certe ex nobilissimis regni
Herodis casibus) *aut* non legerit, *aut* non retinue-
rit. Crimen itaque *matris* hujus Herodis *Mariam-
mes* fecit, quod illius *ad Regnum*, neque à *Patre*,
neque ab *Augusto*, (ut qui testamentum Patris, ni-
si in *Regni titulo* nefas duxit immutare, *Ant.* XVII.
c. 11, 13.) ratio non est habita. Sine dubio tamen
ratio ejus habita fuit in *privato patrimonio*: Cum
Josephus *Ant.* XVII. *c.* 13. scribat; *Augustum* quin-
genta & mille talenta sibi ab Herode legata (πεν-
τακόσια, male vertuntur, *quinquaginta*. ἁλώσ. 1. *c.* 20.
Hegesipp. Excid. 1. *c.* 45.) inter *filios ejus* divisisse.
In quorum numero, *hunc Herodem* fuisse, quam 204
non fuisse probabilius est. Sed hoc crimen modi-
cum. Nam quod alterum attinet, & quod *Fla-
vius* ei uxorem dicit fuisse *Herodiadem*, omnes
commoventur. Quasi hoc esset σφάλμα insanabi-
le; & non modo contra Hegesippum, *Excid. Hie-*

rosol. II. *c.* 5. Sed & contra sacram literam. consonare enim *tres Euangelistas*, *Matthæum*, XIV. 3. *Marcum*, VI. 17. *&* *Lucam* III. 19. Quod *Herodias* fuerit uxor *Philippi*. Ita *Magdeburgens. Cent.* I. *l.* I. *c.* 3. *p. m.* 16. *Baron. loc. cit. Salian. Annal. ad Ann. Chr.* 27. *n.* 7. *Casaubon. Exerc.* XIII. *p. m.* 282. *&c.* Sed pace dixerim: *Gravissimi Scriptoris*, tot in rem hanc clara testimonia, circumstantiis toties repetitis, & Codicum consensu fulta, insuper haberi aut damnari res non patitur. Quomodo enim verisimile est eum, qui in Vitâ *hujus Herodis* & *Philippi*, tam non pauca alia meminerat, non scivisse rem è trivio; Scilicet: *quæ his fuerant Uxores?*
205 Nomina certe tam illustria & Principum, qui hæc aut egerunt aut passi sunt, in plebe per se rumorum avidâ, maxime quando Leges fœdantur, haud ignota esse potuerunt. Ut *Author in rerum luce positus*, multo minus sic nequiverit hæc ignorare, ut filiam *Salomen*, pro matre *Herodiade*; adhæc *privatum* pro *Tetrarchâ* subderet. Imo vero, illi ipsi *libri*, quibus ea scripserat *Josephus*, non modo à *Judæorum Doctissimis*; sed & *Rege Agrippâ* comprobati sunt. *Joseph. in Vitâ suâ*, *&* I. *contr. Apion.* ut tot & tam claros oculos, si quod fuisset mendum, rei maxime novissimæ, haud effugisset. οὗτοι μὲν οὖν ἅπαντες, inquit *Flavius contr. Apion.*, ἐμαρτύρησαν, ὅτι τῆς ἀληθείας προὔστην ἐπιμελῶς, οὐκ ἂν ὑποστειλάμενοι καὶ σιωπήσαντες, εἴ τι κατ' ἄγνοιαν, ἢ χαριζόμενος μετέθηκα τῶν γεγονότων, ἢ παρέλιπον: Nisi vis dicere: Quod *Agrippa* ejusdem familiæ Prin-
206 ceps, (cujus in rebus patriis peritiam vel *Apostolus* commendat, *Act.* XXVI. 3. & qui *Josephum* docuit, quæ ignoravit. *Vit. Joseph. p. Gelen.* 1027. hoc *aut* nesciverit, *aut* dissimulaverit. Quod mihi æque videtur παράδοξον, ac quod *Tetrarcha* armis & opibus nixus, (si quidem *Philippus*, maritus *Herodiadis*, non fuit privatus,) raptum Uxoris, injuriam maximam, per tot annos non fuisset ultus. An aliquid vetet, *hunc Herodem* de quô loquimur, eum fuisse, quem Josephus *l.* I. *contra Apion.* vocat σεμνότατον, & cui inter alios sub *Vespasiano* Libros censendos dederat? *Alios* audire malim. certe constat eum dici cognatum Agrippæ: *Vit. Joseph. p. Gelen.* 1026. *collat. cum p.* 1037. & id temporis *octuagenarium*, aut *paulo majorem* satis potuisse vivere. Sed nescio an sic velint jubeant Quirites? Cum *Euangelistis* Josephus facile conciliabitur, modo recipiamus *Herodem controversum* fuisse *binominem*: Ut unus idemque, Josepho *Herodes*; Scripturæ autem
207 *Philippus* appellatus sit. Neque enim Euangelistæ, *locis citat.* addunt, qualis fuerit *Philippus*, aut utrum *Tetrarcha*? *Luc.* III. I. Sed tantum quod fuerit *Philippus* aliquis, *Antipæ frater*. Pro quô *Tetrarcham* mox assumere haud opus sit. Nam ad eum modum in Historiá Judaicâ, Johannes etiam idem qui Hircanus. *Ant.* XIII. *c.* 14. *Bell. Jud.* I. *c.* 2. Jannæus, qui Alexander: Salome, quæ Alexandra. *Ant.* XIII. *c.* 20. Imo; quæ Salina, sive σααλίνας. *Euseb. in Chronic. ad* MDCCCCXLI. *p.* 40. *Hieron. comment. in Daniel.* IX. *Epiphan. advers. Hæres. l.* I. *Tom.* II. *p. m.* 118. *Nicephor. Hist.* I. *c.* 6. Ad eum modum Aristobulus, (Augustino *tom.* IV. *oper. l. de fid. & oper.* Aristobolus) primus Assamonæorum Regulus, etiam Judas. *Ant.* XX. *c.* 8. *Phot. Bibliothec. Codic.* 76. *p.* 166. *&* *codic.* 238. *p.* 981. Idem Rex Arabum, & Æneas & Aretas. *Ant.* XVI. *c.* 15. qui prius Onias, postea Menelaus. *Ant.* XII. *c.* 6. & XX. *c.* 8. 4. qui prius Jonathas, *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 36. 37. *&* II. *c.* 13. postea Aristobulus. *Ant.* XV. *c.* 2. 3.
208 Imo, Alexander: nisi error est *Ant.* XIV. *c.* 26. Ita omnes quinque filii Mattathiæ Modinensis, διώνυμοι. *Ant.* XII. *c.* 8. I. *Maccab.* II. 2. Gadias, qui Antipater. *Ant.* XV. *c.* II. Mariamme, quæ Bernice. *ἁλώσ.* I. *c.* 18. *Ant.* XIIX. *c.* 7. Simonides, qui Agrippa. *Joseph. in Vit. prope fin.* Josephus, qui Cajaphas. *Ant.* XIIX. *c.* 3. *Euseb. Hist. Eccles.* I. *c.* 10. Unde hic etiam Josephus Cajaphas. *Ant.* XIIX. *c.* 6. Qui Josepho, *Ant.* XIV. *c.* 2. Antipas seu Antipater, Eusebio, *Hist. Eccles.* I. *c.* 6, 7. *Chronic. Græc. Scalig. p.* 265. est Herodes. Qui Josepho *Ant.* XIV. *c.* 25. Malchus, Hegesippo *Excid.* I. *c.* 29. Bochus. Et qui Josepho *Ant.* XIV. *c.* 17. Sameas, (*Hieron. ad Esa.* VIII. Samai: & *l. Sanhedr. c.* 10. *item: Abrah. ben Dyor*, *Hist. Reg. fol.* 43. *col.* 3. Shammai,) an Pollio? *Ant.* XV. *c.* I, 13. Thalmudistis, *in Bavâ Bathrâ*, *Capite Hassutaphin*, est Baba. Taceo rem *ipsis Dei literis* notissimam: In quibus utique
Simon, qui Petrus. *Matth.* X. 2. *&* XVI. 16. *Marc.* 209
III. 16. *Luc.* VI. 14. *Joh.* XX. 2, 6. *&* XXI. 15, 17. *Act.* X. 5. imo, qui Cephas. *Joh.* I. 42. I. *Cor.* IX. 5. *&* XV. 5. *Gal.* II. 9. (frustra Eusebio *Hist. Eccles.* I. *c.* 12. Petro ὁμώνυμος, non ipse Petrus: Cephas enim hic inter δοκοῦντας & στύλους *Gal.* II. 9. *collat. cum v.* 2, 6, 7, 8.) unde jam Simon, *Marc.* I. 30, 36. *Luc.* V. 10. *Act.* XV. 14. Jam Petrus, *Marc.* XIV. 29. *Luc.* VIII. 45, 51. *&* IX. 20, 28, 32, 33. *Act.* XV. 7. Jam Simon Petrus, *Marc.* XIV. 37. *Joh.* XIIX. 10. *&* XXI. 2, 11, 15. appellatus. Johannes, qui Marcus. *Act.* XII. 12, 25. *&* XV. 37. Joseph, qui Barnabas. *Act.* IV. 36. Matthæus, *Matth.* IX. 9, 10. qui Levi. *Marc.* II. 14, 15. Judas qui Thaddæus, aut qui Lebbæus. *Luc.* VI. 16. *Marc.* III. 18. *Matth.* X. 3. Et Saulus, qui Paulus. *Act.* XIII. 9. ἀναντιῤῥήτως idem sunt. Tum vero quem Lucas *Act.* XII. quinquies Herodem, Josephus, *Ant.* XIIX. *c.* 7. *&* XIX. *c.* 7. *alibique*, constan-
ter Agrippam vocat. Unde hic *Suidæ*, Herodes 210
Agrippa. Et *Syro Interpreti*, *Act.* XII. [cui adde *Eusebium Hist. Eccles.* II. *c.* 9.] Herodes qui cognominatur Agrippa. Ut prorsus certus sit hic luxus appellationum. Nihil detrahunt, qui negant *Judæos qua Judæos fuisse binomines*. Quasi si nomen aliud habuissent, hoc habuissent adscititium à *Græcis*: nec in *suâ Gente* nisi cognomen. Nam id quomodo loco hoc non potest satis excuti; ita nihil officit proposito. Sufficit enim quod Judæi quomodocunque, & qua seu *nomen*, seu *cognomen* diverse fuerint appellati. *Ut Authores*, quin in *alterutrô* discrepant, nihilominus possint in *Personâ unâ* convenire. Scaliger *Canon. Isagog. l.* 3. *p. m.* 325. inquit: *Major pars Judæorum binomines erant: altero nomine Judaico, altero Græco. Ut Jannæus Alexander, Joachimus Alcimus, Jesus Jason, Onias Menelaus, Johannes Hircanus, Saulus Paulus. Cujus nominis Latini, non prius est mentio in Actis, quam
ad Gentiles missus est: quibus notior appellatio Roma-* 211
na quam Judaica. Act. XIII. 9. Hæc ille. Nudatis agamus frontibus; sed breviter. *Si Judæi binomines alterum semper habuerint à Græcis*, quid fiet vero de *Johanne Hircano*, *Simone Cephâ*, *Josepho Barnabâ*, *Josephô Cajaphâ*: addo etiam, *Herode Agrippâ*? Quæ nec *ex toto*, nec ex *parte*, *Græca* sunt? Una ergo hirundo non facit ver: Imo vero nec secunda, nec tertia. Interim manent *Judæi Binomines: aliqui* scilicet, & jam qua *nomen*, jam qua *cognomen*. Prout *Onias Menelaus*, *Matthæus Levi*, *Salome Alexandra*, *Mariamme Bernice*, *Judas aut Jonathas Aristobulus &c.* nunquam *cognomina* fuerunt. *Binomines*, inquam: Quia περὶ πολλοὺς, ut circa Agrippam, διωνυμία. *Euseb. Hist.* II. *c.* 9. Herodi Antipæ duplex nomen. *Serar. Opusc. Tom.* I. *de Herod. c.* 10. Sed & Agrippæ. *Marlorat. & Lohrin. in Act.* XII. I, 21. (*Qui vel mediocriter Scripturam attigit*, addit Marloratus in Luc. III. v. 23.
non ignorat, quam frequens apud veteres fuerit bina 212
aut trina nomina habere.) Et Interpretes fere, discrepantiæ *Matthæi & Lucæ*, Capit. I. & III. in *Genealogiâ Christi*, hanc reddunt rationem *quod plerique Judæorum duo nomina habuerint. Gregor. Nazianzen. Tostat. in Matth.* I. 4, 27. *Jansen. in h. l.* Casaub. *Exercit.* I. *num.* XIII. *p. m.* 95. Quamquam post-

postea hujus suæ rectæ sententiæ, parum memor fuit *Casaubonus*, cum *Exercit.* XIII. *p.m.* 282. Josephum graviter erroris arguit, & discrepantiam hanc ejus in *causâ Philippi*, tanti æstimat, ut non possit conciliari. *Hegesippus Excidii Scriptor*, *Josepho* haud potest præjudicare. Nam is, (vetus enim & γνήσι☉, qui sub tempora Apostolorum, *V. Actuum Ecclesiasticorum*, seu ὑπομνημάτων. *Phot. Biblioth. cod.* 232. *p. m.* 892. *Libros* concinnaverat, teste *Euseb. Histor. Eccles.* IV. *c.* 21. *& Hieronym. in Scriptor. Ecclesiast.* dudum intercidit;) primum post tempus *Constantini M.* scripsisse deprehenditur. *Bel-*
213 *larm. de Script. Eccles. ad Ann.* 177. *Confer Baron. Annal. Tom.* II. *ad Ann. Chr.* 167. *num.* 15. *Possewin. Biblioth. l. de Histor.* XVI. *c.* 14. *&c.* Certe *Excid.* III. *c.* 5. non solum meminit *Constantinopolis:* (quod nomen recens, *Constantini* M. fuit,) sed & *Antiochiam*, olim dignitate *tertiam*, (nempe post *Romam*, & *Alexandriam*,) *quartô*, *postquam Constantinopolis excrevit*, *locô censet*. Quod ante *Decretum Synodi Constantinopolitanæ* I. id est: *Annum Christi* 381. facere non potuit. Imo vero Doctissimus Vossius, *Scriptor. Latin. incert. ætat. l.* 3. *& de Scriptor. Græc. l.* 2. *c.* 14. characterem habet, (stylus certe non dissimilis,) *Hegesippum hunc juniorem sexcentis amplius annis scripsisse ab ætate Hieronymi*, *aut postquam Imperium Constantinopolin translatum*. Ut non sit mirum, quare *Photius*, qui tam innumeros Authores allegat, ejus nullam facit mentionem. Nam eum certe haud videtur prætermissurus, Vir in minimis etiam diligens, modo eum *suô seculô*, hoc
214 est *nonô*, invenisset. Æquumne igitur est, ut qui *Josepho* tot est seculis posterior, imo, qui alibi *Josepho* sua omnia sic debet, *& ejus vestigiis ita insistit*, *ut interpretis quam Scriptoris officiô fungatur*. Voss. *cit. loc.* is (inquam) *Josepho* fidem deroget in iis, quæ *homines sui temporis* concernunt? Novimus certe ex *Ant.* XX. *c. ult.* Josephum anno Domitiani decimo tertio, *quinquaginta sex* fuisse *annorum:* natum scilicet primo anno Caji. *Joseph. in Vit. suâ.* Ut res *Herodiadis*, *Herodis &c.* qui adhuc vivebant, *per ἁλώσ.* II. *c.* 8. sat potuerit, novisse. Quamquam etiam illud recordor, quod *Hegesippus*, *loc. cit. Josephum* adhuc plus non oppugnet quam *Euangelistæ*. Nempe, dicit ille etiam fuisse *Philippum*, à quo rapta uxor, & *Antipæ fratrem*; sed *qualem Philippum*, & an *Tetrarcham?* minime. Imo vero characterem habet pro *Herode* nostro. Nam dicit *Herodiadem* ex marito priore habuisse *semen*. *Atqui Philippus Tetrarcha*, ἄτεκν☉.
215 *Ant.* XIIX. *c.* 6. ut ita nihil cogat præcise nos hoc ulcus tangere, id est: *Josepho* ψευδογραφημα impingere. cum quomodo *Herodes* duos habuit filios nomine *Antipatri*. *Ant.* XVI. *c.* 6. *&* XVII. *c.* 10. *Hegesipp. Excid.* II. *c.* 3. 5. ut eorum alter *Herodes* quoque appellatus sit. *Ant.* XIIX. *c.* 3, 8, 9. *Bell.* II. *c.* 8. Ita ex collatione *Josephi* cum *Euangelistis*, intelligatur etiam *duos* habuisse *Philippos:* quorum alter, *& Herodes* dictus. nempe, qui privatus vixit. Fuit enim *Herodum nomen* in familiâ *Ascalonæâ* ita frequens, ut præter *Antipatros* supra nominatos, etiam fuerit impositum *Aristobulo:* [nam hujus liberi, *Agrippa*, *Herodes*, *Aristobulus &c.* παῖδες dicuntur ἡρώδȣ, ȣ̓ ὑἱέως ȣ̓ μεγάλȣ.) *Ant.* XIIX. *c.* 7. Archelao: *Dio Hist. Rom.* LIV. Agrippæ Majori: *Euseb. Hist. Eccles.* II. *c.* 9. *Act.* XII. 1, 6, 19, 20, 21. Agrippæ, Minori: *vid. Num.* 70. & quam plurimis. *Ant.* XVII. *c.* 1. *&* XIIX. *c.* 7. *&* XIX. *c.* 4, 7. *&* XX. *c.* 3. *Bell. Jud.* I. *c.* 18. *&* II. *c.* 10. *l.* I. *Contr.*
216 *Apion. Dio Histor.* LX. *&c.* Fere quô modô, Reges Scytharum, Scoloti. *Herodot. l.* 4. Parthorum, Arsaces. *Justin. l.* 41. Albæ longæ, Sylvii. *Liv. Histor.* I. *c.* 3. Reginæ Æthiopiæ, Candaces, sive Candaoces. *Plin. Hist. Nat.* VI. *c.* 29. plerique Ægypti Reges, *Ptolemæi*. *Ant.* VII. *c.* 6. &c. à Majoribus denominati sunt. Et ne hic, [quod vetant παῖδες λογικῶν] à non distributô ad distributum procedamus, rotunde Suidas, *Lexic. de Herod.* idem asserit fuisse de Philippo. Ἡρώδης, inquit, ὁ βασιλεὺς Ἰȣδαίων, ἔσχεν υἱȣ̀ς ὁμωνύμȣς αὐτῷ καὶ διωνύμȣς γ΄· ἡρώδην ἀντίπαν, τ̀ καὶ πρόδρομον ἀποτεμόντα· ἐφ᾽ ȣ̓ καὶ ὁ χριστὸς ἐσαυρώθη. καὶ ἡρώδην φίλιππον, ᾧ πρῶτον. ἡρωδιὰς συναφθεῖσα θυγατέρα σαλώμην ἔσχε, τὴν καὶ ὀρχησαμένην. καὶ ἡρώδην ἀγρίππαν, τ̀ καὶ Ἰάκωβον ἀνελόντα, τ̀ ȣ̓ ζεβεδαίȣ. *Herodes*, inquit, *primus Judæorum Rex*, *tres filios habuit cognomines sibi*, *&* 217
binomines: Herodem Antipam, *sub quô & Christus crucifixus est: & Herodem Philippum*, *cui primum nupta Herodias; filiam habuit Salomen illam saltatricem: & Herodem Agrippam*, (quem *Suidas* vocat filium Herodis M. enallage filii pro nepote; sicut *Gen.* XXIX. 5. 2. *Sam.* XIX. 24. *& supr.* pag. 105.) *qui & Jacobum Zebedæi sustulit.* Hactenus *Suidas:* & Nos pro *Josepho*. Errat autem Hegesippus; *Excid.* I. *c.* 43. cum *Herodem hunc* putat eum fuisse, qui postea *Tetrarcha*. cum quo etiam Capellus, *Hist. Apostol. & Judaic. p.* 85. eum facit *Herodem Antipam*, postea *Tetrarcham*. Nugacissime: cum huic mater *Malthace Samaritis*, illi *Mariamme Simonis*. Serarius, quamquam *Opusc. de Herod. c.* 19. *p.* 241. *& c.* 20. *p.* 244, 245. primum Herodiadis maritum appellet *Herodem*; & filiam hujus *Salomen* dicat nuptam *Philippo;* prorsus quasi ad *Josephi* mentem: tamen præjudiciis occupatus, ita tandem errori succumbit, ut *l. cit. c.* 20. *p.* 243, 244. 218
Herodem, primum Herodiadis maritum, *Tetrarcham*, & ipsum *Antipam* faciat. Imo ita fluctuet & evanescat, ut cum *Salomen* ante *Philippo* tribuerit, nihilominus putet erratum ab iis, qui non ei *Herodiadem* adscripserint. Quasi *Philippo* fuisset integrum simul *filiam* & *matrem* ducere. Marlorato etiam *in Matth.* XIV. *v.* 4. calamus præcurrit menti, cum sic insit: *Fallitur Josephus*, *qui putat non Philippo; sed Herodi Regi Chalcidis*, *patruo*, *abreptam Herodiadem fuisse*. *Accedit altera probabilis conjectura*, *quod Herodias patruo Philippo in matrimonium potius data fuisse videatur*, *quam patruo magno*, *Avi sui fratri*, *seni jam decrepito*. At ubi *Josephus* dixit *Herodiadem* raptam ab *Herode Rege Chalcidis?* Tum si dixisset, an foret hic statim *Senex decrepitus?* imo *patruus magnus* Herodiadis: qui vel ipsi Marlorato non nisi *patruus* fuit? Male hæc cohærent. Cur autem Salianus, *Annal. ad Ann. Chr.* 5. *n.* 49. [cui quasi aliud agens consonat *Baronius*, 219
dum in *indice Annal. Philippum*, *ex filiâ Simeonis Pontificis* deducit,] visus pro Nobis inflare classicum, paulo post cecinerit receptui, & *Josephum* falsi, seu erroris coarguerit, *Annal. loc. cit. & ad Ann. Chr.* 27. *n.* 7. equidem incertus sum. *Photius* certe, Josephi hanc sententiam allegans, *Bibliothec. cod.* 238. *p. Edit. Schott.* 974. nihil reprehendit.

35. ARCHELAUS, ETHNARCHA.] In Seder, & apud Tzemach David, *Arkilos*, seu *Archelaos*. Dioni *Histor.* LV. *Herodes Palæsthinus*. Prout eidem, *Agrippa Palæsthinus Histor. Rom.* LX. Etsi de *nomine Herodis* in Archelao, dubitet Kepplerus, *Sylv. Chronol. p.* 10. Langius, *de Ann. Christ. p.* 348. & *alii*. Cæterum *Archelaus*, Romæ, ut plerique fratres ejus, educatus, *Ant.* XVII. *c.* 6. initio quidem calumniis *Antipatri*, ita depressus fuit, ut pater eum, (non Herodem; ut *Montacut. Appar.* V. *n.* 120. *p. m.* 212.) cum fratre *Philippô*, testamentô præterierit. *Ant.* XVII. *c.* 8. *Bell. Jud.* I. *c.* 20. 220
Hegesipp. I. *c.* 44, 45. sed fraude cognitâ, & delatore punitô, non multo post eum fortuna sic respexit, ut pater eum non modo *hæredem;* sed & post se *Regem* scripserit. Quô nomine etiam, patre mortuô, cum & *Epistola ad Exercitum*, & *Testamentum*, eum *Regem* genti nominassent atque commendassent, festivis omnium vocibus exceptus fuit.

fuit. Curatis autem patri exequiis, luctuque finito, cum tribunal conscendisset, & omnia iterum votis personarent, *Archelaus* comiter ad populum conversus, ei quidem pro amore agit gratias, spondens omnibus studium & benevolentiam: cæterum unum hoc rogare tamen, ne se prius *Regem* appellare vellent, quam hoc *Cæsar* ratum habuisset. *Ant.* XVII. *c.* 10. *Bell. Jud.* I. *c.* 21. *&* II. *c.* 1. Paulo post Hierosolymis oritur seditio, propter eos, quos *Herodes* ob aquilam Templo decussam quondam in-
221 terfecerat: Cum induci non posset populus contumax, ut propositô desisteret, *Archelaus* armis uti statuit. Crescente enim seditiosorum numerô, ex multitudine, quæ ad *Pascha* confluxerat, *Archelaus* manifestum bellum veritus, (neque enim aliquoties mittendo, qui obedientiam suaderent, quidquam obtinuerat,) copias ablegat, quæ Templum circumsisterent, & resistentes armis ad obediendum cogerent. In eo tumultu, conjuratorum *tribus millibus* cæsis, reliqui trepide in montana acti sunt. Post quas turbas, Archelaus *Romam* navigat ad Cæsarem, super *Regni confirmatione.* Ubi exceptus *Antipæ* accusationibus, & quod prior ipse Rex fuisset scriptus; cum Cæsar utrimque partes audivisset, sic responsum habuit: ut Cæsar quidem, genibus ipsum advolutum regno dignum judicaverit; cæterum nihil plene tum determinaverit. *Ant.* XVII. *c.* 2. *Bell.* II. *c.* 1. Negotium tamen diu pendens maturarunt postea *Legati ex Judæâ.* Nam cum
222 hi peterent, ut gens ipsorum, potestate Regiâ, (quæ tam rexerat crudeliter) liberata, *Syriæ Præfectis* subderetur: ea res Cæsarem cunctantem sic elicuit, ut paucis diebus post, *Herodis Testamentum* in manus sumpserit, & illud in omnibus ratum jusserit, præterquam quod *Archelaus*, non *Rex*, sed regni partis dimidiæ, (*Judææ* scilicet, *Idumææ*, & *Samariæ*,) *Ethnarcha* constitueretur. *Ant.* XVII. *c.* 12, 13. *Bell. Jud.* II. *c.* 4. *Hegesipp.* II. *c.* 1. Author Tzemach David, *part.* 1. *millen.* 4. *ad Ann.* 761. brevissime eum Patri successisse scribit. ארקילוס המלך השני לבית הורדוס מלך אחרי מות אביו בשנת תשסא״: *Archelaus Rex secundus è stirpe Herodis, regnavit post obitum Patris sui, Annô* 761. Atque illâ potestate *Archelaus* demum rediit. Postquam vero hanc sui diminutionem imputaret *Populi querelis & legationibus*, tyrannice multa in *regnô* cæpit agere: maxime contra *Samaritas.*
223 Duobus adhæc Summis Sacerdotibus, nempe *Joazarô*, & *Eleazarô*, depositis. Ob quod iterum à gentis Proceribus Romæ accusatus, cum accersitus ipse, parum se purgaret, *Cæsar* eum dominationis *Annô decimô* ejicit *Viennam*, (non Lugdunum *Hieron. in Matth.* I.) in exilium, & *Ethnarchiam* ejus *Syriæ* adjungit: bonis omnibus in publicum redactis. *Ant.* XVII. *c.* 15. *&* XIIX. *c.* 1, 3. *Bell. Jud.* II. *c.* 6. *Euseb. Hist.* I. *c.* 9. *& Chron. p.* 157. *Niceph. Hist. Eccles.* I. *c.* 16. *Phot. Biblioth. cod.* σλϛ΄. *Hegesipp.* II. *c.* 3. Male Eutychius, *Annal. Arab. Pococh. p. m.* 315. mortuum dicit, postquam annos regnasset IX. quasi neutiquam fuisset relegatus. In quô eum procul dubiô seduxit illud Eusebii, *in Chronic. Scalig. Græc. p. m.* 267. ἀποθανόντος Ἀρχελάου, βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας ἡρώδης ὁ τετράρχης ἀδελφὸς αὐτοῦ &c. geminô errore. nam nec *Archelao mortuo* successor primum datus,
224 sed exuli: nec hic datus *Herodes frater*, sed *Coponius. Ant.* XIIX. *c.* 1, 3. Etiam plures *exilii hujus* meminerunt. Dio, *Hist.* LV. *ad Ann. Urb.* 759. *Coss. M. Æmiliô Lepidô, & L. Arruntiô.* Ὁ δὲ, inquit, ἡρώδης ὁ παλαιστινὸς, αἰτίαν τινὰ ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν λαβὼν, ὑπὲρ τὰς ἄλπεις ὑπερωρίσθη, καὶ τὸ μέρος τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἐδημοσιώθη. Meminit etiam illius (ante *Dionem*,) Strabo, *Geogr.* XVI. *p. m.* 526. in hunc modum: οὐ μέν τοι εὐτύχησαν οἱ παῖδες, ἀλλ' ἐν αἰτίαις ἐγένοντο. καὶ ὁ μὲν ἐν φυγῇ διετέλεσε, παρὰ τοῖς ἀλλόβριξι γαλάταις λαβὼν οἴκησιν. οἱ δὲ θεραπείᾳ πολλῇ μόλις εὗρον τὸ κάθοδον, τετραρχίας ἀποδοθείσης ἑκατέρῳ. Hæc ille. *Prior*, certe fuit *Archelaus.* Nam cum *Herodis duo filii* expulsi ad Allobroges; alter *Viennam*, alter *Lugdunum*: solus ibi *Archelaus* διετέλεσε. Frater, enim *Antipas* διετέλεσε in *Hispaniâ.* teste 225
Joseph. ἁλώσ. II. *c.* 8. *Hegesipp. Excid.* II. *c.* 5. cum etiam Strabo, *exilii Antipæ tempore sub Cajô*, vix in vivis fuit. certe *Geographiam* suam in *Amasiâ* Ponti urbe absolvit *circâ prima Tiberii.* Sicut dictum *Num.* 29. In reliquis Scaliger, *Anim. p.* 164. *Strabonem* reprehendit: *Non omnia*, inquit, *vera sunt, quæ de filiis Herodis prodit Strabo. De primô, id est: Archelaô verum est, relegatum Viennam Allobrogum fuisse. De duobus reliquis, Philippô & Herode Antipâ, Tetrarchiis suis exutos, in eas precibus & eblandimentis restitutos fuisse, id tam manifeste falsum est, ut non egeat confutatione, &c.* Dico & ego *falsum*, quin falsissimum. Sed quî hoc *Scaliger* educis ex *Strabone?* An enim is dixit, *Tetrarchiis exutos, & precario hinc restitutos?* nihil minus. Dixit *eos tum cum Tetrarchiæ darentur, difficulter habuisse reditum.* Id quod certum. Constat enim ex *Josepho*, quam *Augustus* eos post causam disceptatam adhuc diu Romæ tenuit, & quam sero litem voluit decidere. Ut δυστυχία & αἰτία ipsorum, alia 226
certe *Straboni* non fuerit, quam quæ contigit tum cum *Regnum esset dividendum.* Nam non solum *Antipas* & *Archelaus* αἰτίαις tum inter se commissi sunt; sed & *Legati* adventantes *Judæorum*, omnes filios excludere adlaborarunt, dum Regnum de quô litigabant, *Syriæ* adjungi peterent. Quin nec ipsi *cognati*, fidi: ἐπιθυμοῦντες ἐλευθερίας, καὶ ὑπὸ Ῥωμαίων στρατηγῷ τετάχθαι. *Ant.* XVII. *c.* 11. Quomodo vexati, certe vero haud εὐτύχησαν. Profecto, cum *Strabo* inquit: τετραρχίας ἀποδοθείσης ἑκατέρῳ, digitô quasi intentô monstrat tempus, quô *Tetrarchiæ* divisæ sunt. ipsum scilicet illud de quô diximus. Cæterum: *Archelao* exilium hoc triste prædixerat quidam *Essenus*, cum audiret eum somnium habuisse *de* IX, *aut* X *spicis à totidem Bubus devoratis. Spicas* enim denotare annos; & *boves*, insignem rerum conversionem: uti cum terram arando ver- 227
tunt. *Ant.* XVII. *c.* 15. *Bell. Jud.* II. *c.* 6. *Hegesipp.* II. *c.* 3. Et hæc ad cursum *Vitæ Archelai.*

Mentionem ejus dum facit Matthæus, *Cap.* II. *v.* 22. dicens: *Josephum timuisse cum Puero ingredi Judæam, quod audiret Archelaum loco Patris illic* βασιλεύειν, *Salianus* mihi paucis corrigendus est. Nam is, *Annal. ad Ann. Chr.* 3. *n.* 4, 6. *seq.* hinc vult deducere, quod *Christus post reditum Archelai à Cæsare*, (tum, cum primum *loco Patris* regnaret) *ex Ægypto fuerit reversus.* In quo me non consentire fateor: *Tum*, quod Josephus dicatur in Ægypto, (non diutius quam) ad obitum Herodis permansisse. *Matth.* II. 15. (reditum enim hunc *statim & periculo morte Herodis sublato*, æque oportet factum; ac periculo instante, *fuga statim* & mandata & inita fuerat. *Matth.* II. 13, 14.) *Tum*, quod si reditus post regnum divisum & sic *Antipæ* dominium super Galilæam contigisset, Josephus æque *Antipam*, tanquam & illum loco patris regnantem, non di- 228
cam Tyrannum, *Luc.* III. 19, 20. & IX. 9. potuerit timere, ac timuit *Archelaum*: & sic non majori spe securitatis se recipere in *Galilæam*, quam *Judæam.* Cum potius, quia *Galilæa* nondum *Antipæ* obtigerat, quæ remotior à *Judæâ*, (sede *Archelai*, penes quem tum *interregnum* &c.) pateat ratio, obquam *Galilæa*, & non *Judæa*, ab Oraculo fuerat commendata. *Objectio*; quod *Archelaus* ante regnum confirmatum, *Matthæo* non potuerit dici *loco Patris regnasse*, (quod etiam urget Torniellus, *Annal. ad A. M.* 4054. *p. m.* 373. pro suo falso quadriennio, cum *Niceph. Eccles. Hist.* I. *c.* 14. *Epiphan. Hæres.* 20. *Sulpic. Hist. Sacr. l.* 2. *& aliis*, facile dissolvitur. Notum est enim Archelaum, tum ab

An-

Antipâ, *Ant.* XVII. *c.* 11. *Bell. Jud.* II. *c.* 1. tum à *Legatis*, *Ant.* XVII. *c.* 12. accusatum, quod *potestatem Regiam*, (saltem abstinens titulo) statim à morte patris sibi arrogasset. Aliam *Saliani* ratiunculam,
229 à *Tiberii Romæ præsentiâ* petitam, ante solvimus *ad Num.* 29. Nam *Baronii Novennium*, per se concidit.

De *annis Archelai*, acrior est συζήτησις. Manifestum eum *annos* IX *solidos* regnasse, *cum parte* X. Prout *Flavius* eum jam IX. ἁλώσ. II. *c.* 6. (cum quo *Epiphan. l.* 2. *hæres.* 51. *Sulpic. Hist. l.* 2. *Hegesipp. loc. prox.*) jam X anno, *Ant.* XVII. *c.* 15. relegatum scribit. *Nono* scilicet exacto, & *decimo* inchoato: prout *annus currens* sæpe pro *completo* sumitur. יום אחד בשנה השוב שנה׃ *Dies unus in anno, computatur quandoque pro anno.* per *Masecket Rosch haschanah. Capit. Arba rasche schanim.*) Ut docte etiam defendit Casaubonus, *Exercit.* IX. *p. m.* 217, 218. contra Baronium, *Annal. ad Ann. Chr.* 16. *n.* 1. Cui multo gravius objicit, *Exercit.* VI. *p. m.* 208. quod in *Annal. ad Ann. Chr.* 8. *n.* 1. Archelai primum annum fecerit, (quo Herodes mortuus,) *Christi octavum: Coss. Æmilio Lepido, & Arruntio.* Nam cum iis Consulibus, *Baronius* ipse ex *Dione Hist.* LV ag-
230 noscat *Archelaum* relegatum, utique hic tum regnum inivit, cum regnare desiit, & abiit in exilium. *Decimo* inquam *anno*, principatu *Archelaus* excidit: βασιλεύοντος Ἀρχελάου δέκατον &c. *Joseph. in Vit.* Ut illud Eusebii, *Hist. Eccles.* I. *c.* 9. μετὰ δεκαέτη χρόνον, sit falsissimum. Atqui vero (ita contraveniunt) *Archelai exilium contigit annô victoriæ Actiacæ* XXXVII. *Joseph. Ant.* XIIX. *c.* 3. & *Urb. Cond.* 759. *Dio Hist.* LV. (verba ante citata sunt,) *Aut ergo Herodes non decessit anno imperii Augusti* XLIV. *hoc est:* U.C. DCCLIII. *Actiacô* XXX. (*quod urgent Scaligeriani,*) *aut Archelaus tantum dominationem habuit annorum* VII. *cum aliquot mensibus.* Ita (post Petavium, *Doctrin. Temp. t.* 2. *l.* XII. *c.* VI. & alios,) occurrit Langius, *de Ann. Chr. p. m.* 351. & *alibi.* Respondemus varie, & primo κατ' ἀδύνατον: scilicet, si *Josepho* & *Cassio* tam crude insistendum, sequuturum *Herodem aliquot menses prius mortuum, quam*
231 *Christus nasceretur.* Salvator enim optimus maximus, XV *Tiberii*, annos habuit circiter τριάκοντα. *Luc.* III. 1. 21, 23. *Tertull. ap. Euseb. in Chron. p.* 41. *Epiphan. &c.* Oportebit ergo Christum natum *annô Augusti* XLII. postquam hic imperavit, [non quidem à *Consulatu*, *aut victô Anthoniô*; sed *à cæde Julii*, seu *exercitu comparatô*,] *annos* LVII. *menses* VI. & *dies* II. per *Joseph. Ant.* XIIX. *c.* 3. *Bell. Jud.* II. *c.* 8. At jam annus *Augusti* XLII, est U.C. DCCL, aut DCCLI. *Actiacus adhæc* XXVIII. *&c.* Itaque, si *Archelaus* expulsus *anno Actiaco* XXXVII. aut U.C. DCCLIX, [per Flavium, & Dionem] oportebit eum [demptis IX Ethnarchiæ annis,] successisse Patri eodem anno, quo Christus natus: & *Herodem* illo ipso mortuum. Jam cum Herodes obiit in *Martio*, Christus autem natus in *Decembri*, ut hoc certe utrimque est διδόμενον, quale fides numinis! jam monstrum erit? scilicet: *totos* IX *menses*, prius vitâ *Herodem* functum, quam in lucem Christus
232 prodiit? Cum tamen Hic natus ἐν ἡμέραις τοῦ Ἡρώδου. *Matth.* II. 1. Quæ absurditas crescet, si detrahenda etiam portio X *anni Archelai*: & (quod alii computant) *anno Augusti* XLII, respondebit *Actiacus* XXIX. & U. C. DCCLI. (prout Dioni, *Histor.* L. & LI. Anno U. C. DCCXXIII. δευτέρα τοῦ Σεπτεμβρίου, ad Actium pugnatum.) Et ea ad *annum* U. C. 750. & 751. recte veritus doctissimus Casaubonus, *Exercit.* 1. *sect.* 34. etsi penitus emergere haud potuerit. At ad ea *Salianus*, *Usserius*, & alii, ita non expavescunt, ut etiam audeant *Archelai exilii* annum, facere *Christi* VI. Quomodo *Herodes*, plenô triennio ante Christum fuisset mortuus. Non est iis quidem obnoxius *Baronius*, sed tamen portentosior: dum mortem Herodis differt in *Ann. Chr.* VIII. Qui cum incidit in *Augusti* L, si addantur *anni* IX. *Archelai*, surget post annum ex inferis *Augustus*, (qui hanc ætatem nunquam attigit,) & Archelaum super Alpes abiget: quin & post ipsum *tres* 233
Præfectos mittet; *Coponium*, *Ambivium*, & *Annium Rufum*: & sub hoc denuo in urnam revertetur. *Joseph. Ant.* XIIX. *c.* 3. Quæ non dicam ludicra; sed perabsurda sunt. cum hæc tamen tam pulchra fila ex illo nata textivilitio, *in Apparat. Annal n.* 115, 116. quod XXXVII. *Herodis anni*, *à Victoriâ Actiacâ* exputandi sint. Ad quod εὕρημα dixerit Montacutius, *Appar.* 11. *n.* 44. *p. m.* 96. *Vos Codices librorum antiquorum Vaticani, & quicunque Scriptores situ & squalore obsiti, per cryptas & forulos urbanos delitescitis, vestram hîc appello fidem, an sit inter vos inauditus aliquis Orbi Christiano historicus, cui ista debeamus, tam abstrusa, tam seculis omnibus ignorata.* Sed frustra, & operam perdes *Montacuti*. unus *Baronius* hanc fabulam fecit. plaudite. Redeo ad institutum: cum ἐν πλάτει sic pateat, quam Josephus *Ant.* XIIX. *c.* 3. & Dio *Hist.* LV. ad eum modum non possint intelligi, & quas verba ipsorum de *exilio Archelai* habeant absurditates, restat ut quomo- 234
do hæc comparata sint, enucleemus. Ad *locum Josephi*, duo respondemus: *aut* quod subintellexerit vocem περὶ, similemve; *aut* quod ἦττον ἐν ἀκλίῳ, sumpserit aliter, & completissime. *Primum* quod attinet: nihil certius, quam *Josephum* crebro *voces tales conjecturales* subinnuere: quas interdum ipse alibi adducit; interdum non adducit, sed involvit circumstantiis. Ita enim pro πεντακόσια τάλαντα, *Ant.* XVII. *c.* 8. aut πεντακόσιαι μυριάδες, *Ant.* XVII. *c.* 10. quas legavit Herodes, legendum, περὶ πεντακόσια τάλαντα *&c.* sicut *Josephus* ipse explicat, ἁλώσ. I. *c.* 20. Ita pro σταδίοις ἑξήκοντα, quibus Herodium à Hierosolymis distabat. *Ant.* XIV. *c.* 25. *Bell. Jud.* I. *c.* 11, 16. legendum, (ut ipse legit *Josephus*) στάδια περὶ ἑξήκοντα &c. *Ant.* XV. *c.* 12. Ita pro Ὀλυμπιάδος ρ' καὶ ξ' καὶ β'. *Ant.* XIII. *c.* 16. legendum, Ὀλυμ- 235
πιάδος περὶ ρ' καὶ ξ' &c. erat enim *Olympias* CLXI. ut id passim inferunt *Chronologi*. Ita pro μετὰ ἔτη κζ'. (intervallô inter Hierosolymam captam à *Pompejo*, & *Sosiô*) *Ant* XIV. *c.* 28. legendum, μετὰ ἔτη περὶ κζ'. Erant enim ἔτη κϛ': ut id claris constat ex indiciis. Hierosolyma enim expugnata à *Pompejô*, Coss. C. Anthoniô, & Cicerone. *Ant.* XIV. *c.* 8. hoc est Annô U. C. DCXCI. *Dio Hist. Rom. l.* XXXVII. *à Sosiô* autem Coss. M. Agrippâ & Canid. Gallô. *Ant.* XIV. *c.* 28. id est: annô U. C. DCCXVII. *Dio Hist.* XLIX. ut *annorum* haud plurium XXVI, sit differentia. Ita pro ἔτεσιν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε, annis dominationis Principum Assamonæorum, *Ant.* XVII. *c.* 8. legendum, ἔτεσι σχεδὸν aut περὶ ἑκατὸν &c. erant enim anni ρκϛ'. *Ant.* XIV. *c.* 28. Et (ut finem faciam) idem & hîc, *Ant.* XIIX. *c.* 3, fuerit perichronismus. Ubi scilicet, pro τριακοστῷ ἑβδόμῳ ἔτει μετὰ τὴν Ἀντωνίου ἐν 236
ἀκτίῳ ἧτταν ὑπὸ Καίσαρος &c. legendum aut intelligendum similiter: περὶ τριακοστῷ ἑβδόμῳ *&c.* fugerant enim *Anni Actiaci* XXXIX. tum cum *Archelaus* exulatum ivit. Et hic *Perichronismus* sat innoxius. Manifestum est enim *Scriptorem occupatissimum*, annos nonnunquam *literis ipsis* præcise noluisse ponere: quod ad rerum narrationes festinans, satis in eô putaverit se fecisse, quod talia non omiserit κριτήρια, ex quibus ei, qui operam vellet impendere, *Tempus* certius investigari posset. Propterea vero non sic mordeant *Jesuitæ*: cum nec illud insolens *Scripturæ*. Nam ut *Flavio* στοχαστικῶς, suum περὶ aut σχεδὸν: sic *Scripturæ* suum ὡς, & ὡσεί. Quô non modo *explicite* rerum numeros obiter determinat, *Luc.* III. 23. & IX. 14. & XXII. 59. & XXIII. 44. *John.* IV. 6. & VI. 10. & XIX. 14. *Act.* II. 41. & V. 36. & XIII. 18, 20. sed & quod interdum sic reticet, *Gen.* XV. 16. ut eô annos vel XXX, obruat *Gen.* 237
XV.

xv. 13. *Act.* vii. 6. *collat. cum Exod.* xii. 40. Ut sic
non unus *Flavius* *σοχάζηται*. *Secunda responsio* ad *Lo-
cum Josephi* est: sumpsisse eum *Victoriam ad Actium*
in summo suo complemento. Erat id, postquam
Augustus, interfectis hostibus & Ægypto subjuga-
tâ, Romam rediisset, & triumphum habuisset.
Anno U. C. dccxxv. *Dio Hist. Rom.* lii. Tum e-
nim *absolute*, & sic recte *Victor* fuit. Quod *Jose-
phus* illam æram elegerit, ipse suspicandum relin-
quit *ad Ant.* xiix. *c.* 3. Nam ibi postquam dixisset
Augustum imperasse annos lvii. menses vi. & dies ii.
actutum subjicit: Τȣτȣ ἢ αὐτῷ ἓ χρόνȣ τεσσαρεσκαίδε-
κα ἔτη συνῆρξεν Ἀντώνιος &c. Jam vero *Anthonius*
non cæpit cum *Augustô* regnare ante initum cum
eo *Triumviratum*, anno U. C. dccxi. *Dio Hist.* xlvi.
Itaque his si addantur *illi anni* xiv. quibus *Josephus*
238 Anthonium dicit imperasse cum Augusto, prodi-
bit annus U. C. dccxxv: quo Augustus *Josepho* pri-
mum solus regnare cæpit. Et sic etiam ab *illo an-
no* videtur *Josephus* victoriam numerasse, & non ab
ipsa pugnâ ad Actium. Quod si ita est: *Josephus*
recte annum exilii Archelai, *Actiacum* xxxvii, ap-
pellare potuit: cùm ei respondeat *annus* U. C. dcc
lxii, ante quem *anno* U. C. dccliii, *Herodes* mor-
tuus, & suffectus *Archelaus.* Utra ergo ex his re-
sponsionibus placuerit, *Josephus* sanus est, & sibi
constat. Quæ cum dico, non satis admirari pos-
sum, quare cum multi *hunc Josephi locum* profe-
rant contra Baronium: *Torniellus, Scaliger, Calvi-
sius &c.* nemo tamen de eo sit solicitus. Quasi qui
pro ipsis faceret: cum tamen prout sonat ad lite-
ram, omne ipsis fundamentum destruat. Nam cer-
te, si Herodes mortuus *anno Juliano* xlv, & vi-
ctoria ad Actium reportata *Juliano* xv, ut conso-
239 nant Scaligeriani, si aufers xv, de xlv Julianis; &
residuis xxx, addis ix, pro exilio Archelai, resulta-
bit *annus Actiacus* competens proscriptioni Arche-
lai, non xxxvii, sed xxxix. Ut & *mortem Herodis*,
& *nativitatem Christi*, secus ac vellent, proferendi
ipsis foret necessitas. Quâ, ut spero, hac opellâ
nostrâ liberati sunt. *Casaubonus* contra Baronium
inquit, *Exercit.* i. *sect.* 34. *Eximie falsitatem figmenti
hujus declarat Archelai calamitas: quam convenienter
Josepho Dio Cassius confert in annum U. C.* 759. *Ju-
lianum* 51. *An Dio mendaciorum socius esse Josepho
præoptavit &c.* At quomodo in hoc, aut *Dio Jo-
sepho*, aut *Dioni Josephus* convenit? Dio, *Hist.* l.
victoriam ad Actium confert in *annum* U. C. dcc
xxiii. cui si addantur xxxvii *Actiaci*, Josephi, fient
pro exilio Archelai, *anni Urbis* dcclx. Dio habet
dcclix: & sic illâ viâ necdum congruunt. Si *Jo-
sephus* numerat victoriam Actiacam à *Triumphô Au-
240 gusti*, *Annô Urbis* dccxxv. & huic addantur *anni A-
ctiaci* xxxvii. fiet *annus* U. C. dcclxii. neque ille
congruens *Dioni.* Quid ergo in anno calamitatis
Archelai, convenienter *Josepho* dixit *Dio?* utique
nihil. Cum & illa cæca festinatio, quod cum Ca-
saubonus *cit. loc.* amplectatur sententiam *Cassiodori
& Scaligeri*, quâ Christus natus *annô* U. C. dccli.
nihilominus velit defendere, quod *Archelaus*; (quem
alibi ipse ix *annos* regnasse statuit,) *Annô Urbis* 759.
apud Dionem, fuerit relegatus. Adhæc: cum *He-
rodes* ex communi hypothesi decessit *annô Julian.*
xlv, quomodo *Archelaus*, post *novennii* regimen,
annô Julianô li. potuit mitti in exilium? Unde &
ex omnibus sic disputatis, constat: quod Dio, *Hi-
stor.* lv. in annô exilii Archelai, *trium annorum
prochronismô* lapsus sit. Hoc est: pro *annô Urbis*
dcclix. debuerit numerare *annos* dcclxii. Prout
locô citatô, non modo in *tempore*, sed & *ipso facto*
241 titubat. De nomine *Herodis*, quô compellat *Ar-
chelaum*, redeat in gratiam cum Keplero, *Sylv.
Chronol. p.* 10, & Langio, *De Ann. Chr. p.* 748.
Nobis saltem falsa est narratio. Dixerat *Archelaum
à fratribus tum accusatum:* dixerat tantum μέρος

Ethnarchiæ ejus in publicum redactum. Quod utrum-
que est falsissimum. *Locus ejus* supra legi potest.
Quam sit etiam perturbatus & prodigiosus *Monta-
cutii* calculus ex his patet. Nam is *Apparat.* v. *ad
Hist. Eccles. num.* 125. vult *Christum natum anno* U.
C. 752. *sub initium Consulatus Lentuli, & Pisonis:
Herodem adhæc mortuum anno Urbis* 756. *ut Arche-
laus primo desierit circa annum Urbis* 764. *pene qua-
driennio ante excessum Augusti: & à cæde Antigoni
ad Herodis mortem anni fuerint, non* 34, *ut Josephus;
sed* 39, *aut* 40, *id est: à Consulatu Calvini & Pollio-
nis, anni* 42, *aut* 43. *&c.* utique intricate. Nam &
Christus natus *anno Urbis* 751. per characterem *Lu-
cæ* & *plurium*, *supra*: & Eusebius, *Hist. Eccles.* i.
c. 8. statuens παιδοκτονίαν Bethlehemicam ἅμα aut 242
statim ante morbum Herodis, satis confutat Hero-
dem primum *anno Christi* v, decessisse. Tum si vel
maxime ad *annum Urbis* 756, colligantur ix *pleni
anni Archelai*, incidet hujus exilium in *annum Urbis*
765. Post quem *Augustus*, non vivet *annos* 4, *sed*
2. mortuus scilicet *anno Urbis* 767. Qui 2 anni,
(si quidem illi *duo* adhuc esse possint, nempe soli-
di,) nequidquam sufficient pro tot Præfectorum re-
bus, quot ab ipso missi fuerant post *Archelaum.*
In reliquis, (scilicet cum regnum Herodis facit *an-
norum* 43) proximus ipsi error cum *Eusebio.* Nam
is *in Chronico*, affirmat Herodem mortuum *Olym-
piad.* cxcv. *anno* iv. Qui cum sit *Julianus* lii, ab-
latis vi *Julianis*, (primo Regni tempore,) à lii.
sequetur Herodem regnasse *annos* xliv. De quo
metachronismo, Scaliger, *Emendat. Tempor.* v. *p. m.*
433, 434.

Sunt alia nonnulla, & ad *Titulum Archelai* mo-
nenda; sed brevissime. Serarius, *Opusc. Tom.* i. *de
Herod. c.* 20. *p. m.* 243. Archelaum, *Regem* vocat. 243
Archelaus, inquit, *initio nonnisi Tetrarcha decretus
ab Augusto, postea etiam Rex, ex Ant.* xvii. *c.* 13.
Cum quo Salmasius, *in not. ad Solin. c.* 35. *p. m.* 576.
Archelao, inquit, *dignitas Regia, cum Judæâ, Sa-
mariâ, & Idumæâ.* ἐθνάρχην *eum appellatum dicit
Josephus, priusquam Regium nomen illi confirmatum
esset ab Augusto.* Fallitur uterque. *Archelaus* non
Rex, aut *Tetrarcha*, fuit constitutus; sed *Ethnar-
cha.* Rex quidem sæpe appellatur, qui *Regiam*
habet *potestatem.* Quomodo Dominus Sinhar, So-
domæ &c. *Gen.* xiv. 1, 2, 17, 18. *Josu.* viii. 1, 2. &
xii. 9, 10. *seq.* Ipse Archelaus, *Matth.* ii. 22. *Tze-
mach David ad An.* 1761. & Antipas Tetrarcha,
Matth. xiv. 9 *Marc.* vi. 14, 22. Reges dicti sunt.
Ita Ἄρχων Adiabenæ, *Strab. Geog.* xvi. Rex voca-
tus. *Ant.* xx. *c.* 2. *Bell. Jud.* vi. *c.* 6. Ita Herodes,
antequam Romæ vere Rex evasit. *Hegesipp. Excid.*
i. *c.* 29. Ita & Summus Pontifex, Hircanus. *Ant.*
xiv. *c.* 17. & xv. *c.* 1. *Bell. Jud.* i. *c.* 10. *Euseb. Chro-* 244
nic. Græc. Scalig. p. 265. *Tzemach David, ad ann.*
1724. non modo ob potestatem: (persona enim
Pontificis toti populo æquiparabatur. הנה הכהן
הגדול שקול כנגד כל ישראל: *Ecce, Summus
Pontifex æquiparatur toti Israëli.* R. Aben Ezra *ad
Levit.* iv. 13.) sed & quod *Pontificia dignitas*, ma-
jor etiam *Regiâ* haberetur. Ita enim *Rex Agrippa*
ad *Cajum:* Πάππων ἢ προγόνων βασιλέων ἔλαχον, ὧν
οἱ πλείȣς ἐλέγοντο Ἀρχιερεῖς, τὴν βασιλείαν τῆς ἱερωσύνης
ἐν δευτέρᾳ τάξει τιθέμενοι, ἢ νομίζοντες, ὅσῳ θεὸς ἀν-
θρώπων διαφέρει κατὰ τὸ κρεῖττον, τοσȣ́τῳ ἢ βασιλείας
Ἀρχιερωσύνην *&c. Phil. in Legat. ad Caj. p. m.* 797.
Quod si itaque potestatis respectu, *Serarius*, &
Salmasius, Regem dixissent, non errassent. At
cum *authoritate publicâ*, & *Augusti*, eum Regem
faciunt, utique halucinantur. Certum enim ex
Josephô supra, haud alium *titulum*, quam *Ethnar-
chæ* ei Romæ datum. Nam *Regium* quidem pro- 245
misit Augustus; sed tum demum cum hunc me-
ruisset. *Ant.* xvii. *c.* 13. ἀλλὼς. ii. *c.* 4. Quem ta-
men ita ille non meruit, ut ne quidem *Ethnarchiam*
retinuerit.

36. *Ma-*

36. *Maria*, seu *Mariamme*.] Ex quanam domô fuerit, in incertô est. *Historia* nihil de eâ meminit, nisi quod propter *Glaphyram* fuerit à *maritô* abdicata. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 15. *Bell. Jud.* II. *c.* 6. Si ex *familiâ Herodis* esset, & aliquid determinandum, diceremus eam esse, de quâ *Num.* 62. Ut *Archelaus* eam post cædem *Antipatri*, & susceptam Ethnarchiam, forte in uxorem sumpserit.

37. ANTIPAS TETRARCHA.] Qui & Herodes. *Matth.* XIV. 1. *Marc.* VI. 14. *Luc.* III. 19. *&* VIII. 3. *&* IX. 7, 9. *&* XIII. 31. *&* XXIII. 7, 8, 11, 15. *Act.* IV. 27. *&* XIII. 1. *Joseph. Ant.* XIIX. *c.* 3. *in titul. & c.* 7, 8. *Bell. Jud.* II. *c.* 8. *Hegesipp. Excid.* II. *c.* 3, 5. Item,
246 cum addito: Herodes Junior, *Euseb. Hist. Eccles.* I. *c.* 9, 11. *Epiphan. Hæres.* XX. Herodes Tetrarcha, *Ant.* XIIX. *c* 7, 9. הורדוס הגדלי, [nisi hic, Pater est,] *Libr. Juchasin. fol.* 135. *ad ann.* 738. vocatur & Antipater. *Phot. Biblioth. cod.* σλη'. *p. m.* 874. *Tzemach David ad ann.* 1770. Quod nomen seu *Antipæ*, Hegesippo teste, *Excid.* II. *c.* 3, 5. in *Herodis* mutatum, postquam ille *Tetrarcha* factus esset. Pater ipsum, quamquam filiorum νεώτατον, *Ant.* XVII. *c.* 8. fratribus prætulit, & Successorem scripsit. *Ant. loc. cit. Bell.* I. *c.* 20. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 45. sed postea tamen testamentum mutavit, & *Tetrarcham tantum Galilææ &c.* fecit. Ex quo post Herodis mortem, lites magnæ Romæ ortæ sunt. Nam Antipas non ferens regnum sibi prius legatum eripi ab *Archelaô*, suasu Salomes, Romam contendit, & jus suum *Cæsaris* cognitioni subjicit. Ubi tamen res sic est decisa, ut *Antipas* præter ea quæ ipsi
247 pater assignaverat, *Galilææ* scilicet & *Peræa Tetrarchiam*, nihil obtinuerit. *Ant.* XVII. *c.* 10, 11, 13. *Bell.* II. *c.* 1, 4. *Hegesipp.* I. *c.* 46. *&* II. *c.* 1. Nam cum *Regem* eum apellant Euangelistæ, *Matth.* XIV. 9. *Marc.* VI. 14. intelligendum, quod talis haberi voluit, (ipse enim Tetrarchiam suam *regnum* appellat. *Marc.* VI. 23.) aut quod talis fuerit *potestate*. sicut *Num.* 35. Neque enim novum est, illo sensu nomen *Tetrarchæ* & *Regis* permutari. *Cicer. Orat. pro Dejotar. Plin. Hist. Nat.* V. *c.* 18, 20. *& aliis.* Lysanias certe primus, *Rex* est dictus. ἀλώσ. I. *c.* 17. *Dio Histor.* XLIX. & tamen ejus bona sub Zenodorô conductore, dicta *Tetrarchia*. per *Dion. Histor.* LIV. Quemadmodum etiam secundi Lysaniæ *Tetrarchia*, *Ant.* XIIX. *c.* 8. & XX. *c.* 5. dicta βασιλεία. *Bell. Jud.* II. *c.* 10, 11. ubi etiam, (nempe *cap.* 11.) Agrippa donatus *Tetrarchiâ* Philippi, dicitur translatus εἰς μείζονα βασιλείαν. Elatus in hunc modum *Antipas*, laudem quidem meruit ex ædificiis: dum *Seppho*-
248 *rin*, & *Juliada*, muris cingit: *Tiberiadem* autem, in honorem *Tiberii*, (cui fuit amicissimus,) de novô condit. *Ant.* XIIX. *c.* 3. In aliis tamen fœda ejus vitia notantur: *Incestus*, *tyrannis*, *hæresis*, *hypocrisis*, *contemptus Christi*, *avaritia*, *ambitio*, *invidia*, & alia; quibus non tam deditus, quam coopertus fuit. Nam hic est ille in *Euangeliis* toties frequens *Herodes*, qui & fratri uxorem Herodiadem eripuit, & Baptistam in carcere capite truncari fecit, & auditis Christi miraculis, eum *Johannem redivivum* credidit. *Matth.* XIV. 1, 2. *seq. Marc.* VI. 14, 16. *seq. Luc.* III. 19. *&* IX. 7, 9. *Euseb. Hist. Eccles.* I. *c.* 11. *Niceph. Hist.* I. *c.* 19. sed & à cujus fermentô, (doctrinâ Sadducaicâ, *Marc.* VIII. 15. *collat. cum Matth.* XVI. 6, 12. non esse Angelos, non resurrectionem &c. *Act.* XXIII. 8.) Christus cavendum dixit. *Marc.* VIII. 15. quem Christus insidiantem sibi, vulpem appellavit. *Luc.* XIII. 31, 32. & ad quem Christus in
249 vinculis missus fuit. Nam cum *Pilatus* inter varia Christi liberandi media frustra adhibita, tandem audiret eum esse è Galilæâ, misit eum ad *Antipam*, qui tum Hierosolymis: & sic eum, quem ante inimicum habuit, sibi reconciliavit. Videtur autem simultatis inter *Herodem & Pilatum* caussa fuisse, quod *Pilatus* Tetrarchæ jurisdictioni sese miscuisset, & ex subditis ejus, *Galilæis*, obtruncasset. *Luc.* XIII. 1. cui errori nunc volens remederi, *Christum* ita ad *Herodem* misit. Quem hic tamen, etsi primum avidus videndi, uti ferebat, ... ludificatus est: & tandem derisum, floridaque candida, (de qua *Casaubon. Exercit.* XVI *p. m.* 663. *seq.* ... *Flavium*, ἀλώσ. II. *c.* 1. *Tacit.* II. *c.* 89. *& in German. c.* 102.] contumeliose circumdatum, nullâ in re Judicis factô officiô remisit, *Luc.* XXIII. 8. *seq. conf. Act.* IV. 27. Quibus & aliis flagitiis perpetratis, *Luc.* III. 19, 20. (*Avaritia* ejus notatur ἀλώσ. II. *c.* 8.) gradus ei ad ruinam factus fuit: *Ambitione* &
Invidiâ, proxime eum impellentibus. Nam cum 250
ipsius nepos *Agrippa*, qui egenus quondam & ab omnibus desertus, ante ejus vixerat beneficiô, *Ant.* XIIX. *c.* 8. Rex à *Cajô* esset declaratus, *Antipas* percitus æstrô invidiæ, & impulsus ab uxore, contra eum *Romam* properat. Ubi eum fortuna destituit. Nam cum à tergô sequerentur literæ *Agrippæ*, quibus perscriptum: quod Antipas *Sejano* & *Parthis* studuisset, & ad novandas res plurima arma sibi comparasset, *Cajus* eum cum uxore Herodiade, (bonis omnibus in *Agrippam* translatis,) *Lugdunum*, (non *Viennam*, ut *Euseb. Hist. Eccles.* I. *c.* 11. *&* II. *c.* 4.) misit in exilium: *Ant.* XIIX. *c.* 9. *Euseb. loc. cit. Phot. Biblioth. codic.* 238. *p. m.* 974, 975. unde postea profugit in *Hispaniam*, & ibi vitæ finem habuit. ἀλώσ. II. *c.* 8. Incertum, utrum fato, an consilio: nisi quod Hegesippus, *Excid.* II. *c.* 5. addat, mærore exstinctum. Atque ita eum pœna gravium
scelerum adprehendit: post obtruncatum Johannem 251
Baptistam, *annô* X. Post Christum Servatorem ludibrio habitum, *anno* VIII. Fuit enim relegatus *anno Caji* IV. scilicet quô *Agrippa* ejus Tetrarchiam fuit consecutus. *Ant.* XIX. *c.* 7. Ut erret Usserius, *Annal. ad ann. M.* 4042. qui hæc rejicit in annum obtruncati Johannis VIII: Christi, VI. Nam Christus passus *annô Tiberii* XIIX. &c. ut *quartus* Caji, Christi patientis *sextus*, haud esse possit. Quomodo *Antipas* sumptuosissimo epulo, *Euphrate* mediô, exceperat *Vitellium* & *Artabanum* Parthum, qui ad fœdus & pacem illic convenerant, extat apud Flavium, *Ant.* XIIX. *c.* 6. In *sævitiâ* ejus consonant *Rabbini*. Chronicon Regum templi secundi, *fol.* 54. *col.* 4. ita inquit: גם אנטיפס הרשיע והתעיב מכל אשר היו לפניו ויקח אשת פוליפוס אחיו מתחתיו וחיא כבר הולידה והוכיחהו על התועבה הזארת רבי יוהנן כהן גדול ויכהו אנטיפוס
וימיתהו: *Antipas etiam impie egit, & abominanda* 252
patravit, præ omnibus, qui ante ipsum fuerant: & accepit uxorem Philippi fratris sui, à sub potestate ejus, quæ jam ante pepererat. redarguit autem ipsum ob hanc abominationem R. Jochanan, Sacerdos magnus: & percussit eum Antipas, ac morte affecit eum. Similia iis habet Zemach David, *part.* I. *ad ann.* 770. *millen.* 4. הורדוס אנטיפטר ויש קורין לו טוטרקי הוא בנו של הורדוס הראשון ואחיו של ארקילוס והוא המלך השלישי לבית הורדוס. גם הוא היה רשע רע ואיש משחית רבים מחכמי ישראל הרג בחרב. ולקח את אשת אחיו פוליפוס בעודנו הי לו לאשה ויוחנן כ"ג בעבור הוכיחו ע"ל זה הרגו בחרב עם רבים מהכמי ישראל: *Herodes Antipater, quem nonnulli Tetrarcham vocant, fuit filius Herodis primi & frater Ar-*
chelai, fuitque Rex tertius è stirpe Herodis: Etiam iste 253
fuit impius pessimus, & vir perditor, plurimos Sapientum Israëlis occidit gladiô: & accepit uxorem Philippi fratris sui, eô adhuc vivente, in uxorem. Jochanam vero Sacerdotem magnum, quod ipsum redarguisset, ob hoc facinus, interfecit gladiô, cum plurimis ex Sapientibus Israëlis.

Quæ cum ita sint, non licet conjicere, ubi mentem habuit *Epiphanius*, cum *l.* I. *adv. Hæres.* XX. Antipam facit *filium Archelai*: Ἀρχέλαος, inquit, γεννᾷ τὸν ἡρώδην τὸν νεώτερον, καὶ βασιλεὺς ἡρώδης τῷ ἐν-
νάτῳ

νάτῳ ἔτει τῆς τοῦ πατρὸς Ἀρχελάου βασιλείας, καὶ διαδοχῇ. In quo haud dubie deceptus fuit ab Eusebio, qui *in Chronic. Græc. p. m.* 267. dixerat: *Antipam* ἀποθανόντος Ἀρχελάου *in Judæâ imperasse.* Prout hoc *Num.* 35. supra castigatum fuit. Liceat ad Gruteri *in Thesaur. inscription.* Triopium excurrere. Scilicet: fuerat *Triopium* in viâ Appiâ, cujus dedica-
254 tio, Græcis versibus facta ab Herode quodam. Nam

Ὕμμι γὰρ Ἡρώδης ἱερὴν ἀνὰ γαῖαν ἔθηκε·
Vobis Herodes tellurem hanc rite dicavit.

Quærunt Eruditi, quis hic *Herodes*; & num *Tetrarcha*, an hujus pater? Nobis *neuter* placet, non quod eorum aliquis dixerit se βασιλῆα χθονίων: versus enim habet χθόνιον, contra *Salmas. in not. ad consecrat. hujus p. m.* 8. sed quod stylus nimis quam gentilis sit. Fuerit vero *Herodes Judaicus*, assentator Gentilium; nunquam tamen ausus fuisset aperte aliquid *idolis* consecrare: qui vidit, quam populus ad honores *Principum*, quotidie tumultuaretur &c. Salmasius, *loc. cit. p. m.* 11. putat fuisse *Herodem Atticum*, Præceptorem *M. Anthonii Philosophi*, de quo *Philostrat. l.* 1. *&* 11. *de Vit. Sophistar.* At cur non potius alium hôc priorem? ad quem *Cicero*
255 scripsit in exilio, &c. *Plutarch. in Vit. Cicer. p. m.* 873. Scilicet: quia & horum *neuter* fuit. Nam Inscriptio dicit:

Καὶ γὰρ Ἀθηναίη περὶ οἱ χθόνιον βασιλῆα, &c.

Ac sic digitum in *Regem* intendit: qui potuit esse *Herodes Parthus*, seu antiquior, *Plutarch. in Vit. Anthon.* seu junior, sub Tiberio. *Joseph. Ant.* XIIX. *c.* 3. aut si hi non placent, invenies alios.

Cæterum, cum *Antipam* hîc diximus factum *Tetrarcham*, erit occasio dicendi de *Tetrarchis*. *Tetrarchia*, regionis tetrans est, per *Manilium* & *Vitruvium*: Quibus assentitur Augustinus, *de Civitat. Dei l.* 18. *Tetrarchæ*, inquit Isidorus, *sunt quartam partem regionis tenentes: nam* τέτταρες *quatuor sunt &c.* Proprie igitur *Tetrarchiæ vox* significat, non quatuor urbium, aut quatuor regionum; sed *quaternorum simul in unâ eademque gente vel terrâ*
256 *principatum.* Quales *proprie dictos Tetrarchas* nisi in *Græciâ*, & *Galatiâ*, vix invenies. *Thessaliæ* divisæ in quatuor partes, Θεσσαλιῶτιν, πελασγιῶτιν, φθιῶτιν, & ἑστιαιῶτιν, singulæ τετράδες, *Tetrarchiæ* olim dictæ sunt: in quibus *Philippus Macedo* totidem *Tetrarchas* posuit. *Harpocrat. in* τετραρχ. *cit. Scalig. animadv. p. m.* 163. Claræ etiam *Galatarum Tetrarchiæ.* Nam cum horum tres essent gentes, linguâ, moribus, & institutis similes, quamvis earum in IV. distinxerunt *Quadrantes*, seu *Tetrarchias*: sic ut in totum fuerint XII. Quæ tamen ita tempore mutatæ sunt, ut jam in *trium*, jam in *duorum*, postremoque *unius*, nempe *Dejotari*, & hinc *Amyntæ* venerint potestatem; Testis est Strabo, *Geograph.* XII. *p. m.* 566. Τριῶν, inquit, ὄντων ἐθνῶν ὁμογλώττων, καὶ κατ᾽ ἄλλο οὐδὲν ἐξηλλαγμένων, ἕκαστα διελόντες εἰς τέτταρας μερίδας, τετραρχίαν ἑκάστην ἐκάλεσαν, τετράρχην ἔχουσαν ἴδιον, καὶ δικαστὴν ἕνα, καὶ στρα-
257 τοφύλακα ἕνα, ὑπὸ τῷ τετράρχῃ τεταγμένους· ὑποστρατοφύλακας δὲ δύο. ἡ δὲ τῶν δώδεκα τετραρχῶν βουλὴ ἄνδρες ἦσαν τριακόσιοι. συνήγοντο δὲ εἰς τὸ καλούμενον Δρυναίμετον. Τὰ μὲν οὖν φονικὰ ἡ βουλὴ ἔκρινε· τὰ δὲ ἄλλα οἱ τετράρχαι καὶ οἱ δικασταί. Πάλαι δὲ μὲν οὖν ἦν τοιαύτη τις ἡ διάταξις· καθ᾽ ἡμᾶς δὲ εἰς τρεῖς, εἶτ᾽ εἰς δύο ἡγεμόνας, εἶτα εἰς ἕνα ἧκεν ἡ δυναστεία, εἰς Δηιόταρον, εἶτα ἐκεῖνον διεδέξατο Ἀμύντας. Hæc *Strabo.* Sed *an semper Tetrarcha Dominus est quadrantis?* certe huc visus intendisse *Eusebius*, dum *duos novos Tetrarchas* addit illis duobus, qui à *Flaviô* memorati sunt. *In Herodis locum*, (inquit Chronic. p. 42, 156, 157.) *Archelaus ab Augustô substituitur; & Tetrarchæ fiunt quatuor fratres ejus: Herodes, Antipater, Lysias, & Philippus.* Eundem numerum habet Eutychius,
258 *Annal. Arabic. Pococh. p. m.* 312, 315. quamquam omisso Antipatro. *Herodes*, ait, *mortuus cum regnasset annos* XXXVII, *quatuor reliquit filios: quorum unus nomine Archelaus, secundus Herodes, tertius Philippus, quartus Lysanias. Qui regnô inter se divisô, unusquisque quartam regionis Judaicæ partem sibi assumpsit.* At hæc male cohærent. Nam *Antipater* nunquam Herodis fuit hæres: ut qui ante ipsum, in vivis esse desiit. *Lysanias* autem, neque hæres, neque filius. ut patebit infra ex *Num.* 41. Denique: ipsum fundamentum falsum. Nam in *Syriâ* & *Palæstinâ*, nunquam *proprie dicti Tetrarchæ*, hoc est: *Domini quadrantum* demonstrari possunt. Plinius, *Histor. Natur.* v. *c.* 18. *sex* in Syriâ *Tetrarchias*, enumerat circa *Decapolin*, (non ipsas x. *civitates* vocat *Tetrarchias*, ut *Baron. Annal. ad Ann. Chr.* 31. *n.* 7.) quarum ratio à *numerô* non potest dari. *Intercursant*, inquit, *cinguntque has urbes*, (Decapolis) *Tetrarchiæ, regionum instar singulæ, & in regna contribuuntur: Trachonitis, Paneas in quâ Cæsarea, Abila, Arca, Ampeloessa, Gabe.* Hæc 259
ille. Ex cujus Tetrarchiis, *duæ priores* regiones sunt: *quatuor ultimæ*, haud nisi urbes. In *Phœnice* olim singulæ urbes, totidem erant regna. *Strabo* inquit: τὸ παλαιὸν μὲν οὖν οἱ Ἀράδιοι κατ᾽ αὐτοὺς ἐβασιλεύοντο παραπλησίως· ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἑκάστη πόλεων τῶν φοινικίδων, Neque *quadrantis* ratio in *Palæsthinâ.* In *Judæâ solâ* Phasaëlus & Herodes, sic ab Anthoniô *Tetrarchæ* facti sunt, ut *quartus* illic nemo fuerit. Joseph. *Ant.* XIV. *c.* 23. *Bell. Jud.* I. *c.* 10. Circa turbas Actiacas, *Zenodorus* quidam, unus *Syriæ*, (quod scio,) *Tetrarcha* vixit. *Dio Histor.* LIV. Pheroras etiam sub Herode M. solus, nempe *Peræa*, Tetrarcha fuit. *Ant.* XV. *c.* 13. *Bell. Jud.* I. *c.* 17, 19. Et cum *Herodis* regnô divisô, iterum fierent *Tetrarchæ* in *Palæsthinâ*, quatuor tales haud fuerunt instituti. Nam regnum Herodis diremptum fuit in *Archelaus Ethnarchiam*, (quæ & τοπαρχία. ἁλώσ. II. *c.* 7.) *Antipæ & Philippi duas Tetrarchias, Sa-* 260
lomes Toparchiam, & partem regno Syriæ adjectam. Joseph. *Ant.* XVII. *c.* 13. *&* XIIX. *c.* 3. *Bell. Jud.* II. *c.* 4. Nam *Gaza, Gadara,* & *Hippon*, urbes, quas Cæsar ad Actium victor Herodi cum aliis donaverat, *Ant.* XV. *c.* 11. avulsæ iterum, & *Syriæ* restitutæ sunt. Qui addunt *Tetrarchiam Lysaniæ*, infra ad *Num.* 41. corrigendi sunt. Tacitus, *Histor.* v. *c.* 9. inquit: *Liberi Herodis gentem coërcitam tripartito rexerunt.* Profecto recte: Nam *tres*, non plures *partes* ipsi liberi acceperunt: reliquas, alii. Sed Philo *in Flacc. p. m.* 750, inepte, *Philippi ditionem* vocat *tertiam partem regni Herodis:* Γάϊος, inquit, Καῖσαρ, Ἀγρίππᾳ τῷ Ἡρώδου βασιλέως υἱωνῷ δίδωσι βασιλείαν τῆς παππῴας λήξεως τρίτην μοῖραν, ἣν Φίλιππος τετράρχης, θεῖος ὢν αὐτῷ πρὸς πατρὸς ἐκράτει. Quæ ex supra dictis liquet esse falsa. Et hunc in modum, quomodocunque subducamus calculum, 261
regni Herodis *tetradas* non habebimus; sed aut *pentadas*, aut *triadas*: & tamen *Tetrarchiæ* locus fuit. Imo vero in ipsis *accuratis Tetrarchiis*, ratio tandem *quadrantis* desiit. Nam ostensum fuit supra ex *Strabone*, quomodo Galatarum Tetrarchiæ tandem in *trium*, hinc *duorum*, & mox *unius* manum sunt redactæ. (confer *Appian. in Mithridat.*) Hirtius, *de Bell. Alexandr.* inquit: *Dejotarus Tetrarches Gallogræciæ tunc quidem pene totius, quod ei neque legitimum, neque moribus concessum esse cæteri Tetrarchæ contendebant &c.* Quo minus mirum, si hoc fieri potuit in *Palæsthinâ.* Nam *Antipæ* cessit *Galilæa* & *Peræa*: in quibus olim totidem Tetrarchæ, *Herodes, & Pheroras. Philippo* obtigit *Trachonitis, Paneas*, & *pars* οἴκου *Zenodori.* Quæ & illæ *distinctæ quondam Tetrarchiæ.* Juxta *Plin. Hist. Nat.* v. *c.* 18. *Dion. Hist. Rom.* LIV. Quid ergo dicendum: ut hinc abeam? illud certe, quod *Tetrarchæ Thessali, &* 262
Galathæ veteres, soli *vere tales* fuerint. Eorum autem, qui in *Syriâ* circa Decapolin, & Palæsthinam

nam instituti sunt, *titulum* tantum fuisse *honorarium:* natum forte ex *priorum imitatione.* Potest enim fieri, ut aliqui, maxime ex *Tetrarchis Galathis*, quibus gradus domi non potuit fieri, (nam fuisse alios quam qui imperarent, supra ex verbis *Hirtii* conficies) profecti in *Syriam*, locis ex se nomen fecerint. Potest etiam fieri, ut *Titulus militiæ* sit. Nam partem ultimam exercitus ita appellatam constat. Leo *in Tacticis:* Τετράρχης inquit, ἐςὶν ὁ ἢ φύλαξ, ὁ λεγόμενος οὐραγὸς, ἢ τελευταῖος ἱςάμενος τῆς ἀκίας. Quid si ergo gentes *sex Tetrarchiarum* apud Plinium, reliquis Syris bellô junctæ, nomen à *quartis castris* acceperunt? Dixerint *alii*. Nobis saltem id heic incidit cogitandum, quod de *magnis fluviis.* Sunt eorum ostia &. processus plani; fontes tamen sæpe in obscurô. Titulus scili-
263 cet *Tetrarchiæ in Syriâ*, ipse clarus; sed origo incerta. Nobis sufficit hoc probasse, quod *Tetrarcha alibi quam in quadrante esse possit:* & quod *Patres* non opus habuerint eâ causâ ad figmenta recurrere. Patet denique, errare Photium, *Biblioth. cod.* σλη'. cum dicit, quod *Agrippa ipse Romam* ἀπῆλθε. Nam illud Flavii, ἁλώσ. ΙΙ. *c.* 8. ἠκολούθησε δὲ αὐτῷ (Herodi) κατήγορος Ἀγρίππας &c. intelligendum, per *literas* aut *delegatos:* prout supra ex *Ant.* XIIX. *c.* 9. Nam nihil certius, quam *Agrippam* ipsum *Romæ* tum non agitasse.

38. *Filia Aretæ, Regis Arabum.*] Eutychius, *Annal. Arabic. Pococh. p. m.* 316. eam vocat *Aretam:* & patrem, *Algaurum.* Sed commentô nugacissimô. Certius ejus res sic habent. Cum sensisset *maritum* animum adjecisse ad *Herodiadem*, & pactum fecisse de se abdicandâ; dissimulatô dolore, veniam petit discedendi *Machærunta*, ad confinia Arabiæ. Quod cum *Herodes* ei concessisset:
264 nihil minus suspicans, quam ut de rebus suis cum *Herodiade* quid rescivisset, fugit illa per delectos in *Arabiam*, & patri rem, ut gesta erat, indicat. Unde paulo post bellum exarsit. Nam *Aretas* injuriâ filiæ lacessitus, arma contra *Herodem* capit, & eum clade magnâ afficit: totô exercitu ad internecionem fere jugulatô. *Flavius* addit inde vulgo persuasum, quod exercitus Herodis hanc tulisset stragem ob *Baptistæ* cædem. Nam eum *Herodes*, veritus populi, (quem ab ipsô vidit pendere,) defectionem, *Machærunta* traxerat, & ibi interfecerat. *Ant.* XIIX. *c.* 7. Quo de *Num.* 64, 65. pluribus.

Hîc se iterum *Saliani* in *Josephum* aperit pruritus. (miror saltem ὁμόψηφον Scaligerum. *Emendat. Temp.* VI. *p. m.* 267.) Nam cum aliam *necis Baptistæ* causam referant *Euangelistæ*, & hanc taceat *Josephus;* Salianus, *Annal. ad Ann. Chr.* 28. *n.* 7. eum quæ dicit, comminisci asserit. Cum tamen *causa*
265 tradita à *Josephô*, causæ ab *Euangelistis* assertæ non sit contraria; sed cum eâ stare possit. Nam *Josephus* causam primam & latentiorem: *Euangelistæ* proximam & magis notam, exprimunt. Baronio, *Annal. ad An. Chr.* 31. *n.* 46. aliunde *Flavii* sententia non est ad stomachum: quod scilicet, si frequens populi ad *Johannem* concursus, *Herodis* ei odium peperisset, oportuisset *Herodem* magis laborasse, *ut Christum ipsum*, tolleret è medio, ad quem longe major, & è remotioribus etiam provinciis hominum confluxus fieret &c. At *Herodi* certe animus non defuit: sed quod *ministerium Christi* debuit absolvi, conatus fuit irritus. Cras enim & perendie Christus debuit sanare & proficisci: (confer *Joh.* VII. 30. & VIII. 20.) & Propheta non potuit perire extra Hierosolymam. *Luc.* XIII. 31, 32, 33. Deinde: in *Johanne* hoc potuit suspectum habere *Herodes*, quod non potuit in *Christo.* Nam
266 *Johannes* nunquam tam clare legitur loquutus de *Magistratu*, ut loquutus *Christus:* idque ipsis *Herodis* familiaribus. *Matth.* XXII. 16. *seq. Marc.* XII. 13. *seq.* Nam per *Herodianos*, illic, (ut & *Marc.* III. 6. *alibique*) propius visi intelligi, seu *milites Herodis:* cum *Hieron. Euthym. Theophylact. &c. in Matth.* 22. *Chrysost. homil.* 71. seu *aulici ejus*, aut *ministri:* דבית הרודוס cum *Euang. Hebr. Mercer. Syr. interpr. Tremell. Bez. in Matth.* XXII. *l'Emper. in Remp. Jud. p. m.* 438. [Chemnicio, *Harmon. c.* 33. ἐπίτροποι seu Præfecti Herodis: *Johanni*, IV. 46. dicti βασιλικοί.) Servos enim ex dominorum suorum personâ χαρακτηρίζεσθαι, ipsi cum sint ἀπρόσωποι. *Theophyl. Laur. Pignor. de Serv. &c.* Quanquam non simus nescii, quam ob *Herodianos* serram, reciprocent, *Serarius* maxime & *Scaliger*, *Drusiusque:* quamque illæ lites sic creverunt, ut nomen *Herodianorum* apud Interpretes, jam *gentis*, jam *status*, jam *sectæ*, habeatur. Confer sis *Gerhard. in Harmon. c.* 154. *p. m.* 290, 291.

39. *Olympias.*] *Josephi*, fratris Herodis nuptiis 267
juncta dicitur, *Ant* XIIX. *c.* 7. Quem locum etiam sequuti fuimus in *Tabulâ nostrâ Genealogicâ:* cum *Josepho* Herodis fratri *Olympiadem* tribuimus. Sed rem propius excutientibus, manifesta sese corruptela ingerit. Nam cum *Josephus*, frater Herodis, secundô regni ejus annô cæsus sit; (vide *Num.* 13. supra.) oporteret *Olympiadem* natam *Herodi*, annô ad minimum XIV. ante regnum: (prius enim *Olympiadi* nubere & filiam parere per ætatem haud licuerat.) & sequeretur Herodem, matrem Olympiadis *Malthacen*, ante *Dorin*, [cum hæc tamen prima ejus conjunx dicatur. *Ant.* XIV. *c.* 21. & XVII. *c.* 1. *Bell. Jud.* I. *c.* 10, 17.] quin & *ætatis annô* VIII, in uxorem assumpsisse. Postquam, ut spero, satis ostensum *in additam. ad Num.* 7. *p.* 43, 44, 45. Herodem designatum Regem, *annô ætatis* XXII. (Quibus addimus: non Codices *Josephi* consentientes, apud Lydyat, *in Explicat. emend. temp. c.* 2. in 268
quibus parum confidentiæ, sed quod *Herodes*, quo tempore *Anthonius* post bellum Philippense veniens in Syriam, Coss. scilicet *Lepidô* & *Plancô*, Tetrarcham eum fecerat, fuerit νεανίσκος. *Joseph. Ant.* XIV. *c.* 23. Nam si *Galilææ præfectus*, Coss. scilicet *Vatiniô* & *Calenô*, cum a Cæsare post bellum Alexandrinum transeunte *Antipater* rediisset, *annorum* fuisset XXV. ut contendunt recensiti, *p.* 41, 42. *sup.* & cum his Montacutius, *appar.* V. *n.* 82. *seq. p. m.* 194, 195. & Torniellus, *ad Ann. M.* 4051. *n.* 34. quomodo post VI. *annos*, ut dictum, Herodes & *frater* facti Tetrarchæ, νεανίσκοι esse possent? quorum *alter* ex illis rationibus tum fuisset *annorum* XXXI. *alter* vero etiam major? Quanquam quid hîc *Montacutius* conetur, non sim nescius.) Addimus de *Olympiade:* Quod cum ea filiam habuerit *Mariammen*, postea junctam *Herodi* τῷ Φιλίππῳ, de quô *Num.* 59. futurum, ut si ex *fratre Herodis* eadem fuisset, primum *circiter quadragenaria* nupsis- 269
set. Nam *Herodes* ille, vix eam duxit ante obitum *Herodis M.* & vix ante maturus conjugio esse potuit. cum hoc tamen etiam ἀσύμφωνον: *Virginem tam grandem, & tantis nixam fautoribus domi tamdiu sedisse.* Urgerem etiam Legem, *Levit.* XIIX. 17. prohibentem *filiæ ex fratre* nuditatem, nisi scirem toties hanc profanatam. Nam & Absalomus Aristobuli simul patruus & socer. *Ant.* XIV. *c.* 8. & Josephus, *Numer.* 4. filiam ex fratre sumpsit: & Herodes duas filias fratri in uxores obtulit. *Ant.* XVI. *c.* 11. & XVII. *c.* 1. & XIIX. *c.* 7. ἁλώσ. I. *c.* 16. Saltem prioribus qui volet insistere, deprehendet *locum hunc Josephi depravatum esse:* & corrigendum ex *Ant.* XVII. *c.* 1. & *Bell. Jud.* I. *c.* 18. ubi *Josephus*, cui nupta *Olympias*, dicitur fuisse *Herodis* ἀδελφιδοῦς: utpote *nepos ex Sorore, Salome.* In quem rectius hæc possunt cadere. Ut pro ἀδελφιδοῦς, *Librariorum* culpâ, surrepserit ἀδελφός: (sicut ἁλώσ. 270
I. *c.* 8. in Latin. pro *fratrueli*, *frater.*) Et Josephus, cui nupta Olympias, fuerit de quô dictum *Num.*

24. Josephus autem Herodis frater, de quô *Num.*
13. ἀγαμ☉ decesserit.

40. *Herodes.*] Exstitisse eum *bis* invenio: nem-
pe *Ant.* XVII. *c.* 1. *& Bell. Jud.* I. *c.* 18. ut & apud
Hegesippum, *Excid.* I. *c.* 42. Apparet eum ante
patrem *Herodem* absumptum. Nam alias, (cum
accusatum ipsum nusquam legitur,) æque illius ra-
tionem oportuisset habitam in Testamentô, ac fra-
tris, *Philippi. Ant.* XVII. *c.* 10, 13. Imo vero, ex-
stinctum arbitror ætate tenerâ. Nam non ille, ut
frater *Philippus*, dicitur Romæ educatus: cui haud
dubie fuisset adjunctus, si tum quidem vivere haud
desiisset. Etenim omnes ferê *Romam* missi sunt.
Flavius inquit, *Ant. loc. cit.* Κλεοπάτρα τε ἱεροσολυ-
μῖτις γεγάμηλο αὐτῷ, ϗ παῖδες ἐξ αὐτῆς, ἡρώδης τε
271 ἐγεγόνεισαν ϗ φίλιππ☉, ὃς ϗ αὐτὸς ἐν ῥώμῃ τρο-
φὰς εἶχεν. Quo magis admiror illa Cappelli, *Hist.
Jud. p. m.* 85. *Non videtur*, inquit, *iste alius esse
à Philippô Tetrarchâ, qui à Josephô, Ant.* XIIX. *c.* 7.
vocatur Herodes; sed ut videtur, male. Falso ut
sæpius. Nam & abunde ex *Josepho* constat, quam
Herodes hic fuit à *Philippô* distinctus; & nec *Ant.*
XIIX. *c.* 7. nec alibi, *Philippus Tetrarcha*, *Herodes*
unquam dictus fuit. Salianus *Annal. ad Ann. Chr.*
I. *num.* 49. Herodem hunc nequidquam æquius
cognominat *Antipam*, & dicit *à Christô vulpem ap-
pellatum.* Sed unde ei hoc in caput surrepsit, quo-
modo nescio, ita magnum ψεῦδ☉ est. Etenim ad
Num. 37. patuit ea convenire *Herodi*, qui fuit *Te-
trarcha.* Qualis certe *Noster hic* haud fuit: ut nec
talis alius potestatis, ob quam meruit timeri. tan-
to minus mortuus, (nempe *ante Patrem*, ut di-
ctum, sublatus, & sic etiam *ante Christi ministeri-
272 um*,) insidias Christo struere, & ob hoc *vulpes* di-
ci potuit *Luc.* XIII. 31, 32.

41. PHILIPPUS TETRARCHA.] Filiorum He-
rodis optimus & felicissimus. Sceleratus *Antipater*
& ipsum pene egisset præcipitem, fictis crimini-
bus; *Ant.* XVII. *c.* 8. *Bell.* I. *c.* 20. sed brevi ejus pa-
tuit innocentia, ut Herodes Antipatrum morte sus-
tulerit, & *Philippo* terras amplissimas legaverit.
Ant. XVII. *c.* 10. *Bell.* I. *c.* 21. Post *Herodis* exces-
sum, dum *Archelaus*, Rex in Testamentô decla-
ratus, Romam iret ad petendam investituram,
mansit quidem *Philippus* in Judæâ: sed cum audi-
ret regnum vocari in dubium, fratrum contentio-
nibus, ipse etiam suasu *Vari*, Syriæ Præsidis, Ro-
mam advolat: *partim* ut *Archelao*, (contra quem
omnes nitebantur,) subveniret: *partim* ut si hic
regnô caderet, ipse saltem prorsus non excludere-
tur. *Ant.* XVII. *c.* 12. *Bell. Jud.* II. *c.* 4. Quod qui-
dem *Vari* consilium in hoc profuit *Philippo*, ut
273 dum *Augusti* beneficiô, regni dimidium cesserit *Ar-
chelao*, quadrans autem fratri *Antipæ*, ipse etiam
in partem venerit, & quadrantem alterum, *Te-
trarchiam* scilicet *Trachonitidis*, *Batanææ*, *& Au-
ranitidis*, *cum parte domus Zenodori* obtinuerit. *Ant.*
XVII. *c.* 13. *Bell. Jud. loc. cit.* Unde & Lucæ, *cap.*
III. *v.* I. *Ituræa* & *Trachonitidis* Tetrarcha dictus.
Confer de hac divisione Strabonem, *Geogr.* XVI. *p.
m.* 526. (cujus locum explicavimus *Num.* 35.) Ta-
citum, *Histor.* V. *c.* 9. Nicephor. *Histor. Eccles.* I.
c. 16. *&c. Quadrantes* etiam illos accuratos non
fuisse, observa ex *Num.* 38. Cæterum *Philippus*
Tetrarchiæ suæ magnâ laude & virtute præfuit.
Vicum *Betzaida*, ad lacum Genezareth, civitatis
jure donatam, incolis & opibus auxit: nomine da-
tô ex *Juliâ* Cæsaris filiâ (non *Lybiâ* matre Tiberii;
ut *Hegesipp.* II. *c.* 3.) *Juliados. Paneada* etiam ad
Jordanis fontes instruxit ædificiis, & *Cæsaream*,
274 (*Agrippæ* postea dictam *Neroniada*, *Ant.* XX. *c.* 8.)
appellavit. *Joseph. Ant* XIIX. *c.* 3. *Bell.* II. *c.* 8. Cum
quo Eusebius, *in Chronic. p. m.* 43, 156. *Philippus*,
inquit, *Tetrarcha*, *Paneadem in quâ plurimas ædes
exstruxerat*, *Cæsaream Philippi vocavit*, *& Julia-
dem civitatem aliam.* Sed *Josephum* nonnihil corri-
go ex *Philostorgiô*, *&* *Johanne Antiochens.* περὶ ἀρ-
χαιολογίας: qui *fontem*, non fontes *Jordanis* ibi sta-
tuunt: ἐν ταύτῃ τῇ πανεάδι, inquiunt, τ̃ ȣ̃ Ἰορδάνȣ
πηγῶν ἡ ἑτέρα τίκτετ), δυοῖν ȣ̃σῶν. Quamquam ma-
le præmittant conditam ab *Herode M.* (ταύτην,
ajunt, χρόνῳ ὕστερον Ἡρώδης ὁ μέγας οἰκοδομήσας Και-
σαρειαν φιλίππȣ μετωνόμασε, νῦν ἢ πανεάς ἐστι καλȣ-
μένη &c.) *Cæsarea* enim condita ab Herode, *Tur-
ris Stratonis*, & non *Paneas*, ante dicta: procul
etiam à *Jordanis fontibus*, quippe *ad mare. Joseph.
Ant* XV. *c.* 13. *Bell. Jud.* I. *c.* 16. *&* III. *c.* 14. *Plin.
Hist. Nat.* V. *c.* 13. *Euseb. Chronic. Scal. p. m.* 155.
In more habuit *Philippus* cum delectis circumire 275
provincias, & tribunal circumferre, in quo jura
mox reddebat litigantibus; sicubi aliqui sub viâ se
offerrent: sontibus sine respectu condemnatis. Ut
cum fatis concederet, gentem magnus luctus occu-
paverit. Erat enim non æquitatis modo cultor in-
dustrius; sed & quietis amans & sedatus. Quo ma-
jus ejus desiderium relictum fuit. Obiit Juliade,
annô regiminis tricesimô septimô: Tiberii, ultimô: &
in sepulchrum, quod ipse strui fecerat, magnifice
illatus fuit. Provincia ejus, quod improlis deces-
sisset, *Syriæ* adjecta. *Ant.* XIIX. *c.* 6.

Capellus, *Histor. Judaic. p. m* 85. ei duas ausus
adfingere uxores: Primam, *Herodiadem*; & secun-
dam, *Salomen*: Costobari & Salomes Herodis M.
Sororis, (uti videtur) filiam. At quid juvat nu-
gis famam prostituere, & quæ nusquam sunt aut
fuerunt, fingere? Quis enim de *Salome Costabari
filiâ*, unquam aut audivit aut dixit? tanto minus
ut *Philippo* nupta esset? *Herodiadi* fecimus repu- 276
dium. *Num* 34 & hæremus potius ad *Ant* XVII.
c. 10. ubi *Philippus*, *Archelao* dicitur γνήσι☉ ἀδελ-
φός: erant enim ὁμοπάτρεοι, non ὁμομήτρεοι. Si ma-
ter Philippo, *Malthace*, prout statuit Montacu-
tius *Apparat* V. *n.* 75. *p. m.* 192. (*Quartam*, inquit
de Herode, *duxit Malthacem Samaritanam domô, è
quâ suscepit Archelaum &c. suscepit secundo ex eadem
illum Antipam Sacris Historicis memoratum*, *quem
vulpem nominat Dominus Iesus: Philippum tertio ipsius
fratrem; & filiam Olympiadem &c.*) res foret in
salvô. Sed fallitur *Bonus Montacutius* de *Philippô*,
& peccatum hoc ipsi ut mnemonicum condonan-
dum, tanto facilius, quo ipse rectius mox educat
Philippum ex *Cleopatrâ.* Recipiant ad se hanc li-
tem *Grammatici*: Nobis certum ire ad *Chronologos*,
ut discamus quô annô *Philippus* fuit mortuus. Si
fontem Græcum sequi vellemus, *Ant.* XIIX. *c.* 6. an-
num haberemus *Tiberii* XX. Prout etiam verterat 277
Gelenius. Sed Tempus Tempori minime sic con-
cordabit. Nam *Philippus* incipiens *anno Augusti*
XLIV, (ut supra indagavimus,) non potest *Tiberii
annô* XX, regnasse *annos* XXXVII. Unde Scaliger, *E-
mendat. Temp.* V. *p. m.* 433. *seq.* assumit *Philippum*
decessisse annô *Tiberii* XXII. prout eam lectionem re-
perit in *Codice Ruffini.* Quasi hîc esset mendum
ex *Librariis.* (Supra, Nos etiam *p.* 44. raptim hoc
assumpsimus.) Sed nec ita difficultas tollitur. Nam
cum *Herodes* exstinctus fuit annô Julianô XLV; *Au-
gustus*, LIX; *Tiberius*, XXCII. (regnavit enim *Ti-
berius* annos Julianos solidos XXII, cum diebus CCIX.
ut ipse *Scaliger* calculum subducit, *loc. cit. p. m* 437.
certe annos XXII, menses VI, & dies III. *Joseph. Bell.*
II. *c.* 8. tres & viginti habet *Phil. in legat. ad Caj.
p. m.* 799. *Orator. seu Tacit. seu Fab. c.* 17.) & *Ju-
lianus* XLV, ultra dimidium esset absumptus, cum
inciperet *Philippus*, hicque *trigesimô septimô*, *mor-
tuus*, consequetur: *Julianis* XLV, & *Philippicis* XXXVII, 278
aggregatis, *Philippum* mortuum *annô Julianô* LXXXII.
& sic *Tiberii* non XXII, sed XXIII. seu *ultimô.* Unde
Nobis incidit suspicari, quod festinantes Librarii,
Ant. loc. cit. pro ἐσχάτῳ ἐνιαυτῷ τ̃ Τιβερίȣ ἀρχῆς,
scripserint: εἰκοστῷ ἐνιαυτῷ &c. Prout certe longe
ἐν-

ἐνδοξότερον est; potuisse paucas literas corrumpi, quam ut omnes *Graeci Codices* vocem integram, (utpote δεύτερῳ) omitterent. Initas: *Ruffinus tamen legit annô vicesimô secundô.* Fluctus è simpulô. Nam si *Codices Latini*, fonti præjudicare debent, pessime sese multa habitura sunt: & inter alia infinita, regnabit *Philippus*, annos tantum aut XXXV, aut XXII. quod *Versio Veneta*, (Anni 1499.) illud legat: hoc, *Basileensis.* Certe, *triginta duos*, *aliàs quinque annos*, habet Ruffinus: & *triginta & duos annos*, MSS. Creshami Angli, Bibliothecæ Regiæ &c. *ap. Thom. Lyd. explicat. emendat. c.* 19. *p.m.* 236, 237.

279 Cæterum, cum *Josephus* dicat, in divisione bonorum, *partem* saltem *domus Zenodori*, Philippo datam, Casaubonus, *Excit.* XIII. *ad Ann.* 31. putat *alteram partem domus Zenodori* traditam *Lysaniæ*, nempe *Abilam. Luc.* III. I. Quâ quidem ratione, *Lysanias aliquis* in partem etiam divisionis venisset. Quod ante *Casaubonum*, jamdudum ita statuerunt *Eusebius*, *Eutychius &c.* ut *Lysaniam* etiam *Herodis* fecerint *filium.* De quo *Num.* 37. Quæritur ergo: *quis hic fuerit Lysanias?* & *num hic hæres post Herodem factus? Duos Lysanias* horum temporum invenimus. Primus fuit filius *Ptolemæi Mennæi*, *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 29. *Joseph.* ἁλώσ. I. *c.* II. Chalcidis Dynastæ: quem *Anthonius* primo *Regem Ituræ* fecit; postea autem, ut *Pacoro Partho* faventem interfecit. De quo Dio, *Hist. Rom.* XLIX. *ad ann. U.* 718. Καὶ ὅτι, inquit, πολλὰ μὲν τῆς Ἀραβίας,
280 τῆς τε Μάλχου, καὶ τὴν τῶν Ἰτυραίων, (τὸν γὰρ Λυσανίαν, ὃν αὐτὸς βασιλέα σφῶν ἐπεποιήκει, ἀπέκτεινεν, ὡς τὰ τοῦ Πακόρου πράξαντα &c. Flavius, *Ant.* XV. *c.* 4. addit factum à *Cleopatrâ*; id est: eâ instigante atque procurante: Διὰ ταῦτα, inquit, καὶ τὸν Ἀντώνιον ἐπῆγεν ἀεί τε τῶν ἄλλων ἀφαιρούμενον αὐτῇ χαρίζεσθαι, καὶ διαβᾶσα σὺν ἐκείνῳ τὴν Συρίαν ἐπενόει κτῆμα ποιήσασθαι. Λυσανίαν μὲν τὸν Πτολεμαίου, πάρθων αἰτιασαμένη τοῖς πράγμασιν ἐπάγειν κτίννυσιν &c. Et *Bell. Jud.* I. *c.* 7. Herodes λογιζόμενος καὶ τῆς Κλεοπάτρας δεινότητα, δι' ἣν Λυσανίας τε ὁ βασιλεὺς ἀνῄρητο, καὶ Μάλχος ὁ Ἄραψ. Scaliger, *Animadv. p.* 164. Lysaniam etiam Regem vocat *Arabiæ* atque *regionis Malchi:* sed fallitur. Nam *Malchus Rex Arabiæ* post *Lysaniam* occisus est. *Ant.* XV. *c.* 4. Et *Dio* non ait *Lysaniam* fuisse *Regem Arabiæ &c.* sed τῶν Ἰτυραίων. *Arabiam*
281 autem & *regionem Malchi* &c. *Cleopatræ* donata esse. Certe *Lysanias* patri successit. *Ant.* XIV. *c.* 23. *Bell. Jud* I. *c.* II. At patris regnum, in montanis Ituræ, Marsyâ, Heliopoli, & Chalcide. *Strab. Geogr.* XVI. certe in Syriâ circa Damascum. *Ant.* XIII. *c.* 24 & XIV. *c.* 5. Fuit enim Dynasta Chalcidis in monte Libano. *Ant.* XIV. *c.* 13. Denique ejus ditio alia esse non potest, quam quæ postea conducta est à *Zenodoro*, Trachonitis, Batanæa, Auranitis &c. *Ant.* XV. *c.* 13. [Lucæ III. *v.* I. Ituræa dicta.] Quæ in *Syriâ*, & non in *Arabiâ.* Alter *Lysanias* est, qui sub Tiberio, *Tetrarcha* fuit *Abilenes. Luc.* III. I. & de quo quæritur, *an de Herodis regnô participaverit?* Baronius, Scaliger, Casaubonus &c. negant filium *primi Lysaniæ* esse: quod inter hunc occisum *annô Urbis* DCCXIIX, (Dio *Hist.* XLIX.) & tempus *Lysaniæ secundi* sub Tiberio, intersint circiter *anni* LXIII. Id certum est: *Zenodorum* quendam, [ἁλώσ. II. *c.* 4. dicitur *Zenon*,] *Vla-*
282 *thæ*, *Paneadis &c.* Dominum, *Lysaniæ primi* ditionem conduxisse, *Ant.* XV. *c.* 13. seu à *Cleopatrâ:* quæ solebat in pensionem rapinas suas elocare. *Ant.* XV. *c.* 5, 4. seu ab *Augustô*, post Cleopatræ αὐτοφονίαν. Ex quibus tamen prior sententia magis placet: quod clientes Anthonii post victoriam dejecti. *Dio Hist. Rom.* LI. & statim μετὰ τὴν πρώτην ἀκτιάδα *Augustus* terram *Zenodoro* abstulisset. ἁλώσ. I. *c.* 15. Etenim, cum *Zenodorus* latrocinia foveret, re delatâ ad Augustum, ditionem hic ei *Lysaniæ* eripuit, & in *Herodem* transtulit. Qui & non multo post, cum *Zenodorus* profluvio sanguinis decessisset, ipsius etiam *Zenodori* Principatu, *Vlathâ*, *Paneade &c.* auctus fuit. *Ant.* XV. *c.* 13. *Bell. Jud.* I. *c.* 15. *Confer. & Dion. Histor.* LIV. Circa hæc tempora, valde probabile est, *Lysaniam secundum* illam suam *Tetrarchiam* accepisse. Ut cum *Herodi* donarentur reliqua, ipse saltem *Urbem Abilam* ab Augusto impetraverit. Filius forte *primi Lysaniæ.* Nam quare 283
hic tempore Baptismi Christi, vel *septuagenarius* vivere non potuit? Ut minorennis cum esset, *Patre sublato*, dum *Cleopatra* & *Zenodorus* ditionem regerent, adolescere & rebus maturescere haud potuerit? Sed fuerit *filius* an *alius*, nihil interest: (potuit equidem *filius* fuisse;) hoc constat, eum post *Herodis* mortem, *parte illius regni* non fuisse auctum: sed jam ante *Abilam* tenuisse. Nam quomodo *Augustus*, qui numerosæ *Herodis* familiæ juvandæ causâ, ne quidem suum ipsius legatum retinere voluit; sed illud omne in hæredes contulit, paucis tantum vasis sibi sumptis &c. *Ant.* XVII. *c.* 11, 13. *Bell.* II. *c.* 1, 4. is (inquam) *Herodianos* defraudaret parte tam opimâ, qualis fuit *Lysaniæ?* Imo vero *Augustus* nihil fecit extra Testamentum Herodis nisi in titulo. *Ant.* XVII. *c.* 11, 13. ergo neque *Lysaniæ* Abilam extra Testamentum tradidit. Nam ei certe *Herodes* moriens nihil legaverat. *Herodes* ergo *Abilam* nunquam habuit: sed eam jam 284
ante seorsim *Lysanias* ex bonis *Zenodori* acceperat. Quod amplius probo ex *Ant.* XIX. *c.* 4. ubi *Claudius* dicitur, Judæam, Samariam &c. tamquam avita & debita *Agrippæ* concessisse: *Abilam* autem de suo ei donavisse. ταῦτα μὲν, inquit, ὡς ὀφειλόμενα τῇ οἰκειότητι τοῦ γένους ἀπεδίδου, Ἄβελλαν δὲ τὴν Λυσανίου, καὶ ὁπόσα ἐν τῷ Λιβάνῳ ὄρει, ἐκ τοῦ αὐτοῦ προσετίθει. Ubi certe Ἄβελλα regno hæreditario *Herodum* exerte opponitur; & sic ante potestatis ipsorum nunquam fuit. Imo vero, *Bell. Jud.* II. *c.* 10. *Lysaniæ* ditio, ἑτέρα dicitur βασιλεία a tractu *Lysaniæ Primi*, (scilicet *Trachonitide*, *Auranitide* &c.) quem Augustus Herodi dono dedit. Nunquam ergo *Herodes* eam habuit. Sed nec *Herodes* totam domum *Zenodori* accepit. Quod patet, præter *Abilam*, è *Chalcide:* quæ haud dubie à *Ptolemæo Mennæô* traducta ad *filium*, & hinc titulô conductionis ad Ζηνόδωρον, primo tamen in *Herodianorum* venit ma- 285
nus dono *Claudii. Ant.* XIX. *c.* 4. *Bell. Jud.* II. *c.* 10, II. Quin imo: quo tempore *Agrippa Major*, partem Ituræ, regni Lysaniæ, avo *Herodi* donatam regeret, nempe in Patrui *Philippi Tetrarchiâ: Sohemus* jam tum etiam *Rex Ituræorum* fuit. Nempe in aliâ *Ituræ* parte, quam quæ ab Herode venerat ad Philippum. Testis Tacitus, *Annal.* XII. *c.* 23. cum sic infit: *Ituræi & Judæi defunctis Regibus Sohemô atque Agrippâ provinciæ Syriæ additi.* Ut cum *Lysanias primus* Ituræam tenuerit, [juxta *Dionem*] & post hunc *Zenodorus:* divisam autem postea habuerint *Herodes hujusque* ἀπόγονοι cum *Sohemo*, manifeste eam post Ζηνόδωρον totam ad *Herodem* non venisse certum sit. Ex quibus paulo latius pertractatis, multa ultro corruunt, aut demonstrantur. Et primo quidem: *Lysaniam Juniorem* filium Herodis non fuisse: ut cum Eusebio *in Chronic.* pergit delirare Serarius, *Tom.* I. *Opusc. de Herod. c.* 19. *p.m.* 241. Quid enim stabilimenti ad hoc ψεῦδος est 286
ex *Lucâ?* Deinde: *Abilam* (Polybio, *Hist.* V. *p.m.* 414. Ἄβιλα. ut & *Joseph. Ant.* XII. *c.* 3. Lucæ cap. III. *v.* I. *Abilenen*; Josepho *Ant.* XIX. *c.* 4. & XX. *c.* 5. Ἄβελαν seu Ἄβελλαν.) urbem Syriæ, *Ptolem. in Geogr. Syr.* eandemque Tetrarchiam, *Ant.* XX. *c.* 5. *Plin. Hist. Nat.* V. *c.* 18. dictam τοῦ Λυσανίου, ad differentiam Ἀβίλης κατὰ τὴν περαίαν. *Bell. Jud.* II. *c.* 12. ἐπὶ τῷ ποταμῷ Ἰορδάνῃ· τῆς Φοινίκης &c. *Abila* autem Tingitanæ, mons est. *Plin. Hist.* V. *c.* I. non cognominatam esse à *Lysaniâ primô*, (quod volunt *Scali-*

ger, Casaubonus &c.) sed ab eo, cui expresse tri-
buitur Luc. III. 1. Ant. XIX. c. 4. & XX. c. 5. Lysaniâ
posteriore. Nuspiam enim Primi Lysaniæ fuisse me-
moratur. Casaubonus dicit, Abilæ eum sedem ha-
buisse: sed quo teste? Magis verisimile est, con-
sedisse eum Chalcide, ut Patrem. Ant. XIV. c. 13.
287 Certe Ant. XX. c. 5. & Luc. III. 1. Abila contradistin-
guitur Philippi Tetrarchiæ, & Ituræa: in quâ o-
lim primus hic Lysanias. per Ant. XV. c. 13. Et di-
tiones Lysaniarum distinctæ, ut supra. Denique,
hinc & illud conficitur: Zenodorum conduxisse do-
mum Lysaniæ prioris, & non alterius alicujus post
ipsum. Quod affirmat Baronius, Annal. ad Ann.
Chr. 31. num. 7. & ut videtur, Casaubonus, Exercit.
XIII. ad Ann. 31. num. 4. Nam ita, aut Zenodorus
sub Augustô defunctus, rediisset sub Tiberiô: aut
duobus plures fuerint Lysaniæ. Quod non porest
demonstrari. Vanissime Serarius, Opusc. de Herod.
c. 19. p. m. 242. pruriens contra Scaligerum: Sca-
liger, inquit, animadv. p. 163, 164. duos facit Ly-
sanias &c. sed cur non queat & tertium adjicere ali-
quis? quamquam ut adjiciat nulla quam quidem no-
rim, cogit res. Inquam ego, si nulla cogit res,
quorsum ergo, aut quô jure aliquis tum adjiceret?
Constat Lysaniam secundum ante Cajum decessisse.
288 Nam hujus annô 1. Agrippa ejus Tetrarchiam con-
sequutus est. Ant. XIIX. c. 8. ut eam Claudius postea
non de novo dederit; (quod videtur asseri Ant. XIX.
c. 4. Bell. II. c. 10.) sed confirmarit saltem. Post
cujus mortem, ut ditiones ejus aliæ, ad Romanos
rediit. Ant. XIX. c. 7. Donec Claudius, annô im-
perii XII. eam iterum traderet Agrippæ Juniori. Ant.
XX. c. 5. Bell. Jud. II. c. 11. Abila enim κατὰ τὴν
περαίαν, postea data à Nerone, ἁλώσ. II. c. 12. alia
fuit ab hac Tetrarchiâ. Tandem non opus argu-
tari cum Scaligero, animadv. p. 164. utrum in Chro-
nicô Euseb. p. 42, 156. legendum Lysias, an quemad-
modum exstat Hist. Eccles. I. c. 9. &c. Lysanias?
Nihil enim hoc πρὸς ἄλφιτα. Lysias certe habet
Ruffinus, Ant. XX. c. 5. & nomen frequens. Act.
XXIII. 26. & XXIV. 7, 22. Joseph. Ant. XII. c. 11. &
XX. c. 8. Appian. de Bell. Syr. p. m. 118. Hegesipp. ex-
cid. II. c. 13. unde forte & castellum Λυσιάς. Strab.
Geogr. XVI. Joseph. Ant. XIV. c. 5. In parte laudis
289 Philippi est, quod primus fontem Jordanis invene-
rit. Etenim cum Panium, (Hegesippo Excid. III.
c. 26. Pannium: Plinio, Solino, Philostorgio, &
aliis infra, Paneas.) vulgo crederetur amni huic
dare initium, Philippus paleas in lacum rotundum
Phialen demissas, magnâ voluptate vidit resurgen-
tes in Paniô. Et sic fluvium nasci ex Phiale certo
comperit. Joseph. Bell. Jud. III. c. 18. & I. c. 16.
Ant. XV. c. 13. Hegesipp. loc. cit. Quo magis miror
posterioris ævi Scriptores fontem Jordanis non cor-
rexisse. Plinius Hist. Nat. V. c. 15. inquit: Jorda-
nis amnis oritur è fonte Paneade, qui cognomen dedit
Cæsareæ, de quâ dicemus: amnis amœnus, & quate-
nus locorum situs patitur, ambitiosus, accolisque se præ-
bens velut invitus &c. Meminit & Solinus, Poly-
hist. c. 35. Jordanes amnis, inquit, eximiæ suavita-
tis, Paneade fonte demissus, regiones præterfluit amæ-
nissimas: mox in Asphaltiten lacum mersus stagnô cor-
rumpitur. Stephano etiam Πάνιόν ἐστι σπήλαιον πα-
290 λαιστίνης, ἀφ' οὗ ἐκρεῖ ποταμὸς Ἰορδάνης. Philostorgii, &
Johannis Antiochensis verba supra produximus. Qui-
bus certe Phiale nominanda, non Paneas. Alias
Paneas tria significat: Primo, regionem Tetrar-
chicam. Joseph. Ant. XV. c. 13. Plin. Hist. V. c. 18. Se-
cundo, Urbem, quæ postea Cæsarea Philippi. Jo-
seph. Ant. XIIX. c. 3. Plin. Hist. V. c. 15. Euseb. in
Chronic. p. 43, 156. Philostorg. loc. cit. Tertio,
fontem Jordanis. Ut supra.

42. Phasaëlus.] Solô nomine superstes. Ant. XVII.
c. 1. Bell. Jud. I. c. 18. Montacutius, Appar. V.
num. 75. p. m. 192. inquit: Sextam duxit Palladem,
quæ peperit ei filium Phasaëlum: quem ex omnibus suis
filiis (Herodes) teneerrime dilexit. Fortassis propter
nomen & memoriam sui fratris Phasaëli. Sed unde
illam amoris prærogativam hausit Montacutius, haud
licet divinare. Certe non hausit ex Scriptoribus ido-
neis.

43. Roxanes: Salome.] Contumeliose habitas à
Pheroræ Conjuge, patet ex ἁλώσ. I. c. 18. Post He-
rodis obitum, cum adhuc innuptæ essent, Augu- 291
stus eis, (præter quæ ante Pater donaverat) in do-
tem obtulit viginti quinque argenti signati myriades:
& in uxores tradidit filiis Pheroræ. Ant. XVII. c. 13.
Apud Flavium tamen, ἁλώσ. II. c. 4. Donatio Au-
gusti æstimatur in πεντήκοντα μυριάδας ἀργυρίου. Un-
de constat errare Hegesippum, Excid. II. c. 1. cum
summam ad mille talenta, quibus Cæsar alia sexcen-
ta millia addidisset, audacter extollit.

44. Maria, seu Mariamme.] Nupta Herodi,
postea Regi Chalcidis. Ant. XIIX. c. 7. Patrem hu-
jus incertum eruimus supra ad Num. 39. Serarius,
Opusc. de Herod. c. 20. p. m. 244. pertendit Herodem
maritum ejus, ex hac habuisse duos filios: Hero-
dem & Aristobulum; & unam filiam Berenicen. Sed
ut de Aristobulô sanus est; ita de reliquis totô errat
cœlô.

45. Filius Anonymus.] Tetrarcha Peræa post pa-
trem designatus. Ant. XVI. c. 5, 11. Quâ fortunâ 292
haud dubie patris ob proditionem, Ant. XVII. c. 3.
Bell. I. c. 18. excidit. Etenim post Herodis mor-
tem, Paræa fuit translata in Antipam: & hic juxta
cum aliis cognatis, nihil præter pecuniam accepit.
Ant. XVII. c. 13. Bell. II. c. 4.

46. Duo filii Anonymi.] De his præter dicta ad
Num. 43. nihil memini, quod mereatur addi.

47. Filia Pheroræ.] Desponsatam eam leges Ant.
XVII. c. 1. Hegesipp. I. c. 42. Nuptam autem, (prio-
ri sponsione per Antipatrum eversâ,) ἁλώσ. I. c. 18.
confer infra Num. 57. Ad Ant. XVII. c. 1. Gele-
nius corrigendus est: dicens; quod Pheroras Te-
trarcha acceperit pupillorum alteram, (scilicet ex ne-
potulis Mariammes) suo filio conjugem. Nam quan-
quam verba: Φερώρου ληψομένου τῷ υἱῷ τὴν θυγατέρα
&c. ita verti possint; tamen constat ex textu, red-
dendum: Pherorâ filiam filio, nempe Alexandri,
paciscente. Nam non filius, sed filia Pheroræ, tho- 293
ro Mariammæorum juncta. At Ant. XVII. c. 3. men-
tio fit filiarum Pheroræ, virginum: ob quarum
injurias Pheroras à Conjuge, hujusque matre & So-
rore, alienus erat. Quod cum ita sit, patet Phe-
roram plures habuisse filias, quam quas nostra Ta-
bula subjecit. Studiô autem, quod aliter non me-
ruerint, & has, & alios Pheroræ Liberos, (de qui-
bus monitum Num. 16.) prætermisimus.

48. Filius Anonymus.] Procul dubiô Achiabus.
Fuit enim Herodis M. ἀνεψιός. Ant. XV. c. 11. & XVII.
c. 9. Bell. I. c. 21. & II. c. 2. Quomodo etiam vo-
cantur Antipater, Ant. XIIX. c. 7. & Josephus, Ant.
XVII. c. 12. alii Salomes filii. Accedit, quod cum
Herodes morbô oppressus alios ex cognatis vix ad-
misit quam Salomen, ejusque domum, & Achiabus
tamen etiam toleratus fuit, speciem habeat eum
ex stirpe Salomes fuisse: & sic, (cum alius esse vix
possit,) ejus filium. Fuit homo δραστήριος, & Do-
minis fidus suis. Cum Alexandra, Herode in mor- 294
bum lapso, Hierosolymorum Arces vellet intercipe-
re; Achiabus ipsarum alteri præfectus, rem actu-
tum ad Herodem detulit. Ant. XV. c. 11. Lethaliter
etiam postea decumbente Herode, magnum sustu-
lit periculum. Nam cum Herodes, morbum non
ferens, prætextu pomi dissecandi cultrum in se
verteret, Achiabus eum prehensâ manu, & clamo-
re magno edito, inhibuit. Ant. XVII. c. 9. Bell. I.
c. 21. Hegesipp. I. c. 45. qui tamen pro cultrô, gla-
dium substituit. Post Herodis mortem, cum regno
passim motibus agitato, X millia, Varo se oppo-
suis-

fuissent: *Achiabus* effecit, ut omnes sese armis positis *Romanis* dederent. *Ant.* XVII. *c.* 12. *Bell.* II. *c.* 3. Quin & ipse contra populares rebelles pro *Romanis* duxerat Exercitum. *Ant.* XVII. *c.* 12. *Bell. Jud.* II. *c.* 2. Quibus artibus *Pheroras* ei puellam ab *Herode* destinatam subtraxerat, supra relatum ad *Num.* 18.

295 49. *Bernice.*] Straboni *Geogr.* XVI. *Berenice.* confer *Num.* 72. Cum *Aristobulô* discors habuit connubium. Nam cum ille ei frequenter objiceret, quod cum *frater*, Regis filiam duxisset, ipse ignobilem & privatam haberet, *Bernice* cum lacrumis id ad matrem retulit. addens: *Aristobulum* dixisse, quod si sibi & fratri regnum veniret, uxores Herodis cum ancillis textrices vellent facere: filios autem earum, (quod studiis darent operam) Scribas, aut Ludimagistros. *Bell. Jud.* I. *c.* 17. *Hegesipp. Excid.* I. *c.* 40. Quæ cum *Salome*, iræ impotens, imprudenter *Regi* mox suggereret, brevi illa *Generum*, filia *Maritum* perdidit. *Aristobulô* suppliciô affectô, *Bernice* in matrimonium data est *Avunculo Antipatri.* Quas nuptias callide *Antipater* consuerat, ut *Salomen* sibi inimicam reconciliaret. *Bell. Jud.* I. *c.* 18. *Ant.* XVII. *c.* 1. Tandem etiam illo sublato, (forte ob crimen conspirationis in Hero-
296 dem. *Ant.* XVII. *c.* 6. *Bell.* I. *c.* 19.) *Bernice* sese Romam contulit: [procul dubiô in *matris* & aliorum comitatu, tum cum Romæ actum de hæreditate. *Ant.* XVII. *c.* 11. ubi in honore fuit tum apud *Augustum*, tum præcipue sub Tiberiô, apud *Anthoniam* Drusi majoris Conjugem. Strabo, *Geogr.* XVI. *p. m.* 526. inquit: καῖσαρ καὶ τοὺς υἱοὺς ἐπετίμησε τοῦ ἡρώδου, καὶ τὴν ἀδελφὴν σαλώμην, καὶ τὴν ταύτης θυγατέρα βερενίκην. (ut hallucinetur Cornelius à Lapid. cum *in Act.* XXV. 13. *p. m.* 363. putat hanc filiam fuisse Herodis.) Flavius autem, *Ant.* XIIX. *c.* 8. Ἀγρίππας καὶ ἀντωνίᾳ τῇ Δρούσου τοῦ μεγάλου γυναικὶ εἰς φιλίαν ἀφίκετο, βερνίκης τῆς μητρὸς τιμωμένης παρ' αὐτῆς &c. Item infra, de *Athonia*, & *Bernice*: σφόδρα, inquit, ἀλλήλαις ἐχρῶντο αἵδε γυναῖκες. Quæ *Bernices* amicitia cum *Anthoniâ*, postea ejus filio *Agrip-*
297 *pæ* magno usui, quin ad regnum gradus fuit. Apparet eam Romæ apud *Anthoniam* defunctam, longe *ante regnum Filii*: quippe ante obitum *Drusi*, filii Tiberii. Certe cum *Agrippa* secundo iret in Italiam, mater ejus jam ante exstincta, *Protum* Libertum *Anthoniæ* legaverat. *Joseph. loc. prox. cit.*

Priusquam hinc abeo, sublevabimus *Montacutium. Aristobulus*, (inquit, *in Appar.* V. *n.* 74. *p. m.* 191.) *duxit in Uxorem Bernicem, filiam Salomes amitæ suæ, Sororis Herodis: quam vel è Costabarô vel Josephô, nam non memini pro certô traditum, genuerat.* Consulemus ergo memoriæ *Montacutii*, ex *Ant.* XIIX. *c.* 7. ubi sic Flavius: ἡ δὲ βερνίκη κοστοβάρου καὶ σαλώμης παῖς, τῆς ἡρώδου ἀδελφῆς.

50. *Avunculo Antipatri.*] Sine dubio *Theudioni. Ant.* XVII. *c.* 6. *Bell. Jud.* I. *c.* 19. Nam alium in *Historiâ Judaicâ*, matris Antipatri fratrem, non invenio. Etsi *Amicum* tantum *Antipatri* vocet He-
298 gesippus, *Excid.* I. *c.* 43. Conscius fuit veneficii contra *Herodem.* Neque tamen recte Salianus, *Annal. ad Ann. Chr.* I. *n.* 49. eum vocat *veneficum.* Nam venenum *Herodi* intentatum fæmina Arabica, (non *Acme* Ancilla, ut *Baron. Ann. ad Ann. Chr.* 8 *n.* 9.) confecerat: *Theudion* autem confectum, & in manus ab *Antipatrô* datum, ad *Pheroram* tulerat. *Joseph. & Hegesipp. loc. cit.* Non est autem *veneficus*, qui tantum portat venenum; sed qui conficit.

51. *Filia Anonyma.*] Cappellus, *Histor. Jud. p. m.* 85. eam vocat *Salomen*: sed nullo testimonio. Certius est eam filio Alexæ, *Bell. Jud.* I. *c.* 18. eique Callææ, *Ant.* XVII. *c.* 1. traditam in matrimonium. Quem *Callæam*, oportet ut *Alexas* ante ex aliâ aliquâ *Uxore* genuerit, quam *Salomen* duxisset. Cæterum ἁλώσ. I. *c.* 18. non bene existimo τὸ Ἀλεξᾶν Græcum, reddi per *Alexandrum.* Nam etiamsi pro *Alexâ*, Eusebius *Histor.* I. *c.* 8. habeat ἀλέξανδρον: tamen cum in *Historiâ Herodum* lector posset 299
in errorem induci, putans esse *Alexandrum Mariammes*: præstat differentiæ causâ, vertere, (sicut in *fonte* est,) *Alexam.*

53. *Antipater: Herodes &c.*] Homines obscuri. Quorum scilicet nihil extra *nomen*, cognitum. *Ant.* XIX. *c.* 7. Quemadmodum neque invenio, cujas fuerit *Cypros*, uxor *Antipatri.* Serarius, *Opusc. Tom.* I. *de Herod. c.* 20. putat fuisse filiam Herodis. (De quâ *Num.* 17. & 33.) Sed fallitur. Nam *Materteram* ducere fuit capitale. *Levit.* XIIX. 13. & XX. 19. Unde *Cypros* Herodis filia, non *huic Antipatro*; sed alii, *filio Salomes*, de quo supra *Num.* 23. fuit conjugata. Teste Josepho *Ant.* XVII. *c.* 1. & XVI. *c.* 11. & XIIX. *c.* 7. *Bell.* I. *c.* 18.

54. *Cypros.*] Fœmina morum cultu & fide in maritum insignis. Cum *Agrippa*, maritus, ære obrutus non esset solvendo, & ob hoc ἄπορος, in turrim Idumææ *Maalatha* sese abdidisset: *Cypros* uxor pro eo ad *Herodiadem* ejus Sororem scribit, 300
petens ut quoquo modo ei vellet succurrere. Quâ quidem suâ intercessione hoc effecit, ut *Agrippa* Tiberiade domicilium atque sustentationem consequutus sit. Eadem *Cypros*, morum suorum venustate & candore, animis quaqua versum illectis, marito postea *Alexandriæ* etiam XX *myriadum* viaticum impetravit. Quo honeste venit in *Italiam*; & ibi omnes casus suos superavit. *Ant.* XIIX. *c.* 8. *Liberi ejus* recensentur, *Ant.* XIIX. *c.* 7. *Bell. Jud.* II. *c.* 10.

55. *Filius Anonymus.*] Cappello, *Hist. Jud. p. m.* 85. iterum, (nescio unde) *Antipater.* Pacta ei primum fuit filia Aristobuli, (Bernice:) Sed cum hanc ipse *pater* invaderet, locô ejus *filiam* tandem *Pheroræ* obtinuit. Quam cum ante *Herodes* despondisset *Alexandro*: de quô *Num.* 56. *Antipater*, Domus Mariammææ flagrum, noluit eam ex *Pherorâ* crescere: & sic Alexandrô exclusô, filio suo *Pheroræ* sumpsit *filiam. Ant.* XVII. *c.* 1. *Bell. Jud.* I. *c.* 18.
Hegesippi Codices mendum habent. Nam cum is 301
Excid. I. *c.* 42 sic scribit de Antipatro: *Ad postremum tantum effecit, ut sibi Aristobuli filia, atque ex ipsô genitus, Pheroræ parentis sui filia conjungeretur*, manifestum est, pro *parentis*, *patrui* substituendum esse.

55. *Filia Antipatri.*] Fuit utique conjuncta *Aristobuli* Mariammes *filio Ant.* XVII. *c.* 1. Sed cum is, vel *Herodes*, vel *Agrippa*, vel *Aristobulus* esse potuit; nobis casu an consilio, primus placuit. Interim, cum *Herodes* fratrum primus fuit, *Bell. Jud.* I. *c.* 18. speciem aliquam habere videtur, quod *majores natu juniores* præcesserint; & quod iis prius *de Uxoribus* provisum sit. Etiamsi ultra *duas uxores* neutiquam inveniam. *Ant.* XX. *c.* 3. *Bell.* II. *c.* 10. Quicquid fuerit, in eo non sitæ sunt opes Græciæ.

56. *Alexander.*] Serarius, *Opusc. de Herod. c.* 20. *p.* 242. fœde hunc omittit: & præposito *Tigrane*, pro secundo-genito assumit *Tigranem* à Nerone Re-
gem factum. De quo *Num.* 66. Utique corrupte. 302
Nam Flavius inquit *Ant.* XIIX. *c.* 7. Ἀλεξάνδρῳ τῷ ἡρώδου παιδὶ &c. ἀλέξανδρος καὶ τιγράνης ἐγεγόνεισαν, υἱεῖς ἐκ τῆς ἀρχελάου τοῦ καππαδοκῶν βασιλέως θυγατρός. Et ἁλώσ. I. *c.* 18. ἦσαν, inquit, Ἀλεξάνδρῳ μὲν ἐκ γλαφύρας υἱεῖς δύο, τιγράνης, καὶ Ἀλέξανδρος. Quod imitatur & Hegesippus, *Excid.* I. *c.* 42. *Alexander*, inquit, *ex Glaphyrâ genitos sibi Tigranem & Alexandrum filios dereliquit.* Fuit ergo filius *Alexander*, loco seu *primo*, seu *secundo* natus: (ordo enim ut visum, permutatur.) Et huic demum filius *Tigranes*, qui Rex à *Nerone* factus. Confer *Num.* 66. Honore autem publico functum *Alexandrum*, non invenio. Nam alter, qui sub Vespasiano *Lesidis Rex* est factus, hujus erat *Nepos. Ant.* XIIX. *c.* 7.

 57. Uxor

57. *Uxor Anonyma.*] Neque enim fuerat *filia Pheroræ:* ut Salianus, *Annal. ad Ann. Chr.* 1. *num.* 49. præsumit. Nam ea tantum sponsalia fuisse, &
303 nuptias fraude *Antipatri* non processisse, cum *Pheroræ filia* conjungeretur postea *filio Antipatri*, ostendimus *Num.* 47.

58. TIGRANES *Rex.*] Josephus, *Ant.* XIIX. *c.* 7. refert eum in Armeniâ (majore, confer ἁλώσ. I. *c.* 10.) regnasse; & debinc Romæ accusatum sine prole decessisse. Adducor ut credam occisum à *Tiberio:* & de eo loqui Tacitum *Annal.* VI. *c.* 40. cum inter multos illustres necatos à *Tiberio*, tandem subjicit: *Ne Tigranes quidem*, inquit, *Armeniâ quondam potitus, ac tunc reus, nomine Regio supplicia civium effugit.* Unde non possum *Freinshemio* assentiri, qui *in indic. ad Tacit. Bernegger.* hunc cum illo *Tigrane* confundit, cujus ita Tacitus, *Annal.* II. *c.* 3. meminerat: *Occisô Artaxiâ per dolum propinquorum, datus à Cæsare* (Augustô) *Armeniis Tigranes*, (Artanasdem falso vocat *Vellejus*, *l.* 2.) *deductusque in regnum à Tiberiô Nerone Nec Tigrani diuturnum imperium fuit, neque liberis ejus: quam-*
304 *quam sociatis more externô in matrimonium, regnumque.* Sane hic *Tigranes*, *Artabazis* aut *Artaxiæ* fuit frater: diu ante impositus ab Augusto. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 5. *Suet. in Tiber. c.* 9. *Dio Histor. Rom.* LIV. Ut non sit *Tigranes* interfectus à *Tiberio:* quippe post breve imperium sublatus. Liberos enim successores habuit. *Tacit. supr.* quibus sub Augusto, *Artavasdes* & *Ariobarzanes*, suffecti. *Tacit. annal.* II. *c.* 3, 4. Cæterum, quâ *Tigranes* culpâ, Romæ fuit à *Tiberiô* sublatus, nusquam memini *Authores* tradere.

59. HERODES *Rex.*] Cum *primâ*, certe cum *secundâ* suâ *uxore* inglorius & privatus vixit. Postquam autem in manum ejus convenisset filia Agrippæ, *Bernice*, Agrippa, [ut erat magna florensque ejus Romæ gratia,] *Regnum Chalcidis à Claudiô* ei impetravit. *Ant.* XIX. *c.* 4. *Bell. Jud.* II. *c.* 10. *Chalcis* autem, sita in monte Libano, *Ant.* XIV. *c.* 13.
305 Stephano dicitur πόλις τῆς Συρίας, κληθεῖσα ὑπὸ μονίχου ἄρραβος. Straboni, *Geogr.* XVI. dicitur *Arx Marsyæ.* μετὰ τὸν Μάκραν, inquit, ἐστιν ὁ μαρσύας, ἔχων τινὰ καὶ ὀρεινὰ, ἐν οἷς ἡ χάλκις, ὥσπερ ἀκρόπολις τοῦ μαρσύου. Quanquam quod *Marsyam* faciat ὀρεινὴν, hoc refutet Polybius, *Hist.* V. *p. m.* 390. cui *Marsyas est convallis inter Libanum & Antilibanum:* ἐνέβαλεν, inquit, εἰς τὸν αὐλῶνα τὸν προσαγορευόμενον μαρσύαν, ὃς κεῖται μὲν μεταξὺ τῆς κατὰ τὸν λίβανον καὶ τὸν ἀντιλίβανον παρωρείας. συνάγεται δ᾽ εἰς στενὸν ὑπὸ τῶν προειρημένων ὀρῶν. Alibi etiam *eod. lib. p. m.* 405. Marsyam, αὐλῶνα vocat. Certe *convallem* illic loci fuisse, disco & ex Pliniô, *Hist. Nat.* XII. *c.* 22. *Inter Libanum montem*, inquit, *aliumque ignobilem, non antilibanum, in convalle modicâ* &c. *Chalcidis* autem districtus cum non magnus esset, (Plinius *Hist.* V. *c.*
306 26. inquit: *infra Palmyræ solitudines, Selendena regio est, dictaque jam Hierapolis, ac Beræa, ac Chalcis,*) *Herodes* etiam, *Dynasta* ejus dictus fuit. *Ant.* XIX. *c.* 7. Ut & ejus Successor, *Agrippa. Ant.* XX. *c.* 5. Obiit in hac dignitate, post *Agrippam* fratrem, *Ant. loc. cit. Bell.* II. *c.* 10. anno Imperii Claudii VIII. *Ant.* XX. *c.* 3.

Hujus fortean *Numus* fuerit, cui inscriptum: Ἡρώδης βασιλεὺς φιλοκλαύδιος. *Scalig. animadv. p.* 174. *Claudius* certe ipse commendat *Herodis hujus* in se studium: eumque vocat κράτιστον & sibi τίμιον. *Ant.* XX. *c.* 1. Profecto: *Claudius* amari meruit, qui tot eum bonis prosequutus fuit. Judæis ad ejus & fratris intercessionem, toto imperio religionis dedit exercitium. *Ant.* XIX. *c.* 4. Ipsi *Herodi* Principatum, & decus Prætorium contulit: Sed & in Senatum ingredi, & gratias ei, Fratrique, Græce agi fecit. *Dio*, *Hist. Rom.* LX. ita de ipso & Agrip-
307 pâ: Τῷ γὰρ Ἀγρίππᾳ παλαιστινῷ συμπράξαντί οἱ τὴν ἡγεμονίαν, (ἔτυχε γὰρ ἐν τῇ Ῥώμῃ ὤν,) τήν τε ἀρχὴν προσεπηύξησε, καὶ τιμὰς ὑπατικὰς ἔνειμε, τῷ τε ἀδελφῷ αὐτοῦ ἡρώδῃ τό τε στρατηγικὸν ἀξίωμα, καὶ δυναστείαν τινὰ ἔδωκε, καὶ εἴς τε τὸ συνέδριον ἐσελθεῖν σφίσι, καὶ χάριν οἱ ἑλληνιστὶ γνῶναι ἐπέτρεψε. Hæc *Dio.*

Ut nihil dicam de *Templo* & *Sacerdotio:* quorum post *Agrippæ* mortem, *Claudius* ei potestatem tradidit. *Ant.* XX. *c.* 1. Ut si pro tot meritis nollet esse φιλοκλαύδιος, jure ingratissimus mortalium dici debuisset. Sed *Flavius* addit: *jus Templi & Sacerdotii* penes posteros ejus mansisse usque ad belli exitum: ᾐτήσατο, inquit, *Ant.* XX. *c.* 1. καὶ ἡρώδης ὁ ἀδελφὸς μὲν Ἀγρίππου τοῦ τετελευτηκότος, χαλκίδος δὲ τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον πεπιστευμένος, κλαύδιον καίσαρα τὴν ἐξουσίαν τοῦ ναοῦ, καὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων, καὶ 308
τὴν τῶν ἀρχιερέων χειροτονίαν. πάντων τε ἐπέτυχεν, ἐξ ἐκείνου τε πᾶσι τοῖς ἀπογόνοις αὐτοῦ παρέμεινεν ἡ ἐξουσία μέχρι τοῦ τοῦ πολέμου τελευτῆς. Quod cum grano salis capiendum est. Nam post obitum *Herodis*, nec *Chalcis*, nec *Templi cura* in manu *Liberorum* ejus mansit: ut quæ data *Agrippæ Juniori*. Nam hic præter regnum Chalcidis, *Ant.* XX. *c.* 3. *Bell.* II. *c.* 11. etiam ἐπεπίστευτο à *Claudio* τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ ἱεροῦ. *Ant.* XX. *c.* 8. prout ipsâ praxi demonstravit: reparando, exstruendo, de Templi pecuniis & Cantorum habitu disponendo &c. quin & vi, in Summos Pontifices, [*Ismaëlem Phabæi*, *Josephum Cabi*, *Ananum Juniorem*, *Jesum Damnæum*, *Jesum Gamaliëlis*, & *Matthiam Theophili*,] assumendo atque designando. *Ant.* XX. *c.* 6, 7, 8. *Bell.* VI. *c.* 1. Neque tamen *Agrippa* fuit *Herodis Chalcidensis* ἀπόγονος, sed διάδοχος. 309
Ut & hîc fraudulenter τὸ ἀπογόνοις, *Ant.* XX. *c.* 1. receptum sit pro διαδόχοις. Et menda hujus generis quam plurima. Nam & *Ant.* XIV. *c.* 25. pro παρθενεύσης τῆς ὑρκανοῦ θυγατρὸς, ἧς ἐνεγγύητο τὴν θυγατέρα &c. legendum: ἣν ἐνεγγύητο: vocibus duabus ultimis jugulatis. Fuit enim *Mariamme ipsa*, (dicta *filia Hircani*, ut alii: *Num.* 10.) & non *hujus mater*, Ἀλεξάνδρα, quæ *Herodi* dedit hoc consilium. Teste Josepho *Bell. Jud.* I. *c.* 11. Ita & *Ant.* XIV. *c.* 26. Mariammes frater vocatur ἀλέξανδρος: quem certum aut Jonatham, *Hegesipp.* I. *c.* 36, 37. aut Aristobulum, *Ant.* XV. *c.* 2, 3. & XX. *c.* 8. dictum. Ita cum ἁλώσ. I. *c.* 17. narratur, quod ἀδελφοὶ τοῦ βασιλέως συναπέκλιναν in partes contra filios Mariammes: legendum utique pro ἀδελφοὶ, ὁ ἀδελφὸς, nempe *Pheroras*. Nam alios fratres *Herodes* tum non habuit. Ita pro ἐνιαυτῷ ἐσχάτῳ, surrepsit *Ant.* XIIX. 310
c. 6. εἰκοστῷ. Prout monitum *Num.* 41. Ita δαμάζων, *Ant.* XIX. *c.* 7. pro καὶ ἐμίζων. ut *Num.* 61. Montacutius, *Apparat.* V. *n.* 67. *p. m.* 188. pro καιφαλίων, *Ant.* XIV. *c.* 4. legit separatim: καὶ φαλίων. Satis congrue. Nam φαλίων vocatur ἁλώσ. I. *c.* 5. & Hegesippo *Excid.* I. *c.* 14. Fallion. Quemadmodum passim *Josephus* depravatus ab indoctis manibus: ut pluribus illud ostendimus *Num.* 7. *p.* 44, 45. & *alibi.* (Quibus adde sis exempla *Casauboni*, *Exercit.* I. *s.* 34. *p. m.* 154.) Scaliger, *animadv. p.* 66. inquit: *Vetustissimos errores multos in Josephô deprehendimus, etiam ante Ruffini ævum in ejus codicem receptos.* Id quod etiam deprehendit *Casaubonus*, cum rogatu *Scaligeri* meditantis novam Josephi editionem, Exemplaria conferret cum vetustis Codicibus Bibliothecæ Regis Galliæ. Ut scribere ausus sit, *Exercit.* I. *sect.* 34. *Hodiernis Josephi libris nihil depravatius posse inveniri.* Salianus, *Annal. ad Ann. Chr.* I. 311
n. 49. oppido delirat, cum *Johannem*, [qui dudum ante sub *Tiberiô* capite truncatus fuerat] ab *hoc Herode* asserit occisum.

60. *Aristobulus.*] Cognomento νεώτερος. *Ant.* XX. *c.* 1. Cum fratre *Agrippâ* adhuc privatô, sævum & acre odium exercuit. Ut cum uterque inops apud *Flaccum* Syriæ Præsidem viveret, intellecto quod *Agrippa* dona sumpsisset à *Damascenis*, ut iis *Flaccum* contra *Sidonios*, (cum quibus de finibus litiga-

tigabant,) conciliaret; *Aristobulus* actutum *Flacco*
rem prodiderit. Quô effectum, ut *Agrippa*, (cui
magnæ tum necessitates,) deprehensus in crimine,
Flacci gratiâ exciderit. *Ant.* xx. *c.* 8. Cum *Petro-
nius* Caji statuam vi obtrudere vellet, & in Tem-
plô Hierosolymitanô ponere; *Aristobulus* adscitis
Judæorum optimatibus supplex apud *Petronium* in-
tervenit. *Ant.* xiix. *c.* 11. *Prout nulla Simulacra Ju-
dæorum urbibus, nedum Templis. Non Regibus hæc*
312 *adulatio, non Cæsaribus honor.* Tacit. *Histor.* v. *c.* 5.
Mortuus est privatus. ἀλώσ. 11. *c.* 10. In magnâ
tamen gratiâ apud *Claudium*: Ut qui illius, *Rescri-
ptô publicô*, meminit perhonorifice. *Ant.* xx. *c.* 1.
Videtur adhæc *Aristobulus*, *Agrippâ* junior. Cer-
te eum ordine sequitur. *Ant.* xiix. *c.* 7. *Bell. Jud.* 1.
c. 18. *Hegesipp. Excid.* 1. *c.* 42. Ut ad *Tabulam Genea-
logicam* hæc vellemus † emendata: in quâ festinan-
ter est præpositus.

61. *Iotape.*] Filia *Sampsigerami*, Regis Emeso-
rum. *Ant.* xiix. *c.* 7. Qui & σαμψιγέραμος, βασι-
λεὺς δαμάζων. *Ant.* xix. *c.* 7. sed mendose. Nam &
σαμψιγέραμος, pro σαμψιγέραμος. *Ant.* xiix. *c.* 7.
[Straboni, *Geogr.* xvi. σαμψικέραμος,] & δαμάζων,
pro καὶ ἐμηζῶν, subjectum. Neque enim fuit *Rex
Damasci.* Flavius, *Ant.* xix. *c.* 7. ἧκε γοῦν, inquit,
παρ' αὐτὸν κομμαγηνῆς βασιλεὺς ἀντίοχος, δαμάζων
313 σαμψιγέραμος, καὶ κότυς τῆς μικρᾶς ἀρμενίας οὗτος ἐβα-
σίλευσε, καὶ πολέμων τὴν πόντου κεκτημένος δυναστείαν, ἡ-
ρώδης τε &c. Ubi sicut καὶ κότυς, καὶ πολέμων, &c. ita
haud dubie καὶ ἐμεζῶν, vel ἐμέζων. Ἐμέζη autem *Bell.
Jud.* 11. *c.* 27. vel ἔμεζαι, (*Stephano* ἔμιζα: *Plinio*,
Hist. Nat. v. *c.* 26. Hemesa,) urbs est: ἐμεζοι vero
(prout Ἄζιζος ἐμέζων &c. *Ant.* xx *c.* 5.) ἐμιζαῖοι,
vel ἐμηζινοὶ, sunt incolæ: idque circa Libanum.
ἔμιζα enim πόλις φοινίκης λιβανουσίας. *Stephan. de urbib.*
Et multarum illic urbium parvi Principes seu φυ-
λάρχαι. Suetus Regibus Oriens. *Tacit. Hist.* iv. *c.*
17. & Strabo, *Geogr.* xvi. de quodam Cæcilio Bas-
so, *Apamiæ* à Romanis exercitibus obsesso, inquit:
καὶ τὴν στρατιὰν ἀπέτρεφεν ἡ χώρα, καὶ συμμάχων ηὐπόρει
τῶν πλησίων φυλάρχων, ἐχόντων εὐερκῆ χωρία, ὧν ἐστι καὶ
314 ἡ λυζιὰς ὑπὲρ τῆς λίμνης κειμένη τῆς πρὸς ἀπάμεαν, καὶ
ἀρέθουσα, καὶ ἡ σαμψικεράμου, καὶ ἡ Ἰαμβλίχου τοῦ ἐκείνου
παιδὸς, φυλάρχων τοῦ ἐμεζηνῶν ἔθνους. οὐ πόῤῥω ἡλιούπολις
καὶ χαλκὶς ὑπὸ πτολεμαίῳ τῷ Μενναίου, τῷ τὴν Μαρζύαν
κατέχοντι, καὶ τῶν ἰτουραίων ὀρεινὴν &c. Flavius, *Ant.*
xiv. *c.* 14. inquit: *certatim opem tulerunt Cæsari,
Jamblichus Dynasta, & Ptolemæus ejus filius, &
Tolomæus Sohemi filius, Libanum montem incolens,
& urbes universæ.* Neque aliter Hegesippus, *Ex-
cid.* 1. *c.* 24. *commovit*, inquit, *Syriæ potentes in ad-
jumentum ipsius, Ptolemæum qui habitabat in Liba-
nô, & Jamblichum, & Ptolemæum alterum.* Cu-
jus *Jamblichi* ex *Ptolemæô* nepos *Sampsiceramus hic*
esse potuit. Nam *Jamblichum Jamblichi*, qui ab
Augustô in *Arabiâ* paterno regno fuit donatus,
Dio Histor. lxv. alium existimo. Cæterum, *Sam-
sigeramus* hic est, cui Tiberiade cum iv aliis Re-
315 gulis apud *Agrippam* hærenti, superveniens *Marsus*
Syriæ Perses abitum imperavit. *Ant.* xix. *c.* 7. Fi-
lios habuit successores in regno, *Ant.* xx. *c.* 5. &
Sohemum. *Bell. Jud.* vii. *c.* 27. cui Nero postea &
Sophenen regionem contulit. *Tacit. annal.* xiii. *c.* 7.
Ut & Vespasiano cum regno accesserit. *Tacit. Hi-
stor.* 11. *c.* 81. & contra Judæos miserit auxilia. *Bell.
Jud.* 11. *c.* 22. *conf. Num.* 67.

62. *Bernice.*] Ita vocatur *Ant.* xiix. *c.* 7. *Ma-
riamme* autem, *Bell. Jud.* 1. *c.* 18. Dum *Herodes*
in tempore didicisset filios *Alexandrum* & *Aristobu-
lum* inique à se trucidatos, mature prospicere &
cavere voluit, ne & *ipsorum Liberi* vacui amicis in-
terirent. Itaque inter alia ipsis circumspecta ma-
trimonia, quibus pupilli potentioribus innecteren-
tur, etiam hanc *Bernicem* copulari voluit *filio An-
tipatri.* Sed *Antipater* odoratus quorsum Pater ten-
deret, & nolens nimium firmari *Mariammæos*, cal-
lide omnia refinxit & pervertit: *Bernice hac* sibi
ipsi à Patre assentando impetratâ. De quibus di-
gnus qui legatur Flavius, *Ant.* xvii. *c.* 1. *Bell. Jud.* 1. 316
c. 18.

63. Agrippa Major: *Rex*] Lucæ *Actor.* xii.
quinquies *Herodes* dictus. Fuit enim διώνυμος. *Eu-
seb. Hist. Eccles.* 11. *c.* 9. *Suid. in Lex.* prout *Num.*
34. Utriusque fortunæ lusus & spectaculum: &
(quod ait Photius *Bibliothec. cod.* σλη´) μυρίαις τυ-
χαῖς καὶ μεταβολαῖς περιπεζών. Romam venerat pau-
lo ante *Herodis* mortem: ubi cum *Claudio*, & filio
Tiberii *Druso* educatus, dum splendore & largi-
tione *Magnatum* quærit gratiam, brevi tempore
bona sua decoquit. Unde, cum plurimis factis no-
minibus non esset solvendo, & instarent credito-
res, *Româ* fugere necesse habuit: conferens semet
ad turrim ἐν Μαλαθοις, animo illic infelicem vi-
tam finiendi. Sed *Uxor ejus*, fæmina egregia, de-
sperantem antevertit; literisque apud *Herodiadem*
ejus Sororem effecit, ut accersitus *Tiberiade* victum
acceperit: Magistratu etiam urbis donatus, quo
esset honoratior. Sed cum non multo post, *An-* 317
tipas ei inter pocula exprobraret, quod suo sumptu
miserum aleret; *Agrippa* non ferens vitam preca-
riam, ad *Flaccum* Syriæ Præsidem se contulit. Quo
& ipso per fratrem *Aristobulum* alienatô, desertus
ab omnibus, tendit in Italiam: Quasi illic rem re-
paraturus, ubi eam maxime corruperat. Sed &
hic eum fortuna diu varia exercuit. Non dicam,
quod cupiens adversus *Herodem Tetrarcham* Romæ
judicio contendere, à *Tiberio* contemptus sit. ἀλώσ.
11. *c.* 8. *Hegesippus Excid.* 11. *c.* 3. Quibus conso-
nat Eusebius, *Chronic. p.* 156. *Agrippa*, inquit, *fi-
lius Herodis Regis, accusator Herodis Tetrarchæ Ro-
mam proficiscitur &c.* Sed maxime, quod cum be-
nevolentiâ matris Claudii *Anthoniæ*, (quæ ei pro-
pter matrem faverat, *Num.* 48.) ita emersisset, ut
Tiberius ipse Nepotem suum colendum ducendum-
que ei commendaverit; tamen eum fortuna iterum
novercans sic afflixerit, ut non modo *Tiberii* gra-
tiâ exciderit, sed & in carcerem semestrem vene- 318
rit. *Causa* erat, *remota* quidem, quod Tiberio
Drusi filio neglecto, totum sese Cajo addixisset:
proxima autem, quod Eutycho suo Liberto prodi-
tore, citam mortem *Tiberio* vovisset, *Cajo* autem
maturum Principatum. *Ant.* xiix. *c.* 8. *Bell. Jud.* 11.
c. 8. Post quem Hegesippus, *Excid.* 11. *c.* 3. non ine-
leganter: *Cum Romæ degeret, plurimos sibi adscivit
in amicitiam; & maxime Germanici filium Cajum,
quem sive paterni nominis gratiâ amabilem populo, seu
Regii generis propinquitate proximum imperio ratus, an
quodam præsagiô, studiosius excolebat, quam vel æta-
tis vel honoris ejus ratio patiebatur: ita ut quodam
die manus elevans deprecaretur, ut maturius Tiberiô
mortuô Cajum videret Imperatorem. Quô proditô per
Eutychum libertum suum, Agrippa jussu Tiberii in
vincula ducitur, & gravibus modis excruciatur, non
ante dimissus quam Tiberius diem clauderet.* Sed hic
fortunæ ultimus contra eum conatus fuit. Nam
Tiberio post sex menses exstinctô postquam *Cajus* 319
successisset, *Agrippa* non modo carceri exemptus;
Dio Hist. Rom. lix. sed & Tetrarchiæ Philippi &
Lysaniæ Rex est factus. *Joseph. loc. cit. Phil. in Flacc.
p. m.* 750. Donatus etiam *catenâ aureâ*, paris pon-
deris cum ferreâ, in quâ fuerat ligatus. *Ant.* xiix.
c. 8. Quam postea tanquam rerum suarum vicissi-
tudinis non tam mnemosynon quam trophæum, in
Templô Hierosolymis suspendit. *Ant.* xix. *c.* 5. Pau-
lo post, cum *Herodes Tetrarcha*, (quem Agrippæ
insidias struxisse diximus *Num.* 37.) proscriptus e-
jectusque esset, *Agrippa* etiam bonis ejus publicis
privatisque auctus fuit. Magnô *Caji* beneficio: cu-
jus animum ita occupaverat, ut literis publicis
idem testatus sit, quod *Agrippa* sibi esset τιμώμενος

† Quod jam factum est.

μου

μειζόνως, ἢ ὥς τέ σε οἷς κελεύσειεν ἀντειπεῖν. *Ant.* XIIX.
c. 11. Quam tamen tam exuberantem gratiam pa-
rum bonis artibus acquisiverat : Ut qui *Cajo* fuerat
320. *τυραννοδιδάσκαλος.* Dio *Hist. Rom.* LIX. *Anno Urb.*
792. *οὐ μέν τοι*, inquit, *ταῦτα οὕτως αὐτοὺς ἐλύπει, ὡς*
τὸ προσδοκᾶν ἐπὶ τήν τε ὠμότητα τὴν τοῦ Γαΐου, καὶ τὴν
ἀσέλγειαν αὐξήσειν. καὶ μάλιστα ὅτι ἐπυνθάνοντο τόν τε Ἀ-
γρίππαν αὐτῷ καὶ Ἀντίοχον τοὺς βασιλέας ὥσπερ τινὰς τυ-
ραννοδιδασκάλους συνεῖναι.

Summus *Agrippæ* gradus factus *Claudiô* imperan-
te. Nam cum ei quondam ex *ὁμοτροφίᾳ* notus,
Ant. XIIX. *c.* 8. Agrippa fidam operam locasset in
imperio consequendô : (Fuerat enim Claudio reti-
nendæ potentiæ, & Senatui ad quem Legatus ve-
nerat, non offendendi veteranos author. *Ant.* XIX.
c. 3. *Bell. Jud.* II. *c.* 10. *Dio Histor. Rom.* LX. *Hegesipp.*
Excid. II. *c.* 5.) Claudius eum ita extulit : ut non
modo eum in potestate à Cajo datâ confirmarit;
sed & ei honores Consulares tribuerit, in Senatu
gratias agi fecerit, *Diô Histor.* LIX. Fædus publi-
ce cum ipso sanciverit, sancitumque foro medio
321 ære sculpi jusserit : denique, Jus in Templum &
Sacerdotium, & universum ei Majorum regnum,
adjectâ Judæâ & Samariâ tradiderit. *Ant.* XIX. *c.* 4.
Bell. Jud. loc. cit. Ut reditus ipsi annui fuerint XII
myriadum. *Ant.* XIX. *c.* 7. hoc est : nostrâ monetâ,
trium millionum librarum Turonicarum, *Cappell.*
Hist. Jud. p. m. 116. *Serarii* autem error notabilis
sit, cum Judæam ei contributam neget. *Opusc. de*
Herod. c. 20. Atque ita repente ad summa ex imis
Agrippa progressus, admirandâ catastrophe, & *πάν-*
των ἐν ἐκπλήξει καὶ θαύματι τὸ τῆς μεταβολῆς ἀθρόον ποι-
ουμένων, *Phot. Biblioth. cod.* 238. familiæ suæ Princeps
potentissimus atque augustissimus evasit. Ut me-
rito, *Ant.* XIIX. *c.* 7. & XIX. *c.* 3. *Ἀγρίππας ὁ μέγας*
fuerit appellatus documento mortalium, quanta sit
in rebus humanis fortunæ potentia. *Ant.* IIX. *c.* 8.
& quam ea sit rerum humanarum vicissitudo, ut
celsissima quæque prolabantur facile; inclinata au-
322 tem in pristinum *ὕψος* iterum sæpe erigantur, &
restituantur. *Ant.* XIX. *c.* 5. Venturam hanc magni-
tudinem, *Augur ei quidam Germanus* prædixerat,
tum cum adhuc esset in vinculis. Nam cum *Agrip-*
pa ligatus sese reclinaret in arborem, cui *avis Bu-*
bo insedisset, *Germanus* & ille captivus, accedens,
bono ipsum animo esse jussit Fore enim ut hac
ave indice, brevi magnam sumeret potentiam : us-
que ad invidiam eorum, quibus nunc esset visus
miserabilis Addidit etiam fore, ut cum *Ales* ite-
rum rediret sub conspectum, quinto inde die mo-
reretur. *Ant.* XIIX. *c.* 8. *Phot. loc. cit.* Cæterum, in
administrando regno, *pium*, *mitem*, & *beneficum* se
præbuit. *Religionis* ei tantum fuit studium, ut po-
pulo suo libertatem ejus super totum orbem impe-
traverit. *Ant.* XIX. *c.* 4, 5, 6. Sed & cum *Cajus* sta-
tuam suam templo Dei Maximi inferre vellet, o-
ptione sibi à Cajo datâ quidvis postulandi, ita usus
fuit, ut omnibus aliis Deo posthabitis, statuam
323 solum non inferri expetierit. *Ant.* XIIX. *c.* 11. Quid?
quod etiam inciderit in maniam, *Cajô* se non pa-
tiente flecti. *Philo in Legat. ad Cajum. p. m.* 797.
Ut etiam ipse non modo solenniter Deo vota &
gratias persolvit pro successu & prosperitate; *Ant.*
XIX. *c.* 5. sed & Pietatis studiô, diem nullum præ-
termisit *sine Sacrificio*. *Ant.* XIX. *c.* 7. Tributa ædi-
um sustulit & condonavit. *Ant.* XIX. *c.* 5. Civium
neminem vi oppressit : imo ne quidem hostes aper-
tos voluit lædere aut ulcisci. Tanto semper æquior
ad condonandum, quanto gravius fuerat offensus.
Incredibile dictu est, quantas opes posuit in pu-
blicô : sed & quantum profuit privatis. Princeps
omnibus æquus, & amabilis : qui gloriam benefa-
ciendo partam, magnâ semper duceret in volupta-
te. *Hierosolymorum muros* aggressus struere, fecis-
set eos omnem contra vim inexpugnabiles, nisi
Claudius aliud veritus, cœpta ejus graviter inhi-
buisset. *Ant.* XIX. *c.* 7. *Bell.* II. *c.* 10. & VI. *c.* 6. *He-*
gesipp. Excid. II. *c.* 5. (Etiamsi per avaritiam Clau- 324
dianorum temporum jus muniendi emptum, &
muros structos dicat Tacitus, *Histor.* V. *c.* 12.) Fe-
licius res successit in *Berytô*. Quam civitatem *A-*
grippa sibi ad ornandum eligens, porticibus, bal-
neis, theatris, amphitheatris &c. magnâ claritate
auxit. *Ant. loc. cit.* Ut Judæi merito causam ha-
buerint eum amandi, & pro *Fratre* eum salutandi.
Midrasch ad illud *Deuteron.* XVII. 15. *è mediô fratrum*
tuorum statuito super te Regem; non potes tibi præfice-
re Regem extraneum, qui non sit frater tuus, ita ad-
jicit : כשהיה אגריפס מגיע לפסוק זה היה
בוכה עד שזו לגת עניו דמעות והיה כל
ישראל אומר לו אל תירא אגרפס אחינו
אתה אחינו אתה: *Cum Agrippa pervenisset ad ver-*
sum illum, flevit donec oculi ejus emiserunt lacrymas.
Omnis vero Jischraël dixit ipsi : Ne timeas Agrippa,
frater noster es tu, frater noster es tu. Idem refert &
Mischnach, *tract. Sothah. c.* 7. sed prolixius. פרשה 325
המלך כיצד מוצאי יט״ הראשין של חג בשמיני
במוצאי שביעית עושין לו בימה של עץ בעזרה
והוא יושב עליה שנ״ מקץ שבע שנים במועד
וגו״ חזן הכנסת נוטל סת״ ונותנה לראש
הכנסה וראש הכנסה נותנה לסגן והסגן נוהנה
לכהן גדול וכנ״ נותנה למלך והמלך עומד ומקבל
וקור״ יושב אגריפס המלך עמר וקבל וקרא עומד
ושבחוהו חכמים וכשהגי׳ ללא תוכל לתת
עליך איש נכרי זלגו עיניו דמעות אמרו לו
תתירא אגריפס אחינו אתה אחנו אתה וגו״:
Quomodo legitur Paraschah de Rege? Exeunte die festô
primô festi Tabernaculorum, anni octavi, sub exitum
anni septimi quietis terræ, constituunt Regi suggestum
ligneum in atriô. Ipse in eô sedet juxta illud Deut. 31.
v. 10. *A fine septem annorum in tempore statutô anni*
remissionis, in festô Tabernaculorum &c. Diaconus
Synagogæ defert Librum Legis, & dat eum Principi 326
Synagogæ. Princeps Synagogæ, dat eum Vicario. Vi-
carius dat eum Summo Pontifici. Summus Pontifex
dat eum Regi. Rex vero stat & suscipit eum, & le-
git sedens. Agrippa Rex stetit & suscepit eum, & le-
git stans. Laudaverunt eum Sapientes. Quum autem
pervenit ad illum locum Deuter. 17. v. 13. *non poteris*
ponere super te virum extraneum, stillaverunt oculi
ejus lacrymas. Dixerunt illi : Ne timeas Agrippa,
frater noster es tu, frater noster es tu &c. Mæroris
hujus fletusque causam explicat R. Majemonides,
in h. loc. ואגריפס היה מקהל גרים ולא היה לו
אם מישראל ולא היה מותר למנותו בשום
פנים וגו״: *Agrippa erat è cœtu proselytorum, neque*
habebat matrem Israëlitidem : Eumque præficere nullo
modo fas erat &c. Nempe : *Mater Agrippæ* utro-
que Parente fuit *Idumæa.* Filia scilicet *Costabari*,
& *Salomes*, (ex Antipâ *Idumæo*; & *Arabissâ* Cy-
pro.) Etiamsi enim *Idumæi* Judæorum ritibus ac-
cessissent; (de quo infra, tamen is rigor erat & 327
severitas, ut non iis licuerit Regem eligere *Prose-*
lytum, nisi qui matrem haberet Israëlitidem *Maje-*
monid. tract. de Regib. c. 1. Falsô Glossâ Talmudi-
ca, *in tract. Sothah. c.* 7. supra intelligit *Agrippam*
Juniorem : nempe sub quo Templum excisum
אגריפס המלך מלך ישראל היה מזרע של
הורדים והוא שחרב בית המקדש בימיו: זלגו
עיניו רמעות שה מקרא הזה פוסלו מן
המלכות: *Agrippa*, inquit, *Rex Israël erat è stirpe*
Herodis. Illius diebus destructum est Templum. Stil-
laverunt oculi ejus lacrymas &c. quia ille Scripturæ
textus excludebat eum à regnô. At *Agrippa* hic Hie-
rosolymorum, majorisque Gentis partis, Rex non
fuit : (prout ostendimus *Num.* 70.) & sic ob hoc
flere &c. non habuisset opus. Sed longius digredi-
mur. Ut nihil ex omni parte beatum : ita *Agrip-*
pam, cum tantus tamque præclarus in quam plu-
rimis esset, *populi studium*, & commune bene natis 328
cri-

crimen, *Ambitio*, corrupit. Nam non solum ad Populi placitum, sæviit in sanctos Dei homines: (*Jacobum* scilicet Apostolum capite; *Petrum* autem carcere multandô. *Act.* XII. 2, 3. *seq.*) sed & illam sumpsit reverentiam, quam haud æquum homini accipere. Etenim cum *Cæsareæ*, quo ad Ludos venerat, multitudo stolâ fulgidâ visum tanquam *Deum* compellaret, ille sic admisit vocem, ut non compescuerit. Quare supra caput actutum visus *Bubo*, pœnæ nuncius: & ipse ab Angelo, (bono, *Cornel. à Lapid. in Act.* XII. vel malo, *Lorihn. in Act.* XII.) percussus, summisque doloribus differtus, *quinto die*, à quo hominem se fuerat oblitus, homo (saltem vivus,) esse desiit. *Joseph. Ant.* XIX. *c.* 7. *Suid. in Lex. Phot. Bibliothec. codic.* 238. *p. m.* 975. Lucas, qui aliud negotium actum *Cæsareæ*, refert, *Act.* XII. 20. *seq.* addit eum σκωληκόβρωτον decessisse, seu *à vermibus erosum*. De quô nihil *Flavius*. For-
329 te ex quadam in *Regem* reverentiâ. *Cornel. à Lap. cit. loc.* aut quod hæc essent πᾶσιν δι' ὄχλου. Quâ causâ etiam fœda tacuit Neronis. ἁλωσ. II. *c.* 11. Obiit *Agrippa*, annô ætatis LIV, Regni, autem, à donatâ Tetrarchiâ Philippi sub Cajo, VII. *Ant. loc. cit. Bell.* II. *c.* 10. *Euseb. Chronic. Scalig. p.* 160. *Phot. & Hegesipp. loc. cit.* Tzemach David, *part.* I. 4. *millen. ad ann.* 781. ità inquit: אגריפס בן אריסתובלוס הנתלה בן הורדוס הראשאן המלך הרביעי לבית הורדוס וגו״: *Agrippa filii Aristobuli suspensi, filii Herodis Primi, fuit quartus è stirpe Herodis.* Post mortem ejus, regnum fuit in provinciam redactum. *Ant.* XIX. *c.* 7. *Bell.* II. *c.* 11. Ut errent Eusebius, *Chronic. loc. cit.* & Hegesippus, *Excid.* II. *c.* 5. cum Agrippæ dicunt, filium substitutum. Sed & Tacitus, *Annal.* XII. *c.* 23. qui regnum, Syriæ adjectum scribit: *Ituræi*, inquit, *& Judæi, defunctis Regibus Sohemo atque Agrippâ*
330 *provinciæ Syriæ additi sunt.* Nisi intelligit ἐπιτρόπους eo missos, *Syriæ Præfectis* subditos, iisque paruisse. Error gravior est, quod ea post *cap.* 5. referat in Consulatum *C. Pompeji* & *Q. Verannii*, id est: *annum Claudii* IX. cum constet *Agrippam* decessisse paulo post annum Claudii III. *Joseph. Ant.* XIX. *c.* 7. Redeo ad Agrippam: cui mobile vulgus *Cæsareensium* & *Sebastenorum*, malam indignamque gratiam rependit: dum non solum super morte ejus tanquam in re festâ exultaverit; sed & mortuum incessens conviciis, *filiarum ejus statuas* in lupanaribus fæde indigneque exercuerit. *Ant. loc. cit.* Quo magis devitandus Photius, *Biblioth. cod.* 238. *p. m.* 975. qui pro *statuis*, *filias* supponit. *Post mortem ejus*, inquit, *Sebasteni tres ejus filias vi in lupanaria abstraxerunt, & omnem in illas injuriam, fandam atque infandam, exercuerunt.* (πᾶσαν αὐταῖς ὕβριν, ῥητὴν καὶ ἄρρητον ἐπεδείξαντο.)

Cæterum, in hac totâ Historiâ, maxime illud grave est & memorabile, quod *Agrippa* quondam
331 simili fuerit scommate exceptus, quô Judæi ante quinquennium, vero æternoque Regi, *Iesu Christo* illusissent. Nam in ejus ad regnum venientis ludibrium, *Alexandrini* quendam *Carabam*, (pro quô alii, ut *Matth.* XXVII. 16, 17: *Marc.* XV. 7, 11. *Luc.* XXIII. 18. *Joh.* XIIX. 40. legunt *Barabbam.*) protractum in publicum, & Regio more, coronâ ex papyro, sceptro ex arundine, paludamento ex storeâ, histrionice ornatum, (prorsus sicut Judæi Christum,) cum risu & sannis scurriliter tractabant, & *Marin*, id est: *Dominum*, appellabant. Philo *in Flaccum*, *p. m.* 751. inquit: ἦν τις μεμηνὼς ὄνομα Καραβᾶς, οὐ τὴν ἀγρίαν καὶ θηριώδη μανίαν· ἄσκηπτος γὰρ αὕτη γε, καὶ τοῖς ἔχουσι, καὶ τοῖς πλησιάζουσιν· ἀλλὰ τὴν ἀνειμένην καὶ μαλακωτέραν. οὗτος διημέρευε καὶ διενυκτέρευε γυμνὸς ἐν ταῖς ὁδοῖς, οὔτε θάλπος οὔτε κρυμὸν ἐκ-
332 τρεπόμενος, ἄθυρμα νηπίων καὶ μειρακίων σχολαζόντων. συνελάσαντες τὸν ἄθλιον ἄχρι τοῦ γυμνασίου, καὶ στήσαντες μετέωρον, ἵνα καθορῷτο πρὸς πάντων, βύβλον μὲν εὐρυναν-

τες ἀντὶ διαδήματος ἐπιτιθέασιν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, χαμαιστρώτῳ δὲ τὸ ἄλλο σῶμα περιβάλλουσιν ἀντὶ χλαμύδος, ἀντὶ δὲ σκήπτρου βραχύ τι παπύρου τμῆμα τῆς ἐγχωρίου καθ' ὁδὸν ἐρριμμένον ἰδών τις ἀναδίδωσιν. Ἐπεὶ δὲ ὡς ἐν θεατρικοῖς μίμοις τὰ παράσημα τῆς βασιλείας ἀνειλήφει, καὶ διεκεκόσμητο εἰς βασιλέα, νεανίαι ῥάβδους ἐπὶ τῶν ὤμων φέροντες ἀντὶ λογχοφόρων ἑκατέρωθεν εἱστήκεσαν, μιμούμενοι δορυφόρους· εἶθ' ἕτεροι προσῄεσαν, οἱ μὲν ὡς ἀσπασόμενοι, οἱ δὲ ὡς δικασόμενοι, οἱ δ' ὡς ἐντευξόμενοι περὶ κοινῶν πραγμάτων. εἶτ' ἐκ περιεστῶτος ἐν κύκλῳ πλήθους ἐξήχει βοή τις ἄτοπος Μάριν ἀποκαλούντων· οὕτως δέ φασι τὸν κύριον ὀνομάζεσθαι παρὰ Σύροις. ᾔδεσαν γὰρ Ἀγρίππαν καὶ 333
γένει Σύρον, καὶ Συρίας μεγάλην ἀπολομὴν ἔχοντα, ἧς ἐβασίλευε. Hæc *Philo*. Sed quid sibi volet Epiphanius, *advers. hæres. l.* 1. *n.* 2. *p. m.* 48. ὀκτωκαιδεκάτῳ δὲ, inquit, ἔτει Ἡρώδου τοῦ ἐπικληθέντος Ἀγρίππου, τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς τοῦ κηρύγματος &c. An ergo Christus prædicavit sub *Agrippa*, aut hic annos præfuit XIIX? Minime gentium. Debet ergo pro Ἀγρίππου, legi Ἀντίπου. Nam hunc in animô fuisse *Epiphanio*, constat inde, quod cum supra dixisset, *Annum Christi* XIII, *esse Herodis Agrippæ* I. infra subdat Christum passum *annô ætatis* XXXIII. ἐν τῷ εἰκοστῷ ἔτει τοῦ Ἡρώδου τοῦ τετράρχου καλουμένου. Quod si ergo XX Herodis Tetrarchæ anni, addantur annis Christî XIII, fient pro ætate Christi, *anni tres & trigintâ*: quorum XIII, erit, non *Agrippæ*; sed *Antipæ*, I. Et sic etiam sub *Antipâ* Christus prædicaverit. Locum hunc ita legit Montacutius, *Appar.* V. *Num.* 74. *p. m.* 191: 334
In crucem agitur Servator ad annum Tiberii Cæsaris XVIII. *Erat ille annus vicesimus Agrippæ, vocati Magni; Herodis Junioris filii Archelai.* Sed nihil tale in *Petavii* editione. Quanquam *Petavio* recte tamen dixit Montacutius: *quod locum non sanaverit, uti nec alia sexcenta, magnô conatu nihil magnum præstans in Epiphanium &c.* Sphalma certe manu eguit. Neque Doctor Temporum *Petavius*, aliquid monuit ad *Chronologiam*: quæ & illa certe falsa est. Nam cum Christus, XV *Tiberii* cæpit ministrare, juxta *Lucam*: utique male supponit Epiphanius, *Antipam Tiberiô* anteriorem saltem in *trienniô*.

Porro: ex supra dictis intelligitur, quam male, non modo *Agrippa* dicitur Herodis M. spurius: *Schott. in indic. ad Phot. voc. Agrip.* aut Antipæ filius: *Galatin. in arcan. Cathol. verit. l.* 3. *c.* 6. Sed & Casaubonus, *Exercit.* 1. *p. m.* 22. neget Agrippam Judæorum κυρίως λεγομένων fuisse Regem. Nam 335
qui κυριωτέρως possunt dici *Judæi*, quam qui in *Judæâ* habitabant? Quibus certe *Agrippam* imperasse manifestum est. Alias, *vox Judæus*, triplicem habet significationem. *Primô*: Pro eô qui origine talis est, & inde deficit. Uti Apostatæ, Tiberius Alexander, *Ant.* XX. *c.* 3. & alii, *Ant.* XII. *c.* 7. *Secundô*: Pro Proselytô, qui religione tantum & non ortu est Judæus. *Proselytô* inquam, tam *Justitiæ*, qui ad circumcisionem & totam Legem tenebatur; quam fortassis etiam *Inquilinô*, qui non admissus Hierosolymam nisi in anno Jubilæo, obligabatur saltem ad Sacrificium & Præcepta filiorum Noæ. Gen IX. 3, 4, 5, 6. *Majemonid. tract. de Regib. & in Jebumve Chalitsah. ex Isure biah. c.* 14. ita Idumæi ab Hircani tempore *Judæi* dicti. *Ant.* XIII. *c.* 17. & sic etiam Herodes Ascalonita, ἐπιχώριος. *Strab. Geogr.* XVI. quin τὸ γένος Ἰουδαῖος. *Ant.* XX. *c.* 6. *Hegesipp. Excid.* II. *c.* 8. Dixi *fortassis*, id est: dubie de *Proselytis inquilinis*. Invenio enim respon- 336
sum de *Samaritanis*, quod non essent *Judæi*. *Ant.* XI. *c.* 8. Nempe, quod plene *cultus Judaicos* non fuerint professi. Homines enim omnium horarum ita fluctuaverant, ut simul & *Deum* & *idola* venerati sint. 2. *Reg.* XVII. 32, 33. Gentilium adhæc matrimonia amplexi sint: Et Judæis cum esset bene, pro Judæis; cum male autem, pro Persarum cognatis & colonis sese declaraverint: *Templum*

suum *Garizimitanum* impudenter in *Templum Jovis Ethnici* transformantes. *Ant.* XI. *c.* 4, 8. *&* XII. *c.* 7. Sunt qui dicunt eos *solam Legem*, (*Prophetis* & *Hagiographis* repudiatis) agnovisse. *Cunæ. Rep. Hebr.* II. *c.* 16. *Morin. in Exerc. eccles. Empereur in annot. ad Remp. Judaic. p.m.* 434. *Scalig. passim.* Insimulatos etiam cultus columbæ in monte repertæ. R. Azarius *in meor. Enajim f.* 90. inquit : ובגלל כל
הדברים האלה קרוב בעיני להאמין שהכותיים
337 אשר הושיב מלך אשור ובבל בשומרון לאות
ולעד על הכנעם באהבה אל מלכם ההוא
אשר אית דגלו יונה חבבו אותה והקימוה
ליראתם בראש הר גריזים אשר עם שכם
ראש ממלכת שומרון בימים ההם : *Et propter hæc omnia*, inquit, *videtur mihi credendum*, *Cuthæos*, *quos Rex Assyriæ & Babyloniæ collocavit in Samariâ*, *in signum & testimonium quod ex amore se submitterent isti regi suo*, *cujus tesseræ insigne erat columba*, *eam dilexisse*, *atque in venerationem constituisse in cacumine montis Gerizzim*, *qui Scichemo adjacet*, *metropoli in regno Samaritano illis diebus.* Hæc ille. Quâ culpâ si *Samaritæ* non fuerint *Judæi*, nescio etiam & dubito de *inquilinis*. *Tertiò*, sumitur *Judæus* pro eô, qui & origine & religione talis est. Idque tum *angustius* : prout tres tribus, Judæ, Levi, & Benjamin primo dicti Judæi, *Ant.* XI. *c.* 5. I. (denominatione ortâ à validiori:) tum
338 *latissime*, pro omnibus aliis super totum Orbem. φέρει γὰρ ἡ ἐπίκλησις καὶ ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ὅσοι τὰ νόμιμα αὐτῶν καίπερ ἀλλοεθνεῖς ὄντες, ζηλοῦσι. *Dio Hist. Rom.* XXXVII. Juvat hæc meminisse contra *Scaligerum* & *Cunæum*. Quæritur enim *an Herodes Idumæus*, *fuerit* ἀλλόφυλος? Affirmant cum Eusebiô, *Hist. Eccles.* I. *c.* 6. *& in Chronic.* plurimi. *Epiphan. l.* I. *adv. hæres. Tom.* II. *p. m.* 118. *Augustin. l.* 18. *de civit. Dei. Phot. Biblioth. codic.* 238. *&c.* Scaliger autem *animadv. p.*148, 159, 259. *& Casaubon. Exercit.* I. post *Torniellum*, negant. Ratio ipsis præcipua est: quod Herodes Patre natus proselyto; & quod *Idumæi* jam inde ab Hircani tempore pro *Judæis* fuerint habiti. Unde sic argumentatur *Scaliger : Nulli Judæi erant alienigenæ ! Idumæi ab annis* XC, *sive ab Hircanô*, *erant Judæi* ; (per Ant. XIII. c. 17.) *Ergo.* Sed hæc hasta, stipula est. Nam *Idumæi* non erant *proprie Judæi* ; sed tales, qui vel
339 ἐπιχώριοι seu nati in Judæâ, erant *alienigenæ*. *Proprie* enim *Judæi* nonnisi qui tales *origine*, id est: *Jacobitæ* essent. Unde in argumento Scaligeri, *Major* procedit de *Judæis primæ* & *tertiæ significationis*, non *secundæ*. Certe si Herodes *proprie* fuisset *Judæus*, non opus habuisset *Libros Genealogicos* incendere. *Euseb. Hist.* I. *c.* 7. *Hieron. l.* 3. *in Luc.* (Neque enim hoc opus trahere in dubium : quasi absque tabulis Genealogicis descriptio Quiriniana, *Luc.* II I. *seq.* juxta genus singulorum non potuisset fieri. *Alting. in Schil. l.* IV. *c.* 2. *p. m.* 212. Nam potuit sufficere *singulorum professio* : atque adeo ἀπογραφὴ, æque peragi in Judæâ sine *accuratis Genealogiis*, ac fuit peracta in populo Romano ; cujus census ter actus, *Sueton. in August. c.* 27. ac in Italiâ. *Dio Hist. Hist.* LII. LIII. LV. LVI. Syriâ. *Joseph. Ant.* XVII. *c.* 15. imo super totum Orbem. *Luc.* II. I. Nimis tamen acris est Montacutius, *Appar.* V. *Num.* 32. cum ad crimen monitum *Scaligeri* sic commo-
340 vetur : *Vir* inquit, *summæ & multiplicis eruditionis Josephus Scaliger*, *in animadversionibus Eusebianis*, *alienigenam negat &c. quod ipsi solenne est*, *ut antiquos quosvis Patres & Scriptores petulanter incessat & proterve ; & contumeliose tractet* τὸν πάμφιλον. *Sed fruatur ille geniô & ingeniô suô*, *nimis ubique luxuriante.* Hæc ille. Quô non multum æquior *Grotius*, quanquam aliunde : *Duo* inquit, *Scaligeri*, *multa scripserunt docta*, *pauca moderata.* Quæritur deinde : *An Judæi extra Palæstinam aut Trans-euphratenses*, *post captivitatem nonnisi Israëlitæ dicti sunt? aut si Judæi*, *an nomen à reliquis in Judæâ acceperunt?* Cunæus, *de rep. Hebr. l.* I. *c.* X. *p. m.* 69, 70. negat. Quippe, *Israëlitas per Colchos*, *Parthos*, *Indos*, *atque Æthiopes*, *dispersos*, *in republicâ Judæorum esse*, *aut nominis honorem ab illis accipere non potuisse*, *qui cum Judæis nullum usum*, *nullamque consuetudinem habebant : procul diversô orbe siti*, *& aliud cœlum*, *alia intuentes Sydera. Errasse enim Eusebium*, *dum l.* 8. *demonstr. Euang.* I. *unam tribum Judæ*, *scribit*
toti genti nomen impertiisse &c. Atqui vero inquam 341
Ego: ut certissimum, *Tribum Juda*, quæ cum *Levi* & *Benjamin*, prima in patriam rediit sub Cyrô, *Ant.* XI. *c.* I. nomen tum dedisse *Palæstinæ* : [ἐκλήθησαν τὸ ὄνομα ἐξ ἧς ἡμέρας ἀνέβησαν ἐκ Βαβυλῶνος, ἀπὸ τῆς ἰούδα φυλῆς, ἧς πρώτης ἐλθούσης εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους, αὐτοί τε καὶ ἡ χώρα τῆς προσηγορίας αὐτῆς μετέλαβον. *Joseph. Ant.* XI. *c.* 5.] ita paulatim & *reliquos Hebræos*, cujuscunque essent cœli aut climatis, nomen inde accepisse planum est. Fuerunt enim certe & *Trans-euphratenses*, dicti *Judæi*. Ananelus Pontifex, οὐκ ἐπιχώριος, ἀλλὰ τῶν ὑπὲρ εὐφράτην ἀπῳκισμένων Ἰουδαίων. *Ant.* XV. *c.* 3. ita & *Zamaris* Babylonius, *Judæus* : etsi *Euphrate* trajectô venerat. Prout & alii, qui religionis causâ *Babylone* accedebant Hierosolymam. *Ant.* XVII. *c.* 2. imo *Hebræi*, super totam Asiam, *Judæi* appellantur. *Ant.*
XVI. *c.* 5. Quod si ergo dicti *Judæi*, unde quæso 342
nomen acceperunt, si non ab iis, qui hoc habuerunt, nempe *Israëlitis in Judæâ?* maxime postquam *Judæi* quotidie tot ubique mitterent *colonias* : quæ haud dubie *ultra Euphratem* nomen secum ex Judæa tulerant. *Agrippa*, in literis ad Cajum, *ap. Philon. in legat. p. m.* 799. post enarratas Judæorum missas colonias in *Ægyptum. Syriam*, *Græciam &c.* etiam dicit de *Trans-Euphratensibus* : οὐ μόνον αἱ ἤπειροι μεσαὶ τῶν Ἰουδαϊκῶν ἀποικιῶν εἰσὶν, ἀλλὰ καὶ νήσων αἱ δοκιμώταται, εὔβοια, κύπρος, κρήτη, καὶ σιωπῶ τὰς πέραν εὐφράτου. πᾶσαι γὰρ ἔξω μέρους βραχέος βαβυλῶνος καὶ τῶν ἄλλων σατραπειῶν, αἱ ἀρετώσαν ἔχουσι τὴν ἐν κύκλῳ γῆν Ἰουδαίους ἔχουσιν οἰκήτορας. Et hæc contra *Cunæum.* Agrippa *Jacobum* gladiô sustulit : quod paucis explicandum. In Ecclesiâ primitivâ, multi fuerunt *Jacobi.* [πολλοὶ Ἰάκωβοι ἐκαλοῦντο.] *Euseb. Hist. Eccles.* II.
c. 22. *Hegesipp. apud Hieron. in Catal. Script. in Jacob.* 343
Quatuor tamen ex Scripturâ demonstrari possunt : nempe [I.] Jacobus Josephi, Frater Domini de quô plura *Num.* 70. [2.] Jacobus Alphæi, *Matth.* X. 3. *Marc.* III. 18. *Luc.* VI. 14. *Act.* I. 13. author Epistolæ catholicæ Jacobi, & frater Judæ. *Luc.* VI. 14. *Act.* I. 13. *Jud. v.* I. [3.] Jacobus *Zebedæi.* & [4.] Jacobus *Cleopæ*, seu parvus : cui mater *Maria*, soror Mariæ Deiparæ, & frater Jose. *Marc.* XV. 40. *Matth.* XXVII. 56. *collat. cum Joh.* XIX. 25. Ex his solus *ultimus*, obscurus ; [fortassis tamen fuit ἐκ τῶν ἑβδομήκοντα. *Luc.* X. I. *conf.* I. *Cor.* XV. 6.] *Primus*, Episcopus : & *duo medii*, Apostoli. Hujus autem instituti est saltem ille *Jacobus*, quem *Agrippa* interfecit ; hoc est, *Zebedæi.* Et illi quidem mater, Salome. *Marc.* XV. 40. *collat. cum Matth.* XXVII. 56. Soror Josephi nutritii Salvatoris ; ut jam olim creditum : & Frater, *Johannes. Marc.* III. 17. *&* V. 37. *Act.* XII. 2. Quos fratres,
Piscatores, & cum patre *Zebedæô* sarcientes retia 344
Christus transiens assumpsit in Apostolos. *Marc.* I. 19, 20. nomenque iis *Boanergæ*, [tonitrui filiorum] indidit. *Marc.* III. 17. Apparet Christum hos *fratres Zebedæos*, juxta cum *Petrô*, singulariter dilexisse : quod eos præ aliis in rebus maxime seriis adsciverit. velut ad transformationem in monte. *Matth.* XVII. I. *Marc.* IX. 2. *Luc.* IX. 28. ad mortuæ resuscitationem. *Marc.* V. 37. imo, in ipsô mortis agone. *Matth.* XXVI. 37. *Marc.* XIV. 33. ut *Johannes* etiam in pectus Christi sub cœnâ receptus, dictusque præ aliis Discipulus ὃν ἠγάπα. *Joh.* XXI. 24. *collat. cum Joh.* XIII. 23. *&* XXI. 20. Ex quibus & aliis tam

cer-

certi & teneri amoris indiciis, *mater Zebedæorum*
haud dubie cepit fiduciam postulandi, ut filii Chri-
sto à dextris & sinistris essent. *Matth.* XX. 20. *seq.*
Marcus, *cap.* X. *v.* 35. *seq.* narrat hoc de *ipsis Zebe-*
dæis. Quomodo *Jacobus* ductus ad supplicium,
345 κατήγορον suum ad fidem converterit, narrat Suidas,
Lexic. in Herod. τὸν δὲ ἰάκωβον, inquit, ἰδὼν ἀπαγό-
μενον εἰς θάνατον ὁ κατήγορος αὐτοῦ, καὶ μεταμεληθεὶς
προσέπεσε τοῖς ποσὶ τοῦ Ἀποστόλου λέγων. συγχώρησόν μοι
ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ὅτι μεταμεμέλημαι ἐφ᾽ οἷς ἐλάλησα κατὰ
σοῦ. ὁ δὲ μακάριος παραυτίκα αὐτὸν καταφιλήσας εἶπεν
αὐτῷ, εἰρήνη σοι τέκνον, εἰρήνη σοι, καὶ συγχώρησις τοῦ
πλάσματος. ὁ δὲ μετὰ φωνῆς μεγάλης εὐθέως χριστιανὸν
ἑαυτὸν ἐπὶ πάντων ἀνηγόρευσεν, ὡς καὶ τὸ τοῦ μαρτυρίου βρα-
βεῖον ἀπενέγκασθαι. Acris controversia est: *An Jaco-*
bus prædicavit in Hispaniâ? Quam contentiose de-
fendit Sanctius, *Disput. de Prædicat. S. Jacob. in*
Hisp. tract. 1. & 2. (pro quo etiam contra Lorhi-
num, *in Act.* XII. 20. ex parte disputat *Cornelius à*
Lapid. in Act. XII.) crevitque in tantum illa super-
346 stitio, ut *Episcopus Compostellanus*, in Galliciâ, à
jurisdictione *Archipræsulis Toletani* se retraxerit,
quod in suâ Ecclesiâ Jacobus primo prædicaverit Euan-
gelium, & Jacobi corpus requiescat &c. At *Jaco-*
bum Compostellæ requiescere falsum est; ut qui vitam
clausit Hierosolymis: *Prædicasse* autem *in Hispaniâ*,
incertum. Nam Testimonia quæ pro illo *Sanctius*
adducit, *supposititia*, *suspecta*, *aliena*, *aut recentia*
sunt. *Supposititia* sunt testimonia producta ex Hip-
politô, *Opusc. de* XII. *Apost.* ostendente *Rivetô Cri-*
tic. l. 2. *c.* II. aut Turpino Rhemensi: uti probat
Possevin. *in Apparat. p.* 497. aut officio Mosarabi-
co: Nam officia hæc seu Liturgias, additionibus
auctas vel ex ipsis probat Pontificiis *Rivetus*, *Cri-*
tic. l. 1. *c.* 3. *Suspecta* sunt testimonia, Isidori *de*
vit. Sanct. c. 7. Juliani Toletani, Lucii Dextri &c.:
Scriptorum Hispanorum; qui in causâ propriâ te-
stari nequeunt: præterquam quod recentiores sint.
Aliena sunt testimonia *Hieronymi*, *Anastasii*, *Ve-*
347 *nantii*, *& Laminarum.* Nam Hieronymus, in *Esa.*
XXXIV. inquit: *Spiritus S. divisit Apostolos, ut ali-*
qui ad Indos, aliqui ad Hispaniam, aliqui ad Illyri-
cum, aliqui ad Græciam pergerent. Ubi nihil de
Jacobô. Anastasius Antiochenus, *de Essent. Dei &*
Eccles. fat. perhibetur dicere: Jacobum in occiden-
tem profectum, & in civitate Andeath, miraculis
editis, multos convertisse. At num ideo *Andeath*
Hispania, aut urbs Hispaniæ? Hispania Arabibus
dici solet *Andalus.* Deinde: fragmentum illud *A-*
nastasii adhuc latet: & verba ex Arabico translata
tantum allegantur. Nam *Bartholomæus Laurentius*,
& *Stephanus*, qui se Librum Romæ vidisse glorian-
tur, Hispani & suspecti sunt. Venantius de *Jaco-*
bo dicit: *Gentiles docet hic, Judæos increpat idem.*
Sed *Gentiles* illi non statim sunt *Hispani?* Laminæ
Granatenses, plumbeæ, inventæ ut ferunt, Ann.
1595. in valle paradisi, memorant: *latere in monte*
348 *Corpora quædam combusta Sanctorum, qui Jacobi fue-*
rant discipuli &c. Sed an quo venerunt *discipuli Ja-*
cobi, eo mox venerat *Jacobus ipse?* *Recentia* sunt te-
stimonia *Bedæ*, & *aliorum ex seculô* VIII, aut Ponti-
ficum post hoc: ut *Calixti* II. *Innocent.* II. *Pii* V.
& *Clem.* VIII. quæ in re tam Antiquâ nihil habent
ponderis. Somnia & apparitiones studio præter-
mittimus. Certe cum *Rodericus Ximenius*, in Con-
cilio Lateranensi, ex manuscripto quodam Biblio-
thecæ Toletanæ, ita intercederet: *Ego tantum legi*
Jacobo datam fuisse potestatem prædicandi in Hispa-
niâ, sed interim dum per Judæam & Samariam divi-
nam legem seminat, sub Herode Hierosolymis exhala-
vit animam, & domino reddidit &c. Compostellanus
obmutuisse dicitur.

In nomine autem *Agrippæ* si quis volet deliciari,
oritur illud ab *ægritudine*, & *pedibus.* Gellius, *Noct.*
Atticar. VI. *c.* 16. inquit: *Quorum in nascendô, non*
caput, sed pedes primi exstiterant, qui partus difficil-
limus ægerrimusque habetur, Agrippæ appellati ab æ-
gritudine & pedibus. Plinius, *Hist. nat.* VII. *c.* 8. *In* 349
pedes, inquit, *procedere, contra naturam est: quô*
argumentô eos appellavere Agrippas, ut ægre partos
&c. Similia habent *Nonius c.* 9. *Festus*, *Marcell.*
Quintil, l. 19. *Carolus Sigon. de Nomin. Roman. &c.*
Nomen habuit Rex *Agrippa*, à *M. Agrippâ*, He-
rodi amicissimo: *Ant.* XV. *c.* 13. *Bell.* I. *c.* 15. *Phil.*
in Legat. ad Caj. p. m. 799. Qui fuit *Augusti* gener,
& infelix. Ut inverso partu nihil ipsi boni designa-
tum, teste Plinio, *loc. cit. Multas*, inquit, *corpo-*
ris animique ægritudines habuit. Nam fuit adversâ
pedum valetudine, miserâ juventâ, exercitô ævô inter
arma mortesque, ad noxia successu, infelici terris stir-
pe omni: Sed per utrasque Agrippinas maxime. Ha-
rum enim una genuit C. Caligulam Cæsarem: altera
Neronem, totidem faces generis humani. Præterea,
brevitate ævi, LI raptus annô, in tormentis adulte-
riorum conjugis, Socerique prægravi servitiô, luisse
augurium præposteri natalis existimatur. Confer *Sue-*
ton. in August. c. 63, 64, 65.

64. *Herodias.*] Hanc, (filiam non *Aretæ* Regis 350
Arabum, ut fabulatur Hieronymus *in Matth.* XIV.
sed Aristobuli:) Herodes Tetrarcha visam apud
fratrem *Herodem*, cum ad eum in itinere versus
Romam, divertisset, contra Leges thoro junxit:
marito legitimo adhuc vivo, (frustra negante Au-
gustino, *Tom.* IV. *Oper. lib. de fid. & Oper.*) raptam.
Joseph. Ant. XIIX. *c.* 7. *Euseb. Hist. Eccles.* I. *c.* 11.
Hegesipp. Excid. II. *c.* 5. 11. Interjecto aliquô tem-
pore, cum Antipas *Johannem* in aulam advocasset,
eum quidem *adulter Herodes* in aliis audivit, eique
obsequutus fuit: sed cum *Herodiadis* etiam fecisset
mentionem; monens fratris uxorem haud esse lici-
tam, quin & audientibus omnibus *Herodem* senten-
tiâ pronunciatâ condemnasset; *teste Chrysost. ap.*
Magdeb. cent. I. *l.* I. *c.* 3. offensa *Herodias* incitat
maritum; ut *Johannem* carcere coërceret, quin &
interficeret. Et ad prius quidem *Herodes* consen-
sit, exoratus ab Uxore: ad ultimum autem adhuc 351
quidem non potuit induci: *partim* suâ in virum re-
verentiâ; *partim* etiam metu populi, qui mortem
illius tanquam viri sancti & Prophetæ inultam
haud passurus videbatur. Itaque *Herodias* pressô
ad tempus odiô, majorem oportunitatem præsto-
latur: quæ ei tandem in *Natalitiis Herodis* exopta-
ta obtigit per *Filiam.* *Marc.* VI 17. *seq. Matth.* XIV.
3. *seq. Hegesipp.* II. *c.* 5. Hieronymus, *in Ruffin.*
apolog. author est: Herodiadem præcisio capiti Jo-
hannis insultasse, & linguam ejus acu perfodisse.
Additque Nicephorus, *Hist. Eccles.* I. *c.* 19. quod
scelerum quasi conscientiâ exstimulata, Johannem
etiam mortuum timuerit, & ausa non fuerit caput
ejus cum trunco conjungere; sed caput clam in
abstrusiore aulæ parte defoderit, truncum autem
alio abjecerit: quem Discipuli ejus furtim subla-
tum in loco quodam celebri sepeliverunt. Ἐκείνη,
inquit, τοὺς ἐλέγχους ὡσανεὶ καὶ μετὰ τὴν ἐκτομὴν ὑποπτευο- 352
μένη τοῦ Ἰωάννου, συνάπτειν μὲν ταύτην, καὶ αὖθις τῷ λοι-
πῷ σώματι ἐδεδίει· παρ᾽ ἑαυτῇ δὲ κατορύττειν ἀσύλως ἔν
τινι παραβύστῳ τόπῳ τῶν βασιλείων ἐκέλευε δεῖν· τὸ δὲ λοι-
πὸν σῶμα ἔξω που ῥίπτειν διεκελεύετο. ὃ δῆτα οἱ μαθηταὶ
μόνον κλοπῇ περιστείλαντες, σεμνῶς ὑπό τινι ἐπισήμῳ τό-
πῳ κατέθεντο. Hactenus *Nicephorus.* Qui cum dicit
de τόπῳ ἐπισήμῳ, Hieronymus, *Epist.* 27. ait fuisse
Samariam: prout illic etiam *sepulchrum* ejus aper-
tum postea, refert *Theodoretus.* Erat enim *Sama-*
ria, (Herodi *Sebaste*, *Ant.* XIII. *c.* 18. & XV. *c.* 11.)
non modo extra *Herodiadis* imperium; sed & gen-
ti Judæorum infensissima. οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι σα-
μαρείταις. *Joh.* IV. 9. confer *Joh.* VIII. 48. *Luc.* IX.
52, 53. *Joseph. Ant.* XI. *c.* 4, 8. & XIII. *c.* 6. Ut ibi
aliqua spes esse potuisset, viri sancti manes non
turbatum iri. Quanquam seculis aliquot postea sub 353

Juliano, ossa ejus à Paganis violata, & cineres abjectos dispersosque constet ἐν σεβάστῃ, inquit Theodoretus, *Hist. Eccles.* III *c.* 6. ἡ δὲ αὕτη εἰς προειρημένον ἔθνος τελεῖ, Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ τὴν θήκην ἀνέωξαν, πυρί τε παρέδοσαν τὰ ὀστᾶ, καὶ τὴν κόνιν ἐσκέδασαν. Sed *Herodiadis* fœda & atrocia facinora, Divinæ nemesis pœna mox sequuta fuit. Nam cum ad *Cajum* cum marito profecta esset, ut *fratrem Agrippam*, (super cujus fortunâ καιρίαν πληγὴν ex invidiâ acceperat, *Phot. Bibliothec. cod.* 238.) judicio postulatum gradu dejiceret, *Cajus* Agrippæ & æquitati faventior, *Herodem* quidem misit in exilium; *Herodiadi* autem, (in gratiam *Agrippæ*, cujus eam Sororem esse intelligeret,) bona ejus obtulit. Quæ cum illa temere contemneret, addens non esse æquum, ut maritum cui in prosperis adhæserat, de-
354 sereret in adversis; offensus *Cajus*, ire & eam jussit in exilium. *Ant.* XIIX. *c.* 9. *Phot. loc. cit.* Ut tandem in *Hispaniâ* decesserit. *Bell. Jud.* II. *c.* 8. *Hegesipp. Excid.* II. *c.* 5. Nicephorus, *Hist. Eccles.* I. *c.* 20. dicit eam longius vixisse, & tandem post filiæ saltatricis fata, & ipsam exstinctam, futuri seculi judiciis reservatam: ἡ μαινὰς μέν τοι, inquit, καὶ μοιχαλὶς ἐκείνη, καὶ τὸ δοκοῦν μὲν ἡρώδου, φιλίππου δὲ τῆς ἀληθείας γυνὴ, μήκιστον μὲν βίου διηνυκυῖα, πικρῷ δὲ μόρῳ τὴν θυγατέρα τε ὀρχησαμένην τὸν βίον καταλύσασαν πρότερον κατιδοῦσα, εἶτα καὶ αὐτὴ κατέρρηξε τὴν ζωὴν, τοῖς ἐκεῖσε δικαιωτηρίοις ταμιευομένη. ἄκρατον ὅσον πιομένη τῆς ὀργῆς κυρίου τρυγίαν, καὶ τὸ κόνδυ τοῦ ἀστεάτου ἐκείνου θυμοῦ. Reliqua hujus loci quæ possent esse præripuit *Numer.* 34. & 37. Ad quem Lector velit remitti. Nam eandem & sæpius
355 coctam crambem piget apponere. Unum tamen lubet adjicere de *Capite Johannis*: quod seorsim à trunco repertum sub *Valente*, & portandum hujus jussu *Constantinopolin*, cum ad *vicum Chalcedonis Cosilaum* pervenisset, mulis stantibus non potuit promoveri, priusquam illud *Theodosius Imperator* purpurâ suâ tandem transferret, & *Templum* ei proprium dicaret. Narrat Sozomenus, *Histor. Eccles.* VII. *c.* 21. ὑπὸ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον, inquit, διεκομίσθη εἰς κωνσταντίνου πόλιν ἡ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ κεφαλὴ, ἣν ἡρωδιὰς ἠτήσατο παρὰ ἡρώδου τοῦ Τετράρχου. λέγεται δὲ εὑρεθῆναι παρὰ ἀνδράσι μοναχοῖς τῆς Μακεδονίου αἱρέσεως, οἳ τὰ μὲν πρῶτα ἐν Ἱεροσολύμοις διέτελεσαν· ὕστερον δὲ εἰς κιλικίαν μετῳκίσθησαν. ἐπὶ δὲ τῆς πρὸ ταύτης ἡγεμονίας μαρδονίου μηνύσαντος, ὃς τῆς βασιλικῆς οἰκίας μείζων ἦν
356 εὐνοῦχος, προσέταξεν οὐάλης εἰς κωνσταντίνου πόλιν αὐτὴν κομισθῆναι. καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τοῦτο ἀποσταλέντες, ἐπιθέντες ὀχήματι δημοσίῳ, ἦγον. ὡς δὲ εἰς τὸ πανδείχιον ἧκον, χωρίον δὲ τοῦτο χαλκηδόνος, οὐκέτι προσωτέρω βαδίζειν ἠνείχοντο αἱ τὸ ὄχημα καθέλκουσαι ἡμίονοι, καὶ ταῦτα τῶν ἱπποκόμων ἐπαπειλούντων, καὶ τοῦ ἡνιόχου χαλεπῶς τῇ μάστιγι κεντοῦντος. ὡς δὲ οὐδὲν ἤνυον, ἐδόκει δὲ πᾶσι καὶ αὐτῷ τῷ βασιλεῖ παράδοξον εἶναι καὶ θεῖον τὸ πρᾶγμα, ἀπέθεντο ταύτην τὴν ἱερὰν κεφαλὴν ἐν τῇ κωσιλάου κώμῃ. ἔτυχε γὰρ ἐκ γειτόνων οὖσα, καὶ μαρδονίου τούτου κτῆμα. περὶ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον, ἢ τοῦ θεοῦ, ἢ αὐτοῦ τοῦ προφήτου κινοῦντος, ἧκεν εἰς τήνδε τὴν κώμην θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς, βουλομένῳ τε τοῦ βαπτιστοῦ τὸ λείψανον λαβεῖν, μόνην φασὶν ἀντειπεῖν
357 ματρώναν, ἣ παρθένος μὲν ἦν ἱερὰ, εἵπετο δὲ αὐτῇ διάκονος καὶ φύλαξ. ἀνθισταμένου δὲ παντὶ σθένει βιάσασθαι οὐχ ἡγήσατο δεῖν. ἀντιβολῶν δὲ ἐδεῖτο συγχωρεῖν. ἐπεὶ δὲ μόλις εἶξεν ἀνήνυτον εἶναι νομίσασα τῷ κρατοῦντι τὴν ἐπιχείρησιν κατὰ τὸ συμβὰν ἐπὶ τοῦ οὐάλεντος χρόνων, περιλαβὼν τῇ ἁλουργίδι τὴν θήκην ἐν ᾗ ἔκειτο ἔχων ἐπανῆλθε, καὶ πρὸς τοῦ ἄστεος κωνσταντινουπόλεως ἔθετο ἐν τῷ καλουμένῳ ἑβδόμῳ, μέγιστον καὶ περικαλλέστατον τῷ θεῷ ἐνθάδε ναὸν ἐγείρας. Hæc *Sozomenus*. Testimonia *Rabbinorum* super morte *Johannis*, ante *N.* 37. producta sunt. Ubi tamen nemo debet admirari, quod Johannes *Sacerdos Magnus*, (כהן גדול) dictus sit. Nam nomen illud uni homini proprium non fuit; sed pluribus commune: nomenclaturâ ἀρχιερέων, novi fœderis, satis hoc probante. Etenim sicut patiente
358 Christo, unus tantum esset ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. *Joh.* XI. 49, 51. Ita plures simul cum eô ἀρχιερεῖς in eodem sederant Synedrio. *Joh.* XI. 47 nempe eodem titulô gaudentibus, *tum* qui gesserunt, gesturive erant Pontificatum, (velut Annas, *Joh.* XIIX. 13, 19, 22, 24. *Act.* IV. 6.) *tum* capita classium XXIV. Sacerdotalium. (velut qui *Matth.* II. 4. 2. *Chron.* XXXVI. 14. & *Sceva*, *Act.* XIX. 14.) Quæ posterior ratio hîc prævalet: cum appellatio *Summi Sacerdotis*, Johanni, Zachariæ ἐφημερίας Abiæ, *Luc* I. 5, 8. forsitan Capitis; adeoque ἀρχιερέως, filio, fuit attributa. Ita fere Altingius, *in Schil. l.* IV. *c.* 22.

65. *Salome.*] Josephus, *Ant.* XIIX. *c.* II. eam dicit prognatam ex *Herode Mariammes Simonis*, atque *Herodiade*. Ut oporteat illam ipsam fuisse, de quâ exstat, *Matth.* XIV. 6. *seq. Marc.* VI. 22. *seq.* Scilicet, quod in *natalatiis Antipæ*, (de quibus Persius, *Satyr.* V.

> ---- ---- *At cum*
> *Herodis venêre dies, unctâque fenestrâ*
> *Dispositæ pinguem nebulam vomuere lucernæ*
> *Portantes violas &c.*) 359

ingressa in convivium, saltando sic placuerit, ut *Herodes* ei optionem detulerit quidvis petendi vel ad regni dimidium. Cum illa tamen promissis factis turpiter abusa fuit. Nam instructa à matre, (quæ diu huc contenderat,) *caput* tantum *Johannis* petiit. Cui temerario & iniquo postulato, *Herodes*, qui fidem publice dederat, assentiri est coactus: missis in carcerem qui *Johannem* cæderent, & caput in disco *Saltatrici* traderent. *Matth.* & *Marc. loc. supr. Euseb. Hist.* I. *c.* 6. *Ruffin. c.* 13. Nicephorus, *Hist. Eccles.* I. *c.* 19. addit: caput adhuc cruore fuisse tabidum. (τῷ λύθρῳ περιρραινόμενον.) Apophoreto tristi, & ferme sine exemplo: nisi quod *Flaminius*, similiter unum [sed ex fontibus] capite diminuerit, in gratiam meretriculæ.
Liv. Hist. Rom. XXXIX. *Senec. controv.* V. Nam quod 360
Marius, vindictæ civilis præcipitantiâ, defectum *Anthonii* Consularis viri caput impie inter epulas tractaverit, *Plut. in Mar. Valer. M. l.* 9. *c.* 2. *Flor. Hist.* III. *c.* 21. hanc non æquat rabiem. Quo magis *Agrippæ* clara natalitia sunt. Qui cum ἐν ἡμέρᾳ γενεθλίων recordaretur, quod *Silas* quidam carcere detineretur, actutum misit, qui ad epulas eum advocarent. Et fuit is tamen contumax & sceleratus. *Joseph. Ant.* XIX. *c.* 7. Cum in *Herodis* geniali festo, bonus civis etiam occideretur: culpâ tamen *Saltaticis* minimâ. Nam non male Esthius, *in Marc.* VI. 20. *p. m.* 517. *Si quæritur*, inquit, *quis horum trium gravius peccaverit in Johannis interfectione, Herodes, Herodias, an hujus filia? videtur dicendum quod Herodes gravius peccaverit: quia peccato odii adversus Johannem, quod gerebat in pectore, addidit hypocrisin, simulans se eum libenter audire, & venerari, & observare. Herodias autem aperte oderat. Minime vero inter tres, puellam peccasse constat, quia* 361
quod fecit, tantum fecit instructa & jussa à matre. Cæterum, quis *Salomes* fuit ex hac vitâ exitus, refert Nicephorus, *Hist. Eccles.* I. *c.* 20. ὁ δὲ, inquit, τῆς θυγατρὸς αὐτῆς, (ἡρωδιάδος) θάνατος, ἄξιον γὰρ αὐτὸν διηγήσασθαι, τοιὸσδέ τις ἦν. ἐπί τινα τόπον ταύτῃ δεῆσον, ὥρᾳ χειμένος πορεύεσθαι, καὶ ποταμὸν διαβαίνειν. ἐπείπερ ἐκεῖνος κεκρυστάλλωτο καὶ πεπηγὼς ἦν, ὑπὲρ νώτου αὐτῇ διὰ πεζεύουσα. περιρραγέντος δὲ τοῦ κρυστάλλου, οὐκ ἀθεεὶ δὲ πάντως τὸ συμβὰν ἦν, κατερρύη μὲν εὐθὺς, καὶ αὐτὴ ἄχρι δή που τῆς κεφαλῆς. καὶ ὑπωρχεῖτο σπαργῶσα, καὶ ὑγρῶς λυγιζομένη οὐκ ἐν γῇ, ἀλλ' ἐν ὕδατι. ἡ δὲ κεφαλὴ τῷ κρύει παγεῖσα, εἶτα καὶ διαθερισθεῖσα, καὶ τοῦ λοιποῦ διαιρεθεῖσα σώματος, οὐ ξίφει ἀλλὰ
κρυστάλλῳ, ὑπὲρ τῶν πάγων ὠρχεῖτο καὶ αὐτὴ τὴν ἐπιθανάσιον ὄρχησιν: καὶ ὑπ' ὄψιν ἔκειτο πᾶσιν ἡ μιαρὰ κεφαλὴ εἰς ὑπόμνησιν ὧν ἔδρασε, τοῖς θεωμένοις ἀνάγουσα. *Filiæ ejus*, inquit, *dignus enim est qui memoriæ commendetur, talis fuit obitus. Eundum ipsi quodam bru-* 362

mali tempore erat, & fluvius trajiciendus. Qui cum glacie conſtrictus coagmentatuſque eſſet, pedes eum tranſibat. Glacie autem ruptâ, idque non ſine Dei Numine, mergitur illa ſtatim capite tenus: & inferioribus corporis partibus laſciviens, molliuſque ſe movens, ſaltat, non in terrâ, ſed in undis. Caput vero ſceleſtum, frigore & glacie concretum, deinde etiam convulneratum, & à reliquô corpore non ferrô ſed glaciei cruſtis reſectum, in glacie exitialem ſaltationem inſtituit: ſpectaculoque illô omnibus præbitô, memoriam quæ fecerat, exhibet ſpectantibus. Hactenus Nicephorus: ſed mirum unde? Nam ante illum, certe per XII. *Secula*, nemo ea, (quantum ſcio,) retu-
363 lit. Adhæc: cum paulo ante *hunc textum* narrat, Herodiadem κατιδȣ̃ϲαν τὴν θυγατέρα ϗ ὀρχησαμένα τ̃ βιόν καταλύσαϲαν &c. eſt hoc certe inexcuſabile. Nam cum *Salome*, filia, non ante deceſſit, quam *Philippo* conjugata eſſet: imo, poſt ejus mortem *ex aliô*, tres filios ſuſtuliſſet, *Ant.* XIIX. *c.* 7. oportet *Herodiadem* illic tum fuiſſe, (nempe ultra Alpes exulem, aut mortuam,) ubi quæ *in Judæâ* fiebant, *filiæ* ſcilicet *extrema* neutiquam videre potuit.

Hîc iterum Baronius, *Annal. ad ann. Chr.* 31. *num.* 48. *Joſephus*, ait, *inſigniter errat, cum dicit filiam Herodiadis ex Herode quodam incognitô ſuſceptam, nuptui traditam Philippo Tetrarchæ. Nulla ſiquidem alia legitur Herodiadis filia, niſi puella ſaltatrix.* Sed parcius iſta viris, *Baroni.* At enim quæ *Euangeliſtis* dicitur *puella*, & *ſaltatrix*, non poſt id tempus potuit nubere, & ſic *Joſepho* uxor, quin &
364 mater dici? Quam *Herodes*, *Herodiadis maritus*. non ſit incognitus, ſupra oſtenſum, *Num.* 34.

66. TIGRANES, *Rex.*] Diu apud *Urbem* obſes fuit, incertum an *Archelai Cappadocis*, (Num. 29.) vel alterius: & ad ſervilem uſque patientiam demiſſus. *Tacit. Annal.* XIV. *c.* 26. Ut à Parthis, per contemptum, mancipium, aut *inter mancipia habitus*, appellatus fuerit. *Tacit. Annal.* XV. *c.* 1. At repente eum fortuna inter ſumma & præcipitia medium reduxit, & ex ſervô Regem fecit. Nam cum *Vologeſes Parthus*, Rege Armeniæ *Rhadamiſtô* pulsô, fratrem ſuum *Tiridatem* intruſiſſet, *Nero* ad diminutionem Imperii, & injuriam ſuam hoc pertinere ratus, *Tigranem hunc*, tanquam Cappadocum ex nobilitate, & cui memoria *Archelai* proavi, Regis quondam *Cappadociæ* & *Armeniæ*, [*Dio Hiſtor. Rom.* LIV.] illic loci prodeſſe poſſet, *Armeniæ* deſignat *Regem*: & exſecutionem mandat *Corbuloni*. *Corbulo* rerum uſu clarus, brevi tempore
365 pellit *Tiridatem*, & expugnatis urbibus, *Artaxatâ* & *Tigranocertâ*, vi *Tigranem* in poſſeſſionem introducit. *Tacit. Annal.* XIV. *c.* 23, 24, 25, 26. Flavius, *Ant.* XIIX. *c.* 7. breviter eum *Armeniis* Regem datum aſſerit. Sed haud ſolidum *Tigrani* illud gaudium evenit. Nam cum temere expeditionem ſumpſiſſet in *Adiabenos*, & eâ iterum *Parthos* provocaſſet, *Tacit. Annal.* XV. *c.* 1, 2, 3. repente ab iis, *Tigranocertis* circumſeſſus fuit: & res tandem pactis *Corbulonis* huc deducta, ut Exercitibus partium, utrimque abductis, ipſe etiam *Tigranes* excederet, dum *Parthus* Romam mitteret Legatos, & *de Pace* Cæſarem interrogaret. *Tacit. Annal.* XV. *c.* 4, 5, 6. Poſtquam autem ignaviâ *Pæti*, qui *Corbuloni* ſucceſſor miſſus fuerat, Romani à *Parthis* cladem accepiſſent, & *Tiridates ipſe* Romam veniſſet ſupplex pro regnô, *Nero*, non amplius cunctandum ratus, *Armeniæ regnum*, (quod jam ante *Tiridates* habuit, &
366 quod è manu eripi non potuit,) pompâ exquiſitâ ei *Romæ* detulit. *Tacit. Annal* XV. *c.* 29, 30. & XVI. *c.* 23. *Sueton. in Neron. c.* 13. *Plin. Hiſt. Nat.* XXX. *c.* 2. *Xiphilin. Epit. Dion. in Neron.* Et ita *Armeniam* Arſacidis permiſit. Quâ quidem ratione *Tigranes* excluſus, & ad priſtinæ ſortis compedes repulſus fuit. Nec ab eô die, quiſquam *ex ejus familiâ* regnô fuerat potitus: ut quod penes *Parthos* manſit. Hac ratione patet, quam tenuis illa fuit gloriatio, quod *poſteri Alexandri* in *Armeniâ Majori* dicti fuiſſe regnaſſe. (Flavius *Bell.* II. *c.* 10. inquit: Ἀρισόβȣλ☉ ϗ Ἀλέξανδρ☉ ἐκ μαριάμμης ἡρώδῃ γεγόνειϲαν, ȣ̃ς ὁ πατὴρ ἀνεῖλεν. ἡ ͻ̃ ἀλεξάνδρȣ γενεὰ τ̃ μεγάλης ἀρμενίας ἐβασίλευσε.) Nam ea fortuna *duobus* tantum *Tigranis* obtigit: *huic* ſcilicet, & *Patruo*, de quo *Num.* 58. Quippe Ariſtobulus, *Num.* 68. huc non pertinet: ut qui non fuit Rex *Armeniæ Majoris*, ſed Minoris. *Ant.* XX. *c.* 5. & deinde, ἐκ γενεᾶς *Ariſto-* 367
buli, & non *Alexandri*, *Ant.* XIIX. *c.* 7.

Cæterum *Tacitus*, qui *Annal.* XIV. *c.* 26. ſcribit: *Tigranem Archelai* (Cappadocum Regis) *fuiſſe nepotem*, corrigendus eſt. Nam eum *pronepotem* fuiſſe, præter Joſephum, *Ant.* XIIX. *c.* 7. ipſa rerum ſeries oſtendit. Quô pactô enim *Tigranes*, *nepos*, circa tempus medium *Auguſti* natus, (Pater non multo poſt *victoriam ad Actium* ab *Herode* interfectus,) ſub *Nerone* agere aat pati potuit? Quo profecto tempore, natura eum *aut* morte, *aut* ſenio ita multaverat, ut rebus gerendis aptus tum haud eſſe potuerit: nedum ita arduis & perturbatis.

67. ALEXANDER, *Rex.*] *Leſidis* ſcilicet, urbis Ciliciæ ſub Veſpaſiano. Uxor fuit *Jotape*, filia *Antiochi* Comagenorum Regis. *Ant.* XIIX. *c.* 7. Reperiuntur autem *tres Antiochi Comageni* circa hæc tempora. *Primus* ſub Auguſto: accuſatus publice capitis, & damnatus, quod legatum fratris, 368
cum quo habuit inimicitias, Romam miſſum, perfide interfeciſſet. *Dio Hiſtor. Rom.* LII. *Secundus*, nî fallor prioris filius, mortuus ſub Tiberio. *Ant.* XIIX. *c.* 3. *Tacit. Annal.* II. *c.* 42. *Tertius*, qui & *Jocchus*, prioribus literis compendio omiſſis. *Tacit. Annal.* XIII. *c.* 7, 37. hujus filius, ſub Cajo, Claudio, Nerone, & Veſpaſiano. *Cajus* ei ut aſſentatori & τυραννοδιδασκάλῳ ſuo, *Dio Hiſt.* LIX. *vide Num.* 63. Commagenen: paternum regnum, adjectis *Ciliciæ maritimis* dedit & mox abſtulit: reddidit *Claudius*. Dio *Hiſtor.* LX. μ̃ τȣ̃το; inquit, τῷ τε Ἀντιόχῳ τὴν Κομμαγηνὴν ἀπέδωκε, (ſcilicet *Claudius*,) ὁ γὰρ Γάι☉ καίπερ αὐτός οἱ δȣ̀ς αὐτὴν ἀφῄρητο &c. Addit Flavius, *Ant.* XIX. *c.* 4. Ἀντίοχον ἣν εἶχεν βασιλείαν ἀφελόμεν☉, κιλικίας μέρει τινὶ, ϗ κομμαγηνῇ δωρεῖται. Hinc Tacito, *Annal.* XII. *c.* 55. dictus *Rex Ciliciæ*. Cui etiam *Nero* contra Parthos quædam 369
tribuit *Armeniæ*. *Tacit. Annal.* XIV. *c.* 26. Romanorum in ſocietate, arma junxit contra Parthos, *Tacit. Annal.* XIII. *c.* 7, 37. ac Judæos. *Joſeph. Bell.* III. *c.* 2. & VI. *c.* 12. & Veſpaſianum nitentem ad imperium, promovit: vetuſtis opibus ingens, & Regum (Romanis) inſervientium ditiſſimus. *Tacit. Hiſtor.* II. *c.* 81. & V. *c.* 1. Fuitque ei totâ vitâ clarum nomen, & magna felicitas, præterquam in ſenectute. Nam accuſatus à *Petô*, quod cum *Parthis* conſpiraſſet, *quartô annô Veſpaſiani* regno fuit abductus, & tranſlatus *Lacedæmonem*. Ubi, & *Romæ*, honorifice habitus, vitæ reliquum poſtea tranſegit. *Bell. Jud.* VII. *c.* 27. De quâ cataſtrophe graviter Flavius, *alias* VI. *c.* 12. εὐδαιμονῆσαι, inquit, μάλιϛα τ̃ ὑπὸ Ῥωμαίοις βασιλέων τ̃ κομμαγηνὸν συνέβη, πρὶν γεύσαϑζ μεταβολῆς. ἀπέφηνε ͻ̃ κἀκεῖν☉ ἐπὶ γήρως, ὡς ȣ̓δένα χρὴ λέγειν πρὸ θανάτȣ μακάριον. *O-* 370
mnium Regum qui Romanis parebant, feliciſſimum fieri Comagenum contigit, priuſquam fortuna mutaretur. Oſtendit autem ille quoque in affectâ ætate, nullum ante mortem beatum dici oportere. Hæc ille. Videtur & partem *Phænices* tenuiſſe: niſi fefellit *Liber Echa Rabati, ſuper Threnos Jerem. cap.* I. *v.* 5. זה טיטוס הרשע בנו: שלש שנים ומחצה הקיף אספסיאנוס את ירושלם והיו עמו ארבעה דוכסין דוכוס דערביא דוכוס דפניקי דוכוס דאלכסנדריא דוכוס דפלסטיני: *Iſte eſt Titus, nequam filius ejus*, (ſcilicet Veſpaſiani.) *Tribus annis & dimidiô obſedit Veſpaſianus Hieroſolymam: erantque cum eô quatuor Duces. Dux Arabiæ, Dux Phænicia*, (alias דאפריקא

de

de Africâ,) *Dux Alexandriæ* , *& Dux Palæstinæ*.
Quos quidem IV auxiliares Duces, alios non invenio,
quam *Agrippam* Juniorem, *Sohemum* Emesum, *An-
tiochum* Comagenum , & *Malchum* Arabem. Fla-
371 vius , ἁλώσ. III. *c*. 3. inquit : συχνὸν δὲ παρὰ τῶν βασι-
λέων συνήχθη συμμαχικὸν, ἀντιόχου μὲν, καὶ ἀγρίππα, καὶ
σοέμου, παρασχομένων ἀνὰ δισχιλίους πεζοὺς τοξότας, καὶ χι-
λίους ἱππεῖς. ἐκ δὲ ἄραβος μάλχου, χιλίους πέμψαντος
ἱππεῖς *&c*. Cum quo Tacitus, *Histor*. V. *c*. 1. *Comi-
tabantur* , inquit , *viginti sociæ cohortes* , *octo equi-
tum alæ : simul Agrippa* , *Sohemusque Reges* , *& au-
xilia Regis Antiochi* , *validaque & solitô inter accolas
odiô infensa Judæis Arabum manus. Antiochus* er-
go, aut si mavis *Sohemus*, erit *Dux Phæniciæ*. Sed
quis *Alexandriæ* , aut *Africæ ?* Putassem fuisse *Ti-
berium Alexandrum ;* nisi hic , cum exercitum Ti-
ti duceret , *Bell. Jud*. VI. *c*. 1. *&* VII. *c*. 9. jam tum
Ægyptum abdicasset. *Bell. Jud*. VI. *c*. 1. & sic neque
Dux ejus commode tum dici posset. Cum quæri-
tur vero de *Patre Jotapes* , fuit ille *Antiochus Ter-
tius*. Frater autem *Antiochus Epiphanes*, qui juve-
372 niliter audax cum suis Macedonibus , impetum fe-
cit in *muros Hierosolymorum* , sic ut ipse cum pau-
cis vix evaserit. ἁλώσ. VI. *c*. 12. Confer sis *Num*. 79.

Cæterum *Alexandri Mariammæi* posteritas , ut
primum pullulavit, contulit se ad gentes, & à *cul-
tu Majorum*, ad *paganos* transiit. *Ant*. XIIX. *c*. 7.

68. ARISTOBULUS, *Rex*.] *Nero* eum *Arme-
niæ minoris* Regem fecit. *Ant*. XX. *c*. 5. *Bell. Jud*. II.
c. 12. Etenim , cum Armeniæ *Parthi* cupidissime
inhiarent , tanquam quæ potentiæ ipsorum tertius
gradus esset ; *Tacit. Annal*. XV. *c*. 2. Imperator Pro-
vinciæ retinendæ causâ, *duo valida consilia* agitavit:
alterum, ut Regem domesticum, simulque fidum,
inveniret. *alterum* , ut hunc ipsum tanquam pro-
cul dissitum & barbaris cinctum , proximis firma-
ret. Sic in Regem delectus *Tigranes Cappadox*,
Num. 66. quem ipsi *Armenii* popularem suum agno-
scebant. *Tacit. Annal*. XIV. *c*. 24. Et *Armenia mi-
373 nor* , cognato Tigranis *Aristobulo* demandata : par-
te etiam concessa *Antiocho* Romanorum Socio. Ta-
citus, *Annal*. XIII. *c*. 7. inquit, *Minorem Armeniam
Aristobulo* , *regionem Sophenem Sohemo cum insignibus
Regiis mandat*. Et Annal. XIV. c. 26. *Quo facilius no-
vum regnum tueretur* (Tigranes) *pars Armeniæ ut
cuique finitima* , *Thrascypolique*, *& Aristobulo*, *atque
Antiocho parere jussæ sunt*. Videtur *Aristobulus* pa-
ternum etiam *Chalcidis* regnum tenuisse sub *Vespa-
sianô*. per ἁλώσ. VII. *c*. 27. Postquam illud *Agrippa
Junior* amisisset. *Ant*. XX. *c*. 5. quanquam forte non
ipsius urbis *Chalcidis*. Neque enim *Josephus* dicit
Regem *Chalcidis*, sed *Chalcidiæ*. συνεμάχουν, inquit,
καὶ βασιλεῖς αὐτῷ , τῆς μὲν χαλκιδικῆς λεγομένης ἀριστό-
βουλος , τῆς ἐμέσης δὲ &c. At χαλκιδικὴν à *Chalcide*
distinguit Strabo, *Geogr*. XVI. χαλκίδα quidem Mar-
syæ ἀκρόπολιν , χαλκιδικὴν autem regionem descen-
374 dentem à Marsyâ , appellans. Ipse *Flavius ;* dum
Chalcis aderat, regnum semper appellavit *Chalcidis*:
(sicut *Ant*. XIX. *c*. 4, 7. *&* XX. *c*. 3, 5. *Bell. Jud*. II.
c. 10.) Hîc, seu *Bell*. VII. *c*. 27. primo vocat χαλκι-
δικὴν. Quod nî fallor, haud fit sine causâ. Uxor
Aristobuli fuit *Salome* , filia Herodiadis ex Herode :
& vidua *Philippi* Tetrarchæ Trachonitidis &c. *Ant*.
XIIX. *c*. 7. De quâ lites & alia adiri possunt, *Num*.
34, 65.

Errat ergo Baronius , cum *Annal. ad Ann. Chr.
n*. 48. hunc confundit cum *Herode* , *Patre*. Errat
& Orleans, *ad Tacit. Annal*. XIV. *p*. *m*. 739. cum di-
cit simul etiam *Judæam* rexisse. Quam in provin-
ciam redactam , & per *Præfectos* Romanorum tum
curatam , constat.

69. *Jotape:*] Nullâ re aliâ , quam vitiô corpo-
ris, & surditate memorabilis. *Ant*. XIIX. *c*. 7.

70. AGRIPPA MINOR , REX.] Decimô
septimô annô ætatis, cum esset in educatione apud
Claudium , Patre Cæsareæ orbatus fuit. Volebat 375
quidem *Claudius* eum statim in regnum Patris sub-
stituere ; sed dissuaserunt liberti & amici Claudii,
dicentes ad regnum nutans & seditiosum virô justæ
ætatis opus esse. Quare *Claudius* , *Fadum* tum qui-
dem ablegat cum imperiô in *Agrippæ* regnum. *Ant*.
XIX. *c*. 7. *Bell*. II. *c*. 10. Sed cum *quintô annô* post,
è vitâ excederet *Herodes Rex Chalcidis* ; Claudius
Agrippæ , illius tanquam Patrui regnum statim tri-
buit. *Ant*. XX. *c*. 3. & post *quatuor annos* eum adhuc
auget liberalius , dum locô *regni Chalcidis* ei con-
fert *Trachonitidem* , *Gaulanitidem* , *& Bathanæam:*
additâ etiam *Abilâ Lysaniæ*, *& Eparchiâ Vari*. *Ant*.
XX. *c*. 5. *Bell*. II. *c*. 11. Quibus postea *Nero* urbes
IV. addidit : *Tarichæas* quidem , & *Tiberiada* , in
Galilæâ ; *Juliadem* autem cum vicis XIV, (non X,
ut habet Photius , *Biblioth. codic*. 238. *p*. *m*. 978.)
& *Abilam*, in Peræâ. *Ant*. XX. *c*. 5. *Bell* II. *c*. 12.
Ex quô facile fuerit judicare , quantum *Agrippa*
patre minor fuit. Ut inter Reges *Tacito Hist*. V. 376
c. 9. ad modicum redactos computari possit. Nam
ex *Judæâ*, *majori Galilææ parte*, *& Samariâ*, (qui-
bus præerant *Præfecti Romanorum* ,) nihil habuit
præter *jus in Templum*. *Ant*. XX. *c*. 8. Quo quidem
ita strenue fuit usus, ut brevi tempore *quatuor Sum-
mos Pontifices* dejecerit , *sex* statuerit. *Ant*. XX. *c*. 6,
7, 8. Et laudandum hoc equidem de *Ananô* abro-
gato : cum is non solum *decimas Sacerdotum* vi cor-
riperet ; sed & *Jacobum fratrem Domini* , & alios
pios lapidatione interficeret. *Ant*. XX. *c*. 8. Ab eo
tempore , *Agrippa* bis pro Romanis arma sumpsit.
Primo , contra *Parthos* , qui Armeniam raptave-
rant: *Duos veteres Reges*, inquit Tacitus Annal. XIII.
c. 7. *Agrippam & Jocchum* , *expedire* jussit *copias*,
queis Parthorum fines ultro intrarent. Alterâ vice,
contra gentem suam. Nam *decimô septimô regni A-
grippæ annô* , *duodecimô Neronis* , bellum illud la-
mentabile exortum est , ad quod merito Orbis ex-
pavescit. Utpote in quo florentissima quondam 377
Gens Judaica, clade miserabili aut eversa aut disper-
sa fuit : terris vastatis , urbibus excisis , Templo
etiam incomparabili combusto. Cujus quidem a-
trocis incendii fax & tuba fuit *Florus*. *Tacit. Hist*.
V. *c*. 10. Præfectorum gentis omnium iniquissimus:
qui inauditâ suâ tyrannide & avaritiâ , gentem ad
deficiendum impulit. *Ant*. XX. *c*. 9. *Bell* II. *c*. 13, 14,
15, 16. *Hegesipp. Excid*. II. *c*. 8, 13. *Hujus*, inquit
Photius Biblioth. codic. 76. p. m. 169. *impotentem
dominatum crudelitatemque* , *Judæorum natio non fe-
rens* , *tumultuari cæpit* , *melius esse rata simul & in
libertate*, *quam lente & paulatim & in servitute peri-
mi*. Agrippa quidem , popularium suorum mise-
ratus sortem , multa fecit pro salute populi ; &
tam per sese, ἁλώσ. II. *c*. 16. quam per alios, ἁλώσ.
II. *c*. 24. strenue seditionem dehortatus fuit *:* Sed
ita erant omnium animi *Flori* injuriis efferati & ex-
acerbati, ut *Agrippam* utilia cum lacrumis suaden- 378
tem saxis appetitum urbe moverint. ἁλώσ. II. *c*. 16.
Hegesipp. Excid. II. *c*. 9. & Legatorum ejus alterum
morti dederint ; alterum saucium in fugam egerint.
ἁλώσ. II. *c*. 24. *Hegesipp. Excid*. II. *c*. 15. Palatiis
ejus , Sororisque , incensis : & bonis raptis. ἁλώσ.
II. *c*. 17, 26. *& in Vit. Joseph. p. Gelen*. 1008. *He-
gesipp*. II. *c*. 10. *&* III. *c*. 3. Præsidio etiam, quod
in urbem ad malos compescendos miserat , hostili-
ter habito, circumsesso, pulso. *Bell. Jud*. II. *c*. 17.
Hegesipp. II. *c*. 10. Quare *Agrippa* , insanabilem
videns hominum sævitiam , aliâ viâ insistendum
duxit: & junctis castris cum Romanis exercitibus,
vi & ille agere cæpit, *Bell. Jud*. III. *c*. 1, 3. Ut et-
iam in obsidione *Gamalæ* vulnus *dextrô cubitô* acce-
perit. *Bell. Jud*. IV. *c*. 1. *Hegesipp*. IV. *c*. 1. Inter il-
las turbas *Nero* interficitur. Quo tempore *Vespa-
sianus* , quem *Nero* ad bellum Judaicum delegerat
cum tribus legionibus, *Tacit. Hist*. I. *c*. 10. filium
sta-

379 statuit mittere ad *Galbam*, partim ad gratulandum:
Tacit. loc. cit. Sueton. VIII. *c.* 5. partim ad ejus super
bello voluntatem exquirendam. ἀλώσ. v. c. 6. Taci-
tus, *Hist.* II. *c.* I. inquit: *Causam profectionis, offi-
cium erga Principem, & maturam petendis honoribus
juventam ferebat. Sed vulgus fingendi avidum disper-
serat, accitum in adoptionem.* Hac occasione *Agrip-
pa* itineris socium se præbuit, & (*Titô* quanquam
cædis Galbæ famâ exterrito & in Syriam se referen-
te, *Tacit. loc. cit.*) Romam adiit. *Bell. Jud.* V. *c.* 6.
Hegesipp. Excid. IV. *c.* 21. Unde Baronius, *Annal.
ad Ann. Chr.* 73. *num.* 8. fingit eum non reversum:
A quô tempore, inquit, Agrippa *navigavit Romam
ad Galbam, non amplius reversus est in Judæam: nec
post eum aliquis suffectus est in locum ipsius Rex Judæ-
orum, Romanis tantummodo Judææ dominantibus.*
Cum tamen *eôdem annô* mox redierit. Nam cum
audiret occulte agi de *Vespasiano* eligendo ad impe-
380 rium, cito gradu domum se mox contulit. Taci-
tus, *Histor.* II. *c.* 81. inquit: *Mox per occultos suo-
rum nuncios excitus ab Urbe Agrippa, ignarô adhuc
Vitelliô, celeri navigatione*, (scilicet ut se cum aliis
illic loci Regibus, Vespasiano jungeret, ejusque
juvaret partes) *properaverat*. Et quomodo non re-
diisset, qui in Titi auxiliis fuit contra Hierosoly-
mam? *Tacit. Hist.* V. *c.* I. Patre Titi jam rerum
potiente? Et bello confecto Romæ iterum adsuit
cum *Sorore*, ibique honores prætorios suscepit?
Xiphilin. epit. Dion. in Vespasian. Non dicam: Quod
cum *Soror* domum missa à *Titô* sit; teste *Aurel. epit.
Hist. in Tit.* (domum autem aliam non habuit,
quam in regno fratris:) non videatur quomodo
frater eam tum non comitatus fuerit. Nam certe
Agrippa, qui à *Sorore* alias vix potuit divelli, mi-
nus videtur eam dolore repudii oppressam desertu-
rus aut ab eâ recessurus. Omitto etiam, quod cum
Agrippa LXII. Epistolas Romam scripserit ad *Fla-*
381 *vium*, quibus *ejus libros* comprobarit; *Vit. Joseph.
Gelen. p.* 1026. *Euseb. Hist. Eccles.* III. *c.* 9. alibi quam
in regno eum tum fuisse aut scripsisse, non sit con-
sentaneum. Nam quo alio extra Romam & Cæ-
saris aulam loco tam diu desideret, ut tot epistolis
rogaretur atque responderet? Satis ergo docetur
Baronius, quod *Agrippa* à quo ad *Galbam* naviga-
verat, rediit in regnum; *& vel aliquoties.* Sunt
qui *bellô* seorsim valent, sunt qui *pace*: *Agrippa*
utrimque fuit præstantissimus. *Munificentiâ in sub-
ditos, Pietate in patriam, Mansuetudine, Sapientiâ,
æquitate clarus.* Ut si aliqua non accessissent, de
quibus *Num.* 72. non suorum, sed Principum lau-
datissimus audire posset. *Cæsareæ Philippi* auxit po-
mæria. *Berutam* extulit & exornavit ad invidiam:
omni artis cultu decoratum. cum præter externam
urbis elegantiam, cives ipsos coleret egregie, spe-
ctacula annua publice constituendo, & magnam
vim olei frumentique iis erogando. *Ant.* XX. *c.* 8.
382 Exstat ejus Oratio ad rebelles Hierosolymitanos,
Bell. Jud. II. *c.* 16. *Hegesipp. Excid.* II. *c.* 9. ex quâ
studium in patriam, an dicentis moderatio magis
luceat, haud facile quis judicaverit. Plena certe est
apparatu omni Sapientiæ, & authore vere digna
suo: ut qui non modo inter ἄνδρας παιδείας ἑλληνι-
κῆς μετεσχηκότας, *l.* I: *contra Apion. p. Gelen.* 1037.
aut ἐπὶ πλεῖσον ἱκόντας, *Vit. Joseph. p. Gelen.* 1026.
fuit numeratus; sed & ob *rerum Divinarum* scien-
tiam laude publicâ ornatus ab Apostolo. *Act.* XXVI.
c. 3. 26. Nam hic ille *Agrippa* est, coram quo &
Festô Paulus causam dixit, & quem ita orando
Paulus subiit, ut publice coram conventu testatus
sit: *parum abesse quin Paulus sibi persuaserit. Act.*
XXVI. 28. *Phot. Biblioth. cod.* 238. *p. m.* 978. *Niceph.
Hist.* II. *c.* 30. Saltem totâ actione liquet amor &
studium *æquitatis* in *Agrippâ*. Nam cur Paulum
alias audire sic desideraret? *Act.* XXV. 22. Cur eum,
383 ut pro se responderet, animaret? *Act.* XXVI. 1.
Quin imo: super innocentiâ ejus testaretur, dice-
retque eum potuisse dimitti, nisi forum Præsidis
declinasset, & ad Cæsarem ultro appellasset? *Act.*
XXVI. 32. Obiit tandem pene septuagenarius, an-
no regni LI. anno imperii Trajani III. Et in eo re-
gnum *Herodiadum* exaruit. Photius, *Biblioth. co-
dic.* 33. *de Justo Tiberiensi*: ἄρχεται, inquit, τῆς ἱσορίας
ἀπὸ Μωσέως, καταλήγει δὲ ἕως τελευτῆς Ἀγρίππα, τοῦ
ἑβδόμου μὲν τῶν ἀπὸ τῆς οἰκίας Ἡρώδου, ὑσάτου δὲ ἐν τοῖς Ἰου-
δαίων βασιλεῦσιν· ὃς παρέλαβε μὲν τὴν ἀρχὴν ἐπὶ Κλαυ-
δίου, ηὐξήθη δὲ ἐπὶ Νέρωνος, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐπὶ Οὐεσπα-
σιανοῦ, τελευτᾷ δὲ ἔτει τρίτῳ Τραϊανοῦ, οὗ καὶ ἡ ἱσορία κα-
τέληξεν.

Quæ cum ita sint, non audiendus *Gorionides*,
& qui *Agrippam* ajunt à *Vespasianô* occisum *quartô
annô* ante finem Hierosolymorum. Tzemach Da-
vid, *part.* I. *millen.* 4. *ad ann.* 804. inquit: גם את 384
אגריפס המלך ובנו מונבז הוליך אספסיאנוס עמו
כאשר עלה מירושלם לרומי להתקסר שם
באמרו אולי ינטו אחרי אחיהם היהודים וימרדו
ביה לימים אחרים אחרי התקסר אספסיאנוס
ויקצוף על אגריפס מלך היהודים כי הלשינו
עליו לאמור שחשב לבגוד בו וכי שלח לירושלים
מכתב על ככה רימת אותו ואת מונבז בנו לפי
חרב: *Agrippam quoque Regem, & Monebazum fi-
lium ejus secum deduxit Vespasianus, cum Hierosoly-
mâ discederet Romam, ut ibi Imperator crearetur, di-
cens: forte deficerent ad fratres suos Judæos. Post
aliquot autem dies, ipsi rebellarunt adversus ipsum jam
Imperatorem factum. Succensuit Vespasianus Agrip-
pæ, Regi Judæorum: calumniati enim sunt ei apud
ipsum, quod cogitasset eum decipere, & misisset cer-
tam Epistolam Hierosolymam. Ideoque interfecit eum* 385
gladiô, & filium ejus Monebazum. Et R. Azaria,
in libr. Meor enajim Imre binah. c. 51. צא ובדוק
בכל שלשלת מלכי בית שני וכהניה הנכתבים
מאת כל יודעי העתים כי לא תמצא זכר
הילני ומונבז רק מונבז בן אגריפס האחרון אשר
מזרע הורודוס שנהרג הוא והמלך אביו בהרבן
הבית: *Scrutare & percurre universam seriem Regum
domus secundæ, & Sacerdotum ejus, prout descripti
sunt apud omnes Chronologos: nullam invenies fieri
mentionem Helenæ & Monebasi, nisi filii Agrippæ ul-
timi è stirpe Herodis, qui cum Rege Patre suô inter-
fectus est in excidiô Templi.* At quid juvat Agrip-
pæ *filium* tribuere, quem nunquam, uti nec *Uxo-
rem* habuit? Quid sibi vult cum dicere occisum,
ante captam Hierosolymam, qui post bellum ad-
huc imperavit? Quid attinet eum â *Vespasianô* in-
terfectum, qui *Vespasiano & omni stirpi ejus* super-
vixit? [mortuus scilicet primum sub *Trajanô*:] & 386
qui ab eo in honore fuit habitus? Nam non solum
cum *Vespasianus* magni fecit in *Judæâ*: (dum Cæ-
sareæ apud eum XX dies substitit: Tiberiada & Ta-
richæas expugnatas ei reddidit. *Bell. Jud.* III. *c.* 16,
17, 18, 19. *Hegesipp. Excid* III. *c.* 22, 23, 25, 26. &
defensum contra Tyrios, ῥωμαίοις φίλον appellavit.
Vit. Joseph. p. Gelen. 1030.) sed & *Romæ*: ubi ei
honores prætorios contulit. *Xiphilin. supr.* Ut sub
Vespasianis θαυμαςότατος dici, & libros *Flavii* cen-
sere potuerit. *Joseph. l.* I. *contra Apion. p. Gelen.*
1037. *& in Vit. p.* 1026, 1027. Imo: sub *Vespasia-
nô* magis fuerit auctus, quam sub *Nerone*. Teste
Justô Tiberiens. apud Phot. supr. Quanquam enim
hunc Tiberiensem, Flavius, *in Vit. loc. cit.* arguat
mendacii: tamen hoc non intelligit nisi de *Belli
Historiâ*, cui non interfuit. Quod autem de *A-
grippæ regnô & annis* simul fuerit mentitus, ita non
movet suspicionem *Flavius*, ut etiam ejus adstruat
contrarium: dum testatur eum *Beruti apud Agrip-* 387
pam vixisse, & apud eum in parte servitii fuisse,
vel cum capitis periculo. *Vit. Joseph. p.* 1026. Ut
quin *Tempus dominationis Domini*, recte sciverit,
haud sit dubitandum. Scaliger, *animadv. p.* 176.
inquit: *Iste Junior Agrippa obiit tertio anno Trajani*;
ut

ut testis erat Justus Tiberiadensis, qui ipsi Regi Agrippæ Chronologica sua obtulit. Quod equidem non intelligo. Nam cum *Justus* ille Historiam suam primum edidit *Agrippâ mortuo*; quemadmodum ea *Agrippæ finis* meminit, & hoc ei *Flavius* exprobravit. *Vit. Joseph. loc. cit.* fuitne illa vero oblata *Agrippæ mortuo?* Sed hæc ἐν παρόδῳ. Mitior paulo est error Eusebii, quo in *Chronic. p.* 160. Agrippam dicit regnasse tantum *annos* XXVI. Quasi cum gente Judæorum desiisset. Quia enim *Eusebius* illud deprehendit intervallum, inter gentis funus & Agrippæ initium; putavit etiam regnum ejus cum *Ju-
388 dæis* terminatum. Quod falsissimum. Nam cum regnum Agrippa non habuit in *Judæâ*, sicut supra: utique neque in *Judæâ* illud potuit amittere. Nisi quis malit comminisci cum Carolo Stephani, *Lexic. Histor. voc. Agripp.* quod *Agrippa hic totum Herodis Magni regnum habuisset, præter Hierosolymam & munimenta quædam Archelai.* Quod est somniare vigilandô. Nam ne pagum quidem *tractus Archelai* habuit: nec ex totâ *Antipæ Tetrarchiâ* præter IV *Urbes*, duas in Galilæâ, & totidem in Peræâ, Cappellus *Hist. Apost. & Judaic. p. m.* 85. magnum monstrum ait, cum sic de *Agrippa* scribit: *Annos regnavit* XIII, *menses* VIII, *dies* XX. *Neroni regnum suum reliquit testamento. Duxit uxorem Mariammen Olympiadis & Josephi filiam; Herodis Chalcidis Regis, ante conjugem.* Fabulæ! Nam hac ratione *Agrippa* decessisset ante belli initium: ut quod *decimo septimo ejus anno* cæpit. Quæ de *Uxore* scribit, & illa portentosa sunt. Ut mirum unde
389 somnia hæc surrepserint. Quibus paria habet Serarius, *Opusc. de Herod. c.* 20. *p. m.* 242. cum sic dicit de Agrippa: *Druso ejusque Uxori Anthoniæ fuit gratissimus: Primo Rex factus Tetrarchiæ Philippi, hinc Rex Chalcidis, post Herodis patrui mortem.* Quot sententiæ, tot sphalmata. *Agrippæ hujus* tempore, nullus *Drusus* fuit. Patri *Agrippæ Majori*, *Drusus* qui fuit familiaris, non erat *maritus Anthoniæ*, *Claudius Drusus*: (scilicet qui jam ante *sub Augusto* citra Rhenum decesserat. *Tacit. Annal.* I. *c.* 3. *Dio Hist. Rom.* LV.) sed *hujus Nepos* ex fratre *Tiberiô*: fraude *Sejani* ante sublatus, quam vel *Major Agrippa* venerat ad regnum. *Ant.* XIIX. *c.* 8. *Tacit. Annal.* IV. *c.* 8. Nihil igitur hæc ad *Agrippam Juniorem*. Qui etiam certe prius accepit *regnum Chalcidis*, quam *Philippi Tetrarchiæ*. Sicut ante fuit demonstratum. Errat & Photius, *Biblioth. cod.* 238. cum patre mortuo, Agrippam *Romam* navigasse tradit. Neque enim habuit opus: qui tum certe *Romæ*
390 fuit. Flavius, *Ant.* XIX. *c.* 7. inquit: ὁ δὲ τεθνεῶτος υἱὸς ἀγρίππας, ἐπὶ ῥώμης ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ τρεφόμενος παρὰ κλαυδίῳ καίσαρι. Nonnulli cum Carolo Stephani, *in Lexic. Histor. voc. Agripp.* Agrippæ regnum extendunt ad *annos* LVI. Quorum fallit calculus. Nam regnum *Agrippæ* nullum fuit ante *Chalcidis*: quod *octavo anno Claudii* delatum, *Ant.* XX. *c.* 3. & inde protensum ad *Trajani tertium*, illam minime acquiret summam.

Memorabile est, quod & *Agrippa Junior* fuit dictus *Herodes*. Nam *in Tract. Sanhedr. capit. Chelech.* בר כוזבא מלך תלתא שנין ופלגא׳ אמר להן לרבנן אנא משיח פרש״ עם מלכות הורודוס היה: *Bar Cozba regnavit tribus annis & dimidiô: Dixit autem Rabbinis, Ego sum Messias.* Glossa R. Salomonis: *cum regnô Herodis fuit.* Herodes illic, est *Agrippa Junior*: cujus scilicet tempore ille *Bar-
391 Cozba*, [aliis *Ben-Cozeba*, vel *Ben-Coziba*, filius mendacii & falsitatis] dum *Titus* obsideret urbem, interfectus est. Iterum Talmud, *in Sanhedr. eod. cap.* בר כוזבא מלך תלתא שנים ופלגא אמר להם לרבנן אנא משיח אמרו ליה במשיח כתיב דמימח ודאין נחזי בך אי מריח ודאין כיון דחזיאו דלא מריח ודאין קטלוהו: *Bar-Cozba regnavit tribus annis & dimidiô. Dixit enim ad Magistros: Ego sum Messias. Dixerunt ei: de Messiâ scribitur* [*Esa.* XI. 3.] *quod odorans erit & judicans* [odorandô sciens quis reus & quis innocens] *videbimus ergo num tu odorandô valeas judicare. Cumque vidissent quod non esset odorans, & judicans, occiderunt eum*: Differentia aliqua est in Gemarâ, *Sanhedr. c.* 11. *fol.* 93. בר כוזבא מלך תרתין שנין ופלגא אמר להון לרבנן אנא משיח אמרו ליה במשיח כתיב דמורח ודאין ניחזי אנן אי מרח ודאין כיון דחזייה דלא מריח ודאין קטלוה: *Coziba regnavit duos annos & me- 392
dium: Dixit autem Rabbinis, Ego sum Messias: Dixerunt ipsi, de Messiâ scriptum est, quod odoretur certissime,* (solo odore discernat sontem ab insonte, sic exponit R. Salomo) *videbimus igitur num odoreris certissime. Postquam viderunt eum non odorari certissime, occiderunt eum.* Et hæc hactenus, *Bar-Cozeba* autem sub *Hadrianô*, prius dictus *Ben-cocheba*, alius impostor fuit: nempe occisus non à Judæis, sed ab *Hadrianô*. Sicut *Num.* 76. Ut cum alter horum fuerit sub *Herode*, & alter sub *Hadrianô*; confundi ab Altingiô, *in Schil.* IV. *c.* 11. non debuerint.

Denique: etiam quædam apponenda sunt de *Jacobô* supra ab *Ananô* lapidatô. Nominatur ille simpliciter Jacobus *Act.* XV. 13. & XXI. 18. *Gal.* II. 9. vel cum addito: frater domini. *Gal.* I. 19. *Joseph. Ant.* XX. *c.* 8. *confer Matth.* XIII. 55, 56. *Marc.* VI. 3. Patribus dicitur cognomento *Justus*: *Hegesipp. Hypomnem.* V. *Euseb. Hist. Eccles.* II. *c.* 22. *Hieron. ad 393
Gal.* I. imo, δικαιότατος· δι' ἀκρότητα ἧς μετῄει κατὰ τὸν βίον, φιλοσοφίας τε καὶ θεοσεβείας &c. *Clem. ap. Euseb. loc. cit.* Erat enim vir tantæ sanctitatis & amoris in populo, ut fimbriam vestimenti ejus omnes certatim nisi sint attingere. *Hieron. loc. cit.* Natales quod attinet: Pater ei fuit *Josephus*, Salvatoris nutritius; qui eum & *Josen*, *Judam*, *Simeonem*, sed & *aliquot filias*, (*Matth. & Marc. loc. supr.*) ex uxore ante *Mariam*, sustulit. Epiphanius, *l.* 2. *adv. Hæres. Tom.* II. *p. m.* 636. inquit: παρῆλθεν Ἰάκωβος ὁ πρῶτος ἐπισκοπεύσας ἐν ἱεροσολύμοις, ὁ ἀδελφὸς ἐπικληθεὶς τοῦ Κυρίου, παῖς δὲ τοῦ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς ἰδίας αὐτοῦ γυναικὸς γεννηθεὶς, σὺν τοῖς λοιποῖς αὐτοῦ ἀδελφοῖς, οἷς συναναστραφεὶς ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ ἀπὸ Μαρίας τῆς ἀειπαρθένου κατὰ σάρκα γεννηθεὶς, ἐν τάξει ἀδελφῶν ἔσχε, 394
τοῦ καλεῖσθαι αὐτῶν ἀδελφὸς &c. Unde & *Judas*, frater *Jacobi*, *Matth.* XIII. 55. *Marc.* VI. 3. Hegesippo, *apud Euseb. Hist.* III. *c.* 15. statuitur ὁ ἀδελφὸς κυρίου λεγόμενος κατὰ σάρκα. *Patria* fuit villa *Sechania*: nisi fallunt Talmudici. Midrasch Kohelet, & Aboda Zarah, *cap.* 2. inquit: ר״ אלעזר בן דמה נשכו נחש ובא יעקב איש כפר סכניא לרפאותו בשום פלוני ולא הנוה ר״ ישמעאל אל״ אין אתה רשאי בן דמה: *R. Eleazarum filium Damah momordit Serpens: venitque Jacobus vir de villâ Secaniâ, ad curandum eum in nomine talis. Et non permisit ei R. Ismaël, sed dixit ei: non licet tibi fili Damah.* Et Glossa *En Mischpath*: ובא יעקב איש כפר שכניא שמו לרפואותו בשם רבו ישו: *Accessit Jacobus de villâ Schechaniâ, ut sanaret eum in nomine Magistri sui Jesu.* Hæc illi. *Jacobum*, cum adolevisset, *Hierosolymorum Episcopum* fuisse, 395
tota pene concinit Antiquitas. *Cyrill. Hierosol. Catechesi.* 4. *Augustin. exposit. Epist. ad Galat. Epiphan. loc. supr. Hieronym. in Catal. Script. Haym. Hist. Eccl.* I. *c.* 26. *Niceph. Hist.* II. *c.* 38. institutum scilicet, vel ab ipso Servatore: *Chrysost. homil.* 38. *in* I. *Cor.* 15. vel, (quod magis verisimile,) ab Apostolis. ὑπὸ πρὸς τῶν ἀποστόλων, inquit Clemens *ap. Euseb. loc. cit.* ὁ τῆς ἐπισκοπῆς τῆς ἐν ἱεροσολύμοις ἐγκεχείριστο θρόνος. Et similia habet Eusebius, *Hist. Eccles.* II. *c.* 22. Διαδέχεται, inquit, τὴν ἐκκλησίαν μετὰ τῶν ἀποστόλων ὁ ἀδελφὸς τοῦ κυρίου Ἰάκωβος, ὁ ὀνομασθεὶς ὑπὸ πάντων δίκαιος *&c.* Ut mirum non sit, cur cum plures essent *fratres Domini*, *Matth.* XIII. 55, 56. *Marc.* III. 31, 32.

32. 1. *Cor.* IX. 5. Jacobus tamen solus aut præcipue,
ob officii & rerum aliarum claritatem, *frater Domini*
salutatus fuerit. Nam stupenda de ipso me-
396 morat Antiquitas. Hegesippus, *Hypomn.* V. *cit. Euseb.*
loc. supr. inquit: *Hic ab uterô matris suæ sanctus*
fuit, vinum & siceram non bibit, animalium abs-
tinuit carnibus, novaculâ caput nunquam rasum fuit,
corpus oleo non unctum, aut ablutum balneo. Huic u-
ni licebat in Sancta Sanctorum ingredi, vestibus ute-
batur non laneis sed lineis, (Sindone juxta *Haymon.*)
Solus in templum intrare solitus fuit, & ibi genibus
positis veniam populi pro peccatis postulare: ut genua
ipsi, quod tam crebro adoraverit; cameli instar tuber-
culis obduruerint. Qui propter singularem justitiæ præ-
stantiam, Justi & Obliæ, (quod populi præsidium &
Justitia dici posset) nomen, sicut Prophetæ memorant,
invenit. Eadem habet Haymom, *Hist. Eccles. loc.*
cit. Epiphanius autem, (quem Nicephor. *Hist. Eccles.*
II. *c.* 39, 40. sequitur) præterea adjicit, *Hæres.*
78. quod *in perpetuâ virginitate vixerit, adolescens*
fuerit qui captô Christô linteum dimisit, quod Johannem
& Jacobum vitæ socios habuerit, bracteam gesta-
verit, aliquando in siccitate pluvias impetraverit, cal-
ceamenta non induerit, & denique anno ætatis XCVI,
397 *post Christum assumptum circiter vigesimo quarto, à*
Fullone ligno percussus in caput, postquam illæsus è
Templi pinnis esset dejectus, animam deposuerit. In
quo *mortis* genere *alii* consentiunt: sed diversis cir-
cumstantiis. Clemens & Haymo, *loc. alleg.* refe-
runt, quod Judæi videntes Paulum elapsum, *Act.*
XXVII. 1. vim deinceps in *Jacobum* verterint: &
dum ille rogatus ut Christum abnegaret, tanto ma-
gis publice eum commendaverit, ejectum eum de
Templi πτερυγίοις, dum genibus positis oraret vel
pro hostibus, fullonis vecte cæsum interemerint.
Hegesippus autem *loc. cit.* culpam maxime rejicit
in *Pharisæos*. Hos enim & Scribas, ad *Jacobum*
accessisse, ut pro authoritate suâ, plebem avide
se Christo dantem, festo Paschatos publice dehor-
taretur. Cum ille tamen pro officii sanctitate, to-
tis viribus egerit contrarium: & Christum sedere
à dextris potentiæ & virtutis Dei, indeque in cæ-
li nubibus adfuturum. Itaque Scribas & Phari-
398 sæos concitatos, sursum ad eum in pinnacula con-
volasse, & inde eum detrusisse. Quo præcipitio,
cum non statim moreretur, dum in genua exce-
ptus ad precandum se componeret, *fullonem* su-
pervenisse, qui vecte caput fregerit. Hactenus
Patres: Sed decepti hinc inde, (ut arbitror) ab
Apocryphis. Neque enim *Josephus*, qui αὐτόπτης
rei esse potuit, *Jacobum* dicit *vecte* occisum; sed
lapidibus interfectum. Ὁ ἄνανος, inquit *Ant.* XX.
c. 8. νομίσας ἔχειν καιρὸν ἐπιτήδειον, διὰ τὸ τεθνάναι μὲν
Φῆστον, ἀλβῖνον δὲ ἔτι κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπάρχειν, καθίζει
συνέδριον κριτῶν. καὶ παραγαγὼν εἰς αὐτὸ τὸν ἀδελφὸν Ἰη-
σοῦ τοῦ λεγομένου χριστοῦ, ἰάκωβος ὄνομα αὐτῷ, καί τινας
ἑτέρους, ὡς παρανομησάντων κατηγορίαν ποιησάμενος,
παρέδωκε λευσθησομένους. Adhæc: Templi πτερύγια
acutis verubus fuerunt consita, ut ne aves quidem
399 insistere potuerint. *Joseph. Bell. Jud.* VI. *c.* 6. mul-
to minus homines. Et cum Templi altitudo *cen-*
tum æquasset *cubitos*, *Joseph. Ant.* XV. *c.* 14. *Bell.* VI.
c. 6. mirum quomodo inde aliquis audiri potuit.
Bracteam gestavit non *Jacobus*; sed *Johannes*. Uti
asserit *Eusebius*, ex Epistolâ *Polycarpi*. Ingressus
Jacobi in Sancta Sanctorum nimis quam prodigio-
sus est. Nam quod soli licuit *generi Sacerdotali*,
imo ex hôc, soli Pontifici, *Hebr.* IX. 7. *Joseph.*
ἁλώσ. loc. cit. quomodo licuisset homini, non di-
cam non *Pontifici*, aut *capaci Sacerdotii*, (orto sci-
licet ex *tribu Judâ*) sed & habito pro *hæretico*? De-
nique: Si *Jacobus* martyr coronatus *anno ætatis* XCVI,
Christi autem ascendentis *vigesimo quarto*, erit is
Adolescens, qui deserto fugit linteo; erit *Adolescens*
major vel septuagenario. Quæ & alia pronum

est hîc deprehendere. Ut Baronius, *ad ann. Chr.*
68. his tam credulus esse non debuerit. Sed an
Jacobus hic idem qui *Alphæi*, & *Apostolus*? Affir-
mant plurimi, sed absque ratione. Nam (1) ἐπί- 400
κλησις *fratris domini*, hoc non patitur. Etiamsi e-
nim *Scripturæ* λέξει cognati interdum solent dici
fratres: tamen nemo hoc probabit ex *Josepho*; aut
quod illi *frater* sic accipiatur. Denique: *frater*
κατὰ σάρκα, obstat. Finge tamen *fratrem* fuisse,
hoc est: *cognatum*, an dabis rationem, ob quam
hic magis *frater domini* dici debuerit, quam *alii si-*
miles Christi ἀνεψιοί. *Euseb.* III. *c.* 10. aut ob quam
ille honoris justam habuit prærogativam: quâ &
primus sententiam ferre in concilio, *Act.* XV. 13, 19.
& Petro ac aliis στύλοις Ecclesiæ *Gal.* II. 9. potue-
rit anteponi. (2) Jacobus Hierosolymis tanquam
Episcopus semper hæsit. *loc. supr.* & *Act.* XV. 13. &
XXI. 18. *Gal.* I. 19. & II. 9. At *Alphæo*, aut ali-
cui ex Apostolis minime sic licuit esse sedentario:
jussis scilicet in mundum universum ire &c. *Marc.*
XVI. 15. *Matth.* XXVIII. 19. *Act.* I. 8. Unde hoc no-
strum argumentum contra Pontificios: *Petrus fuit*
Apostolus, ergo non Romæ Episcopus. Et conversim. 401
(3) Fratres Domini clare distinguuntur ab Apo-
stolis. Nam post adoptatos à Christo XII *Aposto-*
los, & inter eos τὸν Ἀλφαίου, qui cum ipsô essent,
foris veniunt *mater* & *fratres*, & mittunt de col-
loquiô. *Marc.* III. 14, 18, 31, 32. *Matth.* X. 2, 3.
collat. cum Matth. XII. 46. Adhæc: fratres Christi
in eum non crediderant. *Joh.* VII. 3, 5. An vero
Apostoli in Christum non crediderant, aut opus ha-
buerant foris stantes admissionem ad ipsum petere
per internuncios? Novi, veteresque, in senten-
tiam contrariam, ex locô, *Gal.* I. 18. sunt inducti:
quasi *Paulus* dicens, ἕτερον τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον εἰ μὴ
ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου, necessario *fratrem Domi-*
ni appellasset *Apostolum*. Cum tamen particula εἰ
μὴ sæpe sumitur pro ἀλλά: velut *Luc.* IV, 26, 27. &
ἐὰν μή. *Gal.* II. 16. & non semper *excipit*.

Possevinus, *Bibl. tom.* I. *l.* 2. *c.* 61. & *tom.* II. *l.* 16.
c. 14. *Josepho* facit injuriam, dum contendit eum,
causam excidii Hierosolymitani potius Jacobi neci, quam 402
morti Domino Iesu illatæ tribuere; & errare. At
nunquam & nuspiam *Josephus* ita statuit. Eusebius
quidem, *Hist. Eccles.* II. *c.* 22. hoc de eô refert: ὁ
γοῦν, inquit, Ἰώσηπος, οὐκ ἀπώκνησε καὶ τοῦτ' ἐγγρά-
φως ἐπιμαρτύρεσθαι, δι' ὧν φησὶ λέξεων· ταῦτα δὲ συμβέ-
βηκεν ἰουδαίοις κατ' ἐκδίκησιν Ἰακώβου τοῦ δικαίου, ὃς ἦν
ἀδελφὸς Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου χριστοῦ. ἐπειδήπερ δικαιότατον
αὐτὸν ὄντα οἱ Ἰουδαῖοι ἀπέκτειναν &c. Sed memoriâ
lapsus est, aut ille, aut quem sequitur. Nam *Jo-*
nathanem aut *Ananum*, *Pontifices* à sicariis interfe-
ctos, de quibus similia narrat Josephus, *Ant.* XX.
c. 6. *Bell. Jud.* IV. *c.* 7. per errorem pro *Jacobô* sum-
psit. Aut hæc hausta ex *Apocryphô*. In *Josephô*
certe altum est silentium. Imo, si *Josephus* dice-
ret, an ideo hallucinatus esset? nego equidem: *Dis-*
paratorum unum, alterum non evertit. Quanquam
nemo non mallet à *Josepho*, quam Maimonide, 403
tract. de Regib. c. 11. dici: וזה גרם לאבד ישראל
בחרב ולפזר שאויתם ולהשפילם ולהחליף
התורה: *Et ille*, (Jezus Nazarenus) *causam dedit*
ut perderetur Jischraël gladiô, & dispergerentur reli-
quiæ ipsorum, & humiliarentur ipsi, & mutaretur
Lex &c.

71. *Drusus.*] In pubertate mortuus. *Ant.* XIIX.
c. 7.

72. *Bernice.*] Quasi βάρος νίκης: vel Macedo-
nice, pro φερονίκη. Ad eum modum, quo βίλιπ-
πος pro φίλιππος. Teste Plutarcho, *Quæst. Græc.*
91. Græcis fere *Bernice*: ut Latinis, *Berenice*. vul-
go *Veronica*. βασιλὶς & *Regina* dicta *Bell. Jud.* II.
c. 15. *Tacit. & Sueton. infrâ.* Decimum sextum an-
num ætatis agebat, cum *Pater* moreretur: nupta
tum *Herodi* patruo. *Ant.* XIX. *c.* 4. 7. Post cujus
ex-

excessum, *Ant.* xx. *c.* 3. fratri adhærere cæpit: non sine probrô vulgaris famæ. Creditum enim fratri per incestum mixtam. *Ant.* xx. *c.* 5. Unde Chry-
404 sostomo, *apud Cornel. à Lap. in Act.* 25. v. 13. uxor Agrippæ dicta. In cujus quasi arrham spurcitiæ, anulum illum pretiosum acceperat, de quô Juvenalis, *Satyrâ* VI.

---- Deinde adamas notissimus, & Berenices
In digitô factus pretiosior: hunc dedit olim
Barbarus incestæ dedit hunc Agrippa Sorori:
Observant ubi festa merô pede sabbatha Reges,
Et vetus indulget senibus clementia porcis.

Ubi, cum *Poëta* loquitur de Regibus, qui *merô*, id est, nudô *pede* festa celebrant: & *porcis senibus indulgent*, id est; parcunt, alludit mentione *Berenices*, ad ritus Judaicos: quatenus *Judæi* lege majorum vota nudipedes pro salute nuncupabant. *Bell. Jud.* II. *c.* 15. & suillæ carnis esu abstinebant. *Le-*
405 *vit.* XI. 7. *Tacit. Histor.* V. *c.* 4. Etsi male addat *Tacitus*, cum *Justinô*, *Histor.* XXXVI: quasi id fieret cladis memoriâ, quod ipsos quondam scabies turpaverat, cui illud animal obnoxium. Hierosolymis *Bernice* cum esset propter *votum*, magnum vitæ adiit periculum. Nam cum ea, in populi seditione contra *Florum*, nudis pedibus veniret ad tribunal, & *Florum* civibus ut parceret, deprecaretur, *Florus* non modo ei non assensus fuit; sed & milites ita efferati, ut obvium quemque tanto magis ejus sub conspectu trucidaverint. ausuri etiam aliquid in *Bernicen*, nisi ea in aulam se proripuisset, & eam armatis probe munivisset. *Bell. Jud. loc. cit.* Bellô autem à Judæis excitatô, cum *ipsius*, & *fratris* lacrymis populus non posset retineri, *Bell. Jud.* II. *c.* 16. *Hegesipp.* II. *c.* 9. Bernice ad Romanos transiit. Ibi clarior ei fama orta: cum paulatim *Vespasianos* Duces, *Flavium* quidem donis & munificentiâ; *Titum* autem corporis obsequiô, magnâ
406 arte sibi devinciret. Brevi in eam elata potentiam, ut etiam *Vespasiano Patri*, usui esse ad imperium potuerit. De quo Tacitus, *Histor.* II. *c.* 81. *Nec minore*, inquit, *animô Regina Berenice juvabat partes*, (Vespasiani scilicet, nitentis ad imperium:) *florens ætate famâque, & seni quoque Vespasianô magnificentiâ munerum grata.* Titum certe ita occupaverat, ut cum is in urbem ad *Galbam* missus esset, & *Corinthum* jam venisset, desideriô ejus vertisse iter, & in Judæam reversus creditus fuerit. *Tacit. Hist.* II. *c.* 2. Qui etiam tanquam pro comperto addit: *Juvenilem Titi animum à Berenice non abhorruisse.* Judæâ & urbe Hierosolymâ subactis, *Bernice* cum *fratre* Romam venit. Ibi quomodo habita fuit, ipso lubet ex *Authore* discere: Βερενίκη (inquit *Xiphilin. in Vespasian.*) ἰσχυρῶς τε ἤνθει, ϗ διὰ τοῦτο ϗ ἐς τὴν ῥώμην μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀγρίππα ἦλθε.
407 ϗ ὁ μὲν στρατηγικῶν τιμῶν ἠξιώθη, ἡ δὲ ἐν τῷ παλατίῳ ᾤκησε, ϗ τῷ Τίτῳ συνεγίγνετο· προσεδοκᾶτο δὲ γαμηθήσεσθαι αὐτῷ, ϗ πάντα ἤδη ὡς ϗ γυνὴ αὐτοῦ οὖσα, ἐποίει. ὡς' ἐκεῖνον δυσχεραίνοντας τοὺς ῥωμαίους ἐπὶ τούτοις ᾐσθημένον, ἀποπέμψασθαι αὐτὴν &c. *Per id tempus Berenice maxime florebat, & ob eam causam cum Agrippâ fratre Romam venit. Ille Prætoriis honoribus auctus fuit: Hæc habitavit in palatiô, cæpitque cum Titô consuescere. Spes erat eam Tito nuptum iri: Jam enim omnia ac si fuisset uxor, administrabat. Sed Titus, cum intelligeret Populum Romanum id moleste ferre, eam repudiavit: præsertim quod de iis magni rumores jam exorti essent.* Hæc ille. Et de *amore* quidem, & *repudio Berenices*, passim alii. Suetonius VIII. *in Tit. c.* 7. inquit: *Præter sævitiam, suspecta in Titô etiam luxuria erat: quod ad mediam noctem comessationes cum profusissimo quoque familiarium exerceret. Nec minus libido, propter exoletorum & spa-*
408 *donum greges, propterque insignem Reginæ Berenices amorem: cui etiam nuptias pollicitus ferebatur.* Et paulo post: *At illi ea fama pro bono cessit, conversaque est in maximas laudes &c. Berenicen statim ab urbe dimisit, invitus invitam.* Sext. Aurelius, *Epit. histor. in Tit.* inquit: *ut subiit pondus Regium, Berenicen nuptias suas sperantem, regredi domum præcepit.* Atque etiam addit: *Cæcinam, Consularem virum, cœnæ adhibitum, & vixdum tricliniô egressum, ob suspicionem stupratæ Berenices interfectum.* Quanquam apud Suetonium, *l.* VIII. *c.* 6. invenies: *eum necatum* urgente discrimine. *Quod deprehensum chirographum, quô continebatur præparata ejus apud milites conjuratio.* Uter autem ex his verum dixerit, seu an dixerit uterque, non tam certo fortean perspicies, ac quod erraverit seu *Dio*, seu *Xiphilinus*; qui Berenices repudium narrant sub rebus *Flavii Vespasiani*: quæ tamen primum dimissa à *Titô*, cum huic pondus Regium subiisset, *per* 409
Aurel. supra. id est: postquam *Titus* jam esset Imperator factus, Patre mortuo. Verba *Xiphilini* in *rebus Vespasiani* sunt: ὡς' ἐκεῖνον δυσχεραίνοντας τοὺς ῥωμαίους ἐπὶ τούτοις ᾐσθημένον, ἀποπέμψασθαι αὐτήν. *Ut etiam* Titus *sentiens Populum Romanum ægre ferre, eam* [hoc est, Berenicen] *repudiaverit.* Fuit igitur dimissa Berenice: & quidem *ab Urbe*; & quidem *domum. Per Author. supra.* Quæ domus ei alia nulla esse potuit, quam in fratris regnô. Sicut illic vici ejus. *Vit. Joseph. p. Gelen.* 1007. Ut saltem oblique refutentur, qui negant *Regnum Agrippæ ad hoc tempus duravisse.* Cæterum *Berenice*, quæ invita non modo ipsa; sed & *Tito* invito fuerat abdicata, amoris impatientiâ, & forte etiam sperans quod *Titus* iterato capi posset, *Romam* rediit. Quam tum quidem spes fefellit: postquam *Titus à quo solus tenuit imperium, nec cædes fecit, nec amoribus servivit; sed comis quamquam peteretur insidiis, & continens, quanquam Berenice in Urbem fuerat re-* 410
versa. Ita Xiphilinus. *Epit. Dion. in Tit.* ὅδε δὴ, inquit, Τίτος οὐδὲν οὔτε φονικὸν, οὔτε ἐρωτικὸν μοναρχήσας ἔπραξεν, ἀλλὰ χρηστὸς καίπερ ἐπιβουλευθεὶς, ϗ σώφρων καίτοι ϗ τῆς Βερενίκης ἐς ῥώμην αὖθις ἐλθούσης, ἐγένετο. τάχα μὲν γὰρ ϗ μετεβάλετο.

Et sic artes meretriciæ elusæ sunt, & *Bernice* è summô iterum lapsa, certe depressa & ad modicum redacta, sero tandem pœnas tulit *libidinis*, *fastus*, & *contemptus verbi:* quas in illâ fæditates *partim* loca profana supra adducta, *partim* sacræ literæ coarguunt. Certe cum *fratre* & *Festô* Paulum vinctum auditura, non modo advenit μετὰ πολλῆς φαντασίας, *Act.* XXV. 23. sed &, cum *Paulus* animos subiret, & Deum graviter inciperet orare, ut omnes qui ipsum audirent, similes seu Christiani fierent, illa quasi indignam eam vocem rata, mox surrexit, & cum fratre se subduxit. *Act.* XXVI. 30. *Opinor*, 411
inquit Annalium Scriptor ad ann. Chr. 58. num. 164. *pravi dæmonis factum invidiâ, quod Agrippa Paulum dicentem non siverit ulterius progredi: ne* (quod fecerat coram Felice, *Act.* XXIV. 25.) *de justitiâ, Castitate, & judiciô futurô, quâ Agrippam potissimum & Berenicen perstringeret, instituerет orationem; sed citius quam oportuit, idem Rex conventum solverit.* Liberos Bernice nullos habuit, præterquam ex *Herode:* eosque *Berenicianum* & *Hircanum*. *Ant.* XX. *c.* 3. *Bell.* V. *c.* 10. Cur autem τὸν ὑρκανὸν, Latini potius *Hircanum* pronuncient quam *Hyrcanum*, æstiment peritiores.

Ex quibus ita compositis liquet, quam male Schrevelius, *in Juvenal. Satyr.* VI. ℣. 155. ea probet *Lubini*, quod *Bernice* de quâ Poëta supra, Regina sit Judææ: & *Agrippa*, conjugis Bernices frater. Nam *Bernice* fuit Regina Judæa, non *Judææ*, quippe *Chalcidis:* Et non *hic*; sed *Agrippa Major*, 412
conjugis Bernices frater. Pejus rem corrupit *Scholiasta Vetus*, dum per *Agrippam* intellexit *Posthumum*: quasi is *Juliæ Sorori*, cum quâ habuisset incestum, anulum de quô *Juvenalis*, obtulisset. Nam *Juliam* quidem ob stupra ejectam notat Historia.

ſtoria. [*Vellej. l.* 2. *Tacit. Annal.* IV. *c.* 71. *Dio Hiſt.* LV. *Zonar. t.* 2. *Annal. in Auguſt. conf. Macrob.* 11. *Saturn. c.* 5.] ut & *Agrippam* ob morum feritatem: *Tacit. Annal.* 1. *c.* 3, 4. *Dio loc. cit.* ſed neutrum *ob inceſtum.*

Patet etiam quam inepte Baronius, *in Annal. ad ann. Chr.* 58. *num.* 64. *Juvenalem* ſupra à nobis productum explicat *ex Plinio: Ejuſdem*, inquit, *meminit Juvenalis occaſione pretioſiſſimi adamantis his verſibus. Deinde adamas notiſſimus* &c. *qui quidem alludere videtur pretioſo lapidi illi, quem prius dedit Ptolemæus Ægypti Rex, uxori ſimul & matri. Verum Plinius Hiſt. Nat.* XXXVII. *c.* 8. *tradit fuiſſe topazion.* At *Plinii* verba ſunt: *Egregia etiamnum To-*
413 *pazio gloria eſt, ſuô virenti genere* &c. *Juba Topazon inſulam in rubrô mari ſitam* &c. *tradit nebuloſam, & ideo quæſitam ſæpe navigantibus, ex eâ cauſâ nomen accepiſſe. Topazin enim Troglodytarum linguâ ſignificationem habere quærendi. Ex hac primum importatam Berenicæ Reginæ, quæ fuit mater ſequentis Ptolemæi, à Philemone præfectô Regis, ac mire placuiſſe: & inde factam ſtatuam Arſinoæ Ptolemæi Philadelphi uxori*, (eidemque Sorori) *quatuor cubitorum, ſacratam in delubrô, quod aureum cognominabatur.* Hæc ille, perquam aliene à *Baroniô.* Nam *Juvenalis* loquitur de adamante, & in anulo: *Plinius* de topazio, & eo rudi, aut in ſtatuâ. Deinde: falſo Baronius, *Ptolemæum dediſſe matri.* Dedit enim *Philemon*, præfectus: & quidem *matri Ptolemæi ſequentis.* Ut is *ſequens* ſi eſſet, jam non eſſet in imperio, & ſic neque ut *Rex* dare poſſet. Sed ne quidem ex *Pliniô* elici poteſt, quod donarit *Arſinoæ.* Nam is ſtatuam ei factam refert; non refert autem
414 à quo factam aut dicatam. Mirum itaque *Baronio* ſic videri. Nam nobis certe *Juvenalis* tamdiu *de unô* videbitur loquutus *Agrippâ*, donec poteſt oſtendi alius, qui *inceſtæ ſorori adamantem dederit:* ad quem potuit *Poëta* alludere. Neque enim *vox olim*, rei ſemper diu præteritæ eſt.

Sabellicus denique, *in paraphr. ad Sueton. Tit.* errorem geminat: cum exiſtimat *Berenicen Tito adamatam*, prius *Ariſtobuli*, hinc *Antipatri* fuiſſe uxorem. Quæ ex *Num.* 49. quam abſurda ſint, intelliges. Cum illic demonſtretur, *Bernicen Ariſtobuli*, ſub *Tiberiô* fatis functam: & ſic *Tito* minime fuiſſe in pretiô. conſtatque eam ſecundô matrimoniô junctam non *Antipatro*, ſed *Avunculo Antipatri.*

73. *M. Alexandri.*] Rarâ fortunâ, patre, patruo, & fratre, illuſtriſſimi. *Pater* fuit *Alexander Lyſimachus*, Judæus Alexandrinus ſui temporis ditiſſimus: qui in eâ civitate *Alabarcha*, (de quo
415 *Num.* 78.) & inde apud Urbem *Procurator matris Claudii* fuit. In quo officio cum offendiſſet *Cajum*, Princeps immitis in cuſtodiam eum duci fecit. Quâ poſtea *Claudius*, cum alia *Caji* acta reſcinderet, ut amicum veterem dimiſit, & reſtituit. *Ant.* XIX. *c.* 5. Ut male Baronius, in *Annal. ad ann. Chr.* 48. *num.* 30. *à Tiberiô* vinctum & à *Cajo* dimiſſum referat. Pietas ejus commendatur, *Ant.* XX. *c.* 3. & munificentia in Templum, *Bell. Jud.* VI. *c.* 6. ubi dicitur IX ejus portas auro & argento obduxiſſe. Quod ipſum tamen pretioſa prodigalitate poſtea igne Romanorum fluxit. *Bell. Jud.* VII. *c.* 9. *Hegeſipp.* VII. *c.* 42. Ex quo conſtat errorem iteraſſe Baronium, cum *ad ann. Chr.* 33. *num.* 260. donationem hanc dicit factam à patre Alexandri, *Tiberio.* Cæterum ζητέμενον eſt: *an hic Alexander ſedit Hieroſolymis in Concilio contra Apoſtolos? de quo Act.* IV. 6. Affirmant Baronius, *ad ann. Chr.* 19. *n.* 260. *& ann. Chr.* 42. *n.* 36. Cornelius à Lapid. *in*
416 *Act.* IV. *v.* 5. *p. m.* 109. Uſſerius, *Annal. ad ann. Chr.* 36. *p. m.* 623. & plurimi. Nos negamus. Judices enim rerum hæreticarum habitabant Hieroſolymis: *Alexander* autem vixit *Alexandriæ.* Certe non fuit Hieroſolymorum incola. *Jus judicandi Pſeudo-prophetam* penes ſolum *Concilium Magnum* fuiſſe, conſtat ex Libro Sanhedrin *diſtinct. mamonoth.* & R. Moſe Majemonid. *in Iad Chazakah tract. Sanhedrin c.* 1. אין דנים לא את שבט ולא נביא הקשר ולא את כחן גדול אלא בין דין של שבעים ואחר: *Non judicabant Tribum, neque Pſeudo-prophetam, neque Sacerdotem Magnum, niſi domus judicii ſeptuaginta unius.* Scilicet: conſtabat hoc Concilium ex LXX Senioribus Iſraëlis. *Exod.* XXIV. 1. 9. *Num.* XI. 16, 24. (lectis *ſenis* ex ſingulis tribubus, & deinde *binis*, per ſchedulas ſeparatis. *Sanhedr. c.* 1. *fol.* 17. 1.) unde dictum γερουσία τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. *Act.* V. 21. Quibus addebatur *Præſes.* Ex illis LXX. aliqui erant *Principes* ſeu *Primores populi:* (dicti ἄρχοντες, *Luc.* XXIII. 13. & XXIV. 20. πρεσβύτεροι; *Matth.* XXVII. 12, 41. & XXVIII. 12. *Marc.* XIV. 53. & XV. 1. 417
Luc. XX. 1. ἄρχοντες καὶ πρεσβύτεροι, *Act.* IV. 5. ἄρχοντες τοῦ λαοῦ, *Act.* IV. 8. πρεσβύτεροι, vel πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, *Matth.* XXI. 23. & XXVII. 1. *Luc.* XXII. 66. πρῶτοι τοῦ λαοῦ, *Luc.* XIX. 47.) qui alii non fuerunt, quam capita XI politicarum tribuum. 1. *Chron.* XXVII. 1. & II. *Chron.* V. 2. *collat. cum* 2. *Chron.* XIX. 8. Aliqui *Principes* ſeu *Summi Sacerdotum* (dicti ἀρχιερεῖς, *Matth.* XXVI. 3. & XXVII. 1, 41. *Marc.* XIV. 53. *Luc.* XIX. 47. & XXII. 66. ſicut שרי הכהנים 2. *Chron.* XXXVI. 14. ſeu γένος ἀρχιερατικόν. *Act.* IV. 6.) id eſt: capita XXIV. claſſium Sacerdotalium. 1. *Chron.* XXIII. 23. & XXIV. 4, 5, 31. & in his primus, S. Pontifex. Neque enim ἀρχιερεῖς hi eſſe poſſunt Summus Pontifex: quippe hic unus. *Joh.* XI. 49. & XIIX. 13. neque omnes alii Sacerdotes: quia ſic *Synedri* eſſent plures LXXI. Aliqui *Scribæ*, ſeu γραμματεῖς. 418
Matth. XXVI. 3, 57. *Marc* XIV. 53. & XV. 1. *Luc.* XIX. 47. & XX. 1, 2. & XXII. 66. *Act.* IV. 5. Qui & illi Sacerdotes, ſed ſcribendæ & interpretandæ legi dediti. *Jerem.* XXXV. 6, 32. *Pſalm.* XLV. 2. Unde νομοδιδάσκαλοι. *Luc.* V. 17. *collat. cum v.* 21. & *Matth.* IX. 3. *Act.* V. 34. Ex *Scribis* itaque legebantur in Senatum, XXXIV, *aut* XXXV: qui cum capitibus familiarum numerum *Synedrii* complerent. *Præſes* autem in Eccleſiaſticis, לכל דבר יהוה erat *Summus Pontifex:* in Civilibus autem לכל דבר המלך *Princeps Judæ.* 2. *Chron.* XIX. 11. prout lites omnes ad *Sacerdotes*, & *Summum Judicem* remittuntur. *Deut.* XVII. 9, 12. Unde & Jeremias, *cap.* XIX. *v.* 1. Teſtes jubetur aſſumere ex *Senioribus Populi*, & *Senioribus Sacerdotum.* & Codex Joma, *c.* 1. §. 5. מסרהו זקני בית דין לזקני כהונה: *Tradunt eum Seniores Senatus juridici, Senioribus Sacerdotalibus.* Et de S. Pontifice ſatis conſtat ex praxi adverſus Chriſtum & Apoſtolos. *Matth.* XXVI. 57, 62, 63. 419
Marc. XV. 53, 60. *ſeq. Luc.* XX. 54. *Joh.* XI. 47, 57. & XIIX. 13, 19, 24. *Act.* IV. 6. & V. 17, 21, 27. & VI. 15. *collat. cum* VII. 1. & IX. 1, 2. & XXII. 5, 30. & XXIII. 1, 2, 3. & XXIV. 1. *Joſeph. Ant.* XX. *c.* 8. Ubi vero Synedrium dividitur in ἀρχιερεῖς & ἄρχοντας, *Luc.* XXIII. 13. & XXIV. 20. vel πρεσβυτέρους, *Matth.* XXVI. 57, 59. & XXVII. 1, 3, 12, 20. *Act.* XXIII. 14, 20. [quamquam *Act.* IV. 8. dividatur etiam in ἄρχοντας τοῦ λαοῦ, & πρεσβυτέρους τοῦ Ἰσραήλ: ſicut in ſeniores & primores Iſraëlis. *Joſu.* XXIII. 2. & XXIV. 1. nam *Judices* ibi, *minores Judices ſunt. Exod.* XIIX. 21. Et *Act.* XXIV. 1. in Ἀρχιερέας καὶ πρεσβυτέρους.] includuntur *Scribæ* ſub ἀρχιερεῦσι: & ſignificat ἀρχιερεύς, non *primarium ex Claſſibus;* ſed *omnem Sacerdotalem ſedentem in Conciliô:* oppoſite ad alios Sacerdotes, qui non *Synedri.* Ut non ſit opus cum *Aliquibus* exiſtimare, poſterioribus temporibus *Eccleſiaſticos* 420
ferme ſolos conſtitutos, aut eos Synedrii poteſtatem omnem tenuiſſe. Nam ſecus toties non diſtinxiſſent *Euangeliſtæ* inter *Judicii Seniores* atque *Sacerdotes:* ut non aliâ cauſâ *Sacerdotes* potiſſimum in rebus Chriſti & Apoſtolorum memorati ſint, quam quod ipſorum, & non *Politicorum*, fuerit præſide-

re in *Ecclesiasticis*. Cur tamen ex *ordine Sacerdotali* plures lecti in Senatum sunt, explicat Abrabanel *in Leg. fol.* 366. *col.* 2. ita inquiens: שרוב הסנהדרין היו מהכהנים והלויים המשרתים את פני יי' והיה זה לסבות. מהן להיותם פנויים מבלי טורח ועמל הנחלות והקרקעות. כי לא היה להם חלק ונחלה עם ישראל ולכן היו עוסקים תמיד בלמוד התורה ומשפטיה. והיה יותר מוכנים לעמוד בדבר המשפט. ומהם כי להיותם משרתי יי' וכהנים לאל עליון היתה הכמתם יתרה ויראת שמים בקרבם כפי
421 עבודתם התמידית. ומהם שלהיותם עובדים בבית המקדש היו נכנסים משם ללשכה: *Quod plurimi in Synedriô fuerint ex Sacerdotibus & Levitis, ministrantibus coram facie Domini. Factumque illud ob rationes varias. Ex illis est: quod essent otiosi, citra onus & molestiam hæreditatum & fundorum: neque enim fuit ipsis portio aut hæreditas cum Israële. Quocirca incubuerunt jugiter studio Legis, & judiciorum ejus: fueruntque magis parati, qui consisterent in negotiô judicii. Ex illis etiam est, quod cum essent ministri Dei, & Sacerdotes Deo altissimo, excelluerint sapientiâ, & timore Dei in mediô sui, propter perpetuum suum ministerium. Ex illis quoque est, quod cum ministrarent in domô sanctuarii, inde statim ingrederentur in conclave.* Quanquam vero *hoc Concilium* per Herodem tolleretur; (*Causam* addit Thalmud, *in Bavâ Bathrâ*: אמר מאן דריש מקרב אחיך תשים עליך מלך אסרו לו רבנן
422 קם וקטלינהו לכלהו רבנן שייריה לבבא בן בוטא: *Dixit* Herodes Synedrio: *Quis legit, ex mediô fratrum tuorum Regem pones super te? Deuter.* I. *Dixerunt ei Magistri. Surrexit ergo & occidit omnes Magistros reservatô sibi Babâ, filiô Buthæ &c.* Scilicet: Herodem ut alienigenam noluerunt agnoscere; ut *Gloss. ibid.* (tamen mox idem fuit restauratum, seu ex Proselytis. *Phil.* 2. *de temp.* (potuisse enim vel *jure*, Proselytos admitti in Synedrium, patet ex *Madianitis &c.* זכו בני בניו של יתרו וישבו בלשכת הגזית: *Meruerunt posteri Jethronis, ut sederent in conclavi cæsi lapidis &c.* Sanhedr. *c.* II. *fol.* 104. I. & 106. I.) seu ex Pollionis & Sameæ asseclis: forte τοῖς περὶ πολλίωνα καὶ σαμέαν. *Joseph. Ant.* XV. *c.* 13. *coll. cum Ant.* XV. *c.* I. & XIV. *c.* 17.) Nam *Herodes*, cum sæviret in reliquos assessores, *Pollioni* huic & *Sameæ* pepercit: memoriâ beneficiorum. *Joseph. loc. prox.* Videtur
423 autem *Pollio* ille fuisse *Hillel*, (Pater Rabbinorum,) & *Sameas*, *Schammai*. Nam ut Josephus, *loc. cit.* refert, quod *Sameas* fuerit *Pollionis* discipulus, & quod uterque in pretio apud Herodem &c. id de *Schammai* etiam, & *Hillele*, Rabbini. שמאי תלמיד אשר להלל הזקן *Schammai, qui fuit discipulus Hillelis Senis.* Gorion. *l.* 5. *c.* 4. Et porro: והוא אהב את החכמים הלל ושמאי וסיעתם: *Ipse* Herodes, *amavit Sapientes, Hillelem & Schammai, horumque cætum. Chron. Reg. templ. secund. fol.* 54. *col.* 2. Ex quibus Judices restitutos, mox patebit. Quanquam adhæc XL *annos* ante Templi excidium, migrarint etiam hi restituti Judices è camerâ suâ dolatâ prope Templum, (Cod. Midd. *c.* 5. §. 3. vocat לשכת הגזית seu conclave lapidis cæsi. conf. *Jerem.* XXXV. 4.) in *Hanuth* seu *Tabernas*: quod viderent ita crescere maleficia, ut judicandis iis non putarint se sufficere: *Aboda Zara c.* I. *fol.* 8. *distinct. liphne edehen. & libr. Sanhedrin cap. hajou bodech.*
424 (Codex Rösch hasschana, *fol.* 31. inquit: גלתה סנהדרין מגמרא מלשכת הגזית להונות ומהנות לירושלים ומיר' ליבנה ומיבנה לאושה ומא' לשפרעם ומשפרעם לבית שערים ומבית שערית לצפרי ומצפרי לטבריא: *Migravit Sanhedrin omnino ab exedrâ cæsi lapidis ad tabernam, à tabernis* (nam alii legunt חניות) *in ipsam civitatem Hierusalem, inde Jabnam, Jabnâ Ousam, Ousâ Schaphream, inde Bethschearaim, hinc Tzipparim, tandem Tiberiadem.*) tamen וישׁ לומר דמכל מקום כשהיו רואין צורך שעה היו הוזרין אל הלשכה ודנין שם: *dicendum est nihilominus, quando videbant aliquam necessitatem temporaneam, ipsos repetiisse Cameram, ibique judicasse.* Gloss. *En Mispath.* & Synedrium continuatum, idque *Hierosolymis*. Ut constat ex *rebus Apostolorum*, supra; etiam post migrationem: & ex *Flavio*, *Ant.* XX. *c.* 8. qui Synedrium refert convocatum paulo ante excidium, tum ab *Ananô*, contra Jacobum: tum ab *Agrippâ* 425
Juniore, super stolis Levitarum. Et clarissimus locus est Abrabanel. *in Daniel. fol.* 22. *col.* 3. גם בבית שני בהיות שם מלכים מן החשמונים ומבית הורודוס תמיד היה בירושלים עם הסנהדרין נשיא מבית דוד ומהם היה הלל הזקן ושמעון בנו. *Etiam tempore templi secundi, cum ibi essent Reges ex Chasmonæis, & ex familiâ Herodis, jugiter fuit Hierosolymis cum Synedriô majore, Princeps de domô Davidis: qualis fuit Hillel Senex, & Simon filius ejus &c.* Certum itaque quod duraverit hoc Concilium: idque *Hierosolymis*.

Quo minus capio, quomodo *Alexander hic*, & habitare potuit in *Ægyptô* ut Alabarcha; & tamen *Prophetæ judex* esse Hierosolymis. Nam certe quô tempore Concilium *Act.* IV. 5, 6. fuit habitum contra Apostolos, anno scilicet *Christi* XXXVI, prout ἀναμφίδοξον, *Alexander hic* erat Alabarcha Alexandriæ: ubi nempe eodem anno *Agrippa* ab ipso 426
sumpserat viaticum. *Ant.* XIIX. *c.* 8. Dico, *eodem anno*. Nam *Agrippa* Romam venerat anno ante mortem Tiberii. *Ant.* XIIX. *c.* 7. Imperavit vero Tiberius annos XXII. cum aliquot mensibus. *Bell. Jud.* II. *c.* 8. Quia ergo *annus* XXX Christi, est XV Tiberii. *per Luc.* III. II, 23. I. erit utique XXXVI Christi, XXI Tiberii. Quo Concilium habitum, & Agrippa *Alexandrum* Alexandriæ convenit: & quidem ut illic civem atque Alabarcham. *Ant.* XIIX. *c.* 8. Ut membrum Synedrii Hierosolymis tum non fuerit. Quod Hieronymus *in Catalog.* eum agnoscat *Sacerdotalem*, nihil attinet. Neque enim probandum quod esset *Sacerdos*; sed quod simul ἀρχιερεὺς aut γραμματεύς: imo, qui sedem haberet Hierosolymis. Nam *Sacerdotes*, *Scribæ extra urbem*, utique haud σύνεδροι. Donare etiam *absens* potest. *Augustus* & *Conjunx* donaverunt Templo urceos,
calices, phialas &c. *Bell. Jud.* VI. *c.* 16. *Phil. in Le-* 427
gat. ad Cajum. & Templum refertum donariis omnium Asiæ Regum. *Ant.* XIII. *c.* 6. *confer Bell.* VI. *c.* 6. Quorum pauci viderant Hierosolymam: nedum ut illic habitarent, aut in magistratu essent. Et hæc paulo largius de *Patre Marci*.

Patruus ejus fuit *Philo*. *Ant.* XIIX. *c.* 10. vir doctissimus. Cujus tanta erat apud Græcos admiratio, ut palam dixerint: ἢ πλάτων φιλωνίζει, ἢ φίλων πλατωνίζει. *Phot. Bibl. cod.* ρε'. Josepho, *loc. cit.* dicitur ἀνὴρ τὰ πάντα ἔνδοξος, καὶ φιλοσοφίας οὐκ ἄπειρος. Quibus majora habet Eusebius, *Histor. Ecclesiast.* II. *c.* 5. Cum Alexandrini Judæis concivibus molesti essent, *Philo* ad *Cajum* Legatus missus fuit. *Joseph.* & *Euseb. supr.* & (si fides Hieronymo, de *Script. Ecclesi. c.* II.) etiam ad *Claudium*. De priore legatione *ipse Philo*, sicut alia pererudita, scripsit. Hieronymus, *loc. cit.* & *Haymon. Hist. Eccles.* II. *c.* 22. referunt, in legatione eum Romæ amici- 428
tiam cum *Petrô* contraxisse: additque *Photius*, à Christianis eum ad Judæos defecisse. Sed merito Baronius, *Annal. ad ann. Chr.* 42. *num.* 26. dubitat, quæritque: *Quô Authore Photius post annos* 860. *illud prodiderit, quod à nullô antiquorum patrum scitum fuit?*

Frater fuit *Tiberius Alexander*: & ille officiis rerumque usu præclarissimus. Eques adhæc Romanus illustris. *Tacit. Annal.* XV. *c.* 28. Claudius eum *Judææ* præfecit: & demotum hac potestate octavo anno Claudii, *Ant.* XX. *c.* 3. *Bell. Jud.* II. *c.* 10, II.

11. Nero etiam Ægypto præposuit. *Bell. Jud.* 11. *c.* 15. Tacit. *Histor.* 1. *c.* 11. inquit : *Ægyptum copiasque quibus coërceretur, jam inde à Divo Augusto Equites Romani obtinent loco Regum. Ita visum expedire provinciam aditu difficilem, annonæ fæcundam, superstitione ac lasciviâ discordem & mobilem, insciam legum, ignaram magistratuum, domi retinere. Rege-*
429 *bat tum Tiberius Alexander, ejusdem nationis.* Hæc
ille. Paulo ante videtur *Corbuloni* bello minister datus, contra Parthos; ejusdemque ad *Tiridatem* legatus. *Tacit. Annal.* xv. *c.* 28. Alexandriæ autem Judæos multos rebellantes sustulit. *Bell. Jud.* 11. *c.* 21. & *Vespasiano* viam fecit ad imperium, dum exstincto Galbâ, primus Legiones in ejus verba adegit. *Bell. Jud.* v. *c.* 11. & vi. *c.* 1. *Hegesipp. Excid.* iv. *c.* 28. Tacitus iterum, *Histor.* 11. *c.* 79. *initium,* inquit, *ferendi ad Vespasianum imperii Alexandriæ cæptum, festinante Tiberio Alexandro, qui Kal. Jul. sacramento ejus, legiones adegit. isque primus principatus dies in posterum celebratus.* Quo quidem beneficio *Alexander hic* postea gratus apud *Vespasianos*, toti exercitui *Titi* contra Judæos fuit præfectus, & consultor adhibitus. *Bell. Jud.* vi. *c.* 1. in quo illud bene meruit, quod Templi excidium, cum *Tito*, dehortatus sit. *Bell. Jud.* vii. *c.* 9. Nam in aliis parum sancte se gessit, dum non modo nullâ
430 re læsus arma tulit contra patriam, *Bell. Jud. loc. cit.* sed & prorsus ad paganos transiit. *Ant.* xx. *c.* 3. Ex quibus constat quam inepte Montacutius, *Apparat.* v. *num.* 49. *p. m.* 162. *Post Fadum*, inquit, *venit Tiberius Alexander, illustris Eques Romanus, sed Judæus Alexandrinus genere, Philonis* τοῦ πάνυ *Germanus*, (falsum : nepos ex fratre,) *qui deinceps Alabarches Alexandriæ*, (non, Præfectus Augustalis : pater, Alabarcha,) *exstitit : & tandem sub initio Galbæ*, (imo vero sub Nerone,) *præfectus Ægypti Augustalis.* Hæc ille.

Cæterum : *Marcus Alexander*, *Bernicæ* desponsatus, ante nuptias diem suum obiit. Unde *Bernice* in uxorem data Regi Chalcidis. *Ant.* xix. *c.* 4.

74. 75. *Polemonis : Agrippæ.*] Cum fama percrebresceret, *Bernicen* per incestum *fratri* corpus dare, *Bernice* volens restinguere hos rumores, agit cum Rege Cilicum *Polemone*, ut sacra Judaica amplecteretur, & se duceret. Et nuptiæ quidem,
431 *Polemone* captô fæminæ opibus, jam tum procebant; sed non ita diu post *Bernice* ab ipso ad fratrem recessit : (causa ferebatur *Polemonis* ἀκολασία) & *Polemon* ad idola rediit. *Ant.* xx. *c.* 5. Videtur etiam *Rex Ponti* fuisse. *Ant.* xix. *c.* 7. Patri scilicet à *Cajo* surrogatus. *Dio Hist. Rom.* lix.

76. *Titi Vespasiani.*] Forte à titulis, *authore Festo*, hoc est : militibus, quasi tutulis, quod tueantur. Unde Persius

—— *Ingentes trepidare Titos.*

Fuit autem hic *Titus*, Princeps laudatissimus, & eâ morum sanctimoniâ & probitate, ut indecorum duxerit tristem aliquem à Principe discedere. *Haym. Hist.* iii. *c.* 11. & cum quadam nocte super cœnam intelligeret, quod nihil boni illo fecisset die, exclamarit : *Amici ! diem perdidi. Hieron. in Epist. ad Galat.* Unde, cum *Gordianus*, (teste *Cordô*,) *Populi Romani deliciæ* fuit appellatus, *Titus* non unius populi, sed totius *generis humani amor delicíæ-*
432 *que* salutatus fuerit. *Tantum*, (inquit Suetonius, *l.* 8. *in Tit. c.* 11. *seq.*) *illi ad promerendam omnium voluntatem, vel ingenii, vel artis, vel fortunæ superfuit : & quod difficillimum est in imperiô, quando privatus atque etiam sub Patre Principe, ne odiô quidem, nedum vituperatione publicâ caruit : ita solus Principum in melius mutatus est.* Rectissime. Nam qui adolescentiam egit lætam voluptatibus. *Tacit. Hist.* 11. *c.* 2. & privatâ vitâ, *crudelitate, luxu,* & *libidine* infamis fuit. *Sueton. loc. cit. Aurel. Vict. in ejus vit.* quin suspectus vel de parricidio. *Xiphil. Epit. Dion. in Vespas.* admissus ad imperium, principatum ita rexit, ut in eo scelus non ediderit. (ὥστε μηδ' ἁμαρτίαν ἵνα αὐτῷ ἐγκληθῆ.) Quamobrem cum plerique ita cum *Augusto* comparant, ut negent & *illum*, si prius decessisset, & *hunc* si vixisset diutius, clarum posteris nunc fuisse. Nam & *Augustum* initio hostibus circumventum & sic asperum, longo tempore opus habuisse, ut gratiam
redintegraret : *Titum* autem cum primum cæpisset 433
benefacere, raptum : ut necdum, emergens decus corrumpere aut obscurare potuerit. *Xiphilin. Epit. in Tit.* Maxime illustris fuit bellô in Judæos : quô etiamsi sub ipsius ductu, *Hierosolyma* urbium Orientis clarissima, *Plin. Hist. Nat. V. c.* 14. & *Templum*, opus omnium quæ audivimus aut vidimus maxime admirabile, *Joseph. Bell.* vii. *c.* 10. everterentur : ipse tamen per omne bellum miseratus populum, quod à seditiosis ageretur; & sæpe consulto differri passus urbis excidium, protractâ obsidione, si forte authores belli pæniteret. *Joseph. in prolog. Bell. Jud. confer Bell. Jud.* vii. *c.* 13, 23. Ut cum Judæi eum *malum* vocent, (זה אספסיאנוס קיסר' זה טיטוס הרשע בנו: *Ille est Vespasianus Cæsar &c. ille est Titus nequam filius ejus.* Lib. Echa Rabati, *in cap.* 1. *thren. v.* 5.) id ex irâ & odio sit : quemadmodum etiam Imperium Romanum, *regnum nequam* solent appellare. Ahaboda Zara, *cap. liphne*
edehen. מאה ושמונים שנה עד שלא חרב הבית 434
פשטה מלכות הרשה על ישראל: *Centum & octuaginta annos ante destructionem domus, potestatem habuit regnum nequam super Jischraël.* Potestate *biennium* usus *Titus*, cum *aliquot mensibus*, febri, aut venenô à fratre impio propinato, obiit. Questus sibi vitam eripi immerenti : neque enim ullum suum factum pænitendum exstare, præter unum. *Xiphilin. in Tit. Oros.* vii. *c.* 6. Illud autem, an *parricidium*, vel *incestus cum uxore fratris*, vel quale demum fuerit, in incerto est. Id constat : *Domitianum*, fratrem, mortem ei impie accelerasse, dum eum adhuc respirantem, & nondum morbo desperato, in arcam plenam nivibus conjiceret, quo citius exstingueretur. *Xiphilin. loc. cit.*

Quia autem *Bellum Judaicum*, Titi gestum auspiciis, maxime fuit memorabile, (τὸν γὰρ ἰουδαίων
πρὸς ῥωμαίους πόλεμον, μέγιστον, οὐ μόνον τῶν καθ' ἡμᾶς, 435
σχεδὸν δὲ καὶ ὧν ἀκοῇ παρειλήφαμεν, ἢ πόλεων πρὸς πόλεις, ἢ ἐθνῶν ἔθνεσι συῤῥαγέντων. *Joseph. in Prol. Bell. Jud.*) juvabit & illud paucis attingere; sed præeunte *Tacitô* : qui cum *Hist.* v. *c.* 9, 10, 11, 12, 13. argute rem immensam paucis verbis exsequitur, dignus nobis visus est, qui exscribatur : additâ tamen, ubi opus, explicatione. *Claudius*, inquit, *defunctis Regibus aut ad modicum redactis, Judæam provinciam Equitibus Romanis aut libertis permisit. E quibus Antonius Felix, per omnem sævitiam ac libidinem jus regium servili ingeniô exercuit &c. Duravit tamen patientia Judæis, usque ad Gessium Florum, Procuratorem. Sub eô bellum ortum & comprimere cæptantem Cestium Gallum Syriæ legatum, varia prælia ac sæpius adversa excepere.* Hic pauca interfabimur. *Causam* belli deducit *Tacitus* ex *Felicis* & *Flori*, Præsidum, tyrannide. Non immerito. Fuit
enim *Flori* certe ea crudelitas, ut velut non ad re- 436
gendam provinciam, sed ad damnatorum pænas carnufex missus, nec rapinis nec cædibus modum fecerit. ἁλώσ. 11. *c.* 13, 14. Qui altius tamen rem inspiciunt, perditissimos gentis Judæorum mores, & tyrannidem in Christum & Ecclesiam deprehendunt. Quod & Christus eo pænam referat. *Matth.* xxiii. 37, 38. *Luc.* xiii. 34, 35. Et ipse Scriptor Judaicus testetur, *Bell.* vi. *c.* 11. μήτε γενεὰν ἐξ αἰῶνος γεγονέναι κακίας γονιμωτέραν. *Nullam nationem post hominum memoriam malitiâ ferociorem fuisse.* Imo, *Bell.* vi. *c.* 16. & ex eô *Euseb. Hist. Eccles.* iii. *c.* 6. asserat : οἶμαι ῥωμαίων βραδυνόντων ἐπὶ τοὺς ἀλιτηρίους,

ἢ καταποθῆναι ἂν ὑπὸ χάσματος, ἢ κατακλυσθῆναι τὴν πόλιν, ἢ τῆς τοῦ σοδόμης μεταλαβεῖν κεραυνοὺς. *Puto*, inquit, *si Romani contra noxios venire distulissent, aut*
437 *hiatu terræ absorbendam fuisse civitatem, aut fulminum Sodomæ incendia excepturam.* Bellum primo erupit *Cæsareæ*, annô Imperii Neronis XII, regni autem Agrippæ XVII, mense Majô. *Bell. Jud.* II c. 13. atque inde instar fulguris prorupit super totam gentem: incolis passim arma capientibus, tributa negantibus, & hostias quæ pro salute Cæsaris à longo tempore offerri solebant, seditiose abrogantibus. *Bell. Jud.* II. *c.* 16, 17. aucta iis fiducia postquam VIII *Novembr.* Romanum exercitum Duce *Cestio* profligassent. *Bell. Jud.* II. *c.* 24. & quod ex sacris literis didicissent, quod circa id temporis quidam ex Palæstinâ Orbis imperio potirentur. Hoc enim, non de Vespasiano equidem, ut *ἀλώσ.* VII. *c.* 12. & *Tacit. infr.* sed æternô cœli terræque Rege circa hæc tempora missô, intellectum, Judæi ad se temere transferebant: quasi sibi fatis ea destinata essent. Post quem excursum, reduci debet *Tacitus*, qui sic inquit: *Qui* (Cestius) *ubi fa-*
438 *tô aut tædiô occidit, missu Neronis, Vespasianus*, (quem solum *Nero* invenit tantis parem necessitatibus: virum à puerô armis exercitum, & rebus jam ante in Occidente & Britanniâ gestis, clarum. Joseph. *Bell. Jud.* III. *c.* 1.) *fortunâ, famâque, & egregiis ministris, intra duas æstates, cuncta camporum, omnesque præter Hierosolyma*, (& castella, Herodion, Machærunta, & Masadam. *ἀλώσ.* V. *c.* 8. *&* VII. *c.* 25, 28.) *victore exercitu tenebat. Proximus annus civili bello* (inter Galbam, Othonem, & Vitellium. *ἀλώσ.* V. *c.* 6, 8, 12.) *intentus; quantum ad Judæos, per otium transiit. Pace per Italiam partâ*, (Vespasianô in Imperatorem delectô) *& externæ curæ rediere. Augebat iras, quod soli Judæi non cessissent. Simul manere apud exercitus Titum*, (quem pater Vespasianus, Romam properans, Ducem contra Hierosolymam reliquit, *Bell. Jud.* V. *c.* 14.) *ad omnes principatus novi eventus, casusve utilius videbatur. Igitur castris, uti diximus, ante mœnia*
439 *Hierosolymorum positis, instructas legiones ostentavit. Judæi sub ipsos muros struxere aciem: rebus secundis longius ausuri, & si pellerentur, paratô perfugiô. Missus in eos eques cum expeditis cohortibus*, (numerô sexcentorum, *Joseph. ἀλώσ.* VI. *c.* 2.) *ambigue certavit.* (imo in fugam actus: Titô ipsô ab hostibus pene seclusô & capto, nisi viam gladio aperuisset. *Joseph. loc. cit.*) *Mox cessere hostes, & sequentibus diebus crebra pro portis prælia serebant: donec assiduis damnis intra mœnia pellerentur. Romani ad oppugnandum versi &c. Sed urbem arduam situ*, (in collibus) *opera molesque firmaverant, quîs vel plana satis munirentur. Nam duos colles immensum editos*, (super quibus urbs constructa. Nam erant præter hos *duo alii*: unus in quo templum cum Anthoniâ; & alter *Bezetha*, in quo nova civitas. *ἀλώσ.* VI. *c.* 6.) *claudebant muri* (ordine terni. *Joseph. supr.*) *per artem obliqui, aut introrsus sinuati: ut latera oppugnantium ad ictus patescerent. Extrema rupis* (utriusque)
440 *abrupta*: (& profunditate vallium inaccessa,) *& turres, ubi mons juvisset, in sexaginta pedes: inter devexa, in centenos vicenosque attollebantur. mirâ specie, ac procul intuentibus pares.* (Discrepat Josephus, *loc. cit.* Nam turres *vulgares* CLXIV, *nonaginta* scilicet in tertio muro, *quatuordecim* in medio, & *sexaginta* in muro intimo seu antiquo, XX cubitis muros cubitorum XXV superabant: *Præstantissimarum* autem *quatuor*, *Psephina* erat LXX cubitorum: *Hippicos*, LXXXV: *Phasaëlus*, circiter XC: & *Mariamme*, LV. quam altitudinem vertex montis juvit ad summum XXX cubitis.) *Alia intus mœnia, Regiæ circumjecta*, (cujus illa fuit magnificentia, antequam fuit *à latronibus* incensa, ut neget *Flavius* se posse describere) *conspicuoque fastigio turris Anthonia, in honorem M. Anthonii ab Herode appellata.* (in angulo duarum porticuum templi splendide extructa, altitudine XL cubitorum, colle edito ad quinquaginta cubitos. *Turris* dicta, quod eam præ se ferret speciem, quatuor aliis turribus stipata: 441
cum usu & ambitu *arx* vel *civitas* dici potuisset. Nam ut *Templum* quasi civitatis fuit castrum; ita Templo, *Anthonia*. Unde hîc semper stata præsidia, si quid populus in Templo novare vellet. *Joseph. loc. cit. & Ant.* XV. *c.* 14.) *Templum in modum arcis, propriique muri*, (terni quidem primo circa collem; & simplex insuper circa Sanctum Sanctorum) *labore & opere ante alios. Ipsæ porticus* (duæ numero, à columnis marmoreis pretiosissime sustentatæ,) *quîs templum ambiebatur, egregium propugnaculum.* (aliquamdiu enim Templum defenderant. *Bell. Jud.* IV. *c.* 5. *&* VII. *c.* 9.) *Fons perennis aquæ, cavati sub terrâ montes: & piscinæ cisternæque servandis imbribus. Prævideraut Conditores, ex diversitate morum, crebra bella. Inde cuncta, quamvis adversus longum obsidium: & à Pompejô expugnatis metus atque usus pleraque monstravere. Atque per avaritiam Claudianorum temporum, empto jure muniendi*, [imo interdicto, *Joseph. Ant.* XIX. *c.* 7. 442
Bell. VI. *c.* 6.] *struxere muros in pace, tanquam ad bellum: magnâ colluvie, & ceterarum urbium*, [maxime Galilææ, quam primo in potestatem Vespasianus redegit] *clade aucti: nam pervicacissimus quisque illuc perfugerat*, (latrones scilicet plurimi, adventantibus Romanis, uno agmine irruperant: quibus aucti *Zelotæ*, Idumæorum insuper XX millia attraxerant. *Bell. Jud.* IV. *c.* 5, 6, 7.) *eoque seditiosius agebant. Tres Duces, totidem exercitus. Extrema & latissima mœnium, Simon*: (filius Gioræ, Tyrannus immanissimus. Ex præside latro, ex latrone dux exercitus factus, Idumæam subegit. *Bell.* V. *c.* 7. Inde auctus movet Hierosolymam, & *Zelotas* illic sævientes pellit, & in templo obsidet. *Bell.* V. *c.* 9. *&* VI. *c.* 1, 4. Mox Romanis accedentibus fortiter se opponit: donec cum urbe in manus veniret, & in triumpho tandem Romæ interficeretur. *Bell.* VII. *c.* 17, 19, 24.) *Mediam urbem Johannes*: (Leviæ filius, patriâ Giscalæus: homo calli- 443
dus, nequam, & perjurus. *Bell.* III. *c.* 26. desperatâ patriæ defensione contra Titum, noctu Hierosolymam aufugit: ubi à *Zelotis*, cum quibus prodito *Ananô* consilia agitaverat, pro Duce receptus, primo Templum, *Bell. Jud.* IV. *c.* 4, 5. & dehinc Idumæorum ope, totam urbem subigit: donec à partium aliarum ductoribus, *Simone & Eleazaro* potentia ejus coarctaretur. *Bell.* IV. *c.* 7. *&* V. *c.* 1, 3, 9. *&* VI. *c.* 1, 4. Urbe captâ, ex cloacis ad quas confugerat extractus, & à Tito ad carceres perpetuos damnatus fuit. *Bell.* VII. *c.* 17.) *quem & Bargioram vocant*: (imo vero *Simon* fuit Bar-gioræ, non Johannes.) *Templum Eleazarus* [qui à Johanne secedens, templum occupavit, & ex amico ejus hostis factus fuit. *Bell.* VI. *c.* 1.] *firmaverat. Multitudine & armis Johannes ac Simon: Eleazarus loco* [templo in edito collocato] *pollebat. Sed prælia, dolus, incendia, inter ipsos, & magna vis frumenti ambusta.* (granariis publicis in cineres redactis. *Bell.* 444
VI. *c.* 1.) *Mox Johannes, missis per speciem sacrificandi*, [in festo Azymorum, armis sub vestibus occultatis. *Bell.* VI. *c.* 4.] *qui Eleazarum, manumque ejus obtruncarent, templô potitur. Ita in duas factiones civitas discessit, donec propinquantibus Romanis, bellum externum concordiam pareret. Evenerant prodigia &c. visæ per cœlum concurrere acies, rutilantia arma, & subitô nubium igne collucere templum. Expassæ repente delubri fores*, [Josephus, *Bell.* VII. *c.* 12. hoc asserit de porta templi æneâ orientali, per se apertâ, cum vix à viris viginti claudi posset] *& audita major humanâ vox, excedere Deos.* [at erat: migremus hinc. *Joseph. loc. cit.*] *Simul ingens motus ex-*

excedentium. [Joſephus *cit. loc.* addit : cometem inſtar gladii per annum viſum : bovem cum pro hoſtiâ duceretur, in fani medio agnum peperiſſe : Jeſum quendam per annos ſeptem & quinque menſes *væ væ* quotidie ſuper urbem proclamaſſe &c.]

445 *Quæ pauci in metum trahebant : Pluribus perſuaſio inerat, antiquis ſacerdotum literis contineri, eô ipſô tempore fore, ut valeſceret oriens, profectique Judæâ, rerum potirentur. Quæ ambages Veſpaſianum ac Titum prædixerant. Sed vulgus, more humanæ cupidinis, ſibi tantam fatorum magnitudinem interpretati, ne adverſis quidem ad vera mutabantur. Multitudinem obſeſſorum omnis ætatis, virile ac muliebre ſexus, ſexcenta millia fuiſſe accepimus.* [At falſo. Nam tempore obſidionis, *undecies centena millia* hominum, ferrô, peſte, aut fame abſumpta ſunt : *nonagintâ ſeptem millia*, capta. *Bell.* VII. *c.* 27. Euſebius *Hiſt. Eccleſ.* III. *c.* 5. tricies centena millia numerat : qui ex omnibus Orbis finibus eo ad feſtum convenerant, ac Romanis ſupervenientibus illic ut in carcere concluſi ſunt. Gorionidem numerantem *millena millia & centum millia*, habemus ſuſpectum.] *Arma cunctis qui ferre poſſent : & plures, quam pro numerô, audebant. obſtinatio viris fœminiſque par : ac ſi transferre ſedes cogerentur, major vitæ metus, quam*
446 *mortis. Hanc adverſus urbem gentemque Cæſar Titus, quando impetus & ſubita belli, locus* (muris & vallibus inacceſſus) *abnueret, aggeribus vineiſque certare ſtatuit. Dividuntur legionibus munia* (totus exercitus tripartito dividitur ad aggerem erigendum. *Bell.* VI. *c.* 7, 11.) *& quies præliorum fuit ;* [obſeſſis per aggeres excurrere prohibitis. Id quod maxime contigit, poſtquam Titus, priori aggere ab hoſtibus incenſo, murum non amplius triduo urbi undiquaque circumduxit. *Bell.* VI. *c.* 12, 13, 14. (Quod jam ante ſalſis lacrumis prædictum. *Luc.* XIX. 43.) *donec cuncta expugnandis urbibus reperta apud veteres, aut novis ingeniis, ſtruerentur.*

Hic deſinit *Tacitus.* Quem ex *aliis* ſupplebimus. Cum obſeſſorum Hieroſolymis tanta eſſet pertinacia, ut nec metu, nec adhortatione, *Bell.* VI. *c.* 7, 11, 15. & VII. *c.* 4. nec fame, (quâ ad eſum fimorum & ſtercorum, quin humanæ carnis fuit ventum, *Bell. Jud.* VI. *c.* 16. & VII. *c.* 7, 8, 14.) ad de-
447 ditionem compelli poſſent, *Titus* urbem oppugnandam ſtatuit. Itaque aggeribus, ut dictum, excitatis, urbis muros arietibus aggreditur, & dejectos ordine in poteſtatem redigit. *Bell.* VI. *c.* 8, 9, 10, 11. Dehinc vineas ducit in *Anthoniam :* Quâ ſine, *Templum*, [ut ſine hoc, *oppidum*] capi vix potuit. Quam & illam miles unum & alterum poſt aſſultum occupat. *Bell. Jud.* VII. *c.* 2. Et jam Titus ad *Templum* perruperat, Judæique ipſi in furorem verſi *porticus* incenderant, *Bell. Jud.* VII. *c.* 5. cum ex Romanis quidam à ſocio ſublatus, ignem in feneſtram injicit : qui mirum dictu, & fatis urgentibus proxima ſic corripuit, ut intra paucas horas Templum auguſtiſſimum, Tito non minus quam Judæis ipſis incendio fruſtra occurrente conflagraverit. Incidit hæc calamitas, quod mirari liceat, in *decimum Auguſti*, & eundem diem, quo primum Templum antea exuſtum fuit. *Bell. Jud.* VII. *c.* 9, 10. Seder Olam inquit: היה ר׳ יוסי אומר
448 מגלגלין זכות ליום זכות וחובה ליום חובה
שכמצאת אומר בשחרב הביה בראשונה אותו
היום מוצ״א שבת היה ומוצאי שביעי היתה
ומשמרתו של יהויריב היתה ותשעה באב היה
וכן שניה ובזה ובזה הלוים עומדים על דוכנן
ואומרים שירה וישב עליהם את אונם: *Rabbi Joſè dixit : Quemadmodum meriti remuneratio, etiam poſt longum tempus recidit ac revolvitur in eundem diem, ita & peccati. Atque id experimentô compertum eſt. Nam cum antea vaſtaretur templum,* [à Babyloniis] *erat extremum ſabbathi : & rurſus extremum ſeptimi anni erat. Præterea erat ſeptimana ſtationis Joarib, & nonus dies menſis Ab. Et ita quoque fuere hæc omnia in ſecundô excidiô. In utroque autem Levitæ ſtabant in cathedrâ, recitabantque oden hanc ; retribuet illis iniquitatem ſuam.* Ita momento corruunt vel ſplendidiſſima, & natura quæ ad origines rerum parce progreditur, ad ruinam toto impetu ſe ef- 449
fundit. Nec *Divini Vatis* flebile præſagium fruſtra aut falſum eſſe potuit : ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὀ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς ὀ μὴ καταλυθήσεται. *Matth.* XXIV. 2. *Octavô* qui ſequebatur *Septembris*, Superior civitas, in quam *Simon & Johannes*, Duces rebellium cum reliquiis ſe receperant, & illa expugnatur : & ſic finis obſidioni additus, anno imperii Veſpaſiani altero. *Bell. Jud.* VII. *c.* 16, 17. Urbs tota exciſa, bona rapta, & incolæ miſerabiliter aut conſumpti aut diſtracti. Si fides Rabbinis, tanta urbis fuit opulentia, ut vel *tres ex civibus* omnes incolas alere potuerint. Meminit *Talmud, in Gittin. cap.* 5. *fol.* 56. 1. אספסיינוס קיסר
אתא צר עליה תלת שני היו בה הנהו תלתא
עתירי נקדימון בן גורין ובן כלבא שבוע ובן
ציצית הכסת *Et mox :* חד אמר להו אנא זיינא
להו בחיטי ושערי וחד אמר להו בדחמרא
ובמלחא ומשחא וחד אמר להו ובדציבי: 450
Veſpaſianus Cæſar venit, obſidens eam (Hieroſolymam) *tribus annis. Erant in eâ tres iſti divites : Nicodemus filius Gorionis, & Ben Calba Schabua, & Ben-Zizith Hacheſeth.* Paulo poſt : *Unus horum dixit ipſis,* (Hieroſolymitanis :) *Ego alam eos triticô & hordeô : & unus dixit eis, vinô, & ſale, & oleô : & unus dixit eis, lignis.* Ad quem locum Gloſſa addit : *Habuerunt hi tres divites, triticum, hordeum, vinum, & ligna, ad alendos omnes incolas urbis, annos & viginti.* Stetit autem *Hieroſolyma* à quo ſub Davide primum venerat in poteſtatem, annos mille centum & ſeptuaginta novem ; ut nec antiquitas, nec divitiæ, nec per totum orbem diffuſa fama, aut religionis gloria, quidquam juverint, quo minus clade tam atroci lapſa ſit. *Bell. Jud.* VII. *c.* 18. Poſt cujus excidium, quæ reſtabant arces, *Herodion* ſcilicet, *Machærus*, & *Maſada*, etiam illæ à Romanis ſubjugatæ ſunt ; Et Cæſaris juſſu terra vendita præſidiumque impoſitum octingentorum militum ; quibus *urbs Emaus* (nam omnia alia op- 451
pida perierant) ad ſedem & ad habitandum data fuit. *Bell. Jud.* VII. *c.* 25, 26, 28.

Hunc finem habuit ſeditio Judæorum. Cui alia æque lamentabilis paulo poſt ſucceſſit ſub *Adrianô :* quum Judæi iterum ſub novô *Bar-Cozbâ*, (*Pug. Fid. p.m.* 258, 261.) tumultuari & arma ſumere cæperunt. Audiamus ipſos confitentes reos. Ganſius, *ad Ann.* 3880. inquit. בן כוזיבא הנקרא בר כוכבא
מרד ברומיים ועשה את עצמו משיח׳ וע״כ נקרא
בר כוכבא מפני שדרש ואמר שעליו נאמר דרך
כוכב מיעקב וגו׳ ור׳ עקיבה עצמו כאשר ראהו
אמר עליו היינו מלכא משיחא׳ וחיחודים אשר
בביתר משחוהו וכתרוהו עליהם למלך׳ ופרקו
את עול הרומיים מעל צוארם וגו׳ עד שקיסר 452
טריאנוס שלח עליהם את שר צבאו בן אחותו
אדרינוס ויעשה בהם הרג רב אשר לא נשמעה
ולא נראתה לא בימי נבוזר אדן ולא בימי
טיטוס / וגו׳ חורבן ביתר לפהות נ״ב שנה אחר
חורבן טיטוס בן אספסינוס: *Ben Coziba, qui dictus fuit Barcochcba, rebellavit contra Romanos, fecitque ſemetipſum Meſſiam. Propterea vero dictus fuit Barcochcba, quia exponendô dixit de ſe loqui textum* [Num. XXIV. 17.] *procedit ſtella ex Jacob &c. Et ipſe R. Akiba, cum vidiſſet eum, de ipſô dixit : Hic eſt Rex Meſſias. Judæi autem qui in Bitter,* [Bethoron] *erant, unxerunt eum, & coronarunt eum Regem ſuper ſe : & abſtulerunt jugum Romanorum è collo ſuo &c. Donec Cæſar Trajanus,* [imo poſt hujus mortem hæc geſta] *miſit contra eos Imperatorem ſui exercitus, filium ſororis ſuæ Adrianum, ediditque inter eos ſtragem magnam, qualis nec audita nec viſa fuit* 453
Ne-

Nebuzaradanis vel Titi tempore &c. Veſtatio urbis
Bitter ſecuta eſt ad minimum annos LII, *vaſtationem*
Titi filii Veſpaſiani. Plenius autem & per partes hæc
narrat Liber Echa Rabati, *ſuper Thren.* II. *v.* 2.
אר" יוחנן ר" היה דורש דרך כוכב מיעקוב אל
תקרי כוכב אלא כוזב: ר' עקיבא כר הוה חמי
ליה להדין בן כוזבא דוה אומר היינו סלכא
משיחא: ומה היה עושה בר כוזבא היה מקבל
אבני בליסטא באתת מארכובותיו וזורקן והורג
מהם כמה נפשות וקל' זה אמר ר' עקיבא
כך שלש שנים ומחצה הקיף אדריאנוס לבתת
וכו' ונלכדה ביתר ונהרג בר כוזבא ואיתיו
רישיה לגביה אדריאנוס ואמר מאן קטיל לדין
אמר לו חד גונתאי אנא קטליה לדין אמר לו
אזיל איתי לי פטומיה אזל ואיתיה ואשכה
454 נכינא כריכא על צואריו אמר להון אלו לא
אלהיה קטליה דין מאן הוה יכיל ליה וקרא
עלוהי אם לא כי צורם מכרם ויהוה חסגירם
והיו הורגין בהם עד ששקע חסום בדם על
חוטמו והיה הדם מגלגל אבנים גדולוה של
ארבעה לטרין והולך הדם בים עד ארבעת
מילין ואם תאמר שקרובה לים והלא רהוקה
מן הים ארבעת מילין: וכרם גדול היה לו
לאדריאנוס שמונה עשר מיל על שמונה עשר
מיל כמן טבריא לציפורה והקיפו גדר מהרוגי
ביתר ולא נגזר עליהם שיקברו עד שעמד
מלך אחר וגזר עליהם שיקברו: *Dixit R. Jo-*
chanam, Rabi expoſuit: & orietur ſtella de Jacob,
non legendum Cocab ſtella, ſed Cozab mendacium.
Et quando R. Akiba videbat Bar-Coſbam, dixit: il-
le eſt Rex Meſſias. Et quid erat faciens Bar-Coz-
455 *ba? erat ſuſcipiens lapides machinæ in unô de geni-*
bus ſuis, & jaciens eos ſuper exercitum Adriani, ac
diſpergens interficiebat multas animas. Idcirco dixit
R. Akiba, illum fuiſſe Meſſiam. Tribus annis & di-
midiô obſedit Adrianus Bitter &c. Et capta eſt Bit-
ter, occiſuſque eſt Bar-Cozba, & adduxerunt ejus ca-
put ad Adrianum, qui dixit: quis occidit eum? Di-
xit miles quidem; ego occidi eum. Ait ei: vade &
adfer ad me truncum ejus. Ivit & invenit ſerpentem
involutum collo ejus, & dixit: niſi Deus ejus occidiſ-
ſet ipſum, quis potuiſſet contra eum? Anne quia Deus
ipſorum vendidit eos, & Dominus concluſit ipſos? Fue-
runtque interficientes in iis, donec iret equus in ſangui-
ne uſque ad roſtrum; (vulgo numerantur 580 cæſo-
rum millia) *ſanguiſque erat tantus, ut volverit lapi-*
des maximos quatuor habentes libras, fluxeritque do-
nec intrarit in mare per quatuor milliaria. Quod ſi
dicas, quod prope mare eſſet. & annon Bitter diſtat à
mari per quatuor milliaria? Erat Adriano vinea ma-
456 *gna, habens octodecim milliaria longitudinis, & toti-*
dem latitudinis, quantum diſtat Tiberia à Zipori: ſe-
pivitque illam de occiſis in Bitter. Nec permiſit eos
ſepeliri uſque quo regnaſſet Rex alius, qui ſepeliri eos
decrevit. Hæc hactenus. Ex quibus conſtat erra-
re R. Abraham, cum *in Cabbal. fol.* 28. *c.* 2. Bar-
Cozibam hunc dicit mortuum in pace: ſtragem
autem hanc primum eveniſſe Bar-Cozbæ ex filio
nepoti, Romulo: *annô ſeptuageſimô tertiô*, poſt Ti-
ti devaſtationem. Quæ & *noſtræ hiſtoriæ*, & *Judæo-*
rum rebus ſunt contraria.

77. *Mariamme.*] Septennis erat *Patre* moriente:
& ab ipſo deſponſa *Julio Archelao. Ant.* XIX. *c.* 7.
Quam ſponſionem poſtea nuptiis conſummavit *A-*
grippa Junior, Sponſæ frater. *Ant.* XX. *c.* 5.

78. *Archelao: Demetrio Alexandrino.*] *Archelaus*
ille, prænomine *Julius*, filius fuit *Chelciæ* cujuſ-
dam: qui *Agrippæ Majori* præfectus fuerat militiæ,
& amiciſſimus. *Ant.* XIX. *c.* 7. Si *Julius* autem *Ar-*
chelaus is eſt, cui Libros ſuos *Flavius* vendidit,
457 fuit eruditiſſimus. *Joſeph. l.* 1. *contr. Apion. p. Ge-*
len. 1037. Et ipſius Regis Agrippæ cognatus. *Vit.*
Joſeph. p. Gelen. 1026. *collat. cum p.* 1037. Quo
tempore autem *Bernice* ſoror deſeruit *Polemonem*,
etiam *Mariamme* averſata Archelaum tranſiit ad nu-
ptias *Demetrii Alexandri*: Judæi opibus & genere
clariſſimi. Qui & ſimul *Alabarcha* fuit Alexan-
driæ. *Ant.* XX. *c.* 5. Non erat autem *Alabarches*,
ſeu *Alabarcha*, Præfectus Arabiæ. *Farnab. in Ju-*
ven. Sat. 1. *p.* 13. aut ſalis. *Ruſſin. in Hiſt. Euſeb. Ba-*
ron. ad Ann. 48. *num.* 30. aut vectigalium ex peco-
ribus. *Cujac. Obſervat.* VIII. *c.* 37. Sed nec magiſter
literarum aut ſcripturæ. *Brodæ. miſcell. l.* 4. *c.* 2.
Joſepho enim in Codicibus probatioribus ſemper
ſcribitur ἀλαβάρχης. Ut ad Præfectum Arabiæ, di-
cendum fuiſſet, ἀραβάρχης; ad ſalis, ἁλιάρχης; ad
literarum & archivi, ἀλαβάρχης quidem, [atra-
mentum enim, ſeu τὸ μέλαν ᾧ γράφομεν, ἄλαβα di-
citur *Heſychio & Phavorino*) ſed minus pro digni-
tate: cum ſic tantum *Scripturæ magiſtratus* foret. 458
Ex ἄλαβα autem vectigal è pecorum traductione
cum *Cujacio* velle deducere, longum quin ineptum
foret. Et quid ineptum foret. Et quid *Arabs*,
aut *ſalium*, *Jumentorumque* poteſtas, ad Judæorum
Alexandriam habitantium magiſtratum? imo quid
literarum? aut cur præfectus Judæorum Alexan-
driæ magis verſaretur circa literas & ſic eſſet Ala-
barcha, quam præfectus civium reliquorum Ale-
xandriæ? niſi contemptus, cum Turnebo, *l.* 11.
c. 25. cauſa ſit. Quod tamen non videtur. Vehe-
menter itaque placet Fullerius, qui *l.* 4. *miſcell. theol.*
c. 16. Alabarcham facit nomen officii apud Alexan-
drinos, ex חלף *pro, vice*: & ארכין ſeu ארכא
quod eſt ἄρχων. Ut Judæorum magiſtratus, An-
tiochiæ, ἄρχων, *Bell. Jud.* VII. *c.* 21. Alexandriæ
etiam ἐθνάρχης dicitur. *Ant.* XIX. *c.* 4. Judæis enim
Alexandrinis, (ut & *Antiochenſibus*, *Bell. loc. cit.*)
indultum quondam à Regibus Syriæ & poſtea Im-
peratoribus, ut pari cum aliis civibus illic jure 459
fruerentur, & delectum haberent Præſidem ex ſe
ipſis: exempti à juriſdictione Præſidis Regii aut
Imperatorii. *Ant.* XIX. *c.* 4. ſic *Fullerus*, & recte:
tranſeunte *literâ Cheth* ḡ חלף in Græcorum *Spiri-*
tum tenuem: ſicut ἀσαμωναῖος fit ex חשמונאי.
Quemadmodum autem *Alexandria*, olim vertex
fuit omnium civitatum, *Ammian. Hiſt. l.* XXII. aut
μεγίστη μετὰ τὴν ῥώμην πόλις. *Bell. Jud.* V. *c.* 14. *conf.*
Bell. II. *c.* 16. *p.* 807. *Paul. Diac. Hiſt.* VII. *Trebell.*
Poll. num. XXI. ita & *Alabarchæ Alexandrini* magna
dignitas & ſplendor fuit: ut alicui etiam *ſtatua* Ro-
mæ quondam inter triumphales conſecrata ſit. Cui
tamen Juvenalis, *Satyr.* 1. ſic illuſit:

> *Atque triumphales, inter quas auſus habere*
> *Neſcio quos titulos Ægyptius atque Alabarches,*
> *Cujus ad effigiem tantum non mejere fas eſt.*

Cæterum, quis ſit ille *Ægyptius* & *Alabarches*, cu- 460
jus ſtatua tantâ fuit in invidiâ, ferme quot inter-
pretes, tot ſenſus ſunt. *Hieronymus*, Flav. *Joſe-*
phum intelligit, cui certum ſtatuam à *Veſpaſianô*
poſitam. Alii cum *Alciatô* oculos convertunt ad
Tiberium Alexandrum, quod is Ægyptum, in quâ
natus, rexit. *Tacit. Hiſt.* 1. *c.* 11. *Farnabii* editio ha-
bet *Arabarches*: & per eum quendam inter *Arabes*
interpretatur. Sed *hoc*, nimis στοχαστικόν: *illud* fal-
ſum. Nam nec *Joſephus*, nec *Tiberius Alexander*,
Alabarchæ: & ille inſuper neque *Ægyptius*. *Tibe-*
rius quidem in *Ægyptô* natus, in *Ægyptô* Præſes,
ſed Alexandriæ fuit ἡγεμὼν *Bell. Jud.* II. *c.* 21. & V.
c. 11. non *Alabarcha*. Nobis itaque *Poëta* viſus di-
gitum intendere in *Alexandrum Lyſimachum*, de quô
Num. 73. qui ſtatuâ Romæ à *Claudiô* donatus fuit,
(non in honorem fratris *Philonis*; ut *Baron. ad Ann.*
Chr. 48. *num.* 30. quare enim non eâ potius ipſe
Philo fuiſſet honoratus? ſed) in compenſationem 461
ſeu ſervitii apud matrem Claudii, ſeu veteris ſuæ
cum Claudiô amicitiæ. *Ant.* XIX. *c.* 4. Dictus *Æ-*
gyptius, quod *Alexandriæ* natus, prout *Philo* fra-
ter. Euſeb. *Hiſtor. Eccleſ.* II. *c.* 5. & ibi ſedem ac
officium habuerit. Nam hunc & non filium, *A-*
labar-

Alabarcham fuisse, locis aliquot testatur Flavius: ut *Ant.* XIIX. *c.* 8. & XIX. *c.* 4. & XX. *c.* 5.

Quare autem *Ægyptii* & *Judæi* ita fastiditi, ut ad eorum statuas fas fuisset mejere? Respondeo: ob *sacra*. Ad quæ Tacitus, *Annal.* 11. *c.* 85. *Actum*, inquit, *& de sacris Ægyptiis Judaicisque pellendis factumque Patrum consultum, ut quatuor millia Libertini generis eâ superstitione infecta, queis idonea ætas, in Insulam Sardiniam veherentur, coërcendis illic latrociniis. Et si ob gravitatem cœli interissent, vile damnum. Cæteri cederent Italiâ, nisi certam ante diem profanos ritus exuissent.* Hæc ille. Sub *Domitianô* certe Judaismus, (etsi sub eô Christianismus
462 contentus: forte quod habuit ex Judæâ originem, *Tacit. Annal.* XV. *c.* 44.) species impietatis capitalis fuit. *Xiphilin. Epit. Dion. in Domitian.* Quo pertinet, quod *Augustus* Cajum nepotem ex oriente reversum collaudarit, quod Judæam prætervehens apud Hierosolymam non supplicasset. *Sueton. l.* 2. *c.* 93. Nam quod Templo donaverit, (vide *Num.* 73.) & sacrificium diurnum pro salute illic instituerit, *Phil. in legat. ad Cajum.* quod ad belli Judaici initia continuatum fuit, *Bell. Jud.* 11. *c.* 17. non amore *religionis*; sed *Herodis* parasiti, qui ei tot publicis structuris &c. adulator præcesserat, fecisse cum manifestum est. Certe Josephus ipse *Ant.* XVI. *c.* 10. ἀλόγιστον gentium in Judæos odium fatetur natum ex διαφορᾶς τῶν ἐπιτηδευμάτων. Quæ quam *rituum religionis*, nulla fuit. Atque hæc est causa, ob quam *Agrippa Rex Judæorum*, dictus barbarus. *Juven. Satyr.* VI. & *Judæi*, non solum aliis *despectissima pars servientium*; sed & Romanis *teterrima gens*
463 fuerint habiti. *Tacit. Hist.* V. *c.* 8. Ut nec *Flavius*, nec *Titus*, Principes Vespasiani, ex triumphis dici *Judaici* voluerint. *Xiphilin. Epit. Dion. in Vespasian.*

79. *Drusilla.*] Sextum ætatis annum agebat cum pater moreretur σκωληκόβρωτος. (ἑξαετὴς male vertitur per *septennem*, à *Gelenió*.) Et is quidem eam *Epiphani* filio Antiochi Comageni, de quo *Num.* 67. mature desponderat. *Ant.* XIX. *c.* 7. Sed cum hic nollet circumcidi & Judaizare, prout virginis parentibus promiserat, *Agrippa Junior* eam dedit nuptui *Azizo*. *Ant.* XX. *c.* 5. *Epiphanes* ille dicitur & *Antiochus*: ut *Epiphanes* cognomen sit. *Bell. Jud.* VI. *c.* 12. Et à fortitudine in Romanos cum fratre *Callinicô*, simulque pietate in patrem commendatur. Pro cujus liberatione cum venisset *Romam*, & juxta cum patre, in honore illic haberetur, *Romæ* mansit: regno Romanis invasoribus relicto. *Bell. Jud.* VII. *c.* 27.

464 80. *Azizo, Regi Emesorum.*] Qui cum circumcisionem admitteret, *Drusillæ* thorô fuit honoratus. Sed illa tamen non ita diu post eum deseruit, & *Felici* se conjunxit. *Azizus* superfuit ad annum Neronis primum: quo exstinctus, fratrem *Sohemum*, de quo *Num.* 61, 67. successorem habuit. *Ant.* XX. *c.* 5.

81. *Felici, Præsidi Judææ.*] Liberto Claudii. *Sueton.* V. *c.* 28. & fratri Pallantis. *Ant.* XX. *c.* 5. *Bell. Jud.* 11. *c.* 11. *Tacit. Annal.* XII. *c.* 54. Flavio dicitur Claudius Felix *Ant.* XX. *c.* 5. Tacito autem, Anthonius Felix. *Histor.* V. *c.* 9. Videtur ex *Regibus Arcadiæ* habuisse genus: quod Scipio Cornelius in Senatu judicaverit: *Pallanti* (fratri Felicis,) *grates publice agendas, quod Regibus Arcadiæ ortus, veterrimam nobilitatem usui publico postponeret; seque inter ministros Principis haberi sineret.* Tacit. *Annal.* XII. *c.* 53. Judææ ut videtur, circa annum Claudii XII, Præses missus fuit. Ubi visâ *Drusillâ*, Regis
465 *Agrippæ M.* filiâ, ejusque insigni pulchritudine obstupefactus, cæpit cum eâ per *Simonem quendam Magum* agere, ut relictô *Azizô* sibi nuberet: aureos montes, & nescio quid non stipulatus. Et *Drusilla* quidem paruit haud difficulter, ac *Felici* nupsit: stimulata maxime invidiâ *Bernices*, quæ eam propter formam oderat. *Ant. loc. cit.* Cæterum, de *Felicis* moribus argute Tacitus, *Histor.* V. *c.* 9. *Claudius*, inquit, *defunctis Regibus aut ad modicum redactis, Judæam provinciam Equitibus Romanis aut libertis permisit. E quibus Anthonius Felix, per omnem sævitiam ac libidinem jus Regium servili ingenio exercuit: Drusillâ Cleopatræ & Anthonii nepte in matrimonium acceptâ. Ut ejusdem Anthonii, Felix progener; Claudius nepos esset.* Confer, *Joseph. Ant.* XX. *c.* 6. *Bell. Jud.* 11. *c.* 12. & *Tacit. Annal.* XII. *c.* 54. Ubi similiter turpissimorum criminum, & nequitiæ vecordiæque reus traditur. Quibus auditis, *Claudius* de ipso & *Cumanô* Galilææ Præside, jus statuendi dederat. Sed die veniente, *Quadra-* 466
tus Syriæ Præses, Judex, *Felicem inter judices ostentavit, receptum in tribunal; quo studia accusantium deterrerentur: damnatusque flagitiorum, quæ duo deliquerant, Cumanus; & quies provinciæ reddita.* Atque ita tum quidem *Felix* evasit. Sed cum sub *Nerone* etiam pergeret in maleficiis, & non solum alia crudeliter committeret; sed & *Jonatham* Pontificem qui pravitatis eum admonuerat, per sicarios confoderet, successor ei *Festus* missus fuit. *Nero* etiam de ipso voluit sumere supplicium, nisi precibus *Pallantis* exoratus esset. *Ant.* XX. *c.* 6, 7. Cum *Drusillâ Uxore*, *Paulum* ad se vinctum adductum Cæsareæ audivit. Sed nullo animæ fructu aut emolumento. Nam cum Paulus prudenter de *Justitiâ, Continentiâ, & extremô Judició* orationem institueret, expavefactus *Felix* cum uxore abiit, dicens: Τὸ νῦν ἔχον πορεύου, καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε. *Act.* XXIV. 24, 25. Ubi etiam sordida ejus *avaritia* notatur. Nam *Lucas*, *v.* 26. refert, Paulum ab eo sæpius accitum, quod sperarit pro 467
dimissione eum numos oblaturum. Sicut *pleno biennio* vinctum eum tenuit, *Act.* XXIV. 27. *Drusillam* autem, *Anthonii atque Cleopatræ neptem* cum prodat Tacitus, *Hist.* V. *c.* 9. est hoc nobis etiam considerandum. Nam *Drusilla Felici in Judæa nupta*, non solum dicitur οὖσα Ἰουδαία, *Act.* XXIV. 14. sed & Agrippæ filia ex Cypro. *Joseph. Ant.* XX. *c.* 5. *collat. cum Ant.* XIIX. *c.* 7 Quo minus fuit *neptis ex Anthonió*. Constat itaque *Tacitum* hallucinari: si non in *matrimonio Drusillæ Anthonianæ*; saltem *in matrimonii tempore*. Habuit *Felix* tres uxores. Suetonius *l.* V. *c.* 28. inquit: *Libertorum præcipue suspexit* (Claudius) *Posidem spadonem; quem etiam Britannico triumpho inter militares viros hastâ purâ donavit. Nec minus Felicem, quem cohortibus & alis, provinciæque Judææ proposuit, trium reginarum maritum.* Ex his igitur *Tribus Reginis*, una potuit fuisse *Drusilla neptis Anthonii*: puta, ex *filiâ Cleopatrâ seu Selene*, & *Jubâ Rege Mauritaniæ*. (De quibus actum 468
N. 29.) Alios enim liberos *Anthonius ex Cleopatrâ* non sustulit, quam *Alexandrum & Cleopatram* (seu *Selenen*) διδύμους; ac *Ptolemæum*. Dio *Hist. Rom.* XLIX. *Plutarch. in Vit. Anthon.* *Selene* autem nupta *Jubæ*. Habuit ergo *Felix* in matrimonio *Drusillam* aliquam ex his neptem: sed non quo tempore Præses in Judæâ fuit. In quo *Tacitus* rem pervertit. Nam in *Judæâ* non potest ostendi eum aliam habuisse *Drusillam*, quam quæ filia *Agrippæ*. Hanc enim *Felix* visam statim in uxorem petiit. *Ant.* XX. *c.* 5. Viderat autem non diu postquam in *Judæam* venerat. Cum ea toties *ad festa* comparebat: Et *Agrippa* frater apud Romanos frequens. *conf. Act.* XXIV. 24, 27. Ut *Felix* viduus in Judæam venerit: & *Drusillam Anthonii* eo non adtulerit: quippe quæ jam ante exspiraverat. *Tacitus* scilicet, cum audiret *Felicem* tum cum in Judæâ sæviret, uxorem habuisse *Drusillam*, (nempe *Judaicam*) per errorem putavit esse quam ante habuit, *Anthonianam*. 469
Et ea ad *Tacitum* placuit sic reprehendere. Nam qui volunt *Drusillam Felici in Judæâ assumptam*, *neptem fuisse Anthonii & Cleopatræ ex filiâ aliquâ A-*

grippæ Magno nuptâ, prorsus frustra sunt. Etenim, ut nihil dicam de testimoniis *Lucæ* & *Josephi* supra, aut quod *Agrippa* rituum patriæ observantissimus, *Phil. in Flacc. & legat. ad Caj.* fæminam externam contra leges haud sumpsisset, etiam tota Historia his adversatur. Nam *Anthonius* certe aliam filiam non habuit ex *Cleopatrâ*, quam unam *Selenen* nuptam *Jubæ*. Quam si post mortem *Jubæ*, domum Agrippa duxisset; non duxisset ante principatum *Caji*. Moriens enim *annô tertiô Claudii*, filiam reliquit sexennem ex Cypro. *Ant.* XIX. *c.* 7. *collat. cum Ant.* XIIX. *c.* 7. Ut *Cypros* Agrippæ uxor fuerit ad *Caji* principatum usque. Unde si *Selenen*, filiam *Anthonii* postea duxisset *Agrippa*, fuisset ea tum major sexagenariâ: nata scilicet ad minimum *ante*
470 *victoriam ad Actium*, post quam *Augustus* imperavit fere *annos* XLIV. *Dio Histor. Rom.* LVI. & *Tiberius*, *plures* XXII. per *Bell. Jud.* II. *c.* 8. Haud itaque *Selene*, *plus quam sexagenaria*, ex *Agrippâ* potuit filiam parere, quam duxisset *Felix*.

Supra diximus de *Pallante* liberto. Is flagrantissimâ gratiâ apud *Claudium* agitaverat. *Tacit. Annal.* XI. *c.* 29. *Plin. Histor. Nat.* X. *c.* 60. *Julian. in Cæsar.* & ita creverat, ut non modo Agrippina, (cujus corpori insueverat,) per ipsum obtinuerit, ut Claudius *Neronem* filio proprio legitimo præposuerit. *Tacit. Annal.* XII. *c.* 25. & XIII. *c.* 2. sed & velut arbitrum regni sub Claudio egerit, & pangere potuerit: ne cujus facti in posterum interrogaretur, paresque haberet rationes cum Republicâ. *Tacit. Annal.* XIII. *c.* 14. Opes ejus *Tacitus* æstimat in centies quinquagesies sestertium. *Annal.* XII. *c.* 53. Alibi autem pecuniam ejus immensam vocat. *An-*
471 *nal.* XIV. *c.* 65. Quam Xiphilinus, *Epit. Dion. in Neron.* ἐς μυρίας μυριάδας computat: Summam ab *aliis* æquatam quadragies centenis aureorum millibus. Suetonius, *l.* V. *c.* 28. inquit: *Ante omnes* (Libertos extulit Claudius) *Narcissum ab Epistolis & Pallantem à rationibus: quos decretô quoque Senatus, non præmiis modo ingentibus; sed & quæstoriis prætoriisque ornamentis ornari libenter passus est. tantum præterea acquirere & rapere, ut quærente eô quondam de fisci exiguitate non absurde dictum sit: abundaturum si à duobus libertis in consortium reciperetur.* Quâ potentiâ ut fit, lapsus in superbiam, infelicem finem sub *Nerone* habuit. Tacitus *Annal.* XIII. *c.* 2. *Pallas*, inquit, *tristi arrogantiâ modum liberti egressus tædium sui moverat.* Et *Annal.* XIII. *c.* 23. In judiciô, proditionis postulatus superbe responderat: *Nihil unquam se domi, nisi nutu aut manu significasse, vel si plura demonstranda essent, scriptô usum, ne vocem consociaret.* Unde eum *Nero* offensus primo demovit curâ rerum quibus eum Claudius imposuerat.
472 *Tacit. Annal.* XIII. *c.* 14. & hinc ferrô sustulit. *Eodem annô*, (inquit Tacitus *Annal.* XIV. *c.* 65.) *Libertorum potissimos* (Neronem) *interfecisse creditum est: Doryphorum quasi adversatum nuptiis Poppææ; Pallantem, quod immensam pecuniam longâ senectâ detineret.* Cum quô & Xiphilinus *Epit. Dion. in Neron.* Τὸν δὲ Πάλλαντα, inquit, διεχρήσατο, ὅτι καὶ πλοῦτον ἐκέκτητο, ὥστε καὶ ἐς μυρίας μυριάδας αὐτὸν ἀριθμεῖσθαι· καὶ δυσκολίᾳ τρόπων πολλῇ ἐχρῆτο, ὥστε μήτε τοῖς οἰκέταις, μήτε τοῖς ἐλευθέροις διαλέγεσθαί τι, ἀλλ᾽ ἐς γραμματεῖα, πάνθ᾽ ὅσα ἐβούλετο, καὶ προσέτασσε σφίσιν, ἐσγράφειν. *Pallantem interfecit* (Nero) *quod magnas opes collegisset, ad quater millies sestertium, & ita morosus ac difficilis esset; ut neque cum servis, neque cum liberis sermones conferret; sed iis omnia quæ vellet mandaretve, in libellis scribere consuevisset.*

473 Cæterum: *Simon Magus*, quem supra *Drusillam Felici* conciliasse diximus, Judæus fuit, *genere Cyprius. Joseph. Ant.* XX. *c.* 5. Et sic alius à *Simone* illo *Magô*, hæreticô, qui à *Philippô* baptizatus, *Act.* VIII. 9, 10, 11, 12, 13, 18. *seq.* Romæ dehinc populum seduxit: ubi etiam sub *Claudiô* inter pontes Tiberis statuam accepit, cui inscriptum: *Simoni Deo Sancto.* Euseb. *Histor. Eccles.* II. *c.* 12. Sed an *Simon ille* cum volare vellet, Romæ à *Petro* retractus & exstinctus fuit? Sane ita statuit *Antiquitas.* Ex cujus fide ita Hegesippus, *Excid.* III. *c.* 2. *Conscendit* (Simon) *statuto die montem Capitolinum, ac se de rupe dejiciens, volare cœpit. Mirari Populus, & venerari: plerique dicentes Dei esse potentiam non hominis, qui cum corpore volaret. Nihil tale fecisse Christum. Tunc Petrus in medio stans, ait: Iesu Domine, ostende ei vanas esse artes suas ne hac specie populus iste qui crediturus est, decipiatur. Decidat Domine: sic tamen, ut nihil se potuisse, vivus recognoscat. Et statim in voce Petri implicatis remi-* 474
giis alarum quas sumpserat, corruit, nec exanimatus est; sed fracto debilitatoque crure, Aritiam concessit, atque ibi mortuus est. Hæc Hegesippus. Baronius, *in Annal. ad ann. Chr.* 68. *num.* 21. Ita de hoc facto certus est, ut nefas dicat de eo dubitare. Cum nos tamen totum confictum, & vix aliud pugnantius existimemus. Cyrillus Hierosolym. *Catech.* 6. Sulpicius Sever. *Histor. l.* 2. Prosper Aquitan. *de promiss. c.* 13. non modo *Petro*, sed & *Paulo* σύῤῥαξιν illam cum *Simone*, tribuunt. Adhæc: Arnobius, *l.* 2. *advers. gent.* refert: cursum igneasque quadrigas Simonis, Petri ore, nominato Christo, difflatas evanuisse: eum præcipitatum crura fregisse, & dehinc perlatum Brundam, pudoreque & doloribus defessum, ex altissimi culminis fastigio iterum præcipitem se dedisse. Cyrillo autem *loc. cit.* Epiphanio *l.* 1. *adv. hæres. tom.* 2. & Augustino, *tom.* VI. *libr. de hæres.* statim, Romæque, Simon exstinctus fuit. Philastrio, *cap.* 3. *de hæres. allegat. ab* 475
Augustin. epist. 86. *ad Casulan.* memoratur Petri oratione victus, ab Angelo percussus esse. Sulpicio Severo, *loc. cit.* dicitur disruptus. Eusebio autem *Histor. Eccles.* II. *c.* 14. verbo Dei Româ tantum profligatus. Alios *recentiores* transeo. Ut mirum sit quomodo sustinere possit *Baronius*, authores tantum in minimis hîc discrepare: quorum fere tot sententiæ, quot capita sint. Fabulæ *primus Author* videtur *Clemens suppositititius*, *l.* 6. *c.* 9. à *Patribus* non agnitus.

Quidquid sit, illud sufficit ostendere: quod *hic Simon & Magus* ab illo qui Felicis fuit internuncius ad Drusillam, alius sit. Natus scilicet in vicô Samariæ *Githis* seu *Gitton. Epiphan. & Euseb. loc. cit.* & sic non *Cyprius*: imo, nec *Judæus*. Surrexisse autem circa ultima tempora multos in Judæâ *Magos*, disco ex Josepho. *Ant.* XX. *c.* 6. *Bell.* II. *c.* 12. *confer Act.* XIII. 6, 8.

82. *Agrippa.*] Josephus, *Ant.* XX. *c.* 5. narrat eum cum uxore ad montem *Vesuvium* conflagrasse: postquam sub *Titô* hic ardere cœpit. Et addit: 476
quomodo id factum fuit, postea se relaturum. Quam tamen fidem ἐν σωζομένοις, quantum scio, nusquam præstitit.

83. *Herodes: Agrippa: Aristobulus.*] Quæ nomina rebus vacua invenio: *Ant.* XIIX. *c.* 7. nisi (si non placent dicta ad *Num.* 34.) *Herodes* fuit, quem Josephus, *l.* 1. *contr. Apion.* vocat σεμνότατον: & cui libros judicandos obtulit.

Priusquam finiamus, monendum de aliquibus ex *familiâ Herodianâ*, qui ob dubios natales, nusquam certo referri possunt. Ex quorum numero sparsim hos invenimus.

1. *Costobarum & Saulum*: fratres. Ex genere Regio, & *Agrippæ* cognatione: moribus sævi, factiosi, & feroces. ut qui sceleratorum juxta se manum alerent, queis cives spoliarent. *Ant.* XX. *c.* 8. A seditiosis Hierosolymitanis cum *Antipâ* missi ad Regem Agrippam, *Bell. Jud.* II. *c.* 17. trium mil- 477
lium impetrant auxilia. *Hegesipp.* II. *c.* 10. Sed mox obsessi, & hostes judicati, ægre evadunt & ex urbe fugiunt. *Bell.* II. *c.* 25. Post quod tempus,

eos

eos non invenio: nisi quod *Saulus*, legatus pro *Cestiô* iverit ad *Neronem*, consulturus eum super turbis Populi. *Bell. Jud.* II. *c.* 25. *Hegesipp. Excid.* II. *c.* 16.

2. *Antipam:* Et illum *Agrippæ* genere propinquum. Thesaurorum publicotum Hierosolymis Custodem, & τὸ κατὰ τὴν πόλιν δυνατώτατον. Evertit ipsum, quod in tumultu civium, cum *Costabaro* & *Saulo*, urbe non excesserit. Nam non ita diu post, seditiosi eum in carcerem compingunt; & mox, cum viderent eum amari a populo, & carcerem frequentari, veriti ne eriperetur, interficiunt. *Bell. Jud.* IV. *c.* 5.

3. *Leviam*, & *Sopham:* Hegesippo, *Excid.* IV. *c.* 6. *Libiam* & *Phoram.* Et illos locô Regiô ortos, & per tumultum in vinculis cum *Antipâ* obtrunca- 478
tos. *Bell. Jud.* IV. *c.* 5.

TANTUM EST.

Μόνῳ Θεῷ δόξα.

INDEX
VERBORUM ET RERUM NOTABILIUM.

B.

C.

Ca-

K.

F I N I S.

EZECHIELIS SPANHEMII
STEMMA ET PROSAPIA
HERODIS MAGNI.

HERODIS MAGNI PARENTES, FRATRES SORORESQUE.

ANTIPAS seu ANTIPATER Idumæus. *ἀρχ. lib. 14. c. 1. §. 3. pr.*
Legatus Hyrcani ad Pompejum. *ἀρχ. lib. 14. c. 3. §. 2. princ.*
Civitas Romana, & ἀτέλεια data ei à J. Cæsare. *ἀρχ. lib. 14. c. 8. §. 3. paul. post pr.*
Veneno a Malicho sublatus. *ἀρχ. lib. 14. c. 11. §. 4. paul. ante med.*
CYPROS Antipatri uxor Arabissa illustri loco. *ἀρχ. lib. 14. c. 7. §. 3. paul. post med. ἁλώσ. lib. 1. c. 8. §. 9.*
Ab Herode Filia commendata patri Pheroræ. *ἀρχ. lib. 15. c. 6. §. 5. circ. fin.*
Frater hujus fuit Antipatri
JOSEPHUS Herodis M. Patruus, Salomes Sororis Herodis Maritus. *ἀρχ. lib. 15. c. 3. §. 6. princ.*
Herodis jussu cæsus. *ἀρχ. lib. 15. c. 3. §. 9. fin. ἁλ. lib. 1. c. 22. §. 4. pr. lib. 1. c. 24. §. 8. paul. ante med.*
Ex eo & Salome natus JOSEPHUS, cui Herodes filiam natu majorem OLYMPIADA uxorem dat, & qui Herodis ἀδελφιδοῦς dictus. *ἀρχ. lib. 18. c. 6. §. 4. paul. ante med. ἁλ. lib. 1. c. 24. §. 5. paul. ante fin.*

ANTIPATRI & CYPRUS Liberi.

1. PHASAELUS fil. Maximus. *ἀρχ. lib. 14. c. 9. §. 2. princ.*
Hierosolym. & vicinæ Regionis Dux. *Ibid.*
Tetrarcha a M. Anton. *ἀρχ. lib. 14. c. 13. §. 1. paul. ante fin.*
A Parthis captus. *ἀρχ. lib. 14. c. 13. §. 6. pr.*
— Adliso ad saxum capite mortuus. *ἀρχ. lib. 14. c. 13. §. 10. med.*
Uxor SALAMPSUS. Eorum filiæ & liberi. *ἀρχ. lib. 17. c. 1. §. 3. paul. post med.*
2. HERODES fil. secundus. *ἀρχ. lib. 14. c. 9. §. 2. paul. post princ.*
Galilææ Præfectus a patre. *Ibid.*
Tetrarcha Judææ a M. Antonio. *ἀρχ. lib. 14. c. 13. §. 1. paul. ante fin.*
Rex à Senatu declaratus. *ἀρχ. lib. 14. c. 14. §. 5. med.*
ab Augusto confirmatus. *ἀρχ. lib. 15. c. 6. §. 7. princ.*
Mors ejus. *ἀρχ. lib. 17. c. 8. §. 1. med.*
3. JOSEPHUS Antigoni Judæorum Regis jussu cæsus. *ἀρχ. lib. 14. c. 15. §. 10. paul. post med.*
4. PHERORAS, ei Regni cura ab Herode relicta. *ἀρχ. lib. 15. c. 6. §. 5. paul. ante med.*
Tetrarcha factus ab Augusto. *ἀρχ. lib. 15. c. 10. §. 3. paulo ante fin. lib. 17. c. 1. §. 2. paul. post med.*
Uxor MARIAMNE Herodis uxoris soror. *ἁλ. lib. 1. c. 24. §. 5. paul. ante fin. lib. 15. c. 3. §. 9 circ. fin.*
D. Mortuus. *ἀρχ. lib. 17. c. 4. §. 3. med. ἁλ. lib. 1. c. 30. §. 1. med.*
5. SALOME Nupta
JOSEPHO Herodis patruo. *ἀρχ. lib. 15. c. 3. §. 9. paul. ante med. lib. 16. c. 9. §. 1. paul. ante med. ἁλ. lib. 1. c. 24. §. 5. paul. ante fin.*
2. COSTOBARO Idumæo. *ἀρχ. lib. 15. c. 7. §. 9. pr. ἁλ. lib. 1. c. 20. §. 3.*
3. ALEXÆ. *ἁλ. lib. 1. c. 28. §. 6. paul. ante fin. & c. 33. §. 6. med.*
Eadem cum ALEXANDRO Herodis M. & Mariamnes filio stupro commissa. *ἁλ. lib. 1. c. 24. §. 1. paul. post pr.*

HERODIS MAGNI UXORES.

1. DORIS Judæa. *ἀρχ. lib. 14. c. 12. §. 1. paul. ante fin. ἁλ. lib. 1. c. 22. paul. post pr.*
Ab Herode repudiata, ducta Mariamne. *ἁλ. lib. 1. c. 22. mox post pr.*
2. MARIAMNE filia Alexandri, Aristobuli, Regis Judææ filii, & Alexandræ, filiæ Hyrcani. *ἀρχ. lib. 15. c. 2. §. 5.*
3. MARIAMNE Simonis Boëthi summi Pontificis Filia. *ἀρχ. lib. 15. c. 9. §. 3. med. lib. 18. c. 6. §. 1. paul. post pr. lib. 18. c. 6. §. 4. med.*
4. Filia fratris PHERORÆ eadem sterilis. *ἀρχ. lib. 1. c. 2. §. 2. pr.*
5. Consobrina sterilis. *Ibid.*
6. ΜΑΡΘΑΚΗ aut ΜΑΛΘΑΚΗ Samaritis. *ἀρχ. lib. 17. c. 12. §. 1. paul. post pr. ἁλ. lib. 1. c. 20. §. 4. med. lib. 2. c. 2. §. 1. pr.*
7. CLEOPATRA Hierosolymitana. *ἀρχ. lib. 17. c. 1. §. 3. med.*
8. PALLAS. *ἀρχ. lib. 17. c. 1. §. 3. paul. post med.*
9. PHÆDRA. *Ibid.*
10. ELPIS. *Ibid.*

HERODIS MAGNI FILII EX VARIIS UXORIBUS.

E DORI

ANTIPATER.
Mortuus vivo patre. *lib. 17. c. 8. §. 1. pr.*
Filius ejus ducit Pheroræ filiam. *ἀρχ. lib. 17. c. 1. §. 2. seq.*

E MARIAMNE.

ARISTOBULUS, ALEXANDER } Mortui vivo patre, & ejus jussu strangulati. *de B. lib. 6. c. 28. §. 1. seq.*
ANONYMUS Romæ in studiis mortuus. *ἁλ. lib. 1. c. 22. §. 1. seq.*
SALAMPSIO nupta Phasaëlo Phasaëli fratris filio. *de B. lib. 1. c. 28. §. 4. seq.*
CYPROS nupta Antipatro Salomes sororis Herodis filio. *de B. lib. 1. c. 28. §. 2. seq.*
Ex Antipatro Salomes filio, & Cypro, filia Cypros nupta Alexæ. *ἀρχ. lib. 18. c. 5. §. 4. med.*
Pontificis filia. *ἀρχ. lib. 18. c. 5. §. 3. med.*

E MA-

E MARIAMNE

Pontificis filia. *Bell.* I. *c.* 12. §. 3. *fin. pag.* 81.
HERODES. ἀρχ. *pag.* 827. *seq.*
Uxor HERODIAS Ariſtobuli filia, e qua Salome filia nupta 1. Philippo tetrarchæ, dein Ariſtobulo filio Herodis Chalcidos Dynaſtæ Agrippæ M. fratri. ἀρχ. 885.
Eadem de qua *Matth.* XIV. 6. *Marc.* VI. 22.
Ex eo Ariſtobuli & Salomes matrimonio nati tres filii
Herodes.
Agrippas.
Ariſtobulus. ἀρχ. 885.

E MALTHACE Samaritide.

ANTIPAS itidem Herodes.
ARCHELAUS. ἀρχ. 828. ἁλ. 127.
Olympias. ἀρχ. 828. 885.
Nupta Joſepho Joſephi fratris filio. ἀρχ. 885.

E CLEOPATRA.

HERODES Galilææ Tetrarcha.
PHILIPPUS Archelai γνήσιος frater dictus. ἀρχ. 847. ἁλ. 127.
Uxor Salome, Herodis, quem Herodes Magnus ſuſceperat e pontificis filia, & Herodiadis filia. ἀρχ. 885. *seq.*
Sine liberis moritur. *Ibid.*

E PALLADE.

PHASAELUS. ἀρχ. 828. ἁλ. 127.

E PHÆDRA.

ROXANA ſine liberis mortua. ἀρχ. 828. ἁλ. 127.
SALOME. *Ibid.*

HERODIS M. SUCCESSORES.

De HERODIS *M. Progenie.* ἀρχ. 885. *seq.*
De Ejuſdem *Uxoribus, liberis, Poſteris.* ἀρχ. 771. 827. *seq.* 884. *seq.* ἁλώσ. 127.
HERODES, filius, e MARIAMNE filia Simonis Pontificis, ſucceſſor ab Herode M. deſignatus poſt Antipatrum. ἀρχ. 831.
---- Ob Matris inſidias e Tabulis a Patre deletus. ἁλ. 132.
---- Uxor ejus HERODIAS filia Ariſtobuli Herodis e Mariamne, & Berenice Salomes filia. ἀρχ. 882. *seq.*
ANTIPAS, idem HERODES dictus, MALTHACES Samaritidis filius natorum minimus, cui prioribus tabulis, poſt mortem Antipatri, Herodes M. Regnum reliquerat ἀρχ. 841. *seq.* 846. *seq.*
---- Tetrarcha Galilææ ac Perææ a Patre relictus. ἀρχ. 847. *seq.*
---- Dimidia Archelai ditionis pars ei & Philippo fratri data ab Auguſto. ἀρχ. 161.
Joannem Baptiſtam capite mulctat. ἀρχ. 883. *seq.*
Uxores 1. Aretæ Arabum Regis Filia quæ ad Patrem fugit. ἀρχ. *ibid.* 2. HERODIAS Ariſtobuli Herodis M. filii filia, & Agrippæ M. ſoror, quam ſuperſtite fratre Herode, cui illa nupſerat, duxit. ἀρχ. 897. *seq.*
Lugdunum in Galliam a Cajo relegatus. ἀρχ. 897. *seq.* in Hiſpania obiit. ἁλ. 169.
Tetrarchia ejus Agrippæ M. Regno addita. ἀρχ. 897.
Idem Antipas de Regno juxta prioris Herodis tabulas Romæ cum Archelao diſceptat. ἁλ. 275.
Tiberiada urbem in ora Lacus Geneſirhetici condit in honorem Tiberii. ἀρχ. 694.
ARCHELAUS Rex ultimis tabulis ab Herode M. declaratus. ἀρχ. 671. *seq.*
ETHNARCHA cum dimidia parte Herodis Regni factus ab Auguſto. ἀρχ. 686. *seq.*
---- Judæa, Idumæa, Samaria, item Stratonis Turris, Sebaſte, Joppe, Hieroſolyma ei ab Auguſto relicta. ἀρχ. 686. *seq.*
---- Viennam ab Auguſto relegatus. ἀρχ. 689. *seq.*
Regio ejus contributa Syriæ ab Auguſto. ἀρχ. 690. *seq.*
---- Uxores, 1. MARIAMNE Ariſtobuli filia, & cum ea divortium. ἀρχ. 689 *seq.* 761. *seq.* 2. GLAPHYRA, prius Alexandri Herodis, & Mariamnes Filii uxor. ἀρχ. 689 *seq.* 761. *seq.*
PHILIPPUS Archelai γνήσιος frater dicitur. ἀρχ. 674. qui tamen ex alia matre, Cleopatra nempe, natus. ἀρχ. 659. ἁλ. 127.
---- TETRARCHA Trachonitidis, Gaulanitidis, Bataneæ, Panead. ἀρχ. 674.
---- Batanæa, Trachonitis, Auranitis, & cum Zenodori parte ei ab Auguſto relicta. ἀρχ. 686.
---- Cæſarea Paneas ab eo condita. ἀρχ. 693.
---- Mortuus Anno Tiberii XXI. quum XXVIII. præfuiſſet Trachonitidi, Gaulanitidi, Bataneæ. ἀρχ. 700.
---- Ejus Tetrarchia, eo mortuo, Syriæ a Tiberio addita. ἀρχ. 701. quæ Agrippæ M. data a Claudio. ἀρχ. 771.
---- Uxor ejus SALOME Herodis Chalcidos Dynaſtæ & Mariamnes Joſephi filiæ & Olympiados Herodis M. filiæ. ἀρχ. 703.

HERODIS M. ET MARIAMNES LIBERI ET POSTERI.

I.

1. ARISTOBULUS, Uxor BERENICE Coſtobari & Salomes Filia. ἀρχ. 625. 704.
---- Strangulatus cum fratre Alexandro ἀρχ. 655. in urbe Sebaſte.
---- BERENICE uxor mortuo Ariſtobulo nupta Antipatri Herodis Filii avunculo, ſeu Doridos fratri. ἁλ. 126.

2.

ALEXANDER, uxor GLAPHYRA, Archelai Cappadocum Regis filia. ἀρχ. 786.
Eodem Alexandro mortuo nupta 1. JUBÆ Mauritaniæ Regi. 2. ARCHELAO Herodis Filio. ἀρχ. 865. ἁλ. 159. *seq.*

3.

ANONYMUS Romæ mortuus in ſtudiis. ἁλ. 110.

4.

SALAMPSO. ἀρχ. 884. *seq.* nupta PHASAELO Herodis M. Fratri. *Ibid.* & 828. ἁλ. 127. *seq.*

5.

CYPROS nupta ANTIPATRO Coſtobari & Salomes filio. ἀρχ. 828. 885. ἁλ. 127.

Progenies & poſteri PHASAELI Herodis fratris filii, & Salampſus, filiæ Herodis & Mariamnes. ἀρχ. 884.
1. ANTIPATER. ἀρχ. 884. 885.

2. HERODES. } ſine liberis obierunt. *Ibid.*
3. ALEXANDER. }

4. ALEXANDRA nupta Timio Cyprio & mortua sine liberis. *Ibid.*
5. CYPROS nupta AGRIPPÆ M. Aristobuli filio. ἀρχ. 885. *seq.* ἁλ. 127. Horum liberi fuerunt:
1. AGRIPPA Minor. ἀρχ. 951. 952.
2. BERENICE Herodis Chalcidos uxor. ἀρχ. 952. 965.
3. DRUSILLA desponſ. 1. Epiphani Antiochi Comagen. R. filio. 2. Azizo, Emisen. R. 3. Filio procuratori Judææ. ἀρχ. 952. 969.
4. DRUSUS impuber mortuus. ἀρχ. 885.
5. MARIAMNE. ἀρχ. 885.

ARISTOBULI, Herodis ex Mariamne Hyrcani filii ferum:
1. AGRIPPA Rex, uxor Cypros filia Phasaëli & Salampsus Herodis M. filiæ. ἀρχ. 885. *seq.* ἁλ. 127.
2. HERODES Rex & Dynasta Chalcidis. ἀρχ. 885. *&c.*
Uxor 1. MARIAMNE filia Josephi Herod. fratris & Olympiadis Herod. filiæ. ἀρχ. 885. 2. BERENICE Agripp. fratris Filia. ἀρχ. 951.
3. ARISTOBULUS, uxor. 1. JOTAPE Emesen. R. filia. ἀρχ. 885. *seq.* 956. *seq.* 2. SALOME. ἀρχ. 885. mortuus privatus. ἁλ. 127.

Ex HERODE priori marito & HERODIADE nascitur SALOME nupta 1. PHILIPPO Tetrarchæ. 2. ARISTOBULO Agrippæ M. fratri. 885. eadem de qua *Matth.* XIV, 6. *Marc.* VI. *&c.*

ALEXANDRI filius
TIGRANES Armeniæ Rex a Nerone factus post obitum Patrui TIGRANIS. ἀρχ. 885.
Hujus TIGRANIS filius & ALEXANDRI nepos,
ALEXANDRI vero Herodis, & Mariamnes Filii pronepos,
ALEXANDER Lesidis in Cilicia Rex factus à Vespasiano; uxor ejus JOTAPE Antiochi Comagenorum Regis Filia. ἀρχ. 885.

BERENICE filia AGRIPPÆ M. nupta
1. HERODI patruo Chalcidos Regi. ἀρχ. 886. 965.
2. POLEMONI Regi Ciliciæ.
3. DEMETRIO Alexandrino Judæo. ἀρχ. 970.

AGRIPPÆ M. STEMMA ET DITIONES.

AGRIPPA Filius Aristobuli Herodis M. & Berenices, Rex à Cajo declaratus, adjecta Lysaniæ Tetrarchia. ἀρχ. 896.
---- Herodis Antipæ Tetrarchia illi ab eodem Cajo addita. ἀρχ. 899.
---- A Claudio confirmatus, addita Judæa & Samaria. ἀρχ. 943. item Cæsarea. ἀρχ. 950. ἁλ. 172.

Agrippa TETRARCHA per 3 annos, & REX per alios 3 Annos. ἁλ. 172. mors ejus. ἀρχ. 679.
---- Eo mortuo Regnum ejus in Provinciam redactum sub Claudio. ἁλ. 950. *seq.*

HERODES Chalcidos Dynasta. ἀρχ. 950. 956. Rex 965. ἁλ. 173.
---- Uxor BERENICE fratris Agrippæ Filia. ἀρχ. 950. 965. ἁλ. 172.
Uxor ei antea MARIAMNE filia Josephi Herodis M. Fratris & Olympiadis Herodis Filia. ἀρχ. 885. ἁλ. 172.
E Mariamne reliquit ARISTOBULUM, è Berenice BERENICIANUM & HYRCANUM. ἀρχ. 965. 969. ἁλ. 172.
Mortuus Anno 8 Imperii Claudii. ἀρχ. 965. ἁλ. 172. Herodi potestas in templum in S. Ærarium & jus eligendi Pontifices à Claudio indultum. ἀρχ. 956.
Regnum ejus AGRIPPÆ, filio Agrippæ Fratris à Claudio datum. ἀρχ. 965. ἁλ. 173.

ARISTOBULUS tertius ARISTOBULI filius cum fratre Herode apud Herodem Avum educatus. ἀρχ. 885.
---- Ejus preces pro Judæis apud Petronium Syriæ præsidem. ἀρχ. 900. *seq.*
---- Mortuus privatus. ἁλ. 172. *seq.*

AGRIPPA Junior, Agrippæ M. Filius & CYPROS Phasaëli Filiæ. ἀρχ. 885.
---- Rex Chalcidis mortuo Herode Patruo à Claudio declaratus. ἀρχ. 965. ἁλ. 173. *seq.*
---- Chalcidos Regnum ei à Claudio ademptum post quadriennium, & data ei Philippi Tetrarchia cum Batanæa, Trachonitide, cum Abila Lysiæ Tetrarchia. ἀρχ. 969. *seq.* ἁλ. 176.
---- Gaulanitis & Vari ἐπαρχία addita ab eodem. ἁλ. 176. *seq.*
---- A Nerone IV. urbes ei additæ in Peræa, Abila & Julias, in Galilæa Tarichæa & Tiberias. ἀρχ. 970. *seq.* ἁλ. 176.
---- Cæsarea Philippi in honorem Neronis NERONIAS ab Agrippa appellata. ἀρχ. 976.
---- Berytus ab Agrippa ornata. ἀρχ. 965.
---- 12. Neronis Imperii Annus Agrippæ 17. ἁλ. 180. *seq.*

COLLECTANEA AD STEMMA HERODIADUM.

ANTIPATRI plures.

1. ANTIPATER seu ANTIPAS Herodis M. Pater, Idumæus.
2. ANTIPATER Herodis M. è Dori uxore filius.
3. ANTIPAS seu ANTIPATER, qui & Herodes Tetrarcha Galilææ, Herodis M. è Malthace Samaritide Filius.
4. ANTIPATER Salomes Herodis Sororis & Costobari Filius CYPRUS Herodis & Mariamnes filiæ Maritus. ἀρχ. 821. 885. ἁλ. 172. *seq.* { CYPROS Filia nupta ALEXÆ. ἀρχ. 885. { Cypros Filia. ἀρχ. 885.
5. ANTIPATER Phasaëli Herodis Fratris & Salampsus Herodis filiæ. ἀρχ. 885. *seq.*

JOSEPHI plures.

I. JOSEPHUS Herodis M. Patruus, Salomes Sororis Maritus. ἀρχ. 746. *seqq.*
---- Commissa ei Regni cura ab Herode ad Antonium profecto. *Ibid.*
---- Herodis jussu cæsus. ἀρχ. 748. ἁλ. 111.
II. JOSEPHUS Herodis frater, cui caput Antigoni Judæorum Regis jussu præcisum. ἀρχ. 733. *seq.* ἁλ. 94.
III. JOSEPHUS Herodis Quæstor. ἀρχ. 757.
IV. JOSEPHUS Herodis ἀνεψιός. ἀρχ. 859.
Idem Archelai Ανεψιός. ἁλ. 155.
Idem Herodis ἀδελφιδοῦς, Archelai ἰσάδελφος, Not. Oxon. ἁλ. 155. De eo ἀδελφιδῷ intelligendus, cui Herodes M. filiam natu majorem in uxorem dat. ἁλ. 167.
Emendandus inde locus. ἀρχ. 885. Ubi ἀδελφιδοῦς pro ἀδελφοῖς legi debet.

HE-

HERODES PLURES APUD JOSEPHUM.

I. Herodes Magnus Rex Judææ Antipatri filius.

II. Herodes filius ex uxore Mariamne filia Simonis Pontificis.

III. Herodes Antipas filius ex Cleopatra uxore.

IV. Herodes Chalcidis Rex ac Dynasta, Aristobuli filius, & Agrippæ M. frater.

V. Herodes filius Phasaëli Herodis fratris & Salampsûs Herodis filiæ. ἀρχ. 885. sine prole mortuus. *Ibid.*

VI. Herodes filius Phasaëli Herodis fratris & Salampsûs Herodis M. filiæ & Herodiadis. ἀρχ. 885.

Idem nempe Josephus Herodis ἀδελφιδοῦς, Archelai ἰζάδελφος, Not. Oxon. ἁλ. 127. De eo ἀδελφιδῷ intelligendus, cui Herodes M. filiam natu majorem in uxorem dat. ἁλ. 117. & emendandus inde locus. ἀρχ. 885. ubi ἀδελφιδοῦς pro ἀδελφός.

Tres Herodes *Herodisque posteri in S. Scriptura memorati.*

Herodes Magnus, sub quo natus Christus *Matth.* II. 3, 7, 16. *Luc.* I. 5. de ejus morte *Matth.* II. 19.

Herodes Tetrarcha Galilææ. A. XV. Tiberii. *Luc.* III. 1, 19. *Matth.* XIV. 1, 3. *Marc.* VI. 17.

Philippus Tetrarcha Ituriæ, Trachonitidis & Abilæ Tetrarchiæ Lysaniæ *Luc.* III. 1, 19. *Matth.* XIV. 3. *Marc.* VI. 17.

Herodes Rex, qui Agrippa I. *Act.* XII. 1, 19. ejus mors. *Ibid. v.* 23.

Agrippa Rex Junior cum Berenice *Act.* XXV. 13, 22, 23, 24, 25, 26. & XXVI. 1, 28, 30, 32.

Rex Herodes *Marc.* IV. 14.

Idem qui Tetrarcha *Matth.* XIV. 1, 3.

Herodes Tetrarcha *Luc.* XXIV. 19.

De eodem tetrarcha Galilææ *Luc.* XXIII. 7, 8.

Herodes Tetrarcha *Act.* XIII. 1.

Rex Herodes *Act.* XII. 19, 20, 21.

PLURES ANTIPATRI.

I. Antipater Herodis M. pater.

II. Antipater Herodis M. e Dora Filius.

III. Antipas seu Antipater, qui & Herodes Tetrarcha Herodis M. filius.

IV. Antipater Salomes Herodis Sororis Filius ἁλ. 50. ἀρχ. 828.

V. Antipater Phasaëli Herodis fratris & Salampsûs Herodis filiæ. ἀρχ. 885. *seq.*

ARISTOBULI PLURES.

Aristobulus Hyrcani frater memoratur Rex Judæorum. ἀρχ. 682. 687.

---- à Pompejanis veneno sublatus. ἀρχ. 695.

Aristobulus filius Alexandri Aristobuli Regis filii, & Mariamnes uxoris Herodis Pater. ἀρχ. 742. Pontifex M. ab Herode declaratus 743. ejus jussu suffocatus. 745.

Aristobulus Herodis & Mariamnes filius Agrippæ M. pater jussu Patris Herodis cum fratre Alexandro strangulatus. ἀρχ. 822. ἁλ. 125.

Aristobulus Josephi Herodis fratris & Olympiados filiæ filius. ἀρχ. 885.

Aristobulus 3 filius Aristobuli Herodis filii. ἀρχ. 885. 956.

Aristobulus filius Herodis Chalcidis Regis & ante dicti. ἀρχ. 885. Armeniæ Rex, Agrippæ fratri majori inimicus, eum apud Flaccum Præsidem accusat. ἀρχ. 886. *seq.*

NUMMI HERODIADUM.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΗΡΩΔΟΥ L Γ ϙ ἀρχ. Ara Accensa M. Apex Pontif. Maximi ceu Galea, cum imposita Stella.

ΗΡΩΔΟΥ UUR. racemus *Av.* ΕΘΝΑΡΧ. Galea ΑΕ.

ΗΡΩΔΟΥ ΤΕΤΡΑΡΧΟΥ L. λ. δ. Palma AE. Σ. *Av.* NK. in Corona laurea.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΗΡΩΔΗΣ ΦΙΛΟΚΛΑΥΔΙΟΣ. cap. virile Senile: *Av.* ΚΚΛΥΔΙΩ ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΕΤ. Ε in corona laurea.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΓΡΙΠΠΑ. Tabernaculum. *Av.* Manipulus 3 Spicarum.

CHRONOLOGIA HERODIADUM.

Herodis M. Epocha duplex apud Josephum: prima, cum Rex à Senatu declaratus, Olymp. CLXXXIV Coss. C. Domitio Calvino Nerone. C. Asinio Pollione Coss. ἀρχ. 727. *seq.*

Altera, captis ab eo Hierosolymis & Antigono ultimo Rege Hasamonæorum securi M. Antonii jussu percusso. ἀρχ. 740. *seq.*

Herodes in regna ab Augusto confirmatus. ἀρχ. 758. *seq.*

Herodes Anno Regni XVIII. novam Templi constructionem aggreditur. ἀρχ. 777.

Herodis anno Regni XVIII. Cæsarea Palæstinæ ab eo inchoati cœpta, absoluta Anno Regni XXVIII. & Olymp. CXCII. ἀρχ. 549. *seq.*

Herodis Regno A. VII. Actiaca pugna. ἀρχ. 752.

Herodes Syriæ Ἐπίτροπος ab Augusto declaratus. ἁλ. 103.

Herodis Regno addita à M. Antonio Gadara, Hippon, Samaria, Gaza, Anthedon, Joppe, Stratonis Turris. ἁλ. 104.

Eidem ab Augusto, mortuo Zenodoro, addita terra omnis inter Trachonem, & Galilæam. ἀρχ. 105.

Ab Herodis Principatu ad incendium templi & urbis, Pontificis Max. XXVIII. Annis CVII. ἀρχ. 1000. *seq.*

Herodis primum Testamentum, quo Antipater Regni Successor ab eo declaratus, & post eum Herodes natus è Simonis Pontificis Filia. ἀρχ. 842.

De secundo, quo Archelaus declaratus. ἀρχ. 847. ἁλ. 141.

Duplicis illius Herodis Epochæ mentio. ἀρχ. 847. ubi Herodes mortuus dicitur post expulsum regno Antigonum. A. XXXIV, & quo Rex à Senatu declaratus. A. XXXVII.

CHRONOLOGICA
EX EPISTOLA AD
VALENTEM EUMENII PACATI,
SEU
J. HARDUINI JESUITÆ.

HERODES Ethnarcha Judææ ac Samariæ. Ex nummis.

ARCHELAUS Judææ Tetrarcha, quo decedente ablatum est Sceptrum de Juda, reducta in Provinciam P. R. Judæa, seu Tribu Juda, quæ Judices hactenus aut Reges Ducesve habuere.

HERODES Galilææ Tetrarcha & postea Rex, addita Samaria, ex Nummis Anno tertio Claudii obiit. *Act.* 12.

PHIPPUS Tetrarcha Itureæ.

AGRIPPA Rex Galilææ, cujus ætate Judæa capta est à Vespasiano. Nummi ejus nomine usque ad annum Titi primum.

Uxor BERENICE *Act.* 26.

AGRIPPA Primum vice Cæsaris Rector Samariæ, dein & Rex simul Galilææ. Ex Nummis.

Quorum Series perducitur à primo fere, usque ad 14 Domitiani Annum. Ex eo autem cum Nummi sileant, eo anno orditur erepta Senatui post Agrippæ obitum Galilæa, & Fisco Principis addicta, anno sequente à Nerva Imp. eidem restituta locum videtur dedisse nummo percelebri: FISCI JUDAICI CALUMNIA sublata.

Sed de Judæa ipsa verius accipi oportere intelligimus è Plinio l. 12. sect. 54.

NB. Hoc, manu scriptum, additum erat excusæ typis Epistolæ.

EZECHIELIS SPANHEMII CHRONOLOGICA JOSEPHI, &c.

Seldenus de Anno Civili Veterum Judæorum p. 106. 107. Cæterum etiam Fl. Josephus Judæus doctissimus, non semel eodem locutionis genere usus est, Neomenias in rebus Judaïcis Græce enarrandis, memorans; Mensium nemde Atticorum, & Macedonicorum, qui Hebraïcis propius respondent (nam nec ipsi sibi inter ipsos, nec cum Ebræorum Mensibus iidem omnino fuere) simul cum Ebraïcorum ipsorum nominibus. Floruit ille sub Vespasiani, & quæ sequuntur tempora in Domitianum. Mariæ sororis Mosis obitum fuisse ait Xanthici Mensis Macedonici (qui propius τῷ Nisan, seu primo Ebræorum, uti & ipse alibi l. III. c. x. & XI. respondebat) νουμηνίᾳ κατὰ Σελήνην, & Aharonis κατὰ Σελήνην νουμηνίᾳ Hecatombæonis, Mensis Attici, qui sic respondebat τῷ *Ab* seu quinto Hebræorum.

Perron. Defense de l'Antiquité des Temps imprimé à Paris 1691. se sont de la supputation des Antiquités Judaïques de Josephe, & on donne une Table dressé sur deux MSS. l'un de M. Bigot, l'autre M. If. Vossius. Journal des Sçavans 1691. p. 33.

Vide rationem nominum Mensium Hebræorum in Notis Bernardi ad Josephum Ἀρχ. l. III. c. x. p. 221.

MENSES.

Hebræorum.	*Syro-Macedonum.*	*Atticorum.*	*Romanorum.*
ניסן Nisan	Ξανθικός	Μουνυχιών	Mart & fere Aprilis.
אייר Jiar	Ἀρτεμίσιος	Θαργηλιών	fere Majus.
סיון Sivan	Δαίσιος	Σκιρροφοριών	fere Junius.
תמוז Tamuz	Πάνεμος	Ἑκατομβαιών	fere Julius.
אב Ab	Λῷος	Μεταγειτνιών	fere Augustus.
אלול Elul	Γορπιαῖος	Βοηδρομιών	fere September.
תשרי Thisri	Ὑπερβερεταῖος	Πυανεψιών	fere October.
מרחשון Marchesuvan	Δῖος	Μαιμακτηριών	fere November.
כסלו Kisleu vel Casleu	Ἀπελλαῖος	Ποσειδεών	fere December.
טבת Tebeth	Αὐδυναῖος	Γαμηλιών	fere Januarius.
שבט Schebat	Περίτιος	Ἀνθεστηριών	fere Februarius.
אדר Adar prior	Δύστρος	Ἐλαφηβολιών	fere Martius.

Syro-Macedonum Menses juxta Norisium Epoch. Syro-Macedon. pag. 18.

	Dies	Init.
I. Dius	30	— 24 Septembr.
II. Apellæus	30	— 24 Octobr.
III. Audynæus	31	— 23 Novembr.
IV. Perisius	30	— 24 Decembr.
V. Dystrus	30	— 23 Januarii.
VI. Xanthicus	31	— 22 Februarii.
VII. Artemisius	31	— 25 Martii.
VIII. Dæsius	30	— 25 Aprilis.
IX. Panemus	30	— 25 Maji.
X. Lous	31	— 24 Junii.
XI. Gorpiæus	31	— 25 Julii.
XII. Hyperberetæus	30	— 25. Augusti.

Pyanepsion partem Octobris & Novembris occupabat.

Βοηδρομιών partem Septembris & Octobris Salmas. in Solin. p. 527. E.

Atheniensium Anni Initium à Neomenia Solstitium Æstivum proxime subsequente; Macedonum ab Atumnali Æquinoctio, quibus Dius primus Mensis, Hyperberetæus ultimus. Zenob. Centur. VI. Num. 30. *Usser. de Asian. Anno p.* 9.

Apud Josephum tamen Δῖος secundus Mensis Macedonum dicitur *Ant. lib.* I. *c.* 3. §. 3. *p.* I. XXIV. Septembris Initium Anni apud Macedones, Syro-Macedones Usser. p. 17.

Mensium Syro-Macedonum cum Hebræis collatorum meminit Josephus, & calculo ducto ab Anno Ecclesiastico Hebræorum in Mense Nisan, ab Æquinoctio verno ἀρχ. *lib.* I. *c.* 3. §. 3. *m.* Mensium series quoad Contractus, Emptiones, Venditiones in Anno Civili Hebræorum initium ab Æquinoctio Autumnali Mense Thisri. *Ibid.*

Ἄδαρ Macedonibus Δύστρος *lib.* 12. *c.* 10. §. 5. *f.* & *lib.* XI. *c.* 6. §. 13. *p.*

Ἀπελλαῖος Macedonum Hebræis Τεβέθος seu טבת *lib.* XI. *c.* 5. §. 4. *m.* In serie tamen Mensium Αὐδυναῖος Macedonum respondet Hebræorum טבת & Ἀπελλαῖος τῷ כשלו Kisleu vel Kasleu. Quo mense Vitellius Romæ cæsus *lib.* 4. *c.* XI. §. 4. *m.* nempe 20 aut 22 Decembris. *Dio pag.* 745. *Zonar.* 194.

Ἀρτεμίσιος *lib.* 8. *c.* 3. §. 1. *p. de Bell. Jud. lib.* 6. *cap.* 5. §. 3. *m.* Hebræis Ἴαρ, secundus Mensis, quo Salomon Templum condere cœpit *lib.* 8. *c.* 3. §. 1. *p.*

Γορπιαῖος, quo incensa sub Tito Hierosolyma *de Bell. Jud. lib.* 6. *c.* 8. § 5. *f.* Quod ad Septembrem Mensem referunt Historici. Γορπιαίου μηνὸς ὀγδόῃ Hierosolyma capta ἁλ. *lib.* 6. *c.* X. §. 1. *p.*

Δαίσιος, ἁλ. *lib.* 4. *c.* 9. §. 9. *m.* ubi male Δεσίου pro Δαισίου. Quo mense Vespasianus Cæsarea contra Judæos egressus, & ad Junium refertur.

Λῴου μηνὸς ὀγδόῃ *Gelen.* octavo Mensis Augusti ἁλ. *lib.* 6. *c.* 4. *p.*

Δῖος Mensis secundus Macedonibus, Hebræis Μαρσουάνη (h.e. מרחשון) *Ant. lib.* I. *c.* 3. §. 3. *p.*

Δύστρος, cujus Mensis XIV festus dies à Judæis ob debellatos adversarios celebratus *Ant. lib.* XI. *c.* 6. §. 13. *m.* Non XIV, sed XV Mensis *Adar* h. e. Δύστρου Syro-Maced. hoc Festum celebratum Esther. VIII. & in Additam. LXX.

Ἄδαρ Macedonibus Δύστρος *Ant. lib.* 12. *c.* 10. §. 5. *f.*

Νισὰν qui est Ξανθικὸς *Ant lib.* I. *c.* 3. §. 3. *p. lib.* 2. *c.* 14. §. 6. *p. lib.* 3. *c.* 8. §. 4. *f.* & *c.* 10. §. 5. *p.* Ægyptiis

gyptiis Φαρμουθὶ *Ant. l. 2. c.* 14 §. 6. *p.*

Idem Νισὰν Anni initium *Ant. lib.* 3. *c.* 10. §. 5. *p.* XIV Luna *Nisan* seu Xanthici Sole Arietem obtinente Pascha celebratum *Ant. lib.* 3. *c.* 10. §. 5. *p.* Xanthici Mensis Luna XV, egressus Israëlitarum ex Ægypto *Ant. l.* 2. *c.* 15. §. 2. *seq.* VII Mensis Xanthici conventus ad Festum Azymorum *ἁλ. lib.* 6. *c.* 8. § 3. *p.*

Πάνεμος, Νουμηνία Πανέμου μηνὸς Calendis Julii *ἁλ. lib.* 6. *c.* 1. §. 3. *m.*

Μηνὸς Πανέμου πέμπτῃ decreta Atheniensium, & Μουνυχιῶνος ἑνδεκάτῃ *Ant. lib.* 14. *c.* 8. §. 15. *m.*

Πανέμου ἑπτακαιδεκάτῃ cessatio ἐνδελεχισμοῦ *ἁλ. lib.* 6. *c.* 2. §. 1. *p.*

Περίτιος contra Apion. *lib.* 1. §. 18. *p.* Quo Mense Herculis Templum Tyri extructum ab Hiramo *Ibid. p.*

Ὑπερβερεταῖος, Mensis Hebræorum septimus Thisri *Ant. lib.* 3. *c.* 10. §. 2. *p.* quo Hœdus in desertum ad avertendum à populo malum amandabatur. & *Ant. lib.* 12. *c.* 3. §. 3. *f.*

Mense VII Hebræorum θουρὶ Macedonum Ὑπερβερεταίῳ λεγομένῳ *Ant. lib.* 8. *c.* 4. §. 1. *m.* leg. θισρὶ pro θουρί.

Ὑπερβερεταῖος Romanis September Athenis quo tempore Mysteria *Galen. l.* IV. *de Sanit. Tuend. c.* VIII. h. e. Βοηδρομιὼν quo Athenis Eleusinia. Hyperberetæus quibusdam Syro-Macedonibus Smyrnæis primus anni Mensis *Usser. p.* 18. *& in Diagrammate pag.* 51.

Σαββὰ pro *Ab* seu אב, Macedonibus Λῶος, Atheniensibus Ἑκατομβαιὼν *Ant. lib.* 4. *c.* 4. §. 7. *f.* quo Mense Aaron mortuus.

Supra in Serie Mensium אב Ab & Macedon. Λῶος, non Atticorum Ἑκατομβαιὼν, sed Μεταγειτνιὼν statuitur.

Annus Septimus Sabbaticus *Ant. lib.* 14. *c.* 16. §. 2. *m.*

Actiaca pugna Olympiade CLXXXVII. *Ant. lib.* 15. *c.* 5. §. 1. *p.*

Victoria VII anno regni Herodis *Ant. lib.* 15. *c.* 5. §. 2. *p.*

Mensis Xanthici die secundo, VII Kalendas Apriles, in Magno Sabbato. *Acta Polycarp. Usser. p.* 33, 34.

In Scriptis Ecclesiasticis juxta Antiochenorum & Syro-Macedonum morem, Aprili Romano *Xanthicum* semper respondisse *Usser. p.* 34.

Apud *Galen. ad lib.* 1. *Epidem. pag.* 8. *F.* IX. Autumnale Æquinoctium in principium Mensis Δίου 24 Sept. Brumale Solstitium post tres menses, ineunte Περιτίῳ 24. Dec. Vernum Æquinoctium Ἀρτεμισίῳ 25 Martii; Æstivum Sostitium mense Λώῳ 24 Junii.

Olympiade CLXXXIV Herodes M. Rex in Senatu declaratus C. Domitio Calvino & C. Asinio Pollione Coss. *Ant. lib.* 14. *c.* 14. §. 5. *f.*

Olympiade CLXXXV capta ab Herode & Romanis Hierosolyma *Ant. lib.* 14. *c.* 16. §. 4. *p.*

Seleucidarum Epocha Anni CXLIII. quo Antiochus Epiphanes Hierosolymas occupat *Ant. lib.* 12. *c.* 5. §. 3. *p.*

—— Annus CXLVI quo Judas Matthæi filius eo mortuo regimen Judæorum suscipit *Ant. lib.* 12. *c.* 6. §. 4. *m.*

—— Anno CXLVII. Antiochus Epiph. in Persidem profectus *Ant. lib.* 12. *c.* 7. §. 2. *p.*

—— CL annis à quo Judæa Macedonibus obnoxia *Ant. lib.* 12. *c.* 9. §. 3. *p.*

ÆRÆ APUD JOSEPHUM IN HISTORIA SACRA SEU JUDÆORUM.

Ab Adamo ad Diluvium Anni MMDCLVI. *Ant. lib.* 1. *c.* 3. §. 3. *seq.* Alii hic legunt in Josepho MDCLVI.

A Diluvio ad Abrahamum CCXCII. *Ant. lib.* 1. *c.* 6. §. 4. *seq.*

Ab Abrahamo ad Mortem Isaaci CCCLXXXV.

Ab Abrahami Ingressu in Terram Canaan, ad exitum Hebræorum ex Ægypto CCDXXX. *Ant. lib.* 2. *c.* 15. §. 1. *seq.*

Exitus Hebræorum ex Ægypto mille annis ferme ante Bellum Trojanum *Contr. Apion. lib.* 1. §. 16

Ab Abrahami Ingressu ad Salomonis Templum condi cœptum A. MXX. *Ant. lib.* 8. *c.* 3. §. 1.

Ab Exitu Hebræorum ex Ægypto ad idem Templum condi cœptum DXCII. *Ibid.*

Ab Adamo ad Templum MMMCII. *Ibid.*

A Diluvio ad Templum MCCCCXL. *Ibid.*

A Templo Condito ad ejus Incendium à Babyloniis CCCLXX. *Ant. lib.* 10. *c.* 8. §. 4.

—— A Transmigratione ex Ægypto A. MXLII. M. VI. D. X. *Ibid.*

—— Ab Adamo MMMDXIII. M. VI. D. X. *Ibid.*

Tempus Captivitatis Babylonicæ X Tribuum, & Transmigrationis duarum reliquarum A. CXXX. M. VI. D. X. *Ant. lib.* 10. *c.* 11. §. 4.

Templum secundum cœptum A. II. Cyri, absolutum A. II. Darii *Contr. Apion. lib.* 1. §. 20. *seq.*

XX. Libri Ἀρχαιολογίας Josephi a Creatione Mundi ad Annum Neronis XII. complectuntur Annos MMMMMCCCXXIX. I. Liber Ἀρχαιολ. à Creatione Mundi ad Mortem Isaaci complectitur A. MMMDCCXXXIII. *p.* Peron. *Defense de l' Antiquité des Temps.*

ÆRÆ HISTORIÆ SACRÆ.

A Herosolymis à Judæis sub Davide inhabitatis, ad eandem captani à Babyloniis CCCCLXIV. MIII. *de Bell. lib.* 6. *c.* 10. §. 1. *m.*

Ab Hierosf. ad excidium sub Tito MCLXXIX. *de Bell. lib.* 6. *c.* 10. §. 1. *f.*

Ab Hierosol. primum conditis ad ejus excidium sub Tito. A. MMCLXXVII. *Ibid.*

Templi ab Herode restauratio A. XVIII. ejus regni. *Ant. lib.* 15. *c.* XI. §. 1. *p.*

A templo condito à Salomone ad ejus excidium sub Vespasiano MCXXX. M. XII. D. XV. *de Bell. lib.* 6. *c.* 4. §. 8. *m.*

A condito templo secundo sub Aggæo, ad excidium sub Vespasiano A. DCXXXIX. DXLV. *de Bell. lib.* 6. *c.* 4. §. 8. *f.*

A condito templo in Ægypto ab Onia ad excidium ejus sub Vespasiano A. CCCXLIII, *de Bell. lib.* 7. *c.* 10. §. 4. *f.*

Esaiæ Prophetiæ scriptæ ante Cyri ætatem A. CCX. *Ant. lib.* XI. *c.* 1. §. 1. *m.*

Cyrum Esaiæ Prophetiam legisse *Ant. lib.* XI. *c.* 1. §. 1. *m.*

Et annis CXL ante templum vastatum à Babyloniis. *Ant. lib.* XI. *c.* 1. §. 1. *c.* 1. §. 1. *m.*

Nehemias Hierosolyma venit anno Regni Xerxis XXV. *Ant. lib.* XI. *c.* 5. §. 7. *p.*

Id anno XX Artaxerxis contigisse dicitur *Nehem.* 2. 1. *&* v. 14.

Cyrus Xerxis filius, Græcis Artaxerxes, qui Estherem duxit. *Ant. lib.* XI. *c.* 6. §. 1. *p.*

Hierosolymorum mænia sub Nehemia restaurata A. Regni Xerxis XXVIII. *Ant. lib.* XI. *c.* 5. §. 8. *p.*

IN HISTORIA EXTERNA

Tyrus condita CCXL. Annis ante conditum templum à Salomone *Ant. lib.* 8. *c.* 2. §. 1. *f.*

Alexandri M. VII. Menses in obsidione Tyri & II. Menses in obsidione Gazæ *Ant. lib.* XI. *c.* 8. §. 4. *m.*

Carthago à Tyriis condita, post templum a Salomone conditum A. CXLIII. M. VIII. Contr. Apion. *lib.* 1. §. 17. *p. &* §. 18. *fin.*

Ægyptiorum Reges è Manethone. Contr. Apion. *lib.* 1. §. 14. *per tot. &* §. 15 *per tot.*

Ty-

Tyriorum reges è Menandro Ephesio contr. Apion. *lib.* 1. §. 18. *m.*

Babyloniorum Reges è Beroso contr. Apion *lib.* 1. §. 19, *&* 20. *per tot.*

Nabuchodonosorus regnavit A. XLIII. *Ant. lib.* 10. *c.* XI. §. 1. *princ.* & contr. Apion. *lib.* 1. § 20. *med.*

Babylonis Murus inchoatus à Nabuchodonosoro & latere cocto ac bitumine constructus à Nabonido Rege. Contr. Apion. *lib.* 1. §. 20. *med.*

Philippus Macedo Alexandri M. Parens ἐν Αἰγαίαις, insidiis cæsus. *Ant. lib.* XI. *c.* 8, §. 1. *p.*

Actiaca pugna Olymp. CLXXXVII. Herodis Regni A. VII. *Ant. lib.* 15. *c.* 5. §. 2. *pr.*

Josephi in historia Hirami προσεξία. *Petav. Doct. Temp. p.* 11. *p.* 146.

Josephus Inachum Assyriorum Regem infra legitimam ætatem ad Mosis tempora derivat *Petav. c.* XVIII. *p.* 43.

Josephi oscitantia in serie Regum Babyloniorum ex Beroso. *Petav. Doct. Temp. p.* 11. *p.* 146.

De Epocha conditæ à Tyriis Carthaginis 143. annis & VIII. Mensibus post Templum à Salomone conditum. *Contr. Apion. lib.* 1. §. 17. *princ. &* §. 18. *fin.*

Egressus Israëlitarum ex Ægypto mille annis ferme ante bellum Trojanum. *Contr. Apion. lib.* 1. §. 16. *med.*

Mensis Peritius, Περιτίῳ μηνὶ Tyri. *Contr. Apion. lib.* 1. §. 18. *p.*

De Regibus Tyriorum. *Contr. Apion. l.* 1. §. 17. *per tot.*

Menandri Ephesii. *Contr. Apion. lib.* 1. §. 18. *per tot.*

De Regibus Ægyptiorum è Manethone. *Contr. Apion. lib.* 1. §. 14. *per tot. &* §. 25. *per tot.*

Judæorum fortitudo in bellis ad servandas leges. *Contr. Apion. lib.* 2. §. 37. *circ. f.*

Usuræ apud Judæos vetitæ. *de Maccab.* §. 3. *post pr.* instantibus ἑβδομάσι. *Ibid.*

Judæi non uti audent Græcorum oleo. *de Bell. Jud. lib.* 2. *c.* 21. §. 2. *med. & de Vit.* §. 13. *circ. f.*

Aureorum boum Templum. *ἀλ. lib.* 4. *c.* 1. §. 1. *circ. med.*

Synedrium Hierosolymitanum. *de Vita* §. 12. *pr.* Κοινὸν Hierosolymitanum. *de Vita* §. 15. *circ. med.* Φιλοσοφία πάτριος de legibus & Institutis Mosaïcis. *Contr. Apion. lib.* 2. §. 4. *circ. fin.*

Justi Judæi Historia Belli Judaïci post mortem Vespas. & Titi edita. *de Vita* §. 65. *post med.*

Judæi in Ægypto & Babylone dispersi. *Contr. Apion. lib.* 1. § 7. *med.*

Sacerdotum apud Judæos Nuptiæ cum Insignibus quidem gentis. *Contr. Apion. lib.* 1. §. 7. *med.*

Judæis Ægyptii in genere iniqui, & inter Phœnices maxime Tyrii. *Contr. Apion. lib.* 1. §. 13. *med.*

Scripturæ publicæ & antiquæ apud Tyrios. *Cont. Apion. lib.* 1. §. 17. *paulo post pr.*

Judæorum in custodiendis patriis legibus constantia. *Ant. Jud. lib.* 18. *c.* 4. §. 1. *circ. fin.* Hecatæus. *Contr. Apion. lib.* 1. §. 22. *post med.*

Vespasiani Imp. Commentarii. *de Vita* §. 65. *paullo ante med. & post med.*

In Tyro Olympii Jovis Templum. *Contr. Apion. lib.* 1. §. 17. *paulo ante fin.*

—— Herculis. *Contr. Apion. lib.* 1. §. 18. *paulo post pr.*

—— Astartis. *Contr. Apion. lib.* 1. §. 18. *paulo post pr.*

Judææ fertilitas. *Contr. Apion. lib.* 1. §. 22. *post med.*

—— seu Arv. decies trecenta millia. *Ibid.*

Ara Hierosolym. è lapidibus non sectis. *de Bell. Jud. lib.* 5. *c.* 5. §. 6. *med. Contra Apion. lib.* 1. §. 22. *post med.*

Sacerdotes Judæi in Templo vinum non bibunt. *Contr. Apion. lib.* 1. §. 22. *post med.*

Alexander mortuus Olympiade CXIV.

Pugna Ptolemæi Lagi circa Gazam cum Demetrio Poliorcete XI. anno post mortem Alexandri, Olympiad. CXVII.

Ptolemæus Lagi præter meritum *Soter* dictus. *Ant. Jud. lib.* 12. *c.* 1. §. 1. *mox post princ.*

RECTORES SYRIÆ ET JUDÆÆ.

SYRIÆ RECTORES.

Scaurus Pompeji Dux. *Ant. lib.* 14. *c.* 5. §. 1. *princ. de Bell. lib.* 1. *c.* 6. §. 2. *circ. fin.*

---- Rector Syriæ & Judææ à Pompejo relictus. *ἀλώσ. lib.* 1. *c.* 7. § 7. *circ. fin.*

Gabinius Scauri successor. *Ant. lib.* 14. *c.* 5. §. 2. *princ. ἀλώσ. lib.* 1. *c.* 6. §. 6. *circ. fin. & c.* 8. §. 1. *paulo ante fin. & lib.* 7. *c.* 6. §. 2. *pr.*

---- Nabathæos expugnat, Mithridatem, & Orsanem Parthos profugas dimittit. *de Bell. lib.* 1. *c.* 8. §. 7. *fin.*

M. Crassus Gabinii Successor. *de Bell. lib.* 1. *c.* 8. §. 8. *princ.*

---- Expeditio in Judæam. *Ant. l.* 14. *c.* 7. §. 1. *princ.* Mors. *Ant. lib.* 14. *c.* 7. §. 3. *statim post. princ.*

Sextus Cæsar. *de Bell. lib.* 1. *c.* 10. §. 5. *med. Ant. lib.* 14. *c.* 9. §. 2. *med. &* §. 4. *mox post princ.*

Murcus Sexti Cæs. Successor tempore Jul. Cæsaris Romæ cæsi. *Ant. lib.* 14. *c.* XI. §. 1. *circ. fi. de Bell. lib.* 1. *c.* 10. §. 10. *fin.*

Cassius. *Ant. lib.* 14. *c.* XI. §. 2. *mox post princ. ἀλώσ. lib.* 1. *c.* 8. §. 9. *per tot.*

Silo & Ventidius. *de Bell. lib.* 1. *c.* 15. §. 3. *stat. post pr. Ant. lib.* 14. *c.* 15. §. 1. *mox post princ.*

Silonis corruptio. *de Bell. lib.* 1. *c.* 15. §. 6. *pr.*

Sosius à M. Antonio. *Ant. lib.* 14. *c.* 15. §. 9. *circ. fin. Proœm. de Bell.* §. 7. *med. de Bell. lib.* 1. *c.* 17. §. 2. *circ. fin.*

Q. Didius, pro quo in Josepho Capidius. *Ant. lib.* 15. *c.* 6. §. 7. *mox post pr.*

SUB AUGUSTO.

Cassius Longinus. *Ant. lib.* 15. *c.* XI. §. 4. *ante med.*

Varro. *Ant. lib.* 15. *c.* 10. §. 1. *med. de Bell. lib.* 1. *c.* 20. §. 4. *ante med.*

Saturninus & Volumnius. *Ant. lib.* 16. *c.* 9. §. 1. *post med. & c.* 10. §. 8. *stat. post med. item lib.* 17. *c.* 2. §. 1. *med.*

---- Volumnius Procurator tantum. *de Bell. lib.* 1. *c.* 27. §. 2. *paul. ante med.*

Quintilius Varus Saturnini Successor. *Ant. lib.* 17. *c.* 5. §. 2. *pr. & c.* 9. §. 3. *paul. ante fin. & c.* 12. §. 2. *paul. post pr. Proœm. de Bell.* §. 7. *med. de Bell. lib.* 1. *c.* 31. §. 5. *stat. post pr. & lib.* 2. *c.* 2. §. 2. *stat. post pr.*

Quirinius Censum per Syriam agit. *Ant. lib.* 17. *c.* 15. §. 5. *fin. lib.* 18. *c.* 1. §. 1. *princ. lib.* 20. *c.* 5. §. 2. *ante med.* Censor Quirinius. *de Bell. lib.* 7. *c.* 8. §. 1. *pr.*

Sabinus sub Varo Syriæ Præside. *de Bell. lib.* 2. *c.* 2. §. 2. *princ. & c.* 3. §. 1. *pr. &* 2. *pr.*

SUB TIBERIO.

Silanus. *Ant. lib.* 18. *c.* 3. §. 4. *paul. ante fin.*

Vitellius. *Ant. lib.* 18. *c.* 5. §. 2. *princ. &* §. 4. *per tot.*

Collega Syriæ Legatus sub Vespasiano. *de Bell. lib.* 7. *c.* 3. §. 4. *paul. ante fin.*

SUB CAJO.

Petronius Vitellii Successor. *Ant. lib.* 18. *c.* 9. §. 2. *pr.* §. 3. *per tot. &* §. 6. *med. &* §. 4. *med. &* §. 7. *fin. de Bell. lib.* 2. *c.* 10. §. 1. *pr.*

Sub Claudio.

Marsus Petronii Successor. *Ant. lib.* 19. *c.* 6. §. 4. *fin. & c.* 7. §. 2. *med.*
Cassius Longinus Marsi Successor. *Ant. lib.* 20. *c.* 1. §. 1. *pr.*
Numidius Quadratus. *Ant. lib.* 20. *c.* 6. §. 2. *pr. de Bell. lib.* 2. *c.* 12. §. 5. *paul. ante fin.*

Sub Nerone.

Cestius Gallus. *de Bell. lib.* 2. *c.* 14. §. 3. *pr. & c.* 16. §. 1. 2. *& c.* 18. §. 6. *pr.*
Mucianus. *de Bell. lib.* 4. *c.* 1. §. 5. *paul. post pr. & lib.* 5. *c.* 1. §. 6. *paul. post pr. de Bell. lib.* 4. *c.* XI. §. 1. *circ. fin. &* §. 4. *paull. ante fin.*

Sub Vespasiano.

Cæsennius Pætus. *de Bell. lib.* 7. *c.* 3 §. 4. *paull. ant. fin.*

JUDÆÆ PRÆSIDES CEU PROCURATORES

Sub Augusto.

Coponius. *Ant. lib.* 18. *c.* 1. §. 1. *stat. post pr.*
M. Ambivius. *Ant. lib.* 18. *c.* 2. §. 2. *paul. ante med.*
Antonius Rufus. *Ant. lib.* 18. *c.* 2. §. 2. *paul. post med.*
Sabinus Syriæ Procurator. *Ant. lib.* 17. *c.* 9. §. 3. *paull. ante fin. de Bell. lib.* 2. *c.* 2. §. 2. *pr.*

Sub Tiberio.

Valerius Gratus *Josepho* Πέμπτ© Ἔπαρχ©. *Ant. lib.* 18. *c.* 2. §. 2. *med.*
Pontius Pilatus. *Ant. lib.* 18. *c.* 2. §. 2. *fin. c.* 4. §. 1. *pr. c.* 5. §. 2. *med. de Bell. lib.* 2. *c.* 9. §. 2. *per tot.*
Herennius Capito. *Ant. lib.* 18. *c.* 7. §. 3. *med.*

Sub Cajo.

Marcellus. *Ant. lib.* 18. *c.* 7. §. 10. *fin.*

Sub Claudio.

Cuspius Fadus. *Ant. lib.* 20. *c.* 1. §. 1. *pr. &* §. 2. *circ. fin. lib.* 20. *c.* 5. §. 1. *per tot. de Bell. lib.* 2. *c.* XI. §. 6. *med.*
Tiberius Alexander. *Ant. lib.* 20. *c.* 5. §. 2. *med. de Bell. lib.* 2. *c.* XI. §. 6. *med.*
Cumanus. *Ant. lib.* 20. *c.* 5. §. 2. *med. &* §. 3. *per tot. & c.* 6. §. 1. *&* 2. *de Bell. lib.* 2. *c.* 12. §. 1. *pr.*
Claudius Felix. *Ant. lib.* 20. *c.* 6. §. 1. *princ. &* §. 5. *per tot. de Vit.* §. 3. *paul. post pr.*

Sub Nerone.

Portius Festus. *Ant. lib.* 20. *c.* 8. §. 9. *pr. &* §. 10. *pr. de Bell. lib.* 2. *c.* 14. §. 1. *pr.*
Albinus. *de Bell. lib.* 2. *c.* 14. §. 1. *stat. post pr. Ant. lib.* 20. *c.* 9. §. 1. *pr. &* §. 2. *per tot. de Bell. lib.* 6. *c.* 5. §. 3. *paul. ante fin.*
Gessius Florus. *Ant. lib.* 20. *c.* 10. §. 1. *pr. de Bell. lib.* 2. *c.* 14. §. 2. *pr. de Vita* §. 7. *pr.* §. 8. *paul. ante fin.*
Cestius. *Proœm. in lib. de Bell.* §. 8. *pr. & de Bell. lib.* 6. *c.* 9. §. 3. *paul. ante med.*

Sub Vespasiano.

M. Antonius Julianus. *de Bell. lib.* 6. *c.* 4. §. 3. *mox ante med.*
Cæsennius Pætus. *de Bell. lib.* 7. *c.* 3. §. 4. *post med.*
Liberius Maximus. *de Bell. lib.* 7. *c.* 6. §. 6. *pr.*
Lucilius Bassus. *de Bell. lib.* 7. *c.* 6. §. 1. *pr. & lib.* 7. *c.* 6. §. 4. *circ. fin.*
Flavius Sylla. *de Bell. lib.* 7. *c.* 8. §. 1. *pr.*
Vitellianus Cerealis. *de Bell. lib.* 7. *c.* 6. §. 1. *pr.*

ALIA ROMANORUM PRÆSIDUM AUT DUCUM NOMINA.

Asiæ Proconsulares.

Norbanus Flaccus sub Augusto. *Ant. lib.* 16. *c.* 6. §. 3. *pr. &* §. 6. *pr.*
Julius Antonius Proconsul. *Ant. lib.* 16. *c.* 6. §. 7. *pr.*

Ægypti.

Tiberius Alexandr. *de Bell. lib.* 4. *c.* 10. §. 6. *stat. post pr. & lib.* 5. *c.* 1. §. 6. *paul. ante fin. & c.* 5. §. 3. *circ. fin. & c.* 12. §. 2. *circ. fin. & lib.* 6. *c.* 4. §. 3. *stat. post pr.*
Lupus sub Vespasiano. *de Bell. lib.* 7. *c.* 10. §. 2. *pr.*

LIBYÆ PENTAPOLITANÆ ET CYRENES.

Catullus Ἡγεμών. *de Bell. lib.* 7. *c.* XI. §. 2. *pr.* §. 3. *med. &* §. 4. *pr.*

Moesiæ.

Fontejus Agrippa Legatus Consularis Vespasiano. *de Bell. lib.* 7. *c.* 4. §. 3. *circ. med.*
Rubrius Gallus à Vespasiano missus. *de Bell. lib.* 7. *c.* 4. §. 3. *post med.*

Germaniæ &c.

Petilius Cerealis Ἡγεμών. *de Bell. lib.* 7. *c.* 4. §. 2. *stat. post med.*
Rufus & Pompejus Sylvanus Coss. *Ant. lib.* 20. *c.* 1. §. 2. *circ. fin.*
Britannicus veneno sublatus à Nerone. *Ant. lib.* 20. *c.* 8. §. 2. *med.*
Antonius Primus. *de Bell. lib.* 4. *c.* 9. §. 2. *paul. ante med. & c.* XI. §. 2. *pr.* §. 3. *circ. med.*
Antonius Silo. *de Bell. lib.* 3. *c.* 9. §. 3. *paull. post pr.*
Batibius Prætorius. *Ant. lib.* 19. *c.* 1. § 13. *med.*
Cæcinna à Vitellio contra Mucianum Vespasiani Ducem missus. *de Bell. lib.* 4. *c.* XI. §. 2. *stat. post pr.* Idem *de Bell. lib.* 4. *c.* 9. §. 9. *stat. post pr.*
Cerealis Tribunus Quintæ Legionis. *de Bell. lib.* 3. *c.* 6. §. 32. *circ. med. de Bell. lib.* 4. *c.* 9. §. 9 *ante med. lib.* 6. *c.* 4. §. 3. *stat. post pr. de Vit.* §. 75. *paul. ante fin.*
Cluvius Consularis. *Ant. lib.* 19. *c.* 1. §. 13. *med.*
Domitius Sabinus. *de Bell. lib.* 5. *c.* 8. §. 1. *circ. fin.*
Æbutius Δεκαδάρχης; *de Bell. lib.* 3. *c.* 6. §. 3. *circ. fin. & lib.* 4. *c.* 1. §. 5. *mox post pr. de Vit.* §. 24. *med.*
Equus Modius Ἔκδυ© Μόδι©. *de Vit.* §. 24. *pr.*
— Μόδι© Ἔκυ©. *de Vit.* §. 36. *passim.*
Fronto Titi amicus. *de Bell. lib.* 6. *c.* 9. §. 2. *mox post pr.*
Gallicanus. *de Bell. lib.* 3. *c.* 8. §. 1. *circ. fin.*
Gallus Centurio. *de Bell. c.* 1. §. 5. *stat. post pr.*
Julianus Bithynus Centurio. *de Bell. lib.* 6. *c.* 1. §. 8. *pr.*
Larcius Lepidus Tribunus. *de Bell. lib.* 6. *c.* 4. §. 3. *stat. post pr.*
Liberalis *Græce* Λιβεράλι©. *de Bell. lib.* 6. *c.* 4. §. 7. *med.*
Liternius Fronto. *de Bell. lib.* 6. *c.* 4. §. 3. *mox post pr.*
Lucius Annius. *de Bell. lib.* 4. *c.* 9. §. 1. *mox post pr.*
Mucianus. *de Bell. lib.* 4. *c.* 9. §. 2. *paul. ante med.*
&

DE JOSEPHO.

EZECHIELIS SPANHEMII
LOCA ET VERBA
IN JOSEPHO SUSPECTA
VEL NOTANDA.

Pag. Novæ Edit. accommodatæ sunt ad Edit. Basileënsem, reliquasque illam secutas, sed differentia ejus hujusque Novæ in paginarum notis, hæc est, quod num. prior, quem subsequuntur literæ A. B. C. Basiliens. Edit. reliquæ Novam significant. Ubi vero Secundus Tomus innuitur, præfigitur (2) num. secundus.

Οἱ μὲν γὰρ ἐν ἔθει ὄντες τῷ φρενῶν. *pag.* 894. B. *Nov. Ed. Tom.* 2. *pag.* 301
ἐπίνοια καλῶν καὶ τόλμη &c. *p.* 896. A. 2: 304
οἷοί τε ἦσαν πέμπειν. *p.* 902. A. 2: 311
Azymorum festum 14 die Mensis Xantici. *p.* 910. E. 2: 324
ὁ υἱὸς ἔρχεται. *p.* 921. E. 2: 338
Τίτος δὲ σώσεσθαί τε τὴν πόλιν καὶ ἀπώλλυσθαι εἰδὼς ἑαυτῷ. f. ἀπ... τυχὼν εἰδὼς ἑαυτῷ, *p.* 927. D. 2: 346
πλέον δὲ ἐν ἡλείφοντο. *p.* 940. G. 2: 362
πρότερον ἦσαν οἰχομένοι. *p.* 957. G. 2: 385
βιασάμενοι δι' οὐ μὴν. *p.* 975. C. 2: 910
κωλύονται τοὺς Ῥωμαίους παραγινέσθαι. *p.* 1010. C. 2: 14
Ἰώσηπος δὲ ὁ Ἰατρίνης. *p.* 1012. G. 2: 17
τούτων ὑπεναντιότης seu Sacrorum contrarietas, ut τοῦ ἱεροῦ. *p.* 1051. E. 2: 459
Damascenorum & Sidoniorum de finibus disceptatio. 629. G. 2: 887
Antiochus Epiphanes mortuus anno 149. ἀρχ. *p.* 419. C. 621
δόξαν αὐτῷ χωρεῖν. *p.* 26. D. 47
παρθένος γῆ terra intacta. *p.* 5. A. 6
δόξαν παρέχον ἐσθιόντων. *p.* 20. C. 34
ξενιζόμενον &c. *Gelenius* mirantem. *p.* 5. A. 6
εἰλιπτόμενον. *p.* 6. C. l. εἰλυπτόμενον. 8
οἱ δόξαν Ἕλλησι Φρύγες ὠνομάσθησαν. *p.* 13. C. 10
διαφέρειν πρὸς αὐτοὺς divertere ad eos. *p.* 16. F. 29
εἰς θάλασσαν τὴν ἤπειρον μετέβαλε. *p.* 8. E. 13
ἐπικλινὴ μίαν τῶν θεραπαινίδων. *p.* 19. C. 33
βασιλίζουσα. *Ibid.*
ὠφελειῶν beneficiorum. *p.* 20. A. 34
τὸν θεὸν ἀναστὰς ἱκέτευε παρακαλῶν. *p.* 20. C. *ibid.* Nota constructionem.
πατρὶ πλησιάζουσαι. *p.* 20. F. 35
τοκετοῦ. *p.* 21. F. 36. Gen. XXXV. 17. & *p.* 34. C. 59
διατύπτεσθαι λαβεῖν. *p.* 22. F. 37. *lege* διαπίπτεσθαι.
ἄπορα μὲν γίνεται τὰ πόριμα. *p.* 2. G. 4. Æschyl. Prometh. v. 903. ἄπορα πόριμος.
φυλάρχαις *p.* 23. G. 42. Callimach. ap. Hæphæsti. *p.* 30.
ἀποικιῶν στόλους μηχανᾶται *c.* XVI. *p.* 24. D. 44
καὶ Ἀντεν *Interp. legit* καλὰ Ἀντεὸν. *p.* 24. E. *ibid.*
ἢ μηδόλως ἐπιχωριάζειν. *p.* 24. G. 45. emend.
ῥωσθὰς, ἔχον συνεῖναι. *p.* 26. F. G. 47. 48
αἰγέαν *p.* 27. E. 49. lege αἰγείαν hœdinam pellem.
οἷς εἰς τὸ ἐκείνοις &c. *corr.* *p.* 28. B. 50
δεκάτην τῶν πεποιημένων. *p.* 28. G. 51. emend.
πατρός τε αὐτοῦ καὶ μητρός. *p.* 29. D. 51. h. ὁμοπάτριος καὶ ὁμομήτριος.
ἔρυμα τῆς ἐμῆς ἀποδημίας. *p.* 29. ult. lin. 52
προνομίας ἀξιοῦσιν nempe ποιμνίων magisterii. *p.* 30. F. 52
ἀπαλλάττεσθαι πρὸς αὐτὸν ad suos reverti *p.* 30. C. 52
ἱερωμάτων *p.* 32. D. 56. h. e. signa Deorum.
περιελθέντος βίᾳ *p.* 32. G. *ibid.* leg. πορισθέντος.
καλωδίου ἐκεῖ. ἠρέμα καθίμησεν. *p.* 39. B. 71. vid. Aristoph. Vesp. 456. τὸ καλώδιον εἶτα καθίμα.
εἴτε μεμόιραται συνέσεως. *p.* 42. B. 75
ἀποσοβοῦντος. *p.* 42. F. 76. Aristoph. sæpe Eq. 291. Avib. 544. 591. Ran. 211.
Ἑβραίων ἐν ὀλίγοις εἶναι γένους. *p.* 43. B. 77
λιφερνοῦντας. *p.* 43. F. 78. l. λιπερνοῦνται.
εὐετηρίας καιροῦ. *p.* 44. A. *ibid.*
ἀκαρπίας. *p.* 44. D. 79. Æsch. Eum. 804. ἀκαρπίαν.
παραβαλέσθαι. *p.* 48. F. 80. vid. not. ad Harpocrat.
παίδων ἀποβολῆς. *p.* 49. C. 86
τὸ φρονεῖν εἰηρισμένος. *p.* 50. C. 88. f. ἐρηρησμένος vel ἐνηρεσμένος vel ἐνερεισμένος.
βίβλινον. *p.* 56. 99. leg. βύβλινον & *p.* 58. D. 103. πλέγματα ἐκ βίβλου leg. βύβλου.
παρὰ τὰς ἠιόνας τοῦ ποταμοῦ. *p.* 56. D. 100.
ἡλικίας ἀνάστημα. *p.* 57. A. 101
φθανεῖ τὸ ἔργον τοὺς λόγους. *p.* 59. B. *ibid.*
εὐποιΐαν ult. lin. *p.* 59. & 60. A. 104
θυσίας εὐχαριστηρίους. *p.* 60. F. 105
θεοκλυτεῖται. *Ibid.*
ἐξ ἡμίσους ὑπὸ φαυλότητος ἠναγκάζετο σωφρονεῖν. *p.* 63. G. 109. Locus mihi suspectus.
προσεξαγκαίνει. *p.* 65. G. 112
ἐνδεδημηκός. *p.* 64. A. 109
τῆς διχανοποιίας ἀνάπλεον. *p.* 64. C. 110. f. δίχα πονηρίας. Ita Interpres.
καταποθῶσιν. 64. E. *ibid.*
τεσσάρες καὶ δεκάτης. 64. ult. lin. *ibid.*
τοσαῦτα ἐπιθειάσης. *p.* 67. C. 114
ἐπιθειάζειν Thucyd. 148. B. *ibid.*
ἡ θάλασσα ῥοώδης. *p.* 65. G. 112. Sic Aristot. Meteorol. *l.* II. ῥοώδης θάλασσα.
παρὰ τῶν ἐξανιόντων. *p.* 70. D. 117. vid. Hesychium.
ἀσσάρωνα, μέτρον. *p.* 73. A. 121
εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἡγεμόνοι. 74. E. 122. ἐπὶ τὸν κίνδυνον τὰς ψυχὰς ἡγεμόνοι. 74. G. 123. ἠρμένης τῆς ἡμέρας incipiente die 75. B. *ibid.*
πρὸς τὸ δεινὸν ἑτοίμως ἔχοντες. *p.* 74. G. *ibid.* conflictus cupidi *Interpres.*
διδάσκαλον pro Discipulo, ut videtur. 75. A. *ibid.*
καὶ χερσὶν ἡ μάχη. *p.* 75. C. 124. ad manus ventum, stataria pugna.
ἐπίσημον πλῆθος ἑκατέρων pecuniæ signatæ nummus. *p.* 75. F. *ibid.*
πανδοχίας φυγόντων. *p.* 75. in fine *ibid.* πανδοχίαν Heraclid. *v.* 7020. Eurip.
ἐλευθερίας αἴτιον καὶ προστάτην. *p.* 76. D. 125. l. προστάτην sic 79. D. προστάτου ἠρημῶσθαι &c.
συμμονωθείς. *p.* 76. F. 126
ἐπιφοιτῶν συσκηνῇ. *p.* 79. F. *ibid.*
περιρραίνειν *p.* 81. A. 132. lege περιρραντήριον.
φάρος. *p.* 82. B. *ibid.*
γιγλυγμοὺς. *p.* 81. F. 133. 82. C. 134
πασσάδα παρέχον. *p.* 82. E. *ibid.*
ἀετώματι &c. *p.* 82. D. 135. *non exprimit Versio.*
ἐκεργεῖ. *p.* 84. E. 140. suspecta vox.

ὑπὲρ ἁμαξάδων. *p.* 89. A. 162

χιλυμάτων. *p.* 89. D. 163. *leg.* θυμιαμάτων. vid. Lev. x. 1. *inibi Interpr.*

ἐν κακοῖς ἦσαν. *p.* 73. C. 121. omiſſa ab Interprete.

ἡ κτ̀ φύσιν ἔκκρισις de menſtruis mulierum. *p.* 94. D. 181. l. ἔκρυσις.

ἀλλοτελοχώρων advenarum. *p.* 96. B. 184

τελεσφορεῖται κτ̀ τὴν γαστέρα. *p.* 95. D. 183

οἱ ἱεροὶ τ̃ νώτον. i. e. Ad Auſtrum ſeu ad Meridiem & κτ̀ Λίβα, ad Africum h. e. ad Occidentem, quæ omiſſa ſunt à Rufino Interprete. *p.* 97. C. D. 187

ἂν ἐκκοσμῇ, ſeu præter decorum peccat *p.* 99. G. 191. Nota ἐκκοσμεῖν eo verſu.

ἡμιέργυς τὰς θυσίας, ſemiperfecta ſacrificia *p.* 100. A. *ibid.* ἡμίεργα ſemiperfectum Hippocrates de Arte *p.* 1. & 8.

τὰς προβόλυς. *p.* 106. A. 199. forte προβέλυς. Vide not. ad Æſchyl. Theb.

συνίζησιν ἡ γῆ ſolum ſubſidit. *p.* 107. C. 201. locus mihi corruptus. Neque enim coaluit tum, ſed ſciſſa eſt & aperta terra eo loco, unde mox abſorptis hiatu terræ ſeditioſis, Dathamo &c. addit συνῆψ πάλιν τ̃ γῆς τὸ περὶ ἐκείνυς κεχηνός·

μόσχον &c. ὁλόκληρον. *p.* 109. ult. lin. 207. poſtrema voc. non expreſſa ab Interprete, qua omnibus membris integrum animal notat.

πρώτην σύνοδον primum conflictum. *p.* 111. A. 210

ὁ δ' ὑπολαβὼν ἀπάτη ταῦτα τ̃ θεὸν κεκελδκέναι. l. ὁ δ' pro ὁ δ' *p.* 112. F. 214. Id enim loci ratio docet.

οὐκ ὢν ἐν ἑαυτῷ quum apud ſe non eſſet. *p.* 113. F. 216

τὸ κτ̀ τ̃ βίον αὐτεξύσιον. *p.* 116. B. 221

λοιμῷ ταύτην ἐνσκήψαντ@ αὐτοῖς ῦ θεῦ τὴν νόσον. *p.* 116. G. 222

αὐτῷ σφετερισάμενς τὴν ἐπ' αὐτοῖς δόξαν. 117. B. 223

ἀριθμῦ κρεῖττον ut numerus iniri non poſſet. *p.* 117. E. *ibid.*

περὶ ἐθῶν ἢ αἰτιῶν. *Interpres* de moribus & ſacrorum cauſis. *p.* 121. A. 228. mallem περὶ αἰτιῶν de cauſis ſeu actionibus forenſibus Hebræorum.

ἱερᾶ πόλις εἴη. NB. Confer Philonem l. de Charitate & legibus Specialibus.

καλαμᾶσθαι, ſpicas colligere. *p.* 124. lin. 1. 237. ſic LXX Exod. v. 7.

ἄντικρυς ῦ τεμενίσματ@ è regione Templi. *p.* 124. F. 238

πρὸς ταῦτα ἕπεται, huc res evadet. *p.* 126. B. 242

θεραπεύειν αὐτῆς τὸ βυλητὸν morem gerere ejus affectibus. *p.* 126. D. 243

ἀνεπαιτίατ@ ἀπείτω abſolutus abeat, *p.* 128. F. 247

γάλλυς ſpadones vocat qui ſeipſos evirant. *p.* 129. B. 249

διαβοησόμεν@. *p.* 134. A. 260. *leg.* διαβησόμεν@.

καταγώγιον. *p.* 135. A. 261. diverſorium.

ὁμοθέντα, jurata. *p.* 135. F. 263

κόχληκ@. *p.* 136. lin. 1. 264. Sic Thucyd. lib. IV. *p.* 270. A.

τρυχίνας veſtes detritas. *p.* 139. B. 271. ſic *Poſidippus apud Athen. l.* X. *p.* 414. E. χλαίνης ἐν τρυχὶ περιπλωίδ@ & *Euripid. Electr. v.* 501. Ἐγὼ ῦ τρυχὶ τ̃ δ' ἐμῶν πέπλων.

μηδὲν μοχλεύεσθαι κατ' αὐτῶν ἄδικον nihil contra eos injuſtum molitum. *p.* 139. C. 272. μοχλευτὴν de Neptuno tanquam terræ motore Ariſtoph. Nub. *p.* 160. Heſych. μοχλωδεῖ, κινεῖ.

πρυτανεῦσαί τε τὰ κατ' εἰρήνην δεξιώτατ@ de Joſua. *p.* 145. B. 282

γαμβρὸς de Socero Moſis Jethro. *p.* 146. lin. 2. 283. Μωσέως ῦ ἦν γαμβρός·

τῇ καθέδρᾳ προσκαρτέρυν in cœptis pertinaciter durarunt. *p.* 146. C. 283. Thucyd. *lib.* II. *p.* 112. D. καθέδρα Schol. ἀργία.

σκέψεις συνεχεῖς continuæ expoſtulationes. *p.* 146. F. 284

καταχθῆναί πυ divertere aliquo. *p.* 147. A. *ibid.*

καιρίαν πληγὴν, *p.* 151. F. 290. vid. Æſchyl. Agamem. v. 1352.

Δεβώρα, Μέλισσαν σημαίνει κατὰ τὴν Ἑβραίων γλῶσσαν. *p.* 152. E. 291

Βάρακ@, ἀστραπὴ lingua Hebræorum. *p.* 152. F. *ibid.*

νυμφοστόλῳ. *p.* 161. B. 302. vid. Strabon. *p.* 259.

παρεχώρησε. *p.* 162. B. 303. Demoſth. Philipp. I.

ἐτεχνιτεύετο μαθεῖν. *p.* 162. C. *ibid.*

ὀξυτέραν ποιῦνται τὴν πορείαν celerius iter facere. *p.* 170. D. 312

οἱ κωμῖται vici incolæ. *ibid.* Eurip. Alceſt. v. 476. κωμῆται & Plato *l.* VII. de Legib. *p.* 794. A. Unde *leg.* hic κωμῆται.

παρῳμέν@ ὑπὸ ῦ χρόνυ. *p.* 173. D. 316. Sic Æſchyl. Prom. 818. Ει μέν ἢ τῆδε λοιπὸν ἢ παρειμένον·

προκατακλίνεσθαι τ̃ κεκλημένων. *p.* 174. ult. lin. 318. *Interpres:* niſi ut illi primus accumbat.

ταχθῆτε πάντες κατὰ φυλὴν τε ἢ σκῆπτρα ita corrupt. at πατριὰν legiſſe videtur Interpres: qui familias vertit. Sic Saulus de ſe pag. præced. 175. D. 318. ἢ πατριᾶς ταπεινοτέραν τ̃ ἄλλων πατριῶν & mox: ματεὶς καλυμμένη πατριά. 176. D. 319

σχοίνων δέκα δι' ὅλης τ̃ νυκτὸς ποιήσας ὁδόν. *p.* 178. B. 322. σχοῖνοι menſura viæ Perſica teſte *Athenæo lib.* III. *p.* 122. A. παρασάγγας, ἢ τὰς ἀγγάρυς ἢ τὴν σχοῖνον ἢ τ̃ σχοῖνον.

ῦ πόῤῥω Γεβάλλων. *p.* 180 *lin.* 2. 324. forte Γαβάλων, Γάβαλα Urbs Palæſtinæ.

Ferri omnis uſus interdictus Judæis à Gabanûm in Palæſtina incolis, ἢ σιδηροφορεῖν χρῆσθαί τε ἢ καθάπαξ ἀπηγόρευν σιδήρῳ. *p.* 180. A. *ibid.* Etiam Agricolis. *ibid.*

ὕννιν vocat vomerem. *p.* 180. A. *ibid.* Sic Plutarch. in Romulo. *p.* 25. D.

ὑπονόμυς loca ſubterranea. *p.* 180. C. *ibid.* ὑπόνομ@ cuniculus Thucyd. *l.* II. *p.* 149. A. *Schol.* ὑπόνομ@, κεκρυμμένον ὄρυγμα Polyæn. Strabo. *p.* 170. ac 575.

ἀνηξιοπαθεῖ. 513. *ult. lin.* 744

μεγαλεῖον ῦ φρονήματ@. 526. C. 758

ἐπ' ἐκείνῳ γενήσε) τὰ πράγματα penes illum eſſet rerum imperium. 526. D. *ibid.*

ἤτησε μὲν ὐδὲν. *p.* 515. C. 746

ἀνεργεῖσθαι. 522. G. 754

ἄγειν ἢ δεῖν. 523. F. 755

ἀνυποψιμήτως. 526. D. 758

εὐμένειαν ῦ θεῦ προσεπικτώμεν@. *p.* 527. C. 759

τὰ προσεκλύσαντα. 528. B. 760

ἐξειρωνευόμεν@. 529. B. 761

προοικονομύμενον. 529. C. *ibid.*

παρεθεὶη τ̃ πλειόνων Ἡρώδης. 532. A. 764

συμπολίζειν. 534. B. 767

κατὰ περιολκὰς τ̃ Ἀράβων. 526. D. 758

τὰς μονάρχας Regulos. 527. A. 759

δυσύποιστον. 528. B. 760

μεγαλαρχίαν. 528. G. *ibid.*

ἐνασχημονῶν. 531. A. 763

φλόγωσις ἢ πεῖσις ῦ ἰνίυ. 531. A. *ibid.*

χρυσῦ ἀπέφθυ. *p.* 512. D. 743

ἐμπαῤῥησιασάμενοι. 534. E. 768

βασιλεία αὐτεξύσι@. 532. G. 765

ἀντεφοδιαζομένων. *p.* 535. F. 769

ἀντιμετέωσε. 536. C. 770

παραχαράττειν. 536. *ult. lin.* 770. 538. B. 772

ἐνδίμησις moles in mari. 538. F. 772

προκυμάτια. 538. G. 773

ἀκαταπληκτίσας. 440. F. 647

ἐξανθαδειαζομένοις. 541. F. 777

ἀγνοχέναι. 542. *ult. lin.* 778

συνεζησάντων. 543. E. 779

ἀξιοαφηγητόταlον. 545. B. 781

κιονοκράνων capitella. 543. C. 778

δυσνοίας. 548. C. 784

οἰκοδομῶν αὐτόν. *p.* 554. E. 791

VERBA JOSEPHI APUD HESYCHIUM OBSERVATA.

περίε-

EZECHIELIS SPANHEMII
NOTÆ
AD FLAVII JOSEPHI OPERA.

TESTIMONIA &c. DE JOSEPHO.

ORigenes lib. I. contr. Celsum pag. 35. Ἐν γὰρ τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ τῆς Ἰουδαϊκῆς Ἀρχαιολογίας ὁ Ἰώσηπος μαρτυρεῖ τῷ Ἰωάννῃ ὡς Βαπτιστῇ γεγενημένῳ, καὶ καθάρσιον τοῖς βαπτισαμένοις ἐπαγγελλομένῳ· ὁ δὲ αὐτὸς καίτοιγε ἀπιστῶν τῷ Ἰησοῦ ὡς Χριστῷ, ζητῶν τὴν αἰτίαν τῆς τῶν Ἱεροσολύμων πτώσεως, καὶ τῆς τοῦ ναοῦ καθαιρέσεως· δέον αὐτὸν εἰπεῖν, ὅτι ἡ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ἐπιβουλὴ τούτων αἰτία γέγονε τῷ λαῷ, ἐπεὶ ἀπέκτειναν τὸν προφητευόμενον Χριστόν· ὁ δὲ καὶ ὥσπερ ἄκων οὐ μακρὰν τῆς ἀληθείας γενόμενος, φησὶ (ταῦτα συμβεβηκέναι τοῖς Ἰουδαίοις κατ' ἐκδίκησιν Ἰακώβου τοῦ δικαίου, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, ἐπειδήπερ δικαιότερον αὐτὸν ὄντα ἀπέκτειναν·) Hæc uncis inclusa non leguntur hodie apud *Josephum*. *Vide Huet. Demonstr. Euang. pag.* 3. Prius Josephi Testimonium de Joanne Baptista, ex *ἀρχ. l.* XVII. *c.* VII. *p.* 626. *N. E.* 883. *seq.*

Idem Origen. advers. Cels. *l.* II. *p.* 69. οὐ ὁ υἱὸς Τίτος καθεῖλε τὴν Ἱερουσαλὴμ, ὡς μὲν Ἰώσηπος γράφει, διὰ Ἰάκωβον τὸν δίκαιον, τὸν ἀδελφὸν Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ· ὡς δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια παρίστησι διὰ Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ· Idem illud prius testimonium Josephi de Jacobo, quod tradidit, in ejus libris non extat.

Idem tamen Josephi testimonium extat etiam *Eus. H. Eccl. lib.* II. *c.* XXIII. *p.* 65. D. ὁ γοῦν Ἰώσηπος οὐκ ἀπώκνησε καὶ τοῦτ' ἐγγράφως ἐπιμαρτύρασθαι, δι' ὧν φησι λέξεων· ταῦτα δὲ συμβέβηκεν Ἰουδαίοις, κατ' ἐκδίκησιν Ἰακώβου τοῦ δικαίου, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, τοῦτον εἴπερ δικαιότατον αὐτὸν ὄντα οἱ Ἰουδαῖοι ἀπέκτειναν.

Alter locus Josephi de morte ejusdem Jacobi ibi ab Eusebio adductus extat *ἀρχ. l.* XX. *c.* VIII. *p.* 698. B. *N. E.* 976.

Hieronym. de Script. Eccles. in Josepho & in Jacobo tradit Josephum manifestissime confiteri decimo Antiquitatum libro, *Johannem Baptistam vere Prophetam fuisse*, quod tamen illic nusquam occurrit. *Huet. Dem. Eu. p.* 32. Ita *Suidas* in Ἰώσηπος.

Idem Suidas in Ἰησοῦς ait scripsisse Josephum, ὅτι Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ μετὰ τῶν ἱερέων ἡγίαζε, quæ in ipsius libris tradit non comparere *Huet. ibid. cum Josepho de Christo ἀρχ. l.* XVII. *c.* IV. *p.* 621. G. 622. A. *N. E.* 876. *seq.*

Cyrill. adv. Julian. *l.* VI. *p.* 205. B. Κλήμης μὲν ἔτι ἐν τοῖς στρωματεῦσι φησὶ, τὴν Σαγχωνιάθου Ἱστορίαν τῇ τῶν Φοινίκων φωνῇ γεγραμμένην μεθαρμόσαι πρὸς τὴν Ἑλλήνων οὐκ ἀθαύμαστον ἐπὶ παιδείᾳ λαχόντα τὴν δόξαν τὸν Ἰουδαῖον Ἰώσηπον·

Grotius Annot. in Matth. XIV. 3. Josepho autem summa fides & diligentia, & quæ passim in eo apparet intima cognitio rerum; familia istius meretur, ne quid tamen contra eum pronuntiemus.

Casaubon. adv. Baronium ad Apparatum pag. 154, 155. *edit. in fol. Londin.* Verissimum enim est, quod multos ante annos ad Suetonium dicebamus, & argumentis aliquot demonstravit postea ὁ μακαρίτης Scaliger, Josephi Codices depravatissimos jam circumferri, neque hodie atque heri esse corruptos, sed ante Ruffini ætatem. Id enim Versio illius manifestissime declarat, multis locis ad insaniam usque inepta, non aliam persæpe ob caussam, nisi quod corruptissimos nactus Codices, & judicio Critico destitutus, quicquid invenit exponere est coactus. Tanta autem fuit Ruffini in hoc præclaro incepto infelicitas, ut libris uti illi contigerit, etiam hodiernis nostris interdum depravatioribus.

Idem *pag.* 156. Porro Græci Codicis Scripturam in editione Basileensi. (nupera enim priore deterior) locis prope infinitis esse corruptam, & sæpe vocibus aliquot mutilatam esse, uti periodis integris, docuit me diligens comparatio cum vetustissimis Exemplaribus, quæ in Regis Christianissimi Bibliotheca servantur. Collationem illam jam ante annos quinque institueram, opera adjutus doctissimi Viri Caroli Labbæi Jurisconsulti, quum id à nobis illustrissimus Scaliger petiisset, de Editione nobilissimi Scriptoris tum cogitans, quam immatura Viri divini mors Reip. litterariæ invidit. Tum igitur ex unius aut alterius libri contentione didici, quod dudum eram suspicatus, hodiernis Josephi libris nihil depravatius posse inveniri, de quo tamen ne per somnium quidem tot Interpretes videntur cogitasse.

Ibid. *pag.* 155, 156. Non fugisset hoc Ruffinum, si libros contra Apionem legisset; nam in priori illorum vera erat lectio. Omitto similia his sexcenta alia imperitiæ Ruffini, simul & vetustissimarum apud Josephum mendarum exempla. Quum igitur probaverimus Ruffinum libris depravatissimis esse usum, mirari nemo debet, hunc etiam locum inter alios prope infinitos, jam tum in illius Codice ivisse corruptum. Vetustatem erroris arguit hic consensus ejus Versionis cum exemplaribus Græcis, etiam manu exaratis, & quidem oppido vetustis: veritatem sententia non probat.

Idem *pag.* 153. Sciat Lector mendosum esse illum locum, ut alios in optimo illo Scriptore infinitos. Perperam enim apud Josephum legitur ιε. &c. *lib.* XIV. *c.* XVII. pro κε &c.

Idem *pag.* 462. Nam ex comparatione antiquissimarum Membranarum, quæ in Bibliotheca servantur τοῦ θεοσεβοῦς Christianissimi Ludovici Regis XIII. didicimus, ubicunque hodierna scriptura habet Πάσχα, primitus fuisse scriptum Φάσκα, quæ vox aliquot etiamnum locis reperitur servata.

Porphyrius περὶ ἀποχῆς l. IV. *pag.* 381, 382. Ἰώσηπος &c. ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς Ἰουδαϊκῆς Ἱστορίας, ἣν δι' ἑπτὰ βιβλίων συνεπλήρωσε, καὶ ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ τῆς Ἀρχαιολογίας, ἣν δι' εἴκοσι βιβλίων ἐπραγματεύσατο· καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ τῷ πρὸς τοὺς Ἕλληνας· εἰσὶ δὲ δύο τὰ βιβλία, nempe duo contra Apionem.

IN LIBROS ἁλώσεως.

Ἱστοριῶν nomine citantur hi libri Ἁλώσεως ab *Eusebio H. Eccl. l.* I. *t.* VIII. *p.* 25. ubi ex iis locum de morte Herodis citat, qui legitur 29. lib. I. ipse autem Euseb. ut è libro II. memorat, καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ δὲ τῶν ἱστοριῶν.

Eusebius H. Eccl. lib. III. cap. IX. de hac Josephi historia: τὴν δὲ ἱστορίαν τοῦ κατ' αὐτὸν Ἰουδαϊκοῦ πολέμου ἐν ἑπτὰ λόγοις· ἃ καὶ οὐ μόνον τῇ Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίῳ φωνῇ παραδοῦναι αὐτὸν ἑαυτῷ μαρτυρεῖ· ἄξιός γε ὢν διὰ τὰ λοιπὰ πιστεύεσθαι.

De toto Consilio & veritate hujus Historiæ, & qua fide scriptæ, ipse Joseph. adv. Apion. lib. I. §. 9.

Ἐγὼ

Ἐγὼ δὲ καὶ περὶ τοῦ πολέμου &c. ejusdem paragraphi usque finem.

IN PROOEMIUM LIBR. I. ἀρχαιολογίας.

Epaphrodito cuidam dedicasse opus Ἀρχαιολογίας testatur Josephus sub finem lib. de Vita §.76. σοὶ δ' ἀποδεδωκὼς, κράτιστε ἀνδρῶν Ἐπαφρόδιτε, τὴν πᾶσαν τῆς Ἀρχαιολογίας ἀναγραφὴν, ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐνταῦθα καταπαύω τὸν λόγον.

ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.] *In Edition Oxon. additur:* Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν ωκγ'. In *MSS. Big. Gal.* ϡωλγ'. *Bas.* ωλγ'. *Ms.* Voss. γψλγ'. h. e. MMMDCCXXXIII. Qui continet Tempus Annorum MMMDCCCXXXIII. A condito vero Mundo ad Neronis Annum XII. ut testatur circa finem ἀρχαιολ. lib. 20. c. 10. §. 2. in quo eadem differit.

§. 1. Εἰς αὐτὴν] Εἰς ταύτην *Caf.*

Πρὸς τοὺς Ἰουδαίους πόλεμον &c.] Scripti Libri Belli Judaici ante ἀρχαιολογίαν. Vid. infr. c. 11. §. 4. ὥς μοι καὶ πρότερον λέλεκται, τὸ Ἰουδαϊκὸν &c.

Τὴν ἀλήθειαν.] Τῇ ἀληθείᾳ *Big.*

§. 2. Ἐγκεχείρισμαι.] Ita *Oxon.* ex *Big.* & *Hen.*

Πραγματείαν, νομίζων &c.] Quam Ἀρχαιολογίας historiam supervacuam judicabat ἄλλως. Præf. §. 5. τιμάσθω δὴ παρ' ἡμῖν &c.

Τοῖς Ἑλλήνων.] Non Græcis solum, ut hunc locum vertit *Tan. Faber, in Epistola de Josephi* loco de Christo, sed Gentilibus in genere, quum in gratiam Romanorum potius, quam Græcorum hanc Historiam condiderit Josephus. Vid. Huet. Dem. Euang. p. 38.

Ἐκ τῶν Ἑβραϊκῶν μεθερμηνευομένην.] Vid. eadem de iis ἀρχ. lib. x. c. καὶ γὰρ εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς ἱστορίας &c.

Μεθερμηνευομένην.] Μεθερμ. *Ox. Big.*

Ἤδη μὲν οὖν καὶ πρότερον διενοήθην, ὅτε τὸν πόλεμον συνέγραφον.] Conf. mox supra.

Θεοσέβειαν.] Ita *Ox. Big.*

Ὑπόθεσιν εἰς ἀλλοδαπὴν ἡμῖν καὶ ξένης διαλέκτου συνήθειαν.] Vide, quæ de hoc suo consilio, quæ in Hebræis voluminibus contenta, in Græcam linguam transferenda ait ἀρχ. lib. x. c. μεταφράζειν τὰς Ἑβραίων βίβλους εἶπον εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν &c.

Ἐπαφρόδιτος, ἀνὴρ ἅπασαν μὲν ἰδέαν παιδείας ἠγαπηκώς.] De hoc Epaphrodito in fine *l. de Vita* & initio *lib. contr. Apion.*

§. 3. Αὐτὰ μόνα τὰ τοῦ νόμου παρέδοσαν οἱ πεμφθέντες &c.] Lex sola à LXX. Interpretibus versa sub Ptolemæo; vid. infr. lib. XII. c. 2 §. 1. τόν τε νόμον ἡμῶν μεταφράσαι & infr. eod. cap. ἐπὶ τὴν ἑρμηνείαν τῶν νόμων & infr. eod. cap. ἀναγνῶναι τοὺς νόμους· ἠξίωσαν &c.

Τὴν Ἀλεξάνδρειαν.] *Adv. Apion. lib. 2. §. 4.* ἐγένετο τοῦ γνῶναι τοὺς ἡμετέρους νόμους &c. & infr. *lib.* 12. *c.* 2. §. 1.

Πεντακισχιλίων ἐτῶν ἱστορίας.] Historia V. millium annorum in Sacra Scriptura. Idem adv. Apion. lib. 1. c. 1. §. 1.

Ἄπορα μὲν γίνεται τὰ πόριμα.] *Æschyl. Prom.* v. 93. ἄπορα πόριμος.

Αὐτῶν οἱ ποιηταὶ τὰς γενέσεις τῶν θεῶν,] Moses antiquior natalibus Deorum apud Poëtas. Omnia apud Græcos χθὲς καὶ πρώην, adv. Apion. lib. 1. §. 2.

§. 4. Συμβολαίων.] Συμβόλαια Græcis Oratoribus *conventiones, contractus* tam privatorum inter se, quam inter diversas urbes, vel populos, de commerciis aliisve publicis negotiis. Hinc *Maxim. Tyr. Orat.* XXXVI. συμβολαίων ἀγοραίων, θαλαττίων &c. mentio.

Καὶ λίαν φιλόσοφος· ἣν ἐγὼ νῦν μὲν ὑπερβαλοῦμαι, Θεοῦ δὲ διδόντος ἡμῖν χρόνον, πειράσομαι.] Quo spectare videtur quod in fine ἀρχαιολογίας testatur, se quatuor libros scripturum de Judæorum opinionibus: περὶ Θεοῦ καὶ τῆς οὐσίας αὐτοῦ, καὶ περὶ τῶν νόμων &c.

Tom. II.

lib. 20. c. 10. §. 2. Item quod mox sequitur cap. 1. §. 1. ὑπέσχημαι τὴν αἰτιολογίαν ἀπάντων &c.

CAP. I.

§. 1. Ὑπέσχημαι τὴν αἰτιολογίαν ἀπάντων &c.] Αἰτιολογίαν promittit Josephus vid. mox supr. Procem. §. 4.

§. 2. Πυῤῥός.] אדם *rubere*, אדם *rufus*, ἐρυθρός *Cant.* VII. 10.

Παρθένος γῆ.] Sic παρθένον ψυχὴν *Euripid. Hippolyt. v.* 1006. παρθένοι τριήρεις Aristophan. apud Eustath. in Hom. p. 310. ad 1446. Sic eo sensu Polyb. l. 1. p. 23. ult. lin. οἱ Καρχηδόνιοι ξενιζόμενοι ταῖς τῶν ὀργάνων καλασκευαῖς &c.

Ξενιζόμενον.] Conf. inf. §. 4.

Ἰσσά.] אשה femina.

§. 3. Φεισὼν —— Φορὰ —— Διγλάθ —— Γηών.] Phison seu Ganges, Φορὰ Euphrates, Διγλάθ Tigris, Γηὼν Nilus.

§. 4. Ἐξένιζεν.] Supra §. 2. ξενιζόμενον. & mox infra hac eadem §. *Gen.* ξενιζόμενοι pro ξαινόμενοι.

Τοκετοῖς.] Τοκετοὶ partus LXX *Gen.* XXXV. infr. cap. 12. §. 2.

Κατὰ τῆς γῆς ἰλυσπώμενον.] Ἰλυσπώμενα ἐπὶ γῆς *Plato in Timæo.*

CAP. II.

§. 1. Κάϊς, κτῆσιν &c.] קנין *res quæcunque a quisita.* à קנה *habere, acquirere.*

Ἄβελος —— πένθος.] אבל *lugens*, אבל *luctus.*

Γάλα, καὶ τὰ πρωτότοκα τῶν βοσκημάτων.] Hinc lactis antiquus usus in Sacris, etiam Gentilium sicut Eumenidum & Romuleæ apud Romanos. *Plutarch. in Romulo* p. 19. D. καὶ γάλα τοῖς ἱεροῖς ἐπισπένδουσιν.

Τὰ πρωτότοκα.] Per πρωτότοκα non ipsas victimas, sed lanas ovium oblatas ab Abele putat Grotius; de laneis primitiis Diis Gentium oblatis. *Sophocl. apud Clem. Strom. lib.* VII. *p.* 476.

Πολυπραγμονεῖν.] Nota de Deo hoc dici.

§. 2. Ναΐδα, τόπον.] נוד Gen. IV. 16.

§. 3. Σιρμάδα.] *Gen.* Συρμάδα pro Συρίαν *Jo. Antioch. Malal.* Sic Anonymi Exc. Chron. εἰς τὸ Συριάδος ὄρος ἔμεινε, καὶ ἔστιν ἕως ἄρτι, ὥς φησιν Ἰώσηππος.

CAP. III.

§. 3. Ἐν μηνὶ δευτέρῳ, Δίῳ.] Δῖος hic mensis secundus non Macedonum Europæorum, sed Syro-Macedonum.

Μαρσουάνη.] Marchescuan, מרחשון.

Νισὰν, ὅς ἐστι Ξανθικός.] Nisan idem qui Ξανθικός, Aprilis vid. infr. lib. 2. c. 14. §. 6. & lib. 3. c. 8. §. 4. ניסן Mensis primus Nehem. 2. 1. Esth. 3. 7. qui אביב in lege. Nempe à condito Mundo, juxta Josephum ab Æquinoctio Autumnali. Nisan autem ab Æquinoctio verno Exod. XII. 2. Ab æquinoctio autem Autumnali Annus Civilis Hebræorum.

Δισχιλίων ἑξακοσίων πεντήκοντα ἕξ.] Calculus ille Josephi ab Adamo ad Diluvium CCLXV annorum non conficitur ex annis ab eo assignatis γενεαῖς ante Diluvianis, sed anni MDCLX.

§. 6. Βηρωσσός.] De quo mox infr. §. 9. & adv. Apion. lib. 1. §. 19. περὶ τοὺς ἀποδροπιασμούς.] Sic S. Cyrillus adv. Julian. l. 1. p. 9. ex Abydeno: τὸ δὲ πλοῖον ἐν Ἀρμενίῃ περίαπτα ξύλων φάρμακα τῷ τοῖς ἐπιχωρίοις παρείχετο· seu ut *Bochartus Phaleg.* p. 322. ἀλεξιφάρμακα ἐπ.

Ἀποδροπιασμούς.] Ἀποδροπιασμὸν vid. infr. lib. 3. c. 10. §. 3. Hœdus in deserta ἀποδροπιασμός pro Populo. ἀποδροπιάσματα *Hesych.* ἀποδροπαὶ *Aristoph. Equit.* pag. 360. ἀποδροπιάζειν *Synesius* Epist. p. IV. p. 260. ἀπόδροπις Æschyl. Perf. v. 717.

§. 9. Βηρωσσός.] Vid. supr. not. ad §. 6.

CAP. IV.

§. 1. Σενναάρ.] *Gen.* συνναάρ. Infr. §. 3. *Gen.* σεναάρ.

§. 3. Ἑβραῖοι γὰρ τὴν σύγχυσιν Βαβὲλ καλοῦσι.] בלל *confudit* Gen. XI. 9.

Σεναάρ.] Vid. supr. §. 1.

CAP. V.

§. 1. Καὶ κόσμον θέμενοι.] Forte θέσμον.

CAP. VI.

§. 1. Ταρσός.] *Gen.* θαρσός· θ in ea voce mutato in τ, nempe θαρσὸς in Ταρσός.

§. 2. Ἀμάθη.] Ἀμάθη urbs Phœniciæ, dicta Macedonibus Ἐπιφάνεια. Conf. infr. lib. 7. c. 5. §. 4. & lib. 9. c. 10. §. 1.

Ἄρκην τὴν ἐν Λιβάνῳ.] Ubi natus Alexander Severus Imperator *Lamprid. in Alexandr. Sev.* Ab hac Ἄρκη Phœnicum alia Arabiæ, postea Πέτρα dicta, de qua infr. lib. 4. c. 4. §. 7. Superioris Ἄρκης mentio iterum lib. 5. c. 1. §. 22. Item vide Ἀρκὴν παραλίαν lib. 8. c. 2. §. 3. & lib. 14. c. 1. §. 4.

§. 4. Νῖνον οἰκίζει πόλιν,] Conf. infr. lib. 9. c. 10. §. 2.

Φάλεκ γὰρ τὸν μερισμὸν Ἑβραῖοι καλοῦσιν.] פלג Peleg, *rivus*, à פלג in Pihel *dividere*.

CAP. VII.

§. 2. Νικόλαος δὲ ὁ Δαμασκηνός.] Vid. *Euseb. lib.* IX.

CAP. VIII.

§. 1. Φαραώθης.] Conf. ἀλλαχ. lib. 5. c. 9. §. 4.

§. 3. Χαβρώ.] Conf. ἀλλαχ. lib. 4. c. 9. §. 7.

Τάνιδος.] Conf. ἀλλαχ. lib. 4. c. XI. §. 5.

CAP. IX.

§. 1. Βαλλιῶν βασιλεύς.] *Gen.* βαλεῶν· βασιλικῆς· Βαλλιῶν βασιλεὺς è *MSS. Bigot.* Ballinorum Rex *Rufin.* Hinc videtur lux *Hesychio* βαλλὴν, βασιλεὺς Φρυγιστί. *Æschyl. Pers. v.* 758. βαλλὴν, ἀρχαῖος βαλλήν.

Ἀσφαλτῖτις.] Conf. infr. lib. IX. c. 1. §. 2. & c. 10. §. 1. & lib. 17. c. 6. §. 5. ut & ἀλλαχ. lib. 1. c. 33. §. 5. De Asphaltide λίμνη falsa, vid. Aristotel. Metor. lib. II. & Olympiod. ad eundem p. 36. A. ἀσφαλτοφόρος λίμνη infr. lib. 17. c. 6. §. 5. Basilius M. Homil. IV. in Hexaëm. p. 49. C. T. 1. ὅτι μάλιστα τὸ ἀλμυρὸν καὶ γεῶδες τινες παραπλήσιον ἔχουσι τῇ μεγάλῃ θαλάσσῃ, ὡς ἥτε Ἀσφαλτῖτις λίμνη ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας καὶ ἡ Σεβωνῖτις ἡ μεταξὺ Αἰγύπτου καὶ Παλαιστίνης τὴν Ἀραβίαν ἔρημον παρατείνουσα.

CAP. X.

§. 1. Τὸ νικᾷν οὐκ ἐν τῷ πλήθει καὶ τῇ πολυχειρίᾳ κεῖσθαι συμβέβηκεν &c.] Conf. infra lib. 12. c. οὐκ ἐν τῷ πλήθει τὸ νικᾷν εἶναι &c.

§. 2. Μελχισεδέκης σημαίνει δὲ τοῦτο βασιλεὺς δίκαιος.] Conf. ἀλλαχ. lib. 6. c. 10. §. 1.

Σόλυμα ὕστερον ἐκάλεσαν Ἱεροσόλυμα.] Conf. infra lib. 7. c. 3. §. 2.

Ἐσχώλης.] Ἐσχὼλ *Gen.* Ἐσχώλης *Edit. Oxon. MSS.* Ἐσχών.

Μαμβρῆς.] *Gen.* Μαβρῆς· Vel Μαμβρῆς, & ita *Oxon.*

§. 4. Καλουμένην δρῦν.] Sic τῇ δρυῒ τῇ Μαμβρῇ infr. c. 11. §. 2.

CAP. XI.

§. 2. Τῇ δρυῒ τῇ Μαμβρῇ.] Conf. mox supr.

§. 4. Ὥς μοι καὶ πρότερον λέλεκται, τὸν Ἰουδαϊκὸν ἀναγκάζονται πόλεμον.] Conf. supr. Procem. §. 1.

Ζοὼρ ἔτι καὶ νῦν λέγεται.] Conf. Antt. lib. 14. c. 1. §. 4. item ἀλλαχ. lib. 4. c. 8. §. 4. μέχρι Ζοάρων τῆς Ἀραβίας lacus Asphaltidis. Ζοὼρ *Hebr.* ὀλίγος, nempe צעיר.

CAP. XII.

§. 1. Μετῴκησεν.] *Gen.* μετοίκησεν. Vel μετῴκησεν.

Γέραρα.] Conf. infr. c. 18. §. 1. & lib. 8. c. 12. §. 2. ἦλθω γὰρ ἡ Γεράρων &c.

Πιεζομένης.] Πηζομένης *Ed. Bas.*

Βηρζουβαί.] Βηρζαβεὲ *Philo.* infr. lib. 6. c. 3. §. 1. Βηρσουβαί. Hic *Gen.* Βηρζουβαί.

§. 2. Τοκεῦσι.] Conf. supr. 1 c. 4.

§. 4. Ναβαιώθης,] LXX Ναβαιὼθ, à quo nempe Ναβαταῖοι· Vid. *Stephanum.*

Μάσμαος,] *Gen.* Μάσαμος· Μασσὰμ LXX. in *MSS. Alex.* Μασβάν.

CAP. XIII.

§. 3. Τὰς χεῖρας ἐπενηνόχει,] Aristoph. Εἰρήν. p. 699. χεῖρας τιθέναι ταχέως· *Schol.*

CAP. XV.

§. 1. Τρωγλοδῦτιν.] Conf. inf. lib. 2. c. 11. §. 2.

CAP. XVI.

§. 1. Μηδ᾽ ὅλως.] *Gen.* μηδόλως· Vel μηδ᾽ ὅλως.

§. 3. Τὸν γάμον πολιτεύει τοῦτον.] Conf. infr. lib. 17. c. 12. §. 7.

CAP. XVIII.

§. 1. Σήειρον τρίχωμα λέγουσιν·] שער *pilus*, שעיר *pilosus.*

§. 2. Γεράρων.] Conf. sup. c. 12. §. 1.

§. 6. Αἰγέαν.] Vel αἰγείην.

§. 9. Ἰάκωβον δὲ φοβούμενον τὸν ἀδελφὸν, τιμωρίαν βουλόμενον ἀπολαβεῖν &c.] Omittit hîc Primogenituræ jus dolo ereptum, de quo infr. lib. 2. c. 1. §. 1. τὸ πρεσβεῖον de jure primogenituræ.

CAP. XIX.

§. 3. Φαιδρυνεῖ τε τοὺς λίθους,] *Callimach. Hymn. in Jov. v.* 32. χρόα φαιδρύνασα & quæ ibi noto.

Δεκάτην τῶν πεπορισμένων.] *Gen.* δεκάτην τῶν πεποισμένων. Vel δεκ. τ. πεπορισμένων, & ita in *Ed. Gr. Basil.*

§. 7. Προνομίας ἀντὶ τούτων ἀξιώσειν·] *In Ed. Oxon.* ἀντὶ τούτων ἀξιωσ. προνομία de privilegio *Julian. Imp. Epist.* XXXVI. p. 171. νυνὶ ἀφῃρῆσθαι τὴν προνομίαν, *privari nunc privilegio*, seu *prærogativa*, immunitate nempe in tributis. Idem Julian. Or. II. p. 56. D. ἐκ τοιούτων προοιμίων καὶ προνομιῶν ἀρξάμενοι.

§. 9. Τοὺς τύπους τῶν θεῶν, οὓς σέβειν πατρίους ὄντας &c.] Infra §. 10. ἱερὰ πάτρια & §. 11. ἱερώματα.

§. 10. Ἱερά τε πάτρια.] Vid. §. præc.

§. 11. Περὶ μέντοι τῶν ἱερωμάτων.] Vid. §. 9. præced.

CAP. XX.

§. 1. Πορισθέντος βίου.] *Gen.* περισθέντος βίου. lege πορισθέντος, & sic in *Basil. Edit.*

§. 3. Σάειρον.] Σηεὶρ LXX. Gen. XXXIII. 13.

CAP. XXI.

§. 3. Ῥαχήλαν ἐκ τοκετοῦ θανοῦσαν θάπτει,] At de ea quasi nondum esset mortua, infr. lib. 2. c. 3. §. 1. καὶ μήτηρ εἰς πένθος καὶ παιδὸς ἀποστέρησιν &c. Verum Mater Josephi Rachel jam erat mortua.

LIB. II. CAP. I.

§. 1. Πρεσβεῖον.] Conf. supr. lib. 1. c. 18. §. 9.

§. 2. Γοβολῖτιν.] Conf. infr. lib. 3. c. 2. §. 1.

CAP. II.

§. 1. Ὀνειράτων ἃ θεασ.] Post ὀνειράτων Tan. Faber Epistol. p. 304. addendam censet vocem πρόρρησις i. e. *prædictio.* Eodem sensu, quod addo, sequitur mox §. 3. πρόρρησις infr. Sic infr. c. 5. §. 2. narrato somnio Pincernæ φράζειν αὐτῷ τὴν πρόρρησιν τῆς ὄψεως.

§. 2.

§. 2. Προσκυνεῖν αὐτό.] Casaub. Exercit. xv. p. 445. è MSS. Regiis supplet post προσκυνεῖν ΑΥΤΩι· καθάπερ οἱ δῦλοι τὰς δεσπότας, οἱ ᾗ συνιέντες ἰχὺν αὐτῷ ᾗ μεγ.

§. 3. Θεᾶ δόντ۞,] *Gen.* Θεᾶ ζῶντ۞. *Tan. Fab.* Θεᾶ διδόντ۞, Deo dante *Epist.* p. 304. Sed nil opus hac emendatione. Formula enim Judæis consueta, *per Deum aut Dominum viventem*, quæ iis vetita *Hos.* IV. 15. ᾗ μὴ ὀμνύετε ζῶντα Κύριον.

Cap. III.

§. 1. Μήτηρ εἰς πένθ۞ ᾗ παιδὸς ἀποςέρησιν, ἃ κατ' ἀνθρώπινον γινομένην νόμον, συγκλασπᾶται.] Conf. supr. lib. I. c. 21. §. 3.

Θεατής.] *Tan. Faber Epist.* p. 305. hic emend. putat θεατὴν & μάρτυν & ἀποςάντων. item Ἐξάντων & δίκην μὴ δεδιότας pro δίκην, μιάναντας sed quæ emendat. mihi haud certa.

Γῆς μετυσίας.] *Tan. Fab. Epist.* p. 305. em. τ̃ περιυσίας.

§. 2. Λέγων αὐτὺς.] *Tan. Faber Epist.* p. 305. emend. λόγοις αὐτῶ.

Καλωδία.] Sic Aristophan. Vesp. p. 456. τὸ καλώδιον, εἶτα καθίμα.

§. 3. Σύρα φορτία.] Φορτία de saccis, infra c. 6. §. 4. κρύφα τοῖς φορτίοις ἐνθέντα· Hic vero de Mercibus.

§. 4. Ἀυλῶν ῥᾶονα ἀγέεδς,] *Gen.* αὐτῶν ῥᾶον ἀγέεδς· αὐτῷ ῥ. ἀγ. emend. *Tan. Fab. Epist.* p. 305. Atticis dicitur ῥᾶόν μοι ἐγένετο, meliuscule me habeo.

Cap. IV.

§. 2. Ἀπόγνωσιν.] Ἀπόγνωσις, ἀνελπισία *Hesychius*, male ibi ἀνελπία, quod jam viderunt alii; infr. lib. 12. c. XI. τὴν ἀπόγνωσιν desperationem.

§. 3. Μόνωσιν.] Μόνωσις apud *Porphyr.* περὶ ἀποχ. l. IV. p. 432. & 448.

Αὐτῆ ταύτης.] Αὐτῆς ταύτης *Gen.* Pro αὐτῆς ταύτης *Tan. Fab.* leg. ἑορτῆς ταύτης *Epist.* p. 305.

Προφασίσαδς.] Conf. inf. cap. 6. §. 2.

§. 4. Κατάφωρον] Conf. infr. c. 9. §. 4. μὴ κατάφωρ۞ γένηται.

Δεσπόσῃ.] *Æschyl. Agam.* v. 552. τῦδε δεσπόζω λόγυ· & Choëph. v. 556.

§. 5. Καὶ τεθναίης, εἶπεν, ἄνερ,] *Notanda formula.* Moriaris si hoc inultum sinas.

Cap. V.

§. 1. Συνδιαφέρων τῷ Ἰωσήπῳ τὰς πέδας.] Vinculorum socius.

§. 2. Διηθήσας τε τὸ γλεῦκ۞.] Sic de Vino percolato *Athen.* l. XI. p. 484. B. τὸ ᾗ ἀφ' ἡμῶν διηθύμενον ξηρόν ἐςι δριμύ· φράζειν αὐτῷ τὴν προρρησιν τ̃ ὄψεως.] Conf. supr. c. 2. §. 1.

§. 3. Κανᾶ φέρειν ἐπὶ τ̃ κεφαλῆς.] Cujusmodi Canistra Cereris, Serapidis & aliorum numinum capitibus sublata cernuntur in antiquis Nummis, ac inde Κανηφόροι dictæ Virgines eadem ferentes in solemnibus Pompis in honorem Rheæ, Cereris &c. institutis.

Ἀποσοβᾶντ۞.] Ἀπολοβῦντ۞ *Gen.* Sic LXX Gen. XV. 11. ἀπεσόβησεν αὐτὺς. Item *Aristophan. Av.* p. 543. ἃ σοβῦντ۞ ἀδενός· & *Equit.* p. 291. ἀποσοβεῖ τὰς Ῥήτορας.

§. 5. Διφερνῦντας.] *Hesych.* λιφερνῦντες, ἐν συνδένδρῳ τόπῳ προσφιλῶς διάγοντες, ubi *Guyet.* legendum putat φιλερνῦντες compos. ex φίλ۞ & ἔρν۞. Legam potius & ob seriem litterarum λιπερνῦντες. Idem *Hesychius* λιπερνὴς ὁ ἐκ πλυσία πένης &c. nempe à λείπω & ἔρν۞.

§. 6. Τό, τε ᾗ τὰς βῦς ἰδεῖν, ζῶν ἐπ' ἀρότρῳ πονεῖν.] Haud dissimilis somnii explicationem vid. infr. lib. 17. c. 15. §. 3. & ἀλλαχ. lib. 2. c. 7. §. 3.

§. 7. Εὐετηρίας.] Aristotel. ad Nicom. lib. I. de θαυμ. ἀκυσμ. p. 112. Immo ΕΥΕΤΗΡΙΑ pro Numine, & cui Templum erectum in Inscr. apud Vehler Itin. Angl. p. 438. ᾗ τὺς Ναὺς Εὐετηρίας ᾗ Κόρης ᾗ τὸ Πλυτώνιον &c.

Ἀφορίας.] Sic infr. lib. 7. c. 4. §. 4. γῆς ἀφορία· Γῆς ἀφορία inter pœnas Regum delinquentium. Sic *Antiphon. Orat.* II. p. 33. ἐν ᾗ τύτων αἵ τε ἀφορίαι· sterilitates vid. *Æschyl. Eum.* v. 787. pro χθονιαφόρον legendum χθονὶ ἄφορον *terræ sterilitas.* ex emendat. *Aurati.*

Πορφύραν ἐνδύεδς.] Qui Purpuræ amictus solis Chaldæorum Regibus licitus, vid. infr. lib. 10. c. (12.) ςρεπτὸν περιαυχένιον χρύσεον ᾗ πορφυρᾶν ἐσθῆτα φορεῖν &c. & Persarum Regibus lib. XI. c. (6.) ἐνδύεται τὴν πορφύραν, ἣν ὁ βασιλεὺς ἀεὶ φορῶν διετέλει.

Cap. VI.

§. 1. Ἐν Ἡλιυπόλει ἱερέων,] In *Gr.* Sacerdotum, Viri nempe & Uxoris.

Πρὸ τ̃ ἀκαρπίας.] *Æschyl. Eum.* v. 804. μηδ' ἀκαρπίαν τεύξετ'. Vid. infr. lib. 8. c. 13. §. 5. ᾗ τ̃ ἀκαρπίας αἴτι۞ γεγονημέν۞.

§. 2. Προφασίζεδς.] Conf. supr. c. 4. §. 3.

§. 4. Κρύφα τοῖς φορτίοις ἐνθέντα,] Conf. supr. c. 3. §. 3.

§. 5. Τό τε τ̃ βαλάνυ μύρον ᾗ ςάκτην, τερέβινθόν τε ᾗ μέλι.] Vid. Gen. XLIII. 11. resina mellis, aromata, stacte, terebinthus, amygdalæ.

§. 8. Ὑπὲρ τ̃ ἀδελφῦ σωτηρίας ἔκρινε παραβαλέδς.] Παραβάλλεδς hîc *periclitari.* Idem quod παρακινδυνεύειν *Polluci lib.* III. *c.* 28. *Maxim. Tyr. Diss.* II. παραβαλλόμεν۞ τῇ θαλάττῃ, in mari periclitans. Hinc παράβολ۞ temerarius, audax. *Aristoph. Vesp.* & *Plutarch. Alcibiad.* p. 319. D. *Joseph.* infr. *adv. Apion.* lib. I. §. 29. ἴσως ἂν ᾗ παραβάλλοιτο.

Ἐπὶ παίδων ἀποβολῇ ταλαιπορεῖ.] Ἀποβολὴ *Plato l.* XII. *de Legib.* p. 945. E. *Euphron. apud Athenæ. l.* IX. p. 380. C. οἱ παρόντες ἀποβολῇ, qui adfuerunt jacturæ.

Τῷ φρονεῖν ἐρηρεισμέν۞,] *Gen.* τὸ φρονεῖν ἐνηρεισμέν۞. Ita etiam in *Edit. Basil.* Forte ἐνηρεισμέν۞, vel ἐνερεισμέν۞ potius. *Hesych.* ἐνερείσας, ἐμπήξας, ςηρίξας.

Cap. VII.

§. 5. Αἰγυπτίοις ᾗ ἀπῃρημένον ἦν περὶ νομὰς ἀναςρέφεσθαι.] Ægyptiis non licitum pascua curare. *Hesych.* ἀπῃρημένον, ἀπεγνωσμένον· *Euripid. Orest.* v. 91. ἀπείρηκ' ἐν κακοῖς.

§. 7. Ὕοντ۞ ᾗ Θεῦ.] Sic de Jove ὑετίῳ seu Pluvio sæpe Auctores.

Cap. IX.

§. 6. Τὸ ᾗ ὕδωρ μῶ οἱ Αἰγύπτιοι καλῦσιν, ὑσῆς ᾗ τὺς ἐξ ὕδατ۞ σωθέντας.] Μῶ Ægyptiis Aqua, Μῶς *Philo.* Moses vero משה quasi ἀνασπασὸς à משה ἀνασπᾶσαι *extrahere*, ex aquis nempe, & inde in Orphicis ὑδρογενὴς dictum, contendit *Scaliger* Emend. Temp. Not. 12. Fragm. p. 48.

Cap. X.

§. 2. Πολεμιώτατον δ' ἐςὶ τοῖς ὄφεσι τῦτο τὸ ζῶον.] Ibes in Ægypto serpentibus infestæ. Vid. Herodot. lib. II. c. 75.

Εἰς ἔρωτα δεινὸν ὤλισθεν αὐτῦ· ᾗ περιόντ۞ ᾗ πάθυς πέμπει πρὸς αὐτὸν τ̃ οἰκείων τὺς πισοτάτυς &c. usque παραδῦναι τὴν πόλιν,] In Fragmento Irenæi p. 472. postremæ Editionis è Bibliotheca Vindebonensi fit mentio hujus loci de Mosis cum Æthiopiæ Regis filia nuptiis.

Cap. XI.

§. 2. Τρωγλοδύταις.] Conf. supr. lib. I. c. 15. §. 1.

CAP. XIV.

§. 4. Τῶν προενδεδημηκότων.] *Gen.* ἐνδεδημηκότι· Ἐνδημεῖν vid. infr. lib. 3. c. 11. §. 3. ἐνδημεῖν ἐφίησιν ---- νόμιμον τὸ ἐνδημεῖν.

§. 5. Τὸν δίχα πονηρίας.] *Gen.* τ̃ διχονοποιΐας· Vel δίχα πονηρίας.

§. 6. Νισὰν παρ' Ἑβραίοις.] Conf. supr. lib. 1. c. 3. §. 3.

Τῷ Φαραώθη.] Τέθμωσις dictus Rex Ægypti, sub quo Hebræi Ægyptô egressi. Conf. *adv. Apion. lib.* 1. §. 26.

CAP. XVI.

§. 2. Τοσαῦτα ἐπιθειάσας &c. ἡ δὲ ἀπὸ τ̃ πληγῆς ἀνακόπη, καὶ εἰς ἑαυτὴν ἀποχωρήσασα,] Ictu mare retunditur, & seipsum in se recipiens *Menag. ad Laërt. l.* 1. *pag.* 21. Hinc ἐπιθειάσις *Thucydidi p.* 448. B.

§. 3. Ῥοώδης.] Sic ῥοώδης θάλασσα *Aristotel. Metereolog.* l. II. p. 63.

§. 5. Ὑπεχώρησε τὸ Παμφύλιον πέλαγος,] Alexandro Macedoni Pamphylium Mare cessit, & via ei per illud aperta. Vid. *Strabon.* l. XIV. p. 666. qui tradit arctam viam fuisse seu littus ad Climacem montem, qui Pamphylio imminet mari, & tranquillo mari non exundante pervium, per quod Alexander cum Exercitu profectus hyberno tempore, antequam fluctus detumesceret, πρὶν ἀνεῖναι τὸ κῦμα ὥρμησε.

§. 6. Τὰ σῶστρα τ̃ πλήθους.] Σωτῆρι Ἀσκληπίῳ Σῶστρα *Inscript. Misc. Spon.* p. 132. & *Epigr. Incerti apud Stobæ. Edit. Grot.* p. 19. Σῶστρα δὲ ἔωθεν ἔθυε.

LIB. III. CAP. I.

§. 1. Μάρ γὰρ ἡ πικρία λέγεται.] מר *amarus* מרה & מרה amaritudo.

Παρὰ τ̃ ἐξεριδνώντων.] *Gen.* π. τ. ἐξανύντων. *Hesychius* ἐξανύομαι, ἐκκενέομαι. Sed *leg.* ἐξαρυόντων, & ita in *Ed. Basil.*

§. 3. Χαμαίσηλοι.] *Hesych.* χαμαίζηλοι, εὐτελεῖς· *leg.* χαμαίζηλοι. Palmæ nempe irriguæ ἐπαρδόμεναι prope Hierichunta, de quibus infr. ἁλώσ. lib. 4. c. 8. §. 3. à fonte qui eas permeat & irrigat. Item Palmæ, quæ in ripis Jordanis florent cæteris fertiliores. *ibid.* Vide de Palmarum cultura Theophr. H. Pl. l. II. c. VIII. p. 34. qui tradit aqua scaturiente potius, quam pluviali eas delectari. Idem lib. III. c. XXII. p. 286. l. III. de C. Pl. docet Palmam aërem quidem calidum quærere, ut fructus maturescat, τὰς δὲ ῥίζας καταψύχεσθαι διὰ τὴν ξηρότητα.

§. 5. Πρόσγαιον.] *Hesych.* πρόσγειος, ταπεινός. *leg.* πρόσγαιος.

§. 6. Ἀσσάρωνα.] Ἀσσάρων mensura 7 Cotylarum Atticarum. vid. infr. c. 6. §. 6.

Τὸ γὰρ μάν.] Heb. מן ex מה *quid? Exod.* XIV. 15.

§. 7. Ἐν κακοῖς ἦσαν.] Non expressa ab Interprete *Gel.*

CAP. II.

§. 1. Γοβολῖτιν.] Conf. supr. lib. 2. c. 1. §. 2.

§. 3. Τὰς ψυχὰς ἠρμένοι,] Ἠρμένον ἐκ τ̃ κεφαλῆς φοινικοῦν· Athen. l. IX. p. 388. D. vid. infr. mox hac eadem §. Sed legendum ἠρμένοι & ita in *Ed. Basil.* ἠρμένης vid. mox supra hac §.

Πρὸς τὸ δεινὸν ἑτοίμως ἔχοντες,] Parati ad omne discrimen subeundum. *Hesych.* δεινά, φοβερά.

Μωϋσῆν διδάσκαλον.] Διδάσκαλος hic pro Discipulo ponitur.

§. 4. Κἂν χερσὶν ᾖ ἡ μάχη,] Ἐν χερσὶν ἡ μάχη de pugna stataria dictum. Sic *Thucyd. l.* IV. p. 281. D. ἐν χερσὶν ἦν ἡ μάχη. Idem l. VI. p. 460. A.

Πλῆθος ἑκατέρων,] Vel κρατέρων.

§. 5. Παντοδαπίας τ̃ φονευόντων.] Παντευχίαν *Euripid. Heraclid.* v. 720.

ΝΙΚΑΙΟΝ ὀνομάσας τ̃ Θεόν.] Ara: Νικαίῳ Θεῷ. Sic passim in Nummis Veterum IOVI aut MARTI VICTORI Templa & Aræ erectæ.

CAP. III.

§. 1. Ἄιλιον καὶ πορείαν.] *Gen.* πορείαν· vel πορείαν.

CAP. IV.

§. 2. Σφετερισάμενος.] Sic eodem modo Demosth. adv. Zenotimum p. 575. infr. lib. 4. c. 6. §. 13. σφετερίσασθαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς δόξαν.

Εἰ καὶ δόξαν ἔμελλε φέρειν ἐπιχαιρομένῳ &c.] Vide quæ de hoc more notamus ad Juliani Cæsares p. 188. Quod *Aristophan. Equit.* p. 310. vocat τ' ἀλλότριον ἀμᾶν θέρος. &c.

CAP. V.

§. 5. Μηδενὸς εἰκόνα ζώου ποιήσαντας προσκυνεῖν.] Conf. infr. lib. 17. c. 6. §. 2. & ἁλώσ. lib. 1. c. 33. §. 2.

§. 6. Τοὺς δὲ πλείονας τ̃ νόμων εἰς ἑτέραν ἀνατίθεμαι γραφήν, &c.] Alium & specialem de Legibus Hebr. Commentarium promittit. vid. infr. contr. Apion. lib. 2. §. 40.

CAP. VI.

§. 2. Πολλῶν αὐτῷ συνυφανθέντων καὶ ποικίλων, ὁπόσα μὴ ζώων ἐξετυποῦντο μορφάς.] Conf. ἁλώσ. lib. 5. c. 5. §. 4.

§. 3. Ἑκάστῳ προσῆψαν.] *Gen.* προσῆψαν. Vel προσῆψαν & ita *Ed. Basil.*

§. 4. Τὸ δὲ ἄδυτον τὸ ἐντὸς καὶ τεσσάρων κιόνων, ὃ ἅγιον τὸ ἅγιον.] Conf. ἁλώσ. lib. 5. c. 5. §. 5.

Φᾶρος,] Conf. infr. lib. 8. c. 7. §. 7.

Πασάδι παρεῖχον,] *Sophocl. Antigon.* v. 1221. & κεδρωτὰ παστάδων. *Euripid. Orest.* v. 1373. *Plutarch. Lycurg.* p. 73. & *Demetr.* 982. B.

§. 6. Τράπεζαν ἱδρύει Δελφικαῖς παραπλησίαν.] De qua Mensa Delphica *Jamblich. de Myster. Æ.* l. III. c. XI. p. 73. Ἡ δὲ ἐν Δελφοῖς προφῆτις &c. εἴτε ἐν τῷ ἀδύτῳ καθημένη ἐπὶ δίφρου χαλκοῦ τρεῖς πόδας ἔχοντες χρηματίζει, εἴτε καὶ ἐπὶ τοῦ τετράποδος δίφρου, ὅ ἐστιν ἱερὸς τοῦ θεοῦ.

Ἀσσαρώνων· ὁ μέτρον Ἑβραίων ἑπτὰ κοτύλας Ἀττικὰς ἔχει.] Conf. supra c. 1. §. 6.

§. 7. Κίγχαρες.] Κίγχαρες Græcis τάλαντον, pondus minarum centum. *Hebr.* ככר *talentum* Exod. XXXVIII. 25.

Εἰς ὅσας τοὺς πλανήτας καὶ τ̃ ἥλιον κατανέμουσιν.] Conf. ἁλώσ. lib. 5. c. 5. §. 5.

§. 8. Δικτύῳ τὴν ἐσχάραν.] LXX. Exod. XXVII. 4. ἐσχάραν ἔργῳ δικτυωτῷ χαλκῆν.

CAP. VII.

§. 1. Στολαί.] De Pontificali amictu vid. ἁλώσ. lib. 5. c. 5. §. 7.

Χαναίας.] Vel χαάνας seu χάνης à *Chald.* כהנא *Chahana* Sacerdos. Vid. *Braun. de Vestit. Sacerdot.*

Ἀναραβάχην.] Ex Chaldæo הרבא כהנא *Horabba Cahana. Selden. de Success. in Pontif.* p. 102. Pro Ἀναραβάχα *Braun.* legit χάανα seu χάνα ῥάββα *Ch.* כהנה רבא *Chabana Rabba* Sacerdos Magnus.

Μαναχασήν.] *Hebr.* מנכסים femoralia *Exod.* XXVIII. 39. & *Lev.* VI. 3.

§. 2. Χεθὸν.] *Chald.* כתנא *vestis lini.*

Ἀβανήθ.] *Hebr.* אבנט baltheus *Exod.* XXVIII. 4. ἐμία *Talmud.* המין baltheus. Vid. *Lex. Talmud. Buxtorf.*

Μασσαβαζάνης.] *Hebr.* משבצות

§. 3. Μασναεμφθής.] *Hebr.* מצנפת mitznepheth.

§. 4. Μεεὶρ.] Μεεὶρ *Gen.* tunica talaris.

Περιτμημάτων.] *Plagulis.* De Veste inconsutili intelligit hunc locum *Braun.* de Vestit. Sacerdot. p. 363.

§. 5.

§. 5. Ἐφώδιν,] האפד superhumerale.
Ἐσσήνης.] Gen. ἐσσὴν, idem quod λόγιον Hebr. חשן vid. infr. c. 8. §. 9.
Λίθοι δώδεκα.] Conf. ἀλώσ. lib. 5. c. 5. §. 7.
Σαρδόνυξ,] אדם LXX Σάρδιον.
Τόπαζος,] פטדה.
Σμάραγδος.] ברקת.
Ἄνθραξ.] נפך
Ἴασπιν,] Male Ivaspi Jaspis *Braun.* p. 671.
Σάπφειρον.] *Hebr.* ספיר.
§. 6. Πῖλος δ' ἦν μὲν &c.] Βυσσίνη τιάρα hyacintho coronata vid. ἀλώσ. lib. 5. c. 5. §. 7.
Τῇ σακχάρῳ βοτάνῃ.] *Gen.* τῇ σακχάρῳ βοτ. Δάκχαρον, planta quæ Græcis ὗος κύαμος seu Kyosciamus, quæ in Lexic. Talm. Buxtorf. & Schindler. Pentaglott. dicitur גלן.
Τοῦ θεοῦ τὴν προσηγορίαν ἐπιτετμημένος ἐστί.] Conf. ἀλώσ. lib. 5. c. 5. §. 7.
§. 7. Τὴν δ' λυχνίαν ἐξ ἑβδομήκοντα.] Vide *Philonem de Vita Mosis lib.* III. p. 565.
Τάτε φάρση, ἐκ τεσσάρων ὑφανθέντα, τὴν τῶν στοιχείων φύσιν δηλοῖ &c.] Idem *Philo de Vita Mos. lib.* III. p. 667.
Ἐσσήνην.] *Gen.* ἐσσὴν. Vel ἐσσῆνα.

Cap. VIII.

§. 4. Μηνὶ Ξανθικῷ κατὰ Μακεδόνας, Νισὰν δὲ κατ'.
Ἑβραίους,] Conf. supr. lib. 1. c. 3. §. 3.
§. 7. Θυμάτων,] Vel θυμιαμάτων. vid. *Levit.* x. 1.
§. 9. Τὸ ἐσσήνην λόγιον καλοῦσιν.] Conf. supr. c. 7. §. 5.
§. 10. Γραφὴν ἑτέραν ἠξιωκὼς συνθεῖναι περὶ τῶν νόμων.] Conf. contr. Apion. lib. 2. §. 40.

Cap. IX.

Conferri debet hoc Caput cum Philonis libris περὶ θυσίας καὶ θυόντων.
§. 1. Θύει μὲν βοῦν καὶ ἀρνίον καὶ ἔριφον· ταῦτα μὲν ἐπέτεια, &c.] Victimæ & Holocausta, Bos, Agnus & Hœdus, iique annui & masculi. Delecta eadem animalia, quia mitia, mansueta, ac utilia generi humano. Vid. *Philon. de Victimis* p. 835. C. D.
§. 3. Ἀκριβέστερον δὲ περὶ τῆς θυσίας τῶν δὲ τῆς δὲ τῶν ζώων ἐν τοῖς περὶ θυσιῶν ἐροῦμεν.] Conf. contr. Apion. lib. 2. §. 40.

Cap. X.

§. 3. Ἀποτροπιασμός.] Conf. supr. lib. 1. c. 3. §. 6.
§. 4. Εἰρεσιώνην μυρσίνης καὶ ἰτέας σὺν κράδῃ φοίνικος πεποιημένην, καὶ μήλου τοῦ τῆς Περσέας προσόντος.] De εἰρεσιώνῃ vulgo supplicum gestamine vid. *Plutarch. Theseo* p. 10. B. *Strabon. l.* 1. p. 16. *Aristophan. Plut.* p. 102. *Vesp.* p. 457. Corona è Persea in pompa Philadelphi *Athenæ. lib.* v. p. 198 B.
§. 5. Κατὰ φρατρίας,] Conf. infr. l. 16. c. 6. §. 2.
Πέμπτῃ δὲ καὶ δεκάτῃ διαδεχθεῖσα τὴν τοῦ Πάσχα ἡ τῶν Ἀζύμων ἑορτή, ἑπτὰ ἡμέρας οὖσα,] Conf. ἀλώσ. lib. 2. c. 1. §. 3.
§. 6. Ἀσαρθά.] Πεντηκοστή. Nempe עצרתא item חמשים item festum θερισμοῦ & πυραμήτου.

Cap. XI.

§. 3. Ἔκκρισις.] Vel ἔκρυσις.
Μεθ' ἣν ὡς ἤδη καθαρὰς ἐνδημεῖν ἐφίησιν &c.] Conf. supr. lib. 2. c. 14. §. 4.

Cap. XII.

§. 2. Ἔτι δὲ καὶ τὰ ἱερεῖα θύουσιν ὁλόκληρα,] Victimæ ὁλόκληροι & omni vitio carentes, infr. lib. 4. c. 4. §. 6. ὁλόκληρον δὲ ξανθὴν πᾶσαν. Sic ὁλόκληρα etiam victimæ Gentilium *Pollux* l. 1. c. 1. p. 9. & ἀλόκληροι etiam ipsi Sacerdotes, ceu cum membris integris, non mutilis, lege Attica, τὸ ὁλόκληρον ἱερᾶσθαι, de qua vide *Athen. lib.* VII. *p.* 300. A. *Æschin. ad Timarch.* p. 196. B. & *Syrianum in Hermogen.* p. 85. 191. 241. 296.

§. 3. Ὁ πεντηκοστὸς ἐνιαυτὸς, Ἰωβηλος.] *Levit.* xxv. 11. יבל *Jobel.*
Τοῦ Ἰωβήλου, ἐλευθερίαν δὲ σημαίνει τοὔνομα,] Ἰώβηλος notat libertatem. LXX. *Levit.* xxv. 11. ἀφέσεως σημασία יבל σάλπιγξ cornu arietis *Exod.* XIX. 13 buccina.
§. 6. Ἀσωσρά.] *Hebr.* חצצרת Tuba *Numer.* x. 2 *Hos.* v. 8.
Πρὸς τὸν νότον] *Gen.* πρὸς τὸν νῶτον leg. π. τ. νότον qui ad Austrum seu Meridiem.
Κατὰ λίβα.] Ad Africum seu ad Occidentem, quod omissum ab Interprete Arrian. Peripl. Ponti Euxini: ἀπὸ τοῦ Νότου εἰς Λίβα ἄνεμον.

Cap. XIII.

§. 1. Καβρωθαβά,] Cabrothabra *Rufin. Al. MSS.* desiderii sepultura. *al.* desiderium sepulturæ.

Cap. XV.

§. 3. Ὃς οὐχὶ, καθάπερ παρόντος αὐτοῦ &c.] Veneratio Mosis apud Hebræos: ejus Posteri præcipuo honore culti. conf. infr. lib. 9. c. 1. §. 1.
Ἡμέρους.] Conf. infr. lib. 19. c. 2. §. 5.
Ἰσμαήλου δὲ παρ' ἡμῖν ἀρχιερέως ὄντος, καὶ λιμοῦ τὴν χώραν καταλαβόντος,] Conf. infr. lib. 20. c. 4. (5.) §. 2. & c. 7. §. 8.
Ἀνεξελέγκτοις.] *Hesych.* ἀνεξέλεγκτος, ἀβάσανιστος.

Liber IV. Cap. II.

§. 3. Περὶ τοῦ γέρως] *Sopater ad Hermog.* p. 307. νόμος τοὺς ἀριστεύοντας περὶ τοῦ γέρως μονομαχεῖν. *Ju...* *Orat.* II. *p.* 50. A. τοῦ γέρως ἀφαιρεμένου.

Cap. III.

§. 1. Τῶν καταβοῶν τῶν ἐν τέλει,] Sic καταβοὴ Thucyd. lib. 1. p. 48. & infra lib. 15. c. 10. §. 3.
Τοὺς προβόλους ἀξιώσας,] Vel προβόλους *Æschyl. Sept. contr. Theb.* v. 1014. Δήμου προβόλοις τῆς δὲ Καδμείας χθονός.
§. 3. Σκίσας συνίζησιν ἡ γῆ,] Locus suspectus, neque enim tum coaluit, sed scissa est & aperta terra eo loco, quo absorpti mox seditiosi, unde mox: συνῆλθε πάλιν τῆς γῆς τὸ περὶ ἐκείνους χάσμα. *Philo* de hoc facto *de Vit. Mosis* p. 693. D. ῥήγνυται μὲν ἡ γῆ paullo post διεζεύχθη.

Cap. IV.

§. 4. Καὶ τῆς δεκάτης, ἧς παρὰ τοῦ λαοῦ κατ' ἔτος λαμβάνουσι, δεκάτην αὐτοῖς ἀπομερίζειν.] Conf. infr. lib. XI. c. 5. §. 8.
Καὶ οἱ κορβᾶν &c.] Græcorum lingua δῶρον, קרבן oblatio LXX δῶρον *Levit.* 1. 2.
Ἔνυστρόν τε] Intestinum magnum.
Χελώνιον.] *Hesychius* χελὼ (f. χελώνιον) χεῖλος καὶ μέρος τῶν ἱερείων.
§. 6. Ὁλόκληρον δὲ ξανθὴν πᾶσαν,] Conf. supr. lib. 3. c. 12. §. 2.
§. 7. Ἄρκην λεγομένην, Πέτραν δὲ νῦν ὀνομαζομένην.] Conf. supr. lib. 1. c. 6. §. 2. & infr. lib. 8. c. 2. §. 3.
Ἑκατομβαιῶνος καλουμένου, Λώου δὲ παρὰ Μακεδόσιν, Ἀββὰ δὲ παρ' Ἑβραίοις.] Ἑκατομβαιὼν Mensis Atticis, Λῷος Macedonibus. Σαββὰ Hebræis, pro quo Ἀβ seu Ἀββὰ legendum. vid. *Selden. de Success. Pontif.* lib. 1. c. 1. p. 106. vid. *Bernard.* ad hunc locum & *Dodwell. Dissert.* de usu *Cycl. Eclip.* p. 92.

Cap. V.

§. 1. Καὶ Ἀμωρῖτιν.] Conf. infr. lib. 5. c. 1. §. 23.
§. 2. Τὴν πρώτην τὴν σύνοδον.] Συνοδος hic de conflictu.
Τοῦ μὲν Ἀρνῶνος.] *Gen.* τοῦ μὲν Ἀαρῶνος. Vel Ἀρνῶνος paullo ante §. 1. circa fin. Ἀρνῶνα.
§. 3. Γαλαδηνὴν καὶ Γαυλανιτίδος.] Conf. infr. lib. 8. c. 2. §. 3. τὴν δὲ Γαλααδίτην καὶ Γαυλανίτην ἕως τοῦ Λιβάνου ὄρους.

CAP. VI.

§. 1. Δηώσοντας.] Vel δηάσαντας. vid. *Hesych.*

§. 2. Βάλακος ὁ τῶν Μωαβιτῶν &c.] Conferendus *Philo l. 1. de Vita Mosis* p. 643.

Ἦν γάρ τις ἀπὸ Εὐφράτου Βάλαμος, &c.] *Philo* ibid. ἀνὴρ &c. ἐπὶ μαντείᾳ περιβόητος Μεσοποταμίαν οἰκῶν &c. οἰωνοσκοπίαν δὲ ἐν τοῖς μάλιστα συγκεκροτηκώς.

§. 3. Ὁ δ' οὐχ ὑπολαβών.] *Gen.* ὁ δ' ὑπολαβών. pro ὁ δ' leg. οὐ δ'.

§. 5. Οὐκ ὢν ἐν ἑαυτῷ,] Quum apud se non esset. Ἀρχαῖς ἐνδῆσαι.] *Gen.* ἀραῖς ἐνδύσαι, diris devovere.

§. 12. Λοιμῷ, ταύτην ἐνσκήψαντος &c.] Ἐνσκήψαντος, apposite usus hac voce de peste à Deo immissa. Sic *Æschyl. Pers.* v. 717. λοιμοῦ τις ἦλθε σκηπτὸς & *Sophocl. Oedip. Tyr.* v. 27. — ὁ δὲ πυρφόρος θεός.

Σκήψας ἐλαύνει λοιμὸς ἔχθιστος πόλει.] Conf. infra lib. 7. c. 13. §. 2. ἢ λοιμὸν ἐνσκῆψαι καὶ νόσον.

§. 13. Σφετερίσασθαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς &c.] Conf. supr. l. 3. c. 4. §. 2.

CAP. VII.

§. 1. Ἀρεκέμη καλεῖται,] Ἀρεκέμη Arabum primaria urbs, Græcis Πέτρα. Supra Πέτρα hæc eadem quæ prius Ἄρκη dicta cap. 4. §. 7. Conf. infr. lib. 14. c. 1. §. 4.

Ἀβροδίαιτοι.] Madianitæ. Sic de Lydis *Æschyl. Pers.* v. 41.

§. 4. Ὧν τρεῖς ἀπέδειξε τοῖς ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ φεύγουσιν.] Infr. lib. 5. c. 1. §. 24. τούτων τρεῖς ἀπονέμει τοῖς φυγάσιν οἰκεῖν ἐν αὐταῖς.

Βόσορα.] Conf. infr. lib. 12. c. 8. §. 3.

Ἐν τῇ Βατανειάδι.] Conf. infr. lib. 15. c. 10. §. 1. Βαταναίαν.

§. 5. Τὸν κλῆρον ἐν τῇ πατρῴᾳ &c.] Τὸν κλῆρον hæredium hic seu partem agri adsignati.

CAP. VIII.

§. 1. Ἀβιλή.] Infr. lib. 5. c. 1. §. 1. Ἀβίλης ἐπὶ τῷ Ἰορδάνῳ. Alia forte urbs Ἄβιλα plur. neutr. infr. libr. 12. c. 3. §. 3. καὶ Ἄβιλα καὶ Γάδαρα.

§. 4. Εἰς τὴν περὶ ἐθῶν καὶ αἰτιῶν ἀπόδοσιν.] Josephus Commentarium de Moribus promittit. περὶ αἰτιῶν male vertit Interpres *de Sacrorum causis*, ego *de actionibus forensibus* Hebræorum.

§. 5. Ἱερὰ πόλις ἔσω μία τῆς Χαναναίων γῆς &c.] Philo adeundus libro de Charitate & Legibus Special.

§. 8. Ἔσω δὲ καὶ δεκάτη τῶν καρπῶν ἐξαίρεσις ὑμῖν, &c.] Conf. infr. lib. XI. c. 5. §. 8.

§. 22. Ταῖς δεκάταις δυσὶν, ἃς ἔτους ἑκάστου &c.] Conf. infr. lib. XI. c. 5. §. 8.

Τεμενίσματος.] Templi.

§. 41. Στρατηγῷ μετ' αὐτοκράτορος.] Ita sæpe apud Auctores Atticos dicti, qui summi cum imperio ad Pacem constituendam vel Bellum gerendum mittebantur. infr. lib. 5. c. 7. §. 15. αὐτοκράτωρ ἡγεμών.

§. 48. Νέφους αἰφνίδιον ὑπὲρ αὐτοῦ στάντος, ἀφανίζεται κατά τινος φάραγγος.] *Philo in fine lib. de Vita Mosis* p. 696. D. monumentum eum nactum esse dicit, ὃ μηδεὶς εἶδεν ἀνθρώπων.

§. 49. Ὑπὸ μὲν Μακεδόνων Δύστρῳ καλουμένῳ, Ἀδάρῳ δὲ ὑφ' ἡμῶν,] Δύστρος Macedonibus, Hebræis Ἄδαρος Mensis. אדר Mensis Duodecimus, *Esth.* III. 7. *Esdr.* VI. 15. Conf. infr. lib. 12. c. 10. §. 5.

Ἐφ' ἡμέραις τριάκοντα.] Ita Philo ὅλον μῆνα per mensem integrum luxisse Mosen populum.

LIB. V. CAP. I.

§. 1. Διαβησόμενος.] *Gen.* διαβιβασόμενος. Vel διαβησόμενος, & ita in *Ed. Basil.*

Ἀβίλης ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην.] Conf. supr. lib. 4. c. 8. §. 1.

§. 3. Τοῦ δὲ κάχληκος,] Sic Thucyd. lib. IV. p. 270. A. διαμώμενοι τὸν κάχληκα οἱ πλεῖστοι ἐπὶ τῇ θαλάττῃ.

§. 4. Καὶ τὴν Φάσκα.] Φάσκα ubique dixisse Josephum, non πάσχα; & ita semper in antiquis membranis lego, tradit *Casaubon. Exercit.* p. 462. LXX sæpius πάσχα, interdum φασκὰ VI. II. *Paralipomen.*

§. 11. Γάλγαλα.] Conf. infr. §. 18. ἐν Γαλγάλοις στρατόπεδον. & lib. VI. c. 4. §. 2. μετάπεμπτος εἰς Γάλγαλα.

§. 12. Πέμπει τετρακισμυρίους ὁπλίτας.] *Male Rufinus:* triginta millia, quod jam notavit Casaub. Exerc. Baron. p. 155.

§. 16. Γαβαωνῖται δὲ κατοικοῦντες ἔγγιστα τοῖς Ἱεροσολύμοις,] Conf. infr. lib. 7. c. 11. §. 7. Γαβαώνης obsidio infr. lib. 8. c. 12. §. 5.

Τρυχίνας γὰρ εἰς τὸ ταῦτα πιστοῦσθαι.] Τρυχῖναι Vestes detritæ. Sic *Posidippus apud Athenæum lib.* x. p. 414. E. χλαίνης ἐν τρύχει πεπινωμένος· & *Euripid. Electr.* v. 501. Ἐγὼ δὲ ἐν τρύχει τῶν δ' ἐμῶν πέπλων.

Μοχλεύεσθαι κατ' αὐτῶν.] Μοχλευτὴς de Neptuno tanquam Terræ motore. *Aristoph. Nub.* p. 139. C.

§. 17. Ἔτι γε μὴν καὶ τὴν ἡμέραν αὐξηθῆναι πλέον, ὡς ἂν μὴ καταλαβοῦσα &c.] Quod miraculum Hebræorum Magistri poëtica phrasi dici voluere, vid. *Masium in Josu.* XII. 11. & *H. Grot.*

§. 18. Ἐν Γαλγάλοις.] Conf. supr. §. XI.

Τῆς Γαλιλαίας τῆς ἄνω,] Sic infr. §. 22. τῆς Γαλιλαίας, τὰ καθύπερθεν. De utraque Galilæa τῇ ἄνω καὶ κάτω vid. ἀλώσ. lib. 2. c. 21. §. 2. κατὰ τὴν κάτω καλουμένην Γαλιλαίαν ἀνετείχισε, τῆς τε ἄνω Γαλιλαίας &c. *Cyrillus advers. Julian.* l. II. p. 39. C. εἰσὶ γὰρ Γαλιλαῖαι δύο· ὧν ἡ μὲν μία κατὰ τὴν Ἰουδαίαν· ἥ γε μὴν ἑτέρα, ταῖς Φοινίκων πόλεσιν ὅμορός τε καὶ γείτων.

Κεδέσης.] Κεδέσην *Gen.* Κεδέσιν infr. §. 24.

§. 19. Σιλοῦν πόλιν.] Infr. lib. 8. c. 11. §. 1. ἧκεν εἰς Σιλὼ πόλιν. sed mox infr. c. 2. c. 2. §. 12. εἰς Σιλώ.

Γαριζεῖ ὄρει.] Infr. lib. XI. c. 8. §. 2. ἐπὶ τοῦ Γαριζὶν ὄρους· & eod. cap. §. 6. πρὸς τῷ Γαριζεὶν ὄρει.

§. 22. Εἰς τὸ μέγα τηλικοῦτο πεδίον.] Conf. infr. lib. 8. c. 2. §. 3.

Δώρων.] ΔΩΡΑ &c. in Nummis, uti ΝΑΥΑΡΧΟΣ seu *Navale* eadem urbs dicta.

Βηθσάνων, ἣ νῦν Σκυθόπολις καλεῖται.] Conf. infr. l. 6. c. 14. §. 8. & lib. 12. c. 4. §. 5. Σκυθοπολῖται iidem, qui Βηθσανῖται lib. 12. c. 8. §. 5. Βηθσάνη lib. 12. c. 12. §. 3. lib. 13. c. 6. §. 1. & c. 10. §. 2.

Ἰταβύριον ὄρος.] Conf. infr. lib. 8. c. 2. §. 3.

Γεννησαρῖτιδος.] Conf. ἀλωσ. lib. 2. c. 20. §. 6. & lib. 3. c. 9. §. 1.

Ἀρκὴ δὲ πόλις ὑπῆρχεν.] Conf. supr. lib. 1. c. 6. §. 2.

Καὶ τῆς Γαλιλαίας τὰ καθύπερθεν.] Conf. supr. §. 18.

Καὶ τῶν τοῦ Ἰορδάνου πηγῶν,] Conf. infr. lib. 8. c. 8. §. 4. & lib. 13. c. 9. §. 2.

Ἀρκῆς παρῳκηκυίας.] Conf. supr. lib. 1. c. 6. §. 2.

Ἀπ' Ἀκκάρων μέχρι ἕως τοῦ ὄρους.] Τὸν Ἀκκαρὼν θεὸν infr. lib. 9. c. 2. §. 1. & ita mox infr. c. 2. §. 4. διαφεύγει δ' αὐτοὺς Γάζα, καὶ Ἀκκάρων· & c. 3. §. 1. καὶ Ἀκκάρωνα παρεσπάσαντο.

§. 23. Ἀμορίτιν.] Supr. lib. 4. c. 5. §. 1. Ἀμωρῖτιν.

Ἀρουκαίους.] Pro Ἀρουκαίους forte leg. Ἀρκαίους.

Ἀμαθαίους.] Ἀμάθη, πόλις Φοινίκης. *Stephan.* cujus sæpe mentio in V. Test. & quæ Chald. Paraphr. & Rabbinis eadem cum Antiochia, de qua re Bochart. Geograph. l. IV. XXXVI.

§. 24. Τούτων τρεῖς ἀπονέμει τοῖς φυγάσιν οἰκεῖν ἐν αὐταῖς.] Conf. supr. l. 4. c. 7. §. 4.

Κεδέσην.] Conf. supr. §. 18.

§. 29. Πρυτανεῦσαί τε τὰ κατὰ τὴν εἰρήνην.] Sic *Isocrates* & *Aristoph. Vesp.* p. 773. περὶ εἰρήνης πρυτανεύσαντε.

Γαβαθᾶ.] Infr. lib. 8. c. 12. §. 4. περὶ τὴν πολιορκίαν τῶν Γαβαθῶν.

CAP. II.

§. 2. Ἀδωνὶ γὰρ τῇ Ἑβραίων γλώττῃ κύριος λέγεται.] Ἀδωνὶ Hebræorum lingua Κύριος· אדון.

Ἀκρωτηριασθείς.] Ἀκρωτηριάσματα vulgo de amputatis extremis mortuorum aut victimarum partibus apud Gentiles.

§. 3. Γαμβρός,] Γαμβρός, socer, hoc loco idem LXX. Exod. III. 1. & VIII. 1. 5. γαμβρός cæteroquin pro *genero*, item pro *sponso* passim apud Poëtas, & pro *adfini* beaufrere.

§. 4. Διαφεύγει δ' αὐτοὺς Γάζα, καὶ Ἀκκάρων.] Conf. supr. c. 1. §. 22.

§. 6. Τῇ καθέδρᾳ προσεκαρτέρουν.] Thucyd. l. II. p. 112. D. ἐν τοιαύτῃ μὲν ὀργῇ ὁ στρατὸς τὸν Ἀρχίδαμον ἐν τῇ καθέδρᾳ εἶχεν. *Schol.* τῇ καθέδρᾳ, τῇ ἀργίᾳ τῆς πολιορκίας δηλονότι.

§. 8. Παρῆν εἰς Γαβᾶν.] Conf. de Vita §. 24. ἐν Γαβᾷ πόλει & mox εἰς Γαβὰν πόλιν. item mox infra §. 9. χρήσασθαι τοῖς Γαβαλιτοῖς. & statim: πέμπουσι δ' ἂν πρὸς τοὺς Γαβαηνοὺς· & §. 10. πρὸς τῇ Γαβᾷ.

§. 10. Ταῖς λαιαῖς.] Ταῖς λειαῖς (non λεαῖς ut *Gen.*) τῶν χειρῶν σφενδονᾶν ἄριστοι.

§. 12. Εἰς Σηλὼ σωιζόμενοι.] Conf. supr. c. 1. §. 19.

Cap. III.

§. 1. Ἀκκάρωνα παρεστάσαντο,] Conf. supr. c. 1. §. 22.

Cap. IV.

§. 2. Καιρίαν πληγήν.] *Æschyl. Agam. v.* 1352. πέπληγμαι καιρίαν πληγὴν, pro quo Machon Comicus apud *Athenæ.* l. XIII. p. 581. B. καιρίαν πληγήν.

Cap. V.

§. 1. Ἐξ Ἀσώρου πόλεως.] Conf. infr. lib. 9. c. XI. §. 1. Ἄσωρα & lib. 13. c. 5. §. 7. Ἀσὼρ πεδίον.

§. 2. Μέλισσαν δὲ σημαίνει τοὔνομα.] Δεβώραν Græcis μέλισσαν notat דבורה *apis Es.* VII. 18.

Βάρακος δέ ἐστιν ἀστραπὴ, κατὰ τὴν &c.] Βάρακος, ἀστραπὴ Græcis ברק *fulgur Habac.* III. 11.

Cap. VI.

§. 4. Ἀτιμότερον γεγενημένον, ὅμοιον δὲ τῷ κατὰ κριθὴν ἄρτῳ.] Nota Hordeum inter fruges vilissimum.

Cap. VII.

§. 2. Δημοτελοῦς Σικιμίοις οὔσης ἑορτῆς,] Infr. c. 8. §. 12. ἑορτῆς οὔσης τοῖς Παλαιστίνοις δημοτελοῦς.

§. 13. Γυναῖκας ἠγμένος.] Conf. infr. lib. XI. c. 3. §. 10.

§. 15. Φαραθωνίτων.] Conf. infr. lib. 13. Αὐτοκράτωρ ἡγεμών.] Conf. supr. lib. 4. c. 8. §. 41.

Ἐν Φαραθῶνι] *Gen.* ἐν Φαραθῷ Conf. infr. lib. 13. c. 1.

Cap. VIII.

§. 5. Εἰς Θαμνὰ πόλιν τῶν Παλαιστίνων,] Infr. lib. 13. c. 1. καὶ Θαμναθὰ καὶ Φαραθὼ· nempe addita terminatio Syriaca θά.

§. 6. Ὅτι τὸ πάμβορον γεννητικὸν βορὰν ἡδεῖαν ἐξ αὐτοῦ, καὶ πάνυ ἀηδοῦς ὄντος.] Problema ad solvendum convivis in hilaritate Nuptiali propositum. De ejusmodi griphis convivalibus vid. *Athenæ. l.* X. *p.* 448. &c. & de præmiis datis iis, qui eos solverent, nempe osculo; victis autem pro pœna ἄκρατον πιεῖν *ibid. p.* 457. *Schol. Aristoph. ad Vesp. p.* 433. Γρῖφοι δὲ λέγονται τὰ ἐν τοῖς συμποσίοις προβαλλόμενα αἰνιγματώδη ζητήματα.

§. 10. Τῶν Γαζαίων.] *Gen.* τῶν Γαζέων. Vel Γαζαίων. Sic infr. lib. XI. c. (8. §. . . .) ἐπὶ τὴν Γαζαίων πόλιν ἦλθεν.

Cap. IX.

§. 2. Μάρα δὲ ὀδύνην.] Νααμὶς Græcis εὐτυχία, Μάρα autem ὀδύνη מרה amaritudo Spiritus. *Prov.* XIV. 10.

§. 4. Ὠβήδης δὲ κατὰ διάλεκτον τὴν Ἑβραίων ἀποσημαίνει δουλεύων.] Ὠβήδης Græcis δουλεύων. *Hebr.* עבד *Servus* עבודה *servitus.*

Cap. X.

§. 2. Ῥαμαθὰν πόλιν κατοικῶν,] Conf. infr. lib. 8. c. 12. §. 3.

§. 3. Κόμη τε ἦν αὐτῷ ἀνεῖτο, καὶ ποτὸν ὕδωρ ἦν.] Tanquam Nazirǽo.

Cap. XI.

§. 2. Ἥ τε κιβωτὸς ἤγετο πρὸς τῶν πολεμίων] Qui non Pælæstini, sed Assyrii dicuntur ἄλλως. lib. 5. c. 9. §. 4. τὴν ὑπ' Ἀσσυρίων ἁρπαγεῖσαν ἁγίαν ἡμῖν λάρνακα· & infr. lib. VI. c. 1. §. 1.

§. 4. Ἰωχάβην προσηγόρευσαν· σημαίνει δὲ ἀδοξίαν τὸ ὄνομα.] Ἰωχάβης notat ἀδοξίαν. *Hebr.* קלון ignominia, LXX ἀτιμία Psalm. LXXXIII. 17. & alibi.

§. 5. Ἀβιεζέρης.] Pro Ἀβιεζέρης corr. est *Abishua.*

Βοκκί.] *Gen.* Βόκκη pro *Bucci* vel Bochai. vid. *Seld. de Succ. in Pontif. p.* 107.

Reliqua, quæ sequebantur, suis locis ubique Josephi verbis subjecta sunt.

VARIÆ LECTIONES
EXCERPTÆ EX MSS.

Codicibus Regiis 2252. 2253. 2254. 2257. accommodatæ ad Editionem Basileensem anni MDXLIIII.

MSS. Codices his notis designantur.

2252. a. 2253. b. 2254. qui synopsin Antiquitatum complectitur 1. 2257. Epitomen totius operis continet. Regius 2252. sic habet initio:

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν ΓΩΛΓ.

Nov. Ed. Procem. §. 1.

BAsil. pag. 1. Προοίμιον] Epitome, προοίμιον περὶ τῆς ὅλης πραγματείας.

§. 1.

lin. 19. τὴν ἀλήθειαν] Epit. τῇ ἀληθείᾳ R. a. sic emendatum τὴν ἀλήθειαν.

§. 2.

ibid. ἐνεχειρίσθην] R. a. & 1. ἐνεχείρισμαι. Epit. ἐγκεχείρισμαι.

lin. 22. διενοήθην] R. 1. διενόουν.

lin. 23. ἐξ ἀρχῆς] Deest in R. 1.

lin. 24. ἄλλην ἄσκησιν ἀρετῆς] R. ἄλλην τῆς ἀρετῆς ἄσκησιν.

lin. 27. χωρήσας] R. a. χωρίσας.

lin. 29. ἐγένετο] R. a. & 1. ἐγίνετο.

lin. 31. προέπεμπον] Reg. a. & Epit. προέτρεπον.

lin. 32. χαίρων] Reg. 1. & Epit. διαφέρων.

lin. 34. φύσεως ἀποδεικνύμενος] R. a. ἀποδειξάμενος φύσεως ἀγαθῆς ἴχνη. R. 1. & Epit. habent etiam ἀποδειξάμενος.

ibid. ἀμετακίνητον] R. 1. ἀμετακινήτου.

lin. 35. ὡς ἀεὶ ... δυναμένοις] Totum hoc quidquid est, deest in R. a. in R. 1. & in Epit. hæc eadem sic leguntur ὡς ἀεὶ τοῖς χρησ. ἢ καλ. ἢ πράττειν δυν.

lin. 36. τὰ κάλλιστα] R. 1. καλά.

lin. 37. κἀκεῖνα] in R. a. κἀκεῖνο.

lin. 38. οὐ παρέργως] R. 1. οὐκ ἀλόγως.

ibid. οἱ μεταδιδόναι] R. a. εἰ μεταδ.

Nov. Ed. §. 3.

Pag. 2. *lin.* 2. Πτολεμαῖος μὲν] R. a. Πτολεμαίων. in R. 1. & Epit. deest μέν.

ibid. βίβλων] Epit. βιβλίων.

lin. 4. Ἑλλάδα] R. 1. & Epit. addunt φωνήν.

lin. 5. ἀρετῇ] R. 1. ἐπ' ἀρετῇ.

lin. 7. ἔχειν] R. a. 1. & Epit. ἔχων.

lin. 8. μιμεῖσθαι] R. a. 1. & Epit. μιμήσασθαι.

ibid. τῷ δὲ βασιλεῖ] Iidem, τῷ βασιλεῖ δέ.

lin. 10. ἐπὶ τὴν ἐξήγ.] R. 1. & Epit. εἰς τὴν Αλεξάνδ. ἐπὶ τὴν ἐξήγ.

lin. 14. ἃ μάλιστα] Epit. ἢ μάλιστα.

lin. 15. τοῖς μὲν θεοῦ γν.] Reg. b. τοῖς μὲν συγγνώμη. R. 1. & Epit. τοῖς νόμοις.

lin. 16. πέρα καὶ πισ.] R. a. πέρα πίστεως. R. b. πέραπ πίστεως.

lin. 20. εἰ τὴν φύσιν.] R. 1. Epit. εἴ γε τὴν φύσιν R. b. εἰ τὴν τε.

lin. 25. μήτιγε] R. b. 1. & Epit. μήτοιγε.

lin. 27. ποιήσων] R. a. b. 1. & Epit. ποιήσειν.

Nov. Ed. §. 4.

lin. 32. τῷ τὸ ἑαυτοῦ] R. a. τῷ καὶ τόν. R. b. 1. τὸ καὶ τόν Epit. τὸ καὶ τόν.

lin. 33. θεοῦ πρῶτον] R. a. b. πρῶτον θεοῦ.

lin. 34. οὕτω] R. a. b. 1. & Epit. οὕτως.

lin. 37. ἀποβήσεσθαι] Epit. ἀποβήσεται.

ibid. ἑτέρου] R. b. ἄλλου.

lin. 39. ἀρετῆς, μεγάλαις περιβ.] R. 1. μεγάλης, μεγάλαις ἐπιβάλλει.

lin. 40. βουληθεὶς] R. b. 1. & Epit. addunt Μωϋσῆς.

lin. ult. οἱ μὲν οὖν] Iidem, οἱ μὲν γάρ.

Pag. 3. *lin.* 2. ἐπίταξιν εἰς κακ. τοῖς] R. b. ὑποτίμησιν τοῖς R. a. habet etiam ὑποτίμησιν.

lin. 3. καθαρὰν] Deest in R. a. & R. 1.

lin. 4. πειρᾶσθαι μεταλ.] R. 1. & Epit. μεταλαμβ. πειρ.

lin. 5. τοὺς μὴ] Epit. τοὺς μὴν μή.

ibid. μηδὲ πισευ.] R. b. μηδὲ μὴν πισ.

lin. 7. οὐδὲν] Deest in R. 1.

lin. 9. ἀξίως] R. b. 1. & Epit. δεξιῶς.

lin. 11. ἑκάστου] Epit. ἑκάστων.

ibid. γένοιτ' ἂν] R. a. & Epit. γένοιτο ἄν.

lin. 12. ὑπερβαλοῦμαι] R. a. & 1. ὑπερβάλλομαι. R. b. νῦν μὲν ὑπερβαλῶ.

lin. 15. γεγραμμένα] R. b. ἀναγεγραμμένα.

Nov. Edit. Lib. 1. Cap. 1. §. 1.

lin. 16. Τίς ἡ] Titulus deest in R. a. & 1.

lin. 17. ταύτης ὑπὸ] R. a. b. & 1. ταύτης δ' ὑπό.

lin. 18. κρυπτομένης σκότει] R. 1. σκότει καλυπτομένης.

lin. 20. διεχώρησε] R. a. b. & 1. διεχώρισε.

lin. 21. τὴν ἀρχὴν] R. a. b. addunt τοῦ φωτός.

lin. 22. αὕτη μὲν] Iidem addunt, ἂν εἴη.

lin. 24. περὶ αὐτῶν] Iidem, περὶ αὐτῆς.

ibid. ἀναβάλλομαι] In R. a. emendatum ἀναβαλοῦμαι.

lin. 25. καὶ αὐτὸν] R. a. b. 1. ὅτ' αὐτόν.

lin. 27. νότιον] Iidem, νότιον.

ibid. ἁρμονίως] R. 1. ἁρμοδίως.

lin. 29. κατ' αὐτὴν ἢ τὴν] R. a. b. κατ' αὐτὴν ἢ ταύτην τήν. R. 1. κατὰ ταύτην δέ.

lin. 32. κατὰ βάθους.] R. 1. κατὰ βάθος. R. a. κατὰ βύθου.

lin. 34. συναυξάνεσθαι] R. a. 1. συναύξεσθαι. R. b. συναύξασθαι.

lin. 36. ἐν ἐξ] Deest ἐν in R. b. & 1.

lin. 38. χολὴν ἀπὸ τῶν πόνων] R. 1. ἀπὸ τῶν πόνων χολήν.

§. 2.

lin. 41. λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς] R. a. b. & 1. ἀπὸ τῆς γῆς λαβών.

lin. ult. πυῤῥὸν] R. a. πυῤῥός.

ibid. φυραθείσης] R. b. φυραθείς.

Pag. 4. *lin.* 2. θηλειά τε καὶ ἄρσενα] R. a. ἄῤῥενα. R. b. θῆλυ τε καὶ ἄρρεν.

lin. 6. ἥσαν ἢ] R. b. ἔσσα δέ. R. a. Ευεα δέ, & ita in marg. R. 1. in textu vero Ευά.

lin. 7. ἐκείνης ὄνομα] R. 1. ἐκείνης τῆς γυναικὸς ὄνομα. R. a. ἐκείνης ὄνομα τῆς γυναικός.

ibid. τῶν ζώων] in R. b. deest τῶν.

§. 3.

lin. 9. τεθνηλότι] R. a. b. τεθνηλότα.

lin. 11. εἰσαγαγὼν ... ἐκέλευσεν] R. a. b. εἰσαγόντα ... κελεῦσαι.

lin. 13.

lin. 13. καὶ ὁ μὲν Φεισὼν] Iidem, καὶ Φείσων μὲν, σημαίνει τοὔνομα.

lin. 15. Τίγρης] Ubique Τίγρις.

lin. 16. Φορά] R. b. Φοράς. פרת Josepho consentiunt Thalmudici, rationem hanc reddentes cur ita vocetur Euphrates שפיפר quia aquæ פרים ורבים ejus fructificant & crescunt. פרת apud Chaldæos idem est ac rumpere, disrumpere: unde satis apte פרת σκεδασμὸν, seu dispersionem & dissipationem significare vult Josephus. Ἄνθος etiam, seu florem denotare videretur eo sensu quo Gen. 49. legimus dixisse Jacobum de Joseph filio suo בן פרת יוסף בן פרת עלי עין.

lin. 17. γεὼν δὲ] R. a. γηὼν δὲ διὰ τῆς Αἰγύπτου ῥέων. R. 1. γηὼν δὲ διὰ γῆς Αἰγύπτου.

§. 4.

lin. 19. ὁ δὴ θεὸς] R. a. b. ὁ δὴ τοίνυν θεός.

lin. 20. ἀπ' αὐτοῦ] R. a. ἐξ αὐτοῦ. R. 1. αὐτοῖς ἀπ' αὐτοῦ.

lin. 23. πεπεισμένους] R. b. πεπεισμένοις, male.

lin. 25. οὗ γενομένους αὐτοὺς] R. a. b. ἧς γενομένης αὐτοῖς.

lin. 26. ἀπολείποντα] R. b. ἀπολιπόντα.

lin. 29. καὶ σκέπην] R. a. & b. καὶ τὴν αἰσχύνην ὕπαιθρον ἔχοντες, σκέπην.

lin. 30. φύλλοις σὺν αὐτοὺς] R. b. φύλλων σὺν ἑαυτούς.

ibid. τοῦ αἰδοῦς] R. a. & b. περὶ τοῦ αἰδοῦς.

lin. 35. μηδὲ φθεγξ.] R. 1. μὴ φθεγξ.

lin. 37. βιώσετε] ita in R. b. in R. a. & 1. βιώσητε.

lin. 38. ξενιζόμενοι] R. a. b. ξαινόμενοι.

lin. 41. ὧν παρόντων] R. 1. ὧν οὐ παρόντων.

ibid. ἐπέλθῃ] R. b. ἐπέλθοι.

ibid. ἐς μακρὸν ἂν ὑμῖν] R. a. & 1. οὐ μακρὸν ὑμῖν. R. b. ὑμῖν μακρόν.

lin. ult. ἁμαρτάνειν] R. a. ἁμαρτεῖν.

Pag. 5. *lin.* 2. τὰ ἑαυτῆς] deest in R. b. R. a. habet οὐδὲν αὐτοῖς τῶν ἑαυτῆς.

ibid. αὐτομάτως] R. 1. αὐτόματα.

lin. 3. τὸ μὲν … τὸ δὲ] R. a. b. τὰ μὲν … τῶν δὲ οὐκ

lin. 5. τῆς φωνῆς] R. b. & 1. τὴν φωνήν.

lin. 7. πολέμιον ἀποδ. αὐτοῖς] R. 1. πολέμους ἀποδ. ἀνθρώποις. R. a. & b. habent etiam ἀνθρώποις.

lin. 10. εἰλισπώμενον] R. b. ἰλυσπώμενον.

lin. 11. τόπον] R. a. χωρίον.

lin. 13. προσηγόρευται] R. a. b. προσηγορεύετο.

lin. 14. κτῆσιν δὲ] R. a. κτίσις δέ. R. b. κτίσιν δὲ σημαίνει τοῦτο.

lin. 15. πένθος] πένθος significaret, si per א scriberetur: sed per ה scribi solet הבל quod vanitatem significat.

lin. 16. ἐχρῶντο] R. a. b. διαφόροις ἐχρῶντο.

lin. 17. παρεῖναι] R. b. παρεῖναι.

lin. 18. προσενοεῖτο] Idem προσεῖχε.

lin. 24. κατὰ βίαν] Deest κατά.

lin. 26. ὑπελάμβανεν] R. b. ὑπέλαβεν.

lin 27. πολλῶν γὰρ ἡμ. οὐκ οἶδεν αὐτὸν] R. b. πολλῶν γὰρ αὐτὸν οὐκ ἰδεῖν ἡμερῶν.

lin. 28. ἅπαντα. Idem, πάντα.

lin. 31. πραττομένων] R. a. πρασσομένων.

lin. 33. φησὶν] Idem addit, ὁ θεός.

lin. 36. τιμωρήσασθαι] R. 1. τιμωρήσεσθαι.

ibid. ἠπείλησε] Idem, ἠπείλει.

ibid. γῆς ἐκείνης αὐτὸν] R. a. b. γῆς αὐτὸν ἐκείνης.

§. 2.

lin. 41. κάϊς] κάϊν.

Pag. 6. *lin.* 1. δέει] R. a. b. δέοι.

lin. 6. ἀγαγὼν] Iidem, περιαγαγών.

lin. 7. ταυτὸ] R. b. ταὐτόν.

ibid. ἐνώσου … ἐνώσαν] R. a. b. ἀνώχου … ἀνώχαν.

lin. 8. ἐνώσου δὲ ἰάρεδος] R. a. ἀνώχου δὲ ἰαρέδης. R. b. ἀνώχου δὲ ἰαράδης.

ibid. μαλέηλος] R. a. b. μαρούηλος. R. 1. μαρουήλ.

lin. 10. Σελλὰς] R. 1. Σελᾶς.

lin. 11. προβατίαν] R. a. b. 1. προβατείαν.

lin. 12. ἤσκησε] R. b. ἴσχυσε καὶ ψαλτήρια καὶ κιθάρας. R. a. habet etiam κιθάρας.

lin. 15. νααμᾶς ὀνόματι] λάμεχος νοεμᾶς ὄνομα.

ibid. ἐπεὶ δὲ τὰ] R. a. b. ἐπεὶ τά.

lin. 16. δίκην αὐτὴν] R. a. δίκην ἑαυτόν.

ibid. R. b. post ἀδελφοκτονίας habet μείζονα.

lin. 17. ἀδάμου, κάϊος] R. a. ἀδάμου καὶ κάϊος.

lin. 19. ἄλλος δ' εἴ τις ὀκνηρῶς εἶχε πρὸς] ὅλως δ' εἴ τις ὀκνηρὸς ἦν πρός. Plura hîc desunt in cod. 2253.

lin. 20. καὶ ἄλλην ἐπίνοιαν, ἦν] ἀλλ' οὖν ἐπίνοια ἦν.

§. 3.

lin. 26. δυνάμενος] δυναμένην.

lin. 27. αὐτοῦ τοὺς] αὐτῶν τούς.

lin. 30. διαφυγεῖν] R. 1. φυγεῖν.

lin. 33. ἐκ λίθων] Idem, ἐκ λίθου.

lin. 34. καὶ τῆς πλινθίνης ἀφανισθείσης] εἰ καὶ σύμβῃ τὴν πλινθίνην ἀφανισθῆναι.

lin. 36. κατὰ τὴν] R. 1. κατὰ γῆν τήν. Quænam sit illa urbs vel regio Συριὰς dicta, non liquet. Facile crederem Josephum loqui de terra Seiriadica in terra Ægyptiaca sita, in qua Ægyptii asserebant veterem historiam à Thoth, seu Mercurio primo lapidibus exaratam asservari. E recentioribus Marshamus, & alii quidam volunt Josephum loqui de loco quodam tribus Ephraïm cui nomen erat Seirath juxta Hebræum, in quo erant פסילים id est, juxta LXX. γλυπτὰ insculpta, quod non longe abest, inquiunt, ab hierolyphicis. Verum hæc conjectura leviori fundamento nititur: quam tamen admisit Isaac Vossius.

Cap. 3. §. 1.

lin. 40. ἀποβλέποντες] βλέποντες.

lin. ult. καὶ πάντας] καὶ παντός.

Pag. 7. *lin.* 1. πεποίθεισιν] R. 1. πεποίθησιν.

lin. 2. ὁ νῶχος δὲ] νώεως δέ.

ibid. καὶ ἀλγηδῶς ἔχων] καὶ τοῖς βουλεύμασιν ἀηδῶς ἔχων.

lin. 3. post κρεῖττον addit αὐτούς.

lin. 5. συνοίκων] συνοικουσῶν.

§. 2.

lin. 6. ἐκείνων] ἐκείνους.

lin. 8. post ἐπιτεμόμενος addit τε.

lin. 9. νῶχος δὲ] νῶος δε, & sic deinceps.

lin. 12. μητρὶ] μητρί.

lin. 14. συνεισβαλλόμενος] συνεισβαλόμενος.

lin. 15. post καρτερὰ, addit, καὶ τοῖς ἁρμοῖς ἰσχυρῶς ἐνδεδεμένη.

lin. 18. ἐνώσου … μαλαήλου] ἀνώχου … μαρουήλου.

lin. 19. ὃς ἐκ κάϊος] R. a. ὃς ἐκ καινᾶ R. 1. ὃς ἐκ καΐνανος.

§. 3.

lin. 20. συνέβη δὲ] In cod. 2255. in quo perinde Synopsis Antiquitatum Judaïcarum hæc periodus sic se habet: συνέβη δὲ τοῦτο τὸ πάθος κατὰ τὸ χιλιοστὸν πεντηκοστὸν ἔτος ἀπὸ ἀδάμ. οὗ δὲ θεοῦ ἐφ' ἡμέραις τεσσαράκοντα ὕοντος.

lin. 21. οὕτω γὰρ Αἰγύπτιοι] οὕτως γὰρ ἐν Αἰγύπτῳ.

lin. 24. ὠνὰς καὶ πράσεις] πράσεις καὶ ὠνάς.

lin. 25. κόσμον] μῆνα.

lin. 26. δὲ οὗτος] δ' οὗτος.

lin. 27. δισχιλίων] recte legeres χιλίων juxta Hebr.

§. 4.

lin. 29. διακοσιοστῷ] R. a. τριακοσιοστῷ.

lin. 31. ὃς δώδεκα] ὃς πέντε.

lin. 33. ἐνενηκοστὸν] ἐνεννηκοστόν.

ibid. ἔτη πέντε] ἔτη δέκα.

lin. 36. ὃς ἔτος ἤδη] ὃς ἔτος ἑξηκοστὸν καὶ ἑκατοστὸν καὶ πέμπτον, ἐγέννησεν.

lin. 37. ἐνακοσίοις] ἐννακοσίοις βιώσαντα, ἔνωχος υἱὸς διαδέχεται.

lin. 40. μαθουσάλας δὲ ἐνώχου] μαθουσάλα δὲ ἀνώχου.

lin. 41. ἕβδομον καὶ] πέμπτον καὶ ἑξηκοστὸν, λάμεχον υἱὸν ἔσχε, περὶ ἔτη γεγονὼς ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν ᾧ τὴν ἀρχήν.

lin. 43. ἐνακοσίοις] ἐννακοσίοις.

ibid. ἐπὶ ἑπτακοσίοις] καὶ ἑπτακοσίοις.

lin. ult. ἐννακοσίοις] πεντήκοντα καὶ ἐννακοσίοις ἔτεσιν ἦρξε τῶν πραγμάτων.

Pag. 8. *lin.* 1. ἐξεσέτω] R. a. ἐξεταζέτω.

§. 5.

lin. 5. ὑπερέχον] R. a. ὑπερέχειν. R. 1. ὑπέρεχε.

lin. 8. post ἑβδόμη addit, κατ᾽ ὀλίγον ὑπονοσεῖν ἀπολήγοντος.

lin. 10. ἐπεὶ ... γέγονεν] ἐπὶ ... γεγονώς.

lin. 11. εἰ καὶ τὸ ἄλλο] εἴ τι καὶ ἄλλο.

lin. 14. ὑπανελθούσης δὲ] ἧς ἐπανελθούσης πρὸς αὐτόν.

lin. 18. post ἔτι νῦν addit αὐτῆς. In R. b. deest οἱ ἐπιχώριοι.

§. 6.

lin. 20. βηρωσός] R. 1. βηρώσης.

lin. 22. κορδυαίων] R. b. κορδυαίων.

lin. 23. μάλιστα] deest in R. b.

lin. 24. ὁ Αἰγύπτιος] R. 1. ὁ Αἰγύπτιος. ubique dum de eodem Hieronymo sermo est.

lin. 25. μνασέας δὲ] R. b. μνασαίας δέ.

lin. 26. ἐνενηκοστῇ] R. b. ἐνενηκοστῷ.

lin. 27. μινυάδα] R. b. μιλυάδα.

lin. 28. βάρις] Idem βάρεις.

lin. 29. λάρνακος] Idem λάρνακα.

lin. 31. ὁ τῶν Ἰουδαίων] R. a. b. ὁ Ἰουδαίων.

§. 7.

ibid. ἐπικλύζει] Idem, ἐπικλύζει, male.

lin. 33. κινδυνεύσει] R. b. κινδυνεύσειν.

lin. 34. ποιήσασθαι] ποιεῖσθαι.

lin. 36. χεῖρον καταδικασμένους] R. a. b. χείρω κακίαν καταδικασθέντας.

lin. 37. παθόντες] R. b. μαθόντες.

lin. 39. λαβεῖν] R. b. βαλεῖν.

ibid. ὅπως τε τοῖς ἔργοις] R. a. ὅπως τοῖς. R. b. ὅπως ἔργοις τε αὐτοῖς.

lin. 41. ὑστερήσειεν] R. b. ὑστερῆσαι ἐν.

ibid. μακρόν τε] In R. a. deest τε. R. b. μακρὸν αὐτῶν γῆρας.

lin. 42. τοῖς πάλαι ἐπερχ.] R. b. αὐτοῖς τάχιον ἐπερχομένων. R. a. habet etiam τάχιον pro πάλαι.

§. 8.

Pag. 9. *lin.* 1. κακίας δὲ τὴν οἰκείαν] R. a. b. κακίᾳ δὲ τῇ οἰκείᾳ.

lin. 3. μηδὲ τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς] R. b. τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς μηδέ.

lin. 4. τούτους] R. b. τοῦτο.

lin. 7. δείσαντες] Idem δείσαντας.

lin. 9. καὶ δράσαντας] In R. a. deest καί. R. b. καὶ τοὺς δράσοντας.

lin. 11. χώραν] R. b. αἰώραν.

§. 9.

lin. 14. πεντήκοντα καὶ τελικ.] R. 1. ν. καὶ σ.

lin. 17. μηδὲ νῦν] R. b. μηδένα νῦν.

lin. 18. τεκμηρόμενος] R. a. b. τεκμαιρόμενος.

lin. 23. ὁ μέγας ἐνιαυτὸς] Magnus annus 600. annorum. De magno anno 30. annorum sermonem habuit auctor vitæ Pythagoræ apud Photium cod. 249.

lin. 25. βηρωσὸς] R. b. βήρωσος ubique.

lin. 27. συνταξάμενοι] Idem συγγραψάμενοι.

Cap. IV. §. 1.

lin. 37. κατῴκισαν] Idem κατῴκησαν.

lin. 38. γῆν πολλὴν] Posterior vox deest in R. b.

lin. 39. ἤχθοντο] R. a. ἤχθοντο. R. b. ἠθέλησαν.

§. 2.

Pag. 10. *lin.* 2. ναβρώδης] R. a. Νεβρώδης.

lin. 6. ἀνθρώπους] R. a. & b. addunt τοῦ φόβου τοῦ.

ibid. ἀμυνεῖσθαι] R. 1. ἀμύνεσθαι.

lin. 7. ἐπικλύσασθαι] R. a. ἐπικλύσειν. R. b. & 1. ἐπικλύσαι.

§. 3.

lin. 10. ναβρώδου] R. a. νεβρώδου. statim R. b. ἕπεσθαι δόγμασιν.

lin. 11. ἡγούμενοι] ἡγούμενον.

lin. 14. ᾠκοδόμητο] R. a. b. ᾠκοδομεῖτο.

lin. 25. περὶ δὲ τοῦ λεγ.] R. a. b. περὶ δὲ τοῦ πεδίου τοῦ λεγ.

lin. 27. ἐνυελίου] Iidem, ἐνυαλίου.

Cap. 5. §. 1.

lin. 28. σκίδναντο] In iisdem, sed ad marginem, & aliâ manu, σκορπίζονται.

lin. 29. ἕκαστος] Iidem, ἕκαστοι, & mox τὴν ἐντυχοῦσαν.

lin. 30. μεσόγαιόν τε] R. a. μεσογεῶν τε. R. b. μεσόγεώτε.

Cap. 6. §. 1.

lin. 39. καταλαμβάνοντες] R. b. καταλαβόντες. statim R. a. Ἰαφέθου.

lin. 40. ἀπὸ ταύρου] R. b. ἀπὸ τοῦ Ταύρου.

lin. 41. γαδείρων] Idem γαζήρων.

lin. 42. προσκαλοικήσαντος] προσκαταῳκηκότος.

lin. ult. γομαρὸς] R. a. γομάρης.

Pag. 11. *lin.* 1. ᾤκησε] R. 1. ᾤκισε, & sic emendatum in R. a. & b.

lin. 2. ἰαυάνου] R. 1. ἰωάνου. R. b. ἰαυγαίνου.

ibid. ἀπὸ μὲν τοῦ] R. 1 addit μάδου.

lin. 3. ἰαυάνου] R. 1. ἰωάνου. R. b. ἰαυγαίνου.

lin. 4. θοβήλους θόβηλος] R. b. & 1. θεοβήλους θεόβηλος.

lin. 5. καὶ μεσχινοὶ] R. 1. & b. μεσχηνοί. In R. a. καὶ μοσοχηνοὶ δὲ ἀπὸ μοσόχου ... καπαδόκαι μὲν ἀρτὶ.

lin. 6. πόλις γὰρ] In R. b. deest γάρ.

lin. 8. τὸ ἔθνος] R. a. & b. πᾶν τὸ ἔθνος. statim ille θήρας δὲ θῆρας.

lin. 10. ἀσχανάξης] R. a. ἀσχάναζος μὲν ἀσχανάζους. R. b. ἀσχανάζης δὲ ἀσχανάζους.

ibid. ῥηγῖνες] R. 1. ῥηγῆνες.

lin. 11. θυγάμμης δὲ] R. a. θοργάμμης δὲ θοργαμαίους. R. b. τυργαμαίους.

lin. 12. ἰαυάνου δὲ τοῦ ἰάφθου] R. a. ἰωάνου δὲ τοῦ ἰαφέτου. R. b. αὐγαίνου.

lin. 13. τελῶν αὐτοῦ] R. b. τελῶν καὶ αὐτοῦ.

lin. 15. πόλεων ἡ] Articulus deest R. b.

lin. 17. καλεῖται] R. 1. addit, τῶν ἑλλήνων τοὔνομα ταύτῃ μεταθεμένων πρὸς τὸ τῆς παρ᾽ αὐτοῖς θεοῦ νομιζομένης ἐπώνυμον. τὴν γὰρ ἀφροδίτην καὶ κύπριν καλοῦσι καὶ ἀπὸ ταύτης νῆσοι.

lin. 18. χεθιμ] R. a. χεθείμ. R. 1. χεθίν. R. b. χέθη. & statim ὀνομάζονται.

lin. 19. κήτιος] R. a. & 1. κίτιος. R. b. κίτιον.

lin. 20. οὕτω] R. a. b. οὕτως.

lin. 22. κατέλειπον] R. b. κατέλιπον.

lin. 23. ἐκτήνισαι] R. a. & 1. ἡλλήνισαι.

lin. 25. νῶχος] Semper νῶε in R. a.

§. 2.

lin. 28. μεταβάλλουσαι] R. a. b. μεταβαλοῦσαι.

lin. 30. χουσαῖον] R. a. χοῦσον.

lin. 32. μεσραίοις] R. a. & 1. μεσραίοις. R. b. μερσαίοις.

lin. 33. μέσρην, καὶ μεσραίους] R. a. & 1. μέσρην καὶ μεσραίους. R. b. μέρσην καὶ μερσαίους.

ibid. οἱ ταύτην οἰκ. καλ.] R. b. οἱ ταύτῃ καλοῦμεν.

lin. 34. φούτης] R. b. φούδης.

lin. 35. μαυρῶν] R. a. μαυρείων.

lin. 38. μεσράμου] R. a. μεσράμου.

lin. 39. ἄφρικαν προσαγ. συμβεβ.] R. b. ἄφρικα προσηγόρευσεν.

lin. 43. σαβάκτας σαβακτήνους] R. b. σαβα καὶ ἀσαβακτήνους.

ibid. ῥάμος δὲ ῥαμ. ᾤκησε] R. a. ῥέγμος δὲ ῥεγμαίους ᾤκισε. R. b. σάμος δὲ ῥαμαίους. R. 1. ῥάμος δὲ ῥαμαίους.

lin. ult. ἰούδας μὲν ἰουδαίους] R. a. ἰουδαδάς μὲν ἰουδαδαίους.

ibid. ἑσπερίων] R. b. & 1. ἑσπερινῶν.

Pag. 12. *lin.* 1. οἰκήσας] R. a. & b. οἰκίσας. mox hic ἐπωνύμους αὐτῷ.

ibid. σαβαῖος. ναβρώδης] R. a. σάβασος νεβρώδης.

lin. 3. μεσραίου] R. a. μεσραίου.

lin. 4. φυλισίνου] R. 1. φιλυστηνοῦ.

lin. 5. καλοῦσι] R. 1. ἐκάλεσαν.

ibid. λουμαὶς καὶ] R. a. λουδίμους, καὶ ἐνεμιτίμα, καὶ ἐνεμία, καὶ λαβίμου. R. b. ἀναμία καὶ ἰλαβίμου.

lin. 6.

lin. 6. νεθέμε τε] R. a. & b. νεδέμε τε.
lin. 7. φαιθρώσιμε] R. b. πετρωσίμε.
ibid. χεσλοίμοι] R. a. & b. χεαλύμε.
lin. 9. σιδώνιΘ] R. a. σιδών.
lin. 10. ἐν φοινίκῃ] R. a. b. & 1. ἐν τῇ φοινίκῃ.
ibid. ἀμάθΘ ἢ ἀμάθην] R. a. ἀμαθε̃ς ἢ ἀμαθηνε̃ς. R. b. ἀμάθες ἢ ἀμάθεν. R. 1. ἄμαθΘ ἢ ἀμαθηνε̃ς κατῴκιζεν.
lin. 12. ἀπογόνων] R. b. ἐπιγόνων in R. 1. post ἀπογόνων legitur πολέμε ὠνόμοζαν πτολεμαΐε.
lin. 13. ἄρκlω] R. 1. ἀρχήκην.
lin. 14. ιεβεσαΐε] Sequitur in R. a. ἀμοῤῥαΐε, γεργεσαΐε, εὐδαΐε, σινναΐε. At in R. b. ἀμοραΐε, γεργησαΐε, σφναΐε.

§. 3.

lin. 20. νεώταlΘ] R. b. νεώτερΘ.
lin. 22. κατηρϑτο] R. a. b. κατηράσαlο.
lin. 23. χαναναΐε] R. a. χαναάνε. R. b. χαναναΐες.

§. 4.

lin. 26. ἔλυμΘ μὲν γὰ ἐλ.] R. a. ἔλαμΘ μὲν γὰ ἐλαμαΐες.
lin. 27. κατέλειπεν] R. b. & 1. κατέλιπεν. Statim R. 1. ἀσέρας. & infra ἀσυρίες.
lin. 32. ἕσης] R. a. ὤσΘ.
lin. 33. ὄτρος ϗ γεθερις] R. a. ὖλΘ ϗ γάθερΘ. R. b. & 1. ϗ Γεθήρης.
lin. 35. φάλεγον] R. 1. φάλαγον, & sic deinceps. R. a. φάλεκον. mox: φάλεκΘ, ἐπειδὴ κτ̃ τὸ ἀπόσολον τ̃ οἰκήσεων. Reg. 1. καlὰ τlὼ ἀποσολlὼ τ̃ οἰκήσεων.
ibid. ἰέκlα δὲ] R. b. Ὀυίταδε. Fort. ἰέκlα ἢ τῷ ἐβέρε παιδὶ. cui consonat interpretatio Latina: *Juctæ vero Heberi filio.*
lin. 36. ἐλμόδαδΘ] Sic recensentur in R. 1. λίζηλΘ, δεκλαδᾶς, ἀβίακλΘ, σάβεΘ, ὄφιρις, εὐίλατης ϗ ἰωάβαβΘ. R. b. τη ε̃ζαλις, ε̃ζάλης: pro ἐβημάηλΘ, ἀβιμάηλΘ; pro εὐίλας, εὐίλης.
lin. 38. πρὸς αὐτε̃] R. a. πρὸς αὐτῇ R. b. πρὸς αὐτlὼ.

§. 5.

lin. 39. φαλέγε ... ῥαγαῦς] R. a. φαλέκε ῥάγαυΘ. R. b. ῥέες.
lin. 40. ὢν ναχώρης] R. a. ᾧ ναχώρης. R. 1. ἀχώρης.
ibid. θαῤῥὸς] R. b. θεῤῥός. In cod. Reg. 2875. θεῤῥός. πατὴρ ἢ ἀβεράμε γίνεΐ· ὃς δέκατός ἐσιν ἀπὸ νάχε, δευτέρῳ ἢ ἔτ͂ ϗ ἐννενηκοσῷ πρὸς διακοσίοις μξ̃ τlὼ ἐπομβρίαν ἐγίνεlο.
lin. ult. διακοσίοις] R. b. ἐνακοσίοις.
Pag. 13. *lin.* 1. θαῤῥὸν] R. b. θεῤῥόν.
lin. 2. ἐγλύνηζε] Sequitur in R. a. σερε̃γον. σερέγῳ.
lin. 3. ῥαγαῦς ἢ σερε̃γον] R. a. ῥάγαυΘ ἢ σερε̃χον. pro ῥαγαῦς. R. b. habet ῥε̃μΘ.
lin. 4. ῥαγαῦν φάλεγΘ] R. a. ῥάγαυον φάλεκΘ. pro ῥαγαῦν R. b. habet ῥε̃μον.
lin. 5. ὑπὸ σέλε] R. a. ὑπὸ σάλα.
lin. 6. ἀρφαξάδης] R. b. ἀρφάξαδΘ.
lin. 7. δώδεκα] R. a. δύο ϗ δέκα.
lin. 9. καταλειπὼν] R. a. b. 1. καταλιπών.
lin. 14. συνετέτμηlο] R. a. b. συνετέμνεlο.
lin. 17. μαύηλΘ] R. a. μαθεύηλΘ.
lin. 18. φέλδας, ἰάδελφας] R. a. b. ἰάδελφας primum, deinde ἰαδοφᾶς in a. & ἰαδαφᾶς in b.
lin. 19. ταύαΘ] R. b. τάαυΘ.
lin. 20. τ̃ ναχώρε] R. a. & b. τῷ ναχώρε.

Cap. 7. §. 1.

lin. 27. διαμαρlῶν] R. b. διαμαρlάνων.
lin. 28. μείζω] R. a. b. μεῖζον.
lin. 29. ϗ νικῆσαι] Iidem καινίσαι.
lin. 32. τοῖς γῆς] R. a. b. & 1. τοῖς τ̃ γῆς.
lin. 39. θυσίαν] R. b. θύσας.

§. 2.

lin. 40. βηρωσὸς] R. b. & 1. βήρωσΘ.
lin. 41. δεκάτη γλυεᾷ] γλυεᾷ apud Clem. Alex. lib. 1. Strom. 30. annorum spatium est.
lin. ult. κατέλειπε] R. a. b. κατέλιπε.
Pag. 14. *lin.* 2. χαλδαίων] R. a. χαλδαίας.

lin. 3. μεlανασὰς] Idem μετασάς.
lin. 5. πληθύσαντες] R. b. πλήθεε ὄντες.
lin. 6. δαμασκηνῶν] R. a. b. δαμασκηνῆ.

Cap. 8. §. 1.

lin. 10. ὕσερον] R. a. χρόνοις ὕσερον.
lin. 11. διαίρειν] R. b. μεταίρειν.
lin. 12. λεγοιέντε] In R. a. b. deest τε.
lin. 13. καlακολεθήσε] Iidem καlακολεθησε̃. mox R. 1. μεlακομίσειν.
lin. 14. ἐπαγομένΘ] Quæ Saræ in Ægypto acciderunt, desunt in R. 1.
lin. 15. αἰγυπlίων] R. a. b. addunt ἐπιμανές.
lin. 16. αὐτὸν] R. b. αὐτῶν.
lin. 18. ἐπενόηζε] Idem ὑπενόηζε.
lin. 19. αὐτε̃] R. a. αὐτῷ.
lin. 21. ἀδόκιμον] R. a. b. ἄδικον.
lin. 22. πυθωμένῳ] R. b. θυομένῳ.
lin. 24. πρῶτα] R. a. b. ἠρώτα, & aliud illud ἐρωτᾷ ab iis abest: iidem habent τίς τε εἴη.
lin. 26. ποιήσαιϑ] R. b. ποιῆσαι.
lin. 27. συνεῖναι] R. a. συνῆναι, male.

§. 2.

lin. 32. θαυμαθεὶς] Desunt hæc in Epitome.
lin. 36. ἐπεφοίτηζεν] R. b. ἐφοίτηζεν.

§. 3.

lin. 37. ὡς δ' εἰς] Cætera etiam desunt in Epitome.
lin. 39. ὑπώρειον] R. a. ὑπόρειον. R. b. ὑπορείαν.

Cap. 9. §. 1.

Pag. 15. *lin.* 4. διεῖπον πένlε] R. a. πέντε διεῖπον τlὼ.
ibid. βαρέας, &c.] Idem: βάλαχΘ, συναβάρης, ὅ, τε βαλlωῶν βασιλεύς. μοίρας ἢ. R. b. βάλας, βαλαίας, συναβάν, ϗ συμμόβορΘ, ὅς τε βαλlωῶν βασιλεύς. μοίρας δέ.
lin. 7. ἑκάσης] R. a. b. ἑκάσοις.
lin. 10. ἀπέσαζαν] R. b. & 1. ἀπέσηζαν. & ita emendatum in R. a.
ibid. σρατηγε̃νlων] R. a. σρατηγε̃ντΘ ἀμαρσφίδε, ἀριέχε, χοδολαμόρε, θαδάλε: nec non R. b. in quo tamen ἀριόχε. Hunc locum merito carpit Marshamus in canone Ægyptiaco par. 76. quod magis Græcis auribus quam sacris literis accommodari videatur. Reges enim erant illi quatuor Asiatici, non solum exercituum duces.
lin. 15. ἡ λεγομένη ἀσφαλτῖτις] R. a. b. 1. ἡ ἀσφαλτῖτις λεγομένη. mox R. a. πεὶ μὲν τ̃.

Cap. 10. §. 1.

lin. 21. ἀβράμε ἢ ἀκέσανlΘ] R. b. ἀβραάμῳ ἢ ἀκέσανlι.
lin. 24. ἕτως γὰ] Ita Hieronymus in quæstionibus Hebraïcis.
lin. 28. δευτεραίες] R. a. addit, γινομένες, & mox habet σαβᾶ.
lin. 31. δέκα ϗ ὀκτὼ] R. b. δεκαοκlώ.

§. 2.

lin. 33. τε̃ς σοδομ.] R. a. b. τε̃ς τ̃ σοδομιτ.
lin. 34. ἀνέζευξεν] R. b. ἀνέζευξαν.
ibid. ἢ αὐτῷ] Idem, ἢ τέτῳ. R. a. δ' αὐτῷ.
lin. 36. μελχισεδέκης] R. b. ὁ μελχισεδὲκ & sic infra.
lin. 37. διὰ ταύτlω] R. a. b. ὡς διὰ ταύτlω. statim R. a. αὐτόν.
lin. 38. ἐκάλεζαν] R. b. ἐκάλεζεν.
Pag. 16. *lin.* 2. ποιήζειν] R. b. ποιῆσαι.
lin. 4. παραχῶν] R. a. παραχεῖν. R. b. πάρεχε.
lin. 5. ἐχῶν] R. a. b. 1. ἐχὼν .... μαμβρῆς.

§. 3.

lin. 8. παῖδα] R. a. παῖδας.
lin. 11. ϗ αἶγα τελετίζεζαν] Desunt hæc in R. b.
lin. 15. τετρακόσια] R. b. τριακόσια, male.

§. 4.

lin. 17. ὠγότlω] R. a. b. ὠγύγlω. mox R. b. pro δεῦν habet γlῶ.
lin. 19. ἄῤῥενΘ] R. b. ἄρσενΘ.
lin. 22. ἐπικλίνε̃] R. 1. ἐπὶ κλίνην αὐτε̃.
lin. 30. παρακέσαζαν μὲν ε̃ν] R. b. παρακεύζαν μὲν ε̃.

lin. 31. γενήσεσθαι] R. a. γενέσθαι.
lin. 32. βασιλεύσοντα] Idem βασιλεύοντα.

§. 5.

lin. 36. ἀπήγγελεν] R. a. b. ἀπήγγειλεν. mox ille καὶ ἐκ σάῤῥας.
lin. 39. τὸ ἀπ' αὐτοῦ] R. b. βουλόμενος τὸ ἀπ' αὐτοῦ γένος μένειν.
ibid. μὴ συμφερόμενον] R. a. b. οὐ συμφυρόμενον. R. 1. μὴ συμφθειρόμενον.
lin. 42. περὶ οὗ] Articulus deest in R. a.
lin. ult. παράγγελμα] R. a. παραντίκα, & mox παρ' αὐτῶν.
ibid. οὐ κατ'] οὐ deest in R. a. & pro eo in R. b. legitur οὐ.

Cap. XI. §. 1.

Pag. 17. *lin.* 9. καὶ τὴν τε πόλιν αὐτῶν κατέσκ.] R. a. καὶ τάς τε πόλεις αὐτῶν κατεστρέψατο.

§. 2.

lin. 12. ἐκάθητο] R. b. ἐκαθέζετο.
lin. 14. ξενίων] Idem, ξενίας.
lin. 15. προσέταξεν] Sequitur in R. a. & b. εὐθύς.
lin. 17. ἔτι καὶ] R. a. ἔτι τε. mox in R. b. deest τυγχάνουσα.
lin. 22. πεμφθείη μὲν ὁ εἷς] R. a. πεμφθείη μὲν ὁ μὲν εἷς. R. b. πεμφθείη μὲν, ὁ εἷς.

§. 3.

lin. 30. εὐπρεπ. τοῦ ὄψεως διαφ.] R. b. εὐπρεπεστάτους τῇ ὄψει.
lin. 34. παρέξειν] R. a. παρέχειν.
ibid. ἐπείσθησαν] Idem, ἡδέσθησαν.

§. 4.

lin. 39. ὑπερεφρόνησαν] R. b. περιεφρόνησαν.
lin. 42. ἀφανίζει] Idem, ἀφανίζων.
lin. ult. πόλεμον] Sequitur in eodem, τὸν ναὸν, καὶ τὴν πόλιν.
ibid. εἰς τὴν πόλιν συνεχῶς] R. a. b. & 1. συνεχῶς εἰς τὴν πόλιν.
Pag. 18. *lin.* 2. ἱστόρηκα] R. a. b. ἱστόρησα.
lin. 4. ζόωρ] R. b. ζωώρ.

§. 5.

lin. 6. ἀνθρώπινον] Sequitur γένος in R. 1.
lin. 7. ἐπινοήσασθαι] R. a. b. προνοήσασθαι. mox in b. ἐποιοῦντο.
lin. 9. υἱῶν] R. 1. υἱόν.
lin. 10. κτίζει . . . ὁ μὲν . . . ἀμμανίτας ἢ ὁ ἕτερος] τίκτει . . . ἡ μὲν . . . ἀμμανίτας ἢ ἡ ἑτέρα.

Cap. 12. §. 1.

lin. 14. ἀβεμέλεχον] R. a. b. ἀβιμέλεχον.
lin. 27. ἀγόμενον οὐκ ἀδικεῖν] R. b. ἀγόμενον ἣν οὐκ ἠδίκουν R. a. ἀγόμενος οὐκ ἠδίκουν παρακαλεῖ τε πρᾴως.
lin. 30. τοῦτ' εἰπ.] R. a. ταῦτ' εἰπ.
lin. 38. πολιτεύεσθαι] R. b. πολιτεύσασθαι.
lin. 39. βηρσουβαι] R. b. βηρσουκέ. R. b. βηρσουβέ. R. 1. βηρσουβά.
ibid. ὅρκιον] R. a. & 2237. ὅρκους.

§. 3.

Pag. 19. *lin.* 5. οὐδὲν ἀπολείπουσα] R. b. μηδὲν ἀπολιποῦσα.
lin. 6. εὐνοίας] R. a. b. υἱὸν ἐννοίας.
lin. 14. ἐκέλευσεν] R. b. ἐκέλευεν.
lin. 16. τὴν ψυχὴν ἀφῆ] Idem, τῆς ψυχῆς ἀφεῖσα.

§. 4.

lin. 23. ἠδουμᾶς] R. a. μασαμάς. ἰδουμάς. μάσμησος. R. b. μάσαμος, μάσμασος, ἰδουμάς, μάσμησος.
lin. 24. νάφαισος] R. b. ναφαῖος. Idem & R. a. statim, κάδμασος.
lin. 25. post εὐφράτου conjunctio καὶ abest à codd. a. & b.
lin. 26. ναβαιώθην] R. a. & 1. ναβατηνήν.

Cap. 13. §. 1.

lin. 31. οὕτω δωρ.] R. a. οὕτω δωρ.
lin. 34. τούτῳ υἱῷ κατ.] R. a. & b. τοῦτον υἱὸν ἀπαθῆ κατ.

lin. 36. διατοπειραν] R. a. b. & 1. διάπειραν.
lin. 38. ἔχη] R. a. b. ἔχοι.
lin. 39. ἱερεῖον] Sequitur in b. αὐτόν.
ibid. εἰς τὸ μώριον] R. a. τοῦτον εἰς τό. R. b. εἰς ταμωρεῖον.
lin. 40. ὁλοκαυτῶσαι] Sequitur in a. & b. βωμὸν ἱδρυσάμενον, οὕτω.
ibid. περὶ αὐτὸν] In iisdem emendatum, περὶ αὐτό.

§. 2.

lin. 42. ἅπαντα δ'] R. b. ἅπανταδ'.
ibid. ἁπάντων] Sequitur in a. & b. τοῖς οἷς ἂν εὐμενὴς ᾖ, ἐπικρυψάμενος.
Pag. 20. *lin.* 3. ἀπηλ] R. b. & 1. ἀπῄει. Statim αὐτῷ abest à R. b.
lin. 4. κάτοπιον] R. b. κατὰ τόπον.
lin. 6. ἱδρύεται] R. 1. ἱδρύετο, male. Mox post ἱερεὺς, sequitur μόνος in R. 1.
lin. 7. ἄγοντος, τόν τε βωμ.] R. b. ἔχοντος τὸν βωμ.
lin. 9. ἀνθρώπους] R. a. b. ἀνθρώποις.

§. 3.

lin. 12. εὐπρεπῆ] R. a. πάντα εὐπρεπῆ.
lin. 14. ἴδοιμι] Idem, ἰδοίμην.
lin. 15. καταλελείποιμι] R. a. b. καταλίποιμι.
lin. 17. θεῷ γὰρ σὺ] R. b. θεῷ γάρ σε.
lin. 18. ἐπειδὴ γεννηθεὶς, ἀποθ.] R. a. ἐπεὶ δ' ἐγεννήθης, ἄπιθι νῦν. R. b. ἐπεὶ γεννηθεὶς, ἀποθάνοις.
lin. 22. εὐχῶν δε] R. b. εὐχῶν τε. mox προσδεξαμένου.
lin. 23. ἔσῃ τε . . . γηροκόμον] Idem, ἔσηται . . . γηρωκόμον.

§. 4.

lin. 25. ὡς οὐδὲ] Idem, ὡς οὐ.
lin. 27. βουλήμασιν] R. a. βουλεύμασιν.
lin. 38. γενάρχαις] R. a. b. γενάρχαις.
lin. 39. ἐξ ἀφανοῦς] R. b. ἐκ τοῦ ἀφανοῦς.
lin. 40. αὐτοὶ σεσοσμένοι] R. b. αὐτοῦ κεκομισμένου. R. a. ἑαυτοὺς κεκοιμισμένοι.
ibid. ἀγγελίας ἀκηκοότες] R. a. ἐπαγγελίας τετυχηκότες. mox R. b. ἠσπάζοντό τε.

Cap. 14. §. 1.

Pag. 21. *lin.* 3. χεβρῶνι] R. b. νεβρῶνι, & sic infra.
lin. 4. δημοσίᾳ] R. a. δημοσίᾳ χοιῷ. R. b. καὶ δημόσια ἔχουσιν, αὐτοῖς.

Cap. 15. §. 1.

lin. 5. ἐφρέμου] R. a. b. ἐφραίμου.
lin. 9. χαιτούραν] Iidem, χατούραν.
lin. 10. ζεμβράνης] Iidem, ζαμβράνης.
ibid. μαδάνης] R. a. μαλάνης: & infra uterque, λαυσούβακος.
lin. 12. δαδάνης] R. a. δαλάνης.
ibid. ἄσουρος] R. a. b. ἄσουρεις, & hic statim λούνεις.
lin. 13. ἠφαέ.] R. a. ἠφᾶς, ὠφρῆν, ἄνωχος, ἐλδᾶς. R. b. ἠφᾶς, ἑώφρην. R. 1. ἐφρῆν, cætera ut editi.
lin. 15. θάλασσαν καθήκει] R. b. καθήκει θάλασσαν. R. 1. διήκει.
lin. 16. ὠφρης] R. b. ἑώφρην. R. 1. ἀφρῆν.
lin. 19. μαλχος] R. a. b. μάλχας.
lin. 20. χαιτούρας] Iidem, χατούρας.
lin. 21. σουρείμ. R. a. σουρίν. R. b. σούρην. mox ille ιαφραν. R. 1. ιαφραμ.
ibid. ἀπὸ σουρείμ] R. b. ἀπὸ σούρου.
lin. 22. ἀφρὰ τε καὶ] R. a. φρατᾶ καὶ. R. b. ιαφρά τε καί. statim pro ιαφέρου. R. 1. habet ιαφράμου, & pro ἀφρὰν urbe R. b. habet ἐφράν.
lin. 24. ἄντεον] R. a. b. ἀνταιον.
ibid. ὄφραν . . . δέδωρον] R. a. ἀφρὰ . . . δίδωρον.

Cap. 16. §. 1.

lin. 28. ἐγγυσάμενος] R. a. b. ἐνδησάμενος.
lin. 30. ἐπικαλέσαι] Iidem, ἔπειτα ἐπικαλ.
lin. 32. ἐπιχωριάζειν] Iidem addunt, ἐντελλομένα.
lin. 36. εὔχεται σοὶ] R. b. εὔχεται μὲν σοί.
lin. 37. μνηστευσάμενος] R. a. μνηστευσάμενον. R. b. μνηστευόμενον.

§. 2.

§. 2.

lin. ult. μίαν ... ἐπιπλήτλειν] R. a. b. μία ... ἐπιπλήτλει δυχολίας. ἴνὸς ἄλλ8.

Pag. 22. *lin.* 1. ἃ μηδὲ] Iidem, ἃ μηδ' ὕδατ@ μετέδοσαν λέγ8σα.

lin. 4. τίνων ἂν] In R. b. deeſt ἂν.

lin. 5. γεννήσιν] R. b. ὄνησιν.

lin. 8. καλ8μαι] R. a. b. ἐγὼ καλ... πατὴρ δέ μοι.

lin. 10. ἐπιμελ8μεν@] R. b. ἐπιμελόμεν@.

lin. 11. συλλαμβανόμενον] Idem, συλλαμβανόνλα.

lin. 13. εἶναι] Idem ſtatim, ἢ γέρας δίκαιον λέγων τοι8των αὐτὴν τυγχάνειν.

lin. 16. ἐπέρχθη] Idem, ἐπέρχθην.

lin. 19. ξενίας] Idem, φιλοξενίας.

§. 3.

lin. 23. παραλαβόνλες] Idem παραλαμβάνονλες: idem & R. a. mox ἐπιμέλ8ν.

lin. 24. ἠγάγελο] R. b. & 1. εἰσήγελο.

lin. 25. θαρρ8 μὲν] R. b. θερρ8 μέν.

lin. 28. τοῖς πᾶσι] Idem, τοῖς παισί.

lin. 30. πολιτεύῃ] R. a. αἰτεῖ πολιτεύῃ.

lin. 32. ὑπλώτησε] ἀπλώτησε in a. b.

lin. 35. κυρώσαλε] Cætera deſunt in R. b. uſque ad illa, οἱ ἢ, καλά.

lin. 37. ἠξίε] R. a. ἠξί8ν.

Cap. 17. §. 1.

lin. ult. ἐν ἐβρῶνι] R. b. ἐν νεβρῶνι.

Cap. 18. §. 1.

Pag. 23. *lin.* 4. ἀνήρελο] R. b. ἤρετο.

lin. 7. κατὰ περρ.] R. a. b. κῇ τὴν περρ.

lin. 9. ἤσαυ] R. a. ἤσαυον. R. b. ἴσαυρον.

lin. 10. ἑβραῖοι ῥ] R. a. εἶχε ἢ ἢ ἕτερον ὄνομα σίδρον λεγόμενον. ἑβραῖοι ῥ τὸ σίδρον.

lin. 11. μητέρα] R. b. & 1. μητρί.

§. 2.

lin. 14. ἢ πολλῇ] R. b. ἢ πολύ.

ibid. κατ' ἀρχὴν] R. a. & b. κατ' ἀρχάς.

lin. 15. ἐκωλύετο] Iidem, ἐκωλύθη.

lin. 17. τ ἀπὸ] Hæc deleta ſunt in R. a.

lin. 22. ἄδίαν] R. a. ἀδικίαν. R. b. ἀναίδιαν.

lin. 23. ῥοωβώθ] R. a. ῥοβώθ.

lin. 25. σύενναν] R. a. σύεννα. R. b. σύαιναν.

§. 3.

lin. 27. κατ' αὐτ8] R. a. καθ' ἑαυτ8.

lin. 30. φίλον] R. a. b. φίλοχον.

§. 4.

lin. 33. ἤσαυ@] R. a. ἠσαῦς. R. b. ἠσαῦ.

lin. 34. ἄδαν] R. b. ἀγαμιάδαν.

lin. 35. ἐσεβέων@] R. a. b. εὐβέων@.

lin. 39. ἔκελνε σιγᾶν] Iidem, σιγᾶν ἔκελνε.

§. 5.

lin. 41. ἠσαῦ] R. a. ἤσαυον.

§. 6.

Pag. 24. *lin.* 4. ἠσαῦς] R. a. ἤσαυ@, & ſic deinceps.

lin. 5. ἀξιῶσα τὴν ἰακ. πα.] παρεκάλει τὴν ἰακώβ8 παρ. reliqua vocis pars periit.

lin. 7. πεπεισμένον@] R. b. πεπυσμένον@.

lin. 10. παροξυνεῖν] R. b. παροξυνῶν. R. a. παροξυνῇ.

lin. 11. τὸ δεῖπνον τῷ παἰρὶ.] R. a. b. τῷ πατρὶ τὸ δεῖπνον.

lin. 13. αἰγέαν] R. b. 1. αἰγαίαν.

ibid. φησὶ] R. b. εἶπεν.

lin. 18. τ8τ' ἂν] Idem, ταῦτ' ἄν.

lin. 22. ποιήσεις] R. a. b. ποιήσειας.

§. 7. vel 8.

lin. 23. πέπαυλαι] Iidem, πέπαυλο.

lin. 24. αἰσθανόμεν@] R. b. αἰσθόμεν@.

lin. 29. καρπώσεσθε] Idem, καρπώσασθε.

§. 9.

lin. 31. ἀρεῆς] R. b. εὐχαῖς.

ibid. μεσοποταμίαν] R. a. μεσοποταμῖτιν. R. b. εἰς μεσοποταμίαν.

lin. 32. παἶρὸς] R. a. θυγαἶέρα. R. b. παῖδα.

lin. 33. βασεμμαθὴν] R. b. βασεμάθην. R. a. βασαθάνην.

lin. 34. διακείμενον, οἷς εἰς τὸ] R. a. b. διακειμένων εἰς τό.

lin. 35. βασεμμαθὴν παρ.] R. a. βασαθήναν ὁ ἤσαυος παρ. R. b. βασεμάθην παρ.

Cap. 19. §. 1.

lin. 42. ἐφικν8μένην] R. b. ἀφικν8μένην.

Pag. 25. *lin.* 11. γῆν] R. a. b. ἢ γῆν.

lin. 13. πλέω] Iidem, πλέον.

§. 2. vel 3.

lin. 16. ἐπανίοι] R. 1. ἐπανίῃ.

lin. 17. ποιεῖται] R. b. ποιεῖσθαι.

lin. 18. βηθὴλ] Idem βαιθήλ.

§. 4.

lin. 29. εὔχετο] In a. & b. emendatum ηὔχετο.

Pag. 26. *lin.* 1. αὐτῷ] R. a. αὐτ8.

lin. 3. βραδύνονλα] R. b. βραδύναλον.

§. 5.

lin. 4. ὑπὸ ἢ μητρώ8] R. b. ὑπὸ ἢ μητρῶος. R. a. ὑπ' αὐτ8 μητρῶος.

lin. 6. λάβαν] R. a. & b. λάβαν@. & ſic ubique in a.

lin. 10. ὃν ἐπεὶ] R. b. ὃς ἐπί.

lin. 14. κατ' ἐκεῖνον] R. a. κατ' ἐκείνων. R. b. κατ' ἐκείν8ς.

§. 7.

lin. 19. προνομίας] R. b. προνομῆς.

lin. 22. πάντα μὲν] R. a. πάντα μέν8ν.

lin. 23. ῥάχηλος] R. a. b. 1. ῥαχήλας.

lin. 24. τ πρὸς αὐτὸν] R. a. παρ' αὐτῷ. R. b. αὐτῷ τῆς.

lin. 31. χρόν8] In a. additum inter lineas, ἢ.

lin. 34. ῥάχηλος] R. a. b. ῥαχήλας, & ſic deinceps.

lin. 38. ἐρῶντι δώσειν] Iidem, ἐρῶντι δώσειν.

§. 8.

lin. 41. ζέλφαν ... βάλαν] R. a. ζάλφαν. idem & R. 1. βάλλαν. R. b. βάλλα.

lin. 42. αὐταῖς] deeſt in R. a. & in eodem paulo poſt legitur, ἔρως τ' ἀνδρός.

lin. 43. προσεδοκᾶτε] R. a. προσεδόκη τε.

ibid. τιμίαν. ὅπερ ἢ ἱκετ.] R. a. τιμία. ἱκέτιδί τε. R. b. τιμία. ἱκέτιδε τόν. R. 1. habet etiam τιμία.

lin. ult. ἐπεστραμμένη] R. a. ἐπεστραμμένη, male.

Pag. 27. *lin.* 1. ἀνδρὸς] R. a. b. ἢ ἀνδρός.

lin. 2. συμεὼν] R. b. σεμεών. idem infra λευΐς.

lin. 6. γίνεται] Idem, ἐγένελο.

lin. 7. μετ' αὐτὸν] R. a. μῇ τ8τον. ἀμηχανῆσας.

lin. 11. μετ' αὐτὸν] R. a. μῇ τ8τον. mox in b. μακάρεσος.

lin. 12. τ παίδων] R. a. b. τ υἱῶν.

lin. 18. παῖδές αὐτῇ] In R. a. additum alia manu ἰσάχαρ ἢ ζαβ8λὼν, & ſequitur ἰσαχάρης. in b. ἰσαχάρης.

lin. 20. ἰώσηπος] In a. emend. ἰώσηφος.

§. 9.

lin. 31. καταλειφθεῖεν] R. a. b. & 1. καταληφθεῖεν.

§. 10.

lin. 32. μίαν] R. a. τρίτην. R. b. πρώτην.

lin. 33. δεινῶς παθὼν] R. a. δεινοπαθῶν. R. b. δεινὰ παθών.

lin. 34. προκαθυδρυμέν8ς. R. a. b. προκαθιδρυμέν8ς.

lin. 44. κοινωνίας, abeſt à R. b.

lin. ult. αἰδῶ ποιησάμενος] Idem παιδοποιησάμενος.

Pag. 28. *lin.* 1. πάππος] Sequitur in b. φρονήσας.

lin. 4. μηδὲ] R. a. b. ἃ μηδέ.

lin. 7. ἀπελογεῖτο] Sequitur in a. μνήμη παἶρὸς ἢ πατρίδος, ἢ πάνλων τ οἴκαδε ἠρωτηκέναι τ θεὸν τ ἢ ἐπιτρέψαι. αὐτῷ ἢ μὴ μόνον.

lin. 15. ἑαυτῶν] R. b. αὐτῶν.

lin. 17. χαλεποῖς ἐντρυχώσειεν] R. a. b. ἐντρυχ. χαλεποῖς.

lin. 19. χαλεπὰ] R. a. b. ὄντα χαλεπά.

ibid. ἃ ἦς ἂν] In b. ſequitur ἔπαθεν.

lin. 23. πληθυνόντων] R. b. πληθύνλων.

§. 11.

lin. 29. αὐτῆς ὀχλ.] Idem αὐτῇ ἐνοχλ.

lin 32. γεγονότων] R. b. γενομένων.
lin. 34. γαλάδης] R. a. b. γαλαδιωνή.

Cap. 20. §. 1.

lin. 40. ἠσαῦ] R. a. ἤσαυον. R. b. ἠσαυῶ.
lin. ult. ἐδήλουν] R. b. ἐδήλου.
Pag. 29. *lin.* 6. ἐκέλευεν] R. a. b. ἐκέλευσεν.

§. 2.

lin. 20. καλεῖν] R. a. καλεῖσθαι.
lin. 21. ἀντιστάντα] R. b. ἀντιστάτην.
lin. 25. θεοῦ πρόσωπον] R. a. προσ. θεοῦ.
lin. 26. ἀπέχεται] R. a. ἀπείχετο.

§. 3.

lin. 31. γυναῖκας] Sequitur in b. ἀξιοῖ. τότε μαθὼν περὶ αὐτῶν τὸ πᾶν .... συνεβάδιζεν.
lin. 34. σάειρον] R. a. σίειρον. R. b. & 1. ἄειρον.

Cap. 21. §. 1.

lin. 36. σικιμητῶν] R. b. σικιμωτῶν. in a. emendatum σικιμιτῶν.
lin. 37. ἰακώβου μόνη] R. b. ἰακώβῳ, μονη.
lin. 38. συχέμις] R. a. & 1. συχέμμης. R. b. σιχέμμις.
lin. 41. συχέμι] R. a. συχέμμῃ. R. b. συχέμμι.
lin. ult. ἰάκωβον ἐλπ.] R. b. ἐλπίζων ἰακ.
Pag. 30. *lin.* 1. δηλώσας τοῖς παισὶ] Idem τοῖς παισὶ δηλ.
lin. 3. συμεὼν] R. b. σεμεών.
lin. 4. σικιμητῶν] R. b. σικιμιωτῶν. R. 1. σικιμιτῶν.

§. 2.

lin. 12. ῥαχηλ.] R. a. ῥαχήλας. R. b. ῥαχήλης.
lin. 13. ὑπό τινα δρῦν] R. b. ὑπὸ τὴν δρῦν.
lin. 14. βεθήλοις] R. a. βαιθήλοις. R. b. βαθήλοις.

§. 3.

lin. 15. κατὰ τὴν ἐφραθάνην] R. 1. εἰς τὴν ὀφραθιωνήν. emendatum φραθηνήν. εὐφραθηνήν. in b. εὐφραθηνήν.

Cap. 22. §. 1.

lin. 21. χεβρῶνα] R. b. νεβρῶνα.
lin. 26. χεβρῶνι] R. b. νεβρωνῆ.
lin. 29. βιώσας γὰρ] Posterior vox deest in b. In R. 1. additum ad finem libri 1. Τέλος τοῦ πρώτου λόγου, ὃς περιέχει χρόνον ἐτῶν ωλγ΄.

Lib. II. inscription.

Pag. 31. *lin.* 4. ἠσαῦς] R. a. ἤσαυος ubique.
ibid. διείλαντο] R. a. διείλοντο. R. b. διεῖλον.
lin. 9. λαμπρὸς] R. b. λαμπρότατος. cæteri tituli capitum in hoc codice desunt.
Pag. 32. Initio libri II. hæc leguntur in cod. R. a. Περιέχει ἡ βίβλος ἔτη διακόσια εἴκοσι.
lin. 8. χεβρωνίας] R. b. νεβρωνίας, & sic deinceps ν. pro χ.

Cap. 1. §. 1.

lin. 10. ἄδωμος δ᾽ ἐπων] R. a. ἔδομος γαρ ἐπων. R. 1. ubique ἄδομος.
lin. 12. κυνηγέσιον] R. b. κυνήγιον.
ibid. ἔτι παῖς ὢν] R. a. b. ἔτι δ᾽ ἦν παῖς.
lin. 18. ἡλικιωτῶν] Sequitur in R. b. κατὰ παιδιὰν ἄδωμος ἐπικληθείς. ἄδωμα. R. a. ut edit. sed in eo legitur ἔδωμος ... ἔδωμα.

§. 2.

lin. 21. ἰόλαμος] R. a. ἰέλωμος, καὶ κόρεος ... ὀλιβάνης.
ibid. ἀληφάζης] R. b. ἀλιφάζης. R. a. ἐλιφάζης μὲν ἐξ ἀδάσης ... ἐκ βασεμάθης ὑπῆρξαν αὐτῷ.
lin. 23. ἀλιφάζῃ δὲ] R. a. ἐλιφάζῃ ... θέμανος, ὅμαρος, σείφαρος, γόθαμος, ὀκένεζος, ... θαμάνης. R. b. ut editi, nisi quod pro ὀκάναζος habet κάναζος.
lin. 25. γοβολῖτιν] R. a. γοβολίτην.
lin. 26. ἀμαληκίτιν] R. a. b. ἀμαληκίτην.

Cap. 2. §. 1.

lin. 37. ἰώσηπον.] R. a. ἰώσηφον.
ibid. παιδοποιησάμενος] R. a. b. πεπαιδοποιημένος..
Pag. 33. *lin.* 1. εὐδαιμονίαν καταγγελλόμενα] R. b. καταγγελλομένη. R. a. ἐπ᾽ εὐδαιμονίᾳ καταγγελλομένη.
lin. 6. πυρῶν] R. a. & 1. τῶν πυρῶν.

§. 2.

lin. 7. προσκυνεῖν αὐτῷ] R. a. b. προσκυνεῖν αὐτὸ καθάπερ οἱ δοῦλοι τοὺς δεσπότας. οἱ δὲ συνέντες ἰσχὺν αὐτῷ καὶ μέγεθος.

§. 3.

lin. 11. τῷ δ᾽ ἐπ᾽ αὐτῷ] R. b. τῷ δὲ παρ᾽ αὐτῶν.
lin. 16. ἤσθη] Idem ἡσθείς.
lin. 18. κατήγγελλον.] R. a. b. κατήγγελλε. R. 1. κατήγγειλε. Mox pro ζῶντος R. b. habet δόντος.
lin. 19. τιμῆς] R. a. b. 1. τίμιον.
lin. 22. τῷ τούτους] R. a. b. καὶ γὰρ τούτους.

§. 4.

lin. 25. ἥξειν] In a. emendatum ἕξειν.
lin. 28. σικιμῶσι] R. a. b. σικίμων.
lin. 30. ἐπιμέλουν] Iidem, ἐπεμελοῦντο.
lin. 31. ἵνα τὴν] R. a. ἵνα τῶν, male.

Cap. 3. §. 1.

lin. 40. οὕτω δ᾽ αὐτοὺς] R. a. b. οὕτως αὐτούς.
lin. 42. ἐπ᾽ αὐτῷ μῖσος] R. b. ἐπ᾽ αὐτῷ μῦσος. R. a. ἀπ᾽ αὐτοῦ μῦσος.
lin. 43. φόνον] R. b. φόνῳ.
Pag. 34. *lin.* 2. τούτων οὖν] R. a. τούτων δ᾽ οὖν.
lin. 4. ὡς θεατὴς] Idem, ὃς θεατής.
lin. 6. εἰσπράξηται] R. a. εἰσπράξαιντο. R. b. εἰσπράξεται.
lin. 7. μείναντας] R. a. b. μιάναντας.
lin. 8. ὅπου γὰρ ἄνθρωπος ἂν ᾖ] R. a. ὅπου γὰρ ἄνθρ. ἂν ᾖ. in R. b. deest ἄν.
lin. 9. παρεῖναι καὶ τὸν θεόν] R. b. καὶ τὸν θεὸν παρεῖναι.
lin. 11. ἀποδρᾶναι] R. a. ἀποδρᾶσαι.
lin. 12. οὐδὲ ... ὅσιον] R. b. οὐδὲν ... ἀνόσιον.
lin. 13. ἐδόκουν] Idem, ἔδοξαν.
lin. 14. ᾧ τὸ τοῦ] R. a. ᾧ καὶ τὸ τοῦ.
lin. 15. χείρονα] R. a. b. χείρω.
lin. 17. ἀπολαύσουσι] R. a. ἀπολαύουσι.
lin. 18. ἰδίᾳ γὰρ ἦν] In b. deest γάρ. In a. legitur, ἰδίᾳ γε εἶναι.
lin. 19. διὰ τὸ καλῶς] R. a. διὰ τοῦτο αὐτοὺς καλῶς. R. b. διὰ τούτων καλῶς.
ibid. ὑπ᾽ αὐτοῦ] R. a. addit τοῦ θεοῦ.
lin. 20. χαρίσηται] R. a. b. χαρίσεται.

§. 2.

lin. 24. ἀμυνομένοις] R. b. ἄμεινον μὲν οἷς.
lin. 25. ὥστε ἀνελεῖν] R. a. ὡς ἀνελεῖν.
lin. 26. πεισθέντας] Idem addit ἔλεγεν.

§. 3.

lin. 35. κἂν τεθνήξεσθαι] R. a. κἄν. R. b. καὶ τεθνήξασθαι. Statim uterque, παρὰ τοῖς.

§. 4.

Pag. 35. *lin.* 1. τράγου] R. a. τράγων.
lin. 3. ἀφιγμένων] R. b. ἀφιγμένων. mox pro οὔτ᾽ οἷα idem habet οὐθ᾽ ἤ.
lin. 6. ὁ ἰάκωβος δὲ] R. 1. ἰάκωβος δὲ πρώην ἠνδραποδισμένον οἰόμενος τὸν παῖδα, πίστιν τῆς τελευτῆς τὸν χιτῶνα λαμβάνει.
lin. 8. ἐκπέμποι] R. b. ἐκπέμπει.
lin. 10. παραμυθείας] R. a. b. παραμυθίας.
lin. 13. αυτῶν ῥᾷον φέρ.] R. a. αὐτὸν ῥᾴονα φέρ. R. b. ῥᾷον ἄγεσθαι.

Cap. 4. §. 1.

lin. 16. χρήσασθαι] R. b. χρῆσθαι.
lin. 17. οἶκον] Sequitur αὐτῷ in a.
ibid. ἀπέλαβε] R. a. ἀπέλαυε. R. b. ἀπήλαυε.
lin. 19. παρῆ] R. a. b. παρῇ.

§ 2.

lin. 26. διδόναι] R. a. δοῦναι.
lin. 27. κρατεῖν τὰ] R. b. κρατεῖν τε
lin. 28. παρακαλεῖ .... τεύξεσθαι] παρεκάλει ... τεύξασθαι.
lin. 30. καταπειθὴς ἔσεσθαι] R. a. καταπ. ἔσαι. R. b. καταπειθήσεσθαι.
ibid. ἐναντίον μηδὲν, ἢ] R. a. b. μηδὲν ἐναντίον, & statim b. ἤ.
lin. 31. ἀντιλογία] R. b. ἀντιλογίαν.
ibid. ἔχοι ... τῇ δ᾽ ἔτι] R. a. ἔχει ... τῆς δ᾽ ἔτι.
lin. 32. μὴ προσδοκώσῃ] R. a. b. τὸ μὴ προσδοκώσης.
lin. 33. προσεπιθυμεῖ] R. a. b. προεπιθυμεῖτο.

§. 3.

§. 3.

lin. 36. αὐτῆς ταύτης] R. a. b. αὐτῇ ταύτης.

lin. 38. παρακαλέσης] R. b. παρακολουθείσης.

lin. 39. ταπεινοτέραν] R. a. ταπεινοτέρα.

Pag. 36. *lin.* 4. προθέμενον] R. a. ἐπίπροσθεν θέμενον. R. ἐπιπροσθέμενον.

§. 4.

lin. 7. οἶκτον] R. b. οἶκον.

lin. 13. γινομένην] R. b. γινομένη.

lin. 14. οὐ καταφ. γιν. καὶ χαρ.] R. a. οὐ μὴ καταφ. γεν. ἀλλὰ χαίρειν.

lin. 17. δεσπόσῃ … χρήσηται] R. a. δεσπόζει. R. b. δεσπόσει. uterque χρήσεται.

ibid. γινομένοις] R. b. γινωσκομένοις.

§. 5.

lin. 20. τὸ πείθειν] R. b. οὐ πείθειν.

ibid. ὑπ' ὀργῆς ἰώσηπος] R. a. b. ὑπὸ ὀργῆς ὁ ἰώσηπος.

lin. 21. κατεχούσης] Sequitur in a, καὶ γὰρ αὐτὸ αὐτῇ μεθεὶς ἐξεπήδησε. & ita videtur ſcriptum fuiſſe in b. in quo eraſus hic locus.

lin. 22. ὕβρεως] R. a. καὶ τῆς ὕβρεως περιαλγῶς. R. b. καὶ τῆς ὕβρ. περιαλγηνῶς.

lin. 23. πενθερὸν] R. b. πενθέρω.

lin. 24. αὐτοῦ … ὑπερηφανημένου] R. a. αὐτῇ … ὑπερηφανευμένη. R. b. αὐτῇ … ὑπερηφανημένη.

lin. 25. κεκάθισο] R. b. καθῆσο.

lin. 30. οὐθ' ὧν] R. a. οὐθ' ὅσων.

lin. 32. ταῦτα ἐν] R. b. ταῦτ' ἐν.

lin. 33. μέτριος] Idem, μετρίως.

lin. 38. βιάσασθαι] R. a. b. βιᾶσθαι.

lin. 39. πλέον νέμων] R. b. πάλιν νέμων.

Cap. 5. §. 1.

Pag. 37. *lin.* 1. πάντα ἐπὶ] R. a. b. πάντ' ἐπί.

lin. 4. εἰδότα] R. b. ἰδότα.

lin. 6. ὑπανίσ τε] R. b. ὑπανίη.

ibid. ἐλαφρότερον] Sequitur in a, b. αὐτῷ καὶ κοῦφον ἐποίει. mox in b. χρῆσθαι.

lin. 8. ταλαιπωρείας] R. a. b. ταλαιπωρίας.

lin. 12. αὐτὸν ἐδόκει] R. b. ἐδόκει αὐτόν.

§. 2.

lin. 16. καὶ τοὺς] R. a. b. 1. καὶ τούτους.

lin. 18. ὃν. ἠξίου δὴ] ὃν ἠξίου δὴ ſic in b.

lin. 21. ἐπανήξειν … ἀμπελὸν] R. a. b. ἐπανήξοντος … ἀμπέλινον ἐπ' ἀγαθῷ τὸ θεὸν ἀνθρώποις.

lin. 24. οὗ φῆς] R. a. ὃν φῆς. R. b. οὗ ὃν φῆς.

lin. 28. παιδίσκης] R. a. παιδίσκης.

lin. 29. ἐξαμαρτῶντες] R. a. b. ἐξαμαρτόντες.

§. 3.

lin. 35. αὐτὸς] καὐτός.

lin. 40. ἀποτοξευτὸς] R. a. b. & 1. ἀποσοβευτὸς.

lin. 41. συμβαλὼν] R. b. συλλαβών.

lin. 42. οἷον τὸ] Idem, οἷον τό.

Pag. 38. *lin.* 2. τεθυκὼς] R. a. τετελεκώς.

§. 4.

lin. 8. ταύτης μὲν] Sequitur in a. οὗ ἐπὶ τοῖς ἐωραμένοις, καί.

lin. 16. πενθεροῦς] R. 1. πενθερῇ.

lin. 17. τοῦ πατρὸς] R. b. τοῦ οὐ πατρός.

lin. 20. τὸ κεκελευσμ.] R. a. b. οἱ κεκελευσμένοι τημελήσαντες κατά.

§. 5.

lin. 22. οὐ μοῦ] R. a. b. οὐ ἐμοῦ.

lin. 23. ἀξίωσον] Sequitur in a. & b. κἀμὲ φράσας.

lin. 25. καὶ τὸ πρὸς] R. b. καὶ τῷ πρός.

lin. 35. λιφερνοῦντας] R. b. λειφερνοῦντας. R. 1. λειφειροῦντας. R. a. διεφθορότας.

lin. 37. παρεῖχον] R. b. παρέχον.

§. 6.

lin. 43. ἀριθμὸν ἴσων] R. a. ἀριθμ. ἴσον.

ibid. γένηται δὴ ἢ] R. b. γενήσεται δή.

§. 7.

Pag. 39. *lin.* 7. ποιεῖσθαι] deeſt in b.

lin. 9. ὅσον ἂν] R. a. b. habent deinde κατὰ τρυφὴν, & hic ἀναλίσκωσιν.

lin. 13. ὑπολαμβάνοι] R. b. ὑπολαμβάνει.

lin. 16. ἐνδύεσθαι] R. a. b. ἐνδύσασθαι.

Cap. 6. §. 1.

lin. 19. ἀπέλαβε] R. b. ἀπέλαυε οὐ.

lin. 20. ψοντομφάνηχον] R. a. ψοθομφάνηκον. R. b. ψοντομφάνηχον.

lin. 22. ἡλιοπόλει] R. a. b. ἡλίου πόλει.

lin. 23. ἀσανέθην] R. a. ἀσενέθην. R. b. ἀσενέθιν. R. 1. ἀσενίθην.

lin. 24. μαναοσῆς] R. a. μανασσῆς.

lin. 25. λήθην εὑρασθαι] R. a. λήθειν. R. 1. εὕρεσθαι.

lin. 31. πρoυτίθη] R. a. b. προυτίθει.

§. 2.

lin. 38. ἐνετύγχανον] R. b. συνετύγχανον.

lin. 39. τῷ ἐκείνου] R. b. οὐ ἰωσήπου.

lin. 41. μὲν αὐτὸν] R. a. b. μὲν αὐτός.

lin. 43. ἐλθεῖν αὐτοῖς] R. a. ἐλθεῖν αὐτοῦ.

Pag. 40. *lin.* 6. ἐδεδίει] R. a. b. ἐδεδίει.

§. 3.

lin. 8. μηδὲν περὶ] R. b. μηδέ. uterque περί.

lin. 11. δεῦρ'] R. b. δεῦρο.

lin. 12. συνεχόντων] R. a. b. ἐπεχόντων.

lin. 14. προτεθεικέναι] R. b. προτεθηκέναι.

lin. 19. εἴρηται] R. a. ἤρηται.

lin. 21. τὴν κατὰ] R. a. τὴν τῆς κατά.

lin. 22. βενιαμὶ] R. b. βενιαμίν.

§. 4.

lin. 25. φροντίσαι] R. a. b. φροντῆσαι.

lin. 26. ἰακώβ] Idem, ἰάκωβον.

lin. 29. καταλείποιτε] R. b. καταλίποιτε.

lin. 31. πρὸς με] R. a. b. πρὸς ἐμέ.

lin. 32. πίσωμα τὸ] R. b. πισοτάτης.

lin. 36. ἰωσήπου] R. a. b. ἰωσήπῳ.

lin. 39. μετάμελος] In R. a. alia manu emendatum μεταμελος.

lin. 42. διαλειπὼν] R. a. b. διαλιπών.

lin. 43. σεμεῶνα] R. a. συμεῶνα.

Pag. 41. *lin.* 1. ἐνθέντα] R. b. ἐνθένδε.

§. 5.

lin. 3. συμπεσόντα … δόξειεν] R. a. συμβάντα … δόξειαν.

lin. 5. μέχρι βενι. ὡς αὐτὸν] R. a. μέχρις βενιαμὶς αὐτὸς ἀπιών.

lin. 8. σεμεῶνος] R. a. συμεῶνος.

lin. 9. θάνατον] R. a. & b. ἀνόητον.

ibid. πατὴρ οὐδὲ] Hæc deſunt in a. in b. etiam deeſt οὐδέ.

lin. 10. πάθοιε] In a emendatum πάθοι, & ſic ſcriptum prima manu in b.

lin. 18. παρρησίᾳ] R. b. παρρησίαν.

lin. 20. διδοιέναι, οὐδὲ τάτυχὸν δὶ] R. a. δεδιέναι, οὐδὲ τὰ δεινὰ δὶ. R. b. δεδιέναι, οὐδὲ τὰ μὴ δεινὰ δὶ.

ibid. οὐδὲν τῶν] R. a. b. οὐδὲν αὐτῶν.

lin. 21. πάρεσαι] R. b. παρέσεται.

lin. 23. ἀλόγως … φροντίζοντα] R. a. ἀλόγῳ … δέει. R. b. cætera ut editi pro φροντίζ. habet δεδιότα. Infra in R. a. συμεῶνος.

lin. 25. πιστεύσαι] … καὶ αὐτῷ. R. a πιστεύσας … καὶ αὐτῷ.

lin. 26. τὸν υἱὸν αὐτῷ] R. a. αὐτῷ τὸν υἱὸν, προσθεὶς, cæteris omiſſis.

lin. 28. γινωμένων] R. a. γινομένων.

ibid. σάκης] R. a. b. σάκκην.

lin. 33. τὴν ἐπ' αἴγυπτον] R. b. εἰς τὴν αἴγυπτον.

§. 6.

lin. 36. κακουργηκότες] R. a. κεκακουργηκότες. mox in b. pro τὸ ταμίαν legitur τὴν μαμίαν.

lin. 38. ἐπανάγοντας] R. a. b. ἐπανάγοντες αὐτό. οὐ δὲ μηδ' ὅ, τι λέγουσιν εἰδέναι φήσαντος, ἀνέθησαν.

lin. 41. πυθομένῳ] R. b. πυθομένου.

lin. 42. τὸ βενιαμὶν] R. a. b. καὶ περὶ οὐ βενιαμίν.

lin. 43. φησάντων, τὸ] R. a. φησ. αὐτὸν εἶναι, τόν. R. b. φησ. αὐτῶν εἶναι οἰκέτην αὐτοῦ, θεὸν μὲν ἐπὶ πᾶσι προσάτην εἶπεν.

§. 7.

§. 7.

Pag 42. *lin.* 2. ἐπὶ δ'] R. a. b. ἐπεὶ δέ.
lin. 3. ταμίαν] R. b. ταμιεῖα.
lin. 4. σάκκοις] R. a. b. σακκίοις.
lin. 8. ἐπεσταλμένα] Iidem, ἐντεταλμένα.
lin. 9. ἀπίεσαν] R. a. ἀπήεσαν.
lin. 10. σεμεῶνα, καὶ διπλῇ χαρᾷ] R. a. συμεῶνα. Idem & b. καὶ διπλῆν χαράν.
lin. 11. ὑπέσχετο] R. a. b. ὑπέσχοντο.
lin. 15. αὐτὸ τοῦτο καὶ τὴν] R. b. αὐτῷ τοῦτο τήν.
lin. 17. πρέπιεν] R. a. πρέπινεν.
lin. 20. πυνθάνεσθαι ... εἶεν] R. a. πυνθάνεσθέ τε νῦν τί παρόντες εἴημεν.
lin. 21. γνώσεσθαι ... αὐτίκα] In a. emendatum γνώσεσθε μέντοι κολαζόμενοι αὐτίκα. & ita in b. nisi quod in eo legitur κολαζομένους.
lin. 26. ἀποδέειν.] R. a. b. ἀποδεῖν.
lin. 33. ἐναποκεκρυφότες] Iidem, εἶεν ἀποκεκρυφότες.
Pag. 43. *lin.* 1. ἐσομένης] R. b. ἐσομένους.

§. 8.

lin. 6. ἰωσήπου ἀναμιμνησκομένων] R. a. b. ἀναμιμνησκομένων τῶν εἰς ἰώσηπον αὐτοῖς τετολμημένων. In b. tamen deest αὐτοῖς.
lin. 9. ἀλητηρίους] R. a. b. ἀλιτηρίους.
lin. 13. ἐξαματῶντας] Iidem, ἐξαμαρτόντας.
lin. 20. ὑπολέληπται] R. a. & b. ὑπολέλειπται.
lin. 21. ἐγγυομένη ... φυγὴν] R. b. ἐγγυωμένης ... διαφυγήν.
lin. 22. σαυτοῦ] R. a. ἑαυτοῦ.
lin. 27. αὐτὴν ἡμ. παρεξ. ἀλλὰ ταχ.] R. a. ἡμῖν παρέξεις αὐτήν. ἀλλὰ καὶ ταχ.
lin. 28. καὶ τοῖς] In a deest καί.
lin. 37. φανῆς] R. a φανείς.
lin. ult. πῶς ... ἀποβολῆς] R. a. b. ὃς ... ἀποβολῇ.
Pag. 44. *lin.* 1. ἐπιδεδειγμένος] R. b. ἐπιδεδηγμένος.
lin. 3. οὐκ ἔχοντας] R. b. οὐκ ἔχοντες. statim R. a δ' ἂν αὐτούς.
lin. 7. ἑαυτῶν] R. a. b. τὰς ἑαυτῶν.
lin. 11. διὰ ταύτην] διὰ γὰρ ταύτ. R. b. ἀλλὰ διὰ ταύτ.
ibid καταλιπεῖν] R. b. καταλείπειν.
lin. 12. ὀφθήσεται] R. a. b. φθήσεται.
lin. 14. τῶν λογισμῶν] Iidem, τὸν λογισμόν.
lin. 18. καὶ αὐτῷ] Iidem, καὶ σαυτῷ.
lin. 20. καὶ αὐτὸν] R. b. καὶ αὐτός.
lin. 24. ἀπολαύειν] Idem, ἀπολύειν.
lin. 26. αὐτὰ ... διδόντα] R. a. αὐτό. R. b. διδόντας.
lin. 32. ἀποθ. οὕτως] R. a. b. οὕτως ἀποθανεῖν.
lin. 33. ἐνηρεισμένος] R. a. b. ἐρηρεισμένος.
lin. 34. σοὶ, καταλειπὼν] R. a. σοὶ καταλιπών.
lin. 35. τὰ μὴ λεχθέντα] Idem, τὰ λεχθέντα.
lin. 37. καὶ ὧν δικαιότ.] R. a. καὶ διὰ τοῦτο δικαιότ. R. b. καὶ δι' οὗ δικαιότ.
lin. 43. καταπραΰνειν] R. a. b. καταπραΰνειεν.
lin. ult. πάντες] Sequitur in a. & b. δακρύοντες καί.

§. 10.

Pag. 45. *lin.* 3. ποιήσει] In a. & b. ποιήσῃ.
lin. 5. περὶ ἐμοῦ] R. b. περὶ ἐμέ.
lin. 8. ἐγνωκὼς οὐδ'] R. a. b. ἐγνωκὼς οὐκ.
lin. 12. τε ἀβουλείας] Iidem, τότε ἀβουλίας.
lin. 26. καὶ ἀργ. καὶ χρυσὸν] R. a. b. καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον.
lin. 28. ἀπίεσαν] Iidem, ἀπήεσαν.

Cap. 7. §. 1.

lin. 32. ἐπηγγελμένων] Iidem, ἠγγελμένων.
lin. 33. διέλειπεν] Iidem, διέλιπεν. statim R. a. δ' εὐθύς.

§. 2.

lin. 38. μὴ οὐκ ἔτι εἰς] R. b. μηκέτ' εἰς.
lin. 39. ὑπισχημένος] Idem, ὑπησχημένος.

§. 3.

Pag. 46. *lin.* 1. παρεῖχον] R. a. b. παρέσχον.
lin. 5. ἵκω τε] R. b. ἥκω τε.
lin. 8. ὑπέσχηκα] R. a. b. 1. ὑπέσχημαι.

§. 4.

lin. 14. περαφίκετο] R. b. περσαφίκτο.
lin. 15. φάλλης, ἐοσάρων] R. a. φαλλοὺς, ἀοσάρων. eodem emend. συμεῶνος.
lin. 16. ἰούμιλος, ἰάμειν ος ... ἰάχην ος] R. a. & b. ἰούμηλος, ἰάμην ος ... ιαχῖνος.
ibid. σάαρος] R. a. οὔλσαρος. R. b. σααράς. mox in a. emend. λευί.
lin. 17. γήλσεμις] R. a. γερσόμης. R. b. γολγόμης.
ibid. μαράϊρος] R. a. μεράειρος.
lin. 18. ζάρας] R. a. ζάρασος.
ibid. οἱ δ' δύο] R. a. & b. υἱωνοὶ δ' δύο. ... φαρέσου.
ibid. ἄμυρος. ἰεσχάρου] R. a. & b. ἄμουρος. ἰσακχάρου & statim post ἰσακχάρου in a φουρὰς, ἰάσουβος, ζαμάραγος.
lin. 21. γεγόνεισαν &c.] R. a. δύο γεγόνασιν υἱοὶ, μανασσῆς καὶ ἐφραίμης.
lin. 22. βόλοασος] R. a. βολοσόρ.] R. b. βόλος.
lin. 23. γήλας] R. a. γήρασος, ναιεμάνης, ἰησαρωὲ, νομφθής. R. b. γίλας, νααμανῆς, ἤσαρος, νομφθὴς, ὀππαῖς.
lin. 26. ἐληΐνος] R. a. ἐλίηνος, γοῦνις, σάρρις τε καὶ σέλιμος. R. b. ἐλίηλος, τοῦνις, σάρις τε καὶ σέλλημος.
lin. 27. οὖσις] R. b. οὔσεις.
lin. 29. ἄοσηρος] Idem ἄσηρος.
ibid. ἡ λίας] R. a τοῦ λείας. R. b. τὴν λείας.
lin. 30. ζοφωνίαν] R. a. σαφωνίαν ... σαῦνιν ... ἀειρήνην ἐρωίδην, ἀριηλᾶν. R. b. ζοφωνιαν, οὐγισοῦνιν, ζάμρονα, εἰρήνην, ἐρωεδείν.
lin. 31. ἤοσους] R. a. ἰησοῦς, ἰώσηπος, ἴουβις. μελχίηλος. R. b. ἰησούσιος, ἠιούβης, βάρης ... μελχίηλος.

§. 5.

lin. 37. ἀνεζωπύρησεν] R. a. b. ἀνεζωπύρησεν.
lin. 39. ἧττον οὐ] R. b. ἧττον ἢ οὐ.
lin. 43. διατερπόμενοι] R. a. b. τερπόμενοι διατελοῦσιν.

§. 7.

Pag. 47. *lin.* 13. καὶ γῆ τις] R. a. b. καὶ γῆς τις.
lin. 17. ἐδούλου τ' αὐτῶν] Iidem, ἐδουλοῦτο τ' αὐτῶν.
lin. 19. τὴν γῆν] R. b. τῆς γῆς.
lin. 25. ὑφίσταντο] R. a. ὑφίστατο.
lin. 28. ὕστερον] Idem, ὑστέρων.

Cap. 8. §. 1.

lin. 38. τοσούτοις ἀγ. γεγον.] R. a. b. τοὺς οὕτω ἀγαθοὺς γεγονότας.
lin. 42. μηδὲν ὑφορ.] R. a. b. πείθειν μηδὲν ὑφορᾶσθαι, μηδ' ἔχειν.
lin. ult. ἐχαρίσατο] R. 1. ἐχαρίζετο.
ibid. ἀπέλειπε] R. a. ἐνέλιπε.

§. 2.

Pag. 48. *lin.* 9. ἐξέλειπον] R. a. b. ἐξέλιπον.

Cap. 9. §. 1.

lin. 15. ὧν τ' ἦσαν εὖ ὑπὸ] R. b. τοῖς ἀνδ' ὑπό.
lin. 16. μῆκος] abest à R. a.
lin. 17. τοὺς ἰσραηλίτας] R. a. b. τοῖς ἰσραηλίταις.
lin. 19. εἴργοι] R. b. ἔργοιεν.
lin. 24. ἐθέλοντες] R. b. θέλοντες.

§. 2.

lin. 26. προεγένετο] R. a. b. προσεγένετο.
ibid. ἦσαν οἱ περὶ τὴν] Iidem, εἰσὶ δεινοὶ περὶ τῶν μελλόνταν τήν.
lin. 32. ὀδύνας] Iidem, ὠδῖνας.
ibid. τὰς ... μαίας] R. b. ταῖς μαίαις.
lin. 33. ἐκέλευον] R. a. b. ἐκέλευε. & in b. deest αὐτάς.
lin. ult. εὑρέθη.] Sequitur in a. b. & 1. γίνεται δ' οὕτως.

§. 3.

Pag. 49. *lin.* 1. ἐπιτροφησομένης] R. b. ἐπιτραφησομένης. R. a. ἐπιγραφησομένης νεότητος ἐπιλίπῃ.
lin. 2. καὶ πρὸς ἱκετ.] R. a. πρὸς ἱκετ. οὖν οὐ. R. b. πρὸς ἱκέτειαν οὐ.
lin. 6. ἱκετίαν] R. a. b. ἱκεσίαν.
lin. 14. χαιτούρας] R. a. χετούρας. R. b. χατούρας.
lin. 15. καὶ διὰ μν.] R. a. καὶ ὑμεῖς διὰ μνήμης ἔχετε. R. b. καὶ μὴ διὰ ... ἔχοντες.

lin. 18.

lin. 18. γεγόνασιν] R. a. γεγόνασι.

§. 4.

lin. 27. ἰωαχεβέλη] R. a. ἰωαχεβέθη. R. b. ὀχαβέλη.

lin. 34. ἐπὶ τὴν] R. a. b. ὑπὸ τήν.

lin. 36. τῷ τελήσεσθαι] R. a. ἢ τῷ λήσεσθαι.

ibid. τοῦτο δ᾽ ἦν] R. b. τούτῳ δ᾽ ἦν.

lin. 37. ἐκπορίσειν] Idem, ἐκπορεῖν.

lin. 38. ψεῦδος] R. a. ψευδές.

lin. ult. ἀντιπαρεξίει] R. a. ἀντιπαρεξῄει.

Pag. 50. *lin.* 1. ἀνθρωπίαν] R. a. ἀνθρωπείαν. R. b. ἀνθρωπίνην.

lin. 4. περὶ τούτου] Hæc desunt in a.

§. 5.

lin. 8. ἥτονας] R. b. ἥονας.

lin. 9. ἐκπέμπει] R. a. b. 1. ἐπιπέμπει.

lin. 16. ποιήσαντος] Sequitur in a. & b. γυναικῶν.

lin. 17. εἶπε, μάτην] R. a. μάτην, εἶπεν.

lin. 19. ὁμοφύλου] R. a. ὁμόφυλον. δόξασαν δὲ λέγειν εὖ.

lin. 20. ἐκέλευεν] R. b. κελεύει.

§. 6.

lin. 25. μῶ] R. a. & 1. μῶς. R. b. μωῦ. & idem pro ὕσης habet ἑσῆς.

lin. 27. φρονήσει] R. b. φρονήματός τε μεγέθει, καὶ πόνων καταφρονήσει.

lin. 28. αὐτὸς ἦν] Sequitur in b. οὗ καάθου. καάθου δὲ πατὴρ λευί· ὁ δὲ ἰακώβου .... γενόμενος.

lin. 29. ἐφύετο αὐτῷ] R. b. ἐφύετ᾽ αὐτῷ.

lin. 30. κρείττω .. πρεσβυτέραν] R. a. b. κρείττων ... πρεσβυτέρας, διεδείκνυε δέ.

lin. 32. τελετῇ μὲν] R. b. τελετεῖ μὲν αὐτῷ γεγενημένῳ.

lin. 33. ἀνάστημα ... ἀφιλοτίμητος] R. a. b. διάστημα ... ἀφιλότιμος.

lin. 36. προσασχολεῖν] R. b. προσδιασχολεῖν.

lin. 37. κατείχετο] R. a. b. κατεῖχε.

§. 7.

lin. 38. παιδοποιεῖται] R. b. παῖδα ποιεῖται.

lin. 39. μωυσῆ] R. a. b. μωῦσῆν.

Pag. 51. *lin.* 2. ἐπέβαινέ τε] R. a. καὶ ἐπέβαινεν.

lin. 4. ἐπὶ ταπειν.] Idem, ἐπὶ τῇ ταπειν.

lin. 5. ἀνακραγὼς] R. a. b. ἀνακραγών.

lin. 12. εὐέλπισιν] R. b. ἐλπίς.

ibid. μηδ᾽ ἑνὸς] R. a. μηδενός.

ibid. ὁ βασιλεὺς ... διὰ] Idem, ἢ ὁ βασιλεὺς, ὄντα καὶ συγγενῆ διά.

lin. 13. τινὸς ᾧ] Idem, τις, ᾧ.

Cap. 10. §. 1.

lin. 15. γεννηθεὶς] Idem, γεννηθείς τε

lin. 16. καὶ τὸ ἐπὶ] R. b. καὶ τοῦ ἐπί.

lin. 18. καὶ ἧγον] R. a. καὶ ἧττον, male.

lin. 19. οἱ δ᾽ ὀργῇ] Idem, οἱ δ᾽ ὑπ᾽ ὀργῆς.

lin. 22. αἰγύπτου τῆς χώρας] R. b. αἰγύπτου τε χώρας.

lin. 28. γενησόμενον] Idem, γενόμενον.

§. 2.

lin. 35. τῷ αὐτῷ ... ἐσομένους] Idem, ἐν τ᾽ αὐτῷ ... ... ἐσομένους.

Pag. 52. *lin.* 6. ἴβιδος] R. a. ἴβεως.

lin. 7. τὴν ... φύσιν] R. b. τῇ φύσει.

lin. 10. ἐπὶ] R. a. ἐπῄει. R. b. ἐπὶ γῆ.

lin. 14. σαβὰ] R. b. σαβάν.

lin. 17. ἀσοβόῤῥα] R. a. ἀσαβόρα.

lin. 19. πολεμίους] R. b. πολέμους.

lin. 20. ἀνεπίκλυστος] R. a. b. ἀνεπίκλυστον.

lin. 21. πλημμύρας] R. b. πληθώρας.

lin. 26. στρατιὰν] R. b. στρατείαν.

lin. 29. ὑπ᾽ αὐτῶν] R. a. b. κατ᾽ αὐτῶν.

ibid. τῶν ὅλων] R. b. τῶν ἐσχάτων.

lin. 30. αὔξοντος] R. a. b. περιόντος.

lin. 35. ἑαυτῶν] R. a. addit γῆν.

Cap. 11. §. 1.

lin. 42. ἐπιβουλὴν] R. a. b. addunt καταμαθεῖν.

Pag. 53. *lin.* 1. ὑπόνοιαν] R. b. ὑπόνοια.

lin. 2. μαδιηνὴν] Idem, μαδιανήν.

lin. 3. χαιτέρας] R. a. χετέρας. R. b. χαιτέρας.

lin. 6. συστήσασα] R. b. συστησάντων.

§ 2.

lin. 7. δυσύδρων] R. a. ἀνύδρων.

lin. 8. ἐξαναλωμένου] R. a. προεξαναλωμένου. R. b. ἐξαναλουμένου. R. 1. ἐξαναλυομένου.

lin. 13. ταῖς δεξαμέναις] R. b. εἰς δεξαμένας.

lin. 14. ποιμένων ... μωυσῆς] R. a. b. ποιμένων ταῖς παρθένοις ὥστ᾽ αὐτοὺς τοῦ ὕδατος κρατεῖν, μωυσῆς.

lin. 22. ἀγαγεῖν] R. a. b. ἄγειν.

lin. 23. τὴν περὶ] R. a. τήν τε περί.

Cap. 12. §. 1.

lin. 30. ἰεθεγλαίου] R. a. ἰοθόρου.

lin. 36. περὶ αὐτὸν] R. b. περὶ αὐτό.

lin. ult. ἔκγονον] Idem, ἔγγονον.

Pag. 54. *lin.* 1. περισσότερον] Abest à R. b.

lin. 2. ἀνθρώπων] R. a. ἀνθρώποις.

lin. 5. οἴκησεν] R. a. b. ᾤκησεν.

lin. 6. αὐτῆς ἡγεμ.] Iidem, αὐτοῖς ἡγεμ.

lin. 7. εὔχαρις. ἀφικ.] Iidem, χαριστηρίους ἀφικόμενον.

§. 2.

lin. 9. οἷς εἶδε] R. a. οἷς τε εἶδε.

lin. 14. κἂν ἐκεῖνοι] R. a. b. ἢ κἂν ἐκεῖνοι.

§. 3.

lin. 17. ἐὰν δέῃ μὲν λόγ... ἐὰν δ᾽ ἔργων] R. a. b. οὐ μὲν ἂν δέῃ λόγων ... οὐδ᾽ ἂν ἔργων.

lin. 18. ἐκέλευεν] R. a. b. 1. ἐκέλευέ τε.

lin. 20. σπειρηδὼν] R. a. 1. σπειρηδόν. R. b. σπερχηδόν.

lin. 24. θαῤῥεῖν] R. a. b. θαρσεῖν.

lin. 27. ποιεῖς] R. b. ποιήσεις.

lin. 28. ἐπιγόμενον] Idem, ἐπιγενόμενον.

§. 4.

lin. 31. δεηθεὶς] R. a. δοθείσης.

lin. 33. ὄψεως ἔτι, καὶ] R. a. b. ὄψεως, ἔτι καί.

lin. 34. ἱεροῖς] R. a. b. ἱερείοις.

lin. 35. θέμις] R. a. b. θεμιτόν.

lin. 36. τὰ σημεῖα ταῦτα] R. a. τοῖς σημείοις τούτοις.

Cap. 13. §. 1.

lin. 41. ἀπελθεῖν] R. a. b. ἐλθεῖν.

lin. 42. σεπφώραν] Iidem, σαπφώραν.

Pag. 55. *lin.* 2. γενομ. δ᾽ αὐτῶν] Iidem, γενομένῳ δ᾽ αὐτῷ.

lin. 6. τῶν σημείων ... παρέχεν] R. b. τὰ σημεῖα, ἐπεὶ πιθανῶς οὐκ ἦν λέγειν, παρεχεν.

lin. 7. γενομένων] R. a. & b. ὁρωμένων. & ille statim ἀνεθάῤῥουν.

§. 2.

lin. 11. ὠφελήσαιεν] R. a. b. ὠφελήσειεν.

lin. 13. τάς τε κινδύνων ἐπὶ] Iidem, ὅτι τε κινδυνεύσειεν ἐπί.

§. 3.

lin. 25. πιθανὸς] R. b. πιθανῶς.

ibid. θεμένων βακτηρίας] R. a. b. 1. μεθεμένων ἐκείνων τὰς βακτηρίας.

§. 4.

lin. 40. διπλασίου αὐτοῖς] R. b. διπλασίονος αὐτοῖς ὄντος.

ibid. δι᾽ ἐκείνων] R. a. b. 1. δι᾽ ἐκεῖνον.

Pag. 56. *lin.* 1. ὑπῆρχεν] R. a. ὑπήνεγκε.

lin. 9. μετὰ τοῦ καὶ τὸν] R. b. μετὰ καὶ τοῦτον.

Cap. 14. §. 1.

lin. 12. τισι συμβ. τότε τοῖς] R. a. τότε συμβάντα τοῖς. R. b. τι συμβάντα τοῖς.

lin. 17. ἐῤῥύη] R. 1. ἐῤῥύει.

ibid. δυναμένοις] R. a. b. δυνάμενος.

lin. 23. ἔξοδον] R. b. ἄφοδον.

§. 2.

lin. 26. διανιμωμένους] R. a. b. διαμωμένους.

lin. 28. γενομένων] R. b. γενναμένων.

lin. 29. βροτοῖς] R. b. βρώτοις. R. 1. βρώτω.

lin. 30. ὥστε χαλεπὴ] R. b. ὀσμή τε χαλεπή. R. a. ὥστε μήτε χαλεπή.

lin. 31. καὶ ἐν αὐτῇ διεφθ.] R. a. καὶ ζώντων διεφθ. R. b. καὶ ζώντων καὶ διεφθ.

lin. 35. ȣ̓ πάθȣς] R. a. b. τȣ̃τε πάθȣς.
lin. 37. ἔτι ἐφίει] R. a. κατηφίει. R. a. ἔτ' ἠφίει.
ibid. τὴν ἔξοδον] R. a. & b. ἐξιέναι.
lin. 38. ταύτην αὐτοῖς] Hæc vox deest in a. & b.

§. 3.

lin. 39. μετίει] R. a. b. μετῄει.
lin. 40. ἔνδον] Iidem, ἔνδοθεν.
ibid. ἀπόλλυσθαι] R. b. ἀπώλοιντο.
Pag. 57. *lin.* 2. ἔξοδον] R. a. b. ἄφοδον.
lin. 7. ἀπώλλυντο] R. b. ἀπώλοιντο.
lin. 8. ἀπεσέρηντο] Idem, ἀπεστερεῖτο.

§. 4.

lin. 11. καταλίπεσθαι] Idem, καταλείπεσθαι.
lin. 12. ἐνδεδημηκότι] R. a. ἐνδεδημηκότων.
lin. 14. καὶ τὸ πολὺ] Idem, καὶ οἱ πολλοὶ, & mox ἀπώλοντο. R. b. ut editi, sed in eo legitur ἀπώλοιντο.
lin. 18. κατέκλαζεν] R. b. κατέπλαζεν.

§. 5.

lin. 23. κακίας] R. b. addit ὠμός, & vox ὅμως quæ deinde legitur ab eo abest. R. a. habet, αἰσθανόμενος γάρ.
lin. 29. ἀποκλειομένοις] R. a. & 1. addunt, καὶ τὰς ἀναπνοὰς ἐμφραττομένοις.

§. 6.

lin. 41. τῇ τρισκαιδεκάτῃ] R. a. b. τῇ δεκάτῃ.
lin. 43. νείζαν] Iidem, νιζάν.
lin ult. πάντα] Iidem, ἅπαντα.
Pag. 58. *lin.* 1. ἔξοδον] R. b. ἄφοδον.
lin. 3. κόμας] R. a. b. κόμαις.
lin. 6. Θεὸς αὐτȣ̃ς] Iidem, Θεὸς αὐτῶν.
ibid. τὴν νόσον] R. b. τῇ νόσῳ.
lin. 11. τάχιον] R. a. ταχέως.

Cap. 15 §. 1.

lin. 12. ἐξίεσαν] R. a. & 1. ἐξῄεσαν.
lin. 14. καμεῦσȣ] R. a. b. καμεῦσι.
lin. 19. ἡμέραις ... ἐξήρκεσε] R. b. ἡμέρας ... ἐξήρκεσαν.
lin. 20. καὶ ταύτην] R. a. b. καὶ ταῦτα.

§. 2.

lin. 29. πρὸς τοῖς δεκαπέντε] R. a. πρὸς τȣ́τοις καὶ πέντε.
lin. 31. ἐπεκόμιζον] R. a. b. & 1. ἐπεκομίζοντο.

§. 3.

lin. 37. ἢ χωρήσει] R. b. εἰ χωρήσειαν.
lin. 39. μόνον] Idem, μόνοις.
lin. 41. παλαιςίνȣς] R. a. παλαιςινȣ́ς.
lin. 42. ἦσαν ἐπωζȣ̃ν ἐξ.] R. a. ἦσαν. ἀπάγων ȣ̓ν ἐξ.
lin. ult. ἄγȣσαν] Idem, ἀπάγȣσαν.
Pag. 59. *lin.* 3. ποιήσοντας] Idem, ποιήσαντας.
lin. 9. ὁδȣ̃ ἄπορον] R. b. ὁδῶν ἀπόρων.
ibid. προσβολῇ] R. a. συμβολῇ. R. b. εἰσβολῇ.

§. 4.

lin. 13. ȣ̓ πάντα] R. a. b. ȣ̓ πάντως.
lin. 14. ἐθελȣσίȣς] Iidem, ἐθελȣσίως.

§. 5.

lin. 28. ἧς χρείᾳ] Iidem, ἧς ἔχρῃζε.
lin. 29. ὅτε ȣ̓δ' αὐτοὶ] R. a. ὅτ' ȣ̓κ ἔθ' αὐτȣ̃ς. R. b. ὅθεν ȣ̓δ' αὐτȣ̃ς.
lin. 30. ὁ ἐκ τȣ́των] In a. & b. deest ὁ.
lin. 32. ἦσαν εὔνοιαν δίδ.] R. a. b. οἷς ἂν εὔνȣν ᾖ δίδ.
lin. 34. καταπεπλῆχθαι] Iidem, καταπεπλῆχθε.
lin. 35. ὄρη τε φυγῆς] In b. deest τε.

Cap. 16. §. 1.

lin. ult. Θεὸν] R. a. b. τὸν Θεόν.
Pag. 60. *lin.* 1. post λέγων R. a. addit ȣ̔́τως. & in eodem post ἀγνοεῖς sequitur, ὦ δέσποτα.
lin. 2. ἀλλ' ἤδη τί] R. a. ἀλλ' εἰ δεῖ τι.
lin. 5. προνοίας ἔλθοι] R. b. ἔλθοι προνοίας.

§. 3.

lin. 23. ἀντίπεραν] R. a. b. ἀντίπερα.
lin. 24. θαρσαλεωτέροις] R. b. θαρσαλεωτέρȣς. Statim in a. & b. pro σωνέβαλεν legitur σωνέβαινε.
lin. 25. ἐμβαίνοντες] R. b. ἐπεμβαίνοντες.
lin. 27. χρῆσθαι] R. a. χρήσασθαι.

§. 4.

lin. 39. παιδείαις] R. b. παιδιαῖς.

lin. 40. εὐχαριςείαν] R. a. b. & 1. εὐχαριςίαν.

§. 5.

lin. 41. θαυμάζει] R. a. θαυμάζῃ.
lin. 43. καὶ περὶ] R. b. & 1. καὶ τοῖς περί.
lin. ult. γεγονόσιν] Deest in R. 1. at in R. b. post hanc vocem statim sequitur παρέσχε τὴν.

§. 6.

Pag. 61. *lin.* 7. ὥσιν] R. b. εἰσίν.
lin. 10. περιείρηται] R. a. b. περιείρητο.

Lib. 3. Inscript.

In R. 1. & R. 2256. ante indicem capitum libri tertii legitur. Περιέχει ἡ βίβλος ἔτη σκ'.
lin. 14. πῶς μωυσῆς] R. a. b. ὡς μωϋσῆς τὸν λαὸν ἀπὸ αἰγύπτȣ ἤγαγε πρὸς τὸ σίναιον ὄρος, πολλὰ ταλαιπωρήσαντας ἐν τῇ ὁδοιπορίᾳ.
lin. 15. Iidem, ὡς πολεμήσαντες ἑβραίοις ἀμαλεκῖται, καὶ οἱ περὶ ἡττήθησαν, καὶ τὴν πολλὴν τῆς σρατιᾶς ἀπέβαλον.
lin. 17. Iidem, ὅτι τὸν πενθερὸν αὐτȣ̃, ἰοθόρην (R. b. habet ἰεθὴρ) μωϋσῆς παραγινόμενον πρὸς αὐτὸν εἰς τὸ σίναιον ἀσμένως ὑπεδέξατο.
—— ὡς ὑπέθετο (in b. ἐπείθετο) διατάξαι τὸν λαὸν αὐτῷ κατὰ χιλιάρχȣς (καὶ ἑκατοντάρχȣς) inclusa desunt in b. ἄτακτον ὄντα πρῶτον. καὶ ὡς ἕκαςα τȣ́των ἐποίησε μωϋσῆς κατὰ τὴν ȣ̓ πενθερȣ̃ παραίνεσιν.
lin. 18. Iidem, ὡς ἀναβὰς μωϋσῆς ἐπὶ τὸ σίναιον ὄρος, καὶ λαβὼν παρὰ ȣ̓ Θεȣ̃ τȣ̀ς νόμȣς τοῖς ἑβραίοις ἔδωκεν.
lin. 20. Iidem, περὶ τῆς σκηνῆς ἣν κατεσκεύασεν (ἐν τῇ ἐρήμῳ μωϋσῆς in b. μωϋσῆς ἐν τῇ ἐρημίᾳ) εἰς τιμὴν ȣ̓ Θεȣ̃, ὥςε ναὸν εἶναι δοκεῖν.
In iisdem sequuntur hi tituli libri III.
—— τίνες (in b. τίνες τε) τοῖς ἱερεῦσιν εἰσιν αἱ σολαὶ, καὶ ἡ ȣ̓ ἀρχιερέως, καὶ τῶν ἁγνειῶν οἱ τρόποι, καὶ περὶ τῶν ἑορτῶν, καὶ ὡς ἑκάςη τῶν ἡμερῶν διατέτακται.
—— ὡς ἐκεῖθεν ἄρας μωϋσῆς ἤγαγε τὸν λαὸν εἰς τȣ̀ς ὅρȣς τῶν χαναναίων, καὶ τȣ̀ς κατασκεψομένȣς αὐτῶν τήν τε (in b. τὴν) χώραν, καὶ πόλεων τὸ μέγεθος, ἀπέςειλεν.
—— ὅτι τῶν πεμφθέντων μετὰ τὴν τεσσαρακοςὴν ὑποςρεψάντων ἡμέραν, καὶ λεγόντων ȣ̓κ ἀξιομάχȣς αὐτȣ̀ς, ἀλλὰ τὴν τῶν χαναναίων ὑπεξαιρόντων δύναμιν, τὸ πλῆθος ταραχθὲν, καὶ πεσὸν εἰς ἀπόγνωσιν, ὥρμησε (ὥςε) inclusa vox abest ab a. καταλεῦσαι τὸν μωϋσῆν, καὶ πάλιν εἰς τὴν αἴγυπτον ὑποςρέψαι, δȣλεύσειν διεγνωκότων (in b. διεγνωκότες.
—— καὶ ὡς ἐπὶ τȣ́τῳ μωϋσῆς διαγανακτήσας τὸν Θεὸν αὐτοῖς ἐπὶ ἔτη τεσσαράκοντα τὴν ἐπὶ τῆς ἐρημίας διατριβὴν προεῖπεν ὡργίσθαι (in a. emend. ὡρίσθαι), καὶ μήτ' εἰς αἴγυπτον ὑποςρέψειν, μήτε λαβεῖν τὴν χαναναίαν.
Pag. 62. Initio libri III. in R. a. b. legitur περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν β.

Cap. 1. §. 1.

lin. 10. ψαφαρὰ] R. a. in margine αὐχμηρά.
lin. 13. προοδοιπορηκυίης] R. b. προοδοιπορησαμένης.
lin. 16. ȣ̔́τω δὲ] R. a. τȣ̃το δέ.
lin. 17. μὰρ τόπον] R. a. μὰρ τὸν τόπον. R. b. ἀμὰρ τόπον.
lin. 19. ἐπιλελείπει] R. a. b. ἐπιλελοίπει.
lin. 22. ἐξαρνȣ́ντων] Iidem, ἐξερδυνώντων.

§. 2.

lin. 24. ἐχθρὸς] Iidem, καθαρός.
lin. 25. τότε γυναῖον] Iidem, κατ' ἐκείνȣς γυναῖον.
lin. 26. ἐκείνων] Iidem, ἐκλογῶν.
lin. 27. τὴν ἀπάντων] R. a. τὴν τῶν ἀπάντων.
lin. 32. ἀπὸ τομάδος] In b. deest ἀπό. In R. 1. ἀποτομάδος.
lin. 34. τῆς εὐχῆς] R. b. τῶν εὐχῶν.

§. 3.

Pag. 63. εἰς ἴλιν] R. a. b. 1. εἰς ἧλιν.
lin. 6. ἢ καὶ πρὸς ἀποδεύειν] R. 1. τε καὶ πρὸς ἀρδεύσιν. R. a. ἧς καὶ πρὸς ἀρδεύσιν. R. b. τι προσαδεύον.
lin. 8. κἂν τι ᾖ] R. a. b. κἂν εἴ τι δέ.
ibid. εὑρίσκον] R. a. εὑρίσκετο.
lin. 12. πάντα ἦσαν] R. a. πάντ' ἦσαν.
lin. 16. καὶ λίθοις βαλεῖν] R. a. b. καὶ βάλλειν.

§. 4.

§. 4.

lin. 24. ἐκ τ͂ τȣ͂ Θεȣ͂ κηδημ.] Hæc desunt in R. b. in quo legitur ὧν εἰκός.

lin. 26. γίνοιτο] R. a. b. γίγνοιτο.

ibid. κακὰ, γυμνάζειν . . . ἄρᾳ] R. b. καταγυμνάζειν . . . ἄρῃ.

lin. 31. καταρ. σιων πάντα] R. a. b. καταελθμεῖ τε πάντα.

lin. 34. αὐτοῖς πορρ.] Iidem, αὐτῆς πορρ.

lin. 39. εἰ μὴ πρὶν] R. b. καὶ εἰ μὴ πρὶν.

lin. 40. μέλλειν τὴν τ͂] R. a. b. μέλλειν τόν.

lin. 42. αὐτῆς ἐςὲ] R. b. αὐτῆς ἐςιν.

lin. ult. ἀφθόνως] R. a. ἀφθόνοις.

ibid. τ͂ λοιπὸν] R. a. b. δ' εἶπον.

Pag. 64. *lin.* 3. κατακρίνειν] R. a. καταφρονεῖν.

§. 5.

lin. 3. βαλεῖν] R. a. b. βάλλειν.

lin. 5. ἱκετίαν] Iidem, ἱκετείαν.

ibid. σκοπὴν] Sequitur in a. ὑψηλήν.

lin. 8. φυλαυτίȣ] R. a. b. φιλαυτίȣ.

lin. 9. ζητȣ͂σιν] R. b. ποθȣ͂σι.

lin. 11. μετέβαλλον] R. a. b. μετέβαλον.

lin. 14. ὑπερελθὸν] R. a. ὑπερανελθόν.

lin. 15. πρόσγαιον] R. a. & 1. πρόσγειον.

§. 6.

lin. 22. τ͂ ἔτȣς] R. a. b. τ͂ ὑετȣ͂.

lin. 23. ἀπ' ȣ̓ρανȣ͂] R. a. ἀπὸ ȣ̓ρανȣ͂.

lin. 27. παραγγελ. δ' ἐξ ἴσȣ ἀσαφ.] R. a. b. 1. παρηγγέλλετο δ' ἐξ ἴσȣ πᾶσιν ἀσαφ.

lin. 28. ὡς ȣ̓κ] R. b. ὡς ȣ̓κ ἔτι.

lin. 32. ȣ̓δεμία ἦν] R. a. ȣ̓δὲ ἥτις ἦν. R. b. ȣ̓ δή τις ἦν.

lin. 38. πεμφθεῖσιν] R. a. καταπεμφθεῖσιν. R. b. καταπεμφθεῖσιν.

§. 7.

lin. 40. ῥαφιδεῖν] R. a. b. 1. ῥαειδίως.

lin. 41. πίδακιν] R. a. in margine πηγαῖς.

Pag. 65. *lin.* 1. ȣ̓δέν. ȣ̓δ' εἰς] R. a. b. ὁ δ' ȣ̓κ εἰς.

lin. 3. προσδοκήσαντες] Iidem, προσδοκήσαντες.

lin. 8. κεχαρῆσθαι] R. b. χαρίσασθαι.

Cap. 2. §. 1.

lin. 24. γοεβολίτην] R. a. b. γοεβολῖτιν. R. 1. γομβολίτην.

lin. 32. ἐπιβάλλωσιν] R. a. ἐπιβάλωσι. R. b. ἐπιβαλȣ͂σι.

lin. 35. τοῖς πλησιοχ.] R. a. b. τοῖς τε πλησιοχ.

§. 2.

lin. 39. μέλλων τ͂] R. b. μέλλον δέ.

ibid. παραμυθίας] R. a. παραμυθεῖσθαι.

Pag. 66. *lin.* 1. κρίνοντας] Idem, κρίνοντες.

§. 3.

lin. 10. ἀκροᾶσθαι] R. b. ἀκροάσασθαι.

lin. 15. ναυήκȣ] Idem ναυικȣ͂.

lin. 16. γενναῖον] R. a. γεννικόν.

lin. 17. καὶ μωυσῇ] R. a. b. καὶ μωϋσῆν.

lin. 18. παρὰ τοῖς] R. a. τιμώμενόν τε παρὰ τοῖς.

lin. 23. ἠρμένης] R. b. ἠρμένης. R. a. ἀρχομένης. Mox uterque pro εὐθὺς habet αὖθις.

§. 4.

lin. 34. ȣ̓ρανὰ] R. a. & ὥρον. R. b. ȣ̓ρον.

Pag. 67. *lin.* 3. ἐγκατελείφθη] R. a. ἐγκατελήφθη.

lin. 5. ὁπλήσας] R. a. πλήσας. R. b. ὁπλίσας.

lin. 6. ἐξοδεύκοσιν] R. a. b. ἐξαδεύκοσιν.

ibid. ἐπ' ἀνδρείᾳ] Iidem, ἐπ' ἀνδρίᾳ.

lin. 7. τὸ πονεῖν ἦσαν ἐν τȣ́τῳ] Iidem, τῷ πονεῖν ἦσαν ἀεὶ, τȣ́τῳ.

§. 5.

lin. 10. ἐγκωμίαζεν] Iidem, ἐνεκωμίαζε.

lin. 17. ἑορτὴν . . . ἀναπαύσας] R. b. ἑορτὴν ἤγαγον, ὁ μωϋσῆς ἀναπαύσας.

Cap. 3. §. 1.

lin. 23. ῥαγȣ͂ηλος] Idem ῥαγȣ́ηλος.

lin. 31. πλήθȣς] Sequitur in b. ἐπί τε πρὸς . . . ἀνδραγαθίας ἐποιεῖτο. τῇ τ͂ ὑσεργίᾳ. In a. vero: ἐπί τε πρὸς τ͂ μωϋσῆν εὐχαριστίᾳ διεξῄει. ἐθαύμαζε τ͂ ϗ τ͂ μωϋσῆν τ͂ ἐπὶ σωτηρίᾳ.

Cap. 4. §. 1.

lin. 34. μόνον ȣ̓] R. a. μόνως ȣ̓.

lin. 35. πλεονεξίαν] R. a. b. κατὰ πλεονεξίαν. statim ille, αὐτȣ͂ νομίζȣσι πάσχειν.

lin. 42. αἰσθανόμενος . . . οἷος] R. b. αἰσθόμενος . . . θεῖος.

Pag. 68. *lin.* 1. ἐπ' ἀλλήλων] R. b. & 1. ἐπ' ἄλλων.

lin. 3. τ͂ ἀνθρωπ.] R. a. b. περὶ τ͂ ἀνθρωπ.

lin. 6. διακοσμήσαντι] R. b. διακοσμήσωσι.

lin. 8. λαμβάνων· οἱ δὲ] R. a. b. λαμβάνων, διαμαθόντες . . . πάντως . . . . . διαφορῶν.

lin. 10. ἀξιώματι] Sequitur in a. τὴν περὶ τȣ́τȣ διάγνωσιν ἐπανοίσȣσι. ἂν τ͂ κἀκείνȣς διαφύγῃ, τὸ περὶ &c. ut in editis.

§. 2.

lin. 14. ἀποκρυψόμενος] R. a. b. ἀποκρυψάμενος.

lin. 17. εἰ καὶ δόξαν] R. b. εἰ καὶ μὴ δόξαν.

Cap. 5. §. 1.

lin. 20. τὸ πλῆθος] R. a. b. τὴν πληθύν.

lin. 21. ἐπανήξων] R. a. ἐπανήξειν.

lin. 26. τ͂ ἐκεῖ ὀρῶν] R. a. b. τ͂ ἐν ἐκείνοις τοῖς χωρίοις ὀρῶν.

lin. 28. ȣ̓κ ἀναβατὸν] R. a. ȣ̓κ ὂν ἄβατον.

ibid. μὴ δίχα] In eodem deest μή.

lin. 29. περὶ τȣ͂τον θεὸν] In eodem, περὶ τȣ́τȣ τ͂ θεόν.

lin. 31. κατελάμβανον] R. a. b. & 1. κατελάμβανοντο.

§. 2.

lin. 41. κατήγιζον] R. a. κατεφέροντο. R. b. κατεκόμιζον.

Pag. 69. *lin.* 6. ȣ̓́τω δ' αὐτ.] R. a. b. ȣ̓́τως δ' αὐτ.

§. 3.

lin. 15. γλῶττα ταῦτα] In b. deest ταῦτα.

lin. 18. ἰωχαβήλης] In eodem ἰωχαβήδης.

lin. 19. τὸ τ͂ αἰγυπτίων] R. a. τὸ αἰγύπτιον.

lin. 29. ἔσεσθαι φοβ.] R. b. ἔσεσθε φοβ.

§. 5.

lin. 38. καὶ τȣ͂τον] R. a. καὶ δεῖ τȣ͂τον.

§. 6. & 7.

Pag. 70. *lin.* 9. ποιησόμενος ȣ̓́τω] R. a. ποιησάμενος . . . . ȣ̓́τως.

lin. 10. ἀνὶς] R. a. b. ἀνής.

lin. 22. κατηφεῖν ἐδύν.] R. a. κατηφιᾶν. R. b. ἠδύναντο.

lin. 23. προειρηκότος] R. a. διεγνωκότος.

§. 8.

lin. 24. ȣ̓δενὸς τ͂] R. a. b. ȣ̓δενὸς σιτίων τ͂.

lin. 25. ςρατείαν] R. a. ςρατιάν.

lin. 30. συσκηνῇ] R. a. b. τῇ σκηνῇ παρατυγχάνῃ ταῖς ἡμετέραις.

lin. 31. ὑμῶν ἄοκν.] R. b. ὑμῖν ἀόκνως.

lin. 33. ἐγγεγραμμένȣς] R. a. ἐγγεγραμμένας. R. 1. γεγραμμένας.

Cap. 6. §. 1.

lin. 40. καθειργνῦτες] R. a. b. καθειργνυῦτες statim ille, οἷς ἄνθρωποι.

lin. ult. τȣ̀ς ἀρχιτέκτ.] τȣ̀ς abest ab a. b.

Pag. 71. *lin.* 2. βασάνης μὲν ȣ̓ρεὶ] R. a. & 1. βέσηλος μὲν ȣ̓ρῆ.

lin. 3. ἐλίβαζος] R. 1. ἐλίφαζον.

ibid. ἰσαμάχȣ] R. a. ἰσαχάμȣ.

lin. 6. προειρήκασι] R. a. b. προειρήκεσαν.

§. 2.

lin. 13. τ͂ ἑτοίμων] Iidem, δ' ἐν ἑτοίμῳ.

lin. 14. ἴσα] In b. in emendatum ἴσῃ.

lin. 19. ἐρηρεισμέναι] R. b. ἐρηρεισμέναι.

lin. 20. πηχυέων] R. a. b. πηχυαίων.

lin. 27. εἰσήκεσαν] R. b. ἐσήκεσαν.

lin. 29. ἐμβεβήκεισαν ἐρηρεισμέναι] Idem ἐμβεβήκεσαν ἐρηρεισμέναι.

lin. 33. χαλκαῖον] R. a. b. χάλκεον.

lin. 35. καταχεῖν] R. 1. καταχεῖν.

§. 3.

lin. 38. δέκα δύο] In b. deest δύο.
lin. 42. πάχος] R. b. πλάτος.
lin. ult. λεπίδες] Desunt hæc in b. usque ad, δύο δ' αὐτῶν.
Pag. 72. *lin.* 2. ἐλαυνόμενοι] R. b. ἐλαυνόμεναι.
ibid. κατὰ δύο ... πύλη] R. a. ἐπὶ τὰ δύο ... πυλίς.
lin. 3. προσϑῶ] R. b. ϑῶ.
lin. 5. χρυσέων] R. a. χρύσεον. R. b. χρυσεῖον.
lin. 7. ὑπ' αὐτῶν] R. a. ἐπ' αὐτῶν.
lin. 9. αὖ ἑτέρας] R. a. b. δύο ἑτέρας.
ibid. ἐγῶνίας] R. b. ἐκγωνίας.
lin. 11. προσφυῆ] R. a. b. προφυῆς.
lin. 12. περιφάνειαν] Iidem, περιφέρειαν.
lin. 13. πήχεως ἑκάστης] Iidem, πήχεων, & b. ἑκάστη.
lin. 16. πλαγίαι αἱ τελευτ.] Reg. b. πλάγιαι. R. a. b. καὶ αἱ τελευταῖαι.
lin. 17. γιγλυσμοῖς] R. a. γιγλύμοις. Statim R. a. & b. τῷ ϑήλει.

§. 4.

lin. 21. ἐκ τοῦ μοιχοῦ] R. a. b. ἐκ τοῦ μυχοῦ.
lin. 22. διαλείποντας] R. b. διαλιπόντας.
ibid. ἐνδοτέρωϑεν] R. a. ἐνδοτέρω. R. b. ἐνδότερον.
lin. 26. ἂν εἴη] R. a. ἀνεῖ. R. b. ἀνεῖτο.
lin. 28. κίονας ἔστησαν χρυσέους] R. a. b. κίονες ἔσαν χρύσεοι.
ibid. ἐφεστῶτας] R. b. ἐφεστῶτες τὸν ἀριϑμὸν πέντε.
lin. 30. συγκεκραμμένοις. καὶ πρῶτον] R. b. συγκεκραμένοι· καὶ πρῶτος.
ibid. πηχῶν] R. a. πήχεων. R. b. ἐκ πήχεων.
lin. 35. ἃ κόσμος εἶναι ἔμελλον] R. a. b. ὅσα κόσμον οἴεσϑαι ἔμελλε.
lin. 39. φάρσος ... ἐπιϑαλέρων] R. a. φάρος ... ἐπὶ ϑάτερα.
lin. 40. διακονούντων] R. a. διακινούντων.
lin. 41. ἔμποδον] R. b. ἐμπόδων.
Pag. 73. *lin.* 2. χρυσέας] Idem χρυσείας. Infra R. a. γιγλύμους.
ibid. ϑήλυός τε καὶ] R. b. ϑηλείας τε. R. a. ϑηλεάς τε καὶ ἄρρενας.
lin. 3. τότ' ἐφύπερϑεν] R. a. τότε ἐφύπερϑεν.
lin. 8. πασάδα] R. a. b. πασάδι.
lin. 10. ὑπερείσαν] R. a. b. ὑπερήεσαν.
ibid. ἐν τοῖς] Iidem, ἔν τε τοῖς.
lin. 13. κατίεσαν] R. b. κατήεσαν & infra τῷ τε περί.

§. 5.

lin. 17. ἡ δὲ ἑώρων] R. 1. ἡ δὲ ἱερωνυμία. R. a. ἡ δὲ ἱερώνυμον. R. b. ἡ δὲ ἐρωμὲν καλ.
lin. 20. χρυσοῖς] R. a. b. χρυσέοις.
lin. 23. χρυσοί] Iidem, χρύσεοι.
ibid. διήκοντος] R. b. διήκοντες.
ibid. σκυταλίδες] R. a. μέντοι σκυταλίδες. R. b. ἔνετοι σκυταλίδες.
lin. 29. κατὰ μέτωπον] R. 1. κατὰ μέτωπα.

§. 6.

lin. 34. ἀπηρτισμένοι] R. b. ἐξηρτισμένοι.
lin. 35. προσίϑησι] Idem, προσιϑέασι τὰς καννὰς ἐμφερεῖς.
lin. 38. οὐκ ἄπωϑεν] R. a. οὐ κατώϑεν.
lin. 39. τὰ νέρϑεν] R. b. τ' ἀνερϑέν.
Pag. 74. *lin.* 3. λιβάνου] R. a. λιβανώτου.

§. 7.

lin. 8. ἐβραῖοι] ὡς ἑβραῖοι in a.
lin. 10. δὴ τὰ πάντα] R. a. & b. δ' ἵνα τὰ πάντα.
lin. 12. ἀπαρτίζεται] R. b. ἁρπάζεται.
ibid. σοιχα] R. a. b. σίχω.

§. 8.

lin. 19. χρύσεον ... προσίεσαν] R. a. χρύσεον .... προσήεσαν.
lin. 22. τὴν ἐσχάραν] R. a. τῇ ἐσχάρᾳ.
lin. 24. ϑυΐσκοις] R. a. b. ϑυΐσκαις.

Cap. 7. §. 1.

lin. 28. ἐς χαναίας] R. a. b. & 1. ἂς χαναναίας.
lin. 29. ὃν ἀναρραβάχην] R. a. ἣν ἀναρραβήχην. R. b. τὸν ἀραβάχην.
lin. 31. προσαγορεύει] R. b. διαγορεύει.
lin. 32. μαναχασῶν] R. a. μεννὰ χάσην.
lin. 33. εἰργνυμένον] R. b. εἰργασμένον.

§. 2.

lin. 35. φορεῖ] Idem, φέρει.
lin. 36. χεϑὸν] R. a. χεϑών.
lin. 39. ὑφασμένην] R. b. ὑφασμένοι.
lin. 40. λεβηρίδα.] Idem, λεβυρίδα.
lin. 42. στέρνων] Idem, στέρνον.
lin. ult. κινούμενος] Idem, κινουμένης.
Pag. 75. *lin.* 1. τὸ λαιὸν ὠμοφορεῖ] Idem, τὸν λαιὸν ὦμον φέρει.
ibid. ἀβανὴϑ] Idem, ἀβαίϑ.
lin. 3. βροχωτῆρα] Idem, βροχαστῆρα.
lin. 4. στέρνων] Idem, στέρνον.
ibid. ἠρημέναις] Idem, ἠρμέναις.
lin. 5. μασσαβαζανὴς] Idem, μασσαβάνης.

§. 3.

lin. 6. ἄκωνον] R. a. ἄκονον.
lin. 7. μασναεμφϑὴς] R. a. b. μασναεφϑής.
lin. 12. ποῖα μὲν] Idem ὁποῖα μέν.

§. 4.

lin. 13. ταύτη, παρ.] R. b. ταύτην, παρ.
lin. 14. μεϑεὶρ] R. a. b. μεεὶρ. R. 1. μεείν.

§. 5.

lin. 23. ἐφώδην] R. 1. ἐφώδη. R. a. μὲν ἐφόδην.
lin. 24. πηχυαῖος] R. a. b. πηχυαῖον.
lin. 25. συμπεποικιλμένους] R. b. συμπεποικιλμένος. R. a. συμπεποικιλμένα ἃ εὐπερίπτυκτον.
lin 28. ἐφώδει.] R. a. b. ἐφόδη. R. 1. ἐφώδη.
ibid. ἑσσὴν] R. a. b. ἑσσή. R. 1. ἑσσόν.
lin. 29. λόγιον ... ἐφώδου] R. a. λόγιον ... ἐφόδου.
lin. 38. οὐ κτητὸς] R. b. οἱ κτητός.
lin. 40. χρυσὸς δ' αὐτοὺς] Hæc desunt in b. usque ad πρὸς τὸ μή. & in eodem legitur πεποιημένους.
lin. 43. ἀμέϑυσος.] R. 1. ἀμέϑυσον. R. b. ἀμέϑυσος.
Pag. 76. *lin.* 2. λιγύρειος] R. b. λιγύειος.
lin. 7. ἐφώδου] R. a. ἐφόδου.
lin. 8. προσερέραπτο] R. a. προσέρραπτο. R. b. προσερέρραπτο. R. 1. προσέρραπται.

§. 6.

lin. 12. συνερραμμένος] R. b. & 1. συνερραμμένος.
lin. 13. τελσοιχίαν] Iidem, & a. τελσιχίαν.
lin. 14. δακχάρω ... υἱὸς] R. a. b. σακχάρω ... υἱός.
lin. 15. ἢ ϑεασάμενος] R. a. μὴ ϑεασάμενος. R. b. ἢ μὴ ϑεασάμ.
lin. 17. ἀναγνωρίσαιτε] R. a. γνωρίσαιτε. R. b. δ' ἀναγνωρίσαιτε.
lin. 18. βουιάδι] R. b. βουιάδη.
lin. 23. σφαίρης] R. a. σφαίρας. R. b. σφαιρίδος.
lin. 24. περιφερῆ] R. a. b. περιφερής.
lin. 26. προσπέφυκε. κἀκεῖϑεν] Iidem, προσπέφυκεν ἀκρ.
lin. 30. πλαταγῶνι] Iidem, πλαταγωνίῳ.

§. 7.

lin. 36. προείρηται.] R. a. προηρίηται.
lin. 42. βέβηλον] Idem, βατὸν βέβηλον.
Pag. 77. *lin.* 6. ἀνεῖται] R. a. b. 1. ἀνεῖται.
lin. 8. λίνεος] R. b. λιναῖος.
lin. 11. ἅπασιν αὐγῆς] Sic in marg. R. 1. at in textu ἅπασι νῦν γῆς.
lin 12. ἑστὴν ἀναμέσον] R. b. ἑστῆνα μέσον.
ibid. ἐφαπτίδος] R. a. ἐφαπτείδος. Statim R. b. ἐν τόπῳ.
lin. 16. τοσοῦτον ἀριϑμὸν] R. b. οὕτως ἀσέρα. R. a. οὕτως ἀριϑμόν.
lin. 17. κατ' ἐκεῖνο] R. b. κατ' ἐκείνω. R. 1. κατ' ἐκεῖνον & mox ἁμάρτη.
lin. 18. τοῦ οὐρανοῦ τεκμήριον] R. a. b. 1. τὸν οὐρανὸν τεκμηρίων.
lin. 19. ἠγλαϊσμένος] Iidem, ἠγλαισμένον.
ibid. χρυσέα] R. b. χροιά.

Cap. 8. §. 1.

lin. 26. διεξιέ] R. a. b. διεξηέ.
lin. 27. δ' ἐφ' ἅπ.] Iidem, δὲ ἐφ' ἅπ.

lin. 28.

lin. 28. περὶ αὐτὸν] R. a. περὶ αὐτῶν.
lin. 29. δ' εἴδετε] R. a. b. ἢ δεῖ.
lin. 30. ἱερατευσαμένε] R. a. b. 1. ἱερατευσομένε.
lin. 31. ἐπιτρεπείσης] R. b. ἐπιτρεπείσης.
lin. 35. μᾶλλον ὑμῶν] Idem, ὑμῶν μᾶλλον.
lin. 38. ὃν αὐτὸν] R. a. b. ὃν αὐτός.
lin. 41. παῖδες] Iidem, καὶ παῖδες.

§. 2.

Pag. 78. *lin.* 2. μήτε κον.] R. a. μήτ' ἐξ κον.

§. 3.

lin. 9. ἱέρεως ἴσως] R. b. ἱερέας ἴσως.
lin. 10. θυμιάματ@] R. a. θυώματος. R. b. θυμιαμάτων.
lin. 11. δεύφν.] R. a. δυεῖν.
lin. 12. ἀτλικὸς] In a. emendatum alia manu ἀττικάς.
lin. 14. ἐκαθάρισε] R. a. κεκαθάρικε τὰ θυόμενα. R. b. κεκάθαρκε. τάτε θυμιώμενα.

§. 4.

lin. 20. βεσέληλος] R. a. & 1. βεσελέηλος. R. b. βεσέβηλος.
lin. 21. προσεξεργάσασθαι] R. b. προσεργάσασθαι.
lin. 22. βεσέληλον] R. a. b. βεσελέηλον.
lin. 23. εἰς τὸ ἔργον διῆλθεν] R. a. διῆλθεν εἰς τὸ ἔργον.
lin. 25. νισὰν] R. a. b. νιοσάν.

§. 5.

lin. 27. ὑπερηφανεία] Iidem, ὑπερηφανία.
lin. 31. λεπλῷ ἔτως, ὅς τε] R. a. b. 1. λεπλὸν ἔτως, ὥστε.

§. 6.

lin. 33. ἐργασμένες] R. b. εἰργασμένες.
lin. 41. προθυμιωμένῳ] R. a. & 1. προθυομένῳ. R. b. προχειρισμένων.
lin. ult. ἕκαστος ἐπιφέρει] R. a. b. ὡς ἕκαστος & ille, ἐπιφέροι.
Pag. 79. *lin.* 1. ὑπακέων] R. a. ὑπήκουον. R. b. ὑπεῖκον.
ibid. αἰφνίδιον] R. 1. αἰφνιδίως.

§. 7.

lin. 7. θυμάτων] R. b. θυμιαμάτων.

§. 8.

lin. 16. παρέχειν] Idem, παρέχειν.
lin. 22. συνετάττετο] Idem, συνεπετάττετο.

§. 9.

lin. 24. προφητῶν] R. a. συκοφαντῶν.
lin. 26. τὰς ἱερεῖς] R. a. b. τοῖς ἱεροῖς.
lin. 30. παρείη] R. a. παρῄει. R. b. παρεύη.
lin. 34. ἐνερραμμένες τῷ ἐσσῆνι] R. a. b. ἐνερραμμένες τῷ ἐσσῆνι.

§. 10.

Pag. 80. *lin.* 1. ἀνετίθεσαν] R. b. ἐτίθεσαν.
lin. 3. καὶ τὴν σκηνὴν] Idem, καὶ τὴν σκηνὴν ἐν ταῖς ὁδοιπορίαις παρεκόμιζον.
lin. 4. αἱ δύο] R. a. δὴ αἱ δύο.
lin. 7. ἐλαίε] R. a. b. ἐλαίῳ.
lin. 8. χίμαῤῥον] R. a. χίμαρον. R. b. χείμαρον, ἐπί.
lin. 10. σωτηρίας] R. a. σωτηρίε.
ibid. δύο τε βόας] R. a. b. δύο βόας.
lin. 11. ἐτησίοις] R. b. ἐτείοις.

Cap. 9. §. 1.

lin. 20. ἐσᾶναι] Idem, ἐνεσᾶναι.
lin. 22. ὁλοκοῦσται] R. a. b. ὁλοκαυτεῖται.
lin. 26. ὁλοκαυτοῦται] Iidem, ὁλοκαυτεῖται.
lin. 27. δεύεσι] In marg. R. a. βρέχεσι.
ibid. καθαροποιήσαντες] R. b. καθαρὰ ποιήσαντες, & infra πάσαντες.

§. 3.

lin. 37. τῷ προειρημ.] Idem, καὶ τῷ προειρημένῳ τρόπῳ τὸ περὶ τῆς ἁμαρτάδων τῆς ἱερεργίας τρόπῳ γίνεται. αἱ δ'.
lin. 39. ὁλοκαυτεῖται] R. a. b. ὁλοκαυτεῖται.
lin. 41. αὐτῶν ἐτῶν] R. b. αὐτοετῶν.
lin. ult. πιμελὴν] R. a. πημελήν.
Pag. 81. *lin.* 3. ἐλέγχοντα] R. a. b. ἐξελέγχοντα.
lin. 6. ἄῤῥενας] R. b. ἄρσενας.
lin. 10. ἑνὸς ἡμισυ] R. a. ἰνὸς ἥμισυ. R. b. ἑνὸς ἡμισυν.

lin. 11. ἐπ' ἀρνίῳ] R. b. ἐπ' ἀρνί. Statim a. b. ὁ ἢ ἦν.
lin. 13. ἐπενέγκοι] R. a. ἐπενέγκαι. R. b. ἐπήνεγκε.
lin. 16. ὅποσουν ... αὐθημερινὸν] R. b. ὅποσον οὖν ... αὐθημερόν.
lin. 20. τῷ ἱερέων] R. a. b. τῶν ἱερέων.

Cap. 10. §. 1.

lin. 21. σφάττεσθαι] R. a. b. σφάζεσθαι. Mox hic pro αὐτοετῶν habet αὐτῶν ἐτῶν.

§. 3.

lin. 28. διανηστεύοντ] R. b. διανηστεύοντες.
lin. 31. τὸ δ' ἐν] Idem, οἱ ἢ ἐν.
lin. 38. πιμελὴν] R. a. πημελήν.

§. 4.

lin. 40. χειμέριον] R. b. χειμερινήν.
lin. 41. τὸ κρύος] Idem, τό τε κρύος.
lin. 42. ὅταν τε] Deest τε in a. & b.
lin. 43. ὁλοκαυτεῖν] R. a. & b. ὁλοκαυτεῖν.
lin. ult. εἰρεσιώνην] In marg. R. a. θάλλον.
Pag. 82. *lin.* 1. κρέας .. πεποιημένη] R. b. κρέας .. πεποιημένην, & mox περσίας.
lin. 5. ἑπτὰ] Idem, πέντε.
lin. 6. καὶ τότε καθάπερ εἰρήκ.] R. b. καὶ τῷ θεῷ, καθάπ. R. a. καὶ τῷ θεῷ καθὰ προειρήκαμεν.

§. 5.

lin. 8. πήγνυσιν ... νισὰν] R. b. πηγνύεσιν ... νισάν.
lin. 10. ὑπ' αἰγυπτίοις] Idem, αἰγυπτίες.
lin. 15. σφάττοντ] R. a. b. σφάζονται.
ibid. ὁλοκαυτεῖται] Iidem, ὁλοκαυτεῖται.
lin. 18. μεταλαμβάνεσι] R. b. ἃ μεταλαμβ.
lin. 21. ἀλεσῶν] R. a. ἀλεσμόν. R. b. ἀλαισόν.
lin. 22. προσάγεσι] R. b. προσφέρεσι, & mox ἐπιβαλόντες.
lin. 23. καὶ τότε] Idem, καὶ τότε τό.

§. 6.

lin. 27. προσάγεσι] Idem, καθ' ἣν προσάγ.
lin. 30. ὁλοκαυτωθησομένες] R. a. ὁλοκαυθησομένες ἢ μόσχες θύεσι.

§. 7.

lin. 36. αἱρεθέντες μὲν] διαιρεθέντες μέντοι.
lin. 43. μεμιγμένον] R. a. μεμαγμένον.

Cap. 11. §. 1.

Pag. 83. *lin.* 5. τὰ ἱερὰ] Idem, τὰ ἱερατικά.
lin. 6. καθιέρωντο] R. b. καθιερῶντο.

§. 2.

lin. 8. διατελεῖεν] R. a. b. διατελοῖεν.

§. 3.

lin. 18. καθαγνίζεν] Iidem, καθαγίζειν.
lin. 20. ἀποκρίνοι] R. b. ἀποκρίνη.
lin. 22. μηδὲν συνδ.] R. b. μηδενὶ συνδ.

§. 4.

lin. 27. τοῦτο ἦν] R. a. b. τοῦτ' ἦν.
lin. 30. σεσιδομένων] Sequitur in b. καὶ εἰς.
lin. 33. τῷ σὺν αὐτῷ] R. a. b. ἢ τὸ σὺν αὐτῷ πλῆθος ἠλάττωσε, νομοθετῆσαι.

§. 5.

lin. 40. νενόμισαι] R. b. συμβέβηκεν.
lin. 43. ἐπιβάλλοντες] R. a. b. 1. ἐπιβαλόντες.
Pag. 84. *lin.* 3. πενθεῖσαν] R. a. πενθεῖσαν.
lin. 7. καταπάσας] R. b. καταπάσας.

Cap. 12. §. 1.

lin. 15. τήτθαις] R. a. τίτθαις. R. b. τιτθῆσι. R. 1. τήθυσι.
lin. 18. ἄῤῥενα] R. b. ἄρσενα.

§. 2.

lin. 21. ἑταιρικυίας] R. a. b. 1. ἡταιρικυίας.
lin. 25. ἠξίωσε γαμεῖν] γαμεῖν deest in a. & b. R. 1. ἠξίωσε γυναῖκα λαβεῖν.
ibid. μόνην δ' αὐτῷ] R. a. μόνῳ δ' αὐτῷ.
lin. 31. ὡς ταύτην] R. a. b. ὡς αὐτήν.

§. 3.

lin. 35. μωυσῆς παρέδ.] Iidem, παρέδωκε μωυ.
lin. 36. ὡς ὅπως] In iisdem deest ὡς.
lin. 38. καὶ τῷ αὐτομ.] R. a. b. 1. καὶ τῷ αὐτομ.
lin. 40. φυλάττοντας] R. b. φυλάττοντος.
Pag. 85. *lin.* 5. ἐξίσαται] Idem, ἐξέχεται.

 lin. 7.

lin. 7. νεμηθεῖσι] Idem, συνηθεῖσι.

§ 4.

lin. 19. ὄντων ἀπὸ] R. a. τῶ ἀπό. Statim R. b. εἰκοσαείων.

§. 5.

lin. 28. τρισχίλιοι] R. a. b. δισχίλιοι.

§. 6.

lin. 34. ἀσώσεως] R. 1. ἀσωσεώς.

lin. 36. πρὸς τὰς ἐκκλησ.] R. a. b. εἰς τὰς ἐκκλ.

lin. 42. ἐκινεῖτο] Iidem, ἐνέκειτο.

Pag. 86. *lin.* 1. ἦσαν] Deest in a. & b.

Cap. 13. §. 1.

lin. 5. εἰσερημωθ] R. a. b. ἐσερμώθ. R. 1. σερμώθ.

lin. 16. εὐπορήσαι] R. b. εὐπορῆσαι.

lin. 17. καί τοι κακῶν] R. a. b. καί τοι κακῶς.

lin. 18. καὶ τοῦτ' οὐκ εἰς] R. a. καὶ τοῦτο οὐκ εἰς. R. b. καὶ ταῦτα οὐκ εἰς.

lin. 22. ὅ ἐστι] Abest à R. a. & b. in quibus post μνημεῖα legitur λέγοιτο.

Cap. 14. §. 1.

lin. 30. ἡ πόλις . . . ἀθροισθὲν] R. b. πόλις . . . . ἀθροισθέντων.

lin. 31. ἀμαχητὶ] R. a. ἀμαχεί.

lin. 33. δύναμις αὐτῆς] R. a. b. δύναμις αὐτοῖς.

§. 2.

Pag. 87. *lin.* 2. τεθεαμένοι] R. a. θεασάμενοι.

lin. 3. καταπεπλάγησαν] R. a. b. κατεπλάγησαν.

§. 3.

lin. 6. λόγῳ ἢ μόνῳ] Iidem, λόγῳ ἢ μόνον.

lin. 9. ἀαρὼν.] Iidem, ἀαρῶνα.

Cap. 15. §. 3.

lin. ult. εἴποιεν] R. b. εἴποι.

Pag. 88. *lin.* 1. ἂν ἐκκοσμῇ] R. a. ἐὰν ἀκοσμῇ. R. b. ἀνακοσμεῖται.

lin. 7. συντυχόντος] R. a. συντυχόντων.

lin. 15. σικελοὶ] R. b. σίκελλοι.

lin. 16. τετρακοσίων] R. a. b. τετρακόσιοι.

lin. 17. κρίμνον] In marg. a. κριθή. τὸ παχὺ τοῦ ἀλεύρου.

lin. 24. διαλείψεται] R. a. b. διαλήψεται.

In fine libri III. legitur in R. 1. περιέχει ὁ λόγος χρόνον ἐτῶν δύο.

Libri 4. Inscrip.

In R. a. & b. tituli capitum 3. & 4. transpositi sunt. Item in b. desunt tituli capitum 6. & 7.

Pag. 89. Initio libri IV. hæc leguntur in R. a. περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν ή καὶ τριάκοντα. In b. eadem habentur, nisi quod in eo legitur τριάκοντα καὶ ὀκτώ.

Cap. 1. §. 1.

lin. 6. ἐπόνει] R. a. ἐπίεζε.

lin. 9. νομίσαντες] R. a. b. νομίζοντες.

lin. 11. δέονται] Iidem, δέωνται.

lin. 22. εἰ τ' ἀλλαχ.] Deest εἰ in a. & b.

lin. 23. θελήσωσιν] Iidem, θελήσαισιν.

§ 2.

lin. 27. ὡς οὖν ταῦτ'] R. b. ἕως οὖν ταῦτ'.

lin. 28. ἔξεστιν] Idem, ἐξεῖναι.

lin. 33. προεξορμησάντων] Idem, προεξορμήσαντες.

§. 3.

Pag. 90. *lin.* 2. μὴ πρότερον] Idem, μὴ ὡς πρότ.

Cap. 2. §. 1.

lin. 5. δυσαρέστοις] R. a. b. δυσάρεστοις.

lin. 14. ἀναγινωσκομένων] R. b. ἂν γενομένων.

§. 2.

lin. 19. Κορῆς] R. a. Κορέ emend. eadem manu.

lin. 23. ὑπέλαβε] R. a. ἀπέλαβε. R. b. ἀπήλαβε.

lin. 29. λεληθότως ἐξύβρ.] R. b. λεληθὼς ὑβρίζειν.

lin. 30. ἀφαιρεῖται] R. a. ἀφῄρηται.

lin. 31. ἀξίῳ, πείθει] Idem, ἀξιοπειθεῖ.

lin. 32. θρασυνόμενον] Idem, θρασυνόμενος.

lin. 38. μωυσεῖ] Idem, μωϋσῇ.

§. 3.

lin. 42. κορῆς] Idem, κορέ emend.

Pag. 91. *lin.* 3. τῷ κορῇ] Idem, τῷ κορέ emend.

lin. 4. τὴν ἱερωσύνην] R. a. b. τῆς ἱερωσύνης.

lin. 7. ἐβόων διώκειν] R. a. ἐβόων ἥκειν.

§. 4.

lin. 20. ὑπάρχειν] R. b. ὑπάρχει.

lin. 25. ἐμαυτῷ τ' ἀδελφῷ] R. a. b. ἐμαυτοῦ: hic τ' ἀδελφῷ.

lin. 26. οἰκειότερον] R. b. οἰκειότερος.

lin. 27. ἀλλὰ τὴν] τὴν deest in R. b.

lin. 29. ἀγνοοῦντας] R. a. ποιοῦντας.

ibid. χαρίζεσθε] R. b. χαρίζεσθε.

lin. 32. ἐκ τοῦ προκρ.] R. a. ἐκ τούτου προκρ. R. b. οὐκ ἐκ τοῦ προκρ.

lin. 33. τοῦ νῦν αὐτῷ] R. a. τό. R. b. τοῦτο νῦν αὐτῷ περὶ τοῦ στασιάσαι.

lin. 35. τυγχάνων] R. a. b. τυγχάνον.

ibid. ἡμαρτάνομεν] R. b. ἡμάρτομεν.

lin. 37. ἀξιοῦντας ἔχειν] R. a. ἀξιοῦντ' ἔχειν. R. b. ἀξιοῦντα ἔχειν.

lin. 38. εὐλόγιστον] R. a. b. ἀλόγιστον.

lin. 40. κορὴν] Iidem, κορέ.

lin. 41. παραχεῖν] Iidem, παράχη.

lin. 42. παύσασθε] Iidem, παύσασθε.

ibid. θυμιάμασι] Iidem, θυμιάσι, καὶ πυρὶ, παρίτε. R. 1. habet, πάρητε.

ibid. παραχωρήσας] R. b. παραχώρησον.

lin. ult. κρίσιν τῷ] R. a. κρίσιν εἰ θέλῃς τῷ θεῷ, καὶ τήν. in eodem deest μένε.

Pag. 92. *lin.* 4. καὶ θυμιάσατε] In a & b. deest καί.

ibid. θυμιωμένων] In iisdem, θυωμένων.

lin. 5. ἡδείῳ] R. b. ἡδείων.

lin. 6. κεχαρισμένου] R. a. b. ὡς κεχαρ.

Cap. 3. §. 1.

lin. 8. ἐπήνεσαν] R. a. ἐπένευσαν. statim R. b. τὰ εἰρημένα.

lin. 16. ἐδεδίησαν] R. a. ἐδεδίεσαν. R. b. ἐδεδίεισαν.

lin. 18. εἴποιεν] In a. emend. εἴποι.

lin. 19. ἀβίραμον] R. a. ἀβειρῶνα καὶ δαθάνην. R. b. ἀβιάραμον καὶ δαθάμην. R. 1. ἀβείρωμον καὶ δαθάμην, & sic deinceps.

lin. 23. προβόλους] R. a. b. 1. προβόλους.

ibid. δαθάμνην] R. b. δαθάμην, & sic deinceps.

lin. 25. δαθάμνην] R. a. δαθάνην.

lin. 26. παραγινόμενον] R. a. b. παραγενόμενον.

lin. 27. τί καὶ μέλλει] Iidem, τί καὶ μέλλοι.

§. 2.

lin. 29. γεγωνὸς] R. a. γεγωνόν. R. b. γεγωνότερον.

lin. 35. ἐπιπροσθεν θέμ.] R. b. ἐπιπροσθέμενος.

lin. 36. οἶδε] R. a. b. οἶδα.

lin. 37. ἐπὶ τούτῳ] Iidem, ἐπὶ τούτοις.

Pag. 93. *lin.* 2. στήσας] R. b. καταστήσας.

lin. 4. ὑπ' αὐτῶν] R. a. ὑπ' αὐτοῖς. R. b. ὑπ' αὐτούς.

lin. 5. ἐμοῦ τὴν] R. b. ὁμοῦ τήν.

lin. 19. μετελθὼν ἀβειρ.] R. a. μέτελθε ἀβειρῶνα.

lin. 27. φυλάξειας . . . ποιήσας] R. b. φυλάξεις . . . ποιήσεις.

§. 3.

lin. 35. συνίζησιν . . . φύλα] R. a. b. & 1. συνίζησεν . . . φίλα.

lin. 38. φανερὸν] R. a. b. φανερόν.

lin. 42. δαθάμνην] R. a. δαθάνην.

§. 4.

lin. ult. ἥδειον] R. 1. ἥδιον. R. b. ἡδίων, εἰη.

Pag. 94. *lin.* 1. διακοσίων] R. b. τριακοσίων.

lin. 2. κορῆς] In a. emend. κορέ.

lin. 3. καθηγίαζον] R. b. κατήγνιζον. R. 1. κατήγιζον. Infra b. ὅποσα.

lin. 7. διακόσιοι] R. b. τριακόσιοι . . . ἄξαντος.

lin. 9. θεὸν εἶναι] In eodem deest εἶναι.

lin. 13. δύνασθαι] Idem, οὐ δύνασθαι.

Cap. 4. §. 1.

lin. 24. ἐσπουδάκεισαν] Idem, ἐσπουδάκεσαν.

lin. 26. τ' ἀδελφῷ] R. a. τῷ ἀδελφῷ.

§. 2.

lin. 36. λευΐτιν] R. a. b. 1. λευΐτην.

lin. 37. προεκόμισε] R. a. προεκόμισαν.

lin. 38.

lin. 38. τ̃ τότε] R. a. & b. καζάσημ. αὐτ. τ̃ τότε ἀνδ.
lin. 43. τι διὰ μίσους] R. a. b. τισι. hic διὰ μύζους.

§. 3.

Pag. 95. *lin.* 4. στρατιᾶς] R. b. στρατείας.

§. 4.

lin. 21. πεμμάτων] In margine R. a. καρυκευμάτων.
lin. 22. ναζαραῖοι] R. b. ναζηραῖοι.
lin. 37. τ̃ ὁδὸν] R. a. b. & 1. δίοδον.
lin. 39. κελεύσαντα] R. b. κελεῦσαι.
lin. 41. τολμίσαιεν] Idem, τολμήσαιεν.
lin. 43. ἐκπεραίνων] Idem, ἐκπερῶν.

§. 5.

lin. ult. μαρμάμνην] R. b. μαρμάμμην. R. 1. μαρμάμμη.

Pag. 96. σεῖν] R. a. & 1. σίν.
lin. 5. ἄποθεν] R. a. ἀπώθεν.
lin. 6. ἔθυσέ τε] R. b. ἔθυέ τε.
lin. 7. δαμαλίδος] Idem, δαμάλεως.
lin. 12. κατελθοῦσιν] Idem, κατελθοῦσαν.

§. 7.

lin. 15. νενομήκασι] R. a. b. νενομίκασι.
lin. 23. σαββὰ] Iidem, σαβά.

Cap. 5. §. 1.

lin. 24. ἐπὶ τοῦτ'] Iidem, ἐπεὶ τοῦτ'.
lin. 25. χρόνων] R. b. χρόνου. Mox in a. & b. χρατείας: & in hoc ὡρμημένος.
lin. 26. ῥέων] R. a. θέων.
lin. 28. σίχωνα] R. a. σηῶνα] R. b. & 1. σηχῶνα.
lin. 29. διδόναι ὁδὸν] R. a. b. 1. δίοδον αὐτῶν.
lin. 30. σίχων] R. a. σηών. R. b. & 1. σηχών.
lin. 31. τὸ ἐκεῖνον] R. a. τὸ ἐκείνων.
lin. 32. σίχων] R. a. b. σηχών.

§. 2.

lin. ult. χρῆσθαι] R. a. χρήσασθαι.

Pag. 97. *lin.* 1. ἔτ' ἦν] R. a. ἔτι ἦν.
lin. 4. τοῦτο ἑαυτοῖς] R. a. b. τοῦτ' αὐτοῖς.
lin. 11. ὁπλῆσιν] R. a. b. 1. ὁπλισιν.
lin. 15. περιαχθέντας] R. b. καταρραχθέντας.
lin. 17. σιχῶν] R. a. b. 1. σηχῶν.
lin. 24. ἰοβάκκου] R. a. ἰαβώκου. R. b. ἰοβάκου.
lin. 26. περιείησιν] R. b. περιείεσιν.

§. 3.

lin. 27. γαλαδινῆς] R. a. & 1. γαλαδηνῆς.
lin. 29. σίχωνος] R. a. b. σηχῶνος.
lin. 31. δὴ τ̃] R. a. τ̃ τ̃.
lin. 32. ἰάβικον] R. a. ἰαβώκου. R. b. ἰόβακον.
lin. 34. ἠπείρῳ δι'] R. a. ἠπείρῳ τ̃ δι. R. b. τῇ τ̃ ἠπείρων.
lin. 35. ὤγης τ̃] R. a. ὤγη δέ.
lin. 36. εἶναι τ̃] R. a. b. εἶναι τοῖς.

Cap. 6. §. 1.

Pag. 98. *lin.* 5. δεισόσοντας] R. b. διῶζον. R. a. διώσοντας. R. 1. δηώσοντας.

§. 2.

lin. 9. φυσομένους] R. a. φυσομένους.
lin. 10. οὐδὲ πέπεισο] R. a. οὐδ' ἔπυσο. R. b. οὐδὲν πέπυσο.
lin. 11. ἀπηγορευκότος] R. b. ἀπηγορευκέτας.
lin. 13. θρασεῖς τε ὑπὸ] R. b. θρασύτεροι ὑπό. R. a. θρασυτέροις γεγενημένοις ὑπό.
lin. 16. πέμπουσι] R. a. πέμπει.
lin. 17. ἐξωλίᾳ] R. a. b. 1. ἐξωλείᾳ. in margine a. παντελεῖ ἀπωλείᾳ.
lin. 25. παρ' αὐτοὺς χωρ.] R. a. b. χωρεῖν παρ' αὐτ.

§. 3.

lin. 31. αἱμασίαις] R. b. αἷμα τείγχοι ὁσίαις.
lin. 34. τὸ θρηγκόν] R. a. b. τ̃ θριγκόν. R. 1. τὸ θριγκίον.
lin. 36. λαβοῦσα] R. b. ἀφεῖσα.
lin. 37. ἐπιφέρει] R. a. b. ἐπιφέρειν.

§. 6.

Pag. 99. *lin.* 6. ὁλοκαυτεῖ] In a. alia manu emend. ὁλοκαυτοῖ.
lin. 7. τροπὴν ἰδεῖν] R. b. ὡς τρόπον εἶδε σημ. ὁ λεώς, φησιν, οὗτος εὐδαίμων.

lin. 10. καὶ ζήλωσιν] In b. deest καί.
ibid. κελεύσεσθαι] R. a. b. 1. κελεύσεσθε.
lin. 11. καταλείψειν] R. a. b. καταλείψετε.
lin. 15. ἀρκέσετε] R. b. ἀρκέσητε.
ibid. ἐφ' ὑμῖν ἑτέρους] R. a. b. ἀφ' ὑμετέρους.
lin. 16. θαυμάζετε] R. a. 1. θαυμάζεσθε. R. b. θαυμάζεται.
lin. 18. εἴσε] R. a. b. 1. ἴσε.
lin. 20. χορηγῶν] R. a. 1. χορηγοῦν.
lin. 23. ἀνδρείας] R. 1. ἀνδρίας.

§. 5.

lin. 26. κεκινημένος] R. a. b. νενικημένος.
ibid. αὐτὸν τὰς] R. a. αὐτῶν τάς.
lin. 28. ἐλθόντος γὰρ] R. b. ἐλθόντα γάρ.
lin. 29. τῷ βαλὰκ φησὶ] R. a. b. 1. ὦ βαλακ, φησι.
lin. 35. παρ' ἑαυτῷ λαμβάνων] R. a. b. παρ' ἑαυτῶν. hic, ὑπολαμβάνοντες, ille λαμβάνοντες.
lin. 43. ἐνδύσαι] R. a. b. ἐνδῆσαι.
lin. ult. τεθυκότι] R. b. τετυχηκότι.
ibid. ἰσραηλ. ἀρὰς] R. a. addit: θύσας τ̃ καὶ τρίτον, ἄλλων πάλιν ἀνασταθέντων βωμῶν, οὐδέ ποτε μὲν κατηράσατο τοῖς ἰσραηλίταις. πεσὼν δὲ.

Pag. 100. *lin.* 2. πως συνέβ.] R. a. πω συνέβ.
ibid. ἔτε καὶ] R. a. b. ἄτε καί.
lin. 3. ἢ θαλάσσης] R. a. ἢ διὰ θαλάσσης.
lin. 4. τεκμαίρετ'] R. a. τεκμαίρεσθ'. R. b. τεκμαίρετο.

§. 6.

lin. 8. μαδιανιτῶν] R. b. μαδιηνιτῶν.
lin. 10. καὶ σπάνη] R. a. καὶ σπάνει.
lin. 11. διαφθείρει] R. b. διαφθείρει.
lin. 12. τοιοῦτον] R. a. τοιοῦτο.
lin. 13. ἀπόλοιντο] Idem, ἀπώλοντο.
ibid. ὀλίγον, ὑφ' ὧν] Idem, ὀλίγα ὑμῶν.
lin. 19. δεομένοις] R. a. δεομένας.

§. 7.

lin. 25. παραγινόμενοι] R. b. παραγενόμενοι.
lin. 27. ἐνδησάμεναι τ̃ αὐτοὺς] Idem, ἐνδημησάμεναι τ̃ αὐτοῖς, & statim in a. b. τῷ πρός.

§. 8.

lin. 35. νέων] R. a. νεανιῶν.
lin. 36. ἐνθάδε διήκουσαι] R. a. b. ἐνθαδὶ ἥκουσαι.
lin. 39. δεομένοις] R. b. δεομένους.
lin. 40. λυπεῖσθαι] R. a. λυπεῖσθε.
lin. ult. βέλοιντο] Idem βέλωντο.

Pag. 101. *lin.* 3. χρῆσθαι] R. a. b. χρῆσθε, & mox ὑμῖν.
lin. 5. τοὺς αὐτοὺς θεοὺς] R. b. τοὺς αὐτοὺς ἡμῖν θεούς.
ibid. περιτρέπεσθε] R. a. b. περιτρέποισθε.

§. 9.

lin. 9. προσεκαλοῦντο] R. b. προσεκαλοῦντο.
lin. 13. ἐνεφορεῖτο] R. a. αὐτῶν ἐνεφορεῖτο.

§. 10.

lin. 18. σεμεωνίδος] R. a. 1. συμεωνίτιδος.
lin. 19. χοσμὶ] R. a. χοσβί. R. b. 1. χοσμῆ.
lin. 21. οὐ θύων] R. a. οὔτε θύων.
lin. 22. φύσιν] R. a. 1. φύη.
lin. 26. ἀνδρίαν] R. a. b. ἀνδρείαν.
lin. 27. ἐκ ἐν τῷ] R. a. οὐκ εἰς τό.

§. 11.

lin. 33. κεκολασμένος] R. b. κεκολασμένας.
lin. 39. ποίησιν. πολὺν] Idem, βούλησιν. πολύ.
lin. 41. ἑαυτῷ ... ταῦτ' ἔπειτα] R. a. σεαυτῷ κατεσκευακὼς ἀτοπίαν. ἐγὼ τ̃ ἂν στεροίμην (emenda ἑροίμην) εἰκότως ὧν πρότερον νυνὶ κρίνας ἀγαθὰ ταῦτα. ἔπειτα. R. b. habet etiam ὧν πρότερον νυνὶ ... ταῦτα ἔπειτα.
lin. 43. τὰς ἐμὰς] R. a. b. τὰς ἐμαυτοῦ.
lin. ult. μὴ νομίζεται] R. a. μοι νομίζεται. R. b. μὴ νομίζητε.

Pag. 102. *lin.* 2. χαρίην ἂν] R. a. b. χαρείη τ' ἄν.

§. 12.

lin. 8. ζαμβρεὺς] R. b. ζαμβρείᾳ.
lin. 13. πλείονας] R. a. πλέονας.
lin. 14. ἀνδρεία] R. 1. ἀνδρία.
lin. 19. ζαμβρεὺς] R. a. ζαμβρείᾳ. R. 1. ζαμβροῦ.

lin. 22.

lin. 22. ἀδικεῖν] R. a. συναδικεῖν.

§. 13.

lin. 26. ἐρῆμον] R. a. b. ἀπαγγελῆμον.
ibid. παρελείπομεν] R. a. παρελίπομεν.
lin. 33. ἀπέδωκε] R. b. ἔδωκε.
lin. 34. δοκεῖ] R. a. b. δοκῇ.

Cap. 7. §. 1.

lin. 35. προεῖπον] Iidem, προείπομεν.
lin. 37. ὃ μικρὸν] Iidem, ὃ μικρῷ.
lin. 41. Μαδιανῖται] R. b. Μαδιλωῖται.
Pag. 103. *lin.* 2. σέρης] R. a. ἀσὲρ. R. 1. σέργης.
lin. 3. ῥοβέης ... ὄβης] R. 1. ῥέβεκος ... R. b. ὄρης, & idem mox ῥεκέμης.
lin. 8. φινεὲς] R. a. b. φινεές.
lin. 9. πεντακισμυρίες] Sequitur in a. οἷς ἦ πεντακιχιλίας πρὸς μυριάσιν ἑπτὰ καὶ ἑξήκ.
lin. 12. τετρμυρίας] R. a. δισμυρίας.

§. 3.

lin. 34. ἔλεγον αὐτὲς] R. b. ἔλεγον ἑαυτὲς.
lin. 37. ἀμορίτιν] Idem, ἀμορρίτιν.

§. 4.

lin. 41. δέκα] R. a. δώδεκα.
lin. ult. συγχωρεῖ] R. a. b. συνεχώρει.
Pag. 104. *lin.* 2. βόσορα] R. b. βώσαρα.
lin. 3. ὅροις] R. a. b. ὁρίοις.
ibid. γαυλαδημᾶν] R. a. γαυλανὰν ἦ ἐν τῇ βαλατίδι. R. b. γαυλάλιμαν δ' ἐν τῇ βατανίδι.
lin. 5. καλωκισμὸν] R. a. b. κατοικισμόν.

§. 5.

lin. 7. μαναοσῖτιδος] R. a. 1. μανασίτιδος.
lin. 8. σαλπαάδης ὄνομα] R. a. ὀλοφάνης ὄνομα. R. b. σωλοφάνης ὄνομα. R. 1. ὄνομα ἦ ὀλοφάνε.
lin. 12. διετάξατο] R. a. διετάξαντο.

Cap. 8. §. 2.

lin. 17. καὶ ὃ γήρα] R. a. b. καὶ τῷ γήρα.
ibid. ἠνυσμένε] R. a. ἠνυσμένων. R. b. ἠνυσμένον.
lin. 20. ἀλλ' ἀΐδιον] R. a. b. ἀλλὰ ἴδιον.
lin. 23. καταλείποιτε] R. a. b. καταλίποιτε. R. 1. καταλίπητε.
lin. 27. δῦναί τε τοῖς] R. a. δυνάται. statim ille & b. δῦναί τε ταῦτα τοῖς.
lin. 29. ἀτυχήσητε] R. a. b. ἀτυχήσετε ποτ' ἢ παύσεσθε.
lin. 33. θεὸν ἔχετε] Iidem, θεὸν ἔχοντες.
lin. 34. μεταστήσησθε] Iidem, μεταστήσεσθε.
lin. 35. ἔσεσθε] Iidem, ἔσεσθε.
lin. 37. ἀγαθῶν] R. a. ἀγαθόν.
lin. 39. χρωμένοις] R. a. χρωμένες. R. b. χρωμένοις.
ibid. ποιεῖται] R. b. ποιῆται, & mox δοξαζομένε.
lin. 40. καὶ παρὰ] R. a. b. ἀδήλον καὶ παρὰ.
lin. 42. γνῶσθε] R. a. b. 1. γνοῖσθε. statim in a. & 1. καὶ μελετώησθε.
Pag. 105. *lin.* 5. χρήσεσθε] R. a. χρήσασθε.
lin. 8. ἴσονται] R. b. ἔσονται.
lin. 10. ἀξιώσεσιν] R. a. b. ἀξιῶσι.
lin. 13. ἐφ' ὑμῶν] Iidem, ὑφ' ὑμῶν, & mox ἢ ἀπὸ τῆ πολ.
lin. 14. ὀνειδίζειν] R. a. ὀνειδίζων.
lin. 17. τῦτ' ἀσφαλὲς] R. a. b. τῦτο. ille, ἀσφαλῶς.
lin. 20. ἀπολεῖτε.] R. a. ἀπολεῖται.
lin. 21. ἢν κλάσθε] R. a. ἢν νῦν κλᾶσθε. R. b. ἢν κτήσησθε.
ibid. ἀπὸ τῆ πολεμ. αὖθις] R. a. b. ἀπ' αὐτῶν αὖθις.
lin. 22. ἐμπλήσεσθαι] Iidem, ἐμπλήσετε.
lin. 25. ἀπολείπεσθε] R. b. ἀπολείπησθε.
lin. 26. κρίναντε] R. a. κρίναντες.
lin. 27. πατρῴαν] Idem, πάτριον.
lin. 28. καταρρίπτειν] R. b. κατερρίφθη.
lin. 32. καὶ πολιτείαν] Idem, καὶ τὴν πολιτείαν.

§. 3.

lin. 35. κινδυνεύσοι] Idem, κινδυνεύσειε.
lin. 37. προνοησαμένε] R. a. b. προνοησομένε.
lin. 38. ὁμιλήσειαν] R. b. ὁμιλήσειεν.

§. 4.

lin. 43. καὶ τῇ ἀρετῇ] R. a. b. τ' ἀρετῆς.

Pag. 106. *lin.* 5. ἐντυγχανόντων] R. b. ἐντυχόντων.
lin. 7. καὶ πρὸς ἀλλ. ἡμῖν] R. a. b. ἡμῖν καὶ πρ. ἀλλ.
lin. 8. συλλαμβανομένε] R. a. συναντιλαμβανομένε.

§. 5.

lin. 13. ἐξέληται] R. b. ἕληται.
lin. 14. ἐν ταύτῃ] Idem, ἐν αὐτῇ.
lin. 15. καθάριοι] R. 1. καθαροί.

§. 6.

lin. 19. δι' ἡμέρας] R. a. δι' ὅλης ἡμέρας.

§. 7.

lin. 26. αὐτὲς νομισθήσεσθε] R. a. b. αὐτοῖς, & hic νομισθήσεσθε.

§. 8.

ibid. ἐξαίρεσις] R. a. ἐξιέρωσις ὑμῖν.
lin. 30. παρέχετεν] R. a. b. πάρεχεν.

§. 12.

lin. ult. ἄξεσι] R. a. αὔξεσι. R. b. ἔξεσι.
Pag. 107. *lin.* 2. ἧς ὀλιγ.] R. a. ὧν ὀλιγ.

§. 14.

lin. 12. ἀρχέσθωσαν] R. a. b. ἀρχέτωσαν.
lin. 18. ἀποφήνασθε] R. a. 1. ἀποφαίνεσθαι.
lin. 21. προσήκε] R. a. προσῆκον.
lin. 24. ἰσχὺς ἐστι] R. a. ἰσχυός ἐστι.

§. 16.

lin. 39. ἢ δ' ἂν] R. a. ἢ ἦ ἄν. Statim R. b. & 1. πλησιαίτατη.
lin. 43. μήτε ... δρωμένων] R. a. μηκέτι ... δρωμένω.
lin. ult. πάθος] R. b. τὸ πάθος.

§. 17.

Pag. 108. λάβοι] R. a. λάβη.
lin. 4. παραχωρείτω] Idem, παραχωροίη.
lin. 9. γίνεσθαι] R. b. γίγνεσθαι.

§. 19.

lin. 14. βάλῃ τὰ] R. a. 1. προσβάλῃ τά. R. b. προβάλῃ τά.
lin. 15. χρήσω] R. a. 1. χράσθω. R. b. χρήσθω.
lin. 16. τῷ θεῷ] R. b. addit γάρ.
lin. 17. τρυγέτω] R. a. b. 1. τρυγάτω.

§. 20.

lin. 21. ἀρκεῖ] R. b. ἀρκεῖσθαι.
lin. 23. καθαρώτατα] R. a. b. καθαρὰ τά.
lin. 29. ὃ ... μέλει] R. a. ὅτε ... ἀμελεῖται. R. b. ἠμέληται.

§. 21.

lin. 32. εὕρημα] R. b. εὕρεμα.
lin. 36. προθυμότερον] R. a. προθυμότερον. Mox idem & b. ἀπεργάσεται.
lin. 43. ὧν εἰς τὰς] R. b. ὧν ἂν εἰς τές. R. a. ὧν ἂν εἰς τὰς ... κομίζωσιν.
Pag. 109. *lin.* 3. παρακαλείτωσαν] R. a. b. παρακαλῶσιν.
lin. 4. συγγνῶμαν] Iidem, συγγνώμαν.
ibid. ἦ ἀλλαχ. ἀνθρ.] R. b. ἀλλαχ. δ' ἀνθρώπες.
lin. 5. ξενίων] R. a. ξενίας τυγχάνειν ἀξιοῦντας. R. b. habet etiam ἀξιοῦντας.
lin. 7. μόνον, ἀλλὰ] R. a. b. μόνοις, ἀλλὰ καὶ τῷ τοῖς ἄλλοις μεταδιδόναι φιλοτίμως, καὶ βελόμενος.
lin. 14. εὐπορίας] In b. sequitur statim ὃ θεῦ.

§. 22.

lin. 15. ταῖς δεκάταις] Idem, ταῖς ἦ δεκ.
lin. 18. καὶ πᾶσιν] R. a. b. καὶ παισίν. Post ὀρφανοῖς. R. 1. addit, καὶ πενομένοις.
lin. 20. αὐτὰ γῆς] R. a. b. αὐτὸ γῆς.
lin. 21. ἐπιτελέσαντες] R. b. ἐπιτέλεια τοῖς ἱερ.
lin. 24. μέλλη] Idem, μέλλοι.
lin. 29. προσκτήσασθαι] R. a. προσκτήσας.

§. 23.

lin. 35. ἐλεύθερα] R. b. ἐλευθέρα.
lin. 36. αἰσχρῶν] Supra lineam in R. a. additum est ἐκ aliâ manu.
ibid. ἐκ ἐλευθέρα] R. a. ἐκ ἐξ ἐλευθερίας. R. b. ἐκ ἐλευθερίας.
lin. 38. δίκην λαχὼν] R. b. δίκην λαβών.
ibid. ἂν ἔχοι] R. a. b. ἂν ἔχῃ.

lin. 41.

lin. 41. ὀυδ᾽ ἀντειπεῖν] R. b. ὀυδ᾽ ἂν εἰπεῖν.
lin. ult. μίας λειπούσης] R. a. b. μιᾶ λειπούσας.
ibid. ἀπολυέτω] R. a. b. 1. ἀπολλυύτω.
Pag. 110. *lin.* 8. συγκεχωρήσθω] R. a. 1. συγχωρείσθω. R. b. συγκεχωρείσθω.
lin. 9. αὐτῷ ἧτ.] R. b. αὐτῶν ἥττονα.
lin. 10. πείσας] Idem, πειράσας.
ibid. συγκατέδυνον] R. a. b. συγκάταινον.
lin. 13. ἡδονὴν] In a. b. sequitur ἰδίαν.
lin. 15. κατεγνωσμένην] R. b. κατεγνωσμένην.
lin. 19. ἐφελκέον] R. a. ἀφελέον. R. b. ἐφελέον.
lin. 20. ὁ πρότερος] R. a. αὐτὴν πρότερος.
lin. 21. αὐτῇ ἐπαν.] R. a. 1. αὐτὴν ἐπαν.
ibid. ἀνδρὸς] R. a. τ᾽ ἀνδρός.
lin. 24. τῶν οἰκῶν] Idem, τῶν οἰκείων.
lin. 28. ἐρωμένης] R. a. b. 1. ἐρομένης.
lin. 30. ῥεπέτω] R. b. ῥίπων.
lin. 32. ἀπείτω] R. a. b. ἀπίτω.
lin. 38. τραπῇ] R. a. 1. τραπῆναι. R. b. τέρπηται.
lin. 39. βελτίον] R. a. λυπηρόν.
lin. 40. ἐπὶ τῷ πένθει] In a. & b. deest ἐπί.
lin. 42. ὑπερηφανίζειν] R. a. ὑπερεφανίσειν. R. b. ὑπερηφανεύσειν.
lin. ult. ἀπείτω] R. a. b. 1. ἀπίτω. R. a. pro τοῦτο habet τό.

§. 24.

ibid. παράφρονοῦσι] R. a. b. 1. παράφρονοῦσι.
Pag. 111. *lin.* 2. νουθετήτωσαν] R. a. b. νουθετείτωσαν.
ibid. ἐπεφύκασιν] R. a. 1. ἐφ᾽ ἡέσιν. R. b. ἐφ᾽ ὕσιν.
lin. 5. γηρωκομίσουσιν] R. a. b. γηρωκομήσουσιν.
lin. 9. ὀλιγωρήσας] R. a. ὀλιγωρήσας.
lin. 12. προσῆκον] Idem, προσῆκεν.
lin. 14. θεραπεύσηται] R. a. θεραπεύηται. R. b. θεραπεύεται.
lin. 16. ἐπειδόντες] R. a. b. ἐπιδόντες.
lin. 17. εἰ γὰρ οἱ λόγοι] Iidem, ὡς δ᾽ ἂν οἱ λόγοι.
lin. 22. γῆς ἄμοιρος] Iidem, ἄμοιρος γῆς.
lin. 23. τιννύων] Iidem, ἐκτίνων.

§. 25.

lin. 24. τοὺς ὁμοφύλους] R. b. τοῦ ὁμοφύλου.
lin. 25. εὐχαριστείαν] R. a. b. εὐχαριστίαν.
lin. 26. γεννησομένην] Iidem, γεννησομένην.

§. 26.

lin. 27. ὑγρῶν ἢ ξηρῶν] R. b. ὑγρὸν ἢ ξηρόν.
lin. 28. ἀποθέμενοι] Idem, ὑποθέμενοι.
lin. 29. ἀποδῶσιν] R. a. b. ἀπόδοσιν, μὴ περὶ ... ἐνεχυριάζειν.
lin. 31. δι᾽ αὐτοῦ] R. b. διὰ τοῦ.
lin. 32. ἐνεχυριασμένος] R. b. 1. ἐνεχυρασμένος.

§. 27.

lin. 38. ἀπολλυύτω] R. a. b. ἀπολυέτω.
lin. 39. τείχους] R. a. b. τοίχου. R. 1. τοίχου καὶ τείχους.
lin. 40. ἀπολλυύτω] R. a. b. ἀπολυέτω.
lin. 41. καταβαλέτω] R. a. b. 1. καταβαλλέτω.
lin. 42. καταδικασμένοις] R. b. καταδεδικασμένοις. R. a. 1. καταδικασαμένοις.

§. 28.

lin. 43. τέκνου αὐτῷ] R. a. 1. τέκνων αὐτῷ γενομένων. R. b. τέκνον αὐτῷ γενόμενον.

§. 29.

Pag. 112. *lin.* 5. ἐντύχοι] R. b. ἐντύχῃ.
lin. 6. παρ᾽ αὐτοῦ] R. a. b. 1. παρ᾽ αὐτῷ.

§. 30.

lin. 7. ὑπὸ χέιμ.] R. a. ἢ ὑπὸ χέιμ.
lin. 8. ἐν πηλῷ] R. a. 1. ἐν τῇ πήλῳ.

§. 32.

lin. 10. ἀπόντα] R. a. ἄοπον. R. 1. ἀπόντα καὶ τὸ ἄοπλον.

§. 33.

lin. 11. ἐκδικείσθω] R. a. ὁ ἀποθανὼν ἐκδικ.
lin. 14. νοσηλίαν] R. a. b. 1. νοσηλείαν. statim in a. & b. ἀπολυέτω.
lin. 15. ἔγκυον] R. a. ἔγκυμον.

§. 34.

lin. 21. καθ᾽ οὓς τὸ] R. b. καθ᾽ ὧν τό.

§. 36.

lin. 26. ἐφ᾽ ἄλλῳ] Idem, ἀφ᾽ ἄλλῳ.
lin. 29. τῷ .... ἀνῃρημένῳ] Idem, τοῦ ... ἀνῃρημένου.
lin. 31. ἀπολλυύτω] R. a. b. ἀπολυέτω.

§. 38.

lin. 39. συνθείη] R. a. b. 1. θεραπευθείη.
lin. 42. μάρτυς] R. a. b. μάρτυρες. statim ille χρώμενον.
lin. 43. ποιείτω, ἃ παρ᾽ ἄλλων] R. a. ποιεῖν ἃ παρ᾽ ἄλλω.
Pag. 113. *lin.* 1. ὅτι μηδὲν] R. a. b. ὅτι μηδέ.
lin. 2. ἀπείτω] R. a. 1. ἀπίτω.
lin. 4. κατεγνώσω] R. b. κατεγνώσθη.
lin. 5. μεμνήσθω ὅτι] R. a. b. μεμισήσθω. ὅθεν.
lin. 7. ἀναβαλλέσθω] R. a. b. 1. [illegible]
lin. 8. αὐθημερὸν] R. b. αὐθημερῶν.
lin. 9. εἰργασμένον] Idem, ἐργασάμενον.

§. 39.

lin. 11. φωτὰς] R. a. b. φωτές.
lin. 12. ἐπιτρεπόντων] R. b. ἐπιπόντων.

§. 40.

lin. 13. μετ᾽ αὐτῶν] R. a. μετὰ τῶν ἀφελομένων. R. b. μετ᾽ αὐτῶν ἀφελομένων.
lin. 15. ἡμῶν ὁ θεὸς] R. a. b. ἡμῖν ὁ θεός.
lin. 17. μετεκομίσαντο] Iidem, μετεκοσμήσαντο.

§. 41.

lin. 21. κενὸς] Iidem, [illegible]
ibid. ἀνθρώπινον] R. b. ἀνθρώπιον.
lin. 24. εὐπορεῖτε] R. a. b. εὐπορῆτε.
lin. 26. [illegible] R. a. [illegible] κεκτημένοις. R. b. similiter, nisi quod in eo legitur προσέχοιτε:
lin. 31. τοῦ θεοῦ ὑπερόριον] R. b. τοῦ θ᾽ ὑπερόριον in eodem deest πρὸς βίαν.
lin. 32. ἐκουσίους] R. a. b. ἑκουσίως.
lin. 36. φυλάττεσθε, φρονοῦντας] R. a. b. φυλάττειν ἃ εἰ γὰρ φρονοῦντες.
lin. 37. εἰ δ᾽ ἀδικ.] εἰ δ᾽ deest in b.
lin. 42. ἀποκρίναντας] R. a. b. ἀποκρίνοντας.

§. 42.

Pag. 114. *lin.* 3. [illegible] R. a. [illegible] R. b. [illegible]
lin. 7. [illegible] R. a. [illegible]
lin. 11. [illegible] R. a. b. [illegible]

§. 43.

lin. 13. γυναικείῳ] R. b. γυναικείῳ.

§. 44.

lin. 15. συνεχῶς] R. a. συνεχές. in b. post ἡμέραις sequitur αἷς ἐκκλησιάζειν.
lin. 16. ἐπ᾽ αὐτοῖς] R. a. ἐν αὐτοῖς. R. b. ἐν αὐτῇ.
lin. 17. καταλέλοιπεν] Sequitur in b. ἐν βίβλῳ ἐν τῷ.
lin. 21. τῷ τε λαῷ] R. a. τῷ λαῷ. R. 1. καὶ τῷ λαῷ.
lin. 26. πόλεως] Sequitur in a. ἐμπεριάγειν.
ibid. γαριζέου] R. a. γαριζαίου. R. b. τριζέου.
ibid. τοῦ δ᾽ ἐκ] R. a. τοῦ γὰρ ἐκ. statim idem pro γιβάλου habet βυλῆ, & R. b. βύλη.
lin. 28. καὶ πρῶτα] R. a. 1. καὶ πρώτους.
lin. 29. γαριζεῖν] R. a. 1. γαριζίν. R. b. χριζείν.
lin. 35. ἐπενεγκεῖν] R. b. ὑπενεγκεῖν. R. a. & 1. ἔτ᾽ ἐπενεγκεῖν. statim omnes ἱερεῖον ἕτερον.

§. 45.

lin. 40. μηδὲν εἰς] R. b. εἰ μηδὲν εἰς.

§ 45. & 46.

Pag. 115. *lin.* 3. ὤμνυεν. ἐδίδασκε] R. b. ὀμνυέναι, διδάσκειν.
lin. 6. παρόντος] In a. b. sequitur ἔπειτα, πάνθ᾽ ὅσα. in R. 1. ἔπειτα μωυσῆς προεῖπεν ἔτι πανθ᾽ ὅσα.
lin. 9. τὴν αὐτὸν] R. a. b. τὴν πρὸς αὐτόν.
lin. 10. νεὼ καταπρησθ] Iidem, νεὼν καταπρησθῆναι.
lin. 11. καταπρησθέντας] Iidem, πραθέντας.

§. 47.

lin. 15. στρατιὰν] R. b. στρατείαν.
lin. 21. ἐπὶ νοῶ τι] R. a. ἐπινοοῶτι τι.
lin. 23. χρώμενός μοι] R. a. b. χρώμενος [illegible]

lin. 24. εὐεργετεῖν] Iidem, εὐεργετεῖν.
ibid. προδουλογῆσαι] R. a. προσδουλογῆσαι.
lin. 28. τιμᾶν ὤν] R. a. b. πάντων ὤν.
lin. 29. ὡς δεινὸς] R. b. ὡς ᾖ δεινός.
lin. 30. κειμένων] Sequitur in b. ὀργισθήσεται. θεοῦ.

§. 48.

lin. 33. τὰ καὶ γεν.] In a. deest καί.
lin. 36. συνίεσαν] R. b. συνήεσαν.
lin. 38. στέρονται] Idem, ἐστέρηνται.
lin. 39. γεγδυμένοις] R. a. γεγδυμένοι. R. b. γεγδυσμένοις.
lin. 41. τεκμαίρετο] R. 1. τεκμάραιτο.
lin. ult. πορδουμένων] R. b. πορδουμένῳ.
Pag. 116. *lin.* 2. δακρυντὴν] R. 1. δακρύειν τήν. R. b. δακρυτὴν τήν.
lin. 3. ἑπομένους] R. b. ἑπομένοις.
lin. 7. παρέχων] R. a. b. παρέχον.
lin. 9. ὑπὲρ αὐτοῦ] Iidem, ὑπὲρ αὐτόν.

§. 49.

lin. 14. δύστρου] R. a. 1. δύστρῳ καλουμένῳ ἀδάρῳ.
lin. 16. αὐτοκράτωρ] Deest in b.
lin. 17. τί τούτων] τί deest in a. & b.
lin. 18. βλέπειν μᾶλλον] R. a. μᾶλλον βλέπειν. idem & b. ἢ παρ' αὐτῷ.
lin. 20. ἀκροᾶσθαι] R. a. ἀκροᾶσθε.
lin. 22. αὐτοῦ μόνον] Idem, μόνον αὐτοῦ.
lin. 26. δεδηλώσθω] Sequitur in a. τὸν τρόπον. R. 1. sic deinde habet: περιέχει ὁ τέταρτος οὗτος λόγος χρόνον ἐτῶν ὀκτὼ καὶ τριάκοντα.

Lib. 5. Inscript.

Pag. 117. *lin.* 5. τοὺς μὲν] R. a. τούτους μέν.
lin. 8. βενιαμὶς] Idem, βενιάμιτις.
lin. 12. ἀεννήτλου] R. a. ναθαήλου. R. b. ἀενήλου.
lin. 18. δεββώρας] R. b. δεβώρας. Mox a. & b. ἐπ' ἔτη.
lin. 19. ἀμαληκῖται] R. a. οἱ ἀμαληκῖται.
lin. 20. ἔτη ἑπτά] Idem, ἐπὶ ἔτη ἑπτά.
lin. 25. ἀνδρίας] R. a. b. ἀνδρείας, & mox παλαιστηνοῖς.
lin. 26. παλαιστίνους] R. a. παλαιστηνούς.
lin. 29. παλαιστίνοι] Idem, παλαιστηνοί.
In a. b. additum est caput 14. ὡς οἱ ἀπὸ Κενέζου ἄρξαντες πάντες κριταὶ ἐκλήθησαν.
In iisdem sequitur: Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν τετρακοσίων ος' ∴.

Cap. 1. §. 1.

Pag. 118. *lin.* 10. στρατιὰν] R. a. b. 1. στρατείαν.
lin. 13. ἐξήγαγε] R. a. 1. ἐξήταζε.
lin. 15. γαδίδος] R. a. γατίδος.
lin. 16. ἀμορίαν] R. a. ἀμοραίαν. R. 1. ἀμμορῖτιν.
lin. 20. ὁπλίσας] R. a. b. 1. ὁπλίταις πεντακισμυρίοις.
ibid. ἀβίλης ... ἑξῆς] R. a. ἀβείλης. R. b. 1. ἀβέλης. omnes ἑξῆς.

§. 2.

lin. 24. ἔχει] R. a. ἔχοι.
lin. 30. κατασκεψάμενοι] R. b. κατασκεψόμενοι.
lin. 31. ῥαχάβης] R. b. ῥαάβης, & sic deinceps.
ibid. λανθάνειν] R. a. λαθεῖν.
Pag. 119. *lin.* 5. κατασταλέντος] R. a. b. σταλέντος.
lin. 13. καὶ τὸν παρ.] Iidem, καὶ περὶ τὸν παρ.
lin. 16. ἀνατείνασαν] R. a. ἀνατιθεῖσαν.
lin. 17. μηνύσειν] R. b. μηνύσομεν.
lin. 19. ἐπενέγκαις] R. a. b. ἐπενέγκοις.
lin. 23. ὁμοθέντα] R. a. b. ὁμοσθέντα.

§. 3.

lin. 27. ὑπελάμβανε] Iidem, ὑπελάμβανον. statim b. πορμίων.
lin. 36. ἐπὶ τοῦ ἐδάφους] R. a. b. ἀντ' ἐδάφους.

§ 4.

Pag. 120. *lin.* 1. ἑόρταζον] R. b. ἑόρταζεν.
lin. 4. λείαν ... μάννης] Idem, λεῖον ... μάννας.

§. 5.

lin. 9. τῆς γερουσίας] R. a. καὶ τῆς γερουσίας.
lin. 10. περιοσότερον] Idem, περαιτέρω.
lin. 12. ἰησοῦς ... αὐτῷ] R. a. ὁ ἰησοῦς ... αυτοῖς.
ibid. εὐηγγελίσαντο] R. a. εὐηγγελίσατο. R. b. εὐηγγελίζετο.
lin. 15. λάβοιεν] R. b. εἰ λάβοιεν.
lin. 16. παραχωρήσαντας] R. a. addit deinde, φείσασθαι.
lin. 18. ἐκέλευε] R. a. b. ἐκέλευσε.

§. 6.

lin. 22. προσῆγεν] R. b. προσήγαγεν.

§. 7.

lin. 26. ἐν αὐτῇ] Idem, τῶν ἐν αὐτῇ.
lin. 29. ἀπόλλυντο] R. a. b. ἀπώλλυντο.
lin. 33. καί μιν] Iidem, καὶ μηδέν.

§. 8.

lin. 36. πορθησθεῖσαν ἐγείρειν] R. a. b. πορθηθεῖσαν ἀνεγείρειν.
lin. 38. ὕστερον ἐροῦμεν] R. a. b. ὑστέροις ἀπαγγελοῦμεν.

§. 9.

lin. 40. διαρπασαμένων] R. a. addit deinde, ἀλλ' ἀποσχομένων ὡς ἤδη τῷ θεῷ καθιερωμένων.

§. 10.

lin. 43. ἐκ φυλῆς ἰούδα] R. a. b. 1. ἰούδα ἐκ φυλῆς.
lin. ult. σίκλους διακοσίους] R. a. b. σίκλων διακοσίων.
Pag. 121. *lin.* 3. οὕτω] R. b. οὕτως.

§. 11.

lin. 4. ἔβαλεν] R. a. b. ἐβάλετο. mox R. a. & 1. γάλγαλα. R. b. γαλγάν.

§. 12.

lin. 7. εἰς ἄἴναν] R. b. εἰς ναιάν. R. a. εἰς ἀγαΐν. R. 1. πρὸς αἰάν.
lin. 8. ἀἴνατῶν] R. a. γαινιτῶν. R. b. ναϊητῶν.
lin. 13. τεθαῤῥηκότας] R. a. b. τεθαρσηκότας.

§. 13.

lin. 18. λαμβάνει] R. a. ἄγει.
lin. 19. ὑπάγεσθαι] Idem, ὑπαγαγέσθαι.
lin. 20. ἐπεγείραντος ὃς] R. a. b. ἐξεγείραντος ᾧ.
lin. 22. ἀπήντηκε] Iidem, ἀπήντησε.
lin. 23. ἐπεί τε τούτ.] Iidem, ἐπί τε τούτοις.
lin. 24. ἀπεχόμεθα] Iidem, ἀχθόμεθα.
lin. 27. δύσελπις] R. a. δύσελπι. statim a. & b. διακείμενον.

§. 14.

lin. 28. ἠρώτα τὸν θεὸν] R. a. τὸν θεὸν ἱκέτευεν.
lin. 31. πορίζεσθαι] R. b. περισώζεσθαι.
lin. 34. προτίθησι τὸν κλῆρον] Desunt in b.
lin. 35. σαχαρίου] R. a. ἀχαρίου. R. b. ἀχάρου.
lin. 37. δεινῶς αυτ. τοῦ θεοῦ.] R. a. b. τοῦ θεοῦ δεινῶς αὐτόν.
lin. 39. προσηκούσης] R. a. b. πρεπούσης.

§. 15.

ibid. ἄἴναν αὐτοὺς] R. 1. αἰὰν αὐτούς. R. a. γαῒν αὐτός. R. b. ναιὰν αὐτός.
lin. 40. προλοχίσας] R. 1. προλοχήσας.
lin. 43. ἐπεὶ δὲ] R. a. b. ἔπειτ'.
Pag. 122. *lin.* 7. μὴ δυνάμενοι] R. a. b. οὐ δυνάμ.
lin. 8. ἀϊνάτας] R. a. γαϊνούς. R. b. ναιαλανούς. R. 1. αἰτηνούς.

§. 16.

lin. 13. αἰνάταις] R. a. γαϊνοῖς. R. b. ναιαλανοῖς. R. 1. αἰτηνοῖς.
lin. 16. κεφηρίτας] R. b. φερητίτας.
ibid. καθιερημίτας.] Idem, καθιερεμίτας. R. a. 1. καριαθιαριμίτας.
lin. 17. διαφεύξασθαι] R. a. b. διαφεύξεσθαι. R. 1. διαφευξομένους.
lin. 18. συμπείσαντες] R. a. συμπείσαντες ᾗ αὐτοῖς. R. b. συνασπίσαντες ᾗ αὐτοῖς.
lin. 19. διαδράναι] R. b. ἄδραν εἶναι.
lin. 22. διαφεύξασθαι] R. a. b. διαφεύξεσθαι.
lin. 24. ἀρετῆς αυτοῦ] R. b. ἀρετῆς αὐτούς.
lin. 27. τρυχίνας] Idem, τελχίνας.
lin. 31. αὐτοὺς γλῶ] R. a. αὐτοῖς γλῶ.
ibid. τούτοις τ' ἔλεγον] Idem, τούτοις τε λίαν ἔλεγον.
lin. 36. μοχλεύσεσθαι] R. a. βουλεύεσθαι. R. b. μοχλεύσασθαι.
lin. 37. ἐξ ἀπάτης] R. a. b. ἐξαπατήσαντες. statim in b. ᾔεσαν.

lin. 38,

lin. 38. τῆσδε] Deest in a b.
ibid. ὑπώρειον] R. a. ὑπόρειον. R. b. ὑπώρεον.

§. 17.

lin. 42. τοῦτο καὶ ἐπ'] R. a. b. τοῦτ' ἐπ'.
Pag. 123. *lin.* 3. γαβεωνίτας] Iidem, γαβαώνιτας.
lin. 4. τούτους] Iidem, ὡς τούτους.
lin. 5. οἱ γαβεωνῖται ἰδόντες] R. a. ἰδόντες οἱ γαβαωνῖται.
lin. 6. ἄπωθεν] R. a. b. ἄποθεν.
lin. 8. μετὰ τούτων] R. a. μετὰ τῶν οἰκείων. R. b. μετὰ τῶν τοιούτων.
lin. 10. καὶ δι' ἡμ.] R. a. καὶ δὴ ἡμ.
lin. 11. προσβαίνουσι] R. b. προσμίγνυσι τοῖς πολεμίοις. καὶ τρέπουσιν. R. a. ut editi, nisi quod in eo legitur ἐπιπίπτει.
lin. 12. βήθωρα] R. a. βηθώρα. R. b. & 1. βηθωρά.
lin. 16. μακχιδὰ] R. a. & 1. μακκηδά.

§. 18.

lin. 19. τοῖς γαβεωνίταις] R. b. τοὺς γεβεωνίτας.
lin. 34. πεδινοῖς] R. b. πεδίοις.
lin. 25. παλαιστίνους] R. a. παλαιστηνούς. statim R. b. λαβόντες. R. 1. προλαβόντες.
ibid. βηρώθη] R. b. βηρωθῆ.
lin. 26. καιδέσης] R. a. καὶ κεδέσης.
lin. 30. εἰ πλέον] R. b. τι πλέον.
lin. 31. ποθοῦσιν] Idem, μαθοῦσιν. Mox a. & b. νικήσειν τοὺς ἐχθρούς.

§. 19.

lin. 41. εἰς ὀχυρότατον τεῖχος] R. a. ἐχυρότητα. R. b. ὀχυρότητα, uterque τειχῶν.
lin. 43. ὄρειον] R. a. ὀρεινήν. R. b. ὄρεον.
lin. ult. ἕως οἰκοδ.] R. a. ἕως ἂν οἰκοδ.
Pag. 124. *lin.* 2. γαριζεῖ] R. a. γαριζίν. in eodem post ἵστησι additur μοῖραν.
lin. 30. γιβήλω] R. a. b. ἠβήλῳ.
lin. 5. καταλείποντες] Iidem, καταλιπόντες.

§. 20.

lin. 7. ἰχυρότητος] R. a. ἐχυρότητος. R. b. ὀχυρότητος.
ibid. περιβαλλόμενοι] R. b. προσεπιβαλλόμενοι.
lin. 8. ἀφέξεσθαι] Idem, ἀφίξεσθαι.
lin. 10. ποιησομένους] R. a. b. ποιησαμένους.
lin. 11. συναγαγὼν] R. a. συναγαγεῖν τὸν λαὸν ἐκκλησίαν παραγγέλλει.
lin. 15. κεκρατεῖσθαι] R. a. b. κεκρατῆσθαι.
lin. 19. ὀχυρότητα] R. a. ἐχυρότητα.
lin. 20. περέας] R. a. b. 1. περαίας.
lin. 21. συνέκαμον.] R. a. συνέκαμνον.

§. 21.

lin. 27. ἀποτίσασθαι] R. a. b. ἀποτιμήσασθαι.
ibid. διάμετρον] R. a. ἰδίᾳ τὰ μέτρον.
lin. 31. ἀναφανισόμενα] R. 1. ἀφανησόμενα. R. a. ἂν ἀφανησόμενα. R. b. ἀναφανησόμενα.
lin. 33. ἑτέρας] R. a. ἑτέρα.

§. 22.

lin. 41. ἰουδαίαν] R. b. ἰδουμαίαν.
Pag. 125. *lin.* 4. ἐφραίμου] Idem, ἐφράν.
ibid. γαδάρων] R. a. b. γαζάρων.
lin. 7. βηθσάνων] Iidem, βηθησάνων.
lin. 8. τέρμονα] Iidem, τέρματα.
lin. 9. γεννησαρίτιδος] R. b. γεννησάρεδος.
lin. 12. ἀκλιπούς] R. a. ἀκτίκους. R. b. ἐκδείπους.
lin. 13. μέχρι δαμ.] R. a. δίχα δαμ.
lin. 18. γιτῶν, ἀπ' ἀκαρ.] Idem, τιτᾶν ἀπ' ἀκκαρῶνος.

§. 23.

lin. 19. υἱῶν τοῦ χαναναίου] R. b. υἱέων τοῦ καναναίων.
lin. 20. ἀμορίτιν] Idem, ἀμορρίτιν.
lin. 22. τῇ ἡμισείᾳ] R. a. τῷ ἡμισεῖ φυλῆς μανασσῆ.
lin. 23. δεδηλώκειν] R. b. δεδηλώκειμεν.
ibid. ἀμαθέους ... ἀριθέους] R. a. b. ἀμαθαίους ... ἀριδαίους.

§. 24.

lin. 26. παρήγγελλε] Iidem, παρήγγειλέ τε.

lin. 28. εἶναι] R. a. ἤδη εἶναι.
lin. 30. ἀμορίαν] R. a. b. ἀμορραίαν.
lin. 32. παραλιπεῖν] R. a. παραλείπειν.
ibid. ἐφραίμου] R. a. b. ἐφραίμ. κέδασαν ἢ τῆς νεφθαλίτιδος.
lin. 33. καθύπερθεν] Iidem, καθύπερθε.
lin. 36. πλήθους, ὅσων] R. a. πλῆθος. R. b. ὅσον.

§. 25.

lin. 38. ἀμοραίαν] R. b. ἀμορραίαν. R. 1. ἀμορραίων.
lin. 39. δεσπότης] R. a. b. καὶ δεσπότης.
lin. 41. συνεργείας] Iidem, συνεργίας.
Pag. 126. *lin.* 1. καμοῦσαν] R. a. συγκαμοῦσαν.
lin. 2. πᾶν οὕτως] R. a. ἅπαν οὕτως ἕξομεν ὄντες. R. b. ἀλλὰ ἀεὶ πάντως οὕτως ἕξειν ἐμμένοντες.
lin. 4. ἀναβάλλεσθε] R. a. b. ἀνεβάλεσθε. statim ille, καὶ συμπονήσαντες εἰς.
lin. 5. ἐπεὶ οὕτως] R. a. ἐπείθ' οὕτως.
lin. 7. ἐπὶ πλέον] R. a. ἐπὶ πλεῖον. R. b. ἐπὶ πλεῖα.
lin. 13. τούς τε ἡμετ.] R. a. b. ὅς τούς τε ἡμετ.
lin. 14. ἐπιμελεῖσθαι] Iidem, ἐπιμελεῖσθε.
lin. 15. δεῖ] Deest in iisdem.
lin. 16. εὔνοιαν εἶναι] R. a. εὔνοιαν ἀεὶ εἶναι.
lin. 17. τοῦ γένους] R. a. b. τὸ γένος.
lin. 18. ἅπαν] Deest in iisdem.

§. 26.

lin. 22. κατοικησομένους] R. a. 1. κατῳκημένους.
lin. 30. ὑπόπειραν] R. a. b. ἀπόπειραν.
lin. 31. ἔπειτ' ἂν] R. a. ἔπειτα ἢ εἰ.
lin. 32. φηνεέσην] R. a. b. φινεέσην.
lin. 35. ἐκκλησίαν συνελέγει] R. a. ἐκκλησία συνελέγη.
lin. 36. νενουτεθεῖσθαι] R. a. b. νενουτεθῆσθαι.
lin. 41. καὶ δικαίως] R. a. εἰ ἢ ἄδικον δικαίως.
lin. 42. ἐλεγχθ. ἀληθοῦς] Idem, ἀληθοῦς ἐλεγχθείσης.
Pag. 127. *lin.* 6. ἰόρδανον] R. a. 1. ἰορδάνην.
lin. 9. τούτου ἐστὲ] R. b. τούτου ἐστί.
lin. 10. ἀπ' αὐτῆς] R. a. ἀπὸ ταύτης.
lin. 11. κωλύσει] R. a. b. κωλύει.
lin. 13. μεταθέμενοι] R. b. μετατιθέμενοι.
lin. 14. ὑμῖν ἀνάγκην] R. a. b. ἡμῖν ἀνάγκην.
lin. 15. βουλεύεσθαι] R. a. βουλεύεσθε. R. b. βούλεσθαι.
lin. 16. ὑπολαβόντες] R. b. ὑπολαμβάνοντες.

§. 27.

lin. 20. ἔλεγον] R. a. b. λέγειν.
lin. 26. ἐξώλεις] R. b. ἐξωλείας.
lin. 28. παρηλλαγμένοις] Idem, περιηλλαγμένοις.

§. 28.

lin. 31. ἐπετέλει] Idem, ἐπιτελεῖ.
lin. 33. ὑπέργηρος ὢν] R. b. ὑπέργηρως ὤν. R. a. ὑπέργηρως γὰρ ἦν.
lin. 34. τὰς γερουσίας] R. a. b. τὴν γερουσίαν.
lin. 37. ἔχουσαν οὕτως] Iidem, οὕτως ἔχουσαν.
ibid. παρεκάλει] Sequitur in a. τιμῇ πάσῃ χρωμένους.
lin. 38. γε μόνη] In a. & b. deest γε.
ibid. καταλείπειν] In iisdem, καταλιπεῖν.

§. 29.

lin. 43. ὢν ἐνδεὴς] ὢν deest in iisdem.
Pag. 128. *lin.* 3. φινέσῃ] R. b. φινεέσῃ.

Cap. 2. §. 1.

lin. 8. συμεωνίδα] Idem, σεμεωνίδα.
ibid. ἐκείνων] R. a. b. 1. ἐκείνης.
lin. 9. ποιοῦσιν] R. b. ποιοῦμεν.

§. 2.

lin. 15. ἀδωνιβεζέκῳ] R. 1. ἀδωνιζεβέκῳ, & sic infra.
lin. 16. γλώττῃ ... λέγεται] R. a. b. διαλέκτῳ ... γίνεται.
lin. 21. δυοῖν] Iidem, δυεῖν.

§. 3.

lin. 27. ὑπελείπετο] R. a. ὑπελέλειπτο.
lin. 33. ἰέθρου τοῦ μαδιηνίτου] R. a. b. ἰοθόρου τοῦ μαδιανίτου.

lin. 34. καταλείποντες] Iidem, καταλιπόντες ἠκολούθησαν.

§. 4.

lin. 35. σεμεωνὶς] R. a. συμεὼν καί.

§. 6.

Pag. 129. *lin.* 1. ἐφραΐμ] R. a. ἐφραΐμου. R. b. ἐφρέν.

lin. 4. κομηδῇ] R. a. b. κομιδῇ.

lin. 5. παραδόντι] R. b. παραδίδοντι.

§. 7.

lin. 14. πολεμεῖν] R. 1. πονεῖν.

lin. 18. προσδεδωμένοι] R. a. b. προσδεδεμένοι.

lin. 19. κατελάμβανε] R. a. b. 1. καταλαμβάνει.

§. 8.

lin. 20. ἐφραίμου] R. b. ἐνεφράνου.

lin. 24. σκέψεις] R. a. b. μέμψεις.

lin. 39. ἐφραμίτιδος] R. b. ἐφράμιος.

lin. 40. γαβᾶ] R. a. b. γαβῇ.

lin. 41. λαμβάνοι] R. a. λαμβάνει. R. b. λαμβάνων.

lin. 43. ἐδήλου ... ἐφραμίῳ] R. a. ἐδήλωσε ... ἐφραΐμου. R. b. ἐφράμου.

lin ult. καὶ μίαν διὰ] μίαν deest in a. & b.

Pag. 130. *lin.* 4. ἀπαλλάττεσθαι] R. b. ἀπαλλάσσεσθαι.

lin. 6. λοίτιν] R. a. b. λοίτην.

lin. 7. δράσειν] R. a. μὴ δράσειν.

lin. 9. ὑπερίδεῖν] R. a. b. περιϊδεῖν. statim hic ὑβρισθῆναι.

lin. 12. ἐπεδέξατο] R. b. ὑπεδέξατο.

lin. 14. ἱκέτευσε] R. a. b. 1. ἱκέτευε.

lin. 15. πρὸς αὐτοὺς] R. 1. πρὸς ἑαυτούς.

lin. 19. ἀνίατον] R. a. ἀνιάτως.

lin. 23. σωφρόνως] Idem, σωφρονῶν.

lin. 26. τὴν βίαν] R. a. b. παροινίαν.

§. 9.

lin. 34. ἀδικεῖσθαι] Iidem, ἀδικεῖν.

§. 10.

Pag. 131. *lin.* 5. λεαῖς] R. a. λαίαις. R. b. ἀδείαις.

§. 11.

lin. 18. συνέβαλλον] R. b. συνέβαλον.

lin. 21. δι' ἀσθέν. συνεκδρ.] R. a. b. συνεκδραμεῖν δι' ἀσθένειαν.

ibid. πάντας] R. a. πανσυδί. R. b. πασυδί.

lin. 23. ἐν τοῖς] R. b. ἐν ταῖς.

lin. 24. αἴρουσιν] R. a. b. 1. ἀνεκινεῖτο.

lin. 25. αὐτοὺς ἠπατημ.] R. a. b. ἠπατημένους αὐτούς.

lin. 26. κατηκόντισαν] R. a. κατηκοντίσθησαν. addito θη supra lineam ab amanuensi.

lin. 29. ἱδρύθησαν] R. b. ἱδρυώθησαν.

lin. 30. ἐμπίπρασαν] R. a. b. 1. ἐμπίπρασι.

lin. 32. ἰάβισον] R. a. 1. ἰάβεισον. R. b. ἰάβησον.

lin. 37. αἴρουσιν] R. a. b. ἀναίρουσιν.

§. 12.

Pag. 132. *lin.* 1. ἀπάγειν] R. b. ἀνάγειν.

lin. 3. πειθόμενοι] Idem, πυθόμενοι. mox a. & b. προκαλουμένοις.

lin. 11. τίς τούτοις] Idem, τίς τούτοις τε. R. a. τίς τοῦτο τε. R. 1. τίς γυναικῶν.

ibid. τηρήσειν] R. b. τηρῆσιν.

lin. 14. βενιαμίταις] R. a. b. βενιαμίτας.

lin. 17. ὅτι τε δεῖ] R. a. δεῖ δέ.

ibid. ἐφεῖναι] R. b. ἀφεῖναι.

ibid. ἀμέτρως] R. a. καὶ ἀμέτρως.

lin. 21. ὑφορῶσαι] R. a. b. ὑφορωμέναι τὴν μετ.

Cap. 3. §. 2.

lin. 43. καὶ ἀπὸ τοῦ] R. a. καὶ ὑπὸ τοῦ.

lin. ult. ἐφ' ἕτερον τὸ πρὸς τὸ] R. a. ἐφέροντο πρὸς τά. ita & b. sed habet πρὸς τό.

Pag. 133. *lin.* 1. ἐξίουν] R. a. b. βιοῦν.

lin. 5. θεὸς] Iidem, ὁ θεός.

lin. 9. αὐτῷ προσέχ.] R. a. προσεχώρησαν αὐτῷ.

§. 3.

lin. 12. κενίαζος] R. a. κένεζος. R. 1. κενίαζος.

lin. 14. παρασκευασμένος] R. a. b. παρακελευσάμενος.

lin. 15. τινὰς αὐτῷ] R. a. αὐτῷ τινάς.

lin. 16. παροῦσιν] R. a. b. τότε παροῦσιν.

lin. 20. κενίαζος] R. a. κέναζος.

ibid. αὐτοῦ λαμβάνει] R. a. b. αὐτοῦ δεδωκὼς τῆς ἀνδραγαθίας γέρας ὑπὲρ αὐτῆς λαμβάνει.

Cap. 4. §. 1.

lin. 27. ἔγλωνα τὸν] R. a. 1. αἰγλῶνα τὸν τόν.

lin. 29. διαφέροντα] R. a. b. διαφέροντας.

lin. 30. ἐπιτάξαι] R. a. ἐπέταξε.

lin. 31. παρέλειπεν] R. b. παρέλιπεν.

lin. 32. τὸν ἐφ'] R. a. τὸν ἰσραηλιτῶν ἐφ'.

ibid. ἱκεσίαις] Idem, ἱκετείαις.

lin. 33. ἐπὶ τοῖς] Idem, ὑπὸ τοῖς.

ibid. ἠλευθέρωσε] R. b. ἠλευθερώθησαν.

§. 2.

lin. 35. ἀνδριότατος] R. a. b. ἀνδρειότατος.

ibid. χρῆσθαι δυνατ.] R. a. χρήσασθαι θανατώτατος. R. b. χρῆσθαι δυνατός.

lin. 36. ἔγλωνι] R. a. 1. αἰγλῶνι.

lin. 37. τοῖς περὶ τὸν] τὸν deest in a.

lin. ult. ἔγλωνι] R. a. 1. αἴγλωνι.

Pag. 134. *lin.* 1. δωματίῳ δεξιῶς] R. b. δώματι δεξίῳ.

lin. 2. ἀπιέναι κελεύοντος] R. a. b. ἀπεῖναι κελεύσαντος.

lin. 6. καταλιπὼν] Iidem, ἐγκαταλιπών.

lin. 7. προσκλείσας] Iidem, προσκλίνας.

§. 3.

lin. 8. κρυπτῶς] R. a. κρύφα.

lin. 9. ἀκούσαντες] Idem, τούτων ἀκούσαντες.

lin. 10. κέρασιν] R. a. addit οἴων. R. b. οἰῶν.

lin. 11. ἔγλωνα] R. a. αἰγλῶνα.

lin. 14. καθειστήκεσαν] Idem, καθεστήκεσαν.

ibid. τῶν ἰσραηλ.] R. a. b. τὸ τῶν ἰσρ.

lin. 22. σανάγαρος] R. a. σάγαρος. R. b. σαάγαρος.

Cap. 5. §. 1.

lin. 25. κρείττονος] R. a. b. κρείσσονος.

lin. 26. εὐτυχημένων] In a. emend. ἠτυχημένων.

lin. 28. ὑπὸ ἰαβίνου] R. a. 1. ὑπὸ ἀβίνου. R. b. ἀβίνου, omisso ὑπό.

lin. 29. σαμαχωνίτιδος] R. a. ἀμαχωνίτιδος. R. b. σεμαχώνιτις.

lin. 31. σισάρης] R. a. b. σισάρης. R. 1. σίσαρας.

§. 2.

lin. 35. πλεῖον] R. a. πλείονι χρόνῳ.

lin. 36. καὶ μεταθέμενοι] Idem, ἵνα μεταθέμενοι mox σωφρονῶσι.

lin. 37. δεβώρα] R. b. δαβώρα.

§. 3.

lin. ult. τοσοῦτον] R. a. b. τοσούτους.

Pag. 135. *lin.* 4. ἀταβυρίῳ] R. b. ταυρίῳ.

lin. 5. ἄπωθεν] R. a. b. ἄποθεν. statim a. τοὺς σὺν ἰσρ. at R. b. τοὺς δέ.

§. 4.

lin. 17. κενετίδων] R. a. b. 1. κενελίδων.

lin. 20. κροτάφου] R. a. b. στόματος καὶ τοῦ χελωνίου διέπειρε.

lin. 22. δεβώρας] R. b. δαβώρας.

lin. 23. ἰάβινον] Idem, ἰωάβινον.

Cap. 6. §. 1.

lin. 36. βλάπτουσι] Idem, βλάπτουσι.

ibid. ἱκεσίαν] Idem, ἱκετείαν.

§. 2.

lin. 39. ἰάσου] R. a. ἰωάσου.

Pag. 136. *lin.* 1. εὐδαιμονίας] R. a. b. εὐμενείας.

lin. 2. χρήσασθαι] R. b. χρῆσθαι.

§. 3.

lin. 16. ποιήσαντος τοῦ] Sequitur in a. & b. τοῦ γεδεῶνος καὶ τὰς τοῦ θεοῦ ὑποθήκας.

§. 4.

lin. 21. τὸν στρατ. ἕνα] Iidem, ἕνα τὸν στρατιωτῶν.

lin. 22. μαδιανιτῶν] R. a. μαδιανιτῶν.

lin. 26. ὑπ' εὐτελείας] R. a. b. ἀπ' εὐτελείας.

lin. 28. συνειδεῖν] R. b. συνιδεῖν.

§. 5.

§. 5.

Pag. 137. *lin.* 8. διαπεράναι χωρίω] R. a. διὰ βάθη διαπεράναι χωρίων.

lin. 9. ὥρεβόν τε καὶ ζῖβον] Idem, ὥρηβόν τε καὶ ζῆβον.

lin. 10. ἐνάγοντες] Idem, ἄγοντες.

lin. 13. ζεβὶν] R. a. ζεβέδην καὶ ζαρμένην καὶ σαλμανᾶν. R. b. ζέβην καὶ ζαρμένην. R. 1. ζεβένης καὶ ζαβένης.

lin. 17. ἐφρέμ] R. a. b. ἔφραν.

§. 6.

lin. 18. ἐφράμιος] R. b. ἐφράμιδος.

lin. 19. διεγνώκεσαν] R. a. b. διεγνώκει.

lin. 24. εὐπραξίας] Sequitur in b. φήσας αἰτίους.

§. 7.

lin. 28. ἐπ' αὐτόν] R. a. ἐπ' αὐτῶν.

lin. 29. τελειούμενα] R. a. λεγόμενα. R. b. γινόμενα.

lin. 30. ἐφράμ] R. b. ἐφρέμ.

Cap. 7. §. 1.

lin. 38. ἰωθάνου] R. a. ἰωνάθου. R. b. ἰωθάμου. R. 1. ἰωνάθα.

§. 2.

lin. 42. ἰωθάνης] R. a. ἰωνάθης. R. b. ἰωθάμης.

Pag. 138. *lin.* 2. ἀνθρωπίνην] R. a. b. ἀνθρώπων.

lin. 3. συκῆς] R. b. σύκην.

lin. 4. προσγινομένης] R. a. προσγινομένην.

lin. 13. ἀποκλείναντες] Idem, ἀποκλείναντος.

§. 3.

lin. 17. οἱ δὲ ... ἐφρόντιζον] R. b. ὁ δὲ ... ἐφρόντιζε.

lin. 18. δρᾶσαι] R. a. b. δρᾶσιν.

lin. 20. γάλου] R. b. γυάλου. R. 1. γέλλου.

lin. 22. γάλης] R. a. γαάλης. R. b. γυάλης & sic deinceps. R. 1. γέλλης.

lin. 25. διέφθειρον. ζεβέλλος] R. a. διέφθειραν. ζάβουλος. R. b. ανήρουν. ζάβουλος & sic deinceps.

§. 4.

lin. 26. γάλης] R. a. γέλλης.

lin. 28. γάλην] Idem, γαάλλην.

ibid. ἀμυνεσθαι] R. a. b. ἀμύνασθαι.

lin. 30. γάλης] R. a. γαάλλης.

lin. 31. ζεβέλλης] Idem, ζεβέλης mox γαάλλης πρὸς ζεβελᾶν.

lin. 33. ταῦτ' εἶναι] R. b. ταῦτα εἶναι.

lin. 34. ζεβέλλης] R. a. 1. ζέβελος.

lin. 35. γάλης] R. a. γαάλης.

lin. 36. πίπτοντα] R. a. b. πίπτουσι.

lin. 37. ζεβέλλης] R. a. ζέβελος ... γάλλην.

lin. 42. τοὺς πολίτας] R. b. τοῖς πολίταις.

Pag. 139. *lin.* 2. ἱδρύοντο] Idem, ἱδρύοντα.

lin. 4. περιβάλλων τῷ χωρίῳ] Idem, περιβαλὼν τοῦ χωρίου.

lin. 5. τὴν στρατιὰν] R. a. τῇ στρατιᾷ. R. b. τὴν στρατείαν.

ibid. τῆς πέτρας] R. a. κύκλῳ τῆς πέτρας. R. b. ἐν κύκλῳ τῆς πέτρας.

lin. 7. οὐδεὶς] R. b. οὐδ' εἷς.

lin. 9. μείζων ὢν] R. a. b. μείζω.

§. 5.

lin. 12. περιαρχάψων] R. b. περιαρχαψάντων.

lin. 14. αἱρεῖ] R. a. 1. αἱρεῖ.

§. 6.

lin. 22. ἱαείρης] R. a. ἰαήρης. R. b. ἰάρης.

ibid. μαναοσίτιδος] R. a. b. μαναοσήτιδος.

lin. 26. ἐνκαμῶν] R. b. ἐγκαλαμῶν.

§. 7.

lin. 27. τῶν νόμων] R. a. τοῦ θεοῦ καὶ τῶν νόμων ὑπερέφερετο.

lin. 28. παλαιστῖνοι] R. a. b. παλαιστινοί.

lin. 30. ἀπὸ τῶν] R. b. ὑπὸ τῶν.

lin. 31. ἱκετείας] Idem, ἱκετείαν. statim R. a. ἐτρέποντο.

ibid. ἐπεφέροντο] R. a. b. ἐπέφερον.

lin. 33. μεταβαλλόμενος] R. a. μεταβαλόμενος.

§. 8.

lin. 34. γαλαδηνὴν] Idem, γαλαδηνών.

lin. 35. ἰάφθης] R. a. ιεφθάς. R. b. ιαφθᾶς.

lin. 36. μισθοφορῶν] R. a. b. μισθοφόρον.

lin. 40. περὶ τὴν] R. a. κατὰ τὴν.

§. 9.

Pag. 140. *lin.* 1. μασφάκη] R. a. b. μασφαθῇ.

lin. 3. ἀμωραίας] R. b. ἀμορραίας.

lin. 4. ἀποκρινόμενος] R. a. b. ἀποκρινάμενος.

lin. 5. ἀμωραίας] R. b. ἀμορραίας.

lin. 7. ἰδίας εἰπων] R. a. εἰπὼν ἰδίας.

lin. 8. μετὰ τριακ.] Idem, ὑπὲρ τριακόσια.

§. 10.

lin. 10. συντύχῃ] R. b. συντύχοι. R. 1. συντύχη. R. a. συντύχοι.

lin. 11. μανιάθης] R. a. μαλιάθης.

lin. 13. ἐν ἔτεσιν ὀκτ.] Idem, ὀκτωκαιδέκα ἔτη.

lin. 16. οὐ πάθους] Idem, οὐ πένθους.

lin. 17. καθιερῶσαι] Idem, καθιέρωσε.

lin. 20. κατὰ τὴν εὐχὴν] Idem, κατ' εὐχήν.

§. 11.

lin. 23. ἡ ἐφράμου] R. a. 1. οἱ ἐφραίμου. R. b. οἱ ἐφράνου.

lin. 24. ἐλασίαν] R. b. ἔλαζιν.

lin. 29. συγγενέας] R. a. b. συγγενεῖς.

ibid. ἠπείλη] R. b. ἠπείλετο.

lin. 30. συνέβαλεν] Idem, συνέβαλεν.

lin. 31. μετάμεμπτος] Idem, μετάπεμπτος ἐκ τῆς γαλαδήνης.

§. 12.

lin. 34. αὐτοῦ πατρίδι] R. a. ἑαυτοῦ πατρίδι σεβεῖ. R. b. ut editi, sed habet σεβέη.

lin. 35. γαλαδινῆς δὲ] R. a. γαλαδηνῆς δέ.

§. 13.

lin. 36. ἰόδα] R. b. ἰσδαιχῆς. statim a. & b. βηθλέμων.

lin. 39. γινομένῳ] R. a. γεγονώς, quod sequitur, χρόνῳ deest in b.

§. 14.

lin. 40. ἀφανοῦς] R. a. ἀψάνου.

lin. 42. ζαβουλῆς] Idem, ζαβούλου.

§. 15.

Pag. 141. *lin.* 1. ἀνδείαν] R. b. ἀδρείαν καὶ τὴν εἰρήνην. mox in a. & b. deest μηδέν.

lin. 2. καταλειπόντες] R. a. καταλιπόντων.

Cap. 8. §. 1.

lin. 8. παλαιστῖνοι.] Idem, παλαιστινοί.

§. 2.

lin. 13. ἱκέτευεν] R. b. ἱκέτευσεν.

lin. 16. τοῦ θεοῦ] Sequitur in b. ἀστέρος.

lin. 17. παραπλήσιος] Idem, παραπλήσιον μεγάλῳ καὶ εὐαγγελιζόμενον αὐτῇ. In a. idem legitur, sed in eo καὶ abest.

lin. 18. ῥώμην] R. b. ῥώμη.

lin. 19. αὐτὸ μὴ] R. a. b. αὐτῷ μή.

§. 3.

lin. 22. περὶ τοῦ] R. a. περὶ τοῦ.

lin. 29. συγχωρῆσαι] R. a. b. συγχωρήσαντος.

lin. 30. τε καὶ] R. a. τοι καί. R. b. τι καί.

lin. 35. αὐτῷ τι] R. a. αὐτῷ τε.

lin. 42. γίνοιτο] R. a. b. γινήσοιτο.

§. 5.

Pag. 142. *lin.* 4. θαμνα] R. b. θαμνάθα. R. a. θαμναθά: mox παλαιστινῶν.

lin. 5. παρακαλεῖται] R. a. b. παρακαλεῖ τε.

lin. 6. ἑβραίων] R. a. ἑβραίοις.

§. 6.

lin. 11. μελισσῶν] R. a. b. 1. μελιττῶν.

lin. 13. ἑστία] R. a. ἑστία.

lin. 16. προσβαίνοντος] R. a. b. προβάντος: mox, τοὺς τοιούτους καιρούς.

lin. 19. φέρεσθε] Iidem, φέρεσθαι.

ibid. δόξα] R. a. δόξαν.

lin. 20. γεγονυῖαι] R. a. b. γεγονυῖαι βορὰν ἤδη ἦσαν.

lin. 21. τρεῖς ἡμέρας] R. a. b. 1. τρισὶν ἡμέραις.

lin. 23. αὐτὴν ἐμπρῆσαι] R. a. b. ἐμπρήσειν αὐτήν.

lin. 24. ἀντεῖχεν] R. b. ἀντεῖχεν ἐπείγετο.

lin. 27. τρία βασάσας] R. a. καὶ ὅτι μελίττας εὑρὼν ἐν τῷ στήθει αὐτοῦ, τρία βαστάσας κηρία μέλιτος κομίσειεν αὐ-

αὐτῇ. R. b. καὶ ὡς μελίτίας &c. ut in a.
lin. 30. συνελθόντες] Deest in b.
lin. 33. συντυγχάνοντας] R. a. b. συντυχόντας. παλαιστινοὶ (b. παλαιστίνοι) δ᾽ εἰσὶ καὶ οὗτοι.

§. 7.

lin. 36. παλαιστινοὺς] R. a. 1. ubique παλαιστινοὺς.
lin. 41. θαμνά] R. a. θαμναθά.

§. 8.

lin. 42. σαμψώνης] R. b. σαμψών.
Pag. 143. *lin.* 4. καταμεμψάμενοι] Idem, κατασκεψάμενοι.
lin. 6. δώσειν] R. a. δῶσιν.
lin. 8. αὐτὸν] Idem, ἑαυτόν.
lin. 13. βοήσεως ἐπὶ] R. a. βοήσεως ὡς ἐπί. R. b. βοῆς ὡς ἐπί.

§. 9.

lin. 16. μείζω] R. a. b. μεῖζον, mox συνεργίαν.
lin. 17. σιαγόνι] Deest in b.
lin. 20. ἀνθρώπιος] R. a. ἀνθρώπειος.
lin. 21. ἐγχειρῆσαι] R. a. b. ἐγχειρίσαι.

§. 10.

lin. 26. γαζέων] R. a. γαζαίων. R. b. γαζάρων.
lin. 29. τὰς πύλας] R. a. b. ἐνεφάσει ταῖς πύλαις.

§. 11.

lin. 31. δ᾽ ἤθη] Iidem, δ᾽ ἤδη.
lin. 34. δαλάλης] R. a. δαληδῆς τοὔνομα. R. 1. δαλίδης. R. b. δαδάλης & sic infra.
lin. 35. προσελθόντες] R. a. b. ἐλθόντες.
lin. 37. ἐτεχνιτεύετο] Iidem, ἐτεχνίτευε.
lin. 38. προὔχει] Iidem, προέχει.
lin. 39. δαλάλην] R. a. δαληδάν.
ibid. κλήματιν] R. b. ἐν κλήματιν.
lin. 40. περιειληφὼς ... ἀπάντων.
Pag. 144. *lin.* 2. λέγει] R. a. λέγοι.
lin. 5. ἐμίαινεν] R. a. b. 1. ἐμίαινε.
lin. 6. ηὐρίσκετο] R. a. b. εὑρίσκετο.
lin. 7. δαλάλην] R. a. δαλήδη.
lin. 11. ἀμείναστος] R. a. b. ἀμύνασθαι.

§. 12.

lin. 13. ηὔξατο ... σαμψώνῃ] R. a. b. 1. ηὔξετο τῷ σαμψῶνι.
lin. 15. σαμψώνης] R. b. σαμψών.
lin. 18. ποιεῖ] R. a. b. πείθει.
lin. 21. τοιοῦτον ... ἀρξάντος] Iidem, τοιοῦτο ... ἄρξαντα.
lin. 26. σαραζᾶ] R. a. σαρασᾶ.

Cap. 9. §. 1.

lin. 28. ἠλὶς] R. a. ἠλεί. R. 1. ἠλείς.
lin. 29. λιμοῦ γινομένου] R. a. b. λιμῷ τῆς χώρας κακοπαθούσης αὐτῶν.
lin. 31. ναομὶν] R. b. ναομείν.
lin. 32. μάλλωνα] R. a. b. μαλαῶνα.
lin. 34. ρούθην τε, μαλλίωνι] R a. 1. ρούθην τε μελεῶνι. R. b. ρούθην τε μαλεῶνι.
lin. 35. δι᾽ ὀλίγον] R. a. b. δι᾽ ὀλίγου.
lin. 36. ὑπὸ τῆ ... δι᾽ οὓς] Iidem, ὑπ᾽ ὄψιν τῆ ... δι᾽ ἥν.
lin. 39. παραιτουμένη] R. b. παρεμένην, & mox ἠδύνατο.
lin. 40. εὐξαμένη] Idem, εὐξάμεναι.
ibid. αὐταῖς οὐ] Idem, αὐταῖς εἰποῦσα οὐ.
lin. 41. ὅτι τε τὰ πρὸς] R. b. ὅτε πρός.
lin. ult. παρεκαλεῖ] Idem, παρεκάλει.
ibid. βουληθείσαι] R. a. b. βούλεσθαι.
Pag. 145. *lin.* 1. καταλειπούσας] R. a. b. καταλιπούσας, & post μὲν addunt, πεισθεῖσα.

§. 2.

lin. 3. βόοζος] R. a. βόαζος. R. b. βοώζης.
lin. 4. ξενίζει] R. a. b. δέχεσθαι ξενία.
ibid. τῶν πολιτῶν] Desunt in iisdem.
lin. 5. καλῶντέ με] R. b. καλεῖσθαι.
lin. 7. βοόζου] R. a. βοάζου. R. b. βοώζου.
lin. 8. τυχέως] R. a. b. τυχαίως.
lin. 10. προπεπεισμένος] R. a. b. προπεπυσμένος.

lin. 15. τῇ ἑκύρᾳ] R. a. in marg. τῇ πενθερᾷ.
lin. 16. ναομὶς] R. a. νοεμίς.
lin. 19. εὐσέβειαν] R. b. εὐλάβειαν.
lin. 20. βοόζου] R. a. b. βοάζου, & sic deinceps.

§. 3.

lin. 21. λελικμημένης] R. a. ἐλελικμημένης.
lin. 22. ναομὶς] Idem, νοεμίς.
ibid. παρακατακλῖναι] R. a. παρακατακλίνειν. R. b. παρακαταθῆναι.
lin. 28. αὐτὸν δεσπότην] R. b. αὐτῆς δεσπότη.
lin. 32. μάλιστ᾽ ἐπὶ γεγ.] R. a. μάλισ᾽ ἐπὶ τοῖς μὴ γεγ. R. b. μάλισ᾽ ἐπὶ μὴ γεγ.
lin. 33. ἐρωτῶν] Deest in b.
lin. 34. ἐστὶν αὐτῷ] R. b. ὅ ἐστιν αὐτῷ. κελεύοντι μέν.
ibid. νόμῳ] R. a. ἐν νόμῳ.

§. 4.

lin. 39. κλήρων] Idem, κλῆρον.
lin. 40. ἐξ ἡμισείας] R. b. οὐκ ἐξ ἡμισείας.
lin. 41. μᾶλλον. ἰδοὺ γὰρ] Idem, μᾶλλον γάρ. R. a. μαλῶνος τοῦ δεῦρ᾽ ἥκοι. R. 1. μαλῶνος τοῦ ἥκειν.
lin. 43. συγγενεῖ μὲν ὄντι] R. b. ὑφ᾽ ἑνὶ μένοντι.
Pag. 146. *lin.* 1. ἐκέλευε] R. a. b. ἐκέλευσε.
lin. 2. τύπτειν] R. b. 1. πλύειν.
ibid. καὶ γινομένου] R. b. γινομένου δέ. R. a. γινομένου τε καί.
lin. 3. ναομὶς] R. a. νοεμίς. statim b. τιτθευομένη.
lin. 4. συμβιωσεῖαν] R. a. συμβιῶσαι.
lin. 6. βασιλεὺς] R. a. b. βασιλεύσας.
lin. 7. καταλείπων] Iidem, καταλιπὼν τὴν ἡγεμονίαν.
lin. 9. ὅτι τούτῳ] R. a. ὅτι τούτων.

Cap. 10. §. 1.

lin. 11. διὰ τοιαύτην] Idem, διὰ τὴν τοιαύτην. mox idem ἠλεί.
lin. 12. ὀφνῆς] R. a. ὀφνίς. R. b. ὀφνῆς. R. 1. ὀφνίς.
lin. 16. φθορεῖς] R. b. φθορεῖς.
lin. 17. ἀπέλειπεν] R. a. b. ἀπέλιπεν.
lin. 20. ἠλὶ] R. a. ἠλεί. mox a. b. παιδί τε.
lin. 22. ἠλὶ] R. a. ἠλεί.

§. 2.

lin. 23. ἐλκάνης] Idem, ἀλκάνης.
lin. 24. ῥαμαθὰν] Idem, ἀρμαθάν.
lin. 25. φενάνναν] Idem, φαινάνναν.
lin. 27. ἐλκάνου] R. a. b. ἀλκάνου. mox b. καθώς.
lin. 30. περικαθησαμένους] R. a. & 1. περικαθισαμένους.
ibid. αὐτὴν] R. a. ἑαυτήν.
lin. 33. ἐπαγγελλομένη] R. a. 1. ἐπαγγελομένη.
ibid. διακονίαν] R. a. b. 1. διακονίᾳ.
lin. 34. ποιησάμενον] R. b. ποιησόμενον.
lin. 35. ἠλὶς] R. a. ἠλείς.

§. 3.

lin. 40. εἴποιε] R. b. εἴποι.
lin. 41. ὑπὲρ οὗ] R. a. b. ὑπὲρ τῆς οὗ παιδὸς θύοντες γενέσεως, δεκάτας τ᾽ ἔφερον.
lin. 42. ἠλὶ] R. a. τῷ ἠλεί. R. b. τῷ ἠλι. uterque statim, ἀνατιθεῖσα.
lin. 43. ὕδωρ τὴν] R. a. b. τὴν ὕδωρ.
lin. ult. ἐλκάνῃ] Iidem, ἀλκάνῃ.
Pag. 147. *lin.* 1. τε γίνονται] R. a. τε ἄλλοι γίνονται.

§. 4.

lin. 4. τρεῖς] R. a. b. τρίς.
ibid. ἠλὶς διαυγασθεὶς] R. a. ἠλεὶς διυπνισθείς.
lin. 5. καὶ τὸ πρὶν] R. a. καὶ πρίν.
ibid. ἀλλὰ σήμαινε.] R. b. ἐσήμενέ τε.
lin. 9. ἠλὶ] R. a. ἠλεί, & sic deinceps.

Cap. 11. §. 1.

lin. 15. παλαιστινοὶ] Idem, παλαιστινοὶ, & sic ubique.
lin. 16. ἀμφέκαν] R. a. ἀφεκάν.

§. 2.

lin. 23. ταύτην συνέβ.] Idem, ταύτην ἐν τιμῇ συνέβ.
lin. 24. ἐθέλουσιν] R. a. b. ἐθελήσουσιν, & post ὄψιν addunt αὐτῷ.
lin. 31. τὴν κιβωτὸν] Iidem, τῇ κιβωτῷ.

lin. 33.

lin. 33. υἱεῖς] R. a. υἱοί.

§. 3.

lin. 37. σηλῶ] R. a. b. σιλώ.

lin. 38. αὐτοῖς τὶς] R. b. τις αὐτοῖς. R. a. αὐτοῖς ἄγγελός τις.

lin. ult. καὶ τοῖς συνηγγελ.] R. b. τοῖς συνηγμένοις.

Pag. 148. *lin.* 1. περὶ τὴν] Deſunt in b.

lin. 2. δεινά] Idem, τῶν δεινῶν.

§. 4.

lin. 9. παιδὸς] R. a. b. τοῦ παιδός.

lin. 10. προσηγγέλθη] R. a. b. προηγγέλλη.

lin. 11. ἰωαχάβην] R. a. ἰωχάβην. R. b. ἰακώβην.

lin. 12. δύσκλειαν] R. a. δυσκολίαν.

§. 5.

ibid. ἰθάμαρ] Idem, ἰθαμάρου. ſtatim R. b. τοῦ ἑτέρου.

lin. 13. ἱερᾶτο] R. a. b. ἱερᾶτο.

lin. 15. βόκκι] R. a. βουκί. R. b. βόκκι. in eodem mox deeſt αὐτὸς ... αὐτῶ.

lin. 16. κατέλειπεν] R. a. κατέλιπε παρ' οὗ.

ibid. ὄζις] Idem, ὄζεις.

Poſt ἀπέλαβον ſequitur in R. 1. περιέχει ὁ λόγος χρόνον ἐτῶν υοϛ'.

Lib. 6. Inſcription.

Pag. 149. *lin.* 5. ἀπέπεμψαν] R. a. ἔπεμψαν.

lin. 6. στρατεία] R. a. b. στρατία.

lin. 8. αὐτοῦ παισὶ] Iidem, παισὶν αὐτοῦ.

lin. 9. ἐνεχείρησεν] R. a. ἐνεχείρισεν.

lin. 14. στρατεία] Idem, στρατία.

ibid. ἁρπαγὴ] R. a. b. διαρπαγή.

lin. 16. πόλεμοι] Iidem, πόλεμος.

lin. 19. ἐπὶ σαούλου] R. b. ἔτι σαούλου. At R. a. ἐπὶ σαμουήλου προφητεύοντος.

lin. 21. δαβίδου] R. a. δαυίδου.

lin. 22. παλαιστινῶν] Idem, παλαιστηνῶν κρατερά.

lin. 23. τὸν δαβίδη] R. b. τὸν δαβίδην. R. a. σάουλος τὸν δαυίδην.

lin. 24. σάουλος] Abeſt a. in b. σαούλου.

lin. 25. ὕπο αὐτῷ] R. a. b. ὕποπτον αὐτῷ τὸν δαυίδην.

Poſt indicem capitum ſequitur in a. & b. Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν λβ.

Cap. 1. §. 1.

Pag. 150. *lin.* 12. ἐκπεπτωκώς] R. a. ἀπ' αὐτης ἀποπεπτωκώς. R. b. ἐπ' αὐτῆς ἀποπεπτωκὼς, quæ vox legitur etiam in R. 1.

lin. 20. τὰ ἐντὸς] R. a. τὰ ἔνδος ... ἐξήμουν. R. 1. τὰ ἐντὸς ἐξαιμοῦντες.

lin. 24. ταύτης αὐτοῖς] R. a. b. ταύτας αὐτοῖς.

lin. 32. περιέρχεσθαι] Iidem, ἐκπεριέρχεσθαι.

lin. 33. δασμὸν] Iidem, δρασμόν.

§. 2.

Pag. 151. *lin.* 1. γίτης] R. 1. γήτης. ſtatim a. καὶ ἀκκαρῶνος b. καὶ ἀκάρων.

lin. 3. ὑπερδικοῦντος] R. a. b. ὑπερεκδικοῦντος.

lin. 14. αὐτῶν τοὺς] Iidem, αὐτῶν τε τούς.

lin. 17. βαλόντας] R. b. βάλλοντας. R. a. βαλόντες, & mox καὶ θέντες.

lin. 18. ὑποζεύξαντας] R. a. ὑποζεύξαντες.

lin. 19. δαμάλεις] R. a. πόρτεις. R. b. πορτίας.

lin. 20. ποιοῦνται] R. a. b. ποιῶνται.

lin. 21. ἐξελάσαντας] R. a. ἐξελάσαντες.

lin. 22. ἐπιτρέψαντας ἢ] Idem, ἐπιτρέψαντες τὴν.

lin. 23. ἀναβαίνωσιν] Idem, ἀναβαίνειν.

lin. 24. μεταδιώξομεν] Idem, μεταδιώξωμεν. In margine R. a. explicantur voces γλωσσόκομον, & πόρτις ſic

γλωσσόκομον λέγεται τὸ βαλάντιον, ἀλλὰ καὶ ἡ ξυλίνη θήκη ὡς ἐν τῷ.

πόρτις, ἡ μικρὰ βοῦς, ἡ δάμαλις, ἡ ἀρξαμένη νῦν τοῦ κατὰ νομὴν πορείας. πόρος, πορις, καὶ πλεονασμῷ τοῦ τ. πόρτις.

§. 3.

lin. 29. ἡγουμένων τινῶν] R. a. b. ἡγουμένου τινός.

lin. 30. οἱ τῶν] Iidem, ἠκολούθουν οἱ τῶν &c.

lin. 31. βαθσάμη] R. b. βήθης, & ſic infra.

lin. 40. εἰδόντες] R. a. b. ἰδόντες.

§. 4.

lin. ult. κωμῖται] R. a. κωμῆται.

Pag. 152. *lin.* 4. καριαθιαρεὶμ] Idem, καριαθιαρείμαν, & mox τῆς βηθσάμης.

Cap. 2. §. 1.

lin. 10. καριαθιαρειμιτῶν] Idem, καριαθιαριμιτῶν.

lin. 11. ἐπ' εὐχαῖς] R. a. b. 1. ἐπ' εὐχὰς καὶ θυσίας.

lin. 15. προσάξεσθαι] R. b. προσάξασθαι.

lin. 18. μένειν πράττοντες] R. a. b. μὲν ἀπηλλάχθαι δεσποτῶν, ἐπιμένειν δὲ πράττοντας.

lin. 24. ἐπευφήμει] R. a. ἐπευφήμησε. R. b. ἐπεδήμησε.

lin. 26. μασφάτιν] R. a. μασφατήν.

§. 2.

lin. 29. συναχθέντες] Idem, συνελθόντες.

ibid. ἄθρησιν] R. a. b. ἄθροισιν.

lin. 35. ἐπεστράτευσαν] R. a. ἐπεστρατεύκασιν.

lin. 36. ἢ ἡ παρὰ] R. a. b. ἢ μόνη ἡ παρά.

lin. 39. ὑπερέχειν] R. b. ὑπερσχεῖν.

lin. 40. περιδεῖν] R. a. περιιδεῖν. & mox, ἀτυχήσαντας.

lin. ult. εἰς μάχην] Idem, πρὸς μάχην.

Pag. 153. *lin.* 6. καταφλέξας] R. a. b. καταφλέξων.

§. 3.

lin. 12. ἐπιστράτευσαν] Iidem, ἐπεστράτευσαν.

lin. 14. ἐκείνων] R. a. ἐκείνοις.

lin. 16. ἀπέτεμνον] R. a. b. ἀπέτεμον.

lin. 17. ἀκκάρωνος] R. a. ἀκκαρών. R. b. ἀκαρών.

lin. 20. φίλα ... τὰ ὑπολοιπ.] R. b. φιλία ... ἰσοῦσα τὰ ὑπολειπόμενα.

Cap. 3. §. 1.

lin. 22. συνερχομένους] Idem, συνερχομένοις.

lin. 27. ἰωήλος ... ἀβία] R. a. οὔηλος ... ἀβηρα. R. b. ἴουλος ... ἐβία.

lin. 28. βαρσουβαὶ] R. b. βηρσουβεί.

lin. 32. ἐκτρεπόμενοι] Idem, ἐκτραπόμενοι.

lin. 36. πατρὶ αὐτῶν] Idem, πατρὶ δὲ αὐτῶν.

ibid. τοῦ τὸ] R. a. b. καὶ τοῦ τό.

§. 3.

Pag. 154. *lin.* 2. δυνάται] Deeſt in b.

lin. 3. ἄρξη] R. a. ἄρξει τε καὶ τιμωρήσαιτο. R. b. ἄρξει τοῦ ἔθν. καὶ τιμωρήσεται.

lin. 4. ἑαυτοῖς] R. a. ἐτ' αὐτοῖς. R. b. ἐτ' αὐτούς.

lin. 6. ἀριστοκρατείας] R. a. ἀριστοκρατίας.

§. 4.

lin. 11. ἵνα μὴ βασιλεύση] R. b. εἰ μὴ βασιλεύσει.

lin. 13. οὐδὲν μὲν ἀγνόητον] Iidem, οὐδένα γνωτόν.

lin. 15. κελεύω δή σε] R. a. κελεύω δή σοι ... ἐγώ σοι ... προδηλώσοντα ποτάπωντε οὗτοι πειραθήσονται. R. b. ut editi, habet tamen ποτάπων τε.

lin. 17. ἐφ' ᾗ ἂν] R. a. b. ἐφ' οἵαν σπεύδουσι μεταβολήν.

§. 5.

lin. 20. συνεχθήσονται] R. a. συνενεχθήσονται.

lin. 22. χιλιάρχους] R. a. addit καὶ ἑκατοντάρχους.

lin. 26. ὀψοποιοὺς] R. b. ὀψοφάνους.

lin. 27. ὑπηρετοῦσι] Idem, ὑπηρετήσουσι.

lin. 30. ἴσοι γενόμ.] R. a. b. ὃς γενόμενος μνήμην.

lin. 31. μεταγινώσκοντες] Iidem, μεταγινώσκοντας ἱκετεῦσαι.

lin. 34. δίκην .. τῆς] R. a. δικαίαν ... τιμωρίαν ταῖς ἑαυτῶν κακοβουλίαις.

Cap. 4. §. 1.

Pag. 155. *lin.* 2. κὶς] R. a. κής. R. b. κείς & ſic infra.

lin. 5. κὴς] R. a. κῆσος.

lin. 7. ἐξέπεμπε] R. b. ἐξέπεμψεν. ſtatim R. a. & b. ὁ δὲ ἐπεὶ τήν.

lin. 8. ἀπεῖναι] R. a. ἀπιέναι.

lin. 9. λοιπὸν] Idem, τὸ λοιπόν. ſtatim τὴν deeſt in b.

lin. 10. ἀρμαθὰ] R. a. 1. ἀρμαθά.

lin. 11.

lin. 11. συμβουλεύοντος] R. b. συμβουλεύσαντος, & in eodem mox ὄντων pro ὄνων.

lin. 20. ἐμίσησεν] R. a. b. μισήσαντος.

lin. 27. ἧττων] R. b. ἧττον.

lin. 31. κεκλημένων] R. a. κεκλιμένων.

lin. 33. αὐτοὺς] R. a. b. ἑαυτούς.

§. 2.

lin. 35. προύπεμψε] R. b. προέπεμψε.

lin. 37. τὸ ἀγγεῖον, ἔλ.] R. a. τὸ ἅγιον ἔλαιον.

lin. 39. ἐπὶ παλαιστινούς τε] R. a. ἐπί τε παλαιστηνούς. R. b. ἐπί τε παλαιστίνους.

lin. 40. ὅταν ἀπ.] R. a. ἐὰν ἀπ.

lin. 41. τῷ θεῷ] R. a. τὸν θεόν.

lin. 42. βεθήλα] R. a. 1. βαίθηλα.

ibid. ὄψῃ] R. a. b. ὄψει.

lin. 43. οὗτοι] R. b. οὕτω.

lin. ult. εἰς τὸ] R. a. πρὸς τό.

Pag. 156. *lin.* 2. γαβαθὰ] R. a. γαϊβαθά. R. b. γεβαθά.

lin. 4. κίσου] R. a. κήσου. R. b. κεισαίου.

§. 3.

lin. 12. R. a. τοὺς ὄνους σεσῶσθαι.

lin. 13. ἃ καὶ φθόνον] καὶ deest in b.

§. 4.

lin. 19. μασφαθὰ] R. b. μασφά.

lin. 23. κτήμασι] R. a. b. κτήματι.

§. 5.

lin. 30. ματρεὶς] R. a. b. 1. ἡ ματρεὶς.

lin. 31. ὁ κισαίου] R. a. ὁ κής. R. b. ὁ κεισαίου.

lin. 36. ἀποδειχθῆναι] R. a. b. ἀποδεδεῖχθαι.

lin. 39. ἐμφανῆ] Iidem, ἐμφανές.

lin. 41. διὰ πάντων] R. a. διὰ αὐτῶν ἁπάντων.

§. 6.

lin. 43. ἔσαι] R. a. b. ἐσί.

Pag. 157. *lin.* 2. μαρτύριον] R. a. εἰς μαρτύριον.

lin. 3. ἀρμαθὰ] R. a. b. ἀρμαθά.

lin. 4. γαβαθὴν] R. a. γαβαώθην.

lin. 6. ἄλλους] R. b. πολλούς.

Cap. 5. §. 1.

lin. 14. ὡς αὐτὸν] R. a. πρὸς αὐτόν.

lin. 19. ἰαβὴς] R. b. ἰαβίς.

lin. 24. οὔτ᾽ εἰ παραδ.] Idem, οὔτε παραδ. οὔτε πολεμοῦσιν.

§. 2.

lin. 32. ἰαβισηνοὺς] R. a. ἰαβησηνοὺς & sic infra.

lin. 39. ἔνθεος] In a. emend. ἔνθους.

lin. 41. νενικότας] R. a. b. νενικηκότας.

lin. 42. ἤδη] Iidem, ἴδῃ.

§. 3.

Pag. 158. *lin.* 2. βουλόμενος] R. b. βουλόμενοι.

lin. 4. ἀπαντῶντας] R. b. ἁπάντων. R. a. οὐκ ἀπαντῶντας & mox ἰορδάνην.

lin. 13. ναάσην] R. a. 1. μανάσσην. R. b. ναάσσην.

lin. 15. δόξης] R. b. θαυμαστῆς ἀπολ. δόξης. statim R. a. ἐπ᾽ ἀνδρίᾳ.

lin. 17. ἤρκησεν] R. a. ἤρκεσεν. R. b. ἤρεσεν.

lin. 22. ἡρμοσμένος] R. b. ἡρμένος.

lin. 26. φόνῳ … ἑορτάζειν] Idem, φόνον τῶν πρὸς ἀλλήλους συγγενῶν ἑορτάζειν.

§. 4.

lin. 28. δευτέρας] R. a. δευτέρᾳ χειροτονίᾳ. R. b. δευτέραν δεῖν χειροτονίαν.

lin. 29. ἐκέλευσε] R. a. b. ἐκεῖ γὰρ αὐτοὺς ἐκέλευσεν ἐλθεῖν.

lin. 32. αὐτοῦ ἰησοῦ] Prima vox deest in a. altera in b.

lin. 35. ἀνδρείαν] R. a. ἀνδρίαν.

lin. 37. ἐκάλεσαν] R. b. ἐκάλεσεν.

§. 5.

lin. 38. ἐπόμνυμαι] R. a. ἐπόμνυμι.

lin. 40. μήτ᾽ αἰδοῖ] R. b. μήτε δὴ χαρισαμένους.

lin. 43. ἢ εἰ μόσχον] R. a. b. εἰ καὶ τῶν τοιούτων τι προσήκαμεν μόσχον ἢ πρόβατον, ἃ πρὸς τροφήν. sed in b. post πρόβατον legitur corrupte ἀποστροφήν.

§. 6.

Pag. 159. *lin.* 3. αὐτῷ τῆς] R. a. b. τῆς μαρτυρίας αὐτῷ.

lin. 4. ἐθ᾽ ὑμᾶς] Iidem, ἐφ᾽ ὑμᾶς, & mox δύνασθε.

lin. 10. πέμψας] R. a. ἀποπέμψας.

lin. 16. ἰεφθάου] R. b. ἰφθαέ.

lin. 24. ἁμαρτάνειν] R. a. 1. ἁμαρτεῖν.

lin. 31. εἰ σωτηρίας] R. b. εἰς σωτηρίαν.

Cap. 6. §. 1.

lin. 39. εἰς γάβας] Idem, εἰς γεβάλ.

ibid. γεβάλλων] R. a. γαβάλων.

lin. 42. χρῆσθαί τε] R. b. καὶ κεχρῆσθαι ἀπηγορευμένον, mox idem, πρόρρησιν.

lin. ult. ὕννιν] Idem, ὕννην ἢ δίκελλαν ἢ ἄλλο τι.

Pag. 160. *lin.* 5. πόλει] Idem, πόλιν.

lin. 8. διακινδυνεύειν] R. a. διακινδυνεύει.

§. 2.

lin. 14. ἑπτὰ] R. a. ἕξ. neutrum legitur in b.

lin. 20. τὰς εὐχὰς] R. a. b. πρὸς τὰς εὐχάς.

lin. 21. προλαβὼν] R. b. προλάβοι κακῶς ἱερουργήσας.

lin. 23. τοῦ αὐτοῦ] R. a. b. μὲν τοῦ αὐτοῦ.

lin. 24. πρὸς αὐτὸν] R. a. ἐπ᾽ αὐτῶν. R. b. ἐπ᾽ αὐτόν.

lin. 40. εἰσδραμεῖν] R. a. ἐκδραμεῖν.

lin. 41. ἔπεσθαι] Idem, ἐφέψεσθαι.

ibid. ἤγηται] R. b. ἀγάγηται.

lin. 43. κρημνῷ] R. a. κρημνοῦ.

lin. ult. περιστεφανοῦσης] Idem, στεφανούσης.

Pag. 161. *lin.* 2. πάντη] R. a. b. παντί.

lin. 4. παρεθάρρυνε] R. b. παρεθάρσυνε.

lin. 5. ἰδόντες] Idem, ἡμᾶς ἰδόντες.

lin. 6. ὑπολάμβανε] R. a. ὑπολαμβάνειν. R. b. ὑπελάμβανον, & mox μηδὲ ἕν.

lin. 10. ἔλθετε] R. a. 1. ἀνέλθετε.

lin. 12. ἀνεχώρησεν] R. a. b. ἀνεχώρησαν.

lin. 17. ἐγέμισαν] Iidem, ἐγέμησαν.

lin. 19. οὐχὶ τοὺς δύο] R. a. δύο. R. b. οὐ δύο.

§. 3.

lin. 33. προσπίπτει] R. b. προπίπτει.

lin. 38. εὐφραίμου] R. a. ἐφραίμου. R. b. ἐφρέμου.

Pag. 162. *lin.* 1. καὶ λαβεῖν] R. b. τῶν ἐχθ. καὶ λαβ. καὶ φονεῦσαι.

§. 3.

lin. 6. ἐσθίον] Idem, ἤσθιον.

§ 4.

lin. 18. ἔφθανε] Idem, φθάσαι.

lin. 21. ἀπελάμβανον] Idem, ἀπελάμβανε.

lin. 27. ἐγεύσατο] Idem, ἔγευσα τὸ κηρίον.

lin. 28. φίλτρων] R. a. φιλτέρων mox a. & b. ἐτίμησε.

lin. 33. ὤμοσέ τε] R. b. ὡμολόγησέ τε.

§. 5.

lin. 38. μωαβιτῶν] R. a. μωαβιτῶν … ἰδουμαίους τε καὶ ἀμαληκίτας, καί.

lin. 40. ἰησοῦς] Idem, ἰεσοῦς.

ibid. μερὸβ καὶ μιχαάλ] R. a. b. μερόβη καὶ μελχαά. R. 1. μερὸβ καὶ μελχόλ.

lin. 41. ἀβήναρον] R. a. b. ἀβένηρον.

lin. 42. κὶς] R. a. κῆσος. R. b. κείς.

Cap. 7. §. 1.

Pag. 163. *lin.* 11. ἡμῶν] R. b. ὑμῶν.

lin. 13. ἀναθῆναι] R. a. ἀναθεῖναι.

§. 2.

lin. 15. στρατίαν] R. a. b. στρατείαν.

lin. 20. λόχους ἐπὶ] R. a. λόχους περί.

lin. 24. διαφθείρει] R. b. διαφθείρας.

lin. 25. προσέβαλε] Idem, προσέβαλλε.

lin. 29. οὐδὲν ὠμὸν] Idem, οὐδὲ νόμων.

lin. 38. ἐπίπροσθε] R. a. b. ἐπίπροσθεν.

lin. 41. κτήσασθαι] R. b. κεκτῆσθαι.

§. 4.

Pag. 164. *lin.* 11. κελεύοι] R. a. κελεύσῃ. R. b. κελεύει.

lin. 21. δόντι] R. a. τῷ δόντι.

lin. 30. μὴ θύῃ] Idem, μὴ θύει.

lin. 31

lin. 31. δοκῇ] R. a. αὐτῷ δοκῇ.
lin. 32. θρησκείαν] Idem, αὐτὸν θρησκείαν.
lin. 37. πενίας] Idem, τὰ πενίας.
lin. 40. αὐτὸν] Idem, κἂν αὐτόν.
lin. 41. ὀλέθρου] Idem, ὀλέθρῳ.
lin. 43. ὡμολόγησε] Idem, ὡμολόγει.
Pag. 165. *lin.* 2. φυλάξεσθαι] Idem, φυλάξασθαι.
lin. 4. πρὸς αὐτόν] Idem, πρὸς ἑαυτόν.

§. 5.

lin. 17. ἄγειν] Idem, ἔχειν.

Cap. 8. §. 1.

lin. 26. ἢ καὶ φανερῶς] ἢ deest in a. & b.
lin. 27. εἰς τὴν] R. a. b. ἧκεν εἰς τὴν πρεσβ. πόλιν.
lin. 33. ἐτεθαυμάκει] R. b. θαυμάζει.
ibid. ἔκρινεν] R. a. κρίνειν.
lin. 37. καὶ ἀνδρείᾳ] Idem, καὶ ἀνδρίᾳ. In marg. eadem, ut videtur, manu, ἔκφασις καλή.
lin. 40. ἐλίαβος] R. b. ταλίαβος, & mox σάμαλος.
Pag. 166. *lin.* 5. ἄλλως, οὗτος] Idem, ἀλλ' ὡς αὐτός.
lin. 8. ἀλήφει τε] Idem, ἀλείφει τε.
lin. 11. καταστρέψεσθαι] Idem, καταστρέψας. R. a. καταστρέψασθαι.
lin. 12. τὴν μάχην] R. a. b. τῇ μάχῃ.

§. 2.

lin. 15. καταλιπὸν] R. a. b. 1. καταλιπών, in his sequitur τὸν σάουλον.
lin. 16. μετοικισαμένου] R. a. μετοικησαμένου.
lin. 19. προσίῃ] Idem, προσίοι.
lin. 20. σαοὺλ δ' οὐκ] R. a. ὁ δ' οὐκ. R. b. ὁ δὲ οὐκ.
lin. 21. βηθλεέμει] R. a. βηθλεέμῃ. R. b. βηθλεέμ.
lin. 23. τὰ δ' ἄλλα] R. a. b. τά τε ἄλλα.
ibid. καὶ ψάλλειν] Iidem, καὶ δὴ καὶ ψάλλειν.
lin. 25. ἀποσπάσαντα] R. b. ἀποστάντα.
lin. 26. ἀνδρίας] R. b. ἀνδρείας.
lin. 27. ἐλθόντος ... εἶχε] R. a. b. ἐλθόντι ... ἦγε.
lin. 32. συνεχώρησε] R. b. συγχωρῆσαι.

Cap. 9 §. 1.

lin. 33. ἐπιᾶσι] Idem, ἔπεισι.
lin. 34. σωχοῦς] Idem, γωκοῦς. mox a. ἀζικούς.
lin. 37. ἀντικρὺ] R. a. ἄντικρυς.
lin. 39. γολίαθος] R. a. b. γολιάθης.
lin. 42. κνήμας χάλκεας] R. 1. κνημίδας χαλκᾶς. R. a. κνημίδας χάλκεα, ὁποῖα.
lin. 43. μέρη] R. a. τὰ μέρη.
Pag 167. *lin.* 1. γολίαθος] Idem, γολιάθης.
lin. 4. μάχεται] Idem, μαχεῖται.
lin. 5. νενικότι] Idem, νενικηκότι, & mox, ὁ νικήσας.
lin. 6. βούλεσθε τῶν πάντων] R. b. βούλεσθαι ἢ τῶν ἁπάντων.
lin. 10. αὐτὸν τὸν] R. a. b. αὐτόν τε τόν.
ibid. ὡς εἰς μάχην] In iisdem deest ὡς.

§. 2.

lin. 23. πρεσβύτερος] R. a. πρεσβύτατος.
lin. 24. ἐλίαβος] R. b. ἰάναβος.
lin. 29. εἶπεν] Abest ab a. & b. in iisdem legitur τὸ φρόνημα.
lin. 30. ὦ βασιλεῦ] R. a. εἶπεν, ὦ βασιλεῦ.
lin. 31. λάβω] R. a. βαλών. mox οὕτως. R. b. ἐπ' ἐμαυτῷ βαλών. & οὕτως.

§. 3.

lin. 37. ὅτι μετ'] R. a. b. ὄντι μετ'.
lin. 41. εἶναι] R. a. εἶναί τι.
lin. ult. ποιήσει] R. a. θήσοι. R. b. θήσει.

§. 4.

Pag. 168 *lin.* 4. ἐγεγύμναστο] R. a. γεγύμναστο.
lin. 5. οὐ καὶ] καὶ deest in b.

§ 5.

lin. 8. γολίαθον] R. a. γολιάθην, & sic deinceps.
lin. 34. ἐπ' αὐτοὺς] R. b. εἰς αὐτούς.

Cap. 10. §. 1.

lin. 42. ἀφανήσει] R. a. b. 1. ἀφανίσει.

Pag. 169. *lin.* 3. τάξεως] R. b. παρατάξεως. statim a. & b. ἐπὶ τῷ δεῖ.
lin. 5. ἀσφαλεστέραν] R. a. σφαλεράν. R. b. ἀσφαλέστερον.

§. 2.

lin. 8. ἐβλέπετο] R. b. ἐδείκνυτο. mox a. ἀνδρείας.
ibid. ἱερὰν] Deest in a. & b.
lin. 9. ὑπερκρατοῦντος] R. a. ὑπὲρ κράτους ὄντος.
lin. 10. ἀφορμῇ] R. b. ἀφορμήν. statim a. b. χρησάμενος.
lin. 11. προθύμως] R. b. προθυμίας.
lin. 13. ληψομένῳ] Idem, ληψομένων. statim καταγγέλλων at R. a. κατεγγυῶ.
lin. 25. ἀνδρείαν] R. a. 1. ἀνδρείαν.
lin. 26. πᾶσαν] R. a. b. ἅπασαν.
lin. 28. οἰκιῶν] Iidem, οἰκείων.
lin. 30. δῶρον] R. b. δώρων.

§. 3.

lin. 32. δαβίδην] R. a. δαυίδην & sic alibi.
lin. 33. τὴν συγγενείαν] R. b. τῆς συγγενείας.
lin. 36. δίδοται] Deest in a. & b.
lin. ult. ἐναποθανῃ] R. a. ἐπαποθάνῃ. R. b. ἀποθάνῃ.
Pag. 170. *lin.* 1. μελχὰν] R. a. μελχώνην.

Cap. 11. §. 1.

lin. 6. οἰκετῶν] R. b. τῶν οἰκετῶν.
lin. 10. ἀσπάσεσθαι] R. a. b. ἀσπάσασθαι.

§. 2.

lin. 18. λόγον] Iidem, λόγους.
lin. 20. μέγα ... μεῖζον] R. a. μέγαν ... μείζω.
lin. 31. ἐνδίκησιν] R. a. b. ἐνδικίαν.

§. 3.

Pag. 171. *lin.* 1. προσελθὸν αὐτὸν] Iidem, αὐτὸν προσελθόν.

§ 4.

lin. 8. μελχὰ] R. 1. μελχάλη.
lin. 9. δειλὰς] R. b. δήλας.
lin. 15. ἐπιβολαίοις] R. a 1. περιβολαίοις.
lin 16. ἅμα ἡμέρᾳ] Iidem, ἅμ' ἡμέρᾳ.
lin. 18. ἐπιβόλαιον] R. a. b. ἐπιβολήν.
lin. 19. ἀσθμαίνειν] R. a b. ἀσθενεῖν. R. 1. ἀσθενοῦντα.
lin. 21. βούλεσθαι] R. a. βούλεσθε.
lin. 23. ἐχθρὸν] R. a. b. addunt αὐτοῦ. mox iidem, τ' αὐτόν.
lin. 24. γὰρ αὐτὸν] Iidem, γὰρ αὐτήν.
lin. 27. ἐζήτεις] R. a ἐκζητεῖν.
lin. 32. ἐπιτυχὴς] Idem, ἐπιτυχίας.

§. 5.

lin. 34. γαλβαὰθ] R. a. ἐν ῥαμᾶ βαλγουάθ. R. b. γαλβουάθ. R. 1. γελβούαθον.
lin. 36. προσέταξεν] R. a. 1. ἐκέλευσε, ille statim συλλαβόντας.

§. 6.

Pag. 172. *lin.* 2. ἐπιβουλῆς] R. b. βουλῆς.
lin. 8. καταφρονοῦντ'] R. a. καταφρονοῦντα ἐπ' ἀληθέσι.
lin. 9. πεφον. αὐτὸν] Desunt in b.

§. 7.

lin. 16. βηθλεέμα] R. a. βηθλεέμην. R. b. 1. βηθλεέμ.
lin. 19. ἀποκρίνεται] R. a. b. ἀποκρίνηται.
lin. 22. οἰκέτῃ σῷ] Desunt in b.

§. 8.

lin. 24. ποιήσειν ταῦτ'] R. a. κἂν ποιῇ τις ταῦτ'.
lin. 25. ἀποκρίνεται] R. b. ἀποκρίνηται.
lin. 30. εἰ τίς ἐστι] R. a. b. ἥτις ἐστί.
lin. 32. ἀποκρύψομαι] R. a. ἀποκρύψω μέν.
lin. 34. ἄνθ' ὁ.] Idem, ἐάν τε ὁ. R. b. ἄν τε hic post ἐμὸς addit εἴη.
lin. 35. ἄν τ' ἐγὼ] R. a. ἐάν τε ἐγώ.
lin. 38. διετέλει] R. b. διατελέσει.
lin. 39. ἐκεῖνος] R. a. ἐκεῖ μόνον.
ibid. κἂν τρία] R. a. b. καὶ τρία ἀκόντια δὲ βαλών.

lin. 40. ἔμπροσθεν αὐτοῦ] R. b. addit, καὶ ἂν ταῦτα, φησὶν, ἀκούσῃς, γίνωσκε.

§. 9.

Pag. 173. *lin.* 2. τῇ δ' ἐρχομένῃ] R. b. τῇ δ' ἐχομένῃ. R. a. τῇ ἢ δεχομένῃ.
lin. 18. κολάσαι] R. a. κολάσασθαι.
lin. 22. αὐτίχειρ] Idem, αὐτόχειρα.

§. 10.

lin. 23. ἐκπηδήσας ἀπὸ τοῦ] R. b. ἐκπηδῆσαι τοῦ.
lin. 24. αὐτὸν μὲν] R. a. ἑαυτὸν μέν. in eo post ἀπολέσθαι deest τοῦ.
lin. 26. γυμναζόμενος] Idem, γυμνασόμενος.
lin. 28. ὁ δ' ἐν ἐρημίᾳ] R. b. ἦν δ' ἐρημίᾳ.
lin. 29. ἅμα φανεὶς] R. a. b. ἀναφανείς. mox περὶ τῶν.
lin. 32. καὶ τὸ μέλλ.] R. b. εἰς τὸ μέλλ.

Cap. 12. §. 1.

lin. 35. ναβᾶν] R. a. ναβαῦν. R. b. 1. ναβάν.
ibid. ἀχιμέλεχον] R. b. 1. ἀβιμέλεχον ubique.
lin. 38. ἔφη] R. a. b. ἔφησεν.
ibid. συνωδίας] R. a. b. 1. συνοδίας.
lin. 39. βουλομένῳ] R. a. βουλομένης. statim pro μαθεῖν. R. 1. habet λαθεῖν.
lin. 40. προσετάξα] R. b. προσέταξεν.
lin 41. τυχὼν ἢ] Idem, τυχόντι δέ.
lin. 42. ὅπλων] Idem, ὅπλον.
lin. 43. γενόμενος] R. a. b. γένει μέν. mox b. δώνηγος δέ.

§. 2.

Pag. 174 *lin.* 2. γίτλαν] R. a. γεθάν.
lin. 6 πειραθῇ] R. a. παραθῇ. R. b. πειράσῃ.
lin. 8. γενήσεσθαι] R. a. γεγενῆσθαι.

§. 3.

lin. 11. ἀδουλλάμη] R. a. ἀδυλλάμη. R. b. ἀδολλάμη.
lin. 14. τὰ ἐκείνων] R. a. b. τὰ ἐκείνῳ. mox, ὥσει τετραχ.
lin. 17. καθ' αὐτῶν] Iidem, καθ' αὐτόν. R. 1. καθ' ἑαυτόν.

§. 4.

lin. 21. σάριν] R. a. σάρων.
lin. 25. πονήσειν] R. b. συμπονήσειν.
lin. 26. πρὸς αὐτὸν] R. a. b. ἦν, πρὸς αὐτόν.
lin. 27. οὕτω προσαγ.] Desunt in b.
lin. 32. προσεθεῖσθαι] R. b. προσέθεισε. R. a. προστίθεσθε.
lin. 37. δόηκος] R. b. δόηγος & sic deinceps.
lin. 38. νωβὰν] R. a. ναβαυῶ. R. b. ναβάν.

§. 5.

lin. 43. ἄχαρι] R. b. ἀχάρισον.
lin.ult. τῆς βασιλείας] R. a. b. 1. τῆς ἐμῆς βασιλ.

§. 6

Pag. 175. *lin.* 13. ἀληθῶς] R. a. b ἀληθεῖ.
lin. 16. ὁμοίως] Iidem, ὁμοίους.
lin. 17. ἀχιμέλεχον] R. a. b. ἀβιμέλεχον.
lin 19. νόβαν] R. a. νομβάν. R. b. ναβάν.
lin. 20. αὐτὴν τε] R. a. b. αὐτὴν δέ. mox ἀβιμελέχου.

§. 7.

lin. 26 καὶ μόνην] R. b καὶ μένειν.
lin. 30. τὸ δίκαιον] Idem, τὸ μέτριόν τε καὶ δίκαιον.
ibid. εὔνοιάν τε] R. a. b. πᾶσαν εὔνοιάν τε καὶ σπουδήν.
lin. 33. ὧν μέλλοι] Iidem, ὧν μέλλει.
lin. 41. καὶ ἀρεσὰ τῷ θεῷ] Iidem, ἀρεσὰ καὶ θεῷ.
lin. 43. κἂν παραγαγ.] R. b. καὶ παραγαγ.
Pag. 176. *lin.* 1. ἀπιθάνως] R. a. ἀπιθάνοις.
lin 3. κιζαίου] R. a. κηζαίου R. b. κείσου.
lin. 4. ἀριστοκρατείαν] R. a. ἀριστοκρατίαν.
lin. 8. τὸ καὶ μετ'] Idem, τὸ κἂν μετ'.

Cap. 13. §. 1.

lin. 16. κιλανῶν] R. 1. κελανῶν.
lin. 30. ἐγγελαὶν] R. b. ἐγγεδών.

§. 2.

lin. 32. καινὴν] R. a. 1. κενὴν mox R. b. ζηφίνης.
lin. 34. βασιλεύσειν] R. b. βασιλεύειν . . . ἔχειν . . . φιλεῖ.
lin. 36. ποιησάμενος] R. a. ποιησάμενοι.
lin. 40. κουφίσας] Sequitur in b. αὐτόν. ὁ ἢ . . . ζηφίνοι.
lin. 42. ἐπ' αὐτῶν] R. a. b. ἐπ' αὐτόν. mox b. ζηφίνης & sic ubique, & inferius a. φυγήν.
Pag. 177. *lin.* 5. κατασήσειν] R. a. κατασῆσαι.
lin. 6. φιλοτιμίας] Deest in a. & b.
lin. 7. προσδοκίαν] R. a. b. ἐπιθυμίαν τε καὶ προσδοκίαν.

§. 3.

lin. 16. ἀνέστρεψε] R. b. ἀπέστρεψέ τε.

§. 4.

lin. 18. ἐνγηδηνῆς] R. a. ἐγγηδήνης. R. 1. ἐγγιδηνῆς.
lin. 20. ἐνγηδηνοῖς] R. a. b. ἐνγηδηνοῖς. R. 1. ἐγγιδηνοῖς.
lin. 28. ἀμπείχετο] In a. emend. ἠμπέχετο.
lin. 30. οὐκ ἐμὲ δεῖ] R. a. ἐμὲ οὐ δεῖ.
lin. 31. ἐκλειπόντος] Idem, ἐκλιπόντος.
ibid. ἀνέκραγεν] ἐκέραγεν ἀκοῦσαι τὸ σάουλον.
lin. 32. προσκυνεῖται] R. a. b. προσκυνεῖ τε.
lin. 36. ἐπ' ἀμφότερα] R. b ἐπ' ἀμφοτέρων.
lin. 38. τοίνυν] Idem, ἴσθι τοίνυν.
lin. 39. ἐμβαλόμην] R. a. b ἐβαλόμην.
lin 41. ψυχὴν καὶ] Desunt in a. & b.
lin. 42. πῶς γὰρ] Sequitur in b. οὐχὶ ψαδῆ.
lin. 43. τὸν θεόν] R. a. εἰς τὸν θεόν.
Pag. 178 *lin.* 2. σου τὴν] R. a. b. 1. σου καὶ τήν.
lin. 3. ἠδυνάμην] R. a. ἐδυνάμην.
lin. 9. σήμερον] Idem, καὶ σήμερον τὴν ἐκείνου ἀρχαίαν.
lin. 13. τοὺς ἐκγόνους] R. a. b. τοὺς ἐμοὺς ἐκγόνους.

§. 5.

lin. 15. κατ' αὐτόν] R. a. κατὰ τοῦτον τόν.
lin. 17. ἐνεφάνισε γὰρ] R. a. ἀλλ' ἐνεφάνισε γάρ.
lin. 20. οὐ κοινὸν] Idem, οὐχ οἷον.
lin. 21. παθῶν] R. a. b ἴδιον πόθων.

§. 6.

lin. 25. ἐμμαῖ] R. b. ἐμμᾶν.
lin. 32. ναύαλος] R. a. b. 1. νάβαλος.
lin. 33. ἀγαθῆς] R. a. δ' ἀγαθῆς.
lin. 38. ἠδικήσαμεν] R. b ἠδικήσας.
lin. 39. μετανοήσει] R. a. μετανοήσειν.
lin. 42. ἐπ' αὐτοὺς] R. a. ἐφ' ἑαυτούς. R. b. ἐπ' αὐτοῖς.
lin. 43 καταλειπόντες] R. a. b. καταλιπόντες.
Pag. 179. *lin.* 1. καταλειπὼν] Iidem, καταλιπών.
lin. 4 χρησαμένοις] R. a. χρησαμένους. R. b. χρησάμενος.

§. 7.

lin. 10. προσηγορεύετο] R. b. προσῆγεν.
lin. 12. καταβαινούσης] R. a. καταβαινούσῃ. R. b. καταβαίνουσι.
lin. 20. συμπεσεῖν] R. a. b. συμπέσοι.
lin. 21. ἄξιον] Iidem, ἀξίαν.
lin. 25. οὐ γὰρ ἂν] ἂν deest in b.

§. 8.

lin. 39. ὑπεροφῶντα] R. b. ὑπεροφῶντος.
lin. 40. ἀξίαν] R. a. b. ὀξεῖαν.
lin. 42. ἀναξία] R. a. ἀναξίαν.
lin. 43. λαμβάνουσα] R. a. b. λαβοῦσα.
lin.ult. τυχοῦσα δ' αὐτῆς] R. a. τυχοῦσαν ταύτης.
Pag. 180. *lin.* 1. ἀβεσάρου] R. a. b. ἀβισάρου.
lin. 2. φελτίου] R. b. φελτίῳ.

§. 9.

lin. 3. λισῶ] R. a. ἐλίσου. R. b. λίσου.
lin. 4. δυώνται] In a. emend. δυώνται.
lin. 6. συκέλλα] R. a. σεκελλά. R. 1. σικέλλα. R. b. σάκελλα.
lin. 8. προεληλύθει] R. b. προσεληλύθοι.

ibid.

ibid. συκέλλα] R. a. σεκελλᾶ. R. b. σικέλλα, & addit εἶναι.

lin. 9. διανυκτερεύσ] R. b. διανυκτερεύειν.

lin. 10. ἀχιμέλεχον] Idem, ἀβιμέλεχον.

lin. 17. κοιμωμένῳ] ἦν παρ' αὐτῷ κείμενος κοιμωμένῳ τῷ σαούλῳ & ita in b. in quo tamen deest κοιμωμένῳ.

lin. 21. ἐξακουσθήσεσθαι] R. a. b. ἐξακουστὸς εἶναι.

lin. 39. πολλάκις] Deest in b. in quo infra legitur, ἀπολλύμενον.

lin. 41. ἐπειπὼν] R. b. εἰπών.

§. 10.

lin. ult. οἰκείαν] R. a. οἰκίαν.

Pag. 181. *lin.* 3. γίτης] R. a. γέτης. R. 1. γήτης.

lin. 5. γίτῃ] R. a. b. ἐν τῇ γίτῃ.

lin. 15. σαῤῥίταις] Iidem, σεῤῥίταις.

lin. 20. ἀγχοῦν] R. a. ἀγχίνην.

lin. 21. ἐπολέμησε] R. a. b. ἐμίσησε.

Cap. 14. §. 1.

lin. 24. ῥεγγᾶν] R. b. ῥεγάν.

lin. 25. ἀγχοῦς] R. a. ἀγχίσης.

lin. 26. ἠξίου] R. b. ἐκέλευε.

lin. 28. ποιῆσαι αὐτὸν] Deest in b. αὐτόν.

ibid. καὶ τοῦ ἀγῶνος τοῦ] R. b. καὶ τοὺς ἀγῶνας τοὺς … χωρήσαντας.

§. 2.

lin. 36. πεδίῳ] Idem, στρατοπεδίῳ.

lin. 41. ἀποκρινάμενος] Idem, ἀποκρινομένου.

Pag. 182. ἐκκαλούμενον] Idem, ἐκκαλουμένων … γνωσομένῳ ποῖ χωρεῖν.

lin. 2. ἀναγῶντες] R. a. b. 1. ἀνάγοντας.

lin. 4. ἐνδώρῳ] R. b. δώρῳ. R. a. ἀενδώρῳ. R. 1. δώρων.

lin. 5. ἀπεκδὺς] R. a. b. 1. μετεκδύς.

ibid. ὄντας] R. b. ἄνδρας.

lin. 6. ἔνδωρον] R. a. ἀένδωρον. R. b. δῶρον.

lin. 7. εἴποι] R. b. εἴπῃ.

lin. 10. παρ' ἄλλων] R. a. b. παρ' ἄλλον.

lin. 18. περικείμενον] Deest in b.

lin. 24. προνοησάμενον] R. a. b. προνοησόμενον.

lin. 26. καταλοιπότος] Iidem, καταλελοιπότος.

§. 3.

lin. 36. ἀγνοουμένου] R. b. ἀγνοούμενον.

lin. 37. τὴν ἰσχὺν] R. a. καὶ τὴν ἰσχύν.

§. 4.

Pag. 183. *lin.* 1. ἦν ἀμείνω] ἦν deest in b.

lin. 2. δὲ ὡς] R. a. τε ὡς.

lin. 5. ἀμοιβῆς] R. a. b. ἀμειβομένη.

lin. 10. τούτων] Iidem, τούτου.

lin. 11. ἕξωμεν] Iidem, ἕξομεν.

lin. 13. δηλοῦντα] R. b. ζηλοῦν.

lin. 14. δυνησόμενον] R. a. δυνησόμενα.

lin. 23. καταλειπεῖν] R. a. b. καταλιπεῖν.

lin. 24. μνήμην] R. b. ζωήν.

lin. 26. ἀξιῶ] Idem, ἄξιος.

lin. 28. ἐπειδὴ ἂν ᾖ] R. a. b. ἐπειδὰν ᾖ.

lin. 37. τεκμήριον] Iidem, ἐγώ γε τεκμήριον κρίνω.

lin. 38. προσῆκε] R. b. προσήκει.

lin. 40. ἐξὼν] R. a. b. ἐξόν.

lin. 43. φανῶ] Iidem, φανῶμεν: mox in a. χρώμενοι. in b. χρῆσθαι.

§. 5.

Pag. 184. *lin.* 2. ἀγχοῦς] R. a. ἀγχίσης.

lin. 15. ἐπαγόμενην] R. a. b. ἐπηγόμενην.

lin. 17. εἰσβάλλωσιν] Iidem, ἐμβάλωσιν.

lin. 18. σίκελλα] R. b. σίκελλαν. R. 1. σέκελλαν.

lin. 20. σικέλλαν] R. a. σικελὰ, καὶ ἔμπρησαν, καί.

§. 6.

lin. 22. σίκελλαν] R. a. σικελάν.

lin. 25. παρήθη] R. a. b. παρείθη.

lin. 26. ἐπιλείπῃ] Iidem, ἐπιλιπεῖν … κινδυνεῦσαι.

lin. 29. ἀβιαθάρην] R. b. ἀβιάθαρ.

lin. 33. χείμαῤῥον] R. b. χειμάῤῥουν statim idem βαέελον & a. βάαθλον.

lin. 39. σίκελλαν] R. a. σικελάν.

lin. 40. αὐτοὺς] Deest in b.

lin. 42. ἀπολαβόντας] R. a. ἀπολαύοντας. R. b. ἀπολύοντας.

lin. ult. εὐωχεῖσθαι] R. b. κατευωχεῖσθαι.

Pag. 185. *lin.* 3. προαπόσεσι] R. a. b. προπόσεσι.

lin. 4. ἔφθησαν] R. b. ἔφθασαν.

lin. 6. ἀπέσφαττε] Idem, ἀπέσφαττον.

ibid. ὥρας] Idem, ἡμέρας.

lin. 11. καταλελοίπησαν] R. a. b. καταλελοίπεισαν.

lin. 12. αὐτοὺς] R. b. αὐτοῖς … γὰρ, ἀλλὰ μαλ….

lin. 13. ἀγαπῆσαι δὲ] δὲ deest in b.

lin. 16. αὐτῶν … στρατευσαμένοις] R. a. b. τὰ αὐτῶν συστρατευσαμένοις.

lin. 19. σικέλλα] R. a. σικελᾶ. mox διεπέμψατο.

lin. 20. σικέλλων] Idem, σικελῶν.

§. 7.

lin. 28. ἀμινάδαβος] Idem, ἀμιωνάταβος. mox R. b. μελχίς.

lin. 30. καρτερὸν] R. b. τὸ καρτερὸν ἔχων περί.

lin. 35. τοὺς πολεμίους] Idem, τοῖς πολεμίοις.

lin. 37. καὶ μὴ δυνάμενος] Idem, ἀδύνατον μήτε ἵστασθαι, μήτε ἐπεπερεῖσαι. διαβαλὼν δὲ αὐτοῦ.

lin. 40. οἵαν] R. a. b. ὁποίαν.

lin. ult. γελβοέ] Iidem, γελβουέ.

Pag. 186. *lin.* 3. ἔφυγον] R. a. 1. κατέφυγον.

§. 8.

lin. 9. βηθσᾶν] Iidem, βηθσιών.

lin. 10. ἰαβισᾷ] R. a. ἰαβίσῳ. R. b. ναβεῖ. R. 1. ἰαβεῖ.

lin. 15. καὶ τῶν παίδων] R. a. b. καὶ τὰ τῶν παίδων.

lin. 16. ἰαβισὰν] R. a. ἰάβεισαν. R. 1. ἰάβισαν.

lin. 17. ἰαβισηνοὶ] R. a. ἰαβεισηνοί. R. b. αβησηνοί. Ille statim, πανδημεί.

lin. 19. ἦγον] R. a. ἤγαγον.

§. 9.

lin. 22. ἀχιμελέχου] R. a. b. ἀβιμελέχου & infra ἀβιμέλεχον. In marg. a. legitur, μ'. ἔτη ἐβασίλευσε σαούλ.

Lib. 7. Inscript.

Pag. 187. *lin.* 4. χεβρῶνι] R. b. γιβρῶνι τῇ.

Post titulum cap. 4. additus est titulus in a. & b. ἡ γινομένη πρὸς ἔρωμον τῶν τυρίων βασιλέα καὶ δαυίδου φιλία.

lin. 15. ὑπὸ παιδὸς] R. a. b. ὑπὸ τοῦ παιδός.

lin. 19. ἀνῆλθε] R. b. κατῆλθε καὶ ζήσας εὐδαιμόνως ἔτι πλείων.

lin. 21. ἀργυρείου] Idem, ἀργύρου.

Post indicem capitum sequitur in a. & b. Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν τεσσαράκοντα.

Cap. 1. §. 1.

Pag. 188. *lin.* 7. σίκελλαν] R. a. σικελάν. & infra σικελᾶ.

lin. 11. τέφραν περιχεάμ.] R. b. τέφραν περιχεόμενος.

lin. 13. ἧκε] R. a. b. ἥκοι.

lin. 24. διεκαρτέρησε] R. a. b. ὅλην διεκαρτέρησε.

§. 2.

lin. 34. χεβρῶνα] R. b. γιβρῶνα.

lin. 35. σίκελλαν] R. a. σικελάν. mox in a. & b. ἐπαγόμενος.

Pag. 189. *lin.* 1. ἰαβείσῳ] R. a. ἰαβίσῳ. R. b. ἰαβησῷ.

lin. 3. ἀποδώσειεν] R. a. b. ἀποδώσειν.

lin. 4. κεχειροτόνηται] Iidem, κεχειροτόνηκεν.

§. 3.

lin. 5. ἀβένηρος] Iidem, ἀβέννηρος.

lin. 7. ἐπείχθη] R. b. ἐπειχθείς.

lin. 10. μανάλιν] Idem, μανάλην, & infra παρεμβολήν.

lin. 11. ἀβένηρος] R. a. b. ἀβέννηρος.

lin. 13. ὀργισθεὶς] Iidem, ὤργιστο γὰρ αὐτοῖς βασιλέα τὸν δαυίδην κεχειροτονηκόσιν. ἀπήντησεν δὲ αὐτῷ πεμφθεὶς ὑπὸ δαυίδου, σαρουίας μὲν παῖς, πατρὸς δὲ σουρὶ (R. b. οὐρὶ) ἐκ δὲ τῆς ἀδελφῆς τῆς ἐκείνου γεγονὼς αὐτῷ ἰώαβος, ἀρχιστράτηγος ὢν αὐτοῦ.

lin. 16. γαβαὼ] R. b. γαβαών.

lin. 17. ἀβενήρου] R. a. b. ἀβεννήρου.
lin. 18. ἔχῃ] R. b. ἔχει.
lin. 29. ἵππων] R. a. ἵππον.
lin. 30. ἀλλὰ καὶ τὸν] Idem, ὅς καὶ τόν.
lin. 31. ἐκκλεισθεὶς] R. a. b. ἐγκλιθείς.
lin. 33. ἀφέμενος] R. a. ἐφέμενος.
lin. 35. κτείνας] R. b. κτείνασθαι.
lin. 36. ἐπιμείναντα] R. b. ὑπομείναντα. ſtatim R. a. & b. τὴν δίωξιν.
lin. 39. ἀβιοσαῖος] R. a. ἀβαοσαῖος. R. b. ἀβεσσαῖος.
lin. 42. ὁμμαλὸν] R. a. ἀμμάταν. R. b. ὃν μαλόν.
lin. ult. αὐτοὺς τε] R. b. αὐτοῦ τε.
ibid. ἀνακεχραγότος] R. a. ἀνακεχραγόντος. R. b. ἀνακεκραγότος.
Pag. 190. *lin.* 1. καὶ φήσαντος] Abſunt ab a.
ibid. εἰς ἐρίδα] In b. deeſt εἰς.
lin. 4. σημάνας] R. b. σημάναι.
lin. 5. ἐπέχε] Idem, ἐπισχών.
lin. 8. ἰώαβος] Idem, ὁ ἰώαβος.
lin. 11. ἀβιοσαῖος] R. a. b. ἀβεσαῖος & mox πατρῴω.
lin. 12. χεβρῶνα] R. b. γιβρῶνα & ſic deinceps.

§. 4.

lin. 17. ἀχίνας] R. a. ἐχίνας.
lin. 18. δανίηλος] Idem, δαλούηλος.
lin. 19. γεασιρῶν] R. a. b. γεασηρῶν.
lin. 20. ἀγγίτης] R. a. ἀγίθης. R. b. ἀήθης.
lin. 21. πέμπτον δὲ] Sequitur in a. σαφατίαν τῆς ἀβιταάλης, καὶ τὸν ἕκτον ἰεθρόαν τῆς αἰγλᾶς ἐπωνόμαζεν. in b. pro γεθεσὰν καὶ γάλα legitur γεθερσὰν τῆς γαλαάδ. cætera ut in a.
lin. 22. συμπιπτόντον] R. a. b. συμπιπτόντων.
lin. 23. ἀρχιστράτηγος] R. b. ἀντιστράτηγος.
lin. 27. σιβάθου] R. a. b. σιβάτου.
ibid. ἰεβόσθου] R. b. ἰεβώσθου & ſic infra.
lin. 33. πάσης χώρας] R. a. b. πάσης τῆς χώρας.
lin. 36. μελχόλην] R. b. μελχάλην & ſic infra.
lin. 38. φελτίου] R. a. b. ὀφελτίου, οὗ τότε.
lin. 41. ταξιάρχους] R. a. addit καὶ χιλιάρχους.
lin. 43. εἰ βούλονται] Idem, ἢ βούλονται.
Pag. 191. *lin.* 2. ὡς καὶ ἀβέν] R. a. b. ὡς καὶ τὴν ἀβεννήρου γνώμην ἣν πρότερον εἶχον αὐτοὶ περὶ . . . προσέλαβον. R. b. ὡς τὴν ἀβεννήρου γνώμην ἢ πρότερον εἶχεν αὐτοὶ περὶ ... προσέλαβον.
lin. 4. μετεβάλλοντο] R. a. μετεβάλοντο.
ibid. συγκαλεῖται] R. b. συγκαλεῖ.
lin. 11. ξενήσαντος] R. b. ξενίσαντος. R. a. ξενίσας.

§. 5.

lin. 13. διαλειπὼν] R. a. b. διαλιπών.
lin. 29. βησιρᾷ] R. a. βησηρᾷ. R. b. βησήραν.
lin. 31. τῇ πόλει] R. a. b. τῇ πύλῃ.
lin. 33. ἀποσπᾶ] R. b. ἀποσπασμένων τῶν οἰκείων, αὐτόν.
lin. ult. περιποιοῦσιν] Idem, ποιοῦσιν.
Pag. 192. *lin.* 1. οὐδὲ ὑπερβ.] R. a. b. τούτου δὲ ὑπερβ.
lin. 2. συμφορᾶς] R. b. συμφορᾷ.
ibid. καὶ χαλεπώτερα] Idem, χαλεπώτερον.
lin. 3. ἔργα πάντες] R. a. b. ἐν φόβῳ ἔργα πάντες τοῦτ' ἀποβαλεῖν.

§. 6.

lin. 7. οἶκον αὐτοῦ] Iidem, οἶκον ὅλον αὐτοῦ.
lin. 9. ἔμελλε] In a. emend. ἔμελε.
lin. 10. τοῦτον] R. a. τοῦτο. R. b. τούτους.
lin. 11. περιῤῥηξαμένους] R. a. b. περιῤῥηξαμένων.
lin. 12. ἐνδυώτας] R. a. ἐνδυσαμένων. R. b. ἐνδυῶτι.
lin. 14. πρὸς τὸν ζῶντα] R. a. b. πρὸς ζῶντα.
lin. 22. ἀξιῶσθε] R. b. ἀξιῶσθαι.
lin. 24. λογιζομένου] R. a. λογιζομένους. R. b. λογιζομένῳ.
lin. 25. ὁποίων] R. a. ὁποίοις. Neutrum in b.
lin. 26. ἣν εἰκὸς] R. a. ἣν εἰκὸς μὲν ἦν, ὡς. R. b. ὡς εἰκὸς ἣν οὐθείς.

lin. 28. οὐ τυχοῦσα] R. b. οὐχὶ τυχοῦσα λύπη γένοιτ' ἀνδρός.
lin. 31. ἐπίστασθω δὲ] Idem, ἐγὼ δ' ἐπίστασθε ὡς.

Cap. 2. §. 1.

lin. 40. ἱερέμμωνος] R. b. ἐρέμμωνος υἱῶν βανὰ, ἑτέρῳ δὲ θαῦνος.
Pag. 193. *lin.* 5. κλείνουσιν] R. a. κατακλείνουσιν.

§. 2.

lin. 22. τοιοῦτο] R. a. b. τοιούτων.
lin. 25. διέλειπον] Iidem, διέλιπον.
lin. 27. καταγωνιζαμένῳ] R. a. καταγωνισαμένου.
lin. 29. τοιούτους εἶναι] R. b. τοιούτου καί.
lin. 35. σάδακος] In a. emend. σάδοκος. R. b. σάδωκος.
lin. 38. οἱ τῶν] οἱ deeſt in a. & b.
lin. 39. μαναοσίτιδος] R. a. b. μαναοσήτιδος.
lin. 42. μόνη] deeſt in a.
Pag. 194. *lin.* 2. ἀζείρου] R. a. b. ἀσήρου.
lin. 3. ὁπλισμένων] R. a. b. ὡπλισμένων θυρεόν. & ſupra μαναοσήτιδος.
lin. 4. περικεφαλαίᾳ] Iidem, περικεφαλαῖαν καὶ ῥομφαῖαν.
lin. 5. τὸ πλῆθος] Iidem, πᾶν τὸ πλῆθος.
lin. 7. τὸν δαβίδην] Iidem, βασιλεύειν τὸν δαυίδην.

Cap. 3. §. 1.

lin. 15. καταπληξόμενος] R. a. καταπληξάμενος.
lin. 19. στρατηγείαν] R. a. b. στρατηγίαν.
lin. 22. ἀνεβόησεν] Iidem, ἀναβὰς ἐβόησε.

§. 2.

lin. 29. βασίλεια] R. a. βασίλειον τά.
lin. 31. εἱρμὸς] R. a. καὶ χείραμος. R. b. καὶ ἱέρωμος.
lin. 33. κατεσκευάσειαν] R. b. κατεσκεύασαν.

§. 3.

Pag. 195. *lin.* 1. ὀρφόνα] R. a. b. ὀρφνά.
lin. 6. ἕνδεκα ἀριθμὸν] Iidem, ἐννέα τὸν ἀριθμόν. Mox R. a. ἀμαζεμνοῦς ... ἐλιεὶμ, φαλναγὲ, ἰναφὴν. R. b. ἀμασὲ, ἐμνουσεβὰν, νάθαν, σαλομῶνα, ἰεβαρῆ, ἐλιὴν, φαλναγέην, ναφὴν, ἰνάε.

Cap. 4. §. 1.

lin. 14. γιγάντων] R. a. b. τιτάνων.
lin. 21. ὑπολάβῃ] Iidem, ὑπολάβοι.
lin. 22. στρατείαν] Iidem, στρατιάν.
lin. 23. βαρύτητα] R. b. βραδύτητα.
lin. 24. συρίαν] R. a. συρίαν τε.
lin. 26. ἀποβαλοῦσι] R. a. b. ἀποβάλλουσι.
lin. 28. τριπλασίῳ] R. b. τριπλάσιος στρατὸς ἐπῆλθε.
lin. 33. ὃν αὐτῷ] R. a. b. ὁ καιρὸς ὃν αὐτῷ προεῖπεν
lin. 35. συμβολῆς] Iidem, πρώτης συμβολῆς.
lin. 36. γεζάρων] R. b. γαζάρων.

§. 2.

lin. 42. καριαθιαρείμ] R. a. b. καριαθιαριμά.
Pag. 196. *lin.* 5. καὶ σὺν] Iidem, καὶ πᾶν σύν.
lin. 8. χειδῶνος] R. a. χείδανος. R. b. χειλῶνος.
lin. 16. ὠβαδάμου] R. a. ὠμαδάρου. R. b. ὠβαδάρου, & ſic infra.
lin. 19. ὠβεδάμῳ] R. a. ἀμαδάρῳ.
lin. 20. παρὰ πᾶσι] R. a. b. γέγονε παρὰ πᾶσι.
lin. 24. κροτοῦντος] R. b. κρατοῦντος.
ibid. μηχάλην] R. a. μελχόλην. R. b. μελχάλην & ſic infra.
lin. 28. ἰσχαρίτην] R. b. ἰσχαρίτην.
lin. 29. ταγηνιστὸν] R. a. b. τηγανιστόν.
lin. 30. ἔπεμψεν] R. b. ἀπέπεμψεν.

§. 3.

lin. 31. μιχάλη] R. a. μελχώλη.
lin. 38. μηχάλη] R. a. μελχόλη.
Pag. 197. *lin.* 1. ναθάνᾳ] R. b. νάθα & ſic infra.
lin. 4. φανέντος] Sequitur in a. & b. καὶ φράσαι κελεύσαντος τῷ.
lin. 6. βαλομένου] R. b. βαλλομένου.
lin. 7. ἐπιτρέπει] R. a. ἐπιτρέπειν.
lin. 18. τηλικοῦτο] Idem, τηλικοῦτον mox a. b. ἡγεμονίας.

Cap.

Cap. 5. §. 1.

lin. 23. ἐκστρατεύσασθαι] R. a. b. ἐκστρατεύσασθαι.

lin. 27. ἑτοίμῃ] Iidem, ἑτοίμην καὶ παρεσκευασμένην.

lin. 30. ἐπὶ τῇ τοῦ] ἐπὶ deest in a. & b.

lin. 33. ἀδράζαρον] R. a. ἀρδράζαρον. R. b. ἀρτάζαρον, & sic infra.

§. 2.

lin. ult. ἀπαλλάξαι] R. a. ἀπήλλαξε.

Pag. 198. *lin.* 2. τοῦ ἀδάδου] Idem, καὶ τοῦ δαυίδου.

lin. 7. ἡττᾶτο] R. b. ἥττητο.

§. 3.

lin. 25. βετταία] Idem, βατταίᾳ.

§. 4.

lin. 30. ἀδράζαρον] R. a. ἀρδράζαρον. R. b. ἀνδράζαρον.

lin. 31. περὶ αὐτοῦ] R. b. περὶ αὐτῷ.

lin. 36. θαῖνον] R. a. θάρνον.

lin. 40. μόνῳ] R. b. μόνον.

Pag. 199. *lin.* 3. ἰωσάφατ] R. a. b. ἰωσάφατον. mox in a. τοῦ ἀχίλου υἱόν.

lin. 5. σισὰν] R. b. εἰσάν.

ibid. βαναίᾳ] R. a. βανέᾳ δὲ τῷ ἰωάδου. statim b. τὴν ἰωάβου τοῦ.

§. 5.

lin. 10. ὀφέλειαν] R. a. b. ὡς ὤφειλεν.

lin. 20. περιτρέπεται] Iidem, περιετρέπετο.

lin. 23. τραπέζης] R. b. διαίτης.

lin. 24. σιβά] Idem, σιβάν.

lin. 25. δεδωρεῖσθαι] R. a. b. δεδωρῆσθαι.

lin. 32. μίχανον] R. a. μείχανον.

Cap. 6. §. 1.

lin. 35. αὐτοῦ παιδὸς] R. b. ναννὼν τοῦ παιδός.

Pag. 200. *lin.* 8. σουβὰν] Idem, σουβᾶ.

lin. 9. τῆς ἐκ τοῦ μιχᾶς καλ. χώρας] R. a. τῆς ἀμαληκιτῶν χώρας.

§. 2.

lin. 24. περιπεμψάμενος] R. a. b. περιτρεψάμενος.

§. 3.

lin. 32. μανθάνοντας] Iidem, μαθόντας.

lin. 40. σάβεκον] R. a. σέβεκον. R. b. σέλευκον.

Pag. 201. *lin.* 2. ἀραμαθά] R. a. b. ἀραβαθά.

Cap. 7. §. 1.

lin. 5. ἔθος] Iidem, τὸ ἔθος.

lin. 6. βεεθσαβή] R. a. βεερσαβή. statim b. ἡττᾶται.

lin. 7. τῆς ἐπιθυμίας] R. a. τὴν ἐπιθυμίαν.

lin. 10. μὲν τὸν ἰωάβου] R. b. τὸν ἰωάβου μέν.

lin. 16. ταῦθ' ὁ] Idem, τοῦθ' ὁ.

lin. 20. μετὰ τοῦ] τοῦ deest in b.

lin. 22. ἀντιστράτηγον] R. a. ἀρχιστράτηγον.

lin. 24. περιπόσεσιν] Idem, περιαπόσεσιν.

lin. 25. εὐπιθυμίαν] R. a. b. ἐπιθυμίαν.

lin. 27. αὐτὸς τοῦτο] R. a. αὐτοῖς τοῦτο.

lin. 39. ἐξορμήσοντας] R. a. b. ἐξορμήσαντας.

lin. 43. αἰφνηδίως] Iidem, αἰφνιδίως. mox καὶ δρόμου.

Pag. 202. *lin.* 3. ἐν μέσῳ] Sequitur in a. τινὲς δὲ καὶ ἄλλοι, τελευτᾷ, συγκαταπεσόντων καὶ ἑτέρων. in b. ἅμα δ' αὐτῷ τινες καὶ ἄλλοι, τελευτῶ, συγκαταπεσόντων ἑτέρων.

§. 2.

lin. 7. οὐρίου] R. b. οὐρίᾳ.

lin. 8. δυσφοροῦντος] R. a. καὶ δυσφοροῦντος.

lin. 12. πέτρῳ] R. b. πέτρᾳ.

ibid. δυσχερέστατον] R. a. b. δυσχερές.

lin. 15. φεύγειν] Iidem, φυλάττεσθαι.

ibid. ἔχοντι] R. b. ἔχοντα ita & a. qui addit ἔγνω.

lin. 17. λέγειν] R. b. ἀπελθόντα λέγειν.

lin. 18. κατ' αὐτὸν] Idem, κατ' αὐτῶν.

lin. 19. ἐπιπλαίσωσι] Idem, ἔτι πλαίσωσι.

lin. 20. ἐκπολιορκίσαντας] R. a. ἐκπολιορκήσαντας.

lin. 23. βεεθσαβή] Idem, βεερσαβή.

lin. 25. ἀγάγετο] R. a. b. ἄγεται.

§. 3.

lin. 26. νάθαν] R. b. νάθα.

lin. 34. συνδιαιτώμενος] R. a. b. συνδιαιρούμενος.

lin. 39. καὶ τὸ τετρ.] τὸ deest in a. & b.

lin. 40. ἀπαιτῆσαι] R. a. b. ἀποτίσαι.

lin. 41. παθεῖν] R. a. δεῖν παθεῖν. statim b. ὑφ' ἑαυτοῦ.

lin. ult. δόντος δ' αὐτῷ] R. a. δόντος αὐτῷ.

Pag. 203. *lin.* 2. ἔχοι] R. b. ἔχει.

lin. 5. κρύφα τοῦτο] Idem, τοῦτο κρύφα.

lin. 9. οὐρία] In a. emend. οὐρίου.

§. 4.

lin. 17. τῇ δ' ἑβδ.] R. b. τῇ δὲ ἑβδ.

lin. 19. τέκνου πόθῳ] In a. erasum πόθῳ in b. ποθεινοῦ τέκνου.

lin. 32. βεεθσαβῇ] R. a. βεερσάβῃ.

lin. 33. προσηγόρευσε] R. b. τοῦτον προσηγόρευσε, οὕτως νάθα. R. a. ἔθος νάθαν.

§. 5.

lin. 36. ἤρτηντο] Sequitur in b. καὶ ταμείας ὡς μὴ τελέως. in a. καὶ τοῦτο ταμιευόμενον ὡς μὴ τελέως αὐτοὺς ἐπιλιπεῖν.

lin. 37. χρώμενοι] R. a. b. χρωμένους.

lin. 38. ἀφαίρεσιν] Iidem, αἵρεσιν.

lin. 39. ἐπιχραφείη] R. b. ἐπιφράγῃ.

lin. 43. σαρδόνυχα] R. a. σαρδόνυχον. R. b. σαρδόνυχος.

lin. ult. κεφαλῆς] Sequitur in a. & b. διὰ παντός.

Cap. 8. §. 1.

Pag. 104. *lin.* 5. θημάρα] R. a. θάμαρα. R. b. θημάρ.

ibid. ἀβεσαλώμῳ] R. b. ἀψαλώμῳ.

lin. 6. πρεσβύτατος] R. a. b. πρεσβύτερος.

lin. 15. ὑποκρίνεσθαι] Iidem, ὑποκρίνασθαι.

lin. 17. νόσου] R. a. b. νόσου, τούτου γενομένου. καταπεσὼν οὖν. habet tantum πεσὼν οὖν.

lin. 19. ἔχει] R. a. b. ἔχοι.

lin. 20. αὐτῷ ποιῆσαι] R. a. ποιῆσαι αὐτῷ.

lin. 21. γενομένη] R. b. γενομένῳ. mox ἥδιον.

lin. 24. ἀπηλλαγμένον] R. a. b. ἀπηλλαγμένος.

lin. 28. ἀσεβήσῃς] Iidem, ἀσεβήσεις.

lin. 30. συνεβούλευε τε] R. a. συνεβουλεύετο.

lin. 33. μυοπιζόμενος] R. a. b. μυωπιζόμενος.

lin. 34. ἀμμῶνα] R. b. ἀμνῶνα.

lin. 36. μεῖναι] Deest in b. idem & a. παραχρῆμα δέ.

lin. 40. πόλεως] R. b. addit μέσης.

lin. 41. ἀβεσάλωμος] Idem, ἀψάλωμος.

lin. 42. ἔχει] Idem, ἐχείη.

lin. 43. ὑβρίσθαι] Idem, ὑβρίζεσθαι.

lin. ult. ἡ δὲ προσθεῖσα] Idem, προσθεῖσα οὖν.

Pag. 205. *lin.* 1. ἀβεσαλώμῳ] Idem, ἀψαλώμῳ & sic infra.

§. 2.

lin. 4. ἐμίσει γε] γε deest in b.

lin. 7. βελσεφὼν] Idem, βεασεφῶν.

§. 3.

lin. 17. δυναμένης] R. a. δοκοῦντι γινομένης. R. b. δοκοῦντι γινομένοις.

lin. 24. θημάρης] R. a. b. θαμάρης.

lin. 27. παρ' ἐλπίδα] Iidem, παρ' ἐλπίδας.

lin. 29. γεσούρα] R. a. γεθσοῦραν. R. b. γεασοῦραν.

§. 4.

lin. 35. παίδων] R. a. b. ὡς παίδων ... διενεχθέντων.

lin. 36. φανέντος] Idem, προφανέντος.

lin. 38. αὐτῆς οὐ] Iidem, αὐτῇ οὐ.

lin. 39. αὐτὴν] Deest in b.

lin. 42. ὑπολαβὸν] R. a. b. ὑπολαβών.

ibid. χάρις] Iidem, χάρις μὲν ἤδη σου.

lin. ult. κατοικτείραντι] R. a. κατοικτείραντος.

Pag. 206. *lin.* 1. μοι ἤ] R. a. b. μοι εἴη.

lin. 2. δεδοκέναι] R. b. δεδωκέναι.

lin. 3. ἀνόητον δ' ἂν] R. a. b. τελέως δ' ἂν ἀνόητον.

lin. 4. τῷ παρὰ] R. a. τὸ παρὰ γνώμην ἀποθανόντος τοῦ υἱοῦ, ἄλλον ἑκουσίως. συνίησι δ' ὁ.

lin. 5. σκέψιν] R. a. b. σκῆψιν.

lin. 8. ἀφηκέναι] R. a. ἀφεικέναι. R. b. ἀφικέναι.

lin. 9. γεσούρα] R. a. γεθσοῦρα. R. b. γεσούραν.

§. 5.

lin. 10. περιέπεμψε] Sequitur in b. δὲ ὁ βασιλεύς προσθεν.

lin. 15. πᾶν τὸ εἶδος] R. a. πάντας τῷ εἴδει.

lin. 17. μόλις αὐτὸν] R. b. μόλις αὐτήν.

lin. 21. ἐδεῖτο αὐτοῦ] R. a. b. ἐδεῖτ' αὐτοῦ.

lin. 23. καταμελήσαντος] R. a. καταμελήσοντος.

lin. 25. πυθόμενος] R. a. b. πυνθανόμενος.

lin. 27. δεινωτέραν] Iidem, δεινοτέραν.

lin. 30. ἡδέως] R. b. εἰς δέος.

Cap. 9. §. 1.

lin. 36. τάχα δ' αὐτῷ] R. b. ταχ' αὐτῷ. R. a. τάχα δ' αὐτῶν.

ibid. ἐπταικότι] R. a. b. ἐπταικότων. R. b. addit τοῦ.

lin. 37. κατεσκεύασε] R. a. κατεσκεύαζε.

lin. 38. δημαγωγήσας] R. a. b. δημαγωγῶν.

lin. 40. χεβρῶν] R. a. χεβρών.

lin. 41. γὰρ τοῦτο] R. a. b. γὰρ αὐτὸν τοῦτο.

§. 2.

lin. 43. γελμωναῖος] R. b. γελμώνεος.

Pag. 207. *lin.* 1. ἀπηγγέλθη] R. a. b. ἀπηγγέλη.

lin. 3. θαυμάσας δ' ὅτι] Iidem, θαυμάσας, ὅτι. statim b. μηδὲ ἐπί.

lin. 4. παρανομωτέροις] R. a. παρανομοτέροις.

lin. 7. κοινολογισάμενος] R. a. b. κοινολογησάμενος.

lin. 10. ὅτε ἔζη] Iidem, ὅτ' ἔζη.

lin. 12. ῥυσαμένου] Iidem, ῥυσομένου.

lin. 14. παῖδας] R. b. δύο παῖδας.

ibid. σαδώκου] R. b. hîc & ubique, σαδόκου.

lin. 18. τοῦτο ἀκουσθὲν] Idem, τοῦτ' ἀκουσθέν.

lin. 28. ἀντιπράσσειν] R. a. ἀντιπράττειν.

lin. 29. ἐκείνῳ] R. b. ἐκείνου.

ibid. καταλειπὼν] R. b. καταλιπών.

§. 3.

lin. 30. προσελθόντι] R. a. b. προσελθόντι.

lin. 31. μετὰ ζεύγους] R. a. μετὰ ζεύγνου. R. b. μετὰ ζεύγους.

lin. 33. πυνθανομένων] R. a. πυνθανομένῳ. R. b. πυνθανομένου.

lin. 34. ὑπερέχουσαν] R. a. b. ὑπάρχουσαν.

lin. 37. χώραμον] R. a. βαουρὶ τόπον.

lin. 38. ὄνομα σεμεεὶ] Idem, σεμεεὶ μὲν ὄνομα. R. b. σαμουῒς μὲν ὄνομα: uterque mox ἔβαλλεν.

lin. 39. μᾶλλον] Sequitur in b. ὁ σαμουῒς.

lin. 42. δίκην αὐτῷ] αὐτῷ deest in a. in b. legitur αὐτόν.

lin. ult. σεμεεὶ] R. a. τοῦ σουμᾶν. R. b. σαμουΐν.

Pag. 208. *lin.* 5. σεμεεί] R. a. σουμᾶ. R. b. σαμουΐς.

lin. 6. καὶ κακηγοροῦντος] R. a. b. καὶ πολλὰ κατηγοροῦντος.

§. 5.

lin. 7. παραγινομένου] Iidem, παραγινομένων.

lin. 8. καὶ δαβίδου] Iidem, καὶ ὁ δαυΐδου.

lin. 9. καὶ αὐτόν] Iidem, καὶ τὸν ἅπαντα μεῖναι χρόνον.

lin. 12. πρὸς ἅπαντα] Iidem, καὶ πρὸς ἅπαντα.

lin. 13. μεταβαίνει] Idem, μεταβαίη.

lin. 20. παρέσεσθαι] Iidem, γὰρ εἴσεσθαι.

lin. 21. συνστρατεύσεσθαι] Iidem, συστρατεύσασθαι.

lin. 23. συμβουλείᾳ] Iidem, συμβουλίᾳ.

lin. 25. νάθα] R. a. νάθαν.

§. 6.

lin. 31. βέβαιον] R. a. b. βεβαίαν.

lin. 32. τὴν γνώμην] Iidem, τῇ γνώμῃ. mox χουσὶ in a.

lin. 33. ἀρχίφιλον] R. a. b. φίλον.

lin. 34. γινομένων] Iidem, γινομένων.

lin. 38. ἱκανώτατον] R. a. ἱκανώτατος.

lin. 39. εἰς τινὰ] R. a. b. ἤ εἰς τινά.

lin. ult. συμβουλείαν] R. a. συμβουλίαν. Hîc deest folium unum in b.

Pag. 209. καὶ ταῦτ'] R. a. καὶ ταῦτα.

lin. 8. παρ' ἀβεσ.] παρὰ ἀβεσ.

lin. 9. συμβουλὴν] συμβουλίαν.

§. 7.

lin. 11. δέδωκτοι] δέδοκται.

lin. 12. πέμψας] πέμψαντας ... σεσυμβουλευμένα.

lin. 21. θέονται] θέωνται.

lin. 27. ἀπιόντας] μείναντας.

lin. 28. προύλεγεν] προέλεγεν.

lin. 29. ὀπίσω] εἰς τοὐπίσω.

§. 8.

lin. 35. γελμῶνα τὴν] γελμων γαλήν.

lin. 36. ἅπαντας] πάντας.

lin. 38. τοῦ ζεῖν] τοῦ ζῆν.

lin. 39. ὃς καθόλου] R. a. b. καθ' οὗ.

Pag. 210. *lin.* 2. σιφὰρ ... ἀμμανίτ.] R. b. σεφὰρ ... σαμαρείτιδος.

lin. 3. εὐθηνίαν] Idem, ἐκτένειαν.

lin. 4. ἐπιλειπεῖν] R. a. b. ἐπιλιπεῖν.

Cap. 10. §. 1.

lin. 7. ἐπὶ τὸν] R. a. ἦγεν ἐπὶ τόν. mox ἰορδάνην.

lin. 9. ἀβεσσὰν] R. b. ἀμασᾶν.

lin. 14. ἐνεχείρησεν] R. a. b. ἐνεχείρισεν.

lin. 22. ἔχοντος] Iidem, ἐχόντων.

§. 2.

lin. 26. ἀβεσάλωμος] R. a. ἀβεσσάλωμος ubique.

lin. 27. ἐπεδείκνυτο] Idem, ἐπεδείκνυντο.

lin. 33. κρατήσωσιν] Sequitur in a. φιλοτιμουμένων, ἕως ἐγένετο κρατερά, καὶ νικῶσιν οἱ δαυΐδου ῥώμῃ τε προύχοντες, καὶ τῇ τοῦ.

lin. 42. ἐωρούμενος] R. a. b. αἰωρούμενος.

Pag. 211. *lin.* 5. τοῦ δένδρου] Iidem, τὸ δένδρον.

lin. 16. βάλλουσιν] Iidem, ἐπιβάλλουσιν.

§. 3.

lin. 10. ἀπέχουαν] Iidem, ἀπέχουσαν. mox a. ἰδυΐαν.

lin. 11. μένει] R. b. μένῃ.

lin. 13. δαβίδου υἱωνῷ] R. a. σαλωμῶνος υἱῷ.

lin. 14. ἀβιᾶ] Idem, ἀβίας.

§. 4.

lin. 17. ἐδεῖτο] Idem, ἐδέετο.

lin. 19. προῆκεν] R. a. προήκει.

lin. 27. κατ' αὐτὸν] R. a. b. κατ' αὐτήν.

lin. 31. ἄγγελον ἀγαθόν] In iisdem deest ἀγαθόν.

lin. 33. ἀγαθῶν] R. a. b. ἀγαθόν mox καί τι τοῦ.

§. 5.

lin. 34. προσεκύνει] Iidem, προσκυνεῖ.

lin. 36. τι καὶ περὶ] Iidem, εἴ τι καὶ περί.

lin. 39. γενέσθαι] R. b. ἐπείγεσθαι.

Pag. 212. *lin.* 1. αἴθε μοι] R. a. b. εἴθε μοι.

lin. 2. ἅμα σοι] R. b. ἅμα σύ.

lin. 11. ἀπολώλαμεν] R. b. ἀπώλειαν. R. a. ἀπολώλειμεν.

lin. 13. ἐχθρῶν] R. a. b. ἐχθρῷ.

lin. 15. περὶ τοὺς ἀγῶνας] R. a. πρὸς τοὺς ἀγῶνας.

Cap. 11. §. 1.

lin. 23. μετ' ἀβεσ.] R. a. τοῦ μετ' ἀβεσ. R. b. τοῦ μετὰ ἀβεσ. mox iidem, γενόμενοι.

ibid. διέπεμπον] R. a. διεπέμποντο.

lin. 26. ἐνεχείρησαν] R. a. b. ἐνεχείρισαν.

lin. 27. παρακαλοῦσι] Iidem, οὐ παρακαλοῦσι.

lin. 29. ταῦτα μὲν] R. a. καὶ ταῦτα μέν.

lin. 34. ταῦθ' ὑμῶν] R. b. ταῦθ' ἡμῶν.

lin. 35. πρὸς αὐτ.] R. a. b. κοινὸν αἷμα πρὸς αὐτόν.

ibid. ἀβεσσᾶ] R. b. ἀμασᾶ, sic deinceps.

§. 2.

lin. 42. παρεγίνοντο] R. a. b. παρεγίνετο.

lin. ult. σεμείας] In a. emend. σεμεεί.

Pag. 213. *lin.* 4. ἰόρδανον] R. a. ἰορδάνην.

lin. 5. σεμεείς] Ibid. emend. ὁ σεμεεί.

lin. 8. ἐσπούδασε] R. a. b. ἔσπευσεν.

lin. 11. σαρουΐα] R. b. σαρουΐδα. mox κινήσητε.

lin. 14. ἁμαρτώντων] R. a. ἁμαρτανόντων.

§. 3.

lin. 26. διεψεύσατο] R. a. b. κατεψεύσατο.

lin. 27. τὴν ἰσχὺν τε βουλ.] R. b. ἐνισχύειν βουλομένη.

lin. 31. εἶχες ὅσημ.] R. a. εἶχ' ὅσημ.

lin. 34. τοῦ σιβᾶ] R. b. τοῦ μετὰ σιβᾶ. R. a. τοῦ μὴ μετὰ σιβᾶ πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν.

ibid. χαρισάμενος] R. a. b. χαρίσασθαι.

lin. 35. τῆς οὐσίας] Iidem, τὰ ἡμίση τῆς οὐσίας αὐτῷ κελεύσας.

§. 4.

lin. 40. ἐπιμελεῖσθαι] Iidem, ἐπιμεληθήσεσθαι.

lin. 42.

lin. 42. ἀπολάβειν] R. a ἀπολαύειν.
lin. ult. ἀπολαῦσαι] R. a. b. ἀπολῦσαι.
ibid. συνιέναι] R. b. συνίεμαι.
Pag. 214. *lin.* 2. ἐκδιαιτωμένους] R. a. b. συνδιαιτωμένους.
lin. 3. ἀχίμανον υἱὸν] Iidem, υἱὸν ἀχίμανον.
ibid. βεερζελλος] R. b. βεέρζελος.

§. 5.

lin. 18. κρύφα καὶ] Desunt in b.

§. 6.

lin. 26. ἐπιμελομένους] R. a. ἐπιμελουμένους.
lin. 31. βερδωάνης] R. a. b. βερδωόνης.
lin. 32. σύμφορον] R. b. συμφορῶν.

§. 7.

lin. 40. σαβαῖον] R. a. σουβᾶν.
Pag. 215. *lin.* 2. ἔργον] R. a. b. ἀσεβὲς ἔργον διαπραξάμενος καὶ παντελῶς.
lin. 3. στρατηγίας] R. b. στρατιᾶς.
lin. 5. ἀβένηρον] R. a. ἀβέννηρον.
lin 6. ἐκδεδικεῖσθαι] Idem, ἐκδεδικῆσθαι.
lin. 7. στρατηγὸν] R. a. b. συστράτηγον.
lin. 8. σαβαῖον] R. a. σαβέαν καταλιπών. mox a. & b. πρὸς τῷ νεκρῷ.
lin. 10. ἀβεσσᾶ] R. b. ἀβεσσαίῳ.
lin. 11. ἐπ' αὐτὸ] R. a. b. ἐπ' αὐτῷ.
lin. 15. σαβαῖον] R. a. σαβέαν.
lin. 16. ἀσελμαχέα] R. b. ἀβελωχαία.
lin. 19. διατεθείη] Idem, διετέθη.

§. 8.

ibid. ἐπ' ἐσχάταις] R. a. ἐν ἐσχάτοις.
lin. 24. ἵλεω] Idem, ἱλεών.
lin. 27. σαβαῖον] R. a. σουβὰν υἱὸν δουχοβορίου.
lin. 28. παρὰ τοῦ] Idem, τὰ παρὰ τοῦ.
lin. 31. τοσαῦτ'] R. a. b τοσαῦτα. mox a. ἡμᾶς.
lin. 33. σαβαίου] R. a. σουβᾶ.
lin. 37. βαναίαν] R. a. βανέαν. R. b. βαναῖον.
lin. 38. ἀώραμον] R. a. b. ἀδώραμον.
ibid. σαβάθην] R. a. σαφάθην. R. b. ἰωσαφᾶ τὸν υἱὸν ἀχίλου.
lin. 39. σουσὰν] R. a. σουβᾶν. mox in b. ἀβιάθαρον.

Cap. 12. §. 1.

Pag. 216. *lin.* 5. μεμφιβόσθου] R. a. b. ἰεβοσθοῦ.
lin. 8. εὐθήνιζεν] Iidem, εὐθήνησεν.
lin. 10. ἄκμωνος] Iidem, ἄκμονος.
lin. 12. ξυστόν] In marg. a. recenti manu κοντάριον.
ibid. ἀλυσειδωτόν] R. b. ἀλυσίδωτον.
lin. 14. ἰωάβου] R. a. b. ὁ ἰωάβου.

§. 2.

lin. 21. σοβακχὴς] R. a. σοβάκχης. R. b. σαβρήχεις.
lin. 24 στρατιὰν] R. a. στρατείαν.
lin. 25. ἠρίστευσε] R. b. ἠρίστευσεν ἐφὰν ὁ.
lin. 28. ἄπωθεν] R. a. ἄποθεν.
lin. 31. μονομαχεῖ] R. a. b. μονομαχήσας.
ibid. σαμᾶ υἱὸς] R. a σουμᾶ υἱὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.
lin. 32. ἀριστίας] R. a. b. ἀριστείας.

§. 3.

lin. 42. ἀρκ. λέλεκται] R. b. ἀρκείσθω λέλεκται.

§. 4.

lin. 43. διασημώτατοι] R. a. b. διασημότατοι.
Pag. 217. *lin.* 2. ἀχεμαίου] R. a. ἀχεμμαίου.
lin. 3. ἀνεπαύετο] Idem, ἀνεπαύσατο.
lin. 4. δωδείου] Idem, δωδίου.
lin. 5. ἀρασάμῳ] R. b. ἐρασαμῷ.
lin. 8. καταβάντας] Sequitur in a. ἀπὸ τῶν ὀρέων.
lin. 10. ἰλοῦ] R. b. ἠλοῦ.
lin. 11. σεβᾶς] R. a. κησαβαῖος. R. b. σαβαῖος.
lin. 12. αὐτῷ παρὰ] R. b. αὐτῶν παρά.
lin. 13. ἔμειναν] Idem, ὑπέμειναν.
lin. 18. μέχρι πόλ.] R. a. μέχρι βηθλεέμων πόλεως. R. b. μέχρι βηθλεέμης πόλεως.
lin. 20. τὸ πρὸς τῷ] R. a. τὸ ἐν τῷ.
lin. 22. διδοίη] R. a. δοίη. R. b. δίδοι.
lin. 24. βηθλεὲμ] R. b. βηθλεέμην.
lin. 29. εὐχαριστήσας] R. a. b. εὐχαρίστησεν.
lin. 31. βαναίας] R. a. βανέας. R. b. βαναῖος, & ſic infra.
lin. 34. τὸ ἐκείνου] R. a. b. τῷ ἐκείνου. ſtatim b. βαλών.
lin. 35. γὰρ αὐτὸν] R. a. b. γὰρ αὐτοῦ τόν.
lin. 37. ὡς ὅμοιον] R. b. ὡς ἀλλοῖον. ſtatim a. & b. νείφοντος.

Cap. 13 §. 1.

Pag. 218. *lin.* 9. εἰς τὸν θεὸν] R. b. ὧν εἰς τὸν θεὸν ἥμαρτεν.

§. 2.

lin. 12. αὐτῷ ὁ θεός] Idem, ὁ θεὸς αὐτῷ.
lin. 15. πολεμίσας] R. a. b. πολεμήσας.
lin. 17. ἐλιπεῖτο] Iidem, ἐλυπεῖτο.
lin. 19. ἀπαγγέλλει] R. b. ἀναγγέλλει.
lin. 20. αἰτήσασθαι] Idem, αἰτήσαι.
lin. 22. νικωμ. αὐτοῖς] R. a. b. νικωμένους αὐτούς.
lin. 23. καὶ διὰ] Iidem, καὶ ὡς διά.

§. 4

lin. ult. ἱκετείας] Iidem, ἱκεσίας.
Pag. 219. *lin.* 2. ἰεβουσαίου] R. b. γεβουσαίου. ſtatim a. ὀρνᾶ.
lin. 3 ἀλ' εὐθὺς] R. a. b. ἀλλ' εὐθύς.
lin. 4. τόπον. ὀρόννα] R. b. τόπον ὀροννᾶ. ὁ δέ. R. a. ut editi, ſed habet ὀροννᾶς.
lin. 8. ὀροννᾶ] R. a. ὀρνᾶ. idem mox παρείη. R. b. παρῄει.
lin. 9. τῷ κυρίῳ] R. b. τῷ θεῷ.
lin. 10. εἶπε καὶ] R. a. εἶπεν αὐτῷ καί.
lin. 11. προσέσθαι] R. a. προσήσεσθαι. R. b. προσέσεσθαι.
lin. 14. ὀροννᾶ] R. a. b. ὀρνᾶ.
lin. 19. ὁ ἄβραμος] ὁ deeſt in b.

Cap. 14. §. 1.

lin. 30. σιδωνίων] R. a. σιδονίων.
lin 33. καταλείπῃ] Idem, καταλίπῃ.
lin. 34. ἀλλὰ παρακ. ἔχων] R. a. b. ἀλλ' ἔχων.

§. 2.

lin. 38. πεφυρμένον] R. b. πεφυραμένον.
lin. 39. οἰκοδομήσοι] R. a. b οἰκοδομήσαι.
Pag. 220. *lin* 2. ἡμῖν ἔδωκε] R. b. ἔδωκεν ἡμῖν.
lin. 3. εἵλετο] Idem, εἵλατο
lin 4. ἀποδειλιάσαι] R. a. b. ἀποδειλιάσῃς.
lin. 7. συντέθεικα] R. b. συντέθηκα.
lin. 9. γινομένου] Idem, γίνου τοίνυν ἄριστος τὸν θεὸν ἔχων. R. a. γινομ. τοίνυν τούτου, ἄριστος ἔσῃ τὸν θεὸν ἔχων.
lin. 10. συλλαβέσθαι] R. a. συλλαμβάνεσθαι.
lin. 11. ἀσχολεῖν] R. a. b. εὐσχολεῖν. καρπώσασθαι.
lin. 13. ἀποθέσθαι] R. a. εἰς αὐτὸν ἀποθέσθαι. R. b. αὐτὸν ἀποθ.

§. 3.

lin. 17. δυσεργὴς] R. a. b δύσεργος.
lin. 22. ἀβησάκη] R. b. ἀβισάκη.

§. 4.

lin. 27. βασιλεύσων] R. a. βασιλεὺς ὤν. ſtatim R. a. & b. ἐπῄρετο.
lin. 28. αὐτὸν δεῖ] R. a. αὐτὸν δεῖν.
lin. 30. πείθεσθαι ... πράττειν] R. a. b. πύθεσθαι ... πράττει.
lin. 31. ἀβιαθάρην] R. b. ἀβιάθαρον.
lin. 32. βαναίας] R. a. βανέας. R. b. μαναίας.
lin. 33. σεμεῖς] R. a. b. σιμούεις.
lin. 37. ἰούδα φυλῆς] In b. ſequitur οὔτε σάδωκον τὸν ἀρχιερέα, & infra ubi οὐκ ἐκάλεσεν, in eo legitur, καλέσαντος. At in a. poſt φυλῆς legitur, οὗτοι μὲν πάντες παρῆσαν. τοὺς δὲ περὶ τὸν σάδοκον ἀρχιερέα .. βανέαν.
lin. 39. βεθσαβήν] R. a. b. βερσαβήν.
lin. 41. σολομῶνα] Sequitur in a. καὶ πρὸς δαυίδην προσελθοῦσαν μόνην αὐτὴν λέγειν, ὡς αὐτὸς μὲν ὤμοσε μετ' αὐτὸν σολομῶνα βασιλεύειν; μεταξὺ δὲ. In b. σολομῶνα. εἴπερ ἀδωνίας τὴν ἀρχὴν παραλάβοι. περὶ τούτου πυθέσθαι τοῦ βασιλέως. ταῦτα δὲ τῷ βασιλεῖ . ... εἰσελεύσεσθαι.
lin. 43. βεθσάβη] R. a. b. βερσαβή.

lin.

lin. ult. καθὰ] R. a. καθώς.
Pag. 221. *lin.* 1. τῆ ἀδωνία] Idem, τῷ ἀδωνίᾳ.
§. 5.
lin. 11. συνδυχῶν] R. a. b. συνεύχον.
lin. 12. βαναίαν] Iidem, βανέαν, & sic deinceps.
lin. 14. βεθσαβίω] R. a. βηρσάβίω. R. b. βερσάβίω.
lin. 16. σοι φησὶ] σοι deest in b.
lin. 17. καθῆσθαι] R. a. καθεδεῖσθαι. R. b. καθιεῖσθαι.
lin. 23. γιόν] R. a. γηών. R. b. γειών.
lin. 27. ἐπέταλ] R. a. b. ἐντέταλται.
lin. 29. διαλειπόντες] Iidem, διαλιπόντες.
lin. 30. περιάγοντες] Iidem, περιαγαγόντες.
lin. 33. βασιλικὸν] R. b. τὸ βασιλικόν.
lin. 35. καὶ ἀέρα] R. a. b. καὶ τὸ ἀέρα.
§. 6.
lin. 39. ἀδωνία] R. a. ἀδωνίε.
lin. 43. ἱκέτης γίνεται] Sequitur in a. & b. τοῦ θεοῦ καὶ τῶ τοῦ θυσιαστηρίου κεράτων, ἃ δή.
Pag. 222. *lin.* 1. αὐτὸν μηδὲν] Iidem, αὐτῷ μηδὲ ἕν.
lin. 4. ἱκετείας] Iidem, ἱκεσίας.
lin. 6. συμφέρον] R. b. σύμφορον.
§. 7.
lin. 8. λῃΐτας] Idem, ληϊτας.
ibid. τεσσάκοντα, τελ(μ.] R. a. b. τεσσάκοντα ἕως πεντήκοντα, τελσμυρίους.
lin. 15. διέταξε δὲ] R. a. b. διέταξέ τε.
lin. 19. ἔτος ὁ μεγ.] R. a. ἔτως ὁ μεγ.
lin. 23. ἀναθῆναι] R. a. b. ἀναθεῖναι.
lin. 24. λῃΐτιδος] R. b. ληϊτίδος.
§. 8.
lin. 26. ἑκατοντάρχαις] R. a. b. ἑκατοντάρχοις.
§. 9.
lin. 36. καὶ ἀργύρεον] Iidem, καὶ ἀργύρου.
lin. 37. ὑπὲρ ὑμῶν] R. a. ὑπὲρ ἡμῶν.
lin. 41. ἐξ ὄντων] R. b. ἔτι ὄντων.
Pag. 223. *lin.* 3. παρῆναι] Idem, παραινέσαι.
lin. 6. ὦ τέκνον] R. b. ὡς τέκνον & mox προσδοκάτω.
§. 10.
lin. 8. ὀρόντων] R. a. b. ὀρώντων.
lin. 11. λῃϊτῶν] R. b. ληϊτῶν.
lin. 12. τὸ οἰκοδ.] Idem, καὶ τὸ οἰκοδ.
lin. 13. ἀπέφηνεν] Idem, ἀπέφαινεν.
lin. 14. παρασκευαζαμένους] R. a. παρεσκευαζομένος.
lin. 15. ἀρχῆς διακονία] R. a. ἀπαρχῆς διακόνια. R. b. ἀπαρχῆς διακονίαν.
lin. 18. δαβίδε] R. a. b. δὲ τῷ δαυίδε.
ibid. λῃΐτιδος] R. b. ληϊτίδος.
lin. 20. χρυσίε] R. a. b. χρυσοῦ.
lin. 23. ἴαλος] R. b. ἴαλος.
§. 11.
lin. 26. ἐκόμιζεν] R. a. b. ἐκόσμησε.
Cap. 15. §. 1.
lin. 41. τὸ σολομ.] R. b. τὸ υἱὸν σολομ.
Pag. 224. *lin.* 7. ἀπωλεῖς] R. a. b. ἀπολεῖς.
lin. 9. καθέξεις] R. a. καθ᾽ ἑξῆς. R. b. καθέξειν ὑμῶν.
lin. 12. ἀμεσὰν] R. a. ἀμεσσάν. mox in b. ἰετερών.
lin. 14. βερζελλᾶ] R. b. βερζέλη.
lin. 15. τοῦτο ἐμοὶ] R. a. b. τοῦτ᾽ ἐμοί.
lin. 18. ὅτ᾽ εἰς] Iidem, ὅτε εἰς. Mox R. a. ἰορδάνω.
§. 2.
lin. 23. ἔτος ἄριστος] R. b. ἔτως ἀρίστῳ ἀνδρὶ γεγενημένῳ ... ἔχοντι, καὶ τοσέτων.
lin. 27. πράξεις] R. b. παρατάξεις.
lin. 31. ἐρία] R. a. ἐρία. Mox & b. κατέλιπε.
§. 3.
lin. 34. τεκμήροιτ᾽ ἂν] R. b. τεκμήρετ᾽ ἄν.
lin. 38. οἶκον] R. a. b. ἕνα οἶκον.
lin. 40. μετὰ δὲ τοῦτον] R. b. μετὰ δὲ τοῦτο.
Lib. 8. Inscript.
Pag. 225. *lin.* 5. καὶ ὅτι] In a. & b. hic est titulus capitis 3. & καὶ deest.
lin. 7. τοῦ ῥοβοάμου] In iisdem deest τοῦ.
lin. 8. ἱεροβόαμον] R. a. b. τῶ ὑπηκόων τινὰ ἱεροβόαμον. In iisdem post υἱὸς additum est αὐτοῦ.
lin. 10. σέσακος] R. b. ἴσακος.
lin. 12. τοῦ ῥοβοάμου] R. a. b. τὸ ῥοβοάμου ἀβίαν.
lin. 13. ὅτι τὴν] Hic est titulus capitis 7. in a. & b. & deest καί.
lin. 15. ἀσάνου] R. b. σαοῦλου.
lin. 17. ζαμάρης] R. a. ἄμαρεις. R. b. ἀμάρεις.
lin. 19. ὡς ἄδερ] R. b. ὡς ἄδαδος.
lin. 21. ἐπὶ ἰωσαφ.] Idem, ἐπ᾽ ἰωσαφ.
Pag. 226. Initio libri 8. legitur in a. b. Περιέχει ἡ βίβλος αὕτη ἔτη ἑκατὸν ἑξήκοντα τρία.
Cap. 1. §. 2.
lin. 15. βεθσαβὴν] R. a. b. βηρσαβὴν, & sic deinceps.
lin. 25. βουλομένου] R. a. b. βουλησομένου. Statim ille, καὶ δεηθομένου αὐτῆς. Hic vero καὶ δεηθαμένην αὐτῷ.
lin. 30. καθεσθῆναι] R. a. b. καθεσθεῖσα δὲ ἡ βηρσαβή. Hic b. habet βερσάβη.
lin. 31. ἐξαρνήσεων] R. a. b. ἐξαρνήσεως.
§. 3.
lin. ult. πῶς οὐ] In a. deest πῶς.
Pag. 227. *lin.* 1. αἰτουμένου] R. b. αἰτουμένη.
lin. 6. ταξαμένῳ] Idem, ταξαμένου.
lin. 11. ἠλὶ] R. a. b. ἠλεὶ mox uterque φινεέσου & sic lin. seq. nec multo inferius ἠλεί.
lin. 14. μαριαίωθος] R. b. μαρέωθος. μαραιώθου δὲ ἀρόφαιος, ἀρόφαιε ... σαδώκ.
§. 4.
lin. 16. τὴν ἀδωνία] In b. deest τὴν.
lin. 19. πορεῖναι] R. a. b. πορεῖν.
lin. 26. καταλείπῃ] R. a. καταλίπῃ.
lin. 29. ποιεῖ μόνον] Sequitur in a. & b. ἀρχιερέα.
§. 5.
ibid. σεμεεὶ] R. b. σαμουίζω. mox χειμάρρουν.
lin. 32. σεμέεις] R. a. σεμεία. R. b. σημουίσος.
lin. 35. ὥρμηται ἐπὶ] R. a. ὥρμησεν ἐπὶ. R. b. ὥρμησε πρὸς.
lin. 38. καταλήψεσθαι] R. a. b. καταλείψειν.
lin. 39. οὐκ ἂν ἀποδράσῃς] R. a. οὐκουν ἀποδράσῃ. R. b. οὐκ οὖν οὐκ ἀποδράσῃ.
Pag. 228. σεμέειν] R. a. σεμέειον. R. b. σημουίζον.
Cap. 2. §. 1.
lin. 8. ἐπιτελῶν] R. b. ἐπιτελῶν.
lin. 11. χεβρῶνα] Idem, γιβρῶνα. mox χαλκὸς pro χαλκοῦ.
lin. 15. δῶσει] R. a. παράσχῃ. R. b. παράσχοι.
lin. 20. ἀνακρίνοιμι] R. b. κρίνοιμι.
lin. 22. καὶ πάντων] R. a. κάθεξιν καὶ περὶ πάντων.
lin. 26. ἐκ τῆς κοίτης] R. a. b. εὐθὺς ἐκ τῆς κοίτης.
§. 2.
lin. 31. γινόμενοι] R. b. γενόμενοι.
Pag. 229. *lin.* 6. ἑκατέραι] R. a. ἑκατέρα.
lin. 8. τὸ μὲν ἀληθὲς] R. a. b. τὸ μὲν ἀπαιτοῦσης, καὶ ἀληθὲς.
lin. 9. βλέπειν αὐτὸ ζῶν] Iidem, τὸ ζῆν αὐτὸ, καὶ βλέπειν μόνον.
lin. 10. ἐχούσης ἑτοίμως] Idem, ἑτοίμως ἐχούσης.
lin. 15. φρονήσεως] R. a. φρονήσεώς τε.
§. 3.
lin. 18. βιθιέμες] Idem, βηθλεέμης & mox pro ὁ κλῆρος habet διόκληρος.
lin. 20. βαναία] Idem, βανέα.
lin. 21. γαλααδίτιν] R. b. γαλααδίτιν καὶ γαυλωνῖτιν.
lin. 22. γαβάρις] R. a. b. γαβάρης.
lin. 24. περὶ ἀρκὴν] R. a. b. πεσελαιὴν. R. b. περαλακῆ.
lin. 26. ἐπὶ δὲ τούτων] R. a. ἐπὶ δὲ τούτῳ & mox σεμούις.
lin. 27. ἐγκεχειρισμένος] R. a. b. ἐγκεχείριστο. γαβάρης.

§. 4.

§. 4.

lin. 34. ἐκλέγοντ@] R. a. b. ἐκλέγοντες.
lin. 37. ἢ σιτεῦς] R. a. σιτεῦς τε. R. b. σιτεῦς δέ.
lin. ult. τοσαύτη δ' ἦν] R. a. b. τοσαύτη δ' ἦν ἦν.

§. 5.

Pag. 230. *lin.* 1. σολομ. παρέχε] R. b. παρέχε σολομ.
lin. 6. δόδαν@] R. a. b. δάρδαν@.
lin. 14. κατέλειπεν] R. a. b. κατέλιπεν. Statim ille, οἷς ἐνδέμβοι. Hic vero οἷς οἱ ἐνδέμβοι
lin. 15. ἐκδιώκεσι] R. b. ἐκδιώξεσι.
ibid. ἰσόρρσα] R. a. b. ἰσόρησα.
lin. 18. τέτων] R. a. τοῦτον statim in hic & b. ὁ δὲ τρόπ@ τῆς θεραπείας.
lin. 20. ἐπῇτα] Deest in b.
ibid. ὀσφραινομένῳ] R. a. b. ὀσφρωμένῳ.
lin. 21. σολομῶν@] R. a. σολομῶντ@ & sic infra.
lin. 24. ποτήριον] R. a. b. ἤτοι πολήριον.
lin. 28. τοῦ βασιλέως] Iidem, ἢ τοῦ βασιλέως.

§. 6.

lin. 32. ἐπιςέλλει] R. a. b. ἀποςέλλει. Statim in b. δὲ πρὸς αὐτὸν γράμματα, δηλοῦντα τάδε.
ibid. Σολωμών] R. a. b. Βασιλεὺς Σολωμών.
lin. 35. ἐποίησεν] R. b. πεποιηκέναι.

§. 8.

Pag. 231. *lin.* 10. ἀξιοῦμεν] Idem, ἀξιοῦμεν συγκεχαρισμένον ἡμῖν.
lin. 16. βάδους] R. b. βάτους ubique. Statim in eo deest χωρῆσαι.
lin. 24. ἐπὶ ἔργον] Idem, ἐπὶ τὸ ἔργον.
lin. 25. παροίκων] R. a. b. παροικιῶν.
lin. 26. λιθείαν] Iidem, λιθίαν.
lin. 28. διακόσιοι] R. b. τελακόσιοι.

Cap. 3. §. 1.

lin. 32. ἤδη τῆς ... ἔτ@] R. a. b. ἔτ@ ἤδη τῆς βασιλ.
lin. 37. ᾠκοδόμ. ὁ σολομῶν] Iidem, ᾠκοδόμησε σαλομών.
lin. 40. ἀπὸ δὲ τῆς οἰκήσ.] Iidem, ἀπὸ τῆς οἰκήσεως· δὲ εἰς τὴν οἰκοδομίαν.

§. 2.

lin. 43. συμφύεσθαι] R. a. b. συμφυέντες.
lin. ult. οἷς ἀπόνως] R. b. οἷσπερ ἀπόνως μέγεθός τε τοῦ ἐπικειμένων.
Pag. 232. *lin.* 1. ἤμελλον οὐχ ἧττονα] R. b. ἔμελλεν οὐχ ἧττον.
lin. 5. τοῦτο δὲ] R. a. b. τούτου δέ.
lin. 7. τοῦ μήκους τεταγμένου] R. a. τοῦ οἴκου τεταγμένον. R. b. τοῦ οἴκου τεταμένον.
lin. 12. εἴκοσι] Deest in a. & b.
lin. 15. τοῦ κατ. οἴκων] R. a. b. τῷ κατ. οἴκῳ.
lin. 19. ὑπ' αὐτῶν] Iidem, ὑπὸ τοῦ αὐτῶν. Statim b. συγκροτουμένους.
lin. 20. ἐβάλλετο] R. b. ἐλάβετο.
lin. 22. ἐνετόρνευσεν] Idem, ἐνετόρευσεν.
lin. 25. σφύρας] R. a. σφύραν.
lin. 30. κάτοθεν] R. b. κάτωθεν.
lin. 32. τοῦτον αὐτοῖς χρῆσθαι] Idem, τοῦτο εἶναι.

§. 3.

lin. 33. ἄδυτον] Sequitur in a. εἶναι.
lin. 34. ἅγιον] Idem, ἢ ἅγιον.
lin. 35. ἐργασάμεν@] R. a. b. ἐνεργασάμεν@.
lin. 39. ἑκατέρων] R. a. ἑκατέρῳ. R. b. ἑκατέρα.
lin. 40. διὸ οὐ] R. a. b. διὸ ἢ οὐ.
lin. 42. βορράν] R. b. βορέαν.
ibid. τεθείση] R. a. τεθείσης.
Pag. 233. *lin.* 3. ὠμή] R. b. ὁ μή.

§. 4.

lin. 6. χέραμον] Idem, χέρωμον. & sic infra.
lin. 8. ἐπισήμην] R. a. b. ἐπισημόνως.
lin. 15. ῥόαι] R. b. ῥοιαί.
lin. 16. ἰάχην] R. a. ιαχίν.
lin. 17. βαίζ] R. a. ϐαίσα. R. b. αϐαίζ.

§. 5.

lin. 20. κεχονδυμέν@] R. a. κεχωνδυμένης.
lin. 21. πήχε@] R. a. πήχεως. R. b. πήχα.
lin. 24. ἐπινεῦον] R. b. ἀπένδυον.

§. 6.

lin. 25. τετραγόνων] R. a. b. τετραγώνων.
lin. 29. τελχί] Iidem, τέλχη.
lin. 30. κατεσκεύασμένον] R. b. κατεσκευασμέν@
lin. 31. τέτορνευμένοις] Idem, τετορνευμένοις.
lin. 32. ἐωρημένον] R. a. b. αἰωρημένον.
lin. 33. πήχε@ ἢ ἡμίσυ] Iidem, πήχεως ἢ ἡμίσεις.
lin. 34. συντετορευμέναι] R. a. συντετορνευμέναι.
lin. 37. κλοιόν] R. a. b. κοῖλον.
lin. 39. τετορευμένοι] Iidem, τετορνευμένοι.
lin. 40. προσεξειργάσατο] Iidem, προσεξείργαστο.
Mox R. b. κυθροκαύλους.
lin. 41. χόας] R. a. b. χοεῖς.

§. 7.

Pag. 234. *lin.* 8. ἢ λαϐίδας ἢ] Iidem, χέρωμ@ ἢ λέϐητας ἢ.
lin. 11. πρὸς αὐ] Iidem, πρὸς αὐταῖς.
lin. 12. σπόνδια] Iidem, σπόνδεια.
lin. 16. χρυσὸς ... μέσον] Idem, χρύσε@ ... μέσ@.

§. 8.

lin. 20. πεφυραμένης σεμιδάλεως] Iidem, πεφυραμένην σεμίδαλιν.
lin. 21. ἐνέφυρον] Idem, ἐνεφύραν.
lin. 22. τῆς μωυσέως] R. b. τοῖς μωυσέως statim pro εἶν. R. a. b. habent δεῖν.
lin. 23. ἐσσάρων] R. a. ἐσσαρώναις. R. b. ἐσσάρωνες & mox χρυσᾶ.
lin. 31. ναύλαι] R. a. νάϐλαι. R. b. ναύλας ἢ κινύρας.
ibid. ἐλέκτρου] R. a. b. ἠλέκτρου.

§. 9.

lin. 35. γεῖσον] R. b. γείσιον.
lin. 36. εἶρξον@] R. a. εἴρξαντα.
lin. 38. πλατεῖς] R. a. b. πλατείας. Statim ille ἢ πύλας ὑψηλάς.
lin. 39. κλειομένη] R. a. κλειομέναις.
lin. 42. ἐμφορήσας] R. a. b. ἐγχώσας.
lin. 43. νεύσαντας] Iidem, ἐννεύσαντας.
Pag. 235. *lin.* 3. ἐξεσμέναι] Idem, ἀνεξεσμέναι.

Cap. 4. §. 1.

lin. 11. θυρεί] R. a. θοιεί. R. b. ἀθύρεί.
lin. 13. ἑορτῆς] R. a. ἑορτῇ. mox, ἁγιωτάτη ἢ μεγίςη.
lin. 19. αὐτοῖς] R. b. αὐτῷ.
lin. 22. χερουϐεῖν] R. a. b. χερουϐίμ.
lin. 23. συμπλέξασαι] R. a. συμπλέξαι.
lin. 28. ἀπέφερον] R. a. b. ἀνέφερον.
lin. 31. συναλίσας] R. a. συναθροίσας.

§. 2.

lin. 33. γέμων ... εἰσερρύη] R. a. b. γέμον εἰσερρύη.
lin. 39. κἀξ ὧν σαυτῷ εἰργάσω] R. a. ἄξιον σαυτῷ ὧν περ εἰργάσω. R. b. αἱ ἄξιον αὐτῷ εἰργάσω. Mox idem, οἶδα μέν.
lin. 42. παρῇ] R. a. b. παρεῖ & in iisdem deest οὐ δὲ σαυτῷ.
lin. ult. τοὺς πάντας, μᾶλλον δὲ πᾶσιν] R. b. τοῦ πᾶσιν.
Pag. 236. *lin.* 1. συμπαρῇ] R. a. b. συμπαρεῖ. ταῦτα ἐπιθεὶς.
lin. 3. δαϐίδι] Iidem, δαυίδη.
lin. 6. ἐπιτελεῖ] R. a. ἐπιτελῇ.
lin. 7. μὴ περὶ τιν@] R. a. b. περὶ μηδενός.

§. 3.

lin. 9. ἐφορᾷ] Iidem, ἀφορᾷ.
lin. 12. τὴν σοῦ] Iidem, τὴν σήν.
lin. 13. ἢ περὶ τοῦ] In a. deest καί.
lin. 14. μηνίοντα] R. a. μηνίοντα. R. b. μηνιῶντα ἢ δυσμεναίοντα.
lin. 16. αὐτῆς ὀφείλω σοι] R. a. b. δι' αὐτῆς ὁμολογῶ σοι.
lin. 17. ἐμαυτοῦ] R. b. ἐμοῦ γοῦ.
lin. 22. ἢ πᾶσι] R. a. ἢ παισί.
ibid. συγχαίρεις] R. a. b. σὺ χαίρεις.
lin. 23. ἀποικῆσαι] Iidem, ἀποικίσαι.
lin. 27. κακωθῇ] Iidem, κάκῳ.
lin. 30. ἐλεήσης] Iidem, ἐλεήσῃς & mox ἀπαλλάξεις.

lin. 32. ὁπόθεν] Iidem, ὅποθεν δηπόλου. Statim b. προσρεπόμενοι.
lin. 34. μὲν αὐτὸς] αὐτὸς deest in a.

§. 4.

lin. 37. βωμῷ προσῆγε] R. a. b. θεῷ προσῆγε.
lin. 40. τὴν θυσίαν] R. a. ἅπασαν τὴν θυσιαν. mox R. b. κατεδαίσατο & statim idem & a. τοιαύτης γὰρ τῆς.
lin. 41. δῆλος ἦν τοῦτ' εἰκάσας] R. a. b. δήλωσιν εἶναι τ' αὐτ' εἰκάσας τῆς ἐν τῷ.
lin. 42. τοὔδαφος] R. a. τοῦ ἐδάφους.
Pag. 237. *lin.* 2. διαμενούσας] R. a. διαμενούσης.
lin. 4. ἐκτήσαντο] R. a. ἐκτήσατο.
ibid. ἕξουσι] R. a. b. ἕξειν mox R. b. κατασῆσαι.
lin. 6. διὰ ταῦτα] R. a. b. ἀλλὰ καὶ καθέξειν διὰ ταῦτα.
lin. 7. προελθόντα] R. b. προελθέντα.

§. 5.

lin. 10. καταθύσας] R. a. b. καταθῦσαι.
lin. 12. καὶ τεκν. ἑβραῖοι] R. b. ἑβραῖοι καὶ τέκν.

§. 6.

lin. 23. ἐσήμανεν] R. b. ἐσήμαινεν.
ibid. φυλάξοι] R. a. b. φυλάξει.
lin. 27. ἐκ τοῦ γένους] Iidem, ἐκγόνους.
lin. 31. ἀλλοτρίας] R. b. ἀλλοτρίους.
lin. 32. καταπρησθησόμενον] R. a. καταπροδοθησόμενον.
lin. 39. ταῦτα μὲν] R. a. ταῦτα μὲν οὖν.

Cap. 5. §. 1.

lin. 40. ἔτεσιν] R. a. b. ἐν ἔτεσιν.
lin. 43. τετυχηκὸς] R. a. τετευχηκὸς ἔτι καὶ τοῦ θεοῦ.
Pag. 238. *lin.* 2. ἀλλὰ μὴ θεοῦ &c.] R. a. b. ἀλλὰ θεῷ γίνεσθαι βράδιον.
lin. 3. ἀξιολόγως] Iidem, ἄξια λόγου.
lin. 4. οἰκοδομήθη] Iidem, ᾠκοδομήθη.

§. 2.

lin. 10. ἑκκαίδεκα] R. a. b. ἐκ κέδρου.
lin. 13. ἄντικρυς] R. b. ἄντικρυ.
lin. 18. ἑτέρα γὰρ] R. a. b. ἑτέρῳ γὰρ.
ibid. κατεμφιεσμένα] R. a. κατημφιεσμένον. R. b. κατημφίασεν ὄν.
lin. 19. θεωρίᾳ ἡ] R. a. b. θεωρίᾳ γῆ.
ibid. ἐπαινουμένη] R. b. ἀπαρνουμένη.
lin. 20. τριστοιχίαν] R. a. b. τριστιχίαν mox τετάρτη γὰρ μοῖρα.
lin. 23. τῆς ὑπ' αὐτοῦ] Iidem, τῆς ὑπ' αὐτοῖς.
lin. 26. ἐν κάλλει] Iidem, ἐν καλῷ.
lin. 27. τὰ ἄλλα] Iidem, τ' ἄλλα.
lin. 29. καταριθμήσασθαι] Sequitur in a. καὶ διηγήσασθαι.
lin. 31. ἀνειγμένων] R. a. ἀνειμένῳ. R. b. ἀνημμένων. mox κάλλη καὶ ἄλση.
lin. 37. ἐξ ἑτέρου] R. b. ἐξ ἑκατέρου. Mox R. a. ἐφεστήκεισαν.

§. 3.

Pag. 239. *lin.* 1. πόῤῥω τῆς] R. a. πόῤῥω γὰρ τῆς.
lin. 3. & 4. χαβαλὼν] R. a. χαβωλῶν.
lin. 8. ἀνεφώτισε] R. a. b. ἐφώτισεν.
lin. 13. τὸ εὐρύ χωρίον] R. a. τὴν εὐρύχωρον. R. b. τὸ εὐρύχωρον. Mox R. a. χρυσόν.
lin. 16. πρυτείῳ] R. a. b. πρυτίῳ.
lin. 17. ἠϋκέοις] R. a. ἰυκέοις. R. b. ἠυκαίοις.
lin. 18. ἀβδήμονος] R. a. ἄβινος.
lin. 25. ἀξιῶσιν] R. a. b. ἀξιοῦντα.

Cap. 6. §. 1.

lin. 39. βαλὲθ] R. b. βελὲθ.
Pag. 240. *lin.* 1. βαβυλωνίας] R. a. b. βαβυλῶνος.
lin. 2. ἀπῳκεῖσθαι] R. a. ἀπῳκίσθαι. R. b. ἀποκεῖσθαι.
lin. 4. θαδαμόραν] R. a. θαδάμωρα.
lin. 6. παλμιρὰν] R. a. b. παράμαλλάν.

§. 2.

lin. 8. μιναίου] R. a. μινέου.
lin. 9. τριακοσίων] R. a. ἢ τριακοσίων.
lin. 10. φαράωνες] R. a b. φαραῶθαι.
lin. 11. ἡγησάμην] Iidem, δι' ἡγησάμην.
lin. 13. φαραὼν] R. b. φαραώ.
lin. 19. οὐχ ὡς] R. a. b. οὐχ οἷς.
lin. 21. μιναῖον] R. a. μινέαν. R. b. μηναῖαν.
lin. 23. ὅτι φαραώθες] R. a. b. ὅτι κοινῶς & hic φαραώθ.
lin. 24. νικαύλην ... δῆλον] R. a. νικαύλιν ... δηλῶν.
lin. 25. ἐκείνης] Idem, ἐκείνη.
lin. 26. τοῦτο εἰπεῖν] Idem, τοῦτ' εἶπεν.
lin. 27. φαραώθα] R. b. φαραώθ.

§. 3.

lin. 33. πρὸς τὸ] R. a. πρὸς τῷ.
lin. 38. ἱκετίαν] R. a. b. οἰκετίαν.

§ 4.

lin. 42. ἀσιωνγάβερος] R. a. γασιὼν γαβὲλ ὃς οὐ πόῤῥω ἰλανῆς πόλεως, ἣ νῦν βερενίκη καλεῖται. αὐτὴ γὰρ ἡ χώρα. R. b. γασίων γάβελος, οὐ πόῤῥω ἰλάνεως πόλεως, ἣ &c. ut in a.
Pag. 241. *lin.* 2. ὡς ἐκέλ. πλεύσαντας] R. a. ὃς ἐκέλ. πλεύσοντας.
lin. 3. σωφίραν] R. a. b. σώφειραν.

§. 5.

lin. 12. ἧκεν οὖν] οὖν deest in a. & b.
lin. 14. λίθου πολυτελοῦς] R. b. λίθων πολυτελῶν.
lin. 20. ὑπερεξέπληττε] Idem, ὑπερεξεπλήττετο.
lin. 23. καὶ καθ'] R. a. b. καὶ αἱ καθ'.
lin. 29. ἀπιστείας] Iidem, ἀπιστίας.
lin. 34. συνέστησιν] Iidem, συνέστησιν.
lin. 37. τῆς σοφίας] R. b. τῆς ἀπολαύουσιν ὄψεως, καὶ τῆς τῆς σοφίας.

§. 6.

lin. ult. ἑτοιμώτερος ὢν] Idem, ἑτοιμώτερον ὤν.
Pag. 242. *lin.* 4. οἰκείαν] R. a. οἰκίαν.

Cap. 7. §. 1.

lin. 7. κιννύρας τε καὶ ναύλας] R. a. κινύρας τε καὶ νάβλας.
lin. 11. ὀνουμένων] R. a. b. ὠνουμένων.
lin. 12. στίλβοντα] R. b. στίλβει.

§. 2.

lin. 16. καὶ ἐξ] καὶ deest in a.
lin. 17. ἐχόνδυσε] R. a. b. ἐχώνδυσε.
lin. 23. ὅτι τις .... ἐωνεῖτο] R. a. b. ὅτις ... ὠνεῖτο.
lin. 24. ἐνδοτέρω] R. b. ἐνδότερα.

§. 3.

lin. 29. βασιλέας] Idem, βασιλεῖς.
lin. 33. ἐπελέγετο] Idem, ἐπελέγοντο.
lin. 34. τῶν ἁρμάτων] R. a. b. τῶν μὲν τῶν ἁρμάτων.
lin. 37. συμβαλεῖν] R. a. συμβάλλειν.
Pag. 243. *lin.* 1. πρὸς ἕω] R. a. b. πρὸς αἰώραν.
lin. 2. μὲν ἧτταν] R. a. μὲν νητάν. R. b. μὲν μενηττάν.
lin. 3. ἐρούμενος] R. a. b. αἰωρούμενος.

§ 4.

lin. 11. πλήθει] R. a. πληθύι. R. b. πληθύϊ.
lin. 13. ἀργυρείου] R. b. ἀργύρων.

§. 5.

lin. 18. ἐμμανεὶς] Idem, ἐκμανείς.
lin. 19. ἐπιχωρίοις] Idem, ἐπιχωρίαις.
lin. 27. γὰρ ταύτης] R. a. b. γὰρ ταύταις.
lin. 29. παρ' ἐκείνων] Iidem, παρ' ἐκείναις.
lin. 34. ὅτε τῶν] R. b. ὅτε τὰ τῶν.
lin. 35. ἀναθήματι] R. a. b. τῷ ἀναθήματι.
lin. 36. ὅσιον] R. a. ὃν ὅσιον εἰργάσατο. R. b. ut a, sed ὃν non habet.
lin. 37. καταλειπεῖν] R. a. b. καταλιπεῖν.
Pag. 244. *lin.* 1. δύο γὰρ] R. a. δύο γὰρ μόνας.

§. 6.

lin. 6. οὗτος ἦν ἰδουμαῖος] Idem, ἦν οὗτος ἰδουμαίου.
lin. 9. πλησίον ἐξ, φυγὼν] R. a. b. μόνος οὗτος φυγών.
lin. 16. ἐνοχλῶν] R. b. ἐν ὄχλῳ, & mox ἀφέθη.
lin. 17. ἔχειν ἤρχετο] Idem, εἶχεν.
lin. 19. θεοῦ φαραῶνι] R. a. b. φαραῶνος. statim in a. ὁ ἄδερ.
lin. 21. οἱ ἐπ' ἀδείας] R. a. b. οὐδ' ἐπ' ἀδείας.
lin. 22. ῥααζάρω] R. b. ῥαζωμένη.
lin. 26. ἄδερος] Idem, ἀδέρου.

§. 7.

lin. 37. προειπὼν] R. a. προσειπών.

lin. 42.

lin. 42. δίκαιος ἔσο] R. a. b. δίκ. εἶναι πάρω.
ibid. τηλικούτῳ] R. a. τηλικοῦτον. R. b. τηλικούτους.

§. 8.

Pag. 245. *lin.* 3. παρέτεινεν] R. a. b. παρέτεινεν.
lin. 4. συλλαβών] R. b. συμβαλών.
lin. 5. σύσακον] R. a. b. ἴσακον.
lin. 7. καὶ τὸ βασιλ.] Iidem, καὶ τὸ τῆ.
lin. 10. ἐννενήκοντα] Iidem, ἐνενήκοντα.
lin. 12. βασιλεύσαντας] R. b. βασιλεύοντας.
lin. 14. εἰς καιρ. ἔτ. ἐδ. μοι διασαφ.] R. b. εὐκαιρότερον ἔξομαι διασαφῆσαι.

Cap. 8. §. 2.

lin. 30. χειρώσεσθε] R. a. b. χειρώσασθε.
lin. 32. πρός γε] Iidem, πρός τε.
lin. 36. ἠφίει] Iidem, ἠφίει.
lin. 38. σκληρουχίας] R. a. σκληρότητος. R. b. κληρουχίαν.
lin. 39. προσδοκᾶν] R. b. προσδοκίαν.
lin. 41. λέγοντος ἀκ. ἢ οὐ] R. a. καὶ τί λέγοντος ἀκοῦσαι οὐ. R. b. habet etiam καί.
lin. 43. ἀπεκρίνατο] R. a. b. ἀπεκρίναντο.

§. 3.

Pag. 246. *lin.* 4. καταλείψειν] R. b. καταλήψειν.
lin. 5. ἵνα συγγνόντας] R. a. ἵνα καταπραΰνῃ συγγν. R. b. ἵνα καταπρ. καὶ συγγν.
lin. 6. ἐν αὐτοῖς] R. a. b. ἐν αὐτοῖς statim hic, ποιήσει, ille ποιήσειν.
lin. 8. ἀπέκτεινεν] R. b. ἀπέκτειναν.
lin. 10. βενιαμῖς] R. a. βενιαμῖτις. R. b. βενιαμίδος.

§. 4.

lin. 21. φανήλα] R. a. b. φανήλ.
lin. 23. τῷ θεῷ] Iidem, τὸν θεόν.
ibid. μετανοήσαν] R. b. μετανοήσας & mox δελεασθείς.
lin. 25. τῷ πρώτῳ] πρώτῳ deest in a. & b.
ibid. γνωμένους] R. b. γνωμένους.
lin. 27. βηθήλη] R. a. βηθηλεῖ & sic infra.
lin. 29. ναίσκῳ] R. a. b. ναισκων.
lin. 37. λευΐτας] R. b. ληιΐτας.

§. 5.

lin. 43. βηθήλη] R. a. βαιθηλεῖ.
Pag. 247. *lin.* 16. ὁ δὲ ἔφη] R. a. δ' ἔφησεν. R. b. δέ φησιν.

Cap. 9. §. 1.

lin. 21. πονηρός] R. a. b. πρεσβύτης πονηρός.
lin. 26. ἀπολαύσοι] R. a. ἀπολαύοι.
lin. 27. συνδασάντων] R. a. b. συνδάντων.
lin. 39. ἰάδωνος] R. a. ἰωάδου. Mox R. b. ἐληλεγμένῳ ψεύδει.
Pag. 248. *lin.* 3. κηδεύσας] R. b. κηδευσάμενος.
lin. 5. ὡς δὲ καὶ τὰ περί] Idem, ὡς τὸ περί.
lin. 14. καὶ τῶν δικαίων] R. a. καὶ τῶν ὁσίων καὶ δικαίων ἔργων, ἐπί. R. b. καὶ τῶν ὁσίων ἔργων καὶ δικαίων, ἐπί.

Cap. 10. §. 1.

lin. 19. ἠταμέ, καὶ θεκώς] R. b. κλάμε. Idem, & a. καὶ θεκωέ.
lin. 20. εἰπάν, καὶ] R. a. ἰπάν, καὶ μάρλοσαν καὶ τὴν ζιφά, καὶ ἀδωραΐμ, καὶ λαχίς, καὶ ζικά, καὶ σαράμ. R. b. ut editi, nisi quod pro καὶ ζιφά habet καὶ τὴν ζηφά.
lin. 21. ἰούδα κληρουχία] R. b. ἰουδαία φυλὴ καὶ κληρ.
lin. 24. θυραιοῖς] R. a. θυρέοις. Mox in b. συρομάσας.
lin. 26. κατέλειπον] R. a. b. καταλιπόντες αὐτῶν τάς.
lin. 32. μαχάν] R. b. μαχάνην.

§. 2.

Pag. 249. *lin.* 4. σύσακον] R. b. ἴσωκον. Infra ἴσωκος & sic deinceps.
lin. 9. ὀχυρωτάτας] R. a. b. ὀχυρωτάτας.

§. 3.

lin. 11. στρατιάν] R. a. στρατείαν.
lin. 12. ἀχθῆναι] R. a. b. ταχθῆναι.
lin. 14. κατέλειπον] Iidem, κατέλιπον.
ibid. ἀνέπεσον] R. a. ἀνέσπασαν.
lin. 23. θυραιοῖς] R. a. b. θυρεοῖς.
lin. 29. κατέλειπεν] Iidem, κατέλιπεν.

§. 4.

lin. 36. βασιλέων] Iidem, βασιλείαν.
lin. 43. ἔσχε τέλος] R. b. ἔσχε τὸ τέλος.
lin. ult. διέλειπεν] R. a. διέλιπεν.
Pag. 250. *lin.* 1. ὑψηλῶν] In a. & b. sequitur ὀρῶν.

Cap. 11. §. 1.

lin. 3. τρέψειν] R. b. τρέπειν.
lin. 9. σιλῶ] In a. emendatum σηλῶ.
lin. 14. σαυτὴν] R. a. ἑαυτήν.
lin. 18. χονδύτους] R. a. b. χωνδύτους.
lin. 19. ἐτίμας] R. b. τιμήσας.
lin. 21. μεθέξει] R. a. b. μεθέξειν.
lin. 30. οὐ πάθους] R. a. οὐ τάχους.

§. 2.

lin. 40. ἐπιλέξας] Idem, ἐπιλεξάμενος.
Pag. 251. *lin.* 6. κεκρυμμένους] R. a. b. κεκελευμένους.
lin. 11. οὐ μοῦ πατρὸς] R. a. οὐ μοῦ πατρός. R. b. οὐ πατρός.
lin. 12. συμβουλείᾳ] R. a. b. συμβουλίᾳ.
lin. 16. ἐκείνους] R. a. τὰς ἐκείνου.
lin. 17. ἐκγόνων] R. b. ἑπομένων.
lin. 22. καὶ εἰς τὸ] R. b. καὶ πρὸς τό. R. a. καὶ τὸ πρὸς τό.
lin. 27. παύσασθε] R. b. παύσασθε.

§. 3.

lin. 30. περικυκλωσομένους] R. a. περικυκλωσαμένους.
lin. 33. οὐκ ἐκυκλῶσθε] R. a. οὐ κεκυκλῶσθε. R. b. οὐ κεκώλυται.
lin. 38. ἀποκλείνοντος] R. a. b. ἀποκλείναντες.
Pag. 252. *lin.* 2. ἄσανος] R. a. ἄσαν. R. b. ἄσανος.

§. 4.

lin. 9. βασάμου] R. b. βασάμου. R. a. βοασάμου.
ibid. μαχείλου δὲ] R. a. ἴλου δέ. R. b. σείδου δέ.
lin. 13. ὑπέσχεν ἀξίαν] R. a. b. ἀξίαν ὑπέσχε.

Cap. 12. §. 1.

lin. 17. φυσικὴν] Iidem, φυλακήν.
lin. 19. θυραῖον] Iidem, θυρεόν.
lin. 23. μαρήσας] R. a. μαρίσης.
lin. 25. σαφαθὰ] R. a. σαφθά. R. b. σαβαθά.
lin. 26. εἶδε] R. a. b. κατεῖδε.
lin. 27. κλίνειν] Iidem, ἐλεῖν.

§. 2.

lin. 30. ἀσάνου] Iidem, ἀσάνου.
lin. 31. ἀπέκτεινε] R. b. ἀποκλείνει.
lin. 32. πολεμίων] Sequitur in a. ἐχώρησαν. ἦλαι γὰρ ἡ γεραρῶν καὶ ἐκ τῶν παρεμβ.
lin. 34. χρυσὸν] Sequitur in a. & b. πολὺν δ' ἄργυρον, λείαν τε πολλὴν ἅπαγ.
lin. 35. ἄσανος] Iidem, ἄσανος.
lin. 40. ἀπολείπουσι] Iidem, ἀπολιποῦσι.
Pag. 253. *lin.* 4. κατιδεῖαν οὐ θείου] Iidem, κατ' ἰδίαν οὐ δικαίου.

§. 3.

lin. 5. ἀσάνου] Iidem, ἀσάνου.
lin. 8. θάρσος] Iidem, θαρσαλέος.
lin. 11. γιμοῦν] R. b. ἰησοῦν. R. a. ἰοῦν.
lin. 12. ἐξελάσειν] R. a. b. ἐξολέσειν.
lin. 13. οὐκ ἠμείψατο] R. b. οὐχ ἥψατο. mox a. b. οὐ δικαίως.
lin. 14. ἐπῆλθε τῷ] R. b. ἐπιτάττων τῷ.
lin. 15. τὸ ἐκείνου τὴν πον.] R. a. ζῶσαν ἐκείνου τὴν πον. R. b. τὸ ἐκείνου ζῶσαν αὐτοῦ τὴν πον.
lin. 16. εἰς πέραν] εἰς deest in a. & b.
lin. 18. οὐ πρ. τὸ λοιπ. ἡσύχασεν] R. a. πρὸς τὸ λοιπὸν δέον ἡσυχάσαι.
lin. 19. μετανοήσας συγγν.] Idem, μετανοῆσαι, ὅπως συγγνώμης. Mox τύχῃ. ὥσπερ. R. b. habet τύχῃ cætera ut edit.
lin. 25. ῥαμαθῶνι] R. a. ἀραμαθών. R. b. ἀραμαθῶνι, & sic infra.

§. 4.

lin. 29. καταλειφθεὶς ἐν ῥαμ.] R. a. καταληφθεὶς ἐν ἀμαθῶνι.
lin. 33. βασάν] R. a. b. βασάνην.
lin. 35. ἐκέλευε] R. b. ἐκέλευσε.

lin. 37. ῥαμαθῶνα] R. a. b. ἀῤῥαμαθῶνα.
lin. 40. μασφὰ] Iidem, μεσαφάς.
lin. 42. ἀρσανῆ] R. b. ἀρσῆ.
lin. 43. ζαμαρεὺς] Idem, ζαμβρεύς.
Pag. 254. *lin.* 1. ὠσῆ] R. a. ὀλσᾶ.
lin. 2. δὴ αὐτὸν] Idem, δι' αὐτῶ. R. b. δι' αὐτῶν.
lin. 3. τ᾽ γαβ. ἐγίνοντο] R. b. τ᾽ γαβαθώνης ἐγίνοντο.

§. 5.

lin. 7. γινῦ] R. a. ἴσς. R. b. ἰνῦς.
lin. 9. γαβαώνην] R. a. b. γαβαθώνην.
lin. 10. ζαμάρης] R. b. ζαμβρίας, & sic deinceps.
lin. 11. γαβαώνης] R. a. γαβαθώνης. R. b. γαβαωθηνῆς.
lin. 14. μυχέταιον] R. a. b. μυχαίταιον.
lin. 16. θάμανον] R. a. θαμνᾶον. R. b. θαμαναῖον.
lin. 18. θάρση πόλι] R. a. θαρσῶ πόλι. R. b. θαρσοπόλι.
ibid. μαρέωνι] R. a. b. μαρεώνη λεγομένη πόλι, ὑπὸ δέ.
lin. 20. σαμάρυ] R. a. σομάρυ. R. b. σωμάρυ.
lin. 23. ὑπολειπεῖν] R. a. b. ὑπολιπεῖν.

Cap. 13. §. 1.

lin. 41. ἰθοβάλυ] R. a. ἰθωβάλυ. R. b. εἰθωβάλυ.
Pag. 255. *lin.* 1. ὃν βὲλ] R. a. ὃν βῆλαν. R. b. ὃν βελίαν.

§. 2.

lin. 5. θεσβώνης] R. b. θεοσεβώνης.
lin. 10. σαρεφθᾶ] Idem, σαρεφθᾶν.
lin. 12. χερνίτην] Idem, χερνῆτιν.
lin. 17. δαπανηθέντα] Idem, δαπανηθέντας.
lin. 19. βραχὺ] R. a. βραχιῶ. R. b. βραχύ τι.
lin. 21. ὕσι] R. a. b. ὕση.
lin. 22. ἐπέλειπε] Iidem, ἐπέλιπε.
lin. 24. ἰθοβάλυ] R. a. ἰθωβάλυ. R. b. ἠθωβάλυ.
lin. 25. ἐπ' αὐτῦ] R. a. ἐπ' αὐτῦς.
lin. 26. ἱκετείαν] R. b. ἱκεσίαν.
lin. 27. αὔξαντα] R. a. αὔξαν τὴν. R. b. αὔξαν τὴν.
lin. 28. ἰθόβαλ@] R. a. b. ἰθώβαλ@.

§. 3.

lin. 31. ἀνακλαιομένη] Sequitur in a. b. καὶ τοῖς χερσὶν αὐτὴν αἰκιζομένη, καὶ φωνάς.
lin. 37. ἀφαιρησάμενον] Iidem, ἀφαιρησόμενον.
lin. 40. ἀνεβίωσεν] R. b. ἐβίωσεν.

§. 4.

lin. ult. μὴ μόνον] R. a. ὡς μὴ μόνον.
Pag. 256. *lin.* 1. ἀποδιδόναι] R. a. b. ἀναδιδόναι.
lin. 2. βασιλεὺς] Sequitur in a. & b. ὡδεδίαν ἀπιέναι (b. ἀπεῖναι) βύλεσθαι πρὸς αὐτὸν εἶπεν ἐπὶ τὰς πηγάς.
lin. 4. περιπέμψας] R. a. περιπέμψαντα. R. b. παρεμπέμψοντα.
lin. 5. ὐχ εὑρὼν] R. b. ὐ εὑρηκέναι.
lin. 12. παρεὶη] R. a. παρείη.
lin. 14. ὅτι μηδένα] R. a. ἔλεγε. ἢ τῦτο ἀγνοεῖν αὐτὸν ὅτι μηδ. R. b. ἔλεγε εἰ τὸ ἀγνοεῖν αὐτὸν ὅτι μηδ.
lin. 18. ἰεζαβέλας] R. b. ἰεζαβέλης.

§. 5.

lin. 24. εἰσενηνοχότας] R. a. εἰσενηνοχότα & mox σέβοντα.
lin. 25. ἀπολελοιπότας] R. a. ἀπολελοιπότα. καὶ μηδεμίαν ἔτι πρόνοιαν αὐτῦ ποιῦμεν. νυῦ mox idem ἀπελθόντα, quod etiam in b.
lin. 33. ἀποκρινομένυ] R. b. ἀποκρινομένυ.
lin. 36. ἐπιθῆναι] R. a. ἐπιθεῖναι.

§. 6.

Pag. 257. *lin.* 12. ἀληθῆ μόνον] R. a. ἀληθινόν.
lin. 13. ὀνόματα ... πεποιημένα] R. b. ὀνόματι πεποιημένυς.
lin. 19. κἂν ἤδη] R. a. b. κἂν ἴδη.
lin. 20. καθαρὸν &c.] Iidem, καθαρῶ συνέβαινε εἶναι τῶ ἀέρι.
lin. 23. ἱεσραὲλ] R. b. ἱερέζηλα, & sic infra.
lin. 26. ἱσραήλας] Idem, ἱερεζήλας.

§. 7.

lin. 27. ἰεζάβελα] Idem, ἰεζάβηλα.
lin. 28. ἀπέκτεινεν] Idem, ἀπέκτειναν.
lin. 30. βερσαβεὲ] Idem, βερβεέ.
lin. 31. τ᾽ ἰῦδα] Idem, τ᾽ τὴν ἰῦδα.
lin. 33. κρείττων] Sequitur in a. & b. εἶναι τ᾽ πατέρων, ἵνα &c.
lin. 38. ἐρωμένης] R. a. b. ἐρομένης.
lin. 39. παρεὶη] R. a. παρεὶοι. R. b. παρείη.
Pag. 258. *lin.* 2. νεμεσαίυ] R. a. b. νεμεσαίυ.
lin. 10. μὴ κελεύσαντ@] μὴ deest in a. b.

§. 8.

lin. 12. νάβυθ@] R. b. ναβώθης. Mox R. a. ἐξ ἰσάρυ πόλεως. R. b. ἀπὸ πόλ. ἰεζαρήλυ.
lin. 20. ναβύθυ] R. b. ναβώθυ.
lin. 26. κελεύσα] Idem, κελεύσι mox R. a. b. προκαθῖσαι.
lin. 29. νάβυθ@] R. b. νάβωθ@ & sic infra.
lin. 31. ἰεζάβελα] Idem, ἰεζάβηλα.
lin. 33. ὑπὸ τ᾽ κλίνης] R. a. b. ἀπὸ τ᾽ κλίνης.
lin. ult. ἀνομολογύμεν@] Iidem, ἀνθομολογύμεν@.
Pag. 259. *lin.* 2. ἐπεὶ τοῖς γε] R. b. εἶπεν ἐφ' οἷς ἐπὶ τοῖς τετολ.
ibid. τελέσειν] Idem, τελέσειε.

Cap. 14. §. 1.

lin. 13. παρακαθήσας] R. a. παρακαθίσας.
lin. 18. πολιορκῶν] Sequitur in a. b. αὐτόν.
lin. 21. ἀνωμολογηκότα &c.] R. b. ἂν ὡμολόγηκε τὰ πάντα εἶναι ἐκείνυ.
lin. 23. ἐκέλευσε] R. a. b. ἐκέλευε.
lin. 24. οἱ καταλείψ.] Iidem, σοι καταλείψ.
lin. 26. ἔχεν ἑτοίμως] Iidem, ἑτοίμως ἔχεν.
lin. 32. ἀηδῦς] R. b. αἰδῦς.
lin. 34. ἀποκρινάμεν@] R. a. b. ἀποκρινόμεν@.

§. 2.

lin. 41. ἀποκρινάμενυ] Iidem, ἀποκρινομένυ.
Pag. 260. *lin.* 9. τῶ ἀδάδω] Iidem, τῦτο ἀδάδω statim b. πέμπειν.
lin. 10. προσεληλυθότες] R. b. προεληλυθότες.
lin. 11. τῦτο ποι.] R. a. b. ταὐτὸ ποιῶσιν.
lin. 13. τ᾽ ἰσραηλιτῶν] Desunt in b.
lin. 14. στρατείαν] R. a. b. στρατιάν.
lin. 21. παρασκευάσασθαι] Iidem, παρασκευάζεσθαι.

§. 3.

lin. 26. νικᾶσθαι] Iidem, νενικῆσθαι.
lin. 29. στρατείαν] Iidem, στρατιάν.
lin. 30. ἵππυς] Iidem, καὶ ἵππυς.

§. 4.

lin. 32. στρατείαν] Iidem, στρατιάν.
lin. 33. αὐτὴ ἣν] Iidem, αὐτὴν καλῦσιν.
lin. 36. νικήσειν &c.] Iidem, νίκην τ᾽ θεὸν αὐτῷ διδόναι φήσαντ@.
lin. 38. ἀντιστρατοπεδεύοντες] Iidem, ἀντεστρατοπεδευκότες.
Pag. 261. *lin.* 3. δυνήσεσθαι] R. b. δυνήσασθαι.
lin. 4. ἱκετείας] Idem, ἱκεσίας.
lin. 15. ἀπομνημονεύειν] R. b. ἀπομνημονεύειν.
lin. 18. ἀνήσειν] Idem, ἀνεῖσειν.
lin. 20. στρατείας] Idem, στρατιᾶς.

§. 5.

lin. 22. πλῆξαι] Idem, πλήξειν.
lin. 30. διαφύγοι] In b. sequitur με ὁ.
lin. 32. κέχρηται] R. a. ἐκέχρητο.

Cap. 15. §. 1.

lin. 40. χώρα] Deest in a.
lin. 41. καταλειφθείσαις] R. b. καταλειφθείσης.
ibid. ἐν ἐφεξῆς] R. a. ἐφεξῆς.

§. 2.

Pag. 262. *lin.* 3. ἡγεμόνας] Sequitur in a. b. τ᾽ χώρας, καὶ τὺς ἱερεῖς statim a. ἐκέλευσε.
lin. 4. τ᾽ περὶ αὐτὸν] R. a. τ᾽ ὑπ' αὐτόν. R. b. τ᾽ ἐπ' αὐτῆ.
lin. 5. κατὰ πόλεις] R. b. κατὰ πόλιν.
lin. 7. προχώρει] R. a. πρόχωροι.
lin. 10. ὀχυρῶσιν] R. a. b. ὠχύρωσεν in a. deest τε.
lin. 11. ηὐπρέπισο] R. a. b. εὐτρέπισο.
lin. 12. ἐδραῖ@] Iidem, ἐδναῖ@.

lin. 13.

lin. 13. καὶ τ͂] R. a. ἐκ τ͂.
lin. 14. ὀχόζαϛ] R. b. ὠχάζαθος.
§. 3.
lin. 17. γοθολίαν] Idem, ὀθλίαν.
lin. 20. ȣ͂ σύρȣ] R. a. b. ȣ͂ σύρων mox γαλαδίνῆ.
lin. 21. αὐτȣ͂ πρῶτον] R. b. αὐτὴν ȣ͂ αὐτȣ͂ πρῶτον.
lin. 26. καλέσαντ'] R. a. b. καλέσαντες.
lin. 27. στρατιάν] R. a. ἐκστρατείαν.
§. 4.
lin. 37. ψευδοπροφῆται] R. b. ψευδοπροφητῶν συμβουλευσάντων ἐκστρατεῦσαι κρατήσειν περιτυγχάνουσιν. R. a. ψευδοπροφῆται τυγχάνουσιν.
lin. 40. καὶ διὰ τȣ͂το ἐν Φυλακῇ νυνὶ] R. b. φέρεσθαι δὲ νυνὶ.
lin. 41. υἱὸν ἰεμβλαίȣ] R. b. υἱὸν δ' εἶναι ὀμβλαίȣ.
Pag. 263. *lin.* 1. καταψεύδεσθαι] Idem, καταψεύσασθαι.
lin. 2. αὐτὸς εἴπῃ] R. a. αὐτῷ εἴπῃ.
ibid. ἐνωρκίσατο] R. a. b. ἐνωρκίσατο.
lin. 4. διασκορπιζομένȣς] Sequitur in b. ὑπ' αὐτῶν ἐπὶ τὰ ὄρη καθάπερ ποιμένων ἐρημωμένα ποίμνια.
lin. 5. ἀναστρέφειν] Idem, ἀναστρέψαι.
lin. 9. παρωρμήσεν] R. a. παρορμήσειαν. R. b. παρορμῶσιν.
ibid. ἐπ' ἐλπίδι] R. a. b. ἐλπίδι.
lin. 11. μὴ λέγειν &c.] Iidem, λέγειν γὰρ ȣ̓δὲν αὐτὸν ἀληθές. τεκμηρίῳ.
lin. 13. ἰεζάρα] R. a. ἰζάρα. R. b. ἰερεζῆλα.
lin. 14. ναβȣθαίȣ] R. b. ναβώθȣ & sic infra.
lin. 16. φάσκων ταύτης] ταύτης deest in a. b.
lin. 17. δ' ἅπερ] R. b. δὲ ἅπερ.
lin. 18. ἰάδων] R. a. ἴαδος. R. b. ἰάδαος.
lin. 19. ἀνήκοας] R. a. b. ἀκήκοας.
lin. 20. τȣ͂το πάντως] R. a. πάντως τȣ͂το.
lin. 22. ποιεῖ] R. a. b. ἐποίει.
lin. 23. σιδήρεα] Iidem, σιδήρεα.
lin. 25. κρυβησόμενον] R. b. κρυβόμενον.
§. 5.
lin. 29. ἀραμάθην] Idem, ῥαμάθην.
lin. 30. στρατείαν] R. a. b. στρατιάν.
lin. 32. ἰωσάφατος] R. a. ἰωσαφάτης.
lin. 33. καταστρατοπεδευόμενον] R. b. καταστρατοπεδευόμενος.
lin. 41. ἀνελεῖν] Idem, ἑλεῖν.
lin. ult. τραπεῖσαν] R. a. τραπῆ δεῖσαν.
Pag. 264. *lin.* 2. διώκοντος] Idem, διώκοντος.
lin. 3. λιποθυμήσας] In a. deest καί. R. b. habet καὶ λειποθυμήσας.
§. 6.
lin. 4. ἀνεχώρησεν] R. a. ἀνεχώρησαν.
lin. 6. ἰεζάρα] R. a. ἐζάρα. R. b. ἰερεζῆλα.
lin. 9. προειρηκότος] R. b. προειπόντος.
lin. 10. δεῖ μέγα τε] R. a. μέγα δεῖ τό.
lin. 11. καὶ λιμᾶν] R. b. καὶ σέβειν καὶ λιμᾶν αὐτὸ παντὸς, καὶ τ͂.
lin. 15. χρεὼν] R. b. χρέως.
lin. 17. πόθεν] R. a. ποθεῖν.
lin. 18. ὡς ἀπιστῆσαι] R. b. ὥστε ἀπιστῆσαι.
Lib. 9. Inscript.
Pag. 265. *lin.* 4. ἰώσαμος] R. a. ἰώσαβος & sic infra.
lin. 8. στρατοπεδευσάντων] R. b. στρατευσάντων statim hic & a. ἐπ' αὐτόν.
lin. 13. ἰηȣ͂] R. b. ἰηȣ͂ς.
lin. 15. ἰηȣ͂ς] R. a. ἰηȣ͂.
lin. 17. γοθολία] R. b. ὀθλία.
lin. 18. βασιλέα ἀπέδειξεν] R. a. ἰωάσην ἀπέδειξεν. R. b. ἰωάσην ἀπέδειξε βασιλέα.
lin. 22. ὑπέστρεψεν] R. b. ἀνέζευξεν.
lin. 28. ὀζίας] R. a. ὀχοζίας.
Post lineam 28. titulus aliûs capitis in a. b. στρατεία ȣ͂ τ͂ ἰσραηλιτῶν βασιλέως ἰωράμȣ ἐπὶ συρίαν, καὶ νίκη.
lin. 29. ἀρασὶν] R. a. ἀρασῆν. R. b. ῥαασσείν.
lin. 30. ἀχάζην] R. a. ἀχάζιν. R. b. ἐναζήν.
Post lineam 34. titulus aliûs capitis in a. b. ὡς ὁ τ͂ ἀσσύρων βασιλεὺς στρατευσάμενος ἐπὶ σαμάρειαν, καὶ πολλὰ χρήματα παρὰ φακίȣ (in b. φακέα) ȣ͂ βασιλέως αὐτῶν εἰσπραξάμενος, εἰς τὴν οἰκείαν ὑπέστρεψεν.
lin. 35. σαλμανάσαρος] R. b. σαλμανασάρος.
lin. 38. κατῳκήσας] R. a. b. κατῴκισας.
Initio libri noni legitur in a. b. Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα (in a. ΡΝ.) καὶ μηνῶν ζ'.
Cap. 1. §. 1.
Pag. 266. *lin.* 8. ἀδάδω] R. a. ἀδέρρει. R. b. ἀδερεί.
lin. 15. περιερχόμενος] Deest in a.
lin. 16. διὰ μωυσέως] R. a. παρὰ μωυσέως. R. b. διὰ μωσῆος ὑπὸ θεȣ͂.
lin. 24. πάσας μὲν] μὲν deest in b.
lin. 28. ἔχει] R. b. ἔχειν.
lin. 30. ἑταίρȣς] Idem, ἑκατέρȣς.
§. 2.
lin. 31. ἐστράτευον] Idem, στρατοπεδεύοντο.
lin. 32. ἐγγαδδὶ &c.] R. a. ἰτάδα πόλει, κειμένη. R. b. ἐπαδαιπόλει κειμένῃ.
Pag. 267. *lin.* 1. κατασκευασμένȣς] R. a. b. κατασκευασαμένȣς.
lin. 2. ὑπερμαχῆ] R. a. ὑπερμάχηται.
ibid. ἐπ' αὐτῷ] R. a. b. ἐπ' αὐτό.
lin. 3. οἱ ... πάρεισιν] R. b. ἢ ... παρῆσαν.
lin. 5. ἰαζίηλος] R. a. ἰαζίηλος. R. b. ζίηλος.
lin. 9. ἐγγάδδης] R. a. γάδης.
ibid. μὲν αὐτοῖς] Idem, μὲν αὐτȣ͂ς.
§. 3.
lin. 13. θεκόας] R. a. b. θεκώας.
lin. 19. στρατείας] Idem, στρατιᾶς.
§. 4.
lin. 33. κοινήσας] Iidem, κοινωνήσας.
Cap. 2. §. 1.
Pag. 268. *lin* 2. πυνθανομ. ἐκέλευσέ τε] Iidem, ἐρησομένȣς. κελεῦσαί τε.
lin. 6. ἐπανόδȣ] R. a. τ͂ ἐπανόδȣ.
lin. 8. νόσος] R. a. b. ἡ νόσος.
lin. 18. τ͂ πρῶτον] Iidem, τ͂ πρότερον.
lin. 19. λαβεῖν] R. a λαβών. R. b. λαβόντα.
lin. 24. παρείη] R. b. παρῆει. R. a. παρείη & mox οἱ πρό.
lin. 31. τὸ τέλος τ͂ νόσȣ] R. b. τ͂ νόσȣ τέλος.
§. 2.
lin. 34. τὴν πονηρίαν &c.] R. b. ἀχάβῳ τὴν πονηρίαν παραπλήσιος γενόμενος, ἐβασίλευσεν ἔτη δώδεκα πάσῃ παρανομίᾳ χρησάμενος. παρείς.
lin. 37. μαθητὴν δ'] R. a. b. μαθητὴν δέ.
Cap. 3. §. 1.
lin. 41. μισᾶν] R. b. μεισάν.
ibid. φόρȣς τελῶν'α] R. a b. ȣ͂ γὰρ ἀδελφȣ͂ αὐτȣ͂, καθὼς προείπομεν, ἔτυχεν ἀποστάς, φόρȣς τελῶν.
Pag. 269. *lin.* 18. στρατιᾶς] R. a. στρατιάς.
lin. 19. διοχλεῖν] Idem, διενοχλεῖν.
lin. 21. μὴ διὰ] Idem, μὴ δι.
lin. 25. ὄψεσθε] R. a. b. ὄψεσθε.
lin. 27. κρατήσετε] R. a κρατήσατε.
lin. 28. λήψεσθε] R. a. λήψεσθε.
ibid. κόψετε] Idem, ἥμερα κόψατε mox δηώσατε, & ἐμφράξατε.
§. 2.
lin. 30. ἐρρύει] R. a. ἐρρύη. R. b. πολὺς ἐρρύη σφοδρῶς.
lin. 31. ὥστε εὑρεῖν] R. b. ῥεῖν.
lin. 38. ἀπεκλεινοκότων] R. a. b. ἀπεκλονηκότων statim R. a. αὐτȣ͂ς.
lin. 40. ὡρμήσαντες] R. a. b. ἐξορμήσαντες.
lin. 43. φεύγοντες] R. b. φυγόντες.
lin. ult. κατασκάψαντες] R. a. καταστρέψαντες. R. b. κατεστρέψαντο.
Pag. 270. *lin.* 1. διήρπασαν &c.] R. b. ἠφάνισαν καὶ διήρπασαν.
ibid. τ͂ χειμάρρων] R. a. ȣ͂ χειμάρρȣ.
lin. 4. ἀναιρεθῆναι] R. b. αἱρεθῆναι.
lin. 12. οἰκίαν] R. a. οἰκείαν.
lin. 14. στρατείαν] Idem, ἐκστρατείαν.

Cap. 4. §. 1.

lin. 19. Κατέλειπε] R. a. b. κατέλιπε.
lin. 20. μητρὸς] R. a. μητρὸς μέν. R. b. γυναικός.
lin. 21. ἀχάβου δὲ] δὲ deest in a.

§. 2.

lin. 26. ἑκαλόν.] R. a. ἑκαλὸν γὰρ ἔλεγεν ὑπ' αὐτοῦ δανειζαμένους.
lin. 31. μεταχεῖν] R. b. μεταχεῖν.
lin. 33. ποιοῦσης] R. a. ποιησάσης statim hic & b. καὶ τοῖς τέκνοις προσφέρειν ἕκαστον τῶν ἀγγείων προστάττουσης, ἐπεί.
lin. 34. τὸ ἔλαιον] Iidem, τοὔλαιον.

§. 3.

lin. 39. λοχόντας &c.] Iidem, λοχῶντας αὐτὸν ἀνελεῖν.
Pag. 271. *lin.* 2. κατῳκηκότων] Iidem, κατῳκηκότος.
lin. 4. βεβουλευμένα] Iidem, βουλευόμενα. Mox τυγχάνει διατρίβων.
lin. 5. δωθαὶμ] R. a. δωθαείμ. R. b. δωθαείν.
lin. 9. καὶ τάχους] R. a. b. καὶ ταραχῆς.
lin. 10. καὶ τῷ θεῷ &c.] R. a. καὶ τὸν θεὸν ᾧ συμμάχῳ χρώμενος ἀδεὴς ἦν. R. b. καὶ τὸν θεὸν ᾧ συμμάχῳ κεχρημένος καταφρονῶν ἀδεὴς ἦν.
lin. 11. παρεκάλει τε] τε deest in a. b.
lin. 14. ἀναθαρσεῖσαι] R. a. ἀναθαρρῆσαι.
lin. 24. ἀφέντες] R. a. b. ἀφεθέντες.

§. 4.

lin. 40. σπάνη] Iidem, σπάνει.
lin. 42. ἐπέλειπε] Iidem, ἐπέλιπε.
Pag. 272. *lin.* 1. ὁ ἰώραμος &c.] R. a. ὁ δὲ ἰώραμος καθ' ἑκάστην.
lin. 5. ἐλέησον] R. a. κύριε ἐλέησον.
lin. 10. αὐτῇ καὶ φίλης] R. a. b. καὶ φίλης αὐτῇ.
lin. 11. ἑκατέρα] R. b. ἑκάτερον.
lin. 22. καταχεῖν] Idem, κατάχετε.
ibid. παραγενόμενος] R. a. παραγινόμενος.
lin. 28. ὁρᾷ] R. a. b. ὑπερορᾷ.
lin. 30. ὠνεῖσθαι] R. b. ὠνήσασθαι.
lin. 36. ὄψη] R. a. b. ὄψει.

§. 5.

lin. 43. πήσεσθαι] Iidem, πείσεσθαι.
Pag. 273. *lin.* 1. εὐθανατήσοντες] R. a. εὐθανατήσαντες.
lin. 13. ἀφθονίαν] R. a. b. ἀφωνίαν.
lin. 14. ὡς οὐδ'] In iisdem ὡς deest.
lin. 15. παρεμβολῆς] R. a. πόλεως.
lin. 23. ἀπογνόντος] R. a. b. ἀπογνόντας.
lin. 26. αὐτὴν φρονήσ.] R. b. μὴ καταφρονήσαντας. R. a. καὶ μηδημοῦ προϊέναι καταφρονήσαντας.
lin. 30. προσαριθμήσει] R. a. προσαριθμήσεις.
lin. 32. τῇ γνώμῃ] R. b. τὴν γνώμην statim deest τότε.
ibid. ἔπεμψεν] R. a. b. ἐξέπεμψεν.
lin. 33. ῥίπτοντες] R. a. ῥιπτοῦντες.
lin. 36. μυριάδας] R. a. b. μυριάσι.
lin. 42. ἀπολεῖσθαι &c.] Iidem, ἀπολέσθαι.

§. 6.

Pag. 274. *lin.* 2. ἐνέβαλλεν] R. b. ἐνέβαλεν.
lin. 6. διαφύγοι] R. a. b. διαφεύξεται.
lin. 9. πεμφθέντα] Iidem, πεμφθῆναι.
lin. 10. ῥᾶον] R. b. ῥάων.
lin. 15. πείσονται] R. a. b. πείσεται.
lin. 29. λαβόμενος] R. b. λαμβανόμενος.

Cap. 5. §. 1.

lin. 31. πατρίων] R. a. πατρῴων.
lin. 34. ἄλλα κακὰ] R. b. ἄλλα εἶναι κακόν.
lin. 36. διέλιπεν] R. a. b. διέλειπεν.
lin. 38. ὑπήκουεν] R. a. ὑπήκουσεν.
lin. 43. ὑψηλὰ] R. b. ὑψηλότατα.

§. 2.

Pag. 275. *lin.* 1. ἐπιστολή· ἢ τὸν θεὸν] R. a. ἔτι γὰρ ἐπὶ γῆς ἦν, ἐπιστολή· ἐφ' ἣ τὸν θεόν.
lin. 9. ὁρῶντα] Idem, ἐπιδόντα.

§. 3.

lin. 15. διήρπασαν] Idem, διήρπασε.

lin. 21. λογησάμενοι] R. a. b. λογισάμενος.
lin. 22. ἐνεκήδευσαν] R. b. ἐνεκήδευσεν.
lin. 23. ἠξίωσαν] Idem, ἠξίωσεν, ἀλλ' ὡς ἰδιώτην ἔθαψε.

Cap. 6. §. 1.

lin. 27. ἀρμάθην] R. b. ἀρμώθα, & sic infra.
lin. 29. ἀζάρην] R. a. ἰαζάρην. R. b. ἰεζερήλην.
lin. 31. ἅμασι] R. a. b. ἁμάξῃ.
ibid. εἰρήκει] R. b. ἠρημώκει.
lin. 37. στρατιᾶς] R. a. στρατείας.
lin. 40. ἔφησε] Sequitur in a. b. βασιλέα χειροτ.
lin. 42. οἱ … παῖδες καὶ βάασα] R. b. τοῦ … παῖς καὶ βασά.

§. 2.

Pag. 276. *lin.* 3. νεανίας] Idem, νεανίσκος.
lin. 9. ἰεσράελαν] Idem, ἰερέζελαν, & sic infra.
lin. 10. ἀρμώθης] R. a. ἐν ἀρμάθης. R. b. ἀρμώθα.

§. 3.

lin. 20. ἰεσράελα] R. a. ἰερεζελᾶ.
lin. 21. καθεστήκει] R. a. b. καθεστάκει.
lin. 26. ἐκέλευσεν] R. b. ἐκέλευεν.
ibid. ταῦθ' ὁ σκοπός] Idem, ταῦτα ὁ σκοπῶν.
lin. 33. ναβούθου] Idem, ναβώθου.
lin. 34. ἰηοῦ] Idem, ἰηούδου.
lin. 40. ναβούθου] R. b. ναβώθου.
Pag. 277. *lin.* 4. μαγεδδῶ] R. a. b. μαγιαδδώ.

§. 4.

lin. 9. ἰεσράελα] R. b. ἰεζέρελα.
lin. 10. ὁ ἀποκλείνας] R. a. ὃς ἀπέκλεινε. R. b. ὃς ἀποκλείνῃ.
lin. 15. προστάξας τοῖς] R. b. τοῖς τε ἄλλοις καὶ τραπέζῃ, προσέταξε δὲ τοῖς.
lin. 19. ἰεσράελα] R. a. ἰεσράηλαν.
ibid. ἀπολέσθαι] R. a. b. ἀπολεῖσθαι.

§. 5.

lin. 20. δι' ἐν σαμαρ.] R. b. δι' αὐτῶν ἐν σαμαρείᾳ.
lin. 21. λέγων ὡς] ὡς deest in a. b.
lin. 22. ἀποδείξει] R. a. b. ἀποδεῖξαι.
ibid. τὸν ἀνδρειότατον] Absunt hæc à b. in quo post ἁρμάτων legitur αὐτῷ εἶναι πλῆθος.
lin. 25. σαμαρέων] R. a. σαμαρρέων.
lin. 28. δεσπότην] R. a. βασιλέα.
ibid. ὃ ἂν κελεύει] R. a. ὃ δ' ἂν κελεύοι. R. b. ὃ δ' ἂν κελεύῃ.
lin. 32. συνελόντες] R. a. b. συνθέντες.
lin. 33. ἰεσράελα] R. a. ἰερέζελα.
lin. 35. πρὸ τῆς πύλης] R. a. πρὸς τῇ πύλῃ.
lin. 38. ἀνελεῖν] R. a. b. ἀνέλοι.
lin. 40. ἀπόλωλε] R. b. ἀπώλωλε.
lin. 41. ἰσραηλίταις] Idem, ἰερεζελίταις.
ibid. συγγενείας] Sequitur in a. b. ἱππεὺς εἰς σαμαρ. ἐπορεύετο.
lin. ult. τί ποτε] R. b. τί δήποτε.
Pag. 278. *lin.* 1. ᾔδισαν] Idem, ᾔδεσαν.

§. 6.

lin. 4. γενόμενος] Idem, γεγονώς.
lin. 6. ἐξαφανίσαντα] R. a. b. ἐξαφανίσας.
lin. 11. πονηροὺς] R. a. πονηροὺς ἰδεῖν.
lin. 15. θεῶν εἰσηγήσατο] R. a. b. εἰσηγήσ. θεῶν.
lin. 20. καὶ ἐκέλευσε] Iidem, ἐκέλευσε δ' ἰηοῦς. statim b. τῷ ἱερεῖ.
lin. 23. καταρξαμένων] R. b. καταρξαμένῳ.
lin. 25. πιστοὺς] Idem, πιστοτάτους.
ibid. ἀποκλείνειν] R. a. b. ἀποκλεῖναι.
lin. 28. τοῦ βασιλέως] Iidem, τοῦ βαάλ.
lin. 30. ἰθοβάλῳ] R. a. ἰθωβάλῳ. R. b. εἰθωβάλῳ.
lin. 33. ἐπέτρεπε. ταῦτα διαπ.] R. a. b. ἐπέτρεψεν. ταῦτα δὲ διαπ.

Cap. 7. §. 1.

lin. 38. Γοθολία] R. b. Οθλία, & sic deinceps.
ibid. τὴν ἰωράμου &c.] R. a. b. τήν τε ἰωράμου τ' ἀδελφοῦ τελευτήν statim b. ὀχοζία.
lin. ult. ἰωσαβεθὴ] R. a. ὀσαβέρθη. R. b. ὠσαβέεθ. Mox idem, ἰώδας, & sic infra.

Pag.

Pag. 279. *lin.* 3. ἀπέκλεισε] Sequitur in a. b. τῶν κλινῶν. καὶ λανθ.

§. 2.

lin. 7. συμπεριποιῆσαι] R. b. περιποιῆσαι, λαβών.
lin. 19. ἄοπλον] Idem, ἄνοπλον.
lin. 20. προσδιετάξατο] R. a. b. προσδιέταξε.
lin. 23. δείσαντες] Iidem, δείσαντας.

§. 3.

lin. 40. τοῦ κεδρῶνος] Iidem, τὴν κεδρῶνος.
lin. 42. λαβόμενοι] R. b. ἐπιλαβόμενοι.

§. 4.

lin. ult. ἐστρατήγει] R. a. b. ἐστρατηγήθη.
Pag. 280. *lin.* 1. ἐξόρκησεν] Iidem, ἐξώρκωσεν.
lin. 6. μααθάν] R. b. νάθαν.

§. 5.

lin. 17. βηρσαβεέ] Idem, βερσαβεέ.
lin. 18. ὃν ὁ] Desunt in eodem.
lin. 19. ἄρσενες] R. a. b. ἄῤῥενες.

Cap. 8. §. 1.

lin. 26. γαδιτῶν] Iidem, γαλαδιτῶν.
ibid. γαλααδίτην] R. a. γαλααδῖτιν. R. b. γαλαδίτην.
lin. 28. οὐ γὰρ ἔφθη] R. a. b. οἷς ἂν ἔφθη.

§. 2.

lin. 34. ἀργυροῦν] R. a. ἀργύρου.
lin. 36. εὐγνωμόνως] Deest in a. b. statim R. a. προῆται. R. b. προεῖται τ' ἀργύριον.
lin. 40. ὡ τὸ πλῆθος] R. b. ὡς τὸ πλῆθος.
lin. 41. ἐν αὐτῷ] ἐν deest in a. b.
Pag. 281. *lin.* 3. ἀποχρώντως] R. b. ἀποχρῶν.
lin. 5. καὶ ἐπὶ] R. a. καὶ ἔτι.

§. 3.

lin. 10. χρηστὸς] R. a. b. πάντα χρηστὸς γινόμενος ἐτάφη.
lin. 12. ὁ βασιλεὺς] Sequitur in b. τὴν ἐπιμ. τὴν πρὸς τὸν θεὸν ὁ ἰώαζος.
lin. 17. μήτε ὅσα οἱ πρό] R. b. μήτε οἷς πρό. R. μήτε οἷς οἱ πρό.
lin. 18. μήθ' ὅσα] R. a. b. μήθ' οἷς.
lin. 19. μετανοῆσαι] R. a. μετενόησαν.
ibid. παρανομήσαντες] R. a. b. παρορμήσαντες.

§. 4.

lin. 27. ἐμβαλῶντος] Iidem, ἐμβαλόντος.
lin. 28. τε γίτταν] R. a. τε γίττην. In b. deest τε.
lin. 33. τῶν φίλων] Sequitur in b. οἱ τοῦ ζαχαρίου θάνατον.

§. 5.

lin. 40. ἰώαζας] R. a. ἰωζᾶς. R. b. ἰώαζος ὁ τοῦ ἰούδου υἱός.
lin. 42. καὶ οἱ πρῶτοι] R. a. b. ὅσα καὶ οἱ πρῶτοι.
Pag. 282. *lin.* 3. ἀποκτείναντα] R. a. ἀποκτείναντι.
lin. 4. καιροῖς ἰωάζας] R. a. κακοῖς ὁ ἰώχαζος. R. b. κακοῖς ὁ ἰώαζος.
lin. 6. ἀρετὴν] R. a. ἀρίστην & mox νουθετεῖν.
lin. 7. ἀπολλύειν] Idem, ἀπολλύναι. R. b. μὴ ἀπολλύειν.

§. 6.

lin. 10 ἰώας] R. a. ἰωάσης. R. b. ἰώασος.
lin. 11. τὴν ἀρχὴν] Sequitur in a. b. οὗτος ὁ ἰωάσης.
lin. 16. ἤρξατο] Sequitur in iisdem, βλέποντος αὐτοῦ, καὶ ποτν. καὶ πατέρα.
lin. 19. ἐξοπλισμένους] R. a. ἐξωπλισμένοις. R. b. ἐξωπλισμένον. Mox idem τοῖς ἀπ' αὐτῶν.
lin. 23. ἐπιλαβόμενος] R. a. b. ἐπιλαβόμενον αὐτοῦ τῶν χειρῶν, ἐκέλευσε.
lin. 24. διαναπαυσαμένου] R. a. δὲ ἀναπαυσαμένου. Mox in b. deest εἶπεν.
lin. 33. ὅσα προεῖπε] R. b. καὶ ὅσα προεῖπε.
lin. 34. ἔχει θείαν] R. a. εἶχε θείαν ἤδη.

§. 7.

lin. 35. ἀδὰν] R. a. βέραν. R. b. ἀδδάν.
lin. 39. τεθνηκέναι] Sequitur in a. b. ὁ μὲν ἐν σαμαρείᾳ κηδεύεται statim a. καθίκετο δὲ εἰς ἰώαζον. R. b. καθῆκε δὲ εἰς ἰώαζον.

Cap. 9. §. 1.

lin. 42. ἰούδαν] R. a. b. ἰωδαδῆς.
lin. 43. θαυμαστῶς] R. b. θαυμαστός.
Pag. 283. *lin.* 1. ἰωάζα] R. a. ἰωάζῳ. Deest in b.
lin. 10. λαὸν] R. a. b. στρατόν.
lin. 11. χρησαμένῳ] R. a. χρησαμένου.
lin. 13. ὀφθῆναι] R. a. b. φθῆναι.
lin. 19. ἐπ' αὐτῆς] Iidem, ἀπ' αὐτῆς.
lin. 23. βηθσεμήρων] R. b. βηθεεμήρων.

§. 2.

lin. 32. αὐτῷ κολάσειν] R. a. b. αὐτὸν κολάσειν.
lin. 33. νεωτερίζων] R. a. νεωτερίζειν.
lin. 35. ἰάσῳ] R. a. ἰωάζῳ. R. b. ἰωάσω.
lin. 38. κριθησόμενον] R. b. διακριθησόμενον.

§. 3.

lin. ult. στρατιάν] R. a. στρατείαν.
Pag. 284. *lin.* 1. παρανομηθέντων] R. b. παρανομησάντων.
lin. 2. ἐξῆγε] Idem, ἐξήγαγε.
lin. 4. τιθησιν] R. a. ἐντιθησιν.
lin. 8. καὶ περὶ τὸ] Idem, καὶ τοῦ περὶ τοῦ.
lin. 11. τοὺς τοῦ θεοῦ] R. a. b. τούς τε τοῦ θεοῦ.
lin. 15. λάχισαν] Iidem, λαχίσαν.

Cap. 10. §. 1.

lin. 29. χαναν. οὗτοι] Iidem, χαναν. ἦσαν.

§. 2.

lin. 34. νίνου] R. b. νινύου.
lin. 42. κλῆρον ... εἴη] R. a. b. κλήρῳ ... ἦν.
Pag. 285. *lin.* 2. ἐκβάλλειν] R. b. ἐκβαλεῖν.
lin. 4. κρίνοντες] Idem, κρίναντες.
lin. 5. οὕτως] Idem, αὐτούς.
lin. 7. καὶ ὑπὸ τοῦ] Idem, αὐτοῦ, καὶ ὑπὸ τοῦ.
lin. 9. ἐκβρασθῆναι πόντον] Idem, ἐκκρημασθῆναι πόντος.
lin. 11. νιναίου] Idem, νινύου. R. a. νινύη & mox εἰς ἐπήκοον.
lin. 12. πάλιν] R. a. b. πάνυ.

§. 3.

lin. 18. ἀχίας] R. a. ἀχιάλας.
lin. 21. ἰτὰ καὶ ἀμνίαν] R. a. ἤτλαν καὶ ἰαμνίαν. R. b. γίτλαν καὶ ἰαμνίαν.
lin. 28. καλεσκαμμένα] R. a. b. καταβεβλημένα.
lin. 30. φρουρὰς] Iidem, φρουρούς.
lin. 31. τοῖς ἐρήμοις] R. a. ἐν τοῖς ἐρήμοις.
lin. 34. στρατιᾶς] R. a. b. στρατείας.
lin. 36. φάλαγγα] Iidem, φάλαγγας.
lin. 37. στρατιὰν] R. b. στρατείαν.
lin. 39. περοβόλα τε] R. a. b. πετροβόλα τε.
ibid. δορυβόλα] R. b. βαρύβολα.
ibid. καὶ ὅσα] R. a. καὶ ἀρτῆρας, καὶ ὅσα.

§. 4.

Pag. 286. *lin.* 2. ἐπιθυσιάζων] R. b. θυσιάζων. R. a ἐπιθυμιάζων.
lin. 3. ἀζαρίου] R. b. ἀζαρία.
lin. 5. καταβοῶντος] R. a. b. καταβοῶντων.
lin. 8. προσέπεσεν] R. a. προσέπαισεν.
lin. 9. ἐρωγῆ] R. a. ἐῤῥωγῆ.
ibid. δυσμὴν] R. a. b. δύσιν.
lin. 13. αἰχμώνης τοῦ] Iidem, αἰχμώνης τε τοῦ.
lin. 15. ἀσεβείας] Iidem, ἀσεβημάτων.

Cap. 11. §. 1.

lin. 19. μῆνας] Iidem, μησί.
lin. 20. σελήσμου] R. a. σελλούσμου. R. b. σελλήμου. Mox ille ἰαβήσου.
lin. 22. θαρσῆ] R. a. θέρσα.
lin. 23. ζαχαρίαν] Idem, ἀζαρίαν.
lin. 24. σέλησμον] R. a. σέλουσμον. R. b. σέλλημον.
lin. 25. κλείοντες] R. a. κλείσαντες.
lin. 26. ἐδήωσε] R. a. b. ἐδήου.
lin. 31. ὁ μανάημος] R. a. ἀμανάημος statim R. b. ἐπ' ἔτη μέν.
ibid. διέμεινε] R. a. διέμεινεν ὤν. R. b. διέμεινεν ὤν.
lin. 32. φοῦλλου] R. b. φύλου.
lin. 33. ἀπλώτα] Idem, ἀπαντᾷ.
lin. 35. τελευτήσαντος] R. a. b. τελευτήσαντα.

lin. 36. φακείαν] R. b. φακέαν.
lin. 37. φακείς] R. a. b. φακές.
lin. 38. κατέχε τῇ] Iidem, καταχῶν ἢ καί.
lin. 39. εἴκοσι, καὶ] Iidem, εἴκοσιν, ἀσεβὴς τε.
lin. 40. θεγλαφάσαρ] R. a. θελλαφαλάσαρ. R. b. θαλαθφαλλάσαρ.
lin. 42. κύδιδαν] R. a. κύδιζαν. R. b. κύδιασα.

§. 2.

Pag. 287. *lin.* 1. ἰώθαμος] R. b. ἰωζᾶς. Mox a. b. ἐβασίλευσε.
lin. 8. ἠμελεῖτο] R. a. b. ἠμέλητο.
lin. 11. ἢ οὗτος] R. b. δ' οὕτω.

§. 3.

lin. 16. καὶ χρυσὸν] Sequitur in a. ἁρπάσαντε αὐτοῖς καὶ ἄργυρον. In b. habetur etiam ἄργυρον.
lin. 17. τὰς ψυχὰς] Articulus deest in b.
lin. 20. ὁ θεὸς νινύα] R. a. νινύα ὁ θεός. Mox a. b. ἀφανίωσε.
lin. 22. νινεῦης] R. b. νινύης statim idem ἃ λέγειν. R. a. ἅπερ λέγειν.

Cap. 12. §. 1.

lin. 36. ἀράζης] R. b. ῥαάζης, & mox φακέας.
lin. 37. αὐτοὶ εἰς] R. a. b. αὐτὸν εἰς.
lin. 39. ἠλάθ] Iidem, ἠλαθοῦς.
lin. 40. ἰουδαίους] R. a. ἰουδαίας.
Pag. 288. *lin.* 2. ζαχαρίαν] R. a. b. ζάχαριν.
lin. 3. ἀμίας] Iidem, ἀμασίας. mox b. ἐρκάμ.
lin. 4. ἐλκάν] R. a. b. ἐλικάν.
lin. 5. ἀνεχώρουν] R. b. ἀνεχώρησαν.

§. 2.

lin. 6. ὠβήλας] Idem, ὠβήδας.
lin. 15. ἀπολλώμεθα] R. a. b. ἀπολώμεθα.
lin. 16. καινότερα] R. b. κενώτερα.
lin. 17. ταῦτα δ' ἀκούσ.] R. a. ταυτ' ἀκούσαντες.
lin. 20. τέσσαρες] R. b. τέσσαρας σαδίους.
lin. 21. σαμάρειαν] R. a. τὴν σαμαρείας χώραν. R. b. τὴν σαμάρειαν χώραν.

§. 3.

lin. 26. θεγλαφαλ.] R. b. θαγλαφαλασάρην.
lin. 31. ἀράζην] R. a. b. ῥαάσην. Mox a. ἀπῴκισεν.
lin. 35. ἀρχαζος] Deest in b.

Cap. 13. §. 1.

Pag. 289. *lin.* 4. τὸ υἱὸν δ'] R. b. τὸ δ' υἱόν.
lin. 6. χῶν] R. a. b. καταχῶν. mox b. πρὸς τὸ θεόν.
lin. 15. οὗ μου] R. a. b. τοῦ μοῦ.
lin. 16. διάκοιαν] R. a. διάνοιαν.

§. 2.

lin. 22. καὶ εὐτρεπήσαντες] R. b. καὶ ἀνοίξαντες. Item a. qui post τοῦ θεοῦ habet ηὐτρέπισαν.
lin. 29. παραινῶν] R. b. παραινεῖν.
lin. 30. θέλωσι] Idem, θέλουσι mox ἐκείνοις & R. a. b. συμφερόντος.
lin. 31. δηλοσάντων] R. a. b. δηλωσάντων.
lin. 34. πήσονται] Iidem, πείσονται.
lin. 39. μελεβάλλοντο] Iidem, μετεβάλοντο.

§. 3.

lin. 42. ἔθυσεν αὐτοῦ] R. b. ἔθυσε περὶ αὐτοῦ.
ibid. ταύρους ἑπτὰ] Sequitur in a. b. καὶ ἄρνας ἑπτὰ, καὶ κριούς.
lin. ult. ἀφῆκαν] R. a. ἐφῆκαν.
Pag. 290. *lin.* 8. χάριν] R. a. b. χάριν ἔχειν.
lin. 10. ἐκαλλιέργησαν] Iidem, ἐκαλλιέρησαν.
lin. 18. διαδίδοσθαι] Iidem, δίδοσθαι.
lin. 20. καὶ τοῖς] τοῖς deest in iisdem.
lin. 22. καὶ πᾶσιν] Iidem, καὶ πασιν.
lin. 25. πόλεις] R. a. τῆς πόλεως.
lin. 28. ἐθάρρει] R. b. θαρρεῖ.

Cap. 14. §. 1.

lin. 34. σώαν] R. a. b. ὤαν.
Pag. 291. *lin.* 2. τὴν χώραν] Sequitur in a. ταύτην στρατηγοῦντος ἰησοῦ. ἐστιν ἐτῶν. Item in b. à quo tamen abest ταύτην.
lin. 3. τοῦ τοῦ δαβίδου] Unum τοῦ abest ab a. b.
lin. 7. ῥοβόαμον] Sequitur in a. b. τοῦ δαυίδου υἱῶνον, ἱεροβόαμον τὸ τούτου δοῦλον ἑαυτῶν (R. b. αὐτῶν) ἀποδείξαντες.
lin. 10. ὑπέσχεν] R. b. ἐπέσχεν.

§. 2.

lin. 12. ἐλουλαίου] Idem, ἐλιλαίου.
lin. 14. ἐλουλαῖος] Sequitur in eodem, θεμένων αὐτῷ τινας ὄνομα.
lin. 19. διὸ] Idem, δι' ἅ.
lin. 21. ὀκτακοσίους] R. a. ὀκτακοσίας.
lin. 24. διακωλύουσι] R. b. διακωλύσει.
lin. 25. ἀρύσασθαι] Idem, ἀρύεσθαι.
lin. 26. καὶ τὰ σαλμ.] Idem, καὶ τὴν σαλμ.

§. 3.

lin. 31. πάτερον αὐτῆς] Idem, πάτερον αὐτοῖς.
lin. 32. λοιμὸς γὰρ] Idem, λοιμὸν γάρ.
lin. 36. διδαχθέντες] R. a. b. ταχθέντες.
lin. 39. περιτιόντας] Sequitur in b. βλέπουσι τοὺς ἰουδαίους, ἀποκαλοῦσι τε ὡς ἐξ vox συγγενεῖς deest etiam in a.
lin. 41. ὅταν ἢ πλαίσαντας] R. a. ὅτ' ἂν ἢ πλαίοντας.

Lib. 10. Inscript.

Pag. 292. *lin.* 4. σεναχηρίβου] Idem, σεναχείβου.
lin. 5. ἐζεκίου] R. a. b. αὐτῶν ἐζεκίου.
lin. 8. διάγων] R. a. διαγαγών.
lin. 12. τὴν αὐτοῦ] R. a. b. τὴν αὐτήν.
ibid. ἀπέλυσαν] R. a. ἐπανῆλθεν.
lin. 13. τὸ ... νεχάων] R. a. τοῦ. Idem & b. νεχαῶνα.
lin. 14. ὁδὸν] R. a. b. δίοδον mox ille ὑπαντᾷ.
lin. 19. ἰωάκιμον] R. a. b. ἰωάκειμον.
lin. 21. Ναβουχοδονοσόρου] R. b. ναβουχοδονοζάρου & sic infra.
lin. 22. καταστρεψάμενος] Idem, καταστρεψάμενος.
lin. 23. ἰωάκιμον] Idem, ἰωάκειμον & sic deinceps.
lin. 26. αὐτὴν] R. a. αὐτόν. R. b. ἑαυτήν.
ibid. ἰωάχιμον] Hîc quoque b. habet ἰωάκειμον.
lin. 30. ἰωαχίμου] R. a. b. ἰωακείμου.
lin. 35. ποιήσασθαι] R. b. ποιῆσαι.
lin. 39. κατέλειπε] Idem, καταλείπει.
lin. 40. καὶ ὅσα] In a. b. deest καί, & hic est titulus aliûs capitis.
Initio libri 10. legitur in a. b. Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν ὀγδοήκοντα δύο ἡμέρας δέκα.

Cap. 1. §. 1.

Pag. 293. *lin.* 8. σεναχήριμος] R. a. σενναχήριβος & sic infra. R. b. σενάχειρος.
lin. 10. τὰς τῆς] τὰς deest in a.
lin. 12. πρὸς αὐτὸν] R. b. ἐπ' αὐτόν.
lin. 13. τάξηται] R. a. τάξῃ.
lin. 18. πολεμίου] R. b. πολεμοῦ.
lin. 22. ἀνάχαρις] R. a. b. ἀράχαρις.

§. 2.

lin. 25. αὐτῷ] R. b. αὐτῶν.
ibid. ἐλιακίμον] R. a. b. ἐλιακίαν. Mox b. σοβαναῖον καὶ ἰώανον.
lin. 30. τὴν ἑαυτοῦ] R. b. τὴν αὐτοῦ.
lin. 31. δηλοῦν] R. a. δηλοῦτε.
lin. 34. στρατιὰν] R. a. b. στρατείαν.
Pag. 294. *lin.* 1. ἐπ' αὐτοῦ] Iidem, ἐπ' αὐτῷ.
lin. 2. διαφόρῳ] R. a. διαφόρῳ.
lin. 6. ἀπώσεσθαι] R. a. b. ἀπώσασθαι.
lin. 8. μὴ δῶητε] μὴ deest in a. b.
lin. 9. ληψομένοις] R. b. λειψομένοις.

§. 3.

lin. 19. παρεθάρρυνε τὸ] R. a. b. παρεθάρρυνεν αὐτόν τε τόν.
lin. 21. μεθ' οὗ] Iidem, μεθ' οἷς.
lin. 22. σεναχήριβον] R. b. σεναχήριμον. R. a. σενναχήριβον διαμαρτόντα.
lin. 23. οἰκίαν] R. a. b. οἰκείαν.

§. 4.

lin. 31. καιρὸν μὴ] Sequitur in a. πολιορκηθήσεσθαι ἀπὸ τοῦ σύρου μέλλοντι ἂν εἶναι ἀδεεῖς.
lin. 41. τούτων ὁ βασιλεὺς] Sequitur in eodem, σενναχήριβος, ἀπρακτος ὡς ἔφην ἀνεχώρησε, καταλιπὼν τὸ

τὸ πηλέζιον. περὶ τούτου δὲ σενναχηρείβου καὶ Ηρόδοτος ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν ἱστοριῶν αὐτοῦ φησι, ὡς οὗτος ὁ βασιλεὺς ἐπὶ.

Pag. 295. *lin.* 6. σεναχηρείβου] R. a. σενναχηρείβου, & deinceps R. b. σεναχήρίμου, & deinceps.

lin. 17. παίδων] Sequitur in a. b. ἀνδρομάχου καὶ σελδυκάρου.

lin. 20. βασιλείαν] In a. b. sequitur τῶν μετ' αὐτοὺς καταφρονῶν δὲ σενναχηρείβου ναχορδας (R. b. σεναχήρίμου ἀσαραχόδδας.

Cap. 2. §. 1.

lin. 25. ἅπαντι] R. a. b. παντί.

lin. 26. ὁμοίως] Iidem, ὁμοίας.

lin. 29. οὐδὲ οἱ] Iidem, οὐδὲ γὰρ οἱ.

lin. 36. ὅτι χρόνον] R. a. ἔτι χρόνον. R. b. ἔτι τὸν χρόνον.

lin. 39. τρεῖς ἡμέρας] R. b. τρίτην ἡμέραν.

lin. 41. ἐπηγγελμένων] R. a. b. ἀπηγγελμένων.

Pag. 296. *lin.* 5. λυθεὶς] R. a. λυθείσης.

§. 2.

lin. 12. βαλάδῳ] R. a. βαλαδέῳ. R. b. βαλάκῳ.

lin. 18. τῷ ἄνδρας] R. a. b. τὸ ἄνδρας mox πρευλέγῳν.

lin. 20. τὸ ἔθνος] R. a. τὸ γένος.

lin. 21. τοῦ αὐτοῦ] R. a. τοῦ ἑαυτοῦ. R. b. μέχρι τοῦ ἑαυτοῦ.

lin. 22. βηρωσός] R. b. βήρωσος.

Cap. 3. §. 1.

lin. 34. ἀχιβᾶς] Idem, αἰχίβας.

lin. 35. ἀπέῤῥηξε μὲν αὐτὸν] R. a. b. ἀπέῤῥηξεν ἑαυτόν.

lin. 37. τρόπῳ] R. b. πρώτῳ.

lin. 42. τῷ αἵματι] Articulus deest in a.

§. 2.

Pag. 297. *lin.* 4. παρὰ δὲ] R. a. b. παρά τε δὲ.

ibid. στρατείαν ἔπεμψεν] R. b. στρατιὰν πέμψας.

lin. 10. ὑπὸ δὲ βαβ.] R. a. b. ὑπὸ δὲ τῶν βαβ.

lin. 12. μεταβουλεύειν] R. a. ἐπιβουλεύειν.

lin. 15. τὸ πλῆθος] R. a. b. καὶ τὸ πλῆθος.

lin. 24. ἑπτὰ] R. a. καὶ ἑπτά.

lin. 26. παρέρχ. ἄμωζον] R. a. b. παραγίνεται ἄμμωνα.

ibid. ἐμαλσέμης] R. a. ἐμασέμης.

ibid. ἰαβάτης] R. b. ἰαταβάτης.

Cap. 4. §. 1.

lin. 28. τοῦ αὐτοῦ] τοῦ deest in a.

lin. 29. ἔτη δύο] ἔτη abest ab a. b.

lin. 30. τῷ τε] τε deest in a. in quo, & in b. τὸν ἄμμωνα.

lin. 31. παραδίδωσι] R. a. παραδιδοῦσιν.

lin. 35. ἰεδὴ] R. a. ἰεδείς. R. b. ἰεδίς.

lin. 36. δαβίδου] R. a. τοῦ δαυίδου.

lin. 37. δὲ βίου] R. a. b. περὶ τὸν βίον ἐπιτ. ἐκείνῳ κεχρ.

lin. 38. τὴν εὐσέβ.] R. a. τὴν δ' εὐσέβ.

lin. ult. συμβουλείᾳ] R. a. b. συμβουλίᾳ ille καὶ παραδόσει quæ desunt in b. Sequitur in a. τοῖς γὰρ νόμοις κατακολουθῶν ὄντως περί. At in b. τοῖς γὰρ νόμ. κατακ. ὡς περί.

Pag. 298. *lin.* 4. εἰ δὲ δ' ἂν] ἂν deest in a. b.

lin. 9. ἔλασσον αὐτό] R. a. ἔλαττον αὐτῶν.

lin. 10. ἐκέλευσε] Idem, ἐκέλευζε.

lin. 11. ὡς ἐπισκοπὴν] R. a. b. εἰς ἐπισκοπήν.

§. 2.

lin. 25. ὃ καὶ τάς &c.] R. a. δ' αὐτῷ καὶ τὰς βίβλους αὐτῶν. R. b. δ' αὐτῷ καὶ τὰς αὐτῶν βίβλους.

lin. 27. ὀλδᾶ] R. b. οολδά.

lin. 28. σαλλούμου] Idem, σαλλάμου.

lin. 33. αὐτῶν δι' ὧν] R. a. b. δι' αὐτῶν ὧν. mox ille, ἀπέστειλεν.

lin. 39. ὅτι ὁ θεὸς] ὁ deest in b.

lin. 40. δι' αὐτὸν] Idem, δεῖ αὐτόν.

§. 3.

lin. ult. προσάξας παρ.] Idem, παρεῖναι προς.

Pag. 299. *lin.* 2. ἐπιποιήσασθαι] R. a. ποιήσασθαι mox b. πίσιν.

lin. 3. ᾔνεσαν] R. a. ἐπήνεσαν.

§. 4.

lin. 12. κατέκαυσε] R. b. πυρὶ παραδέδωκε.

§. 5.

lin. 21. τὴν ὃ] R. a. τὴν ᾧ.

lin. 23. ἄζυμον] R. a. b. ἀζύμων.

lin. 28. ἐξηγουμένου] Iidem, ἐξηγουμένων.

Cap. 5. §. 1.

lin. 36. Νεχάως] R. a. νεχαώς. R. b. νεχαῶς.

ibid. στρατιὰν] R. a. b. στρατείαν.

lin. 42. ἐκέλευεν] R. a. ἐκέλευζεν.

lin. ult. νεχάω] R. a. νεχαῶνος mox a. b. εἶχεν.

Pag. 300. *lin.* 1. ἀλαζωνίας] R. b. ἀλαζωνείας.

lin. 3. ὀχουμένου] R. a. ἐρχομένου.

lin. 4. ἀνακλιθῆναι] R. a. b. ἀνακληθῆναι.

lin. 5. ἐκεῖ] R. a. ἐκείνης.

lin. 11. βαβυλωνίαν] R. a. b. βαβυλῶνος.

lin. 13. βιβλία] R. b. βίβλους.

§. 2.

lin. 17. ἰώαζος] R. a. ἰώχαζος. R. b. ἰώασος & infra.

lin. 18. ἀμετάλης] R. a. b. ἀμητάλης καὶ πόλεως τωμιάνης (R. b. τομάνης)

lin. 20. ἰώαζον] R. a. ἰωάχαζον & sic infra.

lin. 23. τὸ ... ἰωάκιμος] R. a. b. τοῦτο ... R. b. ἰωάκειμος.

Cap. 6. §. 1.

lin. 32. καρχαβησὰν] R. a. καρμάχησαν. R. b. καρχαμίσαν.

lin. 33. νεχάω] R. a. νεχαῶνι. R. b. νεχαῦ.

lin. 34. ὑπ' αὐτῷ] R. a. b. ἐπ' αὐτόν.

lin. 39. ὄγδοος] Iidem, ὄγδοον. mox b. ἰωακείμῳ & sic deinceps.

§. 2.

Pag. 301. *lin.* 5. ταῦτ' εἰς] R. b. ἀλλὰ ταῦτ' εἰς. R. b. ἀλλὰ ταῦτ' οὐδέν.

lin. 8. δίκην] R. a. b. δίκῃ.

lin. 11. διαθῆναι] R. a. διαθεῖναι.

§. 3.

lin. 30. τούτους οὐδὲν] Idem, τούτου ὡς οὐδέν.

lin. 31. εἰσελθὼν] R. a. b. ἀπελθών.

lin. 33. ἰωάχιμον] R. b. ἰωάκειμον & sic infra.

lin. 38. νοσῆς] R. a. νοοσῆς. R. b. νοότης.

Cap. 7. §. 1.

Pag. 302. *lin.* 2. ἀλλὰ ἀπάρας] R. a. ἀλλ' ἐπάρας.

lin. 4. οἷς οὐδ' ἐνιαυτὸν] R. a. οἷς οὐδ' ἐν αὐτῶν. R. b. ὡς οὐδενὶ αὐτῶν.

lin. 11. σεδεκίαν] R. a. b. σαγχίαν ubique.

§. 2.

lin. 13. τὴν ἐτῶν] R. a. τὴν μὲν ἐτῶν. R. b. τὴν ἐτῶν μέν.

lin. 15. οἱ γὰρ] Desunt in a. b.

lin. 20. στρατεύσειν] R. a. b. στρατεύσουσιν.

lin. 22. συνήθει] R. a. συνήθει.

lin. 25. τῷ ναῷ] R. a. b. τῷ λαῷ.

lin. 27. συμφωνοῦντα] R. a. συμφωνοῦντας. R. b. συμφρονοῦντα in hoc desunt τοῖς προφ. ἀλλ'.

lin. 30. ἀπάξει] R. a. b. ἄξει.

lin. 31. γνοὺς] R. a. καταγνούς.

§. 3.

lin. 33. πρὸς αὐτὸν] R. a. b. πρὸς αὐτούς.

ibid. καταλύσειν &c.] R. a. καταλύσειν πρὸς βαβυλωνίους. R. b. habet etiam καταλύσειν.

Pag. 303. *lin.* 2. ἐποιοῦσι] R. a. b. ποιοῦσι.

lin. 3. ἐστὶν αὐτοῖς] Iidem, αὐτοῖς ἐστι.

lin. 4. μέλλει] R. a. μέλει.

lin. 5. διαφθαρεῖ] Idem, διαφθείρῃ.

lin. 6. ἔξει] R. a. b. ἄξει.

§ 4.

lin. 21. πολιορκεῖ] R. a. ἐπολιόρκει.

lin. 23. ἐνσκηψάντων] Idem, ἐνσκήψαντος.

lin. 26. ἐπιμένει] R. a. b. ἐπιμένοι.

lin. 27. θατέρωσε] Iidem, θατέρῳ, ἤ.

lin. 28. φύγοι] Iidem, φύγοι.

ibid. οὐδὲ ἐν &c.] R. a. καὶ οἱ μὲν οὐδὲ ἐν αὐτοῖς ὄντες.

lin. 29. ταῦτ'] Idem, ταῦτα.

lin. 30. καὶ ἠτιῶντο] Idem, κατηιῶντο.

lin. 33. πατρίδος] Sequitur in a. κινδυνεύσειν.

ibid. φεύγων] Idem, φεύγειν mox idem & b. πάντας.

§. 5.

lin. 34. οὐδὲν ἰδίᾳ παροξ.] R. a. b. οὐδενὶ διαπαροξύνθη.

Pag. 304. *lin.* 1. χοινία] R. b. χοίνυς.
ibid. τίω ... σωτηρίαν] R. a. b. τῇ ... σωτηρίᾳ.

§. 6.

lin. 5. ἀλλ' ὡς δὴ &c.] R. a. ἀλλὰ τί δὴ ... κακὸν εἰργασμένον. R. b. ἀλλὰ δὴ ... κακόν τι εἰργασμένον.
lin. 12. τὸ ναὸν] Sequitur in a. b. ἐμπρησθέντος δι' αὐτὸν τούτων.
lin. 15. αὐτομολήσαντας] R. b. αὐτομολήσοντας statim a. τῶν ὁμοφύλων πρὸς.
lin. 19. προστάξας αὐτῷ] Sequitur in b. πρὸς μηδένα τῶν πολιτῶν ἐξενεγκεῖν τὰ δόξαντα αὐτοῖς.

Cap. 8. §. 1.

lin. 37. μὴ καμεῖν] Sequitur in a. b. μηδ' ἀπειπεῖν statim b. ἀντεφθεγξάμενος.

§. 2.

lin. 40. τῇ ἐνάτῃ] R. a. τῇ ἐνδεκάτῃ.
lin. 41. δ' οὖν] Idem, γοῦν mox ναβουχαδανάσαρος.
lin. 42. ῥεβλαθᾶ] R. a. ἀραμαθᾶ. R. b. ἀραβαθᾶ.
lin. 43. νηργελέαρος] R. b. ἠργεγάλσαρος. R. a. ἦν ῥεγλάσαρος, ῥευαλέαρος, ἀρέμμαντος, σεμέγαρος, μαβώσαρης.
lin. ult. ἐχαρσαμψαρής] R. b. ἀχαρσάμψαρης.
Pag. 305. *lin.* 6. ἐπὶ τοὺς] R. a. b. ἐπεὶ τοὺς.
lin. 9. πρὸς τὸν βασιλέα] Desunt in b.
lin. 10. ναβουχοδονόσορος] R. a. ναβουχαδανάσαρος. R. b. ναβουχοδονόσαρος.
ibid. ἀμνήμονα] R. a. ἀγνώμονα.
lin. 11. ὑποχόμενος] R. a. ὑποχόμενον.
lin. 12. ιακίμου] R. a. ἰωακίμου. R. b. ἰωακείμου.
lin. 13. χρησαμένῳ] R. b. χρησάμενον.
lin. 16. θῦσαι, αὐτοῦ] R. a. θῦσαι, ὁρῶντος αὐτοῦ.
lin. 18. οἱ προφῆται] Desunt in a. b.

§. 3.

lin. 23. πάντας] Deest in b. in quo pro ἅπαντας legitur ἅπαντας.
lin. 24. ἐάθησαν] R. b. εἰάθησαν.

§. 5.

lin. 43. ἐννακοσίων &c.] R. a. b. 1. ἐνακοσίων πεντήκοντα ἑπτὰ, μηνῶν ἕξ.
lin. ult. τετρακισχίλια] R. b. τετρακισχίλια.
Pag. 306. *lin.* 1. τοσοῦτον] R. a. τοσοῦτο.
lin. 4. σαρέαν] R. b. σεβαῖον. R. a. σέβεον. mox μετ' αὐτοῦ.
lin. 5. πλείσων] R. a. b. ὁπλιτῶν.
lin. 8. ῥεβλαθὰ] R. a. σαλαμαθά. R. b. σαλαβαθά.
lin. 10. ἐπείγετο] R. a. ἐπήγετο statim καὶ ἰωσάδωχον ... σαρέου. R. b. καὶ ἰωσάδακον ... σαραία.
ibid. ἐν ῥεβλαθᾶ] R. a. b. ἐν ἀρμάθα.

§. 6.

lin. 14. καταδέξαντες] Iidem, καταδείξαντες.
lin. 16. ἰώραμος] R. b. ἰώραμ, οὗ ὁ ἰωράμου ἰὼς. R. a. habet ἰσώ.
lin. 17. μετ' αὐτὸν] Sequitur in a. b. ὁ ἀξιώραμος· οὗ δ' ἀξιωράμου, φιδέας ... σουδαίας ... σουδαία, ἰουηλος· οὗ ὁ ἰώθαμος.
lin. 19. οὗ ὁ νηρία] R. a. νηρία ὁ ὠδέας τοῦδε σάλουμος σαλλούμου. R. b. σάλουμος· σαλούμου.
lin. 20. σαρέας] R. a. b. ἄζαρος. Mox a. ἰώσακος b. ἰωσάδακος.

Cap. 9. §. 1.

lin 27. γοδολίαν] R. a. γοδαλίαν. R. b. ἀγαδαλίαν. Mox uterque ικάμου.
lin. 34. γοδολίᾳ] R. a. γοδαλίᾳ. R. b. γαδαλίᾳ, & sic deinceps.
lin. 35. κατέλειπεν] R. a. b. κατέλιπεν αὐτίκα.
lin. 37. μασφαθᾶ] Iidem, μοσφοθᾶ.
lin. 38. βάρουχον] R. b. βάρουχον.

§. 2.

lin. 41. φυγόντες] Sequitur in a. διασκεδασθέντες κατὰ τὴν χώραν, ἐπειδὴ ... καὶ λείψανα τινα καταλιπόντας ἐν τῇ ἱεροσολύμων γῇ, τοὺς ταύτην ἐργασομένους, συνεχθέντες τε πανὶ. Ita etiam in b. in quo tamen καταλελοιπότας & ἐργασαμένους.
lin. 42. μασφαθᾶ] R. b. μασαφάθην.
lin. ult. ἐπ' αὐτοῖς] R. a. b. ἐν αὐτοῖς ἰωάδης υἱὸς καρέου καὶ σερέας.

Pag. 307. *lin.* 2. βαάλιω] Iidem, βααλείμ.
lin. 3. σωυδιῆγον] Iidem, σωυδιήγαγον.
lin. 5. καὶ πρὸς &c.] R. b. καὶ ταύτην αὐτὸν ἔχειν λέγων. R. a. καὶ προσάτην αὐτὸν ἔχειν λέγων ... ὥστε εἰ.
lin. 8. ὁ αὐτοὺς] ὁ deest in a. b.

§. 3.

lin. 16. βαάλιω] R. a. b. βαάλιμον.
lin. 17. πέμπειν] Iidem, πέμψειν mox a. καὶ κρυφίως.
lin. 18. διὰ ἐκ τοῦ] R. a. b. δι' αὐτὸν ἐκ τοῦ.
lin. 21. ὁ δ' αὐτοῖς] Iidem, ὁ δ' ἀπιστεῖν αὐτοῖς.
lin. 22. ἐμφανίσειν] Iidem, ἐμφανίσασιν.
lin. 23. ἔχρησε] Iidem, ἔχρησε.
lin. 24. ὡς τὸ μὲν] Idem, ὡς τῷ μὲν τό.
lin. 25. σπουδάσαι] R. b. σπουδάζειν.
lin. 26. δεῖν δοκεῖ] Idem, δεῖ δοκεῖν.

§. 4.

lin. 28. ἰωάννης] R. a. ἰωάννας.
lin. 29. ἡγεμόνες] R. a. b. τῶν ἡγεμόνων.
lin. 41. γένοιτο] Iidem, γένοιντο.
lin. 43. παραδῶσι] Iidem, παραδώσειν mox ἐσθῆτα.
Pag. 308. *lin.* 1. μασφαθᾶ] R. a. μασφάθη.

§. 5.

lin. 4. ἰωάννης] Idem, ἰωάννας. Mox a. b. μασφάθη.
lin. 7. χεβρῶνι] R. b. ἱεβρῶνι.
lin. 8. ἰωάννην] R. a. ἰωάνναν & sic ubique.
lin. 12. μάνδραν] R. a. b. μάνδρας.
lin. 15. χώρας ὑπὸ] Iidem, χώρας ὑπέρ.

§. 6.

lin. 17. ἰωάννης] R. a. ἰωάννας ὁ τοῦ καρέου. R. b. καρέου.
lin. 23. ἀπολείψειν] R. a. ἀπολείψει mox διαβήσει.
lin. 25. παθόντας] R. b. πεπονθότας.
lin. 29. συμβουλίας] R. a. συμμαχίας.

§. 7.

lin. 32. ἐκέλευσε] R. b. ἐκέλευε.
lin. 33. ἀποκτείνῃ] Idem, ἀποκτείνει.
lin. 40. εἰς ἐλθὸν] Idem, εἰσελθὼν δέ.
lin. 41. ὥστε] R. a. b. αὐτῶν ὥστε.
lin. 42. τῶν δύο] R. a. ὁ τῶν δύο.
lin. 43. καὶ ὃς] καὶ deest in a.
Pag. 309. *lin.* 5. ὃς ἀπὸ τῶν] Idem, ὅσος ἀπὸ τῶν.
lin. 6. μῆνας ἕξ] Idem, καὶ μῆνας ἕξ, καὶ.

Cap. 10. §. 1.

lin. 10. ἐκτομίας] Idem, τομίας.
lin. 14. ἐκέλευσε] R. a. b. ἐκέλευε mox a. habet οὕτοι pro ἐν τούτοις.

§. 2.

lin. 21. αὐτὸν, καὶ] R. b. ἑαυτὸν, καί.
lin. 23. ἐπιτετραμμένῳ] R. a. b. ἐμπεπισευμένῳ.
lin. 26. ἐκκεκινῆσθαι] Iidem, κεκινῆσθαι.
lin. 37. ἐντεῦθεν] deest in a. b.
lin. 40. ἃ μὲν] R. a. ὅσα μέν.
lin. 43. ἐλωβῶντο] R. a. b. ἐφείλκοντο.
Pag. 310. *lin.* 3. ἐγένετο] R. b. ἐγίνετο.

§. 3.

lin. 6. ὡς εἴη τε] Idem, ὡς εἴη ἤ
lin. 9. ἔκθοιτο] R. b. ἐκθηται.
lin. 13. ἀελιόχῳ] Idem, ἀελιόχῃ.
lin. 16. τὸ ἐνύπνιον] R. a. τοῦ ἐνυπνίου.
lin. 17. παροξῦναι] R. a. b. παρώξυναν.
lin. 18. ἀελιόχιω] In a. emend. ἀελιοχον.
lin. 19. δι' αὐτῆς] R. a. διὰ ταύτης.
lin. 20. γνώσασθαι] R. a. b. γνώσεσθαι mox a. ἀελιοχος.
lin. 23. γνωρίσαι] R. a. σῶσαι.
lin. 24. ῥύσασθαι] R. b. ῥύσασθαι δέ.
lin. 26. ἀγασάμενος] Idem, ἀγασάμενος.
lin. 32. ἀελιοχον] R. b. ἀελιόχιω.

§. 4.

lin. 37. ἡμᾶς φησιν] φησιν deest in b.
lin. 43. βασιλεύσοντας] R. a. βασιλεύοντας.
lin. ult. χρυσέαν] R. a. b. χρυσῆν.
Pag. 311. *lin.* 1. χαλκοῦς] Iidem, χαλκέους.
lin. 3. καταβαλόντα] R. b. καταλαβόντα.

lin. 4.

lin. 4. ἀλεύρου] Idem, ἀλεύρων.
lin. 6. ἅπαξαν] Sequitur in a. b. δοκεῖν τὴν γλῶ ὑπ' αὐτοῦ.

§. 5.

lin. 19. καὶ θύειν] R. b. καὶ θύσειν.
lin. 25. καθιερῶν] Sequitur in a. b. αὐτόν.
lin. 27. ἐμβληθήσεσθαι] Iidem, ἐμβληθῆναι.
lin. 28. τὸν ἀνδριάντα] Iidem, τὸν ἀνδριάντα.
lin. 36. παρασκευάσαντας] R. b. παρασκευάσαντος.

§. 6.

lin. 39. σημαίνει] R. a. b. σημαίνοι.
lin. 41. καὶ ταῦτα] Iidem, καὶ ταῦτ'.
lin. ult. ἐγκαλέσῃ] Iidem, ἐγκαλέσει.
Pag. 312. *lin.* 2. ἐπιζητήσοντας] R. a. ἐπιζητήσαντάς τι περὶ τοῦ. R. b. habet etiam περί.
lin. 4. εἶπον] R. b. εἰπών. statim a. b. εἰς ἑλλάδα γλῶτταν.
lin. 5. αὐτὸς ἴδιον] R. a. αὐτοῖς ἴδια.

Cap. II. §. I.

lin. 6. τεσσαρακονταετρία] R. a. b. τρία καὶ τεσσαράκοντα.
lin. 8. χαλδαϊκῶν] Sequitur in a. b. ἰσθμιῶν.
ibid. ναβουχοδονόσορος] R. a. ναβουχαδανάσαρος & sic deinceps.
lin. 24. ἐν τῷ] R. a. b. ἐν τοῖς.
ibid. τόποις] Sequitur in a. b. ἀποδείξας. αὐτὸς δι' ἀπὸ τοῦ.
lin. 26. χρησάμενος] R. a. b. καταχρησάμενος. Sequitur in illo, καὶ ἀνακαινίσας πρός.
lin. 27. ἀνατρέψαντας] R. a. ἀνατρέψας.
lin. 28. περιεβάλετο] R. a. b. ἀπεριεβάλετο: ille statim τρεῖς μὲν τοῦ.
lin. 32. πλὴν ὅσον τε] R. b. πλησίον τε mox συνετελέσθη.
lin. 34. ὁμοιότητα] R. a. b. ὁμοιοτάτην.
lin. 40. τὴν πόλιν] R. a. τὴν πολλήν. Mox ὅδικλῆς δ' ἐν.
lin. 42. ἔτη ιγ'.] R. a. b. ἔτεσι τρισὶ καὶ δέκα.
lin. 43. ἰθόβαλος] R. a. ἰθωβάλου.

§. 2.

Pag. 313. *lin.* 4. ἀβιλαμαρώδαχος] R. a. ἀβελμάθαχος.
lin. 6. φίλοις] R. a. b. τῶν φίλων.
lin. 7. αὐτὸν ἐπὶ &c.] R. a. ἔντιμον ἐπὶ τῶν ἐν τῇ βαβυλωνίᾳ. statim b. βασιλέων.
lin. 10. τῇ πολιορκίᾳ] R. a. b. ὑπὸ τῆς πολιορκίας.
ibid. ἀβιλαμαρωδάχου] R. a. ἀβιλδαμάχου. R. b. βιαμαθαδάχου.
lin. 11. νιγλίσαρος] R. a. ἰγλίσαρος. R. b. ἠγλίσαρος.
lin. 13. λαβοσόρδαχον] R. a. λαβροσόδαχον.
lin. 15. βαλτάσαρον] Idem, βαλτάσαρην.
lin. 18. οἴκῳ μεγάλῳ] Sequitur in a. καὶ πρὸς ἑστιάσεις πεποιημένῳ βασιλικὰς μετὰ τοῦ.
lin. 25. βαρβάροις] R. a. b. βαβυλωνίοις.
lin. 26. εὑρίσκειν] Sequitur in iisdem, δυναμένων, οὐδέ.
lin. 38. γραμμάτων] R. b. πραγμάτων.

§. 3.

lin. 40. βαλτάσαρος] R. a. βαλτάσαρης. R. b. βαλτασάρης.
lin. ult. δώσειν ἐνδ.] R. a. δώσειν ἐνδύσασθαι.
Pag. 314. *lin.* 14. σημαίνοιτ'] R. a. b. σημαίνοιτο mox σου τὸν χρόνον.
lin. 15. ἐπὶ σοί] R. a. ἔτι σοί. R. b. ἐστὶ σοί.
lin. 16. σταθμόν] R. a. b. τὸν σταθμόν.

§. 4.

lin. 19. βαλτάσαρον] R. a. βαλτάσαρην. R. b. βαλτασάρην, & sic deinceps.
lin. 22. παρέσχε] R. a. παρέσχετο· τὴν μὲν ἤπειμένην τῆς βασιλείας καταίρεσιν τῆς πεπρωμένης ἀνάγκης ... προφητεύσαντος εἶναι λογισάμενος· τὴν δὲ τῶν ἐπηγγελμένων ἐκπλήρωσιν κείνων ἀνδρὸς ... συμβαίνειν μετ' οὐ πολύ.
lin. 28. τοιοῦτον] R. a. τοιοῦτο.
lin. 32. μεταδοὺς] R. a. b. μεταδιδούς.
lin. 35. πεπιστευμένος] Sequitur in a. b. ἐν αὐτῷ παραλαμβανόμενος, ἐφθονήθη.
lin. 39. δοκῶν] Iidem, δοκεῖν.
Pag. 315. *lin.* 1. ἀπήγγειλον] Iidem, ἀπήγγειλεν. mox τελάκοντα.

§. 6.

lin. 6. χρέους] Iidem, χρήσεσθαι.
lin. 8. μὴ παραβῆναι &c.] Iidem, τὰ προστεταγμένα μὴ παραβῆναι.
lin. 9. εἶχεν ἔθος] Iidem, ἔθος εἶχεν.
lin. 13. εὐσέβειαν] Iidem, ἀσέβειαν.
lin. 15. καταφρονήσαντι] R. b. καταφρονήσει τι.
lin. 16. ἑτοίμω] R. a. ἑτοίμως.
lin. 17. οὐ μετεβάλλοντο] R. a. οὔτε μετεβάλλοντο. R. b. οὔτε μεταβαλλόμενος.
lin. 20. συμβάντα] R. a. b. συμβαίνοντα.
lin. 21. ἄσιτος] Iidem, δι' ἄσιτος.
lin. 25. τοῦ λάκκου] R. b. ἐκ τοῦ λάκκου.
lin. 28. τοῦτ' ἔλεγον] R. a. b. τοῦτο ἔλεγον.
lin. 31. προσδίξουσιν] R. a. προσάξουσιν. R. b. προσήξουσιν.
lin. 35. πονεῖν] R. a. πάλιν. R. b. πλήν.
lin. 36. δὴ γὰρ καὶ] R. b. δήλη γὰρ καὶ τοῖς ἀλόγοις ζώοις ἦν αὕτη ... οὐ γένοιτο. R. a. δὴ γὰρ καὶ &c. ut in b.

§. 7.

lin. 39. τὸ πᾶν] R. b. τὸ πάντων.
lin. 43. καλασκευάσας] R. b. κατεσκευάσας.
lin. ult. ἧς ἕκαστος] Idem, εἰς ἕκαστος.
Pag. 316. *lin.* 6. θαυμάσαιτο] R. a. b. θαυμάσαι.
lin. 15. ἄλλοις ἀποφέρεσθαι] R. b. ἴχλοις ἀπαφαιρεῖσθαι. Statim in Chrysostomo Or. 2. contra Judæos ita hæc referuntur: κατέλιπε γραφάς.
lin. 16. τὸ τῆς ἀκρ.] R. a. ἀληθὲς τὸ τῆς προφητείας αὐτοῦ ἀκριβὲς καὶ ἀπαράλλακτον ... φησὶ γὰρ αὐτὸν γινόμενον.
lin. 18. καταληφθείη] R. a. b. καταλειφθείη.
lin. 19. ταραχθείς] R. a. καταρραχθείς.
lin. 22. ἐπέστα] R. b. ἐπέστ'.
lin. 24. ἀρέξαντα] R. a prima manu ῥήξαντα emend. κορήξαντα: forte κεράξαντα.
lin. 29. ασϛ.] R. a. b. χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα ἕξ.
lin. 30. δι' αὐτῶν] R. a. δι' αὐτῷ.
lin. 39. τὸ παῖδας] τὸ deest in a. b.
lin. 42. τὸ ἔθνος] Iidem, πταίειν τῷ ἔθνει ἀπό.
lin. ult. περὶ τοῦ] Iidem, περὶ τοῦ.
Pag. 317. *lin.* 2. παρὰ θεοῦ] Iidem, παρὰ τοῦ θεοῦ.
lin. 3. ἐπικρείας] Iidem, ἐπικρείους.
lin. 5. κυβερνῆσθαι] Iidem, κυβερνᾶσθαι.
lin. 6. ἄμοιρον δ'] Iidem, ἄμοιρον δέ.
lin. 9. σωτηριῶντα] Iidem, σωτηριώδεις.
lin. 13. ὁρωμένων] Iidem, ἑωραμένα.
Collati sunt decem libri posteriores cum Codice Regio 2255.

Lib. 11. Inscript.

lin. 26. ὑσάσπου] ὑσάσπεος.
lin. 27. ναὸν] ναὸν αὐτοῦ.
lin. 31. βαγώας] μαγώας.

Cap. I. §. I.

Pag. 318. *lin.* 11. κατασκαφῆναι] κατασκαφή.
lin. 19. οἰκοδομήσω] οἰκοδομήσων.

§. 2.

lin. 22. ἀπέδειξα] In marg. ἀποδείξω.
lin. 23. ἰουδαίαν] In marg. ἰδίαν.
lin. 24. προεφήτευσεν] In marg. προεῖπεν.
lin. 25. θαυμάσαντα] θαυμάσας.
lin. 26. τε τοὺς] οὐν ὁ κῦρος τοὺς sic in marg.
lin. 28. αὐτὸν τε χάψειν] In textu αὐτὸν τε χάψειν τοῖς γήτοι. in marg. αὐτὸν τε χάψειν τοῖς ἐκεῖ.

§. 3.

Pag. 319. *lin.* 1. ἀπέπεμψε] Sic in marg. at in textu ἐπέπεμψε.
lin. 3. προσάξας] τάξας.
lin. 7. σαραβασάρη] σαραβατάνη.
ibid. ἐπέτρεψα] ἐπετρέψατο τοῖς βουλομένοις τὴν τε πόλιν.
lin. 10. ζοροβάβηλον] ζοροβάβελ.

lin. 15. ζοροβαβήλῳ] ζοροβαβέλῳ.
lin. 18. θηρίκλεια] θηρικλεῖ.
ibid. χρύσεοι] χρύσινοι.
lin. 26. βασιλικάς] βασιλείας.

Cap. 2. §. 2.

Pag. 320. *lin.* 13. βελσέμῳ] μεσέλμῳ.

Cap. 3. §. 3.

Pag. 321. *lin.* 14. γενόμενος] γινόμενος.

§. 4.

lin. 40. ἀναχωρήσας] ἀναχωρήσας.
lin 43. κελεύοντι] κελεύοντος.

§. 5.

Pag. 322. *lin.* 15. θεμασίου] emend. θαυμασίου.

§. 8.

lin. 41. τῶν αἰχμαλώτων] αἰχμαλώτους.

§. 10.

Pag. 323. *lin.* 27. σώματα &c.] δψμϛ, πάρεξ.
lin. 29. τηϛ] τϟϛ.
lin. 33. ἑπτακισχίλια &c.] ξλζ'.
lin. 34 ,υλέ] ,υλε̃.
ibid. φκέ] ἔφκε.
lin. 35. ἡμῶν ὧν] ἡμῶν ὧν.
lin. 37. συνεβάλλοντο] συνεβάλοντο.

Cap. 4. §. 1.

lin. 43. ἀπολιπόντας. καὶ] ἀπολιπόντες.
lin. ult. ἀναφέρωσι] ἀναφέρουσι.

§. 2.

Pag. 324. *lin.* 10. ἐν τῷ] ὧν τῷ.
lin. 12. ἀγείραντες] ἐγείραντες.
lin. 14. ἔτους ἤδη] ἔτος ἤδη.
ibid. ζωλιμιήλ] ζωμμιήλ.
lin. 19. ὡς τὴν εἰς] ὡς εἰς τὴν εἰς.
lin. 22. εἶεν τοῖς] ἐν τοῖς.
lin. 23. ὑποβεβηκός] ὑποβεβηκότες.

§. 3.

lin. 37. ποιησαμένων] ποιησαμένους.

§. 4.

Pag. 325. *lin.* 6. ἢ ἱερὸν] ἢ deest.
lin. 17. ἀβάσταρον] ἀβάστηρον.

§. 5.

lin. 28. παρόρμων] παρώρμων.

§. 6.

lin. 38. ἐκβατάνοις] ἐκβατάνου.
lin. 41. εὐξεστῶν] διά τε ξεστῶν.

§. 8.

Pag. 326. *lin.* 34. τὸ θεῖον] ποθοῦν τὸ θεῖον.
lin. 41. διεῖπον] διῆγον.

§. 9.

Pag. 327. *lin.* 5. εἶχον] παρεῖχον.
lin. 12. βοβήλωνι] βοήλωνι.
lin. 16. χορηγεῖν] χωρηγοῦν.

Cap. 5. §. 1.

lin. 22. ἐκληρονόμισεν] ἐκληρονόμησεν.
lin. 24. φιλοτιμώτατα] φιλοτιμοτάτως.
lin. 29. συρίας] ἀσσυρίας.

§. 2.

Pag. 328. *lin.* 27. περιπέμψοντας] προπέμψαντας.

§. 3.

Pag. 329. *lin.* 8. ἀναβλέψαι] ἀναβλέψας.
lin. 9. τὰ τοῖς] τὰ τοῖς.

§. 4.

lin. 28. τοῦ κρίους] τοῦ κρύους.
lin. 35. τοῦτο δόξαν] ταύτη δόξαν.

§. 5.

Pag. 330. *lin.* 10. ἐξημαρτημένος] ἐξημαρτημένοις.
lin. 16. ἐλιάσιμος] ἐλιάσιβος.

§. 6.

lin. 37. ἀναγεῖραι] ἀνεγεῖραι.
lin. 39. σατράπας] σατράπους.
Pag. 331. *lin.* 1. χωρηγείας] χορηγίας.
ibid. ἐπεστάλκει] ἀπεστάλκει.

§. 8.

lin. 22. ἀμανῖται] ἀμμανῖται.
lin. 29. τι φυλακῆς] ἢ φυλακῆς.
ibid. ἀτρήτως ὑπ.] ἀτρύτως ὑπέμεινεν.

lin. 31. εἶχεν] ἔμελλεν αὐτόν.
lin. 33. ἀναστήσεται] ἀναστήσονται.
lin. 40. τοῖς ὕπνοις] τοῖς ὕμνοις.
lin. ult. τῶν τυχῶν] τῶν τειχῶν.

Cap. 6. §. 1.

Pag. 332. *lin.* 21. παρὰ βασιλεῖ] περὶ βασιλικοῦ.

§. 2.

Pag. 333. *lin.* 16. ἐπείγεσθαι] ἐπάγεσθαι.
lin. 19. τετρακόσιαι] τετράκις.
lin. 21. γενέσθαι] γεγονέναι.

§. 4.

lin. 38. θεοδέστου] θεοδοσίου.

§. 5.

Pag. 334. *lin.* 1. ἀμαδάνου] ἀμάθου.

§. 7.

Pag. 335. *lin.* 2. ἀπήγγηλαν] ἀπήγγειλαν.
lin. 3. μεταμφιέσοντας] μεταμφιάσοντας.
lin. 10. ἢ ... ὠνήσατο] ἢ ... ὠνεῖτο.
lin. 14. ἀπολλέσθαι] ἀπολέσθαι.
lin. 15. κατηγορήσαντα] κατηγορήσαντα.

§. 8.

lin. 39. περιθεμένη] Sequitur τρισὶν ἡμέραις ἤτοι.
lin. 42. παροξυνθήσει] παροξυνθείη.

§. 10.

Pag. 336. *lin.* 34. ζαράζαν] γάζαν.
lin. 38. ζαράζας] γάζας.
Pag. 337. *lin.* 5. θεοδεστὴν] θεοδοσίτην.
lin. 23. τὸ στρεπτὸν] τὸ στρεπτόν.

§. 11.

lin. 41. σαβουχάδας] ἀβουχάδας.
Pag. 338. *lin.* 15. σαβουχάδας] ἀβουβάδας.

§. 12.

lin. 38. ἐναντιώσεσθαι] ἐναντιώσασθαι.
Pag. 339. *lin.* 6. ἀναλαβεῖν] ἀναβαλεῖν.
lin. 21. εἰς ἄλλους] εἰς ἄλλον.

§. 13.

lin. 41. χαρὰ τῆς &c.] χαρὰν τῆς καὶ σωτηρίαν.
Pag. 340. *lin.* 21. τοῖς ἐν τῇ] τοῖς ἐν τοῦ.

Cap. 7. §. 1.

lin. 35. ἐλεασίβου] ἐλεασίμου.
lin. 37. βαγώσης] μαγώσης, & infra.

Cap. 8. §. 1.

Pag. 341. *lin.* 36. τοῖς μέν τι] τοῖς μέν τοι.

§. 3.

Pag. 342. *lin.* 22. ἑλόμενον] ἑλομένους.

§. 4.

lin. 32. ὀκτακισχιλίους] ,ηϛϟ.
lin. 39. διερεῖσθαι] διήρησθαι.
lin. 41. ἀσυρίων] ἀσσυρίων.
lin. ult. γενησομένοις] ἡγησαμένοις.
Pag. 343. *lin.* 5. προσφέρων] προσφέρειν.
lin. 8. ἐθήσειν] ἐθήσεσιν, & sic infra §. 5.

§. 5.

lin. 25. ποιήσαντος] ποιήσαντες.
lin. 31. μέλλειν] μένειν.

§. 7.

Pag. 344. *lin.* 30. ἐγκεκλῆσθαι] ἐκβεβλῆσθαι.

Lib. 12. Inscript.

Pag. 345. *post lin.* 22. titulus capitis: ὡς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἰούδας τοῖς ἀντιόχου στρατηγοῖς μαχεσάμενος, τοὺς ἰουδαίους εἰς τὴν πάτριον ἐπανήγαγε πολιτείαν, καὶ ἀρχιερεὺς ἀπεδείχθη ὑπὸ τοῦ λαοῦ. ί.

Post lin. 28. titulus capitis. Λυσίου στρατεία τοῦ ἀντιόχου στρατηγοῦ ἐπὶ ἰούδαν, καὶ ἧττα. ιδ'.

Initio libri 12. Περιέχει ἡ βίβλος ϱο'.

Cap. 1. §. 1.

Pag. 346. *lin.* 12. πτολεμαῖος] πτολομαῖος & sic alibi ut plurimum.

Cap. 2. §. 1.

Pag. 347. *lin.* 1. δώδεκα] παρὰ δώδεκα.
lin. 17. συναθροίσειν] συναθροίζει.

§. 2.

lin. ult. αὐτοῖς τὴν] τοῖς εἰς τήν.
Pag. 348. *lin.* 3. εὐποιοῦσιν] ἀπιοῦσιν.

§. 3.

§. 3.
lin. 26. αὐθάδιαν] αὐθαδειαν.
lin. 29. οἰκειείας] ἰκελίας.
lin. 37. μὴ ἄλλα] μετ' ἄλλα: mox, λείποντος.
lin. 39. τῶν φόρων] τῶν διαφόρων.
§. 4.
Pag. 349. *lin.* 40. τισὶ ἢ] ἢ deest.
Pag. 350. *lin.* 6. κεῖσθαι] κείσθω.
§. 5.
lin. 16. ἀρσινόης] deest.
§. 8.
Pag. 351. *lin.* 29. ἀνασῆναι &c.] ἀνασῆσαι, καὶ ῥοάς.
lin. 30. χρῶαν] χρόαν.
lin. 35. ἐναλλατομένης] ἐναλλαττομένης.
lin. 40. ἂν σῆσῃ] ἀνασῆσῃ.
Pag. 352. *lin.* 12. ὥςε τείπτ.] ὡς τετράπτυχον.
§. 9.
lin. 20. ἦσαν δύο] ἦσαν ν'.
§. 10.
Pag. 353. *lin.* 4. προσήξαν] προσίεζαν.
§. 11.
lin. 25. αὐτῆς παρασκ.] αὐτοῖς παρεσκευάζετο.
lin. 29. κλίσιαν] κλησίαν ubique.
§. 12.
Pag. 354. *lin.* 2. ἐπεζητοῦντες] ἐπιζητοῦντες.
lin. 11. φιλοτίμως] φιλοτιμούμενοι.
§. 13.
lin. 40. καὶ ἀποχόμενος] καὶ deest.
lin. 42. γλαυκωθεὶς] γλαυκωθείη.
§. 14.
Pag. 355. *lin.* 13. θελήσεν] θελήσαν.
Cap. 3. §. 1.
lin. 31. ὑπέμηναν] ὑπέμειναν.
lin. 32. ἀφείλαντο] ἀφείλοντο.
lin. 39. ἀγείππα] ἀγείππου.
§. 3.
Pag. 356. *lin.* 30. ἄβιλα] ἄβολα.
lin. 34. ὑπερθήσομεν] ὑπερθησόμεθα.
§. 4.
Pag. 357. *lin.* 18. ὄνων] deest.
lin. 25. σατραπείας] σατραπείαις.
Cap. 4. §. 3.
Pag. 359. *lin.* 6. ὥςε καὶ τῶν] ὥςε καὶ τόν.
lin. 24. ἅπαντα] ἅπαντας.
lin. 26. κελεύσας] κελεῦσαι.
lin. 27. ἔχων] ἔχειν.
§. 4.
lin. 34. ἁμαρτώντων] ἁμαρτόντων.
lin. 36. καὶ ὡς αὔξοντι] ὡς deest.
lin. 40. μέρους] deest.
§. 5.
lin. ult. δισχιλίους] ας.
Pag. 360. *lin.* 3. ἐξόρμησε] ἐξώρμησε.
§. 7.
Pag. 361. *lin.* 12. ἐξόρμων] ἐξώρμων.
§. 8.
lin. 33. πονῶν καὶ &c.] πλεῖον καὶ τῆς ἐπιθυμίας.
ibid. γυναικὸς τῆς γυναικ.] τῆς γυναικὸς.
Cap. 5. §. 1.
Pag. 364. *lin.* 24. ἀπόδυσιν] ἀπόδοσιν.
§. 4.
Pag. 365. *lin.* 3. χασλεὺς] ζαλεύς.
lin. 36. καὶ παρ'] καὶ deest mox legitur εὑρεθείη.
§. 5
Pag. 366. *lin.* 16. ἔτη μς'] ἔτη ϡμς'.
Cap. 6. §. 1.
lin. 23. ματθῆς] μαθθῆς.
lin. 24. ἀπφοῦς] ἀφοῦς.
lin. 25. ἀποδύρετο] ἀπωδύρετο.
§. 3.
Pag. 367. *lin.* 19. ἢ ἡμῖν] ἢ ὑμῖν.
lin. 26. ζῆσεσθαι] ζήσεσθε.
lin. 34. προσιεσθε] προσίεσθαι.
lin. 35. αὔξετε] αὔξειν.

Cap. 7. §. 3.
Pag. 368. *lin.* 8. δισωπῆσαι] δυσωπῆσαι.
lin. 11. ἀτολμώτερων] ἀτολμότερον.
§. 4.
lin. 32. ὠπλισμένων] ὡπλισμένος.
lin. 34. τοὺς ἰουδαίους] τοῖς ἰουδαίοις.
§. 6.
Pag. 370. *lin.* 25. ἄχει ἂν αὐτὸς τῶν] ἄχει τόν.
lin. 29. χεσλαίου] ζελλαίου.
§. 7.
Pag. 371. *lin.* 3. τειχήσας] τειχίσας.
Cap. 8. §. 1.
lin. 10. κατ' ἀκραβεττινὴν] τὴν κραβεττινήν.
§. 3.
Pag. 372. *lin.* 9. μάλλιν] μαάφτιν.
lin. 10. χάσφωμα, καὶ] χασφωμακεί.
§. 5.
lin. 39. κατορθωμένων] κατωρθωμένων.
§. 6.
Pag. 373. *lin.* 8. αὐτῆς καθ.] αὐτοῖς καθ.
Cap. 9. §. 1.
lin. 18. ἐλυμαΐδα] ἐλλυμαΐδα.
lin. 34. περὶ τὴν ὑφ'] ταύτην ὑφ' ἡμῶν ἀληθῆ νομιζόντων.
§. 7.
Pag. 375. *lin.* 37. παραβῆναν] παραβῆναι.
Cap. 10. §. 1.
Pag. 376. *lin.* 18. ἀλλοτρίας] ἀλλοτρίους.
§. 3.
Pag. 377. *lin.* 6. καὶ δῶ] καὶ διδῶ.
§. 6.
Pag. 378. *lin.* 21. εἰς τὸ καπετ.] ἐς τὸ καπιτώλιον.
Cap. 11. §. 1.
lin. 39. βηρζηθὼ] βιρζηθώ.
Pag. 379. *lin.* 8. κατορθωμένοις] κατωρθωμένοις.
§. 2.
lin. 36. καὶ τοῖς ἀπὸ] καὶ τῶν ἀπό.
Lib. 13. Inscript.
Pag. 380. *lin.* 11. δωρησάμενος] Sequitur, καὶ τὸ ἔθνος ἡμῶν.
lin. 31. ἀπέθανεν] Sequitur, καὶ ὅτι πτολεμαῖος &c. sub uno capitis 14. titulo.
Post *lin.* 33. titulus capitis: ὡς ὁ νεώτατος τῶν σίμωνος υἱῶν ὑρκανὸς φθάσας αὐτὸν, καὶ τὴν ἡγεμονίαν παραλαβὼν, ἐπολιόρκησε πολλῷ χρόνῳ τὸν πτολεμαῖον, εἰς τὸ φρούριον ἐγκλείσας δαγὼν καλούμενον. ιε'.
lin. 37. στρατεία] στρατηγία.
Cap. 1. §. 1.
Pag. 381. *lin.* 14. τινι μὲν &c.] τίνα μὲν οὖν τρόπον.
lin. 19. πάλιν ὅσον &c.] παρ' ὅσον ἂν ἔτη τῶν.
lin. 26. προειρημένους] προειρημένον.
lin. 30. παραληφθέντες] παραλειφθέντες.
§. 2.
Pag. 382. *lin.* 16. ναβαταίους] ἀναβαταίους & sic deinceps.
§. 6.
Pag. 384. *lin.* 1. ὑπέςεψεν] ἐπέςρεψεν.
Cap. 2. §. 3.
Pag. 385. *lin.* 19. ἀποληψομένοις] ἀποληψομένους.
Cap. 3. §. 1.
Pag. 386. *lin.* 34. εἰς ἄλλους] εἰς καλούς.
§. 3.
Pag. 387. *lin.* 12. ἢ καὶ πενιχρότερον] ἢ τεχνικώτερον.
Cap. 4. §. 1.
lin. 39. τὴν συρίας] τὴν συρίαν.
§. 3.
Pag. 388. *lin.* 25. τὸ δάον ἡγ.] τὸ τάον καὶ ἡγ.
§. 4.
Pag. 389. *lin.* 15. πάρετοι μὲν ὄντες] παρέτιμοι μένοντες.
lin. 16. ἀπολωλείας] ἀπολωλυίας.
§. 7.
Pag. 390. *lin.* 21. εὐεργετηθεὶς] εὐεργετήθη.
§. 8.
lin. 37. βάλλης] βάλλας.

§. 9.

Pag. 391. *lin.* 18. ἀφεϱειμᾶ] ἀφεϱεμᾶ.

ibid. ῥαμαθὰ] ῥαμαθίμ.

lin. 27. ξενολογηθεῖσιν] ξενολογεῖσιν.

Cap. 5. §. 4.

Pag. 393. *lin.* 2. ἐδεῖτο] ἤδεῖται.

§. 5.

lin. 4. τῆς δημητρίου] τοῦ δημητρίου.

lin. 14. παϱόξυνεν] παϱώξυνεν.

§. 8.

Pag. 394. *lin.* 23. χϱείῳ] ἀϱχ.

lin. 29. πλεονεξίαν] πείσασιν.

lin. 33. φιλίαν] συγγένειαν.

§. 9.

lin. 41. ἀπαντᾶ] ἀπαντᾶν.

§. 10.

Pag. 395. *lin.* 14. μηδενὶ πϱοσδ.] μηδὲν πϱοσδοκᾶν.

Cap. 6. §. 1.

Pag. 396. *lin.* 7. ἀντιόχου] ἀντιόχῳ.

§. 3.

Pag. 397. *lin.* 1. δεδογμένους, φόβον] γινομένους ἡγησαμένους. φόβον.

lin. 8. δείξω] ἐπιδείξω.

§. 4.

lin. 28. ὄφειλε] ὤφειλε.

lin. 30. ἀπωλέσῃ] ἀπωλέσει.

lin. 40. καταστϱατοπεδευόμενον] καταστϱατοπεδευσάμενον.

§. 5.

Pag. 398. *lin.* 9. χϱῆμ'] χϱῆμα.

§. 6.

lin. 19. συμβολαίοις] συμβόλοις.

lin. 21. γάζαϱαν] γάζαν.

Cap. 8. §. 1.

Pag. 400. *lin.* 6. φιλτάτοις. ἡδὺ γὰϱ] φιλτάτοις ἡδύ. εἰ γάϱ.

lin. 7. εἰ δίκην] ἢ δίκην.

lin. 14. κοτύλαν &c.] κοτύλλαν, τυϱαννεύοντα τῇ φιλαδ. πόλει.

§. 4.

Pag. 401. *lin.* 15. ἰνδάτην] σινδάτην.

lin. 20. ἀπόλλυται] ἀπώσατο.

Cap. 9. §. 2.

lin. 40. γαΐου υἱοῦ] πενναίου υἱοῦ.

lin. ult. λιμένες] λίμνος.

Cap. 10. §. 4.

Pag. 403. *lin.* 35. χελκίαν] χαλκίαν & sic infra.

§. 5.

Pag. 404. *lin.* 5. καὶ αὐτὸ τὸ φαϱισ.] καὶ αὐτοῖς. οἱ γὰϱ φαϱισαῖοι.

§. 7.

lin. 36. ἄξιος] ἀξίοις.

Cap. 11. §. 1.

Pag. 405. *lin.* 14. κατοϱθωμένοις] κατωϱθωμένοις.

§. 3.

Pag. 406. *lin.* 15. ἐπιεικείᾳ] ἐπιεικεῖ.

lin. 17. πϱοσεκλίσατο] πϱοσεκλήσατο.

Cap. 12. §. 1.

lin. 20. σαλώμη] σαλίνα.

lin. 28. λυπηθῇς] λυπηθείς.

Cap. 13. §. 1.

Pag. 408. *lin.* 24. χελκίαν] χαλκίαν.

§. 2.

lin. 42. συγγενῆ ἡμέτ.] συγγενεῖ ἡμετέϱῳ.

§. 4.

Pag. 409. *lin. ult.* τὸ εὔκαιϱον] τὸ ἄκαιϱον, & sic infra.

Cap. 14. §. 3.

Pag. 411. *lin.* 15. ἀπέδωκαν.] Sequitur, οἱ τὸ πάϱθων βασιλέα.

Cap. 15. §. 1.

lin. 30. χαβαϱζαβᾶ] χαϱζαβᾶ.

lin. 32. μεσοπύγια] μεσοπύϱγια.

§. 3.

lin. 41. ἔσαν] ἔσδαν.

Cap. 16. §. 1.

Pag. 412. *lin. ult.* ἔστεϱγε] ἐστέϱγετο.

Pag. 413. *lin.* 1. ἐφ' ἧς ὁ] ἐφ' οἷς ὁ.

§. 2.

lin. 15. κατοϱθώσαντο] κατωϱθώσαντο.

lin. 17. γὰϱ τὸ ἐκ] γὰϱ τὸ ἐκ.

lin. 23. συγγνῶεν] συγγνῶμεν.

§. 5.

Pag. 414. *lin.* 7. ἔδησε] ἔδεισε.

lin. 8. γένος αὐτῆς] γένος αὐτοῖς.

lin. 9. ξυνῆδε] ξυνεῖδε.

lin. 10. γαλαισῆς] παλαισῆς.

lin. 22. πϱοσδοκομένων] πϱοσδοκωμένων.

Lib. 14. Inscript.

Pag. 415. *post lineam* 17. sequitur titulus capitis quinti: ὅτι σκαῦϱος τετϱακοσίοις διαφθαϱεὶς ταλάντοις, ἀϱιστοβούλῳ πϱοσέθετο. ε'.

Post lin. 19. titulus capitum 7. & 8. ὑπέϱθεσις πομπηΐου, πεϱὶ ὧν ἐνεκάλουν, διαγνώσεσθαι φήσαντος, ἕως εἰς τὴν ἐκείνων χώϱαν παϱαγένηται. ζ'.

ὅτι τε συνεὶς ἀϱιστόβουλος τίνα κατὰ διάνοιαν ὁ πομπήϊος, ἀνεχώϱησεν εἰς ἰουδαίαν. η'.

Mutati sunt deinde numeri capitum.

lin. 33. καὶ ὡς ἐπὶ τούτῳ] Hic est titulus capitis 10.

lin. 39. καὶ ὅτι ταῦτα] καὶ abest, & hic est titulus capitis 12.

Pag. 416. *lin.* 7. καὶ ὡς γαβίνιος] καὶ abest, & hic est titulus capitis 16.

lin. 8. ἀφῆκεν] Sequitur, ἔγϱαψε δὲ καὶ τῇ συγκλήτῳ, τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, οἱ ἦσαν μετὰ ἀϱιστοβούλου τοῦ πατϱὸς δεδεμένοι, λῦσαι καὶ ἀπόπεμψαι πϱὸς τὴν μητέϱα, δηλῶν αὐτοῖς τὸ πϱὸς ῥωμαίους πιστὸν, καὶ ὡς ἔστιν ἀξία ταύτης τὸ χάϱιτος τυγχάνειν. ις'.

lin. 13. ἄφιξις] Sequitur ἐντολὴν ἔχοντος ἀποκτεῖναι ἀλέξανδϱον. ιθ'.

Statim Οτι καισαϱ φυγόντος πομπηΐου μετὰ τῆς συγκλήτου, λύσας ἀϱιστόβουλον, οἷός τε ἦν πέμψαι μετὰ δύο ταγμάτων εἰς ἰουδαίαν, ἔφθη δὲ ὑπὸ τῶν πομπηΐου φϱονούντων διαφθαϱεὶς ἀϱιστόβουλος φαϱμάκῳ. καὶ ὅτι σκιπίων ἐπιστείλαντος αὐτῷ πομπηΐου τὸν ἀϱιστόβουλον πελέκει διεχϱήσατο. κα'.

lin. 15. στϱατιὰ] στϱατεία.

lin. 23. καὶ ὡς καῖσαϱ] καὶ abest, & hic est titulus capitis 24.

lin. 27. καὶ πῶς ἡϱώδης] καὶ abest, & hic est titulus capitis 26.

Post lin. 31. titulus capitis 29. ὅτι κασσίου ἀναχωϱήσαντος τῆς συϱίας, καὶ ἡϱώδου πϱὸς φάβιον ποϱευθέντος, ἕλιξ μετὰ φασαήλου στϱατείαν ἤθϱοισε. καὶ ὡς ἡττηθέντος ἕλικος, πϱοσφυγόντος εἰς ἕνα τῶν πύϱγων φασάηλος αὐτὸν ὑπόσπονδον ἀφῆκεν. κθ'.

Pag. 417. Initio libri XIV. Πεϱιέχει ἡ βίβλος χϱόνον ἐτῶν τϱιάκοντα δύο.

Cap. 1. §. 1.

lin. 18. δίημεν] δίιμεν.

§. 2.

lin. 25. κοινῆ] κοινοῦ.

§. 3.

Pag. 418. *lin.* 6. ἰδουμαῖος] ἰουδαῖος.

§. 4.

lin. ult. ὁϱῶναι, &c.] ὁϱῶν, λιγμὰ, μάϱιστα, ὄϱυμα.

Cap. 2. §. 1.

Pag. 419. *lin.* 4. μονοθεὶς] μονωθείς.

lin. 16. ὦ θεὸς] ὦ θεέ.

Cap. 3. §. 2.

Pag. 420. *lin.* 21. γαβηνοῦ] γαβινίου.

lin. 24. δαμασκηνὴν] δαμασκόν.

lin. 25. ἐπείχεν] ἐτείχισεν.

lin. 31. τὸ πέλλης] τὸ τήλλης.

§. 4.

Pag. 421. *lin.* 26. ἀφείϱητο] ἀπείϱηται.

Cap. 4. §. 1.

lin. 33. ὥσπεϱ ὁπός] ὡς τε ῥοπός.

§. 2.

§. 2.
Pag. 422. *lin.* 3. ἐνεσώτων] ἐσώτων.
§. 3.
lin. 25. ἐνεργὰ] ἔναργα.
§. 4.
Pag. 423. *lin.* 3. δυσχιλίους] δισχιλίους.
Cap. 5. §. 3.
Pag. 424. *lin.* 21. πρoὐκαλεῖτο] πρoὐκαλεῖται.
lin. 23. πολεμίων] τῶν πολεμίων.
Cap. 7. §. 1.
Pag. 426. *lin.* 14. συλλογὴν] συλλογίαν.
§. 2.
lin. 35. παρεληλύθη] παρεληλύθει.
lin. 39. διαφερόντως] διαφερόντων.
§. 3.
Pag. 427. *lin.* 4. παρθυαίαν] παρθιαίαν.
§. 4.
lin. 22. εὐτρεπίζοι] εὐτρεπίζει. in marg. εὐτρεπίζῃ.
lin. 25. ἐν μέλιτι] ἐν ἀσκαλωνίτι.
lin. 27. σκηπίων] σκιπίων.
lin. 28. αἰατισάμενος] αἰτησάμενος.
Cap. 8. §. 2.
Pag. 428. *lin.* 21. πεντήκοντα] ὀγδοήκοντα.
§. 5.
Pag. 429. *lin.* 23. ἤυρατο] ηὔρετο.
Pag. 430. *lin.* 3. ἀγαθὸν] ἀεὶ ἀγαθόν.
Cap. 9. §. 4.
Pag. 431. *lin.* 24. σαμέας] σαμίας.
lin. 25. δεδοιέναι] δεδιέναι.
lin. 33. σωθῇ] σωθείς.
§. 5.
Pag. 432. *lin.* 17. ἄδηλον] ἄδικον.
Cap. 10. §. 1.
lin. 25. ἔδοξε] ἔδοξα.
lin. 28. ἀνδρείαν] ἐνεδρείαν.
lin. 33. καπετωλίῳ] καπιτωλίῳ.
§. 2.
Pag. 433. *lin.* 3. ἀλεξανδρείᾳ] ἀλεξάνδρου.
§. 5.
lin. 28. προσόδου] προόδου.
§. 6.
lin. 42. λιμένος] λιμένας.
§. 7.
Pag. 434. *lin.* 2. ἐποιήσατε &c.] ἐποιήσαντο. τοῦτο ἀκυρώσαντε.
§. 26.
Pag. 435. *lin.* 9. παρατιθέμενα] παρατεθειμένα.
Cap. 11. §. 2.
Pag. 436. *lin.* 1. γόφνα τὲ] γόφναιάτ τε.
§. 4.
lin. 31. ἀνακτᾶτε] ἀνακτᾶται.
§. 6.
Pag. 437. *lin.* 12. ἀφωνείαν] ἀφωνίαν.
§. 7.
lin. 23. μάσαδαν] μάδαν.
Cap. 12. §. 1.
lin. 32. ὅμορον] ὅμηρον.
lin. 38. προείστηκεν μέλλον] προειστήκει μέλλων.
§. 3.
Pag. 438. *lin.* 23. ἡμῶν ἦθος] ὑμῶν ἦθος.
lin. 25. πόλεων] πόλων.
lin. 29. ἀηδῶς] ἀδής.
§. 5.
Pag. 439. *lin.* 26. ὑπάρχων] ὕπαρχον.
§. 6.
lin. 33. ἀραδίοις] ἀραβίοις.
Cap. 13. §. 4.
Pag. 440. *lin. ult.* ἑορτὴν] ἑορτή.
§. 5.
Pag. 441. *lin.* 11. βαρζαφάρνην] βαρζαφαρμάνην & sic infra.
lin. 32. ὀμνυὲ] ὤμνυε.
§. 6.
lin. 42. ἀντιστασιωτῶν] στασιωτῶν.

§. 9.
Pag. 443. *lin.* 6. μόνων] μόνον.
Cap. 14. §. 3.
Pag. 444. *lin.* 10. κάσιον] κάσσιον.
§. 4.
lin. 24. καθεστώτων] καθεστῶταν.
lin. 33. μετ' αὐτὸν ἀτρ.] μετ' αὐτοῦ στρατοπέδου.
§. 6.
Pag. 445. *lin.* 9. ἄλλων αὐτῆς] ἄλλον αὐτοῖς.
lin. 21. κατάφορον] κατάφωρον.
lin. 23. ἐπαμύνειν] ἐπαμύβειν.
Cap. 15. §. 1.
lin. 28. δελίου] βδελίου.
§. 2.
Pag. 446. *lin.* 5. παρείη] παείη.
lin. 11. διεγνώκασι] διεγνωκώς.
§. 3.
lin. 38. προσκεχωρηκυίας] προκεχωρηκυίας.
§. 4.
lin. ult. γαλιλαίας] γαλίων.
§. 5.
Pag. 447. *lin.* 20. ἐπέστελε] ἐπέστειλε.
lin. 26. καθίει] καθήει.
lin. 40. συγχωρήσαντος] συνηγορεύσαντος.
§. 8.
Pag. 448. *lin.* 40. ὀπισθοφυλάκει] ὀπισθαφυλακεῖ.
§. 11.
Pag. 449. *lin.* 30. ἓν τάγμα] ἔνταλμα.
§. 12.
Pag. 450. *lin.* 11. ἄμπλεα] ἔμπλεα.
§. 14.
lin. 35. ἱδρυμένης ἔτι] ἱδρυμένους ἐπί.
Cap. 16. §. 2.
Pag. 451. *lin.* 8. ἀνθρώπους] ἀνθρώποις.
lin. 15. ἐξέπληττον] ἐξεπλήττοντο.
Lib. 15. Cap. 1. §. 2.
Pag. 454. *lin.* 25. ἠρεύνουν] ἠρεύνων.
Cap. 2. §. 1.
Pag. 455. *lin.* 4. βαρζαφάρνης] βαρζαφαρμάνης.
§. 2.
lin. 10. φραάτης] φρασάτις.
§. 6.
Pag. 456. *lin.* 9. ἐπαρθῆσα] ἐπαρθεῖσα.
§. 7.
lin. 27. παραλάβοι] παραλαβών.
lin. 37. ὑπ' ἀδοξίας] ὑπ' ἀξίας.
lin. 42. ὑπ' ἀναξιοπαθείας] ὑπ' ἀξιοπαθείας.
Cap. 3. §. 1.
Pag. 457. *lin.* 7. ἡρώδῃ] ἡρώδης.
§. 2.
lin. 14. ἐπεί τε τοῖς] ἐπί τε τοῖς.
lin. 16. λανθάνοντος] λανθανόντως.
lin. 26. καὶ πλεῖον] καὶ πλοῖον.
lin. 30. ὑπαλλάξεσθαι] ὑπαλλάξασθαι.
lin. 34. ἐπὶ τὸ πρὸς] ἐπὶ τῷ πρός.
lin. 35. ἐξ ἐπιεικίας] ἐξ ἐπιεικείας.
§. 4.
Pag. 458. *lin.* 23. αὐτοχειρίᾳ] αὐτοχείριον.
lin. 25. παρεκρατεῖ] παρεκρότει.
lin. 26. ἀμήνης] ἀμοιβῆς.
§. 5.
Pag. 459. *lin.* 3. ἀπολογήσασθαι] ἀπολύσασθαι.
lin. 8. ἀνελεῖν] Sequitur, καθὼς τὰ περὶ τούτου δηλώτερον ἐν τῷ τῆς ἁλώσεως πρώτῳ βιβλίῳ δεδηλώκαμεν. Cætera desunt usque ad hæc verba pag. 460. (Cap. 4. §. 1.) ἐν δὴ τούτῳ.
Cap. 4. §. 1.
Pag. 461. *lin.* 1. ταῦτα καὶ τὸν] ταῦτα καὶ τόν,
§. 2.
lin. 32. προπετίας] προπετείας.
lin. 34. κατ' ἐπιβουλὴν] καὶ ἐπιμονῇ.
§. 3.
lin. ult. ἀρταβάζην] ἀργαβάζην.
Cap. 5. §. 1.
Pag. 462. *lin.* 12. ἀγνομονοῦντος] ἀγνωμονοῦντος.

lin. 22. ἐμβαλών] Sequitur: εἴρηται ἢ τὰ περὶ ἢ τοιούτε πολέμε, ἢ τ νίκης ἡρώδε ἐν ἑτέρᾳ ἡμῶν πραγματείᾳ ἀσφαλέςερον. Cætera desunt usque ad caput 9. quod sic incipit in MS. ὑποςρέφοντι ἢ τῷ ἡρώδῃ τ ἐξ ἀράβων χώρας.

Cap. 6. §. 3.

Pag. 467. *lin.* 14. πεποιεῖσθαι] πεποιῆσθαι.

lin. 17. διαβεβηκέναι] διαβεβήκοι.

§. 6.

Pag. 468. *lin.* 10. τῷ καίσαρι] Sequitur, καὶ τ' ἄλλα ὅσα προειρήκαμεν. διὸ καὶ τὸ διάδημα πάλιν, multis omissis.

§. 7.

lin. 33. καπίδιον] παῖδον.

Cap. 7. §. 1.

Pag. 469. *lin.* 16. οἰηθῆσαι] οἰηθεῖσαι.

lin. 20. ἤχθετο] εἴχετο.

lin. 21. δωθήσας] δωθείσας.

lin. 28. ἀποτεύξασθαι] ἀποτεύξεσθαι.

§. 2.

Pag. 470. *lin.* 2. ἀπορείαν] ἀπορίαν.

lin. 3. ὑπερηφανίας] ὑπερηφανείας.

lin. 4. μεταςήσεσθαι] μεταςήσασθαι.

§. 3.

lin. 10. πεπιςευκός] πεπιςευκώς.

§. 4.

Pag. 471. *lin.* 10. φέρεσθαι] φέρεσθαι.

§. 6.

lin. 41. ἐπεπόνθη] ἐπεπόνθει.

§. 10.

Pag. 473. *lin.* 30. διεκβ. ἀναφράττειν] ἐπιβελὰς ἀνατρέπειν.

lin. 31. τὰς ὑπόχρεως &c.] τὰς τ' ἀναντία.

Cap. 8. §. 1.

Pag. 474. *lin.* 4. ἀφιθεάτρων] ἀμφιθέατρον.

lin. 20. τὰς ἀλκάς] τὰς ὁλκάς.

§. 3.

Pag. 475. *lin.* 3. ἥκε(ζ)αν] ἧκεε.

§. 5.

lin. 34. ἐννόησεν ἐπιτύχ.] ἐνενόησεν ἐπιτείχισμα.

Cap. 9. §. 2. & 5.

Pag. 477. *lin.* 2. ἐπιμέλειαν] θεμέλειαν.

§. 5.

lin. 24. πόλις τε] πόλεις τε.

Cap. 10. §. 1.

Pag. 480. *lin.* 8. λελῆφθαι] λελεῖφθαι.

§. 2.

lin. 19. τὰ πράγματα] Quæ sequuntur, desunt usque ad hæc verba, ἤδη δι' αὐτῦ.

§. 3.

lin. 33. ἢ μηδὲ τὰς] ἢ deest.

Pag. 481. *lin.* 4. ἐλάθαν &c.] Desunt usque ad ἐγκαταμίγνυσι.

§. 4.

lin. 28. ἐδ' αὐτὸν] ἐδὲ αὐτόν.

§. 5.

Pag. 482. *lin.* 5. ἀπάρξεις] ἀπάξεις.

Cap. 11. §. 1.

lin. 40. ἑξήκοντα πήχεις] ζ'. πήχεις.

§. 2.

Pag. 483. *lin.* 12. εὐτρεπήσας] εὐτρεπίσας.

§. 3.

lin. 17. συνεζησάντων] συνιζησάντων.

lin. 20. τ βασιλικῆς] ταῖς βασιλείαις.

§. 5.

Pag. 484. *lin.* 39. τέτραχα] τετράρχας.

lin. 42. ἔκπληξιν] ἐκπλήξεις.

Pag. 485. *lin.* 4. ἤγερτο] ἠγείρετο.

lin. 5. τείχε] τείχες.

§. 6.

lin. 19. κατευφημεῦντες] κατευφημεῦντες.

Lib. 16. Inscript.

Pag. 486. *post lin.* 8. titulus capitis: ἔφοδος ἀγρίππα εἰς ἰωνίαν. γ'.

lin. 12. ὑπέςρεψεν] ἐπέςρεψεν. ς'.

ὡς διεδέξατο ἱεροσολυμίτας ἡρώδης ἢ τὸ τέταρτον αὐτοῖς ἀφῆκε τ φόρων ἢ παρεληλυθότος ἔτες. ζ'.

lin. 31. κατηγόρ. σύλλαιος] κατηγόρησεν ἄλλαιος.

lin. 33. καίσαρος] διαβολαὶ &c. sequuntur sub unico titulo.

lin. 34. πρὸς ἡρώδην] Sequitur, ὡς ἔδησεν αὐτὸν ὁ πατὴρ, ἢ τῷ καίσαρι περὶ αὐτῦ ἔγραψεν.

Cap. 1. §. 1.

Pag. 487. *lin.* 14. τὴν θρησκείαν] Articulus deest.

lin. 16. τετραπλάσιον] τετραπλᾶ.

§. 2.

lin. 25. οἰκείαν] οἰκίαν.

lin. 29. ἔτω γὰρ] ἐ γάρ.

Pag. 488. *lin.* 2. χρώμενος] χρώμενος.

lin. 4. ἡλικίαις] ἡλικίᾳ.

lin. 5. καππάδοκος] καππαδόκων.

Cap. 2. §. 1.

lin. 9. ἐνκειμένων] ἐγκείμενος.

lin. 16. ἑκατόμβην] ἑκατόμβας.

§. 2.

lin. 23. προηρημένον] προειρημένον.

lin. 38. ἀποληφθέντος] ἀπολειφθέντος.

Pag. 489. *lin.* 4. τινῶν] τισὶν.

lin. 6. ὠφέλημα] ὠφέλιμα.

lin. 8. ἰλιεῦσι] ἠλιεῦσι.

§. 3.

lin. 16. εὐθυνούντων] εὐθυνόντων.

lin. 19. αἰεὶ] ἀεί.

lin. 20. παρεςήσατο] παραιτήσατο.

ibid. διαλεγομένων] δικαιολογεμένων.

lin. 22. ἀγρίππα] ἀγρίππε.

§. 4.

lin. 26. ηὔξαντο] εὔξαντο.

lin. 29. ἀλλ' ἐς] ἀλλ' οἷς.

lin. 31. δεδωκότας] δεδηλωκότας.

lin. 32. ὡς ἐφ' ᾧ] ὡς ἄμφω.

lin. 33. κράτισοι] κρατεῦντες.

lin. 35. εἴ τις] εἰ δέ τις.

lin. 40. ἐκ ἂν αὐτοὶ] ἂν deest.

lin. 41. ἑλόμενοι βιάζονται] ἐθέλοιεν ὑβρίζονται.

lin. 42. ὁσίες] ὁσίων.

ibid. καταλύοιντο] καταλύοιεν.

lin. ult. σκοπήσομεν] σκοπήσωμεν.

Pag. 490. *lin.* 3. οἵ τινες] εἴ τινες mox βεβαιεν.

lin. 4. ὑπολείπονται] ἀπολείπονται.

lin. 5. τὴν πάσαν] τὴν πάλαι.

lin. 9. αὐτὸ δόξειεν] ἑαυτὸ δείξειεν. mox πρὸς τέ.

lin. 10. ἀεὶ χαίρει] εἰ χαίρει.

lin. 12. ἢ τῇ πάντα] τῇ deest.

lin. 13. τ εὐσεβείας] ἢ εὐσεβείας.

lin. 15. νόμων, μελέτην] νόμε μελέτῃ.

lin. 16. τὰ ἔθη] τὰ ἔθνη.

lin. 19. ἢ ταῖς] κἂν ταῖς.

lin. 21. συνήσασιν] συνίσασιν.

lin. 23. ἀργὸν] ἄεργον mox τὸ τοιῦτον.

lin. 25. μηδ' ἀφαιρ.] μηδέ ἀφαιρ.

lin. 27. ἐςὶν, ἀλλὰ] εἰσὶν, ἀλλά.

lin. 31. ἐφυλάξασθε] φυλάξαντες.

lin. 38. δίκαιον] καλόν.

lin. 39. αἴγυπτον εἰσβεβλ.] εἰς αἴγυπτον εἰσβεβηκότος.

lin. 42. ὑπομνῆσαι] ὑπομιμνῆσαι.

lin. 43. συγκλήτῳ] Sequitur ταῦτα τὰ τεκμήρια ἢ ἢ τὰς χάριτας &c.

Pag. 491. *lin.* 1. μὴ δοθείσης] μὴ πρότερον δοθείσας.

lin. 4. ἐσιάσας] εἰσιάσας.

§. 2.

lin. 11. ἀλλ' ἢ] ἀλλ' ἴω.

lin. 12. εὐφυεῖς τε] Desunt.

Cap. 3. §. 1.

lin. 39. γεγονηκότα] γεγονηκότα.

ibid. πάθοι] πάθη.

Pag. 492. *lin.* 2. ἀεὶ τὰ] Deest ἀεί.

lin. 5. τιμωρήσεσθαι] τιμωρήσασθαι.

lin. 6. ἠλέητο] ἠλεεῖτο.

§. 2.

§. 2.

lin. 16. προσεθήθεσαν] προσετίθεσαν.

§. 3.

lin. 39. κακοῦ, τοῖς ἀδ.] κακοῦν τοὺς ἀδελφούς.
lin. 40. ἐνέχεσθαι] ἀνέχεσθαι.
Pag. 493. *lin.* 5. οὐ δίκαιον] Deest οὐ.
lin. 6. καιροφυλακτούμενα] καιροφυλακούμενα.
lin. 10. τὴν ἐκείνου] μὲν τὴν ἐκείνου.
lin. 11. ἀγρίππα] ἀγρίππου mox ἀνιόντος.
lin. 13. ἀνάγειν] ἀναγαγεῖν.

Cap. 4. §. 1.

lin. 19. ἐπεσαλκότος] ἀπεσαλκότος.
lin. 23. ἀνιάσειν τι] ἀνίασιν οὕτοι.
lin. 24. τῶν ἀδελφῶν] τῷ ἀδελφῷ.
ibid. ὑπὲρ ἀγωνιῶν] ὑπεραγωνιῶν.
lin. 27. ἐν δὲ τῷ κατοκνεῖν] ἐν κατοκνῶν.
lin. 28. ὡς μητ᾽ ἀμελῶν] ὡς δὲ μήτε ἀμελείας.
lin. 30. ἐκβαίνῃ] ἐμβῆναι πάθος τοιοῦτον ἐπιτρέπειν, ὃ καὶ διά.
lin. 31. ἀκυλίας] ἀκυλητίας.
lin. 34. μεταχειρίσασθαι] μεταχειρήσασθαι.
lin. 36. δι᾽ οὐχ ὑπὲρ] δὲ ὑπέρ.
lin. 37. ἔλαττον] ἐλάττων.
lin. 39. μῖσος] Deest.
lin. 41. δυσχερές] δυσχερῶς mox πῶς δὲ οἴονται.
lin. 42. χρόνοις] πόνοις.
lin. 43. ἐκτίθεται] ἐκτίσθαι.
lin. ult. τῆς ἐπιμελείας] τὴν ἐπιμέλειάν τε.
Pag. 494. *lin.* 3. ὃν ἄλλως] ὧν ἄλλος οὐκ ἐστὶ παραλαβεῖν τὴν ἀρχήν.
ibid. βασιλευομένοις] βασιλευσόμενος.
lin. 5. παρεσχῆσθαι] παρεσχέσθαι.
lin. 6. συνοικίσας] συνοικήσας.
lin. 7. κατ᾽ αὐτῶν] κατ᾽ αὐτήν.
lin. 8. ἀσεβούμενος] εὐσεβούμενος.
lin. 11. εἰ νυῦ] οἱ νυῦ.
lin. 12. ἀνθρωπείων] ἀνθρωπίνων.

§. 2.

lin. 13. τῶν δὲ] τῶν μέν.
lin. 15. γενέσθαι ... εἶδον] γεγονέναι ... εἶχεν.
lin. 18. ἣν οὐ] ἢ νοῦ.
lin. 19. οἰμωγὴ] οἰμωγῆς.
ibid. ἠπορῆσθαι] ὑπερῆσθαι.
lin. 20. εὐελσκομένων] εὐελσκομένην.
lin. 21. ἐποιεῖτο] τι ἡγεῖτο.
lin. 22. ἀτοπώτερον] ἀτοπωτέραν.
lin. 23. ἀληθινῷ τε] ἀληθινῷ τῷ.

§. 3.

lin. 26. ἕκασον] ἑκάσου mox ἄτερος.
lin. 27. ἐπεχείρει] ἐπιχειρεῖν.
lin. 29. ἐνενόεις] ἐννοεῖς mox προσήγαγες.
lin. 33. τεθνᾶναι] θνᾶναι.
lin. 34. τὸ ζῆν] τὸ deest.
lin. 35. καὶ σὲ πεῖσαι] καταπεῖσαι.
lin. 39. εἰ εἰσὶν] εἰ deest.
lin. 42. εὐεργείας] ἐνεργείας.
Pag. 495. *lin.* 5. τὴν μητέρα] τίς εἰς τὴν σὴν μητέρα ἔκλαυσεν ἂν ἡμῶν.
lin. 6. ἥκουσεν] ἥκουεν.
lin. 7. εἴσμεν] ἴσμεν.

Cap. 5. §. 1.

Pag. 496. *lin.* 36. ἰδία δὲ] ἰδίαν δέ.

§. 2.

Pag. 497. *lin.* 5. καφαρσαβᾶ] καβαρσαβᾶ.

§. 4.

lin. 32. αὐτὸν καὶ τὸ] αὐτὸν καὶ τῶν.

Cap. 6. §. 1.

Pag. 498. *lin.* 16. χρημάτων] χρημάτων ἱερῶν.

§. 2.

lin. 29. σαββατείου] σαββαθίου.

§. 3.

lin. 34. νορβανῷ] νωμανῷ.

§. 6.

Pag. 499. *lin.* 5. νορβανὸς] νωρμανός.

Cap. 7. §. 1.

lin. 37. χρυσοῦ] χρυσοῦν.
lin. 40. πολυτελὲς] πολυτελεστάτη.

§. 2.

Pag. 500. *lin.* 12. μηνίματος] μηνύματος.
lin. 13. ἐκείνοις] ἐκείνῳ.

§. 3.

lin. 38. συμβουλεύῃ] συμβουλεύει.
lin. 41. λυσιτελήσοντα] λυσιτελήσαντα.
lin. 42. γενόμενος συνεγν.] γενομένῳ συνεγνώσθη.
Pag. 501. *lin.* 6. διέλειπεν δὲ] διέλιπέν τε.
lin. 22. ῥᾷον] ῥάων.

§. 5.

Pag. 502. *lin.* 8. τῶν τειχῶν] τῶν χειρῶν.

§. 6.

lin. 20. ὀβόδας] ὀβάδας.
lin. 23. τυγχάνει] τυγχάνοι.
lin. 25. ταῖς τε] τοῖς τε.
ibid. μὴ μέτρια] συμμετρίαν.
lin. 36. ὑπομείνας] ὑπέμεινεν.
lin. 40. ἡττόμενος] ἡττωμένος.

Cap. 8. §. 2.

Pag. 503. *lin.* 25. πλείω ὀνομ.] πλεῖον ὀνομ.
lin. 27. ἐτράπησαν] ἐτράποντο.

§. 3.

lin. 39. πρεσβείαις] πρεσβείᾳ τε.
Pag. 504. *lin.* 1. παραιρούμενος] παραινούμενος.

§. 4.

lin. 2. ἔκπαλαι μὲν] μὲν deest.
lin. 4. ἀπελαθέντων] ἀφαιρεθέντων.
lin. 14. μεῖζον] μείζων.
lin. 20. ποιήσειν] ποιεῖν.
lin. 23. αὖθις δὲ] αὐτὸς δέ.
lin. 33. ἠρημένου] εἰρημένου.

§. 5.

lin. 40. προηρημένος] προειρημένος.
lin. 42. καὶ ταύτης] καὶ ταύτῃ.
Pag. 505. *lin.* 2. σαπίννιος] σαπήνιος.
lin. 4. τόπον, ἕως] τόπον, ὡς.
lin. 6. ἡσουχεία τε] ἡσυχία τε.

§. 6.

lin. 31. καθίσῃ] καθίσησι.
lin. 37. αὐτὸς δὲ συν.] αὐτός τε συλλήψεσθαι.

Cap. 9. §. 1.

Pag. 506. *lin.* 12. ἀπολωλὸς] ἀπολωλώς.
lin. 13. ἐτρέποντο] ἐτράποντο.

§. 2.

Pag. 507. *lin.* 2. ῥαιέπτα] ῥαίπτα.
lin. 5. τισάμενος] ἠτισάμενος.
lin. 6. ἧρξεν] εἶρξεν.

§. 3.

lin. 19. ῥαέπτοις] ῥαίπτοις.
ibid. ὀβόδαν] ὀβάδαν, ſic alibi.
lin. 31. ἀμισθεὶ] ἀμισθί.

§. 4.

lin. 41. ἀρέτας] αὖθις ἀρέτας.
lin. ult. διδοὺς] διαδιδούς.
Pag. 508. *lin.* 4. κρατεῖν αὐτόν] κρατεῖν αὐτοῦ.

Cap. 10. §. 1.

lin. 27. δὲ τοιοῦτος] δὲ τοιοῦτο.
lin. 32. διηγῆτο] διηγεῖτο.
lin. 33. κατασκευασμένου] κατεσκευασμένου.

§. 2.

Pag. 509. *lin.* 10. εὐάρεστόν τε] οὐάρεστόν τε.

§ 3.

lin. 21. ἀναπαρείη] ἐμπαρείη.

§. 5.

lin. 43. διαβεβλημένης] διαβεβλημένη.

§. 7.

Pag. 510. *lin.* 26. ἐλούσης] ἐλθοῦσι.
lin. 28. ἐπιβολῆς] ἐπιβουλῆς.

§. 8.

lin. 37. συλλαίου] ἀλλαίου, & ſæpe alibi.
lin. 41. ὑφηρημένα] ὑφηρημένοι.
lin. 43. περὶ ὧν] περὶ ὅσα.

Cap. 11. §. 1.

Pag. 512. *lin.* 8. πατρὰλ. ὄντας] πατραλόας εἶναι.

§. 2.

lin. 26. πλατάνῃ] παπλατάνῃ.

lin. 35. ἐφ᾽ αἷς] ἐφ᾽ οἷς.

§. 3.

Pag. 513. *lin.* 3. ἐβεβαίου] ἀνεβεβαίου.

lin. 6. δικαιοῦν] δίκαιον.

lin. 18. δοκεῖ καί] δοκεῖν καί.

§. 4.

Pag. 514. *lin.* 6. τήρωνος] τείρωνος, & ſic deinceps.

§. 6.

lin. 27. ἐσπούδασεν] ἐσπούδαζεν.

§. 7.

lin. 36. πρὸς αἴτιον] προσαίτιον.

lin. 40. μείζω] μείζονα.

Pag. 515. *lin.* 2. μέμψεται ἄν] μέμψαιτ᾽ ἄν.

lin. 23. διέξιμεν] διέξειμεν.

Lib. 17. Inſcript.

lin. ult. ϗ ὡς ἡρώδης] ϗ abeſt, & hic eſt titulus capitis tertii.

Pag. 516. *lin.* 6. ὡς ἡρώδης παρ.] ὡς ἀντίπατρος ἔπειςε φερώραν, ἵνα ἀνέλῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ φαρμάκῳ, δοὺς αὐτὸς τὸ φάρμακον τῷ φερώρᾳ. ϗ ὡς ὁ βασιλεὺς ἡρώδης παρ.

lin. 10. ϗ ὡς ἡρ. ἐκζητήσας] ϗ abeſt, & hic eſt titulus capitis 8.

lin. 15. ὀνάρου] ὀυάρου.

Poſt lin. 16. titulus cap. 10. πρεσβεία πεμφθεῖσα ὑπὸ ἡρώδου πρὸς καίσαρα περὶ ἀντιπάτρου. ϗ ὡς καῖσαρ ἀκούσας τὰς κατηγορίας, κατέγνω αὐτοῦ θάνατον. ι΄.

lin. 17. ἰουδαίων] Sequitur δι᾽ αὐτήν.

lin. 19. διὰ ταῦτα] διὰ τοῦτο.

lin. 20. Ηρώδου τελευτὴ, &c.] Ηρώδου τελευτή. ιγ΄.

Διαθήκη ἡρώδου. ιδ΄.

Επιςολὴ ἡρώδου πρὸς τὸ ςρατόν, ϗ ἑκάςου αὐτῶν δωρεὰ, ϗ παράκλησις πίςεως πρὸς τὸν ὑιὸν αὐτοῦ ἀρχέλαον. ιε΄.

Ταφὴ ἡρώδου ἐν ἡρωδίῳ φρουρίῳ, ϗ ὡς ὅλως αὐτοὺς ἐςασίαζε πρὸς τὸν ὑιὸν αὐτοῦ ἀρχέλαον ἐν τῇ ἑορτῇ. ις΄.

Ως ἀρχέλαος τρισχιλίους αὐτῶν ἀνεῖλεν, &c.

lin. 26. ϗ ὡς ἔπειςαν] ϗ abeſt, & hic eſt titulus capitis 19.

lin. 30. καίσαρι] Deeſt.

lin. 32. διαδοχὴν] Sequitur, ϗ ὡς κατηγορεῖται ἀρχέλαος ὑπὸ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐπὶ καίσαρος, ϗ νικήσας ἔλαβε τὴν βασιλείαν, ϗ βασιλεύσας μοχθηρῶς δεκαετίαν, πάλιν κατηγορηθεὶς, &c.

Poſt indicem capitum ſequitur: Περιέχει βίβλος χρόνον ἐτῶν ιδ΄.

Cap. 1. §. 1.

Pag. 517. *lin.* 10. δὲ φύει] δ᾽ ἐφύη.

lin. 14. ὀριγνώμενον] ὀρεγόμενον.

lin. 23. τότε δὲ ἥτλετο] τό δε ἥπτετο.

Pag. 518. *lin.* 1. καλλαία] καλλία.

lin. 2. ὄντα, ἡ ἐπιγ.] ὅταν ἦν ἡ ἐπιγ.

§. 2.

lin. 27. κακοτροπίας τοῦ] κακοτροπίᾳ τῇ.

§. 3.

lin. 34. σὺν αὐταῖς] σὺν αὐτῇ.

lin. 35. ἐφύει] ἔφυε.

Cap. 2. §. 2.

Pag. 519. *lin.* 19. παρέμενεν] παρέμεινεν.

§. 3.

lin. 24. ζάμαρις] ζάβαρις.

lin. 28. φίλιππον] Sequitur, τὸν ὑιὸν κατέλιπεν ἄνδρα κατὰ χεῖρας ἀγαθὸν, ϗ τά.

§. 4.

Pag. 520. *lin.* 17. διακειμ. ὑπονοιῶν] διὰ κενῆς ὑπονοιῶν.

lin. 19. ὑπῆκτο] οἷς ὑπῆκτο.

Cap. 3. §. 1.

Pag. 521. *lin.* 4. συνεσόμενον] συμφυόμενον.

§. 2.

lin. 18. σίεμον] σόνδον.

lin. 28. ἐξέπεμπεν] ἐξέπεμψεν.

§. 3.

lin. 40. ἀνθρωπίνῳ &c.] ἀνθρωπείῳ γενησόμενον.

Cap. 4. §. 1.

lin. 43. ταφνεῖται] ταφνῖται.

Pag. 522. *lin.* 7. γυναικῶν] γυναῖκες.

lin. 16. ϗ λόγων] ϗ λόγον.

lin. 24. τῶν ὑέων] τῶν ὑῶν.

§. 2.

lin. 35. θευδίωνος] θευδίονος.

Pag. 523. *lin.* 7. ἀποτίσαιμεν] ἀποτίσοιμοι.

lin. 10. περιεποῖ] περιέπει.

§. 3.

lin. 22. κατηγορίᾳ] κατηγορίαν.

lin. 25. τοῦ κλήσεως] κατακλήσεως.

lin. 29. ἀριπρεπεῖς] ἀξιοπρεπεῖς.

Cap. 5. §. 1.

lin. 38. καθίσεσθαι] καθήσεσθαι.

§. 3.

Pag. 524. *lin.* 30. ἀκεραίως] ἀκεραίῳ.

§. 5.

Pag. 525. *lin.* 36. μιαρίαν] μανίαν.

Pag. 526. *lin.* 1. παραλάβοις] παραβάλοις.

lin. 2. ἀνήρεις] ἀνήρειν.

lin. 7. χείρων οἷς] χείρων ᾗ.

lin. 32. ἐπηρίας] ἐπηρείας.

lin. 35. πεφυκυῖα] πεφηνυῖαν.

§. 6.

Pag. 527. *lin.* 9. εἰδεῖεν] εἴδοιεν.

lin. 23. εἰ ἐν … ἀφορήσαντες] εἰ ἐν … ἀφορήσαντος.

lin. 27. κατηγούσης] κατηγορούσης.

§. 7.

lin. 32. ὧν τὸ γιν.] ὂν τὸ γινόμενον.

Pag. 528. *lin.* 2. φανερά γε] φανερόν.

lin. 11. ὑπαγορευομένη] ὑπαγορευόμενα.

lin. 12. ἔργον] ἔργῳ.

§ 8.

lin. 30. μὴ μελλῆσαι] μὴ μελλήσειν μή.

Cap. 6. §. 1.

lin. 36. ϗ οἱ μὲν] Hic incipit caput 8.

ibid. ἠπήγοντο] ἠπείγοντο.

§. 2.

Pag. 529. *lin.* 24. ὀριγνωμένοις] ὀρεγομένοις.

lin. 26. μνηςήρια] μνηςήρια.

lin. 27. καταλείποιντο] καταλίποιντο.

§. 3.

lin. ult. τετηρεῖσθαι] τετηρῆσθαι.

§. 5.

Pag. 531. *lin.* 1. ἀμφι] Sic in marg. at in textu ἀμφοῖν.

lin. 6. ἀγροασαμένων] ἀκροασαμένων.

lin. 13. ἀποσκοποῦν] ἀποσκοπῶν.

lin. 16. ἀλγεινοῦ] ἀλγεινοῦ.

lin. 23. ἐπιςείλαιεν] ἐπιςεῖλαι ἐν.

Cap. 7. §. 1.

lin. 41. περιδοὺς] περὶ οὗς.

Pag. 532. *lin.* 4. ἐχρεῖτο] ἐχρῆτο.

Cap. 8. §. 1.

lin. 8. ἀποσημαίνει] σημαίνει.

§. 3.

Pag. 533. *lin.* 1. ἐκκομηδὴν] ἐκκομιδήν.

lin. 3. ἀλουργὴς] ἀλουργίς.

lin. 8. πολεμηςηρίῳ] πολεμιςηρίῳ.

Cap. 9. §. 1.

Pag. 534. *lin.* 4. τοῖς ἐπὶ] τοῦ ἐπί.

§. 2.

lin. 21. αὐξήσοντες] αὐξήσαντες.

Pag. 535. *lin.* 16. δοκοῖ] δοκεῖ.

§. 4.

lin. 20. δικαιότερος] δικαιότερον.

§. 5.

Pag. 536. *lin.* 11. φιλοτιμίαις] φιλοτιμίαι.

lin. 12. τῷ ἐπὶ οὗ] οὗ ἐπὶ τῷ.

ibid. αὐτονυκτὶ] αὐτὸν τοῦ ἐκ. τελευτῆς.

lin. 22. ἐδείνοντο] ἐδείδοντο.

lin. 25. ἐφιεμένε] ἐφιέμεν☉.

§. 6.

Pag. 537. *lin.* 3. δοκεῖν ἀρχ.] δοκῇ ἀρχελάυ ὄντ☉ ἦν δέ.

lin. 4. ἄνδρα συγγενῆ] ἄνδρας συγγενεῖς.

lin. 5. συνήθει] συνηθῆ.

lin. 14. ἀνενδίασον] ἀνενδοίασον.

lin. 16. προσφυγότ☉] προαπεφυγότ☉.

Cap. 10. §. 2.

Pag. 538. *lin.* 23. κρατῆσαι] κρατεῖσαι.

lin. 28. ἐπαληλιμμένον] ἐπαληλειμμένον.

§. 3.

lin. 39. ἐλύπη] ἐλύπει.

§. 6.

Pag. 539. *lin.* 37. τὰς δε ἀλλοφ.] τοῖς ᾗ ἀλλοφύλοις.

§. 7.

lin. 43. ἀνάλωμα] ἀναλώμασι.

Pag. 540. *lin.* 1. πρόβλημα] πρόλημμα.

lin. 33. τῆς δυνάμεως] πάσης ἤδη τῆς δυν.

§. 10.

Pag. 541. *lin.* 15. παρεγένοντο] παρεγίνοντο.

Cap. 11. §. 2.

Pag. 542. *lin.* 15. συνολοφύρεσθαι] συνολοφύρεσθαι.

§. 3.

lin. 33. οἱ ὀρεγνόμενοι] οἱ ὀρεγόμενοι.

lin. 35. ἀπαιδευσία] ἀπαιδευσίαν τε.

Cap. 12. §. 1.

Pag. 543. *lin.* 24. εἰσῴκησεν] εἰσῴκισεν.

Pag. 544. *lin.* 1. χωρεῶν] χωρείη.

§. 2.

lin. 10. ῥωδαρὸν] ῥώδαλον.

lin. 14. συνεκκλαπέντ☉] συγκλαπείς.

lin. 27. τετέλεκεν] ἐτελεκεσαν.

Cap. 13. §. 1.

lin. 31. ἐπικαλῶν] ἐπιβαλὼν αὐτῷ.

§. 3.

Pag. 545. *lin.* 9. ἀσάχυς] ἀσάχυας.

§. 4.

lin. 22. ἢ ὡς πρότερον] εἰ ἢ πρότερον.

Lib. 18. Inscript.

Pag. 546. *lin.* 6. ἢ ὡς κωπ.] ὡς titulus cap. 2.

lin. 7. ἢ ὡς ἰέδας] ὡς ἰέδας, titulus cap. 3.

Post lineam 12. tituli: ὡς σαμαρεῖς ὀστᾶ νεκρῶν διαρρίψαντες εἰς τὸ ἱερὸν τῆς ἑορτῆς ἐνεστηκυίας, τὸν λαὸν ἐπὶ ἡμέραις ἐβίασαν. ὡς σαλώμη ἡ ἀδελφὴ ἡρώδε τελευτήσασα, ἰαμνίαν ἢ τὴν τοπαρχίαν αὐτῆς, ἢ φασαηλίδα, ἢ ἀρχελαΐδα κατέλιπεν ἰελίᾳ τῇ καίσαρ☉ γυναικί. ζ.

lin. 17. πιλάτ☉.] Sequitur, κατηγορία ὑπὸ σαμαρέων πιλάτε ἐπὶ οὐιτελλίε. θ.

ὡς ὁ οὐιτελλι☉ &c.

lin. 20. ἱεροσόλυμα] Sequitur, ἢ τιμὴ ὑπὸ ἐ λαε. ἢ ὡς ἐπὶ τέτοις παρεχώρησεν αὐτοῖς τὴν ἱερὰν στολὴν ἐν τῇ ἀντωνίᾳ κειμένην ὑπὸ τῇ ῥωμαίων ἐξεσίᾳ, ὑφ' ἑαυτοῖς ἔχειν. ια.

Πόλεμ☉ ἡρώδε ἐ τετράρχε πρὸς ἀρέταν τὸν ἀράβων βασιλέα, ἢ ἧττ☉. ιβ.

Τελευτὴ φιλίππε ἐ τετράρχε, ἢ ὡς ἡ τετραρχία αὐτε ἐπαρχία ἐγένετο. ιγ.

Ἀπόπλες ... ἐδέθη. ιδ.

Ον τρόπον &c.

Post lin. 30. Κατηγορία ἰεδαίων ὑπὸ ἀπίων☉ ἢ τῆς συμπρεσβέων, ἐπὶ τῷ μὴ ἔχειν καίσαρ☉ ἀνδρίαντα. ιη.

Ως ἀγανακτήσας γαΐ☉, πέμπει.

lin. 33. Τὰ συμβάντα] Τὴν συμβᾶσαν φθορὰν τοῖς ... διὰ σίναιον ἢ ἀνίθεον τὰς ἀδελφὰς. κ.

Post indicem. Περιέχει ἡ βίβλ☉ χρόνον ἐτῶν λβ.

Cap. I. §. 1.

Pag. 547. *lin.* 10. ἀπεσαλμέν☉] Sequitur κωπωνίες τε.

lin. 12. ἐπὶ πᾶσιν] ἐπὶ πάσῃ.

lin. 19. γαμάλα, σαδδέκον] γαμαλσαδδέκον.

lin. 25. ἐργάται] ἐρασαί.

lin. 31. ὀρθομένες] ὀρθεμένες.

lin. 33. ἢ αὐτῶν] ἢ αὐτὰς.

Pag. 548. *lin.* 5. συνετύχει] ἔτυχε.

§. 3.

lin. 16. τῆς ἐπ' αὐτῆς] τοῖς ἐπ' αὐτοῖς κρᾶσιν ὁρμῆς ... θεῷ κρᾶσιν.

lin. 22. αὐτῆς αἱ] αὐτοῖς αἱ.

§. 4.

lin. 24. φυλακῆς &c.] φυλακῇ ᾗ ἐδαμῶς.

lin. 29. μὴ ἄλλως] μὴ ἂν ἄλλως.

§. 6.

Pag. 549. *lin.* 4. ὑπειληφῶσι] ὑπειληφόσι.

lin. 8. ὑποληφθῇ] ὑποληφθῇ.

Cap. 2. §. 1.

lin. 17. σεθ ἰσᾶ] σέθι καθίσαι.

§. 3.

Pag. 550. *lin.* 7. ἀμμαὲς] ἀμαθὲς.

§. 4.

lin. 21. τιμίαν. ἦγε] τιμίαν ἦγεν.

lin. 28. τῷ πατρὶ] τῷ πατρί.

Pag. 551. *lin.* 14. ὀρώδη] ἡρώδη.

§. 5.

lin. 15. διέσηκε] διέση.

lin. 19. διορθώσαντα] διορθώσοντα.

Cap. 3. §. 1.

lin. 25. εἰσφρῆσαι] ἐφρόνησε.

§. 2.

lin. 40. ἔπραξε] ἔπραζε.

§. 4.

Pag. 552. *lin.* 16. αἰσχυνῶν] αἰσχύνον.

lin. 17. ἔτω μεταδιδῶ] ἔτως μεταδίδωμι.

lin. 20. τὴν ὄψιν] τῇ ὄψει.

lin. 22. τῆς ... ἀντισχομένων] τῷ ... ἀντισχομένῳ.

lin. 28. τοιέτω τελευτῇ] τῆς ἔτως τελευτῆς.

ibid. ἦν ᾗ ἴδη πατρῷ☉] ἢ ἦν τὸ ὄνομα ἤδη πατρῷον.

lin. 33. ἐπὶ ἁλώσει] ἐπιδόσει.

Pag. 553. *lin.* 14. μελῆσαν τῆς] μελησάντων.

lin. 15. τῆς ... ἡδονῆς, ἀνάξιον] ταῖς ... ἡδοναῖς ἀνόμοιον.

Cap. 4. §. 2.

Pag. 554. *lin.* 1. τιρεθαβᾶ] τιρεθλασὸν & infra τιρεθλᾶα.

lin. 13. ὂν ἀντειπεῖν] ἀντειπών.

§. 3.

lin. 31. ὅθεν ᾗ ἐπράσσεν] ἐπράσσετο δ'.

lin. 35. ἁγνισθεῖσι] ἁγνισθείσης.

§. 4.

Pag. 555. *lin.* 12. δὴ ἀνεῖσθαι] μὴ ἀνίθεσθαι.

§. 5.

lin. 17. ἀσμένως] ἄσμεν☉.

Cap. 5. §. 1.

Pag. 556. *lin.* 7. ἀγρίππε ᾗ ἀδ.] ἀγρίππας ᾗ ἀδελφή.

lin. 12. ἔκπισ☉] ἔκπυσ☉.

lin. 15. προαπεσάλκει] ἀπεσάλκει.

lin. 16. ὑποτελῆ] ὑποτελεῖ.

lin. 20. γαμαλίτιδι] γαμαλιτικῇ.

lin. 26. ἐπέσελλε] Sequitur τισὶ δέ.

§. 2.

lin. 29. τοῖς ἰεδαίοις] τὰς ἰεδαίας. mox ἐπασκῶντας.

lin. 31. ἔτω τὸ ἢ] ἔτω τὸ δὴ καί.

ibid. βάπτισιν] βάπτισιν.

lin. 35. ἐπὶ ἀποσάσει] ἐπισάσει ... φέροι ... ἐοίκασιν.

lin. 37. μεταβολῆς] μεταβελῆς.

lin. 40. ἐπὶ τῷ σρατ.] ἐ σρατε. mox κακῶσαι ἡρώδην.

§. 3.

Pag. 557. *lin.* 13. τεθνήξεσθαι] τεθνάξεσθαι.

§. 4.

lin. 39. ἀγρίππα] ἀγρίππε.

lin. 40. ἰωσήπε] ἐ ἰωσήπε.

Pag. 558. *lin.* 7. σαμψιὲς] σαλαμψιὲς.

lin. 8. σέλκι☉] ὁ ἐλκίας.

Cap. 6. §. 1.

lin. 28. βερνίκης] βερενίκης, & sic deinceps.

ibid. αὐτῆς ἢ προαγ.] αὐτῇ ἢ προαγαγών.

lin. 30. ἐξεφαίνετο ἐκ] ἐξέφαινε τῆς.

§. 2.

§. 2.

lin. 39. ἐκτίσοντος] ἐκτίσαντος.
Pag. 559. *lin.* 1. προσβουλεῦσαν] προσβουλεύσασιν.
lin. 8. εἴσισιν] εἴσεισιν.

§ 4.

lin. ult. καπρέαις] καπραίας.
Pag. 560. *lin.* 5. ἐρενίου] ἐρεννίου.

§. 5.

lin. 23. ἑορουμένοις] ἑωρουμένης.
lin. 24. μόνω δ' ἤστην ἤ] μονόδησον ἤ.
lin. 28. ἐκεκλόφει] ἐκεκλόπει.
lin. 38. δοχαῖς] διαδοχαῖς.
Pag. 561. *lin.* 4. οἰκήτορας] οἰκείτορας.
lin. 7. ἀδικώης] ἀδικοῖς.
lin. 13. ἀφαιρησομένου] ἀφαιρεθησομένου.
lin. 17. ἕτερος] ἑτεροῖος.
lin. 18. ὑπότου] ὑπὸ τοῦ.

§. 6.

lin. 28. εὐεργέτης] εὐεργέτις.
lin. 34. πάλλαντι] πάλαντι.
lin. 39. ὅτι ἀγρίππου] ὅτι τοῦ ἀγρίππου.
Pag. 562. *lin.* 1. ἀρίστου τοῦ] τοῦ deest.
lin. 2. ἴσων] ἴσωσαν.
lin. 9. χειροτονοίησε] χειροτονήσειε.
lin. 11. πρὸς αὐτῆς] περὶ αὐτῆς.
lin. 13. οὐ τιμίως] ἀτίμως.
lin. 21. πορφυρίσι] πορφυρίδι.
lin. 22. σιτίου] σιτίοις.
lin. 30. τελευτῶν τε] τελευτῶντι.

§. 7.

lin. 41. διηροῦντο] διαιροῖντο.
lin. 42. τοὺς τῆδε] τοὺς τοῖσδε.
lin. 43. γλωσσάργω] γλωσσαρίου.
Pag. 463. *lin.* 5. ποιοῖς] ποιοῖ.
lin. 11. διαφυλαξομένου] διαφυλαξόμενος.
lin. 19. καὶ στυχεὺς] καὶ ὁ στοιχεύς.

§. 9.

lin. 43. ἀποφανούμενον] ἀποφαινόμενον.
Pag. 564. *lin.* 9. ψηφίσοιτο] ψηφίσαιτο.
lin. 14. χρησομένου] χρησαμένου.
lin. 16. ἀφηγησόμενον] ἀφηγησομένων. superscr. -νον.
lin. 18. ἐξηγμένος] ἐξηγημένος.
lin. 36. ἐπικίνδυνοι] ἐπικίνδυνον.
lin. 38. παρακαλοῦν] παρακαλῶν.

§. 10.

Pag. 565. *lin.* 3. ἐπίδηλοι &c.] ἐπὶ δηλώσει τοῦ αὐτοῦ.
lin. 6. ἐπανέλοιτο] ἐπανέλοι.
lin. 10. ἔθει] ὠθεῖτο.
lin. 14 γίνονται] γίνοιντο.
lin. 25. ἀναμαξάμενος] ἀναμαξόμενος.
lin. 30. θρυλεῖν] θρυλλεῖν.

Cap. 7. §. 1.

Pag. 566. *lin.* 26. διαβεβιωκότων] διαβεβηκότων.
lin. 28. ἐσομένης] ἐσομένην.

§. 2.

Pag. 567. *lin.* 3. ἀνιόντα] Deest.
lin. 27. ἀνθρωπίνως] ἀνθρωπείως.

Cap. 8. §. 2.

Pag. 568. *lin.* 6. δέχονται] δέχοιντο.
lin. 16. δυναίμεθα] δυνάμεθα.
lin. 22. ἀνηκεστοτέραν] ἀνήκεστα.

§. 3.

lin. 35. διακονίσασθαι] διακονήσασθαι.

§ 4.

Pag. 569. *lin.* 24. τρέποι] τρέπει.
lin. 26. ἔκρινεν ... τὸ] εἴρηκεν ... τῶν.

§. 5.

lin. 34. ἡγῆσθε] ἡγεῖσθε.
lin. 41. εἰς θεῖον] εἰωθυιῶν.

§. 6.

Pag. 570. *lin.* 10. σύννεφον] ἄννεφον.
lin. 17. ἐκτείνοι] κτένοιο.

§. 7.

lin. 26. θελήσαντα] θελήσοντα.
lin. 27. καίσαρος &c.] ἡ καίσαρος ἐκφορτίσας παραχεῖν.
lin. 30. τὴν ... φιλοτιμίαν] τῆς ... φιλοτιμίας. mox πρασσομένη.
lin. 33. ἐχρῶντα] ἔχρωντο.

§. 8.

Pag. 571. *lin.* 15. ὀξέος μεταμέλω] ὀξέως μετεμέλω.

§. 9.

lin. 41. ἐτολμήσαιε] ἐτόλμησε.
ibid. συνεργεῖ] συνενεργεῖν: in margine συνεργεῖν.

Cap. 9. §. 1.

Pag. 572. *lin.* 13. ἐπ' ἀκριβείας] ἐπ' ἀκριβές.
lin. 25. ἰσῶν μαθήσει] ἰσομαθήσει.
lin. 30. καὶ χιλῶν] καὶ χιλόν.

§. 2.

Pag. 573. *lin.* 3. ἀλλὰ ἀμαχεὶ] ἀλλ' ἀμαχεί.
lin. 10. καὶ ἢ τάχος] καὶ ἢ τάχος.
lin. 14. καθείργεσθαι] κατειργάσθαι.
lin. 16. τελευτῶντας] τελευτῶν.
lin. 17. δραξαμένους] δεξάμενος.

§. 4.

Pag. 574. *lin.* 1. ὁ τοῦ ἀντιλ.] τὸ ἀντιλαῖον. ὁ τοῦ πιθανός.
lin. 7. τῶ αὐτοῦ στρατ.] τῇ αὐτοῦ στρατοπεδαρχικῇ.
lin. 8. χρῶντο] χρῶτο.
lin. 12. τυγχάνειν] τυγχάνεις.
lin. 15. ὅρα σοι] ὥρα σοι.
lin. 24. παρθυαίων] παρθιαίων, & ita plerumque.

§. 5.

lin. 38. ἐκεχειροτόνητο] Sequitur κλείνων κίτιον.
Pag. 575. *lin.* 2. ἑταίρων] ἑτέρων.
lin. 14. θεῶν τῶν] τῶν θεῶν.
lin. 21. πράσσεσθαι] παρέσεσθαι.

§. 6.

lin. ult. ὄνον] ὄνου.

§. 7.

Pag. 576. *lin.* 21. εὐτυχίᾳ τε τῇ] εὐτυχίαν τήν.
lin. 26. τότε πρώτην τε] πρώτην τότε.
lin. 31. ἄπηρον] ἄπειρον.
lin. 39. καὶ μὴ δεξαμένοις] καὶ deest.
lin. 40. οἱ διελέγοντο] ὧν εἷς διαλέξοιτο.
ibid. κατοπτίας] κατόπτησαν.
lin. 43. ἀπέκτειναν] Deest.

§. 9.

Pag. 577. *lin.* 16. ταυτὸν λέγοντας] τοὺς λέγοντας.
lin. 21. ἀλλήλους] ἀλλήλοις.

Lib. 19. Inscript.

Pag. 578. *lin.* 7. καὶ πρεσβεία] καὶ abest, & hic est titulus capitis 4.

lin. 8. τὴν βουλὴν] Sequitur: καὶ ὡς συνθέμενοι οἱ στρατιῶται οἱ μετὰ τῆς βουλῆς ἀνεχώρησαν πρὸς κλαύδιον, καὶ κύριον αὐτὸν κατέστησαν τῶν πραγμάτων· ἡ τε βουλὴ μονωθεῖσα παρακαλεῖ κλαύδιον αὐτῇ διαλλαγῆναι. δ'.

lin. 10. τετραρχίαν] Sequitur titulus capitis 6. Προγράμματα κλαυδίου καίσαρος.

lin. 15. βασιλεύσας] βασιλεὺς.

lin. 16. καὶ ὅσα] καὶ abest, & hic est titulus capitis 10.

Post indicem: Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν τριῶν μηνῶν ἕξ.

Cap. 1. §. 1.

Pag. 579. *lin.* 15. ἐκόσμει τε] ἐκοσμήσατό τε.
lin. 16. διὰ γῆς τὸ] διαγωγῆς τὸ τῶν.
lin. 23. ἀδιακόνητον] ἀδιακόνητα.

§. 3.

lin. ult. μὲν τρεῖς] μὲν δὴ τρεῖς.
Pag. 580. *lin.* 4. τὴν τυραννίδα] τῇ τυραννίδι.
lin. 7. εἶχεν] ἔχει.
lin. 13. προσφερομένου] προφερομένου.

§ 4.

lin. 27. προάγοντας] προαγαγόντας.

§. 5.

lin. 37. διπλασιάσασθαι] διαπλάζεσθαι.
lin. 39. λαμβάνων] λαμβανόντων.
Pag. 581. *lin.* 3. παραδιδοίη] παρεδίδου.
lin. 7. πομπήδιος] πομπήιος, & sic deinceps.

lin. 15.

lin. 15. δέοιτο] δέοι. mox διακονήσασθαι.
lin. 23. εὐπραγίαν] εὐπρέπειαν.

§. 6.

lin. 27. οὐκ ἐπέλειπε] οὐκ λέλειπται.
lin. 29. μετὰ πόσης] μετὰ πάσης.
lin. 36. παπῆνος] παπίνος, mox ἀνθρωπείῳ.
lin. 41. τὸ καθ' ἡμέραν] τῷ καθ' ἡμ.

§. 7.

Pag. 582. *lin.* 13. διακειμένως] διακείμενον.

§. 8.

lin. 16. ἴσης] τῆς ἴσης.
lin. 18. ηὐπόρητο] ηὐπορεῖτο.
lin. 27. ἀπηλλαγμένοι, &c.] ἀπηλλαγμένων. γενομένων δὲ αὐτοῖς ἀξιώσεων.

§. 9.

lin. 29. μᾶλλον] μελλόντων.
lin. 30. εἵρετο] εἵπετο.
lin. 36. ἀρκέσῃ] ἀρκέσειν.

§. 10.

Pag. 583. *lin.* 11. τοῖς ἐπὶ] τῆς ἐπί.
lin. 12. ὡς ἔχοι] ὡς ἔχει.

§. 11.

lin. 30. ὀκνώντων] ὀκνούντων.
lin. 34. ὥσαι] ὅσα.
lin. 35. φέρον] φθαρησόμενον.
lin. 43. μελλήσουσιν] μέλλουσιν.
Pag. 584. *lin.* 5. παραταξαμένης] παρατασσομένοις.

§. 12.

lin. 22. ἡγησόμενος] ἡγησάμενος.
lin. 23. σκέψεις] σκήψεις.

§. 13.

lin. 29. ἱππικόν] τῶν ἱππικῶν.
lin. 31. πλῆθος εἰς] πληθὺς εἰς.
lin. 33. χωρίων] χώριον.
lin. 38. εὐπροσηγορώταιον] εὐπροσηγορώτατος.
Pag. 585. *lin.* 20. αἰδοῖ δοκεῖ] ἐδεδόκει.
lin. 21. ἀναντιλέκτων] ἀντιλέκτων.
lin. 22. ἀμπρώνας] ἀμβρώνας.
lin. 23. χρῆσον] χρήζων.

§. 14.

lin. 27. καὶ χαιρέας] καὶ deest: mox ἐπεισελθεῖν.
lin. 28. παραιτεῖν] παραιτεῖν.
lin. 30. ἀπολουμένους] ἀπολογουμένους.
Pag. 586. *lin.* 3. τὸ φόνον] τὸ φόβον.
lin. 20. τοιαῦτα ὡς] δεδιέναι μέντοι αὐτὸ, ὡς προαχθείη περιλαβεῖν.
lin. 27. τῇ χαιρέα] τῇ χαιρέου.

§. 15.

lin. 41. κατείλεχαν τὸ] κατειλέχαντο.
lin. 42. σπάνιον] ὥσπερ σπάνιον. mox διὰ τό.
lin. ult. ὁρμίσωσι] νομίσωσι.
Pag. 587. *lin.* 8. τοὺς γυναικοτ.] ἐν τοῖς γυναικοτάτοις.
lin. 14. ἐνέφαινε] εὐφραίνετο.
lin. 18. τεθνήκεσαν] τεθνήκασιν.

§. 16.

lin. 28. θεωρίαις] θεραπείᾳ.

§. 18.

Pag. 588. *lin.* 32. παρὸν ἵνα οὐ] παρὸν ἵνα οὐ.
lin. 35. ἀποσημαίνῃ] ἵνα ἀποσημάνῃ.
lin. 41. οὐκ ἐστι &c.] οὐκ ἔτι οὐδενὸς κακῶν ἂν ἐπέχοντο.

§. 19.

Pag. 589. *lin.* 5. μινουκιανῷ] μινουκιανοῦ.
lin. 8. ἀνάγεται] ἄγεται.
lin. 9. συμμαρτυρῶν] μαρτυρῶν.

Cap. 2. §. 1.

Pag. 590. *lin.* 4. γνέος δὲ σένιος] νέος δὲ ἔτι ὢν σέσιος...

§. 2.

lin. 11. αἰσθανομένοις] αἰσθανομένης.
lin. 23. οἷον κακῶν] οἵων κακῶν.
lin. 26. καταλείπειν] καταλιπεῖν.
lin. 39. ἀδίκως τὴν τιμ.] ἀδίκῳ τῷ τιμωρίαν.
Pag. 591. *lin.* 14. ἀρμένοις] ἀραμένοις.

§. 4.

Pag. 592. *lin.* 19. προσιθεμένων] προσιθεμένας.
lin. 25. μαλακῶς] μαλακῷ.
lin. 29. κεχαρισμένην] κεχαρισμένην.

§. 3.

Pag. 593. *lin.* 4. ἔργον δὲ] ἔργα δέ.
lin 6. ἐσόμενον] ἐσομένων.
lin. 14. πιθανώτερος] Sequitur, ἐπαθεῖν.
lin. 21. ἐλθόντα] ἐπελθόντα.
lin. 24. ἀπαμφιάσης] ἀπαλειφείσης ἀπαμφιάσεις, εὐνοίᾳ τῇ πρός.

Cap. 3. §. 1.

Pag. 594. *lin.* 3. σησόμεθα] σησώμεθα.
lin. 4. κατὰ φωνὴν] καταφρονῶν.

§. 2.

lin. 17. τὸ φορίον] τὸ φόρειον.

§. 3.

lin. 41. ἢ ἐσόμενον] ἡσσώμενον.

§. 4.

Pag. 595. *lin.* 9. ὑπεράνιος &c.] ὑπεράνιος καὶ βρόγχος.

Cap. 4. §. 1.

lin. 20. πράξας] ὃς πράξας.
lin. 31. ὑπεξελόμενος] ὑπεξελομένους.
lin. 37. μαχεῖται] μαχή τε.
lin. 40. μαχώμεθα] μαχούμεθα.

§. 3.

Pag. 596. *lin.* 22. μάρκος, καὶ τὸ καθ'] μάρκον καὶ καθ'.
lin. 23. ἀξιόλογος ὢν] ἀξιόλογον ὄντα.

§. 4.

lin. 33. ἐφεὶς μὲν ὥς τε] ἐφιέναι ὥστε.
Pag. 597. *lin.* 5. ἢ κλαύδιον] ἢ κλαύδιον.
lin. 8. ἐνδυασὸν] ἐρδοιασόν.

§. 5.

lin. 33. γεγόνειαν] γεγόνειεν.
lin. 34. μεταχειρήσαιτο] μεταχειρίσαιτο.

Cap. 5. §. 1.

Pag. 598. *lin.* 7. ἄβελαν] ἅμιλαν.

§. 3.

lin. 43. συγχωρήσαιμι] συγχωρήσωμαι.

Cap. 6. §. 1.

Pag. 599. *lin.* 17. ἀνερχόμενον] ἀνεχόμενον.
lin. 21. τῷ κρείττω] τὸ κρεῖττον.

§. 3.

lin. 35. ἀρχιερέας] ἀρχιερεῖς.
lin. 37. ὕπαρχον] ἔπαρχον.
Pag. 600. *lin.* 20. ἀγρίππα] ἀγρίππου.

§. 4.

lin. 30. καθυρᾶν] κανθήραν.

Cap. 7. §. 1.

Pag. 601. *lin.* 6. προσαντῶς] προσωαντῶς.
lin. 8. ὁ σιλας οὐ] ὁσιωτάτου.
lin. 14. τῷ δὲ, τε] τῷ δὲ τρόπῳ ἐλευθέριος.
lin. 16. ἀπολλυμένην] ἀπολ-μένην.
lin. 21. συνεποίσεται] συνεπείσεται.

§. 3.

lin. 39. ἀναλόγως] ἀλόγως.

§. 4.

lin. ult. εἰς καισάρειαν] ἐκ καισαρείας.

Cap. 8. §. 1.

Pag. 602. *lin.* 19. τελέσας] τελευτήσας.
lin. 25. τῆς ... παρουσίας] τῇ ... παρουσίᾳ.
lin. 28. γένεσθαι] γίνεσθαι.
lin. 29. ἀπηγγέλετο] ἐπῆγε.
lin. 34. ἀλιωναῖον] ἐλαιωναῖον τὸ οὐ κιθαίρου.

§. 2.

lin. 40. ἀργύρου] ἀργυρίου.
lin. alt. ἄλλος] ταῖς ἀληθείας ἄλλος.
Pag. 603. *lin.* 6. προσέφυσεν] προσίθυσεν.
lin. 9. ἀπάγομαι] ἐπείγομαι.

Cap. 9. §. 2.

Pag. 604. *lin.* 13. αὐτῷ διάφορον] ἐπεὶ διάφορον τοῦτον ἐγνώκει. περὶ πάντων ἀπέσειλε.
lin. 18. καὶ τὸ] καὶ τόν.
lin. 21. λαβόντος] λαβόντες.

Lib. 20. Inscript.

Pag. 605. *post lin.* 3. ὡς κλαύδιος καῖσαρ μετὰ τὴν ἀγρίππου

γρίππε τελευτίω. φάδον ἔπεμψεν εἰς τὴν ἰουδαίαν. ἐπίτροπον. πραγμάτων. ἐσόμενον. ά.

lin. 4. φιλαδελφέων] φιλαδελφίνων.

lin. 6. περαιατῶν] περαιϊτῶν. mox ὠμῶς ἀπέκτεινεν. β´.

ὡς πτολεμαῖος ὁ ἀρχιληστὴς τοὺς ἄραβας ληστεύων ληφθεὶς, καὶ ἐπὶ φάδον ἀχθεὶς, ἀνῄρεθη. γ´.

ὡς φάδος καὶ κάσιος λογγῖνος ὁ τῆς συρίας ἡγεμὼν ἀναβάντες εἰς ἱεροσόλυμα, τοῖς πρώτοις τῶν ἰουδαίων ἐκέλευσαν τὴν ποδήρη, καὶ τὴν ἱερὰν στολὴν ἐν τῇ ἀντωνίᾳ καταθέσθαι ὑπὸ τῇ ῥωμαίων ἐξουσίᾳ, καθὰ καὶ πρότερον ἦν. δ´.

Παράκλησις ἐπὶ τούτῳ τῶν ἰουδαίων πρὸς φάδον καὶ λογγῖνον, ἀξιούντων αὐτοὺς ἐπιτρέψαι τούτοις πέμψαι πρεσβείαν πρὸς καίσαρα κλαύδιον περὶ τούτου. έ.

ὡς φάδος λαβὼν ὁμήρους ἐπέτρεψεν. ς´.

ὡς κλαύδιος καῖσαρ παρακληθεὶς ὑπὸ ἀγρίππα τοῦ νεωτέρου, συνεχώρησεν τοῖς ἰουδαίοις τὰ αἰτήματα, καὶ πρὸς φάδον ἔγραψε περὶ τούτων. ζ´.

Ὃν τρόπον ἑλένη.... ή.

Ἡρώδου τελευτήσαντος τοῦ τῆς χαλκίδος βασιλέως. ἀγρίππας ὁ νεώτερος τὴν ἀρχὴν ταύτης ἔλαβεν, δόντος αὐτῷ κλαυδίου καίσαρος. θ´.

ὡς τιβέριος ... ἐκόλαζεν. ί.

Περὶ τοῦ λιμοῦ τοῦ γενομένου κατὰ τὴν χώραν τῶν ἰουδαίων. ιά.

κουμάνου ἄφιξις ... καίσαρος. ιβ´.

ὡς ἐπὶ τούτου ... ἀπώλοντο. ιγ´.

στάσις ... σαμαρειτῶν. ιδ´.

ὡς μόδιος κουαδράτος ... ἀναβῆναι. ιέ.

Ὁμοίως ... ἐκόλασεν. ις´.

ὡς κλαύδιος ... ἐκόλασεν. ιζ´.

ὡς φῆλιξ ... ἀνέπεμψεν. ιή.

ὡς ἐπιδημήσαντος ... ἀπέκτεινεν. ιθ´.

ὡς στασιάζοντας ... ἔπαυσεν.

Ὃν τρόπον κλαυδίου τελευτήσαντος, νέρων τὴν ἀρχὴν διεδέξατο. κά.

ὡς πορκίου ..... σικαρίων. κβ´.

περὶ τῆς στοᾶς ... ἰουδαῖοι. κγ´.

ὡς φῆστος ... πεπραγμένων. κδ´.

ὡς τελευτήσαντος ... διάδοχος. κέ.

ὡς ἐπὶ ... κακοποιεῖν. κς´.

ὡς φλῶρος ... χωρῆσαι. κζ´.

Περιέχει ἡ βίβλος ἐτῶν. κβ´.

Cap. I. §. I.

Pag. 606. *lin.* 13. φιλαδελφηνοὺς] φιλαδελφίνους, & ſic deinceps.

ibid. κώμης μιᾶς] R. 2257. κώμης μιαί.

lin. 32. ἕως ἂν γνῶσι] ἄχρις ἂν γνῶσιν.

lin. 33. ἀποκρίνεται] ἀπεκρίνετο.

lin. 34. ὁμηρεύοντας] ὁμήρους ὄντας.

ibid. δόντων] Sequitur, αὐτοὺς· οὐ γὰρ προκρίνειν τοῦτ' ἐκείνης δίκαιον ἦν· ἐξεπ.

lin. 36. ἀγρίππας] Sequitur, ὁ βασιλεὺς τὸ δοκεῖν τυγχάνων τελευτηκότος.

Pag. 607. *lin.* 2. ἀποστεῖλαι] ἐπιστείλας. σφοδρῶς οὖν.

§. I. ſeq.

ἐπικειμένου τῇ παρακλήσει τοῦ καίσαρι τοῦ ἀγρίππα, καλέσας.

§. 2.

lin. 4. ἐπιστολὴν] Sequitur: κομίσαι φάδῳ τοῖς πρέσβεσιν ἔδωκεν.

lin. 9. ἔθνους ὑμῶν] Sequitur: εὐεργεσίᾳ καὶ αὐτοκρατορικῇ κηδεμονίᾳ.

lin. 10. στέφανον] Sequitur: τόν τε ποδήρη καὶ τὴν ἅπασαν στολὴν ὑπό.

lin. 11. κράτιστος καί μοι] κράτιστός μοι καί.

lin. 18. κέρωνος] καὶ λέων.

lin. 19. τεσσάρων] δεκατεσσάρων mox ὑπάτων.

§. 3.

lin. 25. τοῦ κανεὶ] καμνί.

Cap. 2. §. I.

lin. 31. βαζέως] βάσαιος.

lin. 43. ἰζάτην &c.] νεανίαν σφόδρα ἐδεδοίκει παρ' αὐτοῦ

Pag. 608. *lin.* I. ἀβεννήριγος] σαβεννήριγος.

lin. 3. σάμαχος] σαμαχώς.

§. 3.

lin. 7. ἡ αὐτῇ] ἡ ἐν αὐτῇ.

lin. 18. εἶτα ἔφασαν] εἶτ' ἔφασαν.

lin. 26. συνδοκιμάσει] συνδοκιμάσῃ.

lin. 34. ὑπερεκστάντος] ὑπεκστάντος.

§. 4.

lin. 43. ἐδυσχαίρενεν] ἐδυσχέραινε.

§. 6.

Pag. 609. *lin.* 38. ἄλλοθεν] ἄλλοις ἔθνεσι.

Pag. 610. *lin.* 8. ἱεροσολυμιτῶν] Sequitur: ἃ τοῖς ἐνδεέσι διανεμηθέντα, πολλοὺς τῆς ἐκ τοῦ λιμοῦ σφοδρότητος καὶ ἀνάγκης ἀνεκτήσατο. ἀλλά.

lin. 9. πέπρακται] Sequitur: καὶ ὅσοι τούτοις ἐκ ταύτης πόροι συνελήγεσαν, μετά.

lin. 14. αὐτός τε σαφῶς] αὐτὸς ἡ ἀρτάβανος σαφῶς.

lin. 17. ὑπερηφ. δεομένου] ὑπερφανήσης δεόμενον.

lin. 19. νόμιζον καὶ ὑπὲρ] τὴν συμφορὰν νομίσον καὶ τὴν ἐμὴν ὑπέρ.

lin. 24. μεταβολὴ] Sequitur: τῇ ἐπισαγωγῇ τῶν χρυσολέρων. φίλον ἡ μὲ καὶ.

§. 2.

lin. 32. ἀποβλέπων] Sequitur: ἀπόπτωμα, ἀλλ' εἰς τὸ πρότ. ὁρῶν ἀξίωμα.

lin. 33. διδοὺς] Sequitur: εὖ μάλα ποιῶν, ὡς.

lin. 37. πεπιστευκέναι] Sequitur: τῆς βασιλείας κίνναμος.

§. 2.

Pag. 611. *lin.* 4. πολλὴν] Sequitur: τῶν ἀρμενίων αὐτὴν βασιλέως ἀπολεμώμενος. νίσιβις.

§. 3.

lin. 24. τηλεδάτη] τελδάτη.

Cap. 4. §. I.

lin. 39. γεγενῆσθαι] γενήσεσθαι.

Pag. 612. *lin.* I. ἀβίαν οὐ] ἀβιανοῦ.

ibid. ἀνεῖλεν] ἑλεῖν ἑαυτὸν πρὶν εἰς χεῖρας συγκλεισθῆναι τοῦ ἰζάτου. ἀποτ.

§. 2.

lin. 5. καταστῆναι] καταστῆσαι.

lin. 15. ἐμπήπρεισι] ἐμπίπρησι.

§. 3.

lin. 39. τέσσαρας] καὶ θυγατέρας εἴκοσι τέσσαρας. R. 2257. καὶ θυγατέρας τοσαύτας.

Pag. 613. *lin.* I. ἐπεβίωσεν] Sequitur: ἀλλὰ τῷ τε γήρᾳ καὶ τῷ τῆς λύπης ἀλγήματι πιεζομένη, εἰς τὸ ταχέως ἀπέψυξεν.

lin. 3. ἀριθμὸν] Sequitur: ἐκεῖσε διατρίβουσα, τρία.

lin. 4. τῆς ζωῆς] τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς.

Cap. 5. §. I.

lin. 8. δίοδον] Sequitur: ἔχειν ἔφη.

ibid. λέγων] Sequitur: καὶ διαβεβαιούμενος καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ παρεσκεύασεν. οὐ μὴν εἴασεν.

§. 2.

lin. 24. καμύδου] κεμαιδί.

lin. 25. νεβεδαίου] καμύδου τοῦ νεβεδαίου.

§. 3.

Pag. 614. *lin.* 2. καθίσαντες] καθεῖσθαι.

lin. 8. οὐσῶν] Sequitur: καὶ οὐκ εὑρέων, διώκ.

§. 4.

lin. 20. κερτομῶν] Sequitur: καὶ ἀκρατῶς καθυλακτῶν. οἱ δέ.

lin. 21. ἱκετεύοντες] Sequitur: καὶ σφόδρα ἐκλιπαροῦντες μή.

Cap. 6. §. I.

lin. 29. τῆς ναῒς] τιναῆς.

lin. 35. πικρὰν] Sequitur: εἶναι ἔλεγον καὶ ὅτι τοῖς μετιοῦσιν ἥδισον τὴν ἐφ' ὕβρει.

lin. 36. αὐτοὺς] Sequitur: καὶ συστέλλειν τὴν ταραχὴν πειρ.

lin. 42. συλλαβὼν] συμβαλών.

Pag. 615. *lin.* I. ἀφεστῶτας] ἀφεσῶτας.

§. 2.

lin. 11. ἠδίκουν] ἠδικοῦντο.

§. 3.

lin. 34. περιεγίνοντο] περιεγένοντο.

Cap.

Cap. 7. §. 1.
Pag. 616. *lin.* 5. μεταλαβεῖν] μεταβαλεῖν.
lin. 6. προϋποσχόμενος] προϋπεσχημένος.
Cap. 8. §. 1.
Pag. 617. *lin.* 14. ἀπηρτημένα] ἀπηρτισμένα.
lin. 16. ἐπανήξω] ἐπανάξω.
§. 4.
lin. 20. μοίρᾳ τινὶ] μοῖράν τινα.
lin. 32. αἰτησάμενος] αἰτησομένοις.
lin. 35. νυθετεῖν] νυθετουῦ.
§. 6.
Pag. 618. *lin.* 5. ἐπλήρυ] ἐπλήρουν.
lin. 7. γινόμενα] γινόμενα.
§. 7.
lin. 28. ῥωμαίυς] ῥωμαίοις.
lin. 37. ἀνακαλεῖσθαι] ἀνακαλέσασθαι.
§. 8.
lin. 39. Φαβεῖ] Φιαβί.
lin. 42. ποιήσας] καὶ καθ' ἑαυτὸν συνεγείρας, ἡγεμὼν καὶ ἔξοχος σάσεως ἦν.
§. 9.
Pag. 619. *lin.* 11. δύο σύροι] σύρων.
§. 10.
lin. 19. μάλισα] Sequitur: ἐπληθυώθησαν ξιφιδίοις.
§. 11.
Pag. 620. *lin.* 3. ὄτως ἐᾶν] ἐᾶν ὄτω.
lin. 5. ὁμηρεύσαντας] ὁμηρεύσοντας.
lin. 6. ἢ καβεῖ] δεκαβί.
Cap. 9. §. 1.
lin. 12. πρότερος] πρότερον.
lin. 15. σαδδυκαίων] σαδυκαίων, sæpe.
lin. 28. δαμνέυ] δαβιναίυ.
§. 4.
Pag. 621. *lin.* 11. γαμαλιὴλ] γαμαλιήλυ.
lin. 12. δαμνέυ] δαμναίυ.
§. 6.
lin. 27. ἐποιχομένων] ἀφικομένων.
Cap. 10. §. 1.
Pag. 622. *lin.* 9. Φανάσυ] Φινάσυ.
lin. 13. τεσσαρεσκαίδεκα] δεκατρεῖς, & sic infra.
lin. 23. μετήνεγκε] μετήγαγε.
lin. 28. αἰχμαλώτων] Sequitur: εἷς ὢν τῶν αἰχμαλωτισθέντος ἀρχιερέως ἰωσαδάκυ παῖς ἰησοῦς τὴν.
Pag. 623. *lin.* 4. ἐν ἔτος] δι' ἐν ἔτεσι.
lin. 7. ἰύδας] ὁ ἰύδας.
lin. 17. βαρζαφάρνης] βαρζαβάρνης.
Cap. 11. §. 1.
Pag. 624. *lin.* 4. ἄτεγκτος] ἄτεκτος.
lin. 8. ἐξις. ἠθῶν] ἐθῶν ἐξανισάμενοι.
§. 2.
lin. 25. προτεθέντων] Sequitur: ὑποθέσεων ἀνακεφαλαίωσιν συντέλειαν.
lin. 29. γραμμάτων] Sequitur: καὶ ποιητικῶν μαθημάτων πολλὰ ποιήσας ἐσπύδασα.
lin. 31. ἀποδέχονται] Sequitur: καὶ ἐπιςήμονας ὀρίζονται τὺς πολλύς.
lin. 33. θέλυσιν] τοῖς ἐθέλυσι.
lin. 36. γένοιτο] Sequitur: ὐδὲ σκαιὸν τοῖς πολλοῖς φανήσεται, καὶ περὶ.
De Vita §. 9.
Pag. 627. *lin.* 43. ὑπὲρ τύτων] ὑπὲρ τῶν τὸν mox ἐρεθίσαι.
Pag. 628. *lin.* 3. τρέπεσθαι] τραπέσθαι.
§. 10.
lin. 16. γαβαραγαναῖοι] βαραγαναῖοι.
§. 11.
Pag. 629. *lin.* 8. ἐκβατάνοις] βατάνοις, & sic ubique.
lin. 32. ἔκυον μονόδιον] ἐκονομόδιον.
§. 12.
lin. 37. ἐρωτῶ. οἱ δὲ] ἐρωτῶσι δέ.
Pag. 630. *lin.* 11. καπέλλον] καπέλλαν.
lin. 14. γεγόνασιν] γεγόνεισαν.
§. 13.
lin. 20. πλὴν ἐμῦ] πλὴν ἐμοί.
§. 14.
Pag. 631. *lin.* 7. ἀπέλυσα] ἀπολῦσαι.
§. 17.
lin. ult. σίλαν] σιλλαῖον.
§. 19.
Pag. 632. *lin.* 21. παροξυνθῆσαν] παροξυνθῆσαν.
lin. 33. προσδοκόντων] προσδοκώντων.
§. 31.
Pag. 636. *lin.* 25. πυθανότησιν] πιθανότησιν.
§. 32.
Pag. 637. *lin.* 10. ἀφικοῖς] ἀφηκοῖς.
§. 35.
Pag. 638. *lin.* 16. ἀποκόψειν] ἀποκόψαι.
lin. 20. κολάσειν] κολάσαι.
§. 36.
lin. 24. ἔκυον] ἦκυον.
§. 38.
Pag. 639. *lin.* 17. διορθόσασθαι] διορθώσασθαι.
§. 43.
Pag. 640. *lin. ult.* πλάκιδον] πλάκιλον.
§. 44.
Pag. 641. *lin.* 12. ἀκύσαντες] ἀκυσάντων.
lin. 42. ἡμῖν τὴν] ὑμῖν τὴν.
lin. 43. ξάλλω] ἐξάλλωθεν.
Pag. 642. *lin.* 1. χαβαλῷ] χαμαλῷ.
§. 48.
Pag. 643. *lin.* 29. ἀπήρξαντας] ἀπείρξαντας τὸν φόνον.
lin. 37. παρεκελεύοντο] παρεκελεύσαντο.
§. 49.
Pag. 644. *lin.* 2. φρυρεῖν] φρονεῖν.
§. 51.
lin. 39. σωγάνην] σωγανεῖν.
§. 57.
Pag. 647. *lin.* 21. φησὶν] ἔφην.
§. 59.
lin. 30. διεπερεώθην] διεπεραιώθην.
§. 65.
Pag. 650. *lin.* 21. πολιορκυμένοις] πολιορκυμένης.
lin. 27. καὶ τὸ] Sequitur: πόλις ἦτε καὶ δῆμος καὶ ὅπλων ἠπορεῖτε.
lin. 35. καταθέσθε] καταθέσθαι.
Pag. 651. *lin.* 5. ταῦτα] ταύταις.
lin. 33. ἡμᾶς ὅλυς] ἡμᾶς ὀδύς.
§. 71.
Pag. 653. *lin.* 40. σύλλας] σίλας.
§. 72.
Pag. 654. *lin.* 8. βασιλικοῖς] βασιλεῦσι.
§. 75.
Pag. 655. *lin.* 24. θεκώαν] θεκωί.
Libri contra Apionem collati cum codice Regio 2573.
Lib. 1. §. 1.
Pag. 916. *lin.* 3. ΙΟΥΔΑΙΩΝ] Sequitur ἐξ ἰσοριῶν συγκείμενος λόγος πρῶτος.
lin. 5. Ἱκανῶς] Ἱκανοῖς.
lin. 9. καὶ περὶ τὴν] καὶ πῶς τὴν.
lin. 10. ἱσορίαν] ἀριθμόν.
§. 2.
lin. 23. παραλιπόντας] παραλείποντας.
lin. 30. χθὲς] ἐχθές.
Pag. 917. *lin.* 2. ἕκασοι τῶν] ἐκ. τῶν.
lin. 3. φύσιν] Addit, διὰ τῶν χ.
lin. 13. λέγω δὲ] λέγω δή.
§. 3.
lin. 32. περιηγήσεως] περιοικήσεως.
§. 5.
Pag. 918. *lin.* 4. ἡ πολλὴ] ἡ πολλή.
lin. 16. τὸ περὶ] τοῖς περὶ.
§. 6.
lin. 24. καὶ ὡς μέχρι τῶν] καὶ ὡς μέχρι τῶν.
§. 7.
lin. 28. διαμένη] διαμένοι mox, ἀρχιερωσύνης.
lin. 30. λαμβάνοντας] λαμβάνον mox, παρεχόμενον.
lin. 32. περὶ τὺς … λέγω] παρὰ τὺς … γέλως.
lin. 35. τὔνομα τῶν γεγρ.] τὸ νόμυ τῶν γεγραμμένης.

lin. 40.

lin. 40. οὐ γὰρ ἔτι] οὐ γὰρ ἐπὶ mox γεγονὸς αὐτ.
lin. 41. μέγιστον] Deest.
lin. ult. βωμοῖς] τοῖς βωμοῖς.
Pag. 919. *lin.* 1.] μᾶλλον] μάλιστα.
lin. 3. ἀνωτάτω] ἄνω.

§. 8.

lin. 4. οὐ μυρ. βυβλίων] οὐ γὰρ μυρ. βιβλίων.
lin. 8. ὀλίγω] ὀλίγον.
lin. 14. δ' ἐστιν ἔργῳ] δέ ἐστιν ἐρῶ.
lin. 19. παντοίων] παντοίους.
lin. 20. μετὰ τούτων] Deest, mox leg. οὐχ ὡς τις ἂν ὑπ'.
lin. 28. παρακουσμάτων] παρακρουσμάτων.

§. 9.

lin. 35. γενομένων] γενομένην.

§. 10.

Pag. 920. *lin.* 13. οὐδοτιοῦν] οὐδὲν ὅτι οὖν.
lin. 15. ἀλλ' οὖγε] ἀλλ' οὐχί.

§. 11.

lin. 17. τῶν ἐπαγγελλομένων] καὶ τῶν ἐπηγγελμένων.
lin. 20. δὴ μικρὰ] δὴ deest.
lin. 21. περὶ ἡμῶν] περὶ deest.
lin. 23. καὶ τοὺς βεβ.] καὶ τοὺς μὲν βεβ.

§. 12.

lin. 25. πρὸς ἄλλους] πρὸς ἀλλήλους δή.
lin. 27. μάλιστα δέ] μάλιστα δή.
lin. 29. προσοῦσης] προσοῦσι.
lin. 30. τὸ ποιοῦν] τὸ deest.
lin. 34. ἀξιοῦν] ἀξιοῦντες.
lin. 35. ἐτόλμων] ἀτόλμων.
lin. 38. διαίροντες] διαιροῦντες.
lin. 40. ἀπὸ τῶν] Desunt.
lin. 43. ταύτης ἄνω] ταύτης ἀνωτέρω.
Pag. 921. *lin.* 1. μακροῦ] μακρᾶς.
lin. 3. ὀψέποτε καὶ] ὀψὲ καί.
lin. 7. οὐ μὲν μὴ] τοῦδε οὐ μὲν μή.
lin. 10. οὕτω μὲν] οὕτως μέν mox οὕτως δέ.

§. 13.

lin. 11. ἡμᾶς ἀξιοῦν] ἡμεῖς ἀξιῶτε mox χρῆσθαι τῶν ἑλλ.
lin. 19. οὐκέτι] Sequitur, ταυτὸ τοῦτο δυναίμην ἂν λέγειν.

§. 14.

lin. 25. οὐχ οἵων τε] οὐχ οἷόν τε.
lin. 31. ὅπως ὁ θεὸς] ὁ deest.
lin. 39. καταλείπων] καταλιπών.
lin. 42. δ' ἀπὸ τῆς ἀρχ.] δ' ἀπό τινος ἀρχ.
Pag. 922. *lin.* 2. ἄρξας δ'] ἄρξας γάρ.
lin. 4. τετταράκοντα] Sequitur, μῆνας ἑπτὰ, cæteris omissis.
lin. 5. ἰανίας] Ιανᾶς.
lin. 8. ὑκσώς] ὑησώς· τοῦτό ἐστι.
lin. 9. τὸ γὰρ ὑκ] τὸ γὰρ ὕη.
lin. 10. ὑκσώς] ὑησώς mox οὐ ὕη.
lin. 11. ποιμένας] οὐ ποιμένας ... ὕη ... αή.
lin. 14. τοὺς τῶν ποιμ.] καὶ τοὺς τῶν ποιμ.
lin. 19. ὑπ' αὐτοῦ] ἐξ αὐτοῦ.
lin. 21. τείχει τὲ] τε deest.
lin. 23. διὰ πολιορκίας] πολιορκίαις.
lin. 25. ἐπεὶ γὰρ τῆς] ἐπὶ γὰρ τῆς.
lin. 27. μυριάδων] μυριάδας.
lin. 29. ἰουδαίων] ἰουδαία.
lin. 38. μετεπέμψαντο] μετεπέμψαντο.
lin. 39. ἐν ἄλλοις] ἐν ἄλλῳ mox ἀκριβέστερον.

§. 15.

lin. 41. φησὶ γὰρ οὕτω] φησὶ γὰρ οὕτως.
Pag. 923. *lin.* 1. ἀμεσσὴς] ἀμεσσίς.
lin. 2. μήφρης] μήφρις mox μηφραγμούθωσις.
lin. 3. θμῶσις] θμώσης.
lin. 4. ἀκεγχερὴς] ἀγκαχηείς.
lin. 5. ῥαθώτις] ῥαθωτής mox ἀκαγχέρης hîc & infra.
lin. 7. ῥαμεσσης] ῥαμέσσης.
lin. 8. ἑξηκονταέξ] ἑξήκοντα καὶ μῆνας ἕξ. οὐ γὰρ Σέθωσις, cæteris omissis.
lin. 17. τοὔμπαλιν] τἄμπαλιν.
lin. 19. ὑπὸ τῶν φίλων] ἐπὶ τῶν φίλων.

§. 16.

lin. 31. που προτέραν] οὐ προτέρου mox δ' deest.
lin. 33. προσέθηκεν] προσέθεικεν.

§. 17.

lin. 38. ὑπὸ σολομ. οὐ] Desunt.
lin. 40. καρχηδόνα] καλχηδόνα.
lin. 41. τῶν τυρίων] τῶν & mox σολομ. desunt.
lin. 42. πατρικὸν] πατρικὴν mox αὐτὸς ὡς φιλ.
Pag. 924. *lin.* 1. καὶ γῆ] καὶ γλῶ.
lin. 5. ὅτι δ' οὐ] ὅτι γὰρ οὐ.
lin. 16. ἀβδήμονον] ἀβδήμουνον.

§. 18.

lin. 27. ἡρακλέους] ἡρακλεος, & sic infra.
lin. 32. τελευτήσαντος &c.] Desunt usque ad lin. ult.
lin. ult. τεσσαρακονταεπτα] Sequitur: ἡ γὰρ ἀδελφὴ φυσμαλίου ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐν τῇ λιβύῃ φυγοῦσα, τὴν αὐτὴν ᾠκοδόμησε πόλιν. σιω.

§. 19.

Pag. 925. *lin.* 10. βηρωσσὸς] βήρωσος, & sic infra.
lin. 22. ἔτη ρνε'] ἔτη ἑκατὸν πεντήκοντα πέντε μῆνες ὀκτὼ, μεταξὺ τῶν τοιούτων ἐτῶν διαφόρων ἀρξάντων βασιλέων. ἐπὶ γὰρ δωδεκάτῳ.
lin. 36. καὶ τῶν κατὰ τὴν] καὶ deest.
ibid. μετὰ τῆς] Addit βαρυλάτης δυω.
Pag. 926. *lin.* 4. ὑπερῄροντα] ἐπαίρων.
lin. 7. ἀπουδοὺς] παραδούς.
lin. 8. κατασκευάσας] κατεσκεύασε.

§. 20.

lin. 11. πρὸς τούτοις] Addit, ἐν τῇ βίβλῳ τῇ τρίτῃ.
lin. 18. τῆς τύρου] τῆς deest.
lin. 19. τῶν βαβυλ.] τῶν deest.
lin. 23. οὕτω διὰ] οὕτως διά.
lin. 26. εὐειλμαράδουχος] εὐολμ.
lin. 29. λαβοροσοάρχοδος] λάμυρος ὁ ἄρχονδος.
lin. 32. ναβοννήδῳ] ναυονίδῳ.
lin. 36. ναβόννηδος] ναυόδιδος.
lin. 39. βόρσιππον] βόρσιπον ... ναυόνιδον ... ναυονίδου ... ναυόνιδος.

§. 21.

lin. ult. βύβλοις] βίβλοις.
Pag. 927. *lin.* 1. ἠρήμωσε] Sequitur, τῶν θεμελίων, cæteris omissis.
lin. 5. ἡ καταρίθμησις] ἀρίθμησις & post τὴν τύρον addit ἔτη δέκα.
lin. 7. βασλάχου] βασλόχου mox αὐδαίου ... ἄβαρος.
lin. 8. μύτγονος] μίλινος mox ἀβδιλίμου.
lin. 9. βαλάτορος] βαλάστρατος.
lin. 13. περὶ τῆς ναβ.] ἐπὶ τῆς ναβ. Reliqua desunt.

Lib. II. contra Apionem.

Pag. 938. In tit. libri 2. *lin.* 3. ἰουδαίων] Sequitur: ἐκ παλαιοτάτων καὶ ἔτος ἱστοριῶν τὴν ἀπόδειξιν ἔχων, ἀντιῤῥητικὸς λόγος δεύτερος.

§. 1.

lin. 5. βυβλίου ... μοι] βιβλίου ... μου.
lin. 12. καί τοι περὶ τῆς] καὶ τοῖς τῆς mox ἀντιῤῥήσεως addit τετολμημένοις.
lin. 16. καὶ φαύλου] καὶ φαῦλον.
lin. ult. δ' οἱ π.] δὲ οἱ πολλοι ... διὰ τὴν αὐτῶν ἀν.
Pag. 939. *lin.* 4. ὅταν τις] ὅταν τινός.
lin. 5. τῶν αὐτῷ] αὐτῷ deest.
lin. 10. ἀγιστίας] ἀγιστεῖος.

§. 2.

lin. 17. πᾶσαν ἀπες.] πάσας ἀπες. infra σκιὰ δέ.
lin. 19. τοιαύτη μέν τις] τοιαύτη μέν τοι.
lin. 22. εἰς αὐτὸν] εἰς αὐτήν.
lin. 27. καὶ περὶ μὲν] καὶ παρὰ μέν.
lin. 33. ἀκριβής] ἀκριβέστατος.
lin. 35. φυγῆς] φυλῆς.
lin. 40. ἀποικίας] ἀπιστίας.
Pag 940. *lin.* 3. τὸ αὐτὸν] τὸ αὐτῷ.
lin. 4. φησὶ] Deest.
lin. 5. γὰρ φησὶν] Desunt etiam.
lin. 8. οὐκ ἂν οὖν τις ἢ] οὐκ ἂν οὖν τις οὐ.
lin. 11. οὐδ' ἂν μιᾶς] οὐδ' ἂν ἢ μιᾶς.
lin. 14. φύσει πως] φησὶ πῶς.

lin. 15.

lin. 15. στρατοπέδων] Addit, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας.
lin. 18. κρυφθῆναι] κρυβῆναι.
lin. 21. ὀνομασίαν] νομοθεσίαν.
lin. 23. ἰουδαίαν] ἰουδαίων.

§. 3.

lin. 28. ὧν ὡς ἂν] ὡς deest.
lin. 32. ὡς οἵ γε μεγ.] ὡς οἶμαι μεγ.
lin. 33. ἀδίκως δ'] ἀδίκους δέ.
lin. 38. προὐτέθειτο] προσέθεινται.

§. 4.

lin. 42. ὁ τόπος εἰ] τόπος εἰς mox λοιδορεῖ τὴν ἀλεξ.
Pag. 941. *lin.* 1. ἔστ' αὐτοῖς] ἐστὶν αὐτοῖς.
lin. 3. εἰ πρὸς τῇ] εἰ deest.
lin. 4. εἶχον] εἶχε.
lin. 8. ἔδωκεν] δέδωκεν mox, ἐτόλμα.
lin. 9. τὸ γὰρ δὴ θαυμ.] τὸ γὰρ μὴ θαυμ.
lin. 12. λαμβάνουσι] λαμβάνωσι.
lin. 16. μικροῦ δεῖν] οὐ μικροῦ δεῖν.
lin. 20. πῶς ἂν ἀλεξ.] ἂν deest.
lin. 26. δοκιμάζων] δοκιμάζειν & post ἔδωκεν addit ἔτι.
lin. 28. παρέσχον ἰουδαῖοι] παρέσχεν ἰουδαῖος.
lin. 29. ἀλεξάνδρου] ἀλεξάνδρῳ mox λαγώς.
lin. 31. ἐνεχείρισε] ἐνεχείρησε.
lin. 33. κατοικῆσον] κατοικήσειν.
lin. 34. παρ' αὐτῷ] παρ' αὐτῶν.
lin. 36. βύβλοις] βίβλοις.
lin. 40. διαφέροντα] διαφερόντων.

§. 5.

Pag. 942. *lin.* 7. διέσωσαντο] διέσωσαν.

§. 9.

lin. 14. ποιουμένων] ποιούμενος.
lin. 15. ἐπὶ πολλῆς] ἀπὸ πολλῆς.
lin. 17. κατὰ τάχος] Desunt.
lin. 19. ἡ μὲν γὰρ] μὲν deest.
lin. 28. ἔρημα δέ] ἐρημία γὰρ mox post τείχη addit δίχα.
lin. 32. ἠνέῳξεν ἂν] Desunt.

§. 10.

lin. 35. κατεψεύδεται γὰρ καὶ] καταψεύσασθαι δέ τινα καὶ.
lin. 41. μηδεμίαν] Sequitur, εἶναι πρ. αὐτ. ἡμῖν.

§. 11.

Pag. 943. *lin.* 3. συνέσεως] συνθέσεως.
lin. 5. τὸν θεὸν] Sequitur, ὡς προσέχει, δουλεύειν αὐτοί.
lin. 10. διὰ καιροπλίας] δι' ἀκηροπλίας.
lin. 12. ὡς φησὶν] ὡς φασίν.
lin. 13. εὕροντο] εὕραντο.
lin. 14. δουλεύειν] δουλεῦσαι.
lin. 15. φαίνονται] Deest.
lin. 17. παρ' αὐτῶν] παρ' αὐτοῖς.
lin. 23. καινὸς γὰρ κατ.] κενὸς γὰρ κατ.
lin. 26. παραλίπωμεν] παραλείπωμεν.
lin. 27. ἠγνόηκεν] παρήγαγε. Huc usque in Regio Codice.

INDEX PRIMUS, AUCTORUM,

Qui à JOSEPHO citantur.

a *Tomum denotat primum*; b *secundum*.

IN-

INDEX SECUNDUS, *SIVE* VOCUM GRÆCARUM.

a Tomum denotat primum, b ſecundum.

A.

B.

Γ.

E.

ἐκτί-

εὐ-

Z.

H.

Θ.

I.

K.

κη-

με-

N.

Ξ.

O.

ὁδὸς

πε-

T.

Υ.

INDEX TERTIUS, REGIONUM, URBIUM ET LOCORUM.

a. Tomum denotat *primum*, b. *secundum*; Literæ vero F. R. M. U. &c. Fluvium, Regionem, Montem, Urbem &c. denotant.

B.

Ba-

C.

D.

Da-

E.

F.

G.

Gra-

Seleu-

Thar-

V.

X.

Z.

INDEX QUARTUS, HOMINUM, RERUMQUE MEMORABILIUM.

a. Tomum *priorem* notat, b. *posteriorem*.

Ames-

Are-

Cajus

—— eam

D.

F.

—— ejus

Joan-

— &

Lu-

Na-

O.

Q.

R.

S.

Se-

T.

Thau-

V.

IN-

INDEX QUINTUS,

AUCTORUM,

Qui in Notis ad Josephum illustrantur, notantur, emendantur.

I. Tomum Primum denotat, II. Secundum, Add. vero Addenda, quæ in fine Tomi II. exstant.

Pli-

FINIS.

FLAVII JOSEP.
OPERUM.

TOM. II.

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm